Universidad de Deusto
Biblioteca

1798

IHS

Archivo de Loyola

Sección 3ª Serie 2ª Nº 6 bis

Est. 53

Plut. 2ª 1

BIBLIA
SACRA

1

IHS
BIBLIOTECA DE LOYOLA.
Sala 1
Estante 1
Plúteo 7

Universidad de Deusto
Biblioteca

1-824

1
4

S Fátima
C
2

Universidad de Deusto
Biblioteca

Prima pars biblie cū

glosa ordinaria ⁊ expositiõe lyre litterali
⁊ morali: necnõ additiõibus ac replicis:

Continens
- Genesim
- Exodum
- Leuiticum
- Numeri
- Deuteronomiū

SOCIETATIS JESU BIBLIOTHECA BURGENSIS COLLEGII

Societatis Jesu. Burgis. 1862.

Universidad de Granada
Biblioteca

Reuerendissimo in christo patri/domino Iohanni de Dalburg/ecclesiæ Vormacien
sis & Vangionum antistiti eruditissimo: Sebastianus Brant cum fœlicitate Salutem.

Parthorum regem sine munere nemo salutat. Ego vero Reuerendissime præsul/totius vitæ & salutis meæ rex & imperator: tametsi oĩa post deos immortales/tuæ sanctissimæ debeo dignitati: pro tua singulari nobilitꝫ humanitate/qua me miserũ homũtionẽ/longa iam & incredibili beniuolentia & charitate prosequi dignatus es: Nihil tamẽ muneris quod tanto sit principe dignum: tuus tibiq; deditissimus/ad præsens mittere potuit seruulus: ꝯ pronam intaminatamq; obsequendi voluntatẽ. Hac vna re nescio si quid maius gratiusq; quisq; mortalium offerre possit. Est etenim neq; Crœsi neq; Midæ diuitijs posthabendus gratificandi animus. Et vt est præclare apud Isocratem: vobis principibus aurum cœlatum/preciosam supellectilem cæteraq; id genus dono dare (quarũ rerũ apud vos magna est copia) cũ qui donat ipse indigeat: nõ tam donare: ꝯ sperata quadam mutatiõe/astute callideq; vobiscum mercari videtur. Cæterum cũ memoria mecũ repeterem: quãtum bonarum rerũ vsus atq; doctrina: priscaq; celebratissimorũ quondam principum ornamẽta: iam prope hac nostra ætate in terris extincta: in te vno principe optimo/cumulatissime reluceant/splẽdidissimeq; reuiuiscãt: Et ego interea a nõnullis litterariæ officinæ bibliographis interpellarer/vt impressiõi huius operis (ꝯ bibliam appellant) cõmendaticias apponerẽ litterulas: & id officij/tuæ illustri magnificentiæ nõ ingratũ fore sperarẽ: statui illud tuo nomini celebratissimo dedicare. Soles enim pro innata tibi virtute/non solum quæcunq; ad informandũ optimum principem pertinent/periucunde & studiose excipere: Sed & quicquid vbiq; bonarũ litterarum cõperitur studiosius exquirere: ingenti quoq; obseruatione percolere. Vnde cũ ad cætera diuina tua ornamenta: etiam doctrinarum/& omnis humanitatis cultus accesserit: quo cũctos nostri tẽporis antistites/litterario studio (quod & græce & latine/gloriose cõplexus es) integerrimoq; & prudenti cõsilio quo plurimum polles: nõ modo adæquasti/sed & longe superas: factũ est vt haud ab re magnipotentissimus Romani culminis moderator/diuus Maximilianus: te quẽ antea imperij sui principem habuit: paucis iam transcursis diebus/etiã in secretissimum rerũ suarum agendarum principem & cõsularem virum/iure quidẽ meritissimo inseruerit. Sed vt ad muneris nostri (vnde digressus sum) redeã excellentiam: Mirum est inclyte præsul: quãtæ dignitatis/quãtæ auctoritatis/cõmoditatisq; sit huius bibliæ opus: neq; id paucis explicabo verbis. In hoc enim codice/ totius sacræ paginæ cõperitur basis & fulcimẽtum: quippe cum spiritu ipso diuino verba huius textus singula/& dictata & prolata fuisse/nemo est qui ambigit. Adiũgitur quoq; in hac nostra impressione /verbis textus/glosula tam interlinealis ꝯ marginalis: quã ordinariam vocant. In qua operæprecium est videre tot sanctissimorũ virorum: tot præstãtiumq; doctorum pregnantes sententias/tam elegãter tamq; conuenienter ad verba textus applicatas: vt ex his non modo fructum/sed & delectationem mirandã lector sit habiturus. Reperitur præterea suo loco et ordine præclarissimi patris Nicolai de lyra/plurimũ vtilis cõcinnaq; tam litteralis ꝯ moralis postillatio. Est deinde studioso lectori magnopere profutura/laboriosa illa Decreti & Bibliæ consonãs in margine apposita cõcordia. Venit postremo væhementer considerandum opus ipsum/multo ingenio/multa quoq; arte & industria tã magistraliter ordinatum: vt nescias/qd̃ primo: quodve posteriori loco cõmendari cõueniat. Si enim mediam ipsius paginæ vtrolibet inspicias faciem: pronus se offert grãdioris aliquãtulũ lituræ textus: supra cuius singula verba/singulas cõperies interlineales glosulas: paruas quoq; vtrobiq; litterulas demõstrantes easdẽ: Si dextrũ cõspicias cornu: vt plurimũ manu annotatã/offendes glosam ordinariã: & ex eadem lateris parte characterulos tam textui ꝯ margini appositos: sibi quoq; inuicẽ correspõdẽtes. Sin vero sinistrorsum/litterulas prope textũ vagantes cõsiderabis: hæ tibi glosas lyræ representabunt: quæq; ex illis cruce forsan munitæ reperiuntur: hæ tibi moralitates lyræ in fine cuiuslibet capituli seorsum recollectas exhibebũt. Meminerit nihilominus lector: q; in fine cuiuslibet colũnæ/signa verbaq; animaduertat. Vbicunq; nẽpe illud signum ℣ in principio vel fine cõperit: sciat glosæ ordinariæ continuationẽ/ea designari nota. Q; si verbum aliquod continuationis ponatur in fine columnæ: quod similiter ponitur in principio alterius subsequẽtis colũnæ: haud dubiũ erit quin postillæ lyræ denotet cõtinuationẽ. Incredibile dictu est/præsul venerandissime/ꝯ mira ꝯq; artificiosa sit rerum omniũ in hoc opere tum locatio/tum cõtinuatio: in tantum vt singula verba textus: suas in eadem charta et aspectu reperiãt glosulas/adeo appropriatas/adeoq; ad manum cõperibiles: vt ne folium quidẽ vertere opus sit. Sunt præterea tot tantæq; in hoc libro cõmoditates: ingeniosaq; inuẽta/additionũ replicationũq; nusq; alibi ad bibliã redactarũ: immixtiões: quas si singulas recẽsere pgã: & calamus defecturus: & ego supraq; deceat modũ epistolæ sim excessurus. Hanc sibi ꝓuinciã optimi ciues nostri/mihiq; præter cæteros chari: Iohannes petri de Langendorff: vna cũ Iohanne froben de Hamelburg præstantes artis impressoriæ idiographi: maximis quidem impensis: maiori autẽ opera & diligentia: bienis prope spaciũ labore nauarũt: ad finemq;/ deo omniũ bonorum auctore/duce/in inclyta Basileorum vrbe/principante diuo Maximiliano Romanorum rege glorioſissimo victoriosissimoq; atq; triũphatore magnifico/fœliciter perduxerũt. Quod quidem opus per partes diuisum/sũmarijs quibusdam annotationibus eorum librorum qui singulis in partibus continentur: epigrãmate nostro præscripto cõplexus sum: & quoad per me fieri potuit emendatum reddidi: tibiq; præsul magnidecentissime nominatim dedicaui: vt quicquid legẽtes/ex hoc labore/voluptatis vtilitatisq; percipient (sunt autem percæpturi plurimum) id totum vni tibi principi elegantissimo/eruditissimo/atq; optimarum disciplinarum amantissimo accæptum referent. Vale mi humanissime princeps: & me cõmendatum habe: tibiq; tanꝯ mihi patrono benefico & optimo persuade/ tuum beneficium apud me nunq; intermoriturum. Iterum vale doctrinæ morumq; parens. Vale & salue præsulum decus. Ex Basilea nonis septembribus. Anno. M. cccc. xcviii.

De libris biblie canonicis et non canonicis

Quia sunt multi qui ex eo q; nõ multã operã dant sacre scripture existimãt omnes libros qui in Biblia continẽt pari veneratione esse reuerendos atq; adorãdos nesciẽtes distinguere inter libros canonicos ꝛ nõ canonicos: ꝙs hebrei inter apocrypha computãt: vnde sepe coã doctis ridiculi videnť: ꝛ perturbanť: scandalizanturq; cum audiunt aliquẽ nõ pari cũ ceteris omnibus veneratione ꝓsequi aliquid quod in Biblia legatur. Idcirco hic distinximus ꝛ distincte numerauim⁹: primo libros canonicos et postea non canonicos: inter ꝙs tm̃ distat ꝯtum inter certũ ꝛ dubium. Nam canonici sunt confecti spiritusancto dictante. Nõ canonici aũt sine apocryphi nesciũtur quo tpe quibusue auctoribus sint editi: quia tamen valde boni ꝛ vtiles sunt: nihilq; in eis qd̃ canonicis obuiet inuenitur. ideo ecclesia eos legit ꝛ pmittit: vt ad deuotionẽ ꝛ ad morum informatiõe & fidelibus leganť: Eorũ tm̃ auctoritas ad ꝓbandum ea que veniunt in dubiũ aut in contentionẽ: et ad confirmandã ecclesiastico; dogmatũ auctoritatẽ: nõ reputatur idonea: ꝓut dicit beatus Hieronymus in ꝓlogis sup Iudith: ꝛ sup libris Salomonis. At libri canonici tante sunt auctoritatis q; dcm̃ ibi continẽt: verũ teneť firmiter ꝛ indiscusse. Et p ꝓsequẽs illud quod ex hoc cõcludiť manifestẽ Nam sicut in philosophia veritas cognoscit̃ p reductionẽ ad ꝓma principia per se nota: ita in scripturis a sanctis doctorib⁹ traditis veritas cognoscit̃: ꝯtum ad ea que sunt fide tenenda: per reductionem ad scripturas canonicas que sunt habite diuina reuelatione cui nullo mõ potest falsum subesse. Vnde de his dicit Aug⁹. ad Hieronymũ: Ego solis eis scriptoribus q; canonici appellanť didici hunc timorem honorẽq; deferre vt nullum eorũ scribendo errasse firmissime teneã: ac si aliquid in eis offendero quid videať contrarium veritati nihil aliud existimẽ q; mendosum esse codicẽ: vel nõ esse assecutũ interp̃tem: quod dictum est: vel me minime intellexisse nõ ambigã. Alios aũt ita lego: vt quãtalibet sanctitate doctrina ve polleant: nõ ideo verũ putem: q; ipsi ita senserunt sed quia mihi p illos auctores canonicos vel ꝓbabiles rationes: qs̃ a vero nõ abhorreat persuadere potuerũt. Sunt igitur libri canonici veteris testamenti vigintiduo: ad numerũ vigintiduarũ litterarũ hebreoꝝ: ꝓut scribere originẽ super ꝓmũ psalmũ: refert Eusebius libro. vj. ecclesiastice historie: ꝛ copiosius distinctiusq; dicit beatus Hieron⁹. in ꝓlogo galeato qui est regum: qui omnes in tres ptes ab hebreis diuidunť: in legem: id est quinq; libros moysi in ꝓphetas octo: ꝛ agiographa nouem: vt statim clarius patebit. Quis nõnulli libruꝫ Ruth seorsum a libro Judicũ: ꝛ lamentatiões Hieremie a Hieremia: et inter agiographa cõputent vt sint vigintiquattuor libri ad numerum vigintiquattuor seniorũ: quos Apocalypsis induxit adorãtes agnũ. Isti sunt libri qui sunt in canone: ꝓut latius scribit beatus Hieronymus in ꝓlogo galeato: qui est super libros Regũ. Et ꝓmo quinq; libri Moysi qui appellanť leꝛ: quoꝝ ꝓmus est Genesis. secundus Exodus. tertius Leuiticus. quartus Numeri. quintus Deuteronomiũ. Secũdo sequunť octo libri ꝓphetales: quoꝝ ꝓm⁹ est Josue. secũdus liber Judicũ cum Ruth. tertius Samuel. i. ꝓmus et secundus Regũ. quartus Malachim. i. tertius ꝛ qrtus Regũ. quintus Esaias. sextus Hieremias cum lamentationibus. septimus Ezechiel. octauus liber duodecim ꝓphetaꝝ: quoꝝm ꝓmus est Osee. secũdus Joel. tertius Amos. quartꝰ Abdias. quintus Jonas. sextus Micheas. septim⁹ Naum. octauus Abacuk. nonus Sophonias. decimus Aggeus. vndecimus Zacharias. duodecimus Malachias. Tertio sequũť agiographa nouem. quoꝝ ꝓmus est Job. secundus Psalterium. tertius Salomonis ꝓuerbia. quartus eiusdẽ Ecclesiastes. quintus eiusdẽ Canticũ canticoꝝ. sextus Daniel. septimus Paralypomenon: qui apud hebreos est vnus liber nõ duo. octauus Esdras cum Neemia. (est enim totus vnus liber) nonus Hester. Quicquid aũt extra hos est (de veteri testamẽto loquor) vt dicit Hiero. inter apocrypha est ponẽdũ.

Isti sunt libri qui nõ sunt in canone: quos tm̃ ecclesia vt bonos ꝛ vtiles libros admittit nõ vt canonicos. inter quos fũt aliqui maioris auctoritatis: alĩ minoris. Nam Tobias: Judith ꝛ Machabeoꝝ libri. Sapientie quoq; liber: atq; Ecclesiasticus: valde ab omnibus ꝓbantur: ita q; Aug⁹. lib. ij. de doctrina christiana tres superiores numerat inter canonicos: ꝛ de Sapiẽtia atq; Ecclesiastico dicẽ meruisse illos recipi ĩ auctoritatem: ꝛ inter propheticos debere numerari: et de libris Machabeoꝝ libro. xviij. de ciuitate dei: loquẽs de Esdre libris dicẽ: q; quis hebrei nõ habeãt eos ꝓ canonicis tm̃ ecclesia hꝫ illos ꝓ canonicis ppt̃ qrundã martyrũ passiões vehemẽtes atq; mirabiles. Minoris aũt auctoritatis sunt Baruch. et tertiꝰ ꝛ quartꝰ Esdre. Nã Aug⁹ in loco supradicto nullã de his facit mentionẽ: cũ tm̃ (vt dixi) alios apocryphos canonicis annumeret. Rufinus quoq; in expositiõe symboli et Jsi. in lib. vj. etymol. vbi hãc Hieronymi diuisionẽ referũt: horũ nihil meminerũt. Et vt numeremus eos eo ordine q; sunt in Biblia: quis alio ordine fuerint editi. primo sunt tertius et quartus liber Esdre: qui dicunť tertius ꝛ quartus: quia aũ Hieronymũ greci ꝛ latini libꝝ Esdre canonicũ secabãt i duos libros. Sermones Neemie. secũm librum appellãtes. Isti aũt tertius ꝛ quartꝰ inter omnes nõ canonicos minoris (vt dixi) sunt auctoritatis. Vnde Hieronymus in ꝓlogo Esdre eos appellat somnia. ꝛ in paucissimis bibliis manu scriptis inuenitur̃: ꝛ in multis impressis inuenit̃ solũ tertius. Secũdus est Tobias: liber valde deuotus ꝛ vtilis. Tertius ẽ Judith: quẽ dicit Hiero. in ꝓlogo fuisse a nicena synodo cõputatum in numero sanctꝝ scripturaꝝ. Quartus liber Sapientie: quẽ scripsisse ꝓbilonẽ alexandrinũ iudeũ doctissimũ fere omnes tenẽt. Quintus est liber Jesu filij syrach: q; Ecclesiasticus dicit̃: Sextus est Baruch. vt dicit Hiero. in ꝓlogo Hieremie. Septimus est Machabeoꝝ liber in ꝓmũ ꝛ secundũ diuisus. Neq; aliquẽ moueat q; in Judith ꝛ Tobie ꝓlogis dicitur: q; apud hebreos inter agiographa legũtur: quia manifestus error ẽ: ꝛ apocrypha ꝛ agiographa est legendũ: qui error in omnibus quos viderim codicib⁹ inuenitur: ꝛ inoleuit (vtputo) ex pietate et deuotiõe exscribentiũ qui deuotissimas historias horrebãt annumerare inter apocrypha. Nam q; hic error multis retro annis codices occupauerit: ostendit magister ĩ historia Judith: vbi dicit: Dicit liber apud chaldeos inter historias cõputat̃: ꝛ apud hebreos inter apocrypha: quod dicit Hiero. in ꝓlogo qui sic incipit: Viginti ꝛ duas litteras. Si ergo alicubi in ꝓlogo super Judith: legit̃ inter agiographa vitiũ scriptoris est: qõ in ipo titulo deprehendi potest. Ex quo miror q; dictus magister nõ aduerterit eundẽ esse errorẽ in ꝓlogo Tobie: vt ipse dicit hãc historiã hebrei ponũt inꝰ apocrypha. Hiero. tm̃ i ꝓlogo suo dicit inter agiographa: Historia q; sup dicto ꝓlogo Tobie dicit potius et verius dixisset: inter apocrypha: vel large accipit agiographa quasi sanctoꝝ scripta: ꝛ ita nõ est de numero illorũ nouem: que ꝓprie dicunť agiographa: q; sunt de catalogo. i. de numero. xxij. liborꝝ biblie. Nam cum Hieron⁹. in ꝓlogo galeato: post enumeratiõe canonicoꝝ liborꝝ dicat: Hic ꝓlogus scripturaꝝ quasi galeatũ ꝓncipium omnib⁹ libris quos de hebreo vertimus in latinũ cõuenire potest: vt scire valeamus quicquid extra hos est. inter apocrypha esse ponendũ. Igitur sapientia que vulgo Salomonis inscribit et Iesu filij syrach liber ꝛ Judith ꝛ Tobias ꝛ Pastor nõ sũt in canone: quõ credendũ est: illũ postea in illis ꝓlogis scripsisse inter agiographa: ꝛ sibipsi ꝓtradicere. Si quis ꝓterea liborũ examine Hieronymi verba in dictis ꝓlogis ꝑpenderit: aĩaduerterit illũ scripsisse apocrypha nõ agiographa. Dicit enim in ꝓlogo Tobie: Exigitis vt libꝝ chaldeo ẽmone cõscriptũ ad latinũ stilum traham: libꝝ vtiq; Tobie quẽ hebrei de catbalogo diuinaꝝ scripturaꝝ secãtes: bis q; apocrypha memorant manciparũt. In Judith aũt ait: apud hebreos liber Judith inter apocrypha legit̃: cuius auctoritas ad roborãda illa que in cõtentionem veniũt minus idonea iudicat̃. Cum itaq; dicat hebreos secare Tobiã de catbalogo diuinaꝝ scripturaꝝ: ꝛ Judith auctoritatẽ minus idoneaꝫ iudicari si inter agiographa numeraret ꝛ nõ iter apocrypha cõtraria videret̃ codẽ in loco scripsisse. Sꝫ vt dixi scriptores hoc nomẽ apocrypha horrentes deuotione ac pietate quadã reiecto apocrypha: agiographa scripserunt. Rufinus ẽo vbi. s. enumeratis libris canonicis: in quibus cũ Hieronymo cõcordat infert. Hec sunt que patres intra canonẽ cõcluserunt: ex quib⁹ fidei nostre assertiones cõstare voluerunt.

Sciendũ tm̃ est q; et alij libri sunt: qui nõ canonici sꝫ ecclesiastici a maioribus appellati sunt. i. sapiẽtia que dicit̃ salomonis ꝛ alia sapientia que dicit̃ filij syrach ꝛ infra eiusdẽ ordinis est libellus Tobie: ꝛ Judith: ꝛ Machabeoꝝ libri: ꝛ infra que omnia legi quidẽ in ecclesijs voluerunt: nõ tm̃ ꝓferri ad auctoritatem ex his confirmandã. Ceteras ẽo scripturas apocryphas noluerũt quas in ecclesijs legi noluerũt.

Preterea est sciendũ q; in libro Hester illa dũtaxat sunt in canone que scribunť vsq; ad eum locũ vbi posuimus: Fi-

De libris biblie canonicis et non canonicis

nit liber Hester. qui est in hebreo: que postea sequunt nō sūt in canone: similiter in Daniele illa tm̄ sunt in canone q̄ sunt vsq; ad cum locū vbi posuimus. Finit Daniel. ꝓpheta: que postea sequunt non sunt in canone. Cuius autē Dauid. i. psalteriū apud hebreos non ponāt inter ꝓphetas sed inter agiographa: tū fere omēs latini eū nō solū ꝓphetam sz summum ꝓphetā vel secundū vocāt: Daniele quoq; inter prophetas numerāt. Aliter quoq; aliqui latini diuiserūt vetus ⁊ nouū testamentū. s. in libros legales: historiales: sapiētiales: ⁊ ꝓphetales. Legales appellāt quinq; libros moysi: in veteri testamento quibus in nouo faciūt respōdere: quatuor euangelia: Historiales Josue: Judicū: libros Regum Paralipomenon: Esdram: Hester: ⁊ Job: quibus in nouo correspondēt acta apostolo⁹. Sapientiales tres libros Salomonis. s. ꝓuerbia: Ecclesiasten: ⁊ Canticū cantico⁹: quib⁹ in nouo correspondēt epistole Pauli: ⁊ que canonice dicuntur: ꝓpheriales faciūt Dauid. i. psalteriū: Esaiam: Hieremiam: Ezechielem: Duodecim prophetas ⁊ Danielem: quibus in nouo respōdet liber Apocalypsis. Nouī aūt testamenti omēs qui in biblia ponunt libri sunt in canone testib⁹ Hieronymo: Augustino: ⁊ Jsidoro in locis supradictis. Hi sunt quattuor sacrosancta euāgelia: scilicet Matthe⁹: Marc⁹: Lucas: Johannes. Pauli apli epistole. xiij. q̄rū vna est ad Romanos: ad Corinthios due: ad Galathas vna: ad Ephe seos vna: ad Philippēses vna. ad Thessalonicēses duo: ad Colocenses vna: ad Timotheū due: ad Titū vna: ad Philemonē vna: ad Hebreos vna. Item Actus apostolo⁹. Jtez epistole septē que canonice appellant. Quo⁹ vna est Jacobi: due Petri apostolo⁹ ꝓncipis. Johannis apostoli ⁊ euāgeliste tres: Jude qui alⁱs Thadeus dicitur vna: Demum liber Apocalypsis. Hi omnes libri ꝓ canonicis habentur. Quis ante Hieronymū a multis de epistola ad hebreos dubitare tur: quā hesitationē ipse multis ratiōibus sustulit: Jtidē de epistola Jude: ac de secūda et tertia Johannis: in ecclesia ꝓmitiua a multis an deberent in canonem recipi valde dubitatum est: de quar⁹ prima sic dicit Hieronymus in libro d̄ viris illustribus. Judas frater Jacobi parua quidē que de septem canonicis est epistolam reliquit: ⁊ qr de libro Enoch qui apocryphus est: in ea assumit testimoniū: a plerisq; reiicit: tū auctozitatē vetustate iam ⁊ vsu meruit: ⁊ inter sanctas scripturas computat. De aliis aūt duabus que incipiūt: Senio: dicit in capitulis Johannes: ⁊ papias in dicto libro: q̄ asserebant esse Johannis ꝑsbyteri discipuli Johannis euāgeliste: qui dicebatur senioz Johannes: sed tamen omnium approbatione iam sunt recepte: ⁊ citra cuiusc̄ refragationē ꝓ canonicis habentur.

Translatores Biblie

Notandū q̄ trāslatores ⁊ interpretes Biblie multi fuerūt: qr sicut dicit magister in historijs ante incarnationē dñi annis. ccc. xl. tempozib⁹ Ptolemei philadelphi regis egypti. lxx. interpretes floruerūt qui legem ⁊ ꝓphetas hoc modo trāstulerunt. Ptolemeus studiosus ⁊ librox cupidus percipiens apud iudeos legem esse oze dei editam: et digito illius scriptam missis epistolis ⁊ munerib⁹ rogauit eleaçarū pontificē iudeox: vt sibi viros seniores hebraice et grece lingue peritos qui interpretari ⁊ trāsferre valerēt: dirigeret. Etenī sua desideria essent eam in greco translatam habere: ⁊ archiuis regalib⁹ interserere. Eleaçarus aūt annuēs eius petitioni: d̄ vnaquaq; tribu sex legisperitos destinauit. Hi sūt septuaginta duo interpretes q̄ licet septuagīta duo fuere more sacre scripture cōmuniter: dicuntur tamē septuaginta quia ⁊ si duo supersunt hoc est modicū respectu septuaginta. Qui venientes ad regē pentateuchū ⁊ ꝓphetas trāsferētes cozā rege disputauerūt de vno deo colendo: et q̄ nulla creatura esset deus. Jnde est q̄ vbicunq; occurrebat eis in transferēdo de trinitate vel sub silentio preteribant vel sub enigmate transtulerunt: ne tres deos colendos tradidisse viderentur. Similit̄ de incarnatione verbi facientes. Tū translatio septuaginta duū q̄dq; est superflua q̄dq; diminuta. Post incarnationē aūt dñi ⁊ passionē annis centū viginti quattuor. Aquila quidez iudeus ad fidem cōuersus: sed postea in heresim lapsus primus interpres. fecit aliā translationē de hebraico in grecū tpe Adriani impatoris. Deinde post ānos. liij. Theodotion fecit tertiā trāslationē sub cōmodo. Deinde post annos. xxx. Symmachus interpres claruit sub Seuero. Deinde post annos. viij. inuenta est quedā trāslatio hierosolymis: cuius auctoz ignoraf: que dicta est vulgata trāslatio vel quinta editio. Deinde post annos. rviij. tpe Alexandri: supuenit origenes videns istas translationes imperfectas: incepit corrigere trāslationem. Lxxij. interpretū p posteriozes iam dictas translationes. vel fm aliquos solū trāslationē Theodotiōis immiscuit sez supplens diminuta ⁊ resecans superflua. Vbicunq; igit ad translationē. Lxxij. interpretū aliq̄d addidit ex translationibus sequentib⁹ ibi ponebat asteriscū. i. stellā vel formā astri: p q̄ innuit q̄ p additionē illā eluscebāt q̄ prius deerāt. Et dicitur steriscus ab aster ⁊ icon q̄ est imago vel signū ⁊ pducit pe. quia apud grecos icon scribit p ei diptongon: ⁊ dicit asterisc⁹ fm modernos: vel asteriscus fm antiquos: ⁊ tunc dicit ab astris. i. stella: ⁊ icon. Ubixo erat superfluū ponebat obelū. Obelos enī grece dicit sagitta latine vel verū: signans p hoc q̄ littera ibi superflua erat. Deinde ipe Origenes: vt dicit Hieron y. sextam ⁊ septimā translationē miro labore repperit que translationes. s. quinta: sexta ⁊ septima: licet vt idem ait Hieron y. quibus censeat auctozibus ignoret. tū ita ꝓbabiles sut diuersitatē tenent vt auctozitatē sine nominib⁹ tenuerint. Deinde quidam volentes habere omnes istas translationes simul scribebant libros sic eos ordinantes q̄ in medio cuiusli bet folij ponebant sex columnas a summo deorsum descēdentes. ponentes in prima verba translationis ꝓme: in scda sede ⁊ sic de aliis. Et isti libri dicti sunt hexapla: ab hex grece: q̄s ē sex latine: quasi sexcuplia. vt dicit hexapla quasi liber habēs sex trāslationes rectas vel rectificatas. Et his tribus multi vtriusq; lingue scioli fecerūt alias translationes de predictis grecis translationibus in latinū. Nouissime supueniens beatus Hieronymus: peritus in tribus linguis hebraica: greca ⁊ latina. primo correxit translationē. Lxxij. interpretū in latino cum astericis ⁊ obelis. postea xo trāstulit imediate Bibliam de hebreo in latinū sine astericis ⁊ obelis. Et hac trāslatione nunc vbiq; vtif tota romana ecclesia: licet nō in omnibus libris. Et ipsius translatio merito ceteris antefertur: qr est verboz tenacior ⁊ perspicuitate sentētie clarior. Et translatio ꝓma. s. Lxxij. interpretum facta est in Alexandria ciuitate que metropolis est egypti. Alie aūt translationes in diuersis partibus mundi vbi tunc magistri polluerūt. Nota q̄ vbicūq; in libris veteris testamenti mendositas reperitur: currendum est ad volumina hebreoz: quia vetus testamentū primo in lingua hebrea scriptum est. Si xo in libris noui testamenti reuertendum est ad volumina grecoz: quia nouū testamentū primo in lingua greca scriptū est preter euangeliū Matthei: epistolam Pauli ad Hebreos.

Que prima pte huius operis cōtineantur.

Prima refert Moysi liber hic modulamia q̄nq;
Dat Genesis mūdo principiū: atq; homini.
Exit ab egypto ppls: pharaoq; plagatur:
Offert Leuitic⁹ munera grata deo.
Mansio deserti sequit: pplus numeratur:
Et legem repetit deuteros inde nomos.

De cōmendatione sacre scripture Nico. de lyra prologus

In nomine sancte trinitatis incipit ꝓlogus primus venerabilis fratris Nicolai de Lyra ordinis seraphici Francisci: de cōmendatione sacre scripture in generali.

Hec omnia liber vite ꝛc. Eccl. xxiij. fm q̄ dicit beatus Hiego. Homel. xxv. euangeliozum: Temporalia vita eterne vite cōparata: moz⁹ ē poti⁹ dicēda q̄ vita. Scie xo a philosophis tradite ordinatur ad finem consequendum in presenti vita. qz scientie practice ab eis tradite ordinant ad felicitatem politicā: loquendo de politia presentis vite. Similter sciētie speculatiue ordinant ad felicitatē contēplatiuā: loquēdo de cōtemplatiōe que potest haberi in vita psenti: ⁊ p viam nature que dependet ex fantasmate. Unde dicit. iij. de Aia. q̄ intelligentib⁹ nobis necesse est fantasmata simul speculari. ⁊ d̄ tali speculatiōe dicit ibidē: q̄ intelligere corumpit̄ in nobis: quodā interi⁹ corrupto. Sacra enī scriptura ordinat ad felicitatē vite future quā philosophi nescierūt: fm q̄ dicit beatus Hieronym⁹ in epistola ad Paulinū d̄ omnib⁹ sacre scripture libris: Doc doctus Plato nesciuit: hoc demosthenes eloquēs ignorauit. Ex quib⁹ cōcludit q̄ libri a philosophis descripti continētes scientias ordinatas ad finē in hac tpali vita tantūmō naturaliter cōsequendū vite si cōparent ad libros sacre scripture: q̄ ordinat ad finē eterne vite: magis sūt dicendi libri mortis q̄z vite. Sz liber continēs sacram scripturam: que licet in multis libris ptualibus diuidat: sub vno tm̄ libro ꝓtinet: qui noīe generali liber vite ꝓprie nominat: fm q̄ dicit in verbo ꝓassumpto: Hec omia ꝛc. in quo sacra scriptura q̄drupliciter describit fm quattuor excellentias quibus oēm scripturā aliam excellit. Primo enī describit vt singularis eminentie: q̄d notat ꝓnomen singulare cum dicit: hec. Secōdo describit vt generalis cōtinentie: q̄d ostendit signum vniuersale cū dicit: omnia. Tertio vt specularis intelligentie: q̄d denotat conditio libri cuz dicit: liber. Quarto vt salutaris efficacie: q̄d ostendit ꝓsecutio finis intenti cum dicit: vite. Circa primū sciendū q̄ vna scientia eminentioz est altera seu honorabilioz duplici de causa: vt habetur. j. de Aia. Una est: qr est d̄ nobiliori subiecto. Alia: qz ꝓcedit certiori modo. Et ꝓpter vtrāq; sacra scriptura q̄ ꝓprie theologia dicit: cū ipsa sola sit textus huius scientie omēs sciētias alias ancellat. Primo qr habet deū p subiecto qui est in summo totī⁹ nobilitatis: ꝓpter q̄d notaf theologia: quasi sermo de deo. Secūdo: qz ꝓcedit modo certiori. Alie enī sciētie humanitus repte ꝓcedūt p inuestigationē rōnis humane: in q̄ quidē ꝓcessu licet nō sit error: Ex̄tū ad cognitionē ꝓmoz⁹ ꝓncipioꝝ q̄ sunt p se nota: fm q̄ dicit. ij. Metaph. Jn fozib⁹ q̄s delinquet: tm̄ in deductiōe ꝓclusionū ex principijs potest esse error: maxime ex̄tū ad ꝓclusiones a primis ꝓncipijs longinquas. vñ ⁊ in tali ꝓcessu oēs phylosophi innitētes tm̄ hūane inuestigationi inueniunt erasse. ⁊ ideo de singulari eminentia huⁱ scientie dicit Deu. iiij. Hec est sapientia vestra et intellect⁹ cozā populis. Sapientia enī dicit ꝓprie illa scientia que ꝓsiderat altissimas causas: vt habet. j. Metaph. Sacra xo scriptura habet deū p subiecto: vt dictū est: qui ē prima causa simpliciter omniū: ⁊ ideo ꝓprie dicit sapiētia. Sz cōuenienter addit vestra. ad distinguendū sapientiā sanctoruz seu catholicoz: que est ipsa sacra scriptura: a sapientia phylosophoz. ⁊ hoc potissime in duob⁹: videlicet in ꝓprietatibus de deo cognitis: ⁊ in fine cognitiōis. licet enī phylosophi habuerint cognitionē de deo: hoc tm̄ solū fuit ex̄tū ad ꝓprietates que de ipso pñt cōcludi p inuestigationē rōnis ꝓcedentē ex creaturis: sic pbs. xij. Metaph. ꝓbat eius vnitatē: et. viij. Phys. virtutis infinitatē. ⁊ sic de similibus. Sed ꝓphete ⁊ apli sancti qui hanc scripturā nobis tradiderūt p reuelationem spūssancti habuerūt cognitionē de ꝓprietatib⁹ diuinis trāscēdentib⁹ inuestigationē rōnis: vt de pluralitate psonarum ⁊ earū distinctiōe in vnitate essentie: ⁊ consimilib⁹. Jtem pbi cognitionē de deo habitā nō ordinauerūt ad aliū finem: sed ipsam quesierūt ꝓpter ipm̄ speculari tm̄ in ex̄tū est pfectio ipsi⁹ cognoscentis. Cognitio aūt dei q̄ in sacra scriptura traditur: ad boc ꝓncipaliter que rit vt p ipsam ipse speculās seu cōtemplās ferat in amoreꝝ ipsi⁹ obiecti cogniti. s. dei: ipm̄ super se ⁊ sup oīa diligendo. ⁊ ꝓpter hoc saluator Matth. xxij. dicit q̄ in duob⁹ ꝓceptis charitatis tota lex pendet et ꝓphete. Et Apls. j. Thimo. j. Finis p̄cepti est charitas de corde puro: et ꝛ conscientia bona: ac fide nō ficta. Et qz phi suo sensui inniterentes būc finem nō attenderūt: ideo errauerūt: ꝓpter q̄d eoꝝ sapientia insipientia noīaf: ad Ro. j. Qui cum deū cognouissent: nō sicut deū glorificauerūt aut gratias egerūt: sz euanuerunt in cogitationibus suis: ⁊ obscuratum est insipiens cor eoruz: dicentes enī se esse sapientes stulti facti sunt. Sed quoniā sacra scriptura nō solū excellit alias in ex̄tū est de subiecto nobiliori: sed etiā in ex̄tum ꝓcedit mō certioꝝ: videlicet p diuinaz reuelationē cui nō potest subesse falsum. ideo subdit in auctoritate ꝓmissa: Et intellect⁹ eozam populis. Intellectus enī ꝓprie dicit habit⁹ ꝓncipioꝝ: circa q̄e nō est error: vt iam dictū est: ꝓpter q̄d illud quod ꝓcludit directe ex illis: iudicat simpliciter esse verū: ⁊ q̄d inuenit eis repugnās: iudicat simpliciter esse falsum. Jta similter ꝗcquid ex sacra scriptura manifeste cōcludit: verū iudicat: q̄d aūt ei repugnat: falsum simpliciter reputat. ⁊ ideo sacra scriptura nō solū vocat sapiētia: sz etiā cum hoc intellect⁹: vñ dicit Eccl. xv. Implebit eū spūs sapientie ⁊ intellectus. Et Colos. j. Impleamini agnitiōe volūtatis eius in omni sapientia ⁊ intellectu ꝛc. ⁊ sic patet primuz.

Circa scōm cōsiderandū q̄ sub cōsideratione alicui⁹ sciētie nō solū cadit subiectū sed etiā ea que habent attributionē ad ipm̄: vt habet. iiij. Metaph. sicut sub cōsideratione medici nō solum cadit sanitas vel corpus sanabile: sed etiā vena in ex̄tū est indicatiua sanitatis: ⁊ potio in ex̄tuz est factiua ei⁹: ⁊ dieta in ex̄tum est ipsi⁹ cōseruatiua: ⁊ sic de aliis. Omnia aūt creata habēt attributionē ad ipm̄ deū qui est hui⁹ scie subiectū: ꝓpt q̄d ista scientia est quodāmodo cōsideratiua omnium: in quo apparet eius cōtinentia generalis que notaf in verbo ꝓmiſ⁹ ꝓassumpto cum dicit: Omnia. de quo potest exponi: q̄d dicit: Sap. j. Hoc q̄d cōtinet omnia scientiā habet vocis. vt sit sensus: Hoc. s. volumen sacre scripture. que licet diuidat in plures libros partiales: tamē rediguntur in vno volumine q̄d Biblia appellat. Continet oīa qz hec scientia est quodāmō oīm cōsideratiua. Scientiā habet vocis. de ꝓprietate vocis est: q̄ sit verbi significatiua: et ꝓpriū est sacre scripture q̄ sit diuini verbi expressiua: fm q̄ manifeste habet Job. j. In principio erat verbum ꝛc. Et qz p verbum omnia facta sunt: vt ibidem subdit. ideo omnia sub cōsideratiōe hui⁹ scientie cōtinent: nō tm̄ sub ꝓprijs rationibus singulox: qz hoc pertinet ad scientias ꝑticulares ⁊ humanitus inuentas. sed in ex̄tum ex oīb⁹ creatis manuducimur in cognitionē ⁊ dilectiōez dei per veram fidem charitate formatam ad quā consideratio huius sciētie ordinat: vt predictū est. Et hoc est q̄d dicit Aug⁹. xiij. de trinitate ca. j. Nō vtiq; quicquid sciri potest ab homīe in rebus humanis vbi plurimū supuacue vanitatis ⁊ noxie curiositatis est: huic scientie tribuēs: sed illud tantūmodo quo fides salubberrima que ad veram beatitudinē ducit: gignit: nutrit: defenditur et roborat. Ut ⁊ Job. xvj. saluator loquēs d̄ spiritu sancto cuius reuelatione tradita est hec scriptura dicit: Docebit vos omnē veritatem. Glosa: necessariam ad salutem. et sic ꝓz secūdū. Circa tertiū q̄ ē intelligentia specularis. q̄d notatur cum dicit: liber. considerandū q̄ liber habet similitudinem speculi: qz sicut in speculo apparent forme sensibiles: sic ī libro relucent intelligibiles veritates. Unde ⁊ diuina pscientia in qua relucēt omēs veritates liber vocatur: in quo libro legunt sancti apostoli ⁊ ꝓphete qui hanc scientiā tradiderūt: et hoc est q̄d dicit Glosa super illud Esa. xxxviij. Dispone domui tue ꝛc. Glosa. Prophete in ipso libro pscientie dei ī quo omnia scripta sunt legere possunt. q̄d tamen nō est sic intelligēdum: q̄ ꝓphete viderint ipam dei essentiaz que idem est cum eius pscientia: quia ꝓphetica cognitio cū habeat enigma: cuacuaf in tali visione: fm q̄ dicit Apls. j. Cor. xiij. Sed ꝓ tāto dicunt ꝓphete in libro pscientie dei legisse: qz p species diuinitus impressas mentib⁹ ꝓphetaꝝ ⁊ p lumē ꝓpheticū eis proportionatum: videbant suo modo veritatem a dei scientia ad eos deriuatā per reuelationez sicut intellectus possibilis virtute luminis intellectus agentis inspicit in speciebus a fantasmatibus acceptis sibi ꝓportionabiles veritates. Nos autez qui talem cognitionē nō habemus: quia lumine prophetico illustrati

Universidad de Deusto
Biblioteca

De intentione auctoris

strati nō sumus: nō possumus legere in dicto libro sed in libro scripture sacre nobis tradito a ꝓphetis. Habet tñ iste liber ꝺ speciale q̄ vna lr̄a ꝓtinet plures sensus. Cui⁹ ratio est: q̄ principalis huius libri auctor est ipse deus in cuius potestate est nō solum vti vocibus ad aliquid significandum: qđ etiaz homines facere possunt ⁊ faciunt: sed etiam rebus significatis ꝓ voces vtitur ad significādū alias res: ⁊ ideo cōmune est oīb⁹ libris q̄ voces aliq̄d significēt: sz speciale est huic libro: q̄ res significate ꝓ voces alio significēt. Scōm igit̄ p̄mā significationem que est ꝓ voces accipit sensus litteralis seu historicus. Scōm ro aliam significationē que ē per ipsas res accipitur sensus mysticus seu spiritualis: qui est triplex in generali: quia si res significate per voces referant ad significandum ea que sunt in noua lege credenda: sic accipit sensus allegoricus. Si aūt referant ad significādū ea que ꝓ nos sunt agēda: sic est sensus moralis vel tropologicus. Si aūt referant ad significandū ea que sunt speranda in beatitudine futura: sic est sensus anagogicus. Et dicit ab ana qđ est sursum et goge qđ est ductio. vñ versus: Littera gesta docet: quid credas allegoria. Moralis quid agas: quo tendas anagogia. Et istoꝝ q̄tuor sensuum potest poni exemplum in hac dictione hierusalem: que ſm sensum litteralē significat quandā ciuitatem que fuit quondaz metropolis in regno iudee: que primo fuit fundata a melchisedech: postea per salomonē dilatata ⁊ fortificata. Scōm sensum ro moralē significat animā fidelem: ſm quē sensuz dicit Esa. lij. Consurge sede hierusalē ⁊c. Scōm ro sensum allegoricum significat ecclesiā militantē: ſm quez dicitur Apoc. xxj. Vidi ciuitatem sanctā hierusalem nouam descēdentem de celo a deo paratā sicut sponsa ornatā viro suo. Scōm ro sensum anagogicū significat ecclesiaz triūphantem. ſm q̄ dicitur Gal. iiij. Illa que sursum est hierusalē est libera: que ē mater nostra. Et sicut positū est exemplum in vna dictiōe: ita posset poni in vna oratiōe: ⁊ sicut in vna ita ⁊ in aliqs. Igit̄ de isto libro sub vna littera ꝓtinente plures sensus dicit: Ezech. ij. Ecce manus missa ad me in qua erat inuolut⁹ liber ⁊ expandit illum coraz me qui erat scriptus intus ⁊ foris. Et Apo. v. Vidi in dextera sedentis sup thronum librum scriptuz int⁹ et foris. Scriptura exterior est sensus litteralis: qui est patētior qz ꝓ voces immediate significatur. Scriptura autez interior est sensus mysticus vel spiritualis qui est latentior qz ꝓ res significatas vocibus designat: vt ꝑdictū est. ⁊ sic patet tertiū.

Circa quartū in quo notatur efficacia salutaris. cum dicit: vite: considerandū q̄ sicut dictū est a principio: nulla alia scriptura nisi ista ducit immediate ad vitā beatam: que sola ē vita simpliciter: qz mortem nescit. Ideo saluator Joh. v. loquēs de efficacia hui⁹ sacre scripture dicebat iudeis in lege perit⁹: Scrutamini scripturas in quibus putatis vos vitaz eternam habere. Circa qđ sciendū q̄ hoc verbuz putatis qđ importat falsi opinionem vel saltem veri dubitationem: nō refertur ad ipsam sacram scripturā que nullum falsum continet: vt patet ex supradictis: nec est etiam dubium quin ad vitam perducat beatam: cum sit quoddam instrumentū pueniendi ad eternam felicitatem: vt patet ex verbis beati Aug⁹. superi⁹ inductis. Sed refertur ad legisperitos scripturam sacram male exponentes: ⁊ male viuentes: ꝓpter que merito ꝓiuandi erant a consecutione beatitudinis eterne: que est finis hui⁹ scientie quā sine dubio consequunt: eam sane intelligentes: et ſm sanū ipsius intellectū pie viuentes: ſm q̄ dicit Eccli. xxiij. Qui elucidant me vitam eternam habebunt. Elucidat autez sacra scriptura in vera ipsius expositione et in sancta operatione: quia hec scriptura tanq̄ omnibus eminentioz continet perfectiones scientie practice ⁊ speculative. Et sic per veri cognitionem et boni operationem perducit ad vitam beatam: quam nobis concedat qui sine fine viuit ⁊ regnat.

Finit p̄m⁹ ꝓlogus de cōmēdatiōe sacre scripture i generali.

Incipit prologus secūdus de intentione auctoris et modo procedendi.

Vidi in dextera sedentis sup thronuz librum scriptum intus ⁊ foris Apoc. v. Sicut dictū est in prologo p̄cedēti: liber iste est sacra scriptura: qui dicitur scriptus exterius: q̄tū ad sensum litteralem. ⁊ interius q̄tū ad sensum mysticum ⁊ spiritualē: qui licet tripharie diuidatur in generali: vt predictum est: tamen sub quolibet mēbro potest fieri expositionū multiplicatio in speciali: omnes tñ ꝓsupponūt sensum litteralē tanq̄ fundamentū: ꝓpter quod sicut edificium declinans a fundamento disponit ad ruinā: sic expositio mystica discrepans a sensu litterali: reputāda est indecens ⁊ inepta: vel saltē minus decens ceteris paribꝰ: ⁊ minus apta: ⁊ ideo volentibus proficere in studio sacre scripture: necessariuz est incipere ab intellectu sensus litteralis: maxime cuz ex solo sensu litterali ⁊ nō ex mysticis possit argumentū fieri ad ꝓbationē vel declarationē alicuius dubi: ſm q̄ dicit Aug⁹. in epistola contra Vincentiū donatistā. Ulteri⁹ considerandus q̄ sensus litteralis a quo est inciplendū vt dictū est: videl multuz obfuscatus diebus modernis: partim vitio scriptoꝝ qui ꝓpter similitudinē litteraꝝ in multis locis aliter scripserunt q̄ habeat veritas textus. partim imperitia aliquoꝝ correctoruz q̄ in pluribus locis fecerūt puncta vbi non debent fieri: ⁊ versus inceperunt vel terminauerūt vbi nō debent incipi ⁊ terminari: ⁊ p hoc sentētia littere variatur: vt patebit in suis locis. ī. ꝓsequendo: dño concedente: partim ex modo translationis nostre: que in multis locis aliter habet q̄ libri hebraici: ſm q̄ declarat Hiero. in libro de hebraicis q̄stionib⁹: ⁊ in pluribus alijs locis: ⁊ alij expositores sacre scripture legendo vel scribendo idem dicūt: ⁊ tā ſm Hirony. in secundo ꝓlogo sup Heñ. ⁊ in pluribus alijs locis ꝓ veritate littere habenda in scriptura ve. tc. recurrendum est ad codices hebreoꝝ. Jn hoc tamē valde cauendū est: q̄tum ad passus scripture veteris testamenti: qui de deitate christi ac de cōsequētibus ad hoc loquunt: quoꝝ aliquos iudei corruperunt ad defensionē sui erroris: put in parte declarauimus in quadā q̄stione de diuinitate christi: ⁊ adhuc declarabo plenius qñ passus tales occurrent: dño ꝑcedēte. Jn illis aūt ī quib⁹ nō est verisimile q̄ aliq̄d immutauerint: cū nec causam hoc faciendi habuerit: nullū videt periculū: sed magis securuz: ſm dictum beati Hiero. in dubijs recurrere ad textū hebraicū tanq̄ ad originale ꝓ veritate textus declaranda. Sciendum etiam q̄ sensus litteralis est multū obumbratus: ꝓpter modum exponendi cōmuniter traditū ab alijs: qui licet multa bona dixerint: tamē parū tetigerunt litteralem sensuz: ⁊ sensus mysticos intantū multiplicauerunt: q̄ sensus litteralis inter tot expositiones mysticas interceptus partim suffocatur. Item textū i tot particulas diuiserūt: ⁊ tot cōcordātias ad suū ꝓpositum induxerūt: q̄ intellectū ⁊ memoriā in parte confundūt ab intellectu litteralis sensus animū distrahētes. Hec igitur ⁊ similia vitare ꝓponens cū dei adiutorio intendo circa litteralē sensum insistere: et paucas valde et breues expositiones mysticas aliquādo interponere: licz raro. Similiter intēdo nō solū dicta doctoꝝ catholicoꝝ: sed etiam hebraicoꝝ: maxime Rabbi Salomonis q̄ inter doctores hebreos locutus est rationabilius: ad declarationē sensus litteralis inducere. aliqua etiam dicta hebreoꝝ valde absurda aliqñ: licet valde raro interponūt: nō ad tenendum ea vel sequendū: sed vt per hec appareat quāta cecitas cōtigerit in israel: ſm dictū Pauli apli ad Ro. xj. ꝓpter qđ etiaz dictis hebreoꝝ nō est inherendū: nisi q̄tum rationi cōsonant ⁊ littere ⁊ veritati. Item omissis ꝓlogis: a principio Heñ. incipiam: tū qz residuū vite mee nō credo ad expositiōez tot⁹ sacre scripture sufficere. et ideo nolui in exponendis dictis beati Hierony. vel alterius cuiuscūq; doctoris ꝫmorari: tum qz dicti ꝓlogi parū faciunt ad intellectū libroꝝ sequētiū: vt mihi videtur: tum quia vnus alius frater videlicet Beto ō ordine nostro ꝓlogos Biblie valde sufficiēter exposuit. quod opus habeā cōmuniter. ⁊ ideo intendere iterū expositiōi dictoꝝ ꝓlogoꝝ nō mihi necessariū videbatur. Aliquoruz tñ librorū ꝓlogos exposui: sup quos scripsi anteq̄ a libro Heneſi inchoarem. Postremo qz nō sum ita perit⁹ in lingua hebraica vel latina quin ī multis possim deficere: ideo ꝓtestor q̄ nihil intendo dicere assertiue seu determinative nisi q̄tuz ad ea que manifeste determinata sunt ꝓ sacram scripturā vel ecclesie auctoritatem. cetera ro oīa accipiant⁹ tanq̄ scholastice ⁊ ꝓ modū exercitij dicta: ꝓpter qđ oīa dicta ⁊ dicēda suppono correctioni sancte matris ecclesie: ac cuiuslibet sapientis: pium lectorem ⁊ charitatiuū flagitans correctorē. Verūtamen anteq̄ descendā ad expositionez littere: premitto septem regulas exponendi sacram scripturā quā tangit Jsid. j. libro de summo bono ca. xx. et vocantur iste regule ab aliquibus claues: quia ꝑ eas intellectus scripture aperitur in multis. Prima est de domino ihesu christo ⁊ eius corpe mystico quod est ecclesia: quia ꝓpter cōnexionē capitis ad corpus sacra scriptura sub vno contextu quasi sub eadez ꝑsona aliquādo loquit̄ de vtroq; ⁊ de vno trāsiens ad aliud: ver-

bi gratia

In moralitates Nico. de lyra prologus

bi gratia Esa. lxj. Jnduit me vestimentis salutis: et indumento iusticie circundedit me: quasi sponsum decoratū corona: et quasi sponsam ornatam monilibus suis. Quod enim dicitur hic: Quasi sponsum tc. intelligitur de christo: et quod subdit q̄si sponsam tc. intelligitur de ipsa ecclesia. Similit Cant. j. Osculetur me osculo oris sui: quia melioza sunt vbera tua vino: cum enim dicitur: osculetur me tc. verbum est sponse frui sponso desiderantis. et quod subditur: quia melioza sunt vbera tc. verbum est sponsi sponsam commendantis. Unde in talibus sic connexis ratione predicta debet lector prudens attēdere quid conueniat capiti: et quid corpori. Secunda regula est de corpore domini vero et simulato. Ecclesia enim que ē corpus domini mysticum: vt predictum est: est q̄si sagena non dum tracta ad litus: et ideo habet malos permixtos cum bonis vsq; ad iudicium: in quo seperabuntur hi ab illis. et ideo in sacra scriptura aliquando mali commendantur cum bonis quibus sunt permixti: sicut Osee. xj. Puer israel et dilexi eū Et econuerso aliquando boni vituperantur cum malis: sicut Esa. j. Cognouit bos possessorem suum: ⁊ asinus presepe domini sui. Israel aūt me nō cognouit: ⁊ populus nō intellexit: Aliquando etiam in eodem textu exprimit⁹ quid ad bonos pertineat ⁊ quid ad malos: sicut Cant. j. dicitur: Nigra sum sz formosa filie hierusalez sicut tabernacula cedar: sicut pelles salomonis. Verba sunt sponse: que ratione malozum in ecclesia cōtentoꝝ dicit: Nigra sum sed ratiōe bonoꝝ subdit: sed formosa et qđ subdit (quasi ꝓ exemplo) sicut tabernacula cedar: ad malos refertur. Cedar enim fuit filius Jsmaelis: vt habetur Heñ. xxv. a quo descenderunt saraceni. Qđ autē subdit: sicut pelles Salomonis. refertur ad bonos. ꝓ salomonem enī hic intelligitur ipse deus ſm expositores catholicos ⁊ hebreos. ⁊ ideo pelles eius dicunt: quibus operiebatur tabernaculuz in quo boni colebant deum. Tertia regula est de spiritu et littera: ⁊ ſm q̄ accipitur sub eadem littera sensus historicus et mysticus: qz veritas historie est tenenda: ⁊ tamen ad spiritualem intellectum est referenda. hoc modo exponit̄ ista littera cōmuniter. Potest etiaz aliter exponi: vt referat ad sensuz litteralem tñ sicut et alie. Circa qđ cōsiderandum q̄ eadem littera aliquādo habet duplicem sensum litteralem. verbi gratia. j. Paral. xvij. dicit dominus de salomone: Ego ero illi in patrem ⁊ ipse erit mihi in filium. Et intelligit̄ de salomone ad litteram in q̄tum fuit filius dei ꝓ adoptionez in iuuentute: ꝓpter quod nathan ꝓpheta vocauit eum amabilem domino. vt habetur. ij. Regū. xij. Predicta etiam auctoritas. Ego ero illi in patrem tc. inducitur ab apostolo ad Heb. j. tanq̄ dicta de christo ad litteraz. quod patet ex hoc: quia apostolus induxit eam ad ꝓbandum q̄ christus fuit maior angelis. talis aūt ꝓbatio nō potest fieri per sensum mysticuz: vt dicit Aug⁹. cōtra Vincentiū donatistam. vt. ſ. allegatum est. predicta enim auctoritas impleta fuit ad litteram in salomone: minus tamē perfecte: quia fuit dei filius per gratiam soluz. Jn christo aūt perfectius: qui est dei filius per naturaz. Licet autem vtraq; expositio sit litteralis simpliciter. secūda tamē que est de christo spūalis ⁊ mystica est ſm quid: in q̄tum salomon fuit figura christi. Quarta regula est de specie ⁊ genere: siue de parte ac toto cum de vno transit ad aliud. ⁊ econuerso: sicut Esa. xiij. Primo loquitur contra babylonē specialiter: cum dicit: Onus babylonis tc. ⁊ transit ad intelligendū verbum de toto mundo generaliter: per hoc quod subdit: A summitate celi dominus ⁊ vasa furoris eius: vt disperdat omnem terram. Postea reuertitur ad loquendum contra babylonem specialiter. cuz dicitur: Ecce ego suscitabo super vos medos: qui argentum nō querant tc. quia Darius medus cum Cyro nepote suo cepit babyloniam: ⁊ interfecit Balthasar regem babylonis. vt habetur Dañ. v. Quinta regula est ō tempozib⁹. que cōtingit quadrupliciter. Uno modo per synecdochen qñ ponitur pars temporis pro toto: sicut in euāgelio dicitur christus tribus diebus iacuisse in sepulchro: ⁊ tamen prima dies et tertia nō fuerunt integre. Alio modo ꝓpter minutias temporis que aliquādo in scriptura computantur: et aliqñ omittuntur. Et ſm hoc scriptura sacra loquens de aliquo numero annozum in pluribus locis. aliquando in vno loco ponit plures annos minutias predictas computando. In alio vero loco ponit pauciores dictas minutias omittendo. Tertio modo cōtingit: eo q̄ computatio annoꝝ incipit in vno loco a priori termino: ī alio a posteriori: sicut Heñ. xv. dictū fuit abrae: Semen tuū futurū peregrinū quadringentis annis. Et Exo. xij. de ista peregrinatione dicitur: q̄ mansio filioꝝ israel in terra egypti fuit quadringentoꝝ triginta annoruz: quia computatio huius maioris numeri incipit a tempore quo dictū fuit abrae. Heñ. xv. Egredere de terra tua tc. Computatio autez minoris numeri incipit a natiuitate Jsaac qui fuit trigita annis post egressum abrae de aran: vt plenius videbit. j. Exo. xij. Quarto modo cōtingit eo q̄ scriptura sacra loquitur de futuro ꝓ modū preteriti: sicut Esa. ix. Parvulus natus ē nobis tc. et hoc est ad denotandū certitudinez ꝓphetie: cuius euentus de futuro est ita certus sicut iam ꝓterisset: ⁊ hoc est ꝓpter certitudinez diuine prescientie ex qua fit reuelatio ipi prophete. Aduertendum tamen q̄ talis modus loquēdi nō habet locum nisi in prophetia predestinationis que est quādo aliquod futurum cōtingens reuelatur ꝓphete eo modo quo est in ꝑscientia dei: que infallibiliter futura intuetur sicut presentia ⁊ preterita. In prophetia ro cōminationis nō habet locum: quia est quando aliqua pena reuelatur prophete infligenda populo: vel alicui persone: non ſm q̄ est in dei ꝑscientia sed ſm ordinem causarū secundarū: vtpote ſm demerita hominū: sicut est illa prophetia Jone. iij. Adhuc. xl. dies ⁊ ninive subuertet. hāc enī subuersionem meruerat peccata illius ciuitatis. Ceruntamē quia talis causa mutabilis est. ideo effectus aliquādo non sequitur: sicut in ꝓposito: qz ninuite egerunt penitentiam: ⁊ sic dominus non inflixit penam cōminatam. Sexta regula est de recapitulatiōe ⁊ anticipatione. Jn sacra enim scriptura nō semper eodez ordine gesta ⁊ facta scribunt⁹ quo fiunt. ⁊ ideo quando ꝓponūtur posteriora dicit⁹ anticipatio. quādo aūt fit econuerso dicitur recapitulatio: sicut Heñ. r. ō filijs noe dicitur: Ab his diuise sunt insule gentiū in regionibus suis: vnusquisq; ꝫm linguā suam tc. et. j. eodem ca. Hi sunt filij cham in cognationibus et linguis ⁊ generatiōibus tc. Et postea. xj. ca. dicitur: Erat autem terra labij vnius ⁊ sermonum eozundem. Ex quo ꝑz q̄ illud quod predicit̄ de diuisione linguarū dicit̄ per anticipationem. Similiter Heñ. ij. postq̄ moyses primo ca. descripserat creationem celi ⁊ terre: distinctionē: ⁊ ornatum partiū mundi dicitur: Iste sunt generationes celi ⁊ terre in die quo creati sunt. Ex quo patet q̄ hoc dicitur per recapitulationez. Septima regula est de diabolo ⁊ eius corpore. ſm enim q̄ dicit beatus Grego. Homel. r. Certe iniquoꝝ omnium diabolus caput est: ⁊ huius capitis membra sunt omnes iniqui Et iō ꝓpt cōnexionē capitis ad membra: scptura loquēs de vno in eodem contextu transit ad loquendum de alio. sicut Esa. xiij. loquens de rege babylonis qui erat diaboli membrum: transit ad loquendum de principe demonū: cum subditur ibidem: Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris? et Ezechielis. xxviij. loquēs de ꝓncipe Tyri transit ad loquendum de diabolo. cum subditur: Tu signaculuz similitudinis: plenus sapientia: perfectus decore: in deliciis paradisi dei fuisti. his igitur premissis de regulis seu clauibus exponendi sacram scripturam: cum confidentia diuini adiutoriꝫ descendamus ad litteram exponendam.

Venerabilis fratris Nicolai de lyra in moralitates biblię prologus.

Vidi in dextera sedentis sup thronum librum scriptum intus et foris Apoc. v. Sedens super thronuz glorie est de⁹ gloriosus ⁊ sublimis regens vniuersum: in cuius dextera est sacra scriptura diuinitus data. ſm q̄ dicit Deu. xxxiij. In dextera eius ignea lex. Lex enim veteris ⁊ noui testamēti bene dicit ignea qz reuelatione spūssancti qui diuinus est ignis fuit inspirata. Et hec scriptura bene dicit liber script⁹ intus et foris. foris q̄tum ad sensuz litteralem. intus ro q̄tum ad sensum mysticuz sub littera latentē. Deus enī qui est actor huius scripture nō solum vtitur vocibus ad aliquid significandū sed etiā rebus ꝓ voces significatis. ⁊ sic facta veteris testamēti significauerūt ea que in nouo testamēto fūt: sicut dicit Apls. j. Cor. x. Omia in figura cōtingebat illis. Sensus igit̄ qui per voces significatur ꝓprie dicitur litteralis. ille ro qui ꝓ res significat mysticus nominat: ⁊ hic est triplex: qz si ꝓ talem modū significet aliquid ꝓtinens ad credibilia: dicit allegoric⁹. si aūt ꝓtineat ad agibilia: dicit moralis. si aūt ad speranda in beatitudine futura: dicit anagogicus: ab ana qđ est sursum ⁊ goge ductio q̄si sursum ducens. Unde versus: Littera gesta docet: quid credas allegoria. Moralis quid agas: quo tendas anagogia. Exemplū in hoc nomine hierusalē qđ ſm sensuz litteralē significat quandā ciui

Pauli Burgē. additionū i postillas biblie Ni. de ly. plogꝰ

tatē in terra iudee sitā: et qm̄ hec ciuitas a deo fuit electa ad diuinū cultum vt habeā. iij. Regū. xiij. Qui colit in aīa virtutes ꝛ in ecclesia militante ꝛ etiā triūphante. ideo hierusalē fm̄ sensus mozalē in sacra scriptura significat animā fidelez: fm̄ sensum allegoricū ecclesiam militantē: ꝛ fm̄ sensum anagogicū ecclesiā triūphantē. ¶ Sciendū aūt ꝙ licet sacra scriptura habeat quadruplicē sensum p̄dictū: hoc tū nō est in ōlibet sui pte fm̄ qđ dicit i collatiōib⁹ patrū collatiōe. viij. Hā alicubi habet tm̄ sensum ifalem sicut Exo. xx. Audi isrl̄ dns deus tuus vnus est. Et Deu. vj. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ꝛc. In istis enī ꝙ ꝑ similib⁹ nō est mysticus sensus requirēdus. Alicubi vo nō hz ifalē sensum, ꝑ ea loquendo: verbi gratia: Judic. ix. Jerunt ligna vt vngerent supra se regem ꝛc. Et Matth. v. Si man⁹ tua scandalizat te abscinde eam ꝛ pjce abs te. Sensus enim litteralis est qui per voces significatur vt p̄dictum est: et talis sensus nō est hic: nec in consimilibus. Sequeret enī ꝙ sensus sacre scripture esset falsus: qz ligna nunq̄ hoc fecerūt nec facere potuerūt. Similiter saluator nō monuit ꝙ homo manū sibi abscindat ad literam. Sed in istis est tm̄ sensus mysticus qui ꝙ res significatas intelligit. Nam ꝙ ligna intelliguntur habitatores ꝛ vbi sichen qui fecerunt abimelech sup se regem: vt ibidem in textu exponit: ꝛ ꝙ manū abscidendā intelligit amic⁹ q̄tūcūq̄ ꝓpinqu⁹ p̄bens occasionē ruine: ꝛ hui⁹ familiaritatē debet bō abscidere a se. Qz aūt aliqui doctores dicunt sensum parabolicum esse litteralē: hoc est intelligendū large loquendo qz vbi nō ē sensus ꝙ voces significat⁹ parabolic⁹ est ꝓim⁹: ꝛ iō large loquendo dicit ifalis eo ꝙ ifalis est ꝓimus quando est ibi: ꝛ ad hoc significandū ipsi dicūt parabolicū contineri sub litterali: ꝛ hoc modo loquēdo ego sensum parabolicū vocani in pluribus locis litteralem: scribendo sup libros sacre scripture. Alicubi vo sacra scriptura habet sensum litteralē ꝛ mysticum: sicut in Heñ. dicit: ꝙ abraam duos filios habuit sez isaac ꝛ hismaelem ꝛ hoc est verum fm̄ litteralē sensum: et similiter fm̄ mysticum. Nam per illos allegorice significata fuerunt duo testamenta vt dicit Aplus Gal. iiij. Et eodez modo mozaliter possunt significari duo filij spūales vnius prelati: quoz̄ vnus ꝓficeret ꝛ alius deficeret: ꝛ anagogice angeli stantes ꝛ cadentes. Item qz sicut dictū est: sensus mysticus est qui ꝑ res significat ꝛ vnius rei subiectiue sunt plures ꝓprietates reales ꝛ aliquando valde diuerse: ideo vna res subiectiue aliquā do mystice plura ꝛ diuersa significat: sicut leo ꝑ ꝓprietatez ꝛ stantie christū significat. Apoc. v. Ecce vicit leo de tribu iuda: ꝛ ꝑ voracitatē signat diabolū. j. Pe. v. Aduersarius vester diabolus rapāx leo rugiens circuit q̄rens quē deuoret. ¶ Postq̄ aūt sacram scripturam cum dei adiutorio exposui fm̄ litteralem sensum: et deus dedit mihi spacium vite. confisus de dei auxilio ꝓpono eam iterum exponere fm̄ sensum mysticum: vbi est mystice exponēda: put mihi domin⁹ dabit: nō tñ intendo omēs sensus mysticos scribere nec per singula verba discurrere sed aliqua breuiter ordinare ad que lectores biblie: ac p̄dicatores verbi dei recurrere poterunt: put ꝛ qñ eis videbit expedire. Hec quis miretur si in expositiōe mystica plura dimittaz. Nam hoc faciā ꝓpter breuitatem ꝛ quontā sic fecerunt p̄cedentes exposito/res et etiam christus qui Matth. xiij. ꝛ Mar. iiij. exponens parabolam seminantis. illud qđ dicit in fine. Dederunt fructum aliud centesimum aliud sexagesimum aliud tricesimuz in exposītum dimisit: ꝛ in aliis parabolaꝝ expositionibus similiter fecit ipse christus. ¶ Igitur in nomine domini nostri iesu christi incipiam a libro Genesis ꝛ per alios consequēter discurram q̄diu dominus donabit sua gratia mihi vitam.

Additiones ad postillam magistri Nicolai de lyra super biblia: edite a reuerendo patre dño Paulo de sancta Maria: magistro i theologia: episcopo Burgen̄. Archicancellario serenissimi principis domini Johannis regis castelle ꝛ legionis incipiunt: quas venerabili viro Alfonso legum doctori: decano cōpostellano filio suo ex legitimo matrimonio genito: direxit: premittens ei prologum sub forma sequenti. Finiuit autem eas anno dñi. M. cccc. xxix. Quib⁹ etiam inserte sunt replice magistri Matthie dozing eiusdem ordinis minozum fratris ꝛ theologi optimi ꝓout clarius videbitur in processu.

Quid tibi vis vt viuēs donem dilectissime fili: aut successionis titulo post vitaz relinquā: niſi qđ ad sacraꝝ scripturaꝝ noticiā cōferat: ꝛ gressus tuos in catholice veritatis soliditate firmet. Hec est enī quā corde gesto: ac ore ꝓfitear: ꝛ de qua puto scriptū fuisse: Pater filijs notam faciet veritatē suā: quā cū ab ineunte etate nō recepissem: ꝛ sub iudaice cecitatis perfidia natus: sacras ſras nō a sacris doctorib⁹ didicissem: ab erroneis magistris errozeos sensus trahebā: litterā rectam nō rectis cauillationib⁹ vt ceteri illi⁹ pfidie duces temerarie inuoluere satagens. Cū vo placuit illi cui⁹ misericordia mensurā nō habet: me a tenebris ad lucē: a caliginosa turbine ad serenū aerem euocare: ceciderūt q̄dāmodo squame de oculis mentis mee: ꝛ cepi scripturā sacrā aliquāto studiosius relegere: ꝛ iam nō perfide sed humiliter veritatē inquirere: ꝛ ingenij mei viribus nō cōfidens toto corde a dño postulare: vt qđ salubrius anime mee esset cordi meo infigere dignaret: nocte dieq̄ eius auxiliū ꝑstolabar. Sicq̄ factum est: vt catholice fidei desiderium in mente mea de die in diē foztius incandesceret: quo ad ipsam fidem quam corde gerebā: publice, ꝙfiterer: ꝛ ea fere etate qua tu nunc es: baptismi sacramentū in huius ecclesie sacro fonte susceꝑ: panli nomen assumens: te tunc infantie innocentia gaudente: qui post me in etate illa tenera sacro lauacro ab originali culpa mundat⁹ es: ante q̄ actuāli inquinari valuisses: nomen Alfonsi suscipiens: ꝓinq̄ litteras nominare nouisses. Procedente vo te sacrarū litterarū studio insistens: vrtiusq̄ testamenti lectioni operam dedi: et interdum a magistris viuentibus audiendo. Sepe etiā sanctorum doctoꝝ alioq̄ insignium virozū: qui ab hac vita transierunt: opera relegendo: diuina donante clementia: qui pr⁹ fueram magister erroꝝ: factus sum discipulus veritatis: q̄s q̄ ad hanc quā vides senectutem accessi: ꝛ vt verum tibi fatear: inter pressuras seculi: ꝛ curie nostre curas: quibus quādoq̄ ventilat⁹ sum: hec fuit p̄cipue delectatio mea: hoc singulare solatiū meū: eternū ꝛ imutabilez deū: eius mirabilia opa in sancte ꝛ imaculate legis sue lectione contemplari: nec tñ hi q̄s ꝓsperos vulgus appellat successus defuerūt. Nam me licet prozsus imeritū: nō ad paruū ecclie gaudiū: diuina gratia subleuauit. Primo enī ad carthaginēsez: deinde ad hāc Burgen̄. sedem ꝓmotus: amplissimis ecclie dei fauoribus sum nutritus: ecclesiasticis etiā secularia adiecta sunt: cū tamē in domo gloziose memozie iustissimi regis Currici: q̄ ei⁹ illustris plante inclyti regis nr̄i. Sigismūdi officio suscepto: satis familiariter sum versat⁹. Fratrē vero tuū p̄mogenitū acte q̄ clemēter q̄ pie oipotētis clementia tractauit: ego nō referā: vosipsi cognoscite. Unum est qđ silentio cōmittere nō possum: nobis ex leuitico sanguine descendentib⁹ aliquantulū demonstratum fuisse q̄ añ tot secla sceptū ē: tribuū Leui nō fuisse datā possessionē qz dns est possessio ei⁹: de⁹ enī ē possessio nr̄a: Christ⁹ hereditas nr̄a: qui purgaturus filios leui vt sacrificia domino in iusticia offerrent: voce ꝓphetica antiquitus p̄dicatos: his iā diebus manibus patris se sacrificium verum tractari permittit: vtinam sic acceptans: sicut ꝛ tolerās. Nec volo ista me putes supuacue iactanterue inseruisse: vitāq̄ meam frustra annunciasse tibi: cum nō supuacuū: q̄nimo necessariuz reoz omnipotentis beneficia cognoscere: ꝛ arrogantie attribuenda non est: infirmitatis ꝓprie aperta ꝛ inflicta confessio: p̄sertim cuz tibi loquar a memoria hec excidere nullo vnq̄ tpe vellē. Nec enim me satis gratum puto tanto⁹ beneficiozū receptozē agere: si cū vita mea illoz⁹ recognitio quiescat. Tibi aūt nō abre: inter ceteros ꝟ libenter enarro: vt que beneficio etatis nō vidisti: saltem a patre audiens memozie tradas: iunioribusq̄ qui forsan nō audierunt: cum hozū occurrerit sermo: frequenter enarres: vt et illi enarrent filijs suis ne obliuiscant⁹ operū domini: sed legem eius exquirāt. Cuius clariozi exquisitioni fili charissime: cum nō modicū conferāt studium ꝛ disciplina: ad que te: licet iuriū doctrinis a puericia occupatum: interdū anbelare conspicio: ꝛ inter studia iuris ꝛ disceptationū fozensium occupationes vtriusq̄ testamenti spicas q̄si furtim rumināre tentantē aliq̄ munusculo excitare sepe, ꝓposui: desideriū q̄ mū paterno fauore iuuare. Et qm̄ innumerabilia pene opera: quoz̄ varietate diuina scriptura circūdata refulget postilla Nicolai de lyra tam sui recentia q̄ digna celebritate clarescit: qui vtrunq̄ testamentum studiose discernens litteralem sensum qui inter ceteros p̄cipuus est: copiosa luculētia tradidit: banc tibi donare, ꝓposui. Et cū infirmitatis būane periculo detentus: dierū meoz̄ finem ignorem: merito tū ex etate

accelerare

Additiones circa prologos

accelerare suspicor. Memor: sum illaz tibi ex bibliotheca mea electā. iam bis plegisse. Cum vo summi patris clemētia vitaz meā miserīcorditer, plongauit: vilis est mihi: vt qđ legare cōceperā inter viuos nō nude donarē: sed paterna additamēta paterno munusculo cumularē: ꝛ in gaçophylatio eius q̄ vitides addidit: etiā si modicū aliquid ꝓsadderē. Mec enī quia multa donare nō possum⁹: manū ex toto retrahere licet. Anus quisq̄ enī tanti debitoꝛ est: q̄tū ingenij sui vires exoluere valent: nec quisq̄ apud deū, ꝓloquendo debito cōpos nō est: cū vltra facultatē nō petit: nec opulentioꝛ debito est: cū nihil habeat qđ nō receperit: sed misericordia eius. bis que possumus cōtentak. insticia enī oīa queq̄ valem⁹ transcēdit. Cū g̃ postillam hanc discurrissem: ꝛ si solennissima ꝛ miranda copiositate scriptā conspicio: qz tñ nullū opus humanū adeo pfectuz est: quin ei supaddi aliquid possit. Et de sola scriptura diuina loquēdum est: ne addas quicq̄ verbis illi⁹: expedire putaui aliquibus in locis aliqua additare: in illis pmaxime: vbi sanctoruz doctrinas aliquatenus ꝑtermissas cōspexi. Mec fuit, ꝓpositi mei curiose inquirere qđ suppleꝛē: ꝛ libenter sine supplementis transiui: nisi vbi ipsa me supplemēta vocarūt. Quare nec volumen, ꝓposui scribere: nec libri noīe gloriari: ꝛ postillam ipam cū paucis admodū additionib⁹ in margine transcript⁹: tibi donare: vt ꝛ ipsi nouicij studētes facere solent: qui cum libū aliquē affectuose plegunt: aliquib⁹ glosulis sepe manu, ꝓpria cōscriptis margines occupāt: vt firmi⁹ memozie qđ legerint tradant. Rondū tñ vt, ꝓposui totā postillā discurrere valuit: tū etatis pondere ꝛ passionū illi adherentiū grauitate: tū arditate ingenij: tū etiā occupationū multitudine ꝛ humanoꝝ casuū varietatib⁹ obsistentib⁹: q̄ bis in partib⁹ nōnūq̄ ab undāt. Sed licet aliq̄ ex pte nōdū pfecerim: qđ transcursum ē cōfestim dono: reliquū si deus compleri ꝓmerit donaturus. Mec eni impfecti occasiōe qđ sceptū erat: retinere volui: imo in q̄sdā arras cōmercij nr̄i ilico tradere. Hoc est g̃ fili mi testamentū meū: bi sūt codicilli mei: B. ex illis ꝑegatū agnosce: vt in lege dñi sit volūtas tua: ꝛ in lege ei⁹ mediter, die ac nocte. Meditationē vo tuā: hec ꝛ silia relegēdo: puriozem, ꝓfecto ꝛ suauiozē afficies gratāter. Igit donū ꝟ tni parēris accepta paterna affectiōe: ꝛ leta manu donarū. Sz omittam⁹ hec: ꝛ oīpotentis dei cui⁹ op⁹ aggredimur: ꝛ a q̄ ꝛ cū q̄ oīs sapientia fuit semp: ꝛ ē añ eū: auxilio hūilimis p̄cib⁹ inuocato: ḥcāq̄ huic postille addidim⁹: stilo plano ꝛ omniū verboꝝ flore depositis exprimentes: manū aratro iam imponamus.

¶ Supra, plogū p̄imū postille in pincipio habite qui incipit: Hec omnia liber vite. Similiter supra sc̄m, plogū eiusdē postille qui incipit: Vidi in dextera sedentis sup thronum ꝛc.

Sequitur additio super vtrunq̄ prologum.

¶ Quoniā intētio postillatoris precipue versat circa sensuz ifalem: ideo añ oia q̄rendū videt: vtz sensus ifalis ceteꝛ, sensib⁹ sacre sc̄pture sit dignioꝛ: ꝛ videtur qđ nō. Nā fm̄ aplm. ij. Coꝛ. iij. Lra occidit: spūs aūt viuificat. Iz sensus ifalis, ꝓprie fundak in lra. sensus xo spūalis fundak, ꝓprie supra significationē spūalē: q̄ res significate p lraz vlteri⁹ alias res significāt: g̃ sensus ifal sacre sc̄pture no viuificat sz occidit: ꝛ ꝑ ons nō ē dignioꝛ ceteꝛ, sensibus. Preterea dignioꝛ est doctria q̄ habeā ꝑ sensus spūales: q̄ illa q̄ hz ꝑ sensuz ifalē. g̃ spūales sensus sūt dignioꝛes. Tenet ꝓsequētia: qz q̄cūq̄ sc̄pta sūt ad nr̄az doctrinā sc̄pta sunt. ad Ro. xv. Assumptū, pbak. Mā ꝑ sensuz allegoricū habent⁹ q̄ sūt credēda: qđ ptinet ad fidē. Per sensuz anagogicū q̄ sūt sperāda: qđ ptinet ad spem. Per sensuz xo tropologicū q̄ sūt agēda. qđ ptinet ad charitatē. In q̄bus. j. trib⁹ virtutib⁹ pr⁹ ꝓprie de⁹ colit fm̄ Aug⁹. Per sensū xo litteralē hz historia tm̄. Qz aūt p dictos q̄tuoꝛ sensus intelligank q̄tuoꝛ p̄dicta: ptz ꝑ versuz allegatū i, plogo postille: ꝛ est cōis sn̄ia expositoꝝ: in q̄ versu dr: Lra gesta docet q̄d credas allegoria. Tropologia q̄d agas: q̄d speres anagogia. Preterea fm̄ pbm. j. Posteri. Propt qđ vnūqđq̄ ꝛ illud mag⁹: iz sensus ifalis ē, ꝓpt sensū spūalē: igit sensus spūalis ē dignioꝛ: ꝙtia tenet. ꝛ añs ꝑ secūda pte, pbak. nā sensus ifalis se hz ad spūales sic̄ fundamētū ad edificiū: put ponit postillatoꝛ in sc̄o, plogo. Cōstat aūt q̄ fundamētū ē, ꝓpt edificiū ꝛ nō ecōtra. Preterea sensus lrālis accipit fm̄ p̄mā significationē lre q̄ voces significant res: put cōiter tenet: ꝛ postillatoꝛ ponit i p̄mo, plogo: iz fm̄ p̄mā significatiōez q̄ voces significāt res multa falsa reperiunt⁹ i sacra sc̄ptura: specialiē attribuēdo deo qđ minime deo cōpetit: sic mot⁹ local⁹: vt Heñ. xj. Descēdit de⁹ vt videret ciuitatē ꝛ turrim ꝛc. ꝛ sic ꝺ multa alijs q̄ tñ i sensu spūali ñ reperiunt⁹: g̃ sensus lrālis nō ē dignioꝛ. Preterea illa q̄ sūt ſterioꝛa tā i tpalib⁹ q̄ in spūalib⁹ exterioꝛib⁹ sūt dignioꝛa. In coꝛpalib⁹ enī illa i q̄bus ꝓncipaliꝛ ꝓsistit vita añalis sūt in interioꝛib⁹ ei⁹ ꝓtib⁹ sicut coꝛ. Idē etiā ptz i spūalib⁹. s. q̄ illa q̄ sūt interioꝛa foztioꝛa sūt ꝛ i dignitate potioꝛa: sic̄ ptz i tabernaculo fedeꝛ: i q̄ arca testaměti ponebak i loco ſterioꝛi q̄ ꝺ sc̄ta sc̄toꝝ. Cetera vo i loco mag⁹ exterioꝛib⁹ fm̄ gradū sanctitat⁹ coꝛ. vt ptz Exo. xl. sūt. iij. Reg. viij. Idē ptz in sacramētis eccl̄ie in q̄bus inuisibilis gra q̄ interi⁹ dak: dignioꝛ ē q̄ visibilis forma q̄ apparet exteri⁹. Cū aūt sensus lrālis ꝺr script⁹ ē i libro foziꝰ: sensus xo mystic⁹ intus: vt ptz Apoc. v. in q̄cte allegata p postilla tozē vbi dicit: Vidi in dextera sedētis sup thronū libꝛū scriptuz int⁹ ꝛ foris. Cōsequēs ē q̄ sensus lrālis sit minoris dignitatis respectu sensus spūalis. Preterea noticia humana cōiter, pcedit a minus pfectis ad magis pfecta: put ptz non solū in būanis scietijs q̄, pcedit a sensibilib⁹ ꝛ particularibus ꝛ terminant⁹ in summis rer⁹ causis: iz etiā i bis q̄ ad noticiaz diuinoꝛ ptinēt. vñ Roma. j. Inuisibilia dei a creatura mūdi p ea q̄ facta sūt intellecta cōspiciunt. Sz i studio sacre sc̄pture incipiēdū ē ab intellectu sensus lrālis: vt postillatoꝛ dic⁹ in sūma: g̃ sensus lrālis nō ē dignioꝛ. Preterea ille sensus scripture debet dici dignioꝛ q̄ alteri⁹ defectū supplet: sed sensus spūalis q̄cūq̄ supplet defectū lrālis sensus. Dicit enī Hzeg. in mozal. Cū ozdo historie deficit: sese noū intellect⁹ mystic⁹ q̄si aptis iam foziꝰ oñdit: ac si patēter clamet: q̄ rōne life defecisse cognoscitis restat ad spūalē sensuz sine dubitatiōe redeatis: g̃ lrālis sensus nō est dignioꝛ q̄ spūalis. Sz cōtra. Sensus ille ad quez tñ ptinet honoꝛ sacre sc̄pture, ꝓpte debit⁹: est ceteꝛ, sensib⁹ xtuosioꝛ seu dignioꝛ: cū honoꝛ sit p̄cipuū signū xtutis: vt in. j. Ethi. Sz sensus lrālis sacre scripture est hmōi: g̃ sensus lrālis inf ceteros ē dignioꝛ: minoꝛ ptz: nā fm̄ Aug⁹. in epla ad Hiero. Solū enī sc̄pturaꝝ libris q̄ canonici appellant⁹ hūc honoꝛē didici deferre: vt nullū auctoꝛē eoruz scribēdo aliq̄d errasse firmissime credā. Cōstat aūt q̄ hūc honoꝛē nō hz sacra sc̄ptura fm̄ sensū spūalē: qz si sic ex tali sensu spūali posset sumi efficax argumentū: qđ esset ꝙtra Aug⁹. in epla ad Vincentiū donatistā dicentē: q̄ ex solo sensu lrali efficax argumētū sumit. In hac q̄stione sex videnda ꝓsideranda. Primū: q̄s dicēdus sit sensus sacre sc̄pture lralis: ꝛ q̄s spūalis. Dicēdū q̄ sensus lrālis q̄cūq̄ ꝺr ille: fm̄ quē aliq̄ historia narrat⁹ ad lraz. ꝛ hoc vident⁹ sonare verba Greg. i. iij. mozal. q̄ ꝺ sensu lrali loquēs dic⁹: Nū narrat gestū, pdit mysteriū. Sic⁹ in versu ꝓallegato ꝺr: Lra gesta docet. Sz fm̄ hoc sola historialia sacre scripture dicerent⁹ hre sensū historialē vel ifalem: nō aūt doctrinalia seu ꝓphetica ꝛ hmōi cū in talib⁹ nō videt⁹ narrari aliq̄ historia: iz ꝑ est ꝙtra cōem sn̄iaz expositoꝝ q̄ cōiter auctib⁹ sacre sc̄pture sensum lralem attribuūt. Añ aliter ꝛ magꝛ, ꝓpte dicit⁹ sensus lralis. s. ille q̄ habeā ꝑ significationē lre q̄ voces significāt res. Ille aūt ꝺr sensus spūalis: q̄ habeā ꝑ significatiōes rer⁹ significatoꝝ per voces: put ptz in p̄ma pte. q. ij. ar. vlti. Et ex⁹ sn̄ia cōis quaz sequit postillatoꝛ i, plogo. Sz attēdēdū est q̄ ꝑ ꝙdicta nō habetur diffinitio seu descriptio adequata sensus lralis: ꝺ quo dic agit. Sunt enī quedā in sacra scriptura tradita: q̄ si accipiant fm̄ significationē q̄ voces cōiter significant res: essent false: vt ptz in locutionib⁹ parabolicis ꝛ hmōi: vt infra patebit. Unde addendus est ꝙdictis: q̄ sensus sacre scripture ad hoc q̄ lralis dicat: requirit⁹ q̄ sit intent⁹ ab auctore sacre scripture q̄ est de⁹. Cui⁹ ratio est: nā sensus lralis cuiuscūq̄ scripture est ille quē auctoꝛ intendit: cū voces sint eaꝝ q̄ sunt in anima passionū note: vt in. j. Perihermenias. Sz constat q̄ auctoꝛ sacre scripture est de⁹: ꝛ sic ptz q̄ sensus lralis de quo agit: est ille qui a deo intendit: ꝛ ꝑ voces in lra contentas signat. Ex quib⁹ sequit⁹ q̄ sensus lralis sacre sc̄pture nō debet dici ille sensus q̄ in aliq̄ repugnat ecclesie auctoritati seu determinatiōi: q̄tūcūq̄ sensus talis sit cōformis cognitioni lre: talis enī sensus nō solū nō intendit⁹ ab auctore: sed potiꝰ est hereticus. vnde Hiero. Quicūq̄ scripturam aliter intelligit q̄ sensus spūssancti efflagitat: a q̄ scripta est hic heretic⁹ appellari potest: qđ intelligitur de illo: qui ad hoc expositionem sacre scripture retorquet: qđ ꝙtrariat ei qđ ꝑ spiritūsanctum reuelatum est: vt secūda parte. q. xj. Sequitur etiam q̄

nec

Universidad de Deusto
Biblioteca

nec habendus est pro sensu litterali: ille qui raationi recte repugnat. talis enim sensus non intenditur ab auctore .s. deo qui est prima veritas: a q̄ oīs veritas deriuat: ꝛ ī⁹ Aug⁹. sup Heñ. ad litteram: cum scriptura diuina multipliciter exponi possit: nulli expositioni ita p̄cise aliq̄s inhereat: q̄ si certa rō ne constiterit ꝺ esse falsum: q̄ aliquis sensum scripture hunc asserere p̄sumat. Ex hoc enī scriptura ab infidelibus deriderētur: ꝛ eis p̄cluderet via credendi: hec ille. Idem etiā est dicendū de sensu spūali sacre scripture: qui p̄ significationē rerum per voces in litteraꝫ tentas significataꝝ habet. s. q̄ talis sensus nō debet repugnare auctoritati eccl̄ie nec recte rationi: q̄ si sic: talis sensus spiritualis nō esset attribuēdus sacre scripture a deo qui est veritas summa reuelate. ¶ Circa secundū. s. an quilibet passus seu textus sacre scripture exponatur quadruplici sensu p̄tacto. Dicendū q̄ non. Dicit enim Aug⁹. ij. sup Heñ. In quibusdā solus sensus litteralis querendus est: quod patet manifeste. Sunt enim multa ī libris canonicis tam ve. testamenti q̄ noui que nō habent nisi sensum litteralē: qđ patet in multis: ꝛ specialiter in duobus p̄ceptis charitatis: in quib⁹ tota lex pendet ꝛ ꝓphete vt habet Matth. xxij. Licet enim in his p̄ceptis. s. diliges dīm deum tuum ex toto corde tuo: ꝛ diliges ꝓximum tuuz sicut teip̄m. multa cōtineant exponēda seu exponibilia tam ad obiectum charitatis: q̄ ad eius actū interiorē seu exteriorē: q̄ etiā ad eius ordinem ꝛ alia hmōi ptinētia: omnia tñ illa ptinent ad sensum litteralem tñ. nō enim in hoc loco res significate per hanc vocē deus: seu p̄ hanc vocez ꝓximus: ꝛ hanc vocem diliges: iterū res alias significant a quibus rebus sic signatis sensus spūalis vltimus accipitur: vnde totū qđ in expositione hoꝝ p̄ceptoꝝ tradit: ad sensum litteralez eoꝝ tantū modo ptinet ꝛ sic cōmuniter ꝺ aliis p̄ceptis moralib⁹ ve. te. ex multis aliis passib⁹ q̄s causa brevitatis omitto. Jn euāgelijs etiā multa traduntur quib⁹ nō oportet assignare sensū mysticum sed tñ litteralem: sicut in his que traduntur vt precepta: vt cum Job. xiiij. dicitur Credite in deū ꝛ in me credite: ꝛ silīb⁹. Similiter in his que dant vt cōsilia: sicut cum dicit Matth. xix. Si vis pfectus esse: vade ꝛ vende omia q̄ habes ꝛ da pauperib⁹: in q̄bus ꝛ silīb⁹ nō est querēdus sensus spiritualis: q̄ ex rebus signat̄ p̄ voces accipiat̄: sed tñ sensus lr̄alis q̄ ex significatione vocū accipit vt est manifestū. Similiter cū Luc. viij. Christ⁹ interp̄tat parabolā suā dicēs: Semen est verbū dei ꝛc. manifestū est q̄ illa verba interp̄tatiua nō oportet q̄ habeāt alios sensus spirituales: cū ipsamet interp̄tatio sit ex̄positiua parabole p̄cedētis. Silr ep̄le Pauli q̄ vna de p̄cipuis partibus noui te. censeri debent: p totuz fere sensuz lr̄alem tantūmodo hūt. Loquit̄ enī ibi tanq̄ doctor vniuersalis eccl̄ie. exponens ꝛ concordās vtrūq; testamentū: licet enī in ipsis ep̄lis ꝓfunda ꝛ difficilia ad fidē ptinentia: ꝛ ad vtrūq; testamēti declarationem tradant: nō tñ allegorice vel anagogice tradunt: sed tñ lr̄aliter: ipse enī historialiter loquēdo seu lr̄aliter ostendit de quibusdā scripturis quō sint intelligende in sensu spūali: vt cū Gal. iiij. dic̄ de duob⁹ filijs abr̄e q̄ sunt p̄ allegoriā dicta. Nō q̄ verba apli sint allegorizanda seu moralizanda ꝛ hmōi: sed potius enucleanda: vt ex ipsis veri sensus lr̄alis extrahant: ex quibus discursiue ꝓcedendo multa magna ꝛ ꝓfunda inferunt̄ argumentatiue: sicut in alijs scīrijs hūanis ex certis ꝛ veris ꝓncipijs multa discursiue inferunt̄: put ptz in ꝓma ꝓte. q. j. arviij. que q̄dem oīa ad lr̄alez sensum ptinēt: a q̄ recte deducūtur: ꝛ sic ptz q̄ nō quilibet passus sacre scripture quadruplici sensu sit exponendus. Sed ꝓput sanct⁹ Tho. notabiliter tradit. x. quodlibeto. q. xiij. Sacra scriptura q̄nq; exponēda ē istis quattuoꝝ sensibus: q̄nq; tribus: q̄nq; duobus: q̄nq; vno tñ: vnde ea que fm litteralem sensum ad facta ve. testamenti spectant: possunt quattuoꝝ sensibus exponi: similiter ea q̄ ad litterā de christo capite dicunt̄: possunt exponi lr̄aliter ꝺ christi gestis: ꝛ allegorice referēdo ea ad corpus eius mysticum: ꝛ moraliter ea referēdo ad actus nostros q̄ fm ipm̄ debent regulari: ꝛ anagogice in q̄ntum in ipo christo est nobis iter glorie demōstratuz. Illa aūt q̄ fm sensum litteralē dicuntur de ecclesia possunt exponi moraliter ꝛ anagogice. Ea ꝝo que fm litterā moraliter dicuntur: nō cōsueuerūt exponi nisi anagogice. Illa ꝝo que fm sensum litteralem pertinent ad statum glorie: nullo alio sensu cōsueta sunt exponi: eo q̄ ipsa nō est figura aliozū sed ab omnibus alijs figurata: que quidem omnia ꝛ alia ad hoc ptinentia: plenius in p̄dicta questione declarantur. ¶ Circa tertiū. s. an cuiuslibet passus seu textus sacre scripture sit tñ vnus sensus litteralis: et videt q̄ non. Nam fm Aug⁹. in li. de vti. cre. ad sensum litterales p̄tinent tria: quoꝝ primū est: cū lr̄a simpliciter exponit̄. ꝛ hunc dicunt sensum historicum. Secm est: q̄ causa huj⁹ q̄ in litera cōtinet̄ assignat̄ seu exponit: quē sensum vocant ethymologicū. Tertiū est: cum veritas illius lr̄e ostendit̄ veritati alterius scripture nō repugnare: quē vocat anagogicum: Verbi gratia: cū legit̄ Heñ. ij. ca. Edificauit dñs deus costā quā tulerat de adam in mulierem ꝛc. Sensus historicus illius dicti ē: cum simpliciter exponit̄ qđ in lr̄a cōtinet̄. Sensus ꝝo ethymologic⁹ ē: q̄si reddit causa q̄re ō latere viri formata sit mulier ꝛ nō de alia p̄te corp̄is. Silr quare dormiēti ꝛ nō vigilanti subtracta sit costa: put tractat̄ in secundo: distinctione. xviij. Sensus ꝝo anagogicus est: cū ostendit̄ q̄ veritas huj⁹ dicti nō repugnat veritati alterius scripture: vbi ꝺ Hen. j. de creatione hois: masculū ꝛ feminā creauit eos. Ex qua lr̄a apparet q̄ simul in eodē tp̄e fuerūt Masculus ꝛ femina hūane spēcici creati: ꝛ non successiue: sic vt femina esset post creationem masculi de latere eius subtracta. Sed bene attendenti ex hac consideratione Aug⁹. nō habet̄ q̄ sub sensu litterali continētur tria genera expositionuz: sic q̄ quelibet illarum sit sensus lr̄alis ꝓprie: sed ꝓma expositio ē tm̄ sensus lr̄alis. scda ē redditiua cause ipsius lr̄alis sensus. tertia ꝝo est solutiua ꝛtrarietatis illius: vnde secūda ꝛ tertia expositio licet ptinēat ad sensum lr̄alem: eo q̄ p eas magis p̄fic̄t seu elucidat̄: nō tamē sūt sensus lr̄ales ꝓprie dicendi. De quibus tribus generibus expositionū ad sensum lr̄alem pertinentiuz potest intelligi illud ij. Esdre. viij. vbi dicitur: Et legerunt in libro legis dei aperte et distincte: ꝛ apposuerūt ad intelligendum. Jn hoc enī q̄ dicitur: legerunt in libro aperte: potest̄ itelligi ipsa expositio litterę que est q̄si ianua omniū expositionū sequentium: sine cuius aptiōe nō potest quis recte intrare ad alias expositiones. Cum aūt dicit: Et distincte: intelligit̄ sensus anagogicus ab Aug⁹. nominatus: quia p ꝓprias ꝛ veras distinctiones solvuntur cōtrarietates que q̄nq; apparent. Jn hoc aūt q̄ sequitur. Et apposuerunt ad intelligendum: potest̄ intelligi noticia cause legis seu historie: vel alicuius dicti sacre scripture: cum enim intelligere sit intus legere: ille qui p cognitionē effectus devenit ad notiā cause: ꝓprie dicit̄ intelligere: qui ꝺ̄dem sensus vocat̄ ab Aug⁹. ethymologic⁹. ¶ Sz vlterius attendēdū q̄ sub q̄libet genere p̄dictaꝝ triū expositionū ad litteralē sensum vt dictū est ptinentiū: possunt esse multe spēs: pōt enī nō solū vna causa: sz plures cause vni⁹ dicti assignari: similiter et nō solū vno mō solvere cōtrarietates sz plurib⁹: vt est manifestum. Jtē q̄ntum ad simplicē expositionē scripture que ex ꝓma ria vocis significatione cōsurgit: manifestum est q̄ plures sensus litterales tradunt nō solū ab expositoribus seu scriptoribus cōmuniter: sed etiā a doctoribus sanctis: vt ptz Heñ. j. in quo loco: vt magister dicit in secūdo. di. xiij. Quidā sanctoꝝ patrū qui verba dei atoꝝ arcana scrutati sūt: quasi diuersa videntur scripsisse: ꝛ sic ptz q̄ nō cuiuslibet textus sacre scripture sit tñ vnus sensus litteralis. Si aūt dicat̄ cōtra hoc: q̄ licz diuersi diuersus sensus attribuāt alicui lr̄e sacre: nō tñ ex hoc sequitur q̄ sint plures sensus litterales talis littere: sed tñ ille est lr̄alis quem intendit auctor. Ad hoc dicendū: q̄ fm sanctum Tho. ꝓma parte questione ꝓma: quia auctor sacre scripture deus est: qui simul oīa suo simplici intellectu cōprehendit: nō est incōueniens: vt Aug⁹. dicit in. xiij. confes. si etiā fm lr̄alem sensum sacre scripture plures sint sensus: qđ intelligēdum est dum tales sensus sint littere ꝓformes: ꝛ q̄ determinationi eccl̄ie seu recte rationi nō repugnent: vt dictum est: silr ꝛ q̄ sint inuicem compossibiles. Cum aūt contingat duos sensus litterales secum incōpossibiles alicui sacre auctoritati attribui: necesse est dicere q̄ tñ alter eozum est litteralis: sic cuz Dañ. x. de principe regni persarum traditur a beato Hzego. in moral. q̄ esset angelus bonus qui regno persarum p̄sidebat Alij ꝝo dicunt oppositum: et sic contigit in multis alijs.

¶ Item attendendum est: q̄ sensus litteralis sacre scripture tante capacitatis est seu virtutis: q̄ in eo continentur virtualiter omnia ad fidem seu bonos mores et virtutes ptinentia. Unde magister qui patrū sentētias breui volumīe cōpilauit: in cui⁹ voluminis expositione doctores postremi seu scriptores omia q̄dāmodo theologica introduxerunt: in hui⁹ sensus litteralis testimonijs totum suū opus fundauit: dicit enim in suo ꝓlogo sic: Volumē deo p̄stante compegimus ex testimonijs veritat̄ in eternū fundatis. Constat aūt q̄ testimonia veritatis in eternuz fundata: sunt testimonia sacre scripture fm litteralem sensum sumpta: ex quo sensu solo testimonium potest accipi seu argumentum fm Aug⁹. vbi supra. ¶ Sed circa

hoc considerādū q̄ nō omnia que fm sensuz lr̄alē ex sacra scriptura habent̄ sūt ꝺmediata: sic q̄ ex ꝓmaria litterarū significatiōe intelligant̄ sz requirit̄ q̄nq; additio alicui⁹ veri: ex q̄ vero adiucto sensu litterali aliud verū deducat̄: sicut cū christ⁹ Luc. xx. ex testimonio lr̄e dicentis: Deus abrāā: deus ysaac: deus iacob ꝺcludit cōtra saduccos aliā vita. esse negātes hominū post p̄sentem: sic arguens: Est deus mortuoꝝ vel viuoz̄ū q.ꝺ. cū ex sensu litterali habem⁹ ꝺ deo q̄ sit deus abrāaz ꝛc. Et ratio dictat: q̄ deus dicit̄ esse deus respectu alicui⁹ existētis u rerū natura: q̄ negabāt saducei. ¶ Constat aūt q̄ hec conclusio nō deducit̄ ex sensu illius lr̄e: deus abrāam: deꝰ ysaac ꝛc. nisi addatur alia ꝓpositio vera supradicta: ꝛ sic patet intētū. Et potest etiā ꝓtingere: q̄ talis cōclusio ex vna deductione vel pluriꝰ successiuis ex sacra lr̄a concludat̄: sicut ꝓtingit in scientijs seu artibus humanis liberalibus: q̄ alique cōclusiones statim a ꝓmis principijs naturalit̄ notis deducunt̄. Alie ꝝo ex multis medijs inuicē ordinatis: vt est manifestū. Sensus q̄ lr̄alis verus qui ex primaria significatiōe littere ꝙsurgit: dicēdus ē primus sensus lr̄alis. Alij ꝝo subsequētes sūt sensus secūdarij: quoꝝ certitudo a certitudine ꝓmi sensus depēdet: qui sensus secūdarijs ē certior: sic ꝓma ꝓncipia naturaliter nota ceteris ab eis deductis certioza sūt: que quidē cōsideratio attendēda est in multis passib⁹ sacre scripture. ¶ Circa quartū. s. cū pluresq; sensus de vna auctoritate sacre scripture lr̄ales trahunt̄. quis illoꝝ alijs sit p̄ferendus: dicēdū q̄ in ꝺ nō videt̄ q̄ possit dari vnica regula generalis: sz sunt q̄dam certa hic cōsideranda p̄suppositis his q̄. s. in articulo ꝓmo de sensu lr̄ali dicunt̄. Ꝓmū est: q̄ ille sensus videt̄ p̄ferēdus cui⁹ sentētia magis innititur ratiōi. Unū in decret̄ di. xx. ca. decretales: quo enī quisq; magis rōni innitit̄: eo maioris autoritat̄ et⁹ verba esse videntur. Jtem sensus ille videt̄ aliis p̄ferendus esse: q̄ magis consonat lr̄e. vnde fm Aug⁹. in. iij. de doctrina christiana. Dubia sunt determināda fm sententiā q̄ de scripturaꝝ planioribꝰ locis accipit̄. Cōstat aūt q̄ planiora loca sūt illa q̄ plani⁹ lr̄e cōsonāt. Jtez p̄ferēdus est ceteris paribus sensus lr̄alis q̄ a sanctis doctoribꝰ tradit̄: ceteris sensib⁹ ab alijs expositoribꝰ traditis: vñ in decret̄ ca. allegato: in sacraꝝ lr̄aꝝ expositiōibus sancti doctores sūmis pontificib⁹ ꝓponunt̄: et a fortiori alijs scriptoribꝰ. Jtem vbi duo sensus lr̄e habent̄: quoꝝ neut̄ repugnat ecclesie autoritati nec recte rōni: vn⁹ tñ tradit a catholicis: ꝛ alius ab infidelib⁹: tūc p̄ferēdus est sensus catholicoꝝ: tū q̄ magis p̄sumendū est: q̄ illi q̄ in gremio eccl̄ie sunt: cui christus ꝓmisit spiritū veritatis: verū intellectū sacre scripture habeāt q̄ infideles q̄ veritati fidei cōiter aduersant̄: tū ne ad hoc detur infidelib⁹ occasio credendi: q̄ ipsi meliusq; sacrā scripturā exponāt q̄ catholici. Unde leo papa in quadā epistola ad episcopū Alexandrinū dicit: q̄ inimici crucis christi factis ꝛ verbis nr̄is insidiant̄: ideo nullā eis vel tenuem occasionē demus: q̄ rōne videt̄: q̄ cū aliq̄ lr̄a sacre scripture eodem modo exponit̄ a catholicis ꝛ ab infidelib⁹: tunc autoritas talis expositiōis attribuēda ē catholicis ꝛ nō infidelib⁹ rōne p̄dicta: p̄sertim si talis expositio p̄i⁹ emanauit a catholicis: cuius cōtrariū repit̄ aliq̄ mō in postilla: sicut patz. j. Heñ. j. vbi querit̄: quare in scda die nō dicit̄: et vidit deus q̄ esset bonuz sicut in alijs dieb⁹: q̄ tñ vbi pluralitas sensuū litteraliū occurrit raro cōtingit q̄ vnus p̄dictoꝝ sensuum ceteris p̄cellat fm omnia dicta: sed potiꝰ vnus illoꝝ sensuuz p̄cellit vno modo: et alius alio. Jdcirco in talibus videt̄ habere locuz illud ad Ro. xiij. Unusquisq; in suo sensu abundet: salua semper sanctorum reuerentia et autoritate. ¶ Circa quintum. s. an ex quolibet sensu litterali sacre scripture possit sumi efficax argumentum: Dicendū q̄ licet a solo sensu litterali sacre scripture possit sumi efficax argumentum: vt ptz per Aug⁹. vbi supra: non tamen ex quolibet sensu litterali sacre scripture sumit̄ efficax argumentū: nam cū sint multi textus in sacra scriptura: qui diuersimode etiā a sanctis doctoribus exponunt̄: vt supra articulo tertio: sequitur q̄ ex nullo taliū sensuum posset sumi efficax argumentū: q̄ sic argueretur quasi a disiunctiua ad alteram ptem. Unde tamē si hmōi sensus diuersi in aliquo concordant: potest sumi inde efficax argumentū saltem in hoc ꝺ quo concordāt: sicut Dañ. ix. in computatiōe. lxx. hebdomadarū: vbi licet expositores tam hebrei q̄ latini diuersimode se habeant: nō solū in termino in quo hebdomade habent initiuz: sed etiā in ꝓgressu cōputationis: q̄ tamē fm omnes terminū vltimus earum tam longe trāsiuit in preteritū: ideo ex ipa autoritate argumentum efficax sumitur ad concludendum christum iam venisse: vt ibidem patebit. ¶ Ex quibus sequitur q̄

cū sensus litteralis sacre scripture in q̄busdā locis: nō sit idē apud omēs: ideo pōt ꝙtingere q̄ ex alijs sensu lr̄ali: posset sumi argumentū validū cōtra q̄dam: puta cōtra tenētes eūdē sensum lr̄alem: ex q̄ tñ sensu nō pōt sumi argumentū validū cōtra alios. s. tenentes aliā expositionē seu sensum lr̄alem: q̄ quidem diuersitas sepius ꝓtingit inter nos ꝛ infideles. Sūt enī aliqui textus sacre scripture: quoꝝ sensus qui est lr̄alis ꝛ ver⁹ apud catholicos: nō sufficit vt ex eo sumat̄ efficax argumentū contra infideles seu hereticos: sed ex hoc nō tollitur. q̄n talis sensus catholicoꝝ sit ver⁹ ꝛ lr̄alis apud catholicos cēsendus (x̄bi gra) cū psalmista dic̄: Verbo dñi celi firmati sunt ꝛc. Sensus ver⁹ et lr̄alis apud catholicos est: q̄ verbo dñi. i. filio p̄ris celi sunt firmati: q̄ quidez expositio apud catholicos est q̄si necessaria: etiam ꝙsona huic qđ dicit Job. j. Et verbū erat apud deū: ꝛ oīa p ipm̄. i. p x̄bū facta sūt. Sz ex ꝺ sensu nō sumit̄ argumentū efficax cōtra infideles: nō recipiētes euāgeliū: illi enī nō ꝓcedūt aliquam esse distinctionē realem in diuinis: sic vt sit aliqua diuina ꝙsona eternaliter ꝓcedēs ab alia p modū x̄bi meralis, vñ cū dicit: Verbo dñi celi firmati sūt. Ipsi dicūt q̄ ꝺ loquit̄ psalmista more humano: sicut cū de mādato alicui⁹ dñi aliq̄ fiūt: dicit̄ q̄ sunt verbo ei⁹ facta. Sumit̄ tñ ex hac auctoritate argumentū validū apud fideles circa distinctionē ꝙsonaꝝ in diuinis, put in pri mo Sniaꝝ. di. ij. Ex q̄ sequit̄ q̄ catholic⁹ exponēs hāc auctoritatē psalmiste: debet eā catholice exponere: nō curās an ex ea posset sumi efficax argumentū ꝛtra infideles trinitatē negātes: an nō: q̄ nō oportet q̄ ex q̄libet sensu lr̄ali argumentū sumat̄ apud oēs: vt iam dictū est: q̄ tñ postillator ī ꝺ loco ꝛ alijs nōnullis locis videt̄ obfuare: vt ī suis locis patebit. Videt̄ enī estimare q̄ non sit sensus lr̄alis: nisi ille a q̄ sumit̄ argumentū validū etiā ꝛtra aduersarios: qđ tñ nō est sic intelligendū vt dictū est. ¶ Circa sextū. s. respōdēdo ad ꝓncipale quesitū videt̄ dicendū: q̄ sensus lr̄alis posset cōparari ad alios sensus duplicit̄. Uno mō vniuersaliter vel respectu totiꝰ sacre scripture in cōmuni. Alio mō pticulariter. s. fm q̄dā pticularia loca sacre scripture. si ꝓmo mō cōparet ꝛ accipiatur sacra scḡtura, put ē ꝓncipalit̄ speculatiua: tūc sensus lr̄alis fm vnā ꝙsideratiōnē ē eiusdē dignitatis cū aliis sensib⁹: fm ꝝo aliā ꝙsideratiōnē est ceteris dignior. ¶ Ad qđ sciendū q̄ scia speculatiua ꝺ alia dignior ex ꝺbus: quoꝝ neut̄ repugnat ecclesie autoritati nec recte rōni: vn⁹ tñ tradit a catholicis: ꝛ alius ab infidelib⁹: tūc p̄ferēdus est sensus catholicoꝝ: tū q̄ magis p̄sumendū est: q̄ illi q̄ in gremio eccl̄ie sunt: cui christus ꝓmisit spiritū veritatis: verū intellectū sacre scripture habeāt q̄ infideles q̄ veritati fidei cōiter aduersant̄: tū ne ad hoc detur infidelib⁹ occasio credendi: q̄ ipsi meliusq; sacrā scripturā exponāt q̄ catholici. Unde leo papa in quadā epistola ad episcopū Alexandrinū dicit: q̄ inimici crucis christi factis ꝛ verbis nr̄is insidiant̄: ideo nullā eis vel tenuem occasionē demus: q̄ rōne videt̄: q̄ cū aliq̄ lr̄a sacre scripture eodem modo exponit̄ a catholicis ꝛ ab infidelib⁹: tunc autoritas talis expositiōis attribuēda ē catholicis ꝛ nō infidelib⁹ rōne p̄dicta: p̄sertim si talis expositio p̄i⁹ emanauit a catholicis: cuius cōtrariū repit̄ aliq̄ mō in postilla: sicut patz. j. Heñ. j. vbi querit̄: quare in scda die nō dicit̄: et vidit deus q̄ esset bonuz sicut in alijs dieb⁹: q̄ tñ vbi pluralitas sensuū litteraliū occurrit raro cōtingit q̄ vnus p̄dictoꝝ sensuum ceteris p̄cellat fm omnia dicta: sed potiꝰ vnus illoꝝ sensuuz p̄cellit vno modo: et alius alio. Jdcirco in talibus videt̄ habere locuz illud ad Ro. xiij. Unusquisq; in suo sensu abundet: salua semper sanctorum reuerentia et autoritate. ¶ Circa quintum. s. an ex quolibet sensu litterali sacre scripture possit sumi efficax argumentum: Dicendū q̄ licet a solo sensu litterali sacre scripture possit sumi efficax argumentum: vt ptz per Aug⁹. vbi supra: non tamen ex quolibet sensu litterali sacre scripture sumit̄ efficax argumentū: nam cū sint multi textus in sacra scriptura: qui diuersimode etiā a sanctis doctoribus exponunt̄: vt supra articulo tertio: sequitur q̄ ex nullo taliū sensuum posset sumi efficax argumentū: q̄ sic argueretur quasi a disiunctiua ad alteram ptem. Unde tamē si hmōi sensus diuersi in aliquo concordant: potest sumi inde efficax argumentū saltem in hoc ꝺ quo concordāt: sicut Dañ. ix. in computatiōe. lxx. hebdomadarū: vbi licet expositores tam hebrei q̄ latini diuersimode se habeant: nō solū in termino in quo hebdomade habent initiuz: sed etiā in ꝓgressu cōputationis: q̄ tamē fm omnes terminū vltimus earum tam longe trāsiuit in preteritū: ideo ex ipa autoritate argumentum efficax sumitur ad concludendum christum iam venisse: vt ibidem patebit. ¶ Ex quibus sequitur q̄ nō ligaꝫ os bouis triturant̄ in area fruges tuas: qđ exponit̄ ab Aplo. j. Coꝝ. ix. spūaliter ostendēs q̄ sensus ꝑcepti illi⁹ lr̄alis modice vtilitatis est: de q̄ dic̄: Numq̄d ꝺ bob⁹ cura ē deo? an ꝓpt nos vtiq; dicit? ꝛ sic de multis alijs. Sūt etiam alie considerationes quibus sensus litteralis p̄emi-

net sensibus spūalibus: quarum vna est ex pte extensionis. Sensus enim litteralis extendit se ad quamlibet pticulam sacre scripture: quilibet enī passus sacre scripture habet aliquem sensum litteralem. Sensus vo spirituales nō se extendunt ad saeram scripturā: prout patet ex dictis in secūdo articulo. Alia vo cōsideratio est ex pte vniuersalitat'. Sensus enī litteralis cōmunior est seu vniuersalior: qz etiā rudes qui ad intelligibilia capienda nō sunt idonei: p sensum litteralē capiunt spiritualia: saltez sub similitudinibus copozalibus: put in prima pte. q. j. ar. ix. Constat aūt put in. j. Ethi. dicit: qd bonū quāto vniuersali' tanto diuinius. Ex hac igit triplici cōsideratiōe: qua sensus litteralis ceteris sensibus simpliciter cōparatus est dignior. poterit quodāmodo accipi triplex ratio ad cōmēdationē bui' postille. s. magistri Nicolai.

Prima ē ex pte sensus lr̄alis qui ceteris mō pdicto est dignior. Hec enī postilla inter alias que in cōmunē vsum veniunt magis intendit lr̄alem sensum: ceteris sensibus ptermissis seu valde modicū tactis: vt ipse dicit in prologo. Secūda ratio ex pte sue extensionis. Fuerunt enī aliq postille solennes de ceter' singularib' vel particularib' libris diuine scripture: que se nō extenderūt ad omēs libros: hec vo se extendit ad vtrūq testamētū nihil inde ptermittēs. Tertia vo ratio ex pte sue vniuersalitatis seu cōmunitatis. Hec enī postilla saltem in his partib' hispanie: t vt credo Gallie cōmunior est ceteris citra Hlosaz ordinariā. Ad istam enim recurrunt nō solū theologi: sed etiam iuriste: t alij intellectum sacre scripture planum habere desiderantes: sed licet ex predictis tribus hec postilla simpliciter sit cōmendanda: sunt tamen alia tria quibus videt saltem in aliquibus locis minus sufficere. Primū qz expositiōes sanctoz in pplexis expositioni: t qnqz etiam expositionibus hebreoz: qō est incōueniēs: vt dictum fuit in quarto articulo supradicto: inter quos sanctos doctores pluries videt impugnare irrationabilit sanctū Tho. qnqz expresse qnqz tacite: cuius sancti doctoris eloquia firmit credo esse igne charitat' examinata: t naturalis rōnis dictamine multipliciť purgata: a quo etiā sancto doctore ipse postillato: multa frequēter accipit: licet eū nō alleget nisi solum rephendendo. Secūm: qz in lr̄a hebraica ad quā pluries recurrit nō videt fuisse sufficienter eruditus: quasi illā in puericia didicisset: sed de illa videt habuisse noticiā q̄si ab aliis in etate adulta mendicatino suffragio acquisitā: qō multum refert in pluribus sacre scripture passib': vt in suis locis patebit. Tertiū: qz vt ipse dicit in scō plogo inf doctores hebraicos maxime inducit. Ra. Sa. qui inter eos rōnabili' ad declarationē sensus litteralis vt asserit fuit locutus: cui' oppositū est apud hebreos: qui licet ipm Ra. Sa. reputēt solennem doctorem in thalmudicis: nō tamen in his que ptinent ad fidei t sacre scripture expositionē: iz potius inter eos reputant maiores seu solenniores in hmōi expositionib': quidam alij vt Ra. Moy. Egyptius Gerundinen. t Rabi abenhagra: t alij put iam videbiť. vt igit predicta t quedā alia eluescant: qō valde vtile putat: cōsiderans vniuersalitatez huius postille ad quā etiā infideles qnqz recurrūt t multotiens nō vt discant: sed potius vt reprehendāt. Maz vt dicit magister in plogo: dissentientib' voluntatū motib': dissentiens quoq fit animoz sensus: cogitaui ex celo diuine veritatis illam transcurrere: t vbi iuxta modū imbecillitatis nostre aliquid visum fuerit additione egere: in marginib' supaddere: postillāq ipsam cum additionib' tibi vt in prefatione dicebam donare: nō tū me putes vt corrigentē seu temerarie asserentem: qō absit: sed simpliciter tibi alijsq qui hoc legerint ꝓponentē: diffinitionem tamē eoz q̄ per me dicunť: t ad ꝓbationē seu reprobationē humiliter ac euidenter relinquo determinationi sacrosancte matris ecclesie et cuiuscūq melius sentientis. Cum aūt aliquā additionem hmōi legere volueris: oportet vt prius videas sententiā postille ī eo passu ad plenū: nam q̄libet additio sententiā postillatoris in eo dem loco supponit pintelligendā: nec ignozo q non omnib' sez qui forsan legerint hoc placebit opusculū: sed formido vt iuxta Bernhardū loquar me ob hanc rem multoz foze indignationi obnoxiū: t q aliqñ superfluus. aliqñ iudicaboz presumptor. Sed cū nō vt nouus expositor ausus fuerim mittere manū: nec quicq post patres qō sit cōtra patres: quinimo ꝓ parribus vt arbitror scripsi: sed potiꝰ modicū hoc qō videbis plano modo tradidi: ꝓfundoz mysteria peritioribus relinquendo: cessat vt estimo pumptiōis reatus. Superfluitatis etiā vitiū incurrere me nō credo: cum nō tam intendisse

sacram exponere litteram: qō iam multi maioū nroz fecerunt: cq de eadem loquendo sumere occasionē: tum vt senescentis etatis mee deuotionē excitarem: tum vt te ad studia nostra mouendo in aliquo adiuuarem: tum etiā qz tecū loqui delectabar: hanc materiā latius vtiliusq intercolloquendo honestam vtilēq putaui. Si quid tū supfluitatis pumptioni sue: etsi ego nō sentio: tu forsan reperis. solent enī nonnūq aliqua vitia pstim spūalia a suis possessoribus ignozari: q instar nita clementia saluator dignet ignoscere: tu vo tolera patienter: celum potius cq effectum considerans. Nunc aūt ad q̄stionem ꝓpositam veniamus respōdendo ad argumenta.

Ad primū dicendū: q Apls cum dicit: Littera occidit: spiritus aūt viuificat: nō intendit distinguere inter sensum lr̄alē et spiritualem de quibus hic agit: sed inter legē veterem que fuerat data in lr̄is scriptis. s. in tabulis decalogi t libris mosaice legis: et inter legem nouā que data fuit in spiritu sancto in cordibus. put fuit ꝓphetatū Hiere. xxxi. Unde lex vet' dicitur lex littere: t lex noua lex spiritus. et qz testamentuz vet' cognitionē peccati dabat: ex qua augebať cupiscentia occasionaliter ex malicia humana: que semp nitiť in vetitū: nō autem dabat gratiaz qua homo adiuuaret ad implenda diuina ꝓcepta: idcirco dicit: Littera occidit. s. lex que occasionaliter occidit modo pdicto: sed lex noua que lex spiritus dicit: viuificat: ingratuz est lex gratie qua homo adiuuať ad implēda diuina precepta. Ad secundū dicendū q p sensum litteralem nō solū habeť historia tm. s. rerū gestaruz: sed etiam que sunt agenda vt patet ex ꝓceptis charitatis: in quib' sm doctrinaz christi tota lex pendet. Similiter p sensum litteralem habenť que sunt credenda: vt de vnitate dei: Deu. vj. Audi israel deus vn' est. Et de trinitate psonaz: vt Matth. xxviij. Baptisantes eos in nomine patris t filij t spūssancti. t sic d alijs ad fidem t spem ptinentib': vnde sm Tho. ꝓma pte. q. j. ar. vlť. in responsione ad primū ar. Nihil sub spūali sensu continet' fidei necessariū: qō scriptura per litteralē sensum alicui manifeste nō tradat. Et est sentētia Aug'. d doctrina christiana. hec ille. Unde ex hoc q in quibusdā locis sacre scripture sensus litteralis solū gesta docet. nō sequiť simpliciter q p sensuz litteralem nō habeanť ea que sunt de necessitate salutis credenda: agenda: spectanda. Ad tertiū dicendū q fundamentū in spūalibus sepe dicit' esse nobilius seu dignius cq edificiuz. Christus enim qui ceteris suppositis ecclesie incōparabiliter dignior exiť fundamentum dicitur: vnde. j. Coz. iij. Fundamentū aliud nemo potest ponere ꝓter id qd positum est: qō ē christus iesus: qd dicit sm similitudinē: nam sicut fundamentum in cozporalib' sustinet edificiū et est ꝓius eo: t ipso deficiente edificium tendit in ruinā: sic in edificio spirituali christus sustinet totū cozp' ecclesie: et ē prior eo dignitate t causalitate sine quo edificiū ecclesiasticum euacuaretur. Similiter suo modo dicendū ē de sensu litterali. s. q est fundamentuz. s. respectu alioz sensuum sm quandā similitudinē. nam sicut in edificio cozpozali fundamēto sublato edificiū tendit in ruinā sic tot' sensus spūalis sacre scripture rueret sensu lr̄ali totaliť sublato: cum sensus spūalis de his que ad salutem ptinēt fundari habeat in sensu litterali: vt dictū est. Ad quartū dicendum: q in sacra scriptura multa tradunť pabolice seu metaphorice. s. sub similitudine rerū cozpozaliū. Et hoc ꝓpter duo. primo ꝓpter necessitatem. scōo ꝓpter vtilitatem: qz enim debilitas cognitionis nostre que a sensu habet initium: diuina intelligere nō potest: nisi vorietate sacroz valaminū circūuelata sm Dion. m. j. de. ce. hierar. Idcirco necesse est q sub talibus similitudinibus diuina nobis tradanť: in quo etiaz ē quedam vtilitas vt. s. rudes qui ad capienda intelligibilia nō sūt idonei saltem sub similitudinib' cozpozalib' spūalia ꝓponantur. vnde Saluator Matth. xiij. postq̄ ꝓposuit similitudinē dicens: Exiť qui seminat ꝛc. postea discipulis ait: Vobis datum est nosse mysteriū regni: ceteris aūt in parabolis ꝛc. Ūt sm Tho. in ꝓma pte. q. j. ar. vlti. in responsione ad tertiuz ar. In talib' parabolicis locutionibus seu metaphoricis: sensus parabolicus sub litterali cōtinet'. Cui' ratio est: nam p voces significať aliquid ꝓprie aliquid figuratiue: nec in talibus est sensus litteralis ipsa figura: iz illud qd est figuratū: nō g cū scriptura nominat dei brachium est litteralis sensus: quasi in deo sit membrū hmōi cozporale: sed illud qd p mēbrum significať. s. virtus operatiua. Et idem dicendū est cū dicit deū descendere t hmōi: scias q nō est sensus litteralis: q de' moueatur: sed q ad modū descendentis opetur ꝓuidentiā suaz rebus inferioribus applicādo: t sic patet q sensui litterali sacre scripture ex talib' locutionibus nunq̄ potest subesse fal-

sum.

sum. Ad quintum sciendū: q si liber sacre scripture de quo Ezech. ij. t Apoc. v. dicať scriptꝰ fozis rōne sensus lr̄alis q dicit potētior. eo q p voces ímediate significať: t dicať scriptꝰ intus ꝓpter sensum mysticū seu spūalem qui est latentior: nō tñ ex hoc sequiť q sensus lr̄alis sit minozis dignitat' vniuersaliter: iz solū pticularit'. s. vt illis locis seu passib' sacre scripture in quib' cōcurrūt duo sensus: vn'. s. spūalis. q de altiori materia tractat seu vtiliori: t alť lr̄al' q tractat de reb' gest': q sūt minozis dignitat': vt dictū fuit. s. Sz ex hac cōsideratiōe hoc q sensus lr̄alis simplicit loquēdo sit dignior: eo q eiꝰ noticia se extendit nō solū ad sapientes qui mystica intelligūt: sed etiā ad rudes: inꝰ illud Ro. j. Sapientib' t insipientib' debitor sum. Ex q manifeste sensus sacre scripture dicit intus et foris scriptus: etiā sm sensum litteralē tm. Rā vt deductū fuit ī tertio articulo hui' q̄stionis de his q ptinent ad sensum lr̄alem quedam sunt intimioza cq alia. Ad tertū dicendū: q sicut studium humanarum sciaz incipit a ꝓncipijs naturaliter notis: sic studiū sacre scripture recte ordinatū incipit ab articulis fidei diuinitus in sacra scriptura reuelatis q fundanť in sensu lr̄ali sacre scripture. Ex quib' articulis vna cum alijs in sacra scriptura traditis seu p verā t rectā rationem inuētis ꝓcediť ad aliqua alia ꝓbanda: sicut Apls. j. Coz. xv. ex resurrectione christi arguit resurrectionē cōmunē: t p istū ꝓcessum deueniť ad oia q in sacra theologia veraciter traduntur: que oia reduntur ad sensum lr̄alem ipsi' sacre scripture vt dictum est. Ex q ptz q studiū sacre scripture incipit ab itellectu sensus lr̄alis ipsi' ꝓmarie sumpto: t termiať in his q in eadē sacra scriptura traduntur vel deducunť ex eis mō pdicto. Cetera aūt que ad sensum spūalē ptinēt fundari habēt in pdictis vt dictū est. Ex q̄bus ptz excellentia sensus lr̄alis inq̄tū in ea includunť circa cognitionē diuinā que est p fidem: tam illa q se habēt in aliis scientijs vt intellect'. s. ꝓma ꝓncipia: cq illa q se habent vt scia scz que deducunť a ꝓncipijs: cq etiaz illa que sunt de summis causis rerū q ptinēt ad sapiētiā: vt in. iij. Ethi. Illud aūt qō dicit Apls Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mundi p ea que facta sūt intellecta ꝓspiciunť: ꝓprie intelliguntť de his que cognoscunť de deo p creaturas: vt philosophi cognouerunt: vñ ibidē dicit: Qō notū est dei manifestū est illis. ꝛc. Ad septimū dicendū q ex illa auctoritate Hzeg'. nō est intelligendū q sensus lr̄alis sacre scripture. s. q ab auctore intēdiť deficiat in aliquo loco: sicut vel falsum includat: vel q̄d penitus inutile. primū enī esset infirmare totā auctoritatem sacre scripture: vt Aug'. dicit. scōm ꝺtra Apīm sic dicentē: Quecūq scripta sūt ad nostrā doctrinā scripta sunt: sed qz sensus lr̄alis acceptꝰ a significatiōe q voces significāt res qnqz deficit: in tali casu dicit Hzeg. q redeundū est ad ūgnificationem q res p voces significate aliud vlteriꝰ significāt: qō ptinet ad mysticā expositionē. Et in talib' sensus lr̄alis ꝓncipaliter intellectꝰ ab auctore: nō est ille q p significationē vocū ꝓmarie intelligiť: sed potius ille qui vlterius p significationē rerū p voces significatarū habeť. Contingit autē hoc in sacra scriptura multipliciter. Primo in locutionib' pabolicis: vt dictū fuit in responsione ad quartū argumentū. Item cū scriptura loquēs de vno ad litterā transiť ad aliquid cui' est figura: vt ptz in ꝓma regula et vltima beati Jliō. que ponunť in scōo plogo huius postille. Item cū aliqua historia sm significationē vocū tantū intellecta nō inducit aliquam instructionē in fide seu moribus vtilitatē: neq etiā iducit ad aliquā honestatē ī quersatiōe būana. sed potiꝰ videť aliquā speciē mali inducere seu approbare: et ideo in tali historia requirendus est necessario sensus sm mysticā significationē: ac cōmodus t vtilis ad aliquid pdictoz. iuxta illud Esa. xlviij. Ego dns docēs te vtilia. Et hoc insinuant verba Hzeg'. in pdicta auctoritate cū dicit: Cum ordo historie fide dicit: Historia enī sacra ordinať ad nostrā doctrinā cum aūt in hoc sm significationē vocū deficiat: cōstat q ordo historie deficit: t sic sine dubitatione redeundū est ad spūalez sensum modo pdicto: qui in talibus habendus est ꝓ lr̄ali: cuius exemplū habeť. iij. Regū. j. in historia de Abisac adducta ad dauid in senectute sua: put Hiero. ibidē notabiliter exponit: vide ibi in additiōe scōa: qui quidē defectus in sensu accepto sm significationē vocū tm sepe contingit in sacra scriptura modo pdicto. Unde in talib' locis recurrendum est ad auctoritatē beati Hzeg'. supradictā: q valde attendenda est.

Copia cuiusdā lre q ꝺ determiatiōe pdicte q̄stiōis a q̄dam magro ī sacra pagia ꝺ ordie mīoz auctoꝛ additionū fuit missa.

Lme pūl: q et alter Symeō annosus: famosus studio diuīe legī: tuā emeritā senectutē obtulisti q̄si sacrificiū vespertinū: in quo forsan responsum accepisti a spiritu sancto

sancto: nō tevidere mortē nisi prius additionibus declarationis declarationes litterales vtriusq testamēti elucidares: q̄si in te esset vena vite et in lumine tuo lumen illius videretur: idcirco tibi laus t honoz in ecclesia sanctoꝝm: vt ceteris sacram scripturam elucidantibus est cōcessus. Et quoniam alme presul: apex: et pastoꝛ: speculum t agalma luciforme pennalis introductio tui operis additiones nominati: ad manūmci pauperis fratris minozis suspirantis fama primo: secundo scriptura peruenit: in quo cernens mentis tue rectitudinem complantam ramusculo bone nature legis: quā interserit Paulus ad thesauriçandum patribus filijs: nec minus terminū questiōis q̄ querit tua ingeniosa solertia dignitatez litteralis intelligentie abundare alijs sacre scripture sensib' p cuius parte cōtra octo ratiōibus Achilleis fundamentuz veritatis agitasti nō modicū firmitatem eiusdem solidando: in eo bonozis virtuti debiti decisionem assignando sub numero senario: in quibus omnibus t si magna exuberat vtilitas: attamē non ingeniosa subtilitas mentez reficit eleuatā: non satiat tue questionis determinatio affirmatiua cum sua determinatio oppositū cōcludat: quoniā sicut adoratio imaginis nō ꝓpter imaginem: sed imaginatuz fit: sic reuerentia et honoꝛ littere. ꝓpter spiritum: t ꝓpter qō vnūquodq t illud potius. Honoꝛ enim t reuerētia trāsit in prothotypū nō vna aurea manna plena: virga t tabule ꝓopter arcaz federis: sed arca. ꝓpter talia reuerenda erat. Quid interioza nisi spiritualis intelligentia. Quid arca nisi littera. ꝓspectať. Quid ad hoc distincti' egechielitica visio manifestat: cū pulchrius ista depingit sub metaphoza rote in medio rote: rota in medio rote: littera gre in lr̄a legis: quibus nō cōcedit vitā sed spūalem intelligentiā: cū subiungit: Et spiritus vite erat in rotis. hec enī est vera vita: quā verbū vite cecitati iudaice predicauit. cū dixit: Scrutamini scripturas ꝛc. nō satiat etiā primū decisionis: nec secundū nec tertiū nec quartuz nec quintū: ponit sextū vbi agit de cōparatiōe sensus litteralis ad mysticū sensum: inter q̄s comparatio nō est possibilis. p̄ter gradus diuersarū specieꝝ: extra qō nō cōtingit comparatio. ꝓpter intensiones gradualem specifice nature. Quare ex his dependenter fallit moriuū triplicis cōsideratiōis: quia sensus lr̄alis alijs sensib' simpliciter comparatus ē dignioz. scz ex parte extensiōis: fallit istud cum cuncta sacra eloquia plena sunt dominicis sacramentis: hāc longiozē extensionez spūs supza litterā cognouit Paulus cū dixit: Omia in figura illis contingebāt: nō solū scripta: iz etiā q̄cūq modo aliis tradita: t ꝓpter hoc etiā fallit scōm. s. ex pte vniuersalitatis: qm quato aliq vniuersalius tāto cōcabilius. sensus aūt litteralis ꝓpter suā limitationē p doctoꝛes famosos: t signanter p doctoꝛē irrefragabilē est incōmunicabilis. nō enī dividitur sed bene mysticus multiplicať. Et ponā multiplicationem doctoꝛis: qm inquit: aut refert moꝛes: aut fidem: primo mō tropologicus: secūdo dupliciter: qm vel fidē deitatis: vt humanitatis. Si deitatis: anagogicꝰ. Si humanitatis: allegoricus. Tertiū aūt etiā fallit: quoniā dignitas istoꝝ sensuū attendiť penes maioꝛē vtilitatē: que cōsequiť maioꝛē certitudinem: inq̄tū est ex se. nō enī certitudo spūalis intelligentie est speculationis: sicut litteralis intelligentie: sed est certitudo experientie t sm affectū: t p modū gustus: p spirationez et restimoniū spūssancti: ex quibus nō consurgit ratio commendatiōis postille doctoris Nicolai: sed confidendo de tui benigna cōditione: cui me deuoto cōmendo: estimo rōnē sue cōmēdatiōis ꝓsurgere ex oppositis adiectionis: quib' Nicolaū tam merite reprehēdere niteris. Cōmendať enī quis ex ꝓpria ope: q̄re sentētias doctoꝛ posuit q̄si imptinētes: vt auctoriçaret opus suum ecclesie doctoribus a qua non deuiauit Nec probas: q dicis verba sancti Tho. esse igne charitatis examinata: cum in pluribus suis determinationibus sunt impugnata p plures ingeniosos theologos viros admirabiles: qui in cozpoze scripserint nescio: deus scit. Cōmendatur secundo: et si non a ꝓpriętate sermonis hebraici: quez non in lacte sugit: iz a veritate sententie: circa quā nō errauit immiscendo illam habitui theologico qui illum lactauit. Cōmendatur tertio in eo: q inter omnes doctoꝛes hebraicos. Ra. Sa. elegit: quoniam inter omnes illum meliozem theologum inuenit. Ista sic indigesta tue digeste prudentie alme presul scribo calamo breuissimo: comēdās tue ingeniose scie defectꝰ calami ignari: attamē deo teste tibi nūc plusq̄ viuēti in seculo afficio: cū inter mortales sis nūc virtuosior: t tui re uerētia esset mihi opus tuū assidua diligētia si occurrisset mihi sua presentia: viue cū gratia: vt vigas semp in gloria.

Copia

Copia responsionis ad predictam epistolam. Enerāde religiōis vir frater ⁊ amice charissime lras tuas me recepisse recognosco: in quaꝝ exordio me alterꝝ Symeonē vocas: cui i nullo me credo assimilari: nisi in senecta vtinā vberi. Sz illarū ꝓcessu aliqlit ꝓspecto: te potiꝰ vocare possem alterꝝ samaritanū. oleū enī laudis cū vino reprehēsiōis artificiose satꝫ attulisti. De vtraꝝ aūt materia plusq̄ casus reqreret credo te attulisse. Nō enī talē ac tm̄ me sentio: qlē me scripsisti: nec dicta mea de quib⁹ agit: in cētū ingenij mei modul⁹ intelligere valet reprehēsiōe tua ꝺigna repio. Si tū sūt libēter correctionē recipia. Nō ei vanū nomē acqrere: sz vitarē inqrere, ꝓposui timei ē. Sz p ꝑ lati⁹ discurrēdo: q̄tū ad ꝑmū tuū beninolū erga ꝑsonā meā affectū a q̄ hmōi oleū emanasse ꝺcerno: gratū habeo: ⁊ gr̄aꝝ retributiōe estimo esse ꝺignū. De secūdo ꝺ amplector: libenter effectū. Ferrū enī ferro acuit: ⁊ ꝓximꝰ solutionib⁹ veritas magis elucescit. Decreui aūt p singula argumenta tua discurrere: ⁊ omni rhetoꝝ flore depositō verbis planis quib⁹ in scīaꝝ inuestigatiōib⁹ vti solemus: singulis ꝑut mihi videbit respōdere: obiectina verba tua repetendo in locis suis: vt omni cōfusione semota: singuloꝝ veritas apertius innotescat. Dicis enī ꝑmo de q̄stiōe mea i generali sic: In quib⁹ omnib⁹ et si magna exuberat vtilitas: nō ingeniosa subtilitas mentē reficit eleuatā. Circa qō nō modicū de tua discretiōe admiror. verba enī q̄ in sacre scripture expositiōib⁹ magnā exuberāt vtilitatē: qō si nō reficiāt mentem eleuatā: Quidā enī ꝓphetaꝝ scripsit: Ego dīs docens te vtilia. Aīs nō dixit subtilia seu ingeniosa: talia enī q̄ vt dicis mentē eleuatā reficiūt: si ꝓtra vtilia distinguant: potiꝰ ꝓtinere videnť ad alta sape q̄ ad sobrietatē. Consequēter dicis q̄ nō satiat te q̄stionis determinatio affirmatiua ⁊c. Ex q̄ videť q̄ nō vidisti: vel forte nō attēte ꝓsiderasti determinatiōnē meā specialiter in sexto articulo respōsali: vbi manifeste habeť q̄ decisio seu determinatio mea nō fuit affirmatiua simpliciter ꝙ distinctiua. Sūt enī ibi tres distinctiōes: ꝑm quaꝝ vnā sensus lralis ꝓeminet: ꝑm aliā ꝺ est equalis ꝺignitat⁹: et ꝑm aliā etiā minoris ꝺignitat⁹ q̄ sensus spiritualis. Cōsequenter dicis q̄ reuerentia et honoꝝ littere ē: ꝓpter spiritū qꝫ ꝓpter qō vnūquodq̄ ⁊ illud magis. ꝙ. posterioꝝ. Ex quo conaris cōcludere q̄ sensus lralis ꝺ honorať ꝓpter spūalē: ad quod deducis exemplum de arca federis cui ꝺ honoꝝ debebať ꝓpter contēta in ea: ⁊ nō ecōtra. Frater mi charissime mihi videť te hic inuoluisse sententias. Si enī ꝑ hoc q̄ dicis litteram: intelligis characteres in tabulis expressos: ⁊ ꝑ spiritū intelligis sensum ꝑ eos signatū vtiq̄ ꝓcedit tibi: sz nihil facis cōtra me argumētando. Nā sensus lralis est q̄ ꝓmo ꝑ lram intelligitur: et ideo secūdo ei debeť honoꝝ: ⁊ potius q̄ litteram materiali. Si aūt ꝑ hoc q̄ dicis littera: intelligis sensū literalem: ⁊ ꝑ spiritū sensum mysticū seu spiritualem: sic distinguendū est. Nam in quibusdā locis sacre scripture: vt in hystorialibus veteris testamenti seu cerimonialib⁹ ⁊ huiusmodi: dignioꝝ est sensus mysticus q̄ litteralis vt in sexto articulo respōsali questionis ꝑdicte fuit ostensum: ⁊ in talib⁹ potest habere locum exemplū predictū de arca federis. In alijs vō locis vbi sensus litteralis solus ꝑm Aug⁹. inquirit exemplū predictū nullum videť habere locū: vt patet in materia prophetia de qua loqueris. in tabulis enī testamēti que in arca federis concludebanť: nihil aliud continebať nisi ꝓcepta decalogi: que quidem ꝓcepta nō exponūtur principaliter cōmuniter: nisi ꝑm sensum lralem: ad quez omnes expositiones coꝝ quātūcunq̄ multiplices reducunť. Cōsequenter deducis visionem Ezechielis de rota in medio rote ad tuum ꝓpositum ostendendū: quod manifeste videť non valere Si enī hanc visionē allegas ꝑm litteralem sensum interroga magistrū Nicolaū qui litteralē sensum maxime sequitur: ⁊ dicet tibi q̄ p quaternū numerū animaliū ⁊ rotarū in visione eze/chiel: intelligit quaternarius regnoꝝ succedentiū. ſ. Chaldeoꝝ: Persaꝝ: Grecoꝝ ⁊ Romanoꝝ. et sic auctoritas tua ꝑm litteralē sensum nihil facit contra me. Si autem eam allegas ꝑm sensū spūalē: vide Greg. q̄ hāc visionē i Momel. suis sup Ezech. elegāter exposuit. q̄ rotā īmedio rote nouū testamētū in medio veter⁹ exposuit. Cōstat aūt qō i vtroꝝ testamēto ⁊ ꝑ oēs vtraꝝ rota īuenit sensus lralis et spūalis. Sz dicis lz in vtroꝝ testamēto īuenit sensus lralis ⁊ spūalis: vita tm̄ nō ꝺcedit nisi spūli itelligētie: cū ꝺcit: Et spūs vite erat i rot⁹. Audi rogo si ꝓ spiritualem intelligentiā solum intelligeres spūalem sensum seu mysticum excluso sensu litterali manifeste deuiares a veritate sacre scripture. Constat enim q̄ omia que de necessitate salutis traduntť credenda seu agenda in sacra scriptura: sub sensu litterali reperiuntť. Mysteriū enim summe trinitatis ⁊ vnitatis: quod inter credenda summū tenet locum: in auctoritatibus sacre scripture ꝑm sensum litteralē intellectis fundaťur. Unde Aug⁹. tractans de ordine seruando cū de trinitate agit in. iiij. lib. de trinitate sic dicit: ꝓmo cōtra auctoritates sacraꝝ scripturarū: vtruꝫ fides ita se habeat demōstrandum est: deinde aduersus garrulos ⁊c.

Cōstat aūt q̄ auctoritates sacraꝝ scripturarū: que nos obligant ad credendū in mysteriū sancte trinitatis sūt ille: que ꝑm sensum litteralē hoc dicūt: tantūmodo enī a talib⁹ sumiť efficax argumentum ꝑm eundē Aug⁹. ꝺ doctrina christiana. Uñ omia testimonia que a mgro in. j. di. ij. ad ꝑ mysteriū fundandū deducunť: intelligunť ꝑm sensum litteralē: vt ibidem patet. De mysterio aūt incarnationis verbi: in cuius agnitione vita eterna ꝓsistit. Unde: Hec ē vita eterna vt cognoscāt te deum: ⁊ quē misisti filiū tuum ⁊c. manifestū est q̄ oīa circa hoc de necessitate salutis credenda: in sensu lrali p̄ncipaliter tradunť: vt cum de incarnatiōe dicit. Verbū caro factuꝫ est: qō ꝑm sensum lralem incarnationē verā significat. Et cuꝫ de morte dicitur: Clamans voce magna expirauit: ⁊ sic de alijs circa hūanitatē christi credendis. que oīa in sensu lrali p̄ncipaliter inuniunť. Idem de creatione mundi ⁊ alijs articulis fidei: q̄ nobis ꝓponunť credendi: qui omnes sub sensu litterali inueniunť: ⁊ ideo habet vim interlocutoriaz: vt dictū est. De his ꝺ que agenda sunt de necessitate salutis solum accipio illa duo manifesta: in quibus tota lex pendet ⁊ ꝓphete: ꝑm testimonium saluatoris. ſ. Diliges dominū deum tuum ex toto corde ⁊c. Et diliges ꝓximū tuum sicut teipsum. ista enī mādata non habent niſi sensum litteralē. Non enī hoc loco res significate ꝑ vocē deus: seu ꝑ hāc vocē, ꝓximus ⁊ ꝑ hāc vocē diliges: vlterius alias res significant: a quibus rebus significatis sensus alius accipiať: vt est manifestuꝫ. Et attende q̄ nō solum predicta que de necessitate salutis sunt agenda: sed etiam illa que ad statū pfectionis pertinent ⁊ que vt consilia dantur habenť ꝑ sensum litteralem. vt cum dicit: Si vis pfectus esse vade ⁊ vende omnia que habes et da pauperibus. In quibus verbis ꝑm sensum litteralē intellectis: intelligūtur omia illa que ad statum perfectionis ꝓtinent vt est manifestum. Item doctrina sacramentoꝝ ecclesie quib⁹ gratia iustificans ꝓtur seu augetur: Quero ꝑ quem sensum dať nobis in scripturis: ꝑ litteraleꝫ seu mysticū: nō est dubitabile q̄ ꝑ litteralem. Cum enim dicit: Qui crediderit ⁊ baptizatus ⁊c. ꝑm sensum litteralem in institutio sacramēti baptismi intelligitur. Similiter cū dicitur: Caro mea vere est cib⁹: ⁊ qui manducat meā carnē ⁊c. ꝑm sensum litteralē dictoꝝ huiusmodi habeť virt⁹ seu efficacia sacramenti eucharistie. Similiter ꝑ sensuꝫ litteralē hmōi dicti: Confitemini alterutrum peccata vestra sacramentū penitētie intelligimus. Quis ergo sane mentis audeat dicere: q̄ in sensu lrali nō est spūs vite: cū in eo omia credenda ⁊ agēda ad vitā spiritualē ꝓtinentia tradanť? Sed forte diceres: q̄ omia ꝑdicta etiam habenť in sensu mystico. nam ꝑ sensum allegoricū habenť ea que sūt credenda: et per tropologicū que sunt agenda ⁊c. Ad qō dicendū q̄ nihil sub sensu spūali cōtineť fidei vel moꝝ necessariū: qō scriptura alicui ꝑ litteralē sensum nō manifeste tradat: Unde Aug⁹. ad Uincentium donatistam. Quis aūt non imprudētissime niteťur aliq̄d in allegoria positū ꝑ se ad ducere: niſi habeat etiā manifesta testimonia quoꝝ lumine illustrentur obscura? Sed vlterius de sensu mystico videť dicere sic: Hec enī est vera vita: quā verbū vite cecitati indaice ꝑdicauit: cū dixit: Scrutamini scripturas in quibus putatis vos vitā eternā habere: ꝑ hec tua verba sentio te estimare: q̄ ꝑ scrutinium scripturarum a christo ꝓceptū iudeis intelligiť eis mādare vt de sacris litteris educerēt seu extraherēt sensuꝫ spūalē seu mysticū: qō salua pace dixerim nullaz cōtinet ꝛitatē. Audeo tibi dicere frater: Scrutare oīa sacra euāgelia dei: ⁊ nō reperies xp̄m allegasse auctoritatē aliquā sacre scripture vel discipulis eruditis. aut iudeis cōtradicentibus: seu etiam diabolo tentanti niſi sub sensu littorali intellectā. Uñ ⁊ magiſter Nicolaus ꝑ recte consideras in tota postilla sua ve. testa. vbi occurrit aliquis textus allegatus i nouo a christo vel a discipulis semp exponit eū ꝑm sensuꝫ literalem: intantū q̄ etiā illud Ps. Lapidē quē reprobauerūt edificātes: hic factꝰ ē in caput anguli: exponit itelligendum esse ꝑm sensū lralem de xp̄o: eo q̄ xp̄s iudeis illū textū de seipso allegauit. Similr omnes auctes ve. te. quas Apoſ. allegat ad Heb. j. ad probādam diuinitatē christi ⁊ alia eius my/

Job. 1. b

Mar. 15. d

Deut. 5. a

Mar. 16. d

Joh. 6. f

Jaco. 5. d

steria conať eos reducere ad sensum litteralem quantūcunq̄ prima facie habeant aliā apparentiā: quod est necessariū: ad hoc q̄ sint eff. caces ad ꝺcludendū intentū: ⁊ sic in locis alijs quibuscūq̄ totius postille. Ex quo concluditur ꝓtra te. ipos enim sensus mandabat christus scrutari: de quibus ipse quotidie dicebat: predicabat seu disputabat: qui sunt tantūmodo lrales: vt dictū est: ⁊ ideo illud verbū xp̄i: Scrutamini scripturas quod ꝑ te allegas: ꝑm magiſtrū predictū: exponiť de mysteriis xp̄i que in sacris scripturis intellectis reperiuntť. Dicit enim sup ꝑdicto verbo. ſ. scrutamini scripturas: Joh. v. sic scriptura ve. test. ꝺsignat tempus aduentus eius: Heū. penulti. Non auferetur sceptrū de iuda ⁊c. et Dañ. ix. vbi determinať aduentus sancti sanctoꝝ sub numero certo hebdomadarum. Determinat etiā locū nativitatis. Mich. v. Et tu bethleē. Determinat etiā modū nascendi: Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet. Et modū cōuersandi Zacharie. ix. Ecce rex tu⁹ venit tibi. Et modum moriendi. Esa. liij. Sicut ouis ad occisionez ducet ⁊c. Et breuiter omnia christi mysteria in ve. test. inueniunť expressa ⁊ in christo completa. hec ille. Cōstat aūt q̄ omnes auctoritates ꝑdicte allegate ꝑ postillatorē ꝑm sensum litteralem ꝑdicta mysteria significant. Et sic patet q̄ cum dicit: Scrutamini scripturas: referendū est ad sensum litteralem quod est intentum: sed forte dices q̄ sensus litteralis non indiget scrutinio: cum ex significatis ꝑ vocem accipiť: ⁊ sic statim offert se intellectui cum modico scrutinio seu rationis indagine: vnde ꝺ hoc supfluum videretur cecitati iudaice christum ꝓdicasse: Scrutamini scripturas: cum ipsi de hoc sensu satis edocti fuissent. Nō sic frater mi: nō sic. Sensus enim litteralis sacre scripture licet ex significatis ꝑ vocē accipiatur: vt dicis: multi tamen in eius intentione vel acquisitione errauerunt tam in ve. q̄ in nouo testamento. Cuius ratio est: nā sicut de vijs domini que sunt eius ꝓcepta seu cōsilia legitur per ꝓphetam. Recte sunt vie domini: et iusti ambulabūt in eis: ꝓuaricatores aūt corruerūt in eis sic in sensu litterali contingit. ſ. q̄ licet sit rectus. i. planus: et iusti. i. habentes lumen fidei: ambulabunt in eis. ſ. intentis ⁊ significatis ꝑ sensum litteralem fide adherendo: ꝓuaricatores tamen. ſ. carentes hmōi lumine. ſ. fidei corruerūt i eis. Jn ve. testa. iudei christo contēporanei circa hmōi sensum litteralem multipliciter errabant. sicut et moderni ꝓtorū suoꝝ errorez sequētes vt in multis locis euangelij pater. Unde in ꝓceptis decalogi que sunt principalia intelleg⁹ ꝓcepta intantū errabāt: q̄ ꝑ ꝓcepta ꝺ obſuatiōe sabbati intelligebāt ꝓhiberi ad lram: ne ꝙs in sabbato ꝓximū suum curaret: qō est inhumanū: de q̄ ꝓfutabat eos xp̄s ostēdēs q̄ licet i sabbatis būfacere dicēs: Quis ex vobis q̄ hz vnā ouē ⁊ si ceciderit in sabbatis ⁊c. Similiter in homicidio nō intelligebant ꝓhiberi niſi occisionē corꝙs hūani: qb⁹ apperuit dñs sensuꝫ asserēs oēm iniquū motū ad nocendū fratri in homicidij genere debere cōputari. Hoc idē declarat Aug. ꝓtra Fastū de omīb⁹ illis de qb⁹ ꝺ: in euāgelio: Audistis: qz dictuꝫ ē antiquis. Errabāt etiā circa p̄ncipiū de honoratiōe parentuꝫ irritū facientes dei mandatū ꝑpter traditionē suaꝝ vt testificatur Matth. xv. et Mar. vij. Qua rōne ostendit de eis dictū fuisse q̄ Esa. Populus hic labijs me honorat ⁊c. Sup quo et alijs errorib⁹ quib⁹ adherebant in sensu lrali sacre scripture deficientes de eis ibidē cōcludit: Ceci sunt duces cecoꝝ. Uñ cecitas indaica quā xp̄s reprobat circa falsū intellectū sensus lralis ꝓstit. ptz etiā boc ꝑ predictas auctoritates ve. test. qs postillatoꝝ allegauit sup illud verbū. Scrutamini scripturas que q̄ auctoritates ꝑm verū sensuꝫ lrale mysteria christi significāt: vt supra dictū est: qnē quidē sensuꝫ lralem iudei multifarie puertētes veritatē fidei ꝑ eas exꝑssaz nō verent negare. Uñ recte eis ꝺ: Scrutamini scripturas. i. diligēter attendite verū sensum lralem in eis ꝓtentū. Item attendēdū q̄ inē ꝑdictos errores ꝓiculosior erat error circa cognitionē xp̄i circa quā ꝓtinacissime se habebāt. Testať enī Lucas: q̄ cum eis semel in synagoga illud Esa. Spūs dñi sup me: ꝓpter qō vnxit me euāgelizare pauperib⁹ ⁊c. exponeret de seipso fuisse dictū finaliter: eiecerūt illū extra ciuitatē vt ꝓcipitarent eū. merito igit⁹ talib⁹ xp̄s dicebat: Scrutamini scripturas: qz si talium scripturaꝝ sensuꝫ lralē vez habuissent: testimoniū verum inuenissent de xp̄o: Et iō sbiūgit: Ille sūt q̄ testimoniū ꝓhibēt de me. testimoniū aūt a sacra scriptura nō ht certū niſi ex sensu lrali: vt Aug⁹ in multis locis testať. Idē ptz i nouo testa. Nā si Arri⁹ vez lraꝝ sensuꝫ habuisset buⁱ⁹ dicti: Ego ⁊ pater vnū sum⁹: hāc aūt vnitatē intelligendo in diuina natura. silr illi⁹ dicti: Pater maior me ē: vez intellectū habuisset ⁊telligēdo maioritatē respectu nature assumpte: nō corruisset in hereſim suā

damnatā: sz qz ꝑdicta aliter intellexit ad lram q̄ catholici sp̄ūancto illuminati intellexerūt: lapsus est i laqueū Et sic ptz: q̄ circa verū intellectū litteralē euang. dij predict⁹ error cōsistit: et sic intelligendū est de alijs: ex q̄ ptz intentū.

Alteri⁹ dicit q̄ nō satiat te primū decisionis mee: nec secūdum: nec tertiū: nec quartū: nec quintū. Circa qō si ostēdisses rōnē tue ſsatietat⁹ forte satisfieret tibi: sz qz ꝓtermisisti assignare rōnē: nulla tibi ꝺ rōsionē. nisi qō cauendū est ab insatiabilitate cozdis q̄ in sacris scripturis reprobat⁹. Circa sextū: qz ibi declarasti mentē tuā: merito rñdendū ē tibi. Dicis primo q̄ inter sensum litteralē ⁊ mysticū nō est possibilis cōparatio: qō valde irrōnabiliter dictū reputo: Tū qz tu ipe ꝑdictos sensus cōparas ad inuicē. Asseris enī q̄ sensus mysticus est dignioꝝ: ⁊ ꝑ ꝙs sūt cōpabiles p te: Tū qz nullus rōnabiliter negare posset creatoꝛē esse dignioꝛē creatura. Distātia aūt inter creatoꝛē ⁊ creaturā excedit quācūq̄ distantiā inter res creatas: vt est manifestū: Tū etiā qz ipsi duo sensus q̄ quib⁹ agim⁹ sūt ſpēs sub genere expositionis sacre scripture cōtente: vt ptz ꝑ oēs doctores ꝺ ꝑ loquētes vt Bedā Aug⁹. et alios. Nihil enī, phibet q̄ sic dicim⁹ speciē humanā esse dignioꝛē brutali seu irrōnali: sic q̄ vnus sensus sacrā scripturā exponēdi sit altero dignioꝛ. Cōsequēter qz dixerā in cōclusiōe q̄ sensus lralis esset dignioꝛ ex pte extensiōis: eo q̄ quelibet ꝓpositio sacre scripture habet sensuꝫ lralem verū. Sensus vō mystici nō se extendūt ad totā sacrā scripturā: cōtra quos dicis sic: Fallit istud cū cūcta sacra eloquia plena sint dñicis sacramentis: ꝺ videris involuere sentētias ꝑ acceptiōnē buⁱ⁹ dicti sacramentū. si enī accipes sacramētū ꝓprie vt significat sacramēta noue legis ⁊ etiā veteris: sic falluz assumeres. multa enī sunt eloquia diuina in quib⁹ nulla fit mentio de sacramēt⁹: in q̄cūq̄ sensu talia eloquia sumanť. Si aūt ꝑ sacramētū intelligas sacrū secretū vt ꝑ ē intelligat sensus mysticus: sic etiā assumeres falsuz. Ostensū est enī in scdo articulo questiōis de q̄ agit q̄ sunt multa i sacra scriptura in q̄bus solus sensus lralis est querēdus: ⁊ est snia Aug⁹. super Heū. ad lram. si aūt ꝑ sacramentū intelligis quācūq̄ sacram doctrinam: sic vez dicis sed nihil facit cōtra me: quia in illis passibus in q̄bus solus sensus litteralis querendus est: sunt multa sacra documenta de fide seu moribus ꝓout deductuꝫ fuit supra: ⁊ sic ptz q̄ extensio sensus lralis stat in suo vigoꝛe sed ad ꝓbationē tui assumpti. ſ. q̄ sensus mystici extendanť ad totā sacrā scripturā sic allegas. ꝺ hāc extēsionē spūs supra lraz cognouit Paulus cū dixit: Oīa in figuris ꝓtingebant illis: nō solū scripta sz etiā q̄cūq̄ alio mō tradita. Hec auctoritas Pauli si bñ attēdas nihil facit ꝓtra me: loquit enī ibi de gestis populi tm̄ sub antiq̄ testamēto degentis quoꝝ vita erat ꝓphetica. Uñ narratis in eodē capitulo: q̄busdā eoꝝ gestis: tam in trāsitu maris q̄ sub nube ⁊ hmōi. concludit: Hec aūt omīa ꝓtingebāt illis in figura. Nō enī dixit solū oia contingebat: sz cū hac additiōe: Hec aūt omnia: vt ostēderet se de illis ⁊ similibus tantūmodo loqui. Similter nō dicit q̄ oīa dicebanť illis in figura: sz cōtingebat: in quo manifeste ostēdit q̄ loquit de gestis ꝓtingentib⁹: nō aūt revelatis seu ꝑceptis eisdē. Rūquid qō dicit in veteri lege: Audi israel deus tuus vn⁹ est. ꝓtingebat eis i figura. vel qō dicit: Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo ⁊ hmōi: ⁊ sic de similib⁹. Absit: ibi enī solus lralis sensus est querēdus ꝑm snīam Aug⁹. Et ex hac ꝓsideratiōe clari⁹ ptz ꝑeminentia sensus lralis ꝑm extensionē. extēdit enī se ad auctoritates notabiliores et excellentiores sacre scripture de quib⁹ dictū est. ꝺ. in quib⁹ auctoritatibus mysticus sensus nō habet locum. Cōsequēter dicis q̄ sensus litteralis nō est vniuersalius: quia quāto aliquid est vniuersalius tāto cōmunicabilius: sed sensus litteralis ꝓpter suam limitationem ⁊ signanter ꝑ doctorem irrefragabilem est incōmunicabilis: eo q̄ nō diuidit⁹: sed bene mysticus multiplicatur. Attēde frater rogo: si comparas sensus sacre scripture ad inuicem ꝑm eoꝝ limitationem ad materias de quibus agūt: manifestum est: q̄ quilibet sensus mysticus limitatur ad certam materiaz. Tropologicus enim sensus solum agit de agēdis ꝑm mores. Allegoricꝰ vō ꝺ credendis. Anagogicꝰ de sperādis. Sensus aūt lralis de singulis ꝑdict⁹: ⁊ etiā de iā gestis manifeste tractat. Hec credo q̄ doctoꝛ irrefragabilis buⁱ⁹ opposituz asserat: ⁊ sic cōparatio tua potiꝰ facit ꝑ me. Jtē si attēdisti vniuersalitatē quā attribuo sensui lrali satis manifesta est: cōsistit aūt in hoc q̄ nō solū lrati seu sapientes: sed etiā rudes: q̄ ad intelligibilia capiēda nō sunt idonei: ſ. sensuz lralem capiunt spiritualia: saltem sub similitudinibus corꝙralibus: iuxta illud Apostoli:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Additiones circa prologos

Sapientib⁹ ⁊ insipientib⁹ debitor sum: vnde ex parte huius vniuersalitatis sensus litteralis manifestam habet ꝓeminẽtiaz. In hoc autem quod obijcis de incommunicabilitate: si sic opinaris a veritate deuias manifeste. Cõmunicaſ enī sensus ſralis cuilibet ꝓpositioni sacre scripture vt dictuz est: et iterũ in multis locis vnus passus habet multiplicẽ expositionem litteralem: ꝑut fuit ostensum in tertio articulo questionis. Est etiã sensus ſralis abyssus multa ꝓpter magnas difficultates ī ea cõtentas: circa ea que ad fidem ⁊ mores pertinent. Nec mirandũ: nam scientiarũ humanarũ libris in quibus solus sensus litteralis ẽ inquirendus: q̃ ꝑlima cõmẽta sunt: ⁊ plures expositiones seu scripta. Similiter ⁊ multiplices questiones ad mentem auctoꝝ intelligendam seu eluci/dandã: vt patz in ꝓhysic⁹: Metaphysic⁹ ⁊ Ethic⁹. Similiẽ in facultatib⁹ vtriusq; iuris ⁊ hmõi: in quib⁹ nec in textu nec in glo. est sensus nisi litteralis. Si igiſ in illis in quibus solum illa tractantur: que in lumine naturali rationis cognoſci pñt: tot mutiplicitates cõmentoꝝ: varietatesq; questionũ et expositionũ ⁊ hmõi circa sensum litteralẽ inueniũt: quãto magis in scriptura diuina vbi agiſ de his que supernaturali lumine tantũmodo cognoſcunt inueniri possunt multiplices sensus litterales seu expositiones questiões ⁊ hmõi. Nec credo te latere: q̃ sensus ſralis diuidit in tres spẽs ſm Augſ. in libro de vti. cre. ſ. in hiſtoriacã. etymologicã: ⁊ anagogicã vt in tertio articulo exposui. Similiter ⁊ septez claues seu regule quas Jliſ. tradit in libro de sum. bo. que in prologo a a postillatoze ponunt nõ sunt nisi quedã species sensus litteralis vt patet intelligẽti. Ex quibus manifeſte patet: q̃ sensus litteralis est cõmunicabilis ⁊ multiplicabilis. Dicis enī cõsequenter q̃ dignitas istoꝝ sensuum attendiſ penes maiorem vtilitatẽ q̃ cõsequiſ maiozẽ certitudinẽ: qd tibi concedo ꝓut in questione ꝓdicta largius est deductũ: sed qd subiungis. q̃ certitudo spũalis intelligentie nõ est speculationis sic litteralis intelligentia: sed est certitudo experiẽtie ⁊ ſm effectum ⁊ ꝓ modũ gustus: ꝓ inſpirationẽ ⁊ testimoniũ spũſſancti: hic manifeste inuoluis sentẽtias. Attribuis enim sensui spũali seu mystico qd in homine spũali hz locuz. nõ enim de ratione sensus spũalis seu mystici est: vt det grãm eum intelligenti seu inueniẽti: nec etiã est necessariũ: q̃ habens veruz sensum mysticũ seu spiritualem sacre scripture sit ī gratia gratificante. ſufficit enī ad sensum ſpiritualẽ seu mysticum recte inueniendũ seu habendũ: habere seu ꝓticipare donum ꝓphetie: seu donũ interꝑetatiõis sermonũ: q̃ licet sint gr̃e: tñ sunt gratis date tñ: ⁊ sic certitudo illa quaz dicis ꝓ modum gustus ꝓtinet ad donũ sapiẽtie: ſm q̃ spũalis homo iudicat oĩa etiã. ꝓfũda dei. Ex hoc dicto tuo etiam sequereſ q̃ nullus haberet certitudinẽ alicui⁹ sensus mystici seu spũalis sacre scripture nisi existens in gratia. Et cum nemo sciat de lege cõmuni: vtrum sit dignus amoze vel odio: sequiſ q̃ nullus sciret se habere talem certitudinẽ ꝑdicti sensus mystici ꝺ lege cõmuni qꝺ esſet valde inconsonũ rationi. Consequenter dicis q̃ nõ ꝓbo verba sancti Tho. esse igne charitatis examinata: si bene attendiſti verba mea: sic dixi: Credo verba sancti Tho. esse igne charitatis examinata. vñ de credulitate mea nõ requiriſ aliud testimoniũ: nisi q̃ in dictis ⁊ ī scriptis meis semp sequoꝝ istũ sanctum doctorem vtinã digne et sufficienter: nec ignoro q̃ dicta sua ī pluribus sunt impugnata ꝓ plures ingeniosos theologos viros admirabiles: vt dicis: nec ex hoc impediſ mea credulitas seu ꝓsecutio. Tuz qz sepe cõtingit doctrinas veras impugnari: tã in theologicis quoꝝ ꝓncipiũ positũ est in signũ cui cõtradicit: q̃ ī ꝓpathe/ticis. Tũ qz illa in quib⁹ ꝺ tradicit nõ referũt vt firmiter credo ad expositionez alicuius passus sacre scripture an sic vel aliter teneaſ: ⁊ ideo talia apud me qui ꝺ solo vero intellectu sacre scripture ⁊ diuine curo magis sunt curiosa q̃ fructuosa: vnde ⁊ Aꝑ̃lus de similibus dicit: q̃ questionẽ magis ꝓ/stant q̃ edificationez ⁊c. Ultimo cõmendas magistrũ Nicolaũ: eo q̃ sententias sanctoꝝ doctorũ ꝓpzie sentẽtie post posuit vt auctoꝛiçaret opus suum: ⁊ si simpliciter illũ cõmendares recte vtiq; faceres. Cõmendãdus enī est q̃ tanto studio ⁊ labore sacrã scꝑturã exposuit sub plano ⁊ suaui stilo: ſz miroꝝ te ex hoc illuz cõmendaſſe q̃ sententias suas dictꝰ sanctoꝝ ꝓposuit vt ais ad auctoꝛiçandũ opus suum: cũ huic cõmendationi nõ solum sacra scriptura repugnet. Legiſ enī Non qui seipsum cõmendat ille ꝓbatus est. ij. Coꝛ. x. et alibi: Laudet te os alienum nõ tuũ: ꝓuerb. xxvij. hoc etiam phyſica doctrina suadet. Ait enim pbus: Laudamus seipos vituperantes. Secũdo per oppositum seipsum laudare seu alijs ꝓponere nõ est cõmendabile: ꝑsertim cuz postillatoꝛ de quo loquimur vt ozdinis minoꝝ dignus ꝓfesſoꝛ humilitatem nõ ꝓsumptionem sequi estimandus est: magna enim de se sentire bi qui mollibus vestiunt in domibus regũ esse consueuerũt. Nec enī adduci possum: vt credã q̃ post ponere sententiã sancti Hierony. vel alicuius sancti doctoꝛis dicto. Ba. Sa. ꝑsertim vbi ratio nõ suadet commẽdatione reputes dignum. Lauda ergo eum in quo laudandus est: in recta vide licet intentione: quã credo eum habuiſſe: ꝓpter laborẽ magnum quẽ ſustinuiſſe dubium nõ est: vt sacram scripturam exponeret ⁊ ꝓ maiozi parte recte: nõ autẽ ex eo q̃ a sanctorum doctoꝝ interdum expositionibus indebite deuiauit. Secũ/do ẽo comendans postillatozem ex hoc q̃ per habitũ theologicum veritatem sententie habuit: licet in lacte non ſuiſſet ꝓ prietatem hebraici sermonis: quod salua pace videtur minus rationabiliter dictum. Notũ est enī q̃ habitus theologicus nõ se extendit ad donũ linguaꝝ habendum: ⁊ iõ cũ theolog⁹ dicit: sic est in hebraica veritate: ⁊ ibi non sic inuenit nõ est ex hoc cõmendandus. Cõmendas eũ tertio ex hoc: q̃ inter doctoꝛes hebraicos nõ inuenit meliozem theologum q̃ Ba. Sa.

Circa quod notum est q̃ ſi in rei veritate ille fuit minus peritus q̃ alij: non debet cõmendari ex eo q̃ sequitur eum: ꝑsertim in deuijs ⁊ in cõsonis auctoꝛitatibus sanctoꝝ. Commẽda ergo illum in his vt ex his quibus cõmendandus est: ⁊ libenter amplectar commendationes tuas. Cõcludendo ergo charissime frater non credas me repzehendere voluiſſe postillatozem vt dicis: absit a me: sed potius postillam suam esſe simpliciter commendandaz expꝛesſe asserui in questione ꝓdicta: licet in aliquibus locis sentiam eaz minus ſufficere: qꝺ non reputaꝛ vitium ſimpliciter. Nemo nanq; mortalium pfecte omĩa examiare poteſt: sepe enim dormitauit Homerus. Sanctum autez est in omnibus scientijs: ꝑsertim in scriptura diuina semper ꝓhonoꝛare veritatem. vtinam frater dilectiſſime esſes in meo consoꝛtio ſaltem aliq̃tulo tempoꝛe: vt ſimul discurrere valeremus additiunculas bas et sic experimẽto cognosceres: q̃ in illis locis in quibus ab eis dictis deuiare videoꝛ zelo veritatis nõ repzehẽdenti studio ꝓceſſi: ⁊ etiã in his non iudicio ꝓpzio deuiam: sed sequendo maiozũ sententiam: Vale frater in domino et melioza charismata semper emulare ⁊c.

Incipit prologus in replicas defensiuas po/stille fratris Nicolai de lyra ab impugnationibus dñi Burgensis editas a venerabili et religioso patre fratre Matthia dozing sacri ozdinis minoꝝ: prouincie Saxonie ministro: ad plurimoꝝ rogatũ: ꝓfatam postillam vt veritate lucentem amplexantium.

Modestiam antiquaz tenere homines iustos atq; sanctos decebat: ⁊ ozdinata regulariter iniurijs nõ grauare molestis. Nam sicut minus bene gesta correctionis limam: sic optime facta laudẽ et gloziam requirunt. sed qz omnimoda perfectio: solis diuinis rebus cõpetit: in cunctis humanis operibus reperiri poterit quod repzehensione dignum est: cum modestia tamẽ vt ait beatus Augſ. in ꝓncipio. retract. que modestia nõ modo in agibilibus: sed et scibilibus locum habet. Nam ſm verum intellectũ sacre scripture circa diuinum scibile errare nõ cõtingit: ideo ipsa sola hunc honozem sibi vendicat: vt recte intellecta sine repzehensione consistat: vt vult beatus Dionysius de diui. no. ca. ij. Nihilo⁹ ei contrarium nisi sit omnino falsum in ea quoq; nihil reperitur absurdum: ſm Augſ. xj. sup Geñ. ca. j. Diuersitas igitur et contrarietas in eius expositione nõ habet oꝛtuz ex illa doctrina irrefragabili: sed ex eo q̃ eius ex positoꝛes intellectum plenum non sunt assecuti: vt vult beaꝰ Hilarius. ij. de trinitate. Que tamen expositoꝝ diuersitas non omnino inutilis est: quinimo per ea pigricia studentium excitur: vt veritas inquiratur: sicq; ecclesie proficiũt insurgentes hereſes: vt inquit beatus Augſ. i. super Geñ. ꝓtra manicheos. Omnes igitur sancti ⁊ catholici sacre scripture tractatores antiqui nedum consuetudo: verũetiam salua fide diſsentiendo a successoꝛibus gratias meruerunt immortales: nã post ⁊ per eoꝝ venerãdos sanctoſq; labozes excitati ꝑ patribus nati filij: doctoꝛes in eoꝝ cõparatiõe moderni nõ paꝛ laude digni surꝛexerũt: q̃ in sacre scripture expositiõe desudãtes vt vitam baberent eternam talibus ꝓmiſſam: ipsam elucidauerunt: sensum ipsius litteralem tanq̃ magis autenticum inquirentes: inter quos magiſter Nicolaus de Lyra in lingua hebraica simul ⁊ latina peritus: vniuerſaliꝰ ⁊ ꝑclarioꝰ repꝛritur: cuius spiritũ tanq̃ pueri innocuis de minoꝝ fratrũ ozdine deus illustrãdo misericoꝛditer ſuſcitauit. Ipse quoq; sic ſuſcitatus qꝺ sine fictione didicit: sine inuidia cõicault: ⁊ tanq̃ sapientibus ⁊ insipientibus magnis ⁊ paruulis debitor effectus satiſfacere cupiens opus egregiũ cõposuit: ⁊ in eccl̃ie sancte gaçophylatiũ paup. ꝓfessione cum vidua paupercula studere volentib⁹ ꝓfuꝝ obtulit: ⁊ hoc ipsum opus suum poſtilla nuncupare decreuit. hoc inq̃ opus postille ⁊ ſi tante ſufficientie fuerit q̃ ipsum nõ ſoluz paruuli: sed ⁊ magni nec solũ fideles sed ⁊ infideles in dubijs circa sacre scripture litteralẽ intelligentiam requirunt: ipse tñ magiſter Nicolaus: vt vere humilis imperfectum se recognoſcens: et vt plus culpã agnoſcens vbi foꝛtaſſis culpa nõ est: in ꝓhemio ſui operis: se ⁊ per eum scripta determinationi sancte matris ecclesie ſubmittens lectoꝛẽ benimolũ ⁊ correctoꝛẽ effꝛagitat charitatiuũ: sciens q̃ nemo ex omni parte beatus. Ubi aũt charitatiuũ coꝛrectoꝛez expoſtulat: insidiosum coꝛruptoꝛem inuenisse pꝛobatur. Nam quidem iudeus vt dicitur in hiſpania ad fidem cõuersus paulus in baptiſmo nominat⁹: tandem ad ecclesiã Burgen. ꝓmotus: omni modestia post posita: ꝓfatã postillam ecclesie sancte necessariam: ⁊ cunctis studiosis venerandam hostiliter inuaſit: immoderatione ꝓ beatum Hylariũ. x. de trini. repꝛehẽsiue descripta vbi dicit: Contra veritatem aut nõ intellectaz: aut offendentem vel ſtulte vel vitioſe voluntatis errom obnititur. Immoderata est enim omnis ſuſceptaꝛ voluntatuz ptinacia vbi nõ rõni volũtas subijcit: sed bis q̃ volum⁹ rationẽ inquirimus: ⁊ placidis doctrinaz coaptamus. Jamq; nomiꝰ potius q̃ rei crit doctrina que fingitur. Vos inq̃ immodestie modos (vt ita dicã) dict⁹ paulus Burgen. manifeſte tenuit: quia in multis oſtendit se postillã odiſſe ⁊ nõ intelleꝛiſſe vl̃ intelligere noluiſſe sicq; eam tanq̃ irrationabilem: falſam: erroneam: in multꝫ improbauit: vt opus tam insigne tanq̃ laudabile apud minus ſapientes puipensum reddat: ⁊ vt immoderantiam q̃ fatis modis aſſumptã coloꝛare videaſ: inuaſiones quas scripſit: additiões: q̃uis vere sint coꝛruptiões: noũauit postillãq; vt patet in effectũ ficte cõmẽdauit. nam in ꝓhemio ſui coꝛruptoꝛij de hac postilla scribẽs filio suo Alfonso sic ait: Quoniã inter innumerabilia pene opa quoꝝ veritate diuina scriptura circũdata refulget: postilla Nicolai de lyra: tam ſui recentia q̃ ſui digna celebꝛitate claꝛescit: qui vtriuq; testamẽtum discurrens studiose sensum litteralem: qui inter ceteros ꝓcipuus est copioſa luculentia tradidit: hãc tibi donare ꝓpoſui ⁊ quod legare cõceperã inter viuos: nõ nude cõdonare: ſz paterna additamẽta paterno munuſculo cumulare viſum est hec Burgen. Unde ſi operi ſic cõmendato nõ detrahentia addidiſſet: ⁊ vbi emendandũ foꝛet cũ modestia emendaſſet: non esſet locus redargutoꝛi: sed qz ſub titulo additionuz calũnias coꝛruptoꝛias miſcuit q̃tum p euz ſtetit minus cautis opꝰ vile reddere ſtudui: ⁊ ad modũ scoꝛpiõis facie blandiẽs cauda pugit: et coꝛrupit: q̃tenus ope ſic vilificato: sensus sacre scripture litteralis ⁊ ꝓcipuꝰ alibi ita plane plenꝫ et cõpendioſe nõ repibilis nõ minus negligẽter q̃ piculoſe transiret in abusum. Ego frater Matthias ozdinis fratrũ minoꝝ inter sacre theologie ꝓfeſſores minim⁹: ꝓincie Saxonie minister indignus: ad multoꝝ ꝓfatã postillam carpendentiũ rogatũ certamen cõtra Burgen. ꝓ magiſtro Nicolao ſuſcepi: nõ vt poſtille que scipsam ſufficienter defendit cõferam ad miniculuz: ſed vt ostendã magiſtrũ Nicolaũ ⁊ eius opus sine modestia ſtimulo inuidie vane gloꝛie vel vtriuſq; a Burgense vl̃iter impugnatũ: ⁊ ſic opus Burgen. vere est postille coꝛruptoꝛiuz ita vt opus illud cũ deo faueꝛe cõſumatũ fuerit coꝛrectoꝛium coꝛruptoꝛij venit merito nuncupandũ: in quo coꝛruptoꝛio q̃cquid dictis magiſtri Nicolai nõ obuiat ⁊ ſi repꝛehensione dignuz vt additamentũ relinquã intactuz: nec vim faciam: vbi Burgen. aliquẽ paſſum aliter q̃ postillatoꝛ exponit. Sciem⁹ etiã apud sanctos doctoꝛes eiusdem passus esse varias expoſitiones: niſi foꝛtaſſe a veritate vel a cõmuni sentẽtia doctoꝛũ notabiliter deuiaret. Jn hoc aũt opere ⁊ quocunq; alio ꝓ me facto vel in posteꝛũ fiendo me totuz dignis ⁊ legitimis coꝛrectoꝛibus ſubmitto: ⁊ ſi ī hoc opere reperiaſ qꝺ diꝛerim Burdelirare non recipiatur: vt blaſphemia. ſz ad ſram q̃ delirat: quia cum lyra nõ concoꝛdat. Jn hoc igiſ coꝛrectoꝛio hũc oꝛdinem cõiter ſeruabo. Primo enī punctũ coꝛruptoꝛis fideliꝫ referam: de hinc qd ⁊ q̃tũ cõtra postillã magiſtri Nicolai facit ostendã. Hoc ꝓsuppoſito circa sensum ſralem: qꝺ ⁊ postillatoꝛ et Burgen. ꝓncipaliter querunt q̃ adeq̃ta ratio sensus ſralis ſit: ⁊ q̃ sensus litteralis ſit ille qui est verus rationalis ꝓ ſpiritum

in Replicas

Replica cõtra quedã dicta Burgen. in q̃stione ꝓambula. In cuiꝰ q̃stionis articulo q̃rto Burgen. notat postillatoꝛẽ in duob⁹. Primo q̃ ꝓponderat expoſitionẽ infideliũ. Scõo q̃ dissimulauerit reuerẽtias ⁊ auctoꝛitates sanctoꝝ doctoꝝ. Quid veritaſ ſit ī ꝓmo dicetur ī loco ꝓ Burgen. allegato: videlicet Heñ. Circa scõm notandũ q̃ sanctoꝝ auctoꝛitas ⁊ reuerẽtia: vbi ⁊ sancti locuti sũt: semp debet a fidelib⁹ venerari: vt ꝑz. xv. di. decreti ꝓ totũ. Ubi aũt vt hoĩes: ⁊ ex opinione locuti sunt: nec sancti in hmõi sibi volũt honoꝛẽ ꝺferri: vt ꝑz. iiij. sup Heñ. ad ſraz. ca. xxij. Sciuerũt enī sancti q̃ ex opiniõe sapiẽtie cõtradicit sine vitio sapiẽti: imo expedire videꝛ i materia opinabili dubia moueri. nam sic beaꝰ Augſ. j. sup Heñ. ꝓtra Manicheos. ecclesie. ꝑficiũt insurgẽtes hereſes ad excutiẽdũ pigriciã: ita expedit ī ecclesias ꝓtrarias esse opiniões eadẽ rõne: ⁊ q̃ cõtrarie sancti doctoꝛes opinenꝫ in pluribꝰ sacre scripture paſsibus: nõ niſi dicta sanctoꝝ ignoraꝛ ignoraz: nec puto inconueniens dicta infideliũ assumi in expoſitionẽ sacraꝝ scripturarũ ⁊ ꝓfirmationẽ dubioꝝ occurrẽtiũ. Nam beatus Aug. facit ſic. iij. ꝺfel. in ꝓncipio: ⁊ multis alijs locis vbi assumit ⁊ laudat dicta Ciceronis ⁊ Platonis ⁊ alioꝝ. Qia enī q̃ contra fidẽ nõ sunt licet assumere in adiutoziũ. Omne enī veruz vero ꝓsonat ex. j. Ethi. Et foꝛtaſſis veritas fidei posita ab in fideli: ea q̃ sunt fidei ꝓfirmat: vt dicit. xj. de ciui. dei. ca. xxj. ⁊ ij. de doc. chriſtiana beaꝰ Augſ. ad ꝓpoſitũ dicit: Si q̃ foꝛte fidei nr̃e accõmoda diꝛerint: nõ ſolũ formidanda nõ ſint: sed ab eis tanq̃ inimſtis possessoꝛib⁹ ī vsum noſtrũ vendicãda. Et posito exemplo de Iudeis spoliantibus egyptios subdit: ſic fecerat Cypꝛian⁹ doctoꝛ ſuauiſſim⁹ et martyr beatiſſimus Lactãti⁹: Victoꝛian⁹: Optanus: ⁊ Hylari⁹. Fruſtra g̃ Burgen. postillatoꝛẽ in eo redarguit: cum ꝛ ipsemet Ariſto. dicta aliq̃tiẽs adducit. Jn sexto articlo ei⁹ q̃stiõis postverã: q̃uis apud Burgen. fictã cõmendãtionẽ postillatoꝛẽ ipe Burgen. vituꝑat in trib⁹. Primo dicit ī postilla irrationabiliter ꝓponi dicta sctõꝝ: ⁊ specialiꝫ sancti Tho. cuiꝰ dicta dicit igne charitatiꝫ examinata: ⁊ naturalis rõnis dictamine multipliciter purgata. Ad b̃ dico q̃ Burgen. in postillatoꝛe egre ferre nõ debuit: qꝺ ipsemet sepe facere cõsueuit. Jn plerisq; enim locis vt patebit in. ꝓcessu ⁊ beatũ Augſ. Hiero. Hegzo. Jſi. ⁊ sanctũ Tho. quẽ ceteris grandicõpendit postponit sine ratione: qꝺ in postillatoꝛe nõ reperiſ: q̃ nullius sancti dictũ reꝓbat: nisi ex maiozi ratiõe ⁊ auctoꝛitate declinãdũ ostẽdat. Et specialiter huic Burgen. videſ crimẽ leſe maiestatis ꝑpugnare dicta sancti Tho. q̃ ꝓferre videſ dictis Augſ. Hzego. Hiero. ⁊ alioꝝ. q̃ſi illa nõ sicut ista sint igne charitatis examinata: ⁊ q̃ſi illa sicut ista nõ egeant retractatiõe. Beatus enī Augſ. in exordio sue retractatiõis dicit q̃ ī multiloquio peccatũ nõ deerit: q̃ nõ hz ꝑmas ꝓtes sapientie. ſ. recte docẽdo: habeat saltem secũdas. ſ. modestie ī reuocãdo errata. Cõcludit: qui ista sciturꝫ sunt nõ imitenꝫ me erranrẽ: ſz in meli⁹ ꝑficientem. Modestũ fuiſſet Burgen. sanctũ Tho dtõ Augſ. nõ ꝓferre q̃ſi omĩa dicta sancti Tho. sint ꝓma vera: q̃m multa dicta beati Augſ. sunt hodie opinabilia: q̃ etiã libꝛos suos sup Heñ ad ſraz reputat magꝛ eẽ inq̃ſitiuos q̃ diffinitiuos ⁊ q̃dã dicta eiꝰ etiaz nõ retractata a moderna ſchola cõiter nõ recipiunꝫ: vt de rõne intelligendi opa ſex diez ⁊c. Non igiſ egre ferat Burgen. ſi dicta btĩ Tho. nõ vsq̃q; recipiant. Secõ aũt Burgen. notat postillatoꝛẽ q̃ſi nõ fuerit ꝓfect⁹ in idiomate hebraica: eo q̃ a puericia nõ didicit ſz illa ratio nõ valet: qz stat senẽ addiſcere idioma qcũq; ꝓfecte. Nec Burgen. debuit ex eo notare postillatoꝛẽ: sed ei gratias agere: qz ad exaltationẽ catholice fidei: ⁊ sacre scripture dilectiõe tñ impẽdit studiũ vt intellectũ lingue hebraice etiã adult⁹ aſſequi mereꝛeꝛ. Qꝺ ſi repꝛehensibile ẽ: venit beaꝰ Hiero. ſiſr cul pandus: quod abſit. Tertio Burgen. culpat postillatoꝛẽ: qz secuꝰ est Ra. Sa. potius q̃ allos hebꝛeos eo potiozes. Reſpõdeo q̃ postillatoꝛ nõ sequiſ nec illũ nec alios: niſi q̃tũ ratio ⁊ fides admittũt: imo bi q̃s Burgen. ꝓfert Ra. ſa. nõ reperiunꝫ fidei plus fauiſſe ⁊ rõni: nec ſcripturã clariꝰ expoſuiſſe q̃ Ra. Sa. vt patebit in locis ſuis.

b ✠ incipit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Expositio Epistole sancti Hieronymi

Incipit expositio fratris Britonis ordinis sancti Francisci super epistolas sancti Hieronymi: quem ponit pro prologo Biblię.

Rater Ambro sius tua mihi munu. ꝛc. Ad cuidentiā huius epistole quā scribit Hieronym⁹ ad Paulinum ꝓsbyterum: qui elegantis fuit ingenij sicut ꝓz in ſcda epistola ad eundez qui renūciare volēs seculo: cuiusdā sozoris sue tenebatur vinculo: ne gradu incederet expedito: hic ꝓ Ambrosium monachum scripsit Hieronymo significans ei desiderium: quod habebat intelligendi sacras scripturas: ⁊ a seculi vinculis exeundi: et questuit vtruz sine doctore posset habere sacrarum intelligentiā scripturarum. addidit etiā ꝙ vt eas posset addiscere: multū desiderabat cū beato Hieronymo cōuersari. Cui rescribit beatus Hieronymus dicens: Frater Ambrosius ꝛc. ista epistola diuiditur in tres partes. ſ. in partem exordialem: narrationē et conclusionem. In parte exordiali benivolentiā captat. In narratione intentionem explicat. In conclusione ꝓpositū ipsius nō prologandū determiat. Prima pars incipit hic: Frater ambrosius. Secunda. ibi: Legimus. Tertia. ibi: Festina queso. Captat aūt benivolentiā cōmendans eum de missione munerū de fidelitate amicitiaꝝ: de timore dei: ⁊ diuinarū studio litterarū. Partes ꝓ se patent in littera. Secunda pars in qua intentionem explicat: recipit partiū subdiuisiones. Primo enī intendit eū inducere vt sibi sacre scripture doctorem querat. Et ꝺ facit duplicē. Primo ei monet ad aliox imitationē. Secundo ostendit consequentē vtilitatē. Et primo ꝓponit gentiles philosophos ad imitandū. ibi: Legim⁹ ꝛc. Secūdo ꝓponit paulum catholicū. ibi: Quid loquar. Tertio vtilitatē que consequit ex audiendo doctore ostendit. ibi: Habet nescio quid ꝛc. ꝯ. iij. ca. Paulus apls ꝛc. vbi dicit ꝙ paulus multū profecit ex doctrina Hamalielis. Secūdo arrogantiā euitat. ibi: Nec hoc dico. vbi ⁊ Paulini ardorē ad studēdum et humilitatem ad ꝓficiendū cōmēdat: qz ꝺo sacerdos erat: cuius est legem intelligere: alijs ꝓesse: ⁊ alios docere. ideo tertio in triplici statu scientiā sacre scripture esse necessariam ꝓbat: ⁊ defectum ipsius esse damnosum. Et primo ostendit scientiam esse necessariam in statu prelatiōis. ibi: Timotheum ꝛc. qui fuit episcopus. Secūdo in statu sacerdotalis dignitatis. ibi: Malachias ꝓpheta. Tertio in statu officij predicationis. ibi: Cur Paulus apostolus ꝛc. Ecōuerso aūt defectuz huiꝰ scientie in quolibet statu ꝓbat esse damnosum. ibi: Sancta quippe rusticitas: vbi doctam iusticiā ostēdit simplici potiorem. Quia ꝺo Paulinus secularibus erat litteris eruditus: ne crederet ꝙ ꝙ se posset sacram scripturam intelligere. Ideo quarto ostēdit ꝙ nō posset nisi diuina gratia reuelante. gratia enim reuelat mysteria: ad quorū cognitionez nō puenit scientia secularis. Sic reuelata fuit christo �means humanitatem. vnde dicit: Pharisei stupent. Sic reuelata fuit discipulis. vñ dicit: Miranꝺ ī ꝓtro ⁊ Johāne ꝛc. Sic ꝓphet': ⁊ pⁱtarchis sīē ꝓz in ſra. Sz ad hoc noticiā nō puenit scientia secularis. vñ dicit: Idoc doctus plato ꝛc. Et subdit quasi conclusio huiꝰ partis. cum dicit: Nec enī spiritualis est. i. spiritualiter intelligēda. vñ reuelatiōe opus est. Quito ostēdit sacrā scripturā sine doctore nō posse intelligi: ꝓpter sui difficultatē ibi: Liber in Apocalypsi. Et ꝓtendit ista pars vsqꝫ versus finem septimi capituli. ibi: Ꝺo te frater ꝛc. Et primo ostendit difficultatē istam particulariter. Secūdo generaliter in principio septimi capituli. ibi: Videlicet ꝛc. Iterꝫ primo ostēdit istam difficultatem absolute. cū dicit: Liber in Apocalypsi. Secūdo in cōparatione ad alias sciētias. ibi: Taceo de grāmaticis: vbi arguit per locū a maiori: ꝙ si alia ꝝ scientiaꝝ que minus difficiles sunt: sine doctore nō possit haberi notitia: multomagis nō potest intelligi sacra scriptura que magꝫ est difficilis et quasi aliarū omniū cōplexiua. Qz aūt alie scientie nō possint sciri sine doctore ostendit. et primo exemplificat de liberalibus. ibi: Taceo de grāmaticis. Secūdo ꝺ mechanicis. ibi: Ad minores artes ꝛc. Jn fine confutat multorū presumptionem qui volūt docere scripturā cuiꝰ nunc̄ habuere noticiā. ibi: Sola scripturaꝝ ars. Et ꝺoctrinā arguit multipliciter: tum qz inepta est. ibi: Hanc garrula anus: tum quia ſuperba. ibi: Alij abducto ꝛc. tum quia ꝓfana. ibi: Alij discūt prohpudor a feminis: tum qz erronea. ibi: Taceo de meis similibus: tum qz ridiculosa. ibi: Puerilia sunt hec ꝛc. Secunda pars in qua ostendit difficultatē sacre scripture diuiditur in tres partes. Jn prima ostendit veteris testamenti difficultatem: ꝑ singulos libros discurrendo. Jn secunda ostendit affectuz suum ad sacram scripturam: humiliter suam ignorantiam confitēdo. Jn tertia innuit difficultatē librorum noui testamenti: eos breuiter perstringendo. Prima ꝑs incipit ibi: Videlicet manifestissima est genesis. Secūda. ibi: Cernis me ꝛc. Tertia ibi: Tangam ⁊ nouum ꝛc. Ponit aūt quasi cōclusionē istius partis. ibi: Ozo te ꝛc. vbi dicit ꝙ licet sit ita difficilis: tamē meditanti ⁊ cōtemplanti est vtilis ⁊ suauis. vñ subdit: Mōne videtur tibi ꝛc. Monet etiā ne cōtemnat sacraz scripturā ꝓpter verborū ruditatem. Cuiꝰ assignat multiplicē rationē. littera plana est. Sexto humiliter se excusat: ꝙ quasi sciens magisterū nō affectat: sed quasi socius collaborare rus allicit vt veniat. Primū tangit ibi: Mō suz tam petulans ꝛc. Scōm ibi: Magisteriū renuens ꝛc. Multa aūr ponit alliciti/ua. Primū est status equalitas. ibi: Comitē spondeo. Secundum est ꝓficiendi facultas. ibi: Petendi datur ꝛc. Tertiū est sacre scripture dignitas. ibi: Discamus in terris. Quartū est receptiui consortis vbanitas. ibi: Obuys te manibus ꝛc. Quintum est cooperandi voluntas. ibi: Et ne incepte ꝛc. Sextum est amicabilis societas. ibi: Habes hic amantissimum tui ꝛc. Tertia pars ꝓncipalis. ſ. conclusio. incipit ibi: Festina queso ꝛc. Jn qua hortaꝫ paulinū vt cito exeat de seculo. Et inuitat ad duo. ſ. ad vitanda multa pericula: ⁊ ad abijciēda mūdi retinacula. Primū notaꝫ sub metaphora nauicule cui circūquaqꝫ imminēt pericula. vñ dicit: Et berenti in salo nauicule ꝛc. Scōm notaꝫ ibi: Nemo renūciatur⁹ ꝛc. Est aūt duplex mundi retinaculū qō retardat seculo renūciatuꝝ. Primū est amor pecunie. Secūdo timor penurie. Amor pecunie consideratur in tribus. Jn venditionis reruz retardante sollicitudine. Jn cōtentiosa repetitiōe. Jn alienandi volūtate. Retardā tem vendendi sollicitudinē excludit. cum dicit: Nemo pōt bñ vendere ꝛc. Et ne Paulinus obtēderet oportere se esse sollicitum cōtra venditionē rerum ꝓpter suā necessitatem: vel ꝓpē aliozū vtilitatem: vtrūqꝫ excludit. Qz nō ꝓpter necessitatem oportet hoc facere. ostendit ibi: Quicꝺ de tuo. Qz nō ꝓpter aliozū vtilitatem. ostendit ibi: Nisi tu semp recraſtinās ꝛc. Et qz deus magis querit nos q̄ nostra. ſubiungit: Totū ꝺño deꝺit ꝛc. Jtem deus magis exceptat affectū q̄ datum: et ad hoc ꝓbandū inducit apostolos: viduam ⁊ Creſum. vñ dicit: Apostoli ꝛc. Contētiosam repetitionē excludit. ibi: Tollenti tuniam ꝛc. et est sumptū de Matth. v. Alienandi volūtatē exclu/dit. ibi: Si habes in potestate rem tuā vende. i. voluntarie dimitte. vel aliena dato. Nec est cōtrariū qꝺ ꝓius dicit: Nemo potest bñ vendere: qz ibi ꝓhibet venditio retardans ⁊ impediens. hic ꝺo cōceditur venditio indilata et expediēs. Secūdum retinaculū est timor penurie: sicut habet hic de auaro ꝙ ei deest tam qꝺ habet q̄ qꝺ nō habet. Timent aūt renunciare seculo tripliciter. timent enī penuriā opum: penuriā victualiū: penuriam vestimentoꝝ. Jstam aūt triplicē penuriā excludit ꝑ triplicem volūtarie pauptatis sufficientiā. Primā excludit ibi: Credenti: supple diuinis cōsilijs totus mūdus diuitiarum est ⁊ ſ. Tanc̄ nihil habentes et omnia possidētes. Item ꝙ secunda et tertia timeri nō debeant. ostendit cum dicit: Victus atqꝫ vestitus. Quia ꝺo pharo derelictus surgit in scandalum: contra omnes tentationes dat salubre remediū dicēs: Facile contemnit omnia ꝛc. Et sic patet diuisio et continentia epistole ꝑsentis. Nunc ad expositionem littere accedamus.

Expositio Epistole sancti Hieronymi

Incipit epla sancti Hieronymi ad Paulinū ꝑsbyterꝝ: de oiꝰ diuinę historię libris: La. I

Rater Ambrosiꝰ ꝛc. Jstā lr̄aꝫ inueni in epistolis Hiero. Cōstrue sic: Frater q̄dam noīe Ambrosiꝰ: pferēs mihi munuscula tua a te missa detulit: ꝛ. i. simul. suauissimas lr̄as: q̄ pferebāt. i. ꝓtendebāt. fidē. i. certitudinē vl veritatē. fidei. i. fidelitatis. ꝑbate ꝙ operꝝ exhibitionē. a ꝓncipio amicitiaꝝ inter nos ꝓtractuꝝ. ⁊ pferebāt fidē. i. certitudinē siue veracitatē veteriꝫ amicitie. q. ꝺ. bñ apparebat in lr̄is tuis q̄ fuisti tu mihi fidelis ex q̄ nos mutuo dilexim⁹: ⁊ qz vere dilexisti me. Jn modernis bibl̄is scribitur sic: Que in ꝓncipio amicitiaꝝ fidē iā ꝓbate fidei: constructio nō mutaꝫ Et sequit: Et veteris amicitie noua pferebāt. i. ꝓtendebāt noua amicitie veteris. L. q̄ vetꝰ amicitia renouata erāt q̄tū ad feruoꝛē dilectiōis. Sz melior esset lr̄a. Veteri in datiuo: et Nouā in accusatiuo. Et tūc cōstrue sic: Que a ꝓncipio. i. ex ordio lr̄aꝫ pferebāt. i. ꝓponebāt siue ꝓlocabāt fidē amicitiaꝝ modernā fidei. i. veracitati iā ꝓbate multos annos. Et ꝙ id est. Nouaz amicitiā veteri pferebāt. i. ꝓponebāt q. ꝺ. in lr̄is tuis ꝓtendebaſ: q̄ veracius ⁊ fideliꝰ me mō diligis q̄z vnq̄ feceriꝫ. ꝺ Vera enī illa necessitudo ē. i. vera amicitia q̄ ꝺ: necessitudo a necte ꝺo qz necti⁹ aios: alis amicos i dilecti one. c Et christi glutino copulata. Charitas ꝺ glutinū xp̄i: que ita vnit boies sic glutinū asseres. ꝺ Quaz nō vtilitas rei familiar⁹. i. ꝓpria utilitas. e Non subdola. i. ficta. f Et palpās. i. blādiēs vl mulcēs. g Adulatio. supple ꝺciliāt. h Cōciliāt i. ꝺiūgūt. Cōciliare enī ꝺ: amicū ⁊ cōcorꝺē facere ꝺiūgere: ⁊ sociare: ⁊ sicut ait Hugut. maioriꝺ⁹ miores cōciliant ⁊ nō ecōuerso. i Legim⁹ ī veteriꝰ historiis. i. in libris antiq̄ historiaꝝ. Historia ē narratio rei geste ꝙ quā ea q̄ ī pterito facta sūt ꝺinoscunt. Dicit aūt ab histoin grece qꝺ est videre vl agnoscere. Apud veteres ei nemo cō scribebat historiā nisi is q̄ interfuisset et ea q̄ scribēda essent vidisset. ita ꝺicit Jsi. Etymol. j. Aide in opusculo ꝺe significatiōib⁹ vocabulorꝝ biblie: ⁊ iuenies alia multa de historia q̄ cā breuitatis hic ꝓtermitto. k Lustrasse ꝑ uincias. i. circūisse regiōes mltas. Lustrare multa significat: que habent ꝑ dos versus: Lustro circūꝺo ꝺesignat lustro sereno: Purgo: circūeo: lumino sine pio. Et inde ꝺ: ꝺ lustrū. i. purgatio vel circuit⁹: vel luminatio vel antrū: vel ꝓstibulum: vel spaciū ānoꝝ annoꝝ. Nec oīa meli⁹ inuenies in ꝓdicto opusculo. l Nouos. i. ignotos. m Adisse pp̄os. reiume supple legim⁹. n Cozaz q̄z viderent. i. vt pñtialiter viderēt eos q̄z famā pscripta nouerāt. Cozā. i. pñtialiť. aduerbiuz ē. o Sic pythagoras mēphiticos vates. ſ. adijt vel pagrauit. Nota ꝙ Pythagoras philosophus fuit de Samos insula oriundus. Vñ Jsi. Etymol. xiij. Samos insula est in mari Egeo vbi nata est Juno: ex q̄ fuit Sybilla Samia: ⁊ Pythagoras Samiꝰ a q̄ ꝓbie nomē inuentuz est. Jtē Augꝰ. ꝺe ciui. ꝺei li. viij. ca. ij. Duo ꝓboꝝ genera tradunt. Unū italicū ex ea ꝑte italie q̄ ꝺudam magna grecia nūcupata est. Alteruz ionicū in eis terris vbi ⁊ nūc grecia noiaſ. Italicū genꝰ auctoꝛē habuit Pythagoꝛā Samiū ꝛc. ⁊ sequit. Jste interrogatꝰ q̄ꝺ ꝓfiteret: ꝓbm se esse respōꝺit. i. studiosum vel amatoꝛē sapientie: qm̄ sapientē ꝙ fiteri arrogantissimū videbaſ ⁊ cetera hic adꝺit: p Gates. i. pbos. Gates dicunt pbi a vas vasis ⁊ theos qꝺ ē ꝺeꝰ q̄si vas ꝺei. videt enī q ꝺeū ꝺtineāt. ꝓpter ꝓfunditatē sciētie quā ꝺocēt. q Mēphiticos. i. egyptios a mēphi ciuitate egypti quā edificauit Epaphus filius Jouis sicut ꝺicit Jsi. Etymol. xv. Jstā historiā tangit Ualeriꝰ maxim⁹ libro. viij. ꝺicēs: Pythagoras gozas pfectissimū opꝰ sapiētie a iuuētute peritus ⁊ oīs honestatis pcipiēꝺe cupiditate ingressus: nihil enī q̄ ad vltimuz sui quentiꝝ est finē: nō ⁊ mature ⁊ celeriter incepit Egyptuz petijt: vbi lr̄is gentis illi⁹ assuefactꝰ ꝓteriti eui sacerꝺotū cōmentarios scrutatꝰ ē: innumerabiliū seculoꝝ obseruatiōes cognouit ꝛc. Per ꝺicta ꝓz q̄ falsi libri habent Mēphiticus. r Sic Plato egyptū ⁊ archytā tarētinū. supple adijt vel pagranit. Plato pbs quiꝺaz fuit: cuiꝰ iter in egyptū tangit Ualeriꝰ maxim⁹ libro. viij. ꝺicēs: Plato patriam Athenas ꝓceptoꝛē Socratē scritus ⁊ locū ⁊ holez doctrine fertilissimū: ingeny q̄z ꝺiuina instructꝰ abūꝺantia: cum oīm moraliū iā sapientissim⁹ haberet: eo q̄ꝺ vsq̄ vt si ipse iupiter celo ꝺescēꝺisset: nec eleganti⁹re ⁊ beati⁹re facūꝺia vsurus videret. Egyptū pagrauit: ꝺū a sacerꝺotiꝰ ei⁹ gentis geometrie multiplices numeros celestiū obseruatione rationū ꝓcepit ꝛc. Et sequit ibi: Quo minus miroꝛ in italiā transgressum: vt ab Archyta tarentino Pythagoꝛe ꝓcepta ⁊ instituta acciꝑet. Augꝰ. viij. li. ꝺe ciui. ꝺei ca. iiij. multū cōmendat illū. ⁊ ꝺicit inter alia. In egypto ꝺicit: q̄cunq̄ illic magna habebaſ at q̄s ꝺocebaſ. Egyptꝰ ꝺr ab egyꝛo qꝺ ē appꝛopinquo ⁊ pothamos qꝺ ē fluꝰ ꝓpe illū fluuiū egypti. Uel ſm Jsi. Etymol. xiiij. Egyptꝰ q̄ pⁱꝺ acrea ꝺicebatur: ab egypto fratre Danai postea ibi regnante nomen accepit. De archyta ꝺicit Ualerius maxim⁹ in. iiij. libro. Tarentinus Archytas ꝺū se Pythagoꝛe ꝓceptis metaponti penit⁹ imunerꝫgit: magno laboꝛe longoqꝫ tpe solidaz opus doctrie cōplexus. postq̄ ī patriā reuertitur et rura sua reuisere cepit: animaꝺuerꝛit negligentia villici corruꝑta ⁊ perꝺita: intuenſq̄ male merituz: sumpliſſez inquit a te suppliciū nisi tibi iratus essem: maluit enī impunitum ꝺimittere q̄, ꝓpter irā iusto graui⁹ puniꝛe. Tarentin⁹ aūt ꝺicit: qz erat a tarento ciuitate: ꝺe q̄ ꝺicit Jsiꝺ. Etymol. xv. Taras Neptuni filius fuit a q̄ tarentū ciuitas ⁊ cōꝺita et appellata est. Jtem Horatiꝰ in libro sermonū: Pectinibuſ patulis iactet se molle tarentū. Pectines sunt quiꝺā pisces q̄ ꝺicunt gallice plaiç. Et nota ꝙ pecten est instrumētū texendi ⁊ pectendi. Jtē piscis quiꝺaz: ⁊ plectrum cithare: inferio: pubes: rastrum agmen vel chorea versus: Terit nat pectit pecten modulamina condit. Agmen cū rastro sic puben pectine si/gno. s Eaꝺēq̄ oram italie ꝛc. peragranit. Peragrare multa significat. ꝺicit enī circūire: ꝑambulare: inquirēꝺo quagari: perrare: puaꝺere ꝛc. Unde cōstrue sic: Peragrauit. i. perambulauit. eam oram. i. eam regionē. versus: Aspires horaz tempus tibi significabit. Si nō aspires limbū ꝺabit ⁊ regionē. Dicit glosa: Eam oram italie: italicā regionē q̄ quondam magna grecia ꝺicebaſ. ꝺe hoc ꝺicit Augꝰ. viij. li. ꝺe ciui. ꝺei. Et inde in eas italie ꝑtes veniēs vbi Pythagoꝛeoꝝ fama celebraſ: q̄q̄ italice ꝓbie tūc floꝛebat: auꝺitis eminētio⁹ibus in ea doctoꝛib⁹ facillime cōpꝛehenꝺit. Quare aūt ꝺicebatur magna grecia ꝓz p Jsiꝺoꝝ qui ꝺicit in. xiiij. Etymol. Italia enim a gregis pⁱs occupata magna grecia nuncupata est. Deinꝺe a regis noīe Saturnia moꝝ ⁊ Latium ꝺictꝰ ē: eo q̄ idem Saturnꝰ a Joue sedibus suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab italo siculoꝝ rege ibi regnante italia appellata est. t Et q̄ athenis magister ꝛc. Cōstrue sic: ꝺico ꝙ pagrauit loca ꝑdicta: vt q̄ erat magister ⁊ potēs Athenis. i. apud Athenas. Civitas est in grecia q̄si litoralis ab atha qꝺ est litus: qz in litoꝛe posita. Uel ꝺicunt Athene q̄si īmortales: qz ibi olim viguit sapiētia que immortalis est. ⁊ sic ꝺicunt ab atha/natos qꝺ est immortale. Augꝰ. in. xviij. ꝺe ciui. ꝺei. ix. ca. ꝺi

Universidad de Deusto
Biblioteca

cit q Athene dicunt a Minerua q̄ grece Athena dicitur. Et subdit multa verba: causam assignās q̄re a noīe eius denoīata est ciuitas. dicit enī q cuz repente ibi apparuisset oliue arbor: t alio loco aqua erupisset: Cecrops rex territus cōsulit Apollinē Delphicū quid esset faciendum ille rñdit q olea Minerua significaret: vnda Neptunū t q3 esset in potestate ciuiū ex cui3 noīe duox deoz q̄x signa illa essent: ciuitas vocaret. Isto cecrops oracu|lo accepto omēs ciues vtriusq; sexus in|uocauit. mos eñ erat tūc i illis loc' vt femine publicis p̄sultatiōib' inter|essent. Cōsulta igit' multitudine: ma|res p Neptuno: femine p3 minerua tulere sentētias: t quia vna inuenta ē plus femīaz Minerua vicit. a Cu|iusq; doctrias achademie gymnasia p̄sonabāt: q3 magna fama erat de do|ctrina ipsi'. Achedemia fuit villa pla|tonis: vbi idē Plato docebat. Et sic quidā dicūt interp̄etat luctus: ppt̄ bellū q3 ibi gestū est inter Apollinez t Neptunū. Plato enī cuz diueseet vt posset vacare pbie elegit Achade|miā villam ,pcul ab vrbe: nō solū de|serta sed t pestilentē: vt cura t assidui|tate morboz libidinis impetus fran|gerent: discipuliq; nullā sentirent vo|luptatē nisi illaz rerū quas discerēt. Gymnasiū aūt dicit generalis exerci|tiozū locus: apud Athenas loc' erat vbi discebāt philosophia: t sapientie exercebāt studiuz. t sic accipitur hic. Nam gymnasiuz grece vocāt q3 lati|ne exercitiuz dicitur. ꝑ est meditatio. Gymnasia Achademie dicebant stu|dia vel exercitia studioz vel loca stu|dñ. Et dic Jsi. in. xviij. Etymol. Gym|nasiuz dicitur vbi exercenī athlete et cursozum velocitas comp̄obat. Hic accidit vt oīm p̄ope artium exercitia gymnasia dicerenī. Et dicitur a gym|nos. i. nudus: q3 inuenes nudi exer|centur in campo vbi sola verēda ope|riuntur. Item a gymnos dicitur hec gymnas. dis. scilicet pugna vel lucta et quia magna lucta est in studio: re|cte gymnasium dicitur. vnde Ecci. lj. dicitur: Colluctata est anima mea in illa. i. sapientia acquirēda. cetera pla|na sunt. b Veniq; cuz litteras tc.

a et potēs: cuiusq; doctrinas acha|demię gymnasia p̄sonabant: fie|ret peregrinus atq; discipulus: malens: aliena verecūde discere q̄ sua impudenter ingerere. De|niq; cuz litteras quasi toto orbe fugientes p̄sequitur: captus a pi|ratis t venūdatus: etiam tyran|no crudelissimo paruit: captiuus c vinctus et seruus: tamen quia philosophus: maioze mente se fu|it. Ad Titum liuiū lacteo eloquē|tię fonte manantem: de vltimis hyspanię galliarūq; finibus quos|dam venisse nobiles legimus: et quos ad contemplationē sui ro|ma nō traxerat: vnius hominis fama perduxit. Habuit illa ętas inauditum omnib' seculis: cele|brandūq; miraculum: vt vrbem tantaz ingressi: aliud extra vrbē quererent. Apollonius: siue ille magus vt vulgus loquitur: si|ue philosophus vt pythagorici tradunt: intrauit persas pertran|siuit caucasuz: albanos: scythas massagethas: opulentissima in|dię regna penetrauit: et ad extre|mum latissimo phison amne trās|misso peruenit ad bragmanas:

Maioze mente fuit. Jstā litterā inueni in eplis Hieronymi: cū quidā libri habeāt: maioz emēte se fuit: quia. l. pbs erat: emptoz nō. Constructio ptz. Sed nota q dicit lras q̄si fugiē|tes. q3 nullus potest ad pfectionē scientie puenire: cuz semp occurrit et q̄ possit addiscere. vñ Eccs. vij. Dixi sapiens ef|ficiar: et illa longi' recessit a me multo magis q̄ erat.

c Capt' a piratis. Pirata dr latro marinus. vñ Lucanus: Ome fretū metuēs pelagi pirata reliquit. Et cōponit a pyr q3 ē ignis et rat': q3 semp portat ignē in rate. d Etiā tyrā|no crudelissimo paruit. i. obediuit: q3 ad mandatū Dionysij tyranni exulauit. vñ ait: Valerius maxim' li. iiij. loquēs de Platone: Patria pulsus a Dionysio tyranno Megarā pe|tierat: vbi cum ad Theodoz p̄ncipē ei' vbis domi cōueni|re vellet neq; admitteret: multū diuq; aū fozes retentus. co|miti suo ait: Patienter hoc ferendū est forsitan enī t nos cū in gradu dignitatis nostre essem': aliq̄d tale fecim': qua trā|quillitate cōsilij: ipse sibi p̄ditionē exilij placidioze reddidit. vñ bñ dicit ꝟ de ipso. e Tñ q3 pbs. i. sapiens t discretus erat. f Maioze mente fuit. i. maioze mētis p̄stantiā habuit t aduersa equanim' tolerauit. Et de isto tyranno habet i. vj Valerij maximi: Dionysius cuz hereditatis noīe a patre sy|racusano r: vel siculano r: ac pene tot' Sicilie tyrānidē ac|cepisset maximaz opum dñs exercituū dux t rector classium equitātiū potēs: ppter inopiā lras puerulos Corinthi do|cuit. g Ad Titū liuiū la. eloquētie tc. Titus liuius scripsit historiā romanoz ab vrbe cōdita. Cui' mentionē facit Pris|cian': qui dr manās. i. diffluens fonte lacteo eloquētie: quia dulcē t placidā bēbat doctrinā tc. h Habuit illa etas inau|ditū tc. ex vrbē. ꝟ ponit ex ꝑ pter. Et ē sensus: Mirū ē t inau|ditū q3 aliq̄ tā nobilē ciuitatez ingressi: aliud q̄rerēt q̄ pulchritudinē ciuitatis tc. i Apollonij': siue ille magus. In Plinio ꝺ naturali bistoria: duo legunt Apollonij: q̄x vn' di|cebat Apollonij' pgamus: a pgamo. i. Troia sic dict': quē numerat inī auctoresq̄s imitat i tractādo ꝺ naturis aīa|liū t ꝺ natur' arboz. Alij ꝟo appella|bat Apollonij' Tarētin': a tarēto ciui|tate. Et fuit vn' ꝺ illis q̄s imitat Pli|nius i tractādo de natur' herbaz. Jtē Hiero. i libro illustriū viroz ponit du|os Apollonios: q̄x vn' fuit senatoz ro|mam' q̄ a ꝟno ,pditus q̄ erat christian' et ꝑ xp̄o capite trūcat'. ē. hic fuit vir di|scretissim' q̄ sc̄pst aduersus Mōtanū: Priscā: t Maximillā insigne i longū volumē: i q̄ asserit Montanū t ilsanos vates eius perijsse suspēdio: t forte de isto itelligit ꝟ. k Mag'. a magnitu|dine scie ꝺ pbs. Ūñ quē vulgus dice|bat magū. i. scie magnuz Pythagorci vt Pythagorici dicebāt pbm. vñ dicit Chryso. sup illud Matth. ij. Magi ab oziēte venerūt tc. Magi nō malefici: s sapiētes itelligunt. l Pythagorici. i. pythagore discipli: vt seqntes doctri|nā Pythagore ꝺ q̄b' dic Valeri' ma|xim' li. viij. q̄ Pytbagore tanta vene|ratio ab auditoribꝰ tributa est: vt q̄ ab eo acceperāt: i disputatione deducere nephas existimarēt: q̄n etiā interpella|ti ad reddēdū cāz: ꝟ solū rñdebāt ipm dixisse. m Persi. pli sūt a Perseo rege vocati: q̄ e Grecia Asiam trāsies ibi barbaras gētes gui diuturnoq; bel|lo pdomuit: nouissime victoz nomē ꝟ|tecte gēti dedit. Jta dic Jsi. Etymol. n Caucasus. mons ē indie sic dict' a cādoz: q3 niuib' densissimis ē cādida|tus. nā caucasuz lingua oriētali ꝺr can|didū. Jstud sumit ꝺ Jsi. Etymol. xiiij. o Albani. pplī sūt i ꝓtib' asiatice scy|thie. Et dicunt sic ab assiduis niuib': vel q3 cū albo crine nascunt. boz glau|ca est oculis. i. picta inest pupilla: adeo vt nocte plus q̄ die cernāt. Jta dic Jsi|do. Etymol. ix. p Scythe. pplī sūt de q̄b' dic Jsi. Etymol. ix. Limes ē psius q̄ scythas ab armenijs diuidit Scytha cognomiat': a q̄ limite scythe ab aliq̄b' phibent vocati: gens antiq̄ssima sp habita. Jtē i eodē. q Massagethe. ꝺ scythārū oziē fūt: t dicti massagethe q̄si graues. i. fortes gethe. nā sic Liui' argentū gue dic. i. massas. bi fūt q̄ inter scythas t alba|nos septētrionalib' ingis inhabitāt. Me q̄b' Lucan' i. ij. De|currāt medica susis agmia massagethem: scythicus nō alliget Ister. r Jndia. ab Jndo flumie q̄ ex occidētali claudit: ꝺ a meridiano mari porrecta vsq; ad ortū solis: et a septētrione vsq; ad montē Caucasū pueit tc. ita dic Jsi. Ety. li. xiij. Opu|lētissima. i. opib' plenissima vel ditissima. Hā opes ditie: lē|tos plen' ꝺr: Et inde opulēt'. a. um. q̄ cōpaī opulentioz opu|lentissim'. s Phison amne transmisso. i. ptransito. De isto flumie hī Hen. ij. de q̄ dic Jsi. in. xiij. Etymol. Ganges fluui' quē Phison sacra scptura cōmemorat: exies ꝺ paradiso pgit ad Jndie regiōes. Dict' aūt phison. i. caterua: q3 ex decē flu|minib' magnis sibi adiūct' ipleꝑ t efficit vn'. Ganges aūt vo|cat' a Hāgaro rege Jndie. t Peruenit ad bragmanas. pplī sūt Jndie a bragmano rege vt quidā dicūt sic vocati. Mozes aūt illoz sūt bi. Bens bragmanaz pura t simplici vita viuit: nullis rerū capiē illecebris: nihil appetit ampli' q̄ nature ra|tio flagitat. sola viuit alimonia quā tellus siue cultura ꝓduc|cit. Hinc est q nulla morboz genera nullus apud illos vsus medicine: q3 parsimonia ē illis medicina: ꝟ longa sanitas vs|q; ad mortē: quā meta senectut' portauerit. vñ nemo parēs fi|li comitat' exequias: nullus altero supior: nullus ditior: nul|la iudicia: q3 nulla corrigēda. Sz illi genti lex ē: ꝟra ius non|re nature: nulli intēdūt coꝛpali opi: q3 nō terrā colūt nec ve|

dulcē

☞ nantur

nantur: nec aucupant': nec piscant: nec lauāt sua coꝛpa: q3 im|mūdis ꝓtactib' nō sordescūt. sitim riuo sedāt: edificia nō con|struūt: ꝟ in fossis telluris: aut spelūcis: aut cōcauis montium latebris habitāt. Jdē locus dū viuūt māsioni ,pficit: dūmoꝛ|untur sepulture: nō habēt amictū p̄cioſuz: nec coloze fucatuz: ꝟ papyri tegmine mēbra velant: nec in augenda pulchritudine plus affe|cēt ipi vl' eoꝛ mlieres q̄s nati sūt: titel|ligētes q̄ nullus possit opus nature corrigere: vñ ornamētoz cultū magi' deputant oneri q̄s honori. Non sunt apud eos fornicatio incest' adulteriū nec aliās cōcubit': nisi gignēde ,plis amoze. Arma nō sumūt. bella non ge|rūt: ꝟ pacē mozib' nō virib' ꝓfirmāt: nō sunt apud eos iudicra ꝑspectacula: nec eāna certamina: nō ludi circēses: nec theatrales: ꝟ solū mūdi ornatum bñt delectabile vel detestabile ꝑspecta|culū nec exercent mercandi vsuz: nec pegrinari cupiūt: vt spēs peregrinas cōtemplenī. Simplex apud eos elo|quētia: nō falcrata rhetoꝛ facūdia: ꝟ cōs q3 oīb' solū p̄cipiens nō mentiri.

a Et hiarcham in throno sedētem
b aureo t ꝺ tantali fonte potantē:
c inter paucos discipulos de natu|ra: de moꝛibus ac decursu dierū
d et siderum audiret docentē. Jn|de p elamitas: babylonios: chal|
e deos: medos: assyrios: parthos:
f syros: phenices: arabes: paleſti|
g nos: reuersus alexandriaz: p̄rexit
h ethiopiam vt gymnosophistas
i t famosissimā solis mēsam vide|

Varia t discordantia pbor dogmata nō sequuntur: ꝟ eoꝛum pbia ē: q̄ inuare nō nisi iuste nouit nec nocere iuste. Templa nō ornāt: nec altaria: nec in bonoꝛē dñi pecudes mactāt cōsiten|tes t dicētes q̄ deus verbo ,ppitiat ozantib': q3 solū ei cum hoīe est: quaq; nimis silitudine delectat. Hā verbū vt aiunt: de' est: hic mūdū ereauit hic regit atq; alit oīa: ꝺ ipi fatenī se venerari: ꝺ ipm diligere: ex ꝺ ipm trahere: Siqđē aiūt: deus ipse ipūs atq; mens ē: atq; lō nō diuitijs terrenis t rerū largi|tate munifica: ꝟ religiōis operib' t grāruactione placat. Nec de moꝛib' Bragmanaꝛ ex epla Dindymi ad Alexādrū excep|ta sūt. Sic ait Hiero. i li. illustriū viroꝛ. Dindym' Alexan|drin' captis a parua erate oculis: ob id q̄s elemētoꝛū ignar': tantū miraculū sui oīb' ꝓbuit: vt dialecticā q̄s t geometriā q̄ maxie visu indiget vsq; ad pfectū didicerit. Jtē plura nobi|lia ꝓscripsit. Jtē iuenit ꝺ Dindym' in singlari ,p quodā mōte altissimo: t pluraliter dindyma dindymoꝛ. Jtē greci scribūt de eis q̄ longeui sūt. viuūt enī centū q̄ginta annos ,pter mundicia t cōplexionē bonā aeris apud q̄s nō est aīal: nec q̄|drupes: nō ferrū: nō ignis: nō vinū. bi venerant familiariter deū t ideficiēter oꝛāt. Mulieres ꝟo coꝛ scoꝛū manēt iterfluē|te Hyon greco fluuio vbi decidit i oceanū. viri aūt trāſretāt ad vxores suas mēse Julio t Augusto. Cōmanēt aut cū vxo|rib' suis p q̄dragīta dies t itez remeāt. Cū āt vxoꝛ genuerit duos pueros: nō ampli' accedit ad eā vir ei': nec illa alio vi|ro appꝛoximat ,ppt eoꝛ multā religiositatez. Si ꝟo cōtingat sterilē inter ipsas esse: vsq; ad q̄nq; annos trāsit ad eā vir ei' t cognoscēs q̄ vsq; ad q̄nquenniū nō parit nō ampli' accedit ad eam ,pter ꝺ nec multitudinem boim hz regio eoꝛ. Et no|ta ꝑm q̄sdā q̄ ꝺ bragmanis: ꝺr rex eoꝛ. t pluralit bi bragma|nes. nū. nib'. accusatiuo bragmanes vel nas. ,p populo. t ita bragmanas est accusatiu' grecus. Et ꝑm illos ,pducit bec syl|laba ma. ſz ꝑm Hiero. declinaī ꝺ t hec bragmana. buī' brag|mane: sic Scytha. Hetha. Et ꝑm ꝺ credo q̄ coꝛripiat vbiq; hāc syllabā ma. sic salmana cumana t amana. Exemplum Hiero. inuenies in epla ad Athletā de institutiōe filie sue: vltra me|diū: vbi dicit Hiero. q̄ iudaica sup̄stitio ex ꝑte facit i reijtiōe q̄rundā alialiū t escaz q̄ Jndoz Bragmane et Egyptiozum gymnosophiste in polēta t oziza et pomoz solo obseruāt cibo cui' virgo christi nō facit i toto. Polēta ꝺr gen' leguminis ,p ut ponit hic. Oziza pulmentū de hordeo. a Et hiarchaz. il|lunt pbm. b Sedentem in thꝛo. aureo. q3 forte habebat ca|thedrā deauratā: vel q3 sapia ibi docebat q̄ auro in sacra scri|ptura cōparaī. c Et de tātali fonte potantē inter pau. di. i. de seculari sapia q̄ ꝺr fons Tātali a Tantalo pbo ꝑm q̄sdam: ꝑm alios Tantalus filius Jouis: ob culpā suā apud inferos sustinet talē penā q̄ semp sitit: t hz aquā vsq; ad labiū inferi|us: t q̄n vult bibere semp aqua refugit. Jtez pulcherima po|ma i arboze pendētia descēdit ei vsq; ad labiū supi': t q̄n ipe vult ea apprehēdere silr refugiūt. Ūñ ait Ouidi' in. iij. Me|thamoꝛ. vltra mediū: Tibi Tantale mille deꝑbēdunt aque: queq; iminet effugit arboꝛ. Fons Tantali ꝺr mūdana sapia: quā semp sitiūt curiosi: que semp refugit: q3 nū q̄s eos ad ple|nū reficit: q3 sic dicit Eccs. j. Nō saturaī oculus visu. nec au|ris impleī auditu. Jtē de Narcisso ꝺr in. iij. Methamoꝛ. Duz

sitim

sitim sedare cupit: sitis altera crescit tc. d Additio Philo|stratus libro. iij. de vita Apollonij thyanei. Apud indos sa|pientes sunt Bracbmane nūcupati: q̄rū p̄nceps biarchas noīabat. eo tpe q̄ Apollonij' thyane' discēdi vsendiq; stu|dio ad illos se ꝓmulgat. Quē accedentē: ceteri q̄ erant duo|deuiginti: apprehensa manu salutaue|rūt. biarchas aūt noīatim salutauit: Qui in excelso sedebat throno: quem ex aere fabre factū: aureo r̄statue com|plusculo exoꝛnabāt: Jnfra biarchā se debāt oēs i sellis humilioꝛib'. Moꝛ post philosophicā ꝑmocinationē oste|dit biarchas Apollonio statuā: tanta li ſbscriptiōe notatā: q̄ttuoꝛ cubitoꝛū longitudinis: q̄ ſimilis ,pinanti phi|alam porrigebāt: in quā humoꝛ distil|lat incoꝛruptibilis potiōis: phialam mensura nunq̄ excedētis. Ex boc tā|tali poculo bibere solebāt indici phi|losophi anteq̄ somno indulgerēt. Et ita biarchas potandi ,pncipiū fecit ex|phiala bibens: q̄ largiter cūctos saci|auit: iugē humoꝛē fundens: nō secus acſi ex fonte scaturiret: Bibit vna cū philosophis Apolloni'. Bitro ꝺ Jnde p Elamitas tc. Elamite q̄ perse dicunt ab Elā ꝓmogenito Sem. Hiere. xlix. dicit glo. Elam est regio persidis vel rex persaz. vñ elamite. e Babylonij. a Babylonia. f Chaldei. pplī sunt de q̄bus dicit Jsi. Etymol. ix. Caldei qui nunc chaldei vocant: a Ca|seth filio Hachoz fratris Abrae cognōmiati sunt. g Me|dus. rex fuit atheniensiū q̄ post mortē Jasonis orientis pla|gam ꝑdomuit ibiq; mediā vbē cōdidit: gentēq; medoꝛum suo noīe appellauit. Sz inueniem' in geneſi: q̄ Madai au|ctoꝛ gētis medoꝛ fuit. h Assyrij. ab assur filio Sem voca|ti: gens potētissima que ab Euphrate vsq; ad Jndoꝛ fines: omnē in medio tenuit regiones. i Parthi. a scythis origi|nē trabūt. fuerūt enī eoꝛ exules q̄s etiā eoꝛ vocabulo mani|festat. nā scythico ꝑmone exules Parthi dicunt. k Syri. ꝑm Jsi. ab aram qui fuit q̄ntus a Sem dicti sūt: quoꝛ metro|polis fuit Damasc'. Hel dicunt syri a surim: qui fuit nepos Abrae ex cethura: q3 aūt veteres assyrios: nūc nos vocam' syros: a ꝑte totū appellātes. l Phenix. Cathini frater ꝺ Thebis egyptioꝛ in Syriam ,pfectus apud Sidonē regna uit: eosq; ꝓpos ex suo noīe phenicef: eāq; puicia Phenicia nūcupauit. m Arabes. sūt sabei a Saba filio Chus sic di|cti. Omēs supioꝛ ꝑpioꝛ istoꝛ expositiones inuenies in. ix. li. Jsi. Etymol. Jn. xiiij. aī dic ipe Arabia idē est q3 sacra. ꝺ eā significare interp̄tat: eo q̄ regio thurifera sit odoꝛes creans tc. n Palestini. sunt philistei: q̄ p lram sermo hebꝛe' nō hz: sed ,p eo phi greco vtunt: inde philistei ,p palestinis di|cunt a ciuitate vtiq; sua. Jdē t Alcophili. i. alienigene: ob ꝺ q̄ semp fuerūt inimici israel. t longe ab eoꝛ genere. i. societa|te separati. Jta dicit Jsi. Etymol. ix o Alexandriā aūt di|cit Plinius in litoꝛe Egypti maris a magno Alexandro cō|dita in aphrice ꝑte ab ostio canopico duodecim passuum in|ꝛta mare othim lacum. Jnteriacet aūt inter egyptū t marc. Ethiopia sicut dicit Jsi. Etymol. xiiij. dicit a coloze ꝑpꝛorum q̄s solis vicinitas toꝛret: denicq; vim siderū. p̄dat boim color. est enī ibi iugis estus. nā q̄q̄d ei' ē: sub meridiano cardine est. multa alia ponunt ibi. Jn fine ꝺr q̄ due Ethiopie sunt: vna ꝓra ortū solis: altera ꝓra occasum in mauritania. p Gymnosophiste. nudi p opacas Jndie solitudines perbi|bent philosophari adhibentes tm̄ genitalibus tegmina: bi t a generādo se abstinēt. ita dicit Jsi. Etymol. vij. vbi agit ꝺ philosophis t dicunt a gymnos q̄s ē nudus: t sophos q̄s ē sapientia vel sapiēs: quasi nudi sapiētes vel philosophi.

q Et famosissimā solis mensam. s. Delphico Apollini conse|crata. r Videret in fabulo. i. in litoꝛe fabuloso in quo erat templū Delphici Apollinis. Jstā mensaz dicūt quidā esse ꝺ qua legit in Valerio maximo. li. viij. q̄ a piscatoꝛib' in Mile|sia regione verriculū trabētibus: quidā iactū emerat: extra|cta inde magni ponderis aura mensa delphica: ozta cōtro|uersia ē illis piscū se capturā vendidisse affirmātib': ꝺ fortu|ne duct' emisse dicēte: Qua ,ditiōe ,ppt nouitatē rei: t ma|gnitudinē pecunie: ad vniuersū ciuitatis eius pplm delata: placuit Apollinē Delphicū ꝺsuli cui nā mēsa adiudicari de|beret: De' rñdit: illi eē dandā q̄ sapia ceteros p̄staret: tunc Milesio Thaleti mensam dederunt: ille cessit eam Biantię

Bias Pyttaco:is ptin⁹ alij:deincepsq; p oim septē sapientiū orbe ad vltimū ad Solonē puenit: qui ⁊ titulū amplissime prudētie ⁊ pmiū ad ipm Apollinē trāstulit. Hoc septē sapientiū mentionē facit Aug⁹. xviij. de ciui. dei. ca. xxiiij. Sz qz tāti pbi nulla esset cōmēdatio: tantā viā fecisse vt videret mensaz illā:iō alij:dicūt eū in Wilesiam iuisse: vt videret ibi pbos:q; tradebant Astrologiā:⁊ nūeros sibi necessarios:⁊ figuras in sabuloso litore ꝓtrahentes. vñ ⁊ loc⁹ in q̄ docebāt ⁊ ꝓtrahebāt dicebak mensa Solis:qui ē de⁹ sapiētie:qz ibi sapientiā docētib⁹ apponebak. famosissima autē erat: qz vtilitas doctrine illi⁹ int multis ptib⁹ diuulgabak:⁊ forte opinio istoꝝ q̄ sic dicūt:fundak super b̄ qđ dicit Aug⁹. viij. de ciui. dei. ca. ij. vbi sic dr: Thales milesius vt successores etiā ꝓpagaret:rex naturā scrutatus:suasq; disputatiōes lris mandās eminuit:maxime qz admirabilis extitit:q; astrologie numeris cōprehēdit⁹: defect⁹ solis ⁊ lune etiā pdicere potuit ⁊c. Additio. Ipa mēsa Solis ē illa de q̄ Herodotus li. iij. ita scribit: Cambyses constituit tripharium mouere bellū:aduersus Carthaginēses:aduersus Ammonios: adūsus Ethiopes macrobios: i. longenos qui aphricam ad australe mare incolūt. Aduersus autem Carthaginēses nauticis copijs. Aduersus Ammonios peditatu. Aduersus aūt Ethiopas pr⁹ exploratores mittēdos:p specīē dona ferendi illoꝝ regi: spectatū illic mensaz solis: Qunqđ re uera esset: simulaq; res Ethiopicas exploratū: Solis aūt mensa talis ē memoraf. Est aūt in suburbanis pratū: omniū q̄drupedū assa refertuz carne: quā p noctē singuli ciuiū magistrat⁹ ꝓperant ponere: ad eāq;: vbi illuxit: cuilibet epulatuz ly accedere: Hec ab ipsa terra reddi assidue indigene aiunt: Et mensa q̄dē que solis vocaf talis esse ferē. Et paulo post: Exploratores inspecto carcere: inspexerunt et mēsaz q̄ solis dicīf. Hāc Pomponi⁹ mella ꝓpe finē tertij libri. Heliotrapecan nomiat. Helios enī sol. Trapeça mensa dr: sic scribēs. Est locus in ethiopia: paratis semp epulis refert⁹: et qz vt libet vesci volentib⁹ licet. Heliotrapeçan appellant. ⁊ q̄ passim apposita sunt: affirmāt nasci ibīde diuinitus. Brito. a Inuenit ille vir ⁊c. littera plana est. b Scripsit super b̄ plenissime octo voluminibus philostratus. ille pbs q̄ fecit octo libros de sequētib⁹ lras p orbē terraꝝ. Ca. II

Q Uid loquar de seculi hominib⁹. i. de secularib⁹ pbis a seculo possessis. d Cum aplus Paulus vas electiōis. i. a deo elect⁹ vt portaret nomē suū coraꝫ gentibus vel potēt⁹ ⁊ regib⁹: Act⁹. ix. Vas electiōis mihi ē iste magister gentiū. j. Thimo. ij. In q̄ posit⁹ sum ego pdicator ⁊ aplus ⁊ magister gentiuz: in fide ⁊ veritate. e Hospitis. i. christi. f Noqbak dicēs. ij. Cor. xiij. g An experimētū queritis eī⁹ qui i me loquit xp̄s .i. vultis experiri vtruz xp̄s possit in me loqui. h Lustrataz. i. pagratas. i Ascēdit hierosolymā vt videret. Petrū ad Hal. j. Ubi dicit Hlo. Mō discere aliqđ ab eo: sz videre eū ꝓpter affectū apostolar⁹. Et vt Petr⁹ sciret me foze sibi coapostolū. Damascus vbs est Syrie: ꝓdita a Damasco dispēsatoris Abrae filio sic dic Jsi. Etymol. xiiij. Arabia appellata. i. sacra. hoc enim significare interpūtaf: eo q̄ sit regio thurifera odores creans: in cui⁹ saltib⁹ ⁊ myrrha ⁊ cinnamomū puenit: ipa est ⁊ Saba appellata a filio Chus q̄ nūcupat⁹ ē Saba. Jta dicit Jsiō. xiiij. Etymol. Hierosolyma exponik in opusculo vocabuloꝝ Biblie. k Et manserit apud eū dieb⁹. xv. Hal. j. l Hoc enī mysterio hebdomadis et ogdoadis ⁊c. Hebdomas sumptum est a greco: quod ipsi dicūt hebdomos. Et deriuaf ab hepta q̄ est septē q̄si heptomos: quersa p in b et t in d: fit hebdomos Similik ogdoas ab ogdo q̄ ē nomē grecū deriuaf. nā b nomen octo sumpsim⁹ a grecis. Uel dicik hebdoas ab hepta. i. septem. ⁊ doas q̄ est dies. Et ogdoas ab ogdo. i. octo ⁊ doas diel. Per hebdomadē significaf vet⁹ testamentuz: cui seruit septenari⁹: qz iudei celebāt septimū diē. s. sabbatū. Item septimū mēsem: septimū annū: ⁊ in vltimo septime decadis faciebāt iubileū. Ogdoas siue octonari⁹ seruit nouo testamēto: in q̄ celebraf dies octaua resurrectiōis. Cōstrue sic: Futur⁹ gentium pdicator instruēdus erat b̄ mysterio hebdomadis vel hebdoadis. i. septenarij p quē designaf vet⁹ testamentū. Et ogdoadis. i. octonarij: p quē designaf nouū: vt. s. intelligeret p mansionē septē ⁊ octo diez apud Petrū se esse ꝓstitutū doctorē nouī ac ve. testa. Alik enī ꝓtrariū eēt illud qđ legik ad Hal. j. Ueni videre Petrū. glo. nō discere ⁊c. m Rursū ⁊c. expositu. i. retulit. n Curreret aut cucurrisset. i. ne putaret inutilit pdicasse. Hal. ij. o Habet nescio q̄đ ⁊c. viua vox. Hec est lra antiq. Moderni hñt viue voci actus. ⁊ in idē redit. Construe sic: Viua vox vel act⁹ viue vocis hz nescio q̄đ latētis energie: q̄si diceret: nō posſuz exp̄mere q̄tū interī⁹ operek. ⁊ b̄ ē qđ sequit: Et in aures discipuli de auctoris ore trāsfusa fortius sonat. trāsfusa. f. vox. Forti⁹ sonat: qz fortius im primik vel sonat: ⁊ tūc trāsfusa erit nominatiu⁹ pluralis. Energia dicik interioz operatio vel laboz interioz: Et dr ab en qđ est in: ⁊ erge quod ē opatio. Uel deriuaf ab h̄ verbo energo qđ ē int⁹ operor: ꝓ interioꝛ opatiōe ponit hic. Sequit testimoniū Eschini p qđ ꝓmissa. pbat. p Cū ⁊ Eschines cū Rhodi exularet ⁊c. Eschines ⁊ Demosthenes duo fuerūt oratores: ⁊ Eschines impugnauit cām Thesiphontis. Demosthenes defendit ⁊ eschino preualuit. Unde Eschines q̄ erat atheniensis Rhodū in exiliū missus fuit. Et hoc ē qđ scribik in. viij. li. Valerij maximi. Eschines cuz ꝓpter iudicialem ignominiā relictis Athenis Rhodū petisset atq; ibi rogatu ciuitatis suaz pr⁹ in Thesiphontem: deinde Demosthenis ꝓ eodē oratione nē clarissima et suauissima voce recitasset: āmirantib⁹ cūctis vtriusq; culminis eloquentiā: ly aliqđ magis Demosthenis: qđ inqt si ipm audissetis. q. d. multo magis miraremini. De isto Eschine loquik Hual. in. j. li. Alexādreidos: Interea senibus ī palladis arce recept⁹ Eschines loquik: ceptaq; demosthena lic⁹. Arguit ⁊ pace oñdit nil ruti⁹ eē. Sz q̄re vocabat eū bestiā. audi qđ dicit Valeri⁹ maxim⁹: Tant⁹ orator ⁊ mō tā infest⁹ aduersari⁹: sic inimici vim: ardoreq; dicēdi suspexit: vt se scptorū eius parū idoneū lectorē esse pdicaret: exptus acerrimū vigorē oculoꝝ: terribile vult⁹ pondus accōmodatū singlis verbis: p sono vocis efficacissimos corpis mot⁹. q Rhodus. nomē est ciuitat⁹: quā Cecrops cōdidit: ⁊ etiā insule. vñ Jsi⁹. xiiij. Etymol. vbi agit de insulis: sic ait: Rhodos cycladū prima ab oriente in q̄ rose capulū dr: esse inuentū dū ciuitas cōderef: ex q̄ ⁊ vbs ⁊ insula Rhodos ē appellata. Ca. III

n Ec b̄ dico. Dic vitat arrogātiā ꝓtinētia: vt ptz ī diuisione supposita. ⁊ iō ꝓtrāseo brevitatis cā. lra plana est. o Nec b̄ dico q̄ sit aliqđ ⁊c. Hec ē lra Hiero. q. d. nō ꝓposui tibi exēpla pdicta q̄si sentiēs ō me q̄ ꝓpē sciaz meā debeas velare ad me: vt qđ possis aliq̄ vtilia audire de me vl discere: imo dico q̄ p Ardor: tuus. i. feruor addiscēdi.

a Et discēdi studiū. i. vebemēs applicatio anim ad discendū. b Absq; nobis p se ꝓbari debeat. q. d. etiā sine me laudabiliter studes. Q̄si cōmēdari debes: ⁊ b̄ ē qđ subdit p generalē sniaz dicēs: c Ingenīū docile et sine ⁊c. et p etiā. d Nō qđ inuenias ⁊c. Hic cōmēdat eū de bona intētiōe: cū dicit: Nō ꝓsideram⁹ qđ inuenias. i. q̄tū studēdo ꝓficias. e Sz qđ quaras. i. q̄rere intēdas. s. noticiam sacre scripture. Dicit enī Ambro. Intētio tua operi tuo nomen imponit.

f Mollis cera ⁊c. hic innuit q̄ sit badilis ad ꝓficiendū: exēplo mollis cere: q̄ de facili recipit impssionē q̄rūlibet figurarū. dicit ḡ: Mollis cera ⁊c. Cōstrue sic: Mollis cera ⁊ facilis ad formandū. etiāsi. i. q̄uis. Man⁹ artificis q̄ habet artē operādi de cera.

g Et plaste. i. formatoꝛis q̄ formas imprimit. Cesset. i. q̄uis nullus in ea operef. Tū vtute. i. potentia. Est q̄đ pōt esse actu. qz illa potētia de facili redigeref ad actū. Silr dicit ō paulino q̄ hz doctore careat: tū ꝓpter nobilitatē ingenij habilis ē vt in studio ꝓficiat. Plastes dr formator vl figulus: a plasmo. mas. qđ ē fomare: qđ derinaf a plasmos grece qđ ē formare. Quidā dicūt q̄ plastes dr ab hoc verbo greco plaste qđ est manib⁹ cōpono. Et sumik h̄ nomē plastes a scā psona ꝓteriti pfecti passint qđ ē pepla ste. h Paulus aplus ⁊c. Me paulinus. ꝓpt cōmēdationē sui⁹ factam nimis suo sensui inniteref: hic īducit eū vt doctorē sacre scripture ḡrat. ꝓpter vtilitatē quā ide ꝓsequef. Et ꝓponit exemplū Pauli q̄ multū ꝓfecit audiēdo Gamalielē. vñ dic: Paulus aplus ad pedes Gamalielis ⁊c. gloziatur: Act⁹. xxij. i Et armat⁹ spūalibus telis. Spūalia tela sunt virtutes ⁊ miracula q̄bus spūales hostes ipugnank ⁊ eoꝝ tētationib⁹ cōtraik: quibus armat⁹ ē ꝓfidenter docet. vñ dic cū aplo. ij. Cor. x. k Arma enī nr̄e militie. i. virtutes et miracula p q̄ in pdicatiōe militam⁹. l Nō carnalia sunt. debilitate. m Sz potētia deo. i. fm deū: vel ad bonoꝛē dei. n Ad destructionē munitionuz. i. vt destruank ꝓsilia hoīm seu demonum diuersis callidit⁹ munita. Cōsilia hoīz vel demonū destruētes. s. sum⁹. vel b̄ quod dico. Arma nr̄e militie ⁊c. vsq; huc iterpositio ē. o Sup⁹ enī dixerat sicut ptz ī textu epīe: Nō fm carnē militam⁹ ⁊c. Et est suspensiua ꝓstructio. vñ repetendū est: Militamus. nos dico: destruētes ꝓsilia hoīm vel demonū. p Et oēm altitudinē. ⁊ pfundi tatē itellect⁹ tā legisperitoꝝ q̄ pboꝝ. Altitudinē dico. q Extollētē se aduersus sciaz dei. i. q̄ ō deo est: vt dum impugnāt ptū xp̄i nis ⁊ hmōi q Et captiuātes. i. i captiuitatē redigētes. r Oēm intellectum. i. captiuos ducimus oēs supbe itelligētes: dum xpo ꝓtradicētes: ducim⁹ vsq; ī obsequiuz xp̄i. i. vt fidei xp̄i cui pr⁹ repugnauerāt: humilik obediāt. et b̄ ē qđ hic dr: Ad obediēdū deo. Text⁹ aplī est: In obsequiū xp̄i: ⁊ parati sum⁹ subiugare oēs ino bedientiā. s Timotheū ⁊c. Dic oñdit sciam sacre scpture esse et necessariā ī q̄libet statu. Et ꝓmo in statu

a ⁊ discēdi studiū etiā absq; nobis p se ꝓbari debeat. Ingenīū docile ⁊ sine doctore laudabile ē. Nō qđ inuenias: sed qđ q̄ras ꝓsideramus. Mollis cera ⁊ ad formādū facilis: etiā si artificis ⁊ plaste cessent man⁹: th virtute totū ē qcqđ esse potest. Paulus aplus ad pedes gamalielis legē moysi ⁊ prophetas didicisse se gloriaf: vt armat⁹ spūalibus telis postea diceret ꝓfidēter: Arma enī nr̄e militie nō carnalia sunt: sz potētia deo: ad destructionē munitionū: cōsilia destruētes: ⁊ oēm altitudinez extollentē se aduersus sciam dei: et captiuātes oēm intellectuz ad obediēdū xp̄o: et pati subiugare cunctā inobedientiā † Timotheum scribit ab infantia sacris litteris eruditū: ⁊ hortatur ad studiū lectiōis: ne negligat gratiaz que data sit ei p impositionē manus ꝓsbyteri. Tito ꝓcipit: vt iter ceteras virtutes episcopi: quem breui sermone depingit: sciam q̄z in eo eligat. i. eligendā ostēdat. p Obtinētē. in textu ē amplectētē. Cōstrue sic: oportet inq̄t aplus eōm esse obtinentē eū sermonē q̄ est fm doctrinā. i. veritatez. vt potēs sit vita ⁊ scia. Exhortari sciētes i doctrina sana ⁊ reuincere. i. redarguere ꝓtradicentes. i. eos q̄ ꝓtradicūt veritati. Ca. IIII

s Ancta q̄pe rusticitas ⁊c. Hic docet defectum huius scientie in quolibet statu esse damnosum: cum dicit: rusticitas. i. simplicitas. a Non resistat. s. cum possit. b Malachias ꝓpheta ⁊c. Hic ostēdit i statu sacerdotalis dignitatis scientiā esse necessariā ⁊ b̄ p multas auctoritates. Et ꝓmo assumit auctoritatem Malachie dicens: Malachias ⁊c. iterroganit sacerdotes Malach. j. et. ij. c Intantū ⁊c. respōdere ō lege. Unde Malach. ij. sup illū textum: Labia sacerdotis custodiunt scientiaz ⁊c. dicit Hlosa. Si sacerdos ō lege interrogetur docear: resistētes cōuincar: alioquin frustra iactet dignitatem cuius non habet operationez. Jtē Aggei. ij. super illum locum: Interroga sacerdotes legez. dicit Hlo. Sacerdotum est legem scire domini et ad interrogationem de lege respōdere: si sacerdos est sciat legem domini. Si ignorat legez: ipe se arguit non esse domini sacerdotem. d Et in deuteronomio leginus. xxij. Interroga patrem tuū ⁊c. seniozes: presbyter grece senioz latine. e In psalmoꝝ cētesimo decimo octauo. dicit Dauid: Cantabiles mihi erant ⁊c. f Daniel in fine sa. ⁊c. hic ostendit eruditā iusticiā ac scientiā rusticia vl simplicitate meliozem. dicit ḡ: Daniel in fine secretissime visionis ⁊c. Dañ. xij. Dicitur autē secretissima hec visio: quia est de incarnatione verbi et morte eius et die iudicij: vel secretissima ꝓpter difficultatem.

† 1 Tio. 3. b

† 2. dis. d 1 aliquo. De remp. or. c. si archiepiscopus.

† Ps. 1

a Quasi firmamentū. qđ mag⁹ eminet. ſ. Cor. xv. Alia claritas solis: alia claritas lune: ⁊ alia claritas stellaꝝ. stella ei differt a stella ī claritate ⁊c. b Vides ḡtuz ⁊c. i. simplices instit: ⁊ sapientes docti q̄ instruūt alios. c Fulgebūt q̄si splēdor firmamēti. ḡtū ad ꝑmiū essentiale. d Et q̄ ⁊c. q̄si stelle

Stellis cōparanť ꝓpter ꝑmiū accidēt tale: qđ ꝺsequunť ex alioꝝ instructione: ⁊ cū ꝫ habebūt essentiale. e Cur dicit paulus ⁊c. Hic oñdit sciaz sacre scripture esse necessariā in statu officij ꝑdicationis. Et ꝫ ꝓbat ꝑ paulū: q̄ ꝓpter scripturaꝝ sciaz quā habebat assumptus fuit ad ꝑdicatiōis officiū: et hoc ē qđ dic: Cur paulus apls factus est vas electiōis. i. q̄re elect⁹ ⁊ assumptus est: vt q̄si vas dñi ꝺciosū ꝑ mundū portaret ꝑdicatiōis verbuz: Act⁹. ix. Eas electiōis ē mihi iste. Et respōdet. f Nempe qz vas legī ⁊ sancta/rū scripturaꝝ erat armarium. q. d. Jō ad ꝫ elegit paulū qz vidit idoneū. Sz cōtra: Nōne gratuita est electio dei? Solutio. hic agiť de electiōe ꝑdicationis ⁊ nō de electione ꝑdestinatiōis. g Pharisei stupēr ⁊c. qz Paulin⁹ erat in secularib⁹ scientijs: ne forte putaret q̄ sacre scripture intelligentias posset capere ꝑ se: hic ostēdit q̄ ꝫ facere nō pōt sine gra revelante: qz gratia dei revelat arcana ad q̄ non pōt puenire secularis scia: sicut ptz in christo hoīe ⁊ in sanctis hoīb⁹ sic fuerť apli ⁊ ꝓphete ⁊ patriarche. vñ dicit: Pharisei stupēt ī doctrina dñi. i. xpi hoīs qz plen⁹ erat gra: ⁊ tota trinitas ei revelabat arcana: que purus hō penetrare nō poterat. vñ Job. vij. Cum mirarenť indei dicentes: quō hic lras scit cū nō didicerit? Rndit Ihesus et dixit: Mea doctrina non est mea sz ei⁹ q̄ misit me. Item Luc. iiij. Mirabanť in verbis gratie que ꝓcedebant de ore illius. Revelauit ḡ gratia xpo hoī: revelauit nihilominꝰ apls. vnde dicit: h Et miranť ī Petro ⁊ Johāne ⁊c. Act⁹. iiij. Videtes petri ꝓstantiā ⁊ iohānis: cōpto q̄ hoies eēnt sine lris ⁊ idiote: āmirabanť ⁊c. Et certe nō erat āmirandū: qz doctozē habuerūt q̄ interuallo tpis nō indiget ad docēdū: et ꝫ ē qđ dic: i Quicđ ⁊c. Suggerebat. i. indicabat. k Et erāt inſ qđ scptuz ē: Didactoi theov. i. docibiles vł docules dei. Theov genitiv⁹ ē hui⁹ nois theos. Sz vbi ē illđ scptū? Hlo. sup illū textū Job. vj. Scriptū ē illud in ꝓphetis: et erūt oēs docibiles dei: vel docules: dicit pluraliter: qz omēs ꝓphete vno eodēq̄ spū repleti: ls ꝑ phetauerint diuersa: ad idē tendebāt quapropter cū q̄is eoꝝ oēs alij ꝓcoꝝ dabāt: sic in Johel q̄ dic: Et erūt oēs docibiles vel docules dei. Johel. ij. vbi nr̄a lra est: Letamini ī dño deo nr̄o q̄ dedit nobis doctorē iusticie. Itē Esa. liij. Ꝑona ia spidē ꝓpugnacula ma ⁊c. ⁊ vniuersos filios tuos doctos a dño. Jtez Hiere. xxxj. Post dies illos dicit do. da. legē meā in visceribꝰ eoꝝ: ⁊ ī corde ⁊c. In euāgelio Job. vj. vbi scribit: Et erť oēs docibiles dei. Hre sic hūt: Καὶ ἐσονται παντες διδακτοι θεου. Per lras latinas sonat sic: kai esontai pātes didactoi theov. Et ī in ꝓnunciatione sic sonat. ke esonte pantes didacti theu. Ai eni diphthōgus hz sonū e. ⁊ oi diphthongus hz sonū i: ⁊ ov diphthongus hz sonū v vocalis. Huius aūt interptatio: Et erāt oēs docibiles dei: vel potiꝰ docti dei. Didasco enim ꝓbū grecū idem est quod doceo. vñ didascalos. i. doctor: ⁊ didactos. i. doctus. Item ꝑ antiqs biblias inueni has figuras: θεοδιδακτοί: Et sicut prędictum est sonāt apud nos: theodidactoi. i. dei docibiles. i. edocti a deo: vel q̄s deus docuerat

a quasi firmamentū. Vides quantū int se distent iusta rusticitas ⁊ docta iusticia. Alij stellis: alij celo cōparanť. Q̄ꝫ iuxta hebraicam veritatē vtrūq; de eruditis possit itelligi: Ita eni apud eos legim⁹: Qui aūt docti fuerint fulgebūt q̄si splendoꝝ firmamēti: et qui ad iusticiā erudiūt mltos: q̄si stellę ī ꝓpetuas ęternitates. Cur dicit paulus apls vas electiōis? Nempe qz vas legī: et scpturarū sctaꝝ erat armariuz. Pharisei stupēt in dñi doctria: ⁊ miranť ī petro ⁊ iohanne quō legē sciant: cū lras nō didicerit. Quicquid eni alijs exercitatio ⁊ q̄tidiana in lege meditatio tribuere solet: illis ꝫ spūsctūs suggerebat. Et erant iuxta qđ scriptū est: θεοδιδακτοί docibiles dei. Duodeciz annos saluatoꝝ impleuerat: ⁊ in templo sedēs de quęstionibus legī interrogans: magis docet dum ꝓuꝺēter iterrogat. Nisi forte rusticū petrū: rusticū dicam⁹ iohānē: q̄z vterq; dicere poterat: Et si iperitus sermōe: nō tñ scia. Jobes rustic⁹: piscatoꝝ indoct⁹: Et vñ illa vox obsecro: In ꝓncipio erat ẏbū: ⁊ ẏbū erat apud deū: ⁊ deus erat verbū: λογος: Logos grece: inſta significat. Hā ⁊ ẏbū est: ⁊ ratio: ⁊ supputatio: ⁊ causa vniuscuiusq; rei ꝑ quam sunt singula que subsistūt: q̄ vniuersa recte intelligim⁹ ī christo. La. V

b Doctus Plato nescit: b demosthenes elo/

cuerat vel docebat. l Duodeci ānos ⁊c. Dictū ē. s. q̄ pharisei mirabanť ī doctria saluatoꝝ mirabanť in doctria Petri ⁊ Johis. Duo āt sūt q̄ faciūt excellētiā doctrine mirabilē. Prīmū: cū ille q̄ docet: erať ē tenere. Scōm ē illud: qñ illi q̄ docet sūt simplices ⁊ idiote. Primū videbāt pharisei ī saluatoꝝ. vñ ꝺ: hic: Duodecim ānos. Ecce etas tenera. m Et ī tẽplo ⁊c. Dū ꝓudēter interrogat. Ecce doctrine excellētia. Luc. ij. inuenies q̄ tangiť hic. Scōm videbant in petro ⁊ iohanne: ⁊ ī mirabanť in eis elegantiā doctrine. vñ dicit hic: n Nisi forte ⁊c. Construe sic. Presumendū esset petrū ⁊ iohannē aliq̄d scire: nisi nos dicam⁹. i. si nos nō dicerem⁹ rusticū petrū ⁊ rusticum iohānez esse: ꝫ in veritate nos dicim⁹ q̄ fuerunt simplices ⁊ idiote: sic legit Act⁹. iiij. tamen habuerāt elegantiaz doctrine. vnde sequitur: Quoꝝ vter q̄ dicere poterat illud qđ sumit ꝺ. ij. Cor. xj. Et si. i. Quis. Imperiti simus sermone. i. lingua materna. Nō tñ imperiti sum⁹ sciētia. s. inspirata. Johannes rusticus fuit genere: piscator officio. Jndoctus sine litteris ab homine traditis: qz piscator indoctus erat anteq̄ vocaret a dño. o Et vñ illa vox obsecro. illa dicitur admiratiue ⁊ discretiue. q. d. illa vox admirabilis excellentioꝝ ceteris vnde venit? Unde Aug⁹. Si altius intonuisset: totus mundus capere nō potuisset. vnde signat in aquila: que ceteris auibus altius volat. vnde venit eis nisi a solo deo? Illa vox. i. in principio erat verbum ⁊ verbū erat apud deum ⁊ deus erat verbū. Ecce elegantiaz doctrine quā habuit a deo: ⁊ nō ab homine. qz xo mentionē fecerat de verbo: quod grece dicit logos: qđ multa significat apud grecos dic q̄ fm oēs suas significationes conuenit xpo. Dicit ergo: p Logos grece qđ talibus figuris scribiť apud grecas: λογος.

q Multa significat. nam ⁊ verbum est ⁊c. Christus ꝺ verbū inꝺtum patrē dicentē manifestat. r Ratio. dicitur inꝺtum creaturas ad finē ordinat. s Supputatio. inꝺtum distinguit. t Causa. inꝺtum res in esse ꝑducit. vel melius et magis ordinate. Verbū dicit ꝺtum ad patris dicentē manifestationē. Causa dicit ꝺtuz ad rerum creationē. Ratio dicit ꝺtū ad creatoꝝ ordinationē ad finem. Supputatio xo dicitur ꝺtum ad ordinatorum distinctionez. Et nota q̄ logos dicit ab hoc verbo logo quod ē dico.

b Doctus Plato neſci. ⁊c. Hic ostendit q̄ sapiētia mūdana celestia nequit indagare mysteria: que quibus vult revelat gratia. Aū Matth. xj. Confiteor tibi pater dñe celi et terre: quia abscōdisti hec a sapientibꝰ et prudentibus: et revelasti ea parvulis. Dicit itaq; Hoc doctus plato nescivit. quod de verbo dei Johānes predixit. Et similiter. p Hoc Demosthenes eloquentissimus ignorauit. et tamē Plato maxim⁹ erat philosophus Demosthenes rhetor eloquentissim⁹. de vtroq; satis dictū est. s. Demosthenes aūt fm derivationē grecam dicit a demos quod est populus et sthemos qđ est virtus et status: quasi robur ⁊ stat⁹ siue potentia populi. ⁊ fm q̄ dicit Hieronym⁹: hoc doctus Plato nescivit: videt Aug⁹. sensisse contrariū: dicens in. vij. cōfes. se legisse in quibusdā platonicoꝝ libris: non quidem his verbis: sed hoc idē multis ⁊ multiplicib⁹ psuaderi rationib⁹: q̄ in ꝓncipio erat verbū: et cetera que sequuntur vsq; ad: Et tenebre eam nō cōprehenderūt. Et q̄ omnis anima ꝯtuis testimoniuz perbibeat de lumine: non est ipsa lumen: sed verbū dei deus.

Est enī lūmen verū qđ illuminat omnez hominē venientem in hunc mundū: ⁊ in mūdo erat ⁊ mūdus ꝑ eum factꝰ est: ⁊ mundus eū nō cognouit. Item dicit se ibidē legisse: q̄ verbū: de: nō ex carne: nō ex sanguine: nō ex volūtate viri: neq; ex volūtate carnis: ꝫ ex deo natus est. Ex his itaq; videť q̄ doctus Plato sciuit q̄ in ꝓncipio erat verbū ⁊ verbū erat apud deum: ⁊ deus erat verbum. Verūtamē hoc nescivit a puro spiritu puro aspectu intelligētie: sicut sciuit Johānes. ꝫ quodam rōnis discursu ⁊ enigmate. Tollať enim impius ne puro aspectu intelligētie contemplet gloziā dei: Esale. xxvj. fm septuaginta. a Perdā inquit sapientiam ⁊c. vsq; ad locū illū: abzaā vidit diem eī⁹. Hic ostendit defectū ⁊ insufficientiā secularis sapiētie: ⁊ effectum ⁊ supabūdantiā gratie. Ista plana est. Auctozitates manifestāt seipsas: prima sumiť de. ſ. Cor. ſ. Perdā sapientiam sapientiū: ⁊ prudentiā prudentium repzobabo. glo. i. mundanā sapiētiam ⁊ prudentiaz eliminabo a ꝑdicatozibus euangelij. Et ꝫ sumiť de Abdia. ca. j. vbi dicit: Perdā sapientes ꝺ idumea: ⁊ prudentiā de monte Esau. Item Esa. xxix. Peribit sapiētia a sapientib⁹ eī⁹: ⁊ intellect⁹ prudentiū eī⁹ abscondet. b Vera sapiētia perdet falsam sapientiā. i. eliminabit a ꝑdicatozib⁹ euangelij: sicut ptz ī Paulo de quo subiungitur. c Et. pzo quia.

d Quāꝫ stulticia ꝑdicationis ī cruce sit. i. Quis ꝑdicatio crucis stulta reputeť. ſ. Cor. j. Verbū crucis pereuntibus quidē stulticia est. e Tamen paulus sapiētiā loquiť inť pfectos. j. Cor. ij. Et vocat ꝫ pfectos nō pfectos cognitozes ⁊ doctozes ꝺb⁹ opus non est doceri: ꝫ auditozes iā capaces: ꝫ quā sapientiā sequar? f Sapientiā aūt nō seculi hui⁹ ⁊c. i. malignoꝝ spiritū vel pboꝝ q̄ ꝓncipes mundi videbanť. Que destruiť. i. quozū sapiētia destruiť. g Dei sapiētiā. i. ꝓm in q̄ ostēsa ē dei sapia: de redēptiōe hoīm loq̄mur: dico. h In mysterio. i. exponēdo mysteria in quib⁹ xps significať: abscōdita vt nesciant pseudo: qz nō ī verbis ꝫ in ẋtute ē: nō būana ratione cōprehēsibilis ꝫ spūs efficacia credibilis. i Quam. ſ. sapientiam

k Predestinauit de⁹. i. pordinauit. l Ante secula. i. anteq̄ mūdus esset. m Dei sapiētia xps ē. Christ⁹ eni dei virt⁹ ⁊ dei sapia. j. Cor. j. Predicam⁹ xpm dei ẋtutē: ⁊ dei sapiaz. n Hec sapia in my. ab. est. sub diuersis figuris ī veteri testamēto. o De q̄ ⁊ noni psalmi ti. pre. ꝑ occult⁹ filij ⁊c. Coloſ. ij. p Et q̄ i myster. ⁊c. ad Ro. j. q Predestinat. ⁊ ꝓfigurat⁹. ⁊c. Prefiguratus fuit ī abel Heñ. iiij. quē Cain interfecit. in Jsaac: quē pat̄ īmolare voluit. Heñ. xxij. In Ioseph: q̄ a frib⁹ venditꝰ fuerat: Heñ. xxxvij. In agno. Exo. xij. In Hieremia. Hiere. xviij. In lapide angulari. Esa. xx. viij. In lapide ꝓmario. Zach. iiij. In multis alijs figur. r Ās ⁊ ꝓphete ⁊c. s. dictū ē q̄ sacre scpture mysteria

a quēs īgrauit. Perdā inq̄t sapiaz sapiētiū: ⁊ prudētiā prudētiū re/

b c d e f g h k l m n ꝓbabo. Vera sapia pdit falsam sapiaz. Et quāꝫ stulticia ꝑdicatiōis in cruce sit: tñ paulus sapiētiā loquiť inť pfectos. Sapiētiaz autē nō seculi hui⁹: nec principiū isti⁹ seculi: q̄ destruunť: ꝫ loquiť dei sapiētiā in mysterio abscōditā: quā ꝑdestinauit deus añ secula. Dei sapiētia christ⁹ est. Christ⁹ eni dei virtus ⁊ dei sapiētia. Hec sapientia ī mysterio abscōdita ē:

o p q r de qua ⁊ noni psalmi titulus pzę notať: Pro occult⁹ filij. Jn q̄ sunt oēs thesauri sapię et scię dei abscōditi. Et q̄ in mysterio abscōditus erat: ꝑdestinat⁹ ē añ secula: ꝑdestinat⁹ aūt ⁊ ꝓfigurat⁹ i lege ⁊ ꝓphet⁹: Tñ ⁊ ꝓphę apellabanť videtes qz videbant eū quē ceteri nō videbāt. Abzaā vidit diem eī⁹ ⁊ lętatus est. Aperiebanť celi Ezechieli: qui populo peccatori

s t v x clausi erāt. Reuela inquit dauid oculos meos: ⁊ cōsiderabo mirabilia de lege tua. Lex eni spiritalis est: et revelatione opus est vt intelligať: ac revelata facie dñi gloziā cōtemplemur. Liber ī apocalypsi septē sigillis signat⁹ ostēditur: quē si dederis homini sciēti lras vt legat respondebit tibi: Nō possuz: Signat⁹ est eni. Quāti hodie putant se nosse lras: tenēt signatū libz: nec apire possūt nisi ille reserauerit q̄ habet clauē dauid: q̄ apit et nemo claudit: q̄ claudit ⁊ nemo apit. In actibus apl̄oꝝ sanct⁹ eunuch⁹ imo vir (sic eni eum scpturа cognominat) cū legeret esaiā ꝓphetā: interrogatus a philippo: putasne intelligi q̄ legis: respondit q̄z. Quomodo possuz nisi me aliquis docuerit?

a b c d e f g h i k l dum subdunť specialia exempla in patriarchis ⁊ ꝓphetis: ⁊ ꝓmo de Abzaam patriarcha. cū dicit: s Abzaaz vidit diem eius ⁊ letat⁹ est. Joh. viij. Abzaaz pater vester exultauit vt videret diē meū: vidit ⁊ gauisus est. Vidit visiōe intellectuali spūsctō mysteria revelante. Postmodū explificat in speciali de revelatione facta ꝓphetis cū dicit: t Aperiebant celi Ezechieli. Ezech. j. u Qui pplo petōr ⁊c. i. iudeis incredul⁹ Esa. j. De genti peccatrici pplo grauī iniquitate ⁊c.

x Revela ⁊c. meos. i. intellectū meū. y Et ꝓsiderabo mi. de lege tua. Sed q̄re petebat h? Certe qz. Lex spūalis est. i. spūaliter intelligēda. ij. Cor. iij. Lra occidit: spiritus aūt vivificat.

z Et revelatione op⁹ est vt itelligať. Ro. viij. aa Ac re. ⁊c. ꝓtemplemur ij. Cor. iij. lra est. Nos autē revelata facie dñi gloziā speculātes ⁊c. Et exponit glo. nos aūt revelata facie. i. expedita rōne in qua iudeis est velamē Speculātes. i. speculū rōnis videtes. Gloziā dei. i. gloziosum dñm ⁊c. vide totam glo. bb Liber in apocalypsi. Hic incipit q̄nta ꝓs istius epl̄e fm divisionē ꝑhabitā: ⁊ ostēdit hic Hiero. sacre scripture difficultatē dupliciter. Primo ostēdit pticulariter: aliāꝫ libroꝝ difficultatē tangēdo. Secōo generaliter ꝓ libros singulos discurrendo. ibi: Videlicz māifestissima ē Heñ. Item ista pars in q̄ pticulariter ꝓcedit habet duas ptes. In prima ostendit difficultatē sacre scripture absolute. in secōa cōparatiue. ibi: Taceo ꝺ grāmaticis. Ista plana est: Liber ī Apocalypsi. i. liber apocalypsis. Apocalypsis idē est qđ revelatio: qz ibi multa revelanť. cc Septē sigillis signatus oñdit. i. septē sacramēt⁹ q̄ sūt ī būanitate xpi ꝓpt redēptionē būani generis: q̄ sunt cōceptio: nativitas: passio descēsus ad inferos: resurrectio: ascēsio: aduētus ad iudiciū. dd Quez si dederis ⁊c. Totū istud sumit ꝺ Esa. xix. ee Quāti hodie ⁊c. s. oñdit difficultatē ꝺfundit sciolozꝝ pſuptiōez. Et in fine ꝓcludit q̄ nō pōt itelligere nisi ꝑ revelationē. dicit ergo: Quāti hodie putant ⁊c. Ecce presumptio.

ff Tenēt signatū libz: nec apire pōt. nisi ille reserauerit q̄ ꝫ clauē dauid. ⁊c. Ecce cōis necessaria ē revelatio. Et sumit hoc de Apocal. iij. vbi scribit: Hec dicit sanct⁹ ⁊ ver⁹ q̄ ꝫ clauē dauid: q̄ apit ⁊ nemo claudit: claudit et nemo apit. gg In actibus apl̄oꝝ ⁊c. Postq̄ ꝓfudit sciolozꝝ pſumptionez ſubūgit studiosoꝝ hebetationē: ⁊ cognitiōis imperfectionē. Et ponit exemplū de eunucho studioso: qđ scribiť Act⁹. viij. Jn actib⁹ apl̄oꝝ sanct⁹ eunuchus: imo vir scribiť in antiqs: ſ plus placet mihi lra modernozū scribentium imo sanctus vir. qđ antiqui implicite dicunt: moderni dicunt explicite. hh Cognominat. i. simul nominat: quia virum etiam eunuchum appellat: Act⁹. viij. vbi dicitur: Vir ethiops eunuchus ⁊c. i Cum legeret Esaiā ꝓ. ⁊c. a Philippo. Unus de septem: nec apostolus ille Philippus dicitur huiꝰ minus imposuisse manꝰ. kk Putasne ⁊c. Post ostēsam scripture difficultatem: post cōsulam sciolozꝝ pſumptionez: post exp̄ssaz studiosoꝝ ipfectionē: ꝫ subūgit doctrīe necessitatē. ll Quō possuz nisi al. me docuerit. q. d. nō possū itellige re sine doctoꝛe. In opusculo vocabuloꝝ inuicies tria genera eunuchoꝝ. Quidā eni nascunť q̄ dicunť castrati. i. castinati.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Alij facti sūt ab hoīb⁹:q̄ ꝑpe dicunt spadones a spata. Spata dr gladi⁹:a spatio:qz sūt spatiosa ⁊ lata: vel a patin quod ē passio: Et forte cū hmōi ūstrumēto antiq̄tus castrabant. Alij a castrār ꝑpē regnū dei:q̄ ꝑpie dicunt eunuchi.i. bñ vincentes:ab eu qđ ē bonū:⁊ niche qđ ē victoria:qz bñ vincūt carnes tēptationes:⁊ istiusmodi merent. Vel dr eunuch⁹ ab eucie qđ ē mulier vl̄ lectꝰ ⁊ echo qđ est custodio: q̄si lecti vl̄ mulier custos. a Ego vt de me tc. b eunuchi studiosītatē cōmēdāt q̄ tū p se scripturaz intelligere nō poterat. Ēra plana est. Ego vt de me interim loquar.i. vt sermonē de me ⁊ nō de alijs interponā. b Hec sanctior sum ꝺ eunucho. Ītum ad bonitatē vite. c Hec studiosior. q̄tū ad appetitum scie. d Qui de ethiopia.i. de extremis mūdi finib⁹ venit ad templū. Sicut dicit Jsīd. in.xiiij. Etymol. Ethiopia dicta ē a coloꝛe ꝓ hoꝛ q̄s solis vicinitas torꝛet. deniq̄ vim sideris ꝑdit hoīm coloꝛ. est em̄ sibi iugis estus: nā q̄cq̄d ci⁹ est: sub meridiano cardie est tc. Iste ethiopꝰ venerat adoꝛare i hierusalē: ꝓ quē dña sua multa dona miserat tēplo. e Reliquit aulā regiaz. Candacis regine ethiopū. Et vide qz omnes regine ethiopum dicebantur Candaces sicut romani imperatoꝛes cesares dicebant: nec babebat regimen a regio hec nisi a femis: ita scribitur in hīstoꝛijs. f Et tantus amatoꝛ tc. cogitatiōe ꝑcipet. Vel ſm alia lit. terā: i cogitatiōe ꝛcipet: qz bñ eā meditabāt. g Lingua volueret. freq̄nter repetendo. h Labijs ꝓsonaret. apte legēdo. i Ignorabat euz tc. s. dām iesū: de q̄ legit Ēsa. liij. Sic ouis ad occisionē ducet tc. k Venit philippus tc. De isto philippo dr i hīstoꝛijs: Cōstat hūc Philippū fuisse diaconū nō apl̄m: si ei apl̄s eēt: statim baptiçat⁹ man⁹ iponeret: nec ad ꝺ alios expectaret. In ista ipositiōe manuz oñdebāt spūssanct⁹ ſb aliq̄ signo visibili: quez baptiçati inuisibilit recepebāt in baptismo. l O mira doctoꝛis virt⁹ tc. hic cōmendat mgr̄i doctrinā p effectū subsequntē: q̄ multiplex est: sic ptz i lr̄a. Dicit itaq̄: O mira doctoꝛis virt⁹. i. efficacia: ⁊ q̄re: m Eadē bora tc. ⁊ sctūs. Videvbi exponit sctūs in opusculo de vocabulis biblie.

n Ac magister de discipulo: plus in deserto tc. repperit. Jstō exponitur sic: Eunuch⁹ reuertebatur a tēplo qđ erat i hierlm pulchrū et ꝺ auratū: ad qđ miti ꝓueniebāt. vñ ꝺr in lr̄a: synagoge. i. ꝓgregatiōis. Fons ecclesie ꝺr sacra scꝑtura sp̄ualiter itellecta. Sz desert⁹ ꝺr: qz a pluribus intelligētia sp̄ualis deseꝛit. Plus q̄ inuenit in ꝑ fonte q̄ in tēplo: qz ibi inuenit figuras ⁊ enigmata. hic autē ē ꝛitas explanata. vñ ꝺr bonū ꝛbū Prouerb. xvj. Fons vite eruditio possidētis i doctrina stultoꝝ fatuitas. i. apta doctoꝛib⁹ ec

Ego vt me de interi loq̄r: nec sanctior sū ſb eunucho: nec studiosioꝛ q̄ ō ethiopia. i. de extremis mūdi finib⁹: venit ad tēplū reliq̄t aulā regiā: ⁊ tāt⁹ amatoꝛ diuiescię fuit: vt etiā i vehiculo lr̄as legeret sacras: Et tñ cū librū teneret ⁊ ꝛba dñi cogitatiōe cōcipet: ligua volueret: labijs ꝓsonaret: ignoꝛabat eū quē i libꝛo nesciēs venerabāt. Veit philipp⁹: ostendit ei iesū: q̄ clausus latebat i lr̄a. O mira doctoꝛis virt⁹: Eadez hoza credidit eunuchus: baptiçaꝝ: fidelis ⁊ sanctus est: ac magister de discipꝛo: plus i deserto fonte eccl̄ie q̄ꝛ: i autrato synagoge templo reperit.

Dec a me pstricta La. VI

b ſūt breuit (neq̄ enī epistolarī angustia euagari lōgi⁹ patiebat) vt itelligeres te i scpturī sanctis sine ꝓuio ⁊ mōstrāte semitā nō posse igredi. Taceo de grāmaticī: rhetoꝛib⁹: philosophis: geometricī: dialecticī: musicis: astronomis: astrologī: medicis: q̄ꝛ scia moꝛtalib⁹ satis vl̄ vtilissima ē: ⁊ i tres ptes scidit: εἰς τὸ μαθημα: i doctrinā: εἰσ λόγον in rationem: καὶ τὴν ἐπίμοῤῥην: et vsuz. Ad miores artes veniā: et que non tam λόγου: logoꝛ: q̄ manu administrātur. Agricolę: doꝛ: obit⁹: motusq̄ sideꝝ ꝺtinet: vel q̄ ex eā ita vocenť. Astrologia ꝺo ꝓtim naturalī: ꝓtim superstitiosa ē. Naturalī dī exequntur sol ⁊ lune cursus: vel stellaꝝ: certasq̄ ip̄oꝝ statiōes. Superstitiosa ꝺo q̄dā illa quā mathematici sequnť: q̄ i stellī augurantq̄ etiā. rij. celi signa p singla aīe vl̄ coꝛpis mēbra diſponunt: siderūq̄ cursū natiuitates hoīz: moꝛesq̄ ꝑdicare conanť. Per ꝑ ptz q̄ q̄ ad q̄d ē vtilis: ⁊ q̄ ad q̄d est dānabilis: tū generalit ibi sumit scia: sic ptz p ꝑ qđ sequit: a Et i tres ptes scindit. In doctrinā: rōnē ⁊ vsū. i. i rōnalē philosophiā: naturalem ⁊ moralē. Jn. viij. li. de ciui. dei inuenies sat⁹ ō bis trib⁹. ca. iiij. Et in Jsi. Etymol. li. viij. ca. vj. Dicit Hieron. ꝓsuit tria greca vocabula bis tribus equipollentia que in quibusdā antiq̄s epistolis sic inueni. Endiate. i. doctrinā. Dislogon. i. rōnē. Ethetherian. i. vsū. grecas lr̄as ꝓtermitto. b Ad minoꝛes artes veniā tc. Dic ostendit difficultatē sacre scripture in cōparatiōe ad artes mechanicas. c Logo. i. sermone. Aliq̄ ꝺ logo habēt lingua. i. officio lingue. Et forte istud mouet eos ad scribē dū lingua ꝓ logo qz greci nō bñt ablatiuū. Ān dic Prisciaꝰ q̄ ablatiꝰ ꝓprius est romano⁹: qz nouiter videť a latinis in uentus. Iz antiquissimi greco⁹ grāmatici sexti casuz posuisse videanť tc. d Manu. i. officio man⁹. i. operādo. Postea exemplificat: dicēs: e Agricole tc. qđ cupiūt esse. s. periti i istī artib⁹. ergo multo foꝛtius sacra scriptura que difficilioꝛ est: sine doctoꝛe nō pōt intelligi. Cemētarij sūt q̄ cū cemēto opanť.

Fabri metalloꝝ ad differentiā alioꝝ fabroꝝ. Fabri enī q̄libet artifices cōiter appellanť: sed ꝑ additiōes cōiter specificanť: vt cū ꝺr: faber ferrari⁹: faber lignari⁹ tc. Lanarij sunt q̄ operanť de lana. Fullones qui pannos parāt ⁊ excandidāt. Et dicunť a fulgeo fulges: qz facīt pannos fulgere. Vel dicuntur fullones q̄si fullā do lauantes: vl̄ q̄si foꝛtiter lauātes. Suppellex ꝺr omne instrumētū dom⁹. Et ꝺr a supleo suples: qz supplet defectum domus.

a Qđ medicoꝝ est ꝓmittunt medici tc. Ita scribit i epl̄is Horatij vbi ꝺr Nauē agere ignar⁹ nauis timet: abor tanū ḡ. Nō audet nisi q̄ didicit dare: qđ medicoꝝ c. Promittūt medici tc.

b Sola scpturaꝝ ars ē q̄ sibi oēs tam viri q̄ mlieres: tā docti q̄ insipientes. Vendicāt. i. appꝛopriāt ⁊ vsurpāt. c Passim. i. cōiter: indifferenť vbiq̄. Et ſ phat ꝓ versum Horatij dicent⁹ i epl̄is: Scribim⁹ indocti: doctiq̄ tc. Et ꝓponunť ibi optimi ꝛbus ō ista materia: Mutauit mentē ꝑs leuis: ⁊ calēt vno scribēdi studio pueri ꝑsq̄ senes. Fronde comes viridi cenāt: ⁊ carmīa dictāt. Et subiūgit Hieron. mīta incōueniētia q̄ sequunť ex taliū doctrīa. Et ꝓmo oñdit doctrinā taliū esse ieptā. cū dicit: d Hāc garrula an⁹ tc. oēs isti inepti sūt ad docēdū. e Delyr⁹ senex. i. desipiēs. lyrinia ei⁹ grece desipiētia ē. vñ dicūť Ōrigenis lyriniata errozes ei⁹ in qb⁹ desipuit ſm Jsīd. Etymol. r. de lyrus dr mēte defect⁹ ꝓ etatē: qz a recto ordine ⁊ q̄si a lyra aberret. Lyra enī ē arationis genꝰ cū q̄ agricole facta semēte dirigūt sulcos in q̄s oēs seges decurrit ꝛbus: Pollice tāgo lyrā: facio cū vomere lyrā. Item grecism⁹. Delyro discordo: delyro ꝺuio dico. Est lyra fōs ꝓmi caput: ē q̄z lyra sedī. Horatī⁹ i. ij. epl̄a: Quicqđ delyrāt reges plectuntur achiui. f Senex. q̄si se nesciens. Sc̄do oñdit doctrinā taliuz supbam. ibi: g Alij abducto supcilio. vt etiā sapientes videantur: quoꝝ superbia manifestať i supcilij abductiōe: i grādiū trutinatiōe: i pbie ostētatiōe. Supciliū ꝺr q̄si cilio suppositū. Ciliū ē tegumen oculoꝝ: sic dictū qz celet oculū. vl̄ a cilleo. les. qđ ē mouere: qz frequēter mouet. Jn supcilij abductiōe: signū ē supbie. h Trutinātes. i. cuz magno pōdere. pferētes. i Hādia verba. i. inflata ⁊ intelligibilia: Iz parū sciāt. vñ optime cōpetit eis illd qđ dicit Horatius i poetria. Telaphus ⁊ Pele⁹ cū paup ⁊ exul vteꝝq̄: Prosiliť ampullas ⁊ serꝑpedalia ꝛba. Ampulle vl̄ ambulle dicunť ꝛba inflata: q̄si plena bullis i circūitu. Serqui ꝺr totū. vñ serꝑpedalia dicunť mensurā totī⁹ pedis continctia. Cetera plana sūt. Tertio oñdit doctrinā taliū eē inepta ⁊ ꝓbrosam. ibi: k Alij discūt tc. nā magnū opꝛobriū ē q̄ femineꝝ doctrine se subijciūt. Itē ꝓbrosuz ē q̄ docēt nō intelligūt.

l Prohpudor. ꝺr ꝓfusio ſm Papiā. Et ꝺr a ꝓpudeo. es. qđ est ꝓcul pudere vel ꝑ alią pudere. ꝺr ḡ ꝑhpudor. i. ꝓfusio est scz ita dicere. m Edisserūt. i. aperiūt: ostēdūt: valde disserūt emtnēter vel euidenť disserť. Cōponiť enī ab ex ⁊ dissero. ris: qđ ē tractare dicere: sapiēter loq̄: ꝑfirmare tc. Quarto oñdit doctrinā taliū esse erroneā. ibi: n Taceo ō m. sīlīb⁹ tc. Ecce magn⁹ error. Et subiūgit cāz ꝓpt quā errāt cū dicit: o Nec scire di. qđ ꝑhbe tc. q. d. vitiosissimū ē auctes q̄ ad ꝓposituz nō faciūt assumere ⁊ violēter ꝑ sua volūtate eas exponere: sic faciūt illi q̄ versus Virgilij ⁊ Homeri exponūt de xp̄o: cū auctoꝝ lōge aliena fuerit intētio: ⁊ maxie coꝛā itelligētib⁹ nō deberēt cemētarij: fabri metalloꝝ: ligno rūq̄ cęsores: lanarij q̄z et fullones: et ceteri q̄ variā suplectilē: et vilia opuscula fabricāt: absq̄ doctoꝛe nō possūt eē qđ cupiūt.

Qđ medicoꝝ ē ꝓmittūt medici: tractāt fabrilia fabri. Sola scripturaꝝ ars ē quā sibi passim oēs vendicāt. Scribim⁹ indocti: doctiq̄ poemata passim. Hāc garrula anus: hāc delyr⁹ senex: hāc sophista verbosus: hāc vniuersi ꝙsumūt: lacerant: docēt añq̄ discant. Alij adducto supcilio grandia ꝛba trutinātes: inť mīercudas de sacris lr̄is philosophanť. Alij discūt ꝑhpudor a femis q̄ viros doceāt: Et ne parū ſb sit: q̄dā facilitate ꝛbo⁹: imo audacia edisserť alijs: qđ ipi nō intelligūt. Taceo ō meis sīlīb⁹: q̄ si forte ad scꝑturas sctās post seculares lr̄as venerit: ⁊ ꝛmone cōposito aureꝝ ꝑli mulserint: q̄cq̄d dixerit: ſb legē dei putāt. Hec scire dignanť qđ ꝑphete qđ apl̄i senserint: Iz ad sensuz suū incōgrua aptāt testimonia: q̄si grāde sit ⁊ nō vitiosissimū dicēdi genꝰ deꝓauare sentētias: ⁊ ad volūtatem suā scripturaz trahere repugnantē: Quasi nō legerim⁹ ho/ merocentonas ⁊ virgiliocentonas: ac non sic etiā Maroneꝝ si/ ne xp̄o possim⁹ dicere xp̄ianū: qz scripserit† Jam redit ⁊ ꝛgo: redeunt saturina regna: Jā noua ꝓ genies cęlo demittit alto. Et patrē loquentē ad filiū †Matę mee vires mea magna potētia solꝰ. Et post ꝛba saluatoꝛis i cruce.

Excerptores aūt libꝛos Homeri et Virgilij transcurrētes vbicūq̄ inueniūt aliqđ qđ sue materie possent adaptare: pūcto signauerūt: vt q̄n cōpilarēt ꝓmpti⁹ inuenirēt: ⁊ ab hmōi pūctiōe cētones dicunť scripta cōpilata ex ꝛbis⁹ bincinde collect⁹: ⁊ ſm nūez ꝺtinuatis. cento enī verbū grecū idē est qđ pūgo. vñ ꝺr b cēto. onis. idē. i. qđ pūct⁹ vl̄ pūctatio. Jsi. j. Etymol. vbi agit de metris ibi dicit: q̄ cētones sūt q̄ de carminib⁹ Homeri ⁊ Virgilij ꝓpria opera more cētenario ex multī⁹ bincinde cōpositī vnū sartūt coꝛpus. vñ ſm ipm cētones dicunť a cētū. Et nota q̄ declinať ſb Virgiliocēto: ⁊ ſb Homerocēto. vñ homerocēctonas accusariu⁹ greꝰ ē: ⁊ sīlr virgiliocētonas. Cōposuit aūt homerocētonas de xp̄o Eudochia vxoꝛ Theodosij minoꝛis. virgiliocentonas scripsit ꝓba vxoꝛ Adelphi. in q̄b⁹ posuit ꝓ magna ꝺte ꝺtinētia nouī ⁊ ve. te. Et credo q̄ opus illud cōtinet septingētos ⁊ q̄nq̄ versus. Jsi. dic de ea in. j. Etymol. q̄ de fabrica mundi et euangelijs plenissime expressit. Modo exponamus litteram. Dicit enī q̄ incongrua aptant testimonia ⁊ male intellecta. quasi non legerim⁹ homerocentonas et virgiliocentonas sicut et ipsi.

q Ac nō sic etiam Maroné tc. Jsta littera est Hieron. Construe sic: Ac ꝓ et. Et resume quasi ita loquať: quasi non legerimus homerocentonas et virgiliocentonas: quasi nō possimus sic. s. sicut ipsi dicere. i. dicendo affirmare. Maronem. i. virgilium. Sine christo. i. non intelligendo de christo vel non habito respectu ad christum fuisse christianum. i. auctoritates quas ipi assumunt scripturis de christo. q. d. possemus dicere si vellemus q̄ Virgilius libꝛū scribēs intelligeret de christo: cū tñ in veritate nō hoc diceret de ipso: Iz hoc dicere nolim⁹ ne incongrua testimonia vsurpemus: sicut illi q̄ dicunt eum intellexisse ꝺ christo. r Quia scripserit: Jam redit tc. vt per ordinē ostendať q̄ dicte auctes vsurpate sint: nec de christo loquanť. Nota q̄ Pollio dux germanici exercitus capta Salona ciuitate dalmatie eodē anno cōsul romanus fieri ꝑmeruit. Unde Virgil⁹ i Buccol. iij. egloga. Qui te Pollio amat veniat q̄ te q̄z gaudet. s. ad consulatū. Eodem anno babuit filium quē Salona deuicta Saloniū vocauit: qui natus parentibus risisse dicitur: qđ erat malum omen q̄n in ipis ꝓmozdijs interijt. Virgilius vero volēs omen illud i bonū ꝙuertere: dic q̄ ipso regnāte erit iusticia i terra. Et multipliciter cōmendat eū ꝺ. Jam. s. nato saloni

† Virgi. in buco. egloga. 4

† Enei. i.

s Redeūt saturnia regna. s. ꝓma etas q̄ fuit aurea. Vñ Ouidi⁹: Aurea ꝓma sata ē etas. t Jā noua, pgenies. s. Saloniꝰ celo dimittit alto q̄ natiōe celestī reputabit ꝑhpt ꝑhitates suas. Dia illa iuenies i Buccol. in iij. egloga. Itē alia auctas: Rate mee vires tc. nō ē dicta ꝺ xp̄o: imo sic ptz in fine ꝓmi eneidos verba sunt Veneris ad Cupidinē filiū suū supplicātis vt assumpta forma Juli Ascanij nepotis sui. s. filij Enee quē diligebat Dido carthaginensis regina inflāmaret eaz ad amoꝛē Enee. Item illa auctas.

a Talia perstabat ꝛc. nō de christo sed de Anchyse dicit in ij. Eneidos. Cū em̄ Eneas patrem suū de troiano incēdio in humeris exportasset: ꝛ cum eo fugā inire voluisset: ille nullo modo cū eo voluit exulare nec Troiā iā succensaꝫ deserere. Ūn dicit de eo ibidē: Abnegat absentia vitā p̄ducere Troia Exiliūq; pati ꝛc. Et cū esset veteranus volebat mozi in terra nativitatis sue. In fine dicit Virgilius ō eo: Talia perstabat memozās: fixusq; manebat id ē firmꝰ sez in ꝓposito nō recedendi a troia. b Puerilia sunt hec. Dicit oēdit doctrinā taliū ridiculosam: qz ea docēt quozū nō habēt scientiam ad modū pueri balbutiētis et necdū plena verba formare scientes. vñ dicit: puerilia sunt hec et circulatozū ludo similia discurrēdo. Ꝓma pars incipit ibi: Liber in apocalypsi. Secunda hic: Videlicet manifestissima ꝛc. Item ista ps habet tres. In prima ostēdit veteris testamēti difficultatem. In secunda ostendit affectum suū ad sacrā scripturā: ꝛ humiliter cōfiteꝫ ignorantiam suam. ibi: Cernis me ꝛc. In tertia innuit noui testamenti obscuritatem. ibi: Tangam ꝛ nouum. Ubi visis litteris insistamus. Ꝓzius diperat qꝫ ridiculosum est tibi docere quod ignoras ꝛ ignozare quod nescias. Videlicet. i. videre licet dixerim hic. q. d. verbi gratia: ſm opinionem istoꝝ manifestissima. i. facillima est genesis: sed ī veritate difficillima ē. Et hoc ostendit dicēs. In q̄. ſ. agit ꝛ scribit. De creatura mūdi: Heñ. j. De exodio generis humani: Heñ. ij. De diuisione terre. Heñ. xj. Et gente vsq; ad egyptum hebzeozum scribitur a xij. ca. vsq; ad. xlvij. Assignādo istaꝝ partiū diuisionē ostendit Hieronym̄ cōtinentie geneſis difficultatem ꝛ mysteriorum innuit obscuritatem: vt excludat eoꝝ stultā opinionez: et similiter facit in alijs libris. Liber geneſis hebraice dicit Breschith: grece geneſis: latine generatio. Et ſm Jſi. Exvj. sic appellatur eo qꝫ exordium mundi ꝛ generatio seculi in eo continetur. f Patet exodus. ſm eoz opinionem: ſz difficillim⁹ liber ē ſm xp̄itatē. ꝛ ꝟ. ꝑbat tāgendo ipſi⁹ ꝓtinentie difficultatē dicēs: g Cū decē plagā. ſ. ca. viij. ix. x. xj. xij. h Cū decalogo. ca. xx. Decalogus ōr a decez ꝛ logos qō est sermo: quasi decem ꝓceptoꝝ locutio: vel ipa decem ꝓcepta. i Cuz mysticis diuinisq; ꝓceptis. xxj. xxij. xxiij. ibi em̄ de iudicialib⁹ agit: ꝛ multa mysteria tanguñ. Iste liber hebraice dicit Elle smoth: grece exodus: latine exitꝰ eo qꝫ egressus ꝑpli isrl̄ de egypto diserit. Et nota qꝫ sicut nos noīamus psalmos a ꝓncipijs: ita hebrei a ꝓncipijs ꝓnūt noīa libris. vñ Elle smoth sonat: hec noīa: ſm Remigiuz scribit elle smoth: ſm Jſidoꝝ helle smoth. Exodꝰ cōponit ab ex ꝛ odus via. Itē odos laus vel cātus. Qz aūt quidā dicūt qꝫ ꝓ via scribitur ꝑ o micron. i. o breue. ꝓ cantu ẋo ꝑ o mega. i. o longū: nō semꝑ seruaꝫ in compositis. vnde Jmuenalis in ꝓmo: Si quādo theatro: maiestas tandemq; redit ad pulpita votum. Exodiū. i. cantilena. h Jn promptu. i. in apto.

a Talia ꝑstabat memozās: fixusq; b manebat. Puerilia sūt hec et circulatozū ludo similia: docere qō c ignozes: imo vt cū stomacho lod quar: nec hoc quidem scire quod e nescias. Ca. VII

f Jdelicet manifestissima est geneſis: ī q̄ de creatura mundi: de exordio generis humani: de diuisione terre: de cōfusione linguaruz: et gente vsq; ad egyptū scribit hebzeozum. Patet exodus cū decē plagis: cū decalogo: cū mysticis diuinisq; ꝓceptis. Jn promptu est leuitic⁹ liber in quo singlę pene syllabe: ꝛ vestes Aaron ꝛ totꝰ ordo leuitic⁹ inspirāt cę lestia sacramēta. Numeri ꝟo: nō ne totius arithmetice: ꝛ ꝓphetię balaam: ꝛ q̄dragintaduaꝝ mansionum per heremum mysteria continent: Deuteronomiū quoq; secūda lex et euangelicę legis

g h i k l m n o p

Talia ꝑstabat memozās: fixusq; manebat. Puerilia sūt hec et circulatozū ludo similia: docere qō ignozes: imo vt cū stomacho lo/quar: nec hoc quidem scire quod nescias. Ca. VII

Jdelicet manifestissima est geneſis. sicut dictū est supra. Hec est q̄nta ps ꝓncipalis istius epistole: in qua ostēditur difficultas sacre scripture: ꝛ iō nō potest intelligi sine doctoze. Et diuidit in duas ptes in quaꝝ ꝓma ostenditur ista difficultas sacre scripture ꝑticulariter libzos aliōs perstringēdo. Secūdo generaliter ꝑ libzos singlos discurrēdo. Ꝓma pars incipit ibi: Liber in apocalypsi. Secunda hic: Videlicet manifestissima ꝛc. Item ista ps habet tres. In prima ostēdit veteris testamēti difficultatem. In secunda ostendit affectum suū ad sacrā scripturā: ꝛ humiliter cōfiteꝫ ignorantiam suam. ibi: Cernis me ꝛc. In tertia innuit noui testamenti obscuritatem. ibi: Tangam ꝛ nouum. Ubi visis litteris insistamus. Ꝓzius diperat qꝫ ridiculosum est tibi docere quod ignoras ꝛ ignozare quod nescias. Videlicet. i. videre licet dixerim hic. q. d. verbi gratia: ſm opinionem istoꝝ manifestissima. i. facillima est geneſis: sed ī veritate difficillima ē. Et hoc ostendit dicēs. Jn q̄. ſ. agit ꝛ scribit. De creatura mūdi: Heñ. j. De exordio generis humani: Heñ. ij. De diuisione terre. Heñ. xj. Et gente vsq; ad egyptum hebzeozum scribitur a xij. ca. vsq; ad. xlvij. Assignādo istaꝝ partiū diuisionē ostendit Hieronym̄ cōtinentie geneſis difficultatem ꝛ mysteriorum innuit obscuritatem: vt excludat eoꝝ stultā opinionez: et similiter facit in alijs libris. Liber geneſis hebraice dicit Breschith: grece geneſis: latine generatio. Et ſm Jſi. Exvj. sic appellatur eo qꝫ exordium mundi ꝛ generatio seculi in eo continetur. f Patet exodus. ſm eoz opinionem: ſz difficillim⁹ liber ē ſm xp̄itatē. ꝛ ꝟ. ꝑbat tāgendo ipſi⁹ ꝓtinentie difficultatē dicēs: g Cū decē plagā. ſ. ca. viij. ix. x. xj. xij. h Cū decalogo. ca. xx. Decalogus ōr a decez ꝛ logos qō est sermo: quasi decem ꝓceptoꝝ locutio: vel ipa decem ꝓcepta. i Cuz mysticis diuinisq; ꝓceptis. xxj. xxij. xxiij. ibi em̄ de iudicialib⁹ agit: ꝛ multa mysteria tanguñ. Iste liber hebraice dicit Elle smoth: grece exodus: latine exitꝰ eo qꝫ egressus ꝑpli isrl̄ de egypto diserit. Et nota qꝫ sicut nos noīamus psalmos a ꝓncipijs: ita hebrei a ꝓncipijs ꝓnūt noīa libris. vñ Elle smoth sonat: hec noīa: ſm Remigiuz scribit elle smoth: ſm Jſidoꝝ helle smoth. Exodꝰ cōponit ab ex ꝛ odus via. Itē odos laus vel cātus. Qz aūt quidā dicūt qꝫ ꝓ via scribitur ꝑ o micron. i. o breue. ꝓ cantu ẋo ꝑ o mega. i. o longū: nō semꝑ seruaꝫ in compositis. vnde Jmuenalis in ꝓmo: Si quādo theatro: maiestas tandemq; redit ad pulpita votum. Exodiū. i. cantilena. h Jn promptu. i. in apto.

k Est leuiticus liber. supple ſm opinionē eoꝝ: sicut dictū est. s. Ūn cōtra tales Hieronymus notat ipſius difficultatē cū dicit: l Jn q̄ singula sacrificia: imo singule pene syllabe ꝛ vestes ꝛc. de vestib⁹ aaron ꝓncipaliter agit Exo. xxviij. Per recapitulationem Leuitici. viij. Iste liber hebraice dicit vaÿkra: grece leuiticus: q̄a de electiōe ꝛ ministerio leuitaꝝ agit: latine offertorius vl̄ sacrificatorius: qz de sacrificijs ꝛ de his que offerebant ex lege tractat. Et nota qꝫ hebraice. vai sonat et. ikra vocault: more hebzeoꝝ qui a ꝓncipijs denominant libzos suos: tamē nos ponim⁹ aūt ꝓ et. Et dicimus vocault aūt. m Numeri ẋo nonne toti⁹ Arithmetice ꝛc. Jta inueni scriptum in antiquis. Tāgendo libzi continentiaz ipſius innuit difficultatez. Nonne totius Arithmetice. hoc dicit ꝓpter numerū in capitulo ꝓphetie Balaam xxiij. et. xxiiij. Quadragintaduaꝝ mansionū. xxiij. Arithmetica ē disciplina numeroꝝ: ꝛ dicit ab ares. i. virtus: ꝛ rithmos qō est numerus: quia tractat de virtute numeri. Vel dicitur a rithmon qō est numerꝰ: qz tractat de ẋtute nūceri: cuiꝰ auctoz ꝓim⁹ Pythagoras fuit. Dic herem⁹ ō: desertū sicut dicit magister in historijs. Ille liber hebraice dicit vaidabber: quod apud nos sonat: Et locutꝰ ē: tā nos nō habem⁹ et. Romē grecū non habemus in scripturis nr̄is: nā grece arithmos: dicit latine liber numeri vel numeroꝝ. Vel dicit qñq; numeri pluraliter: sicut solet dici: hic legit ī numeris. Merito aūt ꝟ noīe censetur: qz quattuoz hic ꝓncipaliter numeranť. ſ. de oñi populo viri apti ad arma ferenda: ꝓmogeniti leuite qz etiaz bis numeranť. ꝛ mansiões ꝑ quas ꝓfecti sunt. o Deuteronomiū ẋo ꝛc. Iste liber hebraice dicit elle hadbozim qō sonat: hec verba. Nam a ꝓncipio dicit moze hebzeoꝝ. ſm remiguz hadbozim hebraice: deuteronomiū grece: secūda legislatio latine: greci appellāt deuteronomiū secundā legē a deuteros. i. secūdū: ꝛ nomos vel noma qō ē lex. vñ dicit ꝟ deuteronomiū i. secūda lex. Et ex hoc quidā errātes dixerť duas esse leges: vnā datā a deo que in libris ꝓcedentibꝰ cōtineť. Aliā a moyse in hoc libzo. Et dicunt qꝫ ō illa lege dictū est. s. j. numeroꝝ: Locutus est deꝰ ad moysen. de illa dicit hic: Locutus ē moyses ad omnē israel. Ad hoc sciendū qꝫ pentateuchus nō ē nisi vna lex que ab aplo et alijs sepius vocať lex Moysi: ōs lex dei. Hebzeus vocat etiam hos quinq; libzos: thozath. i. legē: Hec ob aliud dicitur iste liber secunda lex: nisi qz ꝑdicta in ꝑcedentibus libris hic iterantur quasi lex iterata. Jterantur aūt hic tria ꝛ tribꝰ de causis. Ꝓcepta ꝛ cerimonie: ad cōmēdationē memozie: ꝛ ipsoꝝ confirmationē. Beneficia dei ad rozandam in illis dei dilectionem. Flagella que murmurantes sustinuerunt ad incutiendum timozem. p Et euangelice legis ꝓfiguratio. Sicut enī moyses veterem legē q̄ dicit lex timozis iterauit: explanauit ꝛ cōsummauit: addēs ꝓceptum amozis: sic saluatoz noster eandē legē iterauit: mysteria reserauit: ꝛ cōpletiozē fecit in lege euāgelica: q̄ est tota amozis: et in

g h i k l m n o p

hoc Moyses typū gerit xp̄i. Sed̄a lex figura fuit euangelij. Lex continebat figuras quaꝝ in euāgelio manifestat xp̄itas. vñ Joh. j. Lex ꝑ moysen data est: gr̄a et xp̄itas per ieſuz xp̄m facta ē. a Mōne ꝛc. ꝓa sunt. i. in precedentib⁹ libris dicta. b Ut th omīa de veteribꝰ sint. i. appareāt. c Modicunt fuisse Job vt dictum est. q Veniam ad iesum Naue. id est ad libzum Josue: q̄ fuit filius Naue: vnde dicitur bennum. i. filiꝰ Naue vel num quod idem ē. Cognominat autem sic ad differentiam Jesu filij Syrach pronepotis Jesu magni sacerdotis: q̄ scripsit Ecclesiasticū. Item Jesus na ue trinomiꝰ fuit. dicebat em̄ Jesus Josue ꝛ Osee. r Qui typū dñi. ꝑfert. i. prętendit. s Trāsit ior/danem. iij. ca. t Hostiū regna ꝑuertit a. vij. ca. vsq; ad. xiiij. v Diuidit terrā victori ꝓ/pło: ꝛ ꝑ singlas vrbes: viculos: mōtes: flumina: torrētes atq; ꝓ/nia ecclesię celestisq; hierl̄m spūalia regna descripsit. Jn iudicū li/broꝝ ąt ꝓncipes ꝓpli: tot figurę sūt. Ruth moabitl̄ Esaię explet vaticiniuz dicentl̄: Emitte agnū dñe dominatorē terre: de petra deserti ad montē filię sion. Samuel in heli mozuo et in occisiōe Saul veterē legē abolitā mōstrat. Ꝓzo ī Sadoch atq; Dauid noui sacerdotij: nouiq; ipij sacra testať. Malachim id est tertius et quartus regū liber a Salomone vsq; ad Jechoniam: ꝛ a Jeroboam fi

a b c d e f g h i k l

ꝓfiguratio nonne sic ea habet q̄ ꝓzoza sunt vt tū noua sint oia de veterib⁹? Hucusq; moyses hucusq; pentateuch⁹: quib⁹ quinq; verbis loq̄ sevelle apls in eccłia gl̄iatur. Job exemplar patiētię q̄ nō mysteria suo sermōe complectit? Ꝓsa incipit: ẋsu labiť: pedestri sermone finiť: oēsq; leges: dialecticę ꝓpositione: assumptiōe: ꝓfirmatione: cōclusione determinat. Singla ī eoꝝba plena sūt sensib⁹ et vt de cęterl̄ sileā: resurrectionē corpoꝝ sic ꝓphetat: vt nullus de ea manifesti⁹ vl̄ et cauti⁹ scꝑserit. Scio inq̄t q̄ redēptor meꝰ viuit: ꝛ in nouissimo die de terra resurrectur⁹ sum: et rursuz circūdabor pelle mea: ꝛ in carne mea videbo deū: quē visur⁹ suz ego ipe ꝛ oculi mei ꝓspecturi sūt: ꝛ nō alꝰ. Repo sita est hec spes mea in sinu meo. Veniā ad iesuz naue: q̄ typū dñi nō solū in gestl̄: verūetiā in noie ꝑfert: transit iordanem hostiū regna subūtit: diuidit terrā victori ꝓpło: ꝛ ꝑ singlas vrbes: viculos: mōtes: flumina: torrētes atq; ꝓ/nia ecclesię celestisq; hierl̄m spūalia regna descripsit. Jn iudicū li/broꝝ ąt ꝓncipes ꝓpli: tot figurę sūt. Ruth moabitl̄ Esaię explet vaticiniuz dicentl̄: Emitte agnū dñe dominatorē terre: de petra deserti ad montē filię sion. Samuel in heli mozuo et in occisiōe Saul veterē legē abolitā mōstrat. Ꝓzo ī Sadoch atq; Dauid noui sacerdotij: nouiq; ipij sacra testať. Malachim id est tertius et quartus regū liber a Salomone vsq; ad Jechoniam: ꝛ a Jeroboam fi

m Singla in eo ꝛc. Cauti⁹ scripserit. Cauti⁹. i. fidelius. xix. ca. vbi dicit. n Scio ꝛc. videbo deū. Quod quidā addūt saluatorē meū. Hzegoziꝰ nō habet nec Philippꝰ nec antiq̄ biblie correcte. o Que visurus ꝛc. ꝛ non alius licz alteratus. p Reposita ē ꝟ spes mea in sinu meo. i. in mente mea. Nota qꝫ quidā dicunt qꝫ Moyses cōposuit libz Job: ꝛ iō ſm ipos ponit ī ista epla post pē tateuchū a Hieronymo: ſz hoc nō ē vez: nec credit a magr̄ qꝫ alꝰ eū cōposuerit nisi ipe Job expertꝰ realiter afflictiōes suas: nec fuit hec parabola cōficta sicut dixit Rabbi Moyses qꝫ impossibile ē hominē posse sustinere talia. Ordinať aūt ꝟ a Hieronymo statim post pentateuchū añ Josue: qz añ editꝰ fuit. Job em̄ añ Josue fuit: ꝛ vt quidā dicūt alio nomine appellabat Jobab: sicut legiť Heñ. xxxvj. Et hoc attendit Hieronymus: ideoq; ipsum immediate post pētateuchum moysi posuit. Et nota qꝫ ille Jobab fuit rex et reguit post Balach filium Ꝛyon: et nomen patris eiꝰ fuit Zare de Bosim: ꝛ būc

dicunt fu/

f Jn beli mozuo. j. Regū. iiij. g Et in occisione Saul. j. Regū. xxxj. h Legē abolitā. i. deletam. Jn mozte Heli sacerdotiꝰ ꝛ Saul regr̄ trāslatio regni ꝛ sacerdotij ꝓfigurat⁹. iō sequiť: i Porro in Sadoch ꝛc. Jn sadoch. ij. Regl̄. viij. Jn Dauid. ij. Reg. ij. k Malachim ꝛc. a Salomone vsq; ad Jechoniā ꝛc. A Salomone. iij. Reg. j. vl̄. iij. vsq; ad Jechoniā. iij. Reg. xxiij. vl̄. xxiiij. Caue ne decipiarl̄ ī nomie: qz alio noīe dicebať Eliachim filiꝰ Josie. Jnť istos duos describitur regnū Juda. l Et a Jeroboaꝫ tertio. Regum. xij. vsq; ad Osee. iiij. Regum. xvij. inter istos duos describitur regnum Jsrael.

c Per regnum in

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Per regnū iuda. designat paucitas fidelium: p regnū israel multitudo hereticoꝝ. b ¶ Duodecim prophete. sex minores.
c ¶ In vni⁹ voluminis angu. tt. In prologo super Osee dicit expressius. vbi ait: Hoc tñ volo o Paula ⁊ Eustochiū amoni tas scire vnū libꝝ esse duodecī prophetaꝝ: sz q̄re in vno vo/
lumine coartantur in prologo libri re gum ponit ratio. vt sex tot essent libri q̄t sunt lr̄e alphabeti apud hebreos.
d ¶ Osee crebro nominat ephraim tñ p̄ter ephraim sicut dicit Hieronym⁹ super Josue. v. Jeroboaz signat. Nomine Jezrael decem trib⁹. Iste Jeroboaz q̄ fuit ō stirpe Ephraim filij Jo seph regnauit super decē trib⁹: ⁊ fecit pplm idolatrare: sicut scribit. iij. Re. xij. e ¶ Samaria ciuitas ē metropo/
lis decē tribuū a quo omnis regio in circūitu nomē accepit: quam Senna cherib rex Assyrioꝝ cōstruxit: voca/
uitq; Samariā. i. custodiā: qz q̄si isrl̄ trāstulit in medos: ibi custodes cōsti tuit: ita dicit Jsidorus etymo. xv. Itē Hieronymus. supra. vij. Osee. Non in vrbe Samaria positi erāt vituli. sz in Dan ⁊ Bethel. Per Samariam q̄ omīs vr bes decē tribuū signant. f ¶ Joseph nō recolo me legisse in Osee: forte vi tio scriptoris ponit⁹ vt intelligāt in fi lio suo Ephraim: qđ videt haberi ex glosa Hieronymi. Osee. j. vbi dr Jezra/
el ē metropolis in regno Samarie iu xta quā sunt campi latissimi: ⁊ vallis vasta plus q̄ decē milib⁹ passuū. iiij. Reg. xvij. In hac cōmisto prelio ab Assyrijs cesus ē Jezrael. i. decē trib⁹ q̄ dicte sunt Ephraim propter Hiero boam de Ephraim genitū q̄ ꝑm⁹ fec scisma in pplo. Dicunt ⁊ Joseph: qa Joseph erat pater Ephraim. g ¶ Je zrael interpretat semē dei: q̄ xps ē in quo vere implet⁹ qđ p sanguinez Na both Jezraelitę prefigurat. h ¶ De vroze fornicaria. Osee. j. i ¶ De adul tera maritū expectante. Osee. iiij. vbi dicit glo. Dai. Sicut p fornicariaz de cem trib⁹: ita p hāc adulterā Judeaz spūaliter intelligim⁹ tt. In summa te ne qđ dicit Jsido. etymo. vij. Osee sal uator aut saluās: dū em̄ irā dei ad po pulum Isrl̄ ob crimē idolatrie ꝓphe tasset domui Jude salutē prenūciauit ꝓpter qđ Ezechias rex Juda subla/
tis idolis: q̄ ꝑcedētes reges ꝓsecrue rāt tēplū dñi purgasse aut purificasse mōstrat. k ¶ Jobel filij tt. Aliꝝ libri habēt terrā duodecī tri
buū: sz Hiero. i ꝓlogo sup Jobel. q̄ incipit: sctūs Jobel tt. q̄ i hūc ꝓphetā. i. fm hūc ꝓphetā omne qđ dr ꝓncipaliter ad tri bum Judam ⁊ Hierlm ptinere credendū ē: ⁊ nullā omnino i sraelis. i. decē tribuū in hoc fieri mentionē. Aliꝝ tñ glosant ꝟ qđ dicit: nullā: supple ad correctionē: qm̄ de eis facit mentio/
nem reducēdo mala ipsoꝝ in exemplū: vt caueant due trib⁹. de ꝟ nolo cōtendere: sz credo Hiero. q̄ dicit nullā omnino tt. l ¶ Eruca vocat⁹ ⁊mis q̄ in caulib⁹ inuenit. m ¶ Bruc⁹ vo cat⁹ fet⁹ locuste anteq̄ habeat alas: deinde dr attelab⁹: cū ho
pleniter volat dr locusta. n ¶ Rubigo. est qñ tenere fruges no rio roze percutiunt: ⁊ vertunt tā culmi q̄ spice in rubozez minij colozis vel sinopodis. sz glosa: p erucā Assyrij et Chal dei signant: p locustā Perse et Medi: p bruchū Macedones ⁊ oms successores Alexandri: per rubiginē Romani. Scōm Greg. p erucā notat libidinē: p locustā inanē gliam: p bruchꝝ ventris ingluiē: p rubiginē irā. Scōm Hiero. mozaliter per hec q̄ttuoꝝ signant q̄ttuoꝝ animi passiones: q̄ si vltra modum dominant: auferunt salutez anime. Tristicia de p̄senti aduer sitate. Audiū de p̄senti ꝓsperitate. Timoꝝ de futuro malo. Spes ō futuro bono. o ¶ Effusum iri. i. effundendū ee: Johe lis. ij. Post ꝟ effundā spiritū meū sup omnē carnē tt. sup cē tumuigiti. Act. j. Erat aūt turba boim fere centūnigiti. Itē. Act. ij. dr ō effusiōe spūssctī sup eos: q̄. i. repleuit totā domū
vbi erāt sedētes. p ¶ Qui cētūuigīti. Ad euidētiā isti⁹ lr̄e de pige trigonū eq̄latez: i cui⁹ ꝓma linea pone vnū: i sc̄a duo: in tertia tria. Et ita paulati ⁊ q̄ crescēta multiplicādo, prede vsq; ad decimā q̄ntā lineā: i q̄ pone q̄ndeci ⁊ postea totā sū mā nūera: ⁊ inuenies cētūnigīti: ⁊ i q̄libet latere trigoni inue
nies q̄ndeci: ꝓpter hoc em̄ dicit eq̄/
laterus sicut patet in subscripta figu/
ra. ⁊ ꝟ ē qđ dr: Qui centūuiginti sur/
gentes paulatiz. i. de linea in lineaz. q ¶ Et ꝑ incrementa. i. ꝑ additiones vnius in q̄libet linea. r ¶ Efficiunt numerum q̄ndecim gradū. i. q̄ndeci psalmozum gradualiū. s ¶ Qui in psalterio continent⁹ mystice. ad lr̄am in tēplo Salomonis in Hierlm erant quindecim gradus p q̄s ascendebat ad tēplū: ⁊ qñ cantozes solēniter ꝓce debant incipiebāt ab inferiori ⁊ ascē debant processionaliter vsq; ad sum/
mum: ⁊ stando in singulis cantabant vnum de illis psalmis gradualibus. Unde dicti sunt psalmi graduales a gradu vl̄a q̄dioz: qz q̄datim cantabā tur ibi. Mysteriū aūt in illis multiplici ter ē. Sūt em̄ ibi tres q̄narij. primus ptinet ad incipiētes. scōs ad ꝓficien/
tes. tertij ad ꝑfectos. Ꝑm⁹ em̄ cōsi stit in declinatione a malo: et primus gradus ꝑmi q̄narij ē clamor liberati/
onis a miseria hui⁹ scli q̄ determinat in ꝟ psalmo: Ad dñm cum tribularer clamaui. Scōs gdus ē fiducia libera/
tionis: q̄ tangit in scdo ps. Leuaui oculos meos tt. Tertij⁹ gdus est leti cia ex cōsideratione finis tribulatio/
nis. ibi: Letat⁹ suꝝ tt. Quart⁹ ē cōti nuatio supplicationis ꝑ liberatione que subiungit q̄rto ps. Ad te leua/
ui. Quint⁹ est gratiarumactio ꝑ libe ratione. ibi: Nisi q̄ dñs. Scōs q̄narius incipit ibi: Qui confidūt. Et pertinet ad ꝓficientes. Etenim ad ꝓficien/
dum in bono. Ꝑm⁹ gdus ē ꝟficētia christiani: q̄ tangit ibi: Qui ꝟfidūt. Secundus gdus ē ꝟsolatio seminan/
tis misericordie opa ibi: In cōuerten do. Tertij⁹ gdus ē omniū bonoꝝ deo attributio. ibi: Nisi dñs. Quart⁹ est beatitudo timoris. ibi: Beati oēs tt. Quint⁹ ē firmitas patiētie ibi: Sepe expugnauerunt. Tertij⁹ q̄narius incipit ibi: De ꝓfundis. In q̄ notat⁹ con/
summatio in bono: et ideo ptinet ad ꝑfectos. Ꝑm⁹ gdus ē ꝟficētia sup/
plicatiōis. ibi: De ꝓfundis. Scōs hūilitas ꝟfident. ibi: Do mine nō est exaltatū. Tertij⁹ ē desideriū edificationis dom⁹ dei. ibi: Memēto dñe. Quartus ē charitas ꝓximi. ibi: Ec/
ce q̄ bonum. Quintus est charitas dei: ibi. Ecce nunc bene dicite. Vel ad decimū quintum gradū ascēdit. scilicz ad cha ritatem dei que ponitur in vltimo gradu. Qui charitatē im plet quindecim affectus habet. j. Corin. xiij. Charitas pati/
ens est. tt. Unde hec figura dalmatica habet altrinsec⁹ q̄n decim ordines fimbriarum. Item ad quindecimum gradum ascendit qui mandata veteris testamenti ac noui custodit: iuxta illud Ecclesiastes. xj. Da partes septem necnon et oc/
to. talis ascendit per quindecim gradus qui erāt in templo Mich. v. Suscitabit dominus super eum septem pastores et octo ꝓmates. Qui igitur per virtutes ad quindecim gra/
dus ascendit: vt dicitur super illos psalmos: habebit spiri/
tumsanctum qui in centumuiginti discipulos missus est: ⁊ ꝟ est quod dicit Hiero. Qui mystice continentur. Et hoc ipm repesentat ecclesia tempore quadragesimali recitando eos in matutino. t ¶ Amos pastor et rusticus et ruborum tt. id est leuiter tangens: vel leuiter decerpens: sicut pastores solent facere. Alij habent distingues: qa melioza eligebat: tamen in antiquis et correctis biblijs inueni distringens.
u ¶ Paucī verbis tt. In q̄ notat⁹ ipsi⁹ difficultas. x ¶ Quis em̄ dig. tt. Amos pastor. j. ca. y ¶ Tria et qt. tt. j. ca. et ij.
Juxta tro/

Juxta tropologiam exponit Hiero. in originali dicens: Pri/
mum peccatuz est cogitasse que mala sunt. Secūdū cogitatio nibus acquieuisse perueršis. Tertium quod mēte decreueris opere complere. Quartum post peccatum non agere peniten tiam: et in suo sibi complacere delicto. Damascus fm Hiero. metropolis est in Syria quam condi dit seruus Eliezer in campo vbi occi sus ē Abel. Halaad ciuitas ⁊ regio ē trans iordanez in sorte dimidie trib⁹ Manasse. tēpore vero q̄ Amos cepit ꝓphetare Achāz rex damasci illā re/
gionē i tātū vastauit vt supato Ach/
az rege israel illā regionē ad ista tri bulez frumēta i areis triturātiū ꝓte reret. io ꝑmo aduersus Damascū in/
uehit ꝓpheta: ita dicit Hiero. Itē fm ipm Baça ē metropolis ciuitas phili stinoꝝ q̄ nūc palestini vocāt: q̄ q̄s/
cūq; de duodecī tribub⁹ poterāt cōp hēdere: vēdebāt idumeis i seruos et ancillas: io minaf eis, ꝓpheta ignē ca ptiuitat⁹ q̄ oīa deuozet. ¶ Tertio iue bit ꝟ Tyrū. Et fm Hiero. Tyr⁹ est ci uitas Phenicū ⁊ proxima Sidonijs cui⁹ cines negociatozes erant: ⁊ quos cunqz deꝓdari poterant ex isrl̄ vē debāt idumeis ⁊ alijs gētib⁹. ¶ Quar to inuehitur contra idumeā: de q̄ dicit Hiero. Edom ipse est q̄ et Esau ⁊ Se/
yr. vnde et montes Seyr nominant: inde et regio Idumea. iste persecut⁹ ē Jacob vt tunoze ei⁹ fugeret in Me/
sopotamiam: et non seruauit in eo vi scera misericordie vt vinclo fraterni/
tatis colligatū sibi intelligeret: ⁊ odi um qđ fuit in patre seruauerunt idu/
mei nati ab eo ꝟ filios Jacob: vt egre dientibus de Egypto: nec transitum quidem in terrā sanctam ꝓcederent: in hoc violātes misericordiā ac ſi fra/
tres eos esse nescirēt. ¶ Quinto inue bitur contra filios Ammon de quib⁹ ait Hiero. Filij Ammō geniti de stir pe Loth: habitant in arabia. Horum vero ꝓnceps Baas ammonites tēpo
ribus Saul pugnauit contra Halaath: que est ciuitas duarū tribuum ⁊ Manasse: et in tantum oppſsit eā: vt etiam pregnā tes secaret mulieres. ¶ Sexto inuehit⁹ contra moab. Fuit au tem Moab filius maioris filie Loth. Hen. xix. Sed vt videa mus propter quid inducatur ꝟ. Nota q̄ dicit ꝟ Hiero. in glo. Tradunt hebrei q̄ idumei fuerūt subiecti Josaphat regi Ju da: ⁊ Moabite Joram regi Israel: sz post modicū cū recessisset rex Moabitarum a Joram: petiuit ille auxilia ꝟ Josaphat re ge Juda: qui veniens conduxit secum regem idumeorum ad oppugnandum ciuitatem vbi rex Moab erat ꝓclusus: ⁊ cum rex Moab vellet confugere de ciuitate per eam partem quaz obsidebat rex Idumeorum non est permissus ab eo: tūc ascē dens super murum immolauit filium suum deo: et ꝓpter im manitatem huius sceleris recesserūt filij Israel a ciuitate. po/
stea mortuo rege Idumeorum et sepulto: recordati Moabite quid egerit contra eos in obsidione: extractū de sepulcro cō/
busserunt igni et in cinerem redegerunt: vt quod non potue runt in vino: vlciscerent in mortuo. ¶ Septimo gradu. i. septi mo loco inuehitur contra Judā: id est contra duas tribus re licto deo idolis deditas. ¶ Et octauo gradu. i. octauo loco ꝟ Israel: id est ꝟ decem tribus: quarum multa peccata enume/
rat in glo. Hiero. dicit sic: Habebat consuetudinē ꝓnceps iude orum: vt si pauper in viam se illis iūgeret: flagellatū sup pul/
cherrima colūba naufragio suo passionē dñi ꝓfigurans: mundū ad penitētiā reuocat: ⁊ sub noīe Ninive gentib⁹ salutē nunciat. Micheas demoraſthi coheres xp̄i vastationē annunciat filię la tronis: ⁊ obsidionē ponit ꝟ eam: q̄ maxillā pcusserit iudicē isrl̄.

q̄ttuoꝝ scelera damasci ⁊ gaze ty ri et idumeę ⁊ filiozū Ammon et Moab: ⁊ i septimo ⁊ octauo gra du Jude ⁊ Jsrael. Hic loquit⁹ ad vaccas pingues: q̄ sūt in Sama rię monte: ⁊ ruinā domū maio rem minozēq; testatur. Ipse cer/
nit fictozē locustę: et stantē dñm super murū litū vel adamantinū et vncinū pomozum attrahentē supplicia peccatoribus: et famem in terra: non famē panis: nec si/
tim aquę: sed audiendi verbum dei. Abdias qui interpretat⁹ ser/
uus dñi pertonat cōtra Edom: et sanguineū terrenumq; fratrē: fratris q̄ Jacob semp emulū ha sta percutit spiritali. Jonas pul cherrima colūba naufragio suo passionē dñi ꝓfigurans: mundū ad penitētiā reuocat: ⁊ sub noīe Ninive gentib⁹ salutē nunciat. Micheas demoraſthi coheres xp̄i vastationē annunciat filię la tronis: ⁊ obsidionē ponit ꝟ eam: q̄ maxillā pcusserit iudicē isrl̄.

ctoz locuste dicitur dom⁹ cuius iussu multitudo locustarū cooperuit terram, pmissionis in principio germinantiū sero tini imbris: id est in primo vere quando omnia vigere incipi unt. Secundum interlinearem dr fictoz. i. creator assyrioz qui ꝑ locustā signant: vel fm q̄ plenī⁹ dr in glo. marginali. Sicut locuste si in ꝓncipio serotini im brīs veniunt q̄ cuncta virent et oīs ager parturit: cuncta fere consumūt: sic Sennacherib aduentens dum flo reret regnum decem tribuū: cūcta va stauit et captiuauit. e ¶ Et stantem dominum super murum litum. Hec ē lra Hiero. f ¶ Del adamātinū. Hec ē littera septuaginta. Mur⁹ litus id ē supindut⁹. Et dr a lino. lis. ini. linire. litū. litu: qđ est superinducere: ꝑ mu rū figurat⁹ diuina protectio: per lini/
tionem q̄ pulchriozem et fortioꝛē red/
dit murū ꝓfiguratę virtutū pulchri/
tudo. Per adamantem q̄ non dissol/
uit⁹ niſi sanguine hircino: notat⁹ perse uerātia in bono: vel ineparabilitas a deo. Ro. viij. Quis nos separabit. tt. Et omnia ista comminat dñs inferre iudeis ꝓpter pctā sua. Et vncinū po/
moꝝ attrahētē supplicia peccatorib⁹: per vncinū intelligit⁹ vicinū temp⁹ ca ptiuitatis. Sic enim vncino trahūtur rami arboꝝ ad carpēda poma: ita ꝓ ximare facit temp⁹ captiuitat⁹. g ¶ Et famē i terra tt. Isti⁹ intelligit⁹ de sub tractione v̄bi diuini q̄ post resurrecti onem dñi missa ē i iudeos: sic innuit⁹ in interliniari. h ¶ Abdias q̄ inter pretatur seruꝰ domini tt. Vide prolo gū in Abdia: qm̄ incipit: Abdias patri archa tt. et habebis euidentiam coꝝ q̄ hic dicūtur: sic dic Jsido. etymo. vij. Abdias seruꝰ dñi dr: sic em̄ Moyses famul⁹ dñi: et Apl's seruꝰ xp̄i: ita iste ad gentes missus videt et ꝓdicat que ꝓphetali digna sunt ministerio ꝟ ser/
vitute: inde dicitur seruus dñi: prędi/
cat aut̄ de destructione Jdumee. vñ di citur q̄ ꝑtonat contra Edom: id est terribiliter eum increpat. Quod autem subditur sanguineū terrenumq; interpretatio est nominis. Sanguineus erat: qz fraternum sanguinem sitiebat. Terrenus: qa circa terrena erat occupatus. vnde Heñ. xxv. Fact⁹ est Esau vir gnar⁹ ve nandi ⁊ bō agricola. i ¶ Fratr' q̄z Jacob semp emulū. i. iui dū. Heñ. xxvij. Venient dies luct⁹ p̄ris mei: ⁊ occidā Jacob fratrē meū. Hastā spiritalē appellat ꝓphetica increpationē. Scōm Hiero. iste Abdias specialiter dr seruꝰ: qz absc̄ odit⁹ pa uit cētū ꝓphetas: q̄nq̄genos ⁊ q̄nq̄genos i spelunc' cū iter/
ficeret Jezabel, ꝓphetas dñi. iij. Reg. xviij. k ¶ Jonas colū. Jsido. dic i. vij. etym. Jonas interꝑtat colūba siue dolēs. Colū ba ꝑ gemitu qñ in ventre ceti triduo fuit: Dolens aūt ꝓp̄ tristiciā quā habuit de salute niniuitaꝝ: vl̄ ꝓp̄ hederā iubi to arescētem: cui⁹ vmbraculo tegebat ꝟ solis ardoꝛ. Scōm Remigiū Jona ⁊ Jonas varias hūt interꝑtationes. De nau fragio Jone habet. in. j. ca. Qualiſ mundū ad penitentiam reuocat habet: iij. ca. l ¶ Micheas demoraſthi tt. Mora/
sthi sicut ait Hieronym⁹ nō grādis vicul⁹ ē iuxta Eleucheo polim vbē Palestine. Et interꝑtatur heres. Micheas iter ꝑtatur humilitas: pulchre aūt humilitas q̄ int Virtutes p̄ci pua ē de spe hereditat⁹ dei nascitur. m ¶ Coheres xp̄i. Ro. viij. Heredes quidē dei: coheredes aūt xp̄i. Alludit interꝑ tationi ꝓdicte fm Remigiū. Micheas interꝑtatur q̄s ē ille: vel q̄s ē in loco ꝟ. Est aūt ꝓphetia ei⁹ ꝟ Samariā ⁊ Hierlm sicut patet in ꝓncipio: sicut ait Jsido. etymo. xiiij. Samaria regio Palestine: q̄ a quodā oppido nomē accepit: qđ voca batur Samaria ciuitas quondā regalis in Jsrael. n ¶ Da/
stationem annunciat filie latronis. i. Hierlm filie diaboli ad predandum: supple accincti: vñ vocat latronis filiā: nō suā v. c. o ¶ Et obsidionē ponit ꝟ eā: eo q̄ pcusserit maxillā iudi cē israel. v. ca. vbi dic glo. Cōtumelia fuit trinitat' qñ fauēti bus iudeis Romani pcusserunt caput iudicē Jsrael: vidēdo ꝓphetiza nobis xp̄e: Quis ē iste q̄ te pcussit? Matth. xxvj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel qñ vñ de ministris p̄cussit eum in maxilla. dicens: Sic re
spōdes pōtifici? Joh. xviij. a ¶ Naum tē. Naum interp̄ta
tur ꝓsolator. Dicitur aūt ꝓsolator orbis: q̄ decē tribub⁹ iā ca
ptiuat: ⁊ duab⁹ iā ab Assyrio guiter afflict⁹: destructionē ip
sor Assyriorū p Chaldeos futurā nunciauit. b ¶ Increpat
ciuitatem. tē. Nineuen. iij. ca. De ciui
tas sanguinū tē. c ¶ Ecce sup mō.
glosa legatur. ij. Paral. xxxij. q̄ Sen
nacherib obsidēte Hierlm p̄mo mēse
nō potuit pasca fieri sed ceso exercitu
⁊ annūciata morte Sennacherib secū
do mēse pasca celebratū ē. Inde ait:
o Juda ne sis sollicitus: occiso hoste
tuo in tēplo dei sui: ecce venit tibi nū
ci⁹ transcurrēs mōtes et colles: et q̄si
de speluca vel specula annuntias tibi
p̄ morte Sennacherib liberatā vbē.
Celebra g̃ festiuitates tuas q̄. Cete
ra plana sunt. Scōm Jsido. ōr ꝓsola
tor vbis: vt ait in. vij. ety. Naum ger
mē sine ꝓsolator: increpat cū ciuitatē
sanguinū: ⁊ post euersionē illi⁹ ꝓsola
tur sion dicēs: Ecce sup mōtes, q̄.
d ¶ Abachuc luctator for. tē. Quare
dicatur luctator: fort̄ patz p̄ vba Hie
rony. q̄ dicit sup Abdiam: Abachuc
interp̄tatur amplexans: q̄ vl ex eo q̄
amabilis fuerit dñi vocatur amplexa
tio: vl quia in certamē cū deo ingredi
tur: amplexant̄. i. luctant̄ fortitur vo
cabulū. e ¶ Stat sup custodiā suam.
Hoc sumitur de Abachuc. ij. vbi scri
bitur: Sup custodiā meaz stabo. glo
sa. i. omni diligētia custodiā cor meū.
f ¶ Et figit gradū sup munitionē. id ē
stabilitat animū sup xp̄m. Totū sumi
tur de. ij. ca. Que aūt sequūtur: sumū
tur de. iij. ca. g ¶ Operuit celos glia
ei⁹ ⁊ laudis ei⁹ plena ē terra. glosa. in
aduētu xp̄i repleta sunt omnia gloria
Ūñ Luce. ij. Hlia in altissimis deo: et
in terra pax hominib⁹ bone voluntā
tis. Et Col. j. Pacificās q̄ in celo ⁊ q̄
in terra. h ¶ Splēdor ei⁹ ut lux erit.
qz q̄si sol iust̄ radiauit. Cornua. i. tro
phea cruc̄. Jn manib⁹ ei⁹. Vel man⁹
eius fixe in cornib⁹ crucis: vt fiat hy
pallage. i. uersio casuum ⁊ ꝓstructio
nis. i ¶ Ibi abscondita ē fortitudo eius. Exi
naniuit cū se vsq̄ ad mortē. Phil. ij.
k ¶ Sophonias specula. tē. Sopho
nias ꝑm Hieronymū interp̄tatur spe
cula vl archanū dñi: ⁊ vtrūq̄ ꝓphete
conuenit. Dicitur cū Ezech. iij. Fili
hominis speculatorem dedi te domui
israel: et audies de ore meo verbum
et annunciabis eis ex me; ꝓpheta de
euersione Hierlm: ⁊ de captiuitate Jude ⁊ beniamin per Na
buchodonosor q̄ captiuitas interfecto Josia rege visa ē in ce
spite. l ¶ Audit clamorē tē. Que sequuntur sumpta sunt de
j. ca. Sophonie. Porta aūt piscium appellatur: q̄ ducit ad ꝓspo
lim ⁊ Joppen: ⁊ vicinior ē mari. m ¶ A secūa. significat po
tam secūi muri in eodē climate. n ¶ A collib⁹. de mōte sion et
excelsiore parte vbis q̄ ab hostib⁹ occupata facilior descēsus
erit ad ꝑna. Vallē aūt Syloe cōparat pile. i. vasi in quo tun
dunt frumēta: qz de porta piscium: ⁊ de secūa ⁊ de collibus ꝑcu
ciens exercit⁹ contundet inferiora loca. o ¶ Chanaan vocat
populum iudeorum. vñ Dañ. xiij. Semē Chanaan ⁊ non Ju
da. p ¶ Impsi sunt ⁊ t. quia pibunt: quia tantas habēt diui
tias: vt eis putant se indutos ⁊ septos. Mystice p portam pi
scium designatur curiositas humana. per secām: carnis ꝓcupi
scētia. per colles: superbia. p pilam: Hierusalē: q̄ erat euertēda
propter omnia ista. q ¶ Aggeus festinus tē. Ad cuidētiam
istoꝝ nota: q̄ sicut scribitur in. ij. Paral. vltimo. Nabucho
donosor rex Chaldeorū propt̄ piurium Sedechie reg̃ Jude
qui ab ipso recesserat ipsum Sedechiam cum pp̄lo suo in Ba
byloniam duxit captiuū incenso tēplo ⁊ destructa Hierusalē.
Mortuo aūt Nabuchodonosor: ⁊ Balthasar filio eius inter
fecto: sicut scribitur Dañ. v. Dari⁹ medus successit in regnū
Chaldeorum: quo mortuo successit Cyr⁹ rex ꝑsarum: q̄ in pri
mo anno regni sui remisit in Hierusalē circiter quinquagin
ta milia iudeorum: quibus prefecit Zorobabel: et Jesum fi
lium Josedech: ⁊ p̄cepit vt edificarēt tēplum dñi. Illi autez
extructo altari fundamēta tēpli iece
runt. j. Esdre. iij. Sz interea mortuo
Cyro artaxerxes qui dictus ē Cam
byses illi succedēs mandauit gētib⁹
q̄ erant in Hierusalē ne tēplum reedi
ficari pmitterent. j. Esdre. iiij. v. re
mansit itaqz opus imp̄fectum vsq̄ ad
annū scōm Darij filij Hytaspis. Hoc
anno Aggeus ⁊ Zacharias prophe
te non timētes regis edictum nec ini
micitias circumadiacētium populoꝝ
horrati sunt Zorobabel ⁊ populū su
um qui cum eo erat: vt edificarēt tem
plum: quia iaz tps erat: q̄ Hieremias
prophetauerat tēplum esse reedifican
dum: sed post septuaginta annos ca
ptiuitat̄: Hiere. vicesimonono. Pro
phetat autē Aggeus populi reuersi
onem: tēpli reedificationē ciuitat̄ re
nouationē: obseruantiaz sacerdotalē
⁊ exteriorum regnorum subuersionez
⁊ propter ista dicitur festiuus ⁊ letus
iuxta nois interpretationē. r ¶ Qui
seminauit i lachrymis vt i gaudio me
teret: sumptum ē de ps. Destructū tē
plum edificat. j. ca. s ¶ Deūq̄ patrē
inducit loquētē. ij. ca. vbi ait: t Ad
huc aūt vnū modicūq̄ tē. Interline
aris: tpe passionis sol obscuratus est
Jtē glosa marginalis: qñ dedi primū
testamentum in Syna moui celum ⁊
terrā et mare rubrum et desertum: vt
vobiscum ponerē testamētum. Hunc
aūt pollicetor q̄ adhuc semel mouebo
celum ⁊ terram: vt illis commot⁹ mo
ueantur omēs gentes scz ꝑ ie ptātes
splendorē dñi sustinere nō valentes.
v ¶ Et veniet desideratus cunct̄ gē
tibus. id ē saluator. x ¶ Zacharias
memor dñi fui tē. Sicut ait Hieron y.
Aggeus ⁊ Zacharias in secundo an
no Darij regis medorum prophetaue
runt. Aggeus autem cacharte prepo
nitur: quia duobus mensibus precel
sit: sicut patz in textu vtriusq̄. Aggeus
enim incipit prophetare in sexto men
se. Zacharias autem in octauo: quia
autem Zacharias dicitur memor dñi
exponit Jsido. dicens in. vij. etymol.
Zacharias interpretatur memoria dñi
Septuagesimo enim anno desolatio
nis templi completo: Zacharia prędi
cante memoratus est dominus populi sui: iubenteqz dño re
uersus est populus et reedificata est vbs et templum. Jtez
i Esdre. v. legitur qualiter prophetauerunt Aggeus et Za
charias adiuuantes popolum ad reedificandum templum.
y ¶ Multiplex in ꝓphetia. qz pphetat de reditu ppli: ⁊ reedi
ficatione templi: sicut patet in primo et secundo: et de multis
alijs. z ¶ Cernit hierusalem tē propter squalorem captiui
tatis: et sicut legitur de Jesu filio Josedech: vel legitur de
Jesu christo carne simili peccatrici induto: Phil. ij. In simili
tudinem hominum factus est: et habitu inuentus vt homo:
Ro. viij. Deꝰ filiū suū mittēs i similitudinē carnis peccati tē
Jsta vest̄ sordida apparuit in passione sic ipse testatur: Esa.
lxij. Aspsus ē sanguis eoꝝ sup vestimēta mea: ⁊ omnia ido
menta mea inq̄nau. a ¶ Et lapidē oculoꝝ septē. i. iesum q̄
diciturlapis de mōte abscisus. Dañ. ij. Pro roboze quo om
nia ꝓterit. Jtez Matth. xxj. dr lapis ꝓtereus inimicos. Jtez
dicit̄ lapis angular̄ ꝓiungens duos parietes in vnū. Eph.
ij. Sup quē lapidē septē vl octo sunt oculi: de q̄bus dr Esa. xj
Requiescet sup eū spūs dñi: spūs sapiētie ⁊ intellect⁹: spūs cō
silij ⁊ fortitudinis: spūs sciētie ⁊ pietat̄: ⁊ repleuit eū spūs ti
moris dñi. b ¶ Candelabrum tē. Candelabrū ecclesia au
rea propter

a Mauz consolator orbis increpat
b ciuitatem sanguinū et post euer
c sionem illius loquitur: Ecce sup
montes pedes euangelizantꝭ et
d annunciantꝭ pacem. Abachuc lu
e ctator fortis ⁊ rigidus stat super
f custodiam suam: et figit gradum
super munitionē: vt christum in
g cruce contempletur: ⁊ dicat: ope
ruit celos gloria ei⁹: et laudis ei⁹
h plena est terra: splendor eius vt
lux erit: cornua in manibus eius
i ibi abscondita est fortitudo eius
k Sophonias speculator et archa
l norum dei cōditor: audit clamo
rem a porta piscium: ⁊ eiulatum
m a secunda: et contritionem a col
n libus: Jndicit quoqz vllulatum
habitatorib⁹ pile: quia conticuit
o omnis populus chanaan: disper
p si sunt vniuersi: qui inuoluti erāt
q argento. Aggeus festinus et let⁹
qui seminauit in lachrymis vt in r
gaudio meteret: destructum tem
plum edificat: deumqz patrez in
s ducit loquētē: † Adhuc vnū mo
dicumqz ⁊ ego commouebo celū
et terram et mare et aridā: et mo
uebo omnes gētes: et veniet de
t sideratus cunctꝭ gentib⁹. Zacha
u rias memor dñi sui multiplex in
x prophetia: Hierusalem vestibus
y sordidis indutā: et lapidem ocu
z lorum septez candelabrumqz au
a reum cum totidez lucernis quot
b oculis: duas quoqz oliuas a sini
strꝭ lampadis cernit et a dextris:
a vt post eās rufos: nigros: vari
b os: et albos et dissipatas quadri
gas ex ephraim et equuz de Hie
c rusalem: pauperem regem vatici
netur: ⁊ prędicet sedentē sup pul
d lum filium asine subiugalis. Ada
lachias apte ⁊ in fine oim ꝓphe
tarum de abiectione israel et vo
e catione gentium: nō est mihi ait
voluntas in vobis dic̄ dñs exer
f cituum: ⁊ munus non suscipiam
g de manu vestra. Ab ortu enim so
lis vsq̄ ad occasum magnum est
nomen meum in gentibus: et in
h omni loco sacrificatur et offertur
i k nomini meo oblatio mūda. Esai
am: Hieremiam: Ezechielē: ⁊ Da
nielem q̄s potest vel itelligere vl
exponere? Quorum primus nō
l ꝓphetiam videtur mihi texere
sed euangelium. Secundus vir
m gam nuceam et ollam succensam
n a facie aq̄lonis: ⁊ pardū spoliatū
o suis coloribus: et quadruplex di
p uersis metris nectit alphabetuz.

Psa. 77.
Ibidē. 19.
Ibidē. 32.

Aggei. 2. b

Ibi. no.
Ibi. 106

rea ꝓpter spiritalem intelligentiā scripturaꝝ. Lampas xp̄s.
Esa. lxij. Salnator ei⁹ vt lāpas accendatur: q̄ in ecclia fulget.
Septem lucerne ⁊ septez infusoria eaꝝ gr̄ie spūsancti p quas
oleum misericordie dei suscipit ecclia. Due olive Moyses et
Helias. i. lex ⁊ ꝓphete q̄ ō xp̄i passiōe ꝑdicabāt: vl olive euā
gelii q̄b a dextris: ⁊ lex q̄ a sinistris.
n ¶ Et post eās. Juxta glo. Per eās
rufos designātur Babylonij crudeli
tate terribiles. p nigros: qz sic ozdina
tur text⁹ p se mortem indeoꝝ xp̄o nū
cio preferentes. p albos: macedones
sub quorum rege Antiocho Macha
beorum victoriā legim⁹. p varios ro
manorum reges: quoꝝ alij fuerūt cle
mentes in iudeos: vt. C. cesar. alij p
secutores vt Vespasian⁹. Quidaz di
cūt q̄ttuor q̄drigas: q̄ttuor euāgelia:
equos: apl̄os: quoruz alij rufi marty
rio: alij obscuri ⁊ nigri. pfunditate et
cognitione mysterij: alij albi gr̄ia x̄gi
nali: alij varij ⁊ fortes gr̄iam curatio
num ⁊ diuersaꝝ x̄rutū būtes. b ¶ Et
dissipatas q̄drigas ex Ephraim. No
stra lra ē: dispgā quadrigā ex ephra
im: qđ exponit Hiero. in originali di
cens: Nō erūt ꝓlia omnib⁹ xp̄i aduē
tu et natiuitate pacat̄. Porro ꝑm al
tiorem intelligentiā ad beresim mul
titudinem refertur: q̄ interp̄tatur car
pophozia. i. vbertas ⁊ frugum abun
dantia. ps. Filij ephraim intendētes
et mittentes ar. cō. s. in. d. b ¶ Et alibi:
Ibi in currib⁹: ⁊ bi in eās: iz equ⁹ eoꝝ
dispditur de Hierlm: de quo ps. Fal
lax equ⁹ ad salutem. c ¶ Pauperez
regem. tē. Hāc ꝓphetiam euāgeliste
dicunt esse cōpletam qñ dñs ingressus
est Hierlm sedens sup asinū ⁊ pullu
asine. Matth. xxj. Mar. xj. Luc. xix.
Joh. xij. De ista asina dr i hist̄oriis q̄
cōmunis erat pauperibus q̄. ꝓpria iu
menta nō habebāt. Cūq̄ aliās ea op
atus fuerat pabulū dabat ei: ⁊ pullo
qui pariē ad opa cōmunia nutriebaē
et ob ei⁹ ita cōmune obsequiū quidaz
eam dictā putāt subiugalez: q̄si omni
ligo ⁊ dominio expositā: iz grecū no
men est: asina cū latine: grece subiu
galis dr. d ¶ Malachias ap. tē. totū ist̄ scribit̄ i. j. ca. Jsido.
in. vij. etymol. dicit q̄ Malachias interp̄tatur angel⁹ dñi: id
est nunci⁹: q̄quid cū loq̄batur: q̄si a dño essent mandata cre
debatur: ⁊ inde ei⁹ nomen septuaginta interp̄tes trāstulerūt
dicentes: Assumptio x̄bi dñi sup israel in manu angeli eius.
e ¶ Non est mihi volūtas in vobis, q̄ imundi offert̄. f ¶ Et
munus nō suscipiā, sanguinem bircoꝝ aut tauroꝝ: iz thymia
ma orationū. g ¶ Ab ortu cū solis. Nō in vna iudea vel hie
rusalem. vñ. Joh. xvij. Dixi saluator: Pat̄ manifestaui nomē
tuum omnibus quos dedisti mihi. h ¶ Et offertur. in cerimo
nijs xp̄ianorum. i ¶ Oblatio mēa. p B increpat sacerdotes iu
deorum: q̄ offerūt nō idonea ad imolandū: vt sciāt carnalib⁹
victimis spūales victimas succedere. k ¶ Esaiā Hieremiā.
Hieronymus exponit seipm dicens in. plogo sup Esaiā. Ita
enim vniuersa xp̄i ecclieqz mysteria ad aliq̄d ꝓfecut̄ ē: vt nō
putes eū de futuro vaticinari: iz de preteritis hist̄oriā texere.
Texo. is texui texere. textū textu. dr telaz facere: coopire: or
dinare: ꝓstruere. vñ b text⁹. tus. mi. liber ꝓtinens tractatū si
ne lre expositione. l ¶ Scōs vero virgā nuceam. Nota q̄. j.
Hieremie nr̄a lra ē: virgā vigilātem ego video. Et hāc habet
Aquila Symach⁹ ⁊ Hieronym⁹. Septuaginta aūt dicūt: ba
culum nuceū. Theodos⁹ vero virgā amygdalinā. Et omnia
ista cōpetunt xp̄o qui dr x̄ga in correctione malorū. Rumeri
xxiij. Cōsurget x̄ga in Jsrael ⁊ pcutiet duces Moab. Bacu
lus dr in sustentatione bonoꝝ actinoꝝ. ps. Virga tua ⁊ bacu
lus tu⁹ ipa me ꝺsolata sunt. Virga dicitur in custoditione cō
templatiuorum. ps. Ecce nō dormitabit neqz dormiet. Amyg
dalus dicitur in sanatione spiritualium infirmitatuz. ps. Mi
sit verbum et sanauit eos. Nux quia pascit: dicitur in refectio
ne pfectorum. Matth. xj. Venite ad me omnes qui laboratis
et onerati
et onerati estis: et ego reficiam vos. m Et ollā succensam.
Per ollam succensam intelligitur rex Babylonie: qui bñ dr
olla succensa propter ambitionem: sicut patet in ꝓncipio Ju
dicum. vel quia ex toto iudeos in nihilum coxit. vñ Hiere. j.
Prim⁹ comedit eum rex assur: sed iste nouissim⁹ Nabucho
donosor exossauit eum. Aquila dr q̄si
aquas ligans: ventus gelidus et sic
cus: per quem signatur diabolus: a
cuius facie olla succenditur: cuz per
uerse sugestiones insufflantur. Esaie
liij. Ego creaui fabrum sufflantem in
igne ꝓtinas. tē. n ¶ Et pardum spo
liatum. Hiere. xiij. ē nr̄a lra. Si muta
re pōt ethiops pellez suā aut pardus
varietates suas: et vos poteritis bñ
facere cum didiceritis malum. q. d. si
cut ab ethiope nō pōt separari nigre
do: nec colorum varietas a pardo: ita
vos estis inseparabiliter obstinati in
malo. Unde Sap̄. xij. Nequā ē natio
eorum ⁊ naturalis malicia eorum. scz
studio: non natura. Pardus bestia ē
velocissima et preceps ad sanguinem
et ē variorum colorū: p quod notatur
in iudeis diuersitas vitioꝝ. o ¶ Et
q̄druplex. Jn threnis q̄druplici plan
git scz alphabeto propter destructio
nem Hierusalem quam futuram p̄di
cauit: p̄sentem vidit: preteritam de
plorauit. Singuli autem versus lamē
tationum ꝑm ordinez hebraicaꝝ litte
rarum i idiomate sumunt initiū. Ver
bi gr̄ia: p̄mus xp̄us incipit ab alcph:
secūs a beth: et sic de alijs vsq̄ ad fi
nem alphabeti. Et postea repetitur al
phabetū: et quater in ꝓncipijs x̄suz
ordinatur. Jn tertia autem repetitiōe
singula elementa triplicit repetūtur.
Recto. tis. nexi. vl nexui. nectere plu
ra signat: que habentur per hunc ver
sum: Recto dat inserere: coniungere:
siue ligare. Ante to. c. veniens i xi. to
mutat et in xum. Datoꝝ xui pecto pa
riter xi sic quoqz necto. p ¶ Diuersis
metris. Unde Hiero. in quadam epla
ad Marcellam: q̄ incipit: Audiuster
ti? tē. sic ait: Habes i lamentationib⁹
Hieremie q̄ttuor alphabeta: ex q̄bus
duo prima quasi sapphico metro scripta sunt: quia tres versi
culos qui sibi nexi sunt et ab vna tantum littera incipiūt be
roicum comā concludit. Tertium alphabetum trimetrū scri
ptum est trinis litteris: sed eisdez trini x̄sus incipiūt. Quar
tum alphabetum simile est primo et secundo: ita dicit Jsido.
in. vj. etymol. sed aliquantulū lucidi⁹ dicens: q̄ duo p̄ma al
phabeta: quasi sapphico metro scripta sunt: quia versiculi q̄
sibi inuicem nexi sunt ab vna tantum littera incipiunt: quos
heroicum coma concludit. Intellige sic: Sapphicū metrum
dicitur cui⁹ inuentrix Sappho fuit: quale est illud: Ut q̄nt
laxis resonare fibris: ecce vn⁹ versus. Mira gestoꝝ famli tu
oruz: ecce scōs. Solue polluti labij reatū: ecce terti⁹ versus.
Et post tres x̄sus sequet̄ coma heroicū. i. clausula x̄sus he
roici: siue versus exametri: q̄ herōū. i. virorū fortiū facta de
scribuntur: cum dicitur: Sancte Johannes: Jste hymn⁹ dr
metrum sapphicum: pentametruz dactylicum. Sappbicū: qz
Sappho puella huiusmodi metrū inuenit. Pentametrū: qz
quilibet versus metric⁹ quinqz habet pedes: p̄mo trocheū:
secundo spondeum: tertio dactylum: quarto trocheū: quīto
similiter trocheum. Dactylum dr a pede predomināte in isto
metro in tertio pede: vbi vult semper habere dactylum: nam
in secundo pede et in quinto indifferenter potest recipe tro
cheum vel spondeum. Et subdit Jsido. tertium alphabetum
trimetro scriptum est: ⁊ trinis litteris trini versus incipiunt.
Concorda litteram Jsido. cum littera Hiero. que. s. posita ē:
⁊ gratia exempli accipiamus illa verba Boetij de consolatio
ne in secundo libro: vbi loquitur de mutabilitate fortune.
Hec cum superba verterit vices dextra: et estuant̄ more fer
tur Euripim: dudum tremendos seua proterit reges: humi
lemqz victi subleuat fallax vultū. tē. Hoc metrū est trimetrū

Universidad de Deusto Biblioteca

iambicū continuū: q; ꝫstat ex sex iambis: vel trib⁹ iambis et alijs pedib⁹. Hec cū spōde⁹ supiāb⁹: ba ver. spōde⁹ terit: iāb⁹: vices: iāb⁹ dextra spōdeus. hec cū sup: ecce metrū ex spōdeo ⁊ iābo: ba⁊ terit: ecce aliud metrū ex spōdeo ⁊ iābo: vices dex tra: ecce tertiū metrū ex iambo ⁊ spōdeo. Silr potes videre p sequentes versus. Iambicum dicitur metrum a pede prędomināte scilicz a iambo: q̄ semp habet poni in secdo loco. Itē panastici⁹ dr ab inuētore. Itez nota q̄ dimetrū vl trimetrū: vl tertra metrum in metris iambicl': trochaicis ⁊ anapestl' p duplices pedes computare debes: in reliqs vero p simplices

a ¶ Tertl'. ⁊c. Hoc ē ꝫ nouellos magistros. Sz de senectute ment̄ dr Sapi. iiij. Seneca venerabilis est nō diuturna neq; anno⁊ numero cōputata. Cani sunt sensus hominis: et etas senectutis vita imaculata. b ¶ Pricipia. cū dicit: ple ponit ꝑ singlari. In primo capitlo agit de euangelist̄. valde obscure: ab. xj. vsq; ad finem agit de templo: ita q̄ vix pōt eū aliqs intelligere: ita dicit Hiero. sup Eçech. Eçechielis difficultatez hebraeo⁊ mōstrat traditio. nisi eīs qs apud hebraeos sacerdotalis ministerij eratem. i. trigīta annos iplecrit: nec pncipia geneseos: nec cātica cantico⁊: nec exodiū Eçechielis: nec finem legere pmittit: vt ad plenā scientiā ⁊ mysticos ītelligetus plenū humane nature tps accedat. c ¶ Quart⁹ no q̄ ⁊ extre. ⁊c. Magna cōmēdatio ē q̄ dr tē po⁊ cansci⁹. ix. ca. vbi agit de hebdomadib⁹: vbi scribit i glosa in pncipio Danielis. Sciendū nullū ꝓphetam tā apte scripsisse de xpo sicut iste scripsit ⁊ specialit in. ix. ca. Nā ⁊ tps no tauit aduent⁹ et reges p ordinē: et annos enumerat et manifesta signa. vñ b dr toti⁹ mōi philohistorie⁹. i. amator historia⁊: a philos qđ est amo⁊ et historia: a. vij. ca. vsq; ad. xiij. exclusiue. Et p b q̄ tā diligent̄ scribebat. s. determīādo tps regest regna: veritat̄ historia⁊ ꝓbatur amator. Est aūt historia narratio rei gest̄: p quā ea q̄ in preterito facta sunt dinoscunt̄: et dicitur ab historin grece: qđ ē videre vl cognoscere. Apud veteres esti nemo scribebat historiā: nisi is qui interfuisset: et ea que scribēda essent vidisset. ꝓphete aūt ꝓpter ꝓphetie certitudinem q̄q; de futur̄ tan q̄; de preterit̄ loquebant̄. d ¶ Lapidem pcisum de mōte. Dañ. ij. Et exponit de xpo: q̄ dr lapis precisus de mōte sine manib⁹. i. concept⁹ et nat⁹ sine humana operatione de btā virgine ceter̄. preemīēte q̄ subuertit omīa regna diaboli: de istis ītuor magnis ꝓphetis dicit Isido. in vij. etymol. Esaias interptatur saluator mdi. Saluatorē enim vniuersarum gentiū: eiusdem sacramēta ampli⁹ q̄; ceteri predicat. Hieremias excelsus dñs ꝑ eo q̄ dictū est ei: Cōstitui te super gētes et regna. Hiere. j. c. Eçechiel fortitudo dei sm Remigium. Cōfortauit me de⁹. vñ Eçech. iij. Man⁹ dñi erat mecum confortās me. Daniel iudiciū dei: siue q̄ in presbyterorū iudicio sententiā diuine examinationis exhibuit: siue q̄ visiones et somnia sagaci mēte discernēs apuit. e ¶ Dauid Simonides nr̄: Pindar⁹ ⁊c. Sic ait Isido. in. vij. ety. Dauid interpretatur manu fort̄: q̄ vtiq; fortissim⁹ in plus fuit ipe: et desiderabilis in stirpe. s. sua de q̄ dixerat Agge⁹ ꝓpheta: Veni et desiderat⁹ cunct̄ gentib⁹. q̄ vero Dauid lyrico metro psalterium hebraice scripsit teste Aratore q̄ ait: Psalteriū lyrici composuere pedes. ideo b quinq; poeta⁊ lyrico⁊ nominibus appellatur. dr ēt lyric⁹ q̄ lyrica scribit. lyrica aūt a lyra: dicūtur carmina q̄ lyra cantant̄: sic sunt carmina Horacij. Itē a lyrin q̄; ē varietas vl diuersitas dicunt̄ lyrica: q̄ otinēt carminum diuersitatē ⁊ varietatē: sic patz in odis Horacij. dr ḡ Dauid simonides nr̄ qui. s. lyrice scripsit apud hebraeos: sic Simonides apud grecos: de quo dic Isido. in. j. etymol. Simonida metra Simonides poeta lyric⁹ cōposuit. Itē i eodē: Threnos primus versu Hieremias cōposuit: post hūc apud grecos Simonides poeta lyric⁹. Itē Hieronym⁹ in epla ad Nepotianū ꝓbytes: Ad poetas venio: Homer: Hesiodū Simonidē ⁊c. Quidā dicūt Symphonides qđ in veritate nihil ē. Item Dauid Pindar⁹. iste Pindar⁹ grec⁹ fuit ꝺ quo legit in. vj. libro Valerij max imi: et primo ꝓlogo sup Job. Itē Dauid nr̄ Alcheus: de quo dic Horati⁹ in vltima epla: vbi loquit de poet̄ qui mutuo se laudabāt: Dicēdo Alcheus pūcto illi⁹ ille meo quis. Quis mihi Callimach⁹ ⁊c. q. d. Discedo alcheus: id ē Alcheo in laude comparat⁹: pūcto. i. iudicio illi⁹ laudator̄. et ille laudator quis discedit meo iudicio: id ē quis discedit a me nisi Callimach⁹ qui fuit famosus poeta. Itē Dauid Flaccus nr̄ qui lyrice scripsit vt Flacc⁹. i. Horatij de quo dic Iuuenalis: Ome vafer virū rideri Flacc⁹ amico: Tangit: ⁊ admissus int̄ pcordia ludit. Vafer ra. rū. dr callid⁹: q̄si varia ferens qui. s. variꝫ loquit modis. Item Dauid Camillus nr̄ ⁊ Seren⁹. expone vt ꝫ. de alijs. Camill⁹ fuit Veronensis. Vñ Ouidius in de fine titulo in fine. Mātua Virgilio gaudet Verona Catullo. Peligne gent̄ glia dicor ego. Seren⁹ forte a serenitate animi dict⁹ est: q⁊ seren⁹ erat. i. clar⁹ hilar⁹ et trāquill⁹: sic Haso dr a magnitudine nasi. Et Ouidi⁹ q̄si ouū diuidēs. Dauid inquā nr̄ cui⁹. s. psalmis vtimur: xpm lyra psonat. i. laudat in carmine lyrico. Vel lyra ad lram: quam tangēdo decātabat psalmos suos. Vñ. ij. Reg. vj. dr q̄ Dauid pcutiebat in organis armigatis. Itē. j. Paral. xv. dixit Dauid pncipib⁹ leuitaꝫ: vt ꝓstituerent de fratribus suis cātores in organis musicorum: nablis videliz et lyr̄ et cymbalis. Lyra dr a lyrin. i. varietas vel diuersitas: eo q̄ diuersitatē vocū faciat. Et in decachordo psalterio ex

b Tertius pncipia et finem tantū habet obscuritatib⁹ inuoluta: vt apud hebraeos ipe partes cū exordio geneseos ante annos trigita non legantur. Quartus vero q̄ ⁊ extremus inter ītuor ꝓphetas: temporum conscius: et toti⁹ mūdi philohistoricus lapidem pręcisum de monte sine manibus: et regna omnia subuertentē: claro sermone pronunciat. Dauid simonides noster: Pindar⁹ et Alcheus: Flaccus quoq; Catullus atq; Serenus: christum lyra personat: ⁊ in decachordo psalterio ab inferi excitat resurgentē. Sa

c d e f g

cit ab inferi resurgentē. i. excitādū pdicat. ps. Ego dormi et soporatus sum et exurrexi. Itē alibi: Non derelinquas animam meam in inferno ⁊c. Item alibi: Eruisti animam meam ex inferno inferiori: et in multis alijs locis. Decachordū psalterium instrumentum est musicum cum decē chordis: q̄ hebrei vsi sunt: propter numerum decalogi. ps. In psalterio decachordo psallam tibi. Et dicitur a decā quod est decem et chorda. Et dicitur nablum hebraice: psalteriū grece: organū latine. Dicitur autem psalterium a psaltin grece quod est tangere latine: quia dum tangitur a superiori reddit sonus: ⁊ ab illo instrumento dr liber psalteriū: quia ad vocē illi⁹ psalterij Dauid decantabat psalmos: et hoc est quod dicitur dr q̄ cantando in decachordo psalterio excitat ⁊c. vel dicitur excitat: quia dicitur in psalmo: Exurge gloria. Et respondet filius: exurgam diluculo. Quidam putant q̄ quia Hieronym⁹ nullum adhere et antiquis historijs. Loquitur hic de Dauid per similitudinem Orphei: qui vxorē suam in talo a serpente vulneratam et mortuam et ad inferos iam deductam cum cithara est secutus: vt eam ab inferis extraheret: qui illic veniens tam dulcit̄ citharizauit: q̄ oīs dy infernales dulcedine citthare conuicti ei Euridicem reddiderunt. Unde Theodolus: Euridicen monitis qui regna tenētur Acherontis: Conditione graui issit Proserpina reddi. Et sm hoc exponit.

Ps. 3. Ibidē. 15. Ibi. 55. Ibidē. 55. Ibidē. 56.

f ¶ In decachordo psalterio. cantādo excitat: id est excitādo prefigurat christum. g ¶ Ab inferis excitat resurgentem. i. a morte: vel ab inferis post spoliationem inferni: vbi vectes ferreos confregit: vel excitat: id est excitandi desiderium demonstrat: in quo innuebat quantum redemptionem humani generis affectabat. Isidorus in. vj. etymol. sic ait: Oīs psalmi apud hebraeos metrico carmine sunt compositi. Nam more romani Flacci: et greci Pindari: nunc alij iambo currūt: nunc alchaico personant: nunc sapphico nitēt trimetro vel tetrametro pede incedentes: forte propter hoc Hieronym⁹ posuit hic Flaccum Pindarum et Alcheum. h ¶ Salomon pacificus et amabilis domini mozes corrigit: naturam docet: ecclesiā iūgit⁹ xpm: sctāq; nuptiaꝫ dulce canit epithalamiū. Sic dic Isi. i glosa i pncipio Ecclesiastes. trib⁹ nomib⁹ voca⁊ ē Salomō Primo pacific⁹: q⁊ sicut dr. iij. Reg⁹. iij. Pacē habuit in regno suo ex omni parte in circuitu. Idida. i. dilectus domini: quia sicut. ij. Regū. xij. Nathan vocauit nomen eius amabilis domino: eo q̄ dominus diligeret eum. Itez coheleth hebraice ecclesiastes grece: concionator latine: quia eī⁹ sermo non est ad vnuz: sed ad vniuersos: in qua illa tria nomina tria composuit volumina. Prouerbia in quibus docet incipientes vel paruulos. Ecclesiasten: in quo docet proficientes et maturos. Cantica canticorum: que pertinent ad perfectos: de

Aggei. 2. b

fectos: de his plenius dicetur: cum eorum speciales prologi perstringentur. In puerbijs mozes corrigit paruulo⁊: vnde crebro loquitur ibi quasi ad filium. In ecclesiaste naturā docet: id est natiuitatem que est terminus creatorum: omnia docens breuia et caduca. vnde dicit: Vanitas vanitatum ⁊c. In canticis canticorum ecclesiam iungit et christum: quia ibi docet ecclesiā vir tutibus consummatam: ⁊ veri sponsi amplexibus copulatam diligere solū deum. a ¶ Epithalamium dicitur cāticum quod cantatur super thalamū id ē sup sponsi sponsi cubiculū. Et dicitur ab epi quod est supra et thalam⁹. vñ Isido. etymo. j. Epithalamia sunt carmina nubentium que decantant a scholasticis in honore sponsi et sponse. hoc primo Salomon edidit in laudem christi et ecclesie. dicit itaq; Dulce canit epithalamiꝫ nuptiarum sanctarum: id est coniunctionis christi et ecclesie. b ¶ Hester in eccle typo populum liberat de periculo: ⁊ interfecto Aman qui interpretatur iniquitas: partes conuiuij et diem celebrē mittit in posteros. ¶ De morte Aman legitur Hester. vij. ca. Cetera que sequuntur recitantur in nono. c ¶ Paralypomenon liber. id est instrumenti veteris epitomen ⁊c. Sicut dicit Isido. in. vj. etymo. Paralypomenon grece dicitur quod nos pretermissorum vel relictorum dicere possumus: quia ea q̄ in lege vel in regum libris vel omissa vel non plene relata sunt in ista summatim ac breuiter explicantur. Et nota q̄ paralypomenon verbum grecū est idem quod pretermitto vel relinquo: et componitur a para quod ē sup. ⁊ lypo quod ē relinq̄re. Et inde paralypomenos participium passiuum preteriti temporis: cuius genitiuus pluralis ē paralypomenon: id est pretermissorum vel relictorum: sic exponit magister Matthеus Vindocinēsis in tractatu de prepositionib⁹ grecis. Scōm Hug. dicit a para qđ est preter ⁊ etypos sub: et mene qđ est defectus quasi pretermissū, supplēs defectum: quia breuiter et summatim pretermissa comprehendit. vnde etiā dicitur: d ¶ Epitomen. id est abbreuiatio veteris instrumenti: id est veteris testamenti quod dicitur instrumentum: quia instruit in doctrina fidei et morū. Nota q̄ hec epitome epitomes vel hoc epitoma atis idē est quod abbreuiatio sermonis: ab epi quod ē supra: et tomos quod est sectio vel incisio quasi prefectio vel precisio sermonis. Hic autem ponitur absolute pro abbreuiatione: quia breuiter colligit pretermissa. e ¶ Tantus. in sententiarum capacitate. Ac talis est in scripturaꝫ dilucidatione. f ¶ Ut absq; illo si quis scientiam scripturarum sibi voluerit arrogare: id est arroganter sibi attribuere. Seipsum irrideat: id est deludat et decipiat. Hic nota compositiones huius verbi rogo per hos versus. Si rogat addideris con cōgregat: e dat: in infert. De minuit: sub substituit: pro protrahit int querit: Pre superat: ab destruit: arq; uperbit. g ¶ Explicantur. id est aperiunt quasi extra plicam ponuntur. h ¶ Innumerabiles questiones. scilicz de diuersitate genealogie: vt in pncipio Matth. Cetera plana sunt. i ¶ Esdras et Neemias adiutor videlicz et consolator a domino in vno volumine artantur. Quia primus liber Esdre cum verbis Neemie vnic⁹ liber appellat. k ¶ Instaurant templum: muros extruunt ciuitatis: omnisq; illa turba populi redeuntis in patriam et descriptio sacerdotum: Leuitarum: israelis: pselytorum: ac per singulas familiass murorum ac turrium opera diuisa: aliud in cortice pferunt: aliud in medulla retinent. Nota q̄ dicit Isidorus in vij. etymo. Esdras adiutor Neemias consolator a domino.

lomon pacificus et amabilis domini: mozes corrigit: naturā docet: ecclesiam iungit et xpm: sanctarumq; nuptiaruꝫ dulce canit epithalamium. Hester in ecclesię typo populū liberat de periculo: et interfecto Aman qui interpta tur iniqnitas: partes conuiuij et diem celebrem mittit i posteros. Paralypomenon liber id est instrumenti veteris epitomen tantus ac talis ē: vt absq; illo siquis scientiam scripturarum sibi voluerit arrogare: seipsum irrideat. Per singula quippe nomina iūcturasq; verborum: ⁊ prętermisse in regum libris tanguntur historię: ⁊ innumerabiles explicantur euangelij questiones. Esdras et Neemias adiutor videlicet ⁊ cōsolator a domino in vno volumine artantur: instaurant templuz: muros extruūt ciuitat̄: omnisq; illa turba populi redeunt̄ in patriā: et descriptio sacerdotū: leuitarū: israel̄: pselytoꝫ: ac p singulas familias murorū ac turrium opera diuisa: aliud in cortice ꝑferunt: aliud i medulla retinēt. Cernis me scripturarum amore raptū excessisse modū epistole: et tamen nō implesse qđ volui. Audiuimus tantū quid nosse quid cupere debeamus: vt et nos quoq; possum⁹ dicere: † Cōcupiuit anima mea desiderare iustificatiōes tuas in oi tēpore. Letex illud scraticum impletur in nobis. Hoc tantum scio quod nescio. Tangā ⁊ nouum breuiter testamentum. Mattheus: Marcus: Lucas: et Johannes: quadriga domini: et verum cherub quod interpreta

Quodam enim prefagio futuri nomina ista sorti sunt. fuerunt enim in adiutorium et consolationē omni populo redeunti ad patriam. Nam et templum domini reedificauerunt: et murorum ac turrium opus restauraueruꝫ. Instaurant: id est reparant templum. j. Esdre. iiij. et. v. quia intermissum fuit opus. Omnisq; illa turba ⁊c. j. Esdre. j. Muros extruūt. iij. capitlo verborum Neemie vsq; ad. vij. et ibi simliter ponitur de turribus. In cortice littere. In medulla. spiritualis intelligentie. l ¶ Cernis me scripturarum amore raptum excessisse modum epistole: et tamen non implesse quod volui. Sicut dictū ē supra. illa ē pars pncipalis in qua ostendit Hieronymus difficultatem sacre scripture. Et dividitur in duas. In quarum prima ostēditur eius difficultas particulariter. In secūda generalit̄. Prima pars incipit ibi: Liber in Apocalypsi. Secūda ibi: Videlicet manifestissima ē Genesis. Ista diuidit in tres partes. In prima que vltimo expedita est ostendit veteris testamenti difficultatez p libros singulos discurrendo. In secūda que hic incipit: ostendit affectū suum ad sacram scripturam humilit̄ suam ignorantiam confitēdo. In tertia innuit difficultatem librorum noui testamenti eos breuit̄ perstringendo. ⁊ illa pars incipit ibi: Tangā et nouum testamentum ⁊c. Ista pars quam pre manibus habem⁹ subdiuidit in tres partes. in quarum prima ostēdit curtantā in epistola fecerat digressionē. cum dicit: Cernis me scripturaꝫ amore raptum ⁊c. q. d. licet tantam digressionem fecerim: nondum meo desiderio satisfeci. In secūda ostēdit digressionis huius vtilitatem. cum dicit: m ¶ Audiuimus tantum quid nosse. quantum ad intellectum. n ¶ Quid cupere debeam⁹. quantū ad effectū: et introducit auctoritatē psalmi quātum ad affectus excitationem. cum dicit: o ¶ Ut et nos quoq; possum⁹ dicere: Cōcupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Multum enim excitatur affectus † Ps. 118. in sacre scripture meditationib⁹? In tertia parte nevideatur quasi iactare se de sua scientia: humiliter se accusat de sua ignorantia. cum dicit: p ¶ Ceterum illud scraticum impletur in nobis: id est me nihil scire. Sz quomodo potuit hoc dicere Socrates vel Hieronymus: cū esset falsum. Solutio: nihil scit homo plene: dum est in via. vnde cum dicitur: hoc tantum scio quod nescio: idem est ac si dicatur: scio ꝙ nihil perfecte scio.

q ¶ Tangam et nouum breuiter testamentum. Diuisio istius partis per se patet. r ¶ Mattheus: Marcus: Lucas: et Johannes. isti quattuor. s ¶ Quadriga domini. quia per quattuor partes mundi portauerunt nomen domini.

t ¶ Et verum cherub quod interpretatur sciētie plenitudo. hic cōmendant̄ de plenitudine scientie. Et nota q̄ cherub hic impropzie accipitur singulariter cum sit tantum pluralis numeri. posset tn dici cherubim per. m. quod inuenit indeclinabile in numero singlari et forte scriptoꝫ vitio alit̄ b scribit

a Per totum corpus oculati sunt: qr declarant preterita presentia et futura. b Scintille emicant. quia alios exemplis inflammãt et illuminant. c Discurrunt fulgura. id est comminationes quibus a malo reuocant. d Pedes habent rectos: r in sublime tendentes. Pedes sunt amor dei et proximi. Recti sunt per intentionem directam in deum: in sublime tendunt per desiderium eternorum. e Terga pennata et vbiq; volantia. per terga que sunt partes posteriores corporis designantur exempla: que post se posterꝰ reliquerunt. Al per terga que onera sustentant intelligunt laboriosa opera: que propter deum fecerunt. f Pennata virtutibus. g Et vbiq; volantia. absq; personarum differentia. h Tenent se mutuo sibiq; perplexi sunt. Quia idem senserunt et idẽ dixerunt. vñ vnus per alium exponit.

i Et quasi rota in rotam voluuntur. Quia si requiris quid Matthæus de incarnatione domini sentiat: hoc nimirũ quod Marcus Lucas et Johannes. Si queras quid Johannes de incarnatiõe domini sentiat: et hoc nimirũ quod Lucas Marcus et Matthæus. Si queras quid Marcꝰ, hoc qꝫ Matthæus Lucas et Johannes. Si queras quid Lucas: hoc quod Matthæus Marcus et Johãnes: ecce rota in rota: ecce revolutio gloriosa. k Et pergunt quo cunq; eos flatus spiritussancti perduxerit. Fere omnia ista sumpta sunt de .j. ca. Ezechielis

l Paulus apostolus ad septem scribit ecclesias ꝛc. Horuꝫ opinio enellitur in glosa in principio epistolarum que dicit: Quorundam insania percutitur dicentium epistolam que ad hebræos scribitur: non fuisse Pauli qꝫ Barnabe: vl Clementis: vel Tertuliani vl Lucæ qꝫ in hunc errorem occasio duxit huiusmodi: quia nec salutatio eiꝰ nomine intitulata prescribitur: et longe facundiore r splendidiore stilo qꝫ cetere est edita: quibus sufficienter respõdetur hoc mõ: qa si ideo nõ ẽ dicenda Pauli quia nomẽ eius in titulo non habeꝫ: ergo nec Barnabe nec alicuius predictorum: cum nullius eorum nomine prætitulata sit. Nec ob id quoq; Pauli non esse putanda ẽ: quia diligentius est scripta: cum naturale sit vnicuiq; plus valere in sua lingua qꝫ in peregrina. illam enim hebraice: ceteras scripsit grece. Nomen vero suum ideo prætermittebat: qa indeis odio sus erat eum legis destructorẽ arbitrantibus. Quocirca de legꝭ atq; ceri monirum abolitione tractaturꝰ recte nomẽ suum subtraxit: ne prescripti nominis inuidia vtilitatem sequentis excluderet lectionis. Est itaq; illa Pauli sicut r alie. Scripsit itaq; septem ecclesijs decez epistolas: scilicet ad Romanos vnã: ad Corinthios duas: ad Galathas vnam: ad Ephesios vnaꝫ: ad Philippẽses duas: ad Colossenses vnam: ad Philomenez vnam: ad Thessalonicenses duas. Et cũ his scripsit epistolam ad Hebreos.

m Timotheum instruit. Cui scribit duas epistolas. Iste Timotheus ordinatꝰ fuit a Paulo episcopus asianus. Vñ in prima epistola eũ instruit de officio episcopali: in secunda monet ipsum ad diligentem executionem officij et ad palmã martyrij. n Ac titum. scilicet instruit quem ordinauerat Cretẽsem episcopũ: et instru-

† Cõclusio cohortatoria ad Panlinum.

tur scientie plenitudo per totum corpus oculati sunt: cinille emicant: discurrunt fulgura: pedes habent rectos: et in sublime tendentes: terga pennata: et vbiq; volantia: tenẽt se mutuo sibiq; perplexi sunt. et quasi rota in rotam voluũtur: et pergunt quocunq; eos flatus spiritussancti perduxerit. Paulus apostolus ad septem scribit ecclesias (octaua enim ad hebræos a plerisq; extra numerum ponitur.) Timotheum instruit ac Titum et Philemonem: pro fugitiuo famulo deprecatur: super quo melius tacere puto qꝫ pauca scribere. Actus apostolorum nudam quidem videntur sonare historiam: et nascentis ecclesie infantiaꝫ texere: sed si nouerimus scriptorez eorum † Lucam esse medicum: cuius laus est in euangelio: animaduertimus pariter omnia verba illius animę languentis esse medicinam. Jacobus: Petrus: Johãnes: Judas septẽ epistolas ediderunt tam mysticas qꝫ succinctas: et breues pariter ac longas: breues in verbis: longas in sententijs: vt rarus sit qui non in earum cecuriat lectiõe. Apocalypsis Johannis tot habet sacramẽta quot verba. Parum dixi et p merito voluminis laus omnis inferior est. In verbis singulis: multiplices latẽt intelligentię. t O te frater charissime inhęc viuere ista meditari: nihil aliud nosse: nihil qꝫ aliud gerere: nõne videt tibi iam hic in terris regni cęlestis habitaculum? Nolo vt offendaris in scripturis sanctis: simplicitate et quasi vilitate verborum: quę vel vitio interpretum vel de industria sic prolate sunt: vt rusticam contionem facilius instruerent: et in vna eademq; sententia aliter doctus: aliter sentiret indoctus. Non sum tam

et instruit eum vt imperiose suum exequatur officium. o Et philemonem pro fugitiuo famulo ꝛc. Iste philemon colossensis erat vir laudabilis in plebe: cui familiares litteras scribit apostolus pro Onesimo seruo suo: qui cũ damno eius fugerat: ꝫ ab apostolo audito euangelio baptizatus fuerat.

p Superquo melius tacere puto: qꝫ pauca scribere: quasi diceret, nõ sufficerem Pauli epistolas ad plenum cõmendare. q Actus apostolorum nudam quidem videntur sonare hystoriam ꝛc. i. tractare de exordio: id est simplicitate incipientis ecclesie. r Sz si nouerimus scriptorem eorum Lucam esse medicum: cuius laus est in euangelio ꝛc. Littera plana ẽ. Postea agit de catholicis et canonicis epistolis: q dicuntur catholice fm Jsidorũ in .vj. etymol'. quia non vni tantum populo vel ciuitati sed vniuersis gentibus generaliter scripte sunt: fm glosas dicuntur catholice: id est vniuersales a fide vniuersalis ecclesie non discordantes. Dicuntur autem catholice a chata vel catholicon grece quod interpretatꝫ vniuersale vel commune. Vel dicuntur canonice id est regulares: a canon id est regula. Et dicuntur sic ad differentiaꝫ earum quas fecerũt pseudo sub nominibus apostolorum. Vel dicuntur canonice: id est regulares: id est in fide r tolerantia passionum plurimisq; virtutibus ecclesiam regentes: textus planus est. s Jacobus: Petrus: Johannes: Judas: septem epistolas ediderunt tam mysticas qꝫ succinctas ꝛc. id est ignorantie cecitatem sentiat. Cecutio. tis. quarte coniugationis verbũ est: et significat esse vel fieri cecum: et ponit pro insanire. Sequitur de Apocalypsi. t Apocalypsis Johannis tot habet sacramenta quot verba. ꝛc. Apocalypsis grece revelatio latine: qr multa occulta ibi revelantur: r componitur: ab apo. quod est re. et calypsis quod est velamentum quasi revelamẽtum vel revelatio. Cetera plana sunt.

v O te frater ꝛc. vide diuisionem precedentem. O te frater charissime inter hec viuere ꝛc. Vñ Eccle. j. Beatꝰ qui in istis versatur bonis qui ponit illa in corde suo sapiens erit semper.

x Nonne videtur tibi iam hic in terris ꝛc. quasi diceret per scripturarum meditationem manuduceris ad contẽplandum celestem habitationẽ. Eccle. xliij. Beatus vir qui in sapientia morabitur: r in iustitia meditabitur: r in sensu cogitabit circumscriptionem dei.

y Nolo vt offendaris in scripturꝭ sanctis: simplicitate et quasi vilitate verborum: que vel vitio interpretum vel de industria sic prolate sunt: vt rusticã contionem facilꝰ ꝛc. Littera plana ẽ.

z Non sum tam petulans ꝛc. Dic humiliter se excusat qꝫ quasi sciolus magistrum non affectet. cum dicit: Nõ sum tam petulans ꝛc. Per hoc patet qꝫ nõ est presumptuosus de scientia. Nota qꝫ petulo: aris dicitur luxuriari vel importune petere et proprie coitum: et inde dicitur petulans luxuriosus et importune petens. Dic ponitur ꝓ importunꝰ: vel quasi petens laudem potest etymologizari. Vel quia petula id ẽ luxuriosa animalia irrationabiliter mo-

uentur

uentur ad coitum. potest dici petulans: qui irrationabiliꝫ motus ad aliquid agendum vel dicendum. vñ dicit: Nõ sum tã petulans. i tam importunꝰ vel buttus vel petẽs laudẽ. a Et hebes. i. tam ineptus vel intellectu carens: et tam stultus vel obtusus. b Et hoc me nosse pollicear. Consequenter ostẽdit se non presumere ꝺ vite eminẽtia.

Eccl. 18. a

cum dicit: c Et eorum fructus capere in terra. Resume: non sum tã petulans et hebes: vt pollicear me posse capere in terra. Fructꝰ. i. virtutes. Eorum scilicet sanctorum viroꝝ. Galath. v. Fructꝰ spiritus est: charitas: gaudium: pax: patientia: longanimitas: bonitas: benignitas: mãsuetudo fides: modestia: continẽtia: castitas.

d Quorum radices. i. affectiones: e In celo fixe sunt. per intentionẽ.

f Sed velle me fateor. habere noticiam scripturarum: et imitari vitã sanctorum: et non tantum volo: imo etiã ad hoc laboro. Vñ sequitur: Sed eniti me ꝓfiteor. Eniti. i. extra vel vltra alios niti: contra pigros qui reprehẽdunt. Prouer. xxj. Desideria occidũt pigrũ: noluerunt quicqꝫ manꝰ eiꝰ operari ꝛc. g Sedẽti. id est otioso: vel sedenti ad audiendum. h Me prefero. i. pre oculis illiꝰ fero paratꝰ ad conferendum non ad magisteriuz vsurpandum. et hoc est quod sequit'.

i Magistrum renuens. i. refutans. k Comitem spondeo. i. promitto q. d. non quero magisterium: sed exhibeo me tibi vt socium. Ponit aũt Hieronymus multa allicitiua vt possit monere Paulinum ad veniendum ad ipm. Primũ ẽ status eqlitas. qꝺ notat cũ dicit: Comitem spondeo. Secundũ ẽ proficiendi facultas. qꝺ notat cũ dicit. l Petenti datur pulsanti ꝛc. Matth. vij. Luc. xj. Et. j. Jacobi scribitur: Si quis vestrum indiget sapientia postulet a deo: qui dat omnibꝰ affluenter ꝛc. Vñ petẽti a dño donum scientie dat. Pulsanti per meditationis exercitiũ aperitur intelligentia scripturarũ.

m Querens. humiliter. n Jnuenit affluenter. Al' inuenit. in visum venit eorum que humiliter querit. Tertiuz allicitiuum ẽ sacre scripture dignitas. vñ dicit: o Discamus in terris qꝫ scientia ꝛc. Hec est contrarium illud quod dicitur. j. Corꝫ. xiij. Scientia destruetur: quia hoc erit fm modum et imperfectionem: sed permanebit fm substantiam. Sapiẽ. iij. Bonorum laborum gloriosus est fructus: et que non

a petulans et hebes: vt hoc me
b nosse pollicear: et eorum fru-
c ctus capere in terra: quorum ra-
d dices in celo fixe sunt: sed velle
e fateor: sedenti me prefero: magi-
f strum renuens: comitem spon-
g deo. Petẽti daꝫ: pulsanti aperi-
h tur: querens inuenit. Discam⁹
i in terris quorum scientia nobis
k perseueret in celo. Obu⁹ te ma-
l nibus excipiam: et vt inepte ali-
m quid ac de hermagore tumidita-
n te effundaz: quicquid quesieris
o tecum scire conabor.

Ca. VIII

p Dabes hic amantissimũ
q tui fratrem Eusebium:
r qui litterarum tuarum
s mihi gratiã duplicauit: referẽs
t honestatem morum tuorum: cõ
v temptum seculi: fidem amicitię
x amorem xpi. Nam prudentiam
y eloquij venustatem: etiã absq;
z illo ipsa epistola ꝓferebat. Festina ꝫso te: et herenti in salo naviculę funem magis ꝓscinde qꝫ solue. Nemo renunciaturus seculo
a bene potest vendere: que contẽ
b plsit vt venderet. Quicqꝺ in sum
c ptus de tuo tuleris pro lucro cõ
d puta. Antiquum dictũ est: Auaro deest tam quod habet: qꝫ qꝺ
e nõ habet. Credenti totus mun-
f dus diuitiarum ẽ. Jnfidelis autem etiam obolo indiget. Sic vi-
g ꝫ

Ca. VIII

b Dabes hic amantissimũ tui fratrem Eusebium: qui litterarum tuarum mihi gratiã duplicauit: referẽs honestatem morum tuorum: cõtemptum seculi: fidem amicitię amorem xpi. Nam prudentiam r eloquij venustatem: etiã absq; illo ipsa epistola ꝓferebat. Festina ꝫso te: et herenti in salo naviculę funem magis ꝓscinde qꝫ solue. Nemo renunciaturus seculo bene potest vendere: que contẽplsit vt venderet. Quicqꝺ in sumptus de tuo tuleris pro lucro cõputa. Antiquum dictũ est: Auaro deest tam quod habet: qꝫ qꝺ nõ habet. Credenti totus mundus diuitiarum ẽ. Jnfidelis autem etiam obolo indiget. Sic vi-

rum de tuo tuleris in sumptus: id est propter sumptus faciẽdos in via: computa pro lucro: id est pro magna acquisitiõe: quia sic vitabis morꝺ periculum si iter feceris indilatũ. Nõ propter aliorũ vtilitatem non oporteat eum hoc facere: ostẽdit infra. vbi dicitur: Nisi tu semper recrastinãs ꝛc. quod exponitur in loco suo. Quere residuum diuisionis. ẽ. vbi curritur in ordine suo: qua propter breuitate pertransiens litterã per ordinem exponere propono. d Antiquum dictum ẽ ꝛc. Tam et qꝫ ponuntur hic pro et: quasi diceret: nihil ei sufficit cum semper vellet plus habere. Eccs. v. Auarus non implebit pecunia. r Prouꝝ. xj. Alij diuidũt, ppria r ditiores fiũt: alij rapiũt ñ sua r semp in egestate sũt. tales retinet timor penurie: ꝫ ñ cẽt eis timẽdũ qr: e Credẽti. diuis ꝺ silijs ꝺ relinqꝫ ndis terrenis. Tor' ꝛc. ꝓptẽtu⁹. f. vl' admistratiu⁹. vñ Luce. xxij. Vñ misi vos sine sacculo r pera r calceamẽt': nũqꝺ aliqꝺ defuit vobis? At illi dixerũt nihil. Nõ ẽ g metuẽda penuria expensaꝝ: qr vbiq; habebũt necessaria: q relinqũt oia ꝓpter xpm. f Jnfidelis ꝛc. ifide l'. s. q nõ credit dei ꝺ silijs.

g Etiã obolo. i. nũmis. Ecẽrio ꝺ de ci. edẽtib⁹. ij. Corꝫ. vj. Sic egẽtes multos ãt locupletãtes. r ibidẽ ꝑdix ꝺ: b Sic viuam⁹ qi nil hãtes et oia possidẽtes. sic pz qꝫ nõ timẽda est

penuria

Universidad de Deusto
Biblioteca

Expositio Prologi sancti Hieronymi

penuria expensarum. et sitr ostēdit nō eē timēda penuria virtualiū vel vestiū: qr modica sufficiūt his q̄ modeste viuere volūt. vñ dr. h. a Licet atq; tē. i. xp̄m seq̄ntiū: nō dic̄ cib⁹ nec vestimēta: q̄ sonāt ex abūdātia: sz licet cib⁹ et vestit⁹ q̄ sonāt ad sufficiētia. j. Timot. vj. Habētes alimēta et quib⁹ tegamur: his contenti sum⁹. Et mei⁹ Matth. vj. Nolite solliciti eē: dicētes: q̄d māducabim⁹? aut q̄d bibem⁹? aut q̄ opiemur? Et seq̄t: Querite primum regnū dei et iusticiaz ei⁹: et h̄ oia adijcient vobis. Cōsequēter excludit alienā di volūtatem dicens: b Si habes tē. i. aliena a te et expropria te. c Si nō tē. i. q̄si vilē cōtēne. Hec est ptrariū q̄d hic dr: huic q̄ supra dictū est. Nemo pōt bene vendere tē. qr ibi ꝓhibetur venditio retardans et impediens. hic ꝺo concedit venditio indilata et expediens: de q̄ dicitur Matth. xix. Si vis perfectus esse: vade et vende omnia que habes et da pauperibus: et habebis thesaurum in celis: et veni sequere me. Contentiosam suorum repetitionem excludit. cū dicit: d Tollenti tunicam et insuper: Et palliū relinquendū ē: sc̄z potius q̄ cum contentione repetat. Istud sumit de Matth. v. vbi dicit: Si quis vult tecū iudicio cōtendere et tunicā tuā tollere: dimitte ei et palliū. Quibus et qualiter liceat sua repetere. nota per hos xp̄us: Expedit firmis licet abstr dolo sine lite. Prelatis licet: hoc non expedit anachorite. Nō licet vt res p eē sint res in lite petite. Isti versus videntur sumpti ō glo. j. Cor. v. Anachorita dicit here mita: per quem viri perfecti designātur. et dicitur ab ana quod est sursuz et choze quod ē aula vel cor: et teneo tenes: qr scilicz debet tenere cor suuz ad superna. Vl ab ana quod est re: et chozus quasi remot⁹ a chozo. id est a multitudine. Quia ꝺo vt supra dictū est: Paulin⁹ potest dupliciter retardari circa venditionem rerum: scilicet propter suam necessitatem: aut propter aliorum vtilitatem. Primum excludit Hieronymus supra dicens: Quicquid de tuo tē. Secundum excludit dic cum dicit: e Scilicet nisi tu semper recrastinas: et diem de die trahens caute et pedetētim tuas possessiunculas vendideris: non habet christus vnde alat pauperes suos. q̄si dicat: Credis tu q̄ christus non habeat vñ alat. i. nutriat pauperes suos: qui sunt eius promissioni specialiter derelicti: sicut dicitur in psalmo: Tibi derelictus est pauper: non habet inquam. Nisi tu scilicet recrastinās. i. de crastino in crastinuz protelans propositum tuum. Et diem de die trahens: id ē de die in diem protrahens. Vendideris caute: id est discrete: ne decipiaris in precio. Et pedetentim. i. paulatim vel progressiue: ne decipiaris tempor⁹ interuallo. Possessiunculas tuas quasi dicat: stultum esset hoc credere. Caute per derivationē descendit a cauco caues. Pedetentim a pede et tento tas. et tractum est a ceco: vel ab illo qui in tenebris ambulat: q̄ pauperum viam pertentans: cauet sibi ne pedib⁹ offendat. Me aūt diceret Paulinus illud quod scribitur Eccle. vij. In multitudine munerum meorum respiciet deus. ostendit q̄ deus nō querit nostra: sed nos. vñ dicit: f Totum deo dedit: qui se obtulit. Et propterea deus magis acceptat affectum q̄ datum: et hoc ostendit per apostolos viduā et cresum. g Apostoli tantum nauem et retia reliquerunt. Hoc dicit de Jacobo et Johanne Matth. iiij. et Luce. v. h Vidua duo era mi sit. Lu. xxj. et Marci. xij. i Gaçophylatiū communit⁹ appellatur arca vel locus vbi ponitur pecunia ad seruandum. In Ezechiele gaçophylatia ponuntur pro exedris vel cameris: prout hic accipitur gaçophylatium dicitur arca desuper foramē habens posita ad dexteram ingredientib⁹ circa altare in quam mittebatur pecunia offerentium ad sartatecta tēpli reparāda: et ibi seruabat. Et nota q̄ gaça lingua psarum ꝺr pecunia: diuitie vel thesaur⁹. Phylaxe xbum grecū idem ē quod custos: vñ a gaça et phylaxe quod est seruare dicit gaçophylatium: quasi gaçam custodiens. viij. Johannis ponitur pro porticu in qua gaçophylatium seruabatur. vñ dicit ibi: Hec verba locut⁹ ē Jesus in gaçophylatio tē. k Cresus lydorum fuit ditissimus: per quem designant⁹ diuites: q̄ mittebāt munera in gaçophylatum: quib⁹ hec vidua a dño est plata. qr ꝺo seculū relinquentib⁹ frequent occurrūt insult⁹ tentationū: io ptra insultatiões q̄libet dat salubre remedium dicēs: k Facile ptemnit omnia q̄ se semp cogitat esse morituꝝ. Sic patz expositio epl̄e ad Paulinū.

Finit expositio cuiusdā clarissimi viri ex ordine minoꝝ in eplam beati Hieronymi ad Paulinum.

Incipit expositio eiusdē in ꝓlogu⁹ beati Hieronymi in pentateuchum.

Desiderij mei. Ista epl̄am scripsit Hiero. Desiderio episcopo familiari suo: q̄ eū rogauerat vt pentateuchū Moysi ō hebreo trāsferret in latinū: nondū enī translat⁹ erat nisi de hebreo in grecū: et de greco i latinū. Et qr trāslatiões ille multas habebāt corruptiones. tū ꝓpter falsitatē exemplariū. tū ꝓpter impitiam translatoꝝ: Hiero. Desiderij ꝑcibus obtēperans de hebreo in latinū transtulit pentateuchū: cui ꝓposuit illū ꝓlogum: nā ab eo in scōo libro cōtra Rufinū ꝓlogus appellat. Eplas aūt ad Paulinū: q̄ licz in modernis biblijs ꝓscribat: nec pentateucho ꝓposuit: nec inē ꝓfationes veter⁹ testāmēti quaꝝ omni ex parte exēpla scribit: sed in scōo libro ꝺ Rufinū nominat epl̄a ad Paulinū. Et nota q̄ ꝓlogus proemiū: ꝓfatio: et argumentum idem significāt. s. ꝓlocutionem in seq̄ns opus introductiuā. Est etiā tm ꝓlogus in libz̄ū qui scz introductoꝝ est in ipsum: vt ē ille ante Apocalypsim scilicet: Omnes qui pie volunt viuere tē. et talis prologus non est de libro. Item est prologus in libro qui est pars libri: vt est principium apocalypsis scilicz. Apocalypsis iesu cristi quā dedit illi de⁹. Et ꝺr ꝓlogus a ꝓtos quod est primū: et logos sermo q̄si ꝓmus sermo. s. ꝓfatio vel prelocutio. Vel ꝺr ꝓlogus q̄si prelogus quasi sermo precedens. Proemiū ꝺr a protos quod ē primū: et emon vel emū qd ē ꝓmo vel ꝓma modulatio. Vō aūt ꝺr ꝓmium q̄si ꝓ emulis factū vel q̄si proiuiū: qr ꝓmo via vel precedēs ē ad libz̄ū. etymologia ē. Prefatio. i. plocutio a ꝓfor: prefar⁹ ꝺr: Argumentū ꝺr q̄si argute: id ē callide inuentū. Unde apis argumēto sa. i. callida ꝺr. Versus: Est brevis argut⁹: est callidus atq; sonorus. Argumentū habet alias significationes de q̄bus nihil ad presens. l Desiderij mei desideratas accepi epistolas. Prologus iste in quinq; partes diuidit ꝑncipales. in quarum prima ostendit principale motiuum ad transferēdum pentateuchum scilicet. Desiderij obsecrationem. cū dicit: Desiderij mei desideratas tē. vsq; obsecrantis. In scōa duplex assignat retractiuum: primum operis gravitatē. cum dicit: Periculosum opus tē. Secundum detractorum malignitatem. ibi: Et obtrectatorum meorum latratibus tē. In tertia secundarium ponit sue translationis motiuum: scilicz Origenis studium vel imitationem. ibi: Quod vt auderem Origenis me studium tē. In quarta parte se excusat q̄ non intendit damnare veteres per suam translationē. ibi: Quid igitur damnamus veteres? Minime tē. In quinta petit Desiderij orationum subuentionez. ibi: Hunc te deprecor Desideri charissime: vt quia me tantum tē. Subdiuisiones patebunt in littere prosecutione. In prima parte ostendit affectū suum ad primam obsecrationem quam describit tripliciter. Primo ex nomine cum pronomine affectum designante. Secūdo ex nominis ꝓfiguratione. Tertio ex cōmunis vtilitat⁹ amoze. ꝓmū notat cū ꝺr: Desiderij mei. i. mei vl̄ mihi dilecti vel mei amici. Desideratas accepi lras. Scōm notat cū ꝺr. m Qui quodā tē. q̄si dicat mysticū ē q̄ cuz Daniele cōmunicat in nomine: Dan. ix. Daniel ab angelo vocatus vir desideriorum

in pentateuchum

sideriorum: sic iste Desiderius appellatus: quod vocabulum fuit prelagium: id est diuinatio siue prescientia vel prenuncia/tio futurorum: vt per hoc q̄ vocatus est Desiderius: signaretur desiderabilis futurus vel desiderabilis postulaturus.

Tertium notatur cum dicitur: a Ut translatum in latinam linguam de hebreo ser. tē. Pentateuchus supra exponitur in epistola ad Paulinum. vij. ca. In secunda parte notantur duo retrahentia a translatione facienda. Primum est operis gravitas. quod notat cum ꝺr: b Periculosum opus certe. scilicet quia difficile est et arduum: vñ posset ibi homo deficere vel errare: et ideo dic̄ periculosum. Secundum retrahens est detractorum malignitas. quod notatur cum dicitur: c Et obtrectatoꝝ meoꝝ tē. Canib⁹ comparat detractores cum dicit: latratibus: qui contra quemlibet ignotum quantūcunq; bonum oblatrant et dentibus lacerant. Similiter detractores irrationabiliter bene dicta depravant: et detrahendo lacerant que ignorant. Et notatur b triplex coꝝ malignitas: qr aut benedictis oblatrant: sicut iam dictum ē. aut auctoris peruersam intentionez affirmant. quod notatur cū ꝺr: d Qui me asserunt in. Suggillatio ponit b ꝓ condemnatione. Et dicitur a suggillo. las. q̄ ē condemnare: strāgulare: suggerere: sub gula capere. Cudere. i. facere. Cudo. is: ere. ꝺr fabricare ferire polire: et sculpere. Tertio notat coruz malignitas: q̄ veteres modernis magis ingeniosos estimāt: et ꝓnēdos iudicāt: vñ veteres trāslatiões plus q̄ modernos approbāt. q̄ notat cū ꝺr: e Ita ingeniū q̄si vi. Sic cū veterus vinum melius est nouo: sic dicūt ipsi veteres subtiliozib⁹ ingenijs floruisse q̄ modernos: et veteres translationes modernis esse meliores. Cum tamen dicat Priscianus in principio maiozis volumis: Cui⁹ auctores quāto iuniores sunt: tanto perspicatiores et ingenijs flomisse et valuisse diligētia omni iudicio confirmantur eruditissimorum. Vel probantes ingenium modernoꝝ plenum spuma superbie: sicut nouū vinum spumat et ejcit: q̄ habet immundicie. q. ꝺ. dicunt me et alios modernos superbos esse: et q̄ quid facimus ex presumptione procedere: et dicūt id esse ꝑsumptuosum et locitate plenū: sic nouū vinum inflatur et magnum facit tumultum. contra quos ostēdit humilitatem suam et intentionis puritatem dicens: f Cum ego sepissime testatus sim me p̄ virili portione in tabernaculo dei tē. In tabernaculo: id ē in ecclesia. Pro virili portiõe: id est q̄uis mea reputatione sit exiguum: tamen in sacra scriptura ad vtilitatem ecclesie offero quod possum. Vel fm aliam litteram: pro virili portione id est, p debita parte. Scōm leges virilis portio dicitur q̄n hereditas filijs equalit̄ diuidit. quasi diceret virilem portionem hereditatis expecto p qua sic possum in vinea patrisfamilias laborare volo. Unde Ouidius de ponto in principio secundi libri dicit sic: Haudia cesaree mentis pro parte virili Sunt mea: priuati nil habet illa domus: id est pro magna parte: vel sicut vnus de romanis viris sum. nam in ea omnes romani participant. g Nec opes alteri⁹, tē. scilicet testatus sum. quasi dicat: Sicut oblatio diuitum nō fedatur per oblationem pauperum: sic nec per meam interpretationem fedaꝝ translatio septuaginta interpretū. In tertia parte ponit scōm trāsferendi motiuum: quod est Origenis imitatio vel studium. vnde dicit: h Quod vt auderē Orige. tē. ad transferendū per sui imitationem. i Qui editioni antique translationem Theodotionis miscuit. promulgauit id est manifestauit. Nam promulgare dicitur quasi promptum: id ē manifestum multis agere: Antiquam editionem appellat trāslationem septuaginta: que ceter⁹ antiquioꝝ fuit: qui transtulerunt de hebreo in grecum: sicut dicit Jsido. in. vj. ethymo. In opusculo etiam de vocabulis biblie vbi exponitur interpres: inuenies quot fuerunt interpretes: et quibus temporibus interp̄tati sunt. Et quia translatio septuaginta alicubi erat diminuta: alicubi habebat superflua. Origenes miscuit ei translationem Theodotionis adijciens ea que deerant: et ibi ponebat astericuz id est formam astri: per qō innuebat q̄ per additionem istam illucescebāt que prius deerant. Et dicitur astericꝰ ab astrum quod est stella: et hicon qō est imago vel signum. Et vbi erant superflua ponebat obelum: id est signuz sagitte quasi iugulantis et confodiētis falsitatem illam. Belos grece dicitur sagitta: et per antepositionem huius littere o dicitur obelos: qō apud latinos obelus dicitur. Et vt vtamur verbis Jsido. in. j. etymol. Astericus apponitur in his que omissa sunt: vt illucescant per eam notam: que deesse videntur. Stella enim aster dicit grece nomine vel sermone a quo asteriscus est deriuatus. Obelus est virgula iacens: que apponitur xbis vel sententijs superflue iteratis: siue in bis locis vbi lectio aliqua falsitate notat: vt quasi sagitta iugulet superuacua: atq; falsa confodiat. Sagitta enī grece obelus dicitur. Sic igitur iste due note distinguebant totum opus. aut tollendo superflua cuz obelo. aut supplendo diminuta cum asterico. Et maxime que apostolorum et euangelistarum auctoritatibus pretermissa patebunt. littera plana est. Ista pars diuiditur in quattuoꝛ. in quarum prima que iam expedita est ostenditur correctio ab Origene facta. In secūda ostēditur necessaria: quia translatio illa erat diminuta. ibi: k In quibus. s. apostolis et euangelistis. l Multa de veteri testamento legimus que in. id est in translatione septuaginta.

m Ut est illud: Ex egypto vocaui filium meum: et quoniam naça/reus vocabitur: et videbunt in quem compunxerunt: et flumina de ventre eius fluent aque viue:

† Osee. xi. a Zach. xii. c.

cum Daniele sortitus est nomē:

a obsecrantis vt translatum in latinā linguā de hebreo sermone pētateuchum nostroꝝ aurib⁹ tradem. Periculosum opus certe et

b obtrectatoꝝ meoꝝ latratib⁹ pa/

c tens: qui me asserūt in septuagin

d ta interpretum suggillationē nouā pro veteribus cudere: et ita in

e genium q̄si vinū probantes: cuz

f ego sepissime testatus sim: me p̄ virili portione i tabernaculo dei offerre que possim: nec opes alterius aliorum paupertate fedari.

g Quod vt auderez Origenis me

h studium prouocauit: qui editioi antiqne translationem Theodotionis miscuit asterico et obelo: id est stella et veru omne opus distinguens: dum aut illucescere facit que minus ante fuerant: aut superflua queq; iugulat et confodit: et maxime que euangelistaꝝ et apostolorum auctoritas pmulgauit. In quibus multa de veteri testamento legimus que in nostris codicibus non habentur: vt est illud: Ex egypto vocaui filium meum: et quoniam naça/reus vocabitur: et videbunt in quem compunxerunt: et flumina de ventre eius fluent aque viue:

i

k

l

m

n

o

p

Et que nec

Expositio Prologi sancti Hiero. in pentateuchū

a Et que nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor ꝛ̄. Esa. lxiiij. et. j. Cor. ij. Sedm Hieronymum in supradicta epistola littera apli est: Quod oculus nō vidit nec aurs audiuit nec in cor homis ascenderunt: q̄ ꝓparauit dns diligentib⁹ se. In Esaia aūt iuxta hebraicā veritatem legitur. A sclo non audierunt: neq; auribꝰ perceperūt: oculus non vidit deus absq; te: que ꝓparasti expectantib⁹ te: ꝫ septuaginta mlto alit transtulerūt. A sclo non audiuim⁹: neq; oculi nr̄i viderūt de⁹ absq; te opa ꝟa: ꝛ facies expectātib⁹ te miscōiā. Intelligim⁹ vñ sumptū sit testimoniū: ꝛ apls non verbū exp̄ssit e ꝟbo ꝫ periphrasticos eūdez sensuz alijs sermonib⁹ idicauit. b Et mlta alia. s. nō hūtur in nr̄is codicib⁹: ꝫ septuaginta. c Que ꝓpium syntagma desiderāt. Syntagma grecū est ꝛ fm Hug. idē est qđ dogma. Alij dicūt q̄ tasso verbū grecū ē idē qđ ordino. ꝛ inde tassus vel ϐ taxus et ϐ tagma idē ē qđ ordo vel ordinatio. vñ exsyn ꝓpositiōez tagma cōponit syntagma: ꝛ idē ē q̄ ordiatio ꝛ certe i ꝓdicta epla ad Pammachiū mlta talia iueniēs coordinata. In tertia grc tertie part⁹ ꝓncipal⁹ ostēdit: vñ ea q̄ Origenes addidit sint assūpta ꝛ q̄d malū accidit ex hoc ignoāria ibi: d Interrogem⁹ q̄ eos vbi ϐ sc̄pta sint: et cū dicē nō potuerīt ꝺ libris hebraic⁹ ꝓferam⁹. Primū testimoniū ē in Osee. xij. Sedm i Esaia. xj. Tertiū i Zacharia. xij. Quartū i ꝓuerbijs. v. vl. x. Quintū eq; i Esaia. lxiiij. e Quod mlt. ꝛ̄. Apocryph⁹. a. um. ꝺ: secret⁹ ꝛ occult⁹. Et ꝺ ab apos qđ ē de ꝛ crysis qđ ē secretū q̄i de numero secretoꝝ: vl ꝺ ab apo qđ est lōge: ꝛ ceysis qđ ē iudiciū. quasi lōge a iudicio: q̄ non pōt de eo haberi certuz iudiciū. Apocryphum ꝓprie ꝺ scriptū cuius auctor ꝛ veritas ignoratur: ꝛ licz mlta vera contineat: viratur tñ ꝓpter falsa q̄ intermiscentur. Deliramentū ꝺ fatuitas: dementia: discordia: vl deuiatio a rectitudine: ꝛ ita accipiť hic. Vide vbi exponitur deliramentū in opusculo de vocabulis biblie. Hiberis fluui⁹ est a quo hispania hyberia nominatur. Et inde hiber⁹. ra. rū. gentile nomē. Aū hyberas nenias dicit fabulas ab hispanis inuentas: vel apud hispanis vulgatas. Hec nenia. huius nenie. ꝺ cantilena q̄ fit sup mortuū vel sup cunas pueroꝝ: ꝛ est nomen anomathopeyon id est fictitium a sono. q̄ imponitur a sono scilicet ne ne. Item nenie dicuntur fabule viles: et sic accipitur hic. Et sic ostēdit q̄ p ignoātiaz sequūtur fabulas ꝛ errores. In q̄ta particula bui⁹ tertie part⁹ ꝓncipalis dic̄ q̄ nō intēdit ponere erroꝝ rationē: ꝫ sufficit ei iudeoꝝ recitare opiniones. vnde dicit: f Causas errois nō est meū exponere. Sic excusant iudei septuagīta: q̄ vbicūq; Xitas hebraica facit mentionem de patre ꝛ filio ꝛ spūsctō: aut de idustria tacuerūt: aut aliter omnia interꝑtati sunt. s. ꝓpter Ptolomeū cognomēto Phyladelphum regem egypti vn⁹ diei cultorem: q̄ nōdum potuit cape mysteriū trinitat⁹: ꝛ ꝓcipue ne ϐ magⁱ platonicuz q̄ theologicū videretur. Plato cm̄ locut⁹ est de noy ꝛ thugathon ꝛ alma mōi: ꝛ vt quidā dicūt. Noy appellauit patrē thugathon ꝟo primū intellectū. i. filiū: animā mūdi spūmsctm̄. q̄ replet orbem terraꝝ: sed melⁱ⁹ est vt dicatur anima mōi q̄daz vis regenerativa: etiā inē causata als in creatura: sed nō spūs̄anctus: in ϐ rectio signo defecerūt pbi p rationes naturales et si ꝓcedatur esse spūsctūs: tū intelligendū est: q̄ nō ītellexit ibi Plato vnitatem essentie: ꝛ sic q̄si tres deos in diuersitate essentie ponere videbatur: ꝛ q̄ Ptolome⁹ erat vn⁹ dei cultor ideo timebant ϐ septuaginta: ne q̄ sic cadere videbatur in dogma Platōis ponent⁹ tres deos: ϐ etiā ita eē crederet apꝰ hebreos: sicut patet ex verbis Hiero. hic: et ex ꝟbis Aug. super epistolam ad Col. Aunq; per illa ꝟba intellexit Plato distinctionem personarum in trinitate. Videtur tamen in epistola ad Paulinum sentire contrariū: sed ibi soluitur cōtrarietas. Iste Ptolomeus de quo hic fit mentio: fuit ille vir studiosus: et librorum cupidus: qui ad petitionem Aristei de quo hic fit mentio: libertati restituit plus q̄ centummilia iudeorum: qui seruierāt in regno suo dans dominis eorum pro vnoquoq; capite. centū uiginti dragmas argēti. Et significauit Eleaçaro summo pontifici: q̄ gentem suam sic restituerat libertati: rogans eum q̄ mitteret ei viros seniores: qui bibliothecam de hebreo in grecū ei scirent interꝑtari: tūc Eleaçarus de vnaquaq; tribu elegit sex seniores legem scientes ꝛ misit ei. Hi sunt septuaginta interpretes: qui licet septuagintaduo fuerint: tñ more sacre scripture septuaginta dicuntur que modicum numeꝝ ſ supra aliquaz summam superexcrescit sepe subticet. De his inuenies diffus⁹ in Josepho libro. xij. ca. ij. a quo accepit magister in historijs: ꝛ de his subdit⁹ ϐ. g Denicꝫ vbicūq;. Jstud iā supra est expositum: quia vero de hoc fecerat mentionem: incidenter ostendit q̄. lxx. non sigillatim in singulis celluli⁹ interpretati sunt: sed in vna basilica pariť contulerunt. Et in ostensione huius satis immoratur. vnde dicit: h Et ne scio quis. vel scriptitarent: melioꝝ littera. i Cum Aristeus. Augustin⁹ in. ij. libro de doctrina christiana. Nō videtur mendaciuz q̄ Hiero. reputat pro mendacio: sed forte opinio Hierony. prevaler: non est in suo testimonio singularis. Dicit enim Josephus in libro. xij. loquens de ist⁹ septuagīta q̄ Demetrius consilium fecit in domo prope litus stante et apta a secretis ad cogitationem negociorum: vbi eos producens: petebat omnia: q̄bus opus habebant ad legis interpretationem. Cunq; laborioſe tantam interpretationem facerent vsq; ad horam nonam in hoc sedentes ad curam coꝛ pozis vertebantur. Mane aūt ad eundem locum redibant: et ita legⁱ⁹ interpretationi vacabāt: ita transcripta lege et opere interꝑtationis ad effectū post septuagintaduos dies trāsactos congregans Demetrius indeos oīs ad locū in quo leges translate fuerāt presentibus interpretib⁹ legit eas ꝛ̄. Aū ꝛ Hiero. dic̄ eos in vna basilica ꝛtuliſſe. Basilica em̄ domus regia dicitur a basileos quod est rex vel imperator. Aristeus autem de quo fit hic mentio: sicut dicitur in. xij. libro Josephi: amicus regis necessarius fuit. Unde dicitur hyperaspistes grece quod est ꝓtector: latine: et componitur ab hyper prepositione greca et aspistes. Spiço enim verbum grecum est: idem est quod extendo: inde aspiço: quod est in circularem formam voluo. Unde dicitur aspis serpens: qui in modū circular⁹ scuti se gyrat. Et similiť aspis significat scutū circulare: vnde aspiço idem est quod scuto protego: et inde componitur hyperaspyço et hysperaspistes. Et iste Aristeus erat vnus de custodibus corporis regis: de quo Ptolome⁹ loquens Eleaçaro principi sacerdotum in. xij. Josephi. Trā similī: qui deberent vobiscum de his disputare: Andreā primatem mei corporis custodez: Aristeum mihi dilectissimos. Dicit ergo Hieronymus q̄ Aristeus Ptolomei hysperaspistes id est protector: qui eiusdem Ptolomei facta fideliť exposuit: et Josephus qui multo post tempore gesta illius scripsit: non tacuissent: si diuisi per cellulas siue mutua collatione eadem

a et que nec oculus vidit: nec aurs audiuit: nec in cor hois ascendit que ꝓparauit de⁹ diligentib⁹ se:
b et multa alia que ꝓpium syntagma desiderant. Interrogemus
c ergo eos vbi hec scripta sunt ꝛ cū
d dicere non putuerint: ꝺ libris hebraicis proferamus. Primū testimoniū ē in Osee: secundū in Esaia: tertiū in Zacharia: quartū in ꝓuerbijs: quintum eque in Esaia: quod multi ignorantes: apocryphoruz deliramenta sectant⁹ ꝛ hyberas nenias libris autenti
f cis preferunt. Causas erroris nō est meū exponere. Judei prudēti factum dicunt esse ꝓsilio: ne Ptolome⁹ vn⁹ dei cultor etiaz apud hebreos duplicem diuinitatē deprehenderet. Quod maxime idcirco faciebāt: quia in Platonis dogma cadere videbaṫ. Denicꝫ
g vbicunq; sacratū aliquid scriptura testatur de patre et filio et spiritusancto: aut aliter interpretati sunt: aut omnino tacuerūt: vt ꝛ regi satisfacerēt: ꝛ archanum fidei non vulgarēt. Et nescio quis
h ꝓmus auctor septuaginta cellulas Alexandrie mendacio suo extruxerit: quib⁹ diuisi eadem scriptitarint: cum Aristeus eiusdem
i Ptolomei hypera spistes: et non multo post tempore Joseph⁹ nihil tale retulerint: sed in vna basilica congregatos contulisse scri-

Expositio Epistole sancti Hieronymi

Ne eā dē scripsissent. Si em̄ ϐ mō indifferētia dixissent. Uates potius ꝛ ꝓphete q̄ interꝑtes dicēdi essent: quod nō ꝟuenit.
a Aliud ē em̄ esse vatē. i. ꝓphetam. b Aliud ē esse interꝑtem. qđ patz. c Ibi em̄ sp̄us ventura ꝓdicit. s. q̄n quis vaticinatur vl ꝓphetat. d Hic. s. interꝑtatione. e Eruditio. ꝛ̄. Quasi dicat aliud est ꝓphe
ta: et aliud interꝑtes: nisi forte aliq̄s inspiens velit astruere idē esse vatez et interꝑtem: quod si concessum fuerit hoc ridiculum. sequitur q̄ Tull⁹ qui quosdā rhetoricos libros de greco in latinum transtulit: rhetorico afflat⁹ spiritu eos transtulisse dicatur. et hoc est quod dicit: f Misi forte putandus. Hos libros trāstulit Tullius de greco in latinuz: scilicz economicum xenofontis id ē dispensatorū. Economus enim idem est qđ dispensator fm grecam scripturam nō scribitur economus per e: sed oyconomic⁹ p oy diphtongon. Et deriuaṫ ab oycos id est domus: quia dispensat id ē ordinat domum: id est propriam familiam: vel dicitur ab echo: quod ē redditivus sonus aeris: vel vallium: vel rupium: vel montium: quia ad sonuz et ad vocem ei⁹ tota familia debet ordinari. Dicitur ergo economicum xenophont⁹ liber: quē Xenophon cōposuit de officio dispensatoris. Iste Xenophon discipul⁹ fuit Socrat⁹ vir magne facūdie: sicut patz in. v. libro Valerij maximi. Et platonis pythagorā id est libruꝫ quem Plato composuit Pythagoze nomine intitulatū: sicut dicitur rhime⁹ Platonis. Plato enī solebat libros suos intitulare a nomi
nibus discipulorum suorum vel eoꝝ quos introducebat loquētes. Et Demosthenis p Ctheſiphonte id ē libr̄ quem Demosthenes quidā rhetor cō posuit: de defensione ctheſiphontis ꝫ Eschinem. Jstam historiam quere supra in epistola ad Paulinum. ij. capitulo. Quidam dicunt procth̄ siphonte esse vnam dictionem: sed errant: sicut patet inspicientibus historiaz. Dicatur ergo verius pro ctheſiphonte: vt sint due dictiones sicut cū dicitur: Cicero pro deiotaro: p deiotaro diuise sunt dictiones. Dicamus ergo Demosthenis pro ctheſiphonte: subintelligentes librum pro causis ctheſiphōtis: sicut dicitur Tull⁹ p deiotaro id est pro causa deiotari reg⁹: cetera plana sunt. Sic igitur si septuaginta interpretes: vates vel prophetas dicimus q̄ interpretes fuerūt: necesse ēt Tullium quoq; vatem et prophetam dicamus: quia interpres fuit. Aut etiā aliud inconueniens sequitur: si eos spiritu sancto locutos asserimus: scilicz cū dem spiritum sanctuz aliter per istos: aliter per apostolos fuisse locutum: si bicz contrarium per quē videlicz alit scriptum esse falso testati sunt: qđ illi omnino tacuerunt. hoc ē illud inconueniens: quod tangitur. cū dicitur: g Aut aliter. ꝛ̄. id est ordinauit spiritusſanctus. h Ut quod illi ꝛ̄. Littera plana est. Sic ostendit septuaginta interpretes nō diuino ꝫ humano spiritu fuisse locutos. sequit: i Quid igf. Hic incipit quarta pars principalis: in qua ponit suam excusationem: q̄ non ad aspernationez veterum: nouam faciat translationem. Et facit hic tria. Primo suam innocentiam indicat cum dicit: Quid igitur scilicet intendo nouam translationem faciendo. k Damnamus veteres. ꝛ̄. Arroganti am deuitat: vel signanter dicit: quod possumus: quasi diceret: plenⁱ⁹ nobis liquet Xitas: et ideo licentioz datur transferendi facultas: et hoc est quod sequitur: l Illi interpretati ꝛ̄. Non scribim⁹

a bant: non ꝓphetasse. Aliud ē em̄
b esse vatē: aliud est esse interpretē.
c d Ibi spirit⁹ ventura predicit: hic
e eruditio et verborū copia ea que
f intelligit transfert. Misi forte putandus est Tulli⁹ economicū Xenophontl: ꝛ Platōis Pythagorā: ꝛ e Demosthenis p ctheſiphōte oratione afflat⁹ rhetorico spū
g trāstulisse. Aut alit de eisdē libris p septuaginta interꝑtes: aliter p apl̄os spūsctūs testimōia texuit:
h vt qđ illi tacuerunt hi scriptū esse
i mentiti sunt. Quid igf Damna⁹
k mus veteres? Minime: ꝫ post prioꝝ studia in domo dn̄i qđ possumus laboramus. Illi interpretati sunt añ aduentū xp̄i: ꝛ qđ ne
l sciebāt: dubijs ꝓtulere sentētijs: nos post passionē ꝛ resurrectionē ei⁹ nō tam ꝓphetiam q̄ historiā scribimus. Aliter em̄ audita: alit⁹
m visa narrank. Quod melⁱ⁹ intel⁹
n ligimus: melⁱ⁹ et ꝓferimus. Audi igf emule obtrectator auscꝛta.
o Nō damno: nō reꝑhendo septua
p ginta: sed cōfidenter cunctis illis
q apl̄os preferoꝛ Per istoꝝ hos mi
r hi xp̄s sonat quos ante ꝓphetas
s inē spiritalia charismata positos lego: in quibus vltimū pene gra
t dum interꝑtes tenēt. Quid liuoze torquerl⁹? Quid iperitoꝝ aios ꝫ
v me ꝙcitas? Sicubi in trāslatione tibi videor errare: interroga hebreos: diuersaq; vbiū magꝰ cōsu/
x le. Quod illi habēt de christo: tui
y codices nō habēt. Aliud ē si ꝓtra se postea ab apostolis vsurpata
z testimonia ꝓbauerunt: ꝛ emēda/
a scribimus ꝓphetiam: que est futurorum prefatio: sed historiam que est rei geste narratio: vnde dicitur ab historin: qđ ē videre: quia apud veteres nullus scribebat historiam nisi is qui scribendis interfuisset: et ea vidisset: ꝛ huic expositioni historie alludit littera sequens. m Aliter enim ꝛ̄. id est magis certitudinaliter et magᵗ fm ordinem historie narrantur visa q̄ audita et certe. n Quod melius ꝛ̄. ꝛ melius transferre possumus. Sedo apostolis auctorib⁹ obtrectatores confutat ibi: o Audi ꝛ̄. Auscultare ꝺ quasi aures sono culcare: vel ꝫsi auribus sonos celare: et est compositio vl etymologia: nec est diphthogus i prima syllaba: sicut qđam ponunt habētes respectum ad componentia: nō attendentes q̄ obedio: licet cōponatur ab ob ꝛ audio: causa euphanie mutat au i e. Et similiter causa euphanie dicimus ascultare non auscultare. Audi itaq; quod seqtur: p Mon dam
no ꝛ̄. s. ex toto: sed i q̄bus testib⁹ apostol⁹ diminutos conuico. q Sz cō
fidenter ꝛ̄. Licet enī apli sint pauciores numero: eorum tamen testimonia preferenda decernon: ꝛ mirum quia: r Per istorum. ꝛ̄. Hoc charisma ar⁹ dicitur ḡtia vel donū ḡtie. Et ꝺ a charis grece: quod ē gratia latine: vnde spiritualia charismata appellat ibi. diuisiones siue dona gratie. de quib⁹ ait apls. j. Cozin. xiij. s Jn quib⁹
vltimum ꝛ̄. Pene. i. penitus: vltimū enim locum tenent: sicut patet inspicienti textum. j. Cozin. xiij. Dic tñ pene quod ē comparatiuum ad inuendum q̄ non ex toto. aut posset accusat trāslationem septuagīta interpretū. Tertio infallibile sue trāslationis veritatem probat ibi: t Quid liuoze toz. Liuoz dicitur luridia vel nigredo q̄re manet ex percussiōe. Et ꝺ a liuco es qđ ē inuidere: vel liuidū. i. nigrū ex percussione fieri. Torqueo es torsum vel tortum: dicit cruciare: flectere: mittere: iacularī: in prima significatione ϐ poniturī dicit ḡ: O emule qđ liuoze torqueris. i. cur inuides mee translationi: cuius non potes contradicere veritati?
v Quid imperitorum animos. ꝛ̄. cum. s. sit irrefragabilis Xitas. quod ostēdit cum dicit: x Sicubi. i. siali
cubi aduerbiū loci. y In trāslatione tibi videor. Si ē ita vt dico: ꝛ non solū in vna ciuitate. ꝫ Diuersarum vbium magi. i. peritos in lege: et quid lucraberis ex hoc: quia tunc senties mecum: quia. a Quod illi scilicet hebrei habent de xp̄o. b Tui codices: scilicz septuaginta non habent. ꝛ sic patet q̄ nra translatio ē veracio: ꝛ completioꝛ: sed forte te aliter excusabis dicens: q̄ illa testimonia non fuerunt ab initio in hebraica veritate: ꝫ sunt ab hebreis supaddita: postq̄ fal
so ab apl̄is sunt assumpta: et sic latina exemplaria veraciora sunt q̄ greca: greca q̄ hebrea: et hoc ē quod ꝺ hic. c Aliud excusationis genⁿ ē: scilicet si dixeris q̄ hebrei probauerint testimonia predicta. d Ab apl̄is contra. ꝛ̄. i. falso ꝫ hebreos assumpta et contra vlum veritatis rapta. e Postea. scilicet postq̄ septuaginta editionem suam fecerunt: et tamen ea libris suis postmodum addiderunt. f Et emendatioꝛa sunt exēplaria latina. Sed ista excusatio nihil habet ꝓbabilitatis. Apl̄oꝝ em̄ cura fuit falsa destruere. Aū falsa testimonia nullaten⁹ assumpserunt: propterea non verisimile ē q̄ hebrei libris suis supaddiderint: q̄ sibi ꝛria cōfuerūt: q̄n potiⁱ⁹ negarēt si possent: demū q̄cunq; veritatⁱ ꝛ latia ꝛ greca exēplaria hūt: de fonte hebraice Xitatis exhauserūt.

Verum hec

ff. Co. 13. c

Expositio Epistole sancti Hieronymi

a Verū hec contra inuidos. scilicet dixim⁹ quibus per omnia ꝓpia senti mus: q̄ meā translationem volūt rep hendere: qz immediate sumpta est ab hebraica veritate tanq̄ a puro fonte. b Hunc te depcor. Hec est vltima pars principalis istius prefationis in qua facit tria. Primo enim orationū suffragia implorat. cum dicit: Hūc te depcor. Desideri charissime vt me ora tionibus iuues. Secūdo assignat ra tionem: cur orare debeat. cum dicit: Quia me tantum opus subire fecisti: et a Genesi exordium capere. Tertio finem orationis insinuat sez vt penta teuchum fideliter transferat. vnde di cit: Quo possim eodem spiritu q̄ scri pti sunt libri in latinum eos transfer re sermonem.

tiora sunt exēplaria latina q̄m grę ca: greca q̄m hebraica. Verum hec a contra inuidos. Hunc te depcor b Desideri charissime vt qz me tan tum opus subire fecisti: et a Ge nesi exordium capere orationib⁹ iuues: quo possim eodem spiritu quo scripti sunt libri: in latinum eos transferre sermonem.

Expositio in prefationē pentateu chi fratris Waltonis de ordine postil latoris finit: ad quem in ꝓncipio ope ris sua in prefatione q̄ incipit: Audi in dextra: sup quozūdā prologoz elu cidatione tanq̄ per eundem sufficien ter expositis postillator: (vt patuit) se e exonerando remisit.

Finit Prefatio.

Prologus

Glosa ordinaria in Genesim

Cum omēs diuinos li bros legim⁹: in tāta multitudine veroꝝ intelle ctuū: q̄ ꝺ pauc⁹ Xbis eruūt: et sanitate catho lice fidei muniūt: potissimū id diligam⁹: qꝺ certū apparuerit cū sensisse quē legimus. Si aūt ꝺ latet: id certe qꝺ circūstātia scripture nō impedit: et cū sana fide concoꝛdat. Si aūt scripture circūstātia tra ctari et discuti nō po test: saltez id solū: qꝺ fides exigit sana vel ꝑscribit. Aliud est enim q̄ potissimū scriptoꝛ senserit nō dinoscere: aliud a pieta tis regula errare. Si vtrunq̄ vitet: pfecte se habet fruct⁹ le gentis. Si vero vtrunq̄ vitari nō potest: etiā si volūtas scri ptoris incerta sit: sane fidei ꝛgruam nō inutile ē eruisse sentē tiam. Augustinus. In rebus obscur⁹ atq̄ a nostris oculis remotissimis si q̄ in scriptura etiā diuina legum⁹: q̄ possunt sal ua fide alijs parere sentētijs in nullā eaꝝ nos ꝓcipiti affirma tione ita ꝓjiciamus: vt si forte diligentius exq̄sita Xitas eam labefactauerit: coꝛruam⁹: nō ꝓ sentētia diuinaꝝ scripturarū sed ꝓ nr̄a dimicātes: ita vt eā velim⁹ scripturaꝝ esse: q̄ nr̄a ē: cū poti⁹ eā q̄ scripturaꝝ ē: nr̄aꝝ cē velle debeam⁹. Notādū qz hec scriptura ita allegoric⁹ Xbis texit vt allegoricā sensuꝝ ꝓtineat: et historicā fidē rerū gestaꝝ nō amittat. Dicit aūt ge nesis a suo principio ſm moꝛem hebꝛeoꝝ: qui ex ꝓncipijs ma xime nomina libris imponunt: sicut Matthe⁹ euangelicam suam historiam libū generationis appellat. Cū m⁹ta vtraq̄ scriptura in sequentibus contineat: in quibus nulla generati onis mentio fiat. Introducit quippe hec historia primū ho minem futuri formā: vtpote de terra virgine conditū: p quez generādi terreni erāt in vitā transitoriā: sicut euāgelium ſm nouum hominem ꝺducit de matre virgine genitum: qui filios generaret in vitā eternā. In hac ergo scriptura figure sūt fu turoꝝ. In euāgelio vero manifestatio completoꝝ. Li ber iste moze hebꝛeoꝝ a principio genesis appellatur: qz in eo de celi et terre generatione agitur: licz alia m⁹ta sequātur sicut euāgeliū Matthei: liber generationis ihesu xꝑi. Inducit enim moyses primum hominem formā futuri: de terra Xgine conditū: qui generaret terrenos in vitā transitoriā: sic et euā geliū scm̄ hominem scilicet christum de matre Xgine genitū qui generaret celestes in vitā eternā. Dic ergo figura: in euā gelio veritas Hieronym⁹. In ꝓncipio c.d.c.t.t. Pleriq̄ au tumāt sic Tertulian⁹ et Hylari⁹ in hebꝛeo haberi. In filio fe cit de⁹ c.t.t. Xxx. vero et Symach⁹ et Theodocion. In ꝓnci pio trāstulerunt. Et in hebꝛeo ꝺictū ē Breſith qꝺ Aq̄la iter ꝓtatur in capitulo. Magis igitur ſm sensum q̄m ſm verbi trā slationem de christo accipi potest qui in ipsa fronte geneseos que caput omnium liboꝝ est: et in principio Johānis celi et terre conditoꝛ apꝛobatur. vnde in capite libri scriptum ē de me: id est in ꝓncipio geneseos. In ꝓncipio. s. creauit d.c. et t.c. in ꝓncipio Johānis: omnia per ipm facta sūt tc. Apꝛ hebꝛeos quoq̄ ꝺ liber Breſith appellatur: qui voluminib⁹ ex liboꝝ principijs nomina imponunt. Quattuoꝛ sunt regule sacre scripture: id est Hystoria q̄ res gestas loquitur.

Allego. Allegoria: in q̄ aliud ex alio ītelligit. Tropologia. i. moꝛalis locutio: in qua ꝺ moꝛib⁹ ordinandis tractatur. Ana goge: id ē spiritualis intellectus: p quē ꝺ summis et celestib⁹ tractaturi ad supioꝛa ꝺuctmur. His quattuoꝛ quasi ꝺbusdaꝝ rotis tota diuina scriptura volūtur: Xbi ꝓria: Hierusalē ſm historiam ē ciuitas. Allego. ecclesiaꝝ significat. Secm̄ tropo logiam id ē moꝛalitatē animam cuiuslibet fidelis: q̄ ad pacē eternam anhelat. Secm̄ anagogen celestium omnium vitaꝝ qui reuelata facie vident deum. Diuina scriptura aliq̄n eterna intimant: vt ē: In ꝓncipio erat Xbum. Aliquā ꝺo facta narrantur: vt cū venerit fili⁹ hominis in s.m.s. Aliq̄n agēda sunt p̄cipiuntur: vt diliges pximum t.s.t.i. Et ē bip tita diuina scriptura: quia alia sunt q̄ ſm figuram ꝺicuntur vt ē: Audiuit adā voce ꝺñi ꝺeambulantis in paradiso. Alia ſm reruꝝ gestarū fidē: vt ē: q̄ ppl⁹ exiens ꝺ egypto p mare pedib⁹ ambulauit. Alia sūt q̄ vtroq̄ ꝺicta sūt mō: vt ē trāsit mar⁹ rubꝛi: et miracla q̄ ꝺns i euāgelio fecit. Trib⁹ modis significat ꝺ scriptura generationē scī ē factā. Aut en̄ sola volūtate aliq̄ꝺ ꝺ factū: vt In ꝓncipio creauit de⁹ celū et terrā. Aut volūtate sit et voce p̄ceptiua: vt fiat lux. Siue ꝺelibe ratiua: vt faciam⁹ hominē ad imaginē et similitudinē nostrā. Aut volūtate voce et diffinitiōe: vt Crescite et multiplicamini et. r.t.t. et germinet terra herbā v. et fa.sc.tc. Et ea q̄ sola volū tate et voce ꝺicunt: nouitate facta sūt. Que vero p diffinitio nez ꝺ sūt similia illis q̄ nouit facta sūt: et ꝺ sūt q̄ post septimū ꝺiē vsq̄ in finē opatur de⁹: et ex illa diffinitione p̄oueniunt.

Quidā tria ꝓncipia posuerūt: ꝺeū: exēplar: materiā: et ea ī creata et sine initio. Deūq̄ nō tanq̄ creatoꝛē materie: sed q̄si artificē: ad exēplar ꝺe p̄acēti materia mōm fecisse. Alij duo principia putauerunt: Materiā et speciē: et cum his tertium quod operatoꝛiū ꝺicitur: Mūꝺūq̄ semp fuisse et futuꝝ esse. His et hmōi errozib⁹ obuiās moyses: in vno spiritu: in vno principio rēpoꝛis: mūꝺū a creatoꝛe ꝺeo factū narrat tāta ve locitate: vt effectu sensum tpis ꝓueniret: vt videlicet ꝺeū co gnoscens initiū vniuers⁹: eternū intelligere ꝺedit et omni potentē: ex tanta celeritate opis vt necꝺū primū nascentis mūꝺi momētū trāsactū ꝺicat: q̄n mūꝺ⁹ creat⁹ ꝺ⁹ his Xbis: In principio crea.d.c.et.t. Strab⁹. In principio crea.d.c.et.t. Moyses in vno principio tpis a deo creatoꝛe mūꝺū factū refert: vt sensum tpis ꝓue niret effectu volūtat⁹: vt ꝺeū sciam⁹ tpis initiū: et ipsum esse initiū oīm. Plato en̄ tria initia vel principia estimabat: ꝺeū: exēplar et materiā: et ipa increata sine ꝓncipio: et ꝺeū q̄si artificē nō creatoꝛe. Aristo. ꝺuo materiā et speciē: et tertiū operatoꝛiū ꝺictū. Mūꝺū Xo sp esse et fuisse. Cōtra hec ergo et hmōi ꝺicit⁹ In principio tc. Aug⁹. Sicut paulus per reuelationē ꝺidicit euāgeliū: ita moyses ꝺocente spūsctō conditi mūꝺi exoꝛdiū. Moyses in hoc libꝛo de inferioꝛi mundo ad instructionē ho minis agit: et qz homo ꝓponendus erat mūꝺo visibili: ꝓmū regnū paratum ꝺescribit: postea rectoꝛē inducit: cui seruiat plenitudo regni. Dicit g̃ In principio c.d.c.et.t. Celi et terre noīe: quicq̄ ꝺe⁹ fecit simul factū esse materialiter pōt intelli

g̃gi: sed

Glosa ordinaria in Genesim

g̃gi: sz informiter: siue spūale siue coꝛporale sit. Deinde prose quitur quomodo ꝺe⁹ singulaꝝ formas fecerit: et opez ꝺistin ctiones: et qz nondum ꝺistincte forme addit de terra: Terra aūt erat inanis et vacua: bis. s. q̄ ꝺe ipa erant processura. Et tenebꝛe erāt s.f.a. Per abyssū cetera elemēta possunt ītelli gi: q̄ adhuc ꝓfusa et incerta erāt q̄s formas essent habitura.

Quattuoꝛ modis operat⁹ ꝺe⁹. Primo in Xbo. Scdo in Eccl.18.a materia. vñ: Qui vixit in eternū: creauit omnia sil. Tertio per opera sex ꝺiez varias ꝺistinxit creaturas. Quarto ex p̄ mordialib⁹ seminib⁹ nō incognite oꝛiunt⁹ nature: sz note sēp⁹ ne pereāt reformant⁹. Isidoꝛus et Beda mystice. Pri mordia gener⁹ humani quib⁹ in ista luce frui cepit: bis cōpa rant⁹ ꝓmo ꝺiei q̄ ꝺe⁹ lucez fecit: et hec etas tanq̄ infantia de puranda ē ipsi⁹ vniuersi scīi: qꝺ tanq̄ vn⁹ homo etatez agit infantiam. Hec protendit⁹ ab adam vsq̄ ad noe generationi bus. x. Quasi vespera hui⁹ ꝺiei fit in ꝺiluuio: qz et infantia nostra tanq̄ obliuionis ꝺiluuio deleꝛ. Incipit mane secūꝺi ꝺiei a temporib⁹ Noe tanq̄ puericia: et tendit⁹ hec etas vsq̄ ad abꝛaaz alys generationib⁹. x. Et bis comparat⁹ scdo ꝺiei quo factū ē firmamētū inter aquā et aquā: qz et arca in qua erat Noe cū filijs: firmamētū erat inter aq̄s inferioꝛes: in quibus natabat: et superioꝛes q̄bus compluebaꝝ. hec etas ꝺiluuio nō deleꝛ: qz et puericia nostra nō obliuione tergitur de memoꝛia. meminim⁹ en̄ nos pueros fuisse: infantes non meminimus. hui⁹ vespera ē ꝓfusio linguaꝝ in eis q̄ turrē fa ciebant: et fit mane ab abꝛaam. Sz nec ista etas scda genera uit ppl⁹ ꝺñi: qz nec puericia apta ē ad generandū. Incipit mane ꝺiei tertij ab abꝛaam et succedit tertia etas filis adole scētie: et bis comparat⁹ ꝺicit tertio in q̄ ab aq̄s terra separata est. Ab omnib⁹ en̄ gentib⁹ quoꝝ error instabilis: et vanis si mulacroꝝ ꝺoctrinis q̄si vent⁹ omnib⁹ mobil⁹ (qꝺ bñ signi ficatur mar⁹ nomine) fideꝫ ppl⁹ pulsaꝫ: ab hac q̄ gentiū va nitate et huius seculi fluctibus separat⁹ ē ppl⁹ ꝺei per abza am tanq̄ terra cū apparuit arida. i. sitiēs imbꝛē ꝺiuinoꝝ mandatoꝝ. Qui ppl⁹ vnū ꝺeū colēꝺo tanq̄ irrigata ter ra vt fructus vtiles posset afferre: sanctas scripturas et pꝛo phetias accepit. Hec en̄ etas iaz potuit generare filiū ꝺei: qz et tertia etas. i. adolescētia iam filios habere pōt. Et ideo Gen.17. ad abꝛaam ꝺictū ē: Patrē multaꝝ gentiū posui te: vt augeā nimis valde: et ponā te i gētes: et reges ex te erūt: et ponā te stamētū meū int⁹ me et semē tuū post te: generatiōes eoꝝ i te stamentū eternū: vt sim tibi ꝺe⁹ et semini tuo post te: terrā in q̄ habitas oēm terrā chanaā i possessionē eternā: et ero illis ꝺe⁹. Hec etas pꝛrigit⁹ ab abꝛaā vsq̄ ad ꝺauid q̄tuoꝛꝺecim generationib⁹. Hui⁹ vespa ē i pctis ppli: q̄b⁹ ꝺiuia mādata ꝑteribāt vsq̄ ad malicia pessimi saulis. Deiñ mystice fit ma ne q̄rte ꝺiei regnū. s. ꝺauid. hec etas simil⁹ ē inuetuti: et reue ra int⁹ oēs etates regnat inuēt⁹: et ipa ē ipm firmamētū oīm etatū: io bñ cōparaꝫ q̄rto ꝺiei: i q̄ fcta sūt sidera celi i firma mēto. Quid en̄ euiꝺēti⁹ significat reg⁹ eminētia q̄s splēꝺoꝛ solis: et plebis obtēperātia lune splenꝺoꝛ ostēꝺit tanq̄ syna gogā ipsaꝝ et stelle ꝓncipes ei⁹: et oīa fundata i stabilitate re gni tanq̄ i firmamēto. Hui⁹ q̄si vespera ē i pctis⁹ regū: q̄b⁹ illa gēs meruit captiuari. Fit deiñ mane q̄nte ꝺiei trāsmigra tio i babylonē: cū i captiuitate pp⁹ lenit i pegrino ocio est collocat⁹. Et pꝛrigit⁹ hec etas vsq̄ ad aꝺuentū xꝑi ibu ꝺñi nr̄i. i. q̄nta etas ſm quā ē ꝺeclinatio a iuuētute i senectutē: nō ꝺū q̄ꝺē senect⁹: sz iā nec iuuent⁹: qz senior⁹ etas ē quā greci ꝑsbytē vocāt: nā senex apꝛ eos nō senex: sz geron ꝺicit. Et reuera sic ista etas a regni roboꝛe ē ꝺeclinata: et fracta i pplo iudeoꝝ: quēadmodū bō a iuuētute fit senioꝛ. Et bñ cōparaꝫ illa ꝺiei q̄nto: q̄ fcta sūt aīalia i aq̄s et volatilia celi postq̄s ce li hoīes int⁹ gētes tanq̄ i aq̄s ceperūt viuere et habere incer tā sedē et instabilez sic aues volātes. Sz plane ibi erāt cete. i. magni hoīes: q̄ mag⁹ ꝺiabantur fluctib⁹ scī: q̄s seruirēt i illa captiuitate. Nō en̄ ad cultū ꝺoloꝝ aliq̄ terroꝛe depra uati sūt. Ubi sane aīaꝺuertenꝺū q̄ ꝺenedixit ꝺe⁹ illa aīalia ꝺicens: Crescite et multiplicamini: et replete aquas mar⁹: et volatilia multiplicentur super terram. Quia reuera gēs iu deoꝝ ex quo ꝺispersa est per gentes valde multiplicata ē. Huius ꝺici: hoc est huius etatis quasi vespera est multiplica tio peccatoꝝ in pplo iudeoꝝ: qz sic excecati sunt: vt ꝺeū et ꝺominum nostrum iesum christum nō possint cognoscere.

Mystice. Mane. vj. ꝺiei fit predicatio euangelij per iesum. et finito ꝺie quinto: id est quinta etate incipit sexta sez sene ctus veteris hominis in qua homo minus potens ē et quasi ad extremum vite tendit. Et hoc etiam apparet: quia illud carnale regnum iam ē vehementer attritum: qñ et templum

ꝺei ꝺelectum est: et sacrificia cessauerunt. Et nūc ea gens qui tum ad regni vires attinet: quasi extremam vitam trahit. In ista tamen etate tanq̄ in senectute veter⁹ hominis: homo no nus nascitur: qui iam spiritualiter viuit. Sexta enim etate si ue ꝺie ꝺictum est: Producat terra animam viuentem. Nā ān ta ꝺie non ꝺictum erat: producant aque animam viuentē: sed reptilia animaꝝ viuaꝝ. Quomodo en̄ coꝛpoꝛa sunt re ptilia sic tunc aꝺhuc etiam coꝛporali circūcisione et sacrificijs tanq̄ in mari gentium ppl⁹ ille seruiebat. Ista voꝛ animam viuam ꝺicit: qz vitā iam incipiunt eternā ꝺesiderare. Serpen tes ergo et pecoꝛa que terra producit: gentes significāt ia ſta biliter creaturas euangelio: ꝺe quibus ꝺicitur et illud quod petro ꝺemonstratum est in actibus apostoloꝝ: Macta. et mā Act.10. ꝺuca: et cum ille immunda ꝺiceret. responsum est illi: Quod ꝺeus mundauit: tu cōmune ne ꝺixer⁹? Tūc fit homo ad ima ginem et similitudinem ꝺei: sicut in ista etate sexta nascitur in carne ꝺominus noster: ꝺe quo ꝺictum est per prophetam: Et homo est: et quis cognoscet eum. Et quemaꝺmoꝺū in illa ꝺie masculus et femina coniuncti sunt: sic et in ista xꝑs et ecclesia. Et preponitur homo illa ꝺie pecoꝛib⁹: serpentibus: et volati libus celi. sic et in ista etate christus regit animas sibi obtem perantes: que aꝺ ecclesiam eius partim ꝺe populo iuꝺeoꝝm et partim ex gentibus venerūt: vt ab eo ꝺomite manſuescerēt homines scilicz vel carnali concupiscētie ꝺediti sicut pecoꝛa: vl tenebꝛosa curiositate obscurati quasi serpētes: vel elati su perbia quasi aues. Et sicut in illa ꝺie pascitur homo et anima lia que cum ipso sunt herbis seminalibus et lignis fructiferis et herbis viriꝺibus: sic in ista etate homo quicunq̄ bonus ē minister christi: et cum bene quantum potest imitatur: cum ip so populo spiritualiter pascitur sanctarum scripturaꝝ alimen tis: et lege ꝺei parti aꝺ concupiscendum fecunꝺitatē rationū atq̄ sermonum tanq̄ herbis seminalibus: partiz aꝺ vtilitatē moꝛum et conuersationis humane tanq̄ lignis fructiferis: par tim aꝺ vigoꝛem fiꝺei: spei et charitatis in vitam eternā tanq̄ herbis virentib⁹: que nullo estu tribulationū possunt aꝛesce re: sed spiritualis sic pascitur istis alimentis: vt multa intelli gat. Carnalis autem id ē parvulus in christo tanq̄ pec⁹ ꝺei vt multa credat: que intelligere nondum pōt: tamen eoꝛꝺem cibos omnes habent. Huius autem etatis vespera ē: ꝺe q̄ ꝺo minus ait: Putas veniens filius hominis inueniet fiꝺem su Luc.18. per terram? Post illam vesperam fiet mane: cum ipse ꝺomin⁹ in claritate venturus ē. Tunc requiescent cum christo ab om nibus operibus suis hi quib⁹ ꝺictum ē: Estote pfecti sicut pa Mat.5.c ter vester qui in celis ē. Tales enim faciūt opera bona valꝺe. post talia enim opera speranꝺa ē requies in ꝺie septimo: que vesperam non habet. Nullo g̃ modo potest ꝺici quēaꝺmoꝺū fecerit ꝺeus celum et terram et omnem creaturam quam con ꝺidit: sed ista expositio per oꝛdinem ꝺiez sic inꝺicat q̄si histo riam rerum factarum: vt predicationem futuroꝝ maxime ob seruet. Si autem aliquem monet q̄ in istis etatibus seculi du as etates primas ꝺenis generationibus aꝺuertimus explica ri. Tres autem consequentes singule quattuoꝛꝺecim genera tionibus cōtexuntur. Sexta vero ista nullo generationuꝝ nu mero ꝺiffinita sit. facile ē viꝺere etiam in vnoq̄ꝫ homine ꝺu as primas etates: infantiam et puericiā coꝛpoꝛis sensib⁹ inhe rere: qui sensus coꝛpoꝛis quinq̄ sunt: visus: auꝺitus: gustus olfactus et tactus. Quinari⁹ autem numerus ꝺuplicat⁹ (qñ ꝺuplex ē sexus human⁹ vñ generationes tales existūt masculinus et feminin⁹) ꝺenarium numerum facit. Iā vero ab aꝺo lescentia et ꝺeinceps vbi ratio incipit in homine pcualere: ac cedit quinq̄ sensibus cognitio et ratio: quibus vita regitur et aꝺministratur: vt iam septenarius numerus esse incipiat: qui ſimiliter ꝺuplicatus quattuoꝛꝺecim generationibus eminet et apparet. Quas habent tres etates consequentes: aꝺolescen tis scilicet iuuenis et senioꝛis. Senectut⁹ vero etas sicut in no bis nullo statuto annoꝝ tempoze ꝺiffinitur: sz post illas q̄nq̄ quantū quisq̄ vixerit: senectuti ꝺeputatur: sic in ista etate se culi non apparent generationes ꝺiffinite vt occult⁹ sit vltim⁹ ꝺies: quem vtiliter ꝺominus latere opoztere ꝺemonstrat.

Mystice. Igitur perfecti sunt celi tc. Quia post illoꝝm q̄ſt sex ꝺierum opera bona valꝺe: speret homo quietem perpetu am: et intelliget q̄ꝺ sit. Reꝺeuit ꝺe⁹ septima ꝺie ab omni ope re suo: quia et ipse in nobis hec bona operatur: qui vt opere mur rubꝛ. Et recte ipe reꝺescere ꝺr: qz post hec oīa opa nr̄a re quiē nobis pstabit. Quomō en̄ recte paterfamilias ꝺr edifi care ꝺomū: cū vt edificēt oparij sui iubet: et reꝺescere cū post pfectionē fabꝛice illis q̄bus impabat pmittit vt vacēt: et iocū ꝺo ocio pfruant. Isiꝺoꝛ. Mozalit Habet vnusq̄sq̄ nr̄m

in nr̄z

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ in nris operibus et recta vita tanꝯ distictos istos sex dies: post ꝙs debeat quietē sperare. Prio die lucem fidei: quando primū visibilibus credit: propter quam fidem dominus visibiliter apparere dignatus est. Secundo die factū est tanꝯ firmamentum discipline: quod discernit inter carnalia et spiritualia opera: sicut firmamentum inter inferiores aquas et superiores. Tertio die quo mentem suam ad proferēdos bonorum operum fructus ꝓparat et erigit: separata enim labe ꝛ fluctib⁹ tentationum carnalium tanꝯ aridam terrā habet: mentem videlicet tanꝯ a perturbationibus maris: vt iā possit dicere: Mēte seruio lege dei: carne aūt seruio legi peccati. Ro. 7.d

¶ Idem mystice. In principio creauit deus celum ꝛ terram. Spirituales qui celestia meditantur: et terram id ē carnales terrenum hominem imitantes. Terra autem erat inanis ꝛ vacua: hoc est caro nostra anteꝯ doctrine accipiat formam. Tenebre erant super faciem abyssi: qz peccati obscuritas et ignorantie cecitas tegebat cozda nostra. Spiritus domini ferebatur super aquas: hoc est: super coz tenebrosum et fluidū: vt in spiritu subsistentes requiescerem⁹: et flatu ei⁹ vivificaremur. cuius vnda abluimur. Dixit quoq; deus: Fiat lux: id ē apparet illuminatio fidei. Primo enim die lucem fidei dedit: ꝙ prima est in conversione fides. vnde primum mandatum est: Deuk.6.a. Dominus deus tuus vnus est. ꝓpter hanc fidem christ⁹ visibiliter apparuit: ꝓsentie sue gratia dividens lucem: id est filios dei. ꝛ lucis a tenebris id ē peccatorib⁹: hos appellauit Eph. 5.b. diez: illos noctē. vñ: Fuist aliq̄s tenebre: nūc aūt lux in dño.

¶ Die secunda posuit firmamentum sanctas scilicet scripturas in ecclesia. de quibus dicitur: Celum sicut liber plicabit. hoc firmamentum discernit aquas: id est populum angelorū quibus non est necesse vt in lectione audiant verbū dei. Sed illud firmamentū posuit in sublime super infirmitatē inferiorum populoꝝ: vt suspiciētes ī eo cognoscāt: q̄liter discernāt inter carnalia ꝛ spūalia q̄si inter aq̄s superiores ꝛ inferiores.

¶ Die tertia congregauit aq̄s inferiores et sallsas infideles: scilicet concupiscentiarum et tentationum fluctibus sese quatientes et segregauit ab eis aridam: id est fideles fontem fidei sitientes. Infideles vero coercuit: ne iniquitatis sue fluctibus aridam: id est animam sitientem deum cōturbent: sed liceat ei germinare fructus bonoꝝ operum: et diligere proximum vt habeat in se semen ꝺm similitudinem suam: vt scilicet ex sua infirmitate compatiatur alij indigenti: ꝓducat lignum forte et fructiferum: id est beneficum eripiendo oppressum et ꝓhendo ei protectionis vmbraculum.

¶ Die quarta micuerūt luminaria in firmamento celi. id est legisdoctores scripture sancte inherentes: ꝛ inferioriꝫ lumen sapientie demonstrantes. Prodūt quoq; siderum turba: id ē virorum doctorum scilicet et legisperitorum numerositas qui in huius vite nocte fulgentes: dividant scripture sensibilia ꝛ intelligibilia quasi inter lucem perfectorum et tenebras peccatorum facientes signa virtutum ꝛ miraculorum q̄ sunt in tē poꝛa et annos: quia ꝓprijs temporibus viuunt et transeūt: verbum autem domini in eternū manet. Bene aūt terra germinauit primo: et postea facta sunt luminaria: q̄a post bona opera venit illuminatio: qua videt species superne veritat⁹.

¶ Die quinta facta sunt in aquis reptilia animarum viuarū id est homines in vitam renouati per sacramentum baptismi facta sunt volatilia: id est anime volantes ad superna.

¶ Sexta die ꝓduxit terra animam viuam: quādo caro nostra ab operibus mortuis abstinens: viua virtutuꝫ germina Phil.3.d. parit ꝺm genus suum: id est vitā imitando sanctoꝝ. vñ: Imitatores mei estote sicō. Scōm genus nostrum viuimus: quādo sanctos q̄si proximos imitamur. Producit terra bestias id ē homines ferocitate superbientes: et pecora id est simpliciter viuentes ꝛ serpentes astutos scz et bonum a malo discernentes: et quasi reptando scrutantes terrena per que intelligant celestia. Post hec fecit deus hominem ad imaginem et ſ.ſ. virum scilicet perfectū: qui ipsam veritatē contemplādo operatur iusticiam. Hic accipit potestatem piscium maris et volatilium celi: pecoꝝ: ferarum'atq; repentiū: quia spiritualis similis deo fact⁹ omnia iudicat: et ipse a nemine iudicat. Masculum et feminam c.e. quia sicut viro mulier: sic spirituali et perfecto viro minus perfectus obedire debet: dicitur enim eis: Crescite et multiplamini et replete terram. In spiritualibus scilicet donis: vt ratio dominetur carni: quasi insensato animanti: et perturbationibus eius. Per herbam seminalez ꝛ lignum fructuosum in escam hominibus datū: intelligim⁹ 1.Cor.1.9.b oblationes sanctorum. Unde paulus: Seminauimus spiritualia vobis: magnum est si carnalia vestra metamus?

¶ Augusti/

Augustin⁹. Cū in diuīa scriptura de pauc⁹ ꝛbis plures intellect⁹ veri et catholici habent: illū diligam⁹ maxime qui ꝙstat scriptoꝛē sensisse vt quē nō ꝙpedit circūstātia scripture: si conuenit cum sana fide: aut saltē quē sana fides ꝓscribit.

¶ Augustinus. Sigua obscura legim⁹: que possint sane varijs exponi sententijs nullam ꝓcipitant affirmem⁹: ne forte velimus eam esse scripture sententiam que nostra est: cuꝫ potius scripture sententiam debeamus facere nostram.

¶ Augustinus. In narratione rerum gestarum non omnia ſm figuralem tantum intellectum accipim⁹: sed quedā ſm fidem rerum gestarum asserenda et defendenda sunt. Querendum ergo est quomodo ꝓter allegoricaz significationē dictum sit: In principio creauit deus celum ꝛ terram. In principio scilicet temporis: vel quia primo facta sunt: vel in prin- Joh.8.a cipio id est in filio dei qui ait: Ego principium qui et loquoꝛ vobis. Celum et terram ſpiritualem cozpoꝛalemq; creaturā intelligunt vel cozpoꝛalem tantum: per celum superioꝛē: per terram inferioꝛem: vel vtriusq; infoꝛmis materia dicta est celum et terra. Spiritualis enim vita sicut in se est: non cōuersa ad creatoꝛem infoꝛmis est. Cōuersa vero ad eum format⁹. Cozpoꝛalis autem per ꝓuationem omnis cozpoꝛee qualitatis: que apparet infoꝛmata materia. Vel celum est creatura spiritualis que ab exordio quo facta est et perfecta: et beata semper est. Terra vero cozpoꝛalis materies adhuc imperfecta: qz terra inq̄t erat inuisibilis et incōposita ꝛc. Ubi videt infoꝛmitatem significare cozpoꝛalis substantie. Utriusq; tñ infoꝛmitas hic significari potest. Cozpoꝛalis in eo quod dictum est: Terra aūt erat inuisibilis et incōposita. Spiritual autez in hoc: Tenebre erant super faciem abyssi: vt abyssum tenebrosaꝫ naturā vite infoꝛmē intelligam⁹: nisi ad creatoꝛē ꝙuertat: ī q̄ solo formaꝛ illumiat ne sit tenebrev⁹ abyssus.

¶ Querendum est: quomodo deus cuncta simul condidit: dum idem moyses ex diez mutatione variāte distincte ꝛea ta describit. Sed rerum simul materia creata est: simul vero formata per species non est: et quod simul extitit per substātiam materie: non simul apparuit per speciem forme. Cū em̄ simul factum celum terraq; dicit: simul spiritualia et cozpoꝛalia: ꝛ quicquid de terra ꝓducitur: simul facta indicant. Sol: luna et sidera quarto die in celo facta perhibentur: ſz quod quarto die ꝓcessit in specie: primo die in celi substantia extitit per conditionem. Primo die terra creata dicitur: tertio arbusta cōdita et cuncta terra virentia describuntur. Sed quod die tertio in ſpeciem ꝓdijt: prima die in ipa terre substantia conditum fuit. Hinc moyses distincte per oēs vel singulos dies omnia ꝓdita retulit: et tñ omnia simul creata subiunxit dicēs: Iste sunt generationes celi et terre: qñ Genē.2.a. create sunt in die quando deus fecit celum et terram et oēm virgultum agri anteq̄ oziꝛetur in terra: omnemq; herbam regionis. Qui enim diuersis diebus creatum celum: terram: virgultuꝫ: herbāq; narrauerat: ꝺ vno die facta manifestat: vt ostenderet ꝙ oīs creatura simul per substantiam extitit: que non simul per speciem ꝓcessit. vnde: Creauit deus ho Genē.1.a. minem ad imaginem et ſ.ſuam. Ad imaginem creauit illuz: masculum et f.ſ.e. Femina nondum facta: iam homo masculus et femina perhibetur: sed qz ex adaz latere erat ꝓcessura: in illo iam computatur per substantiā: a q̄ fuerat ꝓducenda per formam. In minimis quoq; licet hec cōsiderare. herba enim cum ꝓdit et formatur: nondum in illa fructus necdum fructus sui semen ostenditur: inest tamen ei fructus et semen: quia simul sunt in radice substantie: que non simul ꝓdeunt per temporis incrementa. ¶ In principio

Incipit Postilla Nicolai de Lyra sup libꝝ Genesis. La. I

In principio. Omissis diuisiōibus curiosis: accipio illam q̄ magis ꝓsicua est dici. Tota em̄ sacra scriptura diuidit in duas ptes: videlicet in vet⁹ ꝛ nouū testamentū: ita q̄ licz tota sacra scriptura sit ꝺ deo tanꝯ de subiecto: tñ prima ps ꝓncipaliter est de deo: tanꝯ creatoꝛe et gubernatoꝛe. Scōa vero ꝺ deo tanꝯ redemptoꝛe ꝛ glorificatoꝛe. Prīa ps videlicet veter⁹ testamenti diuidit in q̄tuoꝛ ptes: videlz ī libros Legales: Historiales: Sapiētiales ꝛ Prophetales. Et qz vet⁹ testamētū ꝛ nouū se bñt sic̄ rota ī medio rote: vt ht Ezech. j.ca. Ideo nouū testamētū ꝓsicr diuidit: qz legi in nouo testamento coꝛrespōdet euāgeliū. Libris sapiētialib⁹ coꝛrespōdēt epistole Pauli: ꝛ alioꝝ apostoloꝝ. Libris historialib⁹ coꝛrespondēt act⁹ apostoloꝝ. Libris ꝓphetaꝝ coꝛrespōdet apocalypsis. ¶ Circa primā ptē veteris testamēti q̄ ꝓtinet libros legales videlicet quinq; libros Moysi: ꝓsiderandū q̄ lex non dak vni psone: sed cōtati populi adunati: ideo ꝓmo describit adunatio fidelis ppli sub cultu vni⁹ dei: qđ fit ī libro Genes. Scōo describit legislatio populo adunato: Et hoc fit ī Exo. et duobus libris sequētibus. Tertio ponitur predicte legis repetitio ꝛ explicatio: ꝛ hoc fit in Deuk. Prima ī duas: quia primo Moyses ostēdit nature humane ꝓductionē. Secundo ipsius ꝓpagationem. iiij. ca. vt sic ꝓcedat ad electionem fidelis populi: ꝛ distinctionē eius ab infideli populo ꝙ successiones generationū: vt patebit infra. Circa primū ꝓsiderandū ꝙ tota cozpoꝛalis creatura facta est ꝓpter hoīem. Mā elemēta sunt ꝓpter mixta: ꝛ mixta inanimata ꝓpter mixta animata: ꝛ imꝑfecta ꝓpter ꝓfecta: vt plante ꝓpter animalia: animalia vero ꝓpter hominē: quantū ad eius nutritionē ꝛ iumentū. Cozpoza etiā celestia facta sunt quodāmodo ꝓpter hominē: ſm q̄ ꝺ Deu. iiij. Ne forte oculis eleuatis ad celum videas solem ꝛ lunā ꝛ oīa astra celi: ꝛ erroꝛe decepꝛ adoꝛes ea: ꝛ colas que creauit dñs deus tu⁹ in ministeriū cunctis gentib⁹. Et iō primo describit cozpoꝛalis creature ꝓductionē generaliter. Secūdo hoīs formationē specialr ibi: Et ait: Faciam⁹ hoīez ꝛc. ¶ Circa primū tria facit scriptura. Quia ꝓmo exponit op⁹ creationis. Scōo opus distinctiōis: seu formatiōis. ibi: Dixit q̄ deus: Fiat lux. Tertio opus ornat⁹ seu dispositiōis. ibi: Dixit aūt de⁹: fiant luminaria. Opus creatiōis describit añ oēz diem. Opus distinctiōis ꝓmis trib⁹ diebꝰ. Opus aūt ornat⁹ alijs tribus diebus sequētib⁹. Et septimo die requieuit de⁹ a nouis creatur⁹ cōdēdis. Scōm ꝺo iniaz Hic. ī cpla ad Pauliū ꝓsbyterū de omnib⁹ sacre scripture libris: ꝓncipiū Genesis est tantis obscuritatibus inuolutū: vt añ triginta annos apud hebꝛeos nō legaꝛ: ꝛ hmōi obscuritates satis apparēt ex varijs ꝙ multiplicib⁹ expositionibus tam doctoꝝ hebꝛeoꝝ q̄z catholicoꝝ circa ipm. Et qz ꝓfusio est tam intelligentie q̄z mozie inimica: intendo vitare talē multitudinē expositionum illaꝝ marie que a sensu lr̄ali remote videnť: cui sensui intendo insistere ſm grām a ꝺño mihi datā. Igit̄ circa ꝓmū Genesis sunt tres expositiōes solēnes ad quas alie videnť reduci. Prima ē ipsius Aug⁹. qui illos sex dies exponit: nō ꝓut imꝓrtāt successionē ꝛpis: sed ꝓut dicūt cognitionē angelicā relatam ad sex genera rerū cōditaꝝ. Ista aūt cognitio angelica dupler est. Una est rerū in genere ꝓprio: ꝛ hec dicit vesptina: qz omnis creatura ad deū cōparata qui ē lux ꝓ essentiā: tenebra est. Alia est cognitio in verbo: ꝛ hec ꝺ matutina. Et sic exponit: Factūq; ē vespere ꝛ mane dies vn⁹. inquātū angeli cognouerūt lucē ꝓductā ꝛ a tenebris diuisam in genere. ꝓprio: et hec dicit vespe. Et rerū in verbo. ꝛ hec dicit mane: et eodē mō de alijs diebꝰ sequētibus. Sed ista expositio videť nimis longinqua a lr̄ali sensu: maxime qz ſm alios sctos ꝛ doctoꝛes Moyses rudi populo loquebaꝛ: qui nō poterat capere spūalia: sed tantū cozpoꝛalia ꝛ grossa: ꝛ ideo de ꝓductione angelorum nō fecit expꝛessam mentionē. Et iterū qz populus ille pronus erat ad idolatriā: si fecisset mentionē de creaturis spūalibus ꝛ inuisibilibus: coluisset eas tanꝯ deos: ꝛ ideo ista expositio q̄ lōginqua videť a lr̄a dimittať. Alie aūt due expositiones videnť ꝓpinque lr̄e: ꝛ ideo intēdo eas ꝓsequi: ꝛ ꝓcedūt secundū varias opiniones de natura materie positas a philosophis: ꝛ ideo ꝓmo videndū est de hoc. Nec mirū si circa ꝺ diutius immoremur: qz ex hoc dependet intellectus operatiōis

sex dierū

sex diez: q̄ hic describūť multū obscure. Igit̄ circa naturā materie cozpoꝛaliū tres sūt opiniones solēnes. Dicit em̄ cometaꝛ libro ꝺ substantia orbis: qz in cozpoꝛib⁹ celestib⁹ nō est materia, ꝓpie dicta q̄ est ꝓs substātie cōposite. Cui⁹ rō ē: qz materia, ꝓpie dicta q̄ est in genere substātie ē potētia cōtradictiōis ad esse ꝛ ad nō esse simpliciter: talis aūt potētia nō ē in cozpoꝛib⁹ celestib⁹ q̄ sunt incoꝛruptibilia: vt ab oīb⁹ supponit tanꝯ verū. ¶ ꝛc. ī tō si aliq̄s in cozpoꝛib⁹ celestib⁹ a pbis dicať ee materia. Bē large accipiēdo inq̄ntū subiectū accipit ꝓ materia: qz ē ibi subiectum mot⁹ localis: ꝛ potentia ad vbi. Alij aūt dicūt qz ī cozpoꝛib⁹ celestib⁹ ē materia q̄ est ꝓs substātie cōposite: alioquin cozpoza celestia essent forme actu ītelligibiles: qz essent a materia sepate. Itē qz ibi est q̄titas que sequit materiā: sicut q̄litas formā: sed ē alteri⁹ rationis q̄z materia cozpoꝛ elemēto⁹ ꝛ mixto⁹: qz in ipsa est tantū potētia ad formā quā habet ꝛ ad nullā aliam: sic materia solis est solū in potentia respectu forme quā habet ꝛ non alteri⁹. ꝛ sic est de alijs cozpoꝛib⁹ celestib⁹: ꝓpter qđ cozpoza celestia sunt incoꝛruptibilia. Materia ꝛō elementoꝝ et cozpoꝝ mixtoꝝ est in potētia ad plures formas: q̄ nō ꝓt simul esse in materia: ꝛ ideo qñ est sub vna forma: est ī potētia ad aliā q̄ caret: ꝛ sic hz ꝓuationē annexā: ꝓpter qđ ꝓdicta cozpoza sunt coꝛruptibilia: qz ꝓuatio semp machinať ad maleficiū: vt ꝺz. j. Phys. Alij ꝛō dicūt qz ī cozpoꝛib⁹ celestib⁹ est materia: ꝛ q̄ ē eiusdē rōnis cū materia generabiliū ꝛ coꝛruptibiliū. Cui⁹ rō est: qz materia substātiaꝫ ꝙ suuꝫ posse ſm cōmentatoꝛē ꝛ pbm: ꝛ iō circūscripta oīi forma: materia q̄ ē in genere substātie ꝛ ē ps cōpositi; nō pōt intelligi nisi pura potētia. Cū igit̄ actus sit q̄ distīguit ꝛ p merā potentia nulla possit cē distinctio: videť q̄ circūscripta ꝓ intellectū oīi forma cozpoꝛ coꝛruptibiliū ꝛ incoꝛruptibiliū: nō remaneat aliq̄d vñ hec materia possit distingui ab illa: ſz remāet vni⁹ simplr rōnis ī cozpoꝛib⁹ celestib⁹ et coꝛruptibilib⁹. Itē ſm Aug. li. 2ſec. Materia ē ꝙe nihil: ita q̄ nihil pōt excogitari interme diū. Si aūt ī cozpoꝛib⁹ celestib⁹ ē materia alteri⁹ rōnis q̄z in elemētis: oꝛtet q̄ ista rō sit nobilioꝛ qz ignobiliꝛ nō pōt cē ergo magis recedit a nihilo: ꝛ p ꝰ̄s ꝓdit rōnem materie: et accipit rōnez forme: verūtū lz ī ipis sit materia eiusdē rōnis: tñ cozpoza celestia sūt incoꝛruptibilia: inferioza aūt coꝛruptibilia. Cui⁹ rō ē: qz ſm ꝓbm li. de sensu ꝛ sensato. Ignis ꝛ terra nō agūt ꝛ patiunť ad inuicē inq̄ntū hmōi: sed solū inq̄ntū ꝛrietatē habentia: iō cozpa elemētaria ꝛ mixta quoꝝ forme substātiales bñt annexas ꝛrarias qualitates actiuas ꝛ passiuas: agūt ꝛ patiunť ad inuicē ꝓpie dicta: que ē cū abiectiōe cōtrarij: iō trāsmutanť: generanť ꝛ coꝛrūpunť. Forme aūt substātiales cozpoꝝ celestiū non bñt annexas ꝛrales q̄litates actiuas ꝛ passiuas: ꝛ p ꝰ̄s nō est in eis passio q̄ magis facta ꝛraria abijcit ab ipa substātia: ꝛ p ꝰ̄s remanēt incoꝛruptibilia: ſz habeāt materiā eiusdē rōnis cū cozporibus coꝛruptibilibus: accipiēdo materiā ꝓpie, put ē ps cōpositi in genere substātie: q̄ distīguit a ꝙuatiōe. put habeť ſ. phys. Et ſm istos materia cozpoꝝ celestiū nō ē ꝓpinqua adiūcta: qz materia nō hz ꝙuationē adiunctā, ꝓpie loquendo: nisi, put ē infoꝛmata forma substātiali habēte annexas q̄litates bñtes cōtrarietatē ad q̄litates annexas alteri forme substātiali incōpassibili in eadē materia: sicut forma substantialis ignis hz annexas caliditatē ꝛ siccitatē. Forma substātialis aque hz annexas frigiditatē ꝛ humiditatē: q̄ sūt generationis ꝛ coꝛruptionis causa: vt superi⁹ expꝛessum ē. Que aūt ītarū triū opinionū sit verioꝛ nō est ꝓtis speculationis inquirere: nec ꝓ ꝰ̄s multitudinē rōnū ad hoc inducere: cuꝫ sicut ꝓdictū est intendā insistere expositioni lr̄ali: ꝓpter qđ intendo lr̄am q̄ est in ꝓncipio Gen. ſm ꝓdictas opiniones varie exponere: ꝛ rōnes ad vtrāq; ptē inductas soluere: quibus solutis alie q̄ possent induci: de facili poterunt solui: sic̄ credo. Et sic lector eligat expositionem quā tenere voluerit: vel vtrāq; si voluerit, ꝓsequať. ¶ Prima expositio est ꝙ oēs ptes mūdi ꝓncipales videlicet cozpa celestia oīa: ꝛ q̄tuoꝝ elementa: ꝙ op⁹ creatiōis a ꝓncipio fuerūt, ꝓducta in formis suis substātialib⁹ distinctis: ꝛ totū op⁹ distinctiōis seu formatiōis in trib⁹ diebꝰ seq̄ntib⁹: ꝛ etiā op⁹ ornat⁹ cozpoꝝ celestiū qđ factū ē in q̄rta die: intelligiť. Itē q̄litates ꝛ ꝓprietates accidētales supadditas: vt patebit magis ī ꝓticulari, pse quēdo ista expositionē. Et ꝓcedit ista expositio ſm duas primas opiniones de natura materie supra positas. Illi em̄ q̄ dicūt qz ī cozpoꝛib⁹ celestib⁹ nō ē materia: nō pōt dicere qz materia oīm cozpoꝛaliū sit, ꝓducta sub vna forma cōmuni: ꝛ postea ſm diuersas sui ptes ꝙ formas substātiales specificas di/

In principio creauit ꝛc. Mō dixit: i ꝓncipio dixit dē: fiat lux: ꝛ facta ē lux: qm̄ vniūsalr noīe celi ꝛ terre cōprehēdēdū erat q̄cq̄ fecit dē: deinde ꝓptes explicandū quō fecit. Añ sequit: Dixit dē: Fiat. i. p x̄bū suū fecit: vl qz cū ꝓmū fiebat ifōrmis materia spūalis vl corpalis: nō erat dicēdū: dixit dē: fiat. incōgruu3 em̄ erat a deo dici: fiat: qz fōmā x̄bi nō imitat imꝑfectio: nisi cū gener' sui ꝙuersiōe ad creatorem fit ꝓfecta creatura: vt cū dr: dixit dē: fiat: itelligam' eū ad se impfectionē creature reuocare. cū ḡ dr: In ꝓncipio fecit dē celū ꝛ terrā: cōmoratio filij fit: qz ꝓncipiū ē. Sz cum dr: dixit dē: fiat: cōmemoratꝫ qz x̄bū ē. Per ꝓncipiū notat erozdium creature existēt' ab illo: Per x̄bū: pfectiōez creature ab illo ad ipm̄ renocate: vt fomeť imitādo fomā x̄bi icomutabilē. Nō em̄ hz vitā infōmē verbū dei: cui ē esse qđ viuere: imo idem viuere quod beate viuere. Creatura x̄o spiritualis habet infōmem vitam: cui nō est hoc esse qđ viuere: nec viuere quod beate viuere: qz auersa a sapiētia dei: stulte ꝛ misere viuit. In ꝓncipio crea. d. c. et t. Creationē mundi insinuās scḗptura: ꝓmo x̄bo eternitatē ꝛ oīpotentiā dei oñdit. Quē em̄ i ꝓncipio tēpoꝛ mūdum creasse: eūdē añ tpa etnalr significat extitisse. Et quē i ꝓditionis initio celū ꝛ terrā creasse narrat: tāta celeritate opatiōis oīpotentē eē declarat: cui voluisse: facere ē. Bñ ḡ dr: In ꝓncipio crea. d. c. et. ter. Utrūq; s. sil: q̄ uis vtrūq; sil' ab hoīe nō dicať. Añ ꝓpria terram in initio factā oñdit dicēs: Initio tu dñe ter. fun. ꝛc.

In ꝓncipio crea. d. c. et t. Celū nō visibile firmamētū sz empyreū. i. igneū. vel itellectuale: qđ nō ab ardore sz a splēdore dr: qđ statim repletuz est angelis. Añ i Job: Ubi eras cū me laudarēt astra matutina ꝛc. Et nota tria hic cōmemorari elemēta. Noīe celi aerē itelligim'. Noīe terre: ipaz ꝛ ignē q̄ i ea latet. Quarti. i. aquę i seq̄ntib' fit mētio.

In ꝓncipio. Alchu. Filio q̄ būanato patuit q̄ cēt celestes: q̄ terreni. Celū: Creatura spūalis ab erozdio pfecta et beata. Terra: corpalis materies adhuc ipfecta. Celū: Infōmē materiā spūalis vite: sic in se pōt existere nō cōuersa ad creatorē i q̄ fomať. Terrā: corpalē: sine oīmi q̄litate: q̄ apparet i materia fomata. Scḗptura ait: q̄ fecisti mundū de materia infōmi. Materia facta ē de nihilo. Spēs mūdi de materia ifōrmi. Be. Proinde duas res fecit dē añ oīne tps: angelicā creaturā: ꝛ materiā infōmē: q̄uis salomon dicat: Qui viuit in eternū: creauit oīa sil'. fm Origenē tñ ifōrmis materies añcedit formatā speciē. Itaq; mūdū ꝛ angelos ꝛ aīam de nihilo fecit dē: hoīem ꝛ creaturas ceteras de aliq̄. Be. Septē sūt celi: q̄z hec sūt noīa: aer: ether: olymp': spaciū vl igneū: firmamētū: celū angelo3: ꝛ trinitat'. Hiero. aūt dicit celū trinitatis ꝓmū. Secūdū: angelo3. Tertiū: firmamētū. Mystice: In ꝓncipio c. d. c. eos. s. q̄ celest' imaginē portauerunt: ꝛ terrā. i. cos qui postea supbiēdo: terrā. i. terreni hoīs imaginē portātes: se fecerūt deformes. Terra erat īanis: qz ꝓsequitur fomā bonā. ꝛ vacua: boni opis fructu: et tenebrę erāt: veri. s. luminis ꝓuatio. sup faciē abyssi: corda. s. sup ox. Terra aūt erat ina. ꝛc. Be. Qđ vel q̄le celū i ꝓncipio cū terra fecerit: ostēdit: Hoc em̄ ē terra subdit: qđ de celo itelligi voluit. Hoc ei sup' celū qđ a volubilitate mū di secretiū ē: mox vt creatū ē: sanct' angelis ē impletū. q̄s i ꝓncipio cū celo ꝛ terra ꝙditos testať dñs dicēs: Ubi eras cū me laudarēt astra matutina: ꝛ iubilarēt oēs filij dei? Astra matutina eosdē angelos et filios dei vocat. De celo em̄ in q̄ posita sūt luminaria: quō vel q̄n factū sit: postea dicit. Stra. Ina. ꝛ va. Inutilis. s. et infructuosa ꝛ incōposita. Oīa em̄ elemēta cōmixta et ꝙfusa: ꝛ totū B aer. spaciū aquis plenū: nō q̄les nūc sūt: sz sic nebule tenues erant: quales adhuc sup celestes sūt. dr Et tene. e. s. f. a. Aug'. qz. s. non erat lux: q̄ si esset: etiam sup esset ꝛ supfunderet. qđ sit i creatura spūali: cum ꝙuertit ad incōmutabile lumē: qđ dē' ē. Be. Tenebre e. ꝛc. Mō sunt audiēdi qui reprehēdēdo dicūt deū pr' creasse tenebras q̄s lucem: qz nullas in aqua vel aere fecit tenebras: sz distincto ordine ꝓuidētie pr' aquas cuz celo creauit et terra: bas cū voluit: lucis gra venustauit. Et notandū q̄ cū celo duo elemēta mūdi creata sūt q̄b' alia duo inserta sūt: aqua. s. et terra: q̄b' insunt ignis ꝛ aer. Aque aūt totā supficiē terre tāta altitudie tegebāt: vt ad illos vsq; locos ptigerēt: vbi nūc vsq; sup firmamētū p tim residēt. Ipa aūt terra ꝛ aqua: ifōrmis dicunť materia: qz oīa q̄uide mus: vel ex ibis sūpserūt erozdiū: vl' ex nihilo. ꝛ ꝓnsq; in lucē venirēt: nō erat vñ fomā haberēt. Aug'. Histori. Et spūs dñi ferebať sup aquas. Siue totā corpalē materiā aquaz appellauit: vt insinuaret vñ facta ꝛ fomata sūt oīa: q̄ ex humida natura ꝓ spēs varias i terra fomari videmus: siue spūalē vitā añ ꝙuersiōis fomā quasi fluitantē: spūs dei

Incipit liber Genesis q̄ dicit hebraice Bereschith. La. I

In principio a Tanq̄ oim̄ creator. b Pater. c Id est spirituales q̄ celestia meditantur. creauit deus celum b c a Carnales. s. q̄ terrenū hominē neccū depositū. f. Id ē spiritalē ꝛ corpalē creaturā. Dz. s. creatura corpalē superiorē ꝛ inferiorē. b nostre carnis. corpal substātia. et terrā. Terra autē d e a pmus doctrine formā accipere. informis ipfecta. b his q̄ ō ipa erāt fomāda. erat ianis et vacua: f a peccatoz. ignorātie cecitatis. spūales natura significat: q̄ cōuersa ad creatorē formať ꝛ illuminať. quia nō erat lux que supesset ꝛ superfunderetur. b humani cordis. et tenebre erant sup faciē abyssi: g stinctā: cū fm eos ī corpozib' celestib' nō sit materia: et iō nr̄ hūt dicere q̄ oīa corpa celestia a ꝓncipio sunt ꝓducta in formis suis substantialibus distinctis: ꝛ cōsilr dicūt de elemētis q̄ sūt ꝓtes integrales mūdi ꝓncipales q̄ ī suis formis substātialib' sil' sūt ꝓducta: sz nō ita necessario sequať ō elemēt' ad dictū corpoꝛ ō natura materie: sic sequit ō corpib' celestib' ī quib' nō ponūt materiā. Eodez mō dicendum est illis qui tenent opinionem secūdam ō materia. s. positā: q̄ si materia cuiuslibet corpis celest' ē solū in potētia ad fomā sb̄stātialē quā hz: nō pōt dici q̄ materia corpoꝛ celestiū ꝛ elementoꝛ sit ꝓducta sub vna forma cōi: et postea p formas sb̄stātiales distincta. nec etiā q̄ materia corpoꝛ celestiū p se sit ꝓducta sub vna forma cōi: ꝛ postea distincta p formas subst̄atiales solis et lune ꝛ alioꝛ corpoꝛ celestiū: q̄z ad vtrūq; istoꝛū sed̄ oppositū dicti sui: videl' q̄ materia corporis celest' nō solū sit in potētia ad vnā fomant sed ad plures. Secūa aūt expositio Irenei quā tenēt Strab' ꝛ Be. ꝛ alīq alij doctores ē: q̄ materia oīm corpaliū et elemētariū ꝓpus creatiōis ꝓducta est sub vna forma cōi ī genere substātie: vtpote corporeitatis: ꝛ dieb' sequētib' fit distincta fm diuersas sui ptes p formas specificas tā celestes q̄s elemētares. Cōsiderādū ꝙo q̄ si in q̄libet ꝓticula lr̄a exponeret fm vtrūq; opinionē ꝓdictā successiue: tal' expositio mutatio ꝛ trāsitꝰ ō vna expositiōe ad aliā ꝓfunderet intellectū: ꝓpter qđ intēdo exponere totam lr̄am a ꝓncipio capituli vsq; ad op' q̄re dixit inclusiue. Primo fm ꝑmā opinionē: ꝛ scḏo q̄ttū ad scḏam. Lr̄a aūt q̄ sequit op' q̄re dixit: fm vtrumq; opiniōez vnifōmiter pōt exponi. Primo igit exponit op' creatiōis cū dicit: a In ꝓncipio. Et describit' factū ante omnē diem: sed illud an̄ fm istaz expositionē nō accipit' duratiōe sed natura tm̄: sic sonus precedit vocē. dicit igit': In ꝓncipio. s. tpis vel ꝓductionis rerū. b Creauit deus. i. de nihilo ꝓduxit. qđ ē ꝓpriū ipius dei. c Celū. i. corpoza celestia oīa in suis formis subst̄atialib' distincta: licet adhuc in aliquib' ꝓprietatib' accidētalibus essent informia: vt patebit. ℈. d Et terrā. in sua forma subst̄atiali distinctā: ꝛ aliquib' ꝓprietatibus formā subst̄atialē necessario cōcomitantib': q̄ tū adhuc q̄tum ad aliqua erat informis. iō seq̄tur: e Terra aūt erat inanis. i. inuisibilis: quia erat vndiq; aquis coopta. f Et vacua: q̄ ñ erat adhuc plāt' ꝛ herbis ornata. Sequit: g Et tenebre ꝛc. abyssi. i. sup faciē elemētoꝛ. Abyssus em̄ dr ab a qđ ē sine: ꝛ byssus qđ ē genus lini cādidissimi. vñ abyssus dr q̄si sine cādore vl' splēdore: q̄ coloꝛ cādidus hz plurimū ō luce: ꝛ iō ꝙgeries elemētoꝛ ꝓdicta vocať abyssus: q̄ lux ñ erat adhuc ꝓducta. Dicit' etiā abyssus alio mō illud qđ ipoꝛtat q̄ndaz cōfusionem et commixtionē. totūm autē quod ē infra circulum lune erat confusum: quia licet elementa essent producta in suis formis substantialibus: nō tamē adhuc habebant omēs ꝓprietates accidētales debitas vsq; ad tertiā diem in qua sunt distincta elementa: et ideo vsq; tūc aqua ipa non habuit debitā densitatem: sed quasi vaporaliter elevabať per totū spacium aeris et ignis: cooperiebat em̄ ter-

ram: et sic quedā confusio et cōmixtio erat in elemētis: ꝛ ideo hoc vocabať abyssus. a Et spūs ꝛc. aquas. i. sup illā q̄geriē et cōmixtionē elementoꝛ ꝓdictam: ꝛ vocať nomīe aquaꝝ: qz sicut dictū est: ipa aquaq; cooperiebat terram: et alijs duob' elementis' commixta erat mō ꝓdicto: ꝛ accipit' hic spirit' dei. i. voluntas que ferebať sup illā ꝙgeriez elemētoz: sicut ꝛ voluntas artifis sup materiā quaz fomare ꝛ ornare intēdit. b Dixitq; dē: ꝛc. Hic incipit opus distinctionis: ꝛ primo ponitur distinctio dei ꝛ noct'. Secūdo distinctio corpoꝛ celestiū. ibi: Dixit quoq; deus'. Tertio distinctio elementoꝛ. ibi: Dixit ⁊o deus ꝛc. Circa ꝑmū ꝓsiderādū q̄ dies et nox distinguunť p lucē que ē quedam positiuū et per tenebras q̄ impoꝛtāt puationē lucis: ꝛ iō op' distinctionis incipit a luce: ꝛ B ꝙueniēter. Primo qz est q̄ltas cōmunis in q̄ corpora celestia cōicant cuz inferioꝛib': vtpote cum igne ꝛ cū aliquib' corporibus mixtis que lucida fūt: et qz fm istā expositionē distinctio rerū accipit' fm q̄ltates ꝛ ꝓprietates accidētales: iō cōueniēt inchoať a luce q̄ est q̄ltas cōis sic i generatiōe naturali ichoatio fit a cōioꝛib' fōmis: qz fm ꝑm embrio prius viuit vita plante: postea aīalis: postea hois vel leonis: ꝛ hmōi. Et primo phȳsi. dicit pbs q̄ a cōmunioꝛibus est incipiendū via doctrine: sicut pueri in principio vocāt omēs viros patres et omnes feminas matres: postea distinguunt. Sc̄do qz distinctio nō apparet nisi p manifestationē. oīa aūt p lucē manifestanť: ꝛ ideo distinctio incipit a luce. Tertio qz dies nō pōt eē sine luce: ideo lucē oportuit fieri ꝑma die. Dicit igit': Dixitq; dē'. ꝙstud dicere dei non importat aliquā vocē sensibilē: sz intelligere dei practicū qđ includit ipm̄ vel le: qz fm fomā siue dispositionis ꝛ voluntatis sequit effectus. c Fiat lux. Ista lux ē lux solis q̄ est q̄ltas accidētalis: a qua luce alia celi lumīaria illustranť: ꝑt qđ. ij. de aīa dr q̄ sol ē pa ꝛ terviroꝝ deoziq; qz celi lumīaria que ab antiq̄s vocabanť dij. recipiūt lumē a sole. d Et vidit dē' lucē q̄ eēt bona. qz vtilis ē ad mīra: vt patebit. ℈. in ope quarte diei. Aduertēdū tñ q̄ ista lux solar' q̄ facta dr ꝑma die adhuc sulit ifōrmis q̄ttū ad aliq̄ vsq; ad quartū diē: fm q̄ dicit Dion. ca. iiij. d diuinis nominibus: qualiter aūt fuerit fomata quarta die patebit. ℈. e Et diuisit lucem a tenebris. Ista diuisio est p motū solis: qz q̄n mouēť sup vnū hemisperiū: fiūt tenebre i opposito hemisperio ꝓpter opacitatē terre que est i medio:

Spūs ferebatur: qz ibiacebat bone volūtati creatoris: qđ fomā dum ꝛ perficiendum inchoauerat. Dictū ē etiā: Spūs dñi. f. l. a. Me faciēdo opa potiꝰ p necessitatē indigētie: q̄ p abundātiā. bñficētie dē' amare putarēt. cōmode em̄ pr' infinuať aliq̄d inchoatū: cui sup ferrēť: nō loco: ℈ oīa sup añ potētia. a Et spūs dñi fe. ꝛc. Hiero. In heb. habeť merabephet. i. incubabat vel fouebat: more voluer' ouа caloze animantis. Intelligim' ḡ nō de spiritu mūdi dicit: vt putāt multi: sed ō spūsctō: q̄ ꝛ ipse ē omniū viuificator. Si aūt viuificatoꝛ: ꝛ cōditoꝛ. Si cōditoꝛ: ꝛ dē'. Emittę em̄: ait spūz tuū ꝛ creabunť. Et spūs. In q̄ subsistētes rēs ꝙsecrem': flatu ei' viuificati: ꝛ vnda baptismi abluti. Et spūs ꝛc. Sic dē'. s. ꝛ cōditoꝛ ꝑat fluitāri ꝛ cōfuse materiei: vt distingueret qū vellet. Tota ḡ trinitas hic opata intelligiť: deus: pater scilicet. Principiū: filiū'. Spūs dei: spūsanct'. Et spūs. Jhū. Mystice. Corda. s. fluctuātia. q̄ mentē quietē amiserāt: q̄z eis spiritus nō innitebať sed superferebať: q̄si potēs naturā a ꝓsilire in melī' reuocare. Deinde ꝙ totū hui' scripture textū sex qualdā opositas etates videm': ℈z q̄si ꝓmis limitib' distinctas: vt in septima quies sperēť: et eas bñe sūstitudinē sex dierū: ꝙbus ea facta fūt: q̄ deū fecisse scriptura memorať. Prīmoꝛdiū em̄ genet' hūani q̄ ista luce frui cepit: compať ꝑmo dici q̄ lucē dē' fecit. Hec etas tanq̄ ifantia ē totī' seculi: qđ tā ḡ vnū hoīez ꝓportioe magnitudinis sue cogitam'. Hō et cū ꝑmo nascit in lucē: infantiā agit ꝑmā etatez: que tenditur ab adam vsq; ad noe generatiōib' decē. diluuiū q̄si vespera hui' diei ē: q̄ infantia nr̄a oblitiōis diluuio deleť. b Dixitq;. Alchu. ꝓfec: posuit: vt celeritatē vl facilitatē opis dei ostēderet. Dixit d. f. l. Lux ꝑmo die facta: spūalis vel corporalis intelligiť. Si spūal: nō illa patri coeterna: p quā facta sūt oīa. Sz dē q̄ dr: ꝓpriꝰ omniū creata ē sapiētia. i. intellectualis ꝛ angelica vita: q̄ infōmiter fluctuat: nisi ad creatorē conuersa: que pōt eē prima creatura: et celū dicta. cum dr: In principio c. d. c. et ter. Sed ad creatorē ꝙuersa. cū dr: Fiat lux. Et facta ē lux. In qua luce spūali forte diuisio lucī a tenebris: distinctio rei intelligiť iā formate ab infōmi. Appellatio diei et noct': significatio distributiōis: q̄ significať nihil deū inordinatū relinq̄re: nec ꝓfect' creaturaꝝ sine supplemēto vniūsi decozis eē. Uespa in triduo añq̄ fierēt luminaria: ꝓsumati opis termin'. Mane: futuri inchoatio. Si aūt ꝑmo die cozporal lux facta ē: q̄ grue mūdoi oīar' a luce inchoať: vñ cetera q̄ creāda erāt videbantur. Si aūt querit: vbi ē facta: cū abyssus oēm terre altitudinē regeret: ptz: q̄ ī illis ptibus q̄s nūc illustrat solis diurna lux. Nec mirū lucē ī aquis posse lucere: cum etiā nautaꝝ opatiōe sepi' illustrenť: q̄ ī ꝓfūdo mersi misso ex oze oleo: aquas sibi illustrāt: q̄ tūc mīto rarioꝛes q̄s sint mō fuere ī ꝓncipio: qz nōdū ꝙgregate in vno loco.

Dixitq; dē' f. Aug'. Hīstorice. nō tpaliꝛ. Si em̄ tpaliꝛ: ꝛ mutabiliꝛ. Si mutabiliꝛ: ꝛ ꝙ subiectā creaturā. Si per subiectam creaturam nō est lux ꝑma creatura. Sz forsitan q̄ tā dictū erat: In ꝓncipio fecit deus celū ꝛc. poterat ꝙ celestē creaturaꝝ vox ista tpaliter fieri: fiat lux. Qđ si ita: ista corpalis lux facta est ꝙ subiectā creaturam quā ante fecerat: dicēte dño: Fiat lux. Quō per spūalis creature occultū motū divi potuit diuinitus. Nō em̄ corporaliter sonuit vox dei: sicut illa: Tu es filī' meus ꝛc. Qua em̄ lingua sonaret: cū linguaꝝ diuersitas nōdū eēt: Nec lingua erat vna et sola que loqueretť: nec erat quē oporteret audire ꝛ intelligere. Bene ergo accipitur vox dei verbū: qđ in sono voc' intelligiť. Ad naturā em̄ verbi: ꝙ qđ omnia facta sunt: hoc ipm̄ ptinere ꝛ. Eternū ḡ est qđ dixit deus: Fiat lux: qz verbū dei patri coeternū. Cum em̄ audimus: ꝛ dixit deus: fiat: intelligimus in verbo esse vt fieret. Cum x̄o addit: et factū est ita: intelligim' factā creaturā nō excessisse ꝑfixos in verbo termios gener' sui. Cū x̄o ℈: vidit dē' q̄ eēt bonū: intelligim' in bēignitate spūs ei' nō q̄si cognitum postq̄ factū est placuisse: sed in eadē bonitate placuisse vt factū maneret: in qua placuit vt fieret. Ideo em̄ diligit deus creaturā suā: vt sit: et vt maneat. a Fiat lux. Aug. Hīstorice. ea ꝙditioe. s. q̄ cūcta subsistūt intpaliꝛ in dei sapīa ꝙuisq̄ ī seipis. Et facta ē lux. i. angelica ꝛ celestis subst̄atia: in se tpaliꝛ: sic erat ī sapīa: q̄tū ad eī incōmutabilitatē eternaliꝛ. Uel notať hui' creature infoꝛmitas. s. ꝛ ipfectio añq̄ fomareť in amoze cōditoꝛis. Formať em̄: cū ꝙuertit ad incōmutabile lumē verbi. Fiat lux. Aug'. Si corpoꝛal' lux facta ē: q̄ nā illa ē: quaz cū sol occiderit: videre nō possum': qz nec luna erat: nec erāt stelle. Sz forsitan ī ea pte celi ē: in q̄ sol: ñ solis lux. ℈z sic ei ūcta: vt diserni nō possit: vl' forte ī ea pte lucē dē' fecerat: in q̄ hoīez factur' erat: vt cū ab illā pte lux discessisset: vespera diceret: Sz q̄re fact' ē sol ī ptārē dici: si lux illa faciēdo diei sufficiebat: Sz forte lux prioz superiozes tm̄ ptes illustrabat: ꝛ ad illuminationez inferioꝛ solē fieri opoꝛtebat. ꝙ quoq; dici auctū eē fulgoꝛē diei sole addito. Emissionē x̄o ꝛ tractionēq; illi' lucis: si noctē ꝛ diē intelligim': q̄ causa reddeť. Rondū em̄ erāt ā alia: quib' hic vicissitudo exhibereť. d Et vidit dē' lu. ꝛc. Aug'. Mō q̄si incognitā lucē laudauit: ℈ iam factā dignā laude declaranit. Sed q̄z nō totas mūdi tenebras luce expulit: recte subdit: Et diuisit. l. a. t. Diuisit em̄ nō solū q̄ltať: ꝛ ꝛ loco ꝛ distātia: diffundēdo lucē in suptoꝛi ꝓte: inferioꝛi in tenebris remanēte. Appellauitq; lucez diē ꝛc. Nulla lingua hec appellatio facta ē: q̄ apud deū pur' intellect' ē sine strepitu lingue. Sz appellauit. i. appellari fecit: q̄ sic distinxit: vt discerni possent ꝛ noīari. e Et divisit lu. ꝛc. Aug'. Hoc factū ē ex q̄ lux facta est. Sz nō potuit ab hoīe sil' dici: sicut a deo fieri. Discretio aūt lucis a tenebris: distinctio ē inter ꝑfectū cuiuslibet rei statū: et quē hz ex se defectū. Diē quippe in specie rei ꝙdite itelligim': noctem. x̄o in eī' rei priuatiōe vel defectu: q̄ reb' tpaliter ꝙdit' ex se inest: etiā si desit effect'.

ſ supferebatur ſ omnib'

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ dñib⁹ pfecte ꝺditiõis termin⁹ ẽ. Mane exordiũ incipiẽt. Dis eñ creatura certꝫ initijs ⁊ terminis ꝺtinet. Mõdũ eñ erãt solares dies: vt ort⁹ solis dies: occasus vespera dicerẽt: qõ quarta die factũ ẽrctũ luminaria ꝑmũ in firmamẽto ordinata sunt. Strab⁹. Lucẽ ⁊ tenebras fecit de⁹. Añ: Bñdicite lux et tenebre dño: cuz omnis creatura ad bñdicendũ inuitaf. Jsid. Moraliter, Habet quisq; in opib⁹ et recta vita distinctos sex dies post quos requiẽ sperer. Dñã.s.f Moralit Primo die lucẽ fidei: qñ ꝑmo invisibilib⁹ credit: ꝓpter quã fidem dñs apparere dignat⁹ est. a Factũq; est ve spere. Aug⁹. Occidẽte luce paulatim: et post spaciũ diur ne lõgitudinis inferiores ptes subeũte: factuz ẽ vespere: sicut nũc vsitato circuitu solis solet fieri. Factũ ẽ aũt mane eadẽ sup terrã redeũte: et aliũ diẽ inchoãte: ⁊ dies expletus ẽ vn⁹. xxiiij. horaꝝ. Notandũ ℞o q̃ nox in illo tri duo omino tenebrosa fuit: q̃ post creata sidera aliq̃ luce claruit. decebat etiã vt dies a luce inciperẽt: ⁊ in mane seq̃ntis diei tẽderẽt: vt opa dei a luce inchoata: ⁊ in lucez cõplera esse significar enẽ. Factũq; ẽ vespe ⁊c. Hzego. Requaq; in hac vita ꝑ exercitationẽ iusticie peccatũ deserit: vt in ipa incõcusse maneaf: qz si culpã rectitudo eli minat: cogitatiõis nr̃e fozib⁹ assidẽs: vt sibi aperiaf pulsat. Añ ait moyses: Facta ẽ lux. et pauloꝑ factuz ẽ vespere. Creator eñ bñane culpe pñci⁹: tũc exꝑssit i tpe: qd nũc versaf in mẽte. Lumẽ nãq; rectitudinis: sequiſ vmbra tẽtatiõis. Sed qz electoꝝ lux tentatiõe nõ extinguiſ: nõ nor: ſz vespera facta memoraf: qz tentatio lumen iusti tie abscõdit: nõ interimit. Aug⁹. Notãdũ q̃ cetere creature: q̃ infra lucẽ sũt spũales: sine ei⁹ cognitiõe nõ sunt. Jõ idẽ dies vbiqz repetit: vt ei⁹ repetitiõe tot fiãt dies: q̃ti ens distinguunt genera rer̃ creataꝝ pfectioe senarij terminãda. ita. s. vt vespera ꝑmi diei sit sui cognitio: nõ se. s. esse qd de⁹ ẽ. Mane aũt ꝑ hãc vesperã: q̃ claudit ꝓim⁹ dies: ⁊ inchoaf secũd⁹: ꝑuersio ei⁹: vt q̃ creata ẽ: ad laudem referat creatozis: ⁊ cognitiõem creature ꝓcipiat de ℞o dei: q̃ ꝑ ipam fit. i. firmamẽti: qꝺ ꝓmus ꝑ verbũ in ei⁹ cognitioe fit: ꝑ in natura ipsi⁹ firmamẽti, deinde fit vespera hui⁹ luc': cũ firmamẽtũ nõ iã in ℞o dei sic añ: sed in firmamẽti natura cogſcit: que cognitio: qz mioz ẽ: vespera vocaf. Post fit mane: quo claudit secũdus et incipit tert⁹. Jn q̃ similiter mane cõuersio lucis eſt. i. hui⁹ diei ad laudandũ deũ q̃ fecit firmamentũ et ad ꝓcipiendũ de ℞o ei⁹ cognitionẽ creature post firmamẽtũ faciẽde: et sic vsq; ad mane post vesperã sexte diei. Multũ eñ interest inter cognitionẽ rei in verbo dei: ⁊ cognitionẽ ei⁹ in natura: vt illud. s. ad diem ptineat: hoc ad vesperã.

b Fiat firmamẽtũ ⁊c. Hzego. Angelice ℞tures: q̃ in dei amoze pstiterũt: hoc in retributiõe acceperũt: vt in ꝓtẽplatiõe cõditoris penni felicitate maneant: ⁊ in ℞ q̃ cõdite sunt eternaliter subsiſtãt. Añ apud moysen: celũ factũ dicit: ⁊ idem postea firmamentũ vocaf: qz angelica natura pr⁹ subtilis est in supioꝛib⁹ cõdita. et post ne vnq̃ cadere possit mirabili⁹ ꝑfirmata. Fiat firmamẽtũ ⁊c. Aug⁹. Queritur vtrũ illud celũ nũc fiat qꝺ excedit aer? spacia: an ipe aer voceſ firmamẽtũ? Asserũt eñ aq̃s sup celũ sidereũ eẽ nõ posse: cũ eaz põdus exigat hoc: vt supra terrã fluãt: vel ferañ vapozalit in aere. Nec quisq̃ dicat fieri ℞ omipotẽtia dei: Quõ eñ de⁹ naturas rer̃ fecerit querit? nõ q̃ ex eis ad miraculũ potentie opeſ. Qui ℞o negãt aquas sup celũ esse posse: nõ tñ locis: ſz et q̃litatibus distinguũt elemẽta: ꝑ quib⁹ sortiañ ꝓpria loca: vt sit aqua sup terrã: aer sup aquã: celũ super acrẽ. Añ colligit: qꝺ si aer sup celũ maneret põdere suo caderet: et sic aquam sup celũ esse nõ posse. Añ quidã conañ demõstrare aquas esse sup celos: aerem hic celũ ⁊ firmamentũ accipiẽtes: ꝓ ℞ tñ: qz internallũ ei⁹ diuidit inf q̃sdã vapozes aquaꝝ: ⁊ aquas que sũt in terris. Fiat firmamentũ ⁊c. Aug⁹. Histozice. Morandũ q̃ firmamẽtũ nõ, ꝓpter stationẽ: ſz ꝓpter firmitatẽ ⁊ intrãſgressibilem terminũ supiozũ ⁊ inferioꝝ aquaꝝ appellatũ ẽ: Siue celũ intelligam⁹ aereũ: siue qꝺ excedit spacia nubiloſi aeris: q̃ exalatiõe terre aquas vapozalit trahit: et per subtiles minutias suspẽdit: ⁊ p⁹ corpuleñ⁹ ꝯglobatas pluuialit refundit. Si ℞o põt aq̃: sic videm⁹ ad tãtas minutias pueire: vt ferat vapozalr sup acrẽ aqs naturalit leuiozẽ: cur nõ credam⁹: et sup illud leui⁹ celũ minutiozib⁹ gutt' ⁊ leuiozi b⁹ ꝛmanare vapozib⁹? Sz quoq̃ mõ ibi sint: ibi eẽ nõ dubitam? We. Fiat firmamẽtũ i medio ⁊c. celi ꝯ q̃ fixa sũt sidera: creatio ꝺscribit: qꝺ ꝓstat eẽ i medio aq̃ꝝ. Pſ.103. Nã suppoſite sũt ei aq̃ i aere: ⁊ i terra suppositeq; ℞ q̃b⁹ ꝺz: Qui tegis aqs supioꝛa ei⁹. Jn medio ꝯ firmamẽtũ ẽ sidereũ celũ: qꝺ de aquis factũ eẽ credi põt. Crystallus enĩ lapis cui⁹ magna firmitas: magna ꝑspicuitas: de aquis factus ẽ. Si quẽ mouet: quõ aque nature fluide ⁊ ima labiles sup celũ põt ꝓsistere: cuius fi- Job.26.c gura rotũda videt esse: de q̃ scriptũ esse meminerit: Qui ligat aqs i nubib⁹ suis. Qui enĩ infra celũ ligat aqs ad tps vapozib⁹ nubiũ retẽtas: põt sup celi speram ne labañ nõ vapozali tenuitate: ſz glaciali soliditate aqs suspẽdere: q̃ etiã terre molẽ appẽdit i nihilo. Quales aũt ⁊ ad q̃d vtiles: nouit ipe q̃ ꝺdidit. c Et fecit ⁊c. Aug. Querit gre cũ ꝺrisset fiat firmamẽtũ ⁊ factũ est ita: postea addidit: ⁊ fecit de⁹ firmamentũ: cũ i creatiõe lucis additũ nõ sit. Jn q̃ demõstrat ꝓmo die q̃ facta ẽ lux. ꝺditionẽ spũalis creature. i. sanctos angelos ꝑ luces significari. Ideo nõ repetit' postq̃ ꝺrit facta ẽ lux: qz nõ ꝓmo nouit rõnalis creatura formationem suam: ⁊ post formata est: sed in ipa sua formatiõe cognouit. Conditio enĩ lucis in eis ẽ ꝓt⁹ in sapiẽtia: post i ꝺditõe sua: illic genita: hic facta. i. ex informi

¶ formata

a Appellauitq; lucẽ ꝺiẽ. q̃ dies ẽ latio solis sup terrã. b Et tenebras noctez. q̃ sicut ꝑ ꝑsentiaz solis efficit dies: ita ꝑ suã occultatiõem efficit nor. Notanduz enĩ q̃ cũ ꝺr: Appellauitq; lucẽ ꝺiẽ: loquitur de die artificiali, cũ aũt subdit:

c Factũq; est ve spere et mane dies vn⁹. loquit de naturali: q̃ est. xxiiij. horaꝝ: ⁊ cõpletif ꝺiẽ ⁊ nocte: ⁊ iõ ꝺcit: Factũq; est ve spere ⁊ mane dies vn⁹. Jn vespe enĩ cõpleñ dies artificialis: q̃ est ꝓma ps diei naturalis: et i mane dici sequẽtis cõpleñ nor: q̃ est ſe cũda ps diei natural: ⁊ iõ ꝓponit ve spere ipsi mane: vt ostẽdat cõpletiõez diei naturalis exꝑmẽdo termios di ei artificialis ⁊ noctis q̃ sũt ptes intergrates ipe natural. ꝺixit q̃z de⁹. Hic describit opus scde diei: i q̃ facta ẽ distinctio coz

a ſ informitatẽ. ſ pctozes. ſ in quib⁹ quiescerent. ſ tenebras a tenendo dicras: renent eni oculos.
b ſ perfectionem rei.

tẽnebris: appellauitq; lucẽ di- a
a ſ defectum scilicet.
em: et tẽnebras noctem. Factũ b c
a ſ perfecte rei termin⁹. ſ pfectio boni opis.
b ſ exordium. ſ initium fidei
c ſ prima diuinorum operum distinctio.

q̃ est vespere et mane dies vn⁹.
a ſ verbo domini celi firmati sunt ⁊c.
b ſ diuine scripture. de qua ꝺz: Celũ sicut liber plicabif. ſ intransgressibilis terminus.

b Dixit q̃z de⁹. Fiat firmamentũ d
a ſ quaꝝ superioꝛ ps in modũ crystallini lapidis congelata est inferioꝛ in marricẽ redacta.
ſ vapozaliter suspensaꝝ ⁊ ꝑ terrã labentium.
b ſ superiores. ſ populos angelozꝝ qui nõ indigent firmamẽto scripture.

in medio aquaꝝ et diuidat aq̃s e
a ſ inferiozib⁹. ſ ppls hoim q̃ indigẽt. b ſ cauſaliter. c ſ in cognitione angelozũ. ſ scripeure. ſ moraliter vt ꝑ ipm firmamentum scriptura scilicet inter carnalia et spiritualia q̃si.

c q̃b aquis. Et fecit de⁹ firmamẽ- f

pozꝝ celestiũ ab elemẽt. d Ad cui⁹ intelligẽtia ꝯsiderãdũ q̃ ꝑter celũ empyreũ: ꝺ q̃ dubitauerũt doctores. vtrũ sit aliq̃s locus cozpalis an nõ: ꝓpt qꝺ de ipo ꝺ ſi. firmẽtio fm istã expositiõem quã nũc, ꝑsequo: ẽ celũ crystallinũ: qꝺ etiã ꝺz aqueũ ꝓpt ſilitudinẽ quã hz cũ aq̃ i diaphanei/tate: ⁊ ſ ipo celo crystallino ẽ firmamentũ: ſ q̃ nolẽ itelligit octaua spera q̃ magis ꝓpe ꝺz firmamẽtũ: ⁊ spere septẽ planetaꝝ q̃ ꝓtinenẽ ſ octaua spera. videliz Saturni: Jouis: Martis: Solis: Veneris: Mercurij: Lune. ita q̃ spera saturni est supioꝛ existẽs imediate ſ octaua spera. Spa ãt lune inferioꝛ cui imediate cõlũgunt elemẽta. Ex q̃b⁹ ptz q̃ firmamentũ ꝓut ĩcludit speras septẽ planetaꝝ medĩ ẽ inf celũ crystallinũ ⁊ eleñta: q̃ nolẽ aquaꝝ designanẽ vt ꝓdictũ ẽ: ⁊ ℞ ẽ qꝺ ꝺz e Fiat ẽ. q̃s ab aq̃s. i. celũ crystallinũ ab elemẽt'. f Et fecit de⁹ firmamẽtuz. istud fieri nõ itelligit q̃tũ ad formã substãtialem: q̃ sic factũ est ꝑ opus creatõis ſm istã expositionẽ vt ꝓdictũ est: ſz intelligit ſm aliquã qualitatẽ ipsi⁹ firmamenti. q̃ aũt sit illa q̃litas: in textu nõ exꝑimitur. sed dicit Ra. Sa. hebreus q̃ ẽ solidꝫitas ꝺ qua ꝺz Job. xxxvij. Tu forsitan cũ eo fabricaſ? es celos: q̃ solidissimi q̃si ere fundati sunt: ⁊ ꝓpter hoc ipm celũ tunc vocatũ est firmamentũ: a firmitate dictũ. Alij aũt ꝺcũt q̃ ista q̃litas ẽ quedã virtus ad influendũ sup elemẽta ad ipoz cõseruationẽ ⁊ gubernatiõez: ꝓpter qꝺ ꝺicitur. j. Methauroꝝ. q̃ mundus q̃ est circa terrã. i. elemẽta: cõtiguus est superioꝛibus lationib⁹ vt omnis ipsi⁹ virt⁹ gubernetur inde. Qꝺ aũt ĩ scriptura sacra: res aliqua fieri dicaf ſm acq̃sitiõez alicuius dispositiõis accidentalis: ꝓbat idez Ra. Sa. ꝑ illud qꝺ habeẽ Deut. xxj. De mlier gentili captiua apud hebreũ virũz. de qua ꝺcit ibidez: q̃ si voluerit habere eã vxoꝛẽ radet celsariem suã ⁊ circũcidet vn/

ꝯ gues

¶ formata. Añ fiat lux: ⁊ facta est lux: vt qꝺ erat ĩ verbo: esset in opere. Cetera ꝓ⁹ fiunt in sapiẽtia: post in angelo⁹ cognitiõe: tandẽ in ꝓpio genere. Cũ q̃ audim⁹: ꝺixit de⁹: Fiat lux. itelligim⁹ ad sapiẽtiã dei scripturã recurrere. Cũ audim⁹ factũ ẽ. intelligim⁹ in creatura spũali factã cognitiõem facẽde creature. Cũ addit: ⁊ fecit de⁹: fieri itelligim⁹ ipaz naturã in genere suo. Nec tociẽs ꝺixit de⁹: Fiat: q̃tiens scriptura dicit: qz vnũ ℞ũ genuit: ĩ q̃ oĩa ꝺxit: ꝓ qꝺ singla facta. Sz sẽptura cũ ꝺdefcẽdẽs puulis: ĩ vno quoq; genere creature respicit in ℞o dei eternã rõem dicẽs: ꝺixit de⁹: fiat ⁊c. Aug. Sup aerẽ pur⁹ ignis dicit esse celũ. Añ sidera ⁊ lumiaria facta ꝛiecãt illius. i. ignee lucis cõglobata dispositaq; natura in eas formas: quas in celo cernim⁹. Quidã etiaz nr̃i: aquas nõ ee sup celũ sidereũ: q̃litatib⁹ ⁊ meatib⁹ ꝯincere volũt: asserẽtes tũ stellã saturni esse frigidissimã. Querit ꝯ ab eis: vñ frigida sit: q̃ tã/to debet esse ardẽtior: quãto sublimior ⁊ celo ꝓpinquior. Cũ enĩ rotunda moles circũagit: interiora tardius: ⁊ exteriora ei⁹ mouenẽ celeriꝰ: et ideo ferueñti⁹, debuit ꝯ magis esse calida: q̃ frigida. Facit ꝯ frigidã aquaꝝ sup celestiũ vicinitas. Aug. Notandũ ℞o q̃ ꝓma ꝺie cũ facta ẽ lux: ꝺictũ ẽ tm fiat lux: ⁊ ℞ in ℞o: ⁊ facta ẽ lux: i ope. statim q̃ ad beſt ĩcreate luci lux creata: vt vicinior ⁊ omi creatura capatioꝛ. Jn secũda die quedã mora est: ⁊ verbo⁹ multiplicatio: fiat: ⁊ fecit de⁹: ⁊ factũ ẽ ita: vt intelligam⁹ istas naturas ad deficiendũ ꝓnas: et ad obediendũ min⁹ aptas. Die. Notãdũ etiã q̃ huꝰ ꝺici scdo ꝓa fm hebreos nõ ꝺicunt bona cũ bona sint sic cetera: qꝺ fit ꝓpter binariũ principẽ alternitat': q̃ ꝓm⁹ ab vnitate ꝺiscedit: ⁊ ĩ figura bigamie ponit: ⁊ mlteꝝ reꝑhẽsibilĩ. Añ q̃ bina in grediũt i arcã: imũda sũt: ipar nũer⁹ mũd⁹. Vel iõ bona nõ ꝺicit: qz ℞ oꝑ distinctio aq̃ nõ fit ꝑfecta: q̃ ĩ ꝓrio fit vbi ꝺic: Cõgregẽt aq̃ vt ꝺicẽ. Queri solet cui⁹ figure sit celũ? Sz spũsanct⁹: q̃bus auctores nr̃i scierit: ꝑ eos docere noluit: nisi qꝺ ꝓsit saluti. Queriſ etiã si ster an mouear celũ? Si mouer ĩqunt: quiõ ẽ firmamẽtũ? Si stat: quõ fidera i eo fixa circũeũt? Sz firmamẽtũ: ñ ꝓpt stationẽ: ſz ꝓpt firmitatẽ: aut ĩminũ aq̃ꝝ itrãſgressibile ꝺici põt. Si ãt stat: nihil ꝑ eũ mouer̃i ⁊ circũire sidera. Moralit. Secdo die factũ ẽ tã q̃ firmamẽtũ discipline: qꝺ discernit inter carnalia ⁊ spũalia: sicut inter inferiores et supioꝛes aquas.

Jsid. Die scda posuit firmamẽtũ sanctas. s. sẽpturas in ecclesia. de quib⁹

Apo.6. d ꝺicit: Celũ sicut liber plicabiſ. Hoc firmamẽto discernit aquas supioꝛes: id est ꝓpm angelo⁹ q̃bus nõ ẽ necesse vt i lectiõe audiãt de ℞bũ. Sz illud firmamẽtũ posuit sup ifirmitatẽ inferioꝝ ppl'oꝝ: vt suspiciẽtes i eo cognoſcãt q̃liter discernat inter carnalia ⁊ spũalia: q̃si ĩf aq̃s supioꝛes ⁊ inferiores. a Et factũ ẽ vel. ⁊c. Mystice. Jncipit mane scde diei a Moe tanq̃ a puericia ⁊ tẽdiſ vsq; ad Abzaã: alijs generatiõib⁹ decẽ. Et bene cõparaf secũde diei: quo factũ est firmamentũ inter aquas. Sicut arca Noe inter aquas inferiores: in quib⁹ natabat: ⁊ superioꝛes: quibus cõpluebaf. Nec etas nõ diluuio delef: qz puericia nostra oblioñe de memoria nõ deletur: meminim⁹ enĩ nos pueros fuiſſe: infantes nõ meminimus. Duius vespera est cõfusio linguaꝝ: in eis qui turrẽ faciebãt: ⁊ fit mane ab abzaam. Sz nec etas secũda generauit populũ dei: qz nec puericia apta est generationi.

b Dixit vero deus. ⁊c. Aug⁹. Jn hoc die factũ videf: vt duo tm̃ inferioꝛa elementa secernerenf. We aeris tñ formatiõe intelligi potest: qui tũc ꝓ⁹ mũ notam nobis formã accepit: cum aqua que aeris ⁊ terre spacium occupabat: in vnã terre partẽ secessit. Jta in secundo ⁊ tertio die quattuoꝛ elementa in ꝓpias formas videnf esse distincta. Et quoniã ꝑ enumeratiõnẽ dicrũ ex informib⁹ formata numerank: ⁊ ex coꝛpali materia iã factũ celum moyses ꝺixerat: cui⁹ multũ a terrenis spẽs ꝺistat: qꝺ ex ea formã ꝺũ in infima ꝑte restabat: noluit insolitꝫ ℞bis inserere: vt diceret fiat: qz infirmiozẽ ⁊ informitati ꝓmã susceptuꝝ erat spẽz vt his ℞bis ꝯgregenẽ aq̃ ⁊ appeat arida: itelligam⁹ ℞ duo ꝓpas formas accepisse nobis notas ⁊ tractabiles: aq̃s. s. mobilẽ: terrã imobilẽ. Añ aqua ꝯgregaf: terra apparet: aqua enĩ labilis ⁊ fluxa: terra stabilis ⁊ fixa. c Cõgregenẽ aque. Bed. Que inter celũ ⁊ terrã vniuersa cõpleuerãt: in vnũ locũ cõgregenẽ: vt lux quo ꝑueniẽ to ꝺiduo aquas clara luce lustrauerat: i puro aere clarioꝛ fulgeat: ⁊ appareat ẽra que latebat: ⁊ q̃ aq̃s limosa erat: fiet arida: ⁊ germinibus apta. Si queraf vbi cõgregate sũt aque que oẽs ptes terre vsq; ad celũ texerant? Potuit fieri: vt terra subsidẽs: ꝯcauas ptes ꝓberet: q̃b⁹ fluitãtes aqs reciꝑet. Põt etiã credi ꝓmarias aq̃s rariozes fuisse: q̃ sic nebula tegerẽt terras: ſz ꝯgregatiõe esse spissatas. d Et vocauit d. a. t. Aug. ꝓt⁹ ad distinctionẽ aq̃ꝝ: tota solidioꝛẽ mũdi ꝑt terrã appellauit dicens: Jn ꝓncipio c. d. c. e. t. Postq̃ mũdus tã formari ĩcipit: ⁊ ẽre facies apparet: recedẽtib⁹ aq̃s ad distinctiõez ꝑt' que adhuc ꝓmebaf aq̃s: portio quã aridam eẽ licebat: terre nomẽ accepit: eo q̃ pedib⁹ teraf ꝯgregatiões q̃ aquaꝝ appellauit maria. Sic enĩ appellanẽ apud hebreos oẽs ꝯgregatiões aq̃ꝝ: siue sal/

¶ se: siue

inter supioꝛes ⁊ inferiores aquas discernat.
a ſ vaporaliter imminuras. ſ angelos.
b ſ sidereum celum.

tũ: diuisitq; aq̃s q̃ erãt sub firma a
ſ densioꝛibus aquis. ſ hominibus.
ſ sidereo celo.

mento: ab his que erãt sup firma
a ſ actualiter scilicet.

mentũ. Et factũm est ita. Vocauitq; deus firmamentum ꝯeluz.
a Et factum est vespere et mane b
a ſ Aug⁹. diuinorum operum secũda distinctio.
b ſ verbo separauit.

b diẽs secundus. Dixit verõ deus: c
a ſ secedant in vnam prem terre. ſ infideles qui cupiditarum rempestate ⁊ rẽpetarionibus fluminum quatiũtur.

c Cõgrẽgenẽ aque q̃ sub ꝯelo sunt d
a ſ fontem fidei sitientes.

in locum vnũ: ⁊ appareat ãrida.
b Factumq; est ita. Et vocauit deus aridã terram: ꝯgregationesq; e

gues suos: ſm trãslatiõez nr̃am: ſz text⁹ hebraicus hz: ⁊ faciet vngues suos. Ex q̃ patz manifeste q̃ fieri vnguiũ ibi accipiẽ ꝓ dispositiõe accidẽtali ipoz. Possum⁹ etiã ad ℞ ponere exẽplũ ſm trãslationẽ nr̃am. Dañ. iiij. Ubi ꝺixit nabuchodonosoꝛ rex babylonis: Mõne hec ẽ babylõ ciuitas magna quã edificauiz? ⁊ tũ certũ ẽ q̃ nõ fec⁹ ꝓmo illã ciuitatez: qz multi reges fuerũt añ eũ in babylone: imo etiã illa ciuitas videt fundata ⁊ edificata sat⁹ cito post diluuiũ: vt habeẽ Beñ. xj. Sz qz nabuchodonosoꝛ eã ampliauit ⁊ fortificauit: iõ ꝺz ea edificaſse seu fecisse: ⁊ eodez mõ ꝺz hic: Et fecit de⁹ firmamentũ. qz scda die dedit sibi q̃litatẽ accidẽtalẽ vt ꝓdictũ ẽ. a Diuisitq; aq̃s ⁊c. Hic aque dicuntur eq̃uoce: vt ptz ex prece ꝺict': qz ille que fũt sup firmamẽtũ sũt ꝺ natura celesti: ille aũt q̃ sub firmamẽto: ꝺ natura elemẽtari. b Et factũ est vespere ⁊ mane dies scdus. exponaf sic pr⁹: et codẽmõ i sequẽtib⁹ diebus.

Hic queriſ gre in scdo die nõ ꝺz: Et vidit de⁹ q̃ esset bonũ: sic i aliis ꝺicb⁹. Ad qõ respõdẽt aliq̃ q̃ ℞ est: qz numer⁹ binari⁹ ẽ ifamis eo q̃ ꝑmus recedit ab vnitate: ſz ista respõsio videt truphatica maxiẽ qz i sacro euãgelio nũer⁹ binari⁹ laudabilis ⁊ mystic⁹ designaf. vñ sup illud Luc. r. Misit illos binos ⁊ binos añ faciẽ suã dic Hze. q̃ ꝑ binariũ ibi oñs designauit charitatẽ que ẽ excellẽtissima ℞us ⁊ forma ℞utũ. Alij aũt ꝺicũt q̃ hoc iõ est: qz angeli peccãtes ceciderũt sicũda die: ſz ℞ de scripturis auctoritatẽ nõ hz: iõ cadẽ facilitate ꝓtẽnt' qua, ꝓbaf: maxime qz docꝛes ꝺicũt cõiter q̃ inf creatiõez angelo⁹ ⁊ eoꝝ lapsum fuit modica mozula tpis. Fm aũt istã respõsionẽ interfuiſſet ad min⁹ spaciũ vni⁹ diei naturalis: qz fm oẽs angeli fuerũt creati a ꝓncipio. Jõ alit' respõdet Ra. Sa. ⁊ magr fm intẽtionẽ lre vt videt ꝺicẽs ⁊ verũ ẽ q̃ ℞ verbũ: Et vidit de⁹ q̃ esset bonũ ⁊c. i alijs ꝺicb⁹ ꝺz approbationẽ opis illoꝝ ꝺicẽs: approbatio aũt ꝓprie respicit op⁹ cõpleti. Jn scda aũt die lz ꝓncipaliter fiat distinctio cozpoꝝ celestiũ: tñ cũ ℞ etiã fit mentio de distinctiõe aquaꝝ elementariũ: ⁊ qz ista distinctio nõ fuit ꝑfecta vsq; ad tertiã diẽ q̃si ꝯgregate sũt aque i locũ vnum vt videbiſ: iõ subdiuit ℞ũ ꝓdictum die scda. ⁊ tertia die illud bis ꝺixit: vt ptz i lr̃a: semel ꝓpe scde diei: et semel ꝓpe tertie diei. c Dixit ℞o de⁹. Hic ꝓn describit op⁹ tertie diei q̃ distincta sũt elemẽta: que distinctio facta ẽ ꝑ q̃ aqua ꝓt⁹ q̃ forma subtãtialiꝫ vt ꝓdictũ ẽ: accepit tũc a deo de/bitam densitatẽ: ⁊ sic occupauit minoꝛẽ locũ: aeris spaciũ ꝺimittendo: ⁊ ꝑ hoc ꝙ virtute diuina facte sunt cõcauitates in terra vbi recepta ẽ ps aquaꝝ ⁊ sic apparuit ps terre discoopta aquis ad habitatiõez hoĩm ⁊ aialiũ: ⁊ sic fuerũt elemẽta distincta i locis sibi debitis: ⁊ ꝑ est qꝺ ꝺicit:

d Cõgregenẽ aque ⁊c. ⁊ ptz lr̃a ex ꝓdictis Sequiſ: e Cõgregatiões q̃ ⁊c. maria. Loquit scriptura moze hebraici sermonis quo vocaf mare: nõ solũ oceanꝰ: sed q̃libet ꝯgregatio magna aq̃rũ: fm ꝙ in euãgelio frequẽter nominaf mare tyberiadis: et mare galilee: ⁊ tamen non est nisi quidam lacus. Unde in euangelio vocatur stagnum genasereth.

¶ se:siue dulces.Et qz ꝓtinuatiōez oīm aq̄x que ī terr' sūt:dixit eas ꝯgregatas ī vnū locū:nūc vocat plalit ꝯgregatiōes aq̄x ꝓpt multifidos sin⁹ eaꝝ. Bed.Cū mlta ꝓstat cē maria:i vnū tm locū dic aq̄s ꝯgregatas: qz cūcta magno mari iū gunt.Si q̄ lac' ī semetipis stricti videnť: occult' tm meatib⁹ ī mare reuoluunt:fossores quoq; puteoꝝ b̄ ꝓbāt:qz oīs tellus p

a ¶ Et vidit de⁹ qz cēt bo.B oz.p opē scōe dicit:cō/pleta distīctiōe aquaꝝ:ſz qz terra iupl' dicta ē in/anis.i.iuisibilis eo qz cēt coopta aquis:q̄ iuisibi/litas remota ē p ꝯgregationē aq̄x:qz tūc appuit arida. Itē dicta ē vacua.eo qz ñ erat ornata plāt'

¶ qō placuit in verbo placuit in opere.

a aquaꝝ appellauit maria. Et vi/ a
a ¶ porens sit germinare.

dit de⁹ qz esset bonū:ꝛ ait: Ger/ b
a ¶ ab aquis liberata. b ¶ anima fructifera.
b ¶ bonorum operum fructus.

c minet terra herbā virentē et fa/
cientē semen: ꝛ lignū pomiferū c
a ¶ vr ex sua infirmitate cōpatiat indigētib⁹.

faciens fructū iuxta genus suū:
a ¶ de quo similia propagentur.

cui⁹ semē ī semetipso sit sup ter d
a ¶ causaliter. b ¶ actualiter.

rā.Et factū ē ita.Et ptulit terra e
a ¶ Greg⁹.pabulum verbi:opera misericordie.

herbā virentez ꝛ afferentem se/
a ¶ de tritico triticum:de legumine legumen.

men iuxta gen⁹ suuz:lignūq; fa/
ciēs fructū:ꝛ habēs vnumqōq; f
sementem ¶m speciem suam.Et f
vidit deus qz esset bonum: Fa/
a ¶ Aug⁹.terria distinctus.

ctū est vespe ꝛ mane dies tērti/
a ¶ hic ordinantur ornamēta superiorīs mūdi.
b ¶ doctores.

b us.Dixit āt de⁹ †Fiānt luiariā. g

a Et vidit de⁹ qz cēt bo.B oz.p opē scōe dicit:cō/pleta distīctiōe aquaꝝ:ſz qz terra iupl' dicta ē in/anis.i.iuisibilis eo qz cēt coopta aquis:q̄ iuisibi/litas remota ē p ꝯgregationē aq̄x:qz tūc appuit arida. Itē dicta ē vacua.eo qz ñ erat ornata plāt'

et herbis:iō remouēdo hāc vacuitatē ꝑsequēter subdit:

b ¶ Et ait ꝛc.Germiet.i.ꝛtu tē germinādi accipiat.

c ¶ Et lignū pomifer.p B li/gnū itelligit oīe lignū faci/ens fructū. d ¶ Cui⁹ semē ī semetipo sit.sic grana sunt ī pomis q̄ sūt semīa:ꝛ eodem mō in aliis fructib⁹. e ¶ Et ptulit ter.Hoc itelligit pas/siue:qz ꝛtute diuīa actiue,p tulit.Videt' forsitā alicui qz ista ,pductio plantaꝝ ꝛ herbaꝝ ptineat ad sextā diē ī q̄ ornata ē terra: vt dicetur .j. Ad qō dicēdū qz ornat⁹ hic accipit ex similitudine,ornat⁹ in hoib⁹:in q̄bus nō ptinēt ad ornatū ,p̄pe ea q̄ inſepabilit' adherēt corpib⁹ hūanis:sed ea q̄ pūt apponi ꝛ auferri:si/cut vestes:serta:monilia ꝛc. hmōi aūt plāte ꝛ herbe imo biliter adherēt terre:ꝛ iō p/tinēt ad opus tertie diei qñ appuit arida.Itē notādū qz ex eo qz oz:Hermlet ſra herbā virentē.dicūt aliq̄ hebrei videlicet Ra.Iosue et sui se/quaces qz mundus fact' ē ī mēse Marcio qñ terra ꝯcipit † Ps.135. germiare herbas ꝛc. Añ et Exo.xij.Marci⁹ vocat' ꝑm⁹ mēſis.Ex B āt qz sub dit':Et ,ptulit ſra herbā virētē ꝛ faciētem semē. Dicūt aliq̄ videlz Ra.Eliezer:ꝛ sui seq̄ces qz fa/ctus ē ī mēse septēbr' qñ fruct' sūt ī arbozib⁹ ma/turi ꝛ bñtes semīa ī seip̄is:ꝛ B opinio cōmunius tenet' ab hebrcis tā q̄z rōnabilio:qz septū ē Deu. xxxij.Dei pfecta sūt opa. Añ ꝛm oēs hō ꝑm⁹ fa/ctus ē ī statu pfecto potēs generare.tūc enī vnū/qōq; pfectū ē qñ potest generare sibi sīle:ꝛ eodē mō videt' dicēdū o ire nascētib⁹:qō ē qñ bñt ī se/ipis semīa. f ¶ Et vidit de⁹ ꝛc.Istud replicat ,p approbatōis opis sui⁹ tertie diei. g ¶ Dixit aūt de⁹ ꝛc.Hic ꝑr describit op⁹ ornat⁹:ꝛ ꝑmo dscri bit ornat⁹ corpoꝝ celestiū.scdo ornat⁹ elemētoꝝ mediox.ſ.ānta dic.tertio ornat⁹ elemēti iferiorſ: ſcz terre:sexte diei:ꝛ sic ptz q̄ ornat⁹ corresp̄det distīctiōi. a ¶ Circa ꝑmū describit ꝑmo ,pductio lu minariū ī generali.scdo magl' ī speciali.ibi: Fecit qz de⁹ duo luiaria. b ¶ Circa ꝑmū ꝯsiderādū qz ad ornatū hoīs ptinet illa q̄ sūt ſepabilia: vt dictus est:ꝛ ad silitudinē sui⁹ ī firmamēto celi dicūt pti nere ad ornatū illa q̄ bñt ,ppriū motū ſm rem vl' saltē ſm apparētiā sensus.Septēdo planete bñt ,ppos mot⁹ distīctos a motu firmamēti.Stelle āt fixe ſz nō habeāt motū ,ppriū ſz moueant' tm mo tu firmamēti: verūtn q̄tū ad apparētiam sensus deꝑhēdūt māifeste moueri:nō sic āt mot⁹ corpis firmamēti:ſz solū rōne arguit' ex motu stellaꝝ:et qz Moyses rudi pplo loḡbat':vt.s.dictū ē:q̄ ca/piebat tm sensibilia:iō nō solū planete ſz etiā stel le fixe describūt' ptinere ad ornatū firmamēti: et B ē qō oz: g ¶ Fiāt luiaria.Istud fieri ſm istam expositiōez ñ itelligit q̄tū ad substātiā lumīari/um:nec q̄tū ad lucē que facta ē ꝑmo die:qz tunc facta fuit lux solis:vt ꝑdictū ē ꝛ p ꝑsequēs alio/rū lumīariū:qz illuminant a sole:ſz intelligit q̄/tū ad q̄ndā infozmatiōez hui⁹ luminis:qō fuit in fozme aliq̄ mō vsq; ad quartā diē ī q̄ fuit forma/tū:qz tūc accepit a deo ꝛtutē influēdi ad varios effect⁹ ī inferiozib⁹,sensibiliter enī ꝑcipit qz radij

¶ diuersoꝝ

¶ ferre nō ꝑnt.Qz aūt dictū est ꝛ sint in signa ꝛc.ita dictū vide tur:q̄si q̄rto die cepisset tpa:cū ꝑr' triduuz sine tpe nō fue/rit.Hā si aliq̄s mot' corpal' vel spūalis ꝺditionē luiariū pre/cessit:vt aliq̄d a futura expectatiōe p ꝑns ī ꝑteritū trālierit: sine tpe cē nō potuit.Jō tpa q̄ fūt p sidera: nō spacia moza/rū:ſz vicissitudinē affectionū celi de/bem⁹ accipe:qz dies ꝛ anni:q̄s vsita/te nouim⁹:motib⁹ tm̄ sideꝝ fūt. Vel forte circa speciē facte rei dies ē appel lat⁹:ꝛ circa ꝙuationē nox:vt materia nondū ꝓ speciē formata sit nox dicta: vñ formāda erāt cetera. Vel potī⁹ in ipsa re facta atq; formata: mutabili/tas:id est: deficiēdi possibilitas nox ō::Pūt enī res mutari:etiā si nō mu/tent. Vespe āt ꝛ mane itelligant': nō p tpis ꝑtitiōes ꝛ aduentū:ſz p ēmi/nū q̄ itelligit vsq; q̄ sit nature mod⁹: et vñ exordiū. Mimix q̄ dic:sint in si/gna ꝛ tpa:nō signa dic':que obꝺuare sit vanitat':ſz vtilitatis.que.ſ. naute obſuant vel q̄libet hoīes.ad ꝙidē/das aeris q̄litates.De sole q̄pe cer/tū ē:q̄ circuitū cōpleat trecēlis.lxv. dieb⁹ ꝛ q̄drāte:qui ē ann⁹ solar'.Sic reliq̄ planete annos suos cōplent bze uiozes ꝛ ꝑliozes.Est etiā sol ad di/stinctionē tēpoꝝ:qz ab eq̄noctiali cir/culo vernali ad solstitiū estiuū ascen/dens:ꝛ inde ad equinoctiū autūnale trāsiens:atq; inde ad solstitiū bruma le pueniēs:tandēq; ad eq̄noctiū ver/nale rediēs:q̄ttuoz anni tpa dēmīat.Luna post eq̄noctium vernale vespe plena,pcedēs:pascalē terminū facit:q̄ regla vs/q; hodie viget.De q̄ cū q̄rat' vtz plena an ꝑma facta fuerit: Besp̄dēdū ē:deū q̄tacūq; fuerit pfectā feciſſe: qz (vt aiūt) nō decebat deū illa die aliq̄d ip̄fectū facere. Alij dicūnt:de/buit ꝑma lūa fieri ñ q̄rtadecia:qz nemo sic ꝯcipit nūcrare. Si tū aliq̄d ip̄fectū feciſſe deū dicat':rep̄hēſibile nō ē. Qō ei ab illo inchoatū ē:ab ipo nō ab alio pfectū ē.Credit' etiā iō ple/na facta:qz ꝛtba sic bñt. Lxx.Luna factaꝝ inchoatiōe noctis q̄ fit:cū plena ē. g ¶ Fiāt luiaria.Istud fieri ſm istam expositiōez ñ itelligit q̄tū ad substātiā lumīari/um:nec q̄tū ad lucē que facta ē ꝑmo die:qz tunc facta fuit lux solis:vt ꝑdictū ē ꝛ p ꝑsequēs alio/rū lumīariū:qz illuminant a sole:ſz intelligit q̄/tū ad q̄ndā infozmatiōez hui⁹ luminis:qō fuit in fozme aliq̄ mō vsq; ad quartā diē ī q̄ fuit forma/tū:qz tūc accepit a deo ꝛtutē influēdi ad varios effect⁹ ī inferiozib⁹,sensibiliter enī ꝑcipit qz radij diuersoꝝ

a ¶ quia vicina non qz fixa.
b ¶ scripture. c ¶ discernendo.

in firmāmēto cēli:et diuidāt diē a
a ¶ serenitatis ꝛ tēpestatis. ¶ virtutum.
b ¶ ver:estatem:autumnū: hyemē. ¶ cum fuuz cōpleuerit cursum. ¶ qz predicatores ,ppriis temporib⁹ viuūt ꝛ trāſeūt:ꝑr' germinauit terra: deinde facta fūt luiaria:qz ꝑ' bona opacie illu miarto luc' ad cōcēplandū ſpeciē supne ꝛtutē.

a ac noctē:ꝛ sint in signā ꝛ tēmpo
ra ꝛ dies ꝛ annos: et luceant in b
a ¶ ne hō in tenebrosam adducat habitationem.

firmamēto cęli:ꝛ illūminēt ter/
a ¶ causaliter. b ¶ in manifesto.

ram.Et factū ē ita.Fēcitq; de⁹ c
duo luminaria magna.Lumiare d
mai⁹ vt pesset diei:et luinaremi e f
a ¶ viroꝝ numerosita tē.

nus vt pesset nocti:ꝛ stellas.Et g
a ¶ ad decorē noctis.

posuit eas de⁹ ī firmāmēto cęli:

cationez quattuoz tēpoꝝ ꝛ diez multiplicant' anni. Quarto de seruiūt homini q̄tū ad visuz q̄ est directiu⁹ in opib⁹ hūanis: et maxime vtilis ē ad cognitionē rex vt oz.j.metapb'. ꝛ q̄tuz ad B dicit':Ut luceāt ꝛc. c ¶ Fecitq; de⁹ ꝛc.Cōsequnter describit ,pductionē luminariū in speciali.cū dicit:Fecitq; deus duo luminaria magna:videlz solē ꝛ lunā. d ¶ Lumiare mai⁹.i.so/lem: ¶ ut pesset diei.qz dies ē latio solis sup terrā. f ¶ Et lumiare min⁹.ſ.lunā. g ¶ Et pesset nocti:qz de die nō appa/ret lux ei⁹.Sequēs lra patet ex ꝑdictis. Doctores aūt hebrei ex B q oz hic:Fecitq; de⁹ duo luminaria magna:dicūt q sol et luna a ꝓncipio fuerunt equales in claritate:sed luna suggessit ipi deo vt diminueret lux solis:volēs habere singularē gloriā luminis:,ppter qō de⁹ puniuit ipaz diminuēdo de ei⁹ lumie. Sed istud dictū destruit scip̄m:qz ſm ipsos lux solis ꝛ aliozū luminariū facta ē ꝑma die.Luna etiā fuit facta ī opposito so/lis:vt sic pesset nocti:ꝛ ideo si fuissent equal' claritat' vsq; ad quartū diem nō fuisset nox nec p ꝑsequēs succesio diei et no/ctis:ſz fuissz ꝓtinua dies:cui⁹ ꝛrīū ex ꝑsse dic̄ scptura.Itē coz poza celestia sūt inaiata ꝛ ꝛsensibilia ſm Damas.ꝛ iō friuolū ē qz luna loq̄ret ipi deo.motiuū aūt ipsoꝝ nullū ē:qz magnū et ꝑuū relative dicūt':ꝛ iō sol ꝛ luna luiaria dicūt' magna respe/ctu aliaꝝ stellaꝝ:ſz sol sit maiozis q̄ātitatis ꝛ claritat' q̄ sit luna.Exposita igit' lra ſm duas ꝑmas opiniones.de materia coꝛpaliū soluēde sūt rōnes tertie opi.q̄ ponit materiā ī corpo/rib⁹ celestib⁹:ꝛ esse eusdē rōni⁹ cū materia corpoꝝ elemētari um ꝛ mixtoꝝ.Ad ꝑmū cū dz:Act' ē qui distīguit. dicēdū qz omnis distinctio est ꝑ actū: nō tm̄ opozet qz sit semp ꝑ actum actualiter infozmantē.materia igit' celi ꝛ materia corruptibili um differūt in ḡtum sunt in potētia ad actus diuersaꝝ ratio/nū:qz forma celi est actus insepabiliter infozmās:nō aūt fo/ma elemēti vl' mixti.Ad scōm dicēdū qz materia corpis celest' nobilioz est materia mixti vel elemēti:nō ꝑ aliquā formaz vel actum actu infozmantē si cōsideraꝝ oīm forma subtracta: ſ p relationē seu aptitudinē ad nobiliorē actuz.ſ.formā. ¶ His vi sis exponēda est iterū lra a ꝓncipio ſm tertiā opinionē.Ubi aduertendū qz diuisio est eadem in vtraq; expositione:,ppter quod non intendo eam repetere. Item in expositione ꝓdicta plurima sunt que nō variant' ,ppter tertiā opinionē ō ma teria ꝑdicta:,ppter qō silr nō intēdo ea repetere ſz ad ꝑdicta remittere.Jgit' ſm opi.illā q̄ ponit materiā eiusdē rōnis ī coz/poribꝰ celestib⁹ ꝛ elemētarib⁹ quā sequūt. Bed.ꝛ Stra.est ex ponēda sic lra.Jn ꝓncipio cre.de⁹ celū.ſ.empyreū: qō stati fa ctū angel' ē repletū:ꝛ oz empyreū a pyr qō ē ignis:nō q̄ sit de natura elemētari:ſz q: ꝑducit cū igne ī splēdoze:sic ꝛ celū cry/stallinū oz aqueū:qz ꝑducit cū aq̄ ī diaphaneitate:vt ꝑdictū ē. Et ē celū empyreū ꝛc ista expo,loc' splēdid' ꝛimobil' ꝛ qēt' ꝛtē

a Ut lucerēt sup terrā. Nec de magnis luminaribꝰ intelligi pñt & stellis: vt qđ dictū ē: vt pessent diei. ad solē specialit: qđ subiunctū est: & nocti: ad lunā & stellas ptineat. Q̄ño addit: vt diuiderēt lucē ac tenebras: oñib⁹ eā ꝓuenīat: q̄ q̄cūq; icedūt: lucē circūferūt. Vñ: Absunt tenebrosa cūcta reliquūt.

Si queraꝫ q̄le potuit esse lumē diurnū añ creationē solis: Respōdem⁹ q̄ le videm⁹ solis ortu. ꝓmitte: nec dū apparente: qñ. s. lucet obtusis radijs stellarū: dies: sed minime sol ortus refulget. Mystice. Die quarta micuerūt luminaria i firmamēto celi. i. legis doctores scripture sancte inhērentes: et inferioribꝰ lumē sapiētie demōstrātes. Prodijt quoq; siderū turba. i. virorū doctorū. s. legisperitorū nūerositas: qui i hūc vite nocte fulgētes: diuidāt scripture sensibilia & intelligibilia: q̄si inter lucē pfectorū & tenebras peccatorū: faciētes signa xp̄o turū et miraculorū. Qui sunt i tpa & annos: qꝫ ꝓpijs tēporib⁹ viuūt & trāsciūt. Ver bū aūt dñi i eternū manet. Bene aūt terra germinauit ꝓmo: & postea facta sunt luminaria: qꝫ p⁹ bona opa venit illumīatio: q̄ videt spes superne veritatis.

Moraliter. Quarto die q̄ i illo firmamēto discipline mēspūales intelligētias opaf atq; distinguit: videt q̄ sit incommutabilis veritas: que sic sol fulgeat in aīa: et quō aīa ipsi⁹ pticeps fiat: & corꝑi ordinē & pulchritudinē tribuat: tanq̄s luna illumīās noctē. Et quō stelle omnes. i. intelligētie spirituales: in hui⁹ vite obscuritate: tanq̄ lucerne lucent.

b Et factū ē ve. & ma. tē. Beꝺ. In hac vespera pplus dei i egypto agnū obtulit: & verus agn⁹ sacramēta sui corꝑis inchoauit. In b mane: pplꝰ israel iugū fuit⁹ excussit: & christus nos suo sanguīe redimēs: a diaboli fuitute liberauit: q̄ dies lune plenissime i creatiōe mūdi quarta ꝓcessit. At i tpe dñice passiōis altioris grā sacramēti ā quārta sabbati incidit: vt dñs sexta sabbati crucifix⁹: sabbato i sepulchro q̄lescer et: et ꝑma sabbati resurgeret. In q̄ nobis resurgēdi: & lucē ppetuā intrādi spem atq; fidē donaret.

Et factū ē ve. tē. Isiꝺ. Mystice. Mane ārte dixi regnū dauid. Nec etas sisti ē inuētuti: que inē oēs regnat etates: & firmū ē oīm etatū firmamētū. Vñ cōpaf ārto dixi: q̄ facta sunt sidera i firmamēto celi. Splendor siq̄dē sol⁹ regni figurat excellētiā: plebē obtpantē regi lune splēdor oñdit: tāq̄ synagogā. Stelle xp̄o ꝓncipes ei⁹ sūt: & oīa fudata i regni stabilitate tāq̄ i firmamēto.

c Dixit etiā de⁹ tē. Post ornatū ārto die celi faciē lumīaribus: ornanꝫ suis aīalib⁹ die ānto iferiores mūdi ptes: aquesq; & aer. Aug⁹. Dixit etiā. d. Ꝓdu. a. rep. tē. Oportebat i creādis bitatorib⁹ iferiorꝭ pri⁹: q̄ tota sepe ẽra vocat: pri⁹ ꝓduci ex aq̄s aīalia: postea & terra: eo q̄ ita sit aeri aq̄ sitis: vt ei⁹ exalatiōib⁹ pīguescat: & spūs ꝓcelle & vētos faciat: et nubila ꝓtrahat: aues sustīeat volātes. Est g̃ ordo fuat⁹: vt pri⁹ meiorenꝫ aīalia aq̄e q̄s terra. Nec putādū ē ꝑtermissū cē aliq̄ elemētū: q̄uis ꝺ aere tacere videaꝫ. Sz aer ad celū mox sc̄pture ptinere itelligit: si q̄ sūt i ei⁹ supioribꝰ pacatissima spacia. vl ad terrā. qđ turbulētū & caliginosū locū: q̄ hūida exalatiōe pinguescit: q̄uis & ipe aliq̄n celi noīe nūcupet. Jō ñ ē dictū: ꝓducāt aq̄ reptilia: & aer volatilia: sz vtrūq; ex aquis ꝓducīu esse narrat. Quicq̄d enī aquaꝫ siue labilis vndosū siue vaporalis tenuatū est: vtrūq; tñ hūide nature deputaf. Vñ q̄dā elemēta sic distīguūt: vt oclos ad ignē: aures ad aerē ptinere dicāt: olfactū & gustū tribuāt humide nature. Tact⁹ āt ꝺ gruit ẽre. Ignis tñ oīa penetrat: vt motū i eis faciat. Inchoat ei aīa motū suū i oīb⁹ sensib⁹ a sbtilitate ignis: sz ñ i oīb⁹ ad idē pueīt. Jn visu ei pueīt repsso calore vsq; ad eius lucē. Jn auditu vsq; ad illꝺiozē aerem caloz ignis penetrat. Jn olfactu: transit aerē puꝝ: & pueīt ad humidā exalatiōez: vñ crassior ꝺ aura subsistīt. Jn gustu xo etiam hāc trāsit: & pueīt ad humozē corꝑlētiozem. Quo traiecto: cū ad ẽrenā pueīt grauitatē: tangēdi vltimū sensū agit. Nūc ordinē nō ignoꝛabat: q̄ ꝺitionē eoꝝ que intra mūduꝫ sunt inducēs: pri⁹ celi lumīa: ꝑ post aquaꝫ animātia: terrarū postrema narrauit: nec aerē ꝑtermisit: sed quietissimā partē eius celo: turbulentā aque vel terre deputauit. Ande & pſ. Pſ. 148. oīa supioza celū dicēdo: Laudate dñm de celis. oīa inferiora terre noīe cōprehēdit: Laudate dñm ⁊ terra tē. vbi spūs tēpestat⁹ & oēs abyssi nominanꝫ: Et ignis iste q̄ vrit tāgentē: Ibidem

& q̄ de terrenis

a vt lūcerēt sup terrā: & ꝑessent diei
a ℣ perfectorum. b ℣ paruulorum.
ac nocti: vt diuiderent lucē ac tē
℣ quia que facienda placebant vt fierent: facta placuerunt vt manerent.
nebras. Et vidit deꝰ q̄ eēt bonū.
a ℣ Aug⁹. quarta distinctio.
b Et factū ē vespe & mane dies q̄r
a ℣ quia vicinior est aqua celo q̄ terra: proꝺit/nārur aquatilia. ℣ aquarum dicuntur reptilia q̄ pauca repunt in terra pedib⁹ gradiuntur plura.
c tus. Dixit etiaꝫ deꝰ: Ꝓducant

a luce sapientie.

derei: i q̄ ꝓductōe itelligūt etiā ꝓducti ozbes septē planetaꝝ & sub noie firmamēti cōphēdunt. De pte āt supioze illi⁹ materie cōis factū ē celū crystallinū q̄tū ad formā substātialē scōa die: sic ꝺ firmamēto dictū ē. Et significaf p aq̄s q̄ sunt sup firmamētū. ꝓpt ꝓuenietiā cū aqua: vt ꝑdictū ē. Sub firmamento āt. put cōphēdit ozbes septē planetaꝝ & rmāsit materia cōis: ex q̄ facta sūt elemēta tertia die: q̄ materia designat⁹ nomīe aque: vt ꝑdictū ē: & sic ptz quō scōa die factū ē firmamētū i medio aq̄ꝝ. i. inf celū crystallinū & materiā elemēto⁹ & sic patet lra. Dixit xo deꝰ: congregent aque. Hic ponit⁹ op⁹ tertie diei. i q̄ distincta sūt elemēta p q̄ ex illa pte materie que remā serat adhuc sb forma cōi: vt ꝑdictū ē facta sūt elemēta i suis formis sbstātialib⁹ & ꝓpetatib⁹ ꝓnatib⁹ Jn ẽra etiā facte sut aliq̄ qualitates diuīa xtute: i q̄b⁹ receꝑt aq̄s appuit ps ẽre discoopta & sic appueīt elemēta in suis locis distincta. Dixit āt deus. Fiāt lūiaria. Hic describit op⁹ ārte diei & itelligit ꝺ fieri lūiaria q̄tū ad suas formas substātiales specificas: & ꝑm istā expositiōez sol fact⁹ ē ꝺ illa nube lucida ꝑdicta: q̄ trib⁹ diebꝰ ꝑcedētib⁹ fec diē & nocte motu diurno. Nec valet q̄ ꝺ ꝺ obiicit frat⁹ Tho. ꝓma pte sūme sue dicēs: q̄ ñ pōt ꝓuenīre dici q̄ i ꝓma rex ꝓductiōe aliq̄d sit ꝓductū saltē cito corrūpēdo: excludit icōueīenī dici solē factū ex illa nubecula: q̄si fuisset corrupta. nō enī corrūpit ꝓpe loq̄ndo ꝺ corruptōe ꝑm pfectā ei⁹ rōez q̄ trāsmutat i meli⁹: vt ꝺz. j. lib. ꝺ generatiōe. sic nō dicunt elemēta ꝓpe corrūpi: q̄si ex eis fit corꝑ mixtū: qꝫ corruptio ꝓpo mō dicta ē via ad defectū: ꝺ xo ad pfectū. illa aūt nubecula erat q̄d ipfectū respectu solis. Jpe etiā Tho. incidit i id q̄d reprobat: q̄: i ope ānte diei dixit q̄ aues & pisces facte sūt ex q̄ttuoꝛ elemīt⁹: sz i textu solū notaf aq̄ qđ ñ potuit fieri nisi p corruptiōez formaꝝ elementariū mō ꝑdicto. Alia āt luīaria celi luna & stelle dicūt facta q̄rta die q̄tū ad suas formas specificas ex alia pte suoꝝ ozbiū: & sic ptz lra ꝑm istā expositiōez. Cetera āt q̄ i hac expositiōe nō sūt tacta exponant sic dictū ē i alia expositiōe. Mōs dict⁹ soluēde sūt rōes q̄ sūt ꝺ istā expositiōez. Ad rōez cōmētatoris cū ꝺz: materia substātiatur p suū posse. Dicēdū q̄ vez ē si accipiaf posse ei⁹ vt potentia ꝑut ē i genere substātie & sic talis potētia ñ ē aliud q̄ ipsa eētia materie: circūscpta oī forma: & ꝺ mō accepta ē i potētia ad eē sub forma q̄cūq; q̄tū ē de se: & sic materia celi ē i potētia ad formā elementi: & ad nō eē forme celi: sz ista potētia ñ ē reducibil⁹ ad actū nisi p agēs qđ ime diate attīgit materiā ꝑm suaꝫ eētiā: qđ ē agēs diuinū. sz si accipiaf potētia ꝓpinq̄. s. reducibil⁹ p agēs naturale vl creatū: sic nō ē i potētia vt trāsmutet ꝺ forma ad formā: nisi ꝓut subest q̄litatib⁹ actiuis & passiuis ꝓprijs: & i nō materia q̄ ē sub forma corꝑis celest⁹ ñ ē sic i potētia ad ñ eē sue forme: & ad eē alteri⁹: q̄ ñ subest talib⁹ q̄litatib⁹: vt. s. dictū ē. Rationes āt illi⁹ opi. q̄ ponit materiā i corꝑib⁹ celestib⁹ tñ alteri⁹ rōnis: ꝓcedēde sūt ꝑm istā expositiōez i q̄tū ponit materiā i corꝑib⁹ celestib⁹: sz inq̄tū dic ea alteri⁹ rōis: qđ ñ ꝓbat: negā da ē: & rō negatiōis ptz ex ꝑdict⁹.

d Dixit etiā d. Hic ꝺscribit op⁹ ānte diei: i q̄ ornata sūt elemēta media sz aer & aq̄: ad q̄ ornatū ptinēt illa q̄ mouenī i eis. s. aues & pisces. & ꝺ ē qđ ꝺ:

b Producāt aque. Mō q̄: aues & pisces ꝺ sola aq̄ sint formati: sz ꝺ q̄ttuoꝛ elemēt⁹: tñ aq̄ sola exꝑmit ꝓpt ānda ꝓuenietiā cū ist⁹ hz ei aq̄ humozē & vapozē: q̄ humozem rem ꝓuenit

& qui de terrenis & humidis motib⁹ ita existit: vt vertatur in aliud elemētū. Ac ꝑ ꝺ i supioze trāsllitatē euadere nō valēs: i ista pīguiozi pte turbulēt⁹ motib⁹ agitat: ad tpandū ei⁹ rigozē: & ad vsus frozesq; motū aliū. Jn sūmo āt aer tā tenuis eē ꝺz: vt neq; nubib⁹ obumbrar⁹: nec vēto turbar⁹: nec aues sustineat: nec hoēs si q̄ forte ascēderit crassiori spū alat: sic aer iste. Aer tñ ē & i humidā naturā tpe diluuij cōuersus credit. Aereos etiā celos diluuio pisse i q̄dā canōica epla legi. Q̄ño itelligēdū ñ est nisi in aquaꝝ naturā pīguior⁹ aer⁹ q̄litate ꝺūos.

a Alie viuētis. Aug⁹. i. q̄ sūt i aīab⁹ viuis sic ꝺz: Ignobilia boīz: id ē q̄ sūt i hoīb⁹ ignobiles. Q̄ño q̄dā ꝓpter tarditatē sensus putāt dictū eē: vl q̄ pisces nulli⁹ sint memorie: sz certissimū ē eos hre memoriā. Aug⁹. De ꝓuersiōe elemēto⁹ q̄stio ē. Alij dicūt oīa posse ꝓuerti i oīa. Alij aliq̄ ꝑ ptiū esse singlis: qđ in alteri⁹ q̄litatē neq̄at ꝓuerti. Dicit etiā nihil sine igne videri: nec sine terra tāgi: et sic omīa oñib⁹ inesse: sz vnūq̄dq; ex eo qđ plus hz vocabulū accepisse. Jnde āt caloris ꝓuatiōe cū corꝑ nimiū frigescit: sensus obtūdit: q̄ mor⁹ pigrescit: q̄ ex caloze inest corꝑi: dū ignis aerē: aer humozē: & humoꝛ frena afficit: sbtilioꝛib⁹ crassiora penetrātib⁹. Aer & supioꝛ: q̄ ad celestē ptinet ꝓpt⁹: vl q̄ nullū visibile hz habitatoꝛē: neq; ꝑmissus ē celo noīato: nec ānumerat⁹ i creādis aīalib⁹. Inferioꝛ ꝺ nō nisi ex aq̄s accipit aīalia. Q̄ño enī humidū est aues sustinet: q̄ initūꝭ pēnis volātes: vt pisces q̄busdaꝫ suis alis natātes. Vñ ex aquis dicunt ꝓducta volatilia. Aquaꝝ enī natura biptītū locū sortita ē. Jnferioꝛē i vnda labili: Superioꝛē i aura flabili. Illū natārib⁹ hūc volātib⁹. Ex ꝺ elemēto duo sensus aīalib⁹ dant. Olfact⁹ vapoꝛib⁹. Gust⁹ explozādis liq̄ꝛib⁹. Q̄ño enī tactu aq̄s vētos q̄ sentim⁹: hinc est q̄ solida tra oñib⁹ elemēt⁹ misceāt: sed in his crassioꝛib⁹ sentiē ampli⁹.

b Sub firmamēto tē. Et si imenso inclaēte spacio: volāt tñ aues ſb sidereo celo: q̄ sup terrā volāt: sic hoīes q̄ i terra sūt: ſb celo esse dicunt. Alia trāslatio. Sec⁹ firmamētū celi: q̄ vicina sunt etheri spacia hui⁹ aer⁹: q̄ aues ſbuehit. Aug⁹. Notādū ꝺ ꝺ pbos ita sua cuilibet elemēto distribuisse aīalia: vt terrena dicerēt: nō tñ q̄ i terra repūt aut gradiūt: sz etiā aues: q̄ i terra reqescūt. Aerea aīalia ꝺmones esse. Celestiā deos: quoꝝm nos partem luminaria partez angelos dicimus. Jdez tamē aquis pisces: & generꝫ sui bestias distribuūt: vt aīalib⁹ suis nullū vacet elemētū. Aug⁹. Demones aerea dicūt aīalia: qm̄ corꝑa aereoꝝ natura vigēt. Nec ꝑ mortē dissoluunt: q̄ ꝑualet in eis elemētū apti⁹ ad faciendū: q̄ ad patiēdū. Ad patiēdū enī humoꝛ & humꝰ ad faciēdū aer & ignis. Trāsgressoꝛes xo āgeli cū ꝓncipe suo nūc diabolo: tūc archāgelo: si fuerūt añ trāsgressiōez suā in puroze aeris ptē (Quidā enī nr̄i nō putāt eos celestes: vel supcelestes angelos fuisse) nō mirū: si p⁹ pctm̄ i hāc caliginē detrusi sūt: vbi tñ aer sit. (Si saltez añ peccatum celestia opera gerebāt.) Neq; hoc mirū ē: si ꝓuersi sūt ex pena in aereā q̄litatē: vt possint ab igne. i. elemēto supioꝛis nature pati. Caliginosa tñ aeris loca tenere tñ ꝑmissi sūt: q̄ eis q̄si carcer sit vsq; ad tps iudicij.

c Et oēz aīaz tē. Ad differētiā hoīs q̄ faciēd⁹ ad imaginē dei: & si ꝑcepta fuaret: perpetua imutabilitate mānēret. Cetera xo aīalia sic facta sūt: vt alia alijs i alimoniā cederēt: vl senio deficerēt.

d Crescite & ml. Ad vtrūq; genꝰ aīantiū de aq̄s factoꝝ. i. pisces & aues ptinet: q̄ sic oēs pisces nō nisi aq̄s viuere pñt: ita plurime aues q̄ si i terrꝫ aliq̄s reqescūt: ferusq; faciūt: nō tñ ꝺ terra sz ꝺ mari viuūt. et libēti⁹ maꝛi q̄m terra vtunt. Q̄ño ꝺ iſiūgit: ausq; mltiplicenī sup terrā: ad vtrūq; genꝰ auiū: q̄. s. ꝺ aq̄s: vel ꝺ terra viuūt respicit: q̄ etiā aues q̄ sine aq̄s nō viuūt: q̄ etiā i ꝓfundo sepe sic pisces latēt: nōnūq̄s sup terrā egredi solent: marie cū fet⁹ facūt & nutriūt.

Mystice. Die ānta facta sūt i aq̄s reptilia aīarū viuaꝝ. i. hoīes i vitā renouati ꝑ sacramētū baptismi: facta sunt volatilia. i. aīe volātes ad supna.

Moraliter. Jncipit ꝓuecta mens ānto die i actiōibus turbulenti seculi: tanq̄ in aquis maris operari: ꝓpter vtilitatē fraterne societatis: & de corꝑalibus agnitionib⁹ que ad mare. i. ad hanc vitaꝝ ptinent: ꝓducere animaꝝ viuaꝝ reptilia. i. opera que ꝓsunt animis viuis: & cetos magnos: id est fortissimas agnitiones quibus fluctus seculi dirumpunt & cōtemnunt: et volatilia celi. i. voces celestia ꝓdicantes.

Mystice. Jsiꝺ. Mystice. Mane trāsmigratio in babyloniā: cum ea captiuitate populus leuiter in peregrino ocio est colloc⁹: & ꝓrigit⁹ hec etas: vsq; ad aduentum christi. i. quinta declinatio. s. de iuuētute vsq; ad senectutē: nōdū seneca: nec iā inuēt⁹: sz seniozis etas: quā greci ꝑsbyten vocant. Vñ sen ex apud eos nō ꝑsbyten: sed geron dicit. Et reuera sic ista etas a regni roboꝛe est inclinata: & fracta in populo iudeoꝝ: vt hō a iuuentute senioꝛ fit. Que bene cōparaf diei quīto: quo facta sunt aīalia in aquis: & volatilia celi: postq̄s inter gētes tanq̄s in mari viuere ceperūt: sedē incertā & instabilē habētes: sicut aues volātes. Jbi ce. i. hoīes magni: qui magꝫ dñari fluctib⁹ seculi: q̄s ī captiuitate fuire potuerūt. nullo enī terroꝛe ad idolatriā depzauati sunt. Ubi aduertēdū q̄ benedixit deꝰ animalia dicens: Crescite & multipli. qꝫ gens iudeoꝝm: ꝑ gētes dispersa: valde multiplicata est. Hui⁹ diei. i. hui⁹ etatis quasi vespera est multiplicatio pecꝫ & caroꝝ in populo iudeoꝝ: qꝫ sic excecati sunt: vt nec possent christū cognoscere.

& Producat

rē ꝓuenit cū piscib⁹: ꝑ vaporē q̄ sursū elevatur i aere ꝓuenit cū auib⁹. Cōsiderādū etiā q̄ aues & pisces nō fit ex aq̄a actiue sz a deo: passiue āt ex elemēt⁹: vt dictū ē.

a Reptile tē. Reptilia dicuntur illa que nō hūt pedes: vl si hūt hoc nō est ꝑpter tī: nec i altum elevanī: et talia sūt que cōiter habitāt i aq̄s. dicitur etiā ꝺ: Reptile aīe viuēt. ita q̄ vita aīal⁹ ponit⁹ in obliq̄ ad ꝺsignādū q̄ vita ē ipfecto mō i piscib⁹ respectu hominū et aīaliū. Et sc̄ēt.

b Creauit deꝰ cete tē. Dicunt hic hebrei q̄ istud genꝰ piscīū ē credibil⁹ magnitudīs ꝓpter qđ si eoꝝ mltiplicata fuissent idiuidua: destructum fuiss⁹ seculū: qꝫ mare nō esset nauigabile: nec alij pisces possent stare i mari: iō postq̄ deꝰ creauerat hāc spēm in sexu masculino & femineo occidit femellā: ne mltiplicar⁹ idiuiduaꝫ: & refuat ea iust⁹ ad comedē dū i futuro seculo. Ex q̄ ptz iudeos cecidisse i errorē saracenoꝝ: q̄ brūtudinē futurē vite ponūt i ꝺlectatiōib⁹ corꝑalib⁹ ciboꝝ et veneroꝝ: qđ nō solum apud catholicos absurdū reputaf: sz etiā apud gētiles ꝑhos qui beatitudinē hoīs ponūt in opib⁹ intellectiue ptis: asserentes vitaꝫ voluptuosam esse vitā pecudū: vt ptz. j. Ethi. ꝑpt qđ beatitudo ibi nō est ponēda: cū felicitas nullo mō ptineat ad bruta aīalia: sz solum ad ītellectualē & rōnalem creaturaꝫ: ꝓpter qđ catholici bñ ponunt beatitudinē in visione et fruitione ipsi⁹ deī: & ab hac beatitudine aīe p⁹ resurrectiōem fiet redūdātia ad corꝑ q̄ quā fiet gloziosum ꝑ dotes corꝑis: inter q̄s ponitur impassibilitas: & ꝑ q̄sequens resurrectio erit ad vitā ímortalē: oīb⁹ nutritiue & generatiue nō idigētē. Ad ꝺ sunt auctoritates clarissime no. testa. sz qꝫ nō recipiunt a iudeis. Ad ꝺ pōt adduci auctoritas ꝓphete ꝺ dicēt⁹: Satiaboꝛ cū apparuerit gl⁹ia tua qꝫ ex beatitudīe aīe fiet tal⁹ redundātia ad corꝑ q̄ satiabīt oīs hoīs appetit⁹.

Ad ꝺ etiā fac exēplū moysi: q̄ exīs i mōte cū dño xl. dieb⁹: & xl. noctibus nō comedit nec q̄ bibit ꝓsortio & colloq̄o dñi satiat⁹: & multominus i statu future btūdis visus cibo⁹ est ponēdus. Sc̄ēt.

c Qua ꝑdu. tē. Jn piscib⁹ enī & auib⁹ & brut⁹ aīalib⁹ sūt mlte spēs ſbaltēe ac etiā ſpālissime: & iō i ꝓductiōe eoꝝ fit mētio ꝺ generib⁹ & ꝓsecieb⁹. natura autē hūana ꝓducta est ꝓmo i vno solo idiuiduo vt patebit. j. & iō ñ fit ibi mētio ꝺ genere vl spē.

d Benedixitq̄. Ista bñdictio ē ordinatio ad mltiplicatiōez idiuiduoꝝ ꝑ cōmixtionē mar⁹ & fēe. iō stati sc̄ēt.

e Crescite et mul. tē. Et qꝫ mltiplicatio ꝑ talē modū nō ē in plātis & herbis: iō i ꝓductiōe eaꝝ nō fit mētio ꝺ tali bñdictiōe eaꝝ.

f Dixit quoq; deꝰ. Hic describit⁹ op⁹ sexte diei & qua ornata ē terra animalibus. & hoc est qđ dicitur:

& Producat

Gen. I

a Producat t.rē. Post celū repletū sideribus ⁊ aerē volatilib⁹: qui ꝓpter vicini am celū noīaī: post impletas aīalib⁹ suis aquas: q̄ aeri vicine sūt: ꝑs erat terrā a/nimalib⁹ suis implerī. Ihs cū cognatione hz cū aquis: sine qua⁊ suco et irrigatiōe nec fructificare pōt: nec ibīsistere. Jubet g̃ de⁹ terrā ꝓducere iumēta ⁊ reptilia et b.t. Jn bestijs q̄ch oze seuit vl vnguib⁹ ꝓter serpētes cōprehēdit. Jn reptilib⁹ etiā ser/pentes. Noīe iumētor⁊ q̄ i vsu hoīm sūt aīalia designāt. Con/ditione vō ceteror⁊ q̄drupedū: vt ceruos ⁊ hmōi ꝑ indomitā feritate inter bestias nūeram⁹. Juxt antiquā trāslatiōez q̄ scri/ptū ē: q̄drupedia ⁊ reptilia ⁊ bestias terre. Noīe q̄drupeduz oia cōprehēdia sūt: ꝓter bestias ⁊ reptilia: siue domita: siue fe/ra ⁊ agrestia. Producat. t. Aug⁹. Historice. Cōsequēs erat: vt terrā iā ornaret suis aīalib⁹. Ter dicēdo iuxt gen⁹ suū: tria genera significat. Primo iuxt gen⁹ suū q̄drupedia ⁊ reptilia. Vbi pōt itelligi: q̄ q̄drupedia dixerit. s.q̄ sūt i genere reptiliū vt lācerti ⁊ hmōi. Vñ i repetitiōe q̄drupedū noīa nō iterauit: qz reptiliū vocabulo ea itellexit. Jō nō simplr dixit: reptilia: sz oīa reptilia terre. Sūt em⁹ ⁊ aq⁊. Jō oia vt cōprehēderet ea q̄ qtuoz pedib⁹ gdiunt. Bestias de ꝺ⁹ itē ait: iuxt gen⁹ suū: intellexit q̄ch oze seuit aut vnguib⁹: ꝓter serpentes. Decora vo ꝺ⁹ ꝺ⁹ tertio dixit iuxt gen⁹ suū: q̄ neutro ledūt: vl cornib⁹. Ex late pateat q̄drupedū nomē: nūero pedum pōt facile di/gnosci. Et noīe pecoz ⁊ bestiaz oīe irrōnale aīal solet cōpre/hēdi. b Jn genere s. Aug⁹. Nec sorsitan scōz gen⁹ dicūt: qz ita ꝺrtā vt ex eis nascant aliā: z originis formā successiōe con/seruēt. De hoīe aūt ꝺ dictū nō ē: qz vn⁹ fiebat: ꝺ q̄ ⁊ feīa facta. Nō em⁹ mlta genera hoīz facta sūt: sic herbaz ⁊ lignoz: vt di/cat scōm gen⁹ suū: ac si diceret generatim vt inter se silia atq⁊ in vnā originē seminis ptinētia distinguerent a ceteris.

Aug⁹. De q̄busdā minutis aīalib⁹ q̄stio ē: vtz i ꝓpriis cō/ditiōib⁹ creata sint: an ex reb⁹ ꝓducti? Pleraq⁊ em⁹ de humi/dozū corpoz vitijs vel exaltatiōib⁹ vel cadauerib⁹ gignunt. Quēdā etiā ꝺ corruptiōe lignoz ⁊ herbaz ⁊ fructuū ⁊ deus auctor oīm ē. Pōt aūt dici minutissima q̄ ex aq⁊ ⁊ ex terra na/scūt tūc eē creata: i q̄b⁹ et illa intelligunt q̄ nascunt ex eis q̄ terra germināte orta sunt. Que vo de corpoz⁹ aīaliū maxīe mozuoz: absurdū ē dicere cū aīalib⁹ ipa creata eē: nisi q̄ potēcialr i ipis ⁊ materiali ter erāt ꝑsemiata. Aug. De venenosis ⁊ pnitiosis q̄rit: vtz p⁹ peccm hoīs ad vindi ctā creata sint: an poti⁹ creata inoxia pctōib⁹ nocere ceperūt. Potuerī g̃ creata nil nocere si causa nō fuisset: vl terrēdoz puniēdoz⁹ vicioz: vl pbāde ⁊ pficiēde xtu tis: qz ⁊ exēpla xtur. ⁊ patiētie alijs dāda: ⁊ hō tentaꝝ certi? sibi inotescit: ⁊ iure sa/lus illa turpiter ꝑ voluptatē amissa: ꝑ doloze fortit est recuperāda. Bestie tñ bestijs nocēt: q̄ peccatū nō hūt: vt nec vindicta dicaī: nec tali exercitio reciptāt xtutē. Sed alie sūt cib⁹ aliaz: nec iō recte ñ eēnt q̄b⁹ alie vescūt. Hūt em⁹ oīa q̄diu sunt mēsuras nūeros: ordinēq⁊ suos: q̄ cūcta merito ꝓsiderata laudanf. Aug⁹. Illud etiam mo net. Si aīalia noxia vinos ledunt penalit: exercēt salubrit: aut ignozāter docēt: cur in escas mortuos lacerāt? Quasi q̄ch interfit: caro iā exanimis ꝑ q̄s iā trāsit? eat: q̄ mirabili potētia ē reformāda: q̄uis ⁊ hīc doceaī ꝓpt ianes curas eraiatoz suoz cozpoz pozt suoz nulla genera mortiū phorrescāt: sz pie fortitudinis nūcros ad oīa ꝑparare ñ dubitēt.

Aug. Queritꝰ ḡre b nō sit addutū: qd dictū ē de aīalib⁹ aq⁊. Bñdixitq⁊ ei deus di/cēs: Crescite ⁊ mlt. rē. Forte qd de ꝑma creatura aīe viuēt⁹ dictū erat: d scīa subtilli gēdū reliq⁊: maxīe qz i hui⁹ diei opib⁹ aliā plura dictur⁹. Verbas āt atq⁊ ligna: qz ꝑ hīt generādi affectū: hui⁹ bñdictiōis fortitan idigna indicauit. Ad necessario repe/titū ē in hoīe: ne q̄s putet i officio gignēdi filios eē peccatū: sic i fornicatiōe sine ꝓiu/gio. q Bestias terre rē. Be. Gdinis mūtatio: nihil curā dū in nra loq̄la: qd pr⁹ i creaturaz ordine nominem⁹: cū de⁹ creauerit oīa sil. Mystice: Be. Jlid. Sexta die ꝓducit terra animā viuā: q̄si caro nra ab opib⁹ mortuis abstinēs viua xtutū germi na parit: scōm gen⁹ suū. i. vitam imitādo sctoz. Vñ: Jmitatores mei estote rē. Scdm gen⁹ nr̄m viuim⁹: q̄ sctōs q̄si ꝓximos imitamur. Producat terra bestias. i. hoīes fe/rocitate sup biētes: ⁊ pecora. i. simplr viuētes: ⁊ serpētes astutos. s. ⁊ bonum a malo discernētes: z q̄si reptādo scrutātes terrena ꝑ q̄ intelligāt celestia. d Faciam⁹ ho. ad rē. Aug⁹. Jnsinuaī pluralitas ꝑsonaz. ꝑ. et. ⁊. s. ⁊ statim vnitas deitat⁹. cū dr: ⁊ fec de⁹ hoīez ad imaginē deiz: i ꝑ ad imaginē trī filij. Nō em⁹ de diceret ad imaginē nr̄az. Sz ita dictū ē: Fec de⁹ ho. ad ima. dei: ac si diceret ad imaginē suā. Cū āt dr ad imaginē dei: cū sup⁹ dictū sit ad imaginē nr̄az: significat: q ꝑ ñ agit ꝑ tras ꝑsonaz vt plures deos credam⁹: sz ⁊ patre ⁊ fi. et. s. vnū deū accipiam⁹. e Be. Faciam⁹ ho. Apparet q̄re dictū sit vt cetera fierēt iuxt gen⁹ suū ⁊ spēs suas. Erat em⁹ hō creādus: q̄ nō solū generi suo ⁊ speciei ꝓgrueret: sz ad imaginē creatoris fieret: cui⁹ magnitudo ostēdit: cū quasi ꝓ illo creaturaz: nec simpliciter dicitur sicut de ceteris fiat homo sed faciam⁹ hominē ad imaginē et similitudinē nr̄am. Jn q̄ vnitas trinita/tis ostēdit ⁊ cōmēdat. Trinitas enim in ꝓcedētibus insinuat. cū dicit: dixit deus fi/at: ⁊ fecit de⁹: ⁊ vidit deus q̄ eēt bonū: sz manifestius cū dr: Faciam⁹ hoīez ad ima/at: ⁊ fecit de⁹: ⁊ vidit deus q̄ eēt bonū: sz manifestius cū dr: Faciam⁹ hoīez ad ima/et si. n. Nū em⁹ q̄ docereī nō erat: occulta fuit ꝓdicatio de ita t. Ubi creari cepit hō: fi/des ⁊ dogma veritatis emicuit. Jn eo em⁹ q̄ dr faciam⁹: vna opatio triū ꝑsonaz ostē/dit. Jn b ho ad imaginē ⁊ silitudinē nr̄az: vna ⁊ eqlis substātia trinitat. Angel em⁹ a deo hō dr. Faciam⁹ b. a. i. et. s. n. Dei em⁹ ⁊ angeloz nō ē vna ⁊ eadē imago vel simili/tudo.

a Producat terra rē. i. aīalia viuē/tia: q̄ significanf ꝑ animaz: qz res de/noīaī a forma: ⁊ nō ꝑ mag⁹ specificat dicēs: b Jumēta q̄tū ad aīalia q̄ veniūt ad vsuz hoīs: q̄ generali noīe dicūt iumēta: q̄si iuugamēta. c Et reptilia q̄tū ad aīalia pedib⁹ carenti/a: ⁊ q̄tuz ad habētia pedes brēues vt la/certe et ꝓsilia: ꝓpter q̄ se vi/dēt trahere su/per terram. d Et bestias terre. q̄tuz ad animalia silue stria: iō dicun/tur bestie qua/si vastie. e Et vidit de/us q̄ eēt b. rē. Postq̄ moy/ses descripsit cre/atōez coz⁊ q̄/cta sūt: q̄dam/mō ꝓpt hoīez vt ꝓdictum ē: hic nr̄ descri/bit hominis for/matiōem: ⁊ di/uidit in duas ptes: q̄ ꝑmo describit hoīs formatio nē. scdo ei⁹ ꝓpagatiōez. ibi: Sz fpēs. Prima i duas: q̄ ꝑmo de/scribit hoīs formatiōez. scdo ei⁹ statū ⁊ ꝓditiōez. ij. c. ibi: Igit rē. Prima ad/huc i duas: qz ꝑmo describit hoīs for/matiōez. scdo ei⁹ ꝓpagatiōez. ibi: Bñ/dixitq⁊ illis de⁹. f Circa ꝑmū ꝓsiderā/dū q̄ aīa itellectiua q̄ ē forma hois ñ ē ex semie ꝑ generatiōez: sz a deo ꝑ cre atiōez: ⁊ iō i formatiōe hois nō dr: ꝑ/ducat ⁊ ravl aliq̄d hoz silē: sz faciam⁹ hoīez: ⁊ dicūt hebrei q̄ ē xbū dei ad angelos: sz b videf falsū: qz ageli nō coopanf deo i creatiōe aie: i q̄ ꝓsistit imago ipi⁹ dei. ⁊ iō dicēdū q̄ dic: Fa/ciam⁹ i ꝑlali: ad ōnotādū ꝑlitatē ꝑso/naz i diuinis: verūtñ qz ista ꝑlitas stat cū vnitate simplicē essentie: iō po/stea bdixit i singulari: Et creauit deus hoīez ad imagi. ⁊ silitudinē suā. Jma go āt dei ꝓsistit i aīa q̄tū ad ꝓpriета/tes naturales. s. memoriā: itelligētiā: ⁊ volūtatē: silitudo āt i gratuit⁹: et iō silitudo ē q̄daz pfectio imagis: qz gra pficit naturā. Judei āt i glo. sup pss. ponūt imaginē i aīa q̄tū ad q̄sdā ali/as ꝓpetates. Pōio qz sic aīa replet to tū corp⁹: ita de⁹ totū mūdū. Unde. xxiij. Celū ⁊ terrā ipleo dic dns. Jtez qz sic de⁹ vnic⁹ ē i suo seculo: sic aīa vnica i suo corpe. Jtē sic de⁹ ñ inq̄nat⁹ hoīb⁹ ozbis: sic nec aīa hoīb⁹ corpis. Jtez sic deus videt oīa ⁊ nō videt: Exo. xxiij. Nō videbit me hō rē. sic aīa vi det exterioza ⁊ nō videt. Jtē sic deus nō dormit iuxt ps. Ecce nō dormitabit neq⁊ dormiet q̄ cu. ij. rē. sic aīa nō dor mit i corpe. Sz ista assignatio imagi/nis videt multū accidētal: ꝑdicta aūt est mag⁹ ꝓpria: qz ponit in illis potē/tijs anime ꝑ quas efficit capax ipsi⁹ dei per cognitionem et amorem.

Et ꝓsit

a Sinfime ptis ornamēta. b Scaro abstinēs ab operibus malis. c Sgermina virtutum.

a+ deus. Producat terra animā vi/

a Saug⁹. vitā imitādo sanctoz⁹ qsi ꝓmoz.

b Sbe. humanos vsus inuāria. c Sseruātes terrena ꝑ que itelligāt celestia. d que vngue ledunt vel dentē.

b c uentē in gēnere suo: iumēta ⁊ rē/

a Saug⁹. ferocitare supbientes.

d ptilia et bestias terre scom speci/

c Beda: ne hō vacuam domum intrarer.

es suas. Factumq⁊ est ita. Et fē/

a Sinplices.

cit deus bestias terre iuxta speci

es suas: iumenta ⁊ omne reptile

e a Sbe. Preparis que hominibus famulentur.

terre in genere suo. Et vidit dē/

a Strinitatem significat.

f us q̄ esset bonuz: ⁊ ait: Faciām⁹

a Sfacta ⁊ ornata habitatiōe mūdana hō tanq̄ habitatori ⁊ dominus oīm erat creandus.

b Svnitarem trinitatis insinuat. c Sin eternita te. d Srationalē immortalē. e Smozū sanctita te: et iustificatione. f Sinnocētie et iusticie.

hōiez ad imaginē et similitudinē

tudo. Mō aūt sm corp⁹: sz sm itellectū mētis ad imaginē dei creat⁹ est hō: quā q̄b⁹ in corpe q̄ndā ꝓprietatē habeat q̄ b indt cet: qz ē erecta statura: scom quā corp⁹ aīe rōnali ꝓgruit: qz in celū erectū est. Queritꝰ quō imortalis fact⁹ sit hō ꝑ aliqs ani mantib⁹ ⁊ cū illis cōem accepit alimoniā? Sz alia est imorta/litas carnis quā in Adam accepim⁹: alia quā in resurrectiōe ꝑ xpm speram⁹. Alle fact⁹ ē hō imortalis: vt nō posset mori si nō peccaret. Moreret aūt si peccaret. Filij hō resurrectiōis eq̄les angel: nec poterūt vltra pecca/re nec mori. Caro g̃ nr̄a p⁹ resurrecti onē nō eget cibo ꝑ refectiōe: qz nec fa me nec lassitudie: nec alia ifirmitate adest defectio vl poterit corūpi. Ca ro ade aī peccatuz ita imortal⁹ creata est: vt p alimoniā adita eēt mortis ⁊ dolozis expers: donec cozpalib⁹ icre mētis pduct⁹ ad etatē q̄ ꝓditoi place ret: mīstiplicata. pgenie ipo iubēte su meret etiaz de ligno vite: q̄ pfecte im/mortal⁹ fact⁹: cibi vlteri⁹ adiumēta nō reḡeret. Sic g̃ immortalis ⁊ icorrupti/bilis ꝓdita ē caro hoīm: vt suā imor/talitatē ⁊ icorruptiōez p custodiā mā/dator dei custodiret. In q̄b⁹ ⁊ b erat vt de illis lignis ꝓcessis mā ducarēt: ab b interdicto abstinerēt. Per hoz eduliū imortalitatis do na ꝓfuaret: illi⁹ tactu mortē inenirēt. Sic xo icorruptibilis ⁊ immortalis erit i fine caro nra: vt sic angeli: i eodē statu semp maneat: ⁊ corpalib⁹ cibis: (q̄ ibi nō erūt) egere nō possit. Mā q̄ ageli cū ꝓriarchis māducauerī: ñ indigētia sz benignitate factū ē: vt hominib⁹ familiari⁹ ꝓgruerēt. Christ⁹ quoq⁊ p⁹ re surrectiōez māducauit: nō vt cibo indigeret: sz vt verā p⁹ moz tem se carnē recepisse mōstraret. a Et ꝑsit. Aug⁹. Notādū etiā qz cū dixisset ad imaginē nr̄az: ꝑtinuo subiūxit: ⁊ ꝑsit pisci bus mar. et. v. c. Ut. s. itelligam⁹ in b factū hoīez ad imaginē dei: i q̄ irrōnabilib⁹ aīcellit. Jd āt est rō vel mēs vel itelligen tia vel si i alio noīe cōmodi⁹ vocef: i q̄. s. ꝓplāde veritati in/heret. b Et creauit d. b. Qui nō quēlibet sctōz imitādo: sz tpaz veritatē intuēdo opaī iusticiā: vt ipaz veritatē itelligat ⁊ seq̄t. b accipit ptātez sup oīa: qz spūal⁹ q̄sq⁊ effect⁹ ⁊ deo silis oīa indicat: ⁊ ipe a nemīe iudicaī. c Et creauit rē. Aug⁹. Mo rādū q̄ sicut i creāda luce ꝺ: Fiat lux: ⁊ statim sequit: ⁊ facta est lux. sic cū ꝺ: faciam⁹ hoīez: inferī: ⁊ fecit de⁹ hoīez ad ima ginē dei: qz ista natura intellectual⁹ ē: sic illa lux: ⁊ b ē ei fieri: qd aḡscere ꝑbū ꝑ q̄d fit. Si ei diceret: ⁊ factū ē ita: ⁊ adderet ⁊ fec de⁹: q̄i ꝑus itelligeret factū i cognitiōe rōnal⁹ creature: ⁊ tāde i creatura: q̄ rōnal⁹ ñ eēt. Quō āt hō imortal⁹ fact⁹ sit: ⁊ alimoniā vl escā cū aliis aīalib⁹ accepit: herbā afferētē semē rē. difficile ē dicere. Si ei mortal⁹ pctō effect⁹ ē aīa ñ indigebat his cibis: qz nō posset fame corrūpi. Ꝺ em⁹ dictū ē: Crescite ⁊ mltiplicamini ⁊ r. t. Quis nisi ꝑ ocultū posse fieri ñ videa/tur (Ñ hīc quoq⁊ mortaliū corpoz extitit indiciū) potuit tñ esse ali⁹ mod⁹ i corpib⁹ imortalib⁹: vt charitat⁹ affectu: nulla corruptiōis ꝓcupiscētia filij nascerenf: nec mortuis parētib⁹ succedūri: nec ipi mouiturī: donec terra hominib⁹ implerēf: ⁊ sic instituto sctō ꝓpōsitō ꝑ resurrectione futurū credim⁹: na/scēdi etiā mod⁹ fieret. Quidā suspicati sūt nūc iterioꝛē hoīez factū: corp⁹ āt cū ait: ⁊ finxit de⁹ hoīez ꝺ limo trē: nec attēdūt masculū ⁊ feīaz sm corp⁹ tñ fieri potuisse. Ne putaret ei solū spūm eē factū q̄suis scom eū solū ad imaginē dei sit fact⁹. addi tur: Masculū et f. c. e. vt corpus factū intelligat. Rursus ne i vno homīe vterq⁊ sexus deputaret: sicut q̄s androgenos vo cant. pluraliter subiecit: fecit eos: q̄uis mulier nōdū eēt a vi/ro diuisa: sz materialr ꝑsemiata. d Masculū ⁊ fe. rē. Aug⁹. Postea pleni⁹ ⁊ vñ et quō hoīes facti sūt exponit. Sz nunc bzeuiter creati referunt: vt sexti diei opatio: ⁊ septime dedica tio cū ceteris expliceī. Masculū vnū ⁊ feminā vnā i ꝓncipio creauit de⁹: nō vt cetera animātia q̄ i singul⁹ generatiōib⁹ crea uit de⁹ plura: vt hūanū gen⁹ firmioꝛ copula ꝛstrigeret: cui⁹ se ex vno ortum meminisset. vñ cū sbūgeret: Masculū ⁊ fe. cre/auit eos: noluit addere ad imaginē dei: q̄ vnitate cōiunctiōis etiā i feīa itelligēdū reliq⁊. Bñ āt i ꝑ loco creati dicūt. ⁊ si mo dus creatōis ñ explicaī: vt ꝓgrue ēducaī diuīa bñdictio q̄ dr: Crescite ⁊ mltiplicami. Multiplicatio em⁹ hoīm ꝓiunctiōe ma/ris ⁊ femie ꝑficit. Nō igit dānande nuptie: quas ad ꝓpaga tionē superna benedictio instituit: et si virginitas ꝓferatur.

Mystice

t. Coz. 4. d

Mystice

Gen. I

a Et ꝑsit pis. ma. s. q̄diu stabit sb dit⁹ deo: qz tal fuit hō i sta tu nature ꝺdite vt q̄diu staret i obediētia ipi⁹ dei: iferiora obedirēt ei: ⁊ istud dīuum ē hoī naturale. Pāo q̄ ipfecta sē ꝓpē pfectiora: vt plāte ꝓpē aīalia: ⁊ aīalia ꝓpē hoīez. ⁊ iō sīē plāte vtūē aq⁊ ⁊ tra ad sui nutrimētū ⁊ aīalia plātē: ita hoīes aīalib⁹: ⁊ iō insteꝑ est eis. Scdo qz pfe/ctioza gu bernāt impfectioza vt āgeli ho mines. regimē xo ꝑ pudētia q̄. ꝓpte ē hoīe: i q̄ ē pudētia general⁹. in aīalib⁹ xo sūt q̄dā pudētie pticulares tñ: vt i aranea ad faciēdū telā: ⁊ sic ꝺ aljs: ⁊ iō aīalia sūt hoī subiecta. Tertio qz hō fa/ct⁹ ē ad imaginē dei: iō iuste obediunt ei inferioza ñm naturā intitutā. Sz i pēnā peccati ista obediētia est ei subtracta: si/cut et obedientia virium inferioꝛ⁊ re/spectu rōnis: ⁊ corpis respectu aīe. Seqūt: b Masculū rē. Ex ista ꝛa dixerūt aliq̄ hebrei q̄ a ꝑma formatōe natura hūana formata ē i vtroq⁊ sexu: verūtñ corpa vi ri ⁊ mulier⁹ ita erāt ꝓiuncta in laterib⁹ q̄ faciebāt vnū ꝓtinuū: sz postea separata sūt ꝑtute dīuīa. Sz q̄ z ꝺ b videt illd q̄d. ꝺ: Tulit vnā ꝺ costā⁹ ei⁹ ⁊ edificauit eaz i mulierē. Jtē q̄ ibidē ꝺ: Replenit car nē ꝑ ea. talis āt repletio nō eēt necessa ria si fuissent tantū corpoza separata: ideo ad hoc respondēt dicentes q̄ istud vocabulū quod hic acci/pit ꝑ costa: b in hebreo ē cḗuocū q̄ significat costā ⁊ lat⁹: ⁊ de b habēt pla exēpla i biblia hebraice scpta q̄ ptrāseo: ⁊ sic ē est in gallico vbi costa ⁊ lat⁹ eisdē lr̄is scribūt: ⁊ modicū dif/ferūt i ꝓnatiōe. vbi g̃ trāslatio nr̄a hz: Tulit vnā ꝺ costā⁹ ei⁹. dicūt q⁊ debuit dicere: Tulit vnū ꝺ laterib⁹ ei⁹: q̄ illi⁹ tot⁹ corpis ꝓtinui vnū lat⁹ erat corp⁹ mulier⁹: ⁊ aliud lat⁹ erat coz p⁹ viri vt ꝓdictū ē: sepādo āt corp⁹ mulier⁹ a corpe viri tulit vnū ꝺ laterib⁹. Ad scōaz dicūt ⁊ vez est: q̄ vbi trāslatio nr̄a hz: Et rpleuit carnē ꝑ ea. lr̄a hebraica hz: ⁊ clausit carnē i lo co suo. s. ertēdēdo cutē sup carnē i loco sepatōis. Sz ñ obstā tib⁹ ill⁹ adhuc videt dcā expositio irrōabil⁹: qz tal⁹ ꝺuctio du/oz corpoz ptinz ad mōstra: sic legit i chronica Huil. Qr tpe philippi reḡ frācie: q̄ fuit non⁹ aī ist⁹ Carolū q̄ mō regnat: Anno dn̄i. M. ccc. xxij. i ꝓfinio normanie ⁊ britānie nate fue rūt due mlieres i vno corpe: ita tū q̄ oīa supioza vsq⁊ ad vm bilicū erāt duplicia. iferioza āt erāt siplicia: ⁊ q̄ cēnt ꝺe due mlieres appuit ꝑ ꝺ q̄ aliq̄s vna tristabaī ⁊ alia gaudebat: ⁊ aliq̄n vna dormiēte alia vigilabat: ⁊ vna fuit mortua pl⁹ q̄ ꝺ q̄ ānū aī aliā: scōa tū ex pōdē ⁊ fetoꝛe cadauer⁹ mortua ē. Mō stra āt ꝑ accūs ꝓtigūt i natura: ⁊ iō ñ ē rōnabile q⁊ i ꝑma rer ītitutiōe artifex oīm ēcipet ab illa q̄ sūt ꝑ accūs: qz talia ñ ca/dūt sb arte ⁊ maxīe i natura hūana q̄ nobilio⁊ ē. Jtez videf ꝺ veritatē lr̄e qz. ꝺ: Jo formaī cūct⁹ aīantib⁹ dns adduxit ea ad adā: ⁊ q̄ i illi ñ ueniebaī aditoz silis illi: ꝓpē qd ꝓcessit ad formatiōez mlier⁹ d costa viri. Jtē ibidē ꝺ: Et edificauit costā quā tulerat ꝺ adā i mlierē. si āt ñ eēt ibi costa sz latus: qd sepasset dns ab alio latere mō supzadicto: ꝑ talē sepatōez nō mag⁹ edificata fuisset mlier q̄ vir: ꝓpē q⁊ Ra. Sa. hāc ex/positiōez ñ tenet: sz illā q̄ seq̄t. s. q⁊ natura hūana ꝓmo sit for/mata i sexu masculio tñ ⁊ postea mlier sit formata ꝺ costa vi ri. Ꝺ āt b ꝺ: Masculū ⁊ feminā creauit eos. ꝺ ē ꝑ anticipa tionē: qz statī volebat facere mētioez ꝺ multiplicatiōe hūane nature q̄ fit ꝑ cōmixtiōez mar⁹ ⁊ femie cū sbdit: Crescite ⁊ mlt tiplicamini: sz postea. ij. ca. scribit explicat modū formatiōis mlier⁹ ꝺ costa viri: ⁊ iō tenēdū ē q⁊ natura hūana ꝓmo fuit ꝓ ducta i vno idiuiduo ⁊ i sexu virili tñ: vt sic eēt ꝓnc⁹ ꝑ hō ꝓnci ꝑiū omniū in diuiduoz nature hūane: ⁊ ꝓpis totius speciei suo mō: sicut de⁹ est principiū totiꝰ vniuersi: vt in hoc esset q̄/dam similitudo hoīs ad deū ꝑter dignitatem hūane natu/re: vñ dicit Act. xvij. De⁹ fecit ex vno omne gen⁹ hoīm. Se/cūdo vt vir magis vꝛoze diligeret ⁊ ei inseparabil⁹ inhereret dū cognosceret eā ex se ipo ꝓductā esse. vñ dicit. ꝺ. De viro sūp ta ē. Obrē reliquet hō patrē et matrē ⁊ adherebit vxo/ri sue: et b fuit maxīe necessariū in specie hūana: in q̄ mas et feīa ñm dictamen rōnis recte hūt sil⁹ manere ꝑ totā vitaz: qd nō ꝓtingit in aljs animalib⁹. Tertio qz mas ⁊ femina ꝓiun/gunt in hominib⁹ nō solū ꝑpter generationē vt in aljs ani malib⁹: sz etiā ꝑpter domesticā vitā in q̄ sūt aliq̄ ꝓpria opa viri et aliq̄ femie: in q̄ vir ē capur mulier⁹: ꝓpter qd ꝓuenien ter ex viro formata ē: sicut ex suo ꝓncipio. Quarto ē ad b ra-

tio sacramētalis

¶ Mystice. Be. Jsi. Post hec fecit de⁹ hominē ad imaginē ⁊ similitudinē suā: virū. ſ. pfectū: qui ſpām veritatē ⁊templādo opaī iuſticiā. Dic accipit poteſtatem piſciū maris: ⁊ volatiliū celi: pecoꝝ: ferarū: atq; repentiū: qz ſpualis ſimilis deo factus: oia iudicat ⁊ ipe a nemine iudicaī. Maſculū ⁊ feminam. c.e. qz ſicut viro mulier: ſic ſpuali ⁊ pfecto viro minus pfectus obedire debet. Ꝺz enī

1.Cor.9.b

a ¶ non ſimul in re: ſed in preſcientia.

tio ſacramētalis. figuraī enim p hoc q ecclesia ſumpſit principium a chriſto: vnde dicit apoſtolus ad Ephe. v. Sacramentū hoc magnū eſt in chriſto ⁊ eccleſia. a Benedixitq; illis. Dic ꝑſequēter deſcribit humane nature iam formate ꝑſeuatio: et primo q̄tū ad ſpeciem: ſcꝺo q̄tū ad individuū. ibi: Dixitq; deus. Circa primū conſideranduz q̄ ſpecies humana conſeruaī p generatiōem maxime poſt lapſuz p quem incurrit neceſſitaī moriēdi. et hoc ē qꝺ dicit: Benedixitq; illis. Iſta benedictio ē ꝺi ordiatio ad multiplicationez individuoꝝ in natura humana p generationem. iō ſubdit:

b Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. Letera patēt ex ꝑdictis. c Dixitq; deꝰ: Dic deſcribit cōſeruatio ēiusdem ad individuum q̄ fit p nutritionē. et hoc ē qꝺ dicitur:

d Ecce dedi vobis ⁊c. Nō ē ſic intelligēdū qꝺ ber⁹ ⁊ fruct⁹ arboꝝ darenī ī eſcā hoibus: beſtijs ⁊ auibus cōiter: ſed ſingula ſingulis ſm cōditiōem nature ſue: vtpote fructꝰ arboꝝ hominiꝰ: vt ꝺz infra. Ex oſſi ligno paradiſi comede. Herbe aūt ⁊ ſemīa herbaꝝ aīalibꝰ ⁊ auibꝰ: diuerſe tñ diuerſis aīalibꝰ ſm ꝙuenientiam nature ſue: aliq̄ tñ aīalia ⁊ aliq̄ aues fructibus arboꝝ veſcebanī: ſicus aūt carniū ⁊ piſciū nō eſt laxaī ſine pmiſſus hominiꝰ: ni ſi poſt diluuiū. vt hī. ſ. ix. c. vbi ꝺz ſic: Oīne quod moueī ⁊ viuit erit vobis in cibum.

e Viditq; deus ⁊c. Hec ē cōclusio ꝑcedentiū. Iz eſt qlibet ſpēs entis bona ſit in ſe: ex vniuſis tñ ptib⁹ vniuerſi ordinatis ad ſe inuicē ⁊ vlteri⁹ ad deū ſic ad ducē admirabilē pulchritudo ⁊ bonitas ꝙſurgit. La. I

a et ꝺōminamini piſcibus maris et volatilibꝰ celi ⁊ vniuerſis animantibus q̄ mouenī ſup terraz.

b Dixitq; deꝰ: Ecce dedi vobis oēz herbam afferentem ſemen ſuper terram: et vniuerſa ligna que habent in ſemetipſis ſementē generis ſui: vt ſint vobis in eſcam: et cunctis animātibus terrę: omni q̄ volucri celi: et vniuerſis que mouentur in terra: ⁊ in q̄bus eſt anima viuens vt habeāt ad ve/

a ¶ .i. in eſum ſibi cōceſſa cognouit homo.

¶ non cōmendat hominem ſpecialiter ſicut cetera: quem ab ordine recedurum ꝑſciebat.

c d scendum. Et factuz eſt ita† Vidit e q̄ deus cūcta que fecerat et erāt valde bona. Et factum eſt veſpe/

a Auguſtinus. ſexta diſtinctio.

re et mane dies ſexths.

† Eccli.39.c

† 24.q.3. c. quidam ⁊. Nonani.

Mystice

Gen.1.b

Ibidem.

Luc.12.b

Matt.5.b

Moralit̄

Moraliter. † ¶ In principio creauit deꝰ celuz ⁊ terrā. In ꝟ capitulo mūdi creatio ꝺscribit: p quā bñ hoīs recreatio deſignaī: eo q̄ hō mūdꝰ ꝺz a pḥis ⁊ etiā a ſanctꝭ. Hzego. eſt exponēs illud Mar. vl. ꝑdicate euāgeliuz oī creature dicit: hoīs creature noīe ſignaī hō: mūdus eſt ⁊ vniuerſitas creature idem penit⁹ ſignificāt: igit⁹ primo deſcribitur hoīs pfectio in eſſe nature cuz ꝺz: In ꝓncipio creauit deꝰ celū. i. ſpiritū hūanuz q̄ celū ꝺz eo q̄ a deo celit⁹ donaī. † Et terram. i. carnē humanā que ꝺz terra: eo q̄ eſt terre a dominio. Caro vo hoīs lapſi nō hz ex ſe aliq̄ bonū. Ro. vij. Nō habitat in me id eſt ī carne mea bonū. iō ſubdit: et ¶ Terra aūt erat inanis ⁊ vacua. ſ. a bono moꝛis. g† Et tenebre erāt ſup fa. ⁊c. nomīe abyſſi pōt aīa hūana ſignificari, ꝑꝓ ſui ꝑfūdita/

tem. Aū Hiere. xvij. Pꝛauū eſt cor hoīs ⁊ inſcrutabile. Alia translatio habet: Pꝛofundū eſt cor hominis ⁊c. Nec obſtat q̄ ſpūs hoīs qui eſt idem quod anima ſupza p celū ſignificatur. Nam vnū ⁊ idem ꝑpter diuerſas ſui ꝑpꝛietates per diuerſas res figuraī: vt ſupza dictum eſt in ꝓlogo. Nam aīa in ſua creatione caret ſcīarum luce: vt habeī. iij. de aīa. ꝑpter qꝺ bñ ꝺz de ipa: Et tenebre erant ſup faciē abyſſi. Sed qm̄ ſcire naturaliter deſiderat: ideo ſubdit: Et ſpūs ꝺñi. i. ſpūs hominis q̄ cōuenienter dici pt ꝺñi ſpūs: eo q̄ ē a ꝺño creatus. b† Ferebatur ſuper aquas: id eſt naturaliter deſiderans ſcientias q̄ nomine aquarum deſignantur. Pꝛouer. v. In plateis aq̄s tuas diuide: docendo ſcz publice. i† Dixitq; deus fiat lux: ſcz rationis naturalis que eſt quedam impreſſio diuini luminis in nobis. Pſa. iij. Signatum eſt ſup nos lumē vultus tui ⁊c. a† Appellauitq; lucem diem ⁊ tenebras noctē: Cognitio ei lux eſt: q̄ ignorantia tenebra. Sequiſ: k† Fiat firmamētū: id eſt cognitio ꝓmoꝛ principioꝝ indebilis ⁊ firma ¶ In medio aquarum: id eſt ſcientiaꝝ quaꝝ aliq̄e ſunt ſub iſto firmamento: q̄ deducte ſunt ex primis principijs ⁊ aliq̄e ſupza firmamentū: q̄ ſunt a deo per reuelationem date. Sequitur: d† Congregenī aq̄e que ſub celo ſunt in locū vnū. Nā omnes ſcientie ſunt intra intellectū ⁊ ſic apparet terra arida: id eſt caro ſcientijs vacua: quia tamen p celū: id eſt ſpūm guberuata, ꝑficit in exercitio bonoꝝ opeꝝ. ideo ſubdiſ: † Germinet terra herbam virentem: per ſenſuum honeſtatem. q̄ Li gnūq; pomiferū: applicando membꝛa coꝛpis ad bonū exercitiū. Sequiſ: b† Fiant luminaria in firmamento celi: per q̄ virtutes politice poſſunt deſignari: ſcz per ſolem quod eſt luminare maius ꝓudentia que dirigit alias virtutes. per lunā vero iuſticia. de qua ꝺz. v. Ethico. q̄ neq; helyus neq; lucifer eſt ita admirabilis. p ſtellas vero cetere virtutes intelligūt. Sequiſ: b† Pꝛoducant aque reptile anime viuētis ⁊ volatile ⁊c. Sicut dictū eſt per aquas intelligunī ſcientie quaꝝ aliq̄ ſunt ſpeculatiue que ſignificanī p aues: ⁊ aliq̄e practice que ſignificanī p piſces. Sequiſ: a† Pꝛoducat terra ⁊c Per beſtias ⁊ iumenta intelligi pñt artes mechanice que ſūt quedam hominis iuuamenta in coꝛpali vita: acquiruni etiā p morum coꝛpis ꝓpter quod dicunī ꝓduci de terra. c Poſt formationem hoīs in eſſe nature conſeq̄nter ponit⁹ eiꝰ formatio in eſſe gratie ſm virtutes theologicas. cum ꝺz: † Faciamus hoīem ad imaginē ⁊ ſimilitudinē noſtram: per imaginez fides congrue deſignaī. Greg. ſup Ezechi. Facies itaq; ad fidem ptinet. Per ſimilitudinē vero charitas que tranſformat amantē in amatū. Seq̄ī: b† Et inſpirauit in faciē eius ſpira. vite. p q̄ ſignificaī ſpes que charitate formata ſpirat ad celeſtia. d† Et factus eſt hō in animā viuentē: ſcz vita gratie q̄ perfectio eſt naturalis vite.

¶ Genesis. j. poſtilla. Inꝓncipio creauit deꝰ.

Omiſſis diuiſionibꝰ curioſis accipio illā q̄ magꝭ ꝙſueta ē dici.

Additio. Circa expoſitionē ſalem huius primi capitu. Hen. que valde difficilis eſt: et varie a doctoꝛibus tradiſ: tam grecis q̄ latinis ⁊ etiā hebreis quedam videnī ꝓſupponenda ad hoc vt ex multiplicitate ſenſuū aliq̄s planū ſaltē ſimpliciter capientibꝰ extrahaī. Pꝛimū pꝛe ſupponiī q̄ in hac expoſitione dictū Augꝭ. maxime eſt attendendū: iz ſupza Geneſim ad ſrām de hac materia tractans ſic dicit. In hmōi q̄ſtionibꝰ duo ſunt obſeruanda. Pꝛimū q̄ veritas ſcripture incōcuſſe teneaī. Secundū q̄ cū ſcriptura diuina multipliciter exponi poſſit q̄ nulli expoſitioni aliquis ita p̄ciſe inhereat: q̄ ſi certa rōne cōſtiterit hoc eſſe falſum q̄ aliq̄s ſm ſenſum ſcripture hoc aſſerere ꝓſumat. ex hoc enim ſcriptura ab infidelibꝰ derideref: ⁊ eis ꝓcluderef via credendi: hec ille. Exquo ſequiſ q̄ veritas q̄ eſt in ſcriptura plane tradiſ: incōcuſſe tenenda eſt: nō obſtante q̄ pḥi aliter ſentiant tenendo circa hoc varias ſeu ꝛias opi. licet eīm ea que p rōem demonſtratiuā hūtur eſſe falſa nō ſint attribuenda alicui auctoꝛitati ſacre ſcripture: eo q̄ talia certa rōne ꝙſtat eſſe falſa: tñ illa q̄ nō demonſtratiue ſed opinatiue ⁊ ꝓbabiliter habentur non conſtant tanta certitudine vt veritas plana ſcripture ꝑpter talē debilē certitudinē formidoloſam ⁊ opinatiuam omittaī: nec ob hoc ei⁹ plana expoſitio varier ſeu diſſoluatur: ⁊ hoc ſonat plane auctoꝛitas Augꝭ. ꝓdicta. Et inde eſt q̄ Iz pḥi pagani cōiter opinenī mundū fuiſſe ab eterno nō tamen catholici variant ex hoc expoſitōz hui⁹ dicti: In ꝓncipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā: ſic vt ex ipo nō intelligant mundū a deo p creatōz incepiſſe: nō eīm de ꝑpetuitate mūdi a pte añ demōſtratiuā rōnem pḥi habēt: vt in ꝓꝛia pte ſcī Tho. q. xlvj. arti.

ij. ſed

ij. Iz ſolū opinatiuas ⁊ ꝓbabiles. Ex q̄ ꝓſuppoſito inferī q̄ poſtillator: min⁹ cōuenienter ſe habet circa ꝓceſſum ſex ꝺiez fuerunt creata ſeu ꝓducta. ⁊ hoc videī tenere Baſil. in Exa. qui ſup hoc Ꝛbum: Creauit celū ⁊ terrā. ſic ꝺicit: Ex duobus aūt que extrema ſunt totius exiſtentiam enigmatice ſignificat: ⁊ ſic nō oꝛtet q̄ celum in hoc loco intelligi empyrreū tñ: vl ſideriū ſeu firmamentū ⁊ hmōi: ſed ſimul oīa celeſtia in hoc intelligenda ſunt. Silr q̄ terram in hoc loco nō ſolū intelligenda ē arida ſeu elementū terre ſed tota ſuba generabiliū ⁊ coꝛruptibiliū tam elementoꝝ q̄ mixtoꝝ in ꝑdictis ſex ꝺiebꝰ a deo ꝓductoꝝ. Veritas hui⁹ expoſitionis ꝓꝛ ex mō loq̄ndi ſacre ſcripture cōioꝛ ⁊ freq̄ntioꝛ. ſilr ex doctrina ſanctoꝝ apl̄oꝝ. Pꝛimū ꝓꝛ: nam infra Geñ. ij. ſup illud verbū: In ꝺie q̄ fecit ꝺns celū ⁊ terrā. Hlo. his igit̄ patuꝛ. is Ꝛbis inſinuata ē oīs creatura. Legit⁹ etiā Exo. xxxj. circa obſeruationez ſabbati: Sex ꝺiebꝰ fecit deus celū ⁊ terrā ⁊ in ꝺie ſeptimo requieuit: In quo loco manifeſtum eſt q̄ celum accipitur pro quacūq; celeſti creatura: ⁊ terra ſimiliter ꝓ quacunq; terreſtri modo ſupzadicto. Si eīm hic accipiī celum ꝓ aliquo celoꝝ tantum: ⁊ terra ꝓ aliq̄ terraꝝ tñ: cetera terrena ⁊ celeſtia videntur excludi ab opibus ſex ꝺiez: qꝺ eſt manifeſte falſuz. Similiꝛ ⁊ Deutro. iiij. ca. Scias hodie q̄ ꝺns ipe eſt deus in celo ſurſum: ⁊ in terra deoꝛſum ⁊ nō eſt alī⁹. Intelligendū eſt vniuerſaliter. ſ. q̄ in celeſtibus ⁊ in terrenis nullus alius deus ē. ſimiliter Hiere. xxiij. ca. vbi ꝓpheta intendens aſſerere deum eſſe vbiq; ꝺicit: Runād nō celū ⁊ terrā ego impleo ꝺicit ꝺominus: qꝺ habet intelligi de totius mundi integritate. Eodem mō pḥs ꝺicit: Initio tu ꝺne terram fundaſti: ⁊ opa manuum tuarum ſunt celi. Idem patet de aliis innumerabilibꝰ locis ſacre ſcripture. licet eīm in nonnullis locis ſacre ſcripture quandoq; cum ꝓdictis. ſ. cū celo ⁊ terra mare vel aq̄ exꝓimantur: hoc tamen eſt in paucis ꝓeter modum ⁊ ſtilum cōem ſupzadictum. Secundo hoc idem patet ex doctrīa ſeu modo loquendi apl̄oꝝ quibus ſenſus ſacre ſcripture perfectius fuit apertus: iuxta illud Luce. xxiiij. Aperuit eis

e ¶ ſenſum

sensum vt intelligerent scpturas. Hi. n. circa articulum creationis mundi nil amplius expresserunt fuisse a deo creatu nisi celū ⁊ terram dicentes in symbolo: Credo in vnū deum creatorem celi ⁊ terre: Ubi manifeste tanq̄ doctissimi in scriptura intelligentia nos docent q̄ in hoc q̄ pfitemur deu creasse celū ⁊ terrā cuncta celestia ⁊ terrena a deo fuisse creata testamur. Null⁹ em̄ sani intellectus diceret q̄ apl̄s articulum creationis mūdi impfecte tradidisset. In symbolo aūt parū heresib⁹ insurgentibus spēaliter Manicheoꝝ: qui dicebant vnū deū esse bonoꝝ: ⁊ aliū maloꝝ ⁊ alijs similib⁹: fuit additū in hoc articulo de creatione mundi q̄si exponēdo visibiliū oīm̄ inuisibiliū: Ad denotādū q̄ in hoc q̄ dr in pāo symbolo: Creatorē celi ⁊ terre. intelliguntur celestia ⁊ terrestria: nō solū visibilia sed ēt inuisibilia. Scōm igit̄ hāc expositionē ꝓsonā Xpi tanq̄ fundatā in planioꝛi ⁊ cōiori mō loquendi apl̄oꝝ ⁊ ꝓphaꝝ non restat locꝰ inq̄rendi de quo celo scriptura hic loquit̄: cū nō solū de celis q̄busl̄bet sed etiam de q̄busdāq̄ reb⁹ celestibus creatis: sicut de angelis intelligi debeat. Sīlr nō est inquirendū de aere elemētari vel igne in qua gticula sacre scripture in hoc loco spēaliter intelligātur cū non solū de terra elementari sed de tota natura generabiliū ⁊ corruptibiliū in p̄mis sex diebus creatoꝝ seu ꝓductoꝝ intelligit̄. cū dr: Creauit de⁹ terrā. Circa sensum ℞o secundariū seu vlteriorem ad sensum lr̄alem ptinentem huius verbi: In ꝓncipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā. Multa traduñt a sanctis doctoribus ⁊ alijs quodāmō inenarrabilia: inter q̄ videt̄ expositio sancti Tho. in. j. pte. q. xlvj. arti. iij. in cor. q̄. cōprehendiosa ⁊ recta lr̄e ⁊ oſoni consonans: dicit em̄ sic q̄ hoc dictū: In ꝓnci. crea. deus tē. tripliciter exponitur ad excludēdū tres errores. Quidam em̄ posuerunt mundū sp fuisse ⁊ tempus nō hr̄e initiū: ⁊ ad hoc excludendū exponit̄ in ꝓncipio. s. tpis. Quidā ℞o posuerunt duo esse creaturaꝝ principia: vnū bonoꝝ ⁊ aliud maloꝝ. Et ad hoc excludēduꝫ expōit̄: In ꝓncipio. i. in filio. sicut em̄ ꝓncipiū effectiuum appropriat̄ filio ꝓter potentiā patri: ita ꝓncipiū exemplare appropriat̄ filio ꝓter sapiam. vt sicut dr: Oia in sapientia fecisti: ita intelligatur deum oīa fecisse: in ꝓncipio. i. in filio. Sm illū Apl̄i ad Col. j. In ꝓncipio. i. i filio ꝓdita sunt vniuersa. Alij ℞o dixerunt corpalia esse creata a deo mediantibus creaturis spūalibus. ⁊ ad hoc excludendū: In ꝓncipio creauit ds celū ⁊ terrā. i. añ oīa: hec ille. Que quidē tres expositiones intelligende sunt nō disiunctiue sed copulatiue. sic. s. q̄ scriptura in hoc loco intendit quēlibet istoꝝ triū erroꝝ excludere ⁊ ñ vnū eoꝝ tm̄. Si em̄ disiunctiue intelligerentur iste expositiones: tunc nō excluderet plusq̄ vnus error: ⁊ forte nullꝰ: qz ex vna ꝓsitiõe tres causas veritatis habente ex qua libet eaꝝ non posset concludi veritas vnius cause eaꝝ determinate. Sed videndū est quō q̄libet illaꝝ triū expositionū ex lr̄a sane intellecta consurgat: vt sic quelibet illaꝝ dicenda sit lr̄alis. Ad quod sciendū q̄ cum hec dictio ꝓncipiū cōit intelligat̄ relatiue respectu ꝓncipiati. idcirco i sacra scriptura cōmuniter vbi ꝓncipiū seu initiū legit̄ in eodē contextu adiūgit̄ aliud: significans illud respectu cuius dicit̄ tale principium seu initiū: sicut dr infra Hēn. x. Fuit principiū regni ei⁹ babylonia: vbi i ℣ q̄ adiūgit̄ regni ei⁹: exp̄mit respectu cui⁹ dr principiū: ⁊ sic cōiter in alijs locis. Cuius ratio est. Nam si sic exp̄imeret remaneret quasi ignotū q̄d significaret̄ per illud principium: nisi subintelligeretur ex ꝓcedentibus seu subsequētibus immediate adiuncti. Et quia in hoc loco nō exp̄imitur determiate in lr̄a ad quid referat̄ hoc q̄ dicit̄: In ꝓncipio: sed quasi absolute nominat̄ optet q̄ referatur ad illud q̄ sibi adiungit̄. Añ primo occurrit referenduꝫ ad hoc q̄ dicitur statim: Creauit. i. in principio creationis seu in principio illius quod creauit. ⁊ sic intelligūt multi doctores hebreoꝝ: sicut Rabi Abenhaçra: ⁊ Rabi Salo. ⁊ alij. Et iste modus loquendi concordat cum tertia expositiõe ꝓdicta sm quā intelligit̄ in principio. i. añ oīa: vt ꝓdictum ē. Sed̄o referri posset ad hoc q̄ subdit̄: De⁹: sic q̄ intelligat̄ hoc principiū esse aliquid cum quo seu p quem de⁹ fecit oīa: quod conuenit filio. sicut cum dicitur: Omnia in sapiētia fecisti: ⁊ sic intelligit. Ba. moy. gerundēn. q̄ p hoc q̄ dicitur: In principio. significatur aliquod pertinens ad naturā diuinā: licet hoc quasi balbuciendo exp̄imat: ⁊ hoc cōcordat cū sēda expositione ꝓdicta. Tertio posset referri hoc q̄ dr: In principio: ad hoc q̄ dicitur: celū ⁊ terram: que sunt res successioni subiecte. ⁊ sic intelligit̄ prima expositio. s. in principio tpis: hoc est in primo nunc: q̄ ꝓcedit oēm successionē tempoꝝ: vel oīm rez celestiū ⁊ terrestriū successionē. Quarto posset referri hoc q̄ dicitur in principio ad totū ꝓcessum primeue creationis seu ꝓductōis rez qui in ℣ ca. Hcñ. j. continet: vt sic intelligat̄. In principio creauit de⁹. i. i primis sex dieb⁹ de quibus agitur in toto ꝓcessu hui⁹ ca. Creauit de⁹ celum ⁊ terram: ⁊ sic intelligit Ebrey. vt ꝓdictū est ⁊ quia absolute ⁊ sine aliqua exp̄ssa determinatiõe dr hic in principio. idcirco referendum est ad litteram ad omnia signata per quattuor modos ꝓdictos: inq̄tum q̄libet eoꝝ ex adiacentia seu continuatione lr̄e intelligit̄ vt dictū est. Item attendendū q̄ sm̄ vl teriozem sensum lr̄alem ex hoc q̄ dr: In princi. creauit deus celū ⁊ terrā: intelligit̄ ad lr̄am sm̄ hebraicā veritatē pluralitas i diuinis: put mgr̄ allegat in. j. par. dist. ij. quod patet ex hoc. naz vbi nos dicimus deus: hebraica veritas hz heloym: quod est plurale huius nominis singularis hel: ⁊ sic exponit in hoc loco exp̄esse Rabi Abenhaçra: licet ex hoc nō veram conclusionem eliciat. sz extortam. Ault aūt intelligi q̄ ℣ non significat pluralitatē in diuinis: sed pluralitatē virtutum seu potentiaꝝ ab eo ꝓcedentiū: in cuius signū allegat ipse et sui sequaces q̄ in scriptura q̄nq̄ etiam iudices dicuntur heloym ꝓter eoꝝ Xtuosam potentiam in iudicando. vt Exo. xxij. vbi dicitur. Dijs nō detrahes: ⁊ principi populi tui nō maledices. sz hec cauillatio est valde irrōnabilis: quod patet ex duob⁹.

¶ Primo em̄ hebrei nobiscum conueniunt in articulo creationis mundi: p̄sertim in hoc q̄ solus deus mundum creauit: ⁊ ēt immediate ꝓduxit intantū q̄ ipsi traduñt angelos fuisse creatos in feria secunda: ne si in prima fuissent creati crederet̄ de angelis q̄ fuissent coopatores dei in mundi creatione. Si igit̄ hoc quod dicit̄ heloym intelligat̄ de Xtutibus ꝓcedentibus a deo: aut tales Xtutes sunt aliquid creatuꝫ: aut q̄d increatū. Si primo mō sequit̄ q̄ aliq̄ quod non est deus creauit mundum vel saltē coopatum ei in creatione mundi. Si secundo mō sequit̄ q̄ in diuinis est aliud increatum a deo ꝓcedens q̄ est intentū: nam cū de⁹ creiā ab illis cōcedat̄ ee summe simplex q̄d est in deo deus est. Scōo hec cauillatio videtur irrōnabilis ex eo q̄ Moyses p̄cipue intendebat informare populū de vnitate dei ⁊ exclusione pluralitatis deorum. vt cum dr Deutro. vj. Audi israel: deus tuus vnus ē. ⁊ Deutro. xxxij. Videte nunc q̄ ego sum ⁊ nō est alius de mecū: ⁊ sic de multis alijs. Cum igit̄ Moyses dixisset: Creauit heloym: manifeste dedisset occasionem credendi populo pluralitatē quā intendebat excludere: sm eos etiam potius debuisset dicere hel: quod nullam pluralitatem significat ⁊ ex quo nullū inconueniens sequeret. Item quod allegat p pte sua q̄nq̄ iudices vocantur heloym: hoc manifeste facit contra eos: nā vbi heloym accipit̄ p iudicibus seu dijs opinatiuis vel falsis sp construit̄ cum ℞bo vel adiectiuo pluralis numeri. vñ Exod. xxij. vbi dr. Ad deos vtriusq̄ causa ꝓueniat: ponitur ibi heloym: ⁊ statim sequitur ibi ℞bum plurale sic. s. ⁊ si illi iudicauerint. ⁊ in Ps̄. Omnes dij gentiū demonia: vbi dicit̄ heloym ⁊ tñ ibi nō dr demon sed demonia. Silr in ps̄. vbi dicit̄: Ego dixi heloym estis. i. dij nō dicit̄: Ego dixi heloym es. ⁊ sic de multis alijs: sed in hoc loco ⁊ in alijs vbi heloym ponit̄ p vero deo sp adiungitur ℞bum singularis numeri: non em̄ dicit̄ hic: In principio creauerunt dij: sed creauit: quod quidē verbum includit ℞bum substantiuum. s. fuit creans: ad denotandam vnitatem essentie. Ex quibus patet manifeste q̄ moyses intendit instruere populū specialiter q̄tum ad doctos. q̄ i ꝺo qui celum ⁊ terram creauit est pluralitas personaꝝ in q̄tū dixit heloym. Similiter ⁊ vnitas sm essentiam in q̄tū dixit creauit: ⁊ hoc notanter insinuat moyses in prima ꝓpositione totiꝰ sacre scripture in qua continetur articulus creationis vt innueret hoc mysterium in primo exordio fidei eē attendendū. Qz autem hec pluralitas attribuenda sit personis seu suppositis habetur etiam sm sensum lr̄alem vlteriozem in hoc loco vbi innuitur aliqua instructio de diuinis personis: nam cum dicitur in principio: intelligitur in filio cui attribuitur causalitas creationis per modum cause exemplaris vt dictū est: ⁊ p consequens cum dicitur deus: intelligitur pater cui attribuit causalitas creationis per modum efficientis. Cum aūt dicit̄: Spūs dñi ferebatur: intelligit̄ persona spūssancti: pupplent⁹ declarabit̄ infra. Non tamen est intelligendum q̄ creare sit ꝓpziuz alicuius persone diuine ⁊ nō cōmuni toti trinitati: Bñ esset erroneū. cum omnia opera trinitatis ad extra sint indiuisa: sed quia deus est causa rerum per sunum intellectum et voluntatem sicut artifex rerum artificiatarum. artifex autem per verbum in intellectu conceptum ⁊ per amozem sue voluntatis ad aliud relatum opatur: vnde similiter deus paꝛ opat⁹ est omnem creaturam per verbum suum quod est filius: et p̄ suum amozem qui est spiritussanctus: ⁊ sm̄ hoc ꝓcessiones p̄sonarum sunt rationes ꝓductionis creaturarum in q̄tum in

Ps. 103.

cludunt essentialia attributa que sunt scientia ⁊ voluntas: vt patet in ꝓma pte. q. xlv. arti. vj. Sequit̄ lr̄a: Terra aūt erat in anis ⁊c. Ubi moyses postq̄ summarie tradidit totū opus diuinū circa creationem mundi in ꝓmis sex diebus successiue, ꝓductum: hic explicat illō p particularia. Circa q̄ ꝓmo ostendit statum seu conditionē quarundam rez creaturaꝝ in ꝓma sui creatiõe seu ꝓductione. Scōo ꝓcedit ad alia que creata seu ꝓducta sunt in ꝓdictis sex dieb⁹ successiue. secunda ibi: Dixit deus: fiat lux. Circa ꝓmum sciendum q̄ cum Moyses rudi populo loquebatur vt omnes doctores tenēt: qui nō solum spūalia veraciter nō capiebant: sed etiam de corpalibus illa cōiter tm̄ apprehendebant que visui corpozali subiacent: vt in prima pte. q. lxvij. arti. iij. Idcirco licet in generali visibilia ⁊ inuisibilia celestiū ⁊ terrestrium creaturarum sub quodam summario vt dictum est cōprehendat attribuens ea diuine creationi: ita vt nihil in rez natura excluderet̄ a creatione dei: loquens tamen postea in particulari: vt imbecillitati rudium seu simplicium audientiū condescenderet: ꝓtermissis inuisibilibus tam celestium q̄ terrestrium: de visibilibus tm̄ mentionē facit: vñ de celestibus ꝓtermisit celū empyreum ⁊ angelicā naturā: ⁊ de terrestribus ꝓtermisit duo elementa. s. aerē ⁊ ignē eo q̄ nō ab omnibus ꝓcipiunt̄. Multi. n. etiā philosophoꝝ elemētū ignis nō cognouerūt vsq̄ ad tp̄s Aristotelis. Similiter ⁊ aerē nihil dicebant: adeo vt loca plena aere vacua existimarēt. vt. liij. Phyſ. Añ in ꝓma rez productiõe de tribus visibilibus ꝓncipaliter facit mentionē. s. de infimo fundamēto vniuersi sensibilis: ⁊ de summo tecto ei⁹ ⁊ de quodam medio inter vtrunq̄ q̄ sunt principales ꝓtes integrales cuiuscunq̄ edificij: quoꝝ duo se habent ad totum vniuersuz visibile sicut centꝝ ⁊ circūferētia ad corpus sphericū q̄ cōplent totā eius rōnem plasmaticā: In q̄ q̄dem. s. corpe spherico centrum se habet vt fundamentū: ⁊ circūferentia sicut summum tectū: ⁊ alia inter vtrūq̄ contenta se habent vt mediuz inter vtrūq̄. s. inter centrū ⁊ circūferentiā. Primū oñdit cū dicit: Ira aūt. Terra em̄ fm̄ pōos ⁊ astronomos se hz ad vniuersum corpale vt centꝝ. Scōm aūt ⁊ tertiū oñdit: cū dicit: Super faciē abyssi. Abyssus em̄ sm̄ grāmaticos multitudinem aquaꝝ ipenetrabilē significat: que q̄dem ipenetrabilitas iō pōt intelligi nō solū ex magna ei⁹ ꝓfunditate: sed etiā ex ℣ q̄ ex eius confusione nō potest abyssus penetrari: q̄ intelligit̄ aqua elementaris q̄ ante eius ꝓgregationē in vna permixtione confusa erat cum alijs duobus elementis. s. aere ⁊ igne. Prout mgr̄ ponit in. ij. li. dist. xiij. quod totum vocat̄ abyssus sm̄ estimationē simpliciū seu rudiū quibus loq̄bat̄ q̄ aerem ⁊ ignem elementare ꝓpter eoꝝ inuisibilitatē vt dictum est nō ꝓcipiunt: q̄ q̄dē abyssus totā terrā vndiq̄ cooperabat ⁊ vsq̄ in altū pozrigebat̄ q̄usq̄ nunc summitas corpee nature ptingit. sicut q̄busdā videt̄. Prout mgr̄ ponit dist. ꝓdicta. Intelligat̄ tamē hec summitas nature corporee circa celū crystallinū quod p supficiem abyssi intelligendum ē ⁊ hoc est primū corpus mobile qđ se hz ad oīa corpa naturalia: sicut supficies ad corpus sphericū q̄ totā ei⁹ soliditatē continet. Añ notandum est q̄ nō dicit scriptura tenebre erant in terra nec in abysso neq̄ supra abyssum: sed supra faciē abyssi Cui⁹ rō est: Qā illa multitudo aquaꝝ ipenetrabilis ⁊ ꝓfundissima in ꝓma sui ꝓductione erat turbida ⁊ quasi opaca ex eius ꝓfusa ꝓmixtiõe seu ꝓpositiõe: intantū q̄ nō erat capax lucis sicut nec terra ⁊ sic nō erant in terra nec in abysso tenebre ꝓpriē loq̄ndo: sīc nec in lig̃ dr ee cecitas. hz nō videat: superficies in abyssi qđ ē ꝓmū mobile vt dictū est ex sua pura ⁊ ipermixtibili natura est diaphanū ⁊ fuit sp capax lucis: sed q̄ nondum lux facta erat: ideo ꝓpriē loquendo tenebre erāt ꝓ tunc supra faciē abyssi. i. in ꝓmo celo mobili. Conueniēt igit̄ in ꝓmordiali rez visibiliū ꝓductione fit exp̄ssa mentio de terra qđ est centꝝ ⁊ quasi fundamētū vniuersi sensibilis. ⁊ dr circūferentia qđ est summū tectū. s. ꝓmū mobile eo mō quo dicit Esa. xl viij. Manus em̄ mea fundauit terrā: ⁊ dextera mea mēsa est: als tetendit celos. ⁊ loquit̄ ad modū formantis circulum cū circino: q̄ primo ponit vnū pedē in centro qđ ē fundamentū ⁊ aliū tendit circūducendo circūferentiā. Sequitur in lr̄a: Spūs dñi ferebat sup aq̄s: que q̄dē verba ꝓpriē ⁊ notabiliter exponunt̄ a Hiero. de hebraicis questionibus vbi sic dicit: Pro eo q̄ in nr̄is codicib⁹ scptū ē: Spūs dñi ferebatur: in hebreo habet Merahephet: qđ nos appellare possumus incubare: in similitudinē volucris ova calore animātis ex q̄ intelligim⁹ nō de spū mundi dicit: vt nōnulli arbitrant̄: sz de spūsctō q̄ ⁊ ipe viuificator oīm̄ a ꝓncipio dicit̄: de q̄ i Ps̄. Emitte spūm tuū ⁊ creabunt̄: hec ille. Que q̄dem vinificatio potest

Ps. 103.

potest recte intelligi sm̄ motū ꝓmi mobilis. Nam mot⁹ sm̄ phm. viij. phyſ. est vita rez naturaliū: ⁊ cū int̄ omnes mot⁹ rez naturaliū mot⁹ ꝓmi mobilis sit ꝓm⁹ ⁊ ꝓcipuus et a quo oēs mot⁹ corpales regulant̄ ⁊ mensurant̄ tanq̄ a ꝓma oīm motuū mensura: ⁊ a deo tanq̄ a primo mouente ꝓncipaliter causatus. Idcirco in ꝓmordio creationis rez naturaliū de ℣ primo motu tanq̄ de vita rez naturaliū fit mentio. attribuē do ipm̄ motū deo in ꝓsona spūssancti. cui appropriatū est viuificare. Et ex ℣ tollit̄ q̄dam inconuenientia que quodāmodo animū pullsat. s. q̄ inter ꝓmo creata fit mētio de tpe cū dicit: Dies vnus: dies secundus: ⁊ hmōi. Sed de motu nulla videtur fieri mentio: cū tñ motus sit ꝓpior ipō tpe naturaliter. Añ sm̄ predictā expositionē ꝓdicta tollit̄ inconuenientia: q̄ de motu fit mentio anteq̄ de tpe vtz ex ꝓdictis. ¶ Sed contra ꝓdicta q̄dam dubia breuiter possunt moueri in q̄stiue: ex q̄ꝝ solutione veritas magis elucidāt. Primū posset rōnabiliter q̄ri. put Aug⁹. querit sup Hcñ. ad lr̄am. Cur nō scriptū ē: Dixit de⁹: fiat terra ⁊ facta est. Fiat aqua seu abyssus ⁊ factum est. sicut dixit de luce ⁊ de firmamento ⁊ hmōi. Secundo potest queri: si abyssus hic accipit̄ vt dictū ē. p aquaꝝ multitudine ipenetrabili terrā vndiq̄ circūdante: cur nō. ꝓpie hoc declarauit deus dicens: Multitudo aquaꝝ erat sup̄ terrā cū aqua ab oībus q̄tūcunq̄ rudibus sit ꝓcptibilis. Et ꝺ aq̄ in hoc capitulo fregnter fiat mentio: nō aūt de abysso in hoc loco. Tertiū: si faciē abyssi accipit̄ in hoc loco. p ꝓmo mobili vt dictū est: cur statim ipm̄ nominat aquas cum dicit: Ferebatur super aquas: sm̄ istā expositionem. Quartū: cū spūs dñi seu spūs dei pluries in sacra scriptura accipiat̄ ꝓ aere seu vēto: vt in Ps̄. Flauit spūs eius ⁊ fluent aque ⁊ alijs. vnde q̄ cogimur vt in hoc loco accipiat̄ p spū sctō vt dictum est. Quintū: si spūs dei in hoc loco accipit̄ p spū sctō vt dictum est: cum spūsctūs sit deus: inconueniēter dr ꝓ ferebatur sup aq̄s: cū deo nō ꝓpetat localiter ferri nec situm habere. ¶ Ad primū igit̄ dicendū q̄ ex ℞bis Aug⁹. vbi supra apparet q̄ i hoc dicit: Terra erat inanis ⁊ vacua: ⁊ tenebre super faciē abyssi: intelligit̄ materia omnis informis. Dicit em̄ in. xij. confessi. Quid em̄ in omnibus mundi ptibus repiri pōt ꝓpinquius informitati oīmode q̄ terra ⁊ abyssus. Et infra subdit: Illō aūt totū ꝓpie nihil erat q̄n. adhuc omnino informe erat: hec Aug⁹. Ex q̄ ꝓz q̄ sm̄ ipm̄ ideo ꝓtermissum est dicere fiat terra seu abyssus. Similiter ⁊ factum est ita: et vidit deus q̄ esset bonum sicut dicitur in alijs ꝓpter informitatem omnimodā materie que in ꝓdictis verbis signat: ⁊ est ratio: q̄ cum dr: Dei pfecta sunt opa: vt Deutro. xxxij. Idcō inconuenienter de natura omnino informi diceret̄: Dixit deus fiat hoc. Similiter ⁊ vidit deus q̄ esset bonū. Ambrosius aūt et alij sancti doctores non concordant cū Augustino in hoc. s. q̄ cum dr: Terra aūt erat inanis et vacua. ¶ Intelligat materia informis sed ipm̄ elementū terre: sm̄ q̄s. s. sctōs doctores aliter ab Augustino opinantes dicēdū est: q̄ alie tres informitates attribuunt̄ creature corpali in ꝓmordio ꝓducto: ꝓpter quas nō decebat vt de creatura sic informi diceretur. Fiat ⁊c. Vel vidit de⁹ q̄ esset bonū et hmōi. decrat enim corpi diaphano. s. primo mobili pulchritudo lucis. vñ dicit̄ q̄ tenebre erant sup faciem abyssi: decrat etiā terre duplex pulchritudo: vnā quā hz ex hoc q̄ est aquis coopta: et q̄tū ad hoc dr q̄ terra erat inanes. s. inuisibilis. alia ℞o quā habuit cū non esset ornata herbis et plantis: et ideo dr q̄ terra erat vacua. Añ in hoc loco moyses intendit exp̄mere informitates creature corpalis tam celestis q̄ terrestris in ꝓmordio ꝓducte: et ideo non oportebat in hoc loco dicere: Dixit deus fiat terra et hmōi: sicut in alijs creaturis: que in prima sui ꝓductione tales informitates minime habuerūt. Si aūt contra hoc dicat̄ q̄ lux in prima die facta etiam videt̄ imperfecta seu informis respectu lucis luminariū: quod ptz ex excellentia ꝓprietatū luminarium q̄ in ope quarte diei exp̄mūtur: q̄ non ptinent ad lucem in prima die factam vt infra patebit: et tñ de ipa luce dicitur fiat lux ⁊c. et vidit deus lucē q̄ esset bona: et sic similiter potuisset dici de terra nō obstantibꝰ informitatibus ꝓdictis. ¶ Ad hoc dicendū q̄ lux in ꝓma die facta: licet nō esset ita perfecta sicut lux solis: habebat tñ pfectionem sibi pertinentem q̄tum ad illud ꝓ quo facta fuit. sc̄z diuisionem noctis et diei vt in littera. Sed terra fuit facta a deo ad hoc vt habitaret̄ ab animantib⁹: in rta illō Esa. Non in vacuū creauit eam. s. terram: sed vt habitaretur ⁊c. Et quia hec perfectio ad quā ordinabat̄ est terra sibi ocerat in primordio sue creationis. Idcirco nō erat cōueniēs vt de ea dicerent̄ verba ꝓdicta q̄ de alijs creaturis: que in prima sui

ꝓductione ꝑfectiones ad quas ꝓducte sunt attigerũt. Idẽ de abysso dicendum que ꝓpter eius cõmixtionem cõfusam supradictam: nondum habebat ꝑfectionem sufficientem ad ꝓducẽdũ generabilia. Supficies aũt abyssi in hoc loco nõ intelligitur per se nisi respectu ipius abyssi cuius dicit ee supficies: ⁊ ideo non oportebat vt de ipa supficie fieret mẽtio seorsum in bmõi creatiõe. Utrum autem ex auctoritatib⁹ sanctorum ⁊ specialiter Basilij: Ambro. Chryso. intelligatur q omnimoda infirmitas materie tempore precessit: formationẽ eius omitto causa brevitatis: vide tamen in prima p. q. lxvj. arti. j. veritatem huius quesiti a sancto doctore determiatã.

¶ Ad secundum faciliter respondetur ex dictis: abyssus eñ hoc loco non nominat aquam solam: sed aquam cum aliorũ elementoꝝ permixtione confusam vt dictum est: ꝓtermisit tamen exꝓessam mentionem de alijs elementis cum aqua pmixtis ꝓpter ruditatẽ eoꝝ quibus loquebatur q ꝓ maiori parte ea que non subiacent visui non cognoscebant: vt iã dictum est. ¶ Ad tertium dicendum q primum mobile in b loco nominatur diuersimode ꝓpter diuersitatem eoꝝ que sibi competunt de quibus in ꝓposito agitur. Cõpetit enim ꝑmo mobili omnia corꝑa naturalia ⁊ mobilia continere: sicut superficies corꝑus continet cuius est superficies: ⁊ ex hoc nomiaẽ facies abyssi. i. supficies abyssi: de qua continentia b est agẽdum tanq̃ de loco vniuersali omniũ corꝑoꝝ naturaliũ. cõpetit etiam ei diaphanеitatis ſm sue nature puritatẽ. Similiter ⁊ prima mobilitas corꝑoralis: de qua diaphaneitate in b loco est agendum tanq̃ de prima capacitate lucis: que quidez lux in corꝑoribus primum locum tenet ſm Aug⁹. de li. arbi. Similiter ⁊ de prima mobilitate eius hic est agendum tanq̃ de prima vita vel de primo effectu vite corꝑoꝝ naturalium: q duo nulli eaꝝ creaturaꝝ: de quibus scriptura mentionem facit inter primo creata sic cõpetunt sicut aquis. Aqua eñ inꝑvisibilia corꝑa maxime est obediens motori ⁊ est perspicua. Et hec est ratio quare primũ mobile i b loco his diuersis nominibus appellaẽ. Hec expositio de ꝑmo mobili ⁊ de primo motu videẽ rõnabilis: considerando q in prima rerꝝ ꝓductione fieri debet mentio de summo bono vniuersali corꝑoꝝ naturaliũ. Similiter ⁊ de primo motu ⁊ de primo mobili: ⁊ etiam de tpe que sũt mensure omniũ rerꝝ naturaliũ. ¶ Ad q̃rtum: dicere q spũs dñi in hoc loco intelligaẽ ꝓ aere elementari: est valde irrõnabiliter dictũ ꝓpter tria. Primũ: quia si in b loco spũs dñi accipitur ꝓ aere elementari. Prout Rabi moyses ⁊ q̃dam alij volunt dicere: q in hoc loco noiaẽ q̃ttuor elementa: frã. s. cũ dicit: Terra aũt. Aquã vo cũ dicit: Super aquas. Aerẽ cũ dr:: Spũs dñi. Ignẽ vo cũ dicit: Et tenebre erãt: ⁊ b qz ignis vt dicũt in loco ꝓpio nõ lucet: ſm hãc positionẽ nulla esset ratio ꝓpter quam aer qui dicitur spũs. magis appropriaret deo: sic vt nominaretur spũs domini: q̃ elementũ aque seu terre vel ignis: q̃rum nullum in b loco tali mõ nominaẽ: vt dicaẽ aqua dñi: terra dñi. Secundũ: qz vt ex serie lr̃e patet: spũs dñi de q hic agit: ferebaẽ sup aq̃s ante eaꝝ diuisionem: que facta fuit secunda die ꝓ firmamentum: diuidens aquas ab aquis: ⁊ sic ferebaẽ indistincte sup aquas: nõ solũ inferiores sed etiã supiores: nulla eñ distinctio aquaꝝ legitur in prima die. Ex quo sequiẽ q huiusmodi spũs adhuc facta diuisione: ferreẽ sup aquas supiores: cũ in scriptura nulla fiat mentio de b q bmõi spũs dñi cõgregare tur seu attraheret ad hoc vt post aquaꝝ diuisionẽ ferreẽ sup aquas inferiores tm̃: quod tamen esset valde inconueniens ⁊ contra mentẽ Ra. moysi: ⁊ aliorꝝ sequentiũ: qui spũ in hoc loco dictũ: accipiunt ꝓ aere elementari tm̃: cui nullo mõ cõpetit esse sup aquas: q supiores sunt celo sidereo. Tertiũ: q̃a vt ex p̃dictis ptz: Moyses in toto ꝓcessu sex dierꝝ nunq̃ nominauit aerem etiam in loco vbi fuisset congruũ aerẽ nomiari: sicut cum dicit: Producant aque volatile sup terram vbi congruum fuisset dicere: ꝓducant aque ⁊ aer: similiter ⁊ dicere vt volitent in aere ⁊ non solum sub firmamento: cum volucres ꝓ maiori parte participant naturam aeream plusq̃ aqueã: vnde in aere: viuunt ⁊ nidificant: ꝓ maiori sue parte vnde earum volit⁹ principaliter ad ornatum aeris pertinet: vt dicit Mgr̃ in sen. dis. xv. Et tamen in hoc loco nullã mentionem facit de aere ꝓpter eius inuisibilitatẽ ⁊ ꝓpter imbecillitatem vt supradictum est. non eñ dicit de auibus vt volent in aere seu spũ: sed super terram sub firmamento celi: ꝑtermittens totaliter noiationem aeris. vñ eadem ratione cũ dicitur: Spũs dñi: nõ est intelligendũ de aere: de quo nunq̃ fecit mentionẽ in ꝓcessu sex dierꝝ: vt dictum est. Si aũt ꝓtra b dicaẽ q sit spũs dñi: nõ potest hoc intelligi de aere ꝓpter eius inui-

sibilitatem: eo ꝙ illi inuisibilia non ꝑcipiebãt: sed q̃reẽ a fortiori q nõ debeat intelligi de spũcto: q̃ incorꝑalis magis inuisibilis oculis corꝑalib⁹: q̃ aer cũ sit penit⁹ incorꝑoreus ⁊ imaterialis. Ad hoc dicendũ q quãtũcũq; popul⁹ ille rudis fuisset ⁊ capax spũaliũ: nihilominꝰ necesse erat vt eis ꝓponereẽ ꝓmo et supponereẽ quedã penit⁹ inuisibilia: si cut deũ esse: q̃ sine hoc inuanũ instruereñ de fide: ſm quã accedẽtẽ ad deũ portet credere: qz est: vt ad Heb. xj. Similiter licet anima humana sit inuisibilis de sui natura: tñ ꝓponẽdũ erat eis de ea: inq̃ntum ſm illã ꝓncipaliter hõ ẽ capax remunerationis diuine q̃ est principiũ in his q̃ credibilia traduñ. Uñ apls cũ dixisset. Accedentẽ ad deũ oꝑtet credere: qz est: statim subiunxit. Et inquirentib⁹ se: remunerator ẽ. ⁊ ideo de anima humana circa formationẽ hois exꝑssam scriptura fecit mentionẽ dicens: Spirauit in faciẽ eius spiraculũ vite Heñ. ij. De inuisibilib⁹ q̃ nulla mentio fit in ꝓcessu sex dierum: nisi tm̃ de deo ⁊ de anima humana: quoꝝ ꝙgnitio saltẽ enygmatica necessaria est cuicũq; fideli: vñ spũs dñi nõ incõuenienter in b loco accipiẽ ꝓ ipso deo: licet inuisibilis sit. De alijs vero inuisibilibus q̃rum cognitio nõ est explicite necessaria oĩb⁹ fidelib⁹: sicut est natura angelica: vel aer elementaris ⁊ bmõi ꝑtermittit: mentio exꝑssa in hoc loco iã dicta. Si aũt obijciaẽ de ꝑmo mobili q̃ est inuisibile: ⁊ tñ ſm ꝓdictã expositionẽ de eo fit mentio: cũ dicit sup faciẽ abyssi vt dictũ est. ¶ Dicendũ q primũ mobile satis est visibile ꝓ suũ effectuꝝ q̃ est motꝰ diurn⁹ solis: ⁊ aliorꝝ corꝑoꝝ celestiũ. ¶ Notandum etiã q̃tiã expositoꝝ hebꝛeoꝝ: notabilissime ꝛ cõpẽdiose ex posuerũ ꝓdictũ xbũ: Spũs dñi: in illo libro q̃ dr̃ Bereschith rabbaa. i. ger̃ magnũ: vbi sic habeẽ interrogatorie: q̃d est q̃ dr̃: Spũs dñi ferebaẽ sup aquas: Ad q̃ rñdet: nil aliud est nisi spũs messie de q̃ legitur: Requiesceẽ super eũ spũs domini. s. Esa. xj. Ex q̃ dicto manifeste datur intelligi q spũs domini: hic intelligiẽ spũsanctus qui est spũs messie: inq̃ntũ scõm catholicã veritatẽ ꝓcedit a patre ⁊ filio: q̃ quidem filius ẽ verus ⁊ bñ dictus messias. ¶ Ad quintũ dicendũ q per b q̃ i b loco dr̃: ferebatur: nõ dr̃ intelligi aliq̃d passionis in spũ dñi: nec hec dictio merahephet: q̃ẽ hebraico in hoc loco ponit: est verbũ passiuũ: sed mere actiuũ: significans q spũs dñi fouebat ⁊ viuificabat aquas: ad similitudinẽ galline cubantis: ⁊ vitalem virtutẽ bis q̃ fouenẽ tribuentis: que q̃dem viuificatio in hoc loco intelligiẽ per primũ motũ qui est ꝑcipue viuificatiuus corꝑoꝝ naturaliũ vt dictũ est: vñ simile verbũ omnino habeẽ Deutro. xxxij. vbi dr̃: Sicẽ aq̃la, ꝓuocans ad volandum pullos suos ⁊c. q̃ est, ꝓpria similitudo ad, ꝓpositũ. Mã sicut auis mouet pullos suos ad volandũ ⁊ sic eos fouet ⁊ viuificat: sic deus primum mobile mouet ad viuificandas creaturas corꝑales: licet eñ sit aliqua intelligentia imediate mouens primũ mobile: de quo hic agiẽ: tñ prima cã et ꝓncipalis huius motus deus est in q̃ omnes creature viuunt: mouenẽ: ⁊ sunt: vt Act. xvij. All. gorice etiã sequendo ꝓcordantiã antiquoꝝ hebꝛeoꝝ ꝓdictã: qui spũ dñi qui hic super aquas ferebaẽ: exponunt esse spũm messie. de quo dr̃: Reqẽscet super eũ spũs dñi vt dictũ est: notabiliter dici poteẽ q sicut spũs dñi viuificabat aquas. s. corꝑa naturalia: vt dictũ est: sic idẽ spũs dat vitã spũalem per aquã baptismi: de q̃ Joh. ij. Nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊ spũsancto ⁊c. Sequitur in lr̃a: ¶ Dixit deꝰ Fiat lux: qualiter intelligiẽ qs dr̃: deus dixit. Ambro. i exa. declarat dices: Nõ ꝓ organa vocis: nec q aerẽ istũ q̃dam verbor̃ strepitus ꝛberaret: sed vt volũtatis sue eternã cogitationem ꝓderet in opationis effectu. Continuaẽ aũt ꝓductio lucis ad ꝓdicta sic: nam cũ ꝑmissa fuerat circa creationẽ corꝑalem multiplex infoꝛmitas: vna. s. cũ dr̃: Terra aũt erat inanis ⁊ vacua. Alia cum dr̃:: Tenebre erant super faciẽ abyssi. Conueniens q̃ fuit vt infoꝛmitas tenebraꝝ: ꝑmo remoueret ꝓ lucis ꝓductionẽ. Tum quia lux est qualitas ꝑmi corꝑis. Tũ quia iter ceteras qualitates corꝑeas lux est spũalior. vnde Aug. in li. de li. arbi. dicit q lux in corꝑib⁹ ꝑmũ tenet locũ. Tum ꝓpter cõitatem lucis in qua inferiora cũ supiorib⁹ cõicant. Sed que sit ista lux varie tradiẽ a doctorib⁹. q̃dam eñ dicunt illã lucẽ fuisse quandã nubẽ lucidã que postmodũ facto sole in materiã ꝓtinentẽ redijt: vel adhuc remanet soli cõiuncta inperceptibiliter: vel ex illa nube foꝛmatũ est corꝑ solis: q̃ q̃dem tres positiones nõ solũ sunt improbande ꝑ rationem: vt in ꝑma parte. q. lxviij. arti. iij. in rñsione ad secũdũ argu. sed etiã ex serie ſm̃e lr̃e nõ videntur stare. Tum qz lux significat qualitatẽ tm̃: nubes autez lucida nõ est lux: licet sit corꝑus luminosum vel luminare ⁊ bmõi: sicut albũ nõ est albedo: vñ i tali lucide nubis ꝓductione debuisset exꝑmi sub-

stantia cum sua q̃litate dicendo: Fiat nubes lucida: vel quid luminosum ⁊ bmõi. Fieri eñ sic ⁊ cẽ ꝓncipaliter ꝓtinet ad substantiã seu subam. Accidentiũ en̄t ,put in metaꝑhysica tradiẽ: nõ est esse sed inesse: nec etiã videẽ lr̃e cõsonũ nec rõni: q illa lux fuerit lux solis: sed adhuc infomis ,put postillator dicit. Tũ qz si sic debuisset dicere: ꝓducaẽ seu ,pcedat lux: vl̃ ,pducat sol seu celũ lucẽ: sic dr̃ in b capitulo: in his q̃ ab alijs ꝓcedunt. Tum qz ſm hoc diuisio lucis a tenebris ꝑma die facta fuit ꝓ circulariter motũ solis: vt etiã postillator dicit sicut in q̃rta die: ⁊ tñ scriptura in b loco attribuit hanc diuisionẽ deo dicens: Et diuisit deꝰ lucẽ a tenebris. In q̃rta aũt die attribuit hanc diuisionẽ luminarib⁹ dicẽs: vt diuidãt lucẽ a tenebris. Tum qz maxime incõueniens videẽ dicere q accidẽs seu motus alicuꝰ rei singularis sit i rep natura aliq̃s suũ subiectũ i cẽ ꝓducaẽ. Ex q̃b⁹ ptz q lux in ꝑma die facta differt a luce solis de qua fit mentio i quarta die: nõ solũ ad ꝑticulares effect⁹: sed etiã q̃ntũ ad cẽntiã. vñ positio Basi. in b loco videẽ lr̃e cõcordare ⁊ rõni nõ dissentire. dicit enī i examerõ sic: Post solis creationẽ dies est cũ a sole illuminat⁹ est aer: in eo q̃ sup ẽraz est hemisperio relucẽs: ⁊ nox vmbra terre occultato sole: tunc aũt. s. in ꝑmis trib⁹ diebꝰ nõ ſm motũ solareñ: fz refulso ꝓncipali lumine illo ⁊ rursus cõtracto ſm determiatã a deo mensuram dies generabaẽ ⁊ nox reinducebaẽ: hec Basili⁹. Unde ſm eũ hec lux nõ fuit corꝑ seu substãtia corꝑea: fz q̃da q̃litas formalis illuminatiua nõ ,pcedens ab aliq̃ corꝑe luminoso: fz solũ a volũtate diuina p creationẽ: ,put ipa lr̃a plano modo significat. cũ dicit: Fiat lux. que q̃dẽ lux nõ bẽbat ꝙ se motum ⁊ iõ nõ poterat de se diuidere lucẽ a tenebris: fz b faciebat per emissionẽ ⁊ ꝓtractionẽ luminis xtute diuina determiatã: et iõ dicit b: diuisit deꝰ lucẽ a tenebris. Sz in q̃rta die vbi de luminaribꝰ agiẽ exꝑsse dicit: vt diuidant lucẽ a tenebris: qz luminaria ꝑ motũ ,ppriũ sibi cõnaturaleẽ banc faciũt diuisionez ſm quã positionẽ Basi. que valde videẽ cõsonare lr̃e: nõ est i q̃rendũ q̃d factũ fuit de illa luce ꝑma post creationẽ solis: nã adueniente ,pulsione naturali: rõnabiliter cessaẽ ,pulsio miraculosa: sicut ⁊ Iegit Josue. x. Defecit mãna post q̃ comederũt de frugib⁹ terre. Obijciẽ aũt cõtra positionẽ Basi. ꝑmo q ex b q̃ ꝓ tunc cũ nec aialia nec holes eẽnt: iõ ista vicissitudo lucis ⁊ tenebre nõ habebat aliquã necessitatẽ seu vtilitatem. Scõo ex b q̃ hec cõtractio ⁊ emissio nõ essent naturales: sed miraculose: qđ vt dicũt nõ hz locũ vbi agiẽ de institutiõe nature. Sz rñdeẽ ad ꝑmũ q̃ hec obiectio est cõis: etiã cõtra ponentes q hec lux fuisset lux solis. sed dicendũ q hec vicissitudo deseruiebat diltinctionib⁹ sex dierꝝ ad b. s. q i sex dieb⁹ ꝓficereẽ opꝰ creationis ,put in ꝓposito diuino ab eẽno fuerat disꝑositũ: ⁊ etiã vt ꝓ bos sex dies ꝓfigurarenẽ etates mundi: ⁊ traderenẽ alia mysteria ſm doctores. ¶ Ad secundũ dicẽdũ q i b capitulo nõnulla miraculose facta traduñt: sic ,pductio herbaꝝ ⁊ plãtaꝝ añq̃ luminaria ⁊ stelle eẽnt: qđ ẽ manifeste miraculosum: qz excedit facultatẽ naturalẽ creaturaꝝ: ⁊ etiã est penit⁹ insolitũ: q̃ due ꝓficiũt rationẽ miraculi. Idẽ dicendũ est de cõgregatione aquaꝝ facta in scõa die: ⁊ iõ nimiꝝ: si ,pductio bui⁹ ,pme lucis ⁊ eiꝰ cõtractio ⁊ emissio sit miraculosa. Cetera aũt exponanẽ ,put i postilla vsq̃ ibi: Factũ ẽ vespe ⁊ mane dies vn⁹. s. naturalis. Circa qđ attendendum q hebꝛei ꝙ vespe intelligunt noctẽ: que incipit a vespa ⁊ terminaẽ in mane sequenti: ⁊ ꝓ mane ꝛelligũt diẽ artificialẽ: que icipit ab ipo mane ⁊ terminaẽ in vespe sequẽti: ⁊ sic dicunt q dies naturalis icipit a ꝓncipio ꝑme noctis ⁊ terminaẽ in ꝓncipio noctis sequẽtis: qđ intendũt ꝓbare ꝓ b q̃ in ꝑmo die rerum tenebre que a deo nox vocaneñ: vtz in lr̃a ꝑcesserũt lucẽ in ordine tpis: nã postq̃ dixit: Tenebre erant: cõsequenter dixit: Fiat lux. Ex q̃ videẽ q nox naturaliter dr̃ ꝓcedere diẽ in cõputatione diez̃: b etiã cõfirmant ex eo q̃ legiẽ in Exod. A vespera vsq̃ ad vesperã celebrabiẽ sabbata vr̃a: fz hoc bẽat locũ ex hac auctoritate in festiuitatib⁹ antiq̃ testamenti: eo q festiuitates corꝑ habueruñ initiũ a festo paschali in q̃ agnus ad vesperã imolabaẽ: tñ in ordine cõputationis diez̃ naturaliũ tenendũ est cũ doctorib⁹ nr̃is. s. vt cõputeñ dies a mane vsq̃ ad mane. ,put mgr̃ ponit in. ij. dist. xiij. reddẽs ad hoc rõnem mysticã. s. eo q bõ a luce ꝓ pctũ corruit in tenebras ignorãtie ⁊ pctoꝝ. Sz pot b sumi alia ratio naturalis ex b q̃ res denominanẽ a termino ad quẽ: nõ a termino a q̃: vt i ꝑmo Phys. ⁊ iõ dies artificialis dr̃ denoiari a vespa in q̃ terminat⁹: ⁊ nox denoiari a mane in q̃ terminaẽ: ⁊ sic ꝓ b q̃ dr̃. Factũ est vespe: ⁊ telligend⁹ est dies artificialis: cui⁹ termin⁹ ad quẽ est vespere sine nox. Et cõsequẽter cũ dr̃: Et mane: ⁊ telligẽda est nox: cui⁹ termin⁹ ad quẽ est mane: ⁊ sic ꝑma ꝑs dici naturaliẽ

dies artificialis ⁊ scda nox ꝙsequẽs: nec valet qđ dicit q i ꝑmordio tenebre ꝑesserũt lucẽ: nã ille tenebre nõ erant dicende ꝓprie nox: nã sic dies ,pprie loquẽdo est lux lucẽ seu solis sup terrã: sic ⁊ nox occultatio ralis lucis seu solis sub terra: qđ nõ cõpetit tenebris que fuerũt in ꝑmordio añq̃ aliq̃ lux corꝑalis ,pduceret. ¶ Circa opꝰ scõe diei duo sunt principaliter cõsiderãda. Primũ q celũ sit illud qđ dr̃: firmamentũ. scõm qualit⁹ b ꝛelligaẽ qđ dr̃: Et diuidat aq̃s ab aquis. ¶ Circa ꝑmũ omissa varietate opinionũ ⁊ scꝑndo positionẽ Chry. que magis videẽ planiori sensui lr̃e cõcordare: vt iam dictũ est: videẽ dicendũ q b firmamentũ: de q̃ hic agiẽ est celũ sidereũ qđ diuidit in octauã sperã que est stellaꝝ fixaꝝ et in septẽ planetaꝝ orbes: de q̃b⁹ etiã stellis ⁊ planetis legiẽ plane infra in ope q̃rte diei. Posuit eas deꝰ. s. luminaria et stellas in firmamento celi. nec obstaẽ qđ dr̃ in ꝑma die: In ꝓncipio creauit deus celũ: quia ibi summarie includiẽ totuz opꝰ sex dierꝝ: vt dictũ est. Et qz in ꝑma die mentionẽ fecerat de ꝑmo mobili ⁊ eius motu: vt ibi fuit exꝓsitũ. Nũc aũt i scda die de firmamento in q̃ sidera fuerunt posita mẽtionẽ facit: ostẽdens q hoc firmamentũ fuit ,pductũ de nihilo in sua ,ppria specie per creationẽ: qđ constat huic qđ dr̃: Fiat firmamentũ: nõ exꝑmendo aliq̃d de q̃ tale firmamentũ fieret. Si eñ de abysso vel aliq̃ ꝑte eius firmamentũ fuisset sortitũ vt q̃dam dicũt dixisset vtiq⁹: Fiat abyssus: vel fiat de abysso firmamentũ: sic dixit de herbis ⁊ plantis que de ẽra fuerũt ,pducta: exꝑmendo. Herminet terra herbã ⁊c. conseq̃ter dicit: Producat terra herbã. Silr̃ i q̃nta die dicit: Producant aque reptile: ⁊ in sexta: Producat terra animã vinẽtem. Ex q̃ sequiẽ q illa vbi nõ exꝑmit⁹ materia: fz solũ dicit: Fiat. nõ debẽt intelligi fieri ex materia ꝓtinente: fz i sua, ,ppria specie totaliter ex nihilo ꝓ creationẽ ,pduci: ⁊ sic intelligendũ est cũ dr̃: Fiat lux: fiat firmamentũ: fiant luminaria. Si aũt cõtra b dicaẽ q si sic scriptura debuisset vti in illo verbo creationis: vt ꝛelligerenẽ talia ex nihilo fieri seu ,pduci. Dicendum q b nõ requiriẽ ſm opi. Chryso. supradictã quã b seqmur: nã in b q̃ dixit: Creauit deꝰ celũ ⁊ terrã: intelligitur oĩa celestia ⁊ terrestria in ꝓcessu sex dierꝝ a deo immediate creari: ꝓterq̃s illa de quib⁹ in lr̃a assignatur ipoꝝ materia: vt iã dictũ est. Si aũt queraẽ de hoc qđ sequiẽ. Et fecit deꝰ firmamentũ: quõ habeat ꝛelligi: cũ eñ dicit de deo in ꝑsonis. Ipse dixit ⁊ facta sunt: cũ dixisset: Fiat firmamentũ, sic tim debuisset dicere: ⁊ factũ est ita: sicut in luce ꝑma. Dicendũ q qz fieri q̃q̃ ꝓportat acq̃sitionẽ alicuꝰ dispositionis accidentalis in re facta: ꝓpter ꝓ in postilla dicitur: idcirco vt denotaret scriptura firmamẽtum in sua ꝑma ꝓductione fuisse a deo ſm oẽs suas q̃litates accidentales ꝑfectũ: iõ subdit: Fecit deꝰ firmamentũ. Idẽ est dicendũ de luminaribus cũ dicit: Fecitq̃ deꝰ duo luminaria magna: de luce autem nõ sic. Mã licet lux i ꝑma die esset facta ꝑfecta q̃ntũ ad b q̃ deꝰ ꝑ eã diuideret diẽ a nocte: nõ simpliciter tñ fuit ꝑfecta sicut lux luminariũ: vt infra patebit: ⁊ ideo de ea nõ dr̃: Et fecit deꝰ lucẽ: sicut dixit: fecit deꝰ luminaria. ¶ Circa secundũ ꝓncipale attendẽdũ est q̃ iz de aq̃s supioriꝰ⁹ multe sunt opiones sctõꝝ doctoꝝ semper salua auctoritate ꝓsequẽdo in b loco que supradicta sunt: dicendũ est q corꝑa diaphana sub noiẽ aquaꝝ intelliguneñ: ꝓpter cõformitatẽ ꝑspicuitatis. vñ et ꝑmũ mobile eadẽ similitudine aqueũ dicit⁹ seu crystallinuz. Uñ mgr̃ in lr̃a de aq̃s supioriꝰ⁹ dicit q nõ vapozali tenuitate: fz glaciali soliditate suspenduneñ ne labaneñ: fz q ꝑmum mobile ⁊ cetera corꝑa celestia maxime obediũt motori: sicut aq̃ inter oĩa corꝑa visibilia mixta b hz: idcirco potẽ noiaẽ noie aque in scriptura q̃ noie crystalli: iuxta illd̃ Ps. civ. Qui tegis aq̃s supiora eoꝝ. Mõ q̃ mere cõuoce supiores ⁊ inferiores aque dicunt: fz q̃dãmõ q̃si analogice. Et notandũ q hui⁹ modi firmamentũ. s. celũ sidereũ diuisit aq̃s supiores ab aq̃s inferiorib⁹: nõ solũ ſm locũ: fz etiã ſm quasdã ꝓprietates essentialiter cõsequẽtes motũ eaꝝ. Prout mgr̃ Bonauentura sup. ij. dist. xij. b videẽ dicere. Aque eñ supiores scz celũ crystallinũ seu aqueũ ẽ ꝑmũ mobile: qđ vnifoꝛmiter ⁊ cõtinue vnico motu moueñ: ſm quẽ renoluit totũ celũ motu diurno: maxime vnifoꝛmi. Aque vo inferiores. s. elementares mouenẽ multipliciter ⁊ diffoꝛmiter ſm qlibet genus motꝰ: sicut mutationis ⁊ alterationis ⁊ bmõi. Firmamentũ vo. s. celũ sidereũ ꝑticipat ꝓprietatẽ ꝑmi mobilis inq̃ntuz est immune ab alia mutatione: q̃cũq; ꝓterq̃s ſm situ: imperfecte tñ attigit vnifoꝛmitatẽ motꝰ ꝑmi mobilis: eo q celũ sidereũ ſm diuersos orbes q̃s cõtinet motũ variabile habet: ꝑticipat etiã hoc firmamentũ q̃dãmõ ꝓprietatẽ inferiorũ

Ps. 148.

aquaꝝ:nō formaliter ſz effectiue:in cuꝫtū habet virtutem causandi diuerſitatem generationis ⁊ corruptionis:⁊ cuiuſcunq; alterationis ſcu mutationis:p accessum ⁊ recessum per diuersas stellaꝝ seu cōſtellationū influentias: vñ ꝫ firmamentū ſic intellectū quaſi mediū inter p̄dictas aq̄s ⁊ quodāmodo pticipans vtriuſq; ſimilitudinē extremoꝝ distinguit aq̄s ab aquis. Alij vo dicunt.ſ.q firmamentū die ſcḋa factū intelligāt illa pars aeris q̄ condenſat in nubes: ⁊ dicit firmamentū ꝓpter ſpiſſitudinē aeris in pte illa.ſz qꝛ hec expoſitio licet ab Aug⁹.ſup Geñ.cōmendet in cuꝫtū nihil dicit cōtra fidem:⁊ qꝺ ꝓponit ꝓmpto documento credi pōt:qꝛ tū remota videt a planiori ſenſu lr̄ali:ſm quē tradit plane q̄ in q̄rta die poſuit dē luminaria ⁊ ſtellas in firmamēto celi: idcirco ꝓma expoſitio videt verior. Qꝛ aūt ſequit. Vocauit dē firmamentū celū:intelligendū eſt ſm Ra.Moy. q̄ vbi iſta vocatio dici habet intelligendū eſt eſſe aliḋ aliud:qꝺ ꝑ noīe ꝓncipali⁹ vocat:ſz appꝛopꝛiat ad min⁹ ꝓncipale ꝓpꝛ vſum cōem hominū:ſicut dies ꝓncipaliter ꝺr̄ ſpaciū.xxiiij.hotarū put ibi:Factū eſt veſpe ⁊ mane dies vn⁹. ſz cōmuni⁹ in vſu latio lucis ſeu ſolis ſup terrā dies ꝺr̄: vñ deus vocauit lucē diē.Similiter in ꝑ loco celū ꝓncipali⁹ ſignificat oēs orbes ſz nouē ſpheras ⁊ etiam empyreū ⁊ celos infertiores ꝓout ibi:In ꝓncipio creauit deus celū.vt ſupra expoſitū eſt.ſz cōmuniori mō celum dicit ſidereū tm̄:⁊ iō vocauit firmamētū celū.Similiter nō ſolū arida ſz totū terre elemētū ꝓncipaliē dicit terra:.put ibi:Terra aūt erat inanis ⁊ vacua.ſz cōmuniori mō loquēdi arida ꝺr̄ terra:⁊ iō vocauit dē aridā trā. De opē tertie diei ꝗliter intelligaꝝ:hoc:Cōgregatio aquaꝝ in vno loco:nō modicā videt hr̄e difficultatē.cū eſſ trā ſm ſue nature grauitatem abſolutā vndiq; debeat eē aquis coopta:nō videtur aliqs loc⁹ ſup terrā ad quē ſeu in q̄ aq̄ naturaliter ſint cōgregate:ſic vt terra diſcoopiet⁹:ad quā difficultatē tollendā:diuerſi varie ſcripſerunt. Quidā eſſ dicūt q̄ terra ꝑbuit aliquas ptes concauas in q̄bus aque cōfluentes ad ptes terre que nunc eſt diſcoopta recipereñ:ſz ꝑ nō videtur poſſe ſtare.Mā elementū aque eſt multo rari⁹ q̄ terra:ſicut ⁊ aer multo rario⁹ ē aq̄:vt patet ad ſenſum.nā modica q̄titas aque in vapoꝛē aereū p opationē ignis reſoluta multo maioꝛē q̄titatē aereā facit. vñ q̄dam pbi dicūt elementū aque in decupla q̄titate eſſe maius terra. Similiter ⁊ elementū aeris in multo maioꝛi ꝓportione excedere q̄titatem elementi aq̄:.put ſatis patet ꝗ ſideraūti loca ꝓpꝛia elemento/rū:q̄ q̄tomagis recedunt a centro verſus circūferentiā:tanto ſunt multo maioris capacitatis:nō q̄ trā hz capacitatē recipiendi in cōcauitatib⁹ ſuis tantā q̄titatē aq̄ q̄ta erat ſup totā terrā habitabilē:q̄ eſt q̄rta ps fere tot⁹ orbis ſm aſtronomos. Aūt alij dixerunt q̄ aq̄ añ eius cōgregationem erat valde nebuloſa:q̄ p⁹ cōgregationē denſata eſt.idcirco minorem occupat locū:qꝺ etiā nō videt valere. Tum qꝛ lr̄a non dicit:Cōdenſentur aq̄:ſed cōgregenť. Tum qꝛ ſenſibiliē videm⁹ q̄ aq̄ recepte in cōcauitatib⁹ r̄e nō ſunt magꝫ condenſate q̄ alie. Tū qꝛ q̄titas elementi aq̄ ſp excedit q̄titatē elementi terre:.ꝓpt aq̄ raritatē in magna ꝓportione:vt dictuꝫ eſt.⁊ ſic idē incōueniens ſequit ſicut pr⁹.ſ.q capacitas terre nō ſufficit ad tantā aq̄ q̄titatē in cōcauitatib⁹ ſuis recipiēdam.vñ aliter ꝺr̄ ab alijs.ſ.q aque in loco vbi nunc ſunt cōgregate in maioꝛē ſunt eleuate altitudinē. Mā vt dicit Baſil. exprimento cōpertū eſt in mari rubro:mare eſſe altius terra: q̄ q̄dem rāſio ad ꝑ nō totaliter videt ſufficere. Tum qꝛ pluries in ſcriptura cūtes ad mare deſcēdere dicunt:ſicut in ꝓ cvj. Qui deſcēdūt ad mare ī nauib⁹.⁊ Jone.j. De Jona cūte in mare ꝺr̄: Et deſcēdens Joppen inuenit nauē ꝛc̄. Tum qꝛ aq̄ de ſui natura cū ſit fluida nō pōt hr̄e in ſe ptes mōtuoſas.ſ.ceteris altioꝛes:ſic in trā ꝓpt ſui ſoliditatē ꝑ ꝓtingit. Tum qꝛ rotūditas aq̄ pōt demōſtrari phyſice:ſic ⁊ r̄e rotūditas:qꝺ ptz.nam q̄libet ps aq̄ hz eq̄lem inclinationē naturalē ad centꝝ.eleuatio etiā poli in diuerſis ptib⁹ marꝫ. Similiter ⁊ diuerſitas in ortu ⁊ occaſu ſolis ⁊ ſtellaꝝ vniformiē ſe hz ſicut in terra:⁊ vbicūq; ſunt nauigātes in mari oceano ſeu mediterraneo tp̄e trā q̄litaꝫ ſp̄ vident hemiſperia plana abſq; mōtuoſitate ſeu altitudine in aliq̄ ſui pte:ſicut fit ī planiſſima terra in q̄ nulli montes ſeu colles reperiunt: ⁊ ideo ſaluo ſemper meliori iudicio vlterius videtur de hoc aliq̄d dicendum. Pro quo attendendū eſt q̄ ſicut terra ſm aſtronomos ⁊ pbos eſt in medio vniuerſi tanq̄ eius centrū:⁊ eſt rotunda ſeu ſpherica cuius centꝝ ē idē centro vniuerſi:pro ut demonſtratiue .pbať in vtraq; ſcia p̄dicta:ſic elementum aque rōne pari de ſui natura ē rotundū ſeu ſphericū: cuius centꝝ eſt idem

centrum eſt idem in ſua ꝓma ꝓductione cū centro terre ſeu vniuerſi:ſed oportuit terrā eſſe diſcooptam ab aquis ſm aliquas partes ſui .ꝓpter neceſſitatē finis.ſ.ꝓpter habitationē animalium ⁊ hmōi. Sapīa aūt diuina que diſponit oīa ſuauiť ſic diſpoſuit:vt elementū aque ſeruando ſuā rotunditatē naturalē haberet centꝝ ſepatū a centro terre ⁊ vniuerſi: ſic ſm aſtronomos qui motus ſideꝝ diligenter inueſtigarūt cētrum quoꝺam orbiū planetaꝝ eſt ſepatum a centro vniuerſi. vnꝺ apud eos tales orbes dicunť ecentrici ſeu egreſſe cuſpidis:vt in quarto Almageſti:⁊ in alijs locis illi⁹ libri pertractatur. Que q̄dem diuerſitas ſeu diſtantia vtriuſq; centri.ſ. r̄e ⁊ aq̄ ab inuicem ſic a deo ſunt diſpoſita vt inde ſequerentur q̄nq; ad ꝓpoſiti ptinentia:quoꝝ ꝓmum eſt q̄ licet ſint multe congregationes aquaꝝ in diuerſis locis: tū oēs aque q̄ ſub celo ſunt:ſunt ad vnū locū congregate .put deus diſpoſuit. nam q̄libet aq̄ habet equalē inclinationē ad centꝝ elementi aque: ſicut q̄libet ps terre ad centꝝ terre: ⁊ ſic habeť ver⁹ ītellect⁹ illius qꝺ ꝺr̄:Cōgregenť aq̄ ad locū vnū:hoc eſt dicere: inclinenť aq̄ oēs q̄ ſub celo ſunt ad vnū locū.ſ.ad vnū centrū ſeoꝝ ſum a centro terre:ad qꝺ centꝝ congregenť aque ſic ptes r̄e ad centꝝ terre.que quidem congregatio veritatē etiā hz ī oībus congregationibus aquaꝝ ſiue in fluminibus:ſiue in ſtagnis ſiue in ciſternis:⁊ hmōi. nam omnes aque vbicūq; ſint habent inclinationem ad centꝝ aque ad quod fluunt ceſſante impedimento:ſicut ptes terre:etiā ſi ſint in aere ⁊ eꝫ terrā ſuſpēſe ſp habent inclinationē ad ſuū centꝝ. Secundū qꝺ ſequitur ex p̄dicta diſtantia eſt q̄ aqua nō totā cooplat terram ſz aliquā ptem dimittat diſcooptam .put requirit talis diſtātia centroꝝ ab inuicē:⁊ de hoc dicit in lr̄a:Et appeat arida. Seq̄tur tertiū ex hmōi diſtantia centroꝝ q̄ hec congregatio fuit a deo facta ꝙ certam legē ſeu diſpoſitionē in gyro vallātē abyſſos.ſ.multitudinē aquaꝝ: put lr̄a ſonat:Prouerb. viij. Quādo certa lege ⁊ gyro vallabat abyſſos. Quartū ſequit ex p̄dicta diſtantia. q̄ licet in ripa maris cōter terra ⁊ aqua ſint eq̄lis altitudinis:tū .pcedendo in mari ꝑ elongationē a r̄a mare ſemper eſt altius terra. vñ in ꝓ.lxviij. Leni ī altitudinē maris:⁊ intantū q̄ꝺ .pceditur q̄ mare eſt altius q̄ montes in terra:⁊ ſic intelligitur illꝺ ꝓ.ciij. Super montes ſtabūt aque:qꝛ altioꝛes ſunt aque oceani:ꝑſertim .pcedendo verſus mediū q̄ mōtes terre. Sequit q̄ntum ex p̄dicta diſtantia q̄ incedentes per terrā ad mare deſcendentes debent dici ſicut in auctoꝛitate p̄allegata:⁊ ī alijs q̄ plurimis habeť. Similiē q̄ mare ꝺr̄ eſſe ſeu fundari ſuper terram.ꝓout legitur ī ꝓ. xxiij. Ipe ſuper maria fundauit eum. Et vt p̄dicta clariꝰ intelligantur ponitur hec figura que repꝛeſentat hec elementa ſcz terram ⁊ aquam:tam ꝓma eoꝝ ꝓductione q̄ poſt aq̄ congregationem. In qua figura licet corpus mathematice conſideratum non poſſit in ſuperficie plene repꝛeſentari:tū ſatis ſuffi cit recte imaginanti. Sequitur figura.

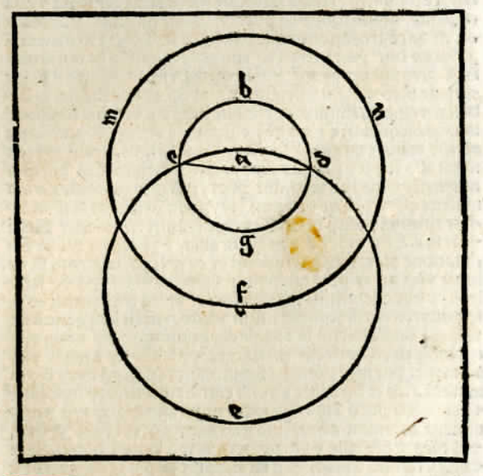

In hac figura ſit.a.centrū terre quod eſt etiā centrum vniuerſi:et ſit ſphera terre:b.d.g.e.ſup cētꝝ a.⁊ ſit ſphe/ra aque aq̄

ra aque añ eius congregationē.m.n.o.ſup centrū.a.ſupradictū qꝺ eſt centꝝ vniuerſi.nam aq̄ ex ſui ꝓpꝛia natura equaliter hēbat circūdare terrā:cū q̄libet ꝑs aque eq̄liť haberet inclinationē ad centꝝ terre:qꝺ eſt cētꝝ vniuerſi. Diſpoſuit aūt deꝰ q̄ hec ſphera aque cōgregareť ad vnū locū:ſic vt arida apꝑeret. Sit q̄ ſphera aq̄ ſcḋa.ſ. p⁹ hmōi iuſſionē cōgregate vbi nūc ē.ſcz.c.d.e.q̄ qꝺ ſphera ē eq̄l ꝓme ſphere aq̄.ſcz.m.n.o. Sit etiā centꝝ ſphere aq̄ p⁹ et⁹ ꝓgregationē.ſ. qꝺ ē ecētri cum: vt dictū eſt:eo q̄ diſtat ſeu egrediť a.centro a.qꝺ ē cētꝝ vniuerſi. Inſſecet q̄ hec ſphera aque ſpherā r̄e ī duob⁹ p̄ctis ſeu locis. ſcz.d.e. Patet igiť ī hac figura ꝓmū intentū.ſcz q̄ oēs aq̄ vbicūq; fuerint ſub celo ad ſpherā aq̄ ſunt ꝛtualiť cōgregate:⁊ ꝑ ꝑs ad vnū locū.nam quelibet aq̄ hz eq̄lem inclinationē naturalē ad ſpherā ſeu cētrū ſui elementi.ſ.aq̄: qꝺ eſt.f.etiā ſi ſint ſepate in locis alijs vbi ꝗpediuntur ne poſſint fluere ad locū ſuū:ſic etiā ptes terre vbicūq; ſuſpendanť ſeu detineanť ad ſpherā terre ſeu ad cētꝝ r̄e hñt inclinationē naturalē:⁊ ꝑ eſt qꝺ ꝺr̄:Cōgregenť aq̄ ad vnū locū:vbi notāter ꝺr̄: Que ſub celo ſunt.ad excludendū aq̄s ſupioꝛes:q̄ nō ītelligunť ſub hac ordinatione. Patet etiā ī hac figura ſcḋm intentū.ſ.q aq̄ nō totā cooplat trā:ſz aliquā eiꝰ ptem dimittat diſcooptā.nā arꝺ.ꝺ.e.g.q̄ ē ī ſphera terre ē diſcoopt⁹ ad aq̄s vt patet ī hac figura:qꝺ ſm coſmographos ē fere q̄rta ꝑs terre ceteris ptib⁹ ꝗpt⁹ terre remanentib⁹ ſub aq̄ cooplť: vñ notanter ꝺr̄: Vocauit deꝰ aridā trā.ad differentiā terre cooperte aq̄s:q̄ nō ꝺr̄ arida. Patet etiā in hac figura tertiū intentū ſcz q̄ hec congregatio fuit a deo facta ꝑ certā legē ſeu inſtitutionē q̄ dē vallauit.ī.circūmuniuit ī gyro:ꝑ ē ī circuitu abyſſos.ſ.aquaꝝ multitudinē.nā p gyꝝ ſeu p circuitū ſphericuz ſcz.c.d.e.vallauit totā multitudinē aq̄ꝝ ꝛtualiť:ſic q̄ q̄libet aq̄ que ſ̄ celo ē adhunc gyꝝ ex certa lege diuina habeat inclinationē cōnaturalē:⁊ ſic habeť ver⁹ ſenſus hui⁹ dicti. Certa lege ⁊ gyro vallabat abyſſos. Silr ⁊ huius qꝺ ꝺr̄:Circūdedi mari terminū ſuū ⁊ ſimilū. Patet etiā quartū intentū in hac figura.ſ.q ꝛz in ripa maris terra ⁊ aq̄ in eoḋē loco cōcurrunt vtputa in.ꝺ. .pcedēdo tm̄ in mari ꝑ elongationē a terra mare ſp eſt alti⁹ terra:qꝺ ſic patet:nā ſi .pceḋať a loco.ꝺ.in q̄ cōcurrūt aq̄ ⁊ mare:vt dictū eſt ꝑ elongationem a terra vſq; ad alī quē locū:vtputa locū.c.qui eſt in ſuꝑficie maris:tūc. c. eſt locus altioꝛ q̄ ꝺ.nā ſi .ꝑtrahatur linea ab.a.qꝺ ē centruz terre ſeu vniuerſi vſq; ad.c.talis linea inſſecabit ſuꝑficiē terre ī aliq̄ loco:⁊ ſit ꝟbi gr̄a in.ꝺ.⁊ cū a.ꝺ.⁊.a.ꝺ.ſint cq̄les: qꝛ procedunt a centro ad circūferentiā.ſequit q̄ linea.a.c.eſt maioꝛ q̄ linea.a.ꝺ.⁊ ꝑ ꝟ̄ns.c.locꝰ ē altioꝛ.ꝺ.qꝛ magis accedit ad circūferentiā vniuerſi q̄ ꝺ. Et qꝛ diametrū elementi aque ē ī magꝫ quantitate:maiꝰ q̄ diametꝝ terre:vtputa in decuplum: vt dictū eſt:ſequit q̄ tm̄ poſſet .pcedi ꝑ elongationez a terra:q̄ ſit mare ibi altiꝰ q̄ montes in terra.nam montes q̄tūcunq; alti nullā .ꝓportionē pceptibilē habent p compationē ad orbē terre:vt patet in eclꝑſib⁹ lunarib⁹:in q̄bus ex q̄titate vmbre a terra cauſate:cōmenſurať certitudinaliter q̄titas eclꝑſis nulla mentione facta de vmbra montiū:ratione p̄dicta. Idez etiā patet in cōmenſuratione diez ⁊ noctiū:in q̄ nō fit aliqua mentio de altitudine mōtiū:ac ſi eſſet terra ſpherica penitus: ⁊ ſic intelligiť illud ꝓ. Sup montes ſtabūt aque.ſ.q altioꝛes ſunt aque oceani .pcedendo verſus mediū:q̄ mōtes terre. Sequiť q̄ntū intentū.ſ.q incedentes ꝑ terrā ad mare:deſcendere dicunť:ſicut patet in auctoꝛitate p̄allegata:⁊ ī alijs: qꝺ ſic patet.nā aſſignetur aliquis locꝰ in ſuꝑficie terre diſcoopte citra ripā:⁊ ſit.g.⁊ ſic .ꝑtrahať linea a centro aque qꝺ ē f.vſq; ad punctū.g.tunc talis linea interſecabit ſuꝑficiē aq̄ in aliq̄ loco:⁊ ſit ꝟbi gr̄a in puncto.ꝺ.⁊ tunc conſtat q̄ linea.f.g eſt maioꝛ q̄ linea.f.ꝺ.⁊ ꝑ ꝟ̄ns locus.g.reſpectu.f.qꝺ ē centrū aque:eſt altioꝛ q̄ locꝰ.ꝺ.vbi eſt ripa:vt patet manifeſte. ⁊ ſic patet ratio q̄re aque vbicunq; ponanť in terra naturaliť deſcendendo fluunt ad mare:niſi impedianť:iuxta illꝺ Eccleſiaſtes.j. Oīa flumina intrant in mare. Et ex hoc ſequiť q̄ incedentes ꝑ terrā ad mare:deſcendētes debent dici: vt ſupza allegatū eſt.nā cōi mō loq̄ndi:loca terre a quib⁹ aque fluūt dicunť ſupioꝛa reſpectu locoꝝ ad que fluūt. Patet etiā in hac figura q̄ terra ꝺr̄ fundari ſup mares: vt in ꝓſal.xxiij. Quia ipe ſup maria fundauit eā. Terra.n.habitabiť.ſcz.ꝺ.g.e. ſup elementū aque fundať:altioꝛ eſſi eſt reſpectu.f. qꝺ eſt centrū aque:q̄ tota ſphera aque poſt eius cōgregationē: ⁊ eaḋē rōne dicit eſſe terra ſup flumina.nā flumina a terra deſcēdūt in mari:vt dictū eſt:tanq̄ a ſupioꝛi loco ad inferioꝛa. Ex quib⁹ bñ cōſideratꝫ pōt haberi ver⁹ intellect⁹ ſcḋm raꝝ: que de cōpatione aque ad terrā q̄ ad ſitū tractāt: que diuerſimode ab aliquib⁹ expo/

quib⁹ expoſitoꝛib⁹ exponunť. Patet etiā ex ſupradictꝫ q̄ terrā eſſe diſcoopťā ſm aliquā ptem ab aq̄s mō p̄dicto.nulli potest attribui niſi ptāti ⁊ ordinationi diuine:vt ſcḋm ī multis locis teſtať. vñ Hiere.v. Me q̄ nō timebit⁹:aut dñs:⁊ a facie mea nō delebitis:q̄ poſui arenā terminū mari. Ex q̄ patet ꝑ ptinere ad omnipotentiā diuinā ſolū. Similiť ⁊ ad eī⁹ infabilē ꝓuidentiā:que diſponens oīa ſuauiť:locū dedit aq̄s miro mō cōnaturalē:ne vlterī⁹ terrā cooplrent:iuꝛ illꝺ ꝑ ciij. Terminū poſuiſti q̄ nō trāſgredienť:nec cōuertentur opire terrā:⁊ hoc ē ſatis manifeſtū.nā ſz exſiccatio ſuꝑficiei r̄e aliq̄ mō poſſit cauſari ex actione ſolis deſiccant⁹ ⁊ hmōi. mutatio tū ſeu ſepatio centri aque a loco ſibi in ꝓma ꝓductione debito ad aliū locū diſtantē:nō pōt cauſari niſi a deo q̄ ſol⁹ eſt inſtitutoꝛ nature. In hoc enī q̄ deus dixit: Congregenť aq̄ ꝛc̄.mō p̄dicto:dedit dē aliā naturalē inclinationem ab illa quā in ꝓmoḋis habuerant:vt ſupza expoſitū eſt.⁊ iō rōnabiliter hmōi congregatio aquaꝝ fuit facta anteq̄ ſol fieret: vt innueret terrā eē diſcooptā nō ꝙ exiccationē ſol⁹ vt q̄ dam erronee putāt:ſz iuſſione diuina. Idē patet ex mō loq̄ndi ſcripture in ꝑ loco. Mō.n.dixit:Deficient aque que ſūt ſuper terrā: vt appareat arida:ſed dixit:Cōgregentur aque. Quāta aūt ſit diſtantia vni⁹ centri ab altero: valde difficile eſſet humanit⁹ inueſtigare:ſed ſufficit q̄ tanta eſt diſtantia: quāta reqꝛiť ad hoc vt p̄dicta inde ſeq̄nť:pōt etiā ,pbabiliť opinari:nō tñ certitudinaliter:q̄ centrum aque elementi ſit id .m cum ecentrico lune:eo q̄ elementum aque .put experimur ſequiť motū lune ſm fluxum ⁊ refluxum.

De opere quarte diei.

Circa .pductionē luminariū ⁊ ſtellaꝝ varie ſunt opiones ſicut ⁊ circa multa alia in hoc capitulo contenta:ſm tū expoſitionē quā ſequar:luminaria ⁊ ſtelle fuerunt q̄rta die .pducta a deo p creationē in ſuis .ꝓꝛijs ⁊ pfectis formis: quas formas ſequūtur .ꝓpꝛietates ⁊ ꝛtutes que exꝑimunť in lr̄a: ⁊ alie que ibi nō ſunt exꝑſſe:cum ſacra lr̄a in ꝺ loco non tradat niſi illa que viſui ſeu ſenſui hoīm cōiter ſubiacent:vt dictū eſt. Huic enī ſnie lr̄a valde conſonat. cum dicit:Fiant luminaria:eo mō q̄ dixerat:Fiat lux:nō enī dixit:Ꝓducant celi luminaria:vel nubes lucida .pducat ſolē:vl aliq̄d hmōi in q̄ denotareť ipa fuiſſe ex aliq̄ facta:nec etiam dicit in ei eſſe aliq̄d informe qꝺ ꝓficereť:ſed ſimpliciť in ꝓmo coꝛ fieri.explicat coꝛ .ꝓpꝛietates.vt lr̄a plane teſtať. Circa .ꝓpꝛietates aūt coꝛ attendendū q̄ nō oēs .ꝓpꝛietates luminariuꝫ ⁊ ſtellaꝝ etiā ſenſibiliū hic exꝑimunť:ſed illa que humane vtilitati manifeſte deſeruiunt:in quib⁹ etiā differentia inter lucē ꝓma die factam:⁊ lucē luminariū innuiť. vñ de ꝓma .ꝓpꝛietate dicit. Diuidant diē a nocte:in q̄ oñdiť quedā differētia inter hanc diuiſionē diei ⁊ noctis:⁊ illā de q̄ fit mentio in ꝓma die. nā ibi nō ꝺr̄ q̄ lux diuideret inter diē ⁊ noctē:ſed lucē a tenebris:ſed q̄ deus diuidit:eo q̄ ex illa lux non habebat .ꝓpꝛiū motū de ſe:ſz ꝑ diffuſionē ⁊ contractionē a deo facā:dies diuidebať a nocte. vt dictū fuit ſm Baſi.ſed lumīaria que habēt motū a ſe ſm naturā a deo ſibi collatā: .ꝓpꝛie diuidūt inter diē ⁊ noctē:vñ dixit:Fiāt luminaria ꝛc̄. vt diuidāt diē ac noctē. Et notandū q̄ licet dies ſit .ꝓpꝛie latio ſolis ſup terrā.tū quelibet planeta ⁊ ſtella ſuū .ꝓpꝛiū diē ſcz cū ipa ſup trā ferť:⁊ noctē ecōuerſo.⁊ iō nō ſimpliciť diē de ſole:vt diuidat diē ac noctē:ſed etiā de oīb⁹ dicit vt diuidāt. Scḋa .ꝓpꝛietas ē cū dicit:ſint in ſigna:qꝺ cōiter exponi/tur inq̄ntū ex luminarib⁹ celi accipiť ſignificatio pluuioſi tēpoꝛis vel ſereni:que ſunt apta diuerſis negocijs.quod non ſic ītelligendū ē:vt ꝑ luminaria ⁊ ſtellas cōiť accipianť ſig̃ ſerenitaꝫ.vel pluuie cuiuſlibet tp̄is ſeq̄nť.qꝛ hoc ptinet ad aſtrologos.q̄ de his ꝓnoſticationib⁹ intrēdūt:nō aūt ad poꝛolū rudē cui moyſes loq̄bať. Et etiā ipi aſtrologi ſepe fallūtur ī ꝓnoſticādo:ſz ꝑ ītelligi ꝺz ſm q̄ndā generalitatē ſignificādi:vt cū ꝙſciť q̄ ſole exiſte in ꝑte ſeptētrionali: ſeu in ſignis ſeu mēſib⁹ hmōi calꝛ viget:vt ī plurib⁹:⁊ pluuie diminuunť.⁊ ecōtra de meridionalib⁹.⁊ ꝑ cōiter intelligiť a popularib⁹ q̄ cōiť dicūt talē menſem eē calidū ⁊ talē tpatū eē ⁊ hmōi:qꝺ ꝛtatē ꝙ in plurib⁹:que q̄dē noticia ē magne vtilitaꝫ ī cultura r̄e:vt ē manifeſtū. Si aūt ꝑ ītelligať ꝑ ꝑ ꝺr̄ ſigna:q̄ de hmōi luminarib⁹ ⁊ ſtellis ſñt accipi ſigna alioꝛ eueñtū:talis intellect⁹.⁊ ſi forte aliq̄d cōtineat ꝛtaꝫ:non tñ ſm ꝓmā ſignificationē lr̄alē:que de ꝓmaria ſignificatione lr̄e ſm cōem modū ītelligēdi accipiť:⁊ de talib⁹ ſignis intelligiť illꝺ Hiere.x. A ſignis celi nolite metuere que gētes timēt. Et ꝙ hec .ꝓpꝛietas nō ptinebat ad lucē ꝓma die factā. Alia .ꝓpꝛietas luminariū ad vtilitatē hominū exꝑmiť cū dicť:

vt sint in tpa. Vbo q̄ attendendū q̄ nō dic̄ vt sint in tp̄s: vt sic itelligerē de tpe simplicit̄ sumpto: qđ factū est cū primo motu ī ꝓma die: vt dictū ē: ſz dic̄ ī tpa: vt intelligat de vicissitudine tp̄oꝝ ex q̄ fastidiū tollit: vñ ī hymno: Et tp̄oꝝ das tpa vt alleues fastidiū: ⁊ valitudo etiā ꝓseruat: ⁊ necessaria victui oīnt: vt patet p experientiā: qđ etiā lune videt̄ ptinere q̄ fm q̄ttuoꝝ aspect̄ q̄s hz ad solē diuersas ifluẽtias etiaz sensibiles causat. vñ in Pſ. ciij. Fecit lunā in tpe. Alia ꝓpetas ad vtilitatē hoīm ē mēsuratio durationis rex tpalium ⁊ negotioꝝ de q̄ dic̄: Et vbi es ⁊ annos. Per ſ. n. q̄libet duratio tpal' mēsurabil' est tā ꝑterita q̄m futura fm certitudinem: vel saltē estimationē: qđ nō ptinet ad lucē ꝓma die factā: pertim cū nō duraūt nisi p tres dies. Alia vō ꝓpetas marime vtilitatis ē: vt illuminēt sup terrā: qđ ē necessariū quātū ad visum: q̄ ē directiu' ī opib' ⁊ maxie vtilis ē ad ꝓgscēdas rex differētias. vt ī. ī. Metaph. qđ non ptinebat ad lucē ꝓma die factā: q̄ nō legit illuminasse trā: qz ex sui tenuitate ñ poterat ad ſ̄ attigere. Et ex ſ̄ etiā sequit illā lucē nō hūisse alias vtilitates p̄dictas: q̄ oēs ꝓueniūt mediāte illuminatione luminariū ⁊ stellaꝝ sup trā. Et vt sūmarie ēclud eret alias ꝓpetates luminariū ⁊ stellaꝝ q̄ essent q̄dām̄ō inenarrabilia dic̄: vt pēssent diei ⁊ nocti. i. p ptātem illuēdi suas ꝓpzias impſſiones. vñ ⁊ in Pſ. cxxxv. de hac materia dic̄. Solem ī ptātem diei: lunā ⁊ stellas in ptātē noct': qz mediantib' radiꝭ illūt: ⁊ ī⁹ ptās diei ꝓcipue attribuit soli: cui' radij ī die ceſos obūbrāt: ptās vō noct' lune ⁊ stell' attribuit: q̄ de nocte clari' irradiant. Et notāđ q̄ Moyses in ſ̄ loco cām ꝓductionis luminariū assignat solū fm q̄ sūt facta ad vtilitatē hoīm: vñ Deutro. iiij. de eis dr: Que cresuit dom⁹ n' de' tu' ī ministeriū cūct' gentib': ſz ex ſ̄ nō tollit ipa fuisse facta, ꝓt totū vniuersū ex finalit̄ ꝓpter gloriā dei ad quā oīa ꝓducta seu creata ordinant: vñ in Prouerb. Oīa opar' est de' ꝓpter semetipm.

In eodē capi. j. Heñ. vbi dr in postilla: Maxime quia fm alios sanctos doctores: Moyses ⁊c.

Additio. ij. Licet vez sit q̄ expositio bti Aug'. in ſ̄ u: nō tñ ex ſ̄ q̄ moyses rudi pp'lo loq̄bat: q̄ spūalia cape nō poterat: ſz tñ corpalia posset sumi: rō ꝫ expositionē Aug'. ſz potiꝰ videt facere ꝓ eo: qz ꝓpt̄ ruditatē ꝓli ⁊ pnitatē ad idolatriā optebat q̄ moyses ꝫ āgelica natura ⁊ ei' ꝛgnitione q̄li pabolice loq̄ret̄ ꝓ similitudinē vespe ⁊ mane ⁊c. Añ sensus lr̄e ī ſ̄ loco fm Aug'. Si. ꝓpe itelligat ē pabolic' q̄ sub sensu lr̄ali cōtinet: q̄ q̄dē mod' exponendi necessari' ē ⁊ vtilis in multis locis sacre sc̄pture: ꝓut supza ī q̄stione sup. ꝓlogū in rūsione ad q̄rtū argumentū pleni' continetur.

In eo. capi. j. vbi dr ī postilla. Hic q̄rit q̄re in sc̄a die non dr: Et vidit de' q̄ esset bonū ⁊c.

Additio. iij. In hoc loco videt postillator a rectitudine doctoꝝ nō mediocr̄ auctoritatē inf catholicos hūtiū irreuerent tractat: sc̄do q̄ irrōnabil' dā coꝝ ꝓbat: ctio q̄ expositionis lr̄al' auctoritatē: quā nr̄i doctores ꝓmo iuenert Aug. Heb. zeo attribuit. Primū ps: nā rūsio quā ipe vocat trupbaticā ē illi' magni doctor' Rabani q̄ in ſ̄ loco ad hāc q̄stionē sic rñdet: nisi forte sic̄ q̄dā patꝝ exposuit nō esse bonū duplicē numez: q̄ ab vnitate diuidit ⁊ ꝓfigurat federa nuptiaꝝ. Añ ⁊ ī arca Noe oīa aīalia q̄ bina ingrediunt̄ imunda sūt ⁊ impar numer' mund' esse oñdit: hec ille. Magister etiā in ij. dist. xiij. rñdens ad hanc q̄stionē sic dicit. Sacramentum aliqđ ſ̄ cōmēdat: iō eñ forasse nō ē hic dictū qđ tñ sic ī aliꝭ factū ē: q̄ binari' ꝓncipiū ē alteritat' ⁊ signū diuisionis ab vnitate: hec ille. Nō igit̄ modica irreuerētia est tantoꝝ doctoꝝ seu patꝝ expositionē trupbaticam vocare. Secundū patet: nā motiuū postillatoris ad reꝓbandū hmōi expositionē doctoꝝ: qđ sumit̄ ex ſ̄ q̄ ī sacro euāgelio binari' numer' ē laudabilis: ad qđ allegat Greg'. sup Lucā. x. modici valoris ē apđ sane itelligētes. Cui' rō ē: nā ī expositionib' mysticis p vnā ⁊ eandē rem fm diuersas sui q̄litates sepe opposita designant̄: sic ⁊ celū empyreū rōne splēdoꝝ. p ignem posset designari: vñ ⁊ igneū dr. infern' aūt q̄ deuoratiu' ē ⁊ maxime obfuscat' ⁊ de eo legit̄ Job. xx. Deuorabit eum ignis q̄ nō succendit̄. Silr ⁊ de binario numero est dicendū: q̄ si cōsidereꝰ, ꝓut in eo rō charitat' ꝓmo saluat̄ sic est laudabil' ⁊ ī bonū sonat: ⁊ iō binariū itelligit isto mō Greg'. sup Lucam. Inquantū aūt binari' numer' ab vnitate ꝓmo descēdit ꝓncipiū seu signū diuisionis ē: ⁊ p ꝫ nō bonā hz significationē: ⁊ isto mō accipit a doctoribꝰ in ſ̄ loco: vñ ꝓdictoꝝ doctorum exposi-

rum expositio: ⁊ si nō sit lr̄alis: tñ nō est truphatica: sed vere expositio mystica: ⁊ ideo interposuerūt aduerbiū dubitatiuū scz forte seu forasse: ad designandū q̄ ex ea nō pōt sumi efficax argumentū: sic nec ex aliꝭ mysticis expositionibus.

Tertiū patet: nā rūsio lr̄alis quā attribuit ipi Ra. Sa. iuenitur pri' in Glo. nostra vbi sic dicitur: Vel iō nō addit: qz ſ̄ ꝓpe distinctio aquaꝝ nō est pfecta que in ꝓximo fit: vbi dicit Congregent aque in locū vnū: ⁊ ideo ibi addendū reseruat hec in Glo. potius igit̄ erat attribuēda auctoritas hui' expositionis Glo. nr̄e q̄m Ra. Sa. ꝓout oñsum est ī quarto articu. q. superaddite in prologo.

In eodē ca. j. vbi dr in postilla: q̄ distinctio facta est p hoc q̄ aq̄ pri' ꝓducta in forma fubali.

Additio. iiij. Cōgregatio aq̄ruꝫ ſ̄ q̄ ſ̄ agit̄ nō est rū receptionē ī cōcauitatib' r̄e: put aliq̄ voluerūt: ſz q̄ aliuz modū rōnabiliorē: put lr̄a sonat. sic̄ plen' ī additiōe supradicta in ope tertie diei declaratur: vide ibi.

In eodem ca. j. vbi dr in postilla: Et ꝓtulit t̄ra: intelligitur passiue: qz vtute diuina actiua ꝓtulit ⁊c.

Additio. v. Ex ſ̄ q̄ diuina vtute t̄ra ꝓtulit herbā nō tollit: q̄n t̄ra actiue ꝓtulit herbā dicta. Añ Aug'. ī ſ̄ loco cālit dictū ē ꝓduxisse t̄rā herbā et lignum. i. producendi accepisse virtutem.

In eodē Heñ. ca. j. vbi dr: Stelle ät fixe ⁊c.

Additio. vj. Octaua sphera vbi sūt. xij. sig̃ ⁊ stel le fixe motū hz ꝓpriū distictū a motu firmamenti: qui quidem motus dicitur apud astronomos motus accessus ⁊ recessus.

In eodē ca. j. vbi dr ī postilla: Nec valet qđ cōtra ſ̄ obijcit frates Thomar ⁊c.

Additio. vij. Si verba sancti Thome tractant̄ de luce in ꝓma die producta in ꝓma ꝑte. q. lxvij. arti. vl. in rēsponsione ad secundū argumentum recte intelligant̄: improbatio postillatoris nullū habet locum: verba eñ sua in hac materia loco allegato: hec sunt in forma. Quidā dicunt lucē illā fuisse nubē quandā lucidā: q̄ postmodū facto sole in materiā ꝓiacentē redijt: sed istud non est conueniens: qz scriptura in ꝓncipio Heñ. cōmemorat institutionē nature que postmodū ꝓseuerat: vñ non debet dici q̄ aliquid tunc factū fuerit qđ post modicū esse desierit: ⁊ ideo alij dicunt q̄ illa nubes lucida adhuc remanet: ⁊ est cōiuncta soli vt ab eo discerni nō possit. sed fm hoc illa nubes superflua remaneret: nihil aūt est vacuū in opib' dei: ⁊ ideo alij dicunt q̄ ex illa nube formatū est corp' solis: sed hoc etiā dici nō pōt si ponat̄ corp' solis nō esse de natura q̄ttuoꝝ elemētoꝝ: sed eē incorruptibile p naturā: q̄m fm hoc materia eius nō pōt esse sub alia forma: ⁊ ideo dicendū ⁊c. hec ille. Ex quib' ꝛbis manifeste patet q̄ sc̄tus Tho. nō improbat tertiā positionē: que dicit solē esse factū de illa nube lucida: p hoc q̄ in ꝓma rex ꝓductione nō est dicendū q̄ aliqđ sit ꝓductū satis cito cozrumpendū. put postillator eidem imponit: sed sc̄tus doctor improbat hanc positionē q̄ aliꝭ medijs ⁊ conditionaliter. s. si ponat̄ corp' solis esse incorruptibile p naturā: qz fm ſ̄ materia ei' nō potuit esse sub forma nubis lucide seu alia forma quecūq; distincta a forma solis que nunc est. Primā aūt positionem q̄ dicebat illā nubē lucidā postmodū facto sole in materiam ꝓiacentē redisse improbat sc̄tus Tho. p hoc q̄ nō est dicendū q̄ aliqđ in ꝓma rex ꝓductione sit ꝓductum satis cito corrumpendū: que q̄dem improbatio est manifesta q̄ ad istam positionē primā: nā si nubes illa lucida in materiā ꝓiacentez redijsset: certū est ipam cozruptā fuisse fm pfectā rōnem corruptionis: nō eñ trāsmutabat̄ in melius. Añ in hoc loco videtur q̄ postillator aut nō legit verba sancti Thome p̄dicta: aut voluit inuoluere sentētias eis vt eū irrōnabiliter reprehenderet. Qz aūt subiungit postillator de sc̄to Tho. q̄ incidit ī illud qđ improbat: eo q̄ in ope ãnte diei dicit: q̄ aues ⁊ pisces facti sunt ex q̄ttuoꝝ elementis ⁊c. nihil rōnis videt̄ continere nā sc̄us Tho. nō improbat q̄ ex aliq̄ natura in ꝓncipio Heñ. cōmemorata fm aliqđ sui ꝓducere aliq̄ alia natura: sic̄ herbe vel plante ex terra: ⁊ aues ⁊ pisces ex aq̄ sen ex q̄ttuoꝝ elementis: sed dicit esse inconueniens q̄ aliqđ tunc factum fuerit ⁊ postmodū esse desierit. s. fm totū: vtputa q̄ totū elementum aque vel hmōi nunc ꝓseueraret: sed pr' modicū defineret esse: qđ esset contra institutionē nature que ꝓseuerans est.

In eo. ca. j. vbi dr ī po. Cōsiderādū etiā q̄ pisces ⁊ aues ⁊c.

Additio. viij. Dicendū est hic sicut supza sup illud verbū: Et ꝓtulit t̄ra. s. q̄ ex hoc q̄ pisces

ex hoc q̄ pisces ⁊ aues fuerunt ꝓducti a deo actiue: nō sequitur q̄ nō fuerint ꝓducti ex elementis actiue. Causa eñ ꝓma nō semp excludit actionē causaꝝ secundarū: vt dictū est.

In eodem ca. j. vbi dicitur in postilla: ex quo patet iudeos cecidisse in errorem saracenorum.

Additio. ix. Sicut inter x̄pianos fuerunt aliq̄ heretici: vt Arriani. Nestoriani: et hmōi quoꝝ errores nō sunt imponēdi veris x̄pianis: sic inter iudeos fuerunt aliq̄ hūtes erroneas opiniones que nō approbant a iudeis cōiter: vñ licet in aliq̄b' opusculis eoꝝ appareat q̄ ī alia vita sint corpales delectationes cōitas tñ eoꝝ hoc oīno respuit: est eñ cōtra illud Esa. lxiij. A seculo non audierunt: nec aurib' ꝓceperunt: oculus nō vidit: deus absq; te q̄ ꝓparasti expectantib' te. Ex quib' ꝛbis manifeste habet̄ q̄ remuneratio ꝓpata iustis supat oēm sensū: vñ determinatio cōmunis ē apđ eos: put Ra. Moyses dicit q̄ ī alia vita nō ē cib': nec potꝰ: nec actꝰ venereoꝝ: ſz iusti delectant̄ ex splendore diuine gr̄e. Qua ꝓpe attribuere istū errorē iudeis in cōi non est vtile ad eoꝝ reductionē: credunt enī q̄ nos fingim⁹ mēdacia cōtra eos: qđ nō modicū impedimentum ꝓestat ad ſ̄ vt reddamur eis credibiles.

In eodem Heñ. ca. j. vbi dicitur in postilla: imago autē dei consistit in anima ⁊c.

Additio. x. Hec expositio postillatoris de imagine ⁊ similitudine satis cōgrua ē: ⁊ ponitur a mgro ī. ij. dist. xvj. Sūt tñ alij modi exponēdi vt ibidem habet̄: q̄ꝝ rō differentie: put in ꝓma ꝑte. q. xciij. arti. viij. pōt sic sumi: Nā similitudo aut ꝓsideraꝝ fm ea que sunt cōmunia ꝓprietatibus intellectualis nature: ⁊ scām hoc ad imaginē dei mens ptinet. fm Aug'. in libro. lxxxiij. questionū. Cetera aūt hoīs. s. que pertinent ad ptes inferiores anſe: vel etiam ad ipm corpus ad similitudinē facta esse dicunt. si aut̄ distinguant scdo mō. s. ꝓout similitudo significat imaginis pfectionem sic habet locum expositio postillatoris.

Incipit tractatus magistri Mathie ordinis minoꝝ, quincie Saxonie ministri sacre theologie professoris clarissimi quē intitulauit Correctoriū corruptorij Burgensis in q̄ dicta postillatoris tutant̄ respondēdo rōnib' Burgēsis ⁊ eius dicta optimis rationibus anibilando vt patet diligenter inspicienti.

Post plogū suū Burgensis ad lr̄am accedēs dic̄ se velle aliq̄ supponere ex quib' trahi debeat aliqđ planū, p simpliciter capientib'. Et hoc faciēs inuoluendo snīas circa ꝓmū capitulū replet totū vnū sexternū: ⁊ suis inuolutionib' peroptime pensatis videri poterit q̄ ꝓmū capitulū remanet plus dubiū in multis q̄ ex plana postillatoris expositione in q̄ digressione rephendit aliq̄n postillatorē. ꝓmo dicens q̄ min' sufficienter se habuit circa ꝓcessum introductoriū ꝓmi capituli: in eo q̄ dic̄ itellectū opationis sex dieꝝ dependere ex varietate opinionū de natura materie a pbis posita. Ubi dico q̄ Burgēsis nō bñ rephendit postillatorē: nā postillator dicit duas solēnes expositiones lr̄ales doctoꝝ eē q̄ ꝓcedunt varie fm opiniones varias de natura materie a pbis positas et excludit admirationē coꝝ q̄ egreferre possent eū dicta pboꝝ opinabilia tractare in expositione lr̄ali dicēs: ex illa ꝓtractatiōe dependet̄ opis sex dieꝝ nō directe ⁊ p se: sed inquātuz exponit̄ varie a diuersis. Nō igit̄ vult q̄ sensus lr̄alis sit sumend' ex opinionib' pboꝝ: ſz q̄ videri possit: que doctoꝝ expositio inniꝛa ⁊ fundata sup hmōi sit rōnabilioꝛ ⁊ sensui lr̄ali ꝓpinquioꝛ: nō igit̄ incōueniēt dictū: vt putat Burgēs. Rationes igit̄ sue rephensionis nō valent: nō ꝓma q̄ ex diuersitate opinionū nō sumit̄ sensum sc̄ture: ſz solū ingrit ex eis q̄ snīa doctoꝝ sit aptioꝛ: nec sc̄da: qz articulū creationis nō inquirit ex pfatis opinionib': ſz cōueniētiā expositionum adducta rū: intendit enī solū expositionū varietatē ⁊ obscuritatē declarare a q̄ etiā ipe Burgēs. nō abstinet si rephensibile est. nam diuersitatē inter bti Aug'. ⁊ Ambro. sumi de informitate materie ptractat in solutione prime questionis quā mouet quare. s. sc̄ptū nō sit: fiat terra: sic̄ fiat lux ⁊c. Hec puto sine intellectu opi-

ctu opinionū de natura materie expositionē Bede: Strabi Rinconiēsis: ⁊ ceteroꝝ de ꝓma forma corpali quicq̄ posse itelligere: cui⁹ ad verū sensum lr̄alem huius passus: enaz sine eozum expositione quis posset peruenire. Item eadē digressione improbat Burgen. rationes per postillatorem adductas: ad ostendendū aggressiones aquaꝝ in vnū locuz vt apparet et arida: videlicet condensationē elementi aque et receptionē multaꝝ partium eius in concauitatibus r̄e: q̄s rationes improbando Burgen. improbat nō mō postillatorem ſ̄ ⁊ btm Aug'. qui asserit has rationes sup Heñ. ca. xij. Sicq; Burgen. ad reuerentiā sanctoꝝ nō respicit qđ supra in postillatore valde reprehendit: sed frustra vt patet in correctorio. vj. arti. q. pambule. Rōnes nāq; ipius Burgen. cōtra btm Aug'. ⁊ postillatorē modice sunt apparentie: nā ꝓma fundat̄ sup falsa imaginatione quasi tota ratio siccitatis terre sit receptio aque in cōcauitatibus terre: quod falsum est: sed ex condensatione eius facta est: cum in ꝓma creatiōe aqua fuisset rara ad modum nebule: ⁊ ex multis pugillis nebule factus est vn⁹ pugillus aq̄: sicut patet ad sensum. Sicq; condensatione facta pars recepta ē in cōcauitatibus terre: ⁊ ille sunt due cause partiales siccitat' terre: vt vult be. Aug'. vbi supra. Nec secunda ratio Burgen. valet cum dicit in ſ̄ dici: Congregent aque: nō condensentur: nam congregatio simul ⁊ cōdensatio est ꝓtium, ꝓpinquioꝛ positio: ⁊ ita illa difficultas pot' est vocalis q̄ realis. Silr quod tertio adducit fundat̄ super falsa imaginatione. imaginatur enim q̄ aque in terra recepte sint densioꝛes: quod vez nō est quātū est de rōne aque: quia toto elemento condensato pars eius vna recepta est in terre viscerib'. Et per ea que dicta sūt patet q̄ nō valet illud quod quarto adducit: quia condensatio ⁊ receptio sunt ambe cause ptiales ad vnum effectum ariditatis terre. Preter has potioꝛ ratio ariditatis hui' potest addi diuina voluntas: que legem posuit aquis ne transirent fines suos. Itē in eadem digressione reiectis modis dicendi beati Aug'. ⁊ aliozum Burgen. imaginat̄ aquā q̄n ꝓncipio creationis fuit concentrica terre ⁊ vniuerso factam ecentricam terre ⁊ concentricā lune: vt apparere posset arida: sed q̄d sua imaginatio sit valde inuoluta: ad sensum tamen lr̄alem modicum conferre videtur: nec fundat eam super aliq̄ auctoritate sacri canonis sanctoꝝ doctoꝝ: vel alicuius pbi. Et multa huic imaginationi contingunt inconueniētia Primum quia fm illam ⁊ aer ⁊ ignis ponerentur necessario elementa ecentrica: per egressionem enim aque necesse ē aerem egredi: cum non habeat in sua sphera soliditatem resistendi: ⁊ idem arguitur de sphera ignis. Secūdum: quia sic ordo elementoꝝ a ꝓma creatione institutus ⁊ inclinatio naturalis ad centrum vniuersi omnibus elementis indita fm beatum Aug'. et ipsummet. Burgen. cito cessasset qđ ē contra Burgen. ⁊ situm magistrum ꝓcipuuz sanctū Tho. qui ideo reputat inconueniens lucem ꝓma die factam sole facto quarto die redijsse in prelactēm materiam: quasi in ꝓma rerum productione aliquid fuerit ꝓductum satis cito corrumpendum: vt patet ꝓma parte questi. lxvij. articu. vlti. in rēsponsione ad secundum argumentum. Nec videatur modicum inconueniens ordinem illum quo ad naturam elementarem specialiter aque fore cozruptum cum multi ponderis sit ordo ille: in quo etiam feda in se viderentur pulchra ⁊ valde bona: vt inquit beatus Aug'. iij. super Heñ. circa finem. Tertium: quia sic videretur natura aq̄ corrupta. Pro: pāis enim passionibus ⁊ naturalibus inclinationibus immutatis: necesse est naturam immutari: cessante enim inclinatione motus sui ad centrum vniuersi iam cessaret esse grauis: cessante granitate cessaret esse frigida ⁊ humida: ⁊ per consequens cessaret esse aqua: nec valet instantia de aqua que est supra firmamentum que non est mobilis ad centruz quia fm Burgen. in eadem digressione: illa dicitur quasi eā nuoce aqua per quandam analogiā rōne diaphaneitatis: nō ratione granitatis. Est enim appetit' naturalis grauis motus ad centr̄ intrinsecus ⁊ naturalis: vt docet beat' Aug'. iij. super Heñ. ca. ix. ꝓpter hec ⁊ alia multa imaginatio sua non videtur posse stare: sed ⁊ mirum est q̄ nullus philosoꝓhoꝛ qui de naturis rerum ⁊ earum connexione multa scripserunt huiusmodi nulla scripta reliquerunt: ⁊ manifestuz signū q̄ sphera aque non sit ecentrica: sed potius terre ⁊ vniuerso ꝛcentrica videt̄ eē tale: qz cessante lege quā de' posuit aq̄s et gyro vallāte abyssos: aq̄ naturalit̄ aridā absorberet: vt ꝓ ī diluuio: de q̄ ca. viij. ī. vbi etiam Burgen. sibijpi condictio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem dic̃: cū aq̃ sit naturalit̃ fluida optet q̃ tpe dilunij orbicu
lariter se habuerit circa centr̃.i.terrā. Congregationis igit̃
aq̃x vt appareret arida ,put supra dictū est ꝓncipalis causa
est diuina volūtas: q̃ terminū posuit aq̃s: ne transirēt fines
suos: nec aq̃ p positionē talis legē detinet violent: qz q̃uis
illa detentio sit contra inclinationē naturalē grauis ad cen
trū: nō tñ obedientialē: fm quā dr̃ pōt facere q̃dlibet ex q̃li
bet. Itē i eodē ca. Burgeñ. quer̃ens occasionē cōtra postil
latorē: dicit eū recedere a bīō Aug̃. in hoc q̃ dicit ad litterā
p celū nō intelligi angelicam naturam: vbi dico q̃ nec būs
Aug̃ ad lr̃am sic videtur exponere: sed q̃ Burgeñ. dic̃ talē
acceptionē esse pabolicā: nō videt vez. nam fm Britonē pa
bola differt a metaphora: t paradygma: qz fm Bonatum vt
eñ allegat Brito: Parabola e rez genere differentiū cōpa
tio: t sic ponit semen ꝓ x̃bo dei: leo ꝓ xp̃o ꝛc̃. Jn ꝓposito
būs Aug̃. qz talē ꝓpationē exponēdo nō facit vt videt nō
est expositio ei⁹ cōpabolica q̃ solū bz locū i his vbi res signi
ficant nō voces ad auctor⁹ intentū: t in illo casu pabolicus
sensus nō cōtinet sub lr̃ali: ꝫ est vere lr̃alis: qz a spūsctō ite
tus, imo sensus pabolaꝝ scm significatioñ vocum sepe fal
sus est: vt patet Jud̃. ix. de lignis in consiliū ꝙnientib⁹: t de
electione regis loq̃ntib⁹: t sic de alijs passib⁹ sacre scripture.
Ex q̃ bñ inferr̃ q̃ Burgeñ. in ꝑmo articulo siue questionis p̃
ambule nō ponit sufficienter adeq̃tā rōnem sensus lr̃alis: cū
dicit q̃ adeq̃te sit ille q̃ a deo intendit: t p voces in lr̃a cōtē
tas significat. Debuit enī addere ,ppr̃ ꝑmissa aut p res voci
b⁹ exp̃ssas significat: t hic est vere pabolic⁹: q̃lis non appa
ret sensus bīi Aug̃. de q̃ fmo pūs. Postillator⁹ igit̃ verum
dixit expo itionē bīi Aug̃. nō esse lr̃alem: nec p hoc recedit
a bō Aug̃. cui⁹ expositio potiꝰ videt allegorica q̃ pabolī
ca: qz ex alio aliud intelligit. Ex celo ad lr̃am angelus p alle
goriā: vt patet i Glo. or. in ꝓncipio. Ḣ. q̃ttuor sunt regule: cū
etiā natura angelica t eius cognitio matutina aut vespertia
sint a tensu nr̃o valde remote: iō cadere videnť sub fide: iux̃
vulgatū vt dr̃: Fides ē credere q̃ non vides. Sicqz ad alle
goriā eius expositio ptinet iuxta cōe dictū: Lr̃a gesta docet:
q̃d credas allegoria ꝛc̃. Huic igit̃ expositioni postillator⁹ nō
cōtradicit: ꝫ eā q̃si nō lr̃alem dimittit: sic̃ t ipsemet Burgeñ.
Itez i eodē ca. vbi postillator⁹ mota questione: q̃re scīa die
facta nō dicunť bona sicut alijs diēb⁹: tres rñsiones adducit
quaꝝ ꝑmā dicit truphaticā: scdaz abijcit tanq̃ nō fundatā:
tertiā approbat a Ra. Sa. acceptā. in q̃ passu Burgeñ. dicit
eū in trib⁹ deuiare a rectitudine: qz rationē sanctoꝝ irreuerē
ter dicit truphaticā. scdo qz cōtra eos nō adducit validā ra
tionē. tertio qz verā rēsponsionē attribuit infideli q̃ tamē in
nr̃a glo. ꝙtinet̃ cui potiꝰ debuit honorē exhibere. Quo ad
ꝑmū respondeo q̃ postillator⁹ nō truphat̃ de scr̃is doctorib⁹
ꝫ impit̃ lectorib⁹: q id ,p sensū lr̃ali eligūt. qđ sancti mystice
p q̃sdā ꝓticulares cōgruentias adducūt: vt patet in multꝭ le
cturis sup Heñ. Quo ad scdm dico q̃ ratio postillatoris
valida est ad ,pbandū q̃ binariꝰ nō est generaliter infamis
quia etiam laudabilis in scr̃ptura repit̃. Est igit̃ illa rō sctōꝝ
fundata sup q̃busdam incōgruentijs binarij: nō sup ratione
eius essentiali: quia alias omnis binariꝰ esset infamis: qđ ef
ficaciter improbat ratio postillatoris. Quo ad tertium rō
lr̃alis quā postillator⁹ sumit a Ra. Sa. nō est in glo. nr̃a: vt
Burgeñ. dicit: ꝫ glo. videt sentire oppositū illi⁹ rōnis lr̃al⁹.
dr̃. n. in glo. allegante Bedā sup illo verbo: Et vidit dr̃ ꝛc̃.
Mōdum terra germinabat: nec aq̃ animantia viua produxe
rat: t tñ dr̃ deus videre q̃ esset bonum cedentibus aq̃s ap
paruisse aridā. quia vniuersitatis estimator⁹ ꝓuidens q̃ fut
futura: quasi iam ꝓfecta laudat: que adhuc in ꝓmo operis
exordio sunt: qz apud eum rex ꝓfectio non in cōsummatione
est operis: sed in p̃destinatione volūtatis. Hec glo. Si Bur
geñ: t nobis cōis ē Glo. ordinaria mix̃ est qđ obijcit cū ipa
glo. ponat ad questionē p̃dictā hanc ꝓmā rōnem nō ētiam
,put Burgeñ. fingit. Itē in eodē ca. cum dr̃: Protulit tra
berbā ꝛc̃. Postillator⁹ dicit intelligendū esse passiue: qz acti
ue a solo deo hec virt⁹ germinandi fuit. Cōtra qđ Burgeñ.
adducit btm Aug̃. dicentē. Causaliter dictum est ,pduxisse
terrā herbā lignū ꝛc̃. i. ad ,pducendū accepisse virtutem.
Ex q̃ dicto arguit Burgeñ. terrā etiā actiue ,ptulisse ibi i lr̃a
enumerata: sed nō videt Burgeñ. bñ inferre ex dicto beati
Aug̃. qz illa enumerata in lr̃a sunt subito producta in esse p
fecto: qz herbe habentes semen t lignū būs fructū: in quib⁹
modis ,pducendi creatura nō potest actiue cōcurrere: quia
deus res sic condidit vt eas ,pprios motus habere sinat: p
pr̃i⁹ aūt mot⁹ creatura q̃ nō est subitus nec ad terminū ꝓmo
perfectū: sed

pfectum: sed via generationis est ab imꝑfecto ad perfectum
ideo Embrio primo viuit vita plante: debinc animalis: post
hominis: vt dicit Aris. de animalib⁹: imo generale est quod
primo perfectione est vltimū in via generationis t ecōverso.
nec videtur concurrere in generatione plantarum t reliquo
rum nisi materialiter: nec potest bodie actiue concurrere: q̃a
ministrat solū materiam generationis: t quia materia est vna
de quattuor causis causaliter dici potuit: protulit terra. et sic
dictum beati Aug̃. per Burgeñ. adducū accipiendum vide
tur. actiue aūt a solo deo ꝓmo: t tunc per virtutem seminalem
inditam ab eodem vt sonat lr̃a. Ad idē glo. interli. t factum
est: glosa. causaliter: t ,ptulit glosa actualiter Itē in eodem
capitulo vbi postillator⁹ notauit sanctum Thomam dicentem
q̃ ex luce ꝓma die facta corpus solis fieri non potuit: Bur
geñ. in defensione sancti Thome: exardescens passionib⁹ per
mouetur: t dicit postillatorē dicta sancti Thome non vidisse
in hoc loco: qui tamen vt apparet clarius t magis intime vi
dit q̃ ipe Burgensis. Qui enim ad illa dicta sine passione re
spicit clare cognoscit: q̃ ꝓbatio tertie opinionis innitit̃ ei
dem medio sicut improbatio prime opinionis: illi videlicet q̃
quia nihil fuit in ꝓncipio conditum cito post corrumpendū:
ideo lux ꝓme diei sole facto non redijt in ꝓiacentē materiam
Ex aūt probatio tertie opinionis innitatur eidem medio: pa
tet sic: Nam tertia opinio p eū adducta est illa q̃ corpus solis
quarta die factū sit ex luce ꝓma die ,pducta: hanc ꝓbans
idem sanctus Tho. dicit esse inconueniens si ponatur corpus
solis non esse de natura quattuor elementoꝝ: sed esse ꝑ natu
ram incorruptibilem: quoniam fm hoc materia eius non pōt
esse sub alia forma: hec ille. Ex qua obiectione duo sequividē
tur. Primū q̃ ex illa luce sine sui corruptione corꝑ solis fie
ri non potuit: quia materia solis nō potuit fuisse sub alia fo
ma sine corruptione ꝓiozis: cuius forme corruptio non erat
conueniens ,ppter mediū per quod prima opinio fuit impro
bata: videlicet q̃ nihil fuit in ꝓncipio conditū cito post corrū
pendū. hoc intrinsecus postillator⁹ videns rationabilit̃ dixit
solem factum ex illa luce: non obstante obiectione sctī Tho.
prima parte sum. q. lxvij. arti. vi. in rēsponsione ad secundum
argumentum. Secundū quod sequi videtur ex illis dictis
est q̃ nulla materia existens sub forma ꝓiozi potest esse sub
forma posteriozi nisi ꝓiozi corrupta: ideo reꝓbat opinionez
tertiā: quia forma solis specifica formam lucis generificā nō
cōpatit̃: ideo ex luce non potuit fieri sol nisi forma lucis cor
rumpet̃: quod est inconueniens ,ppter medium. per qđ prima
opinio scm eum fuit improbata: t q̃ illud dictum incidit
in errores condemnatos Oronie: inter quos habetur sic: di
cere tñ vnam formam substantialē in quolibet ꝓposito erro:
tamen cum eodem dicto sanctus Tho. incidit in id quod im
probat: quando ponit aues t pisces factos ex natura elemen
torum: quia ex hoc forme elementorum positione formaꝝ pi
scium t aliū fuissent corrupte scm eum: t per conseqũs ali
quid in ꝓncipio ,pductū cito post corruptioni fuisset obnoxi
um. Nec valet euasio Burgeñ. de parte t toto: quia scm hoc
de aliqua portione lucis corpus solis productum fuisset sine
totius lucis corruptione. Itē in eodem ca. vbi de ,pductio
ne piscium ex aqua postillator⁹ dixit hanc ,pductionem actiue
esse a solo deo passiue ab elementis: Burgeñ. dicit q̃ causa ꝑ
ma non semper excludit actionē causaꝝ secundaꝝ: volens cō
tra postillatorem: q̃ elementa etiā actiue ad ,pductionem pi
scium concurrerint sicut supra correctorio quinto de producti
one herbaꝝ t arboꝝ a terra: dicitur aūt hic sicut ibi. Jn spe
ciali tamen dico q̃ si in rerum productione prima causa secun
darum causarum actionem non excludit: excludit tamen cer
tum modum agendi vel coagendi scilicet subito: in quo mo
do creata virtus coagere non potest: multo minus tunc. bene
igitur dictum est q̃ actiue a solo deo pisces t cetera a ꝓncipio
creata sunt. Itē in eodem capitulo vbi dicitur: Creauit dr̃
cete grandia: postillator⁹ reprehendit iudeos in Thalmudic⁹
cōuniter studentes: t simplices ex eis docentes et errātes
t errare facientes: quam reprehensionem Burgeñ. egreferēs
quasi adhuc affectione sanguinis iudaizans dicit nō esse vti
lem talem reprehensionem: cum non omnes iudei sic errent:
t sic credunt nos fingere mendacia contra eos: t per conse
quens minus per nos poterunt ad fidem reduci. Respōdeo
ego q̃ non possunt estimare per nos confictum mendaciū qđ
clare sciunt in suis Thalmudicis contentum: t forte talis
reprehensio cooperatur ad eorum reductionem: q̃nādo ex ea
vident suos magistros t apud indeorum cōitatem auctenti
cos: ita male de beatitudine t futura vite sentire.

℣ Igit̃ ꝓfecti

℣ Hitur ꝓfecti. s. et. t. Alcuin. Nullomō dici potest: quō fecit dr̃ celū t terrā. Sed hec expositio p ordinē diēꝝ indicat tanq̃ historiā factaꝝ rez: t ma
xime obseruat p̃dicationē futuroꝝ. Si q̃ mouet q̃ in etati
bus seculi due ꝑme denis generationib⁹ explicant: tres se
quentes singule. xiiij. sexta x̃o nullo
numero generationū diffinit̃: facile ē
videre etiā in vnoq̃ x̃o, infantiā et
pueritiā q̃nq; sensib⁹ corꝑis iberere.
Quinari⁹ autē duplicat⁹ (qz duplex
est sex⁹ hūan⁹ vñ generatiōes tales
fiūt) denariū facit. Ab adolescentia
x̃o vbi rō ꝓualere icipit i x̃o: acce
dit q̃nq; sensib⁹ cognitio t actio q̃b⁹
vita regit̃ t administrat̃: vt sit septe
nari⁹: q̃ duplicat⁹ ,ppr̃ duplicē sexum
xiiij. generationib⁹ eminet: q̃s habēt
tres etates: adolescēt⁹. i. iuuenis t se
nioris. Senect⁹ x̃o nullo ānoꝝ termi
no finit̃: ꝫ p⁹ illas q̃nq; etates q̃ntū
q̃s vixerit senectuti ꝺputat̃. Jn hac
q̃ etate seculi nō apparent generatio
nes: vt etiā occult⁹ sit vltimus dies: quē dñs vtiliter latere
mōstrauit. Igit̃ ꝓfecti t. Allego. Post illoꝝ quasi sex die
rū opa valde bona: speret hō requiē ꝓpetuā: t intelligat q̃d
sit: requieuit dr̃ die septimo ab opib⁹ suis: qz t ipe in nobis
boc bona opatur: qui iubet vt opemur: t recte quiescere dr̃:
q̃ ꝑ⁹ hec oīa opa requiē nob ꝓstabit. Quō paterfamilias do
mū edificat cū fuiētib⁹ facere imperat: t ꝑ⁹ qb opib⁹ requie
scere: cū ꝓfecta fabrica iubet quiescere Jhs. Moralit: ha
bet vn⁹ quisq; nostꝝ in nr̃is opib⁹ t recta vita tanq̃ distin
ctos istos sex dies: post q̃s debeat quietē sperare. Primo
die lucē fidei: q̃i ꝑmā visibilibus credit: ꝓpt quā fidē dñs
visibiliter appere dignat⁹ est. Scdo die factū ē tanq̃ firma
mentū discipline: qđ discernit inē carnalia t spūalia opera si
cut firmamentū inē ſ̃eriozes aq̃s t superiozes. Tertio die q̃
mentē suā ad ,pferēdos bonoꝝ opeꝝ fruct⁹ ꝑpat t erigit: se
pata labe t fluctib⁹ tētationū carnaliū: tanq̃ aridā trā bz:
mētē videlicet tāq̃ a ꝓturbatiōib⁹ mar⁹: vt iā possit dicere:
Ro. 7.b Mēte fuio legi dei: carne aūt fuio legi pecti. b Comple
nitꝝ dr̃ ꝛc̃. Aug̃. Alia trāslatio. Consummauit dr̃ die se
xto opa q̃ fecit: que nihil questionis affert: qz manifesta sunt
q̃ i eo facta sunt. Sz fm hebraicā x̃itatē q̃rendū ē quō dicat
dr̃ septima die op⁹ suū cōpleuisse: t q̃ nihil nouū creasse dici
tur: nisi forte ipm tūc fecisse: t i ei⁹ factura op⁹ cōpleuisse di
cat: q̃ eo facto mēsurā numerūq; ꝓfecit die septia op⁹ suū: qz ipm bñdixit
t ſ̃tificauit. op⁹. n. ē bñdictio t ſ̃tificatio: aliquid. n. operis
fec̃ Salamon: cū tēplū dedicauit. Die. Jn hebreo habet⁹ die
septia. Artabim⁹ q̃ iudeos: qui de ocio sabbati gloriant̃: qz
iā tūc i ꝓncipio sabbatū solutū ē: dū dr̃ opat̃ i sabbato com
plens opa sua in eo Cōpleuitq; dr̃ ꝛc̃. Aug̃. Queritur
vtꝝ illi sex dies ꝑterierūt addito septimo nūc ꝓvolumina
tēpoꝝ nō re ſz noie repetant̃? Jn toto. n. tpe multi veniūt ꝑ
terit̃ sūles: null⁹ idē. Aū dubitat̃ vtꝝ illi sex dies ꝑterierit?
an istis vsitat̃ q̃ttidie trāscurrētib⁹ illi maneant in rez con
ditionib⁹: vt nō solū i trib⁹ añ luminaria: sed etiā in reliq̃s
trib⁹ itelligam⁹ diē in specie rei q̃ creata est: noctē in defectu
vel ꝓuationg. cū. i. amittit̃ spēs alię mutatione q̃ inest oi cre
ature siue possibilitate: cū desit effect⁹? sic̃ in celestib⁹ corꝑi
b⁹: sine actu: vt i ſ̃renis t mortalib⁹. Aespa aūt i oīb⁹ ꝓfecte
cōditionis ſ̃min⁹ sit. Mane icipiet⁹ exordiū? Ois. n. creatu
ra cert̃ initijs t finib⁹ cōtinet̃. Sz siue b̃: siue illō: siue alind
,pbabili⁹ dicat̃: pfecto numero diez. i. senario perfecit deus
opa sua: q̃ mēsura t numero diez: t pōdere disposuit. i. in se.
qui ē mēsura: oīaꝝ rei modū ꝓfigēs: t numeros ꝓbēs t spēm
t pōd⁹: qz oīa ad quietē t stabilitatē trahit. oīa enī terminat
format: ordinat q̃. Sel sic disposuit oīa: vt haberēt mēsuram
numeꝝ: t pōd⁹: sic̃ dr̃: de⁹ corꝑa i colorib⁹ disposuit: nō vt co
lores i se ꝓpr̃i babuerit: ꝫ vt ipa colores haberēt. Nec senari
us numer⁹ iō ꝓfect⁹ ē: qz sex diēb⁹ dr̃ opa fec̃. ꝫ iō perfecit
opa sex diebus: qz senari⁹ ē ꝓfect⁹. Sine bis q̃ ꝓfect⁹ eēt qui
nisi esset

nisi eēt perfectus: sed m eū ꝓfecta nō fierēt. c Et requieuit
deus. Beda. Nō q̃si opādo lassus: ꝫ ab vn⁹ uerso ope requie
uit: qz nouā creaturā facere cessauit. Requieuere. n. cessare dr̃:
vt i Apocalypsi. Requiē ñ hēbāt dicētia: Sctūs: sctūs: sctūs Apo. 4.c
.i. dicere nō cessabāt. Beda. Altius q̃z itelligit̃ requieuisse
ab vniuerso ope ſ̃ito. i. nō op⁹ būisse
illis opib⁹: i quib⁹ requiesceret: cui⁹
requies i semcipso vera ē ſ̃p sine ini
tio t fine: ꝫ sola bōitat̃ causa fecisse
opa: q̃ i ipo requiescerēt. hūa x̃o idi
geria q̃ttidie laborat: vt i opib⁹ suis Ps. 8
requiescat: dicēte deo: In sudore vul
t⁹ tui ve. p. t. Dr̃ aūt nō habuit necꝫ A
se i creaturis suis requiescere: ꝫ cre
atur⁹ rōnalib⁹ i se requiem dedit.
Aug̃. Et requieuit dr̃ ꝛc̃. Nō la
borauit dr̃ i opādo: qui solo verbo
fec̃ oīa: dicēdo fiat. Nec bō dicēdo fi
at: laborat. Sz forte ōr laborasse cogi † Exod. b
tādo quid fieret. A q̃ cura ꝓfectis re Deu. 4. b
bus q̃uisse ōr. Sz b sape desipe est.
Deide q̃ requisse ē creature rōnali i
se requiē ꝓstitisse: vt illuc. s. desiderio feramur: q̃ requiescam⁹
.i. nihil ampli⁹ requiram⁹. Sic̃. n. facere ōr: qđ ipo i nob ope
rāte facimus: t cognscere: cū cognscim⁹: sic requiescere: cū eius
munere requiescim⁹. Aug̃. Nō est mix̃ si diē q̃ xp̃s erat in
sepulchro quieturus: b nō ꝑnuncians dixit: die septimo requi
euit: deinceps opaturus ozdines seculoꝝ. Aug̃. Pōt aūt
itelligi ꝑā requieuisse a faciēdis generib⁹ creature: qz vltra
noua nō cōdidit: vsq; nunc tū opat̃ ad ministrationē eozūdez
geneꝝ: q̃ tunc instituta sunt. Creatoris. n. x̃o est cā subsistendi ē
omnis creature. Ois. n. ōr: Pater me⁹ vsq; mō opat̃ vniuerse Joh. 5. c
creature cōtinuā administrationē oñdit: die septimo requie
uit: vt nouā creaturā vlterius nō faceret: sed vsq; nūc opera
tur: vt qđ condidit: continere t gubernare nō cesset. Aug̃.
Dr̃ aūt nec creando defessus: nec cessando refectus est: sed p
scripturā suā ad q̃etis desiderīū nos hortat: dicēdo se die san
ctificasse in q̃ requieuit. ceteros enī nō legit̃ sanctificasse: tan
q̃ apud ipsum plus quies q̃ opatio valeat. Augustinus.
vitiū quoq; anime est: ita suis operibus delectari: vt potius

Nicolaus de lyra

℣ in ipis q̃ in

La. II

In hiſ ꝓfecti sunt ꝛc̃. Postq̃ descripsit moyses hois for
mationem ꝓpter quem alia fuerunt producta. hic
cōsequenter describit hominis formati statū siue cōdi
tionē. Et quia ex fine sumit̃ ratio eoꝝ que sūt ad finē:
ideo primo describitur ipius hois vltimus finis. Secūdo ex
plicatur magis modus siue formationis ibi: Jste sunt genera
tiones. Tertio describitur locus siue habitationis ibi: Plā
tauerat aūt. Quarto act⁹ multiplicationis. ibi: Dixit quoq;
ꝛc̃. Circa primū sic ,pcedit: quia primo continuanť dicta dic
dis. Secundo describitur ipius hois finis. ibi: Et benedixit
diei. Circa primū sic cōtinuat de opibus sex diez ad diem se
ptimū in quo quieuit. d. Jgitur ꝓfecti sūt celi t terra. sex ꝑdi
ctis diebus per opus distinctionis t ornat⁹: vt ꝑdictum est.
b Cōpleuitq; deus die septimo. Alia trāslatio hz: sexto die:
t vtraq; vera est: vario tñ mō. Est. n. duplex cōpletio vel pfe
ctio alicuius rei. Prima est q̃ assequitur formā debitā: sicut
ignis q̃ per generationē assequit̃ formā igneitatis t qualita
tum cōcomitantiū. Alia est ꝓfectio seu cōpletio: q̃ exit i opa
tionez sibi debitā: sicut q̃ ignis calefacit vel generat ignem.
Et prima perfectio ordinatur ad secundā: quia forma est ꝓ
pter opationē. Jgitur q̃ sex diēb⁹ ꝓfecte sunt creature i suis
formis t ꝓprietatibus: ideo sexto die cōpleuit deus op⁹ suuz
q̃tum ad primam ꝓfectionem. sed quia a septio die dicitur in
cepisse tempus administrationis t gubernationis rerum: sic̃
sex dies precedentes dicuntur tempus productionis: ita di
es septimus t deinceps dicitur tempus gubernationis: p gu
bernationem. n. res applicantur ad suas opationes: ideo dici
tur dr̃ die septimo cōpleuisse op⁹ suū q̃tū ad scdāz perfectio
nē. t de isto ope administrationis t gubnationis rex saluator
dic̃ Joh. v. Pr̃ me⁹ vsq; mō opat̃ t ego ópor. Alr etiā pōt di
ci: q̃ deus potuisset plures spēs addidisse spēb⁹ iam ,productis
de agēte aūt potente noua opera addere suo operi: non dicit̃
q̃ impleuerit opus suum: donec videatur requieſcere t cessa
re nouis cōdendis: hoc autez appuit septimo die t nō ante.
c Et requieuit septio die. s. a nouis creaturis ,pducendis: q̃
nihil ē factū postea q̃ tūc nō fuerit factū i opib⁹ sex diez. vel

℣ in suo ſimili

¶ in ipis ꝯ in se reꝙescat ab eis: cū in ipa vel aĩa vel rōne aliqđ meli⁹ sit q̄ fecerit: q̄ ipa sint q̄ fecerit. Jō oñdit deus cum ꝺ reꝙeuisse: nullo ope sic delectat⁹: quasi faciendi eguerit. Vel mino: si nō fecerit: vel beatio: cū fecerit. Nō ex illo ita ē: vt ei debeat qđ est: ipe aūt nulli: qz ex ipo est quod beatus est. Seipm reb⁹ ꝯs fecit diligēdo ꝑposuit. Jō nō sanctificās dr̄ q̄ ea, faciēda inchoauit: nec illū q̄ fecit ea: ne illis faciendis vel factis gaudiū ei creuiss̄e videret: ſz cū q̄ ab ipis in seipo reꝙenit: q̄ nunq̄ reꝙe caruit. Sz cā nodis ꝑ die septimū oñdit: significās eā nō dari nisi ꝑfect⁹ scui deputauit die: q̄ ꝑfectionē rex oīm sequebat. Qui enī semp quiet⁹ est: tunc nob reꝙeuit: cū se reꝙeuisse mōstrauit. ⁊ requiescit in nob: cū in se requiem tribuit. Beꝙes ¶ dei est q̄ nulli⁹ indiget bono. ⁊ ideo certa est nob in illo: qz beatificamur bono qđ ipe ē: nō ipe bono quod nos sum⁹. Porro nec vllo ꝑter se alio bono eget: q̄ bono qđ fecit nō eget. Hec est eī requies ei⁹ ab oīb⁹ opib⁹ q̄ fec: quia bono qđ fec ſi eget: nec egeret ſi nō fecisset. Nam sic pōt dici: nullis egēs bonis: nō a fact⁹ reꝙescēdo: ſz nulla faciēdo. Sed facere si nō posset nulla potētia eēt. Si posset ⁊ nō faceret: magna eēt iuidia. Sz oīpotēs ⁊ bon⁹: oia valde bona fec. Quia ꝺ scipo bono ꝑfecte beat⁹ est: a bonis q̄ fecit in seipo requiuit: ea reꝙe a q̄ nūq̄ recessit. ¶ Aug⁹. Si aūt diceret⁹ requiesse a faciēdis: intelligeretur tm̄ nō fecisse. Si a factis: forte ipis factis egere videret: nos aūt nō in nob: ſz i illo requiescam⁹: nec ita velim⁹ silēs eē deo: vt i nob reꝙescam⁹: sic ipe i se. Sz sic nō reꝙeuit nisi i seipo: qz beat⁹ ē seipo: ita i ipo nos ꝙeturos sperem⁹: q̄ nō nr̄o bono: ſz ipo btī sum⁹. ¶ Aug⁹. In se aūt reꝙeuit de⁹ semp. Jn dieb⁹ ꝺ q̄b⁹ rex ꝓsummatio narraſ: i septio tm̄ reꝙeuit: q̄ rex sequiē ꝑfectionē, a ꝑfectis enim reꝙescit: q̄ ꝑfect⁹ nō eget: vt beatior ſit. ¶ Aug⁹. Opa ei⁹ videm⁹ bona: ꝙetē ꝺ ei⁹ p⁹ bona opa nr̄a videbim⁹. Ob quaz significandā vnā diē sabbati ꝑcepit obseruari: qđ in tpe gre oblatū ē: in q̄ ꝑcepti obseruat sabbatū: q̄ spe futuri oia bona opaſ: nec i bonis opib⁹ suis: q̄si nō acceꝑit: gloriaſ. ¶ Aug⁹. Apd illū quieti ei⁹ nec mane nec vespa ē: qz nec apit initio: nec claudit fine. Jn ꝑfectis aūt opib⁹ mane hz: ⁊ nō vesperā: qz ꝑfecta creatura incipit cōuerti ad ꝙetē creatoris: ſz illa nō hz finē sue ꝑfectionis: ⁊ sic reꝙes dei nō ipi deo ſz reꝙ ꝑfectio ni inchoaſ: ⁊ hz i eo mane q̄ ab ipo ꝑficit ſz i suo genere tāq̄ vespa terminaſ: qđ i ꝺes vesperā nō hz: qz nihil erit ꝑfectius ipa ꝑfectione. ¶ Aug⁹. Jn illis aūt dieb⁹: q̄b⁹ oīa creabant: vespa ē termin⁹ cōdite creature. Mane initiū alteri⁹ cōdēde: ⁊ sic q̄nti diei vespa ē termin⁹ cōdite in eo creature. Mane p⁹ ipam initiū faciēde sexta die: q̄ cōdita: finiⁿ ē vespa: ⁊ quia nihil cōdendū restabat: ita p⁹ illā mane factū ē: vt nō eēt initiū alteri⁹ creature cōdende: ſz q̄etis oīs creature in creatorꝫ requie. Intelligiē. n. cōpleto sexto die p⁹ ei⁹ vespam mane: q̄ significaſ initiū manēdi ⁊ ꝺescēdi: q̄ quies dei nec initium hz nec terminū. Creature hz initiū: ſz nō finē. Jō eñ septim⁹ dies cepit a mane: ſz nullo terminatur vespe. Si aūt in ceteris dieb⁹ vespe ⁊ mane vices tēpoꝝ significāt: q̄lia q̄tidie pagunt: nihil ꝓhibet septimū diē vespa maneq̄ cōcludi. Et mane post vesperā septimi diei sit initiū octaui: de q̄ silendum fuit: qz idē ꝑim⁹ ad quē redit. Aū ꝓbabili⁹ est: hos septē dies sub illo x noiḃ⁹ sibimet succedentes tpa pagere. Illos autez ꝓmos inuisitata nob specie i ipis rex cōditionib⁹ explicatos ꝓmā ere: qđ de trib⁹ fateri cogimur: q̄ cōditi aū luminaria me mozanť. ¶ Aug⁹. Querit quō dicat i die septio i seipo reꝙeuisse de⁹: cū septū sit: Et reꝙeuit de⁹ die septia q̄si nō in seipo? Quid ē ḡ dies septim⁹? creatura: an tpale spaciū? qđ ⁊ ipm creature tpali cōcreatū est: ⁊ sic creatura? Nulla enī tpa sunt: q̄ a deo creata nō sunt. Sex aūt dies cū quib⁹ ⁊ in quib⁹ creaturis creati sunt: supi⁹ dictū ē. Sz septimū q̄si creauit? Jn ipo enim nihil fecit: sed ab his q̄ fecerat requieuit. Quō ḡ requieuit i die quē nō creauit? Aut quō eū p⁹ sex dies creauit: cum sexto die oīa ꝓsummauerit: nec aliquid in septimo creauerit? Forte vnū tm̄ diē creauerit de⁹: vt ei⁹ repetitione multi ꝑterirent. nec op⁹ erat: vt septē crearet: qz illi⁹ quē creauerat septima repetitio būc faciebat. Lucē enim discreuit a tenebris: dieꝙ vocauit: ⁊ tenebras nocte. Hui⁹ diei repetitionē scḝptura appellat scḝm diē: deinde tertiū: ⁊ deinceps vsq̄ ad sextuz q̄ ꝓsummauit opa. Cui⁹ repetitio septimi diei nomē accepit vel contrarit: ⁊ tra dies septim⁹: null⁹ dies: nulla creatura: nisi illa q̄ ꝑ⁹ condita: ⁊ dies vocata. ¶ Aug⁹. Sz quō circūire poterat lux: ad exhibēdā diurnā nocturnāq̄ vicissitudinē: nō solū añ luminaria: ſz añ factū firmamentū: imo añ spēm terre vel maris: q̄ circūitū lucis admitteret: Hac difficultate cōpulſi supradixim⁹ lucē factā ꝑ⁹ esse spūalis creature cōstumationē vel cōfirmationē. Noctē x̄o adhuc formandā in ceteris opib⁹ materiā: q̄ fuerat ſtruta cū ꝓmo fecit de⁹ celū ⁊ terrā ⁊ oīa cetera. Aug⁹. Sz facili⁹ ē vt nos ĩgrare fateamur: quō lux: q̄ diei ꝺ: circūitu suo ſi corꝑal⁹ est: vicē diei noctisq̄ egerit. Si spūalis est: cōdendis oīb⁹ pītata ſit suiq̄ pītia diē: absentia nocte: Vesperā initio absentie: Mane initio pītie sue fecerit: q̄ ꝺ natura diuine scripture conemur: dicēdo alĩz diē esse septimū: q̄ illius diei quā fecit deus: septimā repetitionē. Alioq̄n aut nō creauit de⁹ die septimū: aut septim⁹ ꝑ illos sex. fallumq̄ erit cū sexta diē cōsūmasse oīa opera sua. ¶ Aug⁹. Sz q̄n lux corꝑalis añ ꝺs fieret celum: quo circūitu noctē ꝺieq̄ exhibuerit? nō inuenim⁹: sic q̄stionē terminam⁹. Lux ꝑ⁹ creata nō corꝑalis: ſz spūalis: sic ꝑ⁹ tenebras facta. i. a sua ifomitate cōuersa ad creatorē: ita ꝑ⁹ vesperā hz mane: cū post cognitionē ꝓprie nature: qua nō est quod de⁹ refert se ad laudandā lucē q̄ est de⁹: cui⁹ visione formatur: ⁊ qz creature iferiores sine ei⁹ cognitiōe nō fiunt: vn⁹ dies vbi q̄z repetit. cui⁹ repetitione tot dies fiant: q̄tiens distinguunt rex genera senarij ꝑfectione terminā da: vt vespa primi diei sit fui ꝙnitio: q̄ scit se nō eē qđ de⁹. Mane ꝑ⁹ vespam q̄ claudit dies vn⁹: ⁊ inchoaſ scḝs: conuersio ei⁹: vt q̄ ē creata ad laudē referat creatoris. ⁊ cognitionē creature ꝑciat de verbo dei: q̄ ꝑ⁹ ipam fit. i. firmamenti: qđ in ei⁹ cognitione fit ꝑ⁹. cū ꝺ: Et factū est ita: ꝑ⁹ in natura firmamēti: cū addit: ⁊ fec de⁹ firmamentū. Deinde vespa luc⁹ hui⁹: cū ipm nō i x̄o deo dei sic añ: ſz i ipi⁹ natura cōgscit: q̄ ꝙnitio tāq̄ mīoꝝ vespera ꝺ. Postea fit mane: q̄ claudit dies scḝs: ⁊ icipit tertiꝫ in quo itidē est mane. cōuersio hui⁹ lucis ad laudē dei: qz fecit firmamentū ad ꝑcipiēdā de verbo dei cognitionē posſt firmamētū faciēde creature. Et sic ceꝛa vsq̄ ad mane ꝑ⁹ vesperā sexti diei. Multū enī inꝛeit: inꝛ cognitionē cuiuslibꝛ rei i x̄o: ⁊ i ipi⁹ natura. Aū ꝺ ad diē: illꝺ ꝓtinet ad vesperā. Prelucet enī q̄ i x̄bo cōspicit cognitio: ⁊ illa q̄ creatura in seipsa noscit recte vespa ꝺ. ¶ Aug⁹. Quia x̄o angeli creaturā i se ipa sic sciūt: vt ꝓponāt qđ eā i x̄itate sciūt: p quā fcā sūt oīa: p sex dies nō noiaſ nox: ſz p⁹ vespam ⁊ mane dies vn⁹. ⁊ sic ꝑ cetera. Dici ḡ cui⁹ vespa ⁊ mane scḝs ꝑdictā rōnē accipi pōt senaria repetitione: facta ē oīs creatura, factūq̄ est mane: q̄

in suo ſſli: vl i suis causis. Aliꝛ expōit ꝓut reꝙes pōit ꝑ cōpletione desideriꝫ: ⁊ sic de⁹ reꝙenit i se ipo: qz i seipo btūs ē: creaturꝫ nō indigēs: ⁊ ad ꝺ designandū non ꝺ: q̄ quieuit in ope suo: ſz ab ope. s. cessans: ⁊ in seipo beatifice requiescēs.

a ¶ Et bñdixit. Hic describit ipi⁹ hois finis. Ad cui⁹ intellectū cōsiderandū q̄ expientia docet appetitū hois non quiescere totaliter in adeptione cuiuslibet boni finiti: ſz adepto illo vlterius tendit ꝑ desideriū: adepto aūt fine vltimo totaliter quiescit: sicut lapis in centro. ⁊ per ꝺ arguit⁹ q̄ finis vltim⁹ ipi⁹ hois nō ꝙsistit i adeptōe cuiuslibet boni finiti: ſz solū i adeptione boni infiniti: qđ ē sol⁹ de⁹. Aū dicit Aug⁹. i ll ꝺo cōfes. Jnquietū est dñe cor meū donec requiescat in te. s. ꝑ cognitionē ⁊ amorē. Jtē exꝑimur q̄ q̄tūcūq̄ cognoscatur de⁹ ab hoīe ꝑ effectū: nō terminaſ tm̄ hois desideriū donec cognoscaſ ꝑ seipm. Ex q̄ cōcludit⁹ ulteri⁹ q̄ vltim⁹ finis hominis cōsistit in visione dei ꝑ essentiā: put tm̄ includit fruitionem. vñ Job. xvij. Hec est vita eterna: vt cognoscant te deum ⁊c. Jsta aūt beatitudo in pītī vita quodāmō inchoatur ꝑ q̄ mens humana a terrenis eleuaſ: ⁊ occupaſ in contemplatione sui creatoris: in enigmate tm̄: ꝓficiſ aūt ꝑ ꝺ q̄ hō ꝑducit⁹ finaliter ad eternā visionē: ⁊ ad ꝺ deputaſ dies septia vt hō vacet a terrenis: ⁊ circa diuina occupeť: ⁊ ꝺ est qđ ꝺz: Et bñdixit ⁊c. ⁊ sctificauit illū. i. ad diuina obsequia applicauit. Sctificatio. n. in vna significatione idē est qđ applicatio ad diuina obsequia. Aū etiā res inanimate q̄ ꝑ bñdictionez vel consecrationē applicate sunt diuino cultui. s. ecclesie materiales ⁊ vestes di cunt sancte vel sanctificate. b ¶ Quia in ipo cessauerat. requiescendo in seipo: vt ꝓdictū est. Et ꝑ hoc ꝺesignatur q̄ homo die septimo debet cessare ab opib⁹ terrenis: ⁊ requiescere in deo ꝑ cōtēplationem ⁊ amorē.

✠ Jste sūt ge

ab omni opere quod patrarat.
Et bñdixit diei septimo: et sanctificauit illum: qz in ipo cessauerat b a ¶ in verbo.
ab omni ope suo qđ creauit de⁹

finiret dies sextus. Et incipet septim⁹ sine vespa: qz dei reꝙes nō est creatura: q̄ ꝑ ceteros dies alit i deo: aliť in se facta cōgscit: cui⁹ ꝙgnitionis q̄si decolor ꝑs vesperā facit. Non ḡ forma opis dies: termin⁹ vespa: ⁊ alterius opis initiū mane ꝺz intelligi: ne cogamur dicere ꝑter sex dies septimi ꝺ ditā creaturam: aut ipm nō esse creaturā: ſz dies idē ꝑ oīa opa repetit: nō circūitu corꝑali: sed ꝙgnitiōe spūali: cū ā geli ꝑ us nēplātur creaturā in verbo dei: deinde in sua cognitione: ⁊ post seipa q̄ ꝺ significaſ vespa facta: ⁊ hanc cognitionē ad ipi⁹ x̄itať laudē referūt quod mane significat. ¶ Intelligitur etiā vt nō creature ſz sibi requies dei diei septimi habuerit māe sine vespa. i. initiū sine termino. Si eñ diceret: Reꝙeuit die septimo: nec addereť ab opib⁹ suis: frustra initiū q̄tis q̄rere⁹: nō enī incipit reꝙescere. Requies aūt ab opibus ex eo cepta est ex q̄ illa ꝑficit. Reꝙ enī ab opib⁹ suis coꝛ nō egendo reꝙeuisset: ꝓuſq̄ essent: q̄b⁹ nec ꝑfectis eguisset: ⁊ qz eis nūq̄ omnino egut: nec btūdo q̄ eis nō eget tanq̄ ꝑfectēda perficiet. Jō septima die nulla vespa accessit. ¶ Aug⁹.

a ¶ in ope. b ¶ recapitulatio ¶ cōclusio ſupio/rum ¶ vel hiſtorice vl̄ mꝑstice.

a vt fāceret. Jſtē sunt generatio/nes celi ⁊ terre quādo create sūt
a ¶ Be. i ꝛpe b ¶ Aug. oim visibiliū materiā.
in ꝺie quo fecit dominus celum b
a ¶ omnium inuisibiliū ꝓpter vigorem vire.
b ⁊ terrā: ⁊ ōmne virgultum agri c
a ¶ anteq̄ hō ꝛrrena cōcupisceret b ¶ omnaviride agri: ꝙuod tertio die factum apparet.
¶ ꝑpter viram immarcessibilem.
añq̄ oriꝛeť i terra: oēmq̄ herbā
a ¶ mala concupiscentia coalesceret in mente
b ¶ quasi nō ex ꝓuenru pluuiarū nati sunt frutices aut herbe: nec vsq̄ ad diluuiū legit pluisse
c regiōis pr̄ſq̄ germiaret. Non

Mec putet q̄s qđ de luce spūali dictū est: et de die spūali ꝺdto in spūali ⁊ angelica creatura: de ꝛpēplatione quā habet in x̄bo dei: ⁊ de ꝙgnitione q̄ in se creatura ꝙgscit: eiusq̄ relatiōe ad laudē x̄itať: nō iam ꝓprie: ſz figurate⁊ allegorice ꝙuenire ad intelligendū diē vesperā ⁊ mane. Sz aliter q̄s in ꝙsuetudine hui⁹ corꝑal⁹ lucis: nō tñ b tāq̄ ꝓprie: ibi figurate. Ubi enī certio⁊ lux: ibi verio⁊ dies: cur ḡ nō verio⁊ vespera: ⁊ verius mane: ¶ Aug⁹. Dies ḡ ille ꝑm⁹ angelica. s. creatura est pītata oīb⁹ opib⁹ de ꝛdine pītie q̄ scie: q̄ i verbo facieda pscirē: ⁊ in creatura facta sciret: nō ꝑ interualla tēpoꝝ: sed ꝑ⁹ et posteri⁹ habēs i cōnexione creaturaꝝ: in efficientia creatorꝫ oīa sil ꝙgnit. Sic enī fecit de⁹ futura: vt ſi tpalit tpalia: ſz ab eo facta currerēt ꝑ tpa. Lux enī creatura spūalis oīb⁹ opib⁹ dei ꝑsentari potuit ꝑ senarij ꝑfectionē: aroꝝ inde septimi reꝙem di/ei mane habere nō vesperā vt nō sit deo b reꝙeuisse septia die tāq̄ ipo egueriť ad requiē: ſz q̄ i ꝑspectu angelo⁊ reꝙeuerit ab oīb⁹ opib⁹: nō nisi i seipo q̄ nō fact⁹ ē. i. vt creatura angelica: q̄ ꝙgnoscendis opib⁹ in ipo ⁊ i illis tāq̄ dies cū vespa ꝓsentata ē: nihil ꝑ⁹ oīa bona valde meli⁹ ꝙgsceret: q̄ illū q̄ ab opib⁹ in seipo q̄scer⁊: nullo eo⁊ egentē quo sit beatio⁊. Jn q̄ ꝙgnitione nō bñte vespam bñdici ⁊ sctificari ob ꝺ merui⁊. ¶ Beda. Aū ꝺz: Memēto vt diē sabbati sanctifices ꝺ aūt bñdictio ⁊ sanctificatio maioꝝ bñdictionē ⁊ sanctificationē significat: sicut eñ crebꝛis victimis sanguis x̄pi semel fūdend⁹ significabať: ita q̄ reꝙem diei septime post opa sex dieꝫ sepe celebꝛatā signabať ille dies sabbati: q̄ x̄ps semel in sepulchro q̄etu⁹ ꝑfect⁊ sexta die oīb⁹ opib⁹: q̄b⁹ mundū sex dieb⁹ ꝑfectū restaurauit: in q̄ antiq̄ memoꝛ opis saluationē mundi se ꝑfecisse declarauit. Dixit. n. ꝓsummatū ē: Et iclinato capite e. s. Hec sctificatio ⁊ bñdictio ⁊ reꝙes post opa valde bona: ſignificat nos ꝑ⁹ opera bona (q̄ i nob operať ipe) quētros ad requiē celestis vite: fruituros eēna sctificatione ⁊ bñdictiōe. Jō hec dies vesperā hr̄e nō scribiť. a ¶ Jste sunt generationes. Be. Eos tāgit q̄ mūdū sine initio dicūt ſp fuisse. Aliꝛ q̄a deo factū pntāt. sed ex materia quā ñ fecerit: ſz coeꝛna ei: Jn die q̄ fecit celū ⁊ terrā ⁊c. Diē ponit ꝑ oī tpe: q̄ ꝓmodiaľ creatura fomata ē. nō. n. in q̄libet sex dieꝫ celū factū vel sideribꝫ illustratū: ⁊ tra ab aq̄s sepata: arboribꝫ herbisq̄ cōsita. Sic apls dicēs: Ecce nūc dies salut⁊ significat totū tpe q̄ hic viuimus. Sz difficile est itelligere quō fec de⁹ i hac die. c. ⁊. t. ⁊ oē x̄gultū: nisi dicam⁹ q̄ i materia ifomi pit oīs creatura fomata ē iuꝫ illꝺ: Qui viuit ineñū creauit oīa sil. Si ḡ i ꝺ die tpe itelligim⁹: q̄ añ oēm hui⁹ seculi diē facta sūt oīa sil. Patet q̄ herba ⁊ oīs arbor i vna substātia cālit facta fūt pulcꝛ visibili ter oꝛienť ⁊ germinaret: Si x̄o hūc diē ꝑ illo tpe accipim⁹: q̄ mūd⁹ p sex dies ornať est: possum⁹ itelligere: qz ptulit ⁊a herbā virentē: nō sic mō cū irrigatione pluuiaꝝ: vel īdustria hoīm multa. ꝑceanť: ſz aliť ꝓma herbaꝝ ⁊ arboꝝ facta ē creatio: solo. s. dī ꝑcipio: sine pluuia ⁊ ope humano. vñ sequitur:

Mystice Mō eñ pluerat dñs de⁹ sup terrā. ¶ Mystice. Jſtē sunt generationes. c. ⁊. t. Numerati sunt sex dies q̄b⁹ vniuersitas seculi a capite vsq̄ ad finē: q̄si bꝛeuis imago figurata est. Añ

hec ꝑs libri

a ¶ Jste sūt ge. Hic ꝓpter explicat formationē hoīs. Et qz sic dictū ē oīa creata sūt q̄dāmō ꝑpē hoīez: iō ꝓmo recapitulat creationē alioꝝ aliq̄d supaddēdo. ⁊ sc̄do explicat formationē hoīs: ibi: Formauit igit⁊ ⁊c: dic ḡ. Jste sūt ge: ⁊c. s. q̄ ꝑdicte sūt i opib⁹ sex dieꝫ. b ¶ Jn die. i. i dieb⁹ ſz modū hebꝛaici ſmōis i q̄ freq̄nt singulare accipiť ꝑ plāli. vñ Exod. viij. Edit musca gruissima. i. multitudo muscaꝝ. ¶ Et oē ⁊c. qđ factū ē ꝛtia die. ⁊ ꝺ x̄tute diuia ⁊ ñ x̄tute nature: qđ ꝺclarat. cū subdit. d ¶ Nō enī. Herbe. n. ⁊ arbusta q̄ x̄tute nature ꝓducūť oriūť cōť ex hūore ſre q̄ fit ꝑ pluuiā ⁊ ex laboze ho/

minum per

¶ nunc cum pluit ⁊ homines opant: ⁊ p mōras tempoꝝ fiunt q̄ non erant: cū fecit omnia simul. Tpa em̄ nō fuerūt ab creatu/ram sed cū creatura ⁊ ipa creatura. Mot⁹ em̄ si null⁹ esset vel corpalis vel spūalis creature quo p pūs pteritis futura suc/cederēt: tps oino ñ eēt: nec creatura moneri posset. a ¶ Sed fons ⁊c. Bed. Huic fonti qlīcūq; irri/gatio iā terra herbis ⁊ lignis vestita supuenit: fons vn⁹ ascendisse dr pro aliquā in terre sinib⁹ vnitate. Al' sin/gularis positus est pro plurali. ¶ Sz fons ⁊c. Aug⁹. Dic intimare videtur que fiant scōm tēporum inchoalia: ex prima cōditōe: vbi fiūt omnia simul: incipiēs ab elemento: ex q̄ oīa nascū/tur germina animaliū: herbaꝝ vel li/gnoꝝ: vt agāt tpales nūeros ppriis naturis distributos. Primordia em̄ omniū seminū humida sūt ⁊ ex humi/do ꝛcrescunt. Si dicat q̄tolibet fon/te nō posse facie oēm ꝛre irrigari: et si mōtes irrigar ⁊: diluniū esset. Respō/deī quia vicissim fieri posset sic vt ni/lus plana egypti irrigat. Pōt ⁊ per vnū fontē intelligi mul/ti fontes: regiones ppias irrigātes: ⁊ oīs ꝛre facies irrigata sic oīs vestis facies colorata: ⁊ si nō ꝛtinuatim ꝛz maculatim ab b fonte q̄ narrant p mōras tēpoꝝ fiūt nō sil. Cū g̃ alīq; sint creaturaꝝ rōnes in ẋbo dr: alīq; opa a q̄b⁹ die septīa requirit: alīq; ex illis vsq; nūc opar. vltimū vtcūq; corpis sensu et cō/suetudine ꝛgscim⁹: duo remota a sensib⁹ nr̄is ⁊ hūane ꝛgniti/onis vsu pr⁹ auctoritate diuīa credēda: p⁹ hec q̄ nota sūt vt/cūq; noscēda. b ¶ Fomauit ⁊c. Aug⁹. Mystice: Natio⁊ de homine figurate explicatur narratio: vt q̄rentes ilstruat ⁊ exer/ceat. Hec formatio nō est noui opis ichoatio sz diligēs retra/ctatio. Si b hominē ex corpe ⁊ aīa iā factū intelligim⁹ bñ ista ꝛmixtio lim⁹ dr. Sic em̄ fit lim⁹ ꝛmixtiōe pulueris ⁊ liq̄ris: sic aīa corpis materiā vivificādo vnit nec patif dissolui. Inspira/uit in fa.ei⁹ spi. vi. Si corp⁹ tm̄ erat: b aīaz corpi adiūcta itelli/gim⁹. Si ẋbo hō fact⁹ iā corp⁹ ⁊ aīa erat: aīe hac inspiratiōe sen/sus ē addit⁹: cū fact⁹ ē hō in aīam viuentē. nō q̄ illa sufflatio ẋsa sit in aīaz viuētē sz opata ē aīaz vi. Mōdū tñ hoīem spūa/lē debem⁹ intelligere: sz aīalē: q̄ tūc spūal fact⁹ ē: cū in padisi/tā vita ē ꝑstitut⁹. Un pr⁹ aīales sum⁹ de illo p⁹ pcm̄ nati: do/nec p spūalē adā spūales renascamur. Paradisi ẋbo noīe bri/tudo in q̄ hō posit⁹ ē significat. Sz q̄ in nemoribꝰ dlicios q̄/es hominū ē: ⁊ corpis sensib⁹ de oriēte lumē oriē celīcūq; ꝛsur/git: q̄ ē supⁱ corpe nr̄o atq; excellēti⁹ his ẋb spūales delitie/ ⁊ hā vita explicāt. Intelligim⁹ aut̄ gaudia nr̄a spūalia significare oē lignū fomosū ad aspectū itelligētie: ⁊ bonū ad escā q̄ si corrūpit⁹ vt ē ois rō ⁊ ẋt⁹ spūal' q̄ ē cib⁹ anie. Produ/ctū ē b lignū ō ēra: q̄ gaudiū spūale dr sup esse ēre. Lignū vite plātatū i medio padisi: q̄ dr aīa intelligere se ordinatā in me/dio rer vt cū sub se hēat corpeaz creaturā: sup se tñ intelligat eē naturā dei vt nec ꝛtēnat q̄ ō est nec arroget quod non est.

¶ Aug⁹. Fomauit igit. d. h. ⁊c. Pōt de limo ꝛre formatū est corp⁹ aīale q̄le nūc hem⁹: nō spūale cū q̄li resurgem⁹. Un q̄rit quō reformemur si ñ ad b p xpm̄ reformamur q̄ in adam fui/mus ñ aut̄ ꝛmortalitatē p didit si pr⁹ aīale fuit nec⁊ anīale cor/p⁹erit sz spūale cū ꝛcorruptionē induerit. Un q̄dā putauerūt hominē corpe fuisse aīale: ꝛmutatū cū in padisū ponerēt sic mutabit⁹ in resurrectiōe. Sz si ita ē frustra conamur padisum ⁊ illas arbores ⁊ fructū scōz gestoꝝ ꝑpetatē accipe. Nō enim cibi ex arboꝝ pomis ꝛmortalib⁹ corpib⁹ sūt necessarij. Ziba q̄z moꝛs boīl' quā pctō meruit ēditat eū ñ moꝛiturꝝ si ñ peccasset. Sz quō sine morte mortalis? Aut quō si corp⁹ aīale ñ mortal'? Un putāt eū nō corpis mortē: sz aīe pctō meruisse: credentes ꝑpē corp⁹ aīale exitꝝ fuisse de b corpe ad requiē quā nūc ha/bēt scti: ⁊ in fine scli idē corp⁹ ꝛmortale receptuꝝ. Cōtra quod apl's: Corp⁹ q̄ moꝛtuū ē ꝑpē pctm̄: ⁊ sic nō moꝛeret etiā ꝛpo/pze si nō peccasset aīale tñ posset eē añ pctm̄: ⁊ p⁹ vitā in pa/diso instīcie cū de⁹ vellet fieri spūale. Sed aiūt: Quō renouamur si nō recipim⁹ q̄d pdidit hō pm⁹? Recipim⁹ q̄dāmō ⁊ nō recipim⁹. Nō em̄ ꝛmortalitatē spūalis corpis recipim⁹ quā nō dū hūit hō sz iusticiā a q̄ p pctm̄ lapsus ē hō. Renouabimur a vetustate pcti: ñ in corp⁹ aīale in q̄ fuit: sz in meli⁹. i. spūale. Renouamur mēte sm imaginē di q̄ peccādo ē pdita. Reno/uabimur carne cū b corruptibile ⁊ moꝛtale ēduet in corruptio/nē ⁊ ꝛmortalitatē i quā mutā d⁹ erat Adam: nisi moꝛte corpis aīalis peccādo meruisset. Nō ait apl's: Corp⁹ moꝛtale ꝑpter pctm̄ sz ꝓpheꝛica vel euangelica predicatione
a sm̄ mentem humanam.

enim plūerat domin⁹ sūper ter/
a sm̄ nō erat necesse corda hoīz hūano ope irrigari
ram: et homo non erat qui ope/ a
a sm̄ sapie diuīsus in quattuoꝛ partes virtutum
sm̄ vite. sm̄ inundario veritatis.
ratē terrā: sed fons ascendebat b
a sm̄ inspirans corda vtilia ⁊ hōesta.
e terrā irrigās vniūsam supficiē c
sm̄ iubendo volendo.
b terre. Fomauit igitur dñs de⁹ b

por⁹etiā b mō fieret q̄ in hac pspicua forma vitā gerit: sic fe/nū factū alīq; eꝛoꝛiret accedēte tpe ⁊ fontis irrigatione ex/ortū ē: vt sup terrā eēt. ¶ Aug⁹. Sc⁹z recapitulation⁊ pr⁹ vi/deam⁹: Forte fact⁹ ē hō die sexto: sic ipe dies pr⁹ fact⁹ sic fir/mamentū ⁊ra ⁊ mare q̄ si sūt dicenda añ in pmordijs iā facta latuisse: ⁊ p⁹ i hāc facie q̄ mūd⁹ ē istruct⁹ accessu tēpoꝝ tā q̄ exoꝛta claruisse. Hec sidera i elemēt⁹ pr⁹ fcā ⁊ recōdita ac/cessu tpis i has formas emicuisse: sz senario pfectiōis creata sil' oīa cū fact⁹ est dies. Sic forte sexta die hac visibili forma de limo fact⁹ ē hō: sz tūc ñ ꝛmemoratū ē q̄ nūc recapitulādo ilsinuat. Sz b scpture ꝛgruere non videt. Scptū ē em̄ cū ad huc sexte diei opa narrarent: Faciam⁹. b. a. i. ⁊. l. n. Jā g̃ ō li/mo hō fact⁹ erat: ⁊ mulier ex eⁱ latere: ñ em̄ sexta die factus masculꝰ: ⁊ p⁹ accessu tpis femina: Jnḡt. n. Masculū ⁊. f. c. e. Quō g̃ iā i padiso hoīe ꝑstituto (sic sequit') fcā ē mulier? Sz forte b ꝑtermissū scptura ꝛcolit. nā sm̄ b sexto die padisⁱ plā/tat⁹ ē vbi locat⁹ hō sopoꝛat⁹ est: vt foꝛmaret Eua: q̄ formata euigilauit nomēq; iposuit. Uerba ẋbo hoīs cū animātib⁹ vl' cū mulieri nomē iposuit: vl' cū dixit. ppē b relinquet h. p. et m. nō nisi tpali moꝛa fieri potuer⁊. Mō g̃ hec fcā sūt: sic crea/ta sūt oīa sil. Aut igit' nō oīa opa sex diez sil: sz p mōras tē/poꝝ facta sūt. Aut si sil' fcā sūt. sm̄ illd: Qui vivit i eternum creauit oīa sil. Mō ē dubiū q̄ hō ō limo ꝛre format⁹ ē: eiq; for/mata vꝛoꝛ: ex latere: ñ ad ꝛditōz q̄ sil' fcā sūt oīa ptiere sz ad eā q̄ fit p tpa qua de⁹ nūc vsq; opar. Quod his verbis in/nuitur: Plantauit deus paradisum in eden: ⁊ eiecit adhuc de terra omne lignum ⁊c. Cum em̄ dicit adhuc aperit q̄ alī

Nico. de lyra

¶ ter nunc eijcit minū p agricultūrā q̄z ars adinuat naturam. ⁊ vtrūcq; remo/uet a trenascētib⁹ ꝓducī: ētia die dicēs: Non. n. plu. ⁊c. q̄/tū ad pmū. a ¶ Et hō nō erat q̄ opareť trā: q̄tū ad scōm: q̄z adhuc ñ erat format⁹ hō. b ¶ Sz fōs ascē. Ondit modū quō fcā ē illa ꝓductio ex pte materie. s. p b q̄ aq̄ latēres sub ēra discoopta aq̄s diuīa voluntate ascēderēt vsq; ad supficiē ēre p modū fontⁱ i q̄libet pte ēre vbi erāt plāte ⁊ herbe ꝓdu/cēde: ⁊ sic ex aq̄ ⁊ ēra sil' cōmixt' ꝓducte sūt diuīa ẋtute her/be ⁊ plāte ꝑfecte sm̄ spēs suas ⁊ fruct⁹. ⁊ talē ꝛmixtionē aq̄ cū ēra vocat b irrigationē. cū dr: c ¶ Irrigās vniuersam supficiē ēre. Hebrei aut̄ dicūt q̄ nō dz dici fons sz nubes: et dicūt q̄ b ē ẋitas ⁊r̄e: Et nubes ascēdet ō ēra. ⁊ tūc ista ⁊r̄a ñ est referēda ad ꝛenascētia ꝓducta ētia die: sz ad ea q̄ postea ꝓducta sūt ẋtute nature: ac si diceret scptura: Iz herbe ⁊ plā/te ētie diei ñ sint ꝓducte p pluuie humoꝝ: ille tñ q̄ postea ꝓ/ducēt ẋtute nature sic ꝓducent: q̄ ascēdet nubes p vapo/res ō ēra ⁊ ꝙuertet⁊ i pluuiā irrigāte ērā ad plātaꝝ ⁊ herba/rū germiatiōez. d ¶ Fomauit igit. Dic explicat fomatiōez hoīs magr̄ ꝓ supra fecerat: fecerat. n. mētōz ō fine hoīs sup naturali: iō debuit ondere gñr q̄ i hoīe ē forma ñ educta de semine p generatiōz: sz magr̄ a dō p creatiōz p quā transcen dit natura corpaliū ⁊ sic capax ē di p ꝛgnitiōez ⁊ amoꝛ: et q̄ nobilioꝛ forma exigit materiā nobiliori mō dispositā: iō vtrūcq; oñdit. d. Fomauit igit ⁊c. In ꝓductiōe. n. alioꝝ aīa/liū dr ē. Et ꝓtulit ēra vl' aq̄ ⁊c. q̄z corpa aīaliū pisciū ⁊ auiū nō sūt ita nobiliē dispositā vl' oplexionata sic i hoīe: dic igit: Fomauit: ac si diceret: diligenti⁹ ac nobilius dispositū.

☞ De limo

¶ ter nunc eijcit aliter tunc: cū forte tertio die ꝓduxit terra ber/bam virentem ⁊c. tunc. s. potentialiter ⁊ causaliter: sicut creā/tur oīa simul: nunc visibiliter tpis accessu. Nisi dicat: non oē genus ligni tertio die factū: sed aliquod dilatum q̄ sexta die fomaret⁊ cū fact⁹ ē hō ⁊ i padiso posit⁹. Sz frustra q̄ singulos dies distincta sē opa oīa: si remāeret p/mixtio vlla. Masculus g̃ et femia ali/ter sexta die: aliter nunc creati: nec ei tunc ⁊ nō postea: aut postea ⁊ nō tūc nec alij postea: sed ijdem ipi aliē tunc aliter postea. s. visibiliter nō tamē de parentibus sed ille de limo illa de co/sta: tūc aūt inuisibiliter potētionaliē ⁊ cāliter quō fiunt futura non facta. ¶ Beda. Fomauit ⁊c: Factura homi/nis: q̄ sexta die factus est lati⁹ descri/bit⁊ factus sit corpe. s. ⁊ aīa: ⁊ corp⁹ de limo: anima ẋo de nihilo deo ispi/rante creata est ⁊ femina ō latere dor/mientis. Sed ne carnaliter putemus deum corporeis manib⁹ formasse cor/pus vel faucibus inspirasse animam vel vitam. Quod enim dictum est: Manus tue d. ⁊. plas. tropica locutio est. Spiri/tus em̄ est deus nec liniamentis membroꝝ cōpositus. Forma/uit ergo de limo hoīem. i. verbo suo de limo fieri iussit. Inspi/rauit in fa.ei⁹ spi. vi. Substantiā. s. aīe ⁊ spūs in qua vivere creauit. Aug⁹. Querit' vtr deus repente hoīem in etate vi/rili fecerit an pficiendo ⁊ etates augendo sicut nunc formatur in matris vtero: Sed q̄d hoc fecerit quō fecit q̄ deū omī potentē ⁊ sapientē decuit. Ira em̄ tpm leges generib⁹ ālitati/busq; rex distribuit vt voluntas sua sup oīa sit. Potētia em̄ sua nūeros creature dedit: nō ipam eis alligauit nec expecta/ti sunt dies vt virga moysi vertereť in draconē. Hec talia con/tra naturā fiunt nisi nobis quibus aliter nature cursus inno/tuit deo aūt est natura q̄ fecit. Sic adā in etate virili ꝓtinuo factus est q̄ tū fecit scōm causalē rōnem in qua pūs fact⁹ ē alioꝝn em̄ cū in sex diez opibus nō fecerat. Neq; em̄ contra dispositionē suā faceret: erat em̄ in prima cāz cōditiōe sic ho/minē fieri posse sed nō ibi erat necesse. Hoc em̄ nō erat in con/ditione creature sed in bñplacito creatoris cuius volūtas ne cessitas est. Nos aūt in rebus tpaliter exortis scimus q̄d cu/iusq; natura sit q̄ exprimento accipim⁹: sed vtr futurum sit ignoramus. In natura inuenis est vt senescat sz vtr in deo vo/luntate sit nescimus. hoc em̄ necessario futuꝝ est q̄ vult ⁊ p/scit. Multa vero sm̄ inferiores causas futura sunt: sed in p/scientia dei futura nō sunt. Si aūt ibi aliter sunt potius futura sunt sicut ibi sunt vbi p/scit qui nō pōt falli. Futura em̄ sene/ctus ē in iuuene. Sz futura nō ē si añ moꝛitur⁹ ē. Mā scōm q̄s/dam inferiores futuroꝝ causas moꝛitur⁹ erat ezechias cui de⁹ addidit. xv. annos q̄ añ oīa se factuꝝ eē p/sciebat. Non g̃ fe/cit q̄ futuꝝ nō erant. Hoc em̄ magis futuꝝ erat q̄ p/sciebat. Secundū g̃ inferiores causas iam finierat vitam: sed sm̄ dei volūtatē et p/sciam q̄ ab eēno nouerat q̄ factur⁹ erat: tunc fu/turus erat q̄ finiuit: ⁊ si em̄ orauit ꝛcessum est ⁊ iam orando meritum ille p/sciebat ⁊ iō necessario futuꝝ erat. a ¶ Et ispira/in fa. ⁊c. Aug⁹. Sine dubitatōe flauit vel sufflauit dicendum est: nō q̄ faucib⁹ sufflauerit vel hoīs aīam de sua ſuba forma/uerit vel creauerit: sed flauit. i. flatū hoīs. s. aniam fecit. Flare em̄ est flatum facere: flatum facere est animam facere. Un om nem flatū ego feci. Querit autē vtr anima ex nihilo fecerit an ex re q̄ iam facta erat sed aīa nō erat. Si em̄ dicimus deuꝝ aliq̄d ex nihilo non creare: post q̄ oīa sil' creauit: nō credimus adhuc ex nihilo aīas creare. Sed si fuit materies vñ ania fie ret vel adhuc aīe fiunt q̄d ē ipa q̄ nomen quā spēm quē vsū in reb⁹ conditis tenet? viuit an non? Si viuit q̄d agit. Quid in vniuersitate agit vel efficit. Beatā vitā gerit an miseram an neutrā. Uiuificat aliq̄d an non. Si nulla vita erat quomō erat frutere vite incorpea nec vina materia aut falsum ē aut la tet nimis. Si viuebat nec beate nec misere quō rōnalis erat. Si tūc rōnalis facta est cū ex illa materia natura hūana anie facta est: irrōnalis vita materia erat aīe rōnalis. i. humane. Quid g̃ a pecoris aīa distabat. Dicendū est g̃ deū in illis pri mis opibus q̄ sil' oīa creauit aīam etiā hūanā creasse quā suo tpe corpi inspiraret. Nō em̄ dictū est ad imaginē suā in ania masculꝰ ⁊ femina in corpe ⁊telligit. Credať g̃ hoīem ita factū sexta die vt corpis hūani rō cālis in elementis mūdi: aīa ẋo tā ipa creareť sicut pius creat⁹ est dies donec eā suo tpe fo/mato corpi inſereret. Sed si iam facta erat ania vbi ei melius esset

a quantum ad corpus. b ¶. i. spiritum contēpla/tiue virtutis dedit: b ¶ vita rōnali aiauit.

a hominē de limō terre: et inspirā a
a ¶ orum quidē corpus animaut: sed hec pars b
sensibus ornata est ad intruenda superiora per q̄
rationali anime naturaliter indirum est: vt sapiat
que sursum sunt.
uit in faciē eius spiraculum c
a ¶ prius animalem. postea spūalem.
vite: et factus est hō in ānimam d
a ¶ quasi vbi posuit cum deus
b viuentē. Plātauerāt autem dñs e

Job. 10. b

minis pars ipius est assumpto ⁊ effuso. deus vero potuit de nihilo viuū ⁊ rōnabi/lem facere qō non potest hō. Quidā tamen existimant non tunc animatū hominē qñ deus insufflauit in eius faciē et fa/ctus est in animā viuentē sed spīs sanctū accepisse. Animaz vero ex nihilo factam dubitare fas nō est. ¶ Aug⁹. Queri so/let: vtr si velit incorpari compellatur. Sed melius trahitur hoc naturaliter velle. i. sic creari vt velit sicut naturale nob est velle viuere. Male aūt viuere non nature sed voluntatis q̄erse. Si quis aūt nō vult eam existimare factā nisi cū for/mato corpi est inspirata q̄d rūdeat cum querit' vnde facta sit, aut ex nihilo dicet deū fecisse aliquid post illam ꝛsummatoz opez aut de iam existente factam ⁊ laborabit q̄rendo que il la natura sit. Quod si vitare voluerit dicendo sexta die de limo terre factum esse hominē. Sz recapitulando postea me/moratum videat quid de mulliere dicat: quia masculū ⁊ femi/nam fecit eos. ¶ Aug⁹. Sed forte anime sexta die facte: vbi imago dei reluceť vt postea corpa foꝛmarenť. sed hoc crede/re scriptura ñ pmittit: tum ꝓpter senariam pfectionē opez: tum q̄z sexus mas. ⁊ femine in corpe tm̄ sunt. Si quis scōm intellectum ⁊ rōnem vtrūcq; sexum in anima vna accipiēdus putauerit quid dicet de his que ad escam tpe illo data coꝛ/poribus tm̄ congrua sunt. Si vero figurate accepit recedet a ꝓpetate geste rei q̄ ꝓponenda ē in buiusmodi. b ¶ Plā/tauerat aūt domi. ⁊c. Beda. Ab illo ꝓncipio plātauit padi/sū q̄ ērā oēm remot⁊ aḋs herbas ⁊ lig̃ ꝓducere iussit. In quo hoīz sexta die formatū posuit q̄ ⁊ si pūt⁊ ecclie vl' future pa/

Nicolaus de lyra

¶ trie typum a ¶ De limo terre. ad oñdēdū q̄ hō in ẋo ꝛnenit cū aliis aīali/b ¶ tū ad rōez materie lōginq̄. Hebraica lra hz de puluere ēre. sm̄ illd q̄ dr ifra. iij. c. Puluis es ⁊ in puluerē reuerter⁊/ b ¶ Et inspirauit: ad oñendū q̄ aīa hoīs ē ab extrinseco p di/uinā creationem ⁊ ifusionē q: sil'a do creat ⁊ corpi ifundit. c ¶ In fa. ei⁹ ⁊c. q: sens⁹ mag⁊ appent i facie q̄ i alijs ptib⁹ sic/ appet i visu: auditu: olfactu: ⁊ gustu, tact⁹ aūt p totū corp⁹ dif/fus⁹ ē: sz magis vigeat i corde. d ¶ Et fact⁹ ē hō i aīaz viuētē. i. dātē vitā sm. iiij. grad⁹ vite q̄s enūerat pbs. ij. de aīa. s. sen/sitiuū: vegetatiuū: motiuū sm̄ locū ⁊ itellectiuū. e ¶ Plāta/uāt. Dic ꝓpr describit⁊ loc⁹ hīatiōis ipi⁹ hoīs. p statu inocētie ⁊ pmo describit⁊ h⁹ loci. ꝓductio. Scdo ei⁹ ꝓpietas sine ꝛdi/tio. ibi: Produxitqz dñs. Tertio hoīs inhabitatio. ibi: Tulit igit'. Circa pmū ꝛsiderādū q̄ hō fact⁹ ē ꝛmortalis nō per na/turā q̄si ñ potēs mori sic ā̄gel⁹ sz p grāz. i. potēs ñ mori. q: po/terat ꝑuare ꝛnocētiā: quā si ꝑuasset necessitatē moriēdi ñ icur/risset. ⁊ iō tal' ꝛmortalitas ñ erat p q̄litates corpis itrīsecas q̄ redderēt eū ipassibilē ⁊ ꝛcorruptibilē sic p⁹ resurrectiōem q̄n aīa suā cōicabit corpi ꝓpetatē. s. ꝛcorruptibilitatē q̄ ad oēs sz ⁊ ipassibilitatē tñ b q̄tū ad electos sz erat mag⁊ p remotiōez corp⁊ q̄ poterāt eū corrūpe: ⁊ q̄dē remotio pti erat ex diuīa ꝓ/uidētia sibi assistēte ⁊ pcauēte corrūpētia ab extrīseco. s. vul/neratōes: leliōes: ito ricatōes: ⁊ hmōi. ptī āt ẋtute aīe diui/nit⁊ sibi collate. per quam poterat ꝑseruare corpus a distē/pantia humoꝝ ⁊ ab infirmitatib⁹ insurgētib⁹: nūc āt ita ē q̄ i/ter corrūpētia ab extrinseco q̄ diuīna ꝓuidētia ꝓcauebant/ otinēs ē vnū. s. loc⁹ ꝑau⁊ aut corrupt⁊ ꝓpē q̄d de⁹ ꝓuidit hōi ō loco ꝓuēiēti q̄tū ad aer⁊ tēperiē ⁊ loci amēitatē. ⁊ b ē q̄d dr

☞ Paradisum

trie typum tenet. Ad ſram tamen intelligendū eſt eſſe locū amenissimum: fructuosis arboribus magnū: ⁊ magno fonte fecundū. Quod dicimus a principio: antiqua translatio dicit ad orientē. Aſi volunt in orientali parte eē paradiſum: longo interiacente ſpacio: vel maris vel terre: a regionibus q̄s incolunt homines ſeceſſi vñ nec aque diluuij illuc puenerunt. Qualiter planta

tus ſit: exponit dicens. a Produxitq; dñs deus de humo omne ꝛc. hoc idem intelligit die factū: quo cuncta ligna fructifera deo iubente terra ꝓduxit. ſz hic repetit: vt qualis ſit locus paradiſi noſcat: ⁊ qz de ligno vite ⁊ ſcie boni ⁊ mali erat ſpecialiter dicturus Aug⁹. Plantauit d. p. in eden ad orientē ꝛc. Tres generales ſententie de paradiſo ſunt. Una eoꝝ q̄ corporaliter tm̄ intelligi volunt. Alia eoꝝ qui ſpualiter tm̄. Tertia vero eoꝝ qui vtroq; mō paradiſum accipiunt. Tertiā mihi placere fateor: vt bō fact⁹ ex limo qō corpus hūanum eſt: in paradiſo corpali locatus in telligaſ quō Adam: ⁊ ſi aliud ſignificat: qz eſt forma futuri: i natura ꝓpria bō accipit. Aug⁹. Plātauit aūt dñs paradiſum in eden. i. in deliciis. Deinde ß recapitulat: vt oſtendat quō paradiſum deus plātauit. Et eiecit de⁹ de terra omne lignū ꝛc. Jam em̄ tunc ꝓduxerat terra omne lignū die. ſ. tertio. Sed cum ex his generibus ſint ligna inſtitura in paradiſo ꝓduxit i manifeſto ⁊ in tpe ſuo: que iam cauſaliter tertio die terra ꝓduxerat. Stra. Quidā codices habēt eden ad ortum. Ex quo poſſumus conijcere paradiſum in oriēte ſitum: vbicūq; aūt ſit: ſcimus cum terrenum eſſe ⁊ interiecto oceano: ⁊ montibus oppoſitis remotiſſimum a noſtro orbe in alto ſitū ptingentem vſq; ad lunarem circulū. Unde aque diluuij illuc minime p̄uenerit. In q̄ poſuit. Aug. Siquis putat aīas corpore exutas locis corpalib⁹ contineri: cum ſint ſine corpe. nō deerunt qui ſaneant: ⁊ diuitē ſitientē in loco corpali fuiſſe contendant: ipamq; aīam omnino corpoream ꝓpter arentē lingnā ſtillā de laçari digito cupitā. Sed melius eſt dubitare de occultis q̄ litigare de incertis: diuitem in ſupplicio paugem in refrigerio eſſe nō dubito. Sed quō intelligaſ flāma inferni: ſinus abrae et hmōi: vix a manſuetis: a contentioſis nunq̄s inueniē. Si aūt corpalib⁹ locis continent⁹ anime etiam corpibus exute: potuit latro in paradiſum induci: vbi fuit prius corpus primi hominis. Sapia vero non eſt corp⁹ ⁊ ideo nec lignū: ſed potuit ſignificari per lignū. Hoc quoq; addo quāq̄ corpalem: talem tñ ci bum illam arborē ſtitiſſe: quo corpus hois ſtabili ſanitate firmareſ. non ſic ex alio cibo: ſed nōnulla inſpiratō ſalubritatis occulta. Quānis enim viſtatus panis plus habuerit cuius vna collyrida deus hominē a fame quadragīta diebus liberauit. b Lignū etiā vite. Aug. De ſapia d̄: Lignū vite hic eſt: qui apprehenderint eam. Sed eſt hic rlm eterna in celis: eſt ⁊ ciuitas illā ſignificans cōdita in terris. Sara ⁊ agar ſunt duo teſtamenta: due tñ mulieres crāt: ⁊ cū xp̄s p ligni paſſionē aqua ſpūali nos ſatiet: erat tñ petra que ligno pcuſſa aquā ꝓbuit. Aliud erat qō ſignificabaſ: ſed ipa corpaliter erant: ⁊ qñ narrata ſunt: nō erat figurata locutio: ſed rerum expreſſa narratio. Erat ergo lignū vite ſicut petra xp̄s: nec ſine myſterijs ſpūalium reruz corpaliter pſtantis: voluit hoiem deus in paradiſo viuere. Erat inceteris lignis alimētuz in illo ſacrm̄. Jpe etiā xp̄s outs eſt que imolaſ in paſca: cū illud nō tm̄ dicendo: ſed etiā faciendo figurabaſ. Quis eī vere erat: occidebaſ: manducabaſ: nō ſicut vitulus ſaginat⁹ reuertenti filio occiſus: ibi em̄ narratio figurarum: nō figurata ſignificatio geſtoꝝ. Nō em̄ hoc cuāgeliſta ſed dñs narrat: quod narrauit euangeliſta: etiā factū eſt: dūm. ſ. talia dixiſſe: dñi narratio pabola fuit de q̄ nunq̄ exigif: vt ad ſram mōſtret. Chriſtus ē lapis a iacob vnctus: ⁊ reprobatus ab edificantibus. Sed illud vere factū eſt: hoc in figura prędictum. Sic ſapia. i. xp̄s lignū vite eſt in ſpūali paradiſo: q̄ miſit de cruce latronē ſz lignū vite eſt creatū i paradiſo corpali: ſicut dicit ſcriptura: q̄ res ſuis tpibus geſtas narrauit. Beda. Lignū ē vite ꝛc. In altero hois ſignū obedientie: quā debebat: In altero ſacrm̄ vite eterne: quā obediēdo mereret: Lignū vite dictū: qz diuinitus accepit: vt qui ex eo māducaret: corpus eius ſtabili ſanitate firmareſ: nec vlla infirmitate: vel etate in deteri⁹ vel in occaſum laberetur. Strabus. Lignū vite hanc naturaliter virtutē hēbat: vt qui ex eī⁹ fructu comederet p̄ petua ſoliditate veſtireſ: nulla infirmitate vel anxietate vel ſenij laſſitudine vel imbecillitate fatigandus. c Lignūq; ſcie b. ⁊ m. Aug. Erat corpale: ſicut alie arbores: nec cibo noxiū: qui em̄ fecit oīa bona valde: nihil mali in paradiſo ſtatuit: ſed mala tranſgreſſio p̄cepti. Oportebat autem vt hō ſub dño poſit⁹ ab aliq̄ ꝓhibereſ: vt xp̄i⁹ eēt merendi obedientia: q̄ ſola xp̄iſſime virtus eſt rōnali creature degenti ſub ptāte dei: ſicut primū ⁊ maximū vicium tumoris velle vti ſua ptāte qō eſt inobedientia: nō em̄ erat vñ homo ſe bñe dūm cogitaret niſi ei aliquid inbereſ. Arbor ergo nō erat mala ſz ſcie dicta noſcendi bonum ⁊ malum: qz poſt ꝓhibitionem erat in illa tranſgreſſio futura qua bō experiendo diſceret quid eſſet inter obedientie bonū ⁊ inobedientie malum: Nec de fructu qui naſceretur inde poſitum eſt nomen: ſed de ipa re que tranſgreſſionem ſecuta eſt. Myſtice. Lignū ſcie b. ⁊ m. Anīe medictas ⁊ ordinata integritas ſignaf. Q̄ in medio paradiſi plantatū: ⁊ ſcie bo

ni ⁊ mali

a Paradiſum voluptatis. i. delitioſitatis ⁊ amenitatis. b A principio. ſ. tertia die qñ p̄mo ꝓducte ſunt plāte. Hebrei b̄ dicunt In oriente: dictio. n. hebraica q̄ b̄ ponit vno mō ſignificat aūceſſionem loco cuius trāſlatio nr̄a habet a principio. Alio modo ſignificat prem orientalem. ⁊ ſic dicunt hebrei q̄ b ē ſra: Et plātauit d̄s virgultū in delitijs orientis: ⁊ in iſta expoſitōe ꝙueniūt alię doctores catholici exponētes a ꝓncipio. ſ. loci ñ tpis: qz ps orientalis terre illa eſt nobilior: ſic vt ⁊ dextera ps in homīe ⁊ ps orientalis dextera vocaſ a pbis. Oēs aūt q̄ loquunt de ſitu paradiſi terreſtris ponūt eū eſſe in ptib⁹ oriētis: verūtñ in q̄ oriēte varie loquunt. Pbs em̄. ij. methauroꝝ dic: q̄ inter duos tropicos nō pōt eē regio habitabilis ꝓpter nimiam caliditatē: qz ibi transit ſol bis in anno: ⁊ illi qui ſequunt hoc dictū Ariſtotelis neceſſe habent dicere q̄ paradiſus terreſtris ſit extra tropicos verſus orientem eſtiualem vel hyemalem. Alij vero dicunt q̄ inter duos tropicos ſub equinoctiali circulo regio eſt rtatiſſima: quod etiā aſſerit frater Jobes de pechan in tractatu ſuo de ſpera plurib⁹ rōnib⁹ q̄s ꝓpter plixitatem hic omitto: ⁊ ſecūduz iſtos paradiſus terreſtris eſt in oriente ſub eq̄ noctiali. c In q̄ poſuit ꝛc. p̄ hoc oñditur q̄ adam fuit format⁹ extra paradiſum: ad oſtēdendū q̄ ille locus nō debebat ſibi ex natura ſed ex grā: ſicut ⁊ imortalitas prędicta.

d Produxitq; dñs deus de humo. Hic cōſequēter deſcribit loci ꝓducti cōditio: cū d̄: Produxitq; dñs deus ꝛc. hoc factū eſt tertia die: ⁊ hoc repetit ad explicandū paradiſi conditionem. e Omne lignū pulchruz viſu ꝛc. vt eſſet hom. ni ad eſcā: qz bēbat vitam animalē cibis indigentē: lignū etiā vite ad impediendū ſenectutē. Ad cuius intellectum ſciendū q̄ ad vitā aīalem cōtinuandā req̄rit cibus per quem reſtauraf humidum deperditū p actōem calidi naturalis: verūtamen iſta reſtauratio nō fit ſm equiualentiaz vt dicit pbs p̄mo de generatione: qz caro generata ex alimento impurioꝝ eſt q̄ ꝓma. ſic ⁊ vinū generatū p aque appoſitionē ꝙuerſionem: qz ⁊ ſi ꝓtinuareſ talis appoſitio vinum fieret aquoſum ⁊ tandē deficeret ſpecies vini. Et eodē mō qz caro generata p alimentū impurioꝝ eſt: ⁊ p talē ꝓtinuationē inducitur ſenect⁹: in q̄ carnes ſunt impuriores ⁊ tandē deficit vita: igif q̄ ſicut dictū eſt hō fact⁹ eſt in vita aīali in qua calidū conſumit humidum indigebat eſu ligno⁹ de quibus hic dicit: Omne lignū pulchꝝ viſu ⁊ ad veſcendū ſuaue. ſed ad hoc q̄ ꝓdicta reſtauratio fieret ꝑ equalentiam ⁊ per ꝙſis impediref ſenectus indigebat eſu ligni vite: qđ ꝓpter b̄ ſic nominaf: ⁊ hoc eſt quod dicit Aug. xiij. de ciui. dei: q̄ cibus aderat hōi ne eſuriret: poſt ne ſtiret: lignū vite ne illū ſenectus diſſolueret. Sequif: f Lignūq; ſcie bōi ⁊ mali. Dicit Joſeph⁹ primo libro antiq̄tatū q̄ fruct⁹ illi⁹ arboris hēbat ꝓtutē acceleradi ⁊ acuendi viſum rōis: ꝛz b̄ ē falſum: qz ad b̄ nō ſe ex

tendit virtus

ni ⁊ mali dictū qz aīa que debet in deū extendi: ſi deo deſerto ad ſe cōuerſa fuerit: ⁊ potētia ſua ſine deo frui voluerit: pena ſequēte experiendo diſcit: quid ſit inter bonū q̄ deſuit: ⁊ malum quo cecidit: ⁊ hoc erit ei guſtaſſe de ligno ſcie boni ⁊ mali. a Et fluuius egrediebaf. Beda. Ad irrigandū paradiſum ligna. ſ. pulchra ⁊ fructuoſa: que oēm illā regionē decorabāt: ſic nilus plana egypti irrigat. Voluit enī deus in noſtro orbe haberi ſilitudinē celeſtis patrie: ad quā poſſidendam creati ſumus: vt ad redeundū vicino nos moneret exēplo. Coſtat aūt fluminū que de paradiſo exire ferunt: in nr̄a terra notos eē fontes. Phiſon enī q̄ ⁊ Hāges: in locis Caucaſi mōtis. Beon q̄ et Nilus: ñ. pcul ab athlāte: q̄ ē fons aphrice ad occidentez. Tigris ⁊ Euphrates ex armenia. Ferunt hiſtorici tigrin ⁊ euphraten ⁊ nilū pleriſq; locis terre abſumi: ⁊ paulopoſt emergētia ſolitū agere curſū. Aug⁹. Alia trāſlatio. Fons exit de eden q̄ irrigat paradiſuz ꝛc. Nec flumīa gētib⁹ per q̄s fluūt notiſſima ſunt: duob⁹ vetuſtas mutauit noīa. Beon eī Nilus nūc vocaſ: Phiſon Hanges. Tigris ⁊ Euphrates antiq̄ noīa ſuauerit. Bedem⁹ hec p̄z⁹ ad ſram accipe: nec figuratā tm̄ locutiōem putare: ſz ⁊ res eſſe ⁊ aliq̄d ſignificare. Sz alioꝝ fontes noti dicunt: alioꝝ oīno ignoti: ideo non videnf ad ſram ex vno fonte diuidi: qz ⁊ loc⁹ ille paradiſi remot⁹ eſt a cognitiōe hoīm: q̄ in quattuor ptes aq̄rū diuidunf. Sz flumīa q̄z fontes noti eſſe dicunf: ſub terras eunt: ⁊ poſt lōgos tract⁹ erūpunt: vbi tanq̄ ſuis fontib⁹ nota eſſe pbibenf: ſic ſepe faciunt flumīa. Exibat q̄ fluui⁹ de eden id eſt de loco deliciaꝝ: ⁊ irrigabat paradiſum: ligna. ſ. pulchra ⁊ fructuoſa. Myſtice. Fluui⁹ de paradiſo egrediēs: affluētia ē eterne iocūditat⁹. de qua dicit: Torrēte voluptat⁹ tue. p. ꝛc. Quattuor flumīa q̄ttuor p̄ncipales ꝛtutes. Phiſon: qui mutatio oris interpraf: ē prudētia: q̄ ad capacitatē auditoꝝ mutat ꝛbaꝝ ſua. Aſi: Oñib⁹ oīa factus ſum. hic circuit terrā: q̄ hz optimū auꝛ. i. viuēdi diſciplinā a terrenis ſordib⁹ decoctā: que nitefcit in aurū optimū: nec falſitate vincif: ſic carbūculus: nocte nō obſcuraf. Habet quoq; ſpēm vite eterne: q̄ viroꝝ p̄ſij ſignificaf: ꝓpter viroꝝ rem q̄ nō arefcit. Beon interpraf hiat⁹ terre: q̄ ſignificat tēperantiā: que illicit⁹ mozib⁹ reſiſtit. q̄ ethiopiā circuit: qz terros mozes ⁊ incētiua libidinis abſoꝛbēdo cōſumit. Tigriſ a nimia velocitate fortitudinē ſignificat: q̄ vadit contra aſſyrios: qz impiā aduerſus eos q̄ ꝓſilijs prudētie reſiſtūt exercet actiones. Aſſyrij enī ſepe ꝓ adūſarijs ponunf: qz iſra celitas ſepe expugnauerūt. Euphrates frugifer interpraf: nec cōtra q̄s vadat dicit qz iuſtitia ad oēs aīe ptes ptinet: qz et ordo et eḡtas aīe eſt qua ſibi copulanf prudētia: tpantia: fortitudo. Juſtū ē enī vt prudēs ſit aīa: veritatē cōtemplādo: tēperans: ꝙcupiſcētiā refrenādo: fortis: adūſa tolerādo. Hzeg⁹. Moraliter. Quattuor fluminib⁹ de paradiſo egredientib⁹ terra irrigaf: ſolidū rōnis nr̄e edificiū prudētia: tpātia: fortitudo: iuſtitia ptinet: qz his q̄ttuor ꝛtutib⁹: tota boni opis ſtructura ꝟſurgit. Quattuor fluūa paradiſū irrigāt: qz dū his q̄ttuor ꝛtutib⁹ cor ifūdit: ab oñi deſideriorū carnaliū eſtu tēperaf. b Euilath. Regio indie q̄ poſt diluniū poſſeſſa eſt ab euila filio iectan filij heber patriarche hebreoꝝ. Euilath. Interpraf parturiens: qz aliqs loquēs veritatē magf parturit q̄s pariat. Plinius. Dicit regiōis indie p̄ ceteris ventis aureis abūdare. c Bdelliū. Scōm Plinū arbor: eſt aromatica magnitudine oleagina cuius lachryma lucida: guſtu amara: boni odoris: ſz odoratior infuſiōe vini. d Onyr. Eſt lapis p̄ciosus ſic dictus: qz p̄mi rtum hz candoꝛe ad humani ſilitudinem vnguis: qz vnguis grece d̄ onyx. Antiqua trāſlatio hz carbūculū: ⁊ p̄ſiū. carbūculus ē ignei coloris: ⁊ d̄ illuſtrare tenebras noctis. Oraſius eſt viridis. Aſi grece a poro: qđ p̄ſon dicit: nomen accepit. e Tulit q̄ d. d. ꝛc. Aug⁹. Dominē in paradiſo poſitū iam dixit. Nūc recapitulat ad qđ poſit⁹ eſt: vt operaret ꝛc. Mō

eſt enī

eſt enī credibile q̄ de⁹ eſi aīe peccatū ad laborē damnauerit: ſed videmus q̄ſdā ex voluptate agricolare: que tūc amplioz erat: cū nihil aduerſi accidebat ꝺ celo vel de terra. Vederat aūt homini facultatē operandi ꝗtum volēdi ſatis eſſet: nō ꝗtū indigētia cogeret. Hemina eſt enī ꝓuidētie operatio. Naturalis ⁊ voluntaria. Naturalis: p̄ occultā dei adminiſtratiōem. Voluntaria: p̄ angeloꝝ vel hoīm opationem. Secūm primā arbuſta ⁊ aīalia bñt cōcipi ⁊ naſci: celeſtia ⁊ terrena ordinari. Secūm illā fiūt que interiori ⁊ naturali mōn gerunt. Secūm alteraz bñt homīes docere: dicere: agricolare: et hmōi. In hūano quoq; corpe natura ſua opatio agit: ſm quā ⁊ hūanū corpus naturaliter fit creſcit ſenefcit. Per voluntariā vo curaf. Anima quoq; naturaliter viuit: ſentit. Voluntarie diſcit: ꝟſentit. De⁹ aūt oēs creaturas bonas creat: oēs volūtareſ iuſtas ordinat. Credibile ē q̄ hoīez in paradiſo poſitū: vt operaref nō laborioſe: ſed deliciоſe: ⁊ mentē paudētis magna ⁊ vtilia cōmonerēt. Et cuſtodiret b̄ eſt foueret: vt q̄ faceret ſi ſra p agriculturā: cuſtodiret in ſe p diſciplinaz: vt ſicut ager obtēperaret colēti: ita ipi deo p̄ cipiēti: vt ſcz ſumpto p̄cepto obediēt⁹ fructū: nō ſpinas inobediētie redderet. Sz qz b̄ noluit: ſimilē ſibi agrū damnat⁹ accepit: qui. ſ. ſpinas ⁊ tribulos reddidit. Vel cuſtodiret paradiſuz: ne cōmitteret vñ expelli deberet. Aſi accepit ꝓceptū: q̄ cuſtodit. q̄ ſeruato nō pderet. Rem enī ſuā non cuſtodiſſe dicit: qui ſic agit vt pdat: ⁊ ſi alijs ſit ſalua. Sz p̄cipue dicēduz ē: vt ipm hoīem operaref deus ⁊ cuſtodiret: operatur hō terrā: nō vt faciat eam eſſe terrā: ſed cultā ⁊ fructuoſaz: ⁊ deus homīnē quē creauit vt eſſet hō operatur vt iuſtus ſit: ſi ab illo ꝑ ſuperbiā nō diſceſſerit. Jmtriū ei ſuperbie hoīs ē apoſtatare a deo. Hzeg⁹. In moza. li. xviij. Tulit q̄ d. d. h. et p. c. i. p. ꝛc.

Mystice

Ps. 35

1. Cor. 9. d

Moralit

Penſandum

† 15. di. c. canones. Et cōſe. dis. 4. c. ecclia paradiſo.

† Eccli. 24. c

L

† 40. di. c. illud.

Penſandū.ſt qz bona ꝓdeſſe nequeūt:niſi mala nō cauenꝫ q̄ ſurrepūt.perit enī oīe qđ agīt:niſi ſollicite ī humilitate cuſtodiaꝫ. Ān vt opareꝫ ꝛc. Opaꝫ enī:qui agit bonū qđ ꝓcipitur:ſz qđ opaꝫ nō cuſtodit:cū ꝑ ſurrepit qđ ꝓhibeꝫ. Unde oportet ſemp bona agere:ꝛ nos ab ipſis bonis opib̄ cauteꝫ ī cogitatiōe cuſtodire: ne ſi mentē eleuent:bona nō ſint:que nō auctori mi/litāt:ſz elatiōi. De libris quoq; nō canonicis:ſed ad edificatiōez editis teſtimoniū ꝓferim⁹. Eleaçar in ꝑlio ebdātū feriēs ſtrauit:ſub ipo xo occubuit. Sūt enī qui vicia ſupant:ſz ſub ipſis ſuꝑbiendo ſuccūbunt. Die. Et ſuꝑſit dñs deus b.et.p.ꝛc. Ꝑro voluptate in hebreo habetur eden. Ipſi ℊ lxx. nunc eden interꝑtati ſunt voluptatē. Symmachus xo q̄ paradiſū florentē añ trāſtulerat:hic amenitatē vt delitias poſuit. a Et poſuit eū. ꝛc. Iſid. Myſtice. Ex eo qđ additū eſt:ꝛ cuſtodiret:innuit q̄lis opatio eēt: qz in tranquillitate beate vite vbi moꝛs nō eſt:omīs opatio ē cuſtodire qđ tenes. Datū ē ꝓceptū vt de omni ligno paradiſi ſumeret ſz nō de ligno ſcientie boni ꝛ mali:id eſt:nō ſic eo fruere tur:vt integritatē nature ſue vſurpādo vetitū violaret. b Ꝓcepitq; ei ꝛc. Aug⁹. A ligno ꝓhibit ē:quod malū nō erat:vt ipa ꝓcepti ꝓſeruatio bonū illi eſſet:tranſgreſſio malū:nec melius cēſideraꝫ:q̄tū malū ſit inobedientia:cū ī reus fact⁹ ſit bō qz ꝓhibitus rem tetigit:quā ſi nō ꝓhibitus tetigiſſet:nō peccaſſet. Si enī venenoſam herbā ꝓhibit⁹ tetigeris: pena ſequit⁹. ꝛ ſi nemo ꝓhibuiſſet: ſimilit ſequereꝫ. Si xo ꝓhibet res tangī:que nō tangēti:ſz ꝓhibēti obeſt:ſicut aliena pecunia. Ideo ꝓhibitio ē peccatī:qz ꝓhibenti eſt damnoſum. Sz cū tangit:qđ nec tāgenti obeſt ſi nō ꝓhibetur:nec cuilibet ſi tangat:quare ꝓhibeꝫ:niſi vt ꝑ ſe bonum obedictie:ꝛ malū inobedictie moſtreꝫ. A peccāte aūt tm̄ appetitū eſt:nō eſſe ſub dñatiōe dei:qñ admiſſuz ē a q̄ debebat ſola iuſſio dñantis deboꝛari:vt dei volūtas humane ꝓpone reꝫ:dñs iubet:qđ iubet ſeruus faciat. Magna eſt vtilitas homini q̄ deo ſeruit:q̄ iubendo vtile facit. Hrandi ruine ptz volūtas ꝓpria:ſi dei volūtati ſe extollēdo ꝓponat:hoc exꝑtus hō:didicit qđ ſit inter bonū obediētie:ꝛ malū ſobedientie. Aug⁹. Querit ſi viro ſoli:vel etiā femine ꝓcepit hoc: Scriptū eſt:Ꝓcecepit dñs Ade dicēs:Nō ꝺ: ꝓcepit eis. Et ſubditur:Ex oīi ligno paradiſi comede:nō comedite:de ligno aūt ſcie bo.ꝛ ma.ne comedas:ñ dixit ne comedat⁹. Poſtea pl'aliq̄ alloq̄t⁹:Jn q̄cūq; die.c.ex eo.m.m. forte qz factū⁹ erat mulierē:ſic ꝓcepit. vt ꝑ vir̄ ad mulierē pueīret. Ān apoſtolus:Si qđ dicere voluerit:domi viros ſuos interrogēt.

c Ꝓcecepitq; ei dicēs. Ex oīi ꝛc. Si querit quō iſta locut⁹ ſit:nō ꝑꝑe a nobis pōt cōꝓzebēdi. Certū ē enī aut ꝑ ſuā ſubſtātiā loq̄:aut ꝑ creaturā ſbditā ſibi. Sz ꝑ ſuā ſubſtātiā ñ loquīt niſi ad creādas oēs creaturas:ꝛ ad ſpūales illuminandas:cū iā pñt capere locutiōem q̄ ē ī xbo dei. Dis aūt q̄ capere nō pñt:ꝑ creaturā loquit⁹:aut ꝑ ſpūalē ſic ī extaſi:vel ī ſomnis:ſilitudīe corꝑaliū rez:aut etiā ꝑ corꝑalē:dū ſenſib⁹ corꝑoris apparet aliq̄ ſpē vel inſonāte voce. Si ℊ Adā poterat capere locutiōez dei:quā ꝑ ſubſtātiā ſuā ꝓbet angelis: mentē ei⁹ ad hoꝛā mouit miro mō ꝛ ineffabili. Si āt adhuc neceſſaria erat ſanctionis creature auctoritas:q̄ coḡſceret iuſſionē dei:ſic nobis ꝓꝑbe ꝛ angeli. Locut⁹ eſt ei dc⁹ ꝑ aliquā creaturā vocib⁹ q̄s itelligeret. Poſtea xo audierūt vocē dei in paradiſo deambulātis:nō ꝑ ipam ſubſtātiā:ſz ꝑ ſubditaz ſibi creaturā. Aug⁹. Querit quō loq̄ potuerūt:vel loquētē intelligere:q̄ nō didicerāt inꝛ loquētes creſcēdo:vel magiſterio? Sz eos dc⁹ tales fecerat:q̄ poſſent loqui:ꝛ diſcere ab aliis. Aug⁹. De chriſto ꝺ:Ꝓzinſq̄ ſciat puer bonū aut malū. ꝓtemnet malitiā:vt eligat bonū:quō qđ nescit: an cōtemnit:aut eligit? hec duo aliter ſciunt ꝑ ꝓdētiā boni:aliter ꝑ experiētiā mali:ꝑ ꝓdētiā boni malū ſcit ꝛ nō ſentit. tenet enī bonū ne ſentiaꝫ malū. Per experientiā mali ſcit bonū: qđ enī amiſerit:ſentit:cui amiſſo bono male fuerit. Puer ℊ añq̄ ſciret ꝑ experientiaz bonū q̄ careret:aut malū: qđ bono ℊ amiſſo ſentiret:contempſit malū:vt diligeret bonū. i. nolnit a mittere qđ habebat:ne ſentiret amittēdo:qđ amittere nō debebat. d De ligno a.ſ.b.et m.ꝛ. Aug⁹. Lignū ex eo qđ ſecutū ē nomē accepit. Malū enī niſi exꝑimēto nō ſentirem⁹? qz nulluz eſſet niſi feciſſemus:quia malū natura nō eſt:ſz amiſſio boni vocata eſt. Si aūt obedientes eſſent nec cōtra ꝓceptū peccaſſent:li/gnuz tū ſcie boni ꝛ mali diceret:qz ꝺ accideret:ſi vſurpareꝫ. Sed inquiūt: quō itelligeret hō lignuz eē ſcie boni ꝛ mali:q̄ vſū mali neſciebat oīno? Sz ex ꝺtrarijs ꝺtraria noſcunt:vt ex plenitudīe:inanitas:et auditū ex ſilētio iudicamus:ſic ex vita que inerat:poſſuit cognoſci ꝓuatio vite:q̄ moꝛs mō vocaꝫ. Ultra aūt dulc⁹ erat:quā amittere deuitabāt:nec peccatū ꝓſuadere tur niſi q̄ ex illo nō eēnt moꝛituri pius dicere⁹.i.qđ amabāt nō amiſſuri. d Jn q̄cūq; enī d.ꝛc. Hō ait ſi comederis mortalis eris:ꝺ moꝛte moꝛieꝛ. Moꝛtu⁹ ē enī hō ī aīa:cū peccauit:qz receſſit ab illo de⁹:q̄ ē vita aīe:quam ſecuta ē moꝛs corꝑis:diſcedēte ab illo aīa qne ē vita corꝑis:q̄ Ade eueīt: cū ꝓſentē vitā finiuit. Ꝓōt ita intelligi:q̄ qñ peccauerunt:ſtati moꝛte illa puniti ſūt:de q̄ ꝺ: Jnfelix ego hō:q̄s me liberabit de corꝑe moꝛt⁹ huius? ꝛ alibi:Corꝑ moꝛtuū ē ꝓꝑ peccatū: ſi ait moꝛtale:ſz moꝛtuū. q̄uis moꝛtale: qz moꝛituꝝ. nō credēdū ē añ pctm ita fuiſſe illa corꝑa:ſz lz aīalia nōdū ſpiritualia:nō tñ moꝛtua:q̄. ſ. neceſſe eſſet moꝛi. quod in die preuaricationis factū eſt. e Moꝛte moꝛieris. Duplex moꝛs ſignificatur. Anime:deo diſcedente:qui eſt ei⁹ vita. Uel corꝑis quā in fine vite accepit. Sz ſtati neceſſitatē moꝛiēdi icurrit.

a go dñs de⁹ hoiem:et poſuit eum
a ℊ vt ex omnib⁹ gentibus eccleſiam implerer. ℊ homo ex voluꝑtate paradiſum:vel deus hoiez faciendo iuſtum.

in paradiſo voluptat⁹ ût opareꝫ
b ℊ homo paradiſuz ne amitteret:vnde ℭuos deſtiti mihi cuſtodiui.

b ꝛ cuſtodiret illum: Ꝓzecepitq; ei
c d ℊ .i.omni virtute ad beate viuendum vtere.

dicens: Ex omni ligno paradiſi
a ℊ quaſi medietatez q̄ deo ſubes:ꝛ creature ꝓzeo.ne corrūpas. b ℊ ꝓꝓiu arbitriū qđ in medio poſitū eſt ad cognoſcēdū bonū ꝛ malū: de q̄ qui relicta dei gratia guſtauerit moꝛte moꝛiet⁹ priuatus vita beata.

comede tꝺ ligno aūt ſciēntię bo
e f ni et mali ne comedas. Jn quo
f ℊ Symmach⁹ melꝰ moꝛtalis eris. ℊ pnuaꝛ⁹ de

cunq; enim die comederis ex eo
g b ꝺ ata vita. ℊ Aug⁹. forte temporalibus vocibus vel ratio ipſa memorata eſt:que in verbo dei ꝓpiciꝑaliter erat.

moꝛte moꝛieris. Dixit quoq; do/
g b ꝺ minus deus: Non eſt bonuz eſſe

Mystice ℣ 11.q.3.c. ad meſa. ℣ Jrē illud. et.c.qđ ℊ.

1. Da.6.c

1. Co.14. ℊ

ℊ dū adiutoriū ꝓꝑ filios creādos. ſic adiutoriū ſemini terra
g.1.c ē vt virgultū ex vtroq; naſcaꝫ. Ān creſcite ꝛ multiplicamini ꝛ r.t.ꝛc. Hec rō ꝺiuctionis nec poſt pctm penāq; defecit. Jn quā terra hominib⁹ plena eſt. Emiſſi quidē de paradiſo ꝺuenerūt ꝛ genuerūt. Sz potuerūt ī paradiſo eis eſſe nuptie honorabiles ꝛ thoꝛus ītaculatus ſine ardoꝛe libidinis:ſine laboꝛe pariēdi: nō vt moꝛiētib⁹ patrib⁹ ſucederēt fi/lij:ſz in aliq̄ forme ſtatu manētibus:ꝛ de ligno vite vigoꝛē ſumentib⁹:ꝛ filij ad cundē ꝓducerenꝫ ſtatū:donec impleto numero ſine moꝛte aīalia corꝑa in aliā qualitatē tranſirēt:ī qua oīno regenti ſpiritui deſeruirēt:ꝛ ſolo ſpū viuificāte:ſine corꝑoꝛis alimētis viꝛerent. Cur ℊ nō coierāt ī paradiſo? q: muliere creata:moꝛ trāſgreſſio facta eſt:ꝛ eiecti ſunt de paradiſo. Ꝛuz enim fuerit inter eos factos ꝛ natum cain: ſcriptura nō exꝑimit. Uel quia dc⁹ nōdū iuſſerat vt coirēt:ꝛ poterat diuina exꝑectari auctoritas:vbi ꝓcipiſcētia nō angebat. Dc⁹ aūt nō iuſſerat:q: caſū coꝛ ꝑſciebat. vñ ℊ humanum moꝛtale ꝓpagandū erat. Si aūt parētes filijs cedere oꝑtebat: vt ꝑ ſucceſſiones cert⁹ numeꝛ exꝑleret:ꝑtuerūt genitis filijs ꝑfectaꝫ humani officij iuſticia:ad melioꝛa tranſferri: nō ꝑ moꝛtē:ſz ꝑ aliquā mutationem. aut ꝑ illam ſummam:qua receptis coꝛꝑoꝛibus fierent ſancti:ſicut angeli in celis. aut ꝑ aliquā inferioꝛē:que haberent meliꝛez ſtatum ℊ habet hoc corꝑus. Uel que ꝓi⁹ facta ſūt viri ex limo terre:mulieris ex viri carne. Nō enī putādū eſt Heliā eſſe ſicut ſancti erūt accepta retributiōe. Uel ſicut homines qui adhuc viuūt. Si quis aūt putat:q⁹ Helias ꝑ meri nō poſſit:ſi vꝺoꝛē duxiſſet:ꝛ filios ꝓcreaſſet. Credīt enī nō habuiſſe:q: ſcriptura nō dixit. Ꝙuis ꝛ de celibatu nō dixerit aliq̄d. Enoch genitis filijs deo placens: nō moꝛtu⁹: ſz tranſlatus eſt. Similiter adam ꝛ eua transferri poſſent. Hā ſi enoch ꝛ helias in adam moꝛtui:ꝛ geſtātes in carne ꝓpagnem moꝛtis:vñ credunt ad hanc vitā vt moꝛiant reduci:nūc tamē in alia vita ſunt:vbi añ reſurrectionē carnis:añ ℊ coꝛp⁹ animale fiat ſpūale:nec moꝛbo:nec ſenectute deficiēt: ℭto magis ꝓmis hominib⁹ ꝺareꝫ:ſi nō peccaſſent:vt ī meliozem ſtatū filijs genitis cederēt. vñ finito ſeculo cū omni poſteritate in angelicā formā:nō ꝑ moꝛtē ſed ꝑ dei virtutē mutarenꝫ: facta eſt ergo mulier generandi cauſa:que nō ē ſubtrahenda. Apud deū enī excellit virginitas:qz cū ad implēdū numeꝛ ſanctoꝝ largiſſima ſuppetat copia: libido ſibi nō vēdicat:qđ iam ſuſcipiēde ꝓlis neceſſitudo nō poſtulat. Jnfirmitas quoq; ꝓona in ruinā turpitudinis:excipiſ honeſtate nuptiali:ꝛ qđ ſanis eſt officiū:egrotis eſt remediū. Jncōtinētia quidē malū eſt:ſz nō iō cōnubiū nō bonū:q̄ incōtinētes copulanꝫ:nec ꝓpter illud malū culpabile eſt bonū: ſed ꝓpter ꝺ bonū veniale illud malū. Bonū enī nuptiaꝝ nō pōt eſſe peccatū:hoc eſt fides:proles:ſacramētū. Fides:ne ꝓpter vinculū ꝓiugale cū altero vel altera coeaꝫ. Proles: vt amanter ſuſcipiaꝫ nutriaꝫ:religioſe educeꝫ. Sacramētū: vt cōiugiū nō ſeꝑeꝫ:ꝛ dimiſſus vel dimiſſa nec cauſa ꝓlis alteri cōiungaꝫ. Hec eſt regula nuptiaꝝ:qua nature fecūditas decoraꝫ:incōtinētie prauitas regiꝫ. Aug⁹. Qui ſentiunt ad gignēdos filios ī paradiſo miſceri nō licere fortę putāt oīne ꝓnubiū peccatū eē. qđ q̄ nō faciūt:ſz fecūditatē carnis ꝓpter ſucceſſionē moꝛtalitatis diuinit⁹ data ſentiūt:ꝓuidemos hoiez cōcubere potuiſſe nō ꝓſentiūt niſi poſt peccatuz. Sz ſi recte ꝑñt queri ſucceſſoꝛes moꝛituris:rectius querunt ſocij vicinis. Jlli aūt aīales quidē:ſed nō moꝛituri:niſi peccaſſent:acceꝑturi angelicā formā:celeſtēq; q̄litatē vbi peccare nō ꝓt:moꝛ mēbris coꝛ egritudo letal⁹ ꝓcepta ē:ꝛ ſi enī nōdū ſpūale:ſz aīale coꝛp⁹ erat:nōdū hui⁹ moꝛt⁹ erat. ℭ q̄ ꝛ cū q̄ nati ſim⁹. Cur ℊ ñ credam⁹ illoſ añ pctm genitalib⁹ mēbris ad ꝓcreationez imperare potuiſſe ſic ceteris:que in q̄libet opa aīa ſine moleſtia vlla ꝛ puriꝛu voluꝑtat⁹ habet? Cur etiam incredibile videaꝫ deū fecīſſe talia coꝛꝑa:vt ſi nō peccaſſent illis mēbris ſicut pedib⁹ imperaꝛēt:nec cum aꝛdoꝛe ſeminaꝛēt: vel cū doloꝛe pareꝛent? Sz poſt peccatū motū legis illi⁹ que repugnat legi mētis:meruerūt:quā nuptie oꝛdināt: cō/

a ℊ quia ī homīe ſuſcepto eccleſia copulata ē deo ℊ feminā ad ꝓcreandos filios.

hominē ſolū:faciāmus ei adiuto
a b c riū ſimile ſui. Formatis igit⁹ dñs
b deus de humo cūctis animātib⁹
c terꝛe et vniuerſis volatilib⁹ celi:
c Aug⁹. nutꝛ'quo conſtituit: vel ꝑ angelos:vt ſic itelligerent dominum ſuum.

a adduxit ea ad adam vt videret
d quid vocaret ea: Oīe enī quod
e vocauit adā animę viuentī ipm
a ℊ Hebꝛea lingua que ſola fuit ante confuſionem turris.

b eſt nomē eī⁹: Appellauitq; adaz
nominibus ſuis cūcta animātia
ꝛ vniuerſa volatilia celi: ꝛ omēs
c beſtias terꝛe. Adę vero nō iūeni
f tinētia ꝓhibet vt ſicut de peccato factū ē ſuppliciū: ſic de ſupplicio fiat meritū. Factā ℊ viro feminā ex viro:ī eo ſexu:in ea forma:ꝛ ea diſtinctiōe mēbroꝝ q̄ femie note ſunt:que ꝑeꝛit Cain ꝛ Abel: qui dubitat cogit oīa mutare q̄ credim⁹. Quid aūt inſti⁹ hac pena q̄ vt nō ad omnē nutū ſeruiat coꝛp⁹ quaſi famulus aīe:ſic dño noluit ipa ſeruire? Siue vtrūq; ex parentib⁹ fiat coꝛpus ex coꝛpe:aīa ex aīa: ſiue alio mō fiat anima. a Adduxit ea ꝛc. Non ſic venatoꝛes vel aucupes:nec inſſionis voꝛ de nube facta eſt: quā rōnales aīe ītelligere ſolēt. Ibāc enī naturaliter nō intelligūt beſtie vel aues: ſz p miniſteria angeloꝝ qui capiūt in verbo ei⁹:qđ qñ fieri debeat. Omīs enī aīa etiam irrōnalis mouet inſſis. Sz rōnalis volūtat⁹ arbitrio conſentit: vel nō. Irrōnalis q̄ ꝺ nō ſz ꝑ ſuo genere inſſu tacta ꝓpellitur. Cū āt inſſa ꝑ āgelos miniſtranꝫ:ꝑcēſſ inſſio dei nō ſolū ad hoīes pecudes: aues: ſed etiā ad piſces. ſic ad cetū qui glutiuit Jonā:nec ſolū ad iſta maioza:ſz etiaz ad vermiculū. De piſcib⁹ nō ꝺ:q̄ eis adam impoſuit noīa:ſed credibile eſt paulatim cognit⁹ ꝑ diuerſitate genti/um impoſita eſt. Notandū aūt q̄ nō dixit. Format⁹ volatilibus de aquis ſed de terra:ſm vniuſalē appellatiōez terre:q̄ ꝺ: De⁹ q̄ fec̄ celū ꝛ terrā ꝛc. ſm quā:q̄cunq; ſiue de arida ſiue de aquis creata ſunt:de terra eſſe creata intelligunt. d Die. Uident ꝓmā linguā humano generi fuiſſe bebreā:qz noīa que vſq; ad diuiſionē linguaꝝ in Heꝛ. legim⁹ cōſtat eſſe illi⁹. b Appellauitq; ꝛc. Aug⁹. Mystice. Significās gētes que ſalue fierēt in eccliā ꝑ chriſtū: nomen chriſti acceꝑturas qđ ꝓi⁹ nō habebant vñ: Vocabo ſeruos meos noīe alio. d Ade xo nō inue. ꝛc. Aug⁹. Uidēdū eſt quō facta ſit mulier formatio:q̄ myſtice ꝺ edificatio. Angeli nullā ꝑt creare naturā ꝑ nec formare coſtā in mulierez: nec carnis ſupplemētū in loco coſte nō q̄ nihil agāt vt aliq̄d creēt:ſed nō iō creatoꝛes:ſic nec a gricole ſegetū aut arboꝝ. Solus enī dc⁹. i. trinitas eſt creatoꝛ. Facta ē ℊ femina a deo: etiā ſi coſta miniſtrata ſit p angelos:ſic vir fact⁹ ex femina nullo ꝓbuit:cū ſemen abrae diſpoſitū eſt p angelos ī manu mediatoꝛis. Sz querit an rō quā ꝓmis opib⁹ dc⁹ ꝓcreauit id haberet: vt ſcīm ipaz ex viri latere feminā fieri neceſſe eſſet: an ꝺ nñ vt fieri poſſet. Ut aūt ita fieri neceſſe eſſet:nō ibi iā cōditū ſed in deo abſcōditū erat:oīs nature iuſtiſſimus curſus ꝺ

Mystice

Exo.65.e

ℊ dū adiu de loco ī q̄ formauit eū ex̄ paradiſū:vt ꝓdictū ē. Et dicūt alīq̄ q̄ format⁹ fuit in agro damaſceno. a Et poſuit eū ꝛc. tanq̄ ī in loco ꝓuenīēti ſtatui innocētie. b Ut opareꝫ ꝛc. Hoc ꝺpliciter exponit. Uno mō vt opari ꝛ cuſtodire referaꝫ ad deū actiue vt ſit ſenſus: Deus poſuit hominez in paradiſo vt operareꝫ ipſum hominem beneficijs ſue gratie ipſum ꝓficiendo: et cuſtodiret illū in paradiſo terreſtri ad tempus donec eſſet ad celeſtē gloriā trāſſerēdus. Alio mō exponit vt referaꝫ ad hoīez:ſic itelligēdo:q̄ de⁹ poſuit hoīez ī paradiſo vt hō opareꝫ ibi:nō ope laborioſo ſz magis delectabili ad exꝑientiā ꝛ exercitiū ſue virtut⁹. c Et cuſtodiret illū. nō ab iuaſozib⁹ ſz ſeruādo iuſticiā originalē:ne ꝑꝑ peccatū ſuū inde abiceꝛeꝫ. d Ꝓzecepitq; ei dicēs. de oīi ligno ꝛc. tenebaꝫ enī ad ꝓfuctionē ſui comedere ꝺ aliꝭ lignis ꝛ de ligno vite. vt ꝓdictū ē: ſz q: lignū ſcie boni ꝛ mali excipiebaꝫ. iō ſbdit: e De ligno aūt ꝛc. Et iſtud ꝓceptū fuit negatiuū:ꝛ q̄tū ē ex ſe valebat ad exercitiū ℏut⁹ obediētie:ꝛ q: iobediētia mereꝫ penā. iō ſeq̄tur: f Jn q̄cūq; enī die ꝛc. i. neceſſitatē moꝛtis incurres:ꝛ iō ī hebꝛeo habet moꝛiēs moꝛieris:q: guſtato ligno nō ſtatim moꝛtu⁹ ē:ſed cepit ad moꝛtē tendere. g Dixit quoq; de⁹:nō eſt bonū. Hic ꝓſequēter deſcribit hūane nature mūltiplicatio. ꝛ q: iſta mūltiplicatio fit ꝑ generatiōez ad quā req̄rit ꝓiunctio maris ꝛ femine:iō ꝓmo explicat mulier⁹ formationē. ſcōo ei⁹ ꝓiunctionē matrimonialē. ibi: Dixitq; adā:Hoc nūc os. Ad/huc ꝓmo ponit formatiōis rō. ſcōo ſubtūgit ipa formatio. ibi: Miſit ℊ dñs de⁹ ſopoꝛē. Rō āt formatiōis mulier⁹ fuit mūltiplicatio gener⁹ hūani:q̄ ñ poterat eē ꝑ ſolū maſculū. ꝛ ꝺ ē qđ ꝺ:: b Nō ē bonū hoīez eē ſolū:q: tolleret mūltiplicatiōis bonū.

ℊ naturales a Faciam⁹ ei adiutoriū. qz ī generatiōe req̄rit appꝛopinātio actiui ad paſſiuū. virt⁹ aūt actiua generādi ꝓſiſtit ī mari: virtus aūt paſſiua ī femia. b Simile ſibi. i. eiuſdē ſpēi: lz alteri⁹ ſexus:ꝛ q: tale adiutoriū reſpectu hoīs nō ītelligebaꝫ ī animalib⁹ iā format⁹. iō ſequit: c Formatis igit⁹ ꝛc. Addurit ea ad adā. miniſterio angelico vel ſuo imperio. d Ut videret. diligēter ꝓſideraꝺo naturas coꝛ:q̄ ꝑm⁹ hō habuit ꝑfectā noticiā. Cui⁹ rō eſt:qz ꝑfectu naturalit ꝓcedit impfectū ſicut ꝓncipiū ei⁹:qz reducit ipm ad ꝑfectionē. Res aūt inſtituē de ſūt nō ſolū in ſeipſis ſz vt ꝓncipia ſequētiū. Hꝺ aūt nō ſolū eſt ꝓncipiū alioꝝ hoīm ꝑ generationē:ſz etiā q̄tuz ad inſtructionē:inq̄tū diſcipulus ad ꝑfectionē ſcientie deducit ꝑ doctorē:ꝛ ideo ſic ī prima ꝓductione rez de⁹ ꝓduxit alias ſpēs ꝑfectas:ſicut potentes ſimilia ꝓducere ex ſuis ſeminib⁹:vt. ſ. dictū eſt:ita formauit hominē ꝑfectū:nō ſolū q̄tū ad corpus vt potentē ſtatim generare:ſz etiā q̄tū ad aīaz in ſcia ad quā pōt naturalit attingere vt ſtatim poſſet docere. Illa aūt ad q̄rū cognitiōem pōt attingere virtute naturali ſunt omīa illa q̄ naturaliter ꝓtinenꝫ in ꝓmis ꝓncipijs ꝑ ſe notis:de quib⁹ pōt intellect⁹ poſſibilis in actū reduci virtute intellect⁹ agētis: et q: hō in ſtatu innocētie oꝛdinabaꝫ ad finē ſupnaturalez:ideo etiā tūc ꝺ ſupnaturalib⁹ cognitionē habuit q̄tū ꝓtinebat ad ſtatū illū. e Oīe enī qđ ꝛc. ſ. ſm ṽitatē. Ex q̄ ptz q⁹ habuit noticiā de ꝑꝑetatib⁹ naturalib⁹ viuctū:qz nota bñ impoſita ꝓꝑietatib⁹ rerum imponuntur. f Ade vero non inueniebatur ꝛc. Repetit hic cauſam formatiōis mulieris: de qua in ꝓncipio huius partis mentionē fecerat:ꝛ occaſione cui⁹ nominationem animantium interpoſuerat.

naturales leges: fm quas ⁊ spūs vite q̄ creat⁹ est: hz appetitus suos q̄dāmodo terminatos: quos etiā volūtas mala nō possit excedere: ⁊ elemēta mūdi corpori diffinitā vim ālitamq̄ suā: q̄d quoq̄ valeat: vel nō: q̄d de quo fieri: vel nō. Sup hūc naturalē cursum creator habet apud se posse ꝺ oībus facere aliud cū eo⁹ naturalis ratio habet: vt virga: scz arida repente floreat: fructū gignat. et in iuuentute sterilis femina in senectute pariat: vt asina loquat: ⁊ hmōi. dedit aūt natūris deus: vt etiā ex his hec fieri possent: nō vt in naturali motu haberēt. Habet aūt in se abscōditas quorūdā futuro⁹ vl factoꝝ causas: quas reb⁹ cōditis nō inseruit: easq̄ implet: non op⁹ ,puidētie quo nature subsistūt vt sint: sed quo illas administrat vt volut: quas vt voluit cōdidit. Omīa ḡ que ad gratiā significandā: nō naturali motu reruꝫ: sed mirabiliter facta sunt: eorum abscōdite cause in deo fuerūt. Quoꝝ vnū erat q̄ mulier facta est de latere viri dormientꝫ: que p ipm firma facta: q̄ ex esse eius. Ille ,pter ipam infrmus: q̄ nō costa: sed caro supplet⁹. Non habuit prima rerū conditio: quādo sexta die dictuꝫ est masculū ⁊ femina c.e. vt femina sic fieret: sed vt fieri posset: ne contra causas quas deus volūtarie instituit: mutabili voluntate aliquid faceret. Extasis ergo recte intelligit ad hoc ītissa: vt mens ade p tiecps angelice curie ⁊ intrās sanctuarium dei nouissima intelligeret. Unde euigilās ,ppheti⁹ spiritu eructauit: Hoc nunc os ex ossibus m. ⁊ ca. d. c.m. q̄ verba cum ade scriptura fuisse dicat christus in euāgelio deum dixisse declarat: vt intelligamus p illam extasim adā ꝺ diuinitus hec dixisse. Ade vero nō inue. a. Nullus fidelis iustus christo equari potest. Speciosus enī forma p. f. bo. Remo enī poterat genus humanū liberare: nisi ipse. Unde nemo inuentus est dignus aperire li. ⁊ sol. signa. e. ⁊c. Mystice. Ade vero nō inue. ⁊c. Facta ē mulier in adiutoriū viri: q̄ adhuc erat q̄ fieret: vt nō solū anima corpori dominaret: ſz etiam virilis ratio subiugaret sibi animalē partē suam: p q̄ adiutorium imperat corpori. Ad huius exemplū femina facta: quā ratio viro subiugauit: vt q̄ in duobus plant⁹ apparet. i. in masculo ⁊ femina: in vno consideret: vt appetitū anime per quē de membris corporeis operamur: mens subiugarū habeat. i. iuste regat adiutorē suum. Demonstrat etiam homini quāto melior sit peccoribus: que adducta nominatim distinguit: ⁊ iudicio rationis discernit. Sed hic intellectus facilis. Ille vero difficilior quo intelligit aliud esse rationale quod regit: aliud animale: quod regit. In quo datū est ei irrationales motus discernere: et dominio rationis cooperante gratia subingare. a Immisit ergo domin⁹ ⁊c. Mystice. Ihū. Mystice. Non possunt hec corporeis oculis videri. Sz quāto quis a visibilib⁹ ad secreta intelligentie quasi obdormiendo secesserit: melius ⁊ sincerius vider. Ipsa ergo cognitio qua cognoscit aliud esse rationē que imperet: aliud animalitatē qus obtemperet: quasi effectio mulieris est de costa viri ,pter coniunctionē significandaz. Ut bute pati quisq̄ dominet: ⁊ fiat quasi cōugalis in seipso: perfecta sapientia indiget: cuius ꝓtemplatio secreta est: ⁊ a sensu corporis remota: que per soporē intelligit. Tunc enim ordinatissime caput mulieris est vir: cuꝫ viri caput christus est. In loco coste carnem posuit: nō vt caro carnalē cōcupiscentiā significet: sed affectum dilectiōis: qua quisq̄ animā suā diligit: et nō ē dubius vt eaz contēnat: quod diligit quisq̄ cui p̄est. Vocauit ḡ adam vxorē suam: tanq̄ potior inferiorē. ⁊ dixit: hoc nūc os ex ossibus meis ⁊c. Os de ossib⁹: ,pter fortitudinem. ⁊ caro de carne: ,pter temperantiā. In de due virtutes ad inferiores animi partē pertinēt: quā ꝓudentia rationalis regit. Unde hec pars anime virago dicta: tanq̄ a viro deriuata. Quod aūt sequit: ,propter hoc relinquet hō patrē ⁊ matrē ⁊c. prophetia est: ad sacramentū christi ⁊ ecclesie referēda. Aug. Qui putāt animā ex anima: sicut carnē ex carne fieri: dicūt deum vnā fecisse animā sufflando in faciem viri: vt ex illa cetere crearent: quoniā ꝑmo adam formatus est: deinde eua. Et vnde corpus ⁊ animā ille habuit: dictū est: sed nō de illa q̄ flatu dei sit animata: tanq̄ de viro vtrūq̄ ductū sit: qui iā fuerat animat⁹. Sed ſi ,pter ea putāt animā mulieris ex anima viri: quia scriptū nō est: q̄ eam deus sufflando animauerit: cur ex viro animatā credūt: cum ⁊ hoc scriptuꝫ nō sit? Si vero deus oēs animas sicut primā fecit: ideo de alijs scriptura tacuit: q̄ qō in vna factū est: de ceteris intelligi posset. Nā si aliud fiebat in femīa q̄m in viro: vt ex carne animata anima ducerēt: nō sicut viri: aliūde corpus: aliūde anima. q̄ alīt fiebat: scriptura tacere nō debuit: ne ira factū putaremus: sicut iam dicieramus: q̄ ergo non dixit ex aīa viri factam aīam mulieris: innuit nihil aliud putandū q̄m de viro fuerat dictuꝫ.

Aug⁹. Si querat vñ accepit animā christus: malle audire meliores ⁊ doctiores. tū ,p meo captu liberī⁹ respōdeo nō ꝺ adā q̄m de adā. Si ꝙ nō fm animā: sed tm fm carnē dicimus ḷent fuisse i abzaā: ibi erat christus: q̄ fm carnē ex abzaā: ⁊ ipse q̄ decimat⁹ est. que est q̄ differentia facerdotij christi ad leuitici? Ad leui decimat⁹ ē a melchisedech? Nisi q̄ necesse est aliq̄ mō nō fuisse ibi christū. Nam fm carnem ibi fuit: fm animā nō fuit. Mō ē ergo aīa christi de traduce p̄uaricatiōis. Sz dicendū est: q̄m is nullius aīa sit in lumbis patris fm carnē: tū in lumbis abrae decimatū leui: christū nō decimatū: q̄ fm rationē seminalem ibi fuit leui: qua rōne p cōcubitū ventur⁹ erat in matrē: fm quaz nō erat ibi christi caro. Quis fm ipam fuerit marie caro. Leui enī de carne cōcupiscētia nascit. christus fm carnalē solā substantiam. In abzaam decimabat⁹ q̄ curabat: nō illud vñ curabat. Sed si dicit: sicut potuit esse fm carnem: ⁊ nō decimari ita fm animā. Respōdet. Si potuit de aīa fieri q̄ de carne di ita fm animā. Respōdeꝫ. Si potuit de aīa fieri q̄ de carne di ctū est: ita est de traduce aīa christi: vt labem p̄uaricatiōis nō cōtraxit. Si aūt sine reatu nō posset inde esse: nō inde est. Cetere aūt aīe vtꝝ ꝺ parētib⁹: an desup sint: vincāt q̄ potest: rego adhuc inē vtroſz moueoz aliq̄n sic: aliq̄n āt sic. At oīa paria vel pene paria ex vtroꝝ latere munimēta rationū ,pnunciarē nisi sententia eoꝝ qui animas ex patrib⁹ creari putant: de baptismo paruulorū ꝓpōderaret. ꝺ quib⁹ quid respōderi possit: nōdū mihi occurrit. Moraliter. Hecg⁹. in mora. lxxx. Im misit ꝺ. d. so. ⁊c. Culmē cōtēplatiōis nō attingim⁹: si nō ab exteriozis cure oppressione ceſſemus: nec nosipsos intuemur: vt sciam⁹ i nobis aliud esse rationale qd regit: aliud aīale q̄d regitur: nisi ad secretū silentij recurrētes: ab exteriozi pturbatione sopiamur. Ad hū adā ꝺ mīes figurauit: ꝺ cui⁹ mox latere mulier ,pcessit. Qui enī ad īteriora ītelligēda rapitur: a reb⁹ visibilib⁹ oculos claudit: ⁊ tūc ītelligit i seipo aliud esse q̄ regere debeat: tanq̄ vir. aliud q̄ regat: tanq̄ femina.

Moraliter

Et edificauit ⁊c. ,pt ꝺ relinq̄et ho. ⁊c. Ihū. Mystice. Ad

Mystice

Nicolaus de lyra.

Immisit ergo dñs de⁹ ⁊c. Hic ꝺscribit formatio mulier⁹ ꝺ latere hoīs dormientꝫ i figura q̄ ecclia erat formāda in futuro de latere christi dormictis i cruce. dic igit: Immisit ergo ⁊c. Er q̄ ꝑz q̄ iste sopor nō fuit naturalit causat⁹ ſz a deo īmissus: ne adaz videret a motionem coste sue. b Tulit vnā de costis. Hoc videt incōueniēs: q̄ illa costa aut erat ꝺ integritate ipius ade: aut supflua. Si ꝑmo mō: tunc remansit corpus ade diminutū et impfectū: q̄ nō decet ꝓditionē ꝑmi hoīs: qui erat simpliciter pfectus q̄tum ad aīam ⁊ corp⁹. Si ſecdo mō: tūc illa costa i adam fuit monstruosa sicut sextus digitus fuisset in manu: q̄ etiā ē incōueniēs i ꝑmo hoīe: vt ꝓdictū est. Dicendū ad hoc q̄ aliq̄d est supfluū in natura būana ratiōe indiuidui: q̄ tū est necessariū ratiōe speciei: Sicut supfluū alimēti ꝺ quo fit semē est supfluū in indiuiduo: quod alitur in q̄tū hmōi: est tamen necessariū in q̄tū est principiū ꝓducendi sibi simile: ad cōseruationē speciei: q̄ semen mediante quo fit generatio est de superfluo alimēti: vt habet. ij. de aīa. Et tale supfluū nō est mōstruosum: imo naturale ⁊ p se intētū: q̄ vt ibidē dicit: Natura est opus naturalissimū: ⁊ natura magis intendit ꝺseruationem speciei q̄m indiuidui. Eodē modo dicendū de ilia costa q̄ fuit supflua rōne indiuidui: ⁊ iō illa sublata remansit corpus ade integrū ⁊ pfectū. fuit tū necessaria in q̄tū mulier de ipsa erat formanda: vt sic adam esset ꝓncipiū totius humane speī: vt ꝓdictū est: ,pter q̄ nō fuit mōstruosa. Et edificauit. Formationē mulier⁹ exprimit p modū edificatiōis: vt dic Basa. et vez ē: eo q̄ sic edificiū lati⁹ ē ⁊ grossi⁹ inferi⁹: et magis subtile supi⁹: ita corpus mulieris grossius ē i ptib⁹ inferiozibus ꝺ corpore viri: ſz ꝺ est ,ppt ꝺ debilitatē ꝙ p histo

Wostall.

Mystice

ria christi dormientis in cruce. Unde Augus. Si quis dormientem christum scilicet. ꝺ causa mysterij non de

a ꝟ Apostolus: del auditores sumus: hi nō inue / niebant ante christi dormitionem.

a ꝟ pater. b ꝟ per mortem crucis.

c ꝟ christum scilicet.

ebāt adiutoꝝ sibi⁹ ei⁹. Immisit ḡ

dñs deus sopōrē i ādā. Lūcz ōb / rerra plasmat mulier sit vir. a ꝟ ecclesia i christo

dormisset: tulit vnā de costis ei⁹: est foris. a ꝟ quia christ⁹ ꝓ ecclia infirmus.

ꝟ Alij ꝓsuit carnem ꝓ ea. ꝟ. christus moriendo pio ecclesia. b ꝟ ecclesia templum dei est per sacramenta de eius latere exeuntia generata.

et rēpleuit carnem ꝓ ea. †Et ēdifi

aīa christi de traduce p̄uaricatiōis. Sz dicendū est: q̄m is nullius aīa sit in lumbis patris fm carnē: tū in lumbis abrae decimatū leui: christū nō decimatū: q̄ fm rationē seminalem ibi fuit leui: qua rōne p cōcubitū ventur⁹ erat in matrē: fm quaz nō erat ibi christi caro. Quis fm ipam fuerit marie caro. Leui enī de carne cōcupiscētia nascit. christus fm carnalē solā substantiam. In abzaam decimabat⁹ q̄ curabat: nō illud vñ curabat. Sed si dicit: sicut potuit esse fm carnem: ⁊ nō decimari ita fm animā. Respōdeꝫ. Si potuit de aīa fieri q̄ de carne dictū est: ita est de traduce aīa christi: vt labem p̄uaricatiōis nō cōtraxit. Si aūt sine reatu nō posset inde esse: nō inde est. Cetere aūt aīe vtꝝ ꝺ parētib⁹: an desup sint: vincāt q̄ potest: rego adhuc inē vtroſz moueoz aliq̄n sic: aliq̄n āt sic. At oīa paria vel pene paria ex vtroꝝ latere munimēta rationū ,pnunciarē nisi sententia eoꝝ qui animas ex patrib⁹ creari putant: de baptismo paruulorū ꝓpōderaret. ꝺ quib⁹ quid respōderi possit: nōdū mihi occurrit. Moraliter. Hecg⁹. in mora. lxxx. Im misit ꝺ. d. so. ⁊c. Culmē cōtēplatiōis nō attingim⁹: si nō ab exteriozis cure oppressione ceſſemus: nec nosipsos intuemur: vt sciam⁹ i nobis aliud esse rationale qd regit: aliud aīale q̄d regitur: nisi ad secretū silentij recurrētes: ab exteriozi pturbatione sopiamur. Ad hū adā ꝺ mīes figurauit: ꝺ cui⁹ mox latere mulier ,pcessit. Qui enī ad īteriora ītelligēda rapitur: a reb⁹ visibilib⁹ oculos claudit: ⁊ tūc ītelligit i seipo aliud esse q̄ regere debeat: tanq̄ vir. aliud q̄ regat: tanq̄ femina.

Et edificauit ⁊c. ,pt ꝺ relinq̄et ho. ⁊c. Ihū. Mystice. Ad

Mystice

Nicolaus de lyra.

ꝙ p histo

Immisit ergo dñs de⁹ ⁊c. Hic ꝺscribit formatio mulier⁹ ꝺ latere hoīs dormientꝫ i figura q̄ ecclia erat formāda in futuro de latere christi dormictis i cruce. dic igit: Immisit ergo ⁊c. Er q̄ ꝑz q̄ iste sopor nō fuit naturalit causat⁹ ſz a deo īmissus: ne adaz videret a motionem coste sue. b Tulit vnā de costis. Hoc videt incōueniēs: q̄ illa costa aut erat ꝺ integritate ipius ade: aut supflua. Si ꝑmo mō: tunc remansit corpus ade diminutū et impfectū: q̄ nō decet ꝓditionē ꝑmi hoīs: qui erat simpliciter pfectus q̄tum ad aīam ⁊ corp⁹. Si ſecdo mō: tūc illa costa i adam fuit monstruosa sicut sextus digitus fuisset in manu: q̄ etiā ē incōueniēs i ꝑmo hoīe: vt ꝓdictū est. Dicendū ad hoc q̄ aliq̄d est supfluū in natura būana ratiōe indiuidui: q̄ tū est necessariū ratiōe speciei: Sicut supfluū alimēti ꝺ quo fit semē est supfluū in indiuiduo: quod alitur in q̄tū hmōi: est tamen necessariū in q̄tū est principiū ꝓducendi sibi simile: ad cōseruationē speciei: q̄ semen mediante quo fit generatio est de superfluo alimēti: vt habet. ij. de aīa. Et tale supfluū nō est mōstruosum: imo naturale ⁊ p se intētū: q̄ vt ibidē dicit: Natura est opus naturalissimū: ⁊ natura magis intendit ꝺseruationem speciei q̄m indiuidui. Eodē modo dicendū de ilia costa q̄ fuit supflua rōne indiuidui: ⁊ iō illa sublata remansit corpus ade integrū ⁊ pfectū. fuit tū necessaria in q̄tū mulier de ipsa erat formanda: vt sic adam esset ꝓncipiū totius humane speī: vt ꝓdictū est: ,pter q̄ nō fuit mōstruosa. Et edificauit. Formationē mulier⁹ exprimit p modū edificatiōis: vt dic Basa. et vez ē: eo q̄ sic edificiū lati⁹ ē ⁊ grossi⁹ inferi⁹: et magis subtile supi⁹: ita corpus mulieris grossius ē i ptib⁹ inferiozibus ꝺ corpore viri: ſz ꝺ est ,ppt ꝺ debilitatē

ꝙ p histo

p histoziā cōpletū ē i adam: p ,pphetiā significat christū: q̄ reliquit patrē. i. nō sic apparuit hoīb⁹: sic apud patrē. Et matrē. i. synagoge carnalē ob seruantiā: de qua nat⁹ ē fm carnē: ⁊ adhesit vxori. i. ecclesie: vt sint duo i carne vna. est enī caput ecclie: vt ipa corp⁹ eius: q̄ sopozat⁹ somno passionis vt ei ꝓmnx. i. ecclia formaret. Ihū. Ego doz. et so. sū. ⁊c. ergo formata ē ecclia de latere ei⁹. i. fide passionis q̄ baptismi: q̄ de latere ei⁹ exiuit sanguis ⁊ aq̄. Factus ē aūt ex semīe dauid fm carnē: tanq̄ de limo terre: cū hō nō esset q̄ operaret i terra: q̄ nemo in ꝟgine operā ē: ꝺ q̄ nat⁹ ē christ⁹. Fons ascendebat et terra ⁊ irrigabat faciem terre. Facies. i. dignitas terre: mater dñi: quā irrigauit spūs: vt de limo tali ille hō fieret: q̄ cōstituit⁹ est in paradiso. i. in voluntate patris vt operaret et cōstodiret: ipleret. ſ. ⁊ ꝓfuaret. ꝓceptū enī nos accepimus in illo qui ait: Quotiēs vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Lignuz autē paradisi spirituales significat delitias. Fructꝰ autem spiritus est gaudiū charitas: pax: ⁊ hmōi: Lignuz scientie boni ⁊ mali non debemus tangere. i. de natura que nobis est media non debemus supbire: ne decepti experiamur inter bonū ⁊ malū. ſ. interr catholicā fidē ⁊ fallacias hereticoꝝ. Ita enī peruenimus ad noticiam boni ⁊ mali. Oportet enī hereses esse: vt qui ,pbati sunt manifesti fiāt. Serpens enī hereticoꝝ venena designat.

a Erat aūt vterq⁹ nudus. Aug⁹. Si dei verbis vel cuiuslibet ,pphete aliquid dicit: quod ad litterā absurdū videt: ⁊ ideo figurate dictum: ob signification em tamen dictum esse nō est dubitandum. Corpora vero duoꝝ hominum in paradiso nuda erant. nec erubescebant: quia nullā legem in membris senserant legi mentis repugnantes. que inobedientiam secuta est. Nihil putabāt velandum: quia nihil senserant refrenandum.

Mystice Ihū. Mystice. Erat aūt vterq⁹ nudus ⁊c. Nudi erant nec erubescebant simplicitatem aīe et castitatez significat. Unde: Despōdi enī vos vni viro ꝺ. cast. exhibere christo. Timeo autem ne sicut serpens seduxit euam: ita corrumpant sensus vestri ⁊c. Serpens diabolum significat: qui non est simplex. Unde sequitur: Serpens erat callidi oz cunctis a. in quo significat versutia eius. Paradisus vita beata in qua serpens non erat: quia iam diabolus erat. Locutio ista tēptatio occulta: sicut accessit ad iudam persuadens vt Jesum traderet: quoniā intrauit in coz eius: sed vir repellit: qui paradisum incolit: sed per mulierem decipitur: quia ratio nostra nō ducitur ad consensum nisi delectatio mota fuerit in aliqua parte anime: que debet obtemperare rationi vt viro rectori: nec aliter quis in peccato labitur. In serpēte suggestio: in muliere libido: consensus ratiōis in viro. Si cupiditas mota est: persuasum est mulieri. Si ratio consentit suadenti libidini: a beata vita tanq̄ a paradiso expellitur homo: et imputatur peccatum: etiam si non sequatur factum: quia in consensu rea tenetur conscientia.

cauit dñs deus costam quā tule

rat de adam in mulierē: et ādduxit eā ad ādam. Dixitq̄ adam:

Factus ē aūt ex semīe dauid fm carnē: tanq̄ de limo terre: cū hō nō esset q̄ operaret i terra: q̄ nemo in ꝟgine operā ē: ꝺ q̄ nat⁹ ē christ⁹. Fons ascendebat et terra ⁊ irrigabat faciem terre. Facies. i. dignitas terre: mater dñi: quā irrigauit spūs: vt de limo tali ille hō fieret: q̄ cōstituit⁹ est in paradiso. i. in voluntate patris vt operaret et cōstodiret: ipleret. ſ. ⁊ ꝓfuaret. ꝓceptū enī nos accepimus in illo qui ait: Quotiēs vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Lignuz autē paradisi spirituales significat delitias. Fructꝰ autem spiritus est gaudiū charitas: pax: ⁊ hmōi: Lignuz scientie boni ⁊ mali non debemus tangere. i. de natura que nobis est media non debemus supbire: ne decepti experiamur inter bonū ⁊ malū. ſ. interr catholicā fidē ⁊ fallacias hereticoꝝ. Ita enī peruenimus ad noticiam boni ⁊ mali. Oportet enī hereses esse: vt qui ,pbati sunt manifesti fiāt. Serpens enī hereticoꝝ venena designat.

a Erat aūt vterq⁹ nudus. Aug⁹. Si dei verbis vel cuiuslibet ,pphete aliquid dicit: quod ad litterā absurdū videt: ⁊ ideo figurate dictum: ob signification em tamen dictum esse nō est dubitandum. Corpora vero duoꝝ hominum in paradiso nuda erant. nec erubescebant: quia nullā legem in membris senserant legi mentis repugnantes. que inobedientiam secuta est. Nihil putabāt velandum: quia nihil senserant refrenandum.

Mystice Ihū. Mystice. Erat aūt vterq⁹ nudus ⁊c. Nudi erant nec erubescebant simplicitatem aīe et castitatez significat. Unde: Despōdi enī vos vni viro ꝺ. cast. exhibere christo. Timeo autem ne sicut serpens seduxit euam: ita corrumpant sensus vestri ⁊c. Serpens diabolum significat: qui non est simplex. Unde sequitur: Serpens erat callidi oz cunctis a. in quo significat versutia eius. Paradisus vita beata in qua serpens non erat: quia iam diabolus erat. Locutio ista tēptatio occulta: sicut accessit ad iudam persuadens vt Jesum traderet: quoniā intrauit in coz eius: sed vir repellit: qui paradisum incolit: sed per mulierem decipitur: quia ratio nostra nō ducitur ad consensum nisi delectatio mota fuerit in aliqua parte anime: que debet obtemperare rationi vt viro rectori: nec aliter quis in peccato labitur. In serpēte suggestio: in muliere libido: consensus ratiōis in viro. Si cupiditas mota est: persuasum est mulieri. Si ratio consentit suadenti libidini: a beata vita tanq̄ a paradiso expellitur homo: et imputatur peccatum: etiam si non sequatur factum: quia in consensu rea tenetur conscientia.

Moraliter.

Plantauerat aūt dñs deus paradisuz ⁊c. Per paradisum militans ecclesia designat sicut dicit Cañ. iiij. Hortus cōclusus soror mea sponsa: hortꝰ cōclusus fons signatus emissiones tue paradisus. In hoc aūt paradiso describit fons ⁊ fluui⁹ q̄h⁹ scriptura seu theologia designat. Dicit enī fons q̄tum ad articulos fidei. Fluui⁹ aūt q̄tum ad ea q̄ ex articulis deducunt. Et diuidit in quattuor capita. ,pter quadruplicem sensum contentum in ea sicut superius est expressum. In hoc etiam paradiso ponitur lignum vite: id est doctor: sane doctrine: de quo dicit ps. j. In lege dñi voluntas ei⁹ ⁊ in lege eius: meditabit die ac nocte. ⁊ erit tanq̄ lignū q̄ plātatū est secus decursus aquaꝝ: quod fructū suū dabit in tp̄e suo. i. doctrinam sanaz in auditoribus fructificantē: ⁊ vitā gratie cōtinuantē. Lignū etiā scientie boni ⁊ mali p q̄ intelligit hereticus doctor: cuius doctrina est mortifera. Dicit tū lignum scientie boni ⁊ mali quia nulla doctrina est ita pestifera que nō habeat admixtum aliquid boni. Per alia ꝺo ligna quibus vesci licitū erat homini designant⁹ documenta bona quozūcunq̄ sim plicium verbis aut exemplis ad bonos mores inducentiū. In hoc autez paradiso ponitur homo. i. quicūq̄ est i ecclesia merito ⁊ numero: ad operandum ⁊ custodiendum: id est ad faciendum bonum opus ⁊ continuandum. Sequitur: Non est bonum hominem esse solum. Hic agitur de formatione mulieris de viro. ⁊ fm Aug⁹. per virū intelligit ratio. per mulierem aūt sensualitas seu appetit⁹ sensitiuus. Dicit aūt mulier formari de latere viri qm̄ appetitus sensitiuus est rationalis p participationē: ⁊ est in adiutoriū viri. i. ratiōis q̄n regulatus rōne pficit virtute morali.

Dar. 19. a 1. Cor. 6. d Eph. 5. g 27. q. 2. c. lex diuine. De diuor. c. Gaudem⁹ et de biga. c. debitū. 30. q. 4. c. i. De pe. dis. 2. c. sapiens. et. c. ſz nec.

a. Cor. 11. d

Job. 13. c

ſz Ca. III

f 3 ꝙ Additio

Genesis ca.ij.vbi dicit in postilla: Aliter exponit ,put requies ponit pro completione desiderij ⁊c.

Additio.j. Circa hāc expositionē ulteri⁹ ḡrenduz est: cū deus ab eterno in seipso requiescit: eo ꝙ ipe sibi sufficit ⁊ implet desideriū suū: quō ergo scriptura dicit: Requieuit in die septima, talis enim requies ab eterno cōpetit deo. Ad qd dicēdū ſm Thomā ī ṗma pte. q. lxxiij. arti. ij. in cor. q. ꝙ ꝗuis ab eterno requieuerit in seipo deus: tñ ꝙ post opa condita in seipso requieuerit hoc ptinet ad septimā diem: ⁊ hoc est ab operibus requiescere. Ad qō allegat Aug⁹. super Heñ. ad litteram.

In eodem ca.ij. vbi dicitur in postilla: Et benedixit deus diei septimo ⁊ sanctificauit illum ⁊c.

Additio.ij. Qz benedictio ⁊ sanctificatio diei seprime intelligatur ſm applicationem ad diuina obsequia. hoc nō ptinet ad lr̄alem sensum: sed mysticam expositionē. Vn magister in. ij. di. xv. Illō aūt die sanctificasse ⁊ benedixisse dicit: qz mystica ꝓ ceteris bñdictione et sanctificatiōe dotauit eū. Unde ī lege dicit: Memēto sanctificare diem sabbati: het ille. Si enī ex sensu litterali hmōi sanctificatiōis ⁊ benedictiōis habeā ꝙ homo die septimo deberet cessare ab operib⁹ terrenis ⁊c. sequer̄ef ꝙ sancti patriarche fuissent obligati ad cōseruationez sabbati: qō minime reperīf añ legem: vñ litteralī intelligīf benedictio sabbati ꝓ hoc ꝙ bñdictio ad multiplicationē ptinet: vnde creatur̄ qs deus benedixit dictū est: Crescite ⁊ multiplicamini. multiplicatio aūt rerū fit ꝓ administrationē creature ſm quā ex similibus similia generant: que quidē administratio incipit a septimo die. sanctificatio etiā cōpetit septimo diei in cꝫtū res cōdite ⁊ multiplicate in deo requiescunt: vnde ⁊ res deo dicate sancte dicuntur: vt in postilla ⁊c.

In eodē ca.ij. vbi ꝺz ī postil. Pbus etiā. ij. methau. dīt ⁊c.

Additio.iij. Sequētes opinionē Aristo. possunt cōcedere ꝙ inter duos tropicos sit regio habitabilis et tpatissima: ꝓ qō in illa regiōe sit aliqua pars alta ⁊ montuosa in tñ ꝙ reflexiones radioꝝ solis non attingunt ad illū locū cū excessu caloris: sed tēperate: eo modo ꝙ ꝓtingit in aliquib⁹ ptib⁹ climatū calidoꝝ vbi aliq mōtes alti: tantā attingunt frigiditatē ꝙ ibidem niues generantur: ⁊ etiam durant ꝓ magnū tempus anni: vt ptz ꝓ experiētiā: vñ etiā ſm opinionē philosophi cōcedi pōt ꝙ paradisus terrestris sit in oziētali plaga sub eqnoctio modo ꝓdicto.

In eodem ca.ij. vbi dicitur in postilla: Ut operari et custodiri referatur ad deum.

Additio.iiij. Iste modus expositiōis nō hz locum ſm hebraicā veritatez: in hebreo enī in hoc loco habet vt operareť ⁊ custodiret illā ī femenino genere: nō illū in masculino: vnde oportet: vt referatur ad paradisum ꝙ sub nole hoꝛ⁹ dicit. Hoꝛ⁹ aūt ī hebreo est cōis gener⁹: qz qnqz ī masculino: qnqz in feminino nomiaf.

In eodē ca.ij. vbi ꝺz. ī postilla: Formationē mulier⁹ ⁊c.

Additio.v. Hec ratio Ra. Sa. et si cōtineat aliqd veritatis. est tū impropria seu iptinēs ad ꝓpositū. nō enī ptinet ad sacram scripturā dicere an femina sit grossioꝛ in pribus inferioꝛib⁹ an nō: nec ex hoc sequit aliquid ptinēs ad mozes: ſz in hoc posset alīf dici ⁊ forte melius ⁊ magis ad ꝓpositum. Ad quod sciendū ꝙ in rerū prīmozdijs scriptura triplici modo denominat ꝓductionez hominis. vno ſcz modo per hoc verbum formauit. sicut cum dicitur Heñ. ij. Formauit deus hominē de limo terre. Alio modo per hoc verbū genuit: sicut cum dicit Heñ. iij. ꝙ Adā genuit seth. Alio modo per hoc verbū edificauit: sicut cum dicit hic: Edificauit dñs costam quā tulerat de Adam ī mulierem. Primo aūt modo ꝓductio hominis specialiter cōtū ad cozpus facta est per quandā trāsmutationē quasi naturalem scōm quā res ꝓducta nō habet identitatē specificam cū re ex qua ꝓducitur: imo est ibi oppositio cum ex nō tali fiat tale: vt in. j. Phys. ⁊ ideo talis ꝓductio ꝓprie nominaf formatio: eo ꝙ pficitur per nouā formā de nouo aduenientem: et ideo de tali ꝓductione dicit: Formauit deus hominē de limo terre. Secūdo vero modo ꝓductio hominis facta est per generationē naturalē ſm quā res aliqua generat sibi similē ſm speciem: vt cum ignis generat ignē: ⁊ in tali ꝓductione cōmuniter inter generantē ⁊ generatū est identitas specifica ſm quā dicit ꝙ Adam genuit Seth ad imaginē ⁊ similitudinem suam. Tertio ꝺo modo ꝓductio hominis facta est ꝺā modo ꝓ modū edificationis ſm quā manet aliqualis identitas quasi individualis inter edificatum et id de quo edificatur: cum enī domus fit ex ligno vel lapidibus nō soluz remanent in ligna seu lapides eiusdē speciei cum lignis ⁊ lapidus ex quibus domus fuit edificata: sed etiā ligna vel lapides remanent in domo edificata eadē que ꝓius individualiť erāt: ſm quē modū quodāmodo facta fuit mulier de costa ade: nō enī fuit facta primo modo: ita vt nō remaneret identitas specifica inter ipsam ⁊ adam: vt est manifestū: nec etiaz scḋo mō: sic. ſ. vt remaneret inter eos identitas specifica tm: sed tertio modo. ſ. vt inter eos etiam remaneret quodāmodo quasi idēptitas individualis: sicut inter ligna ex quibus dom⁹ edificatur ⁊ ligna que sunt in domo iam edificata remanet idēptitas individualis: ⁊ hoc clare innuit lr̄a cum dicit: Dixitq adam: Hoc nūc os ex ossibus meis ⁊ caro de carne mea: qz sine omi extrinseco additamēto ꝓ diuinā potentiā costa ī semetipa multiplicata mulieris cozp⁹ factū fuisse dicit: vt magis videť velle magister in. ij. di. xvij. siue per additionē factam ad materiam ꝓexistentē coste: ꝓut videť velle. S. in ṗma pte. et costa de adam subtracta remansit eadē individualiter in ꝓductiōe cozporis mulieris. similiter ⁊ caro que etiā cum costa fuit de cozpore ade sublata: vt magister ponit ī Hist̄oꝛijs scholasticis: ⁊ ideo ſm iustū modū ꝓductionis dicit edificare non formare seu generare: qz habet similitudinē cum edificio ratiōe iā dicta: ſm qō denotaf maiozē identitatem esse inter virū ⁊ vxorem: cū inter patrē seu matrem cū filio: sic maioz est identitas individualis cū ſpecifica. de quo pōt etiam intelligi illud: Relinquet hō patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ erūt duo in carne vna quasi dicat: Rōnabile est vt hō relinquat patrem ⁊ matrē cꝫtū ad domesticā cōuersationem ⁊ alia hmōi: ⁊ adhereat vxori ī eisdem: eo ꝙ inter virū ⁊ vxorem est quodāmodo identitas idiuidualis: qz sunt duo in carne vna: nō aūt inter filiū ⁊ patrē seu matrē. Hoc etiā sonāt verba apli ad Eph̄. v. dicētis: Jam nō sunt duo sed vna caro. ista tamen intelligant nō excludēdo alias sanctoꝝ expositiōes. Cōsonat etiā expositio mysterio christi ⁊ ecclesie qō in ꝺ sacramēto. ſ. matrimonij figurāt: in ꝛta illud ad Eph̄. v. Sacramentum magnū ī̄t christum ⁊ ecclesiā. Nam cozp⁹ christi mysticū multa licet ptineat ad suppositū. vnū tamē est quodāmodo individualiter cui⁹ compositio etiā edificatio dicit: in ꝛta illud Math̄. xvj. Et sup hāc petram edificabo ecclesiam meam.

Correctoriū magistri Matthie ꝓtra Burgen.

In secūdo capitulo vbi postillatoꝛ exponit benedictionem septime diei per applicationē ad diuina ⁊c. Burgensis dicit illā applicationē ad sensum lr̄alem nō ptinere: sed ad mysticā expositionē: ad qō ꝓbandū adducit magistrū li. ij. di. xv. dicentē: Illū diem deus sanctificasse ⁊ benedixisse dicit: qz mystica ꝓe ceteris benedictione ⁊ sanctificatione dotauit illum. vñ in lege dicit: Memēto sanctificare diem sabbati: sed cōsiderāti dictū magistri clarū fit ꝙ Burgen. nō ꝓbat per ipm qō intendit: nā magister nō dicit mysticam esse septime diei expositionē: sed esse mysticā eius benedictionem. i. diuinā. Mysticum enī ſm Waitonē vno mō dicit diuinum: ⁊ sic nihil ad ꝓpositum Burgen. Extra ꝓpositum etiaz est qō addit Burgen: arguēdo sic: Si ex sensu lr̄ali hui⁹ sanctificationis habeť ꝙ hō die septimo deberet cessare ab operibus terrenis: sequiť ꝙ sancti patriarche fuissent ad obseruationem sabbati obligati: quod nō reperiť ante legem. Hic dico ꝙ Burgen. noluit postillatoꝛē intelligere quō benedictionē septime diei ad lr̄am nō exponit de sabbato iudaico ⁊ ceremoniali: sed mozali qualiter ptinet ad decalogū: ⁊ ita implicite obligabat añ legem ⁊ post. ſ. in ꝓsideratione creature nō requiescere sed regrediendo in opificē: ⁊ ibi sistere cōtēplationē vt sic sex dies ptineant ad vsum: septima ad fruitionez cui cōpetit benedictio mystica. i. diuina: nec videť valere lr̄alis expositio quā Burgen. ꝓtendit. Ait enī lr̄aliter benedictio sabbati ad multiplicationez pertinet: vnde creaturis quas deus benedixit dictū est: Crescite ⁊ multiplicamini. Si enī hec congruentia Burgen. valeret: tūc omnia cōtenta sub creatutarū benedictione ad sabbatuz viderenť ptinere: qō est falsum: qz omnia ad vsum creaturaꝝ rerū extendunť. Dicit enī deus benedicendo homini ṗmo hui⁹: Crescite ⁊ multiplicamini: ⁊ replete terram: ⁊ subijcite eam: dominamini piscib⁹ maris ⁊c. q omnia ad vsum rerum ptinent: ⁊ a benedictiōe sabbati distare videnť. Nec video si Burgen. voluerit ad lr̄am intelligi sabbatum quō nō coget christianos in sabbati obseruantia iudaicare cum ad decalogi teneanť obseruationē. Post huiusmodi igitur deuiam Burgen. intentionē postillatoꝛ cōcludit dicens: Sanctificatio cōpetit septime diei inq̄tum res condite ⁊ multi.

te ⁊ multiplicate in deo requiescunt. Item in eodem ca. vbi postillatoꝛ dicit de situ paradisi in oriēte. allegat Arist. ij. Methau. qui dicit inter tropicos nō esse regionē habitabilē: igit ibi nō est paradisus sequēdo Aristotelē. Burgen. aūt somniando nescio quid dicit sequendo Aris. poni potest paradisus inter tropicos: sequiť enī inter tropicos nō regio habitabilis ſm Arist. ergo paradisus nō erit habitabilis: si iter tropicos positus fuerit. Et sic ex opposito ꝓsequētis ꝓtra dicit Aristo. ⁊ incouenienter dicit sequēdo eum: qz sequiť: Si paradisus est habitabilis ⁊ paradisus est inter tropicos: ergo inter tropicos est locus seu regio habitabilis: qō est oppositū dicti Aristotelis. Item in eodem ca. vbi postillatoꝛ exponit formationem mulieris ꝓ quādā cōgruentiā sumptā a Ra. Sa. Burgen. significās Ra. Sa. benedixisse dicit se melius dicere velle ꝺre vel dicet formatio illa exprimiť ꝓ edificationem: distinguens tres modos circa rerū ꝓductiones in principio trib⁹ terminis expressos. ſ. per formare: per generare: ⁊ per edificare. Formare dicit ꝓprie in his in quibus res ꝓducta nō habet identitatem specificam cum re ex qua ꝓducit: imo est inter eas quedam oppositio: qz ex nō tali fit tale: et sic vbi forma apponit materie: formatio dicit. sed videť Burgen. frustra laborare: qz ſm eum edificatio coste in mulierē nō differt a formatione: eo ꝙ mulier ꝓducta nō habet identitatē specificam cuiz costa ex qua ꝓducit: patet: qz nō ꝓtinenť sub eodē genere immediato. Est enī mulier aīal: qō de costa dicere nō ē verū: nisi ī oliquo: inter mulierē etiam ꝓductā ⁊ costā ex qua est: est oppositio sicut in formatione: qz ex nō muliere fit mulier. Coste etiam in formatiōe mulieris forma apponit quasi materie: ex q̄ vere igit formatio dicit: nec ſm eī⁹ rōnes a Burgen. positas differt ab edificatione mulieris: sed cū addit Burgen. ꝙ ꝓductius hois dicit edificatio: sicut qñ inter ꝓductū ⁊ illud ex quo ꝓducit remanet identitas qñ individualis: ⁊ exēplificat de lignis ⁊ lapidibus in edificio: illud nō videť verum: qz domus edificata ⁊ ligna ⁊ lapides nō habēt identitatē īdiuidualem: eo ꝙ nō habent aliquā speciē eis cōmunē. Dicit enī individuū nō est individuū dom⁹ nec ecōuerso: sed sunt nō solum individualiter sed etiā specifice ⁊ essentialiter distincta: quod patet per possibilitatez sep atiōis partiū singulariū. nec sequitur lignū añ edificiū ⁊ in edificio est vnū ⁊ idez individualiť: igit ē idem individualiter cuz edificio: ſz sequiť bñ: igit ē vnū ⁊ idem individualiter in edificio: ſz tūc imaginatio Burgen.

Glo. ordi.

a Sed et serpes La. III

a ſ Alii: diabolus vel hereticꝰ errat.

Nicolaus de lyra

a Sed et serpes La. III a†

a ſ quia plenus demonio. ſ qz filij tenebrarum sapiētiores sunt filijs lucis in generatione sua. ſ Diero. in hebreo habetur arom qō theodotio ⁊ aquila: nequam: vel versipellem interpretari sunt.

erat callidioꝛ cūctis aīantib⁹ ter

b re q̄ fecerat dñs deus: Qui dixit

a Sed et serpes ⁊c. Postq̄ de scripsit hois formatione ⁊ statū: hic cōsequenter describit eī⁹ transgressionē siue casum. ⁊ primo describiť trāgressio culpe. secūdo inflictio pene. ibi: Et aperti sunt oculi. tertio trāsfusio miserie. ibi: Et vocauit. Circa primū primo describiť conditio tentatoris. scḋo ꝓcessus tentationis. ibi: Qui dixit. tertio actꝰ trāsgressionis. ibi: Vidit igit. Circa primū ꝓsideradū q̄ fuit an alicui nō videret esse cōueniēs q̄ deholez tentari permisisset: maxīe cū sciret eū casuꝝ. Ad qō dicēdū q̄ sic Aug⁹. De sic res q̄s ꝓdicit administrat vt eaſ ꝓpios motꝰ agere sinat: ⁊ iō iustū ⁊ rōnabile fuit vt hoiez dimitteret vti libertate arbitrij sui: ſm q̄ dicit Eccle. xv. Deus a ꝓncipio cōstituit hominē ⁊ reliquit eū in manu cōsilij sui: ⁊ sicut voluit ipsuz per bonos angelos ad bonū incitari: ita ꝑmittet euz a malis angelis tentari: maxīme cū ꝓ statu illo posset de facili tentationē supare. vnde dicit Aug. xj. sup Heñ. ad litteram. Non mihi videť magne laudis futurum fuisse hominem si ꝓpterea posset bene viuere: qz nullus male viuere suaderet. Considerandū etiā q̄ tpe inocentie diabolus nō habebat potestatē tentādi hoiez interi⁹ monēdo: vtpote appetitū sensibilē motu illicito excitādo: nec per motū fantasie ītellectui aliqō illicitū ꝓponēdo qz ī virib⁹ ſferioꝛib⁹ nihil ſordidi ꝺ tigere poterat nisi ꝑ voluntatē ipsius: sed potestas a deo. Strabus. Sed ⁊ serpens ⁊c. Sic diabolus loquebat ꝓ serpentē ignorantez: sicut per energuminos vel fanaticos: quēcunq enī arripit: intellectum et rationem tollit. Spiritus ꝺo bonus quoscunq gratia replenerit: videntes et intelligentes facit: vnde spiritus prophetarum subiectus est prophetis. b Qui dixit ad mulierem ⁊c. Aug⁹. Inexcusabilis est preuaricatio mulieris: quia memoz erat precepti dei. Oblitio tamē vnius precepti et tam necessarij culpa esset negligentie dānabilis. Inde autem maioz transgressio quia memoz precepti erat: et deus in illo tanq̄ ꝑsens contemnitur.

ſ Talem in

a Sed et serpes ⁊c. Postq̄ de scripsit hois formatione ⁊ statū: hic cōsequenter describit eī⁹ transgressionē siue casum. ⁊ primo describiť trāgressio culpe. secūdo inflictio pene. ibi: Et aperti sunt oculi. tertio trāsfusio miserie. ibi: Et vocauit. Circa primū primo describiť conditio tentatoris. scḋo ꝓcessus tentationis. ibi: Qui dixit. tertio actꝰ trāsgressionis. ibi: Vidit igit. Circa primū ꝓsideradū q̄ fuit an alicui nō videret esse cōueniēs q̄ deholez tentari permisisset: maxīe cū sciret eū casuꝝ. Ad qō dicēdū q̄ sic Aug⁹. De sic res q̄s ꝓdicit administrat vt eaſ ꝓpios motꝰ agere sinat: ⁊ iō iustū ⁊ rōnabile fuit vt hoiez dimitteret vti libertate arbitrij sui: ſm q̄ dicit Eccle. xv. Deus a ꝓncipio cōstituit hominē ⁊ reliquit eū in manu cōsilij sui: ⁊ sicut voluit ipsuz per bonos angelos ad bonū incitari: ita ꝑmittet euz a malis angelis tentari: maxīme cū ꝓ statu illo posset de facili tentationē supare. vnde dicit Aug. xj. sup Heñ. ad litteram. Non mihi videť magne laudis futurum fuisse hominem si ꝓpterea posset bene viuere: qz nullus male viuere suaderet. Considerandū etiā q̄ tpe inocentie diabolus nō habebat potestatē tentādi hoiez interi⁹ monēdo: vtpote appetitū sensibilē motu illicito excitādo: nec per motū fantasie ītellectui aliqō illicitū ꝓponēdo qz ī virib⁹ ſferioꝛib⁹ nihil ſordidi ꝺ tigere poterat nisi ꝑ voluntatē ipsius: sed potestas a deo. Strabus. Sed ⁊ serpens ⁊c. Sic diabolus loquebat ꝓ serpentē ignorantez: sicut per energuminos vel fanaticos: quēcunq enī arripit: intellectum et rationem tollit. Spiritus ꝺo bonus quoscunq gratia replenerit: videntes et intelligentes facit: vnde spiritus prophetarum subiectus est prophetis. b Qui dixit ad mulierē ⁊c. Aug⁹. Inexcusabilis est preuaricatio mulieris: quia memoz erat precepti dei. Oblitio tamē vnius precepti et tam necessarij culpa esset negligentie dānabilis. Inde autem maioz transgressio quia memoz precepti erat: et deus in illo tanq̄ ꝑsens contemnitur.

f 4 tanq̄ ſa

¶ Talē inquiūt faceret hīez: q̄ nollet oīno peccare. Cōcedim⁹ melioꝛē naturā cē que oīno peccare nollet. Cōcedāt nō cē malam que tal⁹ facta ē: que posset nō peccare si vellet: ꝛ iuste punitā q̄ volūtate nō necessitate peccauit. Cū g̃ hec bona sit: illa melioꝛ: cur nō vtrāq; fecerat: vt vberi⁹ laudaret ō vtraq;?

Illa enī in sanctis angelis: hec ō sanctis hominib⁹ ē. ¶ Quis aūt sanꝰ dicat: meli⁹ nō creare: quez p̄sciebat ex alterius iniq̃tate corrigi: q̄ quē p̄sciebat p̄ sua iniq̃tate damnari? ℞ Est dicere: Meli⁹ est nō esse qui alteri⁹ malo miserico: deniq; bene vtēdo coronetur: q̄ esse malū qui p̄ suo malo iuste puniat. ¶ Aug⁹. Sic aūt mouenī qui dā q̄ dē adam tēptari pmiserit: quasi nō videāt dēs diaboli insidias quotidie tēptari: q̄ deus pmittit: forte q̄ pbat ꝛ exercet virtus: et est glozi⁹ suus nō consensisse: q̄ tēptari non potuisse: cū etiā p̄sentientes pbeant exē plū iustis cupiditatem deuitādi: ꝛ tumoꝛē supbiendi. Frustra g̃ dicit: Nō crearet deus q̄s p̄sciebat malos futuros. Sciebat enī bonis p̄futuros et iuste p̄ malo volūtate puniēdos. Dicit aliq̄s: Si dē vellet: ꝛ isti boni eſsent. Sz meli⁹ voluit: vt q̄ vellēt: eſsent. Sz boni nō infructuose: mali ār impune nō eſsent: ꝛ coīpso vtiles eēnt. Sz p̄sciebat q̄ eoꝝ futura esset mala volūtas. p̄sciebat sane: q̄ ꝛ falli nō pōt ei⁹ p̄sciētia: nō iō ipī⁹ sed illoꝝ ē. Cur g̃ creauit q̄s tales futuros eē p̄sciebat? Quia p̄uidit q̄d boni de malis eoꝝ esset factur⁹. Sic enī fecit eos vt relinqueret eis vñ aliq̄d facerēt: ꝛ si culpabilit aliq̄d facerēt: illū de se laudabilit operantē inueniret. A se hīt volūtatem malā: ab illo naturā bonā: ꝛ iustā penā: ꝛ sibi debituz locum. Alij exercitatiōis adminiculū: ꝛ timoris exēplū. ¶ Posset in quiūt volūtatē eoꝝ vertere in bonū: q̄ omipotēs: posset. cur nō fecit: q̄ noluit. cur noluit? ipse nouit. Nō debem⁹ plus sapere q̄ oꝑtet. puto aūt nō qui boni esse rōnalē creaturam: q̄ maloꝝ cōpatiōe cauet malū: q̄s gen⁹ bone creature nō esset: si dē oēs volūtates i bonū verteret: ꝛ nulli iniquitati penā infligeret: ꝛ esset solū gen⁹: q̄s nulla peccati ꝛ supplicij cōparatione p̄ficeret. p̄uidet bonos: ꝛ malos futuros: et creat seipm ad fruendū p̄stās bonis: multa etiā largiēs malis. ¶ Cur p̄cepit ꝛc. Strab⁹. Ideo callidus hoſt⁹: interrogat b̄: ꝛ mandatū dei memoꝛat: ne cū peccauerit: excusatiōnē habeat qua si oblita. ¶ Greg⁹. In moza. li. xxiiij. Cur p̄cepit ꝛc. Idē quotidie agit hostis hūani gener⁹. Nba dei de coꝛdib⁹ hoīm molit euellere: ꝛ minas leuiare: ꝛ ad credendū q̄s falso p̄mittit: inuitat. Inuitat enī ad tpalia vt leuiet q̄ dē⁹ mineꝫ eterna supplicia. Spōdēs siquidē gliam p̄tis vite: dicit: Sustate ꝛ eritꝭ sicut dij: ꝛ tpalē ocupiscētiā tangite: ꝛ in b̄ mūdo sublimes apparete: ꝛ cū timoꝛē diuine sentētie conaꝫ amouere: quodāmō dicit: Cur p̄cepit vo. d. ¶ Aug⁹. Querit. Cur dē⁹ hoīez tēptari pmiserit: quē deciplendū esse p̄scierit? Sz nō esset laudabile hoī si bñ viuere posset: q̄ nemo male viuere suaderet: cū in natura posse: ꝛ in potestate haberet velle nō ꝓsentire: deo iuuante. Recte g̃ tēptari fuit pmissus: q̄ facturus erat ꝓpria voluntate aliquid p culpā: ꝛ oꝛdināndus dei equitate p penam: vt ostēderet aīe supbe ad eruditionē futuroꝝ: q̄s recte vteret animarū malis volūtatib⁹: cū ille bonis naturꝫ puerse vteretur.

¶ Quidā alienare conanꝫ naturā diaboli a creatura dei: ꝛ alterū dare ei p̄ncipiū ꝑtra deū: q̄ nō intelligūt oīe qd̄ ē bonū esse: ꝛ ab alio esse nō posse. malā volūtatē inoꝛdinate moueri bona inferioza superioꝝ⁹ p̄ponēdo. qua ptāte rōnalis creature spūs delectat⁹ tumuit: ꝛ cecidit: ꝛ iuidia tabescit. In q̄ tū bonū est q̄ vinit ꝛ viuificat coꝛp⁹: siue aereū: vt diaboli: siue terrenū: vt hoīs. ¶ Aug⁹. Nec putandū q̄ hō deiiceret: nisi p̄ cessisset in eo q̄dam elatio cōpimēda: vt p humilitatē peccati sciret q̄ falso de se p̄sumpserit: ꝛ q̄ nō bñ se habz natura: si a faciente recesserit. Cōmendat enī quale bonum deus sit: q̄n nulli bñ est ab ipo recedere. ¶ Nec q̄stio de beata vita: vtr habuit eā: cū incertū sit an sit pmāsura: an succedat miseria? Pōt de pmo hoīe fieri. Si enī peccati ꝛ pene p̄sci⁹ erat: beat⁹ esse non poterat. g̃ in paradiso beat⁹ nō erat. Si enī p̄sci⁹ nō erat: p hāc ignoꝛantiā eiusdē btitudinis incert⁹ quō vere beat⁹? Si falsa spe certus. Quō nō stultus? Sz hoīs in aīali coꝛpoze p̄stituti cui obedienti dandū erat ꝓsortiū angeloꝝ: ꝛ mutatio coꝛporis ex aīali in spūale: possum⁹ q̄dāmodo intelligere beatā vitā: etiā si nō erat p̄sci⁹ futuri peccati: sicut nec illi de quib⁹ dicitur: Nos q̄ spūales eſt⁹: instruite hmōi i spū lenitat⁹ ꝛc. Gal.6.a beati erāt: q̄ spūales erāt: nō coꝛpoze: sz iusticia: q̄to mag⁹ autē beat⁹ erat bo aīa peccatū: q̄uis incertus sui casus? Qui gaudebat ō ꝑmio future mutatiōis: sic vt nulla esset tribulatio: cui paciētia militaret. Quis enī nō vana p̄sumptiōe de ītero certus: velut stult⁹: sz spe nō ifidelis beatus esse poterat: min⁹ q̄ in vita sctoꝝ angeloꝝ. Non frustra putari pōt ab initio tpis diabolū cecidisse: nec cum sanctis angelis peccatū aliq̄n viriſse et beatū sz mox apostatasse. Un: Ille homicida erat ab initio. Inꝛitate non stetit ex q̄ creatus ē qui staret: si voluisset. Quō enī beat⁹ inter angelos fuit: qui futuri peccati atq; suppliciꝭ prescius nō fuit? Querit aūt cur nō fuerit? Nec⁹ eīm sancti angeli bītudinis sue eterne sunt inscij: nec⁹ eterne vite sunt ītert. Forte dē⁹ diabolo reuelare noluit: q̄d factur⁹ vel passur⁹ esset. ceteris ꝛo reuelare voluit: q̄ ī veritate mānsuri. Sz b nō egīter beat⁹: immo nō plene beat⁹: q̄ plene beati de beatitudine certi. Sz qualiē discerneba⁹ a ceter⁹? vt dē⁹ ei q̄ ad ip̄m ꝑtinerēt nō reuelaret: cū nō pri⁹ vltoꝛ q̄s peccator? Nō enī dānat innocētes: an de alio genere angeloꝝ sint: q̄bus nō dedit de us p̄scientiā de seipis? Quō āt beati eē possint: q̄b⁹ ē ītert sua bītudo? Quidā enī sensert nō fuisse diabolū in illa sublimi natura angeloꝝ: que sup celest⁹ ē sz eoꝝ q̄ inferi⁹ in mundo facti sunt: p officia distributi: tales enī fortasse posset ali, q̄d illicitū delectare: quā delectatiōez si peccare noluissent: libero arbitrio cohiberēt. Sic bō maxīe ꝑm⁹ q̄ pcti penā: nō dū habebat in membris. ¶ Dic aūt q̄rendū ē: vtr ab initio sua ptāte delectat⁹ discesserit ab illa societate ꝛ charitate bonoꝝ angeloꝝ: an i sancto cetu fuerit aliq̄n angelo⁹ iustus ꝛ beatus? Dicit enī ideo cecidisse q̄ inuidit bō facto ad imaginē dei: sed inuidia seq̄tur supbiā. Inuidendi enī causa ē supbia: que est amoꝛ ꝓprie excellentie. Inuidia vero odium felicitat⁹ aliene. Qui ei amat excellētiā: vl⁹ parib⁹ inuidet q̄ equantur: vl⁹ superioꝛib⁹ quib⁹ nō equat⁹: vl⁹ inferioꝛib⁹: ne coequenꝫ. Un aūt diabolum supbia deiecerit: vt naturam sibi bonam ꝑuaa voluntate pueerteret: scriptura nō dicit: sz ex hac hominī inuidisse ratio oñdit. ¶ Dicere aūt de angelis q̄ in suo genere beati esse p̄t nānatiōis vel salut⁹ incert⁹: quib⁹ nec spes esset q̄ aliq̄s in ipa mutatiōe in melius certi futuri essent: nimia p̄sumptio est: nisi forte dicaꝫ ita creatos mūdanis ministerijs distributoꝝ: vt p recte gestis accipiant vitā beatā de qua possent eē certissimi ꝛ eius spe dici beati: ō quibus si diabolus ceciderit: sisse ē ei q̄ cadunt homines a iusticia fidei supbia simili. Sz asserāt duo genera angeloꝝ q̄ ponūt vnū supcelestiū: in q̄ nūq̄ fuit q̄ cecidit. Alterꝫ mūdanoꝝ: i quo fuit. Mihi aūt vnde asserant: nō occurrit. ¶ Aug⁹. Sz nō frustra putādū est ab ipo creature exordio. i. ab initio tpis vel cōditiōis sue cecidisse: ꝛ nunq̄ in veritate stetisse: vñ q̄dā in hāc mali⁹ etiam libero arbitrio nō esse flexū: sed in hac q̄uis a deo putāt esse creatum fm illud: Hoc ē initiū figmēti dei q̄s fecit dē⁹: vt illudaꝫ ei ab angelis ei⁹. Job.40 alia littera Pō.103 et alibi: Draco iste q̄ē formasti ad il. ei. tanq̄ ꝑmo factus sit malus: inuidus: ꝛ diabolus: nō volūtate deprauat⁹. Sz fecit dē⁹ oīa bona valde q̄uis nō indocte conenꝫ ostēdere: nō tū ꝑma cōditiōe: sz etiā nūc: deprauatis tot volūtatib⁹ ꝛ auersis eque oīa creata in sūma bona valde eſse: nō q̄ dii sint boni: sz nō efficiūt malicia: vt sb dei imperio ozdo vniuersitat⁹ i ali⁹ q̄ rūpat: cū etiā malis volūtatib⁹ sint certi limites potestatū ꝛ pōdera meritoꝝ. Sz q̄ iniust⁹ ē: vt nullo merito b̄ aliq̄ dē⁹ damnet q̄ creauit. nō naturā sz volūtatē malā puniendā eē credendū ē. nec ei⁹ naturā significatā cū ō: b̄ ē initiū figmēti dei ꝛc. Sz coꝛp⁹ aerū q̄ tali volūtati aptauit. vt ipaz ordinationē in q̄ eū etiā inuitū fecit vtilē bonis: vel q̄ ꝑficēs malū volūtate futuꝝ: feē tū eū ꝓuidēs: q̄ntu ō illo sua bonitate esset factur⁹. Initiū aūt figmēti ō: nō q̄ ꝑmitus ꝓdit⁹: vel in ꝑncipio malus ꝓdit⁹: sz cū sciret eū volūtate malū futuꝝ vt bonis noceret: creauit eū: vt de illo bonis ꝓdesset. Sic enī luditur. cū sanctis ꝑficit tēptatio ei⁹. Initiū ad illud enduz: q̄ ꝛ mali hoīes: q̄s de⁹ futuros ꝑsciuit vl⁹ ꝓuidit: creauit tū ad sancto⁷ rū vtilitatē. Similit ludit cū ōstatur sanctis coꝛ cōparatiōe cautela: ꝛ sub deo humilitas: ꝛ exercitatio ad tolerandos malos: ꝛ ꝓbatio ad diligēdos inimicos. Sz ipse initiū: q̄ ꝓcedit antiquitate ꝛ ꝑncipatu malicie. Hoc āt p sanctos angelos facit: sicut creatas naturas administrat: sub dēs eis ag̃elos malos: vt nō q̄tuz nituntꝫ: sed q̄tuz sinunt⁹ possint sicut ꝛ boīes malos. Ad q̄ putaꝫ diabolus nunq̄ in veritate stetisse: nū q̄ beatā vitam duxisse: sed ab initio cecidisse: nō sic accipiendū est: vt malus a bono deo creatus puteꝫ: q̄ ab initio nō cecidisse: diceꝫ. Nō enī cecidit si talis fact⁹ est: sz fact⁹ statim a ℞itate se auertit: ꝓpria potestate delectat⁹. Beate g̃ vite dulcedinē nō gustauit: q̄n nō acceptā fastidiuit sz noīedo accipere amisit. Sui g̃ casus p̄scius esse nō potuit: q̄ sapiētia p̄tat⁹ fruct⁹ est. Cōtinuo aūt cecidit: nō ab eo q̄s accepit: sz q̄s acciperet: si subdi voluisset. Qd aūt Esaias ait: Quō cecidisti lucifer q̄ mane oꝛie. ꝛc. ꝛ Ezech. Tu signaculū similitudinis ꝛc. Quedā in eū: plura in coꝛpus ei⁹ ꝛueniūt. ¶ Greg⁹. Primuz parentē diabolus trib⁹ modis tēptauit: gula: vana gl̄ia: auaricia: ꝛ supauit gula. Cibū vetitū comedēdū suasit. Uana gl̄ia: qua dixit: eritis sic dij. Auaricia cū addidit: sciētes bonū et malū. Auaricia enī etiā altitudinis ē: cū supra modū sublimitas ambit. Un nō rapinā ar. est eē se equalē deo. Sz eisdē modis a scdo victꝰ ē hoīe q̄bus primū se vicisse gl̄iabat. Reliqua vide infra. Serpens decepit me: ¶ Greg⁹. Tribus modis cuipa perpetrat: suggestiōe: delectatiōe: ꝛ cōsensu: ꝑmo p hostē. scdo p carnē. tertio p spiritū. Hostis enī ꝓuaa suggerit: caro subiecit se delectatiōi: tandē spūs delectatiōi sentit. vñ ꝛ serpens ꝓuaa suggessit. Eua q̄si caro delectatōi se sb̄dit. Adā ꝛo velut spūs suggestiōe ꝛ delectatiōe superat⁹: assensit. suggestiōe g̃ peccatū agnoscim⁹: delectatiōe vincimur: ꝓsensu ligamur. a Eritis sic dij ꝛc. Strabus. Artificiali dolo ℞ba cōponit: vt si p inobediētie ꝓtēptū sbuertere neq̄erit: saltē i b̄ q̄ fidē coꝛruperit: ꝛ ad idolatriā suaserit: victoꝛē se gloriet. Si aūt p inobediētie ꝓtēptū se deiecerit i vtroq; victoꝛ existat.

¶ Mystice. Interrogata mlier rñdit q̄d p̄ceptū sit. At ille nō mozte m. Scit enī d. ꝛc. Patet bis ℞bis p supbiā p̄suasū esse petū: q̄ dictū ē: erit⁹ sic dij. Scit enī d. ꝛc. vbi notat tū p̄suasum eē: vt sb deo nollet eē: sz i ꝓpa ptāte: ne ei⁹ legem obtēperando

rādo fuarēt: q̄ iuideret ne se ipī regerēt: nō indigētes ītern⁹ luē ei⁹: sz vtētes ꝓpa ꝓuidētia: q̄si oculis suis ad videduz bonū ꝛ malū: qd̄ ille ꝓhibuisset: sic p̄ualuz ē: vt ptātem suā nimis amarēt: ꝛ q̄ pares deo eē voluerūt: medictate sua: q̄ deo subiecti coꝛpa habebāt sbiecta: tāq̄ fructu arboris cōsitute in medio paradisi male vtentes: amiserunt q̄d acceperāt: q̄ vsurpauerūt q̄d nō acceperāt. i. vt p̄ sua ptāte deo nō regēte beati eēnt. Nullo ei⁹ regēte p̄ sua ptātez solus dē⁹ beat⁹ est.

a ℣ in ꝑmissiōe altitudinis ꝛ scie ō̄cipit simplices aperientur oculi vestri: et eritꝭ sicut dij scientes bonū et malum. † Vi a ℣ circūspiciēs si q̄d in eo nondum videret.

b ℣ decipitur mulier. i. carnalis nostra verbis ꝛpentis. ꝛ per illam adam⁹ ad est: spiritus.

dit igitur mulier q̄ bonum esset lignū ad vescenduz: ꝛ pulchrum oculis aspectuq; delectabile: et a ℣ mulier. ℣ carnales facilius seducuntur. tulit de fructu illius: et comedit:

b † 33. q. 5. sic. mulier. 2. Et .c. adā ibidem.

¶ Vidit igit⁹ ꝛc. Ihs⁹. Quō videbāt si clausi erāt oculi. Sz dictū ē: vt ℞elligam⁹ eos oculos aptos fuisse post q̄ō fructu comederūt: q̄b⁹ se nudos videbāt: ꝛ displiceb̄at. i. oculos actuos: q̄b⁹ simplicitas displicet. Cū q̄s ei ceciderit ab ītima luce ℞itat⁹: nihil est vñ supbia placere velit: nisi fraudulētis simulatiōib⁹. hinc enī hypocrisis nascit⁹: i q̄ multū videnꝫ coꝛdati: q̄ decipere potuerī: q̄ voluerūt. Greg. Vidit igit⁹ ꝛc. Ne i lubrica cogitatione ℞semur si debem⁹ ītueri: q̄s nō sz cōcupisci. vt eni mūdames i cogitatiōe fuer⁹: a lasciua voluptat⁹ sue fuādi sunt: ꝛ rephēdi oculi q̄si q̄dē raptozes ad culpā. Nō eua lignū teti⁷ gisset: nisi pri⁹ ieaure r elperisset. pensandū q̄ ꝛtū ab illicit⁹ visū debeam⁹ restrigere: q̄ mozt⁹ viuim⁹: q̄s etiā mater vi⁷ uentiū p oclos ad mozte vcit. hinc sub iudee voce (q̄ exteri⁷ oza videdo ocupiscēs bona interioza ꝓdiderat) ꝓpha dicit: Oculus me⁹ depdat⁹ ē aiaz meā. Cōcupiscēs ei visibilia: inuisibiles ℞tutes amisit: et p oculū coꝛpis ꝓtulit pdā coꝛdis. Ad custodiēdā q̄ coꝛdis mūdiciā: exterioꝝ quoq; sensuū di sciplina fuāda ē. ¶ Ihs⁹. Mystice. Meditaꝫ viro suo q̄ co. ꝛ. a. sūt oc. a. ꝛc. q̄b⁹ dicū ē. Cū viderūt q̄ nudi eēnt: oclis sz pūris: q̄b⁹ nuditas. s. simplicitas eruberscēda videbat. vt q̄ fu eēnt simplices: fecerī sibi succictoꝛia: pudēda tegentes. i. simplicitatē occultātes ō q̄ erubescebat astuta supbia: folia ficꝰ

Treū.3.f

Mystice

Nicolaus de lyra

¶ Et eritꝭ sic dij. nō restricti aliq̄ ihibitiōe: nec alicui sbiecti. b ¶ Sciētes bo. et ma. i. sciētes p vosmetipos quid expediat vob agere: ꝛ ñ ex aliq̄ ist⁹ uctiōe. Et nota q̄ nō dixit eritꝭ dij absolute: sz sic dij: q̄ ñ ꝓmisit eis cōlitatē diuinā q̄ erat manifeste ipossibile ꝛ p ꝓs credibile: sz ꝓmisit eis q̄ndā silitudinē dei: q̄ ꝓsistit i nō sbiici obediētie alteri⁹: ꝛ habere q̄ndā excellētiā scie in oīb⁹ sibi expediētib⁹: sic dē⁹ nulli penit⁹ sub est ꝛ oīa dirigit p suā sapiētia. Sz aduertēdū q̄ ꝓm predicta mlier peccauit elatiōe ꝛ dubitatiōe añ q̄z fructuz comederet ꝓhibitū: q̄ videt aliq̄b⁹ falsū. Sz dicēdū q̄ oꝑtet ꝓcedere ipam peccasse añ eſuz. man⁹ enī nō mouet ad op⁹ exteri⁹ nisi p iperiū volūtat⁹: ꝛ iō añ q̄z manū ad lignū accipiēdū tēderet: iā ɔliberauerat ꝓsenserat māducare: ꝛ p ꝓs transgredi p̄ceptū: i q̄ ꝓsenſu ꝑficit ptātē: ꝛ iō nullū ēcuenīes sequit ad p̄dicta sz mag⁹ veritas declarat. Un dic Aug⁹. sup Gen. Verbis serpēt⁹ mlier nō crederet a bona atq; vtili rediuinitus se fuisse ꝓhibitos: nisi iā ineſset ei⁹ meti amoꝛ ꝓprie potestatis: ꝛ q̄dā d se supba p̄suptio. q̄ dictū Aug⁹. nō ē sic itelligēdū q̄ supbia p̄esserit suasionē serpēt⁹: sz q̄ statī ad dictā suasionē inasit mētē mlier⁹ elatio ex q̄ secuta ē ꝓditatio ꝛ deceptio vt crederet eē vez q̄d serpēs dicebat: vt p̄dictū ē. Sz ꝓtra dictū occurrit dubiū: q̄z si post ꝑmū ꝛ secm petm̄ i mlierē remāsit donū originale iustitie: q̄ nuditatē suā nō erubuit visq; p⁹ cōmestionē ligni: dicēdū q̄ originale iustitia erat q̄dā gr̃a grat⁹ data. vñ sz oēs teneāt ꝑmū hoīez formatū fuisse in iustitia originali: tū aliq̄ dicūt q̄ tūc nō habuit gr̃az gratuī facientē: sz eā meruit: iō sbracta gr̃a gratū faciēte p peccatū mlier⁹ potuit stare originale iustitia: visq̄ dē⁹ auferre voluit i penā cōmestiōis ligni: sic cōmiat⁹ fuerat. imo oꝑtz dicere q̄ tū adā q̄z eua peccauert actu ītrioze añ q̄z tolleret illa originale iustitia: imo etiā eua actu exterioꝛi: q̄ ꝑius comedit q̄z daret viro suo: ꝛ tū neuter erubuit nisi post cōmestionē virī. Hr̃a āt grat⁹ data pōt remanere cū pcto etiaz mortali: sz gr̃a gratū faciēs tollat: cui⁹ sbtractio ab hoīe ñ ꝓcipit: q̄ nescit hō vtr amoze vl⁹ odio dignus sit Eccs. ix. ¶ Vidit igit⁹ ꝛc. Hic describit⁹ act⁹ trālgressiōis. s. q̄tū ad actū exteriozē ipsi⁹ mlier⁹ ꝛ actū ext erioze ꝛ interioze viri: cū ō: Vidit igit⁹ m. ꝛc. Ex q̄ ꝑz q̄ sz mlier ex ℞bis serpēt⁹ fuisset ꝓcipalt⁹ decepta tū ad ꝑficiendū op⁹ exteri⁹ fuit allecta ex pulchritudie ꝛ sapoze fructus.

Ecclī.25.b 2.Cor.11.a

Rom.12.a

Ose.13.c Esa.14.c Ezec.28.e

Phil.2.a

Mystice

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

¶ puritū significat: quā patiē animꝰ cupiditate ⁊ delectatiōe mētiē-
di. vñ falsi dicunt q̄ iocari amāt: qz in iocis ꝓsidet simulatio. Cū ḡ
deambularet dñs i paradiso. i. cū ad eos iudicā dos veniret: aū pe-
nā deambulabat. i. mouebat i eis dei ꝓsentia: qz stabiles i ꝓcepto
nō erāt. Ad aurā post meridiē. vel ſm alios ad vesperā: cū scz sol
eis occideret: ⁊ lux interior veritat'. Audi-
erūt vocē eius ⁊ abscōdert se. Ille abscōdit
se a ꝓspectu dñi: q̄ ipm deserit: ⁊ q̄s suuz est
amare incipit. iam habebāt opimēta mēda-
Job.21.f cij. Qui aūt loquit mēdaciū. ꝺ suo loquit.
Jō ad arborē dicunt abscōdere se: q̄ ē i me-
dio paradisi. i. ad se ꝙ infra deū ⁊ supra corpa
ordinati erāt. Ad se ḡ se abscōderūt: vt tur-
barent' miser' errorib⁹: relicto luce ☧itatis
q̄s nō erāt ipi. Particeps ei pōt ee ☧nana
alia scz ipa ☧itas de' icōmutabil' est sup illā:
ab ea q̄sq̄ aūsus: ⁊ ad se ꝑsuersus ē: nec ꝺ re
ctore deo ⁊ illustratore: scz de suis motib⁹ q̄si
liber exultat: tenebraē mēdacio. Qui cī loq̄
tur mēdaciū de suo loquit' ⁊ turbat'. ſm il-
Ps.41 lud. Ad meipm turbata ē aia mea. a Aug.
a ¶ Qui comedite a. s. o. ā tē. Ad cōcupi-
scēdū. s. iuicē ad pctī penam morte. s. carnis
ꝙceptā: vt cēt corp⁹ nō mā aīale: scz ⁊ mort': i
Rom.7.b q̄ lex mēbroꝝ repugnat legi mētis. Hō eni
Luc.24.e ceci erāt facti aut ꝓhibitos fruct⁹ palpan-
tes deceꝑserāt: scz sic i fractiōe panis aperti
sūt oculi discipulorū: ⁊ cognouert quē cog-
scere nō valebāt: sic apti sūt oculi eoꝝ ad q̄s
añ nō patebāt: qz aīa rōnalis bestialē motū
in carne sua erubuit: ⁊ pudoꝛē habuit nō so
lū qz sentiebat q̄d añ nō senserat: sed etiā qz
moꝝ ille pudēdus ꝺ trāsgressiōe veniebat.
Jbi eni sensit: vbi grā nesciebāt: cū in nudi
tate nihil idecēs patiebāt. Jbi cōpletū est:
Ps.39 Dñe i volūtate t. p. de. meo ☧tute. Auerti
sti faciē tuā a me: ⁊ fact⁹ sū ꝑturbat⁹. ꝓ hac
ꝑturbatiōe ad fiē vel ficulnee folia ꝙcurre
rūt: ⁊ sibi succīctoria cōsuerūt. et q̄ gloriosa
reliquerāt: pudēda te ꝛerūt. Nec puto eos i
folijs putasse aliq̄d q̄ cōgrueret tegi mēbra
ꝑuriētia. Sz occulto instictu ad ꝺ ꝑturba-
tiōe impulsi sūt: vt talis pene significatio a
nesciētib⁹ fieret: q̄ ꝙuīceret pctōrez facto: et
doceret scripto lectorē. b Cōsuerūt fo. fi.
Alcui. Quia gloriā simplicis castitatis amiserūt: ad duplicē libi-
Job.1.5 dinis ꝑuritū cōfugerūt. Vñ: Cū esses sub ficu vidi te: ⁊ descendi:
(subaudis) liberare te. Aug⁹. ¶ Et cū audissent ⁊c. Ea eni hora
tales ꝙueniebat visitari: qz defecerāt a luce ☧itatis: fortassis enim
intrinsec⁹ vel effabilib⁹ vel ineffabilib⁹ modis de⁹ illis antea loq̄
bat: sic angelis: imutabili veritate illustrās mētes eoꝝ: vbi ē ītel-
lect⁹: nosse simul q̄cūq̄ ꝑ tpa nō fiūt simul. forte iquā sic eis loqba
tur: ⁊ si nō tāta ꝓticipatiōe diuīe sapīe: q̄nta capiūt angeli: ꝓ hūa-
no tū modulo min⁹: scz i ipo genere locutiōis: fortassis etiā illo qui
fit ꝑ creaturā. siue ī extasi spūs corpalib⁹ imaginib⁹: siue ipis sensi
bus corpis aliq̄ specie ꝓsentata ad vidēdū vt ad audiēdū: sic solet
in angelis fieri: ⁊ i nube audiri. Huc tū q̄d deambulāt⁹ vocem
audierūt: nō nisi ꝑ creaturā factū ē: ne subst̄ātia iullibilis ⁊ vbiq̄
tota: q̄ est patr⁹ ⁊ filij ⁊ spūssancti corporalib⁹ sensib⁹ locali ⁊ tpali
motu apparuisse credat. Aug⁹. d Abscōdit se ⁊c. Cū de⁹ auer
tit intrisec⁹ faciē ⁊ hō turbat': fiūt silia amētie: nimio timoꝛe ac pu
doꝛe occulto q̄s instinctu nō q̄scēte: vt nesciētes facerēt: q̄ aliquid
poster' significarēt: ꝓpter q̄s hec scripta sunt. e Ad auraz post
Mat.27.c meridiē. Vñ hora nona christ⁹ spm emisit: q̄ sexta hora fuit crucifi-
xus vt eadē hora restitueret hō: q̄ ꝺ padiso ē eiect⁹. f In medio
paradisi. Abscōdit se qui auersus a ꝓcepto creatoris: errozis sui ⁊
arbitrij volūtate viuit. Aug⁹. g Vocauitq̄ ꝺ. ꝺ. adā. Jncrepā
do. s. nō ignozādo: ⁊ hoc ad significatiōnē pertinet: q̄ sicut viro ꝓ
ceptum est datum: per quem veniret ad mulierem: ita vir interro-
gatur prior. Preceptū enim a domino per virum vsq̄ ad feminā:
peccatum aūt a diabolo per feminā vsq̄ ad virum. et hec significa
tionibus plena sunt: nō id agentibus in quibus facta sunt. sed de
bis id agente sapientia dei. nunc autem nō significata referimus:
Historoi. sed gesta defendimus. h Vocem tuā au. ⁊c. Aug⁹. Hysto. Pro
babile est ꝙ ergruā creaturā solere humanā formā hoib⁹ ꝓmis ap-
parere: q̄s tū nō ꝓmisit aduertere nuditatē in supna sustollēs: nisi
post peccatū: cum pudendū in mēbris motū penali lege sensissent.
Sic ergo affecti sunt: vt solēt hoīes sub oculis hoīm: q̄ erat pena
¶ peccati

a Ꝺeditq̄ viro suo. inducēdo eū ad comedēdū sic fue-
rat a serpēte imbuta. b Qui comedit. suasioi mulieri
assentiēs: nō qz crederet ꝛba serpēt' esse vera: qz in ꝺ nō
fuit seduct⁹: scz sola mulier: ſm q̄ ꝺicit apls. Timoth. ij.
Sz assensit ne cōristaret delitias suas. i. vꝛoꝛē suā. fuit
enī deceptus in alio: qz credidit
post trāsgressionē ꝺsc̄ā veniā: et
sic in statu suo remanere. c Et
apti sunt oculi ambo. Post q̄z
descripsit trāsgressionez culpe: ꝺ
ꝑnr describit instictiōez pene: et
ꝓmo q̄tū ad subtractiōem boni
habiti: scdo q̄tū ad impositionē
mali nociui. ibi: Et ait dñs deus
ad serpentē. Adhuc circa primū
ꝓmo describit dicta subtractio.
scdo subtractiōis improperatio.
ibi: Vocauitq̄ dñs ꝺ. adā. d Tri-
ca primū ꝓsiderandū q̄ originat'
iusticia ꝑ quā coꝛp⁹ erat sbditus
aīe ⁊ vires iferiores rōni mō su-
ꝑadicto: non erat naturalis ipsi
hoī: sed ex gratuito bñficio dei:
eius tū subtractio. ꝑpt pctm fuit
penalis: sic sī ex grā reg⁹ aliquis
sublimet ad gradū honoꝛis: sed
postea. ꝑpt pctm suū deijciat: ta-
lis deiectio pena ē: ⁊ hec subtra-
ctio oñdit. cū ꝺ: Et apti sūt ocu
li eoꝝ. loquit de oculis mēt': nō
sic ītelligēdo sic dicit Josephus
q̄ añ viuebāt tm vita bestiali nō
habētes vsuz rōnis: qz adā ī sci-
entia ꝑfect⁹ erat. Jtē ꝑ eum illi⁹
ligni magnū bonū eis euenisset
scz cognitio ītellectualis. nec vt
dicit Ra. Sa. q̄ apti sūt oculi eo
rū ad cognoscendū malū: qz ꝑi
cognoscebāt bonū tm: scz hoc pa
tet falsū: qz eadē ē noticia ꝛtra-
rioꝝ: ⁊ iō ꝑ⁹ habebāt noticiaz
speculatiuā boni ⁊ mali sibi op
posīti: sed nō habebāt noticiā ex
perimētalē mali siue trāsgressiōis
et punitiōis quā tūc exꝑimētalr
coḡuerūt: ⁊ iō tūc apti sūt oculi eoꝝ ad coḡscēdū suā nu
ditatē ee ꝓfusibilē q̄ ꝑ⁹ erat honesta: qz subtracta insti
cia origīali statī sensert rebellionē carnis ad spm ⁊ mo
tū ꝛordinatū mēbroꝝ: iō statī studuerūt coopire suā tur
pitudinē. vñ sequit: d Cōsuert fo. fic⁹. Ex ꝺ dicūt be
bzei q̄ ficus erat arboꝛ de cuius fructu comederunt.
e Et fecerūt ⁊c. i. succinctoria circa lumbos. ⁊ dicunt a
peri q̄s est circum: ⁊ ꝛona q̄s est coꝛpus. partes eni infe
riores coꝛporis sunt magis erubescibiles ⁊ maxime ge-
nitalia: qz magis mouenr contra imperiū rōnis: ꝓpter
q̄s nominanr pudēda: ꝓpter q̄s etiā adam ⁊ eua abscō
derūt se a ꝓsencia dñi. vñ sequit: f Et cū audissent.
vo. ⁊c. Jsta locutio ⁊ ambulatio dñi dei nō est intelligē-
da in forma deitatis: scz in aliqua similitudine creata in
qua apparuit: sicut. j. legit apparuisse abzae ⁊ moysi: et
multis alijs ⁊ locutū fuisse eis. g Ad aurā post me-
ridiez. Hoc triplicit exponit. Uno mō vt sit determinatio
loci. ⁊ sic aura post meridiem accipit ꝑ vento inſmedio
inter austrū ⁊ occidentē: qz ſm istā expositionē vox dñi
deambulāt⁹ videbaf ꝓcedere ex illa ꝑte ex qua flat vē-
tus ꝓdictus. Alio mō vt est determinatio tꝑis: qz dicūt
hebrei q̄ hora decima diei accidit hoc. ⁊ tūc aura ē bꝛ ac-
cipienda ꝑ vento ꝓcedēte diuinam apparitionem. sic
Act. ij. Apparitionem spūssancti in linguis dicit' son⁹
vehemens ꝓcessisse: ⁊ in sacra scriptura cōsimile legi
tur in pluribus locis in apparitiōibus diuinis. q̄ autez
dicitur: post meridiem. est determinatio tꝑis huius so-
ni ⁊ apparitionis. h Abscondit se adam. ꝓe verecū
dia sui peccati et nuditatis. i Vocauitq̄ dominꝰ. Idie
cōsequenter sequī ipsius ade increpatio. cum dicitur:
k Ubi es: Mō ex ignozātia est questio: sed vt ex respō
sione ade cōuenienti⁹ fiat increpatio. l Qui ait: vocē
tuam au. ⁊c. Ex dictis patet littera. Sequitur:
✠ Quis enī

¶ peccati: eū scz velle latere: q̄ nihil latere pōt: ⁊ carnē occul
tare: cū coꝛda inspiciat. Sz volētes esse sic dij euanuerūt i co
gitatiōib⁹ suis: ⁊ obscuratū ē coꝛ eoꝝ inspiēs. Sz deo auertē
te facie: stulti facti sūt. erupescebāt quidē ergā seipsos: ⁊ suc
cinctoria faciebāt: scz magꝫ ab illo etiā succincti videri verebā-
tur: q̄ tanq̄ familiari tēpameto ꝑ cre
aturā visibilē afferebat ad vidēdū ve
lut hūanos oculos. Sic ei apparebat
Gen.18.a vt hoib⁹ tā q̄z bō loq̄rē. sic abzae ad
quercū cū mābze. hac amicitia pudo-
rē onerabat ꝑ⁹ peccatū: q̄ añ dabat fi
duciā. Nec nuditatez audebāt oñde-
re talib⁹ oculis: q̄ displicebat ⁊ suis.
Dūs ḡ nolēs pctōres puīre nisi pena
q̄ cogebat' erubescere: ꝺs inq̄t ḋicā-
uit tibi q̄ nudus cēs: nisi q̄ ex ⁊c. In
de eni mos ꝓcepta ee dei inia qui sic
minat' fuerat. fecit aduerti ꝓcupisci
bilit' mēbza: vbi dicti sūt apti oculi: ⁊
secutū ē q̄ ꝑuderet. Jsi. Mystice.
Mystice Uocē tuaz ⁊c. Rñdet voce ei⁹ audita
se occultasse: qz nudus erat. Jā stulte
rñdit: q̄si deo nudus displiceret: quē
nudū fecerat. Sz q̄ō culꝙ displiceret:
ꝺ deo displicere arbitrat'. Sublimit
ꝛo ītelligendū ē q̄ ꝺ: Quis eni in
dicauit tibi ⁊c. Nudus erat a simula-
tiōe: scz vestit⁹ diuīa luce. vñ auersus:
⁊ ad se ipm ꝙuersus (q̄s significat de
illa arboze comedisse) nuditatē suam
vidit: ⁊ displicuit: qz nō habebat ali-
q̄d ꝓprium: ⁊ moze supbie se nō accu
sat ꝙ mulieri cōsensit: scz in eā culpam
refundit: ⁊ ꝺ astutia quā ꝓcepat: i de
um retoꝛquet ꝙ peccauerat. vñ addidit. Mulier quaz dedisti
mi. ⁊c. ꝓprium est peccantibus: deo tribuere velle vnde accu
sank: q̄ ide ē: qz sic peccauit hō vt vellet esse par deo. liber. s.
vt ille ab oīni dño. Añ ḡ i malestate illi par ee nō potuit: in
pctō eū sibi ꝓdit facere parē. imo eū vult oſtēdere nocētē: se
aūt inocētē. Mulier aūt culpā refert i serpentē: q̄si obtēpare
coegisset. aut ipa potuerit ꝛba serpēt' audire: ⁊ ꝓcepto ñ obe
dire. Greg⁹. Uocauitq̄ de⁹ adā. Quia vidit i culpa lapsū iā
ꝺ pctō velut a ☧itatis ocul' abscōditū: qz tenebras errozis ei⁹
nō apꝛobat: q̄si vbi sit peccatoꝛ igrat: cuiꝰ vocat ac reḋit di
cēs: Adā vbi es: dū vocat significat qz ad pnīaz reuocat: dū
reḋrit insinuat: qz pctōres iure dānatos ignozat. a Dixitq̄
adā: Mulier quā de. ⁊c. Aug⁹. Hō dic peccani. Superbia enim
hz cōfusiōis deformitatē: nō ꝓfessiōis hūilitatē. Ad ꝺ aūt scri
ptū ē: ⁊ iterrogatiōes ad ꝺ facte vt ☧acie ⁊ vtilit' scriberent'
vt sciam⁹ q̄n supbi laborēt hodie conātes malū i creatoꝛē re
ferre: ⁊ si q̄d boni factū sibi tribuere. Mulier quā d. m. s. ⁊c.
q̄si ad ꝺ data sit: vt nō ipa obediret viro ⁊ ambo deo. Greg.
in moza. li. iiij. Mulier q. d. ⁊c. Quatuoꝛ modis peccatuz ꝑ
petrak i coꝛde. q̄ttuoꝛ ꝓsumak i ope. Jn coꝛde suggestiōe dele
ctatiōe: cōsensu. ⁊ defensiōis audacia. Suggestio fit ꝑ adūsa-
riū. Delectatio fit ꝑ carnē. Cōsensus ꝑ spm. Defensiōis auda
cia ꝑ elationē. Culpa eni q̄ terrere mentē debuit: extollit. Uñ
et serpēs fuasit. Ena delectata ē. Adā ꝓsensit q̄ etiaz reḋsitus
culpā ꝓfiteri ꝑ audaciā noluit. Sic q̄tidie hostis occult⁹ sug-
gerit. Ena. i. carnalis sensus delectatiōi se substernit. Adam
mulieri ꝓpōsit⁹ ꝓsensit. qz spirit⁹. i. ratio a rectitudie infirma-
tus iclinat. Adā reḋsit⁹ ꝓfiteri culpā noluit: qz spūs peccan-
do a ☧itate diſſuer⁹. eoiplo i ruīe sue audaciā nequit⁹ declinat.
Adā ꝑ timoꝛē seipm absc̄ōsur⁹ fugerat: scz tū timēs tumebat.
Cū eni ex pctō pena metuit: ⁊ amissa dei facies ſ amak: timoꝛ
ex tumoꝛe ē nō ex hūilitate. Supbit eni q̄ pctm: ſi liceat ipune
nō deserit. Jsde etiā q̄ttuoꝛ modis pctm ꝓsumat. i ope ꝓins
latēs culpa agit. Post etiā sine ꝓfusiōe apit. De hīc i ꝓsuetu
dinē ducit. Ad extremū falsē spei seductiōe: vel obstinatione
misere desꝑatiōis nutrit. Aug⁹. Et dixit d. d. ad mulierem.
Hec ista ꝓfitet pctm: scz refert i altez: i ipari sexu: pari fastu.
Ps.40. Ex bis tū nat⁹ dauid dic vsq̄ i finē secli: Ego dixi dñe misere
re mei: sana aīaz mea q̄z peccani tibi. ꝺ ab ist⁹ dicēdū fuit: scz ñ
dū pctōz ꝓcise cernices restabāt. Laboꝛes ⁊ doloꝛes moztis.
⁊ cōtritio seculi. ⁊ grā dei q̄ in ꝛpe subueīt: docēs afflictos nō
de se ꝑsumere. Serpēs decepit ⁊c. quasi cuiuslibet ꝑsuasio pe
ualeat dei ꝓcepto. Aug⁹. Serpēs dece. Quō bis verbis. s.
Scit enī de⁹ q̄ i q̄cūq̄ ⁊c, crederet deū se a re bona ⁊ vtili ꝓ
bibuisse

a ¶ stulte quasi displiceret nudus qui talis fue
rat factus. ¶ nō absc̄ōdit vr eiꝰ scelera domin⁹
nō videret: sed vt se indignum eius aspectu osten
dat. Abrahā eni duplici verecūdia quia nūc ꝑpti
mum obscenum moruz in membris sentiebant et
quia ꝓper trangressionē hoc ꝓgisse sentiebāt.

mūi eo q̄ nudus ēssem: ⁊ abscon
a ¶ .ii. quis re ad hanc infirmitatē adduxit: nisi q̄
ꝓceptum meum nō obseruasti.

di me. Tu dixit: Quis enim in- a
dicauit tibi q̄ nudus esses: nisi b
q̄ ex ligno de quo ꝓceperam
tibi ne comederes comedisti?
¶ non humiliter confitens: sed superbe se excu-
sans ⁊ in auctorem mulieris culpā retoꝛquēs.

a Dixitq̄ adam: Mulier quā dedi c
sti mihi sociam: dedit mihi et co-
medi. Et dixit dominus deus ad
mulierez: Quare ꝺ fecisti? Quę
¶ similiter superbe se excusat: ⁊ in cōditorem ser-
pentis iactat culpam.

respondit: Serpens decepit me
b ⁊ comedi. Et ait dominus deus d

bibuisse: nisi ieſſet mēti ei⁹ amoꝛ ille ꝓprie ptāt': ⁊ ꝺ se supba
ꝑsumptio: q̄ ꝓ tentatiōez fuerat ꝓuincēda aut ꝓrimēda? De
nicz nō ꝓpta fuasiōe serpēt' aſperit lignū bonuz esu: ⁊ de
coꝛū aspectu. nec credēs inde se posse moꝛi: forte putauit deū
alicui⁹ significatiōis cā hec dixisse: Si manducaueritˇ. m. m.
Jō manducauit ⁊ dedit viro suo: fo-
tassis cū alīq̄ suasiōe quā scriptura in
telligēdā reliquit. Uel fortasse nō fuit
suaderi necesse cū eo cibo: nō videret
eā moꝛtuā cē. Aug⁹. Notādū q̄ nō
diabolus ē ꝑmissus feminam tentare
nisi ꝓ serpente: nec vir nisi ꝓ femina.
Serpēte eni velut organo vsus ē: mo
nēs naturā eius ad exꝑimēdos sonos
☧oꝛ ⁊ signa: quibus suā mōstraret
volūtatē. In mulieꝛe ☧o q̄ rōnal erat
nō ē ipe locut⁹ scz psuasio ei⁹: q̄uis in
stinctu adiuuaret interi⁹: qō ꝑ serpē-
tē gerebat exteri⁹. Serpēs ḡ nec ☧ba
ītelligebat: nec rōnalis est facta. Qō
eni ☧bis marsoꝛ serpētes trahunt ḋ
latebris: diabolica vis ē: qō ꝓmittit
ad ꝓmi facti memoriaz: vt sciaf: qz sit † 33.q.5.c. Adam.
ei cum hoc genere familiaritas. Calli
dissim⁹ dictus ē serpēs: ꝓpter astuciā
diaboli. Locut⁹ est aūt sicut asina ba- Nu.22.f
laam. Sed hoc diabolicū: illud ange † De peni.
licū. Boni eni ⁊ mali angeli sūr opan dis.1.c.ser
tur: sicut moyses ⁊ magi pharaonis. pens.
Sic aūt querēdū ē: vtrū ab initio sua Exo.7.b
ptāte delectat⁹ discesserit ab illa socie
tate ⁊ charitate bonoꝝ angeloꝝ: an i
sancto cetu fuerit aliqn angelox iust⁹
et beat⁹? Dicit eni iō cecidisse: qz inui
dit hoī facto ad imaginē dei: scz inuidia sequit supbiā. Jnui
dendi eni causa ē supbia: q̄ ē amoꝛ ꝓpe excellentie. Jnuidia
☧o odiū fel: citat' aliene. Qui eni amat excellētiā: vel pari
bus inuidet: q̄ equanr: vel supioꝛib⁹: quib⁹ nō equak. vel in
feꝛioꝛib⁹: ne coequent. Quādo aūt diabolū supbia deiece
rit: vt naturā sibi bonā ꝛaua volūtate ꝙerteret: scriptura
nō dicit scz ex hac hoī iuidiſe ratio oſtēdit. Alcbu. Pecca
tū angeli tacitū: hois patefactū: qz illud ſcurabile: hoc cura
tū. Strab⁹. Uidit igit' ⁊c. A perte ĩexcusabilis oſtēdit'. cui
licuit sub tali deliberatiōe dolos inimici aduertere. b Et
ait dñs deus ⁊c. Tota hec sentētia figurata est. Ubi credē-
dum tū omnia dicta esse. Serpens non interogat' quare fe-
cerit: qz nō ipe ꝓpria voluntate ⁊ natura fecit: sed ꝺ illo dia-

Nicolaus de lyra. ¶ bolus

a Quis eni indicauit ⁊c. i. q̄ nuditas tua sit erubescibilis?
b Nisi q̄ ex ligno. i. nisi qz ꝓpt trāsgressionē ꝓcepti mei ab
lata ē a te originalis iusticia: ꝙ cui⁹ subtractiōez facta ē ꝓfusi
bilis nuditas tua: sic ei Sz. ij. Physi. Jde ꝑ sui ꝓsentia ⁊ ab
sentiaz ē causa cōtrariox. sic nauta ꝑ sui ꝓsentia ē causa con
fuatiōis nauis: ⁊ ꝑ sui absentia ē causa ꝛiclitatiōis: ⁊ eodē
mō donū originale iusticie ꝑ sui ꝓntia i hoīe faciebat nudita
tē honestā. vt ꝓdictū ē: q̄ ꝑ sui sbtractiōez facta ē ꝓfusibilis.
c Dixitq̄ adā ⁊c. Recurrit ad pctī sui excusatiōez: q̄ fac ad
ei⁹ aggrauatiōez. volebat eni q̄dāmodo pctm suū retoꝛqre
in deū q̄ sibi dederat vꝛoꝛē: ⁊ eodē mō mulier excusādo se ꝑ
serpētē q̄ fuerat creat⁹ a deo: ⁊ ꝑtz lra. Sz ē hic ꝓsiderādū q̄
añ ꝺdemnatiōez iterrogauit viz ⁊ mulierē: vt ꝑtz i lra: quia
nullus ē ꝺdēnandus añ inq̄sitiōez. serpentē aūt nō iterroga
uit: qz diabolus q̄ i serpēte loḡbat' iā ꝑ pctō suo fuerat ꝺdē-
nat⁹ ⁊ ꝺ celo empyreo deiect⁹. d Et ait dñs ⁊c. Hic descri
bit' inflictio pene q̄tū ad ipositionē mali nociui. ⁊ ꝓmo q̄tū
ad serpētē. scdo q̄tū ad mulierē. ibi: Mulieri q̄z dixit. tertio
q̄tū ad hoīez. ibi. Ade ꝺo dixit. e Circa ꝓmū ꝓsiderādū q̄
sicut ꝑ salutē hoīm augeē glia sctoꝝ angeloꝝ ꝑ q̄s incitant
hoīes ad bonū: ita ecōtrario ꝑ dānationē hoīm maloꝝ au-
geē pena demonū: eos tentātiū: verūtn ꝙpter nimiā iuidiā
qua demones toꝛquentur eo q̄ vident homines posse perue
nire ad beatitudinem qua scz ipsi ꝑuati sunt: non dimittūt
homines tentare: licet sciant ex dominatione hominū suam
penam in futuro crescere: sicut de inuido narratur qui petijt
sibi vnum oculum erui: vt ꝓximo suo cui inuidebat duo o
culi eruerentur. Erant enim in vna ciuitate duo homines
quoꝝ vnus erat nimis notatus de cupiditate; alius de inui-

✠ dia

¶ bolus ⁊ p illū ⁊ illo: q̄ iā ꝑ impietate ⁊ supbia eterno igni deſtinat⁹ fuerat. Ad ipm ⁊ referꝛ qđ serpēti dr: ⁊ q̄lis hūano ge-

Mystice neri futur⁹ sit ostēdit. Mystice. Et ait d. d. a. ſ. Serpēs nō iterrogat⁹ prior excipit pena: q̄ nec ꝓfiteri pōt: nec hz q̄ ſe excuſet. Sup pect⁹ r. g. tc. Scōm aliā editionē. Pectore ⁊ vētre repes.

¶ diabolū qui occulte serpit: ſicut enī per serpentem loquebat: ita in serpente maled. cirr.

ad serpētē: Quia fecisti hoc: ma- a b
ledictus es inter omia animātia c
a ¶ supbiam: qt in pectore imperus animi dominat. ¶ in quo doli ⁊ inſidie.
a et bestias terre. Supra pect⁹ tu / b
a ¶ in hebreo haber aſphar. i. fauillā vel puluerē. ¶ peccatores. ¶ terrena opera.
um gradieris: et terram comedes e
¶ dum poteſtatem habes decipiendi.
b cūctis diebus vite tue. Inimici- f
a ¶ partē animalē qua tenrar. ¶ eccleſiā. ¶ gen⁹ humanū. b ¶ prauam ſuggeſtionem ⁊ omnē iniquitatem. ¶ originale peccatum.
cias ponā inter te ⁊ mulierē: ⁊ ſē- g
a ¶ fructum qui eſt chriſtus. ¶ fructū boni operis. b ¶ eccleſia. c ¶ reſurgentē chriſto.
men tuū ⁊ semen illius. Ipsā cōn- h
a ¶ Sō eſt mos: vnde: Super aſpidē ⁊ baſi. am. ¶ initiū ſuggeſtionis. b ¶ vt capias eā. ¶. i. ſup plantabis chriſtum vt moriatur.
teret caput tuum: et tu insidiabe- i
a ¶ ſi in illicata labatur: vel finī cui magnē inſidiatur diabolus. b ¶ hiſto. paret. ¶ ſ. ſignificat.
ris calcāneo eius. Mulieri q̄ di- j
illam partem anime: que gaudet carnalitate.
d xit: Multiplicabo erumnas tu / k

Wystice Hic. Ipsa ſuabit ea. ⁊. ⁊ tu ſuabis eī calcaneū. Melli⁹ i hebreo habet. Ipsa ꝓteret caput tuū: ⁊ tu ꝓteres calcaneū eī: qz ⁊ nr̄i gressus ꝓpediunt⁹ a colubro: ⁊ dñs conteret sathan sub pedib⁹ eī⁹.

Historia. Mulieri quoq; tc. Aug⁹. Histor. Hec figurate ⁊ ꝓphetice meli⁹ intelliguntur. Sz qz dolor ⁊ gemit⁹ partu⁹ rietis de corpe mortis ē: que trāsgressiōe ꝓcepta ē. referꝛ ⁊ hec pena ad ꝓpetarē lr̄e. Sz qđ dictū ē. Sub viri potestate eris: et ip. d. t. Videndū est quō ꝓprie possit accipi. Sic enī ⁊ aī peccatū facta ē: ⁊ vir ei dñaret⁹. ⁊ ad eū cōuersa fuiret. Sz pōt intelligi hāc seruitutē port⁹ esse ꝓdictiōis q̄ dilectiōis. vt etiā talis fuit⁹ q̄ postea hoīes seruirēt hominib⁹ de pena peccati orta reperiat⁹ pūt igit⁹ iuges p charitatē seruire inuicē. Sz mulier ī virū dñari nō ꝑmittit⁹ qđ nisi caueat⁹ de ꝓtauabit⁹ natura ⁊ augetur culpa. d Multiplicabo erūnas tc. Manifestū ē multiplicatos esse dolores mulier⁹ atq; ſuſpiria. Sz ſacramentū magnū est. Nemo enī a voluptate carnali abſtinet q̄ nō patiat⁹ in exordio dolores: donec ꝓsuetudo vertat⁹ ī meli⁹. Sz cū ad hoc puenerit: natus ē q̄ſi filī⁹. i. ad bonū parat⁹ affect⁹ p ꝓsuetudinē bonā: ⁊ ꝑ ius reluctatū ē cū dolore cōsuetudini male. Sub viri potestate eris tc. Hoc enī cū illa ꝑs aīe que carnalib⁹ gaudet: malā cōsuetudinēvolēs vicerit: difficultatē ⁊ dolorē passa. et bonā peperit: cauti⁹ obtēperabit viro. i. rōni: ⁊ libētius seruiet iubenti: ne ī pniciosam cōsuetudinē defluat. Sentētiaz xo in adam datā patet: qz nemo euadit. Maledicta t. in o. r. Hoc enī ipm q̄ quisq; in hac terra natus difficultatē patiꝫ inuenie-

Sap̄. 9. d de veritat⁹: ex corruptibili corpe hz. Corpus enī qđ corrūpitur aggrauat aīam. hinc dolores ⁊ tristicie: hec ꝓfert homini terra. Spine ⁊ tribuli: punctiones tortuosaz questionū: ⁊ cogitationes de ꝓuisione huius vite que nisi extirpata ꝓficiant: ſuffocāt verbum: nec in homine faciat fructum. hec patitur qui colit

¶ agrū

dia: ꝓpter qđ dñs ciultat⁹ q̄ eras valde ꝓudēs: ipis vocatis dixit qz peterēt ab eo qđ vellēt: adiūgēs qz ille qui ꝑmo peterat: ſuā petitiōez hr̄et: alī⁹ xo duplī: tūc cupidus nolebat ꝑmo petere mot⁹ cupiditate duplī boni habēdi: similiter nec inuidus nec socius su⁹ plus hr̄et q̄ ipe: tande cum dñs vrgeret eos ad petēdū: inuidus petijt vt sibi vn⁹ oculus eruer⁹ vt socius su⁹ duos amitteret: qđ factū ē. et sic punita ſūt eoz vicia. sic demones tēptāt ex inidia hoīes: ⁊ nō ignorēt eoz penaz ī futuro crescere ex hoīm damnatiōe. Vnde igit⁹ malū ꝺnūciat de ipi diabolo cui ī serpēte loquebat⁹. a Quia fecisti. b. iducēdo hoīes ad peccatū. b Maledict⁹ es. qz ex hoc crescet pena tua. c Inter oia animātia tc. ꝓponit ei bruta aīalia: nō ꝛtū ad ꝓditionē nature: ſz qz seruauerūt statū ſuū: qđ ñ fecit diabolus. et hoc est magna pena supbo q̄ inferioza ⁊ vilia ei ꝓponant⁹. d Sup pectus tuū gradieris. Fm Aug⁹. Per pect⁹ hoc intelligit⁹ supbia: qz diabol⁹ incedēs ad ſuasionē hoīm a supbia incipit q̄ ī oēm peccato ī cludit⁹. vñ et Eccle. x. dr: Initiuz oīs pcti supbia. e Et terrā comedes. c. hoīes terre, na diligētes ī corpozabis tibi eos de cipiēdo. f Inimicicias ponā ī tc. Fm Aug⁹. Per mulierē ītelligitur hoc ꝛ nō inferior: ⁊ p semē eī⁹ opatio bona. Per semē aūt demōis ītelligitur ſuggeſtio eī⁹ prana. Per hoc ꝛ qđ dr: Inimicicias ponā tc. oñdit dñs qz diabolus mediāte ſuggeſtiōe prāa oppugnat nōnē ſuperiorē. q̄ mulier dr: vt ſi ꝓsentiat delectatiōib⁹: ⁊ per eā dejciat rōem ſupiorē q̄ p virū decipiendo. g Ipsa ꝓteret tc. In ꝓncipio tentatiōis reſiſtēdo. Aliꝫ aūt ſancti exponunt de beata virgine ab illo loco: Inimicicias ponā int̄ te ⁊ mulierē: nō ītā euā ſz aliā ab eue descēdēte. ſ. xp̄ine Mariā q̄ ē infesta demonib⁹. Vñ ī Canti. dr: Terribilis ē vt castroz acies ordinata. Et semē tuū. i. alios angelos malos: qui dicunt⁹ semē eī⁹: ꝓpt̄ ſilitudinē nature ⁊ malicie. Et semē illi⁹. ſ. chriſtū q̄ ē marie natural⁹ filī⁹. Ipsa cōteret caput tuū: qz p ipaz mediāte filio suo ptās demōis ē cōtrita. h Et tu insidiaberis. tc. Quia diabol⁹ tēptauit xp̄m exterī⁹ tātūmodo ſuggerēdo. q̄ qđē tentatio nō fuit vitiū ī tentato: ſz xp̄us exercitiū: ⁊ eodē mō credēdū ē de virgine. Alī xo exponūt ſraz ꝺ serpēte materiali: nō ꝺ demone ab illo loco. Et ait dñs ad serpētē qz fecisti ß. i. qz fuisti īstrumētū hui⁹ maleficij. sic Leuit. xx. Jumētū cū q̄ aliq̄s coierit p̄cipit occidi cū eo. Maledict⁹ es inf oīa aīantia: qz ꝑ hūc ille serpēs pri⁹ habebat formā ⁊ faciē gratiosaz ſup oēs bestias ⁊ fact⁹ ē horribilioz oīb⁹. Sup pect⁹ tuū gradieris: qz ꝑm istos pri⁹ habuit pedes ⁊ ſtaturā erectā: ſz pedes ſūt ei amori: ⁊ sic reptādo icedit. Et terrā comedes. pri⁹ aūt ligno rū fructib⁹ vescebat⁹. Inimicicias ponā int̄ te ⁊ mulierē tc. qz odiosus es hūane nature: ⁊ ecōuerſo. Ipsa ꝓteret caput tuū: qz ex q̄ reptādo icedit: mulier pōt caput eī⁹ calcare. Et tu insidiaberis calcaneo eī⁹: qz nō pōt se eleuare ad mordendū i ſupiori pte. Sz ista expoſitio q̄tū ad mīta videt⁹ irrationabilis. ꝑmo qz de⁹ dirigeret ꝑmonē ſuū ad aīal brutū nō intelliges. ſcdo qz ī nullo peccauerat: ſz ſolū demon mouendo linguā eī⁹. tertio qz ſtatura recta ñ cōpetit alicui aīali ſz tm̄ hoī. vt dic̄ poeta: Quidi⁹ ī. j. metamor. Pronaq; cū ſpectāt aialia cetera terrā. Qs hoī ſblime dedit: celūq; videre Juſſit. ⁊ erectos ad ſidera tollere vult⁹. Et ī ꝑma expoſitio que ē Aug⁹. melior videt. i Mulieri q̄z dixit. Hic ponit⁹ punitio mulier⁹ ī ſpeciali: ⁊ ꝺ q̄tū ad duo. ꝓpt̄ q̄ mulier cōiūcta ē viro. ꝑmū ē ad ꝓcreationē ꝓlis: ⁊ q̄tū ad ꝺ dicit: k Multiplicabo erūnas tuas ⁊ cōceptus tuos. Licet aūt actus generandi sit delectabilis: tm̄ habet turpitudinez annexam post peccatū. In hebreo ꝓ cōceptus habet⁹ imp̄gnationes: que sunt laboriosi. Et erūnas tuas. qz portādo feū cōceptū mulier patiꝫ plures labores ⁊ miſerias.

✠ In dolore

Historia. agr̄ suum: donec in terram de qua sumptus est redeat. i. donec hanc vitam finiat.'

a Maledicta terra tc. Aug. Histo. Hos esse labores humani generis in ſra nemo ignorat: ⁊ q̄ nō eſſet: ſi felicitas q̄ erat in paradiſo tenereꝛ: indubitanter constat.

¶ Stra. Terra maledicit⁹ nō adā: vt cuncti ꝓpter q̄s hec ſcripta ſunt terrerētur ne ſimilia faciētes ſibi pena plecterent⁹. Ipe vero cain: qz ꝑme ꝓnaricationi fratricidiū addidit maledicit⁹: cum dicit: Maledict⁹ eris sup terraz tc.

¶ Alcu. Terre maledixit non aḡs: qz hō de fructu ſre ꝓtra vetitū mādducauit: nō de aḡs bibit: ⁊ in aḡs erat pctō ablucndū de fructu terre contractū. Aialia q̄z terrestria pl⁹ maledictionis hūt: q̄ aḡtilia: qz plus vinūt de maledicta. ſ. In de xp̄s p⁹ resurrectionē de piſce mādducauit: nō de terrestri aiali. ¶ Grego. In moza. Maledicta ſ. i. o. r. De⁹ maledicit hoī peccanti: ⁊ bō maledicere ꝓhibet⁹. Sz maledictū duob⁹ modis dr: aliud ꝓbaf: aliud improbaf: aliud enim ex inditio iusticie: aliud ex limore vindicte. Maledictū ī iudicio iusticie est maledicta. ſ. in. o. r. ⁊ qđ abzaā dr: Molite maledicere. ⁊ alibi: Maledici regnū. d. n. p. Airi q̄z scrī maledicūt nō desiderio vidicte: ſz vltiōe iusticie. Jnf⁹. n. ſublie dei iudiciū aſpiciūt: ⁊ mala fozis exurgentia q̄ maledicto deberant ferirī cognoſcūt ⁊ nō peccāt: qz ab eterno dei iudicio nō discordant: hinc petr⁹ ait: Pecunia. ſ. r. ſ. i. p qđ. n. nō ait est: ſz ſit: nō indicatiuo ſz optatiuo modo se dixiſſe indicauit. hinc helias: Si hō dei sum: descēdat ig. ō. c. ⁊ cōsumat vos: q̄z tū ſniam rōne xitat⁹ ꝓtā exit⁹ monſtrauit. Simō. n. eterna dānatiōe iterijt: ⁊ duos q̄dgenarios flāma ꝺbussit. b Jn laboriḃ tc. Ra. ſpine antea erant: ſz nō vt laborem hoī iferrēt: cui post pcm fuerūt ad laborē ⁊ afflictionē: sicut serpētes: ⁊ q̄cūq; noxia aſi erāt inoxia. Et notādū qz ade extrinseca pena ꝓponit. Maledicta. ſ. in. o. r. Mulieri xo intrī seca: cū dr: Multiplicabo. e. ſ. tc. qz seducta: seduxit virum.

c Pulvis es tc. Greg. Hō ita cōdit⁹ fuit: vt manente illo decederet tpa: nec cū tpib⁹ transiret. Stabat q̄ ī momēt⁹ de currentib⁹: nec ad vite terminū p diez incrementa tēdebat: qz ſp ſtanti inherebat: vbi vetitū ꝓtigit: offenſo creatore: ire cepit eum tp⁹ e: Vñ terra es: ⁊ in terrā ibis. Statu. ſ. īmortalitatis amiſſo. cursus eī mortalitat⁹ abſorduit: ⁊ ad mortē trāſeundo didicit: ſtādo qđ fuit: cui⁹ radicis amaritudinē quaſi in xpō tenem⁹: qz eī cursum naſcēdo ſortimur: vt ipso momēto q̄ viuim⁹ a vita trāſeam⁹: dū infantia ad pueritiam pueritia ad adolescentiā: adolescentia ad iuuentutē: iuuēt⁹ ad senectutē: senect⁹ trāſit ad mortē. d Et vo. adā no. tc. Aug⁹. Verba ꝑmi hoīs hec fuerūt qñ hec ē mī⁹ oīm viuentiū: tanq̄ reddat cām nois a ſe ipoſiti: cui. ſ. euam vocauerit.

a ¶ difficultate vincende prave cōſuetudinis.

ast conceptus tuos† In dolore a
¶ rationis. ¶ per conſuetudinē bonā.
paries filios: et sub viri pote- /
¶ vt ſpūs dñet carni ¶ vicia cōſuetudie prava cautius obtrpabis rōni: ne ad aliquā ꝓnitiosam consuetudinem deſluas.
state eris: ⁊ ipe dñabit⁹ tui. Ade b
ꝺ dixit⁹ Quia audisti vocē vxoris tue: ⁊ comediſti ō lig⁹ ex q̄ ꝑce/
a perā⁹ tibi ne comederes † maledi/ c
¶ Dicto. nō rursus colēdi: ſz pcō: ſic i hebreo hr̄: a ¶ innecīende veritatis.
b cta terra in ope tuo. In laboriḃ
comedes eam cunctis diebꝰ vite
¶ viciorum. ¶ punctiones rortuaſarum queſtionum: ⁊ cogitationes de ꝓuiſione huius vite.
tue. Spinas ⁊ tribulos germina d
bit tibi: et comedes herbas terre e
In sudore vultus tui vescēris f
¶ i. donec finias hanc vitam.
pane: donec reuertaris in terrā
c de q̄ sumpt⁹ es: † quia puluis es
d ⁊ in puluerē reuerteris. Et voca g
¶ i. vitam
cauit adā nomen vxoris sue eua
a ¶ reddidit cauſam quare vocauerit eam vitā ¶ animalitas conuerſa ad rōnem mater est viuorum. i. bonozum operū b ¶ recte ſanctorum quibus cōtraria ſunt pcā que dicunt⁹ mortua.
eo q̄ mater esset cunctoꝝ viuēn/ h
a ¶ anteq̄ de paradiſo ejiceret.
e tiū. Fecit quoq; dominus deus i
a ¶ quib⁹ ſignificatur mors que post pcm̄ debebat⁹ nature b ¶ qz mortales ex mortalibus
ade ⁊ vxori sue tūnicas pelliceas
¶ nō ſunt verba inſultātis dei: ſz alios deterrentis a ſuperbia. ¶ ironia. ¶ q̄ſi nec illud qđ volebat⁹ aſſecutus eſt: ⁊ perdidit quod factus eſt
f ⁊ induit eos: ⁊ ait. Ecce adam q̄/ k
¶ trinitatis mentio inculcatur.
si vnus ex nobis factus est sci/

Wystice Mystice. Post pctm̄ ī indicis ſniam vocauit adā vxorez ſuā euā: qz ſit mater viuoz: cū morte ⁊ mortales fet⁹ parere meruerit. Sz illos fet⁹ ſcptura attēdit: q̄s ī doloze cū pepit: ad vitā cōuertit: vt el dñet. Sic. n. est vita ⁊ mī⁹ viuoz: vita ī pctīs mors dr. Recte q̄ ps aīalis cū p rōnem de xbo vite affectū recte viuēdi cōcepit: vita appellatur: ⁊ mī⁹ viuoz. i. bonoz: q̄uis in doloze ⁊ gemitu male cōſuetudini reſiſtēs: bonam consuetudinē ad recta facta pepit: q̄b⁹ ꝓria sunt pecca/ta: q̄ mortua solēt appellari. Mozs aūt q̄ debeꝫ nature: post pctm̄ in tunicis pelliceis figurat⁹: tādiu aūt in paradiſo fuerūt q̄uis sub ſnia dānatis dei: donec ad tunicas pelliceas venīrent ē: hui⁹ vite. ſ. mortalitatem. Vñ aūt mozs quā in corpe sentim⁹: ī pellib⁹ exꝑmit: q̄ mortuis corpib⁹ detrahūt. e Fecit q̄z. tc. Aug⁹. Hoc q̄z significationis cā factū ē: ⁊ in factis q̄rit: q̄d factū sit: ⁊ q̄d significet: ⁊ ī dictis: q̄d dictū sit: q̄d ve significet:

Histo. ¶ Stra. Jpi fecerūt sibi ptzomata: vt pctm̄ suū abscōderēt: de xo tūicas pelliceas. q̄b⁹ totū corp⁹ corp⁹ iduit: qz ⁊ ī corpe ⁊ in aīa eos iuste dānauit. Stulta xo q̄stio est: q̄liter vel q̄ opante pelles ab aīalib⁹ deducte sint. q̄rere q̄. n. de nihilo oīa condidit: quō ⁊ qualiter voluit hec fecit. f Et ait: Ecce a. tc. Aug⁹. Histo. ꝓpter trinitatem pluralis numer⁹ ponit: ſic ⁊ ibi: faciam⁹ bo. tc. Replicat igit in caput ſuphi ad quē venerit exitū: qđ a serpente ē suggeſtū: eritis sicut dij: nec sunt xba insultantis dei: ſz a ſupbia deterrēt⁹ alios: videtes hoīem nō esse factū qualē voluit: ſz amiſisse qđ fact⁹ ſit. Videte ne forte ſumat de lig⁹ vite tc. Supioza xba dei ſūt: hoc aūt factuz est ꝓpter xba dei secutū: alienat⁹ ē a vita: nō ſolū quā cū angelis erat acceptur⁹ ſi p ſtitiſſet: ſz ab illa quā in paradiſo hēbat q̄ſi excōicat⁹ a lig⁹ vite: qđ erat ei ꝓ ſacrō: ſic ī eccleſia ſolent hoīes a ſacris viſibilib⁹ eccle disciplina remoueri. Aug⁹. Mirū est ſi adā ſpūalis erat mēte q̄uis nō corpe. quō credidit serpenti: dū diceret deū lignuz ꝓhibuiſſe: qz sciebat eos ſi comederent futuros vt deos ꝓpter ſciam bo. ⁊ ma. nā⁹ boc ſolū creato: creature inuideret. Sed nullo mō credendū est: ſpūali mēte predictum boc credere potuiſſe. Vñ adam non est seductus tc. vt per mulierem. ſ. vir pre/uaricaretur: secundum illud in ſimilitudinem p̄uaricationis ade. Seduct⁹ tm̄ nō e Vñ nō ait: Mulier seduxit me tc: sed ipa dedit mihi: ⁊ comedi. Jlla xo inq̄t: ꝓpens seduxit tc. Jta salomon vir q̄dē: tāte ſaple nō in ſimulacroz cultu aliquid vtilitatis credidit eē: ſz mulieris amozi reſiſtere nō valuit: ⁊ qđ sciebat nō eē faciendū fecit: ne mortiferas delitias cōtriſtaret. Si vxorē que iā seducta mādducauerat: noluit adam

¶ cōtriſtare: quā

a In doloze paries: qz ī gru sunt vehemētes anguſtie talia aūt nō fuiſſet ī ſtatu ino cētie: sed cōcipiſſent absq; turpitudine: ⁊ factū ꝓceptū portaſſet absq; erūna ⁊ laboze: ⁊ pepiſſent ſine doloze. Scdo q̄uigit mulier viro ꝓpt̄ domeſticā vitam ⁊ q̄tū ad hoc punit eam. viro subijciendo dicēs: Et ſb viri ptāte eris tc. ⁊ sequitur. b Ade ve. di. Hic pōit punitio viri. Circa qđ sciēdū q̄liē ī domeſtica vita mulier subijcit viro: ita ad vitā ptinet ꝓcurare neceſſaria vite. p se familia ⁊ vxore: ⁊. ī o q̄tum ad hoc punit cum subditur. c Maledicta terra ī tc. Jn q̄ notatur ſre ſterilitas: q̄ ꝓ pctm̄ nō ꝓduxit fructū cōueniēte hoi niſi cū cultura ⁊ laboze: q̄ aīſpōte ꝓduce/bat fruct⁹ conuenientes in abūdantia et ꝓduciſſet ſi hō ī ſtatu ino/cētie ꝓtiliſſet: Jn hebreo hr̄: Maledicta ē/ra ꝓpt̄ te. i. ꝓpt̄ pctm̄ tuuz. ꝓpt̄ qđ incurrit ſterilitatē. vt dictū ē: Jn ſudore vultus tui tc. ꝓ ß notat⁹ anxietas hoīs ī laboze agriculture q̄ ad pctm̄ ſi opabat⁹ niſi ad recreationē xp̄i exercitiū: vt ꝺdictū ē. d Spinas ⁊ tribulos. i ß notanf ꝓpedimēta q̄ ꝓueniunt hoīs labori ex ſra. e Et comedes herbas tc. q̄ ꝓ⁹ comedebas fruct⁹ padiſi: ⁊ qz iſte pene iflicte ſūt hoī ad totā vitā vſq; ad mortē: ī o ſeq̄tur. f Jn ſudore vul. tc. Patet lr̄a. g Et vocauit adā. Hic ꝓr describitur miſerie iflicte trāſitio: q̄ ſles facti ſūt ꝑmi pentes ꝓ pctm̄: tales filiꝰ os genuerūt: ⁊ ī o dic̄. Et vocauit tc. Eua: qđ nomē sonat vitā ī hebreo penalitatib⁹ tm̄ subiectā. h Eo q̄ mī eēt tc. i. oīm hoīm ī hac vita mortali degentiū. ī o sequit. i Fecit q̄z tc. i. de pellib⁹ aialiū mortuoz: ī signū sue mortalitat⁹: ⁊ qz īdigebāt tegumēto ꝺ intēperiē aeris loci ad qđ erant ejiciēdi: verūtm̄ aī electionē de⁹ ꝓpoperat ade sua trāsgressionē. ꝺ. k Ecce adā tc. Jronia ē: ac si diceret: ñ es

ꝝ assecutus

Universidad de Antioquia Biblioteca

ꝯ cõtristare:quã credebat a se alienatã tabescere:z sine solatio interire:nõ q̃dẽ carnis cõcupiscentia:z amicabili beniuolẽtia:q̃ sepe deꝰ offẽdit:ne offẽdat amicꝰ.Alio ꝯ mõ deceptꝰ est ꝯ mulier:que falsum verum putauit.

Mystice Mystice. Ecce ada.s. e.q.v.tc. Dupliciter intelligi põt. Quasi vnꝰ ex nobis.i.deꝰ qõ pertinet ad insultationez: sic dr Vnꝰ ex senatoribus .i.senator: vel q deꝰ est nõ natura:sed creatoris sui bñficio:si sub eo manere voluisset.Sciẽs bonũ z malũ quasi ptãtem dei pena sua discet ee incuitabilem:quã pati noluit btũs z consentiens z bẽbit sciam p penam: quã deꝰ hz p sapientiã.

a Nunc ꝯ ne forte tc. Sike dicit apls. Me forte det illis deꝰ penitẽtiã ad ꝙscendã veritatem Videt aũt hõ dimissus esse i labores huius vite: vt aliqñ pozrigat manũ ad arborẽ vite.i. ad crucẽ:p quã vita repat eẽna. Pzohibitio quoq; intelligi põt: vt iusta pena pꝰ petiõ inclusus sit ad sapientiam aditus donec dei misericordia reminiscat: q̃ moztuꝰ fuerat.

b Emisit eum tc. In locum sibi ꝺgruũ sicut plurimũq; malus cũ inter bonos viuere ceperit:si in melius mutari noluerit:de bonorũ congregatione pellitur pondere pzaue cõsuetudinis sue.

c Eiecitq; adam. Hiero. Lxx. Et eiecit: z hĩtare fecit contra paradisũ voluptatis:z statuit cherubin z flãmeam rõpheam:que vertitur ad custodiendam ligni vite viam. Alius sensus est in hebreo. Ait.n. z eiecit dominus adam:scilicet z habitare fecit ante paradisum voluptatis: cherubin et flãmeum gla.tc.non q̃ adam habitare fecerit contra paradisum voluptatis: sed illo eiecto ante fores paradisi: cherubin z flãmeum posuit gladium:ne q̃s posset intrare.

Histo. Aug. Histo. Et collocauit tc. Hoc per celestes potestates etiam in paradiso visibili factum esse credendum est: vt per angelicũ ministerium ibi esset quedam ignea custodia:nõ tamen frustra:sed quia aliquid de paradiso significat spirituali.

Stra. Collocauit tc. Hoc est per ministerium angelorum igneam custodiam constituit. Flãmeus gladius tribulationes z dolores:z labores huius vite: quibus nos exercemur. Vel sententia iuste damnationis:que homini est data:qui ita dãnatꝰ est: vt christi passione redimi posset. Vñ gladius versatilis dr: quia potest remoueri. Remotus est enim Enoch z helie:z quotidie remouẽt fidelibꝰ: de hac vita ad supnã btũdinẽ trãseuntibꝰ:nec dicit flãmã z gladiũ:sz flãmeũ gladiũ:q̃.n.ad padisũ redeũt:necesse est vt igne spũsscti oẽs cõcupiscentias huiꝰ vite exurant: z gladio verbi dei omnia noxia

Mystice pzedicant. Isid. Mystice. Et collocauit tc. Cherubin plenitudo sciẽtie:hec est charitas: que plenitudo legis est diuine. Gladius flammeus:pene tempozales:que versatiles sunt: quoniam tempora volubilia sunt. Ad arborem igitur vite non reditur nisi per cherubin .i.plenitudinẽ scie.i. charitatẽ:z p gladium versatilẽ.i.tolerantiã tpalem.

ꝯ Adam vo

a sz hec verba sunt dei. sz aposiopesis:que raro z perturbato congruit.

a ens bonũ z malum. Nũc ergo a

sz i.si sz ipsius numero electoꝝ gustaturi erãt de lig̃ vite:z sic ad brñ statũ migraturi:sz custodia ẽ adhibita:ne q̃ indigni feti sunt arti gãvlteri.

ne forte mittat manũ suam:et su b

sz quod erat ei pro sacramento.

mat etiã ◊ ligno vite z cõedat et

sz hec dei actio est: sz quasi excõicando:sicut mõ praui emittuntur ab ecclesia.

b viuat ĩternũ. Emisit eum deꝰ †

a sz vt in hoc corpe laborarent z meritum redeundi sibi colligarent.

de paradiso voluptatis vt ◊pa/

retur terram de qua sumptus ẽ.

sz quasi excõmunicatum.

c Eiecitq; adam:z collocauit ante c

a sz angelicam potestatem

sz plenitudinem scientie z charitatem.

paradisum voluptatis cherubin

a sz penam temporalem vicentem:sed transitoriam

sz quia in aduentu filij remouendus.

z flãmeũ gladiũ atq; versatilem

sz qz reuerti nõ possumus nisi per hec.

ad custodiendam viã ligni vite.

diosius occuparꝰ: ꝓpter qõ mulierem.i.appetitũ sensitiuũ fragilem ẽcitat ad malũ p suggestionẽ z delectationem sequentem:z ipa delectata virum.i. rõnem attrahit ad cõsensum z cõsequenter ad opationẽ vsq; ad petiõ mortalis cõsũmationẽ. Seq̃t.

† Cũq; ꝺgnouissent se esse nudos:qz post petiõ perpetrationẽ:ratio pcipit pcti turpitudinẽ:z sensus expit delectationis pzauitatem. vñ dicit Boeti⁹.ij.de ꝑsolatione. Tristes ◊ voluptatũ esse exit⁹ q̃s libidinũ suaz reminisci volet z ẽlliget. Seq̃t:

† Et ait dñs ad sp̃ẽt tc. Serpẽs igit ex hoim deceptione maledicit.nã ex hoc pena demonis augmẽtat:sicut gloria sanctoz angelorꝝ ex hoc q̃ inducunt hoies ad bonũ. Similiter mulier z vir maledicunt:p qõ designat q̃ aĩa z corpus post resurrectionem in inferno punient. Sequit:

† Emisit eũ deus de paradiso tc. per qõ designat:q̃ pctõr ꝑ petiõ mortali desinit esse de ecclesia militante merito: z si nõ numerõ:p hoc aũt q̃ gladius flãmeus ponit ãn padisũ:z designat q̃ manente petiõ mortali nõ est reuersio ad ecclesiã militantẽ ꝺm meritũ. ◊r tñ gladius ◊satilis:qz si vera penitentia sequatur:hõ ꝺm meritũ ad eam reuocat: dicente dño: Ezech.xviij. Nolo mortẽ pctõris sz vt magis ꝺuertat z viuat.

In ca. Hen. iij. vbi ◊r in postilla: Sz ꝺ dicta occurrit dubium.

Additio.j.

Licet gratia gratis data post remanere cũ petiõ mortali. put videt postillatoꝝ velle:qõ sic patet:nã put doctores cõiter loquunt in statu innocentie in q̃ hõ instituꝰ fuit in originali iusticia nulla erat rebellio carnis ad spiritũ:nec spũs ad deũ.z p q̃s ipossibile erat stante illo statu petiõ mortale incurri.petiõ.n.ꝺm Ambro. est inobedictia diuine legis z trãsgressio celestiũ mandatorꝝ.qõ de directo opponit statui innocentie. Ad dubiũ aũt motũ p postillatorẽ ipm.s.quõ in muliere remãsit dominũ originalis iusticie post primũ z scõm peccatũ:z vsq; post comestionem ligni:aliter posset rñderi.

Pzo quo aduertendũ est q̃ pceptũ de inhibitione comestionis ligni fuit datũ Ade ante q̃ Eua fuisset in rez natura .pducta: vt lra testat:z licet tñ ꝺm Aug⁹.sup Hen.ca.viij. Ex hoc non sequitur q̃ eua nõ fuisset obligata ad pceptũ obseruandũ: trãsgressio aũt hui⁹ pcepti nõ fuit cõsummata donec adã comederit:licet fuisset quodãmõ inchoata per comestionẽ mulieris.qõ patet p Wgrm in.ij.dist.xxiij.vbi oñdit q̃ talis est ordo peccãdi in nobis qualis fuit in ꝑmis parentibus.sic.ꝺ. Ut enim tunc serpens mulieri malũ suasit:ipaq; consensit:deinde viro suo dedit:sic ꝑsummatũ;ẽ petiõ:ita z nũc in nob ꝑ serpente est sensualis motꝰ ad:e: ꝑ muliere inferiorꝝ portio rõnis.ꝑ viro supiorꝝ portio rõnis:hec ille.

Ex q̃ patet q̃ transgressio pcepti ipi Ade dati nõ fuit totaliter cõsummata vsq; ad comestionem viri:nec est etiã necessariũ dicere q̃ adã fuerit transgressoꝝ illius pcepti sibi dati ãn comestionẽ ligni p actũ interiorem in hoc consentientem: nã put ex serie lre patet sola comestio fuit ꝓhibita:nõ aũt deliberatio seu consensus p̃ cedens comestionẽ. Dicit.n. in die q̃ comederis ex eo tc. nõ aũt in die quo cõsenseris seu deliberaueris comedere z hmõi:vñ sicut de quibusdã preceptis

ve. testa. dicit

a Nunc ꝯ videte. Li. videte nõ est de textu hebraico:sz subintelligit:z ẽ modꝰ loq̃ndi satis frequens in hebraico q̃ omittit vna dictio trãslatio ◊ nra exp̃ssit qõ i hebreo omittit vel subintelligit. Notandũ etiã q̃ ꝺ ẽ ◊bũ dei ad angelos p quoꝝ ministeriũ hõ primus eiectꝰ ẽ ex padisum. Sequit:

b Et sumat tc. Cũ hõ incurrisset iã necessitatẽ moriẽdi: vt ꝓdictũ ẽ:lignũ vite:iã nõ poterat vitã eiꝰ ppetuare:poterat tñ ex sua bonitate ipaz ꝓlongare:z ita ꝓlogatio noie eterni significat: sic i Ps. Mõtes eterni noiant ꝓpt longitudinẽ durationis: vñ z in hebreo ◊r: z viuat in seculum: qõ signat tps longũ.

Eiecitq; adã tc. Istud dupliciter exponit ꝺm duplicẽ opi.s. posituꝫ ꝺ situ padisi terrestris:ꝺm.n. illos q̃ dicũt q̃ ẽ sub eq̃no ctiali circulo:gladi⁹ flãmẽ intelligit zona torrida inẽ hitationẽ nostrã z padisuz:z ◊r ◊satilis:quia sol p quẽ causaꝫ ibi caliditas iptrãsibilis apprpi quat ad nos ĩ estate:z hyeme elõgat: p cherubin aũt itelligit angelica custodia:p quã tota natura corpea administrat:z maxie motꝰ orbium. Ad custodiendã viã tc. Me hõ inde eiectꝰ posset illuc redire:nec aliqs alt⁹ adire. Scõm ◊ illã opinionez q̃ ponit padisum terrestrẽ circa tropicũ cãcri: per gladiũ flãmeũ intelligit aliqs ignis material. ibi fact⁹ a deo z ozies de terra:sic ◊r de mõte ethne q̃ cõtinue ardet:z significat noiẽ gladij: quia ignis ascendens sursum in supiori pte acuit ad modum gladij. Per cherubin aũt itelligit naturã angeli: ca: vt ꝓdictũ ẽ. Ad custodiẽdã viã:q; ille ignis est ãn introitũ padisi ꝓhibẽs accessum hois ad ipm.

Moraliter.

a† Sed z serpẽs Ca. III pentem intelligit diabolus:qui in serpente loquebat̃.z bñ dicit callidior:de cuius calliditatẽ dicit Leo papa in sermone de circũcisione. Oim venilat curas:discutit cõsuetudines: animos scrutat: z ibi querit causas nocendi vbi quẽq; viderit stu/

Wystice dio:z bñ dicit callidior:de cuius calliditatẽ dicit Leo papa in sermone de circũcisione. Oim venilat curas:discutit cõsuetudines: animos scrutat: z ibi querit causas nocendi vbi quẽq; viderit stu/

vete. testa. dicitur a doctoribus q̃ lex ꝓhibet manũ:nõ autẽ animũ:eo ꝺ mõ in ꝓposito dici posset ꝓut lra sonat. Ex quib⁹ vlterꝰ sequit q̃ licet tam Eua q̃ Adã ãn comestionem ligni peccassent p̃ act⁹ interiores pctõ supbie q̃ est initiũ omnis petiõ: vt patet Ecclesiastici.x.nõ tñ transgressio ꝓcepti sibi dati fuit facta vsq; ad ◊ q̃ adã comedisset:z tunc z nõ ãn nuditatẽ suã erubuisse debuerint:qõ videnꝫ sonare ◊ba Aug⁹ in.xiij.de ciui.dei:q̃ postq̃ transgressio ꝓcepti facta est gra ꝺi deserente de corpoꝝ suoꝝ nuditate cõfusi sunt: nõ enim dixit postq̃ peccauerunt:qõ posset intelligi de q̃cunq; genere petiõ sed postq̃ transgressio ꝓcepti facta est:vt intelligatur de trãsgressione ꝓcepti de q̃ agit:q̃ nunq̃ fuit cõsummata donec vir comederet:z sic de nuditate sua tpe cõgruo erubuerũt.

In eodẽ ca.iij. vbi ◊r in postil:Serpentẽ aũt si inẽrogauit.

Additio.ij.

Alia etiã ratio assignaf ad ◊ q̃ ꝓpẽs nõ fuit interrogatus:vñ Aug⁹,cõtra Manicheos li.ij.nam serpens non interrogak:sed pzior excipit penã:qz nec confiteri petiõ põt:nec hz oĩno vñ se excuset.

In eodẽ ca.iij. vbi dicit in postilla: Sed ista expositio q̃n/tum ad multa tc.

Additio.iij.

Ista expositio vltima nõ est tanq̃ irrationabilis excludenda cõsonat enĩ littere pluscq̃ alia:z est sententia Hiero. de hebraicis questionibus:nec obstat q̃ postillatoꝝ obijcit. Primo de hoc q̃ deꝰ dirigeret sermonem suum ad animal brutũ.naz alibi legitur: Et ait dñs ad piscem: Jone.ij.ca. quod significat expressionez diuine voluntatis per effectus exteriozes. Qꝛ aũt obijcit secũdo q̃ serpens in nullo peccauerat:sed solum demon:non obstat:nam in signũ detestationis peccati etiam bruta quandoq; puniunt:z vt patet de iumẽto cũ quo aliqs coierit:Leuit⁹. xx. prout allegat postillatoꝝ:z nõ solũ hoc sed etiam res inanimate que omnino carent sensu z motu voluntario precipiuntur cõburi z destrui ꝓpter hozrozem alicuius magni peccati:vt Deutro.xiij.de ciuitate auersa a cultu dei ad idolorꝝ seruitutem:vbi ꝓcipitur q̃ nõ solũ pecora occidantur:sed etiam comburantur supellectilia:z habemus.j.Reg.xv. de Amalechitis vbi ꝓpter peccatum a suis predecessoribus longe añ perpetratum deus ꝓcepit occidi non solum viros z mulieres sed etiam parunlos z lactantes boues et oues tc. Qꝛ aũt postillatoꝝ tertio obijcit de statura recta que nõ competit nisi tñ homini:non obstat:nam ad saluandam veritatem lre ꝺm hãc expositionem sufficit q̃ serpens antea cum pedibus altis incedebat sicut z alia animalia:et post hmõi sententiam pedes sunt ei amoti:sic vt non posset incedere nisi reptando: vñ hec expositio videt tenenda cõmuniter ꝑ Iudeos. Alie vero expositiones Aug⁹.z sctoꝝ tenẽde sũt tanq̃ vere z spũales. seu mystice.

In eodẽ ca.iij. vbi ◊r in postilla: Et vocauit adam tc.

Additio.iiij.

Eua in hebraico vitã sonat simpliciter nõ cõnotãdo q̃ sit penalirati subiecta vel non:sicut enĩ cũ ◊r:mater oĩm viuentiũ nõ denotat q̃ sint in hac vita mortali vel non:vñ hec vocatio aliter videtur continuari ad ꝓdicta.

Ad quod sciendum q̃ licet adã ꝺm q̃ tradunt doctores sciuerit naturas oĩm animaliũ z oĩm sciaz de q̃b⁹ hõ natꝰ est instruz:put patet in ꝓma pte.q.xciij arti.iij.in cor.q.nõ tñ habuit noticiã futuroꝝ contingentium nisi prout ex diuina reuelatione habuit. vel expimentaliẽ poterat acquirere:z ideo cũ mulier statim postq̃ fuit ꝓducta sibi adducta fuerit nesciens an deus disponeret eos sic remanere et alios de nouo procreare:an ex ea esset ꝓles p ꝓpagationẽ ꝓcreanda:vocata est ab eo virago: quasi de viro sumpta:ad denotandũ q̃ erat sibi data in consortium domestice conuersationis:nõ declarans an esset sibi data etiã ad prolis ꝓpagationem.quod etiam conuenit verbis dei dicentis ante mulieris productionem supza Hen.ij.ca. Dixitq; deus: Nõ ẽ bonum hominẽ esse solum:faciamus ei adiutoriũ simile sibi. Sz post peccatum ex diuina sententia cõtra ipm z ꝓroꝛ suaz lata duo collegit:vnũ.s.q̃ ipi essent mortales:et hoc cum sibi fuit dictũ: Puluis es z ĩ puluerẽ reuerteris. Secundũ:quia debebant habere filios p propagationem sicut cetera animalia et hoc dictum fuit mulieri:Multiplicabo erumnas tuas et conceptus:et in dolore paries filios. Ex quibus conclusit q̃ illa deberet esse mater omnium succedentiũ:cum iam cessaꝫnisset deus a nouis creaturis condendis:et ideo audita diuina sententia vocauit eã Eua:qõ nomen interpretatus est ipse adam.ꝺ.eo q̃ esset mater omnium viuentium.

Replica.

Correctorij contra Burgen.

In ca.iij. vbi postillato: mouet dubiũ. Cũ eua peccauerit actu interiori supbie et diffidentie:et actu exteriori comestionis ve/

eodem li.ca.ix. ponit differentiã inter locutionem dei ad virum et mulierem ⁊ serpentẽ dicens: Locutionem ad primos esse ad ſram: sed ad serpentẽ figurativã: qz absurde sonaret vt arguit postillator: ex illo loco btĩ Augſ. sed nõ sonaret absurde: ſi p inſpirationẽ locutus fuiſſet serpenti ſic piſci: de q̃ supra. Conſtat q̃ q̃ fuit vocalis: sed ad diabolũ sub noĩe serpentis. Confirmãt totum ex intentione btĩ Hregſ. in moza. put Burgen. eũ allegat in ſolutione vlti. ar. q. ſue ꝓeambule: vbi dicit: Cũ ordo hiſtorie deficit ſeſe nobis intellect⁹ myſticus quaſi aptis iã foris ꝙ̃ ofdit: et tunc myſtic⁹ ꝓ ſrali habend⁹ eſt: vt Burgẽſ. met vbi ſupra teſtat: et ſic eſt in ꝓpoſito de locutione dei ad serpentẽ: ſicut de locutione lignorũ: Judi. ix. Certũ eſt. n. vtrobiq̃ hiſtoriã ſcõm vocũ ſignificati onẽ deficere. Eſt igitur ad myſticum ſenſum tanq̃ ad vere ſrale recurrendũ ſm doctrinã btĩ Hregſ. et Augſ. et omniũ cõiter ſcribentiũ. Fruſtra igitur laborauit Burgen. cũ ſoluti one primi argumẽti. Nec ruſſio ad ſecundũ valet: nam inſtãtia de iumento eſt contra Burgen. ꝓ eo q̃ ſerpens potiſſime venit deſtruendus pluſq̃ iumentum ſi inſtantia valeret: nec alie inſtantie valent de interemptione pecorum et etiã inanimatorum: nam cum iumento pecoribus vaſis ⁊ ſupellectilibus inanimatis cõmiſſa ſunt peccata idolatrie et alia tanq̃ cum ſubiectis polluti⁹ diabol⁹ aũt ſerpente nõ vtebat vt ſubiecto qõ polluit: ſed ſolũ vt inſtrumento qõ deus permiſit: vt cito dicet infra: ideo illa in deteſtationem peccati deſtructa ſunt ſerpens aũt q̃ ſolum fuit pmiſſum inſtrumentum puniri nõ debuit: exemplũ familiare: occidat quis clericum gladio in deteſtationẽ peccati locus exercrat: inter dicit: et tota terra ſupponit inf dicto: qz videnſ ſubiecta in quib⁹ ſanguis clerici effuſus eſt. Contra gladiũ ꝏ qui ſolũ inſtrumentum fuit occiſoris nihil fit ipſo iure: nec valet rnſio ad tertiã rationez poſtillatoris: nam expoſitio quã impoſobat dicit ſerpentẽ ere ctam ſtaturam habuiſſe nõ moze pecudis pedes: nec tamen ſerpentẽ habuiſſe pedes eſt in ſcriptura fundatũ: nam aũ tẽtationem ſerpens fuit dictus a ſerpendo: vt dicit Jſid. et inẽ reptilia cõputatus nec ſra quam putat Burgen. ſaluare ẽ ei⁹

a Dam ꝏ ⁊c. Ca. IIII Aug⁹. in padiſo ꝛginitas: ex nuptie. fuiſſet tñ i padiſo honeſtũ cõiugium niſi pri⁹ iobedictia meruiſſet exiliũ q̃ de⁹ iduxiſſet carnale ꝙſortiũ Jõ i lũbis ade dãnata ẽ: mortiſ ſ iam reus.

Dam ꝏ co Ca. IIII ſ nõ in padiſo. ſ in paradiſo virginitas: extra nuptie.

gnouit Euã vxorẽ ſuã a ſ prius enim ẽ quod animale eſt

Que concepit ⁊ pẽpit b

a ſ iudaicũ populum b ſ hi ſunt qui terrenas diuitias ambiunt: ⁊ q̃tũ in ſe eſt poſſident. cain nanq̃ poſſeſſio vel acquiſitio interpretatur

cãin: dicens: Poſſedi hominem c per deum. Rurſumq̃ peperit fratrem eius abel. Fuit autem abel a

a Dã ꝏ ꝙ̃uit vxorẽ ⁊c. Ca. IIII a† Poſtq̃ deſcripſit moyſes boĩs conditionẽ et lapſũ: hic ꝙ̃ir deſcribit multiplicationis actũ diſcernẽdo fideles ab infidelib⁹: ⁊ b fac̃ p tres ſtipites. ꝓmo p adaz. ſcõ p noe. vj. ca. ibi: Noe ꝏ. ſtio p abraaz xij. c. ibi: Dixit aũt dñs ad abraã. Circa pmũ ꝓmo deſcribit ade generatio. ſcõ generationis recapitulatio. v. ca. ibi: Hic eſt lib. Adhuc ꝓmo deſcribit generatio filiox adã dlẽda. ſcõ ꝙmanẽda et eligẽda. ibi: Cognouit q̃z adhuc adã. Adhuc ꝓmo deſcribit delenda generatio. ſ. cain ⁊ abel: qz cain generatio deleta fuit i diluuio: abel ꝏ fuit inf

ſ christianum populum.

a trem eius abel. Fuit autem abel a

a ſ ſimplicitatis ⁊ innocentie cultor. b ſ terre/nis incubans.

pãſtor ouium: et cãin agricola. b

b Factuz eſt aũt poſt multos dies c

ſ Quidam ſic in multis deum offendentes: putant facultatibus et oblationibus deum placari.

vt offerret cain de fructib⁹ terrę

ſ fides noui teſtamenti grata ex innocentia deũ laudat: ⁊ terrenis opib⁹ vere. reſta. anteponitur.

c munera dño. Abel quoq̃ obtu/ d

ſ fide charitate.

lit de primogenitis gregis ſui:

a ſ charitate ſine qua anima aridat ⁊ languida. b ſ prius

d et ãdipibus eorum. † Et reſpexit e

a ſ pater. ſ qui mentem offerentis non oblatio/nem attendit: que placet ex mundicia mentis. b ſ chriſtum capur chriſtiani popnli c ſ poſt d ſ oblationem crucis.

dominus ãd abel ẽt ad mũnera

a ſ iudaicũ populum. ſ quia ex dantis corde datum accipitur vel refutat b ſ carnalia ſacrificia

eius: ad cãin autẽ et ad mũnera f

a ſ reprobarus carnalibus. ſ cuius cordis mũdicia debuit/ condire munera.

eius non reſpexit. Iratuq̃ eſt g

a ſ prę verecundia. ſ inurili conſuſione.

cain vehementer: ẽt concidit vul b

ſ increpando.

e tus eius. Dixitq̃ dominus ad i

a ſ liuore torqueris. ſ noli iraſci ab re.. b ſ non bona verecundia.

eũ: q̃rẽ iratus es et cur cõcidit k

a ſ ram interior q̃z exterior b ſ ſi pura mente obtuleris c ſ reſipiſcendo.

f facies tua. Nõne ſi bene ẽgeris m

a ſ premium ſ reſpiciente deo ad re⁊ ad tuum ſacrificium b ſ obſtinato pena predicitur.

recipies: Sinautẽ male: ſtatim n o p

a ſ primo introitu quaſi principijs obſta. b ſ id eſt omnibus parebit. et hoc ianitore comitaberis.

g pẽccatum tuũ in fõribus aderit

ſ non ſuper te: quia liberi arbitrij es.

Sed ſub te erit appetitus eius: q

ſ ſi inſpecta nequitia cordis citius premitur.

b et tu dñaberis illius. Dixitq̃

a ſ iudaicus populus b ſ chriſtum c ſ ſm carnem.

Cãin ad Abẽl frãtrem ſuum: r

a ſ quia iudei aggreſtia cogitant et terrena.

Egrediamur foras. Cũq̃ eẽnt s in agro: cõſurrexit cain aduerſus frẽm ſuum abel: ⁊ interfecit eum.

a Fuit aũt abel. hic ponit⁹ natoz diſtinctio: ſcõo ipi⁹ cain monitio. ibi: Dixit aũt. d. ad ca. ẽtio ei⁹ obſtinatio. ibi: Dixit q̃z cain ad abel: q̃rto ei⁹ punitio. ibi: Et ait dñs ad cain: q̃nto ei⁹ generatio. ibi: Cogouit aũt cain. Circa ꝓmũ ꝓmo ponit⁹ diſticno q̃tũ ad officia: cũ dr: Fuit aũt abel ⁊c. Diuiſ i ſimpli citate: vñ et iſta fuit occupatio pñarchaz ſm q̃ dr infra. xlvij. c. Viri paſtores ouiũ ſum⁹. b Et cain agricola ex cultura ſre q̃rẽs lucra. Scõo põit diſtinctio natoz q̃tũ ad mozes: ⁊ ꝓmo ⁊ xnte latrie. cũ dr: c Factũ ẽ aũt ⁊c. Adã. n. docuerat filios colere deũ p oblationes de fructib⁹ ſre. ſcz de peioꝛib⁹ ⁊ cozoſ. d Abel quo q̃ ⁊c. i. de meliozib⁹ aĩalib⁹: et qz tales oblationes nõ erant accepte ex ſe ipſis: ſz ex bonitate offerẽtiũ: iõ ſeq̃t: e Et reſpexit dñs ad abel. i. ad bonitatẽ ei⁹: ⁊ p ꝙs ad eius munera.

f Ad cain aũt nõ reſpexit. ꝓpt eius malicia: et p ꝙs nec ad ei⁹ munera. Scõo ponit diſtinctio natoz in frãna ꝙerſatiõe. cũ ſubdit: g Iratuq̃ ⁊ c. † 90. dist. c. nequa. 3. q. 7 cain grauibus. 14. q. 5 c. ſcripturã. De pe. di. 1. nũdd. ⁊. reſpexit.

e cain vehementer: inuidẽs gr̃e fratris innocẽtis. h Et concidit vultus eius: qz triſticia menta nõ oblatio/nem attendit: que placet ex dilectione vultus. Si aũt q̃rat quõ p cepit cain fris ſui munera dõ accepta ⁊ nõ ſua. Dicendũ q̃ p̃ cepit p ignẽ ĩmiſſum a deo ꝙſumẽte oblationem abel: vñ hz trãſlatio Theodocionis: Et iflãmauit de⁊ ſup abel. tal. n. inflãmatio ſignũ ẽ manifeſtũ diuine acceptationis: ſic i oblatione Hedeonis: Jud. vj. ⁊ in oblatiõe Helie. iij. Reg. xviij. et i oblatiõe ſalomonis. ij. Paralipo. vij. i Dixitq̃. d. a. e. hic ponit ipſi⁹ cain benigna admonitio ab ipſo dr: vt dareꝛ ſibi pñe occaſio. cũ dr. k Quare irat⁹ es. q̃ſi diceret: ñ bẽs cãm. l Et cur. c. f. tua. cũ deberes eẽ hilaris. ꝓpt bõa fris. ⁊ ſubdit cã: m Nõne ſi. b. e. frẽm dilligẽdo. n Recipies. mercedẽ a dño. o Sinautẽ male. frẽm odiendo ⁊ pſequẽdo. p Satim in fori/bus ⁊c. i. ita patens erit mihi ſicut ea q̃ ponunt in oſtio. vñ et. ij. Methaphiſ. pbs loqns de noticia ꝓmoꝛ pncipioꝛ q̃ omnibus ſunt nota dic: In foribus q̃s delinquet. q Sed ſub te ⁊c. i. tu potcris dominere pctõi: qz nullus peccat niſi volens. r Dixitq̃ cain. Hic ꝙſr deſcribit ipſe cain obſtinatio: qz ex admonitione dñi nõ fuit mot⁹ ad contritionẽ: ſz magis incepit machinari ad frĩs innocẽtis occiſionẽ. vñ ſubdit: Dixitq̃ cain ad abel frẽm ſuũ: q̃d aũt ſibi dixerit nõ exprimit in hebraico textu. illud. n. q̃ ſubdit i trãſlatione nr̃a: Egrediamur foras: nõ ẽ de textu: et iõ dicunt hebrei q̃ cain dixit abel fratri ſuo xba iniurioſa querẽs occaſiones occidẽdi cũ licet nõ ſint expꝛſſa in textu illa verba: et ſimile habetur. ij. Reg. v. vbi tranſlatio noſtra habet. Propoſuerat enim Dauid in die illa premium ei qui per

Allego.

re: ſz ſtudeat ſubiugare. a Fuit abel. p. o. ⁊c. Jn q̃ ſignificanꝛ: q̃ de terrena habitatione lugent. abel nãq̃ luct⁹ interꝓtaꝛ: vel vapoꝛ: qz luct⁹ fuit parentibus vel tanq̃ vapoꝛ cito diſparit. b Factũ ẽ ⁊c. Offert cain de fructib⁹ ſre ſacrificiũ: qz terreno⁊ amatoꝛib⁹ cũ deũ in multis offendant: largi/tione facultatum placari putant: con

1. Pe. 13. b. tra quos dicitur: Si diſtribuero in cibos paupeꝛ. o. f. m. cba. aũt nõ ha. nihil mihi ꝓdeſt. Omne. n. quod daꝛ ex dantis mente penſatur.

c Abel quoq̃. ob. ⁊c. Quia inſt⁹ in omnibus que agit per fidem ⁊ charitatẽ (de quibus cetere virtutes oꝛtuntur et ſine quibus nihil ꝓſit) deo placere contendit: quod ſignificatur

Pſ. 62 in adipibus oblatis. Unde ſicut adipe ⁊ pinguedine repleatur. a. mea: ſine charitate macilenta eſt anima et languida: et in nullo deo placitura. d Et reſpexit. d. a. ⁊c. Hiero. Unde hoc potuit ſcire cain: niſi vera eẽt interꝓtatio theodotionis: et inflãmauit dñs ſup abel ⁊ ſuper ſacrificiũ ei⁹ ſuper cain et ſacrificium ſuum nõ inflãmauit: Ignẽ aũt de celo venire ſo

2. Pa. 7. a litum ad ſacrificium denotandum: et

3. Re. 18. f in dedicatione templi ſub ſalomone legimus: et quando belias in monte carmelo conſtruxit altare.

e Dixitq̃. d. a. e. q. ira. Hiero. Nõne ſi recte offeras: nõ aũt recte diuidas: peccaſti. quieſce. ad te conuerſio eius: ⁊ tu dñaberis illius. Jn hebreo alius ſenſus eſt: Quare iraſceriſ quare concidit vultus tuus: Nonne ſi bene egeris: dimitteretur tibi: ⁊ ſi male egeris: ilico pctõi tuũ aſſi veſtibulũ tuũ ſedebit: et tali ianitore comitaberiſ. Sz qz liberi arbitrij es: moneo vt pctõi nõ tibi: ſz tu pctõ dñeriſ.

f Nõne ſi. b. c. Hzego. Jn moralib⁹ li. xxxij. ſi recte offeras: recte aũt non diuidas: peccaſti: recte offerꝛ cum recta intentione agiꝛ: ſz recte nõ diuidi tur: ſi nõ qz pie agiꝛ: ſubtiliter diſcernatur. Oblata enim recte diuidere: ẽ bona ſtudia ſollicite diſcernendo pẽſare: quod qui agere diſſimulat et recte offerens peccat. Sepe enim quod bono ſtudio agimus, dum diſcernere caute negligim⁹: qno iudicetur ſine neſcimus: et fit reatus criminis: quod putatur cã xtutis. Jſid. Si recte offeras ⁊ non recte diuidas peccaſti: quia et ſi antes iudei recte illa offerebant: in eo rei ſunt: quia nouũ teſtamentum a veteri nõ diſtinxerũt.

g Jn foꝛib⁹ aderit. Alcu. i. intrantẽ te et exeuntẽ peccatũ comitabiꝛ: nec dñs cuſtodiet introitũ tuũ ⁊ exitũ. ⁊.

Pſ. 110. h Dixitq̃ cain ⁊c. Hiero. Subaudis q̃ locut⁹ ẽ dñs. Superfluũ ẽ q̃ q̃ d ſamaritanoꝛ ⁊ nroꝛ repiꝛ voluminib⁹ transeam⁹ i agꝛ. Jſi. Dixitq̃ cain ⁊c. Mõ acꝛeſcit dño dicẽti: q̃eſceſz feſtinat ad fratricidiũ. Sic iudei agreſtia ⁊ frena cogitantes: ſi q̃eniſſẽt a pturbatiõe: ⁊ tps gr̃e ꝙſcẽtes audiſſent. Si

Pſ. 40. filiꝰ vos libauerit vere liberi eriti ⁊ hmõi ad ſe pctõ pertiſſet i cõfeſſione dicẽtes dño: Sana aniaz meã: qz pec. ti. ⁊ ſic pctõ dñarenꝛ. Hũc ꝏ igrates dñ iuſticiã: ⁊ q̃rẽtes ſuã ꝙſtituere: nõ humiliati de pctis: ſz gloriãtes de opib⁹ legꝭ: i lapidẽ offeſionis offẽderũt: ⁊ medicũ ſuũ occiderũt: cui⁹ opa dño place/

ſ re videntes

a Fuit aũt abel. hic ponit⁹ natoz diſtinctio: ſcõo ipi⁹ cain monitio. ibi: Dixit aũt. d. ad ca. ẽtio ei⁹ obſtinatio. ibi: Dixit q̃z cain ad abel: q̃rto ei⁹ punitio. ibi: Et ait dñs ad cain: q̃nto ei⁹ generatio. ibi: Cogouit aũt cain. Circa ꝓmũ ꝓmo ponit⁹ diſticno q̃tũ ad officia: cũ dr: Fuit aũt abel ⁊c. Diuiſ i ſimplicitate: vñ et iſta fuit occupatio pñarchaz ſm q̃ dr infra. xlvij. c. Viri paſtores ouiũ ſum⁹. b Et cain agricola ex cultura ſre q̃rẽs lucra. Scõo põit diſtinctio natoz q̃tũ ad mozes: ⁊ ꝓmo ⁊ xnte latrie. cũ dr: c Factũ ẽ aũt ⁊c. Adã. n. docuerat filios colere deũ p oblationes de fructib⁹ ſre. ſcz de peioꝛib⁹ ⁊ cozoſ. d Abel quo q̃ ⁊c. i. de meliozib⁹ aĩalib⁹: et qz tales oblationes nõ erant accepte ex ſe ipſis: ſz ex bonitate offerẽtiũ: iõ ſeq̃t: e Et reſpexit dñs ad abel. i. ad bonitatẽ ei⁹: ⁊ p ꝙs ad eius munera.

f Ad cain aũt nõ reſpexit. ꝓpt eius malicia: et p ꝙs nec ad ei⁹ munera. Scõo ponit diſtinctio natoz in frãna ꝙerſatiõe. cũ ſubdit: g Iratuq̃ ⁊ c. † 90. dist. c. nequa. 3. q. 7 cain grauibus. 14. q. 5 c. ſcripturã. De pe. di. 1. nũdd. ⁊. reſpexit.

g iij ✍ periret eũ

re videtes:cecca mẽte dolu erũt:occidit ꝑ xp̃s iuniozis populi caput a maioze natu. a ¶ Ait.d.a.c. Jsiõ. Increpat dñs cain:nõ ignar vt discat:sz iudex vt puniat. Vsq; hodie iudei cũ p scripturas eos interrogam de xp̃o:rndent se nescire q̃ dicim:Mendax cain iḡratio iudeox ẽ falsa negatio:eẽnt ño xp̃i custodes:si eozde crederẽt: t oze

De pe.di.3 c.iudas.

fater cnĩ. b ¶ Dixitq; a.e.tc. Jsiõ. Sicq; arguunt i scripturis iudei:dz magnã vocẽ sanguis xp̃i i terra:cũ ipo accepto ab oĩb; genti bꝰ rndeũt amẽ:hanc exẽmit ipe sanguis ex oze fideliũ:qs redemit. c ¶ Vox sanguinis tc. d ¶ Nunc igit tc. Magna xtus iusticie: que vindictã expetit pro sanguine innocentis. Nunc igitur.m.e.tc. Ra. Notandũ q; i pecc̃aro ade terra maledicit:qr sciens dãnationẽ pine ꝓpagationis fratricidiũ addidit.

† De pe.di 1.c.serpẽs. Jsiõ. Nunc igit.m.e.tc. Per locũ q̃ in loco sunt significanter:quasi maledictus eris ab bis q̃ sunt sup terrã:qui aperuerunt os suum in cõfessione pctoꝝ accipe sanguinẽ q̃ effusus in remissionẽ eoꝝ de manu psecutoris:q̃ noluit esse sub grã:sed sub lege:vt esset maledict ab ecclesia:que intelligit et oĩdit esse maledictũ. qui enĩ ex opib; legis sunt:sub maledicto sunt. e ¶ Cũ opatus fue.tc. Ad vocem nõ ad intellectũ fit relatio:qz aliter hic terra: aliter supra accipitur:hic ꝓ ecclesia:b ꝓpatio;ne terrena quã adhuc iudei exercẽt.i.carnal circũcisio:pasca:sabbatũ:t similia: q̃ bñt occultã virtutẽ intelligẽde gr̃e dei:sed nõ dant iudeis fructũ nolentib; transire ad xp̃m. Potest in terra caro xp̃i intelligi:in q̃ salutẽ nostram iudei crucifigendo sunt opati. Mortu est enim ꝓpr̃ delicta nostra:et surrexit ꝓpter iustificationẽ nostrã:quẽ quia negauerũt:iustificati nõ sunt. f ¶ Vagus et ꝑfug tc. Jsiõ. Dispsus in gentibus: pfugus a hierusalẽ. Lxx. gemens et tremens. Hemens dolore amissi regni. Tremens sub multitudie christiani popũli ne occideret. Maioz ẽ iniquitas mea tc. Culpã exaggerat:sz supbe cõfitetur: nec veniam flagitat. g ¶ Maioz est iniquitas mea. Jsiõ. Peccata pctis adiciens desperat: nec credit se veniam posse adipisci:que ẽ blasphemia in spiritũsanctũ que nõ remittit in b̃ seculo:nec in futuro:qz putat deum aut nolle dimittere:aut non posse:tanḡ oĩa aut nõ possit:aut invideat saluti. Nõ deũ sibi iratũ grave putat:sed timet ne ĩteniatur et occidatur.

† De pe.di 1.c. voluisent -ꝯ-ser/pens. h ¶ Omnis igit .q.tc. Stra. Quia ex tremore corporis et agitatione furiate mentis: quicũq; inuenerit me:cognoscet me reũ mortis. ¶ Aequaḡ ita fiet. Nõ morieris cito: sicut vis: ꝓ remedio tui cruciatus: sed puniet̃ impsonaliter.i.punitio fiet de te septuplũ:qz vides in cruciatu vsq; ad septimã generationẽ: in q̃ a lamech occideris:q̃ omnis qui occiderit (Baudis) liberabit te ab illo cruciatu male conscientie: hic sensus euidẽti; patet scõm Lxx. omnis q̃ occiderit cain septẽ vindictas exoluet.i.quicunq; te in septima generatione occiderit:exoluet te a cruciatu ꝓ morte:q̃ vsq; ad tp̃s illud reseruandus es in vita:tantũ ad penã:que pena cito finiretur:si cito interfectus esses: ita q̃ iudeos visibili morte puniret septem vindictas ab eis auferret:quibus obligati sunt ꝓpter reatũ occisi christi:qz miserias t dispersiones eoꝝ leuiaret q̃s patiuntur.

† 24.q.3.c cum ergo. -ꝯ-sed qui. k ¶ Omnis qui occi.ca. Lxx. Septẽ vindictas exoluet:aquila septẽpliciter:Symmach septuplũ:theodocion ꝓ hebdomadem interpretatur:in quo significat̃:qz diu et pfecte puniet:ne quis homicidiũ audeat iterare. l ¶ Hiero. Qui interfe.ca.s.p. Si q̃s te interfecerit: septuplũ punietur.i.grauissima vltione punietur:nõ debuit homo occidere cũ:cui deus reseruauit vitã: vel ad penã ipius: vel ad correctionẽ alioꝝ. Jsiõ. Sed oĩs qui oc.c. Per eclipsim legendũ:qui occiderit cain:hic distinguendũ:deinc annectendũ. Septuplũ puniet̃: non cain:nec occisoꝝ:qz ipsonaliter positũ: vt eũdẽ sensum habeam; que cõtinent verba Lxx. interpretũ.s.septẽ vindictas exoluet. Historialiter vsq; ad septẽ generationes in dispersione victuꝝ erat:que pena statim cẽt soluta:si tunc interfectus eẽt:ita qui iudeos visibili morte puniret:septẽ vindictas auferret:quib; sunt obligati ꝓ morte xp̃i.

Histori.

¶ miserias eni

a ¶ nõ quasi ignarus vt discat.sed vt reum puniat b ¶ fratricidium improperat.

a † Et ait dñs ad cain: Vbi est abel b

† Sa.10.a 1.Joh.3.b

a ¶ hodie quoq; respondens iudei christum se nescire.

frater tuus? Qui respondit: Ne/ c

a ¶ essent quoquo modo iudei custodes christi. si crederent et confiterentur.

scio† Munquid custos fratris mei d

a ¶ qz cõfiteri noluit iusta increpatione arguitur.

sum? Dixitq; ad eum: quid fecisti e f

a ¶ aque ore fidelium ipso sanguine redemptoruꝫ exprimitur.s.ameth. ¶ euidentia parati sceleris nõ indiget clamore accusatoris b ¶ ore redemptoꝝ

c Vox sanguinis fratris tui clamat g

a ¶ si homicidij reat ẽ i meo cõspectu b ¶ fiens reatũ ꝑme psuaricatiõis fratricidiũ addidisti.

ad mẽ de terra. † Munc igitur ma h

a ¶ ecclesiam. ¶ ab bis qui sunt super terram. b ¶ in confessione peccatorum.

ledictus eris sup tẽrram: q̃ ap̃uit i

a ¶ credendo. ¶ .i.magne deuotiõis desiderio sanguinem christi in salutem suscepit. ¶ fusum in remissionem.

os suum: et suscepit sanguinem

a ¶ persecutoris qui vult esse sub lege vt sit maledictus b ¶ terrenam opationem vel christi icarnationem vel christi carnẽ.

e fratris tui de mãu tua. Cũ ope/ k

a ¶ intelligentiam spualem vel iustificationem.

rat fueris eã: non dabit fructus

a ¶ in gentibus b ¶ ab hierusalem.

f suos: vagus et profugus eris su l

¶ condemnans seipsum

per terram. Dixitq; cain ad dñm m

¶ culpã aggerat:supbe cõfitet:nec veniã rogat

g Maior est iniquitas mea q̃ vt n

¶ ranḡ indignum tuo conspectu.

venia merear. † Ecce eijcis me ho o

¶ quia mihi ipsi odiosus pũrie eue me subtrahã

die a facie terre:t a facie tua ab/ scõdar: t ero vag t profugus in

¶ hoc desperando dicit.vel vt cõpendio mortis ꝓsentis cruciatus euaderet.

b terra. Oĩs igit q̃ inuenerit me oc p

a ¶ nõ cito morieris sicut vis. ¶ .i.nõ interibit.

i cidet me. Dixitq; ei domin: Mẽ/ q

¶ impiũ genus iudeoꝝ. a ¶ p eclipsim legenduꝫ

k quaq; ita fiet. Sed omis qui occi r

periret eũ solũ l agro vbi interfecit eũ sic cogitauerat.

a ¶ Et ait dñs. Hic ꝑ̃ describit ipi cain punitio:et qz pena nõ dz iferri nisi connicto de crimine:iõ primo dñs cõuicit eũ de occisione fris:scõo pena impõit.ibi Nũc igit maledict. Circa ꝓmũ dicit sic: b ¶ Vbi est abel tc. Mõ q̃rit ex ignoãtia sz vt ex rnsione eius puincat eũ rationabilius. c ¶ Qui rndit:nescio.addens mendacium fratricidio:t excusationẽ falsam dicens: d ¶ Nunq̃d custos fris mei sum:quasi diceret nõ:cũ ei ex lege nature ad hoc obligaretur.

e ¶ Dixitq; ad eũ.s. dñs ad cain. f ¶ Quid fecisti/ cdes occultare maleficiũ tuũ g ¶ Vox sanguinis fris tui clamat ad me ꝺ terra: ac si diceret:occisio ei ẽ ita patens cozã me:ac si sanguis ei hoc clamarer. Notandũ q; in hebreo habet:Vox sanguinum fris tui:et dicũt hebrei q; ꝺz sanguinũ i plurali eo q; cain interficẽdo frem suũ fuit reꝰ sanguinis nõ solũ ipi abel sz etiã oĩm ḡs genuisset si vixisset. h ¶ Nunc igit male dict eris. Hic ꝑ̃ determinat punitionẽ ipi cain iam cõuicti:t primo determinat penã scõo pene diuturnitatez. Ibi: Oĩs igit qui inuenerit. Adhuc primo describit punitio scõo cain despatio. ibi: Dixit q; cain. Primo igit determinatur punitio.cum dicitur:

i ¶ Maledict eris:quia omnes maledicent tibi ꝓpt̃ hoz rozẽ maleficij tui. k ¶ Cuz opat fueris eã:non dabit tibi fructus suos. Licet maledicta sit supra:ꝓpter peccatũ pris tui:amplius erit maledicta ꝓpter te: qz paucos fructꝰ dabit tibi:et cũ magno labore. l ¶ Vagus et ꝑfug eris sup terrã.omnib; diebus vite tue:qz oĩb; odiosus eris et iõ in nullo loco secur eris m ¶ Dixitq; cain ad dominũ Hic ꝑ̃ ponit ipi cain despatio dicentis: n ¶ Maior ẽ iniquitas mea: q̃ vt veniam merear. Nõ exponũt catholici doctores despatiue et affirmatiue dicentes q; cain despat dixit: q; tñ erat peccatũ suũ q; nõ cadebat sub dei misericordia: vñ dicit Aug. Mẽ

quã ita fiet. Sed omis qui occi

miserias enim t dispsionẽ eoꝝ leuiaret quã in b̃ tpe patiũt:quod septenario voluit:et implet illud:Dispge illos i virtute tua.

Ps.53.

¶ Hiero. Nõ aãla posuit septẽpliciter et simmachꝰ hebdomadas sine septim vindictam maiores ita intellexerunt:q; cain a lamech septima generatione est interfectus. Alij qz septẽ plenꝰ numerꝰ et pfectus ẽ:ita dicũt q; q occiderit cain:ab ingenti pena et oĩ trãseunti supplicio liberabit eũ. Alij de septẽ pctis cain varia suspicant:primũ pctm dicũt:q; nõ recte diuiserit Scõm q; fratri iuiderit. Tertiuz q; dolose egerit dicẽs:trãseamus in agr. Quartum q; occiderit. Quintũ q; pesciter negauerit Sextũ q; se dãnauit.maioz.n.est iniq.m.q. vt v.m. Septimũ q; nec dãnat penitentiã a egerit. Inde dicunt illũ a deo vsq; ad septimã generationẽ dilatũ: vt saltẽ malis compulsus ꝓpriam ageret:t absolui mereretur.

a ¶ Posuitq; d.c.tc. Jsiõ. Cũ oẽs gẽtes a romãis sbiugate trãsierẽt i ritꝰ eoꝝ gens iudea sine sub gẽtib sine sb xp̃ianis regib fi reliquit signũ circũcisionis et carnalis obseruantie:quo distinguit a ceteris gẽtibus et q̃ cunq; eos in regno suo cum b ¶ sig̃ inuenerit:nõ occidit.i.nõ efficit vt nõ sint iudei sb oĩb ꝓpzio signo discreti. Quicũq; ño eoꝝ trãsierit ad xp̃m:ĩa nõ inuenitur cain: nec exit a facie dñi:nec habitat in tra naid: qõ intꝛetat cõmotio:vel instabilis et fluctuans t incerte sedis:qõ patiunt: q̃cunq; exeunt a facie dñi.i.a misericordia dilectionis eꝰ et habitãt in ꝑturbatione carnali ꝺ edẽ:qõ interp̃tatur epulatio:vbi plãtatus est paradisus. b ¶ Habitauit ꝑfugꝰ. Hiero. Lxx. Habitauit in terra naid. In hebreo nod ꝺz.i.instabilis et fluctuãs et incerte sedis:nõ est terra naid:vt vulgꝰ nostrum putat:sz expleẽ sniã dñi:duz huc atq; illuc vagus atq; ꝑfugus aberrat. c ¶ Cognit aũt cain tc. Jsiõ. Figurate ꝓgenies ipioꝝ: in ipa mundi origine fundamentũ queres ĩ hac vita:ciuitatẽ extruxit: quam vocauit enoch:qõ interp̃tat dedicatio. qz in ꝓmozdijs se dedicant:dũ in hac vita q̃ añ ẽ radicẽ cordis plãtãt:vt b ad votũ floreãt: et a futura gloria arescant. Abraã ño in casul habitabat:quia sancti hospites et pegrios se esse cognoscunt:expectantes ciuitatez habentem fundamentũ:cuiꝰ artifex deus est.

d ¶ Et edificauit tc. Augꝰ. Querit quibus adiutoꝛibus eã edificauerit:si plures homines nõ fuerint q̃ scriptura dicit. Sz sciẽdũ est multo plures fuisse tunc:qz diu viuendo plures poterãt generare:nec mirũ cum filij isrl q̃dringentos annos sic multiplicati leguñ:vt nõ possint numerari exercitꝰ.

e ¶ Noxo enoch tc. Hiero. Non de oĩbus bis certa mysteria exculpunt:nec inuenirent:nisi ꝓius quedam radices bistoie iacerent:nec de ramis arboꝛ fructꝰ legeres nisi truncos antea plantasses. Jsiõ. Notandũ q; generationes ab adã per cain vndenario terminant:in q̃ transgressio signatur. Lamech nãq; septimꝰ est:cui tres filij et vna filia addunt:vt vndenarius impleat:q; quẽ pctm significat.nam et a femina claudit generatio:que initiũ pcti fuit q; qõ voluptas carnis que resistit spũ. Vñ noema vocat.i.voluptas. Jn hac ꝑgenie lamech ꝓmꝰ ꝑtra mozẽ ꝺ naturã p bigamiã adulterium commisit.

f ¶ Genuit ada iabel tc. Hiero. De bigamia nascitur Jabel habitãs i tẽtoꝛijs:q̃ mutabilia:instabilitatẽ eoꝝ figurãt:q̃ circũferunt oĩvẽto doctrie. Nascit et tubal:q̃ fuit iuẽtoꝛ musice:ꝺ q̃ ꝺz: aures p canoꝛa musica tẽtat:qõ ptinet ad voluptatẽ auriũ. Nascit tubalcain:q̃ p opa eris cõcupiscẽtiã oculoꝝ iuitauit:t arte ferraria crudelitatẽ belloꝝ excitauit p cuiꝰ sozoꝛẽ q̃ noema.i.voluptas vocat carnis cõcupiscẽtia signat. Notãdũ q; be tropica locutione ꝓtm intelligunt p noĩm intꝛetationes:sic enoch et noema. Partim p ho im actiões bõis ꝛmoziꝰ obuiãtes:sic iabel iubal:t tubalcain.

g ¶ Et nomẽ f.e.t. Ra. Hũc scribit Josephꝰ:musicã scpsisse in duabꝰ colũnis. Una lapidea. Altera latericia:q̃z altera si dissolueret dilunio:altera nõ dissolueret icẽdio que duo indicia adã ventura ꝓdixerat. h ¶ Tubalcain. Ra. Qui scõm Iosephũ res bellicas

¶ exercuit:t de

ꝓpt timoꝛẽ pene nullꝰ audebit te occidere. Adueꝛtendũ tñ q; ista ira:Sz oĩs q̃ occ.cain tc. expoit cõit sic itelligẽdo q; occisoꝛ ipi cain debeat septuplũ pũiri q̃ ipe cain:sic videt sonare trãslatio nra:sz quo isto sit rõnabile et quõ fuerit adipletũ:nõ videt:qz ille q̃ occidit cain multo minꝰ peccauit q̃ ipe cain:t iõ nõ videt rõnabile q; debeat septuplũ pũiri respectu illi modus etiã adipletionis ꝓpt cõit assigt nõ videt rõnabile:ꝺz.n. cõit q; lamech inꝼecit eũ et punitio eiꝰ septupla fuit qz i diluuio fuit sbmersus cũ multꝰ q̃ de eo descẽderant: sz hec punitio nõ plꝰ videt ptinere ad lamech q̃ ad alios bomes illꝰ tpis q̃ oẽs fuerũt submersi. excepto noe et filijs suis. Jtẽ lamechꝰ descẽdit de cain:et iõ filij lamech erãt etiã filij cain:et iõ i tali puniti one fuisset punit cain:sicut et Lamech. ꝓpt qõ alit exponũt hebrei dicẽtes:q; ista punitio septupla refert ad mortẽ cain:sic exponendo lrãm:Oĩs q̃ oc.cain.ibi ẽ pũct et finis sniẽ:t subtelligit grauit:sz modꝰ punitionis fi expmit:et tal modꝰ loq̃ndi i plurib locis ẽ i sacra scptura fm lrãm hebraicaz:vt pz ꝓ exẽplo supradicta de verbis cain ad abel. Nõ aũt subdit fm hrãm trãslationẽ: Septuplũ puniet fm ꝓpetatẽ hebraici sermonis ꝺz: Septenis puniet:quia i fine septẽ generationũ cain post multas miserias inꝼecit ẽ a lamech in vltionẽ sanguinis fris sui:q; aũt tñc eẽnt ꝓplete septẽ generationes patet:qz ab adã vsq; ad lamech sũt sex generationes.t lamech ãteq̃ inꝼecit cain iã erat cecutiẽs ex senectute:t añ genuerat filios:t sic currebat septima generatio.

a ¶ Posuitq; dñs i cain si.s.tremorẽ horribilẽ oĩs mẽbroꝝ:vt cõit ꝺz t q; i faciem cain signum imꝓssit q̃ ꝺgscebat ab oĩb frem suũ inocẽtẽ occidisse:et sic abhominabil oĩb reddebat. b ¶ Et nõ eũ interficeret tc. Hoc factũ est nõ solum ad cain diuturnã punitionẽ:sz etiam ꝓpt alloq̃ correctionẽ. Seq̃t:

c ¶ Egressusq; cain a facie domini. Adiuinitate que vbiq; est nullus potest egredi:sed egressus est a facie similitudinis vel creature in q̃ deus loquebatur.

d ¶ Habitauit ꝑfugus ad oꝛientalẽ plagã eden. Per edẽ intelligit paradisus terrestris:in penã.n. cain factuz est:vt expelleretur xp̃us illã regionẽ delectabilẽ t felicem quam per peccatum patris amiserat vt inde haberet materiam doloris:quia illuc accedere nõ valebat.

e ¶ Cognit autem cain tc. Hic describit ipi cain generatio. Et si gr̃aꝰ vñ habuit vxoꝛẽ. Rndet q; adã habuit alia ꝓlẽ q̃ i scptura nõ est expssa:vñ dicũt hebrei q̃ q̃ liber partu Eua pepit geminos.s.masculũ t feminã: et sic ꝺz cõiter q; cain accepit sozoꝛẽ suã:ꝺ.n.optuit fieri ꝓ illo tpe ad multiplicandum genus humanum.

f ¶ Et edificauit ciuitatẽ.ad sui defensionẽ:qz sp erat in timoꝛe et tremoꝛe posit:vt ꝓdictũ est. g ¶ Noxo enoch tc. Ista genealogia describit vt pueniat ad Lamech q̃ cain occidit.de q̃ sequit: b ¶ Qui accepit tc Hic primus introduxit bigamiã ꝺ nature institutionez q̃ fuit vnius cum vna. i ¶ Genuitq; ada tc. Jpe enim adiuenit artẽ faciẽdi tẽtoꝛia vt pastoꝛes haberẽt domos portabiles:qz optet eos freq̃nt trãsire ꝺ loco ad locũ.

k ¶ Et nomen fris tc. Hebrei dicũt in melo et cithara. ipe.n. ꝓmo adinuenit instrumẽta musica.

l ¶ Sella quoq; tc. Hebrei dicunt limatoꝛ.

¶ exercuit: ⁊ decenter artē ferrariā docuit. q̄dā etiā q̄ ad oculo/
rū ptinēt ꝓcupiscentiā inuenit. a Dixitq; lamech: Ba. Audīt
bedzei lamech diu viuēdo caligīnē oculoꝝ icurrisse: et adole/
scentē ducē et rectorē itineris habuisse: exercēs ꝑ venationē
sagittā direxit q̄ adolescēs idicauit. casuq; cain ūter fructecta
latentē interfecit: ⁊ ꝑ ē qđ dicit: Occi
di vir̄ in vulnus meus. i. vulnere qđ
infixi: nō bestiā ſz hoiem occidi: vnde
⁊ furoꝛe accensus occidi adolescētem.
b ¶ Occidi vir̄ ⁊c. Stra. i. cain. in vul/
nꝰ meum: q̄a ꝑ illo vulnerabor. i. occi
dar: et adolescentulū in liuoꝛē. m. q̄a
ꝑ illo quoq; damnabor. c ¶ Septu/
plū vltio dabit ⁊c. All. Alcu. Pecca
tū lamech (q̄ interpretat humiliat⁹)
significat de iectionē humani generis
qđ p uariēt̄ adā corruit: nec ꝑ legez
vel circūcisionē: nec ꝑ suā iusticia sur
gere potuit: donec pꝰ. lxxvij. generati
ones scōm Lucā christꝰ in mundū ve
niens: effusione sanguinis pctīs dele
uit. Unde nō dico tibi septi. ſz vſq; se
ptu. ſ. b ē iudeū recipiendū ee post se/
ptuagintaseptē vindictas: si resipue/
rit: ⁊ xpi indulgentiā q̄sierit. ¶ Septe
nari⁹ vniuersitatē significat: per quez
ducto vndenario: fit. lxxvij. in q̄ om/
nimoda trāsgressio signat: que tamen
in euāgelio penitēti dimitti ꝓcipitur.
¶ Hiero. Aiunt ab adā vſq; ad xp̄m
generationes esse. lxxvij. scōm lucam
Sic ꝙ septima generatione pctīs cain
solutū ē: Nō enī indicabit dꝰ bis ī id
ipsum: ⁊ q̄ semel recepit in vita sua nō
eosdē cruciat⁹ patiet̄ in morte q̄s pas
sus ē in vita: ita et lamech. i. totiꝰ mū/
di pctīs xpi soluetur aduentu. Refere
bat mihi quidā hebreus. lxxvij. aīas exisse de lamech: q̄ om/
nes interiere diluuio. d ¶ Coḡuit q̄z adhuc ⁊c. Per seth: q̄ ī
terp̄tat resurrectio: signat vita xpi ex mortuis: qđ ī xbis ma
tris significatur. Posuit mihi dñs semen aliud. q. d. ecclesia q̄
luctū pertulī: de morꝛuo: gaudeo de resuscitato. ¶ Quē vo

Allego.

Mat. 18. c

†15. q. 1. §. sed obiicit.

Num. 1. c alio littera

Nico. de lyra

a ¶ In cūcta opa eris et ferri: Quia artē ferrariā adinuenit.
Hebzei dicunt q̄ ipe adinuenit arma ad occidēdū: ⁊ ī hoc fuit
imitatoꝛ pr̄is sui cain: qui fuit occisoꝛ. De iabel fratre suo ex
pr̄e dicūt q̄ fecit tētoria ad ponendū idola. Et de tubal dicūt
q̄ canebat instrumentis musicis coā idolis ea venerādo. Ex
q̄ pz q̄ isti q̄ descēderūt ex cain fuerunt mali ⁊ peruersi.
b Sozoꝛ xo ⁊c. Ista adinuenit lanificiū ad faciēdū vestes:
cū pr̄i⁹ hoies pellib⁹ aialiū tegerent. c Dixitq; lamech ⁊c.
Ista ꝙd interponit ad ostendū occisionē cain. vnde sequitur:
b ¶ Nū occidi vir̄. Isto exponit cōit sic. lamech. n. q̄ biga/
miā introduxerat ī vꝛoꝛib⁹: fuit punit⁹: q̄ ꝑ q̄s peccat: per
hec et torquet: et ī tā senex fact⁹ a suis vꝛoꝛib⁹ male tracta/
bat: et volēs eas rep̄mere a malis que sibi faciebāt dixit eis:
¶ Nū occidi vir̄ ⁊c. Ad cui⁹ intellectū sciendū q̄ lamech iam
cecutiēs cū puero ductoꝛe exierat in cāpū ad venandū: non
ꝑ carnib⁹: q̄ illis nō vescebantur hoies: sed ꝑ pellib⁹ q̄bus
induebātur: et cain inꝛ frutecta latebat q̄ semꝑ in timoꝛe erat
quē videns ille iuuenis q̄ erat acutioris visus q̄ lamech: suspi
cat⁹ ē eē bestiā aliquā: ⁊ ī illo dixit ipi lamech q̄ illuc dirigeret
iaculū vel sagittā: q̄ facto cū ꝓcepisset se īterfecisse cain: cui⁹
occisionē dñs sub graui pena ꝓhibuerat: tm̄ xberauit puez
q̄ interfecit eū: et ꝺ ē qđ ꝺꝛ: Occidi vir̄. i. cain. e ¶ In vuln⁹
meū. i. ꝑ vuln⁹ a me illatū. f ¶ Et adolescentulū. me dirigen
tem. g ¶ In liuoꝛē meū. i. ꝑ liuoꝛē a me sibi inflictū: q̄ nō oc/
ciderat eū vulneratione vel gladio: ſz ꝑ ict⁹ graues sine effusi
one sanguinis: q̄ faciūt carnē nigrescere sub cute. b ¶ Septu
plū vltio ⁊c. scōm ſniam dñi. i ¶ De lamech xo q̄ occidit cain
k ¶ Septuagiessepties. i. multo grauius puniet̄ qui occiderit
lamech: ac si diceret vꝛoꝛibus suis: q̄re me tm̄ affligit⁹: quia
si p istā afflictionē moꝛiar: grauioꝛē penā incurret. Sed ista
expositio nō videt̄ rōnabilis. Primo q̄ nō est verisile q̄ vir
illi⁹ tpis q̄ vigebat fortitudo hoim tm̄ affligeret a duabus
mulierib⁹. Secō q̄ due vꝛoꝛes vni⁹ viri raro ꝓcꝛdant: ⁊ iō
si vna fuisset sibi tediosa: verisile ē q̄ alia fuisset sibi propicia

Itē lamech.

Itē lamech iā genuerat plures filios: vt ꝓdictū ē: de q̄bus
nō ē verisimile q̄ pmiserit patrē suū ita tractari: maxīe illo
tpe in q̄ erat maxia reuerētia ad pr̄es. Itē. S. improbatū ē q̄
lamech occisoꝛ ipi⁹ cain septuplū deberet puniri. Item frino
lum videt̄ q̄ aliq̄s puniret̄ septuagiessepties si occideret la/
mech: et iō aliter exponūt aliqui he/
bzei. d. q̄ vꝛoꝛes lamech q̄ndo audi/
uerāt diluuiū debere inūdare ꝓpter
luxuriā illi⁹ tpis: sicut ꝺꝛ ifra. vj. ca.
Quis ꝙppe caro coꝛrupat viā suā. ꝺ q̄
vitio lamech erat notat⁹: iō subtrahe
bāt se a ꝓcubitu lamech dicentes: ad
q̄d ꝓcipiem⁹ et pariem⁹ filios: q̄ vna
die supueniet diluuiū et inꝛficiet eos:
⁊ iō lamech volēs eas īducere ad coi
tū dicebat: Occidi vir̄ ī vul. ⁊c. Et sic
exponit negatiue: ac si diceret: occidi
ne vir̄ et adolescētulū ī liuoꝛē. i. ex in/
uidia: sic fec̄ cain q̄ inꝛfecit abel. q. ꝺ.
nō. Et vocat ꝫ abel vir ꝓpt̄ ꝓfectio/
nē xtus⁹: et adolescētul⁹: quia adhuc
erat iuuenis q̄tū ad ānos. ſz ista ex/
positio videt̄ extorta. ſ. q̄ ꝓdictū xbū
Occidi vir̄ ⁊c. itelligat̄ de abel. Itez
videt̄ ꝫ xbū dñi Ln. xvij. Edebāt et
bibebāt: ducebāt vꝛoꝛes: et dabant
ad nuptias vſq; ī diē ī q̄ itrauit noe ī
arcā: et venit diluuiū ⁊ pdidit omnes
Ex q̄ videt̄ q̄ mulieres ꝓdicte non re
trahebant a copula carnali ꝓpter ti
moꝛē diluuij. Et iō alii exponūt q̄ iste
mulieres refugiebāt ꝓcubitū lamech
ꝓpt̄ hoꝛroꝛē facti sui. sciebāt. n. eū in/
terfecisse cain: cui⁹ occisionē dñs ꝓhi
buerat sub graui pena: inꝛfecisse etiā
filiū. ꝓpriū tubalcain q̄ dicunt he/
bzei aliq̄ fuisse directoꝛē ipi⁹ lamech ī

occisione cain: et iō ꝓpt̄ ista timebāt ꝓhibiliter ne ꝓles ab
eo genita p⁹ ꝓdicta eēt a ꝺo ꝗuiter punieda: ꝓpt̄ qđ lamech
volēs sup hoc eas pacificare excusabat se dicens: q̄m occidi
vir̄ ī vuln⁹ meū. ac si diceret: ſz occiderim cain: ꝺ fuit ꝓeter
intentionē: credēs inꝛficere bestiā: et adolescentulū in liuo/
rē meū: ac si diceret: ſz iuuenis me dirigēs ex verberatione
quā ei ītult fuerit moꝛtu⁹: tm̄ ad ꝫ fui mot⁹ ex liuoꝛe. i. ex do/
loꝛe ꝓcepto: eo q̄ inꝛfecerā cain ꝫ ꝓceptū dñi: ⁊ iō sc̄ā mea fi
sūt ḡuia. Septuplū vltio dabit ꝺ cain: ac si diceret: Si igit
cain q̄ fuit pessim⁹ ñ fuit inꝛfect⁹ nisi vſq; ad septimā genera
tionē mlto foꝛt⁹ ego q̄ leuiꝛ peccaui ñ pūiar ī ꝓle mea vſq;
ad multo ꝑles generatiōes vel vſq; ī generatiōes sine ⁊mino
⁊ tal⁹ mod⁹ loq̄ndi ē ī cuāg. Matth. xviij. Nō dico tibi vſq; se
pties ſz vſq; septuagiessepties. i. totiēs q̄tiēs absq; detmi
natione nūeri. l ¶ Coḡuit q̄z. Descꝛpta generatiōe ade ꝺcē
da: ꝺ describit⁹ ei⁹ generatio pmanēda ⁊ eligenda: q̄ de ista
nat⁹ ē noe: q̄ repauit seculū: ꝺicit igit: Coḡuit q̄z adhuc adaz
vꝛoꝛe suā. Dr̄ cōit q̄ adā īterfecto abel ꝓposuit cōtinere de
cetero et diu continuit: ſz postea ex dei reuelatione admoni/
t⁹ coḡuit vꝛoꝛe suā vt ꝑ illā lineā nasceret xp̄s: et non ꝑ cain
q̄ erat a ꝺno maledict⁹. Hebzei aūt alii exponūt cōtinuando
hanc lr̄am ad p̄cedentē dicētes q̄ lamech fecit ꝓueniri vꝛo/
res suas coā adā q̄ erat pr̄ et iudex eoꝛ: eo q̄ nolebant sibi
reddere debitū: et cū adā eas increpasset et cogere vellet ad
redditionē debiti: dixerunt ei: Castiga ꝓius temetipsum: q̄z
iam a multis annis segregasti te ab eua vꝛoꝛe tua quantum
ad thoꝛum: et tunc cognouit euā vꝛoꝛē suā: ne exemplo sui
impediret multiplicatio generis humani. Si aūt ꝓtra hāc
expositionem obiciatur: nō est verisimile q̄ in. cxxx. annis
quibus tantum vixit adā ante generationē Seth ꝑm hebze
os generatio descendens per cain ꝓcessisset vſq; ad septimā
generationē: cū hoies tunc centū annoꝛ et aliq̄n plus inci/
piebāt generare: vt dicef se. ca. filij aūt lamech erant iam in
septima generatione ab adā: vt. ſ. dictū ē: ⁊ iō nō videt̄ la/
mech et ei⁹ vꝛoꝛes adhuc esse tpe generationis Seth. Dicē/
dum q̄ filij seth erāt continentes et religiosi: ideo tarde inci
piebāt generare: sed filij cain mali erant et luxuriosi: ideo fe/
stinabāt accipere vꝛoꝛes: ꝓpt̄ q̄ in tanto tpe vl minoꝛi po/
tuit eē ibi ꝓcessum vſq; ad septimā generationē tpe lamech
et vꝛoꝛum eius. m ¶ Vocauitq; nomen eius Seth qui in
terpretatur positio: ꝓpter quod sequitur:

¶ Posuit mihi ⁊c.

a ¶ Quē vocauit enos ⁊c. Enos interp/
tat⁹ hō q̄ cepit inuocare nomē dñi: q̄z per
mortē xp̄i quā significauit abel: et per re
surrectionē quā significat Seth fit hō cō
fitens dñm cōditoꝛē: ⁊ vite ꝑdite repato
rem. Hiero. Quē vocauit enos. Enos
interp̄tat⁹ hō: qui cepit inuocare nomen
dñi: sicut adam hō interp̄tatur: ita etiam
enos iuxta hebꝛaicā veritatē hō vel vir
et pulchꝛe: q̄ ꝫ vocabulū habuit dictuz
est: q̄ initiū fuit tunc inuocandi nomen
dñi: licet pleriq; hebzeoꝛ arbitrentur: q̄
tunc ꝓmum in nomine domini: et in similitudine eius fabricati
sunt idola.

a ¶ Posuit mihi ⁊c. Qui fuit iust⁹
et vt sic ex isto iusto nasceat xp̄s.
b ¶ Sed et seth ⁊c. Jp̄e. n. istruct⁹
a patre iusto tm̄ ꝓfecit in cultu di/
uino q̄ adinuenit q̄dā verba deuo
ta ad depcandum deum: lr̄a hebza
ica sic hꝫ: Tūc incepit inuocari no
mē dñi. qđ exponūt
hebzei de idolatria: q̄z vt dicūt tūc
ꝰceperūt hoies attribuere nomen
dñi creaturis: vt soli et lune ⁊ idol
nō tm̄ ab isto enos q̄ iust⁹ fuit ⁊ de
uotus: sed a filijs cain sibi contemporaneis: sicut supra di
ctum est de Jabel et Tubal.

a ¶ Vocauit nomen eius Enos. Iste cepit in/
uocare nomen domini.

a ¶ Posuit mihi deus semē a
a ¶ luctu mortis b ¶ iudaicus populus.
aliud pro abel: quez occidit cain
Sed et Seth natus est filius b
a ¶ hō. b ¶ confidens denm conditoꝛem et vite
quē vocauit enos. Iste cepit in/
repatoꝛē. a ¶ colere et depiecari.
uocare nomen domini.

a ¶ gaudium resurrectionis.

dicens: Posuit mihi deus sēmē a

Moraliter.

a+ Adā vero cognouit ⁊c. Ca. IIII
vꝛoꝛem suā ⁊c. Hic agit de plificati/
one ꝑ quā ꝝ ꝓcedentia intelligit opatio humana ad quam
conueniunt vir ⁊ mulier. i. rō et pars sensitiua: nā opatio non
pōt dici humana nisi procedat a rōne: sicut ꝺꝛ. j. Methaphis.
animalia imaginationibus et memoꝛijs viuūt: hō aūt ratio
ne et intellectu: opatio vero circa singularia est vt ibidem ꝺꝛ
opabile nanq; singulare est: singulariū aūt est sensus: sic vni
uersaliū intellectus: ꝓpter qđ opatio humana ꝓducit a rō/
ne ⁊ parte sensitiua: igitur si ꝑs sensitiua trahat consensum rō
nis ad illicitū delectabile sensui generatur opatio mala per
cain significata qui fuit malus. si aūt sensus obediat rationi
generatur abel ꝑ quē opatio bona significat: abel enī vapoꝛ
interp̄tatur: cuius ꝓpriū est ascendere sursum sicut operatio
bona intendit in deū. Abel aūt a cain interficitur: nam opus
meritoꝛiū per mortale pctīs supueniens moꝛtificatur: Jaco. j.
Pctīs aūt cū cōsummatū fuerit generat mortē. Cain autem
a ꝺo maledicit⁹: q̄z malū op⁹ a deo punit. Itē cain exit a deo
vag⁹ et ꝓfugus: q̄z mortale pctīs ē recessus a deo ad q̄d sec̄
tur ꝑ diuersa vitia mentis euagatio. nam abyssus abyssum in
uocat. Ps. xlj. ¶ Allegorice ꝑ adā itelligit xp̄s: ā. j. Coꝛ.
xv. ꝺꝛ: adā nouissim⁹. ꝑ euā aūt ecclia. eo q̄ eua ꝺꝛ mr̄ oīm vi
uēt̄iū: eccl̄ia xo ē mr̄ oīm viuēt̄iū vita gr̄e: ex ipis aūt generā
tur filij hōi et mali: q̄z ſz oēs xp̄iani ꝑ baptismū generent hoc
multi tñ sua puersitate fiūt mali. Munera xo abel ꝑ quē iusti
significant deo placent. munera vero cain qui malos signifi/
cat ei displicēt. Prouerb. xv. Victime impioꝝ abominabiles
dño: vota aūt iustoꝝ placabilia. In ipo xo cain impij maledi
cunt: sic ꝺꝛ in Epla iude: Ve illis q̄ in viā cain abierūt. Item
cain exiuit a dño vag⁹ et ꝓfug⁹: q̄z pctoꝛe a deo recedens ꝑ di/
uersa vitia euagat: qđ bñ significat Lu. xv. in filio ꝓdigo q̄
recedēs a pr̄e dissipauit substātiam suam viuendo luxuriose.
† Genuit lamech ⁊c. lamech q̄ interp̄tat⁹ doctrina signat ma
lū hoiem lr̄atū tm̄ qui accepit duas vꝛoꝛes. i. beneficia plura
ecclesiastica quoꝝ quodlibet per se deberet sufficere consi/
deratis conditionibus status et ꝑsone: generat aūt quattuoꝛ
pueros scꝫ. †a Jabel qui fuit pater habitantium in tento
rijs atq; pastoꝝ: inuenit. n. tentoria pastoꝝ ad querendū pa/
scua de loco ad locū et ideo significat multiplicitatē et diuer/
sitatē ferculoꝝ. † Et tubal qui fuit pr̄ canentiū in citbara
et oꝛgano. ꝓpter quod significat ineptā leticiam dissoluto
l ¶ Et tubalcain q̄ fuit malleatoꝛ in cuncta opa eris et ferri.
et per hec subintelligunt alia metalla. ſ. auri ⁊ argēti ⁊ hmōi:
et significat multiplicitatem et supabundantiā vasoꝝ auri et
argenti et hmōi. † Et noēma. que reperit lanificiū ad cu/
riositatē vestiū cum ꝑtus hoies pellib⁹ animaliū vterent: sic
ꝺꝛ Gen. ij. Fecit deus ade et vꝛoꝛi sue tunicas pelliceas. In p̄
dictis vero quattuoꝛ expendunt supflue multi clerici ecclesia
stica bona et de alijs turpibus ad que inducunt ista quattu
oꝛ taceamus.

¶ In ca. iiij. vbi dicitur in postilla: Dicunt aliqui q̄ sic sit no/
minatus ab euentu ⁊c.

Additio

Pozoz. ſ. cain natus est filius huꝰ seculi: posterioꝛ aūt pegri
nus in seculo ⁊ pertinens ad ciuitatem dei.

In eodē ca. iiij. vbi ꝺꝛ ī postilla: Fuit āt abel pastoꝛ ouiū.

Additio. ij.

Distinctio officioꝝ hmōi fratꝝ ꝑm bo
nitatē et malicia pōt cōsideari: ex b
enim q̄ sciebat abel iuste deum maledixisse terram ꝓpter
peccatum ade: vnde supra Gen. iij. Maledicta terra in ope
re tuo ⁊c. Idcirco separauit se a terre cultura tanq̄ a re ma/
ledicta a deo: et quia in illa sententia ade non fuerunt peco/
ra maledicta: ideo elegit sibi officium pastoꝛis. cain vero ele
git sibi agriculturam quasi non curans de sententia diuina
predicta: quod ad contemptum reputatur.

¶ In eodem ca. iiij. vbi dicitur in postilla: De fructibus ter
re scilicet de peioꝛibus ⁊c.

Additio. iij.

Non habetur ex littera q̄ cain ob/
tulisset de peioꝛibus et coꝛrosis fru/
ctibus: vt postillatoꝛ ait: simpliciter enim dicit q̄ cain obtu
lit de fructibus terre munera domino: sed ex ꝓuidētia abel
seu eius diligentia intelligitur improuidentia cain: similiter
et eius negligentia. ait enim: Abel quoq; obtulit de ꝓmoge/
nitis gregis sui: et de adipibus eoꝝm. Ex quo patet q̄ ele/
git de peioꝛibus potioꝛa: et de partubus pecoꝝm meliora: et
quod cain minime fecit. Unde Aug⁹. de questio. no. et vete.
testamen. Abel de placidis potioꝛa elegit que deo offerret.
Cain vero velut rusticus negligens et improuidus nullam
fecit electionem vt per hoc intelligatur minus deuotus.

¶ In eodem ca. iiij. vbi dicitur in postilla: Quid autem dixe
rit non exprimitur in hebzaico textu ⁊c.

Additio. iiij.

Notanda est hec glosa seu trans/
latio chaldaica ipsius Jonathe:
que apud hebzeos quasi tante auctoꝛitatis est sicut textus
in qua in hoc loco sic habetur: Dixit cain ad abel fratrem su
um: non est iusticia: neq; iudex: neq; seculum aliud: nec re/
muneratio iustis: neq; punitio impijs: et cum abel hec om/
nia renuisset: consurrexit cain ⁊c. Ex quibus patet ꝙ Abel
ꝓmus martyr fuit: sicut et ꝓmus sacerdos et ꝓmus vir
go. ¶ Unde Augusti. de mirabilibus sacre scripture: triplex
iusticia fuit in abel. Prima fuit quia etiam munera deo pla/
cita vt sacerdos obtulit ꝓ sapientia generis in seculo non
deꝛeliquit: et martyrij coꝛonam sanguinis effusione ꝓmeꝛ/
ruit: meritō igitur huic dominus Jesus ꝓmatum iusticie
homini cōmisit: ita inquiens: A sanguine abel iusti vsq; ad
sanguinem zacharie. hec Aug⁹.

¶ In eodem ca. iiij. vbi dicitur in postilla: Propter qđ alii
exponunt hebzei.

Additio. v.

Hec expositio vltima que videtur ap
ꝓbari a postillatoꝛe est ipsius Ra/
bi Sa. et est valde inconsona littere. Tum quia dicere q̄ cū
dicitur: Omnis qui occidit cain: est ibi finis sententie et qđ
subintelligitur grauiter puniendus et subticetur modꝰ pu
nitionis totum hoc inuanum fundatur: et contra litteram
que statim exꝑimit grauitatem punitionis illius qui Cain
occiderit: sequitur enim immediate: Septuplum punietur.
Tum quia veritas hebzaica in hoc loco nihil significat: nisi
septuplum: ꝓout translatio nostra habet: idem enim voca
bulum ponitur hic et in Ps. vbi dicitur: Probatum terre
purgatum septuplum. Et Esa. xxx. cum dicitur. Et lux solis
erit septempliciter. et sic in alijs consimilibus: vnde ab alijs
expositoribus hebzeoꝝm et magis auctenticis alio modo
exponitur hec littera ab hoc loco. Ubi dicitur: Maioꝛ est
iniquitas mea q̄ misꝛia dei. Ad quod sciendum q̄ senten
tia diuina contra cain a deo lata fuit grauioꝛ q̄ senten/

¶ ¶ tia lata cō/

tia lata contra Adā in tribus: Primo. qz dē nō maledixit adā ſz terrā: vñ dixit: Maledicta terra in ope tuo: in sententia ẏo cōtra cain lata cain fuit a deo eṗſſe maledict⁹: vnde ibidē ꝺz: Nunc ḡ maledict⁹ eris ſup terrā. Scḋo. qz in sentētia ade nō ẏtinet q terra nō daret ei fructus: ſed q fructus haberet in laboze et ſudoze vultus: dicit. n. in laboribus comedes: et in ſudoze vultus tui veſceris pane ꝛc. Sed circa cain grauiter ꝺz. q terra nullos fructus daret ſibi: vñ cum dicit: Cū opaꝝ fueris terrā nō dabit fruct⁹ ſuos. Tertio. qz ade fuit aſſignat⁹ loc⁹ ſibi connaturalis ad habitandū. ſ. in loco in quo fuit creatus ſeu formatus. dicit enī ibi: Miſit eū dñs deus de paradiſo: vt oparetur terrā de qua ſumptus es. Ad cain ẏ vero ꝺz: Vagus et ṗfugus eris in terra qua q̄dem dei ſnīa a cain audita desperans de venia dixit: Maior ē iniquitas mea q̄ vt veniā merear: petiuit tñ q nō puniretur vltra hoc qō in ſnīa ẏtinebat. ſ. pena occisionis: que nō contineretur in ſnīa p̄dicta: vt patet ex lr̄a: ad qō dicebat: Ecce ciues me a facie terre: et a facie tua abſcondar ꝛc. B̄ eſt dicere tu nō ẏdemnaſti me mori occisionis: et tñ ex tua ſnīa hoc ſequetur: qz ex b̄ q ṗſecis me: vt ſim vagus et ṗfug⁹ ſup frām nō potero habere refugiū in aliquo loco munito: et ſic non poſſum facere aliquid ad meam tuitionē: nec etiā ero in protectione tua: eo q me maledixiſti: et de b̄ dicit: Et a facie tua abſcondar. illi enī qui a deo ṗtegunt⁹ dicuntur abſcōdi a facie dei: iuxta illud Pſ̄. Abſcondes eos a facie tua a cōturbatione hoīm ꝛc. Ex quibus infert q iſto modo incedendo vagus et ṗfugus in terra: oīs q̄ inuenerit me: occidet me: et p̄ dñs cain pateret⁹ iniuſticiā: qz vltra ſnīam a deo taxatā vt dictū est: ad quod ꝺe cōdeſcendens ſue petitioni tā q̄ iuſte: qz ſcribit: Nō iudicabit deus bis in idipſum: Rñdit. neq̄ ita fiet: b̄ eſt dicere: Nolo q tu patiaris vltra penas a me taxatas. Vñ ad mitionē ipſi⁹ cain ꝺe⁹ duo fecit. Primo cōminat⁹ eſt magnā penā cuicūq occiſori ipſi⁹ cain. ſ. q puniret in ſeptuplū: ꝓut plane lr̄a ſonat tam hebraica q̄ latina: vt dictū eſt. Secundō etiā deus fecit ad ſecuritatē ipſius cain ab occiſione qō ſequit. ſ. Poſuit deus in cain ſignum: vt eū nō interficeret oīs qui eū inueniſſet. Nō autez fuiſſet iſtud ſignū nō expīmit in lr̄a: et ideo diuerſi diuerſa dicunt: ſufficit tñ q erat ſignū ſufficiens: vt cain eſſet ab occiſiōe ſecurus: que quidē ẏpo ſatis videt conſona lr̄e et rōni non obſtantibus obiectionib⁹ poſtillatoꝝ: nā qō obijcit dicēs: q occidens cain multo min⁹ peccaſſet q̄ ipe cain: et iō non ꝺz ſeptuplū puniri reſpectu illius nō videt valere: nā occiſioni cain debebat maior pena inquantū erat cōtra ſpēalem ſecuritatē diuinā: qua ꝺe⁹ eum ſecurauerat cū appoſitione ſigni ſecuritatis: vt dictū ē: cuius fractionis deus taxauit maiorē penā q̄ in alijs homicidijs: rōne ſecuritatis ſupradicte. Et etiā qz maiores pene taxant⁹ q̄q maioꝝ⁹ criminib⁹ in quibus hoīes ſunt ṗnores ad delinquendū ſic erat i ṗpoſito. nā ṗniores eſſent hoīes ad occidendū cain ex grauitate ſue malicie ṗterite q̄ aliū hoīem. Qz aūt obijcit poſtillator ſcḋo cōtra modū adimpletiōis hmōi cōminationis dicēs q cain fuit interfect⁹ a lamech ꝛc. nō videt etiā valere: nā ex lr̄a nō habeē q cain fuiſſet interfect⁹ a lamech niſi ab aliq alio hoc ſumeret: cui concordat Hiero. de queſt. no. et ve. teſt. dicēs: Fruſtra putāt q̄ arbitrant⁹ q lamech dixerat ad cain: Occidi vir in furoze meo: et iuuenē in vulnere meo. hoc etiam ſonat plan⁹ ſenſus lr̄e: cū enī cain deo dixiſſet: Oīs qui inuenerit me: occidet me: deus ſtatim rñdet: nequaq̄ ita fiet. Vñ nō videt rōnabiliter dictū q aſſertio diuina fruſtraretur: et iō ſm iſtam expoſitionē teneē q cain nunq̄ fuerit interfect⁹: ſed ſolū fuit punit⁹ iuxta diuinā ſnīam contra eū latā: vt dictum eſt vſq ad diluuiū: in quo quidē diluuio ſm q̄ſdam de antiquis hebreoꝝ ſubmerſus fuit cain et tota poſteritas ei⁹. ideo dicunt q ſcriptura nō dicit quāto tpe vixerit cain: nec etiā aliq̄s de ſuis ſucceſſoribus: ſicut in alijs ponit: eo q oēs vno et eodē tpe vitā finierūt. Et ꝓbabiliter poteſt dici q iō deus voluit tueri cain ab occiſione vt pena ſui facinoris diuturnius ab hoīb⁹ ꝓcipeē: q̄ſi modicū tp̄s duraſſet ſub ea: ſicut etiā voluit eū p mundū diſcurrere vagū et ṗfugū: vt nō ſolū in vno loco ſeu regione: ſed in multis et varijs iuſticia dei erga ipm oñderet: iuxta illud Pſ̄. Ne occides eos ne forte obliniſcant populi mei: ſz amone eos in ẋtute tua ꝛc. diſperge eos ꝛc. vt ibidē forte ampli⁹ declarabit.

In eodē ca. iiij. vbi ꝺz i poſtilla. Et edificauit ciuitatē ad ſui defenſionem.

Additio. vj. Dicit a quibuſdā hebreoꝝ q cuz ex ſnīa diuina terra nō dabat fruct⁹ ſu-

os cain: vt dictū est: idcirco habuit dimittere agriculturam quā ſibi ṗmo elegerat in officiū: vt ſupza in lr̄a continetur. Et qz ſm Aug⁹. deus adeo eſt bon⁹ vt etiā ex malis q̄q eliciat bona: ex hoc fuit ſecutū q cain et ſua poſteritas in artib⁹ mechanicis ſtuduerūt: que q̄dem artes ad conuictū hominū ſunt vtiles: vñ ipe cain ṗmo inuenit artē ſeu ṗudentiā politicā de qua dicit: Edificauit ciuitatē. Lamech aūt qui penulti mā generationē p⁹ cain obtinuit inuenit tres artes. ṗ tribus filijs ſuis. ſ. artē faciēdi tentoria: vt facilius de loco malo ſeu peſtifero in locū conuenientē mouerent: et artē faciendi muſica inſtrumenta: vt iocundi⁹ triſticia mundi poꝛtarent: et artem ferrariā ad arma bellica fabricanda: vt tuti⁹ ab inimicis et beſtijs viuere poſſent. Jn q̄ q̄dem policia et artib⁹: nimiꝝ ſic cain a deo electus et poſteritas ſua ceteros hoīes ṗceſſit: ſet: qz vt Lu. xvj. ꝺz. Filij huius ſeculi ṗudētiores ſunt filijs lucis in generatione ſua qō itelligit de ṗudētia humana.

Jn eodē ca. iiij. vbi ꝺz i poſtilla. Aliter exponit q iſte mulieres ꝛc.

Additio. vij. Prout dictū fuit in additione ṗcedenti nō habeē ex lr̄a q lamech inſeciſſet cain: nec etiā fuiſſet interfectus ab aliq: ſz poti⁹ ex lr̄a pōt oppoſitū cōprobari: vt dictū ē: et qz de facto lamech cum vxoꝛib⁹ ſuis ſcriptura nō facit expſſam mentionē: ſz ſolum de xbis que eis dixerat: Occidi vir ꝛc. Jdeo diuerſi diuerſimode b̄ exponūt. Sed attendendū eſt q in b̄ loco et ſimilib⁹ vbi ſcriptura ṗtermittit totalē narrationē facti: illa expoſitio videt eſſe magis lr̄alis: que min⁹ ꝓſupponit de facto in lr̄a non expſſo: eo q iuxta ſnīam Hiero. que in auctoritate ſcripture nō habent cadē facilitate ꝺēnant⁹ q̄ approbant⁹: vñ in ꝓpoſito expoſitio vltima quā videt poſtillator approbare in qua ꝓſupponit q cain fuit interfect⁹ a lamech. et etiā tubalcain ſili⁹ et⁹: eo q erat director⁹ ſuus ꝛc. que in lr̄a nullum hz fundamentū: nō videtur tenenda: ſz magis videt ꝓpinq̄ lr̄e ꝛ rōni expoſitio Ra. Moy. gerundeñ. qui retractans expoſitionem Ra. Sa. quā poſtillator tenet aliter hunc paſſum exponit continuando hec xba lamech cū p̄cedentib⁹ ſic. ſ. q quia vxores lamech videbant q lamech inſtruebat filios ſuos in artibus mechanicis inter q̄s Tubalcain iunioꝛ erat malleator⁹ faber in cuncta opa ferri: timebant ḡ mulieres ne forte ex hac arte introducerent⁹ arma bellica quib⁹ hoīes diſponerent⁹ ad vulnerationes et homicidia et hmōi: et ideo lamech retrahebat eas ab iſto timoꝛe dicens: Occidi vir in vuln⁹ meum ꝛc. q. d. poſſem occidere vir̄ i vulnere vel liuoꝛe ſine armis ſicut fecit cain: qz nōdum erant inuenta arma bellica: et ideo ṗ inuentione hui⁹ art⁹ nō ē pena rōnabilit timēda: et etiā ſi forte aliq̄s eueē⁹ occurriſſet ẏri⁹. ſ. cū cōtingeret q aliq̄s hō fuiſſet occiſus vel vulnerat⁹ occaſione hui⁹ artis ferree nouiter inuente nō debetis timere q deus me puniret: eo q dediſſem operaz tali arti: qz ſeptuplū vltio dabit de cain qui iſidioſe ẋ ex ṗuia intētione inſecit: de lamech ẏo q̄ nō occidit nec intēdit occidere: ſz poti⁹ artē iuenire ad multa alia vtilē: multo amplius vltio a deo dareē. ſ. ſeptuagieſſepties: qō ſignificat numerum ampliantē ſine terminatione: ꝓut poſtillator dicit.

Jn eodē ca. iiij. vbi ꝺz in poſtilla: Cognouit q̄z ꝛc. Deſcṗta generatione delenda ꝛc.

Additio. viij. Jſte hebraice fabulationes nō reꝓrunt ad lr̄e expoſitionē: non enī ex b̄ q nō legit⁹ adā genuiſſe niſi cū eēt centū. xxx. annoꝝ habeē q adā ꝓpoſuiſſet cōtinere de cetero ṗpter mortē abel: manifeſtū eſt enim q ṗter ꝓſonas genitas in lr̄a expreſſas: Adam genuit alios filios et filias: vt lr̄a teſtatur: et ſimiliter dicendum de Seth et Enos et alijs: ſcriptura tamen fecit mētionē de iſtis ṗpter honoꝛem deſcendentium ab eis patriarcharuz et ṗphetaꝝ: et ꝓpter ꝓpinquitatem xpi qui eſt ſup oēs nec ē veriſimile q cū adā eſſet in. cxxx. ſue etatis ānoꝝ: Jamech qui erat in ſeptima generatione ab adam eſſet iā in etate apta ad contrahendum. ṗut ſequitur ex iſta fabulatione hebreoꝝ: preſertim illo tempoꝛe in quo nullus citra etatem. lx. annoꝝ legitur genuiſſe.

Jn eodem ca. iiij. vbi dicitur in poſtilla: Jſte incepit jnuocare nomen domini ꝛc.

Additio. ix. Expoſitio hebreoꝝ in hoc loco ē incōſona lr̄e et rationi: ṗimum patet: nā jnuocare nomē dñi ſp ſonat in bonum: nec accipitur i mala ſignificatione: vnde infra. xij. ca. de abraam dicitur. Et ſuo cabit nomen dñi: qō nō intelligit niſi de jnuocatione ad lr̄am pertinente: et ſic de ſimilibus: vnde q in hoc loco jnuocare nomen domini intelligatur de idolatria nullum habet funda-

mētū in lr̄a. Scḋm patet: nā ſcḋm ſctm Tho. ſcḋa ſcḋe. queſti. xciiij. in prima etate non fuit idolatria ṗpter recentem memoriā creationis mundi: exq̄ adhuc vigebat cognitio vnius dei in mēte hoīm. dicere. n. q a filijs cain ẏtēpaneis ipſi enos incepit idolatria ē oīno irrōnabile: qz ſi ſic hec inceptio fuiſſet eis appꝛopriata ſic Tubal q̄ fuit pr̄ canentiū: et Tubalcain q̄ fuit malleator⁹ et faber: vt. ſ. eodē ca. nō aūt ipſi enos hoc erat appꝛopriandū: qz erat adhuc jmunis.

Replica. Correctorij contra Burgen. Jn capitulo. iiij. vbi poſtillator ponit cain obtuliſſe de coꝛroſis et peiozib⁹ ꝛc: Burgen. accipit vel aſſumit contra eū: q b̄ nō habeaē ex lr̄a: ſz dic cain fuiſſe ruſticū et jpzouidū et ex eo fuiſſe min⁹ deuotū: ſed nec hoc dicit⁹ Burgen: habeē ex lr̄a. nec aliqua auctoritate confulcit: vñ etſi dictū poſtillatoꝛis ex trāſlatione beati Hiero. nō habeaē: ſumpſit tñ magiſter hiſtoriaꝝ ex alia trāſlatione in q b̄: Nunc ſi recte offeras nō recte diuidis: qō dictū exponens dupliciter: in ſcḋa expoſitione ponit de frugib⁹ attritis et coꝛroſis: et ſic poſtillator ſecutus eſt eum et alios: imo ex lr̄a nr̄a rōnabiliter trahi poteſt q cain de meliozib⁹ nō obtulerit: qz cū abel cōmendeē ex his que obtulit: ideo a cōtrario ſenſu videē accipienda reꝓbēſio oblationis cain. Jtem in eodē ca. Burgen. ṗ confirmatione ſue aſſertionis ꝓcedit verus contra poſtillatoꝛem ponit. ṗ regula: q videlicet illa expoſitio ſit magl̄ lr̄alis que paucioꝛa extra lr̄am ꝓſupponit: ſcḋm quam regulam nititur exponere illum paſſum: occidi vir̄ in vuln⁹ meū ꝛc. ſic q quia vxores lamech attendebant filios ſuos ṗficere i artibus mechanicis ſpēaliter q̄m lamech docuit Tubalcain cuncta opera eris et ferri: timebant ḡ mulieres ne forte ex il la arte introducerent⁹ arma bellica quib⁹ hoīes diſponerentur ad homicidia ꝛ vulnerationes: ideo lamech volens eas ab iſto timoꝛe retrahere dixit: Occidi vir̄ in vuln⁹ meū ꝛc. q. d. poſſum occidere vir̄ in vulnere ſine liuoꝛe ſine armis: ſicut fecit cain q̄ nōdum erant inuenta arma bellica: ideo ṗ inuentione hui⁹ artis nō eſt pena rōnabiliter timēda: etiam ſi occaſione hmōi artis q̄s occideret: nō eēt ita penale ſic fraticidiū cain: q malo ṗpoſito occidit: cum ars illa ad multa vtilis ṗncipaliter occidere nō intendat. Sz videt Burgen. ṗpzie regule contrauenire multipliciter ſm q multa: immo omnia extra lr̄am: imo contra lr̄am preſupponit. Contra literam ṗmo eſt q lamech docuit artes filios ſuos cuz in litera expreſſe habeatur filios ſuos fuiſſe artium patres et inuentoꝛes ſm magiſtrum hiſtoꝛiarum. Secundo preſupponit illas inſolentes mulieres fuiſſe ſolicitas de periculis armoꝝ: quod ex littera fundamentum non habet: ſed poti⁹ oppoſitum: cum iam mulieres magis ex parte huiuſmodi timoꝛibus non occupantur: ſed veriſimile eſt ſi quis reſpectus mulierum fuit ad illas artes q potius attribuebant vtilitati defenſionis contra beſtias et alias hoſtilitates q̄ periculis vulnerationis: ſunt enim arma de directo plus in defenſionem q̄ in offenſionem. Tertio ſupponit q verbū lamech Occidi virum ꝛc. exponitur: id eſt poſſum occidere virum: que expoſitio eſt valde extoꝛta: nec tali expoſitiē timoꝛ, mulierum fuiſſet minoꝛatus: ſed auctus: quando enim mulieres: vt dicit Burgen. ſolum timuerunt mꝛtem ex armis: ſi ſm illam expoſitionem Burgen. lamech declaraſſet: non ſolum armis occaſiones et vulnera ꝓuenire: et ſic multiplicare inconueniens non eſt ſoluere: nec ex omnibus illis adhuc habetur clarus intellectus illius quod ſequitur: Septuplum vltio dabitur de cain: de Lamech ſeptuageſies ꝛc. ſeꝓtupla enim vltio non eſt impzecata cain ꝓpter fratricidiū a ꝓpoſito factum: vt Burgen. ꝓtendit: ſed eſt cōminata occiſoꝛi Cain: vt patet in littera: extra litteram igitur iimmo contra litteram ſunt omnes iſte ſuppoſitiones Burgen. per conſequens minus auctentice. Jtem in eodem capitulo vbi poſtillatoꝛ dicit de continentia Ade poſt mortē abel vſq ad generationem Seth. Burgen. dicit illam continentiam habere vim ex fabulis hebreoꝝm: ſed hoc non videtur. nam Strabus: vt eum allegat magiſter hiſtoriarum dicit adam vouiſſe continentiam ſempiternam: ſed per angelum deō iubente admonitus votuz ſoluit: vt dei filius ex eo naſceretur. potius enim ratio adducta per Burgen. de Lamech iudaica fabula videtur. Jtem in eodem capitu. vbi poſtillatoꝛ ꝓpter litteram hebraicam que habet: Cepit jnuocari nomē domini vacat: dicit heb. exponere de idolatria ſz Bur. hebreoꝝ expoſitionē ꝓbās: nec tñ q̄ ꝓ li vacat intelligi debeat exponēs: dic duo: Primum q jnuocare nomē dñi ſp ſonat in bonū, Scḋm q in prima etate non fuit ido-

latria:allegat enī ad hoc sanctum Tho. sed̄a scīe.q.xciij.ſz
primum dictum non videtur verum:quia in prophetis ꝛ enā
gelio sepe iteratur:Popul⁹ hic labijs me honorat ꝛc. Et cuz
orationem multipliacueritis non exaudiam que cum ad iuo
cationem dei pertineant non tamen sonant in bonum: vt pa
tet:Esto tamē ꝙ simpliciter dictum semper sonaret in bonū:
nō tñ cū addito distrahente: cuiusmodi videtur significari ꝙ
li vacat:nec secundū dictū est ita certum quin sententia ma
gnoꝝ patiaꝫ instantiā:nec rō sancti Tho.ad id cogit qnia si
memoria recens creationis excluſit idolatriā ꝙ mille ꝛ plu
res ānos:mēoria seuere punitionis ꝙ diluuiū debuit exclu
dere adhuc ꝙ plures annos:certū tñ ē ꝙ cito ꝑ diluuiū de
fluxerūt ad idola hoies.īmo btūs Aug⁹.xvj.de ci. dei dicit
ꝙ a bñdictione filioꝝ noe vsq; ad abrāā de cōmemoratione
iustoꝝ q̄ deū pie colerēt ꝙ annos plꝰ q̄ mille silet aliqs ta
men nō defuisse credendū est:hec Aug⁹.

Glo.ordi.

Hic est liber ge. Adā Ca. V
b ad similitudinē dei factus est:
aliq ad similitudinē ade: ꝛ ē ſsi
conclusio a superioribus cū recapitu
latione.in die q̄.c.d.h. In die enī cre
at⁹ ē:q; in claritate diuīe ꝛplatiōis
ꝓstituꝫ. Ad similitudinē dei:q; ratio
nem ei dedit.qua intelligēdo bona ꝛ
mala discerneret:intellecta diligeret
ꝛ dilecta obliuioni nō traderet:et in
hoc dei similitudinem retineret. Sed
postq̄ per inobedientiam hanc simi
litudinem deleuit:factus terren⁹ ter
renos generauit. Ān qualis ꝥrenus
tales terreni. b Vixit aūt adā ꝛc.
Hiero.Sciendū ꝙ vsq; ad diluuium
vbi in nris codicibus ducentorum:
ꝙ; excurrit annoꝝ genuisse q̄s dici
tur. In hebreo habent.c.annos ꝛ re
liquos qui sequuntur.
c Et genuit ꝛc. Quasi ꝛ iste porta
uit imaginē terreni:q̄ ꝑ abel iusto re
positus est:et interptatione nominis
xp̄m significat. Sed oēs pr⁹ portant
imaginez terreni hominis q̄ celestis
licet multi añ aduētū xp̄i ꝑ fidē eād̄e
grām habuerūt:q̄ saluantur christia
ni. Stra. Ferunt post mortem abel
vouisse adam se vxorem non vltra co
gniturum: nec filium generaturum.
Sed deo iubente fregit votū: vt dei
fili⁹ de eo nasceret:ꝛ hō redimeretur
De stirpe.n.cain nasci nō debuit. Ān
añ Seth nullū legit genuisse. p⁹ euz
vero dicit:q; genuit filios et filias.
Hec computatio genealogiaꝝ qua
si ramos spargit hist̄oriaꝝ: de quib⁹
suis locis colligunt fruct⁹ mysterioꝝ.
Et notandū q; in generatione Seth
nulla femina ponit nōiatim:sic in ge
neratione cain. Justoꝝ.n.est.oīa viri
liter agere:nihil femineū:nihil fragi
le vsurpare:procedit.n.hec generatio
ꝙ denariū vsq; ad noe i q̄ pcepto
rū signat ipletio:sic ꝙ vndenariū in
generatione cain trāsgressio.
B In generatiōe iniustoꝝ p̄m⁹ enoch
ponit:q̄ dedicatio iterp̄tat:quia re
probi i p̄tinacia spei sue radicē figūt:
ꝛ ab amore imarcessibilis hereditat⁹
Job.7.a arescunt: de quibus dr:Eldi stultuz
firma radice:et maledixi pulchritudi
ni eius statim. In generatione iusto
rū enoch ab adā septim⁹ ponit:q; b
manētē ciuitatē nō q̄rūt:ſz expectati
onē vsq; i finē tpis extēdūt:q̄s septe
naria reuolutione ēminat:cū ēnitas
octaua successerit. vnde iste Enoch q̄
ponitur septimus: ꝛ translatus ē: q̄a
deo placuit:septimam requiem signi
ficat:ad quā p⁹ hanc vitā q̄ deo perse
ueranter adheret sine dilatione trās
ferꝝ. Interpretatio quoꝝ nominum
huius generationis idem significat.
Adam interpretaꝫ hō:vel rubra ſra.
Seth positio vel resurrectio: Enos
homo.Cainā lamentatio.Malalehel
laudans deum. Jared roborat⁹.
Enoch dedicatio

a Hic est liber gene Ca.V
a ſ tempore.
h rationis adam in die
ſ quia in claritate contemplatio/
nis cōditus.
qua creauit deus ho/
ſ intellectu:voluntate:ꝛ memoria.
minem. Ad similitudinem dei
ſ quia hoc in vtroq; sexu factum est.
fecit illū: masculum et feminam
creauit eos: et benedixit illis:
ſ .i. homo q; sumptus est de h umo.
et vocauit nomē eoꝝ adā in die
ſ redit⁹ ad ordinem rexende genealogie.
quo creati sunt. Vixit aūt adam
ſ nec iste excep⁹ us
cxxx.annis:ꝛ genuit filiū ad ima
ginē ꝛ similitudinē suam: voca
uitq; nomen eī⁹ seth. Et facti sūt
dies adam postq̄ genuit seth
octingenti anni: genuitq; filios
ꝛ filias. Et factū est omne temp⁹
ſ homo vel rubra terra.
qō vixit adam āni noningentitri
ginta ꝛ mortuus est. Vixit quo
ſ resurrectio vel positio ſ homo.
q; seth.cv.annis:ꝛ genuit enos.
Vixitq; seth postq̄ genuit enos
octingentisseptē annis:genuitq;
filios ꝛ filias. Et facti sunt oēs di
es seth:nongentorumduodecim
annorum:et mortuus est. Vixit
vero enos nonagīta annis: ꝛ ge
nuit cainan. Post cui⁹ ortū vixit
octingentisquindecim annis: et
genuit filios et filias. Factiq;
sūt omnes dies enos nongēto;
quinq; annoꝝ:ꝛ mortuus est.
ſ lamentatio.
Vixitq; cainan.lxx.annis: ꝛ ge
nuit malalehel: Et vixit cainan
postq̄ genuit malalehel octingē
tisq̄draginta annis: genuitq; fi
lios ꝛ filias:et facti sunt omnes
dies cainan nongenti decē anni
ſ laudans deum.
ꝛ mortuus est. Vixit aūt malale
hel sexagintaquiq; ānis: ꝛ genu
ſ roborat⁹.
it iared. Et vixit malalehel post
q̄ genuit iared octingētis trigin
ta annis:ꝛ genuit filios et filias.
Et facti sunt omnes dies malale
hel octingentinonagint aq̄nq;

Nico. de lyra

Hic ē lib generatiōis Ca. V
b adā: b ꝛr ponit recapitula
tio generationis ade: vt illa
ꝺducaꝫ ꝺ q̄ rps erat nascitur⁹: ꝛ prio
pōit ī generali recapitulatio.scdo ge
nerationis electe ꝺductio.ibi: Vixit
aūt adā: Dic ḡ: Hic ē lib.i.recapitula
tio breuis. b Generationis ade: ꝙ
ut p̄dictū ē capi.p̄cedēti. c Jn die
q̄ cre. ꝛc. Ex b dicunt hebrei ꝙ adā in
ipa die creationis sue genuit filios cū
adhuc esset in paradiso: vt.s. dictum ē:
ſz qz doctores catholici tenēt ꝛriū :ſo
dicēdū ꝙ dies h nō accipit ꝙ die na
turali vel artificiali tm: ſz accipit hic
singulare ꝙ psal:sic.s. dictū ē.ij.ca.
Iste sunt generationes celi ꝛ ꝛre: qñ
create sunt in die quo fecit de⁹ celum
et terram ꝛ omne virgultuz agri:ꝛ tñ
certum est ꝙ omnia ista non sunt fac
ta vna die sed pluribus:et eodē mo
do accipitur hic: Jn die:id est in; die
bus:quia alta die fuit hominis crea
tio:et alia eius generatio.ſ.post iec
tionem de paradiso: alia patent ex
dictis vsq; hic. d Masculum et fe
minam ꝛc. Hic accipitur creatio large
ꝓ formatione.
e Et vocauit nomen eorum Adam.
Notandum ꝙ b nomen adam est cōe
seu appellatiuū in hebreo: sicut b no
mē hō in latino:ꝛ iō sic b nomē hō est
cōis generis ꝛ accipitur ꝙ viro ꝛ mu
liere:ita ꝛ hoc nomen adam in b loco
accipitur. Quod autem appropriatū
est primo homini:hoc est ꝓpter emi
nentiam ipsius ad alios homines: sic
b nomen philosoph⁹ approp̄at Ari
stoteli ad denotandum eius excellen
tiam super alios philosophos.
f Vixit autem adam. Dimissa gene
ratione cain reprobata: incipit ꝺduc
cere generationē electā ipi⁹ Seth. in
q̄ ꝺductione p̄mittit truncū.ſ.adam
scd̄o ramos.i.filios ab eo descēden
tes ꝙ ipm Seth. ibi: Vixit q̄z seth ꝛc.
ctio ponit fructū.ſ.ipm noe:q̄ fuit sti
pes secūd⁹ ī generatione electoꝝ. ibi:
Vixit q̄z lamech. Circa primū dic sic:
Vixit aūt adā ꝛc. Scōm Metodium
ꝛ aliquos alios doctores b tacenk cē
tū ānī vite ade:q̄b⁹ luxit abel:ſm he
breos aūt nihil omittit. g Et genu
it filiū ꝛc. i. destitutū originali iustitia
ꝛ ꝙ ꝓis peccatoē ꝛ mortalē q̄lis iam
erat adā. Aliter exponitur. Ad ima
ginē ꝛc. i. pfectū ī cognitione dei et ti
more:sicut eum docuit adam ꝙ b euz
distinguendo a cain et eī⁹ posteritate
et b videk melī⁹dictū:q; si itelligerek
de destitutiōe ab originali iustitia:ma
gis debuisset b dici ī generatiōe cain:
vt videk. h Genuitq; filios ꝛ fili
as.ſ.p⁹ ipm seth:q̄z noīa nō exp̄mun
tur:qz eoꝝ genealogia nō deducitur.
i Et factū est ꝛc. ꝑter centū ānos q̄
b subticenk ſm aliqs doctores: vt p̄
dictū ē:legaꝫ ſra sic iacet vsq; ibi:
Et ambu/

Enoch dedicatio. Mathusalam mortis
emissio. Lamech humiliat⁹. Noe reqes.
Procedens ḡ hō de ſra: resurgēs a pec
catis:erit hō inuocās deū et deflens pec
cata pristina:sicq; laudans deū: robora/
tus spū dei:dedi/
cat in vitā.e. At
q; victor mortis
deo subiectus: re
quiē possidet sem
piternā: quam si/
gnificat noe: qui
requies interpta
tur:et decimo lo/
co numerat:quia
p impletionē man
datoꝝ possidetur
regnum celorum.
a Ambulauit
q; cū.d.ꝛc. Jſts.
Enoch septimus
ab adam placens
deo q̄ et trāslatus
est septimā requiē
significat:ad quā
trāsferꝝ qui tāq̄
sexta die.i. sexta
etate seculi ꝙ xp̄i
aduentū formaꝫ:
trāsactis autē sex
millibus annis fa
cto iudicio et re
nouato celo ꝛ ter
ra:trāsferent scī
in vitā eternam.
Q̄d aūt p Seth
ab adam vsq; ad
noe:denarius nu
merus insinuaꝫ:
complementū mā
datoꝝ in ecclesia
in op⁹ figuraꝫ:
cui numero si ad/
danꝫ vel adijciūt
duo filij noe me/
dio ꝓbato: du
odenarius consū
maꝫ:q̄ in patriar
chaꝝ et apostolo/
rum numero insi/
gnis br: ꝓpter
partes septenarij
altera per alteraz
multiplicata:naz
ter quaterni ipm
faciūt. Alcu.
Enoch tanto tpe seruatur a morte: ī quo
oñditur qz homo semper viueret: si non
peccasset. b Vixitq; mathusalā ꝛc.
Queritur quō mathusalam secundū an
noꝝ computationem post diluuiū vi
uere potuerit:cū oēs p̄ter eos qui in ar
ca ingressi sunt pierunt. Sz hanc questi
onem codicum mendositas peperit: non
solum enim in hebreis aliter inueniꝫ: ve
rum etiam in.Lxx. interpretatiōe paucis
codicibus septem annis ante diluuium
mathusalā defunctus repiꝫ. Q̄d ma
thusalā iuxta.Lxx. vltra diluuiū nume
ranꝫ āni inde est: qz significat xp̄m: cui⁹
vita nullā sentit etatē: vt in maioribus
quoq; nō sensisse diluuium videretur.
c Et facti sunt omnes dies ꝛc. Hiero. Et
fuerunt omnes dies mathusalam quos
vixit anni nongentiseragintanouem: et
moztuus est. Juxta diligentem supputa/
tionem quattuordecim annis post dilu/
uiū vixisse referꝝ. Cū.n.cēt.clxxiij.anno/
rū: genuit

a Et ambulauit enoch cū deo. iuste viuendo: sicut sequenti ca. dicit de noe.
b Et nō apparuit ꝛc. Dicunt iudei ꝙ licet esset iustus et bonus: tamē habebat
pnitates magnas ad malū:quib⁹ cū difficultate summa resistebat: et iō ex diuīa
prouidentia mortuus est añ terminū vite sue naturalis ne laberet in pctm. ſm qō
dicit Sap̄.iiij. Justus si morte p̄occupat⁹ fuerit in refrigerio erit ꝛc. et Sequit:
Raptus est ne malicia mutaret animū ei⁹. Doctores aūt
catholici dicūt ꝙ ꝑpter excellentiam sue virtutis assum
ptus fuit a deo:et positus in paradiso terrestri: vbi et beli
as postea raptus est: vt habet.iiij.Reg.ij.c. et inde exitu
ri sunt ad p̄dicandū contra p̄fidiā antichristi: et hoc ma
gis videt sonare lra: qz de ipo nō dicit hic ꝙ sit mortuus
sicut de alijs. sed ꝙ nō apparuit. ſ. inter hoies pctores.
c Quia tulit eum deus: de medio eoꝝ ad locū p̄dictū:
Sequit: d Et facti sunt ꝛc. Eodē. ſ. anno quo inunda
uit diluuiū paz anteq̄ inundaret: ſm ꝙ dicit Hiero. lib.
de hebr. questioni. Et hoc p̄t videri p lrām: qz si accipi
antur sexceti anni quibus vixit noe añ diluuiū. ſm ꝙ di
citur infra.vij.ca. Eratq; sexcentoꝝ annoꝝ qñ diluuij aq̄
inundauerunt sup terrā: et itez clxxvij. anni quibus vi
xit Lamech anteq̄ noe esset genitus: et. clxxxvij. quib⁹
vixit mathusalā añ natiuitatē lamech filij sui. et aggrege
tur totū simul inueniunt nongenti sexaginta noue anni:
et sic patet propositū. Si aūt queratur quō hoies illi⁹ tē
pozis ita diu viuebant. Ad hoc p̄t rō multiplex assigna
ri. Prima est ex bonitate complexionis primoꝝ paren
tum. fuerant enim a deo immediate formati: et per conse
quens optime cōplexionati: ꝛ sic ad longioꝛē vitā dispo
siti: et illa bonitas cōplexionis magis venit ad hoēs ꝓ
pinquos illi⁹ tpis q̄ ad remotos tpis moderni. Secun
da est ex mō viuendi: qz tpate viuebant. Tertia est ex bo
nitate nutrimēti: qz añ diluuiū terrenascētia fuerūt meli
oza q̄ post: qz inundatio diluuij fuit ꝙ maioꝛ pte ex aq̄s
oceani: ſm ꝙ dr ſra. vij. ca. Rupti sunt oēs fontes abyſsi magne. aque aūt salse īducūt sterilitatē terre: et ꝙ ꝛis
reddūt terrenascentia peioza: ex quib⁹ abbreuiaꝫ hoīs
vita. Quarta ex scia ade: qz formaꝫ fuit ī pfectione scie:
vt.s. dictū ē.ij.ca. et iō ꝙ gult xtutes fructuū berarū set
lapidū q̄ faciūt ad cōseruandā sanitatē et vitā ꝓlongandā
et de b docuit hoies ad vitā ꝓlongandā. Quinta ex bo
no aspectu sideꝝ sup regionē illā ī q̄ manebāt: q̄ aspect⁹
multū faꝛ ad longitudinē vite: ſz ꝙ motū celi ꝛtinuū mu
taꝫ ē tpe ꝓcedēte. Sexta ex diuina dispositione hoc oꝛ
dinante: vt ꝙ longā vitā hoīm cito multiplicaret genus
humanū. Jtē vt hoies illius tpis ꝙ lōgā vitā possent ha
bere expientias de cursu celi et effectib⁹ sideꝝ et aliaꝝ re
rū: q̄ expientie sunt ꝓncipia artis et scie: vt hr. ī. Metha/
phiſ. Jtē videm⁹ magnā latitudinē ī q̄titate molis ī na
tura humana: qz aliq̄ fuīt valde pui sic pygmei: q̄ dicūtur
hoīes lōgitudine vni⁹ cubiti tm: alij autez sunt valde ma
gni sic gigantes. vnde Deutro. iij. dr de Og rege basan.
Mōstraꝫ lect⁹ eī⁹ ferre⁹ q̄ ē ī rabath filioꝝ ammon bñs
nouē cubitos lōgitudinis et q̄ttuoꝛ latitudinis ꝛc. vnde
et Aug⁹. dicit. xv. de ciuitate dei. ca. viij. ꝙ vidit dentem
gigantis qui si diuideretur minutatim faceret centum
dētes hoīm coīs statur e. Si igit ē tāta latitudo et excesſ
sus vni⁹ ad altez in q̄ntitate molis: nō videk irrōnabile
ꝙ fuerit tantus excessus in q̄ntitate durationis hoīm ꝓmoꝝ ad illos qui nunc
sunt: sicut scptura determinat. Jtem in quantitate durationis videk etiā magna
latitudo: qz etiā de pygmeis dr: ꝙ quinto anno generāt: octauo anno seneſcūt: ꝛ
iō si homines alij tantū excedunt eos in q̄ntitate durationis: qz vniū cōiter. lxx
vel. lxxx. annis: nō est mirādū si hoies ꝓmc etatis tm excedebāt modernos ī q̄n
titate durationis. Ego aūt tot rōnes induxi ad ꝓpositū oñendū: qz si vna per se
nō sufficit: plures simul sumpte videnk ꝓpositū ꝓbare. Sequit: e Vixit
aūt lamech: et pz lra vsq; b: Iste ꝓsolabitur nos. Hoc exponitur de noe eo ꝙ re
paraturus erat seculū: quod erat ad consolationē illoꝝ qui timebant ipm totali
ter deficere p diluuiū. Jn hebreo aūt hr: Iste q̄tabit nos ꝛc. ꝛ huic lre consonat
iterp̄tatio huius noīs noe qd̄ iterp̄taꝫ requies: et rō huius interp̄tationis exp̄mit
cū dr: Vocauitq; nomē eī⁹ noe dicēs: Iste q̄tabit nos: Et dicūt hebrei, ꝙ b non
dr ꝓpe. ꝓpt reputationē seculi p⁹ diluuiū: ſz qz aūt tp̄s noe hoīes multū laborabāt
ī agricultura: qz ꝓpriis mānib⁹ tm colebāt eā: ipe aūt adinuenit artē arādi ī q̄ pl⁹
satꝫ laboraꝛ aīalia q̄b⁹ homines: ideo dr dedisse requiem hominibus: et hoc videk
p lrām seq̄nte. Ab opib⁹ ꝛc. qz p artē arādi ꝓpositi sūt labores ist⁹ sup aīalia.
g In ſra ꝛc. Et ꝓpt hāc maledictionē fructificare nō poterat nisi multꝫ laboꝛi/
b⁹ coleꝛēt: et ista expositio videt magꝭ ꝓsona lre. pōt tm ad ipam aptari trāslatio
nis. cū dr: Iste ꝓsolabit nos: qz magꝭ ꝓsolatio fuit hoīb⁹ cū p artē arādi labor eo
rū fuit posit⁹ sup aīalia: et ꝑpter talē artē quā inuenit noe vocaꝫ vir agricola. ſ.
ix. ca. Hoc vo. descripta multiplicatione hoīm p primā stipitem scilicet adā: hic
consequenter describitur per scōm scilicet noe. Et primo describitur ipius ge/

neratio. Se/

rū.genuit Lamech:rursꝰ Lamech cū eēt.clxxxij annoꝝ genuit noe:t sunt vsq; ad diē nativitat noe a mathusalē.cccly. Sexcētesimo aūt āno vite noe diluuium factū est.nongentesimo.scz.lv. anno mathusalē: cū aūt supra nōgentisexagintanouē annis vixisse dicaꝫ sit:patet eū q̄tuordeci annis vixisse pꝰ diluuiū. Sed octo aīe tm in arca salue facte sunt. Est g errorꝫ i numero:sic in pluribꝰ. In hebreis enīt samaritanoꝝ libris ita repperi:t vixit Mathusalē. clxxxvij. annis et genuit Lamech:t vixit Mathusalem postq̄ genuit Lamech septingentos.lxxxij. annos:t genuit filios t filias:t fuerūt oēs dies Mathusalem anni nongenti.lxix.t mortuus est:t vixit Lamech.clxxxij.annos t genuit noe.a die aūt nativitatis mathusalē vsq; ad diē obitus noe: sunt anni.cccl xix.bis adde sexcētos annos noe:quia i sexcētesimo vite eius āno diluuiū factū ē: atq; ita fit vt nōgētesimo sexagesimoiotto āno vite sue mathusalē mortuus sit eo anno.i.q̄ cepit eē diluuium a Noe xo tē. Hiero. Noe iterp̄tat requies:q; sub illo oīa retro opa:p diluuiū q̄euerūt. Cūq;

Gen.7.b

annis: et genuit filios et filias.
Et facti sunt omnes dies Lamech septingētiseptuagitaseptē anni:
a t mortuus est. Noe vero cum q̄n/
a gentorum esset annorum: genuit
Sem:Cham:et Japhet.

Moraliter.

Moraliter. Hic est liber generationis ade per seth in qua dicitur infra q̄ Jared qui interp̄tat roboratus:genuit enoch qui interp̄tat dedicatus vel dedicatio:per quod moraliter designatur q̄ ad robustam pugnaz contra temptationes mundi carnis t diaboli sequitur pax et tranquillitas mentis t sic efficit habitaculuz inhabitationis diuine p gratiā dedicatū .ppter qō subditur: † Ambulauit cū deo:iuste t sancte viuēdo: b† Er nō apparuit vltra scz in pūti vita: c† Quia tulit eum deus:ad gloriā sempiternā ad quam nos cum eo perducat.

(La. V

In ca.v. vbi dr in postilla. Quō noīes illi tpis viuebāt.

Additio.j. Iste rōnes que assignantur ad diuturnitatē vite hoīm illius tpis:t si valerēt ad aliqualem lōgitudinē vite:non tamen videntur ad tantā differētiam durationis sufficere.bonitas enīz complexionis t etiam modus viuendi tpatus licet non in multis: in q̄busdam tamen inuenitur:ponit enim Haitenus in suo tegni possibilem esse complexionē tpatissimam ,put humane nature ptinet inueniri quā vocant eucrazon: t multo magis possibile est hominem boni reginiminis reperiri:nunq̄ tamē a tertia etate t citra repitur aliquis qui.cc.annos fere attingat. Christꝰ em qui p spiritūsanctū, conceptus est optime complexionat fuit:t nō nisi tpate t virtuose in hac vita vixit:t tamen in iuuenili etate passus est:p;out cōiter tenetur ne in eo appareret nature humane diminutio:vt patet in.iij.p.q.xlvj.articu.ix. in responsione ad vltimū argumentū. Ex quo patet q̄ etas. xxxiij.annoꝝ in christo erat iuuenilis:quod non esset si christus sm naturā humanā babuisset viuere sicut adā t alij antiqui:quia si sic illa etas in q̄ fuit passus nō esset iuuenilis:sed infantie seu puericie.ratio aūt sumpta ex bonitate nutrimenti ante diluuiū nō videtur valere:nam inundatio diluuij plꝰ debuit terrenascentia reddere peiora in tpe ,ppinquiori ipi diluuio q̄s in magis remoto:t tamen post diluuiū.i.in secūa etate leguntꝫ noīes vixisse.cc.annos fere t cū magꝫ a tpe diluuij fuerunt remoti plus fuit diminuta diuturnitas vite:illa etiaz que adā cognouit de virtutibus fructuū t verboꝝ tē.que faciunt ad ,plongandā vitā:de quibus dicitur docuisse noīes verisimile est vt t addisceret noe ab antiquis suis:cū vita ipius noe fuerit ,plongata sicut vita eoꝝ qui fuerunt in pma etate:qui quidem noe cum iustus t pfectus fuisset: verisimile ē vt doceret a posteritati sue:q̄d tm nō apparet per effectū.bonus etiā aspectus sideꝝ t si faciat ad longitudinē vite non tamen tantam dissimilitudinem faceret: nec etiam astronomi b videntur tradere.Sexta aūt ratio quam ponit.s.q̄ fuit ex diuina dispositione hoc ordinante concedenda est.sapientia.n. diuina omnia dispouit suauiter:Sap. viij. sed rationes quas assignat ad huiusmodi dispositionem diuinam sunt minꝰ sufficientes:nam nihilominus multiplicaretur genus humanum per vitam brevem sicut modo q̄ per longam vitam:sicut tunc t forte citiꝰ sic mō:nā tūc incipiebāt generare pⁿ centū annos t mō añ.xx.t sic in pmo cētenario vniꝰ pmi generātis possent generari multi filij t nepotes t ,pnepotes:q̄z q̄libet vel maior ps ifra illū cētenariū generasset:t sic magis multiplicaretur genꝰ humanū:q̄d manifeste pōt hri in multiplicatione filioꝝ isrl in egypto: de quibꝰ in Deutro.x.ca. In.lxx.animabꝰ descenderūt pres vestri in egyptū t nunc posuit te deꝰ sic stellas celi in multitudine.manifestū est enī q̄ populus israeliticꝰ nō fecit moīsī i egypto tāto tpe q̄nto Adam t Seth filiꝰ eiꝰ abstinuerūt a generatione.nā adā abstinuit p centū.xxx. annos.t seth centū.v.annis q̄ faciunt.ccxxxv.annos: t populꝰ israeliticus in egypto fuit.cc.x.annis: ,put ifra patebit. Alia etiā rō quā assignat ad diuinā dispositionē.s.vt hoīes illiꝰ tēporis possent hre experientias de cursu celi t effectibus siderū tē.nō videt valere: cursus.n. celi t sideꝝ ū q̄ magna t difficilis inuestigatione indiguit:fuit pfecte declaratꝰ tpe grecoꝝ q̄n Ptolomeꝰ pfecit libꝝ Almagesti:in quo oēs cursus celi t sideꝝ plene tradunt t tm inuestigatio sua ꝯepit a tpe cuiusdā pdecessoris q̄ eū pcessit p.ccc.annos fere t nō plⁿ:vt in eodez libro hr:vñ illoꝝ tps sufficit ad illā inuestigationē. Silr ad cognoscēdos effectꝰ sideꝝ de q̄b ipe Ptolemeꝰ large ait in libro q̄dripdito t in cēriloquio suo:cuiꝰ sniās sequunt astronomi q̄ ei successerūt:vñ ,ppt hec t illa nō fuit necessaria diuturnitas vite in antiq̄s:et iō potiꝰ tenendū ē cū Augustino:q̄ in lib.de ciui.dei.de hac materia tractās sic ait: Annoꝝ itaq; numerositas cuiusq; hoīs q̄ tpiꝰ illis fuit nullis nūc talibꝰ documentis venire pōt in experimentū:nec tm ideo fides huius sacre histoie deroganda ē:cuiꝰ tāto ipudentiꝰ narrata non credim ꝯto ipleri citiꝰ pnunciara cōspicimꝰ:hec ille t nimiꝝ si Augustin q̄ tantus ecclesie doctor fidelissimꝰ fuit b asserit esse omnino supernaturale:quod patet ex hoc q̄s in predicta auctoritate continetur.s.q̄ ista numerositas nullis documentis in experimentum venire posset:cum ipe Ba.moy.hebreꝰ in suo libro de directione pplexoꝝ istam diuturnitatē vite attribuit miraculo diuino:dicit etiā t forte non inconuenienter q̄ diuturnitas fuit solum in illis q̄ in sacra scriptura nominant scz Adam:Seth:Et enoch tē.nō aūt in alijs cōtemporaneis q̄ vt dicit nō tam diuturne viuebant:fz sic post diluuiū cuius ratio est sm cū:nā vt dicit:ideo deꝰ dispouit illos tā diuturne viuere:vt fides de creatione mundi quā pagani ,p maiori pte negabant in cozdiꝰ fidelium magis radicaret. quod sic factū est. Nā Lamech pr ipius Noe cōcurrit in vita cum ipo adam. Abrāā etiā q̄ principalis fuit in fidei predicatione erat. lxiij.annoꝝ q̄n mortuꝰ est noe:t sic testimoniū creationis mūdi venit satis de ,ppinq̄ ad tps abrae:q̄z de adā ad lamech: de lamech ad noe t deinde ad abraam.

Additio.

(La. VI

Cepit homines multiplicari super terram et filias procreauerunt eis.

a Videntes filij dei filias hominū q̄ essent pulchre: ac/
b cepit assent: et videntes filij dei filias
§ de stirpe cain. b § cōcupiscētia vicī.
hominū q̄ essent pulchre: ac/
perunt vxores sibi ex omnibus quas elegerant. Dixitq; deus
§ indignatio.
c Non permanebit spiritus meus
§ fragilis conditionis
in hoīe in eternum: quia caro est
§ vsq; ad diluuium ad agendam penitentiam
quibus edificara est arca § anteq̄ inc/
perer fieri arca.
d Eruntq; dies illi. cxx. annorum

(La. VI

Cepit homines multiplicari super terram et filias procreauerunt eis.

a† Videntes filij seth religiosi
b† assent: et videntes filij dei filias
† de stirpe cain. b† cōcupiscētia vicī.
† hominū q̄ essent pulchre: ac/
† ceperunt vxores sibi ex omnibus quas elegerant. Dixitq; deus
c † indignatio.
d† Non permanebit spiritus meus
† fragilis conditionis
e† in hoīe in eternum: quia caro est
† vsq; ad diluuium ad agendam penitentiam
quibus edificara est arca † anteq̄ inc/
perer fieri arca.
f† Eruntq; dies illi. cxx. annorum

(La. VI

Cepit homines multiplicari super terram et filias procreauerunt eis.

a Videntes filij seth religiosi intelligūtur
b filios dei:q̄ victi cōcupiscentia ex filiabꝰ hoīm.i.ex stirpe cain vxores acceperunt:t viros potētes genuerūt:immensos.s.corpib⁹:supbos viribꝰ icondditos moribꝰ q̄ gigantes appellantur nō ē incredibile ab hoibꝰ:nō ab angelꝰ vel q̄busdā demonibꝰ:q̄ mulieribꝰ fuit p̄dicti:eiusmodi hoīes ee ,pceatos: qz t post diluuiū corpa nō solū virozū: fz t mulier ,credibili magnitudie exterū c Non pmanebit tē. Hiero. Hebreū.ñ iudicabit spūs.m.hoīes in sempiternū:qm caro sunt:b ē:qz fragilē hoīm ꝯditio:ñ eos eterno cruciatui reſuabo:fz b reddā q̄d meref. Clemēta g ē:ñ seuerītas q̄ pctō b,p scelere visitaf. Añ ds iratꝰ dic: Non visitabo filias eoꝝ cū fornicate fuerit:Et alibi. Ai sitabo i ꝝga iniq̄tates eoꝝ tē. Me autē videaf crudel:qz locū pnie ñ dedit:ad iūgit.fz erūt dies illi.cxx.āni.nō.n.i/ telligūt p̄dicti ee āni vite hūane:cū pⁿ lueniaf hō ap̄liꝰ virisse: fz itelligit añ ānos.xx.q̄ icipet arca fieri:q̄ facta legit.c.āns deū ad noe b dixisse: pnūciando diluuiū ñ vite hūane ,inceps future ,scribēdo spaciū:fz eoꝝ ds fuerat diluuio ,letur. d Erūtq; tē. Stra. Añ diluuiū.s.ad agendā pniam. Sz qz in malicia perseuerauerūt: añ pfixum terminū;c ctesimo anno deleti sunt.

§ Vides aūt.d.

In eodem ca. vbi dicitur in postilla: Et dicūt hebrei q̄ hoc non dr ,pter repationem seculi tē.

Additio.ij. Hec expositio hebreorum nō videtur habere fundamentū in lra:si enī Noe fuisset primꝰ inuentoꝝ artis arandi b exꝑsisset scptura sicut supa q̄rto ca.de inuentione musice artis t ferrarie t huiusmodi. Qz aūt allegat postillatoꝝ de b q̄ noe vocat vir agricola. infra.ix.ca.magis facꝫ cōtra hanc expositionē:nā ibi legitur: Cepit aūt noe vir agricola exercere terrā. Ex q̄ intelligit q̄ tūc in plantatione vinee cepit esse agricola:t nō ante.veritas etiam hebraica non dicit:iste quietabit nos:sed iste consolabit nos:quod consonat ,pme expositioni.

Replica Correctorij contra Burgeñ.canillantem.

In ca.v. vbi postillatoꝝ multas adduxit persuasiones ad b q̄ hoīes ,me etatis tādiu viuere potuerē vltra vitā aliaꝝ etatū:t in fine cōclusit: Adduxi multas rationes:vt si vna nō sufficit p se plures sil sumpte vel oēs videātur ,ppositū ptuadere:inter q̄s etiā septa est dñi Aug⁹.xv.de ciuitate dei.ca.ix.t cū postillatoꝝ nō velit eas eē demonstrationas:fz p suasiuas. Burgeñ.tñ occasiones cōiter querens longam facit digressionē ptractans quasdā rōnes quasi singlas q̄s tñ postillatoꝝ nec reputat singulas singulariter:sed oēs simul p suasiuas. Itē in eodē capitulo vbi postillatoꝝ ,fert

Glo.ordi.

(La. VI

Cepit homines multiplicari super terram et filias procreauerunt eis.

a Videntes filij seth religiosi intelligūtur
b filios dei:q̄ victi cōcupiscentia ex filiabꝰ hoīm.i.ex stirpe cain vxores acceperunt:t viros potētes genuerūt:immensos.s.corpib⁹:supbos viribꝰ icondditos moribꝰ q̄ gigantes appellantur nō ē incredibile ab hoibꝰ:nō ab angelꝰ vel q̄busdā demonibꝰ:q̄ mulieribꝰ fuit p̄dicti:eiusmodi hoīes ee ,pceatos: qz t post diluuiū corpa nō solū virozū: fz t mulier ,credibili magnitudie exterū c Non pmanebit tē. Hiero. Hebreū.ñ iudicabit spūs.m.hoīes in sempiternū:qm caro sunt:b ē:qz fragilē hoīm ꝯditio:ñ eos eterno cruciatui reſuabo:fz b reddā q̄d meref. Clemēta g ē:ñ seuerītas q̄ pctō b,p scelere visitaf. Añ ds iratꝰ dic: Non visitabo filias eoꝝ cū fornicate fuerit:Et alibi. Ai sitabo i ꝝga iniq̄tates eoꝝ tē. Me autē videaf crudel:qz locū pnie ñ dedit:ad iūgit.fz erūt dies illi.cxx.āni.nō.n.i/ telligūt p̄dicti ee āni vite hūane:cū pⁿ lueniaf hō ap̄liꝰ virisse: fz itelligit añ ānos.xx.q̄ icipet arca fieri:q̄ facta legit.c.āns deū ad noe b dixisse: pnūciando diluuiū ñ vite hūane ,inceps future ,scribēdo spaciū:fz eoꝝ ds fuerat diluuio ,letur. d Erūtq; tē. Stra. Añ diluuiū.s.ad agendā pniam. Sz qz in malicia perseuerauerūt: añ pfixum terminū;c ctesimo anno deleti sunt.

§ Vides aūt.d. Osee.4.c Ps.88

Nico.de lyra

(La. VI

Cepit homines tē. Hic consequenf describitur statꝰ Noe t conditio:et primo añ diluuiū:secundo in diluuio.vij.ca.tertio post diluuiū. viij. Circa primum sic ,procedif:q̄ primo causa diluuij generaliter determinf:secundo ipe noe excipit.ibi: Noe vero inuenit gratiam.tertio arce constructio præcipi.ibi: Fac tibi arcam. Circa primum sciendum q̄ causa diluuij fuit multiplicatio peccatī:ex quo secuta est ,puocatio ire dei:t ista ditio pluries hic replicanf vt magnitudo pctōꝝ t offense dei ostendatur.dicit igitur: Cūq; cepissent hoīes multiplicari:ad ostendendū q̄ multiplicatio pctōrum non incepit temporе noe sed ante.

b Videntes filij dei:hoc exponitur multiplicif. Uno modo q̄ per hoc intelligūntur demones incubi:qui dicuntur filij dei ,pter naturā spūalem.vñ et Job primo capitulo dicitur:Sathan fuisse iter filios dei:t ifti in specie humana cōmisceuerunt se mulieribus:t inde nati sunt gigantes. vnde dicitur infra: Gigantes aūt erant in terra:sed hec exposition videtur rationabilis:quia hic exꝑmitur causa diluuij quod inundauit in penam pctōrum:diluuiū aūt nunquā fuit in penā demonū:fz tm̄ hominū. ideo aliter exponit Ra. Sa. dicens q̄ hec est littera: Filij iudicum vel potentum:qz nomen hebraicū quod ibi ponif:scz eloym:aliquando accipif pro deo: t aliquando ,p bijs in plurali: aliquando ,p iudicibus. vñ Exod. xxij. vbi translatio nostra habet:dñs domus applicabitur ad deos:id est ad iudices:in hebreo dicitur:applicabitur ad eloym. Dicit igitur iste q̄ filij iudicū t potentū quando videbant filias ,subditoꝝ pulchre ornari:t quādo dabantur ad nuptias:q̄ accedebant ad ipas cognoscendo eas carnaliter anteq̄ mariti eas cognoscerent. Sed hec expositio nō videf adhuc rōnabilis:qz ista cā diluuij fuisset ,ticularis.s.q̄tū ad potentes solū.fz infra eodē capitulo dr cōtrariū: Dis q̄ppe caro corrupit viā suā:nec generale diluuium induci debuisset ,pter cām ,ticularem. Et ideo aliter exponit t filij dei hic intelligunt illi q̄ descenderūt de Seth:qui a pre suo fuerāt istructi i cultu diuino:vñ t in plurib⁹ locis vete.ac no.testa.fideles vocant filij dei: p filias hominū intelligunt mulieres descēdentes de cain:q̄ erant curiose ,dissolute t lubrice: t de illꝰ ,cepat Seth filijs suis de volūtate dñi q̄ nō ꝯherent matrimonia cum eis: sic dñs ,cepit filijs israel:vt nō ꝯherēt matrimonia cū mulieribꝰ chananeis: fz filij Seth ,pcedēte tpe trāsgressi sunt b ,ceptū:t b est q̄d subdit: Acceperunt sibi vxores tē.t Sequit: c Dixitq; deꝰ:p dictis ,puocatꝰ. d Nō pmanebit spiritꝰ tē. Hoc exponitur vno modo sic: e Spiritus meus:id est indignatio mea.

f Jn homine:id est contra hominem. g Jn eternum:ac si dicat quia non iracar contra eum irreuocabiliter:sicut contra angelum malum cuius peccatum est irremediabile. h Quia caro est. id est habens pronitatem ad peccandum ex carne animam aggrauāte:propter quod est magis sibi parcendum quinendo eum pena tēporali et non eterna. Aliter exponit Ra. Sa. dicens q̄ hec est veritas littere. Non disceptabit spiritus meus in hoīne in eternum:ac si diceret deus: vsq; nunc tenui sententiam de deletione generis humani per diluuium in suspenso per modū cuiusdā disceptationis:fz ex nūc ,ferā sententiā. Quia caro est. i. nimis impliceꝰ pctis carnalibꝰ:verūtā ad declarationē instīcie mee differā executionē sententie mee:vt habeāt locum penitentie:t hoc est q̄d subditur: i Eruntq; dies tē. Non enim potest dici q̄ hic determinetur tempus vite humane post diluuium: q̄a multi diutius satis vixerunt post diluuium:vt patet infra.xj.capi.sed determinat tempus a prolatione sententie diuine vsq; ad executionem:in quo poterant penitere:t hoc idem dicit Hierony. libro de hebra.questioni. Item patet q̄ hec sententia fuit data.cxx. annis anteq̄ Noe generaret: quia inter primam eius generatio-

nem t in

¶ a Videns aũt d.xt.Mõ in deũ penitẽtia cadit:aut dolor cordis: cui est de omnib⁹ tam fixa fides: q̃ certa pñtia:sed vitur scptura vsitat⁹ ꝟbis coaptans se nr̃e quitati:vt ex cognitis incognita ꝟgsca/m⁹.nã ira dei nõ est pturbatio animi:sed iudiciuz qđ irrogat peccatori: cogitatio vero cordis eius mutandaꝫ rez immutabilis rõ. b Penituit.e.q.b.f.Greg. in moralib⁹ li.v. Plerũq; in sacro eloqo sapiẽtes dei cõsilium trahunt a sapiẽtib⁹ seculi. Sic nunc ꝓ vtilitate hoĩs: vocem in se passionis humane ipe cõditor hoĩm sumit:cũ cõstet:qđ cũcta ꝓuisq; venerint cõspicit:nihil fecerit q̃ penitendo resipiscat. Ut ḡ mirũ nõ est:si spuales plerũq; vtant verbis carnaliũ:sic neq; mirãduz si ipe creator oĩm:vt carnẽ ptrahat ad intellectũ suũ in se ipo carnis sermonẽ seruat vel sumat. c Noe vir iust⁹. All. Allego. Dic. Hic ꝑ act⁹ suos significat xp̃m q̃ ait: Dic Dar.11.d scite a me:qz mitis sum ꝟ hu.coz. Sol⁹ iustus inuenit cui ꝓpt iusticiã suã septem hoĩes donant:iustus q̃z xp̃s ꝟ pfect⁹ cui septẽ ecclesie septiformi spiritu illumina/te in vnũ ecclesiã cõdonank. Noe ꝑ aquã ꝟ lignũ liberat ꝟ familia eius:sic familia xp̃i ꝑ baptismũ ꝟ crucẽ. d Noe vir iust⁹ xt.Si null⁹ sine pctõ quõ perfect⁹? pfecti dicunt aliqui nõ sicut sunt pficiendi qñ equabunt angelis:ꝟ sic pñt eẽ in pegrinatione:vñ addit in generationib⁹ suis.i.sic ꝓ mõ suo dei gr̃a poterat eẽ pfect⁹:nõ sicut in alia vita: in q̃ nec volet nec peccare poterit.Cum deo ambulauit vestigia ei⁹ lequẽs. e Jn generationi b⁹ suis:quasi nõ cõsumate iusticie:sed iuxta generationẽ suã. f Misdam eos cũ.r.Tradũt doctores terre virorem et fecunditatẽ longe esse inferiozẽ ꝓ⁹ diluuiũ ꝟ iõ hoĩb⁹ esum carniũ cõcessuz:cũ antea tñ terre fructib⁹ victitarẽt.

g Fac tibi arcã de lignis.s. foztib⁹ ꝟ in solubilib⁹:ꝟ bñ coartat⁹ q̃ alia translatio dicit q̃drata:vt nec vi ventoꝫ nec inundatione solueĩ. b Mansiũculas xt. Stra.lxx. Bicamerata ꝟ tricamerata in arca facies: Bicamerata in inferiozib⁹. Tricamerata in supiozib⁹: q̃nq; ḡ mansionib⁹ distincta sunt. Prima.i.inferioz fuit stercozaria:q̃ stercoza defluebant:ne q̃ erãt i arca feroze lederenk.Scda apothecaria.Tertia animaliũ aialiũ ꝟ serpentiuz. Quarta mãsuetoꝫ. Quinta.i.supzema hoĩm ꝟ auiũ: hostium: vbi bicamerata ꝟ tricamerata iũgebank.i.ink apothecariã ꝟ bestiaꝫ habitationẽ. Aug⁹. Jn pma habitatione i iferiozib⁹ semel camerata erat arca. Jn scda sup inferiozẽ habitatiõnẽ bicamerata. Jn tertia ꝺo sup secũdaz tricamerata. Aug⁹.Dicũt alij in inferiob⁹ duas fuisse mãsiunculas:ꝟ sic arcã fuisse bicameratã. haꝫ inferioꝫ stercoza suscipiebat:scda escas:q̃ apothecaria dicebat.i supiozibus tricamerata erat:vbi hoĩes ꝟ aialia cõgrua distinctione contnebank. Jsti. Arcã cõstruxit noe de lignis iputribilib⁹:ꝟ xp̃s ecclesiã ꝺ victuris in sempiternũ hoĩb⁹ que sic arca natat in fluctib⁹.Arca de lignis quadratis ecclesia de scis:q̃z stabilis vita ad omne opus bonũ para:sicut lignum q̃dratũ ab oĩ pte firmũ stat.Ex bituminẽ ꝛglutinantur ligna ītrinsec⁹ ꝟ extrinsecus vt ex cõpage vnitatis significeẽ tolerãtia charitatis:ne cõcussa ecclesia ab his q̃ int⁹ fũt: vel ab his qui foris:cedat a fraterna iuntura.Est.n.bitumẽ feruentissimũ et vio

¶ lentissimũ

a ¶ immanes corpe supbi virib⁹:inconditi moribus vñ gigantes.i.filij terre dicuntur.
¶ Jn hebreo cadentes.

†Gigãtes aũt erãt sup ẽraz in a
dieb⁹ ill. Postq̃ eni ingressi
sunt filij dei ad filias homi/
num: illeq; genuerũt:isti sũt b
potentes a seculo viri fa/ c
mosi. Videns autem deus d
q̃ multa malicia hominum
eẽt i terra:ꝟ cũcta cogitatio e
cordis intẽta eẽt ad malum
a ¶ vsitatis verbis nobis loquit scriptura
vt ex cognitis procedat ad incognita.
b oĩ rpe: penitũit eũ q̃ hoĩem f
¶ ne deterius contingat.
fecisset in terra: Et pręcauẽs g
in futurum:ꝟ tactus dolore h
cordis intrinsecus:delebo in
quit hominem quem creaui i
a facie terrę:ab homine vsq; k
ad animantia a reptili vsq;
a ¶ videt penitere: dũ op⁹ mutat:volũtate
ad volucres cęli. Penitẽt.n. l
mẽ fecisse eos. †Noe vero in/ m
uenit gratiaz cozam deo. Hę n
¶ viato: non comprehensor.
sunt generationes noe. Noe
vir iustus atq; perfectus fu/
¶ .i.scdz iusticiã pfectã pñtis vite ñ future
e it in generationibus suis:cũ o
¶ sequens vestigia eius.
deo ãbulauit:et genuit tres
¶ nomen vel nominatus
¶ callidus ¶ latitudo.
filios:Sem:Chã:ꝟ Japhet.
¶ hõ ꝓpter quem cuncta creata quo peccã p
Corrupta est aũt terra cozã
te omnia dicuntur corrupta.
deo:et repleta est iniquitate. q
Cunq; vidisset deus terrã eẽ
¶ .i.hõ q̃ peccãte:ois caro ꝺz corrũpisse viã
corruptam: omnis quippe r
q̃ ꝓpter eũ ois caro creata. a ¶ actiones.
caro corruperat viam suam
sup terrã:dixit ad noe:Finis
¶ oim moztaliũ ꝓter eos q̃ in arca erãt
saluandi:q̃si seminariũ sẽde originis.
vniuerse carnis venit coram
a ¶ beneplacito mihi iudicio b ¶ id est ha/
bitatores terre.
mẽ.Repleta ẽ ẽrã iniq̃tate a
¶ presentia.
facie eoz:ꝟ ego dispdã eos o
a ¶ vt nõ sit suo more fructifera. b ¶ ecclesiã
cũ ẽrã. Fac tibi ărcã ꝺ lignis t
a ¶ in hebreo bituminaris. ¶ alij quadra/ v
tis. ¶ politis.ne quid nociuum inhereret
¶ quia vita sanctorum firma ꝟ stabilis
b ¶ ad distinctionẽ animalium. ¶ diuersos
ordines vite.
leũigat⁹.Mãsiũcũlas in arca x
¶ quod est gluren feruentissimum quo li
nira ligna nulla violentia dissoluentur
¶ dilectionis ardore. ¶ ne dissoluat
ab his q̃ intus sunt vel ab his q̃ foris sunt.
facies:ꝟ bitumie linies ītrise y
c⁹ et extrisec⁹.Et sic facies eã

nẽ ꝟ inundationẽ diluuij fuerũt tñ cẽ
tũ anni:qz quingentoꝫ annoꝫ erat q̃ Eccli.18.a
cepit generare vt dictum est:ꝟ sexcen/ †
toꝫ annoꝫ tñ q̃ diluuiũ inundauit: Ps.89
vt bꝛ.vij.ca. a Gigantes aũt erant
.i.pceri excedẽtes hoĩes in statura: et
robusti vir⁹:ꝟ incõpositi moribus.
Nec valet qđ supza dictũ ẽ tales fuisse
genitos a demonib⁹ ꝑm vnã opinionẽ
q: etiã p⁹ diluuiũ i q̃ deleti sũt oẽs isti
legunt fuisse gigãtes: Deut.ij.ꝟ.iij.c.
ꝟ.ij.Reg.xxj.q̃ tñ fuerũt ab hoĩb⁹ ge/ †
niti. b Jsti sunt xt.i.ab antiq Ps.8.b
c Viri famosi.s.male fame:qz rapto/
res ꝟ luxuriosi.vñ sequit: d Videns
xt.q̃tũ ad multitudinẽ vitiorum.
e Et cũcta xt.Exq̃ ptz q̃ peccabant
nõ ex passione tm: ꝫ ex certa malicia.
f Oi rpe:q̃tũ ad cõtinuationẽ pctõ/
rum suoꝫ. g Penituit xt. Penitẽ
tia aũt ꝟ dolor ꝟ cetere passiones nul/
lo mõ sunt i deo ꝑm rem:ꝫ scdz modũ
q̃ iõ ꝺz penituisse:qz ad modũ penitentis se habuit volẽs dissipare qđ pri⁹ fe/
cerat. h Et pcauẽs i futuꝝ:ne mul/
tiplicarent⁹ talia mala. i Et tactus
do.xt.qz ad modũ dolẽt⁹ se habuit de
lẽdo hoĩem quẽ formauerat ad imagi/
nẽ suã. k Ab hoĩe vs.xt. qz pecca/ †
tionẽ crimis deleta sũt a aalia que ha/ Eccli.44.c
bitãt i ẽra. l Ad volucres celi.quia
accipiũt ibi pastũ: pisces aũt habitantes i aqs nõ sũt moztui q̃ diluuiũ:quia
petã hoĩm nõ fuerũt facta in aquis.
m Noe ꝺo.Hic ꝑfr a gnali snia diluuij noe cũ filijs excipit:cũ ꝺz:Noe ꝺo
xt.Et cã subdik: n Noe vir iust⁹
xt.ꝟ iõ cũ alijs nõ perijt. o Jn ge/
nerationib⁹ suis.Hoc duplicit exponitur.Uno mõ ad diminutionem laudis
sue:ac si diceret:ꝫ Noe fuerit iust⁹ et
pfect⁹ i ꝓpatione ad hoĩes illi⁹ tpis: q̃
mali erãt:tñ si fuisset tpe abrae: paruz
fuisset respectu ei⁹. Alio mõ ad augmẽ
tũ laudis iust⁹ ꝟ pfect⁹ fuit etiaz inter
malos hoĩes q̃ ipz nitebãt ꝺbis ꝟ exẽplis trahere ad malũ ꝟ iõ mlto maior
pfectiõis fuisset si virisset int⁹ bonos.ꝟ
hõ mõ btus Greg.dic ꝙ ad laudẽ ipius
Loth ꝺr.j.xij.ca.q̃ bitauit i sodomis
qz iter hoĩes illos pessimos mundicia
suam. p Corrupta ẽ xt.q̃tuz ad
carnalia pctã. q Et repleta ẽ iniq/
tate.q̃tũ ad fraudes ꝟ rapinas.
r Dis q̃ppe caro xt.i.oĩs hõ: qz ñ solũ peccauerãt peccatis fornicationis ꝟ
adulterij:ꝫ etiã pctis ẽ natur̃. Alio
mõ intelligik oĩs caro:qz etiã aues et
aialia ĩordinate cõmiscuerãt se cũ illis
que ñ erãt sui generis vl spẽi.Sequit:
s Et ego dispdã xt.qz ꝑ salsedinẽ aq̃
rũ diluuij ipa terra petozata ẽ. Hebrei
aũt dicũt q̃ tres palmi de supficie ẽre
p aq̃s fuerũt tabefacti ꝟ i aquã cõuersi.ꝟ iõ addik b:cũ terra. t Fac tibi
arcã.Hic ꝑfr ꝺstructio arce ꝓcipitur:
cũ ꝺz:Fac tibi.i.ad salutẽ tuã ꝟ aliozũ
q̃ tecũ sunt saluãdi. Arcã:qz nõ fuit facta p stodũ nauis:ꝫ p modum arce q̃drata latera habẽt⁹:tñ erãt ineq̃lia:vt
dicek ifra. v De lignis leuigat.i.
dolat⁹ ꝟ cãplanat⁹. w Mãsiunculas
in ar.fa.i.distinctiones vt diuersa possint collocari distincte. x Et bitumi
ne xt.ifa hebraica hꝫ pice. Qđ aũt fuit linita intrinsec⁹ ꝟ extrinsec⁹ hoc fuit
ꝓpter magnũ impetũ aquaꝝ: ꝟ qz diu

✠ stetit in aq

¶ lẽtissimũ gluten:ꝟ significat dilectiõis feruoꝛ:ẽ vi magnitudinis ad tenẽdam sociẽtatez ꝺia tolerantẽ. Mõ series longa ad latitudinẽ:ꝟ decies ad altitudinẽ humani corporis instar ostẽdit:in quo christus apparuit. Corporis longitudo a vertice vsq; ad vestigiũ sexies latitudinẽ cõtinet: que est ab vno latere vsq; ad alterũ.et decies altitudinẽ:que ẽ a dorso ad vẽtrem.qđ q̃nquaginta cubitis latitudo expandik.

Rosh.5.a latitudinẽ significat cordis que fit charitate spirituali. Uñ chari.d.dif.in coz.n.per ſ.ſ.q̃nq̃gesimo die post resurrectionẽ christ⁹ spiritũ misit: q̃ corda credentiũ dilatauit. Trecẽtoꝛũq; cubitoꝛ longitudo sexies q̃nq̃ginta ꝺtinet sicut sex etatibus oñe tps seculi extendik:in quib⁹ nõ destitit ꝺdicare christ⁹:in q̃nq; ꝓphetiçat⁹:in sexta euãgelizatus. a Trecentoꝛ cubitoꝛ xt.Jsti.Qđ in trecentis cubit⁊ lignũ crucis ostẽdi.Sḋi⁹ eni numeri lra Tau:crucis signũ ostẽdit:q̃ socij passionis ꝓ baptismuz

¶ Arca in summis angustat: vsq; ad vnū cubitū: qz in ecclesia: ꝯto sanctiores tāto pauciores: q; in fūmo ad illū pducunt: q; solus hō sine cōpatiōe sanct⁹ nat⁹ ē: sic passer vnic⁹ in edificatiōe. Tāto ḡ mag⁹ mali tolerādi sunt ꝯto plures sūt: qz i arce tritura pauca sūt grana q; in horreis seruant: grādes acerni palearū q; ignib⁹ cōburunt. Greg⁹.

Moralit

Mora. aūt q; se ab amore mūdi cōtinet i corde edificat arcā salut: his in se lōgitudinē. i. trinitat; fidē: ac longitudinē vite z imortalitatis. Latitudinē: i charitate: q; potest hū facere etiā inimicis. altitudinē in spe: q; se erigat ad celestia z sūmā actuū suoz ad vnū referat. a ¶ Et exūcias ꝛc. Aug. Que rit ō minutissimis alantib⁹: q̄les sunt mures z stelliones: quales z muscę z scabzones: scarabei z pulices si nūer⁹ seruat: Sz q; nō de coitu generant: sz de terre humore vel cadauer vl alia rū rerū cozruptiōe nascunt: non fuit necesse in arca esse: qō immūe cum sit de volucrib⁹ iuxta gen⁹ suum: z de iumentis i genere suo. Illa quoq; q; in domib⁹ versantur sic pulices: mures: muscę: nō fuit necesse ꝑm numez esse: q; intelligunt tūc in domib⁹ plura fuisse. Que aūt ex cōmixtiōe diuersi generis nascunt: sic muli: burdones: et hmōi: nō ē dicēdū in arca fuisse. Que aūt i aquis z i terris cōiter viuūt: sic luteres vituli marini extra arcam habebāt loculos ꝑparatos: q̄bus se possent recipe velut in aridis. de auibus quoq; marinis z fluuialib⁹ idē sentiēdū. Ad cūcta alaliū genera includūtur in arca: significat qō ex oīb⁹ gētibus z nationib⁹ cōgregaḡ ecclia: sic

Aeth. 10.b

in disco petri mūda z imunda sunt alalia: sic in ecclie sacramētis versant boni z mali. b Tolles igit. ꝛc. Solet q̄ri de animalib⁹ que tm̄ putant vesci carnib⁹ vtz ꝓter numez ibi fuerint sine trāgressiōe mandati q; alioz alendoz necessitas coegisset includi: vl qō magis credendū ē ꝓter carnes alimenta esse potuerūt: q; oīb⁹ ꝓuenirēt. Multa enī alalia quib⁹ caro cibus est: fructib⁹ pomisq; vescunt: maxime fico z castanis. Potuit ergo vir iust⁹ z sapiēs et diuinit⁹ admonit⁹: quecuiq; cōgrueret: alimoniā ꝓter carnes repire: z cōdere: z oīb⁹ vesci cogit fames: z nihil ē qō de⁹ suaue et salubre facere nō possit: q; etiā vt sine cibo viuerēt: diuia facultate donaret. ¶ Exoī.

¶ de re z de familia tua ꝓseruanda ad reparationem humani generis.

consumentur. Ponamq; fedus a
meum tecum: z ingredieris arcā b
tu et filij tui: vxor tua z vxores filiorum tuorum tecum: Et ex cunctis animantib⁹ vniuersę carnis bina induces in arcam: vt viuāt tecū masculini sexus z fęminini. De volucribus iuxta gen⁹ suuz: et de iumentis in genere suo: et ex omni reptili terre ꝑm genus a ¶ sponte non hominis actu sed dei nutu.
suum: Bina de omnib⁹ ingrediē
tur tecum: vt pōssint viuere. Tol b ¶
les igitur tecum ex ōmnib⁹ escis
quę mandi possunt: z comporta
bis apud te: et erūt tam tibi q̄ illis in cibum. Fecit igr noe omia quę pręceperat illi deus. c

Nico. de lyra

ma. Aliq; dicūt q; iste q̄nq; mansiones erāt abs q; distinctiōe media vna sup aliā ꝑm lōgitudinē z latitudinē arce: vt ptz in figura secūda. Sciendū tm̄ q; quadratura huius arce nō pōt dici figurari in plano: sed figurat vnū latus ꝑm lōgitudinem: z alia tria latera supponenda sunt ꝓ imaginatione suspicientis. sed prima expositio magis consonat litterę in hebraico et latino. a Ponamq; fedus meuz. Non loquitur hic de federe qō pepigit cum noe per apparitionez iridis: vt habeť. j. xc. j. magł de federe ad conseruandu ipm noe z societatē suam a malis hominib⁹ illi⁹ tpis: dicebant enī q; si viderent eum velle itrare arcam ipm interficerēt: ne ipis morientibus in diluuio ipse remaneret: et hoc est qō videť sonare lra sequēs. b ¶ Et ingredieris arcā tu et filij tui. scilicet salui. cetera patent vsq; ibi: c ¶ Ut possint viuere. Ex quo patet q; pisces nō erant ibi positi: quia saluāti sunt in aquis. peccata enī ꝓpter q̄ dominꝰ adduxit diluuiū sup terrā facta fuerāt in tera z nō in aqua: z iō pisces nō fuerūt mortui sic alia alalia z aues. d Tolles igit. ꝛc. Ad munitionem arce vsq; ad annū integrū: q: ad tm̄ tpis fuerūt i arca: vt patebit. j. e ¶ Et erūt ꝛc. Nō tm̄ indifferenter z cōiter: sz singla singul⁹ ꝑm cōditionē nature sue: verūtū tpe necessitat; hū viuūt boles et alalia de cibis: q̄s alias nō comederent.

¶ esse

¶ Sequiť prima z secūda figure de arca Noe.

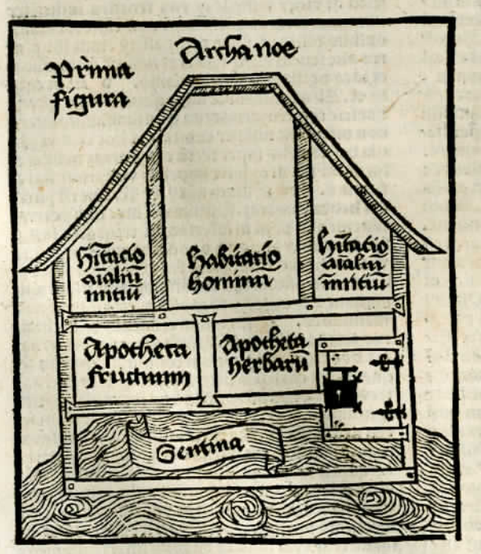

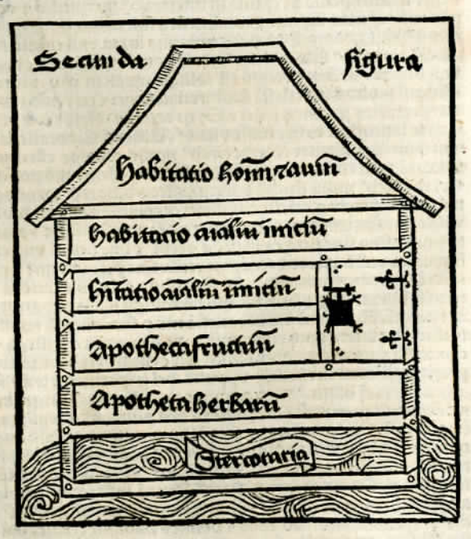

Moraliter. ¶ Hic agiť de ꝓstructiōe arce cōtra diluniū p qō designat dilu- Ca. VI
uiū peccatoꝝ: de quo dicit Osee. iiij. Maledictū mēdaciū. homicidiū: furtū z adulteriū inundauerūt: z sanguis sanguinē tetigit. Mul⁹ aūt diluuij causa ponit. cū dicit: † Videntes filij dei. i. clerici z religiosi mali ad dei cultū deputati ꝑpť qō dicunt eius filij. † Filias hoīm. i. ꝛcupiscētias mūdanoꝝ. † Acceperūt vxores sibi. ipsis ardenter inhęrētes z ex hoc inducit diluuiū vitioꝝ. Maz laici imitanť mala eoꝝ dicētes: quare nō facerem⁹ talia: cū sacerdotes clerici z religiosi faciant ea. Cōtra hoc aūt ponit remediū cū dicit ipsi noe ꝓ quem bonus ꝑlatus significat. † Fac tibi arcā. i. virtutū fabricam. † De lignis leuigat; i. dolatis. Per fabricā enī virtutū motus interiores z actus exteriores asperitate z toztuositate remota ad rōnis rectitudinē reducunt. † Mānsiunculas in arca facies. ꝓ quas distincti gradus virtutū designātur. Nam alique dicūt polytice vel humane. Aliq; ꝺo heroice seu diuine vt habeť. vij. Ethi. Et diuine distinguūt. Mā alique dicunt exemplares z alique purgatorie z alique purgati animi ꝑm Macrobiū. † Et intumie. i. charitate. † Limes eam intrinsecus. i. charitate ad deū. † Et extrinsecus. i. charitate ad ꝓximū. z bene dicit linies: qz charitas est forma virtutū. a † Trecētoꝝ cubitoꝝ erit lōgitudo. ꝓ qō designatur meritū ꝓfectoꝝ sez virginū martyrū z doctoꝝ: z meritum quozūlibet istoꝝ triū est cērenariū. † Quinq; ginta cubitorū latitudo. i. meritū ꝓficientiū. b † Triginta cubitoꝝ altitudo. i. meritū incipientiū qō est minus ꝓdictoꝝ. c † Fenestram in ea facies. ꝓ quā oratio deuota significat: qz ꝓ eā gratie lumen ingredit. Sap⁹. vij. Inuocaui z venit in me spūs sapientie. d † Et in cubito cōsūmabis summitatē eius. ꝓ cubitū qui est mēsura minima hic descriptoꝝ intelligit virt⁹ humilitatis q; ad summa eleuat Luc. xiij. Qui se humiliat exaltabitur. e † Ostiū aūt arce pones in latere. Habuit enī arca quattuoꝝ latera per que quattuoꝝ virtutes cardinales designant. Latus vero in quo fuit ostiū prudentiā designat q; cōstituit medīū in alijs virtutibus: z ideo p eaz est ingressus intra arcam. que vt dictū est significat edificiū virtutū. † Cenacula z tristega in ea ꝛc. Ad munitionem arce vsq; ad mansiūculas ꝛc. iō nihil nouū hic pono. † Bina ex oīb⁹ ingredientur tecū. Per binariū charitas designat: eo q; sunt duo ꝓcepta charitatis dei scz z ꝓximi. Per ꝺ igit q; bina de omnibus ingressa sunt arcā: designat q; qui charitatē nō habent ex virtutū edificium manent. d † Tolles igitur tecum ex omnibus que mandi possunt. i. ex scripturis sacris: quibus nutri / untur omnes fideles z reficiuntur.

¶ In ca. vj. vbi dicitur i postilla: Hoc exponitur multipliciť: vno modo per hoc q; intelligunt demones incubi ꝛc.

Additio. j. ¶ Hec expositio quā refutat postillatoꝝ est cōsonās lrę: z etiam cōformis sententie Aug⁹. ne ratio cōtra eam ꝓ postillatorē facta videť valere. ꝓmū ptz: nā vbi nostra lra ꝺz: Higātes aūt erāt sup terrā. hebraica veritas habet Nephilim: qō nihil significat nisi cadētes ꝓut etiā in glo. nra interlineali habeť: ꝓ qō ꝓpie significant demones qui de celo ceciderūt. de quibus Esa. xiiij. ca. Quō cecidisti de celo lucifer ꝛc. z christ⁹ Luc. x. ca. Videbaz sathanā sicut fulgur cadentē de celo ꝛc. Isti enī cadentes dicunt esse sup terrā in dieb⁹ illis. s. añ diluuiū: qz ꝓ tūc cognoscētes magnā dispositionē seu ꝓnitatē hoīm ad malū frequētabāt magis ꝙuersationē suā cum eis in tm̄ q; in corpoꝝ⁹ assumptis mulierib⁹ cōmiscebant. Scōm ptz: nā ꝑm Aug⁹. xv. de ciui. dei ca. xxiij. hmōi demones tales ꝙcubitus exercētes vulgus vocat incubos: nā dicit: Et qm̄ creberrima fama est: multiq; se exptos vel ab eis q; expti essent de quoꝝ fide dubitandū nō est audisse cōfirmāt. Ex quo quidē talē cōmixtionē cōcubitūq; negare ꝓut ipse Aug⁹. ibidē dicit: impudētia videtur esse eo q; a multis exptis ꝓfirmať: hoīes interdū nascūtur nō ex semen ab ipis demonib⁹ decisū: sed ex semen alicuius hoīs ad hoc acceptū: vtpote q; idem demon qui est succub⁹ ad virū sit incubus ad mulierē: z sic ille qui nascit nō est fili⁹ demonis sz filius hoīs. s. illi⁹ cui⁹ ē semen acceptū: ꝓut etiaz ptz in ꝓma pte. q. lij. arti. vlti. in rescōsiōe ad vlti. arti. Tertiū ptz: Mā diluuiū nō erat i pena demonū hoc exercētiuz: sz in pena hoīm. ad hoc se disponentiū: z potiꝰ in pena hoīm q; ex tali ꝙcubitu nascebant q; erant potētissimi z pessimi sic infra declarať in postilla: qui nō solū ex se exercebāt mala: sed etiā alios ꝓ suam potētiā z malicią ad hoc inducebāt: eo mō q; legiť infra. x. c. de nemroth. et hāc expositionē tenēt antiq; hebreoꝝ. s. q; cadētes in hoc loco intelligunt demones q; de celo ceciderunt. Si

✠ autē

Additio. ij. ¶ Hic agiť de ꝓstructiōe arce contra diluniū p qō designat dilu- Ca. VI
uiū peccatoꝝ: de quo dicit Osee. iiij. Maledictū mēdaciū. homicidiū: furtū z adulteriū inundauerūt: z sanguis sanguinē tetigit. Mul⁹ aūt diluuij causa ponit. cū dicit: † Videntes filij dei. i. clerici z religiosi mali ad dei cultū deputati ꝑpť qō dicunt eius filij. † Filias hoīm. i. ꝛcupiscētias mūdanoꝝ. † Acceperūt vxores sibi. ipsis ardenter inhęrētes z ex hoc inducit diluuiū vitioꝝ. Maz laici imitant mala eoꝝ dicētes: quare nō facerem⁹ talia: cū sacerdotes clerici z religiosi faciant ea. Cōtra hoc aūt ponit remediū cū dicit ipsi noe ꝓ quem bonus ꝑlatus significat. † Fac tibi arcā. i. virtutū fabricam. † De lignis leuigat; i. dolatis. Per fabricā enī virtutū motus interiores z actus exteriores asperitate z toztuositate remota ad rōnis rectitudinē reducunt. † Mānsiunculas in arca facies. ꝓ quas distincti gradus virtutū designātur. Nam alique dicūt polytice vel humane. Aliq; ꝺo heroice seu diuine vt habeť. vij. Ethi. Et diuine distinguūt. Mā alique dicunt exemplares z alique purgatorie z alique purgati animi ꝑm Macrobiū. † Et intumie. i. charitate. † Limes eam intrinsecus. i. charitate ad deū. † Et extrinsecus. i. charitate ad ꝓximū. z bene dicit linies: qz charitas est forma virtutū. a † Trecētoꝝ cubitoꝝ erit lōgitudo. ꝓ qō designatur meritū ꝓfectoꝝ sez virginū martyrū z doctoꝝ: z meritum quozūlibet istoꝝ triū est cērenariū. † Quinq; ginta cubitorū latitudo. i. meritū ꝓficientiū. b † Triginta cubitoꝝ altitudo. i. meritū incipientiū qō est minus ꝓdictoꝝ. c † Fenestram in ea facies. ꝓ quā oratio deuota significat: qz ꝓ eā gratie lumen ingredit. Sap⁹. vij. Inuocaui z venit in me spūs sapientie. d † Et in cubito cōsūmabis summitatē eius. ꝓ cubitū qui est mēsura minima hic descriptoꝝ intelligit virt⁹ humilitatis q; ad summa eleuat Luc. xiij. Qui se humiliat exaltabitur. e † Ostiū aūt arce pones in latere. Habuit enī arca quattuoꝝ latera per que quattuoꝝ virtutes cardinales designant. Latus vero in quo fuit ostiū prudentiā designat q; cōstituit medīū in alijs virtutibus: z ideo p eaz est ingressus intra arcam. que vt dictū est significat edificiū virtutū. † Cenacula z tristega in ea ꝛc. Ad munitionem arce vsq; ad mansiūculas ꝛc. iō nihil nouū hic pono. † Bina ex oīb⁹ ingredientur tecū. Per binariū charitas designat: eo q; sunt duo ꝓcepta charitatis dei scz z ꝓximi. Per ꝺ igit q; bina de omnibus ingressa sunt arcā: designat q; qui charitatē nō habent ex virtutū edificium manent. d † Tolles igitur tecum ex omnibus que mandi possunt. i. ex scripturis sacris: quibus nutri / untur omnes fideles z reficiuntur.

¶ In ca. vj. vbi dicitur i postilla: Hoc exponitur multipliciť: vno modo per hoc q; intelligunt demones incubi ꝛc.

Additio. j. ¶ Hec expositio quā refutat postillatoꝝ est cōsonās lrę: z etiam cōformis sententie Aug⁹. ne ratio cōtra eam ꝓ postillatorē facta videť valere. ꝓmū ptz: nā vbi nostra lra ꝺz: Higātes aūt erāt sup terrā. hebraica veritas habet Nephilim: qō nihil significat nisi cadētes ꝓut etiā in glo. nra interlineali habeť: ꝓ qō ꝓpie significant demones qui de celo ceciderūt. de quibus Esa. xiiij. ca. Quō cecidisti de celo lucifer ꝛc. z christ⁹ Luc. x. ca. Videbaz sathanā sicut fulgur cadentē de celo ꝛc. Isti enī cadentes dicunt esse sup terrā in dieb⁹ illis. s. añ diluuiū: qz ꝓ tūc cognoscētes magnā dispositionē seu ꝓnitatē hoīm ad malū frequētabāt magis ꝙuersationē suā cum eis in tm̄ q; in corpoꝝ⁹ assumptis mulierib⁹ cōmiscebant. Scōm ptz: nā ꝑm Aug⁹. xv. de ciui. dei ca. xxiij. hmōi demones tales ꝙcubitus exercētes vulgus vocat incubos: nā dicit: Et qm̄ creberrima fama est: multiq; se exptos vel ab eis q; expti essent de quoꝝ fide dubitandū nō est audisse cōfirmāt. Ex quo quidē talē cōmixtionē cōcubitūq; negare ꝓut ipse Aug⁹. ibidē dicit: impudētia videtur esse eo q; a multis exptis ꝓfirmať: hoīes interdū nascūtur nō ex semen ab ipis demonib⁹ decisū: sed ex semen alicuius hoīs ad hoc acceptū: vtpote q; idem demon qui est succub⁹ ad virū sit incubus ad mulierē: z sic ille qui nascit nō est fili⁹ demonis sz filius hoīs. s. illi⁹ cui⁹ ē semen acceptū: ꝓut etiaz ptz in ꝓma pte. q. lij. arti. vlti. in rescōsiōe ad vlti. arti. Tertiū ptz: Mā diluuiū nō erat i pena demonū hoc exercētiuz: sz in pena hoīm. ad hoc se disponentiū: z potiꝰ in pena hoīm q; ex tali ꝙcubitu nascebant q; erant potētissimi z pessimi sic infra declarať in postilla: qui nō solū ex se exercebāt mala: sed etiā alios ꝓ suam potētiā z malicią ad hoc inducebāt: eo mō q; legiť infra. x. c. de nemroth. et hāc expositionē tenēt antiq; hebreoꝝ. s. q; cadētes in hoc loco intelligunt demones q; de celo ceciderunt. Si autē querak quō tales. s. sic nati ꝓ demonū administratiōem erāt tā. ꝓcere nature: ita q; alij hoīes ꝙsi locuste videbant i cōparatiōe eoꝝ: vt habeť Nu. xiij. cum tales nō erāt filij demonū sz potiꝰ filij hoīm: vt dictū ē: z ꝓ ꝓsequēs deberēt esse in cōi hoīm statura. Dicēdū ꝙ ꝺ fiebat deo ꝓmittēte virtute demonū: q; ꝑm Aug⁹. xiij. de trini. ꝓht adhibere semia corporalia ad aliqs effectus mirabiles ꝓducēdos. vł cū non oīs virtus nature create est nobis nota: possibile ē q; demones illi cū semine virili z femineo adhibeāt q̄dā alia semiales rationes habētia: ꝓ q; cōmixtio cōplexionalis taliū ꝓdicto mō generatoꝝ esset apta ad ꝺ vt tales ceteros hoīes multū excederēt in statura z i alijs viribꝰ coꝛporalib⁹ vt possent eos cōpellere ad libitū suū. Et hoc mō magi ꝓ demones miracula dicunt facere: licet nō simplicit sz q; ad nos. ꝓut in ꝓma pte q. cx. arti. vlti. i respōsiōe ad scām argu. q; q̄dē res sic ꝓ administratiōe demonū. ꝓducte q̄nq; sunt vere res: q̄s ꝑm apparentiā tm̄: vt i ꝓma pte. q. cxiij. arti. vlti. ¶ Et circa ꝺ videtur notandū q; sic añ diluuiū q̄dā fuerūt excedentes ceteros homines i duratiōe vite: z ꝺ dispositiōe diuina vt diuinoꝝ cognitio. ꝓpinqui: z certiꝰ deueniret ad posteros: vt dictū fuit. s. in additiōe i ca. s. ꝓximo. sic q̄dāmodo econtra ꝓ administratiōe demoniacā pmissiōe diuia fuerunt illo tpe q̄dam alij ceteros excedētes in corpulētia z corꝛpalibꝰ viribꝰ vt alios inducerent ad corꝛpalia z distraherēt a diuinoꝝ cognitione. vñ ꝑm excessus laudabilis z a deo causat⁹ z intent⁹ fuit in lōgitudine vite: q; quidē vita ꝓprie ptinet ad aiam q; corꝛpus viuificat. Secundus ꝺo excessus execrabilis fuit i ꝛtitate mole corꝛali potētias aīe supioꝛes aggrauāte ꝛc.

¶ In eo. ca. vbi ꝺz ꝓ postilla: Aliter exponit. Ra. Sa.

Additio. ij. Alij expositores hebreoꝝ hūc passuꝝ aliter exponūt z forte melius: Dicūt ei q; cū hic ꝺz: Spūs meus intelligit aīa humana que ꝺ a deo in ipo hoīe inspirata: vt. s. Hen. ij. ca. Inspirauit in faciē hoīs spiraculū vite z vbi nos habem⁹: Nō ꝑmanebit spūs in homine. veritas lre hebraice hz quoddā verbū qō vno mō deriuat a vagina: z ē sensus: dixit deus: Nō vaginabiť spiritus meus i hoīe. i. nō intrabit aīa a me inspirata i hoīe. i. i corꝛpore hūano in q; aīa ꝓsiderať seu imaginaťintrare seu ꝓtineri sic gladi⁹ in vagina. In eternū. i. de cetero. Et ꝓ hāc sententiā videtur q; deꝰ iudicabat de cetero hoīes nō esse ꝓcreandos. s. ꝓst. cxx. annos. hoc etiā videť sonare ẏba q; infra in ꝺ ca. circa ꝺ dicunt. s. Delebo inq̄t hoīem quē creaui ꝛc. Et penitet me feciśe eos. Ex q; videť q; sententia lata erat ꝓtra totuz gen⁹ hūanū de cetero nō ꝓcreandū seu ꝓ successionē cōtinuandū. fuit tm̄ ꝓtra hāc sniaz postea dispēsatū cū noe: z iō subdit imediate: Noe ꝺo inuenit grām coz̄a dño. s. q; fuit a ꝓdicta sniа excepť cū sua posteritate: vt statim sequiť. Cui⁹ sententie diuine rō subdit. cū dicit: Quia caro ē. Ideo q; notādū q; cū aīa mouet corꝓ⁹ ad opa spūalia bona tūc ē i hoīe sicut spiraculū vite: ꝓut fuit i ꝓma hoīs ꝙditiōe: sz cū nō pōt corꝓ⁹ mouere isto mō: sed potiꝰ ab eo aggrauať seu detineť. tūc videť esse i hoīe sic gladi⁹ i vagina. qui nō mouet eā sed potiꝰ occultať z detinet in ea: z ꝺ ē qō ꝺz: Quia caro est: nō dixit qz carnalis ē: sz Quia caro ē. q. d. totaliter videť eē separatus ab aīa in suo esse: sicut gladi⁹ a vagina. ac si esset caro formata sine spiritu spūali viuificāte. vel pōt dici: Quia caro est. i. nō inclinaťad opa spūs mei sed ad opa carnis: z sic in vanū videť q; spūs me⁹ inuagineť i corꝓe hūano. Erūt q; dies illi⁹ ꝛc. exponaťsicut in alia expositiōe ꝛc.

¶ In eodem ca. vj. vbi dicitur in postilla: Higātes aūt erāt: id est homines ꝓcere ꝛc.

Additio. iij. Higātes aūt in ꝺ loco ꝓut dictū fuit. s. in alia additiōe cadētes dicunt in hebreo: qō ꝓprie significat demones: vt ibidē dictū fuit: sed exinde deriuatū ē ꝺ nomē ad hoīes ꝓcere stature et robustissimos corꝓe q; generabant ꝓ illā cōmixtionē seu cōcubitū incubоꝝ z succuboꝝ vel ex eis descēdebāt: lz tales sic genti eēnt veri hoīes nō cadētes de celo: sz de terra nati et de talib⁹ ꝺz Ru. xiij. Videm⁹ filios enos ꝺ genere gigāteo. s. q; nō erāt gigātes ꝓmo nati: sz ex gigāteo genere mō predicto: nec ex ꝺ q; tales fuerit post diluniū sequiť tales nō fuisse genitos a demonib⁹: vt postillatoꝝ videť velle: qz eodem mō potuerūt generari post diluuiū sic z antea qō veritas hebraica etiā testaťq; in ꝺ loco sic dicit: Higātes. i. cadētes erāt sup terrā in dieb⁹ illis z etiā postea cū egressi sunt filij dei ad filias hoīm: illeq; genuerūt ꝛc. vñ in ꝺ q; dicit: Higātes erāt sup terrā i dieb⁹ ꝛc. intelligiť plane añ diluuiū. Qui aūt imediate sequiť: Et etiā postea ītelligi debet post diluuiū. s. q; etiā ng

✠ h 2 ti fuerūt

tl fuerūt post gigātes sic pt⁹.s.ex ycubitu demonuz:lz nō ex eoz semine sed hūano:put fuit supza dictū ⁊ inde p successi onē humanā licet forte nō ita frequenter post diluuiū sic añ: vel qz hoies nō sūt ad ℣ ita dispositi:vel qz nō ycurrebāt ita freqnter aspect⁹ sideꝝ ad ℣ ptinentiū qz i ℣ loco multuz pōt opari. ¶ In eodē ca.vj.vbi dicit in postilla: Penitētia aūt et dolor ⁊ cetere passiones ⁊c.

Additio.iij. defectū ipotāt ſ dicūt eē i deo nec fm rē nec fm siltitudinē.malū ei lz cogſcat a deo:ſ tñ hz ideā ipeo:nec fm qꝺ est exēplar:nec fm qꝺ ē rō:.put pz i pma pte q.xv.arti.iij.in rēspōsiōe ad ꝑmū argu. Añ vert⁹ ⁊ tutius ꝺz qꝺ hmōi passiones dicunt de deo fm siltitudinē effectuū.ſ. qꝺ a deo ꝓducunt effect⁹ similes effectib⁹ a penitēte ꝓducť.ma gna enī differētia est inter hmōi locutiones.nā ꝑma ponit ſ militudinē int deū ⁊ penitētē in ℣ſū est penitēs:qꝺ ē incōue niēs:scꝺo ꝺo mō ponit siltitudinē nisi inter effect⁹ a deo ꝓductos ⁊ effectus ꝓductos a penitente. ¶ In eodem ca.vj.vbi dicit i postilla: Non loquit hic de federe qꝺ pepigit cū noe.

Additio.v. Dicere qꝺ mali hoies illius tpis vole bāt interficere noe ſi viderēt ipm ītra re in arcā videť ficritiū:cū nullū habeat in scriptura funda mentū:nec etiā ℣ requirit⁹ ad planū sensum lře habendū:in digebat enī noe maxima ꝺsernatioe diuina ne piclitaret cū suis in tot fluctib⁹ ⁊ marie inundatiōib⁹ ſilr in riparū ꝺcussi onibus:in quib⁹ sepe piclitant etiā exptі i arte nauigatoria: vñ requirebat fedus diuinū:seu ei⁹ securatio ad ℣ vt ab hu ſusmodi piculis esset tutus ad humani gener⁹ reparatiōē:vñ Glo.interlinearis i ℣ loco vbi ꝺz:Ponāqꝫ fedus meū.dicit de te ⁊ familia tua ꝺseruanda ad reparatiōē hūani gener⁹: ad qꝺ lra sequēs satis ꝓcꝺat cū dicit:In gredieris arcam tu ⁊ filij tui:℣ est ingredi potes secur⁹ a piculis occurrētib⁹.

Cor rectorij contra Burgēn.

Replica In ca.vj.vbi postillator refutat eoz expo sitionē q ꝑ filios dei dicūt itelligi debere demones incubos ⁊c:Burgen.opponēs se dicit illā exposi tionē esse ꝺfomē lre ⁊ dictis beati Aug⁹.Primuz declarat: qz vbi lra nra hz gigātes:lra hebraica hz Nephilim. qꝺ ni bil significat nisi cadētes:qꝺ ꝓprie ꝺuenit demonib⁹. Ad se cundū ꝓbandum adducit beatū Aug⁹.xv.ca.xxiij.de ciui. dei dicentē:qr ipsudentie ē negare qꝺ a multis exptis cōfir matur sic de incubis.Sz his nō obstantib⁹ nō videť de incu bis lra pñs exponēda:nec Glo.nra ordinaria sic exponit.Ar gumentū añt Burgen.de dictiōe hebraica.ſ.Nephilim:quā dicit significare cadētes:nō multū cogit:qz nō solū demones ſz ⁊ qcūqꝫ pctores dicunt i scptura cadētes:iuxta illud ps.Ibi ceciderunt qui operant iniqtatē: ⁊ in Apoc. Peauorum ca sus sub noīe babylonis geminat cū dicit:Cecidit cecidit ba bylon ⁊c.Cū enī iustor⁹ ꝺuersatio sit in celis ⁊ qꝺā ascēsus: quid igit⁹ peccatores sunt nisi de celis:id est celesti ꝺuersati one cadētes.Scꝺm dictū Burgen.qr expositio ꝺ incubis sit cōformis dicti beati Aug⁹.nō videť vez.nā beat⁹ Aug⁹.iij. de ciui.dei ca.iiij.mouet qstionē de hac materia: ſz eā ibi nō determinat. Quitodecio aūt li.ca.xxiij.dicť qr nō audet diffi nire ꝺ incubis:ſz ipudētie ē negare qꝺ tā multor⁹ ſententijs approbať.vbi nō negat beat⁹ Aug⁹.icubos esse vel fuisse:ſz hoc nihil ē ad ꝓpositū hui⁹ lre fm suā intētionē:nā in eo.ca. allegato ptractās hāc lraz dicť qñ scptura ponit qr filij dei in gressi sunt ad filias hoim:ꝑ filios dei intelliguntꝰ de genere seth.⁊ ꝑ filias hoim ille de genere cain:vñ ptz ꝑmo qr postil lator⁹ securꝰ est beatū Aug⁹.ptz scꝺo qr Burgen.trūcatim vi ditt tertū beati Aug⁹.ptz tertio qr sic ita sepe Burgen cōtra postillatorē fingit occasiōes.patet qrto qr Burgen.ꝑfert ex positionē iudeoꝝ ifideliū sanctis doctoꝛib⁹ ⁊ Glo.ordi. qꝺ tñ apud Burgen.est valde rephensibile vt ptz in questione sua ꝑambula. ¶ Item in eodē ca.vbi postillator exponit hunc passum:Nō ꝑmanebit spirit⁹ meus in homine ⁊c. De spū dei nō de anima hois ad modū beati Hiero.glo.ordi.et magistri hist oriarū Burgen.quasi bilinael:cui⁹ man⁹ cōtra omnes ꝓ ponderat figmenta hebreoꝝ omnib⁹ adducēs modus loquē di rusticalem qr anima sit in corpe quasi gladi⁹ in vagina:cuz tñ oim vna vox sit qr sit tota in toto:et tota in qlibet eius pte qliter gladi⁹ nō est in vagina:nec gladi⁹ cū vagina constituit totū essentiale sed vnū ꝑ accidēs:sicut ꝓtinēs cū cōtento qlibet nō aīa cum corpe.nec ex hoc mō loquēdi sequit ꝺueniens ex positio lre.cū dicit:Nō ꝑmanebit spirit⁹ meus in homīe.vbi ipse loco ꝑmanebit:dicit in hebreo poni inuaginabit:qz ℣ va ginatio aīe quā describit nō est in hoie sed in corpe:cū lra di cat:Nō ꝑmanebit spūs me⁹ i hoīe:qz caro est.i.carnalis. Il lud etiā qꝺ ad declarandū suū ꝓpositum ponit nō videť va lere:videlicet qr aīa mouēs ad opa bona ē in corpore vt spira culū vite:sed cū nō potest corꝑ inclinare ad bene operādum sequit ex ꝑsequēti tūc peccatū nō cōmitti.laudabile enī est et vi tupabile nō nisi ex volūtate oriť siue eliciente siue imperāte. et fm doctrinā beati Aug⁹.j.retracta.ca.xij. Alqꝫ adeo petrū volūtariū est vt nullo mō sit peccatū si nō fuerit volūtariū vñ si anima fozet in corpe ꝺtenta actiōe carēs in actu peccādi sic g lad⁹ in vagina vtiqꝫ aīe peccatū imputari nō posset ℣ etiaꝫ Burgen ꝺtra duas suas regulas supza positas veīt.ꝑmo sup ponēdo extra litterā multa que in nulla sunt auctoritate fun data.scꝺo ꝓponēdo sententiā extortam hebreoꝝ expositiōi cōmuni sanctoꝝ:⁊ puto qr nō nisi in odium postillatoris.

¶ Item in eodē ca.vbi postillator dicit ex intentiōe Aug⁹. gi gantes genitos ex filijs dei.i.de genere seth ingressus ad fi lias hoīm de genere cain:Burgen.instat dicēs qr ex demoni bus:ex eo qr gigantes in hebreo dicunt Nephilim.i.cadētes qꝺ supza impꝛobatū ē ⁊ solutū:⁊ specialiter videndū est qr nō plus dicit in lra de gigantib⁹ nisi qr fuerint illis diebꝰ sup ter ram:⁊ sic credēdo Burgen.ꝺtentionē nihil plus significare iuxta suā interptationē nisi qr ꝺmones illis diebꝰ fuissent su per terrā.Nō ꝺz ātˉ i lra qr gigātes.i.demones fm eū genue rint gigātes:qz ꝑ ℣ significare⁹ qr ꝺmones genuissent demo nes:ſz ꝺz lra filios dei genuisse ⁊ ad filias hoīm ingressus ꝺs ꝙs irrōnabilit⁹ Burgen.ꝺmones vl gigātes appellat.Per ea qꝺ ℣ ⁊ supza dicta sūt nō negať positio icubor⁹ ⁊ succubozū: nec negať qr illis vijs poterāt generari gigātes:ℬ solū negať haberi ex ista lra:put negat brūs Aug⁹.et Burgen.digredi ens ⁊ volēs ostēdere ꝺre nūc nō nascāť gigātes sic tūc dicť: qz nō cōcurrūt ita frequēter aspectus sideꝝ ad hmōi ptinentiuꝫ qui in ℣ multū possunt opari:qꝺ dictū nihil facit ad sensuz lit teralē:ſz videť fauere errori mathematicoꝝ ⁊ fatozū quo dici tur hoīes disponi varie ex ꝺstellationū varietate:quē repro bat beat⁹ Aug⁹.beat⁹ Greg⁹.⁊ alij sancti doctores. ¶ Itez in eo.ca.vbi postillator dicit passiones būanas fm siltudinēca dere in deū nullo mō fm rem:siltudine tñ attenta non penes deū ⁊ penitentē:ſz penes effect⁹ vtriusqꝫ.⁊ ℣ exempluz postil latoris cū dicit qr deus se habuit sicut volēs dissipare qꝺ feco rat:circa quē modū dicēdi Burgen.laborat ſz redit in idem. ¶ Item in eodē ca.vbi postillator dicit fedus dei cū noe ptine re ad defensionē ei⁹ a malis hominꝰ ⁊c.nō excludit quin pti nebat ad queuis alia pericula quoꝝ aliq Burgen. tāgit: ſz qr Burgen.dicit ꝓfatū modū dicēdi postillatoris esse ficticiū: ⁊ ad sensum lrālē nō ptinere frustra ⁊ calumnioseloquiť. naz ad habēdū lre veritatē fm Aug⁹.in ꝓnci.iij.li.de doctri. chri stiana:nō est abijciendum quicqꝫ in expositiōe sacre scripture nisi qr fidē impedit.dictū aūt postillatoris fundať sup manife sta verisimilitudine nō impediente ſz ꝑmouēte fidem.est enī verisimile si abel iustus cum vnico iniquo cain nō potuit esse securus qr noe iustus ex ista littera minus inter tot reprobos securus fuisset nisi iuxta fedus dei fuisset protectus a deo.

Glo.ordi.

Ex omib⁹.a.m.⁊c. La. VII. Ba.Nō geminatū septenariū id est.xiiij.ſz tñ septē debem⁹ accipe.Silr duo ⁊ duo nō qttuor:sed tñ duo.masculū ⁊ feminā. Et notādū qr mūda aīalia ipari nūero.i. septena rio ītroducunt. Immūda ꝺo pari:qz ipar nūer⁹ ꝺtut. ſpēz ꝓtēdit: par ꝺo ſfirmitatē pña fūt mūda: vt egressus noe ꝺ arca hret qꝺ imolaret ⁊ mādu caret. Jsiꝺ.Ex oib⁹ a.⁊c.Nō qr plu

res sint

Dixitqꝫ La. VII dñs ad eū:Ingredere tu ⁊ om nis domus tua in arcaz. †Te enim vidi iustum co ram me in generatione hac.† Ex omnibus ani mantib⁹ mundis tolles.

Nico.de lyra

Dixitqꝫ dñs ad eū.Idic ꝑiꝛ. La. VII. describit⁹ stat⁹ noe.et ꝑmo i diluuio exi stēte sup terrā:scꝺo i illo recedēte.viij.c. Circa ꝑmū ꝑmo describit⁹ noe ingressus i arcā.se cūdo diluuij accessus sup terrā.ibi: Anno sexcē tesimo vite noe.⁊tio diluuij excessus.ibi: Factū est diluuiū. ꝙrto creature viuētis decessus.ibi: Cōsūptaqꝫ ē omis caro. Circa ꝑmū sic dicit ba Ingredere tu ⁊c.i.ꝑpara te ad ingressū:qz ꝑ⁹ septē dies ingressus ē vt ꝺz.j. Ex oib⁹ ani mantib⁹ mūdis.Dicūt ꝺ aliq qr mūda ⁊ imūda

dicunt

dicuntur hic ꝓ futuro.i.que distinguēda sunt mūda ab immun dis per legem ꝺ dam tempoze moysi.Hebrei autem dicūt qr ante legē fuit distinctio mundoꝝ ⁊ immundoꝝ:maxime quantū ad oblationē et sacrificiū:vt patz ꝑ illud qꝺ dicit ca.se.vbi dicit qr noe obtulit sacrificiū de animalib⁹ mūdis tantū:vnde ⁊ alīq lega lia seruata sūt ante legē sicut de obseruā tione sabbati:vt patz ſ.ij.ca.et ꝺ phibiti one esus sanguinis.vt ptz.j.xvij.ca. Septena et septena.Ex hoc loco dicit andreas qr de animalib⁹ mūdis fuerūt.xiiij.vij.masculi et vij.femelle.ex immūdis ℣ duo:ma sculꝰ et femella .Et arguit hic ex textu qz ibi dicit infra. Ex omni quod mouet sup terrā duo et duo ingressa sūt ad noe in ar cam. Et postea et q̄ ingressa sunt masculꝰ et femina ex omni carne introierūt: et iō ex hoc ꝓbat dictū eorū q̄ dicunt qr de animalib⁹ mūdis et auib⁹ fuerūt ſeptem tantū individua.ſer ad multiplicandū ꝑ generationē:videlicz tres masculi ⁊ tres femelle: septimū aūt etiā fuit masculꝰ vt haberet noe quod offerret in exitu de ar ca:qz vt arguit iste Andreas sic introissz septimū idiuidū nō cōbinatū et masculꝰ sine femella: qꝺ videť cōtra litterā palle gatā.Nec vr dicť oportuit addi septimum ꝓpter oblationē fiendā: qz sciebat noe qr tādiu starēt in arca aīalia et aues qr ibi poterāt ꝓplicare:et sic de fetib⁹ et pullis poterāt sacrificare.Sz dcīm isti⁹ Andree videť min⁹ rōnabile qꝺ alioꝝ:qz si de om nib⁹ mūdis fuissent ibi. xiiij.arca fuissz ni mis occupata de tot animalib⁹ et auib⁹ ⁊ cibis eozū. Itē nō fuerūt fuata ꝺ idiuidua nisi ꝓpter multiplicationē et oblationez, ad multiplicationē aūt tres sufficiebant masculi ⁊ tres femelle de qlibz specie mū dozū:qꝺ etiā patz ex specie humana:cui⁹ multiplicatio erat ꝓncipaliter a deo intē ta: et tñ nō fuerūt fuata nisi octo indiui dua:q̄ttuor masculi et q̄ttuor femelle: ꝑ pter quod videť inconueniēs dicere:qr de aliq̄ alia specie animalis vel auis,xiiij.sint fuata. Itē qꝺ assumit de ꝓplicatione aīa liū et auiū in arca falsuz ē: qz in arca non fuit coit⁹ hominū neqꝫ bestiarū seu auiū: sic dicit Ra.Sa.et alij hebrei ⁊ hoc ꝓpter vniuersalē tribulationē mūdi. Añ Jone ij.in tribulatiōe niniue dicit:Idomies et iumēta et boues et pecora nō gustēt quic q̄:et nō pascanť:et aquā nō bibāt: et de hominib⁹ hoc satis patebit ꝑ litterā ifra ca.se.⁊ ꝺ animalib⁹ et ꝺ auib⁹ idē,ꝓbabi le videť rōne ꝓdicta. Itē quod arguit de cōbinatione nō valet: qz licz fuerūt septē de mūdis: fuit tñ cōbinatio sufficiēs in qlibet specie et masculꝰ et femia ad multiplicationē:nec aliud habeť ꝑ litterā ꝑcedentē. Itē ꝑ hoc ꝑ hic dicit:septena ⁊ septena:nō arguit qr fuerūt.xiiij.ꝺ mū dis:qz eadē ratione sequeret qr fuissent.iiij. indiuidua de immun dis:de omnib⁹ generaliť dicit: Bina et bina:et iō dicēdū cū aliis qz fuerūt septē tñ de mūdis:scr ꝑ multiplicatiōe: et septimū ꝓ oblatiōe.sequit: Adhuc enī et post dies septē.⁊c. Jsti septē dies fuerūt dies luctꝰ marthusalā:vt dicūt hebrei:de q̄.ꝺ.dictū ēt qr mortuꝰ fuit anno diluuij. voluit enī ꝺus cū ꝺbus cū noe ꝑ mittere ꝑ iusticiā suā:et iō noluit qr inūdaret diluuiū donec trāsissent dies lu ctⁿ ei⁹. dicūt etiā qr isti septē dies ꝓpter hāc causam fuerūt additi ad terminū.ꝺ.taxatū.cxx.annoꝝ in ca.vj.ibi: Erātqꝫ dies illius cxx.annoꝝ. Eratqꝫ sexcentoꝝ annoꝝ.nō qr noe tūc cōplesſz annū sexcentesimū: sed qz ꝺceuerat.patz etiā ex hoc loco qr edi ficatio arce durauit ꝑ centū annos fere: tm enī tps appositus est ad ostendendū patientiā dei expectantis peccatoꝝ penitentiaz et admonentis eos de penitētia ꝑ edificationē ꝓdictā: ⁊ ipsi⁹ noe predicationē. Et ingressus ē noe ⁊c.separatim nominanť viri a mulierib⁹ ingrediēdo arcā et ex diuino ꝓcepto:ad ostendendū qr ꝺdiu fuerūt in arca fuerūt separati q̄tū ad thoꝝ: sic patebit magˉ infra. Anno sexcentesimo ⁊c.Dic ꝺscribit diluuij accessus sup terrā:⁊ ꝑmo q̄tū ad tps cū ꝺz:Anno sexcentesimo. Ipꝰ hebreos

Cataracte

Epł.4.a res sint boni q̄ mali:ſz qr boni seruāt vnitatē spūs i vin culo pacis:q̄ septiformi operatione cōmēdať.Sapiētie:in tellect⁹:cōscie:fortitudinis:sciētie:pietatis:⁊ timoris do mini. Añ quinquagenar⁹ numer⁹ ad aduentuz spūssan cti pertinens:in septies septem cōsummať:qui sunt.xlix. vno addito. Añ solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pa cis. Mali vero in binario cōtinē tur:tanq̄ diuisibiles:⁊ ad scisma ta faciles. Hoc vero cū suis octa uus numerať:qr christo spes re surrectiōis apparuit: qui octaua dic.i.post sabbati septimaz resur rexit.qui ꝺs a passione tertiꝰ in numero dierū q̄ ꝑ omne tempus voluunť:⁊ ꝑm⁹ ⁊ octau⁹.Aug⁹. Querit ytt tam magna arca cē tū annis potuit fabricari a quat tuor hominibus.i.noe ⁊ filijs ei⁹ tribus.Sed si non potuit:nō erat magnū alios fabros adhibere:q̄ uis operꝫ sui mercede adepta: nō curauerūt vtrū noe sapienter:an inaniter faceret:⁊ in eaz nō intra uerūt:qz nō crediderūt quod ille credidit. a Ego pluā ⁊c. Jſi. Quia omīs reatus cōtra decalo gū cōmittitur per vniuersum ꝙ rem:qui ꝑtibus quattuor diuidi tur. Quater vero decē.xl.fiūt.si ue reatus cōtrahať ex ꝓsperita te:qꝺ pertinet ad dies siue ex ad uersitate: quod ad noctes in ba ptismo abluiť. b Eratqꝫ sexcentoꝝ annoꝝ ⁊c. Jſi. Quingē tozū erat noe cū ꝑcepit ei ꝺus vt arcam faceret:⁊ sexcentoꝝ cū iam ingressus esset. Añ colligiť ꝑ cen tū annos arca fabricata. Centum vero anni significāt singulas eta tes seculi. Añ sexta cōpletis quin gētis vsq̄ ad sexcentos: significat in manifestatiōe euāgelij ecclam cōstrui. Qui q̄ vult vitā:sit lignū quadratū:parať ad oīne op⁹ bo num:⁊ intret in fabricam sanctā. Scōus quoqꝫ mensis sexcentesimi anni:significat senariā etatē.duo enī menses seragenario cōcludū tur. A senario aūt sexagīta nūcu pank:⁊ sexcēti ⁊ sex milia ⁊ sexcē ta milia:⁊ ꝺcinceps in maioribus summis dū ꝑ eundē articulū nu mer⁹ ꝺsurgit. Añ vigesim⁹ ⁊ se ptim⁹ ꝺes memorať:ad q̄dratu ram ptinet de q̄ supza scriptū est: Sed ⁊ ꝺ aptius dicēdū:qz nos ad oīne opus bonū para tos trinitas efficit. Memoria qua deum recolim⁹:intelli gētia q̄ cognoscim⁹:⁊ amoze q̄ diligim⁹,tria enī ter ⁊ bec ter:fiūt.xxvij.qui est ternari⁹ quadrať. c Ingressus est noe ⁊c.et vxoz ⁊c. Rab. Notandū qr seoꝛsuz ingredi tur in arcā noe cū filijs suis ⁊ vxoꝛes eoꝝ seoꝛsum. Jdeo distincte dicit:Ingressus est noe ⁊ filij ei⁹:⁊ distincte ad ditur:vxoꝛ eius ⁊ vxores filioꝝ eius. Mixtim aūt viri cū mulierib⁹ egressi sunt. Sic enī scriptū est:Egressus ē noe ⁊ vxoꝛ ei⁹. Tempus enī amplectēdi:⁊ tps abstinendi.

Ps.d Eccls.3.a

d Cūqꝫ transissent ⁊c. Jſi. Quia in spe future ꝺtis: quā significat septimus ꝺes baptiçamur:omnis caro ex tra arcam diluuio cōsumpta ē:quia extra ecclesiā aq̄ bap tismi cuius eadē sit: nō valet ad salutē sed ad perniciem.

Allego.

e Anno sexcentesimo. Alr. Notandū qr sexcētesimo an no inundauerūt aque diluuij:qz sexta etate mūdi: primo commēdatū ē sacramentū baptismi:et hoc septimadecia ꝺie secūdi mēsis:qz denari⁹ decalogū significat. Septena ri⁹ ꝓpt sabbatū septimā requiē significat:et qr in deca logo renūciatio viciorū videť quicūqꝫ in baptismo injici atur ꝓpter eternam requiem omnibus intus se abrenū ciare profitetur.

† Ps.2.b

† Ge.24.b

Universidad de Navarra

¶ a ¶ Cataracte. Fenestre: nubes scz q̄ sūt aptę: vt inde ūsolite et maiores pluuie fundereńt. Cataracte vo ppie: ostia nili: sed abusiue p oībus fenestris ponunt. ¶ Rab. De arca solet q̄ri vtrū tāta capacitate ḡta describī aialia oīa q̄ ingressa dicunt: et escas eoz ferre potuerit? Qđ cubito geometrico solui dicit Origenes: asserens nō frustra dictū eē moysen oīm sapiā egyptioz fuisse eruditū: q̄ geometriā dilexerūt: et cubitū geometricū ḡtū sex nros ptinere.

b ¶ Bina et bi. tē. Aug. Precepit supius septena et septena de mūdis duo et duo tolli ō imundis. Quō g nūc dic duo et duo itrasse: siue ō mūdis siue imundis: sz ō hoc referē: nō ad nūez mūdoz et imūdoz sz ad masculū et femināz. In oībus enī duo sūt: masculus et femina. ¶ Notādū vo qđ dicit: In qua erat spūs vite: nō solū de hominib⁹: sz et de pecorib⁹ dictū: q̄ qđā ō spū sancto volūt itelligi: qđ scptuz ē: Insufflauit i faciē eī spiritū vite: sz qđā codices hūt meli⁹ flatū vite. ¶ Quadrādita diebus tē. Alcu. Quadragenario nūero pluuia inundauit: ā tribulatione penitētie ostēdit. Post. xl. dies noe fenestrā aperuit: significās ieiunātib⁹ celū apiri. Ā moyse: belial: et ipe saluato: q̄dragenario nūero ieiunia ꝓfecrauit: tanḡ trib⁹ tē/poribꝰ necessaria ad legē sub lege: lb gra. ¶ Quindecim c. a. tē. Si tra olympi mōt' (vt tradit histozia) potuit luadere spaciū tranāllī acr': vbi ōz nec nubes videri: nec ventus sentiri: cur nō et aque crescēdo. Septimo vo reges cū octaua resurrectione iūgit. Reddito enī corpore sancto q̄ reges non finit: q̄ post hāc vitā dat. Sz tot⁹ hō nō iā spe sz ipa re corpe et spū ꝓfecta et imortali salute renouat⁹ in eterna vitā assumit: hoc ḡ in sacramēto regenerationis nre. i. baptismo altū mysteriū ē: altū qđ. xv. cubit' excreuit aq̄ super oēs altitudinē mōtiū. Septē ēt et octo q̄ndecim fiūt. Septenari⁹ quietē: octonari⁹ significat resurrectionez. Hoc igit sacrm resurrectiōis et q̄et' trāscendit oēs sapiaz supboz: vt ñ possint indagare scīe sue altitudine resurrectiōis q̄tē. et q̄. lxx. a. vsq. et. lxxx. ab. viij. noiant: ꝓiūcto vtroq; vūero. cl. dieb⁹ exaltata ē aq̄: cōmēdās et ꝓfirmās eādē baptismi altitudinē i ꝓsecrādo nouo hole: ad tenēdā q̄tē et fidē resurrectiōis. ¶ Quidecim. Sūt q̄ putāt: nec terre qualitatē tale: nec altitudinē montium tantā ante diluuiuz fuisse: qualis et quanta est hodie.

e ¶ Deleta sunt de terra. Alcu. Ideo magis terrena animalia periert q̄ aquatilia: quia ō maledicta terra viuunt.

¶ Ca. VIII

a ¶ nisan qui a latinis maius dicitur.

noe: mēnse scō septiodeci/

a ¶ vt nō sensim ⁊ more fluerēt: sed repētina inūdatione terram operirent.

mo die mēsis rupti sūt oēs a
fōtes abyssi magne: et cata/ b
ractę cęli aptę sūt: et facta ē
pluuia sup terrā q̄draginta
dieb⁹ et q̄draginta noctib⁹.
In articło diei illi⁹ igressus c
est noe et sem et cha et iaphet
filij ei⁹: vxor illi⁹ et vxores fi
lioz ei⁹ cū eis in arcā: Ipi et
oīe aial fm gen⁹ suuz: vni
uersaq; iumenta in genere
suo: et oīe qđ mouet̄ super
terrā in genere suo: cūctūq;
volatile fm gen⁹ suū. Uni/
uerse aues oēsq; volucres i
gresse sunt ad noe in arcaz:
bina et bina ex oīi carne in
q̄ erat spūs vite: Et q̄ igres
sa sūt masculus et fęia ex oi
carne introierunt: sicut ꝑce
perat ei de⁹: Et inclusit euz d
a ¶ qđ hō facere nō poterat: ne aque itro
irent deus exterius diruminauit.
dominus deforis. Factūm e
q̄ est diluuium q̄draginta
diebus super terrā: et mul/
plicatę sūt aque: et eleuaue/
rūt arcā in sublime a terra.
Elehemēter enī inūdauerūt
et oīa repleuerūt in supficie
terrę † Pozro arca ferebat f
sup aquas: et aque p̄ualu
erunt nimis sup terrā: oper
tiq; sunt omnes montes ex
celsi sub vniūso cęlo. Quin
decim cubitis altioz fuit a/
qua super montes quos o/
peruerat. Consumptaq; est d+
omnis caro que mouebat̄
super terram: volucrū: ani/
mantium: bestiarum: oīm/
umq; reptiliū q̄ reptāt sup
terrā. Uniuersi hoies et cun
cta i quibus spiraculū vite
est i terra: mortua sunt † Et
deleuit omnem substantiā
que erat sup terrā ab homi
ne vsq; ad pecus: tam repti
le q̄ volucres cęli: et deleta
sunt de terra. † Remāsit au
tem solus noe et qui cuz eo
erant in arca. Obtinuerūt l
q; aque terras centū quin/
quaginta diebus.

due sunt opiniones circa ꝟ qz Rabi Eliezer et sui sequaces dicūt q̄ iste ē mensis octobris: q̄ hebraice noīat̄ marcheban. Dicūt enī q̄ pm⁹ mēsis anni ē septēber in q̄ arbores sunt ꝓfecte in suis fructib⁹: qz ꝟ ꝓducte sūt a pncipio: vt patuit. ſ. ca. j. Et iō qz mūdus videt̄ fuisse creatus i isto mēse: iō dicūt cū eē pm⁹ simplr i anno: qz i eo a pncipio ceperūt anni et menses. Ra. iosue et seqces ei⁹ dicūt q̄ ipe est aprilis: qz martius q̄ hebraice noīat̄ nisan vocat̄ pm⁹ fm festa. vñ Exo. xij. ꝓcipit immolare phase xiiij. luna ad vesperā pmi mēsis. Sciendū tñ q̄ martius hebreoz aliq̄n cōcurrit cū aprili nr̄o: et iō aliq̄ doctores nr̄i dicūt q̄ aprilis ē pm⁹ mēsis apud hebreos: et plenius ꝟ dicet Exo. xij. pma āt opinio cōius tenet̄ apud hebreos et rōnabilit̄ vt videt̄: qz i aliq̄ genere aliq̄d bn noīat̄ pmū: nō q̄ sit pmū simplr: sz ꝓt aliq̄e notabile euentū: sic. j. Macha. j. ca. pm⁹ ann⁹ alexādri magni vocat̄ pm⁹ ann⁹ regni grecoz ꝓpter facta notabilia alexandri: et tñ añ eū fuerūt plures reges i grecia. ita etiā videt̄ dici de martio q̄ tūc sit noīat⁹ pm⁹ mēsis apud hebreos ꝓpter exitū eoz de terra egypti in illo mēse: et ꝟ videt̄ lra sonare Exo. xij. Dixit dñs ad moysen: mēsis iste vob⁹ pncipiū mensiū pm⁹ erit i mēsib⁹ anni. ac si diceret. lz ō ꝓteritum nō fuerit pm⁹ noīat⁹: de cetero tñ erit ex cā dicta.

a ¶ Rupti sūt oēs fontes. noīe ruptiōis vtiq; ad ostēdendū q̄ istud diluuiū nō ꝓcessit ex cā naturali sz supnaturali: et iō deridēdi sūt illi q̄ hui⁹ diluuij volūt cām naturalē assignare dicētes: q̄ cā fuit q̄uctio planetaz humidoz i signis pluuialib⁹: ex q̄ q̄uctiōe factū fuit istud diluuiū: et eodē mō volūt assignare cām incendij futuri añ iudiciū ꝓ cōiunctionē planetaz calidoz i signis calidis. lz enī diluuiū ꝓticulare i aliq̄ ꝓte terre cāz habeat naturalē: generale tñ diluuiū marie i tāto excessu q̄ q̄ndecī cubit' trāscēdat cacumia mōtiū: nō ꝓt naturalr euenire vñ et ꝓbus. ij. Methau. dic q̄ cū vna ꝑs terre q̄ ꝑ erat arida opireť mari: alia ꝑs in alia regione vbi erat mare discoopit et fit arida. sed q̄ tota terra sit coopiat aquis: hoc ipossibile videt̄: nec ꝟtute aliq̄ naturali ꝓt tñ ꝺ aliis elemēt' ouerti i aquā q̄ excedat capita montiū: maxie in tāta altitudie. b ¶ Et cataracte celi. i. fenestre Loquit̄ ꝟ metaphozice nec loquit̄ de celo stellato: sz de celo aereo vbi generant̄ nubes et pluuia. ¶ In articulo diei illi⁹. Articulus ipoztat rem distinctā et manifestā. Dē enī fecit igredi noe de die clara et manifesta: ad ostēdendū q̄ poterat eū tueri a malis hominib⁹ illi⁹ tēpozis q̄ cogitauerāt eū occidere. cetera patent vsq; ibi: d ¶ Et inclusit eū dñs deforis. Hoc em̄ ītra arcā existēs nō potuit ostiuz ex bitumiare: et iō dñs suppleuit qđ hō nō potuit: vnde et hebraica littera habet: Et clausit dominus pro eo. ¶ Factumq; est diluuiū. Hic ponit̄ diluuij excessus: quia ascendit vltra cacumina montiū: et patet littera vsq; ibi: ¶ Porro arca ferebat̄ sup aq̄s. Non est nitelligendum q̄ tota arca esset super aquas: sed ēstum ad maiorem partem. duodecim enim cubitis profundata fuit intra aquas: vt videbitur in seq̄nti ca.

g ¶ Quindecim cubitis altioz fuit aqua super montes. eodem modo accipiendi sunt cubiti sicut supra.

b ¶ Consumptaq; est omnis caro. Hic cōsequēter describitur creature viuentis decessus: et patet. i ¶ Et deleuit omnem substantiam. scilicet viuentez. ideo sequitur. Ab homine vsq; ad pecus. sequit̄: k ¶ Remansit aūt solus noe. Ex hoc patet falsitas aliquorum indeoū dicentiū q̄ og qui postea legitur rex basan ꝓpter sui magnitudinem et fortitudinem euasit diluuium. Hoc enim dictum manifeste contradicit huic littere ac etiam ꝓcedenti. cum dicit̄: Consumptaq; est omnis caro. et sequitur: Uniuersi homines: et cuncta in tē.

l ¶ Obtinuerūtq; aque terram centū q̄nq̄. tē. scilicet cōputando a ꝓncipio inundationis diluuij vsq; ad diem qua aque ceperunt minui. ſ. post. cl. dies. ideo dicitur in textu seq̄nti: Et ceperunt minui post centū quinq̄ginta dies. Ba. Sa. dicit q̄ isti. cl. dies computādi sunt a fine descensus pluuiarū. ita q̄ dies. xl. precedūt quibus facta est pluuia: et sic exponit obtinuerunt scilicet in magnitudine et fortitudine sua: et sic fm eum a ꝓncipio inundationis vsq; ad inchoationem decrementi aquarum fluxerunt. cxc. dies. et qđ dicitur: Et ceperūt minui post cl. dies: exponit a fine descensus pluuiarum. ſ. postq̄ aque obtinuerant in fortitudine sua terram.

✻ Moraliter

Moraliter. Hic agitur de arce ingressu et ingressoꝝ salute et ceteroꝝ interitu. Ortum ad primū omnia verbo dei sunt ingressa. iō dicit: a ¶ Dixit dominus ad noe ingredere tē. q̄ ipm in arca sunt inclusa. ideo subditur: d ¶ Et inclusit eū dñs defo/ris. p que significat̄ q̄ nullus perfectionem virtutum ingreditur nec i ea pmanet: nisi dei gratia adiuuet. ij. Cor. iij. Hō q̄ sum⁹ sufficientes aliq̄d cogitare a nobis quasi ex nobis: sz sufficientia nostra ex deo est. Et si nō possumus cogitare multo minus facere. Quātum ad sc̄m sicut patet in textu in arca saluate fuerunt aues: bestie: et similiter saluati fuerūt homines per qđ designat̄ q̄ in arca virtutum saluant̄ cōtemplatiui ad alta volantes: et actiui in terra agentes: et prelati vtrisq; presidentes. Quātum ad tertium omnia que fuerunt extra arcam mortua fuērunt. ideo dicitur: b ¶ Consumptaq; est omnis caro tē. Nam exclusi ab edificio virtut⁹ iam mortui sunt mortę culpe: lz adhuc viuant vita nature sicut dicit Apoc. iij. Nomen habes q̄ viuas et mortuus es.

¶ Deduxit spiritū su/ Ca. VIII
per terrā tē. Alcu. De illo spiritu intelligi potest: de quo dictum est: Spiritus dei ferebat̄ sup a/ F.1.a.
quas. tunc ferebat̄: vt cōgregatis in suum locum terra apparere. tnūc adducitur: vt ablatis aquis diluuij: faciem terre reuelaret. Potest ꝑ spiritus ventus intelligi. iuxta illud: Et sterit spiritus procelle: cuius. ſ. flatib⁹ aqua recederet. b ¶ Reuerse sūt tē. Alcu. Videtur q̄ omnes fluuioz decursus ꝓ occultos meatus ad abyssum redeant. Juxta illud Ad locū fluxū vñ exeunt fluuia reuertent. ¶ Requieuitq; arca m. tē. Isid. Septenariā requiē significat: et quia perfecti requiescunt ibi: supzadicte quoq; quadrature numerus iteratur. Nam vicesimaseptima die secūdi mensis cōmendatur sacramentum: et rursus vicesimaseptia die septimi mensis confirmat̄: cum arca requieuit. quod enim ꝓmittitur i ꝑe: exhibetur in re. Aug⁹. Utrum post centū q̄nquaginta dies hec facta sūt: aut ꝓ recapitulationē omnia memorata: q̄ ꝓ⁹. xl. dies pluuie ceperūt fieri: vt hoc solum ad. cl. dies ptineat: q̄ vsq; ad ipsos mōtes aqua exaltata: aut de fontibus abyssi iam cessante pluuia. aut quia mansit in altitudine nullo spiritu siccante. Cetera vo que dicta sunt: nō post centū q̄nquaginta dies omnia facta sunt: sed cōmemorata: que ex fine. xl. dierū fieri ceperūt. d ¶ Decimo enī mense. Morandū q̄ decimo mense apparuerunt cacumina montiū: que. xv. cubitis excesserant aque diluuij: quia sacramenta eterne quietis et gloria resurrectiōis quā nesciuit sapientia superborum: intellexit eminentia sanctoꝝ per impletionem preceptoꝝ. Unde: A mandatis tuis intelleri. Et alibi. Abscondisti hec a sapientibus et prudētibus: et revelasti ea paruulis. Ps.118. Luc.10.b. ¶ Egrediebat

a ¶ Ecordatus aūt dominus noe. Hic ꝓse/ Ca. VIII
quenter describit̄ status ipius noe i diluuio recedēte: et primo describit̄ aquarū recessus. secundo homium de arca egressus. ibi: Locutus est autē dominus ad noe dicens: Egredere. ¶ Circa primū sic ꝓceditur: quia ꝓmo superficies montiū denudatur. secundo terre planicies desiccatur. ibi: Cumq; transissent q̄draginta dies. ¶ Circa primuz sic dicit: Recordatus aūt dominꝰ noe. Hec est sic intelligendum q̄ aliqua oblivio cadat in deo: sed scriptura loquit̄ fm modum nostrū loquendi. dicitur enim aliquis alicuius oblitus cū quādo eum non liberat a pressuris presentib⁹ cum possit: et dicitur ipius recordari quādo incipit eum liberare.

b ¶ Addu/xit spiritū super terram. i. ventum siccū aquas diminuentem. vnde sequitur: c ¶ Et imminute sunt aque. verūtamē quia ista diminutio nō sufficeret nisi oceanus ad suum locum rediret. ideo sequit̄: d ¶ Reuerseq; sunt aque de terra. sicut enim per ꝓceptum dñi egresse fuerant de oceano super terram: ita de terra regressi sunt illuc. e ¶ Euntes et redeuntes. per hoc designat̄ fluctuatio aquarū et quo tēpore aque inceperunt minui ostēdit. f ¶ Et ceperunt tē. in q̄bus obtinuerunt terras: vt supzadictum est: et computat̄ iste numerus a ꝓncipio inundationis vsq; ad diem in quo ceperunt aque decrescere fm cōmunem opinionem. g ¶ Requieuit arca mense septimo. ſ. anni illius. h ¶ Vicesimo septimo die tē. hebreus habet: Ararat. Et dicunt q̄ nō significat cat armeniā

Recordatus aūt dominus noe. Hic ꝓse/ Ca. VIII
quenter describit̄ status ipius noe i diluuio recedēte: et primo describit̄ aquarū recessus. secundo homium de arca egressus. ibi: Locutus est autē dominꝰ ad noe dicens: Egredere. ¶ Circa primū sic ꝓceditur: quia ꝓmo superficies montiū denudatur. secundo terre planicies desiccatur. ibi: Cumq; transissent q̄draginta dies. ¶ Circa primuz sic dicit: Recordatus aūt dominꝰ noe. Hec est sic intelligendum q̄ aliqua oblivio cadat in deo: sed scriptura loquit̄ fm modum nostrū loquendi. dicitur enim aliquis alicuius oblitus cū quādo eum non liberat a pressuris presentib⁹ cum possit: et dicitur ipius recordari quādo incipit eum liberare.

b ¶ Addu/xit spiritū super terram. i. ventum siccū aquas diminuentem. vnde sequitur: c ¶ Et imminute sunt aque. verūtamē quia ista diminutio nō sufficeret nisi oceanus ad suum locum rediret. ideo sequit̄: d ¶ Reuerseq; sunt aque de terra. sicut enim per ꝓceptum dñi egresse fuerant de oceano super terram: ita de terra regressi sunt illuc. e ¶ Euntes et redeuntes. per hoc designat̄ fluctuatio aquarū et quo tēpore aque inceperunt minui ostēdit. f ¶ Et ceperunt tē. in q̄bus obtinuerunt terras: vt supzadictum est: et computat̄ iste numerus a ꝓncipio inundationis vsq; ad diem in quo ceperunt aque decrescere fm cōmunem opinionem. g ¶ Requieuit arca mense septimo. ſ. anni illius. h ¶ Vicesimo septimo die tē. hebreus habet: Ararat. Et dicunt q̄ nō significat cat armeniā. Unde et pma die mensis scz̄di computent̄ dies. cl. qui fluxerit antequā aque inceperūt decrescere: nō inuenient̄ cōpleti. xvij. dies mensis septimi: accipiēdo septimum mensem illi⁹ anni sed deficiūt tres vel ꝓtuoz dies: vt ꝓtz cōsiderando q̄ntitatē mensiū dictā. i ¶ At vo aque tē. nō ē intelligendū q̄ ibi finierit decrementū aquarū simpliciter sed tñ aquaz q̄ excedebāt capita montium. iō subdit̄: k ¶ Decimo enī mense. ſ. anni. nō enī potest hic accipi decimꝰ a scdo mense: q̄ esset vndecimus mensis anni: q̄ in lra dicit̄ q̄ ab illa die q̄ apparuerūt cacumina montium. ſ. a pma die decimi mensis expectauit noe. xl. dieb⁹ et postea ter septē dieb⁹: qui simul iūcti faciūt. lxj. Mensis aūt. xj. et. xij. illi⁹ anni nō faciūt nisi. lix. dies. et sic nō esset verū qđ oz in littera q̄ post illos. lxj. dies ꝑma die pmi mensis anni sequentis noe aperuit tectū arce tē.

l ¶ Prima die mensis tē. Et tūc primo arca fuit tota extra aquam. Ex hoc dicto et aliis predictis pōt colligi quot cubitis arca intrabat aquā quādo aque fuerūt in fortitudine sua: ꝓz enim q̄ nō intrabat. xv. cubitis: q̄ aque in fortitudine excedebant montes. xv. cubitis tñ et tunc arca ferebat. i. fluctuabat sup aquas. Si aūt tūc intrasset aquā. xv. cubitis nō fluctuasset q̄ fundus arce capita montiū tetigisset: et ex ꝟ ꝓz sequenter q̄ tñ ꝑcise arca intrabat aquā ēstum aqua excedebat mōtes q̄ arca primo requieuit sup montes. Ad hoc videndū accipiendū est tps a primo die quo ceperūt aque decrescere vsq; ad diem quo apparuerūt ꝓmo capita montiū: q̄ tunc diminute sunt aque. xv. cubitis quibus excedebāt montes. Dicit aūt i lra q̄ aque ceperūt minui post. cl. dies: q̄ accipiēdi sunt a ꝓma die inūdatiōis aquaꝝ et cōplete fuerūt septimo mēse. xix. die inclusiue: et sic in vicesima die septimi mēsis ceperūt aque decrescere. Dicit in lra q̄ decimo mense ꝓma die mensis apparuerūt etiam capita montiū. Ex quo ꝓtz q̄ tunc ꝓmo cōpletū est decremētū. xv. cubitoꝝ q̄b⁹ aque montiū cacumia excedebāt. a vicesima aūt die inclusiue mēsis septimi vsq; ad ꝓmā diem decimi mēsis fluxerūt septuaḡita dies q̄ si diuidant̄ p. xv. qui est numer⁹ cubitoꝝ predictoꝝ assignantur decremēto cuiuslibet cubiti quattuor dies et dimidia et sexta pars vnius diei. Item dicitur in littera q̄ mense septimo. xxvij. die mensis requieuit arca super montes. Ex quo patet q̄ a ꝓncipio decrementi aquarum vsq; ad requiem arce fluxerunt tantum

Ga Egrediebaꝫ ⁊ nō. Jſi. Oꝛ pⁱ. xl. dies cozⁿ ñ redijt aut aḡs intercept⁹: aut cadauere natāte illect⁹: figurat immundicia cupiditat⁹ teterrimos: ⁊ iō bis q̄ fozis sunt in mūdo nimis intētos: aut rebaptiçari: aut ab his q̄s p̄ter arcā. i. ecclesiā baptiſm⁹ occidit: seduci et teneri. Aug⁹ Querit vtrū cozⁿ moztuus ſit: an aliquo mō viuere potuerit? Si enim fuit terra vbi requieſceret: ſimiliter columba requiē inueniſſet. Vñ cōſicit q̄ cadaueri potuit cozⁿ inſidere: quod naturaliē refugit columba. b Emiſit quoq; Jſi. Emiſſa colūba: nec inuenta requiē: reuerſa: ſignificat p nouū teſta. reḡem ſanctis in hoc mūdo nō eſſe p̄miſſam. post. xl. eniz dies emiſſa ē: q̄ numero vita q̄ in mūdo agit deſignat. Strabus. Arca cōtinet cozⁿ et colūbā: ⁊ eccl̄a bonos ⁊ malos. Cozⁿ emiſſus nō reuertit: qz reprobi illecebris ſeculi inherētes p̄eunt. Columba redijt: poztās ramū oliue viridē⁹ foljs in oze ſuo: quia ſancti ſimplicitate gaudētes: mun⁹ pacl̄ i oze poztāt dicentes: Cū his q̄ oderūt pacē eraz pacific⁹ cū lo. ⁊c. c Reuerſaq; eſt. Queſtio ē: quō colūba nō inuenerit vbi reſideret: cū iā nudata eſſent cacumina montiū: ſm narrationis ordinem qō recapitulatione pōt ſolui: vt poſteri⁹ narrata intelligant q̄ facta ſunt p̄⁹ aut poti⁹ nō duz ſiccata fuerāt. d Expectat. ⁊c. Poſt ſeptē dies alios dimiſſa columba propter ſeptenariā operationē ſpūalem oliue fructuoſum ſurculū retulit: ſignans multos extra eccleſiā baptizaros: ſi piguedo charitatis nō defuerit: poſterioze tpe i oze columbe tāḡs in oſculo pacis ad vnitatis ſocietatē reduci. e Poztās ramū. Alcu. Columba ramū oliue: expulſo terrimo alite: ad noe poſt diluuium poztat: qz colūba ſpūſancti ad chriſtum poſt baptiſmū veniens: ramo refectionis ⁊ luminis: pacē enūciat.

Psa.119. f Expectauitq; nihilomin⁹ ⁊c. Jſi. Poſt aliof. xij. dies dimiſſa colūba: nec reuerſa ſignificat finez ſeculi: qñ reḡes ſancto erit. ñ i ſacrameto ſpei: q̄ nūc eccl̄ia ꝓſociat. ḡdiu bibit qō de latere chriſti manauit: ſz i pfectione ſalut⁹: cū tradet regnū deo ⁊ pri. vt i illa pſpicua cōtēplatione veritat⁹: nullis egeam⁹ myſterijs. g Sexcētesimo p̄. Jſi. Ante noe. i. pactis ſexcēt⁹ annis: aperiē arce tectū: qz finita ſexta etate ſeculi: reuelaē ſacramentū. Alcesimaſeptia die ſecūdi menſis: dicit⁹ ſiccata terra: tanḡ finita ſit baptiçadi neceſſitas. h Menſe ſcdo. Strab⁹. i. maio. Hoc annū fecit i arca: ⁊ ipa die q̄ ingreſſus fuerat egreſſus eſt. Ingreſſus eſt enī ſeptimadecima die menſis ſecūdi: Nunc dicit: qz egreſſus ē ſeptima ⁊ vicesima die eiuſdē mēſis. Sed ſciendu eſt: qz ſi pſenti diei addanē. xj. qualis luna hodie ē talis erit poſt annum ipa die. Q̄ñ ergo noe ingreſſus ē ſeptimadecia luna: vel ſeptimadecima dies menſis ſcōi fuit. Ideo poſt annū. xj. addit⁹ fuit vicesimaſeptia dies: ⁊ vicesimaſeptia luna

Mystice Mystice. Menſe ſecūdo ⁊c. ſicut ſupradictum eſt decimaſeptima die ſexcentesimi anni aquis diluuij terra madefacta eſt: ſed vicesimaſeptima ſecūdi menſis arefacta eſt: q̄ñ preceptum eſt: vt de arca egrederent: ⁊ pactum acciperent: ne vltra aquis diluuij perirēt. Jn q̄ intelligi poteſt: qz p. x. et. vij. ſicut ſupza ſtat⁹ inchoantiū ſignificari pōt: qñ vitijs abrenūtiatur per. xxvij. pmotio pfectoꝝ in cōſūmatione virtutum. Si enim decem ⁊ ſeptem decem addas: fiunt viginti ſeptem. Si enim decem p̄ceptis quibus peccato renunciaē: euangelicam pfectionem addūcias qua precipitur ne ſolum nō iraſci: ſed etiam inimicos diligere: ⁊ ſimilia: ad illam etatez perfectionis peruenijſti: in qua nec ſacramētis predictis egeas: ⁊ de arca exiens. i. de ſpe ad ſpem peruenies: requiē in ſacramentis p̄miſſam inuenies.

Ga Egredere

Cūq; trāſiſſent q̄draginta dies: a
aperiēs noe feneſtrā arcę quā fe- b
Ꝑ in hebreo: egreſſus eſt: exiens ⁊ reuertens do nec ſiccarentur aque.
cerat: dimiſit cozuuz: qui egredie- c d
bat et nō reuertebat donec ſiccarenṫ aquę ſup terrā. Emiſit quo- e
q; columbam poſt eū vt videret ſi iam ceſſaſſent aquę ſuper faciē terrę. Quę cū non inueniſſet vbi f
requieſceret pes eius: reuerſa eſt ad eum in arcam. Aquę enim e- g
rant ſuper vniuerſam terram. Extenditq; manum: et apprehenſam intulit in arcam. Expectat⁹ h
autez vltra ſeptem diebus alijs: rurſum dimiſit columbam ex arca† At illa venit ad eum adveſpe- i
ram: portans ramum oliuę virē tibus foljs in oze ſuo. Intellexit ergo noe q̄ ceſſaſſent aquę ſuper
terraz: Expectauitq; nihilomin⁹ k
ſeptem alios dies et emiſit colūbam: que nō eſt vltra reuerſa ad eum. Jgitur ſexcentesimo primo l
anno: primo mēſe: prima die mēſis: imminutę ſūt aquę ſuper terram. Et aperiēs noe tectum arce
aſpexit: viditq; q̄ exiccata eſſet ſuperficies terrę. Menſe ſecun- m
do ſeptima et viceſima die menſis arefacta eſt terra. Locutus eſt

† De ſacra vnc. c. vnico eō ſine.

octo dies: in quibus aque decreuerant duobus cubitis fere ſm predicta. Ex quo concluditur ſm predicta q̄ arca intrabat aquā. xiij. cubitis et parum plus. Et iſta ꝓbatio ꝓcedit ſm textum noſtre tranſlationis: vt patet ex predictis. Sidit ſm textum noſtre tranſlationis: vt patet ex predictis. Si autez ſm litteram hebraicā que habet: ſeptimo menſe. xvij. die menſis requieuit arca procedatur. oportet accipere menſem ſeptimū non ſolum qui eſt ſeptimus in anno: ſz qui eſt ſeptimus a ſecūdo menſe anni: in q̄ incepit diluuiū: vt dictum eſt. ſ. ⁊ iſte eſt menſis octauus anni: ⁊ tunc a principio decrementi aquaꝝ vſq; ad requiem arce fluxerunt dies. xxvij. in q̄bus ſm p̄dicta aque decreuerūt ſex cubitis imperfecte tñ: ⁊ ſm hoc arca intrabat aquā nonem cubitis ⁊ parū plus: i toto autez iſto ꝓceſſu accipiunṫ menſes ſm acceptionem iudeoꝝ: ⁊ ſic debent accipi: ſed quō accipianṫ iā dictum eſt ſupponit etiam q̄ aque q̄libet die decreſcebāt equaliter: quod eſt ſatis probabile. a Cunq; trāſiſſent. xl. dies. Hic ꝓſequēter deſcribit quō terre planicies fuit deſiccata p̄ vlterius decrementū aquaꝝ. Cunq; tranſiſſent. xl. dies. ab apparitione capitum montium.

b Aperiēs noe feneſtrā arce. nō fuit oſtiuz p q̄ ingreſſi ſunt hoſtes ⁊ animalia. ſed feneſtra de qua. ſ. dictum ē.

c Dimiſit cozuum. ⁊ hoc fuit vndecimo menſe anni. d Qui egrediebatur ⁊c. Sēm cōmunē expoſitionez nō eſt intelligendū q̄ reuerſus ſit ad noe aquis deſiccatis: ſed remāſit apud cadauera: vt cōmuniter dicitur: et eſt ſimilis modus loquēdi Matth. j. de ioſeph ⁊ maria: vbi dicitur: Et nō cognoſcebat eam donec peperit filium ſuum primogenitū: non q̄ poſtea cognouerit. Jn hebreo dicit: Qui egrediebatur exiens et reuertens. ⁊ hoc idem dicit Hieron⁹. i libro de hebraj. queſtio. q̄ exponunt hebrei dicentes: q̄ cozuus emiſſus de arca non fecit legationē ſuam, put noe intendebat: ſed magis ex arcā volitabat querēs reingredi arcā. Cauſam autez huius aſſignant aliqui hebrei ſcilicet q̄ cozuus habebat Noe ſuſpectum de femella ſua. Ex quo patz in eis cecitas magna qui tam abſurda dicunt et credunt: imo etiam in hoc ſibi contradicūt. Dicunt enī ⁊ ſatis apparet ex textu q̄ coitus fuit ſimpliciter interdictus a deo intra arcam. Sed qz tranſlatio quā habemus de emiſſione cozui videt contraria hebraice littere: ideo poteſt ſic concordari: Qui egrediebatur et nō reuertebatur: vt per hoc exprimatur intentio noe. ad hoc enī eum mittebat vt per ſuum reditum haberet aliquod ſignū de ſiccatione aquarum. Sed quia non iuit ſm intentionem Noe ſed magis reuerſus eſt ſtatim nullo ſigno apportato: ideo littera hebraica factum cozui exprimit. cum dicit: Qui egrediebatur exiens ⁊ reuertens: ſed ſm hoc dictum non remanſit apud cadauera: ſed quia aque adhuc erant ſuper totam terraz planaz: vt dicit infra: regreſſus eſt ad arcā vt haberet paſtū.

e Emiſit quoq; colūbam: qz cozuus nō fecerat legationē ſuam. f Que cū nō inueniſſet vbi reḡeſceret pes ei⁹. hoc videtur falſum: qz iam ante apparuerāt cacumina montiū: ſz dicendū q̄ ex diutina mora aquaꝝ ſup terrā: terra nō erat deſiccata adhuc ſed erat quaſi lutū in quo nō libenter quieſcit colūba. g Aque enī erāt ſup vniuſam terrā. ſ. planā: quia iā aſi cacumia mōtiū diſcoopta erāt. h Expectat⁹ aūt vltra vij. dieb⁹ alijs. Ex q̄ ꝓz q̄. xiij. dies trāſierūt ab emiſſiōe cozui. i Poztās ramū oliue. in ſignū deſiccatiōis terre. ſedē: k Sexcētesimo ꝑmo anno vite noe ⁊c. qz iā nō apparebāt in ſupficie ēre. iō ſequit: Viditq; q̄ exiccata eēt ſupficies terre. ſcz ab inundatiōe aque: Verūtñ terra nō erat adhuc ita ſicca ⁊ ſolida: vt eſſet apta ad ingreſſum aialiū ⁊ hoīm: iō ſequitur: m Menſe ſcdo ſeptio ⁊ viceſimo die mēſis arefacta eſt terra. i. pfecte deſiccata ⁊ aptata ad ingreſſuz aialiū ⁊ hoīm.

Locutus

a Egredere de arca ⁊c. Jſid. Jūcti exeunt: qui diſſūcti intrauerūt: qz nūc caro cōcupiſcit aduerſus ſpiritū: ⁊ ſpiritus aduerſus carnē. Sz in reſurrectiōe iuſtoꝝ pfecta pace ſpiritui corp⁹ adbere

Gala. 5.c bit nulla mutabilitatis indigētia vel ꝓcupiſcētia reſiſtente.

b Et tollēs ⁊c. Aug⁹. Ingreſſa ſunt in arcaz mūda et īmūda aialia: ſed poſt egreſſuz nō offeruntur deo niſi munda. Oz̄ dicit: nō putiam oēm aiam. v. ſic feci. ⁊ addidit: q̄ largitate bonitas donat indignis: forte noui t. indulgētia figurata eſt: vt p̄teritaltio ad legis ptineat ſeueritatem: hoc ad gr̄e bonitatem: c Sēlus eī ⁊c. Hzeg⁹. in moza. li. xxviij. Hemo ſibi attribuat ſi cogitatiōes viceritq; cozuptiōis malū q̄s q̄ſq; ab ozu carnaliū deſideriorū ſumpſit exercet i. puectu etatis: ⁊ niſi ꝑ citiꝰ diuine fozitudinis reꝑmat manus: oīne bonū nature elꝑa vorat i. pfūdū. Me q̄ q̄ plātat ē aliq̄d: neq; qui rigat: ſed q̄ increat: deus.

1. Cor. 3. b

Creſcite

a Locut⁹ ē aūt dñs ad noe. Poſt q̄ deſcripſit diluuij receſſuz: hic ꝑfter deſcribit ipius noe egreſſum: vbi ſic ꝓcedit: qz ꝑmo deſcribit obedictia egredictis. ſcdo deuotio offerētis. ibi: Edificauit aūt noe. Circa ꝑmū dz ſic: b Egredere ⁊c. ſic cm ingreſſus fuerat arcā de mādato dñi: ita ad egrediendū expectauit ei⁹ mandatum. Egreſſus ē aūt noe anno reuoluto eadē die qua ingreſſus fuerat: qđ ꝑbat ſic: quia ſexcētesimo anno vite ſue mēſe ſcdo. xvij. die menſis ingreſſus ē arcā: ⁊ anno reuoluto illa dies fuit. xxvij. mēſis ſecūdi: i q̄ dz exiſſe: qz ann⁹ ſolar⁹ excedit annuz inarcā i. xi. dieb⁹. Judei aūt faciūt mēſes p lunatiōes: ⁊ ſic acceꝑiunṫ b vt dictū eſt. c Tu ⁊ vxor tua. Jn ingreſſu arce dixit: Tu ⁊ filij tui. ſeparādo viros a mulieribus: in exitu ꝑiūgit vxorē cū viro vt ex mō loquēdi oſtēdat q̄ ſic i ingreſſu arce cōcubit⁹ fuit, ꝑhibit⁹: ita in exitu fuit laxat⁹ ⁊ ipositus. vñ ſequit: d Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊c. Hec iſtud refert ad homines tantū: ſed etiā ad aialia ⁊ aues quoꝝ egreſſum ꝑeceperat. et ſic ꝑtz q̄ etiā bruta tūc relaxatus eſt coitus qui añ fuerat ꝑhibit⁹. e Egreſſus ē ḡ noe. obediēs mādato dei. f Edificauit aūt noe. Hic ꝑmo deſcribit ipi⁹ noe deuotio: p ꝗ obtulit ſacrificiū deo gras agēs de ſua liberatiōe. g Odoratus eſt dñs. Jn hoc oſtēditur acceptatio diuina: ⁊ per conſequēs noe bonitas ⁊ deuotio declarat: qz tales oblationes nō erant acceptę nisi ex fide ⁊ deuotione offerentium: ⁊ qz ꝑpter gratitudinem in aliquo beneficio hō meretur aliud bñficiū ideo p⁹ bñficiū liberatiōis dat bñficiū aſſecurationis: cū dicit: h Requaḡ vltra ⁊c. eā generaliter diſſipando p diluuiū. i Propter hoies. i. ꝑpter peccata hominū. ⁊ cauſa ſubdit: Senſus enī ⁊ cogitatio ⁊c. ſequitur: k Cūctis diebus terre ſemētis ⁊ m. ſm hebreos ꝗ dimidunt ſex tpa ⁊ cuilibet tēpori duo mēſes attribuūtur. Tēpori ſemētis attribuit medietas ſeptembris: ⁊ totus october ⁊ medietas nouēbris. Tempori frigoris aſſignat medietas nouēbris ⁊ tot⁹ december ⁊ medietas ianuarij. Tēpori vero hyemis medietas ianuarij ⁊ tot⁹ februarij ⁊ medietas martij: ⁊ ſm eos grauit⁹ ē tēpus frigoris q̄ hyemis. Tēpori meſſis attribuit medietas martij: tot⁹ aprilis ⁊ medietas maij. Jn terris eīm calidis aliqua tēpeſtiua incipiūt colligi circa finē martij ⁊ maxīe ſm menſes iudeoꝝ: qz ꝑim⁹ mēſis hebreorum cui cozreſpōdet martius ſemp cōcurrit cuz aliqua ꝑte aprilis ⁊ aliquādo fere totus includit. Tēpori eſtatis attribuitur medietas maij ⁊ totus iunius: ⁊ medietas iulij. Tēpori eſtus attribuit medietas iulij ⁊ totus auguſtus: ⁊ ꝑma medietas ſeptēbris: et eſt tempus eſtus grauis⁹ in caloze q̄ tōs eſtatis: ⁊ iō ſic noīat: ſic ⁊ de frigore ⁊ hyeme dictū ē in ꝓtraria q̄litate. l Noz ⁊ ꝑies. iſta circūeūt oīa tpa. m Nō req̄eſcēt. i. ꝑdicta nō ceſſabunt de cetero ꝓpter diluuium ſed deducentur ſm ordinem ſuum.

† 12. q. 1. c. 1

Benedixitq;

k ſeruiendo homini.

Moraliter. Hic deſcribitur egreſſus de arca que vt dictum eſt ſignificat edificium virtutum ideo per hunc egreſſuz deſignatur moꝝ iuſtoꝝ in conſpectu domini preciosa ꝑs. cxvj. tunc enim tranſeunt iuſti perfecti ad palatium celi. ideo dicitur:

a† Recordatus eſt aūt dominus. ſcz ipſum ad ſe vocando et tūc egredietur virtuoſus de arca virtutū. Nam in patria nō remanent cardinales nec etiā ō theologicis fides ⁊ ſpes ſaltem q̄tum ad actus quos habent in preſenti. Et ꝑmo ponitur diluuij ceſſatio. cum dicit: c Et ſiminute ſunt aque. et poſtea. Arefacta eſt terra. quia per aquas inundantes ſignificantur vite preſentis tentationes que poſt mortem ceſſant ab anima. Jdē aūt ceſſationis verus nuncius eſt colūba: id eſt ſpiritus ſancti gratia conſummata. Hoc enim eſt gratia cōſummata: ⁊ quoniā ſancti ad gloriam tranſlati tanto nobis magis ꝑficiunt oratiōibus ſuis q̄to ꝑpinquiores ſunt domino maieſtatis. ideo ſubditur: d† Creſcite ⁊ multiplicamini ſuper terram. ſcz viuentium vt p orationes veſtras electi tranſferantur ad veſtrū conſortium. ideo ſubditur: e† Egreſſus eſt ergo noe ⁊c. qz per orationes ſanctoꝝ ⁊ miniſteriū angeloꝝ electi egrediunṫ de vita preſenti ⁊ trāſferunṫ ad celeſtia. Luc. xvj. Factū eſt aūt vt moreretur mendicus et portaretur ab angelis in ſinū abrahe. quod nobis cōcedat ⁊c. Jn ca. viij. vbi dicitur i poſtilla: Ex hoc dicto et alijs predictoꝝ poteſt colligi ⁊c.

Additio. Jnquirere quot cubitis arca intraſſet a quam tpe diluuij videt magis curioſum q̄ vtile

Additio

q̄ vtile: cū nō ſolū habere noticiā certā de ꝺ nullam ꝑſtat cognitiōez vtilem in credendis nec in agendis: ſed nec etiā redditur ad planā lr̄e expoſitionē. q̄tūcūq; enī arca aquā intraſſet ſiue plus ſiue min⁹ nō variat ex hoc aliq̄d i expoſitiōe lr̄e: vt ꝑz intuēti: ⁊ iō Joſa nr̄a mentionē de ꝺ nō facit nec vt credo aliqs ſctoꝝ: nec etiā doctoꝝ hebreoꝝ: niſi ſolū Ra. Sa. qui in hmōi vanis q̄ſtis p modū q̄ſtiōis facit lōgā altercationez dato etiā q̄ hec inq̄ſitio redderet vel eſſet aliq̄liē vtilis: rōnes tñ a poſtialtoze ad ꝺ ꝑbādū īducte nullā videnṫ hr̄e efficatiā: nā ꝑſupponit ad ꝺ ꝑbādū q̄d manifeſte nō vera. Hic enī ꝑmo q̄ ſi arca itraſſet aquā. xv. cubitis q̄ nō fluctuaſſet: eo q̄ fundus arce capita mōtiū tetigiſſet: qđ nō ē vez: nā potuiſſet arca fluctuare in locis nō mōtuoſis q̄ ſunt maioꝝ ps ⁊ ꝑcipua vniuſe terre. nō enī neceſſe erat q̄ ſemp arca trāſiſſet ſup capita mōtiū: vt manifeſtū ē. Sult etiā deducere q̄ decremētū cuiuſlibet cubiti duraūt q̄tuoꝝ dies ⁊ dimidiū ⁊ ſertam ptez vni⁹ diei: ⁊ ꝺ diuidēdo. lxx. dies qđ fuit tps decremēti p q̄n decim ptes qui ē numer⁹ cubitoꝝ quib⁹ aqua excedebat mōtes: vt largius hoc videt deduci in poſtilla: que quidē deductio manifeſte eſt inualida: qđ ſic ꝑz: nam cū aqua de ſui natura ſit fluida: oporuit q̄ ordiculariter ſe habeat circa centrū. Ex quo ſequit q̄ multo maioꝝ q̄ſtitas aque ꝓtinebat in ſummo cubito ꝑmo exiccato qui eſt remotioꝝ a centro q̄ in cubito imediate ſequēti qui eſt ꝑpinquioꝝ centro et p conſequēs minoꝝ capacitatis: ⁊ ſic de ſequētibus in tantū q̄ cubit⁹ vltim⁹ q̄ terrā imediate circūdabat ꝓtinebat minoꝝ q̄ntitatez

aque

aque respectu cuiuscūq; cubiti supioris vt satis ptz cuilibet aduertēti. ℙpesupponit etiā in dictis suis licet nō exprimat: q; sup mōtes armenie in quib⁹ requieuit arca creuerāt aque xv. cubitis ꝛ hoc ē ignotū seu incertū. nam si mōtes armenie nō sunt de altissimis montiū: tūc aqua creuit sup eos pluscq; xv. cubitis. Excessus enī cubitorū. xv. intelligendus ē respectu summoꝝ montiū: vt patet p ırām dicentez: Opertiq; fūt mōtes excelsi sub vniuerso celo. xv. cubit⁹: ℙpesupponit etiam q; aque qualibet die decrescebāt equalit: qđ dicit esse ꝓbabile: qđ quidē ꝑsuppositū nō facit ad ꝓpositū suū concludēdū. nā dato q; tāta ☩nitas aque decresceret i vna die sic ꝫ alia: ex b tū nō seq̄t q; tāta ☩nitas cubiti seu altitudinis aque decresceat i vna die sicut in alia: rōne iam dicta: nā vnuz cubitū in altitudine positū est multo maioris capacitatis ☩ altud cubitū nō in tanta positum altitudine vt dictū est. Si aūt quis dicat cū ꝑdicta questio vt dixi sit potius curiosa ☩ vtilis cur circa eam tantā fecerim altercationē? Dicendu; q; hoc introduxi ad ostēdendū ineptitudinē ipius Ra. Sa. in expositiōe sacre scripture: Iz cū freqnter allegat postillatoꝛ.

Replica. Correctorij contra Burgēn. In ca. viij. vbi postillatoꝛ attendit varias sanctorū opiniones de arce ☩nitate quibusdam sentientib⁹ q; eius ☩nitas attēdenda esset ſm cubitos geometricos alijs ſm cubitos vsuales: sic q; beatus Aug⁹. Ouige. cōmendans. xv. ō cluni. dei. ca. xxvij. stat cū ꝓma mensura cōcludens q; qui talem magnitudinē nimiā repurant cogitent centū annos quibus fabricata ē arca. vñ ꝛ Glo. ordi. allegās cundē beatū Aug⁹. dicit q; si ꝙ noe et tres filios eius in centuz annis arca tante magnitudinis fabricari nō potuit: nō mirū alioſ artifices assumptos ꝛc. vide in glosa. xvij. Idcirco videbāt idem postillatoꝛi rationabilit disputāda de arce ingressu in aquā: sciēs q; oportet naues magnas plus ingredi ☩ minores. concludēs q; nō potuit secure ingredi. xv. cubitis sed minus: quia als periculum fuisset naufragij ad cacumina montiū: q; tūn xv. cubitis fuerunt cooperta: quaz disputationem. Burgen. valde egre ferens postillatoꝛem ꝓ curiositate reprehendit plus existens curiosius ne dixerim vanus: quia vana assumit ad reꝓbatiōem postillatoꝛis. ℙrimo nanq; dicit postillatoꝛ rem assumere quedā manifeste nō vera: i hoc q; dixit arcā latam sup montiū cacumina nō fluctuasse si. xv. cubitis ingressa fuisset aquas. hoc dicit esse falsum ex medio qđ in vico stra minū nō valuisset: videlicet q; arca posset in locis nō montuosis fluitare: nō erat inquit necesse q; arca semper transiret sup capita montiū. Ecce ☩tum cōcludit. cōcessis enim illis adhuc stat dictum postillatoꝛis. Oꝛ si aliq̄s impetu aquarū ꝛ ventorum arca fuisset lata super cacumina montium vtiq; naufragium tactu arce ad montes affuisset in illo casu. ſ. si. xv. cubitis aquā intrasset. Oꝛ aūt aliquādo ꝛ si nō semper arca ferret⁹ super cacumina oportet. Burgen. cōcedere nisi velit fingere miraculum et sic nihil valet ipsius argumentū. Oꝛ aūt secundo Burgen. dicit contra decrementi equalitatem non valet: imo sue ꝓprie assertioni cōtradicit. dixit enim supza ō opere tertie diei q; elementū aque sit ecentricū ꝛc. nunc aūt dicit q; de sui natura fluidū oportet q; orbicularit̄ se habeat circa centrū. Eadem enī ratione qz fluidum non oportet q; nunc sit ecentri cum: vbi satis fuisset dicere q; sicut arida i ꝓncipio apparēs ꝓ hominū generatione tpe diluuij cooperta fuit: ita ex alia parte nunc cooperta tpe diluuij fuisset denudata: ꝛ redeundo divina iussione ad locum suū diluuium cessasset: ꝛ sic ꝓbabilia essent que dixit postillatoꝛ: ꝛ Burgen. improbauit. Sentētia ista trahi potest a beato Aug⁹. xvj. ō ciui. dei. ca. ix. vbi dicit q; nulla discretionis ratio assignari valeat ☩re terra apud nos debeat discooperiri: ꝛ nō infra nos ꝛ sic cōtecturari possent antipedes. q. d. q; quia sola dei voluntas potest assignari ꝓ causa q; aqua relicta sue nature. quia fluida: quare tpe diluuij apte infra nos denudata defluxisset ad partes nostras et refluxisset iuxta arbitrium diuine volūtatis: ꝛ cessasset diluuiū: vel dicaꝫ si placet sicut dictum est supza ca. j. cozrecō. iij.

Glo. ordi.

§ c Ascite et multiplicamini. Homo i terrozē ceteris animalibus ꝓponit in solatium trāsacte vindicte: ꝛ nepauci homines a pluribus bestijs oppⁱmant: ꝛ sciant se irrationabilib⁹ sed nō rationabilib⁹ dñari. b Et terror vr ac. Hzeg⁹. Homo nō rationabilib⁹ ſz irrationabilibus ꝓlatus est natura: ideo dicit ei: vt ab animalibus nō ab homine timeat. qz cōtra naturā ſupbire: est ab equali velle timeri. Unde antiqui patres nō regesq; hominū: sed pastozes pecorum fuisse dicunt. Omēs ☩ homines natura equales genuit: sed ꝓ varijs meritis alijs alios dispensatio dei iusta: sed occulta ꝓponit. vt hūana formidie peccare metuāt: qui divina iudicia non formidāt. Nō aūt ꝓpositi ex hoc tumoze supbiant: in quo non suam gloriam: sed subditoꝛ querāt iusticiā. Nō enī hoib⁹ sed bestijs dominant: qz ex qua pte bestiales sunt: ea formidini substrati sunt. Manu ergo humilime considerationis ꝑmendus est tumoz elationis. Si enī apud semetipam mens descenderit de vertice culminis: inueniet planiciem naturalis equitatis: vt nō ꝑesse gaudeat: sed ꝓdesse. Carnē cū. s. Jsi. Manī eis cūcta aīalia in escā: qz in vocatiōe gentium ad fidem nulla distantia est: qđ in disco petri figuratur. Sanguinē māducare ꝓhibenē: ne vita ꝓpria quasi suffocata in ꝓscientia teneatur: sed effundatur per confessionem. Esus carnium concessus videtur post diluuium: ꝓpter infecunditatez terre: et hominis fragilitatem.

§ Ecce ego

a Benedixitq; deus noe ꝛ filijs eius: et dixit ad eos: Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ implete terrā. Et terroz vester ac tremoz sit

§ nō hominib⁹ sed irrationabilib⁹ ꝓponit hō.

super cuncta aīalia terre: ꝛ super omnes volucres cęli cū vniuersis quę mouent in terra. Omnes

§ porestari.

pisces maris manui vestrę traditi sunt: ꝛ omne qđ mouet ꝛ viuit erit vobis in cibuz. Quasi olera virentia tradidi vobis oia: excepto q; carnem cuz sanguine non comedetis. Sanguinem enī animarū vestrarū requiram de ma-

§ fozrium hominum

nu cunctarū bestiarū ꝛ de manu

Nico. de lyra

a Benedixitq; deus noe. Hic cō- sequent̄ describit stat⁹ noe post diluuiū. et primo ☩tū ad dei beneficiū. ſcdo ☩tū ad ipsi⁹ exercitiū. ibi: Cepitq; noe vir agricola. Circa primū primo describit dei bñficiū ☩tuz ad collationē boni. ſcdo ☩tuz ad amotionē mali. ibi: Hoc quoq; dixit deus ad noe. Circa primū describit primo beneficiū ipsi⁹ dei erga noe et filios eius in spūalibus. cuz dicit: Benedixit q; deus noe ꝛ filijs eius: gratiam suam i eis augmentando. Scdo tangunt dei beneficia in tēporalibus: ꝛ primo ☩tum ad conseruationē speciei que est per generationem. cum dicit: Crescite et multiplicamini ꝛc. Secūdo ☩tum ad ꝓsidentiā dominij sup bzuta. cum subdit: b Et terroz vester ꝛc. nō tamē sic est intelligendum q; ipsi ꝛ filijs eius sit datum tantū dominiū super animalia: sicut habebat adam in statu innocentie: sed qz sunt domesticabilia ꝓ hominē ꝛ naturaliter timent faciem hoīs. Tertio tangit beneficiū dei ☩tum ad cōseruationē indiuidui ꝓ nutritionē. cū dz: c Omēs pisces maris ꝛc. tūc enī concessit eis deus q; possent vesci piscibus ꝛ carnibus duplici ratione. Una quia terra per diluuium fuit peiozata: vt dictum est supza: et ſō terrenascentia nō sunt ita nutritiua sicut ante. Secunda: quia natura humana facta est fragilioꝛ: et ideo concessus est eis victus lautioꝛ. vnde sequitur: d Quasi olera virentia ꝛc. i. sicut homini ꝓmo concessi vesci omnibus terrenascentibus: ita vobis cōcedo vesci piscibus ꝛ carnibus. e Excepto q; carnem cum sanguine nō comedetis. Ab illa generalitate istud excipit: ꝛ exponitur a iudeis vno modo sic: Carnē cum sanguine. i. membrū abscisum de animali vino: quia istud videt crudele et inhumanū. Alio modo vt per hoc intelligatur ꝓhibitū strangulatum submersum ꝛ per se moztuū: ꝛ hmōi quod moritur absq; sanguinis effusione. Tertio modo intelligit vt ꝙ hoc intelligat ꝓhibitus esus sanguinis sepatim a carne: ac si diceret: Carnem cū sanguine ꝛc. i. licet esus carnium sit vobis cōcessus: nō tamē esus sanguinis. Quarto modo sic exponit Leuit⁹. xvij. q; si aliquid acciperetur venatiōe vel aucupio: ꝓpter debere et effundi sanguis ☩ comederet. Et ratio hui⁹ exceptiōis subdit: f Sanguinē enī animaꝝ vestraꝝ. i. cozpoꝝ animatoꝝ. g Requiraz de manu cūctaꝝ bestiarum ꝛc. qđ exponitur dupliciter: vno modo quia

§ deus

a Ecce ego statuam pactū ꝛc. Testamentū posuit deus inter se et homines ꝛ omnem aīam viuam: ne perdat eam diluuio arcum scz qui apparet in nubib⁹: qui nunq̄ nisi de sole resplendet. Illi enī nō pereunt diluuio separati ab ecclesia: qui i ꝓpheris ꝛ in omnibus sanctis scripturis tanq̄ in dei nubibus agnoscunt gloziam christi: nō suam q̄runt. Sed ne adoratoꝛes huius solis intumescant sciant ita christum significari per solem: sicut per leonem: per agnū: per lapidem: similitudinis causa: non ꝓpzietatis substantia.

b Arcum meum ꝛc. Alcu. Arcum dedit deus in signum securitatis. Re homines formidolosi timerent altero diluuio deleri pluuiarum inundationes sepe cernētes: Hic in celo positus est: vt ab omnib⁹ videri possit: et ꝓ quacunq; tribulatione ad eum attollamus oculos cozdis: qui habitat in celis: qz vero arcus nō est: nisi ex radijs solis ꝛ humida nube: videtur q; ante diluuium nō fuissent pluuie: poterat autē ex roze ꝛ fontiū inundatione terra fecundari. Strabus. Arc⁹ duos habet colozes ceruleū: ꝛ igneū. Qui duo iudicia exꝑimūt. Unum a que qđ ꝓteriit: Aliud ignis qđ venturū credit in fine seculi. Unde ceruleus color extrinsecus. Igneus vero intrinsecus. § Erant

Nico. de lyra

deus requirit vltionē de homicidio: nō solum si fiat manu hominis immediate: sed etiam si fiat mediantib⁹ bestijs sicut tyrāni tradebant martyres bestijs deuozādos. Alio mō vt homo nō solum puniat ꝓpter homicidiū: sed etiaz bestia si interficiat hominē: ꝓꝑ facti bozozē: ꝙuis aīal bzutum peccare nō possit. Unde ꝛ Leuit. xx. dicit: Qui cum iumēto ꝛ pecoze coierit morte moziatur: pecus quoq; occidite. a De manu viri ꝛ d manu fratris eius ꝛc. Hoc similiter dupliciter exponit. vno modo sic: De manu viri. i. foztis ꝛ audacis. Et de manu fratris. i. ☩tucunq; ꝓpinqui: vt per hoc ostendatur q; homicida nō euadet diuinam vltionem nec ꝓpter fozti̇tudinem suam: nec ꝓpter ꝓpinquitatem. Alio modo vt ꝙ hoc intelligat pena homicidij voluntarij. cum dicit: De manu viri. ꝛ casual⁹ seu fozti̇ti: cū dicitur. Et de manu fratris eius. i. ō manu illius qui diligebat occisuz tanq̄ fratrem ꝓprium: qz etiam talis homicida lege punitur. deberet enim fugere ad vnam ciuitatez refugij: ꝛ sic manere quasi exul a ciuitate sua vsq; ad mortem summi sacerdot⁹. vt habet. j. Nume. xxxv. ca. b Quicūq; effuderit hūanū sanguinem. scienter et a ꝓposito: c Fundet sanguis illius. Et ratio sumit ꝓpter dignitatez nature humane. cū subditur: d Ad imaginem dei quippe factus ē homo. ꝛ patet. e Hec quoq; dixit deus ad noe. Hic cōsequenter describit dei beneficiuz erga noe ꝛ posteros eius ☩tū ad amotionem mali: licet enim iam assecurasset cos ō diluuio ampli⁹ non futuro per verbum: hic ampli⁹ assecuat ꝙ sensibile signum: videlicet ꝙ apparitionem irridis tpib⁹ pluuiosis: et patet ꝛa vsq; ibi: f Et recozdabor federis ꝛc. nō qz obliuio cadat i deoz: vt ☩. dictū est: sed dicit recozdari alicuius qñ subuenit ei: quia sic subueniendo se habet ad modū recozdantis ipsi⁹. g Hoc est signuz federis, tūc enī dōs fecit apparere irides ꝛ ostēdit

homis. De manu viri et de ma- § omnem hominem frarez omnis hominis vult intelligi: quia ex vno omnes.

nu fratris eius requiram aīmā hominis. Quicūq; effuderit humanū sanguinem: fundetur sanguis illius. Ad imaginem ꝙppe dei factus est homo. Vos autez crescite ꝛ multiplicamini ꝛ ingredimini super terrā: et implete eā. Hec quoq; dixit deus ad noe et ad filios eius cū eo: Ecce ego statuam pactū meum vobiscum: et cuz semine vestro post vos: ꝛ ad omnem aīmā viuentez quę est vobiscum: tam in volucribus ☩ in iumentis et pecudibus terrę: cunctisq; que egressa sunt de arca ꝛ vniūsis bestijs terrę statuaz pactū meū vobiscū: ꝛ nequaq̄ vltra interficiet omnis caro aquis diluuij: neq; erit deinceps diluuium dissipans terram. Dixitq; deus: Hoc est signum federis qđ do inter me ꝛ vos ꝛ ad oēm animam viuentem quę est vobiscuz in generatiōes sempiternas. Arcum meum ponam in nubibus: et erit signū federi inter me ꝛ inter terrā. Cumq; obduxero nubibus cęlū: apparebit arcus meꝰ in nubibus: ꝛ recozdabor federis mei vobiscum: ꝛ cum omni anima viuente quę carnem vegetat: ꝛ nō erunt vltra aque diluuij ad delēdam vniuersam carnem. Eritq;

a § ceruleo colore designās preteritum diluuium igneo futurum iudicium.

arcus meus in nubibus: et vide

§ initi vel habiti.

bo illū: ꝛ recozdabor federis sempiterni: quod pactū est inter deum et animaz viuentem vniuersę carnis quę est super terraz. Dixitq; dominꝰ ad noe: Hoc erit signum federis quod constitui inter mē ꝛ omnem carnē sup terrā.

a Ecce ego statuam pactū ꝛc. Testamentū posuit deus inter se et homines ꝛ omnem aīam viuam: ne perdat eam diluuio arcum scz qui apparet in nubib⁹: qui nunq̄ nisi de sole resplendet. Illi enī nō pereunt diluuio separati ab ecclesia: qui i ꝓpheris ꝛ in omnibus sanctis scripturis tanq̄ in dei nubibus agnoscunt gloziam christi: nō suam q̄runt. Sed ne adoratoꝛes huius solis intumescant sciant ita christum significari per solem: sicut per leonem: per agnū: per lapidem: similitudinis causa: non ꝓpzietatis substantia.

b Arcum meum ꝛc. Alcu. Arcum dedit deus in signum securitatis. Re homines formidolosi timerent altero diluuio deleri pluuiarum inundationes sepe cernētes: Hic in celo positus est: vt ab omnib⁹ videri possit: et ꝓ quacunq; tribulatione ad eum attollamus oculos cozdis: qui habitat in celis: qz vero arcus nō est: nisi ex radijs solis ꝛ humida nube: videtur q; ante diluuium nō fuissent pluuie: poterat autē ex roze ꝛ fontiū inundatione terra fecundari. Strabus. Arc⁹ duos habet colozes ceruleū: ꝛ igneū. Qui duo iudicia exꝑimūt. Unum a que qđ ꝓteriit: Aliud ignis qđ venturū credit in fine seculi. Unde ceruleus color extrinsecus. Igneus vero intrinsecus. § Erant

Nico. de lyra

deus requirit vltionē de homicidio: nō solum si fiat manu hominis immediate: sed etiam si fiat mediantib⁹ bestijs sicut tyrāni tradebant martyres bestijs deuozādos. Alio mō vt homo nō solum puniat ꝓpter homicidiū: sed etiaz bestia si interficiat hominē: ꝓꝑ facti bozozē: ꝙuis aīal bzutum peccare nō possit. Unde ꝛ Leuit. xx. dicit: Qui cum iumēto ꝛ pecoze coierit morte moziatur: pecus quoq; occidite. a De manu viri ꝛ d manu fratris eius ꝛc. Hoc similiter dupliciter exponit. vno modo sic: De manu viri. i. fozti̇s ꝛ audacis. Et de manu fratris. i. ☩tucunq; ꝓpinqui: vt per hoc ostendatur q; homicida nō euadet diuinam vltionem nec ꝓpter fozti̇tudinem suam: nec ꝓpter ꝓpinquitatem. Alio modo vt ꝙ hoc intelligat pena homicidij voluntarij. cum dicit: De manu viri. ꝛ casual⁹ seu fozti̇ti: cū dicitur. Et de manu fratris eius. i. ō manu illius qui diligebat occisuz tanq̄ fratrem ꝓprium: qz etiam talis homicida lege punitur. deberet enim fugere ad vnam ciuitatez refugij: ꝛ sic manere quasi exul a ciuitate sua vsq; ad mortem summi sacerdot⁹. vt habet. j. Nume. xxxv. ca. b Quicūq; effuderit hūanū sanguinem. scienter et a ꝓposito: c Fundet sanguis illius. Et ratio sumit ꝓpter dignitatez nature humane. cū subditur: d Ad imaginem dei quippe factus ē homo. ꝛ patet. e Hec quoq; dixit deus ad noe. Hic cōsequenter describit dei beneficiuz erga noe ꝛ posteros eius ☩tū ad amotionem mali: licet enim iam assecurasset cos ō diluuio ampli⁹ non futuro per verbum: hic ampli⁹ assecuat ꝙ sensibile signum: videlicet ꝙ apparitionem irridis tpib⁹ pluuiosis: et patet ꝛa vsq; ibi: f Et recozdabor federis ꝛc. nō qz obliuio cadat i deoz: vt ☩. dictū est: sed dicit recozdari alicuius qñ subuenit ei: quia sic subueniendo se habet ad modū recozdantis ipsi⁹. g Hoc est signuz federis, tūc enī dōs fecit apparere irides ꝛ ostēdit ipsi noe: vt de cetero cognosceret ipsum signū cum suq posteritate. Circa hoc autez queritur quō iris sit signū federis cum ꝓcedat ex causa naturali: ꝛ dicūt aliqui q; vsq; ad diluuiū nō fuerat pluuia nec iris apparuerat: sed hoc nō videt rationabiliter dictuz cum pluuia fiat ex dispositiōe aeris ꝛ motu stellarum: ꝛ iste cause multo tempore precesserant: ꝓpter quod nō est verisimile quin et effectus cōsecutus fuisset multis vicibus: ꝛ iō alij dicunt q; licet ꝓcessissent nubes ꝛ pluuie: nō tū fuerāt nubes in tali dispositiōe q; ibi generarez iris: quia ad generationē iridis requirit nubes densa: ꝛ nubem densam nubes rozida: vt habet. iij. Methau. Quia iris generatur in nube per modum speculi: vbi requirit receptio in rozatione ꝛ terminatio in densitate nubis: sicut i speculo requirit ꝓpiscuitas vitri: ꝛ dēsitas plumbi terminans. Dicunt igit q; primo facta ē talis dispositio quando deus ostendit ipsi noe iridem: sed hoc nō videtur verū: qz ſm Aug⁹. de ciuitate dei. xxi. ca. Quia iris quas condidit sic administrat vt eas ꝓpzios mot⁹ agere sinat: ꝛ iō cum talis apparitio fiat ex causa naturali nō est verisimile cuz multotiēs ꝓcesserit eius causa quin ꝛ ꝙ sequens effectus cōcomitabat: vnde idem inconueniēs est negare q; pluuia aū diluuium fuerit ꝛ q; iris apparuerit. vt videtur. Supposito igitur q; apparuerit ante diluuium. Dicūt aliqui q; nihilominus post diluuium est datum in signum diluuij nō futuri: nec est signum ad placitum vt nomina significant res: sed est signum naturale sicut digestio vine est signum future sanitatis: vel mozt⁹ nō future ex illa egritudine. Ad cuius intellectum ꝓmittunt modū generationis iridis: quia non generatur tempore multum sicco nec multuz pluuioso: eo q; generat in nube rozida opposita ipsi soli: et hoc quādo sunt vapozes in aere sufficientes ad generationem talis nubis: nō tamen sunt in tanta abundantia: ān calo: solis possit eas deuincere: sic q; nō sequitur ex eis magna pluuia: ꝛ iō est signum naturaliter significans diluuium nō futuꝛ de propinquo: quia signat remotionem diluuij de propinquo: quia futuri scilicet remotionem vaporum in tāta multitudine q; inde possent generari pluuie in tāta abundātia q; sequatur diluuij inundatio: verūtamē quia talis dispositio aeris nō semper durat: ideo vna apparitio nō est signum diluuij de cetero non futuri: sed apparitio continuata per frequentem apparitionem: et ideo dicūt q; ante diluuium non fuit signum diluuij non futuri: quia talis apparitio fuit interrupta magno tempore ante diluuium. Sed hoc dictum videtur esse contra veritatem et contra textum. accipit enim causaz diluuij partialem ꝓ totali: scilicet q; pluuie fuerint et possint esse tota causa. quod ē falsum: quia diluuium generale de q; est questio non potest causari naturaliter: vt dictum est supza. vij. ca. Jtez ontera tertium qui causam diluuij actiā attribuit virtuti divine ex influentia speciali: ꝛ materialem principalem aquis oceani virtute diuina eductis super terrā ꝛ multiplicatis vltra cacumina montiū. xv. cubitis. vnde supza. vj. ca. dixit dominus: Ecce adducam aquas diluuij super terrā: ☩tum ad causā efficientē, et. vij. ca. ☩tū ad causā materialē dz: Rupti

§ sunt

¶ a Erant igit filij.Idie. Sepe Lxx.nō valētes Heth lrāz qz duplicē aspirationē sonat:in grecū vertere: chi grecā addiderūt docentes in hmōi vocabulis esse aspirandū. Unde cham trāstulerūt ꝓ eo qꝫ ē ham:a quo egypt⁹ vq; hodie lingua egyptiozū dicitur ham. b Bibēs vinum tē.Christus quoq; inebriatus:dum passus. nudatus: dum crucifixus. In tabernaculo suo: id est inter domesticos sanguinis sui:tūc nudata est mortalitas carnis:indeis scandalū:gentib⁹ stulticia.ipsis aūt vocat⁹ iudeis t gētibus ūsi Sem t Japhet: dei virtus t dei sapientia:qz qō stultum est dei: sapientius est hominib⁹.

Alcu. Post diluuiū Noe inebriat⁹ est:qz forte nesciebat vino posse inebriari.nec enī aū diluuium legunt boies vino vsi. Jō de Noe specialiť dr: q plātauerit vineam. Rudatio femoris sequitur ebrietatē sic libido satietatem.

c Qd cū vidisset tē.Jsi.Judei christi mortē videtes sblannaue/rūt.Sem xo t Japhet duo ppli ex ꝑputio t circūcisiōe credentes auersi operuerūt:nec viderūt q; dam velamēto passionē christi tegim⁹.i.sacrameto honorem⁹.eius qꝫ mysteriū rōez reddētes: a iudeoꝝ detractiōe operim⁹. Uel timētū enī significat sacramentū:dorsa memoriā ꝓteritoꝝ. Passio enī est trāsacta: nō expectat futura. Cham vidit:qz in nece dñi cōsensit. Fozis nūciauit:qz ꝑ eū est manifestū:qō erat in ꝓpheta secretū. Jdeo fit seru⁹ seruoꝝ fratrū suorū qz gens illa christianoꝝ scrinaria baiulat legē t ꝓphetas in testimoniū ecclesie:vt honorem⁹ ꝑ sacramentū qō illa lra nunciat.

Qd cū tē.Heretici i maledicta medietate reputanť:qz nec in parietate qui ex circūcisiōe credidit agnoscunť de quo apls. Nec in illo q; ex ꝑputio:ex q gentes in vnitate fidei tanqz in pacē anguli cōcurrentes. d At xo Sem tē.

Hzeg⁹.in moza. Aduersari dicimur qō repzoba⁹. Quid ē ꝙ filij verēda patris supiectis dorso pallijs auersi veniendo operuerūt? nisi qz bonis ībitis sic ꝑpositoꝝ suoꝝ mala displicēt:vt ab alijs nota occultēt. operimentū auersi deferunt:qz dijudicātes factū:t venerantes mgrm nolūt videre qō tegunt. e Maledict⁹ chanaan. Hzeg⁹.in moza .li.xxvj. Mō ꝑmittit dē multa peccata. sz ita iudicia in nra correctione incipit:vt in repzoboꝝ dānatiōe qui/escat. Incipit enī iudiciū a domo dei. Quis ē finis eoꝝ qui nō crediderūt:q tpalia flagella non sentiūt:qz in eternū peribūt quoꝝ nequicia cham peccante figurata est. Cui dicitur: Maledictus chanaan puer tē. Patre peccāte:filius sententiam accepit:qz repzobozū nequicia ꝭ diu ꝓficit:sed perit in posterum.

¶ Benedictus deus Sem. Cū dē sit omniū gentiū: q̄st ꝓpzio⁹ vocabulo etiam in ipsis gentibus dicit deus israel:quod est benedictione iapheť:qz in populo gentiū orbem terre occupauit ecclesia qō ꝓnunciabiť cum dicetur: Dilatet dē Japhet. g Chanaan. Strabus. A quo chananei.qui hac maledictiōe ꝓphetanť expellēdi de loco habitationis. h Dilatet deus ia.tē.Hiero. De sem hebrei.de iaphet gentiles. Quia igitur lata est multitudo credentiū:a latitudine que iaphet dicitur: latitudines omnes fontes abyssi magne:t cataracte celi aperte sunt. Ex quo patet qꝫ causa materialis t principalis fuerunt aque oceani. Patet igitur qꝫ apparitio iridis non potest esse signum naturale diluuij generalis non futuri: cum non sit signum remotionis cause nisi materialis tantū:nec adhuc materie principalis:sed secundarie: vt patet ex textu:et ideo dicendum qꝫ est signum magis ad placitum:scilicet ex ordinatione diuina inātum deus ordinauit qꝫ apparitio iridis ō cetero esset signum rememoratiuum pacti vel federis ipsius dei facti ad noe qꝫ diluuium de cetero non inducerctur generaliter terram disperdens sicut dicitur in textu: Eritq; arcus meus in nubibus:et videbo illum et recordabor federis tē. Ex quo patet qꝫ ante diluuium non fuit in signum huius licet apparuerit: quia tale pactum vel fedus non erat adhuc institutum: sed pacto facto deus instituit apparitionem iridis sue ipsam iridē de nouo i signū huius pacti vel federis:licet iris sit res naturalis t ante diluuiuz fuerit:sicut aliquādo contingit in humanis q lapis magnus qui diu stetit in aliq̄ loco īmobilis de nouo statuiť in signum alicuius distinctionis vtpote hereditarum vel regnorum.

a Erant ergo filij noe.istud ponitur ꝑ quandā recapitulationem et vt exprimatur quod sequiť: b Porro cham ipse est pater chanaan.istud specialiter exprimitur eo qꝫ dominus daturus erat filijs israel terram chananeozum.

c Cepitq; noe vir agricola. Hic describitur status noe post diluuium q̄tuz ad exercitium:erat enim terra per diluuium peiozata:vt supradictum est:t ideo indigebat diligentiozi cultura. d Et plantauit vineam.licet enī esset producta terra:erat tamen quasi siluestris dimissa: et ipse diligentius coluit. e Bibensq; vinum tē.ignorabat enim fortitudinem vini que prius erat inexperta. f Et nudatus iacuit tē.i.discooptus in ptib⁹ inferioꝝ:qō cū vidisset cham pater chanaan.hic nominať chanaan:qz ſm aliq̄s ipse primo vidit t patri suo cham indicauit. ſm alios quoniā hic agitur de malicia ipsius cham q̄ irreuerenter se habuit ad patrem:ideo fit mentio hic de filio eius chanaan:qui secutus ē malos mores patris:t tantū creuit malicia in posteris qꝫ postea interfecti sunt de mandato domini:t terra eoꝝ data est filijs israel.

g Uerenda tē.Ex hoc patet qꝫ homines adhuc non vtebanť femoralibus:sed postea inuenta sunt. Primo a quadā multere que vocata fuit Semiramis:vt habeť in hīstoria scholastica. h Nunciauit duob⁹.tē.vt inciteret eos ad derisionez patris:sed ipsi econtrario voluerūt eum honozare: eius turpitudinem tegendo: ideo sequitur: At vero sem t iaphet tē. Et patet littera vsqꝫ ibi: i Maledict⁹ chanaan.maledixit patri in filio:quia filius istud flagitium inceperat:vt dictuz est ſm aliquos. Uel alit: vt per hoc ostendať qꝫ ipse cham non solum esset maledictus in ꝑsona sua:sed etiam ista maledictio ad suos posteros deriuareť:et qz sicut irreuerentia paterna meret maledictionē ita reuerētia benedictionem:ideo subdit: k Benedictus dominus de⁹ sem. vidit enim in spiritu qꝫ cultus vnius dei remansurus erat in filijs sem:alijs ad idolatriā declinantibus:qō non potest fieri sine gratia dei speciali:ideo in benedictiōe ipsius sem benedixit dño: per hoc etiā qꝫ ꝓponit in hac benedictione ipm sem ipsi iapheť.ostendit qꝫ sem fuit principalis in reuerentia patris:t induxit ipm iapheť ad hoc. l Dilatet deus iapheť.per hoc ostendens qꝫ esset dilatandus in multitudine ꝓlis. m Et habitet in tabernaculis sem. Istud exponitur dupliciter: vno modo vt referať ad ipm deum: vt sit sensus: Cuius iapheť sit dilatandus in multitudine gentium ab

¶ do notatur

¶ do nominať:qꝫ aūt ait habitet in tabernaculis sem:de nobis ꝓpheratur qui in eruditiōe t scientia scripturaꝝ:electo israel versamur. Jsti. Dilatet deus tē.Sem maioz natu:ipe ē iudaicus populus:ex q̄ patriarche t ꝓphete t apostoli. Japhet pater gentiū est:qui latitudo interpratur. Dilatatus est enim gentilis populus: qui cū ꝓphetis et apostolis hereditatē accipit. Et in tabernaculis sem transijt habitatio iaphet. hoc est in domo legis t ꝓphetarum ecclesiā iustificari. Minoz est enī ꝑpis erate:ſz maioz ē lege grē. Cham xo qō interpťať callidus:tanq̄z medius est ab vtroq; discretus:nec i ꝑmittijs israelitaꝝ:nec in plenitudie gētium:significat nō solū indeos: ſ etiā hereticos callidos:nō spiritu sapientie:ſz impatiētie:quo solent ꝺmo fernere:t sanctos ꝑturbare. Significat etiā oēs falsos christianos:qui passionem christi annūtiant: ꝓfitēdo ſz in/

a ſ ecclesijs quas construxerūt apostoli prophetarum filij.

in tabernaculis sem: Sitq; chanaan seruus eius. Uixit autem noe post diluuiū trecentis qnquaginta annis:et impleti sūt omes dies eius nongentozū quinquaginta annozū t mortuus est.

a ſ scriniarius diuinozum librozum.

da patris operuerunt significanť boni subiecti qui superiorez delinquentē cū debita reuerētia monēt charitatiue aūq; ecclesie denuncient.i.supiora ꝑlato q̄ pōt remediū adhibere.

¶ In ca.ix. vbi dicitur in postilla: Et ratio huius exceptionis subditur tē.

Additio.j.

Ex hoc qꝫ deus ꝓhibuit homicidiū nō habeť ratio ad hoc qꝫ nō comedať caro aīalis cum sanguine:qua litercē qꝫ exponať.hō enī nō cōcedit in esum hois nec alicui⁹ animalis:sic animalia sunt cōcessa ad esum hois. vñ in hoc loco vbi nra lra dicit:Sanguinē enī aīarū vestraꝝ requiram.lit tera hebraica habet: Ueruntamē sanguinē aīaꝝ vestraꝝ requiraz. exponi tur sic.licet enī vobis cōcesserim occisionez animaliū nō tñ hoīm. Et exponantur cetera sicut in postilla.

¶ In eodez ca.ix. vbi dicit in postil. Supposito igit qꝫ appuerit aū di.tē.

Additio.ij.

Nō aūt iris apparuerit ante diluuiū satis ptz ex veritate lre:nam vbi trāslatio nra habet: Arcū meum ponā in nubibus tē.ex quo videtur qꝫ aū diluuiū fuerat positū licet tunc nō in signum. exꝓsitio aūt quā hic refutat postillator videť satis sustinēda.

¶ Pro q̄ sciendū qꝫ inter signa que sunt ad placitū sicut nomina t res ꝑ ea significatas sepe aliq̄ inuenit⁹ ꝑuentia:vñ ex hoc ꝙ adam ꝓposuit noīa cūctis aialib⁹.vt dr Gen.ij. Arguunt doctozes qꝫ adaz sciuit oīm animaliū naturas: qō nō sequeret ex hoc nisi noīa naturis rerū cōgruerēt:t ideo i ꝓposito licet apparitio iridis ad placitū.ſ.ex ordinatiōe diuina sit signū qꝫ de cetero nō inducať generale diluuiuz:vt lra sonat:nō tollit ex hoc qꝫ inter signū et rem signatā sit aliqua ꝓgruentia naturalis.q̄ quidē ꝓgruentia ē: Hā ad generationem iridis requiriť qꝫ in aere nō sit multa siccitas:nec multa humiditas:ſz qꝫ iste due q̄litates sint certo mō ꝓportionate: vt tactū ē in supradictis opinionib⁹.t inde ē qꝫ Ptolemeus in q̄driptito dicit qꝫ iris apparet statī p⁹ tps pluuiosū:ē signū serenitať future. vñ ex illa expositiōe quā repzobat postilla/tor:sequiť qꝫ cā actiua diluuij nō fuisset virt⁹ diuina: nec etiā qꝫ cā materiať ipius ſz ptialis cēt aque oceani:ſz dicit qꝫ apparitio iridis ē signū ꝙ būiditas nō ē in tāta abūdātia qꝫ sequať magna pluuia:t ideo ē signū naturale quenies ad significandū diluuiū nō futuz ō ꝓpinq̄:nō tñ ꝑ ꝑ b itelligiť qꝫ sit signū oīno necessariū:sic nec digestio vine:ō q̄ postillator exemplificat ē signū oīno necessariuz future sanitať.vñ ꝓdicta expositio ñ videť repugnare textui:nec rōni: nec etiā ē oīno lcōpossibiť cū expositiōe postillatoris q̄ ē Ra.Moy. gerundēn.stāt enī sil qꝫ iris sit qdā res natural t qꝫ fuit aū diluuiū t qꝫ postea ex būplacito diuīo fuit datū i signū: t qꝫ b signū sit ꝙgruēs rei q ipm signate: vt dictū. ¶ In eodez.ix.ca. vbi dicitur in postilla: Et inhabitet in tabernaculis sem.

Additio.iij.

Nō videť ꝑtermittēda i hac ꝓma ex positiōe ſm quā itelligiť qꝫ de⁹ inhabitet in tabernaculis Sem: Illa sūma t ineffabilis habitatio diuīa q̄ verbū dei habitauit i nobis Joh.j.q̄ quidē habitatio fuit ꝓmo t ꝓpe i tabernaculo xp̄ginis glorioſe descēdentes de sem:in cui⁹ officio legit eccl̄a illud Ecci.xxiij.ca. Et q̄ creauit me reḡuit i tabernaculo meo. vñ i his būdictionib⁹ stať vtriusq; leg⁹ diuīe ꝓphetiçať:i ꝓma enī būdictiōe dixit Būdict⁹ dñs de⁹ sem.qō itelligiť de cultu vni⁹ dei remansuro i filijs sem. vt i postilla ꝺz:qō ptinet ad statū veter⁹ legis. In scda xo būdictiōe vbi dic:Et ihabitet.ſ.de⁹ i tabernaculis sem:itelligiť stať noue leg⁹ i q̄ de⁹ habitauit i tabnacul sem ꝙ carnis assūptionē mō ꝓdicto:t i q̄b⁹ habitat sacramētaliť i sacrificio altar⁹:t etiā ꝑ āpliozis gr̄e ifusionē exponēdo aūt li. Et ihabitet i tabnacul sem.secdo mō.scz qꝫ refertur ad iapheť nō debet itelligi sic qꝫ iapheť habitat sacris tabernaculis sem esset sem exclusus ab illa habitatiōe:sed qꝫ iapheť sil habitasset cū sem in tabernaculis suis:q̄dā tñ ꝓmitate remanēte ipi sem:iuꝝ illud ad Ro.j. Judeo ꝓmum t greco. vñ t tabnacula dei ꝺ q̄b⁹ hoc agiť ipi sem ꝓncipaliť intitulanť.

Replica

correctorij cōtra Burgen. iudaizantem. In ca.ix. vbi postillator: mltipliciť exponit illū passū: Carnē cū sanguine nō comedet⁹. Burgen. nitiť diuinoꝝ ꝓceptoꝝ curios⁹ inḡrere rōnez: q̄ tñ sepe ad diuinā resolunť voluntatē: cui⁹ rō q̄rēda nō ē: t videť b assumere ꝙ sonā serpent⁹ q̄ dixit: Cur ꝓcepit vobis de⁹ tē. ſ. iij. ca. ſz vt

l ¶ verū

verum fatear ⁊ si illius precepti possent et phisice et morales rationes assignari: certū tñ est q̄ phibitio homicidij nō assignat̄ p eius ratiōe vt putat Burgēn. cuz dicit: Sanguinem animarū vestrarū requirā tē. sed p hoc dictū respōdet tacite questioni. Q̄ enī generaliter dictū est: Oñe qđ mouet ⁊ viuit sit vobis in cibū: queri posset cū hō moueat ⁊ viuit aliā hō homini cibus fieri debet aut possit? Respondet huic tacite questioni q̄ qz ſra sanguis humanꝰ impune nō debet effundi igit excipit homo ab illa cōcessiōe generali: qua dicit: Oñe qđ mouet ⁊ viuit sit vobis in cibū: et formal ratio sic: Carnē cum sanguine non comedetis: igit caro būana nō erit vobis in cibū seu cibus. tenet ꝟ sequentia p mediū i ſra positū: qz bois sanguis nō debet effundi: et sequit q̄ cum nō posset sine sanguine manducari: ideoq̄ additur pena effundentis sanguinē humanū cum dicitur: Sanguinem animaꝝ vestrarū requiram. ¶ In eodem ca. cuz postillator reprobat set opinionē de iride dicentez q̄ est signū naturale nō ad placitum instituētū diluuij nō futuri. Burgēn. vt habeat contra postillatorē dicit: volens ꝙ habeat quādā congruentiā naturalem: vt dicit in postilla: ideo est signū naturale. Sed cōcesso antecedēte ꝟsequētia nō valet. manifestū enim est ꝙ illam cōgruentiā naturalē habuit añ diluuiū sicut post: qz eodem modo generabat sicut post. Ex hmōi igit cōgruētia naturali nō pōt argui q̄ sit signū naturale i compatiōe diluuij: imo sic arguendo sequit q̄ hō nō esset signū ad placitū instituū: ꝫ potiꝰ naturale: qz hz ꝟgruentiā talē naturalem ad significatū

Glo. ordi.

¶ Ca. X

Hec sunt generationes. Benedictis duob⁹ filijs noe: ⁊ medio maledicto: generationes eoꝝ texunt: ex quib⁹ lxxij. generationes sunt orte. Quindeci de iaphet. triginta ꝺ cham. vigintiseptē de sem. Ad quas missit dñs. lxx. duos discipulos. b Sem. Alcu. vt estimant asiam: cham aphricā: iaphet europam soztitus est. c Japhet. Di nozis filij: de quo nati sunt septē filij: qui tenuerūt septentrionalē regionē a thauro ⁊ amano: mōtibus cilicie et syrie. vsq̄ ad fluuiuz thanaim. In europa ꝺo vsq̄ ad gadira. Romia ꝺo locis ⁊ gentib⁹: relinquētes ex quib⁹ plurima mutata: cetera permanent. d Homer. Di sunt galathe ſm iosephum qui latine gallo greci dicunt. e Tubal. Diberes qui ⁊ hispani: a quibus celtiberia: licet quidam tralicos suspicētur. f Chanaan. Dic obtinuit terram: quā indei postea possiderūt: eiect⁹ chananeis. g Regma ⁊ sabathaca tē. Hieron⁹. Paulatim antiqua nomina ꝑdiderunt: et q̄ nūc ꝑ veteribus habeant: ignozatur.

Nico. de ly.

¶ Saba

Hec sunt generatiōes. Ca. X nes filioꝝ noe. Postq̄ descripta ē ipius noe generatio: hic describit sue generatiōis multiplicatio. ⁊ ꝑmo describit multiplicatio sue generatiōis. secūdo electio vni⁹ partis. ſj. ca. Adhuc ꝑmo describit multiplicatio generationis iaphet. scđo ipsius cham. ibi: Filij autē cham. tertio ipsius sem. ibi: De sem quoq̄ nati sunt. Circa ꝑmū ponit multiplicatio filioꝝ noe in generali: ⁊ ptz: vt descendat ad filios iaphet ī speciali. ꝺ b Filij iaphet tē. Et ꝑmo agit de multiplicatione filiozū iaphet: vt continuet dicta dicēdis: qz ī fine precedētis ca. loquendo de filijs noe sermonem terminauerat ī ipso iaphet. ¶ Considerandum q̄ sicut dicit beatus Hieronym⁹ lib. de hebraī. questioni. Filij iaphet possederunt in asia terram ab amano ⁊ thauro mōtibus vsq̄ ad tanai fluuium. In europa vero vsq̄ ad gadiram: nomina locis ⁊ gentibus relinquētes

Glo. ordi. Genesis Ca. X Nico. de lyra

a Saba. Alia q̄ superior ⁊ differt in scriptura. Illa enim p sameth: ꝺ p schin scribitur. vbi cēm dicim⁹ remanere. s. d. a. ī hebreo habetur saba ⁊ saba.

b Memroth. Qui vltra naturā celuz penetrare voluit: significat diabolū. q̄ ait: Ascēdā super astra celi. Memroth: ſm iosephum noua regna cupiditate et tyrānide arripuit: ⁊ fuit auctor edificāde turris que tangeret celū. Ipse cepit esse potens: vt gigas ſm alios. Sz antea gigantes natos scriptura cōmemorat. Sed forte post diluuium nouitas generī humani reparādi memoratur: qz ipse cepit esse gigas inper terram.

c Robust⁹ venator. Alcui. i. boīm oppressor ⁊ extinctor: q̄s alleꝛit: vt turrem ędificāret. ꝺ Babylon. Est cōfusio: qz ibi facta ē linguarū diuisio. e Assur. Imperiū assyrioꝝ: qđ pōmuz fuit sub nino: qui edificauit niniuen: q̄ ꝑpter penitētiam pulchra appellatur.

f At ꝺo mesraim tē. Hieron⁹. Excepti laabim a quib⁹ libyes postea nomiati sunt: qui pōꝰ phuthei vocabantur ⁊ chelluim: qui postea philistijm dicti sūt quos nos corrupte palestinos dicimus: cetere sex gētes nob⁹ ignote sunt: quia bello ethipico subuerse: possederunt autem terrā a gaza: vsq̄ ad extremos fines egypti.

g Ludim ⁊ ananim laabim nephetuim tē. Hec nomina ignozantur: vel qz delete sunt gentes bello ethiopico: vel quia ignozatur que nomina nunc habeāt. h De sem. De hoc nouissime loquit: qz eius generationē ⁊ generatiōis lineam ꝑ sequitur. i Heber. Qui tñ quint⁹ a filio noe sem. Atrum qz hebraei dicūtur ex illo appellati. vel quia per illuz generatio ad abrā transit. Quid ergo ꝑ babilius sit hebreos? di ci tanq̄ hebereos: vel tanq̄ abraeos merito queritur.

k Assur. Qui edificauit niuen.

¶ Nati

a ſ arabia. b ſ ethiopie vltima regio.

a regma: sabā ⁊ dādan. Porro chus a ſ qui princeps superbe turris. b ſ post diluuium. c ſ vel gigas.

b genuit nemroth. † Ipe cepit ee pō b

a ſ animarū decepto: qz cogebat hoies ignē ado/

c tens in terra: et erat robustus vē/ c

rare. a ſ. i. non ignozante vel contra dominum.

nator cozam domino. Ab hoc exi/ d e

uit prouerbiū: quasi nemroth ro/ f+

Esa. 14. d

bustus venator cozam dño. Fuit g

a ſ confusio.

d aūt principiū regni eiꝰ bābylon: v

a ſ edissa mesoporamie ciuitas. b ſ misibi.

c ſ Seleucia a seleuco rege asie puncdicta.

Ipe cepit esse potens: vt gigas ſm alios. Sz antea gigantes natos scriptura cōmemorat. Sed forte post diluuium nouitas generī hu

årach et archāth: et chalánne i ter/ h i

a ſ babylonia: vbi pueri bitumimis. b ſ sennaar.

ra sennāar. De terra illā egressus k

a ſ ſm hebreos. Cuius ninue filius beli edificauit ⁊ niniueni appellauit.

e est assur ⁊ edificāuit niniuē et pla/ l

a ſ que hebraice roboꝛ h.

teas ciuitatis ⁊ chāle. Resen quo

q̄ inter niniuen et chale: hec est ci m

f uitas magna. At ꝺo mesraim ge/ n

a ſ hec est libyes: que prius phut.

g nuit ludim et anani ēt laabin: ne/

ſ Als: chelluim.

phetui ⁊ phetrusim ⁊ chesłui de q̄ o

a ſ filius cham.

bꝰ egressi sūt philistijm ⁊ chapturi. p

a ſ a quo sidon ciuitas phenices.

Chānaā aūt genuit sidōnē ꝓtoge q

a ſ hos populos expulit israel de terra ꝓmissiōis.

nitū suū ēthеū et iebuseū ⁊ āmoꝛ/ r

a ſ Hiero. Dic cōdidit arcas oppidum contra tripolim: in radicibus lybani.

reum ⁊ gergeseū et euеum et ārа/ r

a ſ qui cuisarē propinquam prędicte nomine cyn edificauit. b ſ a quo aradij: qui aradum insulam tenuerunt. c ſ a qno samaria.

cheū: cyneūm et arādium. samāri/ s t

a ſ syris vel hebreis antiochia: sicut apud veteres emarh vocatur.

then et amāthеum: Et ꝑ hos diſ/ v

seminati sunt populi chananeoꝝ. Factiq̄ sunt termini chanaanę x

venientib⁹ a sidone ieraam vsq̄

a ſ he ciuitates nore sunt sua subuersione.

gaçam: donec ingrediaris sodō/ mam ⁊ gomoꝛam et adamam et seboim vsq̄ iesa. Hi filij cham in cognationibus ⁊ linguis et generationibus terriſq̄ ⁊ gentibus su

is. De sem quoq̄ nati sunt: patre b y

a ſ minoris fratris.

omniū filioꝝ heber: frātre iaphet i z

a ſ a quo clamite scilicet principes persidis.

b ſ a quo assirū. a

maioꝛe. Filij sem: ēlam et āssur et k a b c

a ſ a q̄ chaldei. b ſ a quo lidij. c ſ assyrū: quoꝝ rum metropolis damascus.

ārphaxat: et lūd et aram. Filij ārā d e f g

a ſ a qua terra vs: quam. lxx: aztitidem. i. australes dicūt. vnde vir erat in terra vs. nomine iob. hic cōdidit craconitidem: ⁊ damascū. b ſ a quo armenij. hi ab euphrate fluuio prem asie vsq̄ ad indicū occeanū renēr. c ſ a q̄ archarnanij siue arcarū.

a ſ a quo est mesij. Jo. lxx. mosoch vocār. i. meones

hūs et hūl gēther et mēs. At vero b i k

a Porro chus genuit nemroth. iste fuit q̄ induxit posteritatē noe ad faciendū ciuitatē ⁊ turrim cōtra dominū: de qua dicitur sequenti ca. ideo dicitur:

b Ipse cepit esse potens in terra. quia per potentiam alios sibi submittebat: et nolentes ad opus pre/ †6. di. c. nō c. §. ius ꝺo dictum compellebat. ideo sequit:

c Et erat robustus venator. i. oppressor hominum:

d Coram domino. quia nihil latet eius aspectū.

e Ab hoc exiuit prouerbiū. i. verbum cōmune vel vulgatum.

f Quasi nemroth robustus ve. tē. quādo enī postea videbat aliquis oppressor hominū vocabat alter nemroth. vel similis ipsi nemroth.

g Fuit aūt principiū regni eius babylon. hoc nomen hic dicit per anticipationē: quia impositū est ꝓpter diuisionem linguarū ibi factaz postea.

h Et arach. hec postea vocata est edissa.

i Et chalanne. que postea verso nomine a seleuco rege dicta est seleucia.

k De terra illa egressus est assur. Istud interpo/ nitur hic occasionaliter ratiōe babylonis de q̄ immediate factus est sermo. iste enī assur nō fuit de filijs cham: sed filius sem. vt dicit infra: ⁊ qz nolebat rebellare cōtra deum cū nemroth in edificatiōe babylonis: ꝺō fugit de terra sennaar ad aliaz regionē lōginquā ꝑ inhabitatā: que ex nomie eiꝰ vocata assyria.

l Et edificauit niniuen. edificauit enī ciuitatem que postea per longū tempus vocata ē niniue a nino ꝑmo rege assyrioꝝ ſm Eusebiū: et dūrauit illud regnū per mille. ccxl. annos. sequitur:

m Hec est ciuitas magna. De cuius magnitudine dicit Jone. iij. Erat aūt niniue ciuitas magna itinere dierū trium.

n Et ꝺo mesraim genuit tē. Isti populi sunt ignoti. vt dicit Hieronym⁹ excepti laabin: qui dicti sunt libyes: qui ꝓmo vocabant ꝓphthei a phuth.

o De quib⁹ egressi sunt philistijm. isti habitauerūt cum filijs israel in terra ꝓmissiōis. Dicūt autē hebrei q̄ phetrusim ⁊ chelluim cōmutabāt adinuicem cōcubitum ꝓ uxum suarum: ⁊ sic ingressi sunt philistijm.

p Chanaan aūt. Dic descripsit buntur generatiōes chanaan.

q Genuit sidonē ꝓmogenitū suum a quo nomiata est ciuitas sidon que est ꝓuincia phenicis.

r Et arach eum qui cōdidit archas oppidū cōtra tripolim in radicibus libani situm.

s Cyneum. qui ciuitatē prędicte prōpinquā nomīe cyn edificauit.

t Aradium. a quo dicti sunt aradij qui aradiam insulā possederūt angusto freto a phenicis litore separatam.

v Amatheum. a quo nominata est ciuitas emath.

x Facti sūt termini tē. De ciuitates satis note sūt et descripte inferius in scriptura.

y De sem quoq̄. Dic describit generationes ipsius sem: et ponuntur vltimo: vt cōtinuent dicta dicendis: quia inferius ꝓsequitur scriptura de eis dicit ergo: De sem quoq̄ tē. istum ꝑmo nominat in ꝑspeciali: qz ab ipso nomiati sunt hebrei quibus scribebat moyses. vbi autē nostra trnslatio habet heber: hebrei dicūt trāsitus. Heber enim est nomen ꝓprium et commune: quia signat vnum hominem singularem de quo iam dictum est: et significat transitum. Dicūt enī hebrei q̄ inter istos populos q alios erat quidā fluuiꝰ quē transierūt ad possidendū terrā que erat vltra: ꝺō vocati sunt filij transitus.

z Fratre iaphet maioze. dicitur aūt iaphet frater ipius sem: qz sociatus fuit et in reuerentia patris.

a Maioze. hoc refertur ad sem: qz maioz fuit alijs fratribus dignitate: vt prędictum est. Hebrei autem dicunt: maiozis: et tūc refertur ad iaphet: qui ſm eos fuit ꝑmogenit⁹ noe.

b Filij sem clam. a q̄ dicti sūt elamite.

c Et assur. a quo assyrij: vt dictū ē.

d Arphaxat. a quo chaldei descenderūt.

e Et lud. a quo lydij.

f Et arā. a quo dicti sunt syri. vñ ⁊ in hebreo syria nomiata est aram: cuiꝰ metropolis est damasc⁹.

g Filij aram hus. qui thraconitidis ⁊ damasci ꝑcipatū tenuit: et inde dicunt aliqui iob fuisse natum scilicet de terra hus: vt habet Job. j. c.

h Et bul. a quo guari qui et armeni.

i Et gether. a quo ethari: qui ⁊ armeni.

k Et mes. a quo meones.

l At ꝺo arphaxat genuit sale: de quo oztus est heber. de quo iam supradictum est.

i 2 ¶ Natiq̄

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ a Matiq̄ sunt
he.tē. Heber trā
sitoria quo hebrei
id est transitores.
Ceri hebrei sunt:
qui de presentibus
ad futura: ō cadu
cis ad māsura trā
seunt. He gētes a
fluuio chono pos
sederunt omnē re
giones que vocāt
geria.

Capitulū. XI

Erat autē. Aug⁹. Di
ctum est su
perius q̄ filij noe
vel filiorū eius di
stributi sunt p ter
ras ſm liguas su
as. Sed hic per re
capitulationē po
stea commemorat
quod prius erat.
Sed obscuritatez
facit: q̄ eo genere
locutionis ita con
texit: quasi de his
narratio que po
stea facta sunt con
sequatur.
c Uenite. Time
bant iterū diluui
um: ideo auctore
nemroth voluerī
sibi cōstruere tur
rem: i qua diluui
um non timerent.
Stulta et impia au
dacia: vnde secu
ta vindicta: et lin
guārum diuisio.
d Descendit au
tem dominus tē.
Quādo sensibus
humanis se cōmo
dat vl ab opibus.
Unde vidi afflicti
onem populi mei.
et descendi libera
re eos. Et alibi de
scendaz et videbo
vtrum clamore o
pere cōpleuerint.
Mystice Ihū. Mystice.
Turris mundi su
perbia: vel hereti
corum dogmata:
qui moti ab orien
te. i. vero lumine et
venientes in senna
ar (quod excussio
dentium) superbi
am erigūt dogma
tis contra deum:
volētes illicita cu
riositate celi alti
tudinem penetra
re: sed ab vnitate
fidei et confessiōe
fidei segregati di
uersitate errorū q̄
si dissonantia lin
gue adinuicem se
parant: quos ar
mat contra deum

¶ pernicio.

arphaxat genuit sale: ō quo or/
a tus est heber. Natiq̄ sūt heber a
a ſ diuisio.
filij duo: Nomē vni phālech: eo

a ſ fōre in diebus eius facta est linguarū diui/
sio: per quā et gentes diuise.
q̄ in diebus eius diuisa sit ter/
ra et nomen fratris eius iectan.
Qui iectan genuit elmodad et b
saleph et asarmoth iare et adu/
ram et uçal et decla: hebal et abi/
mahel et saba et iophir et euila et
iobab. Omēs isti filij iectan. Et
facta ē habitatio eorū de messa
pergentibus vsq̄ sephar mon/
tem orientalem. Isti filij Sem
ſm cognationes et linguas et
regiones in gentibus suis. Hē
familię noe iuxta populos et na
tiones suas. Ab his diuisę sunt
gentes in terra post diluuium.

Capitulū. XI

a ſ Hebraice lingue.
Erat autem terra labij b c†
vnius: et sermonū eo/
rundem. Cunq̄ profi/ d†
a ſ relicto vero sole.
ciscerent de oriente: inuenerūt c
a ſ quod est feroz vel excussio dentium: quia he
reticorum dogmata non habent bonum christi
odorem sed fetorem: et dentes amiserunt: quib⁹
cibos verbi dei molere debuerunt.
campum in terra sennāar: et ha f
bitauerunt in eo. Dixitq̄ alter g
ad proximum suum †Uenite fa b
ciamus lateres et coquamus
eos igni. Habuerūtq̄ lateres p

a ſ Quod aquis dissolui non potest nec aliqua
re: nisi menstruo sanguine postq̄ siccatū fuerit.
saxis et bitumē pro cemēto et di
a ſ quam deus non ingrederet.
xerūt. Uenite faciam⁹ nob ciui/
tatem et turrem cuius culmen i

a ſ superbiam mundi. vel clarionem hereticō/
rum qui figmenta sua erigunt cōtra deum. vn
de merito surris babel: id est confusio dicitur.
pertingat ad cęlum: et celebre/ k
a ſ diuersitate erroris.
mus nomen nostrū anteq̄ diui l

a ſ descendere dei est humanorum actuum at/
rendere prauitatem.
damur i vniuersas terras. Dē m
scendit autem dominus vt vi
deret ciuitatem et turrem quaz
ędificabant filij adam: et di n
xit: Ecce vnus est populus: et
vnum est labium omnibus. Ce o
perunt̄q̄ hoc facere: nec desi/ p
stent a cogitationibus suis do

a Matiq̄ sunt heber duo filij: nomen vni phalech: eo q̄
in diebus suis diuisa sit terra. Ex hoc dicunt hebrei q̄ he
ber habuit spiritum prophetie: quia imposuit nomen filio
suo ex diuisione terre que futura erat. b Iectan genuit
elmodad. Isti q̄ populorum plurimi sunt nobis ignoti: vt
dicit Hieron⁹. vel propter longinquitatem terrarū vel p̄
pter mutationes populorum et nominum ex guerris et sub
uersionibus: vel alijs causis similibus: et patet littera se/
quens ex predictis. La. X

Moraliter. Hic non occurrit mihi moralitas
nisi de nemroth qui significat re
gem vel principem seu dominum quemcunq̄ malum de ci
uitate potestate ōr: b† Iste cepit esse potēs in terra. Et de
ipsius malicia subditur: † Quasi nemroth robustus
venator: dominū. Nam talis rex princeps aut dominus p̄
machinationes diuersas et violentias rapit bona subdito
rum. sed subditur: † Coram domino. q̄ dominus videt
talia ad puniendu tēpore debito grauissima pena ſm qđ
scribitur Sap̄ vj. potentes potenter tormenta patientur.
g† Principium regni eius babylon: que confusio inter
pretatur. tale nanq̄ regimen caret ordine rationis et sic cō
fusione repletur.

In ca. x. vbi ōr in postilla: Istū p̄mo notat i speciali tē.

Additio. Licet hebrei descēdant ab heber filio
sem: nō tamē ab eo dicunt hebrei: put
largius in additiōe sup Matth. ca. xxj. habet vide: ibi tē.

Replica correctorij cōtra Burgen. In ca. x. vbi
postillator dicit q̄ ab heber dicunt he
brei: Burgē. se opponit dicēs: Ergo omnes descendētes
ab heber dicerent hebrei quod falsum est: ideo nō ad he
ber sed ab abram dicunt hebrei: sed tūc argumentū Bur.
est contra se: quia bismaelite descēdētes ab abram: et i cul
tu vnius dei remanentes dicti sunt hebrei. alij non. Ita re
spondeo q̄ et taliter valere potest de filijs heber sic abz.
Nec ista ratio sua cum responsiōe valet: quia cōstat decem
tribus hebreos fuisse et esse: et tamē cultum vnius dei de
fuisse: et ad idola defluxisse: vt patet i libris Prophetarū:
Regū: et Paral. Uerius ē igitur dictū postillatoris seḡn
tis dictum beati Aug⁹. quod Burgē. ex debili motiuo
sepe relinquit cōtra suā doctrinam ppiam in quęstiōe pre
ambula: vbi docet sanctorū reuerentiā semp esse saluādā.
Dicit nanq̄ beatus Aug⁹. xvj. de ciui. dei ca. xj. q̄ hebrei
dicti sunt ab heber: licet posset esse q̄ ab abrā dicant quasi
abrei. Et quia beatus Aug⁹. fuit illius opinionis in libro
de consensu euangelistarū retractat tamē in secūdo libro
retrac. ca. xv. vbi ex intentiōe ponit propositū: similiter et
Joseph⁹ dic̄ ab heber dictos hebreos i p̄mo li. antiq̄tatū.

Erat aūt terra labij vnius. Postq̄ de/ La. XI
scripta est generationis noe multiplicatio. hic de
scribit vnius partis electio: et primo p̄mittitur quo
ad aliquos sententia reprobatiōis: secūdo additur ḡtum
ad alios gratię electiōis. ibi: He sunt generatiōes sem. re
probati sunt aūt aliqui: quia rebellauerunt cōtra dn̄m vo
lētes facere turrem vbi possent seruari cōtra diluniū: et h
est qđ describit sic: Erat aūt terra labij vni⁹. i. ideo mat. s.
hebrei: qđ vsq̄ tūc solū fuit iter boies. d Cūq̄ pficisce
rent de oriēte. Ab illa enī pte recesserūt ḡrentes sibi locū
vbi possent sit manere: q̄ Nemroth volebat eos ib suo do
minio tenere. e Inuenerī cāpuz. i. terrā planā et magnā
ad h aptam. f In terra sennaar. q̄ nūc ōr terra chaldeo/
rum. g Dixitq̄ alter ad ꝓximū suū. Inducente enī ipo
nemroth ꝓsenserūt i h facto. h Uenite faciam⁹ lateres.
q̄ illa terra cāpestris ē nō habēs lapidicinas. i Uenite
faciam⁹ nobis tē. vtrūq̄ enī facere inceperūt vt turris eēt
in medio ciuitatis tanq̄ ei⁹ fortalitiū. k Cui⁹ culmen p
tingat ad celū. i. sit ita altū q̄ nō possit illuc attingere dilu
uiū. l Et celebrem⁹ nomē nostrū. et sic videt q̄ nō solum
moti sunt ad edificandū timore diluuij: ſz etiā ex superbia.
m Anteq̄ diuidamur tē. In hebreo ōr: Ut nō disperga/
mur sup faciē vniuerse terre. i. ne diluuiū superueniēs dispg
gat cadauera nr̄a sup faciē terre: sic fecit de ꝓcessorib⁹ no
stris. n Descēdit aūt dn̄s. Hoc autē dicit nō q̄ indigeat
descensu ad videndū ea q̄ fiunt in terra: cū oia pateāt ocu
lis ei⁹: ſz vt p̄ h instruant iudices hoīm ne ꝓcedāt ad sen
tentiandū donec causam examinauerint diligenter.
o Filij adam. i. imitatores ei⁹: q̄ sic ille rebellauerat deo
in trāgressiōe ꝓceptis: sic et isti i edificatiōe turris. p Ce/
perūtq̄ h facere nec desistēt. nisi ꝓhibeant ☧tute supiori.

☧ Uenite

¶ pernicioſa cōsensio: diuidit errozis re/
pentina confusio. Hos damnat trini/
tas et dispergit: in quam offenderunt.
Unde venite igitur descendam⁹ et con
fundamus ibi linguam eorum:
a ſ intelligat. b ſ soluram.
vt non audiat vnusquisq̄ vocē b
b proximi sui. Atq̄ ita diuisit eos c
a ſ vnitas deitatis: sicut ibi: Fecit deus hoīem
ad imaginem et similitudinem suam.
dominus. ex illo loco in vniuer
sas terras: et cessauerunt ędifica d
a ſ turrem superbie.
re ciuitatem. Et idcirco vocatū
est nomen eius babel: quia ibi
confusuz est labiū vniuersę ter/
re. Et inde disperſit eos domin⁹
super faciem cunctarum regio/
num. Ihe sunt generatiōes sem.
c Sem centum erat annorū quā/ e
do genuit arphaxat: biennio p⁹
diluuiuz. Uixitq̄ sem postq̄ ge
nuit arphaxat quingēt annis:
et genuit filios et filias. Porro
arphaxat vixit triginta quinq̄
annis et genuit sale. Uixitq̄ ar
phaxat postq̄ genuit sale trecē
tis tribus annis: et genuit fili
os et filias. Sale quoq̄ vixit tri
ginta annis et genuit heber. Ui
xitq̄ sale postq̄ genuit heber q̄/
dringentis tribus annis: et ge
nuit filios et filias. Uixit autez
heber triginta quattuor annis:
et genuit phalech. Et vixit he/
ber postq̄ genuit phalech qua/
dringentis triginta annis: et ge
nuit filios et filias. Uixit quoq̄
phalech trigita annis: et genuit
reu. Uixitq̄ phalech postq̄ ge/
nuit reu ducentisnouem annis:
et genuit filios et filias. Uixit
autem reu trigintaduobus an
nis: et genuit saruch. Uixit quo/
q̄ reu postq̄ genuit saruch ducē
tis septez annis: et genuit filios
et filias. Uixit vo saruch trigin/
ta ānis: et genuit nachor. Uixit
q̄ saruch postq̄ genuit nachor
ducentis annis: et genuit filios
et filias. Uixit aūt nachor vigin
tinouem annis: et genuit thare.
Uixitq̄ nachor postq̄ genuit
thare centū decem et nouem an
nis: et genuit filios et filias. Ui/ f
xitq̄ thare septuagita annis: et
genuit abrā et nachor et aram.
Hę sunt aūt generationes tha/
re. Thare genuit abrā et nachor

¶ pit. nec

a ſ trinitas in ꝑsonis. vt ibi: faciamus h. tē.
a nec eas opere compleant. Uē/ a
nite igitur descendamus et con
fundamus ibi linguam eorum:
a ſ intelligar. b ſ soluram.
vt non audiat vnusquisq̄ vocē b
b proximi sui. Atq̄ ita diuisit eos c
a ſ vnitas deitatis: sicut ibi: Fecit deus hoīem
ad imaginem et similitudinem suam.
dominus. ex illo loco in vniuer
sas terras: et cessauerunt ędifica d
a ſ turrem superbie.
re ciuitatem. Et idcirco vocatū
est nomen eius babel: quia ibi
confusuz est labiū vniuersę ter/
re. Et inde disperſit eos domin⁹
super faciem cunctarum regio/
num. Ihe sunt generatiōes sem.
c Sem centum erat annorū quā/ e
do genuit arphaxat: biennio p⁹
diluuiuz. Uixitq̄ sem postq̄ ge
nuit arphaxat quingēt annis:
et genuit filios et filias. Porro
arphaxat vixit triginta quinq̄
annis et genuit sale. Uixitq̄ ar
phaxat postq̄ genuit sale trecē
tis tribus annis: et genuit fili
os et filias. Sale quoq̄ vixit tri
ginta annis et genuit heber. Ui
xitq̄ sale postq̄ genuit heber q̄/
dringentis tribus annis: et ge
nuit filios et filias. Uixit autez
heber triginta quattuor annis:
et genuit phalech. Et vixit he/
ber postq̄ genuit phalech qua/
dringentis triginta annis: et ge
nuit filios et filias. Uixit quoq̄
phalech trigita annis: et genuit
reu. Uixitq̄ phalech postq̄ ge/
nuit reu ducentisnouem annis:
et genuit filios et filias. Uixit
autem reu trigintaduobus an
nis: et genuit saruch. Uixit quo/
q̄ reu postq̄ genuit saruch ducē
tis septez annis: et genuit filios
et filias. Uixit vo saruch trigin/
ta ānis: et genuit nachor. Uixit
q̄ saruch postq̄ genuit nachor
ducentis annis: et genuit filios
et filias. Uixit aūt nachor vigin
tinouem annis: et genuit thare.
Uixitq̄ nachor postq̄ genuit
thare centū decem et nouem an
nis: et genuit filios et filias. Ui/ f
xitq̄ thare septuagita annis: et
genuit abrā et nachor et aram.
Hę sunt aūt generationes tha/
re. Thare genuit abrā et nachor

a Uenite igitur tē. Uerba ista i plu
rali posita sunt verba dei ad angelos
qui sunt executores diuine iusticie.
b Ut non audiat vnusquisq̄ vocē p/ B
ximi sui. i. nō intelligat. bene enim au
diebāt sonos verborū sed non intelli
gebant significata eorum. c Atq̄
ita diuisit eos domin⁹ tē. illos q̄ erāt
vnius idiomatis ad vnā terrā: alios
vnius idiomatis ad alia. d Et ces/
sauerunt edificare. quia quādo vnus
petebat lapides alter portabat sibi ce
mentum: vel aliquid sile: et sic crede/
bat vn⁹ se deridere ab alio ꝓpter qđ
mota est inter eos rixa et ꝓtētio: et sic
oportuit q̄ cessarēt ab edificando: et
idcirco vocatū est nomen ei⁹ babel. i.
confusio: vel ſm ꝓpetatē hebraici ser
monis. i. mixtio: q̄ boies ad inuicem
mixti nō itelligebant se mutuo ꝓpter
multitudinez idiomatum.
e Sem centum erat annorum quan e
do genuit arpha. tē. Hic ꝓsequenter
ponitur vnius partis electio. s. gene/
rationis ipsius sem. et non omnis: sed
vnius de qua in fine ꝓsequitur et ie/
gatur littera sic iacet hoc excepto q̄
duo sunt hic notanda. Unum est q̄ in
descriptiōe huius generationis dicū/
tur aliqui vixisse quingentis vel qua/
dringentis annis post diluuium. Ex
quo patet q̄ illud quod. ō. dictum est
vj. ca. Eruntq̄ dies illius centum vi/
ginti annorū: non fuit terminus vite
humane post diluuium vt credūt ali/
qui sed fuit terminus vsq̄ ad inunda
tionem diluuij: infra quē poterant pe
nitere. Sciēdum hic notandū est q̄ de/
scripta vita cuiuslibet istius generati
onis: nō ōr hic i fine: et mortu⁹ est: sic
supradictū ē describēdo generatiōem
ipsi⁹ seth aū diluuiū. Cui⁹ ratio ē: q̄
in illa generatione vnus. s. enoch fuit
sublatus de medio hominū: non per
mortem: sed quia translatus est in pa
radisum. vt. s. dictum est: hic aūt nul
lus est excipiendus a morte per talez
modum: et ideo nō dicit in fine alicu/
ius: et emortu⁹ est: quia hec est lex cō
munis et certa de omnibus. f Ui/
xitq̄ thare septuaginta annis tē. Ex
hoc dicunt aliqui doctores catholici
et hebrei q̄ abram fuit primogenitus
thare: et aram vltimus. Sed cōtra h
arguit̄ q̄ ſm ipos et oēs alios expo/
sitores sara vxor abram fuit filia arā.
de ipa vero scribitur. j. xvij. ca. Pu/ D
taſne centenario nascetur filius et sa
ra nonagenaria pariet? Ex quo patet
q̄ sara erat iuniox abram decez annis
tantū. Si igitur aram fuit iuniox ipso
abram: sequitur q̄ non habebat de/
cem annos quando genuit saram: im
mo nec octo quia inter natiuitatez a/
bze et aram fuerunt plusq̄ duo anni
quod videt inconueniēs: maxime illo
tempore in quo incipiebāt generare:
quādo erant sexaginta annoz vel se/
ptuaginta: et ideo melius videtur di/
cendum q̄ abram fuit vltimo natus
de tribus filijs thare: tamen nomina/
tur primo ꝓpter eius dignitatem: et † Jos. 24. a
quia ponēdus erat caput et stipes ge
nerationis sequētis: et quia primo fa
cta est ei reprom̄issio expressa de chri
sto: sicut supradictū est ō sem filio noe
vj. ca. q̄ ꝓponit alijs propt dignita
tē nō ꝓpt primogenituā. Itez ſz abrā

i 3 ☧ nō fue.

pit nec attendendus est in his ordo natiuitatis: sed significatio future dignitatis: i quo excellit abram. a In hur chaldeo. Hiero. In hebreo in hur cesij. i. in igne chaldeox hic fabulanē hebrei. q abram in ignē sit missus: qz ignem noluit adorare: quē chaldei colūt: t dei auxilio liberatus de idolatrie igne effugerit. Ūñ ad eū dr. Ego suz q eduxi te de hur chaldeoū. b Arā patris mel. Hie. Idem pater vtriusq aram filiꝰ thare frater abze t nachor: duas filias genuit melchā t sarai cognomento iescham. Melcham duxit nachor. t sarai abram: nondū enī inf patruos t neptes nuptie fuerant p/ bibite q i principio etiā inf fratres et sorores sūt celebrate. c Tulit itaq thare abzā t. Aug⁹. Vsq facti sunt dies thare. cc. v. anni: t mortuꝰ ē i aran. pius dicit q cū esset thare. lxx. annox: genuit abzā t postea cū omnibus suis mansit in charrā: t mortuus est. Et dictū est abze vt exiret de charram: t exiuit cū esset lxxv. annox. Sz p recapitulationē ostēdit viuo patre dñm pcepisse t abram de charrā exisse cuz cēt. lxxv. annox: t pater. c. lxv. Si dies vite eius. ccv. anni fuerī. Ut ideo scriptū sit: fuerūt anni vite thare ccv. anni i charrā: qz ibi impleuit annos tot⁹ vite. Soluit ḡ questio p recapitulationē que insolubilis est: si pꝰ mortez thare dicerem⁹ dñm dixisse abze: vt exiret ꝺ terra: qz nō erat. lxxv. annox: cum pater iā mortuꝰ esset: qui cū anno etatis. lxx. ge. vt post mortez patris esset. c. xxxv. annox: si oēs anni patris. ccv. fuerūt. Sed qz quidam volunt annos abze cōputari ex quo liberatus est de igne chaldeoꝝ fm hebreoꝝ traditionē. pōt dici qz scriptura q̄ ait: cum esset thare annox. lxx. genuit abram t nachor t aram: nō itelligi voluit q. lxx. anno tres genuerit: sed quādo generare cepit: memorauit. fieri aūt potest vt post crio: abzā genuerit: sz p̄uilegio dignitatis p̄ioz nominat⁹ sit: sicut factū est ibi: Jacob dilexi: esau odio ba. t in paralipomenō. Judas ordine ḡr/ tuus p̄ioz noīatus est: a quo iudei dicti ꝓpter regiā tribum.

Ro.9.c
1.Par.1.a

Nico. de lyra

Egredere nō fuerit i textu vocatus abraam vsq ad. xvij. ca. in quo describitur mutatio nominis ipsius. tamē in hoc opere frequenter nomnaf abzaam ante illū locum: quia est nomē magꝭ vsitatum t scribenti vel dictanti citiꝰ occurrit: nec est vis de illo tum per hoc sententia nō mutetur a Mortuusq est aram ante patrem suū tē. Hoc duplicit exponit: vno modo sic: Ūñ patrē suum. i. ipso vidente t ꝑcurante. Dicunt enim hebrei q thare idolatra existēs accusauit abzam filiū suū ipi nemroth: eo q nolebat ignem colere sicut faciebant chaldei de pcepto nemroth: ꝓpter qꝺ abzam de pcepto nemroth ꝓiectus est in ignem. Aram aūt frater eius assistens dicebat in corde suo: si vicerit abram illesus ab igne sequar eius fidē: sinautez colam ignem sicut alij. cum igit abzam virtute diuina liberaret⁹ illesus ab igne: t quereret⁹ ab aram ꝺ eius cultu: respōdit se velle sequi abzam: tunc ꝓiectus est in ignem t ibi mortuꝰ est: qñ nō fuit tante fidei sicut abzam: vt p̄z ex p̄dictis. nec tanta bona futura erant p ipm: t sic cōsequēter exponit qꝺ sequitur:

b In hur chaldeoꝝ. i. in igne vel incendio chaldeoꝝ: sz ista expositio non videtur rationabilis: qz postea subditur: Tulit itaq thare abzam filium suum et loth filium aram. c Et eduxit eos de hur chaldeoꝝ. nō aūt eduxit eos de incendio: maxime cum fm ista expositionem dictum sit q per eius accusationem filij eius ꝓiecti sunt intra ignem. t ideo melius videf dicendum q hur sit hic nomen terre vel ville i qua manebāt: ita q hur nomen cōmune est t ꝓprium. put significat villam determinatā vel ignem. et hoc idem dicit quidā doctor hebreus autēticus nomine Manahen. t ideo alio modo exponit: Ante patrem suum. i. ipso adhuc vinēte: qz alij filij thare post patrē mortui sunt. d Patris melche t patris iesche. aram enim de cuius morte dictū est genuit istas duas filias: et ipsa iescha fuit binomia: qz vocata fuit alio noīe sarai. sequitur:

e Ut irent in terram chanaan. hec fuit intentio eoꝝ i recessu de chal

et aram. Porro arā genuit loth.

a ſ ab igne consumptus: vt aiūt hebrei: quē adorare noluit.

†Mortuusq est araz añ thare pa a
trem suuz in terra natiuitatꝭ sue
in hur chaldeoꝝm †Duxerūt au b
tem abraz t nachor vxores. No/
men vxoris abram sarai. Et no/
men vxoris nachor melcha filia
aram patrꝭ melcheꝛ patrꝭ ieschę. c
†Erat aūt sarai sterilis nec habe/
bat liberos. Tulit itaq thare a/
bram filiū suū t loth filiū arā fili/
um filij sui: t sarai nurū suā: vxo/
rem abzā filij sui: t eduxit eos de ꝺ
hur chaldeoꝝ: vt irēt in terram e
ſ vel charran.
chanaan. Venerūtq vsq aran:
et habitauerunt ibi. Et facti sunt
dies thare ducentorū quinq an
norum: et mortuus est in aran.

†35.q.1.c. cuz igit. §. hac itaq. 32.q.4.c. ſ curat. §. his ita.

†
Ioſ.24.a

Gen.11.c
Ioſ.24.a
Nec.9.b
Iudit.5.a
Sap.10.a

gorice ꝓ terrā intelligit militans ecclesia. Per labiū ℞o ꝑdicatio t doctrina. Istud aūt labiū ab ecclesie ꝓncipio fuit vnum ꝑdicando et docendo vnum deū: vnā fidem: vnū baptisma sicut dicit Eph. iiij. sed in recessu aliquoꝝ ab oriente: id est a christo de q̄ dicit Zach. vj. Ecce vir oriens nomē eiꝰ. Turris supbie fabricata ē ex qua secuta est diuisio linguarū per doctrinam et ꝑdicationem heresum diuersarum.

Jn ca. rj. vbi dicit i postilla: Hoc dupliciter exponit: Uno modo sic: Ante patrem suum tē.

Additio. j.

Quis ea q̄ dicunt ab hebreis ꝺ morte aram fabulosa videant: cū nō habeāt fundamentū in lra: tū q abzā fuisset diuina ℞tute liberatus ab igne vel ab aliq magno periculo in chaldea seu in hur chaldeoꝝ aliqꝺ videt bñ fundamentū in lra: dicit enī. j. xv. ca. Ego sū dns q eduxi te de hur chaldeoꝝ: q̄ quidē ℞ba sonāt aliquā liberatiōez diuinit⁹ factā: eo mō q̄ ꝺ Exo. xx. Ego sū dns q eduxi te de terra egypti. Nec obstat qꝺ ꝺ legit: Tulit qꝫ thare filiū suū abzā t loth filiū aram: t eduxit eos ꝺ hur chaldeoꝝ: qz vbi nos habem⁹: t eduxit eos veritas hebraica hz. Et egressi sunt de eo hur chaldeoꝝ. cōcordat cū ℞ glo. q̄ habef. j. xij. ca. sup illud verbū. lxxv. annox erat abzā cuz egederet⁹ de aram sic dicēs: Vera est igit hebreoꝝ traditio q egressus sit thare cū filijs suis de igne chaldeoꝝ t q abzā vallat⁹ babylonio incēdio: qz illoꝝ idolū. i. ignē sue incēdium illud adozare nolebat liberatus sit au xilio dei: ℞ in glo. et Hiero. Narrat etiā Ra. Moy. i li. de directiōe ꝓplexoꝝ pte tertia q in q̄dā libro ꝺ agricultura egyptiaca. i. idoloꝝ cōtinet⁹ q quidā vir. noīe abzā disceptabat publice cū idolorū cultoribꝰ: asserens q nō erat ignis colendus vt deꝰ: et q rex timēs ne ꝓpl'm auerteret ab illa cultura ꝯcarcerauit eū et spoliatū de terra sua eiecit: q̄ quidē historialia t si ab infidelibus tradant: qz tū i fauoꝝ fidei sonāt nō sūt repellēda. habef enī ex ℞ q abzā fuit tā ardēs in ꝓfessiōe fidei q etiā publice t cozā tyranno rege idolatras ꝓfitabat t cū ℞ q deus ipm de manu tyranni liberauit.

Jn eodē ca. rj. vbi ꝺ i postilla: Notādū etiā q abzam.

Additio. ij.

In lege veteri nunq̄ fuit ꝓhibitū q ℞ acciperet i vxorē filiam fratrꝭ sui: seu filiā sororis sue: vt p̄z Leui. xviij. vbi oēs i mrimonio ꝓhibiti exp̄munt⁹ inf q̄s ꝑdicꝰ gradus nō ꝓnumerat⁹. Nulla te admiratio teneat lector⁹ dignissime si excellētissim⁹ doctor magister Matthias corrector Burgen. istꝰ duab⁹ additiōi/

* bus nō

Egredere de terra tē. Aug⁹. Consi/ derāda est narratio Stephani de hac re: cui magis barū expositionū nō repugnet: t illud q̄dē contigit: vt nō sic videt narrari in Heñ. pꝰ mortē thare locut⁹ sit ꝺ abze vt exiret de terra t de cognatiōe sua. Sz cū eēt in mesopotamia: pulcz habitaret i charra iam egressus de terra chaldeoꝝ: vt in illo itinere itelligatur ei locutus deus. Sz qz stephanus postea sic narrat: tūc abzā egressus de tra chaldeoꝝ habitauit i charra. et in de postq̄ mortuꝰ ē pater eiꝰ collocauit eū in terra hac. nō paruus affert angustias huic expositiōi que fit p recapitulationez. Videt enī habuisse imperiū dñi q̄ ei locut⁹ fuerat in itinere mesopotamie egresso de terra chaldeoꝝ et cūti i aran: t post mortē patris sui impleſſe: cum ꝺ habitauit in charra: t inde posq̄ mortuꝰ est pater eiꝰ collocauit euz in terra hac. Ac p ℞ manet que stio si. lxxv. annox fuit. quando egressus ē ꝺ charra. Quō possit hoc cē vez: nisi forte q/ ait stephanꝰ: tunc egressus abram ꝺ terra chaldeoꝝ habitauit in charra: sic accipiatur tūc egressus ē positq̄ locutꝰ ē dns. iam enī erat i mesopotamia (sic supradictū ē) qñ audiuit illud a dño. Sz p regulā recapitulatiōis contexere voluit stephanꝰ t simul dicere vñ egressus: t vbi habitauit: cū ait: Tūc abzā egressus ē de terra chaldeoꝝ: et habitauit i charra. In medio aūt. i. inf egressū de terra chaldeoꝝ t habitationē in charra locut⁹ est ei deꝰ. Ꝺño adiūgit stephanꝰ: et inde posq̄ mortuus est pater eiꝰ: collocauit eū ꝺ in terra hac. Notandū qz non dixit: t posq̄ mortuꝰ est pater eiꝰ egressus est de charra: sz inde collocauit eū ꝺ in terra hac: vt post habitationē in charra collocaret⁹ i terra chanaan. nō post mortē patris egressus: sed collocat⁹ in terra chanaan. Et sit ordo ℞doꝝ: habitauit in charra: t inde collocauit eū i tra hac posq̄ mortuꝰ ē pr eiꝰ. tūc. s. locat⁹ ē qū illic nepotē suscepit: cui⁹ oīe semē fuerat regnatuꝝ: ex ꝓmisso dei hereditate donata. ex ipso ei nat⁹ ē hismael ꝺ agar: t alij ꝺ cetbura. t ex isaac esau: ad q̄s nō ꝓtinet hereditas. Ex iacob aūt filio isaac q̄t quot nati sūt. i. vniuersum semē eius ad illā hereditatem ꝓtinuit. Sic igit locat⁹ est in terra illa abzā: quādo ibi vixit vsq ad natiuitatē iacob. Stra. Notandū q iam egressus fuerat de terra sua: sz tūc egressus fuerat corpe nō mēte t volūtate. habebat enī animū foxitan reuertēdi: qñ dictū ē ei: Egredere tē. Jsid. Relinq̄t terrā christ⁹ cognationē iudeoꝝ: t magnificatus est in populis gentiū. Nobis q̄s exeundū ē ꝺ terra nra. i. de facultatib⁹: t opib⁹ terrenis: t cognatiōe id est ꝓuersatiōe vitioꝝ q̄ nobis a natiuitate coherēt⁹: tia: qui affinitate cōsanguinitatis sūt ꝓiuncta: t ꝺ domo patris. i. de memoria mundi: vt ei renunciantes: possimus cū populo dei dilatari: t in terram ꝓmissionis celestꝭ cū tps venerit introduci. b Faciāq te in gen. tē. Jsid. Duo ꝓmittunf abze. q sez terrā chanaan semen eiꝰ possidebit. cū dicit: t veni i terrā quā mō. ti. Aliud aūt longe ꝓstantiꝰ nō de carnali: sed de spirituali semine quo pater futurus est: nō tantū gentis iudaice: sed omniū gentium fidem sequentiū suā: quod ita ꝓmittit: Et benedicent⁹ in te omnes gentes terre. c Septuaginta q̄nq annox. Hie. Si thare pater abze i regiōe chaldea. lxx. annox genuit abzā: et in charram ducēte⁹simo q̄nto anno mortuus ē: quomodo post mortē thare abzaz exiens de charra. lxxv.

Act.7.a

annox

Jgit aūt dns. Jviuente patre. ſ pater.

Jxit aūt dns. La. XII a†
minus ad ābram: Egre/ b†
a ſ terreno homine. b ſ iudaica. ſ vitiorum.
dere de terra tua: t de cognatiōe †
a ſ diaboli. ſ obliuiscere po. fu. et d. p. t.
tua: et de domo patris tui: t ve/ c† d†
a ſ gentium.
b ſ populus quem non cognoui ser. mihi.
bi† Faciamq te in gentē magnā e†
et benedicam tibi: et magnifica/ f† g†
bo nomen tuuz: eriſq benedict⁹. d†
†Benedicam benedicentibus ti/
bi: et maledicam maledicētibus
a ſ in christo qui de te. b ſ Secunda benedi/ctio spiritualis amplitudinis.
tibi: atq in tē benēdicentur vni/ i
a ſ gentes. b ſ Sera. firma mente vt nunq̄ recedar: iam enim corpore exierat.
uerſe cognationes terre. Egrēſ/ k.
sus est itaq abram sicut p̄cepe
rat ei dñs: et iuit cū eo loth. Se/ l
ptuaginta quinq annoruz erat m

Egredere de terra tua. i. chaldea in qua natus fuit. Sed querif quō hoc sibi dicitur cum iam diu ante egressus fuisset inde cuz patre suo: vt ꝺictum est. Et respōdēt aliqui q̄ sz egressus fuerit corpe nō tñ mente qz intendebat illud redire: t ad hoc excludendū dicitur ei: Egredere tē. sz hoc nō videf ꝓbabile q̄ vellet redire sub tyrannide nemroth q̄ adhuc regnabat: sic habef. j. xiiij. ca. Amraphel rex sennaar tē. de q̄ dicūt oēs hebrei q iste erat nemroth: q̄ t erat binomiꝰ: t lō melius dr. Egredere de terra tua. i. longiꝰ recede ab ea: t hoc videtur p lram hebraicā q̄ sic habet: Vade tibi terra tua. ac si diceret. ꝓ vtilitate tua vade longiꝰ a terra tua. d Et de domo patris tui. nō qz pater viueret adhuc: vt ꝺictū ē: qz bñ denominat⁹ dom⁹ ab a/ liq etiā posq̄ mortuꝰ est: vt p̄z in scriptura in pluribꝰ locis. e Et veni tē. Adhuc enī determinationē terre nō ei reuelauerat vt ostendatur obedientia abze exeuntis ad dñi mandatū etiam ad locuz indeterminatū. f Faciāq te in gentē magnā. q̄ꝫtum ad multitudinez prolis: licet sara sit sterilis. g Et benedicā tibi. multiplicādo te in bonis spiritualibꝰ et corporalibus. g Et magnificabo nomen tuum. augendo famā tuā. h Eriſq benedictus. anthonomatice et excellenter p̄ ceteris patribus tuis: t ad hoc designanduz in hebreo dicitur: Eriſq benedictio: sicut de aliq excellenter largo vel liberali: nō solū dicit q sit liberalis in cōcreto: sz etiā liberalitas in abstracto. Aliter exponūt hebrei dicētes q ꝓpter hoc dictū ē: Et eris benedictio. qz futuꝝ erat vt benedictio sacerdotū fieret fm hūc modū: deus abzaā: deus isaac: t deꝰ iacob benedicat tibi: t iterū repetebat nomē abzaā dicendo. Et deꝰ abzaā benedicat tibi. ita q forma benedictionis qua sacerdotes vtebant sup populuz incipiebat a nomine abze: t in nomen eiꝰ terminabaf. i Atq in te benedicent⁹ vni. cognationes terre. Hebrei exponūt sic. quādo aliqs imprecabaf bona alteri dicebat: bñfaciet tibi deꝰ sic fecit abze. Christiani exponūt de christo t meli⁹ vt videt: In te benedicent⁹ tē. i. in semīe de te nascituro: qꝺ est christus. In omni enī gente sunt aliq christiani: t lō benedictio christi sit sup oēm nationē terre: ℞ aūt nō pōt dici de ꝑsona abze. k Egressus est itaq abzā. sicut verus obediēs. l Et iuit cum eo loth. volūtarie magꝭ volēs eē cū auūculo suo fideli t iusto q̄ꝫ cū alijs remanere. m Septuaginta q̄nq ānox erat abzā. Jstud p̄z ex p̄dictis si ponatur exisse aū mortē thare p̄ sexaginta annos: vt dicit Ra. Sa. qz thare septuaginta annox genuit abzam fm ipm: qz dicit eum fuisse ꝓmogenitum: t abzam septuaginta q̄nq annox egressus est de aran: quibꝰ si adiūgant sexaginta quibꝰ pater supuixit: vt ipe dicit:

annoꝝ memorat: cum a natiuitate eiꝰ vsq; ad mortē patris.c.lxxv.anni fuisse dicant. Vera est igit hebreorū traditio q egressus sit thare cum filijs suis de igne chaldeorum: t q abram vallatus babylonio incendio: qz illud adorare noluerat: liberatus sit auxilio dei et ex illo reputetur ei tēpus etatis ex quo confessus est deū spernēs idola chaldeoꝝ. Potest aūt fieri: vt qz scriptura reliquit icertū: aū paucos annos thare d chaldea p fectus veniret i aran q̄ morte obiret. vel statim post persecutionē: t ibi diutius moraꝰ sit.

a Bethel. Rab. Interptat domus dei: q̄ post bethauen vocata ē.i. domus idoli.

b Hai. Oculus vel fons interptat. Patriarcha ergo tendēs ad terram pmissionis: tendit tabernaculum inter bethel t hai. qz sancti fonte baptismi regenerati in cursu huius vite circūspecti ad dei tabernaculum id est celestē prope rant ciuitatem.

c Dic ergo obsecro tē. Augusti. Querit cur patri archa voluit mentiri: vt diceret sororem suam: et nō potius deo commisit: qui si vellet eius pudicitiaz apud pharaonē cōseruare posset? Sed veritatē voluit celari nō tū mendaciū dici. Soror enī dicitur quia filia fratris. et in hoc ostenditur: quia nemo debet tentare deū suū dum habet qd faciat rationabili cōsilio. fecit enī p vita sua quod potuit: quod aūt nō potuit deo commisit in quem sperauit: cui pudicitiaz coniugis cōmēdauit: nec eum fides aut spes fefellit.

†22.q.2.c. querit.

Non ergo audeat deum tentare homo: dum habet quo rationaliter quod cauere oportet: euadat. nec paulus de p fectione dei desperauit: aut fidem pdidit: qñ in sporta submissus inimicorū manus aufugit. Ipse aūt abram si interrogat illaz vxorem suam indicaret: duas res deo cō

Act.9.c

§ Augº. viuente patre.

abram cum egrederetur de aran. Tulitq; sarai vxorem suam: et loth filiuz fratris sui. Vniuersam q̄ substantiam quaz possederāt: et animas quas fecerāt in aran: a et egressi sunt vt irent in terram chanaan. Cūq; venissent in eam: pertransiuit abram terrā vsq; ad

a § ciuitas que corrupte dicitur sychar: t interp tatur humer⁹. b § que nunc mare salis vel mortuum dicit et lacꝰ asphalti t salinarū vallis.

locum sychēm: et vsq; ad cōuallem illustrem. Chananeus autez

§ Qui renuncians

erat in terra. Apparuitq; domino et dixit ei: Semini

idolatrie. altare domino edificauit.

a § contempto igne chaldeorum.

tuo dabo terram hanc. Qui edificauit ibi altare domino qui apparuerat ei. Et inde trāsgrediēs ad mōtem qui erat cōtra orientē

a § ciuitas in tribu beniamin: que prius luza: id est amigdalus vocabatur.

a bethēl: et tetendit ibi tabernaculū suum: ab occidente habens be/

§ ciuitas in tribu iuda.

b thel: et ab oriente hai. Edificauit

a § quia cultor vnius dei.

quoq; ibi altare domino t inuocauit nomen eius. Perrexitq; abram vadēs t vltra p progrediēs ad meridiem. Facta est autem fames in terra. Descenditq; abram in egyptum vt peregrinaretur ibi. Preualuerat enim famesmis. Cunq; ppe esset vt ingrederetur egyptum: dixit sarai vxori suę: Noui q pulchra sis mulier q cum viderint te egyptij dicturi sunt: vxor illius est: t interficient

a § veritarem voluit celari non mendacium dici.

me: t te reseruabūt. Dic ergo obsecro te q̄ sororꝰ mea sis: vt bñ sit mihi propter te: et viuet anima mea ob gratiam tui. Cum itaq;

a § quia filia fratris.

sed nō ꝓbat. habenī anni. ccv. quibꝰ vixit ipse thare: sic habeī in fine p̄ce. ca. sed quia hoc dictum ꝓcedit ex suppositione q abram fuit primogenitus thare: quod improbatum est: ideo dicendū q abram exiuit de aran post mortez patris sui thare: t q nō fuit primogenitꝰ eiꝰ ex vltima q inter natiuitatez primogeniti thare et natiuitatē abre fluxerūt. lx. anni t sic in morte pris sui thare fuit. lxxv. annoꝝ: qz thare cū eēt. lxx. annoꝝ cepit generare: t inde vsq; ad natiuitatem abre fluxerut. lx. anni: et abram. lxxv. annoꝝ erat quando exiuit de aran immediate post mortem patris: qui anni si simul iungant faciunt. ccv. annos: et tot annis vixit thare: vt habeī in fine p̄ce. ca. Sequitur:

a Et animas quas fecerant i aran. i. seruos t ancillas quos emerant. Vel fm alios viros t mulieres quos de idolatria cōuerterāt ad cultum vnius dei. b Vsq; ad locū sichem. de hoc fit mētio specialis: quia dominus ibi ostendit sibi montem garizim: et montem hebal: vbi filij israel susceperunt iuramenta legis seruande per benedictiones super seruantes legem: t maledictiones super transgressores: vt habeī Deu. xvij. c Et vsq; ad conuallem illustrem. Hec est regio pentapolis vbi erāt q̄nq; ciuitates quas subuertit dominꝰ: que erāt valde delectabiles ante subuersionē: vt habeī ca. sequenti. d Chananeus adhuc aūt tunc erat in terra. i. occupans iniuste terram datam sem et filijs eiꝰ. qz vt dicūt hebrei: Noe post diluuiū ordinauit q sem filiꝰ suꝰ haberet trā illā. vñ. j. xiiij. ca. Ex q melchisedech erat rex salē: q̄ ciuitas postea dicta est hierusalē: t ē metropolis i regiōe illa. Scōm aūt oēs hebreos ipe sem nominatꝰ ē melchisedech: ꝓpt bonitatē sui regiminis qz melchisedech interpretat rex iusticie. Si enī cō putanī anni ipsiꝰ sem inuenīt virisse vltra illud tempꝰ.

e Apparuit aūt. Hic ꝓsr describit ipsiꝰ abre deuotio: t p ex duob⁹. s. ex diuīa apparitiōe sibi facta: t ex ipsiꝰ abre gratiarūactione deo reddita: et paret littera. f Sciendū ti quod cum dicit: f Qui edificauit ibi altare domino qui apparuerat ei. illud qd̄ sequit: Et inuocauit ibi nomen eius. nō est de textu sed subintelligit: t ꝓpter hoc alii doctores posuerūt illud in glosa interliniari: sed postea aliqui nescientes discernere inter glosam t textū inseruerūt illud in textu. t simile habeī in multis locis in biblijs nostris. sequitur: g Progrediēs ad meridiē. id est ad illam ptem iudee: que est versus egyptū: qz terra egypti est ad meridiem respectu terre promissionis.

h Facta est aūt fames. Hic describit fidei abre ꝓbatio. ad hoc enim pmisit dñs famē fieri i terra chanaan: t maxime in illa pte vbi erat abram: vt ostenderet fides eius: qz dñs dixerat ei parū ante: q̄ in terra illa multiplicaret eum: t nihilominꝰ ꝓpter famē imminentē oportebat eum exire: t tū nō est dimissus de diuina ꝓmissiōe. i Descenditq; abram in egyptum. qz in illa terra erat fertilitas: et erat ꝓpinqua loco terre chanaan: in quo erat abram. et bene dicit: Descendit. qz terra egypti inferior est respectu iudee. k Cunq; ꝓpe esset tē. ante ingressum ꝑ sibi dixit: vt caueret periculo de castitate vxoris sue q̄tum fieri poterat via hūana. l Et q̄ cū viderint te egyptij tē. Sciebat enī abram nephas esse apud egyptios adulterium: t morte plectendū: t minus reputabant homicidiuz viri q̄ accedere ad vxorez alicuiꝰ ipo viuente: t ideo ad hoc periculū euitandū dixit vxori sue. m Dic q̄ obsecro te q̄ sororꝰ mea sis tē. Qz querit hic quō abram hō tā te pfectionis p tale mendaciū exposuit vxorē suā periculo adulterij: qz vt videt magis debuisset eligere mori. Ad hoc dicendū q̄ hō in periculo positus semp debet agere ad sui liberationē id qd̄ potest fm viam humanā: vt non tentet deum omittendo illud p quod potest euitare periculum q̄tum potest: t qñ nihil pōt vltra: tunc absq; tentatione dei potest residuū cōmittere dispositioni diuine. Abram aūt in terra chanaan habebat familiā magnam nec habebat bona talia vt panē t vinū t similia vñ posset cā sustētare cū esset ibi peregrinꝰ nec habebat magnaz pecuniā vnde posset victualia emere: t si haberet: incole illius terre nō venderent sibi: cū essent in tāta fame positi q̄ vix haberent victualia ꝓ seipsis t familia. ꝓpria: et ideo si mansisset abram in terra illa: statim imminebat sibi t familie sue periculuz mortis. ꝓpter famen: et iō illi piculo primo debuit occurrere qd̄ fecit: descēdendo in egyptum que erat terra fertilis. periculū aūt castitatis sue vxoris nō erat ita p pinquum: qz ꝓbabiliter estimabat q̄ vxor sua reseruaret regi. ꝓpter sui pulchritudinem sicut et factū est. sciebat enim q̄ tpe illo reges nō accedebant ad vxores suas de nouo acceptas nisi post anni circulū: qz sicut habeī in li. Hester. ij. c. Primis sex mensibus vngebanī oleo myrrino: t postea sex alijs mensibus quibus

†12.q.1.c.

†

†

a

b

c

d

e

f

g

h

i

k

l

m

† 10.c

§ miteret: dam

§ mitteret: t vitam suam t vxoris pudicitiam. a Sublata est mulier. Ba. Excusatur sarai: quia in domū pharaonis transferī in vita: nō solum i hoc q̄ nō inquinaī corpus: nec anima nisi mentis cōsensu: sed etiam in hoc q̄ ꝓuenīēte et pmittēte viro suo factū ē: Aug⁹. Apud pharaonē tamdiu potuit esse intacta: qz i Hester legitur: q̄ puelle nō statim ad reges introducebanī: sed vno anno custodiebanī: et sex mēsibus oleo myrtino vngebantur: et alijs sex mēsib⁹ in diuersis odoramentis erant. Potuit ergo p has indutias tpis intacta manere: t interim bñ vsi sunt abram egyptij: donec pharao a deo flagellatꝰ et cognoscēs q̄ esset vxor eiꝰ: redderet intactam.

Nico.de ly.

Hec dam vngnētis t varijs pigmētis vtebanī: t postea ad regis cubiculū trāsibāt: et infra tātum tps sperabat de dei aditorio filij vxori t familie affuturo. Dic q̄ obsecro te q̄ sororꝰ mea sis nō docuit eam mētiri: sz veritatē occultare caute. mlieres enī t viri d eadem cognatiōe ꝓpinqua fratres t sorores nōsabant. vñ t i ca. se. Abram vocauit loth nepotē suū fratrē. d. Requeso sit inter me t te t inī pastores tuos t pastores meos: fratres enī sumꝰ. a Siderūt egyptij tē. Dicunt hic hebrei q̄ abrā vt nihil omitteret de his q̄ poterat facere ad cōseruandam castitatem vxoris sue incluserat eam infra vnaz arcaz ne videretur ab egyptijs quos sciebat esse luxuriosos: sz cum puenissent ad quoddā passagium vbi scrutabanī ea q̄ ferebantur: custodes passagij apperuerūt arcam illam t viderunt q̄ illa mulier esset apta coniugio regis. ꝓpter suā pulchritudinem. t ideo subditur: b Et nunciauerunt principes. i. predicti custodes passagij. c Pharaoni. i. regi egyptiꝰ. tūc

ingressus esset abram egyptum: viderunt egyptij mulierez q̄ pulchra esset nimis: Et nūciauerunt principes pharaoni: et laudauerunt eam apud illum: et sublata est mulier in domuz pharaonis.

§ inuita.

§ egyptij.

Abram vo bene vsi sunt propter illam. Fuerūtq; ei oues t boues et asini t asine t cameli et serui et familie. Flagellauitq; dominus pharaonē plagis maximis et domū eius propter sarai vxorem abram. Vocauitq; pharao abram et dixit ei: Quid nam est quod fecisti mihi? Quare nō indicasti mihi q̄ vxor tua esset: quā ob causam dixisti esse sororem tuam: vt tollerem eaz mihi in vxorē? Nūc igitur ecce cōiunx tua: accipe eaz et vade. Precepitq; pharao super abrā viris: t deduxerūt eū t vxorem eius: t omnia que habebat.

a

b

c

d

e

f

g

h

i

k

l

Moraliter

Dixit aūt dñs ad abrā. In vocatione abre designat bonis ītari ad religionem vocatio sicut fuit beatus Augº. t Grego. t plures alij q̄ multū pfecerūt i ecclia dei: cui p inspirationē dicit a dño: b Egredere de terra tua. dimittēdo terrenas possessiones. c Et de cognatiōe tua. relinquēdo amicos carnales. d Et de domo patris tui. dimittēdo mores t gestꝰ parentū secularīū aliter nō valeret habitū sume re religiosuz. Exemplū de asino qui fingit poeta pellē leonis assūpsisse: quē cū dñs suꝰ qreret t ppt pellē leonis ad eū appropinqre formidaret. tādē p gestꝰ asininos eū recognouit. t ad suū fnitiū reduxit. d. Tu mihi q̄ ndā semp asellus erī. Sic diabolus sub habitu religioso mozes et gestꝰ secularis cōspitiēs in suā redigit seruitutē. e Et veni in terrā tē. sz viuētiū vita gre ad quā religiosus debet: iā veit in spe t pmortē venīet in re: qz tāta gra datur accipientibus habitū religiōis deuote q̄ta datur fidelib⁹ i baptismo vt dr i collatiōib⁹ patrū collationē. f Et allegat a sancto Thoma de aquino secūda secē. Et p dñs iā veit i spe ad terram viuentiū. vita gre: qz gra ē arra glie. Et ꝑ terra vite gre fluit lacte eruditiōis sic dr apls. j. Cor. iij. lac vobis potū dedi: t melle deuotiōis: nā in ea pgustat mel future beatitudinis. g Faciaq; te in gentē magnā. p ouersionē alioꝝ ad bonū. h Et bndicā tibi. multiplicatiōe bonoꝝ spūalium. i Et magnificabo te. p regni celestis meritū. k Eritq; bndict⁹ glie nāe collatio est dei pfecta benedictio. Sequitur: l Benedicā tibi. q̄ ꝑ bz Sap. ix. hāc amaui t assumpsi mihi spōsam assumere. m Et loth. q̄ interptat vacās: iō p ipm intelligit amor studij q̄ qrit vacatiōez a tumultu terrent negocij. Nec enī i religiōe querit debēt i obsequiū dei sicut fecerunt doctores supradicti. n Pertrāsiuit abraz terrā vsq; ad locū. q̄ interptat humer⁹ qz religiosus supponere debet humerꝰ ad onera religiōis portandū. o Et vsq; ad cōuallē illustrē. i. humilitatē q̄ bñ dicit q̄ allis illustr: qz decoꝝ t custos oīm virtutū. p Apparuitq; dñs abrā. religiosum spiri;

Moraliter

tus tūc enī oēs reges egypti vocabāntur pharaones: sicē t aliq̄ tpe oēs ipe ratores romani vocabanī cesares.

d Et laudauerūt eā. dicētes q̄ esset valde ꝓueniēs sibi: t ꝑ dicebāt ad eā ptandū regis gratiā. e Et sublata est mulier. vt fieret vxor regī. vt pz. j. f Abram vo bñ vt si sunt ꝓpter illā ipm honorādo t munera exhibēdo: credētes q̄ esset frater eiꝰ t nō maritus: t qz docuit tūc egyptios astronomiā quā ignorabāt. vt dicit Josephꝰ. g Flagellauit aūt dñs pharaonē. qz abraz fecerat fideliter q̄tum poterat fm viā hūanā: t residuū. s. castitatem vxoris cōmiserat diuine ꝓtectioni: vt s. dictuz est. iō dñs q̄ est ꝓtector oīm sperantiū in se castitatē vxoris sibi cō missam cōseruauit: flagellādo pharaonem plagis maximis. que aūt sint ille plage nō ē exꝑssum in textu. sed hebrei dicunt q̄ fuit fluxus seminis ita q̄ concubitus esset grauis vel impossibilis pharaoni t seruis eius. Expositōres nostri dicunt q̄ fuit conclusio vulue vxoꝝ pharaonis t fuoꝝ eius: ita q̄ parere non possent. h Propter sarai. In hebreo habeī: Propter verbum sarai. Dicūt enim hebrei q̄ sarai habebat angelū custodez corpis sui. sicut de beata agnete legitur: t qñ sarā dicebat angelo: vt ꝓcuraret pharaonem plaga predicta: tunc ꝑcutiebat t sic cognoscere eam nō poterat.

i Vocauitq; pharao abrā tē. ꝓ reuelationē enī sciuit q̄ sarai erat vxor eiꝰ t q̄ flagellabat ꝓpt eiꝰ detentionē. sequit: k Accipe eā t vade. nō dixit ei: terra corā te est vbicūq; tibi placuerit habita: sic dixit abimelech rex gerare: vt habeī. j. xx. ca. Sciebat enī pharao regionis cē luxuriosos: ꝓpt q̄s abrā ñ possꝰ bitare secuꝰ? i tra egypti cū vxore sua. l Precepitq; tē. ad ꝓducēdū cū secure donec esset ex trā suā ne aliq̄ molestia sibi vl vxori sue vl familie inferret.

a

b

c

d

e

f

g

h

i

k

l

§ suū in

sunm in mesopotamiã dicebat ei: Ad terram cognationemq̃s meã ꝓficiscaris in quo loco vbi nos habem⁹: Ad terram cognationeq̃s meã. hebraica veritas habet: Ad terrã natiuitat⁹ mee. cadez enĩ dictio ponit ibi ⁊ supza. xj. ca. vbi dicit: In terra natiuitatis sue. ⁊ sic ptz q̃ locus natiuitatis abze erat ĩ mesopotamia. Legit etiã. Jos. xxiiij. q̃ iosue alloquẽs filios isr̃l dicebat: Trãs fluuiũ habitauerũt patres vestri ab initio thare pater abzam ⁊ nachoz. Cõstat aũt q̃ transfluuium est mesopotamia vt in eodẽ ca. declarat: cũ aũt dicit ab initio: satis ꝑz q̃ inde erãt oziundi: ⁊ notanter ibi dicit: Thare pater abzam et pater nachoz ꝓtermittẽs aram: eo q̃ aram vt dictũ est fuit natus in chaldea nõ in mesopotamia. Ex quib⁹ habek q̃ cum dicit: Abze egredere de terra tua. intelligik de quodã loco q̃ dicik harã: q̃ erat in mesopotamia a q̃ terra nunq̃ legik abzaz fuisse egressus nisi nũc de ꝑcepto domini: ⁊ sic questio postillatoris ⁊ eiꝰ solutiões nõ videnk hic habere locũ. Si aũt queratur quõ aram frater abze dicik natus in chaldea: thare autẽ abzam ⁊ nachoz in mesopotamia. Ad hoc dicendũ q̃ ista nos cogit ad vtrũq̃ cõtedendũ vt tactũ est: cuiꝰ ratio põt esse ſm Ra. Moy. ꝑdictũ q̃ thare habuit ire de terra sua in chaldeã post natiuitatẽ abze ⁊ nachoz: ⁊ anteq̃ nasceret aram. ⁊ ibi in chaldea fuit natus arã. Ratio aũt q̃re thare luit in chaldeaz nõ exꝑimik in littera: potest tñ, ꝑbabiliter dici q̃ cũ nemroth fuisset vir oppressoz hominũ vt. s. dictum est. ⁊ volebat attrahere gentes ad culturã ignis q̃ ideo vocasset thare ⁊ familiã suam qui erãt notabiles de genere sem: vt ex diuturna habitatione coꝝ in chaldea cõmunicarẽt cum alijs in hmõi cultura: ⁊ sic ampliaret iste cultus execrabilis: q̃ fuerunt ibidẽ diu cõmozati in tantũ q̃ ibi natus fuit araz ⁊ mozuꝰ ⁊ thare ⁊ nachoz ignem coluerunt: et qz cõmixti sunt inter gentes didicerũt opera eoꝝ: Abzam aũt a deo illuminat⁹ ⁊ ꝓtectus diuinitus fuit edoctus inde: vt ſra dicit in auctoritate all. infra. xv. ca. s. Ego sum dñs qui te eduxi de vr chaldeoꝝ. Si forte queratur: q̃re scriptura ꝓmittit ista ꝓticulariter narrãda: dicẽdũ ſm Ra. Moy. ꝑdictũ q̃ scriptura videt abbreuiate ⁊ obscure loqui in his q̃ ad idolatriã ꝓtinent in ꝓmo statu. s. ante legem reseruãs ea ad tps legis in q̃ ꝓcipaliter fuit idolatrie ꝑ bibita plene declarãda. vnde. s. x. ca. dicit de ipo nemroth: q̃ deceptoz aĩaꝝ fuit cogens homines ignez adozare: vt in glo. nihil tñ tradik in scriptura de eo nisi q̃ fuit robustus venatoz coram dño: que sunt verba bzeuissima ⁊ diuersimode interꝑtabilia: ⁊ eadẽ rõne ꝑdicta hic omittunt. Et attendendum q̃ in hoc ca. ⁊ alijs aram est dictio equiuoca ſm linguã latinaz: qz vno mõ significat aram patrẽ loth: ⁊ alio mõ significat quẽdam in mesopotamia: vt cum dicit. j. eo. ca. Cum egrederet de barã. sed in hebraica lingua nõ est ĩ hoc loco equiuocatio: qz aram. put significat dominẽ scribik cum beth q̃ est ãnta littera alphabeti hebraici: ꝑ aũt significat locũ scribik cũ alia ſra inexꝑssibili ĩ lligua nra q̃ ẽ vera ſra ĩ alphabeto hebraico.

In eodẽ ca. xij. vbi dicik in postilla: Hebrei exponũt sic.

Additio. i. Licet qȝ in hac expositiõe ꝓtineꝯ sit vexatio rum. s. q̃ benedictio christi sit sup oẽm nationẽ terre: nõ tamẽ hoc loco hoc fuit abze. ꝓmissum. ꝑ patebit infra ca. xxij.

In eodem ca. vbi dicitur in postilla: Si querik hic quõ abram homo tante perfectionis.

Additio. ij. Hec responsio postillatoris vera ẽ et consona dictis sanctoꝝ ⁊ glose cõmuni. potest tñ ꝓter ꝑ vlterk dici q̃ abram cum esset ꝓpheta: vt infra. xx. ca. Jn spiritu ꝓphetie cognoscebat q̃ ex hoc q̃ vxor sua esset sublata nõ sequeret aliq̃d cõtra vxoris pudicitiaz: iz ꝑpoti⁹ laus dei ⁊ eius cognitio apud ipos infideles reluceret. cognouerũt enĩ pharao ⁊ sul q̃ dñs eos flagellabat maxime plagis ꝓpter sarai vxoꝛẽ abze vt ptz in littera: ⁊ sic diuinã ꝓuidentiã ⁊ eius iusticiã aliqualiter fatebant ꝓmptius et humilius q̃s philistijm: qui videntes idola sua corruẽtia ⁊ ipos multipliciter a deo plagatos ꝓpter detentionẽ arce dñi ad ꝑnitebat ꝓteruire dicẽtes: nequaq̃ man⁹ sua tetigit nos iz casu ꝺtingit. j. Reg. vj. ca. Et pamphilus pharao populũ israeliticum tyrannice detinẽs: videns se ⁊ suos multipliciter flagellatos a deo cum alijs signis ⁊ prodigijs: adhuc nõ cessabat diuino mandato resistere: vt patet in Exo. ĩ multis locis. aliter aũt fuit in ꝓposito cũ statim pharao deo obtempauerit. dimittendo illicita: ex quo etiã fama gloziosa ipsius abze ꝑ q̃ deꝰ tanta operabat apud ipos infideles claruit in ꝓta ꝓmissionẽ sibi supza a deo factam. cũ dixit: Magnificabo nomen tuum. Ex quibus satis ptz quozundã hebreoꝝ error: specialiter Ra. Moy. gerundeñ. q̃ in hoc loco asserit q̃ abram multipliciter peccauit. nõ solũ in mẽdacio ⁊ bmõi: iz etiã inq̃tuz terram ꝓmissionis exiuit sine mandato dñi: ad quã terram de eiꝰ mãdato speciali venerat: ꝓpter que quidẽ peccata abze asserit q̃ filij israel fuerũt in captiuitate egyptiaca ꝑ multos ãnos: que quidem assertio vana est. nam licet de multis sanctis legatur q̃ aliq̃n peccassent: vt de moyse in aqua ꝛtradictiõis: et dauid in facto vrie ⁊ bmõi: tñ scriptura palam eos repzehendit: eis certas penas iniũgendo: vt de moyse Nu. xx. ca. et de dauid. ij. Reg. xij. ne eozum gesta in talib⁹ ad exemplũ trahank: sed in ꝓposito est ꝑ oppositũ: nam bmõi factũ abze nõ repzehendit in scriptura: sed potius ad laudẽ dei ⁊ sui facti honozem referꝛ. de hoc enim facto abze ⁊ quibusdã legik in ꝑs. ad litteram. ꝑtransierũt de gente in gentem ⁊c. Nolite tangere christos meos. Ex q̃ ptz q̃ ista ad laudẽ dei et etiam sanctoꝝ suoꝝ referuntur.

Replica. correctorij contra Burgeñ. Jn ca. xij. postillatoz exponens illum passum: Egredere de terra tua, dicit q̃ intelligendum est de chaldea. qõ egreferẽs Burgeñ. inutili vt apparet digressione se fatigat: dicẽs abzam natũ in mesopotamia nõ chaldea: ⁊ quia sua digressio est intricata: ad clarius videndũ ineptias eius reduco ad certa puncta. Primũ abzam non est natus in chaldea. Secm chaldea nõ est terra de qua in ꝓposito iubek egredi. Tertiũ q̃ abzam fuit natus ante aram quez genuit thare in chaldea. Quartũ. q̃ abzam fuit natus in harã loco mesopotamie sic dicto. Alia que addit Burgeñ. fabulosa videnk: iz primũ eius dictũ est cõtra beatũ Hiero. put allegat in Glo. ordi. Põt etiã ꝑbari auctoritate Augl. etiã all. in glo. eadẽ. vbi dicit q̃ aram fuit ꝓmogenit⁹ thare: ⁊ is fuit natus ĩ chaldea ſm ipm Burgeñ. ⁊ oẽs. Thare aũt semper mansit ĩ chaldea vsq̃ ad mortẽ arã ſm omes: ⁊ inter natiuitatem aram ⁊ mortẽ ciusdem natus est abzam ſm beatũ Hiero. ⁊ Augl. s. all. quos sequitur magister histoziarum dicens: abzam primo nominari. cuius sit vltimo genitus: ꝓpter prenosticum dignitat⁹. Similiter ⁊ Glo. ordi. et iosephus ꝓcordãt: quibus omnib⁹ plus credere oportet q̃s Burgeñ. sine rõne dicta sanctoꝝ postponẽti. Est igit̃ terra natiuitat⁹ abze ipa chaldea: nec obstat q̃ Burgeñ. dicit posteritatẽ ſem in chaldea nõ habuisse habitationẽ: q̃ cuius vez sit ꝑ maiozi parte: solus tñ thare cũ familia sua dicit in littera ibi habitasse: vt etiã idẽ Burgeñ. post in eadẽ digressiõe. nec obligat q̃ Burgeñ. dicit de hebraicis litteris. nã credẽdũ ẽ magis nr̃e trãslationi ꝑ sanctos doctores cõcozditer exposite: nec puto omẽs vsq̃ ad Burgeñ. hebraicũ ignozasse. nec valet q̃ adducit de Josue. xxiij. ca. trãs fluuiũ asserẽs illã terrã esse mesopotamiã. cũ chaldea etiã sita sit inꝛ eũdẽ fluuiũ euphratẽ: ⁊ ita bñ dicitur transfluuialis sicut mesopotamia. vñ dicit Jsid. li. xiiij. q̃ babylonica asie est ꝓuincia ĩ chaldea: cuiꝰ caput est vrbs babylonia: a qua regio est nũcupata tã nobilis. vt chaldea: Assyria: ⁊ Mesopotamia ĩ eiꝰ nomẽ aliq̃s trãsierũt: quã ꝓterfluũt Tigris ⁊ Euphrates. Jnepte igit̃ Burgeñ. exponit transfluuiũ esse mesopotamiã: cũ ſm Jsid. vbi supza ⁊ magistrũ. ꝓtietatẽ li. xv. sit sita inter ꝑdicta duo flumina. vñ ptz primũ dictũ Burgeñ: foze falsum: nã ⁊ ipse Burgeñ. fortasse de ꝑsenti erroze penitentia ducꝰ ꝑ dictũ retractat. veriꝰ enĩ cõtradicit. j. circa ca. xxviij. Deuk. circa mediũ dicẽs: Abzaz ꝓmus pater fidei nõ ignozauit chaldeã: iz ĩ ea fuit natꝰ ⁊ inde eductꝰ: ⁊ nisi accipiaꝁ ꝓ retractatiõe sustineak a suis amatoribus q̃ cõtradictione, patet q̃ primũ dictũ esse falsum: sikter et scom: qz cũ chaldea sit terra natiuitat⁹ abze vt ptz ex dictis: iubek hic exire chaldeã. hec est intẽtio beati Augl. xvj. de ci. dei. et allegaꝁ ĩ Glo. ordi. ⁊ Josephus. j. li. antiqtatũ dicit de ꝑ egressu: Abzam cũ. lxxv. anno ꝛ esset dimisit chaldeã vt dño iubento migraret in chananeã. ⁊ ita hũc egressũ sanctus Stephan⁹ exponit Actuũ. vij. dicẽs: Exiuit ꝺ ẽra chaldeoꝝ ⁊ habitauit ĩ charrã ⁊c. Hec tertiũ dictũ Burgeñ. põt esse vez qz sarai fuit filia aram q̃ fuit nonagenaria cũ abzam esset cẽtenari⁹ vt. j. xvij. ca. Si igit̃ aram fuit iunioꝛ q̃s abzaz viij. vl. ix. anno ꝛ genuisset sarai qȝ falsũ ẽ ⁊ fictũ. Jdeoq̃ ex q̃rtũ eiꝰ dictũ nullñ ẽ: nã ẽra transfluuialis ꝺ ĩ tertio ꝺfiniũ mesopotamie: vt ptz Jos. xxiiij. nec põt cõuenienter ꝛtelligi ipa mesopotamia: nã ibi patres nõ seruierũt dijs alienis q̃s notat textus ibidem: iz in chaldea ad requisitionẽ ⁊ fortasse compulsionẽ nemroth: put dicit idẽ Burgeñ. in ista digressione. chaldea aũt confinis est mesopotamie: quia circa et in eadem flumina. put supra dictũ est sita: nec ꝓtractatione dignum est: in quo Burgeñ. circa ca. xiij. et. xiiij. notat postilla zozem: nam pueriliter occasiones scribendi accepit.

☞ Ascẽdit

Ascẽdit ergo La. XIII abram ⁊c. Dic. De egypto liberatus bene assentisse legitur. Sed quomodo potuit diues esse valde. Sed in hebraica veritate habek grauis vehementer: egypti enim põdere grauabaꝁ. Et licet videanꝁ esse diuitie auri ⁊ argenti: si aũt egy ptie fũt: sancto viro graues fũt. Nec vt in. Lxx. legit. Abijt vn de venerat in desertum vsq̃ bethel. Sed ſm hebreum: Abijt ĩ itinere suo ꝑ austrũ vsq̃ bethel. de egypto enim profectus ẽ: nõ vt desertum peteret: quod ĩ egypto reliquerat sed vt per austrũ qui aquiloni contrarius est: veniret ad domum dei: vbi erat tabernaculuz eius inter bethel et hai. b In bethel ⁊c. Est autem bethel ciuitacula in duodecimo lapide ab helia ad dexteram euntib⁹ neapolim: que priꝰ luza. i. amigdalus vocabaꝁ i tribu beniamin. Hai vero in tribu iuda separata sacerdotib⁹. Bethel domus dei. Hai oculus vꝛ fõs. bñ q̃ tabnaculũ inꝛ bethel et hai figens: altare dño edificauit: qz sancti a mũdi ꝓncipe ⁊ seculi voluptatib⁹ recedẽtes: ablu ti sancto fonte baptismi cursum pũtis vite ꝓsiderate ducẽtes: et hostiã laudis ⁊ boni opis super altare fidei deo exhibentes: ad domũ dei. i. ad celestẽ hierusalẽ feliciter tendũt. c Me queso sit ⁊c. Hos quoq̃ nihil concoꝛdie et charitati ꝓponam⁹: sed q̃ dextram ꝓsperitatis vel sinistrã aduersitatis in pace ⁊ dilectiõe pseueremus. Rixa ĩter pastozes loth ⁊ pastozes abze ꝛtrouersiã significat inter pastozes catholicos ⁊ sbuersozes hereticos. Aũt et loth hereseiarchas significat: q̃ declinãs interꝑtak: ⁊ circa ioz danẽ. i. descensũ regionẽ sibi elegit: ꝑ pastozes eius hereticos et scismaticos. qui pulchra ⁊ decliuia petunt: nec in monte cũ moyse ascendunt ad dominũ: pacem ⁊ vnitatem cõtenentes: ⁊ optionem quo volũt eundi accipiũt. et gratiam fugientes: libero arbitrio se cõmittũt. Pastozes vero abze catholicos doctozes significant: qui hereticos etiã loLiram. 3. c caliter fugiunt. ſm illud Hereticum hominẽ post primã ⁊ secũz cozrectionem deuita: et hoc iter chananei et pherezei. in terra. s. promissionis: quia inter catholicos et hereticos quozum sit regnum celozum solet esse contentio. d Fratres enim su. Tribus modis dicuntur fratres in sancta scꝑtura: natura. vt iacob et esau. cognatione: vt abzam et loth. gente: sicut omnes iudei.

Leui. 25. d Unde si attenuatus fuerit frater tuus ⁊ vendiderit se tibi ⁊c. Hic discimus esse paradisuz renuz: cui cõparatur terrena irrigatio. Hec enim regio plana erat et campestris ⁊ irrigata ioz dane fluẽte: sicut egyptus nilo.

Coram

Ascẽdit ergo La. XIII abrã de egypto: ipse et vxoꝛ eius ⁊ oia q̃ habebat: ⁊ loth cũ eo ad australẽ plagã. Erat aũt diues valde in possessione auri et argenti. Reuer/ a ſ cultoribus dei: iz nox insterꝛ ⁊ pscurio non refrigescẽt cũ diuini cultus intermio.

suſq̃ ẽ per iter q̃ venerat a mẽri b die in bethel: vsq̃ ad locum vbi ꝓius fixerat tabernaculũ inter bethel et hai: i loco altar⁹ quod fecerat ꝓius: ⁊ inuocauit ibi nomen dñi. Sed ⁊ loth qui erat cũ abrã fuerũt greges ouium et armenta ⁊ tabernacula: nec poterat eos capere terra vt habitarent simul. †Erat quippe substãtia eorum multa: et nequibant habitare cõmunik. Unde facta a ſ catholicas ⁊ hereticos. b ſ subditozum. est rixa inter pastozes gregum a ſ pastoruz catholicoꝝ. b ſ hereticarchaꝝ. abrã ⁊ loth. Eo aũt tẽpoze chananeus et pherezeꝰ habitabãt in terra illa. Dixit ergo abrã ad a ſ Notandum q̃ra cura sit sancto viro conseruande pacis. loth. Mẽ queso sit iurgiuz inter me ⁊ te: et inꝛ pastozes meos ⁊ a ſ cognatione: loth enim fuit filius aram fratris abze. pastozes tuos: frãtres enĩ sumꝰ. Ecce vniuersa terra coram te ẽ. a ſ Si oculus tuus scandalizat te erue eum et ꝓijce abs te. b ſ siue tibi aduersa contingant mihi autem ꝑ spera: siue tibi prosperamihi aduersa. Recẽde a me obsecro. Si ad sinistram ieris: ego dexteram tenebo. Si tu dexteram elegeris: a ſ circuispecta regione. ego ad sinistram pergam. Elẽ/ a ſ placuit ei. uat⁹ itaq̃ loth oculis vidit oẽz a ſ in descensu. s. positam. circa rẽgionẽ iordanis: que vniuersa irrigabaꝁ anteq̃ subuerteret dominꝰ sodomã ⁊ gomoz ſ a iordane. ram sicut paradisus domini: et ſ non ardua sed decliuia. sicut egyptus venientib⁹ in segoz. Elegitq̃ loth sibi regionez a ſ in occasum ruiturus. circa iordanẽ ⁊ recessit ab ꝺrien a ſ Al. diuisiq̃ fũt alterutrum a fratre suo. ſ Sic hereticiet catholici tã locis q̃s moꝛis⁹. ſ A nobis exierunt: sed non erant ex nobis. te: diuisiq̃ sũt alterutrum a fratre suo. Abzam habitauit in terra chanaan. Loth vero morat⁹ est in opidis que erãt circa iordanem: ⁊ habitauit in sodo

Universidad de Navarra Biblioteca

a Coram domino. Cui crimen puniendū cōmittit. Nā ꝛ hominib⁹ manifestū crimen: ꝛ nō puniendū. b Leua oculos ꝛc. Quasi aspice p quattuor climata orbis: possessio palestine ꝓmittit et ꝛ semini ei⁹. Nō in q̄busdā codicibus mare ꝓ occidēte ponit: iō fit: qz palestina mare ḥz ab occidēte. c Oēz terrā ꝛc. Nō ꝓ solū ꝓmissū ē. nō ei dictū ē tm terre tibi dabo ꝯtā vides: ꝛ tibi dabo terraz quā vides. cū ei ꝛ vlterioz vndiq; dabat: ꝫ precipue dabat q̄ videbatur. Ur ꝛ addidit: Surge ꝛ pambula terrā ꝛc. vt ꝓ ambulādo. s. quenlat ad eā quā in vno loco stās videre non poterat. Significat aūt ea ḥra quaz acceperat isrl̄ semē abre ſm carnē: nō ſm fidem: qō furtuz erat sīc arena maris: qz numerari non possit. d Tibi dabo. Christo, ꝓmittit hereditas oim gentiū: q̄ ecclesiam suā ꝓ totū mūdū diffudit: cui ꝑ dic: Postula a me ꝛ dabo tibi. g. he reditatē tuaz: Et ꝑs. Et dñabit ⁊ mari. vsq; ad mare. e Jn hebron. Ciuitas est i tribu inda q̄ et cariatharbe ḥz. i. ciuitas ꝯtuoz. Chareat enī hebraice ciuitas. arbe ꝯtuoz. Jbi enī sit ē adā martin⁹ ꝛ abrā isaac ꝛ iacob. Ca. XIIII

A Mraphel. Interpretat. Dirit vt caderet: ꝛ est rex sennaar: q̄ excussio dentium vel fetoz eoz interpretat. Dic significat hereticos: qui ad casū tendūt: ꝛ verbis dolosis fidē sensum eruomunt.

g Arioth. Ebrius vel ebrietas interpretatur. Stulticiā gentiū significat: qui iniquitate ebrij creaturā ꝓ creatore colūt ꝛ secli illecebris volunt. h Chodozlaomoz. Decozus manipulus interpretat: qui e rex elam. i. huj⁹ seculi hypocrisim significat: q̄ ḥz vana sit ꝛ pniciosa: tñ decora in superficie videt: ꝫ in futuro q̄d fuerit apparebit. i Thadal. scies iugū: vel exploratoz: q̄ est rex gētiū: auariciā significat: q̄ sagax et versuta multos sibi subiugat.

Amraphel r. ꝛc. Hi ꝯtuoz reges: figurāt ꝯtuoz ꝑncipalia vicia: ꝯtuoz virtutib⁹ ꝑncipalibus contraria: que quinq; sensus per quinq; reges significatos subiugare nituntur: per concupiscentiam carnis: per concupiscentiam oculorum: per ambitionē seculi. k Vale. Hiero. hebraice denozatio ōr. Tradūt hebrei hāc alibi salem dici ꝛ vitulā ꝓternantē: qz tertio terremotu absorpta sit. Ex q̄ sodoma ꝛ gomozra: adame et seboym diuino igne sūt subuerse. Jlla parnala nūcupatur. Segoz enim transfertur in paruulā: que syra lingua zoara dicitur: Vallis aūt salinarum in q̄ fuerūt putei bituminis post dei iram ꝛ sulphuris pluuiam in mare mortuum versa est: qō a grecis stagnum asphalti: id est bituminis dicitur. Mystice. Quattuoz reges: quinq; superant: dum cōtrarie potestates quinq; sensibus corporis abutētes vitijs illaqueant ꝛ captiuāt

Allego. Allegorice. Tales reges superant ꝑmū bara qui interpretatur malicia vel creatura: ꝛ est rex sodomozum: id est cecitatis vel pecudis silentis cum eis qui in vetusta malicia ꝑseuerant: moze pecudum cecitatē libidinis sequi ꝑsuadent. Jincunt et bersa. i. in angustia constitutum: regē gomoz. i. populi tumentis ꝛ seditiosi: cū eos qui curis seculi angustiant: ac nephas rapine agere nō formidāt: obtinunt et ꝑsternunt. Jincunt quoq; sennaar regē adame. i. terrene. cū eos qui terrena tantū sapiunt: i luxuria ꝑmanere hortant: vt dicāt comedam⁹ et bi. cras enim mo. Jincūt semeber q̄ interpretat ibi ꝑditio. et ē rex sedoym. i. cinguli merozis: cū ꝑ iracundiā et inuidiaz incautos decipiūt. Job. 5. a Vā stultū terficit iracundia paruulum occidit inuidia. Regē q̄z bale vincūt: cū pusillanimes i desperatiōez mittūt. Bale nāq; interpretat ꝑcipitatio vel absorbitio: ad ꝗ maxime diabolus certat: vt p⁹ lapsū ꝑcti in desperatiōez mittat. a Duodeci ei ꝛc. Duodenarⁱ⁹ sup flu⁹ est numer⁹. in q̄ sup fluitate seruiunt q̄nq; sensus nr̄i vane suggestioni: quā significat chodozlaomoz: et q̄ttuoz vitijs sibi adiacētibus. ꝛ recedere volētes: grauē ꝑsecutionez patiunt: ꝛ sepe superant.

b Uerterunt q;. Hiero. Alia editio hz ꝛ cecidert gigātes i astaroth: carnaym: ꝛ gētes horres sil' cum eis: et hoies i sabe ciuitate anteq; sodomā ꝑuenirēt. Quattuoz reges ꝓfecti ō babylone interfecerūt gigātes: hoc ē raphaim. Robustoz q̄z arabie ꝛ zuzim ꝛ emin i ciuitate sabe q̄ vsq; hodie sic vocaf. zuzim aūt ꝛ emin terribiles et horrēdi interpretāf ꝓ q̄. Ixx. magⁱ sensū sequētes gentes fortissimas posuerūt. ꝛ reuertētes venerūt ad fontē iudicij ꝗ ē. cades p antipatiōem ōr: qz postea sic vocatū. significat aūt locū apud petrā q̄ fons iudicij noīaf: qz ibi ꝑplm deus iudicauit. c Raphaym ꝛc. Noīa locoz ꝛ gentiū significāt carnalit⁹ viuētes: q̄s facile vitia vicūt.

a Omnes hi conuenerunt in vallem ꝛc. Jn hebreo habetur: Jn valle campestri. et potuit esse ꝙ illa vallis ex vno latere habebat nemoza ꝛ in alio. cāpos arabiles: ꝛ sic ab vtroq; nomine poterat nominari scilicet siluestris et campestris. b Que nunc est mare salis. qz postq; subuerse sunt q̄nq; ciuitates que erant in illa regione: locus ille factus est lacus magnus salsissimus et valde spissus: ita ꝙ vestimenta ibi ꝓiecta magis sozdidant q̄ lauent: ꝛ ideo nullus piscis potest ibi viuere: sm q̄ dicit philosoph⁹. ij. Methau. Et ideo in alio loco vocaf mare mozuum. Apud hebreos enim mare vocaf cōgregatio aquarū in magna q̄titate. c Duodecim enī annis. Hic exprimit causa belli que fuit: qz rex sodomoz et alij quattuoz reges cū eo prenominati. xij. annis seruierāt chodozlaomoz regi elamitarū reddentes ei tributū: et tertiodecimo anno rebellauerūt. ꝓpter quod anno quartodecimo adduxit tres reges secuz supra noīatos ad debellandū eos. verūtamē quia rex sennaar erat maioz inter illos, ꝓpter quod. s. ꝓnomiatus est: ideo, ꝑbabile est licz nō exprimaf in ḥra: que facit mentionē ō istis solum, ꝓpter captionem loth q̄ ille amraphel et forsitan alij duo reges habebāt etiā aduersarios rebellantes: in quoz̄ debellatiōe chodozlaomoz ꝑmo adiuuit eos. ꝛ postea venerunt cum eo ad debellandū regez sodomozū et alios quattuoz reges ꝓnominatos cū eo: et hoc est quod subdit: d Et percusserūt raphaym. i. gigantes. e Jn astaroth nomē est ville vel terre vbi habitabāt. f Et carnaym ꝛc. Nomina sunt gentiū a predictis debellataꝝ. Jn sabe chariathaim. i. i planicie illi⁹ terre. Sabe enī in hebreo ē nomē cōmune: ꝛ significat planiciem. tamē. b. sonat hic sīc. v. sic sabe. g Et chorreos. isti sunt horrei. in hebreo scribit⁹ per Heth litteram cui in latino corresp̄ondent due: scilicet. c. h. ꝑ. s. dictum est ca. xj. de haram que in actib⁹ apl̄oz vocat charam. h Jn montibus seyr. iste nominati sunt ab esau qui nōdum erat natus: et ideo istud nomen ponit hic ꝓ anticipatione. videlicet tū melius ꝙ vocatus sit mons seyr ab illo ꝓcedente esau. vt habef. j. xxxvj. ca. a quo descenderūt duces in mōte seyr anteq; filij esau haberēt ibi principatū. i Asiq; ad campestria pharan. vsq; illuc persecuti sunt eos.

k Reuersiq; sunt. ab illo loco vbi persecuti sunt eos. l Et venerunt vsq; ꝛc. qō signat iudiciū in hebreo. vocaf enī fons ille fons iudicij quia ibi congrebant iudices terre illius ad determinandū iudicia. sm aūt hebreos victus est locus ille fons iudicij in significationē futuri iudicij: qz futuꝝ erat ꝙ moyses et aaron ibi indicarent, ꝓ aquis cōtradictionis ꝓpter quas dñs ꝓtulit sentētiā cōtra eos ꝙ introirent aī ingressum terre ꝓmissionis: vt habef Nu. xx. m Ipa est cades. Sic enī alio noīe vocata est. Cades enī sanctū significat i hebreo: qz dñs ibi sanctificauit nomen suum educendo aquas de petra vt ibidē habef.

n Et percusserūt ꝛc. Hoc ōr ꝓ anticipatione: qz nōdū erat natꝰ amalech. o Et āmoꝛreorū ꝛc. ꝛ ipa est engaddi. vt habef expresse. ij. Paral. xx. ca. Ipa est regio abundās pluribus in balsamo ꝛ palmis. p Et egressi sunt. Hic aīr describit captio loth i speciali: debellatis enī aduersarijs triū regū q̄ erāt cuz chodozlaomoz: venerūt tres dicti reges cum chodozlaomoz ad debellandū regē sodomozū et alios q̄ttuoz q̄ ei rebellauerāt: q̄b⁹ debellatis captⁿ est ipe loth q̄ habitabat in sodomis: ex societate enī maloꝝ iusti aliq̄n incurrūt penaz

a ſ paruula.

est segōr. Omnes hi conuenerūt a

a ſ vel illustrem. b ſ Post subuersionem sodo/

in vallem siluestrem q̄e nunc est b

mozum. a ſ causam belli exponit.

a mare salis. Duodecim enim an/

a ſ generatio manipuli: vel habens decorum ma/

nipulum.

nis seruierant chodozlaomoz: et †

a ſ impar numerus cōcordiā significat trinitatis.

tertiodecimo anno recesserūt ab

a ſ Redeunte fragilitate quaternarij nituntur vi/

tia superare.

eo. Jgitur anno quartodecimo

venit chodozlaomoz et reges qui

a ſ gigantes. i. de se presumentes.

b c erant cum eo, Percusseruntq; rā/ d

a ſ cornua vel defensiones cōscindens fluctuz seu

diuisio commotionis.

phaym in astaroth et cārnaym et e f

a ſ terribiles. b ſ horrendi. c ſ Securitas p/

fecta vocatio species vel abundans.

zuzim cū eis et emim in sabē caria

ſ in tumore eorum qui moribus hyspidi.

thaim ꝛ chozreos in montib⁹ seyr g h

a ſ feroctas eorum.

1. Coz. 15. d vsq; ad campestria pharam que i

est i solitudine. Reuersiq; sūt ꝛ ve k l

a ſ Petram de qua moyses produxit aquam.

ſ imperus aquarum.

b ſ vbi postea populus murmurās iudicatus est.

Job. 5. a nerunt vsq; ad fontē mēspha: m

a ſ iudicium.

ſ interpretatur etiam sancta: ꝓ antiphrasim.

ipsa est cādes ꝛ percusserūt omnē m n

a ſ terram lingentium. b ſ amaricantem.

regionem amālechitarū et āmōz/ o

a ſ. i. in vrbe palmarum vbi superbi reges vicoꝛ

am adepti sunt: hoc est: oppidum engaddi: balsa/

mi et palmaruꝫ ferrile: sed asasonthamar vrbs pal

marum interpretatur.

reoꝛū qui habitabāt in āsasontha

a ſ pecudum silentium.

mar. Et egressi sunt rex sodōmoꝛ p

a ſ populi tumentis. b ſ terrenozum.

et rex gōmoꝛre: reꝛq; adame ꝛ rex

a ſ merentium. b ſ vozatorum.

sebōym: necnon ꝛ rex bāle q̄e est

segoꝛ et direxerunt aciem contra

a ſ in vilitate mozum inculcatorum.

eos in vālle siluestri. ſ. adūsus cho q

dozlaomoꝛ regem elamitarum: et

thadal regem gentiū ꝛ amraphel

regem sennaar et arioch regem

ponti: quattuoz reges aduersus

a ſ quia inculti mores in profundum malorum

pernitacs trahunt.

quinq;. Uālis autem siluestris r

habebat puteos multos bitu/

nomen

temporalem: licet non sint participes criminis ipsoꝛum. et patet littera vsq; ibi. q Jn valle siluestri. exponatur sicut prius.

r Vallis autē siluestris habebat puteos multos ꝛc. Dicunt aliqui ꝙ ibi erāt putei enormes bitumē: qō ē genⁿ cemēti fortissimi: ita ꝙ nō dissoluaf

mis. Hoies aūt sodomitę pessimi a

a erant et pctōres coā dño nimis.

a ſ recedente scilmare lata hereditas ꝓmittit

per omnes partes mundi merito fidei dilatata.

Dixitq; dñs ad abrā post̄q̄ diui b+

b sus ē ab eo loth. Leua oculos tu

os i directū: ꝛ vide a loco i q̄ nūc

es ad aquilonez ꝛ ad meridiem:

c ad oriētē et ad occidētē† Oēm †

a ſ. i. christo qui de semine eius.

d terrā quā cōspicis tibi dabo ꝛ se/

mini tuo vsq; in sempiternū. Fa/

ciāq; semen tuū sicut puluerē ter

re. Si quis potest hominū nume

a ſ Semen israel ſm carnem.

rare puluerē terre: semēn q̄ tuuz

a ſ Ne puteret ea terra tantum ꝓmitti que

ab abrā in eode loco stante poterat videri.

numerare poterit. Sūrge ergo et

perambula terram in longitudi/

ne et latitudine sua: qz datus

ſ his. s. qui de te nascentur.

sum eā tibi. Mouens igit abram

ſ quia non habeat hic manentem ciuitatem.

tabernaculū suū: venit et habita

a ſ Que sic vocatur a mambre amico abre.

uit iuxta conuallez māmbre q̄e

a ſ vt exhiberet culturam cui debebat fidem.

e est in hebron. Ędificāuitq; ibi al/ e+

tare domino. Ca. XIIII

Actum est autem in illo e

a ſ dixit vt caderet: hi sunt q̄ cōtra

dominum loquentes cadunt.

f tempore: vt amrāphel f

a ſ fetoz dentium eorum scilicet qui ferendam do/

cerinam sparguntur. b ſ Ebrius scz qui dei cul/

tus oblitus creaturam colit.

c ſ gentium omni errore circūdatarum.

g rex sennāar: et arioch rex pōnti: g

a ſ decorus manipulus: hi sunt hypocrite qui de

con virtutibus volunt videri. b ſ secularium.

h et chodozlaomoz rex elāmitaruz h

a ſ Scies iugum: auariciam significat dominā

gentium.

i et thadal rex gentiū inirent bel/ i

a ſ Malicam. b ſ pecudis silentis.

lum contra bāra regem sodōmo/

a ſ in augustijs. b ſ populi tumentis.

rum: ꝛ contra bersa regē gōmoz/

a ſ Qui interpretatur excussio vel fetoz dentiū.

b ſ Terrenozum.

reꝛ: et contra sennāar regem āda/

a ſ perditionem. b ſ Quod est vinculum mo/

tis vel merozis.

me: et contra semēber regem sē/

a ſ deuozatio vel precipitatio.

k boym: contraq; regem bāle: ipsa k

ctum est autem illo in tempore. i. post separationem loth ab abram.

f Et amraphel rex sennaar. ſm hebreos iste ē nemroth de q̄ supra dictū est q̄ regnauit i babylone: que est terra sennaar. g Et thadal rex gētiū. sic enī nominatus est: quia in regno suo erant hoies congregati de diuersis natiōib⁹. h Sennaar regē adame. i hebreo habef: Sineab regē bale.

¶ a Hebreo. Lxx. trāsttuli/ali. qz sez de mesopotamia veniens transito fluuio eu/phrate:sedē posuit in terra chanaan. Und̄ iesus naue. Jos.24.d Quid vult̄ seruire dijs pa/trū vestroꝝ:q̄ sūt trās flu/men. b Nō cū audisset tē. Jsis. similiter fides nr̄a cum firmata est spiritu p̄nci/pali quicq̄ sensus corpis q̄/si quinq̄ reges subijcit ver/bo dei triūphans ō homīe exteriori. Jlle in trecēt̄. de/cem t octo aduersarios de/bellauit:qz nos in sacramē/to crucis: quam tau lr̄a si/gnificat: que trecēta signifi/cat quicq̄ sensus carnales nos antea varijs vitijs ca/ptiuantes superam⁹. Decē t octo ex ternario t senario multiplicatus fidez trinita/tis t pfectionē significat o/peris quibus virtutū cōtra vitia plena victoria pficit̄.

Allego. ¶ Strab⁹. All. Bellū abze cum quattuoꝝ regib⁹ signi/ficat bellū virtutū t vitio/rū. Pater ergo fidei t p̄/ma via credendi p̄o fratre suo loth dimicauit et vicit: nō in multitudine exercit⁹ sed in trecentis decē t octo expeditis vernaculis. Sic quisq̄ p aīa sua ꝑtra spūa/les nequicias belluz gerat cū trecētis decē t octo ver/naculis. i. cū auxilio sancte crucis. Tau enim littera: que habet figurā cruc̄. ccc. exprimit. c¶ Dan. Autē vn⁹ est de fontib⁹ iozdanis. Alter enī ioz vocat̄. qō in/terpretatur riuus: duobus ergo fontibus q̄ nō ꝓcul a se distant in vnum riuuluz federat̄: iozdanis appella/tur. d¶ At ꝯo m. tē. Hic. Hūc aiunt hebrei esse sem fi/liū noe t cōpuratiōe anno/rū ostēdūt cū vsq̄ ad isaac vixisse: et oēs p̄mogenitos a noe vsq̄ ad aaron pōtifi/ces fuisse. Salez ꝯo postea dicta ē hierusalē. Apls me/mozans melchisedech: sine patre t mr̄e refert ad xp̄m: t p eū ad ecclīaz gentiū: qz gloria capitis ad mēbra re/fert̄. Quoniā bñdixit abze circūcisio t in eo leui: sic et aaron de quo postea sacer/dotium. Et q̄ vult colligo/re sacerdotiū ecclesie habē/tis ꝓputiuz benedixisse cir/cūciso sacerdotio synago/ge. Quod autez ait: Tu es Ps.109. sacerdos in eternū ſm ordi/nem melchisedech: ministe/rium nostrum verbo ordi/nis signatur: non per aarō irrationabilibus victimis immolādis: sed oblato pa/ne t vino: id est corpore do/mini: et sanguine consecra/ri. ¶ Strabus. Melchi/sedech. Qui interpretatur

¶ rex

† De cōse. dis. 2. c. i ca lice 2. c. ac/cipiter. 21. dis. c. deni/q. in glo.

a ſ canes muti non valentes latrare: et ela/ti cedunt vitijs.

minis. Jtaq̄ rex sodōmorum et rex gomorr̄e terga verterūt

a ſ virtijs non cedentes.

ceciderūtq̄ ibi: et qui rēman/ a

a ſ virturum eminentiam.

serant fugerunt ad mōtem.

a ſ Doc fit cum vitia vincunt rationē et im/mittunt famē verbi quo anima pasci debuit.

Tulerūnt autem omnem sub/ b

stantiam sodomoꝝ: et gomoꝛ

r̄eozum: et vniuersa quę ad ci/ c

a ſ occultādo insidias.

bum pertinent: et ābierunt.

a ſ Ex societate malorum penas tempora/les sustinent aliquando iusti.

Necnon ēt loth t substantiaz b

eius filium fratris abzam qui

habitabat in sodomis. Et ec/ c†

ce vnus qui euaserat: nuncia/

a ſ Jn hebreo transitori.

a uit abzam hēbreo qui habita f

a ſ proprium nomen.

bat in cōualle māmbre āmoꝛ

rei fratris eschol t fratr̄ aner.

Hi enim pepigerant fedus cū g

b abzam. Nō cuz audisset abzā

captum videlicet loth fratrez

a ſ non vocatos: de quibus dicit in sequenti bus: exceptis his que comederunt iuuenes.

suum: numerauit expēditos i

vernaculos suos trecētos de/ k

cem et octo et persecutus est

a ſ vbi vnus de fontibus iozdanis oritur qui nunc dicitur dan. ſ Hiero. opidū phenicis quod nunc paneas dicitur. b ſ Socij abze: id est fidei: sunt charitas t spes: que suis vici bus quasi separatim occulta inspiratiōe vitio

c eos vsq̄ dān: et diuīsis socijs l

sas ifundūt mēres. ſ fides cum spe et cha/ritate vitia persequitur.

irruit super eos nocte. Percus/ m

sitq̄ eos et persecutus est eos

a ſ id est vsq̄ ad aduersitatē effundendi san guinis: damascus enim potus sanguinis lter/prętatur.

vsq̄ hobā t phenicem que est

a ſ a captiuitate vitiorum liberat fides ratio nem t intellectum: quasi frater t substantiaz fratris cum virturibus purgati animi.

ad leuam damasci. Redūxitq̄ n

omnem substantiam: et loth

fratrem suum cum substantia

a ſ virtutes politicas.

illius: mūlieres quoq̄ t pōpu

b ſ omnium virturum speties.

a ſ vicijs virūs als̄ insidias moliuntur: mazi me luxuria que sodomitis dominatur.

lum. Egrēssus est aūt rex sodo o

moruz in occursum eius post

q̄ reuersus est a cęde chodoꝛ/

laomoꝛ et regum qui cum eo

erāt in valle sabę: quę est val/ p q

lis regis.† At vero melchise/ r

a ſ hec sacramenta nostrorum sacramento/rum figura fuerunt.

dech rex salem proferēs pānē

† Ne. 7. a

nisi sanguine menstruo. Hebrei autem dicunt q̄ in illa valle accipiebaꝫ terra ad faciēdū cemētū: qua sublata remanebāt ibi fosse que dicebanꝫ fosse ce/menti: vnde et in hebreo habetur puteos cementi: illud autem interponitur hic: ꝓpter quod sequit̄:

a ¶ Ceciderunt̄q̄ ibi: quia fugientes de prelio ti/more turbati nō considerabant loca periculosa q̄/bus se ingerebant: et sic ceciderunt in fossas illas. Hebrei autē dicunt q̄ factuz est illud ꝓpter abzā de quo nō credebant homines illius terre: q̄ exis/set illesus de incendio chaldeozum: sed quando vi/derunt q̄ rex sodomozum ceciderat i puteos illos armatus et exiuerat inde sanus miraculose tūc cre/diderunt de abzam quod similiter exisset de incen/dio chaldeozum. b ¶ Tulerunt autez omnē sub/stantiam t̄. ¶tum ad diuitias artificiales.

c ¶ Et vniuersa que ad ci. t̄. ¶tum ad diuitias na turales ex quibus vita sustentat̄. d ¶ Necnon et loth. Omnia predicta ō bellis istis interposita sūt ꝓpter captionem ipsius loth. Sequitur:

c ¶ Et ecce vnus qui euaserat. Hic cōsequāter de/scribitur ipius lot liberatio: vbi primo describitur abze fidelitas: secūdo ipius benedictio. ibi: At ve ro melchisedech: tertio eius liberalitas. ibi: Dixit autē rex sodomoꝝ. Fidelitas aūt eius apparet q̄ non timuit ire ad pugnandum contra quattuoꝛre/ges fortissimos vt liberaret nepotē suuz audita ca ptione eius. et hoc est q̄ dicit: Ecce vnus qui eua serat. Dicūt aliqui hebrei q̄ iste fuit og rex basan: qui euaserat de diluuio: sed hoc supza improbatuz est. vij. ca. Alij antem dicūt q̄ fuit idem og qui eua serat alijs gigantibus interfectis in astaroth: vt ꝑ dictum est in isto ca. de quo etiam scribit̄ Deut̄. iij. Solus quippe og rex basan restiterat de stirpe gi/gantum: sed hoc nō est verisimile q̄ euadens ō pre lio omnibus socijs suis interfectis: secutus fuisset aduersarios suos: sed magis fugisset ad partē op/positam: t ideo predicte expositiōes videnť extor/te a littera: ꝓpter quod ſm planum sensum litte/re dicendum est q̄ fuit de exercitu regis sodomoꝝ qui fugiens transiuit vsq̄ ad locum vbi manebat abzam qui non erat multum remotus a loco belli: et quia cognoscebat loth et abzam patruum suuz. ideo nunciauit abze nepotis sui infortunium.

f ¶ Abzam hebreo. Ex hoc patet q̄ hebrei nō sunt dicti ab abzam sed ab heber: a quo etiam ipe abzā hic dicitur hebreus. Jtem idem patet per litteras in hebreo: quia abzaz incipit ab Aleph: Heber ꝯo per eyn: t ideo si hebreus diceretur ab abzam inci peret per aleph: quod nō est verum: sed incipit ab eyn. g ¶ Di enim. scilicet tres fratres qui erāt ō genere ammoꝛreoꝝm. h ¶ Pepigerāt fedus cū abzam. et ideo adiuuerunt eum: vt habetur in fine huius ca. i ¶ Numerauit expeditos: id est para/tos ad pugnam. k ¶ Vernaculos suos: id est ser uos suos natos in domo sua.

l ¶ Et diuisis socijs. scilicet abner: Eschol t mam/bre: faciebant diuersas turmas: vt in pluribꝰ par/tibus inuadens aduersarios incuteret eis maiorē timorem. Aliter exponūt hebrei. Diuisis socijs q̄ illos sibi federatos separauit t diuisit ad sarcinas custodiendas: et parati erant ei succurrere si indi/ger et: ipse tamen cum seruis suis intrauit bellum.

o ¶ Irruit super eos nocte. quādo dormiebant so/pore graui propter labozem precedentis diei: et q̄ dormiebāt securi: sup eos irruit anteq̄ possent ar mari. n ¶ Reduxitq̄ omnē substantiā t̄. Quo/niam illi qui euaserunt manus eius ita fuerunt pre occupati q̄ nihil poterant secum portare.

o ¶ Egressus est autem rex sodomozum in occur/sum eius. Ad faciendum ei reuerentiam et redde/dum ei gratias de occisione aduersariozum suoꝝ. p ¶ In valle sabe: id est in valle plane et equali.

q ¶ Que est vallis regis. Habebant enim ibi rex manerium. a quo denominabatur vallis illa.

r ¶ At vero melchisedech. Hic ꝓseqūter ponit ipi⁹ abze bñdictio. Circa q̄ sciendū q̄ iudei adūsarij fidei christiane: scꝑturas q̄ loquunt̄ ō xp̄o nitunt̄

¶ deprauare

¶ rex iusticie t dicit̄ rex pacis christum significat per quē recon ciliati sumus: t qui in fine seculi iuste iudicaturus est.

a ¶ Dedit ei decimas. Jsid. Sciens ergo patriarcha: melius sa cerdotiū fuisse in populo gentium q̄ leuiticuz q̄d de ipso erat nasciturū: et a meliore benedicendū: decimas substantie post benedictionez dedit melchisedech: si/cut sacerdotib⁹ benedicētib⁹ sibi po/pulus ſm decimas debat. Mel chisedech interp̄tat rex pacis vel in/sticie. Per christum enī recōciliamur deo qui ventur⁹ est discernere bonos a malis. Ipse est sacerdos qui p oīni/bus deo patri seipm obtulit et verus rex q̄ in pāti suos regit. t i furturo iu/ste iudicabit. b ¶ A filio subreg. t̄. Isa.33.c Vir iustus manus suas excutit ab oī munere in quo ostēdit: qz bella a fide libus nō cupiditate sed charitate cō/mittenda sunt. Stipendia militantiū excipit t ptes eoꝝ qui pariter cum eo pugnauerāt partim iusticiā suā demō strans ptim stipēdia legitime pugnā/tibus debita nō abnegās. c ¶ Qui venerūt mecū t̄. Utiť enī aliquādo fides testimonijs infideliuz. Un apo/ Lieb.1.c stolus. Male bestie pijs ventris sed ad vtilitatē fideliū. ¶ Ca. XV

Nico.de lyra

depzauare: inter quas est ps. cix. in q̄ fit mētio de sacerdotio melchisedech t occasione illius Ps. qui de christo loquit̄. passum istum peruerse expo/nere nituntˀ dicētes quod iste melchi/sedech protulit panem t vinum nō in sacrificium sed magis ad reficiendu abzam t populum eius qui veniebat de prelio sed hoc patet falsum per lit/teram precedentem t sequentē. dictū est enim supza: q̄d illi quattuoꝛ reges quos debellauerat abzam: aspoꝛtaue rant de sodomis vniuersa que ad ci/bum pertinent nec potuerant adhuc omnia consumpsisse: nec fugiendo po terant secū poꝛtasse: t ideo abzam ibi inuenit satis de victualibus ꝓo se t ꝓo populo suo: t ꝑ etiaz patet per litterā sequentem: vbi abzam de preda nihil voluit retinere: exceptis his que comederunt iuuenes: id est bella/tozes qui secum fuerant. Jtem post illa verba: Proferēs pa/nem t vinum. immediate subditur ꝓo qua causa:

a ¶ Erat enim sacerdos dei altissimi. Ex quo patet q̄ causa ꝓ qua ꝓtulit panem t vinum fuit ad offerendum sacrificium: quod pertinet ad sacerdotis officium. ꝓo refectiōe enim bel latozum magis pertinet ad hominez laicum ꝓferre victualia q̄ ad sacerdotem: t ideo alij aliter puertentes exponūt dicen tes q̄ melchisedech ꝓtulit panem t vinū ꝓo sacrificio offe/rendo: non p ipsum: q̄ ſm istos sacerdos non erat sed p ipm abzam qui tanq̄ sacerdos legitur pluries cōstruisse altare: t sacrificiū deo obtulisse: vt habeť infra. xxij. ca. et iō illud q̄ sequitur. Erat enim sacerdos dei altissimi. nō refertur ad ipm melchisedech: sed ad ipsum abzam. t similiť illud quod sequi/tur: Et dedit ei decimas ex omnibus. s. melchisedech dedit de cimas de omnibus ipsi abze tanq̄ sacerdoti: sed falsitas hui⁹ expositionis apparet per hoc: q̄ melchisedech benedixit ipsi abze dicens: Benedictus abzaz deo excelso t̄. Benedicere au tem ad sacerdotem pertinet: quia quod minus est sine cōtra/dictione a maiori benedicit̄: vt dicit̄ ad Heb. vij. ca. Item q̄ melchisedech daret decimas de omnibus reporatis ipsi abze ꝑz falsum p lram sequentē: q̄ abzam iurauit q̄ de omnib⁹ il/lis nō acciꝑet a filo ſtegminis vsq̄ ad corrigiā calige. i. nul/lam rem ¶tūcūq̄ minimā accipet: t iō vera expositio ē ista: q̄ melchisedech erat sem primogenitus filius noe qui adhuc vi uebat: q̄d ꝑz si cōputenť anni eiⁿ. s. positi: imo virit post vl/tra natiuitatē iacob esau: vt ꝑbatur. j. xxix. ca. Sz ꝓtra ꝑ ar/gultur: q̄ ad Heb. vij. ca. ōz de melchisedech: Sine patre sine matre: sine genealogia: neq̄ initiū diez: neq̄ finē vite habēs q̄d nō pōt dici de ipo sem: q̄ nō est idē hō. Sz ad ꝑ rndeť a do/ctoꝛib⁹ nr̄is: q̄ ꝑ dicť apls nō q̄ melchisedech nō habuerit pa/

trem et matrē t̄. sz q̄ scꝑtura nō facit mētionē de pr̄e sem. t ma tre eiⁿ t̄. Sz adhuc videť argumētū remanere: q̄ scꝑtura fa cit mentionez de patre sem: t matre eius t genealogia: et de pincipio vite eius t fine. Dicendum q̄ verum est: sed ꝑ non est sub noīe melchisedech: sed solum sub nomine sem: t sic in telligit apostolus et doctoꝛes sancti: q̄ sub nomīe melchisedech nō fit mētio in scꝑtura de patre t matre eius nec determinat etiam de genealogia: nec de pincipio et finę vite sue. Erat enī sacerdos dei altissimi: quia pater erat omniū illoꝝ qui remanserant in cultu dei: t q̄ erat primogenitus ra/tione natiuitatis: vt dicūt aliqui: vel saltem ex ordinatiōe patris: si nō fuit primo natus vt dicunt alij. Jus enim primogeniture bene trāsferebatur ad filium post natum et ordinatione pa/tris: maxime de voluntate dei: sicut † 16. q. 7. c. iacob iuis primogeniture transtulit a decimas do ruben primo nato ad ioseph q̄tuz ad 23. q. 5. c. di duplicem portionem hereditatis ac/cat. in glo. cipiendam: t ad iudam q̄tum ad di/gnitatem regiam: vt habeť. j. xl viij. ca. et. xlix. Sacerdotiū aūt fuit anne/xum primogenitureꝝ vsq̄ ad legez da/tam per moysen t ideo audita victo/ria abze diuina virtute facta: protulit panem t vinum. i. sacrificium: reddē/do gratias deo: t ideo benedicendo abzaz dixit. Benedictus abzā deo ex/celso t̄. b ¶ Et dedit ei decimas. s. abzam ipsi melchisedech cui debeban tur tāq̄ sacerdoti. Et sic exponit apo † 23. q. 5. c. stolus ad Heb. vij. Ostendēs q̄ leui dicat i glo. 2. fuit decimatus in abzam. c ¶ Dixit autem rex sodomozum. Hic describi/tur liberalitas abze: quia q̄uis totaz ꝓdam posset retinere: noluit tamen aliquid recipere. d ¶ Da mihi ani/mas. i. viros mulieres et paruulos. e ¶ Leuo manum meam. modus ē in rādi. f ¶ Me dicas: ego ditaui abzā. Hoc dixit non ad iactantiam sed ad dei gloriaz qui ei promiserat multipli eationem bonozum temporaliū vt supradictum est: t ideo no lebat q̄d eius ditatio aliquo modo alij attribueretur.

g ¶ Exceptis his que comederunt iuuenes: id est bellatozes qui fuerūt mecū in prelio. h ¶ Et partib⁹ virozū qui vene/runt mecum. isti enim non erant de familia abze: et ideo non erat suum dare partes ipsozum de ꝓeda illa. Nō autem di/citur hic de ipsis: Qui venerunt mecum, vno modo exponi/tur: q̄ cum ipso intrauerunt bellum: vt predictum est: Et ſm hoc certum est: q̄d habuerūt ius in parte ꝓede. Alio modo q̄d non intrauerunt belluz sed remanserunt ad custodiendū sarcinas: t ſm hoc etiam declarauit abzam q̄d haberent ius in parte ꝓede. Et ex isto loco accepit dauid illud quod de/terminauit. j. Regū. xxx. ca. dicens: Equa pars erit descen/dentis in ꝓliuz t remanētis ad sarcinas. vñ q̄d ibidē sequit̄: Et factū est ꝑ ex illa die t deinceps ꝓstitutū: t ¶si lex in isr̄l. Jn hebreo habeť: Et factū est ꝑ ex die illa: t desup vel ō añ: q̄ obseruatū fuerat tp̄e abzam: vt patz ex dictis: verūtn q̄d abzam hoc seruandū decreuerit: Dauid postea magis decla/rauit: t firmiⁿ statiuit tanq̄ ex regia ꝓtate t̄. ¶ Ca. XIIII

¶ Moraliter. Hic agit de captiōe loth in bebella/tiōe sodomoꝝ t eiⁿ liberatiōe ꝑ abzā auunculū suū. Captiōis aūt eiⁿ occasio fuit belluz ¶tuoꝝ re/gū cōtra q̄tuoꝛ. Per quinq̄ reges intelligi possunt q̄nq̄ sen/sus corpis. nā eoꝝ delectationi obediūt multi. ꝓpt̄ q̄d reges possūt dici: t de istis ōz q̄ c ¶ Seruierāt chodoꝛlaomoꝝ. q̄ ſm hebreos fuit ipe nemroth q̄ fuit robust⁹ venato: dominū vt. ē. dictū ē. iō significat diabolū ō q̄ ōz. j. Pet. v. Adūsariⁿ vester diabol⁹ tāq̄ leo rugiēs circūit q̄rēs quē deuoret. Et ei fuiūt q̄nq̄ sensus corpis inq̄tū ad pctm ꝑ dlectatiōes in/ducūt: t silr illi q̄ sensuū delectatiōib⁹ obediūt. † Et trede cimo ano recesserť ab eo. nā aliq̄ resipiscūt a fuitute diabol: t bñ ōz. xiij. ano: nā ꝑ tnariū significat fides trinitat̄: t ꝑ de pariū obfuatio, x. ꝓceptoꝝ: t ꝑ duo resilire faciūt a diabolo

¶ de quo

Universidad de Navarra
Biblioteca

de quo valde dolens iterū nititiē eos subijcere sibi ꝛ assumit secū tres alios reges sc̄z ꝓcupiscentiā carnis: appetitū bonoris: ꝛ rei tēporalis: qui reges dicunt: eo ꝙ multi seruiūt eis: et istis tribꝰ regibus ad suum intentuꝫ vtit diabolus. Et sic debellat multos penitentū ꝛ eos iterū sibi subijcit per peccati reciduū et cum eis capit̄ loth qui vt supradictū est cōtemplatiuū significat seu religiosum. aliqui ẋo de numero religiosoꝝ a diabolo capiunt̄ per insultum triū regum dictoꝝ. ¶ Et ecce vnus q̄ euaserat nunciauit abram. Per istū designant boni euadentes insultū diabolī: qui ipsi abram. i. p̄lato qui ꝓeest et ꝓdesse pōt peccata denunciāt socioꝝ suoꝝ vt apponatur remedium ꝛ ipse liberat denunciatos ꝺ diabolī potestate ꝛ sic liberatur loth de diaboli captiōe. ¶ Dixit aūt rex sodomoꝝ ad abram: Da mihi animas: cetera tolle tibi. per istum significanꝫ illi qui offerūt p̄lato munera vt desistatur a correctiōe debita: sed bonus p̄latus omnia respuit exceptā competenti refectiōe ꝙ se et familia. ideo subditur: ¶ Exceptis bis que comederūt iuuenes. et talis prelatus a melchisedech benedicitur per quez dominus noster iesus christus significatur: sicut exponit apostolus Heb. vij.

In ca. xiiij. vbi ꝺr in postil. Qz factū est istud propt Abrā.

Additio.j. Hec expositio hebraeoꝝ ẽ friuola: qz ex hoc ꝙ rex sodomoꝝ cum miraculose exiuisset de puteo: nō attribuerūt gentes exitum Abre de incēdio chaldeoꝝ: testimonio veritatis diuine fidei: in detestationem idolatrie: ꝙ qua Abraꝫ exposuit se periculo incendij: eū etiā rex sodomoꝝ q̄ pessimus ꝛ idolatra erat sic exiuerat armatus de puteo ꝛ illesus: sed potiꝰ ista attribuebāt magicis artibꝰ vel hmōi. Et sic istud miraculū factū regi sodomoꝝ nō redūdaret in gloriā dei: qđ erat valde inconueniens ꝛc.

In eodem. xiiij. ca. vbi dicitur in postilla: Ex hoc ptz ꝙ bebrei non sunt dicti ab Abram.

Additio.ij. Unde dicat Abrā hebreus pleniꝰ habeꝫ in additiōe sup Matth̄. xxj. Uide ibi: Correctoriū corruptoriꝫ his additionibꝰ nō respōdet: quia dicit illas nō esse dignas ꝓtractatione: cū sint nullius vtilitatis: sic ptz supra respōdendo additiōib̄ tertij decimi capituli.

In eo. ca. xiiij. vbi ꝺr ī postil. Muerauit expeditos ẋnaclos.

Additio.iij. In ꝺ loco vbi lra nra dic: Et numerauit expeditos. lra hebraica hz: Munivit exptos. ꝛ est sensus ꝙ muniuit suos armis bellicis. s. illos seruos q̄ erant exerciti: ex quo ptz ꝓudentiā abrae in re militari: quia nō inermes accepit qui ad fugā fūt ꝓniꝰ vt dicit Egesippus: sed munitos seu armatos. Silr nō accepit tyrones: sz iam exptos. Potest esse ꝙ ex vicio scriptoꝝ hec varietas contingat: sic ꝙ vbi dicit: Munivit: posuerūt Numerauit. ꝛ vbi habeꝫ exptos: posuerūt expeditos. ꝓpt̄ similitudinē haꝫ diction̄ ad inuicē: ꝛ etiaz ꝓpter hoc ꝙ statim addunt̄ termini nūerales. s. cccxviij. Sz ꝺ nō obstat: nā ex ꝺ nō sequit: nisi ꝙ tantus fuerat munitoꝝ ꝛ exptoꝝ numeꝰ. ¶ In eodē ca. xiiij. vbi ꝺr ī postilla: Et lō audita victoria abre diuīa virtute ꝛc.

Additio.iiij. Hoc sacrificiū qđ obtulit melchisedech nō est intelligendū esse idē realiter cū nro sacrificio: sed esse figuratiuū illꝰ vñ glo. interline aris sup illud verbum: Proferēs panē ꝛ vinum dicit: Hec sacramenta nostroꝝ sacramētoꝝ figura fuerant.

Glo. ordi.

Mystice A

b Ds itaqꝫ trāsactis. Ca. XV timere. Mystice. Triūphata multitudine vitioꝝ: cōfortatur spes cuiusq̄ fidelis a dño ne titubet sed mercedē expectet. b Dixitqꝫ abrā. Mystice. Murmurationez significat antiq̄ q̄ lōga expectatiōe suspēsi iam ānsi de aduētu eiꝰ hesitabāt q̄ tāc̄ dñs eternā hereditatē acceptur⁹ multiplicato semīe credētiū sterilē legē tangēs vernaculi dispēsatōez erat exclusur⁹. Quoꝝ hesitatio ꝓphetico spū remouet ꝛ fides ꝺfirmata iusticiā ꝓmeretur. Añ credidit ab. ꝺ. ꝛ re. ē il. ad. iu. q̄ ¶ Suspice celū ꝛc. Supiꝰ dixit: Erit semē tuū sic arena maris: qz ī illa plebe q̄dā carnales ꝛ terreni q̄ arene cōparant̄ qz aridi ꝛ a bonis opib̄ ꝺsecūdi. aliꝫ quasi stelle fulgētes. ¶ Ra. Duplex significatio ꝓmissi seminis dat̄. Ostēsis stellis ꝺr ei sic faciā semē tuū id est gentē christianā: cuiꝰ tu ꝑ futurus es ī fide. s. resurrectionis luīe coruscare. Ostēsa ẋo arena ꝺr sic erit semen tuū ꝛc. i. copiosa erit gens iudeorū: sz arida ꝛ infecūda. ¶ Sume

t. 23. q. 5. c. dicat.

Nico. de lyra

b Ds itaqꝫ trāsacti. Ca. XV Postq̄ descripsit moyses q̄liter abram bñ se habuit vt inciperet ꝛ hoc q̄tū ad deū ꝛ ꝓximum. Hic ꝓr ostēdit q̄liter se habuit ad seipm: ꝛ qz ꝑles reputaꝫ vna ꝑsona cū patre. Et �sm illud Eccl. xxx. Mortuꝰ est pater eiꝰ: ꝛ quasi nō ē mortuꝰ. Reliquit enī filiū similē sibi: ꝛ silr vir ꝛ vxor q̄si vna ꝑsona computant̄: �sm dictū saluatoris Matth̄. xix. Itaqꝫ iā nō sūt duo sc̄z vna caro. ideo ꝓmo ostēdit q̄liter abram se habuit in petēdo ꝓle. sc̄do q̄liter ī regēda vxore. xvj. ca. ¶ Circa ꝓmū ꝓmo ponit abre petitio. sc̄do petitionis exauditio. ibi: Statim qz sermo dñi ꝛc. tertio exauditiōis ꝺfirmatio. ibi: At ille ait: dñe deꝰ. ¶ Circa ꝓmū describit occasio petitiōis. Abrā ei ex victoria tā solēnī quā dñs dederat ei: timuit ne ī ꝺ acceptis totā mercedē ī iusticie sue a dño: ꝛ iō dñs assecuravit eū ꝺ cōtrario dicēs: b Noli timere. de eo q̄ cogitabat sc̄z: c Et merces ꝛ. ꝛc. i. victoria quā dedi tibi nō ē merces tua: sz maior rē sat̄ ego refuo tibi. Et ex isto ẋbo dñi habuit occasiōez pe

tendi plem: qz q̄libet naturaliter desiderat in bonis suis habere heredez siue successorē. ꝓpter quod sequitur: d Dixitqꝫ abram. ostēdēdo suū desideriū. e Dñe deꝰ q̄d dabis mihi: ac si dicat parū valebūt ista mihi: exā filiū nō habeo. f Ego vadā absq̄ liberis. quia sara erat sterilis. g Et filiꝰ ꝓcuratoris dom⁹ mee. ꝺ exponitur duplicit̄. Uno mō sic vt sit sensus Procurator domus mee ẖz filiū: cui pōt bona sua relinq̄re: nō aūt ego: et sic melioris ꝺditiōis mee ē q̄ctū ad ꝺ. Alio mō vt cū ꝺr: Et filiꝰ ꝓcuratoris domꝰ mee ſbintelligit: erit heres meꝰ qz cogitabat eū adoptare ī filiū: eo ꝙ vxor sua erat sterilis: Et ista expositio magis ꝑsonat lre qz sequit̄ postea.

h Et ecce vernaculus meꝰ. i. seruus natꝰ ī domo mea. i Heres meꝰ erit iste damascus elieçer. Elieçer enī erat procurator domus abre: ꝛ damascus filius eius fuit: a quo etiam denomināta est ciuitas damasci. k Statim qz sermo domini factus est ad eū. Hic ponitur sue petitionis exauditio. Petitio enīz est desiderij ostensio: ꝛ iō qz abram ostēderat desideriū suū ꝺ ꝑle babēda: dñs rūdet illi dicēs: l Nō erit ꝺ heres tuꝰ. s. filiꝰ ꝓcuratoris tui. m Sz q̄ egredie. ꝛc. i. qđ generabis ī vxore tua: ꝛ qz nō solū ꝓmisit sibi ꝓlem: sed etiā ꝓlis magnā multiplicationē. ideo sequit: n Suspice celuz ꝛc. et accipit hic sī ꝓ nō. o Sic erit semē tuū. s. ī tāta multitudīe q̄ vir aut nūq̄ ꝓssit nūerari ab hoīe. patet etiam ex dictis q̄ ista visio ostensa est abre de nocte q̄si stelle ꝓssunt videri. ¶ Cōsideran dū q̄ licet deus etiā ꝑ hoc intenderet significare multiplicationem seminis abre cōparando ipm stellis celi: tñ principaliꝫ intendebat ꝓmittere ei ꝛ semini eius vitam beatā: q̄ erit in resurrectiōe mortuoꝝ. vñ dicit apls. ī. ad Cor. xv. Stella differt a stella ī claritate: sic ꝛ resurrectio mortuoꝝ. Multiplicatio enī ꝓlis ꝛ bona q̄ctuq̄z tempozalia nō ꝓssunt esse merces vl finis ꝓncipalis operū iusticie vl virtutis: quia finis ꝓncipaliter intentus melior est semper bis que sunt ad finē: ꝛ ꝓmiū a deo ꝓncipaliter ꝓmissuꝫ: semp ē meliꝰ q̄ opꝰ meritoriū. ꝓpt qđ ꝓmittit: bona aūt quecunq̄z tpalia sunt minora q̄ iusticie

* opera

Glo. ordi. Genesis Ca. XV Nico. de lyra

a Sume inquit vac. ꝛc. Ihsi. Vacca triennis: plebs posita sub iugo legis. capra eadē futura peccatrix: aries: regnatura significat: hec trima dicunt: qz ꝑ articulos tempoꝝ ab adam vsq̄ ad noe et inde: vsq̄ ad abraz: et inde vsq̄ ad dauid: tanq̄ trimā etatē: gens adoleuit. Per turturem et colūbā spirituales populi figurantur: filij ꝓmissionis et heredes regni futuri: quoruꝫ etas tacet: q̄ eterna meditātes: tēporalia trāsgrediunt̄. Animalia trima contra se ꝓtib⁹ ꝓstitutis diuiduntur: quia carnales et in veteri populo: et nunc ab inuicē sepant̄. Aues non diuidūtur: qz spūales: nec scīsmate. nec bereſi seducuntur: sz pace fruunt̄. Sine solitarij vt turtur: siue cū alijs vt colūba cōuersantur. Volucres descēdentes sup coꝛpa diuisa: significāt demones: pastū sibi de carnalīū diuisione querentes: abraz aues abigens: significat mstos carnales merito sanctoꝝ in fine mundi liberādos. Circa solis occasum pauor irruit in abram et horroꝛ magnꝰ et tenebꝛosus inuasit eū: qz circa finē seculi magna ꝓturbatio ab antichristo inuadet sanctos Uñ erit tribulatio q̄lis nō fuit ab initio: cū ꝙ occubuisset sol ꝛc. significat post finem seculi futuram diem iudicij: quando per ignem separabuntur boni a malis.

Mat 24. b

b ¶ Uacca trien. ꝛ ca. ī. et. a. an. Quia adā vsq̄ ad noe et inde vsq̄ ad abraz deinde vsq̄ ad Dauid populus adoleuit.

a †Credidit abraz dño: ꝛ reputatū a ꝙ iustus ex fide viuit. est illi ad iusticiaz. Dixitq̄ ad eū a ꝙ ignē. Ostice: ignis chaldeoꝝm incentiua vitioꝝm

† Ego dominꝰ qui eduxi te de ur chaldeoꝝm: vt darē tibi terram istā: ꝛ possideres eam. At ille ait ꝙ Signū querit nō tentando: sz sperando ꝛ modum querendo: hinc mos inoleuit iudeis vt signa petant.

Domine deꝰ: vnde scire possum q̄ possessur⁹ sim eam: Et rūdens a ꝙ Plebē iudaicā iugo legis pressam.

dominus: Sume inquit vaccam a ꝙ Eandem peccatricem futuram. triennem: et capram trimam et a ꝙ Reguarurā. b ꝙ Simplices innocētes vtra q̄ enī aues simplicitatem habet et innocentiam. arietem annoꝝ trium: turturem quoq̄ ꝛ columbam. Qui tollēs a ꝙ q̄ carnales adinuicē diuidunt̄. b ꝙ aialia vniuersa hec diuīsit eā per medi

Nico. de lyra

opera: et ideo hic et in alijs locis sacre scripture: vbi ꝓ opibꝰ virtutis vere et ꝓprie dictis ꝓmittunt̄ aliqua bona tempozalia: non intelligunt̄ ꝓncipaliter ꝓmissa: sed quasi manuductiua ad bona spūalia et eterna: que ꝓncipaliter intelligunt̄ ꝓmissa: et hoc conueniebat maxime tpe legis mosaice et nature in quo hoies impfecti erant respectu tpis gratie: �sm ꝙ dicit apls ad Heb. vij. Nihil enim ad pfectū adduxit lex: modus aūt impfectoꝝ est: vt ad amoꝛē bonoꝝ spūalium et celestium inducantur per amoꝛem tpalium et terrestrium: vt �sm Greg. animus ex bis que nouit surgat ad incognita que non nouit et per hoc ꝙ scit notū diligere: discat ꝛ incognita amare. Ꝺ aūt abram in hoc loco intellexerit sibi et semini suo nō solum esse ꝓmissa terrena: sed etiam celestia que ꝑ xꝝm sunt adipleta: patet Johā. viij. vbi dicitur: Abraam pater vester exultauit vt videret diem meum: vidit et gauisus est. Dies aūt xꝑi vel tempus intelligitur tempus passionis et resurrectionis eius: �sm q̄ ipe dixit imminente passione: Matth̄. xxvj. Tempus meum ꝓpe est ꝛc. Et tunc aperta est ianua celestis: ꝛ educti sunt sancti patres de inferno. Et ꝓpter ꝓdicta ꝺ dicit in officio de mortuis. Sed signifer sanctus michael repreſentet eas in lucem sanctam: quam olim abrae ꝓmisisti et semini eius: et accipitur ex hoc loco. Considerandū q̄ in ꝺ passu et consimilibus est aliquo mō duplex sensus litteralis. Unus de bonis terrenis: que minus ꝓncipaliter et manuductiue ꝓmittuꝫ. Alij de spūalibꝰ seu etnis q̄ ꝓncipaliter itēdunt̄: qz sensus ꝓncipaliter intent⁹ ſrā ꝺr: tū aliq̄ mō potest dici vnus: quia �sm ꝓm ꝓbm vbi vnum ꝓpter alterum vtrobiq̄ tñ vnum. Uin ꝓncipale vero semper est ꝓpter magis ꝓncipale. illud aūt qđ hic dictū est ꝑbet viam ad intelligendū multa que continent in ve. te. ꝓpter qđ diutius hic moratus sum. a ¶ Credidit abram deo: in nullo hesitans de diuino ꝓmisso. b ¶ Et reputatū ꝛc. qz fides formata ꝑ dilectionē illa sola est que vere iustificat mentē formaliter. c ¶ Ego dñs ꝛc. i. ignē chaldeoꝝm �sm vnā opinionē: vel de tali loco qui est in chaldea: sic dictū est supra. xj. c. d ¶ Et darē tibi terram istā. ꝑ quā ꝓncipaliter intelligit terra viuentiū ꝓmissa. e ¶ Et possideres eā. i hereditatem ꝑpetuā. f ¶ At ille ait ꝛc. Hic cōsequenter ponit ꝺdicte ꝓmissionis confirmatio ꝑ signū abrae diuinitꝰ oīsum Ad cui⁹ intellectū ꝓsiderādū q̄ abraz nō dubitauit q̄n bñet plem sibi ꝓmissam: et similiter hereditatē in ꝑsona ꝓpria vel filioꝝ. Aliter nō esset verum qđ dictū est: Credidit abraz deo ꝛc. Sciebat tñ abram: q̄ sicut bona conferunt̄ a deo ꝓpter opa meritoria:

† Ro. 4. a Gal. 3. a Jaco. 2. d

† 35. q. 1. ꝛ hac tract. i. glo.

da in lege: vt patebit in Leui. et ideo de qualibet specie nominat vnum individuum. Considerandum etiam ꝙ de qualibet specie predicta fiebat in lege triplex sacrificium. Unum vocabatur hostia ꝓ peccato: quod fiebat ꝓ expiatione alicuius peccati commissi. Aliud vocabatur hostia pacifica quod offerebatur deo ꝓ aliquo bono obtento vel obtinendo. Tertium erat hostia in holocaustum: que tota incēdebatur ad honorem diuinum: et ideo ad hoc triplex sacrificium designandum dicitur hic: q̄ quodlibet individuum predictum sit trium annoꝝm. k ¶ Turturem quoq̄ et columbam: quia futurum erat in lege danda per moysen vt fieret sacrificium de istis speciebus auium tantum: nisi in emundatione leprosi vbi fiebat oblatio de passeribꝰ: ꝓpter quod de ista specie auis nō fit ꝺ mētio: qz ū erat cōis oblatio vl sacrificiū. Lz aūt assignare rōnes pleni⁹ ꝛ ꝑticulari ꝛc de ꝓdictis fiebāt sacrificia magis q̄ de alijs ꝓtineat ad libz leuiticū: tū pōt ꝺ breuiꝫ aliq̄d ꝓmitti. Dictū ē aūt q̄ sacrificia legis erāt q̄dā ꝓtestationes fidei: iō rōnes sacrificioꝝ sūt accipiende ex ista ꝓtestatione. �sm ẋo Aug⁹. i li. de lege ꝛ gratia nullus vnq̄ hoīm fuit saluus⁹ nisi ī fide mediatoris: in q̄ est duplex natura diuina. s. et hūana: diuinitatē aūt ipſi⁹ ꝓtestabant sacrificia: quātū hoies ꝑ illa sacrificia oñdebāt se hre vitā a deo: et ꝑ oñs alia bona. ꝺ aūt fiebat in sacrificijs ꝓdictoꝝ animaliū. s. bouis: ouis: et capre: qz ista aialia tanq̄ domestica sunt cum hominibus: et cedunt in vsuz eoꝝ ad sustentationē vite. Alia ẋo aialia cōiter sunt siluestria: vel si sunt domestica sunt īmūda: vt porcꝰ ꝛ silia. Itē ꝓdicta aialia repreſentabant humanitatē xꝑi inquātū fuit instrumentum nostre redemptionis: qz ouis reꝑsentabat eius innocentiaz capra similitudinē carnis pcti: bos fortitudinē xꝑi ad sustinēdū labores maxie ī passione: turtures aūt ꝛ colūbe abundabāt ī tra illa. ꝛ iō ex ill fiebāt sacrificia pauper: qz ꝺ facili poterāt hr̄i. Turtur etiā castitatē xꝑi significat: colūba ẋo q̄ sine felle ē eius mititatē: �sm illꝰ Matth̄. xj. Discite a me q̄a mitis sū ꝛc. Et sic ꝑz q̄re de ꝓdictis fiebāt sacrificia vt cōit. l ¶ Qui tollens vniuersa hec diuisit ꝛc. Causa huius diuisionis ꝛ ꝓtionis ē q̄z tūc tpis qñ hoies adinuicē faciebāt pactū vel fed⁹ inuiolabile: ad hoc designādū interficiebāt vnū animal: ꝛ diuidebāt in duas ꝑtes ꝛ trāsibāt inter illas ꝑtes ad designandum q̄ digni essent morte si pactū illꝰ transgrederent. Dñs aūt hic ꝓpigit fed⁹ et pactū cū abraz: vt dicit ſra eo. ca. ꝛ ideo aialia ista fuerūt diuisa ī duas ꝑtes: ꝛ partes sic posite q̄ posset eē transitus inter illas partes.

k * Aues aūt non

¶ a Descēderūtq; vo. tē. Grego. Tropologice In ipo oationis sacrificio ingerunt se impoztu ne cogitationes rapere vel violare cupiētes: ſz manu ſancte discretionis debem⁹ custodire qō foris offerimus: ne maligni ſpūs: et puerſe cogi tationes rapiant.

b Pauoz irruit ſu. tē. Aug⁹. Tractāda ē iſta ſtio ꝓpē eos q̄ conten dunt iſtas pturbatiōes nō cadere in animū ſapi ent. Utz tale ſit: ꝙle me Aul⁹ gelli⁹ li.19.ca.1. morat Aul⁹ gellius quē dam. ſ. pbm in magⁿ ma ris tēpeſtate turbatū: t animaduerſum a q̄dam luxurioſo adoleſcēte. q̄ cū ei poſt ꝑiculū inſulta ret q̄ pbs cito pturbar⁹ eſſet. Rādit. Jō illū non pturbatū: qz nequiſſime anie ſue nihil timere de beret: q̄ nec digna eſſet ꝓ qua aliq̄d timeret. Ce teris aūt ꝓtulit libz: in q̄ legebaī non placuiſſe ſtoicis: nullā talē pturbationē cadere ī animū ſapiētis: q̄ſi nihil tale in eoz apperet affectibus: ſz pturbationem ab eis diffiniri: cū rō talib⁹ mo tibus cederet. Cū autez nō cederet: nō dicēdam perturbationem.

c Scito p̄noſcens tē. Iſi. Popul⁹ iſrl in egy pto ſeruitur⁹ ꝓphetat. nō q̄ egyptijs annis q̄ dringentis ſeruierit. ſz qz hic numer⁹ in illa af flictione cōpler⁹ ē qz ab illo tpe ꝓputaī: quo iſta abzae ꝓmittuntur.

Aug⁹. Scito p̄noſcēs tē. Non ſic accipiendum eſt tanq̄ in illa duriſſi ma ſeruitute: quadringentos annos popul⁹ dī fuerit. Sed qz dictū eſt in Iſaac vocabit tibi ſe men. Ab initio natiuitatis iſaac vſq; ad annum egreſſionis iſrael ex egypto cōputanī āni. cccc v Cum ergo de. cccc xx. detraxeris. xxv. qui ſunt a ꝓmiſſione vſq; ad natum iſaac: non mirum ē: ſi quadringentos quinq; annos ſumma ſolida voluit appellare ſcriptura: que ſolet ita numera re tempora: vt quod ſumma numeri paululum excreſcit aut infra eſt: nō cōputeī. Non ē q̄ ait in ſeruitutē redigent eos t affligēt: ad. cccc. an nos referendū eſt: tanq̄ per tot annos in ſeruitutem habuerint eos. Sed referendi ſunt anni cccc. ad id quod dictū eſt: pegrinum futurum ē ſemen tuum in terra nō ſua. Sine enim in terra chanaan ſiue in egypto pegrinū erat añq̄ here ditatem haberet ex ꝓmiſſione dei quod factum eſt poſtq̄ ab egypto liberati ſunt. Ut per hyper baton ſit ordo verborum. Sciendo ſcias. qz pe regrinum erit ſemen tuum in terra nō ſua qua dringentis annis. Illud aūt ſit interpoſitum: et ſubijcient eos ſeruituti: t affligent. ita vt ad qua dringentos annos hec interpoſitio nō ꝓtineat In extrema. n. ꝑte ſumme huius. i. poſt mortez ioſeph ꝓpls dī ī egypto dura ſuitute afflict⁹ ē.

d Generatione aūt q̄rta tē. Hiero. Moyſes vero alibi dicit q̄nta ꝓgenie aſcenderūt filij iſrl de terra egypti: ſz q̄rta generatione egreſſi ſunt Leui enim genuit caath: Caath genuit amram ille aaron: aaron eleazar: et ille genuit phinees caath cū p̄e ſuo Leui ingreſſus eſt in egyptū. Eleazar vero cum aaron egreſſus eſt. A caath

¶ vſq; ad eleazar

a Aues aūt nō diuiſit: qz in ꝛfirmatione talis pacti vel federis auis non occidebaī: nec diuidebaī etiā cū alias immolabaī in holocaustū: vt hī Leui. j. Alia eſt cā mystica: qz ꝑ animalia deſignaī vita actiua: que diuidit hoīem circa multa: ſm illud Lu. x. Martha martha ſollicita es et turbaī erga plurima. Per aues ꝛo ꝓpter volatū deſignaī vita cōtemplatiua q̄ vnit hoīem ad deū. iō ſubdit ibidē: Pozro vnum eſt neceſſariū: Maria optimā ꝑtem elegit tē.

b Deſcenderūtq; volucres ſup cadauera. i. ſup ſa crificia: ad deſignandū q̄ demones qui per aues deſignāī: Matth. xiij. et maxime qz iſte erāt aues de nocte volantes: vt p̄z p ſeq̄ntia: nituntē deſtrue re vl fedare bona opa. c Et abigebat eas abā qz ſi in opib⁹ bonis demones nos volunt ipedire debem⁹ eos feruoze charitatis repellere.

d Cūq; ſol occumberet. In hebzeo ꝺz occubuiſſet ex quo p̄z q̄ iam erat noc. e Sopoz irruit ſuper abzā. In hebzeo hī: Extaſis irruit tē. Extaſis ẋo nō ſignificat ꝓprie ſomnū: ſz magis raptū a ſenſi bus exteriozibus. f Et hozroz magn⁹ tē. per hoc eī deſignabanī afflictiones et anxietates q̄s paſſuri erant filij eius anteq̄ obtinerent terrā ꝓmiſſionis et q̄s optet ſuſtinere fideles anteq̄ veni ant ad terrā viuentiū. ſm illū Act. xiiij. Per mul tas tribulationes optet tranſire ad regnū. ꝓpter q̄ ſubdit: g Scito p̄noſcens q̄ tē. iſti q̄dringenti anni nō p̄nt referri ad ſeruitutē et afflictio nem quā paſſi ſunt filij iſrael in egypto: q̄ ꝓbaī manifeſte: qz caath deſcendit in egyptū cum Leui patre ſuo: et Jacob auo ſuo: vt hī Gen. xlvj. Item iſte caath vixit. cxxxiij. annis. et Amrā filius eius cxxxvij. vt hī Exo. vi. Et moyſes filius amram erat octoginta annoz in exitu de egypto: vt habe tur Exo. vij. qui anni coniuncti faciunt. cccl. an nos tantū: et adhuc ſi volum⁹ hīe precise numerū annoz a ꝓncipio deſcenſus in egyptū vſq; ad exi tum: optet ſubtrahere a ꝑdictis. ccc l. ānis oēs an nos quibus vixit Caath anteq̄ deſcenderet ī egy ptū: et annos quibus vixit amram poſtq̄ genuit moyſen. ex quo p̄z q̄ nō fuerūt in egypto. cccc. an nis: ſz fuerunt ibi. ccx. annis tantū: vt dicunt he brei ex aljs ſuis chronicis: quib⁹ credēdū eſt ī ta libus: q̄ſi ex textu biblie nō p̄t veritas hī: ſic eſt in ꝓpoſito: t eodē mō Hiero. t alij doctores catho lici in caſu ſimili recurrūt ad hiſtoriā ioſephi t an nales iudeoz: t iō iſti anni q̄dringenti predicti re ducendi ſunt ad illud quod predicitur. Scito p̄noſcens q̄ pegrinū futuꝝ ſit ſemen tuū tē. qz a natiuitate Iſaac in quo vocatum eſt ſemen abzae: vt hī. infra. xxj. ca. vſq; quo genuit Jacob fluxerūt anni. lx. vt hī infra. xxv. ca. Jacob aūt erat annoꝝ. cxxx. q̄n deſcēdit in egyptū. vt hī ifra. xlvj. ca. Et ſic a natiuitate Iſaac vſq; ad deſcenſum in egyptū fluxerunt anni. cre quibus ſi iungantur anni. cc. t x. quibus filij iſrael fuerunt in egypto: ba benī anni. cccc. p̄ciſe: in quibus ſemen abzae fuit pegrinū in terra nō ſua: ſcz ꝑtim in terra chanaan: in qua iſaac cū patre ſuo fuit pegrinus: primo q: licet deus ꝓmiſiſſet ſibi terrā chanaan: nō tñ dedit ſibi in actu paſſum pedis in ea: vt habetur Act. vij. poſtea peregrinatus eſt iſaac in gerare: et poſtea iacob cum filijs ſuis in egypto: t ꝓpter hoc non dixit dominus abzae: Peregrinum erit ſemen ſuum in terra egypti. cccc. annis: ſed dixit In terra non ſua: et ſubijcient eos ſeruituti et affligent: iſta fuit ſeruitus t afflictio egypti que terminata eſt in illis. cccc. annis: ſed non incepit a p̄n cipio illius tempozis vt viſuz eſt. h Uerūtamen gentem cui ſeruituri ſunt: id eſt gentem egyptiozum. i Ego iudicabo: percutiendo decem plagis: vt habetur in Exo. k Et poſt hec tē. quia filij iſrael in exitu de egypto acceperunt mutuo a vicinis ſuis vaſa aurea t argētea t veſtes. vt habetur Exo. xij. Et ſic egreſſi ſunt cum magna ſubſtantia.

l Tu aūt ibis tē. i. anteq̄ predicte ſeruitus et afflictio ſuperueniant ſe mini tuo. m Sepultus in ſenectute bona. i. decedens in gratia: qz non dicitur hoc niſi de iuſtis: n Generatione aūt quarta reuertentur huc: id eſt ad terram chanaan abzae ꝓmiſſam. In illa enim erat abzam actu quando dominus ſic loquebatur cum eo. Aduertendum tamē q̄ iſte quat tuoz generationes non ſunt accipiende ab abzam: ſed a iacob qui deſcen dit in egyptum: t ſi cōputentur generationes ab eo per lineam regiam in ueniuntur quattuoz vſq; ad reditum in terram ꝓmiſſionis: quia Jacob genuit iudam: iudas aūt genuit phares: phares aūt genuit eſrom: vt ha betur Matth. j. Eſrom aūt genuit caleb: vt habetur. j. Paralipo. ij. Et iſte caleb in quo completa eſt quarta generatio: fuit de intrantibus terram ꝓ miſſionis: vt habetur Nume. xiiij. et Joſue. xiiij. Translatio vero. lxx. hz Quinta generatione reuertentur huc. t hoc eſt verum ſi computenī p̄ li neam ſacer dotalem: quia iacob genuit leui: Leui aūt genuit caath. Caath

¶ aūt genuit amram

¶ vſq; ad eleazar generationes ſ̄ttuoz. Quidam tamen ab amram incipiūt: et ad phinees peruenīunt. Quinta vero generatione egreſſi ſunt: quia iudas genuit phares: phares genuit eſrom. Eſrom genuit aram. Aram ge nuit aminadab. Aminadab genuit naaſon qui genuit ſalmon. Phares cum iuda patre ſuo ingreſſus ē egy ptum. Naaſon princeps tribus iude in deſerto ſubſcribitur: cuius filī ſal mon in terram promiſſionis intrauit. Phares vſq; naaſon generationes quinq. Quidam tamen ab eſrom in cipiunt: t ad ſalmon peruenīunt.

¶ Igitur Sarai

Nico.de lyra

autem genuit amram. Amram autez genuit aaron: vt habetur Exo. vj. Aaron autem genuit Eleazarum ſa cerdotem: et iſte eleazarus in quo cō pleta eſt quinta generatio fuit de in trantibus terram promiſſionis: quia ipe et ioſue filius Nun diuiſerūt ter ram illam filijs iſrael: vt habetur Jo ſue. xiiij. a Nec dum enim com plete tē. iſtud interponitur pro cauſa dilationis implende promiſſionis fa cte abzae de terra illa: quia iniquitates populi qui habitabat terram illā

a ſ vt iam debeant amittere terram ſuam.

tentur huc. † Necdū enim cōplēte a ſūt iniq̄tates amoꝛreoꝝ: vſq; ad p̄ns temp⁹. Cum ergo occubuiſ/ b

a ſ Tribularionem et angustiam futuram ſignificat.

ſet ſol: facta eſt caligō tenebroſa

a ſ Judicium per ignem ſignificat: quo ſeparan di ſunt mali a bonis.

et apparuit clibānus fumans ct

a ſ Ignis iudicij ſepabit bonos a malis.

et lampas ignis tranſiens inter diuiſiones illas. In die illo pepi d git dom⁹ fœdus cū abzam ſz di cens: † Semini tuo dabo terram

a ſ Riuozcula: qui diuidit paleſtinam et egy ptum.

banc a flūuio egypti: uſq; ad flu e uium magnum euphraten. Cine f os et cenezeos: et cethmoneos g t ethēos: t pherezeos: raphaim quoq; et amoꝛreos: euēos t cha naneos l t gergeſeos: t iebuſeos.

terram illam actu: adhuc non tantuꝝ increuerant q̄ deberet inde expelli deus enim expectat in talibus mensu ram ſui iudicij. † 24. q. 5. c. vl. ſ. p icte reo.

b Cum ergo occubuiſſet ſol. repetit quod ſupza p̄dixit: vt reuertatur ad conſūmationem ſacrificij abzae.

c Et apparuit clibanus tē. Sic enī ſupzadictum eſt: inter pactum vl fe dus firmum cum aliquo transibat in ter partes animalis occiſi: deus autē faciebat pactum firmum cū abzam: vt ſtatim ſubditur:

d In illo die pepigit dominus fed⁹ cum abzam. Deitas vero oculis ſen/ ſibilibus videri non poteſt et iſto ap paruit ignis repzeſentans preſentiaz dei: ſicut Moyſi in rubo Exo. iij. Et transiens inter diuiſiones predictas ad oſtendendum firmitatem pacti cū abzam. ſequitur: † ꝑ. ſ. p ſci cires. 7. 14. q. 7. c. ſi de rebus. Ibi nobis dēs dedit.

e A fluuio egypti: qui diuidit terrā chanaan ab egypto: et vocatur riuo cozula: t iſte eſt terminus terre ꝓmiſ ſionis a parte auſtrali.

f Uſq; ad flumium euphraten. qui eſt alius termin⁹ ex parte oppoſita.

g Cineos et cenezeos: et ce. tē. enumerat hic decem gentes quarum terras dedit hic dominus filijs abzae et iacob. Filij enim Eſau aliquam partem obtinuerunt.

Moꝛaliter

Secundū hebzeos abzam ex victoria tam excellenti de quattu oꝛ regibus habita: timuit ne foret in hoc ſua iuſticia remune rata: ꝓpter quod dixit dñs ei ne timeret. Igitur abzam ſigni ficat quemlibet iuſtum qui exaltatus ex aliquo dono dei ti met ne forte de bonis ſuis remuneratus ſit in p̄nti: propē q̄ dominus conſolatur eum per inſpirationem internam d.

b † Noli timere ego protector tuus et merces tua magna ni mis. ſ. in futurum reſeruata: homo vero ſic viſitatus a deo re/ putat ſe parum aut nihil feciſſe: ſm illū Lu. xvij. Cum oīa be ne feceritis dicite: ſerui inutiles ſumus. Sic beatus frāciſcus dicebat fratribus ſuis: Modo incipiamus ſeruire dño quia vſq; nunc parum profecimus. ideo ſubditur: † Ego va dam abſq; liberis. i. abſq; operibus bonis in quibus cum dī gratia homo per liberum arbitrium opatur. † Et iſte da maſcus. i. ille qui officio vel ſtatu eſt me minoz in opibus bo nis. i† Erit heres meus. i. hereditabit vitam eternam me excluſo: vel ſaltem erit mecum ibidem in maioꝛi loco: ꝓpter quod ſubditur aſſecuratio de contrario cum dicitur:

m † Suſpice celum et numera ſtellas ſi potes ſic erit ſemen tuum: quaſi dicat: plus q̄s poſſes credere augmentabitur me ritum tuum c † Ego dominus qui eduxi te de vr chaldeo rum. i. de incendio vitiozum. d † Ut darem tibi ſram: ſcz viuentium et de hoc conſequenter datur ſignum cum dicitur i † Sume vaccam trienneꝝ. i. humilitatem que per vaccā ſignificatur: eo q̄ vacca iugo ſubijcitur que bene dicitur trie nis. quia per humilitatez homo ſubijcitur maioꝛi equali t mi noꝛi: † Et capzam trimam. i. veram penitentiam in qua cō fitetur homo ſuam ignoꝛantiam. ꝓpter quod per capzam ſi gnificatur: et dicitur trima ꝓpter tres penitentie partes: q̄ ſunt contritio: confeſſio et ſatisfactio. † Et arietem annoꝝ trium. i. foꝛtitudinem quam aries deſignat: quia cornibus foꝛ titer pugnat: t dicitur annoꝝ trium: qz per virtutem foꝛti tudinis homo ſuſtinet patienter dura verba: rerum damna: coꝛpis ſupplicia k † Turturem que ſignificat caſtitatem: † Et columbā. i. charitatem: quia ſp̄ūſanctus apparuit in ſpecie columbe ſuper chriſti humanitatem. Oblatio vero fa cta deo de iſtis ſignum eſt aſſecurans coniecturaliter de ade ptione future beatitudinis: ideo ſequitur poſtea: c † Et apparuit clibanus fumans et lampas ignis. que ſunt ſignum diuine acceptationis: ſicut habetur. iij. Reg. xviij. de igne de ſcendente ſuper ſacrificium helie: et Leui. x. ſuper ſacrificiū aaron et filioꝝ eius in eoꝝ conſecratione.

¶ In ca. xv. vbi dicitur in poſtilla: Circa primum deſcribitur

Additio. j.

Dicere q̄ (occaſio petitionis. abzam timuit ne in victoria quaꝝ habue rat acceꝑiſſet

Additio

rat acceꝑiſſet totam mercedem iuſticie ſue a dño videtur ir rationabiliter dictum. Tum quia primum promiſſum abze factum fuerat: faciamq; te in gentem magnam. ſupza. xij. ca. ſed hoc non erat iſto tpe quo abzam timuit: ꝓtunc. n. nullaꝝ ꝓolem habebat: t ſic nondum habebat totam mercedem a deo ſibi ꝓmiſſam. Tum quia etiam veri p̄bi licet felicitatem eternam non cognouerunt: non tamen ponunt totam merce dem bonoꝝum operum in victoria vel huiuſmodi: vt patet. j. Ethi. Et multo minus p̄ſumendum eſt de abzam: q̄ totam mercedem a deo ſibi ꝓmiſſam eſtimaret cōſumi in quadam tpali victoria. Sed iſte paſſus aliter poſſent exponi: t vt cre do melius. ſ. q̄ abzam ex predicta victoria timuiſſet ꝓpter duo. Primū ne forte illi reges ab eo victi irruerēt ſup eū ſic pluries ꝓtingit inē bellatoꝛes: eo mō q̄ timuit iacob a ſichi mitis et conuicinis eoꝝum: infra. xxxiij. ca. Secundus time bat ne forte exceſſiſſet in perſecutione illoꝝum regum t de va ſtatione eoꝝum. Non enim legitur q̄ hoc feciſſet ex iuſſu di/ uino et ideo timuit ne forte in illo actu peccaſſet: iuxta illud Job. ix. Uerebar opa mea: pſertim cum in littera non appa reat: q̄ abzam fuiſſet certificatus q̄ illi quattuoꝛ reges in/ iuſte ſe habuiſſent contra quinq; aduerſarios ſuos. Uñ de aſſecurauit ipm de vtroq; timoꝛe: de primo. ſ. cum dicit: Ego protector tuus ſum: t ne terreas a facie eoꝝum: quia ego pro tegam te: de ſecundo vero aſſecurauit eum dū dicit: En mer ces tua magna nimis. q. d. non ſolum non deliquiſti aliquid in predicta perſecutione et victoria predictoꝝum regum: ſed etiam per eam vlterius meruiſti mercedem magnā: ingntuꝝ ex celo charitatis fraterne et ad honoꝛē diuinū ꝑ fuit factū.

¶ In eodem ca. xv. vbi ꝺz in poſtilla: Q̄ aūt abzam in hoc loco intellexerit ſibi et ſemini ſuo.

Additio. ij.

Dec verba xp̄i a iohāne narrata: ſcili cet abzaz exultauit vt videret diē meum tē. non ſunt referenda ad viſionem abze de qua in hoc loco agitur. qz hic nō fit mentio de paſſione xp̄i nec de eiꝰ re ſurrectione: nec in re: nec in figura: vt ſatis patet aduertēti. ſed hec verba euāgelij potius ſunt referenda ad tp̄s īmola tionis iſaac: de q̄ iam. xxij. ca. ampliꝰ videbitur: ſz q̄ abzam intellexiſſet i ꝑ loco ſibi t ſemini ſuo eē. ꝓmiſſa: nō ſolum bo na terrena: ſz etiā celeſtia: ex triꝰ pōt cōprobari in hac viſi one cōtentis. Primo ex hoc q̄ ꝓmiſſio de multiplicatione ꝓlis facta abze aliter facta fuit ſupza. xiij. ca. et aliter ꝑ. ibi eñ. aſſimilat multitudinē ꝓlis multitudini arene in ꝑ: quia arena eſt q̄ſi īnumerabilis. dicit. n. Si q̄s pōt numerare pul uerē tre tē. in ꝑ aūt loco cōcludit ſilitudinē ſimpliciter inter ſemen ſuū t ſtellas celi: dicit eñ. Sic erit ſemen tuū. ſ. celeſte

k ij

¶ lucidū t incoꝛu

lucidum ⁊ incorruptibile: iuxta illud Dañ. xij. Qui añt ad iusticiam eruditi plurimos: qñ̄ stelle in ꝑpetuas eternitates.
Secundo etiam hoc designat ꝑ illud qđ ꝑdicit immediate: Eduxitq; eū foras: nō videt ꝑprie intelligendū: per motum corpalem: nam b videt supfluū erat qz abzā nō posset suspicere celū existens infra domū vel tentoriū: et sic suffecisset dixisse ei: suspice celum. Et ait: suspice celū ⁊ munera stellas. cū. n. dicit: Eduxitq; eū foras. ipe enī obediendo mādato exiuisset ad locū vbi posset suspicere. Sed hec eductio aliter intelligēda est. s. qz ad b qz abzā hret cognitionez saltē enigmaticā per fidē ꝺ felicitate etna: optebat eū supra se seu ex se educi: inz illud Ecci. iij. Plurima enī sup sensū hoīs ostensa sūt tibi. Et sic exponūt istud verbū antiq̄ hebreoz: licet nō ad eundē finem dicunt enī: Quid est qz eduxit eū foras: hoc est dicere: eduxit eum de crudelitate seu opinione sua. Et notandū qz nō dixit Exi foras: sed eduxit eū foras: ad denotandū qz fides dei donum est: vt Sap. iij. Tertio cōprobat qz abzā in hoc loco credidit bona spūalia sibi ⁊ semini suo ꝑmitti ex b qđ sequt. Abzā credidit deo: et reputatū est ei ad iusticiā. Ad qđ sciendum qz licet abzam a ꝓncipio exitus de sua domo et de cognatione sua sepauerit se ab infidelibus tanq̄ fidelis. fides tn abze in b loco fuit approbata a deo tanq̄ fides iustificans: et de b dr et reputatū e ei ad iusticiā. Cuius rō est ꝺm Aplm ad Rom. iij. eo qz contra spem in spem credidit. s. ꝺ spem nature i spem gratie: quod intelligit nō solū in hoc qz crēdidit ipm futuruz esse patrē multaꝝ gentiū ꝺm carnē qđ est ꝺ spem nature: cum ipe esset senex et vxor sua sterilis: sed ponit in hoc qz credidit se'et semen suū cōcepturos esse vitam beatam. s. celestem: qđ est maxime ꝺ spem nature: iuxta illud. j. Cor. ij. Oculus nō vidit q̄ ꝑparauit deus diligentibus se. illa enī que fuerunt antea dicta seu ꝑmissa abze non excedebant totā facultatem nature: sicut cum dicitur: Faciā te in gentē magnā ꝛc. Et ideo in hoc loco precipue fides sua reputata fuit ad iusticiam propt predicta.

¶ In eodem ca. xv. vbi dicitur in postilla: Sopor irruit super abzam.

Additio. ij. Sopor irruit super abzam: sic ⁊ translatione nr̄a eadem tamen dictio ponitur hic: et supra. ij. ca. cū dicit: Immisit dñs deus sopozem in adam.

Replica. cozrectorij contra Burgen. In ca. xv. vbi postillator introducit abzam timuisse: ne forte ꝑmissio sibi facta ca. xij. supra p darā tam solennē victoriā esset ipleta: Burgen. dicit hoc fore irrōnabiliter dictuz ex motiuis modicum valentibus: vt patebit. postillator. n. ꝓformat se dictis sanctoꝝ et Hlo. ozdi. qui hunc passum mystice introducentes dicunt: triumphata multitudine vitioꝝ confortatur spes cuiusq; fidelis a dño ne titubet: sed mercedem expectet. Ad cui⁹ instar hic facit postillatoz añcedens ex littera hanc victoriā nō esse mercedē: sz aliā multo maiorem expectandam: nec valet obiectio ꝓma Burgen. quia etsi per istam victoriā nō creuit in ꝑem: creuit tn in gentē: iuxta ꝓmissionis supra facte ca. xij. vbi dicebatur: Faciā te crescere in gentem magnam. Ex illa enim victoria creuit in gentē magnā: qz nō solum cozā omnibus illis regibus ꝑ quibus dimicauit reputatus est: sed et magna gens ei adhesit: vt putaret abzam ꝓmissionem illam impletam esse: quia nō dicebatur de ꝓle sed de gente. Rationabiliter igitur dictum est abzam timuisse: Nec sēda obiectio Burgen. valet: nam etsi abzam concedatur fuisse philosophus et theolog⁹ nōdum tamen perfectus: quia videtur de ꝓmissis ca. xij. ⁊ b tempozaliter sapuisse: vt patet ex textu. Nā de ꝓmissione hic facta dixit: Domine deus quid dabis mihi? et cetera q̄ sequunt: nō grādipēdēs ꝓmissū ñ bito herede tpal⁹ succedēte. s. n. eā ꝓmissionē ꝺ etna mercede itelexisset plene frustra heredē carnalē petisset: cū i ea nēo alteri succedit: vt heres ei⁹ cū oēs sint ibi coheredes xp̄i: nec sine culpa vernaculo iuidisset: cū i eterna mercede lib⁹ et fu⁹ appēdunt equalāce. Nō valēt igit obiectiones Burgē. stat. n. timo: per postillatorē iduct⁹ cū duob⁹ timozib⁹ posit⁹ ꝑ Burgē. Itē in eodē. ca. vbi postillator fac vtilē digressionē ad itelligēdum multos passus ve. te. inf cetera oñdit abzā ꝑ deū i b loco i structū: vt de cetero itelligeret sibi et semini suo ꝓmissa ñ solū de tpalib⁹: sz ꝓncipalit de etnis bonis fore itelligenda: q̄ nō nisi ꝑ xp̄m potuerūt sortiri effectū: et sic dicē xp̄i ei spūalit b ilinuatū ⁊ iplicite: de q̄ expōlit illd Joh. viij. Abzaā pr̄ vr exultauit ꝛc. Burgē. obijcit b qz de xp̄o b nulla fiat mentio: nec in re: nec i figura. Ad qđ dici pōt: qđ ei⁹ qz Burgē. hoc trib⁹ rōnib⁹ oñdit abzā itelleriſſe ꝓmissiōis sibi factas ꝓncipaliter de etnis ad qs tn puenire ñ posse sciuit nisi ꝑ xp̄m. Idcirco optet eū dicere qz b iplicite fiat mētio de die et tpe xp̄i: vt ꝺ cā sine q̄ nō: nā illi⁹ mercedis etne sibi ꝓmissē effect⁹ fuit ipossibil sine merito xp̄i qz ꝙsurgit ex die natiuitat⁹ ⁊ passionis ꝛc. Et ad id vident ptinere tres rōnes Burgē. i hac digressione posite: vt ps intuenti. Et ad plene satisfaciē dū obiectioni Burgen. videt qz i b ca. fiat mētio de xp̄o per figurā vacce trienis: capre: arietis: ⁊ colūbaꝝ: put declarat late postillator: auctē bti Aug⁹. i li. legl⁹ ⁊ gre. ¶ In eodem ca. fac Burgē. difficultatē i b ſmino sopoz: cū tn multi text⁹ loco ei⁹ habeāt pauoz. Et huic alludit qđ sequt: Et horroz i uasit abzā: et ita dūs Aug⁹. videt exponere vt ps in Hlo. ozdi. vbi aūt dr sopor nō ds accipi ꝑ somno: sed extasi: sicut s. ij. ca. ibi enī adā ꝑ sopozē extaticū illustrat⁹ ꝓphetauit b abzaā doct⁹ futura ꝓuidit.

Hlo. ozdi.

a Sic sarai. v. a. ꝛc. Ca. XVI

A Ra. Mō ē adulē abzā: si viuēte vxoze ancille iungit: qz nōdum ꝓmulgata erat lex cuāgelij vn⁹ vxor⁹ ⁊ gen⁹ suū multiplicandū audierat: sed q̄ quā mulierē nesciebat: qz sarā sterilez nouerat: nec fuit in coitu libidinosa voluptas sz ꝓpter hāc pia charitas: vxoz q̄z b voluit ⁊ coegit q̄ filios hre nō poterat. Jō ex alia suscipe cupiebat quē i loco suo ꝓprij adoptaret. b ¶ Ingredere ad an. ꝛc. Hiero. Nota diligēter: qz procuratio filioꝝ in hebreo edificatio dicta ē. Legit. n. ibi. Ingredere ad ancillā meam: si quō edificer ex ea. Exo. 1. c Mystice fozte b ē qđ in Exo. dr: Bñdixitq; de⁹ obstetricib⁹ ⁊ edificauerit sibi domos. ¶ Mystice. Agar terrenā hierlm significat: in q̄ vetus lex carnaliter ⁊ seruiliter exercebat. Sara ꝺ grām nouā. te. q̄ ciues supne hierusalē liberos parit. Sz grā nouī testamenti diu in manifesto non fuit: ⁊ vete. te. qsi ancille generandi licentiam dedit: seruos. s. timore nō amore fuientes: tanq̄ de semine abze filios generans quos ad vnius dei culturā astringeret. ⁊ ab idolis quibus gentes filia sacrificia impendebant reuocaret Sed cū popul⁹ ille de opib⁹ carnis inflat⁹ veniēte xp̄o gratiam refutaret: ⁊ in seruitute incredul⁹ pduraret: ꝙualēte grā sic affli ei⁹ ⁊ attrit⁹ ē: vt regnū ⁊ sacerdotiū pderet. Añ in solitudinem redact⁹ sedulo scrutādo ⁊ meditādo fontē legis sitiēs nihil inuenit nisi vt monēte lege ꝑ moysen tanq̄ ꝑ angelū lata grām rederet: ⁊ se subijciat. ¶ Ra. Mystice. Ihe due mulieres sunt duo testamenta. Agar vet⁹: qđ in synagoga iudaicū populū fuituti nu-

§ triebat obnoxiū

§ gratia.

a Sic sarai vxoz abzā L. XVI

a § Qui libere seruirent deo.

I nō genuerat liberōs sz habens ancillam egyptiacā nomie agar: dixit marito suo. Ecce cōclusit me dominus ne pare/

§ datur locus carnali obseruantie: quia nondum venerat gratie tempus.

b rem: ⁊ Ingredere ad ancillā meaz c

hebrei fuit filia regis egypti. vna enim de vxoribus pharaonis videns sanctitatem sare: cum esset in domo regis: et q̄nomodo pharao et domus eius fuerat flagellatus a domino propter ipsam: vt supradictum est. xij. ca. dixit in cozde suo qz melius esset filie sue agar si seruiret sarai tanq̄ ancilla q̄ si remaneret i magē honoze i domo paterna: ⁊ io tradidit eā sarai tāq̄ ancillā ei⁹: nec istō est absonū rōni: qz i libro Hester dr: q̄ multi gentiles videntes q̄d dñs fecerat ꝑ iudeis liberādo eos a ꝑsecutiōe aman iūgebant cerimonijs eoꝝ. c ¶ Ingredere ad ancillā ꝛc. vt qz non possum hre filios naturales: saltē habeā per adoptionez. Videbat. n. sarai qz nō erāt bonū qz tā sctūs hō sic abzā careret ꝑle: ⁊ qz ipa ꝺcipe nō poterat de cozpe suo: ancillaz suā vxoze sibi tradere volebat: q̄ etiā ancilla sibi ex deuotione tradita fuerat: vt ꝓdictū est: et ideo in b volebat eā honorare pre alijs mulieribus.

Nico. de lyra

a Situr sarai Ca. XVI

I Ostenso qualiter abzam se habuit in desiderio prolis: hic consequenter ostenditur qualiter bene se habuit respectu vxoris ei consentiēdo. primo in ancille desponsatione. secundo in eius humiliatione. ibi: At illa ꝛc. Circa ꝑmū dicitur sic: Igitur sarai vxor abzaz nō genuerat sibi liberos. li sibi qđ interponitur non est de textu.

b ¶ Sed habens ancillam egyptiā nomine agar: Ista agar vt dicunt hebrei fuit filia regis egypti. vna enim de vxoribus pharaonis videns sanctitatem sare: cum esset in domo regis: et q̄nomodo pharao et domus eius fuerat flagellatus a domino propter ipsam: vt supradictum est. xij. ca. dixit in cozde suo qz melius esset filie sue agar si seruiret sarai tanq̄ ancilla q̄ si remaneret i magē honoze i domo paterna: ⁊ io tradidit eā sarai tāq̄ ancillā ei⁹: nec istō est absonū rōni: qz i libro Hester dr: q̄ multi gentiles videntes q̄d dñs fecerat ꝑ iudeis liberādo eos a ꝑsecutiōe aman iūgebant cerimonijs eoꝝ. c ¶ Ingredere ad ancillā ꝛc. vt qz non possum hre filios naturales: saltē habeā per adoptionez. Videbat. n. sarai qz nō erāt bonū qz tā sctūs hō sic abzā careret ꝑle: ⁊ qz ipa ꝺcipe nō poterat de cozpe suo: ancillaz suā vxoze sibi tradere volebat: q̄ etiā ancilla sibi ex deuotione tradita fuerat: vt ꝓdictū est: et ideo in b volebat eā honorare pre alijs mulieribus.

Ad Gal. 4. c. dixit sarai. c. 4. q. 1 in ꝓn. et. c. ꝙs ignoret q. 7. tm̄ valer. ibi. apō antiq̄s. et 56. di. c. hismael.

✻ Cūq; ille acquiesceret

a § Mihi adoprando.

si forte saltē ex illa suscipiā filios. Cunq; ille acquiesceret deprecanti: tulit agar egyptiam ancillam suam post annos decem quā habitare ceperant in terra chanaan: et dedit eam viro suo vxoz. Qui ingressus ē ad eam. At illa concepisse se videns multiplicatum ist⁹ fm carnem despexit dñm suam Dixitq; sarai ad abzaz. Jnique agis contra me: Ego dedi ancillam meam in sinum tuum:

a § Quasi de herede ꝓsumens.

qđ videns qz cōceperit: despectui me habet. Judicet dom⁹ inter me et te: Cui rñdit abzam Ecce ait: ācilla tua i manu tua

a § q̄si cesser vmbra: dominek veritas. b § destruentre graria regnum ⁊ sacerdotium: nō vult subijci superbia iudeorum.

est vtēre ea vt libet. Affligēnte igitur eaz sarai: fugā iniit. Cūq;

a § Sermo diuinus.

inuenisset illam ăngel⁹ domini

a § Litrere legis innitentem. b § cerimonijs suis ꝓiuaram.

iuxta fontem aque in solitudie

a § Consequenter egyptia in via sur que per heremum ducit ad egyptū: festinabat ire' egyptū b § In angustia.

que ẽ i viā sur i deſto: dixit ad eaz: Agar ancilla sarai vnde venis ⁊ quo vadis? Que respon

a § quasi nolo subijci gratie.

dit: A facie sarāi dñe mee ego fugio. Dixitq; ei angelus dom⁹ni: Reuertere ad dñam tuam ⁊ humiliare sub manu illius. Et

a § Ex ꝑsona dei loquitur angelus.

rursum: Multiplicans inquit multiplicabo semen tuum: ⁊ nō numerabitur ꝓ multitudine ac deinceps: Ecce ait cōcepisti et paries filium: et vocabis nomen eius hismael: eo qz audierit dominus afflictionem tuaz

a § feraliter viuentes prefigurans.

§ Agrestis rusticus. b § impugnans domesticos fidei.

a Hic erit ferus homo mānus eius contra omnes et mānus omnium contra eum: et e regione

a § Resistendo infidelibus.

a § Qui de semine abze.

vniuersorum frātrum suorum

§ mistrabit.

b figet tabnacula. Vocauit aūt nomen dñi qui loquebat ad eā

§ quātū

a Cunq; ille acquiesceret deprecanti. ꝓpter qđ abzā nō vituperat de bigamia sicut Lamech. qz nō accepit sedam vxorem motus libidine: sz ꝓpter amoz: nec absq; consensu ꝑme vxoris: imo ipa supplicante: quod non fecit Lamech: sed libidine motus ⁊ sine consensu alterius vxoris. b ¶ Tulit agar ꝛc. iste erat terminus vt dicunt hebrei: infra qđ debebat vir experiri: vtr de vxore sua posset habere ꝑlem: anteq̄s rationez sterilitatis accipet aliā. c ¶ At illa concepisse ꝛc. Hic consequenter ondit qđ ꝓsensit vxoz de ancille humiliatione: et ꝓmo ponit ꝓpter boc ancille recessus: ⁊ scdo eius regressus. ibi: Cunq; inuenisset eā. Circa ꝑmū sciendū: qz licet agar cēt ꝑtus bona et deuota puella: qz tn non erat in bono confirmata postq̄s fuit coniūcta abze in matrimoniū ⁊ vidit se concepisse ab eo: estimauit qz omnia bona ꝓmissa semini abze cōplerent in sua ꝑle ⁊ ex hoc ꝓrupit in quandā elationem.

d ¶ Despexit dñam suam tanq̄ a diuino ꝓmisso repudiatā. ideo sequitur: e Dixitq; sarai ꝛc. quia nimis dissimulabat iniuriā sibi factā: et ille statim acquiescens rationi dixit:

f ¶ Ancilla tua in manu tua est: id est in potestate tua ad castigandum ⁊ humiliandum eam sicut tibi videtur.

g ¶ Affligente igitur eam sarai: Non est verisimile qz mulier tam sancta afflige ret eam iniuste: sed castigabat eam et humiliabat rationabiliter: que humiliatio erat ipi agar afflictio: eo qz ex elatione volebat sarai se ꝓcerre. ideo sequitur:

h ¶ Fugam iniit. versus terram egypti vnde erat.

i Cunq; inuenisset eam angelus. Hic describitur ipsius regressus per monitionem angeli dicentis sibi: k ¶ Agar ancilla sarai: ac si dicat: aduertere debes qz tu es seruilis condictionis respectu sarai: et ideo non debes ei ꝓferri:

l ¶ Unde venis ꝛc. Non querit ex ignorantia: sed vt ex respōsiōe agar efficaci⁹ corrigat eā. m ¶ Que rñdit ꝛc. ex b. n. qz recoguit eā dñaz ꝓuenient angel⁹ dixit ei: n ¶ Reuertere ad d. ꝛc. qz b ē iust⁹: et qz angel⁹ vidit eā mōlt⁹ suis acq̄escēte nūciauit ei ex parte dei bonos rumores de futuro: dicens:

o ¶ Multiplicabo semen tuum. Et hoc patet ꝑ impletum in sarracenis qui agareni deberent nominari tanq̄ descendentes ab agar per bismaelem filium eius: sed vsurpauerunt sibi falsum nomen a sara tanq̄ a libera ⁊ dignioꝛi: qui sarraceni sunt valde multiplicati. p ¶ Ac deinceps: ecce ait concepisti. In hebreo habetur ecce concipies: et probatur per illud qđ habetur Jud. xiij. de vxore manue: cui angelus apparens dixit: ecce concipies: ⁊ est ibi idem verbum hebraicum sicut hic: ꝓpter quod dicunt hebrei q̄ agar passa fuerat abozum: quod potuit esse in penam contentus domine sue: et ꝑ superbi recessus sui ab ea: et ex laboze itineris in fugiendo: sed cum acquieuit angelo monenti de regressu et humiliatione: dominus q̄ respicit humiles viuificauit fetū in vtero extinctū: ⁊ ista viuificatio vocatur hic ab angelo conceptio de nouo. ⁊ quia ista expositio est fm litteram hebraicam: ⁊ satis consona littere sequenti: ideo fm hoc potest exponi translatio nostra. cum dicitur: Ecce ait concepisti: ac si diceretur: ꝑius concepisti ꝑ concubitum abze: nunc iterum concepisti diuina virtute fetum extinctum viuificante: et ꝓpter rationem huius miraculi pōt conuenienter dici: qz ꝓnominatus est ab angelo anteq̄ natus esset: fm miraculi facti ꝓprietatem. ideo sequitur:

q ¶ Uocabisq; nomen eius bismael: quod interpretatur exaudito dei. ideo sequitur: r ¶ Eo qz audierit dñs afflictionē tuam: in hoc qz passa fueris abozsum: ⁊ deus viuificauit abortiuū: vel afflictionē suā vocat humiliationē: qz voluit reuerti ad dñam. Nō. n. pōt hoc intelligi de afflictione quam fecerat sibi sarai: qz illa fuit rōnabilis et iusta: vt ꝓdictum ē. Nota qz duo alij legunt ꝓnominati añq̄ nati in ve. te. s. Isaac. ca. se. et Josias. iij. Reg. xiij. In ꝓmo fuit duplex miraculū. s. ꝓpter patris ⁊ matris senectutē: ⁊ etiā sterilitatē mr̄is. In scdo scilicet scissio altaris bethel ⁊ effusio cineꝝ: ⁊ arefactio brachij regis. In nouo testamento duo legunt ꝓnominati. s. Jobes baptista et Jesus: et de miraculis in vtroq; patet: et ideo ꝑabile est qz in bismaele silr fuerit miraculū quantū ad viuificatiō nem fetus ꝓdictā. s ¶ Hic erit ferus hō: in hebreo habet siluester homo: diligēs nemora et venationes: quia factus fuit iuuenis sagittarij⁹: vt habet ifra. xxj. Matt⁹ ei⁹ ꝺ oēs ꝛc. qz illi q̄ exiuerūt de eo: habitātes in deserto: freq̄nt faciebat insultū his q̄ habitabāt in circuitu deserti: ⁊ ecōuerso illi resistebāt eis: ⁊ adhuc videm⁹ qz saraceni sunt infesti multis gentibus. t ¶ Et e regione vniuersoꝝ ꝛc. i. tētoria: sic in bellis solet fieri. v ¶ Uocauit aūt nomē dñi ꝛc. qz ille angel⁹ in persona dñi loquebat: iō vocauit eū dñm ⁊ deū: sic xp̄ū ꝓconis dr xp̄ū regis: ⁊ eodē mō dicit bt̄ūs Greg. de angelo qui loq̄/

quantū potest edificat. Posteriora xo ei⁹.i.incarnationē ei⁹ quā assumpsit postremis tpib⁹ nunc p fidē ⁊ dilectionem desiderando cōtēplamur in futuro eterna ꝓmissionis fruemur.
a ¶Propterea appellauit puteū ꝛc. Usq; hodie puteꝰ agar demonstratur in deserto arabie inter cades ⁊ barad:q̄ significat ve.le.⁊ noue sc̄pturā:quā cōditor nr̄ vita viuentiū spes mortentiū intuitu pie misericōdie mortalib⁹ dedit:vt edocti ⁊ a vitijs correcti dei visiōe p petuo digni eē mereant. ¶Fedus

Nico.de lyra

quebat moysi in mōte synai:q̄ aliq̄s deus ⁊ dns noīat:q̄ in pson dei loquebatur. a ¶Tu deus qui vidisti me.cōsolando ⁊ viuificando fetū.
b ¶Dixit.n.reddendo rōnem ḡre eū sic noīabat. c ¶Profecto hic vidi ꝛc.Dicūt expositores nr̄i:q̄ ille angelus q̄ apparuit sibi:sic appebat in similitudine assumpta: q̄si habēs faciē ad ea auersam: q̄ autē sic videt scilicet a dorso:nō manifeste ⁊ determinate ꝺgnoscitur: ⁊ p ꝺ designatur q̄ de angelis nō habem⁹ cognitionem nisi valde longinquā ⁊ remotā:nō ꝓpriā ⁊ determinatā.Et simile hr̄ de moyse Exōd.xxxiij.quādo dixit ei dns. Videbis posteriora mea: faciē aūt meaz videre nō poteris. tales.n.apparitiones frequenter fiunt exterius:ad designandū dispositionem hoīs interius cui fit apparitio fm q̄ dicit dns Greg.de discipulis quib⁹ post resurrectionē suam ꝛps apparuit in pegrini effigie:⁊ finxit se longius ire:vt hr̄ Lu.xxiiij.ꝺ ꝑ simplex veritas nō p duplicitatē fecit:sed talē se exhibuit in corpe:qualē apud illos erat in mente.hec Greg.Hebrei aūt aliq̄ dicunt q̄ hic est verus textus:Hic vidi post videntē me: et est sensus: Angelus vidit me hic:vocando et monēdo:⁊ postea vidi eū Alij aūt dicunt q̄ veritas textus est:Hic vidi post visum me um:et est sensus:Hic vidi angelū dñi i hoc deserto:postq̄ viderā eū aī in domo abre:cuius ille angelus erat custos et visitator:⁊ ꝓpterea nō fuit territa ad visionē angeli:sicut Manue qui dixit:Morte moriemur:q̄ vidim⁹ angelū dñi. Judi. xiij:q̄ fuerat assueta videre angelos dñi in domo abre. Nec mirandum si in hoc loco ⁊ alīs pluribus locis veteris testamenti ira pluribus modis ⁊ sensibus accipiatur:etiā fm hebreos doctores:q̄ hebrei nō habent grāmaticā ita distinctaz ⁊ dearticulatā p declinationes noīm ⁊ verboꝝ sicut latini et greci habent. Itē apud eos sunt multe dictiones eq̄uoce: et ꝓpter hoc eadem ira aliq̄n varijs significationib⁹ ⁊ sensibus accipit. d ¶Propterea appellauit puteū illū:quē pri⁹ vocauerat scriptura fontē:q̄ eis puteus fons:nō eis fons puteus:fm q̄ dicit dns Aug⁹.sup Joh. e ¶Puteū viuētis videtis me:⁊ ꝺ aūt videtis:q̄ angel⁹ ibi viderat ipam agar: vt predictū est.Et viuentis: q̄ ibi fet⁹ extinct⁹ fuit viuificat⁹ vel q̄ angelus ꝓdictus sp viuit cū sit īmortalis.
f ¶Peperitq; ꝛc.postq̄ reuersa fuerat ad eius domum.
g ¶Qui vocauit nomē ei⁹ bismael:coguit .n. p reuelationē illis q̄s dictū fuerat agar de noīatiōe pueri: ⁊ iō sic noīauit.

Moraliter.

¶Hic describitur conceptio bismaelis de ancilla cū dicit
† ¶Ingredere ad ancillā meā ꝛc.per abram aūt pōt intelligi vir quicunq; bonus habens in sua domo:id est in se ipō sarai que interpꝛat pnceps mea ,pter q̄s p ipam significatur rō recta que debet dñari ⁊ agar ancillā.i.carnē que ꝺz subiici per hoc aūt q̄ dixit sarai ingredere ad ancillā.itelligit cōdescensio facta carni ex cā rōnabili.Sz q̄ difficile est ibi tenere modū,debitū:iō frequenter ex hoc consurgit rebellio carnis ad spiritū.q̄s notak cum ꝺz: d ¶Despexit dñam suam:sed cū rō denunciat hōi talē rebellionē ꝺz rōni subiicere carnem q̄s notak cū subdit: f ¶Cui rndens abram ecce ait ancilla tua in manu tua est.s.ad castigandū eā:et si caro talem castigationem refugiat ꝺz nihilominus reduci ad rōnis obedientiā.ideo sequit: n ¶Dixitq; ei angel⁹ dñi:reuertere ad dominā tuā ⁊ hūiliare sub manu ipi⁹.sequit: f ¶Peperitq; agar abre filiū:q̄ cū caro obedit spūi ,ducit opus bonum: g ¶Qui vocauit nomen ei⁹ bysmael:q̄s interpretat auditio dei nam ex dei beneficio ,cedit tak oratio: ,pter quod re-

gratiandū est et dicendo illō Ps. xxvij. Resurrexit caro mea et ex volūtate mea confitebor illi.
¶In ca.xvj. vbi ꝺx in postilla: Hec istud est absonū rōni.

Additio.j.

Ex illa historia Hester non ducit sufficiens similitudo ad hoc q̄ filia regis egypti voluntarie fieret ancilla sarai. Tū q̄ ibi gentiles nō fiebant serui iudeoꝝ cuius imgebant eis i suis ceremonijs:q̄s lōge minus est: cū q̄ filia regis fieret ancilla sarai voluntarie hebree. Tum q̄ sc̄ptura ibi facē ꝺ ꝛpssam mentionē ad laudē dei: hic aūt nihil exprimit nec etiam innuitur ꝺ:vñ reputandū est ficticiū pot⁹ cū verum. ¶In eodē ca.xvj. vbi dicitur in postilla:Ecce ait concepisti. In hebreo hr̄:Ecce cōcipies.

Additio.ij.

Bene concordat i hoc trāslatio nr̄a cū hebraica ꝟitate: non em̄ hic ponitur dictio determinate significans futurā exceptionem:sic Judi. xiij.vbi fm hebraicā veritatē ponitur verbū futuri tpis ꝛceptionis significatiuū:sed i hoc loco ponit dictio ois no silis dictioni q̄ ponit infra Hes. xxxviij.vbi ponit: De viro cui⁹ hec sunt concepi.vnde ꝓprie etiam concorditer ad hebraicam veritatez trāslatio nr̄a ꝓdixit: Ecce concepisti.Et sic non oportet fingere abolum:nec reuificationē de quibus nulla fit mentio in lra nec rōnabile videt:q̄ hec fieret miraculū sicut in alijs qui fuerunt ꝓnominati aī natiuitatē.Tum q̄ nō fuerunt similes in vita:imo valde dissimiles. Tū q̄ miracula fuerūt publice facta ad laudē dei ⁊ honorē natoꝝ.ꝺ aūt dato q̄ eēt miraculū eēt occultū:⁊ sic nō induceret vtilitatē.

Replica

correctorij contra Burgen. ¶In ca.xvj vbi postillato:nō reputat absurdam historiā hebreoꝝ dicentiū:Agar ancillā sarai fuisse filiā regis egypti ex deuotione oblatā et cetera que narrant in postilla Burgen.aut obijcit eā tanq̄ fictā ⁊ falsam:ꝓmo ex eo q̄ est in libro Hester dicat gentiles coniunctos ex deuotione iudeoꝝ cerimonijs:nō tū vt essent serui iudeoꝝ.Sed quid mirū hic et ibi:q̄ iūctus ex deuotione p̄staret obsequia et seruitia vñ cōi noīe diceretur seru⁹ vel ancilla:nō ex obligatiōe: nec ex doc vilis ordi⁹ conditio:nec verisimile ē sarai abre psonaz vilis cōditionis voluisse cōiugi: vt inde fructū adoptaret: nec sc̄a obiectio Burgen.valet:q̄ ,pcedit ex aūctē negatiue:q̄s bussit⁹ et wicleffistis est multū familiare: nec poterit eē formale.nā nō sequit in biblia nō hr̄:igit⁹ non est ver:nā multe sunt catholice veritates in canone nō repte. ¶Item in eodē ca. vbi postillato:sequens narrationē hebreoꝝ saltē nō reprobans:dicit de abolu agar et viuificatione fetus in fuga ꝛc.dic̄ q̄ hebrei exponūt ꝺcipies ,p ꝺcepisti.vbi Burgen. dicit io hebraica veritate non contineri seu hr̄i concipies:ꝺz cōcepisti:de ꝺ nō iudico nec est magni pōderis: q̄ postillato:exponit i vno sensu fm vtrūq; tempus. Sz cū Burgen.dicit illū abolum fictū p hebreos et irrōnabile eē q̄ dicunt factū miraculū in reuificatione fet⁹: rōnib⁹ tū hebreoꝝ ꝺs tāgit postillato:nō satisfacit Burgen.nā nō poterit dici eē q̄ pena agar p sarai iuste ꝺflictā:⁊ p agar supbe declinatā de⁹ respexerit:⁊ ꝺsolationē dederit:cū ei dederit rephensionē nō consolationē dicens:Vade hūiliari sub manu dñe tue Optet igit⁹ cū hebreis sentire:q̄ alia grandis tribulatio occurrerit ipi agar circa afflictionē iustā sarai ,pter quam visitandā miserit dns angelū ,mittentē multiplicationē seminis significantē acceptionē ,plis:⁊ publicationē noīs nōdū nati:noīs inḡ grosti:q̄ hismael interpꝛtat exauditio ꝺi: que oia nō pōt dici rōnabiliter facta ,ppt supbiā agar: q̄n dñam suā spreuit:nec ,pter fugā:q̄ disciplinā ꝛtenēdo declinauit. Videt igit⁹ q̄ ,pter angustias ab ozus:vt dicūt hebrei dño hūiliata ozauerit ⁊ meruerit cōsolationē a deo q̄ respicit humilitatē:vt dicit Glo.interli.in cui⁹ signū dicit angel⁹: Ecce ꝺcepisti.ꝺ viuificationē fet⁹:de q̄ dicūt hebrei.frustra.n.diꝛisset ei angel⁹ ꝺcepisti:designādo naturalē ꝺceptionem ab abrā:q̄ hic antea nouit:⁊ illi⁹ occasione dñam ꝛtepsit.Consentiat igit⁹ Burgen.heb.mgro historiaꝝ:postillatori ⁊ alijs

nec moueat in ꝛriū debilis obiecto:quā facit de fetū miraculo:nō em̄ est incōueniens concedere miracula fieri p malos: multo min⁹ incōueniens est fieri ,p malis. Cedūt.n.talia ad dei laudē ⁊ bonū vtilitatē. Erigit.n.p ea spes hoīm:cū tanta vident ⁊ audiūt mal ꝑstita bñficia:nō desperāt maiora sibi si voluerint posse ꝑstari. Et mix q̄ Burgen.putat ,pter quā rem hanc appitionē fuisse factā:quā grādipēdit brūs Hila. de trinitate libro quarto circa medium dicens:q̄ is qui apparuit agar magni consilij angelus fuit nomine et natura deus.hec ille.

Glo.ordi.

¶Edus in hebreo ¶Ca.XVII
f Berith quod non testamentū sed fed⁹ siue pactū significat.
b ¶Hec vltra vo.n.t.a.Dtero. Dicūt hebrei q̄ de⁹ ex noīe suo q̄s apō illos tetragrāmaton ē.e.lfaz abrae et sare addiderit:dicebak aūt abrā q̄ est ꝑ excellus:postea dicē eabraā: q̄ est ꝑ multaz:nā gentiū i noīe nō br̄:ꝛ subaudik. Nec mirādū q̄ cū apō greos et nos.a.lra videak addita.e.lfa addita dicak. Idioma.n .hebree lingue.e.cōuenit scribere et a legere:sic ecōtrario e ,pnūciare ⁊ a scribere.
c ¶Chanaan:interpretatur motus eorum:cuius terra a fidelibus in possessionem accipitur.cum mens prius diuersis circūacta motib⁹ in meli⁹ mutata.postmodum irreflexis oculis in anteriora extenditur.
d ¶In possessionem eternam. Aug⁹. Scriptura vocat eternum cuius finis non constituitur:aut q̄ non ita fit:vt deinceps non sit faciendum quantuz pertinet ad curam vel potestatem facientis. Unde seruiet eternū qui parno nesci et vti. ¶Circūcidet

Nico. de lyra

a ¶Ostq̄ vero nonaginta ¶Ca.XVII
p ginta ꝛc. Postq̄ moyses descripsit statū abre iq̄tū fuit ici/ plēt.ꝺ ꝓr describit eiusdē statū iq̄tū fuit ,pficiēs. ⁊ ꝓmo q̄tū ad deū. secdo q̄tū ad ,prim.xix.ca.tio quātuz ad seipm.xx.ca.Circa ꝓmū ondit profec⁹ fidei ei⁹ inquātū accepit mādatuz circūcisionis:q̄ fuit signū distinctiuū fideliū ab ifidelib⁹:et obediētia eius ad deū:sustinēdo dolorē circūcisionis volūtarie ⁊ ,pmpte:i se ⁊ i filio suo ⁊ familia. Sic q̄ i ꝺ ca. ,pcedit: q̄ ꝓmo ponit ipi⁹ abrae dispositio ad circūcisionē: secdo exprimit circūcisionis forma ⁊ ordo.ibi:Hoc ē pactū meū: ctio subiūgit mādati executio.ibi: Tulit aūt abrā;Circa ꝓmū cōsiderādum: q̄ dispositio abrae fuit p dei monitionē ad opa pfectiōis:⁊ p ei⁹ ,pmissionē i bonis cōferēdis:⁊ p mutationez noīs:⁊ ꝺ ē q̄d subdit: b ¶Ego dns omnipotēs. Et iō pl⁹ possū tibi tribuere q̄s tu possis cogitare. c ¶Ambula cora me.i.ac si me ꝑsentialit sp videres. d ¶Et esto pfect⁹: tēdēs ad pfectionē: q̄ sc̄ptura ꝛ loquit hic de statu abre vt iā pfecti: ꝺz vt ,pficientis: vt dictuz ē:⁊ ē silis mod⁹ loquēdi Mat.xj. Si vis pfect⁹ eē va.ꝛc.nō q̄ ille iuuenis ꝺ faciēs statim eēt pfect⁹ ꝺz ꝺ tēdēs ad pfectionē. e ¶Ponāq; ꝛc.p speālem amicitiā. f ¶Et multiplicabo ꝛc.Exaggeratio ē ꝺbo rū:ad designādū multitudinē et magnitudinē bonoꝝ q̄ dns ꝛtēdebat sibi facere. g ¶Cecidit ꝛc.ad reddēdū grās ꝺo ꝺ tāto ,misso. Aduertēdū tñ ē q̄ iste ,missiones freq̄nter facte fūt abre ꝛtī. ,pcedendo sp i exꝑssiozē ⁊ maiozē ,missionē.sic.n. natura ⁊ ars i opib⁹ suis ,pcedūt de ipfecto ad pfectū:ita ē i ,pcessu diuinaꝝ reuelationū ⁊ ,missionū. h ¶Dixitq; ei.ꝺ.ꝛc.ac si diceret:sic tū imutabilis:ita pactū meū erit firmū ⁊ stabile tecū.

La.XVII

ꝑ.i.postq̄ celestium ciuium cepe rat desiderare societatem.

p Ostq̄ vero nonaginta et nouem annoruz esse cepat apparuit ei de⁹. Dixitq; ad
a ꝑ Qui possum humiliare et exaltare.
eum: Ego domin⁹ ōm nipotēs. b
a ꝑ Qm placui meū. b ꝑ Vt ñ rioze ꝑ amore futuro
ambula cōrā me:et esto pfect⁹ c
a ꝑ Promissionem.
a Ponāq; fedus meum inter me e
a ꝑ In imitatoribus fidei tue.
et te:et multiplicabo te vehemē f
a ꝑ humilis.
ter nimis. Cecidit abrā ꝓnus g
a ꝑ In anteriora se extēdēs b ꝑ immurabiliter
i facie. Dixitq; ei deus: Ego ꝺ suz h
et ponam pactum meum tecum
a ꝑ.i. prima via crēdendi.
† erisq; pater multarum gentiuz.
b Nec vltra vocabitur nomē tuuz i
a ꝑ pater excellus. b ꝑ pater multarū gentium quia oēs gētes in semine ei⁹ crediture ꝑ Quia in semine tuo.i.in xpō oēs gentes crediture.
abram sed appellaberis abrāaz: k
ꝑ Durato affectu:mutatur nom en.
q̄ patrez multaz gētiū cōstitui i
a ꝑ in successoribus.
te. Faciāq; te crescere vehemen/
a ꝑ Benedicentur in te omnes gentes.
tissime:et ponam te in gētibus: m
ꝑ Dauid:Ezechias et alij bene se et subditos re/ gentes.
regesq; ex te egredient. Et statuā n
ꝑ Circūcisionis.
pactum meum inter me ⁊ te:⁊ in
ter semen tuum post te in genera
a ꝑ qz aliquid sempiternum significabat.
tionibus suis fedcre sempitērno
a ꝑ voluntarie qui sum poreste.
vt sim deus tuus et seminis tui o
a ꝑ imitatoribus fidei tue.
post te.† Daboq; tibi et semini
tuo terram peregrinationis tue:
omnem terrā chanaan in posses/ c d
a ꝑ qz aliqd eternū per eā figurat:vel eternu.i.in hoc seculo habenda.
sionem ętērnā:eroq; deus eoꝝ.
Dixit iterum deus ad abrāā: Et
a ꝑ Circūcisionis.
tu ergo custodies pactum meuz
ꝑ Sequaces.
et semen tuum post te in genera
a ꝑ Exponit quid pactum.
tionibus suis. Hoc est pactum p

Nico.de lyra

terpretat pr̄ excelsus:que interpratio cōuenit magno homini:etiam si habeat modicā ꝓlem vl̄ familiam.
k ¶Sed appellaberis abraam.cui⁹ ratio subditur cum dicitur:
l ¶Quia patrem ꝛc.Abraaz enim interpretat pater multitudinis vel multorum: quod enim additur gentium nō est de significato nominis:sed sub intelligitur.
m ¶Et ponam te in gētibus. quia saracēni descenderunt de eo per bisma elem: et idumei per Esau et indei per isaac n ¶Regesq; ex te egredient qz in qualibet gente predicta fuerunt plures reges.
o ¶Et sim deus tu⁹ ⁊ seminis ꝛc̄.licet enim ipse sit deus omnium generaliter per creationem: speciali tamē modo est deus fidelium per specialem et verum cultum.cetera patent ex dictis. p ¶Hoc est pactum meū. hic consequenter exprimitur forma circūcisionis et primo dicta forma describitur:secundo mutatio nominis sarai inducitur.ibi:Dixit quoq; deus ad abraam:sarai vxorem. Ad circūcisionem vero tria necessario requirūtur Primum est sexus masculin⁹ ⁊ quātum ad hoc dicitur: Circūcidetur ex vobis omne masculinum. Secundū est corporis pars determinata: ideo sequitur:Et circūcidetis carnem preputij vestri. Tertiū est tempus determinatum et q̄tuz ad hoc dicitur: Infans octo dierum circūcidetur in vobis. Ratio autem istoruz est:quia circūcisio signum fuit distinguēs israel a gentilibus inquantum habebant veram fidem et cultum vnius dei: et datum fuit istud signum tempore legis nature:et ideo debuit dari i sexu per se intento a natura:qui est sexus masculinus: fm enim philosophum femina est mas occasionatus. Item fides illa et cultus deriuabantur tūc temporis ad alios per generationem carnalem inquātum patres docebāt filios de talib⁹. In masculo vero est principium generationis actiuum: ⁊ ideo solis masculis datum est predictum signum:et eadem ratione facrū est in membro generationis. Itez ad debilitatem concipiscentie que magis viget in illa parte. Item in detestationem idolatrie:quia gentiles in sacris priapi partem illaz bonorabāt et per modum cuiusdam augmenti aliqua addebant quia priapus propter magnitudinem membri virilis inter deos fuit reputatus a gentilib⁹ propter quod etiam dicebatur deus horzorum:propter fecunditatem que designatur in membro generationis: propter quod in signum distinctionis fidelium ab infidelibus fiebat recisio. Tempus autē octo dierum non poterat anticipari:sicut nec animalia ad octauum diem poterant deo offerri:quia ante sunt quid i perfectum: perfecta autem sunt deo attribuenda. Item periculum esset pueri de vita si statim egressus de vtero matris circūcideretur. nec poterat ,vltra octo dies dif-

† Eccli.44.c Ro.4.c

B

f32.q.4.ca fcurrat .9. his tra.De cele. mis.ca. cū m arthe .9. ceteruz. ibi. regalia ꝓmittebat

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ a Circūcidetur ex vobis.o.m.Stra.Tribus de causis ꝺ̄ ꝓcipit abrae.Primo vt ꝓ obediētiam mandati placeat:ꝑ cui⁹ ꝓuaricatiōē adā displicuerat. Scōo vt hoc signo a ceteris nationibus discerneretur.Tertio vt in eo mēbro circūcisus q̄ libido solet dñari castitatem sibi seruandā:ꝛ impudicitiā recidendam cognosceret. b Carnem ꝓputij.Ra.Stra.Circūcisio facta in vno membro significat circūcisionē spiritualem q̄e in corde ꝛ in omnibus sensibus exhibenda est.Circūcidendum est cor: ne noxia cogitemus. Oculi ne vanitatem videamus. Aures circūcidēde sunt.i.obturande ne audiant sanguinem.Et sic ī omnibus sensibus cel ebranda est circūcisio. c Alcu.Jō aūt abrae circūcisio cōmēdata est:vt sub lege eēt.Sic adam ne de ligno manducaret:vt probaretur si hoc compleretur an non.Credidit eīm abram filium se habituꝝ in quo benedicerentur omnes gentes:et in cuius nepotibus castitatis et sobrietatis exēplar maneret.Unde ibi signum fidei accepit: vnde isaac filiꝰ dei non carnis nasciturus erat:non truncata corpis parte deformior:sed fidei signo gloriosior:igitur ꝓ ꝺo aliquid perdere lucrum est:nō damnū. Si adā pactū dei custodisset.abrahā hoc pactum non suscepisset.Sz quia ille in hoc membro:culpam inobedientie ꝑius cognouit decuit:vt iste in hoc membro signum obedientie scōo acciperet:vt ita ostenderetur obedientes q̄q̄ generare filios ad vitā: vnde olim ꝓuaricatores generarunt ad mortem. c Alr. Jam tunc ꝓpter futuram ꝑgrinationem ne miseretur semen eiꝰ gentibus circūcisionis pactū datur in signū:quia significat naturam renouatam per baptismum post spoliationem veteris hominis ꝓ xp̄m qui resurrexit pⁱ sabbatum:seruos ꝺo vernaculos empticios etiam circūcidi precepit:vt doceret ad omnes pertinere redemptionis gratiam. Ibi et parentum mutantur nomina mutantur vt omnia resonent nouitatem.abrā pⁱ excelsus:abrā pater multarum gentium.

c Masculus cuius ꝓputij caro.Jsi. Querit quō pueri incircūcisi q̄ pactū dei irritū nō faciunt:sz qui eos circūcidere neglexerunt:pire debeant? Sed pactū dei nō ſm opⁱ:sed ſm originē in primo hoīe irritū fecerunt:in q̄ oēs peccauerūt.Nascunt.n.oēs nō ꝓ ꝓie sed originaliter pctōres.Jō peunt oēs qui per re generationē nō liberant. d Sarai vxor.t.Jsiō. Declarat ꝓmissio de vocatione gentiū in isaac filio ꝓmissionis.i.gr̄e nō nature.q̄ de sene patre et sterili matre:ꝛ q̄ ꝺ non ꝑ generationem sicut hismael:sz ꝑ regenerationē futuꝝ erat.impata est circūcisio: q̄n sare filiꝰ ꝓmittit in typo eccleste:nō q̄n hismael:q̄ typus iudeoꝝ. e Hiero. Jsi.Errant q̄ putāt ꝓmū saraz per vnum.r.scriptam fuisse:et postea additum eē alterum.r.et q̄.r.apud grecos.c.significat: multas super hoc nomine suspicantur in ꝑtias: cum ꝛ vtcūq̄ velint vocabulum cōmutatū:nō grecam sed hebraicā ꝺz hr̄e rōnem. hebreū.n.est.Hemo eīm altera lingua q̄elibet vocans'ethimologiā vocabuli sumit ex altera.Sarai ergo ꝓmū vocata est ꝑ scbyn:res:ioth Sublata ĝ ioth addita est e:hra q̄ ꝑ a legit:ꝛ vocata est sara.Antea.n.dicebaꝫ ꝓceps mea:q̄si vni⁹ familie mr̄:postea absolute ꝓnceps:oīm.ſ. gētiū ꝓinceps futura.Quidā pessime suspicant eā ꝓⁱ lepra fuisse vocatā:ꝛ postea ꝓncipē:cū lepra sarat ꝺz:qꝺ ī nr̄a lingua videt hr̄e aliquā silitudinē:sz ī hebreo pēit⁹ ē diuersa .Scribit.n.ꝑ q̄dik ꝛ eyn ꝛ res ꝛ tau.qꝺ a triⁿ supioziⁿ.i.schin res:ꝛ.e.q̄ꝺ scribit sara mālfeste distat. e Cecidit abrā ī fa.rē.Hiero.Pⁿ paulum sequitur:Et vocabis nomen eius isaac qui risus inꝓtatur:de risu abrae:nō de risu sare.Post q̄.n. ex risu abre vocat⁹ est filiⁿ ei⁹ isaac:legit sarā risisse. f Nomen eius isaac.Hiero.Sciendum q̄ quattuor in veteri testamento nominibus suis aperte anteq̄ nascerentur vocati sunt:hismael:isaac:samson: et iosias:lege scripturas.

g Constituam pactum meum illi ꝛc. Pactum vero ꝺ omni cum isaac populo scilicet fideli: quem matr ecclesia per fidem et baptismum generauit: et fedus sempiternum:q̄ eēne vite possessio ei soli ꝓmittit q̄ eū capite suo xp̄o regnū celi semp possidebit.

¶ Super hismael exaudiui te ecce benedicam ei:et augebo eum multiplicabo eum ualde.Duodecim duces generabit:et faciam illum crescere in gentem magnam.Pactum vero meum statuam ad isaac:quem pariet tibi sara tempore isto:in anno altero.Cumq̄ finit⁹ eēt ꝛmo loquentis cum eo:ascendit deus ab abraā.Tulit aūt abraam hismael filiū suū:et oēs vernaculos dom⁹ suę vniuersosq̄ ꝺs emerat cūctos mares ex oībus viris ꝺ̄ mⁱ suę.Et circūcidit carnē ꝓputij eoꝝ statim in ipo die sicut ꝓceperat illi deus.Abraā nonāginta et nouem erat annoꝝ qñ circūcidit carnem ꝓputij sui: et hismael filius eius:ꝛ oēs viri domus illius: tam vernaculi q̄ empticij:ꝛ alienigene pariter circūcisi sunt.

¶ Super hismael ꝛc. Et ex ꝺ dicunt hebrei et vex videtur q̄ hismael finiuit vitā suā in bono:qz ꝺ abraā rogauerat ipm deū: vt predictū est:cetera patent vsq̄ ibi: b Ascendit deus ad abraā.i.disparuit apparitio et visio illa.

c Tulit aūt abraā ꝛc. Hic consequenter ponitur executio mandati de circūcisione:et patet obedientia abrae:qz eadem die absq̄ retardatiōe adimpleuit illis mandatū in se licet esset senex:ꝛ in aliis. ex q̄ ꝑz etiā obedientia hismaelis filij sui:qui cū esset.xiij. annoꝝ nō recalcitrauit:et similiter tot⁹ familie ipius masculine:et ꝑz hra.Notandū tñ q̄ saraceni exēplo hismaelis a q̄ ꝓcesserūt circūcidūt filios.xiij.annoꝝ transgredientes formam ꝓcepti:quod dicm octauam ī clusdit: vt predictum est.

Ca. XVII

Moraliter. In hoc capitulo ponit circūcisionis carnalis ꝓceptum q̄e fuit circūcisionis spūalis signū: Rom.ij.n. q̄ in manifesto iudeⁱ est neq̄ q̄ in mānifesto ī carne circūcisio:sz q̄ in abscondito iudeus est:et circūcisio cordis in spū nō hra:cui⁹ laus nō ex hoībus sz ex ꝺo est.

† Infans octo diez circūcidet ī vobis. Mystice ꝑ dies intelliguntur anni:ſm illud Ezech.xiij.Diem ꝓ anno ꝺi dedi. Infans eīm octo annoꝝ incipit habere rōnis vsum:et ex tunc restringendⁱ est a turpibus et inhonestis:ꝓ quā restrictionem intelligit circūcisio spūalis:ꝓpter q̄ ꝺicit pbs.ij.Ethicoꝝ q̄ nō pax facit ad virtutē a puericia assuefieri ad ꝛtutis opa.

† Omne masculinū ꝛc.ꝑ sexū masculinū intelligit fortitudo:sexus eīm mulierbris inconstans est ꝛ fragilis.ꝑ hoc igit designat q̄ illi qui sunt cōrra vitia fortes ꝛ in virtute stabiles sunt spūaliter circūcisi: molles aūt et instabiles sunt effeminati.

¶ In ca.xvij.vbi ꝺz ī postil. Ambula coā me.i.ac si me sp presentialiter videres.

Additio.j. Ille q̄ coā alio ambulat: nō sp eū videt:sz potⁱ ille qui sequit hoīem cōit videt eū:saltē ei⁹ posteriora.vñ cū ꝺicit: Ambula coā me:nō ꝓpe exponit ꝺicēdo: ac si me p sentialit sp videres:vt ī postilla:ꝛ iō aliter videt hic ꝺicēdū. Ꝺco q̄ attēdēdū ē:q̄ de iustis seu pfect q̄ fuerūt añ aduētū xp̄i sepe ꝺr ī scptura:q̄ ābulāt coram ꝺo:vt ī ꝺ loco.ꝛ i.iiij.Regum.xx.vbi Ezechias dixit. Memēto obsecro quō ambulaueri coā te:silr de eo dē Esa.xxxviij.ꝛ sic ī q̄busdā alijs. De iustis aūt q̄ fuerūt pⁿ aduētū xp̄i ñ ꝺr q̄ ābulauerūt coā ꝺo:sz potⁱ q̄ sequunt deū.vñ Job.xij.Qui mihi ministrat ꝛc.ꝛ Job.viij.Qui sequit me ꝛc.ꝛ sic de ꝝplurimis alijs Cuⁱ rō ē:nā ſm doctores:exēplar pfectiōis hūane ē ipe xp̄s:ī cui⁹ imitatione tota ꝺiſtit hūana pfectio:ꝛ iō qz ꝓmi iusti exēplar pfectiōis.ſ.xp̄m ī hac vita existētē habebāt ꝑ se:iō pfectio eoꝝ ꝺiſtebat ī ꝺ q̄ ambulauerūt coā ꝺo.i.ambulauerūt ꝑ viā ꝑ quā xp̄s erat ambulatur⁹:postremo ꝺo qz exēplar pfectionis sez xp̄m habebāt añ se seu coā se ꝓficiebāt ī ꝺ q̄ xp̄s sequerēt.vñ Matth.xix.Si vis pfect⁹ ꝛc. Ubi ī ꝓsito notādū ē:q̄ ꝺ ꝺatur⁹ abrae mādatū circūcisionis.i.q̄ ꝓcepto abrahā fuit ꝓⁱ ceteri fideliⁿ:cōueniēter ꝺr ei:Ambula coā me ꝛc.nā ī ipletiōe hui⁹ ꝓcepti abrahā fuit imitator ꝓfectiōis xp̄i:ſpēalr ī ꝺuobus ꝺño ī placēdo ꝺeo ꝑ obediētiā:cui ꝑ ꝓuaricationez adā displicuerat: vt ī.iiij.dist.j.Scꝺo ī ꝺ:q̄ obediētia ipⁱ abrae fuit q̄ꝺāmō exēplar ad eiⁿ posteritatē.

† De pe.di.c.Porro.§.alij ecō tra.ubi.curcūcisio data ē abrae.

vnde sic de christo ꝺicitur. Q̄ sicut per inobedientiam vnius ꝛc. sic suo modo abrae obedictiā secuti sūt fideles.Et ꝺ pōt ee rō:q̄re iusti q̄ añ aduentū xp̄i seu eiⁿ passionē decesserūt:ꝺiciñt eē ī sinu abrae:vt ꝑz Lu.xvj.Quāuis multi iusti decesserint anteq̄ abraā fieret:vt adam abel:ꝛ multi alij.et ideo in hoc loco in ꝓprie ꝺicitur abrae:Ambula coram me ꝛc.hoc est ꝺicere:ambula per viā obe ꝺientie:per quā ego ſuz ambulaturus:et esto perfectus : sic q̄ eam tradas posteris tuis imitandam:eo modo quo ego tradam viam meam imitandam cunctis.de hoc enim commendatur abraam a deo infra.xviij.ca.vbi sic ꝺicit. Scio enim q̄ precepturus sit filijs suis ꝛ domui sue post se:vt custodiant viam dominī ꝛc.que quidem expositio etiam concordat rationi naturale. Natura eīm ſm Boet.initium sumit a perfectis:et ideo quia deus disposuerat q̄ abraam esset pater multarum gentium et accepisset signaculum fidei iustificantis: quem postea cōplurimi alij sequerentur:ideo eidem ꝺicit in hoc loco: Esto perfectus.q. ꝺ.accipiatur a te quodammodo initium perfectionis modo ꝑdicto. Et notandum q̄ de quibusdam iustis qui fuerunt ante abraam legitur q̄ ambulauerunt cum deo.Unde de Enoch supra Heñ.v.et de Noe Heñ.vj. quod cōcordat prędictis.Nā de istis nō pōt ꝺici ꝓprie q̄ ambulassent coā ꝺo:sic de abraā:cū nō eis ꝓueniāt ita exꝑsse ꝓdicte rōnes:nec ꝺ eis posset ꝺici q̄ fuissent secuti deū:cū

fuerint añ aduen/

fuerint ante aduentum xpi: sed bene eis conuenit ambulare cum deo. s. in via iusticie ⁊ innocentie: q̄ scitis cōuenit cōiter.
¶ In eodem ca. xvij. vbi dicitur in postilla. Alioquin pater pueri vel eius tutor ⁊c.

Additio. ij. Omittens circūcisionē nō erat morte corpali puniēd⁹ etiā fm hebreos: nō em̄ d̄: hic morte moriar: sic in alijs criminib⁹ in quib⁹ lex vetus mandabat puniri morte corpali: sed d̄z hic: delebit̄ anīa ipius ⁊c. id ē nō cōpurabit̄ inē sctōs fm Hlo. Cuius ratio est quia talis aīa remanebat obligata originali peccato: i cuius remediū circūcisio fuit data: vt in. iiij. dist. j.

Replica. correctorij ꝺ Burgen. delyr. In capitulo. xvij. vbi postillator exponens illuz passum: Ambula coram me. dicens ac si me pñtialiter sp videres: Burgensis dicit illā expositionē nō esse ꝓpriā: q̄ vt inquit: qui ambulat coram aliquo nō sp eum videt: ꝫ solū qui se quit aliquē sp videt posteriora eius: ꝫ hoc videt quoddam senectutis delyramētū: loquendo de dei aspectu sicut de hominib⁹ sese aspicientib⁹. Nam q̄ deū videt: vel quasi videt p̄ sentialiter: videt eū ante: post: sursum: deorsum ⁊c. sine enim erroꝛe nō p̄t dici assignando deo sic vnā differentiā positionis quasi nō aliā: q̄ sic diceret deum diffinitiue in loco: qō ē erroneū: q̄ deus vbiq̄ totus est fm essentiam p̄sentiam ⁊ potentiā: ꝓpriissime igit̄ dixit postillator: Ambula coram me ac si pñtialiter sp videres: q̄ me pñte malefacere timebis: et filialiter timendo. ꝓficies: ideo sequit: ⁊ esto pfectus: sic et dūs Greg⁹. xxxiij. moral. sup illo passu Job: In oculis eius q̄si hamo capient eū dicit: In oculis quippe dr̄e dicimur: q̄ cora nobis positū vident⁹. Nō igit̄ magni ponderis ē distinctio quā Burgē. ponit: inter ābulare coram deo cū deo: ⁊ p⁹ deū. deus. n. cunctis iustis ab initio nō solū coram sed p̄ ⁊ obuius oñdit viā pfectiōis ⁊ instīcie: his quidē clar⁹: his vo obscur⁹: vt nō solū sancti noui testamēti possint dici imitatores dei: sed etiā veteris. nunquid iosue cum populo veteri imitator fuit qui dixit: Absit a nobis hoc scelus vt recedamus a dño ⁊ relinquamus vestigia eius: Josue. xxij. Munqd et ezechias de quo d̄z. iiij. Reg. xviij. Adhesit dño: ⁊ nō recessit a vestigijs eius. Munquid Job quando dixit: Vestigia eius secutus est pes meus: Job. xxij. Munquid Josias quādo p̄cussit fedus coꝛā dño: vt ambularet post dñm: vt d̄z. iiij. Reg. xxiij. ⁊. ij. Paral. xxxiiij. et sepe sancti vete. testa. dicuntur posteriora dei vidisse: ⁊ idcirco non solum coram: sed post dominum ambulasse: ⁊ verum est fm rem omnem iustum diuini exemplaris imitatorē vocari: nō obstāte vocali diuersitate quā Burgen. fabricat: que tñ ad sensum l̄alem nihil facit: nisi ha bendo respectū ad xpi humanitatem. Nā si per hypothesim xps nō fuisset incarnatus: nihilominus non defecissent iusti qui in via dei ambulassent: nec viderur valere q̄ Burgen. dicit. Primos iustos exemplar pfectionis. s. xpm solum habuisse post se: non ante se: coincidit enim cum Elnidio: qui dixit christum añ Mariā nō fuisse: Aplo tamen dicente ad Heb. vlrio. Jesus christus heri et hodie ipe et in secula. Sapientia enim dei patris que xps est: ab initio viam perfectionis: etsi nō humano conuersatione: tñ doctrine ⁊ legis deriuatiōe multipliciter exēplificauit: vñ et Burgen. sibiipi in hac digressiōe contradicēdo dicit abrahā fuisse imitatorē pfectionis xpi in duob⁹ nec mirꝺ quōs pres vete. testa. spāliter legē itelligēdo: decendi sunt viri euāgelici: fm Bonauen. et alios inter q̄s potissimus abrahā fuit: quēadmodū Burgen. ipe fatetur.
¶ In eodem ca. vbi magister Nico. dicit: Negligentem circūcisionem sine patrem sine tutorem morte plectendum ⁊c. Burgen. credidit q̄ de morte corpali dictū esset et ita vadit sua inuectio. Sz videtur postillator nō de morte corpis: sed aīe dixisse fm Hlo. ordi. ⁊ specialiter de morte cōminata p̄mis parentib⁹: q̄ oēs nati per cūt qui de regeneratiōe ñ sanant: vt dicit Jsido. ⁊ est Hlo. ordinaria.

Hlo. ordi.

Ca. XVIII

Apparuit aūt ei d̄s. Jsi. Abrahā triplicē figurā gerit. Primā saluatoris. q̄ relicta cognatione: venit in mundum. Alterā patris: q̄ filiū vnicum imolauit. Tertiā (que in hoc loco appet) sancto⁹ qui aduentū xpi cuz gaudio susceperūt. Tabernaculū abrae: hierusalē significat: vbi p̄ tpe prophete et ap̄li habitauerūt: ⁊ xps aduentes a credentibus exceptus: ab incredul⁹ in ligno suspensus est. b Tres viri. Ait. Tres viri xpi p̄nūciant aduētum quē duo angeli comitant. Moyses fm q̄sdam et helias vnus legislator qui in lege aduentum dñi indicauit. Aliter qui i fine venturus est fm aduentū xpi nunciaturus: et euangeliū eius p̄dicaturus. Aū transfiguratio dño in monte cū eo videntur.
¶ Tres vidit et vnū adorauit saluatorē. s. ostendens: cuius aduentū p̄stolabatur. Aū abrahā vidit diē meū: ⁊ gauisus ē. Preuidit. n. mysteriū futuri sacramenti. Aū pedes eoꝛum lauit: vt in fine mundi purificationē lauacri futurā monstraret. Pedes. n. nouissima significant.
Quos cū

Nico. de lyra

Apparuit aūt ei dñs. Hic oñdit quō abrahā vt pficiens se habuit ad p̄primū. Et primo in opibus charitatis coꝛpalib⁹ hospitalitatē prebendo secundo in spūalibus pro liberatione Loth et alioꝝ orando in medio capituli. ibi: Dixitq̄ dñs celare nō potero. Circa p̄mū sciendū q̄ aliter exponitur a doctozib⁹ catholicis: aliter ab hebreis: vtraq̄ tamen expositio consona est fidei nostre: et ideo vtrāq̄ intendo ponere: et p̄mo expositionem hebraicam: recisis tñ quibusdā frivolis: que ab ipis interseruntur. Dicunt igit̄ q̄ describit̄ ꝺ duplex apparitio: p̄ma est ip⁹ dei cū d̄z: Apparuit aūt ei. i. abrae. dñs in cōualle mābre: nomē ē hois a q̄ denoiabat̄ illa valle i q̄ mācbat abrahā. Sedēti: ꝺ dic q̄dā glo. heb q̄ abrahā voluit surgere ex reuerētia diuine apparitiōis: ꝫ dñs dixit ei: Sede: tu es. n. i signū filijs tuis. futuꝝ ē. n. vt filij tui sedeāt tā q̄ iudices i ꝯcilio: ⁊ ego stem: q̄ glo. fidei nr̄e ē ꝓsona: q̄ hoc fuit adimpletum quando saluator noster verus deus et verus homo stetit coram p̄ncipibus sacerdotū: sedentib⁹ in cōcilio ad iudicandum ipsum vt describūt

a Apparuit Ca. XVIII a†
a ſ apparet deus humilibus.
autez ei dñs in conualle
a ſ fide per quā intratur in ecclesiam: que est tabernaculum: q̄ in ea deo militatur.
mambre sedenti i ostio taberna/
ſ affectu boni desiderij.
culi sui i ipo feruore diei. Lūq̄ ele
a ſ qi ira affectus manifestatur fides trinitatis.
uasset oculos: apparuerunt ei
b tres viri stantes prope eum. †

sufficiēs ꝺ eū q̄ occasiōe ppli crederēt i eū venirēt romani ⁊ destruerēt locū ⁊ gētē: ꝫ a ꝺo factū ē vt hāc fniam p̄ tales modū loq̄ndi. pferret cayphas: vt illa locutio significaret mortē xpi futurā. p redēptione gener⁹ hūani: q̄ cayphas nō itelligebat: sic plen⁹ dixi exponēs ꝺ xbū cayphe scribēdo super Job. sic dico i. ꝓposito. q̄d. n. itellexerit iste glosator nescio: ꝫ māifeste pz: q̄ sic glosā p̄dictā. ptulit vel scp̄sit: q̄ xba glo. p̄dicte ꝓsonāt fidei nr̄e. In ostio tabnaculi: ad videndū si trāsirēt viatores q̄s posset ad mēsaz recipere: q̄ hospitalitatē diligebat. In ipo feruore diei. cū. n. icipit dies feruescere: tūc est hora q̄ viatores solēt ad domū aliquā cā refectiōis ꝺ declinare. Cū q̄ eleuasset oculos ap. ei tres vi. ⁊c. Cū. n. ꝺ videret affectum ei⁹ ad op⁹ hospitalitat⁹: ⁊ nō venirēt aliā hoīes: fec̄ tres angelos apparere in specie viroꝝ: vt eis exhiberet hospitalitatis bñficiū. Dicūt etiā hebrei q̄ cū ꝺ alia de cā apparuerūt quia vnus veniebat ad nunciandū sare conceptū: alius ad ſuertēdū sodomā ⁊ alias q̄ttuoꝛ ciuitates: ⁊ tri⁹ ad sanādū abrahā q̄ ꝺ nouo erat circūcis⁹: ⁊ liberādū Loth ꝺ ſbūsiōe sodomoꝝ. Dicūt etiā q̄ apparitio fuit tertia die: postq̄ fuerat abrahā circūcisus: ⁊ ista apparitio angeloꝝ est secūda. Expositores aūt catholici dicūt q̄ a p̄ncipio capituli vsq̄ ad huc: ⁊ in toto ca. sequēti fuit vna apparitio tm̄: ita q̄ dñs nō appuit in se: vl̄ in aliqua similitudine ipm immediate repsentante ꝫ tm̄ i angelis quos fecit apparere: q̄z vn⁹ postea locut⁹ ē in ꝓsona ip⁹ dei: sic igit̄ exponunt lrām a p̄ncipio capituli. Appuit aūt ei dñs. i. ꝺ p̄mo describit̄ appitio ista in generali: ⁊ in seq̄ntib⁹ describit̄ mod⁹ appitiōis i spāli. Et p̄mo q̄tū ad locū: cuz d̄z In conualle mambre. Secō q̄ntum ad dispositionem abrae

cui fiebat apparitio

a ſ Studio hospitalitatis hoc in exemplum relinquens nobis.

a Quos cū vidisset: cucurrit i oc a†
a ſ Initio fidei.
cursuz eozum de ostio taberna
a ſ vnū qui tres videbat
culi sui: et adozauit in terra: et b
a ſ deum in angelis sentiens: mauult domino loqui q̄s angelis.
dixit† Dñe si inueni gratiā c
a ſ in beneplacito. b ſ Ne, transiroue fruar visione tua.
b in oculis tuis nē transeas ser/
uum tuum: sed afferam pauril/ b
lum aque: et lauentur pedes ve †
stri: et requiescite sub arboze. c
†Ponamq̄ buccellam panis: ⁊ f+
confortetur coꝛ vestruz: postea
a ſ vt hec officia vobis exhiberem.
transibitis. Idcirco enim decli
a ſ Ne charitatis virare viderentur officia.
nastis ad seruuz vestrum. Qui s†
a ſ Ne senex ministrare videretur tepide.
dixerunt. Fac vt locut⁹ es. Festi b
a ſ vt mulier infidelis: p viz fidelē saluetur.
nauit abrahā i tabernaculū ad sa
a ſ quasi dicatur ecclesie cōgregare de omnibus partibus. b ſ amphoras. Idē misteriū hic ⁊ in euāgelio vbi mulier tria sata fermentat.
c rā: dixitq̄ ei: Accelera: triā sata
a ſ qz sancti spiritus igne decocti: sunt deo cib⁹ acceptabilis.
d similē cōmisce: et fac subcinerici
a ſ In pane vnitas credentium significatur: q̄ panis ex multis granis conficitur ſ vt ecclesia ex gentibus congregaretur: recurrendū erat ad antiquos patres.
os panes. Ipe verō ad armen/
a ſ christum de patriarchis natum: vnde placebit deo super vitulum nouellum ⁊c.
e tuz cucurrit et tulit inde vitulū i
a ſ Excellenē in genere humano. b ſ Cōmisit ordini propheraū annunciandū.
tenerrimum et optimū: deditq̄
a ſ Studiose. p dixit passione cōsumandum.
puero. Qui festinauit ⁊ cōxit il/
a ſ Euangelica pinguedinē vel doctrinā b ſ potum puuloꝝ: veterē. s. legē.
f lum† Tulit q̄z butyrum et lac et
a ſ christum passum. b ſ Dis sacramentis aluntur ministri christi.
vitulū quē coxerat: et posuit co
a ſ qz sacramentum crucis inuebatur.
ram eis. Ipe vero stabat iuxta k
ſ Cruce.
eos sub arboze. Cunq̄ comedis/ l
sent dixerunt ad eum: Ubi est
sara uxoꝛ tua? Ille respondit:
a ſ quia in ecclesia mulieri non permittitur docere later sara. ſ Quasi non ē mulieris i publicum prodire.
g †Ecce in tabernaculo ē: Cui di/ m
a ſ Prius refecti vt hoies in vnitate deitatis cuius beneficio erant implenda vēra p̄dicēt.
zit. Reuertens veniam ad te tē/ n
poze isto vita comite. Et habe/ o p q
a ſ Dic sara synagogam significat: que in ymbza sacramentorum se absconderis christum venisse non credit.
bit filiū sara uxoꝛ tua. Quō au/ r
ſ quia nondum fidem adhibuit.
dito sara risit p⁹ ostium taber/

cui fiebat apparitio cū d̄z: Sedenti in ostio tabernaculi sui. Tertio quantū ad tps. cū subdit. In ipso feruore diei. Quarto quātū ad psonas appentes auctoritate di. cū d̄z: Apparuēr̄t ei tres viri. i. angeli in specie viroꝝ. Nra aūt exponat̄ sicut in expositione predicta: excepto p̄ncipio. cū d̄z: Appuit autem ei dñs sedenti. s. p angelos q̄s fec̄ appere. a Quos cū vidisset ⁊c. †Act. 16. c
i q̄ oñdit ei⁹ pmptitudo ad hospitalitatis bñficiū: ⁊ i b dat diuitib⁹ exēplū. b Et adozauit: adoratione dulie: vt illos cōuenientius posset inuitare. c Et dixit: dñe si inueni grām ⁊c. Iz essent tres: tñ sic apparebāt q̄si vn⁹ cēt p̄ncipal: ⁊ dñs inter illos: et ideo alloquitur credens q̄ si ipm ducat ad hos- †
spitiū: alij duo sequant̄. Dicit aūt 1. Re. 25. b
hebrei q̄ isti tres angeli fuer̄t Michael: Gabriel: et Raphael. ita q̄ michael erat i medio: alij aūt duo ad dextrā ⁊ sinistrā: et b erat modō abulādi tūc: qñ aliquis supioz erat duob⁹ alijs: q̄ ille ambulabat in medio: ⁊ i b ꝺgūit abrahām quis erat supioꝛ: et dicūt q̄ michael hic erat in medio: et hic venerat ad denunciandū sare conceptū: quia b erat p̄ncipale negociū: eo q̄ messias. i. xps erat inde nascitur⁹: ⁊ inc̄ p̄tatio nois cōsonat. Michael. n. i. terp̄tat q̄s vt deus. Gabriel autem venerat ad subuertēdū sodomā: ⁊ interp̄tatio ꝓsonat: interp̄tat enī fortitudo dei. Raphael aūt venerat ad sanandū abrahā ⁊ ad saluandū Loth. ⁊ interpretatio consonat q̄ interp̄tat medicina dei.
d Sz afferā pauxillū aq̄ ⁊c. homines. n. tunc nō ita ibāt equitando ⁊ calciati sic mō. e Et reqescite sub arboze. in vmbra ⁊ ad aurā: p̄ pter estū imminentem.
f Ponā q̄z buccellam panis ⁊c. Ex ꝺ manifeste pz q̄ tūc credebat eos esse hoies: sciebat. n. q̄ angeli nō indigebāt talib⁹. g Qui dixerūt ⁊c. in q̄ app et gra hospitalitatis. b Festinauit abrahā. ne † 35. dist. 6 ad fin. 42 attediarenr̄ in nimia expectatiōe. dist. 9-1. ibi i Et tulit ⁊c. i. coco: hebrei autez quo abraa. dicūt: q̄ iste puer fuit ismahel filꝰ et c. delca/ su⁹ cui tradidit cibū paranduz: vt mues.
eū assuefaceret hospitalitatis opib⁹. sequit: k Ipe vo stabat iuꝛ eos. ad videndum ne aliquid deficeret. sequitur: l Ubi est sara vxoꝛ tua. hoc petunt non ex ignorantia sed vt conuenientius nunciet̄ eius cōceptus de propinquo futurus. m Ecce in tabernaculo est: erat enim simplex ⁊ verecunda: et ideo se non exponebat aspectibus hominum. n Cui dixit. scilicet ille angelus de tribus qui venerat ad nūciandū ei⁹ cōceptū: o Reuertens veniam ad te. i quo ostenditur q̄ angeli sūt solliciti de visitatione iustoꝝ. p Vita comite: loq̄t moze bñno: q̄ bō esti/ mabat ab his quib⁹ loquebatur. q Et bēbit filiū sara. non adoptiū sz naturalē. r Quo audito sara risit. reputans illō dictum frivolum. et causa subditur:

Erant aūt ambo

uit: Negat sara se risisse cū deū nō possit latere: sz forte holes putabat. abrāā vo deū intelligebat: sz hūanitat' officia phē do: q tū infirme carni necessaria sunt: mix nisi homines pus arbitrat' est: sed in ḡbus deū loqui intelligeret: ḡbusdam signis diuine maiestatis apparētib': sicut in hoīb' deū appa ruisse sepe scriptura testat: sz postea angelos fuisse cognouerunt.

a Erant aūt ambo ꝛc. Senioꝝ etas minor est q̄ senū: et si senes appellēt seniores. Unde si fm medicos senior vir de muliere senioze filios facere nō pōt: etiā si adhuc muliebria fluant: secundū hoc abraam mirat dei potētia de pmissione filij: et hoc miraculū posuisse aplm accipere possumus. Emoz tuū est coz' nō oino ad generationē erat: si mulier iuuenilis etatis fuisset. Sz de puecta etate generare nō potest: de cethura enī postea generauit: q̄ iuuencula fuit. Tradunt. n. medici q̄ senex de femina puectioris etatis (et si muliebria cōtingant ei) generare nō possit: de iuuencula aūt possit. Rursus mulier puecte etatis ꝛ si ad huc muliebria contingant ei: de senio re parere nō pōt: de iuuene pōt. Miraculū g̃ fuit: q̄ vterq; senex ꝛ prouecte etatis: ꝛ desierāt muliebria sare.

Moralit b Soluptati. o. d. Gregor' Moza. Cure carnis: cū sepe dr: vt de se mini me pſumat: et totā se in diuine spei fiduciā transferat: despicit: et cessante studio adesse sibi vite subsidia diffidit. Aū sara pmissiones dei audiens ridet sz ridens corripit correpta pti nus fecundat: et q̄ iuuentute vigens fecundari nō potuit: annis fracta senilibus cōcepit: q̄ cū cura carnis sui cōfidentiā hre desistit: ꝺ spem ex diui na pmissione accipit qđ habituraz se ex humana rōne dubitauit. Aū bene q̄ generat risus dr: q̄ dū supne spei fiduciā cōcipit: q̄d mens nr̄a aliud q̄ gaudiū parit. c Nū celare pote. Bñ dns abrae secreta sua committit: quē voluntatis sue ꝛ secreto; fidelez executorē cognouit: de q̄ in carne nasciturus erat in q̄ oēs thesauri sapientie et scie absc̄diti. Promittit quoq; abrae nō solū pmia: sz obedientie filio; ei' iusticiā et circa eos p[illegible] cōpleri. Rursumq; pmittit liaac in gentē magnā futur': ꝛ q̄ in eo bñdicētur oēs gētes fre. Quib' xbis duo illi promittunt. Hens iudeozum fm carnem: et omnes gentes per fidem.

d Clamor sodomoꝝ ꝛc. Aug'. Si h verba nō dubitantis: sz irascēt' et minantis accipiam': nulla est q̄stio. Humano enim more ad hoīes loq̄tur deus: et ira ei' sine pturbatione est: q̄a īmutabilis ē. Sepe aūt sic minādo dicimus. Videamus si non tibi facio: et si non potero tibi facere: vel sciam: id est experiar vtrum non possim. Sed perturbatio non cadit in deuz. Mos autem humane locutionis est: cui deus se coaptat: vt humane infirmitati conueniat. Gregor'. Moza. Peccatum vero cum voce: culpa est i actione. Peccatum vero cum clamore: culpa cum libertate. Descendam et videbo ꝛc. Mala hominum nō ante credamus q̄s probemus. Et ecce per angelos ad cognoscenda mala descendit: et tanto crimine involutos inueniens: quasi patientiam pretermisit: et eos igne iudicij ante iudicij diem prenenit: q̄ cū trāq̄llitate iudicat: vt maiora crimina tarde credant' ꝛ vacāt agnita citi' puniant.

a Erāt aūt ambo senes: et sic erat vnū impedimentū generationis cōe ābob': et vnū spēale i sara: qđ notat: cū sd̄it.

b Et desierāt sare fieri muliebria. i. mēstrua. p' q̄z cessatio nē nō est apta mulier ad cōceptionē. sequit: c Postq̄ senui ꝛc. q. d. nō decet: et ex b videt q̄ sara ꝓtinuit ab actu cōiugali: ex quo trāsijt tps suū concupiēdi fm naturā: quousq; fuit certificata de ꝓceptu futuro diuina xtute. † Luc. 1. b

d Dixit aūt dns ad abraā. i. ille angel' q̄ inter tres appebat vt superior et q̄ venerat ad nūciādū sare ꝓceptū.

e Numq̄d do ē q̄cq̄ difficile. ac si dicat: sz ipossibile sit nature dare tibi cōceptū: nō tū deo est difficile: cetera patent vsq; ibi: f Cū g̃ surrexissent inde viri. i. angeli in similitudine virorū. † Ge. 19. a

g Direxerūt oculos ꝛc. icipiētes ire xp̃us ptē illā. h Et abraā sil' gradiebat: sic̄ solet fieri ex curialitate humana q̄ hospites p aliq̄d spaciū conducant: Abraam. n. adhuc credebat eos esse holes itinerātes. i Dixit q̄ dns: Nic oñdit pietas abrae oriando p primo: et primo ei' oꝛo describit: ꝛ sc̄do exaudito oñdit. cap. xix. Circa pmū sic ꝓcedit: q̄ primo ponit revelatio abrae fcā de sodomoꝝ sbūsione: sc̄do pōit oꝛo ei' p pli libatiōe ibi: Abraā xo. Primum exponitur dupliciter: sc̄m enī expositionem hebraicā in ꝓncipio huius capituli posita: dns q̄ loquebat non est aliqs de tribus angelis predictis: sed ipe dns qui fm illam expositionem dicit apparuisse abrae in principio capituli. Sc̄m aūt aliam expositionem iste q̄ vocatur hic dominus: est ille angel' qui denunciauit conceptum sare: vt p dictum est: et fm hoc dicendum q̄ licet abraam vsq; tunc crediderit illos angelos esse homines: tamen tunc revelauerunt ei q̄ essent angeli: ꝛ ex tūc ille ꝓncipalis angelus loquebatur in persona dei. Nra aūt sequens in alijs vnifozmiter exponit fm istam ꝛ alias expositionem. k Num celare potero ab. ꝛc. ac si diceret: Cum abraaz sit mihi familiaris amicus: nō est decēs q̄ ego celem ei vindictam quaz factu rus sum in ciuitatibus sodomoꝝ: et maxime cum illam terram promiserim abrae: ꝛ causa amicitie vi cū abraam subditur: l Scio enim ꝛc. ꝛ sequitur: m Clamor sodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ: peccata enim eoꝝ erant patentia et manifesta: fm q̄ vicitur Esa. iij. Peccatum suum quasi sodoma predicauerunt nec abscōderunt: et propter hoc dicuntur hic clamare. Et est hic considerandū q̄ tria genera pctoꝝ legunt clamare ad deū. Primū est occisio innocentis: fm q̄ dicit dns ad cain Gen. iiij. Vox sanguinis fris tui abel clamat ad me de terra. Sc̄m ē pctm̄ ꝺ natūrā: sic v dicit. Tertiū ē defraudatio pauper' laboratiū. de quo hr Jaco. v. Merces operarioꝝ vroꝝ q̄ messuerūt regiones vras: q̄ fraudata ē a vobis clamat: et clamor eoꝝ in aures dñi sabaoth introiuit. n Multiplicat' ē: addendo peccata peccatis. o Et peccatū eorum aggrauatum est nimis. Hebrei dicunt q̄ ista aggrauatio fuit: eo q̄ quandam puellam occiderunt morte insolita: eo q̄ dederat alimentum pauperi: et hoc consonat dicto Ezechi. xvi. Hec fuit iniquitas sodome sororis tue supbia: saturitas panis: ꝛ otiū et manū egeno ꝛ pauperi non porrigebant.

a naculit Erant enim ambo senes a

a ſ quibus deficientibus mulier parere desinit: vt cōmendetur miraculū si sterilis pariat.

prouectęq; etatis: et desierant sa b

a ſ Menstrua b ſ disceptādo de oraculo.

re fieri muliebria. Que risit dc/

a ſ Naturalem consequitur rationem.

culte dicens: † Postq̄ consenui c

et dominus me⁹ vetulus est: vo b

luptati operam dabo: Dixit aūt d

a ſ disceptando.

dns ad abraā: Quare risit sara

a ſ Quasi quare plus acquieuit nature q̄ diuine potentie.

vroꝝ tua dicens: Num ve pari/

tura sū an⁹: Nūquid deo ē quic/ e

a ſ Quasi sicut dixi fier.

q̄ difficile: Juxta condictum re/

a ſ Anni futuri: q̄ preterito tpe vmbre succeder d signabatur in vmbra:

uertar ad te hoc eodem tempore

ſ antroposparos. sicut cetera.

vita comite: et habebit sara filiū

ſ qz. s. rimuit.

Negauit sara dicens: Non risi ti

a ſ Adhuc femineam incredulitatē increpat.

more pertērita. Dns aūt: Nō ē

inquit ita: sed risisti. Cū ergo sur/ f

a ſ q̄ cū abraā tractauerat de futura misericoꝝdia: īā contra sodomā iudiciū intrenatur.

rexissent viri inde direxerūt ocu g

a ſ Euentū futurorum: ignorans sed dns sicut vult pios scire premia iustoꝝ: sic nō ignorare sup

los contra sodomaz: et abraam b

plicia impiorum.

simul gradiebatur deducēs eos

Dixitq; dominus: † Num celare i k

potero abraam que gesturus sū

cū futurus sit in gentē magnam

ac robustissimā: ꝛ bñdicende sint

in illo omnes nationes terre:

ſ Quasi ideo nortifico ei iudicia mea: vt sequaci bus suis nota faciat.

Scio enim q̄ preceptur⁹ sit filijs l

ſ Nō solū pmia: sz etiam obedientiam iusticie

a ſ Eo fine.

suis et domui sue post se. vt cū/

filiorum eius promisit deus abrae: vt circa eos etiam promissa compleantur. a ſ precepta.

b ſ Recedant a malo.

stodiāt viā dñi: et faciāt iusticiā

et iudicium: vt adducat domin⁹

propter abraam omnia que lo/

cut⁹ est ad eum. Dixit itaq; dns

ſ Euidentia publicati flagrij que accusatore non eget.

Clamor sodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ m

multiplicat⁹ est: et peccatū eorū n

o

Si fuerint q̄nquaginta

a Si fuerint quinquaginta iu/ a

sti in ciuitate pibunt simul ꝛc. Jsi do. Quinquagenarius numerus a quo vsq; ad decem descendit peꝛnitentiam significat. Unde et quinquagesim⁹ psal. penitentialis est. Si ergo conuerterentur saluerentur. Sed cum deus aspicit delinquentes nolle ad penitentiaz conuerti: illico ardorem immoderate luxurie igne gehenne compescit: vsq; ad decem iustos non perire sodomā dixit: q̄ si ī q̄libet p decem p̄ceptoꝝ custodiā christi nomē inueniatur: nō pibit. Denarij enī numeri figura ꝛ crucē xp̃i significat.

b Loquar ad dominū meum cum sim puluis ꝛc. Gregorius. Mozali. Sancti quanta magis diuinitatis in terna prospiciunt: tanto magis se nihil esse perspiciunt. Nusq; legitur abraam se cinerem ꝛ pulverem professum esse: nisi cum meruit dei locutionē habere. et ait. Loquar ad dominū meum: cum sim puluis ꝛc. Forsitan enim aliquis de esse crederet si veram essentiā que sup ipm est non sensisset. Unde et Dauid exclamat: Memento dñe quoniam puluis sum⁹ ꝛc. Grego. Moꝛali. Quosdā p tumoꝛē census nō eleuat: sed p miseꝛie opa. Quidaz dum se terrenis abundare conspiciunt veras diuitias nō requirūt: ꝛ eternū regnū nō amāt: q̄ ꝛ talia sufficere putant. Nō ē g̃ census in crimine: sz affect⁹: cū cta. n. que deus cōdidit bona sunt. Sz q̄ bonis male vtitur hic agit vt p edacitatis ingluuiē eo q̄ vivere debuit pane moriat. Paup ad requiē Laçarus venerat: supbū diuitez cruciabant tormenta. Dives abraam fuerat: qui laçaz in sinu tenebat. Ait tñ: Loquar ad dñm meum cū sim puluis ꝛ cinis. ꝛc. Quid diuitias suas estimabat: qui seipsum puluerem cinerēmq; putabat. Aperte cernimus in quo loco se posuerat: qui se puluerem et cinerem etiam cum deo loqueretur estimabat. Qua ergo pena feriendi sunt qui ad summa non proficiunt et de minimis se extollunt.

c Quinq; fuerint. Quinq; ciuitates ignetis imbribus combuste. Omēs enim qui quinq; corporis sensus libidinose tractauerunt: futuro incendio sunt cremandi.

d Quid si inuēti fuerīt ꝛc. Alcu. Non necesse est hoc de omni loco accipere. de sodomis autem potuit dici: quia sciebat deus nec decez esse ibi: et ideo sic respondebatur abrae ad exaggerationem iniquitatis sodomozum.

e Decem. Denarius crucem christi designat: quia. r. littera qua denarius exprimitur ī figura crucis formatur.

f Dixit. Sciebat enim nec vnum ibi esse preter lot: sed ad exaggerandum iniquitatem hoc dicitur: sicut apud Hieremiam. Videte si inueniatis hominem facientem iusticiaz quasi: Jnuenite vel vnum: et parco eis.

Descendam ꝛ vi/

a Descendam et videbo ꝛc. Hoc dicitur non quia deus indigebat vlī inuestigatione: sed vt doceant per hoc iudices nō sniare donec diligenter inquisierit veritatē. b Conuerterunt q̄z ꝛc. ſ. duo angeli qui appebant ī specie viroꝝ: vt hr in ꝓncipio sequentis capituli: tertiū aūt qui annunciauerat sare conceptū: ꝛ qui loquebat in ꝑsona dñi: vt dictū ē adhuc remansit ibi cum abraam: fm istā expositionē. Secundū vero expositionē hebraicā pretactā: ille angelus qui annūciauerat sare conceptuz. q̄z pfecerat legationē suā: disparuit et recessit: quia duo tñ angeli mittebantur a deo sodomam: vnus ad subuertendum patriā: alius ad liberandū Loth. et ille qui vocabat hic cōiter dns cū quo abraā loqueba tur: est ipe deus qui sibi apparuit p ut dictū ē ī ꝓncipio capituli. Jn alijs aūt lr̄a vnifozmiter exponit. Abraaz aūt adhuc stabat cozā dño. Abraam enī audita ppli condēnatione: pietate mot⁹ cepit rogare dñm p eius liberatione: et ī hoc dicitur: Stabat coram domino. patus ad ppli adiutoriū: ꝛ accipitur hic dño. p ipo deo fm expositionem hebraicā. Fm aliā xo. p angelo loquente in ꝑsona dei. c Et appꝛopinquans ait: vt cōuenienti oratione suam. ꝓponeret. d Numq̄d pdes iustū cū impio: ꝛc. q. d. nō: Et q̄z sciebat Loth eē iustū: liberationē eius habuit p obtenta: ꝛ ī o ꝓuertit se ad liberationem alioꝝ. d. e Si fuerint quinq; ginta iusti in ciuitate: id est in ciuitatibus: q̄z erant quinq; ciuitates. Jn hebreo aūt aliq̄ accipitur singulare pro plurali sicut Exod. vij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ: vel in ciuitate in singulari p sodoma: q̄a illa ciuitas ꝓncipalis erat: ꝛ sub illa telligunt alie quattuoꝛ que erāt ei ſdite: ꝑpt qđ reges illaꝝ iuerūt cū rege sodomoꝝ ad pliū tang⁹ vasalli sui vt hr. ſ. xiiij. pz q̄ p q̄libet ciuitate accipiebat decē iustos petēs a dño liberationē cuilibet ciuitatis p decem iustis ī ea repertis: fm q̄ exponūt hebrei. sed q̄: f Quid si min⁹ q̄nquaginta iustis q̄nq; fuerint. ita q̄ cuilibet citati assignēt nouē iusti: petit abraaz q̄ p ill' nouē pcaī cuilibet citati. ſ. n. aus⁹ fuit ad miozē nūez. Discedere: q̄ p siderabat q̄ octo pſōe iuste fuerāt ī arca tpe diluuij ꝛ tñ null⁹ alt⁹ fuit saluat' ꝑpt eoꝝ iusticiā ꝛ iō q̄n abraā q̄rit vltra: si pceret ꝑpt q̄dragita: ītelligit ō libatiōe q̄tuoꝛ citatū tñ ꝛ q̄ ꝑpt trigita: ītelligit ō libatiōe triū. ꝛ q̄ ꝑpt vigīti: de libatiōe duaꝝ: ꝛ q̄ ꝑpt decē: de libatiōe nōe vni⁹: ꝛ iō ibi sterit: q̄z nō erat vltra descēsus. Et positores aūt catholici dicūt q̄ a ꝓncipio petitionis abrae vsq; ad finē: ītelligit fctā ꝑ libatiōe tot' ppli q̄nq; ciuitatū: sz ꝓcedit sic descēdēdo vsq; ad decē iustos tētādo obtēta vna gra si possit maiozē ipetrare: vltra xo decē ñ descēdit. decē. n. hoīes ꝛ nō pauci oꝛes faciūt ꝑplm. Nō aūt ꝑ iusticia miozis ppli petaf libatio ppli maiozis iniusti ñ videt irrōnabile petere: sz q̄ ꝑ iusticia tā paucoꝝ q̄ ñ pñt dici ꝑplis peteret libatio ꝑploꝝ q̄nq; ciuitatū videt magꝝ exnei: ꝛ iō abraā ñ fuit auſus vltra descēdere.

† 2. q. 1. c. de de accu. c. q̄r. 2. ī pn. de spmo. c. licet ḃli. 6 accu. c. cuz dilecti. 1.

Venerūtq; duo

Mozaliter

Moraliter. Hic ꝓnunciatur sare conceptus et sodomoꝝ interitus.

Circa ꝑmū dr: Apparuit aūt ei dñs. abrae. ¶ Dñs in conualle mambre. ꝙ hoc aūt designaꝫ ꝙ reuelationes diuine fiūt illis qui sunt in humilitatis conualle: Matth. xj. Confitebor tibi pr̄ dñe celi et terre: qz absondisti hec a sapientib⁹ ⁊ pruden tibus ⁊ renelasti ea paruulis. ¶ Sedēt in ostio tabnacli sui: vt trāseūtes videret eos ad pz̄a diū uitaret ⁊ ecce tres viri. i. angeli in specie hoim. ꝙ quos designanf̄ ꝓdicatores: fidem trinitatis annūciantes: ⁊ qz non solū sunt suscipiendi sed etiā deuote inuitandi. ideo subditur: ¶ Cucurrit in occursum eoꝝ: ad eos deuotissime inuitandū sic̄ patet in tꝛtu sequenti: ⁊ hoc mō susceperunt galathe paulū. Vñ dicit Hal. iiij. Sicut angelū dei suscepistis me. ¶ Et lauēt pedes vestri. s. ꝙ famulos meos: ecce humilitas. ff Pona buccellā panis: ecce humanitas que predicatorib⁹ est i pendenda. gg Qui dixerunt hac vt locutus es. predica tores eīm gratanter accipere debent que sibi a suis hospitibus offerunf̄. n Cui dixit reuertens veniā ad te. sequit: q ¶ Et habebit filiū filiū sare: ꝙ ꝑ oīdit ꝙ ꝓdicatores non debent suis hospitibus dicere friuola sed edificatoria: ex q̄ bus sara ꝙ quā rō significat: vt dictū est. s. concipiat ⁊ pari at op⁹ bonū. Circa secundū. s. sodomoꝝ iteritū dr: ¶ Des cendā ⁊ videbo vtꝝ clamorē qui venit ad me ope ꝓleuerit ⁊c. ꝙ hec dñi verba cuius oculis oīa sunt nudat apta: Heb. iiij. Oīdit nobis ꝙ sententia ꝑ aliquē nō est cito: sed p⁹ dili gentē examinationē ferenda. Sequit: ¶ Non delebo ꝙ pter q̄nquaginta: et postea subdit: ¶ Nō delebo propter decē. ex quo pz ꝙ ꝙpter paucos iustos parcendū est multi tudini q̄ bono mō pōt fieri: et q̄ mali sine periculo bonoꝝ nō pūt exterminari. ꝙpter q̄ salnatꝰ Matth. xiij. dic. Si nite vtraq; crescere vsq; ad messem ne. colligentes ȝizania eradicetis simul et triticum.

In ca. xviij. vbi dr in postilla: Expositores aūt catholici dicunt ꝙ a ꝓncipio capituli.

Additio. j. Discussio seu examinatio hax duarum factā in B loco nō est sic supficialiter transeunda sicut in postilla. Cōiter. n. tenet ecclesia in B loco abrae fuisse factam relationē de trinitate diuinax ꝓsonax: ⁊ vnitate diuine cēn tie: vñ ecclesia cōiter cantat: ꝙ abrāā tres vidit ⁊ vnum ado rauit: ꝛ diligenter aduertēti satis cōprobaf̄ veritas ex litte ra catholice expositionis ex multꝫ. Primo qz si hic eēnt dne apparitiones: ꝑmo esset oīno supflua. Cū. n. dr: Apparuit ei dñs ⁊c. nō exprimitur ꝙ aliq̄d dixisset dñs abrae: nec ecōtra: qz statim subdit: Cū eleuasset oculos. Ex q̄ pz ꝙ processus seu forma illius visionis ꝓsistebat in appitione illoꝝ triū viroꝝ ⁊ sic exponit Ra. Moy. in suo libro de ductione perplexo rum. s. ꝙ apparitio dñi in hoc loco facta abrae exprimit ꝑ B qđ sequit: Cūq; eleuasset ⁊c. Itē qz angelo loquēte cū abrāā de annūciatione sare ⁊ ipa ridente deus locut⁹ est abrae cō tinuādo locutionē angelicā sine aliq̄ interruptione q̄si esset idē angelus. s. qui loquebaf̄ ⁊ deus: vñ dicit: Dixit aūt dñs ⁊c. qđ nō est intelligendū de idētitate essentiali: ſz de idētita te repūtatiua. s. ꝙ ille angel⁹ tūc loquebaf̄ i ꝑsona diuina quā in illa appitione repūtabat. Itē dictū angeli. s. reuertēs ve niā ad te ⁊c. nō legit impletū nisi i B qđ dr infra. xxj. ca. Do min⁹ aūt ⁊c. in q̄ appet qđ ille angel⁹ q̄ dicit se reuersurum: ⁊ dñs visitans accipiunf̄ in B loco ꝙ eodē mō ꝓdicto. Item B pz de adoratione abrae: q̄ postq̄ vidit tres: vnū adorauit qđ intelligendū ē de adoratione latrie. dicit. n. Et adorauit in terra: qđ vnū ab ipo adoratū adonai vocauit: vt pz i lra hebraica. Item B patet ex obsequio abrae ꝓdictis viris seu angelis ipēso. Cū in locutiōe cū se vocat seruū: vt cum dixit. Me trāseas fuū ⁊c. Cū i B ꝙ ea que ad cōuiuiū pauerat per seipm cū magna diligentia seu festinatione faciebat: vt cum dr: Festinauit abrāā i tabernaculū ⁊c. Ipe vo ad armentuꝫ cucurrit ⁊c. q festinauit ⁊c. Tulit q̄ butyꝝ ⁊c. ꝙ posuit coraꝫ eis. vñ Orige. Cōsidera ꝙtin⁹ senē abrāā ipigrū ⁊ alacrem in officijs. Itē qz ipis recūbentib⁹ dr. Ipe vo stabat iuxe eos q̄si nō audēs ꝓsedere cū eis: nec etiā illi ipm ad B inuitabāt que oīa attēta dignitate abrae ⁊ ei⁹ senectute irrōnabilit fie rent nisi hec appitio eēt sibi repūtatiua diuinoꝝ: ⁊ abraam B ipū ꝓphetico ꝓfiteref. vñ Ambro. i li. de abrāā. Vide primo fidei mysteriū: de⁹ illi appuit ⁊ tres aspexit: cui de⁹ refulsit trinitate: nō sine filio patrē suspicit nec sine spū scō filiū cōfi tef̄: hec ille. Ex q̄b⁹ ⁊ aliis ad B coꝛespōdētib⁹ i lra ꝓtentis si attēte ꝓsiderenf̄ mā̄feste pz: ꝙ hec fuit vna appitio ꝛcedēs

ad B quod

ad B qđ dr: Appuit aūt ei dñs: i ꝓncipio hui⁹ capituli. xviij. vsq; ad ꝓncipiū sequēt⁹ ca. s. xix. vbi dr: Abijt dñs postq̄ cel sauerat loq̄ abrāā: ⁊ iō cū angeli recessissent abeūdo sodomā: interponit. abrāā ꝙ adhuc stabat coraꝫ dño: ꝓtinuādo predi cta dicēdis sub eadē appitione i q̄ abrae postq̄ audiuit: Am bula coraꝫ me et esto pfect⁹ ⁊c. put supra fuit dictū i additiōe in ca. ꝛmediate ꝑcedēti: ⁊ recepit pactū dñi i carne sua i fedus eēnū ⁊c. s. ad eternitatē ducēs: vt in Glo. statim fuit sibi facta appitio triū diuinax ꝑsonax cū vnitate diuine eēntie repūtati ua: vt ille q̄ pr̄ multax gentiū ꝓstituebaf̄ a deo i ꝛa fide: vlti mū terminū i quē fides tēdit saltē enigmatice seu repūtatiue videret: ⁊ ꝙr oīderef̄ eē intercessorē ꝙ delinq̄ntib⁹ etiā alie nigenis tā q̄ pr̄ multax gentiū: vt pz i facto sodomoꝝ que est sedā ꝑs p⁹ ꝓncipalē hui⁹ appitionis: vñ recte cōsideranti hec expositio ē ꝛa apd catholicos ⁊ lre magis ꝓsona: lz forte apd ifideles distinctionē ꝑsonax in diuinis nō recipientes posset irrōnabiliter declinari: de q̄ catholic⁹ exponēs curare non dz put declaratū fuit i q̄stione sup. ꝙlogū arti. v. Et notandū q̄ lz i exodio creationis mūdi: ⁊ deinceps sepe pluralitas ꝑsonax diuinax cū essentie vnitate innuaf̄: nō tn nūer⁹ determina t⁹ diuinax ꝑsonax explicite oīdit vsq; ad tps abrae in hac ap paritione: ex quo dignitas abrae demonstratur: presertim in his que ad fidem pertinent.

In eo. ca. xviij. vbi dr i postil. Et adorauit adoratiōe dulie.

Additio. ij. Hec adoratio videt eē latrie: qz vbi dr Dñe si inueni grām ⁊c. ibi ponit adonai: vt dictū ē: adorabat. n. abrāā deū reputatum ꝑ istos tres viros. vñ Aug⁹. xvj. de ci. di. Abrāā i trib⁹ viris deū ꝙscebat: cui ꝑ singularē numeꝝ loq̄baf̄: etiā cū eos hoies eē arbi traref̄. hec ille. Hec valet ꝙ hebrei dicūt ꝙ vnus apparebat q̄si dñs inter alios qđ abrāā alloquebaf̄: nā abrāā ibi se ex hibet vocat fuū illoꝝ: nō tn vn⁹. dic. n. Idcirco declinastis ad fuū vr̄m. De noib⁹ aūt hoꝝ triū angeloꝝ nō videtur temere aliq̄d asserendū: ſz verisiliꝫ videf̄ eē dicendū: q̄ ille qui vene rat ad denunciandū sare ꝛceptū: a q̄ xps fm carnē nasciturꝰ erat esset gabriel: ipe. n. denūciauit danieli tps aduēt⁹ christi Dan. ix. Silr et zach. ꝛceptū p cursoꝛis ipi⁹ xpi: Lu. j. ꝙ finaliꝫ de rate virgini xpi conceptionē: Lu. j.

In eo. ca. xviij. vbi dr i postil. Secūm aūt aliā expositionem.

Additio. iij. Secūm ꝛo expositionē. s. catholicam supradictā iste q̄ vocaf̄ B dñs ē ver de⁹ sub rōne deitat⁹ ab abrāā apꝓhēsus: non habito respectu ad distinctōs ꝑsonax: sic inq̄ plurimis locꝭ sacre scripture repif̄.

In eo. ca. xviij. vbi dr i postilla: Ultra ꝛo decē nō discēdit.

Additio. iiij. Hieremie. v. ca. legitur: Circuite vi as hierlem ⁊ q̄rite i plateis ei⁹: an inueniatis viꝝ facientē iudiciū et querentē fidē ⁊ ꝓpicius ero ei. s. hierlm: ex q̄ videf̄: q̄ ꝑ iustitia vn⁹ tn̄: nō eēt irrōnabi le q̄ liberaret eā vn⁹ ꝑs: vñ nō videf̄ eīneū q̄ abrāā ausus fu isset petere: qđ Hiere. in persona dñi ꝓcedebat. Ad qđ dicen dū q̄ in B loco deꝰ loquit moze hūano: vt doceret abrāā: q̄ ꝑ ut in B loco testaf̄: ꝓceptur⁹ erat filijs suis ac domui sue post se custodire viā dñi: ⁊ facere iudiciū: ⁊ iustitiā addisceret: qđ ꝓcedendū eēt ꝑ viā iustitie in puniendis magnis flagitijs: q̄ publicā euidentiā habent: de quib⁹ intelligit clamor: vñ ꝑm Ambro. Peccatū cū clamore: culpa cū libertate ē ⁊ iō iste col lationes inter deū ⁊ abrāā referēde sunt ad iformationē ipi⁹ abrae mō hūano: vt cū dic: Descendā et videbo ꝓcipitatione iudicij: cōpescer et ꝑtim q̄ ad maioza crimina. que q̄to acri us sunt puniēda: tāto videnf̄ tardi⁹ credēda: vt i Glo. Abrāā aūt nō petiuit i B loco misericordiam simpliciter: ſz admixtam cum iustitia. vñ dicit: Absit a te vt occidas iustum cū impio ⁊c. et ideo postq̄ accessit ad numeꝝ decē cessauit vltra petere: esti mans ꝙ modicū quasi nihil reputatur: vt dic̄ phs. ij. Phisic. Hiere. ꝛo in ꝑsona dei moze diuino loquitur: cui⁹ misericordia est infinita: vt sic etiā ꝓpter vnū tn̄ pcēdū dic̄ eē q̄ꝛc̄ ceteris.

Replica cor rectorij contra Burgen. In ca. xviij. exponit postillator appitionem factā abrae fm intentionē hebreoꝝ ⁊ etiā doctoꝝ catholicoꝝ ad lram multū sufficienter ⁊ intelligibiliter: sed qz mysticam expositionē hic nō tāgit: ſz in ope suo morali Burgen. dic̄ eus supficialiter facere: ⁊ facit longā digressionē: que tn̄ ad sensū lralem nō videf̄ ptinere: nā illū passum: Tres vidit ⁊ vnum adorauit: etiā exponit de trinitate ꝑsonax et vnitate essentie ꝑ allegoziā. Silr btūs Aug⁹. ij. de tri. ca. v. ⁊ Glo. ord. vñ etiā in hac appitione deꝰ repūtabaf̄ ad lram: ⁊ in ei⁹ ꝑsona fiebat locutio ministerio angelico in corpib⁹ assumptis: abrāā tamē ꝑmo putabat eos esse hoies: quib⁹ hūanitaf̄ ipēdebat obse

quia

quia: ſz ex colloquio aliquid supra hoies excellentie hr̄e eos ꝛcepit: vtputa scire occultū: scire risus: ⁊ cetera que ex littera trahi pūt: vñ nō dubitauit deū adesse. Hec est fnia bti Aug⁹. xvj. de ciui. dei. ca. xviij. ⁊ mgr̄i histo. Patet etiā in spēali ex gestis abrae ipm ꝑmo nō intellexisse deū vel angelos fuisse in hac appitione: quēadmodū sentit Burgē. B ꝛ postillatorē. nā stultū fuisset deo vel angelis pedū corpalem exhibere lo turam: nec minus stultū intelligentijs infatigabilibus depu tare locū quietis post laborē: multūq; irrōnabile imortalib⁹ ꝓponere cibū: qui eīm cibo egent imortales esse nō pūt: qđ vi dit Aristoteles in lumine naturali: et abrāā nō dubitauit nec dubitare debuit ex lumine fidei. Ex quibus manifestum est ꝙ ꝑm̄ putabat eos hoies eē: et ꝓtunc eis cultū dulie tm̄modo exhibuisse: sed p colloquia mozes et eoꝝ ꝛclusiones: ⁊ deīmi nationes cōtinuo didicit abrāā angelos eos eē: ipmq; deū re presentare: iō aliq̄n loquebaf̄ eis ꝓpluraliter dicens: Idcirco declinastis ad seruū vestrū: aliq̄n singulariter dicens: Num quid pdes iustū cū ipio: sicq; exhibuit cultū hyꝑdulie: sed si latrie recepit signatū. ꝙ signo: repūtatū deū ꝓ repsentātib⁹ angelis quibus bñ pensatis soluūtur faciliter ea que ꝑ Burgē. sunt adducta in contrariū. ¶ In eo. ca. vbi postillator ex ponens adoratiōe abrae: dicit eā fuisse latriā: allegans ad B ꝙ in hebreo br̄ adonai: vbi nos habem⁹ dñe: hoc videf̄ Bur gē. fingere ꝙ in hebreo. s. habeatur adonai. nā Exod. vj. dr. Ego sum dñs qui apparui abrāā isaac et iacob: et nomen meū adonai nō indicaui eis. quō igit abrāā vocasset dūm adonai: cū nomē illud nō fuit ei notū nec indicatū: et puto cū sepe sic fingere: qñ loquit⁹ de hebraica veritate. hoc tn nō vr̄get: quia fm btm̄ Hiero. adonai nō est ꝓpriū nomē: qz interpretat⁹ do minus vel dñator: que pūt cōuenire alijs q̄ ei cui latria est ad hibenda. Hec valet instantia ad illud qđ dicūt debrei vnum ex illis tribus apparuisse quasi alijs ꝓstantioꝝ: qz dicit Bur gē. ꝙ abrāā dixit se seruū oīm triū: stat eīm apparere regem cū quattuor vel q̄nq; ꝓncipib⁹: inter q̄s rex apparet solēnioꝝ: ⁊ tn̄ q̄s dicat se seruū oīm: sed in ꝓncipali videt Burgē. ipli care: allegat eīm btus Aug⁹. ꝙ abrāā arbitrabaf̄ eos hoies eē sicut ⁊ vex est: vt pz ex dictis in ꝑcedenti. ℌ. Et ibidē Burgē. dicit abrāā deo latriā exhibuisse in ꝓposito: q̄ singulariter de eis loquebaf̄. Vñ arguit ꝛ Burgē. qz abrāā in eodem litte

Dod. 13. a

rat ad portam ciuitatis: vt videret si venirent pegrini et eos duceret ad domum suam. et ideo subditur: d ¶ Qui cum vidisset eos. s. in specie viroꝝ. e ¶ Surrexit et iuit obuiam eis. credens eos esse hoies pegrinos. f ¶ Adorauitq; adoratione dulie: vt facilius inclinaret eos ad declinan dum in domum suam. sequitur: g ¶ Qui dixerunt minime: videtur q̄ mē titi sint angeli: quia intendebant ad domum eius declinare: dicendum ꝙ non: quia licet intenderent finaliter illuc ire: tamen non intendebant ime diate ire ad petitionē ꝓmam ipius loth: vt per hoc declararet magis pie tas ipius: et daretur alijs exemplū hospitalitatis. ideo sequit: h ¶ Compulit illos oppido. i. valde: ⁊ tūc acquieuerunt: silr hr̄ Lu. vltimo de duob⁹ discipulis euntibus in emaus: cū quibus dñs erat in specie pe regrini: ⁊ finxit se longius ire. cū subdit: ꝙ coegerunt eū ⁊ remansit cū illi: ex quo patet ꝙ ad simplicem inuitationem non remansit cū eis. Et ex istis

Glo. ordi.

Ca. XIX

Venerunt q̄ duo angeli ⁊c. Motā dū ꝙ tres angeli numero impari abrae apparent: qz nūero pari deus gaudet. Sodo mam venerunt pari nu mero. i. duo qui nūerus ꝓmus ab vnitate rece dit et ꝓnceps est alteri tatis: quasi femineam fi gurans mollicē. Venerunt in vespere: quia tā sodomis occubuerat sol iusticie. b ¶ Qui cum vidisset ⁊c. Dum occur rit loth et adorat: ange los videntur intelligere Dum ad refectionē coꝛ poris inuitat: hoices vi deī putare. Sed de bis et de illis qui abrae ap paruerunt idē intelligē dum est. Ex hoc aūt loco scripture ⁊ multꝫ alijs cōmendatur virtus hospitalitatis. Vñ Paul⁹ Hospitalitatē nolite oblīuisci. per hanc enī pla cuerunt quidam angelis hospicio receptis.

Lauate. Quod hospitibus solet fieri: vt affe ctus terreno puluere sorditati: ⁊ accidia et pu sillanimitate tanq̄ pulueruleīt squalozib⁹ emū dentur. Unde in monasterijs prouenientib⁹ de via oratio celebratur.

c ¶ Compulit illos. Alcu. Angeli quasi coacti domum loth ingrediuntur: vt charitas ipi⁹ ten tata et ꝓbata remuneret⁹: ⁊ vt ostenderet quan tū eēt hospitalitatis bonū: hospitalem domum

ingressi sūt

Nico. de lyra.

Ca. XIX

a Venerunt duo angeli. Hic con sequenter describitur abrae erauditio quā tū ad liberationē ipius loth: in q̄ sic ꝓceꝛ dit. qz ꝓmo ponitur destructionis sodome occa sio. ꝛcdo ipius loth liberatio. ibi: Jam ꝓpe erant vt effringerent fores. tertio destructionis executio ibi: Jgit dñs pluit sup sodomā. quarto incest⁹ per petratio. ibi: Ascenditq; loth de segoꝛ. Circa ꝑmū sciendū q̄ licet peccata preterita demeruissent sub uersionē sodomoꝝ: tamē vltima occasio fuit eoꝝ ne phario crimine: qđ volebant cū angelis in specie iuuenū apparentib⁹ exercere: qđ describit cū dr. Venerunt q̄ duo angeli sodomā ⁊c. vnus aūt sub uertendum patriam: alius ad liberandum loth et eius familiam. b ¶ Uespere: tm̄ eīm tardauerūt vt viderent si dñs parceret ire ꝓpter ꝑces abrae quia erant angeli boni. c ¶ Sedente loth ⁊c. Dicunt hic hebrei ꝙ illa die sederat tanq̄ ꝓnci palis inter iudices qui tunc temporis sedebant ad iudicandum in porta ciuitatis: sed istud nō ꝓsonat littere sequenti. infra eo. ca. vbi dr ipi loth. Ingres sus es vt aduena: nunquid vt iudices? quasi dica tur non: ⁊ ideo melius dicitur: ꝙ in domo abrāam didicerat hospitalitatem: ⁊ ideo circa vesperā ve

a ꝙ futurū exterminium significant: dum se im munes ⁊ abhorrere flagicia sodomoꝝ mōstrār.

a† Venerunt duo angeli

a ꝙ ꝛpectarent cuiusli ber hospitis aduentum.

b† Usodomā vespēre sedente loth i foꝛibus ciuitatis.

a ꝙ vt apparceret q̄hospitalis esset.

b Qui cū vidisset eos surrexit et iuit obuiā eis: adoꝛauitq; pn⁹ i terrā et dixit: Obsecro dñi declinate in domum pueri vestri et manete ibi. Lauate pedes vꝛos et mane proficiscemini i viam ve stram. Qui dixerunt: Minimē. sed in platea manebimus. Compulit illos oppido vt diuerteret

c d e f g h

¶ ingressi sunt: ⁊ hospitem liberauerunt clausas hospitibus domos ignis ingressus: pctōr̄es p̄cidit. a Habeo duas filias. Aug⁹. Utr̄ admitteda sit cōpensatio flagitior̄ vel quorumlibet pctōr̄ vt faciam⁹ mala ne fiant grauiora? an perturbationi loth nō sit ꝑsilio tribuendū: merito queritur? ⁊ nimiꝝ pericul̄osissime hec cōpensatio admittit̄.
Si aūt pturbatio mentis fuerit: nullo modo est imitanda.

b Et introduxerunt ad se Loth. Gregˀ. moza. Malis aduersantibus intra domū loth reducit ⁊ munit: ḡa quibꝰ iust⁹ p̄uocr̄ insidias sustinēs ad mentē reuertit ⁊ manet ut̄ritus.

B Sodomite in domo loth hostiū inuenire nequeunt: qz corruptores mētiū ℣ vitā iusti nullū reꝑhensionis aditū inueniunt: ꝑcussi cecitate quasi domū circūeunt: qz inuidentes facta et dicta perscrutantur. Sed quia de vita iusti fortis ⁊ laudabilis actio vbiqꝫ obuiat: errantes parietem palpāt.

c Percusserūt cecitate. Augustin⁹. Grece acrisia. i. auidentia: si possit dici. q̄ faciat nō videri: nō oīa sed qd nō est opus. Quō. n. deficeret querēdo hostiū si cecitate ꝑcussi essent vt nihil viderent. Sua. n. calamitate turbati: nihil vltr̄ius requirerent. Hac acrisia ꝑcussi erant: qui beliēū querebāt ¶ et qui x̄pm

4. Re. 6. d

Nico. de lyra

locis ⁊ similibus hr̄ q̄ pegrini non solꝫ m sunt imitandi ad hospitiū superialiꝫ ⁊ leuiꝫ: ℣ cū instātia magna.

a Coxit azymaꝫ. Er̄ b̄ loco dicunt hebrei q̄ tp̄s erat pascale: in quo p̄cipit̄ i lege q̄ iudei comedāt azymos panes septē diebus: ⁊ q̄ loth istā obseruationē didicerat in domo abrae: sic. n. aliꝫ alia cerimonialia aū datio/nē legis obseruabant: vt de circūcisione dictū est ca. xvij. Et de obseruatione sabbati ca. ij. ita dicūt hic de obseruatione pascali: sed hoc videtur falsum: qz Exod. xij. vbi agit̄ de exitu filioꝝ israel de egypto dr̄ q̄ exierūt nocte pascali. Et cā quare tunc comederunt panes azymos assignat: quia nō poterant tunc aliqd fermentare eo q̄ egyptij cogebant eos exire: ex q̄ manifeste p̄z q̄ nō habebāt azyma comedere ex aliq̄ obseruatione p̄ri⁹ instituta: sed ex b̄ q̄ in illo exitu fuerūt coacti vti azymis instituū ē: vt de cetero in solennitate pascali azymis vterenk in memoriā sui exitus de egypto: hoc etiā videt̄ ex noīe pasce qd̄ transitus int̄ꝑtat: eo q̄ illa nocte angelus dñi trāsijt ꝑ egyptū egyptios ꝑcutiēs: et filios israel saluans: ⁊ qz eadez nocte filij israel ℣ceperūt exire de egypto se disponendo ad exeundū in mane: vt videbit̄ Exod. xiij. vt trāsirent ad terrā ꝓmissionis, ꝓpter qd̄ non videt̄ q̄ antea esset aliq̄ obseruantia pascalis:

†13. dist. c. qđ aut. 7. q 1. §. cū ro. circa fi. vbi vt loth. et 32. q. 7. c. aferebat. 42 dist. §. ibi. ꝙ modo abraam et loth fi ꝓ hospitali tatē. et. §. sc. 27. q. 2. c. egressus.

et istoꝝ qñ dr̄: Coxit azyma: hoc est: qz tales panes cito possūt fieri hospitibus aduenientib⁹. sequit̄: b Dis ꝓ̄ls simul. Synecdoche ē locutio: sic dr̄: tota ciuitas currit ad tale spectaculū: ly aliqñ maior: ꝑs remaneat: nō. n. est verisile q̄ tot ꝓ̄ls vnius ciuitatis magne esset circa domū loth.

†3. q. 5. c. ac euangelicos.

c Educ illos ⁊c. cōcubitu nephario. d Egressus ad eos loth post ⁊c. ne intrarent domū ei⁹: ⁊ impeterent hospites ꝙs adhuc credebat eē hoies. e Habeo duas filias ⁊c. Hoc dixit vt euitaret̄ maius malū. s. vitiū ꝓtra naturā: ⁊ violētia hospitū suoꝝ. de iure em̄ naturali ē ꝙseruare hospites: et ptra ſa. Hic quer̄endū est vtr̄ loth peccauit offer̄do filias illi⁹ luxuriosis: ⁊ videt̄ q̄ nō: qz de duob⁹ malis min⁹ malū ē eligendū: ſz mai⁹ dum: sed maius malū est vitiū contra naturā ꝙ defloratio virginū ꝑ stupr̄. q̄ ⁊c. Itē moyses ꝓmisit dare libellum repudij: qđ erat illicitū: ſm q̄ dicit Saluator: Matth. xix. Ad duriciā cordis vestri ⁊c. Et hoc ad euitandū maius malū. s. vxoricidiū: vñ dicit Glo. ibidem. ꝑmissum est eis vt vxores dimitter̄t: ne eas occiderent: et tamē moyses sanctus fuit: nec in hoc peccauit: ergo et ipe loth potuit concedere filias suas ad euitandum vitium cōtra naturam et violentiam hospitum suorum. Item licite permittuntur meretrices in ciuitatibus ne omnia turbentur libidinibus ſm Aug⁹. Cōtrarium videtur per dictum Augustini. q̄ loth turbat⁹ dixit hoc: quia tales cōmutationes non sunt faciende. Dicendum q̄ illicitum fuit sibi concedere abusum filiarum suarum. charitas enim est ordinata: et ideo nullus debet committere aliquid inordinatum quo ad se: vt ꝓ̄ceaneat maiori peccato alterius. vnde ſm Aug⁹. libro contra mendacium: etiam ad ꝓ̄cauendum homicidium non est mentiēdū. loth autem non potuit offerre filias suas modo ꝓdicto quin consentiret in re quod erat peccatum de genere: non solum veniale sicut est mendacium officiosum: sed etiam mortale: tamen exoneratus fuit a tanto: ⁊ ſi non a toto: tum ratione ꝑturbatiōis mētis in qua erat: tuꝫ quia vitio pessimo in suis conciuibus et violentie in suis hospitibus occurrere intendebat. Ad ꝓmum in contrarium dicendꝰ q̄ verum est in corꝑalibus: ſz q̄ homo faciat peccatum quodcunqꝫ minimum ad euitandum maius in alio: nō est licitum. non enim facienda sūt mala vt veniant bona. ſm q̄ dicit Apostolus. Ad ſecundum dicunt aliqui q̄ moyses non cōcessit ex se: quia peccasset: sed ex auctoritate dñi q̄ pōt matrimoniū ꝓiūgere ⁊ dissoluere, put ſi bi placet. Nec illi q̄ sic vxores dimittebāt peccabant: cū tū erat ex ipa dimissione: sic nec filij israel peccauerunt ſpoliādo egyptios auctē dñi. qui pōt ꝓput vult vni auferre ⁊ alteri dare. poterat tñ eē pctm̄ i dimittentib⁹ ex alia cā. ſ. si iniuste odiebāt vxores vel huiusmodi. ſz b̄ dictū nō videt̄ cōsonus ℣bo saluatoris Matth. xix. Mar. x. q̄ si q̄s dimiserit vxorē nisi ob fornicationē ⁊ aliā duxerit mechar̄: q̄ dimissam duxerit mechar̄: qđ nō eēt verū si ꝑmū matrimoniū eēt dissolutū: ⁊ iō aliter pōt dici q̄ repudiū vxoris fuit ꝓmissū: qz nō puniebāt i lege: nō ꝑ b̄ q̄ fozet licitū: sic ⁊ dare ad vsurā eſſneo. vt hr̄ Deutro. xxiij. vbi ſ hoc pleni⁹ dicet̄. Ad ctiū dicendū q̄ lex hūana ꝓmittit meretrices inꝫtuz nō punit talē fornicationē: qz nō pōt ola pūire: ſz aliq̄ rōnabiliꝫ dimittit ꝑ iudicio puniēda: nō tñ licitū ē legislatori ad meretriciū vel fornicationē inducere etiā ꝓ maiori malo vitādo. Qđ aūt inducit̄ q̄ de iure naturali ē ꝙuare hospites suos ⁊c. Dicēdū q̄ q̄libet tenet hospites tueri inꝫtū pōt ꝑ modū licitū: nō tñ ꝑ peccare aḋ eoꝝ tuitionē ꝓpt̄ ordinē charitatis: vt dictū est. f Jā ꝓpe ⁊c. Hic interponit̄ ipius loth liberatio: qz violētia sup ipm̄ increscebat.

g Et ecce miserunt ⁊c. i. angeli: qz tp̄s erat vt oñderēt potestatē angelicā. b Et introduxerūt ad se loth. mal⁹ gratibus oim q̄ erant circa domū. i Et eos ⁊c. nō talit̄ q̄ nihil viderēt: ſz qz nō videbāt ea q̄ q̄rebāt ⁊ volebāt videre: ⁊ vocāt talis cecitas acrisia: ab a qđ ē fine ⁊ crisis qđ ē iudiciū ⁊ talit̄ ꝑcussi fuer̄t illi q̄ q̄rebāt beliseū: vt hr̄. iiij. Regū. vj.

2. Pe. 2. b

¶ Dixerūt aūt

¶ ⁊ qui x̄pm post resurrectionē cū ipso ambulantes nō cognoscebant.

a Egressus ita⁊ ⁊c. Hiero. In sequentibus filie loth virgines fuisse leguntur ⁊ ipe ad sodomites dixit. Ecce due filie mee q̄ nō cognouerunt viꝝ ⁊c. Nūc aūt dr̄ habuisse generos. Dz quidā arbitrātur eas que viros habuerunt: in sodomis periss̄e: ⁊ q̄ v̄gines erant cuz patre exisse. Sed hebraica v̄itas hz: Egressus est loth ⁊ locutus est ad sponsos q̄ accepturi erant filias eius. Virgines ꝑ filie neccū fuerant matrimonio copulate.

b Cū⁊ esset ma. ⁊c. Jhū. Loth frater abrae: iustus ⁊ hospitalis in sodomis: ſignificat corꝫ x̄pi: qđ in oīb⁹ sctis inter ꝑpios gemit quoꝝ factis nō ꝓsentit: et a quoꝝ ꝓmixtione liberabit̄ in fine seculi illis dānatis supplicio ignis eterni.

c Jn monte. ſ. n. f. Stra. Mons altitudine virtutū ſignificat: ad quā angelus hortat̄: ſm illud. Si vis ꝑfect⁹ eē: vade ⁊ vēde oīa q̄ habes ⁊c. Quis ℣o videret se nō posse cōscendere: meli⁹ est vt in segoz. i. in puula remaneat: cōtent⁹ laica li ⁊ cōi vita q̄ montez ℣tutis arripiat: ⁊ ad secularia redeat. Virginitas altus mons est ad quā angelus hortat̄. Si q̄s videt se nō posse ꝓcedere: maneat in segoz. i. in legitimo cōiugio: qz meli⁹ ē mediocri bono vti: q̄ ꝑ abrupta libidinis p̄cipitari. Un̄ ꝓpter fornicationez vnus quisqꝫ vxorē habeat. Nec possum in monte. ſ. Perturbat⁹ nō credebat dño: quē in angelis agnoscebat: sic ꝑturbat⁹ filias ꝓstituebat. d Est ciuitas hec ⁊c. Jsido. Sodoma interꝑtat̄ cecitas: ⁊ exꝑmit mūdana ofiderīa. Altitudo mētiū speculatio ꝑfectoꝝ. Sz q̄ multi mundi illecebras fugiūt: tñ in actione positi contemplationis apicem subire nequūt. Exiuit loth a sodomis: si ad mōtana nō peruenit. Un̄ loth ait. Est ciuitas b̄ inꝫ ⁊c. Jnꝫ dr̄: ⁊ tamē ad salutē tutatā. quia actiua vita nec a mūdi curis ex toto discreta: nec a gaudio eterne salutis est aliena.

1. Cor. 7. a

e Ad quā possum fugere. Qui ad cōtēplatiuā ascendere nō sufficiūt: ad actiuā vitā cōfugiūt in q̄ saluent̄. Grego. moza. Arentem sodomam fugere est incendia carnis ꝺeclinare. Altitudo mōrium mundi contemptus. Vel in monte sunt qui carnali copule inherent: sed nisi cura suscipiende prolis: nulla soluuntur voluptate carnis. Sed quia multi carnis scelera deserunt nec tamen in cōiugio carnis positi: vsus solummodo debite iura conseruant. Exijt loth de sodomis: sed non mox ad mōtana peruenit: quia damnabilis vita relinquitur: sed adhuc celsitudo coniugalis continentie subtiliter non tenetur. Est in medio segoz que fugientem infirmū saluet: quia cum per incontinentiam miscentur coniuges: lapsus scelerum fugiunt ⁊ cuz venia saluantur: et quasi paruam ciuitatē inueniunt: in qua ab ignibus defendantur: quia coniugalis vita non virtutib⁹ mira est: sed tantum a supplicijs secura. Unde et est ciuitas hec ⁊c. Vitam suam coniuges: quasi in parua ciuitate custodiunt: quando ꝓ se assiduis orationibus intercedunt. Unde ad loth dicitur Ecce in hoc suscepi ꝑces tuas. quia cū deo oratio funditur talis vita coniugij non damnatur. Unde: Nolite fraudare inuicem ⁊c.

1. Cor. 7. a

¶ Igit̄ dñs

§ cetera videbant.

possent. Dixerunt autem ad loth a
habes tuozum quēpiam genez b
a §familiares loth: meritoꝝ eius possent saluari si
aut filios aut filias. Omnes qui
voluissent cū eo a malis longe fieri.
tui sunt educ de vrbe hac: delebi
a §Quasi plus valuit apud eos malum molituz
q̄ bonum insolitum.
mus enim locum istum: eō q̄ increuerit clamoz eoꝝ coram domino qui misit nos vt perdam⁹
illos. †Egressus itaq̄ loth: locutus est ad generos suos: qui acceꝑturi erant filias eius: et dixit: Surgite⁊ egredimini ō loco isto: quia delebit dominus ciuitatem
a §Quos ꝑaue cōsurrectionis amoz ligauerat
hāc. Et visus ē ēis quasi ludens c
a §qz opus lucis est a malis recedere.
b loqui. Cūq̄ esset māne: cogebāt d e
eū angeli dicentes: Surge tolle vxorē tuā ⁊ duas filias q̄s hēs: ne ⁊ tu piter peas i scelere ciuita
a §Qui aliquo affectu carnali maloꝝ consortiuz
exire dissimulant: crebra bonoꝝ admonitione cogendi sunt: ne bonos mores corrumpāt exempla
tis. †Dissimulante illo apprehen f
malozum.
derunt manum eius et manum vxoris ac duarū filiarum ei⁹: eo q̄ parceret dominus illi: eduxe/runtq̄ eū: et posuerunt extra ciuitatē. Jbiq̄ locut⁹ ē dñs ad eoz
§ Nē redeas ad sodomam.
dicentes: Salua animam tuam. g
a §qz nemo mittens manū in aratꝝ ⁊ respiciens
retro: aptus est regno dei. b §Sicut sodomite/
Nōli respicere post tergum: nec b i
ca cetera fuge vitia.
stes in omni circa regione. sed in
§ Culmine virtutum.
monte saluum te fac: ne et tu simul pereas. Dixitq̄ loth ad eos: k l
Queso dñe mi: qz inuenit seruus tuus grām coram te: et magnificasti glorią et misericordiam tuam quam fecisti mecum: vt saluares
a §Necdū se ꝑfectioni virtutū idoneū sentiebat.
c animā meā: nec̄ possum in mon/ m
a §Si cepero. ſ. que ferre non possum.
te saluari: nē forte apprehendat
a §segoz que sic vocata ē: ex quo loth: dixit ē. c. h.
d me malum: ⁊ moziar. Est cūitas n
e hec iuxta ad quā possum fugere
a §Hoc ē: nō sufficit ibecillitati mee ad virā.
parua: et saluabor in ea. Nūqd o
non modica est: et viuet anima
a §quasi: Qui potest capere capiar.
mea: Dixitq̄ ad eum: Eccē etiaz
§ acquiesco ꝑcibus tuis.
in hoc suscepi ꝑces tuas: vt non subuertā vrbē ꝓ qua locutus es. Festina ⁊ saluare ibi: quia nō p q
potero facere quicq̄: donec ingre/

a Dixerūt aūt ad loth. reuelātes ei q̄ essent angeli missi ad destruendum ciuitatem ꝓpter populi iniq̄tatem. b Habes hic ⁊c. ex hoc dicunt hebrei q̄ loth habebat duas filias maritatas i ciuitate: q̄z filij hic filij loth vocantur. Sed ḃ nō videtur vez: quia. j. dicitur q̄ Loth iuit ad generos suos qui acceꝑturi erant filias suas: vt saluaret eos: ⁊ multo fortius si habuisset in ciuita/te filias maritatas ⁊ nepotes citi⁹ iuisset ad saluandum eos cetera patent vsq̄ ibi. c Et visus ⁊c. i. irrisorie. volebat em̄ dñs q̄ perirent cum alijs. per istos designantur p/uersi ⁊ in peccatis obstinati: q̄ quādo audiūt cōminationes de distructione iudicij futuri reputant quasi truphā. d Cūq̄ esset mane: tota em̄ nocte fuerat deꝑecat⁹ in oro/ne ꝓ populi liberatione. †27. q. 2. c. egressus. ⁊ c. ꝓtuſq̄.

e Cogebant eū angeli: volentes diuinum mandatum exequi.

f Dissimulante autem illo. qz semper retardabat querens misericordiam dei super populū. sequitur:

g Salua aiam tuā. ac si diceret: sufficiat tibi saluare vitā tuā: illoz q̄ tecū sūt. h Noli respicere ⁊c. ꝓ inordinatū affectū ad ea q̄ remanent in ciuitate: qz ḃ esset contra diuinā iusticiā q̄d tibi annūciauim⁹

i Nec stes ⁊c. qz venerāt ad sbuertendū cū sodoma q̄ttuoz alias ciuitates: ⁊ etiā spaciū intermedium. †Sap. 10. a

k Sed in monte ⁊c. Hebrei dicūt: Jn mōte. i. ꝑe abrae: eo q̄ ei⁹ ꝑcibus loth saluabat̄. Alij expositores dicunt: Jn monte ꝓpinq̄ ciuitati sodome: qz dñs volebat destrue/re vallē in q̄ erant ꝑdicte ciuitates.

l Dixitq̄ loth ⁊c. Jz. n. loqueretur duob⁹ angelis: tñ direxit sermonez suū ad illū q̄ veneraī ad saluandu ipm. m Nec possum in monte saluari. ſm expositionē hebreoꝝ. Jn monte. i. ꝑe abrae: eo q̄ tunc manebat in monte: magis tñ remoto a sodoma q̄ mons ille de quo loquūtur alij expositores. timebat. n. loth ſm expositionē hebreoꝝ ne si veniret iuxta abrae q̄ erat sctus: eius ꝑfectio magis apperet et⁊ deo puniret: ⁊ tū de sodomis saluabat in quoꝝ ꝓpatione iust⁹ erat. similebꝛ. iij. Reg. xvij. de muliere srepta/na: q̄ dixit ad heliam. Jngressus es ad me vt recordar̄tur iniquitates mee: ⁊ interficeres filiū meuz. Alij expositores dicūt q̄ loth dixit hoc eo q̄ mons ille, ꝓpinquus erat sodome: et timebat ne subuersa ciuitate mons rueret: vel quia erat senex timebat ne frigus ipm̄ apprehendere/t ibi ⁊ infirmaret̄ur: ⁊ ideo petit ꝓ alio loco. n Est ciuitas hec ⁊c. ac si dicat: modic⁹ est ibi popul⁹ ꝓ oñs iniq̄tates ei⁹ nō sunt tante sic alia ꝓ q̄ttuoz. ꝓpter qd̄ facilius pōt parci illi ciuitati.

o Et saluabor in ea. qđ etiā concessū ē ei. ⁊ ꝓz. sequit̄: p Festina ⁊ sal. ⁊c. sic petisti. q Quia nō ⁊c. Hoc aūt dixit angel⁹ q̄ erat missus ad sūtēdū. sciebat. n. volūtatē dñi de liberatione loth ꝫ quā venire nō poterat nec volebat.

i iij ¶ Idcirco ⁊c.

a Igit̃.d.p.ſ.tc.Greg.Sulphur:fetor carnis. Ignis ardor carnalis desiderij:cum dominus carnis scelera punire decreuisset:qualitate vltionis innotuit macula criminis. Sulphur etor arserant:iure ſulphure ⁊ igne perierũt vt ex iuſta pena diſcerent:quod iniuſto ſiderio fecisſet.

Stra. Notãdũ qz p̃mos pctores aq̃ diluuij exẽmiauit:q̃ iſtũ offẽderẽt deũ ꝛcupia carnis. Sodomite ẽo ꝯ ſuppliciũ ignis.ſ.ſulphur:diluuio pierũt.lz.n.illi meiurã excederẽt:q̃i naturaliter peccabãt. Iſti ẽo ꝯ naturã. iõ grauiſſimi ſupplicij exẽplo dãnati ſũt.

b Uniuſos ba.Alc.Infãtes cũ pentib⁹ ſodomis cremati ſũt.vt poſſet aduerti ip̃iſſimũ facin⁹ ſodomitaꝝ ne de origine eorum aliquod remaneret veſtigium.Et p̃oniſum eſt illis:ne diu viuentes ſequantur exempla patrum: et leuius puniretur. Parentes q̃z tam pro ſe q̃ pro eis rei ſunt. Moꝛs enim filiorum:crimen eſt parentum. Iõo futuri ſunt accuſatores eoꝝ.Eſt etiã qualecũqz bñficiũ nõ reũ ee:qui gloꝛioſus nõ eſt: ꝓdeſt.n.pauperẽ nõ ee.qui rex eſſe nõ põt. c Reſpiciens vxoꝛ eiꝰ. Iſido. Uxoꝛ eorum genus figurat qui gratia vocati:retro aſpiciunt: ⁊ ad ea que reliquerant: redire contendunt. De quibus dicitur:Nemo ponẽs manũ in aratro ⁊ reſpiciẽs retro: apt̃ eſt regno dei. Iõ p̃hibet illis retro aſpicere.In q̃ oñdit nõ ee redeundũ ad veterez vitã:bis qui p grãm regenerati: vltimũ capiũt euadere incendiũ: vxoꝛ retroſpiciens in ſalẽ verſa eſt: exẽpluꝝ facta.ſ.ꝛ cõdimentũ vñ alij ſaliant:vñ xp̃s ait:Memẽtote vxoꝛ loth:vt nos ſcz tãq̃ ſale cõdiret:ne negligẽtes eſſe mus:ſz ꝓudent caueremus.

Luc.17.g

d Cũ.n.ſubuer. Innuit ſcẽptura magis meritis abrae deũ liberaſſe loth: vt intelligam⁹ iuſtũ ee dictũ quodammõ.Maxime:qz colebat vnũ verumqz deũ:⁊ ꝓpatione ſodomoꝛ: inter q̃s viuens ad ſil'e ſcel⁹ rlecti non potuit.

Recordatus.a. Patet meritũ abrae loth fuiſſe liberatũ quẽ ſcẽptura appellat iuſtũ.Et ſciendũ qz iuſt⁹ erat:nõ ſic abragam:ſz cõpatione ſodomitarum.

e Aſcenditq̃ ⁊c.Sic cõingati de humilitate actiue: aliquando aſcendunt ad altitudinem contemplatiue.

Aſcenditq̃ loth de ſegoꝛ ⁊c. Hiero. Queritur cum p̃mum montis fuge ſegoꝛ p̃tulerit et eam in qua habitaret liberari voluerit. Burſus de ſegoꝛ ad montem tranſierit. Reſpondebim⁹ veram eſſe hebꝛeoꝝ de ſegoꝛ cõiecturã q̃ frequenter terre motu obruta: p̃mũ bale ⁊ poſt ſaliſa dicta ſit: timueritq̃ loth dicens:Si ceteris ſtantibus iſta ſepe ſubuerſa eſt cẽtomagis in cõi ruina nõ poterit liberari:⁊ hãc occaſionẽ iſidelitatis cãm inceſtus fuiſſe. Qui eñ ceteras viderat ſubuni: ⁊ hãc ſtare ſcz dei auxilio erutum de eo quod ſibi conceſſum audierat ambigere non debuit. f Dixitq̃ maioꝛ ad minoꝛem ⁊c.Hieron. Quod ꝓ excuſatione dicit filiaꝝ qz gen⁹ hũanũ defeciſſe putauerũt: iõq̃ cũ p̃re accubuerũt. Nõ aũt excuſat p̃em q̃ ſequit: ⁊ neſciuit q̃ dormiſſent cũ eo:⁊ cũ ſurreꝛiſſent ab eo: appungũt de ſnp hebꝛei obelo:q̃ſi ſup ſtuũ:q̃ſi incredibile ſit:qz rerũ natura nõ capiat coire quẽpiã neſcientẽ. Stra. Loth inexcuſabilis eſt:p̃mo qz angelo nõ credidit:deinde qz inebꝛiatus eſt: et fuit pctm̃ cã pcti. Hiero. Sic p̃aua ſuggeſtio ⁊ delectatio:vt inceſte mulieres iſtiãt ꝓtinẽtib⁹:vt accepta occaſiõe toꝛpẽtes vino fallacie ibuãt:⁊ a ſtatu rectitudis q̃ſi ignoꝛantes deiciant.

g Veni inebꝛiemus ⁊c. Alcu. Didicerãt due filie loth ꝓſum-

mationẽ mundi futurã p ignẽ. Sed tanq̃ puelle non pfecte: neq̃ sciebant q̃ ſodomitis igne vaſtatis: multũ ſpaciũ ũeq̃ remaneret:⁊ ſuſpicate ſunt tale aliq̃d factũ:quale in tẽpoꝛib⁹ noe audierant:⁊ ad repandũ genus humanũ ſuppſtites ſe eſſe cum patre. Et q̃uis grande crimen cõcubitus patris: grauioꝛ videbat impietas:ſi ſeruata caſtitate ſpem poſteritatis delerent. Iõo conſiliũ ineunt: ⁊ p̃ris meſticiã vel rigozem vino molliunt:⁊ ſingulis ſingule noctibus ſuſcipiũt ab ignoꝛãte conceptum nec repetunt. a Dederũt itaq̃ ⁊c. Iſido. Loth in b loco legem ſignificat quã quidã ex illa procreati ⁊ ſub illa poſiti male intelligendo quoddãmõ inebꝛiant:eaq̃ non legitima vtẽdo:infidelitatis opa pariunt. Bona eſt.n.lex:ſi quis ea legitime vtaꝛ. b Cõceperũt q̃ due ⁊c. Hiero. Moab interp̃tat ex p̃re:⁊ totum nomen ethimologiã hz. Ammõ ẽo cuius q̃ſi cã nois reddit:fili⁹ generis mei:ſiue vt melius eſt i hebꝛeo filꝰ pꝑ mei:ſic deriuaꝛ:vt ex pte ſenſus nois ex pte ipſe ſit fmo. Ammon q̃ſi a q̃ ammonite:vocaꝛ pꝑs me⁹.

Ni.de lyra

(Cades.

inde vſq̃ manc:⁊ ſic p totã noctem ſe potuerunt ad exitũ ꝓpare:ꝓpter q̃d ꝓbabile ẽ q̃ potauerunt ſecũ victualia:q̃ poterant bñe in ꝓmptu: interque magis reputarẽt panis ⁊ vinum. Dicunt etiã aliqui q̃ filie loth in illo vino miſcuerunt aliqua alia: que habebant xtutẽ inebriandi ⁊ ꝓnocãdi ad coitũ ignoꝛante patre.ſequitur:

a Et ille nõ ſenſit ⁊c. Dicũt hebꝛei ⁊ videtur ver:q̃ impoſſibile ẽ ip̃m loth cognouiſſe carnaliter mulierẽ:et maxime virginẽ:quales erant filie ſue: vt.ſ.dictũ eſt in b capitulo ⁊ non aduertere de cõcubitu cũ muliere: et iõ dicunt q̃ loth euigilans de nocte bñ aduertit mulierẽ iuxta ſe:⁊ q̃ cognouit eam carnaliter:ſed q̃ eẽt filia ſua foꝛſitan ignoꝛauit:qz calefactus vino nõ recoluit q̃ vxoꝛ ſua eẽt mortua: et iõ credebat ſe eſſe cũ ea:ſed p b Loth totaliter nõ excuſatur: qz in craſtino nõ cauit ſibi de ſimili:⁊ ꝓpter p̃dicta ſcẽptura nõ dicit q̃ loth non ſenſit q̃ cognouit mulierẽ vel filiã : ſed q̃ non ſenſit. b Cũ accubuit filia.i.q̃ lectũ intrauit cuz eo c Nec q̃ ſurreꝛit.i.q̃ exiuit lectũ iuxta eum:qz ipſe dormiente intrauit:⁊ poſt impgnationẽ p̃re iterꝫ dormiente exiuit:⁊ eodẽ mõ dicendũ eſt de alia filia:⁊ ſic pz lra vſq̃ ibi.

d Peperitq̃ ⁊c.i.ex p̃re.Et q̃ pz q̃ ipa inuerecunda fuit:qz tm̃ pitudinẽ quã opata fuerat cũ p̃re expoſuit ⁊ reuelauit in nomĩe filij:oñdens q̃ ex p̃re ſuo cõceperat. e Moꝛ quo q̃ pepit ⁊c.iſta fuit honeſtioꝛ:qz in noĩe filij ſui nõ exp̃imitur inceſt⁹ eius.de pꝛio.n.ſuo poterat mulier concipe liſite: ſicut pz de ſara:q̃ cõcepit de abrãã q̃ erat auunculus eius.

a Semen. Dederunt itaq̃ pãtri ſuo

a ſ Sicut loth in ſodomis iuſtus in monte peccauit.ſic quidam ſeculares inter malos:ſtaruz recriudinis tenent:cum vero ad altitudinem vite aſcendũt negligentiores facti grauiter peccãt.

biberevinũ nocte illa. Et ingreſſa eſt maioꝛ: dormiuitq̃ cũ p̃re. At ille non ſenſit:nec q̃ndo accubuit filia nec quando ſurreꝛexit. Altera quoq̃ die dixit maioꝛ ad minoꝛem:Ecce dormiui heri cũ patre meo:demus ei bibere vinum etiam hac nocte:et dormies cuz eo:vt ſaluemus ſemen de patre noſtro. Dederuntq̃ etiam ⁊ illa nocte patri ſuo bibere vinũ. Ingreſſaq̃ minoꝛ filia dormiuit cũ eo:et nec tunc quidem ſenſit quãdo concubuerit:vel quando illa ſurreꝛexit. Conceperunt ergo due

a ſ rales fructus parit deſidioſum otium.

filiꝫ loth de patre ſuo. Peperitq̃ maioꝛ filium: et vocauit nomen

ſ quia interpreteratur ex parre.⁊ ſignificat abeun res lege: quibus dicitur: vos ex patre dyabolo eſtis.

eius moab:ipe eſt pater moabitarum vſq̃ in p̃ſentem diem: Minoꝛ quoq̃ peperit filium: et

a ſ qui interpreteratur filius populi mei:⁊ ſignificat hereticos:de quibus dicitur a nobis exierunt ſed non erant ex nobis.

vocauit nomen eius ammon id eſt filius populi mei: ipſe eſt pater ammonitarum vſq̃ hodie.

a ſ quẽ ſodoma nõ vicit.vina vicerunt.

Moraliter.

In hoc capitulo tria de ſ Ca.XIX ſcribunt.ſ.ipius loth ſal⁹:ſodomoꝝ interitus:⁊ ip̃i⁹ loth inceſt⁹. Circa p̃mũ ẽo. a Uenerũt duo angeli:p quos deſignant predicatores ſil' cõbinati ſic ẽo Ru.r.de ꝑdicatoꝛibus euangelij miſit illos binos añ faciem ſuam ⁊c.q̃ debent denunciare ſodome.i.cõgregationi malozũ deſtructionẽ. b Sedente loth in foꝛibus ciuitatis: vt peregrinos duceret in domũ ſuam.p q̃d deſignat q̃ hõ iuſt⁹ ſtudeat alios inducere ad iuſticiã. Pꝛouer.xxi. Excogitat iuſt⁹ de domo impij vt detrahat ip̃os a malo. Et quoniã ſicut iuſti nituntur ip̃os a malo detrahere:ſic ip̃ij iuſtos ad malũ iducere.iõ ſubdit. c Uiri ciuitatis vallauerũt domũ: vt cũ angelis q̃s hoſes putabãt facerẽt op⁹ nepharij:ſz q̃ſi iuſt⁹ .p. poſſe malũ nitik ipedire.iõ ſubdit in ꝑſona eꝝ: et Habeo duas filias ⁊c.p q̃s intelligi p̃t ſuba tpalis ⁊ corpalis vita. hec cñ .p. p̃imi ſalute ſunt exponenda.Sz qz mali nolũt acquieſcere lit eos ⁊c.Exq̃ dicunt quidã hebꝛeoꝝ expoſitoꝛes ⁊ videtur rõnabile:q̃ ex hoc daꝛ doctrina hoĩb⁹:vt cũ inuitant a viꝛt magne auctoꝛitatis:nõ debent ſe retrahere :ſed acquieſcere ſtatim .ꝓpter eoꝝm reuerẽtiam ſicut angeli fecerunt abrae: eum aũt inuitantur ab hominib⁹ mediocris ſeu modice auctoꝛitatis:nõ debent ſtatim acceptare inuitationem ſeu conuiuium:ſed aliqualiter ſe retrahere ne leues videanꝫ:ſic angeli fecerunt cum loth.

In eodem ca.xix. vbi dicitur in poſtilla: Omnis populus ſimul:hyperbolica eſt locutio ⁊c.

Additio.i.

Notandũ q̃ angeli inuitati ab abrãã ad p̃mã inuitationẽ acquieuerunt vt pz ſupra.xviij.ca. vbi ad p̃mã petitionẽ abrae angeli dixerunt: facvt locutus es.inuitati tñ a loth nõ acquieuerunt:niſi ad magnã inſtantiaz ⁊ quaſi cõpulſum:vñ dicit ibi:Cõpulſit eos ⁊c.Exq̃ dicunt quidã hebꝛeoꝝ expoſitoꝛes ⁊ videtur rõnabile:q̃ ex hoc daꝛ doctrina hoĩb⁹:vt cũ inuitanꝫ a viꝛt magne auctoꝛitatis:nõ debent ſe retrahere :ſed acquieſcere ſtatim .ꝓpter eoꝝm reuerẽtiam ſicut angeli fecerunt abrae: eum aũt inuitantur ab hominib⁹ mediocris ſeu modice auctoꝛitatis:nõ debent ſtatim acceptare inuitationem ſeu conuiuium:ſed aliqualiter ſe retrahere ne leues videanꝫ:ſic angeli fecerunt cum loth.

Additio.ij.

Iſte paſſus nõ videt exponẽdus hyperbolice.nõ eñ dicit hic ſolũ: q̃ tota ciuitas ſeu viri ciuitatis vallauerunt domos loth:ſed ſup hoc addit a puero vſq̃ ad ſenem. ⁊ adhuc vltra dicit: Ubi ppl's ſimul: vñ datur intelligi q̃ oẽs fuerant ibi .ꝓpte loq̃ndo:nec debet .p nõ veriſimili reputari:q̃ populus valde numeroſus ſit circa vnũ domũ vel caſtrũ:qz dato q̃ nõ oẽs ſint .ꝓpe:ſed aliqui .ꝓpe ſint ⁊ aliqui remote:oẽs tñ ſunt circa caſtrũ qui longe vel .ꝓpe circũdant:⁊ intendunt eũ vallare:q̃ quidẽ conſideratio in hoc loco nõ eſt ſine myſterio.dixerat.n. dñs abrae ſupra.xviij.ca.Deſcendã ⁊ videbo vtꝛ clamoꝛ ⁊c. vbi dꝰ loquẽs moꝛe hũano:vt dictũ eſt:oñdit q̃ volebat ſe bñe in hoc facto ſodomoꝛ ad modũ volentis aliquid expiri vel tentare:ſupra q̃ fuit conceſſuz a deo:q̃ ſi inuẽti fuiſſent decẽ iuſti q̃ nõ delerent:vt ibidẽ. Hec aũt in .ꝑſecutione facti ſcẽptura nos docet q̃ nõ ſolũ nõ erant ibi decẽ iuſti:ſz nec

a Idcirco ⁊c.i.pua: ꝓpt̃ xp̃ũ loth qui dixerat: Munꝺ nõ modica eſt ⁊c.ſequit: b Igit̃ dñs pluit. Hic ponit ſubuerſionis executio:⁊ qz pena dz cozreſpõdere petõ: iõo ſubdit: c Sulphur ⁊ ignẽ. Ignis.n.ſulphure⁹ hz ardoꝛem ⁊ fetoꝛẽ:ad ſignificãdũ vitiũ ſodomoꝛ: cuiuſmodi ẽ vitiũ ẽ naturã:qõ fetet vilitate et ardet concupiſcentie feruoꝛe.

d Et ſubuertit ciuitates ⁊c. p miniſteriũ angeli. Dicũt.n.hebꝛei q̃ ille q̃tuoꝛ ciuitates erãt ſituate ſup rupẽ vnã:⁊ angel⁹ ſubuertit rupẽ illã: ⁊ p ꝫſas ciuitates deſuper ſituatas. Alij expoſitoꝛes dicunt:Subuertit .i.deſtruxit igne ſulphureo ꝺdicto. e Reſpicienſq̃ ⁊c.inoꝛdinato affectu ẽ ꝓceptũ angeli. f Uerſa eſt ⁊c.Dicũt aũt hebꝛei q̃ ẽ fuit qz noctẽ ꝑcedenti peccauerat i ſale: vt ſic pena coꝛreſpõderet petõ.petenti eñ loth ſal ꝓ odimento cibi ãgeloꝝ q̃s hoſes credebat:ipa renuit apoꝛtare:qz ꝑ modũ ſodomoꝛ int̃ q̃s hibatbat affectũ ad hoſpites ſ̃ hẽbat. nr̃i aũt expoſitoꝛes dicũt q̃ factũ ſit i figura.ſal.n.cõdimentũ ẽ ciboꝝ:et iõ vxoꝛ loth reſpiciens retro xp̃ſa eſt in ſtatuã ſalis:qz punitio eius dat condimentũ ſapie penitẽtib⁹:ne ad pꝛiſtina pctã reuertant ꝓpt̃ q̃ et ipſe dñs dixit Lu.xvij.Memoꝛes eſtote vxoꝛis loth:⁊ iſta expoſitio lz myſtica videat:pot tñ dici lr̃alis: ꝓphete eñ ſepe q̃ ꝓphetabãt ſpũ dñi:aliquã do ꝓphetabãt xp̃is:ſic Hieremias deſtructionẽ ꝑdixit ciuitat⁹ hierlm. Hiere.xxxv. Aliqñ aũt ꝓphetabãt factis:ſic idẽ Hieremias poſuit cathenas ligneas in collo ſuo Hiere.xxvij.ad deſignandũ q̃ ſic duceren-tur catenati in babylonem. Et eodẽ mõ dicendũ q̃ ipſe dñs cuius ſpũ locuti ſunt ꝓphete:aliqñ iſinuat futura xp̃is:vt pz quaſi inumerabilib⁹ exẽplis i ſcriptura: aliqñ factis ſic i p̃ loco ꝺ vxoꝛe loth:⁊ i pluriꝫ alijs

g Abrãã aũt ⁊c. moꝛ pietate vt videret q̃d factũ eſſet circa regionẽ illã: p q̃ die ꝑcedẽti dñm rogauerat h Uidit̃q̃ aſcendentẽ ⁊c.i.q̃ſi fornacis in q̃ coquunt̃ lapides .p calce faciẽda.ſequit: i Recordat⁹ eſt ⁊c.Et q̃ pz q̃ loth nõ ſolũ fuit liberat⁹ .p iuſticia ſua:ſed ꝺncipaliter pro ꝑcibus abrae. k Aſcenditq̃ ⁊c. Hic ꝙr deſcribit̃ iceſt⁹ ip̃i⁹ loth.vt dens eñ ciuitates q̃tuoꝛ q̃ erant in valle ſubuerſas. vides etiã montez de cui⁹ ſubuerſione timuerat:timuit ne ſegoꝛ q̃ erat i valle ſubuertereꝛ:iõ aſcẽdit in montẽ cũ duab⁹ filiabꝰ ſuis.ciuitas etiã ſegoꝛ p⁹ eiꝰ ceſſum ſubuerſa eſt:ſic .ꝓpt̃ eum fuerat ſaluata ad tempus. l Dixitq̃ ma.⁊c.ac ſi diceret:cito i eo deficiet xp̃⁹ generãdi: vel foꝛſitã moꝛiet. m Et null⁹ viroꝝ ⁊c. credebãt eñ q̃ ſic ꝑ diluuiũ oẽs moꝛtui fuerant excepto noe ⁊ qui cũ eo erant i arca: ita moꝛtui eſſent oẽs generaliter ꝑ ꝺictũ incẽdiũ: maxime qz audierant a p̃re mundũ pituꝝ incẽdio in futuro:ſic perierat ꝑ diluuiũ de ꝑterito:⁊ iõ habuerũt piã intentionẽ.ſ.cõſeruationẽ generis hũani:lz malo mõ ad hoc vellẽt venire ſcz ꝑ inceſtũ cũ p̃re:qõ fuit ſp illicitũ ⁊ deteſtabile.

n Ueni inebꝛiem⁹ ⁊c. Dicũt hebꝛei q̃ iſtõ vinũ factum eſt a deo in ſpelũca miraculoſe vt ꝑ ẽ fieret .ꝓcreatio duoꝝm ꝓpꝛoꝝ.ſ.moabitaꝝ ⁊ ãmonitaꝝ. Sz ẽ pz falſum q̃ de facere miraculũ ad .ꝓcurandũ inceſtũ:⁊ iõ aliter ẽ q̃ in principio noctis angeli dixerũt loth: ⁊ familie ſue q̃ deſtruenda erat ciuitas ⁊ q̃ exiret:qõ pz ex ꝑdictis:⁊ tñ non exiuerunt

diaris illuc. Idcirco vocatum a

a ſ.i.parua. b ſ quia corrupta ciuitas ſub luce damnata eſt.

eſt nomẽ vrbis illius ſegoꝛ. Sol

a ſ fugiens incendia ſodome.

egreſſus ẽ ſup terrã:⁊ loth ingreſ

ſus eſt ſegoꝛ. † Igit̃ dñs pluit ſup b

a ſ Purozem.

ſodomam ⁊ gomoꝛram ſulphur c

a ſ vt terra ineternũ areſceret.nõ ſicut pꝰ diluuiũ vireſceret. b ſ diuino iudicio:qz putoꝛe ⁊ ardore luxurie cõpurruerũt. c ſ quia clamoꝛ peccati eoꝝm aſcenderat in celum.

et ignẽm a dõmio de cẽlo et ſub d

uertit ciuitates has: et omnem

ſ que ſimilia faciebat.

circa regionez: vniuerſos habita b

a ſ quibus delectati fuerant.

toꝛes vrbiũ:⁊ cũcta tẽrre virẽtia

† Reſpicienſq̃ vxoꝛ eius poſt ſe: e

a ſ quaſi mente reuertat:ve faruos hoc exẽplo cõdirer. b ſ Ad condimentũ fidelium pena impiũ eruditio iuſti.

vẽrſa eſt in ſtatuam ſãlis. Abrãã f

autem conſurgens mane vbi ſte g

terat pri⁹ cũ dño: intuit⁹ ẽ ſodomã et gomoꝛram: et vniuerſam terram regionis illius. Uiditq̃ h

ſ Per reliquias conbuſtionis ipzimꝰ nobis memoria ſubuerſionis:ad exemplũ coꝛrectionis.

aſcendentem fauillam de terra q̃ i

ſi fornacis fumum. Cum eñ ſub

uerteret dñs ciuitates regionis illius:recoꝛdatus eſt abrae: et li i

berauit loth ẽ ſubuerſione vrbiũ e

quibus habitauerat. † Aſcẽditq̃ k

a ſ In quem ꝓius monente domino aſcendere noluit.

loth de ſegoꝛ:et manſit in mõnte:due quoq̃ filie eius cũ eo. Timuerat.n.manere i ſegoꝛ. Et mã ſit in ſpelunca ipe et due filiꝫ eiꝰ f

cum eo. Dixitq̃ maioꝛ ad minoꝛem. Pr̃ nr̃ ſenex eſt et nullus viꝝ l m

roꝝ remanſit in terra: qui poſſit ad nos ingredi iuxta moꝛem g

vniuerſe terre: veni inebꝛiemus n

eũ vino: dormiamuſq̃ cũ eo: vt ſeruare poſſimus ex patre nr̃o

†33.q.5.c. quid ergo. in ẽ.d.pc. di.1.cſed ⁊ ꝓrinus. ibi in glo.1.q. 4.ꝙ. Irez dicẽduz.d. Irẽ paruu⁹ ſodomi rũ.cc.24. q.3.ꝙ.1.in pri.32.q.7. c. flagitia. 42.dis.ꝙ.1. de pc. dis.3 ꝙ.auctoꝛitas. de eccl.ꝓla.ca. clerici.

Luc.9.g

†Eſa.13.d Mic.50.f Ezech.16.f Oſee.11.c Amos.4.d

†84.dis.1. c.1.i.2.glo. Luc.17.g

†35.di.c.ſe qua die.an/ te fi.7 i gl. fi. 32. q.4. c.dixit ſara in fi.15.q.1 c.illꝰ. ante fi. cr.c.ine/ briauerũt. 40.dis.c.q̃ libet.

vnus p̄ter loth: ⁊ ideo exp̄imitur in lr̄a: q̄ a puero vsq̄ ad
senē: ois ppls fuit in illo facinore. q. d. ꝺs fideliter se hūit cū
abrāā: q̄ nō exercuit vltionē suā in sodomit' donec per an
gelos suos repertū fuit: q̄ oēs sil' a puero vsq̄ ad senem nul
lis iustis cōueniebant in crimine. vñ Ambro. in li. de abrāā
Audi scripturā testificantē: circūdederunt domū ab infante
vsq̄ ad senē: tot' ppls p̄it' nulla etas erat culpe īmunis ⁊c.
¶ In eodē ca. xix. vbi ꝺr ī postilla: Sed ꝺ dictū nō videtur
cōsonū ẋo saluatoris: Matth. xix. dicentis: Q̄ sic̄ dimi
serit vxorem: ⁊ aliam duxerit mechatur ⁊c.

Additio. iij. In additione sup̄ Matth. xix. ꝺ hac
materia tractat' satis plene: ⁊ etiam
ſ. in Deutro. xxiiij. dño cōcedente tractabit: ibi. n., ppt' q̄ locus de ꝺ inquirend': ⁊ iō ad p̄ns relinquo.

Replica correctorij ⁊tra Burgen. In ca. xix. vbi
postillator dicit esse hypbole cum dicit.
Dis populus circūibat domū loth ⁊c. Burgen. se opponit
dicens, ꝑte deberi ītelligi: q̄ oēs, ppe erāt ibi sic̄ p̄ticipes
in crimine: ⁊ sol' loth iust' ibi rept' est: sed hui' Burgen. ex
positio simpliciter est falsa, pueris em̄ p̄cepti nō capacib' fm
btm Aug'. xxi. de ciui. dei. ca. xvi. illud facin' iputari nō p̄t.
Si. n., ꝑte ītelligi ꝺz sicut vult Burgen. mulieres sūt de po
pulo: ⁊ sic optuit oēs vtriusq̄ sex' adesse: imo ⁊ vagientes in
cunabulis: q̄ sequitur in lr̄a: eos qui fozis erant p̄cusserit ce
citate a minimo vsq̄ ad maximū. Est igit̄ hypbole: ⁊ q̄ ꝺicit
a puero vsq̄ ad senē op̄tet accipi exclusiue nō inclusiue, ꝑpter
ꝺicta: nec valet argumentū Burgen. q̄ sol' loth fuit iustus
igit̄ omnes alij fuissent ibi in obsidione ⁊ sic filie loth ⁊ vxor
eius cum alijs fuissent p̄cipes in crimine ⁊ societate in obsi
dione: q̄ falsum est ⁊ ꝺ lr̄am. stat em̄ ibi neminē p̄eter Loth
iustū fuisse: ⁊ tñ in illo crimine non participasse: ⁊ illud beati
Ambro. q̄ Burgen. allegatum: q̄ ibi nulla etas erat culpe im
munis intelligi debet de etate p̄cepti capace fm̄ btm Aug'.
vt vbi supra: vel ꝺicatur q̄ loquitur de peccato originali quo
etiam omnes pueri vnius diei obnoxij fuerunt.

Glo. ordi.

§ a A Ades. Fons iudi Ca. XX
c ciꝰ: sur angustia: quib' figu
ratur patientia.
b Dixitq̄ de sa. ⁊c. Aug'. Que
ri solet: q̄nō in illa etate abrāā pos
sare pulchritudine periclitari timu
erit. Sz fozme illi' vis miranda est
que adhuc amari poterat. Iſid.
Dixitq̄ de sara ⁊c. Tacuit vxor: ꝺixit sozoꝛ: ne ipe occideret: ⁊ illa
captiua ab alienigenis possideret
cert' q̄ a deo inuiolata seruaret:
sic apd pharaonē. Vñ abimelech
somno cōmonit' intactā reddidit.
Abrāā xp̄o: sara significat eccl̄iā
q̄ ī hac pegriatōe inḱ alienigenas si
ne macla viuit ⁊ ruga ī gloriā xp̄i
viri sui: cuius pulchritudo bonoꝛ
xp̄i cui' pulchritudini reges offert
mūera sic̄ abimelech sare. Plus ī
ea admirās fozme dec' q̄ amare
potuit nō violare. Est em̄ ecclesia
xp̄i vxor in occulto: absc̄dito ap̄
pe secreto inheret alia dei verbo in
carne vna. Hoc magni coniugij sa
cramentū in xp̄o ⁊ in ecclesia apl's
cōmēdat. Regnū vero terrenū q̄s
reges significant q̄ nō p̄mittuntur
violare sarā: nō exp̄tū est ecclesiaz
eē coniugē xp̄i: nisi cū violare tēta
uit. Diuino em̄ testimonio p fidem
martyꝝ cessit: coreptūq̄ in posteri
ozib' munere honozauit: quam in
p̄cedentibus coꝛrūpe nonvaluit. Q̄s
em̄ in vno rege p̄ius et posterius
figuratū est: hoc in isto regno vno
p̄cedentibus ⁊ posterioꝛibus regibus
impletū est. Cuius vxor sit ecclesia
occultaꝫ alienigenis: nō cui' sozoꝛ
q̄ intellectu difficile est: quō anīa
hūana xbo dei copuleꝫ. Cū ille sit
deus: hec creatura: fm̄ B. n. sp̄ōsus
⁊ sp̄ōsa: vel vir et vxor. Quod xo
cognatione frēs sint xp̄s ⁊ oēs sci
gra diuina nō ꝓsanguinitate terre
na. B ē de p̄fe. non de mr̄e: ⁊ affabili' ꝺr: ⁊ capaci' audiꝫ.
Inter se. n. scīi oēs p eandē gr̄am frēs. Sp̄ōsus aūt ceteroꝝ
rū societate null' illoꝝ ē. Dr̄ eccl̄ia sozoꝛ xp̄i de p̄fe: nō de
mr̄e. nec ḱrena generatio q̄ euacuaꝫ gr̄e celestis que eter
na ē ꝛgtio ꝓmēdaꝫ: q̄ accepta moꝛaleꝫ nō crim' sz filij ꝺi.
Mecq̄. n. hāc gr̄am de synagoga mr̄e xp̄i fm̄ carnē: sz ꝺ ꝺō
p̄fe p̄cipimus. Vñ: Rolite vocare p̄rem sup̄ trā. Un' ē. n.
p̄r vr q̄ ī celis ē. c Dixitq̄ ad eū ⁊c. Aug'. Quod ꝺr
abimelech, p sara. Et pepci tibi ne peccares ī me: aduerte
dū ē deū feciſſe: q̄n admonuit vxorē eē abrāe: quam puta
bat sozoꝛem. Et notandum q̄ in deum peccatur: cum talia
committuntur que putant homines: vel non esse peccata
vel lenia baberi: tanḡ in carne p̄ccata.

† 22. q. 2. c. queritur.

P Rofect' inde abrāā L. XX
§ que ferunoꝛe tribulationis significat
in terram austral̄em: habi/
a § vbi moses ꝺquit de petra aquā contradicti
onis. § cades fons iudicij: b § Sur angustia.
a tauit inter cādes ⁊ sur: ⁊ peregri
a § Terra palestinoꝝ.
a natus est in gerar̄is † Dixitq̄ de b+
§ dū haber homo: ꝺā facia: nō debet rerare deū
Sara vxore sua: sozoꝛ mea est.
§ Et prior pharaonis correctione certus erat
quia violari non poterat.
Misit ergo abimelech rex gera/ c+
§ cuius abrāā hūana rōe vsus: tñ rotū se ꝺo cōmisit
re ⁊ tulit eā. Venit aūt deus ad d
abimelech p sōniū nocte ⁊ ait illi
§ Admonendo ꝺcit: vt caueat: nō affirmando
En moꝛieris ꝓpt̄ mulierē quam †
tulisti. Habet em̄ virū. Abimelech
vero non tetigerat eam. Et ait
§ Non putat se adulterium cōmittere volens so
rozem abrāe in coniugium ducere.
Dñe: num gentem ignozātem ⁊ †
iustam interficies? Nonne ipse
ꝺixit mihi: Sozoꝛ mea est: et ipa
§ putans verum esse quod ꝺicebat
ait: Frater meus est? In simplici e
a § Coniugij fidem construare volens: non concu
binam querens.
tate coꝛdis mei et mūdicia ma f
nuum meaꝝ feci hoc. Dixitq̄ ad
eum deus: Et ego scio q̄ simpli/
ci coꝛde feceris † ⁊ ideo custodiui
§ Peccantes in primū in deū peccamus.
te ne peccares in me: et nō dimisi g
a § vt ꝓueniret ad flagitiū. b § Soluitur com
missum: cum restituitur amissum.
vt tāgeres eam. Nunc igit̄ red/ b

Nico. de lyra

§ a P Rofectus inde abrāā Ca. XX
Hic ꝓr oñdit qualiter abraam
vt p̄ficiens se habuit ad ꝑiam
domū. ⁊ primo respectu vxoris. scḋo re
spectu p̄lis. xxi. ca. Circa p̄mū sic proce
ꝺit: q̄ circa vxorē abrae ꝺscribit culpa
sublationis. scḋo pena coꝛreptionis. ibi
Venit aūt deꝰ ad abimelech. tertio satis
factio transgressionis. ibi: Statimq̄ de
nocte ꝺsurgens: ⁊ quarto relaratio pu
nitionis. ibi: Orante aūt abraam. Circa
p̄mū sic ꝺicit: Profectus inde abraam
scz de loco vbi manebat: nō multū lōge
a sodoma. Et cā fuit vt ꝺicūt hebrei: q̄
diligebāt multū hospitalitatē: ꝺuersis
aūt ḡnōm ciuitatib' ⁊ omni populo mo
tuo nullus de illis ciuitatibus remanse
rat: q̄ transiret vltra ad domum abrae:
nec ex alijs locis veniebāt ad p̄dictas
ciuitates: p domū abrae trāseūtes: ⁊ iō
q̄ nō poterat exercere hospitalitatē: iō
transtulit se ad aliū locū vbi vie essent
freḡntate: ⁊ sic posset hospites recipere.
b Dixitq̄ sara ⁊c. Cā huī' infra expo
nit. c Misit ḡ ⁊c. vt acciperet eam
sibi vxorē: sed ꝺ videt absurdū: quia re
ges nō accipiunt vxorē alienigenā: nisi
ꝑpter magnā pulchritudinē vel aptitu
dinē ad ꝑlem: vel ꝑpter vtrūq̄. Sara
aūt iā erat nonagenaria ⁊ vetula: et de
sierant in ea fieri mulieḃia: vt ꝺictum
ē. ca. xviij. ⁊ iō nō videbaꝫ pulchra: nec
ꝺceptui apta. Dicūt igit̄ hebrei q̄ vsq̄
ad finē vite sue remāsit in ea teneritudo
carnis ⁊ viuacitas coloris: ⁊ sic̄ ḃ ꝺ
moyse Deutro. vl. cū esset centū viginti
annoꝝ ñ caligauit ocul' ei'. In hebreo
ḃ. Nō ē obscurat' color ei': vel ñ emar
cuit recētia ei'. s. carnis ⁊ coloris eius
⁊ de caleph ꝺr Josue. xiiij. ca. q̄ cū esset
octuaginta ānoꝝ ānoꝝ erat ita fortis ad
bellandū ⁊ gradiendū sic̄ cū fuerat. xlv
annoꝝ. Et eodem modo p̄t ḃ ꝺici de
pulchritudine sare ⁊ teneritudine car
nis: q̄ ꝓfuate sūt a deo ꝑpter eius san
ctitatē. Et iz ḃ sensus nō sit ḃ exp̄ssus ī lr̄a: tñ, pbabiliter potest
trāhi ex circūstātia lr̄e. s. ex cupiscētia regali sup̄ eā ī tāta etate.
d Venit aūt deus. Hic ꝓr ponitur pena ꝺuine coreptionis
sup̄ abimelech: q̄ post sublationē sare statim infirmatus est: vt
ꝺicit Josephus: ⁊ desperantibus medicis ds̄ appuit sibi in vi
sione: ꝺicens q̄ nō erat nisi, ꝑpter sarā: ⁊ q̄ etiā moꝛeret nisi eaz
redderet viro suo: ⁊ ptz lr̄a vsq̄ ibi: e In simplicitate ⁊c. i.
ignozans q̄ esset alligata viro. f Et mundicia manuū meaꝝ
q̄ nō intendebā eam tangere nisi affectu maritali. sequitur:
g Et nō dimisi ⁊c. affligendo te infirmitate: sic vt non posses
eaz tangere. h Nunc ḡ redde viro suo ⁊c. ac si ꝺicat: nō for
mides eā reddere: timēs q̄ ipe ñ recipiat eā vel q̄ eā odio ha
beat eo q̄ fuerit ī domo tua: q̄ p sp̄m, pbetie scit eā eē mūdaz

Matt. 23. a

§ Alias aūt ✱ ⁊ q̄ eam

§ a Alias aūt vere. Hiero. Quoniaz in hebreo habetur pre/
terea vere sozoꝛ mea ē: filia patris mei sz non filia matris mee
⁊ sonat magis q̄ sozoꝛ abrae fuerit. In excusationē eius ꝺ
cimus nōdum tales nuptias lege prohi/
bitas. b Filia patris. Alia transla/
tio apertius a patre: ⁊ non ex matre. erat
enim filia aran frīs abrae: sozoꝛ loth.
Allego. c Tulit igitur. Alt. Abrāam significat xp̄m. Sara eccl̄iā. Abrāam honozatur
ꝑpter sare pulchritudinem: ⁊ xp̄s ꝓ
pter eccl̄iaz. Unde
ps. 67. Mirabilis de' i sanc
ctis suis. Habebat sa
ra virum: sed latebat
Habet eccl̄ia xp̄m:
qui in seculo non vi
detur: ī celo recep'.
d Postq̄ aūt ⁊c.
Postq̄z sermo ꝺi re
pull' ē a iudea: oēs
fideles sozoꝛ christi
Dar. 12. d ⁊ fratres. Vñ: Qui
cunq̄ fecerit volun
tatez patris mei qui
in celis est ipe frater
meus ⁊ sozoꝛ ⁊ mat.
e Ubicūq̄ tibi pla
cuerit ⁊c. Qui aliq̄
terroꝛe p̄incipū cre
dere distulerant: eis/
dem inbentibus ad
eccl̄iam que christi
sozoꝛ et vxoꝛ est sese
ꝓtulerꝫ: ⁊ p oēs mū
di partes gloriā chri
sti ⁊ eccl̄ie ꝺilataue
runt. f Mille ar
genteos ⁊c. Quasi
locando loquitur: q̄
illa ꝺixit fratrem su
um esse qui maritus
erat: ⁊ hoꝛtaturvt in
posterum hoc me
minerit: n e deinceps si
mile improperiū de/
p̄hensa incurrat.
Mille argentei dā
tur christo: cum elo
quio doctoꝛes mun/
di de gentili conuer/
satione ad fidē chri
sti tenendam: et prę/
dicandam assumun/
tur. Millenarius. n.
ex denario quadra/
tus: stabilem et soli/
dam ꝺsignat euan
gelice predicationis
doctrinam.
g Ozāte aūt. Oran
te filio patrem sana/
tur infecunditas mū
danoꝝ p̄ncipum
et subditoꝝ popu
loꝝm.

§ Uisitauit ✱ a § vt ꝺimitraꝛetur tibi illicita iniuria.

de vxoꝛem viro suo: et oꝛabit a
§ furuꝛoꝝ p̄esagus.
pro te q̃a prophet̄a est: et vi/ b
ues. Si aūt nolueris redde/
a § quia peccatum incoꝛrectum: non remane/
bit inultum.
re: scitō q̄ moꝛte moꝛieris tu et
omnia que tua sunt. Statimq̄ c
§ visione perterritus
de nocte consurgēs abimelech
vocauit omnes seruos suos: et
§ ne remere videretur repudiare coniugium.
locutus est vniuersa verba hec
in auribus eoꝛum. Timuerunt
q̄ oēs viri valde. Uocauit
aūt abimelech etiam abrāā. Et
ꝺixit ei: q̄d fecisti nobis? Quid d
§ Quicquid hoc facto cōmittatur eā reflecterit q̄
veritatē suppꝛesserit: parū ei ꝺsert. vtrū facin'
cōmitteras: an admittas.
peccauimus in te: quia iduxisti
super me et super regnum meū
peccatuꝝ grande? Que non de
buisti facere fecisti nobis. Rur
§ vel explorans.
sumq̄ postulans ait: Quid vi/ d
disti vt hoc faceres? Respōdit e
§ Quasi nolui ꝛemptare deum
abraam: Cogitaui mecū dicēs
Forsitan non est timoꝛ dei in
a § Sic iudei christum occiderunt propter ec/
clesiam: que est sozoꝛ xp̄i: de patre celesti: non de
matre terrestri.
loco isto: et interficient me pro/
pter vxoꝛem meā. Alias autez f
b vere sozoꝛ mea est: filia patris
mei et non filia matris mee: et
d duxi eam vxoꝛem. Postq̄ aūt
eduxit me deus de domo p̄ris
mei ꝺixit ad eam: Hanc miseri
coꝛdiam facies mecum in om/ g
ni loco ad quem ingrediemur:
a § quis p̄incipes terre pulchritudinem eccle/
sie ꝺilexerunt: omnia que habebant in obsequi
um xp̄i dederunt. § alias ⁊ ancillas.
c ꝺices q̄ frater tuus sim. Tulit b
igit̄ abimelech oues ⁊ boues ⁊
⁊ ācillas ⁊ seruos ⁊ dedit abrāā
Reddiditq̄ illi sarā vxoꝛez suā:
et ait: Terra coram vobis est: d
Ubicūq̄ tibi placuerit habita.
e Sare aūt ꝺixit: Ecce mille argē i
teos ꝺedi fratri tuo. Hoc erit ti k
bi in velamen oculoꝝ ad oēs
qui tecum sunt: et quocunq̄ p/ l
reꝛeris memēto te deꝑhensa: m
g Ozante autem abraam: sana/ n+
uit deus abimelech ⁊ vxoꝛem
ancillasq̄ ei': ⁊ peperūt. Cōclu
serat enim deus omnem vuluā
domus abimelech: ꝓpter sa/
ram vxoꝛem abrae.

Nico. de lyra

et q̄ eam nō tetigisti. a Et oꝛabit ꝓ te: quia sanet'
est ⁊ deo acceptus. b Et viues. i. curaberis ab infir
mitate. c Statimq̄ ⁊c. Hic ponit satisfactio culpe
in ꝺ q̄ abimelech deo obediuit sarā ip̄i abrae reddendo
⁊ cū ꝺ ei munera offerēdo: eo q̄ sarā sibi accepat. nō. n.
sufficienter īquisuit si cēt alligata viro vel nō: iō pecca
uit eā accipiēdo: et ptz lr̄a vsq̄ ibi: d Quid vidisti
vt ꝺ faceres. i. q̄d mouit te ad dicendum de vxoꝛe tua: q̄
eēt tibi sozoꝛ? e Rādit abrāā ⁊c. Et iō celauit q̄ esset
vxoꝛ sua q̄a q̄sq̄ sciret conditionē illi' p̄li. timebat em̄ ne
essent tales sic̄ egyptij: ⁊ iō ex eadē cā que ꝺicta est ibi. l.
xij. ca. celauit sarā esse vxoꝛē suā: nec exposuit piculo ip̄i
us castitatē. q̄ iā exp't fuerat ī egypto: q̄ ipa hēbat an
gelū sue castitatis custodē: ⁊ iterꝫ ḃ de nouo p̄ sp̄m pro
pheticū sciuit eā nō eē tāgendā: sic̄ ꝺictū ē abimelech:
Redde viro suo vxoꝛem quia prophet̄a est: ⁊ consequen
ter excusat se de mēdacio. ꝺ.
f Alias autem ⁊ vere sozoꝛ mea est filia patris mei
⁊ nō filia mr̄is. Erat. n. filia arā frīs sui: ⁊ p ꝺs ꝺiceba
tur filia thare p̄ris abrae: q̄ filij filioꝝ ꝺicūt etiam filij
auoꝝ. Uerūtn: q̄ abrāā ⁊ arā nō erāt de eadē mr̄e: quia
thare hūit plures vxoꝛes: iō ꝺr q̄ fi erat filia mr̄is abrae.
attinebat. n. ex p̄te p̄ris sui: ⁊ nō attiebat sibi ex p̄te ma
tris. Uñ ⁊ loth q̄ ī eodē gradu attiebat ip̄i abrāā vocaꝫ
frater ei'. ꝺ. xiij. ca. sequiꝫ. g In oī loco ad quē īgre
ꝺiemur: q̄ mihi erit suspect' ꝑpter tuā pulchritudinem ⁊
p̄li malicią: ꝺices q̄ frat tu' sum. h Tulit igr ⁊c. vt
honozaret eū ⁊ ꝓuocaret ad oꝛādū ꝑ se. Sare aūt ꝺixit
i Ecce mille ⁊c. i. abrae q̄d vocasti frēm tuū.
k Hoc erit tibi in velamē oculoꝝ ad oēs qui tecum sūt
i. iste modꝰ loq̄ndi q̄ vocasti vix tuū frēm tuū: q̄ est q̄ꝺ
dā velamē xitat': ꝺs tibi eē inḱ illos q̄ tecū sūt q̄ cogno
scūt q̄ ipe ē vir tu': q̄ p talē modū loq̄ndi nō decipient
crediteꝛ te soluta eē a viro. l Et q̄cunq̄ preꝛeꝛ. iter
eūneos. m Memēto te eē deꝑhensam. i. acceptam a
me in vxoꝛē, ꝑpter talē modū loq̄ndi velatū: ⁊ iō inḱ ho
mines eūneos ñ debes vti tali mō loq̄ndi. Alit' tñ expo
nit fm hebreos q̄ hūt talē lr̄am: Hoc tibi ī velamē oclo
rū oīb' q̄ tecū sūt: ⁊ oīb' argumentū vel ꝑbatio. ⁊ ē sen
sus. Illi q̄ ꝺcī abrae erit ī velamentū oculoꝝ oībus
q̄ recum sūt vt ñ possint ꝺicere: q̄ ego fedaui te: ⁊ postea
ꝺdidi te vacuā: sic̄ solet fieri de leuib' mulieribus: sz
q̄ dona p̄dicta oīdi q̄ ego ꝓpulsus sū a deo reddere te
mūdā viro tuo: ⁊ istō etiā erit tibi argumētū vel ꝓbatio
ad oēs alios q̄ male vellēt loq̄ de te eo q̄ fuerꝫ in do
mo mea. n Ozāte aūt. Hic ponit relaxatio pene: q̄
orante abrāam ꝓ abimelech sanatus est ab infirmita
te: et vxoꝛ eius ⁊ ancillē ab impossibilitate pariendi.

Moꝛaliter. a† Profectus inde Ca. XX
abrāā ī trā austral̄e. Bon'. n.
plat' qui ꝑ abrāā significaꝫ tēdere ꝺz ad pfectionē cha
ritat' q̄ ꝑ austr̄ ꝺsignaꝫ: eo q̄ ide, pueīt feruoꝛ calozis:
Job. xxxvij. Nonne vestimenta tua sunt calida cum p/
flata fuerit terra austro. b† Dixitq̄ de sara vxoꝛe
sua sozoꝛ mea est. vxoꝛ ꝓlati est sua ecclesia: bona vero
alicuius ꝓ ipso frequenter accipiuntur sicut ꝺicitur
de aliquo talis ꝺstructus eo q̄ ꝺstructa sunt bona ei'
et sic alicuius eccl̄ie bona possunt accipi ꝓ ipsa.
Prelatus igitur vxoꝛem suam ꝺicit esse suam sozoꝛem
id est: alteri inhibilem quando bona eccl̄ie sue paratus
est charitative communicare: sed contingit aliquando
q̄ tyrannus ea rapit iniuste: quod significatur cum ꝺici
tur: c† Misit igitur abimelech rex gerare et tulit
eam sed quia tyrannus ex hoc meretur penam: ideo sb
ꝺitur: † En moꝛieris. hoc enim ꝺcit dominus ty
ranno per p̄dicatoꝛem vel per bonum confessoꝛem
vel per sinderesim remurmurantem malo. † Num
gentem iustam et ignozantem interficias. Nam tyran
nus ꝓpter consuetudinem malam ꝺcit se innocentem
allegans causam aliquam apparentem. Sicut. j. Regū
xv. de preda Amalech male accepta saul excusauit se p
domini sacrificia. Et in legenda sanctoꝝm Johannis
et Pauli ꝺcitur q̄ Julianus apostata auferens patri
monia christianis auariciam suam euangelij testimo
nio colozabat ꝺicens: Christus vester ꝺcit: Nisi quis
renūnciauerit omnibus que possidet non potest meus
esse ꝺscipulus. Sz q̄ tales aliq̄ restituunt: sicut Con
stantinus qui fuerat ecclesie persecutoꝛ: postea multa

l 5 ✱ bona fē

bona fecit ecclesie sic dr in legenda bti Siluestri qđ significatur p hoc q abimelech magna dona dedit abrae t sare: nam aliqua data sunt ecclesijs t alia eay platis. n† Orante aũt abraã tc. plati nacp p se t p subditos suos debent orare p bñfactoribus suis t ecclesiay suarum.

In ca. xx. vbi dicitur in postilla: Nunc redde vxorem viro suo qz prophęta est.

Additio. j. Hec oppositio postillatoris confirmat illud qđ dictũ fuerat supra ca. xij. i addit̃one tertia. nã si p spũm ꝓphetie abraã cognoscebat sarã esse mundã ab abimelech. lz fuisset in domo sua: eodem spũ potuisset cognoscere sarã nõ foze cõtaminatã in domo phãraonis: qđ sufficit ad euacuandã questionẽ ibi motã: vt ibidem dictum fuit.

In eodem ca. xx. vbi dicitur in postilla. Aliter aũt exponitur fm hebreos.

Additio. ij. Multis alijs modis exponit ille psalmus ab alijs doctorib⁹ hebreoꝝ: eo q verba lr̃e sunt curtata seu truncata: qs cã brcuitatis omitto: qz nõ videt hic cẽ magna vis. Sed notã dũ q in hoc loco nõ est dictio que sonet memento: sicut in translatione nr̃a dicitur: nec est ibi dictio sonans illud qđ est argumentũ seu ꝓbatio: sed port⁹ est ibi quedã dictio que significat redargutionẽ seu rẽprehensionẽ Xbaliter vel noialiter: qđ cõcordat cum prima exposit̃one. Et est sensus: q quocunqz preteris. s. inter eos eris redarguta seu rẽprehensa: ꝓpter talẽ modũ loquẽdi scz vocãdo vi⁹ tuũ frẽm. Alia aũt expositio. s. secũda que ponitur hic fm hebreos nõ videt rõnabilis. qz lz q dona predicta q abimelech dedit abrae: oñdat ipm abimelech fuisse a dõ cõpulsum: nõ tñ ex b oñditur q vxor redderet mũda viro: sed potuissent dicere obloquẽtes: q tãta dona fuissẽt data abrae ad satisfaciendũ de iniuria adulterij. Pot etiam aliter exponi scz q cũ dr i b loco: Hoc tibi erit i velamẽ oc̃loꝝ tc. li b refert ad abraã de q dixerat ĩmediate: dedi fri tuo: vt sit sensus: hoc scz frat̃ tu⁹ abraã erit tibi in velamentũ: nõ ꝙbuscũqz hoibus scz oib⁹ q recũ sunt: qz cũ ipe sit ꝓphęta tal reputet apd suos scz q tecũ sunt illi ũ pũt dicere q ego fedaui te: videtes q ipe ꝓphęta te acceptat tanq̃ mundã. scz quocũqz preteris. s. int eos eris rẽphẽsa seu redarguta: eo q ñ eos habebãt abraã tãq̃ ꝓphetã: exq̃ horari intẽdebat sarã: ne vltra b mõ loquẽ di vteretur sicut etiam increpauerat abraam de hoc supra eodem capitulo.

Glo. ordi.

Visita. Ca. XXI

Circũcisionis figura mistrifomis est. Signaculũ. n. est fm apl̃m iusticie fidei abrae t semini ei⁹. Et indiciuz castigãdi eos q ad b semẽ t fidẽ ptinerẽt. Et ꝓphetia nascituri de b semine saluatoris: q nos i pñti p baptismũ ab oi pctõ mũdaret: t in futuro p⁹ resurrectionem ab oi mort̃ corruptione liberaret. Octonari⁹ aũt resurrectionis gl̃orie cõuenit. Dñs enim octauo die. i. p⁹ septimã sabbati resurrexit: t nos post sex etates hui⁹ seculi: et septimã sabbati. i. quiẽtẽ aniay: que interim in alia vita gerit: q̃si octauo tpe relurgem⁹ ab oĩb⁹ carnalis cõcupiscentie corruptionib⁹ et vitijs. (in quibus luxuria marie regnat) expoliati

b Circũcidit eum tc. Stra. Circũcisio cuz ob multas cãs ꝓcepta sit spẽaliter figurã xpi ptẽdit: q nos p baptismum veteri hoie exuit t i futuro p⁹ resurrectionem circũcidet oẽm mortalitatẽ t corruptionẽ. Qđ aũt octaua die circũcis⁹ est isaac: designat octaua seculi etas: quãdo generalis resurrectio sanctorum celebrabitur.

c Creuit igit̃ tc. Erescit q̃ ascẽsiones in corde disponẽs: ad solidũ doctrine cibũ peruenit. Aũ cresce t mãducab me. Aug⁹. Creuit igitur tc. Nec die natinitat̃ nec circũcisiõis filij sui: sz i die ablactatiõis suiuiũ fecit: q dz magnum esse gaudiũ spũal etat̃: qñ tal fact⁹ e hõ: q̃ pascat solido cibo: nec eis siklis q̃b⁹ dr: Nec vo. po. de. nõ escã. d Cũqz vi. sa. Hiero. Dupl̃r b exponit vel q idol ludos fecerit. Jux illos: Sedit ppls mãducare t bibere. t. s. l. Vel q aduersũ isaac. q̃si maior̃ etat̃ loco sibi ꝓiogẽita vẽdicauerit: qđ sara audiẽs nõ tulit.

Visitauit aũt dñs L. XXI

a ℣ Ecclias q̃ lẽgo tpe fuerit fuerat sarã sic ꝓmiserat t iple

a § per ꝓphetas: b § nouissimis rẽ porib⁹ nat⁹ ẽ de xpo xpe.

uit q̃ locut⁹ ẽ. Locepitqz t pepit filiũ i senectute sua: tpe q̃ ꝓdixerat ei dõs† Vocauitqz abraam nomen filij sui quem genuit ei sara

a § gaudiũ qz in natiuitate xpi: gauisi sũt pastores t angeli. b § qz p⁹ septimã sabbati oĩs corruptionis t mortalitatis ꝓpago tollerur.

b isaac: t circũcidit eũ octauo die: sicut ꝓcepat ei de⁹: cũ cẽtũ eẽt ãnorũ. Hac q̃ppe etate pñs natus ẽ isaac. Dixitqz sara: Risũ fecẽ mihi

§ congaudebit.

de⁹: t q̃cũqz audierit cozridebit

§ verba epulatis de collaro sibi bñficio.

§ vel audiet cozum.

mihi. Rursũqz ait: Quis auditu

a § q. s. de cozpib⁹ senũ: tã exhaustis infans nascer̃: t cõra naturã lactarer an⁹: t ẽ cõmẽdatio gr̃e

r⁹ crederet abraã q sarã lactaret

c filiũ quez pepit ei iã seni: Creuit igit̃ puer: t ablactat⁹ ẽ. Fecitqz

a § Nõ natiuitatis: qz qđ ortũ ẽ occidit. Nec circũcisionis: hoc nõ ẽ hui⁹ xpis. sed ablactationis: vbi intellig̃it ꝓfectus mentis.

abraã grãde cõuiuiũ in die ablactationis ei⁹. Cũqz vidisset sara

d a § Lubricũ t lasciuũ eẽ docebat: sicut ipe erat.

§ Sic iudei tenebraz filij illiudũr xpianis deridẽtes mortẽ xpi: qđ sara. s. ecclesia grauiter accipit: et legis lr̃am cũ carnali ppl̃o lr̃e dedito in sortes suas non recipit.

filiuz agar ęgyptię lũdentẽ cum isaac filio suo: dixit ad abraam:

Nico. de lyra

Visitauit aũt dñs sa. Idic ꝓinr oñdit quo abraã se hũit respectu ꝓlis. Et ꝓmo describit libere ꝓturitio. t scdo ãcillet filij ei⁹ ejectio. ibi: Cũqz vidisset sara. t tcio ejicientis abrae stabilitio. ibi: Eodẽ tpe dixit abimelech. Circa ꝓmũ describit natiuitas isaac de sara: et ptz lr̃a ex ꝓdict⁹. xvij. ca. t. xviij. vsq; ibi.

b Dixitqz sa. tc. i. materiã exultatiõis i ptu ꝓlis ꝑcepte supra Xtutẽ nature. c Et quicũqz tc. i. gaudebit de dei bonitate. Et marie b dr q: d isaac nata ẽ brã Xgo q̃ p filiũ suũ gaudiũ attulit vniuerso mũdo. d Quis auditur tc. i etate sic ꝓcta: q̃si diceret null⁹: qz b factũ ẽ diuina Xtute supza naturã. Jn heb. br sic: quis auditur⁹ crederet abraã: q sara lactaret filiol. et ex hoc dicũt hebrei q vicine mulieres dicebãt isaac nõ ee filiũ sare: eo q diu virisset cũ marito absq; ꝓle: sz accepat cum sara occulte ab alia muliere ꝓ precio: t finxerat se cũ genuisse: t ad hanc opinionẽ tollendã abraam fecẽ cõiuiũ grande in die ablactationis pueri: vt stati subdit i lr̃a: t vicine mulieres vocate ad iuiũ: apportauerũt pueros suos adhuc lactãtes: et sara lactauit eos: ad ꝓbãdũ q̃ habuerat puerum Scdm vo trãslationẽ nr̃am q̃ bz: Filiũ. pot dici q i hebreo vbi dr: filios: accipit plurale ꝓ singulari sic aliq̃n ecõuerso singulare ponit ꝓ plali: vt dõm ẽ. s. xviij. ca. e Cũqz vidisset sara. Idic dscribit ipa⁹ agar cũ filio suo ejectio. Et ꝓmo dicta ejectio describit. scdo ejectoꝝ ꝛsolatio subdit. ibi: Exaudiuit aũt dñs. Circa ꝓmũ ꝓmo ponit cã ejectionis cũ subdit: cũqz vidisset sara tc. Dicũt enim aliqui q̃ ismael: q erat antiq̃oz t fortioz luctãdo cũ isaac et alias ludẽdo ipm ledebat: qđ sare displicuit. ppt qđ voluit bismaelẽ ejici. Sz istũ dictũ procedit ex mõ trãslatiõis nr̃e. s. q de textu sit illũ totũ qđ ꝑmissũ ẽ. Ludẽtẽ cũ isaac filio suo. Sz i hebreo ñ br nisi ludentẽ tñ. t qđ sequt ñ ẽ de textu: iõ aliẽ exponũt hebrei. vbi. n. nos habem⁹. Ludẽtẽ: hebrei habẽt messabet t ẽ dictio eq̃uoca i hebreo: q̃ significat ludẽtẽ: idolatrãtẽ: occidẽtẽ t coeũtẽ sine lasciuiẽtẽ. vñ Exod. xxxij. vbi nos habem⁹: Sedit ppl̃s manducare t bibere t surrexerunt ludere. Hebrei dicũt idolatrare. t. ij. Reg. vbi habem⁹: Surgant pueri t ludãt: Hebre⁹ dic̃: Et occidãt. t. j. xxvj. ca.

† Mch. 11. c

† Jos. 24. a Dar. 1. a

vbi habemus: Vidit abimelech isaac iocantem cum rebecca vxore sua: Hebreus dicit: eo cuntem: t in omnibus passibus istis allegatis est simile hebraicũ ꝓdicte dictioni: Messabet t sic patet equiuocatio predicti nominis fm hebreos. Et snia istoꝝ passiuũ ꝓdictoꝝ oñdit varietatẽ ꝓdictoꝝ sẽsuum saltẽ apparentẽ quã eq̃uocationẽ videt ignasse trãslatoz nr̃: vl eã ñ ꝛputasse qz vbiqz trãstulit i vna significatiõe. s. put ipe otat ludũ. Dicũt igit hebrei q dictio ꝓdicta messabet accipit h̃ i triplici significatiõe: q sara vidit bismaelẽ faciẽtẽ aliq̃ ptinebãt ad idolatriã. Jtẽ ꝑcepit q ꝙrebat caute isaac occidere vt hr̃et hereditatẽ: vñ t apl̃s Gal. iiij. dic. Qđ is q erat fz carnẽ. i. bismael ꝑsequebat eũ q tũc erat fm spũm. s. isaac. Jtẽ ꝑcepit q eẽt ꝓn⁹ ad luxuriam: t timens ne ad similia induceret filium suum isaac: nunciauit

1. Co. 3. a

Exo. 32. b

Jos. 7. f

Dal. 4. b

Eijce

ℵ ista abrae

a † Eijce ancillã hãc et filiũ ei⁹. Nõ eniheres erit fili⁹ ancille cũ filio meo

a § q. nr̃ sciebat hoc fare fuisse reuelatum.

b isaac. Dũre accepit hoc abraã ꝓ filio

§ sicut de minoribus reuelatum quid fuerit ꝓtea tacear.

lio suo: Cui dixit deus: Nõ tibi vi-

c deat aspex̃ sup puero t sup ancilla tua. Oia que dixerit tibi sara: audi

b vocẽ ei⁹ qz in isaac vocabit tibi se

a § Spũale. § qz populꝰ iudaicus ante aduentum xpi er numerosissimus t rẽporali felicitate diu floruit.

mẽn† Sed t filiũ ancille faciã in gẽ

§ Carnale.

.Ro. 9. b tẽ magnã: qz semen tuũ est. Surre

d xit itaq; abraam mane et tollens

a § Panes propositionum carnalia sacramenta iudeorum. b § Insipidam intelligentiaz littere clausam mortua pelle: his onerarut synagoga seruilia i plens mandata.

Dar. 17. c e pãnem et vtrẽm aquę imposuit

a § Et hoc facto. § matri commendauit.

§ Seruus nõ manet in domo ineternum.

a § Errant qui viã q̃ ẽ xpi ignorant.

dimisit eã. Que cũ abijsset: errãbat

a § per anticipationem.

in solitudine bersabee. Cũqz ꝓsum

a § carnalis obseruantia. b § q̃n synagoga clamauit sanguis ei⁹ sup nos t. s. l. n. § ab animo t a cura sua.

Ps. 30 f pta eẽt aqua in vtre: b abiecit puez subter vnaz arborem que erat ibi

§ Adhuc q̃uil seder dum sententias acuit: quas p cul a veritate fidei iacit.

t abijt. Seditqz e regione procul quantuz pot arc⁹ iacere. Dixit enim

a § mori crederet quos vere fidei subiici videret

b § Studiose.

Nõ videbo morientẽ puez. Et sẽ-

§ fidem.

dens contra: leuauit vocẽ suam et

a § dolet amisso regno t sacerdotio. b § vt nõ peniteret occidatur. vnde ne occidas eos: ne qñ obliuiscatur ppli mei. § flente mre ꝓ puero.

g fleuit. Exaudiuit aũt de⁹ vocẽ pue-

a § Sermo propheticus.

b ri. Vocauitqz angel⁹ dñi agar de ce

§ Scripenra.

lo dicẽs: Quid agis agar? Noli ti

a § vt nõ occidat. b § Judaici ppli in infidelitate manentis.

mere. Exaudiuit em de⁹ vocẽ pue-

a § pater nõ ons fuisse mri: sz comitẽ. q aũr manu parentis tenetur: sollicit⁹ monstrat affect⁹.

b § sustinẽs ambulando cum eo.

ri de loco in q̃ ẽ. Surge tolle puerũ

a § Manus tenetur dum opera carnis exercere ꝓmittitur. b § vt erũt ex suis reges habeat.

et tẽne manũ illius: qz i gẽtẽ ma-

a § In reliquijs tuis ꝓphetis vultũ eotum.

gnã faciã eũ. Aptũitqz oculos ei⁹ & g

a § intelligẽs sacroꝝ ꝓfunditatẽ credidit.

q̃ vidẽs puteũ aq̃: abijt t impleuit

a § cor mortale. b § intellecti scripturt: ois ifirmus fier. c § cõcordia legis et euangelij.

utrẽ dederitqz puero bibere: t fuit cũ

a § Ad ꝓiorem statũ allegoria reuocanda est. § in multitudine nõ i merito. b § In fidelitate.

eo. Qui creuit et moratus est in so-

a § Acuens sententias ad ipugnandã fidem.

litudine: factusq; est iuuenis sa-

b

† Gal. 4. d 47. distinct. quãtũlibet 56. di. c. hiemael. 32. q. 4. c. nõ ois. et 4. c. recurrat. 7. c. di. cat.

† Ro. 9. b

Et accep

dei fuisse credendū est: qui p legē ⁊ ꝓphetas locut⁹ est q̄ p obedientiā paterne volun tatis angel⁹ vocat: ſm natu rā de⁹. a ¶Eodem tēpore. Aug⁹. Queri pōt q̄n cū abi/ melech pactū fecit abraaz: et dictus est puteus quē fodit: puteꝰ iurationis: quō cōgru at x̄itati: Agar. n. de domo abrae cū filio expulsa: iuxta puteū iuratiōis (sic dictū ē) errabat: q̄ longe post ꝺz fact⁹ ab abraā. Jbi em̄ abimelech ⁊ abraā iurauerūt. Agar cuz filio ꝓius expulsa. Forte iaz factū fuisse intelligendū est. sed p recapitulationē memo ratū q̄ egit abraā cū abime lech: nisi forte q̄ libꝝ postea scripsit: ex puteo iurationis regionē appellauerit: in qua errabat: q̄si errabat in illa re gione in qua fact⁹ ē puteꝰ iu ramenti: cuius postea factus sit. Lōge tn̄ ante etatē sc̄ptoris sic dicebat puteꝰ: cū lib⁹ scri/ beret nomen tenēs antiquū q̄ ip̄osuerat abraā. Nec mo uere ꝺz p puteū quē foderat abraā: nesciebat agar: si āte est fossus q̄ illa expulsa. Fie ri. n. potuit vt pecoꝛ suoꝝ cā longe a domo puteū fode ret: quē illa nesciret.

b ¶Jura ⁊c. Sepe qui foris sunt fideliū ꝙuersatione īdu cti eiſdē desiderāt sociari: et eoꝝ exēplis ad melio⁹ ifozma ri: vt ꝛ sibi consulant ⁊ ꝓximoꝝ saluti. c ¶Jdcirco vocatus est ⁊c. Duplex cā ē: cur appellatus sit in hebreo bersabee. Vel q: septē agnas accepit abimelech de manu abrae. septē. n. dicūt sabee. Vel q: ibi iurauerunt. sabee em̄ significat iuramentū. Si aū hāc cām supza hoc nomē legim⁹: p. plepsim dictum ē: sicut bethel et galgala: q̄ aū/ q̄ haberēt hec vocabula: alt ter vocabātur. Notandum ex ꝓmiſſ⁹ ⁊ pñti loco: q̄ isa/ ac nō sit nat⁹ ad querelā mā/ bre: vel in aulone mambre (aulon hebraice: latine quer cus) vt in hebreo habetur: sed in geraris: vbi bersabee vsq̄ hodie oppidum est: que ꝓuincia ante non grande tp̄s: ex diuisione ꝓesidū pa/ lestine salutaris dicta est. vñ habitauit abraā in ſra pale/ stinoꝝ diebus multis.

d ¶Abraam autem ⁊c. Aug⁹ Abraam sicut stephanus di/ cit: non acceperat hereditā/ tem ibi: nec spacium pedis. Sed intelligenda est hereditas quam deus gratis datu/ rus erat: non precio empta. Jntelligitur autem spacium circa puteum ad illud empti/ onis pactum pertinere: in q̄ fuerant septem agne date: quando abimelech ⁊ abraaz sibi iurauerunt.

¶ Que post q̄

gittarius. Habitauitq̄ in de/ a ¶ Peruersi similiū societate gaudent. serto pharā: et ⁂accepit illi mr̄ a sua vxorem de terra egypti.

a †Eodem tempore dixit abime b+ lech et phicol princeps exerci tus eius ad abraam: Deus te c+ cuz est in vniuersis que agis.

Jura ḡ p dñm ne noceas mihi b ⁊ posteris meis stirpiq̄ meę: ſz iuxta misericordiam quaz feci tibi: a ¶ Palestine: q̄ nūc ꝺz saluarē. hec ē generaliter facies mihi ⁊ terre in q̄ vsat⁹ es aduena. Dixitq̄ abraam: † a ¶ abraā: qui inter fideles: ⁊ eos qui foris sūt de ꝓfunditate sacroꝝ solet ee contentio.

Ego iurabo. Et ic⁊pauit abi/ melech ꝓpter puteum aquę: quē vi abstulerāt serui illius. Respondit⁹q̄ abimelech: Ne/ ¶ Nullius crimen maculat nescientem. sciui quis fecerit hanc rem: Sed et tu non indicasti mihi: ⁊ ego non audiui ꝓter hodie.

a ¶ Reddite oīb⁹ debitū: cui tributū: tributū Et alibi: Reddite q̄ q̄ sunt cesaris cesari.

Tulit itaq̄ abraā oues ⁊ bo/ ues: et dedit abimelech. Per/ cusseruntq̄ ambo fed⁹. Et sta tuit abraā septē agnas gregi seorsum. Cui dixit abimelech: Quid sibi volunt septē agne iste: quas stare feciſti seorsuz?

a ¶ De sunt septē mulieres apud Esaiam. i. septē dona spūſcti: q̄ p man⁹ ipositionē epoꝝ accipiūt in ecclesia neophiti.

At ille: Septez inquit agnas accipies de manu mea: vt sint ¶ docentibus qui hec sacramenta in scriptu/ ris scrutari sunt. in testimonium mihi quoniaz c ego fodi puteum istum. Jdcir b a ¶ puteus septimus ꝓpter septem agnas ibi date: vel puteus iuramenti.

co vocatus est locus ille ber/ sabee: quia ibi vteraz iurauit: c ¶ hoc ineunt fideles: supza fontem baptismi. et inierunt fedus ꝓ puteo iuramenti. Surrexit autem abimelech et phicol princeps ¶ Diuine. exercitus ei⁹: reuersiq̄ sunt in d terram palestinoꝝ. Abraā f

a ¶ Hec est agricultura: que diuini foneis im bibus irrigatur. ¶ Circa locum empti purei.

ꝓ plāntauit nemus in ber/ ¶ Quasi in hereditarem. sabee: et inuocauit ibi nomen g a ¶ Saluatoris quem expectabat. b ¶ Ci/ uis patrie celestis: inclin⁹ est mūdi.

dñi dei eterni: ⁊ fuit cōlon⁹ ter/ b ¶ vel palestinorum. re philistinoꝝ diebus multis.

a ¶ Et accepit illi mater sua vxorē de terra egy/ pti. i. de terra in qua nata erat ⁊ nutrita.

b ¶ Eodem tpe. Hic ꝓfr ponit abrae stabilitio. qz em̄ obedierat dño in electione filij ⁊ mr̄is: conue niens erat q̄ dñs ostenderet ei aliq̄ sp̄ale bñficiū q̄ factū est cū rege terre venit ad cuz querens ei⁹ amicitiā ⁊ fedus. d. c ¶ De⁹ recum ē. audierat em̄ q̄ ꝑtuoz reges fortissimos cuz dei adiutorio debellauerat: ⁊ viderat q̄ dñs in senectute supza x̄tutē nature filiū ei dederat: ⁊ q̄ ꝓpter ei⁹ vtoꝛ rem dñs cū flagellauerat: iō q̄siuit amicitiā ei⁹. et ꝓ ſra vsq̄ ibi: d ¶ Jdcirco vocat⁹ est ⁊c. i. pu/ te⁹ septē. ꝓpter septē aguas q̄s abraā ibi statuit. vel puteꝰ iuramenti cuius cā subdit. e ¶ Quia ibi vterq̄ iurauit. s. abraā ⁊ abimelech Bersabee. n. vtroq̄ mō interꝑtat. s. puteꝰ septez: ⁊ puteꝰ iuramenti. sequit: f ¶ Abraam vo ⁊c. Hebrei dicūt hozū. i q̄ plātauit diuersas arbo/ res ad fructꝰ ferēdos: ⁊ ꝺ ꝓpter hospites trāseū tes recipiēdos: vt amenitate loci recrearentur: ⁊ fructib⁹ reficerenť. g ¶ Et inuocauit ⁊c. q: p⁹ recreationē acceptā inuitabat hospites ad reddē dū grās deo de bñficijs suis. h ¶ Et fuit colon⁹ ⁊c. q: plus ibi mansit q̄z in hebro: vbi manserat xxij. annis: hic aūt mansit. xxv. annis. ¶ Ca. XXI

Mozaliter. a+ Hic agit ꝺ septuāge hismaelis ab ysaac et de cōfederatione abimelech ⁊ abraā. ¶ Circa ꝑmuz ꝺz. a+ ¶ Ejce ancillā ⁊ filiū ei⁹. platus em̄ bon⁹ qui p abraā significat habet in ecclesia sua vl̄ dio cesi aliquos filios bonos qui per ysaac significā/ tur ⁊ aliquos malos et discholos qui per hismaelem. Dictū est em̄ supza ꝺ ipo. xvj. ca. Hic erit ferus homo manus eius contra oēs ⁊c. Et isti suggerente sara per quā significat rō recta p ꝓlatū debent a bonis separi p excōicationem vel p corꝑalem sepationē si potest bñ fieri exēplo Pauli apli de quo ꝺz Actu. xix. Cū aūt quidam indurarent ⁊ nō crederent maledicentes viā dñi coram multitudine: discedens ab eis segregauit discipulos. b+ ¶ Pure accepit hec abraā. per q̄ designat q̄ talis punitio subditoꝝ ꝺz esse grauis ꝓlato q̄nus p rōnē ꝺ facere cogat. Consimili mō pōt expōi de ꝓlato religioso qui subditos malos ⁊ rebelles ꝺz ab alijs separe p reclusionē vel cie/ctionē de ordine ne alios inficiant: sic oulo mor/bida sepat a grege. duz tn̄ ꝺz ee ꝓlato q̄nus hoc facere cogat rōne. ¶ Circa scm̄ ꝺz. b+ ¶ Eodez tpe dixit abimelech ⁊c. Sequit: c+ ¶ Deus tecū est ⁊c. Principes em̄ ⁊ potētes q̄ fuerāt ecclesie ꝑsecutores videntes eā dei adiutorio ꝓspari q̄si erūt cū ꝓlatis ecclesie amicitia federari q̄ signi/ficat p fed⁹ abimelech regis cū abraam ꝓtarcha ⁊ q: ꝓlati nō debēt ꝺ refugere salua tn̄ x̄itate: iō subdit: † ¶ Dixitq̄ abraā ego iurabo. s. tenere amicitiam bonam.

¶ In ca. xxj. vbi ꝺz ī postilla: Jdeo alit exponūt hebrei: vbi. n. habemus ludentem ⁊c.

Additio. ¶ Hec dictio mesahet q̄si eq̄uo ca est ī hebreo. significat. n. vt plurimū ridētē: sic ī ꝺ ca. Dixitq̄ sara: risū fecit mi bi dñs. vbi ꝺ dctō pōit. Q̄nq̄ ℞o significat irri dētē seu ꝺridētē: vt ī ℙs. ij. Qui habitat ī cel⁹ irri/debit eos ibi etiā ꝺ dctō pōit. Q̄nq̄ ℞o gaudētē sic ī ℙs. cxxv. cū ꝺz: Tūc repletum ē gaudio os nr̄m ⁊c. vbi pōit ꝺ dctō. Q̄nq̄ significat ludētē. sic Exo. xxxij. Surrexerūt ludere ⁊ ī alijs q̄nq̄ pluri mis. Q̄nq̄ tn̄ ī hebreo ꝺ dictio signat idolatrātē nec occidētē: nec coeūtē seu lasciuiētē: nec auctra/tes ad ꝺ īducte p postillatoꝛe: ꝺ ꝑbāt: sic dño cō/cedēte ī suis loc⁹ patebit. Aū trāslatoꝛ nr̄ ꝑpe se hūit trāsferēdo hāc dictionē q̄nq̄ p ludū: q̄nq̄ p risū seu gaudiū: q̄nq̄ p irrisionē: nūq̄ tn̄ p alia p dicta significata. Jste aūt passus meli⁹ expōit ab aliq̄b⁹ expositoribꝰ hebreoꝝ magr̄. auctēticis q̄nq̄ Ra. sa. Dicūt. n. q̄ hismael vidēs q̄ tā magnū fe/stū celebraſſet abraā ī die ablactatōis fris sui ysa/ac iunioꝛ: illudebat seu irridebat: dās ītelligere

q̄ ex hoc

q̄ ex ꝺ nō sequeret: an ipe Jsmael cēt heres ex q̄ erat maioꝛ natu et legitimus q̄ ex vxoꝛe ⁊ etiā a deo bñdict⁹. Aū supza ca. xvij. de Jsmaele dixit de⁹: Ecce bñdicā ei: ⁊ ꝺ est quod ꝺz Cūq̄ vidisset sara filiū agar ludentē. i. illudentē seu deridētē. Et q̄ sequit in ſra nr̄a: cū Jsaac: nō est de textu: put dicit po stillatoꝛ. ex ꝺ aūt sara timuit ne forte Jsmael in ꝓcessu tpis ī gereret se hereditati: ⁊ ꝺ q̄ sequit: Ejce ancillā ⁊ filiū eius Mō. n. erit heres filⁱ ancille cū filio libere siue filio meo. q. d. nō erit heres sic ipe se iactat deridendo. Silr ⁊ de⁹ cōfirmans in ꝺ sare intentionē dixit abrae: Oia q̄ dixerit tibi sara: audi vocē eius. Et reddens rōnem sequit: q: in ysaac vocabit tibi semen. q. d. licet Jsmael sit filⁱ tu⁹: nō tn̄ heres. put putat: ⁊ hec expositio videt satis cōgruēs ſre et rōni.

Replica correctorij ꝺ Burgen. ¶ In ca. xxj. vbi postillatoꝛ exponit ludū Jsmaelis ꝓ ido latria: Burgen. dicit dictionem hebraicam hic positam nō sꝛ gnificare idolatriam sed irrisionem. Respondeat hic beato Hiero. Hoste ozdiarie magistro historiarum: ⁊ auctoritatib⁹ autenticis hebreoꝝ quos postillatoꝛ hic sequitur: quibus omnibus rationabile videtur maiozem adhibere fidem q̄nq̄ so li Burgensi: qui etiam rationibus postillatoris in ꝓpositō non satisfacit. Expositio quoq̄ quam ponit Burgen. non vi detur rationabilis: q̄ videlicet ꝓ sola irrisione: sic finaliter etiam per diuinam sententiam et mater et filius ejcerentur: sed ꝓpter idolatriā vel ludū ad idolatriā disponentē: vt dic⁊ bus Greg. Et ponit in Glo. ordi. sup illo verbo Exo. xxxij. Sedit ꝑs manducare et bibere et surrexerunt ludere: ⁊ iō ejecti sunt. Non em̄ legitur hismaelem nec aliquem de eiꝰ po steritate in cultu dei veri ꝑseuerasse. Justū igit fuit domum abrae ea ratione ab hmōi purgari.

Glo. ordi.

Que post ꝓ ¶ Ca. XXII

Que post ꝓ gesta ¶ C. XXII

a ¶ vt notificaret ei⁹ ꝓfectionem quā ipe ignorabat. ¶ vt ꝓbaret ꝓ ꝓmptus cēt ad obedientiam.

sūt ⁊ tēptauit de⁹ abraā ⁊ di rit ad eū: †Abraā abraaz: At ille rndit: Assum. Ait illi: Tolle filiū b+ a ¶ Sic deus dilexit mundum vt filium suū vni genitum daret.

t. Tes. 1. b tuū vnigenitū quē diligis ysaac c b c ¶ vbi tibi reuelabitur quid hac immolatiōe poti

Deu. 13. a Alibi. n. scriptū ē: Tētat vos de⁹ vester vt sciat si diligatis eum. i. vos scire faciat. Aires em̄ dilectiōis sue hō ignorat nisi exprimento cognoscat. b ¶ Tolle filiū ⁊c. Alcu. Mō statim iussus est abraā filium occidere: sed triduo ad ꝺmo/landū ducere: vt lōgitudie tē poris tētatio augerēť. per tri duū em̄ crescentib⁹ curis pa/terna viscera cruciarēť: ⁊ pli/xo spacio pr̄ filiū ituerť: cibū cū eo sumit: tot noctib⁹ pēdet puer in amplexu pr̄is cubat ī gremio: ⁊ p singula momēta ī pr̄no affectu dolor occidēdi filij ꝛcumlaťc. ¶ Que di ⁊c Ex caritať admōitōe ⁊ nois recordatōne tētatio cumulať ⁊ paternus affect⁹ mouet: et ex memoria ꝓmissionis: quia dictū est in ysaac vocabitur ti bi semen: tanq̄ si ille occide/reť: tota spes ꝓmissionis fru/straret. d ¶ Vade ī terraz ⁊c. Hiero. Aiūt hebrei hunc mōtē ee in q̄ postea tēplum edificatū est ī area orne iebu/sei. vñ in Paral. Ceperūt edificare tēplū mēse scdo scda die mensis in mōte moria: q̄ idcirco illuminās interꝑtať ⁊ lucens: q: ibi ē dabir ꝺ est oraculū dei: et lex ⁊ sp̄us: q̄ boies docet x̄itatē: ⁊ ꝓphetias ispi/rat. e ¶ Asinū suū ⁊c. Asin⁹ insensata stulticiam iudeoꝝ significat: q̄ portabat oīa sacra ⁊ nesciebat.

Ps. 3. a f ¶ Die aūt tertio. Hiero. Notandum q: de geraris vsq̄ ad montē moria. i. sedē tēpli ter trū diez sit: ⁊ abraā illuc die tertio ꝙueniſſe ꝺz. Male ergo putāt abraā illo tpe habitaſſe apꝺ quercū mābre: cū inde ad montē moria vix vnius diei plenū iter sit. Tridu um q̄ venerūt ad locū sacrificij: tres etates signifi/cat aū legē ab abraam vsq̄ ad moysen. Sub lege a moyse vsq̄ ad Johānē: Jnde vsq̄ ad dñm ⁊ q̄dā restat: tertiꝰ dies ē gr̄e: in q̄ tertia etate sacrificiū cō pletum est christi.

Rom. 11. c g ¶ Expectate hic ⁊c. Cecitas ex pte ꝺrigit ī isr̄l: ꝺ ē cū asino: vt plenitudo gentiū ītraret ꝺ ē: postq̄ adozauerim⁹. Ubi sacrificiū cru/cis p gētes fuerit ꝓdicatū: ꝺ ē vbi plenitudo gētiū ītrauerit reuertentur ad vos: ꝺ ē. ⁊ sic oīs isr̄l salu⁹ fiet. Duo fui dimissi nec ꝓducti ad locū sacrificij: in dei sūt qui seruiliter viuentes: et carnaliter sapien/tes: non intellexerunt humilitatē ⁊ passionem x̄pi. Duo q̄dē: q: ī duas ptes diuidēdi: quod factum est

¶ peccāte sa

Nico. de lyra

Que post ꝓ gesta sunt ¶ Ca. XXII

Hic ꝑfr discribit quō abraā se habuit vt ꝓfect⁹. ⁊ ꝓmo q̄ ad deum. secdo q̄ ad ꝓxim. ca. xxiij. ctio q̄ ad seipm. ca. xxiiij. Cir/ca ꝓmū ondit obedictia abrae ad deū in ꝺ q̄ ad ꝓceptū ei⁹ pat⁹ fuit absq̄ dilatione imola re filiū suū: ⁊ iō sic ꝓcedit. q: ꝓmo ondit ꝓce/ceptū dñi. secdo obedictia fui. ibi: Jgit abraā de nocte cōsurgens. tertio reuocatio preceptī ibi: Et ecce angel⁹ dñi. quarto cōfirmatio ꝓ/missi. ibi: Jocauit adt angel⁹ dñi abraā secdo. Circa ꝓmū sciendū q: tētare ⁊ accipe exprimē tū de ignarantia. deus aūt cū sciat lucide oīa ñ tētat aliquē vt accipiat exprimentū de his q̄ ignorat: sꝛ vt alijs q̄ ignorāt det expietia de alio: ⁊ sic tētauit abraā ꝓcipiēdo: vt isaac filiū suū immolaret: vt alijs q̄ ignorabāt ondereť ei⁹ obe/dictia: ⁊ eis daret exēplū. b ¶ Tolle filiuz tuū. Dicūt ꝺ debrei q: hic fuerūt plures reue/lationes ⁊ ꝓcepta ꝙcessiue facta ipi abrae: q: ꝓmo dixit ei dñs: Tolle filiū tuū: ⁊ ipo re/spondēte pat⁹ fu obedire: sꝛ duos filios hēo: de q̄ ꝓceptū ītelligit. dñs secdo dixit: Unigeni tū: ⁊ ipo rndēte: q̄libet ē vnigenit⁹ matri sue. dñs tertio dixit: Que diligis: ⁊ ipo rndente: vtrūq̄ diligo. dñs dixit q̄rto: Jsaac. Et scm̄ ē ꝺ vt dicūt hebrei: vt ex plurib⁹ rnsionibus ad obediendū haberet maiozē mercedē. Docto/res aūt nr̄i dicūt q: fuit vnicū ꝓceptū sil⁊ fctm̄ vt sil⁊ subito oīa ꝓponerenť q̄ nūt ipm retra here ab ipletione ꝓcepti: vt per ꝺ magis ap/pareret obedictia abrae ⁊ iō totū dictum est sibi in eodem contextu. Tolle filiū tuū: quia licet hismael esset filius eius: tn̄ dictū erat ei a dño: Jn isaac vocabit tibi semen. ca. ꝓcedēti.

Unigenitū. miraculose ꝓceptū a sara.

d ¶ Que diligis. spēali dilectiōe ⁊ sup oēs cre aturas. e ¶ Jsaac: q̄ interꝑtať risus: ex gaudio q̄ habuisti in eius annūciatione ⁊ natiuitate. f ¶ Et vade in terrā visionis. i. in montē iuxta hierlm: q: erat altus respectu aliaz ptiū terre. ꝓmissionis: ⁊ ideo inde poterat videri terra in circuitu: ⁊ ille mons postea addit⁹ est ciui/tati: ⁊ i loco illo postea edificatū ē tēplū tpe salomōis: vt hr̄. ij. Paral. iij. ca. ⁊ hoc ꝓceptū ē abrae: vt lōge eūdo posset deliberare de facto: et sic dimittere nisi fuisset valde cōstans in obedictia ad deū. g ¶ Atq̄ ibi offe. ⁊c. holocaustū erat sacrificiū q̄ totū īcēdebať ad honorē divi nū: ita q̄ de filio suo ñ remanerēt nisi cineres q̄ statī ꝙ flatū vēti dispge rēť. h ¶ Jgit abraā ⁊c. Hic ꝓfr oñdit obedictia fui. s. abrae q: ꝓceptū fuit sibi factū ꝺ nocte: tūc. n. cōius ⁊ ꝙenieri⁹ fiūt reuelatiōes diuine se dať exꝑiozib⁹ motib⁹: ⁊ ñ expectauit ortū sol ad exēpndū mādatū q̄ erat valde difficile vt ꝓz ex dict. i ¶ Strauit asinū suū. ad portādus ligna q̄ erāt necessaria ī sacrificio holocausti vt dictū ē. Et notandū q̄ ipemet strauit. nō. n. expectauit q̄ fu⁹ sit surgeret ad ꝺ faciēdū: ex dsi derio ferueti q̄ habebat ad ipledū di mādatū. k ¶ Ducēs secū duos iuuenes: isti fuerť hismael ⁊ eliezer: vt dicūt hebrei: tn̄ ner ipis nec vxoꝛi reuel auit ꝓceptū dī sibi fcm̄ ne aliq̄ mō ipedireť ab executione. l ¶ Die aūt ⁊tio. Loc⁹ aūt vñ recessit. s. bersabee ñ erat ita lōge a mōte moria vbi debuit imolare filiū q̄n posset illuc venire ī breuioꝛi tpe: q: ñ distat nisi. xx. leuc⁹ vel circit: sꝛ a dño ista dilatio facta ē: vt apperet oi⁹ q̄ abraā ī ꝺ facto ñ fuit subito motꝰ: sꝛ ex lōga ꝺliberatiōe: vt clari⁹ apperet obedictia ei⁹. m ¶ Expectate hic cū asino. q: timebat ne ipedi rent ei⁹ obedictiā: si eēnt ꝓsentes.

¶ Ego ⁊ puer

A † Judic. 5. c Heb. 11. d † 22. q. 2. c. si q̄liber. ¶. q̄nq̄.

† 22. q. 2. c. si q̄liber. ¶. abraam.

Hiere. 3.d

pecante salomone: quando diuisus est populꝰ loco regni nō errore ipietatis: quibꝰ ꝺz aduersatrix israel et ꝓuaricatrix iuda. a Ego ⁊ puer il.rē. Alcu. Indubitāti aīo mactare filiū volebat: Laudandus in constantia offerēdi: ⁊ in fide suscitādi.

Sciebat eñ certissime deū fallere non posse: ⁊ iz puer occideret: ꝓmissionē tñ ꝺi saluā ꝓmanere. Añ aplus Heb.11.d fide abraam nō hesitauit cū vnicū offerret: in q̄ acceperat repromissionē credēs qz ⁊ a mortuis potens ē suscitare deus. b Dixit aūt abraā. Ysido. Abraam vnicū filiū ducēs ad immolandū: deū patrē significat Abraā senex filiū susceipit: deus aūt nō senescit: sed ꝓ missio de xp̄o q̄dammodo senuerat: qū natꝰ ē. Incohauit ab adā qū dictum est:

Ge.1.d Erunt duo in carne vna: ⁊ cōplera est sexta etate seculi. Seneca sare i plebe dei B est in multitudine ꝓphetaꝝ: B idē significat: qz i fine tēpoꝝ ex plebe sanctarū aniaꝝ natꝰ est xp̄s. Sterilitas eiꝰ significat: q̄ i hoc seculo spe salui facti sumus: ⁊ in xp̄o tāq̄ in isaac oēs nati sum⁹: quē ptū eccla in fine tempoꝝ: non natura sed gra ꝓcreauit. Sic.n. abraā vnicū ⁊ dilectū filiū: victimā deo obtulit: sic deus pr̄ vnigenitū filiū ꝓ nob⁹ tradidit: ⁊ sic isaac ligna portabat: quibꝰ imponendus erat: sic xp̄s crucē: in qua figendus erat.

L Abac.3.a

q̄ Cūq̄ alligasset ⁊c. Isaac ligatis pedibꝰ altari supponitur: ⁊ xp̄s cruci affigitur sed q̄ figuratū est ꝓ isaac translatum est ad arietē: qz xp̄s ouis. Ipe eñ filius qz natꝰ: aries qz imolatus. In vepribus heret aries: crux coꝛnua hz. Si.n. duo ligna cōpinganꝝ: crucis spēs redditur. Añ coꝛnua i manibꝰ eius. Coꝛnibꝰ q̄ herens aries: xp̄s crucifixus est. Vepres aūt spine. Spine intiq̄ ꝺns suspenderūt. Inter spinas eñ peccatoꝝ suspensus ē. Añ Hieremias. Spinis pctoꝝ suoꝝ circūdedit me ꝓphetas hic. Alij hunc arietē i vepribꝰ ligatū: xp̄m aīa imolationē spinis coꝛonatum intelligunt.

q̄ Nō pepercit. Aug⁹. Nūquid nō pepcit abraā filio suo ꝓpter angelum. Sed in angelo figurat⁹ est ꝺns qui deus est: ⁊ magni consilij angelꝰ: erat eñ in angelo deus: et ex eiꝰ ꝓsona loquebat: B magis in sequentibꝰ appet cum ꝺz: ⁊ vocauit angelꝰ ꝺñi abraam scḋo de celo dicens. Per memetipm iurauī dicit dominꝰ. Non enim facile inuenitur xp̄m patrem dominum dicere tāq̄ suum dominum: ꝓsertim ante incarnationem. Nam �means carnem hoc congrue dicitur:

Ps.1. Ibidē.109 �means quam i psal. dicit: Ds̄ dixit ad me ⁊c. Quod aūt dictū ē: Dixit ds̄ ds̄ meo: ad ꝓphetā B ꝝferꝝ q̄ loquit sic illꝰ: Pluit ds̄ a ds̄o. i. ds̄ nr̄.s. filiꝰ a domino nostro patre scilicet.

a Ego ⁊ puer.s. isaac. b Cum adoꝛauerimus ⁊c. hoc ꝓphetice dixit: nō tñ aduertens q̄d diceret. nō erꝫ intendebat q̄ isaac reuerteretꝝ cū eo: ⁊ iō nō fuit ꝓphetia ꝓprie ⁊ ꝓfecte dicta: ad quā requirit ītelligē tia: �means q̄ ꝺz Dauid. r. Intelligētia opꝰ est in visione: ꝺs large dicta: qz spūsctō mouente sic ꝓ tulit vt significaret id q̄ futuꝝ erat. c Tulit quo q̄ ⁊c. de dorso asini. d Et imposuit sup isaac. in figura ꝺñi nr̄i ihu xp̄i q̄ baiulās sibi crucem exijt in eū q̄ ꝺz caluarie locꝰ: vbi⁊ crucifixus ē: vt ꝺz Job. xix. e Ipe xo ⁊c. Hladiū: ad immolandū isaac: ignē ad incendendū ⁊ incinerā dū ipm imolatū. f Dixit isaac ⁊c. hoc factū ē a deo: vt verba pietatis cōmouentia viscera paterna dicerentur a filio: ⁊ magis declarareť obedientia abraae qui ex hoc nō fuit ab obedientia retardatus. g Deus ꝓuidebit sibi. hoc etiaꝫ ꝓphetice dixit. h Cūq̄ alligasset isaac. non est intelligendū q̄ inuitū eū ligauerit. Isaac eñ iam erat. xxxv. annoꝝ: vt dicit Josephꝰ: ⁊ ꝓ consequens abraā iam erat. cxxv. annoꝝ. qz centū annoꝝ erat q̄n isaac natus est: vt dictū est ca. ꝓcedenti: ⁊ sic erat fortioꝛ patre qui erat valde senex: B etiā pz qz portauit ligna holocausti ascendendo montē: ⁊ tū erat ibi onus vnius asini: vt patet ex ꝓdictis. Portebat eñ q̄ tantū erāt ibi de lignis quot sufficerent ad incendendū ⁊ incinerandū coꝛpus vnius hoīs: et ideo super būc locū dicit Josephꝰ q̄ edificato altari ⁊ omnibꝰ paratis abraam dixit filio suo quō magnis precibus impetratus erat a deo: et quomodo conceptus erat miraculose: ⁊ quomodo natus gauisa ose: ⁊ quomodo sibi dominus precepit eum immolari sibi: adiungens q̄ credebat deum cum nolle mox egritudine vel peste: vel gladio i bello: sed q̄ cū ꝑcibus deuotis deo offerreť: et sic deus acciperet secū aīmā eius perpetuo: et ex hac obedientia deus regeret senectutem abrae loco filij: quibus auditis isaac voluntarie accessit: vt imolaretur ad implendū voluntatem dei ⁊ patris sui. Licet aūt dictū Josephi sit verum q̄tū ad hoc q̄ isaac voluit immolari: nō tñ videtur vez q̄tū ad hoc q̄ abraā imolaret eum: credens q̄ anima eius de cetero eēt cū deo ⁊ amplius inter boues nō viueret: qz supra. xvij. ca. dixit deus abrae de isaac: Reges orient ex eo: et ca. xxj. In isaac vocabitur tibi semen: ⁊ firmiter credebat verbū dei eē vez: ⁊ ideo melius dicit q̄ abraā imolare volens isaac credidit q̄ ipsum a mortuis suscitaret deus: vt compleretur in eo suum ꝓmissum: et hoc est q̄ ꝺcit apostolus ad Hebr. xj. Fide obtulit abraam isaac cum tentaretur: ⁊ vnigenitū offerebat i quo suscepeꝝat repromissiones: ad quem dictum est quia in isaac vocabitur tibi semen: arbitrās: quia a mortuis suscitare eū potens est deus: ⁊ B signauit abraā filio suo isaac: et tunc voluntarie accessit ad obediendū: in B significans xp̄m de quo scriptū est Esa. liij. Oblatꝰ est q̄ ipe voluit. Aduertendū etiam q̄ abraam ligauit filiū nō ꝓpter hoc q̄ timeret eum fugere vel rebellare: vt patet ex ꝓdictis: sed vt imolaret eum sicut et animalia que offerebantur in holocaustum que ligata i molabantur: et vt per hoc xp̄i ligatio significaretur ante immolationem ipsiꝰ in cruce. Si aūt queratur quomodo abraam voluit filium suum immolare: cum occisio innocentis sit horribilis et illicita. Sciebat etiam q̄ homo non est animal immolaticium. Dicendum q̄ reuelatio illa sibi fuit facta taliter q̄ dubitare non poterat quin esset sibi ꝓceptuꝫ a deo: vt plenius declarauī in quadam questione de quolibet: ipe etiam sciebat q̄ quilibet q̄tumcūq̄ iustus est debitor mortis ipi deo ꝓ peccato ꝓmi parentis: et ideo ipe deus potest illud debitum repetere quando vult ⁊ quō vult: ⁊ ideo bene obedire voluit. secus autem esset de ꝓcepto alteriꝰ q̄ nō sic esset ꝺns vite ⁊ mortis: et ꝓ B patet ad obiecta. i Et ecce angelꝰ ꝺñi. Hic cōsequēter ponitur ꝓcepti reuocatio. qz factū erat ad declarationē obedientie abrae: ⁊ iō ipsa declarata reuocatur. ideo subditur: k Nō extendas ⁊c. licet eñ iaꝫ eēt. xxv. annoꝝ: tñ vocat puer: qz adhuc erat sub cura patris. In sacra eñ scriptura subditi ⁊ famuli ꝫ sint etatis ꝓuecte: tñ frequēter vocant pueri. l Nunc cognoui. i. alios cognoscere feci.

a Hic cum āsino: ego et puer illuc a
a ℣ vel postq̄ b ℣ hoc erit in fine mundi: cū plenitudo gentium intrauerit.
vsq̄ ꝓperantes: cum ādoꝛaue/ b
a ℣ qz xp̄s angariatus est portare crucem: vnde factus est principatus super humerum eius.
rimus reuertemur ad vos. Tulit c†
quoq̄ ligna holocausti et impo/ d
suit super isaac filium suum. Ipe e†
a ℣ optibus. b ℣ bonū zelū: qz separat patrē a.f.
vo portabat in mānibus ignēm
et gladiū. Cūq̄ pergerent duo si
mul: dixit isaac patri suo. Pater f
mi. At ille respondit: Quid vis
℣ ꝑtū ad innocentiā suam ignorare videť xp̄s
fili? Ecce inquit ignis et ligna:
cur patiatur: vnde Cōgregata sunt super me flagella: ⁊ ignoraui.
b vbi ē victima holocausti? Dixit †
aūt abraā: Deꝰ ꝓuidebit sibi vi/ g†
a ℣ quia obediuit pr̄i filius vsq̄ ad mortem.
ctimā holocausti fili mi. Pergē/
bāt ergo pariter: veneruntq̄ ad †
locū quem ostenderat ei deus. In
a ℣ hoc est figura altaris in quo consecratur coꝛpus ⁊ sanguis xp̄i.
quo edificauit altare: et desuper
a ℣ qz vinctis manibus aīa ꝑfidem ducitur.
c ligna composuit. Cūq̄ alligasset b
isaac filiū suū: posuit eū in altare
super struem lignoꝝ. Extenditq̄
manuꝫ et arripuit gladiū: vt im
a ℣ Prophetia ꝓnūcians cūcta q̄ de xp̄o vētura.
molaret filiū. Et ecce angelꝰ ꝺñi i+
de celo clamauit dicēs: Abraam
abraam. Qui respondit: Assum.
℣ qz caro potuit crucifigi: diuinitas ñ potuit tāgi.
Dixitq̄ ei † Nō extendas manuꝫ k
tuam super puerꝫ: neq̄ facies illi
a ℣ Cognoscere feci ee: similiter in sequentib⁹ dicitur: vocauit nomen loci illi⁹ ds̄ vide: id est videri fecit: significās ꝑ efficientē id q̄ efficitur: vt frigus pigrū: q̄ pigros facit.
quicq̄. Nunc cognoui q̄ timeas l
℣ vel pepercisti.
deum: et non peperceris filio

1.Ds.2.f

☞ Videtq̄

a ℣ .i. obedientiam meam.

tuo vnigenito ꝓpr̄ mē. Leua/
uit abraam oculos suos: viditq̄ a
a ℣ qz longe post veritas hui⁹ vmbre declaranda
b ℣ ramꝰ ouis ad occisionē ductus est. c ℣ inter duo brachia crucis suspensus est.
a pōst tergum arietē intēr vepres a
herentem coꝛnibus. Quem assu b
mens obtulit holocaustū ꝓ fi/
lio. Appellauitq̄ nomē loci illi⁹ c†
℣ vbiq̄ ds̄ videť. ℣ vidit dixit ꝓ apparuit. i. videre fecit. vt illud: nunc cognoui q̄ timeas ꝺm̄. i. cognosci feci. ꝑ efficientē. n. significatur id q̄
dominus videt. Undeq̄ hodie d
efficatur. sicut pigrum frigus dicim⁹: eo q̄ pigros facit.
dicatur in monte dominus vide e
a ℣ Replicat ꝓpheta vētura ꝺ xp̄o. b ℣ magni consilij: vel ipe angelus in persona dei loquebatur ℣ Christus.
bit. † Clocauit autez angelus ds̄ f
secundo abraam de celo dicens:
℣ qz maiorem non habui. ℣ qz immurabiliter a deo ſturum est.
Per memetipm iurauī dicit do g
℣ Quia pater filium tradidit: de dit ei nomē q̄d est sup omne nomē. vt in eius vmi ne omne genu flectatur.
minus: q̄ia fecisti rem hanc: et
nō pepercisti vnigenito filio tuo
benedicam tibi. Et multiplicabo h
a ℣ Spūales. pauciores fulgentes. ℣ israel dei.
semen tuum sic stellas celi ⁊ velut
a ℣ Israel ſm carnē. qz erant et degeneres futuri ⁊ de bona oliua in oleastrum ꝛanſituri.
℣ Plures carnales ſteriles.
arenam que est in litore maris. i
℣ qz descendit xp̄s infernū ſpoliaturus.
† Possidebit semē tuū portas ini k+
a ℣ carezizabuntur. i. baptizabuntur.
micoꝝ suoꝝ: et bēnedicentur in l
a ℣ xp̄o. b ℣ Predestinati de omnibus gentib⁹
seminē tuo ōmnes gentes terre: ℣ In fine mundi
qz obedisti voci mee. Reuersus
fides de gentibus ad iudeos reuerteretur.
est abraaz ad pueros suos. Abi/
℣ Tunc concorditer viuent in ecclesia.
eruntq̄ bersabee sil': et habita/ m
uit ibi. His ita gestis nunciatuz n
a ℣ Que soror sare: ſaram duxit abraaz: melcham vero nachor.
est abraam q̄ mēlcha quoq̄ ge/
nuisset filios nachor fratri suo:
a ℣ vel chus de cui⁹ ſtirpe iob: vñ v.r erat i terra hus: nomie Job. ℣ de quo dicitur terra hus: ſm illud vir erat i terra hus ⁊c. b ℣ B quo buzites ꝺz: qui⁹ hebrei ꝓtrahe balaā fuiſſe.
hūs primogenitū ⁊ būz fratrem o
a ℣ Hoc nō est referendū ad eū qui nūciabat: ſz qui longe post hoc ſcripſit.
eius chamuel pātrem ſyrozū ⁊ ca
a ℣ q̄ caſdim. i. chaldei postea vocati.
sēth ⁊ açau: pheldaſ q̄z ⁊ iedlaph
a ℣ Pro q̄ rememorata est genealogia: quā ducturus erat isaac: nec miꝫ ſi nō hec oia mſtice ſenſus gerunt: qz nec oēs rami arboris fructū ferūt.
ac bathuel: de q̄ nata ē rebecca. q
Octo istos genuit melcha na/
chor fratri abraam. Concubina
ꝓ illius nomine roma peperit
tabee ⁊ gaon ⁊ thaas ⁊ maacha.

☞ Et mortua

Ps.21. Ibidem

Job.1.a

Ecci.44.a Deb.6.c

D

† Bath 3.c

a Viditq̄ post tergū arietē. Dicunt hebrei q̄ ibi fuit paratus a principio creationis mundi. ſ. ſexta die in qua formauit deus animalia: ſed B nec ratione nec ſcriptura habet apparentiam: ⁊ ideo reputandū est ficticium: ꝓpter quod dicēdum q̄ fuit ibi adductus ministerio angelico.
b Quem assumens ⁊c. ozabat. n. abraā in immolatione arietis q̄ dominus acceptaret ita: ac ſi filius eius ꝓpter deum fuiſſet immolatus. Ex liberatione vero isaac ⁊ immolatione arietꝫ ꝓ eo faciunt iudei festum tubarum in ꝓncipio menſis ſeptimi. ſ. ſeptēbris: ꝓpter qō tunc clāgunt in cornibus pecoꝝ in memoriam arietis immolati ꝓ isaac. c Appellauitq̄ ⁊c. eo q̄ ꝺns vidit abraae et filij eius obedientiam. ⁊ isaac liberauit a morte. d Unde vsq̄ hodie dicit hoc est in ꝓuerbium deductum est.
e In monte dominus videbit. quando enim iudei sunt in angustia cōſtituti: dicūt: In monte ꝺns videbit. i. ſic in mōte vidit afflictionē isaac eū liberādo: ſic nos liberet. f Vocauit aūt ⁊c. Dic cōſequenter repetit ꝓmiſſio prius facta abraae: ⁊ magis explicat: ⁊ iuramento diuino cō firmat dicēs: g Per memetipm ⁊c. Oēs eñ ꝓ maiores ſuos iurāt: vt ꝺz ad Heb. vj. Non pōt aūt aliq̄d eē maiꝰ deo: ⁊ iō ꝓ ſemetipm iurauit. h Multiplicabo ⁊c. B dicit cōtum ad bonos ⁊ religioſos. i Et velut arenā ⁊c. B dicit cōtū ad cupidos ⁊ terrenos: ⁊ marie cōtū ad filios esau. vñ ⁊ esau dicꝰ ē edom. i. terrenus.
k Possidebit ⁊c. B impletū fuit ꝓ te iosue q̄ debellauit. xxx. ⁊ vnū reges: ⁊ ciuitates: ⁊ terras eoꝝ diuiſit possidēdas iſrl. l Et ꝺbiditent ⁊c. B exponūt iudei dicētes q̄ qñ q̄s bona ꝓccat alicui dic: benefaciat tibi deus: ſic fecit isaac filio abrae. Catholici aūt melꝰ exponūt de xp̄o: qui de ſemine abrae deſcendit ſm carnē. ⁊ in ipo bñdicent oēs gentes terre. i. aliqui de omnibꝰ gentibus: qz nullus ꝓſequit ſalutē niſi q̄ xp̄i benedictionē. m Dis itaq̄ geſtis. i. poſt liberationē iſaac: quia abraā cogitabat ſibi ꝓuidere de vxore eo q̄ iā eſſet ſufficiēt etatis: ⁊ nolebat q̄ acciꝑet vxorē de chananeis inꝛ q̄s bitabat: iō ſe quit: n Nūciatū ē ⁊c. Sozor ſare vxoris ſue genuiſſet filios. o Mus ꝓmogenitū a q̄ deſcēdit iob: vt dic Hiero. li. de hebraicis queſtiōibꝰ vñ ⁊ i ꝓncipio libri Job ꝺz. Uir erat i terra hus noie iob. p Et buç frēm ei⁹: ab iſto deſcendit heliud buçites. q Et bathuel ⁊c. ꝓpt iſtā q̄ ꝓiūgēda erat ipi isaac deſcꝛta ē iſta genealogia.

Ca. XXII

Moraliter. In B capitulo agit de oblatione iſaac cum ꝺz:

b† Tolle filiū tuū vnigenitū ⁊c. ꝓ iſaac q̄ interꝑtat riſus itelligit ieſus xp̄s i cuius natiuitate riſum fecit nobis dominus Lu. ij. Euangelizo vobis gaudiū magnū qō erit omni populo: q̄a natꝰ ē vobis hodie ſaluatoꝛ ⁊c. Per abraā autē q̄ interꝑtat pr̄ multaꝝ gentiū: intelligit ꝺ pr̄ quē charitas q̄ ꝺ ē tēptauit. i. ad offerendū filiū vnigenitū iduxit. ſ. Job. iij. Sic deus dilexit mundum: vt filium ſuum vnigenitū daret. Ipe eñ eſt vnigenitus dei filius naturalis. alij vero ſunt filij adoptiui. †† Et offeres eum in holocauſtum: id est per charitatis incendium: naz ex charitate maxima pater ipſum obtulit: ⁊ ipſe ſimiliter voluit: Eſa. liij. Oblatus est quia ipſe voluit. † Super vnum montium: id est caluarie locum: †† Quem monſtrauero tibi. ſicut autem charitas ſupra dicitur patrem induxiſſe: ſic intelligitur hic ſibi dixiſſe: et eodem modo dicēdū ē i ſeq̄ntib⁹ vbi ē talꝰ modꝰ loquendi. g† Igit abraā de nocte ꝛſurgēs. i. de⁹ pr̄ vet teſtamētū q̄ntū ad legalia relinquēs. Oz aūt vē teſtamētū noꝛ dicať hr̄ Roñ. xiij. Noꝛ ꝓceſſit dies aūt appꝛopinquit ⁊c. h† Strauit aſinuz ſuū. i. iudaicū xp̄m quē ſtrauit: id est pauit dando ei legem et ꝓphas. i† Ducens ſecū

☞ duos in

duos iuuenes et ysaac filiū suū: p duos iuuenes pñt intelligi petrus et iobes qui in passione secuti sunt xp̃m: ꝛ dicunt iuuenes eo q erant de nouo renati p baptismū. ſz qz nōduz erant ita pfecti q essent apti pati cum xp̃o. ideo subditur:

l† Expectate hic cū asino cū adorauerim⁹ reuertemur ad vos. ſ. in resurrectione ꝛ iungitur hic pr̃ cū filio qz sunt insepabiles: Job. xiij. Qui videt me videt ꝛ patrem meum.

c† Tulit ꝯz ligna holocausti ꝛ imposuit sup ysaac filiū suū nā ex dispositione pr̃is xp̃s portauit lignū crucis: Joh. xix. Et baiulās sibi crucē ꝛc. Ipe vero portabat in manib⁹ ignē ꝛ gladiū: p ignē intelligit ardor iudeor⁹ ad occidendū xp̃m: ꝛ p gladiū militis gladius quo pforatum fuit xp̃i latus: hec em̄ deus pr̃ portauit inquantū ea fieri pmisit. † Ubi est victima holocausti. q. d. aliunde est assumenda ꝛ p hec conuenienter significant xp̃i verba horroꝛe carnis exprimētia. Matth. xxvj. Pater mi si fieri pōt transeat a me calix iste.

g† Deus puidebit sibi victimā holocausti. deus em̄ pater pati xp̃m suū puidit ꝛ impleuit: Actu. ij. Deus qui per os oīum pphaꝛ pnuncianit pati xp̃m suū impleuit sic. ſ. ō ſbditur.

† Et venerūt ad locū. ſ. immolationis: tū ysaac nō fuit immolatus: ſz aries: qz diuinitas xp̃i nō fuit passa: ſz fragilitas humana. i† Et ecce angel⁹ dñi ꝛc. per angelū dñi loquētem cū abraā intelligit charitas sicut supius dictū est q ipa iduxit deū patrem: sed qz xp̃s p passionē suā meruit suā exaltationem ꝛ xp̃i xp̃iani multiplicationē. ideo subditur:

k† Possidebit semen tuū portas inimicoꝛ suoꝛ ꝛc. xp̃s em̄ qui est semen dei patris resurgens fregit portas inferno rū. c† Appellauitq; nomen loci illius dominus videt. Visio nāq; clara dei p passionē xp̃i existentib⁹ in limbo fuit data ꝛ tunc viderunt dūm sto modo sicut visi erant ab eo. j. Choꝛ. xiij. Tūc aūt cognoscā sicut et cognitus sum. Mozaliter aūt breuiter pōt exponi de hoīe religionē intrante quem deus temptat. i. pbat dicēs p inspirationē internā: Tolle filium tuum quē diligis ysaac. i. mundanū gaudium aufer a te assumendo voluntariū luctū. Sed qz dr Matth. v. Beati qui lugent qm̄ ipi ꝯsolabuntur: ideo ysaac nō immolat ſz aries: qz carnale gaudiū p arietē significatū asperitate vite truciatur ꝛ spūale gaudiū augmentat. Philip. iiij. Gaudete in domino semper ꝛc.

¶ In ca. xxij. vbi dr ī postilla. Et vade in terram visionis. i. in montem.

Additio. j. Ubi hic dr: in terrā visionis. in hebreo hr̃ in terrā mozia: voluit. n. translatio interptari hoc nomen mozia. p hoc nomen visionis: qđ non de. pptquo sed valde longe hoc sonat. in. ij. Xo Paral. iij. vbi de hoc monte agit non fuit interptatus hanc dictionem sed dimisit eā in ꝓpria forma dicens: Et cepit salomon edificare domū dñi in hierlm in monte mozia ꝛc. ꝛ melius se habet ibi ꝯ hic. nam hec dictio mozia: hz alias interpretatiões lre ꝓpinquiores ꝛ magis consonas ꝓposito: quas quidem interptationes hebrei antiq tradunt: nā quidam eoꝝ dicūt: q mozia interptat doctrina seu doctrix ꝛc. ꝓpinq̃ssima interptatio seu expositio. Nā moze in hebraico idez significat qđ doctor: ꝛ sic mozia est ab illo nose moze abstractū: Ut est⁹ no men femini generis eiusdē significationis: ꝛ sic mons mozie idem est qđ mons doctrine seu doctoris. Scđo mō interptatur ab eis ēt ꝓprie ab hoc qđ dr mozis: qđ significat mirrhā. Uñ dicūt q idem est dicere: mons mozia: qđ mons mirrhe: de quo Canti. iiij. Gradā ad montē mirrhe. Tertio in trālati one chaldaica dr: ad terrā latrie eo q moze ꝓprie significat timoꝛē: vñ in illo loco reddebatur deo cult⁹ latrie: que precipue fundat in timoꝛe dei sancto qui pmanet in seculū seculi. Et notandū q quelibet illaꝛ trū interpretationū conueniebat illi mōti cōiter seu large rōne tēpli ibi edificādi. Primo qz ab illo loco doctrina legalis egrediebat ad totū pl'm iuꝺ dictū Deutro. v. ca. Scđo qz ibi offerebatur deo thymiama ꝛ incensum in q̃ mirrha interponebatur iuꝛ scđam interpretationē. Tertio qz ibi colebat de⁹ cū hostijs ꝛ sacrificijs legalibus: put in ꝓcessu leui: pluries cōtinet: que quidem tria pamplius ꝛ pfectius conueniunt illi mōti p passionem xp̃i et alia que ibidē postea occurrerunt. Primo qz exinde exiuit doctrina generalis et salutifera toti vniuerso: iuꝛ illd Esaie. ij. In nouissimis diebus parus est mons dñi in sūmo montiū ꝛc. et subdit. Quia de sion exibit lex ꝛ xbū dñi de hierlm ꝛc. Scđo qz ibi fuit passio celebrata: que p mirrham designat. Mirrha em̄ oblata xp̃o p magos: Matth. ij. dñicā annunciauit sepulturam. Tertio qz cultus latrie qui in vera charitate pficitur: solū fuit pfectissime cōplet⁹ cū xp̃s in sua passione p ineffabilē charitatē seipm̄ obtulit deo pr̃i in odoꝛē suauitatis que q̃dem expositiones nō sunt reputāde mystice ſz lrales. Fundat. n. in significatione ꝓpria huius dictionis mozia: put ab hebreis traditur: vt dictū est. Itē nota q ī hebreo no scribit mozia: in ℬ loco cū vocali o: sed scribitur talit q̃ ꝓpe potest legi Maria: vñ nō inconuenienter diceret q̃ ille mons sanctissimus intitularet⁹ a beatissima ꝛgine: q̃ ibidē scz veri fideles spectātes remunerationē huj⁹ facti dicebant cōiter q̃si in ꝓuerbiū illd ꝛbū qđ abraā ꝓphetice dixerat. ſ. dñs videbit. Et addebāt sup ℬ qđ dr in monte: qz credebant ꝓphetiā illā cē ad effectū ꝓducendā in illo mōte vbi abraam ℬ factū tā meritoriū exercuit. quā q̃dē oꝛonem ꝓphetic⁹ ipi⁹ abraē sic ꝛ ꝓuerbiū inde subsecutū hebrei credūt fuisse ipleta in edificatiōe tēpli: ꝛ appitione gloie dñi in nube illd tēpluz acceptātis. vt in. iij. Reg. viij. Sz poti⁹ credendū est fuisse impleta cū xp̃s in eodē loco immolatus fuit in forma visibili. vñ vbi trāslatio nr̃a dicit: In mōte dñs videbit. hebraica ꝛitas hz: dñs videbit: ꝛ sic hr̃ i glo. nr̃a: p qđ ꝓprie itelligit q ver⁹ filiꝰ dī ibi visibilit fuit immolat⁹: qđ immolatio ysaac ꝓcipue figurabat. Circa qđ attēdendū ē vlteri⁹: q hz meritū abraē ī ℬ loco fuerit ꝓncipaliter expletū p immolationē filij: quā ꝑ ꝺo pzō ptissime facere itēdebat: qđ fuit singulare in ipo abraā: non aūt in immolatione arietis: i q̃ multi cōueneruūt sacrificātes ꝺo aīalia bruta: tū abraā nō ꝓtulit oꝛonē ꝓphetic̄ supradictam nisi p⁹ immolationē arietis: nec etiā fuit sibi factū iuramentum diuinū ꝓmissionū vsq; tunc. ſ. p⁹ arietis immolationē: qđ nō dz itelligi vacare a mysterio. Nā immolatio ysaac deficiebat a figuratiōe immolationis xp̃i in duob⁹. ꝓmo. ſ. qz ysaac nō fuit actu aliter immolat⁹: ſz solū ītentionaliter: xp̃s ℥o actualit. secūdo qz immolatio ysaac nō fuit oblata in redēptiōem alicui⁹: immolatio ℥o xp̃i fuit ī redēptionē hūanā: ꝛ ō hec duo fuerūt repzsentata p immolationē arietis ad pficiendū immolationem ysaac quātū ad p̃figurationē immolationis xp̃i. Aries em̄ fuit occis⁹ ꝛ eius sanguis effusus: silr ꝛ fuit in redēptionē ipius ysaac. vñ dicit: Que assumens obtulit ī holocaustū. p filio: et ideo postq̃ abraā expleuit p̃figurare immolationē xp̃i p vtrāq; immolationē p̃dictā: tūc ꝛ nō an. ꝓtulit sua. ꝓphetic̄ oꝛonem vt dicti ē. Loc. Egnt aūt vocat⁹. scđo ab angelo ī ꝑsona dñi fuit sibi facta. ꝓmissio cū iuramento: ꝛ nō antea. put ī lra ptz. vñ Isi. ꝛ hr̃ ī glo. pacto sacrificio dr abraē: In semine tuo ꝛc. qđ factuz est cū aries dicit: Foderūt man⁹ meas ꝛ pedes meos. peracto

Gē. 22. Ibidem

oꝛo ꝓphetica: sic pluries cōtingit in Pſ. ꝛ in alijs dictis ꝓpheraꝝ. vñ in ℬ sensu q dicit: Dñs videat ozabat abraā deū: vt videret oculis iustissime misc̄die sue rectitudinē mentis et ꝛ ꝓmptitudinē sue obediētie in immolatiōe filij. In ℬ aūt sensu q̃ significat: dñs videbit: ꝓbabat q ℬ erat de⁹ visur⁹ ꝛ redditur⁹ mercedē plenā ipi abraē: sic̄ stati fuit ꝓcessū ībi: cū seq̃t: p memetipm̄ iurauī: hui⁹ aūt qđ seq̃tur: vñ vsq; hodie dicit: In mōte dñs videbit ꝛc. videt eē sensus: q posteritas abraē scz veri fideles spectātes remunerationē hui⁹ facti dicebant cōiter q̃si in ꝓuerbiū illd ꝛbū qđ abraā ꝓphetice dixerat. ſ. dñs videbit. Et addebāt sup ℬ qđ dr in monte: qz credebant ꝓphetiā illā cē ad effectū ꝓducendā in illo mōte vbi abraam ℬ factū tā meritoriū exercuit. quā q̃dē oꝛonem ꝓphetic̄ ipi⁹ abraē sic ꝛ ꝓuerbiū inde subsecutū hebrei credūt fuisse ipleta in edificatiōe tēpli: ꝛ appitione gloie dñi in nube illd tēpluz acceptātis. vt in. iij. Reg. viij. Sz poti⁹ credendū est fuisse impleta cū xp̃s in eodē loco immolatus fuit in forma visibili. vñ vbi trāslatio nr̃a dicit: In mōte dñs videbit. hebraica ꝛitas hz: dñs videbit: ꝛ sic hr̃ i glo. nr̃a: p qđ ꝓprie itelligit q ver⁹ filiꝰ dī ibi visibilit fuit immolat⁹: qđ immolatio ysaac ꝓcipue figurabat. Circa qđ attēdendū ē vlteri⁹: q hz meritū abraē ī ℬ loco fuerit ꝓncipaliter expletū p immolationē filij: quā ꝑ ꝺo pzō ptissime facere itēdebat: qđ fuit singulare in ipo abraā: non aūt in immolatione arietis: i q̃ multi cōueneruūt sacrificātes ꝺo aīalia bruta: tū abraā nō ꝓtulit oꝛonē ꝓphetic̄ supradictam nisi p⁹ immolationē arietis: nec etiā fuit sibi factū iuramentum diuinū ꝓmissionū vsq; tunc. ſ. p⁹ arietis immolationē: qđ nō dz itelligi vacare a mysterio. Nā immolatio ysaac deficiebat a figuratiōe immolationis xp̃i in duob⁹. ꝓmo. ſ. qz ysaac nō fuit actu aliter immolat⁹: ſz solū ītentionaliter: xp̃s ℥o actualit. secūdo qz immolatio ysaac nō fuit oblata in redēptiōem alicui⁹: immolatio ℥o xp̃i fuit ī redēptionē hūanā: ꝛ ō hec duo fuerūt repzsentata p immolationē arietis ad pficiendū immolationem ysaac quātū ad p̃figurationē immolationis xp̃i. Aries em̄ fuit occis⁹ ꝛ eius sanguis effusus: silr ꝛ fuit in redēptionē ipius ysaac. vñ dicit: Que assumens obtulit ī holocaustū. p filio: et ideo postq̃ abraā expleuit p̃figurare immolationē xp̃i p vtrāq; immolationē p̃dictā: tūc ꝛ nō an. ꝓtulit sua. ꝓphetic̄ oꝛonem vt dicti ē. Loc. Egnt aūt vocat⁹. scđo ab angelo ī ꝑsona dñi fuit sibi facta. ꝓmissio cū iuramento: ꝛ nō antea. put ī lra ptz. vñ Isi. ꝛ hr̃ ī glo. pacto sacrificio dr abraē: In semine tuo ꝛc. qđ factuz est cū aries dicit: Foderūt man⁹ meas ꝛ pedes meos. peracto eī sacrificio dictū est: Cōuertent ad dñm vniuersi fines terre immolato q̃ ariete vocauit abraā nomē loci illi⁹ dñs videt: hec ille. Lra etiā ℬ insinuat: in ꝓma em̄ vocatiōe angeli dictū fuit abraē: Nunc cognoui q̃ timeas dñm: ꝛ non pepcisti filio tuo vnigenito ꝛc. vñ solū cōmendat de oblatione filij ꝓpter deū ꝛ tūc nō fuit sibi facta aliq̃ ꝓmissio: ſz sola approbatio diuina erga ipm̄ abraā. In scđa ℥o vocatione dr ei: qz fecisti hāc rē. scz oblationē scđam: ℬ est arietis: ꝛ nō pepcisti filio tuo. ſ. per oblationē ꝓmā filij. ꝛ tunc fuit sibi dictū: Benedicā tibi ꝛc. ex q̃ ptz q hz meritū abraē ꝓncipali⁹ ꝛ clari⁹ cōstitit in oblatiōe filij: tū qz ꝑfect⁹ figurat passio xp̃i: in vtraq; oblatiōe sit: ꝛ etiā ꝓfitatio fidei abraē qz fuit ꝑ xp̃m clari⁹ relucebat: idcirco tūc ꝛ nō antea fuit sibi facta ꝓmissio q̃ cōsonat p̃dictis. Origenes etiā in ℬ loco dicit: patif̄ q̃ xp̃s. ſ. in carne: cui⁹ hic aries forma est ℥o ℥o Icozruptū pmāſlt: qđ ē ℔m ſpūm cui⁹ imago ē ysaac.

¶ In eo. ca. xxij. vbi dr in postilla: ℬ ꝑr repetit ꝓmissio facta

Additio. v. In hac ꝓmissione fctā (pzi⁹ abraē ꝛc. abraē no solū repetunt ea q̃ alis fuerūt sibi ꝓmissa: seu magis explicant: ꝛ etiā diuino iuramēto confirmant: ſz etiā de nouo maiora sibi ꝓmittunt. vñ Ambro. in libro de abraā: hec bñdictio ꝑstitit supiozib⁹. In illa enī ꝓpagationē seminis futurā ꝓmittit in hac aūt ait: Et bñdicētur in semine tuo ꝛc. Ad cui⁹ declarationē sciendū: q hz ea q̃ in ꝑmo loco cōtinent ī hac ꝓmissione vltio facta abraē. sunt quasi q̃dā repetitiones p̃cedentiū ꝓmissionū. qđ aūt vltio ꝓtinet: Et bñdicent ꝛc. qđ ꝓprie itelligit de xp̃o: q̃ descēdit de semīe abraē ℔m carnē: sine q̃ null⁹ ꝓsequit salut⁹: ꝓmissio noua est: q̃ nō cōtinet in ꝑcedentib⁹: qđ sic ptz: nā nūq; abraē fuit facta ꝓmissio q̃ huic q̃dāmō assimularet: nisi. ſ. xij. ca. vbi dr: Et q̃ in te bñdicent oēs cognationes terre ꝛc. q̃ qđē bñdictio in illa ꝓmissione cōtēta nō pōt intelligi de bñdictiōe spūali: q̃ ptinet ad grām cui⁹ xp̃s est actor ꝛ cā efficiens. nō enī dicē ibi: bñdicent ī semine tuo: ſz bñdicent in te. Cōstat aūt q abraā nō fuit actor hmōi grē. In hac aūt vltia ꝓmissiōe nō dr: Et benedicent ī te: ſz bñdicent in semine tuo. ſ. i. xpo. vñ et Aplus ad Gal. iij. istā vltimā aucte allegat ad ꝓbandū q in xp̃o benedicent

nedicent oēs gentes: nō aūt allegauit ꝓmā auctē: eo q ē ad suū ꝓpositū ītinēs: vt ptz ī auctē Ambro. supra allegata: qđ etiā ipa lra testat. apd eos q̃ in lingua hebraica sunt piti: Mā ſz trāslatio nr̃a ℬ ꝛ ibi dicat ī distincte: Et bñdicent. nō tñ modica differētia est inē xbū hebraicū ibi positū ꝛ xbum qđ ꝑ ponit. Xbū em̄ qđ ꝑ ponit nō aliud significat nisi q ī ꝑcantes bñdictionē alicui dicāt: Talē te faciat de⁹ sic fec̄ tale: eo mō q̃. j. xlvij. dr: In te bñdicet isrl. atq; dicet: Faciat tibi de⁹ sic fec̄ ephraim ꝛc. vbi mā ifeste ptz: q illa bñdictio nō fundat in ipo ephraim tanq̃ in actore ꝓncipali seu cā efficiente ipius bñdictionis: Et iste xbū oīno ponit. ſ. xij. ca. vbi dr: Atq; bñdicent ī te vniuerse cognatiões terre ꝛc. sed in ℬ loco ī hebraico ponit q̃dā xbū significās: q̃ ille in q̃ alij bñdicunt sit cā ꝓncipaliter effectiua illi⁹ bñdictiōis: qđ nulli pure creature pōt cōuenire: vñ in Pſ. Deus iudicium ꝛc. loquēs de xp̃o ad lram vbi dr: Et bñdicentur in ipo oēs trib⁹ terre ꝛc. ponit xbū bñdictionis oīno sic̄ huic quod ꝑ ponit: nō aūt ponit sic in capi. xij. supra dicto. Silr Esa. lxv. tractās de xp̃o ad lram dicit: In q̃ q bñdict⁹ est sup terrā bñdicet in dño amē. vbi xbū oīno sic̄ ponit: sic ℔ cū dr: Et bñdicent in semine tuo ꝛc. nō aūt sic bñdicent: qđ pōit. ſ. i ca. xij. Cōcordat etiā pdictis: q de⁹ ī alijs. ꝓmissionib⁹ abraē factis nunq̃ inꝓposuit iuramētū aliq̃: ſz solū ī ℬ loco tñ dic: Per memetipm̄ iurauī dic dñs ꝛc. qđ nō solū denotatur vt simplex iuramentū: vt si dixisset: Jurauī dic dñs simplr: sed ad maioꝛē subditē addidit: p memetipm̄: sic̄ ille qui iurat tāgendo sacra: vt crucē vel euāgelia ꝛ poti⁹ coꝛp⁹ xp̃i soleni us iurat q̃ ille q̃ simpliciter iuramētū ꝑstat sine tactu talīū. in q̃ oīdit q̃ inē alia ꝓmissa ℬ cēt maximū: qđ etiā ꝛpsum facere sc̄ptura in q̃dā alys locis: ſz ꝑstare diuinum iuramentū solēne sup his q̃ ad mysteria xp̃i vēturi ꝓtinebāt: sic cū agit de sacerdotio xp̃i ex no psalm. Pſ. cix. Jurauit dns ꝛ nō penitebit eū: tu es sacerdos in eternū: vt itelligat solēnis firmitas hui⁹ iuramenti nō solū dixit: Jurauit dñs: sed addidit ꝛ nō penitebit eū: ℬ idē ptz in Pſ. Memento dñe dauid ꝛc. vbi cū de regno xp̃i agit ex semine dauid venturi Pſ. dicit: Jurauit dñs dauid veritatē ꝛc. iuꝛ illd euangelij Dabit illi dns deus ꝛc. vbi nō interposuit iuramentū ſpliciter: ſz ad solēniozē firmitatē addidit: Et nō frustrabit eū: qđ sat⁹ ꝓsonat ꝓdictis. vt ptz intelligēti. vñ hec auctas bñ ī tellecta multū facit ad concludendū hebreos in ℬ q̃ in xp̃o ab abraā descensuro oēs gentes habebāt recipe bñdictionē.

Pſ. 131. Luc. 1. c

Replica correctoꝛy ꝺ Burgē. In ca. xxij. vbi exponit illud: Vade in terrā visionis. i. in montē ꝛc. Burgen. facit magnā vim de nose Moyse: in quo repzehendit btm Hiero. ſz qz ei⁹ digressio in fauoꝛē fidei trāsceat: potissimū qz nō est ꝺ postillatoꝛē: ſz q̃ addit se legisse in hebraico maria ꝓ mozia: qz ex auctē sacre canonis aut sctoꝝ nō hz euidentiā: ea facilitate cōtemnit q̃ ꝓbat: maxie q̃a cōit oīm interptationes imo ꝛ ipius Burgen. sonāt ī ꝺrīū.

¶ In eo. ca. vbi postillator⁹ ad intentionē iosephi ꝛ aliozum dicit ysaac nō inuitū ligatū fuisse in oblatione ſz spōtaneum qz cū posset nō restitit patri existens. xxv. annoꝝ. Burgen. obiecit dicēs: q tunc meritū poti⁹ debuit ascribi ysaac q̃ abraē. dic̄ q̃ ysaac tm̄ fuisse. xv. ānoꝝ. ꝛ iuitū a pr̃e ligatū. idcirco vocat⁹ est puer: qđ in scriptura de viris. xxv. annoꝝ dici nō cōsueuit. Sed ad obiectionē Burgen. rūdet ꝓmo: qz abraam accepit mandatū a deo ꝛ obediuit nō ysaac. ō fit mēoria de merito illius nō istius. scđo pōt dici: q abraam obediuit deo: ysaac aūt hoī. ſ. patri. tertio pōt dici q ysaac obedientia cū agonia fuit. pcedens ex volūtario mixto non sine terroꝛe ꝛ tioꝛe. obediētia aūt abraē ex fide absoluta: vt dr ad Heb. xj. quarto qz agens ꝑstantius est passo: in hac aūt obediētia abraā se habuit respectu oblationis vt agēs: ysaac vt patiēs. ideo de abraā dr: qz fecisti rem hanc ꝛc. Sz si respicere voluerimus lram bñdictio ꝛ meritū huic obediētie correspondēs respicit ysaac sic ꝛ abraā. Nicol. n. qz fecisti rem hanc ꝛ nō pepercisti filio tuo vnigenito. ꝓpter me: bñdicā tibi ꝛ multiplicabo semē tuū sic̄ stellas celi ꝛc. ℬ scđm refert ad ysaac: ℔m illud ſ. xxj. In ysaac vocabit tibi semen. ꝛ sequit hic bñdictio ysaac: possidebit semē tuū portas inimicoꝝ suoꝝ: ꝛ bñdicent in semine tuo oēs gentes: vñ q̃is abraā ea oīa sibi meruerit nō tm̄. p se solū: qz in sua ꝑsona nō vidit effectū: ſz p suo semine. Quicq̃d aūt sit de his nō valet qđ Burgen. addit. p cōfirmatione sui ꝓpositi q ysaac noīat⁹ est puer: q̃si ī sc̄ptura viros fortes pueros vocari nō sit cōsuetū: cū tamē de puer⁹ dauid fortissimis multa dicant. ij. Regū. j. ꝛ. ij. ca. Et de Josue duce belli dictū ē puer: Exo. xxxiij. Rex assueruꝰ quoꝝ

m ✠ fecit

Universidad de Navarra Biblioteca

feceit quiuiū puer' fortissimis plaz Hester. j. Et xps dixit discipulis post resurrectionē pueri nunq̄ pulmentarium habetis: Joh. xxj. ꝛ Act'. iiij. Aplī dixerūt pncipes cōueniſſe aduersū puerū ihesum. Et Burgēn. meli' recollect' idē dic circa. xj. ca. iij. li. Reg. In eo. ca. vbi exponit nūc cognoui. i. cognoscere feci. Burgē. dicit q magis ꝓprie exponitur de deo sic alie metaphore: q deus in ꝟ se habēs q̄si nouit aliquid cognoscens dixit: Nūc ꝛgnoui. sz videtur Burgen. implicare dicendo metaphoras esse ꝓprias: cum metaphora ois sonat impropriatem. Quicqd tamen sit nō debuit ꝓpter debile motiuum suam expositionem btō Aug'. xvj. de ciui. Dei. ca. xxvij. glo. ordi. ꝛ cōmuni schole preferre.

Glo. ordi.

La. XXIII

A Et mortua est in ciuitate arbee. Hiero. Que est i valle. hoc in autē ticis libris nō habetur. Arboch paulati a legentib' ac scribentib' corruptum ē. Re q̄ putanduz ē Xxx. nomē ciuitatis hebraice barbare atq̄ corrupte: a quo corruptela q̄si q̄ in suo ꝺr trāstuliſſe. Arboch enim nihil oīno signi/ficat sed dicit arbee. i. quatuor: q̄ ibi abraam ysaac et iacob: condit' est et adam ꝟ mus: sicut i li/bro ihesu aperte demōstrat.

† 13. q. 2. c. hebron.

Jos. 14. d

b Surrexit abraam et ꝛc. Aug'. Queritur quomodo abraam adorauit populuz terre: cum scriptum sit: Dominum deum tuum adora/bis: et illi soli seruies. Sed non est in pre/cepto dictum dominum de/um tuum adorabis solum: sicut dictum ē ꝛ illi soli seruies. Talis enī seruit' soli deo debetur: que grece latreosis dicitur. Unde dānātur idolatre hanc seruitutem scili/cet idolis ex/hibētes. Nec moueat q ali/bi prohibet angelus hominē se adorare: et admōet vt deus potius adoretur. Talis enim apparuerat: qui ꝓ deo adozari pote/rat: ꝛ ideo adoꝝ

Deut. 6. b

† 13. q. 2. c. questa est. c. postq̄

ꝟ ratoꝝ

Jrit aūt sara centum viginti septē annis ꝛ mortua est in ciuitate † arbee: que est hebron in terra chanaan. Uenit q̄ abraā vt plāgeret ꝛ fleret eā. Cūq surrexisset ab officio funeris: locut' ē ad filios heth dicēs: Aduena sum ꝛ peregrinus apud vos: date mihi ius sepulchri vobiscum vt sepeliam mortuū meum. Responderunt q̄ filij heth: Audi nos domine: princeps dei es apud nos: in electis sepulchris nostris sepeli mortuū tuū. Nullus q̄ te prohibere poterit: quin in monumento eius sepeli/as mortuuz tuū. Surrexit abraā et adozauit populum terre: filios videlicet heth. dixitq̄ ad eos. Si placet aiē vestrę vt sepeliā mortuum meum: audite me: et intercedite ꝓ me apud ephron filiū seoz: vt det mihi speluncā duplicem: quam habet in extrema pte agri sui. Pecunia digna tradat mihi eam: coram vobis in possessionē sepulchri. Habitabat autē ephron in medio filiozum heth. Respondit q̄ ephron ethe' ad abraā cunctis audientibus q̄ ingrediebantur portā ciuitatis illius dicens: Mequaq̄ ita fiet dñe mi: sz magis ausculta quod loquoz. Agrum trado tibi ꝛ speluncaz q̄ in eo ē: ꝓsentibus filijs populi mei: sepeli mortuum tuum. Adorauit abraam coram pplo terre: ꝛ locutus est ad ephron circūstante plebe: Queso vt audias me: Dabo pecuniā ꝓ agro: suscipe eā ꝛ sic sepeliā mortuum meum in eo. Respondit q̄ ephron. Domine mi audi me' Terrā quam po/stulas quadringentos siclos argenti valet. Istud est ꝓcium inter me et te: sed quantum est hoc

a cētum viginti septē annis ꝛ mortua est in ciuitate † arbee: que est hebron in terra chanaan. Uenit q̄ abraā vt plāgeret ꝛ fleret eā. Cūq surrexisset ab officio funeris: locut' ē ad filios heth dicēs: Aduena sum ꝛ peregrinus apud vos: date mihi ius sepulchri vobiscum vt sepeliam mortuū meum. Responderunt q̄ filij heth: Audi nos domine: princeps dei es apud nos: in electis sepulchris nostris sepeli mortuū tuū. Nullus q̄ te prohibere poterit: quin in monumento eius sepeli/as mortuuz tuū. Surrexit abraā et adozauit populum terre: filios videlicet heth. dixitq̄ ad eos. Si placet aiē vestrę vt sepeliā mortuum meum: audite me: et intercedite ꝓ me apud ephron filiū seoz: vt det mihi speluncā duplicem: quam habet in extrema pte agri sui. Pecunia digna tradat mihi eam: coram vobis in possessionē sepulchri. Habitabat autē ephron in medio filiozum heth. Respondit q̄ ephron ethe' ad abraā cunctis audientibus q̄ ingrediebantur portā ciuitatis illius dicens: Mequaq̄ ita fiet dñe mi: sz magis ausculta quod loquoz. Agrum trado tibi ꝛ speluncaz q̄ in eo ē: ꝓsentibus filijs populi mei: sepeli mortuum tuum. Adorauit abraam coram pplo terre: ꝛ locutus est ad ephron circūstante plebe: Queso vt audias me: Dabo pecuniā ꝓ agro: suscipe eā ꝛ sic sepeliā mortuum meum in eo. Respondit q̄ ephron. Domine mi audi me' Terrā quam postulas quadringentos siclos argenti valet. Istud est ꝓcium inter me et te: sed quantum est hoc

b+ † 13. q. 2. c. hebron. c ꝟ a quo etheī. d e f g h i k l m n o p q r ꝟ vel quadringentis. ꝟ vel siclis. s

Nico. de lyra

La. XXIII

a ꝟ Jrit aūt sara. hic ꝟr describit quomodo abraam vt ꝓfectus se habuit ad ꝓmum. sic em̄ hīrauit inter extraneos q̄ vocabāt eū dei ꝓncipem ꝛ locum sepulture ꝓ vroze sua ei gratis obtulerunt. ꝛ ideo ꝓmo describitur sare obitus. secundo offertur ei sepulture locus. ibi: Cūq surrexisset. Circa ꝓmum dicitur sic: Uixit aūt sara centum viginti septem annis. Debzei qui numeros multis modis exponunt mystice: dicunt q̄ isti tres numeri predicti ita ponuntur distincte ad designandum conditiones sare. ac si diceretur: ita munda ꝛ innocens fuit viginti annozum: sicut cum fuerat septem ānozum tm̄: ꝛ ita pulchra centum annozum sicut viginti. ꝛ istud ꝓcedat ꝑdict'. xx. ca.

b Et mortua est in ciuitate arbee. vocata est em̄ ciuitas arbee. i. quattuoz. vt dicunt aliqui: ꝓpter quattuoz gigantes ibi sepultos. i. archiman: sisai: talmai: ꝛ pater eozum. Alij dicunt ꝛ melius vt videtur q̄ vocata est arbee ꝓpter quattuoz patriarchas ibi sepultos cum cōiugibus suis scilicet adā ꝛ eua: Abraam ꝛ sara: isaac ꝛ rebecca: iacob ꝛ lya. de primo habetur Josue. xxiij. de alijs tribus. j. xlix. ca.

c Cūq surrexisset. hic cōsequēter agit de sepultura sare. vbi primo ponitur petitio abrae. secundo concessio sepulture. ibi: Responderūtq̄ filij heth. primo ergo dicit:

d Aduena sum ꝛ pe. ꝛc. propter quod non habeo ius sepulchri.

e Date mihi ius ꝛc. Ex quo patet q̄ non intendebat illud emere q̄ est illicitum vendi: sz ius sepulture seu locum: quia locus sepulture semper fuit inter sacra reputatus. Melius potest dici q̄ locus sepulchri non est res spūalis: sed ius sepeliendi ideo abraam ius petijt ꝓ dono dicens: Date mihi ꝛc. ꝛ locum petijt ꝓ precio.

f Ut sepeliam mortuum meū. hic accipitur masculinuz ꝓ feminino: sicut ꝛ Mar. v. dñs dixit Quis me tetigit: de mulliere emozoissa.

g Respōderunt hic ꝟr de sepultura sare agitur. et primo ponitur curialis populi risus cū ꝺr:

h Audi nos dñe ꝛc. In dubijs enim recurrebant ad abraā: ꝛ ipe dirigebat illos. ac si ꝓsulerent dñm.

i In electis sepulchris nris. i. meliozib' ꝛ honoratiozib'.

k Sepeli mortuum tuuz. i. saram. sed q̄ nolebat eā sepelire cū infidelib', ꝓmo regratiat' ē pplo. iō ibi dicit:

l Et adozauit ꝛc. a q̄ dicti sunt ethei. fecē em̄ eis reuerentiā vt ipetraret locū sepulture: vbi erat sepult' adā. iō sequit:

m Intercedite ꝓ me ꝛc. non dixit vēdat: q̄ locū sepulture adam non intendebat emere sed fundum in quo erat dicta sepultura: quod erat licitum. ideo sequitur:

n Quam habet in extrema parte agri sui ꝛc. id est agrū in quo est.

o Habitabat autē ephron in medio filiozum heth. hoc autem interponitur ad ostendendum q̄ ille ager erat carior ceteris in extremitatibus positis: ꝛ per cōsequēs melioz ꝛ securioz.

p Respondit q̄ ephron ethe' ad abraam cūctis audi. ꝛc. omnes enim de ciuitate ab operib' suis cessauerant: vt sepulture sare debitum honozem ꝺrenderēt.

q Mequaq̄ ꝛc. id est nolo tibi vendere: sed gratis concedere. sed quia abraam nolebat q̄ ipe vel alij infideles possent ibi ius sepulture reclamare: ꝛ per consequens cum sara infideles sepelire: noluit gratis accipere sed ꝓ pecunia postulauit: ꝛ patet littera vsq̄ ibi:

r Terra quam postulas quadringentos siclos ꝛc. Dicunt aliqui q̄ si consideretur dicta Jsido. et Papie de ponderibus metallozum. obolus ꝓout in scriptura sacra accipitur habet tantum de argē to sicut habet vnus paruus turonensis. siclus autem vsualis ꝺ quo hic agitur: fm eos valet. xlviij. obolos. Et sic quadringenti sicli valent octoginta libras turoneū. ꝛ fm hoc patet ꝓcium agri predicti. Si autem contra hoc arguatur per hoc quod dicitur Exoꝺ. xxx. Siclus. xx. obolos habet. Dicunt non obstat: quia in Exoꝺ. loquitur scriptura de siclo ꝛ obolo fm pondus sanctuarij: vt patet ibidem: quod quidez pondus est aliud a pondere vsuali. Credo tamen q̄ melius est dicere q̄ non habetur certus valoz predictozum quadringentozum argenti siclozum. quia pondera ꝛ monete apud varias gentes multipliciter variantur: ꝛ etiam apud eandem gentem fm diuersa tempoza.

s Sed quātū est hoc q. d. Nō est res tāta de q̄ inē me ꝛ te fiat lōgus tractatus.

✠ Quod cum

ꝟ rato: coꝛrigēdos erat.

a Qō cū au. Hiero. i heb. sic posuim' ꝟ primū nomē scribit ephron. Sēm ephran. postq̄ cēm ꝓcio victus est vt sepulchrū vē deret: ꝛ accipet argentū: licet cogente abraā: vanlra q̄ apud illos ꝓ o legit ablata est de nomie eius ꝛ ꝓ ephrō dict' est ephran. In q̄ significat nō fuisse ꝑfecte xtutis: q̄ potuit vendere memorias mortuozū. Sciāt igr̄ q̄ sepulchroz ꝓcium nō a cogentib' ꝟ a nolentib' accipiūt: mutari nomē suū: ꝛ pire aliq̄d de merito coꝛ: cū etiā rephēdat qui inuitus acceperit.

b Cōfirmatusq̄ est ꝛc.

Moraliter. Greg'. moza. Innuit sepulchrū duplex q̄ ꝑfectus predicator extinctā a ꝺsideriis carnis aliaz abscōdit ꝺ bōe opationis ꝛ cōꝛplationis tegmine: vt a carnali cōcupiscentia q̄si insensibilis lateat: quā pri' sentiēs mozaliter viuebat. Unde: Mortui em̄ estis: ꝛ vita vra abscondita ē cū xpo in deo. Actiua em̄ vita a prauis opib' mortuos sepelit. Cōꝛplatiua ꝑfecti' q̄ a cunctis actionib' ꝺfidit ꝺuidit. Qui q̄ iā in se contumelias carnis edomuit: superest vt mentē per studia sancte opatiōis exerceat: ꝛ qui iam mentez p sancta opa dilatat: superest vt eam vsq̄ ad secreta intime contemplationis extendat. Nō est enim ꝑfect' predicator qui propter cōꝛplationis studium opanda negligit: vel propter operationis instantiam cōꝛtemplanda postponit.

c Spelunca ꝛc. Et circa eam ager arboꝛosus ad sepeliendā saram q̄dringentis siclis argenti q̄ patriarcham a dominis ꝛre emit. Quia ad vacandum sapiētie: ꝛ studendum actioni ꝺ folijs mysticoꝝ verboꝝ tanq̄ sub fructuosis arboꝛibus: non aliter predicatoribus quietus locus acquiritur: nisi per euangelicam doctrinā argenti nitoze fulgentem terrenis potestatibus ab ipis exna beatitudo suadeatur. Que ꝺ centenario q̄ter ducto figurat q̄ a leua i ꝺxtrā trāsfert.

d Pone

Allego. manū ꝛc. Greg'. All. Ma/nū sub femoze iubet ponere ꝛ ꝓ deū celi iurare. q̄ illi' caro ꝓ illud membrum ꝺscensura erat: q̄ fili' abrae eēt ex humanitate ꝛ divinus ex diuinitate: q̄si tāge filium meum et iura ꝓ deum meum. Unde non super femur: sed sub femoze manum ponere iubet: q̄ inde ꝺscendit' erat qui homo: sed super homines esset: vnde dignum non fuit vt manum super femur poneret: quia nulla caro sup' illā est.

Allego. e At non accipias. Greg'. All. Isaac de filiabus chananeoꝝ vroz duci ꝓhibet: q̄ xpo nulle reproboꝝ aīe coniungunt'. De cognatione vroz duci ꝓcipit: q̄ sola electoꝝ ecclesia xpo copulāda erat. quā ipe vnigenit' ex ꝓdestinatione ꝛ pscia iā extraneā nō habebat. Puer qui ad

ꝟ vroꝛem

a sepeli mortuū tuuz. Quod cum audisset abraam: appendit pecuniam quā ephron postulauerat audientibus filijs heth: quadringentos argenti siclos: ꝛ probatę monetę publicę. Confirmatusq̄

a ꝟ Primū dictus est ephron. i. confirmatus ꝛ ꝑfectus. post venditam sepulturam ephran. i. infirmus ꝛ imperfectus.

est ager quondam ephronis: in quo erat spelunca duplex respiciens mambrę: tam ipe q̄ spelunca et omnes arboꝛes eius in cunctis terminis per circūitum abraę in possessionem videntibus filijs heth: et cunctis qui intrabant portā ciuitatis illius: atq̄ ita † sepeliuit abraam vroꝛē suam

a ꝟ aīam mundo mortuam: deo viuam.

b ꝟ Requie actiue ꝛ cōꝛplatiue vire.

c ꝟ vel q

sārā i spelūcā agri ꝺplici q̄ respiciebat mambre: hoc est hebrō in terra chanaan. Et cōfirmatus est ager: ꝛ antrū quod erat in eo abraę in possessionem monumē/

ꝟ a quo etheī

ti a filijs heth.

La. XXIIII

Rat aūt abraam senex dierumq̄ multozum: et dñs in cunctis benedixerat ei. Dixitq̄ ad seruū seniozem domus suę qui ꝓerat omnib'

a ꝟ Sermonem prophēticum: q̄ añ aplos ad vocādam de gentibus ecclesiam direxus.

b q̄ hēbat † Pone manū tuā subt'r femur meum: vt adiurem te per

a ꝟ Quasi: quia indignos vos exhibuistis ꝛ repulistis verbū dei. ecce conuertimur ad gētes.

c deum celi et terrę vt nō accipias vroꝛē filio meo de filiabus chananeozum inter quos habito ſz

ꝟ dabo tibi gentes hereditatē tuam.

ad terram et cognationē meam

a Qō cum audisset abraā. s. determinationē pcij: appēdit pecuniam quā ephrō postulauerat audiētib' filijs heth: q̄ ꝛ talib' optet hr̄e testes.

b Quadrigētos ar. si. ꝛ pbati. i q̄ oīdit bōitas materie.

c Mone te publice. i q̄ oīdit bōitas forme: q̄ hēbat ipressionē debitā mōete publice currētis.

d Cōfirmat' ꝛc. ex q̄ ptz q̄ nō emit spelūcā in q̄ erat sepulchrū ade: ſz agr̄ siue fundū i q̄ erat: ꝛ istō licitū: sic fund' pō: emi licite i q̄ ē sita ecclesia. ephrō aūt vēdēs peccauit: q̄r ꝓpt dictā sepultura carī' vēdidit. Dicūt hebrei q̄ ipe ephrō ostendit i ꝓncipio se multa agere ꝓ abraā: ꝛ tū i fine nihil fecit ſz trā suā carī' iusto ꝓcio vēdidit: iō postea remota est lra vau de ei' noie: ad designādū ei' ip̄fectionē. ꝛ sic diminute scribit deicepſ: vt ptz. xxv. ca. ſz nō apparet in ꝓnūciatiōe. Dicit aūt ista spelūca fuisse duplex: q̄r fm aliqs ibi erat duplex edificatio. vna iferior ꝛ alia supior: sic i capella regis parisius: fm alios ꝺr duplex q̄ ſz eēnt i eadē eccliate: tū in vna ponebantur viri: ꝛ i alia vxores.

e Atq̄ ita sepeli. abraā.

b ꝑfr describit sepultura sare. ꝛ ptz lra.

Moraliter. Hic agitur de ꝺmorte sare ꝓ qua designatur moꝛs cuiuslibet bone persone. Unde subditur:

b Mortua est in ciuitate arbee. i. quattuoz: q̄ boni moriunt' i q̄ttuoz xtutū moraliū ꝑfectiōe. Apoc. xxi. Ciuitas erat in quadro posita.

† Uenit q̄ abraā vt plāgeret. ꝓ quē pōt intelligi q̄libet fidelis amic' ꝺfuncti q̄ naturali pietate mot' plāgit mortē amici. ꝛ ꝑfr ꝛrit sepultura locū ꝓ quē designat empyreū celū. sic infern' est sepulture loc' maloꝝ. Ap. xvj. Mortu' est ꝺ ues ꝛ sepult' est in inferno. Et ibidē ꝓmittit ꝺ lazaro. Factū ē aūt vt mozeret' mēdic' ꝛ portaretur ab angelis in sinū abrae. Iste vero sin' a tpe ascēsionis xpi est empyrei celi loc' q̄ ꝛrit per suffragia bonoꝝ.

† 13. q. 2. c. hebron. De sepul. c. 1.

c In ca. xxiij. vbi ꝺr in postilla: Ex quo ptz q̄ nō intēdebat emere illō q̄ est

Additio.

In hac emptiōe (illicitū ꝛc. nō pōt abrae aliq̄ pctm imponi: tū q̄ nō peccaret hodie q̄ emeret agr̄ vt i eo faceret cimiteriū: put dic' mgr̄ i hist'ijs: tuz q̄r vt dicit Ambro. in li. de abrā. Dec aūt abrā fecit: q̄ nōdū crāt bul' dei cēplatiōis fidelium

Replica

(in dño reliq̄e adorarent. coꝛrectoriū ꝺ Burgē. In ca. xxiij. vbi postillato: dic' abrā cauillc: q̄ illicitū ē i ꝺctu facto cū ephrō ꝓ eo: q̄r emit fundum nō spelūcā siue sepulchrum. Burgen. objcit q̄ abrae nō pōt iponi pctm: quia hodie posset sine pctō q̄s emere agr̄ i q̄ faceret eccliam vel cimiteriū: ſz manifestū ē hāc obiectionē non valere: q̄r emit agrū i q̄ sepultura erat nō vt in eo sepulchrū faceret. rōne ei' sepulture ipi' adeꝛ ene i il lo agro loc' ipe religiosus inē sacra cōputabat: iō nō emit sepulchrū: ſz ius i agro i q̄ sepulchrū erat: iō dixit: Date mihi ius sepulchri: non dixit vēdite: q̄ illicitū fuisset. ꝛ sc̄ſ: Inēcedite pro me apō ephrō vt det mihi spelūcā ꝺplicē i q̄ sepult' fuit adā. vt inuit' Josue. xiiij. non dixit vt vēdat: q̄ illicitū fuisset. Nō em̄ abrā ītendebat emere sepulchrū ade: ſz fundū: ꝛ ius i fundo i q̄ dicta sepultura fuit.

† † 47. 8

Rat aūt abraam. hic con sequenter ostēditur qualiter abraam vt perfectus se habuit respectu sui. seu ꝓprie familie: quia filius reputatur vna persona cum patre: ꝛ ideo sic ꝓceditur. quia ꝓmo ꝓ maritatione ysaac describitur serui missio. secundo coniugis requisitio. ibi: Cunq̄ camelos fecisset accumbere. tertio petitionis concessio. ibi: Responderunt laban ꝛ bathuel. quarto coniugis adductio. ibi: Surgens autem mane. Circa ꝓmum sic dicitur:

g Dixitq̄ ad seruū ꝛc. iste fuit electer de quo supra dictum est. xv. ca. q̄ erat ꝓcurator domus sue.

h Pone ma. ꝛc. Debzei dicunt q̄ hoc dixit rōne circūcisionis que est circa illas partes quam dñs dederat sibi i signū fidelitat': vt supra dictū ē. xvij. ca. Catholici aūt dicūt ꝛ melius ꝓ ꝺ fuit ꝓpt xpm q̄ ex ſz carnē nasciturꝰ erat ꝺ abrā femoze: ꝛ tali mō loq̄ndi vtit scptura Exo. j. vbi ꝺr: Oēs aīe eoꝝ q̄ egressi sunt de femoze iacob ꝛc. ꝛ patet littera vsq̄ ibi:

i Sz ad terram ꝛc. s. in aran vbi manserat nachoꝛ frater suus cum vroze sua. ꝛ ptz lra vsq̄ ibi:

¶ vrozē deducēdā mittitur: ꝓphetarū ⁊ aplox omniū ⁊ doctox ordo est: qui dū verbū ꝑdicationis faciūt: cuiuscz aīe ⁊ ⁊iūgēdeuni genito filio ꝓuisores fiūt. a ¶ Posuit ℊ.ſ.Hiero. Trahūt hebrei, qz in sanctificatione eiꝰ.i. in circūcisiōe iurauit. Nos aūt dicimꝰ eum iurasse in semine abrae. i. in xpo: ⁊ ex illo nascitur ⁊ in illud Liber generatiōis ihesu xpi fili dauid ſi. abraaz. b ¶ Decē camelos. Tales secū dz hre ſmo diuin⁹. ⁊ p ceptis dei obediant: qđ ſignificat ℘ denariū. ⁊ ꝑdꝰ tribulatiōis fortiter gerāt qđ cameli ſignificant.

¶ Ex oībꝰ bonis. Hreg⁹. All. Quia bis ⁊ de domio loquūtur: in semetipſis vir tutū diuitias oñdūt: vt tanto citiꝰ ad seqndū deū inuitent: ⁊to suis auditoribus in seipſis mōſtrāt ⁊ narrāt. ¶ Iuxta puteū ⁊c. Hreg. Inſ fontē ſterit: ⁊ ex ꝓfixa ſnia: ⁊ eēt eligēda ꝓpositū qz ſcti ꝑdicatores verbi fluenta ꝓsiderāt. Añ colligūt ⁊ vel ꝙꝰ verba cōmittāt. ⁊ de ꝙꝰ auditoribꝰ fiduciā certitudinis assumant.

¶ Jgit puella ⁊c. Aug⁹. Querendū ē ꝙd differāt ſi licite augurationes a petitione hac: ⁊ petit seruꝰ vt ſibi oñderet deꝰ ipam futurā vrozē ıſaac: a ⁊ petēti bibere diceret: bibe: ⁊ camelis tuis da. Sz aliꝰ ē petere qđ ipo miraculo ſignum ſit. Aliud obſeruare ⁊ ita fiunt vt mira nō ſint: ſed a coniectoribꝰ ſuꝑſtitiosa vanitate interꝑtent. Sed ⁊ ꝑ ipm ⁊ mitꝝ aliꝙd postulet ⁊ ſignificet qđ ꝙſcz vult nosce vt⁊ audiēdū ſit: nō qua ⁊ſtio ē: Eo nāꝫ ꝓtinet quo dicūt ⁊ ꝑ nō recte faciūt tē rare deū. Añ ſ. t.d.t. Sugerebat eñ xpo tā⁊ hōi: vt aliq ſiḡ explozaret: ⁊ tū apud deū posset qđ vitiose. Ab ꝑ āt discernit qđ gedeon fecit ſmīnēte pugne periculo. Consultatio eñ illa magiſ⁊ tētatio ꝺi fuit. Añ achaz tñt ſignū petere nolebat deū tētare: cū ꝑ dominꝰ ꝓ ꝓbaz mōeret: forte estimās ꝙ a ꝓpha exploraret: vtz ꝓcepti mēoz eēt: ⁊ tētare deū ꝓhibetur.

¶ Jnclia. Hūilia secularē facū diā ad hauriēdū ꝓhetici ſmonē: vt volūtarē tuam ꝓsaſioni mee inclinē.

Allego. g ¶ Pauxillū. Hreg⁹. All. Dis ꝑdicatoꝛ aīaz auditoris sitit: iō seruus petit: rebecca potum tribuit: qz electoꝛ ecclesia desiderio ꝑdicatoꝛ ex virtute sue fidei satiſfacit. Que eñ deū quē

¶ audit

§ i. ecclesiam.

pficiſcaris: ⁊ inde accipias vrozē filio meo ıſaac.
a § Et credere: ⁊ſi ſi prepuriuz noluerit sociari circūcisioni: ꝓdicabitur ibi tantum verbum dei.

Respondit ei seruus: Si noluerit mulier venire/
interram hanc: num reducere debeo filium tuum
ad locum de quo egressus est? Dixit abraam: La
ue ne quando reducaſ filiū meum illuc. Domin⁹ a
deus celi qui tulit me de domo patris mei: et de b
terra natiuitatis meę: q locutus est mihi: ⁊ iurauit
§ iudeam cui post ꝓdicandum.
dicens: Semini tuo dabo terram hanc: ipse mit/ c
a § Magni consilij. § ducē vite tue. b § Ecclesiam. § christo.
tet ⁂gelū suuz coꝛā te: ⁊ accipies inde vrozē filiō
§ Quasi ſi te annunciante iniquitatem suam acquiescere noluerit animaz tuam liberaſti.
meo. Sin aūtē noluerit mulier seq te: nō teneberſ
§ Doc est verbū meū nō ꝑdices tantum in genitilitate.
a iuramento: filiuz tm̄ meum ne reducas illuc. Po/ d
a § Donozās xpm nascituꝝ inde.
suit ergo manū sub femoze abraam domini sui:
iurauit illi super sermone hoc. Tulitq decem ca/ e
b § Nō eñ obediētiā ⁊ patiam: ⁊ſ ceteras ꝓtrues debet hre seruus dei.
melos de grege dñi sui: ⁊ abijt ex oībus bonis eiꝰ f
a § talibus comitatus. b § gentes.
portans secū: Profectusq pꝛrexit mesopotamiā/ g
am ad vrbem nachoz. Cūq camelos fecisset accū h
a § Jmitatoꝛes xpi cuz xpo morantur extra castra: qz delitijs tabernacli non seruiunt. § profundiratem scripture. § Sexta erate.
bere extra oppidum iuxta puteum aquę: vesperę
a § Opoꝛtunitate qua videant anios ſt̄ibiltoꝛes ad disciplinā accipiēdā.
eo tpe quo solent mulieres egredi ad hauriendaz
a § Prius oꝛare ꝺicatoꝛ: vt sermo dei currat: ⁊ fructificet in auditoribꝰ
aquam dixit: Domine deus domini mei abraaz
occurre obsecro mihi hodie: et fac misericordiam
cum domino meo abraam. Ecce sto ꝓpe fontē
aquę: ⁊ filię habitatoꝛum huius ciuitatis egredi/ i
entur ad hauriendam aquam. Jgitur puella cui
a § faciam quod horrarius eu ⁊ college tui.
ego dixero ıcline hydriā tuā vt bibā: ⁊ ille ñderit
a § Talis aīa futura est sponsa chysti.
bibe: ꝺn ⁊ camelis tuis dabo potū: ipa est quā ꝑ/
parasti seruo tuo ıſaac: ⁊ per hoc intelligaz ꝙ fece
ris misericordiaz cū domino meo. Necdum intra k
a § Paria verbū dei humiliter ſuſceptura: ⁊ ideo inter xpi cōtribules computanda.
se verba cōpleuerat: ⁊ ecce rebecca egrediebaꝫ fi/
lia bathuel filij melche vroꝛis nachoz fratris abra
a § Seculare ſciam. b § In exercitio operū. § de qua dicitur: Concupiuit rex ſpēm ⁊.⁊ assistit regi. a dextris ⁊.
am: habens hydriā in ſcapula: puella decoza ni
§ Nulli hereſi consentries. a § despondi enī vos vni viro vir. ca. exhibere xpo. b § Humiliauerat se ad hauriendam fontem vite.
mis: virgo ℊ pulcherrima et incognita viro. De/
§ diuinis sentēcijs. § verba humane facundie.
scenderat autem ad fontem: et impleuerat hydri/
a § qz xps doctrine ⁊ xps vocationis. b § sermo diuinus.
am: ac reuertebatur. Occurritq ei seruus ⁊ ait: g
a § Anime de salute sua meditranti. b § vel bibendum.
c § Quasia spolia egyp. fac vasa in domo domini accommodādo diuinas
Pauxillum mihi ad sozbēndum prebē aquam de
sententrias humane sapiētie verbis. a § Quasi sensuz meū ribi accōmodo.
hydria tua. Que respondit: bibe domine mi. Le/
n § Humiliauit facundiam suam ad credendum et operandum quod ꝺr.
leriterq depōsuit hydriam super vlnam suam et
§ Compatientibus labori tuo.
dedit ei potū. Cūq ille bibisset: adiecit. Qui ⁊ ca/
§ desiderio eorum sanctificatiam.
melis tuis hauriam aquaz: donec cuncti bibant.

a ¶ Dñs celi ⁊c. i. de aran: vt ptz ex ꝑdictis. xij. ca. b ¶ Et de terra natiuitatis mee. i. de hur chaldeoꝝ. vt ptz ex prędictis ca. xj. c ¶ Ipe mittet ⁊c. ad dirigēdū istū negociū. d ¶ Filiū tm̄ meū ⁊c. dixit tm̄ ad excludēdū isaac solū: qz ia cob illuc iuit ad ℊrēdum sibi vrozē de mādato ꝑris sui isaac: vt hr. j. xxviij. ca.
e ¶ Tulitq decē camelos ⁊c. istī eñ camelī erāt ab aliꝭs ditincti: qz erāt irrostrati: vt ñ possent blada alioꝝ comedere qñ ꝑ via ducebant.
f ¶ Ex oīb⁹ ⁊c. qz portauit de auro eiꝰ ⁊ argento: ⁊ pecunia ⁊ iocalib⁹ dādis puelle ⁊ eius amicis: vt hr. j. eo. ca. In hebreo hr: Oia bona eiꝰ portās secū. Dicūt eñ hebrei ꝙ portabat secū chartā de donatione quā fecerat isaac filio suo donās ei oīa bona sua mobilia ⁊ imobilia: qz aliꝭ filijs suis dedit munera ⁊ separauit eos ab isaac: vt hr seqnti ca. ⁊ illā chartā portabat ad inclinandū parētes puelle ⁊ ipam puellā quā ℊrebat in mrimoniū ipi⁹ isaac. g ¶ Profectusq prexit mesopotamiā. istō nomen tractū est de greco. meloldē ē ꝙ mediū: potamos fluni⁹: qz ciuitas illa sita ē inter duo flumia. vñ in hebreo hr: In arā fluuioꝝ. Ara eñ erat nomē ciuitat⁹. i. q remanserat nachoz: ⁊ vñ abraam exierat de mādato dñi: vt dictū ē. xij. ca. h ¶ Cūq camelos ⁊c. h ꝑ describit ꝓuigis petitio: ⁊ ꝓmo ꝛit eligere sup hoc a deo signū. lcēo a parentib⁹ puelle ꝓsensū. ibi: Qui ait ñ cōedā. Circa primū sciendū ꝙ eligere nō ꝙſuit signū per modū augurij vel diuinationis qđ ē illicitū: ⁊ ꝓmissa oīo ne petiuit a dño signū i. q peciperet ꝙ angel⁹ dñi direxisset eī viā: hīc ꝑdixerat ei abraaz ⁊ iō ñ peccauit petēdo signū hoc mō. dicit aūt Joseph⁹ ꝙ istō ſignū qđ petijt fuit: vt ſi puellis venientib⁹ ad hauriendum aquam ⁊ negantib⁹ sibi potū vna ex illis libaliter sibi offeret: ⁊ ñ solū ꝙ eī potū: ſz etiā ꝙ camelis potādis: hoc scireꝭ ꝙ illa eēt quaz deꝰ ꝓuiderat foze ꝙ uge ipi⁹ isaac: ſz dictū Josephi nō ꝓsonat hre sequēti vt videbiꝫ stati. Jō dicendū ꝙ signū petitū fuit: vt ſi puella a ꝙ ꝓmo peteret potū ꝙ se: ⁊ ipa cōcederet ñ solū ꝙ ꝓpria sua: ſz etiā ꝙ camelis ipa esset copulāda isaac i mrimonio: ⁊ ptz hra excepti aliꝙbꝰ xbis q trāsurrēdo exponent.
i ¶ Jgit puel. ⁊c. vltio eñ dixit ipi rebecce pꝰ ꝛ alie negauerant sibi: vt dic Joseph⁹: ſz hoc fuit falsū: qz stati hoc dixit: k ¶ Necdū ⁊c. ex ꝙ videt ꝙ ñ petiuerat añ ab alia sed ab

¶ ipa

¶ audit cōfitet ꝑdicatoꝛi aquaz refectionis ⁊ refrigerij offert. Et notādū ꝙ hydriā ab humero inclinās posuit: qz illa cōfessio placida ē: q a bono ope. p/ cedit. Uel aquā ꝓbuit: qz in eo ꝙ credidit: vacua non remansit. Mox eñ ꝑdicauit qđ audiuit: ⁊ docēdo multos ex se ꝑdicatoꝛes. ꝓtulit. Aq. n. i hydria scia ꝑdicatiōis in mēsura. Studet eñ nō plus sapere ⁊ ꝓ sapē. Hydria in vlna: mensura ꝑdicationis in ope. Nec solum in omnibus comitib⁹ eiꝰ: sed ⁊ camelis potū ꝓbet: qz xbus vite nō solū prudentibus: sed etiam stultis ꝑdicat. Añ sapienti bꝰ ⁊ insipiētib⁹ debitoꝛ suꝫ. vel aq etiā iumentis dat: cuꝫ cura carnis quō sit habēda disponitur: vt ex voluptate nō ipedat ⁊ ex necessitate nō neglect. Añ: Carnis curā ne fecerit in desideriis. ⁊ alibi. Nemo carnē suam odio habuit. a ¶ Protulit vir ⁊c. Hiero. Bache qđ ꝑ pidragmate ponit semiūcia ē. Sechel xoꝛ: q latine ſz corrupte sicl⁹: dr uncia. ¶ Hreg⁹. All. Quia ꝑdicatoꝛ auditū ecclesie ꝙ obediētiā ⁊ manus per opationē exornat. Jnaurel duoꝝ sicloꝝ sunt. Sūt armille decē: qz ꝓma virt⁹ obediētie: i ea ritate ē ꝙ ditectio dei ⁊ ꝓximi ē. ⁊ bonū opꝰ decalogi cōpletione ꝓficit: vt cū bōa agi cepint mala nulla agāt. b ¶ Dalez ꝙz. Hreg⁹. Quia ecclesia recipies ſpūalia: reddit ꝑdicatoꝛibꝰ frena ſtipēdia. Añ si vob ſpūalia semiauim⁹ m. ſ. c. v. m. c ¶ Loc⁹ ſpa. ⁊c. Hreg⁹. All. A ꝓze ppio nature legē se eccla nouisse mōſtrauit: ⁊ ꝑdicatiōez ⁊plo charitat⁹ gremio ſuſcepit. doctoꝛi eñ spaciosa māsio ē in corde auditoꝛis latitudo charitat⁹. Añ: Mō ā gustiami i nob: ſz i viscerib⁹ vris quasi ſuſcipiende doctrie locū mētis dilate te ad cogitāda carnalia coarta te. d ¶ Bat ⁊c. Hre. All. Quia carnales fidelib⁹ coniūcti: dū ſpiritualia dona cōſpiciunt: admiratione ſuſpensi: ſi non vsq ad opera: tamen vsq ad fidem ſuſcipiendam predicatione admittunt. dum eñ bonos miraculis fulgere considerant: qđ de eternitate audiūt: nō recusant: q̄uis eccleſiaz moribus nō sequentes: in carnali operatione remaneant.

¶ Dabebat aūt rebecca frēm ⁊c. Quia sunt carnales fidelibus coniuncti: quoꝝ familiaritate aliquando ad audiēdū verbum prodeunt: ⁊ videntes dona dei collata fidelibus mirantur ⁊ verbum corde ꝓcipiūt quod bonis mozib⁹ implere nō fatagunt. e ¶ Mō comedam ⁊c. Hreg⁹. Quia sūt qui doctores ex tēpalib⁹ ſtipēdijs retinere pati sunt. Sz illi: nisi pr⁹ obtinēāt eēna: recipe nolūt. Si

¶ cni in

Rom. 1. b

1. Coz. 9. b

Allego.

2. Coz. 6. c

Allego.

Jbid. 13. d
Eph. 5. f

Allego.

§ Exponens intellectum capacibus.

Effundensq hydriā in canalibus recur/ a
a § ꝓfunditare scripture. § qz bonā voluntatē cordis ꝓfecrentes doctoꝛes ſpe refrigerant.
rit ad puteū vt hauriret aquā: ⁊ haustā oībus camelis dedit. Ille aūt contēpla
a § Signū aīe remuneratis: ⁊ ad cōiugium se prepantis.
batur eā tacitus: scirē volens vtrū pro sperū fecisset iter suū dñs an nō. Post/ b
§ Doc sit cū exoꝛciste carhecuminis. dicūt: effera qđ ē adpire: cū informant duob⁹ ꝓceptis charitatis: vt qđ audiūt i ebo habeāt i opib⁹: explerionē. ſ. decē ꝓceptoꝝ.
a ꝙꝰ ꝙ biberant cameli: protulit vir inau/ a
res aureas appendentes siclos duos: ⁊ c
armillas totidem pondo siclox decem d
Dixitq ad eā: Cuiꝰ es filia? Jndica mi e
hi. Est in domo ꝑris tui locus ad manē
dū? Que ñdit: filia bathuelis sum filij
nachoꝛ quem pepit ei melcha. Et addi/
a § qz ꝑdicatores auditoribus ipendunt spiritalia: a quib⁹
dit dicens: palearū ꝙꝰ ⁊ feni plurimū ē b
accipiunt carnalia. a § deuotionis affectus.
apud nos: et locus spāciosus ad manē c
a § Nihil sibi tribuens sed gratie dei.
dum. Jnclinauit se hō: et adorauit do/
minū dicens. Bndictus dñs deus dñi
mei abraā q nō abstulit misericordiam
⁊ veritatē suam a dño meo: ⁊ recto iti/
nere me ꝺuxit in domū fatris dñi mei.
a § Sic mulier samaritana verba dūi que ad fontem audierat in ciuitate annunciauit.
Cucurrit itaq puella: ⁊ nunciabat i do f
mo matris sue oīa q audierat. Habe/
bat aūt rebecca frēm noie laban: qui se
stinans egressus est ad hominem vbi g
erat fons. Cūq vidisset inaures et ar/
millas in manibus sozoris suę: ⁊ audis/
set cuncta verba referentis: hec locut⁹
est mihi homo: venit ad viruz q̄ stabat h
iuxta camelos ⁊ ꝓpe fontem aquę: di/
xitq ad eum: Ingredere bndicte dñi:
cur foris stas? ꝓparaui domum ⁊ lo/
cum camelis tuis. Et introduxit euz in
hospitiū: ac destrauit camelos: deditq i
a § Verbā seruituri hoim. b § Officiū impleꝭ hospitalitatis ne nōſrecepto verbo: excutiatur puluis in testimonū cassari laboris.
paleas ⁊ fenum ⁊ aquam ad lauandos
pedes camelox: ⁊ viroz⁹ qui venerāt
cum eo. Et appositus est in conspectu k
§ Nō quer: ⁊ q̄ sua sunt: nō vult metere carnalia: nisi primitias seminauerit spiritalia.
eius panis. Qui ait: Nō comedam: do l
nec loquar sermones meos. Respōdit
a § Cōmēdario persone: sicut illud: Paulus seruꝰ iesu xpi.
ei: Loqre. At ille: Scruus inquit abraā
§ Commendario mittentis: vt propter mittentem missus audiatur.
sum et dominus benedixit domio meo m
a § fidei eius subiecit cuiuscz generis homines.
valde. Magnificatusq est: ⁊ dedit ei
a § Simplices. b § Prudētes. c § Eloquentes d § Sapientes. e § Seruiliter pro tempozalib⁹ futētes.
oues ⁊ boues: argentum et aurum: ſer
a § In tribulatione patientes.
uos et ancillas: camelos et asinos. Et

ipa sola petiuit. a ¶ Effundensq hy. ⁊c. erant eñ ibi lapides magni cauati vbi bibebant aīalia: ⁊ vocabant canalia. b ¶ Postq ergo ⁊c. Jn hebreo hr: Protulit inaurē aureā: cuiꝰ pondus erat medietas sicli: ⁊ ꝙbaꝫ ꝙ ꝑ bā qō hr Exo. xxxix. vbi eadē dictio hebraica ponit ꝙ dimidio siclo. pōt tū dici q in Exo. loquit de siclo ad pōd⁹ sanctuarij. ⁊ potuit esse fm q dicūt q erat maius pondere vsuali in tm̄ q medietas sicli scīuarij valebat vnū siclus vsualē. tū sic dictū ē als in talib⁹ pōderib⁹ nihil est certū: qz valde mutanꝫ fm diuersas gentes: ⁊ fm eandē gentē diuersis locis ⁊ tēpozib⁹. Per ꝺ xo q in hebreo ꝺr. Jnaurē in singulari: intelligit etiā alia sibi cozrespondens: qz nō ozabaꝫ vna auris sine alia: ⁊ q̄libet inaur⁹ erat eqlis pōderis: ⁊ sic soluit dissonātia q videt eē ink trāslatione nr̄am ⁊ hebraicā lrām. c ¶ Et ar. ozna mēta sunt brachioꝝ: ⁊ dicuntur ab armo. d ¶ Pondo. i. pōdere: et ē indeclinabile. e ¶ Dixitq a. ⁊c. istud dixit eligere aliq⁹ daret sibi p dicta iocalia: qz ꝙgnito ꝙ eiꝰ verba qꝰ eēt de ꝙgnatione abrae dñi sui: tūc dedit sibi. freq̄nt eñ i sacra scriptura aliq posteri narrāt ꝛs sint ꝓ/ us facta. f ¶ Cucurrit ⁊c. ñ dixit i domo ꝑris sui. qz sic dic Josephus bathuel pr̄ su⁹ iā erat defunct⁹: ſz videt eē ꝺ tertiū seqntē eodē. capi. vbi ꝺr: Ñdert labā ⁊ bathuel: sed si teneaꝫ dictū Josephi pōt ad ꝺ dici ꝙ bathuel ꝙ ꝺ noiaꝫ nō fuit paꝛ re becce: ſz frat: ⁊ iō noiaꝫ pl⁹ labā tā ꝙꝰ eiꝰ frat iunioꝛ iſo. Hebrei cōiuꝫ dicūt ꝙ adhuc viuebat pr̄ eius bathuel. ⁊ iō alr soluit Ra. Sa. dicēs ꝙ puelle prius nūciāt aliq̄d mrib⁹ suis q̄ aliꝭs. Jtē tūc tpis mulieres habitatione hēbāt cū puellis separatim in domib⁹ virox vbi faciebant opa ℊ cōpetāt mulierib⁹: ⁊ tal⁹ dicebaꝫ dom⁹ mris sue ad quā cucurrit rebecca nūciare oīa q audierat: inē q̄ otinebaꝫ q ille hō q dederat sibi iocalia erat ꝺ domo abrae auūculi sui. alr ñ ē hīsse q accepisset ab eo cū eēt puella hōesta ⁊ verecunda. g ¶ Ubi ⁊c. f. Aliq libri hūt forꝫ: ſz ꝺ ē ervitio scptoꝝ. h ¶ Uēit a. v. ⁊c. vt introduceret eū ītra domū. qz iā ꝑ signa ⁊ xba sciebat euz eē de domo auūculi sui. i ¶ Destrauit ca. i. sellas ⁊ onera desuper posita amouit. k ¶ Et appo. ⁊c. noīe pāis i scptura ītelligit oīs cib⁹. Añ. iij. Reg. vj. ꝺr: Apōe eis panē ⁊ aquā ⁊ ibidē subdit: Appositaq ē eis cibox magnꝑatio. l ¶ Qui a. n. c. ꝺ ñr elicer ārit a parētib⁹ ꝓsensū ꝺ rebecca copulanda ipi isaac: ⁊ vt faciliꝰ eos ıclinet: primo refert diuitias domini sui ipi isaac collatas ⁊ iuramentum quo astrinxit eum abraam: ⁊ fi gnū a deo sibi datū q volūtas dei erat q isaac cū rebecca copulareꝫ: ꝑ ꝺ ıſinuās q si renuerēt cōtrarīet diuine voluntati. Et patet ſra: exceptis aliquib⁹ verbis exponendis. Qui ait ñ comedā. i ꝺ oñdit se hre negocium sibi ꝓpositū cordi.
m ¶ Et dñs ⁊c. i. ſpūalib⁹ ⁊ tpalib⁹

enī in aīab⁹ fructū ñ inueniūt:su
mere stipēdia corpib⁹ ꝓtēnūt:pe
des nō lauāt:qz laboris desideri
um nulla ꝑsolatiōe releuant.
a Et adiurauit ꝛc. Aug⁹. Snla
ē eadē:xba nō oīa vel ipa:vl ita
dicta sūt qđ ,ppt eos dicēdū:qui⁹
euāgelistis calūniāt: q ī aliq̄b
xbis nō oīno cōueniūt cū res et
snie eedē.būc eīm libz vn⁹ scīpit
q̄ ea q̄ supradixit cū mādaret ab
raā:vel relq̄ ponere potuit:si ad
rē ptinere iudicaret:cū xitas nar
ratiōis nō exigit nisi vt rez snia
rūqz xitas sit qb⁹ volūtas(,ppt
quā ītimādā xba fiūt)sat⁹ appa
reat. b Dei ꝛc. Hiero. In he
breo scīptū ē:Ecce ego stās super
fontē aq̄:ꝛ erit adolescētula que
egredieť ad hauriēdum ꝛc. Pro
adolescētula:ī hebreo legit alma
siē ī Esaia:vbi ī nris codicib⁹ scri
ptū ē:Ecce ẋgo ꝯcipiet ꝛc. In he
breo legit:Ecce alma concipiet.
Notādū q̄ q alma sp ẋginem si
gnificat:ꝛ hz ethymologiā apo
cripha.i.absc̄dita. Nā ī Iob vbi
scriptū ē de sapia:ꝛ absc̄dēť ab
ocul⁹ois viuēť. In hebreo dr:na
alma. Ergo alma:qđ ī ter ꝓtať ab
scōdita.i.ẋgo nimis diligētia cu
stodita:maioris laudis videť eē
q̄ virgo:Nam virgo potest esse
corpe:ꝛ nō spū siue mēte: q̄ vero
absc̄dita ē:epithesin ẋginitatis
hz vt ꝛ ẋgo ꝛ absc̄dita sit:ꝛ que
absc̄dita est:iuxt idioma hebree
lingue ꝑ̄ ꝛ ẋgo ē. Que āt virg
go:nō statim absc̄dita. Hoc idē
xbū ī Exodo ỗ maria sorore mo
ysi adhuc ẋgine legim⁹. Osten
dant igit iudei alicubi positū al
ma:vbi adolescētulā ꝛ nō ẋginē
sonet. c Respōderunt laban
ꝛc. Aug⁹. Aut abraā ,ppetā no
uerāt:ꝛ ,ppice a dño dictū:qđ p
illū dictū fuerat agnoscebāt.aut
signū vt qđ fu⁹ narrauit locutio
nē dñi appellauerūt:ỗ eīm magis
de rebecca dictū ē:abraā eīm non
de rebecca:hz de aliq̄ ex tribu vel
ꝯgnatiōe sua ortrat:ꝛ ỗ ad vtrū
q̄ vt ītmunis eēt fu⁹ a iuramēto
si nō ꝑpetrasset:qđ nō ỗr cū aliq̄d
,ppatur:certā eīm ē eē decet ,phe
tiā. d Prolatisq̄ ꝛc. Greg⁹.
All. Postq̄ coniugij cām puer
obtinuit. Hec oīa rebecce dedit:
qz doctores eccle tot ornamenta
tribuūt:q̄t xtutū bōa docuerūt.
Que eīm pr⁹ inaures ꝛ armillas
accepat: iā vasa aurea ꝛ argētea
ꝛ vestes accepit:qz ecclia q̄ añ p
fidē:obediētiā:ꝛ opationē perce
pit:exercescēs ad spūalia conuale
scit vt ,ppetie spū ꝛ xtutuz grā
repleta ap̄liar⁹ munerib⁹ crescat.
Mīi ꝛ fri dona offerunt:qz gēti
litas ex q̄ ecclia ad fidem vēit: ī
glia tpali gnaluit. Ubi q̄.n. xpi
ani afflictōs sēt:ūt:gētiles ī fre
na xtute gloriāť. Frēs ei⁹ bōa p
cipiunt.qui eīm in ecclia fidem
verbotenus tenent.sed tamen p
fessionem suam moribus non se
quunť a fidelibus honorant: qz
fideles vocantur. Mater ergo ꝛ
frēs dona percipiunt sed ab he

§ Graria:quia filius bone voluntatis:qui factus est ei ex semine abꝛac.

peperit sara vxor domini mei filium domino

§ In vltima erate mundi. § vñ:Pf oia q̄ tua sunt dedisti mihi.

meo in senectute sua. Deditq̄ ei omnia quę ha
a buerat. Et adiurauit me dominus me⁹ dicens:

§ Hec superius exposita sunt.

a Nō accipies vxorem filio meo de filiabus cha/
nanęoꝛ:in quoꝝ terra habito: sed perges ad
domū patris mei:ꝛ de cognatione mea accipi
es filio meo vxorem. Ego vero respondi domi
no meo:Quid si noluerit venire mecum muli/
er:Dñs ait in cuius conspectu ambulo:mittet
angelum suum tecum:ꝛ diriget viam tuam ac
cipiesq̄z vxorem filio meo de cognatione mea:
ꝛ de domo patris mei. Innocens eris a male/
dictione mea cum veneris ad propinquos me
os:ꝛ nō dederint tibi. Veni ergo hodie ad fon
b tem aquę:ꝛ dixi:Domie deus domini mei ab
raam si direxisti viam meam in qua nunc am
bulo:ecce sto ĩxta fontem aquę: ꝛ virgo que
egredietur ad hauriendam audierit a me. Da

§ alis pauxillum.

mihi paululum aquę ad bibēdū er hydria tua
ꝛ dixerit mihi:ꝛ tu bibe:ꝛ camelis tuis hauriā
ipa est mulier quaz ꝓparauit dñs filio domi

§ Miraculū narrat:vt q̄ nō credūt verbo miraculo credant.

b ni mei. Dū hęc tacitus mecuz voluerem:appa
ruit rebecca veniens cum hydria quam porta
bat in scapula. Descenditq̄z ad fontez ꝛ hausit
aquam. Et aio ad eā:Da mihi paululū bibere.

§ Eleuerā seculi facundiā:ad ,pphericum sermonem se inclinans quē seruus significat.

Que festinans deposuit hydriā de humero:et
dixit mihi. Et tu bibe:ꝛ camelis tuis potū tri/
buam. Bibi:ꝛ adaquauit camelos. Interroga
uiq̄z eam:ꝛ dixi:cuius es filia? Que respondit
filia bathuelis sum fili nachoꝛ:quem pepit illi
c melcha. Suspendi itaq̄z inaures ornandam fa
ciem eius: ꝛ armillas posui in manibus eius.
Pronusq̄z adoraui dominum benedicens do/
mino deo dñi mei abraam qui perduxit me re
cto itinere: vt sumerem filiam fratris domini
mei filio eius. Quamobrem si facitis misericoꝛ

§ Hec duo sepe iunguntur misericordia et veritas: maxime in psal/
mis.

d diam ꝛ veritatem cum domino meo indicate
mihi: Si autem aliud placet:hoc dicite mihi
vt vadam ad dexteraz siue ad sinistram. Respō

a § cognita dei dispositione:ecclesia de gēribus ad fidem xpi venire p/
mittitur:ita vt qui non vult imitari:non presumat aduersari.

derunt laban ꝛ bathuel: a domino egressus ē
l sermo. Non possumus extra placitum eius qc
q̄ aliud loqui tecum† En rebecca coram te est:
tolle eam et proficiscere:ꝛ sit vxor filij domini
m tui:sicut locutus est dominus. Quod cum au/
disset puer abraam:procidens adorauit in ter

§ Sensibus scripture cum eloquentia.

§ Horum honestare.

n ra dominum. Prolatisq̄z vasis argenteis ꝛ au
o

bus bonis multiplicauit.
a Nō ac.vr.ꝛc. qz erāt
idolatre ꝛ expellēdi ỗ ter
ra p filios ysrl. b Dei
ꝛc.ex ỗ q̄ ỗr bodie:dicūt
hebrei q̄ vna die vēit mi
raculose de bersabee vsq̄z
ad illū locū. Sz ỗ nullam
hz apparētiā:maxie cum
ioseph⁹ dicat q̄ elieçer feť
viā illā cū magno tractu
tpis ꝛ labore. Si eīm fuis/
set ibi factū tāi miraculuz
nō ē visile q̄ scptura tacu
isset: cū sat⁹ plixe narret
signū datū ī rebecca dicē
te ipi elieçer: Bibe:quod
modicū aut nihil est respe
ctu illi⁹ miraculi.ꝛ iō nul
lo mō videť vez. Et iō di
cendū q̄ p li hodie nō de
signať nisi ītmin⁹ ad quez
venerat illa die:nō āt ter
min⁹ a q̄ recesserat ab ab
raā. Interrogauiq̄z eā ꝛ di
xi:Cui⁹ es filia? q̄ respon
dit:filia bathuelis sū ꝛc.
ꝛ ꝑditur: c Suspēdi
itaq̄z ꝛc. ex ỗ ptz veritas
illi⁹ qđ.s.dictū ē.s.q̄ elie
çer ꝑus interrogauit ỗ pre
ꝛ cognatiōe rebecce: q̄ si
bi daret iocalia.
d Quā obrē ꝛc. ꝯceden
do rebeccam ,p isaac filio
suo. e Indicate mihi.
vt negociū perficiatur.
f Sinaut aliꝰ placet.s.
eā denegādo. g Hoc
dicite mihi . vt possim de
alia ꝓuidere. ideo seqť:
h Ät vadā ad dexteraz
.i.ad q̄rēdū de filiab⁹ fra
maelis. i Siue ad si/
straz.i.ad q̄rēdū de filiab⁹
loth:q̄ erāt etiā de ꝯgna
tione abraę ꝛ isaac.
k Ruderūt. Hic ꝑfr de
scribiť cōiugis concessio:
cū ỗr: Ruderūt labā ꝛ ba
thuel. iste bathuel fm Jo
sephū erat frater rebecce
ꝛ labā erat iunior: eo. ideo
vltimo noiať Ra.Sa. q̄
erat ꝑ rebecce. Qr autez
vltio noiať: ỗ ē q: lz ꝑmo
ꝑsenserat ī mrimoniū re/
becce:tñ postea voluit im
pedire. vt pleni⁹ dicēť.
l A dño egressus est ser
mo.s.q̄ rebecca deť isaac
ỗ dixerūt ,ppt signum qđ
elieçer eis narrauerat.
m Tolle eā ꝛc. si tñ con
sentiat:qđ ptz ex ỗ q̄ req
sit ē postea ꝑsensus eius.
n Adoravit in ĕra dñm.
de ỗ q̄ dirigerat eū in ne
gocio sibi impositio.
o Prolatisq̄z vasis ꝛc.
.i.iocalib⁹ mulieribus de
tali materia factis. In sa
cra eīm scriptura īstrumē
ta artificis:et arma mili
tis ꝛ iocalia mulieris ꝛ si
milia in hebreo cōiter no
minantur coꝝ vasa. vñ.j.
Reg.xx. vbi ỗr de Jona
tha q̄ tradidit arma sua puero. In
hebreo hȳ vasa.ꝛ in alijs multꝰ lo/
cis ē illis locutio. a Dedit ea
rebecce ,p mūere.qđ solet dari spō
sis de nouo cōcessis. b Sur/
gēs aūt mane.ỗ ꝑ̄ describiť con
tugis adductio: vbi primo accipit
elieçer sniaz d. c Dimittite me
ꝛc. Sermonē dirigit ad illos qui
erāt ꝓncipales:ꝛ isti erāt labā fra
ter rebecce:ꝛ mater ei⁹.ꝛ iō ỗdicť:
d Ruderūt f.e.ꝛ mr̄. Si aūt aliq̄
libri hūt ỗ frēs:falsa est lra.ꝛ iō de
isto frē dicendū ē q̄ erat labā qui
erat ꝓmogenit⁹ bathuel. Sz si gra
tur ꝑe nō rūdit ipe bathuel ꝑ re
becce:q̄ cōcesserat matrimonium:
vt ỗdictū ē:fm opinionē Ra.Sa.
Ruderūt q̄ interim penituerat ỗ di
cta cōcessione:ꝛ volebat impedire
ꝛ iō statim angel⁹ dñi ꝑcussit eu⁹ ꝛ
mortu⁹ ē. e Maneat puella ꝛc.
Jn hebreo habeť:Maneat puel/
la dies vel decē.ꝛ exponūt hebrei
dies in plurali.i.ꝑ annū. vel decē
.i.ꝑ decē menses. f Moliteꝛc.
ac si ỗ.q̄ viā meā retardaret cōtra
iret diuine volūtati. g Et di/
xerūt ꝛc.qz in mrimonio requirit
ꝑsensus expssus. h Dimiserť
ꝛ ꝛc.aliq̄ libri habent delbozā: ſ
nō ē de textu,ſz tñ subintelligiť:ỗr
aūt nutrix illi⁹:qz custodierat eaz
in statu puellari:ꝛ docuerat illi ī mo
rib⁹ ꝛ ,ppt ỗ associata ē ei:ꝛ forſi
tan cū ỗ lactauerat eā a cunabul.
ꝛ cū ista bā fuerūt alie puelle ꝛ an
cille ei associate:vt .j. dicēť. Iz ỗ nō
expmať. i Seruūq̄z abraam ꝛ
comites ei⁹.q̄ erāt de domo abrae.
k Imprecantes prospera sorori
sue. Et nonne ista dicuntur de ma
tre laban ꝛ fratre eius qui loque
bantur elieçer: vt supra dictum est
quō ḡ vocatur sozor mr̄is sue? Di
cendū q̄ in recessu rebecce conue
nerunt multi de sua cognatione si
cui solet fieri in talibus: maxie qz
ibat ad terrā longinquā:nūc antē
ita est q̄ noīa frīs ꝛ sozoris cōmu
nia sunt oīb⁹ qui sunt eiusdem co/
gnationis: vt supra dictum est plu
ries.ꝛ quia omnes qui illic conue
nerant ꝓpter eius recessum im
precabantur ei bonum. ideo scri
ptura hic vtitur nomine commu
ni scilicet sozoris. quia hoc modo
poterat dici sozor omniū illorum.
l Jgitur rebecca ꝛ puelle illius
ꝛc.ex quo patet quod supra dictū
est scilicet q̄ habebat alias mulie
res in comitiua sua cum delbora
nutrice sua.
m Eo autem tempore ꝛc. causa
recreationis.ꝛ causa subditur:
n Habitabat enim in terra au
strali.id est:in bersabee:que est in
parte australi terre ꝓmissionis:
ꝛ ē ,pe puteū illū q̄ vocať viuētis
ꝛ videtis ,ppt qđ de facili poterat
illuc ābulare. o Et egrel.s.ꝛc.
Hebrei dicūt ad oraōdū. qz circa tē
p⁹ vespaz ꝑsuetudo ē iudeis orare
vel forsitā egressus fuerat ad vidē
dū dispositionē celi ꝛ aliq̄z stella/
rū q̄ ī cipiebāt appere: qz edoctus
erat ī astronomia a ꝑe:q̄ ꝑm⁹ eaz
docuit ī egypto qñ ibi ꝛscēdit vt.s
dictū ē.xij.ca. m 4 ✠ Cuq̄

reditate alieni sunt:quia infideles vt carna
les ad hereditatem eternam nō perueniūt:
sed superne largitatis gloziam tempoꝛaliter
consequuntur. a Dedit ea rebecce. Re
becca non ornatur auro bathuelis:quia nō
sūt digna ornamēta barbari ꝛ imperiti: De
domo abrae accipit ornamenta:quia patien
tia de domo sapientie ornatur. Apuero ab
rae suscipit inaures.i.aurea in auribus ver
ba:ꝛ brachilia.i.aurea in manibus opera ꝛ
alia ornamenta:quibus figurantur diuersa
virtutum genera. b Et nutricem illius.
Honestum erat:vt ad nuptias absq̄ paren
tibus virgo proficiscens nutricis solatio fo/
Allego. ueretur. c Igitur rebecca ꝛc. Hre. All.
Quia ecclesia habet secum minozis meriti
animas:que ipam moribus sequūtur. Sed
ad contemplationis thozum nō prouebunť
puer quoq̄ quosdaz habuit in comitatu: qz
cum ,pphetis fuerunt qui bene viuerent:lz
,pphetie spiritum non haberent ꝛ cum apo
stolis ꝛ doctoribus qui vitam eoꝝ tene/
rent:ꝛ tñ non predicarent.
d Qui festinus ꝛc. Festinus puer ad do
minum redit.quia predicatoꝛes cum audito
rum vitam obtinent deo de cuius munere
hoc habent non sibi prebent.
Allego. e Eodem aūt tpe ꝛc. Greg⁹. All. Ames ꝛ
Deu .4. d videš dns est:de quo scriptū est: Aliuo ego
ineternū dicit domin⁹. Et alibi:Omnia nu
da ꝛ aperta oculis ejus. Puteus sancte scri
pture profunditas: que irrigat mentes no/
stras. Ala passionis christi humilitas. per
quam nobis aperta sunt scripture fluenta.
Mist enim christus incarnatus: tentat⁹: ap/
prehensus:colaphizatus:conspuitus: crucifi
fusq̄:ac mortuus fuisset:scripture profun
ditas non pateret.facta est ergo humilitas
passionis:clauis apertionis vt aquam scien
tie de profundo bibamus. Hec enim pr⁹ au
Apoc.5.b dita:iam intelligimus facta:que ꝓius lege
bantur ꝛ non intelligebantur. Unde: Elicit
leo de tri.tu.aperi.li.ꝛ sol.signacula ei⁹. Ro
tandum vero q̄ non dicit ambulabat: sed
deambulabat. Deambulat enim: qui viam
eundo vel redeundo conculcat. In humili/
tate passionis xp̄s deābulauit:qz mō xbo
cōtumelias:mō falsū testimoniū:mō alapas
mō sputa:mō spineā coronā: mō crucem su/
stinuit. f Habitabat ꝛc. Greg⁹. Moral.
Morali. Jsaac rebecca veniēte habitabat in ĕra au
strali:qz xp̄s veniente ad se ecclesia:in illoꝝ
mentibus mansit:quos non toꝛporis frig⁹
sed ferꝛoꝛ charitatis tenuit:qualis erat an
na symeon:ꝛ aliqui de populo iudeoꝝ.
g Et egressus fuerat ꝛc. Hiero. Per ĕram
australem geraram significat. vnde ad im
molandum adductus fuerat. Egressus est
vt exerceretur ī campo. In hebreo legitur:
Egressus est isaac vt loqueretur in agrum
inclinata iam vespera: vbi significatur q̄ do
minus solus oraḃat in monte:ꝛ isaac qui ty
pus domini fuit ad orationem quasi virum
instum domo egressum nona hoza: vel ante
solis occasum spirituales victimas deo ob
tulisse. Greg⁹. Ager mundus est: in quo
Ebac.3.c christus egressus est:quia visibilis appare/
re dignat⁹ est. Unde: Egressus es in salutē
p̄ tui. Isaac ad meditandū in agro exijt:
qz christus formam humilitatis ꝑebens ex
ercitiū longanimitatis passionis: ꝛ patiētie
exempla monstrauit:sicut sōlent iuuenes ex
ercitati armoꝝ vsu meditari. Armoꝝ me/
ditatio est passionis frequentatio. Qui eīm
verbera:sputa:lanceam: crucemq̄z partulit
passionē vsq̄ ad mortē ī se freq̄ntari ꝓmisit.
Passiões arma dicim⁹:qz ꝑ ipas ab aduſa
Luc .21.d rio libamur. Vñ ī patia ve.pos.alias vras.

§ Incliato

a reis acvestibus:vedit ea rebec a
§ qz gēnilitas regalia percipit.
ce ꝑ munerer Fribus q̄z eius ꝛ
matri dōa obtulit. Initoq̄z cō/
uiuio vescētes pariter ꝛ biben
§ Studiosus ꝑdicator:nō vult diu inter car/
nales manere:qz alias a gēnilitate cōuersas ad
societatē spū aliū nitrit velocissime pducere.
tes manserūt ibi. Surgēs aūt b
§ Propheticus sermo.
mane locut⁹ ē puer: Dimittite c
me vt vadā ad dñm meū. Re/ d
sponderūt frater eius ꝛ mater:
Maneat puella saltem decē di e
es apud nos:ꝛ postea ꝑficisce
§ vel retinere.
tur. Nolite ait me tenere:quia f
dns direxit viā meā. Dimitti/
te me vt pergā ad dñm meum.
Et dixerūt:Vocemus puellaz g
§ Quia fides est volūtat⁹:nō necessitat⁹:ꝛ fm
leges spōsalia cōsensu cōrahentiū fieri oꝑtet.
ꝛ queramus eius volūtatem.
Cuq̄z vocata veniſſet: sciscita/
ti sunt:vis ne cū hoc isto ire? †
Que ait vadā: Dimiserunt er/ h
a § Patientiam.
b § Sapiam que dicit:melioꝛ est pacis viro
fore:he cōrāť ,pphetiā ꝛ apostolicū fmonē.
go ęaz:ꝛ nutricē illius seruūq̄z i
§ .i. valde precantes.
abraam ꝛ comites eius:impre k
cantes prospera sorori sue atq̄
§ Nō ,pphete fuerunt: aut ex vanitate eā ma
gna optauerūt:sed eos quod promiserat deus
abrae latere non potuit.
dicentes: Sozor nostra es: cre
a § Hoc ifris carnaliter orantibus spirituali
ter implerum est:christo dominante super om/
nes gentes.
scas in mille milia: ꝛ pōssideat
semen tuum portas inimicoꝝ
c Jgitur rebecca ꝛ puelle illius l
§ subiecerit sibi innatis vitijs. a § Sermonē
prophecicum.
ascēsis camelis secutę sūt virūz
a § Quasi habemus thesaurum in vasis ficti/
libus vt sit virtus dei ꝛ nō ex vobis. § xp̄m.
d qui festin⁹ reuertebať ad dñm †
e suum. Eo autez tpe deambula m†
§ christus. a § Humiliratem.
bat isaac pr̄ viam que ducit
a § passionem xp̄i. § Profunditatem scriptu
re per quam intelligitur semper viuens ꝛ om/
nia videns.
ad puteum: cuius nomen est
a § Cui omnia aperta. § Qua in passione xp̄i
reuelare sunt scripture. b § vivo ego dicit
dominus. c § Nimia charitate qua dilexit
nos deus incarnatus.
f vidēntis ꝛ viuēntis. Habita/ n
a § gerara: vnde a d immolandum ductus fu/
erat.
g bat enim in tĕra australi: et
§ In mundum venerat ad exercitium passio
nis.
§ vel exercitandum.
egressus fuerat ad meditādum o†

Ps.140. ¶ a Inclinato iã die ꝛc. Quia passionũ exercitia iuxta finẽ suscepit. Uñ: Eleuatio manuũ meaꝝ sacrifi. vesperti. b Descendit de camelo ꝛc. Greg⁹. Rebecca ad isaac i camelo deducit: qꝛ ecclesiã rebecca. camelus gẽtilẽ pp̃m tortũ moꝛib⁹ ⁊ onustũ idoloꝝ cultib⁹ significat. qui eñ sibi ex se inuenerũt deos q̃s colerẽt: ab ipis onus in doctso increuit: qđ portare. Ad ꝟ p̃m ergo ex gentilitate ecclia p̃ peras in toꝛꝛ. viteveteris cõuersationib⁹ inuenit. Uilo Isaac de camelo descendit qꝛ redemptoꝛẽ suum subtili⁹ agnoscẽs carnalis vite studia bumilius deserit: ⁊ totitudini sue ipa ꝺdicit: ⁊ ab elatiõe celsitudinis bũiliter petit. In camelo sedẽs ꝓspexit isaac: qꝛ adbuc vitijs inixa nec dũ spualib⁹: ꝟ anialib⁹ moꝛib⁹ ꝺherens ascẽdit. Nec mouere ꝺz: q puer cũ camel' venit: ferẽs diuitias dñi sui: qꝛ cũ p̃dicatoꝛes ad supioza intelligẽda ⁊ ꝓferẽda scia ⁊ vita emineãt: adbuc ꝺdictionẽ carnis tolerãt. Uidẽtes aliã legẽ i mẽbris suis repugnantẽ legimentis suc. Diuitias in camelis portant: qꝛ ne magnitudo re-
1 Coꝛ.1.2.b uelationum extollat datꝛ⁹ est stimulus carnis. Celestia q̃ loq̃ntes: ⁊ ꝺdictionẽ carnis de vitio sentientes: sup toꝛtuosa camelorum doꝛsa diuitias poꝛtãt. c ¶ Quis est il. ꝛc. Rebecca viso isaac q̃s sit req̃sito puero cognoscit: qꝛ ecclesia p̃ ꝓbetaꝝ ⁊ aplꝝ dicta quid de xp̃o credere debeat itelligit. Que se moꝛ pallio cooquit: qꝛ q̃nto xp̃i mysteria penetrat: tãto de añ acta vita confunditur. Unde infirmitatẽ suã pallio opire nitit: ⁊ q̃ ꝓtius in camelo libere gestatur: descendens verecundia tegit: cui quasi verecũdanti ꝺz: Quẽ eñ fructũ habuisti tunc: in quib⁹ nũc erubescis? d ¶ At illa t. ꝛc. Hiero. Alia editio teristrum quod etiam nunc genus ẽ arabici vestimẽti: quo mulieres ꝓincie illius velãtur. e ¶ Introduxit eã ꝛc. Greg⁹. Hanc isaac in tabernaculo matris sue introduxit: ⁊ vꝛoꝛẽ accepit: quia in loco synagoge de q̃ natꝰ est xp̃s: ecclesiã diligit: vt q̃ cognatione. i. predestinatiõe ꝓpria fuerat: a moꝛe coniuncta vꝛoꝛ fiat. f ¶ Et intm̃ ꝛc. Greg⁹. Quia ex luero eccle xp̃s tristiciã ex pditiõe synagoge dekit. qꝛ dũ ecclia ex gẽtilitate vẽtẽs vsq̃ ad thoꝛ ꝓteplatiõis ꝓducitur iudea ꝓ nihilo hꝫ. Isaac q̃s risꝰ. Rebecca xp̃o patia ꝺz: Risꝰ xp̃o ex leticia: patia ex tribulatõe. Et q̃uis ecclia iã sit celestis gaudij ꝓteplatiõe suspẽsa: hꝫ tñ i se q̃ de carnis põdere doleat. Isaac xp̃o ⁊ rebecca ĩgũẽ. i.
Rom.12.c risꝰ ⁊ patia. fm illd: Spe gaudẽtes i tribulatiõe patiẽtes vt. ꝓspa letificẽt de ꝓteplatiõe aduersa de tribulatiõe perturbent.

¶ Abraam

a ¶ Mundo. b ¶ iuxta finẽ mundi. c ¶ Inten

a **in ãgro inclinãto iam die. Lũcꝫ** a
dens in salutem mundi. ¶ gẽriles
eleuasset oculos: vidit camelos
tortis moꝛibus de longe ad fidem venientes.
¶ Ecclesia de gentilitate.
venientes ꝓcul⁺ Rebecca quo b
a ¶ Ecclesia vidit videnẽ se. ⁊ depositit deformitatẽ vitioꝝ: qđ ꝛ̃idie facim⁹ dũ scripturas de incarnatione xp̃i requirim⁹. b ¶ xp̃o.

b **q̃ cõspecto isaãc ꝺescendit ꝺe** c
a ¶ de clatione. ¶ victoꝛa a conuersatione vetꝛis vitꝛe.

c **cãmelo: et ait ad puerum: Quis** d e†
est ille homo qui venit per agruz
a ¶ Rũder xp̃o esse dñm. b ¶ Scriptura inquisita rñder xp̃m esse dñm suum.
in occũrsũ nobis? Dixitq̃ ẽi: ipse f
¶ cũ ecclesia xp̃m cognoscit: fedirare suam erubescir. ¶ q̃ p̃dicatoꝛ q̃chđ bõi agit deo tribuit.

d **ẽ dñs me⁹. At illa tollẽs cito pal** f g
lium operuit se: seruꝰ autẽ cuncta h
q̃ gesserat narrauit domino suo i
a ¶ Habuit eam ꝓ synagoga: de q̃ natꝰ est christꝰ fm carnem.

e **isaac. Qui itrꝺuxit eã in taber-** k
naculũ sarę matris sue: ⁊ accepit †
¶ Patriarchaꝝ coniugia xp̃m ⁊ ecclesiã iugi significãt. aut cõiunctione aie cũ ꝛbo dei de q̃ dicit: Qui adheret deo vn⁹ spũs cũ deo est.

f **vꝛoꝛem: et intantum ꝺilexit: vt** k†
¶ gentilitas assumpta ꝺolorẽ qui sibi de synagoga venire potuit: mitigauit.
ꝺolorem qui ex moꝛte matris ac
ciderat temperaret.

Ca. XXIIII

a ¶ Cũq̃ eleuasset ꝛc. i. coꝛuit qꝛ erãt distincti ab alijs: vt supra dictum est.
b ¶ Rebecca q̃s ꝓspecto isaac. qꝛ videbat eũ iclinantẽ vsus eos. c ¶ Descendit de camelo: vt faceret ei reuerentiã. d ¶ Et ait ad puerum. i. ad eliecer: Quis ille est ꝛc. pri⁹ ei q̃situ ꝟ ⁊ audiuit q̃ erat isaac añq̃ ꝺscẽderet: ꝟ sit scptuz post. qꝛ nõ oĩa sp sũt scpta eo ordine q̃ facta sũt: vt p̃dictum est.
f ¶ At illa ꝛc. Hebrei ꝺicũt guniplã. i. ornamentũ capitis. g ¶ Operuit se. vt honestioꝛ appareret i conspectu ei⁹. h ¶ Seruꝰ aũt cũcta ꝛc. s. ꝓcessũ vie ⁊ ti gnũ datũ sibi a deo de rebecca. i ¶ Narrauit dño suo isaac. qđ iterpõit i aliquib⁹ libris nõ ẽ de textu.
k ¶ Et intãtũ ꝺilexit vt ꝛc. i. leniret: q̃si tribus annis añ. qđ ptz qꝛ se. ca. ꝺz q̃ isaac erat. xl. añoꝝ q̃n accepit rebeccã. Sara aũt erat. xc. añoꝝ q̃n natus est isaac: vt hꝫ. s. xviij. q̃ꝺ⁹ si addãt. xxxvij. faciũt ãnos. cxxvij. qđ fuit totũ tps vite sare: vt dictũ ẽ. s. ca. xvij. et sic patet. ꝓpositũ. Tpare: nõ totaliter auferret. Ex q̃ ptz magna affectio ipi⁹ isaac ad matrẽ suã que iam obierat tribus annis ante.

Moꝛaliter. In ħ capl'o de ¶ Ca. XXIIII scribit matrimoniũ isaac et rebecce p qđ significat allegorice ꝟũctio xp̃i ⁊ eccle sie: igit abzaã sicut dictũ est significat deũ patrẽ de q̃ subdit: g† ¶ Dixitq̃ ad seruũ seniorẽ domus sue. p quẽ significat p̃dicatoꝛ q̃ ꝺz seruus p xtum bũiliter discipulis ⁊ seniꝝ p maturitatẽ bonestatis ⁊ iste vocatꝰ fuit elieçer qđ interpretat dei mei aditoꝛiũ: vñ Paulus de se ⁊ alijs p̃dicatoꝛib⁹ ꝺicit. j. Coꝛ. iij. Dei aditoꝛes sum⁹. e† ¶ Tulitq̃ decẽ camelos. p camelum q̃ est aĩal assueti⁹ onerib⁹ significat patiẽ xtus q̃ est necessaria p̃dicatoꝛib⁹. Prouerb. xix. Doctrina viri p patiam nosci. Per denariũ nũeꝝ significat obseruantia. x. mandatoꝝ q̃ in p̃dicatoꝛibus exigit vt assimilent xp̃o. de q̃ ꝺz Act'. j. Cepit iesus facere ⁊ docere. g† ¶ Perrexit in mesopotamiã ad vbẽ nachoꝛ. qꝛ p dicatio ꝺz fieri fideliũ cõitati q̃ p vbẽ significatur.
b ¶ Cũq̃ camelos feciset accubere ex oppidũ. Nam p̃dicatoꝛ añ p̃dicationẽ ꝺz se recolligere ex sc'as' negocij tumultũ. † Iuxta puteũ. i. sacre scripture studiũ. † Dixit ꝺne ꝺe ꝺñi mei abzaã occurre obsecro. Nã in ꝓncipio sermonis ꝺz fieri oꝛo. † Et ecce rebecca ꝛc. sequit: a ¶ Puella decoza nimis. morũ bonestate. † ¶ Uirgocꝫ. fidei integritate. ⁊ talis ẽ ecclesia sine macula ⁊ sine ruga: Eph̃. v. Christo desponsari digna ⁊ ad ħ voluntaria. iõ sequit postea:
† ¶ Uis cũ boĩe isto ire: q̃ ait vadã. ecclesia nãq̃ gentiũ audita p̃dicatiõe xp̃i discipulos benignum pbuit assensũ. † ¶ Qui festinꝰ reuertebat ad dñm suũ. p̃dicatoꝛ eñ post p̃dicationẽ ad deũ redire ꝺz p gr̃aruactiõez ⁊ attribuere sibi p̃dicationis fructum.
m† ¶ Eo tpe deãbulabat isaac. i. xp̃s. o† ¶ Et egressus fuerat. de sinu p̃ris in mundũ. e† ¶ Quis est ille bõ q̃ venit i occursũ nobis? ꝺixitq̃ ei ipe est dñs me⁹. dñs eñ pri⁹ occurrit nobis q̃ nos sibi. Aug⁹. sup Joh. Ille vẽit quẽ gr̃a ꝺei ꝓuenit. † ¶ Et accepit vꝛoꝛẽ. per ꝺilectionis perfectionẽ. k ¶ Et intantũ ꝺilexit eã vt ꝺolorẽ q̃ de moꝛte m̃ris acciderat tpareꝛ. m⁹ aũt christi synagoga põt ꝺici q̃ moꝛtua fuit quãtũ ad legalia i moꝛte xp̃i ꝟ ecclesia de gẽtib⁹ collecta multoplus xp̃o ꝺilecta fuit ⁊ sic pactũ refoꝛmauit. ¶ Moꝛaliꝛ põt exponi de q̃libet muliere q̃ ad xp̃ũ p̃dicatoꝛis cõcipit spm̃ ꝺeuotionis ⁊ relicto fastu seculari atq̃s luxu xp̃o ꝺesponsaꝛ p obseruantiã castitatis: fm illud apl'i. ij. Coꝛ. xj. Despõdi vos vni viro xp̃ino castã exhibere xp̃o.

¶ In ca. xxiiij. vbi ꝺz in postilla: Sed ad terram ⁊ cognationẽ meam ꝛc.

Additio. j. Ubi trãslatio nr̃a hꝫ: Sz ad trã ⁊ cognationẽ meã ꝓfi ciscaris: l'a hebraica ꝺic: Sz ad trã natiuitat' mee. l'a eñ natiuitat' abzae vbi erat dom⁹ p̃ris ei⁹ fuit mesopotamia: nõ aũt hur chaldeoꝝ: vt oñm fuit. s. i. p̃ma additiõe ca. xij. ¶ In eo. ca. xxiiij. vbi ꝺz i postilla

Additio. ij. Mõ videt neccessariũ (Dixitq̃ ad eã: cui⁹ es filia? ꝛc. in ħ loco mutare ozdinẽ narrationis. sat' eñ rõnabile q̃ elieçer ꝺaret iocalia añq̃ certitudialiꝰ sciret q̃ puella esset de cognatione abzae: vt suã oñꝺeret curialitatẽ: sic etiã ipa puella curialẽ ⁊ bũlẽ se ostendit erga ipsum. Q⁹ autem postea in narratione elieçer ꝓpositũ interrogationez dationi: potest intelligi per anticipationem: vel forte hoc ꝺixit vt non estimaretur leuis.

¶ In eodem capi. xxiiij. vbi ꝺicitur in postilla: Ubi erat fons ꝛc.

Additio. iij. Hebraica veritas: Qui festinans egressus est ad hominem fozis ad fontem. vnde qui scripserunt fons tñ: nõ recte se habuerunt in hoc loco.

¶ In eodem capi. xxiiij. vbi ꝺicitur in postilla: Interrogauitq̃ eam ꝛc.

Additio. iiij. Non habet ex hac narratione intentum postillatoris: potest enim intelligi prout ꝺictum fuit supra suo loco eodem capitulo.

¶* In ca. xxiiij

In ca. xxiiij. vbi ꝺz in postilla: Sed si queratur ꝛc.

Additio. v. Mõ oꝑtet fingere penitus ꝺinẽ bathuel nec ei⁹ moꝛtẽ in ħ loco ꝓut Ra. Sa. ꝺicit: ꝺe q̃bus nulla fit mentio i scptura: ſz ꝓbabili⁹ videt ꝺicẽ ꝺũ q̃ bathuel ꝛbo ⁊ magis sensat⁹: nolebat ꝺifferre missionẽ rebecce credẽs q̃ ista erãt a deo ozdiata: ꝓut ꝺixerãt pr̃i⁹: A ꝺño egressus ẽ sermo. Sz labã q̃ erat iunioꝝ ⁊ m̃r rebecce ex q̃ꝺã carnali fragilitate volebãt ꝺifferre negociuz ꝓout sequit': Maneat pnella nobiscũ. ¶ In co. ca. xxiiij. vbi ꝺicit in postilla: Uel fozitã egressus fuerat ad videndũ ꝺispositio

Additio. vj. edoctus i astronomia: ⁊ q̃ ꝑm⁹ eam ꝺocuit i egypto: nullũ fundamentum hꝫ in sacra scptura: nec etiã rõni videt ꝛsonũ: Primũ ptz: nõ eñ in historia ꝓa ipi⁹ abzae q̃ hr̃ in ħ libro Heñ. Nec etiã in Ps̃. seu prophetis: vbi q̃q̃ fit mentio de abzaã ħ inueniꝝ: vt ẽ manifestũ ꝺiscurrenti. Sc̃m ptz: tũ qꝛ etiã apli q̃ fuerũt a deo moꝛie illumiati: intm̃ q̃ eis ꝺz Job. xvi. Docebit vos oẽm veritatẽ: non ex ponit coꝛ q̃ fuerũt illuminati de veritatib⁹ mathematicis seu astronomicis: ſz de his q̃ sunt ad salutẽ necessaria: multo min⁹ ħ ꝺicẽdũ ẽ de abzaã: quẽ scptura cõmendat de fide: ⁊ timoꝛe dei: ⁊ de opib⁹ xtuosis: nũq̃ tñ de aliq̃ scia vel arte: q̃ humanit⁹ põt iueniri: tũ qꝛ scia egyptioꝝ i scptura ꝛeprobat tã q̃ ꝺiuinatio superstitiosa: vñ Esa. xix. ꝺz egyptijs q̃si icrepando: vbi nũc sunt sapiẽtes tui? annũcient tibi ⁊ indicent ꝛc. tũ qꝛ ex ħ ꝺaret' ocasio infideliꝰ seu hereticis q̃ ea que deus opaꝝ miraculose ꝓ sctis suis seu p eos: attribuunt maliciose lñẽtijs celestib⁹ seu demonijs mõ q̃ xp̃o ꝺicebaꝝ. Matth. xij. In beelzebub ꝓncipe demonioꝝ ejcit demonia: ⁊ multo foꝛti⁹ ꝺe abzaã tales puerli ꝺicerẽt: q̃ ea que ꝺe⁹ ꝓ eo fecit circa pharaonẽ ⁊ abimelech ⁊ hmõl eẽnt ꝓpetrata p xtutes seu influentias astroꝝ: cui⁹ oppositũ etiam fatebant pagani: vñ. s. ca. xxj. Abimelech ⁊ pncipes exercit⁹ sui ꝺicebant abzae: ꝺeest tecũ in oib⁹ q̃ oparis ꝛc. vñ nec etiã videt ꝺicendũ ꝺ isaac q̃ erat ꝺoct⁹ i astronomia a pr̃e rõnib⁹ iã ꝺictis. Sed potꝰ cũ ꝺe eo ꝺz: q̃ egressus fuerat ad meditandũ i agro: itelligẽꝺũ ẽ ꝺe meditatione ꝺteplatiõis ⁊ hmõi: ꝓut ꝓtinet scẽs viris: q̃ in lege ꝺñi meditanꝫ ꝺie ac nocte: ꝑsertim aũt isaac q̃ fuit ꝺeo oblat⁹ i sua puericia ꝺoc pertinebat. In alijs xo libris ꝺicitur: Et egressus fuerat ad exercẽꝺũ i agro: qꝺ p ſraz bebraicã i ħ loco posit': etiã sic põt itelligi: ⁊ ẽ sensus: q̃ egressus fuisset ad exercendũ se coꝛaliter i agro tpe vesꝑtino: cũ

¶ Glo. ordi.

Allego a **Braã vero ꝛc.** ¶ Ca. XXV
a ¶ Isid. All. Mortua sara ꝺuxit abzaã cethurã. Mõ ꝓpe incõtinẽtiã: qꝛ iã grãdeu⁹: nec ꝓpe filioꝝ ꝓcurationẽ: qꝛ illi semẽ q̃si stelle ecli ex isaac ꝓmissum erat: Sz sic agar et bismael figurauerũt carnales veteꝛe. Sic cethura ⁊ filij ei⁹ hereticos q̃ se ad testamẽtũ nouũ existimãt pertinere. Sz vtraq̃ cõcubia: sola sara vꝛ oꝛ. Uñ vna ẽ colũba mea ꝛc. ¶ Alle. Coñ. 6, c ꝓ⁹ assumptionẽ ecclesie adheserunt xp̃o multe añe heretica prauitate decepte: q̃ nõ catholicos: ſz scismaticos genuerũt: q̃ vnitatẽ ecclesie ꝺiuiserũt: q̃s significãt filij cethure q̃ inferi⁹ nũerank.

a ¶ Nõ solũ ꝓ multiplicãda sobole sed mystica significatione.
a b **Braam vero ãliam ꝺu-** ¶ Aliã ꝺuxit. ꝛc. Hiero. Cethura hebraice copulata aut coniuncta. Uñ hebꝛei suspicantur mutato noĩe eandem esse agar: que sara moꝛtua de cõcubina transierit in vꝛoꝛem. Et videtur abzae excusari eras: ne senex nonis nuptijs lasciuisse arguatur. De cethura aũt nati filij abzaam iuxta historicos hebꝛeozum occupauerunt trogoditẽ et arabiam vsq̃ ad maris rubꝛi terminũ. Dicitur autem afer ex posteris abzae exercitum aduersus libiam ꝺuxisse: ⁊ ibi victoꝛ consedisse. a quo africam posteri eius nuncupauerunt. Mozalr. Cethura thymiama interpretat
Mozall. quod est incensum vel bonus odoꝛ. Hanc sortitur abzaam in
1. Coꝛ. 12. b cõiugium qui ꝺicere poterat: Christi bonus odoꝛ sumus. pec
Ps. 140. c catum res fetida est. Si quis ergo est. in quo non sit odoꝛ pecati: ſz iusticie suauitatꝫ ⁊ miscẽꝺe. ⁊ q̃ ꝺicat: Dirigat oꝛo mea sicut ꝛc. ħ cethurã ꝺuxit vꝛoꝛẽ. Ad tales nuptias talẽq̃ sobolẽ aptiozes sũt senes. q̃nto. n. q̃s ẽ carne fesl⁹: tãto spũ robust⁹ ⁊ sapiẽ ꝓplexib⁹ apt⁹. c ¶ Filij ꝺa. ꝛc. Hiero. Assurꝰ i negociatozes trãsferri putãt. Lathusiꝫ i ceris ferriq̃ metalla cudẽtes. Laomi phylarchos. i. pncipes miltaꝝ tribuũ ⁊ ꝓl'oꝝ. Alij ab ħ assurꝰ syros ꝺici putãt: ⁊ a pleriscꝫ filijs abzae ex cethura oꝛcupatas indie regiones.

¶ Deductꝫ

¶ Ca. XXV

Que pepit ei iamrꝛaz: ⁊ iecsan: et madan ⁊ madiã: ⁊ iesboch ⁊ sue.

Jecsã q̃ꝺ⁹ gẽuit saba ⁊ ꝺadã. Filij

¶ Nico. de lyra

Braã ꝺo. Postq̃ Ca. XXV moyses ꝺescꝑsit electiõz fideꝰ ꝓpli ꝺeducẽꝺo q̃ abzaã. ħ ꝑsir ꝺidẽ fac ꝓ isaac filiũ suũ. ⁊ qꝛ vbi terminaꝰ vn⁹ ſtipes. icipit ali⁹ seq̃ns. Iõ ꝓmo ꝺescribit ipi⁹ abzae finis ⁊ cõsummatio. scꝺo ipi⁹ isaac generatio. ibi: Me q̃z sũt generatiões isaac. ꝓma ꝺiuiꝺit i ꝺuas. s. i. ꝓtẽ ꝓncipalẽ ⁊ icidẽtalẽ. ibi: Me sũt generatiões bismael. Finis aũt ⁊ cõsummatio ipi⁹ abzae ꝺescribit i ħ q̃ ozdiatiõe fctã de filijs suis habebat ozdiare. ꝓmo fit mẽtio de filijs abzae p⁹ moꝛtẽ sare gẽit⁹ cũ ꝺz: b ¶ Aliã ꝺu. ꝛc. Hiero. Sicut hebꝛei q̃ ista fuit agar q̃ nomiaꝛa ẽ cethura q̃ i hebꝛeo sonat thuribicata. Cui⁹ rõ ẽ. qꝛ sic ꝺicũt: ira mũꝺe se custoꝺiuit p⁹ q̃ cũ filio ꝺ domo abzae recessit. ac si eẽt ꝺo oblata vl' ꝺsecrata: ꝓpe qꝺ moꝛtua sara abraã misit filiũ suũ isaac ad reducẽꝺũ eam sibi. Sz ꝺ ꝺuidetur qꝺ. j. ꝺz eo. ca. Filijs aũt ꝛcubiaꝝ largi⁹ ẽ mũera ꝛc. Ex q̃ videt q̃ cũ agar fuit alia sibi ꝛiũcta ꝓter sarã. Sz posset ħ ꝺici q̃ ħ accipiẽ pl'ale ꝓ singulari ⁊ ecõuerso. aliq̃n i scptura accipiẽ singulare ꝓ pl'ali. vt ꝺictũ ẽ. ꝺ. xix. ca. põiẽ etiã agar in plurali. qꝛ bis fuit ipi abzaam ꝛiũcta: ita q̃ tenet q̃s liꝛicẽ duaꝝ vñ ⁊ i biblijs hebꝛaicẽ cozrect' ħ nomẽ ꝛcubiaꝝ i ħ loco scribiẽ ꝺiminute ad ꝺesignãꝺũ q̃ nõ fuit nisi vna. Expositoꝛes aũt catholici cõius ꝺicũt q̃ ista cethura fuit alia ab agar iniozilla: ꝓpẽ q⁹ ꝺe sene potuit facili⁹ ꝛciꝛe: nec accepit eaꝝ abzaã libiꝺie ꝺuct⁹: ſz amoꝛe ꝓlis: ⁊ ẽ figura futuroꝝ: qꝛ sic agar ⁊ bismael figurauerũt carnales ve. te. sic cethura ⁊ filij ei⁹ hereticos q̃ se ꝺicũt ad no. te. ꝓtinere: ſz ecclesia q̃ ꝓ sarã ꝺesignat vna remanet tã q̃ꝺ vꝛoꝛ ⁊ spõsa: ⁊ alie noĩanꝫ cõcubine. c ¶ Que pepit ei q̃rã ⁊ iecsan. noĩa sũt capitũ q̃ uersaꝝ gẽtiũ ꝺscẽꝺẽtiũ ab abzaã ꝓ cethurã ⁊ ꝓz lra vsq̃ ibi:

¶* Filijs aũt

¶ a Deditq; ꝛc. Jsiõ. q; dant mũera filijs ꝯcubinaꝝ. i. carnalibꝫ. sz ñ ꝑcipiãt ad regnũ promissũ hereticis. ꝯ incõ; q; carnalia lucra sequunt: sol' isaac ẽ heres: q; ñ filij carnis extimãtur in semine: sz ꝓmissionis. b Et defi. ꝛc. Hiero. male in lxx. additũ ẽ. Deficiẽs mortuꝰ ẽ abrahã: q; ñ ꝑcipiẽt abrae ꝺficere vel minui. Jllõ ꝯ q; ꝺ posuimꝰ i senectute bõa senex ꝛ plenꝰ: i. grec' codicib' põit plenus die: q; cũ sensum vi deat exponere: eo q; luce et diei opib' plenꝰ occubuerit: magis tñ ad anagogen facit: si simpliciter ponat plenus. c De fũt ꝛc. Jdi ppli añ filios isaac ꝓutãt: q; cũ sint ꝺ semine abrae ñ tñ ꝓutãt i semine: q; ꝓ q; ẽ q; aiale ẽ. deide q; ꝺ spiritale. Añ pꝰ cõputatiõe carnalium ponit genealogia isaac: de q; facta est ꝓmissio ꝛ electoꝝ ꝓpagãda successio d Et hec noia f. ꝛc. Hiero. Duodecim filij nascunt hismaeli ꝺmogenitus nabaioth a q; ois regio ab euphrate vsq; ad mare rubꝝ. nabathea ꝺ: q; pl' arabie ẽ. Ñã familie ipo rũ oppida pagi ꝛ tribꝰ horuꝫ appellatiõe celebrantur. Ab vno ex his cedar in dextra et duma alia regio: ꝛ thema ad austrꝝ. chedma als cherhma orientalẽ plagã ꝺ: Ꝺ i extremo capitulo iuꝝ. lxx. legimus ꝺ faciẽ oĩm fratrũ suoꝝ habitabat. Veri' est q; ꝺ posuimus coꝛã oĩbus fratrib' suis occubuit. i. in manib' filiorũ suoꝝ mortuꝰ ẽ: supstitibus adhuc liberis. Frẽs eñ filij appellanꝰ. Añ iacob ponat coꝛã fribꝰ meis ꝛ fribus suis ꝛ ꝺijudicent inꝺ nos. Ñõ em credẽdũ ẽ q; iacob exceptꝰ liberꝫ suis aliꝫ frẽs secum habuerit. e Duodeci ꝑn. ꝛc. Duodenariꝰ: sic sacratꝰ est in aplis ꝛ apl'icis viris: sic exercabit ẽ i reprobis ꝺ fidẽ trinitatꝫ ꝛ euãgelium p totũ mũdi ptes dilatatꝫ. f Ab euila ꝛc. Regio quam circuit phisõ ab eulla nepote noe sic vocata ẽ. ꝛ ẽ solitudo ꝺ faciẽ egypti. Sur q; ẽ solitudo inꝺcades ꝛ barad: extẽdẽs ꝺ sertũ vsq; ad mare rubꝝ ꝛ egypti ꝺfinita. g De meso. ꝛc. Regio sterilꝫ: q; sic grece vocatur: q; media inꝺ duo flumia tygri ꝛ eufratẽ. Ñã mesos medi' potamos fluuntꝰ ꝺ. hic ipotamꝰ. i. fluuiaꝫ equꝰ. h Decar ꝛc. Hiero. ꝑ motõẽ vel collisiõe. lxx. posuerꝫ ludebant vl recalcitrabãt. aq; la ꝺfligebãt filij i vtero el'. symmachꝰ i silitudie nãuit i supficie feriebãt. Greg'. q; scl ozãdo effi ciũt: ita ꝓdestinata sũt. vt ꝓciꝰ obticãt. nã ipa q; z celestis ignis ꝓdestinatõ ira ẽ ꝺsperata vt ad hãc electi ex laboze ꝑ

¶ ueniãt

a ¶ negociatores. b ¶ es vel metalla cudentes. c ¶ alias loo/mim. ¶ phylarchos. i. principes tribuum.

Dadan fuerũt ãssurũ ꝛ latheusim ꝛ laomi.

¶ alias epher.

At vero ex madiã ortꝰ ẽ epha ꝛ opher: et

a ¶ Di populi hereticos figurãtes in sorte isaac nõ sume colle cti: q; hereticꝰ ꝛ scismaticꝰ nõ possidebunt regnũ ꝺi.

¶ alias celda.

enoch: ꝛ abida: ꝛ heldaa ꝛ omẽs isti filij cẽ

a **thurę. Deditq; abrahã cũcta q; possederat**

a ¶ iudeis hereticis.

isaac: filijs aũt cõcubinaꝝ largitꝰ ẽ mune

a ¶ Hereticũ hoiem pꝰ primã ꝛ scdam correctionẽ deuita.

ra: et sepauit eos ab isaac filio suo: dũ ad

a ¶ qua aduersanꝫ ei: de q; ꝺ. Orens nomen eius.

huc ipe viueret: ad plagã oriẽtalẽ ꝛ Fuerũt b

aũt dies vitę abrae centum septuaginta

¶ Cani sunt sensus hominis. c

annę ąnę ąni: ꝛ deficiẽs mortuꝰ ẽ in senectute c d

bona: pueręq; etatis ꝛ plenꝰ dieꝝ: cõgre e

a ¶ angelos quoꝝ conciuis erat. b ¶ Amorẽ eius i corde suo

gatusq; est ad põpulũ suũ ꝛ Et sepelierunt f

absẽdefr. a ¶ ppli de circũcisiõe ꝛ ꝑpurio credentes.
b ¶ Lam in actiõe q; in cõtẽplatione quib' vacare nõ potue/runt doctores ecclesie: nisi illa vacatio empta fuisset promissio ne eternitatis ꝛ ꝺicatiõe veritatꝫ principib' terrenis.

eũ isaac ꝛ hismaẽl filij sui in spelũcã dupli g

¶ vel soor.

ci q; sita ẽ i agro ephrõ filij seor ethei e re/ g

gione mabrę: quam emerat a filijs heth.

a ¶ Memorie cõmendar'. b ¶ xpi. c ¶ Ecclesia primitiua.

ibi sepult' est ipe ꝛ sarã vxor sua: et post h

a ¶ Passionẽ xpi. b ¶ multiplicauit xpianũ populum.

obitũ illius bẽedixit deꝰ isaac filio eius

a ¶ Mozabak in discutiendis pfũditatib' scripturarũ.

q; habitabat iuxta puteũ noie viuẽtis ꝛ vi i

dentis. Hę sunt generationes hismael fi i

lij abrae: quẽ pepit ei agar egyptia famu k

la sarę. Et hęc noia filioꝝ eius in vocabu l

lis ꝛ generationibus suis† Primogenitꝰ †1. Pa.1.b

¶ A q; regio a mari rubro vsq; ad euphratẽ nabathea ꝺ.

hismaelis nabaioth: deide cedar: ꝛ abde

el: ꝛ mabsan: masma q; z ꝛ duma: ꝛ massa/

dad et themattur et naphis et chedma.

Jsti sunt filij hismael: ꝛ hęc noia p castel/ m

la ꝛ oppida eoꝝ: duodecim principes tri n

buũ suarum facti sunt ãni vitę hismaelis

cxxxvij. deficiẽsq; mortuus ẽ: ꝛ appositꝰ ẽ k

¶ India vel ethiopia.

ad populũ suũ. Habitauit aũt ab euila vs f

q; sur: q; respicit egyptũ introcuntibꝰ assi/

¶ Adhuc viuentibus filijs.

rios: coꝛã cũctis fratribꝰ suis obijt. Hę q; h m

¶ Hoc reperitur: vt sequentia cõmodius annecrantur.

eq; sunt generationes isaac filij abrae. Ab L

raam genuit isaac. Qui cum quadragin

ta esset annorum: duxit vxorem rebec/

cam filiam batuelis syri ꝺ mesopotamia s

¶ Pater: pro eis rogo quos dedisti mihi. ¶ Quamuis in isaac ꝓmissa erat successio tamen implenda erat precibꝰ dei prefinitio.

sororem laban. Deprecatusq; est isaac n†

a ¶ q; diu filios non fecit ecclesia.

dominum pro vxore sua: eo q; sterilis

a ¶ Filijs aũt cõ. vxores eiꝰ fuerũt vt ptz ex ꝓdict'. Sz noiaꝫ concubine: q; sara fuit eiꝰ vxor ꝓncipal'. alibi etiã i sẽptura vxor cõcubina noiaꝫ. Judic. xix. Ideo filiã xpi ẽ ꝛ ꝺ hõ bz ꝯcubinã ꝛ certũ ẽ q; erat eiꝰ vxor: vt ptz ibidẽ. b Fuerũt ꝛc. In hebreo ponunt isti nũeri distincte sic. c. ãni. lxx. ãni. ꝛ. v. anni. ꝛ ꝺ vt dicũt hebrei ad ꝺsignãduz q; abrahã fuit ita mundi q; petõ qñ fuit. c. an. ꝛ. lxx. sic qñ fuit solũmõ v. an. sic. ꝺ. dictũ ẽ ꝺ sara. xxiij. ca. c Et deficiẽs mortuꝰ ẽ. morte naturali. d ¶ In sene. bo. i. i diuina gra. e Cõgregatusq; ꝛ. q; alia eiꝰ recepta ẽ ad limbũ sctõ patꝝ. f Et sepelierũt ꝛ. deferẽtes ei honorẽ patrũ. ꝛ sz fuerũt ibi alij multi ad honorãdũ sepulturã abrae: isti tñ q; erãt ꝓncipales solũ exꝑmũt. g ¶ In agro e. scribit ꝺ ephron diminute ex cã ꝑdicta ca. xxiij. h Et pꝰ obitũ ꝛ. augmentauit eũ i spualibꝰ bõis ꝛ temporalibꝰ. ¶ Hę fũt ge. hic. q; scriptura fecerat mentionẽ de honore quẽ detulit hismael pri suo in eiꝰ sepultura: iõ breuiter ꝺ eiꝰ ꝺscribit generatio. ꝛ ptz vsq; ibi. k Deficiẽsq; mortuus ẽ. ex q; videt eẽ mortuus morte naturali. Jn hebreo aũt nõ ꝺ: Mortuꝰ ẽ: sz trãsijt: q; nõ ꝺ in sẽptura de aliq; moriẽte nisi iustꝺ. vt dicũt hebrei: ꝛ iõ dicũt q; decessit i gra: ꝛ etiam ex ꝺ q; subdit. Et appositꝰ ẽ ad ppm suũ. l Corã cũct' ꝛ. hebrei dicũt posuit. nec accipit ꝺ i significato generali: sed spẽali: put iportat positõz vel fixi onẽ tẽtoriozũ: ꝛ ꝺ rñdet ei q; ꝺ. si ctũ est. xvj. ca. E regione vniuersorũ frm suoꝝ figet tẽtoria. tñ de malis finaliter peniuit vt dictũ est. Sciendũ etiã q; vbi nos habemꝰ obijt: in hebreo ꝺ: nephal: et ẽ verbũ equocũ q; significat idẽ q; ceciditꝰ. p q; trãslatoꝝ nr posuit obijt: ꝛ significat idem quod tentoziçault vel tentoziũ fixit: ꝛ hãc significatiõe sequunt hebrei. Fm aũt trãslationẽ nr̃am expoit sic: Coꝛã cũctis fribꝰ suis obijt. i. añ frẽs suos: ita q; li coꝛã ñ ipoꝛtat pñtiã loci: sz añcessionẽ tpis. Jtẽ alij vt ipoꝛtat psentiã loci: q; filij sui cõgregati fuerũt i eiꝰ morte ꝓpẽ eiꝰ honorẽ: q; vocãt ꝺ frẽs eo mõ loq̃ndi q; iacob dixit labã. Ꝑõe ꝺ coꝛã fribꝰ meis et fribꝰ tuis. vt hr̃. j. xxxj. ca. ꝛ certuz ẽ q; erãt ibi filij iacob ꝛ filij labã. m Hę q; z fũt ꝛ. ꝺ ꝑr sẽptura describit electionẽ ꝛ ꝓfirmationẽ fidelis ꝓli ꝑ isaac. vbi ꝓmo ꝺscribitur multiplicatio ꝓlis. scõo ꝓbatio patrũ. xxvj. ca. ꝛtio. ordiatio posteritatꝫ. ca. xxvij. Circa ꝓmũ ꝓmo ꝺscribit filioꝝ generatio. scõo natoꝝ tõ uersatio. ibi: Quib' adult'. tertio ꝓmogẽiture trãslatio. ibi: Coꝛit aũt iacob. Circa ꝓmũ ꝺ sic: Hę q; fũt gene. isaac. q; sequunt. ꝛ ptz ꝛa vsq; ibi: n Deprecatusq; ꝛ. hebreo hr̃: ꝺ vxorem suam: q; sic hebrei dicunt et est verisimile: ipsa rebecca ozabat ꝺmn ex vna pte: ꝛ isaac ex altera vt ꝺns daret eis liberos.

¶ sz q;

¶ ueniãt: vt postulando mereanꝫ accipe: q; eis ꝺ añ scꝫ diꝫ. a. ꝛ. b sposuerat dare. Abrae nãq; ꝺns ait: Jn isaac vocabit tibi semẽ: cui etiã ꝺxerat: ꝑem multaꝫ gentiũ cõstitui te. Et rursũ: Jbid. 16. c bñdicã tibi ꝛ multiplicabo semẽ tuũ sic stel. ce. ꝛc. Añ constat q; deus abrae ꝑ isaac multiplicare ꝓdestinauerat ꝛ tñ sẽptũ ẽ: Deꝑcat' ẽ ꝺns isaac ꝓ vxore sua ꝛc.

Si ꝺ multiplicatio generis abrae ꝑ isaac ꝓdestinata fuit: cur sterilẽ accepe/rit? Sed ꝓdestinatio ꝑcibus iplet. Js eñ in q; ꝺ multiplicare semen abrae ꝓdestinauerat: o rone obtinuit vt filios ꝺret. a Deprecatusq; re. ꝛc. Aug'. Querit q; ierit: cũ nõdũ cẽnt. ꝓbe vel sacerdotes tabernaculi aut tẽpli ꝺñi: fozsitã ad locũ vbi arã ꝓstituit abrahã. Sz quõ ibi rñsa darenꝫ tacet sẽptura: an ꝑ aliquẽ sacerdotẽ: quẽ mirum est si erat nõ fuisse noiatũ: ꝛ nullã sacerdotũ factã mentionẽ eẽ fozsitan ibi: cum ozando allegassent desideria sua domiebãt: vt ꝑ somnũ monerenꝫ: vel ad huc viuebat melchisedech cui' tãta fuit excellẽtia: vt dubitaretur vtꝝ hõ an angel' fuerit. Vel forte etiã illo tempe erant hoies ꝺi: in quib' ꝺs posset interrogari. Quicq̃d hoꝝ vel forte aliꝰ fuerit: rebecca sũ fm sẽpturã ꝺñm interrogauit: ꝛ rñsum eius meruit.

b Due gentes ꝛc. Jstorica ꝓpheta/te rñsum inuenit cõpletũ: cũ ꝓp' israel. i. iacob minoꝝ filius supauit idumeos. i. gentẽ quã ꝓpagauit esau: eosq; per ꝺuid tributarios fecit q; diu fuerunt vsq; ad regẽ sub q; idumei rebellauerꝫ ꝛ iugũ de ceruice exc̃usserũt sic ꝓphetauit isaac: q; minoꝝ ꝓ maioꝝ bene/dixit. ꝛ ꝺ idẽ dixit maioꝝ: cũ ipm postea bñdixit. c Jam tps ꝛc. Hiero. vbi nos pilosum posuimꝰ i hebreo hr̃ seyr. vñ esau: sic alibi legimꝰ: seyr. i. pilosus dictus est. ꝺ Protinꝰ alter ꝛc. Jsid. Hoc figuraliter factũ etiã in/deis nõ credentibꝰ notũ ẽ: q; liter pls ecclie ppli synagoge supauit ꝛ plebs iudeoꝝ ꝛpe maioꝝ fuiuit minori populo xpianoꝝ. Moza. Jn singul' q; ꝺ dicipõt. Due gẽtes ꝛ duo ppli ũtra nos sũt sz vitioꝝ et xrutum. iste minor ille maioꝛ. ples eñ sunt mali q; boni: ꝛ vitia plura xrutibus. Sz tñ qꝑs ppli supat ꝛ maioꝛ fuiet minori. caro. s. spũ: ꝛ vitia xrutib' ꝑcedit esau rufus ꝛ totus vt pellis hispid'. Deide exit iacob tenẽs plãtã fris. ꝺ eñ ppls ꝓphetarum ꝛ xpi sanguĩe pollut': pcti ꝛ neq̃cie squaloze circũdat': cui' minoꝛ plantã tenuit: q; maioꝛ ppli minoꝛ supauit.

e Fact' ẽ esau ꝛc. Greg'. coꝛ vitã significat: q; exterioꝛib' voluptatib' fusi carnẽ sequũt. Agricola q; z ꝺ: q; amatoꝛes seculi tãto colũt exterioꝛa: quãto interioꝛa sua inculta relinquunt.

f Vir simpler ꝛc. Ꝺs grece ꝺ: aplastos: ꝺ latini simplicẽ interꝑtati sunt. Ꝓpꝛie aũt aplastos non fict'. Unde q; dã sine dolo interꝑtati sunt dicentes: Erat iacob sine dolo habitãs i domo: vt magna sit questio quomodo per dolum acceperit benedictionem: qui erat sine dolo? sed ad figurandum aliquid magnum hec scriptura premisit. hinc enim maxime cogimur intelligere ibi spiritualia: quia sine dolo erat: qui dolum fecit. Simpler. Greg'. Quia qui curis exterioꝛibus spargi refugiunt: simplices in cogitatione et conscientie habitatione consistunt. habitat enim in tabernaculis: qui se intra mentis secreta cõstringit: nec dum ad multa foris inhiat a seipso cogitatione alienatus recedit. g Coꝛit autem iacob pulmentum ꝛc. Hiero. Rubeũ vel fulũ: hebraice edõ ꝺ. ab eo aũt q; rubeo cibo

¶ esau

esset. Qui exaudiuit euꝝ: ꝛ dedit a

a ¶ Colliderãt. lxx. ludebãt ꝛ recalcitrabãt. ¶ q; iter pueros ecclesie diuersa sentiũt electiꝫ reprobi.

cõceptũ rebeccę: † sz colliderãtur b

in vtero eius paruuli. Quę ait:

¶ Si ꝺ qd faciet nati: si sic lucrank innati.

Si sic mihi futuruz erat: quid ne c

¶ forsitã ad arã

cesse fuit concipere? Perrexitq; d

q; ꝛ exeꝛit abrahã: vl ad secretũ locũ i q; ꝺcti' ozarer.

rebecca vt consuleret ꝺminum.

¶ idumei ꝛ iudei.

Qui respondens ait: Duę gẽtes e

in vtero tuo sunt: ꝛ duo populi

¶ israel vel christianus.

ex vẽtre tuo diuidenꝫ: Populus

a ¶ idumeos vel iudaicũ. b ¶ maioꝛ natu ppls iudaicus: minoꝛ xpianꝰ: vel q; nõ oẽs ex gẽtib' credidẽrt neq; ex iudeis oẽs i vnitate fidei cõgr̃uũt.

quoq; põpulũ supabit: † ꝛ maioꝛ f

¶ vt ecclesia ꝑ euangeliũ dilataretur.

seruiet mioꝛi. Jam tps pariendi g

a ¶ Nõ vnꝰ intellectus velamine lre legis reperẽtus est: sed carnalis ꝛ spiritualis.

venerat: et ecce gẽmini in vtero

¶ Lam sequens.

eiꝰ repti sunt † Qui prꝰ egressus g

¶ vir sanguinum.

est rufus erat: et totus in morem h

¶ solis exercitiõibus assuetus. ¶ Jn hebreo seyr: vñ esau sepr. i. pilosus dicitur.

pellis hispidus. Vocatumq; est i

nomẽ eius esau. Protinus alter j

¶ q; supplantatur' erat fris primarum.

egrediens: plantam fratris tene k

bat manu: et idcirco appellauit

¶ Supplantator.

eũ iacob. Sexagenariꝰ erat isaac l

q̃ nati sũt puuli. Quibus adul/ m

¶ exterioꝛ actione exercendi.

tis factꝰ est esau vir gnarus ve/ n†

¶ Jura ciuilia. i. ecclesiastica ignoꝛãs.

nãdi ꝛ hõ agricola. Jacob autẽ o†

a ¶ Sine macula ꝛ ruga. ¶ q; sine dolo fecẽ doluz alia editio: sine dolo. b ¶ studebat i spũalibus.

vir simplex habitabat in taber/ p

a ¶ deus pr̃. b ¶ iudaicum populum.

naculis isaac amabat esaũ eo q;

¶ presenci iusticia carnaliũ obseruationũ quam vni deo exhibebat.

de venationib' illius vescereꝝ: ꝛ q†

a ¶ gra. b ¶ Ex pscẽtia. c ¶ Minoꝛẽ populũ. d ¶ Simplicitas nõ grit ollas carnuz.

rebecca diligẽbat iacob. Coꝛit r†

¶ q; isaac erat pfectior: iõ eiꝰ oꝛo fuit efficacioꝛ. iõo sequit'

a ¶ Qui erat. cũ. s. isaac. b Sz collidebanꝫ ꝛ. impellebãt eñ se mutuo: ꝛ ꝺ fuit signũ cõtentionis future inter eos: ꝛ inẽ ꝑpulos ab eis deriuãdos idumeos. s. ꝛ iudeos. De' eñ futura oñdit aliq̃ Xbis: ꝛ aliq̃ factis vt i ista colliſiõe. sic ꝛ supza dictũ ẽ de ꝓcessiõe vroꝝ loth in statũ salis. xix. ca. c Si sic ꝛ. timebat eñ de aboꝛsu puꝛoꝝ. ꝛ ꝓ cõseq̃ns de ꝓpria moꝛte. d Perrexitq; ꝛ. re. ꝛc. Dicũt hebrei q; iuit ad melchisedech q; erat sacerdos dei excelsi. ꝛ ad hoc ꝺ viuebat q; ptz si cõputentur anni eoꝝ. De melchisedech eñ. s. ꝺ ẽ q; erat sem filij noe. de q; scribit. s. xj ca. q; biennio pꝰ diluuiũ genuit arphaxat: ꝛ pꝰ q̃ genuit arphaxat virit ãnos ꝛ q̃ nis. Si aũt ꝓuteꝝ ãni a diluuio vsq; ad natiuitatẽ iacob ꝛ esau ñ inẽiũt tot ãni. a diluuio eñ vsq; ad natiuitatẽ arphaxat fluxerũt duo ãni: vt iã dictũ ẽ. Arphaxat aũt cũ esset. xxxv. annoꝝ genuit sale. Sale ꝺ cũ eẽt. xxx. ãnoꝝ genuit heber. Et heber. xxxiij. ãnoꝝ genuit phalech. et phalech. xxx. ãnoꝝ genuit reu. ꝛ reu. xxxij. annoꝝ genuit saruch. ꝛ saruch. xxx. ãnoꝝ genuit nachoꝛ. ꝛ nachoꝛ. xxix. annoꝝ genuit thare. et thare. lxx. annoꝝ genuit abraam Et ista habẽt. s. xj. ca. Abrahã aũt cum eẽt. c. ãnoꝝ genuit isaac. vt hr̃. s. ca. xxj Jsaac aũt erat. lx. annoꝝ qñ nati sunt esau ꝛ iacob. vt hr̃. j. eo. ca. Si aũt ꝺ dicti anni a diluuio q; abrahã genuit ꝛ natiuitatẽ ipa cob sil' ꝓ iugant faciũt annos. ccccliij. Ex q; ptz q; melchisedech vixit vltra l. annis. Ꝺ aũt heber silr vixerꝫ: poteꝛ silr ꝓbari: accipiẽdo ex vna parte oẽs annos vite eius. ꝛ ex altera cõputando annos a natiuitate heber vsq; ad natiuitatẽ iacob ꝛ esau. e Due gẽ. ꝛc. i. capita duarũ gentiũ iudeoꝝ ꝛ idumeoꝝ. f Et maioꝛ fuiet mi. ꝺ i pletũ ẽ tpe ꝺ dauid q; fecit idumeos sibi tributarios. vt hr̃. ij. Reg. viij. Et pfectius ipleti ẽ tpe ꝺ q; cui colla gentiũ ꝛ ꝓncipũ terre subdita sunt: ꝛ maxie i perũ romanũ q; ꝺ iudei dicũt significari ꝑ esau. g Qui ꝑ. ꝛc. iõ vocatꝰ ẽ edõ. h Et to. i m. p. h. i. pilosus. iõ dictꝰ ẽ scyr. i. pilosus. i Protinus ꝛc. i signũ q; ꝺ ẽ ꝺ suplãtaturus. k Et idcirco ap. e. i. i. supplãtatoꝛez. l Sexagenariꝰ. e. i. Ex q; ptz q; fuit cũ rebecca vxoꝛe sua. xx. ãni añq; pareret qz erat. xl. ãnoꝝ q̃ accepit eã. vt ꝺdictũ ẽ. ꝛ iõ q̃rit ꝺ q; re ñ accepit aliã sic ꝑ eiꝰ abrahã accepit agar posq; decem ãnis ꝓ hauerat sare sterilitatẽ. qz hoc erat tps ꝺcmiatũ. vt dictũ ẽ. s. xvj. c. Dicũt hebrei q; isaac ex q; volũtarie ac cessit vt immolaret: vt ꝺdictũ ẽ. xxij. ca. ex tũc fuit ꝺsecrat' ꝺño. ꝛ nõ fuit ei licitũ hr̃e nisi vnicã vxoꝛẽ: ꝛ ꝺ cõsonat ꝺcto apli Thimo. iij. ꝺcit': de eꝺ q; est deo ꝺsecrat' q; optet cẽvnꝰ vxoꝛ' viz. m Quib' adult'. ꝺ describit natoꝝ ꝓuersatio. cũ ꝺ: n Fact' ẽ ꝛc. Ex plex. i. sine plica dolositat'. nõ aũt ꝺ simpler ꝓp defectũ iduꝛie. p Habitabat in tabnaculis. Dicũt hebrei q; ista tabernacula fuerunt tabernacula melchisedech vbi vigebat cultus dei cũ esset sacerdos dei excelsi. ꝛ tabernaculũ hebeꝛ q; fuit ꝓpheta: ꝛ docebat veniẽtes ad se de diuinis. Ex quo patet q; occupatio iacob erat ꝓncipalit' circa diuia. Añ dicũt hebrei q; ipe bitauit in tabernaculo heber. xliij. ãnis. q Et rebecca di. ia. Cã aũt erat q; p reuelationẽ diuinã hũerat q; ipe debebat frẽ suo ꝓferri: vt dictũ ẽ. r Coꝛit autẽ ia. pul. ꝺ ꝛ de/

¶ scribitur

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ esau primogenita vendidit fului.i.edom nomen accepit.
a ¶ Cui dixit iacob ꝛc. Jſiſ. Nō esau primogenita propter escā fratri minori vendidit ꝛ postea paterna bñdictione sibi ꝓmissa ꝙarus ē:iudaicū ꝓbm significat: q̄ in Exodo ꝓmogenit⁹ dei filius appellat:ꝛ ꝓpter seculi lucra nō solū ꝓma tus sui honorē amisit: ſz ꝛ celestis regni ꝓmiū ꝑatū adipisci non meruit. Mat.12.b vñ ꝓ exprobratione dr: Auferet a.v. reg.dei:ꝛ da.gen.fa.f.e. Primogenita aūt vestis erat sacerdotalis: qua ī ūnti maiores natu cū bñdictione patris victimas deo velut pōtifices offerebant: B dono terreni amoris deside rio caruerunt iudei:cuꝫ gloria futuri regni. b ¶ Jurauit es. Greg⁹. Sciēdum aūt q nos q̄nq; modis gule vitiū rētat. Aliq̄n.n. indigentie tpa preuenit. Aliq̄n tps nō ꝓuenit:ſz cibos lautiores q̄rit. Aliq̄n q̄ sumenda sunt parari accuratius appetit. Aliq̄n q̄liti cibo⁹ ꝛ tpi cōgruit:ſz in quātitate sumēdi mēsurā excedit. Aliq̄n ꝺo abiectū est qđ desiderat:ꝛ tū ipo desi
1.Re.14.d derij estu deterius peccat. Jonathas moꝛtis sniam meruit:qꝛ i gustu mell cōstitutū edendi tps añcessit. Apls ex egypto duct⁹ in heremo occubuit:
Num.11.b qꝛ desipecto māna carnes petiuit: q̄s
1.Reg.2.e lautiores putauit. Filioꝛ heli prima culpa ē q ex voto eoꝝ sacerdotis puer nō de moꝛe vellet coctas carnes de sacrificio accipe:ſz coq̄ndas q̄rebat:
Ezeb.16.f q̄s accurati⁹ exhiberet. Et cū dr: Hec fuit iniq̄tas sodome:ſupbia et saturitas panis ꝛ abūdātia:nō dr inde pisse:qꝛ cū vitio supbie mēsurā refectionis excesſit. Hic esau ꝓmogenita amisit:qꝛ magno estu despicabilē cibū. i. lenticulā cōcupiuit:neq; cib⁹:ſz appetit⁹ in vitio est. Añ lautiores cibos plerūq; sine culpa sumim⁹ ꝛ abiectiores cū reatu cōcupiscētie degustam⁹.
3.Re.17.a Esau cū ꝓmatū ꝓ lenticula ꝓdidit. Helias in heremo ꝛtutē carnes edēdo ſuauit. Hinc diabolus qꝛ nō cibū ſz cōcupiscētiā cām esse dānationis ītelligit. ꝓmū sibi hoiem nō carne sed
Gen.3.a pomo subdidit. ꝛ scōm pane rētauit. hinc est q plerūq; culpa ade cōmittit: etiā cū vllia sumunt. neq; cū adā solus vt a pomo abstineret: ꝓhibitionē accepit. Cū.n. alimenta saluti nre ꝛria de⁹ indicat: ab his etiā q̄si sniam vetat. ꝛ cū cupientes noꝛia tangim⁹ verita gustam⁹. Ea ꝺo sumenda sunt: q̄ nature necessitas q̄rit ꝛ nō q edēdi libido suggerit. ¶ Ora aūt

Nico. de lyra

scribit ꝓmogenite trāslatio: cui⁹ occasio fuit ocupiscētia pulmenti qđ coꝛerat iacob. a ¶ Da mihi ꝛc. qꝛ erat de lētibus rufis. b ¶ Quia oppido ꝛc. i. valde. c ¶ Quā ob cām ꝛc. ista ñ fuit tota cā:ſz ps causę: qꝛ cū B fuit alia cā q̄ pdca ē.
d ¶ Cede mihi ꝓmogenita tua. Ad intellectū lre seqnt⁹ B ꝓmo q̄rit qđ iacob q̄ erat sctē vite vt pdictū est: petijt sibi vēdi ꝓmogenitură: qꝛ tpe legis nature que tūc currebat: primogeniti erāt sacerdotes:ꝛ sacerdotiū semp fuit reputatū q̄d sacrū:ꝛ ideo videt simoniā cōmisisse. Jtē de iure ꝓmogeniture erat q hŕet duplicē partem in bonis pr̄is respectu aliozū: ꝓpt qđ Joseph cui iacob dedit ꝓmogenitură: inter alios frēs habuit duas sortes: et duas trib⁹ int̄ alios filios isr̄l. s. tribū ephraim:ꝛ tribū manasse. Cū igit isaac pr̄ eoꝝ hŕet multa bona. sequit etiā q ꝓmogenitura in bonis tpalib⁹ multū valebat. ꝛ sic videt iacob feciſſe magnā frandē ꝛ deceptionē in ꝺr: q̄ p re tā modica. s. esu pulmenti acq̄sierit ab esau ius primogeniture. Ad ꝓmū dicendū q ius ꝓmogeniture erat ipius iacob de iure: qꝛ ex determinatione diuina: vt pdictū ē q minoꝛ fuit ꝓpositus maioꝛi. ꝓpt qđ Malach. i. dixit dn̄s: Jacob dilexi:esau aūt odio habui. et Apls ad Rom. ix. dixit q hoc dictū est de ipis añq̄ nati fuissent ex diuina electione. ꝛ sic patet q ex diuina snia debebat ipi iacob ius ꝓmogenitureꝛ ꝛ istꝺ fuit sibi reuelatū a mr̄e. Esau ꝺo de facto ius ꝓmogeniture possidebat:ꝛ iō licitū erat iacob pdictum ius ad se retrahere caute: qđ fecit qñ vidit ipm esau ita lassum venientē de agro q timebat moꝛi: ꝓpt qđ tunc min⁹ appēciabat ius ꝓmogēiture. sic dixit: En moꝛioꝛ: q̄d mihi ꝓdeſt ꝓmogēita? Vidit etiā cōcupiscentem

autem iacob pulmētū. Ad quem cuꝫ veniſſet esau: de agro lassus
§ Stulte⁹ ardescit desiderio gule: ꝓpter vilē cibū
ait: Da mihi de coctione hac ru/ a
§ Lenticula esca ē bruto⁹ aialiū: significās aialē legis inrellectū: q̄ pp̄s iudaic⁹ illec⁹ maluit pri/ marū carere: quā ab eo recedere: qđ etiā nunc stu/ dent a pp̄o minore iperrare: ꝛpalibus dict⁹ post moꝛem mihil sperat boni.
fa: qꝛ oppido lassus sum. Quam b c
ob causaꝫ vocatū est nomē eius
a § Ruffus vel rubeus a q̄ rdumei.
a ędom. Cui dixit iacob: Vende d
§ Primogenita sunt q̄ vulnā agiunt: ꝛ spēaliter primogenitis filijs debentur.
mihi primogenita tua. Jlle re/ spondit: En moꝛioꝛ † Quid mihi prodeſt primogēita? Ait iacob:
§ Adhuc iudeus in stultitia ꝑdurat: ꝓ ꝛpalibus eterna non curat.
b Jura ergo mihi † Jurauit esau: ꝛ e
vēdidit primogenita: et sic acce/ f
pto pane ꝛ lentis edulio: come/ dit ꝛ bibit ꝛ abijt: paruipendens g
q primogenita vendidiſſet.

mogenitureꝫ nō obstante venditione ꝛ iuramento.

Ca.XXV

Moraliter hic agit de oꝛtu ꝛ con uictu iacob ꝛ esau ꝓ q̄s designātur boni ꝛ mali in ecclesia regenerati ſm illū Malach. i. Jacob dilexi: esau aūt odio habui. Jgit quātū ad eoꝝ ꝓceptū ꝺr: n† ¶ Deꝑcatusq; est isaac dñm ꝓ vxore sua ꝛc. ꝓ isaac intelligit bon⁹ ꝓlat⁹ secularis vel religiosus q̄ deꝑcat dominū ꝓ vxore sua. i. ecclesia vel religione sua vt cōcipiat ꝛ pariat filios ad dei cultū aptos. ſz ipa parit geminos. s. aliq̄s bonos ꝛ aliq̄s malos. ꝓ iacob ꝛ esau significatos vt dictū est. iō ſb/ dit. n† ¶ Fact⁹ est esau vir gnar⁹ venāndi ꝛ hō agricola. i. carnalis ꝛ tupid⁹. o† ¶ Jacob aūt vir simplex habitās in tabernaculis. i. studiosus in bonis moꝛib⁹. ¶ Isaac amabat esau. ꝓ qđ designat ꝙ ꝓlat⁹ bon⁹ cautelis ꝛ donis ſbdiꝛ malos aliq̄n decipiť ꝓpter qđ ifra isaac caligās oculis ꝺr: q† ¶ Et rebecca diligebat iacob. i. ecclesia vel religio: Mā cōitas ecclesie secularis ꝛ etiā religionis magis diligūt simplices ꝛ bonos q̄s astutos ꝛ malos. r† ¶ Coꝛit aūt iacob pulmentū. cui⁹ appetitu vēdidit esau ꝓmogenita: et sic q̄ ꝓ cibū patrē decepit ꝓ cibū ꝓmogēita ꝓdidit ſm illū Sap. xi. ꝓ q̄ peccat q̄s ꝓ hec ꝛ toꝛqueť. g† ¶ Et abijt quipēdēs q ꝓmogenita vendidiſſet. ſm illū Prouerb. xviij. Peccatoꝛ cū in ꝓfundū pctoꝝ venerit contemnit ꝛc.

¶ In ca. xxv. vbi ꝺr ī postil. Añ i biblijſ hebraicꝰ correctꝰ ꝛc.

Additio. j. Per hoc aūt q B nomē cōcubinarum in B loco scribaꝫ diminute: nō designatur q nō fuit nisi vna cōcubina. vocabulū eīm qđ B in hebraico ponit semp significat cōcubinas in plurali: siue scribaꝫ diminute siue integre. vt ptz scienti linguā. ¶ In eodē capi. xxv. vbi ꝺr in postilla: Cōgregatusq; est ad populū suum.

Additio. ij. Mō modicū attendendū esse videtur q nōnullis sanctis antiq̄ testamēti cū de hac vita migrauerunt. scriptura dic̄ ipos congregari ad pp̄m suū: vt hic de abraā. ꝛ. j. xxv. ca. de isaac: ꝛ Henpenulti. de iacob sic̄r de moyse ꝛ aaꝛō in suis locis: nunq̄ tū de aliq̄ eoꝝ ꝺr q obdoꝛmiuit in dño. sicut de q̄busdā no. te. vt Act. vij. de stephano ꝺr: Et cū B dixisset: obdoꝛmiuit in dño: ꝛ sic de q̄busdā aliis qđ catholice ꝛitati valde cōsonat ſm quā antiq̄ iusti añ passionē xp̄i decedētes ī B desc̄nebā tur ab iniustis: qꝛ iusti ꝓgregabanť ad pp̄m suū. s. ad lym/ bū sctoꝝ: nō tū doꝛmiebāt ī dño: cui⁹ facie nōdū fruebantur

de iniustis

de iniustis ꝺr: Peribit alia ei⁹ ꝛc. vt. s. dictū ē: ꝛ iā ī multꝰ locꝰ qꝛ tali cōgregatiōe carebāt. ꝺ iust⁹ ꝺr p⁹ passionē xp̄i decedētib⁹ ꝓprie ꝺr: Dormierūt i dño ꝛc. qꝛ post hāc vitā i dño q beatā fruitionē reꝺeſcit. ¶ In eodē ca. xxv. vbi ꝺr ī postil. Jn hebreo aūt nō dicit moꝛtuus est sed transijt ꝛc.

Additio. iij. In hebreo i B loco nō ꝺr trāsijt: ſz deficiēs moꝛtuꝰ ē ꝛ ex hac scōa ꝑticula ꝺať itelligi q̄ i gra ꝺeſſit: ꝓut dictū fuit ī additiōe imediate ꝓcedēti. ¶ In eodē ca. xxv. vbi ꝺr ī postilla: Perrexitq; vt cō

Additio. iiij. tra hebꝛeoꝝ dicūt ꝛ est magꝰ cōlo (suleret dñm ꝛc. nū lr̄e q nō fuit ad aliquē ꝓbam: ſz ad aliquē locū deuotū ꝛ secretū: i q̄ quieti⁹ oraret deū: cui ꝓpter Hlo. nr̄a et etiā ꝛbū qđ B ponit ī hebꝛeo vbi ꝺr: Et ꝓsuleret dñm ꝛc. idē eni ꝛbū ponit B ꝛ i Ps. vbi ꝺr: Exāſiuit dñs ꝛc. qđ nō significat ꝓsultationē tm̄: ſz etiā oꝛōez. vñ sequit: Qui rūdēs ait: due gētes ꝛc. ipe eni de⁹ quē exāſiuerat p oꝛōem rūdit ei p angelū vl oc cultā inſpirationē: nec mirꝫ cū agar egyptia ꝛ ancilla sare ꝓphetic̄as reuelatiōes habuit p angelos: vt. s. ca. xvj. ꝛ. xxj.
Jn eodē ca. xxv. vbi ꝺr ī postil. Duo gētes i vtero tuo sūt ꝛc.

Additio. v. Romanū ꝑiū iudei assert cē vnuꝫ ꝛ ste ē falſū ꝛ ab eis miracloſe fictū vt ex B credať: q̄ ꝛta bestia ī reuelatiōe daniel⁹ ꝛtēra accipiať ꝓ regno xp̄i: ꝛ sic expectet destructio ei⁹ fideꝫ p messiā suū: quē inaniť expectāt. Falsitaꝫ aūt hui⁹ fictiōis ptz ī additiōe sup Dan. ca. s. dicto. Scōm tū catholicā ꝛitatē tpe legꝭ añ aduentuꝫ xp̄i ꝛ esau itelligit gēs quā ꝓpagauit esau: ꝓut glo. in B loco testať: sic ꝓ iacob itelligit gēs ab ipo iacob ſm carnē descēdēs: ſz post xp̄i passionē pp̄s ecclie ꝛ iacob itelligit: ꝛ plebs iudeoꝝ per esau: vñ maꝛ tpe. s. plebs ſynagoge sernit minoꝛi. s. pp̄o xp̄ianoꝝ: ꝓut i alla glo. i B loco br̄: Qꝛ aūt plebs chr̄istianoꝝ nuncupeť nōe iacob vl isr̄l: taꝫ ē ꝛsonū rōni: cū ipi iacob seu isr̄l succedat in fide: q̄ eadē ē antiq̄ ꝛ modernoꝝ. Sz q̄ sit rō q̄re plebs iudeoꝝ intelligať ꝓ esau cū ab ipo nō descendāt ſm carnē: nec ei succedāt i fide: i libro Abdie ꝙphe q̄ de idumeis ꝓncipalr̄ tractat dño ꝓcedēte ꝛ destēdet. ¶ In eodē ca. xxv. vbi ꝺr ī postilla:

Additio. vj. Dubia B (Ad itellectū lr̄e seq̄ntis. mota a postillatoꝛe aliq̄ ꝑ̄t solui ꝛ foꝛte magꝭ ad ꝓpositū. Ad qđ sciendū q cū historie ve. te. figuratiue fuerit: oīa eni i figura ꝛtingebant illis: vt. j. Coꝛ. x. fiebat tū B duob⁹ modis. Primo. s. q cū illō qđ ſm historiā cōtingebat tradebať i scriptura iuꝛ lraz ad aliquā doctrinā exꝑplarē inde sumendā: ſz vlteriꝰ aliq̄d aliud ꝓfigurarēt i melius sic ptz de imolatiōe isaac. s. xxij. ca. q̄ q̄dē imolatio ſm lraz fuit virtuosa ꝛ valde exēplar: cū p eā ad lram insinuať excellētia obediētie ꝛ timoꝛis dei in ipo abraam que c̄dit in exēplu salutifeꝛ alioꝝ: ſz passio xp̄i p eā figurata erāt lōge melioꝛ: ꝛ in talib⁹ historiis ꝑter rōem figuralē req̄renda ē rō lr̄alis. Secūdo ꝺo mō illa q̄ ſm historiā ꝛtingebāt tradunť i sc̄ptura solū ad figurandū futura: sic cū Esa. xx. legitur de Esaia q incedebat trib⁹ annis nudus ꝛ discalciaťꝰ vt ꝓfiguraret ruinā egyptioꝝ ꝛ ethiopū futuram. Sic̄r Osee. j. legit⁹: q ꝓpha accepit vxoꝛē fornicariā: ꝛ fecit filios fornicationuꝫ: vt ꝓfiguraret q terra fornicatura eſſet a dño. Et i talib⁹ historiis tota rō bistorie accipiť a re figurata: nec oporteť q̄rere aliā rōem lr̄aleꝫ. Finis eni totalis taliū historiaꝝ ē nō id qđ sūt: ſz id qđ figurāt. Ratio aūt eoꝝ q sūt ad finez ſm ꝓbm assumēda ē ab ipo fine: nō eni q̄rendū ē an honeste se habuerit Esa. nudis pedib⁹ lōgis tpib⁹ incedēdo: aut si licite se habuerit Oseas filios fornicationū faciēdo: qꝛ illa inſſu diuino fuerť facta solū ad figurandū. vñ ī ꝓposito si gesta iacob cū esau i suis ꝓmodijs attēdātur: mālestū est qđ fuerť instinctu diuino facta solū ad figurandū: q eni collidebanť i vtero matr̄ꝰ puuli. nō fuit ſm naturaz intētū nec ī sc̄ptura narratū ad ꝺr: vt inde aliq̄ doctrina exemplaris sumereť: ſz solū diuino instinctu factū fuit. ꝛ i scriptura traditū ad figurāduz ꝙ due gētes seu duo pp̄li diuiderenť vt ptz p diuinā declaratiōnē ibi factā. Sic̄r q minoꝛ fraꝰ egredi/ens ex vtero plantā fratr̄ maioꝛis teneret ī manu: solū fuit factū ꝛ in sc̄ptura narratū. vt figuraret q iacob supplātaturus erat fratr̄ ꝓmatū: vñ gesta istoꝝ fratrū ad inuicē sic cū cēnt ī vtero ꝛ cū ex vtero egrederenť fuerť facta ꝛ ī scriptur⁹ tradita vt figura: sua tm̄: nō aūt vt exēplaria vt ia dictū ē. Sic̄r tenendū ē de q̄busdā q̄ ꝓtigerūt i eoꝝ q̄uersatiōe ad inuicē tā in emptiōe ꝓmogeniture: q̄s i receptiōe bñdictiōis. s. q̄ ad figurādū tm̄ dño disponēte ꝓtigerūt ꝛ scripta fuerāt: ꝛ iō nō est in istis q̄renda alia rō lr̄aꝫ vtputa quō iacob petebat sibi vendi ꝓmogenituraꝫ: cū reputareť q̄d sacrū ꝛ hmōi q̄ ī postilla q̄ruit: nā istę

Additio vij. Si illa esca nō fuit in ꝑcij q̄ntitatē, ſz solū causa motiua ad tractandū de vēditiōe. ꝛ fuit inter illos alia q̄ntitas ꝙueniēs ī ꝑcij: vt postillatoꝛ videť dicere. tūc nō ē dicēdus ꝓphan⁹ esau ꝓpt illā escā quā acceꝑit cū sepe ꝛtingit etiā int̄ viros ꝓdeuntes. q ex aliq̄ modica causa introductiua incipiūt tractare magnos tractatus: vnde verba apostoli intelligēda sunt ꝓut sonant: et dictis sanctoꝝ in boc loco consonant.

Replica correctoꝛij cōtra Burgeñ. ¶ In ca. xxv. Burgeñ. multa tāgit q̄dā dissona nō tū p oīa pōderosa nec ptractatiōe digna vsq; ad locū illū vbi postillatoꝛ disputat de emptiōe ꝛ tractib⁹ int̄ iacob ꝛ esau: vbi Burgeñ. reꝑhendit postillatoꝛē volens melꝰ solnere dubia mota: dicēs finaliť q̄ in ꝓposito nō est q̄rēda rō lr̄alis: qꝛ rōnes oīm dubioꝝ B motoꝝ tm̄ figurales sūt: ꝛ ponit exēplū de Esaia ꝛ Osea: vide qꝛ digressio ē lōga: ſz pēsatis his que Burgeñ. ponit ī rūsiōe ad septimū argumentū sui ꝓlogi: apparebit cū frustra laboꝛasse ī ꝓposito. ibi eni exponēs dictū beati Greg. in moꝛal. videlicet. Cū ordo historie deficit: ſese nobis itellect⁹ mystic⁹ q̄si aptis tā foꝛib⁹ ostēdit. Dic̄ Burg⁹ historiā deficere ſm significationē vocū ꝛtingit mlt̄iplicit in paboliis locutiōib⁹: sic̄ cū ꝺr de dei digito: brachio. ꝛ ceteris q̄ in deo nō sunt: put termini cōiter significāt: Jtez q̄s significatio vocū nō inducit i fide ꝛ moꝛib⁹ aliquā vtilit⁹ ꝛtez neq; honestaťē ꝙuersatiōis hūane: ſz speciez mali: sic inquit: Deficiēte historia recurrēdū ē ad sensū spūalē q̄ tūc ꝓ lr̄ali accipi debet. Ad idē ē beat⁹ Aug⁹. xj. sup Gen. i ꝓncipio diceꝭ: Si in verbis dei vel cuiuscūq; ꝓsone in officiuz ꝓpheti cū assumpte dicīť aliquid q̄d nō ꝓprie absurde ad lr̄am pōt intelligi: ꝓculdubio figuratiue esse dictū ob aliam significationem accipi debet: hec Aug⁹. ꝙasi intelligere q vbi non est

irrōnabile: nec absurdū: primū oīm innitēdū est lre ante recursum ad allegoriaz: vt dicit idem beatus Aug⁹. supra sup Gen. in pncipio. Nūc aūt in scto iacob de quo sermo: nihil ē absurdū nec irrationabile: imo si alicui posset videri ḋ illi: citi cōmissuz in sancto: postillator ꝓ dubio ꝓ moto ꝓ solutiōez ad intentionē sancto ꝓ doctoꝝ elucidat ꝛ absoluit. Nō igitur hic passus ē solū figuralis: vt vult Burgen. ſz etiam doctrinalis. docemur enī donū dei dispositioe collatū nobis vel ꝓ missum: negligere nō deberi: sed oīm conatu ad ipm tēdere: et habito bñ. vti: sicut iacob pmogenitura: ad quā ꝑ deū predestinat⁹ ꝛ electus anteq̄ nat⁹ ē vt ptz Malach. j. et ad Rom. Silr ꝛ de bñdictioe patr⁹ eadē rōne sibi debita dicēdū ē. ꝛ mirū q⁹ Burgen. dic ea figuralia tm: cū etiā in eadem sua digressioe dicat supplatione q̄ iacob esau supplātauit esse figuratā: i eo q⁹ in vtero egredies plantā esau manu tenebat. nō igit hec facta iacob sunt tm vt dic figuralia ſz etiā figurata: vt ipe subdit sibipsi ꝓtradicēs: qđ etiā ex suis exēplis patere pōt. Adducit et factū abrae i immolatioe ysaac: dicēs illō litteraliter esse intelligendū de cōmendatioe ei⁹ obedientie: et doctrinalē de imitatioe einsdē. Adducit deinde factū Esaie quō nudus ꝛ cessit: qđ dic tm esse figurale: cū tm sit factū obedictie: vt dicit beat⁹ Hiero. ꝛ ponit i Glo. ordi. Mira inquit obediētia ꝙbe solo cilicio induebat vir nobilissim⁹ cuius filiā vt tradūt bebrei: Manasses rex accepit vxorē: nō tm erubuit nudus incedere: nil honesti⁹ iudicās q̄ ꝑcept⁹ diuinis obedire. ex qb⁹ ptz q⁹ vbi facta. ꝓcedūt ex diuinis preceptis ꝛ instinctib⁹ nō esse solū figuralia: ſz etiā cōmendabilia ꝛ doctrinalia. ꝛ sic ex medio Burgen. ostēdit factū abrae nō solū figurale: ſz etiā doctrinale. ita ex aucte beati Hiero. idē medium ponētis i facto Esaie: rō deducit ꝓtra Burgen. Silr pōt dici de scō exēplo p Burgen. adducto de Osee faciente filios fornicationū: q⁹ q̄ ꝑceptū dei fuit obediētie debite bonū excusat siḋ absurde sonare videt: sic ꝛ i facto abrae. Quid enī absurdi⁹ ꝛ magꝭ horrendū q̄ occidere ꝓpriū filiū? ſz sic ei⁹ obediētia factū reddit laudabile ꝛ doctrinale: ita ꝛ alioꝝ p Bur. adductoꝝ. ps igr quō se declarādo sentētias suas voluit. Reuera sic Burgen. dic facta iacob de qb⁹ est sermo fm se cōsiderata videri dolosa ꝛ iniusta. ita debuit dicere de facto abrae fm se cōsiderata: videlicet occisione filij. sed vbi accessit dei mādatū horrēdū fm se ꝛ naturaliter factū est nedū licitū sed cōmendabile: ita in factis iacob vbi accessit diuin⁹ instinctus fact⁹ ꝛ iacob ꝛ rebecce matri suē fm doctoꝝ scōꝝ sentētia: imo ꝛ isaac sensit instinctū eūdē: vt dicit beat⁹ Aug. xvj. de cini. dei. ca. xxvij. cū inquit: Isaac vnuꝫ ꝑ alio bñdixisse nō se fore deceptū cōqueſ⁹ ē: ſz cōfestim reuelato sibi magno mysterio in corde deuitat indignationem et benedictionem confirmat: hec Aug⁹. Quibus instinctibus et reuelationibus diuinis id qđ fm se videt dolosum: efficit laudabile: nec Burgen. ꝓbat suū ꝓpositū ꝓ Glo. Illa enī mouendo questionē soluit ꝑ figurationem sed nō addit tm: quasi excludere velit sensum verū ſ. ſ. ꝛ: put Burgen. facit. sed qđ adducit Isi. est verū q⁹ est allegoria: sed nō excludēs ſ. ſ. sensum primuꝫ. Qz aūt addit expositionē Isi. esse cause redditiuā: nō videtur verū: nā si recte penſent verba Isi. nō exponit vt reddat causaꝫ: ſz ꝑ allegoriā ostēdit ꝑsentē ſ. ram allegorie sue fore figurā et sic eius expositio est pot⁹ declaratiua effectus q̄ redditiua cause: ꝑ q⁹ nō ptinet ad sensuꝫ ſ. ſ. allegoricū. Nec potest Burgen. ꝓbare intentū ꝓ sancto Tho. ꝑ se allegatuꝫ: qz ꝓcedit ꝑ hypothesim q̄ nō ꝓcedit: ex hypothesi enī falsa nō ē inconueniēs multa sequi incōueniētia: vt si celū caderet vel asin⁹ haberet pennas: ita supponit sanct⁹ Tho. vt ps. vnde post tā digressionē Burgen. veritate cōpellēte arguit ꝓtra se ꝛ bene: ſz nō soluit sufficiēter argumētū suū: qz sic in bis q iacob ꝛ Esau gestis: Esau ad ſ. ram ꝓpter ꝓtemptū ē reprehensibilis: vt arguit Burgen. ita iacob ꝓpt obedientiā ad diuinos instinctus laudabilis ē. put etiā Burgen. rōne ꝛ veritate cōpulsus fatetur: qđ in fine digressiōis etiaz verbis vtit postillatoris q̄ pti⁹ improbauit: ꝛ beat⁹ Aug⁹. iij. de doctri. christiana dic ad ꝓpositū i ꝓcept⁹ dei q̄ bonū inḋet. ꝛ malū vetāt nulla figuratiua locutio ē ſz vbi ꝓcipit qđ malū videt figura necessaria ē: cū igr occisio filij abrae mādata mala videat: imo sit fm se ꝑiudicata: igr figuratiua locutio: itellige b sic alibi: q⁹ sit figuratiua ꝑ allegoriā: ſ. ſ. kali tñ sensu ḋ ꝓceptoꝝ materia ꝛ obediētia semp saluo: vt cōmendabili ꝛ imitabili intercedēte diuino ꝑcepto ꝛ excusante: ꝛ nō alias: vt vult beat⁹ Aug⁹. vbi supra.

Itē in eodē ca. vbi postillator dicit esau iuxta dictū apli ꝑ phanū ꝓpter vnā escam: vt li. ꝓpter nō notat ꝓcīū vel ꝓcij q̄titatē: sed solum causam motiuā. Cui⁹ cōtrariū dicit Burgen. asserens q⁹ ex causa motiua nō debuit dici ꝓphan⁹: excludēs q⁹ dictū Apli intelligi debeat ꝓut sonat ex dictis scōꝝ. Respō deo q̄ q⁹ magister in Glo. sup illo verbo apli scoꝝ dicta recolligēs dicit: Qz esau ꝓphan⁹ ḋ a ꝓcul ꝛ phano: qz ꝓpter escam vilem se fecit ꝓcul a dei cultu: q̄ pncipaliter ad sacerdotiū pti net: qđ vsq̄ ad tpa aaron fuit annexū ꝓmogenite: quaz tpe esau pēdebat vendens primogenita sua: nō ꝑ vna esca: tanq̄ pro precio: sed ꝓpter vnaz escam que causa motiua fuit ad cōtractum faciendū. et sic videtur postillator in xta verba Apostoli et dicta sanctoꝝ multum ꝓprie loquit: quia per li propter non exprimitur ꝓprie preciū rei venalis: sed ꝑ li pro. inter cōtrahentes enim ꝓprie dicitur: pro quāto dabis? et respondet pro tanto precio. Sed cum dicit ꝓpter rquid vis emere vel vendere? respondet ꝓprie ꝓpter vtilitatem vel necessitatē que est ꝓprie causa motiua. et non precij vel eius quantitatis expressiua.

Glo. ordi.

A Orta aūt fa. Aug⁹. Que Ca. XXVI hic qñ ꝑ factū fuerit q̄ isaac abijt in gerara: vtq̄ postea q̄s esau ꝓmogenita vēdidit: ꝑ enī ꝓtinue narrant: an vt fieri solet: ꝑ recapitulationē narrato⁹ reūsus sit ad ea cū ꝓgressus ḋ filijs ei⁹ ad eū locū puenisset: q̄ ḋ lētica memorat⁹ ē: Inueniē q̄ppe abimelech: q̄ etiā sarā ꝛcupiuerat. Ipse⁹ et pan ymph⁹ ꝛ ꝓn ceps militie: q̄ ibi memorati sūt etiā ꝑ memorātur. Mouet aūt vtq̄ viuere potuerit? qñ ei fact⁹ fuit amic⁹ abrae nōdū nat⁹ ē isaac: ſz ꝓmissus. Ponam⁹ aūt añq̄ nasceret isaac illō fuisse factū: deinde isaac suscepit filios cū esset annorū lx. Illi aūt iuuenes erāt qñ esau vēdidit ꝓmogenita: ponam⁹ etiā circa. xx. ānos fuisse: ꝛ fiant āni isaac vsq̄ ad illō fctm filioꝝ ei⁹ circa. lxx. adolescētem q̄z accipiam⁹ fuisse abimelech: qñ matrē ei⁹ cōcupiuit: ꝛ abrae amic⁹ fact⁹ ē. potuit q̄ ee q̄si cētenari⁹: si p⁹ illud factū filioꝝ ꝓcēxit i gerara. Ex b q̄ nō cogit necessitas: putare q̄ recapitulationē narratā ee isaac ꝓfectionez. Sz qz ibi scribit diu fuisse: puteos fodisse: ꝛ ḋ his ꝓdidisse: ditatū ee pecunia. nimiꝝ si recapitulādo dictū ē: qđ tō fuerat ꝑtermissum vt p mū ḋ filijs vsq̄ ad lēticulā narratio q̄neret: tō qđ scptū ē ḋ isaac: bñdixit cū de⁹ ꝛ exaltat⁹ ē hꝫ ꝛc. fm frenā felicitatē dictū ee seq̄ntia docēt: q̄q̄ q̄ aliq̄d spūale ista significēt fm id tñ fm qđ ꝓgert ꝓmissū ē bñdixit eū de⁹: vt itel-

ligam⁹ q̄ talia: nec dari posse: nec ꝓsperari debere: nisi qb vno deo.

a Cūq̄ ꝓtrāsisset ꝛc. Isi. A tpe xpi vsq̄ ad Cōstantini tpa nō in cōuentu pplox: ſz tanc̄ ꝑ latebras ꝑdicabat fides: in secreto ꝙgregabant christiani: tandē videtes ꝓncipes seculi ꝑ miracula xpi maiestatē ꝛcperatā bñane infirmitati: vt possint sociari: ꝛ esse duo i carne vna: iā in manifesto xpi ꝛ ecclie sacramentū ꝑdicare pmiserūt: ꝛ diu fuisse absc̄ditū doluerunt.

b Audit eū iocantē ꝛc. Aug⁹. Quid sibi velit i sacramēto xpi ꝛ ecclesie: q⁹ tāt⁹ pīarcha cū ꝙiuge luserit: vñ cōiugiū sit cognitū. videat ꝓfecto q̄sq̄ ne aliq̄d i ecclia narrādo peccet. si secretū viri ei⁹ i scpturā intueat: ꝛ iueit eū maiestatē q̄ eqlis est pri: paulisper abscōdisse in forma ſ. uli: vt ei⁹ capax esse posset bñana infirmitas: eoq̄ mō se coīgi ꝙgruū aptaret. qđ enim absurdū imo qđ ꝓnūciationi futurorū incōgruū: ſ. ſ. ꝓba carnale aliq̄d lusit: vt eū caperet affect⁹ vxoris: cū verbū Joh. 1. b dei caro factuꝫ sit: vt habitaret i nob.

c Semianuit aūt isaac i ter. ꝛc. Hiero. Licet i aliena terra semianuerit isaac: nō puto q̄ rāta ei bordei fertilitas fuerit. Aū meli⁹ arbitror q⁹ hī i bebreo ꝛ qđ aquila trāsfulit. Inuenit in illo anno centuplū estimatū. tacēs autem scriptura genus frugū: qđ centuplica uerit: videt cūctaꝝ i illo ostēdisse virtutū multiplicatiōez.

d Ob ħ inuidentes ꝛc. Isi. Isaac xps q̄ ꝑmū vult fodere puteos: q̄s foderāt pueri pris sui. Moyses enī puteū legꝭ fodit: David salomō ꝛ ꝓphete libros scripserūt veteris testa. q̄s terrena ꝛ sordida im pleuerat iudeoꝝ intelligentia. q̄z os cū vellet purgare: vt ostēderet q̄cūq̄ lex ꝛ ꝓphe dixerūt ꝑ se dicta esse: rirati sūt palestini. i. iudei a regno dei alieni: ꝛ discessit ab eis. non enī pōt esse cū eis: q̄ i puteis nolūt habere aquā

Dat. 23. d ſz terrā. Et dic eis: Ecce reliquet vobis. d. v. d. fodit q̄ isaac: immo pueri eius puteū nouū. ſ. apli et euāgeliste: qui fodiētes puteū nouū te. inuenerūt aquā saliētē in vitā eternaz: ꝑ his q̄s certāt q̄ terrena sapiūt: nec patiuntur noua cōdi: nec vetera purgari. Dicit q̄ ad eos: qñ indignos vos exhibuistis gre dei: ex b iam ad gētes ibimus.

Morali. e Puteos ꝛc. obstruxerūt ꝛc. Hzeg. mora. Sepe cū verbis diuinis intendim⁹ demonū insidias grauius toleramus: qui mēti nostre terrenaꝝ cogitationū puluerē aſgūt: vt intentiōis oculos a luce intime visiōis obscurēt. Nos enī puteos fodim⁹ cū scripture alta penetram⁹ q̄s occulte allophili replēt: qz terrenas cogitationes ingerūt: ꝛ diuine scie aquam tollunt.

Ps. 113. Ā: Declinate a me ma. ꝛ scru. m. d.

f Et ille discedēs ꝛc. Hiero. Et abijt inde isaac: ꝛ venit in gerarā vallez: et habitauit ibi: ꝑ valle torrentē habēt in bebreo. Rursuꝫ ei isaac post q̄s magnus factus est habitare potuit i valle: sed in torrente de quo scriptuꝫ est:

Ibid. 109. De torrēte in via bi. de quo Helias i tpe famis bibit: sed qz nō erat ꝑfect⁹ vt christus torrens ei⁹ aruit. Christus Xo etiam in torrente traditus est: docans regenerationem nostrā ꝛ baptismi sacramentum.

Fodit

a ſ vno quod est christus. b ſ aliqui de omnib⁹ gentibus.

seminē tuo b omēs gentes terre: eo a
q⁹ obedierit abrae voci mee: ꝛ cu b
stodierit ꝑcepta ꝛ mādata mea: et c

a ſ Adhuc destruit christus parietem inimicitiaꝝ per predicatores.

cerimōias legis q̄ suauerit. Mān
sit itaq̄ isaac i gerar⁹. Qui cū iter d
rogaret a viris loci illius sup vxo e†

ſ vnde heredes quidē dei: coheredes aūt christi.

re sua. Respondit: Soror mea est. †

ſ Sic mlti discipuli occulti in ꝓmitiua ecclesia ꝑ pter metum iudeoꝝ.

Timuerat enī ꝓfiteri q⁹ sibi eēt so-
a ciata ꝙiugio: reputās ne fortē inꝭ f
ficerent cū ꝓpter eius pulchritu-
a dinē. Cūq̄ ꝓtransissent dies plu- g
rimi: ꝛ ibidez morarek: prospiciēs b†
abimelech palestinoꝝ rex per fene
strā: vidit cum iocantē cū rebecca
vxore sua: et accersito eo ait: Per i†
a ſ hec innocētio est quasi ꝑdicādi facta permissio.

spicuū est q⁹ vxōr tua sit. Cur men k
tit⁹ es eaz sororē tuā esse? Rūdit:
Timui ne morerer ꝓpter eaz. Di-

ſ Tam periculosum on⁹. ſ id est deceptiū: vnde impositores.

xitq̄ abimelech. Quare ipositi l
a ſ Aliqua violēcia simplicitarē fidei corrumpere.

nobis? Potuit cōre q̄spiaz ḋ po- †
pulo cū vxore tua: ꝛ iduxeras sup †
a ſ data pace ecclesie decerum est a principibus vr nullius integritatem fidei violaret.

nos grāde peccatum. Præcēpitq̄
oīm populo dicēs: Qui tetigerit †
hois hui⁹ vxorē: morte morietur. †

ſ vel seuit. ſ Publice predicauit ꝑ suos.

a ſ christus. b ſ in gentilitate.

c Seminauit autez isaāc in tērra il- m†
a ſ tpe ipetrate pacis. b ſ magnū celestis patrie
la: et inuenit in ipsō anno centu- n†
lucrū. a ſ Multiplicat⁹ ē numer⁹ credentium.

plū. Bñdixitq̄ ei dñs: ꝛ locupleta †
tus est homo ꝛ ibat ꝓficiēsq̄ atq̄
a ſ multiplicatio hordei nō magnificat. ſ In oēm terram exiuit sonus eoꝝ.

succrescēs donec māgn⁹ vehemē-
ter effectus est. Habuit q̄z possessi
onem ouiū ꝛ armentoꝝ: ꝛ fāmilię
a ſ filij alieni.

d plurimū. Ob hoc inuidētes ei pā- †
a ſ Oēs scripturas q̄s scrutari erant: mosē: da-
e lestini: omnes puteos quos fode †
uid: salomō ꝛ alij. a ſ dei quē significauit abraaz.

rāt serui patris illi⁹ abrāā illo tem
a ſ rollentes spūalem intellectū carnalē suadētes.

poze obstruxerūt implētēs humo:
a ſ hoc factū est aliquādo refrigescēte charitate.

intantū vt ipse abimelech diceret ‡
ad isaac: Recede a nobis: qm̄ po- ‡
a ſ Si vos ꝑsecuti fuerint in vna ci. fu. in aliam.

f tētior nr̄i fact⁹ es valde. Et illē di o†
ſ Per cursum humane mortalitat.

scedēs: vt veniret ad torrentē ge- p

meli⁹ exponūt de xpo qui descēdit de isaac fm carnē in q̄ oēs gētes terre cōsequunt benedictionē. sicut. s. expositum est.

a Eo q⁹ obedierit abrāā voci mee. Hoc additur ne crederetur isaac simpliciter ꝓfectior ipso abraa. ideo in ꝓmissione sibi facta fit memoria de iusticia ipsius abrae.

b Et custodierit ꝓcepta ꝛ mandata mea. Ista sunt que sunt de dictamine rationis recte: et seruāda etiā si nulla lex esset de hoc posita: sicut reddere depositū ipsi deponēti. ꝛ silia.

c Et cerimonias. ista sunt que ptinent ad moduz colendi deū.

d Legesq̄ seruauerit. ista sunt q̄ nō obligant: nisi q⁹ sunt a deo vel hoie instituta vel ꝑcepta. Et ex istis ptz q⁹ ante legez moysi datam plura fuerūt obseruata de illis q̄ tpe moysi fuerūt scripta.

e Māsit ita. q̄s isaac in gerar⁹. ex ꝑcepto diuino. noluit enī q⁹ descenderet in egyptuꝫ.

Causam aūt hui⁹ dicūt hebrei: qz isaac vt. s. dictū ē. xxij. ca. fuerat dño ꝛ se cratus qñ fuerat oblatus in monte: ꝛ ideo nō erat decens q⁹ exiret terram ꝓmissionis: et ideo remansit in gerar⁹: qz tota palestina ptinet infra terminos terre ꝓmissiōis.

f Qui cuz interrogaret. Hic cōsequenter ponit probatio isaac in metu rōne vxoris: celans prudenter veritatem: absq̄ tñ falsitate dicens eam sororem suā esse. ꝛ eodem modo exponaꝫ sicut dictum patris sui de sara. vt supra dictum est xx. ca.

g Cunq̄ pertransissent dies tē. ex hoc videtur q⁹ se habuit ad vxorem sic ad sororem continēdo ab ea: quouisq̄ expertus fuit q⁹ ꝓpter ei⁹ pulchritudinem nō molestabāt eam: ꝛ tunc redijt ad exercendū actum cōiugalem. ideo sequit:

h Prospiciens abi. ꝛc. i. reddentez debitū vxori dictio enī hebraica q̄ hic ponit equiuoca est ad ludum ꝛ ad coitum. vt supra dictū est. xxj. ca. Et q⁹ hic debeat accipi in secundo sensu. videt ꝑ illud qđ subdit:

i Perspicuū est q⁹ vxor tua sit. Alij ꝛo dicūt q⁹ vidit eaz amplexantē vel osculantē rebeccam: qđ nō faciebant viri nisi cū vxoribus ꝓprijs.

k Cur mentitus ꝛc. nō ē mētitus: qz de cognatiōe sua erat. vt ptz ex ꝑdictis de patre suo.

l Quare imposuisti nobis? imponere in vna significatiōe idem est q⁹ decipere: ꝛ tūc cōstruit cū datiuo: ꝛ sic accipit hic: ꝛ eius supinū est impositū: sed aliquando syncopat. et ꝛ impostū: ꝛ inde ꝛ impostor. i. deceptor. cetera patent.

m Seminauit aūt isaac. Dic probat tpe ꝓsperitatis: quia ex hoc inuidiaz insurgentem contra eum et iniuriam patienter tolerauit. ꝛ ptz ex ꝛa exceptis paucis verbis.

n Et inuenit ꝛc. ad ostēdēdū q⁹ fuit ex speciali dono dei: qz ille ann⁹ nō fuit fertilis: ad qđ notandū signanter dicit in ipō anno: Recede a nobis: qm̄ potentior nostri factus es. ac si diceret. si tu rebellares tu posses a nobis auferre ciuitatē: vt si venirēt aduersarij posses te illis cōfugere: ꝛ tradere eis ciuitatē ꝛ terrā: hoc tñ dicebat motus inuidie spiritu q̄ nō poterat ei⁹ ꝓsperitatē tā celeriter videre.

o Et ille discedēs. nolens contendere.

p Et veniret ꝛc. elongans se a ciuitate. sequitur:

Universidad de Navarra
Biblioteca

Et a ¶ Fodit alios pu. ꝛc. Moralit. Ili. Isaac ia
cob alienigenā gentē puteos fodit. i. q̄ mone
mur vt i hac pegrinatiõe cogitationū ꝓfun
da penetrem⁹: ꝛ q̄ꝫ vere intelligētie aqua
redeat: inq̄sitiõis man⁹ ad exhaurenda cor
dis terrena nõ torpescat Allophili ilidiātes
puteos replēt: qz imundi spūs cū nos studio
se fodere cõspiciūt: molestias tentationū co
gitatiõ⁹ ingerūt. b ¶ Aduersus pastores.
Hiero. Aquila ꝛ Symmach⁹ aduersus et Hiū
trāstulerūt. Sz i hebreo habef sathana. Ab
ptz sathanā ꝓriū interptari. c ¶ Latitudo.
In heb. robooth. Ab ꝓbat illud qō. 8. di
E 3.10.b ctū ē: Ipse edificauit nīniue ꝛ robooth. i. pla
teas eius. d ¶ Nūc dilatauit. ꝛc. Dilatatus
ē isaac: ꝛ repleuit oēz trā scia trinitat⁹: ꝛ i to
to orbe latitudinē ecclie collocauit. p⁹ tñ i iu
Ps.13. dea not⁹ ꝛ in isr̄l noīat⁹. postea: i oēz terram
Mat.28.d exi. so. e. id est aplos. q̄ p vniuersum orbē fo
derūt puteos: ꝛ aquā oibus ostenderūt: ba
ptizātes oēs gētes in noīe p. et f. ꝛ. ſſ. Pute
os abraaz q̄s aquit: sic vocauit ſſc pater ei⁹.
Moyses enī ꝛ ꝓphe apud nos suis nomini
bus appellant: nec bonū mutant vocabula
putrozū. c ¶ Ad quez locum ꝛc. Hiero. Abi
melech nō semp pacē hz cū isaac. Aliq̄n dissi
det: Aliq̄n pacē reqrit. Et significat studio
sos ꝛ sapiētes seculi: qui p eruditiõem pbie
mīta ꝺ vitare cõprehēderūt. Hic cū isaac (q̄
xp̄ū dei significat) nec semp in dissensiõe est
nec i pace. philosophia ei diuīe legi nec i oi⁹
cōtraria est: nec i oib⁹ ꝓsonat. Multi enī
philosophoꝝ vnū deum q̄ cūcta creauit scri
būt. Aliqui xo etiā addiderūt: q̄ p xp̄ū su
um cuncta fecerit ꝛ regat: ꝛ verbum dei sit q̄
cuncta moderenī: in q̄ et euāgelio consonāt.
Moralis xo ꝛ physica philosophia pene oīa
q̄ nr̄a sūt sentit. dissidet xo cū dicit materiaz
cē coeternaz deo. ꝛ negat deū curare morta
lia: dicēs ꝓuidentiā ei⁹ supza lunaris globi
spacia cohiberi. ꝛ q̄ vitas nascentiū stellaꝝ
cursib⁹ pādat. ꝛ cū dicit mūdū ꝑpetuū ꝛ nul
lo fine claudendū. Et alia pla sūt i quib⁹ no
biscum philosophi dissident vel cōcordant.
¶ Hiero. Pzo ochoçat ꝓnubo: i hebreo bf
collegiū amicoꝝ ei⁹. vt tam boīem significet
F q̄ amicoꝝ turbā que cū rege venerat: i qui
bus fuit phicol ꝓnceps exercit⁹ illi⁹.
¶ Abimelech ꝛ ochoçat ami. Jli. Duo cuz
abimelech venerūt: ochoçath gener ei⁹: ꝛ phi
col dux exercit⁹. Ochoçath tenēs. Phicol i
terptaf os oīm. Abimelech pater me⁹ rex.
bi tres imaginē pbie toti⁹ tenēt: q̄ in tres p
tes diuidit: logicā: physicā: ethicā. i. rōna lē
ꝛ naturalē moralē. Rōnalis est q̄ deū patrē
oīm cōfitef: vt ē abimelech. Natural⁹ q̄ fixa
est ꝛ tenet oia velut nature ipsi⁹ virib⁹ nitēs
quā ꝓfitef ochoçath: q̄ ꝺ: tenēs. Moral⁹ q̄ i
oze ē oīm ad oēs ꝓtinet ꝛ ꝓ cōium similitudine
ꝑceptoꝝ versaf i oze oīm quā signat phicol:
q̄ interptaf os oīm. hi q̄ ocēs his eruditioni
bus instructi veniūt ad legē dei dicētes: Ui
dim⁹ deū esse tecū ꝛc. Bñdictionē postulant
nō retributionē. Añ sequit: Fecit q̄ eis qui
uiū. q̄ enī xp̄ū ministrat: sapientib⁹ ꝛ insipiē
tibus debitoz est. g ¶ Ecce aūt vene. Hiero.
G †.22.q.1.c. mouet i me dio. Nescio quō. in Lxx. babef. ꝛ venerūt pueri
isaac nūciantes ei de puteo quē foderūt: ꝛ di
xerūt ei: nō inuenim⁹ aquā. ꝛ vocauit nomē
ei⁹ iuramentū. Que enī ethimologia ē ꝓpte
rea vocari iuramentū: q̄z nō iurnerūt aquā?
Et ecōtrario in hebreo cui interptatiōi Aqla
ꝓsentit. ꝛ symmac⁹. B signat q̄ iuenerūt aquā:
ꝛ ꝓpterea appellat⁹ sit puteꝰ ipe satietas: et
ciuitas bersabee. i. puteus satietatis. Iz enim
supza ex xp̄o iuratiõis: vel ex septenario o
uium numero q̄ sabe ꝺz: asserimus bersa
bee appellatam, tamē nunc ex eo q̄ aquā in
¶ uenta

a ¶ Nouū testamentū q̄s in patriarchis ꝛ ꝓphetis
ꝓfiguratum erat.

a rarę: hitauitq̄ ibi: Rursū fodit āli
os puteos q̄s foderāt serui patris
¶ Nō testamentū post passionē christi occultauerūt
abraam: ꝛ q̄s illo mortuo olim ob
alophili. i. udei. a ¶ Cum nouū testamē
tum in. vetert ostēdit: ꝛ testimoniū moysi ꝛ ꝓphaꝝ
ꝓfirmat: nec ꝓtioꝝ auctoꝝ noia mutantur.
struerāt philistei: āpellauitq̄ eos
eisdē nominib⁹ quib⁹ añ pater vo
a ¶ Aplī. b ¶ alij in valle. Iz in valle nō inuenīt pu
teꝰ aque viue. ¶ abundantia scripturarum.
cauerat. Fodērūt in tōrente: ꝛ re
a ¶ euāgelica doctrinā. b ¶ i. salientem in vitam
eternam. c ¶ qz iudei euangelicā doctrine resistunt:
nec noua cōdi ꝓmittunt: nec vetera purgari volunt.
pererūt āquā viuā. Sz ꝛ ibi ūrgiū
b fuit pastoꝝ gerare aduersus pasto
res isaac dicentiū: nostra est aqua.
Vocauitq̄ nomē putei: ex eo quod
acciderat vocauit calumniaz. Fo
¶ Secundum.
derunt ꝛ alium ꝛ pro illo quoq̄ ri
xati sunt: appellauitq̄ eum inimi
a ¶ qz post cō fides trinitat⁹ p mundū cepit ꝓdicari
patientia sanctoꝝ victi sunt aduersarij eoꝝm.
¶ tertium.
citias. Prōfectus inde fodit aliuz
puteū, p quo nō contenderūt. Ita
a ¶ isaac. i. christus dilatatus ē.
c qz vocauit nomen eius ¶latitudo di
d cēs: Nūc dilatauit nos dñs: ꝛ fecit
crescere sup trā. Ascēdit āt isaac ex
illo loco i bersabee: vbi apparuit ei
dñs in ipa nocte dicēs: Ego sū de⁹
e abraā pris tui: noli timere: qz ego
tecū sum: bñdicā tibi multiplicabo
f semē tuū: ꝓpter seruū meū abraā.
Itaq̄ ędificauit ibi altare dño: et
g uocato noīe dñi: extendit taberna
culū: ꝑcepitq̄ fuis suis: vt foderēt
e puteū. Ad quē locum cū venissent
¶ In hebreo sermone amicoꝝ eius collegium.
f ō gerar ¶ abimelech ꝛ ochoçath a
i micⁱ illi⁹: ꝛ phicol dux militū: locu
tus ē eis isaac: Quid venistis ad
k me hoiez quē odistⁱ et expulistis a
vobis? Qui ꝛndērūt † Vidim⁹ te
l cū esse dñm: et idcirco nos dixim⁹:
sit iuramētū inter nos: ꝛ ineamus m†
fedus: vt nō facias nobis q̄q̄ ma
li: sicut ꝛ nos nihil tuoꝝ attigim⁹:
n nec fecim⁹ q̄ te lederet: sz cū pace
dimisim⁹: auctū bñdictiõe dñi. Fe
o cit ġ eis conuiuiū † Et post cibuz et
potū surgentes mane: iurauerūt si
p bi mutuo: dimisitq̄ eos isaac paci
q fice in locū suū. Ecce aūt venerūt in
ipso die serui isaac: annūciantes ei
de puteo quē foderāt atq̄ dicētes:
Inuenim⁹ aquā. Ub̄ apellauit eū
abūdātia: ꝛ nomē vrbi ꝑpositus est
r ¶ rat abraā

a ¶ Foderūt in torrēte. Tor
res enī est aqua currēs ex de
scensu pluuiaꝝ: vel resolutio
ne niuium q̄ nō ꝓtinuat: ꝛ ideo
foderunt ibi: vt aquā ex plu
uijs descēdentē ibi retinerēt
ad ꝓseruandū tpe siccitat⁹.
b Et reperūt aquā viuā. i.
q̄d melⁱ q̄ intēderent a ꝓnci
pio fossiōis. c ¶ Ascēdit aūt
ꝛc. vbi māserat pat⁹ suⁱ: vt ha
bef. 8. xxj. ca. d ¶ Vbi appa
ruit ei dñs. ad ꝓfortandū eū
ō iniurijs sibi allat⁹. e ¶ Ro
li timere ꝛc. ad te ꝓtegendū.
f ¶ Bñdicā tibi. i tpalib⁹ bo
nis ꝛ spūalib⁹ multiplicabo.
g ¶ Iraq̄ edificauit ibi alta
re. ad reddendū grās pño ō
sua consolatiõe ꝛ ꝓmissione.
h ¶ Ad quē locū ꝛc. Hic pro
bat de mānsuetudine ꝛ fideli
tate: qz ꝓpt iniurias sibi illa
tas nō dimisit cū iniuriātib⁹
sibi amicitie fedus inire.
i ¶ Abimelech ꝛc. patz q̄ ꝑm
trāslatiõez nr̄am: Echoçath
ē hic ꝓpriū nomē vni⁹ boīs.
Hebrei aūt dicūt q̄ ē nomen
cõe: ꝛ signat congregatiõez.
Unde lra eoꝝ ē hec: Abime
lech ꝛ ogregatio amicoꝝ ei⁹:
qz adduxerat secū aliqs ō a
micis suis. k ¶ Quid veni
stis ad me ꝛc. Iz isaac nō in
tēderet fedus remittere: tñ vo
luit iniuriā sibi factā eis ostē
dere. l ¶ Qui respōde. ꝛc. p
B q̄ tam cito te mltiplicauit ꝛ
bonis. m ¶ Et ieam⁹ fed⁹ ꝛc.
Hec p teipm inferendo: nec
nr̄os aduersarios adiuuādo.
n ¶ Sic ꝛ nos ꝛc. in B rñdert
ad B q̄ ō dixerat isaac. Quid
venist⁹ ad me boiez quē odi
stis ꝛ expulist⁹? ac si ō. Iz ent
serim⁹ te de ciuitate: tñ nihil
abstulim⁹ a te: nec aliō nocu
mentū intulim⁹ tibi. o ¶ Fe
cit ġ eis cōuiuiū curiaſr reci
piendo eos. p ¶ Surgentes
mane iurauerūt. s. saltua ieiu
na ꝓpt reuerētiā iuramenti.
q ¶ Ecce aūt ꝛc. ꝑcepat ei eis
añ iuramentū fodere puteū:
ſz annūciauerūt ei p⁹ iuramen
tū factū de aq̄ inuēta. r ¶ Et
nomē ꝛc. pri⁹ erat ei ꝑpositū: †.5.21.c
ſz tūc fuit iterū de nouo cōfir
matū. Ad cui⁹ ¶ tellectū cōsi
derādū q̄ beer i hebreo idez
ē q̄ puteⁱ. sabee aūt signat se
ptē: ꝛ iuramentū: ꝛ societatē
ꝛ ex istis trib⁹ significationi
bus locⁱ ille vbi erat puteus
vocat⁹ ē bersabee. ꝺmo ꝓpt
septē agnas q̄s ibi statuit a
braā: vt hī. s. xxj. ca. Iterū ꝓ
pter iuramentū q̄ factum est
ibi inē ipm ꝛ abimelech. Iterū
ꝓpt B q̄ isaac vocauit illum
puteū abūdantiā vt ō hī q̄s
sonat idē q̄s sacietatē. Et si ꝛ
B argnaī q̄ nō videf esse idē
puteⁱ ō de nouo factⁱ: ꝛ ō fu
erat tpe abrae. Dicēdū q̄ im
mo: qz sic hī in B ca. palestini
obstruxerāt puteos q̄s foder
¶ rat abraā

Uenta est: isaac ad nomē ciuitatis alludēs declinauit paulu
lū ſram ꝛ ꝓ stridulo hebreoꝝ sin: a q̄ sabee incipit: grecū sy
ma. i. hebreoꝝ samech posuit. Inꝛ allegoziā q̄s post tātos pu
teos i fine xp̄ūtū: nō ꝓgruit vt isaac aquā nō inueniret.
a Enuit aūt. Hypolyt⁹ martyr. Isaac ¶ Ca. XXVII
Sportat imaginē dei patrꝛ Re
becca spūssancti. Esau populi
ꝓioris ꝛ cabuli: iacob ecclie ꝛ christi.
Senect⁹ isaac ꝛsūmatiõez mūdi. Ocu
li caligātes pisse fidē de mundo ꝛ reli
giõis lumē neglectuz esse significant.
Or fili⁹ maioz vocaf: acceptio ē legis
iudeoꝝ. Oescas ei⁹ ꝛ capturam dile
xit pater boies sunt ab erroze saluati
quos per doctrinam iustus quisq̄ ve
naf: sermo dei reꝓmissiõis benedi
ctio: et spes regni futuri i quo cū xp̄o
sunt regnaturi ꝛ verū sabbatum cele
braturi. Rebecca plena spūsancto: sci
ens q̄ audisset anteq̄ pareret: q̄ ma
ioz seruiet minozi. hec formā gerit spi
ritussancti: q̄ q̄ futuꝝ esse nouerat in
xp̄o: ante meditabaf in iacob. loquiē
ad filiū minoꝛē. Sade ad gregē et af
fer mihi duos hedos optimos: ꝓfigurāī
carneū saluatoris aduentū: i q̄ eos li
beraret: q̄ peccatⁱ tenebanf obnoxij.
Hedi enī vbiq̄ peccatozes significāt. Duo afferri inbenī: vt
duoꝝ populoꝝ assumptio significet. Teneri. s. ꝛ boni. docibi
les. s. ꝛ innocētis aīe. Stola esau est fides. i. scripture hebzeo
rū q̄ illis primo date sunt: quib⁹ ꝑpls gentilū postea indut⁹
pelles circūdate brachijs eius: peccata vtriusq̄ ꝑpli: q̄ xp̄s
in extenſiõe manuū cruci secū affixit. ipse enī in corpore suo.
nō sua sz aliena peccata portabat. b ¶ Vocauitq̄ esau. Jsid.
Esau venator ꝛ agricola. Jacob xo ſsimplex habitat i taber
naculis. Esau populū hebraicū iacob gētilē ꝑplm significat.
Isaac xo deū qui vtrūq̄ ꝑplm illū p legem: illū p fidē sibi fi
lios fecit. Esau agricola erat q̄ indeis ꝓ terrenis deo seruī
ebat. cui nō est dictū vt esset paup spiritu: mitis: pacific⁹: mi
sericors: perfectionem patiens: vt copiosam mercedem ha
beret in celis. Sz si custodieritis mādata mea: dabo vobis
pluuias tpib⁹ suis: ꝛc. q̄ ꝓtinēt ad carnis delitias. Fuit etiā
venator: q̄ p effusiõez sanguinis arietū ꝛ vitulo ꝛ bircoꝝ
deū placabāt. Jacob ſsimplex habitabat in tabernaculis: q̄
electi ō gentib⁹ fide ꝛ volūtate deo placere studuerūt. Per
tabernacula diuersas p orbē ecclesias: vel diuersos ordies
intelligim⁹

Nico.delyra

rat abraam: implentes eos terra: ꝛ isaac itez fodit eos ꝛ iste
fuit vn⁹ ex eis. a ¶ Esau xo. hic ꝓbaf patiētia isaac respe
ctu ꝓprie familie i B q̄ esau absq̄ cōsilio pris ꝛ matris acce
pit duas vxoꝛes de genere etheoꝝ: q̄ offenderunt gīos isaac

Moraliter.

In B ca. (ꝛ rebecce. ¶ Ca. XXVI
agit de pegrinatiõe isaac in gerarꝛ.
Circa quā sciendū q̄ licet multi ꝑlati curati ꝛ clerici secu
lares ꝛ religiosi possessiões habētes sint bñ litterati ꝛ ad ꝓ
dicandū apti: qz tñ sunt negocijs alijs multipliciter occupati,
idco nō ꝑtinet hoc facere q̄tū expedit fidelib⁹ saluti dicēte dño
Luc. 7. Messis quidē multa. operarij aūt pauci: rogate igitur
dñm messis vt mittat operarios in messem suā: ꝓpter q̄ dñs
misit pauperes religiosos a terrenis expeditos ꝛ p ꝓsequēs
q̄tum ad hoc ad discurrendū, p ꝓdicatione magis aptos: et
isti significanī p isaac. de quo dicit: a ¶ Orta aūt fame. nō
panis materialis sz ſpūalis videlicet audiendi verbum dñi
vt dicit Amos. viij. † Abijt isaac. i. paup predicator ad ꝓ
dicandū. † Apparuitq̄ ei dñs ꝛ ait ne descendas in egy
ptum. i. ad populū in infidelitate obstinatū. Matth. vij. No
lite sanctum dare canibus ꝛc. Sequit: et ¶ Mansit itaq̄
isaac in geraris. qui interptaf aduene appropinquātes: per
q̄s significanī populi deuoti q̄ Iz nūc sint aduene a patria ce
lesti tñ libēter volūt audire de ea p ꝓdicationē verbi diuini:
sic ālibz aduena libēter audit bonos rumores ō patria sua.
f † ¶ Qui cū interrogaref a viris loci illi⁹ sup vxoze sua. p
qua intelligiē sapiētia sicut dicit Sap. viij. Hāc questui mihi
ſponsam assumere. † ¶ Respondit soꝛoꝛ mea est. qz nullus
debet se iactare sapientiā habere. ꝓpter q̄ pitagoras nō di
xit se esse sapientē sm pbm. i. sapientie amatoꝛē. a philos q̄
est amoꝛ ꝛ sophos sapiētia q̄ significaf noīe soꝛoꝛis que a
mabilis

b ¶ Prospiciēs abimelech rex ꝛc. per
quē ītelligi pōt sum⁹ pōtifex bñs regimē vniūsalis ecclie, ꝓpter
q̄ dictos religiosos consideraūt vacare studio sapiē: ió dixit
xbo mētis ꝛ oris. † Perspicuū ē q̄ vxoꝛ tua sit. p euidētiā
eni doctrine apparuit sapiaz spōsaz eoꝝ cē. Añ papa Greg. iiij.
beatū Anthoniū ō ordie minoꝛ q̄ diu
sapiaz suā celauerat arcā testamēti vo
cabat. † Potuit coire q̄spiā cū vxo
re tua ō ꝓpo. i. sapiaz i te latēte fedare
suis derisiõib⁹, ꝓpt exteriozē simplici
tatē i victu ꝛ habitu. † Et iduxeras
sup nos grāde pctm. magnū ei cēt pec
catū si ꝓmitteref ꝓtemni sapia paupe
rū. ió sequit: † Qui tetigerit homis
hui⁹ mlierē. i. suis derisiõibus ꝛ ōtra
ctiõib⁹ fedauerit pauperis sapientiaz.
† Morte morief. s. culpe. † Semia
uit aūt isaac. i. paup ꝑdicator semē ver
bi diuini. n† Et inuenit i ipo anno cē A
tuplū. i. fructū mltiplicē aīaz. † Bñ
dixitq̄ ei ꝓpo. mltiplicādo nūez fratꝛ
ꝛ merita ꝛ famā eoꝝ. † Ob ꝺ inuidē
tes ei palestini. q̄ interptanī ꝓdēteres †Heb.11.d
oꝛe ꝛ significāt clericos paꝛ scientes ꝛ
sacerdotes q̄ cōtendunt xbis sine ra
tiõe. † Qēs puteos obstruxerī. i. coꝛ
da fideliū ab amoꝛe fratꝛ ꝓ virib⁹ re
trarerūt ꝛ etiā ꝑlatos aliqs ōtra fratres excitauerūt, ió sḡdit:
† Intantū vr ipe abimelech. p quē significanī ꝑlati a clericis
excitati. ¶ Diceret isaac. p quē frēs significant. † Recede
a nobis. suā potestatē fratrib⁹ denegādo vel restringendo vel
vsurpationē ptār⁹ indebite eis irrogādo, ió subdit: † Quo
niā potētioꝛ nob⁹ fact⁹ es. i. fteri velles. † Et ille discedēs. qz
fratres debēt patiēter audire talia ꝛ q̄tū ꝑt bonis spūalibus
intēdere. ꝓpt q̄ subdit q̄ isaac tres puteos fodit ꝓ q̄s signifi
canī ꝑdicatio: ꝓfessio: lectio: ꝛ vt ꝺz in textu. ꝓ duob⁹ ꝓmis cō
tenderī pastoꝛes. i. aliq̄ curati sacerdotes inhibēdo fratrib⁹ ne
in suis ecclesijs ꝑdicarēt ꝛ suis ꝓchianis ne ꝓ confessiõe ad
fratres recurrerēt. ꝓ tertio vero sz ꝓ lectiõe nōdū cōtenderūt
sz ad scholas fratrū aliqū veniūt: ꝓpter q̄ plurimi ꝑlati vitā
fratrū ꝛ doctrinā ꝓsiderātes receperūt eos in grāz: q̄ signifi
caf ꝓ ipsi⁹ abimelech cū isaac federationē. cū subdit: ni⁹ In
eam⁹ fedus ꝛc. ꝛ speram⁹ q̄ adhuc maioꝛē gratiā ꝑlatoꝝ inue
niemus domino concedente ¶ In ca. xxvj. vbi dicitur in postil
la: Benedicenī in semine tuo omnes gentes terre.

Additio.j.

In B loco vbi ꝺz: Bñdicenī i semīe tuo:
ponit in hebraico xbuz bñdictiõis oīno
sile illi q̄s ponit. s. ca. xxij. q̄s q̄dē xbū sm hebraicā ꝛitatē in
tellectū significat: q̄ ille in q̄ alij bñdicenī sit causa ꝓncipaliter
effectiua illi⁹ bñdictiõis q̄s nulli pure creature ꝛuenit, ꝓpt ibi
fuit expositū: ꝛ ió nullo mō pōt intelligi ō xp̄o. Et q̄ hec ꝓmis
sio sit oīno ꝓformis ꝓmissioni facte abrae patri tuo ꝛc. Sc̄do q̄z cum reddit
rōnem hui⁹ magni ꝓmissi subdit: eo q̄ obedierit abraam voci
mee: q̄s oīno ꝓcedat rōni reddite tpe ꝓdicti iuramenti. ibi enī
dictū fuit abrae: eo q̄ obedisti voci mee. Tertio q̄z hic nō dicit:
Et bñdicenī i te ꝛ in semīe tuo: sicut. s. dixerat ca. xx. sed dixit:
Bñdicenī in semīe tuo: sic in ca. xxij. ꝛ in alijs auctoꝛitatib⁹ ei
dē coꝛrespōdetib⁹, put dictū fuit i additiõe. s. eod. xxij. ca. vñ
hic nō hz locū expositio hebraeoꝝ: vt largi⁹ fuit expositū in ad
ditione predicta. In eodem ca. xxvj. vbi dicit in postilla: Ui

Additio.ij.

In B loco (dit eū iocante cū rebecca.
in hebraico ponit B dictio messabeth oī
no similis illi que posita fuit. s. ca. xxj. cū de hismael agerēt: q̄
quidem dictio licet habeat plura significata: significat eni risū
gaudium: ꝛ ludum: similiter ꝛ derisiõē: nunq̄ tñ significat co
cuntem: vt in additione. s. ꝓdicto ca. fuit dictū: vnde trāslatio
nostra se bene habet que dicit: Uidit eum iocantem. ꝛ debet ex
poni, put in postilla in secunda expositione. ¶ Ca. XXVII
b Enuit autez isaac. Hic ꝓr describit ordiatio siue poste
ritat⁹ ꝓponēdo vnū alteri: ꝛ qz hoc fiebat q̄ bñdictiõez:
ió dispositio ad bñdictiõez primo describit: sc̄do forma
bñdictiõis sibiūgit. ibi: Satiq̄ vt sensit. Dispositio āt ista p tria
declarat. ꝺmo p pris expressiõē. sc̄do p matris reuelatiõē. ibi:
Ro cū audisset rebecca. tertio p filij ꝓparatiõez. ibi: Abijt ꝛ at
tulit. ¶ Circa ꝓmū dic: Senuit aūt isaac. appropinq̄bat enī ter
¶ minus

Universidad de Deusto
Biblioteca

intelligim⁹. a Sume arma tc̄. Isaac di/ligebat esau: qz de venatiõe ei⁹ vescebat. Rebecca diligebat iacob. Isaac deũ: Re/becca aũt p̄scientiam dei figurat: qz dilige/bat de⁹ pplm iudeoz: eo q assidue eoz ob/latiõib⁹ placabat. Sz p̄scies pplm gentiũ multo meliorẽ futurũ p̄sciẽtie sue gr̄az am/plius diligebat. Esau i venatiõe mozãte: vt de agrestib⁹ aialib⁹ cibos patri exhibe/ret: t bñdiceret. mater iacob ad bñdictõez p̄cipiendã patri applicuit: qz adhuc in dei in legalib⁹ mozand: t ad fidẽ p̄t tarde oc/currũt. mater gr̄a gẽtiles fidẽ aũde suscipi/etes ad p̄cipiendã bñdictiõez iudeis de/bitã obtulit. Qualiẽ ãt bñdictiõis donũ p̄merucrint: restant opa iacob: q̄ p bñdi/ctiõe suscipiẽda gessit. b Dixit iacob fili/o tc̄. Per duos hedos p̄fessionẽ pctõr gen/tilis ppli: t penitẽtiã possum⁹ accipe. Hedi optimi: qz p̄fessio pctõr et pnia valde ẽ deo acceptabilis. Vñ: Haudium erit i celo sup vno pctõre p. a. tc̄. Per vnũ peccato/rẽ: pplm gentiũ. p nonagitanouẽ iustos iu/deos intelligit: q sibi videbant iusti i ob/seruãtia legis. Vñ: Ut q̄d iustificatis vos cozã hoĩb⁹ tc̄. q̄ in p̄fecto nũero ponunt: qz nullũ ad p̄fectũ adduxit lex. c Et ve/stibus esau. Hiero. Et in ẽ loco tradit he/brei p̄mogenitos functos officio sacerdo/tũ: t habuisse vestimẽtũ sacerdotale: q̄ in/duti victimas offerebãt aũg aaron in sa/cerdotium eligeret. d Parauit illa ci. Ysi. Per delectabiles escas q̄ de hedis p̄/parank isaac: intelligim⁹ pnie opa de q̄b⁹ ẽr: Facite fructũ dignos pnie. Aestel valẽ bone q̄s esau. i. iudei domi religiõrat: optia legis p̄cepta (vbi gr̄a) Muliges dim deũ tuũ tc̄. t alia sine quibus nemo põt esse iu/stus. Has iudei domi. i. in ve. te. religiõrat: qz fuare nolebãt. Vbi gẽtilis ornatus: ad deũ patrẽ cũ cibis bonoz opez p̄rexit: cũ cibis ãt panes obtulit. p panes sepe xp̄ũ dei intelligim⁹. Bñ ãt ad deũ cũ cibis bo/noz opez pgit: q̄ alios q̄scũq; põt ad bona opera monere nõ desinit. Mater bedinis pellibus man⁹ iacob t colli nuda ꝓtexit. pellis enĩ cuz ab hedo subtrahit: remanet caro vñ cibus delectabilis cõficit. t cũ a peccatore vitia detrahunt: bonuz nature cũ rõne apparet. q̄ si fide coquant: delecta/biles cibi ex bono nature deo p̄parantur. Per collũ in q̄ superbia apparet: mẽtis ela/tio signat. Per man⁹ opa. Collũ bedinis pellib⁹ circũdat: q̄ ad elationẽ deponẽdaz t humilitatis custodiã habẽdã: petã p̄te/rita ante oculos mẽtis sepe ꝓducit.

e Quõ inquit tam cito. Hypolit⁹. Que/rit isaac a iacob: cur tã cito venerit: admi/rat⁹. i. velocẽ credentiũ fidẽ. Cibi delecta/biles offerunt: qz hostia deo placẽs: salus pctoz. Qõ post esum sequit benedictio: t ei⁹ odore p̄fruit: virtutẽ resurrectiõis t re/gni apte ꝓnũciat. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni: hec est benedictio. Odo/re nominis christi sicut ager mundus im/pletur. Benedictio est õ roze celi. i. pluuia diuini verbi: et de pinguedine terre: con/gregatione populoz: mistitudine frumẽti t vini: hec est multitudo quã colligit õ sa/cramẽto corporis t sanguinis sui. Illi ser/uiũt ppli. i. gẽtiles ꝑuersi. Ipm adorãt tri/bus ppli p circũcisionẽ credentes. Ipse est dñs fratrũ suoz. i. iudeoz. Ipm adorãt fi/lij matris ei⁹: qz fm earnem natus ẽ ex ea. Ipm qui maledixerit maledicet: t q̄ bñdi/xerit bñdicet. Christ⁹ ex oze ppli patrẽ ig/norãtis bñdicit. i. veracit õr: q̄z a iudeis a/li⁹ bñdici putat q̄ ab errãtib⁹ expectat.

Qui respondit: Adsum. Lui pa/ter: Vides inquit q senuerim et ignorem diem mortis meę. Su/me arma tua pharetram t arcũ: et egredere foras. Lunq; venatũ aliquid apprehenderis: fac mihi inde pulmentũ sicut velle me no sti: et affer vt comedam: et bene/dicat tibi anima mea anteq; mo/riar. Qõ cum audisset rebecca: t ille abisset in agrum vt iussionez ꝑ patris expleret: dixit iacob filio suo: Audiui patrẽ tuũ loquentez cum esau fratre tuo: et dicentem ei⁹ Affer mihi de venatione tua: t fac cibos vt comedã: t bñdicaz tibi cozã dño añq; moriar. Nunc ergo fili mi acq̃sce cõsilijs meis: et ꝑgens ad gregẽ affer mihi dũ/os hedos optimos: vt faciam ex eis escas patri tuo q̄bus libẽter vescit. Quas cũ intulerz t come/derit: bñdicat tibi priusq; moria/tur. Cui ille rñdit: Nosti q esau frater meus homõ pilosus sit: et ego lenis? Si attrectauerit me pater me⁹ t senserit: timeo ne pu/tet me sibi voluisse illudere: t in/ducat sup me maledictionez ꝓ bñdictione. Ad quem mater: In me sit ait ista maledictio fili mi: tm̃ audi vocẽ meã: t ꝑgẽs afferq; q̄ dixi: Abijt t attulit: dedit q; ma/tri. Parauit illa cibos sicut noue/rat velle patrem illius: et vestib⁹ esau valde bonis q̄s apud se ha/bebat domi: induit eum: pellicũ/lasq; hedoz circũdedit manib⁹: et colli nuda ꝓtexit. Dedit pul/mentum: et panes quos coxerat tradidit. Quib⁹ illatis dixit: Pa/ter mi? At ille respondit: Audio. Quis es tu fili mi? † Dixitq; ia/cob: Ego sum esau p̄mogenit⁹ tuus: feci sic̄ p̄ceꝑisti mihi. Sur/ge sede et comede de venatione mea: vt benedicat mihi aia tua.

c Rursuz isaac ad filium suũ: Quõ modo iquit tam cito iuenire po/

minꝰ vite sue t lõ tp̄s erat ordinã/di de sua posteritate.

a Sume ar. t. tc̄. qz filiꝰ recipiẽs bñdictionẽ debebat pri p̄ fac̃e re obsequiũ: t seruire in mensa. t ptz lra. b Qñ cum audisset re/becca. Hic ꝑ̃r describit dispositio iacob ad bñdictionẽ p revelationẽ matris revelantis ipi iacob verba p̄ris: vt bñdictio illa ad ia/cob trãsferret: qz sciebat q ei de/beb̃at. vt. ſ. dictũ ẽ. xxv. ca.

c Et pgẽs ad. qz erat satis ꝑpe t inde poterat hr̃e cibũ añ reditũ esau. d Nosti q esau tc̄. i. p to/tũ coꝛꝑ ad modũ pellis hispid⁹. vt. ſ. dictũ ẽ. xxv. ca. t ĩ p hoc ti/mebat depheđi a p̄re: t sic male/dici. e In me sit ait ista maledi. fili mi. i. nũq̃ accidet ſ. ꝓfidebat enĩ q de⁹ aliꝗ disponeret: vt xp̃ũ suũ impleret. f Abijt t attulit. Hic ꝑ̃r describit dispositio ad bñ/dictionẽ p ꝑparatiõem filn: q̄ qui dẽ ꝑparatio fuit in cibi offerendi decoctiõe. cũ dicit: g Parauit illa cibos tc̄. scdo in filij cõpositi/one cuz õr: h Et vestibus esau valde bonis tc̄. Sicut enĩ dictuz est. ſ. ca. xliij. vsq; ad legẽ datam tpe moysi p̄mogeniti erant sacer/dotes: t ĩ habebãt vestes specia/les ꝓciosas t odoriferas: q̄b⁹ in/duti magnis solẽnitatibus offere/bãt oblatiõez dño. i Pellicu/lasq; hedoz circũdedit manibus. fecit enĩ q̄si cyrothecas: vt apta/rẽtur figure man⁹. k Ego sum esau p̄mogenit⁹ tuus. Ra. Sa. vt excuset iacob de mẽdacio: sic pun/ctuat banc lr̃am. Ego sum. ſ. q̄ ap/porto tibi cibũ. Sz esau est primo genit⁹ tuus: ſz iste mãifeste cozrũ/pit sensum: nec tũ p ꝟ hz intentũ. qz q̄cunq; arte verboz aliq̃s fal/lat alium a mendacio nõ excusat̃ ſm Aug⁹. t ideo aliter dicit t me lius: Licet enĩ iacob nõ esset esau in ꝓsona: erat tũ in officio t dignit/tate q̄tũ ad ius p̄mogeniture. vt supra declaratũ est. Et ex hoc de/bebat sibi bñdictio. t ideo qñ di/xit: Ego sum esau p̄mogenit⁹ tu⁹. sez q̄tũ ad dignitatẽ p̄mogenitu/re. verũz dixit: qz sic questio isaac debebat intelligi: qz querebat de eo cui bñdictio debebat: ꝑpt qõ nõ decepit patrẽ: licz pater nõ sic intellexerit. t tali modo loquẽdi vsus est saluator Matth. xj. d. de Joha. Ipse est helias. t sic etiã ex ponẽda sũt alia xba Jacob in q̄/bus loquit tãq̄ esset esau t facta ei⁹. l Sciendũ tũ q̄ nõ videt mi/hi magna necessitas excusãdi pa/tres ve. te. a mẽdacio maxie offi/cioso: sic̄ hic t in plurib⁹ alijs lo/cis: qz certũ est q apli fuerũt mul/to pfectiores eis: t tñ nõ fuerunt ĩmunes a pctõ veniali. vñ dic̃ Jo. in ꝓma canonica. Si dixerim⁹ qz pctm̃ nõ hab̃em⁹ nosmetipsos se/ducim⁹. t multo min⁹ patres ve. te. fuerũt ĩmunes a pctõ veniali: maxie qz plures eoz legunt̃ pec/casse mortaliter t enormiter: sic da/uid in adulterio bethsabee: t ho/micidio vrie. patriarche etiam ex

a Quos cũ oblatos tc̄. Postq̃ isaac cibũ sumpsit: iacob obtulit ei vi/nũ. Si q cibũ actiue vite opa designant: q vinũ qõ mẽtes alienat: ꝓpla/tina accipit: q̄ ab amore secli mẽtes electoz alienas facit. Post cibũ t po/tũ iacob bñdicit: qz illi bñdictiõez celestẽ a deo p̄cipiũt: q̄ cũ vsq; in finez bonis opib⁹ placare studẽt. b Bñdicẽs illi ait. Greg. Alter ad venan/dũ mittit̃ vt benedicat̃: alt̃ p̄ suppositionẽ matr̃ a patre bñdicit. Quis puuloz i facto iustoz̃: nõ iuꝛ sacre lectiõis historiã pascit? Videri aũt põt: qz iacob p̄mogeniti bñdictiõem nõ p fraudẽ sur/ripuit: ſz debitã accepit quã a fratre cõpauit. Allegorice ꝟo isaac maioris filij venatione veleꝛi cu/pit qz oĩpotens de⁹ iudeoz bona operatiõe pasci voluit: ſz illo tardãte minoreꝛ rebecca supposuit: qz dũ iudaice ꝑpls bona opa foris q̄rit: gẽtilẽ ma/ter gr̄a introduxit: vt oĩpotẽti patri cibuz boni opis offerret: t bñdictionẽ maioris acciꝑet. cibũ ex domesticis aialib⁹ ꝓbuit: qz gẽtilis ppls de ex/teriozib⁹ sacrificijs placere nõ querens: dicit: In me sũt de⁹ vota tua: q̄ reddã laudatiões tibi. Ja/cob man⁹ brachia t collũ hedis pellib⁹ texit: qz hed⁹ solet p pctõ offerri: t gẽtilis ppls dũ se pec/catoꝛe ꝓfiteri nõ erubescit: carnis i se pctã macta/uit. Vestimentis maioris induit: qz qui sacre scri/pture p̄ceptis (que maioꝛi pplo data sunt) in bo/na operatione vestitur: t eis minoꝛ in domo vti/tur: q̄ maioꝛ fozas exiens reliquit int⁹. Grego. All. Jsaac caligantibus oculis iacob filiũ nesci/ens benedixit: q̄ ventura erant p̄uidit: t q̄ p̄sens assisteret: nescꝛuit. Constat enĩ qz iudei q̄ plene le/gẽ didicerũt: aduentũ christi cognouerũt. Aũ he/rodes a p̄ncipib⁹ sacerdotũ inq̃rit: vbi xp̃s nasce/ret? cui ꝓtin⁹ rñderũt: In bethleẽ. Pat̃ g̃ noue/rãt: que passiõis tpe cuz despicerẽt ignorabãt: q̄/rũ noticia prioꝛ: t ignorantia posterioꝛ isaac cali/gante signat̃: qui dũ iacob bñdiceret: q̄d in futu/ro ei eueniret p̄uidebat. ſz q̄ p̄ns assisteret nescie/bat. Sic iudeoz ppls, ppbie mysteria accepit: ſz cecos oculos in cõtemplatiõe tenuit: qz p̄sentẽ nõ vidit: de quo mꝛta in futuro p̄uidit. Aũ se enĩ po/sitũ cernere nõ ꝙluit: cui⁹ aduentus potentiã lõ/ge aũ nũciauit. Greg. Jsaac filiũ nesciꝛ: quẽ bñ/dixit: ſm illos: ppls quẽ nõ cognouit seruiuit mi/hi tc̄. p̄sentẽ nõ vidit: t vẽturu ei p̄uidit: qz oĩpo/tens de⁹ cũ p ꝓphas p̄diceret gẽtilitati p̄rogãdã gratiam: in p̄ti per gratiam non vidit: quã tunc in erroꝛe reliquit: t tñ qz hãc p gr̃am bñdictiõis collecturus erat p̄uidit. Aũ: Ecce odoꝛ filij mei si/cut odoꝛ agri pleni: cui benedixit dñs. Ager enĩ mũdus ẽ. Et qz electoꝛ ppls in toto mũdo ꝟtuti/bus redoleꝛ: odoꝛ filij odoꝛ est agri pleni. Aliter enĩ olet flos vue. qz magna ẽ virtus t opinio p̄/dicatoꝛ q̄ debẽãt mẽtes audiẽtiũ. Aliter flos o/liue: qz suaue ẽ opus misericordie qõ refouet t lu/cet. Aliꝗ flos roseꝛ: qz mira est fragrantia q̄ rutilat et redolet ex cruoꝛe martyꝛ. Aliter flos liliꝗ: qz cãdida vita carnis: de incoꝛruptiõe virginitatis. Aliter flos violeꝛ: qz magna ẽ xp̃i humiliũ: q̄ vlti/ma loca tenẽtes p humilitatẽ se a terra i altũ nõ ſ/leuãt: t celestẽ regni purpurã in mẽte seruãt. Ali/ter redolet ſpica: cũ ad maturitatẽ p̄ducit̃: qz bo/nozũ opez p̄fectio ad satietatẽ eoz q̄ iusticiã esu/riunt ꝑparat̃. Quia ꝟo gẽtilis ppls in electꝰ per mundũ ſparsus virtutib⁹ suis oẽs qui intelligũt replet odoꝛe bone opinionis: recte õr: Odoꝛ filij mei sic̄ odoꝛ agri pleni: cui tc̄. Sed qz virtutes ex se nõ hz: recte addit̃: Cui bñdixit dñs. Et qz p q̄/dã in ꝓtẽplatiõe surgit: p quosdã in actiuꝫ vite opa pinguescit: sequit̃: Det tibi deus de roze celi tc̄. Vos desup t subtiliter cadit: et totiẽs de roze celi accipim⁹: quotiẽs p infusionẽ cõtemplatiõis intime t de supnis aliq̃d tenuit̃ videm⁹. Cũ ꝟo bona opa p coꝛp⁹ agimus: de terre pinguedine di/tamur. c Abundantiã fru. tc̄. Jsiõ. Hec ẽ mꝛ/titudo quã colligit de sacramẽto coꝛporis t sangui/nis sui. d Venit esau tc̄. Sero esau ad patreꝛ reuertitur: quia pri/oꝛ populus in fine conuertetur. Unde: Conuertentur ad vesperam et famẽ patientur vt canes: et circũibunt ciuitatem. Et alibi: Aperue/runt oꝛa sua: sicut comedens in abscondito.

odio t ĩuidia vendiderũt ioseph fratreꝛ suum in egyptũ. a Voluntas dei fuit tc̄. qz eꝛ ordiatiõe diuina mater misit eum ad gregẽ: vñ cito poterat hr̃e cibũ, p patre. b Accede huc vt tangaz te. qz nõ cognoscebat eũ p visuz: voluit eũ, pbare t cognoscere per tactum.

c Vox q̄dẽ tc̄. licet ei ca/ligassent ocli ei⁹ t videre non posset: tñ clare audie/bat: t ad vocẽ videbat ia/cob: ad tactũ esau: verũtñ qz sensus tact⁹ in hoibus certioꝛ: ẽ q̄tũ sensus audit⁹: qz hõ in tactu excellit oĩa aialia. vt ſ. iij. de aĩa. in auditu aũt excellit a mul/tis aialib⁹. ideo iudicauit magis fm tactũ q̄tũ fm au/ditũ. d Et non co. tc̄. in ꝓbatiõe p sensuz tactus. e Bñdicẽs q illi. i. bñdi/cere volẽs. f Ait: tu es fi. me. esau: Hoc nõ inter/rogabat q̄si ampli⁹ dubi/tãs ſz vt p̄cipiat sibi obse/quiũ: q̄ pacto ,pcedat ad benedictiõem. t ꝓ sꝛa. g Statimq; vt sensit. Hic ꝑ̃r describit forma bñdi/ctiõis: vbi sic ,pcedit q̄ p̄/mo describit ipi⁹ iacob bñ/dictio. scdo bñdictiõis cõ/firmatio. ibi: Vix isaac ser/monẽ suũ impleuerat. ter/tio esau q̄rulatio. ibi: Au/ditis esau fmonib⁹. q̄rto cõtra iacob machinatio. ibi: Oderat g̃ q̄nto matr̃ obuiatio. ibi: Nũciata sũt hec rebecce. Quãtũ ad p̄/mũ. ſ. formã bñdictiõis. p̄/mo impẽcat̃ filio bona tẽ/poralia: qz ex sensibilib⁹ t rẽnis ĩtellect⁹ bũan⁹ du/cit̃ ad spũalia t eterna: et q̄tũ ad ꝟ oꝛ: h Det ti/bi de⁹ tc̄. Ex influẽtia enĩ corꝑis celestis tãq̄ ex cã ef/ficiẽte: t ex bona disposi/tiõe r̃e tãq̄ ex cã materi/ali: sequit̃ multiplicatio r̃e nascẽtiũ. Secdo impẽcat̃ ei honoꝛẽ t excellẽtiã. cuz oꝛ: Seruiãt tibi ppli t adoꝛẽt te trib⁹ tc̄. Tertio aliozuz beniuolẽtiã. cuz oꝛ: Qui maledixerit tibi tc̄. Cõ/siderãdũ tñ q̄ p ista ĩtelli/gunt̃ bona spũalia t eter/na tãq̄ ꝓncipaliꝗ intẽta sic̄ ſ. dictũ ẽ. xv. c. Cõsiderã/dũ etiã q̄ ista ñ sũt ipleta i ꝓsona iacob qz q̄diu vi/xit fuit minus potẽs ipse esau: ppt̃ q̄z ipm valde ti/muit. vt hr̃. ſ. xxxij. ca. im/pleta sũt tñ i posteꝛ suis: qz pe dauid t salomonis idumei fuerũt filijs isrl: ſz pfectiꝰ ipleta sũt in xp̃o cui potestates non solum terrene: sed etiam celestes sunt subdite. ſm q ipe dic̃ Matth. vlti. Data ẽ mihi oĩs potestas in celo t in terra. i Vix isaac. Hic con/sequẽter describit̃ ꝓdicte bñdictionis confirmatio qz egresso iacob a patre t ingrediẽte esau, p bñdictione ꝓsequẽda t veritate cõpta: isaac bñdictionẽ nõ retra/

¶ a Expauit isaac. Bñdictionē re/ ,pmissaz repetēte maioze filio ex/ pauit isaac: ꝛ aliū ,p alio se bene/ dixisse cognit: nec idignaꝫ cogni/ to sacramento: dicēs: et benedixit eum ꝛ bñdictus est. Hec est prima benedictio isaac: minoꝛ pplo christianoꝝ data. Sed nec maioꝛ filiꝰ omnino despectus: quia cum in/ trauerit plenitudo gentium: tūc omnis israel saluus erit. Cui/ secunde benedictiōis ,pphetia est. In pinguedine terre ꝛ in roze ce/ li desup. e. b. t. In pinguedine ter re. i. in fecunditate rerū ꝛ potētia regni: q̄ illo populo fuit. ꝛ in ro/ re celi eloquijs dei. Ipis eloquia dei credita sunt ꝛ legē testamēta. Viues gladio qꝛ sanguini ppls il le dedit. necesse i ꝓpo ꝛ ,pphetis exercuit. Et seruies fratri tuo mi/ noꝛi. i. pplo christiano: tpsq; vel cū excuties ꝛ solues iugū eiꝰ de. c. t. cū. s. p cognitiōez fidei ꝛ grām ꝓi cōuersus deposueris onus le gis q̄ iam tūc nō seruies minoꝛi ed ꝓ fidem frater vocaberis.

† 1. q. 1. post c. nūc. añ si. ibi. Jacob qui. p suppla/ntatione.

¶ Expauit isaac. Ut q̄dā mētis a/ lienatio seq̄ref: q̄ extasis dr: q̄ in magnaꝫ reꝛ reuelationibus fieri solet. Añ intelligēdū ē: spūali ad monitū esse isaac: vt ꝓfirmaret be nedictionē in iacob: cui potiꝰ ira/ scendū fuit: qz patrem fefellit. In adā q̄z et extasis ꝓcessit anteq̄ di ceret: Erūt duo in carne vna: qd̄ est magnum sacramentum in chri sto ꝛ in ecclesia. b Bñdixitq; ei ꝛc. Alc. Si iusti viri voluntas bo na est: q̄d est q̄ isaac nō esau quē voluit: ꝛ iacob quē noluit bene/ dixit. Justi hois q̄tū ad ꝓsciētiā volūtas bona ē: deꝰ ꝺo solus de futuris iudicat. Isaac hūano mo re filiū maioꝛē bñdicēdū putauit: ꝛ deꝰ q̄ occultoꝝ est cognitor: mi noꝛē dignū bñdictiōe oñdit: vt ñ hoīs ostēderet esse bñdictionē ꝛ dei. Jdeo i numer̄ ad moysen et aaron sacerdotes dr: Ponite no/ mē meū sup filios isr̄l ego ꝺns be nedicā eos. Sacerdotis ē bñdice re: dei effectū tribuere. Ut āt itel lerit isaac ꝓ spūm ,ppbie bñdicti/ nē minoꝛi ꝺstinatā ait: Bñdixi: et erit bñdict⁹. c Juste vo. ꝛc. Hie ro. Jacob supplātatoꝛ interptat. Ab eo igr̄ q̄ fratrez arte decepit: alluſit ad nomē: q̄ ille añ iacob vo/ cat⁹ ē: ꝛ ī oztu plantā fratr̄ ,pphēdit. d Et fratri ꝛc. Quia idu mei tributarij fuerunt israel: qui iacob vocabatur. e Tempusq; veniet. Hoc impletum est: qñ re/ bellauerūt idumei ne essent ꝺ iu/ dā. f Tpsq; veniet ꝛc. Quasi iu/ daic⁹ ppls a fuitute peccati ī fine liberabit: vt cū plenitudo gentiū intrauerit: omnis israel saluus fi et. g Dixitq; in corde suo: Cū scriptura dicat esau in corde suo de morte fratris tractasse quomo do vel a quo sunt hec nunciata re becce. Sed datur intelligi: q̄ ei di uinit⁹ oia reuelabant. h Propt̄ insanabile odiū indeoꝝ ꝺ spiritū ꝺ filij ꝺceptū est apostolis vt reli/ cta iudea: transirent ad gentes.

¶ Vocauit

venatione cibos intulit patri dicēs: Surge pater mi ꝛ comede ꝺ venatiōe filij tui: vt be/
a ¶ Manifestaro enī ꝛ confirmato nouo testamento: iam ignoraꝫ veteris vmbre cultor.
nedicat mihi aīa tua. Dixitq; illi isaac: Quis/ eni es tu? Qui respōdit: Ego filius tuꝰ ꝓmo
a genitꝰ esau. Expauit isaac stupoze vehemen a
a ¶ Quātus q̄ ꝓuidēs q̄ nullo laboze suo de meritis gloriatus est.
ti: ꝛ vltra q̄ credi potest admirās ait: Quis igitur ille est qui dudum captam venationē
a ¶ gratanter accepi omnia bona que mihi retulit.
attulit mihi: et comedi ex omnib⁹ ꝓiusq; tu
a ¶ Reuelato sibi sacramento: benedictionem confirmat. b ¶ Benedicenti me. c ¶ immobiliter.
b venires? Benēdixiq; ei: ꝛ erit benēdict⁹. Au b
¶ Adhuc doler ꝓioꝛ populus ꝓmarum sibi esse ꝓtereptum. ¶ als irrugit.
ditis esau sermonib⁹ patris irrugijt clamoze
¶ Et si non eterna vel ꝓsenti benedictione.
magno ꝛ cōsternatus ait: Benedic etiā ꝛ mi c d
hi pater mi. Qui ait: Venit germanꝰ tuus d e
¶ In figura ꝛ sacramento.
fraudulenter: ꝛ accepit benedictionē tuā. At ille subiunxit †Juste vocatū est nomen eiꝰ ia
cob: supplantauit enī me en altera vice. Pri/ f
a ¶ Primogenita nostra sunt: fides: spes: charitas: in quibus doler iudaicus populus christianū populum sibi esse prelatum: q̄ ei pre/ miner in altitudine temporalium.
cob: suplantauit enī me en altera vice. Pri/ f
mogenita mea añ tulit: et nunc secūdo surri/ puit benedictionē meā. Rursumq; ad patrē: g
Nūquid nō reseruasti ait ꝛ mihi benedictio/ nem? Respondit isaac: Dominū tuum illum cōstitui: et omnes fratres suos seruituti illiꝰ subiugaui: frumento ꝛ vino stabiliui eum: ꝛ tibi post hec fili mi vltra quid faciam? Cui esau ait: Num vnā inquit tm̄ bñdictionē ha/ bes pater? Mihi quoq; obsecro vt bñdicas.
†Lunq; eiulatu magno fleret motus isaac di b
a ¶ Rerum omniū copia. b ¶ Scripturarum scientia: qua com/ pluitur adhuc ille populus.
xit ad eū: In pinguedine terre: et in roze celi
a ¶ crudeliter ,ppbas ꝛ aplos ꝓsequēdo. b ¶ christiano populo.
desup erit bñdictio tua: Viues i gladio: ꝛ frā k
tri tuo seruies. Tempusq; veniet: cum excu/ l
a ¶ per agnitionem fidei. b ¶ Legis.
tias et solūas iugū eius de ceruicibus tu/
a ¶ Interim. b ¶ iudaicus populus. c ¶ Christum ꝛ suos.
is. Oderat ergo semp esaū iacob ꝓ benedi m
¶ deo qui omnia videt.
ctiōe: qua bñdixerat ei pater. Dixitq; in coꝛ/ n
¶ vel veniant. a ¶ vt
de suo: Veniēt dies luctus patris mei et oc/ o
a ¶ christum quez crucifixit ꝛ discipulos eius. ¶ diuinitus: cuius in cogitatione dicta. vnde ad magnus pertinet mysterium q̄ mino rem ꝓ maioꝛe benedici voluit.
cidam iacob fratrem meum. Nunciata sunt p
¶ alias rimens.
hec rebecce. Que mittens ꝛ vocās iacob fili q
um suū dixit ad eū: Ecce esau frater tuus mi natur vt occidat te: Nūc ergo fili mi audi vo cem meā: ꝛ cōsurgens fuge ad laban fratrez
a ¶ Syriā ¶ als charsan. b ¶ ꝓpter ꝑdictionē eusḡelij ī gentib⁹
meuz in arān: habitabisq; cum eo: donec re/ quiescat furoꝝ fratris tui: et cesset indigna/ tio eius: obliuiscaturq; eoꝝ que fecisti in eum. Postea mittam: ꝛ adducā te inde huc.

¶ a Vocauit itaq; isaac ꝛc. Aug. Qꝺ hūt latini codices: vade i mesopotamiā ī domū bathuel ꝛc. greci hūt: Fuge in mesopotamiam ꝛc. vt itelligaꝫ etiam isaac intellexisse: q̄ esau de morte fratris cogitauit.

¶ Profectus

Nico.de lyra

dendū ad tps sequit: a Cur vtroq; oꝛ. fi. i vna die. ac si ꝺ. si iuadat te po/ terit esse q̄ ambo erit⁹ iterfecti. vel si vn⁹ remāeat: oportebit q̄ sit fugitiu⁹ a me. b Dixitq; re. ad isa. qz iacob nō poterat ꝓuenīēter recedere sine sci tu ꝓris: iō rebecca ꝓuertit se ad iducē dū isaac vt mitteret iacob filiū suū ad laban: vt ibi accipet vꝛozē ꝺ. c Te/ det me vi. ꝛc. i. ,ppter vꝛozes esau. nō añt dixit ipi isaac aliā cām. s. ꝺ machi natiōe esau ī mortē iacob: ne i senectu te sua nimis afflig̃eret. d Si acce/ perit ia. ꝛc. ac si ꝺ. si diligis vitā meaz mitte eū ad domū fratr̄ mei vt ibi ac/ cipiat vꝛozem. La. XXVII

Moraliter.

b† Senuit añt isac ꝛ ca/ ligauerūt oculi eiꝰ ꝛc. ꝓ quē significa/ tur ꝺns ,plat⁹ eo q̄ abraā fuit ,priar/ cha. Dicit tñ caligās oculis eo q̄ bo/ nus ,platus aliq̄ ꝺnis ꝛ ꝟbis adu/ lantium decipit. Añ dicit q̄ aliq̄ bo nus ꝺmittat bonoꝝ. Exemplū ꝺ da/ uid q̄ ꝟbis ꝛ factis adulatoꝛijs Sibe intantū decept⁹ fuit: q̄ medietatē be/ reditat̄ miphiboseth sibi dedit. ij. Re gū. xix. Et sic ꝺtingit q̄ aliq̄n ,platus decept⁹ studet ad ,pmotionē maloꝝ ī ꝓiudiciū bonoꝝ. qꝺ notat cū subdit: † Vocauitq; esau ꝛc. ad ꝺ eni cū vo/ cauit vt bñdictionē ipi iacob debitā sibi daret. b Qꝺ cuz audisset rebecca ꝛc. ꝓ quā significat ecclia ,plati sponsa. ,ppt̄ qꝺ exēplo rebecce debet modos ꝛ vias querere q̄bus impe/ diant̄ ,pmotiōes iniuste ꝛ indigne: ꝛ fiāt iuste ꝛ bone sicut re becca bñdictiōes esau ꝓuideter ꝓpediuit. ꝛ sic iacob illā acce/ pit: ꝛ cū bon⁹ ,plat⁹ ꝺ aduertit sibi nō displicet: ꝛ magis pla/ cet. ,ppt̄ qꝺ isaac aduertēs ꝺni volūtatē bñdictionē iacob ꝛ reuocauit ꝛ magis ꝺfirmauit dicēs. † Benedixiq; ei ꝛ erit benedict⁹. † Heb. 12. e

¶ In ca. xxvij. vbi dicitur in postilla: Senuit.

Additio. j.

Hec historia nō videt̄ intelligenda sic q̄ isaac appropinq̄nte ꝺmino vite sue ꝺ sua posteritate ordiaret: sic testatores solent facere suas vltimas volūtates ostēdēdo. Hec etiā legit q̄ filiꝰ ꝓcreaturus bñdictiōez a patre ꝓi⁹ ei faceret obsequiū in mēsa ꝛ hmōi. ꝓ ut postill. ait nulla auctoritatē ad ꝺ allegādo: nec etiā sufficiē tē rōnē: ꝛ ista sūt ,pphetice itelligēda: eo mō q̄ iacob ap/ propinq̄nte tpe mortꝭ sue filijs suis ait: Cōgregamini vt an/ nūcie vob q̄ vētura sūt ꝛc. ī. xlix. ca. isr̄ ꝛ Deu. xxxiij. ꝺ moy se legit̄: ꝛ hec bñdictio q̄ bñdixit moyses hꝺ dei filijs isr̄l añ mortē suā ꝛc. vñ isaac estimās esau esse ꝓmogenitū suū: ꝛ sic eidē ptinere bñdictionē abrae ꝛ semini suo reꝓmissam inci/ tauit ipm esau ad bñdictionē recipiendā: ꝛ vt ipe isaac magꝭ disposit⁹ esset ad dandā bñdictionez voluit ab ipso esau reci/ pere cibaria sibi placita. animꝰ enī ,pbaꝫ q̄nqs reddit̄ apti/ oꝛ ad ,pphetic⁹ exercēdū ex sensibilib⁹ sibi ꝺ ,ppoꝛtionat̄: vt ī. iij. Reg. iij. ꝺ heliseo legit̄. Mihilomin⁹ ī ꝺ loco nō solū verba isaac ꝛ etiā eiꝰ facta: silr̄ rebecce ꝛ filioꝝ sūt ,pncipalit̄ figuratiua: ꝛ futuroꝝ ꝓnostica. vñ Aug⁹. in li. q̄stionū noui ꝛ ve. te. dicit: Añ tant⁹ ,priarcha isaac añq̄s moziaꝭ q̄rit a filio venationē ꝛ escā qualē amat ꝓ magno bñficio: ꝛ ,pmittit bñdictionē: nullo mō arbitremur vacare a significatiōe pro/ phetica: maꝛie q̄m festinat vꝛoz ei⁹ vt illā bñdictionē minoꝛ accipiat: quē ipa diligebat ꝛc. in eadem narratiōe mlt̄ū mo/ uerūt ad maioza intelligēda vel reꝛenda. Hec Aug⁹. vñ in hac historia sic ꝓcedēti vēdutiōe ꝓmogenitureꝝ rō lr̄e ꝓncipa liter ē figuralis: que añt ista ꝓfigurāt in Glo. ordi. plene tra/ ctatur. In eodē ca. xxvij. vbi ꝺ i postil. In me sit ista ma/

Additio. ij.

Hec ꝟba rebecce alię (ledictio ꝛc. exponunt̄ iuꝛ lr̄az: vt sit sensus: si ma ledictio ,tingat in me erit: eo ꝙ induco te ad ꝺ. et ꝺ dicebat cōfidēs de deo vt postillatoꝛ dic. In eodē ca. xxvij. vbi ꝺ

in postil.

in postilla: Quātum ad primū. s. formam benedictionis.

Additio. iij.

Victio hebraica ī ꝺ loco posita nō ē vt tria ,pmissa itelligant̄ mere ꝛpalia. scz abūdātia victualiū ꝓ ꝺ q̄ dic: Det tibi deꝰ de roze celi. Ex/ cellētia potētie: ꝓ ꝺ q̄ ꝺr: Seruiāt tibi ppli ꝛt. Preeminentia ꝓmogenitur̄: ꝓ ꝺ q̄ ꝺr: Esto dns frat̄ tuoꝝ. Sc̄m Xo itelligaꝫ ꝺ bonis spūa lib⁹: ꝛ ꝺ cū ꝺr: Qui maledixerit tibi sit ille maledict⁹. cui⁹ rō ē. nā cū maledice re aliquē cōit ꝺportat optare ei malum optare āt malū sp ē pctm: nisi ,primus sit pctōr ꝛ optet ei aliq̄ malū pene: vt ex ꝺ sequaꝫ sibi aliq̄ ꝺnū: put ī sc̄da sc̄e. q. lxxvj. Ex q̄ seqūt q̄ boni ꝛ iusti nūq̄ sic maledicēdi. vñ Au. xxiij. Quō maledicā ꝛc. ꝛ sic tāto gu⁹ peccat: q̄to ꝓsona cui maledicit magꝭ ē amāda seu reuerēda: vñ Leui. xx. Qui maledixe/ rit ꝑri suo morte moziaꝭ ꝛc. ꝛ Exo. xxij. ,Principi ppli tui nō maledices: Ex ꝺ igr̄ q̄ isaac ,pphetice maledicebat male/ dicētib⁹ iacob: itelligit̄ q̄ posteritas iacob ꝑsert̄ spūal̄ cui hec bñdictio ꝓn/ cipaliter dirigebat̄: futura erat iusta ꝛ ꝟtuosa sic vt ei maledicētes eēnt digni maledictiōe: ꝛ sic ī ista ,pticula ĩcludit̄: q̄ posteritas iacob debebat eē bñdicta ī spūalib⁹ q̄ ī ꝟtutib⁹ ,pncipalr̄ ꝛsistūt. Infra āt ca. xxviij. vbi itez bñdixit isa ac ipm iacob: vlterī⁹ exꝑsit q̄dā ad bñ dictionē gr̄e ptinētia. ꝛ ꝺ cū dic: Et det tibi bñdictiōes abrae ꝛ semini tuo post te. ꝛc. Et ꝑdicto mō itelligēda sūt ꝟba q̄. s. xij. ca. fuer̄t dicta a deo ipsi abrae. scz Maledicā ꝛc. In eodez ca. xxvij. vbi dicitur in postilla: Hebrei dicunt: ,Prouidenter ꝛc.

Additio. iiij.

Dictio hebraica ī ꝺ loco posita nō ē eq̄uoca. Nihil enī significat nisi do lū vel fraudē. vñ trāslatio bñ se hz. cuz dic: Fraudulēter. ꝛ q̄z dolus vl fraus ꝛ ,prie accipiaꝭ ī malo: abusiue tñ q̄nqs acci pim̄ ī bono: ut̄ illud. ij. Cor. xij. Cū essem astut⁹ dolo vos cepi: iō hec dictio fraudulenē accipit̄ hic ꝺ mō. s. abusiue vl isa/ ac forte volens se excusare ab esau: vocauit iacob fraudulētū

Replica

quasi in ,prīa significatione. Correctoꝛij ꝓtra Burgen. ¶ In ca. xxvij. vbi postillato: dispositionē: bñdictionē ꝛ ordinationē volun tatis vltime ipi⁹ isaac exponit ad lr̄am: Burgen. instat sic. s. ca. xxv. volens q̄ totū sit tm̄ figurale: ꝛ ꝺ satis ꝓbatū ē ibi dē. Cū enī ī lr̄a hac nihil narret̄ ꝺ virtute sermonis fallū: nec absurdū: mirandū est ꝙ Burgen. ꝓtra beatum Aug⁹. ꝛ alios sanctos doctoꝛes ꝺ nitit̄ sensū lr̄alez obijcere: sufficeret dice/ re: q̄ sensus allegoriꝭ huiꝰ passus sit potioꝛ ꝛ magis a spūsctō auctoꝛe scripture intrēt⁹: ex ꝺ tū lr̄alis sensus nō est abijciēdus nisi esset in eo ꝺ virtute ꝺmonis absurditas q̄ nō esse ostēsuz est supra. In eodē ca. dicit̄ stas surgit inter postillatoꝛem ꝛ Bur. de lra hebraica: vbi nra trāslatio hz fraudulēter: postil/ latoꝛ dicit dictionē hebraicā foze equiuocā ad fraudē ꝛ caute lam: ꝛ ita debere hic sumi ,p cautela: q̄ isaac instruct⁹ vt etiā nollet eam retractare: ꝛ ꝓti⁹ cōfirmaret eandē: vt dic beat⁹ Aug⁹. ꝺ hac materia diuinit⁹: q̄ ipsi iacob debebaꝭ bñdictio. a deo supra allegat⁹: ꝛ Hlo. nō potuit recte imponere ipi Ja cob fraudē ī ,pria significatiōe: ꝛ cautelā ne videret ꝓtradi cere deo ispirāti. Bur. añt dic dictionē hebraicā ꝺ nō eē eq̄uo cā ꝛ solū significare fraudē: ꝓcedat tū ī conclusiōe ꝛ re cū postil la. q̄ fraus ꝺ nō ꝺr accipi ,pprie sed abusiue ,p cautela. de he/ braicis lr̄is nō iudico ꝛ ꝺ scio q̄ postil. dic se ī hmōi passibus vsū fuisse ꝺ filio pitissimoꝝ ī hebraica ligua: vt pz ī fine tracta tus sui ꝺ differētia nr̄e trāslatiōis ꝛ hebraice ꝟitat̄: an debea mus credere soli Bur. in hmōi: ꝺ remitto ad sapiētes. sufficit enī in ,pposito q̄ vtroq; eadē ē conclusio ī re. La. XXVIII

¶ Vocauit itaq; isaac ꝛc. Hic ꝺ describit electio ppli dei ,p aliū stipitē. s. iacob. ꝛ ,pmo describit vt incipiēs. scꝺo vt ,pficiēs. xxxi. ca. tertio vt ꝑfect⁹. xxv. ca. ,Pri mus añt stat⁹ ipsi⁹ in trib⁹ ostēdit. ,pmo in patr̄ obauditione. scꝺo in ,plis multiplicatione. xxix. ca. tertio in possessionū ac/ q̄sitiōe. ibi: Mato añt ioseph in medio. xxx. ca. Circa ,primū considerandū q̄ obedire patri in bonis ꝛ licit̄ ē ,pncipiū toti⁹

†. 24. q. 3. c cū ergo. 9. Irem noc.

¶ a ¶Profect⁹ ve. Jsi. Jacob fugiēs dolos fratr⁹: relicta domo patria ⁊ parentib⁹: vadit in regionē lōginquā vt accipiat vxorē. Silr xp̄s relictis parētib⁹ ꝺm carnē. i. iudeis: ⁊ patria. i. hierosolyma: ⁊ oīb⁹ iudee regionib⁹: abijt in gētes vt accip̄et sibi eccl̄iam ꝺm illud: Vocabo nō plebez meā ⁊c. b ¶Igit egressus ⁊c. Hrego. Mox. Jn itinere dormire ē. in p̄sentis vite trāsitu a rerū tpaliū amoze ḡescere: ⁊ in diez labentiū cursu ab appetitu visibiliū mētis oculos claudere: q̄s primis parētibus seductor aperuit. Culpa enī oculos ꝑcipiscētie aperuit: q̄s innocētia clausos tenebat. Angelos descēdētes ⁊ ascēdentes cernere: est ciues superne patrie ꝺtēplari: q̄to amoze auctori suo ībereāt: vel quāta cōpassiōe charitat⁹: nr̄is ifirmitatib⁹ cōdescēdāt. ¶Notā dū aūt q ille dormiēs angelos cōspicit: q̄ i lapide caput ponit. Jn lapide ei ab exterioz⁹ cessans: in terna penetrat q̄ intenta mente imitationē redemptozis obtuat. qz caput ponit in lapide: q̄ xp̄o inheret mēte. Qui ei a p̄tis vite actiōe remoti sūt: ⁊ ad supna nō intendūt dormire possunt: sed videre angelos nequeūt: qz caput in lapide tenere cōtemnūt: ⁊ cozpoze nō studio dormiūt: qz caput nō in lapide: ſz in terra posuerūt. Qui plerūq; q̄to securi⁹ ab externis cessant: tāto lati⁹ mundē sibi cogitationis strepitū cumulāt. Añ viderūt eā hostes: et derisert sabbata ei⁹. Precepto enī legis ab exteriozi ope in sabbato cessāt. hostes ḡ irridēt: cuz ipsas vacatiōes ad illicita ꝓtrahūt. Sancti ḡ laboziosius dormiūt: qñ vigilāt: qz in eo ꝙ actiones seculi deserētes superāt: q̄tidie cōtra semet ipos pugnāt: ne mens ꝑ negligentiā tozpeat: ne ſbacta ocio ad supna ꝺsideria frigescat: ne ipsis plus iusto deseruiat: ne sub discretiōis specie sibi parcēdo a ꝑfectiōe languescat: ⁊ cū ab huius mūdi inq̄sitiōe se penit⁹ subtrahit: ꝑ quietis studiū virtutib⁹ intēta vigilās dormit. Aū: Nemo pōt duob⁹ dñis seruire. Et alibi: Nemo militās deo: implicat se negocijs secularib⁹. Et vacate ⁊ videte qm̄ suauis est dñs. c ¶Tulit de lapi. ⁊c. Jsi. Dormitio iacob in itinere: moꝛs xp̄i i cruce. Lapis capiti suppositꝰ: xp̄s est ꝺm humanitatē: quē iacob vnxit: vt xp̄s signaret. Christ⁹ ei⁹ grece vnct⁹ latine. Caput aūt xp̄i deus. Lapis ḡ capiti iacob suppositꝰ: signat hūanitatē xp̄i ꝙūctā deo assumēti. caput enī viri xp̄s: caput xp̄i de⁹.

Osee. 2. d fm aliaz litteram

1. Cor. 11. a

Al. ezo.

L

d ¶Uidit⁹q; i somnis scālā stātē sup ⁊c. Jdē. Vidit in somnis ⁊c. Angeli ꝑ scalaz ascendentes ⁊ descendētes euangeliste sunt ⁊ ꝓdicatores christi: ascēdentes ad intelligendā diuinitatem: oēm creaturā excedētes: vt inueniāt i ꝓncipio ✠bū apud deū: ꝑ quē oīa facta sunt. Descēdētes vt inueniāt eū factū ex muliere factuz ſb lege ⁊c. Jn illa enī scala a terra vsq; ad celū: a carne vsq; ad spiritum qz in illa carnales ꝓficiēdo: q̄si ascēdendo spūales fiūt. Ad q̄s lacte nutriendos spūales descendūt: qz nō pāt eis loqui q̄si spūalib⁹. Jꝺ q̄si carnalibus. Jpse surſuz in capite. Jp̄e deoꝛsū i cozpe suo. i. ecclia. Jp̄e scala: quia it: Ego sū via. Ad tp̄m ascēdit: vt i excelsis ītelligāt: ⁊ descendit: vt in mēbris punct nutriat. ꝑ illū se erigūt: vt sublimē expectent. ⁊ humiliāt: vt eū sublimiter ⁊ temꝑanter annūcient. e ¶Ego sum d. d. a. p. t. Mystice designat mādatū diuinitatis ad humanitatē xp̄i directuz cui terra i. ecclesia ꝓmittitur: ⁊ semini illius. i. christiano populo. Añ: Postula a me: et dabo tibi gentes hereditatē tuā ⁊ possessionem tuā terminos ter.

Jer. 1. c

Deu. 2. c

Job. 1. a

Gal. 4. a

Job. 14. a

Mystice

Ps 2.

Moꝛali.

Pō. 33.

Luc. 16. c

2. Tim. 2. a

auo tuo. Lunq; dimisisset eū isaac ac ꝓfectus venit in mesopotamiā syrie ad laban filiuz bathuel syri fratrē rebeccē matris sue. Uidēs autē esau ꝙ b̄ndixisset pater suus iacob: ⁊ misisset eū in mesopotamiā syrie: vt inde vxorē duceret: ⁊ ꝙ post benedictionē ꝓcepisset ei dicens: Non accipies coniugem de filiabus chanaan: quodq; obediens iacob parentibus isset in syriā: probās quoq; ꝙ nō libenter aspiceret filias chanaan pater suus: iuit ad hismaelem. ⁊ duxit vxorez absq; his q̄s ꝓius habebat: melech filiaz hismael filij abzaā sozorē nabaioth.

a ꝙ deus.

a ꝙ christum. b ꝙ in apostolis. c ꝙ gentes ꝓius superbe ac sublimes. ꝙ Ecclesiam.

† 35. q. 1. hac ita q̄ hinc est.

b Jgit egressus iacob de bersabee ꝓgebat aran. Lunq; venisset ad ad quēdā locū: ⁊ vellet i eo reqescere post solis occubitū tulit de lapidib⁹ q̄ iacebāt: ⁊ supponens capiti suo dormiuit i eodez loco.

ꝙ als tharan. ꝙ caput xp̄i deus. ꝙ Sic xp̄s i cruce mortuus.

† 99. dist. c. 1. 2. q. 7. c. plerūq; q̄. his ita q̄ hos etiam.

Jsi. Dormitio iacob in itinere: moꝛs xp̄i i cruce. Lapis capiti suppositꝰ: xp̄s est ꝺm humanitatē: quē iacob vnxit: vt xp̄s signaret. Christ⁹ ei⁹ grece vnct⁹ latine. Caput aūt xp̄i deus. Lapis ḡ capiti iacob suppositꝰ: signat hūanitatē xp̄i ꝙūctā deo assumēti. caput enī viri xp̄s: caput xp̄i de⁹.

Gen. 28. a

Ose. 12. a

Jo. 1. b

Jo. 3. a

Jo. 10. b

Jo. 14. b

Jo. 16. b

Jo. 17. a

Jo. 20. b

Act. 1. a

Act. 2. b

Act. 3. a

Act. 7. a

Act. 9. a

Act. 10. a

Act. 13. a

Act. 17. a

Act. 26. a

Ro. 1. a

Ro. 4. a

Ro. 8. a

Ro. 10. a

Ro. 15. a

Ephe. 1. a

Ephe. 2. a

Ephe. 3. a

Ephe. 4. a

Ephe. 5. a

Col. 1. a

Col. 2. a

Col. 3. a

1. Tim. 1. a

1. Tim. 2. a

1. Tim. 3. a

1. Tim. 6. a

2. Tim. 2. a

Tit. 2. a

Tit. 3. a

Hebr. 1. a

Hebr. 2. a

Hebr. 3. a

Hebr. 4. a

Hebr. 5. a

Hebr. 6. a

Hebr. 7. a

Hebr. 8. a

Hebr. 9. a

Hebr. 10. a

Hebr. 11. a

Hebr. 12. a

Hebr. 13. a

Jac. 1. a

Jac. 2. a

Jac. 3. a

Jac. 4. a

Jac. 5. a

1. Pe. 1. a

1. Pe. 2. a

1. Pe. 3. a

1. Pe. 4. a

1. Pe. 5. a

2. Pe. 1. a

2. Pe. 2. a

2. Pe. 3. a

1. Jo. 1. a

1. Jo. 2. a

1. Jo. 3. a

1. Jo. 4. a

1. Jo. 5. a

2. Jo. a

3. Jo. a

Jud. a

Apo. 1. a

Apo. 2. a

Apo. 3. a

Apo. 4. a

Apo. 5. a

Apo. 6. a

Apo. 7. a

Apo. 8. a

Apo. 9. a

Apo. 10. a

Apo. 11. a

Apo. 12. a

Apo. 13. a

Apo. 14. a

Apo. 15. a

Apo. 16. a

Apo. 17. a

Apo. 18. a

Apo. 19. a

Apo. 20. a

Apo. 21. a

Apo. 22. a

e ¶Uidit⁹q; i somnis scālā stātē sup terrā ⁊ cacumē eius tangēs celū. Jdē. Uidit in somnis ⁊c. Angeli ꝑ scalaz ascendentes ⁊ descendētes euangeliste sunt ⁊ ꝓdicatores christi: ascēdentes ad intelligendā diuinitatem: oēm creaturā excedētes: vt inueniāt i ꝓncipio ✠bū apud deū: ꝑ quē oīa facta sunt. Descēdētes vt inueniāt eū factū ex muliere factuz ſb lege ⁊c. Jn illa enī scala a terra vsq; ad celū: a carne vsq; ad spiritum qz in illa carnales ꝓficiēdo: q̄si ascēdendo spūales fiūt. Ad q̄s lacte nutriendos spūales descendūt: qz nō pāt eis loqui q̄si spūalib⁹. Jꝺ q̄si carnalibus. Jpse surſuz in capite. Jp̄e deoꝛsū i cozpe suo. i. ecclia. Jp̄e scala: quia it: Ego sū via. Ad tp̄m ascēdit: vt i excelsis ītelligāt: ⁊ descendit: vt in mēbris punct nutriat. ꝑ illū se erigūt: vt sublimē expectent. ⁊ humiliāt: vt eū sublimiter ⁊ temꝑanter annūcient. e ¶Ego sum d. d. a. p. t. Mystice designat mādatū diuinitatis ad humanitatē xp̄i directuz cui terra i. ecclesia ꝓmittitur: ⁊ semini illius. i. christiano populo. Añ: Postula a me: et dabo tibi gentes hereditatē tuā ⁊ possessionem tuā terminos ter.

f ¶Uidit⁹q; i somnis scālā stātē sup terrā. Jdē. Uidit in somnis ⁊c. Angeli ꝑ scalaz ascendentes ⁊ descendētes euangeliste sunt ⁊ ꝓdicatores christi: ascēdentes ad intelligendā diuinitatem: oēm creaturā excedētes: vt inueniāt i ꝓncipio ✠bū apud deū: ꝑ quē oīa facta sunt. Descēdētes vt inueniāt eū factū ex muliere factuz ſb lege ⁊c. Jn illa enī scala a terra vsq; ad celū: a carne vsq; ad spiritum qz in illa carnales ꝓficiēdo: q̄si ascēdendo spūales fiūt. Ad q̄s lacte nutriendos spūales descendūt: qz nō pāt eis loqui q̄si spūalib⁹. Jꝺ q̄si carnalibus. Jpse surſuz in capite. Jp̄e deoꝛsū i cozpe suo. i. ecclia. Jp̄e scala: quia it: Ego sū via. Ad tp̄m ascēdit: vt i excelsis ītelligāt: ⁊ descendit: vt in mēbris punct nutriat. ꝑ illū se erigūt: vt sublimē expectent. ⁊ humiliāt: vt eū sublimiter ⁊ temꝑanter annūcient. e ¶Ego sum d. d. a. p. t. Mystice designat mādatū diuinitatis ad humanitatē xp̄i directuz cui terra i. ecclesia ꝓmittitur: ⁊ semini illius. i. christiano populo. Añ: Postula a me: et dabo tibi gentes hereditatē tuā ⁊ possessionem tuā terminos ter.

a ꝙ euangelistas predicatores. b ꝙ vltra oēm creaturā apud deum per quē omnia facta sunt. ꝙ vt inueniant eum cui omnia tribuunt.

Angēlos quoq; dei ascēdentes et descendētes ꝑ eam: ⁊ dominū innixum scalę dicētem sibi: Egō sum dominus deus abzaam patris tui: ⁊ deus isaac. Terraz in q̄ dormis tibi dabo et semini tuo:

a ꝙ vt inueniant cum facrum ſcr muliere. ꝙ Ecclesiam. ꝙ homini. a ꝙ christiano populo.

Lunq; ✠

¶ a ¶Cūq; euigilasset ⁊c. Quisq; post torꝑe inertie euigilauerit: ⁊ ꝙ exercitū boni opis vere exurrexerit: in ecclesia supereminentē gr̄az dei ⁊ introitū regni celestis intelliget. b ¶Surgēs ḡ. Aug⁹. Mō erexit iacob lapidē quē capiti supposuerat in titulū ⁊ supfudit oleū: nihil fecit idolatrie sile: qz nō vel tūc vel postea frequētauit lapidē adozādo: aut ei sacrificādo: sed signū fuit ⁊ ꝓphetia ꝓtinēs ad vnctionē vñ xp̄s dr. c ¶Appellauitq; nomen ⁊c. Hiero. Ab eo qđ dictū est: q̄ terribilis est loc⁹ iste ⁊c. loco nomen imponit bethel. i. domū dei: q̄ añ luça vocabat. i. nuꝛ vel amygdalū. Añ ridicule quidā verbū hebraicū vlā nomē vꝛbis ex putant: cū vlā interꝑtēt pr̄i⁹. Ozdo ḡ iste est lectiōis. vocauit nomen loci illi⁹ bethel: ⁊ pr̄i⁹ luça vocabulū ciuitatis. Antiquēdo scriptura verbo vlam vel clam plene sūt: qđ nihil significat: nisi pr̄i⁹ vel añ vel vestibulū: vel suplimiare vel postes ⁊c. d ¶Uocabit⁹ do. Prophetia est dom⁹ dei ibi future. ibi ⁊ ipe rediēs deo sacrificauit. ꝙ Uidit

ꝙ vel germen. ꝙ Innumerabile.

Erit q; semē tuū q̄si puluis terre. ꝙ Lucē fidei vel ton⁹ boni op⁹. ꝙ occasiuz vi

Dilataberl ad oziētē ⁊ occidētē: tiox. a ꝙ Cōtractionē voluptat⁹ ⁊ mortificatiōnē ꝺsiderij. b ꝙ claritatē sapie: ⁊ feruoꝛem dile-

septētriōnē: ⁊ mēridiē. Et b̄ndicē crionis. a ꝙ christo. b ꝙ imitatoꝛibus.

c ꝙ Aliqui de omnib⁹.

tur i tē ⁊ i semiē tuo cūcte tribus a ꝙ dñs custodiat itroitū ⁊ e. t. b ꝙ i ꝑdicatoꝛib⁹ terre. Et ero cūstos tu⁹ q̄cūq; pr̄ē a ꝙ circa finē mundi. b ꝙ tudeam crediturum.

reris: ⁊ redūcaz te i tērā hāc: nec dimittaz nisi cōpleuero vniuersa q̄ dixi. Cūq; euigilasset iacob de somno ait: Uere dñs ē i loco isto ⁊ ego nesciebā. Pauēsq; ēt terri-

a ꝙ qz ibi futurū erat tabernaculum.

bilis est inq̄t loc⁹ iste: nō ē hic aliud nisi domꝰ dei ⁊c. Aūt ia cob dñm recognoscꝛet esse deū: erat de necessarijs ad salutē. ergo ⁊c. Dicendū qz nō vouit q̄ dñs esset ibi dē⁹ qz ꝑ nō cadit sub voto: sed vouit q̄ recognoscꝛet eū deū exhibendo ei specialē cultū ⁊ colēdi modū. qđ erat sup ceremōnialia: siē religiosus astringit se seruire deo i obediētia sine ꝓpzio: ⁊ in castitate: ad q̄ nō tenebat de necessitate salutis. ¶Et lapis iste quē ⁊c. Tū qz postea ibi fundatū est templū: vt ꝓdictū ē qđ vocatū est dom⁹ dei. Tū qz iacob in suo reditu intēdebat ibi offerre sacrificia ⁊ oblatiōes tanq; in loco diuino cultui deputato qui cōiter vocat⁹ dom⁹ dei. iō subdit:

m ¶Cuncto rūq; que dederis mihi: decimas offeram tibi. d. ꝙ. l.

a ꝙ Scōm illud: Dixit re deus d. r. o. l.

b ꝙ domum dei. b ꝙ Nux vel amygdalum. Aliꝙ solum erat nomen ciuitatis ꝓius.

uitq; nomē vꝛb bethel: q̄ pr⁹ lūça vocabat. Uouit etiā votū dicēs: Si fuerit dñs mecū: ⁊ custodierit me in via ꝑ quā ambulo: ⁊ dederit mihi panē ad vescēdū: ⁊ vestē ad induēdū: reuersusq; fuero ꝓspere ad domuz ꝑris mei: erit mihi dñs in deū: ⁊ lapis iste quē erexi in titulū: vocabitur domus dei: cunctoꝛūq; que dederis mihi: decimas offeram tibi.

f ꝙ vel vestimentum.

Hebrei

Nico. de lyra

tatem cōuenit cū deo patre: vt sic verus mediator dei ⁊ hoīm dicat. Per angelos dei descēdentes: intelligēdū est ꝙ mysteriū incarnatiōis de vo lūtate dei fuit hoīb⁹ reuelatū: ꝓmo pr̄iarchis ⁊ postea ꝓphis clarī⁹: tertio ministris no. te. clarissime. ꝑ angelos descēdentes intelligit fides ⁊ deuotio sancto ꝝ i q̄libet statu ꝓdicto deo ꝓsentata ꝑ angelos fm ꝙ angelus raphael dixit Tobie. rij. ca. Aū ozabat cuz lachzymis ⁊ sepeliebas mortuos ego obtuli memoriā oratiōis tue coraz dño. ⁊ ista cognouit iacob futura licz nō sint ſb exp̄ssa: qz mysteriū incarnationis nō erat adhuc sic publicandū: exp̄mit tñ ſb qualr de⁹ ꝓmisit ipi iacob ꝓmissiones factas abzae ⁊ isaac: in quib⁹ ꝓtinet implicite mysteriū xp̄i. ⁊ ꝙ iacob habuerit noticiā de ꝓdict⁹ ptz ꝑ ſb ꝙ dixit: a ¶Uere dñs ē in loco isto. qz b̄ficia ⁊ mysteria diuina erāt ibi cōplenda. b ¶Et ego nesciebā. qz ꝑ ista reuelationē de mysterio xp̄i habuit pleniorē cognitionē q̄ añ. c ¶Pauēsq; i. admirans de dei benignitate. ¶Et terribilis ⁊c. i. venerabil⁹. e ¶Nō ē hic aliud nisi domus dei. Uidit enī futuruz esse ꝙ ibi fundaret templū: vt hr̄. ij. Paral. iij. ca. vbi viguit diuin⁹ cult⁹: ⁊ ꝙ ibidez postea offerēdus eēt dñs noster iesus xp̄s: vt hr̄ Luc. ij. f ¶Et porta celi. qz in q̄dā loco ꝓpinq̄ passus ē xp̄s: cui⁹ passio celū appuit. ꝓpt qđ vt porta celi. sequit: g ¶Surgēs ḡ iacob mane. Hic ꝓr describit ipsi⁹ iacob deuotū obsequiū. cū dr: Tulit lapidē ⁊c. h ¶Et erexit i titulū. i. signū rei ꝓterite. s. diuine reuelatiōis sibi facte ibidē ⁊ i signū rei future. s. humanatiōis tēpli ⁊ passiōis xp̄i. i ¶Appellauitq; nomē vꝛb be. ⁊c. Loc⁹ ei ille vbi dormierat iacob tūc erat ex vꝛbe ꝑ postea inclusus ē: ⁊ sic vocauit vꝛbem bethel: qđ interꝑtat dom⁹ dei: ex eo qđ dixerat: Nō est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊c. Ad plenioꝛē autē intellectū huiꝰ passus cōsiderandū ꝙ ista ciuitas de qua hic fit mentio fm oēs doctoꝛes cōmuniter exponētes passum ibi: est hierusalem: que legit plura nomina habuisse: ⁊ continenť in his versib⁹ subscript⁹: Solyma luça bethel hierosolyma hieb⁹ helia. Arbs sacra hierl̄m dicit atq; salem. Melchisedech ei ꝓmo fundauit eā ⁊ vocauit eam salē. i. pacifica: qz rex iusticie ⁊ pacis fuit: vt. s. dictū est. xiiij. ca. postea hiebuçei habitauerť ibi ⁊ sic vocata est hieb⁹: vt babeť Judic. xix. et postea factū est vnū nomē cōpositū ex duob⁹ ⁊ vocata ē hierusalē. b. mutata i. r.

Hebrei

¶ a ¶Cūq; euigilasset ⁊c. Quisq; post torꝑe inertie euigilauerit: ⁊ ꝙ exercitū boni opis vere exurrexerit: in ecclesia supereminentē gr̄az dei ⁊ introitū regni celestis intelliget. b ¶Surgēs ḡ. Aug⁹. Mō erexit iacob lapidē quē capiti supposuerat in titulū ⁊ supfudit oleū: nihil fecit idolatrie sile: qz nō vel tūc vel postea frequētauit lapidē adozādo: aut ei sacrificādo: sed signū fuit ⁊ ꝓphetia ꝓtinēs ad vnctionē vñ xp̄s dr. c ¶Appellauitq; nomen ⁊c. Hiero. Ab eo qđ dictū est: q̄ terribilis est loc⁹ iste ⁊c. loco nomen imponit bethel. i. domū dei: q̄ añ luça vocabat. i. nuꝛ vel amygdalū. Añ ridicule quidā verbū hebraicū vlā nomē vꝛbis ex putant: cū vlā interꝑtēt pr̄i⁹. Ozdo ḡ iste est lectiōis. vocauit nomen loci illi⁹ bethel: ⁊ pr̄i⁹ luça vocabulū ciuitatis. Antiquēdo scriptura verbo vlam vel clam plene sūt: qđ nihil significat: nisi pr̄i⁹ vel añ vel vestibulū: vel suplimiare vel postes ⁊c. d ¶Uocabit⁹ do. Prophetia est dom⁹ dei ibi future. ibi ⁊ ipe rediēs deo sacrificauit. ꝙ Uidit

ꝙ vel germen. ꝙ Innumerabile.

Erit q; semē tuū q̄si puluis terre. ꝙ Lucē fidei vel ton⁹ boni op⁹. ꝙ occasiuz vi

Dilataberl ad oziētē ⁊ occidētē: tiox. a ꝙ Cōtractionē voluptat⁹ ⁊ mortificatiōnē ꝺsiderij. b ꝙ claritatē sapie: ⁊ feruoꝛem dile-

septētriōnē: ⁊ mēridiē. Et b̄ndicē crionis. a ꝙ christo. b ꝙ imitatoꝛibus.

c ꝙ Aliqui de omnib⁹.

tur i tē ⁊ i semiē tuo cūcte tribus a ꝙ dñs custodiat itroitū ⁊ e. t. b ꝙ i ꝑdicatoꝛib⁹ terre. Et ero cūstos tu⁹ q̄cūq; pr̄ē a ꝙ circa finē mundi. b ꝙ tudeam crediturum.

reris: ⁊ redūcaz te i tērā hāc: nec dimittaz nisi cōpleuero vniuersa q̄ dixi. Cūq; euigilasset iacob de somno ait: Uere dñs ē i loco isto ⁊ ego nesciebā. Pauēsq; ēt terri-

a ꝙ qz ibi futurū erat tabernaculum.

bilis est inq̄t loc⁹ iste: nō ē hic aliud nisi domꝰ dei ⁊c. Aūt ia cob dñm recognoscꝛet esse deū: erat de necessarijs ad salutē. ergo ⁊c. Dicendū qz nō vouit q̄ dñs esset ibi dē⁹ qz ꝑ nō cadit sub voto: sed vouit q̄ recognoscꝛet eū deū exhibendo ei specialē cultū ⁊ colēdi modū. qđ erat sup ceremōnialia: siē religiosus astringit se seruire deo i obediētia sine ꝓpzio: ⁊ in castitate: ad q̄ nō tenebat de necessitate salutis. ¶Et lapis iste quē ⁊c. Tū qz postea ibi fundatū est templū: vt ꝓdictū ē qđ vocatū est dom⁹ dei. Tū qz iacob in suo reditu intēdebat ibi offerre sacrificia ⁊ oblatiōes tanq; in loco diuino cultui deputato qui cōiter vocat⁹ dom⁹ dei. iō subdit:

m ¶Cuncto rūq; que dederis mihi: decimas offeram tibi. d. ꝙ. l.

a ꝙ Scōm illud: Dixit re deus d. r. o. l.

b ꝙ domum dei. b ꝙ Nux vel amygdalum. Aliꝙ solum erat nomen ciuitatis ꝓius.

uitq; nomē vꝛb bethel: q̄ pr⁹ lūça vocabat. Uouit etiā votū dicēs: Si fuerit dñs mecū: ⁊ custodierit me in via ꝑ quā ambulo: ⁊ dederit mihi panē ad vescēdū: ⁊ vestē ad induēdū: reuersusq; fuero ꝓspere ad domuz ꝑris mei: erit mihi dñs in deū: ⁊ lapis iste quē erexi in titulū: vocabitur domus dei: cunctoꝛūq; que dederis mihi: decimas offeram tibi.

f ꝙ vel vestimentum.

Hebrei

cōtinentie qz bathuel interꝑtat ✠go. cōtinentia ✠o securi⁹ fuit in religiōe. iō talis aliq̄ ꝺsponit ipam intrare. iō subdit:

c ¶Igitur egressus iacob de bersabee. i. de domo parentum.

† ¶Pergebat aran. q̄ interꝑtat vigilia ꝓph. ꝓpt qđ significat religionē quā intrātes vigilāt i obsequio dei. d ¶Cūq; venisset ad quēdā locū. s. religiosū. † ¶Et vellet in eo reqescere. sumēdo habitū. e ¶Tulit de lapidib⁹ q̄ iacebāt ⁊ supponēs capiti suo ⁊c. ꝑ lapides intelliguńť religionis austeritates q̄ sibi debēt exponi ⁊ si sit paratus ad eas sustinendum. quod significat ꝑ suppositionem lapidum suo capiti: tunc debet recipi.

g ¶Uidit⁹q; i somnis. q̄ete cōtēplatiōis. † ¶Scālā stantē sup terrā. i. religiōis altitudinē. huiꝰ aūt scale latera sūt lectio ⁊ oꝛo deuota. gradus aūt penitētie opa ꝑ q̄ ascēdit i celū. Matth. iij. ¶Penitētiā agite appzopinq̄bit ei regnū celoꝝ. † ¶Et dñm innixtū scale. i. xp̄m q̄ virtit i austeritate pnie ⁊ finalit⁹ fuit posit⁹ in scala crucis sancte. hec ei religiosus videre dz i sctā meditatiōe. † ¶Et āgleos dei ascēdētes. religiosoꝝ merita dño offerē

do.

Universidad de Navarra Biblioteca

do. Et descēdētes.ad cor custodiā reuertēdo:t p' taliū meditationē religiosus magis approbat sui stat' mutationē dicēs: et Nō est hic aliud nisi dom' dei t porta celi.

Additio. In ca.xxviij.vbi dr in postilla:Per angelos descēdētes. Secm hāc ꝓsideratiōez postillatoris pr' debuissent notari angeli descēdētes ꝙ a/scēdētes:cui' oppositū ē i lra.vñ alit exponit a Hzeg'.i pmo pastorali vbi sic dicit: Jacob ascēdētes t descēdētes angelos vidit:q:s.ꝓdicatores recti nō solū surſū caput ecclie.videlz xp̄m ꝑplādo appetūt:ſz deorsū ꝙ ad mēbra illi' miserādo descēdūt:ꝫ ille.qꝫ videt ptinere ad allegoriaz. Sūt aūt alie expositiones sctoꝝ i ꝫ loco.vt i Hlo.q cā breuitat' sūt omiten/de:t etiā qz mag' ptinēt ad sensū mysticū.sm scm Tho.sc̄da scde.q.lxxxj.p ꝫ q iacob vidit angelos i scala ascēdētes in/telligunt angeli bti ꝑtinue ascēdētes sm dei ꝑtemplatiōem: q etiā sūt descēdētes eo ꝙ ꝑdiu mūdus durat admiſtratiōi in feriori' creature ītēdūt: nūq̄ tñ deserētes iternā ꝑtemplatōez. corrector' ꝑtra Burgen. In ca.xxviij. postillator ꝫ pulchrā ꝓsideratione ꝺ an gelorū

Replica

Glo.ordi.

a Eidit. XXIX

A Aqua putei scien tia veter' testamē ti:quā lapis clau/debat: qz lra legis spūalē sensū in co celabat:ꝫ venien te xp̄o lapis remo tus est: cū p ꝓdi cationē nouī testa mēti vmbra legis exclusa:t veritas euangelij pateſa/cta ē. All. Per puteū baptismꝰ:p agrū mūdus exp/mit:p tres gregeſ iuſt puteū accubā tes signant illi q ad fidē trinitatis capiēdā ptinēt:in būilitate expeten tes baptismi grāz

B b Lapide. Puri cia ifidelitat' :qua abiecta pcipit ba ptismus vite. Pa storeſ aūt sūt eccle sie: q amato lapi/de:p iacob adaq̄/re greges cupiūt: qz xp̄o auferente ifidelitatē ab eoꝝ/cordibꝰ q̄s ꝓdesti nauit ad sacrm ba ptismi:ablūēs vn da purificatiōis.

c c Osculat' ē eā. Aug. Cōsuetudō fuit maꝛie in illa simplicitate ātiq̄ꝫ vt ꝑpinq̄ ꝑpiąs osculārēt:et hodie fit i mlt' locis. Sz queri pōt quō illa ab ignoto osculō accepit:ſi postea i dicauit iacob ꝑpi ātatē:g itelligen/dū ē:aut illū q ꝑ/pinq̄tatē nouerat fidenť osculō ir/ruisse: aut postea scꝑturaz narrasse p recapitulatiōez cu pmō iacob fdi/cauerit q̄s esset.

D Mo/

Allego.

Rofect' ꝙ iacob venit ad terrā oriētalē a ꝙ baptismū. ꝙ Sciaz scꝑturaz. ꝙ gra tia spūllanci p ꝓdicationez xp̄i venturā ad eccliam:de gētib' q terrā erat: nō duz aduemēre et incarnato dei vbo. b ꝙ mūdi.c ꝙ ꝑpt fidē trinitat'.

p

t vidit puteū i agrō:trēs q̄ greges a ꝙ simplicū. ꝙ staru t oues:i deperis. b ꝙ gram ba tipsmi perentes. ꝙ humilit. c ꝙ qz scꝑture mysteriis sanari desiderant.

ouiū accūbātes iūxta eū. Nā ex illo ꝙ Simplices. ꝙ regumento litere.

adaq̄bāt pecora:t os ei' grādi lapi de claudebat. Adoriq̄ erat vt cūcti ouib' ꝙgregat' ouoluerēt lapidē: t refect' gregib': rursuz sup os putei ꝙ ꝑpheras.

ponerēt. Dixitq̄ ad pastoreſ: Frēs vñ estſ: Qui nūcēt ō aran. q̄s int/rogās nūq̄d ait nostſ laban filiū na chor: Dixer't: Nouim' †San' ne est inq̄t: Valet iquiūt: Et ecce rachel fi lia ei' veit cū grege suo. Dixitq̄ ia/cob: Adhuc mlt' dies superſt: nec est tps vt reducanť ad caulas greges: añ date potū ouib' t sic ad pastum eas reducite. Qui nūdeſt: Nō possu mus donec oia pecora ꝙgregenť: t amoueam' lapidem ō ore putei: vt adaq̄m' greges. Adhuc loq̄banť: t ecce rachel veiebat cum ouib' pris sui. Nā gregē ipa pascebat. Quā cū

ꝙ hec pastoribus dicebat.

vidisset iacob: t sciret ꝓsobrinā suā: ouesq̄ laban auūculi sui: amouit la pidez q̄ pute' claudebat: t adaq̄to grege osculat' ē eā: eleuataq̄ voce fleuit: t idicauit ei q frat' esset pris sui: t filius rebeccę. At illa festinās nūciauit pri suo. Qui cum audisset venisse iacob filiū sororis suę: cucur rit obuiā: cōpleruſq̄ eū :t in oscula rues: duxit i domuz suam. Auditis autē causis itineris: respondit: Os meuz es: et caro mea. Et postq̄ ex/

Nico. de lyra

Rofect' ꝙ iacob. Hic ꝑtr ꝺscribit ia/ cob q̄tū ad mltiplicationē ꝓlis:t q. ꝓlē ꝓsecut' ē p ꝙiugiū:t ꝙiugiū p obsequiū t itineratiōez i ter/rā aliēnā:iō scꝑtura ꝑmo exꝑmit itinerť sui t mūnū. sc̄do in termiō sui laborť obsequiū. ibi: Et postq̄. tertio ꝓ laboze ꝙiugiū. ibi: Dixitq̄ ad laban. q̄rto ꝙiugi fructuz. ibi: Au/ditis aūt dīs. Circa ꝑmū dr sic: a Scit ad terrā oriēta lē. Ciuitas ei aran q̄ erat ūmin' ad quē sui itinerť erat i pte oriētali respectu t̄re ꝓmissiōis vñ recesserat:t ꝑz lra. sc̄ḟ: b Nostſ laban fi. nachoz. i. nepotē ei':q: erat filꝰ filij sui. f. bathuel:nolauit tñ nachoz t nō bathuelez q̄ erat caput generť i illo loco:sic abraā frat ei' i alio latere.t ptz lra vs q̄ ibi: d Quā cū vidiſ. tc.qz oia diligēter inq̄sierat a pa storib'. e Amouit lapidē.cū pastorib' qz iā greges erāt ꝙgregati. f Osculat' est eā tc.i.nepos. Cōsiderādū q̄ ista nō fuerūt facta eo ordie q̄ scripta sūt:ſz ꝑmo indicauit ei q̄ cēt cognat' su' german':t tūc osculat' ē eā ſm morē cōsanguineoꝝ q̄ erat apud antiq̄s:t adhuc ē mō i plurib' locis:t tūc fleuit ex pietate:qz in talib' solēt viscera cōmo ueri:ſz cū mlieres sint magť ꝑne ad lachrymas q̄ viri:vi/deť q debuisset plus dixisse ō rachel q fleuisset. Sz pōt di ci q̄ forsitan sic fuit:ſz nō sit scptū.qz n oia scꝑta sūt:t ma/xime qz exꝑssio fletu iacob satť ḋar itelligi fletꝰ rachel'.ꝑt maioꝛe ꝓnitatē:vt dictū ē. Aliā ꝝ cāz huiꝰ fletꝰ assignāt hebrei:t satť ē ꝝsile dicētes: q̄ qñ iacob recessit a pre re/cessit cū bona comitiua:t cū copia argēti t auri:cū ei abra am misisset fnū suū illuc ad q̄rēdū vxoꝛe filio suo isaac mi/sit eū honorifice t cū mltꝰ bonis.vt hr̄. s. xxiij.ca.cui' rei isaac nō erat ūmemor:t lō cū eēt valde potēs t dines vt di ctū ē.s.xxvj.ca. Nō ē ꝝsile q̄ min' honorifice mitteret fi/liū ꝙriū q̄s abraā mīsat fnū suū. Dicūt igr̄ eliphaz ꝑmo genitꝰ esau:q iā erat adultꝰ ō ꝑcepto ꝑris sui ilecutꝰ ē ia/cob cū mltitudīe armator:t cōpbēdit eū:tñ ñ occidit:eoꝝ iacob eēt auūcul' ei':t qz iacob tēnerat eū i sinu suo cū eēt puerulꝰ:ſz dimisit eū solū t oibꝰ bonis spoliatū. Jacob āt cū eēt iā a lōge noluit redire ne i via occideret: t ne pr' ex eū nimiū turbaret:ſz ꝑcessit vltra solꝰ ꝓfidēs ō dei ad iutoziō q̄ posset sibi maioza reddē. vñ t. j. xxxij.ca. dixit ia cob: In bacło meo transiui iordanē istū.i.solus t pauꝑ:t nūc cū duabꝰ turbis regredioꝛ. Cū igr̄ vidit ꝙsobrinā suā: t nō habuit auꝝ t argētū seu iocalia ad dādū sibi sic ḟuus abrae dederat rebecce. vt. s. dr̄m ē. xxiij. ca. Memo: huiꝰ rei cepit lachrymari. seq̄t: g Audit' āt causis itinerť. seq̄ ppē odiū frīs sui esau cōtra ipm:t q̄ acciderat sibi in via. b Respondit os meum t caro mea. ac si diceret: licet ex aduentu tuo nō videam magnā vtilitatem mihi ꝓuenire: qz venisti vacuꝰ: tñ recipiā te:qz es nepos meus. Et ista ex positio ꝓcedit ſm ea q̄ dicta sūt ō expoliatiōe iacob. Sc̄ḟ alios xo q̄ nō tenēt istā expoliatiōez aliter exponendū ē. Auditis aūt causis tc.s.q venerat ad vitandū irā fratriſ sui:t accipiendū vxoꝛem de filiabus laban:vt supra dictū est. xxvij.ca. Respondit:os meum t caro mea.ac si diceret ex quo tu es de genere meo melꝰ est q̄ detur tibi filia mea vxoꝛ q̄s alteri:quia tunc tpis nō cōtrahebant libenter ma trimonia cū extraneis:vt satis patet ex supra dictis.

i Et postq̄ expleti sunt tc. Dic ꝙsequēter describit ipsꝰ iacob seruitium pro rachele habenda vxoꝛe: qz non habe/

bat diuitias ad dādū. p dote. t ꝑz lra vsq̄ ibi:

a Et videbanť illi pauci dies. videť enim qz deberet dici cōrariū: qz scribit Prouer. xiij. Spes q̄ differť affligit aiaz. et qz desiderabat t sperabat hr̄e rachelē dies expectationis de/buissent sibi videri mł/ti. Ad qđ ꝛndet ibier. q̄ ibi accipit dies ꝓ laboze dicrū q̄ alleuia/bat t videbat parnus ꝓpt amoꝛē. Alit etiaz pōt dici q̄ videbantur ei dies pauci i cōpara/tione ad rem tam ama bilē: qz plurib' annis seruisset ꝓ ea si fuisset requisit'. Aduerten dū tñ q̄ iste amoꝛ non erat libidinosus: nec ex cedēs limites ratiōis: et iō nō erat inordina/tus nec maluſ. b Dixitq̄ ad laban. Hic cō/sequēter describit ipſ iacob cōiugiū qz iā cō/pleuerat seruitiū septē annoꝝ ꝓ ea:t ideo iu/stū erat vt sibi daret.t boc est quod subdit:

c Quia iā tps ē ꝑfe tum tc. affectu marita li. Aliā etiaz cām dicti bus assignāt hebrei di centes:t verū est q̄ ia cob iam erat. lxxxiij. annoꝝ:t videbat q̄ tē pus generandi curre/bat sup eum ꝓpter eta tem. sciebat etiaz q̄ di uinam reuelationez q̄ ꝓmissiōes facte abrae t isaac de terra ꝓmissi

pleti sunt dies mensis vnꝰ dixit ci: Nū qz frater meus es: gratis seruies mihi: Dic quid mercedis accipias: Habebat vero duas fi lias. Nomen maioris lya: minoꝛ appellabatur rachel. Sed lya lip/pis erat oculis: rachel decoꝛa fa/cie et venusto aspectu. Quā dili/gens iacob ait: Seruiaz tibi ꝓ rachel filia tua minoꝛe septez an/nis. Rñdit laban: Melius est vt tibi eam dem q̄m alteri viro. Ma/ne apud me. Seruiuit igit' iacob ꝓ rachel septem annis: et vide

a Laborem leuiabat amoꝛ.

bant illi pauci dies ꝓ amoris magnitudine. Dixitq̄ ad laban: b Da mihi vxoꝛē meam: quia iam c tempus est impletum vt ingredi ar ad eam. Qui vocatis multis amicorum turbis ad conuiuiuz:

a ꝙ actuam virtam que filios parit per predica/tionem t exemplum bonotum operum.

fecit nuptias: t vespere lyām fili am suā introduxit ad eum: dans

Mat.10.d
Job.10.c

a Romē maioris tē. Victorin' martyr. Rachel t lyā in sūtudinez ecclie t synagoge interꝑtat' ē. Lyā maioꝛē natu synagogaz significare existimat: qz ꝓ pplm dei genuit. q̄ oculis lippa dr: qz lex p moysen data: coopata est et si gnata. Rachel minoꝛ t pulchra ꝓnus sterilis: post fecunda: eccliam signat: q̄ tpe posteriori t sctā corpe t spū. Oculi ei' decoꝛi: qz euāgeliū videre meru/erunt. Sz diu sterilis dū synagoga pplm generauit. Pro rachel iacob seruiuit: t supponit ei lya: qz xp̄s vt ecclesiā sibi assumeret: pri' sibi synagogā ꝺiunxit.

b Septē annis. Seruit iacob septē annoꝝ ꝓ duā bus vxoꝛib' pnt' vite tps signat: qđ septē diebꝰ vol uit. i. q̄ ōnis formā sui accepit: obediēs patri vsq̄ ad mortē. Jacob fuiuit: qz filꝰ hois nō venit mīstrari: ſz mīstrare. Ille oues pauit: t xp̄s dixit: Ego sum pa storꝛ bon'. Ille ꝓ mercede variū pecus sibi abstulit: xp̄s diuīsaꝝ gētiū varietatē sibi ꝙgreganit. Ille tres ꝛgas ampurat' corticibꝰ i alueis aq̄ꝝ posuit: vt ea/rū ꝓtemplatiōe mltiplicarenť oues. t ōnis nr̄ in aq̄ ba ptismat' triū ꝑsonaꝝ noia: ꝑris: t filij: t spūssancti. ꝑpto fideli ꝓposuit: vt q̄ ꝑ pleno coꝛde ꝓficerit: ef ficiať ouis dei. c Et videbanť illi pauci tē. Quō ꝑ dictū sit: querendū ē: cū t breue tps longū videat amantibꝰ? Dictū ē q̄ ꝓpter laboꝛē seruitut' quē faci lē faciebat amoꝛ. Aug'. Pro ingenti crimīe obsci unť iacob q̄ttuoꝛ vxoꝛes. Sz qm̄ tūc mos erat crimē nō erat: nūc aūt crimē est: qz mos nō ē. Alia sūt pec/cata ꝓtra naturā. alia ꝓtra mores: alia ꝓtra ꝓcepta. Sz iacob nō ꝓtra naturā ꝑ fecit: q̄ nō lasciuiēdi: sed gignēdi cā illis mulieribꝰ vtebať: nec ꝓtra morē: qz illo tpe i illis terris ꝑ factitabať. Nec ꝓtra ꝓceptū: qz nulla lege ꝓhibebať. Nūc xo legibꝰ t moꝛibꝰ ꝑ nō ly. Que duo si q̄s cōcꝑserit: reniť si tātūmodo cā generādi vtať pluribꝰ feminis peccat tñ: et būanam violat societatē: cui necessaria ē ꝓpagatio filloꝝ. Sz qz hoies aliter se habētibꝰ moꝛibꝰ: nō pñt delectari vxoꝛ multitudīe: niſi libidinis magnitudīe. errāres nō putāt baberi potuisse vxores multas: niſi ꝙcupi/scentie carnalis flagrātia. Jsi. Que sūt q̄ vxores ia cob libere. ambe eni filie remissiōis pctoꝝ. i. dealba/tiōis qđ ē labā: vna amať: altera tolerať. Sz q̄ tole/rať prꝰ t vberꝰ fecūdať: vt si nō ꝓpter se: ꝓpter fi lios diligať. Labor eni iustoꝛ maximū fructū in eis bz q̄s deo generauit inť multas tribulatiōes ꝑdicā/do: propter quos sunt in laboꝛibus: t in plagis: et in moꝛtibus frequēter: ꝓpter quos habent foꝛis pugnas: intus timoꝛes: ipsos gaudiū t coroneaz suā vocant. Fascunť aūt facili' t copiosius sermone fidei quo ꝑdicāt chr stum crucifixū: t quicqđ humana cogitatiōe citius pcipit: et infirmos lve oculos nō ꝑturbat. Rachel aūt clara facie mente excedit deo: t vidit i ꝓn/cipio verbuz apud deū: t vult parere: et nō potest: qz generationē eius q̄s enarrabit. Jsi. Que libere vxores iacob: quia dne vite nobis in corpoꝛe iesu christi predicanť. Una tpalis: in qua laboꝛamus: altera eterna in qua delectationem dei contemplabimur. Jstam dīs passiōe: illā resurrectione declarauit. Añ lya interpretať laborans. Rachel vīsum ꝓncipiū: vel ver bum ex quo videť ꝓncipiū. Actio būane vite in qua viuimus ex fide: mul/tum laboꝛiosa est in operibus t incerta quo exitu ꝓueniat ad vtilitatem eo rū quibꝰ cōsulere volumꝰ. Nec est lya ꝓior vxoꝛ iacob: t lippa oculis. Co/gitatioes eni moꝛtaliū timide: t incerte ꝓuidētie sunt. Spes xo eterne cō templatiōis certā bīs intelligentiā veritatis: ipa est rachel bona facie et pulchra specie. hāc amat oīs pie studiosus: t ꝓpter hāc seruit gr̄e dei: in q̄ peccata nr̄a si fuerint sicut feniciū als coccinū: quasi nix dealbabunť. Laban dealbatio cui seruiuit iacob ꝓ rachel. Meq̄ eni q̄s cōuertiť sub gra remissiōis peccatoꝝ seruire iusticie: niſi vt quiete viuat i verbo: ex q̄ vide/tur ꝓncipiū: qđ est deus. Ergo ꝓpter rachel nō ꝓpter lyam seruiť. Memo eni amat in operibꝰ iusticie laboꝛem actiōis vel passionis nec eam vitā ꝓ/pter ipsam expetit: sicut nec iacob lyam: sed tū nocte suppositā in vsum ge/nerandi amplexus fecunditatem eius expertus est. t qz ꝑ se nō poterat di/ligi dīs vt ad rachel ꝓueniret: fecit eam tolerari. deinde ꝑ filios cōmenda uit. Jta quisq̄s dei seruꝰ sub dealbationis peccatoꝝ gratia est cōstitutus. hoc solū amans in sua meditať cōuersatione: vt doctrinā sapientie percipi at quam plericq̄ se cito ꝓceptuꝛos putant: cū se in septem ꝓceptis exercue/rint: que sunt de dilectiōe ꝓximi: ne cuiq̄ noceať. i. patrē tuū honoꝛa t ma treꝛ: nō mechaberis: nō occides: nō furaberis nō falsuꝛ testimoniū dices: nō concupisces vxoꝛem ꝓximi tui nec rem ꝓximi tui: quibus ꝓ posse ob seruatis: cū homini ꝓ cōcupita t sperata pulcherrima delectatione doctri ne: ꝓ tentatiōes varias quasi ꝑ huiꝰ seculi noctem. tolerātia laboꝛis adhe serit: velut ꝓ rachel lya inopinata cōiungiť. t hanc sustinet: vt ad illaz ꝓ/ueniat: si ꝓcueranter amat: acceptis alijs septem ꝓceptis. ac si dicatur ei. Serui alios septē annos ꝓ rachel: vt sis pauꝑ spū: mitis: lugēs: esuriēs: t si. iēs iusticiā: misericoꝛs: mūdi coꝛdis: pacificus. Vellet eni si posset sine

ꝙ vlla

ꝙ remanent

Vlla tolerãtia laborũ: q̃ in agẽdo patiẽdoq; amplectẽda est ad
pulchre ꝓtẽplatiõis delitias puenire. Sz b̃ nõ põt i terra morie-
tiũ: qđ bis verbis significat. Mõ ẽ in loco nr̃o cõsuetudinis ꝛc̃.
Maior appellator: q̃ tpe prioꝛ ẽ. Prioꝛ ẽ enĩ in bois eruditione
labor: opandi q̃ iusta sunt. Ũn: Locupisti sapiẽtiã: fua mandata
q̃ ad iusticiã ptinẽt. Justicia aũt q̃ ex fi
de ẽ: q̃ inẽ tẽrationũ pcula ẽ: vt pie cre
dẽdo qđ nõdũ itelligãt: etiã itelligẽtie
Esa.7.b Exm.Exx. meritũ cõsequar. vñ: Nisi crediderit: nõ intelliget. Justicia eĩ ad fidẽ: ad sa
piẽtiã intelligentia ptinere monstrat.
Mõ ẽ tñ ꝓbandũ desiderũ pspicien
de x̃tã: fz ad ordinẽ reuocãdũ: vt a
fide incipiat: ꝛ bonis opib⁹ nitãt pue-
nire q̃ tẽdit. Jn q̃ enĩ versãt virt⁹ labo
riosa ẽ: ei eo q̃ appetit lumĩosa sapiẽtia.
ꝑ.29.q.1.¶ ¶ objicitur. ss.q.1 ·¶·1. Quid op⁹ ẽ inq̃t credere q̃ mihi nõ o-
stẽdit. Mãifesta aliq̃s x̃bũ: q̃ videam
oĩm ꝓncipiuz. Jd enĩ ẽ ad qđ maxie t
ꝑmit⁹ inardescit. Cui rñdet. Pulchrũ
est qđ desideras ꝛ amari dignũ: fz pñ
nubit lya q̃ rachel. Ardoꝛ iste ad boc
valeat: vt ordo nõ recusẽt fz tolereť: iũ
ne q̃ non põt ad id pueniri q̃ diligit.
Cum autez puentum fuerit: simul ha-
bebit i b̃ seculo. speciosa intelligẽtia ꝛ
laboziosa iusticia. Q̃uis enĩ acute et
sincerit̃ cernat icõmutabile bonũ: ad-
Sap.9.b huc corp⁹ qđ corrũpit aggrauat aĩaz:
ꝛ depmit sensuz multa cogitantẽ. Ad
vnũ q̃ tendendũ: fz ꝑpter b̃ multa fe-
rẽda. ¶Jdem. Proinde vita q̃ studio
cõtẽplatiõis cõpetit: vt ea q̃ carni sunt
inutilibilia: nõ infirmis oculis mẽtis p
ea q̃ facta sũt intellecta ꝛspiciat: ꝛ sem
piternã dei x̃tutẽ ac diuinitatẽ ineffa-
bilit̃ cernat. vacare vult ab oñi nego-
cio: ꝛ iõ sterilis. Affectãdo enĩ ociuz q̃
† De renũ. c. nili in fi. studia cõtẽplatiõis ignescũt: nõ cõpa-
tit̃ infirmitati hoĩm q̃ i pssuris sibi de
sideret subuenĩri. Sz qĩ ꝑ pcreandi
charitate tar descit: vult docere qđ no
uit. Videt sorozẽ labore actiõis filijs a-
bũdãtẽ ꝛ dolet potiꝰ currere hoies ad
x̃tutẽ q̃ eoꝝ necessitatib⁹ ꝛsulit: q̃s ad
illã vñ diuinũ icõmutabile aliq̃d disci
tur. Ũn: Zelabat rachel sorozẽ suam.
¶Jdẽ. Proinde qĩ pur⁹ intellect⁹ ꝺ il
la diuina substãtia q̃ corp⁹ nõ ẽ: ꝛ ideo
ad carnis sensuz nõ ptinet: verbis car
ne editis exprimi nõ põt: eligit doctri-
nã sapiẽtie: p quaslibet corporeas ima
gines: vtcunq; cogitãdo insinuare di
uina: q̃s ab officio talia docẽdi cessare.
sicut eligit rachel ex viro suo ꝛ ancilla
suscipe filios q̃s sine liberis esse. Bala
enĩ interp̃tat inueterata: q̃ est ancilla
rachel. De veteri enĩ vita carnis sensi
bus dedita corporee cogitant imagi-
nes. etiam cuz de incõmutabili substã
tia diuinitat̃ aliq̃d audiť. Suscepit ꝛ
lya de ancilla sua filios numerose ꝓ-
lis amoze succensa: cuiꝰ ancilla ꝯpha
interp̃tat̃ os bians: q̃ illos significat:
quoꝝ ad p̃dicationẽ suscipiendam os
Mar.7.b biat: ꝛ corr nõ biat. Ũn: Populus hic
labijs me honorat: corr aũt eoꝝm lõge
Rom.2.c est a me. Et alibi: Qui predicas nõ fu-
randũ furaris. Sed vt etiam per hanc
conditionalem libera vxor iacob labo
rans filios regni suscipiat ait domin⁹:
que dicunt facite ꝛc̃. Ũnde apostolus:
Phil.1.c Siue occasione siue veritate x̃p̃i anũcietur: ꝛ i hoc gau-
deo sed ꝛ gaudebo tanq̃ ꝛ ancilla pariente: de pzolis nume
rositate letatur. Ex vtero quidẽ lye facta: sed ex beneficio ra
chel edita. Cum virum suum debita nocte concubitorum ac
ceptis a filio lye mandragozicis malis cum sorore cubare p-
misit.

ancillã filię ꝯphan nomie. Ad
quã cũ ex more iacob fuisset in-
gressus: facto mãe vidit lyã ꝛ di a
xit ad socex suũ: Quid ẽ qđ face
re voluisti? Nõne ꝑ rachel serui
ui tibi? ¶ Quis vel visum principiũ. ¶ contemplatiua.
Ergo lyã imposuisti mihi? b
Respõdit laban: Mõ est in loco
nr̃o ꝓsuetudinis vt minores añ
¶ i. celebra nuptias hȝs ꝺ more. vij. dieb⁹. Jui
tradamus ad nuptias. Imple c
qñ ei fuit vt decepti sepť alios ãnos differret
hebdomadẽ diex hui⁹ copulę: ꝛ
hãc q̃z dabo tibi ꝑ ope q̃ seruitu
res es mihi septem annis alijs.
¶ septem dierũ nuptiarũ lye: quibus impletis
seruiuit septem annis.
Acqeuit placito: ꝛ hebdõmada d
trãsacta rachel duxit vxorẽ. Cui f
¶ inuerecrata. ¶ alis dederat.
pater seruã balã tradiderat. Tã-
dẽq; potiꝰ optatl nuptijs: amo
rem sequẽtis ꝓtozi ꝛrulit: serui-
ens apud eũ septez annis alijs.
†Videś aũt dñs q̃ despiceret ly g
am: aperuit vuluaz eius: sozore
sterili pmanẽte. Quę conceptũ
genuit filiuz: vocauitq; nomen h
¶ visionis filius.
eiꝰ ruben dicẽs: Vidit dñs hũi-
litatez meã. Nũc amabit me vir i
meꝰ. Rursumq; cõcepit: ꝛ pepe-
rit filiũ: et ait: Quñ vidit me do- k
minus haberi cõtemptui: dedit l
etiam istuz mihi† Vocauitq; no m
¶ Audito. n
men illi⁹ symeon. Concepit ter- o
¶ filium.
tio: ꝛ genuit alium dixitq; Nũc p
q̃z copulabit mihi marit⁹ meꝰ.
eo q̃ peperim illi tres filios: ꝛ id q
circo appellauit nomẽ illi⁹ leui.
¶ amplificatio vel additio.
Quarto cõcepit ꝛ peperit filiũ: r
et ait: Modo confitebor domi- s
¶ cõfessionem. i. gratiarũ actionẽ sic ibi: Cõfi-
tebor tibi pater celi ꝛ terre. i. gras agam tibi.
no. Et ob hoc vocauit euz iũdã. t
Cessauitq; parere.

Egressus

me extraneã: fz magis associabit. q ¶ Et idcirco ꝛc̃. i. adiun
ctus vel applicat⁹. r ¶ Quarto ꝛc̃. cõtra quartã afflictionẽ
fz q̃ videbať a deo derelicta. iõ subdit: s ¶ Modo con. ꝛc̃.
fz q̃ nõ dereliq̃t me sed visitauit. t ¶ Et ob hoc ꝛc̃. bala cõ-
cipiẽs pepit altez interpretat̃ ꝓfitens: ꝛ accipit hic confessio
diuine laudis vel gratiarũ actiõis.

Moraliter

Moraliter: Professiõe vera fa- La. XXIX
cta cõcedit studiũ sacre scripture qđ
norať cum dicit: † Vidit puteũ. id est sacrã scripturaz que
Job.xiij. puteus altus dicit. † Jn agro. scz militant⁹ eccle-
sie. de quo dicit Matth.xiij. Domine nonne bonũ semen semi
nasti in agro tuo. † Et os eius grãdi lapide claudebatur.
lapis ille christ⁹ est de quo dicit. j. Pet.ij. Ad quẽ accedentes
lapidez viuũ ꝛ ipe claudit ꝛ aperit sacre scripture intellectũ.
Apoc.iij. Qui claudit ꝛ nemo aperit: aperit ꝛ nemo claudit.
ei¿ Amouit lapidẽ ꝛc̃. qz religiosus deuoť p orõez ꝛ studiũ
impetrat a xp̃o reuelari sibi sacre scripture intellectũ et adaq̃t
gregẽ fidelĩũ p sanũ documentũ. Sz qñ ſm Greg. Homelia.
xxxvij. Cui⁹ vita despicit restat vt ei⁹ p̃dicatio ꝛtenať. ¶ Ideo acci
pit vxores lyam ꝛ rachelẽ q̃ significãt actiue vite ꝛ ꝓplatiue
pfectionẽ: ꝛ ꝓmo lye copulat: qz dicť Greg. li. vj. Mo. Qui ꝛte
platiõis arcẽ tenere desiderať: prius necesse ẽt i cãpo actionis
p exercitiũ se ꝓbent. Seruiuit aũt iacob p q̃libet. vij. annis: ꝛ
p b̃ seruitiũ significant septẽ opera misericordie corꝑalia ꝛ se-
ptem spũalia. Corꝑoralia ẋo in hoc ꝛtinenť versu. Visito: po
to: cibo: redimo: tego: colligo: condo. Visito infirmũ: poto si
tientem: cibo famelicuz: redimo captiuũ: tego. i. veltio nudũ:
colligo hospitẽ: condo. i. sepelio mortuũ. Spũalia ẋo sũt cõ-
tinenť in hoc versu. Consule: castiga: remitte: solare: fer: ora.
Qui sic intelligiť. Cõsule dirigẽdo dubitantẽ ꝛ ignorantẽ do
cẽdo: ꝛ sic sub vno verbo duo opa misericordie cõtinent̃: Ca-
stiga delinquẽtem: remitte offensam tibi illatam: fer. i. suppo-
ta fratris infirmitatem: ora pro omnib⁹. Et predicator sic pfe-
ctus pascit verbo et exemplo greges laban. i. episcopi vel cu
rati quia laban interpretatur candidus ꝛ vter⁹ debet esse eã
didus honestate. ¶ Jn ca. xxixvbi dicitur in postilla: Quam
Additio.j. Expositores he- (cũ vidisset in codẽ ꝛc̃.
breorum dicũt q̃ solus iacob amouit la

La. XXX
a ¶ Egressus aũt ruben ꝛc̃. Aug. Quare rẽ gestã sẽptu-
ra nõ tacuit: q̃ talia desideria mſierculaz ꝑ magno ſinuare nõ ꝓsueuit: nisi i eis aliq̃d magnũ q̃rere monuerit: ni-
hil ãpl⁹ conji-
cere valeo: q̃s qđ ex illo sen-
su suggerit: vt illo pomo itel-
ligaz figurari bonã famaz: ñ
quã cõfert pu-
ci iusti et sapiẽ-
tes: sed popu-
larez: q̃ maior et clarior no-
ticia cõpať. nõ ipa per se expe
ctãda: fz inten
tiõi bonorũ: q̃
generi hũano
ꝓsulit necessa-
ria. Ũn: Opor
tet enĩ restimo
niũ hr̃e bonuz
ab his q̃ foris
sunt: q̃ fz parũ
sapiãt: reddũt
plerũq; labo-
ri eoꝝ p quos
sibi ꝓsulit splẽ
dorẽ laudis et
odorẽ bone o-
piniõis. nec ad
a bãc gliaz ꝑmi
¶ gueniũt

Ernẽs aũt ra- La. XXX a
chel q̃ infecũda esset inui-
dit sorori suę: et ait marito b
suo: Da mihi liberos: alioquin mo c
riar. Cui iratus respõdit iacob: Mũ d
ꝓ deo ego sum: q̃ ꝓhibuit te fru-
ctu vẽtris tui? At illa: Habeo inq̃t e
famulã balan: ingredere ad illaz: vt f g
pariat sup genua mea et habeaz ex
ea filios. Deditq; illi balan in cõiu-
¶ Alc. Forte omnis concubina vxor dicitur ſm mo-
rem scripture. non econuerso.
gium. Quę ingresso ad se viro: con b
cepit ꝛ peperit filiũ. Dixitq; rachel:
¶ i. iudiciũ mihi fecit. equans me sorori.
Judicauit mihi domin⁹ et exaudi- i
uit vocẽ meã: dans mihi filiũ: ꝛ id
¶ iudicium.
circo appellauit nomen illius dan.
Rursũq; bala ꝯcipiẽs: pepit alterũ. k
Pro q̃ ait rachel: Cõpauit me dñs l
cuz sorore: ꝛ inualui: Vocauitq; eũ m
a ¶ a conuersatione vel comparione. nep. enim verũ
q̃s sonat.
neptalim† Sentiẽs lya q̃ parere de n
sisset: ꝯphã ancillã suã marito tra-
didit. Qua post ꝯceptũ edẽte filiũ o
dixit: Feliciter. Et idcirco vocauit p q
a ¶ in prouincia. vel felicitas.
nomẽ eiꝰ gãd. Pepit q̃z ꝯpha alte
rũ. Dixitq; lya: Hoc ꝑ btitudie mea r
Beatã q̃ppe me dicẽt mulieres: ꝑ s t
a ¶ beatum alibi ſm ambiguitatem verbi possunt di
uine sic vocari.
pterea appellauit eũ åser. Egressus v

Nico. de lyra

Ernẽs aũt rachel. Hic ꝓſr agit ꝺ fru- La. XXX
ctu rachelis. ꝛ primo ꝙtum ad filios adoptiuos. se
cũdo ꝙtũ ad filiũ naturalẽ. ibi: Recordatusq; dñs.
Adhuc ꝓmo agit de filijs adoptiuis rachelis. scdo de filijs
adoptiuis lye. ibi: Sciens lya. ¶ Circa primũ dicit sic: Cer-
nens aũt ꝛc̃. quod sibi erat afflictio maxima: eoꝝ desidera-
bat habere filios a iacob de quo christ⁹ erat nasciturꝰ.
b ¶ Jnuidit sorori sue. Jnuidia ꝓprie dicta ꝓut est vitium
est tristicia ꝺ bono alieno: ꝛ hoc modo nõ inuidit sorori do-
lens de hoc q̃ habuerat filios. Alio modo accipitur inuidia
large ꝓut importat tristiciã de propzio defectu in compara
tione ad alterũ nõ habentẽ talem defectũ: ꝛ hoc modo inui
dit rachel sorori sue. c ¶ Da mihi liberos ꝛc̃. ex quo paret
eius desiderium ad pzolem non ad libidinem.
d ¶ Cui iratus. quia irrationabiliter loquebatur ipsa: ideo
temperauit dictum suum. e ¶ Habeo inquit famulam ba-
lan. que nõ est ita sterilis sicut ego. ¶ Jngredere ad illã.
affectu maritali ad petitionẽ meã. g ¶ Et pariat super ge-
nua mea. i. vt pareat filios: quos possim tenere super genua
mea: ita q̃ ꝛ ipsi sint sui p naturã tũ mei erũt p adoptionẽ.
h ¶ Cõcepit ꝛc̃. i. indicauit me dignã bñe ꝓlẽ ex adoptione.
i ¶ Et idcirco appellauit nomẽ il. dan. qđ interp̃tat iudi-
cium. k ¶ Rursumq; ꝛc̃. gratias agendo dño. l ¶ Cõpa-
rauit me dñs cum sorore ¶ Jn hebreo habetur: Additione
dei addita sum cũ sorore mea. ac si diceret. deus addidit ali-
um filiũ mihi: ꝛ ideo addita sum cũ sorore mea: in hoc q̃ ha
beo plures filios sicut ipsa: ꝛ nõ in equali nũero. m ¶ Vo-
cauitq; nomẽ eiꝰ neptalim. qđ significat additionẽ. ꝛ i eodẽ
sensu redit translatio nr̃a. cũ dicit: Compauit me dñs ꝛc̃. i.
posuit me in tali statu ꝙtum ad filios q̃ possim cõparari so
rori mee. n ¶ Sentiens lya. Hic cõsequenter agit de filijs
adoptiuis lye: ꝛ scdo de pueris eius naturalibus occasiõe
huius. ibi: Egressus aũt ruben. ¶ Circa primũ sciendũ q̃ lya
delectatione concubitus nõ querebat sed pzolẽ: ideo videś
q̃ parere cessauerat dedit ancillam suam marito vxorem.
o ¶ Qua post conceptum edente filium dixit. ipsa lya cuius
erat filius adoptiuus. p ¶ Feliciter. supple accidit in hoc
filio adoptiuo. q ¶ Et idcirco vocauit nomen eius gad. i.
felix vel felicitas. et de secundo dixit. r ¶ Hoc pro beati-
tudine: id est pro isto et alijs predictis dicar beata. ideo sub
ditur: s ¶ Beatã quippe me dicent mulieres. quia habui
tot filios capita tribuuz ysrael. t ¶ Propterea appellauit
eum aser: id est beatus. v ¶ Egressus autez ruben. Hic a-
gitur iterum de filijs lye naturalibus: quia enim ex magno

desiderio

A

B

† 32.q.4.c obijciunt. De diuc-
tijs.c.gau-
demus.

¶ pueniūt coꝝ qui sunt in ecclesia: nisi qui in actiõe ⁊ labore versant. Ideo lye filꝰ hec mala inuenit: exiens in agrum. i. hoc ste ambulãs ad eos qui foris sunt. Doctrina ẏo sapiẽtie: que a vulgi strepitu remota in cõtemplatione veritatis figit: hãc populare gloriã nõ assequereꝯ: nisi ꝙ eos qui in turbis agendo ac suadẽdo psunt: nõ vt pfint: sed vt ꝓsint: qz cũ isti actuosi per ꝙs multimoda administrãt vtilitas: ⁊ quoꝝ auctoritas populi chara ẽ testimoniũ perhibent cõtemplatiue vite. quodã modo mala mandragorica per lyam veniunt ad rachel. ad lyam ẏo ꝙ filium ꝓmogenitũ. i. per filiũ fecũditatis eius: in quo est oĩs fructus laboriose ⁊ inter certamia periclitãtis actiõis. Quã plerique bono ingenio põditi studioꝝ flagrãtes: cuius regẽdis populus idonei sint: euitãt ꝓpter turbulentas occupatiões: ⁊ in doctrine ocium tanq̃ speciose rachel ardescũt ample xum. Sz qz bonũ est: vt in hac vita latius innotescẽs populare gloriaꝫ mereatur: iniustũ est aũt vt eã ꝓsequaꝝ. si amatoꝛẽ suũ ecclesiasticis curis ad ministrãdis aptũ in ocio detinet: nec gubernatiõi cõis vtilitatis impartiꝝ: ꝓpterea lya sozoꝛi sue dicit: Parũ ne tibi videꝝ: qꝛ virũ meũ accepisti: insuper ⁊ mãdragoras filij mei vis accipere? ꝙ vnũ significãs omnes: qui cum sint digni quib⁹ regimen eccle cõmittaꝝ: accensi studio cõtemplãde sapientie: ab oĩb⁹ actionũ molestijs remoueri: ⁊ in ocio discẽdi cõsidere volũt. Aũ parũ tibi est: quod accepisti virũ meũ ꝛc. Quasi dicat actiua ad ꝛtem platiuã: parũ est ꝙ hoies ad laborez necessarios in ocio detinet vita studiosoz. insup ⁊ populare gloriã querit. Ut ergo omnia iuste cõparet: impartiꝝ rachel virũ sozoꝛi nocte illa vt qui virtute laboziosa regimini populoz̃ accõmodi sunt: ⁊ si scientie vacare delegerant: suscipiãt experientiam tentationũ. ꝙ vtilitate cõmuni: ne doctrina sapientie cui vacare studebant blasphemeꝝ: neqꝫ adipiscanꝫ ab imperitis existimationem bonam qõ poma significãt: ⁊ quod necessarium est ad exhortationem discentiuz. Sed vt hanc curaz̃ suscipiant: inuiti cogunꝫ. Satis hoc significatum est: ꝙ cuz venirꝫ ɔ agro iacob: occurrit ei lya: cũ qꝫ detinens ait: Ad me intrabis ꝛc. Quasi doctrine quã diligis: vis conferri bonã opinionẽ: noli fugere officiosuz laborẽ. Nec in ecclia geri quisq̃s aduertit et cernit: qz de toto orbe terrarum veniunt homines ab operibus seculi: vt transeant in ocium cognoscende veritatis: tanq̃ in amplexũ rachel sz accipiũt de transuerso ecclesiastica necessitate: ⁊ ordinanꝫ ẽ laboꝛe. Ac si dicat lya: Ad me intrabis. Quib⁹ caste mysteriũ dispẽsantibus. vt in nocte seculi generẽt fidei filios: laudaꝫ a populis etiã illa vita: cuius amoꝛe ꝙnersi spem seculi reliquerũt. ⁊ ex cui⁹ ꝓfessiõe ad misericordiã regende plebis assumpti sũt. Jd enĩ oĩbus labozib⁹ agunt: vt ꝓfessio ex q̃ se cõuerterũt: qz tales rectores dedit: latius glorificetur: tanq̃ iacob nõ recusante noctem lye vt rachel pomis suaue olentibus et nitentibus potiatur: que etiam pstante dei misericordia vir tandem parit. terrarũ enĩ est vt quod in principio erat verbum: ⁊ verbum erat apud deum: et deꝰ erat verbũ. Et quicquid ɔ hac re pie ⁊ sapienter dicitur: sine fantasmate carnalis cogitatiõis sa

autẽ ruben tempoze messis triti/ a
ceꝫ et in agrũ reperit mandrago b
ras quas matri lyę ọtulit. Dixit/ c
qꝫ rachel: Da mihi partez de mã/
dragoris filij tui. Illa respondit:
Parum ne tibi videtur ꝙ pzeri/ d
pueris maritum mihi: nisi etiam
mandrogoras filij mei tuleris?
Ait rachel: Dormiat tecum hac e
nocte pro mandragoris filij tui.
Redeunticz ad vesperã de agro
iacob: egressa est i occursum lya:
et ait: Ad me inquit intrabis: qz
mercede conduxi te pro mãdragoris filij mei. Dormiuit cum ea
nocte illa: ⁊ exaudiuit deus ꝓces f
eius: concepitqꝫ ⁊ peperit filium
quintũ: et ait: Dedit deus mercedem mihi: qz dedi ancillam meã
viro meo. Appellauitqꝫ nomen g
a ¶ Est merces Js enim vir dicitur achar mercis. quia introitum viri rachel debitum mandragoris filij emerat. ¶ vel isa.
eius ysachãr. Rursum lya concipiens peperit sextũ filium: ⁊ ait: h
Ditauit me deꝰ dote bona: etiaz
hac vice. Mecũ erit maritus meus eo ꝙ genuerim ei sex filios: et i
a ¶ habitaculum in libro hebreoꝝ nominum. vio lenter fluxus noctis interpretatur.
idcirco appellauit nomẽ eius çabulon. Post quez peperit filiam k
a ¶ Causam. quia i sichimis iurgũ causa extitit.
noie dinam. Recordatus quoqꝫ l
¶ Que interpretatur ouis.
dñs rachelis: exaudiuit eam: et
aperuit vuluã illi⁹. Quę cõcepit
et peperit filiuz dicens: Abstulit m
deus opprobrium meum: et vo/ n
¶ augmentum.
cauit nomẽ illius ioseph. dicẽs:
Addat mihi dñs filium alteruz. o
Mato autẽ ioseph dixit iacob so/ pt
cero suo: Dimitte me vt reuertar
in patriam: et ad terram meam.
Da mihi vxores ⁊ liberos meos
pro quibus seruiui tibi: vt abeã.
¶ Quasi iã deberis esse magistri ꝓpter tempus.
Tu nosti seruitutem qua serui/

ꝙ nesciebãt de q̃ ꝓs nasceret. p Mato aũt ioseph. Hic cõsequenter describit ipius iacob status q̃tũ ad ampliatiõẽ bonoꝝ tpaliũ: vbi ꝓmo describit ipsi⁹ iacob petitio iusta: sc̃s pactio grata. ibi: Dixitqꝫ laban. tertio ꝓuisio cauta. ibi: Tollẽs q̃ iacob. Circa ꝓmũ ꝓsiderandũ sicut ꝓius dictuz

desiderio ꝓlis adoptiue ad ꝓces suas iacob accepit ancillam suã vxoꝛẽ: ⁊ õ dñs eiꝰ desideriũ approbans dedit ei iterũ filios naturales. cuius rei modus ⁊ ordo describit cũ dicit: Egressus aũt ruben ꝓmogenit⁹ lye qui iam aliquãtulũ creuerat. a Tempore messis tricicee. que est post messez hordei. b Reperit mandragoras. i. poma mandragoꝛe que sunt pulchra et odozifera. c Dixitqꝫ rachel: Da mihi ⁊c. Dicũt aliq̃ q̃ ista poma accepta in escam adiuuant in mulieribus virtutem cõcipiẽdi. vnde ⁊ radix habet similitudinẽ humanã: ⁊ est ibi arboꝛ masculina cuius radix habet similitudinez boꝛis: ⁊ feminina q̃ habet figurã femininã. Aug⁹ ẏo dicit ꝙ occasione huiꝰ passus quesiuit diligenter de natura huiꝰ pomi ⁊ non inuenit ꝙ haberet talem virtutem: et ideo dicit se nõ vidisse causam quare rachel cõcupiuit: nisi ꝓpter pomi raritatez et suauitatem. d Parũ ne tibi ⁊c. sicut enim supra dictum ẽ: rachel respectu aliarũ habebat pzerogatiuam: tñ in hoc excedebat. e Dormiat tecũ ⁊c. illa enim nocte debebat esse cũ rachele ꝛm circulum reddendi debituz suis vxoꝛibus: sed rachel concessit sozoꝛi sue. sequit: f Et exaudiuit deus preces eiꝰ. Ex quo ptz ꝙ ad concubitum iacob nõ mouebaꝫ libidine sed amoꝛe ꝓlis habẽde ad cultũ dei. sequitur. g Appellauitqꝫ nomẽ eiꝰ isachar. i. merces. cuius rõ ꝓponit in littera. h Rursuz lya cõcipiẽs pepersit sextũ filiũ. naturalem ꝓeter duos adoptiuos. i Mecũ erit maritus meꝰ. libenti⁹ mecũ habitãdo. k Et idcirco appellauit nomẽ eius çabulõ i. habitaculum. l Recordatusqꝫ. Hic agitur de filio naturali rachelis: cui post multas ꝓces ⁊ deuotas dominus dedit filium. ꝓo quo dixit:
m Abstulit deus oppꝛobrium meũ sez sterilitatis. quia scriptuz est Deuter. vij. Nõ erit apud te sterilis. n Et vocauit nomen illi⁹ ioseph. qõ sonat additamentum. ⁊ causa huius nominationis subditur: o Addat mihi dominus filiũ alterum. s. naturalem. et ex desiderio habendi secundũ nominauit ꝓmũ. Si diligenter considerentur predicta nõ potest iacob notari de aliqua incontinentia circa plura litatem vxoꝛum: quia non petiuit nisi vnam. s. rachelem. ꝙ autem alia fuit sibi ꝓpositа: fuit ipso ignoꝛãte ⁊ nolente sed ꝓstea cõsensit deo hoc ordinante et laban compellente. ancillas autem accepit ad ꝓces vxoꝛum ⁊ amoꝛe ꝓlis non ductu libidinis. Ex quibus patet ꝙ duab⁹ sozoꝛibus vsus est temperanter: ancillis obtemperãter: nec vlla intemperanter. De lya et rachele hoc patet ex modo introducẽdi ancillas: et ex hoc ꝙ deus dicitur audisse ꝓces earum in conceptu ꝙ non mouebantur aliqua libidine: sed ꝓlis amoꝛe ad dei cultum. Sciebãt enĩ iacob a deo electuz vt ex eis filios nominarenꝯ capita tribuũ israel: ⁊ ꝙ christ⁹ ex eius filijs erat nasciturus ⁊ tõ nõ ẽ mirũ si desiderabãt hr̃e. plẽ ab ipso nõ solũ naturalẽ sz etiã adoptiuã

lubriter vel ex parte capiaꝫ. Aug⁹. Egressus aũt rubẽ ⁊c. De ẖ aũt genere opinari q̃dã scio: ꝙ acceptũ in escã sterilib⁹ feminis fecunditatẽ pariat. ⁊ õ ĩstitisse rachel vt ẖ acciperet qõ ego nõ arbitroꝛ: nec ſt tunc cõcepisset. Nũc ẏo cũ ꝙ⁹ duos lye alios ab illa nocte ꝓtus dñs eã ꝓle donauerit: nihil ẽ qõ

de mãdragoza tale aliq̃d suspicemur q̃le in nulla femina expti sum⁹. Cum eñ mala hec ipe vidissem: ⁊ ꝓpter sacre lectionis hũc locũ mihi obtigisse gratularer. Bara eñ est res: naturaz coꝛ q̃tũ potui pscrutaꝝ suz non aliq̃ a cõi sensu remotioꝛe scientia que docet ẖtes radicũ ⁊ ptãtes herbaꝝ: sed q̃tũ renũciat visus: olfact⁹: ⁊ gustus: rẽ cõperi pulchrã: suauẽ: olentẽ sapoꝛe aũt insipido. Cur q̃ eã mulier tãtopẽ cupierit nescio? nisi forte ꝓpter pomi raritatem: ⁊ odozis iocunditatẽ. a Hyra oẽs gregeꝫ ⁊c. Hiero. Multũ apõ. Lxx. cõfusus ẽ sensus: ⁊ vsq̃ hodie nullũ potui inuenire nr̃oꝛũ: q̃ hunc locũ plane expõeret. Eis inquit iacob me fuire tibi alios septẽ ãnos: fac qõ postulo. Sepa omnes discolores ⁊ varias tã oues q̃ capras ⁊ trade in mãu filioꝝ tuoꝝ: ⁊ ex utroq̃ grege alba ⁊ nigra pecora. i. vni⁹ colozis da mihi: Si q̃d igit ex albis ⁊ nigris q̃ vni⁹ colozis sũt variũ natuꝫ fuerit: meũ erit. Si q̃d vni⁹ colozis: tuũ. Quasi rẽ difficilẽ nõ postulo: tecũ fac natura pecoꝝ: vt alba ex albis ⁊ nigra nascãꝫ ex nigris. Mecũ insticia mea: tu de⁹ hũilitatẽ meã respicit ⁊ laborẽ. Optionẽ labã datã libẽter arripuit: ⁊ ita vt iacob postulabat faciens: triũ diez iter inter iacob ⁊ filios suos sepauit: ne q̃s dolus ex vicinitate pecoꝛis nasceret. Jta iacob nouã strophã cõmẽtaꝰ ẽ. Et ꝛ naturam albi ⁊ nigri colozis: naturali arte pugnauit: tres eñ virgas populeas ⁊ amygdalinas: et maligranati (q̃q̃ Lxx. stiraceas ⁊ nuceas ⁊ plataninaꝫ habeant) ex pte decorticãs: varium virgaꝝ fec̃ colorẽ vt vbicũq̃ in virga corticẽ reliq̃sset: ãtiqu⁹ remaneret color. Ubi tulisset corticẽ: cãdid⁹ pãderet. Obꝛuabat q̃ iacob tps: q̃ pecora ascẽdebant: ⁊ cũ p⁹ calozẽ dieꝫ ad potandũ auida pgebant discolores virgas ponebat in cãnalib⁹: ⁊ admissis arietibus ⁊ hircis in ipa potãdi aut/ditate oues ⁊ capras faciebat ascẽdi vt ex duplici desiderio: dũ ⁊ auide biberãt ⁊ ascẽdunꝫ a maribꝰ rales fet⁹ cõciperẽt: q̃les vmbras arietũ ⁊ hircoꝛũ desup ascẽdẽtiũ in aq̃ speculo cõtẽplabanꝫ. Ex virgis eñ in canalib⁹ positis: vari⁹ erat imaginũ color: nec mixꝫ bãc in cõceptu feminaꝝ cẽ naturã: vt q̃lẽ ꝓsperint sine mẽte conce/

ui tibi. Ait ei labã: Jnueniã gra/ †
tiã in ꝓspectu tuo. Exprimẽto di/
dici: qꝛ bñdixerit mihi deus ꝓpte: ꝓstitue mercedẽ tuã: quã dem
tibi. At ille rñdit: Tu nosti quõ
¶ operibus.
seruierim tibi: ⁊ q̃nta in manib⁹
a ¶ Charismatũ distributo. b ¶ Tantũ quantũ natura contulerat.
meis fuerit pȯssessio tua: Mȯdi/
cum habuisti anteq̃ venirem ad
¶ In eo q̃ gratia contulit.
te: ⁊ nunc diues effectus es: Benedixitqꝫ tibi deus ad introituz
meũ. Justũ est igitur vt ꝓuideaz a
aliquando domui mee. Dixitqꝫ b c
laban: Quid dabo tibi? At ille
a ¶ de tuo munere. b ¶ .i. si permiseris oues me/as vocem meam audire.
ait: Nihil vȯlo: sed si feceris qõ
a ¶ lacte alam. b ¶ ab incursu lupoꝝm.
postulo: iterum pascam et custo/ d
diã pecoza tua. Hyra oẽs greges
tuos: ⁊ separa cunctas oues va/ e
rias: ⁊ sparsо vellere: et qõcunqꝫ f
¶ Aftirit regina a deꝛtris tuis: circũdata vari.
rufum ⁊ maculosũ variumqꝫ fue
rit tã in ouibus q̃ in capris erit g
merces mea. Respõdebitqꝫ mihi h
¶ in futuro.
cras iusticia mea: quãdo placiti i
tempus aduenerit coram te: Et k
¶ Qui imitari noluerint: sed in vtrijs innatis subi pdurauerint: nõ erũt ouilis mei.
omnia q̃ non fuerint varia ⁊ ma
culosa et rufa: tam ſin ouibus q̃
in capris furti me argues. Dixit l m
laban: Gratũ habeo quod petis.
Et separauit in die illo capras et n
oues: hircos ⁊ arietes: varios at
qꝫ maculosos: cunctum aũt gre/ o
gem vnicolorẽ. i. albi ⁊ nigri velleris tradidit i manu filiozũ suo/

est post natiuitatem Ioseph satis cito cõpleuit iacob seruituz suũ. xiij. anno ꝛ: ⁊ õ petebat licentiã redeũdi ad terrã suam cũ vxoꝛib⁹ ⁊ liberis: qõ iuste nõ poterat sibi denegari: sed laban videns mozã ipi⁹ iacob sibi vtilẽ: eo q̃ ꝓpter bonitatez iacob dñs multiplicauerat bona ipi⁹ laban: õ nitebatur ad huc cũ retinere ⁊ ptz lra. a Dixit qꝫ laban. Hic ponit pactio grata. Ad cuius intellectũ cõsiderandũz q̃ ista fuit petitio iacob q̃ de gregib⁹ ouiũ ⁊ capraꝝ ipi⁹ laban q̃ erant sub cura. iacob auferenꝯ oia ania rufa ⁊ maculã aliquã in vellere habẽtia ⁊ traderenꝯ filijs labã custodiẽda. illa autez q̃ essent totaliter alba vel totaliter nigra: fe⁹ autẽ q̃ essent maculosi vel rufi essent ipi⁹ iacob: ⁊ istud pactũ fuit gratum ipi laban: qz ẏ ferus nigri nascerenꝯ ex nigris ⁊ albi ex albis erat ꝛm consuetũ cursũ nature: ⁊ õ laban habuit gratã istã pactionẽ tanq̃ sibi vtilẽ: talis aũt fuit pactio ꝛm oẽs expositores catholicos ⁊ hebreos: ⁊ õ ꝛm ẖ expoñeda est seq̃ns scriptura que est satis obscura duplici de cã: Una ẽ: qz breuiter ⁊ succincte loquit ⁊ plura ſh intelligunt q̃ nõ exꝑmunt. Alia cã ẽ qz trãslatio nr̃a ẖ multum discrepat a lra hebraica vt videbit. Accedamus q̃ ad lram: Dixitqꝫ laban: desideraꝝ ei⁹ mozã secũ. b Quid dabo tibi? q̃si vellet sibi grãm facere cũ tñ interderet decipe. c At ille ait nihil volo. s. grat⁹ ſz si feceris qõ postulo: ꝓ mercede laboris mei. d Iteruz pascã ⁊c. Hyra oẽs greges. i. diligenꝯ cõsidera. e Et sepa cun. ⁊c. q̃ non sunt totaliter albe: vt totaliter nigre illas amoue de manu mea: ⁊ pone in manu filioꝝ tuoꝝ. f Et qõcunqꝫ ⁊c. quãtũ ad fet⁹ q̃ nascẽt de ceto de gregibus vni⁹ colozis q̃ remanebunt ẖ manu mea. g Erit merces mea ⁊ qz ẖ videt ɔ cursũ nature. iõ ẖdix: b Rñdebitqꝫ mihi cras. i. in futuro i Justicia mea. si ɔ ꝛsietũ modum nature ex gregib⁹ vni⁹ colozis nascãꝫtur varij ⁊ maculosi q̃ debẽt esse mei argumentũ ẽ iusticie mee. k Et ola ⁊c. tã in ouib⁹ q̃ in capris si alia inueniaꝫ inꝭ illa q̃ cedẽt i ptẽ meaz. l Furti me argues. i. hẽas me ꝓ cõuicto de furto. m Dixitqꝫ laban gratũ habeo. qz cursus nature erat ꝓ eo. n Et sepauit ⁊c. ad traden dũ filijs suis. o Cunctũ aũt gregem ⁊c. istud videt ɔdicere ei qõ dictũ ẽ. i. q̃ varia tradita sunt i manib⁹ filioꝝ laban ⁊ vnicoloꝛia remanserũt Jn manu iacob: ⁊ iõ aliter exponũt doctores nr̃i ẖ vno mõ sic: Jn manu filioꝝ suoꝝ. i. in manu filioꝝ iacob: q̃ erant pastoꝛes sub eo. sed ẖ expositio videt falsa: qz istũ pactũ fuit inꝭ iacob ⁊ labã imediate post natiuitatẽ ioseph: vt ptz ex ꝓdictis. Itẽ ꝓbatum est q̃ a tpe q̃ iacob accepit vxoꝛẽ ꝑmã vsq̃ ad natiuitatem Joseph fluxerũt tñ septẽ anni: q̃ tpe huiꝰ pacti ꝓmogenit⁹ iacob nõ habebat septẽ annos: ſz deficiebant ad minus tres menses: ⁊ sic ptz q̃ nõ poterãt adhuc esse pastoꝛes: ita q̃ in manibus eoꝝ traderenꝯ vnicoloꝛia. iõ alij exponunt ẖ de filijs labã: ſz dicũt q̃ ẖ ꝛ ẖ p anticipationẽ sic exponẽdo: Cũctũ aũt gregẽ vnicolorẽ: q̃ supple nat⁹ ẽ ꝓ pactũ ⁊ post positionẽ virgaꝝ in canalib⁹. Tradidit ipe labã in manib⁹ filiorũ suoꝝ: qz talia cedebant in ptẽ suã: ſz hec expositio videt multũ extorta ⁊ discrepat cũ ẖ a lra hebraica: qz vbi nos habem⁹: Cũctũ aũt gregẽ vnicolorem. i. albi ⁊ nigri velleris.

¶ bat

o ✻ Tradidit

batur stũ erat: qz varius, q̃d postea laban: qz vnius coloris. Oz aũt sc̃pturę est vt in virgis concipent: vim habuerit ꝺbi: nisi circũitu exprimere non possuꝫ. Iaameha eñ ꝓpie ꝺz extremꝰ in coitu calorꝫ q̃ corpus oñe cõcutit: et patrãti voluptati vicin9 ẽ finis.

a Tollens ergo ia. rc̃. Aliter Greg9. Intellectus sacri eloquij intra textũ r mysteriũ tanta liberatiõe pẽsand9 est: vt neq; nimie discussionis põd9 depetat: nec tozpoz incurie vacuuꝫ relinquat. Multe eñ snie tãta allegoriarũ ꝺceptione grauide sunt: vt q̃ꝺs eas ad solaz historiaꝫ tenere nitit: eaꝫ noticia p incurtã p̃uer. Quedã ita exteriozib9 preceptis inserũt vt si q̃s ſbtilius penetrare desideret: nihil int9 inueniat ꝙ sibi etiã qõ fozis est abscõdat. Unꝺ bene narratiõe historica per significationẽ ꝺz Tollens iacob rc̃. Virgas populeas virides et amygdalinas et ex platãis. añ oculos gregum

Tradidit rc̃. In hebreo sic hꝫ: Oẽ q̃ hẽbat albũ in scipo: r oẽ rufũ in arietib9 tradidit rc̃. q̃ sic glosant hebrei: Oẽ qꝺ hẽbat albũ. i. maculã albã q̃tũcũq; minimam r oẽ rufũ q̃tũcũq; minimũ: ꝙ totũ residuũ velleris esset vni9 coloris tradidit i manu filioꝝ suoꝝ: r ptz snia ſm p̃dicta. Itẽ ꝺsc̃repat trãslatio nr̃a ab hebreo i p̃ctu tione: qz facit p̃ncipiũ ꝺsus distincti a p̃cedẽti. ibi: Cunctũ aũt gregẽ vnicolorẽ: In hebreo aũt totũ in vno cõtextu ꝺz ſb vno ꝺsu ab illo loco: Et sepauit in die illa. vsq; ibi: Et tradidit in manu filiorum suoꝝ: vbi t̃minat ꝺsus r snia absq; aliq̃ extorsione.

rum: r posuit spaciũ itineris ꝺierum triũ inter se et generũ: qui pascebat reliquos greges suos. Tol a ℣ In vno genere potuit fieri varietas: scd pro mysterio tria genera lignorum sunt posita.

b+ lens ergo iacob virgas pꝺpuleas virides r amygdalinas r ex platanis ex pte decorticauit eas. Detractisq; corticibus: in bis q̃ spoliata fuerãt: candor apparuit. Illa vero q̃ integra fuerãt: viriditas pmanserũt: atq; in hũc modũ color effectus est varius. Posuitq; eas in canalibus vbi effundebatur aqua: vt cũ venissent greges ad bibendũ añ oculos baberent virgas: r in aspectu eaꝝ cõcipet. Factumq; est vt in ipo calore coitus oues intuerent virgas: r parerent maculosa r varia r diuerso colore ꝺsposita. Diuisitq; gregẽ iacob: et posuit virgas añ ocꝺos arietum. Erant aũt alba queq; r nigra laban: cętera vero iacob seꝑatis inter se gregibus. Igit quando pꝛio tpe ascẽdebãt oues ponebat iacob virgas in canalibus aquarum añ oculos arietuꝫ r ouium: vt in earuꝫ cõtẽplatiõe

a Et posuit spaciũ itineris. ne arietes r bireꝫ varij r maculosi q̃ erant sub manu laban r filioꝝ suoꝝ trãsirẽt ad gregẽ vnicolorẽ: q̃ erat sub manu iacob r generarent fet9 varios

b Tollẽs q̃ iacob. ℣ ꝙr ponit pudẽs cautela ipi9 iacob qz labã fraudulenꝫ agebat cõtra cũ r in plurib9 sibi teneba tur. ió posuit ꝺgas varij coloris i canalib9 q̃s erat cõceptus ꝑmi tpis: qz illi fet9 sũt meliozes. ex fortitudie eñ nature p̃uenit q̃ aĩalia citius generẽt r cõcipiãt: cũ aũt femelle bibebant ascẽdebant masculi r femelle videbãt vmbras masculoꝝ in aqua r imagines ipoꝝ varij coloris r siles concipiebant. hanc eñ ꝺtrẽ ꝺz imaginatiua sup corpus r sup materiã vñ fit ꝺceptꝰ: q̃ siles cõcipiunt illis q̃s aspiciũt attẽte in extremo coitꝰ. et btũs Hiero. sup locũ istũ ꝺcit q̃ tali arte vtunt in gregib9 eq̃rũ bispant: ponẽtes pulchros eq̃s añ equas tpe ꝺceptꝰ. Dic etiã q̃ Quintilian9 q̃ndã matronaꝫ accusatã ꝺ crimine adulterij eo q̃ pepissꝫ ethiopẽ liberauit q̃ ℣ q̃ fecit ingri si incubiculo ei9 esset talis pictura: q̃ reperta libata est mulier. Ex ℣ etiã ptz q̃ iacob erat hõ sapiẽs in cognitione ꝺtrũ naturaliũ. Dicũt tñ aliq̃ q̃ angelus docuit eũ artẽ istã: q̃n oñdit sibi in visione masculos ascẽdentes sup feminas varios r maculosos: vt ꝺz ca. sc̃. Ptz etiã q̃ nõ peccauit pudenꝫ trahẽdo ad se q̃ sibi debebat: r maxime q̃z ℣ videt fecisse ex revelatione angeli. r ptz lr̃a ex p̃ce dictis.

Ca. XXX.

Additio. j. dictio q̃ sonat additionẽ ꝙ magis cõtrouersiã vel cõtentionẽ r ẽ lr̃a cõtentionis dicẽdo. Cõtẽdi cũ sozore mea r innalui: cuiꝰ sensus ẽ: cõtẽdi cum sozore mea sup habẽdo filios r inualui: qz iã habeo: vñ cũ ꝺz in glo. inkli. q̃ neptali ꝺz a cõuersione: videt eẽ erroꝛ sc̃ptoris: r ꝺbuisset ꝺcere a cõtrouersiõe seu controuersia ſm hebraicã ꝺritatẽ.

Additio. ij. Licet pactũ inꝺ iacob r labã genera (est sequẽs sc̃ptura rc̃. liter ꝙsideratũ videat eẽ illꝰ qꝺ postillatoꝛ exposuit: r sic cõter tenet: lr̃a tñ in ꝑticulari cõsiderata nõ totaliter cõsonat: sed in multis discrepat. Añ Hiero. in hoc passu multum apud. Lxx. confusus est sensus: r vsq; hodie nullũ potuꝫ inuenire nr̃oꝝ: qui hunc locum plane exponeret: hec Hiero. quod etiaꝫ inter

Replica In ℣ ca. xxx. Burgẽ. notans (hebreos expositores cõtingit. trãslationẽ nr̃am vbi hꝫ: Cõpauit me ꝺns cũ sozore mea: ꝺcit hebraicũ hꝫ: Cõtẽdi cũ sozore mea: ip̃robãs ex eo glo. inkli. q̃ ꝺz q̃ neptali ꝺz a ꝓpatione vel ꝓuersione. ꝺcit Burgẽ. q̃ sit erroꝛ sc̃ptoꝝ: qz debuisset scribere a ꝛtroũsione seu a ꝓtrouersia. Sz ituẽti capitulũ istꝰ manifestũ ẽ noĩa p̃triarchaꝝ oĩa cõi ex verbis matrũ ꝺponi. Nec hꝫ ex lr̃a: nec est verisimile q̃ veneranda rachel contenderit cũ sozore sup bũda pzole: cũ sciret non esse culpã sozoris q̃ ipa esset sterilis. Credo igit Burgẽ. fingere r frustra btũ Hiero. r glo. inkli. nearẽ ipugne q̃ neptali ex verbo rachelis ꝺcũt ipositũ cũ ꝺxit: Cõpauit me ꝺns sozori mee. Nec igit glo. hoc ponit vitio scriptoris: quia est positũ aucte btũ Hiero. in ca. eodem ꝺ pacto inꝺ iacob r laban. Burgẽ. ꝺcit apud Hiero. r oẽs hebreoꝝ r latinoꝝ expositores vsq; hodie fuisse magnã obscuritatẽ: r tñ ℣ nihil facit ꝙ expositiõe. Jn q̃ videt duplicit peccare: ꝓmo qz cũ ꝓsueuit ex facili occasiõe ꝺ postillatoꝛẽ lõgas facere digressiões: ℣ ꝙ expositione obscuritatis apꝺ oẽs: vt ꝺcit: nullũ ꝑedit laborẽ. scꝺo: qz cũ vel noluit vel nõ potuit hũc passũ exponere nõ ꝺdit grates postillatoꝛi clariꝰ exponenti.

Postq̃

dubio vt ꝓpha fecit: nec credendũ est eũ fecisse sine spũali. revelatiõe.

Ca. XXXI

a Mutauit mercede. Hiero. Pro eo q̃ posuim9 mutauim9 mercedẽ meã ꝺcc̃vicib9 Lxx. posuerũt ꝺcez ãnis: cũ ℣ hebraica cũ moin nũez magis q̃ ãnos sonet: r ex seq̃ntib9 is sensus ꝓbat: q̃ p singulos fetus laban ꝺditionez mutauerit. Si videbat variũ nasci pec9: ꝺcebat: Solo vt i futuro nascãt mihi varia: tũc iacob virgas in canalib9 nõ ponebat: vt fet9 vnicolor nasceret. q̃ facto: laban ea pecora sue pti fieri ꝺbere ꝺcebat. Sic vsq; ad decem vices mutata est ꝺnditio: r qõcũq; ꝓposuerat labã vt sibi nasceret: in cõtrariũ colorẽ ꝺtebat. Nũc autẽ in sex annis decẽ pariendi vices icredibiles ꝺerent: ꝙz lege Virgilij q̃ ꝺz: Bis ꝺnde pecudes: Natura aũt italicaꝫ oui um et mesopotamie eadẽ esse ꝺz:

Virgilij9 in geor. li. 2.

b Vidi eñ omnia rc̃. Ex hoc ꝺscimus q̃ iacob nullo malo dolo fecit: sed ꝺuina ꝺspositiõe: vel quia omnia in figura gerebãt. Añ angelica visiõe meruit ꝓfortari.

c Nũc ergo surge. Greg9. Pdoit lõgam seruitutẽ ꝓcepit ꝺomin9 iacob: vt reuerteret i patriã: tũc iġrãte socero cũ vxoribus r comitatu ꝓperabat. Labã ãt ꝓsecutꝰ ẽ eũ in mõte galaad cũ furoze idola requirẽs: nec repit: Labã ãt i ℣ loco diaboli typũ gerit. Jnꝓtat eñ Balbatio. Diabolꝰ vero cũ tenebroꝰ sit trãsfigurat se i angelũ luc. ꝺ

d Furata ẽ rc̃. Hiero. Ubi nos idola legim9: in hebreo theraphi scriptuꝫ ẽqꝺ Aq̃la figuras vel imagies inꝺptat. Nec ãt ꝛõ ꝺco: vt sciam9 q̃d i iudicũ libꝛo theraphi sonet.

e Contra montem rc̃. Nõ q̃ eo tpe mõs galaad diceret: ꝙ p anticipationẽ illo nomine vocat q̃ postea nũcupat ẽ.

Qui assũptis

conciperent. Qñ vero serotina admissura erat: r cõceptuꝰ extremus nõ ponebat eas: factaq; sunt ea q̃ erãt serotina labã: r q̃ primi tpis iacob. Ditatusq; hõ vltra modum r habuit greges multos: ancillas r ꝺuos: camelos r asinos.

Ca. XXXI

a† Postq̃ aũt audiuit verba filiozum labã dicentiũ: tulit iacob oĩa que fuerunt pris nr̃i: r illius facultate ditatus factus est inclytus: aiaduertit q̃z

ꝙ vel erga.

faciẽ labã q̃ nõ esset circa se sicut heri r nudiustertius: maxime ꝺcente sibi ꝺns: Reuertere in terrã patrũ tuoꝝ r ad generationem tuã: eroq; tecũ: misit r vocauit rachel b r lyam in agrum: vbi pascebat greges: ꝺixitq; eis: Uideo faciẽ pris vr̃i q̃ nõ sit erga me sicut heri r nudiustertius. Deus autez pris mei fuit mecũ: r ipe nostis: q̃ totis viribus meis ꝺuierim patri vestro. Sed r pr̃ c vester circũuenit me: r mutauit mercedez meam decem vicibus: r tñ nõ ꝺmisit eum ꝺc9 vt noceret mihi. Si quãꝺo ꝺixit: varie rũt mercedes tua: pariebãt omnes oues varios fętus. Qñ vero ecõtrario ait: alba queq; accipies ꝙ mercede: oẽs greges alba peperunt. Tulitq; ꝺeus subam pris vestri r ꝺdit mihi. Postq̃ eñ cõceptus ouium tps aduenerat: leuaui oculos meos et d f vidi in somnis ascẽdentes mares super fęminas varios r maculosos r ꝺuersoꝝ co

ꝙ vel ꝺmini.

lorũ. Dixitq; angelus ꝺñi ad me i somnis Jacob. Et ego rñdi: Adsum. Qui ait: Leua oculos tuos r vide vniuersos masculos ascẽdẽtes sup fęminas: varios respsos at

b qz maculosos. † Uidi ei oĩa q̃ fecit tibi labã Ego sũ ꝺns ꝺ9 bethel: ꝺbi vnxisti lapidez g r votũ ꝺuisti mihi. † Nũc q̃ surge r egredere ꝺ terra hac r reuertẽs in terrã natiuitatiz tue. Rñdeꝛtq; rachel r lya: Nũqꝺ habem9 h i residui q̃ꝺq; i facultatib9 r hereditate ꝺm9 pris nr̃i? Nõne quasi alienas reputauit k nos: r vendidit comeditq; pręcium nr̃z. Sed ꝺcus tulit opes patris nr̃i: r nobis l m eas tradidit ac filijs nr̃is. Unde oĩa q̃ pręcepit tibi ꝺns fac. Surrexit aũt iacob n r impositis liberis et coniugibus suis ꝺsuper camelos abijt: Tulitq; oĩem ꝺstãtiam suaz r greges: r quicquid in mesopotamia acquisierat pergens ad isaac patrez suam in terram chanaã. Eo tpore labã o ad tondendas oues: r rachel furata ẽ ꝺo p la patris sui. Noluitq; iacob confiteri soceꝛo suo q̃ ꝺ fugeret. Lũq; abijsset tam ipe q̃z q oĩa q̃ sui iurẽ erãt: r amne trãsmisso pgeret

ꝙ per anticipationem.

c cõtra montẽ galaad: nũciatũ est laban ꝺie q r

a Postq̃ ꝺñr ꝺscripsi Ca. XXXI p tur iacob vt ꝓficiens: q̃ꝺ maxie apparet: q̃ nõ ꝺ bñ se hz in aduersis. r ió ꝓmo oñdit q̃liter passus est a laban. scꝺo ab esau. ca. xxvij. tertio a sichez filio emoꝛ. ca. xxxiij. Circa ꝓmũ ꝓmo ꝺscribit ipi9 iacob recessus. scꝺo ipi9 labã post eũ. pgressus. ibi: Cũq; abisset. Ꝺhuc ꝓmo ꝺscribit sui recessus motiuuz. scꝺo mod9. ibi: Misit r vocauit. Triplex eñ motiuũ habuit ad recedendũ. ꝓmũ fuit murmuratio filioꝝ laban. scꝺm indignatio labã iniusta: cũ tñ ꝺberet eũ diligere r cõmẽdare: qz ꝓpe eum ꝺns multiplicauerat bona ipoꝝ: vt ꝺdictũ ẽ. tertiũ motiuũ fuit angeli monitio. r ptz lr̃a.

b Misit rc̃. ℣ ꝺscribit mod9 recedẽdi: r ꝓmo iacob q̃rit vxoꝝ suarũ ꝙsensũ sine q̃b9 nõ poterat recedere. r ptz lr̃a: pauc9 ℣ bis exceptis.

c In agr. vt secreti9 loq̃ret cũ eis.

d Nũdiustertiꝰ. q̃si nũc est ꝺies tertius: accipit tñ ℣ ꝓ tpe ꝓterito.

e Decẽ vicib9. quõ põt esse verum cũ ꝓ gregib9 fuerit tñ sex annis: vt hꝫ. Jo. ca. Soluit Hiero. q̃ oues illi9 terre pariunt bis in anno: r sic bis in anno poterat mutare pactũ.

f Et vidi in somnis. ℣ oñsa fuit multiplicatio variorum fetuũ.

g Ego sum ꝺns ꝺ9 be. angelus eñ in ꝑsona ꝺi loquebaꝫ.

h Responderũtq; rachel r lya. cõsentiẽtes ei in recessu. rachel eñ hz iuniorẽ eẽ tñ ꝓpiorẽ: qz erat ꝓncipalis eius vxoꝛ: vt. ℣. ꝺictuꝫ est ca. xxx.

i Nunquid habem9 residui quicq̃. quasi ꝺceret: nõ toꝛuz ꝺdit fratribus nostris.

k Nonne quasi alienas. qz vendidit nos: tibi tradẽdo ꝓ ꝺcio fuitutis tue: sicut r tradunt ancille.

l Comeditq; pciũ nostrũ. qz de seruitio tuo qꝺ fuit pcium nr̃m ꝓsecutus est ꝺnitias de quibus virit.

m Sed ꝺ9 tulit rc̃. iuste transferẽdo in nos ꝓ magna parte.

n Surrexit aũt iacob. ℣ ꝺñr iacob captat sui recessus tps opoꝛtunum quia laban recesserat ab eo ad tondendas oues q̃s filij sui custoꝺiebant que ꝺ stabant ab eo itinere triũ ꝺiez vt ꝓꝺictũ est: qz ex ꝓcedentib9 fraudib9 timebat ne auferret ei oĩa si sciret eũ recedere.

o Et rachel furata est idola patris sui. nõ ad colendũ: sed ad retrahendũ prẽ suũ ab idolatria: r ió nõ fuit furtũ ꝓprie loq̃ndo. Cõsiderandum q̃ vbi trãslatio nr̃a ꝺz idola: Jn hebreo ꝺr theraphin. et ꝺicunt aliqui q̃ sint imagines facte partim per astronomiam: r ptim ꝙ necromãtiã q̃ ꝺr rñsa. Hebrei ꝺcũt q̃ ẽ caput alicui9 pueri ꝓmogeniti inc̃fecti r sacrificati ꝺmoni. r ist9 caput ꝓcisũ sallaꝫ r aromatib9 ꝺdit vt possit diu stare: r sup liguam ei9 i lamia aurea ponit nomẽ ꝺmonis: r sic ꝺat ibi rñsa. Hoc aũt interposui. qz alibi i sc̃ptura sacra fit mẽtio ꝺ theraphin. Certũ ẽ tñ q̃ talia nõ bñt ꝺtrẽ rñsa ꝺdit: nisi inc̃ztũ ꝺ ꝓmittit: r freq̃nter ꝓpetã boim credentiũ talib9: r qz ꝺmerẽtur vt illis deceptionibus capiant: ꝺeus talia ꝓmittit.

p Lũq; abijsset. ℣ ꝺñr ꝺscribit ipi9 laban insecutio: vbi primo ꝺscribitur ipi9 iacob captio. scꝺo mutua obiurgatio. ibi: Et ꝺixit ad iacob. tertio mutua cõfederatio. ibi: Rñdit ei laban. Circa ꝓmũ ptz lr̃a: excepti paucis ℣bis exponẽdis.

q Cõtra mõtẽ galaad. ℣ ꝺz ꝙ anticipationẽ: qz ℣ nomẽ postea ꝓpositũ est. vt patebit. Jo. ca.

r Nunciatũ est rc̃. qz ꝺistabat ab eo itinere ꝺiez triũ. vt ꝓꝺictũ ẽ ca. xxx.

Qui assũpt

a Qui assumptis fratrib⁹ suis: pse. tē. ¶Dōt p labā mūdus exīm: q cū furore iacob seq̄t: qz electos q̄ sunt mēbra xp̄i op̄mere conat. Filias mūdi vel diaboli iacob abstulit: cuz sibi xp̄s ecclesiā ex gentib⁹ cōiūxit: cui p. pheta dr: Obliuiscere pp̄lm tuum tē. In idolis auaricia signatur: q̄ ē idoloz fuit? Labā venies apud iacob idolū nō repit qz oñs mūdi diuitis redēptoz nr̄o diabol⁹ vestigia concupiscētie nō repit. Sz q̄ iacob non habuit: rachel sedēdo opuit q̄ infp̄etat ouis et ecclesiam significat. Sedere āt ē hūilitatē pnie appetere. vñ: surgite postq̄ sederitis. Rachel ḡ idola sedēdo opit: qz ecclesia xp̄m seq̄ns vitiuz frene ocupiscentie p hūilitatem pnie cooperuit. Ait: Vti q̄ remisse sūt inl. q. r. sūt p. Mos igitur rachel significat: q̄ idola sedēdo p̄mi⁹: si culpas auaricie penitēdo damnamus: q̄ auaricie immūdicia non viriliter curentes impedit: sed effemiate gradientes p blandimenta seculi resoluuntur qō bis verbis significatur. Iuxta consuetudinē feminarū accidit mihi. Quasi enim mulierbria pati se inotuit. b At osculare filios meos tē. Moze scripture filios ac filias suas iacob appellat: que filios vel fratres cognatos appellat. Unde in seq̄ntibus: dixitq̄ iacob fratribus suis: Afferte lapides. Jn cuā gelio quoq̄ filij Marie matertere dñi fratres eius vocantur.

c Timui ne violenter auferres filias tuas. Quasi ideo me non tibi manifestauī ne acerbitate persecutionis superares animas infirmas noīter tibi ereptas.

d Urebar et gelu. fugiebat somnus ab oculis meis. Unus effectus est caloris t frigoris.

Ps. 44.

Ps. 115.

Ps. 31.

Mat. 12. d.

a tertio q̄ fugeret iacob. Qui assumptis fratribus suis: p̄secut⁹ est eū die⁹ septē: t cōprehendit eū in mōte galaad. Uiditq̄ ī
a ſ Nō ē timēd⁹ qui mihi potest nisi permissus.
sōnis dicentē sibi dñs: Cāue ne q̄cq̄ aspere loq̄ris ꝑtra iacob
a ſ dilaueraret. b ſ Eminentia p̄ceptoz. c ſ trāsitoz habitaculū. d ſ diabolus persequitur xp̄m: q ait: Dona sedē mea in monte testamenti tē.
Jāq̄ iacob ēxtēderat in mōte tabernaculū. Cūq̄ ille cōsequtus fuisset eū cū fratribus suis: in eodem mōte galaad fixit
ſ quasi: quid ribi t nobis ieſu filij dei viui tē.
tentoziū. Et dixit ad iacob: Quare ita egisti: vt clā me abigeres
a ſ alias de feruiture ereptas. b ſ Captiua duxit captiuitatē. c ſ verbis dei. d ſ Quasi captiuas gladio falsuz dic: qz sue erāt iure matrimonij.
res filiās meas quāsi captiuas gladio? Cur ignorante me fugere voluisti: nec indicare mihi vt p̄sequer te cū gaudio: t cantic⁹ t tympanis t citar⁹? Nō es passus ut osculare filios me
a ſ Non veni mittere pacem: sed gladium.
os ac filias? Stulte opat⁹ es: Et nūc q̄dē valet man⁹ mea redere tibi malū: Sz de⁹ p̄ris tui heri dixit mihi: caue ne loq̄ris
a ſ dū cōsp̄ur⁹: colaphizatus: t ideo ignorus. b ſ Quasi possū p̄sēq membra tua.
ſ Hoc est: non possum: nisi quantum permissus sum.
ſ concedatur. a ſ redire in iudeam.
contra iacob q̄cq̄ durū? Et si ad tuos irē cupiebas: t deside
a ſ Sicut gētiles loquntur: t notādū q̄ hic primo inuenim⁹ deos gentiū. Jn supioribꝰ em̄ scriptura deū noiaur. ſ cur apud te latet auaricia: q̄ ē idoloz seruitus.
rio tibi erat domus patris tui: cur furat⁹ es deos meos? Respondit iacob: Q̄ inscio te p̄fect⁹ sū: timui ne violēter auferres
a ſ Auaritie.
res filias tuas. Q̄ aūt furti me arguis: apō quēcūq̄ inuenes
a ſ idolatriā. b ſ cōi iudicio de nr̄a societate p̄scribat. c ſ Que em̄ societas xp̄i ad belial q̄ cōcordia templi cum idolis.
ris deos tuos nēcte cōā fribus nr̄is. Scrutare q̄cq̄d tuoz
a ſ Nō amabat vendentes t ementes in tēplo: vnde eijciebat.
apud me inueneris aufer. Hec dicens ignōrabat q̄ rachel furata esset idola. Jngressus itaq̄ labā tabernaculū iacob t lyę
ſ Laq̄ leo rugiens circuit q̄.q. a ſ Mundi.
a ſ vñ venit em̄ p̄inceps mūdi huius t i. m. n h. q. b ſ Nō nō inuenit apud maiores: iuenire molit apō miores. Sz rachel. i. ecclesia: q̄ labā reputat lucra cōtēnit: vt stuloz onera.
t vtriusq̄ famule: nō inuēnit: Cūq̄ intrasset tentoziū rachelis: illa festinans ābscondit idola subter stramenta cameli t se
a ſ Auariciam humiliter pe nitentie tegens.
a ſ Jntercurrenti omnimodos laqueos tentationum. b ſ. i. non preualenti
dit desuper. Scrutāntiq̄ omne tentozium et nihil inuenienti
ſ Naturalis cōsuetudo est assurgere maioribus sed tibi nō assurgo: qz secratorē auaricie nō honoro.
a ſ q̄ imundicia auaricie sequit: ſi muliebria patitur.
ait: Ne iraſcat dñs meus q̄ cora te assurgere nequeo: qz iuxta
ſ frustrata.
cōsuetudinē femina⁹ nūc accidit mihi. Sic delusa sollicitudo
ſ restantis. a ſ callidus exactor arguitur: q̄ omni genere tentationū aduersus xp̄m se ere
rit: ſz q̄ō in eo reprehenderet non inuenit.
querentis est. Lumenq̄ iacob cū iurgio ait: Quā ob culpaz meā t ob q̄ō pctū sic exarsisti post me: t scrutat⁹ es oēm supellectilē meā? Quid inueniſti de cūcta substantia dom⁹ tue.
a ſ filijs. b ſ p̄ grām. c ſ per naturam. d ſ Judicabunt sancti nationes.
Pone hoc cora frātribus meis t fratribus tuis: t iūdicēt inter
ſ Jn obseruantia decē mandatoz cū gemina charitate. a ſ Jnnocentes. b ſ Penitētes. c ſ vacui bono opere.
me t te. Jdcirco viginti annos fui tecū: ōues tue t caprę steri
a ſ fortes. b ſ confregi. c ſ quasi: Ab incursibus inuisibilū lupoz greges mihi cōmissos
les nō fuerunt: arietes gregis tui nō comedi nec captum a bestia
defendi. a ſ Oues perditas restituebam. ſ Quicq̄d per ignorantiā delinquebat: mihi imputabas q̄ non pastoribus ecclesie.
stia ostendi tibi. Ego dāmnū oē reddebā: q̄cq̄d furtuz p̄iebat
a ſ Jnstātia Jridiana afficiebar. b ſ Scādalis fratrū. c ſ vel vrgebar. d ſ nō dormitur qui custodit israel.
a me exigebas: Die noctuq̄ estū vrēbar t gelu fugiēbat somnus ab oculis meis. Sic per viginti annos in domo tua fui
a ſ Obseruauī sepē p̄cepta de dilectione primi: t sepē euāgelica: de dilectiōe dei. b ſ Opa admirāda. c ſ populis in fide euendis. d ſ Jngratus būficijs cōrraria decē p̄cepta meo la
ui tibi. Duātuordecim p filiab⁹: t sex p grēgib⁹ tuis. Jmmu
dozi obiecisti.
tasti cō mercedē meā decē vicibus: Nisi de⁹ patris mei abraā

c Qui assāptis fratrib⁹ suis pse. i. illis de cognatione sua ppiqua.
b Et cōphendit eū. s. die octaua.
c Caue ne q̄cq̄ aspere loquaris: non solū ꝓhibuit actionē durā contra iacob ſz etiam loquelam.
d Quasi captiuas gladio falsuz dic: qz sue erāt iure matrimonij.
e Et p̄sequerer te cū gaudio. mētis corrept⁹ tioze dei apparentis.
f Sz de⁹ tē. mali hoies cogūtur dei ꝓtute aliq̄n dicere veritatē ꝓtra se. sic ꝓz ō balaā. Rume. xxiij.
g Et dixit ad iacob. b p̄r describit mutua obiurgatio: t ꝓmo ipi⁹ labā ꝺ iacob. scdo ecōuerso ipius iacob ꝺ laban. ibi:
b Cur furat⁹ es deos meos: i hoc ostendit cōfestim q̄ nō crāt dij: cū furto posset amoueri
i Rndit iacob. b p̄r describitur obiurgatio rōnabilis ipsius iacob contra laban. et primo reddit rationem quare non significauit sibi recessum suum. Et
k Quod autez furti me arguis: quia ipo ignorante factum fuerat istud furtuz quod tamen furtum nō debet dici vt p̄dictum est.
l Hec dicens igrabat tē. quia p furto simplici ō rigore non debebat mors infligi tamē sicut dictum ē nō erat furtum.
m Subter stramenta cameli. id ē subter sellam cameli. n Juxta consuetudinem. s. fluxus mēstruoz.
o Pone hic coram fratribus tē. .i. cora filijs tuis. t meis t illis qui sunt de cognatione nra. p Hec captum a bestia ostendi tibi: licet posse facere ō iure
✱ Et timoz

a Afferte lapides tē. Hieron. Aceruus lingua hebrea gal ꝺ: Aad ꝺo testimoniū. Lingua syria aceru⁹ igar. testimoniꝫ sebadura. Jacob ḡ aceruū testimōij. i. galaad hebraice vocauit. Laban aceruū testimoniꝫ. igar sebadura gētis sue ſ nōe. erat em̄ syrus: et parentū linguā ꝓuincie in q̄ habitabat ſ nōe mutauerat.
Mystice Mystice inē fideles tā iudeos q̄ gētiles: testis est lapis eminēs in sīlitudinē xp̄i: t aceru⁹ lapidum q̄ est multitudo credentium.
b Jurauit iacob tē. Per timorē. s. q̄ timebat deū qui cōmendauit supra dicēs: t timoz p̄ris mei tē.
c Laban vero tē. Q̄z laban et iacob trans fluuiū preterunt: ſignificare p̄t duos p̄los per baptismū ad ecclesiā venientes. Sz iacob vltra ſctūs penit⁹ idē signific: ſz vnū nomē ē grecū: aliud latinū.
i De⁹ abraā tē. i. penam infligat illi q̄ trāsgredi eē iuramentū.
k Per timorē patris sui isaac. i. p illū deū quē timebat.
l Osculat⁹ ē filios. i. nepotes.
m Et benedixit illis. i. impcat⁹ ē illis bona. Cetera patent.
Ca. XXXI.

Moraliter. Postq̄ audiuit iacob verba filioz laban. Sic ꝺ: p laban intelligunt̄ plati t curati quoz filij sunt minores clerici. inter quos fuerunt t sunt alīq̄ de ꝓsperitate fratz dolētes: t ꝓtra eos intantum murmurantes q̄ multi plati negauerunt eis potestatē p̄dicā di

a ſ deus qui oibus timēdus. b ſ Subuenisset.
t timoz isaac affuisset mihi: forsitā modo
a ſ Nullo mihi adherente. b ſ quam passus sum in mundo.
nūdum me dimisisses. Afflictiōnem meā
a ſ cooparozū. b ſ qui nō reliquit me solum. c ſ Repressit anteq̄ nocere posset.
t laborē mānuū meaz respexit de⁹: t ār
ſ q̄ō non fecit deꝰ timore compressus: dicit se dimisisse causa carnalis affectus.
guit te heri. Respondit laban: Filię mee t filij t greges tui t oia q̄ cernis mea sūt
Quid possum facere filijs t nepotibus
ſ Dic laban gentilis populi ad fidem venientis ꝓpum ge/rit: iacob vero iudaici fidelis.
meis? Veni ergo t ineamus fedus vt sit
a ſ Nō vt ꝓ deo coleret: sed vt in eo aliq̄d significaret.
testimoniū iter me t te. Tulit itaq̄ iacob
a ſ angularem qui facit vtraq̄ vnum.
lapidem et erexit illū in titulum. Dixit
ſ Cognatis. a ſ congregatio lapidum cōuent⁹ fidelium.
a q̄ fratrib⁹ suis: Afferte lapides: Qui cō
ſ Significantes cōmunionem sacramētorum.
gregantes fecerunt tumulum: comede/runtq̄ super eum. Quem vocauit laban
ſ igar sedutha. ſ vel igar sedahuta. a ſ gal. b ſ aad.
tumulus testis: t iacob acēruum tēstimo
ſ Non est de textu.
monij: vterq̄ iurta ꝓpꝛietatem lingue
ſ conuentus fidelium testis est inter gentilem credentem: et iudeum.
sue. Dixitq̄ laban: Tumulus iste testis erit inter me t te hodie: t idcirco appellatum est nomen eius galaad: id est tumulus testis. Et adiecit laban: Intueatur
ſ Si inuitū pacrū violauerim⁹ etiā absentes corpe.
dominus t iudicet inter me t te: quando
ſ deos alienos suadendo.
recesserimus a nobis: si afflixeris filias
ſ Sectas hereticas.
meas: et si introduxeris vxores alias su/
ſ Extrancorum aut ꝓpter rectificationē dei quam ita habere debent: tanq̄ nemo cum eis esset: qui testis esset.
per eas: nullus sermonis nostri testis est
a ſ quasi: Ipe erit iudex qui conscius.
absq̄ deo qui ꝓsens respicit. Dixitq̄
ſ Repetendo confirmat.
rursus ad iacob: Ecce tumulus hic t lapis quem erexi inter me et te testis erit. Tumulus inquā iste t lapis sint in testimoniū. Si aut ego transiero illum pergens ad te: aut tu ꝓteriris malum mihi cogi
ſ Non recens.
tans: Deus abraam t deus nachor iudi
cet inter nos: deus patris eorum. Jura/
ſ domini.
uit iacob per timorem patris sui isaac:
a ſ cōiuratis sacramentis.
immolatisq̄ victimis in monte: vocauit
ſ Auditus spiritualis intelligentie.
fratres suos vt ederent panem. Qui cuz
ſ comestio panis: significatio vnitatis est. a ſ qui supra
comedissent manserunt ibi. Laban vero
credentes nunc apostatas significat.
de nocte consurgens osculatus est filios
ſ als reuerrens.
et filias suas: et bñdixit illis: reuersusq̄
est in locum suum.

dicandi t confessiones audiendi in diocesibus su is. ꝓt q̄ō frēs q̄ ꝓ iacob designant vt dictū est cōpulsi fuerunt refugere ad isaac patriarchā. i. ad sūmū pontificē oīm fideliū prēm qui pie considerans vtilitatem ecclesie. de p̄dicationibus t cō siliꝫ fratrū ꝓuenientem. decāt fratribus potestatē p̄dicandi t audiendi cōfessiones nisi i casu rōnabilit negaret: t qz postea frēs p̄secutiones a curatis t a clericis habuerūt. iō ad significationē ei⁹ ibidē: aī Qui laban assumptis fratrib⁹ suis p̄secut⁹ est eū. i. iacob. p quem fratres paupes designantur. Sed q̄m multi prelati receperēt eos ad grām t adhuc in posterū plus facient dño cōcedente iō subdit cōfederatio vtriusq̄.
a In ca. xxxj. vbi ꝺr ō postilla: Cōsiderādū q̄ vbi trāslatio nstra hz: Idolatria. i hebreo ꝺr theraphin tē.

Additio. j. Thera/phin in hebreo imagines significat sem per vel simulacra: ꝓut Hiero. dicit sup Esa. ij. Sz attendēdū q̄ non sp significat simulacra facta ad querendū rūsa demonū vel ad idolatrādū. qz. j. Re. xix. vbi dicit q̄ accepit michol statuā. s. ad ponendum in lecto loco dauid. in hebreo hr: Accepit michol theraphin. quod nō est dicendū q̄ ī domo dauid et vxoris eius essent simulacra vl statua aliq̄ idolatrica seu facta ad q̄rēdas rūsiones demonū: ſz erāt ibi solū ad aliq̄s licitas repitationes. Judicuz ꝺo xvij. t. xviij. repetit sepe hec dictio theraphim: vbi significat aliq̄d idolatrice factū: vt ibidē ptz. Silr vbi ꝺr Osee. iij. Et sine ephot et theraphin: theraphin ibi ē einsdē significationis: t sic in multis alijs. In eodē ca. xxxj. vbi ꝺr in postilla: Et timoz isaac. i. de⁹ quē timuit tē.

Additio. ij. Querē dū videtur q̄re nō fecit mētionē de abraā t isaac eodē mō dicendum de⁹ p̄ris mei abraē: t de⁹ patris mei isaac: vel timoz patris mei abraam: t timoz p̄ris mei isaac. qz nō min⁹ pōt dici de abraam q̄ timuerit deū q̄z de isaac. Ad ꝺr a quibusdā hebreis q̄ de⁹ non noīat deus alicuius singularis persone: nisi postq̄z est cēr fluxibilitatem huius vite: eo q̄ homines dū in hac vita sūt posunt mutari de statu gratie ī q̄ sunt filij dei ad lapsum in q̄ potius filij ire ēm Aplm dicūtur t qz qñ hec verba dixit Iacob: Abraā dim iā añ decesserat: ſz isaac adhuc viuebat: qz durauit vsq̄ ad decēniū p⁹ venditionē ioseph vt ꝺr ī postil. idcirco ꝺ abraā q̄ iā erat ī securo dixit de⁹ abraā: ſz de isaac q̄ adhuc erat in vita. dixit: Timoz isaac

§ Non aspiciens retro.

Ca.XXXII
a Castra dī rē. Ubi castra posita sunt. in hebreo bṝ mahanaim: vt sciam⁹ si qñ interpretatū in alio loco ponit: quē locū significet. Et pulchre adfrēm inimicitiaz itur⁹ angelozū comitantiū escholi excipit.
b Timuit iacob rē. Aug⁹. Queri potest quō fidē habuit promissis dei q hoc dixit. Sz fieri potuit vt euerteret castra eius et tunc p⁹ illā afflictionē addesset: q q̄ pmisit ipleret. Et admonemur ꝑ exēplo: vt q̄cunis credamus in deum: faciam⁹ tm q̄ facienda sunt ī salutis presidium.
c Transiui iordanē. Per baptismū coniunct⁹ est pariēs de gētibus ei q ex iudeis pmittitur tamē deest timor iude oz q̄s significat esau.
d Erue me de manu rē. Sic orat: vt spem rioze moderetur et timorem sepe cōsoletur: significās vt vite nostre domestico rum ratiōe cōsulamus: et tamen dei auxiliū inuocem⁹.
e Placabo illū rē. Hec interpolita sunt a septoze. Nō ē ei putādē⁹ artem suam detegere: et sic eis cum quibus agit suspectū se facere.

§ Et ecce

Genesis La. XXXII

Ca.XXXII
a Iacob āt abijt ī itinere q̄ cepat Fuerūtq; ei obuiā angeli dei. Quos cum vidisset ait: Castra dei sunt hec. Et appellauit
b § Vulcrudo angelorum: que militia celi nominatur: quibus con
c fortarus: nō meruere frēm securus cor auxilio. § Suparis preritis rērationib⁹ rangā hostiū⁹ rergo sequēnū⁹: imminent future rangā hostes obuiā venientes: q̄s nomē loci illi⁹ manaim: id est castra. Misit aūt rē nūci⁹
d opter puenire orando rē bū operando ad q̄d ꝓficiendū ꝑsūt aliq̄n ꝓsualibilia humane sapientie verba.

os ad esau fratrem suū in terra seyr in regione edom: precepitq; eis dicens: Sic loquimini dño meo esau:
§ Consors nature: nō gratie. § Omnis qui patrie celestis ciuis est: pegrinus ē mundi toto tempore vite presentis.

Hec dicit frater tuus iacob: Apud labā pegrinat⁹ sum
a § Sapientes. b § fatuos. c § Simplices.
rē fui vsq; in pūtem diem: habeo bōues rē āsinas ōues
§ Qui timore seruiunt: non amore
a § Quorum imbecillitati prouidendum ne inducantur intentationem
rē seruos atq; āncillas: mittoq; nunc legationem ad dñm meum: vt inueniā grām in cōspectu tuo. Reuer-
si sunt nunciꝫ ad iacob dicētes: Venimus ad esau fra-
trē tuū: rē ecce properat in occursum tibi: cū q̄dringen-
a § Imminēre periculo quod humana ratio haber faciamus: ne rorum deo com⁹ mittentes rentare videamur.
tis viris. Timuit iacob valde: rē pterritus diuisit po-
pulum qui secum erat: greges quoq; rē oues rē boues
rē camelos in duas turmas dicēs: Si venerit esau ad
vnā turmā rē percusserit eam: alia turma q̄ reliqua est
§ Ne iterum rotum humano consilio tribuat: adiungit orationem quia predesti nario dei precibus adiuuatur.
saluabitur. Dixitq; iacob † Deus patris mei abraam: g † 3.31.b
rē deus patris mei isaac: dñe qui dixisti mihi: reuerte-
re in terrā tuā rē in locū natiuitatis tuę: rē bñficiam ti-
§ Indignus. § Mihi impensis.
bi: minor sum cunctis miserationib⁹ tuis: rē ꝟitate tua
§ Anteq̄ dicerent: baptizate omnes gentes lege verberante non miserante nre barur populus dei.
c quam expleſti seruo tuo. In baculo meo transiui iordanem istum: rē nunc cum duabus turmis regredior:
d Erue me de manu fratris mei esau: quia valde eum
timeo: ne forte veniens percutiat matrem cum filijs.
§ vel q

Tu locutus es vt bñfaceres mihi: rē dilatares semen
meū sicut arenam maris: quę p̄ multitudine numerari
a § Parat cum placare muneribus cui displicebat iñ moribus.
non pōt. Cūq; dormisset ibi nocte illa: sepāuit de his i
a § Binarius princeps altercratis placet esau.
que habebat munera esau frī suo: capras dūcentas:
a § Placet ei vicesimus. ꝓpter dualitatem denarij.
hircos vīginti: oues ducētas: arietes viginti: camelos
fętas cū pullis suis triginta: vaccas q̄draginta: rē tau
ros vigiti: asinas viginti: rē pullos eaꝝ decē: rē misit p
manꝰ puoꝝ suoꝝ singulos seorsū greges. Dixitq; pue k
ris suis: Abscedite me: rē sit spaciū inter gregē rē gregē.
Et ꝓcepit ꝑmi dicēs: Si obuiā habuerī esau frēm meū
rē interrogauerit te cuⁱ es aut q̄ vadis aut cuⁱ sūt ista q̄
a § vt aū esset muneribus reconciliarus: q̄s a frarre visus.
seq̄ris: Rñdebis: Serui tui iacob: Munera misit dño
meo esau: ipe q̄z p⁹ nos venit. Sic mādata dedit scō
ac tertio: rē cūctis q̄ seq̄bant greges dicē: Hisdē ꝟbis
loq̄mini ad esau: cū inueneritis eū: rē addetī: Ipe q̄z ser
a § Nec interposita sūt a scriptore. Ordo verboꝝ iacob. Placabo eū: rē post hoc videbo faciem eius.
e uus tu⁹ iacob iter nr̄m insequit. Dixit em̄: Placabo il
lum muneribus que precedunt: rē postea eu⁹ videbo:

.l. quē timet isaac: qđ pōt dici de q̄li
bet iusto timēte deū sm pūtem statū.
Quidā ꝟo dicūt q timor isaac ꝟ di
ci⁹ intelligit de timore quē passus ē
tpe imolationis: ad qđ inducūt illud
qđ infra sequit ecdem ca. Iurauit ia-
cob p timorē p⁹is sui isaac rē. Solet
em̄ hoies iurare p aliq̄d terribilia sic
p horā mortis rē hmōi.

a Iacob autem Ca.XXXII.
abijt. Hic q̄ir describit qualiter passus est ab esau. rē primo q̄liter timuit eū et auditu. secundo et adnūtu. ca. xxxiij. Circa ꝑmū describit ꝑmo diuina cōsolatio p̄ueniens. scō hūana trepidatio supueniens. ibi: Misit aūt nuncios. tertio dei cōfortatio ꝫ periculū iminēs. ibi: Et ecce vir luctabat. Circa ꝑmū dicit sic: Jacob aūt abijt rē. expedit⁹ a psecutione labā. b Fuerūtq; ei obuiā angeli dei. Dicit hebrei q angeli q̄ custodiebāt ꝓuinciā syrie ꝓduxerunt eū vsq; ad locū illū qui erat in fine ꝓuincie illi⁹: rē tunc alij angeli q̄ preerant ꝓuincie alteri sibi cōiuncte obuiauerūt sibi ad cōducē dū eū. Doctores aūt catholici dicūt q fuerūt angeli ad cōfortandū eum cōtra timorē frīs sui. nec iste expositiones dissonāt multū. c Et appellauit rē. ad ꝓtegendū eū: rē cōsonat ꝟtriq; expositioni. d Misit aūt nūcios. ꝟ q̄ir describit bñana trepidatio: lz nō eēt ꝫfortat⁹ ab angelo ī recessu: vt ꝓdictū ē: rē ī ꝓcessu ab angelis sibi occurrētib⁹: tm̄ sic hō timuit de ffe suo p cui⁹ trā hēbat trāsire: tū q̄ sciebat cū offēsū ꝫ eū, ꝑ ꝓmo genita rē ꝑ bñdictiōes: tū q̄ habi tauerat cū labā idolatra diu: ex cuius cohabitatiōe poterat aliquā offensā ꝓcurrisse, rē tō timebat q̄ tales diuine ꝓmissiones cōit̄ retelligēde sūt ꝟ ꝓditiōe. s. si ille cui fiūt faciat ꝺbi tū suū erga deū: de q̄ formidabat iacob: rē tō q̄ nō poterat trāsire trā sine scitu frīs sui misit nūcios ad placandū eū rē captādū ei⁹ benivolentiam rē ptz lra vsq; ibi: e Prepotat in occursū rē. Tot em̄ secū ducebat vt frēm suū captiuū ducēt si sibi expedire videret: si aūt ꝛrū videret salte oñderet potentiā suā. f Dixit sit pp̄lm. duplici de cā. vna q̄ si esau ꝓcuteret turmā vnā: cū eēt spoliys illis ītēt⁹ altera fugeret vt saluaretur. Alia cā q̄ de occisione et spoliatiōe ꝓme satiat⁹ alīt ꝛrita ꝓceret.
g Dixitq; iacob rē. Sciebat enim q̄ q̄uis de⁹ aliq̄d ordīauerit facere tñ vult sup ꝟ rogari. h In bacu lo rē. i. sol⁹ rē paup apodiās me sup baculū meū: rē nō sup aliō tpale: vt ꝛ. dictū ē. xxix. ca. Sz quō dicē iorda nē istū cū adhuc eēt lōge a iordane? Dicūt aliq̄ q torrēs iabeth iuxta quē erat ē idē cū iordāe: rē ꝺz dicivad⁹ iacob. lz ꝟ ptz falsū: q̄ postea venit iacob ī phanuel rē sochot: q̄ si sūt ī terra isrl citra iordanē sz vltra. vt ptz p ꝟhiero. ꝺ distātijs locoꝝ: rē p̄ sceptoz ꝛre, ꝓmissiōis: rē tō alit dicendū q̄ lz eēt adhuc lōge a iordāe: tñ ide potuerat videri iordānis rē q̄ torrēs iabeth cadit ī iordanē fluuiū. i Separauit rē. vt eū placaret: vt patet in ſra.
k Singlos rē. vt magis apperēt.

Tradu

a Et ecce vir rē. Greg⁹. Mystice. Jacob cū ad parentes ꝓpios redit: in via angelū inuenit: cū q magnū certamē in luctamine habuit. Qui aūt luctaſ aliq̄s se suplozē: aliq̄s inferiozē inuenit. Significat q angelus deū: rē iacob q cū eo cōtēdit cōtēplatiui viri animā exprimit: q cū deū cōtēplari nitit: velut in certamine mō q̄si supat: qz intelligēdo rē sentiēdo de incircūspecto lumīe aliquid gustat: mō ꝟo succūbit: qz degustādo iterum deficit. Quasi ergo vincitur angelus: quando intellectu intimo apprehenditur de⁹. Sz notandū q idē victus: nerui⁹ tetigit: rē marcescere fecit: rē ex tunc iacob vno pede claudicauit: qz oipotens deus cum p intellectū et desideriū cognoscitur: voluptatē carnis arefacit: rē qui prius quasi duobus pedibus nitentes cum videbamur querere: rē seculū tenere: post agnitionē suauitatis dei vnus in nobis pes sanꝰ manet: alter claudicat: quia debilitato amore seculi: sol⁹ amor dei ꝓualescit. Si ergo tenem⁹ angelū: vno claudicam⁹ pede: qz dum crescit fortitudo in nobis amoris intimi infirmatur fortitudo carnis. Qui em̄ claudicat tamū sano pedi innitit. cui em̄ desideriuz terrenū arefactū est: in solo pede amoris dei tota virtute se sustinet rē in ipo stat: qz pedem amoꝛi seculi quē in terra ponebat: iam suspensum portat. Nos q̄ si ad spūales patres redimus: angelū in via teneamus: vt suauitate in tima deū apprehendam⁹.
b Jnō. Et ecce vir rē. In ꝟ ꝓncipaliter sacramēti dñici imago figurata ē. Vir. n. iste xp̄s significat: cui volēti ꝓualuit iacob: vt mysteriū significaret passionis: in qua visus est in corpis sui sobole preualuisse deo: rē quasi cū infirmo: ita cuz carne ei⁹ luctamē inire rē inualescere cū diceret: crucifige: crucifige. Et tñ iacob ab angelo quē vicerat: bñdictionē ipetrauit. Mois em̄ impositio bñdictio fuit. Jnt̄peraſ aūt israel vidēs deū: qđ erit in fine ꝓmū oīm sanctoꝝ. tetigit angelus latitudinē femoris ei⁹: rē claudū fecit. Sicqz erat bñdictus rē claudus: in fidelibus bñdictus: etiā in fidelibus claudus. Femoris em̄ nerus vel latitudo: generis multitudo ē. Plures quippe a fide patrū degenerantes: rē a ꝑceptis sui auctoris deuiantes: in errozis
Ps 17 b suis semitis claudicāt. Ām: Et claudicauerunt a semitis suis. Qui tñ ꝑfs tactis viribꝰ non solū claudicat: lz rozpescit. Re vltra iā generare possit.
b Requaꝝ inqt rē. Hiero. Joseph⁹ in libro ꝓmo antiquitatū isrl: iō dictū putat: q aduersus angelum steterit. Ego aūt hoc in hebreo īuēire nō potui: lz ethymologiā nois angelus posuit dicēs: qm̄ si ꝫ deū fortē fuisti rē. Saruch em̄ qđ ab isrl vocabulo deriuat: ꝓncipē sonat. Quasi. Nō vocabitur nomē tuuz sup̄lātator. i. iacob lz ꝓnceps cū deo. i. israel. Quō em̄ ego ꝓnceps luz sic rē tu q̄ mecū luctari potuisti ꝓnceps vocaberis. Si aūt mecū q̄ deꝰ sū vel angel⁹: qz pleriqz varie interp̄tant: pugnare potuisti: q̄to magis cū hoibus. i. cū esau: quē formidare nō debes. Qđ aūt in libro hebreoꝝ nom̄ interpretatur israel vir videns deū: vel mens videns deuz nō tam vere q̄ violenter interp̄tātū videtur. Dic em̄ israel ꝓ has lras scribiſ. Joth: schin: res: aleph: lameth qđ interp̄taſ ꝓnceps de⁹: vel directus de⁹. Vir ꝟo videſ deū bis lras scribiſ: vt vir tribus lris scribaſ. Aleph ioth schin: rē dicatur bis. Videns ex tribus. Res aleph de rē dicaſ rah. El ꝟo ex duab⁹. Aleph rē lameth rē interp̄taſ ds vel fortis. Quis igit grandis auctoritatis sint: rē eloquentie ipoꝝ umbra nos oppriꝫ mat qui israel virum vel mentem videntem deum transtulerunt: nos magis scripture rē angeli: vel dei qui israel ipm vocauit auctoritate ducimur: q̄ cuiuslibet eloq̄ntie seculares
c Vocauitq; ta. rē. Jllꝰ q̄z qđ sequiſ: rē bñdixit eū ibi: Vocauitq; iacob nomen loci illi⁹ fa. dei rē. Jn hebreo ꝺ phanuel: vt sciamus ipm esse locū qui in ceteris scripture voluminib⁹ sm̄ hebreos phanuel legitur.
Hre. Querit cū ꝟitas dicat: nemo videbit faciē meā. Et deū ne

§ mo

foꝛsitan ꝓpiciabitur mihi. Prę-
§ Hoc prudenter fecit. vt per nuncios voluntatē fratris agnosceret.
cesserunt itaq; munera ante eū: ipse vero mansit nocte illa in castris. Lumq; mature surrexisset: tulit duas vxores suas rē totidē famulas cuz vndecim filijs: rē trā
a § post aquam saluris ecclesie: vt deum contemplari valeat aptus est locus solitudinis.
siuit vadum iaboch. Trāductisq; a
omnibus que ad se pertinebāt:
a § quia in cōtemplatione quali in luctamie: modo dei suauitas vtcunq; complectitur: modo superat vt non sentiatur.
remansit solus † Et ecce vir lucta- b
batur cum eo vsq; mane. Qui cū videret q eum superare non posset: tetigit neruum femoris eius: c
a § qz i ꝓplarius ꝓpagāde motralitatē vl⁹ abolet
et statim emarcuit. Dixitq; ad d
a § Quasi tempus est vt ab inuisibilibus ad rem potalia trahanda descendas.
eum: Dimittē me. Jam em̄ ascen
a § qz alia q̄ i cernā bulecdines degustat in ea sp morari desiderat.
dit aurora. Respondit: Nō di- e
mittam te nisi benedixeris mihi.
§ quasi priorem statum ignoret.
Ait ergo: Quod nomen est tibi: f
a § lucrator. b § Quasi non lucrator: lz vicor vocaberis: q̄ pulsans ꝑseuerasti.
b Respondit: iacōb. At ille † Nē- g
quaq̄ inquit iacob appellabitur
§ mutatio nominis: benedictio est.
nomen tuum sed israel: Quoniā h
§ perseuerans in pulsando.
si contra deum fortis fuisti: q̄to i
§ contra esau quem times.
magis contra homines ꝓualebis?
Interrogauit eū iacob: Dic mi-
hi q̄ appellaris nomine? Rndit:
§ Quasi incōprehensibilis est deus. § non est de textu. † Cur queris nomen meuz qđ est
mirabile? rē benedixit ei in eōdē m
loco. Vocauitq; iacob nomē loci c
a § facies dei. b § Non q deus videri possit: sed formam vidit in qua deus locutus est. Scribitur supra dixit virum: quia deus homo erat futurus.
illius phanuel dicens: Vidi dō- n
minū facie ad faciē: rē salua fcta ē o

a Traductisq; rē. duplici ō cā. vna vt videret ne aliq̄d de reb⁹ suis ex oblitione remāsisset. scōa vt solitari⁹ meli⁹ oſoni vacaret: vt eū dūs eripet de periculo qđ timebat. b Et ecce vir. ꝟ ꝑmo ponit⁹ divina cōfortatio ꝫ timorē periculi iminētis: Ecce vir luctabatur cū eo. Dicūt hebrei q fuit angel⁹ esau ī spē viri q̄ volebat eū ꝓdere a transitu: ne obtineret bñdictiones rē ꝓmogenita ipi⁹ esau: sed dūs dedit tantā fortitudinē ipi iacob q angel⁹ nō potuit ei ꝓualere. ꝓpter qđ angelus videſ q nō poterat eum superare:
c Tetigit neruū femoꝛ⁹ ei⁹ F
vt sic euaderet de mānu iacob q talē lestionē: nō tñ sic potuit euadere. ideo subditur:
d Dixitq; ad eū rē. q. d. xp̄s est vt cantem dei laudes cum alijs angelis: sm̄ illud Job xxxviij. Abi eras cū me laudarent astra matutina: rē iubi larent oēs filij dei? rē ideo nō debes me amplius tenere rē impedire a laude dei. † Osee. 12. a
e Rndit rē. i. nisi ꝓfiteaſ q bñdictiones q̄s q̄rebas ꝓ esau mee sunt de iure. rē est similis mod⁹ loq̄ndi Esa. xxxvj. Facite mecū bñdictionem. i. ꝺbicite vos mihi.
f Ait ḡ. necessitate compulsus.
g Requaꝝ inqt rē. i. nō dicetur q ex supplantatione et fraude obtineas bñdictiōes.
h Sed israel. quod interp̄taſ directus cum deo: vel ꝑnceps cū deo: qz iuste rē ex dei sñia obtinebis.
i Si ꝛtra deū fortis fuisti. i. cōtra angelum. ꝟ nomen deus hic accipitur ꝑticipative vel representative.
k Quanto magis † Judic. 13
rē. i. ꝫ esau rē filios ei⁹.
l Cur q̄ris nomen meum? ac si diceret. frustra q̄ris: dabo ego rē alij angeli in ministerium missi nō hēm⁹ noia fixa rē stabilia: sed diuersa sortimur noia sm̄ legationes ad quas mittimur: exēplū de angelo Esa. vj. qđ magis declaratur j. eo. ca.
m Qđ ē mirabile. nō ē de textu. Et bñdixit. i. ꝓfessus ē ei bñdictiō es eē sus as rē ī ꝟ ꝓfessus ē se supatuz.
n Vidi dūm fa. rē. i. angelū ī corpe assūpto.
o Et salua facta ē alia mea. qz nō ꝓualuit mihi: lz ecōuerso. Hec est igit exposito hebreoꝝ. rē sm̄ ꝟ exponit illud qđ scribitur Osee. xij. de iacob: Jnualuit ad angelū rē confortatus est: fleuit rē rogauit eum. ita q̄ li fleuit referatur ad angelū: eo q̄ esau cuius erat angel⁹ perdebat bñdictiones: sm̄ illud Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebūt. rē rogauit rē. Jsta expositio hebreoꝝ duo supōit. Primū ē q̄ deꝰ ad horā dedit tantā virtutē iacob q posset resistere angelo rē ꝓualere vel xtutē angeli ad horā debilitauit vel suspēdit: sic xtutē ignis suspēdit in camino ignis triū pueroꝝ. Scōm̄ est q̄ angel⁹ esau sm̄ hebreos licet bon⁹ fuerit nesciuit tñ diuinā sentētiā diffinitiuā q̄ ius ꝓmogēiturę bñdictiōes eēnt ipi⁹ iacob ō iure vsq; ꝺ vidit p ꝺ. s. q̄ de⁹ trā xtutē contulit

mo vidit vnꝝ: quō testat iacob: Vidit deū facie ad faciē: būa ne eñ mētes oculo interiori purgato. cū vicio ꝙ erugo tribulationis igne fuerit cremata. leticiā patrie celestis aspiciunt vt purgem⁹ lugēdo ꝓtius q̄ fecim⁹: ꝛ p⁹ cōtēplemur gaudia q̄ ḡrimus. Pat⁹ eñ exurente tristicia caligo detergit ꝛ sic resplendēre raptim i circūscḝpto lumīe: mense illustrat. Quo in gaudio cuiusdā securitatis absorbet: ꝛ q̄si post defectū pñtis vite vltra se rapta in q̄dā nouitate recreat. Jbi mēs ex imēso fonte visionis supno roze aspgit. Jbi nō sufficere ad id ad qđ rapta ē cōtēplat ꝛ veritatē sentiendo videt. qz quanta est ℞itas ipa nō videt: ꝛ cui tāto se lō ge estimat: q̄nto appropinquat: qz ni si illā vtcūq; cōspiceret nō eā cōspicere se posse sentiret. Ulius g̃ aīe dū intēdit imēsitatis cozuscatione reuerberat. Jpa eñ cūcta iplēs cūcta circūstat: ꝛ idcirco mens nō se ad comprehendā incircūscḝptā subam dilatat quā inopia sue circūscriptionis angustat. Unde ad se citius relabitur: ꝛ ꝓspectis quibusdā varietatis vestigijs. ad sua intima reuocat. Nec ipa cū p cōtemplatiōnē facta nō solida ꝛ permanens visio: sed quasi quedaz visionis imitatio dei facies dicitur. Quia eñ p faciē quelibet agnoscim⁹: cognitionē dei faciē vocam⁹. Jacob g̃ postq̄ cum angelo luctatus est. ait: Vidi dñm facie ad faciē. Quasi: Cognoui deū: qz ipe me cognoscere dignat⁹ ē. Hec cognitio in fine plenissime fiet. Ut: Tūc ꝙgnoscā: sic ꝛ cognitus sum. 1.Coz.13.d

Nico.de lyra

ipi iacob ꝛ tñ aī fuerat ꝫ reuelatū ipi rebecce ꝛ isaac posito i extasi: vt.s.dictū ē.xxvij.ca. Et sic tertiū qđ ꝫ supponiē est q aliq̄ reuelatiões facte sint hoīb⁹ etiā aliquib⁹ angelis ignoranti/bus: q̄ tria q̄si ex hypothesi vel suppositione dicta sunt satis dubia. Catholici ℞o doctores aliter exponunt hanc hīam de angelo ꝛ de iacob: sed dicunt aliq̄ qđ fuit tñ spūalis lucta: qz iacob ꝓ efficacia sue oꝛonis retinebat cum ne elongaret se ab eo: ꝫ cū defenderet in via: ꝛ videt snia Diero. sup Esa. xlix. vbi dicit sic: Cū angelo iacob oꝛone nō mantḝ luctabat: Sz ℨriū videt ex textu vbi dz q in illa lucta angelus tetigit nervum femoris iacob: ꝛ q ex tactu emarcuit: ꝛ intantū q iacob postea claudicabat: ꝛ ī dicunt alij q fuit lucta spūalis ꝛ cōpozalis. Ad cui⁹ intellectū ꝓsiderandū q licet iacob nō fuerit diffisus totaliter de dei adiutorio: tñ pax conflidit ꝛ nimis timuit esau: maxime cū prī⁹ dixisset sibi angelus q̄ secure reueretur ad terrā suā: ꝛ q essēt cū eo ad eū ꝓtegendū: vt.s.dictū est ca.xxxi. In via eñ fuerunt ei obuiā angeli q̄si castra ipm defendentia: vt dictū est in ꝓncipio but⁹ ca. ꝛ ī oꝛante iacob solo in ripa fluminis ꝛ nimis timēte ꝓpter ꝓdicta: ꝛ min⁹ debito de deo cōfidente: appuit ei angelus q̄ fuerat ei ꝓtector in via ꝛ finxit q vellet eū dimittere ꝓpt paruitatē sue confidentie: sic dñs post resurrectionē suā apparēs duob⁹ discipulis in via finxit se longi⁹ ire: vt hḝ Lu.xxiiij. ppt paruitatem ꝛ tarditatē fidei ipoꝛ: tñ nec ibi nec hic fuit mendaciū vel falsitas: qz tales appitiones fiunt cōiter ℈m dispositionē mētis illoꝛ q̄bus fiunt hmōi apparitiones: vt.s.dictū est.xviij.ca. Jacob aūt istantia oꝛonis feruide rogabat eū ne ab eo recederet: sed ad ei⁹ ꝓtectionē ℈m suū ꝓmissum maneret: ꝛ in ꝫ fuit lucta spūalis: ꝛ postea cū videret angelū q̄si volentē recedere: ex familiaritate accepit eū cū manib⁹ ad retinēdū: qz frequenter cū eo loquebat: sic ꝛ maria magdalena post resurrectionē xp̄m sibi apparentem voluit tāgere Job. xx. ꝛ sic fuit lucta corpalis: qz iacob volebat eū detinere in illa appitione ita q nō dispareret donec hḝret benedictionē ei⁹: quā et habuit. Jn illa etiā lucta corpali figurabatur ei q nō debebat timere esau cū inualuisset ad angelū: ꝛ ℈m istā expositionē illud qđ supra iductū est de iacob Osee. xij. Jnualuit ad angelū ꝛ confortatus est: fleuit ꝛ rogauit eū, aliter est ponendū q̄. s.f. referendo fleuit ꝛ rogauit ad iacob: q̄ fleuit q̄si vidit angelū quasi volentē eū deserere ꝛ rogauit eū ne recederet donec dedisset ei benedictionē: ꝛ ita hic nō sit scḝtū q fleuerit: ꝫ tñ q rogauerit: tñ tenendū ē de vtroq; : eo q exꝑmit ī Osee qđ ē ꝫ omissum. Hoc aūt sensum pōt de facili ifa applicari ab illo loco: Et ecce vir. i. angel⁹ ipi⁹ iacob apparens in specie viri. Lucta bat cū eo spūaliꝛ ꝛ corpaliter: vt iā expositū ē. Qui cum videret q

ℨ Reuersus ē. f. ad lucē: corporeis oculis visibilē.
anima mea. Ortusq; est ei statim
ℨ .i. crāsijt lux inuisibilis.
sol postq̄ trāsgressus ē phanuel.
ℨ debilitatus affectu superni amoris.
Jpe ꝙ claudicabat pede. Quā ob cām non comedunt filij israel neruū: qui emarcuit in femore iacob vsq; in pñtē diē: eo q tetigerit neruum femoris eius ꝛ obstupuerit.

seraphico: Et būdixit ei. Nic ꝓprie accipiēda ē būdictio ꝓut maior būdixit mihi: vt habet Heb. vij. Uocauitq; iacob ꝛt. .i. facies dei. cui⁹ causa subdit: Uidi dñm facie ad faciem. i. angelū in specie corpali. Et salua facta ē aīa mea: qz ꝙsolat⁹ est me: ꝛ būdixit mihi ℨ timorē de fratre meo esau. Non comedūt neruū: nō vitant oēz neruū sed solū neruū femoris ad qđ delignandū ibidit: Qui emarcuit. Ca.XXXII

Moraliter.

quem significat hoc: bōi viri a malo ꝓpt qđ remedia ḡrere dz ꝓut pōt. ℨ mo erga deū ꝙ emendationē vite. qđ notat cū dz: a† Jacob aūt abijt ī itinere suo. pficiēs de bono in melius in via mor. b† Fuerunt autē ei obuiā angeli dei. ad ei⁹ custodiā sic scribit Ps. xc. Angelis suis man. de te vt cu. te i oi. vijs tuis. c† Misit autē nūcios aī se ad esau. seqḝ: † Sic loqmīt dño meo esau scz ℞bis pacificis ꝛ hūilib⁹ vt ptz ī textu. Scribit ei Ecci. vj Uerbū dulce multiplicat amicos ꝛ mitigat inimicos. Et ī ꝫ iacob significat qđlibet bonū hoīem q̄ ḡrit ḡntum pōt oīm pacē ℈m illud Rom. xij. Quātū ex vob ē cū oīb⁹ hoīb⁹ pacē bītes. † Timuit iacob ꝛt. qz neḡcia puerso⁹ sp ē timenda ꝛ cautela ℨ eā adhibēda. iō sbdit: f† Dixitq; m ꝛt. in duas turmas. Pōt aūt ꝙ duas turmas ītelligi bōa spūalia ꝛ tpalia: vt si ꝓsecuto: auferat tpalia spūalia ꝙ patientiā maneant salua. Exēplo bti Job. et qm̄ būana cautela nō sufficit sine ꝓtectiōe diuina. iō sbdit oꝛo iacob: † De⁹ ꝓtis mei ꝛt. seqt: † Erue me de manu frīs mei esau ꝛt. quia pax cum aduersarijs salua veritate iusticie q̄renda est nō solum verbis dulcibus sed etiā muneribus. iō sequitur:

f† Separauit de his que habebat munera esau. Et quoniam oratio deuote facta exaudibilis est. ideo sequitur:

b† Et ecce vir luctabatur cum eo. per hanc enim luctam ſ significabatur ad lram q iacob finaliter ipi esau ꝓcualeret: quod fuit impletum tpe Dauid qui terram idumee sibi subiecit. ꝛ ꝙ ℞ moraliter significat q boni malis finaliter ꝓcubuerunt. Sap. v. Stabunt iusti in magna constantia aduersus eos qui se angustiauerunt ꝛt. Et tunc mutabit nomē iacob in israel. sic ibidit: g† Requaq; iacob appellabit nomen tuū sed israel: q: tunc lucta vite pñtis ℨ vicia que p iacob significatur cessabit ꝛ clara dei visio que significatur p israel succedet. Aliter exponi potest de appetitu intellectuo ꝛ sensitiuo qui dicuntur fratres eo q sunt ab eadē essentia anime procedentes ꝛ ℨuis ex ordinatione diuina intellectuus debeat dominari. tamē frequēter sensitiuus est potentior ꝛ trahit ad se intellectiuū vt ptz in incōtinentib⁹. iō bonus homo semp debet timere ne ratio per sensualitatē superetur in ipo et super hoc deū deprecari: ꝛ munera mittere esau concedendo carni id quod ℈m deum conueniens est illi: ꝛ quando debita concordia est ibi tunc iacob vocatur israel quia sedatis passionibus sensitiue partis homo per intellectum est cognitor. vij. Phyl. sedendo ꝛ quiescendo fit anima sciens et prudens.

ℨ In ca. xxxij. vbi dicitur in postilla: Tetigit neruū.

Additio.

Quidam hebreorum dicunt q hoc q angelus tetigit neruum Jacob: ex quo tactu ipse Jacob claudicauit non fuit ad puniendum Jacob ☞ de sua

de sua diffidentia: quia in ꝫ actu nō videt q iacob aliquid demeruisset. ꝫ potī⁹ ecōtra: ꝙ ī ꝫ loco iacob fuit būdict⁹ ab angelo vt statim sequit: Et būdixit ei. Sz dicūt q rō hui⁹ ta/ct⁹ ꝛ claudicationis ē figuralis tñ: in ꝫ ēm figurabaī q ℨ iacob hḝret ꝓmogenituraī ꝛ dominiū sup esau ex ordinatiōe diuina: vt.s.xxvij.ca. tñ in postꝛ aliqñ aliq̄ descḝdētes de iacob q̄ dicunt egredi de femore ei⁹ eēnt lesi ab ipo esau: vñ in predicto ca. dz: Tēpusq; veniet cū executies solueſq; iugū eius de ceruicib⁹ tuis ꝛt. qđ ipletū ē qñ idumei rebellauerūt ℨ iudā. iij. Reg. viij. ꝛ sic videbaī dominiū iacob sup Esau. ledi i femore iacob. f. i posteritate q̄ de femore ei⁹ egrederet. ꝛ iō seqt q ob hāc cām nō comederūt filij isral neruū q̄ emarcuit in femore iacob. Si eñ hec claudicatio ipi⁹ iacob fuisset ꝓpt punitionē ei⁹ in penā diffidētie: ꝓut alij dicūt nō habuissent filij israel abstinere a comestione hui⁹ nerui: cū illa pena solū respiceret psonā iacob q̄ qđē pena iā trāsiuerat in preteritum.

Replica

correctorij ℨ Burgē. In ca. xxxij. vbi postillato: tactū nerui iacob ꝛ claudicationē exponit de pena ꝓ diffidētia: etiā Burgē. istat q nō sit facti ī penā: qz iacob i ꝓposito nō demeruit ꝫ ag̃el⁹ ei būdixit. Jnfert igit q factū sic etiā supra dixit de alijs sit tm̄ figurale mystica hīs significationē: ꝫ videt q sic Burgē. incōuenienter se hz: vt supra dictū ē i alijs passib⁹: ita ꝛ ℞. Potio qz cōtra dicit btō Aug⁹. supra allegato ab hīcies sēsū hīalē nullā absurditatē ꝓtinētē: ꝛ recurrit ꝓ hīali ad mysticū: qđ fieri nō dz ni si historia deficiat ℈m btm̄ Hregl. Sedo q cū būdictio iacob: Esto dñs frīs tuo ꝓncipalē effectū habeat in regno xp̄i: qđ dz dom⁹ iacob: Lu. j. Jste Burgē. artat cū ad tpa regū q̄ndo edō fuiuit regib⁹ iuda solū ꝓ tpe septē regū: vt ex libris ipoꝛ regū colligit ꝛ terminabaī in rebellionē. Edō: de q̄. iij. Reg. viij. Et xp̄i illā rebellionē dic̄ iacob claudicasse in figura q esau a se excuteret on⁹ illi⁹ būdictionis iacob de q dz. ꝫ. xxvij. ca. Ad qđ positionē būdictiōis respicies ꝓncipale pulpēdit ī q̄ iacob nō claudicauit: nō igit Burgē. debuit ꝫ sic applicare mysticā do sine aucte cū nō sit ī fauoꝛē fidei: ꝫ potī⁹ vt apls

Glo.ordi.

Ca.XXXIII

a Diuisitq; . Aqla dimidiauit vt vnum cuneū faceret ancillaꝛ cū filijs suis ꝛ alteꝛ libzarum cum filijs suis. Primasq; mitteret ancillas secundas liberas. Jpe ante omnes fratrem adoraturus occurret. b Sic enim vidi ꝛt. Aug⁹. Utr pauentis ꝛ perturbati animi verba vsq; ī hanc adulationez ꝓruperūt: an sine peccato potuerunt dici? fortassis enim quia dicti sunt ꝛ gentium dij: q̄ sunt demonia ñ ꝓiudicaī ex his ℞bis hōi dei: qz ꝛ si benigno aīo sunt dicta ℨ ℞ba fraīna: qz p⁹ bonā susceptiōz me⁹ trāsierat: potuit sic dici: quēadmodum moyses pharaōi de⁹ dict⁹ ē: ℈m illō apli: ꝛ si sūt q̄ dicūt dij siue ī celo siue ī terra ꝛt. maxie qz sine articulo dictū ē in greco: q̄ euidentissime solet veri ꝺi significatio fieri Rō. n. dixit ꝙ sephō tutheu ꝫ ꝙ sephontheu qđ facile intelligūt q̄ grecū audire ꝛ ītelligere solent. 1.Coz.8.b

ℨ Et ego

Nico.de lyra

Ca.XXXIII

Eleuans aūt iacob oculos suos: vidit venientem esau ꝛ cum eo quadringentos viros. Diuisitq; filios lye et a ℨ Duas fecit turmas: nō tres: vt plerīq; estimant.
a ℨ Naturalem virtutum ordinem sequitur: qz iust⁹ a minoribus incipit: et gradatim ad maiora progreditur.
rachel ambarumq; famularum: ꝛ pposuit vtranq;
a ℨ qz pri⁹ timoꝛ seruilis deinde amicabilis: quez significat lyā libera: Inde sequitur amoꝛ purgati animi: quem significat rachel: que interpretatur videns principium.
ancillam ꝛ liberos earum in principio. Lyam vero ꝛ liberos eius in scō loco. Rachel aūt ꝛ ioseph novissimos. Et ipe ꝓgrediens adoravit ꝓnus i terram septies: donec appꝛopinquaret frater ei⁹: Lurens itaq; esau obuiā fratri suo: amplexatus ē eum: Stringensq; collū eius: ꝛ osculās fleuit. Leuatisq; oculis vidit mulieres ꝛ puulos earū: ꝛ ait: Quid sibi volūt isti: ꝛ si ad te ꝓtinent? Rndit: Paruuli sūt quos donauit mihi deus seruo tuo: et appꝛopiāntes ancille ꝛ filij eaꝝ: incurvati sunt. Accessitq; lya cum liberis suis: ꝛ cum similiter adorassent: extremi ioseph ꝛ rachel adoꝛauerunt. Ait esau: Que nā sunt iste turme: q̄s obuiam habui? Rndit: Ut inueniré grām coꝛā dño meo. Et ille ait: Habeo ait plurima frater mi: sint tua tibi. Dixit iacob: Noli ita obsecro: Sz si inuēi grām in oculis tuis: accipe mu
ℨ Timoꝛe perturbatus hic loquitur. ℨ Hic loquit̄ vt iacob: nō vt israel. ¦non cū frēm deo ꝓpar: ꝫ hūano moꝛe hyꝑbolicis verbis: demuolētiā caprar.
b nusculū de manibus meis. Sic eñ vidi faciē tuā quasi viderem vultū dei. Esto mihi ꝓpiciꝰ: et suscipe būdictionē quā attuli tibi: ꝛ quam donauit mihi deus tribuens oia. Ubi fratre ꝓpellēte: suscipiens ait: Gradiamur simul: et eroq; socius itineris b

Nico.de lyra

Eleuans Ca.XXXIII aūt iacob oculos. b ꝓpr describit q̄liter iacob se habuit in frīs aduētu: ꝛ qz in agibilib⁹ nō dz hō omittere de his agēda sūt ℈m būanā ꝓuidētiā: iō ī aduētu esau oñditur ꝓuidētia iacob: cuius dictū cēt sibi q̄ angel⁹ custodiret eū. ꝛ ꝓmo ī diuisiōe ꝓprie facultat⁹ aī frīs aduētū: ꝛ ī recognitiōe fraternitat⁹ ī aduētu. ibi: Et ipe ꝓgrediēs. tertio ī declaratiōe societat⁹ p⁹ ei⁹ aduētū. ibi: Dixitq; iacob nosti. ꝛ i recognitiōe divine bōitat⁹. ibi: Et iacob vēit. Et ptz lra ꝑme ptis. paucis exceptis. b Uidit veniētem esau. adhuc lōge existens.
c Diuisitq; filios. vt nihil omitteret de ꝓuidētia būana: quia cēt q̄dā tētatio diuīa: ꝛ vt hō/nest⁹ irēt ꝛ ordinati⁹ apparent coā esau. d Rachel aūt ꝛ ioseph nouissimos. i. tā q̄ ꝓdilectos ꝛ ꝓncipales: in ꝓcessiōe eñ maiores sequunt. e Et ipe ꝓgrediēs. Hic oñdit ei⁹ ꝓuidētia ī recognitiōe frīnitat⁹.
f Adoravit ꝓn⁹. iclinādo caput ꝛ ꝫ adoratio dulie: quia erat ꝓmogenit⁹ frat⁹ ei⁹ etate: ꝫ ex diuina ordiatiōe ꝓmogenitura cēt trāslata. g Turrēs i. e. qz ex ꝺi ordiatiōe ei⁹ indigtio mutata ē in pictatem.
h Suscipe ꝛt. i. cnceniū volūtarie oblatū. i Quasi ꝛt. qz ita pacificatū ꝛ mitē eum vidit: sic ag̃el⁹ loqns ex ꝑsōa dei eū ꝓsolādo signauerat. Cetera patent. ☞ Dixitq;

B

C

a Et ego seqr ꝛc. Aug⁹. Querit si mendacium fratri ꝓmiserit. Hoc em̃ sic̃ sc̃ptura narrat: nō fec̃ ꝫ eo ꝓrexit itinere qō dirigebat ad suos. An forte veraci aīo ꝓmisit: ꝫ aliud postea cogitādo delegit. b Socho⁹. Hiero. Ubi nos taberna/

a Dixitq; iacob. Hic ꝑtr oñdit ei⁹ prudētia in declinatiōe societat⁹ esau. q̄uis em̃ amicabilit eū recepisset: poterat tm̃ timere ne ei⁹ anim⁹ mutaret vel ne aliqs de ei⁹ familia celās inordiate ꝓ eo noceret ipi iacob et suis: ꝛ tm̃ qm̃ ꝓmisit ire pⁿ eū in seyr sic facere cogitabat: mutauit tm̃ ꝓpositum ex cā certa: ꝛ io nō est mētir⁹: sic ꝛ paul⁹ cogitabat ire corinthū an̄ q̄s iret i macedoniā: vt hr̄. ij. Cor. j. tm̃ ex cā mutauit ꝓpositū: tm̃ sic dixi supi⁹ nō videt magna necessitas excusare pres ve. te. de oī mēdacio officioso marie.

b Et. ia. v. ℔ oñdit iacob prudētia i recognitiōe diuine bonitatis grās agēs deo de ℔ q̄ eū in pegrinatione augmētauerat: ꝛ in via custodierat: ꝑmittitur tm̃ mod⁹ deueniēdi ad locū vbi grās egit deo cū ōr: Et iacob ꝛc. Dicit em̃ heb. q̄ ibi bitauit ꝑ ānū ꝛ dimidiū. ꝛ io nō solū fixit ibi tētoria: ꝫ cū ℔ edificauit domū. c Trāsiuitq; ꝛc. Fm expositores catholicos ista ē ciuitas q̄ vocat̄ sali. Joh. iij. nō em̃ pōt dici q̄ sit illa salē q̄ alio nōie ōr hierlm: vt. ē. dictum ē. xxviij. ca. qz illa ciuitas vocata ē bethel. vt ibidē ōr: Postq; aūt iacob recessit de loco isto ascendit in bethel vbi apparuerat sibi dñs qū iuerat x̄fus mesopotamiā. ꝓpt̄ irā fris sui: vt hr̄ in ꝓncipio huius ca. ꝛ certū ē q̄ illa bethel eadē est cū salē q̄ alio nomine ōr hierusalē. ꝛ io salē q̄ ℔ noīat nō pōt ee illa salē q̄ ē hierlm. Fm aūt hebreos doctores salē nō ē hic nomē ciuitatis nec ē nomē ꝓpriū: sed est nomē cōe ꝛ signi/ficat integritatē ꝛ pacē: ꝛ dicunt q̄ ℔ ē sensus ꝛ lra hebraica: Trāsiuitq; .i. iacob. Salē. i. integer vel pacificus. Jn vrbē sichē. qz in via nihil pditū de familia vel ō reb⁹ suis: nec aliq̄d aduersū occurrit sibi: ꝛ ilt⁹ videt veri⁹: qz illa ciuitas. j. ca. sc. vocat sichem.

d Et bitauit iuꝑ oppidū. i. vrbē pdictā. nō em̃ voluit ītra bitare: qz erāt idolatre. e Emitq; ptem agri. centū agnis. Hebrei dicūt centū obolis et ideo trāslatio nr̄a ℔ deficit: vel dictio q̄ in hebreo ponit ē eq̄noca. q̄tū aūt valet obol⁹ dictū ē. ē. xxiij. ca.

f Et erecto ibi altari. ad īmolandū deo sacrificiū.

g Jnuocauit ꝛc. i. recoḡscens dei potētiā ꝓ quam ꝓtauerit eū a laban ipm̃ pseq̄ntes: ꝛ ab esau ibi oc/

Ca. XXXIII (currēte.

Moraliter

Jn ℔ caplo describit cōcordia esau cū iacob. ꝓ qua designat̄ ꝓcordia supbi cuꝫ būili. Mā ex pte esau ponit elatio. cū ōr: a† Leuās aūt iacob oculos vidit venientē esau ꝛ cum eo q̄dringentos viros. Ex pte vero iacob humiliatio cū ōr: e† Et ipe ꝓgrediēs ꝛc. Et sequit vtriusq; cōcors susceptio cū ōr: g† Currēs itaq; esau obuiā fri suo āplexat⁹ ē eū. ꝛ i ℔ significat q̄ vere hūilis cū supbo pacifice ꝓuersat ℔ ē spēale i hūilitat̄ x̄tute. Jn alijs em̃ x̄tutib⁹ nō ē sic. Last⁹ em̃ nō pōt pacifice mozari cū lubrico: nec inst⁹ cū iniusto: ꝫ humilis pacifice mozat̄ cū supbo. nā hūilis fuit semp vult ꝛ subiici. supb⁹ aūt ꝓcipe ꝛ dñari. ꝛ sic vterq; hz suā volūtatē. ꝛ p ꝑis pacē. Et de tali hūili ōr ps. cxix. Cū bis q̄ oderūt pacē erā pacific⁹. Uerūtn̄ qñ hūilis hz in cura sua aliqs ip̄fectos q̄ peiozari possent ex societate supbi oz decliare ab ei⁹ societate. Et ℔ ē qō ōr: h† Paruulos ꝛc. ꝓ qō designant̄ imperfecti. Sequit: b† Et iacob venit in socbot. qō in terp̄tat̄ tabernacula. nā declinādo societatē supboꝝ vēit hūilis ad tabernacula iustoꝝ. c† Trāsiuitq; i salē. q̄ inꝑpretat̄ pax. nā de tabernaculis iustoꝝ vite ptis ē trāsit⁹ ad pacē supne ciuitatis.

b Hressa ē aūt dina. ℔ ponit de Ca. XXXIIII. Escribit q̄d passus sit iacob a sichimitis: vbi ꝓmo describit scelus ꝓ dine violatiōe. scdo dolus ex mutua collocutione. ibi: Locutus est itaq; emoz. tertio scel⁹ ex circūcisoꝝ interfectiōe. ibi: Et ecce die ctio. quarto met⁹ ex vicinoꝝ cōgregatione. ibi: Quibus ꝓpetratis

Circa ꝓmū describit ipi⁹ dine vaga curiositas. cū ōr: Egressa ē aūt dina. i. de domo patna: vbi tāq; verecūda iuuēcula deberet stare clausa.

i Et videret ꝛc. Dicit em̃ ioseph⁹ q̄ in ciuitate erat solēnitas: io videre volebat illa die mulieres ornatas ꝛ emere similia ornamenta.

k Quam cum vidisset ꝛc. qui erat ꝓnceps ciuitatis ꝛ erat ꝓmogenitus: ꝓpter quod debebatur ei hereditarie principatus.

l Et rapuit et do. per potentiam suam. m Et dormiuit cum illa. eam carnaliter cognoscendo. n Qui opprimens virginem. ꝓpter quod non fuit ibi simplex fornicatio: sed raptus et stupr̄m. o Et conglutinata ꝛc. eam nimis ardenter ꝛ inordinate diligendo.

mũ ditato: ꝫ filij ei⁹ in B facto nolãt: ꝫsi ꝓncipes ⁊ auctorez.
a Arreptis duo ⁊c. Stra. Sic pastores ecclesie pctũ carnis vel aĩe vlcisci debent gladio spũs q̃ est verbũ dei: parati vlcisci oẽm inobedientiã. b Nos pauci su. ⁊c. Aug⁹. B dicit qz plurimũ bella poterant surgere: non q̃ multomin⁹ hꝛet ꝫ posset expugnationi ciuitat⁹ suffice re. c Rundã vt scorto ⁊c. Aug⁹. Zel⁹ filiox iacob in vltionem sororis moraliter cõmonet pastores fideliz curã hꝛe aĩaꝝ sibi cõmissaꝝ: ne violẽtur corpali delicto: aut fornicatione spũali. Paratiq; sint vlcisci oẽm inobedientiã: ⁊ exercitationis gladio feriant stupratorẽ: ne impunũ⁹ euadat.

Ni. de lyra

Et inau dicitur. Et ecce die ⁊cio. circũcisi cũ grauius affliguntur ex circũcisione tertia die q̃ prima die. ⁊ ideo vsq; ad ilã die distulerunt eos inuadere.
a Arreptis duo ⁊c. Licet enim ipa hꝛet alios frẽs nõ solũ ex pte patris sed etiã matris tñ isti vocant b frẽs dine: quia magis ostenderũt se dolere de ei⁹ violatione q̃ alij. nec est intelligendũ q̃ fuerint soli in occisione sichimitaꝝ imo cũ eis fuerunt famuli ⁊ alij frẽs eoꝝ eis assistẽtes: sic ptz. ꝫ.
b Quib⁹ egressis. s. de domo sichẽ.
c Irruerunt sup occisos ⁊c. ad accipiendã pdam. ⁊ ptz lra. d Quibus patratis. B describit met⁹ ex congregatione vicinoꝝ. timebat ei⁹ iacob ne ppli circũstãtes q̃ erãt amici sichimitaꝝ ꝓgregarent ⁊ ipm cũ filijs ⁊ familia deo nõ fecerũt: vt hꝛ ca. se. ⁊ ptz lra. Sciendũ tñ q̃ b. s. Quib⁹ patrat⁹ audaciter. nõ ẽ in hebꝛeo: ꝫ est additũ a trãslatore: ꝫ incipit versus: Et dixit iacob.

Ca. XXXIIII

Mozaliter

Egressa ẽ ãt dina. Per dinã q̃ egressa est domũ ꝑris significat aĩa vaga q̃ egredit clausꝝ rationis.
k† Quã cũ vidisset sychẽ. q̃ interp̃taꝝ ebrius. iõ p ipm significat diabolus: q̃ ebrietate supbie cecidit de celo in hunc aerẽ caliginosũ. † Filiꝝ emor. i. subiectus alteri demonĩ supriori. Rã in demonũ remãserũt naturalia integra ꝑm Dionysiũ: ⁊ ꝓ ꝓis ordines ꝑm gradꝝ nature. l† Et rapuit. trahẽs eã ad ꝓsensum moraliter culpe. m† Et dormiuit cũ ea. iducendo ad effectũ. n† Ui oppmẽs nõ accipit b vi ꝓpriã. qz diabol⁹ non põt aliquẽ ad pctm̃ violẽter inducere ꝫ accipit b ꝓpriã sic de ꝓpo dicit Luce. r. Et coegerũt eũ ⁊c. o Tristẽq; blãditijs delinluit. aliqñ enĩ pctm̃ ꝑpetratũ pctõ incipit dolere: ꝫne ad debitã pniam pueniat diabol⁹ ei blãdiꝫ ꝓmittẽdo sibi diuine misericordie magnitudinẽ ⁊ sctoꝝ grauiora peccata reducendo ad memoriam vt dauid ⁊ btꝰ Petri ⁊ consimilia. † Accipe mihi inquit puellã hãc cõiugem. querit eñ diabol⁹ vt cũ aniam traxit ad culpã ipam vlteriꝰ trahat ad peccãdi cõsuetudinẽ: vt sic ei inseparabiliter cõiungat: ⁊ ad B q̃rit aliqñ supiozis demonis ad iuroriũ. sic in angelis sctis inferioꝝ adiuuat a supiozi sic patet Dan. r. Dixit eñ angel⁹ loquẽs danieli: Remo aditor ẽ mi bi nisi michael ꝓceps nr̃. Sz duo frẽs dine p ꝙs significant ꝓdicatores cuãgelij q̃ ad ꝓdicandũ Lu. r. mittunt cõbinati: arreptis duob⁹ gladijs. s. oꝛone ⁊ ꝓdicatione inuadũt ciuitatẽ diaboli: ⁊ sic tollũt sororẽ suã de domo sychẽ. i. diaboli per verã pniam eã ad statũ gr̃e reducendo.
Jn ca. xxxiij. vbi dr in postilla. Et qõ supra dictũ est respõderunt

Additio.

(derũt in dolo: dicũt caute vel ꝓuidẽter. Dictio hebraica q̃ B ponit. s. myrina nullo mõ significat ꝓudentiã vel cautelã: ꝫ solũ fraudẽ vel dolũ: vt ptz ex itatẽ idiomatis scienti. ⁊ iõ alia expositio ẽ magꝛ ꝫ ꝛe cõsona: põt tñ sustineri opinio dicentiũ q̃ filij iacob in casu nullã dolositatẽ fecerũt: Rã dolus aliqñ ipropꝛie accipit. ꝓ bõa cautela: sic cũ Aplꝰ. ij. Cor. xij. ait: Cum essem astut⁹ dolo vos cepi: vt. s. i addit̃one. xxvij. capi. Et iõ qz sychimite nullã petierũt veniã de tanta iniuria illata iacob ⁊ filijs suis: iõ nec ipi pacẽ cõcesserũt: sed solũ ꝓmiserũt q̃ possent cũ eis federari si circũciderẽt. ñ aũt ꝓmiserũt cõfederationẽ: ꝫ sychimite retulerũt dicta filiox iacob addendo q̃ iam erãt pacificati cũ eis dicentes viri isti pacificati sũt nobiscuꝫ ⁊. ⁊ iõ filij iacob ex b q̃ abscõderũt ꝓpositũ suũ inimicis suis nõ videnẽ pecasse: qz licitũ ẽ vti insidijs cõtra inimicos: vt vult sctus Tho. in scõa scõe. ꝑsertim estimando factum ex dictis iacob. Rã nõ redarguit symeon ⁊ leui de dolositate nec iniusticia: sed solũ ex hoc q̃ posuerant iacob cuꝫ familia sua in ꝑiculo: cum eẽnt pauci respectu habitatoꝝ terre. vñ dicit ifra. Turbastis me ⁊ odiosum me fecistis chananeis nos pauci sum⁹: illi cõgregati ꝓcutiẽt me: ⁊ deleboꝛ ego ⁊ tota dom⁹ mea. Ex quo patet q̃ si familia iacob esset in tãto numero vt verisimiliter posset aduersarijs resistere q̃ iacob approbasset facta filiorũ: qõ non fecisset si dolũ. ꝓprie loquendo fecissent siue iniusticiã.

Ca. XXXV

Jnterea locut⁹ est deus ad iacob. Postq̃ moyses descripsit statũ iacob vt incipientis ⁊ ꝓficientis: dic ꝛ̃ describit statum ipius vt ꝓfecti. ⁊ primo describit statum ꝓfectionis eius in tra chanaan remanendo. scõo ab esau i egyꝓ transeundo. xxvij. capi. Adhuc ꝓmo stat⁹ eius perfectionis describitur. scõo ab esau discernitur. xxxvj. ca. Circa primum sic proceditur: quia eius perfectio primo ostendit ex eminentia ꝓtẽplationis. scõo ex pariẽtia in aduersis. ibi: Egressus aũt ide. tertio ex reuerẽtia in obsequio pñs. ibi: Uenit etiã. Primum describitur ex tribus. primo ex diuina allocutione. cum dicitur: Jnterea locutus est. dominus ad iacob ad consolandum eũ contra timoꝛem populoꝝ circũstãtium: sicut dictum est in fine ca. ꝓce.
f Surge et ascende bethel. i. ad mõtem moria qui locus vocatus est bethel ab ipo iacob: vt supra dictum est xxvij. ca. g Facq; ibi altare domino. id est reddas sibi gratias de b q̃ te conseruauit in tua peregrinatione: ⁊ multiplicauit te in bonis spiritualibus et temporalibus. secundo ostenditur eius perfectio in sue familie purgatione: cum dicitur: b Jacob ꝛo cõ. ⁊c. Hoc autem dixit: quia rachel vxoꝛ sua secum apportauerat idola patris sui: vt supra dictum est capi. xxxi. Alij etiam qui erant in societate sua: quia conuersati fuerant inter idolatras plura secum habebant ad idolatriã pertinentia: ⁊ quia in ꝓda sychem idola acceperant: ideo iacob ad statum perfectionis ascendens omnia talia voluit abijcere vt deo purus et mundus posset gratias agere de ꝓteritis: ⁊ beneficia ꝛpetrare de futuris. i Ac mutate vestimenta vestra. per mutationez vestis exteriozis intelligitur mutatio vite interioꝛis ad statũ vite melioꝛis. sequitur:

Dederũt

§ Cor nostrum.
vt faciamus ibi altare dño: qui exaudiuit me i die tribulatiõis meę ⁊ fuit socius itineris mei. Dederunt ergo ei oẽs deos alienos q̃s habebant in auribus eoꝝ. At ille infodit ea subter terebinthũ que est post vrbem sychem. Lũcq; profecti essent: terꝛoꝛ ruebatur. dñi inuasit oẽs per circũitum ciuitates: ⁊ nõ sunt ausi ꝑsequi receden tes. Uenit igit iacob luçam q̃ est in terra chanaan: cognomẽto bethel: ipe ⁊ ois ppls cũ eo. Edifica uitq; ibi altare: ⁊ appellauit nomen loci domus dei. Jbi eñ apparuit ei deus: cũ fugerat frẽm suuꝫ.

§ als delbora.

Eodẽ tpe mortua est debbora nutrix rebeccę: ⁊ sepulta est ad radices bethel subter quercũ. Uocatũ q̃ est nomen loci quercus fletus. Apparuit aũt iterũ deus iacob q̃n reuersus ẽ de mesopotamia syrię: Bñdixitq; ei dicens: † Non vltra
a § Jn enigmate lucrans. b § Doc randem erit cum videbimus eum sicuti est.
vocaberꝛ iacob: ꝫ israel erit nomẽ tuũ: Et appellauit eũ israel. Dixitq; ei: Ego deus omnipotens: Crẽsce ⁊ multiplicare: gẽtes ⁊ populi nationum erũt ex te. Rẽges de lumbis tuis egredientur: terram
a § Succession tua vsq; ad excellentiã regni.
a § Numero. b § fm carnẽ ppli. § fm fidem.
a § Sancti se ⁊ subditos bene regentes.
quam dedi abrahã ⁊ isaac dã bo tibi ⁊ semini tuo post te: et re cessit ab eo. Ille vero erexit titulũ
a § Jn ꝛpõ figura ecclesie. § Memorarum est hic quod ante fuerat factum.
lapideũ in loco q̃ locutus fuerat
a § Nõ illi sicut idolatre.
ei deus: libãs sup eũ libamina:
§ futurę ecclesie sacramenta p̃signans.
⁊ effundens oleum: vocansq; nomen loci bethel. Egressus inde ve
§ q̃ fact⁹ ẽ mũd⁹: ⁊ nouitatẽ vite significans.
nit verbo tpe ad terraz que ducit
a § Que interpretatur frugifera. qz ibi panis vite natus est: hec est bethleem.
ephrãtã. Jn qua cum parturiret rachel: ob difficultatem partus pericli tari cepit. Dixitq; ei obstetrix: Noli timere quia et hunc habebis filium. Egrediente autem anima pꝛe dolore et imminente iam morte: vocauit nomẽ filij sui

a Dederũt q̃ ⁊c. vt essent mũdi ab idolatria.
b Et inaures. i. ornamenta idolorum.
c At ille infodit ea. tã q̃ res detestabiles: et iõ noluit fundere illa ⁊ aurꝫ ⁊ argentũ de idolis in vsus suos cõuertere. Tertio ondit eiꝰ q̃ fectio ex nois mutatione: cui tñ ꝓponit eiꝰ oro cũ dr: d Uenit igit iacob luçam. eadez est ciuitas q̃. s. vocata ẽ bethel: vt ꝓdictũ ẽ capi. xxviij. e Edificauitq; ibi altare. ad ĩmolãdũ deo sacrificiũ. f Et appellauit ⁊c. tã. n. appellauerat sic locũ istũ ca. xxviij. qz bethel i hebꝛeo idẽ ẽ qđ dom⁹ dei in latino: ꝫ b nomen ꝓdictũ cõfirmauit. scõo interponit deboꝛe sepelitio. cũ dr: g Eodẽ tpe mortua est debbora ⁊c. Sz q̃rit b quõ ista delboꝛa erat cũ iacob q̃ remãserat cũ matre ipi⁹ ipo pgente in mesopotamiã syrie. Ad qđ dicendũ q̃ mr̃ sua sibi ꝓficiscenti dixerat q̃ mitteret nũcios ad reducẽdum eũ ꝺ mesopotamia: vt. s. hr̃ in fine. xxvij. ca. ⁊ ipa sic fecit: licet nõ sit sctũ: qz nõ oia scribunt: ⁊ cũ illius nũcijs misit delboꝛã nutricem suã: q̃ erat de terra syrie oziunda. ⁊ inde cum iacob reuertebat: ꝛ sic in eius societate mortua ẽ ⁊ sepulta: vt b describit: cũ dr: b Et sepulta est ad radices bethel. i. ad pedẽ montis moria. Cõsequnter describit nois mutatio ꝺ diuina apparitiõe. cũ dr: Apparuit aũt iterꝰ deus iacob ⁊ sequit: i Nõ vltra vocaberis iacob. qõ interptat luctator: qđ cõuenit ꝓficienti in vita actiua. k Sed israel erit nomẽ tuũ. qđ interptat ꝓnceps cũ deo: vel directus ad deũ qđ cõpetit pfectioni vite cõtẽplatiue. Sz põt quer: quõ dr b: Nõ vocaberis vltra iacob. cuꝫ postea in eodẽ ca. vocat⁹ sit pluries iacob. Ad qđ dicẽdũ q̃ ꝛtelligendũ ẽ q̃ nõ vocabit vltra iacob tã q̃ noie ꝓncipali. nõ tñ excludit quin sic vocet tã q̃ secũdario: cui⁹ rõ est: qz sic dictum ẽ illa mutatio nois fcta ẽ ad designãdũ trãsitũ ipi⁹ iacob de vita actiua ad cõtẽplatiuã: que. s. actiua est ipfectioꝛ. put ꝓcedit ⁊ disponit ad cõtẽplatiuã: ꝑm q̃ dicit Greg⁹. in moral. Qui cõtẽplationis arcẽ tenere desiderãt: necesse est vt ꝓius in cãpo actionis se ꝓbent. s. pugnando cõtra passiones rõnem ꝓturbãtes: ⁊ sic transit homo ad vitã cõtemplatiuã que pfectioꝛ est tali actione: sic finis respectu eius qđ est ad finẽ homo aũt quando ex actiua vita transit ꝓdicto modo ad contemplatiuam: nõ deserit simpliciter ipam vitã actiuã: ꝫ necessariũ est ipm ꝓ actiuã vitam exerceri: ne ꝓ cessatiões ab actiua iterũ insurgant passiones rõnem perturbãtes. ⁊ ad hoc designandum postq̃ vocat⁹ est israel: nihilominꝰ cũ b vocat⁹ est aliqñ iacob.
l Cresce ⁊ multiplicare. ꝓ filios tuos iam natos: ⁊ etiã ꝓ beniamin q̃ nõdum erat natus et ꝓ manasse ⁊ ephraim q̃ similiter nondũ erant nati: licet eñ fuerint filij ioseph: iacob tñ adoptauit eos in filios: vt hr̃. j. xlvij. ca. ⁊ fcti sũt capita tribuũ: sic ⁊ alij filij iacob. Cetera patẽt ex dict⁹ supꝛ vsq; ibi: m Et recessit ab eo. nõ qz eũ dimiserit: ꝫ qz discesserit. n Ille vero erexit titulũ lapideũ. in memoriã diuine apparitionis ibidẽ sibi facte. o Libans super eum libamina. i. oblationes de liq̃dis sicut de vino oleo et cõsilibus. p Egressus inde venit. b ꝛ̃ describit pfectio ipi⁹ iacob in tolerãtia aduersoꝝ. ⁊ ꝓmo de morte rachelis vꝛoris sue ꝑdilecte. cũ dr: q Uenit verno tpe ad terrã q̃ ducit ephrãtã. ipa est ciuitas bethleem: vt. j. dr: r Jn q̃ cũ parturiret rachel. i. in doloꝛe pariẽdi eẽt posita. parturire. n. idẽ ẽ quod sentire doloꝛem partus. s Periclitari cepit. pte nimia anxietate. t Dixitq; ei obstetrix. ad aliquam eius consolationem. v Noli timere ⁊c. quando eñ puer viꝝ nascitur: minꝰ ꝑiculũ iminet mr̃i: non tamen ꝓpter b ista euasit. Uocauit nomen filij sui benoni. cuius causa subdit:

Jd est

Benjamin cuius ꝑ̄ls graui dolore matrē affecit fundendo sanguinē ꝑphetaꝫ: ꝛ in necem
Mat.27.c ꝙ̄ clamādo: Sanguis eius sup nos ꝛ super filios nros. Hiero. Et factum cum dimitteret aīam. Siquidē mozebaꝫ vocauit nomen eī filius dolozis mei. Pat̄ ro eī vocauit nomē eī beniamin. In hebreo similitudo nois resonat: filī eī dolozis mei: qđ nomē mozientis mī̄ imposuit dicitur benoni. Filius ro dextre. i. virtutis
† 13.q.1.vna q̄.9.econtra. quod iacob mutauit de beniamin. Unde errant q̄ putant beniamin filium dierum interpretari. De xtera enim dicitur iamī ꝛ finitur in n. Dies quidem appellatur iamin: ꝛ ꝛ terminatur in m.

a Egressus inde ꝛc. Hiero. Nunc locum volunt esse hebrei vbi postea templum edificatuz est: ꝛ turrim ader turri gregis significari. i. congregationis ꝛ cet̄. Ut̄
Mat.4.c Micheas: Et tu turris gregis nebulosa siō ꝛc. Illo q̄z tpe iacob transtulit locū vbi postea tēplum edificatum est: habuisse tentoria dicitur. Sed si sequimur ordinem vie pastozum iuxta bethleē locus est: vbi vel angelozum grex in ozti domini cecinit: vel iacob pecoza sua pauit. loco nomen imponens vl qđ verius est quodam vaticinio futurum: iā nunc mysterium mōstrabat.

b Abijt ruben ꝛc. Jsti. Hoc crimē nō scriberet nisi futura populi puersitas ꝓnunciaretur. ꝙ̄ uis in illo esset flagitiuz in scripturis est prophetia futurozꝫ: q̄z ꝙ̄ ꝓmogenit⁹ ꝑ̄ls isr̄l figuraf: q̄ thoꝫ cōcubie polluit. i. legē veteris testamēti ꝙ̄ariēdo maculauit. Ꝺ aūt cōcubia vetus testamētū significauerit. paul⁹ oſidit dicēs:
Gal.4.c Abrāā duos filios hūit vnū de ācilla ꝛ alterum de libera ꝛc. c Erant ꝛc. Aug⁹. Querīē quō ꝺ vex sit cū beniamī lōgeꝑ⁹ nat⁹ sit cū iā trāsisſent bethel: et ap̄z opinquarēt bethleem. Sz ideo intelligitur dictum commemoratis. xij. filijs. Hi sunt filij iacob qui facti sunt ei i mesopotamia syrie: quia inter multos vnus tm̄ erat non ibi natus: qui tamen inde causaz nascendi habuit: quia ibi copulata est mat̄ eius patri. nulla etenim facilioz est solutio bui⁹ questionis: ꝙ̄ vt per synecdochē accipiatur.

d Ciuitatē ar. Hiero, ꝑ arbee i. Lxx. cāpū ḫz cū hebrō i mōte sit. Eadē aūt citas antiq̄tus mābre ab amico abrae dca ē. e Citatē ar ꝛc. Hiero. Angelozꝫ vt sctā aīaꝫ q̄b⁹ appositus nulla remanēte sollicitudie tētationū. vel periculo peccatozum.

a Jd est filī⁹ dolozis mei. tm̄ nō ē de textu in hebreo sz additū ē a trāslatore ad exp̄mendū cām dicte noiationis ꝙ interp̄tationē nois. Ꝑr̄ xo appellauit cū beniamin. qđ aūt ꝑdix̄: b Jd est filī⁹ dextre. silr̄ nō ē de textu i hebreo: sz appositū ē ad ondendū ꝓstantiā ip̄ī iacob in tāta anxietate posti: ꝙ interp̄tationē nois ab eo ipositi. ꝙ dexteram enim fortitudo ꝛ cōstantia designantur. c Mortua est ergo ꝛc. Nō enim adhuc puenerāt in ciuitatē: ꝛ qz antiquitus sepulchra extra ciuitates erāt. d Que ducit ephrata. hec ē bethleē. illa. n. ciuitas vocata ē ephrata ab vxore caleb sic noiata: vt hr̄. j. Paral. ij. Et ista fuit maria sozoz mo⁹i: vt dicūt hebrei: sz ꝺ ē falsum vt ondeī. j. Paral. o nō concedente: sz postea vocata est bethleē. i. domus panis a fertilitate q̄ fuit ibi post famē q̄ ibi acciderat tpe elimelech: vt hr̄ in libro Ruth. e Erexitq; iacob titulū. i. memoriale in futuꝝ. f Sup sepulchꝝ eī⁹. Ex q̄ ptz q̄ ab antiquo fuerūt scti patres diligentes de sepultura notabili: vt sic moztui in memoriā hoīm remanerent ad ozandū ꝙ ipis: ꝛ ad ondendū q̄ haberēt fidē resurrectionis. g Egressus inde. ꝺ secūdo ondit ei⁹ tolerātia ex casu ꝓmogeniti filij sui. vbi ꝑ mittit loc⁹ cū ꝺ: Trans turrē gregis. Dicunt hebrei q̄ ꝺ ē loc⁹ vbi postea tēplū fundatū ē: cōfirmā tes ꝺ aūcte Mich. iiij. Et tu turris gregis nebulosa filia sion ꝛc. ꝛ vocat⁹ ē turris gregis: qz tēplum ad modū turris factū ē. ꝛ ibi adducebant greges ad imolādū. Hiero. aūt dicit q̄ meli⁹ ꝺ: q̄ sit locus ꝙpe bethleē: vbi angel⁹ nato xp̄o appuit pastoribꝰ vigilātib⁹ sup gregē suū ꝛ mō vocat angel⁹ ad pastores: vbi fundata est ecclesia: ꝛ dicit q̄ in ve. te. q̄dā vaticinio futuro ꝙ vocat⁹ sit loc⁹ ille turris gregis. scd̄o ꝺdit ip̄ī⁹ rubē casus cū ꝺdix̄:

b Abijt ruben ꝛ dormiuit cū bala cōcubina patris sui. qđ exponūt doctores catholici de cōcubitu carnali. i Quod illū minime latuit. ꝛ qz illud factū fuit valde enorme: fuit ipī iacob materia magne patientie. Doctores aūt hebrei dicūt q̄ ruben nō cognouit balā carnaliter: sz dicunt q̄ mortua rachele iacob trāstulit lectū bale ꝺ tabernaculo rachelis in q̄ iacebat sicut eius ancilla in tabernaculo lye matris ruben: ꝛ sibi displicuit q̄ iacebat in eadē camera cū matre sua: ꝛ abstulit inde lectū eius: ꝛ qz illud redundabat in contemptuz patris: iō moyses ita scꝑsit ac si fecisset ei contemptuz de concubitu. k Erāt aūt filij iacob. occasione eī⁹ ip̄ius ruben ꝺ noiant alij filij iacob: ꝛ ptz littera vsq; ibi: l Qui nati sunt in mesopotamia syrie: istud videt falsum: q: ibi noiatur beniamin q̄ nō fuerat ibi natus: vt ꝑz ex ꝑdictis. Dicēdum q̄ licet non fuerit ibi natus: tm̄ ꝓncipium natiuitatis sue inde fuit: qz mater eius inde fuit oriunda ꝛ patri eius in matrimonio iuncta. Est etiā ꝑdicta ista vera p synecdochen: quia filij iacob quantum ad maiozē ꝑtem fuerunt ibi: imo oēs vno excepto. m Uenit etiā ad isaac. hic consequenter ondit ꝓfectio iacob ex debita reuerentia ad patrem. cū ꝺ: Uenit ad isaac: vt ei iam seni debitā reuerentiā et obsequiū exhiberet. nō fit aūt ḫ mētio de rebecca matre sua q̄ eū tenerrime diligebat: vt predictū est xxvij. ca. Ex q̄ ꝺ intelligi q̄ ipa iam erat ꝺfuncta. n In mābre. nomen est regionis in qua erat ciuitas arbee: q̄ alio nomine vocata est ebron: vt supra expositū est. xxiij. ca. o Consumptusq; etate moztuē est. s. morte naturali. p Et appositⁿ ē populo suo ꝛc. i. ad lymbū sanctoꝝ patrū. q Et sepelierunt eū esau ꝛ iacob licet ibi fuerint alij multi ꝓpter honorē sepulture: tm̄ isti duo exp̄imuntur tanq̄ ꝓncipales ꝛc.

deputatū diuino cultui: ad quē locū ꝑlatus debet venire et ibidem hostias diuine laudis ꝙ se ꝛ suo ꝑ̄lo offerre. Heb. v. Omnis pontifex ex hoīb⁹ assumpt⁹ ꝙ hoīb⁹ ꝓstituit in his q̄ sunt ad deū: vt offerat dōa ꝛ sacrificia ꝙ petis ꝛc. r† Jn q̄ cum ꝓuiret ꝛc. per beniamin quē rachel pepit allegorice significat Paul⁹ ap̄l⁹ q̄ fuit de tribu beniamin sicut ip̄e dicit Phil. iij. ꝛ ip̄e ꝓmo fuit filius dolozis ecclesiā aeriter perseq̄endo: vt hr̄ Act. viij. ꝛ. ix. postea vero filius dextere ecclesiā edificando verbis ꝛ doctrinis: ꝛ ip̄am multiplicit̄ ꝓsolando. b† Abijt rubē ꝛ dormiuit cū bala cōcubina ꝑtis sui. ꝙ ruben q̄ interp̄taf visionis filius intelligit vir ꝛatus vl̄ super alios i aliq̄ gr̄a eleuatus eo q̄ ruben fuit ꝓmogenit⁹ et ḫ si talis vir secularis fuerit siue religiosus ꝛ ex gr̄a sibi data aliq̄n erigitur in supbiam ꝛ vult cognoscere patris sui vxorē id est vsurpare sibi ecclesiā vel dignitatem eius: ꝛ ꝙ ḫ machinatur ad eius depositionē vel mortem.

Additio.j.

In ca. xxxv. vbi ꝺ in postilla: Sz q̄rit̄ quō ista Debbora Dic querūt hebrei: (erat cū iacob ꝛc. ꝛ vt videt rōnabiliter cur tanta fit dicmentio de morte debbore nutricis rebecce: ꝛ de mō sepulture ei⁹: intm̄ q̄ vocatū est nomē loci sepulture illi⁹ quer⁹ flet⁹: Ex q̄ patet q̄ fact⁹ fuit fletus magn⁹ ꝛ notabilis ꝙ ea: cū tñ iā eēt valde senex ꝛ antiq̄or rebecce. ꝛ tñ de morte rebecce q̄ valde dignioz erat nutrice sua nulla fit mētio ḫ nec alibi. Ad qđ dicūt q̄ rebecca mortua fuit añ q̄ veniret iacob ad patrē de mesopotamia. qđ ptz ex ḫ qđ ꝺ. j. eo. ca. Eēt iacob ad isaac patrē suū in mābre ꝛc. nō facies mētionem de mre: q̄ absq; dubio fecisset si ꝙtic vixisset: ꝑserti cū rebecca multū diligebat icaob: ꝛ ipa ꝓcurauerat sibi ḫdictionē. ꝛ etiā dec ꝓncipal⁹ fuit i missiōe ip̄ī⁹ in mesopotamiā ꝛ in ꝺbēdo matrimoniū cum filiab⁹ labā: vt ptz. ꝺ. xxvij. nō q̄ veriſile est q̄ nō fieret mētio de accessu iacob ad tantā ꝛ ad talē matrē: sz q̄ ipa nō viuebat iō nō fit de hac mētio. Cōseqūnt etiā dicūt q̄ sepultura rebecce fuit facta latēter de nocte: eo q̄ isaac non poterat ire ad sepulturā suā cū iā añ diu senuerat: ꝛ caligauerāt oculi ei⁹ vt. ꝺ Heñ. xxvij. nec etiā iacob pot̄at interesse sepulture: q̄z adhuc erat i mesopotamia. Esau aūt nō bonorasset eī⁹ debito mō ꝙpter ḫdictionē quā p̄diderat ip̄ī⁹ cā. Uñ ex ḫ dicūt q̄ isaac senex ordinauit vt sepelirē⁹ de nocte latēter: ne palā deficeret sibi bonoz debit⁹. Et eadē rōne sc̄ptura nō facit mētionē expliciti de sepultura rebecce: eo q̄ fuerat sic latenē facta: sed adhuc iplicite sacra sc̄ptura fecit mētionē cū ꝺ sepultura debbore nutricis ei⁹ tātā fecit mētionē vt dictū ē: vñ vocatū ē nomē loci illi⁹ querē flet⁹: q̄z ibidē iacob ꝓncipaliē fleuit matrē suā ꝙ cui⁹ honore nutricē ei⁹ honorifice sepeliuit: in q̄ satꝭ ostendebat q̄ cū valde maiozi honore sepeliuisset matrē si i ei⁹ morte interfuisset. Eadē rōne dicūt q̄ nō fit mentio de morte lye: nec qñ: nec quō fuisset sepulta. ſ. ꝙpt̄ honorē rebecce mr̄is iacob: ne videret q̄ maioz bonoz ip̄edebat lye vxoꝛi iacob ꝙ̄ rebecce mr̄i eius. Jn eo. ca. xxxv. vbi ꝺ in postilla: Abijt

Additio.ij.

Enormitas facti (ruben ꝛ dormiuit. ip̄ī⁹ ruben pot̄ videt dedisse ipsi iacob materiā iusticie ꝙ̄ patiētie: qđ ḫ eñ ꝓuait ip̄m ruben ꝓmogenitura: vt. j. xlix. ca. Jn eo. ca. xxxv. vbi ꝺ i postil-

Additio.iij.

Rō vi (la: Erāt aūt filij iacob ꝛc. dec aliq̄ rō sufficiēs ꝙ̄re vtcūq; Ruben peccauerat nosc̄arent filij iacob ꝛ ip̄e rubē: vñ q̄dā dicūt q̄ ꝑtīs ruben dedit occasionē ip̄i iacob q̄ de cetero cessaret ab illo actu generationis eo q̄ videret ꝓmogenitū suū incidisse in tantā enormitatē ꝑcti. ꝛ iō cuz diriſſet q̄ illū. ſ. iacob minime latuit. ſ. peccatum ꝑdictū: statim subdit: Erant filij iacob. xij. q. o. ꝙpter istam causam clausus est numer⁹ filioꝝ iacob in. xij. tm̄. quia amplius cessauerat a generatiōe causa

Replica

cozrectozij cōtra Burgen. (ꝑdicta. Jn ca. xxxv. vbi postillatoz dicit: Petrus ruben dediſſe iacob materiā patientie: contradicit Burgen. asserens q̄ dedit ei materiā iusticie quā exercuit p̄iudāo eū ꝓmogenitura: quod tamen nusq̄ legitur: sed potius ꝛriū. Jnfra eñ. xlix. ca. Iacob benedicens ruben dixit: Ruben ꝓmogenitus meus ꝛc. sed q̄ dixit eum aquam effusam per qđ designatur regnum ratione ꝓmogeniture sibi debitū translatum in iudam ꝛ sacerdotium in leui: hoc dixit vt prophetа prenūdens non vt pater ꝓiuans. non igitur docuit cōtra ruben iusticiam: vt vult Burgen. sed potiꝰ cum eo patientiam vt vult postillatoz. Jtem in eo. ca. cū postillatoz diriſſet q̄ filij iacob enumerantur in textu occasione ip̄i⁹ ruben: quod Burgen. egreferens dicit dictū ab⁹ rōne: cū tñ inspiciendo suā rōnem incidit in idē. dicit eñ ꝙpter pct̄m enumeratos filios iacob. q. d. ꝓpter illud peccatum clausus est numerus filioꝝ iacob in. xij. tm̄. Ex quo sequitur q̄ ruben fuit occasio illius dinumerationis quod Burgen. ꝛmprobat: sed ratio quam Burgen. adducit. multipliciter peccat in eo q̄ dicit iacob ꝓpter peccatum ruben de cetero nolle generare ꝓmo quia generatio patriarchaꝝ erat ad dei cultum et ad populū dei multiplicandū: non igitur debuit iacob būc cultum ꝓpter peccatum ruben impedire. Secundo q̄z iacob sicut supra noe accepit mandatum de generando: dictum est enim ei supra eo. ca. Cresce ꝛ multiplicare gentes ꝛ ꝑli nati onū erunt ex te: non igitur debuit iacob esse transgressoz diuini ꝑcepti ꝓpter pct̄m ruben. Tertio quia in additione ꝑcedente dixit Burgen. q̄ iacob exercuit iusticiam contra peccatum ruben: quod si verum est non debuit ab actu generationis abstinere: dictum igitur Burgen. figmentum videtur sine ratione ne dicam contra.

Ꝺ Eaūt sunt generatio (La. XXXVI nes esau. Postq̄ descripta est perfectio ip̄ius iacob: hic consequenter describitur eius ab esau separatio: vbi generatio esau quantum ad filios ꝓponitur. secundo a iacob secernit. ibi: Tulit aūt esau. tertio generatio esau quantum ad nepotes subiungitur. ibi: Hec autem sunt generationes esau. Ad intelligentiam eoꝝ que dicenda sunt in hoc ca. ꝛ in alijs similibus considerandū q̄ in veteri testamēto ac nouo frequenter reperitur q̄ eadē ꝑsona pluribus nominibus nominatur: sicut ḫ idem hō vocat esau edom ꝛ seyr. ꝛ in nouo testamento idem homo vocatur simon petrus ꝛ cephas. Jtem sicut in latino idem nomen ꝓpium variatur in ꝓncipio vel i fine vel medio sicut cholinus: choletus: nicolaus: que vnum nomen important. ita est in hebreo vt chonias: iechonias: iechoniā. Contingit autem frequenter q̄ eadem persona numero vno nomine exp̄imitur in vno loco sacre scripture: ꝛ alio noīe in alio loco: ꝛ silr̄ eadem persona noīat in plurib⁹ locis sub vno noīe: variato tm̄ mō ꝑdicto hic ꝛ ibi. Et ex his ꝓtingit q̄ aliqui suspicātur q̄ sint diuerse ꝑsone: cum tamen sit vna predictis modis varie noīata. His dictis applicemus ad textum. b Esau accepit vxores ꝛc. Ada. ista nomiata est iuditb supra. xxvj. ca. c Bolibama. hec nominata est basemath

a Ḫ La. XXXVI Eaūt sunt ge- † nerationes esau

a ꝙ recapitulatio añ morte eī⁹ isaac factum est hoc.

b ip̄e est edom. Esaū accepit vxores de filiabus

ꝙ als melom.

chanaā. Ada filiā elom

c ethei ꝛ bolibama filiaz ꝺ ane filia sebeon euei.

Basemath quoq; filiaz e hismael sororem nabaioth. Peperit aūtē ada f

a ꝙ Eusebius scriptura in iob recordat

eliphaz. Basemath ge-

basemath: vt dicitur ibidem.

ꝺ Filiam ane: filia sebeon. Infra eodem capi. dicitur q̄ ana fuit filius sebeon: quomodo ergo dicitur bolibama filia duoꝝ scilicet patris et filij? Respōdent hebrei q̄ sebeon qui erat paganus parum reputabat legem matrimonij: et ideo libidine ductus concubuit cum nuru sua scilicet vxore filij sui ana ꝛ inde generata est bolibama: ꝛ sic filia fuit sebeon carnalis: ꝛ filia ane putatiua. sed q̄ non est verisimile q̄ esau saltem pro reuerentia ꝑris sui i isaac qui adhuc viuebat accepisset vxorem ita viliter natam. iō aliter potest dici q̄ fuit filia ane naturalis: ꝛ filia patris sui sebeon adoptiua: sicut manasses et ephraim fuerunt filij naturales ioseph ꝛ filij adoptiui iacob patris ioseph: vt habetur infra. xlviij. capitulo. Potest etiam dici q̄ pueri alicuius nominantur etiam aliquando filij aui ipsoꝝ: sicut laban filios filiarum suarum vocauit suos filios: vt habetur supra. xxxj. capitulo.

e Basemath quoq; filiam hismael. ista supra. xxviij. capitulo nominata est melech.

f Peperit aūtem ada eliphaz. Dicit Hieronymus q̄ iste est eliphaz themanites: de quo fit mentio in libro Job.

¶ Abijt Ca.XXXVI in alterā regionē. Stra. Queri potest cur esau p̄ moztez patris dicat̄ abijsse in seyr ⁊ recessisse a fre cum iam quando venit ia cob in seyr dicatur habitasse. Sed fieri potuit vt iacob fugiente in mesopotamiā: esau dolore pterepte benedictionis a parēte recesserit: ⁊ habitauerit in seyr viginti ānis: q̄bus iacob auſuit. Cui reuerso reco̅ciliatus rursus ꝺ seyr reuersus cum fratre suo: donec pater viueret quo moztuo a fratre recessit: qz diuites erant et simul bitare nō poterant.

b ¶ Isti filij seyr ⁊c. Hiero. Postq̄ enumerauit filios esau: altius repetit q̄ ante esau in terra edō p̄n/cipes extiterūt ex genere hozreoꝝ qui liberi inꝑpretātur. Jn deuteronomio manifestius scribit q̄mo/do venerunt filij esau ⁊ in/terfectis hozreis terrā eorum hereditauerunt. Deut.2.

¶ Stra. Filij seyr ⁊c. Jd̄ est liberi qui sicut in paralipomenon legitur primo habitauerūt in monte seyr quibus expulsis idumei habitauerunt p̄ illis.

c ¶ Erat aūt soroz. Hiero. Hec est thamna de qua supradictum est: et thamna erat cōcubina eliphaz p̄i mogeniti esau ⁊c. Jō hozreoꝝ recordat: qz p̄mogenit̄ filioꝝ esau ex filiab⁹ eoꝝ accepit concubinam. Qz aūt ꝺz themā ⁊ cenez ⁊ amalech: ⁊ reliq̄. Sciam⁹ postea regionib⁹ ⁊ gentib⁹ idumeoꝝ ex his vocabula imposita. d ¶ Iste est ana ⁊c. Stra. Quidaz simpliciter aquas calidas dicunt: q̄s vocamus thermas. ¶ Hiero. Iste ē ana. Qui inuenit ianū ī deserto cū pasceret asinos: sebeon patris sui. Varia ap̄ hebreos de ꝺ capitulo disputant. Ap̄ grecos eſt ⁊ nr̄os silentiū ē. Alij putant iamnū maria appellata. Idē eſt scribunt l̄ris ⁊ volūt illū pascentem asinos aḡrū cōgregationes reperisse: que iuxta i diomā hebree lingue maria dicuntur: qz stagnum repit qđ in heremo difficile inuenitur. Nonnulli putāt aquas calidas lingua punica que hebree conterminа est: hoc nomine significari. Sunt qui arbitrant onagros hunc asinabus admisisse: ⁊ hmōi repisse concubitum vt velociſſimi nascerentur asini qui

Ⓕ vocantur

a Olibama genuit iehus. iste vocatur iaus j. Paral. j. b Et ihelō. iste vocaſ ialā ibidē. c ¶ Tulit aūt esau. ꝺ p̄ir describit̄ sepatio p̄dicto⁹ a iacob. Considerandū ñ q̄ ista separatio fuit facta añ mozte isaac: qz ipo viuente esau cū familia sua mansit in monte seyr: vt supra dictū est. xxxij. ca. sed appropinquante mozte isaac venit ad sepulturā ipius ⁊ ad tempus manſit ibi: ⁊ postea redijt ad locū p̄dictū separatus totaliter a iacob. ⁊ ptz lr̄a. d ¶ Ille aūt sunt. ꝺ reuertit̄ scriptura ad describendū generationez esau q̄n tum ad nepotes ⁊ remotos. Ut tñ cōueniēti⁹ describatur: repetunt aliq̄ ꝺ filijs esau: vt ad nepotes p̄cedāt. Primo q̄ p̄mittunt simplices p̄sone. secꝺo in dignitate p̄stitute. ibi: Jdi duces. dicit igit̄: Ille sunt generationes esau p̄is edō. Hic accipit edō p̄ nole regionis idumee q̄ dicta ē edō ab esau: q̄ alīo nole etiā vocat⁹ est edom: vt p̄dictum est: ⁊ ideo ꝺz p̄ illius terre: inquantum tale nomen accepit ab eo. e ¶ Fuerūtq̄ ⁊c. p̄mogeniti esau. f ¶ Theman. ex cui⁹ nole p̄ nolauit terrā illā. g ¶ Omar. ille vocatur omath. j. par. j. h Sephua. iste vocaſ sephi ibi dē. i ¶ Gathā. ⁊ iste gether. k ¶ Erat ⁊c. hic accipit cōcubina p̄ vroze scꝺaria ⁊ admissa de voluntate vroris p̄ncipalis sic supra dictū ē. xxv. ca. de concubina abzae q̄ pepit ei amalech: a q̄ denolati sunt amalechite. l ¶ Hi sunt filij ada scz p̄dicti. Sz ꝺ b videt: qz inter eos nominatur amalech quē pepit thāna: vt dictū eſt. Dicēduz q̄ fuit fili⁹ thāna naturalis ⁊ filius ada adoptiuus: qz thāna fuit cōcubina admiſſa ad mr̄imoniū ipi⁹ eliphaz: sicut filij bale nominant̄ filij rachelis. ꝺ. ca. xxx. m ¶ Hi duces. quia aliquā de p̄nolatis ascenderunt ad ducatū. Postq̄ nominauit eos vt p̄sonas singulares. ꝺ p̄ir nolat eos vlteri⁹ vt duces. Circa qđ notandū q̄ de filijs esau exierūt p̄mo duces: postea reges: qa fecerūt sibi regē. Tertio iterz regnū reductū fuit ad ducatū: sic filij isr̄l p̄mo habuerunt iudices: postea reges a saule vsq̄ ad captiuitatē babylonis: ⁊ tertio duces p⁹ captiuitatem babylonis. Prīo q̄ enumerant duces q̄ p̄cesserūt regnum ī filijs esau. secꝺo reges. ibi: Reges autem. tertio duces q̄ fuer̄t p⁹ regnū. ibi: Hec q̄ nolā ducum. Prīa adhuc ī duas. ſ. ī ptē p̄ncipalē ⁊ icidētalē scꝺa ibi: Jsti sūt filij seyr. q̄ p̄mo loq̄t de ducib⁹ q̄ descēderūt ab eliphaz p̄mogenito esau. ibi: Dux themā ⁊c. secꝺo de ducib⁹ q̄ descēderūt a raguel secꝺo filio esau ꝺ. Hi q̄z filij raguel ⁊c. ſ̄ dixit n ¶ Isti filij seyr. Hec ē p̄s incidētalis: qz. ſ. dixerat q̄ thāna fuit cōcubina eliphaz p̄mogeniti esau: q̄ fuit sozoz cuiusdā ducis illi⁹ tre nomīe lotha: vt ptz l̄ra: ī⁹ occasiōe hui⁹ enumerauit duces illi⁹ tre q̄ nō fuerūt de genere esau. dicens: Isti sūt filij seyr horrei. Iste seyr non fuit esau: sed alius qui fuit ante eum: quod patet ex ꝺ q̄ additur: o ¶ Horrei. illi em̄ qui habitauerūt illā terrā añ esau ⁊ filios eius vocati sūt horrei: sed filij esau expulerunt eos de terra ⁊ dominati sunt ibi: vt habetur Deutro. ij. ⁊ ptz l̄ra ex dictis vsq̄ ibi: p ¶ Filij lothan ⁊c. Iste eman. j. Paral. vocaſ ahobimā. q ¶ Filij sobal: aluhā ⁊c. ꝺ. j. Paral. vocaſ aliā. r ¶ Et hi filij seboen ⁊c. Hebrei dicunt: Mulas in solitudie. dictio em̄ hebraica q̄ ibi ponitur ligua punica: q̄ affinis est hebree significat calozem aquarum ⁊ hanc significationē secuta est translatio nostra: ⁊ fm hoc exponit̄ de aquis calidis orientib⁹ p̄ modū fontis ⁊ exeuntibus de terra vbi sunt vene sulphuree ex quibus aqua contrahit calozez cuiusmodi fontes in plurib⁹ p̄ris inueniuntur. Hebrei aūt dicunt q̄ fecit ascēdere asinos sup eq̄s ⁊ sic adinuenit modum generationis mularum que generantur ex asino et equa: ⁊ hoc videtur concordare l̄re sequenti. cum dicitur:

s ¶ Cum pasceret asinos sebeō p̄ris sui. Aliq̄ li bri habēt asinas: sed falsa est l̄ra.

Ⓑ Ⓒ Ⓓ Ⓔ Ⓕ

vocant iamin. Alij dicūt q̄ equaz greges ab asinis p̄mus fecit ascēdi: vt mul contra naturam nascerentur.

a ¶ Isti duces. De p̄cedentib⁹ ait: qui de seyr: nō de his q̄s ꝺ incipit nūerare q̄ de esau sunt.

b ¶ Reges autē. Sciēdū q̄ nō oēs reges cōmemorat q̄ fuerunt anteq̄ haberent reges fi lij isr̄l: quorum primus saul: sed bos omnes tñ: q̄ regnauerunt ante q̄ moyses. ¶ Reges aūt. Secūdum tēpus quo viuebat scriptor cōmemorat: cum autem seyr q̄ istoſ genuit ibi habitaret nondū veniente esau in terram illā: ab eo vocabatur tra edō. ¶ Aug⁹. Nō mirū q̄ numerātib⁹ ab abzaam p̄ esau patrem gētis edō ad quem per raguel filium esau: ⁊ çara filium raguel: ⁊ iobab filium çara cui succesſit balach: qui primus fuit rex ī terra edom vsq̄ ad vltimum regem quem nolare potuit moyses: plures generationes inueniūtur q̄s numerantur ab abzaam per iacob vsq̄ ad moyſen. Illic enim inueniuntur fere. xij. Hic autez vsq̄ ad Moyſen ferme septem. Fieri enim potuit vt ideo plures ibi nominarentur: quia citius moziendo plures alter alteri succeſſerunt: sic contigit vt alium ordinem sequens matheus ab abzaam vsq̄ ad ioseph quadraginta duas generationes numeret. ¶ Lucas alio ordine: non per Salomonem sicut ille: sed p̄ nathan. lxxvj. Jn illo enim ordie vbi plures numerantur citius moztui sūt q̄s hic vbi pauciozes.

c ¶ Busan. Hierony. Quem quidam suspicātur eē iob: vt in fine voluminis ipsius additum est. Sed hebrei asserunt eum de stirpe nachoz generatum vt iam supradictum est.

Ⓖ Joseph cum

Et isti filij disan: abdaç et iesban ⁊ iethrā ⁊ charā. Hi q̄z filij eser balaan ⁊ çeuā ⁊ achan. Habuit aūt filios disan: hus ⁊ aran. Hi duces horreorum: dux lothan: dux sobal: dux sebeon: dux ana: dux disō n: dux eser: dux disā. Isti duces horreorum qui imperauerūt in terra seyr. Reges autem qui regnauerunt in terra edom ante q̄s haberent regem filij isr̄l fue-

a ¶ Non qui in libro Numerorum legitur coudnxisse balaam ariolum: ipse em̄ rex moab: ⁊ filius sephoꝝ iste rex in seyr. ⁊ filius beoꝝ.

runt hi: Bālach filius beoꝝ: nomen q̄z vrbis eius denaba. Mortuus est aūtē balach: ⁊ regnauit pro eo iobab filius çare de bosra. Cūq̄z moztuus esset iobab regnauit pro eo husan de terra themanoꝝ. Iboc q̄z moztuo regnauit pro eo adad filius badadi q̄

a ¶ vel cophin.

percussit madian in regione mōab: ⁊ nomen vrbis eius auith. Cūq̄z moztuus eēt adad: regnauit pro eo semla de maserecha. Iboc q̄z moztuo regnauit pro eo saul de fluuio rooboth. Cunq̄z et hic obisset: succeſſit in regnuz balaan filius achoboz. Jsto quoq̄z moztuo: regnauit pro eo adad: nomenq̄z vrbis eius phou. Et appellabatur vroz illius meeçabel filia mathret filia miçaab. Hec q̄ nomia ducū esau i cognationibus ⁊ locis ⁊ vocabulis suis: Dux thamna: dux aluha: dux ietheth: dux oolibama dux ela: dux phinon: dux cenez dux theman dux mabsar: dux mabdibel dux hiran. Hi duces edō habitātes in terra impij sui: ipe est esau pater idumeoꝝ. Habitauit aūt iacob in terra chanaā in q̄ p̄r suus peregrinatus est: ⁊ hec sunt generationes eius.

a ¶ Abdaç. Iste vocaſ hamaran. j. Paral. b ¶ Et achā. iste vocat iacan ibidē c ¶ Ages aūt. ꝺ reuertit̄ scriptura ad enumerādū reges de stirpe esau in era edom añq̄ filij israel haberēt regē. d ¶ Balach fili⁹ beoꝝ. iste nō est balach q̄ conduxit balaā ad maledicendū filios israel: vt ꝺr Nume. xxij. qđ ptz ex ꝺ q̄ iste ꝺz filius beoꝝ: ille aūt fili⁹ sephoꝝ. Jtē qz iste ꝺz rex edom: ille aūt fuit rex moab. e ¶ Et regnauit p eo iobab. Aug⁹. sup hunc locū. ⁊ Ambro. super eplam ad Rom̄. dicunt q̄ iste iobab fuit ipe iob: sed hebrei dicūt ōriū dicētes q̄ descēdit de nachoz ſre abzae vt. ꝺ. dictū est. xxij. ca. f ¶ Filij badadi. j. Paral. vocatur badad: ⁊ nomē vrbis eius phou. ⁊. j. Paral. dicitur phou: ⁊ appellaſ vroz ei⁹ meeçabel filia matreth filie mi çaab. Jsta meeçabel ꝺz ꝺ filia duoꝝ hoim: qz fuit filia vnius naturalis: ⁊ filia adoptiua alteri⁹: vt. ꝺ. expositum est de oolibama. g ¶ Hec q̄ nolā ducū. Dicūt ꝺ aliq̄ q̄ regēs p̄dicti nō numerant nisi illi q̄ regnauerūt vsq̄ ad tēpus moyſi: ⁊ tacenſ illi q̄ regnauerūt vltra de stirpe esau Jtē dicūt q̄ duces q̄ numeranſ post illos reges fm veritatē histozie p̄cesserūt: sed p⁹ reges enumerant̄ ppt regiā dignitatē. Sz falsitas vtriusq̄ dicti appet p illo qđ hr̄. j. Paral. j. vbi sic ꝺr: Adad aūt moztuo duces p regibus in edom eē ceperūt. b ¶ Dux thāna ⁊c. Ex q̄ ptz q̄ iste adad q̄ vltimo nolatur in regibus fuit vltim⁹ rex: qđ ei succeſſerunt duces q̄ post eū enumeranſ. Ex q̄ ptz q̄ isti duces nō p̄cesserūt reges. Dux thāna. dicunt aliq̄ q̄ ista fuit concubina eliphaz. Et oolibama q̄ post nolatur fuit vroz esau: sed nolanſ inter duces ppt animositatē ip̄az sic ꝺ bona nolatur inter indices isr̄l: vt hr̄ lib. Judicū. Sed istud p̄cedit ex suppositione falsitat̄ p̄dicte. ſ. q̄ duces ꝺ numerati p̄cesserunt reges p̄nominatos: qz certuz est q̄ thāna ⁊ oolibama mulieres p̄cesserūt p̄dictos reges. ⁊ iō dicendū q̄ thamna ⁊ oolibama nō sunt ꝺ nolā mulieꝛ sed viroꝝ: qz in hebreo bñ inueniunt aliq̄ nomia ꝓpria q̄ sunt cōuoca ad vir ⁊ mulier: tñ fm p̄tatem hebraicā thāna ꝓut ꝺ describit ꝑ viro alic̄ pūctatur in hebreo q̄s vbi supra ponit ꝑ mulier: sed ista differētia nō est bene p̄ceptibil⁹ in latino. i ¶ Dux aluha. j. Paral. nolat alya. k ¶ Dux mabdibel. hebrei dicūt q̄ ab isto descendit regnū romanoꝝ. l ¶ Habitauit aūt iacob. illis ꝺdit ad oñendū sep̄atione ip̄i⁹ iacob ab esau: ppt qđ i troductū est istud capitulum.

Ca.XXXVI

Moraliter. a ¶ Jste sunt generationes esau ⁊c. Jn ꝺ capitu. ñ occurrit mihi sensus mysticus notabilis vsq̄ ibi: † ¶ Jste ē ana ⁊c. per istū anā q̄ interptat donatus mihi: intelligit̄ clericꝰ deuotus secularis vel religiosus q̄ est deo donat⁹ ad seruiendū sibi humilit̄ ⁊ deuote. iō ſ̄ꝺdit: † ¶ Qui inuenit aquas calidas in solitudine cū pasceret asinos p̄ris sui. p̄ eē talis clerici vel religiosi est supio: suus vel p̄latus cuius asinos pascit qñ ad ei⁹ voluntatē hūilitatis officia libenē facit. ⁊ inuenit aḡs calidas p q̄s designanſ lacrime cōtritionis ex recordatione sno⁹ pctoꝝ ⁊ lacrime deuotionis ex dilatione celestium bonorum.

¶ In ca. xxxvj. vbi ꝺz in postilla. Dux mabdibel.

Additio. a ¶ Vicere q̄ regnū Romanoꝝ descendit a duce mabdibele q̄ ab esau descēdit est manifeste falsum ⁊ a iudeis fictū. falsitas em̄ hui⁹ ptz ex ꝺ: nā Romani q̄ cethim dicunt in hebreo fm translationē chaldaicā descēdunt a Janan: q̄ qđē iauan descendit a iapheth filio Noe: vt hr̄ Gen. x. Mabdibel ꝺo ꝺscendit ab esau. vt in hoc ca. q̄ qđē esau descēdit ab abzaā: et p q̄ñs a Sem filio noe: ⁊ sic ptz maxima distātia inter generationē mabdibel ⁊ generationē romanoꝝ. Qđ autez ꝺ falsū sit ⁊ a iudeis ficū ptz ex ꝺ. naz ipi cōiter fingunt q̄ regnū romanoꝝ qđ ē q̄rta bestia in reuelatiōe Danieꝛ contenta est vnū ⁊ idē eſt regno eccleſie qđ est falsum vt hr̄ in additione sup Danieꝛ. vij. in r̄sione ad quartum argumentū. Sil̄ fingunt q̄ regnū eccleſie ⁊ p̄lanozum descēdat ab esau: vñ in thalmudica doctrina nephanda eccleſiā. p̄i ⁊ romanū imperiū qđ vnū ⁊ idē dicunt cōit idumeā vocant: ⁊ istū modum nominandi tenent hebrei vbicūq̄ sunt: ⁊ sic mala que de idumea dicunt̄ ⁊ p̄nosticantur in libro Abdie ꝑhete ⁊ in alijs intelligunt esse dicta de eccleſia: quod est falsum ⁊ nullius fundamēti: vt in predicta prophetia Abdie domino concedente declarabitur.

Replica Jn capitulo. xxxvj. vbi postillator solum narrat opiniones hebreoꝝ de oꝛigine ⁊ oꝛtu Romanoꝝ. Burgēn. audacter iudeos inuadit faciens videri suā demonstrationē de re multum dubia: puta de oꝛigine romanoꝝ que q̄ dubia sit: Jsidoꝛus. xv. Ethymo. oñdit dicēs de auctoꝛi-

p 3 bus

bus vbium plerūq; dissensio reperitur: adeo vt nec vbis q̄dem romane origo possit diligenter agnosci. Nam Salustius a troianis: virgilius ab euandro: Alij conditam a romulo cōtendunt: ⁊ quo ad tempus: alij scribunt quarto millenario q̄dringentesimo. lxxxix. alij quarto millenario q̄dringentesimo q̄dragesimoseptimo: si ḡ tante ciuitatis certa rō non apparet Rō mira; si in aliaꝝ opinione dubitek: vñ nec historicos nec cōmētatores varia dicentes impite ꝺdēnare debem⁹: qz antiquitas ipa creauit errorem. hec Jsiḋ. sed quia Burgeñ. in hebreoꝝ erroribus edoctus per hanc additionem ꝓ fide certare videt contra eozum ꝓfidiam transeat: cū nō sit singulariter contra postillatorem.

Glo. ordi

¶ a Ioseph cū sede/ La. XXXVII cim ⁊c. Aug⁹. Quomō potuerit mors isaac. xvij. annoꝝ ioseph inuenire: sic scḝtura videt ex ordine narrare: inuenire difficile est. Si em̄ p⁹ mortē aui sui isaac. xvij. annoꝝ fuit: qñ eū frēs in egypto vendiderūt. pr̄ ei⁹ iacob. xvij. anno filij sui ioseph. cxx. annoꝝ fuit. Ioseph decuit em̄ eū isaac cū esset annoꝝ. lx. sicut scriptū est. Dixit ḡ isaac postea. cxx. annos: qz cēsimo octogesimo āno moritur. Jdcirco dimisit filios. cxx. ānos būtes. ⁊ ioseph. x. ⁊. vij. Ioseph aūt. xxx annoꝝ fuit qñ appuit in conspectu pharaonis. Secuti sunt aūt. vij. anni vbertatis: ⁊ duo famis donec ad eū pater cū fratrib⁹ venit. Triginta ḡ nouē annos habebat ioseph: qñ iacob introiuit i egyptū ḋ tunc: sicut pharaō dixit cētesimū trigesimū annū agebat etatis. Centū aūt xx. annoꝝ erat iacob: qñ erat ioseph. x. ⁊ vij. qō vexē eē nō pōt. Si em̄. xvij. anno ioseph: Jacob. cxx. agebat trigesimo nono anno ioseph. nō. cxxx. sed. cxl. duos agebat annos. Si aūt die mortis isaac nōdū erat ioseph. x. ⁊. vij. annoꝝ sed aliquāto p⁹ mortē aui. ad. xvij. puenit ānū Quo anno testante scḝtura venditꝰ est in egyptum: pluſq̄ cxlij. annorum debuit esse pater eius: quando filium in egyptum secutus est. Scriptura enim postq̄ narrauit vltimum annum vite isaac centesimum ⁊ octogesimum: ⁊ ei⁹ mortem ⁊ sepulturam: deinde memorauit quomodo digressus ē esau a fratre suo de terra chanaan in montem seyr: ⁊ eontexuit memorationem regum ⁊ principum gentis illius in qua se constituit: vel qua propagauit esau. postea de ioseph sic intulit: habitabat iacob in terra chanaan: hec aūt procurante iacob. Joseph. x. ⁊. vij. ānorum erat pascens cum fratribus oues. Deinde narrantur cause somniorum quomodo odiosus factus sit fratribus ⁊ venditus. Aut ergo eodem. x. ⁊. vij. anno: aut aliquanto maior venit in egyptum: ⁊ quolibet modo manet questio. Si. n. x. ⁊. vij. annorum fuerit post mortem aut: quando pater ei⁹ centum. xx. annorum fuit: profecto anno eius. xxix. quando iacob venit in egyptum. clij. annum idem iacob debuit agere. Fuit autem. cxxx. Si ergo. x. ⁊. vij. annoꝝ ioseph venditus est: ante xij. annos q̄ mozeretur auus eius venditus inuenitur. Decem enim ⁊ septē annoꝝ esse non potuit nisi ante duodecim annos mortis isaac. Centesimo ⁊ octauo āno vite patris sui iacob: bis em̄ cum adiacerimus viginti duos annos quibus vsq; ad aduē tum patris sui fuit in egypto fient anni ioseph triginta ⁊ nouē: ⁊ iacob centum triginta: ⁊ nulla erit questio. Sed qz scriptura post mortem isaac hec narrauit: putatur ioseph post mortē eius decē ⁊ septē annoꝝ fuisse. Intelligamus ergo de vita isaac tā̄q̄ multū decrepiti tacuisse scripturā cū de iacob ⁊ eius filijs loq̄re tur viuo tñ isaac decē ⁊ septē annoꝝ cepit esse ioseph.

b ¶ Et erat cum filijs bale. s. Joseph vnus ex duodecim filijs iacob pre ceteris patri dilectus ꝟm significauit quem deus pat ꝟm carnem natum ceteris fratribus ex abrae stirpe progenitis pretulit. Unde amabat eum iacob eo q̄n senectude genuisset eū Senescente enim mundo filius dei de virgine natus fuit tanq̄ filius senectutis. ¶ Et erat cum ⁊c. In primitiua ecclesia nec abiciebat sibi adherentes per predicationem pseudo apostoloꝝ quos significant ancille iacob: quos et noluit prohiberi cum in nomine eius miracula facerent. c ¶ Fecitq; ei tunicā. Hiero. Pro tunica varia aquila interpretatus est astrologon. i. talarē Symmachus manicatam: siue q̄ ad talos vsq; descēderet: ⁊ manibus artificis mira esset varietate distincta: siue q̄ hr̄et manicas. Antiqui em̄ magis colobijs. i. vestibus sine manicis vtebā tur. ¶ Greg⁹. Quia ioseph int frēs vsq; ad finē vite iust⁹ perseuerasse describit: sol⁹ talarē tunicā habuisse phibetur. Quid est

¶ talaris

La. XXXVII

a ¶ xp̄s. b ¶ q̄ esse cepit aū mortem isaac. ¶ Perfecte. s. vite ⁊ doctrine.

a Ioseph cum sedecim esset a

a ¶ Euangelico pane. b ¶ Duco sibi a patre commissas.

annoꝝ pascebat gregē cū ¶ apostolis.

b fratrib⁹ suis adhuc puer. Et erat b

cū filijs bale ⁊ zelphe uxoꝝ pris et

sui: accusauitq; frēs suos apd pa c

a ¶ Ds ē fraternū odiū: vel q̄ cū pecorib⁹ miscebant: vel solā ruben accusauit ꝓ cōcubina patris vt q̄ synecdochē parē a toro accipiamus nō em̄ omnes accusauit. b ¶ deus pater.

tre crimine pessimo. Jsrāel aūt di d

a ¶ xp̄m. b ¶ Jn humano genere.

ligebat ioseph sup omēs filios

¶ s. mundi incarnari sciēs.

eo q̄ in senectute genuisset eum. f

¶ Alle. Tunicā polymitā. i. varietatē po pulozū ex omnibus gentibus congregatā i xp̄i corpore. ¶ Adherentem sibi ecclesiam ex. omnib⁹ gentib⁹

a ¶ Per gratiam virtutum.

c Fecitq; ei tunicam polymitam g

tur tps. cū ōr: Joseph cū esset. xvj. annoꝝ. Jn hebreo hr̄. x. ⁊. vij. annoꝝ nec est contrarietas. Joseph. n. tunc erat in xvij. āno nōdū tñ completo. trāslatio aūt nr̄a numerat tm̄ annos cōpletos: hebraica lingua cū hoc numerat annum incōpletum. b ¶ Et erat cum filijs ⁊c. Filij em̄ lye despiciebant eos ⁊ reputabāt eos quasi seruos: ⁊ ideo ioseph qui erat de ꝑncipali vxore faciebat eis societatē ad eozum consolationē. c ¶ Accusauitq; fratres suos apud p̄em. Videbat em̄ q̄ eius correctio fraterna non valebat apud eos: maxime cum esset eis iunior: ideo denunciauit patri qui edoctus de excessu efficacius eos corrigere poterat et debebat: ⁊ ideo nō peccauit frēs accusando: cuius ℣rium dicūt iudei ⁊ male: sed magis fecit actū ℣rutis iusticie.

d ¶ Crimine pessimo. Dicunt aliqui q̄ accusauit solā rubē de hoc q̄ dormierat cum bala: vt supra dictum est. xxxv. ca. scriptura tamen loquitur ac si accusasset omnes eo mō loquendi quo factum vnius de cōmunitate aliqua imponitur aliis de eadem cōmunitate: ⁊ tali modo loquēdi vtitur scriptura Matrḋ. xxvj. vbi de vnguento effuso super caput xp̄i ōr: Jndignati sunt discipuli dicentes: vt quid perditio hec? ⁊ tñ vnus solus de hoc murmurauit scz iudas scariothis: vt hr̄ Job. xij. sed istud non est verisimile: qz. j. eo. ca. ōr: q̄ cum alij fratres vellent ioseph occidere solus ruben intendebat eum liberare de manibus eozum ⁊ reddere patri suo. Alij dicunt q̄ accusauit eos de coitu cum bestijs: sed hoc est turpe dicere de patriarchis: maxime cum hebraica littera non habeat: Crimine pessimo: sz sic habet: Et retulit patri rixā eoz pessimā. ⁊ istud concordat cū eo qō dictum est. s. q̄ filij lye despiciebant ancillarū filios: ⁊ ex ḃ erat odiū ⁊ cōtentio inter eos: ⁊ istud in translatione nr̄a vocat crimē pessimū: qz sic fracta charitas quid optimū ōr: ita econtrario odiū fraternū crimen pessimū noiatur. e ¶ Jsrael aūt. ḃ ponit scōa occasio vēditionis ioseph. s. qz plus ceteris frib⁹a p̄e amabat: cui⁹ cā ꝏdit cū ōr: f ¶ Eo q̄ i sene. Aiꝝ em̄ generatiua i senectute debilioz ē: ⁊ io tūc solēt generari pueri mag⁹ defectuosi ⁊ ip̄feeti: ⁊ ioseph ecōtrario erat fribus suis grōsioꝝ moriḃ⁹ ⁊ corpe. ⁊ io ḃ videbāt ex spēali dono dei ꝓcedere p̄ qō erat p̄ri mag⁹ amabil⁹. g ¶ Fecitq; ei tu. po. Jn hebreo hr̄ tunicā sericā. ille em̄ pan⁹ seric⁹ de q̄ erat tunica erat pluriḃ⁹ coloriḃ⁹ decorat⁹: ⁊ io ōr illa tunica polymita

a polis

Nico. de lyra

a Ioseph ⁊c. La. XXXVII ḃ p̄ir describit ipius iacob status quantū ad descēsum in egyptum. Ad ḃ em̄ vēditus est ioseph in egyptū: vt fratrib⁹ et patri locus ꝑparet: ℣m q̄ scribit in Pḋs. cviij. Milit aū eos viz: in seruū venundatus est ioseph. ⁊ ideo ꝑmo agit de descensu in egyptum quantū ad ipm ioseph. secūdo quātum ad frēs eius. xlij. ca. tertio ḡn tū ad patrē ⁊ familia. xlvj. ca. Ad huc ꝑmo agit de ipius ioseph vēditione. secḋo de eius ꝓuotione. ca. xxxix. Prima adhuc in duas in partem ꝓncipalē ⁊ incidentalē. xxxviij. ca. Circa primū describit venditio ipius ioseph vbi primo describitur vēditionis occasio. secūdo vēditi cōditio. ibi: Cūq; fratres illi⁹. tertio vēditionis formator ordo. ibi: Qui cū vidissent. quarto facti relatio. ibi: Tulerūt aūt. Circa primū sciendū q̄ occasio vēditionis ioseph fuit triplex. ꝑma fuit fratrū suoꝝ accusatio. scḋa ꝑis dilectio. ibi: Jsrl aūt. tertio futuroꝝ ꝓuisio. ibi: Accidit q̄s. Circa ꝑmū ꝑmitti

Pḋ. 71.

tur tps. cū ōr: Joseph cū esset. xvj. annoꝝ. Jn hebreo hr̄. x. ⁊. vij. annoꝝ nec est contrarietas. Joseph. n. tunc erat in xvij. āno nōdū tñ completo. trāslatio aūt nr̄a numerat tm̄ annos cōpletos: hebraica lingua cū hoc numerat annum incōpletum. b ¶ Et erat cum filijs ⁊c. Filij em̄ lye despiciebant eos ⁊ reputabāt eos quasi seruos: ⁊ ideo ioseph qui erat de ꝑncipali vxore faciebat eis societatē ad eozum consolationē. c ¶ Accusauitq; fratres suos apud p̄em. Videbat em̄ q̄ eius correctio fraterna non valebat apud eos: maxime cum esset eis iunior: ideo denunciauit patri qui edoctus de excessu efficacius eos corrigere poterat et debebat: ⁊ ideo nō peccauit frēs accusando: cuius ℣rium dicūt iudei ⁊ male: sed magis fecit actū ℣rutis iusticie.

d ¶ Crimine pessimo. Dicunt aliqui q̄ accusauit solā rubē de hoc q̄ dormierat cum bala: vt supra dictum est. xxxv. ca. scriptura tamen loquitur ac si accusasset omnes eo mō loquendi quo factum vnius de cōmunitate aliqua imponitur aliis de eadem cōmunitate: ⁊ tali modo loquēdi vtitur scriptura Matrḋ. xxvj. vbi de vnguento effuso super caput xp̄i ōr: Jndignati sunt discipuli dicentes: vt quid perditio hec? ⁊ tñ vnus solus de hoc murmurauit scz iudas scariothis: vt hr̄ Job. xij. sed istud non est verisimile: qz. j. eo. ca. ōr: q̄ cum alij fratres vellent ioseph occidere solus ruben intendebat eum liberare de manibus eozum ⁊ reddere patri suo. Alij dicunt q̄ accusauit eos de coitu cum bestijs: sed hoc est turpe dicere de patriarchis: maxime cum hebraica littera non habeat: Crimine pessimo: sz sic habet: Et retulit patri rixā eoz pessimā. ⁊ istud concordat cū eo qō dictum est. s. q̄ filij lye despiciebant ancillarū filios: ⁊ ex ḃ erat odiū ⁊ cōtentio inter eos: ⁊ istud in translatione nr̄a vocat crimē pessimū: qz sic fracta charitas quid optimū ōr: ita econtrario odiū fraternū crimen pessimū noiatur. e ¶ Jsrael aūt. ḃ ponit scōa occasio vēditionis ioseph. s. qz plus ceteris frib⁹a p̄e amabat: cui⁹ cā ꝏdit cū ōr: f ¶ Eo q̄ i sene. Aiꝝ em̄ generatiua i senectute debilioz ē: ⁊ io tūc solēt generari pueri mag⁹ defectuosi ⁊ ip̄feeti: ⁊ ioseph ecōtrario erat fribus suis grōsioꝝ moriḃ⁹ ⁊ corpe. ⁊ io ḃ videbāt ex spēali dono dei ꝓcedere p̄ qō erat p̄ri mag⁹ amabil⁹. g ¶ Fecitq; ei tu. po. Jn hebreo hr̄ tunicā sericā. ille em̄ pan⁹ seric⁹ de q̄ erat tunica erat pluriḃ⁹ coloriḃ⁹ decorat⁹: ⁊ io ōr illa tunica polymita

¶ talar⁹ tunica ni si actio ꝓsūmata: Quasi enim ꝓfa tūica tam̄ corꝑis opit: cuz bona actio añ oculos ōi vs q̄ ad ēmios vite nos regit. vñ

Leui. 3. c

moyses caudaz hostie offerri p̄cepit: vt op⁹ bonū qō icipim⁹: pseueranti fine compleamus.

a Videtes aūt ⁊c. Frēs xp̄i ex carnē iudei de q̄r cognatione carnē suscepit. Sz q̄ videbāt q̄ gra virtutuz in eo fiebat: qō testabaē patris p̄cipuā dilectionem: iuidebant nec poterant ei quicq̄ pacifice loq̄: ⁊ sepi⁹ insidias tendebāt: ⁊ patrēfamilias i beelzebub ꝑn cipe demonioꝝ demonia ejicere blasphemabāt. b ¶ Puta bā ⁊c. Jsi. Hoc spūaliē in xp̄o ipletū. vñ Ador

Pḋ. 71.

rabunt eū omnes reges o. g. ser. ei: p fidez. s. bonoꝝ operum manipulos offerentes. Jp̄e est q̄ē sol luna et stelle adorant:

Pḋ. 148.

ℳm illud: Laudate eū sol ⁊ luna lau. e. o. s. et lu. Jp̄m. n. adorat sc̄oꝝ excellētia tā̄q̄ sol et ecclesie claritas tā̄q̄ lūa: ⁊ oim ꝑloꝝ numerositas in stellaꝝ figura.

c ¶ Nū ego ⁊c. Queri pōt ℳm lr̄am qñ a p̄e adorat⁹ sit qui p̄ sole: ⁊ a mre q̄ lunam designat. Neq; em̄ iacob qñ descendit i egyptū legit adorasse eū Dr̄ vero tā defuncta erat. sed ad allegoriā recurram⁹ q̄ i xp̄o ipleb. d ¶ Cūq; frēs illi⁹ ⁊c. Jsi. Ja cob mittit filiū vt de fratribus

¶ cura

a ¶ Judei ℳ carnem. b ¶ deo.

a Videtes autez frēs ei⁹ q̄ a pātre plus cūctis filijs amaretur: oderant eum: nec poterant ei quicq̄

a ¶ Nō est hic homo a deo qui sabbatum non custodit.

pacifice loqui. Accidit quoq; vt a

visum somniū referret frib⁹ suis: quę causa maioris odij seminari

a ¶ Alias dixit ioseph fratribus suis.

um fuit. Dixitq; ad eos: Audite b

somniū meum qō vidi. Putabā ligare nos manipulos in agro ⁊

¶ Jn resurrectione.

q̄si consurgere manipulū meuz ⁊ stare: vr̄oscq; mānipulos circūstan

¶ Christo ſt ecclesiæ omne ge. cele. terrenoꝝ et infernoꝝ.

tes adorare manipulum meum.

a ¶ quasi

Responderunt fratres ei⁹: Nūn/

dicant iudei: Non habemus regem nisi cesarem.

quid rex noster eris: aut subjcie/

a ¶ qz sibi ꝓpheties aprabat

mur ditioni tue? Hec ergo causa

dicens moyses de me scripsit ⁊ ꝓphete.

somnioꝝ atq; sermonū: inuidie ⁊

¶ Reperita

odij fomitem ministrauit. Aliud

est ꝑ alias imagines futuroꝝ confirmatio.

q̄ vidit soniū qō narrās frib⁹ ait

a ¶ Sanctorum excellentiam.

Ecce ego per somnium quasi solem ⁊

a ¶ ecclesie claritatē. b ¶ ꝑplorum multitudinē.

lunā et stellas vndecim adorare

me. Nō cum patre suo ⁊ fribus re

a ¶ Nec increpatio duriciam significat iudeoꝝ q̄ xp̄m cōrēnūt. qz ex se narū cognoscunt.

tulisset: increpauit eum pater et

dixit: Quid sibi vult hoc somniū

a ¶ vel nunquid. b ¶ quasi sol. c ¶ quasi luna

quod vidisti? Num ego ⁊ mater b

¶ quasi stelle.

tua et fratres tui adorabimus te

¶ pharisei.

sup terrā? Jnuidebāt igit̄ ei frēs

sui: Pr̄ vero rē tacit⁹ cōsiderabat c

¶ Pharisei.

Lunq; fratres illi⁹ in pascendis d

¶ Subditis sibi pplis.

gregibus patris morarentur in

a ¶ que interpretat humerus: qz preſſi onere legis b ¶ de⁹ pater. c ¶ ad ꝺs visitādos misit pr̄ filiū qui curam eozum gereret.

sichēm: dixit ad eū Jsrāel: Frātres

¶ preſſi onere legis.

tui pascunt oues in sichimis ve/

a ¶ Jncarnatum. b ¶ visitandos.

ni mittam tē ad eos. Quo respō

a ¶ obediens sine mora. b ¶ vt videatur si est intelligens. aut re. d.

dente p̄sto sum ait: Vade ⁊ vi

a ¶ pharisæos.

de si cūcta sint prospera erga frā/

a ¶ Subditos.

tres tuos ⁊ pecora: ⁊ renuncia mihi ⁊c. Jsiḋ. Jacob mittit filiū vt de fratribus hebron: venit in sichē. Jnuenitq;

La. XXXVII

a polis qō est pluralitas: ⁊ mitos qō ē gutta. a ¶ Accidit q̄s. hic ponit tertia occasio venditionis ioseph. s. visio ostēsa in somnis p quā ꝓfigurabatur q̄ ioseph deberet in posterū dñari frībus suis. ⁊ scḋam visionē vidit ad ḃ ptinentem vt esset certū indiciū future veritatis: ⁊ ptz ex hīs vsq; ibi:

b ¶ Num ego ⁊ mr̄ tua ⁊c. Ex ḃ aūt dicunt aliqui q̄ venditio ioseph fuit facta matre sua adhuc vinēte: cui⁹ mors descripta est. s. xxxv. ca. qz sicut frēs̄ter dictū est: ꝑius facta B

aliqñ posterius scribunt ⁊ ecōuerso. Ad ꝓbationē autem dicti sui dicunt ⁊ verū est q̄ ioseph vēditus fuit. xij. annis añ mortē isaac: qz isaac in vniuerso vixit. clxxx. annis: vt. s. dictū est. xxxv. ca. Jtē isaac. lx. erat annoꝝ qñ natus fuit iacob: vt. s. dictum est. xxv. capi. quibus subtractis de annis isaac remanent. cxx. anni de vita isaac post natiuitatem iacob. Jtem iacob erat. cxxx. annorum quādo descēdit i egyptum: vt hr̄. j. xlvij. ca. Ex q̄ ptz q̄ iacob descēdit in egyptū post mortē isaac. x. annis tm̄: sed venditio ioseph precessit descensum iacob in egyptū. xxiij. annis: qō patz sic: qz Joseph. xvj. erat annoꝝ qñ fuit venditꝰ: vt hr̄ in ꝓncipio hui⁹ ca. ⁊. xxx. erat annoꝝ qñ fuit factus ꝓsitus tre egypti: vt hr̄. j. xlj. ca. a quibus si subtrahantur anni. xvj. qui ꝓcesserunt eius venditionē remanent. xiij. vsq; ad tps q̄ factus est ꝓsitus: ⁊ inde vsq; ad descensum iacob in egyptū fuerunt. ix. anni: septē fertilitatis: ⁊ duo famis: vt hr̄. j. xlv. ca. ⁊ sic patet q̄ venditio ioseph precessit descensum iacob in egyptum. xxiij. annis: sed moyses isaac precessit dictum descēsum. x. annis tm̄. Ex quo concluditur q̄ ioseph fuit vēditꝰ añ mortē isaac. xiij. annis: ⁊ ex ḃ volunt isti cōcludere q̄ vēditus sit viuente adhuc matre sua quando iacob veniebat de mesopotamia: ⁊ anteq̄ veniret ad patrē suū isaac: ꝛ̄ istō videt contradicere textui: qz. j. ca. ifto ōr q̄ ioseph missus fuit de hebron a patre ad visitandum frēs suos. Ex q̄ patet q̄ ibidē manebat iacob quando ioseph fuit venditus: ⁊ certum est q̄ ibidem manebat isaac quando iacob venit ad eū rediens de mesopotamia: vt hr̄. s. xxxv. ca. Ex q̄ patet q̄ ioseph fuit venditus postq̄ iacob venerat ad isaac patrē suū: ⁊ aliq̄ tpe mansērat in xta cum sed mr̄ ioseph mortua fuit añ ḃ iacob veniret ad patrem: vt hr̄. s. xxxv. ca. Ex quo patet q̄ ioseph venditus est post mortem matris sue. Jtem ḃ dicitur q̄ ioseph vidit in somnis solē ⁊ lunam ⁊ stellas vndecim adorantes eum: ⁊ per vndecim stellas intelligebantur vndecim fratres eius. Ex q̄ patet q̄ beniamin qui erat vndecimus frater suus iam erat natus: ⁊ certum est q̄ mater ioseph mortua erat in partu beniamin: vt habetur. s. xxxv. ca. ⁊ sic patet q̄ venditio ioseph fuit post mortem mr̄is sue. Nec valet pro dicto contrario q̄ venditus sit ante mortem isaac. xlij. annis: quia per hoc non cōcluditur q̄ rachel adhuc viueret: quia ex scriptura non habetur quot annis iacob steterit cum patre postq̄ venit ad eum nec ex alio loco scripture potest concludi dictum eozum. Aliter exponitur quod predictum est: Numquid ego ⁊ mater tua ⁊c. Jacob enim videns invidiam ⁊ odium filiozum suozum contra ioseph ꝓpter somnia predicta volens eos pacificare dixit: Numquid ego et mater tua ⁊c. ac si diceret: mater tua iam mortua est: ⁊ per consequens non posset te adorare: ⁊ ideo videtur somnium frivolum quantum ad istam partem: et eadem ratione de adoratione fratrum tuorum.

c ¶ Pater vero rem tacitus considerabat. Licet enim loq̄n do coram filijs videretur annibilare somnium: tamē intra se cogitabat q̄ vere esset p̄fagium ḋnationis ip̄i⁹ ioseph future: quia per solem bene pater figuratur cum sit p̄ncipium caloris ⁊ vite ꝓpter quod. ij. de Anima sol dicit pater virozum deozumq̄: ⁊ per lunam que habet dominium super humida intelligitur mater que est p̄ncipium passiuū in generatione: ⁊ eadem ratione per stellas intelliguntur filij: quia recipiunt lumen a sole. Sed queritur quomodo verum sit q̄ mater eum adorauerit: cum ℳm expositionē istam iam mortua esset. Ad qō dicendum q̄ ipa in se nō adorauit sed in prole sua. s. in ipo beniamin: nec ℳm aliam expositionem quam improbaui potest dici q̄ ipsa adorauerit in persona propria: quia certum est: q̄ non descendit in egyptum cum iacob: sed mortua fuit diu ante. Hebrei autem dicunt q̄ mater ioseph vocatur hic ipa bala: que nutriuit eum i sinu suo: q̄ etiā mortua rachele vocata est mr̄ ipi⁹ ioseph. D

d ¶ Cūq; frēs illi⁹. ḃ ꝓn describit vēditi ꝓditio. ꝛ̄ ꝑmo quātū ad el⁹ ꝓmptā obedientiā ad obseq̄ndū p̄ri cū ōr: Presto sum. scḋo q̄tū ad magnā diligentiā frēs suos q̄rēdo. cū ōr: Frēs meos q̄ro: dic mihi vbi pascāt greges. Tertia patet.

Universidad de Navarra Biblioteca

curam gereret: ꝛ de
pr̃ filiũ vnigenitum
vt genus humanum
pctis languidũ visi-
taret. vñ: Misit de
filiũ suũ in similitu-
dine car. pec. Missus
ẽ ioseph: vt videret si
cũcta ꝓspa essent er
ga oues. Et rps ait:
Dat.4.a Nõ veni nisi ad oues
q̃ perie. dom⁹ israel.
a ¶ Jn dothaim. De-
fectionẽ. Jn grandi
eñ defectione erant
q̃ de fricidio cogita-
bant. b ¶ Ruben.
Preuidẽs hoc ſmo
pheticus: quem ru
ben signific at (q̃ inẽ
ſtat visio filij) ,phe
ticis cõminationib⁹
deterrebat vt inno-
cẽtes se fuarẽt a san
guĩe rp̃i fratris sui
ſm carnem.
c ¶ Rudauerũt eum
ꝛc. Jsi. Et iudei xp̃m
p morte expoliauerũt
tunica corporali: ꝛ po-
lymita. i. decorata oĩ
um virtutũ diuersita
te. Resperserunt aũt
tunicã sanguĩe hedi
q̃ falsis testimonijs
eũ accusantes in iudi-
cio pcti deduxerũt
Joseph mittẽs in ci-
sternã. i. i lacũ ꝛ rps
expoliat⁹ carne hu-
mana descẽdit ad in-
fernũ. d ¶ Videt
hismaelitas. Aug⁹.
Queriť q̃re hismae
litas scꝛtura q̃b⁹ vẽ-
dit⁹ ẽ ioseph etiã ma
dianitas vocat: cum
hismael sit ꝺ agar fi
li⁹ abrae: ꝺ cetbura
vero madianite. An
q̃ scꝛiptura dixerat
ꝺ abrahã q̃s mũera. i.
ꝺderat filijs cõcubi-
nar̃ suar̃. Agar. i. ꝛ
cetbure diuisit q̃ eos
ab isaac filio suo in
ẽrã oriẽt⁹: ꝛ iõ vnam
gẽtẽ feciſſe ĩtelligen-
di sũt: An vera ẽ opi
nio hebreor̃ q̃ dicũt
agar ꝛ cetbura vnã
fuisse. e ¶ Exben-
tes. Jsi. Joseph ꝺ ci-
sterna leuat⁹ hismae
lit⁹ vẽdit: ꝛ rps ab i
ferno regredit⁹ ab oi-
b⁹ gẽtib⁹ fidei cõmer
tio cõpaf. Ille p iu-
de ꝓsiliũ triginta ar
gẽteis distrahit: ꝛ ꝺ
p ꝓsilium iude scari-
oth nũero eodem ve
nundatur.
f ¶ Rendiderũt ꝛc.
Hiero. Hebraica ve-
ritas hz argẽteis: ne
q̃ eñ viliori metallo
ꝺñs vendi debuit q̃
ioseph

a ꝓphet⁹ pheticus sermo. b ꝙ grentẽ ꝺs se agnosceret: ꝛ non inuenientem.
eum ũr errantẽz in agro: ꝛ interrogauit quid q̃
reret: At ille respondit: Fratres meos q̃ro: indi-
a ꝙ Nõ inuenienti iudeos q̃s grebat: Rudit sermo ꝓphet⁹us.
ca mihi vbi pascant greges. Dixitq; ei vir: Recesse
ꝙ Omnes declinauerunt simul inutiles ꝛc.
runt de loco isto. Audiui aũt eos dicentes: eamus
ꝙ defectionem. ꝙ Sequens fugitiuos.
a in dothaim: Perrexit ergo ioseph post fratres suos a
et inuenit eos in dothaim. Qui cum vidissent eum
ꝙ q̃ credere nolebant. ꝙ Sic iudei cogitauerunt xp̃m occidere: ꝛ consiliũ
statuerunt: dicentes: Cru. cru. e. q̃ ꝛ alijs verbis ỹz: Dixerant⁹ lig. in pa. e.
cul anteqũ accederet ad eos: cogitauerũt illũ occi
a ꝙ Judei verba xp̃i somnia reputant.
dere: ꝛ mutuo loquebantur. Ecce somniator venit
ꝙ deleamus nomen eius. ꝙ In infernum.
†Venite occidamus eum: ꝛ mittamus in cisternam
a ꝙ Judaica sentia: Ecce ego mitto vos: sicut. o. in me. lupo.
veterem: dicemusq; ferã pessima deuorauit eũ: et
ꝙ vanitoquia sua.
tunc appebit q̃d illi ꝓsint somnia sua. Audiẽs hec
b ruben nitebatur liberare eũ de manibus eor̃: ꝛ di b
a ꝙ q̃ cũ carne morit. ꝙ veritatẽ. ꝙ qt dãnabili⁹ ẽ veritatẽ negare q̃ ta-
cendo celare. ꝙ tacitur nitatis.
mus sanguinẽ: sed ꝓjcite eũ in cisternã hãc veterẽ
q̃ est in solitudine manusq; vestras seruate inoxias
Hoc aũt dicebat volens eripere eũ de manib⁹ eor̃
ꝙ Christus.
ꝛ reddere patri suo. Confestim igitur vt peruenit
ꝙ iudeos. ꝙ carne assumpta: que omni virtute perfecta.
c ad frẽs suos: nudauerũt eũ tunica talari ꝛ polymi- c
ꝙ Jn infernum. ꝙ Refrigerium.
ta: miserũtq; eũ in cisternã veterẽ q̃ nõ hẽbat aquã
ꝺ Et sedentes vt comederẽt panẽ: viderũt viatores ꝺ
Mundi cõreptatores: q̃ de genib⁹ ad fidẽ venientes testimonijs legis et
ꝓphetar̃ odoriferã salutifera mũdo lãgueñ supposuerũt malagmata.
hismaelitas venire de galaad: ꝛ camelos eor̃ por
a ꝙ gutta ẽ myrrhe arboris: ꝛ ipa myrrha vocat. ꝙ qui credentes iudeos
significat q̃ nec morti xp̃i vult cõsentire: nec tacendo supponere sed gentib⁹
cõionem fidei patenter exponere.
tates aromata ꝛ resinã ꝛ stacten in egyptũ. Dixit q̃
iudas fratribus suis: Quid nobis prodest si occi-
derimus frem nostrum: ꝛ celauerimus sanguinem
ipsius? Abeli⁹ ẽ vt venundet hismaelitis: et man⁹
nostre non polluantur: frater eñ ꝛ caro nostra est.
ꝙ qt iudei xp̃m genꝛib⁹ reliquerũt: ꝛ a se repulerunt.
Acquieuerũt frẽs sermonib⁹ ei⁹: ꝛ pretereuntibus
a ꝙ felix negociatoꝛ: vbi salus emitur: ꝛ vita a morte redimitur.
e madianitis negociatoribus: extrahẽtes eũ de cister e
ꝙ tanq̃ vile mancipium.
f na vendiderunt eum hismaelitis viginti argẽteis.
a ꝙ Quia doctores fidei ꝓdicauerũt eum in mundo. ꝙ Et nos cũ reuerti
mur ad ꝓphetic⁹ sermonem: videm⁹ qz sic oportebat xp̃m pati ꝛ resurgere.
Qui duxerunt eum in egyptum. Reuersusq; rubẽ f
ꝙ aperis sacramentis legis: ꝺ iudeis: q̃ rps surrexit. ꝙ quasi: quia indi-
ad cisternam non inuenit puerum: ꝛ scissis vestib⁹
gnos vos feciſtis vel exhibuistis verbo dei: transibo ad gentes.
pgens ad fratres suos ait: Puer nõ cõparet ꝛ ego
a ꝙ Jn suspitionem peccari vitam eius blasphemantes quantum in se erat
duxerunt.
quo ibo? Tulerũt aũt tunicam eius: ꝛ in sanguĩnẽ g
a ꝙ quia apud homines eum infamabant: apud patrem quoq; infamare vo
lebant dicentes non esse filium dei.
hedi quem occiderant tinxerunt: mittẽtes q̃ fer-
rent ad patrem ꝛ dicerent hanc inuenimus: vide
a ꝙ testimonium perhibet filio pater. hic est filius meus dilectus.
vtrum tunica filij tui sit an non: Quã cum agno

Nico.de lyra

a ¶ Qui cũ vidissent eũ ꝓcul
ꝛc. b ꝓfr describit vẽditionis
ordo: vbi ꝓmittit tractatus de
ipi⁹ morte. scꝺo devẽditiõe. ibi:
Et sedẽtes. Circa ꝓmũ sciẽdus
q̃ ex odio q̃ frẽs ioseph ꝺ eũz
cõceperãt: statim cũ viderũt eũ
a longe venientẽ deliberauerũt
eũ interficere: ne de cetero pos
set hr̃e dñium sup eos.
b ¶ Ruben nitebat ꝛc. ofiden-
do frib⁹ hoꝛorẽ fricidij ꝛ offen
sam dei: ꝛ an rietatẽ patris sui:
vt dicit Joseph⁹. ꝛs cuz videret
q̃ eos flectere non posset cepit
eos inducere vt in foueã depo-
neret ibidẽ fame moritur⁹: di-
cens ꝺ ẽ min⁹ hoꝛrenduz q̃s si
ꝓpijs manib⁹ interficerẽt ipm
ꝺ tñ dicebat cogitãs vt postea
occulte eum de fouea exheret:
cui⁹ dicto cõsenserunt: ꝛ ptz lra
vsq; ibi: c ¶ Rudauerũt euz
tunica talari. qz ptingebat vsq;
ad talos ſm q̃ dic Hiero. Jn
hebreo tñ nõ hr̃ talari: ꝛs hr̃
Et expoliauerũt eũ tunica sua:
ꝛ tunica serica. Ex q̃ videtur q̃
hẽbat tunicã duplicẽ: vnã sim-
plicẽ: ꝛ aliã sericã: ꝛ vtrãq; sibi
abstulerũt. hebrei aũt per sim-
plicẽ tũicã ĩtelligũt camisiam.
d ¶ Et sedentes. ꝺ describit tra
ctat⁹ vẽditiõis: cũ eñ ,ppe eos
trãsiturat societas mercatoꝛ p
gẽtiũ ĩ egyptũ: iudas qui erat
ꝓncipalioꝛ suasit fratrib⁹ vt io-
seph mercatoribus venderetur
ꝛ sic absq; eius morte euaderẽt
dominiuz eius: ex quo esset tñ
ab eis elõgatus: ꝛ cum hoc de
precio venditionis reportarẽt
emolumentum: ꝛ in hoc cõsen-
serunt alij, vnde subditur:
e ¶ Extrahentes eum ꝛc. Ali
qui autem libri habent. xxx. ꝛs
falsa est littera. Scribitur ꝓ uerbio. xxj. Non est sapientia
non est consilium contra domi
num. quod exponens beatus
Grego. in mora. dicit q̃ homi
nes per astutias suas volẽtes
impedire effectum ordinatiõis
diuine: ꝓter intentionẽ suam
ꝓmouent eum: ꝛ ponit exẽplũ
de ioseph de quo deus ꝓcordi
nauerat q̃ a frib⁹ adorarẽt: vo
lẽtes ꝺ ipedire frẽs ei⁹ vẽdide-
rũt eũ vt dictũ ẽ: ꝛ p ꝺ factuz ẽ
vt cogerentur famis tempore
venire ad Joseph et ipm ado
rare.
f ¶ Reuersusq; ruben ad pute-
um. als cisternaz. nesciebat. n.
q̃ ioseph fuisset venditus: et
ideo cũ eũ nõ inuenit credidit
q̃ ipo absente fratres ex mali-
cia extraxissent eũ de fouea ꝛ i
ferecissẽt. Sz ꝛrieť ꝺ q̃ abierat ru
bẽ qñ vẽdit⁹ ẽ ioseph: Dicẽduz
q̃ abierat ad querẽdũ meliora
pascua: vt frẽs suos faceret elõ
gare a fouea i q̃ erat ioseph: vt
sic eis absentib⁹ melius posset ex
here ioseph ꝛ reddere pr̃i suo.
g ¶ Tulerũt aũt. ꝺ describit fa
cti celatio p fictionẽ mẽdacẽ q̃
cẽt a bestis deuorat⁹: ꝛ ptz lra
vsq; ibi

Dat.26.f
Luc.23.f

Dat.37.b
Dat.42.a
Luc.20.a

ioseph. a ¶ Scissisq; vestib⁹ ꝛc. Jsid. Jacob posteritat⁹ sue
plozans diſpẽdia q̃si pr̃ filiũ lugebat amissum: ꝛ q̃si ꝓheta i
Dat.26.f territũ iudeoꝝ. Scidit vestimentũ q̃s in passione dñi fecit ꝺn⁹
Luc.23.f ceps sacerdotũ. Sed ꝛ velũ tẽpli scissum ẽ: vt ꝓpha ꝛ nudatũ
ꝓpm suũ: ꝛ diuisuz ꝺnet regnũ. b ¶ Descen. ad. ꝛc. Que
rit⁹ quõ ꝺ intelligať: vtq; mali tm: an
etiã boni in infernũ descẽdãt? Si tm
mali: quõ iste ad filiũ suũ dicit se ingẽ
tẽ descẽdere velle? Nõ eñ in penis i
ferni credibile ẽ eũ esse. An ꝓturbati
ꝛ dolentis verba sunt mala sua etiaz
ꝺ exagerantis: an credibile ẽ apõ in-
fernũ q̃dã loca secreta: ꝛ minus pe-
nalia añ passionẽ ꝺñi fuisse: ad q̃ etiã
scti descẽdebãt: qz null⁹ padisum in-
gredi poterat: donec xp̃s rompheam
ignẽa amoueret. ¶ Hiero. Madia
nei aũt vẽdiderunt ioseph in egypto
phutifari eunucho pharaonis archi-
magyro. Plerumq; archynagyrof. i.
cocoruz ꝓncipes: ꝓ mgris exercitus
sẽptura põit. Machyros q̃pe grece
int̃pretat occidere. Ẽdit⁹ est igit io-
seph ꝓncipi exercit⁹ ꝛ bellatoꝝ ñ pete
fre: vt in latino scriptum est. sed phu
tifari eunucho. Ubi q̃ritur quõ po-
stea vroꝛẽ hr̃e dicať. Tradũt hebrei
emptũ ab ꝺ ioseph ob nimiã pulchri-
tudinẽ ĩ turpe ministeriũ: ꝛ a dño vi-
rilibus ei⁹ arefactis: postea ereptum
ẽ int̃ moꝛẽ gerophãtaz. i. sacra loq̃n
tiũ in põtificatũ eliopoleos ꝛ huius
filia ẽ aseneq; quã postea ioseph acce
pit vroꝛẽ.

vsq; ibi: a ¶ Rugens filium multo
tpe. l. xxiij. annis q̃ vt dictũ est fuxe-
runt a tpe vẽditionis ioseph vsq; ad
descensũ iacob in egyptũ: q̃ cũ audi-
uit q̃ ioseph adhuc viueret statim il-
luc descẽdit: vt hr̃. j. xlv. ca. b ¶ Descẽdã ꝛc. Hebrei expo
nũt ĩ foueã vel sepulchrũ. Catholici aũt melꝰ exponũt dicẽtes
ĩ infernũ. i. ad ĩbũ sctoꝝ pr̃m: q̃ ẽ supioꝛ ps inferni. c ¶ Et illo
ꝛc. ꝛ sic iste flet⁹ referť ad iacob. i heb. hr̃ sic: Et fleuit eũ pr̃ su
us. Et ꝛs hebreos referť ad isaac q̃ adhuc viuebat vt ꝓdictũ
ẽ: ꝛ iõ qñ vidit filiũ suũ iacob ĩ tãta ãrietate fleuit cũ eo.
d ¶ Madianite ꝛc. ex ꝺ dicũt indei q̃ ioseph ter fuit venditꝰ.
qz ꝓmo frẽs sui vẽdiderũt eũ hismaelit⁹. xx. argẽteis vt ꝓdictũ
ẽ. scꝺo hismaelite vẽdiderũt eũ madianit⁹ q̃ erãt ĩ eadẽ societa-
te cũ eis. ꝛ tertio vẽdiderũt madianite phutifari ĩ egypto. ꝓciũ
tñ scꝺo devẽditiõis ꝛ ctie nõ exꝑmiť: tũ credẽdũ ẽ q̃ fuit malꝰ q̃
ꝓme qz hmõi vẽditiones facte sũt ꝓ lucro. Sz veriꝰ videť q̃
nõ fuit vẽdit⁹ nisi bis. semel a frib⁹ hismaelit⁹ vt dictũ ẽ. ꝛ se
cundo ab hismaelitis phutifari egyptio. vñ. j. xxxix. ca. ꝺz q̃
phutifar emit eum de manu hismaelitaz. Ex q̃ ptz q̃ idẽ ho
mines hismaelite ꝛ madianite vocanť. ꝛ ꝺ cõcordat ei qꝺ. s.
dictũ est ca. xxv. q̃ cethura q̃ fuit mr̃ madiã a q̃ dicti sũt madi
anite: ꝛ agar mr̃ hismael a q̃ dicti sunt hismaelite: fuit eadem
mulier nũero. e ¶ Eunucho pharaonis. Eunuch⁹ aliqñ ac-
cipiť ꝓ castrato: aliqñ ẽo ꝓ mistro vel ꝺuo alicui⁹ ꝓncipis: ꝛ
vocať tꝑlis eunuch⁹: eo q̃ ꝺz ẽ castꝰ ꝛ honeſt⁹: ꝛ ꝺ mõ accipi
tur ꝺ. vñ. j. xl. ca. pincerna regis ꝛ pistoꝝ vocãtur eunuchi.
f ¶ Mgro militũ. Hebrei dicũt: mgro carnificum. Jn hebreo
eñ scribiť bathaabim ꝛ significat ,ppe mactãtiũ vel laniãtiũ
ꝛ ꝺ põt cõpetere militib⁹ q̃ hoies inficiũt in bello: ꝛ hũc sen
sum seq̃ť nr̃a trãslatio. Cõpetit etiã carnificib⁹ q̃ mactãt ania
lia: ꝛ hunc sensum sequũtur hebrei: ꝛ quasi in idem redit di
ctũ Josephi q̃ ĩ ꝺ loco dicit: ꝓncipi cocoꝝ.

Moraliter. Joseph cũ sedecim ¶ Ca. XXXVII
esset annoꝝ. Joseph a pr̃e ꝓdilectꝰ
figura fuit ꝺñi nr̃i ihesu xp̃i de q̃ dicit de⁹ pr̃ Matth. iij. Hic est
filius me⁹ dilect⁹ ꝛc. † ¶ Pascebat gregẽ pr̃is sui. xp̃s eñ fide
les pauit pabulo verbi ꝛ exẽpli: Act. j. Cepit ihesus facere et
docere ꝛc. b ¶ Et erat cũ filijs bale ꝛ zelphe. q̃ fuerant an-
cille: ꝓpe qꝺ eaz filij erãt in gradu humiliozi: ꝓpe qꝺ ꝓ ipos
designanť apli cum q̃bus fuit xp̃s ꝺ. eis Matth. xi. Discite a
me qz mitis sum ꝛ hũilis corde. c † ¶ Accusauitq; frẽs suos
crimine

crimine pessimo. i. scribas sacerdotes ꝛ phariseos: eoꝝ vicia
arguendo vt ꝓz in euãgelio. gt † Fecitq; ei tunicã poly
mitã. deus eñ pr̃ homini xp̃o fecit vestẽ aie ex oib⁹ donis et
charismatib⁹ contexťã: seq̃ť postea. † ¶ Vade ꝛ vide si cũ
cta ꝓspa sũt erga frẽs tuos. ꝓ qꝺ designať q̃ xp̃s a pr̃e spect
alij fuit missus ad iudeos q̃ frẽs ciusꝺ
erant ſm carnem. Propter qꝺ dicit
Matth. xv. Non sum missus nisi ad
oues que perierunt domus israel.
b † ¶ Ecce somniator venit. scribe nã-
q̃ ꝛ sacerdotes christi doctrinam re-
putauerunt sicut vana somnia falsaz.
c † ¶ Rudauerunt eum tunica. non
ſm rem quia non abstulerunt ab eo
vestem virtutum sed ſm apparẽtiam
tantum imponentes ei falso crimina
multa ante pilatum. e † ¶ Extra-
hentes eum de cisterna vendiderũt
eum hismaelitis. qui erant gentiles
illa vero venditio fuit quedam occi-
sio: Nam fuitus est mozs ciuilis. ꝛ ꝺ
fuit figura mortis christi quem per
gentiles occiderunt iudei. ¶ Mora-
liter autem ioseph qui interpretať ac
crescens: significat iuuenem seculare
vel religiosum aptum ad omne bo-
num ꝛ iste pascit gregem cum filijs
ancillarum: id est humilitatis officia
facit ꝛ cum humilibus: accusanitq;
fratres charitatiue denuncians ei q̃
ꝓest ꝛ ꝓdesse potest: fecitq; ei pater
tunicam polymitam. idest. varietate
virtute decoratam. † ¶ Dñi⁹ aũt
manipulus stat erectus: id est ei⁹ opa
bona stabilia sunt perseuerando. ma
lozum ꝺo manipuli inclinanť. Nam
instabiles sunt in operibus suis.
† ¶ Vidi solem et lunam ꝛc. per solẽ
intelligitur sapientia que est cogni-
tio de diuinis. per lunam vero pu-
dentia que est de agibilib⁹ humanis
per stellas. xj. intelliguntur vndecim virtutes morales q̃s po-
nit ꝓbs in Eth. scilicet fortitudo. temperantia. liberali-
tas. magnificentia. magnanimitas. philotimia. mãsuetudo.
amicitia. veritas. eutropelia. iusticia. Hec eñ adornant xtu
osum quia reddunt ipm ab alijs honorandum: sed quoniam
ista faciunt ipsum inuidis odiosum. ideo quantum possunt
spoliant eum tunica imponentes sibi falso crimina: ꝛ ven-
dunt ipsum per occultas machinationes. ꝛs xtuosus exẽplo
ioseph omnia sustinet patienter: qui vtiq; est vere bonus et
tetragonus sine vituperio vt ꝺz Eth. j.
¶ Jn ca. xxxvij. vbi dicitur in postilla: Cum hebraica lingua
non habeat crimine pessimo.

Additio. j. ¶ Jn hebraica lingua in ꝺ loco non ẽ di-
ctio significans crimen pessimũ nec ri-
xam: sed solũ est ibi dictio significans detractionẽ: eadẽ eñ
dictio ponit ꝺ ꝛ infra Nume. xiij. vbi ꝺz: Detraxerũt terre q̃
esset mala: que q̃dẽ detractio in hoc loco nõ est intelligenda
sic q̃ ioseph ꝺponeret aliq̃ falsum fratribus: nec etiã q̃ ꝺ
malo qꝺ de fratrib⁹ patri denũciabat intenderet denigrare
famã eoꝝ: ꝛs solum hoc faciebat ,ppter bonũ fratrum: vt scz
a patre coꝛrigerenť: qꝺ nõ est pctm: nec etiã detractio ,ppie
dicitur: sed large: vt in scꝺa scde. q. lxxiij. vñ ex hac cã ꝓnci-
paliter iacob diligebat ioseph eo q̃ videbat eum celatorem
boni erga frẽs: ꝛ iõ sequiť stat̃i: Et sirl diligebat ioseph ꝛc.
Ad intelligentiam aũt huius quod sequitur: Quoniam in
senectute genuisset eum. Sciendum q̃ in littera hebraica in
hoc loco non dicitur: Jn senectute genuisset: sed dicit eo q̃ fi
lius senectutis esset sibi: quod exponens translatio chaldai-
ca sic dicit: Jsrael autem diligebat ioseph eo q̃ esset filius sa
piens sibi: vnde translatoꝛ intendit senectutem in hoc signi-
ficare sensum senilem: iuxta illud Sapi. iij. Senectus etas
venerabilis est ꝛc. quod videtur rationabiliter dictum: naz
non videtur esse causa sufficiens ad hoc q̃ israel dilexisset io
seph plus ceteris eo q̃ genuisset eum in senectute: nam Be-
niamin fuit genitus in maiori senectute. Jsachar autem et
zabulon nõ excedebãt in etate ipm ioseph nisi ꝑ ũnũ vel mo
dicũ ymo vt põt hr̃i ex lra iõ causa huiꝰ dilectiõis potius

p ꝺ videtur

videbant vigere in ipo ioseph: ex ꝟ q licet eēt iunio: ceteꝝ iam tñ intendebat circa correctionē fratꝝ maiorꝝ. vñ dic: Eo q filiꝰ senectutis esset. i. sapiens: vt dictū est. Qꝺ aūt subdit: sibi intelligendū ē ꝟ q ista alijs nō publicabat: nisi solum patri ad quē correctio pertinebat: ꝛ ideo solū patri principaliter constabat de sapia ipius ioseph. ¶ In eo. ca. xxxvij. vbi dr in postilla: Mudauerunt eum tunica talari ꝛc.

Additio. ij. In hebreo hr: Expoliauerūt eum sua tunica serica qꝺ idē est: ac si dicat tunica sua. ſ. tunica serica vñ ex ꝟ nō hr q hret duplicem tunicam nec q sibi abstraherēt tñ vnā tunicā. ſ. illā sericā quā iam fecerat ei pr in signū maioris dilectionis: ꝛ ideo illa solum fit mentio: qz erat magis ꝑciosa ꝛ magis nota: vñ ꝛ. ſ. eo. ca. vi/

Replica correctorij (rit pater: Tunica filij mei est. contra Burgēſ. In ca. xxxvij. vbi dicitur Accusauitq; frēs crimine pessimo: qꝺ Burgēſ. volens exponere dicit q in hebreo nō hr crimine pessimo: ſz loco eiꝰ habetur dictio significās detractionē: ꝛ exponit de ioseph qui propie nō detraxit fratribꝰ: ſz videt Burgēſ. ꝑ senecta delirare cū illꝺ qꝺ dicit poni loco illius vbi nos habemꝰ: Crimine pessimo: se teneat ex pte fratrū accusatorꝝ p ioseph: nō ex pte ioseph accusantis. Si igit ponit dictio significans detractionē vt dicit Burgēſ. tunc sensus est: Accusauit ioseph detractiōe q sibi inuicē detraxerunt: ꝛ cū detractio inē fratres procedat ex odio fraterno qꝺ ꝛ pessimū genꝰ vitij est generaliter: igit loquendo nō debuit Burgēſ. trāslationē nrām notare: nec postillatorem q exponit de rixa q fuit occasio detractionis: vñ snia lre ſm expositionem Burgēſ. est q ioseph accusauit eos detractione q est nō intelligibilis: ꝛ hz modū deliramēti. Qꝺ aūt subdit de dilectiōe q iacob ioseph dilexit: ꝺſi causa huiꝰ dilectionis eēt: qz in senectute eū genuisset ꝛ ꝺ videt imponere postillator q tñ ita nō exponit: ſz dicit senectutem iacob esse occasionē illiꝰ dilectionis nō cām: qz senes cōiē fragiles ꝛ defectuosos gignūt. Joseph aūt in senectute genitꝰ nō apputt fragilis: ſz potiꝰ alijs corpe moribꝰ ꝛ sensu ita q videbat aliqꝺ diminitatis in eo relucere. Dancq; ob causam dixit postillator q iacob cū ꝑ ceteris dilexit: ꝛ videt postilla/ tor hunc modū loquēdi ex glo. ordinaria sumpsisse: que hūc passum de deo patre ꝛ filio i mūdi senectute generato allegorice exponit: a q mō exponēdi ꝛ cām dilectionis assignādi. Burgēſ. non longe recedit: vt ptz intuenti suā digressionē. ¶ In eo. ca. vbi dr q expoliauerūt ioseph tunica serica. dat intelligi ſm postillatorē q habuit plures tunicas: vbi obijcit Burgēſ. nescio qꝺ ꝛ celare eīm pōt videri ioseph plures tunicas habuisse: vnam quam intinctam in sanguine hedi miserunt ad patrem: aliam cum qua vendiderunt eum. non est eīm verisimile nudum eum venditum fuisse: sicq; ptz Burgēſ. sepe facere vim de lana caprina.

Glo. ordi.

Q tpe ꝛc. La. XXXVIII Aug⁹. Querit quō ista fieri potuerunt. Si eīm postea q̄ ioseph venit in egyptū: quō itra. xx. et duos annos. Mā post tñ tpis colligit in egyptuz ad ioseph eos venisse cū pre suo fieri potuit: vt filij inde eiꝰ etatis possent omnes ducere vxores. Mā thamar nuꝛ suā mortuo ꝓmogenito alteri filio dedit: quo etiam mortuo: expectauit vt cresceret tertius: ꝛ cū creuisset: nec illi dedit: timens ne ꝛ ipe moreꝛet. Asi factū est vt eidem socero se supponeret. Quō hec oia i fra tam paucos annos fieri potuerūt merito q̄ritur? nisi forte vt solet scptura p recapitulationē aliqt ānos ante venditū ioseph ꝟ fieri cepisse intelligi velit: qz sic positū est vt diceretur: Factū est aūt i illo tpe. Ubi tū q̄rit. Si sedecim annoꝝ erat ioseph quando vendit⁹ ē: ēt annoꝝ potuerit esse iudas quart⁹ filiꝰ iacob: qñ ipe primo genitus ruben vt plurimū frēm suū ioseph. v. aut. vj. annis potuit ꝓcedere. Euidēter aūt scriptura dicit. xxx. annoꝝ fuisse ioseph qñ innotuit pharaoni. Cum ergo ipe anno septimodecimo venditus credatur. xiij. annos in egypto pegerat ignotus pharaoni. Ad hos aūt. xiij. accesserūt. vij. anni vbertat⁹: ꝛ facti sunt. xx. Dis addunt duo āni famis: qz scdo anno famis intrauit iacob in egyptū: cuz filijs suis decē. ꝛ sunt. xxij. quibus affuit ioseph a patre ꝛ fratribus suis. Quo medio tpe quō fieri potuerūt de vxore ꝛ filijs ꝛ nuru iude: ofa que narrant inueniri difficile est: nisi forte credamus mox vt adolescere cepit iudas: incidisse eū in amorē eiꝰ quam duxit vxorem nondum vendito ioseph. b ¶ Judas a fratribus ꝛc. ꝟ sic ceteri patriarche xpm significat q̄ descēdit ad baptismū Joh. Dicit eīm interptat videns deū. Odolamites testimoniū in aqua: qz Joh. videns xpm venientē ad baptismū ait: Ecce agn⁹ dei. Ad ꝟ testimoniū adhesit xpo synagoga: quā significat Sue filia chananei: quia ei dāda erat terra humilis ꝓfessionis: qꝺ interptat chanaan. Dec ꝙ synagoga ꝓmo adhesit xpo: qñ petr⁹ ꝛ andreas ꝛ ceteri iohānis discipuli facti sūt discipuli xpi: q̄ ordine cōpleta sunt: sequens significat historia: narrās quō iudas itrauit ad thamar: que idē significat qꝺ Sue. c ¶ Que cōcepit ꝛc. Henuit synagoga ꝓnceps: q̄ ei tanq̄ mariti ꝑfuerūt quoꝝ alij fuerūt nocentes: q̄s significat her: qui interptatur pellic⁹. Pellis enim mortē significat: qz ꝓmi parentes pellib⁹ iduti addicti sunt morti. Alij inutiles: quos significat onā: qui interptat meroz eozum: quibus. ſ. non ꝑsunt. d ¶ Tertium quoq; Jsi. Terti⁹ filiꝰ q̄ thamar nō inngit significat tps ex q̄ reges de tribu iude illi ꝙlo defecerunt. Erat qꝺ filiꝰ iude: sed eū thamar non

Anteq̄ ioseph esset venditus.

EO tempoze descendens iudas a fratribus suis: diuertit ad virum odollamiten nomine hiram: Uiditq; ibi filiam homis chananei vocabulo Sue. Et vxore accepta ingressus ē ad eam. Que cōcepit ꝛ pepit filium

¶ Principes qui nocent. Pellicens.

vocauitq; nomen eius her. Rursum cōcepto fetu: natū filiū noia

¶ Principes inutiles. Meroz eozum.

uit onā. Tertium quoq; peperit

a ¶ Dimssio eius: qz regnū iudeoꝝ positq; nocuit aut non profuit iudea reges habere desijt.

quem apellauit selā. Quo nato: parere vltra cessauit. Dedit aūtē

mar non accepit: quia erat tribus iuda: sed de ea nemo regnabat. Unde sela interpretatur dimssio eius. Non pertinent ad hanc significationem viri sancti: qui licet illo tempoze fuerūt ad nouum pertinent testamentum: q̄ prophetando vtiles fuerunt: sic Dauid. Eo sane tempoze quo iudea cepe rat ex iuda reges non habere: non ē comparandus maior herodes in regibus eius ꝛ tanq̄ maritus thamar: q̄ alienigena. Dec ei sacramēto illo mystice vnctionis: tanq̄ coniugali fede re coherebat. Sed extraneus potestatem a romānis acceperat: sicut filij eiꝰ tetrarche: quoꝝm vnus herodes: q̄ cum Pilato in passione domini conzdauit. Dl ergo alienigene a ꝺo nō deputabantur in regno mystico iudeozum: vt ipsi iudei publice clamarēt: Non habemus regem nisi cesarem. Joh. 19. c Cum enim de tribu iuda regnum defecerat: venturum erat regnum christi qui non obesset: ꝛ multuz ꝓdesset. vnde Non deficiet princeps ex iuda: donec veniet q̄ mittendus est. Jllo enim tempoze omne magisterium iudeorum: ꝛ mystica; vnctio vnde christi vocabantur defecerat qñ ſm ꝓphetiā Danielis venit cui repositū ē: Et vnct⁹ ē sctūsctoꝝ oleo exultationis ꝓ particibus suis. Mat⁹. n. herodis maioris tpe: passus i tempoze herodis tetrarche

Jer. 49. b

Dan. 1. e

Nico. delyra Huius venientis

Et tempore. Jstud capitulū ponit La. XXXVIII incidenter in xta venditionem ioseph: quia vt dicunt hebrei filij iacob videtes patrē incōsolabilit afflictū: eo q credebat ioseph eē mortuū: ceperūt esse molesti iude: eo q dedisset consilium de eius venditiōe: dicētes ei: Si cōsuluisses eū totaliter dimittēdū: acq̄uissem⁹ tibi tanq̄ ꝓncipaliozi: maxime qz sedata passione ire i nobis fuissem⁹ ei cōpassi ꝛ sic reddit⁹ fuisset ꝑfi. ꝓpt qꝺ iudas declinās a frib⁹ suis ꝛ it cū alijs amicitiam ꝛ ide accepit vxorē: ꝛ ō ꝓmo describit Sue vxoris acceptio. ꝛ scdo sue nur⁹ ꝛpregnatio. ibi: Euolut⁹ aūt mult⁹ dieb⁹. Circa ꝓmuz dr sic: b Uiditq; ꝛc. Hebrei dicūt: bois mercator ſ. Dictio. n. hebraica q̄ h pōit eq̄uoca ē ad significādū aliquē descēdēte ō stirpe cham: ꝛ hūc sensum seq̄t trāslatio nra. ꝛ ad significādū mercatorē: ꝛ hūc sensū sequunt hebrei. vñ ꝛ Jerone⁹. xxxj. vbi trāslatio nra hz: Cigulū tradit chananeo: Hebrei dicūt mercatori. - c ¶ Vocabulo Sue. Non est nomen vxoris iude: vt aliq̄ credūt ꝛ male: sic melius ptz in hebreo: ſz ē nomē patris illiꝰ vxoris: vt magis infra patebit: ꝛ ptz ira vsq; ibi:

Gen. 38. b

Jos. 1. d

Mat. 11. b

Jbid. 13. c

1. Re. 22. d

Rom. 5. f

Mar. 13. d

Hulus venietis ad oues q̄ perierant domus isrl figurā gessit iudas: cū iret ad tōdēdas oues i thānas: qꝺ interptabat deficiēs. Jam eīm defecerat ꝓceps ex iuda: ꝛ oē magisteriū ꝛ vnctio iudeoꝝ. Benit aūt cum hyra odollamite. Odollamites interptat testimoniū in aqua. Cum ꝟ testimonio dominus venit habens testimoniū qꝺez maius Johā. Sed propter infirmas oues hoc testimonio vsus est in aqua. Hyras eīm interptatur fratris mei visio: vidit frēm suū Johā. ognate eīm erant Maria ꝛ elizabeth: Uidit q̄z dñm ꝛ deū suū: qz sicut ait: ex plenitudine eius accepit. Un: Inter natos mulierū surre. m. Joban. b. qz ex omnibus ꝓnunciantibus xpm ipe vidit: qz multi iusti ꝛ ꝓphete voluerūt videre: ꝛ nō viderūt. Salutauit ex vtero: agnouit pfectius in colūba: ꝛ ideo tanq̄ odollamites perbibuit testimoniū in aqua. a ¶ Judas ꝛc. De iuda regia tribus ꝓcessit: q̄ diu ꝑfuit indaice plebi quā significat thamar: que iterptatur amaritudo qz amaram se in passione exhibuit xpo.

b ¶ Thamar. Judo. Plebs iudaica cui de tribu inda reges tanq̄ mariti dabantur: q̄ amaritudo interptatur: qz dño fellis poculū dedit: Duo genera ꝓncipū non recte opantium in plebe. Unum quod obest. alterum quod non ꝓdest significant in filijs iude: quoꝝm vnus malignus ante dñm. alter fundebat semen in terra: ne fecundaret thamar. Hec sunt amplius q̄ duo genera hominum inutilia. Nocentes. ſ. ꝛ prodesse nolentes. ꝛ si q̄d boni habent in hac vita: perdunt tanq̄ in terra fundentes: ꝛ qz in malo peioz est qui nocet q̄ qui nō prodest: ideo maioz ꝺr malignus nō minoz qui semen fundebat. Her ſz interptatur pelliceus: q̄ libus tunicis induti sunt primi homines: i pena dānationis. Onam meroz quibus. ſ. non prodest: cū habeat vnde prosit. Malus vero malum est ablate vite quam significat pellis: q̄ non adiute quod significat meroz eozum. deus tamen vtroq; occidit: qz regnū a talibus tollit. c ¶ Consolatione susce. Hiero. Et consolatus iuda ascendit ad eos: qui tondebant oues: ipe ꝛ hyras pastor eius odolamites. Pro pastore in hebreo amic⁹ legit: ſz verbū ābiguū: qz ipse dr ſis vtriq; scribit: ſz amic⁹ rē pastor room legit. d ¶ Ad tondē. o. Stra. Uenit dñs ad oues tondendas. i. petis exouerādas de ābus ſr: dentes tui sicut greꝭ tonsaꝝ: thamar habitū mutat. Bā ꝛ cōmutās interptat. Mutat habitū ꝛ nomen: ꝛ fit de synagoga ecclesia. Sed nomen amaritudinis manet: nō in q̄ fel dño ministrauit: sed in q̄ petrus amare fleuit. Bā ꝛ iudas confessio dicitur. Confessioni ergo amaritudo miscetur: vt vera penitētia ꝓsignetur. Hac penitentia fecundetur in omnibus gentibus ecclesia constituta. Oportebat enim pati xpm ꝛ resurgere: ꝛ predicari in nomine eius penitentiam ꝛ remissionem peccatoꝝ per omnes gentes. Habitus quoq; meretricis: confessio peccatozum est. Thamar quippe ecclesiam de gentibus vocataz significat: sedes cum hoc habitu ad portam enam: quod interpretatur fons: qz currebat velut ceruus ad fontes aq̄ꝝ peruenire ad semen abrae. Jllo non cognoscente fecundatur ſm illud: Populus quem non cognoui seruiuit mihi. Accepit in occulto anulum: monile: ꝛ virgam: quia vocatione signatur: iustificatione decoratur: glorificatione exaltatur. Quos cm̄ predestinauit: vocauit: iustificauit: glorificauit: ſz in occulto vbi conceptio sancte vbertatis fit.

e ¶ Que depositis ꝛc. Notandum etiam in temporibus patriarcharum certa ꝛ suis fuisse vestimēta viduarum: nec qualia coniugatarum.

f Sedit in biuio. Hiero. Et sedit ad portam enā q̄ ē in trāsitu thāna. Sermo hebraic⁹ enā trāsfertur in oculos. Nō est igitur nomē loci: ꝛ ē sensus. Sedit i biuio: siue in cōpito: vbi diligenti⁹ dr via tor aspicere. q̄ gradiat. g ¶ Misit autem iudas. Mittitur promissus hedus: tanq̄ meretrici: id est ex probatio peccati. per odollamitem tanq̄ increpante. Henimina viperaꝝ ꝛc. Sz eā non inuenit

a Fuit q̄s her ꝛc. Que ſr fuerit eius nequicia in textu nō exprimitur ſz dicit hebrei q̄ fuit simulis cuz nequicia fris sui onan: q̄ in coitu cuz sua vxore studebat fundere semen in terram. i. ex vas mulieb⁹: sed b faciebat alio motiuo: qz iste her libidinose afficiebaꝝ ad suā vxorem thamar: ꝛ iō cauebat ne ꝓgnaret: ne ex ei⁹ impgnatiōe ei⁹ pulchritudo minueretur: ꝛ ne ei⁹ cōcubitu ad tps puerꝑ. ſ. cū eēt ꝓpinqua partui ꝛ i ptu iacēt vsq; ad purificationē. Onā eīm frat⁹ ei⁹ silr faciebat ꝓpter ꝟ q̄ sciebat q̄ ꝓmogenit⁹ filiꝰ ascribereꝭ fratri defuncto: vt i lra dr: ꝛ ideo vteroq; interfecit⁹ est a dño ꝛ idēitas pene attestatur silitudini culpe. Ex isto etiam loco ptz vez qꝺ. ſ. dōm est. ſ. plura legalia esse obſuata añq̄ lex daretur moysi: qz inter illa vnū est de suscitatione seminis frīs defūcti: vt hr Deutrono. xxv.

b ¶ Euoluris aūt. ſ añr describit Sue nurꝰ impgnatio. ꝛ scda eiusdē ꝓdēnatio. ibi: Ecce aūt post menses tres. Circa ꝓmū ptz ista excepti aliqb⁹ verbis exponendis. c ¶ Mozua est Sue vxor iude. Jn hebreo habetur: Mortua filia Sue. ex q̄ ptz qꝺ. ſ. dictū est. i. q̄ Sue ē nomē patris vxoris iude.

d ¶ Ascēderet in thamnas. Judicū. xiiij. dr de Samsone. Descendit i thānata: nō est ꝺdictio qz illa villa sita ē i pendulo mōtis: ꝛ iō exyna pte accedit ad eā descendēdo sic fuit ō samsone ex alta ascēdēdo: et sic fuit de iuda. e ¶ Ad tōdēdas oues. nō mā ꝛria ſz vt esset tōsori b⁹ q̄: tuc dñi ouiū facie bāt magnū cōiuiū sūis pastoribus: vt hr. j. Reg. xxv. de nabal.

f ¶ Assūpsit te. Testis ē linea q̄ mulieres vtebāt i estate: ꝛ dr a tero ris: qz p attritionē fiūt ibi ruge multe. g ¶ Eo q cre. se. Exā ptz q̄ mo uebaꝭ amore ꝓli hūde b ¶ Si deder⁹ mi. ar. i. vadiū. i ¶ Anulū ꝛ. Jn hebreo habetur sigillū nuū: ꝛ in idem redit: qz antiquit⁹ anulo lras signabāt: vt habetur Hester. viij.

peccati exprobratio: quã mutauit ꝓfessionis amaritudo. In ꝟ fetꝰ iude ñ iusticie cernit sinceritas: ſz ꝓmissiõis fidelitas. Si em̃ fuaret iusticiam: fuãdo castitatẽ: nõ introisset vt opinabat ad meretricẽ. Sz qꝫ ꝓmisit fideliter ꝑ pastorẽ trãsmisit. a ¶Que cum ducere. Ihs. Postea ꝟo publicis signis anuli mõilis ⁊ virge vicit temere iudicantes iudeos: ꝫs iã in daſ significabat: qui hodie q̃z dicunt non hunc esse ꝑm̃ xp̃i: nec abrae semen: sed ꝓlatis documentis nr̃e vocationis: iustificationis: ⁊ glorificationis cõfundũtur ⁊ nos magis q̃ se iustificatos ee cõfitenr Pignora em̃ ſe hr̃e refert ecclesia: q̃ accusaſ a iudeis quasi adultera legis: sed oñdit virgã signum passionis: et monile leguria legis: ⁊ annulum pign⁹ imortalitatis. b ¶Qui agnitꝰ ⁊c. Hiero. Cognouit aũt iudas ⁊c. In hebreo hr̃: Justificata est ex me: nõ q̃ iusta fuerit: ſz q̃ cõpationi illi⁹ min⁹ male fecerit ñ vaga turpitudie ſz req̃rẽdo filios. c ¶Instante autem ⁊c. Quod primus q̃ ꝺz cara manũ emisit ⁊ obstetrix coccinu ligauit: ⁊ ipo manuz retrahẽte: posterior q̃ vocaſ phares ma nũ poꝛexit: ⁊ nascẽdo ꝓcessit: significauit q̃ ſrl i ope legis manũ extẽderet: ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ ipius chr̃i cruoꝛe pollutã cõ traheret. Ꝑpls ꝟo gẽtiũ postea ꝓfũpet vt cẽnt ꝑmi nouiſſimi: ⁊ nouiſſimi ꝑmi. d ¶Quare diuiſa. ⁊c. Hiero. Pro macerata Aq̃la ⁊ symmach⁹ diuisionẽ trãstulerſ qꝫ hebraice ꝺz phares. Ab eo igit qꝫ diuiserit mẽbranulã secundo diuisionis nomẽ accepit. Unde et pharisei q̃ se quasi iustos a ꝑlo sepauerãt i. diuisi dicebanꝫ. e ¶Tarã iterꝝtur oẽs: qꝫ ꝺm⁹ appuit vſq; ꝑlmi iusti ex eo nati fũt sic ꝺz i palip.

¶ Igitur

† .56. dif. c. dominus.

† .1 Pa. 2. a

a ſ dicentẽ: Genimina vipe. ⁊c.

dũ per pastorẽ suum ꝺollamitẽ ſ vt sacramenta cõmissa non perderet.

vt reciperet pignus quod dede/ ſ qꝫ iudea postq̃ firmiter adhesit xp̃o: non scdm in diuio: nec fit mẽtio ꝓteritoꝝ delictorum.

rat mulieri. Qui cum non inue/ nisset eã interrogauit hoies loci illius. Ubi est mulier q̃ sedebat i diuio: Respondentibus cunctis non fuit in loco isto meretrix. Reuersus est ad iudã: ⁊ dixit ei: Nõ inueni eam: sed et homines loci illius dixerunt mihi: Nunq̃ ibi a ſ Quasi habeat pignora q̃ accepit: quã cõfessio sediſſe scoꝛtũ: Ait iudas: Hãbeat a peccati immunem fecer ab exprobratione delicti.

sibi: Certe mendacij nos argue/ re non poterit. Ego misi hędum quẽ promiseram: ⁊ tu nõ inueni/ ſ ꝑ confessionẽ trinitatis accusanꝫ iudei cõuer si a nõ cõuersis: tãq̃ ꝑ deos alienos aberit: ⁊ se men abrae se nõ fuisse monstrauerint.

sti eam† Ecce aũt post tres mẽses b nunciauerũt iudę dicentes: Fornicata ẽ thamar nurus tua: et videtur vterus illius intumescere. ſ Qui hic iudaicũ ꝑm̃ significat: minuſte condẽnantẽ ꝓphanorum fidem.

Dixitq̃ iudas: Producite eã vt comburatur. Quę cũ duceretur a ad pœnam: misit ad socerum suũ a ſ Accusata a iudeis ecclesia: oñdit i se cẽ cõple ta legis ⁊ ꝓpheraꝝ sacra: quibus comꝓbaris liberatur ab infamia.

dicẽs: De viro cuius hęc sũt cõcꝫ pi. Cognosce cuius sit annulus ⁊ armilla ⁊ baculus. Qui agnitis b a ſ Laudat fides ecclesie: cognoscitur em̃ regnũ iudeorum defecisse.

muneribus ait: Justioꝛ me est qꝫ d nõ tradidi eã sela filio meo. Attñ a ſ .i. carnales nõ approbauit obseruantias.

c vltra nõ coĝuit illam. Instãte a ſ Figura duorum populoꝝ.

autem partu: a ꝑuerũt gemini in vtero. Atq̃ in ipsa effusione in a ſ Judaice q̃ manũ in exterioꝛibus exercuit pol/ luꝛe sanguine scr̃oꝝ ⁊ ipi⁹ xp̃i.

fantiũ vnus ꝓtulit manum in a ſ figuram sanguinis effundendi.

qua obstetrix ligauit coccinũ di/ e cens: Iste egredietur prior. Illo a ſ qꝫ carnalia xp̃o vemente exercere nõ potuerꝰ

vero retrahente manũ: egressus sacrificis. a ſ q̃ gẽtilẽ ꝑm̃ significat.

f est ãlter. Dixitq̃ mulier: Quare a ſ Secũdinarũ mẽbranula quã rupit cũ manũ emisit vt alter nasceret: miraꝫ ergo mr̃ de hac cõ/ cretione q̃ prim⁹ fit nouiſſim⁹ ⁊ nouiſſim⁹ prim⁹.

diuisa est ꝓpter te maceria† Et ob hanc causam vocauit nomen g ſ diuisio.

eius phares. Postea egressus ẽ frat eius: in cuius manu erat coc ſ .i. ozentem.

c cinum: quem appellauit ꝯaram. b

a Habeat sibi: certe mẽdacij arguere nos nõ poterit Jn hebreo hr̃: Habeat sibi vt nõ simus despectui. qꝺ exponũt hebrei sic: Sit suũ qꝺ hz de meo: ⁊ nõ requiras ãpliꝰ ea ne factũ istud diuulgeť ad ꝺfusionẽ meã.

b ¶Ecce aũt. B scribit ipi⁹ thamar ꝺẽnatio cũ ꝺz c ¶Dixitq̃ iudas ꝓducite eã vt cõburať. Ex ꝟ dicũt hebrei q̃ fuit filia melchisedech sacerdotis: quia filia sacerdotis fornicans debebat cõburi: vt hr̃ Leui. xxj Sz istud videť falsũ: qz. s. dixit ei iudas: Esto vidua in domo patris tui. Melchisedech aũt iam diu ante erat defunctus: qꝫ post natiuitatẽ iacob non vixit ad plus nisi. l. annis: vt. s. dictũ est. xxv. ca. Jacob autẽ tpe venditionis ioseph erat. cvij. annoꝝ: vt ptz ex ꝓdictis ca. xxxvij. qꝫ iacob qñ desceďit in egyptũ erat cxxx. annoꝝ: ⁊ venditio ioseph ꝑcessit illũ descensum xxiij. annis. ⁊ ideo dicendũ q̃ thamar nõ cõmisit fornicationẽ simplicem: sed adulteriũ: qꝫ erat ligata ipi sela: nec poterat alteri copulari: vt ptz Deutro. xxv. ca. Adulteriũ aũt morte puniebatur: ⁊ sic fuisset thamar punita nisi ꝑ iniustitiã sibi factã excusata fuisset a tanto ⁊ si nõ a toto. vñ sb̃dit: d ¶Justioꝛ me ẽ .i. minus puniẽda q̃ ego q̃ sibi iniustitiã feci sbrahẽdo sibi copulã filij mei tpe debito cõpleto. Judas aũt cũ thamar simplicẽ fornicationẽ cõmisit: eo q̃ meretricẽ eam credidit nulli alligatã: quod peccatum nõ erat morte puniẽdũ nec per ꝺm̃ factũ thamar. seq̃t:

e ¶In qua obstetrix ligauit coccinũ. i. filiũ rubeum: vt ꝑ ꝟ distingueret ꝓmogenitũ ab alio. f ¶Quare diuisa est. ꝓpter te macer ia. i. pellicula in q̃ inuoluiť puer in vtero mr̃is quã ruperat alius manũ ꝓtẽdendo. g ¶Et ob hanc cãm vocauit nomen eius phares qꝺ sonat diuisionẽ. h ¶Quę appellauit ꝯaram. qꝺ resonat refulgentiã: ex refulgentia coccini in manu eius ligati.

Moraliter. a Eo tpe ¶a. XXXVIII descendens iudas a fratrib⁹ suis. ꝑ quę significat clericus secularis vl religiosus descẽdens a culmine ꝛ tutis. b† ¶Diditq̃ ibi filiã hois chananei vocabulo sua. talis em̃ recedens a vir tute qz parũ curat de deo: vult inter hoies apparere: ⁊ ideo accipit vxoꝛem. i. eccleſiã vel officij dignitatez simoniace. qꝺ notat ꝑ hoc q̃ ipa filia ꝺz chananei. i. mercatoris. Chananeus em̃ in vna significatione signiſicat mercatoꝛẽ: ⁊ sic accipit Ꝑouerb. xxxj. Sindonẽ fecit ⁊ vẽdidit ⁊ cingulum tradidit chananeo. Et hoc mõ accipiť h: c† ¶Vocabulo Sue q̃ interꝓtať locutio ꝑ qꝺ ꝺelignať q̃ ecclesia simoniace acq̃sita nõ est illius q̃ eã sic acq̃siuit sponsare: ſz tñ noĩe.

† ¶Que cõcepit ⁊ pepit ⁊c. ex hac em̃ vxoꝛe iudas genuit tres filios quoꝝ ꝺm⁹ fuit nequã vt ꝺz i textu. scdm faciebat rẽ detestabilẽ ꝑ qꝺ ptz q̃ fuerũt pessimi de tertio nihil ꝺz ꝑ ꝟ ꝺelignať q̃ fuit inutilis. Sic ꝓmot⁹ ad ecclesiã simoniace in illa fac pessimos filios vel inutiles ꝓmouẽdo clericos simoniace sic ẽt ꝓmot⁹: fm em̃ Ꝑbm. iij. methaphiſ. vnũ qꝺq̃ generat sibi sile: ⁊ ad ei⁹ punitionẽ aliqñ cõtingit q̃ ei⁹ ꝓmotio simoniaca declarať ⁊ eccl̃ia sua iuste puať. qꝺ significať cum dicitur: b† ¶Enoluris aũt multis diebus moꝛtua ẽ Sue vxoꝛ iude. ecclesia nãq̃ simoniace moꝛitur: quando ea ꝓuatur. ⁊ tõ cõuertit se ad tondendas oues id est ad rapiendum bona simplicium ꝑ exquisitas malitias ⁊ fraudes. Sed quoniã abyſsus abyssum inuocat Ꝑs. xlij. sequitur: † ¶Dimitte me vt coeam tecum. per hoc enim q̃ vadẽs ad tonsionem ouium cõmisit incestum designatur q̃ declinãs ad rapinam incidit frequenter in luxuriam vl peccatum aliud ita graue.

¶In ca. xxxviij. vbi dicitur in postilla: Dixit iudas producite eam vt cõburatur.

Additio. Ex ꝟ aũt q̃ dicit: Esto vidua: non seq̃t q̃ thamar nõ fuisset filia melchisedech tã diu añ defunctũ: nã etiã postq̃ hõ moriť ꝑtim si est magnus sicut melchisedech ad hec domus eius seu familia nominatur nomine suo: sicut domus dauid pluries nominatur post moꝛtez ipsius dauid: ſz reuera nõ est x̃itas q̃ si thamar fuisset filia tã ti viri sic melchisedech q̃ de ꝟ ẽ fieret mẽtio: ⁊ tñ fuit facta mẽtio de nole ꝑis vxoꝛis iude scilicet Suba:

✠ supra

supra in ꝟ ca. sed q̃cq̃ sit de ꝟ non videtur q̃ thamar cõmisit adulteriũ. ꝓpie dictũ. ad ꝟ q̃ morte debuisset puniri. mulieres em̃ q̃ erãt ligate frib⁹ seu cognatis cõiugis sui defuncti si alteri copularenť licet illicite feciſſent: nõ tñ morte puniebãtur fm legẽ: alioq̃n Roemi nõ cõsuleret Ruth nurui sue vt remaneret i terra moab ⁊ ibidẽ cũ alio ꝺheret: vt hr̃ Ruth. iiij. Erat em̃ iuxta legem ipi Booz: vel alteri de cognatione: nec etiam fuisset excusata thamar ab occisione si adultera fuisset ꝓpter ꝟ q̃ nõ fuerat data Sele. nõ em̃ excusať mulier de adulterio ꝓpter ꝟ q̃ vir su⁹ nõ vult ei reddere debitũ: ꝺato etiã q̃ esset adultera adhue nõ mereret cõburi: ſz alia morte leuiori puniri. sole em̃ filie sacerdotũ fornicãtes seu adulterãtes igne debebant cõburi: vt ptz Leui. xxj. vñ q̃dã hebreoꝝ dicunt: ⁊ videť rõnabiliť q̃ iudas erat i loco q̃si ꝓnceps: ⁊ ꝺz suo fiebant iudicia: ⁊ q̃ in ꝟ nõ seq̃bať aliq̃s leges iã factas: cuz ad huc nõ essent saltẽ ꝺiuine ſz indicabat vt ꝓnceps fm iudiciũ

Ps. 110.

Ibid. 134.

Prov. 11. b

Allego.

Ca. XXIX

a Hik ioseph. Aug⁹. Ad ordinẽ tẽdit scriptura vñ recesserat eoꝝ q̃ supra gesta sũt b ¶Fuitq̃ do. ⁊t. Greg. Multi bũana sapietia inflati dũ desideriꝝ suis ꝺiuina iudicia cõtraire aspiciũt astute reluctari conanť: vt ad votũ suũ supne dispositiõis vim intorqueãt: ſz inde volũtatẽ dei pagũt: vñ mutare cõtẽdũt ⁊ ꝑsilio dei resistẽtes ꝺ eoq̃ũf: qz ꝟ ei⁹ dispositioni militat: qꝺ ꝑ humanũ studiũ resultat. Ũh: q̃ cõprehẽdit sapientes in astutia coꝝ. Joseph somnũ videraꝫ ꝑ mãipuli fratrũ manipulum suũ adoraꝛẽt: ⁊ seipsum sol ⁊ luna cum ceteris stellis. Cũq̃ frẽs sbĩci ei⁹ dominio metuerent in puteũ deponũt: ⁊ hismaelit' vendunt. Qui i egyptũ ducť: fuituti sbditꝰ: in quirie accusationẽ dãnať: castitať merito adiuť: ꝓble indicio erepť: ol egypto ꝓlatꝰ ẽ. Per supnã ꝟo sapiaz puiꝺ⁹ frumẽta ꝺgessit: ⁊ futuro piculo necessitať obuiauit. Cũq̃ i ozbe fames inboꝛruit iacob filios i egyptũ misit: q̃ frumentoꝝ ꝺi spẽsatiõi ioseph ꝓpositũ innẽiũt: quẽ vt alimẽta merereńt cõpulsi fũt adozare. Joseph ab eis vẽdiť fuerat ne adozareť: ⁊ adozať ẽ: q; vẽdiť ⁊ coacti fũt dei volũtatem pagere: qz moliti sunt cõmutare. Justꝰ q̃z ⁊ misericoꝛs ꝺ⁹: moꝛtaliũ facta disponẽs: alia cõcedit propitꝰ: alia permittit iratꝰ: et q̃ permittit iratus sic tolerat vt in cõsilij vsũ vertat. Ũi fit vt quod sine volũtate dei agiť: volũtati dei contrarium nõ sit quia dum in bonum vsuz mala facta vertũť eiꝰ cõsilio militant: etiã que repugnant. Unde: Magna opera dñi exquisita in o. v. e. Sic em̃ opera magna sunt: vt per oẽ quod agiť ab hominibus eius volũtas exꝑatur. Ma sepẽ ꝺe perficiť: vnde repelli puratur. Unde: Oia q̃ cũq̃ voluit ꝺ⁹ fecit in celo et in ter. Hinc Salomon ait: Non est sapiẽtia: nõ est pudẽtia: nõ est consilium contra dominum: in cunctis g̃ q̃ agimus: vim superne volũtatis inꝺram⁹: cui cognite debem⁹ famulari: et quasi ducẽ itinerſ sequi ne etiaz nolentes seruiam⁹ ei. Uitari em̃ vis superni cõsilij non põt: sed magna xtute hanc temperat: qui se sub eius nutibus refrenat. eiusq̃ pondera leuiat: qui volens portat.

c ¶Post multos itaq̃ di. Hre. Qui mũdi suc cessib⁹ elenať: luxuria se tẽrari sensit: ioseph ad memoriam reuocet: ⁊ se in arce castitať seruet qui ait: Ecce dominus meus omnibus mihi traditis ignorat ⁊c. Ubi patet: quia omnia que assecutus fuerat: repente ad memoriam retulit: et malum quod pulsabat euicit. Cum enĩ voluptas tẽrat in ꝑsperis: ipsa sũt opponẽda tentationi vt eo erubescam⁹ prava ꝺmittere: quo a deo meminimus gratuita bõa pcepisse. qz enim voluptas ex prosperitate nascit: eiusdem consideratione feriatur.

d ¶Jniecit dña sua. Jsido. Alt. Hec figura est synagoge: q̃ sepe mechara ẽ p⁹ deos alienos: ⁊ volebat xp̃z i adulterij sui scelere ꝺtere: vt negaret se deũ eẽ: ⁊ pharisẽoꝝ magꝰ ⁊ scribaꝝ: cũ

✠ legis

ſ Redit ad ordinem superiorum.

a ¶Ejt ductus est ¶La. XXXIX a ſ .i. xp̃us ꝑdicatus per mundum. ſ precio fidei.

ioseph in egyptũ: emitq̃ eũ phu/ ſ Castus in fide populus qui aliquando cogitur mundanis seruire principibus. a ſ qz gentes genitꝰ christum annunciauerunt.

tiphar eunuchus pharaonis pręceps exercit⁹ vir egypti⁹ ꝺ mãu hismaelitaꝝ: ſ pater. ſ filio.

b a qb⁹ ꝓduct⁹ erat. Fuitq̃ ꝺns cũ eo: et ſ factis vel dictis.

erat vir in cunctis ꝓspere agens. Habi ſ Ecclesia dei cuius christus seruus fm carnem.

tabatq̃ in domo ꝺñi sui: q̃ optie noue/ ſ quecũq; facier ꝓsperabuntur.

rat esse ꝺñm cum eo: ⁊ oĩa que gereret ab eo dirigi in manu illius. Jnuenitq̃ ioseph grãm coꝝ ꝺño suo: ⁊ ministrabat ei. A q̃ ꝓpositꝰ oib⁹ gubernabat ſ vel credita.

creditã sibi domũ: ⁊ vniũsa q̃ ei tradita fuerãt. Bñdixitq̃ ꝺns domui egyptij c ꝑter ioseph: ⁊ multiplicauit tam i ędibus q̃m in agris cunctã eius substantiã. Nec q̃cq̃ aliud nouerat nisi panẽ quo d ſ xp̃s ꝑcipuus forma p̃ filijs hoim: in cuius manu oia diriguntur.

vescebať † Erat aũt ioseph pulchra facie f ⁊ decoꝛ⁹ aspectu. Post multos itaq̃ di a ſ synagoga. b ſ Luxuria q̃ pudicitiã infestare tentat: ſz vir castus bona sibi collata ad memoriam reducit: ⁊ tentationem qua pulsatur euincit.

es iniecit ꝺmia oculos suos in ioseph b et ait: Dormi mecũ. Qui nequaq̃ acq̃escẽs operi nephario: dixit ad eã: Ecce ꝺns meus omnib⁹ mihi traditis ignorat q̃d habeat in domo sua: nec quicq̃ est quod non in mea sit potestate: vel non tradiderit mihi ꝓter te que vxoꝛ eius es: quomodo ergo possum maluz hoc facere: et peccare in ꝺminũ meũ? ſ Sic incentiua libidinũ: freq̃nter iperũt castitarem.

Ihuiuscemodi verbis per singulos di/ es loquẽbantur: ⁊ mulier molesta erat adolescenti: ⁊ ille recusabat stupzum. Accidit autem quadam die: vt intraret ioseph domuz ⁊ operis q̃pia absq̃ g arbitris faceret: At illa apꝛehensa

Ca. XXXIX. Bitur ductus. Posito iciden ti reũtit scẽtura ad hist oriã ioseph ꝺscribẽdo ei⁹ ꝓmotiõz ⁊ ꝓno in domo ꝑtuit pharꝰ. scdo i domo regis. xlj. ca. Adhuc primo ꝺscribit ioseph ꝓmotio dig. scdo ei⁹ incarceratio iusta. ibi: Cũq̃ vidisset mr̃ Circa ꝓmũ oñditur i ꝑsonis ioseph fidelitas: ⁊ scũdo castitas. ibi: Erat aũt ioseph. et ꝟ duo faciebãt eũ dignuz. Circa ꝓmũ ꝺz: b ¶Fuitq̃ ꝺo. largiẽdo sibi grãz suã. et erat accept⁹ ꝺo et hoib⁹: qꝺ ꝑ effectuz ⁊ exꝛioza sig̃ꝓguit ꝺñs su⁹: ꝓpt qꝺ oĩa q̃ erãt i domo sua ꝺlsperãda a simplr cõmisit cubnati ont ipi⁹ c ¶Bñdixitq̃ ⁊c. i bõis tpalib⁹ nota bilit multiplicãdo.

d ¶Nec ⁊c. s. ꝺñs ioseph ꝺ oib⁹ q̃ hẽbat ꝺi mittẽs curã coꝝ ipi ioseph. e ¶Misi pa. ⁊c. i. cibũ suũ q̃ nolie pa nis itelligiť. oi. n. sero petebat ioseph a ꝺño suo qꝺ i crastio vellet cõederẽ: ⁊ ꝺ ꝟ solo ꝺñs ioseph ꝺisponebat.

f ¶Erat a. i. ꝟ ꝺscribiť ei⁹ castitas: qz cũ eẽt coꝛpore groſ⁹ ⁊ a ꝺña sua ilstať pulsaret ⁊ q̃sꝺ ꝓtinue ꝺ fractione castitať: nullo tñ mõ acq̃uit: sed magis mulieri suasit vt suã passionẽ refrenaret: ⁊ ptz ex q̃ ibi: g ¶Accidit ⁊c. Dic ioseph⁹ q̃ illa dies erat valde solẽnis egyptiis: ⁊ i ea cõgregabãť oẽs ad phanũ idoli ꝑter ioseph q̃ erat ꝺi cultoꝛ: ⁊ ipo ꝑd. cta mulier tũc fixit se firmã vt remãeret dolmi: et haberet maioꝛẽ opportunitatẽ ꝺducẽdi ioseph ad ꝓcubitũ suũ

✠ quod

† .1. q. 1. ca. iteur cum ꝯhue.

† 1. Re. 16. b

legis precepta seruaret: illi velut maritus erãt. Sz nõ acq̃escẽs illicite doctrie synagoge: niam veste corpis apꝓhẽsus carne se exuit: t libin celũ ascẽdit. Calũniata ẽ meretrix: vbi tenere nõ potuit dices: q̃ tẽplũ dei blasphemaret: t legẽ trãsgressoz esset. Illũ ãt carcer nõ terruit: nõ iferna tenuerũt. Ubi eñ veluti puniẽdus descenderat: ide alios liberauit.

a Qui relicto ꝛc. Sic nos tẽtat carnis illecebre t succutiũt vestem carneam. Sz vir castꝰ mauult oĩa vincula dirumpere: q̃ se turpitudini subiugare. Hre. Allego. Qui relicto in mãu ꝛc. Quia dum synagoga xp̃m puꝫ hominẽ credens adulterino complexu cõstringere voluit: ipe tegimẽ ire ocul eius obiecit: t ad cognoscendam diuinitatis potentiam cõspicuũ se gentibus prebuit. Und: vsq̃ hodie dũ legitur moyses velamen est super oculos cordis eoꝝ: qz sez adultera pallium retinuit: t quem male tenebat: nudum amisit. La. XL.

b Duo eunuchi. Ysis. iuẽit ioseph duos eunuchos in carcere. i. duos pꝛpos fideliuz t fideliũ qui sub peccato ade trãsgressioni obnoxij tenebantur. Eunuchi dicti qz castam acceperant regulam discipline: eloquia dñi eloquia casta. Sz pꝰ trinã lucẽ dño ab inferis resurgente: t legis obscura tãq̃ ioseph somnia reuelãte: solurꝰ ẽ a pctis et carcere iferni credẽtiũ pꝛli t misterio diuine legẽ reddituꝰ. Incredulꝰ ãt iudeoꝝ pꝛs: qz i ꝏsiõe ligñ credidit: trãsgressionis ligñ suspẽditur.

c Pincerna regis. Hiero. Ubi nos posuimꝰ pincipẽ vinariorũ: i heb. hr meseth: illõ xbũ qõ in noie fui abrae dudũ legimꝰ qõ nos posuimꝰ moze vulgi vocare pincernã: t vsq̃ hodie

a ℣ qz solitudo sceleri opportuna videbatur.

lacinia vestimẽti eiꝰ diceret: dormi mecũ. Qui relicto in manu eiꝰ pallio fugit: t egressꝰ ẽ foras. Lũq̃ a

℣ velamẽ lre.

vidisset mulier vestẽ i mãibꝰ suis: t se eẽ ꝓtẽptã: vocauit hoies domꝰ suoz ait ad eos: En itrodurit virũ hebꝛeũ vt illuderet nob. Ingressꝰ

℣ Quem nõ potuit cõaminare veritatis uibus contrarius nititur infamare.

ẽ ad me: vt coiret mecũ. Lũq̃ ego succlamassẽ: t audisset vocẽ meã: reliq̃t palliũ qõ tenebã t fugit foras: i argumẽtũ ℣ fidei retẽtũ pal/liũ oñdit marito reuertẽti domuz t ait: Ingressus ẽ ad me seruꝰ hebꝛeꝰ quẽ adduxisti: vt illuderet mihi. Lũq̃ vidisset me damare reliq̃t palliũ: t fugit foras. His auditis b

℣ qz xp̃s inter mortuos liber.

dñs: t multũ credulꝰ xbis ꝓiugis carcerẽ: vbi vincti regis custodiebãtur: t erat ibi clausus. Fuit aũt c

℣ vel nimium.

dñs cũ ioseph: t misertus est illiꝰ: d

℣ Sui: sine cꝰ nutu nec puniũt mali: nec coronant

t dedit ei grãm i cõspectu ꝓncipis e

dñi. ℣ qz tradita ẽ xp̃o ptãs supnoꝝ t infernoꝝ.

carceris. Qui tradidit in mãu ipꝰ vniuersos victos q̃ i custodia tenebãt: t q̃cq̃ fiebat sub ipo erat nec nouerat aliq̃d cũctl ei creditl Dñs eñ erat cũ illo: t oĩa eiꝰ opa dirigebat. La. XL

Ys itaq̃ gestis accidit vt ℣ qz peccauerẽt duo ppli origialiẽ t actu alie: t ĩ infernũ: q̃si in carcerem retrusi.

b peccarent duo eunuchi pincerna regis egypti: t pistor domino suo. Iratusq̃ ꝓtra eos pharao

℣ gẽtilis: q̃ mustũ dilectiõis ꝓpinauit dilecto.

nã alt pincernil ꝓerat alt pistoriꝰ

℣ Judeꝰ: q̃ apõ hieremiã lignũ mittit i panẽ vite

Misit eos i carcerẽ ꝓncipis militũ k+

a ℣ inocẽs cũ nocẽtibꝰ. b ℣ cuꝰ nutu oĩa fiunt.

in q̃ erat vinctꝰ t ioseph. At cũstos l

a ℣ Eruditos: b ℣ christo.

carceris tradidit eos ioseph qui t

℣ verba salutis.

ministrabat eis. Aliquantulũ tẽpis

℣ Judei sub lege: gentiles sub rutoribus t actoribus vsq̃ ad ꝓhibitu rpi a patre.

pozis fluxerat: t illi i custodia te/

a ℣ nõ ꝓ meritis suis: videt somniũ: iz vt ioseph q̃ latebat manifestaret t magnificaret.

nebanꝝ. Uiderũtq̃ ambo somnium nocte vna: iuxta interpretationem ꝓgruam sibi. Ad quos cum m n o

introisset ioseph mane: et vidisset eos tristes: scisitatus est dicens:

qõ t fecẽ. Ꝓrio xbis deꝓcatoꝛis: postea cõmiatoꝛis dicẽs q̃ illũ accusaret sic t postea fecẽ: nisi sibi acquiesceret: t tãdẽ nimio libidis ardoze ducta: accepit cũ vestimẽta: vt cũ ꝓoꝛtuniitate nimia cũ induceret ad opꝰ nepharũ: iz ipe dñi tioze ac, castitat amoze ꝓdicta ꝓtẽpsit t relicto pallio suo in manibꝰ mulieris foras exiuit. a Lũq̃ vidisset. b ꝓꝛ describit eiꝰ incarceratio iniusta vt ꝓbaret eiꝰ patia: t q̃ ꝑm Aplm dicit cũ tẽtatione ꝓuẽtũ. iõ ꝓmo describit eiꝰ incarceratio. scõo diuina cõsolatio. ibi: Fuit aũt dominus cũ ioseph. Circa ꝓmũ ꝓmittit accusatio eiꝰ falsa. ꝓmo erga hoies de domo dñi sui. t ꝓz lra. scõo erga dñm. cũ subdit: b Ingressus est ad me fuus hebꝛeꝰ. ac si diceret: licet sit fuilis cõditionis et alie ne gẽtis: tñ ingratꝰ tuis bñficijs voluit tibi tñ vituperiũ facere. c His auditis dñs ꝛc. q̃ absq̃ examinatione debita innocentẽ cõdẽnauit ad carcerẽ. d Fuit aũt. b ꝏdit diuina cõsolatio erga ioseph: ne nimia tristicia absorberet. t ꝓmo describitur eiꝰ cõsolatio in pene mitigatione. secundo ĩ mẽtis ipiꝰ illuminatione. xl. ca. Circa ꝓmũ dr: Fuit aũt dñs cũ ioseph. eiꝰ firmãdo patientiã. e Et miserꝰ ẽ illiꝰ. ad pene mitigationẽ. f Et dedit ei grãm in conspectu ꝓncipis carceris. q̃ amouit sibi ferramẽta: et dedit sibi meliorẽ dietã: vt posset alios clausos i carcere visitare t custodire. La. XXXIX

Mozaliter. a Egit ioseph ductꝰ est in egyptum: emitq̃ eum puti/far. Joseph aũt venditus in seruũ est exemplum morale cuilibet innocenti quem aliquando deus ꝑmittit capi ad ꝓbationẽ sue patientie: t in seruũ vendi ꝓpter qõ dr exemplo ioseph dño suo futre fideliter t caste. j. Pet. ij. Serui subditi estote in oĩ timore dñis nõ tm bonis t modestis sz etiã discholis: hec ẽ cñ grã. Et ꝓ fidelitate t castitate seruãda dr si necessitaꝫ occurrat exẽplo ioseph carcerẽ t aduersa oĩa sustinere. Ueruntñ qz deus facit cũ tẽtatione ꝓuentum vt fideles sui possint in aduersitate cõsolari. iõ dñs dedit grãm ipi ioseph ꝓmo in conspectu dñi sui ad consolandũ ipm in laboze fuitutis. scõo in cõspectu custodis carceris ad ꝓsolandũ ipm in afflictiõe reclusionis: t de tali cõsolatiõe sperare dr q̃ ꝓ veritate affligit. Aliter põt dici q̃ ꝓ ioseph q̃ interpretat accrescens significat iuuenis secularis bũiliter t deuote seruiẽs parẽtibꝰ sic dñis suis: meliorẽ tñ de sideratvitã ꝓ ingressum religionis: iz amoz carnalis parentũ t petulantia carnis ipm ab hoc ingressu retrahunt t ad contrahendũ carnale matrimoniũ inducũt: quod notatur per hoc q̃ de muliere egyptiaca dicitur: † Et ait. ipsi ioseph † Dormi mecum ꝛc. et aliquando inualescit temptatio. quod notatur cum subdit: † Et illa apprehensa lacinia vestimenti eius ꝛc. t tunc debet relinquere pallium. id ẽ secularẽ habitũ t fugere ad locũ religiosum: ꝑm illõ ꝓs. liij. Ecce elõgaui fugiens t mãsi in solitudie.

b Ys itaq̃ gestis. b ꝓꝛ ponit diuia Ca. XL ꝓsolatio erga ioseph i illustratiõe mẽt in cognitione occultoꝝ: vbi ꝓmo describit incarceratoꝝ visio. scõo visiõis narratio t iterꝛogatio. ibi: Ad q̃s cũ itroisset ioseph. t tertio inꝛpretationis impletio. ibi: t exinde dies tertiꝰ. Circa ꝓmum dicitur: b Accidit vt pec. d. eunuchi. i. mistri regꝫ. i Pincerna regis egy. ꝛc. Quid aũt fecerint nõ dr in lra: iz hebꝛei dicũt q̃ pincerna ñ fuit diligens in custodia potꝰ regꝫ: qz inuẽta ẽ ibi musca. Pistoꝛ aũt in b q̃ in pane regꝫ inuẽtꝰ est lapis puus. iz ista cã est in suffriciẽs ad mortẽ boĩs: qz pistoꝛ suspẽsus est: vt dr. j. et iõ iste cause vident esse ficticie: t iõ magis credibile ẽ q̃ fuerit regi accusatꝰ de ifidelitate in officijs suis: qõ freq̃nt accidit i regũ curijs. k Misit eos i carcerẽ. donec diligẽtiꝰ examinarenꝫ accusatiões eoꝝ. l In q̃ ꝛc. Jã erat sine vicuꝫ: vt ꝓdictũ ẽ: dr tñ victꝰ qz ibi tenebãt reclusus. m Uiderũtq̃ ꝛc. b a deo factũ est vt p somnioꝝ interꝛtationem sapia ioseph oñderet t p b vlteri eraltaret. n Juxta ꝛc. qz sicut ioseph exposuit: ita accidit: vt patebit. j. o Ad q̃s cũ itroisset ioseph. b ponit visionis narratio: pre mittit tñ inꝛrogatio ioseph cum dicitur:

℣ Cur

die apõ barbaros maxie dignitatꝫ ẽ regi poculũ porrexisse.

a Uidebã ꝛc. Hiero. Et ecce vir. i ꝓspectu meo t i vite tres fundi: t ipa germinãs tres vndos. tria flagella tres ramos siue ꝑagines hebꝛe ꝑmo significat: q̃ ab illo vocãt syriachi.

℣ Tria canistra.

Nico. de lyra

a Cur tristior est ꝛc. qz timebant ne somnia sua essent signa maioris mali eis futuri: qz incarcerati vt cõit formidant pctus eis accidere. b Et nõ est qui interpretetur. Egyptij eñ augurijs t diuinatiõibus insistebãt t erant sibi augures t malefici qui ꝑ artes magicas talia exponebant ad quos nõ poterant recurrere qz erant in carcere reclusi. c Dixitq̃ ad eos ioseph. improbando talem superstitionẽ. d Nunq̃d nõ dei est interpretatio? q. d. sic. t nõ demonũ.

e Referte mihi. talis eñ noticia ꝓtinet ad spũ. ꝓphie. qui ẽ gratia gratis data: t iõ cognita est ipi fũti: t iõ ioseph sciebat se consecutũ b donum a dño sicut t de daniele dr Dañ. j.

f Narrauit prẽ. b ꝓꝛ ponitur narratio somniozum cum interpretatiõe t ꝓmo quãtũ ad somniũ picerne. secũdo quãtũ ad somnium pistoꝛis. ibi: Uidens pistoꝛ mgr. Primum patet exceptis quibusdam vocabulis.

g Tres propagines. i. palmites.

b Crescere paulatim in gemmas. i. in botros. est eñ botrus illud qõ primo exit de palmite. i Et pꝰ flozes vuas matureꝫ. Sensus est: videbam ex botris vuas fozmari t flozes ꝓduci: t post flozitionẽ ad maturitatẽ ꝓcedere. sequitur: k Recordabit pharao ministerij ꝛc. Jn hebꝛeo habet: Numerabit pharao caput tuum. t eodẽ mõ. j. de pistoꝛe vbi dicit: Auferet pharao caput tuum. Jn hebꝛeo habetur. Numerabit caput tuũ qz in solẽnitate natalis sui ordinauit de ministris: t sic in numero pincerna rum fuit recordatũ nomen mgri eoꝝ in carcere detenti: t eodẽ mõ de magistro pistoꝛ inter illos qui seruiebant de pane: sed ꝓmus restitutus est in officio: qz forsitan post examinationẽ sue accusationis inuentus est dignus liberatione: vel qz rex voluit sibi gratiam facere. Alt aũt fuit ꝏdẽnat ex causis cõtrarijs: sic vtriusq̃ sõnij ꝑtẽ debat. l Uidẽs pistoꝛ mgr. hic ponit narratio mgri pistoꝛ cũ sua interꝛtatione. Et ptz lra vsq̃ ibi:

m Tria canistra farine. hebꝛei dicunt: Tria cãistra foraminib̃ plena. videbantur ei q̃si facta deꝏgul: t iõ ink cõplicationẽ ꝛgaꝫ videbãt q̃si q̃ dã fozamina. sequtur: n Recordabitꝰ est inter epulas. ꝑm lram hebraicã supra posita vbi dr: Rũerabit caput tuũ. nõ est intelligẽdũ q̃ pharao tũc eẽt in epulis ipis vtẽdo: iz magis ordinãdo de eis t ministris. o Et cõlectoris ꝛitas. pharet. ad b eñ immissa sũt ꝓdicta sonia ex ordiatiõe diuina vt p eoꝝ expositionem ꝓdictam sapentia ioseph regi manifestaret: et sic exaltaret sic t factũ ẽ: vt ptz ca. se. p Oblitꝰ ẽ inꝛpretis sui. dicũt hebꝛei q̃ ꝏ fuit qz nimis cõfisus fuerat ioseph de aurilio hũano. Ad maloꝝ intellectũ eoꝝ q̃ dicta sunt in b ca. t eoꝝ q̃ dicenẽ i se. b q̃rit vtꝛ inꝛpretatio somnioꝝ p ea indicando de futuris sit licita. t videtur q̃ nõ: qz dr Deutro. xviij. Mõ inueniat in te q̃ obseruet somnia. Et similes auctoritates inueniuntur in pluribus

Cur tristior ẽ solito hodie facies vestra? Qui respondẽrũt: Somnium vidimus: t nõ est qui interpretetur nobis. Dixitq̃ ad eos ioseph: Nunquid nõ dei est interpretatio? Referte mihi quid vidi

℣ quia plus de iuda saluris: populus gentium ad salutem pcurrit.

stis. Narrauit pꝛepositus pincernarum somnium suum. Uidebã a

a ℣ que dicit: ego vitis vera: in qua radicata est ecclesia: de qua dicitur: t vos palmites.

cozam me vitẽm in qua erant

a ℣ coniugati: continentes: rectores.

b ℣ Ecclesia. ꝓducit paulatim germẽ fidei. floꝛi/

tres ꝑpagines: crescere paulatiz g

da in neophitis matura i ꝓfectis: de qua etiam vinum exprimit cũ ꝓlo passionis calcaꝫ qõ pharaõis. i. mundi ꝓcessarib̃. ꝓpinatur: cũ xp̃i passio eis imitãda aut credenda ꝓdicatur.

in gemmas: et post flozes vuas i matureꝫ scere: calicemq̃ pharaõis in manu mea. Tuli ergo vuas t expressi in calicẽ quem tenebam et tradidi poculum pharaoni.

a ℣ Quamuis ad christiana tempora pertinet ꝓphetia: interpretatur ramen ꝛm euentum rerum moꝛ futuroꝝ.

Respondit ioseph: Hẽc est interpretatio somnij: Tres pꝛopagines tres adhuc dies sũt: post q̃s recordabitur pharao ministerij k tui: et restituet te in gradum pristinum: dabisq̃ ei calicem iuxta officium tuum sicut ante facere cõsueueras: Tãtũ memento mei cũ bene tibi fuerit: t facias mecũ misericordiam vt suggeras pharaoni vt educat me de isto carcere qz furto sublatus sum de terra hebꝛeoꝝ: t dic innocens in lacuz missus sum. Uidens pistoꝛ magister q̃ prudenter somnium dissoluisset: ait: Et ego vidi somniũ l

a ℣ Hiero. Pro tribus canistris codrithon: tres cophinos farine habetur in hebreo.

q̃ haberẽ triã canistra farinę sup caput meũ: et in vno canistro qõ erat excelsi? portare me putabã oẽs cibos qui fiũt arte pistoria: aueslq̃ comedere ex eo. Rũdit io

qõ fuit ĩ ꝓpositoꝛ: qz pharao t mistri ei? bũerũt solã visionem imaginariã: iz ioseph ꝏ bis bũit ꝓgnitiõz ꝛtellectiuã: t iõ ipse bũit i b donũ ꝓphie. ñ ãt illi: qz illustratio ꝛtellect? reꝛrit ad ꝓphiaz: ꝑm q̃ dr Dañ. x. Intelligẽtia opꝰ ẽ i visiõe. Aliqñ ãt eidẽ fit imaginaria visio t ꝓgnitio ꝛtellectiua eiusdẽ visiõis:

℣ sicut

¶ a Tria canistra. Aug⁹. Ubi in latinis codicib⁹ tria canistra farine sc̃tū est: greci habent codrithon: qđ interp̃tat panes cibarios. Sz illud mouet quō panē cibariū potuerit pharao bn̄e in cisc̃is. Dicit em̄ supioze canistro oĩa opa fuisse pistoria. c quib⁹ pharao edebat. Sz itelligendū est etiā p̃mū canistrū

D

habuisse panes cibarios: qz dictum erat tria canistra codrithon: ꝛ desup fuisse illa ꝛ ex oĩ genere pistorij opis in eodē.s.canistro supioze. b ¶ Natalicī⁹ pharaōis. Pharao ꝛ herodes dic̃ē natiuitat⁹ celebrauer̄t: qz ex hoza natiuitatis se reges fuisse putauer̄t.

Gen.24.b Ps.135. c ¶ Putabat ꝛc. Aug⁹. Sic̃ C.XLI fu⁹ abrae dixit: Ecce ego sto sup fōtē aq̄ ℞ loc̃utio si itelligaf i psalmo vbi scriptū est: Qui fundauit terrā super aq̄s: nō coguñ hoies putare sic̃ natn̄ē natare terrā sup aq̄s. Intelligitur em̄ qz alti⁹ sit terra q̄ aqua. Alti⁹ q̄p pe aq̄s sustollitur: vbi habitāt frena anialia. d ¶ De q̄ ascē. Hiero. Ecce de fluuio ascendebant septem boues speciose ad videndum: et electe comibus: ꝛ pascebanf in machicis ꝛ in Genesi sēptū ē machi: ꝛ nec gre cus fmo est: nec latin⁹. Hebr̄e q̄s coꝛrupt⁹ est. Dicit em̄ machi.i.in paludc. Sz qz.v.lr̄a apō hebreos. ꝛ.i.similes sunt: ꝛ tñ magnitudine differt pboba.hu.ha.bi. Lxx.trāstulerūt ꝛ ℈ suetudinē suā ad exprimendā duplicē aspiratiōnē beth: hebraice lr̄e: chi grecā copulauerūt. ¶ Tūc demū

Nico.de lyra

sic̃ dāicli fctm̄ ē: Dan.v. ꝛ ℞ etiā ptiet ad ꝓphetiā. Alia ē cā spūal extrisecā sōnio q̄ mala. s.qñ a demōib⁹ imittūf visiones aliq̄e imaginarie in dormiendo: et talibus vtuntur artes magice: sic̃ dr̄. iij. Phyl⁹. de illis q̄ dormiebant in sardis ꝛ in historia Britonum de sacrificantibus idolis. Hiis dictis dicendū est ad q̄stionē: q̄ p̃no sticare de futuris p somnia que sunt signa alicuius futuri euentus inquā tū causantur ex dispositione corpoꝛ somniantis vel ipressione coꝛpis celestis: nō est illicitū cū istud possit fieri via naturali: nisi aliq̄s in talibus exc̃edat limites x̃tutis nature magꝛ aſserendo q̄ natura rei patiaf: qz tales effectus futuri designati per sōnium possunt impediri. sic̃ sanitas egrotantis p̃nosticata p vrinam aliq̄s ipe/ditur. Per somnia vero a deo p̃dicitis modis immissa ad significationē alicuius futuri pōt aliq̄d futurū certi tudinaliter p̃dici. Ab eo tñ q̄ illustratur a deo ad talia cognoscendū. et ei licitū est talia exponere ꝛ predicere. Per somnia vero a demonib⁹ imissa aliq̄d futuꝝ p̃dicere sup̃stitiosum est ꝛ illicitū: ꝛ sic ptz q̄d dicēdū est de q̄stione. Patent etiā argumēta facta ad vtrāq̄ ptē: qz ꝓcedūt vijs suis.

Moraliter.

Capitu. XL. Hiis ita gestis accidit ꝛc. Per regē egypti ratione regie dignitatis pōt deus itelligi p duos aūt eunuchos duo ꝓū.s.gentiles ꝛ iudei q̄ ambo peccauerunt omniū regi. Ro.iij. Oēs peccauerunt ꝛ egent gr̄a dei. Et p pincernā qui ponit p̃mus intelligitur ꝓ⁹ gentilis. ꝛ p pistorem q̄ ponit̃ scdo ꝓ⁹ iudaicus. gentilitas enī incepit ab initio mundi. iudea vero a tpe abrae q̄n circūcisionē accepit que est signū distinguēs israel a gentibus. k† ¶ Misit eos in carcerem p̃ncipis militū in q̄ erat vinctus Ioseph. per carcerem istum intelligit penalitas vite p̃nis in qua fuerunt gentiles ꝛ iudei. p Ioseph aūt q̄ fuit cum eis ꝓpter eius innocentiam intelligitur x̃ps de q̄ dr̄ Joh.j. Ecce agn⁹ dei: ecce q̄ tol. pec. mundi. Ipe x̃o in q̄ntū hō fuit in carcere penalitatis p̃dicte quā assumpsit volūtarie. ad satisfaciendum ꝓ p̃ctis hūane creature. ꝛ ipe p̃dixit vocationē gentiū ad fidē q̄ p pincernā significantur ꝛ reprobationē iudeoꝝ q̄ significant p pistorem: vt p̃dictū est. De vtriscꝝ vero dr̄ Matth. viij. Multi veniēt ab oriente ꝛ occidente ꝛ recūbent cum abrāā isaac ꝛ iacob in regno celoꝝ. filij aūt regni ejcient in tenebras exteriores. Et ista vocatio gentiū ꝓ apostoloꝝ p̃dicationē. ꝛ obstinatio iudeoꝝ facte sunt post tres dies per quos tria tpa designantur. s. tempus nature ꝛ tp̃s legis mosaice ꝛ tp̃s gr̄e qđ incepit a x̃pi incarnatione. ¶ Moraliter pōt dici q̄ p eunuchos regē offē dentes intelliguñ pc̃tores q̄ sunt in duplici differētia. Mā aliqui peniteñt ꝛ reuertunt ad gr̄ām ꝛ isti significantur p pincernā de q̄ dr̄ in lr̄a q̄ vidit vitē tres ꝓpagines habentē ꝛ significat ip̃m x̃pm dicentē Joh.xv. Ego sū vitis vera: tres vero ꝓpagines tres naturas significāt in x̃po existentes sc̃z diuinitas aīa ꝛ corpus. vere enim penitens ista tria p fidē videt in x̃po q̄ credit ip̃m vez deū ꝛ verū hoiem ex aīa rōnali ꝛ corpe existentē. Quaꝝ aūt exp̃ssio x̃pi passionē significat ex cuius x̃tute penitens consequit̃ remissionē. Heb.ix. Sine sanguinis effusiōe nō fit remissio. Et hec remissio plenaria fit post tres dies. per q̄s significant cōtritio confessio ꝛ satisfactio. Aliq̄ vero pc̃tores in pc̃tis suis remanēt obstinati ꝛ isti p pistorem significant q̄ describit̃ onerat⁹ tribus canistris. i. p̃ssus granib⁹ peccatis

a ℣ q̄ significat cursū labilis sup quē stat q̄ amoꝛē rgalium calcar.

a ℣ gr̄e spūales q̄ ꝓcesserūt ad nutriendā infantiam ꝓimitiue ecclesie.

b de q̄ ascēdebāt septē bōues pulc/ c
a ℣ humilibus: vnde. Super quez requiescet spiritus meus nisi super humilem et quietum.

b ℣ Spirituales nequicie.

in locis pālustrib⁹. Alie quoq̄ sēptem emergebant de flumine fę
a ℣ nulli nutrimento apte.

de confectęq̄ macie: ꝛ pascebantur i ipsa amnis ripa i locis virēn
a ℣ cōsumpserunt omnez decorem virtutum i aīabus que speciemus habebant cultū virtutum.

tibus. Dēuozauerūtq̄ eas quaruz mira species et habitudo coꝛpozum erat. Expergefactus pha
a ℣ geminatio somnij confirmatio est p̃sagij.

rao rursum dormiuit: ꝛ vidit aliud somniū. Septē spicę pullula/ †
a ℣ Spicarū macie: verbi dei famēs cum refrigescente charitate: in fine seculi abundabit iniq̄tas.

bant i culmo vno plenę atq̄ foꝛ
mose. Alię quoq̄ totidem spicę tenues ꝛ pcusse vredine oziebāt c

seph: Hec ē interpretatio somnij.

a Tria canistra tres adhuc dies sunt: post quos auferet pharao caput tuū: ac suspēdet te i cruce: ꝛ lacerabūt volucres carnes tuas. Exinde dies tertius natalicius pharaonis erat: Qui faciens grāde cōuiuiū pueris suis: recoꝛ n
dat⁹ est inter epulas magistri pincernarum ꝛ pistoꝝ principis.
℣ Qui caliceꝫ dñi accepit liberari meruit.

Restituitq̄ altęꝛ in locū suuz: vt
℣ Eriam per vasa ire ministrarur poculum vite vasis misericordie. ℣ q̄ in panē dñi lignum misit: per lignum perijt.

poꝛrigeret regi poculū. Alteꝛ suspendit in patibulo: vt cōiectoriſ o
a ℣ ꝓsperitas stultoꝝ perdet illos.

veritas ꝓbaretur. Et tū succedentibus ꝓsperis: prępositus pincernarum oblitus est interp̃ p
tis sui. ¶ La.XLI

a† ¶ Post duos annos vidit pharao somnium. Pu/ b
a ℣ humilibus: vnde. Super quez requiescet spiritus meus nisi super humilem et quietum.

b ℣ Spirituales nequicie.

tabat se stare sup flūuiū

Nico.de lyra

a ¶ Pauoꝛe pterrit⁹. qz timuit ne somniū suū esset futuri mali p̃sagium. b ¶ Misit ad cōiectoꝛes: qz sicut dictū est supza egyptij hmōi sup̃stitiōib⁹ vtebanf. c ¶ Nec erat q̄ interp̃taret. Dicūt hebrei q̄ illi cōlectoꝛes dabāt aliq̄s expositiones vtpote q̄ reꝛ de ꝓpinquo sc̃tē de filiab⁹ suis sc/peliret: ꝛ sc̃tē alias generaret: sz nō quitabāt animū regis. ꝛ iō dicit hic: Nec erat q̄ interp̃taret. s. rei satisfaciendo q̄d a deo factū est: vt Ioseph vocaret. d ¶ Tūc demū. Hic describit interp̃tis introductio: ꝛ p magistrū pincernaꝝ dicentē regi:

e Cōfiteoꝛ peccatū meū. tum qz oblit⁹ fuerat sicut ingrat⁹ bñficij ip̃sius Ioseph. tuꝝ qz nō poterat eū introducere nisi faciēdo mētionē de hoc q̄ regē p̃ius offenderat: ꝓpter q̄d incarceratꝰ fuit vbi Ioseph somniū suū exposuit. f ¶ Eductū de carcere Ioseph totōderat: qz diu fuerat reclusus: ꝛ p ꝓlixū capillis ꝛ barba incōpositꝰ ꝛ indecens erat vt sic cozam rege cōpareret.

g ¶ Ac veste mutata. qz in sozdido et vili habitu nō erat licitū aulā regiaz introire. vt habet Hes. iij. b ¶ Absq̄ me dr̄ñe deꝰ bit. q.d. nō est mirū si ꝓlectoꝛes egypti nō potuerī interp̃tari: qz ℞ nō est būanū sed potiꝰ diuinū: nec p me possem ℞ facere nisi dr̄ mihi ostēderet: ꝛ hoc tribuit gl̄ham deo. i ¶ Narrauit q̄ ille que. Hic ꝓr describit somniū narratio. et ptz lr̄a: excepto vno vocabulo. s. k Obesis carnibus. i. ad esuz aptis. l ¶ Ndit Ioseph. Hic ꝓr describit somniū interp̃tatio. m ¶ Somnium regis vnū est. ℣tū ad significationez: licet sit duplex ℣tū ad imaginariam visionē. n ¶ Que facturꝰ ē deꝰ ꝛc. Prouidentia enī diuīa q̄dā speciali mō respicit ꝓnes qz p̃sunt cōitati: ꝛ iō alīq̄ futura diuinitus eis p̃dunf p ceteris sic̃ ptz ℞ ō pharaone: ꝛ de nabuchodonoſoꝛ Dan.ij. intel lectus tñ visionū reuelaꝰ est eis q̄ Ioseph et danielē: vt apud eos exaltarenf ad dei laudē ꝛ gl̄iam. Aduertendū tñ q̄ pharao nō fuit oblitꝰ somniū suū ſz integrū retulit ipse Ioseph. Nabuchodonoſoꝛ aūt oblitus fuit: vt ptz Dan.ij. Cuꝰ rō est qz visio Nabuchodonoſoꝛ erat respectu futuꝝ ℞ lōge: q̄ ipleta sūt pꝰ eiꝰ mortē: ꝛ iō qz si ſ vidisset hmōi ipletiōez nō fuisset motꝰ ad exaltandū danielē nisi retulisset sibi somniū oblitū: visio aūt pharaonis erat de futuris in ꝓ̄rio: q̄z ipletio statim debebat intipere: ꝛ iō sufficiebat ꝓ ipsi⁹ Ioseph exaltatione interp̃tatio somnij. o ¶ Septez boues ꝛc. Fertilitas enī ꝛtingit ꝛ impedit ex duob⁹ sc̃z ex bona cultura ipi⁹ terre: ꝛ ℈fectu cultur̄e. Itē ex bona ꝛ ꝓuenienti messiōe segetū ꝛ inepta: ꝛ iō ꝓuenient p bones crassas ꝛ macras q̄z laboze ĕra colit̃ designāt̃. vij. anni fertilitat⁹: ꝛ. vij. anni sterilitatis: in q̄tū sterilitas ꝛ fertilitas ꝓueniunt ex bona ꝛ mala cultura terre: spice aūt colligunt tpe messis: ꝛ iō p septem spicas plenas: ꝛ p septē tenues ꝓuenīēt ℣ignanē septē anni fertilitatis ꝛ septē sterilitat⁹: in q̄tū fertilitas ꝛ sterilitas ꝓueniūt ex bona ꝛ mala collectione messiū. p ¶ Nūc q̄. Hic ostēdit sapientia Ioseph ex ꝓuida dispositiōe agēdoꝝ. ꝛ ptz lr̄a vsq̄ ibi: q ¶ Quintā ptē. Querit̃ q̄re nō dicit medietatē: cuz tp̃s sterilitat⁹ eq̄le fuerit tpi fertilitatis: et in tpe sterilitatis nihil creuit: vt videt: qz dr̄. j. xlv. ca. Adhuc restāt anni. v. q̄b⁹ nec arari poterit nec meti. Ad qđ dici pōt q̄ tpe sterilitatis fuit aliq̄ aratio et messio ſz modica: ꝛ iō q̄si nulla reputaſ. Ha. ij. phy/sico, dicit: Qđ modicū ē: q̄si nihil reputa/

¶ a Tūc demū. Quia gētilis ppls tandez p exhibitionē p/ feritoꝛū: sc ītu lit i spem futuꝛoꝝ. b Putabam me stare sup ripam. Septem anni qui septē spicis plenis: vel septez vaccis pinguibus ostendunt̃: spiritualia dona significāt: qb⁹ vbertas fidei larga pietate redundat. Septē vo steriles et ieiuni: veritatis ꝛ iusticie famē in nouissimo tpe.

c Hūc q̄ ꝛc. Hoc tpe grevi demus impletū: qz abundāte doctrina apostolica septi fomi spū ministrata: diuina dispositione p singlas vrbes episcopi et doctoꝛes ordinati sunt q̄ abundantia doctrine diuinit⁹ sibi collate libꝛos sc̃tos scripserī qnib⁹ abundāte fame verbi: ꝛ deficiētibus doctoꝛib⁹ indigentiā vestraz refiggremus. d ¶ Et quintaz ptē. Notandū q̄ egyptij quiram ptē frugū in hoꝛrea regi cōgregāt quia filij tenebꝛaꝝ q̄ntz sensibus dediti celestia nō curāt: ſz veri israelite decimas dāt: qz celestē patriā cuius decima ps coꝛruit: reformare laborāt. ¶ Isi. Congregauit Ioseph p septem annos omnē frugum abūdantiaz. i. frumēta fidei sanctoꝝ hoꝛreis condēs p sc̃ptez charisma ta: q̄si septē annos: vt cuz sc̃ptē anni ꝛopie ceperīt. i. cum iniq̄tas occurrerit

¶ deuozātes oēm p̃ioꝛ pulchritudinez. Euigilās pharao post quietē: ꝛ facto mane pauoꝛe pterri a
tus misit ad ꝓiectoꝛes egypti: cūctosq̄ sapiētes. b
Et accersitꝫ narrauit somniū: nec erat q̄ interp̃ta/ c
℣ quia mysterium quod absc̃ditū in deo a seculis in deo apparere me dignatur: ꝛ predicante manifestum est.

a reꝛ. Tūc demū reminiscēs pincernarū magister d
ait: Cōfiteoꝛ peccatū meū. Iratus reꝛ suis me ꝛ magistrū pistoꝝ retrudi iussit i carcerē ꝑnci e
pis militū: vbi vna nocte vterq̄ vidim⁹ somnium ꝓsagiū futuroꝝ. Erat ibi puer hebr̄eꝰ eiusdē ducis militū famulus cui narrantes somnia: audiuim⁹ q̄cq̄d postea rei ꝓbauit eue̅tus. Ego enī reddit⁹ suz officio meo ꝛ ille suspēsus est i cruce. f
Protin⁹ ad regis imperiū eductū de carcere io/ f
℣ Christꝰ resurgēs a morte rondet: qz passibilitate ꝛ mortalitate: qua si capillorum suppfluitate exuit: ꝛ veste immortalitatis induitur.

seph totōderūt ac veste mutata obtulerī ei. Cui g
ille ait: Vidi somnia: nec est qui edisserat q̄ vidi.
℣ vel sapientissime.

Audiui te prudentissime cōjcere. Rndit Ioseph: Absq̄ me deus respōdebit ꝓspera pharaoni. h
℣ alꝰ pharao.

b Narrauit q̄ ille q̄ viderat. Putabaz me stare sup i
ripā fluminis: ꝛ septē boues de amne cōscēdere
℣ Rotundis ꝛ plenis pinguedine.

pulchras nimis ꝛ obesis carnibus: quę in pastu k
paludis virecta carpebāt. Et ecce bas sequebā/
tur alię septē boues: intantū defoꝛmes et macilēte: vt nunq̄ tales i terra egypti viderim. Quę
deuozatis ꝛ ꝓsumptꝫ p̃ioꝛib⁹: nullū saturitatis dedere vestigiū: sz simili macie ꝛ squalore coꝛpe bant. Euigilās: rursum sopoze depꝫsus vidi somniū. Septē spicę pullulabāt in culmo vno plenę atq̄ pulcherrimę. Alię q̄ septez tenues ꝛ pcusse vredine oziebanf e stipula: q̄ p̃ioꝝ pulchritudinem deuozauerūt. Narraui cōiectoꝛib⁹ somniū: et nemo est qui edisserat. Respōdit Ioseph: Somniū regis vnū est: Quę facturus est deꝰ ostēdit l
pharaoni. Septem boues pulchrę ꝛ septem spi/ m
ce plenę septē vbertatis anni sunt: eandēq̄ vim n
a ℣ Sic somnium interpretatur: vt temporum euentui ꝛ mystico intellectui seruiat.

somniꝫ cōprehendūt. Septē quoq̄ boues tenues atq̄ macilēte que ascēderūt post eas: ꝛ septē o
spicę tenues: ꝛ vento vrente pcusse septem anni sunt venture famis: qui hoc ozdine complebuntur. Ecce septē anni venient fertilitatis magne in vniuersa terra egypti: quos sequenf septem anni alij tantę sterilitatis: vt obliuioni tradaf cuncta retro abundātia. Cōsumptura est enī fames omnē terrā: ꝛ vbertatis magnitudinē perditura est inopię magnitudo. Qđ autem vidisti secundo: ad eandem rem pertinēs somnium firmitatis indicium est: eo q̄ fiat sermo dei: et velocius impleaf. Nunc ergo prouideat reꝛ viruz p
sapientem ꝛ industriū: ꝛ preficiat eum terrę egy
℣ cunctas.

pti: qui constituat prępositos p singulas regiones: et quintam partem fructuū p septē annos q

rerit septē capitaliū criminuꝫ sub
antichristo:qñ fames fidei fuerit
ꝛ salutis:tūc sancti habebūt copio
sam iustitie frugē:ne fides eorum
inopia sermonis deficiat.
a Qui spiritu ꝛc.Aug⁹.Tertio
niſi fallor insinuat nobis in hoc li
bro spūssanct⁹.Primo vbi dictuꝫ
Gen.1.a est:Spūs dei ferebat sup aquas.
Ihon.6.a Secdo.vbi dixit deus:Nō pmane
bit spūs meus in hominib⁹ istis ꝛc.
Tertio cum dicit pharao ī ioseph
ee spiritū dei nōdū tū legim⁹ spiri
tūsanctū. b Dixitqꝫ.Ihs.Jo
seph q̄ typū xpi gerebat: currum
meruit ꝛ pco pconauit añ eū:ꝛ cō
stituit euꝫ pharao sup vniuersam
terrā egypti:et dns noster postq̄
distractus est a iudeis sicut ioseph
a fratrib⁹:ꝛ de inferni carcere sur
rexit:ascēdit curruꝫ celest⁹ regni.
Ps.67. de quo dicit:Curr⁹ dei decē mili
bus multiplex:ꝛ accepit potestatē
predicādi ꝛ iudicādi a patre.Ihs
Phil.2.b Dedit ei nomen:qđ est super oēm
nomen ꝛc.Accepit quoqꝫ anulū:
id est pontificatū fidei:quo credē
tium anime salutis signo signan
tur:frontibusq̄ ꝛ cordibus nostr⁹
per signuꝫ crucis figura eterni re
gis ipzimit⁹.Induit stola byssina.
ī.carne sctā byſſo splendidioze: et
stola īmortalitat⁹.Accepit q̄ꝫ tor
quē aureū.i.intellectū bonū. Pre
co añcedit eū.i.Johānes baptista
Esa.40.a q̄ ait:Parate viā dñi.Dabebit et
aliū pconē:qz veniet ī tuba ange
li. c Ecce cōstitui te sup vniuer
sam ꝛc.Joseph de carcere educt⁹:sup
egyptū pstituit:ꝛ christ⁹ resurgēs
accepit nomē quod est super oēm
Phil.2.b nomen.vt in nomine ihesu oēe ge
nu flectatur. d Clamante pco
ne ꝛc.Et clamauit añ eum preco:
ꝛ cōstituit eū sup omnē terrā egy
pti:p quo aquila trāstulit.Et cla
mauit in cōspectu eius ad genicu
lationē.Symmachus ipm hebre
um posuit.Et clamauit ante eum
abrech.Unde mihi videt nō tam
preco vl adgeniculatio:q̄ in salu
tando vel adorando ioseph acci
pi potest intelligēda:q̄ quod he
bret tradunt dicētes patrē tenerū
ex hoc sermone trāsferri:ab quip
pe dicit pater: rech delicatus vel
tenerrimus.significāte scriptura:
q̄ iuxta prudētiaꝫ omnium pater
fuit:sed quia iuxta eratem tenerri
mus adolescens ꝛ puer.
e Et vocauit ꝛc.Hiero.Et voca
uit pharao nomē ioseph phasnec
phanec: et dedit ei assenec.f.p.s.e.
Licet hoc nomen hebraice absc̄o
ditoꝛ repertoꝛē sonet: tū quia ab
egyptio ponit⁹:ipsi⁹ lingue debet
habere rōnem.Interptat⁹ q̄ phas
necphane.siue vt.Lxx.transferre
volu erūt spontū phanec saluator
mūdi:eo q̄ oꝛbem terre a fame li
berauit. f Notandum aūt q̄ dñi
quondā ꝛ emptoris sui filiaꝫ vzo
rem accepit:q̄ ad id locoꝛ pōtifex
heliopoleos erat.Neqꝫ phas erat
absq̄ eunuchis idoli illi⁹ esse anti
stites:vt vera illa hebreoꝝ sup eo
quā añ dixim⁹ suspitio comprobe
tur. f Dedit illi vx.ꝛc.Aug⁹.
Queri

fertilitatis: qui iam nunc futuri
sunt congreget in horrea:et oēm a
frumentum sub pharaonis pote b
state cōdatur:seruetuꝫq̄ in vrbi
bus:et prepareť futuꝛe septē an
noꝝ fami q̄ pressura est egyptū:
et nō cōsumeť terra inopia. Pla c
cuit pharaoni pſiliū ꝛ cunctis mi
nistris eius. Locutusq̄ ē ad eos:
Num inuenire poterim⁹ talē vi
rū qui spiritu dei plen⁹ sit: Dixit a
ergo ad ioseph:Quia ostendit ti
bi de⁹ omia que locut⁹ es: nūqd b
sapientiozē ꝛ cōsimilem tui inue
nire potero: Tu eris sup domuꝫ
meam:ꝛ ad tui oris imperiū cū c
ctus populus obediet. Uno tan
tum regni solio te precedam. Di b
ritq̄ rursum pharao ad ioseph.
c Ecce constitui te sup vniuersam
ſ Ds pontificatū fidei significat qđ ē ī prāte xpi.
terram egypti. Tulit anulum de f
manu sua:et dedit in manu eius
a ſ Que significat carnem christi de terra virgi
ne assumpram:ꝛ ad decorē immortalitatis diuer
sis passionib⁹ ductā.
vestiuitq̄ euꝫ stola byssinā:ꝛ col g
ſ celestem sapientiam que sicut circulus:nec ini
tio nec fine clauditur.
lo torquem auream circūposuit.
ſ sic xps mūerib⁹ decorat⁹ diuinis celos ascēdit.
Fecitq̄ eum ascendere super cur b
a ſ qz trāsēcdit oēm volubilitatē rpalium rerum.
b ſ Johāne baptista:q̄ ait:Parate viā dño:ru
ba angelica que venientē ad iudiciū preuenier.
rum suuꝫ scōm: clāmante preco i
ne:vt omnes coram eo genu fle
cterent: et prepositum esse scirēt
vniuerse terre egypti. Dixit quo
q̄ rex ad ioseph: Ego sum pha k
rao:absq̄ tuo imperio nō moue
bit quisq̄ manum aut pedem in l
omni terra egypti. Uertitq̄ no m
a ſ vt recius gereret christi similitudinem:q̄ sal
uator non modo egypti:sed totius mundi.
men illius: et vocauit eū lingua e
egyptiaca saluatorem mūdi. De n
ſ Joseph sublimatus ducit vxorem:ꝛ xps ascē
dit ad celos sublimatus:sociat sibi ecclesiaꝫ ō gen
tib⁹:quā bene significat filia sacerdotis heliopo
leos:qui sacerdos erat gētū. Heliopolis quoq̄
interprať ciuitas solis:de q̄ sociat sibi sponsam:
qui in sole posuit tabernaculum suum.
ditq̄ illi vxorem asseneq filiā phu
tifaris sacerdotis heleopoleos.
Egressus itaq̄ ioseph ad terram
a ſ hac erate christus predicare cepit euangeli
um ante quaꝫ nemo deber assumi ad sacerdotum
vel pdicatiōis officium.
egypti. Trigintā autem erat an o
a ſ In mundo se presentando per predicationem
et miracula.
norum quando stetit in conspe
ctu regis pharaonis: et circūiuit p

tur.verūtamē cū illa modica messione sum
ciebat illa reseruatio quinte ptis de annis
pteritis:maxie qz tpe famis hories strictius
viuūt:et qz aliqui diuites ꝑ suis domib⁹ ō
tpe fertilitatis sibi victū reseruauerūt.
a Et omne frumētum.quod reseruabatur.
b Sub pharaonis potestate cōdať.ita q̄
non posſit vendi ꝛ deferri ad alias ꝓuin
as:nō tñ accipiebať ab hoib⁹ violenter vel
gratis ſz ꝑ pcio:q̄ tūc erat modicū ꝓpter
magnā fertilitatē:aliť ioseph postea tpe fa
mis nō vēdidisset licite egyptijs. c Pla
cuit pharaoni.Hic ñr describit ipi⁹ ioseph
ꝓmotio:ꝛ ptz lra vsq̄ ibi: d Munāt sa
pientiozem ꝛc.quasi diceret:nō posset inue
niri aliās te sapientioꝝ:nec etiā equalis ī sa
pientia? e Uno tm.ꝛ quid sit illud vnū
ostendit dicens:Regni solio.i.dignitate re
gia. f Tulit anulū ꝛc.quo sigillabantur
lre regis:vt dictū est.ē.xxxviij.ca.ꝛ iō tra
didit illū ioseph ī signū potestatis sibi ꝑces
se. g Uestiuitq̄ eū stola byssina.Byssus
est genꝰ lini candidissimi ex q̄ fiebāt vestes
nobiliū. h Fecitq̄ ꝛc.Habebat enī rex
duplicē curruꝫ:vnū sup quē ipse solus ascē
debat:aliū quez ascendebat qñ placebat sti
bi.ad illū tñ aliqñ admittebať ille q̄ secun
dus erat a rege. i Clamāte preconе ꝛc.
In hebreo hr:Et clamauerūt coram eo ab
rech.Abrech enī dictio ē hebraica:ꝛ ſm do
ctores hebreoꝝ ꝛ beatū Hiero.li.ō hebrai.
q̄stioni.significat idē qđ pater tener.ꝛ ē sen
sus q̄ clamauerūt ad cōmēdationē ioseph:
qz ipse erat pater aliozꝝ rōne sapiētie:licet te
ner esset etate. k Ego sum pha.q̄ posſū ti
bi dare auctozitatē. l Absq̄ tuo i.ꝛc.Hy
phole ē.ꝛ p ō designať q̄ nihil notabile fie
ret absq̄ ei⁹ dispositiōe. m Uertitq̄ no.i.
ꝛc.Loco hui⁹ lre ī hebreo sic hr:Et vocauit
pharao nomē ioseph sophenatpaane:qđ in
hebraica ligua significat occultū revelans:
ſm q̄ dicūt hebrei ꝛ Hiero. in li.ō hebrai.
q̄ōni.ꝛ ē ꝓueniēs ipsi ioseph:q̄ revelauit ea
q̄ erāt aliis occulta:vt ptz ꝑ ꝓdicta.Utꝝ āt
idē nomē in lingua egyptiaca significet sal
uatoꝝ mundi nescio nisi q̄tū dic trāslatio
nostra: qz linguā egyptiacā penit⁹ ignoro:
scio tñ q̄ ꝓtigit q̄ vna dictio ī diuersis idio
matib⁹ diuersa significat:sic hec dictio iam
in hebreo significat mare:i latino est aduer
biū tpis. n Ueditq̄ illi vxorē ꝛc.nomē ē
tractū de greco ꝛ ōr ab helios qđ ē sol:ꝛ po
lis qđ est ciuitas:q̄si ciuitas solis: ō qua ōr
Esa.xix. Ciuitas solis vocabiť vna. Jn he
breo habeť:Sacerdotis On.Dicit hebrei
ꝛ etiā Hiero.q̄ iste putifar cui⁹ filiam acce
pit ioseph.erat ille ō q̄ dictū est.ē.xxxix.ca.
q̄ emit ioseph. ꝛ qz ꝓpt pulchritudinez ei⁹
intēdebat illo abuti ad turpe vitiuꝫ:iō dns
eū infrigidauit:ꝓpt qđ a ꝓncipatu militie
postea trāslat⁹ ē ad alia dignitatē sibi cōpe
tentē.ſ.ad pōtificatū heliopoleos:ad quem
nullus ꝓmouebať nisi castrat⁹ vl simplr in
frigidat⁹: tñ añ genuerat asseneq. Jꝫ ꝑ ō vi
deť qz ī hebreo ille phutifar habet vnā lram
plus q̄ ꝑcedēs ī suo nōie: qz hꝫ lram eyn ī
fine quā nō hꝫ ꝑcedēs:ꝛ iō videť cē alī bō
a ꝓdicto.Si q̄s tñ velit seq̄ dictā opinionez
pōt dicere ad ō q̄ idē nomē ꝓpriū bñ aliq̄n
variat ī hebreo ꝛ latino:maxie ī fine ex ali
q̄ additiōe vl subtractiōe sic.ē.dictū est ca.
xxxvj. o Trigīta āt erat ānoꝝ.Hoc ōr ad
videndū q̄tō tpe ioseph fuit in fuitute ꝛ car
cere ꝛ añs exaltareť.ſ.xiij.annis ꝛ parum
plus:vt pz ex supadictis.xxxvij.ca. p Et
circūiuit omes regiones egypti.ad videndū
terrā cui erat prepositus:ꝛ ad cōsiderandū
loca in quibus deberent seruari frumenta.
Uenit

Queri solet cur phutifar⁹ alis pete
fre vt plerios hīt ꝛ corrupte vt.ē.
dictū ē:vtrū illi⁹ cui⁹ seru⁹ fuit:an
alteri⁹?Sz credibili⁹ alteri⁹.Naz
de illo quō credať mlta sunt q̄ mo
uent.Primū qz scriptura nō me
morauit cū videať b nō posse pre
terire qđ ad ioseph gloriaꝫ ptine
bat vt eius filiā duceret cui⁹ ser
tius fuit. Deinde quō spado filiā
habere potuit. Sz respōdeť:quō
vxorem? Postea enī credit abci
sus vel casu vel sponte. Et q̄ bo
noz ei⁹ qui solet nō memorar.i.q̄
archymachu⁹ fuit:quē principem
cocorum latini interpretati sunt:
principem militie quidam intelli
gunt. Sed etiā hic respondeť:duo
os illum honozes habuisse:sacer
dotium solis ꝛ militie principatū.
Congrue aūt alibi ille honoz me
morat:qui talib⁹ ꝓgruit actibus.
Hic ño postq̄ in ioseph apparuit
nō parua diuinitas:honoz soceri
eius debuit noīari: qui ptinet ad
diuinitatē nō parua ſm opinionē
egyptiozum in sacerdotio.ſ.solis.
Sed in oībus his q̄ prepos⁹ fuit
custodiarum carceris incredibile
esse prepositum in officio sacerdo
tum. Deinde nō simpliciter dictū
est: q̄ sacerdos solis esset: ſz ciui
tatis solis que vacať heliopolis.
Abesse aūt ōr plusq̄.xx. milib⁹ a
ciuitate mēphi vbi pharaones.i.
reges maxime cōmanebāt. Quō
deserto officio sacerdotij potuit
strenue regis seruire militie ꝓnci
patui?Accedit etiaꝫ q̄ egyptij sa
cerdotes phibenť nō seruire nisi
templis deoꝝ:nec aliud officij ge
rere. Sz forte tūc aliter fuit. Cre
dat q̄s q̄ placet non est mihi q̄
stio cuius exitus sit clausus: siue
vn⁹ fuerit petefres:siue duo. q̄d
libet enī hoz q̄s existimet: nō ē
fidei periculosuꝫ:nec cōtrariū ve
ritati scripturarū. a Nati sunt
aūt ꝛc.Hiero.Obserua ꝓpt que
stionē que post de filijs ioseph ꝓ
ponēda ē:q̄ añ famis tps quo ia
cob intrauit in egyptuꝫ:duos tm
filios habuit manasses ꝛ ephraī.
b Aperuitq̄ ioseph ꝛc. Joseph
a penuria frumēti saluat egyptū.
ꝛ christ⁹ a fame ẋbi liberat mun
dū. Aperuit horrea sua xps in oꝛ
bem terrarū:ꝛ erogatione frumē
ti sui omnia subiugauit. Nisi fra
tres ioseph vendidissent: defece
rat egypt⁹. Nisi iudei xpm cruci
fixissent: pierat mundus. Joseph
interptatur augmētatio. Sz in il
lo ioseph ampliationē nō habuit:
nisi sola egypt⁹:in nostro vniuer
sus mūdus. Ille erogauit triticū
Ps.15. noster dei verbū. Jn oēm enī ter
ram exiuit son⁹ eoꝝ. Ca. XLII
Esee.11.a c Dixit filijs ꝛc.Jsi.Est frumē
tū ī egypto.Hic ꝛ de⁹ pr:Ex egy
pto vocaui filiū meum.Descēdūt
decē ꝓcuratores.i.iudei sub deca
logo ꝓstituti:q̄s ipe cognōscēs:nō ē
agnit⁹ ab eis.Cognoscunt hebrei
a xpo ꝛ ipi nō agnoscūt eū. Dede
rūt illi pecuniam ſz ioseph.i. xps
triticū dedit:ꝛ argentū reddidit:
qz nō pecunia emīt xps:ſz grā.
Per sa

oēs regiōes egyptiꝛ Ueitq̄ fer a Uenitq̄ fertilitas.Hic ñr describit ī- †.25.q.5.c.
tilitas septē ānoꝝ:ꝛ ī manipu b terpratōis ioseph adimpleto:ꝓmo q̄tū ad tributū.
los redactę segetes cōgregatę fertilitatē.ſcdo q̄tū ad ſterilitatez.ibi: Jgr
sūt in horrea egypti. Ois etenī trāsactis. Adhuc ꝓmo describit dicta imple
frugū abūdātia ī singulis vrbi tio.ſcdo subdit ipsius ioseph generatio.ibi:
bus ꝓdita ē:tātaq̄ fuit miltitu Natiq̄ sūt. Circa ꝓmū ōr: Uenitq̄ fertili
ſ Innumerabilis.ſ.sicut arena. tas vt sapiētia ioseph ꝑ experientiā videret.
do tritici vt arenę maris coęq̄ b Et in manipulos redacte segetes ꝛc. me
a ſ vsiaram. lius enī ꝓseruať granū illo mō q̄ postq̄ ex
retur:ꝛ copia mēsurā excede cussum ē de palea:qz q̄libet res cōseruať me
ſ Christo. lius in loco ꝓprio:vt habeť.iiij. phys.
a retꝛ Nati sunt autez ioseph filij b c Et arene maris coequaret. Hyperbolica
a ſ discessio a fide quā facient antichristus. est locutio ad exprimendū magnā quātitatē
duo anteq̄ veniret fames: q̄s tritici. d Nati sunt. Dic interponit gene- †.46.c
ei peperit asseneq filia phutifa ratio ipsi⁹ ioseph anteq̄ veniret fames. Ō ꝛ
ris sacerdotꝛ heliopoleos. Uo qz apud hebreos tpe cōmunis tribulationis
cauitq̄ nomē primogeniti ma c cuiusmodi ē tps famis hoies continebāt ab
ſ Obliuio. Dic ē iudaice pples dei sui oblit⁹. vroꝛib⁹,ppriis.vt.ē.dictū ē.vij.c.
nasses dicens:Obliuisci me fe Uocauitq̄ nomen primogeniti manasses.qđ inter
cit deus omniū laborū meoꝝ: pretať obliuio.sequit: f Nomen quoq̄ se
et domus patris mei. Nomen d cundi appellauit ephraim.qđ interptať cre
a ſ fructificatio:qđ significat ecclesiam de gē scens vel fructificans:ꝛ ratio vtriusq̄ impo
tibus per eorum mundum dilataram. sitiōis ponit ī lra:ꝛ ptz. g Et malum ino
q̄s secundi appellauit ephraim pie tēperarent.Ex q̄ ptz vez qđ.ē.dictū est:
dicens:Crescere me fecit deus q̄ tpe illius famis strictius virerūt homines
in terra paupertatis meę. Jgi f Moraliter. q̄ alias Ca. XLI
ſ tempore pacis ecclesiastice finito. a Post duos an
tur trāsactis septē annis vber nos vidit pharao somnium ꝛc.ꝓ septē boues
tatis qui fuerant ī egypto: ce ꝑmas intelligūt septē virtutes:tres theologi
perunt venire septem anni in ce ꝛ quattuor cardiales que ꝑ boues significa
opię quos predixerat ioseph:ꝛ canť eo q̄ sunt pncipia bonoꝝ operuꝫ. sicut
a ſ verbi dei. b ſ quia non erat qui faceret boues ꝑ culturam fructificationis agruꝫ.
bonum. Puerb.xiij. Ubi ño multe segetes ibi ma
in vniuerso orbe fames preua nifesta est fortitudo bouis. Que dicunt pul
luit. Jn cuncta aūt terra egy chre eo q̄ animam decoraťꝛ crasse nimis qz
pti non erat panis. Qua esuri pinguedine grate animā impinguaťꝛ. Ps.
ente:clamauit populus ad pha liij. Sicut adipe ꝛ pinguedine repleatur aīa
raonem alimēta petens. Qui mea. ꝑ septē ño boues deformes intelligūt
a ſ Jn angustia spiritualis famis consiliū vni septē vitia mortalia ꝛ dicunt fede:qz pulchri
cum est vt recurramus ad horrea ioseph:id est tudinē imaginis deformant. Confectęq̄
sanctas scripturas a sanctis patrib⁹ nobis ad macie.qz grē pinguedinem euacuāt. Se
cōsolationem inopie reseruatas. ptē spice pullulabāt ī culmo vno ꝛc.ꝑ spicas
b⁹ ille respōdit: Itē ad ioseph: idē significat qđ ꝑ boues vt ī lra ōr. Per io
et quicquid vobis dixerit faci seph aūt q̄ requirit ad expositionē visionū si
te:Crescebat autē fames quo gnificat vir litterat⁹ ꝛ bon⁹.iō dicit ī lra:
ſ als omni. Uir litterat⁹ ꝛ bon⁹.puer ꝓpter innocentiā vi
b tidie in vniuersa terra. Aperu † te:ꝛ hebreus q̄ interpretať transiens ſcz ad
itq̄ ioseph vniuersa horrea: et † cōtēplationē sacre scripture.rales enī debēt
a ſ venduntur frumenta verbi dei egyptijs: reges ꝛ potentes querere ꝛ ipis in agibilib⁹
cum se mancipant diuinis obsequijs. credere ꝛ nō deceptoꝝ⁹ fraudulētis:ꝛ ipos
vendebat egyptijs: Nam et il honozare exēplo regꝫ egypti. Per hoc autē
ſ verbi dei. qđ subdit postea: † Aperuitq̄ ioseph vni
los oppresserat fames:omnes uersa horrea. ꝛ designat q̄ hō lrat⁹ cui dedit
q̄ prouincię veniebant in egy dns gratiā docēdi.nulli debet claudere hor
ptum vt emerent escas: et ma reū doctrine sue seu cōsilij: sed omib⁹ libera †.5.q.5.c.
lū inopię temperāret Ca. XLII liter aperire: qz dicit dns Matth.v. Gratis nō ois sibi
a ſ Judaicus populus. accepistis gratis date. Sed cōtra ꝑ videť q̄ exerceat fa
Adiens autem iacob b† me parriar
a ſ euangelica doctrina predica chas.
retur in mundo. Adiens aūt. Postq̄ moyses descri
q̄ alimēta venderen psit descensuꝫ in egyptū q̄tuꝫ ad io
c tur in egypto: dixit filijs suis: seph qui ab alijs dei ordinatiōe mis
Quare negligitis? Audiui q sus est:hic ñr describit eundē descēsum q̄
triticū venundetur in egypto: tū ad fratres suos.ꝛ ꝓmo q̄tū ad decē fres
ioseph ꝓmogenitos.ſcdo q̄tuꝫ ad iuniorē.ſ.
beniamin.xliij.ca. Adhuc ꝓmo describitur
descensus eoꝝ in egyptuꝫ.ſcdo afflictio de

¶ a ¶Per salu. ꝛc. Aug⁹. Quid ē q̄ ioseph vir sapiēs: nec solū inḱ hoies ȝ etiā scriptura te ste laudatus: iurauit p salutē pharaonis nō exituros de egypto frēs suos nisi frat iunior veiret: An etiam bono ⁊ fideli vili fuerat sal⁹ pharaonis? Quāto enim magḷ ipi q̄ eū in tāto honore locauerat: fidē fuabat: si illi q̄ eū sūū emptitium possidebat. Q̄d si nō curabat pharaōis salutē: nūq̄d ptiriū ꝑ cu iusliber hoīs salutē vitare nō debuit. An ñ ē ptiriū? Tenuit enī vnum eoꝝ donec veiret beniamin: ⁊ veruȝ factū ē quod dixit nō exhibit⁹ donec veiat frat vester. Ad oēs eī ꝑtinere q̄ dictuȝ est. Mā quō ille vē tur⁹ eēt: nisi ad cū deducēdū aliq̄ redisset: Sȝ q̄ sequ tur magḷ veget q̄stiō: vbi iterꝝ iurauit dicēs: Mittite ex vobis vnū ⁊ adducite fratrē vr̄m ⁊ cetera: vsq̄ ꝑ salutē pharaonis exploratores estis. Huic sniē iterꝑsuit iurationem: q̄ si vera nō dixissent: explorat⁹es eēnt i. explorat⁹ pena digni essent: q̄s tñ ꝛba dicere sciebat: neq̄ ꝑtur⁹ est q̄stiōi si et q̄ castissimū nouit dicat: Si ꝟ adulteriū de q̄ arguer̄ cōmisisti: dānat te deus: ⁊ his ꝛbis adhibeat iurationē. Aer oīno iurat. ibi eī ꝓditio est q̄ dic̄: Si fecisti quem tñ nō fecisse certū ȝ. Sȝ dic aliq̄s: vex ē: q̄ si fecit adulteriū: damnat illū dñs. Hoc āt vex nō ē. Si āt vex nō dicitis explorat⁹es est⁹. cū etiā si mētiant⁹: nō sūt explorat⁹es. ȝ ita dictū est: explorat⁹es est⁹ tā q̄ si dictum esset explorat⁹um pena digni est⁹. Hoc ē explorat⁹es de

† 22.q.1.c. mouet. ſ. ſi aut etiam.

¶ putabi

Descēdite ⁊ emite nobis necessaria vt possimus viuere: et non consumamur inopia.

ſ Jam de famelica littera minime gloriantur iudei sub decalogo constituti.

Descendētes igit fratres ioseph decē vt emerēt frumēta in ęgypto. Beniamin domi

ſ paulo adhuc paternis traditionibus occupato.

retento a iacob: qui dixerat fratribus eius: ne forte in itinere quicq̄ patiat mali. In

a ſ humiliauerūt se ad intellectū eoꝝ. ꝟ q̄bus dictū est: Vt qui nō videt videant.

grēssi sunt aūt terram ęgypti cū alijs qui ꝓgebāt ad emendū. Erat autē famēs in terra

a ſ panis in terra vel intelligentie. b ſ Judea. c ſ Christus.

chānaan: et ioseph erat ꝑncips

a ſ Mundi. b ſ Alij sermo scīe: alij sermo sapientie: alij interpretatio sermonum.

ceps ę̄gypti: atq̄ ad illiūs nutū frumēta populis vēdebā

a ſ christum adorat omnis cr̄s sanctorum.

tur. Cumq̄ adōrassent eū fratres sui ⁊ agnouisset eos: q̄si ad alienos durius loquebatur interrogans eos: Unde venistis? qui responderunt: De terra chanaā: vt emam⁹ victui necessaria. Et tamē fra

ſ cognoscebāt⁹ iudei a christo. Ipsi aūt non cognoscebant eum.

tres ipe cognoscens: non est agnitus ab eis. Recordatusq̄ somniorum que aliquādo

ſ quibus vidit q̄ sol ⁊ luna et stelle adorarent eum.

viderat ait ad eos: Exploratores estis: vt videatis infirmiora terrę venistis. Qui dixerūt: Nō est ita dñe: sed servi tui venerūt vt emerent cibos. Omēs filij vni⁹ viri sumus. Pacifici venimus: nec quicq̄ famuli tui machinantur mali. Quibus ille rñdit: Aliter ē. Imminuta terrę buius cōsiderare venist⁹. Et illi dixerūt: Duodecim inquiūt fratres serui tui sum⁹ filij vnius viri i terra chanaan. Abinimus cum patre nostro est: ⁊ alius non est super. Hoc est ait quod locutus sum⁹: Exploratores estis. Jam nūc experimentū vestri capiam. † Per

ſ subaudi omnes.

salutē pharaonis nō egredi

ſ de angustia littere. a ſ credat paulus apl̄os minim⁹ tanq̄ abhorriuus.

emini hinc: dōnec veniat fra

scendentiū. ibi: Cumq̄ adorassent eū. ⁊ tertio regressus ad patrem suū. ibi: At illi portantes. ¶ Circa primū dicit sic: Audiens aūt iacob ꝛc. In hebreo habet: Vidit iacob ꝛc. ⁊ certum est q̄ nō vidit oculis corporeis: cū nō descenderit tunc in egyptū. ⁊ iō dicūt hebrei q̄ vidit hoc p reuelationem spūssancti. Aliter tñ pōt dici iuxt̄ translationē nostrā q̄ ibi accipit videre ꝑ audire: sic̄ Exo. xix. Cunct⁹ aūt ꝑplis videbat voces ꝛc. sequitur: a ¶Descendētes igit fratres ꝛc. Dicūt hebrei q̄ hic nominant fratres ioseph signanter: q̄ penitebāt de ꝟ q̄ ipm venditerāt: ⁊ descenderūt in egyptū eo animo vt ipm redimerēt si possent inuenire ⁊ secū ducerēt ad patrem. b ¶Beniamin domi retento. ad cōsolationē patris: ⁊ q̄ erat iuuenis nō poterat ita sustinere laborē itineris sicut alij. cetera patent.

c ¶Cumq̄ adorassent. Hic cōsequenter describit ipsor⁹ tribulatio. vbi primo in ioseph erga ipsos describit simulatio austeritatis. secō veritas fraterne charitatis. ibi: Auertitq̄ se parūper ⁊ fleuit. Adhuc ꝑmo describit ipsi⁹ ioseph simulata duricia. secō a fratrib⁹ ei⁹ recognoscit diuina iusticia. ibi: Et locuti sunt ad inuicē. Adhuc ꝑmo describitur austeritas ioseph in verbis. secō in factis. ibi: Tradidit ergo ꝛc. ¶ Circa primū cōsiderandū q̄ cū ioseph vidisset decē fratres suos: ⁊ q̄ benjamin frater suus vterinus nō esset cum eis: timuit ne machinati fuissent contra eum in malū sicut fecerant contra eū: ideo vt scire posset veritatem dure locutus est cū eis imponēdo eis crimen explorationis terre ⁊ interrogās de patre suo ⁊ fratre ⁊ alijs circūstantijs. vt dicit se. ca. Interrogauit nos homo p ordinē ꝛc. et xliij. ca. Interrogasti ꝑ⁹ seruos tuos habet⁹ patrem aut fratrē ꝛc. ⁊ alia plura que hic subticenk. d ¶Et tñ fratres ipse cognoscēs. q̄z dimiserat eos i statu virili ⁊ barbatos. ⁊ iō non erat notabiliter imutati. e ¶Nō est agnitus ab eis. q̄z recessit ab eis puer ⁊ postea barba sibi creuerat: ꝓpter q̄d eī facies erat notabilit imutata. f ¶Recordatusq̄ somniorū ꝛc. q̄z iam videbat ea in parte adimpleta: q̄z fratres sui eum adorauerant. g ¶Explorat⁹es estis. Aliqui excusant ioseph a mēdacio. dicūt eī q̄ intelligebat q̄ inuenīēdo explorauerūt viā meliorē ⁊ securiorē p quā possent transire. ȝ ista expositio videt oīno extorta: nec per hoc excusaretur ioseph a mendacio: q̄z quacūq̄ arte verboꝝ aliquis fallat alīū mendaciū incurrit ſm Aug⁹. nec ē aliqua necessitas excusandi ioseph hic ⁊ in sequentib⁹ a mendacio: maxīe officiosō: cū per ꝟ intenderet deuenire ad cognitionem veritatis de affectu fratrum suoꝝ erga beniamin fratrē suum vterinū: ⁊ vtrū penitrent de hoc q̄ vendiderāt ipsum. tale aūt mendaciū peccatuȝ veniale est de q̄ nō oportet excusari ioseph: q̄z apostoli multo pfectiores fuerūt q̄ꝫ patres ve. te. ⁊ tñ nō excusant oīno a peccato veniali ſm q̄ dic̄ Job. ꝓma canonica. j. ca. Si dixerimus q̄ peccatū nō habem⁹ ipi nos seducim⁹ ꝛc. h ¶Oēs filij vni⁹ ꝛc. Joseph enī vt dicūt hebrei ꝑonēs illis culpā explorationis inducebat ꝑ argumento q̄ videbant esse congregati de diuersis locis ad inuicē ꝓfederatis: vt sic infirma terre denūciarent plurib⁹ gentib⁹. ⁊ sic ꝓtra egyptios conuenirent magnus exercit⁹. Inducebat etiā ad idē se intellexisse q̄ duo de ipis vnū castrū destruxerāt in terra chanaā. s. sichem. vt. s. dictū est. xxxiij. ca. Ad q̄ rñderūt dicētes. Filij vni⁹ viri sum⁹ ⁊ sic nō sum⁹ ꝓgregati ex diuersis locis: sicut imponit nobis. Cōtra q̄ arguit ioseph dicēs: i ¶Alit ē: Imminuta ꝛc. q̄z illi q̄ venīūt pacifice ad emendū bladū intēdūt solū negocio ꝑ q̄ veniūt: ȝ vos discurrit⁹ p vicos ⁊ plateas ciuitatis portas et muros ꝓsiderādo ⁊ ſm ꝟitatē p ciuitatē discurrer̄t ad videndū si posset inuenire ioseph fratrē suū vt cū redimerēt ⁊ secū reducerēt ad patrē q̄z ista intēt̄ione descenderāt in egyptū. vt. s. dictū est: ⁊ iō ad excusandū se de illo circūitu dixerūt.

k ¶Duodeci inquiūt frēs fui tui sum⁹ ꝛc. ac si dicāt. si velis illuc mittere inuenies ꝟ vex esse. l ¶Minim⁹ cū ꝑe nr̄o est. ad eius cōsolationē. m ¶Alī⁹ nō ē sup. i. nescim⁹ si viuit: q̄z ꝓditus ē iā diu ⁊ nō cōparuit: ⁊ credim⁹ q̄ ductꝰ fuit in egyptū. et iō circūuim⁹ ciuitatē nō ad explorandū: ȝ ad q̄rendū fratrez nr̄m ⁊ redimēdū ipm si inuenissem⁹. Cōtra q̄ ioseph dixit:

n ¶Hoc ē ait q̄ locut⁹ sū: explorat⁹es est⁹. imposuit eī eis q̄ ista cēnt ab eis ꝓficta vt ocl̄ctarēt ꝟitatē eis ꝓpositā ꝺ explorationē ꝛre. ⁊ iō ſbdit: o ¶Jā nūc ex. v. ca. si ꝛba vr̄a ficta sint dicta vra. p ¶Per sa. pha. ꝛc. Dicūt aliq̄ q̄ ioseph iurauit ꝑ p creatura: q̄ſi p iuramētū frīuolū eo q̄ sciebat illud q̄ iurabat esse falsū. nō enī intēdebat frēs suos oēs retinere. Dicūt alij ⁊ melius⁹ vt videt q̄ iurauit p deuz q̄ erat salus pharaōis effectiue: nec illi iuramēto suberat fallū: q̄z intēdebat sic: Nō egrediemini hic. ſ. oēs ita liberi sic̄ venist⁹: q̄z finalr retinuit vnū. q ¶Donec ve. f. vester mi. vt ꝑ ēsset certificat⁹ q̄ machinati nō fuissent ꝓtra eū aliq̄d mali.

¶ putabimini mentito mēdacij vestri. Estis autez potuisse dici pro habebimī ⁊ deputabimini: innūere similes locutiones docēt. Aū et illa locutio helie. quicū q̄ exaudierit in igne erit de⁹: nō enī erit: ȝ habebitur. a ¶Nesciebant autez. Aug. Quid est q̄ cū inter se penitentes loquerenī de ioseph: q̄ cuz illo male egerant: ⁊ ꝟ eis diuino iudicio redderet: q̄ se periclitari videbant: adiungit scīptura. Jōi ignorabant q̄ audiebat ioseph. Interpret enim inter illos erat: hoc. ſ. intelligendū est ideo putasse eos q̄ ille non audiret: q̄z videbant interpretē qui inf illos erat: nihil ei dicere coꝝ q̄ loquebanť: quem adhibituz putabant: q̄z eoꝝ ne scieret lingnaz. Hec cura erat i terpret⁹ ea dicere illi a quo postus fuerat q̄ nō ad illū sed inter se loquebantur. Querit cur ioseph vir mitissimus frēs taliter afficere voluit i ꝓpter latiōe agnitiōis sue: cū posset eis se innotescēdo cito ꝟuenire. Sȝ ꝟ nō vltiōis cā fecit: vt vidicaret malū q̄ sibi factū fuerat: sȝ vt cogīsceret vtz eodē stimulo frēz vterinū pimerent: sic̄ ipm i exteras ꝑuincias vēdide rāt. b Aptoq̄ ꝛc. Frēs ioseph dāt argentū: q̄z iudei cōuersi dimittūt i fraz occidentez: ⁊ accipiunt spiritū viuificantē: reperiť tñ argentū i ore saccoꝝ: q̄z ꝓpť fructuz spūalis intelligētie non

¶ deserit

a ſ Hoc impletum est quando missus est ananias ad baptizandum eum.

ter vester minimus: Mittit⁹ ex vobis vnum et adducat eum:

ſ Multa erat in verbis seueritas multa in corde tranquillitas: vt hinc doceatur quanta his benuolentia debearur: quos forte plus ꝙ quo corripimus.

Vos autem eritis in vinculis donec probent q̄ dixistis vtrū falsa an vera sint. Alioquin ꝑ

a ſ i. explorat⁹orum pena dignī.

salutem pharaonis explorat⁹res estis. Et tradidit eos custo b+ dię tribus diebus. Die autem c tertio educt⁹ e carcere ait: Facite quod dixi: et viuetis. Deum enī timeo. Si pacifici estis: frater vester vnus ligetur in carcere: Vos autem abite: ⁊ ferte frumēta quę emistis i domos vestras: et fratrem vestrū minimū ad me adducite: vt possim vestros probare sermones: et nō moriamini. Fecerūt vt dixe a ſ Hoc est quorūdā iudeoꝝ confessio: amisso loco et gente: et ꝑris sacramentis que prius clausa erant in velamine littere.

rat: et locuti sūt adinuicē. ¶Vere f rito hec patimur: quia peccauimus in fratrem nostrum: videntes angustias animę illi⁹ duz deprecaretur nos et non audiuimus: idcircovenit super nos ista tribulatio. Et quibus vnus

a ſ Dic significat nicodemum ⁊ ioseph qui nō consenserunt consilio et acribus iudeoꝝ in morte ihesu.

rubēn ait: Nunquid non dixi vobis nolite peccare in puez: et non audistis me: En sanguis g eius exquiritur. Nesciebāt aūt q̄ intelligeret ioseph: eo q̄ ꝑ in

ſ quasi non intelligens linguam eoꝝ.

erpretem loqueretur ad eos: b ¶Auertit⁹ se parumper ⁊ fleuit k et reuersus locutus est ad eos. l+ Tollensq̄ symeon: et ligans illis m ꝑsentibus iussit ministris n vt implerent saccos eoꝝ triticō: et reponerēt pecunias singulor⁹ i sacculis suis: datis sup̄ cibarijs i via. Qui fecerūt ita. At illi portantes frumenta in p asinis suis ꝑfecti sūt. Apertoq̄ q vnius sacco vt daret iumento pabulum in diuersorio: cōtemplatus pecuniam in ore sacculi dixit fratribus suis: Reddita ē mihi pecunia: en habē in sacco. Et obstupefacti turbatiq̄ o

a ¶Alioquin ꝑ salutē pharaonis explorat⁹res estis. ac si diceret. si nō vultis recipe illud q̄ vobis offero manifeste ꝓbatis q̄ excusationes vestre predicte ficticie sunt ⁊ false: ⁊ per hoc cōcludit⁹ q̄ estis explorat⁹es vere. Nō debet aliquis mirari si in predictis sint aliqua interpolata quasi dicta a ioseph q̄ nō sūt expressa in lra: q̄z multa verba dixit fratrib⁹ suis ⁊ econuerso que nō scripta ꝑ singula vt ꝑtz ex ꝓdictis: danť tñ aliqualiter intelligi ꝑ ea que sunt scripta vt visū est. b ¶Et tradidit eos. Hic ꝓpr̄ ostēdit austeritas ioseph in factis. cū ꝺr: Et tradidit eos custodie. i. carceri. c ¶Tribus diebꝰ. cōtra tria q̄ in eis cōmiserāt. s. de morte ei⁹ tractādo: in fouea ipm deponēdo: et ipm vendēdo: vt ꝑtz ex ꝓdictis. xxxvij. ca. sequit: d ¶Frater vester vn⁹ liget ꝛc. in ꝟ tēperauit penā ꝓdictā. e ¶Fecerit vt dixerat. i. facere. ꝑmisert. Querit ꝟ quō ioseph q̄ erat tā dulcis et mānsuetus ꝺbis ⁊ factis: vt ꝟ ꝑtz ⁊ ex sequētib⁹ afflixit fratres ita diu añq̄ se eis notificaret cum statim posset eis remittere iniuriā sibi factā? Dicēdū q̄ licet ꝑsona singularis posset ꝟ licite facere. ille tñ q̄ est supior ⁊ iudex cuz sit custos iusticie nō debet ꝟ facere: maxīe q̄n iniuria sibi facta redūdat in alterū. iniuria āt facta ipi ioseph redūdauit i ꝑnez suū. q̄ ex ꝟ incōsolabiliter fuit afflictus: vt. s. dictū ē xxxvij. ca. Joseph āt ex ordinatiōe diuia factus erat supior ⁊ iudex fratrū suoꝝ vt ꝑtz ꝑ visiōes ei⁹ supza positas. xxxvij. ca. ⁊ erāt ei tā subiecti actu q̄z ipm adorauerāt vt dñm. ⁊ iō non debuit eos dimittere sine punitiōe: ne dedecus culpe oīno trāsiret sine decore iusticie. tñ in punitiōe sua plus fuit de misericordia q̄ꝫ de iusticia vt ꝑz infra ꝑ benignū affectū ad fratres ⁊ multiplicē effectū bonū. f ¶Et locuti sunt ad inuicē. q̄m afflictio dat intellectū: iō hic ꝓpr̄ post afflictionē fratres ioseph ꝓfitenť diuinā iusticiam dicentes: Merito ꝟ patimur ꝛc. vñ ⁊ sudik: g ¶En sanguis ei⁹ exquirit. i. vindicta de sanguine ipsi⁹: nam ꝓbabiliter credebant q̄ esset mortuus morte coꝝpali. sciebāt enī certitudinaliť ipm fuisse mortuū morte ciuili: q̄z vendiderāt eū in seruū. seruitus aūt mors ciuilis est. Patet etiā ꝑ hoc penitentia coꝝ de vēditione ioseph quā ille intendebat reprehendere. h ¶Eo q̄ ꝑ interpretem loqueret. dicūt hebrei q̄ iste interpres fuit manasses primogenitus ioseph: quia a nutrice didicerat linguam egyptiacam: ⁊ a patre suo hebraicam. Sed ꝟ occurrit difficultas: q̄z manasses tūc vix compleverat octauuz annū: q̄z a tpe quo ioseph factus est ꝓpositus egypti quo tpe accepit ꝓrem vsq̄ ad descensum patris sui in egyptū fluxerūt tñ nouē anni vt. s. ꝺclaratū ē ca. xxxvij. Joseph aūt cū ꝓpe sua fuit ꝑ nouē mēses ad minus antēq̄ manasses nasceret. Item ista interpretatio facta fuit inť ioseph ⁊ fratres suos añq̄ iacob descēderet i egyptū ꝑ aliq̄d tps ȝ nō magnū ⁊ sic ptz q̄ manasses vix cōpleverat octauū annū. Poterit tñ ad ꝟ dici q̄ ex bonitate ingenij pueri ⁊ ex sollicitudine patris erga cū potuit in tāto tpe vtrāq̄ linguā addiscere ꝟtū sufficiebat ad intelligēdū verba cōmunia inť hoīes. loquebať aūt ioseph cuz fratribus suis ꝑ interꝑtem ne cognoscer̄et ab eis si hebraice loqueretur: ⁊ sui cognitionē adhuc rationabiliť differebat. vt patet ex ꝓdictis. i ¶Auertitq̄ se. ¶Postq̄ descripta est ipsi⁹ ioseph simulata austeritas: hic ꝓpr̄ describit ipsi⁹ vera pietas. cū ꝺr: k ¶Et fleuit. ex cōpassione q̄z videbat eos in anxietate.

l ¶Tollēsq̄ symeon. ipse enī fuit vt dicūt hebrei qui ꝺ ioseph veniente ad eos dixit: Ecce somniator ꝛc. ⁊ qui eum in foueā ꝓiecit: ⁊ quia grauius ceteris fratribus deliquit. plus debuit puniri ⁊ diligentius custodiri. m ¶Et ligās illis ꝑsentib⁹. ȝ in absentia eoꝝ iussit eū a vinculis absolui ⁊ de cibo cōueniēti sibi ꝓuideri in loco tñ clauso: vt sic pietas fraterna seruaret: ⁊ tñ adhiberet cautela ne fugeret: donec veniret benjamin. ꝓpť quē ista fiebāt vt ꝓdictū ē. n ¶Jussit ministr⁹ ꝛc. ad ꝓuidendū patri suo ⁊ eī familie. o ¶Et reponerēt pecunias singulorū. duplici de cā ȝ vt patri pecunia reportaret: et vt frēs anxiarenť timētes ex ꝟ haberi ꝙspecti de furto: sic̄ ⁊ postea accidit. p ¶Et illi portātes. Hic ꝓpr̄ describit regressus fratrū ioseph ad patrē suū. q ¶Aptoq̄ vnius sacco. Iste fuit leui vt dicūt hebrei: q̄z decē filij iacob descēderāt in egyptū cōbinati. Symeon aūt erat cōbinatus cū ipo leui: ⁊ q̄z ille remāserat in egypto: leui redūt sine cōpari suo. Andreas dicit q̄ ſ cut iste aperuit saccū suum ⁊ inuenit pecuniā. ita omēs alij ex tūc eius occasione ita fecerūt: ⁊ hoc cōcordat cum eo q̄ dicit infra ꝙsequēti ca. Cum venissemus ad diuersoriū aperuim⁹ sacculos nostros ⁊ inuenimus pecuniā in ore saccoꝝ ꝛc.

r ¶In diuersorio. i. hospitio vbi diuertunt viatores ad comedendum vel hospitandu: vnde in hebreo habetur: In hospitalario. s ¶Et obstupefacti turbatiq̄ ꝛc. quia timuērt ne posita fuisset sibi pecunia ab egyptijs vt de furto notarentur.

deserit nitor eloquētie. a Singuli reppererunt. Fratres ioseph dederūt pecuniā in emptiōe frumēti: sz eā accepto frumēto recepe rūt: qz noster ioseph nō ḡrit nr̄a: sz nos. Hzat̄ enī dat sua mūera ⁊ in nr̄a emptiōe nos ditiozes facit.

b Cui rūdit. Stra. Ruben ait: Duos filios meos īterfice si nō r. e.t. ⁊c. Nec tū obtinuit. At iudas dicēs: rē ero peccati ī patrez oīm tpe. impetrauit: qz ei cōmissus est beniamin. Plus est ergo reū esse peccati q̄ cozpalit occidi. c De ducetis canos ⁊c. Aug⁹. Querit vtrū iō ad infernū: qz cuz tristicia an etiā si abesset tanq̄ ad īfernuz moriendo descensur⁹ hec loquat. De īferno eī magna q̄stio ē: et q̄d inde sc̄ptura sentiat vbicūq; hoc memoratū fuerit obseruandū est.

{ Modicū

Nico. de lyra

Cetera patēt vsq; ibi: ā Cū frumēta effunderēt ⁊c. Ex b videt q alij filij iacob p̄ter vnum nō inuenerunt pecunias suas donec venissent ad patrē suū: ⁊ f̄m b dicēdū esset q illud qđ ē allegatū ad cōtrariū de se. ca. dicit b p antici/ pationē. Si autē aliōs velit sequi sententiā andree p̄dictā: oportet dicere q illō qđ hic dicit de inuē/ tiōe pecunie in oze saccoz postq̄ venerāt ad patrē suuz iacob: ōz p recapitulationē: qz iā alias īuene rāt i diuersozio. sequit: b Duos filios meos interfice. Irrōnabilit̄ locut⁹ est iste ruben b dicendo: qz filij sui etiā erāt filij patris sui: qz sic. ē. dictū est: frequēter nepotes nolanť filij. Qđ āt īterficeret eos iacob erat incōuentēs oblatio. et tō non acq̄euit sibi iacob. c In terra ad quā pgitis. i. pgere vultis seu disponitis. Ca. XLII

Moraliter.

b Audiens au/ tez iacob q̄ alimēta venderenť in egypto. p ioseph q̄ in lr̄a plen⁹ spi/ ritu dei ⁊ sapiētia ōz doctoz bon⁹ intelligit. Per filios aūt iacob q̄ delōge venerūt ad eū p frumen/ tis emēdis intelligunť diligētes discipuli ad bonū doctorē venien/ tes de ptib⁹ longinq̄s vt inde re/ portent alimenta bone doctrine. Unde dicit Hiero. in epla ad pau/ linū de omnib⁹ sacre scripture li/ bris: Ad Titū liuiū lacteo eloq̄n/ tie fonte manantez: de vltimis hi/ spanie galliarūq; finibus quosdā nobiles venisse legim⁹: ⁊ quos ad sui contēplationē roma nō traxe/ rat vn⁹ bois fama p duxit. Et bñ p filios iacob q̄ supplantatoz int̄/ pretať: boni discipuli intelligunť: qz debēt esse supplātatozes vitio/ rū. Dicit enī. j. Ethic. q̄ sapientie nō ē audito: sz̄ uentēs secutoz pas/ sionū. Dicunť etiam filij iacob eē decē qui venerūt ad significandū pfectionem discipuloz: qz denari⁹ est numer⁹ pfect⁹ ⁊ in signū huius retinet̄ beniamin domi tanq̄ par nullus ⁊ impfect⁹. Dicit aūt cōmē/ tator sup libū Boecij ō ꝓsolatio/ ne q̄ athenis antiq̄us p̄mo ꝓbā/ bant discipuli de virtute patientie ita q̄ in porta p quā intrabāt inue/ nes ad locū studij sedebat vnus se/ nex qui sciebat optime inuenes ad impatientiā ꝓuocare: ⁊ qñ veniebat aliq̄s qui verba vituperij ⁊ derisio/ nis patienter nō audiebat ipm tan/ q̄ ineptū repellebat. Et in signum bui⁹ filij iacob p quos designantur apti discipuli p̄mo examinanť ꝑ pa/ tiētia verbo cū dicit eis: g Ex/ ploratores estis. Sc̄do facto cū sub/ dit: b Et tradidit eos custodie: id est carceri. Et eadē rōne symeon alijs dimissis retinet in carcere. cū ꝺ: m Tollēsq; symeon ⁊ ligās eū ⁊c. Sacci eoz replenť frumento p qđ designať q̄ animi discipulorū p bonū doctorē replenť sapie docu/ mento. Eoz̄ pecunia in saccis suis reponit ad significandū q̄ sapiētie p̄ciū nō ē pecunia sz̄ labor ⁊ diligē/ tia: ⁊ gratitudo discipuloz sic dictū est. ꝺ. ⁊ sic post acq̄sitā sapiaz ad ce lestē patriā reuertunť.

Jn ca. xlij. vbi dicit in postilla: Omnes filij vnius viri sumus.

Additio.

Quidā hebreo/ ruz expositores dicūt q̄ filij iacob circūibant p ciui tatem suum ioseph et postea fuerant congregati in domo ipsi⁹ ioseph ꝑ emptione panis: et ex hoc impone/ bat eis ioseph crimen exploratiōis quia exploratores solent circūire p singula loca vt omnia videāt ⁊ p̄ congreganť in vnū: vt sibi inuicem ꝓferāt de inuētis: qđ ꝓcedat huic qđ ōz. j. in postilla. s. q̄ reddebāt ra/ tionē ꝺ b q̄ circūierūt ciuitatē non causa exploratiōis: sz̄ vt fratrē que/ rerent. Ca. XLIII

Jterim fames. Hic descri/ bit̄ descēsus i egyptū. ḡtuz ad ipm beniamī cū fratrib⁹ suis. vbi p̄mo notať descēsus ꝓspe/ ritas. sc̄do occurrēs adūsitas. xliij. ca. tertio mānifestata fraternitas ca. xlv. Circa p̄mū ōscribit̄ itinerū ordinatio. sc̄do pauoris occasio. ibi: Quos cū vidisset. tertio sequēs cō/ solatio. ibi: At ille rūdit ⁊c. Circa p̄mū ōscribit̄ ō itinere disceptatio. sc̄do p̄ris ꝓcessio. ibi: Jgr̄ isr̄l. Dis/ ceptatio aūt fuit ꝺ eoz itinere q̄ ia/ cob nolebat q̄ beniamī cuz eis iret ⁊ ipi volebāt: nec poterāt ire sine eo ꝓp̄ pactū qđ habuerāt cuz ioseph vt p̄dictū ē. ⁊ b ē qđ ōz: Interim fa/ mes omnem terram vehementer p̄/ mebat ⁊c. sc̄z cum regressus eorum in egyptum retardaretur ꝓpter be/ niamin. e Reuertimini et emite pauxillum escarum: id est modicuz quantum sufficit ad necessitatem et non ad abundantiam. sperabat enim iacob q̄ domin⁹ respiceret po/ pulum suum cōcedendo q̄ terra da/ ret fructum. f Respōdit iudas. quia pater repulerat p̄ces ipsius ruben p̄mogeniti: iudas qui iter ceteros erat p̄ncipalioz et audaci/ oz et rationabilioz in loquendo ac/ cepit verbum vt beniamin sibi ī cu/ stodiam traderetur. et patet littera vsq; ibi:

Memo

mutuo dixerūt: Quidnā est hoc qđ fe/ cit nobis deus? Venerūtq; ad iacob patrem suū in tra chanaan: ⁊ narra/ uerūt ei omnia q̄ accidissent sibi dicē/ tes: Locutus est nobis dñs terrę du/ re: ⁊ putauit nos explozatores esse ꝑ uincię. Cui respōdim⁹ pacifici sumus: nec vllas molimur insidias: Duode/ cim fratres vno patre geniti sumus: vnus non est sup: minimus cuz patre veraſaḱ in terra chanaan. Qui ait no bis: Sic probabo q̄ pacifici sitis. Fra/ trem vestruz vnū dimittite apud me: et cibaria domib⁹ vr̄is necessaria su/ mite ⁊ abite. Fratrēq; vestrū minimū adducite ad me: vt sciaz q̄ nō sitis ex/ plozatores: ⁊ istuz q̄ tenek in vinculis recipe possitis. Ac deinceps q̄ vultis emendi habeatis licentiā. His dictis
a cū frumenta effunderēt: singuli reppe/ a rerūt in oze saccoz ligatas pecunias. Exterritisq; simul omnib⁹ dixit pater iacob: Absq; liberis me esse feciśt. Jo/ seph nō est sup: symeon tenek in vin/ culis: ⁊ beniamin auferet̄. Jn me hec
b mala oia reciderūt. Cui rūdit ruben: b Duos filios meos interfice: si non re/ duxero euz tibi. Trade eum in manu mea: ⁊ ego eū tibi restituā. At ille: Nō descendet inquit filꝰ me⁹ vobiscum: Frater eius moztu⁹ est: ⁊ ipse solus re mānsit. Si qđ ei aduersitat̄ acciderit ī
c terra ad quā pergitis: deducetis ca/ ſ als dolore. nos meos cum meroze ad inferos.

Jterim fames Ca. XLIII oēm terrā vehemēter p̄ceme/ bat: cōsumptisq; cibis quos ex egypto detulerant: ⁊ dixit iacob fi/ lijs suis: Reuertimini ⁊ emite pauxil/ c lum escarū. Respōdit iudas: Denūci/ f ſ als restificatione. auit nobis vir ille sub attestatione iu/ risiurandi dicēs: Nō videbitis faciez meā: nisi fratrē vestrū minimū addu/ xeritis vobiscuz. Si ergo vis mittere eū nobiscū: pergemus pariter et eme/ mus tibi necessaria: si aūt nō vis: nō ibimus. Vir enī vt sepe diximus de/ nūciauit nobis dicēs: Nō videbiť fa/ ciē meā absq; fratre vr̄o minimo. Di/ xit eis isr̄l: Jn meā hoc feciśt miseriā: vt indicaret̄ ei ⁊ aliū habere vos fra/ trē. At illi rūderūt: Jnterrogauit nos hō ꝑ ordinez nr̄am p̄rogeniē: si pater viueret: si haberem⁹ fratrē. Et nos re/ spōdim⁹ ei ꝓsequēter iuxta id qđ fue/

rat scisc̄itat⁹. Nūquid scire poteram⁹ qđ dictur⁹ esset adducite vobiscū fratrem vr̄m? Judas q̄z dixit patri suo: Mitte pueꝝ mecū vt ꝓficiscamur ⁊ possim⁹ viue/ re: ne moziamur nos ⁊ puuli nr̄i. Ego suscipio pueꝝ: de manu mea req̄re illū † Nisi reduxero et reddidero eū tibi: ero pcti in te rē⁹ oīm tpe. Si nō itercessisset di/ latatio iā vice altera venissem⁹. Jgr̄ isr̄l pater eoz di/ xit ad eos: Si sic necesse ē: facite qđ vultis. Sumite de
ſ vel cibus. optimis terre frugib⁹ ī vasis vr̄is ⁊ deferte viro mu/
a ſ species resine: ſ vel styracis. b ſ terebinthus arbor est cuius resina si/ militer vocatur. nera: modicū resine ⁊ mellis ⁊ stoz̄ax ⁊ stactes et tḗ/ rebinthi ⁊ amygdalaz̄. Pecuniāq; duplicē ferte vo/ biscū ⁊ illā quā inuenistis ī sacculis reportate: ne forte
Esa.39.a a erroz e factū sit. Sz̄ et fratrē vr̄m tollite ⁊ ite ad virū. Deꝰ aūt me⁹ oipotēs faciat eū vobis placabilē: ⁊ re/ mittat vobiscū fratrē vr̄m quē tenet in vinculis: ⁊ hūc beniamī. Ego aūt q̄si orbat⁹ absq; liberis ero. Tulerūt
l ḡ viri munera ⁊ pecuniā duplicē ⁊ beniamin: descen/ deruntq; ī egyptū: ⁊ steterūt cozā ioseph. Quos cū ille
m vidisset: ⁊ beniamin simul: p̄cepit dispensatozi dom⁹ † suę dicēs: Introduc viros domū: ⁊ occide victimas: n+ instrue cōuiuiū: qm̄ mecū sūt comesturi meridie. Fe/ † o cit ille sicut fuerat imperatū: et introduxit viros do/ mū. Jbiq; exterriti dixerūt mutuo: Propter pecuni/ am quā retulimus p̄rius in saccis nr̄is introducti su/ mus: vt deuoluat in nos calumniā: ⁊ violēter subji/ ciat seruituti: ⁊ nos ⁊ asinos nr̄os. Accedētes ad dispensatozem locuti sunt. Oza/ mus dñe vt audias nos. Jam ante descendimus vt emeremus escas: quibus emptis cū venissem⁹ ad di/ uersoriū: aperuimus saccylos nr̄os: ⁊ inuenimus pe/ cuniam in oze saccoz: quā nūc eodez pondere repor/ tauimus: sed ⁊ aliud attulim⁹ argentuz vt emamus
Deut.7.g q̄ necessaria sunt. Nō est in nostra ꝓscientia quis eam posuerit in marsupijs nostris. At ille respondit: Pax p
q vobiscū: nolite timere. Deus vester: ⁊ deꝰ p̄ris vestri r
b a ſ Non mentitur sapiēs dispensator: qz de pecunia verbi dei dicit. dedit vobis thesauros in sacculis vestris. Nam pe/ cuniā quaz dedistis mihi: pbatā ego habeo. Eduxit s
q ad eos symeō. Et introducti domū attulit aquā: et t
lauerūt pedes suos: deditq; pabulū asinis eoz̄. Jlli †† v
ꝓ parabāt munera: donec ingrederet̄ ioseph meri/ die. Audierāt eni q̄ ibi essent comesturi panez. Jgr̄ x
ingressus est ioseph domū suā: obtulerūtq; ei mune/ ra: tenētes in manib⁹ ⁊ adorauerūt ꝓni in terra. At †
ille demēter resalutat̄ eis: interrogauit eos dicēs: †Salu⁹ ne est pater vester senex de q̄ dixeratis mihi? Adhuc viuit? Qui respōderūt: Sospes est seru⁹ tu⁹ pater noster. Adhuc viuit. Et incuruati adorauerūt
c eū. Attollēs aūt oculos ioseph vidit beniamī fratrē ſ als parvulus. suū vterinū: ⁊ ait: Jste ē frater vester minim⁹ de q̄ di/ xerat̄ mihi? Et rursuz: Deꝰ inq̄t misereať tui fili mi.
ſ vel eius. Festinauitq; qz cōmota fuerant viscera sua sup fra/ y tre suo: ⁊ erūpebāt lachrymę: ⁊ introiēs cubiculū fle/

Nico. de lyra

a Ne moziamur nos ⁊ paruuli no/ stri, ac si diceret: si nō vis nobiscum mittere beniamin ire nō possum⁹: et ꝓ ꝯis moziemur fame: qz aliū de ali/ mēta habere nō possumus: ⁊ sic ipe/ met beniamin nobiscū fame moziet̄. †† 44.8
ꝑpter qđ meli⁹ est q̄ mittas euz no/ biscū: etiā cū aliq̄ piculo infirmitat̄ vel moztis q̄ q̄ hic fame moziať no/ biscū. b Ego suscipio pueꝝ. in fi/ de mea seruādū. c De manu mea req̄re illū. q̄: ſpōdeo ꝑ eo reducēdo. d Si nō intercessisset dilatatio. i re/ tinēdo beniamī. e Jgr̄ isr̄l. Hic describit̄ patris ꝓcessio. vidit enī q̄ iudas rōnabilit̄ loquebať: iō assen/ sit ordinās de eoz̄ via. f Sumite de optimis terre frugib⁹. i. de illis q̄ raro inueniunť in egypto q̄z talia magť acceptanť. g Et deferte vi/ ro munera. ad placandū ipm. sic enī fecerat ipe iacob ad placandū esau fratrē suū: vt. ꝺ. babeť. xxxij. ca. h Modicū resine fm Jsi. ⁊ Papi/ am resina generalit̄ ōz gutta fluens de arboribꝰ aromaticis: q̄ indurata valet ad vnguēta ⁊ medicinas. i Et stozacis ⁊ sta. ⁊c. Noīa sunt ar/ borū aromaticaz̄ q̄ inueniunť in ter/ ra chanaā quaz̄ lachzyme dicte ⁊ fructꝰ eaz̄. Sciendū tñ q̄ loco huius qđ in trāslatione nr̄a ōz: Modicū resine ⁊ stozacť ⁊ stactes ⁊ terebinthi hebrei dicūt: Modicū tiriace ⁊ cere ⁊ balsa/ mi ⁊ passicarū. k Pecuniāq; du/ plicē. pbabiliter estimabat q̄ ꝓcedēte fame ⁊ ꝺcrescēte bladū cari⁹ vēderet̄ q̄ ꝑma vice: vel vt pecunia reporta/ ta restitueret. l Ego aūt q̄. oz. ⁊c. Qđ duplicit̄ itelligit. vno mō q̄ eēt q̄si orbat⁹ vsq; ad eoz̄ reditū: qz nul/ lus ꝺ filijs remāserat cū eo. alio mō q̄ reputaret se q̄si orbatū si beniamī mozeret̄ qz illū solū credebat hr̄e de vroze ꝑncipali ⁊ ꝑdilecta. s. rachel. m Quos cū ille vidisset. Hic ꝺscri/ bit̄ pauoris occasio ne furtū eis ipo/ neretur. n Mecū sunt comestu/ ri meridie. illa enī hora reuertebať ioseph de negocijs regalib⁹ ad prandendum. o Et introduxit viros domuz. ibiq; exterriti ⁊c. Nō ei erat consuetudo q̄ illi qui veniebant ad emendū bladuz introducerentur in domū: sed dimittebank extra in cu/ ria vel porticu domus ⁊ ideo timue/ runt ne introducerenť ꝓpter pecu/ niam quā reportauerāt. Cetera pa/ tent. p At ille rūdit. Hic ꝓsr̄ po/ nit eoz̄ ꝓsolatio. ⁊ p̄mo ab ipo dilpē/ satore dicente: q Pax vobiscū. qz nihil habeo ꝓtra vos. r Deus vester ⁊ deus patris vestri dedit vo/ bis. ac si diceret: ex merito vr̄o ⁊ pa/ tris vestri data ē vobis illa pecunia † 5.29.a quā inuenistis in saccis vestris.
q Eduxitq; ad eos sy. ad maiorem eoz̄ ꝓsolationē. t Attulit aquā. cogitando de eozum corporibus. v Deditq; pabulū asinis. curā ge/ rens silr̄ de eozu aīalibus: vt perfe/ ctā ipēderet eis būanitatē. x Jgr̄ ꝺ scō describit eoz̄ ꝓsolatio ab ipo ioseph eos dulciter alloquēdo ⁊ ptz littera vsq; ibi. y Cōmota fuerāt vi. ⁊c. tū qz ipse sol⁹ erat sibi frat̄ vte

bibitiõe disciplineq delinquẽtib⁹. Pius ī q̄uersiõe penitẽtiũ.
a Quib⁹ ap.ꝛc. Seorsum appositi sũt cibi ioseph q̄si aduene: ꝛ seorsũ fratrib⁹ q̄si exteris natiõe: egyptijs q̄z seorsũ q̄si indigenis: q̄ putabãt ꝓphanũ esse cũ pegrinis cõuiuium.
b Biberũtq; ꝛ inebriati ꝛc. Aug⁹. Solẽt ebriosi hic testimonũ adhibere sibi in patrocinium ꝓpt ioseph: q̄ valde sapiens ꝫmendatur. Sz b̄ verbũ ꝓ saturitate ponit in scripturis. Aũ: Cũ satiasti terrã ꝛ inebriasti eam. qz in laude b̄dictiõis b̄ posit̃ est: ꝛ donũ dei cõmemorat: apparet hãc ebrietatẽ saturitatez significare. Nam ita ebriari vt inebrianꝫ ebriosi: nec ipsi terre vtile est: q̄n maiore humoze q̄z sufficit: corrũpit: sicut vita ebriosi qui non satietate se replet: sed mergit diluuio. Ca. XLIIII
c Cyphum quem ꝛc. Ihs. Quid sibi vult q̄ inuẽtus est cyphus ioseph in sacculo beniamin: nisi qz i corde pauli celestis doctrine iam prefulgebat eloquiũ dum esset erudit⁹ in lege. Sz qz subiectus nõ erat deo intra saccuz erat cyphus: doctrina intra legem lucerna itra modiũ. Missus tñ ananias manũ imposuit: marsupiũ soluit: ꝛ argentũ resplenduit: ꝛ decidẽrib⁹ squamis quasi sacci vinculis soluto sacco. i. deposito legis velamie adeptus est gratie libertatẽ: ꝛ revelata facie ꝫmonis euãgeliũ ꝑdicat. ¶ An ignorãt ꝛc. Aug⁹. Quid ꝑ sibi velit queri solet: An qz non serio sed loco dictum est vt eximus doceat: nõ est habẽdũ mẽdaciũ. Mẽdacia enim a mendacib⁹ serio agũtur: nõ loco. Cũ aũt q̄ nõ sunt tanq̄ loco dicuntur: nõ putanꝫ mẽdacia. Sed magis mouet: quid sibi velit hec actio ioseph: qua frẽs suos donec eis aperiret quis esset totiens ludificauit: ꝛ tanta expectatione suspendit. quod licet tãto sit suauius cum legitur quãto fit illis opinati⁹ cuz quibus agitur: tamen sapientie illius grauitate nisi magnũ aliq̄d ista quasi ludo significaretur: nec ab illo fieret: nec scriptura diceret: in q̄ sanctitas tanta: ꝛ ꝓphetandoꝝ intentio futuroꝝ. Nõ negligenter ergo cõsideranda puto tanta miseriam in pturbatione fratrum suoꝝ quã modo ioseph q̄diu voluit tenuit: ꝛ q̄ta voluit mora produxit: et tanto eos faciens calamitosos: q̄sto ipsoꝝ futuram leticiã cogitabat. ꝛ quod agebat vt eoꝝ gaudiuz differeret ad hoc agebat: vt dilatione cumularetur tanq̄ non essent cõdigne passiones tantilli tpis ad futurã gloriam exultationis future cognito fratre quem a se perditum extimabant.
b Cui iudas ꝛc. Aug. Multa in narratiõe ista de aliter dicta sunt q̄ cũ illis egerat ioseph: q̄uis apud euz loquerẽtur: vt omnino ꝺ insimulatiõe explorato⁹ nihil diceretur. qꝺ vtiq; consulto tacituz sit: an id fecerit perturbationis oblitꝰ non apparet. Nam ꝛ illud qꝺ dixerũt se a ioseph interrogatos ꝺ ꝑre ꝛ fratre suo: se aũt illi interroganti indicasse mixtẽ: si vel ad sentẽtiam pẽt ipsa quenire narratio: vt eã ꝓtet eẽ veracem quãq̄ ꝛ si aliq̄ falsa in ea sũt: falli potu⁹ ꝑ obliuiõez potuit: q̄ auderet mẽtiri. Apud eũ ꝑserti cui nõ sic nesciẽti: q̄ nouerat euz scire: vt eũ flecterent ad misericordiam narratiõi inserebat.
¶ Misit eos ioseph ad carcerem: vbi erant vincti regis. Ambr. Ioseph ꝓpter fratres in carcere: Christus ꝓpter iudeos in inferno. Aug⁹. Ioseph ꝓpter fratres in carcere: Christus ꝓpter iudeos in inferno. Aug⁹. Ioseph ꝓpter fratres in carcere: Christus ꝓpter iudeos in inferno.

rinus. tũ qz nõ fuerat cum aliis fratribus q̄s nõ vẽdiderẽt ioseph. ꝓpt qꝺ magis afficiebat ad eũ. scꝺo cõsolat⁹ eos ioseph i amicabili recreatiõe: cũ subdit: a Erait p. pa. Note panis i sacra scꝛa intelligit⁹ ois cib⁹. vñ. iiij. Regũ. vj. vbi ꝺr: Appone eis panẽ ꝛ aquã. subdit: Et apposita ẽ eis cibox magna ꝓparatio. b Seorsũ ioseph ꝛc. cui⁹ cã subdit cũ ꝺr: c Illicituz enim ẽ egyptijs ꝛc. causa hui⁹ ẽ vt diciꝫ hebrei: qz mactãt ꝛ comedũt aliq̄ alia que ab egyptijs colunt.
d Sederunt coram eo. vt honozaret eos sua ꝑsentia. e Primogenitus ꝛc. Fecit enim eos sedere ordinate ꝫm etates suas incipiẽs a ꝓmogenito.
f Et mirabant nimis. de boc q̄ homo quem credebant extraneuz ꝛ eos ignorantẽ fecisset eos ita sedere sicut sedebãt in domo patris sui. Si autez querãt quõ nõ habuerũt ꝑ aliquaz suspitionẽ q̄ ipe esset ioseph qui ꝑdictũ ordinẽ sciebat. Dicunt hebrei q̄ b̄ fuit q: ioseph fingebat se b̄ scire p artem diuinãdi. percutiebat enī coram eis cyphum suũ argenteũ: ꝛ post primã pcussionem dicebat: talis q̄ est ꝓmogenit⁹ primo sedeat: ꝛ sic cõsequẽter de aliis. ꝛ hoc videt ꝫordare cũ eo qꝺ dicit se. ca. Cyphus quẽ furati estis ipe est in quo bibit dñs meus ꝛ ī quo augurari solet. ac si diceret. sicut vidistis heri in mensa.
g Maiorq; pars venit beniamin: ita vt quinq; ptibus excederet. voluit enim eũ honozare ī hoc pre aliis vt videret si ꝓ hoc alij fratres ipi beniamin inuideret sic ei inuideraꝝ eo q̄ a patre plus amarentur: vt ꝑdictuz ẽ supra. xxxvij. ca.
h Biberũtq; ꝛ inebriati sunt cũ eo. Nic accipit ebrietas ꝓ societate: eo mõ loquendi quo dicit Cañ. v. Comedite ꝛ bibite ꝛ inebriamini charissimi: ꝛ talis ebrietas non est vitiosa. Ca. XLIII

Moraliter ꝺ† Interim fames omnez terram vehementer premebat. Eccl. xxiij. dicit in ꝑsona sapientie. Qui edunt me adhuc esurient. Et ideo discipuli iam edocti desiderãt ad doctorẽ reuerti vt plenius instruanꝫ: ꝛ hoc significat in reditu filiorũ iacob ad ioseph ꝓ quem doctor significatur ꝓ querendis alimẽtis. i. sapientie documentis sz reuerti nolunt nisi cũ beniamin minimo per quem humilitas designatur aliter non proficerẽt sicut dicit saluator Matth. xj. Confiteor tibi pater dñe celi ꝛ terre qz abscõdisti hec a sapientib⁹ ꝛ prudentib⁹. s. in oculis suis et reuelasti ea puulis.
g Et deferte viro munera. i. doctori reuerentiã debitam ꝛ honorẽ ꝛ cũ b̄ si indigeat subsidiuz tpale. sic enim scribit. j. Cor. ix. Si nos vobis seminamus spiritualia nõ est magnũ si vestra carnalia metamus. †ꝺ. 42. c. et †. 45. a
† Precepit dispẽsatori dom⁹ sue dicẽs introduc viros do. nam veniẽtes debite ꝓ studio sapientie sunt beniigne recipiẽdi. n† Quoniam merum sũt comesturi. cibũ sapientie q̄ reficit animas. † Meridie. i. cũ feruore charitatis alit⁹ scia nõ valeret. j. Cor. viij. Scia inflat: charitas autez edificat. † Illi ꝙo parabãt munera: donec ingrederet ioseph. Discipuli eni debẽt esse pati doctorẽ honozare j. Thi. v. Qui bñ ꝓsunt ꝑsbyteri duplici honoze digni habeanꝫ maxie q̄ laborãt in ꝙo ꝛ doctrina. † At ille clemẽter resalutat⁹ eis ꝛc. ꝓmo venientes sine beniamin: ꝓ quez significat̃ humilitas vt ꝑdictũ ẽ habuerũt duplicẽ ꝓsolum. postea venientes cũ ipo beniamin. Maiorq; pars venit beniamin: ita vt quinq; ptibus excederet. voluit enim eũ honozare ī hoc pre aliis vt videret si ꝓ hoc alij fratres ipi beniamin inuideret sic ei inuideraꝝ eo q̄ a patre plus amarentur: vt ꝑdictuz ẽ supra. xxxvij. ca.
h Biberũtq; ꝛ inebriati sunt cũ eo. Nic accipit ebrietas ꝓ societate: eo mõ loquendi quo dicit Cañ. v. Comedite ꝛ bibite ꝛ inebriamini charissimi: ꝛ talis ebrietas non est vitiosa. Ca. XLIII

d† Interim fames omnez terram vehementer premebat. Eccl. xxiij. dicit in ꝑsona sapientie. Qui edunt me adhuc esurient. Et ideo discipuli iam edocti desiderãt ad doctorẽ reuerti vt plenius instruanꝫ: ꝛ hoc significat in reditu filiorũ iacob ad ioseph ꝓ quem doctor significatur ꝓ querendis alimẽtis. i. sapientie documentis sz reuerti nolunt nisi cũ beniamin minimo per quem humilitas designatur aliter non proficerẽt sicut dicit saluator Matth. xj. Confiteor tibi pater dñe celi ꝛ terre qz abscõdisti hec a sapientib⁹ ꝛ prudentib⁹. s. in oculis suis et reuelasti ea puulis.
g Et deferte viro munera. i. doctori reuerentiã debitam ꝛ honorẽ ꝛ cũ b̄ si indigeat subsidiuz tpale. sic enim scribit. j. Cor. ix. Si nos vobis seminamus spiritualia nõ est magnũ si vestra carnalia metamus. †ꝺ. 42. c. et †. 45. a
† Precepit dispẽsatori dom⁹ sue dicẽs introduc viros do. nam veniẽtes debite ꝓ studio sapientie sunt beniigne recipiẽdi. n† Quoniam merum sũt comesturi. cibũ sapientie q̄ reficit animas. † Meridie. i. cũ feruore charitatis alit⁹ scia nõ valeret. j. Cor. viij. Scia inflat: charitas autez edificat. † Illi ꝙo parabãt munera: donec ingrederet ioseph. Discipuli eni debẽt esse pati doctorẽ honozare j. Thi. v. Qui bñ ꝓsunt ꝑsbyteri duplici honoze digni habeanꝫ maxie q̄ laborãt in ꝙo ꝛ doctrina. † At ille clemẽter resalutat⁹ eis ꝛc. ꝓmo venientes sine beniamin: ꝓ quez significat̃ humilitas vt ꝑdictũ ẽ habuerũt duplicẽ ꝓsolum. postea venientes cũ ipo beniamin. Maiorq; pars venit beniamin: ita vt quinq; ptibus excederet. voluit enim eũ honozare ī hoc pre aliis vt videret si ꝓ hoc alij fratres ipi beniamin inuideret sic ei inuideraꝝ eo q̄ a patre plus amarentur: vt ꝑdictuz ẽ supra. xxxvij. ca.
h Biberũtq; ꝛ inebriati sunt cũ eo. Nic accipit ebrietas ꝓ societate: eo mõ loquendi quo dicit Cañ. v. Comedite ꝛ bibite ꝛ inebriamini charissimi: ꝛ talis ebrietas non est vitiosa. Ca. XLIII

est in q̄ bibit dñs me⁹: ꝛ in q̄ augurari solet. Pessimã rem fecistis. Fecit ille vt iuserat ꝛ apprehensis ꝓ ordinẽ locutus est. Qui respõderunt: Quare sic loquit̃ dñs noster: vt serui tui tm̃ flagitiũ cõmiserint. Pecuniaz quã inuenim⁹ in sũmitate saccoꝝ reportauim⁹ ad te ꝺ terra chanaan: et quõ cõseqẽs est vt furati sim⁹ de domo dñi tui aurum vel argentum? Apud quẽcunq; fuerit inuentum seruoꝝ tuorum qꝺ queris moziatur: et nos serui erimus dñi nostri. Qui dixit eis: Fiat iuxta vestrã sententiã. Apud quẽcunq; fuerit inuentũ: ipse sit seruus me⁹: Vos aũt eritis innoxij. Itaq; festinato deponẽtes in terrã saccos aperuerunt singuli. Quos scrutatus incipiẽs a maiore vsq; ad minimũ inuenit cyphum in sacco beniamin. At illi scissis vestibus oneratisq; rursuz asinis reuersi sunt in opidum. Primusq; iudas cũ fratribus ingressus est ad ioseph. Nec dum enim de loco abierat. Omnesq; añ eum in terrã pariter corruerũt. Quib⁹ il-
ꝫ verba ꝓ verberib⁹ irrogat fratribus: ne remanear impunitum fraternum scelus.
le ait: Cur sic agere voluistis † An ignoratis q̄ nõ sit similis mei in augurandi sciẽtia? Cui iudas: Quid respõdebim⁹ inquit dño meo: vel quid loq̃mur: aut iuste poterimus obtẽdere? Deus inuenit iniquitatem seruoꝝ tuoꝝ. En omẽs serui sum⁹ domini mei: ꝛ nos ꝛ apud quẽ inuentus est cyphus. Respõdit ioseph: Absit a me vt sic agã. Qui furatus est cyphũ ipse sit seruus meus: vos aũt abite liberi ad patrem vestrum. Accedens propius iudas confidenter ait: Oro domine mi: loquaꝫ seruus tuus verbũ in auribus tuis: et ne irascaris famulo tuo: Tu es enī post pharaonẽ dñs meus. Interrogasti prius seruos tuos: habetꝭ patrẽ aut fratrẽ: et nos respondim⁹ tibi dño meo: Est nobis pater senex et puer puulus qui in senectute illius natus est. Cui⁹ vterin⁹ frater ẽ mortuus: ꝛ ipsum solũm habet mater sua: pater ꝙo tenere diligit euz. Dixistiq; seruis tuis: adducite eum ad me et ponam oculos meos super illum. Suggessimus tibi domino meo: non potest puer relinquere patrem suum. Si enim illum dimiserit: morietur. Et dixisti seruis tuis: † Nisi venerit frater vester minimus vobiscũ nõ videbitis amplius faciẽ meã. Cum ergo ascendissemus ad famulũ tuũ patrez nostrum: narrauimus ei omia que locutus est domin⁹ me⁹. Et dixit pater noster.
a Sf quasi hic solus est supstes ꝺ matre sua: sic eni opinabant.

sicut vidistis heri in mensa sua. a Et in quo augurari solet. sicut expti estis ordinãdo vos i mensa. b Pessimã rẽ fecistis. qz ingratitudo est pessimũ vitiũ. c Pecuniã quã inue. in sũ. saccoꝝ reportauim⁹. Argumentũ ẽ a maiori pte. q̄si dicant. nõ retinuimus nec celauim⁹ illud qꝺ erat extra egyptũ ꝛ in terra chanaã de quo magis videret: ergo nec ꝺ cõmisim⁹. ꝺ Fiat iuxta vestram sententiã. Confitẽtes eni de sua innocentia nimis obtulerãt: qz ꝓ furto simplici ꝫm leges scriptas mulꝰ ꝺz moriꝛ: iõ dispẽsatoꝛ rẽpauit negociũ dicẽs. Fiat iuxta vrã sniaz. i. aliq̄ mõ ab ipa declinãdo. e Apud quẽcunq; fuerit inuentũ: ipe sit seruꝰ me⁹. loqꝫtur in ꝑsona dñi sui. q̄ rebat eẽ solũ beniamĩ vt ꝓ b̄ videret qualr alij ꝙ dimitterenꝫ liberi ei succurrerẽt i tali necessitate. f Quos scru. i. a ma. ne si scrutat⁹ stati fuisset saccuz beniamĩ apperet ꝓbabilr q̄ ibi abscõdiss cyphũ. g Inuenit cy. i sa. be. q̄re nõ fecit mentionẽ de pecunia ibi iuẽta? qz iã eis ꝺixerat: q̄ alia pecunia in saccis inuenta erat a deo eis data: ꝛ q̄ eadẽ ratiõe q̄ accusaret beniamĩ de pecunia accusassent oẽs alios cũ pecunia cuiuslibet repta fuisset i ore sacci sui: ipe aũt vt solebat ꝫm ordinationem ioseph calũniari beniamĩ solũ: vt ꝓ b̄ ꝓbaret alioꝝ affectio ad ipz vt ꝑdictũ ẽ. h At illi. Nic cõsequẽter describit eoꝝ cõfusibilẽ reductio tanq̄ cõuictoꝝ de appenti furto. ꝛ scꝺo miscẽtie ꝫplorato: ibi: Cui iudas. Circa ꝓmũ ꝺz sic: At illi ꝛc. in signũ tristicie b̄ eẽ erat mod⁹ antiq̄ occurrẽte casu magne aduersitat. i Primusq; iudas. qz inter fratres erat principalioꝛ ꝛ qz apꝺ prez erat ꝓ beniamĩ fideiussoꝛ: vt ꝑdi. ẽ ca. ꝓcec. ꝛ ideo cã erat magis sua q̄z aliorum. k Nec dũ ei de lo. ab. s. ioseph: q̄ expectabat fratrũ suoꝝ reditũ: vt pfecte probaret eoꝝ animũ. l Omesq; ante eũ in terpar. coz. vt ei⁹ animũ ad misꝛiam ꝓuocarent. m Cur sic agere vo. ac si diceret. illud qꝺ feciſtis ẽ de se pessimũ. ꝛ iõ nllo modo debuissetis b̄ velle facere. n An ignorat⁹ ꝛc. ac si diceret. dato q̄ b̄atis pessimã volũtatẽ: tñ debuistis retrahi a tali fctõ cũ sciueritis me habere augurãdi scientiã per quã poterã vos dep̃hendere. o Cui iudas. Hic describit miscẽtie implozatio: vbi iudas vt facilius ipetret illud quod est dulcoꝛis: primo cõfitetur illꝰ qꝺ est rigoris dicens: p Quid respondebimus inquit ꝛc. q. ꝺ. nihil possumus. qz inuentio cyphi erat notoria nec fraudẽ audebãt imponere familie ioseph. qz si id facerẽt: negociũ suuz peioraret. q Deus inuenit iniquitatem seruoꝝ tuoꝝ. i. peccata nostra alias occulta deus fecit inueniri. i. ad punitionem deduci per illud infoztuniũ qꝺ nobis accidit. r En omẽs serui sumus domini mei. de rigoze enim iusticie nõ solum ꝓ furto punit̃ ille apud quez res furata inuenitur: sed etiam illi qui sunt in eius societate et maxime quando sunt fratres. s Absit a me. q. ꝺ. nolo vobiscum agere cum tanto rigoze. t Qui furatus est cyphum ꝛc. Hoc autem dicebat vt ꝓbaret si beniamin dimittere nt solũ in seruitute. v Accedẽs ꝓpi⁹ Hic secundo iudas ꝓcedit ad impetrandũ qꝺ erat misericordie ꝛ dulcoꝛis. ꝛ primo captat ipsius ioseph benivolẽtiã dicẽs: Oro domine mi ꝛc. secundo ad suũ ꝓpositum obtinẽdũ inducit quadruplicẽ rõnẽ dicẽs: x Interrogasti prius seruos tuos ꝛc. Intendebat enim impetrare q̄ ipe maneret in seruitute ꝓ beniamin: ita q̄ beniamin cũ alijs fratribus rediret ad patrez. et ad hoc
† 5. 43. b

obtinendū ꝓmo inducit rationem ex pte patrꝭ sui q̄ de furto huiꝰ cyphi nullo mō debebat ꝛculpariꝫ: cū ipe esset absens: et etiā iustus: qz pecuniā a filijs repotatā remiserat ī egyptū. ꝛ iō nullo mō debebat habere suspectus ō furto illo q̄ factū fuisset de suo mādato: ꝛ tñ si beniamin remaneret ī seruitute intātū diligebat eū q̄ credebat ꝓbabilit mozi ꝑ doloze. qō videbat valde durū ꝛ rōni absonū. hāc aūt rōnē deducit iudas diffuse vt magis moueat animū ioseph ad cōpatiendū patri: ꝛ ptz lra vsq̄ ibi: a Dos scitꝭ q̄ duos genuerit mihi vxoꝛ mea. Ista est rachel q̄ fuit ꝓncipal et ꝓma vxoꝛ eiꝰ: et etiā sola q̄tū fuit ex petitione iacob: qz lya fuit sibi cōiuncta p deceptionē labā: ꝛ due ancille ad petitionez rachelis ꝛ lye. vt habetur. ē. xxix. ca: et xxx. b Egressus ē vnꝰ. de societate mea. c Et dixistis bestia deuozauit eum. Videt q̄ ioseph hic poterat arguere iudam de cōtradictiōe ſm reꝑhensionē supra positā. xlij. ca. vbi excusauerūt se de circūcitu ciuitatꝭ: dicētes q̄ hoc fecerāt ad querēdū fratrez suū perditū: ꝛ hic dicit q̄ dixerāt ꝑri ipm esse deuozatū a bestia. Ad q̄ dicendū q̄ licet nō oporteat iudā ꝛ fratres suos excusari de mēdacio: tū hic nō sequit dictoꝝ suoꝝ cōtradictio: qz statim posset iudas reſpōdere q̄ dixerant patri ipm esse deuozatū a bestia postq̄ redierāt ad ipm ex egypto: cōcludētes q̄ ex q̄ nō inuenerāt eum reputabāt eū a bestia deuozatū. ꝛ eodē mō poterāt reſpōdere de ꝟ q̄ dixerī hic. Cuiꝰ vterinꝰ frater mortuꝰ est. qz hoc dixerūt postq̄ ipm quesierāt per ciuitatē ꝛ ex q̄ nō inuenerāt eū: ꝓbabiliter estimabāt eum esse mortuum. d Ego ꝓpzie. Hic inducit scōam rationē ex pte sui. qz fideiussoꝛ tenet ꝓ illo ꝙ q̄ spondet. Judas autē fideiussoꝛ erat ꝙ beniamin vt ꝓdictū est ex q̄ cōcludit q̄ debebat remanere in seruitute ꝓ beniamin. ꝛ ptz lra. e Manebo itaq̄ seruꝰ tuꝰ. Hic ponit tertia ratio ad idez ex aptitudine iude: erat enī homo ꝑfectioꝛ ꝛ aptioꝛ ad seruiendū in omnibꝰ opibꝰ laboziosis ꝛ belicis q̄ beniamin ꝓpter q̄ nō debebat refutari ista petitio. f Nō enim possum redire ad patrez. Hic inducit quarta ratio ad idē: qz iste iudas nullo mō posset videre an ꝛ etatē ꝑis sui: si rediret sine beniami. ꝛ iō sibi erat cōdescendēdū vt remaneret in seruitute ꝙ ipso: maxime cū esset aptioꝛ illo in omnibꝰ operibꝰ. La. XLIIII

Moraliter. i Ꝑrece pitq̄ ioseph dispēsatoꝛi ꝛc. Sequit: k Cyphū aūt meū argenteū ꝛ pciū q̄ dedit tici pone in oze innioris. Scōm sensū lrāles ad ꝟ ioseph fecit absc̄di cyphū in sacco beniamin fratris sui vterini ꝛ ipm conuinci de furto apparenti: vt ꝙ ꝟ ꝓbaret si fratres alij vere diligerēt ipm: qz si retēto beniamin ipi statim abissent signū fuisset inuidie et odij ad ipm: eo q̄ pater plus alijs ipm diligebat: sic ioseph exptus fuerat de seipo. ꝙ hoc aūt q̄ oino conati sunt eū liberare apparuit ꝟitas dilectiōis ad ipm. Per ꝟ aūt mozaliter habet q̄ bonꝰ doctoꝛ qui ꝙ ioseph significat vt ꝓdictū ē. nō solū debet esse sollicitꝰ de discipulis suis ꝓmouēdis in scia. sed etiā de nutriendis ipis ꝛ ꝙseruādis in charitate mutua: exemplo christi dicētis Joh. xiij. Mandatū nouū do vobis vt diligatis inuicē. ꝛ itez ibidē: In ꝟ cognoscent oēs q̄ discipuli mei estis si dilectionē ad inuicē habueritis. Et iō si vnus eoꝝ accusēt de crimine sicut fuit beniamin: alij tenent eum liberare in cētū possunt salua tū ꝙscientie puritate. Allgozice

ꝟo ꝙ

Reuertimini ꝛ emite nobis paxꝭ tritici. Cui diximꝰ: Jre nō possumus: Si frater nr̄ minimꝰ descēderit nobiscū: pficiscemur simul: Alioq̄n illo absente nō audemus videre faciē viri. Ad q̄ ille rñdit: a Dos scitꝭ q̄ duos genuerit mihi vxoꝛ mea. †Egressus ē vnꝰ: ꝛ dixistis bestia deuozauit eū: ꝛ huc usq̄ ñ cōparet. Si tuleritꝭ ꝛ istū: ꝛ aliq̄d ei ī via ꝓtigerit: deducetꝭ canos meos cuꝫ mgroze ad inferos. Igit̄ si intrauero ad seruum tuū patrē nostrū: ꝛ puer ꝟoerit: cū aia illiꝰ ex huiꝰ aia dependeat: Videritq̄ eū nō esse nobiscū morietꝭ: ꝛ deducēt famuli tui canos ei cū doloze ad inferos. Ego ꝓ ꝓrie seruꝰ tuꝰ sim: q̄ ī meā hūc recepi fidē: ꝛ ſpopōdi dicēs† Misi reduxero eū: pcti reꝰ ero ī patrē meum oīm tpe. Manebo itaq̄ ſuꝰ tuꝰ ꝓ puero i mysteriū dñi mei: ꝛ puer ascēdat cū fratribꝰ suis. Nō eni possū redire ad patrē absente puero: ne calamitatē q̄ oppressura est patrez meū testis assistam.

On se poterat vltra cohibere ioseph multꝭ cozā astātibꝰ vñ ꝓcepit vt egrederent̄ cūcti foras: ꝛ nullus itereſſet alienꝰ agnitioni mutuę† Eleuauitq̄ vocē cū fletu: quā audierūt egyptij: oīsq̄ domꝰ pharaōis: ꝛ dixit fratribus suis: Ego sum ioseph. Adhuc pꝛ meus viuit? Nō poterāt respondere frēs: nimio terroze ꝑterriti.

La. XLV

On se poterat vltra cohibere ioseph. Hic consequenter describitur manifestatio fraternitatꝭ vbi primo describitur huiꝰ manifestatiōis modus. et secūdo fructꝰ. ibi: Auditumq̄ est ꝛc. Circa primū ostenditur vehementia dilectionis. ꝛ secūdo clementia remissionis. ibi: Ad q̄s ille. tertio gratia ꝓmissionis. ibi: Festinate. quarto instantia cōsolationis. ibi: En oculi vestri. Circa ꝓmū dicitur. Non se poterat vltra cohibere ioseph scz quin se manifestaret: tuꝫ quia ratio eū inducebat ad hoc: eo q̄ per ꝑterita certificatus erat de penitentia fratrum suoꝝ de eo q̄ vendiderāt ipsum: et de bona et fideli affectione eoꝝ ad beniamin fratrem suum vterinum. tum quia ꝑietas fraterna non permittebat eum amplius continere ꝑietatis interioris signa.

h Et nullus itereſſet alienꝰ ꝛc. Nō qz ioseph vellet celare q̄ essent frēs sui: vt patet infra: sed quia in sui manifestatiōe volebat aliquid dicere quod latere volebat egyptios ne fratres sui coꝛam eis confunderentur. vt patebit.

i Eleuauitq̄ vocem cū fletu. ex magno affectu ꝑietatꝭ. Quā audierunt egyptij: qui erant de domo ioseph. licet enim essent exclusi a loco: non tamen ita longe recesserant quin illam vocem possent audire. et bene volebat ioseph q̄ audirent illud quod tunc dixit scilicet: Ego sum ioseph. et subditur:

k Omnisq̄ domus pharaonis ꝛc. non q̄ audirent vocem ioseph immediate sed per relationem egyptioꝝ qui erant ꝓpe ioseph. l Non poterant respondere fratres ꝛc. Erant enim memores de malo quod ei fecerant et eum dominū terre videbant. ꝛ ideo nō fuit mirum si fuerāt valde territi.

℞ Ad q̄s

Ad q̄s ille clementer: Accedite inquit ad me. Et cū accessissent ꝓpe: Ego sum ait ioseph frater vester: quē vēdidistis in egyptū. Nolite pauere: nec vobis duruꝫ esse videat̄ q̄ vendistis me in his regionibꝰ: ſ Nisi eni a iudeis traditꝰ fuisset ꝓs saluus nō ēt mūdus.

a Pro salute eni vestra misit me deꝰ ante vos in egyptū. Bienniū ē q̄ fames cepit in terra esse: et adhuc quinq̄ anni restāt: q̄bꝰ nec arari poterit nec meti. Prēmisit me deꝰ: vt reſuemini sup terrā: ꝛ escas ad viuēdū habere possitꝭ. Nō vro ꝓsilio: sed dei voluntate huc missus sum: q̄ fecit me quasi patrem pharaonis: ꝛ dñm vniuersę domus eius: ac ꝓncipē ī oīm terra egypti. Festinate ꝛ ascēdite ad patrē meum: ꝛ dicetꝭ ei: Hęc mandat filiꝰ tuus ioseph. Deus me fecit dñm vniuersę terrę

ſ als mosiaris.

Rom. 9.f

b egypti. Descende ad me ne moꝛeris: ꝛ habitabis in terra ieſſen. Erisq̄ iuxta me tu et filij tui: ꝛ filij filioꝝ tuoꝝ: oues tuę ꝛ armenta tua ꝛ vniuersa q̄ possides: ibiq̄ te pascaz. Adhuc eni q̄nq̄ anni residui sunt famis: ne ꝛ tu pereas ꝛ domꝰ tua: ꝛ omia quę possides. En oculi vestri et oculi fratris mei beniami vidēt q̄ os meū loquatur ad vos. Nūciate patri meo vniuersaz gloriā meā: et cūcta q̄ vidistis in egypto. Festinate ꝛ adducite eū ad me. Lūq̄ amplexatus recidisset in collū beniamin fratris sui: flevit: Illi quoq̄ flentes similit sup colluz eius. Osculatusq̄ ē ioseph oēs fratres suos ꝛ plozauit sup singꝭos. Post q̄ ausi sunt loqui ad eū. Auditūq̄ est et celebꝛi sermōe vulgatū in aula regis: vene

a ſ qui typum gentilis populi gerit: qui gauisurus est in fine de conuersione iudaici populi.

c rūt fratres ioseph: et gauisus est phārao atq̄ ois familia eiꝰ. Dixitq̄ ad ioseph vt

a ſ Christus apostolis suis imperat.

impāret fratribꝰ suis dicēs: Onerātes iū

a ſ inuitare ad fidem iudeoꝝ perfidiā.

menta ite in terrā chanaan: ꝛ tollite inde patrem vestrum: et cognationem: ꝛ veni

a ſ Copiā diuinaꝝ scripturaꝝ quibꝰ gentes abundant.

te ad me: ꝛ ego dabo vobis omnia bona

ſ Suauitatem spiritualis intelligentie.

egypti: vt comedatꝭ medullā terrę. Precipe etiā vt tollāt plaustra ꝺ terra egypti ad subuectionē puuloꝝ suoꝝ et cōiugū. Et dicito: Tollite patrē vestrū: et properate q̄totius venietes: nec dimittatis q̄c

ſ vercri testamento.

q̄ de suppellectili vestra: qz omnes opes

ſ fratres ioseph. ſ apostoli sunt fratres christi.

egypti vestrę erūt. Fecerūtq̄ filij israel vt

a Ad quos ille. Hic describit clementia remissionis. vidit eni eos territos ꝓpter malum qō ei fecerāt: iō voluit eos certificare de plena remissione dicēs: b Accedite inq̄t ad. ꝓfidenter et sine cura. Et cum accessissent ꝓpe. c Ego sū ait ioseph frater vester quē vēdidistꝭ in egyptuꝫ istud volebat eis dicere submisse: ꝛ iō fecit eos ꝓpe venire: ne egyptij audirēt ꝓditionē quā fecerant: ꝛ sic eos deipicerēt. d Nolite pauere. ac si diceret exp̄sse. totū remitto vobis ex corde: qz certitudinaliter ꝓbaui vrām penitētiā de me: ꝛ certā amicitiā vrāz erga beniamī fratrē meū. e Nec vobis durum esse videat̄ ꝛc. Hoc addit ad maiorē eoꝝ certificationez. f Pro salute enim vra misit me deus. quia ſm Aug. Deus adeo omnipotēs est ꝛ bonꝰ q̄ nō ꝓmitteret mala fieri nisi inde maioza bona eliceret. et sic permisit ioseph vēdi ꝓpter salutem populi tpe famis future.

g Quibus nec arari ꝛc. nisi modicū quod quasi nihil reputandū est. Istius aūt sterilitatis aliq̄ dicunt causaz esse nimiā inundantiā nili: q̄ cooperiebat terrā egypti intantū q̄ nō poterat ꝙueniēter coli. Sed istud nō videt verū: qz ista causa nō fecisset sterilitatē in terra chanan ꝛ in alijs regionibus vbi nō fluit nilus: ꝛ tamē in illis fuit sterilitas ꝛ fames: vnde dicitur. ē. xlj. ca. Omnesq̄ ꝓuincie veniebant in egyptum vt emerēt escas: et malū inopie tēperarent. Et ideo alij dicūt ꝛ verū vt videtur q̄ dicta sterilitas processit ex nimia sicitate: ꝓpter quā nec in egypto nec alibi terra poterat bene coli sufficienter. h Non vro ꝓsilio. sz solū: qz inalidū esset nisi deꝰ ꝓmisisset ꝛ ad bonū ordinasset. i Fecit me quasi patrē ꝛc. qz ꝙ sapientiā quā deꝰ dedit mihi pharao credit mihi sicut patri. k Festinate. Hic ꝓr describit gratia ꝓmissionis: qz ꝓmisit eis ꝙuidere ō victualibus cū ꝑe suo ꝙ q̄ mādauit per eos dicens:

l Ascēdite ad patrē meū ꝛc. qz terra ꝓmissiōis in qua erat iacob altioz est respectu terre egypti.

m Habitabis in terra ieſſen. Volebat ei ioseph q̄ pater suus ꝛ fratres venirent ad p̄sentiaz regis donec informassent eos qualiter deberēt se habere in cōſpectu eius: ꝛ ideo voluit q̄ starēt ī terra ieſſen vbi occurreret eis ad eos informanduz: quod et fecit vt habetur ca. sequenti.

n En oculi vestri. Hic describitur instantia consolationis: quia post predicta iterū consolat eos ad maiozem certificationem dicens: En oculi vestri ꝛc. ac si diceret: sicut certuz est vobis q̄ me videtis: ita certa sunt omnia que dixi vobis ad cōſolationem vestraz. o Nos meum loquatur ad vos. Loquebatur eni eis hebraice: ꝛ non per interpretem: sicut antea fecerat. p Post que ausi sunt loqui ad eum. qz manifeste viderant q̄ vere ꝛ nō ficte loquebat. q Auditūq̄ est. Hic consequēter describitur dicte manifestatiōis fructus: vbi primo ꝺscribit serenitas imperij ī rege. scdo sedulitas obsequij in ioseph. ibi: Quibꝰ dedit ioseph. tertio suauitaſ gaudij in p̄re. ibi: Qui ascendentes. Circa primū dicitur sic: Auditūq̄ est ꝛc. ꝙ relationē eoꝝ qui secuz erant in domo ioseph. r Et gauisus est pharao ꝛc. Licet diligeret ioseph ꝓpter bona que eis fecerat: tū erat eis turpe q̄ hō qui fuerat seruꝰ empticius ꝛ eductus de carcere haberet tātū dominiū ī regno: ꝛ iō q̄s sciuerāt q̄ haberet tot fratres ꝛ taliter formatos q̄ bū videbanꝫ nobiles ꝛ ō bono loco: fuerī sup hoc ꝓsolati: ꝛ iō ꝓcepit rex vt pater ꝛ fratres ꝛ alij ꝓpinq̄ venirēt ī egyptū: ꝓparatꝰ eos sustentare ꝛ honozare: vt ptz ī lra. vñ subdit: s Omnes opes egypti vestre erūt. i. de oībꝰ opibꝰ habebitis ad sufficientiā. Debzei tū dicūt q̄ ꝺ dixit ꝓphetice q̄dāmō: iz ꝺ nō ītelligeret: qz ꝙ xbū eiꝰ ſignificabat ꝙ futuꝝ erat in filijs israꝫ q̄ exeūtes de egypto asportauerūt secū opes egypti: vt habet Exo. xij. Sic ꝛ caypbas loquēs de morte xp̄i: dixit: expedit vobis vt vnꝰ moziat hō ꝙ pplo Joh. xj. Et ꝙ eius verbum significabat q̄ moꝛs christi

℞ esset

¶ a ¶Beniamin xxtē. Hic. Trecētī argētei dantur beniamī: q̄s a ꝓpo accipit q̄ predicat trinitatē: vt ꝓpī crucē. Ūñ paulus ait: 1.Cor.2.a Non iudicaui me aliq̄d scire iter vos nisi ihesum ⁊ hūc crucifixū. Quinq̄ stolas accepit. i. sapientiam oīm sensuū. Precellit ḡ paul⁹ abūdātia meritorū ſz ⁊ fratres. i. alij predicatores hāt grāz suā. i. binas stolas: vt ꝓficeant christū deū ⁊ hoīez. vñ Prou.31.c ¶Ēs domestici eī⁹ vestiti duplicib⁹. i. mystica ⁊ morali intelligētia. Mittunt et patri munera: ⁊ christ⁹ ꝑmissis muneribꝫ inuitat populū suū. Mūera portāt asini. i. gentiles inutiles ⁊ laboriosi: nūc āt vtiles portāt in typo ꝓpī munera: i euāgelio mūerū largitorē.

b ¶Quo audito. ⁊c. Jsi. Expault iacob .i. plebs incredula: ſz p⁹ q̄s gesta ꝓpī cognouit: reuixit ſpūs eī⁹: et qui mortu⁹ videbat fide resurrectionis ꝓpī viuificatur. Uocatur ḡ a filijs suis: id a petro paulo ⁊ lucas iudeorū ad iohanne: popugraz. Occurrit illi iudas q̄ intꝛptaꝫ ꝓfessio: qz precedit ꝓfessio quos añ pfidia possidebat: ⁊ sic ioseph. i. ꝓs occurrit: q̄ senē iā etate suscipiat vltio tpe ꝑplm iudeoꝝ non ꝑmerita: ſz ꝑz electiōz gre ⁊ ipo nat manū super oculos eī⁹: ⁊ cecitatē auferat q̄ distulit: vt postremus credere: q̄ añ nō putauit eē credendū. Ūñ: qz cecitas ex ꝑte ī isrl Rom.11.c ¶ donec

a ¶Beniamin xxtē. Hic. Trecētī argētei dantur beniamī: q̄s a ꝓpo accipit q̄ predicat trinitatē: vt ꝓpī crucē. Ūñ paulus ait: 1.Cor.2.a Non iudicaui me aliq̄d scire iter vos nisi ihesum ⁊ hūc crucifixū. Quinq̄ stolas accepit. i. sapientiam oīm sensuū. Precellit ḡ paul⁹ abūdātia meritorū ſz ⁊ fratres. i. alij predicatores hāt grāz suā. i. binas stolas: vt ꝓficeant christū deū ⁊ hoīez. vñ Prou.31.c ¶Ēs domestici eī⁹ vestiti duplicib⁹. i. mystica ⁊ morali intelligētia. Mittunt et patri munera: ⁊ christ⁹ ꝑmissis muneribꝫ inuitat populū suū. Mūera portāt asini. i. gentiles inutiles ⁊ laboriosi: nūc āt vtiles portāt in typo ꝓpī munera: i euāgelio mūerū largitorē.

b ¶Quo audito. ⁊c. Jsi. Expault iacob .i. plebs incredula: ſz p⁹ q̄s gesta ꝓpī cognouit: reuixit ſpūs eī⁹: et qui mortu⁹ videbat fide resurrectionis ꝓpī viuificatur. Uocatur ḡ a filijs suis: id a petro paulo ⁊ lucas iudeorū ad iohanne: popugraz. Occurrit illi iudas q̄ intꝛptaꝫ ꝓfessio: qz precedit ꝓfessio quos añ pfidia possidebat: ⁊ sic ioseph. i. ꝓs occurrit: q̄ senē iā etate suscipiat vltio tpe ꝑplm iudeoꝝ non ꝑmerita: ſz ꝑz electiōz gre ⁊ ipo nat manū super oculos eī⁹: ⁊ cecitatē auferat q̄ distulit: vt postremus credere: q̄ añ nō putauit eē credendū. Ūñ: qz cecitas ex ꝑte ī isrl ¶ donec

eis mādatū fuerat. Quib⁹ dedit ioseph plaustra ꝟm pharaonis imperi
a ¶ Quia christus ordinauit his q̄ euangeliū enunciant de euangelio viuere. ¶ Apostolis
um: et cibāria ī itinere. Singulis q̄ſz
a ¶ Scientiā diuinitatis christi: et humanitatis predicandam ⁊ dilectionem dei ⁊ proximi.
b proferri iussit binas stolas. Beniamin
a ¶ Paulo scientiam trinitatis et crucis: que per tauā litteram representatur. ccc. significantes.
mīn vero dedit trecētos argēteos:
a ¶ .i. sciam et moderationem q̄nqs sensuum: que amplior in paulo. b ¶ per apostolos mittitur iudeis thesaurus fidei et honestas morum.
cū q̄uinq̄ stolis optimis. Tāntūdez
pecunię ⁊ vestiū mittēs pr̄i suo: ad
a ¶ doctores ex gentib⁹ decalogi mādata instructos.
dens eis āsinos decez q̄ subueherēt
¶ Omni plenitudine scientie iudeos imbuerent.
ex omnib⁹ diuitijs ęgypti: ⁊ totidez
a ¶ Que pseudo apostolis significare possunt de quib⁹ dic apostolus: Siue ex occasione siue ex veritate annuncietur christus.
asinās triticū in itinere panesq̄ poc
tātes. Dimisit ḡ fratres suos: ⁊ pr̄i
¶ Nolite cōtendere de temporalibus.
ciscentibus ait: Ne iracamini ī via: b
¶ Apostoli.
Qui ascēdētes ex ęgypto: venerūt in c
¶ Judeam.
terrā chanaan ad patrē suū iacob: ⁊
¶ Christus incarnatus est.
nūciauerūt ei dicētes† Joseph filius
¶ dominus est orbis terrarum.
viuit et ipse dñatur ī oīa terra egy
a ¶ aduentu christi. b ¶ Judaicus populus.
pti. Quo audito iacob: ⁊ q̄si ō graui
¶ corpore carnalis vite. ¶ ad primā suasionem.
somno euigilās: tū nō credebat eis:
illi ecōtra referebāt oēm ordinē rei. d
a ¶ agnouisset euāgelij plenitudinem: ⁊ charismatū distributionem. ¶ al⁹ vniuersa
Cunq̄ vidisset plaustra ⁊ munera q̄
¶ qui per longam cecitatē mortuus fuerat..
miserat: reuixit ſpūs ei⁹ ⁊ ait: Suffi
cit mihi si adhuc ioseph fili⁹ me⁹ viuit: Uadam et videbo illum anteq̄
moriar. La. XLVI
Profectus isrl cū oīb⁹ q̄ ha c
bebat: venit ad puteū iura f+xxi.ca.p
menti: et mactatis ibi victimis deo
¶ Non recēti. ¶ Merito in loco pacis ⁊ concordie videbat deus: q̄ illic mandauit deus benedictionem.
patris sui isaac audiuit eū p visionē †
nocte vocantē se ⁊ dicentem sibi: Ja s
cob iacob. Cui respondit: Ecce ad b
sum. Ait illi deus: Ego sum fortissi
¶ qui me habes adiutorem.
mus deus patris tui. Noli timere: ⁊ i
a ¶ Securus cōtra spirituales nequicias pugnatur⁹.
b ¶ imitatricem fidei tue.
descēnde in ęgyptū: q̄ in gētē ma †
¶ Quasi tecum erit gloria mea.
gnam faciam te ibi. Ego descēdam k
¶ In prāte mea.
tecum illuc: et ego inde adducam te l
¶ ad terrā ꝑmissiōis
reuertētez. Joseph q̄z ponet manus m
suas sup oculos tuos† Surrexit ḡ ia n

esset ꝑ redēptiōe generl̄ hūani: vt exponit euāgelista ibi dicēs: Hoc āt a semetipo nō dixit ⁊c. Uerūtū neuter sic loq̄ndo pōt ꝑpba. ꝑpe dici q̄z ad b reḡrit ītelligētia: vt. s. dictū ē. xlj. ca. Sic nec asina balaam potuit dici aīal rōna le ſz ẋba rōnabilia. ꝓtulerit: q̄z illa ẋba nō intellexit: q̄s tñ reḡrit ad rōnabilitatē: ſz fuerūt formata illa ẋba ꝑ an gelū mouētē linguā asine. sequit: a Quib⁹ dedit. Hic oñdit sedulitas obsequij ī ioseph: q̄z sollicite fecit edictū pharaōis: addēs etiā sup b spālia mūera dādo ea fratri suo beniamī ⁊ pr̄i ⁊ ptz lra: b Ne iracamini ī via. Hoc dixit ioseph: q̄z timebat ne cū frēs ab eo recessissent litiga rēt ad iuicē iponēdo sibimet vn⁹ alteri malicię factā contra ioseph. c Qui ascendentes. Hic describit suauitas gaudij ī pr̄e: ex auditu rumoꝝ q̄ ioseph adhuc viueret. d Referebāt oēm ordinē rei. s. q̄re ⁊ quō ioseph vendidērāt ⁊ q̄liter fuit ꝑmot⁹ ī egypto: ex tūc tot auditis ⁊ visis signis māifestū ō vita ioseph iacob credidit. Ca. XLV

Moraliter. ¶ Mō poterat vltra cōtinere se ioseph ⁊c. Per b āt q̄ ioseph postq̄ ꝑbauerat frēs ō patiētia ⁊ fideli amicicia reuelauit eis ẋitatē occultā: designat q̄ bon⁹ doctor ⁊ magn⁹ q̄ p ioseph significat vt ꝓdictū ē postq̄ ꝑbauit discipulos de ist⁹ nō dz eis aliq̄d celare ō speculabiliū aut agibiliuz secret⁹. Ūñ ⁊ ipse de⁹ q̄ ē doctor suꝑm⁹ postq̄ patientiam abzae ꝑbauerat in chaldea vbi ꝑ fide vni⁹ dei fuit ī ignē ꝓiectus: ⁊ iterū in terra chanaan de fidelitate qñ ꝑ libertatiōe loth cū paucis hoīb⁹ respectiue pugnauit ō q̄ttuor reges Gen.xiiij. dixit: Nō potero celare abzaā que gestur⁹ sum ⁊c. vt habeā Gen.xviij. Et ſsīr ipse ioseph postq̄ ꝑbauerat fratres suos de patientia et de fideli amicicia erga beniamin fratrē suum vterinū. vt patet ꝑ predicta. manifestauit se eis dicēs: † Ego sum ioseph ⁊c. ⁊ ne timerent q̄ ipsum vendiderant eos assecurauit dicens: d † Nolite pauere. et ad maiorē consolationē eoꝝ excusauit crimen eoꝝ di. e Nec vobis durum videat q̄ vendidistis me in his regionibus. ꝑ salute enī vr̄a ⁊c. et sic bonus doctor discipulis ꝑbatis nō solum debet occultam veritatē reuelare: ſz etiā defectus ꝑteritos ꝓpter emendationē sequētē indulgere. Et qñ bō q̄tūcunq̄ fuerit exaltat⁹ tenet honorare parētes. iō subdit: f † Festinate ⁊ ascēdite ad patrē meū ⁊ dicetis ei ad eius maximā cōsolationē. † Hec mandat fili⁹ tu⁹ ioseph. ⁊ q̄tū ad eius ꝑmissionem subdit: † Descēde ad me ne moreris ⁊c. Similiter bon⁹ doctor qui docet alios de honore parentū. debet hoc facere vt nō solum ipsi ioseph sed etiaz christo conformet. de quo scribitur Actuū. j. Cepit iesus facere et docere.

Ca. XLVI

Profectusq̄. Hic describit descēsus in egyptū q̄ꝫ tum ad iacob ⁊ familiā eius: vbi primo describit descendēdi modus. scdo descēdētiuz numer⁹. ibi: Hec sunt añ noīa. tertio ipi⁹ ioseph occursus. ibi: Misit añ iudam. Circa primū dicit: g Venit ad puteū iuramēti. i. in bersabee q̄ locus interꝑrat put⁹ iuramenti: et fuit vocatus ille locus sic ab illo puteo: qui est ibi vbi iurauerūt fedus inter se abzaā ⁊ abimelech vt dictū ē. s. xxi. ca. ꝑ locū añ illū voluit trāsire iacob duplici de causa. vna fuit qz erat in via eundi in egyptū. Bersabee enī est vltima villa terre chanaan eundo versus egyptū. Secunda causa fuit: quia abzaā auus suus ibi inuocauit dominū. vt habeā. s. xxi. ca. Similiter isaac pater su⁹. s. xxvj. ca. ⁊ ideo voluit illuc ire ad deꝑcādū dñm ꝑ suo itinere: sicut ⁊ fecit: q̄si init ad laban. trāsiuit enī ꝑ montē moria. vt ibi orar et dñm: vt ipm dirigeret in via: vt dictum ē. s. xxviij. g Jacob iacob. duplicatio noīs signū est diuine dilectiōis. h Noli timere. licet enī desideraret videre ioseph: formidabat tū descēdere in egyptū qz erat senex et ōbilis ⁊ qz timebat ī aliena terra sepeliri extra sepulchra patrū suoꝝ ⁊ iō dns assecurauit eū de vtroq̄ dicēs.

k ¶Ego descendā tecū illuc. q̄tū ad ꝑmū. l Et ego inde adducā te. q̄tum ad scdm: qz fecit reportari coꝝ⁹ suū ad sepeliendū in spelunca duplici. vt habeā. j. l. ca. Pōt añ b ⁊ alij ītelligi de filijs isrl q̄s eduxit de egypto i brachio extento ⁊ manu potenti. vt habeā. j. Exo. m Joseph q̄z ⁊c. Mos erat antiq̄ꝫ q̄ ꝑsona ꝓdilecta claudebat oculos defuncti: ꝓ b añ certificatus fuit iacob: q̄ ioseph nō mozeret añ ipm: qđ sūme desiderabat. n Surrexit ḡ iacob confortat⁹ de diuina cōsolatione. sequitur: † Act.7.b

* Nepotes

¶ facta est: donec plenitudo gēt/ um ſbintraret: ⁊ sic omnis isra el salu⁹ fieret.
a ¶ Cūcteq̄ anime ⁊c. Aug. Uidendū est q̄d re ſpondeat eis q̄ b testimonio ꝓfirmāt a parētib⁹ alias cū corporibus ꝓpagari? alias enī dictas ꝓ hominibus a ꝑte totū figura/ ta locutiōe nullusambigit. Sz quō ipaz ꝑtē. i. aiam cui⁹ noīe totus hō significatus est. aliena m⁹ ab ea q̄s dicū ē. Exierūt ōfe mozib⁹ eius: vt carnes ex illo tā tū natas q̄uis solo aīe noīent: accipiam⁹ ḡren/ di sunt modi locutionuz in scripturis.
b ¶ Filij añ Io. Diero. Ōēs aīe domus iacob: q̄ ingresse sunt in egyptum fuere lxxv. qz excepto ioseph ⁊ filij eī⁹ lxvj. anime q̄ egresse sūt de femozib⁹ iacob in troierūt in egyptū nulla dubitatio est. Ita ei ꝑ singulos supputatus nūer⁹ approbauit: vt in hebreis voluminibus inueniꝫ tur. Q̄ añ in lxx. legim⁹ filij ioseph q̄ nati sunt ī egypto a/ nime nouē. Sciamus. ꝑ nouez: in hebreo eē duas. Ephraim q̄ꝑ ⁊ manasse añ q̄ iacob itraret egyptū ⁊ famis tps ingrueret nati sūt ī egypto. Illud q̄z quod supza legimus. Facti sunt filij manasse q̄s genuit ei ꝛcubina machir gēuit ei galaad. Filij autē ephraim fratris manasse ⁊c.
a ¶Quasi ꝑ anticipationem factū esse describitur. Recq̄ enī quando ingressus est ¶ Iacob

cob a mane puteo iuramēti: tulerūtq̄ eū filij cū paruulis ⁊ vxoribus suis ī plaustris q̄ miserat pharao ad portandum senem: et oīa q̄ possederat ī terra chanaan. Uenitq̄ in egyptum cum omni semine suo: filij eius et nepotes
a ¶ Pluralis ꝑ singulari: sicut ꝑ plurali singularis soler poni: vnā enī ranā habebat filiā noie dinam: vel neptes filias vocauit.
filiē et cuncta simul progenies.
† Hęc sunt añ noīa filioꝝ israel b
qui ingressi sunt in egyptum: ipe
cum liberis suis. Primogenitus c
ruben. Filij ruben: enoch ⁊ phallu ⁊ esrom ⁊ charmi. Filij symeō: iamuel ⁊ iamin ⁊ ahod et iachin d
et saber ⁊ saul filius cananitidis e
Filij leui: gerson ⁊ chaat ⁊ merari. Filij iuda: her et onan ⁊ sela et f
phares ⁊ zara. Mortui sunt autē her ⁊ onan in terra chanaan. Natiq̄ sūt filij phares esrom ⁊ amul.
Filij isachar: thola ⁊ phua et iob/ bab et semron. Filij zabulon sa/ reth ed† chelon et iahelel. Ibi filij g
a ¶ qz partes eozum ibi geniti.
lyę quos genuit ī mesopotamia syrię: cum dina filia sua. Omnes b
animę filioꝝ eius et filiarū tri
gita tres. Filij gad: sephō et † ag i
gi et esebon et suni ⁊ beri et arodi ⁊ areli. Filij aser† iemna ⁊ iesua
⁊ iesui ⁊ beria. Sara quoq̄ sororeozū. Filij beria: heber ⁊ melchiel. Ibi filij zelphe quā dedit laban lyę filię suę: et hos genuit iacob: sedecim animas. Filij rachel vxo k
ris iacob: ioseph ⁊ beniamin. Natiq̄ sunt ioseph filij in terra egypti q̄s genuit ei assenec filia phutifaris sacerdotis heliopoleos: manasses ⁊ ephraim. Filij benia
min: bela ⁊ † bechor ⁊ asbel et gera et naaman ⁊ † iechri ⁊ iethros l m n o p
a ¶ als ofim.
et resemophim ⁊ ophim et ared.
Ibi filij rachel q̄s genuit iacob: Oēs aīe q̄ttuordecim. Filij dan q
vsan: Filij neptalim: iasiel ⁊ guni r
⁊ ieser ⁊ salem. Ibi filij balę: quaz s
dedit labā racheli filę suę: et hos genuit iacob: oēs animę septez.
a ¶Cūcteq̄ animę quę ingresse sunt t
cum iacob in egyptum: ⁊ egresse de femoze illius absq̄ vxoribus
b filiozum eius seraginta sex. Filij añ ioseph qui nati sunt ei in ter/

a ¶Nepotes filie. licet haberet vnicā filiā. s. dinam: dicitur tamē in plurali qz filie filiozū suoꝝ⁹ eius fuite dicebantur: ⁊ cum dina hic ītelligunt. b ¶Hec sūt añ noīa. Hic ꝑsr describit numer⁹ descēdentiū: vbi cōsideranda dū q̄ aliq̄ persone b noiate alibi in scriptura aliter noiant: eisdē modis et ratiōib⁹ q̄. s. tacte sunt de filijs esau. xxxvj. ca. c ¶Primogenitus ruben. occasiōe eī⁹ enumerant post eū oēs filij lye naturales ⁊ adoptiui añ alios filios. Et ptz lra. excepta pauca vocabul. d Jamuel. Au. xxvj. vocat namuel. e Saber. Hic in Paral. nō noiat: qz nulla ꝓgenies ꝑcessit d eo. f Onan. ꝓ n debet scribi in fine. Jobab. j. Paral. vij. ca. vocat iasub. g Hi filij lye ⁊c. hoc videt falsum: qz filij iude supza noiati nō fuerūt ibi geniti. vt ptz. s. xxxviij. ca. Ni cēdū q̄ hoc dicit eo q̄ ꝑter eoꝝ fuit genit⁹ ī mesopotamia scz iudas. h Oēs anime filioꝝ eius ⁊ filiaꝝ. xxxiij. in hoc tñ numero nō includit dina: vt ptz si cōputent mares. † Exo.1.a et.6.c Nu.26.a.1.Para.5.a
i ¶Filij gad. Hic enumerant filij zelphe: qui erant filie lye adoptiui. ⁊ ptz lra. k ¶Filij rachel. hic enumerant filij eī⁹. l ¶Abel. j. Paral. viij. ca. vocat iadiel. m Hera. j. Paral. vij. vocat ahara. n Naamā. hic vocat nabaha ibidē. o Jechri. vocat rapha ibidez. p Petros et resimo. duo nola sunt ⁊ in aliquib⁹ libris simul iūgunt. ꝓ vno ⁊ male. et eodē modo defecit Remigi⁹ libro de interꝓtationibus: ponens ambo ꝓ vno nomine. Remigi⁹ enim qui fecit illum librū videt parū sciuisse de hebraico: qz in pluribus interꝓtationibus defecit: ꝓpter qđ beat⁹ Diero. frequēter cū redarguit in libro de hebraicis questionib⁹ ⁊ in alijs locis.
q ¶Filij dan. hic enumerant filij bale. r Jasan. licet iste fuerit vnigenitus ipsi dan: tñ hic dicit filij: qz aliquādo ī sacra scriptura pontꝫ plurale pro singulari: sicut ecōuerso. vt habeā Exo. viij. Genit musca grauissima. i. multitudo muscarum. s Salem. als syllam. hic vocat selboam. j. Paral. vij. Si autē coniūgant simul filie lye. xxxij. ⁊ pueri zelphe. xxj. ⁊ rachel. xiij. ⁊ bale septē: faciunt. lxx.
t ¶Cūcteq̄ anime que ingresse sunt ⁊c. Circa istos nūeros sequentes varij doctozes varie dicunt et multipliciter: accipiam autē duos modos dicendi qui videnť mihi ꝓbabiliores. Sexagintaſer. iste numer⁹ est ꝓsonaꝝ que egresse sunt de iacob: ⁊ cum hoc ingresse sunt in egyptum cuz eo vt ptz in littera. Et ideo ab hoc numero excludunť her ⁊ onan: q̄ non intrauerūt egyptū: sed mortui sunt ī terra chanaan: vt predictum est in isto ca. ⁊ supza. xxxviij. ca. Similiter excludunť iosephꝫ duo filij eius qui iam erant in egypto ante q̄ iacob ingrederet: et sic de numero .lxx. prędicto remanent lxv. cuz quibus si ponatur dina: que fuit exclusa a numero xxxiij. puerorū lye: vt supza dictum est et que ingressa est cū iacob in egyptum: sic habemus. lxvi. ꝑsonas hic numeratas cum quib⁹ si addantur ioseph ⁊ duo filij eius et iochabeth filia leui que cōcepta erat ante ingressum iacob ī egyptum: nondū tamē nata: vt dicunt hebrei: ⁊ sic intrauit in egyptum licet in vtero matris ⁊ sic habemus vltimū numerum cum dicit: Omnes anime dom⁹ iacob que ingresse sūt egyptū fuerūt. lxx. sed qz scriptura non exprimit q̄ leui aliquā filiā habuerit q̄ vocata sit iochabeth: qz illa de qua fit mētio in Exo. nō fuit eī⁹ filia vt ibi dicēť. ideo potest hic dimitti ⁊ loco eī⁹ poni ipse iacob: q̄ cuz ꝑple sua ingressus est. ⁊ sic sunt septuaginta. vñ ⁊ in hoc numero vltimo nō dicit: Omēs aīe que egresse sunt de femoze iacob: qz ipe non fuit egressus a seipso sed dicit: Oēs aīe domus iacob q̄ ingresse sunt in egyptū fuere. lxx. Et hic modus dicēdi videť ꝓuenire: tū ingressus ipsi⁹ ioseph fuit añ ingressum patris et similiť ingressus filioꝝ ioseph qui dicunť hic ingressi rōne patris sui: ⁊ sic in eo quodāmodo ingressi sunt. Ūñ et de ꝑsonis hic vltimo noiatis nō dicit: Que ingresse sunt cū iacob in egyptū sed que ingresse sunt absolute. Trāslatio xo lxx. hic habet. lxxv. Sz ſm Diero. hic cū ꝓdictis numerare rūt quinq̄ filios filioꝝ ioseph qui tū nōdum erant nati. ⁊ hoc factū est ꝑ anticipationē ꝓpter honorē ioseph: ꝓpter quē alij fuerunt recepti honorifice in egypto. ⁊ hanc trāslationē secut⁹ est lucas. Act. vij. Q̄ añ aliquī dicāť nullam mulierē hic cōputari: ptz falsum: qz sara computaťur inter filios zelphe: aliter nō essent. xvj. sed. xv. tū: qđ est contra textum vbi dicit: Sedecim animas ⁊c. Considerandū etiā q̄ cū dicit hic. Anime egresse de femoze iacob non est ꝑ hoc intelligendum q̄ aīa intellectiua sit ꝑ generationē: sed accipitur hic anima ꝑ hoīe: eo modo quo totū denoťať a ꝑte principaliori licet autē hō generet: anima tamē intellectiua nō generatur sed creando infunditur.

r * Misit

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ iacob in egyptū eiꝰ erat. erāt vt filios generaret. Uā apparet oēs animas q̄ ingresse sūt in egyptū de femoribus iacob fuisse. lxx. qz. lxvj. post eū ingresse sunt: ⁊ repperērūt i egypto tres. Joseph. s. cū duobꝰ filijs. Septuagesimꝰ aūt fuit iacob ne videamur aduersum auctoritatez scripture loq.

Deut.10.b Etiā septuaginta interpretes in deuteronomio transtulerūt q̄ ingressus ē israel: in. lxx. alabus egyptū. Sicꝫ igit nr̄e scripture refragat: scriptura intra se ⁊rariā factet. Jpi ei. lxx. interpret q̄. lxxv. alias p̄ plepsim cū iacob et posteris eiꝰ ingressas esse dixert. in deuteronomio. lxx. tm̄ introisse memorarūt. Q̄ si opponitur quō in actibꝰ aplōꝝ dicat. lxxv. alias ingressas esse in egyptū facilis excusatio est. Q̄ enī debuit lucas ipsi⁹ scriptor historie in gētes actuum aplōꝝ volumē emittens ⁊rariū scribere ei scripturē q̄ iā fuerat diuulgata in gētibꝰ ⁊ maioris opinionis illo tpe erat. lxx. auctoritas: q̄ lucas: qui ignorāt ⁊ vilis. ꝫ ār generaliter obfuādū: q̄ vbi cūq; apli aut apl̄ici viri loquunt ad pplos: his testimonijs abutunt: q̄ iā fuerāt i gētibꝰ diuulgata. ⁊ maioris opinionis illo tpe erat. lxx. auctoritas: q̄ lucas: qui ignorāt ⁊ vilis. ꝫ ār generaliter obfuādū: q̄ vbi cūq; apli aut apl̄ici viri loquunt ad pplos: his testimonijs abutunt: q̄ iā fuerāt i gētibꝰ ⁊ maiorū

Mystice

Exo.20.a Rom.6.b Ibidem.c

1.Cor.5.b

Pſ.24.

Eccli.34.d

Pſ.31.

cōmendet: qz nullius ꝑsone gratiā suscepit. Sz iuxta emptoris preci/ um equo libramine repensauit. Mystice aūt significat oēs q̄ in spirita li egypto sunt z eius opes ambiūt seruos esse. Nullus est enī liber e/ gyptius: qui carnalis est z venūdatus sub peccato. Pharao enī eos subiecit. Uñ ꝓfatſe dr: Ego suz dñs de⁹ tu⁹ qui eduxi te de egy. ō do mo seruitutis. Uñ: Nō regnet peccatū in vro mortali corpore ꝛc. Et alibi: Seruī estis eius cui obedītis: siue peccati i mortez siue obedi/ tionis ad iusticiā. Egyptij aūt volenter in seruitutem redacti sunt: Hebrei vo violēter. Uē didērūt aūt egyptij semetipsos nec dispēsato ris culpa est: vbi digna repensanť ꝑ meritis. Hoc z paulus fecit: cū illū qui indign⁹ nume ro sanctoꝝ vel cōsortio fuit: sathane tradidit. Nemo ergo dicat paulū durius egisse: qui bo minē de ecclesia eiecit: vt expulsus disceret nō blasphemare. hoīs enī volūtas est iniqua: cū amans terrena despicit celestia: et ꝑpter aua riciam se subiicit diabolo. Dei aūt pmissio est iusta: cū cum qui spernens meliora elegit pe/ iora: dimittit arbitrio suo vt cadat. Emit ꝙ io. ꝛc. Emptio ioseph qui frugib⁹ emit terram egypti significat christū doctrina z sanguinis precio redimere mundū. Ō aūt dicit: accipi te semina z serite agros: vt fruges habere pos sitis ꝛc. Semen est verbū dei: agri corpora: q̄ vomera euāgelico exarata z semine spūali se/ minata fructū virtutū germināt. Quinta ps que regi debať. quinq; sensuū cēsus qui christo regi solu endus. Quattuor reliquę i semē tem z cibos possessorib⁹ ꝑmittunť: qz actua/ lis vite vsus vnicuiq; cōcedīť: vt seminet vir tutum opera: et fructus iusticie metat in vitā eternam: qui a christo nobis tribuitur. Unde ioseph dicit: Salus nostra i manu tua est: qz salus mūdi in potestate christi. a Preter. Hoc significat eccle terrā in q̄ veri sūt sa/ cerdotes liberā esse a censu mūdiali q̄ vbo di uino indesinēter pascit nec damnū panis spi/ ritualis sustinebit. b Cūqz a.c. Aug⁹. Ea fi liū iuratiōe ꝙstringit: q̄ ꝙstrinxit abrāā fuū. Ille mandās vī vxor ducať filio suo. Iste cō mēdās sepulturā corpis sui. In vtraq; tū cā notata sūt duo q̄ magnipēdēda sūt i oīb⁹ scri/ ptur⁹: misericordia z iusticia: vel misericordia z iudiciū: vl misericordia z ꝛitas: qz scriptū ē. Uniūse vie dñi misericordia z ꝛitas. Seru⁹ āt abrae dixit: facite i dñm meū misericordiā z iu sticiā: z iste vt facias i me misericordiam z ꝛita tē. Quid āt sibi vellt tā sollicita corpis cōmē datio vt nō i egypto sepeliať: ſz i terra chana an iuxta pres tuos: mixta videť: nec ꝓueniēs tā te excellētie ꝓpbe si ex hoīm ꝓsuetudie meti amur. Si āt sacra grām⁹ maior⁹ admiratiōis gaudiū sueniem⁹. Cadauerib⁹ enī mortuoꝝ pctā significanť: cū iubenť hoīes p⁹ eoꝝ ꝓta/ cū tā q̄ ab imūdicia purificari. Uñ q̄ baptiza tur a mortuo z iterū tāgit illū: qđ ꝓfuit lava/ tio ei⁹? Sepultura q̄ mortuoꝝ: remissionē pec catoꝝ significat. Uñ: Beati q̄ꝝ remisse sūt iniq̄tates ꝛc. Ubi q̄ sepeli/ enda cadauera ꝓtriarchaꝝ nisi i terra q̄ ille crucifix⁹ ē: cui⁹ sanguie fa cta ē remissio pctoꝝ: mortuo⁹ enī eoꝝ significanť pctā hoīm. Dicīť āt a loco q̄ abrahamiū vocať: vbi ꝓdita sūt eoꝝ corpa: abeē locū vbi cru cifix⁹ ē dñs fere. xxx. milib⁹ passuū: vt ipo nūero significet iesus xps q̄ in baptismo appuit fere. xxx. annoꝝ. c Quo iurante. Aug⁹. Nō hūt latini codice sadoxauit sup caput ꝛge ei⁹. Nōnulli emēdati⁹ hūt. Adoxauit sup caput ꝛge sue: vel i capite ꝛge sue: vel i cacumīe: vl su p cacumē ꝛge sue. Fallit enī eos grecū xbū qđ eisdē scribiť lr̄is siue el⁹ siue sue significet. Sz accent⁹ dispares sūt: z ab eis q̄ ista nouerīt: in codicib⁹ nō cōtenunť. Ualēt enī ad magnā discretionez q̄uis vnā plus habere possit lr̄az si esset sue: vt nō aūtoi ſz eaitoi esset. Et iō me/ rito querit qđ sit qđ dictū est. Nam facile intelligeret senem q̄ virgā ferebat sicut solet illa etas: ad deū adorandu⁹ se inclinasse sup caput virge sue: quam sic ferebat vt super eam caput inclinando adoraret deum. Quid ē ergo adoxauit super caput vel cacumē virge eius. i. io seph? An forte tulerat ab eo virgam quādo ei iurabat: z dum eam te net post verba iurantis nondum illa reddita adoxauit deus? Nō enī pudebat eum ferre tantis p insignē potestatis filij sui: vbi figura rei

a ¶ Christus. b ¶ Corpore.

ioseph omnē terrā egypti: ven dentibus singulis possessiones suas p̄ magnitudine famis. Sub iecitq; eam pharaoni: z cunctos populos ei⁹ a nouissimis termi nis egypti vsq; ad extremos fi/ nes eius: ꝓterq; terrā sacerdotuz q̄ a rege tradita fuerat eis: Qui bus et statuta cibaria ex horreis publicis ꝓbebanť: z idcirco nō sunt cōpulsi vendere possessiones suas. Dixit ergo ioseph ad popu los: En vt cernitis et vos et ter ram vestrā pharao possidet: Ac/

a ¶ Dinc habemus exemplū q̄ possessiones eccle/ sie distrahi nō debent cuz a regib⁹ deo sint man/ cipate z io in nullius bonis compurande.

a ¶ Seruī facti: id est plene deo subditi frumenta ad semen accipimus: quia verbū dei proximis p/ dicare libere possumus.

cipite semia z serite agros: vt fru

a ¶ Quintam partem damus cuz pro moderatio ne quinq; sensuum deo famulamur.

ges habere possitis: Quintam partez regi dabitis: quattuor re liquas pmitto vobis in sementē et in cibū familijs z liberis vr̄is.

¶ Salus mundi in potestate christi.

Qui responderūt: Salus nostra in manu tua ē: Respiciat nos tā/ tum domin⁹ noster: et lęti seruie mus regi. Ex eo tempore vsq; in ꝓsentez diem in vniuersa terra egypti regibus quinta pars sol/ uitur: z factū est q̄si in legē: absq; terra sacerdorali: q̄ libera ab hac conditione fuit. Habitauit ergo

a ¶ Subiecitq; eam pharaoni ꝛc. In hebreo dici/ tur sic: Et fuit terra ipsi⁹ pharaonis: et populuz transtulit ad ciuitates de fine terre egy pti vsq; ad finem eius. Dicūt enim hebrei ad ostendendum q̄ terra erat ipsius regis im/ mediate: ioseph fecit transfer re populū de vna parte terre egypti ad aliā z ecōuerso: vt p talem translationē quilibet ostenderet z ꝓfiteret q̄ nihil iur⁹ haberet i hereditate sua ꝓistina. Causa aūt huius di/ uersitatis inter trāslationem nostrā z litterā hebraicam in hoc loco potuit esse ex hoc q̄ iste due dictiones hebraice. i. vataenir z vataenid. quaruz prima significat: z fecit transi re. et secūda significat: z sub/ iecit seruituti. nō differunt in hebreo nisi in vltima lr̄a que in prima dictione est lr̄a res in scīa littera daleth. Iste āt due littere hebraice: licet i so no habeant magnā diuersita tem tamen in figura habēt cō uenientiā: et ideo ꝓpter simi/ litudinē hanc translator⁹ no ster accepit vltimā dictionez pro prima vel ecōuerso. Scri/ ptores hebreoꝝ qui fuerunt post tp̄s translatoris scripse/ runt primā ꝑ secūda. in vtra q̄ littera vadit ad eandez in/ tentionem: hebraica tñ mag⁹ expzimit: vt ptz ex ꝓdictis.

b ¶ Preter terrā sacerdotū. erant enim deputati ad cultū deoꝝ illius populi: z etiā ad studiū scientiaꝝ speculativa/ rū: fm q̄ dic⁹ pbs. j. Metha. q̄ gens sacerdotū egypti ibi primo studere concessa est. Et Josephus in libro antiquita tū dic⁹ q̄ abrāā q̄n descēdit in egyptum: vt habitū est. s. xij. ca. Docuit sacerdotes egypti astronomiā. et ex tūc in talib⁹ scientijs studere ceperūt. z iō a rege habebant victuz. vñ subdiť:

c ¶ Et statuta cibaria ꝛc. Et ex hoc loco habeť q̄ illis q̄ sunt deputati diuino cultui z stu dio ꝺz ꝺ victu ab his q̄ hūt curā regēde cōitatis pui deri.

d ¶ Dixit ꝙ ioseph. Hic ꝓr ostēdit clemētia io seph erga ꝑsm in hoc q̄ terrā egypti quā iusto titulo p rege acqsterat: reddidit his eā q̄ vēdiderāt ꝑ quīta pte fructuū. ex q̄ ptz q̄ fecit eis magnā gratiā: qz ali/ bi vbi terra nō est notabiliter fertilis: hūt tradit colen da z seminanda ꝑ media pte fructuum. terra aūt egy pti nō solū est hū fertilis: vt referūt illi qui eam vide rūt: ſz etiā cum paruo laboze ꝓpter irrigationez nili: qui fecundat terrā illā. Et ptz lr̄a ex dictis.

e ¶ Habitauit ꝙ. Hic describit status iacob in egypto q̄ntum ad finē seu cōsummationē. z ꝓmo describit sue sepul ture ordinatio. secō dicte ordinationis executio. ca. l. Adhuc ꝓmo describit dicta ordinatio. secō subdiť fi lioꝝ benedictio. xl viij. ca. In prima parte dicit sic:

✠ Auctusq;

f future presignabatur. Uiero. Et adoxauit israel cōtra sum mitatem virge eius. Hoc etiā in loco quidā frustra simulant adoxasse iacob summitatē sceptri ioseph: q.s. honozās filiuz potestatē illi⁹ ado zanerit: cū in hebreo mlto alit legať. z ado rauit israel ad caput lectuli: qz post iurauit ei fili⁹ securus ō petitione: adoxauit deuz ꝙuersus ad capur lectuli. Sanct⁹ enī vir z deo de ditus: senectute oppſſus sic habebat lectulū positū: vt ipse iacentis habit⁹ absq; vlla difficultate ad oratione eēt paratus.

Ca. XLVIII

a ¶ Qui assumptis ꝛc. Hiero. Et tu lit duos filios secū manasseń z ephza im. Ex hoc apparet qđ. ō. ꝺixim⁹: qz ioseph ad id loco⁹ duos mn̄ filios ha buit ephzaim z manasseń. Si āt post multos annos moziente iacob duos tm̄ duxit ad bñdictionē illo vtiq; tpe cum filij eius generare nequierāt par uuli arcq; lactantes in ingressu pr̄is et fratrū nepotes ex his bñe nō potuit.

Nico. de lyra

a ¶ Auctusq; est z multiplicať. in bo nis spūalibus z tpalibus: z prole filiorū suoꝝ.

b ¶ Cumq; appzopinq̄/ re ꝛc. ex quo patet q̄ habuit spiritum ꝓphetie.

c ¶ Vocauit filiuz suum io/ seph. p nunciū: qz distabat ab eo ne gocijs regni occupatus.

d ¶ Pone manū tuam sub femoze meo. i. ad iu/ randū p xp̄m nasciturū de iacob sicut ō. expositū est. xxiiij. ca.

e ¶ Cōdas/ q̄s in sepulchro maioꝝ. i. in terra. pmi/ sionis: in qua erāt sepulti abrāā z isa/ ac: z nō solū ꝓpter illos desiderabat ibi sepeliri: ſz ꝑncipaliter ꝓpter redē/ ptionē generis humani ibi fiendaz p xp̄m: qui in illa terra natus est: z con uersatus est mortu⁹ z sepult⁹ et ibidē resurrexit: z inde ad celū ascendit: de quibus iacob habuit fidē z noticiam aliquā z forsitan videbat in spū q̄ cū xp̄o resurgente resurgerēt multi san/ cti iam defuncti: vt habetur Matth. xxvij. et ꝑabat cuz eo resurgere.

f ¶ Adoxauit israel ꝑm. ꝓ bñficio sibi cōcesso.

g ¶ Conuersus ad lectuli caput. caput enī lectuli erat versus terram. ꝓmissionis: z ad illā ptem adoxabāt iu/ dei deuoti: qñ erunt extra terrā illam: sicut habeť. iij. Reg. viij. ca. et Dan. vj. ca.

Ca: XLVII

Moraliter.

Ingressus igitur ioseph nunciauit pharaoni ꝛc. Per hoc āt q̄ ioseph exaltatus a rege fratres suos studuit ꝓmouere ostendit q̄ quilibet exaltať a deo maxime q̄ntum ad regimē ecclesie de bet esse sollicitus de ꝓmotiōe bonoꝝ qui dicunť eis fratres qz sunt in virtute similes. frater enī dicit quasi fere alter. iō de talibus ꝓmotis subdiť: † Uiri pastores ouiū sumus. et sicut ꝓlatus honorať a subditis ita debet ꝓlatus suprozē honorare. ꝓpter hoc subdiť: a ¶ Post hec introduxit pa trem suū ad regem. s. celestē qui p terrenū intelligit ꝓpriā dignitatē. dicit aūt ꝓlatus viuēs patrē suū ad regē in troducere qñ pro ꝓdecessore suo orat deum deuote vt veniat ad cōspectū regis glozie.

c ¶ Qui benedicēs illi ꝛc. Et bñ dicto rege ꝛc. Uenies igit ad cōspectū dei clarū benedicitur ab eo dono glozie qđ est summa benedictio: z econuerso ipse benedicit deū benedictione laudis eterne. Pſ. lxxxiij. Be ati qui habitāt in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabūt te. Per hoc aūt qđ subdiť: † Egressus est fozas. nō est in/ telligendus recessus a deo. sed sicut dicit Saluator Job. x. Per me siqs introierit saluabiť z ingredieť z egredieť z pa scua inuenier. Naz beati reficiunť interius in aspectu diuini tatis xp̄i z exteri⁹ in aspectu sue hūanitatis. Et hoc vocatur hic ingredi z egredi z nō ꝑ aliquē recessuz a xp̄o.

d ¶ Cumq; defecisset emptoribꝫ preciū ꝛc. Per hoc aūt q̄ egyptij bona mobilia z imobilia dederūt ꝓ alimētis ꝓ que sapiētie documenta significanť vt. s. dictū est. datur intelligi q̄ omīa bo/ na tpalia ꝓ acquisitiōe sapientie sunt ꝓpendenda. Unde de ipsa de ipsa dicit Sap. vij. Diuitias nihil esse dixi in compatiōe il/ lius: nec comparaui illi lapidē ꝑciosū: qñ omne aur̄ in com paratione illi⁹ arena est exigua z tanq̄ lutū estimabiť argen/ tū in cōspectu illi⁹. Et Prouerb. xvij. dicit: Quid ꝓdest stul/ to habere diuitias cū sapientiā emere nō possit. Et de anaxa/ gora legiť q̄ cū de studio sapientie re diret ad terram suam z videret suas possessiōes dissipatas risit. Ego nō es/ sem salu⁹ nisi iste perisset.

b ¶ Cū/ q̄ appzopinquare cerneret diem mor/ tis sue vocauit filiū suū ioseph. Per hoc aūt q̄ iacob de loco sepulture sue fuit ita sollicit⁹ instruunť sapiētes es/ se solliciti de sepultura sua in loco sa/ cro z vbi copia suffragioꝝ habetur.

¶ In ca. xlvij. vbi dr: i postilla: Ō ēm pecuniam non congregauit.

Additio.

Quia in emptiōe et vēditiōe eq̄litas iusticie obseruanda est: vt i scda scē q. lxxvij. ar. j. in cor. q. Idcirco non vi detur dicendū: q̄ tm̄ valet res q̄ntum posset vendi. pōt enī qñq; res vēdi in mlto maiori ꝑcio q̄ valeat fm vez sum valorē z b. ꝓpt magnā indigentiā eorum quā hz de illa re: z in tali ca/ su nō ē estimāndus valor rei fm q̄ntita tem q̄ ipa res pōt vendi: qz sic si quis rem suā supuēdit i notabili quātitate: vltra iustū ꝑcium. ꝓpt magnā necessi tatem ementi⁹: tūc venditor videť q̄si vēdere qđ nō ē suū: qz id qđ accrescit sup iustū ꝑciū nō est ex ꝺditiōe rei vēdite: ſz ex cōditiōe ementis: vt in ꝓdi cta q̄stiōe. Ad excusatiōez aūt ioseph q̄ vendit blada ꝓ maiori ꝑcio q̄ eme rat: sufficit diuersitas tp̄is: q̄ sic et di/ uersitas loci magnā faciūt differentiā in vero valore rei: vt i ꝓdicta q̄stiōe.

Replica

correctorij contra Burgē. ¶ In ca. xlvij. vbi postillator dicit ō ꝺtractib⁹ ioseph quō fuerūt iusti: ista Burgē. aucte scti Tho. scda scē. q. lxxvij. ar. j. in cor. q. Ad hoc ꝓmo describitur dicta adoptio. secundo subditur ipsius excusatio: ibi: Mihi enim. ¶ Circa ꝓmum dicitur: i ¶ Nunciatum est ioseph q̄ egro. ꝛc. quia nuncij frequenter currebant de ipso ad patrem et econuerso: ad sciendum statum mutuum.

k ¶ Ire perrexit. hoc non est in hebreo: sensus tamen est: id est ad eundem se disposuit.

Qui cōfortatus sedit in lectulo. Et ingresso ad se ait: Deꝰ oipotens apparuit mihi in luca: que est in terra chanaā: bñdixit mihi et ait: Ego augebo te ⁊ multiplicabo: ⁊ faciā te in turbas pplorꝫ. Daboq̄ tibi terram hāc: et semini tuo post te i possessionē sempiternā. Duo ḡ filij tui q̄ nati sunt tibi i terra ægypti añq̄ venirez ad te mei erūt ephraim ⁊ manasses

§ vocabunt filij israel.

sicut ruben et symeon reputabunt mihi. Reliquos autez ꝗs genueris post eos tui erūt: ⁊ noie fratrū suorū vocabunt in possessionib⁹ suis. Mihi enī qñ veniebā de mesopotamia: mortua ē rachel i terra chanaan i ipso itinere. Eratq̄ vernū tps.

§ vel ephraim.

Et ingrediebar ephrataz: ⁊ sepeliui eā iuxta viaz ephrate que alio noie appellaꝫ bethleem. Videns aūt filios eius: dixit ad eū: Qui sunt isti? Respondit: Filij mei sunt: quos donauit mihi deꝰ in hoc loco. Adducq̄ eos inquit ad me: vt benedicā illis. Oculi enī israel caligabant ꝓ nimia senectute: ⁊ clarevidere nō poterat.

§ als Applicitos.

Applicatosq̄ ad se deosculatus ⁊ circūplexus eos: dixit ad filiū: Nō iuz fraudatus a conspectu tuo: insuper ostēdit mihi deꝰ semē tuū. Cūq̄ tulisset eos ioseph de gremio patris: adorauit pronꝰ in terraz. Et posuit ephraim ad dexterā suā: id est ad sinistrā israel: manassen vero in sinistra: ad dexterā scz patris. Applicuitq̄ ambos ad eū. Qui extendens manum dexteram posuit sup caput ephraim iunioris fratris. Sinistraz aūt sup caput manasse q̄ maioz natu erat cōmutans manꝰ. Bñdixitq̄ iacob filios ioseph ⁊ ait: Deꝰ in cuiꝰ cōspectu ambulauerūt patres mei abraā et isaac: deus q̄ pascit me ab adolescētia mea vsq̄ in ꝑsentē diē: angelꝰ q̄ eruit me de cūctis malis bñdicat pueris istis: et inuocet sup eos nomen meū: noia q̄ patrum meorꝫ abraā ⁊ isaac et crescāt in multitudie sup terrā. Videṡ āt ioseph q̄ posuisset pr̄ suus manū dexterā sup caput ephraī: grauiter accepit. Et apphēsam pr̄is manū leuare conatꝰ ē ꝺ capite ephraī ⁊ trāsferre sup caput manasse. Dixitq̄ ad patrē: Nō ita pue

a Qui confortatus. de aduentu filij sui predilecti.
b Deꝰ oīpotēs apparuit mihi in luca. ista ciuitas vocatur bethel ⁊ bierusalē ⁊ alijs nominibus: vt. ꝰ. exposui tū est ca. xxviij. c Daboq̄ tibi terrā hāc. hoc dixit iacob vt ostēderet q̄ poterat dare gtē in terra illa. pmissionis filijs ioseph sicut ⁊ ppatis filijs: iō subdit: d Duo ergo filij tui. i. manasses ⁊ ephraim. e Mei erunt. per adoptionē: f Sicut ruben ⁊ symeon reputabunt mihi. i. quilibet eoꝝ ita accipiet portionem suam in terra pmissiōis qñ dividet: sic filij mei naturales. ⁊ ponit exē plū de ruben ⁊ symeon plus ꝯ de alijs: q̄ erant pmogeniti. ⁊ iō qui equipauit filios ioseph ipsis: p cōsequēs et alijs minozib⁹. g Reliquos aūt ꝗs genueris ⁊c. i. nō adopto eos tali mō. h Et noie fratrū suoꝝ ⁊c. ab eis nō denominabit aliq̄ tribus: ſz noiabunt sub tribubus manasse ⁊ ephraim. ⁊ cū eis accipiēt hereditatem.

i Mihi enī. Hic subdit ipse iacob excusatio: ppēderat enī p aliq̄ signa q̄ ioseph mirabat de hoc q̄ iacob cū tā tis sumptib⁹ volebat portari corpꝰ suū ad spelunca duplicē in hebron: ⁊ maxime q̄ rachel mater sua q̄ fuerat yzor iacob p̄dilecta nō erat ibi sepulta: ⁊ iō iacob volēs sup hoc pacificare ioseph dixit: k Mortua est rachel ⁊c. q. d. necessitas me cōpulit ipaz sepelire ex̄ spelūcā duplicē: q̄ erā i itinere cū magna familia: quā nō poterā ꝺ serere: ⁊ adhuc nimis distabā a loco sepulture pdicte.

l Eratq̄ vernū tps. in quo pecora hūt fetus in utero: ppt̄ qꝺ non poterā iter accelerare ne mozer enī. m Et sepeliui eam in rta viā. vbi trāsiit boues cōiter: ⁊ edificauit sepulchrū ita q̄ trāseuntes poterāt videre sepulturā eius: ⁊ memoriā eiꝰ ad alios deferre: ac si diceret ipse ioseph: debes me excusatū habere ꝺ hoc q̄ nō portaui eā ad sepulchrū maioꝝ: q̄ habui legitimū impedimentū: ſz nihilominꝰ construxi et nobile sepulchrum: Sic exponūt doctores nr̄i. Hebrei aūt aliter exponūt licet ad eundez finē: videlicet ad excusationē iacob de hoc q̄ rachel nō erat i sepulta hebron: ⁊ fm eos iacob se nō excusat ppt̄ difficultatē portādi corpus rachel ad locū p̄dictum: imo primo excludit causam istam dicens: Mortua est rachel in terra chanaan: in qua terra est hebron. et iō ſgitudo itineꝝ nō me impediuit: ⁊ marie q̄ fm descriptionē terre sancte. hebron nō distat a bethleem inꝛ quā sepulta ē rachel: nisi p sex leucas vl̄ circiter. Eratq̄ ānū tps: qꝺ est aptū ad itinerandū. ⁊ iō malicia tpis silr me nō impediuit. n Quid igit volūtas dei ⁊ eius ordinatio? Dicunt enī hebrei q̄ iacob sciuit ex diuina reuelatiōe q̄ tpe nabuchodonosoz destrueda erat hierusalem. vt habet. iiij. Reg. xxv. ⁊ q̄ nabuçardan duceret populū eiꝰ captiuuꝫ in babylonē: ⁊ q̄ trāsiret in rta sepulchrū rachel qꝺ ē super viam illam ⁊ tunc in transitu illoꝝ ipsa rachel de sepulchro miraculose clamaret ad deum querēs misericordiam eiꝰ super populū captiuatū. vt scribit Hiere. xxxj. Oz in excelsis audita est lamentationis: ⁊ fletus et luctus rachelis plorantis filios suos. ideo subdit: Et sepelini eam in rta viam. fm diuinā ordinationez ꝓpter causam predictam. o Videns autem. Hic subdit ipsi ioseph benedictio specialis in filijs suis. p Qui sunt isti: Hoc quesiuit iacob q̄ caligauerāt oculi eiꝰ vt postea subdit: ⁊ ideo lz videret eos astātes obscure: nō tū clare ⁊ distincte. q Adduc eos inquit ad me. q̄ ante bene dictionē volebat eos amplexari ⁊ deosculari. ⁊ subdit: r Applicatosq̄ ad se deosculat ⁊c. Cunq̄ tulisset eos ioseph de gremio patris. vbi amplexaꝰ et deosculatus eos fuerat. s Adorauit pronus in terraz. i. disponēs se ad benedictionez. t Et posuit ephraim ⁊c. vultus enim puerorū ⁊ ipsius ioseph erant contra vultū ipsius iacob: ⁊ ideo ille qui erat ad sinistram ioseph erat ad dexteraz ipsius iacob. sic enim posuerat eos ioseph: volēs q̄ manasses qui erat primogenitus esset sub manu dextera iacob: tanꝯ principalis in illa benedictione: ſz pater fecit contrarium ex causa que exprimitur infra.

u Benedixitq̄ iacob filios ioseph ⁊ ait. q̄. ppt̄ eū benedicebat pueris eius. sequitur. v Et inuocetur super eos nomen meuꝫ. q̄ vocati sunt filij adoptiui iacob: et facti sunt capita duarum tribuuꝫ: sicut alij filij iacob. sequitur: x Non ita conuenit pater. hoc dixit ioseph q̄ euentus puerorū nō erat sibi reuelatus: sicut ⁊ patri. licet enim ioseph haberet spiritum prophetie: vt habitū est supra. xl. ca. et. xlj. tamen bene reuelatur aliquādo alicui

✻ quid

christianoꝝ. Hic est ephraim qui secundario significat: qꝺ cōuenit ppō iuniori qui est corpus christi: qui fecūdatꝰ est in latitudine mūdi. Joseph quidem ephraim ad sinistraz: manassen ad dextrā constituit.

At ille cancellatis manib⁹ crucis mysteriū p̄figurās: trāslatā in minorē dexteram: in maiorez sinistrā figurali tersuppositi: vt crucis silitudo sup capita eorū notata: iudeis scādalū: christianis futurā gloriā p̄signaret. ⁊ senioꝝ p crucis mysteriū sinistꝝ futurū ꝺ dextro ⁊ iunioꝝ ꝺ sinistro prætrum.

a Do tibi ptez vnaz. Hieron. Ego dedi tibi si chimā p̄cipuam super fratres tuos: quaz accepi ꝺ manib⁹ āmoꝝreoꝝ: in gladio meo et sagitta. Sichima iuxta grecā ⁊ latinam cōsuetudinē declinata est. Hebraice enī sichē dicit: iohannes euāgelista testatur. Licet vitiose sichar legat. Quia igit sichen transfertur in humeꝝ pulchre allusit ad nomen dicēs: Ego dedi tibi humeꝝ vnū: pro p̄cipuo enī vnū scribit in hebreo. Nō aūt se dicit in arcu ⁊ gladio possedisse: arcū et gladiū iusticiaꝫ vocat per quā meruit pegrinus ⁊ aduena interfecto sichen ⁊ emoꝝ ꝺ periculo liberari. Timuit enī ne vicina opida et castella ob euersionez federate vbis aduersus se cōsurgerent. vl̄ sic dabo tibi sichimam quā eni in fortitudine mea. i. pecunia quā multo labore acq̄sini sup frēs tuos. i. absq̄ sorte dedi eaz tribui ioseph Jbi enī sepultus est ioseph ⁊ mausoleum eius ibi vsq̄ hodie cernit. Aug. Quod sichimam dicit iacob p̄cipuā se dare filio suo ioseph: ⁊ addidit q̄ posse derit eam in gladio ⁊ arcu: querit quō ad litterā conueniat. Emit enī centum agnis possessionē illā nō cepit iure belli. An q̄ salem ciuitatem sichimoꝝ filij eius expugnauerāt: ⁊ iure belli potuit eius fieri: vt iustū bellū cū eis videat qui priores fecerūt iniuriam cōtaminādo eius filiā? Cur ergo nō dedit eā maioribus filijs suis: qui boc fecerāt deinde: si mō de victoria gloriās dat eaz ioseph: cur ei tūc displicuerunt filij q̄ hoc cōmiserūt? Cur deniq̄ cū eos bñdicebat: id exprobrādo memoraūit? Patet ergo hic prophetica sacramentuz: q̄ ioseph quadam p̄cipua significatione christum significauit: ⁊ ei daꝫ illa terra vbi obtinuit iacob deos alienos: vt christus itelligatur possessurus gētes dijs

Gen. 33. d

Jbid. 35. a

§ patrū

nit pater: q̄ hic ē p̄mogenitꝰ. Pone dexterā tuā super caput eius.

Qui renuēs ait: Scio fili mi scio. a Et iste q̄ppe erit i populos ⁊ multiplicabit⁹: sed frater eius iunioꝝ b maioꝝ illo erit: ⁊ semen illius crescet i gētes. Bñdixitq̄ eis in tpe illo dicēs: In te bñdicet isrl̄ atq̄ dicet: faciat tibi deꝰ sicut ephraim et sicut manasse. Constituitq̄ c ephraim añ manassen. Et ait ad d ioseph filium suum. En ego morior: ⁊ erit deus vobiscuz: reducet q̄ vos ad terrā patrū vestrorꝫ. a Do tibi partē vnā extra fratres e tuos quā tuli ꝺ manu āmoꝝrei in f gladio ⁊ arcu meo.

Ca. XLIX

Vocauit autem iacob filios suos: et ait eis: Cōa § Propheticē se loqui insinuat vel significat. Licet enī hoc ad diuisionē

gregamini vt annūciē q̄ ue ven terre chanaan primear: spiritaliter eñ ad christū q̄ in fine seculi venit referenda suur.

tura sunt vobis diebus nouissi/ k

uenientibus humane vite fertilez. Propter qꝺ dicit. vj. Ethic. Oz Anaxagoras et cōsimiles sapientes dicebant: q̄: cōsiderabant altissima: nō tū pndentes q̄n. nō cōsiderabāt cōferentia humane vite de quibus est prudentia: q̄ cōsiderat humane vite conferentia: et eadē rōne boni actiui ꝓpie pudētes dicunt nō sapientes. Regimen aūt ecclesiasticū primo est circa deum qui est altissima ⁊ prima causa. secundario Xo et ex cōsequenti est circa tpalia. ⁊ ideo sapientes qui p manassen significant sunt magis apti ad regimē ecclesiasticū ⁊ in hoc p̄ponendi. pudētes Xo p ephraim significati magis sunt apti ad regimen seculare quod p se respicit cōferentia humane vite. Et hoc fecerunt apostoli Act. vj. Qui septē diacones ordinauerūt circa ad ministrationē tpalium vt ipsi liberius intenderent oratioui ⁊ p̄dicationi vt ibidem dicit: Episcopꝰ tū debet habere vtrāq̄ pfectionem fm qꝺ dicit Hzego. in pastorali: Sit presul actiōe precipuus: sit p̄ ceteris cōtemplatione supernus. Prima tū pfectio magis est attēdenda in promotione ad statū episcopalem ꝯ secunda: vt satis ptz ex predictis.

Jn ca. xlviij. vbi dicitur in postilla: Eratq̄ vernum tempus.

Additio. j. tps: sed est ibi dictio significās mensurā parua terre ⁊ est sensus q̄ mortua esset rachel in itinere in loco a quo restabat modicū spacium itineris vsq̄ ad bethleem: sed tamen sepelituit eam in via ratione qua declarat in postilla.

Jn eodem ca. xlviij. vbi dicitur in postilla: Dicunt enim hebrei ⁊c.

Additio. ij. Hec expositio ē falsa: nō enī hoc quod legitur Hiere. xxxj. Oz in excelsis audita ē: referēdū est ad tps captiuitatis filioꝝ israel tpe nabuchodonosoz: sed potius ille clamoꝝ seu vlulatus rachel referēdus est ad occisionē innocentū factā p herodem vt euangelista declarat. Matth. ij. prout in ca. allegato Hieremie domino concedente plenꝫ ostendetur.

Replica correctorij contra Burgensem. Jn ca. xlviij. Burgeñ. dicit: in hebreo non habetur dictio significans vernum neq̄ tempus ⁊c. ita et postillator in tractatu suo de differentia translationis nostre et hebraice veritatis ibi exponit vt hic Burgeñ. in ꝓposito aūt se nostre translationi coaptat: vt satis faciat vie vtriq̄.

Ca. XLIX

b v Vocauit aūt iacob ⁊c. Hic cōsequenter describit benedictio filioꝝ iacob generaliē. ⁊ ꝓmo instruit eos ꝺ statu vite moralis. scḋo eos erigit ad spem vite īmoralis. ibi: Et bñdixit eis. Circa ꝓmū p̄mittit ꝓfatio: in q̄ reddit eos attētos dicēs: i Congregamini ⁊c. q̄libet enī attētus est ad audiēduꝫ futura: maxie circa se ⁊ posteros suos. k Diebus nouissimis: idē postq̄ filij vestri reuersi fuerint ad terrā. pmissionis. dixit etiā: Jn nouissimis: q̄ aliq̄ dixit eis tūc ꝺ aduētu xp̄i: cuius tpa dicunt nouissima: fm q̄ dicit Joh. ꝓma canonica. ij. ca. Nouissima hora est q̄ tē

r 4. ✻ pos

patrũ suoꝝ renunciãtes:ꝛ in christuꝫ credentes. Alchu. In bñdictionib⁹ iacob historia tenenda ꝛ allegoria inuestigãda. historia ꝺ ditione terre ꝓmissionis. Alle. De christo et ecclesia que in nouissimis tpibus reuelanda: ꝓ⁹ tñ historie fundamenta sunt ponenda.

a Rubẽ. Ca. XLIX

Hiero. Ruben ꝓmogenitus meus: tu fortitudo mea ꝛ principiũ filiorum meoꝝ: dux⁹ ad ferendũ:ꝛ durus ꝓcacitate ꝛ iniuria sic̃ aqua nõ ebulliesꝫ ascẽdisti ci sup lectũ patr⁹ tui: tũc violasti stratum cuz ascẽdisti. In hebreo ita: Ruben ꝓmogenit⁹ meus fortitudo mea ꝛ capitulum liberis meis. Maioz ad portandum: ꝛ maioz roboze: effusus es ſ̃ aqua: ne adijcias: ascẽdisti cubile patris tui: et cõtaminasti stratũ in ascensu. Et est sensus: Tu es ꝓmogenitus me⁹ in liber⁹ maioꝝ ꝺebebas in ꝛta oꝝ dinẽ natiuitatis tue: ꝛ hereditatẽ que ꝓmogenit⁹ debeꝯ. i. sacerdotium ꝛ regnuz accipere. Hoc enĩ i portãdo onere ꝛ ꝓualido roboze ꝺ monstraꝯ. Sz qz peccasti: ꝛ ſ̃ aqua q̃ vasclo nõ tenet: voluptate effusus es ipetu: ꝓcipio vt vltra nõ pecces: et ĩ fratrũ numero penas peccati luas: q̃ ꝓmogeniti oꝛdinẽ ꝓdidisti.

b Symeon ꝛ leui ꝛc. Hiero. Lxx. Symeon ꝛ leui frẽs ꝓsumauerũt iniquitatẽ adinuentionis sue. In ꝓsiliũ eoꝝ nõ veniat aĩa mea: ꝛ in congregatione eoꝝ ne emulet iecur meuz: qz in furoze suo interfecerunt hoĩes ꝛ in desiderio subnerunauerũt taurum. In hebreo aũt sic habeꝯ: Symeon ꝛ leui frẽs: vasa iniquitatis arma eoꝝ in arcanuz eoꝝ ne intret aĩa mea ꝛ in ꝓuentu eoꝝ ne desoleꝯ gloria mea: qz in furoze suo interfecerunt virum: et in libidine sua suffoderũt murũ. Significat aũt nõ fuisse sui ꝓsilij: q⁹ sichem ꝛ emoz federatos viros interfecerũt: ꝛ contra ius pacis ꝛ amicitiaꝫ sanguinẽ fuderũt innocentẽ: ꝛ crudelitate q̃si furoze rapti muros hospite vbis euerterẽt. Añ: Maledict⁹ furoz eoꝝ qz ptinax. ꝛ indignatio illoꝝ qz dura. Diuidã eos ĩ iacob ꝛ ꝺ. e. in isrl. Leui hereditatẽ ppziã nõ accepit. Sz in oñibus sceptr⁹ paucas vbes ad habitandũ habuit. Nec symeon: sicut in libro iesu scribiꝯ: ſ̃ de tribu iuda quidã accepit. Quidã ꝓphetice interfectos hoĩes: apl̃os: ꝛ subneruatum tauꝝ: a pharisei⁹ xp̃m occisum interp̃tantur. Per hos scribe ꝛ sacerdotes intelligũtur. de ſymeone enim scribe. de leui sacerdotes: qui consilium fecerunt: vt iesum mozti traderent. Vnde addidit: In consilium eoꝝ non veniat anima mea.

Dar.15.a

ſ Juda

mis: cõgregami ꝛ audite filij ia/ a
a ſ Judaicus populus: cui dicit. Israel primogenitus meus.
cob: audite israel patrẽ vr̃m. Rũ/ b c†
a ſ Judaico populo iure primogeniture sacerdotium ꝛ regnũ debebaꝯ. b ſ qz ex iudaico populo fundamentum fidei ꝛ ipse christus.
ben ꝓmogenit⁹ meus: tu fortitũ/ ꝺ†
a ſ quia deo patri semper iniurias irrogauit: verbens ad eum dorsum: et non faciem.
do mea: et ꝓncipiũ doloris mei: e†
a ſ qz ei data eloquia dei legislatio ꝛ testamenti. b ſ Pro magnitudine virtutis: qz copiosius cereris
prior in donis: maior in impe/ f† ‡
regnauit. a ſ Peccando in xp̃m. ſ Imperu vo luptatis. b ſ Que vasculo nõ tenentur. g†
rio: † Effusus es sicut aquꝫa: non b†
a ſ qz in orde dispsus: imminutus ꝛ abbreuiatꝰ. b ſ causa qua hec meruit. c ſ quando corp⁹ dñi in q̃ defecebat plenitudo diuinitat⁹ i cruce suspẽdit
crescas quia ascẽdisti cubile pa i†
ſ dicẽdo peccatoꝛ samaritanũ ꝛ demoniũ hr̃e.
tris tui: ꝛ maculasti stratuz eius. †
Symeon ꝛ leui vasa iniquitatis k† ‡
ſ Mortis christi. l† m†
bellantia: In consiliũ eoꝝ nõ ve/ n
ſ voluntas.
niat anima mea: ꝛ in cętu illoruz o†
nõ sit gloria mea: quia in furoze p
ſ christum. q†
suo occiderũt virũ: ꝛ in volunta/ r†
a ſ Lancea. b ſ corpus christi q̃. xlvj. diebꝰ edificatũ est in vtero virginis. ſ Propugnaculuz q̃
te sua suffoderunt murum. Vale †
custodit israel. a ſ qz furoze ascensi ad rantũ sceleus ꝓruperunt vt pilato christum offerẽt: dicẽtes: Crucifige crucifige. ꝛ indignatio: si hũc dimitt⁹ nõ es amicus cesaris.
dictus furoꝛ eoꝝ: qz pertinax
ſ barrabã petierẽt: ꝛ xp̃s crucifigẽdũ postularẽt.
et indignatio illoruz: quia dura.
a ſ diuisi dicunt: qz ab alijs separati ad fidez veniunt. b ſ dispersi qui vbe remploꝝ subuersio: per orbem incredituli vagantur.
Diuidã eos in iacob: et dispergã s
ma ractie videt q̃ ꝓpter ꝺ debuiſet puari tot bonis ꝛ dignitatibꝰ ꝓdict⁹. k Symeon ꝛ leui frẽs. Iz enĩ essent ei alij fratres ex pte patr⁹ ꝛ matris: tñ hic vocat eos frẽs specialiter: qz fuerũt ꝓiuncti mente ꝛ ope in sequẽtib⁹ malis. l Vasa iniq̃tat⁹ bellãtia. Bꝫ exponũt cõiter doctozes nr̃i de interfectiõe ipſi sichem in dolo: cũ sichimite recepissent circũcisionez ĩ signũ federis ꝛ amicitie cũ iacob ꝛ filijs ei⁹: vt. s. dictũ est xxxiiij. ca. m In cõsiliũ eoꝝ. q⁹ tractauerũt occulte de ꝓdicta occisiõe. n Nõ veniat aĩa mea. i. non approbo: Iz detestoꝛ. o Et in cetu illoꝝ. qz aggregauerũt sibi aliud cõsortiũ: vt ꝓficerẽt ꝓsilium suum. p Nõ sit glia mea. i. de b nõ gloziꝛ: Iz magis ꝓfundoꝛ. Sz ꝛta b videt q⁹ iacob dixit in fine ꝓcedẽtis ca. gloziãdo de acq̃sitiõe sichem: Do tibi ptẽ vnã ex fratres tuos: quã tuli de manu ãmorrei ĩ gladio ꝛ arcu meo. Ad q⁹ dicẽdũ: q⁹ iacob b dicẽdo nõ gloziabatur de occisione sichimitaꝝ p symeon ꝛ leui: Iz magis de b q⁹ hoĩes illi⁹ terre ꝓgregati ad inuicẽ voluerũt irruere sup iacob ꝛ filios ei⁹. ꝛ iacob cõfidẽs de dei adiutorio parauit se ad resistendũ: ꝛ terruit de⁹ eius aduersarios ꝛ retrocesserũt: vt dictũ est ca. p̃ce. q Quia in furoze suo occiderũt virũ. i. viros sichem. ꝛ exponiꝫ ibi singulare ꝓ plurali: sic̃ Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. r Et in voluntate ꝛc. qz libenter subuertissent muros ciuitatis sichem: Iz nõ poterant: qz ad hoc requirebaꝫ tractus tpis: ꝛ maioz multitudo plebis q̃s habuerũt. s Dividam eos in iacob ꝛc. hoc denunciatur futuꝝ in penã p̃dictoꝝ. vñ et tribus leui nõ accepit ptem in diuisione terre sicut alij fratres: Iz solũ loca ad habitandũ: ꝛ tribus ſymeon q̃tum ad vnã partẽ recepta est in sorte iude. Hebrei aũt aliter exponũt ptem istã: Iz in hoc diuidunt⁹: qz aliq̃ exponũt torã lr̃am p̃cedentẽ de malicia symeon et leui cõtra ioseph. Dicũt enĩ q⁹ isti duo ꝓmo machinati sunt in mortẽ iosephꝫ q⁹ sic declarãt: qz ruben sic videbaꝫ ad hoc machinaꝯ fuisse: qz nitebaꝫ eũ liberare de manib⁹ alioꝝ: ꝛ reddere patri suo. vt hr̃. s. xxxvij. ca. Silr nec iudas: qz nõ iosep mozereꝫ in fouea: suaſit fratrib⁹ vt eũ venderẽt dicẽs: Caro enim nostra ꝛ frater noster est. silr nec q̃tuoꝛ filij ancillaꝝ. s. dan: neptalim: gad: et aser: qz cũ isti despicerent ab alijs ꝛ reputarent q̃si seruti: iosep erat cuz eis ad eoꝝ ꝓsolationẽ: fm q⁹ ꝺr ibidẽ: Et erat cũ filijs bale ꝛ zelphe. Silr nec isachar ꝛ zabulon q̃ erãt filij lye ceteris iuniorez: ꝛ iõ nõ est verisile q⁹ ipi assumpſissent ꝓncipalit⁹ tale negociũ: Iz fuerũt inducti p frẽs suos vterinos. s. symeon ꝛ leui q̃ erãt seniores eis: ꝛ ꝓsequẽtes alij frẽs ꝓsenserũt. Dis suppoſit⁹ ex

ꝓ ponunt

a ſ Juda te laudabũt ꝛc. Hiero. Quia iuda cõfessio vl̃ laus interp̃tat. Cõsequẽter scribit. Juda tibi ꝓfitebunt⁹: vl̃ te laudabũt fratres tui: ꝛ adorabũt te filij tui patris. Catulus leonis iuda: ex germie fili mi ascẽdisti. pcubens vt leo ꝛ q̃si catulus leõis: Quis suscitabit cũ? Licz ꝺ xp̃o grãde mysteriũ sit: tñ fm lr̃az significat: q⁹ reges ex iuda p dauid stirpẽ generenꝰ: et q⁹ adorẽt eũ oẽs trib⁹. Nõ enĩ ait: Filij mi⁹ tue ſ filij p⁹ris tui: ꝛ qd̃ seq̃t ex germie f. m. a. In hebreo ãt ꝺ captiuitate. f. m vt ostẽderet cum captiuos pplos esse aucturũ: ꝛ iuxta itelligẽtiã sacratiozẽ ascẽdisse in altũ captiuã duxisse captiuitatẽ. Siue q⁹ meli⁹ puto: captiuitas passionẽ: ascensus resurrectionẽ signi ficat. Alligãs ad vitem pullũ suuz: et funiculo pullum asine. In hebreo ita hr̃: alligãs ad vitem pullũ suũ: et ĩ sorech fili mi asinã suã: q⁹. s. pullũ asine cui supsedit ielus: gentiliũ populũ: vinee apl̃oꝝ q̃ ex iudeis sunt: copulauerit: ꝛ ad sorech. i. ad electã vitẽ alligauerit asinã cui supsedit. i. ecclesiam ex gentib⁹ ꝓgregatã. Nõ aũt dic̃ fili mi apostrophen facit ad ipm iudã q⁹ xp̃s sit vniuersa factur⁹. Nõ aũt dic̃ legim⁹ ad vitem pullũ suũ: ĩ hebreo põt legi vrbem suã. Juxta eundẽ sensum alijs verbis ecclesia mõstraꝫ: ꝺ qua dicit: Mõ potest ciuitas absc̃ódi supza montem posita. b Requiescẽs accubuisti ꝛc. Hic. Vel catulus leonis in somno reꝺenit: qz nõ necessitate Iz potestate. Añ: Potestatẽ habeo ponẽdi aiaz meã: ꝛ nemo tollit eã a me: Iz ego pono eam. Nõ ño addit ꝛ vt cãtulus leonis. Inde enĩ mortuus vñ natus. Aiunt physici: q⁹ catulus leonis cũ fuerit natus: trib⁹ diebus dormit ꝛ trib⁹ noctib⁹. Deinde patris fremitu tremefactus cubilis locus excitat dormientẽ. Christus q̃z in cubili sepulchri trib⁹ diebꝰ ꝛ tribus noctib⁹ iacẽs: somnũ mortis impleuit. Bñ q̃ xp̃s vt leo requieuit: qui nõ soluz mortis acerbitatẽ Iz ꝛ iperiũ vicit: ꝛ vt catulus leonis: qz die tertia resurrexit. Añ addit: Quis suscitabit eũ? nullus subaudis nisi ipse qui ait: Soluite templũ hoc et in triduo resuscitabo illud. c Nõ auferet. Tãdiu enim ex semine iude reges apud iudeos fuerũt: donec xp̃s ex virgine nasceret. Pzimus enĩ in gẽte iudeoꝝ rex alienigena fuit herodes q̃s iam christ⁹ natus est. Qui ergo negat venisse christum: ostendat regem de tribu iuda in gente iudeoꝝ.

ſ Pallius

a ſ hic est christus verus cõfessor qui de tribu iu
a eos in israel. Jũda te laudabunt a†
de fm carnem natus. a ſ Apostoli ꝛ alij qui p adoptionẽ filij dei partis. b ſ Trophea crucis ꝛ suos liberauit: ꝛ aduersarias potestates curauit
frãtres tui: Manus tũe in cerui/ b
a ſ qz multi de filijs iacob adorauerunt christuz
cibus inimicoꝝm tuoꝝ: ãdoza/ †
salui p electionẽ gr̃e. a ſ paruulus nat⁹ ẽ nobis
bũt te filij patr⁹ tui: Catulus leo c
ſ vt captiuã duceres captiuitatẽ: i crucẽ ascendisti. ſ In sepulchro: vel quãdo in passione inclinato capite tradidit spirituz: ꝛ velut quoꝺã somno reꝺormis requieuit.
nis iuda: Ad prędã fili mi ascen/ ꝺ†
b disti: requiescens accubuisti vt e†
a ſ vincẽs acerbitatẽ mortis ꝛ impetũ. b ſ nisi ipse qui ait: Soluite templum hoc ꝛc.
leõ: et q̃si leena. Quis suscitabit f†
ſ regnum.
c eum? Non auferetur sceptruz de g†
ſ generationibus.
iuda: et dux de fẽmore eius: do/ b†
a ſ christus. b ſ a parre.
nec vẽniat q̃ mittẽndus ẽ: ꝛ ipse k†

Joh.10.d

nimis dure ꝛra ioseph. ꝓpt visiões suas ꝓtendẽtes eius dominiũ sup frẽs ꝛ qz a pre plus amabaꝫ: vt dictũ est. s. xxxvij. ca. cetera vt pri⁹. a Juda te laudabũt frẽs tui. Juxta interpretat ꝓfitens siue laudãs: ꝛ iõ volẽs bona dicere de eo incipit ab interpratione sui nois dicẽs: Juda. q. ꝺ. bñ noiaꝫ es: qz te laudabũt frẽs tui. tũ qz trib⁹ iuda ĩ exitu isrl ꝺ egypto ꝓma post moysen intrauit mare rubrum miraculose diuisum: alijs timentib⁹ ꝺ isti secꝫ moysen: vt dicit in Exo. tum qz post mortem iosue ꝓncipalis fuit ad expugnãdũ inimicos filioꝝ israel qui remanserũt in terra ꝓmissionis: fm q⁹ ꝺr ĩ pncipio libri Judicũ. Judas ascendit. s. pr̃m⁹ cõtra aduersarios: ꝛ ex his meruit trib⁹ iuda laudẽ ꝓceteris ꝛ regiam dignitatem. d Manus ꝛc. Hoc impletũ ẽ in dauid ꝓmo rege trib⁹ iuda: qui inimicos israel ꝓ magna pte interfecit: ꝛ alios tributo subiecit: cuius ꝓcessum describit dicẽs: c Catulus leonis iuda. ꝛ dicit catulus leonis: qz cũ dauid esset minim⁹ inẽ frẽs suos: tñ ꝛstanter iuit ad pugnãdũ cõtra goliã gigantẽ: ꝛ extũc fuit positus sup viros belli ꝙ saulẽ regem. vt hr̃. i. Regũ. xvij. et inde mortuo saule ꝛsti tutus est rex. vt habeꝯ. ij. Reg. v. vbi dicit: Cum esset rex saul sup nos: tu eras educẽs ꝛ reducẽs israel: ꝛ sequitur ibidẽ: Unxerũtq⁹ dauid in regẽ: ꝛ extunc debellauit potẽter aduersarios israel. ꝓpter q⁹ subdit: d Ad predam fili mi ascendisti. ꝛ intantũ ꝓualuit aduersarijs israel: q⁹ circa finẽ regni sui nullus audebat ĩsurgere cõtra eum: nec eius regnũ ꝓturbare: vt ptz libro Reg. ij. ꝛ in pncipio tertij. iõ subdit: e Requiescẽs accubuisti vt leo. quẽ alie bestie nõ audent inuadere: ꝛ q⁹ ꝺ⁹ ꝓmisit ei regnũ ꝛ filijs eius in sempiternuz: vt habeꝯ. ij. Regũ. vij. ideo subdit: f Quis suscitabit eũ, auferẽdo sibi dignitatẽ regiam. q. ꝺ. nullas. vnde subdit: g Nõ auferet sceptrũ ꝺ iuda. i. dignitas regia. h Et dux ꝺ femoze eius. qz deficiente regno interfecto rege sedechia ĩ captiuitate babylonica: extunc gubernatꝰ fuit ppls iudeoꝝ ꝛ illos qui erant de tribu iuda: qz in reditu dicte captiuitatꝰ corobabel fuit dux eoꝝ: vt habeꝯ Zach. iiij. ꝛ Aggei. ij. Et postea sacerdotes gubernauerũt populũ: vt ptz tpe Machabeorũ qui etiã erant de tribu iuda: qz tribus sacerdotalis: ꝛ trib⁹ regia erant cõmixte. vt ptz. iiij. Regũ. xj. vbi dicit ꝙ iosabeth sororꝛ ochoçie regis iuda tulit ioas: ꝛ erat cũ ea sex annis ĩ domo dñi: qz ipsa erat vxor ioiade põtificis. Et istoꝝ regimẽ duranit vsq; ad tempus herodis qui fuit alienigena. s. de genere idumeoꝝ: ꝛ ipso regnãte natus est xp̃s: vt habeꝯ Matth. ij. Cui⁹ regnũ durabit in secula seculoꝝ amen. ꝛ iõ subdit:

Nico.de lyra

ponũt lr̃am sic: Symeon ꝛ leui fratres. i. in malo cõcordes ꝓ ceteris: Vasa iniq̃tatis bellãtia: qz fratrẽ innocentez occiderunt. Jn cõsiliũ eoꝝ: q⁹ inter se tractauerãt ꝓmo occulte: Et in cetu illoꝝ: qz alios ad hoc induxerũt ꝛ cõgregauerũt. Quia in furoze suo occiderũt virũz. i. ioseph. q̃ Iz esset iuuenis erate: erat tñ vir mozib⁹ ꝛ sapientia: occiderũt autez eũ q̃tũ in ipis fuit. Et in voluptate sua subnerunauerũt taurũ. Hec ẽ lr̃a hebraica: ꝛ vocaꝫ hic taur⁹ ipse ioseph: sic̃ etiaz ꝺ eo ꝺr Deu. xxxiij. Quasi ꝓmogeniti tauri pulchritudo ei⁹. libenter enĩ neruos ioseph ꝓcidissent. Maledict⁹ furoz eoꝝ q̃ ptinax. qz ad monitiõez rubẽ noluerit resilire a mala volũtate sua. vt. s. ꝺictũ ẽ. xxxvij. ca. ꝙ⁹ q⁹ ſbdit pena cũ ꝺr: Dividã eos ꝛc. exponaꝫ sic. s. Sz addit hebrei ꝺ dispsiõe symeon dicẽtes: Nõ ẽ panꝑ scpt⁹ nec pedagog⁹ nisi ꝺ symeõ b ẽ deñ q⁹ illi ꝺ tribu symeõ discurrebãt p sortes alioꝝ ad q̃rẽdũ victũ scribẽdo vel pueros docẽdo: sic̃ clerici pauperes facẽtur apud christianos. Aliꝫ etiã exponũt aliq̃ hebrei passiũ istũ p⁹tim ꝺ viris sichem ꝛ ptim ꝺ ioseph dicẽtes sic: Symeon ꝛ leui fratres. exponẽdo sicut dictũ est ĩ alia expositiõe hebraoꝝ vsq; ibi: Quia ĩ furoze suo occiderũt virũ. i. viros sichem: accipiẽdo singulare ꝓ plurali. Et in voluntate sua subnerunauerũt taurũ. i. ioseph. rõne ꝺictа. Maledict⁹ furoz eoꝝ ꝛc. hoc dicit ꝓpter occisionẽ viroꝝ sichem: qz Iz nõ fecerint dolũ vel iniustitiã fm opinionẽ hebraoꝝ: vt dictum est. s. xxiij. ca. tñ nimis rigide ꝓcesserãt: ꝛ iõ nõ dicit hic: Maledicta iniq̃tas eoꝝ vel iniustitia: Iz furoz ꝓpter violationez sororis sue dine. Et indignatio eoꝝ qz dura, hoc dicit qz indignati fuerũt

nimis

r 5 ꝙ babeꝯ

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ a Palliū suū ꝛc. Hentes ꝗs sibi subiū-
Ezec.18.a xit. Ūñ: Viuo ego dicit dñs nisi hos oēs
induā sic vestimentū. Mos eni xp̃s i san-
guie vue mūdauit: qñ sic botrus i ligno
crucis pepēdit: ꝛ ex latere eiꝰ aqua in ab-
lutionez: ꝛ sanguis exiuit i redēptiōez.
b Pulchriores s.
Jli. Quia doctria
eoꝝ austeritatē ve-
teris legis exupat:
ꝛ euāgelica p̃cepta
clariora sūt q̃ legis
mandata. c Lac-
te.i.doctrina legis
que carnalez ppm
velut pnulum lacte
alebat: sed candidi-
ores ecclie doctores
qui fortē ꝛ validuz
verbi cibū mandāt
Deu.5.d ꝛ distribuūt. Ūñ p-
fectoꝝ est solidus
cibus: q̃ bñ cādidi-
ores lacte dicuntur
qz cādidi puri et ab
oñi macula liberi.
d Zabulon in lito
re. Et credentibus
refugiū: ꝛ periclitā
tibus demōstret fi-
dei portum. Cōtra
oēs terminos secu-
li solidata expectat
naufragiū indeoꝝ
ꝛ pcellas heretico
rū qui circūferunt
oñi vento doctrie.
Jnde etiā apli aliq̃
assumpti: Jbi sepe
dñs docuit. Pertī-
git autē vsq; ad si-
donē.i. vsq; ad gen
tes puenit. Ūñ ter-
ra çabulon: ꝛ terra
neptalim via maris
trans iordanez ꝛc.
Sidon venatio: et
ex eis locis sumpti
sūt venatores: de q̃
Jer.16.d bꝰ ꝺz: Mittā venatores multos: ꝛ vena-
bunt vos in omni monte. c Jsachar.
Hiero. Bonū desiderauit requiescēs inꝰ
medios cleros ꝛ vidēs requiez qz bona:
ꝛ terrā qz pinguis: supposuit humeꝝ suū
ad laborandū: ꝛ factus est vir agricola.
Jn hebreo ita. Jsachar asin̄ osseus: recū-
bens in terminos: ꝛ videns requiē quia
bona est: ꝛ terram qz pulchra: inclinauit
humerū suū ad portandū: ꝛ factus est in
tributū seruiēs. Quia de çabulon dixe-
rat q̃ marī magni litora possideret: sido-
nēq; ꝛ reliquias phenice vrbes contin-
geret: ad mediterraneam ꝓuinciā redit:
et isachar qui iuxta neptalim pulcherri-
mam in galilea regionez possessurus est:
benedictione habitatorem facit. Asinum
osseum vocat: ꝛ humerum ad portanduz
deditū: qz in laboze terre ꝛ vehēdis mer
cibus ad mare que in suis finibus nasce/
bantur plurimum laborabat. Regibꝰ q̃s
tributa comportans. Aiunt hebrei p me
taphoꝝ significari q̃ scripturas sanctas
die ac nocte meditans studiū suum dede-
rit ad laborandum. et ideo ei omnes tri-
bus seruiāt: quasi magistro bona portā-
tes. f Accubās in termi. Accubare ē
expectatio mūdi fine quiescere: nihilq; ꝺ

a ℣ Salus expectata. b ℣ quas in sanguine re
demit. ℣ Non rantū iudeoꝝ. c ℣ vinculo cha
ritatis ꝛ disciplineꝛ vt de illius imitatione effici/
arur heres dei: ꝛ coheres christi.

erit expectatio gentiū. Ligāns

a ℣ gentile populū: cui nō est onus legis impo/
situm. b ℣ qui dicit: Ego sum vitis vera.

ad vineā pullū suū: ꝛ ad vitez o

a ℣ cui supersedit: ecclesiam de gentibꝰ.s.congre
gatam. ℣ synagogā tardigradam.s.ꝛ legis pon
dere pressam. b ℣ sanguine passionis qui p mul
tis effunderetur in remissionem peccatorum.

fili mi āsinā suā. Lauabit i vinō

b ℣ carnem vel ecclesiam.

a stolā suā: ꝛ in sanguine vue pal/

a ℣ apli euāgeliste qui scie lumē ꝑtant ecclesie.

b lium suū. Pulchriores sūt oculi

c a ℣ austeritate legis. b ℣ ꝺicatores qui ab er/
rore ꝺicunt hoies q̃si comedēdo in corpꝰ xp̃i cō

c eius vinō: ꝛ dentes eiꝰ lacte cā/

d ferentes. a ℣ habitaculū fortitudinis.i. ecclesia
ad tolerandum fortissima.

d didiores. çabulon in litore ma/

℣ ad litterā zabulon maritima possidet.

ris habitabit: ꝛ in statione naui

um pertingens vsq; ad sidonē.

a ℣ ppls gētiū quē dñs sanguie emit. ℣ merces
℣ bruꝝ luxuriosus nulla rone domitꝰ: fortꝰ: qz re
dep̃t: ꝛ redēptori subiect. b ℣ requiescēs i spe

e Jsachār asinus fortis accubans

a ℣ Juxta possessionez neptalim. ℣ huius vite.
℣ alias inter terminos. b ℣ eterne vite.

in tērminis vidit requiez q̃ esset

a ℣ viuētiū. b ℣ Qui ad ꝓmissaz requiē puenꝛe
re desideraꝛ: mandatoꝝ onera libenter portaꝛ.

bona: ꝛ tērrā q̃ optima: et super

Ela.9.a **posuit humerū ad portandum.**

a ℣ Jdeo. b ℣ Christo sue fidei ꝛ operis mune
ra offerens.

Factusq; est tributis seruiens.

ginquas

¶ mūdanis ḡrere: ℣ vltima desiderare. Fortis asin̄ requiē vidit ꝛ terrā optimā: cū simplex gentilitas ad robur opis se crexit: qz ad vite patriā tendit. a Dan iudicabit p.s. Jli. Alij p hec verba putāt p̃dici anti/
christū de tribu dan futuꝝ. Alij de iuda, pditore hec, pnūciat. Equitez ꝛ equū dñm cū carne suscepta intelligūt. Retrorsum aūt cadere: qz i ter
rā reuersus vñ sumptꝰ. Sz qz die tertia resurre/
xit ait: Salutare tuuz expectabo dñe. Ūñ alibi:
Ps.15. Nō derelinq̃s aīaz meā i inferno nec dabis san
ctū tuū videre corruptionez. Alij ad antip̃m b
trāsferūt: quē ꝺ tribu dan vēturꝰ asserūt: qz dan
Num.2.d ꝛ coluber ꝛ mozdēs ꝺz: Ūñ dan ad aquilonē ca/
strametatꝰ ē: illū significās q̃ ait: Sedebo i mon
Jer.8.f te testamēti in latitudine aq̃lonis ꝛc. Et alibi: A
dan audit⁹ ē fremitꝰ equoꝝ eiꝰ. Qui nō solū co/
luber sz cerastes vocat. Cerasta ei grece cornua
dicunt: ꝛ hic serpens cornuꝝ esse ꝓhibet: p quez
digne aduēt⁹ antichristi asserit q̃ ꝺ sctōs mozsu
pestifere p̃dicatiōis ꝛ cornu p̃tis armabit. Se
mita angustioꝝ ē q̃ via. Est q̃ coluber i via:
qz eos p latitudinē vite ambulare ꝓuocat: q̃bꝰ
q̃si parcēdo blādit: sz i via mozdet: qz tales er
rantes fouendo fouet. Fit cerastes in semita:
qz q̃s fideles repperit ꝛ se ad celestē itinerꝫ p̃ce/
pta ꝛstringēres: nō solū callida psuasiōe ipetit:
sz etiā terroze p̃tis ꝑmit: ꝛ pꝰ bñficia ficte dul/
cedinis exercet cornua potestat⁹. Hiero. Dan
iudicabit populum suum sicut vnum de sceptris
israel. Fiat dan coluber in via: regulus in semi/
ta: mozdens vngulas equi: ꝛ cadat ascensoz eius
retrorsum. Saluatorem tuum expectabo. Sam
son iudex israel de tribu dan fuit. Hoc ergo dicit
b pzeuidens in spiritu omnia: comam nutrire: sam
sonem naçareum et cesis hostibus triūphare q̃
in similitudinē colubri regulicꝰ obsidētis viaꝫ:
nullū p terrā isrl̄ trāsire ꝑmittat. Si q̃s etiaz te
merariꝰ xtute sua q̃si equi velocitate ꝓfisus eaz
voluerit: sibi ꝑdo populari: effugere nō valebit.
Loquit aūt ꝑ metaphoꝝ serpētis ꝛ equit⁹. Ūñ
Judi.16.g dēs q̃ q̃ tā fortē naçare⁹, ꝓpt meretricē mozꝰ
est: ꝛ morte mīos occidit inimicos: putauit ipm
esse ꝛpm. Sz qz mortuꝰ ē: ꝛ nō resurrexit: ꝛ rur/
sus isrl̄ captiuꝰ ducit⁹ ē: aliū mundi saluatoꝛez et
generl̄ sui p̃stolādū intelligit: vt veiat cui repo/
situ ē: ꝛ ipe erit expectatio gētiū. b Sad. Hie.
Latrūculus latrocinabit añ eū: ꝛ ipe latrocina/
bit. Jux̃ hebreū interp̃tati sum⁹: sicut vbi nos la
trūculū posuim⁹ ibi scriptū ē gadud: vt ad gad
nomē alluderet qō significāti⁹ accinct⁹ vel expe
ditus exp̃mi p̃t. Totū illud est q̃ añ ruben ꝛ di
midiā tribū manasse ad filios q̃s trās iozdanez
in possessione dimiserat: post .xiiij. annos reuer
tens ꝓlium aduersos eos vicinarum gentium
reperit: ꝛ victis hostibus fortiē dimicauit. c Jsi.
Sad accinctus ꝓeliabunt añ eum. Christus añ
ꝛ retro ꝓeliabitur cōtra antichristū: añ occulto
aduentu humilitat⁹: post manifestata gloria maiestatis. Unde moyses
Deut.33.c Benedict⁹ in latitudine gad: q̃si leo reqeuit: cepitq; brachiū ꝛ verticez
ꝛ vidit principatū suū. Christ⁹ enī in sepulchro quieuit: virtutē ꝛ super
biā excelsoꝝ būiliauit: ꝛ ei dat⁹ est ꝓncipat⁹ ꝛ honoꝛ ꝛ regnū. c Me/
ptalim. Hiero. Virgultū dissolutū ꝺās in natiōe pulchritudinē. Jn he/
breo ita scriptū est. Neptalim ager irrigu⁹: significās q̃ aque jmortali/
tatis i eadē nascūt tribu. Siue q̃ sup lacū genesareth: fluuio iozdanis
irrigua sit. Hebrei aūt volunt, ꝓpter tuberiadim q̃ legis videt habere
noticiā: agrū irriguū ꝛ eloquia pulchritudinis, ꝓphetari. Ubi aūt nos
agrū irriguū: ꝛ lxx. virgultū resolutū posuer⁹t: hebreū ceruꝰ emissus
pōt interp̃tari, ꝓpter tēpozaneas fruges ꝛ velocitatē terre vberioris.
Sed melius si ad doctrinā saluatoris cūcta referam⁹ qz ibi maxime do
cuit. Jsi. Neptali ceruꝰ emissus ꝛc. Apostoli enī ꝛ p̃dicatoꝛes veloci/
ter exilientes sicut ceruli: transcēdūt impedimēta seculi: ꝛ excelsa medi/
tantes: dant eloquia pulchritudinis.i. p̃dicāt doctrinā saluatoris.
d Filiꝰ accre. ꝛc. Hiero. Filiꝰ accrescēs sup fontē filie gradu cōposito
incedētes sup murū: ꝛ exacerbauerūt eū: ꝛ cōtenderūt et irascebantur
aduersus eum habentes sagittas. Sedit in fortі arcus eius: et dirupta
sunt vincula manuum eius: a manibus fortis iacob. Jnde pascetur la/
pis isrl̄ a deo patris tui. quia i plerisq; lxx. dissonāt: sicut i hebreo ha
betur expressius. Et est sensus: o ioseph. qui ideo sic vocaris: qz auxit
te mihi domin⁹. vl inter fratres tuos maioꝛ futurꝰ es ꝛ fortissim⁹. Tri/
bus enim ephraim fortissima fuit in libro regnoꝝ legitur: o inquam

¶ fili

Judā. Leo accubans

℣ Judas dolo ꝛ malicia serpens cornutus.

a Dan iudicabit populū suū sicut

a ℣ Antichristus.

et alia tribus in israel. Fiat dān

℣ veneno cōsumens cos q̃s ad vite latitudines
ꝓuocat. a ℣ cornibꝰ prātis armatꝰ. b ℣ Eis
sez qui p̃ angustam viā ad patriā tendunt.

coluber in via: cerāstes in semi/

a ℣ qz extrema mūdi seducere nitet. b ℣ mūdi
q̃ p clationē in cursu labentiū tempoꝛ spumat.

ta mozdens vngūlas equi: vt

a ℣ Jgnoꝛās ad q̃ supplicia repente ducatur.
b ℣ Jn terra vnde sumptus. c ℣ Repēre i vo/
ce electoꝝ cōuertit: quasi non vt infideles expe/
crabo antichristū sed verū christum redempto/
rem mūdi. ℣ qz terna die resurrexit a mortuis.

cādat ascensoz eius rētro. Sālu/

a ℣ Jn aduentu.

tare tuum expectabo domine.

a ℣ Christus qui primo aduentu ante antichri/
stum ꝓeliaturus occurrit. ℣ Larrunculus.
℣ gladio verbi: aure nō veni mittere pacem sed
gladium. b ℣ Populum israel.

b Bād accinctꝰ pzeliabit ante eū:

a ℣ claritas secūdi aduentus significatur: qz cū
venerit antichristus occurret retrorsum. i. post
eum: vt interficiat gladio oris sui: ꝛ quasi latrū
culus de improuiso: qz dies dñi sicut fur ꝛc.
b ℣ Reuersus ad liberos. c ℣ Christꝰ cui⁹ est
altitudo diuitiaꝝ sapientie ꝛ scientie qui ꝓpter
nos pauper factus est cum diues esset.

ēt ipse accinget retrorsum. Aser

a ℣ qz fertilis possessio eiꝰ. b ℣ caro esca sez san
ctoꝝ quā si q̃s māducauerit nō morietꝫ i eternū.

pinguis pānis eius: ꝛ pzebebit

a ℣ sapiēte. ℣ verbi: vel sup̃m: qz aser delicie in
rerpetrant. b ℣ qui bū regūt se: vitia cōprimūt
corpora cōstringūt. c ℣ dilatatio. Di sunt apo/
stoli et predicatoꝛes quoꝝ doctrina in latitudi/
nem mundi diffusa est: ex hac eni tribu fuerunt
apostoli: vnde principes zabulon: principes ne/
ptalim. b ℣ Quia ibi fruct⁹ velocit⁹ maturescūt

c delitias regibus. Neptālim cēr

a ℣ Predicationem christi.

uus emissus: et dans eloq̃a pul

a ℣ virtute ꝛ dignitate securꝰ.

chritudinis. Filius āccrescēs io

eis cecidit in ꝓelio. g Aser pinguis panis eiꝰ.
p hoc designāt fertilitas sortis aser in victualibus:
qz nō olee panis omīs cibus designāt vt.s. dictuz est
xlij. ca. h Et ꝓbebit delitias regibus. qz in sorte
sua crescebāt aliq̃ rara ꝛ ꝓciosa: ꝛ ideo ꝓ delitijs re
gibꝰ ꝓbebant. i Neptalim ceruꝰ emissus. per
hoc designāt q̃ in sorte sua terrenascētia pziꝰ crescē,
bant ꝛ maturescebāt q̃ in aliis sortibus: sicut ceruꝰ
velociꝰ est ad currendum aliis animalibus.
k Bās eloquia pulchritudinis. ꝓpter hoc enī q̃
terrenascentia ibi pr⁹ maturescebāt: inde fiebāt ob
latiōes ꝓmitiuoꝝ. vñ sacerdotes et leuite pulchras
laudes deo reddebāt. Alīt exponūt alij hebrei di/
cētes q̃ iacob ℞ ꝓphetauit de bello ꝺ sisarā in q̃ ba
rach accepit secū. x. milia de filijs neptalim: q̃ iuēt
ꝓpte ꝛ expedite q̃si ceruꝰ emissus. ꝛ idē habita vi
ctoria delboza ꝛ barach cecinerūt canticū ꝺño: vt hī
Judic.v. ℣ Filiꝰ accrescēs ioseph. i. eloq̃a
diuine laudis. l Filiꝰ accrescēs ioseph. i. p̃dicen
do statū ioseph ℞cipit iacob ab iterp̃tatiōe noīs eiꝰ.
Joseph ei iterp̃tat⁹ accrescēs: ſic. s. fecē ꝺ inda. Et ꝺ
plicat ℞ accrescēs qz notabilit⁹ ꝑ ceteꝛ frib⁹ crean
i bonis spūalib⁹ ꝛ tpalib⁹: vt sat⁹ ptz ex dict⁹ de eo.

Filie

¶ filii Ioseph: qui tam pulcher es: vt tota de muris t turrib⁹ ac fenestr⁹ puella⁹ egypti turba ꝓspecter. Inuiderũt tibi t ad iracundiã ꝓuocauerũt fratres tui habẽtes liuoris sagittas: et ẕeli iaculis vulnerati. Uerũ tu arcum tuũ t arma pugnandi posuisti in dño qui fortis est pugnator: et vincula tua q̃b⁹ te fratres ligauer̃t: ab ipo soluta sũt: vt ex tuo semĩe nascat̃ trib⁹ ephraim fort⁹ t stabilis t instar lapidis durio/ris inuicta: imperãs quoq; decem tribubus israel. ¶ Beniamin

Nico.de lyra

a ¶ Filie discurrerũt sup murũ. In hebreo habet̃: Filie discurrerũt ꝓpter aspectũ: t in eãdez redit sniaz: qz dñe egypti qñ audiebãt aduẽtum ioseph currebãt ad fenestras: et sup muros. vñ possent eũ videre träseunte ꝓpter ei⁹ gratiositatẽ. b ¶ Exasperauerũt eã. In hebreo hr̃: Amaricauer̃t eũ. s. frẽs sui. ac si d. ¶ Quis esset ita gratiosus/tetiã alienis gẽtib⁹: tũ frẽs sui dure tractauer̃t eũ. c ¶ Et iurgati sũt. qz sic. s. dcm̃ e. rxxvij. ca. ñ poterãt ei q̃/ ¶ pacifice loq̃. d ¶ Inuiderũtq; illi. ꝺ eni ꝓcessit ex inuidia fratrũ ẕ ipm. vt ibi dictũ ẽ. e ¶ Nũtes iacula. i. verba pũgitiua dicẽtes: Ecce somniator veit ⁊c. vl̃ ad lras. ¶ Nũtes iacula: qz symeõ t leui habuer̃t iacula. ꝓparata ad iugulãdũ eũ: vñ dicebãt: venite occida⁹ eũ: vt hr̃ ibidẽ. f ¶ Sedit i forti. i. in deo oipotẽti. g ¶ Arc⁹ ei⁹. i. defensio sua qz a deo ꝓtect⁹ ẽ ꝫ insidias fratrũ suoz. h ¶ Et dissoluta sunt ⁊c. qñ educt⁹ fuit de fouea: t iteꝝ qñ educt⁹ fuit ꝺ carcere. i ¶ Per ma. ⁊c. i. ꝑ virtutẽ illi⁹. q̃ est porẽtia t virtus ipsi⁹ ꝺ iacob. i. ꝑ deũ nõ ꝑ hoiez. ¶ Hebrei dicũt hic: Et deaurata sũt brachia manuuz ei⁹. qꝺ exponũt hebrei de ornamẽtis q̃ erãt in brachijs t digit⁹ ioseph. s. de armillis t annulis: q̃ habuit qñ ꝓstitut⁹ fuit ꝓpositꝰ terre egypti: t ista cõsecut⁹ est ꝑ vtutẽ dei. h ¶ Inde pastoz egressus est. i. hicroboã q̃ ascendit ad dignitatẽ regiã q̃ ꝑ pastoris officium designat̃ qm̃ hz regere ꝑplm̃ sibi subditũ. i ¶ Lapis israꝫ. qz fuit ꝑm⁹ rex in regno israꝫ. put diuidit̃ ẏtra regnũ iuda: vt hr̃. iij. Reg. xij. m ¶ De⁹ patris ⁊c. q. d. nõ solũ ꝑpter meritũ tuũ. sed etiã ꝑpẽ meritũ meũ: de⁹ adiuuit te ꝺ ꝑterito t adiuuabit te de futuro.

n ¶ Et oipotẽs bñdicet ti. ⁊c. Hoc duplicit̃ exponit̃. Uno mõ referendo ad psonã ioseph. solet aũt aliq̃ psona notabilis ꝑpter excellentiã sue bonitatis bñdici ab hominib⁹ dicẽdo ꝺ eo: Primo sic: Bñdicta sit dies i q̃ nat⁹ est. Secꝺo. Bñdicta sit terra i q̃ nat⁹ ẽ: Tertio. Sint bñdicta vbera q̃ ipm̃ lactauer̃t. Quarto. Sit bñdict⁹ veter q̃ eũ portauit. t fm̃ ꝺ expoit̃ ista lra ꝺ psona ioseph. Oipotens bñdicet tibi. i. ꝓpter bonitatẽ quã dedit et dabit tibi: faciet tibi bñdici ab hominib⁹ gr̃/tuoz modis p̃dict⁹. iõ subdit̃: o ¶ Benedictionib⁹ celi desup. ꝑ qꝺ intelligitur ꝑm̃ modus q̃ ẽ ex bñdictiõe diei: qz dies ẽ latio solis sup terrã: t hz ꝑncipalitatẽ in lumiaribus celi desuper. p ¶ Benedictionib⁹ abyssi ⁊c. i. terre q̃ est infimũ elemẽtum t in hoc est secũdus modus. q ¶ Benedictionib⁹ vberũ. q̃/tũ ad tertiũ modũ. r ¶ Et vulue. q̃tum ad quartũ. Alio mõ exponit̃ q̃tũ ad bona exteriora collata ipsi ioseph a deo sic: Bñdicet tibi oñipotẽs. cõferendo tibi terrenas cẽtia i abũdantia. t hoc designat̃ cũ dicit: Bñdictionib⁹ celi desup. t bñdictionib⁹ abyssi iacentis deorsum. Inuiderũt tibi t ad iracundiã ꝓuocauerũt fratres tui habẽtes liuoris sagittas: et ẕeli iaculis vulnerati. Uerũ tu arcum tuũ t arma pugnandi posuisti in dño qui fortis est pugnator: et vincula tua q̃b⁹ te fratres ligauer̃t: ab ipo soluta sũt: vt ex tuo semĩe nascat̃ trib⁹ ephraim fort⁹ t stabilis t instar lapidis durioris inuicta: imperãs quoq; decem tribubus israel. ¶ Beniamin

Nico.de lyra

a ¶ Filie discurrerũt sup murũ. In hebreo habet̃: Filie discurrerũt ꝓpter aspectũ: t in eãdez redit sniaz: qz dñe egypti qñ audiebãt aduẽtum ioseph currebãt ad fenestras: et sup muros. vñ possent eũ videre träseunte ꝓpter ei⁹ gratiositatẽ. b ¶ Exasperauerũt eã. In hebreo hr̃: Amaricauer̃t eũ. s. frẽs sui. ac si d. ¶ Quis esset ita gratiosus/tetiã alienis gẽtib⁹: tũ frẽs sui dure tractauer̃t eũ. c ¶ Et iurgati sũt. qz sic. s. dcm̃ e. rxxvij. ca. ñ poterãt ei q̃/ ¶ pacifice loq̃. d ¶ Inuiderũtq; illi. ꝺ eni ꝓcessit ex inuidia fratrũ ẕ ipm̃. vt ibi dictũ ẽ. e ¶ Nũtes iacula. i. verba pũgitiua dicẽtes: Ecce somniator veit ⁊c. vl̃ ad lras. ¶ Nũtes iacula: qz symeõ t leui habuer̃t iacula. ꝓparata ad iugulãdũ eũ: vñ dicebãt: venite occida⁹ eũ: vt hr̃ ibidẽ. f ¶ Sedit i forti. i. in deo oipotẽti. g ¶ Arc⁹ ei⁹. i. defensio sua qz a deo ꝓtect⁹ ẽ ꝫ insidias fratrũ suoz. h ¶ Et dissoluta sunt ⁊c. qñ educt⁹ fuit de fouea: t iteꝝ qñ educt⁹ fuit ꝺ carcere. i ¶ Per ma. ⁊c. i. ꝑ virtutẽ illi⁹. q̃ est porẽtia t virtus ipsi⁹ ꝺ iacob. i. ꝑ deũ nõ ꝑ hoiez. ¶ Hebrei dicũt hic: Et deaurata sũt brachia manuuz ei⁹. qꝺ exponũt hebrei de ornamẽtis q̃ erãt in brachijs t digit⁹ ioseph. s. de armillis t annulis: q̃ habuit qñ ꝓstitut⁹ fuit ꝓpositꝰ terre egypti: t ista cõsecut⁹ est ꝑ vtutẽ dei. h ¶ Inde pastoz egressus est. i. hicroboã q̃ ascendit ad dignitatẽ regiã q̃ ꝑ pastoris officium designat̃ qm̃ hz regere ꝑplm̃ sibi subditũ. i ¶ Lapis israꝫ. qz fuit ꝑm⁹ rex in regno israꝫ. put diuidit̃ ẏtra regnũ iuda: vt hr̃. iij. Reg. xij. m ¶ De⁹ patris ⁊c. q. d. nõ solũ ꝑpter meritũ tuũ. sed etiã ꝑpẽ meritũ meũ: de⁹ adiuuit te ꝺ ꝑterito t adiuuabit te de futuro.

n ¶ Et oipotẽs bñdicet ti. ⁊c. Hoc duplicit̃ exponit̃. Uno mõ referendo ad psonã ioseph. solet aũt aliq̃ psona notabilis ꝑpter excellentiã sue bonitatis bñdici ab hominib⁹ dicẽdo ꝺ eo: Primo sic: Bñdicta sit dies i q̃ nat⁹ est. Secꝺo. Bñdicta sit terra i q̃ nat⁹ ẽ: Tertio. Sint bñdicta vbera q̃ ipm̃ lactauer̃t. Quarto. Sit bñdict⁹ veter q̃ eũ portauit. t fm̃ ꝺ expoit̃ ista lra ꝺ psona ioseph. Oipotens bñdicet tibi. i. ꝓpter bonitatẽ quã dedit et dabit tibi: faciet tibi bñdici ab hominib⁹ gr̃/tuoz modis p̃dict⁹. iõ subdit̃: o ¶ Benedictionib⁹ celi desup. ꝑ qꝺ intelligitur ꝑm̃ modus q̃ ẽ ex bñdictiõe diei: qz dies ẽ latio solis sup terrã: t hz ꝑncipalitatẽ in lumiaribus celi desuper. p ¶ Benedictionib⁹ abyssi ⁊c. i. terre q̃ est infimũ elemẽtum t in hoc est secũdus modus. q ¶ Benedictionib⁹ vberũ. q̃/tũ ad tertiũ modũ. r ¶ Et vulue. q̃tum ad quartũ. Alio mõ exponit̃ q̃tũ ad bona exteriora collata ipsi ioseph a deo sic: Bñdicet tibi oñipotẽs. cõferendo tibi terrenas cẽtia i abũdantia. t hoc designat̃ cũ dicit: Bñdictionib⁹ celi desup. t bñdictionib⁹ abyssi iacentis deorsum. Inuiderũt tibi t ad iracundiã ꝓuocauerũt fratres tui habẽtes liuoris sagittas: et ẕeli iaculis vulnerati. Uerũ tu arcum tuũ t arma pugnandi posuisti in dño qui fortis est pugnator: et vincula tua q̃b⁹ te fratres ligauer̃t: ab ipo soluta sũt: vt ex tuo semĩe nascat̃ trib⁹ ephraim fort⁹ t stabilis t instar lapidis durioris inuicta: imperãs quoq; decem tribubus israel. ¶ Beniamin

Nico.de lyra

a ¶ Filie discurrerũt sup murũ. In hebreo habet̃: Filie discurrerũt ꝓpter aspectũ: t in eãdez redit sniaz: qz dñe egypti qñ audiebãt aduẽtum ioseph currebãt ad fenestras: et sup muros. vñ possent eũ videre träseunte ꝓpter ei⁹ gratiositatẽ. b ¶ Exasperauerũt eã. In hebreo hr̃: Amaricauer̃t eũ. s. frẽs sui. ac si d. ¶ Quis esset ita gratiosus/tetiã alienis gẽtib⁹: tũ frẽs sui dure tractauer̃t eũ. c ¶ Et iurgati sũt. qz sic. s. dcm̃ e. rxxvij. ca. ñ poterãt ei q̃/ ¶ pacifice loq̃. d ¶ Inuiderũtq; illi. ꝺ eni ꝓcessit ex inuidia fratrũ ẕ ipm̃. vt ibi dictũ ẽ. e ¶ Nũtes iacula. i. verba pũgitiua dicẽtes: Ecce somniator veit ⁊c. vl̃ ad lras. ¶ Nũtes iacula: qz symeõ t leui habuer̃t iacula. ꝓparata ad iugulãdũ eũ: vñ dicebãt: venite occida⁹ eũ: vt hr̃ ibidẽ. f ¶ Sedit i forti. i. in deo oipotẽti. g ¶ Arc⁹ ei⁹. i. defensio sua qz a deo ꝓtect⁹ ẽ ꝫ insidias fratrũ suoz. h ¶ Et dissoluta sunt ⁊c. qñ educt⁹ fuit de fouea: t iteꝝ qñ educt⁹ fuit ꝺ carcere. i ¶ Per ma. ⁊c. i. ꝑ virtutẽ illi⁹. q̃ est porẽtia t virtus ipsi⁹ ꝺ iacob. i. ꝑ deũ nõ ꝑ hoiez. ¶ Hebrei dicũt hic: Et deaurata sũt brachia manuuz ei⁹. qꝺ exponũt hebrei de ornamẽtis q̃ erãt in brachijs t digit⁹ ioseph. s. de armillis t annulis: q̃ habuit qñ ꝓstitut⁹ fuit ꝓpositꝰ terre egypti: t ista cõsecut⁹ est ꝑ vtutẽ dei. h ¶ Inde pastoz egressus est. i. hicroboã q̃ ascendit ad dignitatẽ regiã q̃ ꝑ pastoris officium designat̃ qm̃ hz regere ꝑplm̃ sibi subditũ. i ¶ Lapis israꝫ. qz fuit ꝑm⁹ rex in regno israꝫ. put diuidit̃ ẏtra regnũ iuda: vt hr̃. iij. Reg. xij. m ¶ De⁹ patris ⁊c. q. d. nõ solũ ꝑpter meritũ tuũ. sed etiã ꝑpẽ meritũ meũ: de⁹ adiuuit te ꝺ ꝑterito t adiuuabit te de futuro.

n ¶ Et oipotẽs bñdicet ti. ⁊c. Hoc duplicit̃ exponit̃. Uno mõ referendo ad psonã ioseph. solet aũt aliq̃ psona notabilis ꝑpter excellentiã sue bonitatis bñdici ab hominib⁹ dicẽdo ꝺ eo: Primo sic: Bñdicta sit dies i q̃ nat⁹ est. Secꝺo. Bñdicta sit terra i q̃ nat⁹ ẽ: Tertio. Sint bñdicta vbera q̃ ipm̃ lactauer̃t. Quarto. Sit bñdict⁹ veter q̃ eũ portauit. t fm̃ ꝺ expoit̃ ista lra ꝺ psona ioseph. Oipotens bñdicet tibi. i. ꝓpter bonitatẽ quã dedit et dabit tibi: faciet tibi bñdici ab hominib⁹ gr̃/tuoz modis p̃dict⁹. iõ subdit̃: o ¶ Benedictionib⁹ celi desup. ꝑ qꝺ intelligitur ꝑm̃ modus q̃ ẽ ex bñdictiõe diei: qz dies ẽ latio solis sup terrã: t hz ꝑncipalitatẽ in lumiaribus celi desuper. p ¶ Benedictionib⁹ abyssi ⁊c. i. terre q̃ est infimũ elemẽtum t in hoc est secũdus modus. q ¶ Benedictionib⁹ vberũ. q̃/tũ ad tertiũ modũ. r ¶ Et vulue. q̃tum ad quartũ. Alio mõ exponit̃ q̃tũ ad bona exteriora collata ipsi ioseph a deo sic: Bñdicet tibi oñipotẽs. cõferendo tibi terrenas cẽtia i abũdantia. t hoc designat̃ cũ dicit: Bñdictionib⁹ celi desup. t bñdictionib⁹

a ¶ Speciosus forma ꝑ filijs hominum.

seph: filius accrescẽs t decoꝛus † a ¶ Ecclesie. Pulchritudie christi accẽse vt spõsum accipiant: t ei oculo charitatis adhereant. Egyptiozum desiderantes videre pulchritudinẽ ioseph. Dic cõiũctur quãra fuerit pulchritudo eius quã femine quaꝛ est ꝓprie pulchritudo admirantur. b ¶ Solicitatem fidei.

aspectu. Filiẽ discurrerẽt sup mu/ a† rũ: sed exasperauerũt eum: t iur/ b† c gati sunt: inuiderũtq; illi habẽ d† e† a ¶ Inuidie. b ¶ firmiter. c ¶ patre eum⁹ virture eius nequicia occidit. ¶ In ꝓo. d ¶ Spes

tes iacula. Sedit in fort̃i arcus f† g pugnandi t vincendi. ¶ quibus vincrũ duxerunt: ad pilarũ vel suspensus crucifigerunt.

ei⁹: et dissoluta sũt vincula bra/ b† chioꝛ t manuũ illius: ꝑ manus i† a ¶ dei patris in quẽ credidit iacob. b ¶ Ex ꝑ genie iacob. ¶ A patre egressus.

pot̃entis iacob. Indẽ pastoz e/ k† a ¶ Narus. b ¶ firmitas videntiũ deũ. ¶ lapis angularis. c ¶ Pastr.

grẽssus est lapis israel. Deus pa l† m† ¶ Iacob cui dixit: Iacob puer meus: suscipiet eum anima mea.

tris tui erit adiutoꝛ tuus: t oñi n† a ¶ In omnibus. b ¶ subjũctiõ omniũ celestia et terrena: vt angelis t hominibus domineris.

potens benedicet tibi bñdictiõ o† a ¶ rẽperie t puẽru aeris. b ¶ fertilitate terre.

nibus cẽli desuper: benedictio/ † nibus abyssi iacentis deoꝛsum: p a ¶ Multiplicatiõe stirpis maxime ꝓpt̃ ephraim hoc dictũ est cui⁹ magnitudo magna nimis. b ¶ duoꝝ testamentorum qz in altero nunciatus in altero demõstratus vel vbera marie bñdicta: porũ lactis domino ministrantia. Unde: Beatus venter qui te portauit: t vbera q̃ suxisti. c ¶ virginalis que dominũ dedit nobis: de qua dicitur: Ancẽps exires de vulua sanctificaui te.

benedictionib⁹ vberũ et vulue. q† p ¶ Celestis.

Benedictiones patris tui cõfoꝛ s† t† a ¶ omnibus meritis patriarchaꝝ ꝓpheraꝝ vt nullus comparetur tibi.

tate sunt benedictionib⁹ patrũ a ¶ Multi reges t ꝓphete voluerunt videre que videris ⁊c.

eius: dõnec veniret desiderium v† a ¶ Sanctoꝝ qui magno desiderio incarnationem xp̃i expectauerũt: qui colles dicti sunt: ꝓ excellentia sanctitatis t eterni qui vitam cõsequẽtur eternam. b ¶ Omnes he benedictiones.

cõllium eternoꝛum. Fiãt in ca r† a ¶ Christi. b ¶ als verrice ¶ Sicut unguentũ in capite qꝺ descẽdit in barbã bar. aaron. c ¶ qz ipse est caput omniuꝫ sanctoꝝ quos fratres vocat: quoniam nazareus; vocabit̃.

pite ioseph et in ceruice naçarei y ad hoc deuenit reuelatio sibi facta q̃ declarauit ei aptionẽ ianue celestis fiendã ꝑ xp̃m: ad qꝺ deberet tendere oñe desideriũ nostrũ. x ¶ Fiant in capite ioseph. i. veniãt sup eũ oẽs benedictiões p̃dicte. y ¶ Et in ceruice naçarei ⁊c. replicatio est eiusdẽ ad maioꝛẽ firmationẽ. t est sensus: In ceruice naçarei id est ipsi⁹ ioseph qui est naçareus. i. sanct⁹ inꝰ fratres suos.

¶ a ¶ Beniamin lup⁹ rapax ⁊c. Hiero. Mane comedet adhuc: t ad vesperã diuidet escaz: Quãq; de paulo manifesta ꝓphetia sit: q̃ in adolescẽtia ꝓsecutus ecclesiã: in senectute ꝑdicator euãgelij fuerit: tũ in hebreo sic legit. Beniamĩ lup⁹ rapax siue capiẽs: i matutino comedet ꝑdã: t ad vesperam diuidet spolia. Quod ita hebrei exponunt. Altare in quo imolabãtur hostie: t sanguis ad basim illius fundebatur: in parte tribus beniamin fuit. Hoc ergo inquiũt ſgnificat q̃ sacerdotes grem suam diuidebãt vespere.

b et vespere diuidet spolia. Oẽs hi in tribubus israel duodecim. Hec locut⁹ est eis pater su⁹: Bñ/ d dixitq; singulis benedictiõibus e ꝓpꝛijs: et ꝓcepit eis dicens: f Ego congregoꝛ ad populum me† um: Sepelite me cuz patrib⁹ me is in spelunca duplici: que est in agro ephꝛon ethei contra mãbre in terra chanaan: quã emit abꝛaam cuz agro ab ephꝛon ethẽo in possessionem sepulchꝛi. Ibi sepelierunt eũ t saram vxorem eius. Ibi sepultus est isaac cũ rebecca coniuge sua† Ibi† lya condita iacet. Finitisq; mãdatis quibus filios instruebat: collegit pedes su g os super lectulũ et obyt: apposi/ c h ¶ frequentiam angelorum.

tusq; est ad populum suum.

a ¶ Paulus ſgnificatur qui de beniamin: qui in ꝓmordio fideles persecutus vespere diuisse spolia quia fidelis factus sacra eloquia dispensauit. ¶ Altare vbi hostie immolabantur.

a inter fratres suos. Beniamin lu/ a† ¶ Ignis altaris hostiam deuorabat.

pus rapax: mane comedet p̃daz: b† ¶ qz sacerdotes grem suam diuidebãt vespere.

Joh.6.g

Rom.10.c

Joh.2.g

Deu.12.f

1.Cor.9.b

Beniamin lup⁹ rapax. Hic p̃dixit iacob statũ beniamĩ futurꝫ. t exponit̃ vno mõ sic ab aliq̃bus hebreis: t aliquib⁹ catholicis dicẽtib⁹ q̃ qz tanq̃m fuit i sorte beniamin: t ibi erat altare holocausti in q̃ erat ignis perpetu⁹ in q̃ quolibet mane ponebãt sacerdotes ligna ad ꝓtinuandũ ignẽ: et postea desup hostias q̃ erãt ꝓcremãde q̃s deuozabat ignis: postea vesp̃e ptes hostiaꝝ t oblationũ remanẽtes ꝑ sacerdotib⁹ diuidebant̃: t sic exponit hec lra: Beniamin lup⁹ ra. ⁊c. qz i sorte sua fuit altare holocausti: qꝺ deuozabat hostias: vt p̃dictũ ẽ. b ¶ Mane et vespere diuidet spolia. eo ꝙ remanentia diuidebant̃ sacerdotib⁹: vt dictũ ẽ. ¶ ista expositio videtur multũ extranea: maxime qz rapacitas lupi vbiq; in scriptura alibi accipit̃ i malo: q̃ nõ ꝓt dici hic: qz hostie incẽdebant̃ i altari i honoꝛẽ diuinũ. iõ aliꝫ exponit ꝺ tribu beniamin: q̃ fuit valde bellicosa: vnde t accepit guerrã ẏtra. xj. trib⁹ alias: t bis debellauit eas i cãpo: vt hr̃ Judic. xx. Et miꝛtos ex eis occidẽrt filij beniamin: q̃z spolia rapiebãt: t postea cũ redissent de bello inꝰ se diuidebãt. t sic ptz quõ beniamĩ ꝺ lupus rapax. Itẽ alio mõ exponit Aug⁹. de paulo apto q̃ fuit de tribu beniamĩ. vt hr̃. j. Cor. xv. Qui añ ꝓuersiõez suã graniꝫ ꝑsecut⁹ ẽ ẋpianos tanq̃s lup⁹ rapax. vt hr̃ Act. ix. sed p⁹ ꝓuersionẽ suã fidẽ xp̃i publicauit ẋ bono et scripto q̃ ozbẽ vniuersũ. qꝺ notat̃ cũ ꝺ: Et vespere diuidet spolia. i. snias leg⁹ t ꝓphaz q̃s a indeis acceperat: exponẽdo ꝺ xp̃o ad instructionẽ fideliũ.

c ¶ Oẽs hi i tribub⁹ israꝫ. xij. ista ẽ ꝯclusio respectu p̃cedentiũ. vñ subdit̃: d ¶ Hec locut⁹ ẽ eis. q̃ p̃dicta sũt: p̃dicẽdo spũ ꝓphetico q̃ circa eos futura erãt. e ¶ Bñdixitq; singulis. Dic ꝙr iacob erigit altos filioꝝ suoꝝ ad spez vite ĩmortal̃. ꝺmo imꝑcãdo eis bona spũalia t eterna: qꝺ notat̃ cũ ꝺ: Bñdixitq; singlis ⁊c. Bicũt tũ ꝺ aliq̃ q̃ illud referẽt ad ea q̃ dicta sũt: ita q̃ iacob alr nõ bñdixit filios suos nisi p̃dicendo eis futura: vt p̃dictũ ẽ. ꝫ ꝺ nõ videt̃ vez: q̃ in p̃cedẽtib⁹ aliꝫbus eoꝝ nõ bñdixit ꝫ magꝰ maledixit: sic ptz de symeon t leui et ruben. t tñ ꝺ ꝺ bñdixit singul⁹: t iõ melius videt̃ dicendu: q̃ postq̃s p̃dixerat eis futura: imꝑcatus ẽ eis bona: t sic bñdixit eis: ꝫ forma bñdictionis nõ exꝑmit hic: qz nõ ois scriptra sũt. nõ eni ꝺsimile est q̃n iacob moriẽs imꝑcat⁹ sit bona spũalia t eterna singulis filioꝝ suoꝝ ad q̃ debet dirigi finalis intẽtio oĩm actuũ bũanoꝝ. scꝺo inducit eos ad fidẽ resurrectiõis. cũ subdit̃: f ¶ Et ꝑcepit eis. cui⁹ ꝑceptũ ꝺdit cũ ꝺ: Sepelite me ⁊c. sciebat enĩ q̃ ꝺ nõ poterat sine magnis sumptibus t labore fieri: t nibilomin⁹ hoc ꝑcepit ostendẽs q̃ corpus suum erat resurrecturũ ad vitã immortalẽ ꝑ iesum christũ. vt. s. dictũ est. xlvij. ca. Cetera patẽt vsq; ibi: g ¶ Collegit p. l. ⁊c. ex quo ptz q̃ obijt pacifice t q̃ete. h ¶ Appositusq; est ad po. suũ. i. ad limbũ sanctoꝝ patrum: sicut. s. dictuꝫ est de abꝛae t isaac. tũ magister i schola. histo. exponit: ad ꝓplm̃ suũ. i. angelos: allegãs ꝙ rõne qz abꝛaã t isaac tam pauci erãt: q̃ nõ possent dici populus: sed hoc nõ videt̃ ꝺ dictũ: qz angeli sancti sunt in beatitudine: t iõ nullus põt dici appositꝰ ad eos: nisi qñ transferẽ ad glozlã: qꝺ nõ fuit de iacob nec aliquo alio hoie ante apertionẽ ianue celestis ꝙ passionẽ christi. Motiuũ etiã suũ nõ valet qz in limbo ante mortẽ iacob nõ solum recepti erant abꝛaam t isaac: sed oẽs iusti qui mortui fuerant ab adam qui penituit. vt habet̃ Sap̃. x. vsq; ad iacob: q̃ fuerunt multi. ſ. abel setb et multi alij de filijs eius qui fuerũt religiosi et iusti: et noe et melchisedech et multi de posteris eoꝝ t mulieres sancte: ita q̃ ꝺ poterant dici populus: maxime cum fm̃ leges. x. homines faciant populuz: ꝓpter quod nõ valet dictum suum: et ideo exponendũ est vt ꝓdictum est. Ad populum suum. i. ad iustos existentes in limbo.

Ca. XLIX

Moraliter. In hoc capitulo ponitur ꝓphetia iacob de filijs suis. ¶ Et de ruben dicit: c ¶ Ruben ꝓmogenit⁹ meus ⁊c. ꝙ iacob patriarchã ꝺ ꝓuenienter põt intelligi. nam ꝓiarcha ꝺz a pater t archos qꝺ est ꝓnceps q̃si ꝓnceps patrũ qꝺ ꝓpriissime deo ꝓuenit. ꝙ ruben aũt ꝓmogenitũ ꝓmus angelus qui est ꝓima creatura ei⁹. iõ subdit̃: d ¶ Tu fortitudo mea. nam dei potentia magis apparuit in illo q̃ i alijs: t qz ꝓm⁹ peccauit subditur: e ¶ Et ꝓncipiũ doloris mei. de peccatis enim dicit̃ deus dolere Heñ. vj. Uidẽs aũt deus q̃ multa malicia hoĩm esset in terra ⁊c. Sequit̃: Et tactus ꝓoloze cozdis intrinsec⁹ delebo inquit hoiem quẽ creaui. f ¶ Pol/ ¶ or. dignitate. † ¶ In donis. naturalibus t in supnaturalib⁹ fuisset si stetisset.

† Maioz imperio. qz fuit supꝛem⁹ inter omnes. g ¶ Effusus es sicut aqua. ꝙ superbiã tuã. h ¶ Nõ crescas. imo descẽdas ꝺ celo i terrã. i ¶ Quia ascẽdisti cubile p̃ris tui. i. gliaz soli deo debitã vsurpare voluisti. † Et maculasti stratũ ei⁹. i. celũ empyreũ inducendo alios angelos ad peccatum. Et q̃ꝺ diabolus rex est sup omnes filios supbie Job. xlj. ideo z ruben intelligi potest oĩs supbus t dicit̃: † Primogenit⁹. qz vult alios ꝓcellere. † Et fortitudo mea. ſ. fm̃ estimationẽ ꝓpriaz: qz se reputat alijs ꝓualere. † Principiũ doloris mei. fm̃ veritatẽ: qz supbia ꝓncipiũ est omnis peccati de q̃ ꝺ dolere dicit̃ Heñ. vj.

†Prior in donis,naturalib⁹ ⁊ gratijs gratis datis:fm tñ estimationē suam. †Maior imperio.nam omnibus vult imperare.modus enī supbi est vt quicquid dicit ꝓcipere videatur. †Effusus es sicut aqua.Eccl.xx.Hz atie fatuozū effundentur. †Non crescas.j.descendes.Luc.xiiij. Qis qui se exaltat humiliabit. †Ascendisti cubile patris tui. gloziam de bonis a deo tibi datis attribuendo tibi. †Et maculasti stratū ei⁹.i.mentē tuam peccato supbie maculasti: in qua sicut in strato de⁹ quiescere ꝙuaiter querebat.Prouerb.viij.Delitie mee ꝛc. k†Symeon ⁊ leui fratres vasa iniquitatis.p istos duos in malo cōbinatos.intelliguntꝫ duo vitia sese cōcomitantia:gula scz ⁊ luxuria. Ūñ dicit Hiero.Venter ⁊ genitalia sunt mēbra propinqua ⁊ ex vicinitate mēbrozum designaꝫ vicinitas vitiozū. †Bellantia.nā ex ebrietate q̄ ptinet ad gulā surgūt lites ⁊ bella frequenter vt ptz ad sensuz ⁊ silr ex luxuria. nam bellū troianū quod fuit valde graue:ꝛ tractum tpis habuit valde magnū ex helene raptu habuit oztū.Et sic fuit de multis alijs bellis q̄ narrare nimis esset ꝓlixū. m†In consiliū eoz nō veniat anima mea.p cōsensum. o†Et in cetu eoz nō veniat gloria mea. i.nunq̄ ꝓtingat mihi gloziari de talib⁹.sicut faciūt gulosi et luxuriosi. †Maledictus furoz eozū qz ptinax.nam incentiuū vitiozū illozū est carni intrinsecum. q†In furoze suo occiderūt virū.ista nanq̄ vitia subuertunt rationē ⁊ intellectū q̄ ðz vir fm Aug⁹. r†Et in volūtate sua suffoderūt murū.auferendo verecundiā que est quedā clausura ꝛtutū et ꝓhibet aditum vitiozuz. ꝓpter qđ dicit Hiere.iij.Frons mulieris meretricis facta ē tibi:noluisti erubescere. s†Dimidiū eos.i.diuidi ꝓmittam.cetera nanq̄ vitia aliquoz hominū sunt ꝓpria sicut fraus ⁊ dolus mercatoz: simonia clericoz:rapina potentū:ꝛ sic de alijs. sz gula ⁊ luxuria diffuse sunt in oīi statu vite p̄sentis. a†Iuda te laudabunt frēs tui.p iudā ad cui⁹ tribum translata fuit dignitas regia designaꝫ bon⁹ rex siue ꝓinceps.ideo ðz:te laudabunt frēs tui.i. boni ꝓncipes bonitatē tui regiminis audiētes. b†Manꝰ tua in ceruicibus inimicoz tuozū.i.potestas tua destruat illos qui inique turbant vel innadūt regnū tuū. †Ze ado rabūt filij patris tui.boni nanq̄ qui sunt filij dei patris oīm debitā reuerentiaz faciūt regie maiestati.j.Pet.ij.Subiecti estote omni humane creature ꝓpter deū siue regi tanq̄ ꝓcellenti: siue ducib⁹ tanq̄ ab eo missis ad vindictā maloz laudem ẋo bonoz. c†Catulus leonis iuda.bonus enim rex vel ꝓinceps debet esse constans sicut leo pro iusticia.

d†Ad predam ascēdisti.aduersarijs iusticie destructis eorum bona in vtilitatem rei publice cōuertendo. e†Requiescens accubuisti vt leo.quia iustū regem ⁊ constantē nullus audet inuadere.vnde sanct⁹ Ludouicus.Longo tpe regnauit ⁊ in pace. f†Quis suscitabit eū:turbans eius regnū. quasi dicat nullus.iō subdit: g†Nō auferet sceptrū ð iuda.i.regimen bonū nō auferet de talis ꝓncipis terra.

i†Donec veniat qui mittēdus est.i.ipe christ⁹ qui venit in morte boni ꝓncipis sibi ꝓ bono regimine regnū celeste donatur⁹.illud Luc.xix.Euge serue bone ⁊ fidelis: qz i pauca fuisti fidelis supza multa te cōstituā.intra in gaudium dñi tui. k†Et ipe erit expectatio gentiuz.scz christus qui oēs gentes est in fine mundi iudicaturus. a†Pigans ad vineam pullum suuz ꝛc.Istud refertur ad iudā qui significat bonum regez:ꝛ p ea que dicunt hic abūdantia lactis ⁊ vini in sorte iude significaꝫ fm sensum litteralem.⁊ talis abundantia reperiē in regno iusti regis ⁊ pacifici:qz tūc agri ⁊ vinee possunt competenter coli.Prouerb.j. Qui aūt me audierit absq̄ terroze requiescet ⁊ abundantia ꝑfruet terroze maloz sublato. e†Zabulon in litoze maris.p litus maris qđ ē mediū inter mare ⁊ terram inde elongaram. potest intelligi status clericalis.in q̄tum medius est inter statū laicoz huius mundi fluctibus expositoz̄ ⁊ statū religionis a mari mundi bui⁹ magis elongatuz. g†Et in statione nauiū.i.in portu vbi stant naues.p quod significaꝫ q̄ laici currentes p mare huius mundi habent redire ad clericos tanq̄ ad portum ꝓpter receptionem sacramentoz:qz tñ aliqui p malicias exꝑitas extorquere querunt bona tpalia laicoz.ideo ꝓpter tales subditur: h†Pertingens vsq̄ ad sidonez. que venatio interꝓetaꝫ. i†Issachar asinus fortis.p quē pōt intelligi religiosus qui tanq̄ asin⁹ sup scapulas debet portare crucem mortificationis.Matth.xvj.Si quis vult post me venire abneget semetipsum ⁊ tollat crucem suam ⁊ sequatur me. †Accubās inter terminos.s.vite p̄sentis in qua habet habitare coꝛpoze ꝓpter necessitatē vite coꝛpalis:⁊ vite celestis in qua in q̄ debet habitare mēte.Phil.iij.Mostra aūt ou cursatio in celis est. k†Cidit requiē.vite cōtemplatiue. †Esset bona Luc.x.Maria optimā partē elegit ꝛc. †Et terram.scz vitē. †Qz esset optima.nā ibi habet summū bonū. l†Et supposuit humez ad portandū.s.religiōis onera mente deuota. m†Et factus est tributis seruiēs.i.regi christo sub obedientia:sine ꝓpio ⁊ in castitate viuēs. a†Dan iudicabit ꝛc.p dan qui iudiciū interꝓtaꝫ bon⁹ iudex secularis vel ecclesiasticus designaꝫ.ideo dicit: †Iudicabit populū suuz. qz nō debet iudicare nisi populū sibi subditū. b†Fiat dan coluber in via.i.pudēs ꝓcedēdo p viā iusticie.Matth.x.Estote pudētes sicut serpentes. †Cerastes in semita.p semitaz que rectioz est via publica intelligiē epikeya que dirigit legē cōmunē in casu ꝑticulari:⁊ ipsa debet esse in bono iudice tanq̄ ecclesiastico q̄ seculari:⁊ est cerastes serpens cornut⁹.p qđ designaꝫ q̄ bon⁹ iudex cornu sue potestatis debet malos ꝛimere vt a malis reꝛimant⁊ alij terreant. c†Mordens equi gulas equi vt cadat ascensoz eius retro.p ascensozes equi virtutes intelligiē ⁊ supbus cōtra quē bonus iudex debet constanter ⁊ caute ꝓcedere vt deijciat supbia ei⁹.⁊ q̄n debet in hoc de diuino auxilio confidere.iō subditur: d†Salutare tuū expectabo dñe. e†Gad accinctus ꝓliabit.Per gad q̄ dicitur accinctus intelligit homo castus:cingulo castitatis ꝑcinctus Luc.xij.Sint lūbi vestri ꝑcincti.Qđ exponēs Hzeg. dicit:Lumbos enim ꝑcingimus cum carnis luxuriam per cōtinentiā coartam⁹. †Preliabit ante eū.p hoc designaꝫ q̄ bellū cōtra vitium luxurie occurrit in iuuentute. f†Et ipse accinget retro.nam deuicta cōcupiscentia carnis p castitatez debet armari cōtra elationem ne ex tali victoria surgat qđ aliq̄ peius est.Unde dicit Bern⁹.sup missus est.Expedit magis virginē nō esse q̄ de virginitate insolescere. g†Aser pinguis panis.Per aser qui interꝓtatur beatus: potest significari dñs noster iesus christus qui non solum est beatus:ſz etiam beatitudo sanctoꝝ aliozū obiectiue. †Pinguis panis eius.i.sacramentū eucharistie in quo datur nobis christ⁹ in nutrimentū spiritualis vite.Joh.vj.Ego sum panis viuus qui ð celo descendi:siquis māducauerit ex hoc pane viuet in eternum. b†Et prebebit delitias regibus.p reges intelligunt celi ciues cū christo regnantes qui delitiant in aspectu christi.nam interi⁹ reficiuntur in aspectu diuinitatis: ⁊ exteri⁹ in aspectu humanitatis. i†Neptalim ceruus emissus.p neptalim q̄ dilatatio interꝓtaꝫ cōuenienter p̄dicato: diligens intelligiē p spirituales filios dilatatur qui dicit ceruus ꝓpter promptitudinē ad discurrendū ꝓ predicatione verbi diuini ⁊ emissus:nam ab illo debet mitti.Ro.x.Quō predicabunt nisi mittant. k†Dans eloquia pulchritudinis.nam predicare nō debet de fabulis ⁊ ficticijs sed de sacris scripturis de q̄bus dicit ꝑs.xj.Eloquia dñi eloquia casta:argentū igne examinatum:purgatū terre purgatū septuplū. l†Filius accrescens Ioseph.per Ioseph qui a iuuentute tantū celū habuit castitatis q̄ ꝓpter eam sustinuit penam carceris. conuenienter intelligitur iuuenis religiosus vel secularis habens ꝛe lum castitatis:et dicitur bis accrescens ꝓpter castitatē mentis et coꝛporis. †Et decorus aspectu.per honestatē cōuersationis et etiam pulchritudinem coꝛporis. a†Filie discurrerunt sup murū.ad videndū eum.Dominus enim aliquādo permittit mulieres talem iuuenem allicere aspectib⁹ ⁊ verbis impudicis ad probationē sue castitatis:sicut factum fuit ð Ioseph. b†Sed exasperauerunt eum.istud in sensu litterali refertur ad fratres Ioseph ꝓpter qđ in sensu mystico referri debet ad alios iuuenes insolentes:qui talē iuuenem eis dissimilem verbis exasperant dicētes eum mollem ⁊ nullius valoris. d†Inuiderūt ei.ꝓpter famā sue bonitatis. e†Habentes iacula.i.verba pungitiua.vocantes eum hypocritam falsum. f†Sedit in forti arcu eius.i.in christo: ꝓpter quod talis non mouetur a sancto ꝓposito. b†Et dissoluta sunt vincula brachioꝝ eius.i.ꝓnitates ad vina superflua et venerea que vocanꝫ fyrigena corrigia dolosa.vij.Ethicoz. i†Per manū potentis iacob.i.ꝑ virtutem dei que requirit ad obseruantiā perfecte castitat⁊.Sap.viij. Et cognoui q̄ nō possum esse ꝓtinēs nisi de⁹ det. b†Inde egressus est pastor. talis enī iuuenis aptus est vt suo tpe ꝓmoueat ad officiū pastorale. l†Lapis israel.i.firmus ⁊ stabilis in sancto ꝓposito. m†De⁹ patr⁊ tui erit adiutoz tu⁹. De⁹ enī pr̄ dñi nostri iesu christi qui christus est pater talis iuuenis seu ꝓlati. est eius adiutoz in operibus suis:ꝛ p cōsequens tota trinitas cui⁹ opa sūt indiuisa. n†Et oipotēs bñdicet tibi.m'tiplicādo i spūalis bonis. o†Bñdictioib⁹ celi ðsup ⁊ abyssi iacē

ꝛ tis

ris deoꝛsum.p abyssum intelligiē inferni pena. ⁊ p celū desup gloria supna.p hoc ē q̄ dicit: †Bñdictionib⁹ ꝛc.intelligiē tualis gehēne ⁊ adeptio glorie q̄ sunt benedictiōes magne q†Benedictionib⁹ vberū ⁊ vulue. p bñ intelligiē generatio filioꝝ spūaliū ⁊ nutritio eoꝝ in moꝛib⁹ ⁊ in fide:q̄ sunt in plato bñdictiōes magne.Prouerb.x.Gloria patr⁊ est filij sapiēs. s†Benedictiōes patris tui.i.q̄s christ⁹ pater tu⁹ dedit tibi. t†Cōfoꝛtate sunt bñdictionib⁹ patrū eius.i.maiores sunt ⁊ efficatioꝛes q̄ bñdictiōes date patrib⁹ antiquis ex quib⁹ descendit xp̄s fm carnē.nam illi q̄tūcūq̄ iusti nō admittebant ad regnū sed descendebāt ad limbū.filij xo xp̄i ꝓ baptismuz admittunt ad regnū.Christus xo venies in mundū ꝓ morte suā sanctos patres de limbo eduxit ⁊ ad celū empyreū trāstulit.ideo subdit: v†Donec veniret desiderū colliū eterno⁹.i.donec veniret xp̄s de q̄ dicit Aggei.ij.Ecce veniet desideratus cūctis gentib⁹.Et ideo dicit desideriū colliū eternoꝝ.i.sanctoꝝ patrū qui desiderabāt xp̄i aduentum.⁊ dicunt colles eterni:ꝓpter eminentiā sanctitatis ⁊ durationez ꝓpetuitatis a ꝑte post. x†Fiant in capite ioseph naçarei inter fratres suos.i.in capite iuuenis dicto modo descripti qui est naçareus.i.sanctus inter fratres suos veniāt benedictiōes p̄dicte. a†Beniamin lupus rapax.Scōm qđ dicit Aug⁹.ꝓ beniamin figurat⁹ fuit paulus apl̄us qui fuit de tribu beniamin sic ipse dicit Phil.iij.⁊ ideo ð ipo sbdit: b†Mane rapiet predam.Nam in sua iuuentute valde grauiter ꝑsecut⁹ fuit ecclesiā vt habet Actuū.viij.⁊.ix.Sz q̄ ꝙuersus fuit ad fidem ⁊ edificauit valde ecclesiā ope ⁊ doctrina:⁊ sic factꝰ fuit de lupo pastor:⁊ ð pdone custos.ideo subdit: †Et vespere diuidet spolia.qz post suā cōuersionē multos valde gentiliuz cōuertit ad christi fidē qui dicunt ipſ⁹ spolia.nam cos de manu diaboli eripuit ⁊ ecclesie christi aggregauit: †Ego ꝛgrgoz ad populū meum sepelite me cū patrib⁹ meis ꝛc. ꝓ bñ ostenditur q̄ bonus homo debet esse valde sollicit⁹ vt in sacro loco sepeliat:vbi suffragioꝝ copia habeat. ¶In ca.xlix.vbi dicitur in postilla:Dicit enim in nouissimis diebus.

Additio.j. Super illud verbū:In nouissimis diebus.Ra.Moy.gerundeñ.in sua glo.dicit:Nouissimi dies sūt dies.Messie:qñ iacob significabat illa tpa in verbis suis:cū dixit:Donec veniat silo ⁊ ipsi congregabunt ꝓpli ꝛc.Scōm enī cōmunē opinionez nouissimi dies: dies Messie sunt.hec ille.Et sunt verba notanda:licet frequēter a iudeis malicioſe negentur. ¶In eodem ca.xlix.vbi dicitur in postilla:Quia tu es ꝓncipium doloꝛis mei ꝛc.

Additio.ij. In hebreo in hoc loco ponitur:Tu es ꝓncipiū oni.⁊ est dictio que q̄ñq̄ significat vel affoꝛtitudinē seu roboreꝫ ⁊ vtroq̄ mō pōt exponi ad cōmendationē ipſ⁹ ruben anteq̄ peccasset.cuz enī dicit:ꝓncipiū doloꝛis mei.i.sollicitudinis mee circa filios meos:⁊ sic exponit magister in histo.Si aūt dicaꝫ ꝓncipiū foꝛtitudinis mee:potest sic intelligi:qz in eo primo apparuit virilitas ipſ⁹ iacob in actu generādi ⁊ redit in idem qđ ꝓius. Vel fm Ra.Moy.in hoc cōmendaꝫ castitas iacob: qz vt tradunt hebrei tūc nō emisit de se semen añ cōceptionē Ruben ⁊ sic fuit ꝓncipiū foꝛtitudinis sue quo ad hoc:⁊ est ſnia planioꝛ.Dicit enī ꝓmo:oīa que faciebant ad cōmendationē Ruben.s. tu es foꝛtitudo mea.vsq̄ ibi:Maior imperio.Et postea subdit illa que faciūt ad ei⁹ decrementū:⁊ hoc cuz dicit:Effusus es sicut aqua ꝛc. ¶In eodem ca.xlix.vbi dicit in postilla:Nō auferet sceptrū de iuda : donec veniat silo:est valde efficaꝛ ad vincendū iudeos de hoc q̄ xp̄s ꝓmissus iam venit a tpe q̄ ablatū est sceptrū de iuda ꝛc.Et ideo cōtra hoc multipliciter cauillant q̄ cauillationib⁹ ibi bñ videt respōderi in postilla: excepto vno sc̄z cum dicit q̄ Machabei qui sacerdotes fuerūt ⁊ gubernauerūt populū:erāt de tribu iuda:qđ ipſi negāt:nec plane contra eos hoc ꝓbat.vnde inter alios q̄s de hac materia vidi loquētes seu scribētes sup Ra.Mar.in pugiōe suo sc̄o ꝑte ca. iij.⁊.v.de hoc eleganter tractat.primo exponens hec verba: Nō auferet sceptrū: nec dux de femoze:de collegio seu ꝓsistorio iudeoꝝ qui dicebant canhedrin:ad quos omnes difficultates seu dubia legis ⁊ fidei ꝓueniebāt ⁊ oīa summa iudicia ⁊ cōtrouersie qui quidē residebāt principaliter sub regib⁹ ⁊ duc̄ibus iude i hierusalē.⁊ postea in babylonica captiuitate dū essent reges vel duces de iuda.consequenter aūt in reditu captiuitatis apud hierusalem durabat etiam potestas illoꝝm ꝓout potestas alicuius capituli vacante sede durat:quoꝝm auctoꝛitas ⁊ potestas durauit etiam ꝛge,Machab eoꝝ:⁊ vsq̄

ad certū

ad certū tempus ante destructionē templi secūdi:quod quidē tempus cōcurrit cum tpe passionis xp̄i:⁊ tūc cessauit oīno eoꝝm potestas:que omnia sufficienter ꝓbat p̄dictus auctoꝛ:⁊ deducit p auctoꝛitates sumptas a doctoꝛib⁹ autēticis hebꝛeoꝝm antiquis quibus nullo modo possunt iudei rationabiliter dissentire:quas quidem ad euitandū ꝓlixitatē omitto:remittendo eas ꝓdicto libꝛo vbi plane tractantur. ¶In eodem ca.xlix.vbi dicit in postilla:Ligans ad vineā ꝛc.

Additio.iij. Expositio catholicoꝝ i hoc loco nō debet censeri mystica sz potiꝰ ꝛalis Jacob enī ꝓphetando de filijs in ꝑticulari hoc loco: sepe loquit metaphoꝛice.fm quā locutionez accipienda est ſnia litteralis:ex q̄ res significate p voces:vlterius aliud significāt:ꝓut ostensum fuit i ꝓlogo huius libꝛi. Qz aūt hic circa iudā methaphoꝛice loquit:ſatis videtur ex hoc qđ dixerat:Catulus leonis ꝛc.qđ exponit de dauid vt in postilla:qui nō fuit catulus leonis nisi metaphoꝛice.Et ſimiliter in ꝑticulari hoc loco dicit:Ligās ad vineā ꝛc.Locutio metaphoꝛica debet censeri:ꝑsertim cū ſimilitudines quas in hoc loco ponit sint oīno ꝓfomes ſimilitudinibus in alijs locis sacre scripture ꝓtentis vbi de ſimili materia tractaꝫ. ¶Pro q̄ attendendū q̄ vinea in sacra scriptura accipiꝫ ad ſram ꝓ ꝓgregatioe coꝝ q̄ sūt sub fide.vnde Esa.v. Vinea dñi ꝛc.Similiter xp̄s se vocat vitē.Joh.xv. Ego sum vitis vera ꝛc.ſimiliꝫ discipulos vocat palmites.vt ibidē.Per asinā xo significat xp̄s populū iudeoꝝ.⁊ p pullū populū gentiliuz:vt Matth.xxj.⁊ Zach.ix.ꝓphetice hoc idem signaꝫ. Per hoc aūt q̄ dicit:Lauabit in vino stolā suam ꝛc.etiā metaphoꝛice significaꝫ ad ſram passio xp̄i:de q̄ Esa.lxiij. Cum a christo querit:Quare ergo rubrum est indumentū tuū ⁊ vestimēta tua:⁊ ꝛc.q̄ omnia ad ſram intelliguntꝫ de christo et ei⁹ passione:vnde tenenda est expositio nostroꝝ doctoꝝm in ꝑticulari ꝛalis ⁊ cōtinuaꝫ cum ꝓcedentib⁹ cōuenienter.cū enī dixerat:Donec veniat qui mittēdus est.s.christus:cui erit cōgregatio seu expectatio gentiū:cōsequenter declarat ꝓiunctionē barū gentiū dicēs:Ligās ad vineā ꝛc.ſimiliter ⁊ passionē p quā ſpectabaꝫ redemptio omniū gentiū:⁊ hoc cū dicit: Lauabit in vino ꝛc.⁊ exponaꝫ ad ſram: ꝓut in Glo.ordi.ꝛc.

¶In eodē ca.xlix.vbi dicit in postilla:Sz hec expositio ꝛc.

Additio.v. Hec expositio nō videtur tanq̄ extranea repellanda nō obstantibus obiectiōibus postillatoꝝis contra eā. Prima enī obiectio nō videtur valere:nam ille qui nimis datur ad ſpeculationez sepe negligit curā tēporaliū negocioꝝ:intātū q̄ iudicio cōmuni hoiz rudis seu fatuus reputaꝫ:ſicut Pbs.vj.Ethi.dicit de anagoza ⁊ ſimilib⁹ pbis:q̄ videbant ignozantes conferētia sibiipsis.Secundā xo obiectionē manifestum est nō valere.reperitur enī in ſacra scriptura expreſſum q̄ de filijs iſachar erant homines excellentes in ſcientia sup alios:vnde.j.Paral.xij. De filijs quoq̄ iſachar viri eruditi qui nouerant singula tempoza ad ꝑcipiendum quid facere deberet israel ꝛc. Sup quod verbum glo.doctoꝛes legis in tribu iſachar fuisse traduntur qui singula tempoza cerimoniarū obseruanda docebāt: et q̄d facere deberet israel prescribebāt.Nec in Glo. qđ etiā ipemet postillatoꝛ in hoc loco testaꝫ:vbi de iſachar sic dicit: Erāt enī isti studiosi in lege:⁊ sciebant optime consulere quid ⁊ quō esset agendum:⁊ cetere tribꝰ eoꝝ cōſilijs acquiescebant. hec postillatoꝛ. Qz aūt de tribu leui etiam essent cōmuniter iudices ⁊ doctoꝛes populi:verū ē.⁊ habeꝫ Deu.penul.vbi de leui ðz:Perfectio tua ⁊ doctrīa tua a viro sctō tuo ꝛc. Sz cū ð stat q̄ iſachar etiam habebat excellentiā in ſcientia:vt dictum est respectu aliozū ꝓeter leui.Continuaꝫ etiam littera fm hāc expositionem sic:nam cum iſachar esset auidus ad ſpeculationē ſcientie:⁊ haberet terrā fructiferam:erat accubans inter terminos:abboꝛrēs.s.labozes coꝛporales.vñ videt requiē.s.ſpeculationem q̄ esset bona:⁊ terram q̄ esset optima.s.fructifera cum modico labore:.put in postilla.ex amoze studij excusabat se vt plurimū ne iret in exercitium:quia diligebat quietem et dulcoꝛem sapientie:⁊ ideo preeligebat ſoluere tributum regibus potius q̄s dimittere requiem ſpeculationis. et hoc est qđ ſequitur:⁊ ſupposuit humerū suum ad portandū.s.quia volebat magis esse tributarius q̄s bellicoſus seu militaris ratione predicta. ¶In eodem ca.xlix.vbi dicitur in postilla:Dan iudicabit populum suum ꝛc.

Additio.vj. Dictio hebꝛaica in hoc loco posita ſignificat vno mō iudicare: et alio modo vindicare.et vtrūq̄ posset intelligi de ſamsone:.put in postilla. ¶In eodem ca.xlix.vbi dicitur in postilla:Salutare tuum expectabo dñe.

Universidad de Burgos
Biblioteca

Additio.vij. Licet samson fuisset fortissim⁹ i corpozali roboze:ñ tñ ab aliq̄ posset dubitari an esset messias: fuit enim Samson modice prudentie et discretionis nec fuit etiam pzopheta: nec de eo leguntur tales ẋtntes q̄b⁹ de ꝑ posset suspicari: vñ q̄ pr̄iarcha dixit de loco. Salutare tuū ꝛc̄. Welꝰ videt referēdū ad tp̄s antichristi: put Hzeg⁹. iij. Moy. dic: q̄ q̄dē antixp̄s put cōit ferf: descensur⁹ ē ꝺ tribu dan: q̄ circa tabernaculū ad aq̄lonē castrametatus ē: ꝛ qz ipe Hzego. ibidē ait: Judea erroꝛis sui laq̄is capta p̄ xp̄o antixp̄m spectat. Ñ iacob i electoꝛ voce in eodē loco repete cōuersus ē ad deū dicēs. Salutare tuū expectabo ꝛc̄. i. nō sic ifideles antichristū. q̄. d. vētur⁹ ē de tribu dan ꝛ cū q̄ in redēptioēz nr̄az vētur⁹ ē fideliter spectо vez xp̄m. de xp̄o enī Xo. s. dixerat: Donec veniat q̄ mittēdus ē. et hāc sniam exp̄sse tenet trāslatio chaldaica. In eodē ca. xlix. vbi ꝺ i postil.

Additio.viij. Nō videt rō (Sedit in forti ꝛc̄. ni ꝓsonū: q̄ in ꝑ loco inter tot bona que iacob de ipso iosep pzophetauit interponatur tanq̄ bonum descensus hieroboam ex ipso iosep cū ipse hieroboam fuerit pessimus idolatra: qui nō solum peccauit: sed etiam peccare fecit israel, ꝓpter qꝺ diuina sniа fuit ablatiuus a regno cū posteritate sua: excepto vno filio tñ: vt in. iiij. Regū. xiij. ꝛ xv. ca. ꝛ etiā regnū ei⁹ ly ꝑ tpe a deo fuerit pmissum: nō tñ gratū: de eo enī legit. Osee. viij. ca. Ipsi regnauerūt ly nō ex me. ꝛ silr. xiij. de eodē: Dabo eis regē in furoze meo: nō q̄ de ipso recte diceret: Per manū porētis iacob: vñ alit circa ꝑ videt dicendū. Ad qꝺ sciēdū ē: q̄ iosep duas habuit p̄cipales p secutiões. vnā. s. a fratrib⁹ ꝺ q̄ intelligit illud. Exasperauerūt eū ꝛ iurgati sūt ꝛc̄. put ꝺr in postilla. Aliam Xo ab vxore dñi sui. s. pharaonis: vt. s. xxxix. a q̄ q̄dē psecutiõe fuit a deo ꝓtectus intātū: q̄ nō fuit inclinat⁹ ad peccādū. ly vehemēter incitat⁹ ad ꝑ fuisset: vt ibidē ptz: ꝛ de ꝑ exponit q̄dā hebreoꝝ: qꝺ sequit. s. Sedit in forti are⁹ ei⁹. s. appetit⁹ ei⁹ carnalis: q̄ se pe in boīb⁹ modice virtutis tēdit ad ex̄ ad suū cōcupiscibile: tanq̄ are⁹ ꝓiciēs sagittā ad signū: qꝺ nō sic fecit iosep: ly sedit in forti. i. in fortitudie xtutis cōtinētie: ꝛ qz q̄nqz aliq̄ q̄ ex ductu rōnis refrenāt suū carnalē appetitū: cū ꝑ tñ molestant a prauis ꝺcupiscētijs: put ꝓtingit ꝓtinētib⁹: Joseph aūt non sic: ly tanq̄ vere tēperat⁹ vires ꝓpias carnales ꝺbiectas habebat rōni: sic vt nullū motū ad ꝑ sentiret molestie sensualitatis. iō dic: Et dissoluta ꝛc̄. sic q̄ li ei⁹ referaī ad ꝑ qꝺ dicit: Arcu suū ꝛc̄. Arcus cni hz duo brachia q̄ cū corda fortiꝭ sūt ligata: ad ꝑ vt possit sagittare: q̄rū q̄dē brachioꝝ arcus si vincula dissoluant: tūc are⁹ penit⁹ est indispositⁿ ad sagitandū: et isto mō vires sensuales Joseph cū q̄b⁹ are⁹ appetit⁹ carnalis solet sagitare: erāt dissolute a vinculis carnalib⁹: idcirco in ꝑ cōmēdabat nō solū vt ꝓtinēs: sed tanq̄ tēperat⁹: ꝛ qz vitare pecca tū p̄sertim ꝑ mō i statu nature corrupte nō possumus nisi gra dei au xiliāte fm Aug⁹. in libro de p̄fectiõe iusticie: iō subdit: Per manū potētis iacob: qz p virtutē gr̄e dei illud peccatum sic vitauit. Pōt etiā ꝑ qꝺ ꝺr: Et dissoluta sūt vincula ei⁹: aliter exponi. s. vt intelligaī ꝺ dissolutiõe vinculoꝝ ioseph i carcere de mādato regis: ꝛ ꝓuidētia diuina: vñ de eo legit in ps. ciij. Humiliauerūt in cōpedib⁹ pedes ei⁹: ꝛ sequit. s. de eodē. Wi sit rex ꝛ solvit eum. qꝺ autē sequit: Inde pastoꝝ egressus est lapis israꝫ: videt aliter exponendū. Ad cui⁹ intellectū attendendū ē: q̄ posteritas ioseph p ephraim descendēs recesserat a diuio cultu: a tpe ipi⁹ pessimi hieroboā vt dictū ē: intātū q̄ nō reputabanꝫ ifā de filijs israꝫ fm fidē: ly q̄si gētiles ꝛ alieni gene: vñ de eis legit Osee. v. In dñm ꝺfidiose egerūt: qz filios alienos genuerūt ꝛc̄. Idcirco iacob videns in ꝓp̄ū: q̄ filij ioseph nunq̄ essent deo recōciliandi nisi ꝑ xp̄m q̄ oēs tā hebreos q̄ gētiles vocauit ad gr̄az. iō dicit: Inde egressus ē pastoꝝ ꝛc̄. q. d. ab ipso potēte iacob. s. a deo q̄ ꝑseruauit ioseph a peccato: vt dictū est: egrediēs est pastoꝝ. s. xp̄s q̄ tanq̄ pastoꝝ bonus dixit: Alias oues habeo q̄ nō sūt ex ꝑ ouili: ꝛ illas oportet me adducere. Silr ꝛ laz is israꝫ: supple inde egredi ēdus ē: q̄ quidē lapis israꝫ est ille. s. quē reꝓbauerūt edificantes q̄ fecit vtraq̄ vnū. Ñ ad cōsolatiõē posteritatis ioseph ꝑ introducū est: ne ꝑ ꝺ q̄ apostataueruīt a lege diuīa: intelligerenꝫ exclusi a finali salute ꝑ xp̄m fienda: vñ ꝛ hic notabiliter nomiat christū ꝑ nomē pastoꝝ ꝛ lapidis: quoꝝ vtrūq̄ nomen implicat reductiõē gentiliū seu apostatantiū ad vnū deū ꝛ vnam fidē: nec obstat huic expositiõi qꝺ dicit: Egressus est q̄si ꝺ ꝑterito: q̄ ꝑ est ꝓpter certitudinē ꝓphetie: ꝛ etiā fm expositionem postillatoꝝ de futuro habet intelligi: vt patet i postilla. Quidā aūt exponūt ꝑ qꝺ ꝺr: Inde egressus est pastoꝝ lapis israel ꝛc̄. de iosue filio Nun: q̄ fuit de tribu ephraim: ꝛ ꝓ ꝺe ioseph: ꝛ licet rōnabil⁹ posset de illo exponi qui fuit iustus rectoꝝ israꝫ post moysen: ꝓpr⁹ tñ adaptanꝫ hec verba christo: p̄sertim cū dicit lapis israel: nā etiaz Ba. Moy. gerundeñ. in ꝑ loco dicit exp̄sse: q̄ lapis hic dictus ꝛtelligit ille de quo i p̄s. cxvij. Lapidē quē reꝓbauerūt ꝛc̄. Ñ q̄ loquit quasi ꝓphetādo nesciēs: sicut legit de Caypha. In eodez ca. xlix. vbi dicitur in postilla: Benedictiones patris tui ꝛc̄.

Additio.ix. Ifte due expositiões videnꝫ insufficientes: vtraq̄ enī eaꝝ p̄supponit falsum vel incōueniēs: nam ꝓma expositio p̄supponit: q̄ ds̄ pmiserat ipsi iacob dominiū tot⁹ mūdi: cū ei apparuerat iuxta lucan: de quo. s. xxviij. ca. sed hoc videt falsum: nam in scīa apparitiõe in qua deus apparuit ipsi iacob in eodē loco. s. luca: vbi iterū benedixit eū: ꝛ mutauit nomē eius in israelē: ibi legit: Terrā quā dedi abraam ꝛ isaac: dabo tibi ꝛ semini tuo post te ꝛc̄. Ex q̄ patet manifeste q̄ nō ampliauit sibi terminos plus q̄ patrib⁹ suis. Cōsequnt etiā iacob. s. xlviij. ca. repetēs ꝓdictā pmissionē factā i luca sibi ioseph. sic dic: Deꝰ oipotēs apparuit mihi in luca q̄ est in terra chanaan: bñdixitq̄ mihi: ꝛ ait: Ego te augebo ꝛ multiplicabo ꝛ factā te in turbas populoꝝ: daboq̄ tibi terrā hanc ꝛ semini tuo post te in possessionē sempiternā. Ex quo ptz manifeste: q̄ pmissio facta iacob i luca nō se extendebat nisi ad terrā chanaā. Q̄ aūt in ca. xxviij. supradicto dicit: Dilataberis ad orientē ꝛ occidentē ꝛc̄. Intelligit de orientali ꝛ occidentali plaga ipsi⁹ terre sibi, pmisse ꝛ chanaan: que etiā potest diuidi in quattuoꝛ plagas: sic tota terra habitabilis. Scda Xo expositio p̄supponit q̄ iacob habuerit clariozē reuelationē de mysterio xp̄i ꝛ futura beatitudine q̄ ipe abraā: qꝺ est valde incōueniēs. Tum qz abraaz dicit esse pater fidei: ꝛ cui⁹ sinu. put habet Luc. xvj. iusti ab angelis portabanꝫ: Tuꝝ qz de eo legit. s. xviij. ca. Dixitq̄ dominꝰ: Ñ celare potero abraā que gesturus sum ꝛc̄. Et eadez ratione ꝛ fortiozi incōueniēs videt: q̄ deus celaret abraā de his que ꝓtinēt ad salutē: maꝛime illa que reuelatur⁹ erat ipsi iacob: Tum qz futura beatitudo reuelata fuit ipsi abraae cum lux sancta semini suo fuerit ꝓmissa: vt expositum fuit ca. xv. que quidē beatitudo aptionē ianue celestis ꝛ cetera q̄ ad ꝑ requirūtur p̄supponit. Per illud autē quod dicit propheta: Super senes intellexi. Nō est intelligendum q̄ semper posteriozes sancti habebāt clariozes reuelatiões q̄ ꝓmi: alioquin sequiꝭ q̄ sancti modernoꝝ tēpoꝝ essent magis illuminati de his que ꝓtinent ad fidem q̄ apli: qui sunt antiquiozes ꝛ seniozes qꝺ est falsum. Ultima etiā ratio ad ꝑ inducta p postillatoꝛē nō sufficit: nā licet natura vt in plurib⁹ ꝓcedat de minus pfecto ad magꝭ pfectū. Natura tñ fm Boetiū semp sumit initiū a pfectis: ꝛ iō abrae fuit dictū. s. xvij. ca. Ambula coram me ꝛ esto pfect⁹ ꝛc̄. put fuit declaratū. Assumit etiā hec expositio bñdictionē ꝛ reuelationē ꝓ eodē: que tñ sunt diuersa: nō enī oēs bñdictiones sūt reuelatiões: nec ecōuerso: vt ē manifestū: vñ ꝑ lra videt aliꝭ exponēda ꝛ planiꝰ. Ad qꝺ sciēdū q̄ cū iacob bñdiceret a p̄re suo. s. xxvij. ca. eidē dixit sic: Det deus tibi de roze celi ꝛ de pinguedine terre ꝛc̄. in q̄ fuit bñdictus ad lram de bona influētia celesti: ꝛ de bona dispositione terrestri: ex quib⁹ immediate multiplicanꝫ terrenascētia nō tñ legit q̄ iacob fuisset benedictus exp̄sse a patre suo ꝺ multiplicatione ꝓpagationis hoīm ꝛ aīaliuz: qꝺ intelligit in benedictionib⁹ vulue: nec etiā de bona gubernatiõe seu nutritiõe taliū: qꝺ intelligit in bñdictionib⁹ vberū: ista aūt bñdictio q̄ ꝓtinet ad ꝓpagationē animaliū cōsueuit i scriptura ab aliis distingui: vnde Deut. vij. dicit: Benedict⁹ eris inter oēs populos ꝛ nō erit apud te sterilis vtriusq̄ sexus tā i boīb⁹ q̄ i gregibus tuis ꝛc̄. Jacob ꝑ in hoc loco ampli⁹ benedixit ip̄m Joseph q̄ ipse iacob fuit bñdictus a patre suo q̄tum ad p̄dicta: ꝛ hoc est qꝺ dicit: Bñdictiões patris tui. s. quib⁹ te benedico: Confortate sunt bñdictionib⁹ patrū meoꝝ ꝛc̄. s. bñdictionib⁹ quib⁹ patres mei me bñdixerūt vt dictū est. Et sequit in littera fm hebraicaz veritatē: Usq̄ ad desiderū colliū eternozū: seu colliuz seculi ꝛc̄. In quo intelligit christus desideratus a cunctis gentibus: vt Aggei. ij. ca. de quo Luc. x. Multi reges ꝛ ꝓphete voluerūt videre que vos videtis ꝛ nō viderunt ꝛc̄. Et cōtinuanꝫ hec verba cum p̄cedentibus ꝛ sequentibus sic: Benedictiões patris tui que cōfortate sunt benedictionibus patrū meoꝝ ꝛc̄. Et sensus est: q̄ bñdictiones tpales quib⁹ iacob ipsum ioseph benedixerat: que fortiozes seu ampliozes sunt q̄ benedictiones patrū meoꝝ scilicet ipsius iacob vt dictum est: vna cum summa benedictione spirituali desiderata a collibus eternis scilicet a sanctis ꝛ iustis: omnia ista fiant in capite ioseph.

☞ In eodez

In eodem ca. xlix. vbi dicitur in postilla: Tamen magister in hiſtoria ſcholaſtica ꝛc̄.

Additio vltima. Hec expositio mgri hiſtoriax ē i Glo. in fine. vbi sup ꝑ xbū ad ꝓp̄m sūū: supraꝓsuit freqntiā angeloꝝ. Silr et expositio Strabi q̄ i glo. ponit i margine: ꝛ nō ponit ibi ẽtū ad ꝑ aliq̄ opio opposita: vñ nō videt q̄ sit hec expositio repellenda: p̄sertim cū Aug⁹. sup Heñ. illā ponit: ly ñ totalit assertiue: dic. n. sic. Audēdū qꝺ dicant sc̄ptureq̄ assidue dicūt de moyſi. Et apposit⁹ ē ad p̄es suos: vel apposit⁹ ē ad ꝓp̄m sūū ꝛc̄. Ecce. n. ꝺ Jacob ꝺr: Jā q̄dē mortuo: ly nōdū sepulto ꝛ ad quē ꝓp̄m apponaꝫ: ñ i ꝓpꝛtu hr̄: ex illo. n. ꝓpls ꝺr nascit: q̄ ꝺ ci⁹ ē ꝓpls israel: q̄ xo eū ꝓcesserꝫ tā pauci iusti nōianꝫ: vt eos ꝓp̄m noiare certem⁹. nā si dictū ē: Apposit⁹ ē ad p̄es suos nulla ẽ stio fieret: an forte ē ñ solū hoīm sctoꝝ: ly etiā angeloꝝ ꝓpls ciuitat⁹ illi⁹: de q̄ ꝺr ad Heb. xiij. Accessistis ad montem ꝛ ad ciuitatē ꝺi hierslm: ꝛ ad milia angeloꝝ exultātiū: huic ꝓpulo apponunt: q̄ ꝓ hāc vitā placentes ꝺo fiūt: tūc. n. dicūt apponi qñ tā nō remanet sollicitudo tētationū ꝛ piculū pctoꝝ qꝺ ituens sc̄ptura ait: Ñ mortē ne laudes hoīem quēq̄: hec Aug⁹. ex q̄ aūctate solui⁹ obiectio facta ꝑ postillatoꝛē: nā ad ꝑ qꝺ dic: q̄ null⁹ pōt dici apposit⁹ ad ãgelos: nisi qñ transfertur ad gloriā. Rñdet fm Aug⁹. q̄ ꝓ hāc vitā placẽtes deo fiūt: dicunt angelis apponi: in q̄tū ia in eis cessat sollicitudo tētationū ꝛ piculū pctoꝝ: ly sūt ipeccabiles sicut angeli: ly ad huc statū gloꝛie ñ attigāt. Hec etiā videt incōueniēs dicere: q̄ cū sc̄ti i hac vita exūtes spe habeāt angelop̄soziaꝝ q̄ tales cū sint i libo ad coꝛ ꝓsolatiõē ab angelo freqnt visitentur: ꝛ ꝑ videt sonare glo. inſti. p̄dicta cū dic: Freqntiā angeloꝝ: ñ. n. dic ad societatē angeloꝝ: qꝺ sonat ꝛtinuū ꝓsortium: ly dic freqntiā angeloꝝ: qꝺ magis sonat freqntiā visitationis Q̄ aūt postillatoꝛ arguit ꝺ motiuū hui⁹ expositionis dicens: q̄ ñ mortē iacob fuerunt recepti in limbo adam et abel.

Dicēdū q̄ de nullo sctō q̄ ñ abraā decessit legit q̄ fuisset apposit⁹ ad ꝓp̄m sūū. Cui⁹ rō pōt eē: q̄ illi licet decessissent i gra: tñ forte habebant aliq̄ venialia ꝓ q̄b⁹ optebat eos eē in purgatorio ad tp̄s: ꝛ sic ꝓp̄ tales nō diceret iacob eē apposit⁹ ad ꝓp̄m sūū: cū ñ essent adhuc in limbo. Et notandū q̄ sc̄ptura loquit⁹ de morte q̄rundā iustoꝝ q̄ ñ ꝓpter hoc ꝺr isti decesserūt: freqnter ꝺr: Apposit⁹ ē ad p̄es suos: seu ad populū suū: vt ꝛ supradict⁹ ptz. ꝛ alijs: vel obdormiuit cū ꝑib⁹ suis: vt de Dauid. iij. Reg. ij. ꝛ de alijs qꝺ idē sonat: ly ꝑ passionē xp̄i aliter dicit. s. obdormiuit i dño: vt Act. vij. de stephano: ꝛ i alijs sacris hiſtoriis ꝛ legẽdis sctoꝝ qꝺ multū cōsonat catholice ꝛitati: nā ꝓmi q̄tū cūq̄ sancti nō obdormiebāt i dño cū nōdū i deo reqeſcerēt ꝑ beatā frnitionē: ly cū ꝑib⁹ hec spectantib⁹ apponebanꝫ: ly postremi sancti q̄ ianua celesti iaz apta statim p⁹ mortē deo cōiungebanꝫ: dicunt obdormire in dño: de quib⁹ Apo. xiiij. Bti mortui q̄ i dño moriunꝫ. ad quā mortē q̄ poti⁹ vita dicēda ē nos ꝓducat dñs nr̄ ibs xp̄s q̄ viuit ꝛ regnat in secula seculoꝝ. amen.

Replica cozrectoꝛij contra Burgensem. In ca. xlix vbi postillatoꝛ clare exposuisset testamentū iacob reꝓsecit ruben. Burgeñ. nescio q̄d ꝺ ꝓfusum murmurans dic qꝺ nihil valet ad ꝓpositū. Nā. ꝑ. ca. iij. ꝛ additiõe ꝓma ponit regulā q̄ ille sensus est lr̄e ꝓpinqꝭ: q̄ ex lram pauciozа ꝛ ꝓponit: quā regulā hic nō obſuat cū suo Berundeñ: q̄ supponūt hic ꝓmo: q̄ dolor ꝛ fortitudo de Ruben dicanꝫ cōmendatoꝛie: qꝺ tñ nō ꝓbat p aliquē textum: nec expositiones sanctoꝝ: sc̄do q̄ fortitudinis cōmēdatio fundet sup turpitudinē: videlicet actū generā dis: qui etsi infra limites mr̄imonij sit licit⁹: hz tñ turpitudinē annexā: p q̄s spūssctūs hunc sensuz nō efflagitat: igit fm tūn Piero. erroneus est. Tertio suppoñt: q̄ actꝰ generationis sit actꝰ fortitudinis vel roboris: qꝺ est ꝺ oēm ꝓbetiā naturalē ꝛ moralē: nā ẽtus sit actꝰ naturalissimus viuentiū ꝓ conseruatione spēi: ex sc̄do de aīa: nihil ñ ibi apparet fortitudinis: q̄ nō est ꝓ conseruatione speciei: sed potiꝰ de ꝓstitutione individui. Etiaz minuta ꝛ debilia aīalia actū generationis diligenter exercent imo ꝛ hoīes egrotantes: non est igit actus fortitudinis naturalis: multomin⁹ moralis. Item in eodem ca. vbi postillatoꝛ exponit illū passū. Nō auferet sceptꝛ de iuda ꝛc̄. Burgeñ. voluit aliq̄d addere: qꝺ nisi distraheret a veritate lr̄e ꝛ fidei: merito dissimilarem. fingit. n. cū suo pugione quoddā consistoꝛium habens ſimilē vim sicut habet capitulū: sede vacante: per quod consistoꝛiuz putat Burgeñ. concludere iudeis male hunc passum exponē tibus ꝓ tpe Machabeoꝝ: q̄ de tribu iuda nec erat sceptrum nec ꝓncipatus: ly qz illud cōsistoꝛiū fictū mansit apud iudeos

☞ vsq̄

vsq̄ ad destructionē ciuitatis ꝛ tẽpli secūdi ꝓ Titū factā: anno octogesimotertio ꝑ natiuitatē xp̄i. Dñs. n. ihesus. xxxiij. annis vixit: ꝛ q̄nquagesimo anno post passionē ꝺcolatio facta est: q̄ simul iuncti. lxxxiij. annos faciūt: et sic fm Burgē. ꝛ suos sensus illius passus. Nō auferetur sceptꝛ de iuda ꝛc̄. Est q̄ xp̄s nō venit ad ablationē illi⁹ consistoꝛij: qꝺ dicit hr̄e auctoꝛitatē regalē: sicut capi. pontificalē sede vacante. Modicū igit ꝓbare potest additio sua ꝺ iudeos: nec multuz certare ꝓ fide videtur: qz eis admittit erroꝛis plus q̄. lxxx. annos. Tū etiā qz nō ꝓbat illud consistoꝛiū fuisse de tribu iuda sp: imo fm opinionē cōem scribe ꝛ ceteri pharisei qui hoc cōsistoꝛiū constituebant. fuerunt de tribu Symeon ꝛ Leui. vt dicit hic glosa interlinearis: vt hr̄ Deutro. xvij. Suppleti onē q̄z ꝛ ꝓbatoꝝ suoꝝ dictoꝝ Burgeñ. remittit ad foꝝ Julij qz ad libꝝos iudeoꝝ: q̄ cōiter apud nos nō habenꝫ. Item in eodē ca. vbi postillatoꝛ addu cit expositionē glose mysticā ꝛ ad lrām aliter oñdit exponendum illū passum: Ligans ad vineā ꝛc̄. Burgeñ. se opponit: volens illā mystica expositionem foze lr̄alem qꝺ tñ nō videt. Nam fm dm Aug⁹. ꝛ Hzego. supra sepe allegatos: ille est sensus lr̄alis ꝓmus: q̄ per voces vel terminos cōiter significātes accipit sine absurditate vbi aūt in eo mō exponēdi hiſtoria deficeret: ꝛ sine absurditate sic exponi nō posset: tūc ꝓmū ad mysticū sensum recurrē dū est: in expositione aūt postillatoꝛis nihil ē absurdū: q̄ totum lr̄e ꝛ rōni cōsonū. igit sensus p eū positus est ꝓmo lr̄alis: sensus aūt Glo. ordi. ꝛ alioꝝ catholicoꝝ nō solū hic sed sepe mysticus est: et vt talis recipiendus: nō valet igit argumentum Burgeñ. q̄ dicit: qz leo hic accipit metaphoꝛice: igit et alia. s. vitis ꝛ vinea metaphoꝛice sunt accipiēda: qz sepe i sacro eloquio fit mixtio trāſlumptionū ꝛ ꝓpriaꝛitū: sicut ſupra de Ruben totū ē lr̄ale: tñ in fine miſcet aque effuse: ita et infra de Jſachar p metaphoꝛā ꝺr asinus fortis. cetera aūt sunt lr̄alia: ita hic de iuda fit mixtio methaphoice ꝛ ꝓprietat⁹. Et q̄ Burgeñ. dicit expositionē glo. hr̄i ex similitudinib⁹ alibi positis: ꝓ hoc nō plus ꝓbat: nisi q̄ allegoria catholicoꝝ doctoꝝ tit bñ fundata: nā sensus mysticus nō est multum aucteniticus nisi ex aliq̄ passu sacre scripture possit ꝓsuaderi: vt vult beatus Aug⁹. de doctri. xp̄iana: vt. s. Item in eodē ca. vbi postillatoꝛ exponit sc̄ptura. Nō auferet sceptꝛ de iuda ꝛc̄. Burgeñ. nescio q̄d ꝺ ꝓfusum murmurans dic qꝺ nihil valet ad ꝓpositū. Nā. ꝑ. ca. iij. ꝛ additiõe ꝓma ponit regulā q̄ ille sensus est lr̄e ꝓpinqꝭ: q̄ ex lram pauciozа ꝛ ꝓponit: quā regulā hic nō obſuat cū suo Berundeñ: q̄ supponūt hic ꝓmo: q̄ dolor ꝛ fortitudo de Ruben dicanꝫ cōmendatoꝛie: qꝺ tñ nō ꝓbat p aliquē textum: nec expositiones sanctoꝝ: sc̄do q̄ fortitudinis cōmēdatio fundet sup turpitudinē: videlicet actū generā dis: qui etsi infra limites mr̄imonij sit licit⁹: hz tñ turpitudinē annexā: p q̄s spūssctūs hunc sensuz nō efflagitat: igit fm tūn Piero. erroneus est. Tertio suppoñt: q̄ actꝰ generationis sit actꝰ fortitudinis vel roboris: qꝺ est ꝺ oēm ꝓbetiā naturalē ꝛ moralē: nā ẽtus sit actꝰ naturalissimus viuentiū ꝓ conseruatione spēi: ex sc̄do de aīa: nihil ñ ibi apparet fortitudinis: q̄ nō est ꝓ conseruatione speciei: sed potiꝰ de ꝓstitutione individui. Etiaz minuta ꝛ debilia aīalia actū generationis diligenter exercent imo ꝛ hoīes egrotantes: non est igit actus fortitudinis naturalis: multomin⁹ moralis. Item in eodem ca. vbi postillatoꝛ exponit illū passū. Nō auferet sceptꝛ de iuda ꝛc̄. Burgeñ. voluit aliq̄d addere: qꝺ nisi distraheret a veritate lr̄e ꝛ fidei: merito dissimilarem. fingit. n. cū suo pugione quoddā consistoꝛium habens ſimilē vim sicut habet capitulū: sede vacante: per quod consistoꝛiuz putat Burgeñ. concludere iudeis male hunc passum exponē tibus ꝓ tpe Machabeoꝝ: q̄ de tribu iuda nec erat sceptrum nec ꝓncipatus: ly qz illud cōsistoꝛiū fictū mansit apud iudeos

☞ nes sanctoꝝ

nes sanctoꝝ debeant magis reputari ꝯ infideliū. Hūc aūt expositio quā fouet est iudeoꝝ: et illa quā improbat est beati Hiero. vt ptz in Hlo. ordi. ¶ Item capitulo eodem vbi postillator ad intentionē mgri histo. illū passum: Jnde pastor egressus est ⁊c. exponit de regno Hieroboā q̄ fuit de tribu Ioseph: Burgēn. dicē illā expositionē rōni inconsonā: allegās motiua: qz hieroboā fuit pessimꝰ idolatra: regnū ḡz suū etsi ad tps a deo ꝓmissum nunqꝫ tñ fuit gratū. Cetera q̄ ibi pōit Burgēn. p longā digressionē concludens ḡ ꝓphetia iacob de eo nō potest exponi cōuenienter. Sz reuera motiua Burgēn. sunt ꝛotundū textū. iij. Reg. xj. xij. et. xiiij. vbi dicitur ꝓpheram ex parte ꝺi regnū deceē tribuū ei ꝓmisisse: ⁊ signo oāisse: Dicit. n. oze dei ad hieroboā: Te assumā ⁊ regnabo super oīa que desierat aīa tua: eriscz rex sup israel: si quaueris ꝑcepta mea sicut Dauid ero tecū: ⁊ edificabo tibi domū fidelē: quō edificaui domū dauid: ⁊ regnū iuda pugnare volens ꝛ regnum israel ꝓhibitū est a dño dicente. iij. Reg. xij. Nō ascendetis neq; bellabitis contra frēs vestros: a me. n. factū est verbū hoc: que oīa nō sonant in regnū ꝓmissū sed ordinatū: nec consonat hieroboā fuisse idolatrā: ⁊ si post susceptū regnum factus sit pessimus: aū eū susceptuz regnum ca. xj. Reg. iij. dicit. Erat aūt hieroboā vir potens: videnscz salomon adolescentē bone indolis ⁊ industriū constituit eū ꝑfectū sup oīa tributa vniuerse domus ioseph. Et cū egrederet hierusalē occurrit ei ꝓpheta Abias volunta tem dei ꝓnūcians: vt ptz in lra: que nō sonant eū fuisse idolatrā: sed bonū q̄uis post auersionē male egerit. Burgē. dicē illud Osee. viij. Babo ei regē in furore meo. de hieroboam scriptū: sed neutꝝ de eo scriptū est: vt ptz intuenti litteram: ⁊ glosam sanctoꝝ vtrobiqz: ⁊ qz iacob vidit tribum ioseph i ꝑsona hieroboā per nām sic exaltandū in regnū israel: vt ꝺz iij. Reg. xj. ꝓphetauit dicens: Jnde pastor egressus est: preteritū ꝓ futuro exꝑssit: ⁊ sicut ꝓuidit circa hieroboam et tribum ioseph dei beneficentiā: ita ꝓuidit ipius Hieroboam post susceptū regnū scandalū ⁊ malicia: ideo postq̄ de eo dixit: ꝓper manus potentis iacob egressus est pastor: ꝛtinuo subiunxit: Lapis offensionis ⁊ petra scandali. ipe essi fecit israel peccare multipliciter: vt ꝺz. iij. Reg. xiij. Stat igit expositio postillatoris vt ifalis: glo. aūt et expositione sctōz mystica remanente. ¶ Item in eodē ca. postillator illū passū Būdictiones patris tui cofortate sunt: dupliciter exponit: primā tñ expositionē nō multū ponderans: in scā resedit. q̄ vult q̄ confortatio būdictionū iacob super būdictionib⁹ patrū suoꝝ est quedā excrescētia noticie de deo ex mysteriis fidei posterioꝝ ad priores: qz in ꝓcessu tpis per deum aucta ē claritas reuelationis: que more būdictionis: vel cū būdictionibus facta est. Sed Burgēn. dicit illud valde inconueniēter dici: motus ad id rationibus modici valoris. Cū em primo dicit Abraam esse patrem fidei: ex hoc tamen non sequitur eum habuisse clariozem de credendis reuelationē intensiue ⁊ extensiue q̄ posteriores. s. iacob ⁊ ceteros prophetas quā q̄ in materia obedientie que ad fidem pertinet: fuerit heroicus pre aliis quasi pater: alij tamen in aliqs nō minus ad fidem pertinentibus eo fuerunt lōge clariozes: ꝓout declarat beatus Hregꝰ. in ꝓfatione moralium post mediū. In materia igitur obedientie omnes vere obedientes sunt filij abrae: vt notat ad Gal. iij. in textu ⁊ in glo. ita in materia patientie: vere patientes sunt filij iob: ⁊ sic de alijs. Hec ex eo quod allegat Burgēn. q̄ in sinum abrae iusti deportabant: sequitur igitur habuit credendozum clariozes reuelationes q̄ posteri. Sinus em limbus patrum dicebatur ꝓpter requiem ꝑm cōmuniter loquentes de hac materia: sed q̄ dict est sinus abrae ex euentu narrationis christi est: Luce. xvj. Et nusq̄ reperitur in scriptura alias. Jnde ecclesia assumpsit vt locum quietis animarum sinū abrae nō ꝓpe abrae sinum: de quo christus narrauit: quia illa erat limbus: quam requiem iam ecclesie minime petit: sed ꝓpter requiem eternam quam metaphorice transumit. Ex metaphoza igit Burgēn. nihil cōcludit: nec valet quod tertio sumit td videlicet: Hū celare potero abrae que gesturus sum? Hoc enim seqtur est in materia destructionis sodome: ex quo non sequit q̄ Burgēn. intendit: nec quod quarto assumit valet: q̄ abrae facta fuit reuelatio de luce eterna et beatitudine: et de bis q̄ pertinent ad eam: quia non sequitur: igitur posteriozibus intensiue vel extensiue facta non est de illis maioz reuelatio ⁊ perfectioz. In proposito enim oēm reuelationē factam abrae cōstat fuisse ꝓ sensibilia ⁊ cozpalia. Jacob aūt spūali visione vidit ꝓm̄ in mysterium scale ⁊c. Comparanti reuelationes factas

abrae et iacob

abrae et iacob in hoc loco scriptas: manifestum est iacob extē sisse ⁊ intensiue supergressum in būdictionibus. Sed Burgē. ptractans rationem postillatoris factā ex aucte dauid dicentis: Super omnes docentes me intellexi: dicit id non debere intelligi: sic q̄ posteriozes abundarent in his que sunt necessaria ad salutē super ꝓriozes ⁊ antiquiozes: qz alꝰ sequeretur q̄ moderni sancti abundarent sup cognitione apostoloꝝ: qđ falsum esse dicit Burgēn: ipe tamen exponens illum locum Ps. 118. Ibidē. Ꝑsal. dicit: Super senes intellexi. intelligendum est de persona fideliū: qui per tempoꝝ successionem plura explicite cognoscunt de his que ad fidem ptinent q̄ antiq̄: licet ꝺa ipli/cite ꝓtinebant in fide antiquoꝝ: vñ patet q̄ Burgēn. sibipsi contradicit: nec Burgēn. debuit dicere foze falsum: quod beatus Augꝰ. dicit eē verū: loquēs de cōsilijs generalibus li. j. de vnico baptismo: dicit em ꝓiora posteriozib⁹ emendari: et exꝑimente rex apiri qđ clausum fuerat: ⁊ ꝛgnosci qđ latebat Multa em post aplos que fidei sunt: explicata sunt ꝑ generalia cōsilia spēaliter ⁊ttuo: que btūs Hregꝰ. veneranda dicit: vt ⁊ttuoz euangelia: put ꝺz. xv. dist. iij. ca. sic sancti: ⁊ in ca. canones. Cū Burgēn. igit sic sentiēs: necessario hz dicere illumiações hierarchicas: imo ⁊ theorchicas eē simplr exhaustas: qđ catholicū dicere nō decet. Burgēn. etiā ptractans rōnem vltimā postillatoris inuoluit se in ꝺictozijs. dicit em q̄ natura vt in plurib⁹. ꝑcedit ex imꝑfectis. Et idē dicit ꝺm Boetiuꝝ q̄ natura sp sumit initiū a ꝑfectis: q̄ est manifesta ꝺictio: nisi tolleret cū distractione vt in ꝓncipio ꝓbicoꝝ. s. de. ꝑcessu q̄ ad nos ⁊ quo ad naturā: ⁊ sic Burgēn. coincidit cum postilla toze in rōne p eū facta: quā tū Burgē. dicē nō sufficere. Sz q̄a Burgē. putat crimen lese maiestatis si qnqz postillator ꝺicit scō Tho. non debuit ꝺicere btō Hregꝰ. ex debili rōne: dicit em btūs Hregꝰ. sup Ezechielē pte scōa omel. iij. Per icremēta tēpoꝝ creuit scīa spūaliū pfm. Ipꝰ nāqz moyses: sed plus apli q̄ ꝓphe: i diuia scia eruditi sunt. Aū septū est: Pertransibūr plurimi: ⁊ erit multiplex scīa. Dicit em deus ad moysen: Ego sū deꝰ abrae isaac ⁊ iacob: ⁊ nomē meū adonay non indicaui eis: Ecce plus moysi q̄ abrae innotuit. Jtē dauid dicit: Sup senes intellexi. per quod testatur diuinam scientiam: se plus q̄ moyses accepisse: ⁊ plus apli: ⁊ cetera que vide ibi. Ecce manifestā sancti Hregꝰ. sniā: cuius ausus est cōtradicere Burgē. nec mirꝝ: qz delirādo ꝓprie sniē ꝺixit: vt supza patuit. Ꝓ o sniā beati Hregꝰ. ⁊ postilla. est beatus Augꝰ. ꝓmo retractationū ca. xij. vbi ostendit fidē antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ eē vnā: ⁊ nō differre nisi ꝑ minꝰ ⁊ plus explicitū. Explicatio igit ad diuinā reuelationē ptinet q̄ būdictio superogata de q̄ hic sermo merito dici potest. ¶ Item ca. eodem vbi postillator arguit contra scholasticam historiam in eo q̄ dicit appositum iacob ad ꝓlm. i. ad angelos: quia vt dicit nullus aliꝰ populus pōt assignari: ꝓ eo q̄ in limbo patꝝ nō erant tot: quot populꝰ dici possent: postillator arguit: q̄ iacob ad angelos nō est positus tanq̄ ad populū suū: qz angeli erant in brītudine Jacob aūt mansit in limbo vsq; ad xpi resurrectionē vel saltē mortē. Etiā dicit motiuū eius nō valere: qz aū iacob in limbo fuerunt plusq̄ decem qui ꝺm leges populꝰ dici possunt. Burgēn. aūt nititur saluare motiuū magistri historiaꝝ: volens q̄ si multi decesserunt in gratia venerunt tū purgandi: ⁊ sic i ꝺe positione iacob nō fuissent adhuc in limbo tot: quot populuꝫ facere possent: ꝫ ista via crudelis ⁊ impia videtur. q̄si in bis mille ducentis et amplius annis nullus fuerit ductus ad limbum patrum nisi abraam ⁊ isaac: quod est valde impium: cuꝫ ex scriptura posset fieri computatio sanctoꝝ et sanctarū illius temporis: vt merito populus dici posset: et si qui venerūt purgandi: crudele est dicere q̄ mille vel certe centum annis quis remanserit in purgatorio ante translationem ad limbū nec sufficit id quod Burgēn. de beato Augꝰ. opinatiue loq̄te adducit ꝓ conclusione: q̄ populus hic dicantur angeli. Nam angelorum habitatio non fuit in limbo: q̄uis aliquando ipm frequentabant ꝓ patrum consolatione: vt dicit glo. interlinearis: ⁊ sic angeli visitantes potius apponuntur ad patres: q̄ patres ad eos: quia ad eos angelos nemo apponi tur nisi trāslat⁹ ad gloriā. Illi aūt visitauerūt istos ob eozum ꝺsolationē: ⁊ sic ꝓpe loq̄ndo āgeli q̄ ad limbū fuerūt aduene nō icole: trāslati igit ad limbū ad eos si ꝑt dici transferri q̄si ꝑm icolētē ꝫ aduenā: ⁊ si sufficeret impeccabilitas: vt vult Burgē. cū demones sint ex statū peccā dit: ita dicere nē trāsferri ad ꝑm trāslati ad ꝺsortiū demonū. Melioꝝ igit ⁊ clarioꝝ ē expositio postillatoꝝ? q̄ dicunt transferri ad ꝑm trāslati ad ꝑm trāsferri ad limbū patꝝ expectātiū trāslationē ad eternā brītudinem ad quā nos ꝺducat ihs xps oīs ꝑli liberatoꝝ ⁊ redemptoꝝ.

℣. Transierunt

℣ a Transierūt. xl. Stra. Qui numerus penitē tie et humilitate cōuenit. Aū in lege ⁊ in euāgelio a ꝓphetis ⁊ ab ipo dño obseruatus est.

Aug⁹ Quadraginta dies sepulture ḡs memorat scriptura forte penitentiā significant qua sepeliunt petā. Mō. n. frustra. xl. dies ieiuniozū sunt constituti: quib⁹ moyses ⁊ helias et ipe dominus ieiunauit ⁊ ecclesia ꝑcipua obseruationē ieiunioꝝ q̄dragesimā vocat. Aū et in hebreo de niniuitis scriptū est. xl. dies ⁊ niniue subuertet vt p tot dies accōmodatos. s. humiliationi penitentiū intelligant in ieiunijs sua fleuisse peccata: ⁊ impetrasse misericordiā. Nec tñ luctui penitentiū hic numerus cōuenit. xl. cū dies post resurrectionē fecit dñs cū discipulis suis intrās ⁊ exiens manducans ⁊ bibens qui dies leticie fuerunt. Nec. lxx. interꝑtes erasse credēdi sūt qui dixerunt: Triduum et niniue subuertetur. Maioze em auctozitate ꝑditi ḡs interpretū officium est. ꝓphetico spū (quo etiā oze vno in suis interꝑtationibus qđ magnū miraculū fuit: consonuisse firmantur) triduū posuerunt ḡuis nō ignozarent q̄. xl. dies in hebreo legerētur: vt in xpi clarificatione intelligerentur dissolui ⁊ aboleri peccata: qui traditus est ꝓpter delicta nra: ⁊ resurrexit ꝓpter iustificationē nr̄am. Clarificatio aūt dñi in resurrectione ⁊ ascēsiōe ꝛgnoscitur. Aū his ḡuis vnum et eundem spiritum dedit: primo postq̄ resurrexit: secundo postq̄ ascendit. Et qz post triduū resurrexit. Post. xl. aūt dies ascendit: vnū hoꝝ qđ posterius factū est ꝑ nūez quadraginta diez hebrei significant: altez vero de triduo quod ad eandem rem pertinet. Lxx. memorant: nō interꝑtationis fiuntute: sed ꝓphetie auctozitate. Nō ḡ dicamus vnū hoꝝ falsum esse: ⁊ ꝓ alijs interꝑtibus contra alios litigemus: cum illi qui ex hebreo interꝑtantur ꝓbent scriptum eē qđ interꝑtantur: ⁊ Lxx. auctozitas que tanto diuinitus facto mirāculo cōmendatur: tanta in ecclesijs venustate firmetur. b Lxx. diebus ⁊c. Stra. Ethnici. lx. diebus mortuos flebant. Unde ⁊ nouēdial: nona dies vocabatur: quando sepeliebantur dei cultores. Septem diebus exequias celebrabāt.

Eccli. 22. b Unde luctus mortui septem dies: luctus autem fatui omne tempus vite eiꝰ. Septenariꝰ. n. reḋem significat. Aū septima dies sabbatū. i. requies ꝺz. Celebrant ḡ septimā diē mortuoꝝ: optantes illos cū dño reḋescere a laboribus pñtis vite. Hinc ḡ ꝺz: fleuit eū egyptꝰ. lxx. diebus: qui ē decuplatus septenarius. Septies em ꝺeni. lxx sunt. Potest etiā dici qz sicut tertia dies mortui agit a fidelib⁹: vt ania que est triplicis nature requiescat: ita septimus dies celebraf: vt ania corpi reconciliet q̄ carne illiciente peccauit. In septenario em tria sunt ⁊ ⁊ttuoꝝ. ternariꝰ ptinet ad aiam q̄ irascibilis ⁊ cōcupiscibilis ⁊ rōnalis est. Quaternariꝰ ad corpꝰ: q̄ ⁊ttuoꝝ ꝓstat elemēt.

c ¶ Expletoqꝫ plāctꝰ ⁊c. Aug⁹. Qđ mandauit Ioseph potētes egypti vt dicerēt pharaoni noīe eiꝰ. Pr meꝰ adiurauit me dicēs: In monumento qđ ego feci mihi in terra chanaā: ibi me sepelies. Querit quō verꝫ sit cū hec ꝟba ꝓphetis eiꝰ cū de sepultura mādaret: nō legant. Sz ad sniam ꝟba sunt referēda: sic supza alia sic iterata. Ad lūtati em enūciande ⁊ in noticiā pferende oportet ꝟba seruire. Fodisse aūt sibi iacob sepulcruꝫ nunq̄ supi⁹ legit: sed forte nisi fodisset: non mō diceret. d ¶ Venerūtqꝫ ad areā ⁊c. Hic locus trans Iordanem est: ⁊ distat ab hebron septuagintā milibus. Pretergressi sunt ergo locum: in q̄ debebant sepelire eum: et postea transito Iordane: redierunt ad locum duplicis spelunce. Aū queri potest quare hoc fecerit. Si dicit aliquis qz bella timebāt sic filij israḗ circūducti p deṡtū xl. annis: donec trāsmisso Iordane venerunt ad trā. ꝓmissiōis. Sz maioris significātie cā factū est ꝑ. In loco aū q̄ area a Iad ꝺz: postea multitu

℣ do filioꝝ israḗ mur

a Quod cernēs Ca. L A
q Ioseph. Hic describitur executio sepulture ipius Iacob: vbi ꝓmo Ioseph sepulturā ꝑris exeq̄tur: sedo i egyptū reuertit. Tertio Beuersus q̄ est. ¶ Circa ꝑmū describit cōpassio Ioseph ad patrē defunctum cū ꝺz: Ruit sup ⁊c. secḋo honoris exhibitio in ꝺimenso coꝛis defuncti. cum ꝺz: Precepitqꝫ fuis. ⁊ in fletu solēni sup mortuū sui. tbi:

b ¶ Fleuitqꝫ eū egyptꝰ. lxx dies. s. xl. dies cōdimenti ⁊ xxx. fletus. Jtē in impetratione licētie deportādi coꝛpus ꝑris sui ad locū sepulture valde remotū: ⁊ in honorabili deportatione cum comitiua valde solēni: ⁊ pcīa exceptis paucis vocabulis q̄ sunt exponēda. Ps. 47. 6

c ¶ In sepulchro meo qđ fodi. B videt falsum: quia spelunca duplex in q̄ sepultus etiā erat facta a tempore abrae. Dicendū q̄ iacob ꝓ se ⁊ lya cōiuge sua fecerat ibi spēale habitaculuꝫ. Hebrei dicūt q̄ emit: q̄ illa dictio hebraica q̄ ibi ponit equiuoca ē ad fodere et ad emere: ⁊ ꝺm ꝺ dicēdū est q̄ iacob emit locum sepulcri: nō t se ꝫ a suo abraam q̄ emit locū illū. ꝓ se et sua posteritate vt hr̄. s. xvij. ca. d ¶ Ascende et sepeli ⁊c. ac si diceret: nisi esset inramētū nō dimitterē te ire: qz eiꝰ pūia erat valde necessaria. ꝓ negocijs regni. e ¶ Abiit q̄z in comitatu ⁊c. In hebreo hr̄. Currus ⁊ milites. f ¶ Venerūt q̄z ad aream achad. Hebrei dicunt q̄ achad nō ē nomē ꝓpriū: sz cōe ⁊ significat genꝰ spiariū qđ gallice vocaf aiglētier: qz area illa clausa erat in modū sepis talibus spinis. g ¶ Reuersusqꝫ ē Hic ꝛ hr̄ describit regressꝰ ipiꝰ Ioseph i egyptū: ⁊ sedo ciꝰ obitꝰ. ibi: Quibꝰ trāsactis. ¶ Circa ꝑmū describit quō amicabiliter se habuit erga frēs suos ꝓ mortē ꝑris: cū ꝺz: b ¶ Quo mortuo timentes frēs eius ⁊c. timebant eū ꝓpter magnitudinē sui criminis: ne Ioseph dissimulasset vindicare dū ꝑ adhuc viueret: ad vitandū anxietatē patris: L
ꝛ iō patre mortuo ⁊ sepulto timebant ne vindicaret: ꝓpter qđ quesierunt veniam cum subditur.

i ¶ Mandauerunt el. ꝓ filios bale: vt dicūt hebrei: qs inter ceteros frēs magis diligebat. k ¶ Ꝺr tuus ꝓcepit. b finxerūt vt amore ꝑris Ioseph citꝰ ad miseri/cordiā flecteret: iacob etiā

do filiox iſrael murmurans ꝫ dñm diuino igne ꝓsumpta eſt. Tāto g̃ luctu nō tā mozs iacob q̃ ruina ppli futura lugebat.

a Dixitq; cētū xp̃i. Aug⁹. Cū hos filios filiox vel nepotes filiox dicat ſcriptura ioſeph viuendo vidiſſe quō iungit eos. lxv. aiab⁹ cū q̃b⁹ iacob egyptū dic̃ ſtraſſe: cū ioſeph ſeneſcendo puenit vt eos natos videret? Cuz aūt iacob ingreſſus eſ̃ egyptū: inueniſ erat ioſeph: et cū pr̃ mozietis quinq; geſſimū ſextū fere annū agenē reliq̃t. vñ ꝓſtat myſteriꝫ cā illū nūex. i. lxxv ſcripturam cōmēdare. Scōm hiſtorie fidē iacob cū. lxxv. animabus intrauit in egyptū: nō illo vno die q̃ venit ſz quia in filijs ſuis plerūq; appellat iacob. i. in poſteris ſuis: x p ioſeph cō ſtat eū intraſſe in egyptū. Introitus eius accipiendus eſt q̃diu vixit Joſeph p quē factū eſt vt intraret. Toto em illo tempore naſci et viuere potuerunt oēs qui cōmemorant: vt. lxxv. anime cōpleātur vſq; ad nepotes beniamin. Sicut em dicit hi filij lye q̃s pepit ipi iacob in meſopotamia ſyrie: loquēs etiā de his q̃ nō erant nati: q̃ illic parentes eox ex q̃b⁹ nati ſunt. pepererat. ibi eos pbibens natos: quia cā q̃ naſcerent ibi nata eſt. i. parētes eox q̃s lya ibi peperit. Jta q̃ cauſaz intrādi in egyptū iacob in ioſeph habuit totū tps quo in egypto vixit ioſeph: ingreſſio erat iacob in egyptuz p ſuā pgenīē que illo viuo ꝓpagabatur p quē factū eſt vt ingrederetur.

b Aſportate oſſa xp̃i. Stra. Joſeph ſicut pr̃ ei⁹ terrā ꝓmiſſionis tota mēte deſiderabat: x incolatum egypti deteſtabatur. Nos quoq; moraliter inſtruit: vt q̃diu ſumus in b̃ mūdo frā ꝓmiſſionis. i. viuentium ſemp deſideremus: et ibi requieſcere optem⁹: q̃ bene fit: ſi numex annox ioſeph mozibus imitemur. Centum em̃ x decem vite annis expletis moꝛtuus ẽ. Nos quoq; ſtudeamus per decalogi obſeruantiam ad eternā beatitudinē quaz centenarius ſignificat peruenire.

c Conditus eſt aromatib⁹. Straꝫ. Moꝛalr. Moꝛ. Felix eſt anima que aromatibus x̃tutum condita in loculo coꝛporis degens quotidie ꝓficiendo perbenni vite reſeruatur. Si quidem in fide ſpe x charitate cuſtodita fuerit: p gratiam chriſti peruenire merebitur ad ſpeciem diuine contemplationis cuius adoptio perfecta eſt leticia. Añ Pſ.15. adimplebis me leticia cuz vultu tuo.

Ra. In pētateucho excellit exodus in quo pene omnia ſacramenta quibus eccleſia inſtruitur figuraliter exp̃muntur. Per coꝛpoꝛalem enim exitum filiox iſrael de egypto coꝛporali noſter exitus de egypto ſpiritualī ſignatur. Per mare rubrum x pharaonis ſubmerſionem atq; egyptioꝛ baptiſmi myſterium x ſpiritualiū hoſtium interitus. Per typici agni immolationem et hebꝛeox liberationem: veri agni paſſio et noſtra redemptio. De celo Job.6.d datur manna: et aqua de petra. Dic eſt panis qui de celo deſcendit et doctrina chriſti. In monte dantur ꝓcepta atq; iudicia populo dei: vt ſupernis ſubijciamur diſciplinis. Tabernaculum et vaſa eius conſtruuntur: cultus x ſacrificia impaꝛantur: quibus eccleſie ornatus x ſpiritualia ſacrificia ſignificantur. Myſtica vnctio et thymiamata conficiuntur: quibus ſctificatio ſpūs et ofonis odoꝛamenta cōmendantur. Hic pau
1.Cor.10.a lus ait. Oēs eandem eſcam ſpūalē mādu caueruñt: x oēs eūdē
Job.17.c potū ſpūalē biberūt x̃t. Dic q̃z Jobānes. Facta ſunt hec niq̃t
Ibi.19.d vt ſcꝛiptura ꝓleret. Os nō cōminuet ex eo. Be. Helleſmoth hebꝛaice. Exodus gꝛece exitus vel egreſſus latine: odos em̃ via. Hinc odoꝓoion, i. itinerariū.

Ruben

uiſcaris ſceleris fratrum tuoꝝ x peccati atq; malicie quā exercuerunt in te. Nos quoq; oꝛamus vt ſeruo dei patri tuo dimittas iniquitatem hanc. Quib⁹ auditi a fleuit ioſeph. Venerūtq; ad eum fratres ſui: x ꝓni adoꝛantes in terram dixerūt: Serui tui ſum⁹. Quibus ille rñdit: † Nolite timere: Num dei poſſum⁹ reſiſtere vo lūtati? Vos cogitaſtis de me malum: ſz de⁹ vertit illud in bonum vt exaltaret me: ſicut ipꝛeſentaꝛiū cernitis: x ſaluos faceret multos populos. Nolite timere: ego paſcam vos x paruulos veſtros. Cōſolatuſq; eſt eos: x blande ac leniter eſt locutus: x habitauit i egypto cū oñi domo patris ſui.

a Dixitq; centū decem annis: x vidit filios ephraim vſq; ad tertiā generationē. Filij quoq; machir filij manaſſe: nati ſunt in genib⁹ ioſeph. Quibus transactis locutus eſt fratrib⁹ ſuis: Poſt moꝛtē meam deus viſitabit vos: x aſcē dere vos faciet de terra iſta: ad

a ꝫ promiſſionis viuentium. b ꝫ fides

terram quam iurauit abꝛaam

ꝫ Spes. ꝫ Charitas.

iſaac et iacob. † Cunq; adiuraſſet eos atq; dixiſſet: deus viſitabit vos: aſpoꝛtate vobiſcū oſſa mea

ꝫ Egypto.

de loco iſto: moꝛtuus eſt expletis centum decem vite ſue annis: et

ꝫ virtuum.

conditus aromatibus repoſitus est in loculo in egypto.

Explicit liber Geneſis

Moꝛaliter. Qs̃ Ca. L cernens Joſeph x̃t. In b̃ capitulo deſcribit⁹ magꝫ ſollicitudo ioſeph de ſui pr̃ieſplenda volūtate g̃tū ad ei⁹ ſepulturā quā ad ipleuit cū magnis valde laboꝛib⁹ et expēſis. x p b̃ oñdit q̃ bonus filius dz eē multū ſollicitus de vltima volūtate parentū ad iplēda. cōtra illos q̃ p fraudes x violetias ipām nituntur multipliciter impedire. Quibus ipe reſpondit nolite timere x̃t. Dic oſtendit clemētia ioſeph quā debem⁹ imitari: nō. n. ſolū coꝛ neq̃tiā i ſe exercitatā dulcit remiſit: ſz etiā ipam dulcit excuſauit x amicabilit. d. † Vos cogitaſtis de me malū x de⁹ vertit illō i bonū: q. d. b̃ puenit ex diuina ꝓuidētia: x nō ſolum eos excuſauit: ſed etiā ipos cū ſuis familijs ſuſtentauit. ipo ſb̃dit: h † Ego paſcā vos x paulos vr̃os. Jtē notandū q̃ aliq̃ volētes diuinā ipedire ꝓuidētiā: p illā viā p quam ipedire nituntur: eā iplere coguntur. frēs em̃ ioſeph ipm vendi deꝛt vt eū: ſi adoꝛarēt. ſic oſſa ſibi viſio ꝓtēdebat vt hr̃ ſupra xxxvij. ca. x per hoc coacti fuerunt ipm adoꝛare vt pz ex ſupradictis et etiam in hoc ca. vbi dicitur: et ꝓnti adoꝛantes dixerunt ſerui tui ſumus.

Poſtilla frīs Nicolai de lyra ſuper Geneſim finit.

Poſtilla ſup Exo.

Ca. I

16 Uben. Sy. le. Undeci filij iacob qui cum eo in egyptū ingreſſi ſunt: imo duodecim addito ioſeph apoſtolos ſignificant q̃bus verus iacob ait: Sicut miſit me pater: et ego mitto vos in mundum. Erant igit⁹ x̃t. Septuaginta aīe. i. ſeptuaginta diſcipuli cū iacob. i. xp̃o ingrediuntur in egyptū. i. mūdū miſſi. ſ. ad p̃dicādū. Aliter. lxx. anime egyptū ingreſſe: myſtice in numero remiſſionis accipiunt vt huic. ſ. ſeculo q̃ p egyptū figuraf poſt tanta petā detur remiſſio petōx.

b Quo moꝛtuo x̃t. Jſid⁹. Sic poſtq̃ verus ioſeph ꝓ oībus guſtauit moꝛtē x deſtruxit eū qui moꝛtis iperiū hēbat

Job.12.d multiplicatus eſt ppls fideliū. niſi em̃ in terra granū moꝛtuū fuiſſet: ſolū mā

Moꝛali. ſiſſet. Grige. moꝛ. Si moꝛiaſ in te ioſeph. i. mortificatione xp̃i in te ſuſcipias: x moꝛtifices mēbra tua peccato: multiplicanꝫ in te filij iſrael: ſenſus. ſ. boni et ſpūales. Si em̃ ſenſus carnis moꝛtificenꝫ: ſenſus aīe creſcunt. x moꝛientibus in te vitijs: x̃tutes augent et terra te multiplicat in opib⁹ bonis: que p officiū coꝛpis miniſtrant. Panlū multiplicauerat terra qui dicebat: pmanere aūt in carne magis neceſſariū eſt ꝓpter vos. Dū. n. manet in terra. i. in carne ſua: multiplicaꝫ credendo eccleſia acquirendo populū deo et ab hieruſalē vſq; ad illiricum euangelizando ꝓdicando.

Allego. c Surrexit in terra. Grige. Alt. Dic eſt diabolus: q̃ dixit in coꝛde ſuo nō ẽ de⁹: qui gēti ſue. i. apoſtatis ãgel dic̃: Ecce popul⁹ filioꝝ iſrael x̃t. Eoꝝ. ſ. q̃ poſſunt mente deū videre: poſtēto⁹ eſt nobis. Venite oppꝛimam⁹ eū ſapiēter Sentit diabol⁹ qz magn⁹ ſit populus iſrael: x fortioꝛ ipo: q: ſepe congreſſus eſt: ſepe ſupaꝛ. Scit iacob luctatū eſſe x adiutoꝛio angeli obtinuiſſe ꝫ aduerſariū x ſuaſiſſe cū deo. Alioꝝ q̃z ſctoꝝ rū luctas ſenſit: ſpūalia certamia ptulit: timet ne q̃ eueniat bellū x ꝓſentiant aduerſarijs ei⁹? et deuictis eis: diſcedāt de terra ſua. Videt mihi ex his q̃ pr̃iarchis x ꝓphetis de aduētu xp̃i indicata fuerant: q: ſentit ventuꝝ qui erꝛat ꝓncipat⁹ eius x ptātes: x cum fiducia triūphet eos: x affligat in ligno cruc̃. In chronicis Euſebij x hieronymi legim⁹? q⁹ p⁹ igreſſum ioſeph i egyptū: ꝓmus amoſis regnauit ānis. xxv poſt eū nebzon annis. xiij. De hīc amenophis ānis. xxj. poſt hunc mephres annis. xij. poſt quem miſphar metuſis annis. xxxvj. Deinde tuthinoſis. viij. p⁹ eū a emenophis. xxxj. ſub quo amrā genuit moyſen: cū eſſet annoꝝ ſeptuaginta. Oēs reges egyptioꝝ: pharaones ꝓius appellabant: ſic nunc ptholemei x arſacide reges pſaꝝ: ceſares auguſti romanoꝝ habebant tñ ꝓpria vocabula ſic ille ſub q̃ ioſeph in egypto fuit mephres vocatus fuit a q̃ vſq; ad cenchꝛē qui filios iſrael afflixit: x mari ruMoꝛali. bzo perijt: multi pharaones fuerunt. Grige. Moꝛalr. Primū requirere volo q̃s eſt rex in egypto qui ſcit ioſeph et qui neſcit. Dū. n. ille regnaret qui ſciebat ioſeph: nō dicunt afflicti filij iſrael: neq; in luto et latere ꝓſumpti: neq; maſculi eoꝝ necati et femine viuificate: ſed cū cepit regnare qui nō nouerat ioſeph Si dñs regit nos x ſenſus mentis vel aīe nr̃e illuminaꝫ a deo: memoꝛās xp̃m reſurreꝛiſſe a moꝛtuis i egypto. i. i carne noſtra ſpūs nr̃ regnū cū iuſticia tenet: et filios iſrl. i. ſenſus rationabiles: vel x̃tutes in luto x latere non cōſumit: nec curis terrenis atterit. Si hoꝝ memoriā ſenſus nr̃ p diderit xp̃m neſcierit: tūc ſapientia carnis que eſt inimica deo ſuccedit in regnū. Alloq̃tur gentē ſuā. i. coꝛpeas voluptates x vicioꝝ ducib⁹ ad ꝓſiliuz vocatis: deliberat cōtra filios iſrael quō circūueniaꝫ: oppꝛimaꝫ luto: et latere affligaꝫ: mares exponāt: feminas alant: edificent ciuitates egypti et ciuitates munitas. Hec putā dū ẽ

Ruben

diuinos li

Poſtilla ſuper Exodum incipit. Ca. I

Ecūdū q̃ dicit Jſid. v. li. Ethymo. Lex eſt nullo p̃ Suato cōmodo: ſed p cōi vtilitate oīm conſcripta. Ex quo pt̃z q̃ illud q̃d imponiť aliquib⁹ pſonis ſingularibus nō bz ꝓprie rationē legis: ſz illō q̃d ponit cōitati et p bono cōi. ex q̃ pz q̃ datio legis ſupponit adunationē plebis: x iō poſtq̃ moyſes deſcripſit in Geñ. electione fidelis populi: fideles ab infidelib⁹ ſepando: vt patuit in ꝓceſſu illi⁹ libri: b ꝓſir deſcribit dationem legis diuine: iſti populo ſub fidevni

A † Geñ. 46.b

tus dei adunato: x q: ex illo populo xp̃s erat naſcitur⁹ ſm carnē qui eſt ſanctuſſanctoꝝ vt dicitur Dañ. ix. ideo ille populus debuit ſpēali ſanctitate pollere: et iō data eſt ei lex diuina ad xp̃m diſpoſitiua ſm q̃ dicit Pſ. cxlvij. Nō fecit taliter oī nationi: x iudicia ſua nō manifeſtauit eis. et ad Roñ. iij. Quid q̃ ampli⁹ iudeo aut que vtilitas circūciſionis? Multum quidem q̃ oēm modū: ꝓmū q̃dē q: credita ſunt eis eloquia dei. Data eſt aūt lex dupliciter. ꝓmo in quodam generali ſtū ad ꝓcepta oꝛdinantia ad deū x ad ꝓximū: et ſic data eſt in b̃ libro. ſcdo magis explicando in ſpēali: x ſic data eſt in alijs duob⁹ libris ſequentib⁹. In hoc ergo libro ſic ꝓcedit: q̃ ꝓmo deſcribit fidelis populi liberatio de ſeruitute egypti: ſcdo legis datio in mōte ſynai. xix. ca. Circa ꝓmū ꝓſideraduz q̃ q: ſic dictū eſt in ꝓma ꝓte buiꝰ libri determinatur de exitu populi de egypto: iō iſte liber noiaꝫ grece Exodus: q̃ eſt exitus latīe: ſic x liber ꝓcedens dz Geneſis grece: q̃ eſt generatio latine: q: in ꝓncipio tractaꝫ de generatione creature: accipiendo large generationē ꝓ creatione x formatione: vñ ibi d̃c. ij. ca. q̃ſi ꝓ recapitulatione dz: Iſte ſunt generationes celi x terre q̃ndo create ſunt x̃t. Hic lib⁹ hebꝛaice vocať helleſmoth .i. hec nomīa: q: q̃nq; libꝛi moyſi noiminanť apꝰ hebꝛeos ꝓ vocabula q̃ ſunt in ꝓncipio libꝛoꝝ: Liber autez iſte ſic incipit: a Hec ſunt nomīa filioꝝ iſrael x̃t. In ꝓma igit⁹ parte vbi agit de exitu filioꝝ iſrael de egypto: moyſes ꝓmo cōtinuat dicta in ꝓcedenti libꝛo dicendis: i iſto ſecundo exequitur ꝓpoſitū. ibi: Surrexit interea. Circa ꝓmū ſciendū q̃ Geñ. xlvj. vbi agit de deſceſu iacob in egyptū: noīa eoꝝ q̃ cū eo deſcēdebant ibi ſunt exꝑſſa in ꝑticulari: ſz hic p modū cuiuſdā recapitulationis ꝓpter cōtinuationē p̃dicta exꝑmunť tñ i ꝑticulari noīa iacob et filioꝝ ei⁹ et alioꝝ tñ in generali. cum dz: b Singuli cū domib⁹ ſuis. i. cū familijs ſuis itroierūt. c Erant igit⁹ x̃t. In hebꝛeo hr̃ ſeptuaginta. Qualiter aūt iſte numerus variet in plurib⁹ ſcripture locis: x cōcordantia apparentis diſſonantie dicta eſt ſup ca. xlvj. Geñ. d Joſeph aūt x̃t. iſtud dz q: q̃diu vixit: bñ fuit filijs iſrl in egypto: et poſt moꝛtē eius q̃diu fuit memoꝛia de beneficijs eius. e Filij iſrael creuerunt. dicūt hebꝛei q̃ mulieres hebꝛee in q̃libet ptu pariebant plures pueros: et aliq̃n vſq; ad q̃tuoꝝ aliq̃n vſq; ad ſex. iō dz: f Et q̃ſi x̃t. ſic per germinationē vnius grani naſcunť ſil multa grana.

g Ac roborati x̃t. hoc dicitur ad cōtinuandum reſpectu ſequentiū: q: talis multiplicatio fuit occaſio affligendi ipſum vt poſtea dz: h Surrexit. Hic moyſes exequit ꝓpoſituz de populi liberatione. et ꝓmo deſcribit afflictio iſrl. ſcdo ꝓuiſio ducis liberantis ca. ij. tertio affligendi regis ca. v. et q̃rto eductio plebis ca. xij. circa mediū ca. Vocatiſq; moyſes x aaron. Adhuc ꝓmittit afflictiōis cā. ſcdo afflictio ipa

s 3 ibi: Prepoſui

Rom.15.a

Allego.

Psa.105.

Dar.6.c

Allego.

Allego.

Dicer.17.b

Dar.4.b

Deuc.6.c

divinos libros egyptioꝝ gesta narrare sine cā: ſz q̄ ſcpta ſunt ad nr̄am doctrinā ſcpta ſunt: vt q̄ hec audis ſi forſitā baptizar⁹ es ⁊ annumeratus inter filios iſrael: et ſuſcepiſti in te dn̄m regem: et poſt hec volueris declinare ⁊ opa ſeculi agere: act⁹ terre et lutea explere miniſteria: ſcias qz ſurrexit in te rex alius q̄ neſcit ioſeph: rex egypti: ipſe te cogit ad opa ſua ⁊ lateꝛe opari et lutū: ipſe ſup appoſitis magiſtris ⁊ cōpulſoribus ad opa terrena flagellis agit: vt edifices illi ciuitates: p ſeculū diſcurre/re facit: mariſ ⁊ terre elementa ꝓ cupiditate turbare: foꝛ litib⁹ pulſare: ⁊ ꝓ exiguo terre ceſpite ꝓpinquos iurgijs fatigare: caſtitati iſidiari: decipere innocētiā domi feda: foris crudelia. Itra conſciam flagitioſa cōmittere: in hmōi ſcito te regi egypti militare: q̄ eſt mundi huius ſpū agi.

a ¶ Pꝛepoſuit itaq; eis m. ⁊c. Orige. All. Diabolus cōuocata gente ſua: oppmere cupit ratio nabilē ſenſum: q̄ nunc figuraliter ꝺ iſrael: pfecit mgr̄os operum: qui cogant eos diſcere opa carnis: ſm illud: Cōmixti ſunt inter gētes: ⁊ didicerunt opa eoꝝm. Docet edificare ciuitates pharaoni: phiton que ſignificat os defectionis vel abyſſi: ⁊ rameſſes q̄ ē cōmotio tinee: ⁊ on. i. heliopolis que ꝺ ciuitas ſolis: deficit os cum mendacium loquit̄ a veritate et ꝓbationib⁹. Ille ab initio mēdax fuit: ⁊ iō tales ciuitates vult ſibi edificari: os abyſſi: q̄ abyſſus ꝓditiōis ei⁹ eſt locus. Alia eius ciuitas eſt commotio tinee. Qui eſt eū ſecū ibi theſaurizat vbi tinea demolit et fures nō ef. nec fu. Ciuitatē q̄ ſolis edificat falſo noīe: qz trāſfigurat ſe in angelū lucis. In his occupat mētes q̄ facte ſunt vt videant deū. Pꝛoſpicit tñ iminere ſibi bella et matuꝛ gētis ſue exitiū. Ꝺo dicit gens iſrael valet ſuper nos vtinā ⁊ nos ſentiat valeꝛe ſup ſe vt. ſ. cogitationes ⁊ concupiſcentias malas q̄s imittit nō ſuſcipiā: ſz iacula ignita ſcuto fidei repellā: ⁊ in oīm/bus q̄ ſuggeſſerit dicā. Vade retro ſathanas. Deuc.6.c Scptū eſt em: Dm̄ deū tuū adoꝛabis: ⁊ illi ſoli ſerues. Sz et hoc qꝺ dicit ne forte accidat nob bellū ⁊ ꝓſentiant hi cū aduerſarijs nr̄is. ex ꝓpheticis vocibus ꝓuidet ſibi ventuꝝ bellum: et derelinquendū ſe a filijs iſrl: ⁊ q̄ cōſentiant ad uerſario ei⁹: ⁊ adijciant ad dn̄m: ꝺ eſt qꝺ ibiere mias ait: Clamauit ꝓdixꝝ cōgregauit q̄ nō pepit fecit diuitias nō cū iudicio: in dimidio diex ei⁹ derelinquēt eū: et in nouiſſimis ſuis erit ſtultus Intelligit g̃ ꝓdicē ſe q̄ nō pepit ꝙgregaſſe et qꝺ bi qs ſine iudicio ꝙgregauit relinquent eū: ⁊ ſequent̄ xp̄m qui genuit. Ipſe ſtult⁹ remanebit eū ad factoꝛē ſuū ⁊ parentē vniuerſa creatura cōſugerit: iō indignaꝯ dicens: Me expugnātes nos exeāt de terra nr̄a. Nō vult nos exire de ꝛa ſua vt ſp poꝛtem⁹ imaginē terreni ne eo relicto fugiamus ad eū q̄ ꝓpauit regnū celoꝝ: relinquētes imaginē terreni ⁊ ſuſcipientes imaginē celeſtis Ꝺo ſtatuit mgr̄os opeꝝ q̄ artes ſuas docēant: et noſ artifices malitie faciāt ⁊ qz ſūt mīsti mgr̄i malicie q̄s ꝓfecit pharao qui impant exigūt extoꝛquent terrena opa. Ꝺeo xp̄o veniente fecit alios doctoꝛes cōtra illos pugnantes: qui ſubijcientes oēs p̄ncipat⁹ eoꝝ: ptātes ⁊ x̄tutes defendant a violentia filios iſrael: et doceant iſraelitica opa ⁊ mente videre deū: relinquere opa pharaonis: exire de terra egypti: egyptios mores ⁊ totū veteꝛē hoīem cū actibus ſuis exuere et induere nouū q̄ ſm deuꝫ creatus eſt. ¶ Iſiō. All. Iſrael populū xp̄ianū. pharao ꝯabulum ſignificat: qui luti ⁊ lateris ꝓponit grauiſſimū iugū: fuitutē. ſ. terreni ⁊ lutulēti opis admixtis paleis. i. leuib⁹ ⁊ irrōnabilib⁹ fact⁹: vt ob⁹ onere peccatoꝝ oppꝛſſis: nemo ſit qui regnū ei⁹ diſpdat aut vincat.

b ¶ Dixit aūt rex ⁊c. Orige. All. Dec nō ſolū in mūdo qui egypt⁹ ſpūaliter ꝺ: ſed in vnoquoq; nr̄m deꝓhendim⁹. Pꝛinceps huius mūdi non vult viuificari maſculos ſed feminas. In femīa caro ⁊ affectus carnis deſignat̄: vir aūt rōnabilis eſt ſenſus: et intellectualis eſt ſpūs: qui poteſt celeſtia capeꝛe: deū itelligere: q̄ ſurſum ſunt querere: hunc odit pꝛinceps egypti: ⁊ necari cupit: cupit aūt que carnis ſunt viuere: ⁊ que ad materiā ptinent coꝛpalē: hec nō ſolū viuere: ſz augeri et excoli. Vult. n. vt oēs carnalia ſapiāt: ꝛpalia ⁊ q̄ ſūt ſup terrā q̄rāt: nemo leuet ad celū oculos: nemo reꝛat vñ huc venerit: nemo patriā paꝺiſum recoꝛdet. Cū g̃ videris hoīes i voluptatib⁹ vitā ducere: luxu finitare cōiugijs ⁊ impudicijs operam dare: ſcito qz i his rex egypti maſculos necat: ⁊ viuifi

¶ cat feminas. Si xo vnū ex mille ad deū cōuerti: oculos ſurſū erigere: ecīa quere: odiſſe delitias ⁊ luxuriā: amare cōtinentiā: iſtū q̄ſi maſculū necari cupit pharao pſequit̄: mille machinis oppugnat: odit tales viuere in egypto nō ſinit. Inde eſt qꝝ i ꝺ mūdo ſut dei habent cōceptui expoſiti cōtumelijs: inde i eos odia ⁊ pſecutiones concitant̄. a ¶ Obſtetricibus hebꝛeoꝝ quaꝝ. Aug. Iſte etiā obſtetrices coꝛūpe mtrīs: quaꝝ vna vocabat ſephoꝛa. i. paſſer altera phua. ſ. rubēs vel verecūda: ꝓ has necari mares ⁊ viuificari femīas q̄rit: ſz et timebāt obſtetrices deū ⁊ ſīc ꝑcepit eis fecerūt. Obſtetrices docuerūt ante nos q̄n dam rōnabilis eruditionis fomā tenere: obſtetrices. n. medice ſunt: ⁊ tā maſculos naſcentes q̄ feminas fouent. Eruditio g̃ cōis eſt rōnabilis ſcīa ⁊ ad oēm pene puenit ſenſum: oēs inſtruit ⁊ fouet. Si quis in ea virilis animi fuerit qui velit celeſtia q̄ere: diuina ſectari: velut medicatus ⁊ foꝛtis: ꝓ has eruditiones ad diuinoꝝ intelligentiā patioꝛ veniet. Eſt enim vna velut paſſer: que celſioꝛa docet ⁊ rōnabilis doctrine pennis in altū ꝓuocat. Alba rubens vel verecunda moꝛalis eſt: moꝛes componit: verecundiā docet ⁊ honeſtatē. Mihi tñ qz dicit ſcripura de his q̄ timebant deū ⁊ nō fecerunt ꝑceptuꝝ regis egypti: videnꝫ vtriuſq; teſtamenti figurā ſeruare: ⁊ ſephoꝛa que paſſer interꝑtatur: legi que ſpūalis eſt cōuenire. Ꝓbua vero que rubens vel verecunda indicare euangelia: que xp̄i ſanguine rubent ⁊ per vniuerſum mundū paſſionis cruoꝛe rutilant. Ab his g̃ aīe quasi naſcūtur in eccleſia velut obſtetricibus medicanꝫ: quia de ſcripturis cūcta eruditionis medicamina conferunꝫ. Tentat tñ pharao per bas necare maſculos: cum ſtudioſis in diuinis ſcripturis hereſes ⁊ prava dogmata ſuggerit. Sed ſtat īmobile fundamentū dei. Timent em̄ obſtetrices deū. i. timoꝛem dei docent: qui eſt initiū ſapientie. Sic cōpetentius aptatur qꝺ ſequit̄: qz timebant obſtetrices deum: fecerūt ſibi domos. Ad ſm lrām nullam conſequentiā habet. Non. n. ꝓpterea domus fit: qz timetur deus. Si aūt videas quō ſcripture nouī ⁊ veteris teſtamenti timoꝛē dei docentes domos eccleſie faciant: ⁊ totū oꝛbē domibus oꝛōnis impleant: rōnabilis ſcptū videbitur. Sic g̃ iſte obſtetrices: qz timent deū. i. timoꝛē dei docent: nō faciunt ꝑceptū regi egypti: ſz viuificāt maſculos: nec tñ ꝺ: qz paruerūt femīnas viuificātes. Ego aūt ꝓfidenꝫ dico: nō viuificāt femīnas. Neq; enī vitia aut luxuria in eccleſia docentur: aut pctā nutriunt̄: qꝺ vult pharao cū viuificari feminas iubet. Sz ſola xp̄s excolit ⁊ nutrit̄. vex hec ad vnūquēq; referam⁹. Si times deū: nō facias ꝑceptū regis egypti. ille enī ꝑcepit vt i delitijs viuas: p̄nitia cōcupiſcas. Tu ſi times deū ⁊ exhibes officiū obſtetricis. aīe tue ſi ſalutez cōferre cupis viuificas maſculos. i. interioꝛē hoīem q̄ in te eſt medicaris et foues: et p actus ⁊ intellectus bonos vitam acquiris eternam. b ¶ Si maſculus fuerit ⁊c. Iſiō. Jubet pharao maſculos occidi: feminas viuere: ſic diabol⁹ ne poſſit robur fidei ꝑualere: infectis x̄tutibus vult vitia viuere: foꝛteſq; ⁊ viriles animi ſenſus: q̄ꝺ divina ſapim⁹. i. rōnē. pudēticā: ꝓſtātiā: innocentiāq; ⁊ fidē nitīt occidere: ⁊ qꝺ femineū ibecillū fragile ⁊ p̄nū ē ad vitia cupit ſupeſſe. i. ambitionē: vinolentiā: libidinem: iracundiā: ⁊ bis ſiſia: que feminaꝝ figura ſunt. c ¶ Que reſponderunt ⁊c. Aug⁹. Querit̄ vtꝝ talia mendacia approbata ſint auctoꝛitate diuina: qz ſcptum eſt deū bñfeciſſe obſtetricib⁹. Sz vtꝝ ꝓ miſcōia ig̃ſcebat mēdacia: an etiā menda ciū dignū ꝓmio iudicabat de⁹: incertū eſt. Aliō. n. faciebant obſtetrices vinificādo puulos. Aliō pharaoni mētiēdo. In vinificando opus miſericordie fuit. Mē dacio xo ꝓ ſe vtebant̄: ne pharao noceret illis qꝺ potuit nō ad laudē ſz ad veniam ptinere. Neq; hinc auctoꝛitas mentiendi data ē eis: de quib⁹ ꝺ: Et nō eſt in oꝛe eoꝝ inuentū mendaciū. Quoꝛūdā. n. vita longe inferioꝛ a ꝓfeſſione ſanctoꝝ: ſi habeat iſta mēdacioꝝ pctā: puerū ipſo ⁊ indole ferunt̄: p̄ſertim ſi beneficia nō dū nouunt expectare celeſtia ſz circa ſrena occupant̄. Quoꝝ aūt iā cōuerſatio in celis ē: nō eos eſtimo lingue modū circa x̄itatē falſitatēq; exēplo obſtetricū debere ꝛeformare. d ¶ Bñ g̃ ⁊c. Greg. Sūope cauēdū ē mēdaciū. cuius ſit culpe leuioris. ſi q̄ſq; mētiat̄ ꝓſtādo bñficiū. Sz qz ſcptū ē: Os qꝺ mētit occidit aīas: ⁊ pdes oēs q̄ loquunt̄ mēdaciū ꝺ q̄z pfecti refugiūt: vt nec vita cuiuslibet ꝑ eoꝝ fallaciā defendat̄: ne noceāt aīe ſue dū nituntꝫ ꝓdeſſe carni aliene. quāq; ꝺ pcti gen⁹ facile credim⁹ relaxari. Mā ſi q̄libet culpa ſequēti pia opatiōe purgat̄: q̄nto magꝭ hec facile abſtergit: quā mr̄ boni opis pietas comitat̄. Multi xo obſtetricū fallacia conant̄ aſſerere ꝺ gen⁹ mēdacij ſi eē pctm: qz edificauit eis dn̄s domos: i q̄ magꝭ ꝓfatiōe noſcit q̄ culpa mēdacij mereat. Mā benignitat̄ ea⁹ merces: q̄ potuit i eīna vita retribui: ꝓ culpa mēdacij i frenā ꝓpenſatione declinata ē: vt i vita ſua quā mētiēdo tueri voluerunt: q̄ fecerūt bōa ꝑciperēt: ⁊ vlteri⁹ qꝺ expectarēt mercedis ꝓmiū nō haberēt. Mā ⁊ ſi ſubtilit ꝓpendaꝫ: amoze pūi vite mentite ſunt: ſi intentione mercedis. Parcendo enim conate ſunt infantium vitam tegere mentiendo ſuam.

¶ Aug⁹. In libro.

a ſ diabolus. b ſ legi ⁊ euangelio.

a rex egypti obſtetricibus hebꝛeoꝝ: quarum vna vocabatur a

a ſ paſſer. i. lex ſpūalis. b ſ rubens vel verecūda: qz xp̄i ſanguine euāgelia rubent.

ſephoꝛa: altera phū: p̄cipiens

ſ Prime nariuitati inſidiatur diabolus: ⁊ ſuis ꝑcipit vt ſtatim ītruant ⁊ fluctibus ſeculi obruam ſ Jeſus vt aſcendit de baptiſmo ducꝰ ē in deſertum a ſpū ⁊ rēprabatur a diabolo: ſed vicit ſe/timando: vt ſciamus et oꝛōnibus ſcias eſſe vincendum: oblata ſibi mūdi regna ⁊ gloriaz cōrempſit vt hic contemnendo ſupes tentatiem.

eis. Quando obſtetricabitis hebꝛeas et tempus partus aduene

a ſ virtus robuſta. b ſ ſtatim ne p̄ualeant creſcentes.

b rit: ſi maſculus fuerit interficite

a ſ virium fragile. b ſ timere docuerunt.

illum: ſi femina reſeruate. Timũe b c

ſ Rationalis doctrina moralis

runt autem obſtetrices deum: ⁊ nō fecerunt iuxta ꝓceptū regis

ſ virtutes

egypti: ſz conſeruabant mares.

a ſ princeps huius mundi.

Quibus accerſitis ad ſe rex ait: Quid nā eſt hoc qꝺ facere voluiſtis: vt pueris ſeruaretis: Que c

ſ ſ rioze moꝛtis ſue mentiuntur quod puniendū eſt: ſed timoꝛe dei pueros ſeruauerūt: quod remunerandum eſt.

reſponderunt † Nō ſunt hebꝛee ſicut egyptie mulieres: ipe enī obſtetricandi habent ſcientiam: et pꝛiuſq; veniam⁹ ad eas pariūt.

ſ qz timuerunt deum.

d Bene ergo fecit deus obſtetricibus ⁊ creuit popul⁹: cōfoꝛtatuſq;

ſ abundantiam tribuendo.

plicabant deo hoc faciente: hebꝛeoꝝ multiplicationē voluit ꝓpedire per obſtetrices: eis ꝓcipiēdo vt maſculos interficerēt in pariendo et fingerēt eē aboꝛtiuz.

a ¶ Quaꝝ vna ⁊c. Dicit hebꝛei q̄ ꝓma iſtarū fuit ioch̄a beth filia leui: et ſcōa maria ſoꝛoꝛ moyſi: et fuerunt binomine: vt dicunt: et ſm b ex/ponunt qꝺ ſequit̄ infra. Et qz timuerunt obſtetrices deum: edificauit illis domos. ſ. domū ſacerdotalē et regiā: qz ꝑdicta ioch̄abeth fuit mat̄ aarō: vt dicunt: cui ⁊ poſteris eius datuz eſt ſacerdotiū: ⁊ maria coniuncta eſt caleph in mīmonio: q̄ altero noīe dicta eſt ephꝛata: ⁊ ab ea denoīata eſt ciuitas bethleem: vt. ſ. dictū eſt gen̄. xxxv. ⁊ xlviij de q̄ ciuitate nat⁹ ē danid ꝓmus rex de tribu iuda. Sz iſtud dictū ꝓphet̄ iſrael tertiū ꝑcedenti ⁊ ſequenti: qz dictū eſt ꝓiuſ ca. iſto q̄ iā añ moꝛtuꝰ erat ioſeph ⁊ oēs frēs ei⁹ ⁊ oīs ꝙgtio ei⁹ ſcz ꝙtuz ad illos q̄ ingreſſi fuerant egyptū cū iacob: iter q̄s ioch̄abeth filia leui cōtinet̄ vt dictum ē Heſ. xxxvj. ⁊ ſic iā ãte erat moꝛtua. Ptez in ſequentib⁹ ca iſto obſtetrices ad ſui excuſatio/nez dixerunt: Nō ſunt hebꝛee ſicut egyptie mulieres ipe. n. habent obſtetricandi ſciam: ⁊ pꝛiuſq; veniamus ad eas pariunt: que excuſatio nulla eſſet niſi due obſtetrices ꝺicte eēnt egyptie. Itē non eſt veriſile q̄ rex volens occulte inf̄icere maſculos hebꝛeoꝝ: hoc exequeret̄ per mulieres hebꝛeas: ⁊ ideo dicendū q̄ nō fuerunt ille due ꝓnominate de quibus certum eſt q̄ fuerunt hebꝛee: ſed fuerunt egyptie mulieres quas rex ꝓfecit dicto epi nepharioꝝ: vt ſuū ꝓpoſitū aſſequer̄et Tenendū eſt. n. q̄ ſub iſtis duab⁹ q̄ non ſufficerent ꝓ tanto ꝓpo fuerunt plures alte ad iſtud miniſterium: ſed de duabus ꝓncipalibus tñ fit hic mentio in quibus rex idem ꝑceptū dedit aliꝭ ſibi ſubiect⁹.

b ¶ Si femina reſeruate. tum quia multiplicatio feminaruꝫ non poterat rebellionem contra regem facere. tum quia rex volebat eis vti ad luxuriā egyptioꝝ ⁊ ad aliū opa q̄ mlier̄es egyptie facē neſciebāt

c ¶ Timuerunt autem ⁊c. tum quia informate fuerunt de contrario per hebꝛeas mulieres oſtēdētes eis offēſā ꝺi. tum qz boꝛuer̄t moꝛē fraudulētā inocētiū.

¶ Aug⁹. In libro de locutionibus: ⁊ qz timuert obstetrices deū edificauit illi domos. Ad quid antea domos ñ habebāt: an ad diuitias ꝟ verbū ptinet: vel potiꝰ ad aliquas rei familiaris idoneas facultates? Simile ẽm videtur qđ ait ia/cob socero suo. Huc ꝯ qđ factum et ego mihi domū. Dixerat ẽm ꝙ creuerant pecora la/bā sub illo: quod ipe laban ꝓfessus est dicens. Benedixit me deus ī intoitu tuo. Subintelligit ꝯ sic et tu. Ꝟ ẽm videt vale/re qđ ait: ⁊ ego vt ad ipam domum faciendā pertine/re videat: qđ consequenter a laban merces statuenda ꝓponitur.

a ¶ Precepit aūt pharao ⁊c. Gig. moza. Egyptij quibus hic precepit pharao: feminas tantum vi uificant: oderant masculos, oderunt ẽm virtutes: vitia nutrierunt. Hunc quoꝙ insidiantur egyptij: si nascatur masculus hebreis vt statim interficia nt: nisi cane/ant obseruent et occultent. Refert scptura quod ꝟ tribu leui aliqs genuit masculum: et vidit infantem esse elegantem: ⁊ occultauit eum. Re ergo iusticiam nostram faciamus cozam hominib⁹: ꝛ clauso ostio ozemus patrem nostrum ī occulto: ⁊ nesciat sinistra quid faciat dextera: ne diripiatur ab egyptijs: inuadat: fluctibus submergatur. Si facio elemoſynam quia est opus dei: masculum genero. Sz si laudem ab hominibus quero ⁊ non occulto: rapiꝫ ab egyptijs: in flumen mergitur: ⁊ tāto labore tātoꝙ studio egyptijs masculum genui.

Mat.6.a

¶ Hresſus est ⁊c. Bab. Hic Ca. II Iosephus ait. Metuens aūt amrā ne captus regie ire succūberet: et ipe cum puero deperiret ⁊ dei prouidentiam excluderet: deliberauit potius hoc modo pueri consulere saluti prouidentiā ꝙ latendi hanc esse iudicauit. Vas rotūdum ex vimine complicitum velut alueoli magnitudine ꝓparauit: quod sufficeret vt infans ibi spacioſe iaceret. Deinde vnxerunt illud bitumine. Natura nanqꝫ bituminis ẽ: vt ī viminalib⁹ vasculis accessū possit aq̄ coercere. Illic ꝙ mittētes infantē: ⁊ circa fluuiū ponētes: ei⁹ salutē deo reliq̄rūt. Termuth igit erat filia regis hec dū luderet circa litꝰ fluuiis pozi tari a fluuio illō vas ꝓspiciēs ꝑcepit: vt ad se ille alueꝰ portaret: veniētib⁹ aūt ꝙ ad ꝟ fuerāt destinati cū alueo: videṡ infantē valde gauisa ẽ ꝓpt magnitudinē ī speciē ei⁹. Tanto. n. de⁹ studio circa moysen vl⁹ ẽ vt ab ipis ꝙ ꝓpt ei⁹ natiuitatē ꝺcere uerūt inimere oē gen⁹ hebreoꝝ alimēto ⁊ cura dign⁹ haberef: iussitꝙ mulierem adduci termuth regis filia q̄ daret infanti māmillam. Quo nō accedente ad illi⁹ vbera: sed euitāte: ⁊ ꝟ in multis mulieri b⁹ faciente. Maria assistens his q̄ fiebāt vt ꝯsi videref ex opib⁹ et inf alias astare. ait: Frustra o regina bas mulieres ad nutrimentū infantis vocas: q̄ nullā ad

¶ eum cognationē habent. Si ꝟo quandam hebraicaꝝ mulierꝝ adduci ꝑcepis: puto rāꝯ cōtribulis suę poterit vbera excipere cūꝙ putaret ei dixisse: iussit hanc ire vt alīquā q̄ lactare eū posset adduceret. Illa ꝟo accepta huiusmodi prāte re/uersa est agēs matrem nulli cogni/tas. Infansꝙ grate quodāmō eius accessit ad vbera ⁊ supplicante regina cōmissum est ei cū oī diligentia pueri nutrimētū. Cui ſm rex egyptū nomen est ipositum: eo ꝙ de flumine sit saluatus aquaz ẽm egyptij moys vocant: ys ꝟo saluatus conponētes itaqꝫ hoc ex ābob⁹ moyſis nomen imposuerūt. i. ex aq̄ saluatus

Allego. Allc. Parentes moysi quoꝝ fidem et opera lex naturalis decozabat patriarche sunt. a quibus ipe moyses ⁊ illi qui legem litere acceperūt nati sunt. Tribus ergo mensibus moyses in domo parentū natus occultaf: cū lex vet⁹ trib⁹ tpib⁹ ī iudaica plebe āñ ad uētū xp̄i lateret: ꝟ est sub iudicib⁹: ſſ regibus: sub sacerdotib⁹ donec venit ipe q̄ legem dedit: ⁊ per totā mūdi latitudines ſpualiter eam obseruandā gentib⁹ tradidit. Filia aūt pharaonis ecclesia ẽ de gētib⁹ ꝙgregata: q̄ cuius nunc ꝟo gaudeat parente: ꝟ ẽ ꝟo pretū añ aliū qñ idolis fuiebat secuta est patrē. Me q̄ ꝙ diuinain

Pſ.44. voce in psalmo ad ipam dictū ẽ: Audi filia ⁊ vide ⁊ i. a. t. t. o. p. t. d. o. p. t. ⁊c. Hec ꝯ exiuit de domo patris: et venit ad aqs baptismi vt lauaret a pctis q̄ ꝙrat ī domo p̄ris sui: veniensqꝫ ad baptismum suscepit legē: q̄ tūc lex ītra fiscellā erat scripta ex multꝫ ꝛgulꝫ: siue ex papyro ꝓtextā ac linitā pice et bitumine: qz vilibus vticꝫ ⁊ terrestrib⁹ indeoꝝ sordebat septa traditionib⁹: vsqꝫ q̄ ecclia supsit illā ꝙ pa lustrib⁹ ⁊ luteis loculis carnaliū sensuū ⁊ itra sapīe vere aulas ⁊ regalia tecta ꝟ infantia suā apd suos transegit: apud illos. s. q̄ spualiter eā intelligere neſciebāt puula ⁊ lactentiū cib⁹: cū vero ad ecclesiam venit: ⁊ p eā rite itellecta ẽ fortioꝛ effici. Quid igit ꝙ mercedē accepit illa q̄ pucꝫ nutriebat a filia pharaonis: nisi ꝙ synagoga apud quam lex nata ⁊ nutrita erat ab ecclia istā mercedē accepit: vt vltra idola nō coleret: videṡ eos q̄ ex gētib⁹ crediderāt: ita ꝓuersos ad dñm: vt penit⁹ respuerēt simulacra ⁊ vltra non colerēt: ipa q̄z docef erubescere idola colere

Allego. a ¶ Et videṡ ⁊c. Gig. Aſt. Pharaonis filia ẽ ecclia ꝟ gētib⁹ ꝙgregata: cui per

Pſ.44. ꝓphaz ꝟ: Obliuiscere ppl'm tuū ⁊ domū p̄ris tui: qz ꝙcupiuit rex ſpēz tuā: hec ẽ ꝯ q̄ exiuit de domo p̄ris: ⁊ venit ad aqs vt lauaret a pctis q̄ ꝙrat ī domo p̄ris: et statim viscera misericordie suscepit: ⁊ miserta est infantis: hec veniens in palude inuenit moysen iacentem expositū a suis ⁊ fecit eum nutriri. Nutritur apud suos. ibi: agit infantiam: fortioꝛ factus ducitur ad eam adoptatur in filium. Moy/

¶ ses legem

bus illis. Natiuitas aūt moysi ꝓmo describit ex tribu: cū ꝟ. Egressus ẽ post hec vir de tribu leui: ⁊ iste fuit amram filius caath. Et accepit vxorē: ista acceptio nō pōt intelligi de acceptione in matrimōio: qz ꝟ. hic. i. ꝓpt ꝓceptū regis de masculis hebreoꝝ submergendis: ⁊ iam añ vxor amram pegat ei aaron: qui natꝰ fuit tribus annis añ moysen: vt hr̄. j. vij. ca. vbi ꝟ. Erat aūt moyses. lxxx. annorum. ⁊ aaron. lxxiij. quando locuti sunt ad pharaonem. Silr ⁊ mariā filiā suā q̄ in natiuitate moysi erat iā iuuencula ita magna q̄ potcrat intelligere ⁊ alloq̄ homes vt cōsequenter dicetur: ⁊ ideo dicit Josephꝰ ⁊ doctores cōter q̄ ista acceptio intelligitur de copula carnali: qz ꝓpter ēdictū regis sepauerat se ab vxore ꝑtū ad carnalem copulā: magis eligens nō generare q̄ ꝙ filij statim ſmergerent in flumine: ⁊ intentus erat ozōnibus erga deum: vt vellet respicere populū suū tam crudeliter afflictum: ⁊ dñs in somnis eū admonuit q̄ secure ad vxorem suā accederet: et q̄ ex illa generaret filiū qui ppl'm liberaret: ⁊ sic eā accepit. i. matrimonialiter eam cognouit.

a ¶ Soror ipis sue. In hebreo hr̄: Filiā leui. Ex hoc dicunt hebrei q̄ ista fuit iochabeth quā leui genuit. Itez ꝟ videtur ꝙ quandā glo. que dicit q̄ amrā accepit amicā suam sz sororem ꝑris sui caath: ⁊ ꝙ ons filiaz leui: ex eā ꝟ videt fallum qz dictū ẽ ca. precedenti q̄ ꝑsone que ingresse sunt egyptū cū iacob mortue erant añ istā afflictionē populi inter qs cōputat iochabeth etiā ſm opinionē hebreoꝝ vt dictū fuit supra Genē. xlvj. Itē dato q̄ adhuc viueret optet dicere ſm dicta hebreoꝝ q̄ in natiuitate moysi ipsa esset. cxxx. annoꝝ: qđ ꝓbāt sic: qz a natiuitate isaac vsqꝫ ad exitum filioꝝ israel de egypto fluxerunt anni. cccc. vt dictum est Genē. xv. supꝛ illud verbū: Et affligent eos annis. cccc. Item a natiuitate isaac vsqꝫ ad natiuitatem iacob fluxerunt. lx. anni: vt dictum est Genē. xxv. vbi dicitur. Seragenarius erat isaac ⁊c. Itē a natiuitate iacob vsqꝫ ad descensuꝫ eī in egyptū fluxerunt anni. cxxx. put ipe dicit Genē. xlvij. Dies vite mee. cxxx. annorum sunt. Et sic patet q̄ a natiuitate isaac vsqꝫ ad descensum in egyptum fluxerūt cl xxx. anni. ⁊ sic de. cccc. annis predictis remanent. ccx. anni a quibus si subtrahantur. lxxx. anni quos habebat moyses in exitu de egypto: vt predictum est: remanent. cxxx. anni qui fluxerunt a descensu iacob in egyptum vsqꝫ ad natiuitatē moysi. Ex quo sequitur q̄ iochabeth filia leui que cōputatur inter descendentes in egyptū cū iacob in natiuitate moysi si viuebat erat. cxxx. annorum: ⁊ sic trāsierat in ea tps cōcipiendi: qđ ⁊ cōcedūt hebrei: sed dicunt q̄ miraculose factū est q̄ ꝓcipet moysen: sicut ⁊ diuina reuelatiōe ꝓceptus est: sed hoc nō valet: qz nō solū de moyse optebat eos dicere miraculū esse factū: sed etiā de ꝓceptu aaron ⁊ Marie: qz aaron tribus annis tm̄ natꝰ fuit añ moysen: vt predictū est: ⁊ sic iochabeth mater eius erat. cxxvij. annoꝝ qñ peplt aaron. Maria etiā sororꝝ moysi in natiuitate eius erat iuuencula: vt dicitur in textu: et sic ad plus habebat. xv. annos vel circiꝫ: ⁊ sic iochabeth mr̄ eius erat. cxv. annoꝝ qñ eaz peperit ſm istos. Ex q̄ ptz q̄ in oīb⁹ istis trāsierat tps cōcipiendi: maxime qz Genē. xviij. ꝟ. de sara q̄ cuz eet nonagenaria desierant in ea fieri muliebria: nec poterat ꝑ naturā concipe in tali etate: ⁊ multo fortius idem est dicendū de iochabeth filia leui que fuit ꝑ magnū tps postea: ⁊ iō cōplexio mulieꝝ debilitata erat ⁊ etas breuiata erat. Propt̄ qđ dicendum est q̄ vxor Amram nō erat iochabeth de qua predictum est: ſz alia eiusdem nominis: dicitur tamen filia leui ī hebreo. i. de tribu eī⁹: sicut Eliçabeth mater Johannis baptiste ꝟ. de filiab⁹ aaron: Lu. j. de q̄ tū certū ẽ q̄ eā aaron nō genuit. De glo. aūt q̄ inducta est ad ꝛriū: nō est curandū: qz ꝛ iaꝫ textui manifeste: ꝟ. n. j. vj. ca. q̄ amrā accepit vxorē iochabeth patruelē suā. Patruelis autez alicui⁹ ꝟ filiꝰ vel filia auūculi sui. patruelis. n. ẽ cōs generis: ⁊ sic ptz q̄ non fuit filia leui: ſz filia vni⁹ filioꝝ suoꝝ: ⁊ ognāta ipi⁹ amrā. Itē mrimōiū cū amita erat illicitū ſm q̄ ꝟ Leui. xx. Turpitudinē amite tue nō discoopies. Et si dicatur q̄ lex illa adhuc nō erat data. Dicendū q̄ añ legē multa q̄ ptinent ad matrimoniuz fuerūt obseruata: sic Genē. xxxviij. ꝟ. q̄ iudas ꝓlixit Ona vxorī fris sui defuncti vt suscitaret ei semē: ⁊ magis verisimile est q̄ tpe amrā vitabaf mrimonium cum amita: ⁊ p ons amrā q̄ sctūs hō erat: talē mrimoniū non ꝛxit. b ¶ Abscondit trib⁹ mēſib⁹. aliq̄. n. mulieres sūt q̄z ipregnatio nō multū appet: nec part⁹ earum p clamorē: marie cū volūt celare sic fuit ī ꝓposito: ⁊ iō potuit pucꝫ ī abscondito seruare. c ¶ Cūꝙ iam celare non posset. Contrarium videtur: quia ex quo fuerat eum tribus mensibus videtur q̄ eadem ratione posset eum vltra seruare. Dicendum q̄ rex fecerat statutum q̄ in tribus mensibus semel scrutarentur egyptij domos hebreoꝝ ne pueri essent ibi absconditi: et ideo non poterat celare vltra Sz q̄rīf vlteri⁹ quō saluauit aaroꝝ q̄ natꝰ fuerat añ trib⁹ ānis. Dicēdum q̄ adhuc nō erat factū edictū regis qū natꝰ fuit aaroꝝ. d ¶ Supsit fiscellā. i. vasculū rotūdū ad modū fiscelle factū. e ¶ Scirpeā. i. de iūco scirpꝰ vocaf: erat ẽm de materia leui vt supra aquā fluitaret. f ¶ Et liniuit eā bitumine: ne aq̄ ingredi posset. g ¶ Et exposuit eū in caricto. nomen est loci in q̄ carices crescunt: ⁊ sūt herbe facte ad modū gladij ⁊ manū secāt rāgētis. h ¶ Stante procul sorore eī⁹. i. maria. Sz videt ꝙ ꝟ fuerit tētatio diuina: Dicendū ꝙ non: quia hō in periculo constitutus si non omittat ea que potest facere ſm humanā prouidentiam non tētat deum: nec peccat residuum diuine prouidentie cōmittendo: sicut dictum fuit de abraam Genē. xij. capi. Amram vero et vxor eius de conseruatione moysi fecerant quod poterant via humana: et seruando vltra expositionem periculo mor/

tis nō so/

ℭ ses legē significat. Ac tens ℊ ecclesia ad aq̃s baptismi suscepit legez intra tibin conclusam: ⁊ bitumine linitā. Tibin ℊ est tegminis ex papiro contextū ⁊ virgis: vel ex cortice arborū formatū. Jacebat ℊ lex clausa intra hmōi tegmina pice ⁊ bitumine linita: vilib⁹. ſ. ⁊ tetris in deoz sensib⁹ sordebat oblita vsq̃ ecclesia veniret ex gentib⁹ ⁊ assumeret eā de luteis ⁊ palustrib⁹ locis intra sapientie aulas ⁊ regalia tecta. Infantiā tamē apō suos trāsigit. apō illos em̄ ℊ eā spūaliter nō intelligunt puula est ⁊ infans ⁊ lactentiū hīs cibos: cū ad ecclesiā venit fortioz ē moyses ⁊ validioz. amoto em̄ velamine lr̄e perfectis in lectione ei⁹ cib⁹ inuenit. Mercedē nutrimentoꝝ accipit a filia pharaonis: apō quā lex nascit ⁊ nutrit: sed quid est qō ſynagoga accipit ab ecclesia: puto illud qō moyses dic̄ ego i nō gentē in emulationē vos inducā in gentē insipientē: in iram vos concitabo. Synagoga ℊ de ecclesia hanc mercedez accipit: vt vltra idola non colat. videns em̄ gentiles ita ad deū cōuersos: vt vltra idola nesciant: erubescit vltra idola colere. Hos q̃z si pharaonem habuimus patrē si nos in opib⁹ malis genuit: cū venerim⁹ ad aq̃s assumam⁹ legem dei: nō nobis sordeant lr̄e velut tegmē obscurū: ℊ pua eius sunt ⁊ lactantia comedamus: ℊ pfecta sumamus: ⁊ intra cordis tecta regalia collocemus: grandē ⁊ validum habem⁹ moysen: nihil de eo puū: nihil vile sentiam⁹ sed totū magnificū: totū egregiū: totū elegāt totū em̄ magnū est qō spūale est ⁊ sublimis ī telligentie. a Cernensq̃ in ea ⁊c. Jsido. Moyses. i. rp̃s ad flumē lauacri ⁊ aquam baptismi a fidelib⁹ inuenit. Moyses plozabat: ⁊ rp̃s veteris hoīs quē induerat pctā deflebat. Aū resuscitando laq̃z fleuit: iudeoꝝ deplorans pfidiā vel miseriā. Filia pharaonis descendens ad lauacruz fluminis collegit infantē: q: de gentib⁹ ecclesia lauacri salutaris sctificationē ꝺsideras excepit a synagoga matre carnali rp̃m expūlsum q̃si infantē: ℊ tunc puulus videbat cū in hoīe cerneretur. Jnuenit illa moysen clausū in vasculo multi⁹ agrestibusq̃ ℞gulis cōtexto: ⁊ ecclesia rp̃m recondituī ī cozdib⁹ scrōꝝ ℊ ī vnitate ⁊trri ex multis psonis oēs in rp̃o vnū cozp⁹ efficiunt: et eū religiosa obseruatione suscipientes tuent.

b Adultūq̃ tradidit ⁊c. Ra. Refert Joseph⁹ q̃ filia pharaonis adultū moysen ad patrē suū adduxit: cui ille cozonā suā imposuit: quam statim moyses proiecit: quoniā ibi sculptum simulacrum vidit. Jnde sacerdos qui ibi aderat voluit interficere eū dicens: quia egyptus esset subuertenda ℊ ip̄m: sicut ex oculo demonum acceperat. Sed pharaonis filia libauit eū. Cū aūt pfecte esset crat⁹ missus est a pharaone contra ethiopes. Cūq̃ sciret per deserta serpentibus plena se profecturum tulit ibices: id est ciconias egyptiacas. Castra vero metatus proferebat eas vt serpentes deuozarent et fugarent: sicq̃ exercitus securus transigebat noctem. Cum ergo veniss̄et ad ciuitatem quā expugnaturus erat: adamauit eum ethiopum regina ⁊ p̄m condictū ciuitatē ei tradidit ⁊ nupsit: inde est q̃ aaron ⁊ maria iurgati sunt aduersus moysen ꝓpter ethiopissam vxorem.

c Cūq̃ perspexi. Aug⁹. De hoc facto moysi satis disputauim⁹ in illo ope q̃ de vita patriarchārum aduersus faustū scripsim⁹: vtrū indoles in eo laudabilis fuerit: qua hoc peccatum admiserit: sicut vber terra ante vtilia semina quadam herbarum inutilium feracitate laudatur: an ip̄sum factum iustificanduz sit. Quod ideo non videtur: quia nullam ad huc legitimam potestatem gerebat: nec diuinitus acceptam nec humana societate ordinatam: et tñ sic̄ stephan⁹ ait vt ī actib⁹ aplōꝝ putabat ℊtelligere fratres suos q̃ per eū de⁹ daret salutē ill⁹: vt ꝑ ℬ testimoniū

†.23.q.5.c. nō inferenda. et ó pe. dis.2. ca. vt coguerē. §. opponit.

ℭ maria ſm hebreos.

te prozul sozore ei⁹: ⁊ cōsiderante
euentuz rei. Ecce aūt descēdebat a
a ℊ thermut vt ferrur. ℊ ecclesia de gentibus
b ℊ diaboli. c ℊ vñ oblinisce pp̃li tuum.
ℊ baptizaretur.
filiā pharaonis vt lauaretur in
a ℊ baptismi. b ℊ adolescētule dilexer⁹ te nimis
flūmine: et puelle eius gradiebā- b
tur ꝑ crepidinem aluei. Que cuz
ℊ corda iudeorum.
vidisset fiscellā in papyrione: mi- c
ℊ primitiuas animas credentiū.
sit vnam e famulabus suis: ⁊ al-
a lataꝫ aperiens cernensq̃ in ea
ℊ legē ſrali sensu puulos sibi iacrantem.
paruulū vagientem: miserta ei⁹ d
ℊ q̃ lex apud iudeos nata ⁊ nutrita.
ait: De infantibus hebꝛeoꝝ est e
hic: Cui sozor pueri: Tlis inquit f
ℊ ſynagogam
vt vadam ⁊ vocem tibi hebꝛeaz
mulierem q̃ nutrire possit ifan
tulū? Respondit: Tlade: Perre/
ℊ vel suam.
xit puella: ⁊ vocauit matrē eius.
Ad quā locuta filia pharaonis:
Accipe ait puerum istuz ⁊ nutri
ℊ vt amplius idola non colas.
mihi: ego tibi dabo mercedez tu
ℊ Synagoga.
am. Suscepit mulier ⁊ nutriuit
a ℊ iam perfecto sensu validos pascentem. ℊ Jn primitiua ecclesia. b ℊ expellendo a se. c ℊ ecclesie de gentibus.
pueruz: ⁊ adultumq̃ trādidit filiē b
ℊ Susceptum in regalem aulam cordis.
pharaōis. Que illa adoptauit i g
locū filij. Tocauitq̃ nomen eius h
a ℊ baptismi. ℊ ecclesia de gētibus christū expie ad sonrem baptismi.
moyses dicens: q̃z de aq̃ tuli eū. i
Jn diebus illis postq̃ creuerat k†
a ℊ christus. b ℊ a pr̃e. ℊ vel a iudeis.
c ℊ Nunciabo nomē tuum fratribus meis.
moyses: egressus ad frātres suos
a ℊ Jn mundo. b ℊ diabolum in hac pegrinari/
one nobis iniuriosum.
vidit āfflictionez eoꝝ: ⁊ vir egy l
ptium percutientem quendā de m
a ℊ qui festinanter transeunt viam huius seculi.
b ℊ Omnes in rp̃o fratres sumus vnum patrem deum habemus.
c hebꝛeis frātribus suis. † Cunq̃ o
ℊ discrete omnia ꝓspiciendo: q̃z in sapiētia vicit superbum: non potentia.
ꝓspexisset huc atq̃ illuc ⁊ nullum

cuz marit⁹ postea cognouisset rem gestā arguebat inde egyptium ꝓpter qō egypti⁹ peutiebat eū ⁊ grauiꝰ affligebat. o Cunq̃ circūspexisset ⁊c. in quo apparet ꝓudentia moysi.

ℭ videatur

ℭ Percussum

ℭ videatur moyses iam diuinitus admonitus (qō scriptura eo loco tacet) ℬ audere potuisse. Jsid. Alr. Moyses. i. christ⁹ egyptū. i. diabolū nobis ī hac pegrinatione iniuriosum nos defendendo occidit: ⁊ ī arena obruit occisum. latet em̄ ī eis q̃ stabile non bñt fundamentū. Ecclesiam ℞o in petrā edificat: ⁊ eos q̃ ℞bū ei⁹ audiūt ⁊ faciūt prudenti viro ꝓpat: q̃ edificat domū suam supra firmā petram Alios ℞o stulto ꝓpar q̃ supra arenam edificat.

Allego. a Et egressus die altero. Jn ℬ moyses figurā rp̃i gessit q̃ duoꝝ pp̃loꝝ discordiā in se angulari lapide pacificare studuit: q̃ iniuriam facit et reconciliatorē cōtempsit iudaicus est q̃ p̃dicationez rp̃i reconciliantē repulit: ⁊ credēti pp̃li hostis p̃stitit

Job.9.f ēm: Tu discipul⁹ illi⁹ sis: nos discipuli moysi.

b Timuit moyses ⁊c. Aug⁹. Si sic diuulgatuꝫ est verbuz hoc: Duo sunt in hac locutione attendenda: quia pendet. ſ. sentēcia: ⁊ sic dimissa est. Deinde q̃ver bū ꝓ facto posuit

Allego. Que pepit ⁊c. Allr. rp̃s ecclesiā de gentibus sibi copulauit: q̃ munere spūs sctifor mis vna est in fide catholica. Ūa vna est columba mea que gignit filium qui vocatur aduena: ⁊ alterū qui dei aditoziū Aduene em̄ sūt sancti super terrā sed dei aditozio nunq̃ carent.

c Post multuz vero tempoꝛ ⁊c.

Allego. Al. Postq̃ moyses in terra madian dixit vxorem mortui⁹ ē rex egypti: q̃ cū rp̃s ī oze trāz gētes ad fidem cōuertit de

ℭ structus

ℭ morte sua. ℭ diabolum.

adesse vidisset: percussū egyptiū a†
ℊ in fluxis et aridis mentibus.
a abscōdit sabulo. † Et egressus die b†
altero conspexit duos hebꝛeos c
rixantes. Dixitq̃ ei qui faciebat
iniuriam: Quare percutis proxi
mum tuuz? Qui respōdit: Quis d
constituit te principem ⁊ iudicē
super nos? Num me occidere tu e
vis sicut heri occidisti egyptiuz?
b Timuit moyses et ait: Quomō
palam factum est verbum istud? f
ℊ diabolus.
Audiuit q̃ pharao ℊmonē hunc: f†
a ℊ in membris. b ℊ christum.
et querebat occidere Moysen. g
a ℊ in apostolis ad gentes. b ℊ iudaico pp̃lo. i. spūali egypto.
Qui fugiens de cōspectu eius b†
ℊ que contradicto vel responsio interpretatur: gentes enim prius contradicentes
mozatus est in terra madian: ⁊ se
postea pie respondentes obedierūt. ℊ diabolo.
dit iuxta puteum. Erāt aūt sacer i
a ℊ qz aū gentilis superstitioni subiecere. b ℊ eccle/sie de gentibus septiformi spū illustrare.
doti mādiā septē filie: q̃ venerāt k
a ℊ baptismi vel doctrine ecclestis. b ℊ legis sciaz vel mundanam.
ad hauriendam aquā: ⁊ implē l
tis canalib⁹ adaquare cupiebāt
ℊ populos.
greges patris sui. Superuenere m
a ℊ philosophi gentiuꝫ scribe ⁊ pharisei iudeoꝝ vel sacerdotes idolorum. b ℊ a morte. ℊ Locuti one.
pastōres et eiecerunt eas. Surre
ℊ christus.
xitq̃ moyses et defensis puellis
a ℊ aq̃ sapie. b ℊ Simplices animas ℊ vl̄ greges
ad aquauit ōues earū. Que cum n
a ℊ qui ⁊ raguel ⁊ cineus dicitur. ℊ Raguel pastio dei vel amicus eius deus.
reuertissent ad ie⁹tro patrez suum
ℊ Diratur diabolus gentes ad deum conuerti citius q̃si ad se cū quo fuerant diu.
stis solito? Respōderūt: Vir egy
ptius liberauit nos de manu pa
storum. Jnsuper ⁊ hausit aquaz
nobiscum: potūq̃ dedit ouibus.
At ille: Ubi est iquit? Quare di
misistis hominē? Vocate euz vt
comedat panem. Jurauit ergo o
moyses q̃ habitaret cum eo. Ac p
ℊ pulchzitudo vel placans.
cepitq̃ sephoram filiā ei⁹ †. Que
peperit ei filium quem vocauit q
ℊ aduena.
gersan dicens: Aduena fui in ter
ra aliena. Alterum vero peperit r
ℊ dei mei adiutorium.
quē vocauit eliezer dicens: De⁹
enim patris mei adiutor me⁹: et
eripuit me de manu pharaonis.
c Post multū vero temporis moz/ s† t†

a Percussum egyptiū. i. interfectū. b Abscondit sabulo. q̃s de facili pōt fieri in terra sabulosa. Sz queriē hic quō moyses ℬ fecit cū nō eēt cōstitut⁹ iudex ℈z. Jtē dato q̃ esset iudex videt penam iniustā intulisse: vtpute ꝓ percussiōe simplici mortē cū tñ sola repcussio deberetur ℊm legē talionis in q̃ ℈z: Dentē ꝓ dente: vulnus pro vulnere. Ad ꝑmū dicendū q̃ moyses ex diuina electione ad liberationē hebꝛeoꝝ habebat auctoritatē vindicandi iniurias eis factas: ⁊ ℬ sciebat ꝓ reuelationē diuinā: ⁊ hoc est q̃ ℈z Act⁹. vij. Existimabat aūt ꝓgnoscere frēs: q̃ per manū ip̄i⁹ de⁹ daret salutē illis. Ad scm̄ dicendū q̃ interfecit egyptiū nō solū ꝓ percussione hebꝛei: sed etiā ꝓ adulterio cōmisso fraudulenter vt p̃dictū ē: q̃s fuit notū moysi ꝓ hoc q̃ audiuit cām̄ percussionis in cōtentione pro dicto adulterio. Notandū q̃ Josephus. j. li. antiquitatū dicit q̃ moyses duxit exercitū egypti ℈ ethiopes: ⁊ ibi accepit vxozē filiā regis de quo plenius dicetur sup libzum Numeri. xij. c Conspexit ⁊c. Hebꝛei dicunt q̃ isti duo fuerunt dathan ⁊ abiron. d Quis cōstituit te p̃ncipez. ꝓ bono pacis ad q̃s illos iducebat: reddidit verbū pungituū. e Num occidere me tu vis: ac si dicat: bū apparet q̃ tu es vnus homicida ⁊ malꝰ hō. f Audiuit q̃ pharao. Hic ℈z describit ꝓditio moysi tpe aduersitatis: vbi ꝑmo describit ei⁹ pfecutio: secōdo diuina cōsolatio ibi: Erant autem. Circa primuz dicitur: Audiuit q̃ pharao sermonem hunc: videlicet q̃ moyses vnuz occiderat de prepositis regis ad vindicandū vnum ex hebꝛeis q̃s exosos habebant.

g Et querebat occidere moysen. tum q̃z interfecerat pp̃ositum eius quod redundabat ī iniuriam regis. tū q̃z ℊm q̃ dicit Josephus circa tp̃s quo natus fuit moyses ℊ dam sacerdos egyptioꝝ diuinationibus intētus dixerat regi q̃ circa pueros hebꝛeoꝝ attēderet q̃ vnus nasci debebat de hebꝛeis ℊ pp̃lm israel de egypto educeret: et regnū egypti būiaret: ⁊ tō cū audiuit factū moysi celātis tñ ꝓ hebꝛeis etiā in iuriā regis: existimauit q̃ eēt ille ℊ ille sacerdos dixerat. h Qui fugiens ⁊c. Dicunt hebꝛei q̃ moyses fuit captus et adductꝰ coꝝ rege vt decapitaret: sz cuasit miraculose: vt pleni⁹ dicet. j. iiij. capi.

i Erant aūt. Hic describitur moysi fugiētis consolatio ⁊ ꝑmo ex susceptione eius curiali. scōo ex morte sui aduersarij. ibi: Post multū. Circa primū ℈z. Erāt aūt sacerdoti madian: ℊm hebꝛeos sacerdos hic accipit ꝓ maioze vel magnate sic̄ ℈z. ij. Reg. viij. Filij dauid sacerdotes erant.

k Septē filie. nec mirandū si filie magnoꝝ habebant curā de gregib⁹ alendis: q̃z iste erant diuitie antiquoꝝ.

l Et ꝑpletis canalibus. ꝓ aditoziū moysi. vt. j. dicitur.

m Superuenere pastores ⁊c. q̃z forsitan erat ꝑsuetudo. q̃ ꝑius ꝓgregarent greges oēs q̃ñ biberent. sicut ℈z Gen. xxix. ſz ꝓ aditoziū moysi ꝑuenerant hozam bauriendi aquam: ⁊ ideo eas defendit a pastoribus.

n Que cum reuertissent ad raguel patrem suum: id est auum vt dicunt aliqui. Melius tamen videtur dicendus cum alijs q̃ fuerit pater qui vocatus sit pluribus nomi/nibus scilicet raguel: et ietro: cyneus et obab: ⁊ dicūt hebꝛei q̃ vocatus est ietro: quod significat adijciens quia addidit ei vnum capitulum scilicet de ordinatione popu li per tribunos et centuriones quinquagenarios ⁊ decanos: vt habetur. j. xviij. Vocatur autem obab vt dicūt id est diligens: quia dilexit legem: ⁊ conuersus fuit ad iudaismum: vt habetur ibidem. xviij. ca. et patet littera vl̄ q̃ ibi. o Jurauit ergo moyses. Post multa verba que fuerunt inter Jetro et moysen: fecit pactum cum Jetro de remanendo cum eo: et illud pactum iuramento firmauit. p Accepitq̃ sephoram. Videns. n. eū Jetro virum valentem: et industrium: dedit ei filiam suam.

q Quem vocauit gersan. Ger enim hebꝛaice idem est quod aduena vel peregrinus latine: et causa nominis subditur: Aduena fui in terra ⁊c.

r Alterum vero peperit: quem vocauit Eliezer. quod interpretatur dei mei aditorium. in hoc recognoscens diuinum beneficium in liberatione ipsius de manu pharaonis: ⁊ in profectu ipsius in terra aliena.

s Post multum vero temporis. Hic ponitur moysi consolatio ex morte aduersarij: cum dicitur.

t Mortuus est rex egypti. qui persequebatur moysen: et mors eius fuit reuelata moysi a deo in terra madian: vt hꝛ. iiij. ca. ad eius consolationē.

ℭ Et ingemiscē/

¶ structus est princi patus diaboli.

Morali. a ¶ Ingemiscentes. Moralik. Ri si moriak in te rex egypti nō cognoscis te oppmi fui tute egypti ⁊ oppibus luti ⁊ lateris: nec cozde ingemiscᵗ nec vociferaris ad dñm vt liberet te. ¶ Moyses

¶ Penitentes. 1

a tuus est rex egypti. Et ingemiscentes filij a Carnis. b Corde et ozc: ¶ oculi dñi super iustos: ⁊ aures

israel propter ŏpera vŏciferati sunt. Ascen ejus in preces eorum. ¶ .i. pro opibus.

ditq; clamoz eozum ad deuz ab operibus: et audiuit gemitū eozum ac recozdatus ē b federis quod pepigerat cuz abzaam isaac

¶ propter merita patrum. ¶.

⁊ iacob. Et respexit filios isrl'. et ꝓuit eos. c d

a ¶ Et ingemiscentes filij israel: qz viuente rege illo nō audebant oñdere in palā anxietatē animi: ne grauᵗ tractarentᵉ. Et audiuit gemitū eoz: loquit scriptura de deo ſm modū humanū. Tunc.n.dz aliquis clamorem alicuius audire: cū incipit eum adiuuare.

b ¶ Ac recozdat⁹ est: nō qz obliuio cadat in deo: ſz qz ad modū recordantis se habuit: ꝑbendo filijs israel auxiliū ꝓpᵉ merita patrᵘ.

c ¶ Et respexit filios isrl'. ⁊c. oculo misericordie. d ¶ Et cognouit eos: id est ad modum cognoscentis se habuit ostendendo dilectionem circa eos.

Ca.II

Moraliter.

gt ¶ Post hec egressus vir ⁊c. Allegorice ꝑ vir̄ qui dicitur a virtute pōt intelligi spūssanctus qui Sap.vij.dz omniū artifex oēm habens virtutē. † ¶ Accepit vxorē. i. virginē mariaz quā sibi desponçanit ꝑ fidem. † ¶ Que concepit ⁊ peperit filiū. s. Iesum xp̄m actoꝛ euangelij qui bñ significat per hūc filiū qui fuit laboꝛ veteris testamenti. b† ¶ Abscōdit tribus mēsib⁹. ꝓpter ꝓsecutionē pharaonis: Et similiter iesus xp̄s in egypto latuit ꝓpter ꝓsecutionē Herodis Matth.ij. In diebus illis postq; creuerat moyses egressus est ad frēs suos: qz xp̄s anno tricesimo sue etatis exiuit ad predicāduz quā sibi dicunt eius frēs: eo q; ſm carnē de iudeis fuit natus. Et in eᵗ ꝓsona dz Ps. xxj. Barrabo nomen tuū frib⁹ meis. Qd adipleuit ꝑdi cando iudeis. k† ¶ Vidit virum egyptiū peritientē quendā de hebreis frīb⁹ suis. Per egyptiū qui tenebꝛosus interpretat diabol⁹ intelligit qui iaculoꝛi mortalis ꝑcutere populū xp̄ianū nitit. a† ¶ Percussum egyptiū absondit sabulo. Christus eñ diabolū ꝑcutit virtutē eius reprimendo ⁊ aliq̄n in infernū retrudēdo. Unde Ap. viij. dz q; demões rogabāt eū ne mitteret eos ī abyssū. c† ¶ Egressus itaq; die altero conspexit duos hebreos rixātes: dixitq; ei qui faciebat iniuriaz. de mutuis eñ iniurijs legitur xp̄s freq̄nter iudeos in suis sermonib⁹ increpasse.

f† ¶ Audiuitq; pharao et q̄rebat occidere moysen. ꝑ qd desiignatur q; diabolus ꝑ iudeos q̄siuit xp̄i mortē. b† ¶ Qui fugiens ⁊c. Per fugā moysi ad sacerdotē madian intelligitur ascēsio xp̄i ad pr̄em q̄ nomine sacerdotis intelligit: eo q; sacra dans ethimologiçat. ¶ Moraliter egressus vir ꝑ quē intelligit spūssctūs rōne ꝑdicta cuius vxoꝛ dz mens bona sibi ꝑ fidem ⁊ deuotionē coniuncta que concipit filiuz. i. boni operis ꝓpositū: ⁊ parit deducendo ad effectū: sed in principio dz occultari ne ꝑ inanem gloriā valeat frustrari. Per b aūt q; subdit: † ¶ Egressus ad frēs suos. significat q; i homine ꝑfecto bonū op⁹ ponendū est in publico vt ꝓxim⁹ edificet ⁊ deus glorificet Matth.v. Sic luceat lux vra coꝝ hominibus vt videant opa vra bona et glorificent pr̄em vr̄m qui in celis est. Et tunc ꝑcutit egypti⁹. i. diabolus qui de dei gloria et edificatione ꝓximi dolens ē ⁊ anxi⁹: ⁊ increpatur hebꝛeus. i. pctōr xp̄ianus cuius peccatū arguendu; oñditur ex actibus bonis alteri⁹. Per b aūt q; moyses fugiēs pharaonis ꝑsecutionē init ad sacerdotē madian: designatur q; xp̄ianus sentiens fortē demonis impugnationē dz ꝑ orationes deuotas refugere ad deū sacra dantem.

¶ In ca.ij. vbi dz in postilla: Filiam leui.

Additio.j.

Secūdū hebꝛaice lr̄everitatē optet dicere q; iochabeth mr̄ moysi fuit filia leui: tū qz infra. vj. ca. vbi translatio nr̄a hz: Amram accepit vxorē iochabeth patruelē suā. hebꝛaica lingua hz: Accepit amrā iochabeth aniā suā in vxorē: vñ glo. quā reꝓbat postillatoꝛ verissima est: nō obstantibus obiectionibus postillatoris. Nā qd ꝓmo objcit ex eo q; Jochabeth fuit mortua añ afflictionē populi: nullā hz necessitatē ex lr̄a. in vera eñ ꝓputatione aiaꝝ que ingresse sunt cū iacob in egyptū: quaz approbat postillatoꝛ sup Gen. lxvj. Nō cōputat iochabeth licet quidā hebrei ꝑ volucrint dicere sine fundamēto: vt. s. patet in postilla in dicto ca. Qz aūt objcit scdo. d. q; dato q; adhuc viueret opteret dicere q; ipa iochabeth eēt in natiuitate moysi. cxxx. annoꝝ. ꝓut large deducit in postilla: nō est vez nisi ꝓsupposito q; Jochabeth computaretᵉ inter personas que ingresse sunt egyptū cū iacob: qd quidē ꝑsuppositū in lr̄a nullū hz fundamentū: vt dictū est. vñ ad hanc objecti onē postillatoris tollendā: pōt dici q; leui genuit iochabeth ꝑ magnū tp̄s post suū ingressum in egyptum vtputa per. lx. annos ferequib⁹ subtractis a numero. ccx. annoꝝ quib⁹ fuerunt ī egy runt in egypto ꝓout deducit in postilla. remanent. cl. a quibus si retrahanᵗ. lxx. anni quos habeat moyses in exitu de egypto: ꝓut infra. vij. ca. remanent. lxx. anni: in q̄ etate erat iochabeth cū genuisset moysen: qd nō esset ad miraculū computandū cū leui pr̄ ipius iochabeth vixit. cxxxvij. annis. et totidē fere chaath frater ipius iochabeth. Sicᵗ et Amrā vir totidē fere chaath frater ipius iochabeth vixit. cxxxvij. annis. et eius. vt ptz infra. vj. ca. Cū igit tunc tpis hoes illi⁹ ꝛgregationis. s. ipius leui attigebāt cōiter etatē. cxxxvij. annozum: nimiꝝ si femina illius cognationis cōcipisset cū cēt septuage/naria: ⁊ multo minꝰ mirandū de ꝛceptione aaron ⁊ marie q̄ fuerant concepti añq̄ moyses: ⁊ p ꝛns in minozi etate. Sara añt erat nonagenaria ⁊ desierāt ei fieri muliebria: vt. s. Gen. xvij. ⁊ iō nō est accipiēda in argumentū ꝑdicta. ¶ Dicēdū est igit q; vꝛoꝛ Amram fuit iochabeth sozoꝛ caath: ꝓut dz in glo. ꝑdicta. Et idē dz in trāslatione chaldaica: cui ifra hebraica vt dictū est omnino ꝛsonat: licet nō idē dicat translatio nostra. Nec potest cōtra ꝑdicta obiçi ꝑ hoc q; leui nō esset ī etate generādi in anno. lx. pᵒ Igressum egypti. Nā leui in igressu egypti erat. xlv. annoꝝ fere: qd sic patet: Nā iacob stetit ī domo laban ꝑ spaciū. xx. annoꝝ: vt supra Gen. xxxj. ca. a quibus si subtrahanᵗ. vij. anni q̄bus seruiuit Jacob añq̄ accepit lyā ⁊ tribus annis fere quibus nati sunt ruben symeon ⁊ leui successiue: vt. s. Gen. xxix. remanent. x. anni fere a natiuitate leui vsq; ad finē. xx. annoꝝ ꝑdictoꝝ: a quibus si subtrahantur. vj. anni q̄bus fuiuit Jacob in domo laban ꝑ gregibus nato iā ioseph: vt ī ꝑdicto ca. restat q; a natiuitate leui vsq; ad natiuitatē Joseph fluxerunt q̄nq; anni fere. Joseph añt cum Jacob ī filij eius ingrederenᵗ egyptū erat. xxxix. annoꝝ: ⁊ postea fluxerunt. vij. anni fertilitatis: et duo sterilitatis: vt. s. Gen. xlv. Sequit q; leui in illo ingressu erat. xlv. annoꝝ fere: vt dēm est: quib⁹ si addanᵗ. lx. anī vsq; ad natiuitatē iochabeth: seq̄tur q; leui erat. cv. annoꝝ cū eā genuit qd nō est ꝛ cursum nature. Leui.n. vixit. cxxxvij. annis: vt. j. vj. ca. et sic tpe generatiōis iochabeth adhuc remanebat quarta ps fere etatᵗ sue transeunda. Cōstat añt q; in modernis tpib⁹ licet duratio cōiter mensuretᵉ in. lxx. annis iuꝛ postillā: adhuc hoes tū generant cū sint. lx. annoꝝ et vltra: cuius nō remaneat nisi octaua seu septima ps etatis fere. Ad illud autē qd objcit dicens q; matrimoniū cū avia illicitū erat ſm legē: et q; multa que pertinent ad matrimoniū fierant obseruata añ legē: qd intendit ꝓbare ꝑ hoc q; iudas cōiuxit onā filiū suū vxoꝛi frīs sui defuncti: vt Gen. xxxviij. Ad hoc dicendū q; añ legem si aliqua obseruabanᵗ de his q̄ ptinent ad matrimoniū: ꝑ hoc erat casuali ter: nō aūt ex obligatione. Obligatio eñ legis nō se extendit ad ꝑterita: vñ manifestum est q; iacob habuit duas sozores ī vxores: qd tū ꝓhibitū est in lege: Leui. xviij. Thamar etiam ſm legē incestū cōmisit sciēter cū socero suo iuda: ⁊ tū iudas eū iustificauit dicens: Justioꝛ me est supra Gen. xxxviij. Ex q̄ bus patet q; matrimonia que erāt illicita tpe legis non erant illicita añ legē. Si aūt ꝛ ꝑ dicaᵗ: q; iacob illas habuit ex iussu seu instinctu diuino: sicᵗ et thamar ꝓpter fructū qui ex ꝑdictis matrimoniꝰ secutᵉ est: sicᵗ potest de amram dici: notabilis.n. fructus fuit secutus ex illo matrimonio. s. moyses legislatoꝛ ⁊ redemptoꝛ populi: et aaron sanctᵃ a quo linea sacerdotalis in illa lege incepit.

¶ In eodem ca.ij. vbi dicitur in postilla: Percussum egypti/

Additio.ij.

Non est ne(um: id est interfectum. cessariū dicere q; moyses interficiendo egyptiū ꝓcesserit vt iudex: sed potᵉ vt pars. Ex debito enim charitatis q̄libet teneᵗ repellere iniuriā a ꝓximo si potest: hec Ambro. ¶ Item qui nō repellit iniuriā a socio si pōt tam ipse est in vitio q̄ ille qui facit: vt in scda scē. q. lx. arti. vl. i reſpō

sione ad se-

sione ad secundum ar. et quia hoc non poterat facere moyses per aliquam percussionem nisi egyptius mozeretur. imminebat enim sibi periculū si egyptius de hoc qd moyses percuteret cū reclamaret ad regē: idcirco oportuit vt moyses egyptiū occideret ad liberationē ꝓximi vnde nō oportet in hoc aliegare adulteriū egyptij de q̄ nulla fit mētio in sacra scriptura.

¶ In eodē. ij. ca. vbi dicit in postilla: Juranit ergo Moyses.

Additio.iij.

Verbum quod hic ponit in hebreo frequentatur in sacra scriptura ⁊ q̄n/q; in translatione nostra interpretatᵉ incipere: vt in libro Gen. Abzaam alloquens deo dicebat. Ecce nunc incepi loqui. Et Deu. j. Incepit moyses explanare legem. In alijs xo locis interpretatur q̄nq; iurare: vt ī hoc loco. ⁊. iiij. Regū. v. vbi dicitur de Giezi: Et iuranit: sed ſm hebraicaz veritatem verbum istud vniuocum est. ⁊ nihil aliud significat vbicunq; ponitur nisi actum volendi: itaq; est. cum dicit: Inceꝑitq; moyses explanare: similiter .iiij. Regū. v. Naaman dicebat gieçi q; vellet recipere duo talenta nulla mentione facta de iuramento: vnde in hoc loco nihil aliud dicitur nisi q; moyses voluit habitare cum viro ⁊c. s. cum Jetro nullo interposito iuramento.

Replica

correctorij contra Burgen. mendacem.

In ca.ij. vbi postillatoꝛ improbat opinionem hebꝛeoꝝ dicentium matrem moysi fuisse iochabeth filiam leui rationibus in hebꝛeoꝝ opinionibus fundatis: ad quas Burgen. nō recte respondet. Burgen. tamen volēs magnificare fimbriā certamē assumpsit ꝑ suis hebreis: sustinēs conclusionem qnaz postillatoꝛ rationabiliter improbauit. Dicit nanq; Burgen. q; vbi translatio nostra habet infra. vj. ca. Accepit Amram vꝛorem iochabeth patruelē suuz. in hebꝛeo habetur vt dicit: auiā suam: sed per hoc nō concludit propositum suū: quia auia ſm canonistas et legistas dicit mater matris: quā autem nō duxit vꝛorem. tum quia vetula. tum quia in linea ascedente ꝓpinqua: ⁊ si lex matrimonij nondū esset posita: vt dicit Burgen. natura tamē honestas docuit quedaz in matrimonio vitanda: vbi necessitas non erat: imo videtur legi nature repugnare ꝓolem nubere parenti vel econuerso: et sic quod allegat Burgen. contra primū argumentuz postillatoris de etate: qd videlicet per seraginta annos post ingressum iacob in egyptum leui genuit iochabeth: ex littera habeꝛi non potest: nec ꝓbat per aliquam auctoritatez: ea igitur facilita

Glo.ordi.

Allego. ¶ Apparuitq; ei. Isid. Apparuit q; moysi apparuisse describit: modo dns: mō angelus memoraᵗ. Angelus qz exterius loquēdo seruit. Domin⁹ qz interi⁹ presidēs: loquēdi efficaciam tribuit. Cū eñ loquēs ab interioꝛe regit: ⁊ p obsequium angelus: ⁊ p inspirationē dns memoraᵗ. ¶ Vocauit eū de medio ⁊c. Hzego. Sepe simul terrenis ⁊ celestibus substātijs per angelos loquitur deus: sicut hic cum ignez rubumq; sociauit: atq; aliud superi⁹ aliud inferius iunxit. Nā tunc solum agit: cū aliqd magnū ex cōiunctione signatur. Nā ꝑ sue

¶ celum

La. III

Moyses aūt pa(scebat oues ietro cognati sui sacerdotꝭ madian. Cunq; minasset gregem ad interioza deserti venit ad montē dei oreb. Apparuitq; ei dominus in

¶ verbo dei. ¶ iudaici peccati.

flamma ignis de medio rubi: et

¶ qz ꝑ legē nō sunt consumpta peccata populi.

videbat q; rubus arderet et non cōburetur. Dixit ergo moyses:

¶ vel transibo ſm. lxx. quod competit: transitori enim talis congruit visio.

Vadam et videbo visionez hāc magnam: quare nō comburatur rubus. Cernens autem dominus quia pergeret ad videndū: vocauit euz de medio rubi: ⁊ ait

La. III

Moyses aūt. Hic ꝛse quenter describit missio moysi ad liberationē populi. et ꝓmo describit sibi facta cōmissio. secundo cōmissiōis executio. j. iiij. ca. Abiit moyses ⁊c. Adhuc ꝓmo describit apparitio diuina. scdo cōmissio sibi facta. ibi. Cui ait dns. tertio instructio circa agenda. ibi: Dixitq; moyses.

¶ Circa ꝓmū notaᵗ apparitiōis locᵘ. cū dz: b ¶ Cūq; minasset ⁊c. tū quia ibi erāt meliora pascua. tū ad elongādum se a terra culta: ne greges pascerenᵗ aliena blada. c ¶ Ecit ad mōtē dei oreb. ille est mons sinai q̄ ꝑdicit hmōs dei rōne euentᵘ futuri: qz deᵒ ibi datur⁹ erat legē. Describit etiā modus apparendi. cū dz: d ¶ Apparuitq; ei dns. in hebꝛeo habet: Apparuit ei angelus dñi. Angel⁹ eñ ille apparebat ꝛ loq̄bat ī ꝑsona dei: ⁊ iō aliq̄n angelus: aliq̄n dns notat: ſm q; dic beat Hzeg. sicut Esa. vj. Angelus q̄ purgauit labia Esaie cū calculo ardenti: vocat Seraph rōne inflāmatiōis: ꝛs nō eēt d ordie seraphico. e ¶ In flamma ignis de medio rubi. erat eñ ppls isrl ad idolatriā ꝓnus: et iō apparuit in flāma q̄ nō pōt imagine figurari: et in rubo sue vepze. vt ī hebꝛeo dz: qz ī talib⁹ nō pōt imago fieri: ne populus isrl q̄ ventur⁹ erat ad locū illū rōne dicte apparitiōis aliq̄d faceret ad idolatriā ptinēs. f ¶ Et videbat q; rub⁹ arderet ⁊c. qz flāma occupās rubū rubi viriditatem nō minuebat: ꝛs esset materia combustibilis. ꝑ b aūt designabat q; laboꝛ affligēs q̄ ignē designat: filios isrl in q̄bus erat humana infirmitas nō cōsumeret nec deleret: ſz mag⁹ mirifice liberarenᵗ. ad qd exequēdū ꝑ moysen dns apparebat moysi ⁊ iō

t talis

a† ¶ Moyses aūt. Hic ꝛse quenter describit missio moysi ad liberationē populi. et ꝓmo describit sibi facta cōmissio. secundo cōmissiōis executio. j. iiij. ca. Abiit moyses ⁊c. Adhuc ꝓmo describit apparitio diuina. scdo cōmissio sibi facta. ibi. Cui ait dns. tertio instructio circa agenda. ibi: Dixitq; moyses.

b+ ¶ Circa ꝓmū notaᵗ apparitiōis locᵘ. cū dz: b ¶ Cūq; minasset ⁊c. tū quia ibi erāt meliora pascua. tū ad elongādum se a terra culta: ne greges pascerenᵗ aliena blada.

c† ¶ Ecit ad mōtē dei oreb. ille est mons sinai q̄ ꝑdicit hmōs dei rōne euentᵘ futuri: qz deᵒ ibi datur⁹ erat legē. Describit etiā modus apparendi. cū dz: d ¶ Apparuitq; ei dns. in hebꝛeo habet: Apparuit ei angelus dñi. Angel⁹ eñ ille apparebat ꝛ loq̄bat ī ꝑsona dei: ⁊ iō aliq̄n angelus: aliq̄n dns notat: ſm q; dic beat Hzeg. sicut Esa. vj. Angelus q̄ purgauit labia Esaie cū calculo ardenti: vocat Seraph rōne inflāmatiōis: ꝛs nō eēt d ordie seraphico.

e+ ¶ In flamma ignis de medio rubi. erat eñ ppls isrl ad idolatriā ꝓnus: et iō apparuit in flāma q̄ nō pōt imagine figurari: et in rubo sue vepze. vt ī hebꝛeo dz: qz ī talib⁹ nō pōt imago fieri: ne populus isrl q̄ ventur⁹ erat ad locū illū rōne dicte apparitiōis aliq̄d faceret ad idolatriā ptinēs.

f+ ¶ Et videbat q; rub⁹ arderet ⁊c. qz flāma occupās rubū rubi viriditatem nō minuebat: ꝛs esset materia combustibilis. ꝑ b aūt designabat q; laboꝛ affligēs q̄ ignē designat: filios isrl in q̄bus erat humana infirmitas nō cōsumeret nec deleret: ſz mag⁹ mirifice liberarenᵗ. ad qd exequēdū ꝑ moysen dns apparebat moysi ⁊ iō

A

cessum rubū moysen alloquēs ostendit: quia doctor populi fieret qui t legis flāmam peciperet et peccati spinā nō vitaret: vt qđ ex illo populo exiret: qui igne deitat' carnis nostre peccata quasi rubi spinaz acciperet: et inconsumptaz humanitatis substantiā in ipa diuinitat' flāma seruaret. a Solue calciamentū tc. Isi. Quia nullus sez digne consistere vel deū videre potest: nisi cuncta terrena et mortalia vicia deponat. Aliter veterū cōsuetudo erat: vt si sponsus sponsam repudiaret: i signū repudij discalciare tur. Jō moyses discalciari iubetur: ne ad ecclesiā q̄ in rubo figuificat quasi sponsus accedat calciatus: hoc enī christo suādum: qui ver' est sponsus. De quo Johānes ait: Cui' nō sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. b Vidi afflictionem onē tc. Hzeg. Mor. Sparsis foris mentibus ad seipsum redire cuiq̄ difficile est. Quia prāua itinera semel captos tāto delectabiliter tenent: qđ libuerit nō lz. Quia cuz discipline munus nō obuiat: nulla retributionis pspicit pena qui terreat. Sz clausis oculis cordis pcipitat' aīa: t tāto securi' mala tēporalia penetrat: q̄to durius bona eterna desperat. Sed ista reprobox nequicia: electox vitam quasi grana a palcis separat: t dū affligit expedit. qz dū violēta ingerit: festinare ad superna cōpellit: qđ in israelitico pplo mox se vocante t pharao ne seuiēte signat. Moyses enī ad vocandū missus est cū pharao duris operib' vexet: vt alius vocādo traheret: ali' seuiēdo ipelleret: vt plebs i seruitio turpiter fixa vel vocata vel impulsa moueret: hoc q̄tidie agit dū predicatis celestib' pmijs seuire in electos reprobi pmittunt: vt q̄s egyptus. i. vita presens oppressit blandiens: adiuuet premens: vt dū deus ,puocat cruciatus impellat. c Et educā de terra tc. Hzeg. Rudi pplo de pñi vita aliq̄d ,pmittē dum fuit: vt posset in futuro robustī' solidari. Si enī pua non acciperet: magna nō crederet. Deus g̃ largiendo terrena suadet t celestia: vt percipiens qđ videbat: speraret qđ non videbat. d In terrā bonā t spaciosam. Hzego. Presens ,pspicuas aliq̄s dat: vt ad meliorē vitam ,puocet. aliq̄s vt in eternū plenius damner. hinc israeliticis terra chanaan ,pmittit: vt q̄nq̄s ad eterna speranda ,puocent: Quia rudis populus ,pmissionib' nō crederet: nisi a ,pmissore aliq̄d i vicino peciperet. Nō g̃ solū spe ad res: sz rebus q̄nq̄s ad spem trahit. Aū dedit eis regiones gentium t laborez populoruz possederunt. Et cu-

Exo. III. Mortali. Job.1.d Mortali. Exo. III. Mortali.

moyses moyses. Qui respōdit: a
§ vel non.
adsum. At ille: Ne apropies in
§ opera mortua.
quit huc. † Solue calciamentuz a
a § affectibus. b § ecclesia ad quam nemo accedit calciatus.
de pedibus tuis. Locus enim in quo stas terra sancta est. Et b
§ merita parentum bonotum sepe filijs subueniunt.
ait: Ego sum deus patris tui: deus abraaz t deus isaac t de/
a § inclinando.
us iacob † Abscondit moyses faciem suam. Non enim audebat aspicere cōtra deum. Cui ait do c
§ miserius vt liberem.
minus: Vidi afflictionem populi mei in egypto: et clamorez eius audiui: propter duritiam eorum qui presunt operibus. Et a § compatiendo presentialiter liberando.
sciens dolorem eius: descēdi vt b
liberē euz de manibus egyptiorum: et educam de terra illa c
§ terrena dat vt suadeat ad celestia: t qui visibilia percipit discat sperare invisibilia.
in terram bonā t spaciosam: in d
terrā q̄ fluit lacte et melle: ad loca chananei t ethei: t amorrei e
pherezei t euei: et iebusei. Clamor ergo filiorū israel venit ad f
§ corporalem t spiritualem.
me: viditq̄z afflictionem eorum
§ demonibus vel iniquis hominibus.
qua ab egyptijs opprimuntur.
a § incarnatus propria voluntate. b § diabolum reprimendum.
Sed vēni et mittam te ad phā/ g
§ predestinatione.
raonez: vt educas populū meū
§ de renebris peccati.
filios israel de egypto. Dixitq̄z h
a § quasi dei est non hominis hoc facere: vnde Gloria mea nō est mea: sz qui misit me patris.
moyses ad deum: Quis ego i
sum vt vadam ad pharaonem: et educam filios israel de egy/
§ diuinitas cum humanitate.
pto? Qui dixit ei: Ego ero te/ k
cum: t hoc habebis signū q̄ mi/ l
serim te. Cum eduxeris populū m
§ immolari facies.
meuz de egypto: imolabis deo
a § in eminentia virtutū debet esse qui vult deo immolare.
sup mōtem istum. Ait moyses ad deuz: Ecce ego vadam ad filios israel: t dicaz eis: Deus patrū vestrozum misit me ad vos. Si dixerint mihi: qđ est nomen n
§ vel deus.
eius: quid dicaz eis? Dixit dūs
a § Nemo alius. b § proprie immurabiliter.
ad moysen: Ego sum qui sum. o

talis apparitio facta est p̄m ꝓuenientiā nego/cij: sicut t alie apparitiones hmōi cōmuniter fiunt. a Moyses moyses. Ista duplicatio significat dilectionē t excitat vocati attentionem. b Ne apropies inquit huc. ac si diceret. humana fragilitas non p̄sumat arcana dei ingrere curiose: q̄ scriptū ē Prouer. xxv. Qui pscrutator ē maiestatis: oppimet a gloria. c Solue calciamentuz. qz modus erat antiquox et specialiter hebreoruz nō ingredi sancta loca pedib' calciatis: t inde est q̄ sacerdoti nō audēt intrare locū oratiōis nisi discalciati. d Terra sancta est. ppter diuinā apparitionē ibidem. e Abscōdit moyses faciem suā ppter diuinam reuerentiā. f Cui ait dūs. Hic ꝓsequenter describit cōmissio facta moysi ad liberationē populi. cū dicitur:
g Vidi affliction̄e ppli mei. oculo cōpassionis ad ip̄m liberādū: t i p̄ dūs apparuit moysi ꝑdicte visiōis mirabil' intellectū: qz ly diuina nō sint p̄sūptuose ingrenda: tū p diuinā reuelatiōes sūt humilit' suscipiēda: t iō qū moyses curiose se nō ingessit: ꝛ humilit' faciez suā abscōdit tūc dūs ei reuelauit: qz absc̄ōdit talia a sapientib' t prudentib' t reuelat ea paruulis: vt habet Matth. xj. h Descēdi. s. p effectū: qz de' in se descēdere nō pōt. i In terram bonā. qđ ostēdit cū subdit: Que fluit lacte t melle. q. d. cū puo labore facit magnū fructū. k Et spaciosam. qđ ꝑ ex hoc: qz habitāt ibi multe gentes q̄ exp̄imunt cū subdit: l Ad loca chananei t ethei. tacent aūt h gergeꝛei t ī plurib' alijs locis vbi ceteri noīant: qz vt dicunt hebrei nō restiterūt filijs israel p̄ bellum sicut alij: ꝛ de terra recesserūt aī ingressum filioꝝ israel. m Clamor g̃. ppter occisiones puloꝝ ĩnocentiū: t ppter iniustā afflictiōez laborantiū: qz occisio ĩnocentium ꝺr clamare ad deuz Heū. iiij. Ecce vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me ꝺ terra. sīr afflictio vt defraudatio laborantiū Jaco. v. Clamor eoꝝ i aures dñi sabbaoth tc. n Sz veni mittā te. lz enī esset p̄tialit cōzā eo: tū dixit veni: p h̄ significās vt deberet esse ꝓmpt' ad suscipiē dū mādatū del mēte et voluntate: sīc erat pñs corpe. o Dixitq̄z moyses. Hic ꝓfir describitur ip̄i' moysi ĩstructio t ꝓfortatio: q̄ requirebāt ad tātū officiū suscipiēdū: t ꝓmo ĩstruit t cōfortat h̄bis. scdo ex socijs adiūctis. ibi: Ingredieris tu t seniores. tertio ex mirabilibus signis: i ꝓncipio ca. iiij. Circa ꝓmū ponitur moysi stupefactio dicēs: p Quis sū ego? ac si diceret. oīno sū ĩsufficiēs ad tantū negociū t iō dūs ꝓsolat eū dicēs: q Ego ero tecū. q̄ sum sufficiēs t potēs ad te. ptegēdū t dirigēdū: r Et hoc habebis signuz q̄ miserim te. §m hebreos h̄ refert ad p̄cedētia. ac si dicat: visio quā tibi ostendi in rubo est tibi. p signo q̄ ego mitto te. §m catholicos refert ad sequētē ſraz cū ꝺr: s Cū edu. po. meū ꝺ egy. imo. deo sup mōtē istū. ac si dicat: Ego p̄dico tibi q̄ p' eductiōez ppli mei imolab' deo sup mōtē istū: t cū h̄ tibi acciderit: erit tibi certū signū q̄ ful tecū i eductiōe ppli de egypto. Erit etiā tibi signū ꝺ futuro: qz dñs dixerat moysi duo: sez eductionē populi de egypto: t inductionē ei' in terrā lacte t melle fluentē: t iō sic imolatio p̄dicta erat signū respectu p̄teriti liberando eos mirabiliter ꝺ seruitute egypti: ita esset signū respectu futuri. s. q̄ eos introduceret mirabiliter in terrā p̄missam. t Si dixerint mihi tc. Moyses enī in h̄ expresse q̄iuit de nole mittēt: t tacite de ei' ꝓditiōe: t dūs respōdet ꝓmo ꝺ scdo. s. de cōditiōe mittētis ip̄m dicēs: v Ego sum q̄ sum. Jn hebreo habet: Ero q̄ ero. p vtrāq; tū ſraz idē significat. s. necessitat' essendi t eternitas t ĩmutabilitas p oēm modū: q̄ est ꝓditio ,ppria t singularis ip̄ius dei.

¶ omnia

¶ stodiāt

§ vel filijs.
ait: Sic dices ad filios israel: Qui a b
§ Sine omni muratione stabilisqs manēs dat cūcta moueri.
est misit me ad vos. Dixitq̄z iterū c
deus ad moysen: Hec dices filijs
§ Non recens.
israel: Dominus deus patrum ve
a § Cui attestātur tres probati t examinati testes: quorum testimonium verum est.
strozū: deus abraā t deus isaac t
deus iacob misit me ad vos. Hoc
§ quia hi testes viuūt in eternum.
nomen mihi ē in eternū: t hoc me
moriale meū ī generatiōe t gene/
§ apostolos primitiuā ecclesiam.
nerationem. Vade cōgrega senio d
res isr'l: t dices ad eos: Dūs deus
§ Abscondit. a seculis t generationibus.
patrū vestrox apparuit mihi deus
abraā t de' isaac t deus iacob di
§ geminatio cōfirmatio est. § peccato infirmos.
cens: Visitās visitaui vos: t vidi e
oia q̄ acciderūt vobis ī egypto: et
§ mundi.
dixi vt educā vos ꝺ afflictiōe egy
§ quā. s. possidebant viria p has gēes figurata.
pti ī terrā chananei: t ethei: t am/
morrei: pherezei: t euei: t iebusei:
a § ecclesiam. b § doctrina infantiū. c § dulcedi-
b ad terrā fluentē lacte t melle: t au f
ne suauitatis diuine. § obedientes.
diēt vocē tuam. Ingredieris̄q; tu g
a § principes ecclesie. b § principem mundi.
et seniores israel ad regē egypti et
a § transitorū qui nō habent hic manentem ciuitatem qui cupiunt exire de egypto.
dices ad eū: Dominꝰ deus hebre
a § ram interius q̄to exterius. b § christum qui dicit
ozuz vocauit nos. Ibimus viam h
tertia resurrexit. a § remori a strepitu mundi
§ sacrificiū laudis. § qui nō ingredit ciuitatem.
triū dierū in solitūdinē: vt immo/
a § meum tamen est monere vt inexcusabilis sit.
lem' dño deo nro. Sed ego scio q i
a § filios lucī. b § tenebrosoz. c § recedētes a re
nō dimittet vos rex egypti vt ea/
nebris. a § porennam aperta. b § ad feriendū.
tis: nisi p mānū validā. Extendaz k
a § mundum t ꝓncipem eius.
eni manū meā t percutiā egyptū in
a § plagis. b § que nemo alius facit.
cunctis mirabilib' meis q̄ factur'
a § vt oēs videāt ne pñs excusari. b § vicē plagē.
sum ī medio eorū: post hec dimit/
a § gratis. § nouo. s.
tet vos: dabozq̄ gratiā pplo huic l
cozā egyptijs. Et cū egrediemini
a § Non est inhonestum quod deo precipiente est
c non exibitis vacui: sed postulabit m
facrum. a § Sollicita anima: vt ecclesia.
b § a concellanea sua. c § poete t philosphi q̄dā/
mulier a vicinā sua et hospita sua
mō sunt nob vicini. a § mozū t operū honestates.
b vasa argentea et aurea ac vestes.
a § ornādo: erudiēdo. b § maiores. c § minores.
Ponētisq̄z eas sup filios et filias
§ auferendo que tabernaculo dei vtilia sunt.
vestras: t spoliabitis egyptum. n

¶ Quidē

omia enī alia eo ipso q̄ sūt de nihilo hūt ꝓncipiū sui esse: t sūt vertibilia ī nihil qz subtracta manutenētia diuia: caderēt in nō esse: t iō nō esse ꝓuēit eis q̄tum ex se: sed cē hūt a deo. §m qđ ꝺr Esa. xlj. Exce vos estis' ex nihilo: et opus vīm ex eo qđ nō ē. a Sic dices ad fili. isr'l. ac si diceret si queraī a te. q̄s misit te? rūdebis: b Qui ē mi. me. i. ille q̄ hz ex se necessitatē essendi: t plenitudinez absq̄ restrictiōe t determiatiōe aliqua. c Dixitq̄z iterū deus ad moysen tc. ac si diceret: si querant scdo de noie mittētis te. respōdebis. Dūs deꝰ patrū vroz deꝰ abraā tc. hoc nomen est tc. t sequit: d Vade cōgrega seniores israel. nō intelligit hoc de omnib' senib' populi: qz cū in populo illo essent sexcēta milia peditū. vt habet. j. xij. ca. oēs senes populi nō possent de facili congregari: ꝛ p seniozes hic intelliguntur iudices: qui hūt pplm regere. e Visitās vi. vos. b mō loquēdi vsus est: qz iosephus moziēs sic p̄dixerat. Post mortē meū deꝰ visitabit vos t ascēdere faciet de terra ista. vt habetur Heñ. l. f Et audiēt vocē mā. erāt enī hoies prudētes t scientes pro missionem factam abrae Heñ. xv. vbi dicit: Quarta generatione reuertentur huc: t iō videbāt q̄ tps sue liberatiōis instabat t iō verbis moysi crediderūt aūt q̄ ex cōsideratiōe psonax ista dei ordiatio fuit rōnabilis: qz hebrei in multis valde et grauibus seruierāt egyptijs nec habuerāt recōpensatiōez laboris sui: nec violēter sibi facte: nec p sbmersiōe puloꝝ suoꝝ habuerāt emendā vt reconpensationem: t iō egyptij eis in multis tenebant. His dictis patet littera.

Ca. III

Moraliter. a † Moyses āt pascebat oues tc. Allegorice. p moysen significatur iohānes baptista pascēs fideles christi cognati sui. Nam mater eiꝰ cognata fuit marie matris christi. vt dicit Luc. j. Et ecce elizabeth cognata tua tc. Johānes enī p̄dicatiōis pabulo fideles christi pauit vt dicit ap̄s tuoz euāgeliste. b † Cūqz minasset gregē ad interiora deserti. i. ad asperitatē penitentie quā p̄dicauit verbo t opere. c † Venit ad montē dei. i. ad christuz q̄ ꝺ: mōs. Dañ. ij. Lapis q̄ pcusserat statuā fact' est mōs magnus et impleuit vniuersam terrā. Ad hūc montē venit beat' iohānes christū p̄sonaliter cognoscēdo ac etiā baptizā/do. d † Apparuit ei dūs in flāma ignis. i. in plenitudine spūssancti. nam in baptismo christi iohānes vidit super eū spiritūsanctū descendentē in colūbe specie ad denotandū in christo plenitudinē spūssancti. † De medio rubi. p rubū spinosum intelligit̄ similitudo carnis peccati que fuit in homine christo. f † Et vidit q̄ rubus ardebat t nō cōburebatur. p quod signabat̄ q̄ mortali

tas carnis nō absorbebatur in christo ex p̄sentia diuinitatis. ¶ Quadam ⁊ videbo visi onē hāc ⁊c. Solebat enī plenius cognoscere mysteriū incarnationis. b ¶ Non appropies inquit huc. quasi dicat. talis cognitio quā tu queris in vita p̄nti non habet. iō sequit: c ¶ Solue calciamentū ⁊c. ac si diceret. prius oportet te carnē mortalē p̄ponere sic dicit dñs Exo .xxiij. Non videbit me hō ⁊ vidēt. n ¶ Sed veni vt mittam te ad pharaonem. i. ad limbū patrū qui est in pte inferni ad pnunciandū sanctis patri bꝰ eorū liberationez ꝓpinquā ¶ Grego. Homel. ij. Quē enī p̄currēs nascendo mūdo nūciauerat: hūc moriēdo ⁊ ad inferos p̄currebat ¶ Moraliter p moysen oues pascentē intelligit p̄dicatorē xbo ⁊ exēplo pascens dñi gregē. ¶ Cūq; minasset gregē ad interiora deserti. i. ad pleniorē cognitionē mox ⁊ fidei. ¶ Venit ad montem. i. ad altitudinez cōtemplationis ⁊ oratiōis exemplo christi. ō ꝙ dicit Matth. xiij. Dimissa turba ascendit in montē solus orare. ¶ Apparuit ei dns in flāma ignis. i. illuminādo pleni⁹ eius intellectuz ⁊ inflāmando affectuz: eo tm̄ modo quo cōpetit aīe carni mortali vnite. iō subdit: ¶ De medio rubi. p quē mortalis infirmitas designat. Et qz talis cōtēplatio excitat desiderium ad amplius cognoscendū. iō sub dit: ¶ Quadam ⁊ videbo visionem hanc ⁊c. Sed qm̄ talis cōtemplatio p necessitate fraternā debet aliqñ interrūpi. iō subdit: ¶ Sed veni ⁊ mittaz te. ad liberandū populū meū de seruitute diaboli qui p pharaonem designat: p tua cōsilia ⁊ hortamenta. Aliter p̄t exponi. ¶ Quadam ⁊ videbo ⁊c. qz cōtemplatio vite excitat desiderium cōtēplationis patrie que aliqñ retardat ꝓpter necessitatem populi. Exemplum de beato Johāne euāgelista qui dixit christo sibi appareti ꝓpe suam mortē: Quotiēs rogaui te vt veni rem ad te ⁊ dixisti mihi expecta vt liberes populū mihi crediturū. Et de beato martino legit: Scimus quidē desiderare te christum: sed salua sunt tibi tua p̄mia: nec dilata minuent: nostri potius miserere quos deseris.

¶ In ca. iij. vbi dicitur in postilla: Moyses autem.

Additio. In hoc ca. ſ. Exo. iij. cōtinet exordiū redēptionis ppli dei ab egyptiaca captiuitate: sicut in euāgelio. missus est angelus gabriel: Luc. j. Exordium humani generis ꝓtinet: vnde sic in illo nomē ꝓpriū dei ꝓncipalit liberantis ostendit. Et qz postillator in b ca. nimis breuiter se expedisse videt cū tm̄ magna in ea ꝓtineant ratiōe p̄dicta: ideo certa quedā in b ca. ꝓtenta: vt ceteri⁹ aliq̄ attendenda seu declaranda vident specialiter. q̄z primū est qz nō videt necessariuz dicere in hoc loco: qz qz idē angelus qñqz loquebat in p̄sona dei: ideo de⁹ noiet: nā fm seriem lre: put etiā verba plane sonant: pōt dici qz ille q̄ apparet in forma ignis erat angelus apparēs ad excitandū mentē moysi: vt cernēs miraculū accederet ad audiendū vocē ⁊ verba diuina. Sz cū sequit: Cernens aūt dns ⁊c. hec verba ⁊ etiā verba sequētia imediate p̄nt intelligi ab ipso deo dicta. put sonāt. Scōo posset q̄s admirari quō moyses illam angelicā visionē videndo ⁊ verba dei audiendo nō legit adorasse: Mos enī sanctoz erat in hmōi visionib⁹ seu apparitiōib⁹ adorare: vñ Heñ. xvij. legit de abrāā qz tres vidit ⁊ vnū adorauit. ⁊ de iosue legit Josue. v. qz cum sibi dixisset angelus: Ego sum p̄nceps exercit⁹ dñi ⁊c. qz cecidit pronus in terram adorās: qđ intelligit de adoratiōe dulie respectu angeli: sed b nō videt fieri mentio de aliq̄ adoratiōe.

¶ Ad qđ videt dicendū: qđ b ⁊ quedā alia in b ca. ꝓtenta faciunt ad cōmendationē humilitatis ipius moysi: de quo legitur. j. Mach. xij. Vir aūt moyses erat humilis valde. Cuius ratio est: qz nō estimabat se dignū ad adorandū: sed pot⁹ ad modū publicani cuius humilitas a dño cōmendat. Luc. xviij. Qui ex magna humilitate nolebat oculos ad celū leuare seipm vilificando: sic ⁊ moyses in b loco. legit enī: Abscōdit moyses faciē suam. nō audiebat enī aspicere ꝓtra deū: qđ maioꝛ ostēdit humilitatē q̄z adoratio corporalis. nihilomin⁹ tm̄ moyses corpaliter adorauit. in b enī qz dic: Abscōdit faciē suaz: etiam adoratio corpalis itelligit. nā sup b verbo absconditꝰ glo. dicit inclinādo tm̄ vultū hūilitatis versus terram: vt facies sua esset abscōdita: ne aspiceret ꝓtra deū: ⁊ sic ptz qz cū iteriori humilitate adorauit. Tertio cū dicit in lra: Quis ego sum: ostēdit hūilitas ipi⁹ moysi i verbo: q̄ pri⁹ ostēsa fuerat i actu interiori mētali: ⁊ etiā exteri⁹ in corpali: vt dictū est. p hec enī verba habet qz ad neutrū eoz que sibi a dño iūgebantur estimabat se dignū. s. nec ad hoc vt iret ad pharaonem etiam ꝓ modica re: cū pharao esset magnus rex: ⁊ ō hoc dicit: Quis ego sum: vt vadam ad pharaonē? Ꝓo secūdo nec etiā estimabat se dignum ad educendū populum israel de egypto: licet non essent in potestate pharaonis: cum ducatus tanti ppli requirebat virum magne ꝓudentie ⁊ virtutis. Et nota qz nō dixit: nō sum ego dignus ad hoc vt vadam: sed quis sum ego? qđ denotat maiorem humilitatē. sentiebat enim se nō inhabilem solum ad p̄dicta sed etiā cōtemptibilē: qđ sonāt verba: Quis ego sum? q. d. vilis sum. Consequēt quarto dicit in littera: qui dixit ei: Ego ero tecū. Circa hec verba sunt multe ⁊ varie expositiōes: q̄re due cōmuniores ponunt i postilla: ⁊ tamē neutra eoꝝ videt sufficere. Illa enī q̄ dicit: qz b qđ dicit: Et habebis signū. refert ad visionē factā moysi in rubo: que quidem visio vt dicunt fuit data moysi. p signo qz deus mittebat eum: est expositio quorūdā hebreoꝝ Iz nō oīno videat ꝓtinere veritatē. tū qz moyses n petiuit tale signū: vt ptz in lra: sed solū ostēdit deo fragilitatē suā. Quis sū ego: vt dictū est. tū qz ex b videret qz moyses esset modice fidei: qui etiā vidēs signū miraculosum manifeste: ⁊ audiēs diuina verba: dubitasset vtrū illa verba essent sibi diuinitus dicta: qz si ita esset reputaret sibi ad culpā: sicut ō Zacharia legitur: Luc. j. Eo qz nō credidisti xbis meis. qđ tm̄ nō legitur in b loco nec aliqđ sile. Secda xo expositio que dic qđ cū ō zr: Hoc habebis signū. refert ad īmolationez futurā: q̄ facta fuit a pplo dei sup montē sinai: q̄ quidem īmolatio debebat esse signū certificās moysen de duob⁹. q̄z vnū erat ꝓteritū. s. qz deus fuerat cū moyse in eductiōe ppli de egypto. Aliud erat futurz. s. futura iductio ppli i terrā ꝓmissam: q̄ quidē expositio videt incōueniēs q̄ ad vtrāqz ptē. de primo pz: nā qñ īmolatio facta fuit in mōte oīno sup fluū erat signū ad certificādū qz de⁹ mirabiliter liberasset pplm de fuitute egypti: cū b cēt cunctis manifestissimū p experientiā. de scōo xo ptz: nam vt cōstat ex lra nō fuerat moysi cōmissa introductio ppli de egypto ad terrā ꝓmissam: sed eductiō ppli de egypto. dicit enī: Mittā te ad pharaonē nō facies mentionē de introductione ad aliā terrā: vñ saltē meliori iudicio: aliter iste passus videtur exponēdus. ¶ Ad qđ sciēdū qz moyses i b loco nō fuit locutus deo aliq̄ verba incredulitatē sonātia: vt ex b requiratur aliqđ signū certificās ipm moysen: sed solū exposuit deo humilitatē suā ad tantū officiū quod sibi cōmittebat dicēs: Quis ego sum vt vadā: in q̄ intelligebat tacite: qz rōnabiliꝰ debuisset mitti alius aptus ad b: vñ dns respōdet ad primū: Ego ero tecuz. q. d. et si tu nō es sufficiens ex te: meo auxilio eris sufficiēs. ¶ Ad scōm dic: Et b habebis signū qz miserimte cū eduxeris pplm de egypto. Ꝓo q̄ sciēdū: qz sicut de⁹ in noua lege p pauperes ⁊ ipotētes voluit inducere fidē suā p orbē: vt ex b magis luceret virtus ⁊ potētia diuina: iuxta illud. j. Cor. j. Infirma mundi elegit de⁹: vt fortia queqz confundat. pari rōne voluit in antiq̄ lege p moysen: q̄ modicere putatiōis erat: intantū qz in erate. lxxv. annoꝝ gregē pascebat vt ptz in lra: fieret liberatio ppli ex eiꝰ eductio de egypto vt sic tota virt⁹ ⁊ potentia huiꝰ liberatiōis soli deo attribueretur: et populus inducerēt ad īmolandū deo in recognitionem sui bñficij et nulli alteri. ⁊ b sonat lra cum dicit: Hoc habebis signū: qz miserim te cū eduxeris pplm de egypto. vt id qđ dicit: hoc habebis signū. referat ad inhabilitatem ipsi⁹ moysi ad tantū officiū: ⁊ est sensus. ꝓpter hoc ego elegi te nō potentē nec fortē: qz hoc erit signū qz miserim te. s. qđ nō xtute ꝓpria hoc fecisses: iz mea xtute ⁊ potentia. qua rōne tu et ipse ppls īmolabitis deo sup mōte istuz. ⁊ sic inhabilitas seu debilitas moysi quā deo ostendebat ad excusatiōez suā: erat intēta a deo: vt esset signū manifestuz de hoc: qz illa eductio fuisset a solo deo: ⁊ qđ sibi soli erat īmolandū in recognitionem sui beneficij. Quinto sequit i lra: Ecce ego vadaz. si dixerint mihi qđ est nomē eiꝰ? qđ dicā? Jn q̄ passu ad lraz fiūt quedā obiectiones. Primo enī obijcit sic. aut nomen dei erat notum moysi ante reuelationem huiusmodi: aut non erat et notum antea. si sic: sup fluat q̄rebat b iterū scire. si aūt nō: quare querebat b in p̄sona filioꝝ isrl. ⁊ nō pot⁹ in sua p̄sona dicēs: Notū fac mihi nomē tuū. Si aūt dicat qz b nomē erat ei notū añ hmōi reuelationē. nō tñ erat notū filijs isrl: ⁊ iō q̄rebat a deo vt posset eis indicare nomen dei vt ipsi crederent moysi in dicendis. Cōtra b obijcit Ba. Moy. in ꝓma pte de directiōe ca. lxxij. vbi de hac materia ꝓlixe tractat dicēs: qz aut filij isrl b nomē sciebāt añq̄ a moyse audirent illud: aut nō. si sic sup fluat eis istud nomē notificaret: cū iam ipsi scirēt sicut ⁊ ipse. si aūt ipsi nō sciebāt antea: sequeret qz ex b sibi nō ificaret a moyse: nō magis crederēt ei: cū ipi nescirēt vtrū b eēt nomē dei vl nō. Itē ꝓtra hāc iterrogationē moysi obijcit a ḡbus dā. Nā filij isrl i egypto existētes anteq̄ sti mitteret moyses, aut erāt fideles. s. habentes fidē vnius veri dei: aut

nō habebant fidē de deo vero. Nō est dicendū filios israel nō habere fidē de deo vero: qz tūc nō eēnt pl⁹ dei: nec de eis dixisset de⁹: Vidi afflictionē pp̄li mei i egypto. Nullus enī reputat dei pplus seu de ꝓlo dei si sit extra verā fidē. Si aūt erant fideles. s. verā fidē habētes d vero deo: nō rēquirebat alia nominatio dei. sufficiebat enī q moyses dixisset eis: Ille enī quē vos creditis esse deū: ille misit me ad vos. p̄sertim cū eis insuper declarasset: De⁹ abrāā ⁊c. sic fuerat dictū moysi in p̄ma allocutiōe. Hēs enī crāt d ritu circūcisiōis q̄ fuerat data abrae in signaculū fidei: Heñ. xvij. qđ ptz. j. iij. ca. vbi ꝓpter incircūcisionē filij moysi volebat de⁹ interficere eum. Ad q̄z declarationē videt vlteri⁹ aliq̄d dicendū. ¶ Circa qđ attendēdum est: qz ex his que dixerat dns moysi sup sua missiōe videntur oriri duo: q̄ ab ipo moyse merito erat inquirēda. q̄rū primū ē: qz Iz dns exp̄sse dixisset moysi qz descēderat vt liberaret pplm isrl. de manibus egyptioꝝ: ad qđ volebat mittere moysen ad pharaonē vt educeret pplm ⁊c. nō tū eidē declarauit vtruz b volebat facere q aliās vias occultas: vtputa inclinando cor pharaonis ⁊ suoꝝ ad dimittēdū pplm: seu p aliās plagas occultas: q etiā fm cursuz naturalē fieri p̄t: sic fecit i facto Sarai vroris abrae: Heñ. xx. Silr de abimelech eodē ca. qui etiā ipam saram dimisit ꝓpter reuelationē diuinā quaz habuit in somnis. Silr ⁊ laban dimisit iacob cū gregib⁹ suis ꝓpter reuelationē diuinam eidem in somnis factam: quod indubie potuisset etiā in b casu fieri p volūtatē diuinā: cui nemo pōt resistere. Aut forte de⁹ voluit pplm educere cū signis ⁊ pdigijs supra nature cursū cōmunē publice fact⁹: put i effectu fuit ostēsuz. hoc ei ptinebat ad moysen scire: qz forte si de⁹ ꝓmo mō voluisset educere pplm moyses reputasset se aptū ad b: qz b fieret sine ptētiōe ⁊ dictiōe. put i pdict⁹ gest⁹ ꝓz. Secō ād si scōo mō: qz tūc reqrebant magne instātie ⁊ ꝓtouersie: sic ꝓtigit in casu ad qđ nō reputabat se moyses dignū: vt tā diuerat. Silr hec inq̄sitio ptinebat ad eū ex pte filioꝝ isrl: eo qz forte facil⁹ ⁊ suauī⁹ venirēt ad credēdū diuinis. pnostici ⁊ mādat⁹ p iternā inspirationē seu monitionē diuinā q̄z p miracula vel signi onē moysi: vñ ꝓpter b petebat moyses nomē dñi sub q̄ debebat filys isrl ista nūciare. nā noia diuina cōter ꝓponūt deo fm opationes q̄ ab eo ꝓcedūt: sic cū ō zr: Dns vir pugnator omipotēs nomē ei⁹. j. xv. ca. et Esa. lv. Et erit dns noiat⁹ in signum eternū. ⁊ sic ex b qz sibi reuelaret nomē diuinuz: sb q̄ ista libertatio debebat fieri moyses haberet certificationez de b q̄sito. Jn q̄ quidē iterrogatiōe videt moyses nō tenere modū: qđ dmō dic ꝙginis iterrogāt: Quō fiet istō? Nō el dubitabat de efficacia diuine volūtatis: iz q̄rebat moduz. Scōm qz ex dict⁹ dñi ozebat inq̄rendū ipi moysi ē b. nā dns dixerat ei: qz ipe ⁊ ppls īmolarēt deo sup montē p̄dictū: vñ volebat moyses scire nomē diuinū: sub q̄ tal īmolatio debebat fieri. Hoc enī nomē de⁹ vere itellectū: iz ñ sit cōicabile alicui creature fm rē: ē tñ cōicabile fm ꝓticipatiōz: vt dij dicāt q̄ ꝓticipāt aliqđ dīnū p silitudinē: in⁹ illud ps. lxxxj. Ego dixi dij estis ⁊c. Silr ē cōicabile fm opinionē: vñ sup illud ad Gal. iij. Idis q̄ natura nō sūt dij fuicbat. Sic. nō sūt dij natura: iz fm opinioē hoiz. Et qz sacrificare seu īmolare ē act⁹ soli deo vero debit⁹: vñ. j. xxij. ca. Qui īmolat dijs occidet: nisi soli dño. idcirco moyses q̄rebat aliqđ ꝓpriū nomē diuinū: qđ cēt oīb⁹ modis incōicabile: vt sic pl⁹ ille q̄ ꝓn⁹ erat ad idolatriā: fm quā leuit⁹ vocabāt creaturā noīe dei: vt. j. xxxij. ca. de vitulo dicebāt: Idi sunt dij tui isrl: vt i hac īmolatiōe seu sacrificio ñ deuiaret a via recta. Qua qđē expositiōe sic posita cessant obiectiōes p̄dicte. Nā ad ꝓmā obiectionē dicēdū: qz b nomē diuinū qđ moyses q̄rebat: nec erat notū moysi nec etiā aljs filijs isrl: ꝓut. j. dicet: querebat aūt b moyses i p̄sona filioꝝ isrl: ⁊ nō i sua p̄sona ex qđā hūilitate ⁊ reuerētia. videt enī qđāmō temerariū seu p̄sūptuosuz: ꝓserti viro tā hūili dicere deo: Qđ ē nomē tuū? nō enī erat moyses ignar⁹ q̄ iacob petēti nomē āgeli fuit rūsuz q̄si icrepatiue: Cur pet⁹ nomē meū. s. Heñ. xxxij. ⁊ iō moyses petebat i p̄sona pp̄li cui mittebat: ō q̄ p̄sumebat: qz saltē aliq̄ eoꝝ b peterēt. ¶ Ad scōm dicēdū qz moyses nō petebat cognitionē hui⁹ nois: vt p b filij isrl crederēt ei: iz b q̄rebat ꝓpt rōnes supradictas. Ad tertiū dicēdū qz Iz filij israel ⁊ a fortiori moyses habebat fidē de deo vero q̄ ē de⁹ abrāā ⁊c. nō tñ b notitia seu cognitio sufficiebat ad certificādū moysen de aljs supradict⁹. ¶ Cōsequēter sexto dz: i lra fm trāslatiōez nraz: Dixit dns ad moysen: Ego sū q̄ sū. Aīt: Sic dices filijs isrl: q̄ ē misit me ad vos ⁊c. quā qđē trāslatiōez nraz: doctores nri cōiter tenēt qz b nomē q̄ ē. marīe ē nomē ꝓpriū dei: put sanct⁹ Tho. i ꝓma pte. q. xiij. ar. xj. ⁊ cor. q. vbi ad b assignat q̄ssdā rōnes: q̄z vna ē, Hiero. ad marcellā de decē dei noib⁹: ⁊ Aug⁹. in. v. de

scz an ℣ nomẽ significet naturalik vel ad placitũ seu ex ĩstitutiõe. Sextũ an sit aliq̃ rõ ḡrẽda de hmõi institutione. Septimũ an deo ꝑm significatiõcz hui⁹ noĩs ꝓncipalik ptineat miracula facere. Octauũ an deo ꝑm significationẽ huius noĩs ꝓprie ptineat ĩmolari seu sacrificari. Nonũ an ℣ ꝓdicto nomine ꝓprie ptineat pplm sub lege a deo data cultui diuĩo applicari. Decimũ an ℣ nomẽ habeat spẽlez efficatiã inter alia noĩa diuĩa. Undecimũ. s. õ solẽnitate hui⁹ noĩs apud hebreos. Duodecimũ. s. quõ sũt ĩtelligẽda ℣ ℟ha. s. ℣ ẽ mihi nomẽ in eternũ. ℟ ℣ nomẽ mẽoziale meũ in ḡneratiõe ⁊ generationẽ.

Circa primũ dicẽdũ ḡ vbi ĩ trãslatiõe nr̃a ℣ ĩ ℣ loco. Dñs de⁹ patrũ vr̃oꝝ ⁊c. i hebraica lr̃a ẽ vnũ nomẽ ex q̃ttuor lr̃is cõpositũ: qõ cõit dicũt tetragrãmatõ a tetra qõ ẽ q̃ttuor lr̃aꝝ: q̃ dẽ lr̃e i hebraico sũt iste: ꝑma scz i scda ℣ tertia ℣ q̃rta h. ⁊ sic ℣ nomẽ scribit apud eos sic: scz i ℣ ℣ h. Istud autẽ nomẽ sic scꝑtũ cũ ꝓdict⁹ q̃ttuor lr̃is nũq̃ ꝓnũciaꝫ ab hebreis cõit. put i lr̃a iacet: ℣ ĩ loco illi⁹ vbicũq; in sacra scriptura ponit ꝓfert legẽtes adonai: qõ ẽ aliud nomẽ diuinũ cõpositũ ex q̃ttuor lr̃is q̃ꝝ ꝑma ẽ a scda ℣ tertia n q̃rta i. ⁊ sic hoc nomẽ scribit apꝰ eos sic. s. adni: q̃ dẽ q̃ttuor lr̃e sic ĩ hebreo ſyllabicanť ḡ ꝓpria noĩs ex eis cõpositi ꝓnũciatio est adonai: qõ dẽ nomẽ adonai signat plane dñm cũ additiõe mei vl nr̃i vl nr̃m. Primũ ãt nomẽ. s. tetragrãmaton ñ ẽ trãsferibile i aliud nomẽ: seu etiã plane exponibile sic adonai ⁊ alia noĩa diuĩa: ⁊ iõ trãslatores tã chaldei q̃ latini ⁊ etiã arabici posuerũt loco illi⁹ dñm: q̃ ẽ trãslatio scõi noĩs ꝺdicti. s. adonai: nõ tñ ẽ trãslatio ꝑmi noĩs tetragrãmaton supradicti.

Circa secõm. s. an predictũ nomẽ diuinũ. s. tetragrãmaton si ḡnificet vez deũ: dicẽdũ ḡ sic: ℣ ẽi testať de⁹ dices moysi i ℣ loco ℣ ℟ noĩc: Hoc nomẽ mihi ẽ in eternũ. ⁊ Esa. xlij. Ego dominꝰ ℣ ẽ nomẽ meũ. in q̃ loco vbi ℣ dr̃s: ponit ĩ hebreo nomẽ ꝓdictũ: ⁊ sic i ꝑlib⁹ alijs locis.

Circa tertiũ. s. an nomẽ ꝓdictũ sit ꝓpriũ vel appellatiuũ: dicẽdũ ḡ ẽ, ꝓpriũ: q̃ ꝑz ex ℣: nã huic noĩ cõpetit oẽs ꝓprietates ꝓprioꝝ noĩm: q̃ꝝ vna q̃ ꝓncipal ẽ ⁊ cõis i oib⁹ linguis ẽ: nõ hr̃e ꝑlale nũeꝝ: cuius rõ ẽ: nã nomẽ ꝓpriũ significat substãtiã nõ cũ q̃litate cõi is ꝑ ꝓpria: vt grãmatici dicũt. vñ ex ꝓdicti noĩs natura nõ ĩuenit ꝑlale i lingua hebraica sic repik i alijs diuinis noĩb⁹: vt ℣ hoc noĩe de⁹: vel dñs. ⁊ hmõi. ⁊ adhuc amplius ḡ ꝑm formã istius noĩs in hebraico scriptã: nõ posset ex eo fingi aliq̃ ꝑlale: sic verbi grã de ℣ noĩe simon possim⁹ fingere ꝑlale vt dicendo simones ꝑ multi: q̃ꝝ q̃libet appellet simon. talẽ enĩ fictionẽ pluralitaẽ nullo mõ patiť ꝓdictũ nomẽ ℣ ꝑm formã i ḡ forma ponik i lingua hebraica: vt ptz i ea erudik. Sũt aũt alie ꝓprietates noĩm ꝓprioꝝ i lingua hebraica: q̃ nõ facilik in lingua nr̃a exponerent: q̃ dẽ ꝓprietates oẽs adaptanť predicto noĩ. s. tetragrãmaton ꝑut Ra. abenbagra: q̃ maxim⁹ fuit grãmatic⁹ inť hebreos in ℣ loco plene exponit: vñ mãifestũ est ℣ nomẽ esse ꝓpriũ. Circa q̃rtũ. s. an ꝓdictũ nomẽ sit maxime ꝓpriũ nomẽ dei: dicendũ ḡ sic: nã inter oĩa noĩa que i sacra scriptura de deo dicunť cõiter tenek ḡ ℣ nomẽ: q̃ ẽ. est maxie ꝓpriũ nomẽ dei: ꝑut sctũs Tho. ꝑma pte. q. ⁊ ar. allegať deducit. q̃ dẽ opinio ls vt deductũ fuit fundek i trãslatiõe nr̃a q̃ hz. Qui est misit me ad vos: que dẽ trãslatio nr̃a delirat mãifeste a ℟itate hebraica: vt. s: ostẽsu ẽ: tũ supposito ꝑ̃ reuerẽtiã sctõꝝ ḡ ℣ nomẽ q̃ est: sit nomen ꝓpriũ dei: adhuc vlteri⁹ videk mãifeste dicẽdũ: ḡ ℣ nomẽ tetragrãmaton: ẽ magť ꝓpriũ q̃ ℣ nomẽ q̃ ẽ. ls ñ sit i aliq̃ allo noĩe seu q̃ aliud nomẽ trãsferibile seu ꝑ̃e exponibile vt dcm̃ ẽ: ex lr̃is tñ ex q̃b⁹ cõponik põt itelligi tã eẽ q̃ eẽntia nihil aliud ꝺnotãdo nec limitãdo: qõ maxie cõpetit eẽntie seu eẽ diuĩo. Forma etiã i q̃ ponik ꝑm grãmatica ꝓsiderata nec ẽ ꝓprie ꝺcreta nec abstracta: nec aliqõ tps i sui significatiõe ⁊ cludit: cũ sit ꝑ̃e, ꝓpriũ nomẽ: vñ oẽs rõnes ex q̃b⁹ scĩ doctores dicũt: ℣ ℣ nomẽ qui ẽ: est ꝓpriũ nomẽ dei: ꝑut i. q. ⁊ ar. allegať habeť: ꝓ amplius cõpetunt huic noĩ tetragrãmaton: qõ sic ꝑz: nã vna rõ sumik ex ℣: ḡ ẽ: nõ significat formaz aliquã: ĩ ꝑm esse: ⁊ ℣ maxie esse ꝓpriũ nomẽ dei: cui⁹ soli⁹ esse ẽ sua eẽntia: que q̃dẽ rõ magť cõpetit noĩ tetragrãmatõ: qõ significat tã esse q̃ essentiã: nihil aliud cõnotãdo seu limitando: vt dictũ ẽ. q̃ huic noĩ q̃ ẽ, qõ solũ significat ĩpm esse nõ exprimẽs aliquã eẽntiã q̃ sit eadẽ cũ sui esse. Manifestũ ẽ enĩ ḡ de q̃libet ente etiã si nõ sit idẽ cũ sua essentia est vez dicere: qõ est vñ dicẽdo: q̃ est: vel qõ est: de aliq̃ cnte nõ intelligitur ḡ sua essentia sit suũ esse. Alia ꝺ ratio que assignatur ad hoc: ḡ hoc nomen: qui est: est maxime ꝓpriũ dei: ẽ talis: scz ḡ q̃to aliqua noĩa sunt minꝰ determinata ⁊ magis communia ⁊ absoluta: tãto magis dicunť de deo: ex q̃ concludik

ḡ hoc

ḡ hoc nomẽ q̃ est: qõ se ℣ indeterminate ad oẽs modos essendi noĩat ĩpm pelagꝰ substãtie infinitũ dictuz a Damasceno: q̃ quidẽ rõ ꝺcludit ḡ ℣ nomẽ tetragrãmaton ẽ magť ꝓpriũ. minus enĩ determiate ⁊ cõtus ⁊ absoluti⁹ ẽ nomẽ significãs eẽntiã seu rem subsistentẽ absolute ⁊ abstracte a q̃cũq; ꝛcretione seu limitatiõe qõ magis pertinet ad nomẽ tetragrãmaton: qõ vt dictum est ꝓprie ptineat esse seu essentiã. nõ concretiue nec abstractiue. nec cũ tpe q̃ hoc nomẽ: q̃ est. qõ nõ solum significat cũ tpe. qz est verbũ presentis tpis: sed etiã concretiue. nã hoc verbũ est. trin sui significatione includit: est ens: sicut alia verba in sui significatione includũt participia sua. Cõstat aũt ḡ ens significat cõcretiue: et ꝑ consequẽs intelligitur cũ cõpositione qõ nõ cõpetit deo. Alia aũt ratio sumik ex significatiõe sic: nã hoc nomẽ q̃ est. significat esse in ꝑsenti. qõ maxime competit deo cuius esse non nouit preteritũ nec futurũ. que q̃dem ratio manifeste cõcludit: ḡ nõ solũ nomẽ tetragrãmaton: sed etiã hoc nomẽ deus: magis ꝓprie dicitur de deo q̃ hoc nomen q̃ est. nã sicut eternitati nõ cõpetit ꝓteritũ nec futurũ. ita nec nũe tpis. qõ est inter ꝓteritũ et futurũ. Constat autem ḡ per hoc verbũ est. cõiter itelligũt loquentes nũc temporis seu tpus ꝓpinquũ tempori pñti preteritũ distinguens a futuro. quoꝝ neutrũ cõpetit deo. vt est manifestũ. nomen aũt tetragrãmaton nõ significat eum tp'esed solũ. esse seu essentiaz abstracte a quacunq; tpis significatione. Si consideret etiã hoc nomẽ predictũ quantũ ad illud a quo imponiť: manifestũ est ḡ est magis ꝓprium nomẽ dei q̃ hoc nomen qui est. nam hoc nomen ipositus est ei ab ipso esse nõ ꝓout esse in creaturis seu ꝑ creaturas cogĩscit. ls. ꝑut ẽ in mẽte diuĩa: ꝑut declarabit in articulo sequẽti. Silr ẽ magť ꝓpriũ q̃tũ ad modũ significãdi. nõ ẽi hz modũ significãdi ꝑut creaturť cõpetit. talẽ enĩ modus significandi in nõibus semp est cõcretiuus seu abstractiu⁹ qõ non cõpetit huic nomini: vt iam dictũ est. Significat ẽm hoc nomen: qui est: cõplexe. vt pater. nomen aũt tetragrãmaton incõplexe oĩno. Si aũt consideret hoc nomen quantũ ad hoc quod ĩponik ad significandũ: manifestũ est ḡ nomẽ tetragrãmaton: est magť ꝓpriũ q̃ nomẽ deus: vel nomẽ: qui est. ipositum ẽm est ad significandũ ipam dei subam alteri incõicabilem: ⁊ vt sic liceat loqui singularem: vt in ꝓma par. q. allegata. arti. rj. in rũsione ad primũ argumentũ. Ex quo ptz q̃ hoc nomẽ est omnibus modis incõicabile alicui creature: q̃a significat quasi vt singulare seu individuũ. Nullum aũt nomen significans individualiter est cõmunicabile multis: nisi metaphorice tm̃. licet aũt in aliquib⁹ locis scripture dicať hoc nomen aliquibus creaturis cõicari: vt. j. xvij. ca. de altari edificato a moyse dr̃. Vocauit nomẽ eius: Dñs exaltatio mea: vbi ponik hoc nomẽ: hoc tñ est aliter intelligendũ: vt in suis locis exponetur. Circa quintũ. s. an hoc nomẽ significet ad placitum seu ex institutione seu naturaliter: dicendũ ḡ hoc nomẽ sicut ⁊ cetera nomina vocalia ex institutõe significat. non autẽ naturaliter. Differũt tamẽ. qz cetera nomina cõiter ⁊ vt in pluribus ex institutione hũana significãt: hoc nomẽ vero ex institutiõe diuina tñ. Si enĩ ex instõne hũana significaret: notuz esset hoc nomẽ saltem illis qui nouerãt linguã hebraicã: cui⁹ oppositũ ptz ex hoc ḡ moysi querenti de nomĩe dei tanq̃ ipm nomẽ ignoranti deus dixit: Dic filijs israel. Et sequiť: hoc est nomen meũ. Ex quo ptz ḡ nec moyses nec filij israel ℣ nomẽ nouerant ante hmõi reuelationẽ: hoc etiã ptz. j. vj. ca. vbi dr̃. Nomen meũ adonai nõ indicaui eis. vt ibidẽ ostendeť. Dico aũt ḡ cetera nomina vt cõiter ⁊ in pluribus ex institutiõe humana significãt: ꝑter hoc ḡ pauca nomina legunť a deo instituta ad significandũ: sicut. s. Heñ. j. Vocauit deꝰ lucẽ diẽ: ⁊ ibidem. Vocauit deus firmamentũ celum: ⁊ hmõi. ⁊ sic de aliquibus singularib⁹ paucis in primordio rerũ contentis: que quidẽ vocationes seu institutiones ꝺformes sunt cõceptionibus hũanis que de rebus habenť: vt ptz cõsideranti. De hoc vero nomine diuino aliter est sentiendũ. s. ḡ excedit oẽm conceptũ humanũ. ad cuiꝰ euidentiã attendendũ est. ḡ sic apud nos voces significantes res: sunt signa earuz que sunt in anima passionũ: vt in. j. Periher. que quidẽ passiões aĩe res significant naturaliter: cũ sint eedez apud oẽs: voces tamẽ que sunt earũ signa nõ naturaliter sed ad placitũ significãt: vnde sunt diuersa apud diuersos: sic suo modo ꝺsiderare possum⁹ apud deum duplex nomẽ ꝓprium: vnũ. s. mẽtale significãs naturaliter deũ ⁊ hoc mõ filius dicik nomẽ patris: vñ sup illud Isa. xxx. Ecce nomẽ dñi veniet de lõginquo. glo. nomẽ dñi. i. filiꝰ qui est nomẽ ꝑris. Cuiꝰ rõ est: nam ꝑm sanctũ Tho. in scripť. s. primũ: di. xxij. ar. j. De⁹ qui seipm cõprehẽdit: ipse solus seipm noĩat ꝑfecte: vt ita dicã. verbũ coequale sibi generando.

vbi agiť

dre ille. Aliud ℣ hmõi rationẽ assignat ex ꝑte numeroꝝ ꝑ̃ has lr̃as significatoꝝ: vnicuiq; enĩ lr̃e assignať certꝰ numer⁹ ꝑm hebreos. numeri aũt appropriati istis lr̃is hũt ꝑfectiones singulares inter alios. Sz ℣ nõ videť cõuenienť dictũ: qz lr̃e nõ significãt numeros nisi ex institutiõe hũana: qõ hic nõ hz locũ. Quidã ℣ eoꝝ dicũt ḡ rõ institutiõis huiꝰ noĩs est ineffabilis ⁊ penit⁹ incõprehẽsibilis ab hominib⁹: ⁊ ℣ videť satis rõnabiliter dictum: qz ꝑut dictum est hoc nomen significat diuinam substantiam ꝓout ẽ in diuĩa mẽte: qõ ẽ incõprehẽbile ab intellectu creatoꝝ: nihilominꝰ tñ rõnes assignate. s. in articulo q̃rto videnť ꝺgruere. put fragilitati nr̃i itellectꝰ videť cõpetere. Circa septimũ. s. an deo ꝑm significationem huiꝰ noĩs. ꝓprie ptineat miracula facere: dicendũ ḡ ℣ ad deũ ꝑut ẽ oĩpotẽs ptineat miracula facere: ex hoc enĩ ꝺ oĩpotẽs: qz põt possibilia absolute: ⁊ sic eiꝰ potentia extendit se ad oĩe id quod ℣ vel põt hr̃e rõnem entis cui nihil opponitur nisi qõ implicat in se esse ⁊ nõ esse simul: qz tñ rõ diuĩe oĩpotẽtie fundať in eẽ diuinũ. ꝑm qõ est infinitũ nõ limitatũ ad aliquẽ modũ entis: ℣ phabens in se totiꝰ esse ꝑfectionẽ: put. s. ꝺcit i ꝑma pte. q. xxv. arti. iij. i cor. q. Cõstat aũt ex supradictť ḡ nomẽ tetragrãmaton significat substãtiã diuinã. put est pelagus substãtie infinite: sequit ḡ ad deũ ptinet oĩpotẽtia: ⁊ p ꝺs facere mirabilia. put ꝺsiderať signari p dictũ nomẽ.

Circa octauũ. s. an deo ꝑm significationẽ huiꝰ noĩs. ꝓprie ptineat ĩmolari seu sacrificari: dicendũ ḡ sic: nam sacrificia seu immolatiões cõiter fiũt deo. p expiatiõe seu mũdatiõe a peccatis: iuxta illud. j. Regũ. iij. Mõ expiek iniquitas dom⁹ eius victimis ⁊ muneribꝰ cũ oĩpotẽtia diuĩa ꝓcendo marie ⁊ miserãdo manifesteť. p ℣ enĩ ostendiť deũ hr̃e summã potẽtiã q̃ libere peccata ꝺmittit. eius enĩ qui supiorť legi astringik: nõ ẽ libere peccata ꝺdonare: put in. q. ⁊ ar. supradictť: vñ eadez rõne dicendũ est ḡ sacrificari ⁊ ĩmolari soli deo pertinet: put cõsiderať ꝓdicti noĩs significatio. ⁊ inde est ḡ in leuitico vbi de oĩb⁹ ꝑcieb⁹ sacrificioꝝ singulariter agiť: nunq̃ aliud nomeu imponiť niſi solũ nomẽ ꝓdictuz: ilr ⁊ ij. Regũ. xviij.

vbi agiť

vbi agiť de Helia ℟ra idolatras dr̃: Si dñs est deꝰ seqmini eũ: vbi ex ꝑte Helie semp ꝓdictũ nomẽ noĩak: ⁊ sic ꝺ silibus. Circa nonũ. s. an sub ꝓdicto noĩe ꝓprie ptineat pplm sub lege a deo data cultui diuino applicari: dicẽdũ ḡ sic: cui⁹ talis ratio assignať a ꝺdictis ꝓpositoꝝ hebreoꝝ: nã diuine ꝓmissiões i lege ꝺtẽte oẽs sũt miraculose. s. supra facultatẽ nature facte. s. ḡ plunie tpanee ꝺcẽdãt ꝑ̃ oẽ existẽte iusto: ⁊ detineant pplm peccãte: vt ℣ Deu. xj. ⁊ i locis ẽplurimis vete. Cõstat enĩ ḡ hmõi bona tpalia ⁊ mala ꝑm cursum cõem nature silr se hãt ad bonos ⁊ malos: ꝑm illud Eccs. ix. Aniuersa eque eueniũt iusto ⁊ impio: immolãn victimas ⁊ sacrificia ꝺtemneti: vñ ḡ talia seqnť bonitatez vel maliciã ppli: ℣ nõ est ex cursu cõi nature: ls supnaturali ꝑtẽte diuĩa. Ex q̃ sequiť ḡ lex diuina debuit ꝓprie dari sub illo noĩe: ꝑm qõ ad deũ ptinet mirabilia facere. ⁊ inde est ḡ in ꝓncipio decalogi hoc nomẽ fuit exꝑssiuz cũ additiõe eductiõis ℣ egypto: i qua miracula diuĩa fuerũt potissime manifestata ⁊ cũ dic. j. Exo. xx. Ego dñs de⁹ tu⁹ q̃ eduxi te de terra egypti ⁊c. vbi enĩ dicit dñs: ponik ꝓdictũ nomẽ: silr ꝑ totũ decalogũ in q̃ ꝓncipalia legis tradunť: ℣ noĩe exprimunť: nõ aũt i creatiõe mũdi. in opib⁹ enĩ sex diez nunq̃ ℣ nomen repik: ls solũ de⁹: ls enĩ creatio a solo deo fuerit: tñ in creatiõe ꝑm Aug⁹. ordo nature ꝓncipalit querik. Circa decimũ. s. an ℣ nomẽ habeat speciale efficatiã inť alia diuina noĩa. dicẽdũ ḡ ls diuĩa inuocatio efficaꝫ sit cũ suis debitis circũstãtijs q̃ i oꝛone efficaci requirunť iuꝛ illud ℣ℵ. cxliij. Prope ẽ dñs oĩb⁹ inuocãtib⁹ eũ in ℟itate. De illo tñ noĩe legit i speciali: Ru. vj. Ponẽt nomẽ meũ sup filios isr̃l: ego aũt bñdicã eis. Ex q̃ ptz q̃ ad ℣ q̃ bñdictio sacerdotalis in ve. le. ꝺtenta efficaciã haberet reqrebať ipositio ꝓdicti noĩs sup pplm q̃ ibidẽ ter exꝑmik: vñ ꝑm hebreos ⁊ est satť cõsonũ lr̃e: ad efficaciã bñdictiõis spũalis ibidẽ ꝺtente exꝑssio ꝓdicti noĩs reqrebať. dicit enĩ ibi: Dic aaron ⁊ filijs suis. Sic bñdicetť filijs isr̃l. dicite eis: Bñdicat te dñs. Circa vndecimũ. s. de solẽnitate hui⁹ nominis apud hebreos. dicendũ ḡ ℣ nomen. s. tetragrãmaton nulli erat licitũ. pñũciare niſi solũ sacerdotib⁹ cũ bñdicebãt soleniter pplm i tẽplo: vt. j. Mu. vj. sed loco illi⁹ posuit ℣ nomẽ dominꝰ: qõ est trãslatio hui⁹ noĩs adonai: nõ aũt tetragrãmaton. addiť autẽ in ℣ loco huic nomini de⁹ abraã: eo ḡ reuelatio facta moysi ad impletionẽ ꝓmissoꝝ ꝓdictis patrib⁹ factoꝝ fuerat ozdinata. Circa duodecimũ. s. quõ ĩtelligẽda sunt hec verba. s. ℣ nomẽ mihi ẽ in eternũ: ⁊ ℣ memoziale meũ in generatiõe ⁊ generationẽ. Dicendũ ḡ ls ℣ verba ꝑtermittank i postilla ℵſi vnius ⁊ eiusdem replicatiua: vlteri⁹ tamen videť ꝺcũ ḡ referanť ad ꝓdicta duo noĩa: q̃ꝝ vnuz est qõ scribiť. s. tetragrãmaton. s. dictũ: qõ ẽ ꝓpriũ nomẽ dei: vt dictũ ẽ: et de ℣ noĩe. s. tetragrãmaton dicit: ℣ nomẽ ẽ mihi in eternũ: qz aũ ℵ eẽnt creature: ℣ nomẽ ꝑtinebat deo ꝑm suã eẽntiã absq̃ aliq̃ relatiõe ad creaturas: ꝑut expositũ ẽ. Secõm ℣ nomẽ ẽ nõ qõ scribiť: ls legiť. s. adonai: de q̃ sũt ꝺcũ ḡ. Et ℣ ẽ memoziale meũ i generatiõe ⁊ generationẽ. Ad innuendũ ḡ ꝑmũ nomẽ ũ erat cõiter mẽoziale cũ labijs: ls nomẽ secõm. s. adonai. noĩa ei q̃. ꝑerunť dicunť mẽozialia: iuꝛ illd ℣ℵ. xv. Nec memoz ero noĩm eoꝝ p labia mea: ⁊ qz ℣ nomẽ scz secõm implicat habitudinẽ. s. ad effectꝰ: iõ nõ ℣ eẽ nomen dei in eternũ: ls in generatiõe ⁊ generationẽ: qõ denotat successionẽ creaturaꝝ q̃ꝝ respectu ℣ adonai: vt dictũ est. ℣ñt etiã ꝓdicta ℵba aliť exponi. Ad qõ sciendũ ḡ ꝓdictuz nomen tetragrãmaton ẽ ꝺforme huic noĩ iesus: in q̃ etiã sũt q̃ttuor lr̃e: q̃rũ ꝑma ⁊ tertia sũt eedẽ cũ ꝑma ⁊ tertia alteri⁹ nominis. s. i. et. v. Secℵa ℵo ⁊ q̃rta sũt etiã ꝺsimiles in scribẽdo: qz vtrobiq; scribunť cũ h. ls in legẽdo ẽ differẽtia: qz in ꝑmo noĩe cũ aspiratiõe legunť. In secõ ℵo noĩe loco aspiratiõis vtriusq; legiť. s. qõ põt eẽ duplici causa: vna ẽ ḡ latini nõ ita ꝑfert aspiratiões nec lr̃as gutturales sic hebrei. Alia cã ẽ qz cũ ꝑmũ nomẽ ex lr̃is significãtib⁹ esse seu eẽntiã cõponik: vt dictũ. ẽ: q̃ dẽ lr̃e i latino nõ significãt eẽntiã: idcirco loco vtriusq; posite fuerũt due lr̃e. s. q̃ dẽ lr̃a s. dicẽ, ꝑferẽdo eẽ. ⁊ vt sic redit in eandẽ sniaz. vñ de ℣ noĩe dato ipi χρο χ

t 4 prie põt

ple pōt intelligi illud ad Philip. ij. Dedit illi nomē qđ ē sup oīe nomē: nā istud solū nomē diuinū inē cetera nōia diuina est incōicabile oīmb⁹ modis vt dictū ē: ꝛ iō ppie dr sup oīe nomē. Fuit aūt ꝟ nomē datū christo inq̄tū ē ver⁹ de⁹. fuit etiā huic noī iesus addita in hebreo ꝟ lra eyn: q̄ ē maxie gutturalis: ꝛ iō nō ꝓferē a latinis: qđ dē nomē ppriū diuinū cū iterp̄tatiōe huj⁹ lre supaddite significat saluationē: vt sic nō solum de⁹ sz etiā saluator noīet: vñ ꝛ Luc. j. Angelus dixit ad ioseph: ꝛ vocabis nomen ei⁹ iesum: ipe enī saluū faciet populū suū ꝛc. Et qz illud nomē diuinū. s. pmū absconditū erat: eo q̄ nō legebaē a pplo vt dictū ē: ppē populi ipfectionē: nomē ꝥo scōm. s. iesus: qđ ē pmi nois mēoriale ppalandū erat oīb⁹ tpe christi: sic ꝛ ipe de⁹ q̄ in se iuisibilis ē: p incarnatiōnē erat visibilit cognoscēdus. iō ille euāgelic⁹ ꝓpheta Esa. loquēs ꝥ aduētu christi. lij. ca. dic: Propterea cognoscet ppls me⁹ nomē meū in die illa: qz ego q̄ loquebar in die illa ecce ego adsum. Cui⁹ sensus est. s. ppē ꝥ ppls me⁹ cognoscet nomē diuinū antea sibi abscōditū. ꝛ hoc i die illa. s. tpe xp̄i: cui⁹ rationē reddit dicēs: qz ipe de⁹ q̄ loquebar ꝓi⁹ in ꝓpheta Esa. loquēs ꝥ aduētu christi. lij. ca. dic: Propterea cognoscet ppls me⁹ nomē meū in die illa: qz ego q̄ loq̄bar: ꝓncipalit: pñtialit: ac visibilit assisterē: ꝥ q̄ dic: ecce adsum. Et qz notitia vtriusq̄ nois p̄dicti erat maxie desiderabilis iust⁹ aduentū xp̄i spectantib⁹: iō in pſona taliū. Esa. xxvj. dicit: Dñe sustinuim⁹ te nomē tuū: ꝛ memoriale tuū in desiderio aīe. q. d. desideram⁹ notitiā: nō solū nois tui. s. pmi nobis aliq̄liter ignoti sz etiā memorialis tui. s. memoriale pmi nois: qđ est nomē iesus vt dictū est: qđ q̄dē desiderīū xp̄s adimplēs: dic Job. xvij. Pater manifestaui nomē tuū. ꝛ qz ad p̄dicti nois verā noticiā p̄ serim q̄ ad mysteria in eo inclusa ppō vtroq̄ mō: etiā fuit mo⁹ yſi cap. xx: Idcirco cū dixisset: Hoc nomē mihi ē i eternū: stati ꝥdit: Vade cōgrega seniores israel: ꝛ dices ad eos: Dñs de⁹ patrum vr̄oꝝ apparuit mihi ꝛc. ꝥ est dicere: sz toti pplo hoc nomē sit intimandū: tū in speciali ꝥ habes annūciare seniorib⁹ q̄ ꝥ meli⁹ pñt erudiri: vñ ꝛ de istis seniorib⁹ dic in eodez cōtextu paucis interpositꝫ. Et audiēt voce tuā: qđ iteḷligēdū ē nō solū ꝓ obedientiā: sz etiā intelligēdo inꝫ illud Luc. viij. Qui hz aures audiēdi audiat. Cōsequēter dicit: De⁹ apparuit mihi vt in hoc ostēderet altitudo gradus ꝓphetie ē: si ille q̄ loquit videat in spē dei repñtativa: fm illud Esa. vj. Vidi dñm sedentē ꝛc. q̄ si videatur in spē angeli vt hoīs: vt i scīa scōe. q. clxxiij. arti. iij. in cor. q. Cetera aūt exponant⁹ sicut in postilla.

Replica. correctorij ꝺ Bur. delirantē. In cap. iij. Burgen. postillatorē redarguit ꝥ breui lre expeditiōe ꝓmittēs multa addere: ꝛ ꝑplet totū vnū quinternū: sz ꝯtilla ꝛ vera ꝛ ad expositionē lre necessaria patebit. j. Pdo enī ꝺ postillatorē dicētē angelū fuisse locutū i pſona dei: iō aliq̄n angelus: aliq̄n dñs est noīat⁹: inuehit ꝓter rationē dicēs deū i ꝓpria pſona fuisse locutū nō p angelū. ꝥ aūt ē ꝺra beatū Hzego. ꝛ Hlo. inclinearē ſuptā a btō Hzeg. dicētē: Angelus q̄ moysi ꝺscribit apparuisse: mō dñs: mō angelus memorat: angel⁹ qz exteri⁹ loq̄ndo fuit: dñs qz iteri⁹ pſidēs loquēdi efficaciā tribuit. cū enī loquēs ab iteriozi regit ꝛ p obsequiū angel⁹: ꝛ p inspirationē dñs nūcupat: sz et datio legꝫ fiebat p angelos i manu mediatoris: vt dic Apls ad Galath. iij. vbi lra videt clari⁹ loq̄ ꝺ i. ꝓposito: ꝛ sṁa beati Aug⁹. in diūsis loc. ē q̄ nūq̄ locut⁹ sit sensibilit creatur: nisi in subiecta creatura: vñ ptz ꝯtilie sit Bur. ista nouisse.

Itē fm q̄ mouet Bur. i ꝥ ca. ē q̄ mirat ꝛ gre moysen videnī angelū ꝛ audiēs dñm nō legit adorasse: Et rndet sue admiratiōi q̄ moyses adeo hūilis fuit q̄ estimauit se ad adorādū indignū: ꝛ ponit exēplū de publicano. sz videt deliramentū dicere tātā hūilitatē alicui⁹ esse: vt se reputet indignū actiua ratiōe. Nō ei videt hūilitas sz penitentia: q̄ ds nō sit dignus bñfacere: saltē optio genere ꝛtut⁹: q̄ est pietas et theosebia: cuiusmōi ē dei adoratio. Humilitas eñ ꝓmouet orationē nō distrahit nec ipedit: qz oro hūiliant⁹ se penetrat celos. Est ei dei adoratio oīb⁹ cōis ꝛ necessaria: inꝫ illud. Dñm deū tuū adorabis ꝛ illi soli seruies: cui hūilitas ipedimētū pstare nō pōt: pbi enī ꝛtutū posuerūt cōnexionē. ꝛ ꝥ Bur. sepat hūilitatē a pietate: q̄ ad oīa valet: vt ꝺr. j. ad Timo. iiij. Nec valz exēplū de publicano: quē ꝛ euāgeliuz Luc. xviij. ꝛ ꝥ. Aug⁹. nō obstāte hūilitate ostēdūt adorasse ꝛ dixisse: De⁹ ꝓpitius esto ꝛc. Et⁹ enī hūilitas solū ad ꝥ tēdebat q̄ reputabat se indignū leuare oculos i celū: cū hoc tñ stat adoratio peutiēdo pecꝫ suū: ita ꝛ moyses i ꝓposito: ꝛ si ex hūilitate abscōderit faciē suā: nō min⁹ adorauit ꝛ cozpaliē ꝛ mentaliter: vt idem Bur. dixit p⁹ ꝑdictū deliramētū meli⁹ recollect⁹: Itē tertiū qđ mouet Bur. i ꝥ ca. ē ꝺ signo dato moysi: qđ cū postillator duplicit exposuisset Bur. vtrāq̄ expositionē reprobat: ꝓ ꝓpria ponit: ꝓmo igit respōdendū est suis obiectiōib⁹: scḋo sua expositio ptractāda. Impzobat aūt ꝓmā expositionē ex duob⁹. ꝓmo: qz moyses nō petebat signum. scḋo: qz moyses fuisset modice fidei si signū petiuisset. Pdo solutiōe vtriusq̄ notādū: q̄ de⁹ signū dedit sepe nō petentib⁹: imo aliq̄n petere nolenti sic ꝓz de Achaz: Esa. vij. Et in hoc natiuitat⁹ christi pastoriꝺ⁹ signū nō petentib⁹: dixit angelus: Et hoc erit vobis signū. Luc. ij. Moysi igit nō petēti nec dubitāti sz insufficiēcia suā recoḡscenti dat signū. ꝓ sui cōfortatiōe. Impzobat etiā secundā expositionē ex duob⁹. ꝓmo q̄ imolatio sup montez illū nō potuit esse signū eductiōis ꝑli q̄ tpe illius imolatiōis fuit ꝓterita: qñ frustra ponere⁹ tale signū. Scḋo qz ñ potuit moysi eē signū future introductiōis in terrā. ꝓmissam qz ipse eā nō intrauit. Respōdeo ad ꝓmū q̄ argumētū fundaē super falsa imaginatiōe. s. q̄ signū semp debeat ꝓcedere signatū: qđ falsum ē: vt ꝓz sup illo Esa. vij. j. Pete tibi signū ꝛc. Etiā pōt dici ꝓut catholici expositores q̄ imolatio sup montē fuit duplicis effect⁹ duplex signū. Fuit enī signū rememoratiuū exitus de egypto ꝛ ꝓnosticū ingressus ad terrā. ꝓmissiōis: vt sit sensus: Hoc habebis signū ꝛc. q̄ sic ꝑ imolationē erunt reme mozādo grati de exitu: ita ꝑ fidē erūt certi. ꝓnostice de ingressu. Nūc sensus iuuat qđ ꝺr. j. xiij. ca. Erit ꝗđ signū i manu tua et ꝗđ apēsuz añ oculos tuos: eo q̄ eduxit te dñs in manu forti ꝛc. vbi manifeste ptz signū rememoratiuū esse nō sit ꝓnosticū. Sz qđ scḋo obijcit Burgen. q̄ nō fuit moysi signum: qz nō introduxit pplm. Rñsio q̄ illa imolatio fuit moysi signum rememoratiuū solū: sed ppō vtroq̄ mō: etiā fuit moysi signū ꝓnosticū nō ad introducēdū: sz ad disponēdū ꝛ regendū ꝑli ingressum: vt ptz in Deut. Quo ad articulū ꝓncipalē scōm videri pōt ꝯtū valeat expositio Burgen. q̄ ponit duo. ꝓmuz q̄ moyses erat modice reputatōis eo q̄ pascebat gregē. scōm q̄ ꝥ fuit signū: de q̄ sermo: q̄ ꝑ eū qui modic⁹ fuit de⁹ voluit magna facere: et nō ꝑ potentes: vt alteri nō ꝑ ponere⁹: nisi soli deo: nō hoī. Sz ꝓmū dictū videt falsuz: qz moyses fuit tam elegās in exordio natiuitatis: vt ꝑ filiā pharaonis adoptaretur: vt ptz in ꝓncipio Exo. Fuit etiā tam fortⁱ ꝛ alosus i ꝓgressu vt egyptiū occideret: ꝛ tā excellēs vt ietro vn⁹ de potiorib⁹ sacerdotib⁹ madian ei fugitiuo filiā suā ꝛiuglo traderet: nec ꝓbatio Burgen. valet: q̄ qz fuit pastor gregis: iō fuit modice reputatiōis. pascere enī gregē i veteri lege nō fuit vile officiū: sz officiū patriarchaꝫ: inꝫ illud Heñ. xlvj. ct. xlvij. Pastores ouiū sum⁹ nos ꝛ p̄res nr̄i. Nec scōm dictuz valet: qz cum opa sunt supra hūanā facultatē: cuiusmōi fuit eductio filiorū israel: nemo sic decipit q̄n deo vero vel falso ascribant. nō igitur oporuit fidelib⁹ ob id dare signū: vt moyses vel ꝑls crederet deū illoꝝ mirabiliū auctorē: qui facit mirabilia solus.

Itē q̄rto mouet Burgen. ꝺ postillatorem exponentē nr̄am trāslationē que dic: Sū q̄ sum. ꝛ hebraicā lraz q̄ sonat: Ero q̄ ero. dicēs vtrāq̄ lram idē ꝓportare. s. dei necessie eē eternum ꝛ imutabile. ꝛ dic Burgen. illā expositionē eē ꝺ rōnez ꝛ ꝓtētionē sctoꝝ. Sz in vtroq̄ fallit Burgen. pēsando xba postillatoris. vult enī dicere q̄ ꝑ ꝥ modus essendi ipi⁹ dei est necessarius: eternꝫ ꝛ imutabilis: qz sine distinctiōe ꝛ differentia ex pte dei: de deo vere ꝺr xbū ꝓteriti tpis sic futuri vel ꝑsit⁹: qz oēs differētie tpis entitati imutabili ꝛ idiuisibili coexistūt: iō bene ꝺicto. in sua trāslatiōe posuit ꝓsus vere ꝛ hebraica xitas futuri vere: ꝛ diuinissim⁹ Jobes exꝑmere volēs eternā et necessariā xbi diuini generatiōez vtiq̄ xbo ꝓterito: dicēs: In ꝓncipio erat verbū. Et in Apoc. vtiq̄ oīb⁹ differētijs tempoꝝ dicēs q̄ est: q̄ erat: ꝛ q̄ vēturꝰ est: sec⁹ est in creatur⁹ ꝛ mutabilib⁹ in q̄b⁹ nihil est nisi ꝑsus. ꝛ de his ꝓcedit ꝛ Burgen. sumpta ex auctoritate beati Hiero. ꝛ Aug⁹. dicētiū: q̄ erūt nondū fut: q̄ modus loquēdi ī deo locū nō hz: imo fm verā ꝛ ꝓpriā rationē: nec ꝑsus tps de deo ꝺr: vt ꝑ ꝥ possit dei eternitas per suaderi: nā sic futuꝝ nondū ē: ita ꝑsus aliq̄n nō fuit. ꝛ cito non erit: q̄ ad diuīa nō ptinēt. Ratio igit postillatoris bona ē: quia modū eēndi dei dixit eternū ꝛ imutabilē: qz indifferēter oīe tps ꝺ deo ꝺr: est: fuit: ꝛ erit: nō rōne ꝓpria: sz rōne q̄ coexistūt eternitati: veri⁹ eternitas imutabilis fluxui tpis et oīb⁹ eius differentijs coexistit. Ait enī beat⁹ Aug⁹. ꝑ Burgen. allegatus: Esse: verissime cōpetit deo qz imutabilis ē: ꝛ illa q̄ sūt mutabilia pfecte nō seruāt esse: Si igit futuꝝ in deo distingueret a ꝑsti vere mutabil eēt. ex opposito enī ꝑdicti iferꝫ oppositū subiecti: q̄ de⁹ ē imutabilis: iō in deo nō differt ꝑs a futuro. Et hec fuit intētio postillatoris ꝓiūgent⁹ ꝑsus nr̄e trāslatiōis futuro hebraice xitat⁹: eiusdē sṁe beat⁹ Aug⁹. est. xj. de ciui.

dei ca. xxj. dicens: Deus preterita futura ꝛ ꝓsentia comprehendit: q̄tuis preterita iā nō sint: futura nōdum sunt. Si igit in dei scientia ille differentie tempoꝝ non distinguunt: igitur nec in eius essentia ꝛ modis essendi cum dei scientia sic eius essentia ꝛ econuerso. Et nota q̄ in hoc loco Burgen. recedit a sancto Tho. cuius dicta omia in suo ꝓlogo visus est deificare. Item in quinto mouet Burgen. ꝛtra postillatorē imponens ei cum dicit: Dixit⁹ iterū dñs: postillator exponit iterū de q̄rentib⁹: sz cōsiderādo ea ꝓmisit postillator mālifestū erit q̄ ei Bur. falsuz imponit. ꝑdixerat enim q̄ moyses ꝥ duo fecit: q̄stuit enī de noīe mittētis exꝑsse: scḋo de ꝛditiōe mittētis tacite: ꝛ q̄ dns ad scḋm ꝓmo rñderit fm hebraicā trāslationem: sum qui sum: per que ad opposite exꝑsse de nomine querentem non est responsum. quia ꝑ illam responsionē nullum nomen dei significat: vt etiā ipe Burgen. fatet ꝺ sancto Tho. significatur tñ ꝛditio ꝛ modus eēndi q̄ ē eternitas ꝛ imutabilitas: put in ꝓcedēti pūcto exposita ē. Sz ad exꝑssam q̄stionē q̄rentē de nomine rñdet scḋo. cū ꝺr: Dixit⁹ iterū dñs: vt li iterum referat ad scḋam rñsionē q̄ respicit q̄stionē exꝑssaz ꝓi⁹ factā nō repetitā vt fingit Burgen. ꝺ postilla. Jxē sexto mouet Bur. contra postilla. q̄si diminute se habuerit circa nomē diuinum: qđ nō est modice attētionis: mouet igit de illo noīe. xij. q̄stiōes de q̄bus magnū facit tractatū ad expositionē lre modicū faciente: vt ptz i ea ꝓtractatiōe: postillator aūt plane expositiōi lre intēdēs manifeste ꝓtestat⁹ i q̄situr⁹ eaꝫ ad libꝝ beati Dionys. de diui. no. ꝛ alios remittit. est enī sui ꝓpositi nō tractat⁹ scriptura. Prima q̄stio Burgen. (bere: sed breuiter lre imozari. est: Supposito q̄ nomē de q̄ ꝺ sermo sit tetragrāmatō q̄rit⁹ quo ꝥ nomē scribat⁹ ꝛ ꝓnūciet⁹: Et rndendo dicit q̄ scribit⁹ q̄ttuoꝛ lris: ꝛ iō ꝺr tetragrāmatō a tetra qđ ē q̄ttuoꝛ ꝛ grāma lra. Trāseat ꝺ: q̄ sat⁹ vulgatū: sz ex ꝥ nō habet⁹ lralis sensus: qz nō exponit illū nomē significatiue: sz tñ materialit vt scriptū: ꝛ ita ꝥ nomē de⁹ scribit⁹ q̄ttuoꝛ lris: ꝛ sic pōt dici eadē rōne tetragrāmaton. Et. j. in eadē digressiōe dicit hoc nomē tetragrāmaton nō esse trāsferibile nec exponibile. Sed manifestū ē ꝥ falsuz eē si vnifozmiter accipit sic ꝥ. s. materialiter: qz Bur. ipemet exponit dicēs: Tetragrāmaton ꝺr a tetra qđ ē q̄ttuoꝛ: ꝛ grāma lra. i. nomē scriptū q̄ttuoꝛ lris: et cū oēs lre hebraice sint significatiue vt ꝺr cōiter: ipm nomen fm oēs ptes suas pōt exponi: nisi dicat q̄ q̄uis cōponētia possint exponi nō tñ cōpositū. et sic oportet eū ꝺcedere cōposituz dicere tertiā entitatē distinctā a suis ptib⁹: qđ q̄uis vez sit: est tñ cō

Secūda q̄stio est (tra suū magistrū. s. sanctū Tho. vtz tetragrāmaton significet vez deū: ꝛ rñdet q̄ sic: sz mirū dictū videt fm ipm Burgen. illud nomen scribit⁹ q̄ttuoꝛ lris: q̄ apud latinos sunt i ꝥ ꝥ h. q̄ nullū sonū humana lingua formabilē facit: igit ab hoīe ꝓferri nō pōt: ꝛ si sic hō nō pōt hr̄e in alo vocis ꝺceptū: qz vox non est formabil q̄d igit pōt apud Burgē. significare? nisi materialiter vt dixit in ꝓma q̄stione. Nec ꝓbat ꝓpositū suū ꝑ ꝥ allegat ex lra: ꝥ nomē est mihi in eternū: qz ꝥ ꝺr de⁹ patrū nr̄oꝝ: abraā isaac: et iacob: vbi loquit⁹ de ꝥ toto cōplexo qđ videt satis exponi.

Certia q̄stio est: an illud nomē (bile ꝛ trāsferibile. sit ꝓpriū vel appellatiuū: ꝛ rñdet q̄ sit ꝓpriuz: ꝛ ꝓma ratio sui dicti ꝛ ꝓncipalis: vt dicit oīb⁹ linguis cōis est: qz nō hz plurale numer: imo vt dicit: nō pōt fingi pluralis numer⁹ huj⁹ nois: sic fingim⁹ de noīe simon simones. Sed q̄ q̄d sit ꝺ ꝛclusiōe: rōnes modicū ꝛcludūt. Prima enī rō reducitur ꝛtra facientē sic: nō dñs plurale ē nomē ꝓpriū nō appellatiuū: sed sol de⁹ ꝛc. est hmōi q̄s nō hz plurale numer: igitur ꝛc. ꝛclusio ē falsum: igit aliq̄ ꝓmissaz: nō minoꝝ ꝑ maioꝝ que est Burgen. Et si q̄s ꝺxerit p illud qđ addit q̄ nō pōt fingi pluralē sic de ceteris cōib⁹ ꝛ ꝓpriis: ꝥ videt frustra dictū: qz possum⁹ fingere tetragrāmatones sic simones. Nec ille sunt potissime rōnes q̄re aliq̄d est ꝓpriū q̄s Burgen. adducit. Est ei potissima rō ꝓpriet⁹ ꝛ singularitat⁹ fm grāmaticos: vnioce plura significare nō posse. equioce aūt pñt equiuocatiōe a casu vel cōsilio. nūc aūt de⁹ ita est nomen ꝓpriū q̄ vnioce is significat plura: nec pōt vnioce plura significare q̄uis equoce: sic vnū significare ꝑ eēntiā plura ꝑ ꝓticipationē vl vt magl ꝓpie dicā: vnū substantialit plura nūcupatiue: cū ꝥ tñ stat q̄ de⁹ nō sit nomē significās ita ꝓpie q̄n sit trib⁹ ꝑsonis cōe. Sz de tetragrāmaton voce significāte nō debet eē altercatio: cū res significata fit nōta: nūc aūt nulla res diuīa significata sine sit substātia siue fm substātiam: ꝛ ꝓpa: q̄n sit cōicabil trib⁹ citra relatiōes oziginis: nec aliq̄ vox significās sic erit ꝓpria: quin sit trib⁹ cōis: nisi q̄s velit dicere: q̄ tetragrāmaton significet

tor Bur. q nō ptinet ad theologiam nostrā ꝫ dei ⁊ beator. Quid igit Bur. laborat circa id qđ ad nos nō ptinet: imo nos intelligibile ineffabile: ⁊ insyllabicabile est: ⁊ p ꝓns ad sensū ſralē imptinēs. Septimū dictū ei⁹: q. ſ. deo ꝙuenit ꝓns tps nō ꝓteritū nec futur ſic vex ē de ꝓterito ⁊ futuro q deo nō ꝙuenāt. ita ꝫ ꝓteri. tps enī ꝓns ꝝtū ē rone tpis aliqñ nō fuit: ita cito nō erit: tale etiā deo nō ꝙuenit: ⁊ si ꝙuēt deo ꝑ tō: q ꝓns ē eternitati coeristēs: sic simili mō cōuenit deo ꝓte ritū ⁊ futuro. put supra ꝝto correctorio dictum est.

Q Uinta ꝙstiō ē vtr tetragrāmaton significet ad placitū ⁊ nō naturaliter: rndet dicēs primo q significat ad placitū ex ĩstitutiōe diuīa nō ḃuana: scdo dicē q ex illa ĩstitutiōe significat ꝑstātia dei ĩcōicabilē ⁊ adeq̃te: pmo dicto stāte ſm videt falsum: qđ sic ptz pmo. nā si illud nomē significat essentiā diuinā adeq̃te tūc significat eā sic est: ⁊ sī nō est: nec eē pōt incōicabil nec incōicabilit: igit illud nomē nō significat eā sic: nisi false significaret ⁊ aliter ꝝtē est: sic q nō adeq̃te. Nec valet dicere q ꝙ itelligit de incōicabilitate ad ex: q multa nōia sic significāt diuinā eentiā: sic indepēdēs: infinitus: cā pma ⁊c. q ꝑdicata nō ſr ad ex cōicabilia. Scdo, pbat idē sic: id nomē significat cēntiā diuinā, put ē i mente diuina vt dicē Burgeñ, ꝫ i mēte diuīa circa relatiōes originis nihil ē incōicabile nec incōicabilit: igit ⁊c. Jtē tertio: illud nomē si gnificat essentiā dei adeq̃te: vt dicē Bur. igit oñib⁹ modis q ḃus itelligibil ē: ptz ꝓntia ex rone adeq̃tiōis inē significans ⁊ significabile ⁊ inē itelligēs ⁊ itelligibile: q voces sunt notę ex̄ que sūt i aīa passionū. j. Periher. Ex ꝙcēnti argnitur sic: significat eā oñib⁹ modis q ḃ⁹ significabilis ⁊ itelligibil est: ꝫ ē intelligilis cōicabil ⁊ cōicabilit: igit significat eā cōicabilē. Dicē aūt Burgeñ. q incōicabilit: ꝫ sic igit incōicabiliter ⁊ cōicabiliter: que ē ꝺdictio ꝙsurgēs ex adeq̃tiōe: ⁊ sic ꝑma ps illi⁹ ꝺdicit scde eiusdē dicti: ⁊ nescio quō stāt simul: tetragrāmaton significat essentiā diuinā, put solū ē in mēte diuina vt dicē Burgeñ. ⁊ q idē Burgeñ. ipm sic vl sic dicē significare. cū latuerit eū quō fuerit ⁊ sit i mēte diuīa: cū excedat: vt dicē oēm ḥuānū cōceptū: nisi forte Burgeñ. ꝑsumat se e cello lapsuz: ⁊ magni cōsilij angelū. Addit etiā in ꝫ loco: q sicdē⁹ seipm pfecte solū noiat mētalit: sic ⁊ ipe solus seipm nominat ꝑ voces pfecte ab eo ĩstituras: q̄ sunt signa sui intellectus ad placi. tū institua cetera aūt nōia diuīa significāt solū modū essendi diuinū, put cognitio nr̄a que finita ē: ⁊ a cognitiōe creaturaꝝ accepta attingit vñ sequit q nulla creatura pōt ꝫ nomē exp̄mere: nec eē capax illi⁹ nois pfecte: cuz tū ipm nomē sit creatura a deo instituta. ois aūt creature creatura capax ē. etiā si ſūma sit: iō dicim⁹ aīam xp̄i ſūme gr̄e fuisse capacē. Nec videt valere differētia quā ponit inē illū nomen ⁊ cetera nōia diuīa: q̄ eternitatē: infinitatē: indepēdentiā ⁊c. nō possum⁹ attingere ꝑ cognitionē nr̄az acceptā a creaturis: nisi argutiue: ⁊ sic possum⁹ significatiōez tetragrāmaton silr accipe. arguēdo aliq̄d esse q̄le significat illud nomē: sic ⁊ Burgeñ. i hac digressiōe facit. Sequit etiā fidei christiane nō bñ, puiuz: cū nō habeat sibi tale nomē reuelatū qđ ita pfecte significet deū sic tetragrāmaton. ¶ Jn sexta ꝙstiōe q̄rit: vtrū hui⁹ institutiōis sit aliq̄ rō quereda? Rndet q nō: i eadem tū digressione vt chartas moze suo repleat: ab inq̄sitione inutili nescinit abstinere.

In septia ꝙstiōe dicē Burgeñ. q factoz miraculoꝝ cōuenit deo sub rōne significatiōis tetragrāmaton: ꝫ ḃ videt māifeste falluz: nā facere miracula ē opatio dei ad ex: que cōis ē trib⁹ ꝓsonis: ad q̄s significatio tetragrāmaton se nō extendit: vt ptz ex cozrectorio ąnte ꝙstiōis. Et q addit q de⁹ facit miracla sub rōne oipotētie fundate i significatione nominis tetragrāmaton: videtur frustra dictum: quia eadem ratione ⁊ fortiori sub significato eius generaret ⁊ spiraret: q̄ rō ⁊ ꝓncipiū generādi fundaī in cēntia diuīa significata p nomē tetragrāmaton: nec aliq̄d cogitari poterit ąn ꝺ nois tetragrāmaton: ⁊ ei⁹ significatiōe fiet: ⁊ illa curiositate Burgeñ. fauere videt erroīb⁹ ꝰupstitiosis: ꝺuratiōib⁹ ex ozcistaꝝ ⁊ diuinoꝝ: qui cū crucib⁹ ac characterib⁹ sepe reputāt adonai: aglan: ⁊ tetragrāmaton que, pculdubio latini et christiani a ꝑfidis iudeis didicerūt. Aūt sic dicēdo Burgeñ. videt multū iudaīzare: nā ſcīt multi no. testa. dei virtute miracula plura fecerūt nomē tetragrāmaton: ei⁹ scpturā vocē ⁊ significationē penit⁹ ignozātes. Petr⁹ i nomīe iesu christi naz̄areni claudū ambulare fecit: ⁊ reliq̄. Et in ve. test. cū nomen illud nōdū fuisset ꝓpositū ⁊ publicatū facta sūt miracla. ⁊ absurdissimū videt creaturā instituta a deo cuiuslibet ḃ nomē assignare ꝑ ratiōe sub qua, ꝓprie fiāt miracula. Audi ni q̄stā iudeos ꝙuersos cōfitentes: q apud iudeos est ille error: q iesus virtute nois tetragrāmaton: q̄d ipse sciebat fecit ſua miracula: ⁊ q bodie q̄libet sciēs illud nomē faceret miracula: que apud christianū male sonant.

Octaue q̄stiōis rnsio etiā error videt: dicit nāq̄ q deo ſb significatiōe illi⁹ nois, ꝓprie ptinet ĩmolari ⁊ sacrificari: q̄ vt inq̄t semp vbi in sacra scriptura fit mētio de sacrificijs et oblatiōib⁹ fit interptatio hui⁹ nois: ex q̄ sequit q nos christiani etiā verissimū sacrificium agni imaculati iesu christi offerētes nō, ꝓprie significam⁹: q̄ nuīq̄ in christiano ꝝ sacrificio nē videt inepta: cū dicit populū fidelē diuino cultui ſb significatiōe illi⁹ nois applicari ⁊ ascribi. Applicatio ei populi christiani ⁊ ascriptio ad cultū diuinū fit i baptismo generaliter: in ꝓfirmatiōe ⁊ sacramētoꝝ ordinū collatiōe specialiter: in q̄b⁹ oñib⁹ illi⁹ nois tetragrāmaton nulla fit mentio. Si igit solū sub illo nōie ascribit q̄s diuīo cultui: sequit christianū populū nō legitime ascriptū: qđ ē destruere fidē nr̄az: imo nec iudaic⁹ pp̄s sic fuit ascript⁹. añ enī institutiōez ⁊ publicationē hui⁹ nois multi sunt dei cultui applicati: sicut abel: noe: abzaam: ⁊ ceteri quib⁹ ḃ nomē fuit indicatū: vt ōz. j. vj. (huius.

In decima ꝙstione dicē de effectu hui⁹ no/minis: vtr illa eēt ex institutiōe vel ex deuotiōe vtentis. Nō ꝓmū: q̄ ei⁹ significatio iuxta institutiōem est sine ꝙcūq̄ respectu extra vel intra sine cōcretiōe et absolutiōe vt Burgeñ. dixit: nō ptinet q̄ ei⁹ significatio ad talē efficatiā ex institutiōe: que etiam nō legit in scriptura. Restat igit q ex vsu ⁊ deuotiōe vel auctozitate sic in nr̄a lege oones ⁊ man⁹ ipositiones: sanctoꝝ inuocationes ⁊c. q efficacia plus respicit illo mō opus operatū ex deuotiōe q̄ ex institutiōe no

In vndecia q̄stiōe di/minis cuiuscūq̄ vel oñoris. cit solēnitatez hui⁹ nois fuisse tantā: q nō licuit nisi solos sacerdotes ꝓnūciare i bñdictionib⁹. Sz ḃ videtur implicare: q̄ vt. ſ. dictū est in q̄stiōe ꝓma: ḃ nomen scribit q̄ttuoꝝ lr̄is q̄ nō pñt facere sonū lingua ḥuāna explicabilem. sequit q̄ q nec sacerdotes poterant, pferre. Dicit igit Bur. q sacerdotes loco ei⁹ semp, ptulerūt nomē adonai: qđ etiā vulgus, pferre potuit. illa igit explicatio ad solēnitatem nois tetragrāmaton ptinere non videt cetez verba ꝙsecratioꝝ diuinissime eucharistie sūt maioris solēnitat⁹ ⁊ efficacie q̄ li tetragrāmaton: nō obstāte tū ea solēnitate: cuilibet christiano ꝙcdit legere epl̄am Pauli: vbi illa verba sunt expressa. Pēterea ledit fidē nr̄am: q in indaismo fuerit nomē tāte solennitatis qđ apud christianos nulli⁹ ē reputationis: ꝑsertim cū sit tale ſm Burgeñ. sub cui⁹ rōne de⁹ rite colif: ⁊ fidelis populus diuino cultui applicaī: demū mirandū ꝺ btō Hiero. q de ḃ noīe nulla in sua trāslatiōe fecit mentionē. fuisset enī auctoritat⁹ maioris in ecclesia q̄ Burgeñ. ad scribendum talia si q̄d veritat⁹ aut vtilitat⁹ habuissent. ⁊ apls hui⁹ nois p Bur. ꝓdicata magnalia dissimilans dixit. j. Coz. ij. Nihil iudicaui me scire inē vos nisi iesum christum ⁊ hūc crucifixū. Ex q̄bus oñibus recollect⁹ ꝑ q̄tū ista Burgeñ. digressio ad ſralē sensuz ptineat: ⁊ merito, pbaī iste Burgeñ. suplu⁹: vbi posititoz sufficiēs est: nō diminutus vt Burgeñ. ausus est dicere.

In duodecima igit q̄stiōe Burgeñ. volēs ex oñib⁹ dictis ꝓcludere expositionē illi⁹ passus: ḃ nomē mihi est in eternū: fingit sine auctozitate scpture: q illud dicaī hic de duob⁹ noīb⁹ dei. ſ. tetragrāmaton ⁊ adonai. ꝑmū dicē nomē dñi eternū: q̄ ante q̄s essent creature: ḃ nomē ꝓtinebat deo ſm eēntiā. Sz pensando dicta sua ꝓpa nō videt hoc dictū vez: q̄. ſ. dixit circa questionē suā quintā: q nō est nomē vocale i signū diuine intellectiōis ad placitū institutū. cōstat aūt nullā vocē esse eternā: nullūq̄ ĩstitutū esse eternū: nec aliq̄s ꝓductū ꝑter verbū ⁊ spiritūsanctū: nec illud nomē vocale pu⁹ fuit institutū q̄ publicatū: ꝫ publicatio ei⁹ est tēporalis: igit ⁊ institutio. Est igit institutio ⁊ publicatio ⁊ scriptura q̄ttuoꝝ lr̄is tpale. nō pōt igit sic dici est nomē eternū: nisi ſm ideā in mēte diuina: sic aūt nō ꝺ institutū ꝫ in cēntia diuina relucēs: vl ab ea pullulās que sunt alteri⁹ speculatiōis. De scdo aūt nōie videlicet adonai dicē: dici memoriale ei⁹: q̄ exprimit vbi tetragrāmaton scribit nō hz rationē vt sit ex ipfectione populi q illud loco illi⁹, pferē: qđ pferri nō pōt. Est igit vnū ⁊ idē nomē qđ apud nos dicit de⁹: q̄ est eternuz: et memoriale nō ratiōe vocis nec scripti sed significati hic dicit: De⁹ abzaam ⁊c. ad maiorē declarationē faciendū filijs israel. Cetera que Burgeñ. addidit de compatione nominis Jesu et tetragrāmaton transeant: quia q̄uis inuolutiones sententiarum sint: non sunt tamen contra fidem et postillatorem.

℣ Respōdens

Quid est quod ⁊c. Hiego, Moyses in/ daicus pp̄s: virga diuinitat⁹ ptās. Serpēs christi mortalitas: q̄ enī p serpentē moꝛs: p serpentē mortalitas signat. vl q̄ sepīū ē. Estorē p. l. ſ. ⁊ q̄ summa prudētia. i. dei sapia ḥcarnata ē: recte eī⁹ mortalitas i serpente figurat. Eā sicut exaltauit moyses serpentē i ḋserto ita exal. opoz. fi. ho. Moyses virgā tenuit q̄ iudaic⁹ pp̄s añ redēptoris ad uentum in dei potestate confisus est. Jn terraz, pijcit: q̄ p patriarchas ⁊ ꝓphetas deū incarnādū nunciauit: virga in colubꝛū vertitur: q̄ christ⁹ deus in se ꝓmanēs mortalis est i hoīe fact⁹. Sz moyses colubꝛū cōsp̄iciēs ꝑtimuit ⁊ fugit: q̄ iudaic⁹ populus dū christū mortalē vidit: deuz credere expauit. Cui inḋeī vt caudā teneat: q̄ pp̄s q̄ mō credere recusat: in extrema cozpis dñici ꝑte. i. posterio re ꝑ ecclie. ſ. i fine mūdi sese ad fidem colliget: colubꝛi tandaz tenēs: q̄ eum q̄ mortalē añ despexerat: in vltima ꝑte ecclesie redeꝓtē suū cōfitebit. Moꝛ serpentis in virgā redit: q̄ vt iudaic⁹ pp̄s in christū crediderit: mox ad iudicū i ꝑtē diminitat⁹ sue appebit: vt iā serpēs virga sit: q̄ q̄ in terra hō despect⁹ est: de celo veniēs super ꝙgelos videbit de⁹. ¶ Jst. All. Serpēs ꝑsuasit hoī mortē. Moyses ergo a serpēte: ꝟga i serpēte: christus ḱmoꝛte. Expauit moyses ⁊ fugit. Moꝛtuo enī christo expauerūt discipuli a spe i qua fuerāt recedētes apꝛhēdit caudā. i. posterioꝛa: ⁊ fact⁹ est virga: q̄ ꝓmo occisus: postea patratis omīb⁹ ad q̄ fuerat resurgēdo reuersus est: vbi p vitā morte ꝙsumpta: nihil i eo serpentis apparuit. Vel cauda ꝺpentis finis secli: q̄ sic mortalitas ecclesie per lubꝛica tpa voluit (Alij eunt: Alij veniūt) p mortē tanḡ p serpētē: p quē moꝛs semiata ē: ꝫ i fine secli tanḡ cauda redim⁹ ad manū dei: ⁊ apꝛhēsi reparabimur: et nouissima inimica morte destructa: resurgētes i dexteram dei: ꝟga regni erim⁹. ¶ Mitte manū tuā ⁊c. Jsid. Man⁹ alba. i. immūda. alboꝛ enī in cute lepꝛa ē nō candoꝛ. Jpa eī hereditas dei: id est pp̄s: foꝛas ab eo missus: facti⁹ ē immūdus. Aūt vt q̄d auertis manū tuā. d. m. ſ. t. i. f. ⁊c. Sed reuocata ē man⁹ in sinū: ⁊ reuersa ad colozē suū: sic plebs iudaica alienata a sinu dei: foꝛas immunda remāsit. Sed reuocata redibit ad pristinū colozē cum agnouerit salutatoꝛē. Cecitas enī ex ꝑte cōtigit in israel. ¶ Sume aquā ⁊c. Jsi. Aqua populū significat. Añ aq̄s quas vidisti pp̄l sūt ⁊ gētes. Populus q̄ verteī i sanguinē. i. sanguinis christi fidē. ¶ Obsecro dñe ⁊c. Aug⁹. Qđ ait moyses ad dñm ꝑcoꝛ dñe nō sum eloquēs añ hesternum neq̄ nudiustertianuz diē: neq̄ ex q̄ cepisti loqui famulo tuo: intelligit credere posse fieri dei voluntate subito eloquentem: cū dicit neq̄ ex quo cepisti famulo tuo: tanḡ ostendēs fieri potuisse vt q̄ ante hesternū et nudiustertianū diē eloquēs nō fuisset: repente fieret, ex quo cuz illo dominꝰ loqui cepit.

℣ Origē.

Beſpōdens moyses. Hic ꝙr describit instru/ctio ⁊ cōfortatio moysi p signa: diuīe vtut⁹ ostēsa. ⁊ pri/mō ponit dicta instructio. scdo moysi obsecratio. ibi Ait moyses. Circa ꝑmū ꝑmittit causa signoꝝ. cū ōr: Beſpōdens moyses ait: nō credēt mihi. Cuius enī moyses eēt certificat⁹ ꝓ ḃbū dñi q̄ seniores populi verbis eius crederent: vt dictū est: sciebat tñ q̄ i populo illo erāt multi rebelles ⁊ incrēduli: qui nō acq̄escerent verbis: nisi viderēt signa diuīne ꝟtutis. ⁊ de talib⁹ loquit hic moyses dicens: Nō credēt mihi. ꝑpter qđ dñs dedit sibi potestatē faciēdi signa i tribus. ſ. i virga: in manu ⁊ in aqua fluminis. ¶ Ad cui⁹ intellectū ꝺsiderādū q̄ ista signa erāt ordinata ad hoc q̄ filij israel crederēt moysi q̄tū ad ex̄itum de terra egypti ꝑ mādato dñi: et ī ista signa fuerūt ꝓportionata ad hoc designandū: sicut in ꝓcedēti ca. fuit dictū de visiōe rubi. Stat⁹ aūt filioꝝ israel i egypto potest cōsiderari q̄tū ad ingressū populi in egyptū: q̄ fuit ꝑ dominū ipius ioseph i egypto. ⁊ ad ḃ ꝑncipaliter refert signū virge ꝑ quā designat ꝓcipatus ipi⁹ ioseph. vñ Hcñ. rl vij. ca. vbi trāslatio nr̄a habet: Adozauit israel deū ꝙuersus ad lectuli caput. Trāslatio. lxx. Adozauit israel fastigiū virge ei⁹. q̄ exponūt altā doctrinā nostri de virga vel sceptro ioseph: q̄ ꝑtabat in signū dominij: sup q̄ sceptrū iacob innixus adozauit deuz: ista aūt virga fuit in terra ꝓiecta: quādo post moꝛtez ioseph filij eius cū populo israel fuerūt cōpulsi ad opꝰ terrenū in luto ⁊ latere: ⁊ tūc conuersa ē in colubꝛū: q̄ ē aīal venenosum ⁊ ḥoī insidiatiuū. vñ Hcñ. iij. Virit dñs ser/penti: Tu aūt insidiaberis calcaneo ei⁹: q̄ rex egypti filijs israel imposuit q̄ venenū malicie ꝓcipissent cōtra ei⁹ regnū: ⁊ q̄ in insidiabant q̄liter se possent iungere aduersarijs egyptioꝝ: vt ꝺbellat egyptijs ⁊ gederetūr de egypto: vt dictū ē. ſ. j. ca. ꝙ appꝛhēsa cauda colubꝛi versa ē iterꝫ i virgam. ꝑ q̄ ꝺsignabat q̄ finaliter filij israel egrederent⁹ de illa vilitate ad magnam libertatē⁹ dignitatē. ſm q̄ ꝺz Deu. iiij. Nec est alia natio tā grandis ⁊c. scdo ꝙsiderat⁹ pp̄l ꝗtū ad egressū ꝺ egypto ḃ curā ipi⁹ moysi. ⁊ ad ḃ referī signū man⁹: q̄ ꝑmo posita i tra sinū facta ē lepꝛosa: ⁊ scdo ibi reposita sanata ē. ꝑ q̄ ꝺsignabat q̄ filij israel q̄s ꝑmo supposit⁹ sunt cure moysi: q̄ cura ꝑ signuz ꝺsignat. vñ Hu. rj. Portaēas in sinu tuo. ꝑ ḃ fuerūt magi abominabiles egyptijs: ⁊ q̄si in cōspectu coꝝ fetidi. vñ dixerūt moysi: fetere fecisti odoꝛē nr̄m cozā pharaone ⁊ seruis ei⁹. vt habet. j. vca. Sz ꝑ man⁹ sanatioēz i sequēti repositioē designabat cōsolatio eis futura ꝑ curam moysi sic patuit in trāsitu maris rubri ⁊ alijs beneficijs ꝓ oratione moysi a deo sibi collatis. Stat⁹ aūt ꝓpli intermedij fuit ꝑ moꝛtē ioseph: ⁊ añ q̄s moyses curā ꝓpli susciperet: ⁊ i aliq̄ ꝑte illi⁹ ꝗpis ītermedij fuit illud edictū crudele q̄ ꝑuer⁹ masculis bꝛeoꝝ ſbmergēdis i fluīe ⁊ ad ḃ referī tertiū signū ꝺ aq̄ flumīs ꝛba i sanguinē. ꝑ q̄ ꝺsignabat q̄ de⁹ reḡeret ab egyptijs in q̄ib⁹ plag⁹ sanguinē pueroꝝ i fluīe extinctoꝝ. Vnde dicī ꝑz lr̄a paucis exceptis vocabul. ¶ Quid ē q̄ te. ⁊c. nō ḡrit ex ignorātia: ꝫ vt ꝙuenīēti⁹ iferāt q̄s leḡt: ¶ Extēdit ⁊ tenuit. i. q̄ appet obediētia moysi q̄ statim cū manu nuda accepit colubꝛū ad ḃbū dñi. ¶ Ꝓtulit lepꝛosam ⁊c. cādoz lucēs oꝛ. i cute est signū lepꝛe. vt habet Leui. xiij. Albedo aūt niuis hz q̄ndā lucē. ⁊ ꝗtū ad ḃ tenet silitudo: sicut ꝗtū ad oīa. ¶ Effude eā sup aridā. ex q̄ ꝑz q̄ nō ꝙuertebat i sanguinē donec effusa eēt sup trā. ¶ Ait moyses. Hic ꝙr ponit moysi deꝓcatio, vidēs ei moyses q̄ ogrebat eū exeq̄ dei mādatū:

℣ et sentiebat

¶ Dnge. Alr. Dū esset moyses in egypto ⁊ erudiret oēs fili⁹ egyptioꝝ: nō erat gracili⁹ voce nec tardus lingua: nec ꝓfitebat se ineloq̄ntē. Erat enī ꝯtū ad egyptios sonore vocis ⁊ eloquētie incōpabil⁹. Ubi aūt dei vocē audiuit ⁊ eloq̄a dñi suscepit: sentit vocē suā gracilē ⁊ erilē tardāq; ⁊ ipeditā linguaꝝ: ⁊ se ꝓnūciat mutū cū icipit cognoscere vez x̄bū: qđ erat ī ꝓncipio apud deū.

Mutis enī aīalib⁹ ꝯfuus indoctus hō cōpareť: eloquēs videbit⁹. Si x̄o eruditis ⁊ eloquētib⁹ stultus et mut⁹. At si quis dei x̄bū ⁊ diuiną respiciat sapiētiā: multo ampli⁹ ꝯ apud nos pecudes: apud deuꝝ mutū se aīal ꝓfitebit. Ān: Ut iumētū fact⁹ sū apud te. Quia igit ī id intelligētie ꝓfecit: vt se cognosceret qđ ē magna ps sapiētie: remunerat eū diuīa dignatio: Dicēs aperiā os tuū ⁊c. Beati q̄ x̄ os deus aperit: vt loquant. Ān: Dilata os tuū ⁊ ego replebo il lud. Silr paulus dic̄ vt det⁹ mihi ſmo in aptiōe oris mei. Eox ꝙ q̄ verba dei loquunť: os dei apit. Eorū ꝙ loquunť mendaciū: falsuꝝ testimoniuꝝ: scurrilitates: turpitudines: susurronū q̄ꝝ ⁊ detractoꝝ: ⁊ eox qui ociosa loquunť: diabolus apit os. De iuda refertur: qz introiuit ī illū ſathanas: ⁊ misit ī corde ei⁹ vt traderet eū. Os ꝙ ei⁹ aperuit: vt loq̄rēť cū pharisēis quō eū traderet accepta pecunia. Nō est aūt p̄ue gratie discernere os qđ aperit dei: ⁊ qđ apit diabolus. Apit etiā dei aures sc̄oꝝ ad audiēda verba diuina. Ān dñs aperiet mihi aurē: aperiet oculos sicut apuit oculos agar: ⁊ vidit puteuꝝ aque viue. Ān Heliseꝰ: Aperi dñe oculos pueri tui vt videat: qz plures sunt nobiscū. Auris x̄o q̄ p eruditionē dñi aperitur: aliq̄n apta est: aliq̄n clausa. Ān: Me recipias auditū vanum si dicunť vana ꝓphana turpia. Qui nouit eruditionē dñi claudit aūt ⁊ dicit: Ego aūt sic mut⁹ q̄ nō aperuit os suū: ⁊ sic surdus nō audiebā. Si x̄o ad vtilitatē aīe ptinēt q̄ dicunť: si de deo sermo est: si mores docet ad x̄tum ītrat: vtia reseat: aures pateāt: ⁊ tota aīe ianua. Motādū aūt qz ſma moderatiōe vsa est lex: vt diceret: nō recipias auditū vanū: nō dixit nō audies: sed non recipias. Nā vana sepe audiuim⁹. Marcius enī ⁊ valentius ⁊ oēs ꝓtra creatorē dispūtates: vana loquunť fre/quēter tū audim⁹: vt cōtra dicam⁹: ſz nō recipimus qz illoꝝ os diabolus aperit. Dignetur dñs aperire os nostrū vt possim⁹ cōtradicentē reuincere ⁊ obturare os quod diabolus aperit. a ¶ Quis fecit os ⁊c. Aug⁹. Sūt q̄ deo calūnienť: vel poti⁹ scriptu/re veteris testamenti: qz dixit deus q̄ fecerit mutū. Quid ꝙ dicūt de christo: apte dicēte: Ego veni vt q̄ nō videť videāt ⁊ q̄ vident ceci fiāt. Quis autē nisi insciēs crediderit aliq̄d homini ſm vitia corporalia posse accidere qđ de⁹ nolit: Sed eū iuste totū vellet nemo ambigit. b ¶ Perge igitur ⁊c. Aug⁹. Alr. Nō dicit dñs ad moysen: ſz nūc vade tu ⁊ ego aperiam os tuum ⁊ instruam te q̄ locuturus es. Apparet nō tñ instructionez oris: sed etiā ipsam apertionē ad dei gratiā ptinere. Nō enī ait aperi os tuum: ⁊ ego instruā te: sed vtrūq; ꝓmittit aperiā ⁊ instruam. In psalmo aūt dicit: Dilata os tuum: ⁊ ego adimplebo illud. Ubi significat in boſe volūtatē accipiēdi: qđ deus donat volēti: vt ad voluntatis exordiū ptineat. Dilata os tuū. ad dei aūt gr̄am: ⁊ implebo illud. c ¶ Iratus dñs in moysen ait ⁊c. Aug⁹. Videť tanꝙ difficulti nō dediſſe plenissimā facultatem: quā datur⁹ erat: ⁊ p duos agi voluisse: qđ p vnū posset: si credidisset. Sz si diligēter cōsideres: nō videť dñs iratus ꝓ vindicta dedisse aaron. Sic enī dicit: Nōne ecce aaron frater tu⁹ leuites. Scio qz loquēs loquer ipe? Qui dus verbis ostendit poti⁹ increpasse: qz timeret ire quasi minus idoneꝰ: cum haberet fratrem per quem posset loqui ad populum qđ vellet. Quia erat gracilis vocis ⁊ lingue tardioris: ꝯtra de deo totuz deberet sperare. Deniq; etiam iratus dixit que aī ꝓmiserat. Dixerat enī aperiā os tuuz et instruam te. Nūc aūt dicit aperiā os tuum et os eius: et instruā vos que faciatis: sed qz addidit: ⁊ loquetur ipe tibi ad populū. Videť oris apertio prest⁹ ta: qz dixit moyses: lingue se esse tardioris. De vocis autem gracilita te nihil ei prestare dominus voluit: sed ꝓpter boc adiutoꝝ fratris adtunxit: qui cōuenienti voce sufficeret populum docere. Quod aūt ait: ⁊ dabis verba ꝛnea in os eius. ostendit: qđ ea loquendo esset daturus. Nam si tantū audiendo sicut populo inaures diceret. deinde qđ postea ait: Et loquetur ipe tibi ad populum: et ipse erit os tuū: et bic subaudiť ad populū: et cum dicit tibi loquetur ad populum. Indicat in moyse principatum. In aaron ministerium. Quod aūt ait: Tu autem eris illi in his que ad deum: magnum fozitan querendum est sacramentum: cuius figuram gerat velut medius moyses inter deum et aaron: et aaron inter moysen et populum.

d ¶ Et ego ero in ore ⁊c. Auge. Non solū moysi ꝓmittit aperiri os a dño

ſ sed ⁊ aaron.

ſ mi cōparatiōe: vt iumentū fact⁹ suz apud te.
ſ Cuius instructus oīm sapiētia egyptioꝝm.

non sum eloquens ab heri ⁊ nu a
a ſ ex quo. ſ. verum dei verbum noscere cepi qđ erat in ꝓncipio apud deum.

diustertius: et ex̄ quo locut⁹ es
ſ ſm hebreos graecitz ⁊ renuem vocē habuit: et necesse erat clamosa voce vti. quia regio fastu prope accedere non permittebatur.

ad seruum tuuz impeditioris et
ſ eloquentie.

tardioris linguę suz. Dixit dñs b
ſ Exercitus vel interi⁹.

a ad euz: Quis fecit os hominis c
ſ In re vel spiritu.

aut quis fabricatus est mutū et surdum videntem ⁊ cęcū: Non d
ſ quasi qui hec feci tibi vsum hoz dare possum.

a ſ Nolite cogitare qnid loquimini ⁊c.

ne ego: Perge igit et ego ero in f
a ſ ve aperiam. b ſ Spiritus scilicet docebit omnem veritatem.

ore tuo: doceboq; te qđ loq̄ris.
ſ humiliter se excusat.

At ille: Obsecro inquit domine st
a ſ aliquē digniorem. ſ. b ſ Non irrationabili perturbatione sicut homo.

c mittę quez missurus es. Irātus b
dñs i moysen ait: Aaron frater i
tuus leuites scio q̄ eloquēs sit
ſ sacerdos occurrit legi ⁊ colleratur.

Ecce ipse egredietur i occursum
ſ Non ore.

tuū: vidensq; te lętabitur corde.
a ſ quasi mediator. b ſ quasi magister.

Loquere ad euz: et pone verba
a ſ vt dicat populo quasi minister. b ſ nō enī vos estis qui loquimini ⁊c.

d mea in ore eius: ęt ego ero i ore
ꝓcepto regis postus est ad decapitā dū: ſz ſpiculatoꝝ fuit percussus acrisia. q̄ est cecitas q̄ nō videtur illud quod homo vult videre: licet alia videat. sicut dictum fuit Heſi. xix. de illis qui volebant frangere ostium loth. et sic quando debuit percutere moysen: eum nō vidit: et sic moyses ef fugit pharaone videte. sicut scribitur supra. ij. c. Qui fugiens de conspectu eius ⁊c. qui etiam a deo factus fuit ita stupidus ac si esset simpliciter surdus et mutus: ita q̄ non potuit verbo vel signo significare suis seruis q̄ moyses caperetur et sic exponunt predictam litteram. Quis fecit os hois: id est te loq̄ ita ꝓstāter coā pharaone. Aut q̄s fa. ⁊c. i. pharaonē ita stupidū vt dictū ē. e ¶ Videntē ⁊ cecū. i. spiculatorē q̄ fact⁹ fuit cecē te nō videndo: ⁊ videſ cetera videndo. f ¶ Nōne ego: ac si d. sic talia mirabilia feci tibi: ita tāta ⁊ maiora possū facere. g ¶ Obsecro dñe inąt ⁊c. licet moyses de verbo dei nō dubitaret: tū quia aaron frater su⁹ erat eo senioꝝ ⁊ eloquētioꝝ desiderabat eū habere sociū sibi a dño assignādum. ō hāc petitiōez replicauit. h ¶ Irat⁹ dñs i moysen. nō q̄ peccauerit mortaliſ: ſz q̄ nimis pusillanimis videbat⁹ suscipiēdo dei cōmissionez. si enī mortaliter peccasset nō cēt verisimile q̄ de⁹ petitionē eius exaudisset: qđ tñ fecit. vñ sequitur:

i ¶ Aaron frater tuus ⁊c. et ꝓz littera vsq; ibi:

ſ Tu aūt

ſ sed ⁊ aaron. Dicit enī ego aperiā os tuū: ⁊ os illi⁹: ⁊ instruam vos ꝙ dñs ⁊c. Aug⁹. In libro locutionū. Post dies aūt multos mortu⁹ ē rex egypti. Dixit aūt dñs ad moysen ī madian: vade ꝓge in egyptū ⁊c. Multa in his verbis notāda sunt genera locutiōis. Primo enim inquit: vade ꝓge in egyptuz tanꝙ nō sufficeret alterū. Deinde mortui sunt oēs q̄ q̄rebant aīam tuā: cū solum regē egypti scriptura mortuuz dixerit: ō q̄ solo antea dictū fuerat q̄ moysen q̄rebat occidere: an ipse post alios inimicos vltimus mortuus est. Ad ſi ita ē: nō locutio ſz sensus est. b ¶ Tulit ergo moyses ⁊c. Aug⁹. Ad dictū est: q̄ moyses vxorē ⁊ infantes suos imposuit vehiculis vt in egyptū iret. Postea Iethro socer ei⁹ illic cū eis occurit: cū eduxisset populū de egypto: intelligendū est. Post illam q̄ ab angelo futura erat interfectionē moysi vel infantis vxorē reuersam fuisse cum puellis. Nam quidā putauerūt propter b angelū terruisse: ne ad impedimentū ministerij diuinitus impositi femineus sexus comitaretur.

c ¶ Occurrit ei dñs ⁊c. Aug⁹. Alitra. Et factū ē in via ad refectionē: obuiauit ei angelus: et querebant eum occidere: et assumpto sephora calculo circūcidit ꝓputiū filij sui: ⁊ ꝓcidit ad pedes ei⁹ ⁊ dixit: Stetit sanguis circūcisiōis infantū mei. Et recessit ab eo ꝓpter hoc q̄ dixit. Desijt sanguis circūcisionis. Dimū queritur quē volebat angelus interficere: vtrū moysen? qz dicuz est occurrit ei angelus: ⁊ querebat eum occidere. Nam cui putatur occurrisse nisi ei qui omnibus ꝓfuerit? an puerum querebat occidere: cui mater circūcidēdo subuenit? vt intelligatur occidere voluisse infantem: quia nō erat circūcisus: vt hec seueritate ꝓceptum circūcisionis sancire. Quod si ita est: incertū est ꝓius de quo dixerit: querebant eū occidere: sed ex consequentibus aperitur. Mira scilicet et iusitata locutio ē: vt ꝓius diceret occurrit ei: et querebat eu⁊ occidere: de quo nihil añ dixerat. Simile ē illud: Fundamenta eius in montibus sanctis diligit dominus portas sion super omnia tabernacula iacob. Potest autem intelligi fundamenta domini vel sion: quia hic ꝓnomen qđ est eius omnis generis est. In greco autē in feminino dicitur lithes: in masculino ⁊ neutro lithos et habet grecus codex lithu. quod non fundamenta sion: sed domini cogit intelligi. Sed illud potius est querendum quid sibi velit: ideo recessisse angelum ab interfectione cuiuslibet eoꝝm: quia dixit mulier: stetit sanguis circūcisiōis infantū. nō enim ait recessit ab eo: quia circūcidit infantez: sed quia stetit sanguis circūcisionis: non quia cucurrit: sed quia stetit magno nisi fallor sacramento.

d ſ Spōsus sanguinū tu ⁊c. Scōm historiā mater gētilis admirās nouitatem rei: potuit dicere moysi: sponsus sanguinum tu mihi es. buasi ritus tue gentis cogit me fundere sanguinem filij mei: quod alijs gentibus nō est moris.

Mystice Mystice autem sephora ecclesiam de gentib⁹ significat: q̄ ꝓputiuz filij suiz id est gentilis populi accutissima petra:

ſ id est

tuo ⁊ in ore illi⁹: ⁊ ostēdā vobis qđ agere debeatis. Ipe loquet ꝓ te ad populū: ⁊ erit os tuum:
ſ tanꝙ maior.

tu aūt eris ei in his q̄ ad deum a
ꝓtinēt. Virgā q̄ hāc sume ī manu tua: in q̄ facturus es signa.

Abijt moyses ⁊ reuersus ē ad ie b
ſ alias socerum.

tro cognatū suū. Dixitq; ei: Uade d
dā ⁊ reuertar ad fratres meos i
egyptum: vt videaz si adhuc vi
uāt. Cui ait ietro: Uade i pace. e
Dixit ꝙ dñs ad moysen i madian: Uade ⁊ reuertere i egyptū. a
ſ tollere.

Mortui sunt enī oēs q̄ q̄rebant
ſ ecclesiam.

aīaz tuā. Tulit ꝙ moyses vxorē b
ſ Et singulos sanctos.

suā ⁊ filios suos: ⁊ imposuit eos f
a ſ ve stulticiā ⁊ lasciuiam carnis opprimerent.
b ſ super scipsuz qui est asinus fortis qui pecca ta nostra portauit.

sup āsinū: reuersusq; ē i egyptū: portās virgā dei i manu sua. Di g
xitq; ei dñs reuertēti i egyptuz: b
ſ in poreſtate.

Uide vt oia ostēta q̄ posui i ma i
nu tua facias coram pharaone.
ſ indurari ꝓmittam ſ Nisi coactus. ſ.

Ego idurabo coz ei⁹ ⁊ nō dimit k
ſ Cuius tu seruus.

tet ꝓm: Dicesq; ad eū: Hec dic
ſ quia primitiua ecclesia de iudeis. ſ quia in patriarchis primus electus est ad cultum vni/us dei.

dns: Filius meus ꝓmogenitus l
ſ peccatis irretitum.

isrl: Dixi tibi: Dimitte filiū me/um vt seruiat mihi: ⁊ noluisti di mittere eum. Ecce ego interfici/ m
am filium tuum ꝓmogenituz. Cunqz esset in itinere in diuerso n
rio occurrit ei dominus: et vole o
a ſ Moysen vel infantem incircūcisum.
ſ quasi cognoscens quare interficere veller.

bat occidere eū. Tulit ilico se p
ſ petra aūt erat christus.

phora accutissimam petram: et
ſ angeli vel sanguis effluens pedes pueri.

circūcidit ꝓputiū filij sui Teti/ r
gitq; pedes eius et ait: Spōsus s
sui. q̄ ꝓ verbū moysi vel angeli volētis occidere moysen cognouit q̄ illa inuasio angeli erat ꝓpter hoc q̄ filij ei⁹ nō erat circūcisus. s ¶ Tetigitq; pedes ei⁹. i. filij sui circūcisi: ad cui⁹ pedes manauit sanguis ex incisione. t ¶ Et ait: Spōsus sanguinum tu mihi es. i. fere ꝓpter te sponsus meus moyses fuit occisus. Aliter exponitur: vt li eius referatur ad moysen ad cuius pedes

ſ piecit

a ¶ Tu aūt eris ei i his q̄ ad deū ꝓtinēt. i. accipies ordinationez meā ⁊ leges a me imediate: ⁊ ipe eas ꝓ te sibi relatas ītūciabit pplo. b ¶ Abijt moyses. Hic ꝓfr describit cōmissiōis moysi facte executio. ⁊ ꝓmo respectu termini a q̄ moyses recessit. scdo respectu spaciꝙ q̄ quod incessit. ibi: Cūqz esset i itinere. tertio respectu termini ad quem accessit. ibi: Uenerūt q̄ simul. Circa ꝓmū dicitur. Abijt moyses. reuertens de monte sinai. c ¶ Ad ietro. nolebat enī recedere ab eius licentia ei⁹: tum quia iurauerat manere cum eo: tū qz nō poterat secū ducere vxorē et filios sine voluntate eius. d ¶ Cognatū suum. i. affinitate coniunctum. vnde ⁊ in hebreo habeť. Socerū suū. e ¶ Cui ait ietro: vade i pace. erat enī bō rationabilis. et iō noluit eū impedire. Jacob aūt recessit a laban licentia nō petita: qz sciebat eū esse hominē fraudulētū sic dictū fuit Heſi. xxxi. f ¶ Et iposuit eos sup asinū. Dicūt hebrei q̄ iste est asin⁹ q̄ portauit ligna holocausti q̄n abraā voluit imolare isaac: ō q̄ habeť Heſi. xxij. et q̄ eūdē asinū equitatur⁹ ē rex messias q̄n veniet: ō q̄ hr Zach. ix. Ecce rex tu⁹ veniet tibi ⁊c. ⁊ iō poterat tñ on⁹ portare: ſz istud apparet olim ficticiū iō dicendū q̄ ibi accipit singulare ꝓ plali. Sup asinū. i. asinos. qz vn⁹ nō sufficeret ad portādū tot psonas. g ¶ Portās virgā dei. sic aūt nominabat: tū qz ex ꝓcepto dei erat portanda: tū qz ea erāt miracula dei fienda.

h ¶ Dixitq; ei dñs reuertēti. i. ad reuertēdū se disponenti. i ¶ Uide vt oia ostēta. i. mirabilia ostēsiōe digna. k ¶ Ego indurabo coz ei⁹. Moc ꝓdixit dñs futuꝝ: vt nō admiret moyses qn videbit effectū. Sciēdū tū q̄ dñs nō est causa obduratiōis cordis ingētū est peccati: ſz hoc modo est a libero arbitrio. Dñs aūt ē causa īduratiōis in ḡtū ē qđā pena: qz ī penā peccati ꝓpterati subtrahit graz: cui⁹ ē coz mollificare. et iō ea subtracta sequit: induratio cordis humani ī malo suo. l ¶ Filius me⁹ ꝓmogenitus isrl. i. dignior ī ꝓlis: ⁊ cui maiora bona reseruanť ⁊ maxie qz vnigenit⁹ dei filius: q̄ ē ꝓmogenitus oīs creature. vt ō: Coloſ. i. Erat de isrl ſm carnē nascitur⁹. m ¶ Ecce ego īterficiā filiū tuū ꝓmogenitū. ista fuit vltima pena egyptijs inflicta. ⁊ tñ denunciať b ꝓmo: qz q̄ illa sunt ꝓxa in intētiōe: sūt posteriora i executiōe. n ¶ Cūqz eēt in itinere. Hic ꝓfr describit recessus moysi ḡtū ad spaciū ꝓ qđ īcessit. cū ō: Cūqz eēt in itinere reuertēdo ī egyptuz. o ¶ In diuersorio. i. hospitio ad qđ diuerterat ꝓ refectiōe vel quiete nocturna. p ¶ Occurrit ei dñs ⁊ volebat occidere eū. illud eū ſm aliōs refertur ad moysen: quē volebat dominꝰ occidere: eo q̄ ducebat secū eliezer filiū suū incircūcisuz. Gerson aūt circūcidebat ī terra madian. Aliq̄ aūt dicūt q̄ refertur ad eliezer quē volebat occidere: eo q̄ erat īcircūcisus: ⁊ tñ ducebať ī egyptū ad mozandū inter filios israel qui erāt circūcisi. Sz istud nō videť cōuenienter dictū: qz ille puer nondū venerat ad etatē adultam: ⁊ iō nō erat ī culpa ex dilatiōe nimia sue circūcisiōis: nec puniendus: sed pater q̄ habebat eū curā: sic fuit declaratū Heſi. xvij. ⁊ ideo ꝓmū dictū melius videť. i. q̄ referť ad moysen. q ¶ Tulit ilico sephora acutissimā petrā. Hebrei dicūt. Acie vl nouaculam. r ¶ Et circūcidit ꝓputiū filij

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

1. Cor..o.b Col.3.b

¶ ſd eſt ſpiritusſancti doctrina: vel illa petra de qua dicit: petra
aũt erat chriſtus: expoliat: vt mundet ab omni inquinamẽto
carnis ⁊ ſpiritus: ⁊ exuat veterẽ hominem cum actibus ſuis.
Stat enim ſanguis circũciſionis quando corruptibile hoc in-
duet ĩ corruptionẽ. a¶ Dixitq; dñs. Oꝛige. Occurrit aaron
moyſi et exiuit ɔ egypto. Sed intereſt
vbi occurrat moyſi: cui⁹ os aperiẽdũ
eſt a domino: occurrit aũt in montem
dei. Merito os eius aperitur qui oc-
currit in montez dei. petrus iacobus
et iohãnes in monte ⁊ transfiguratus
dominum ieſum videre meruerunt: ⁊
moyſen et heliam cum ipſo in gloria.
Tu quoq; niſi aſcenderis montẽ dei: ⁊
ibi occurreris moyſi. i. niſi excelſũ legis
ſenſum aſcenderis: niſi ſpiritalis itel-
ligentie cacumen inualeris nõ eſt ho-
ſtium apertũ a domino. Si in humili
loco littere ſteteris: nõ occurriſti moy-
ſi in montem dei: non os tuum aperu
it deus: neq; inſtruxit que te oporte-
at loqui: niſi aaron moyſi in monte oc
curriſſet: niſi eius ſenſum vidiſſet ar-
duum nõ ei loqueretur verba dei ne-
q; virtutem ſignorum tradidiſſet: ne-
q; participez tanti myſterij cõciuiſſet.

Nico.de ly. ¶ Dimit. piecit prepurium filij ſui abſciſum. d. Sponſus ſanguinũ tu mihi es. i. pro-
pter te qui es ſponſus meus: ne te an
gelus occideret: ſanguis filij mei effu
ſus eſt. et iſta expoſitio ſecũda magis
concordat littere ſequẽti. cum dicit:
a¶ Et dimiſit eum. quia indignata re
ceſſit a moyſe: ⁊ rediit ad patrez ſuum
cũ filijs ſuis: vt patet ex eo q̃ habet
infra. xviij. ca. ſ. q; ietro veit ad moy
ſen in deſerto: adducens ſecũ vxorẽ
moyſi ⁊ filios eius. placuit etiaz moy
ſi q; ipſa rediret cuz filijs: quia p̃cepit
tunc q; nõ eſſet niſi oneri ẽptuz ad ne-
gocium ꝓ quo ibat. b¶ Dixitq; do
minus ad aaron. ex hoc ptz q; aaron
tanq̃ prophęta habuit reuelationem
domini. hoc ptz ex eo q; dicit. j. Reg.
ij. ad heli. Hec dicit dominus: Nũq̃d
nõ aperte reuelat⁹ ſum domui patris
tui cum eſſet in egypto ⁊c. Heli enĩ de
ſcendit de aaron. c¶ Qui prexit ob
uiam ei in montem dei. i. in montez ſi-
nai qui vocatur mons dei ratione pre
dicta. iij. ca. d¶ Generuntq; ſimul.
Hic ꝓfr describit accessus moyſi ad
terminum ad quez: vbi manifeſtauit
cauſam aduentus ſui. primo ſeniori-
bus plo. cũ ꝺr: e¶ Et ꝓgregauerũt cũctos ſenioꝛes. i. plos indi
ces: vt dictũ eſt. ſ. ĩj. ca. Et poſtea aarõ q̃ erat eloq̃ntioꝛ: ⁊ ba
bebat vocẽ magꝭ audibilẽ: ꝟba q̃ dixerat dñs moyſi. ꝓpoſuit
coram populo et hoc eſt qđ dicitur: Locutuſq; eſt aaron ⁊c.
f¶ Et fecit ſigna. p̃dicta in principio huius ca. nõ tamẽ per ſe
ipſum: ſed p moyſen cui⁹ erat facere ſigna p̃dicta coram populo
iſrael: quod patet p ſignum manus ſue facte leproſe ⁊ iterũ ſa
nate: quod non poteſt dici de aaron. g¶ Et credidit pplus.
viſis ſignis. h¶ Et ꝓni adozauerũt. ꝓ grarũactiõe. Ca. IIII

Moraliter. ¶ Hic agit de miſſiõe moyſi ĩ egyptũ p
quẽ deſignat p̃dicatoꝛ miſſus ad p̃di
cãdũ ĩ q̃ debẽt eſſe tria. Primũ ẽ carnis mortificatio. j. Coꝛ.
ix. Caſtigo corpus meum ⁊ in ſeruitutem redigo ne forte cum
aliis predicauerim ipſe reprobus efficiar: qz tñ debet eſſe men
ſurata ratione ſm illud Ro. xij. exhibeatis corpoꝛa veſtra ho
ſtiã viuentem ſanctã deo placentem rationabile obſequiũ ve
ſtrum. et hoc ſignificat: h¶ Per virgã in colubrũ ꝟuerſaz.
nam p virgã que correctionẽ ſignificat intelligit carnis caſti-
gatio q; p colubrũ prudẽtia q̃ ẽ recta ratio agibilium Matth.
p¶ Eſtote g̃ prudẽtes ſicut ſerpentes: et ſimplices ſicut colũbe.
Sc̃m eſt diſcretio ad diſcernendum inter lepꝛã ⁊ nõ lepraz
et hoc deſignat: i¶ Per manũ moyſi que leproſa atq; mun-
da de

¶ angelo ſ blandiendo dicit ſi ſicut carnaliter
nupſi moyſi: ira tibi effuſione filij mei ſanguinis.
¶ irata ſcilicet circũciſo puero: reuerſa eſt in ma-
dian ad patrem ſuum vnde poſtea legitur quod
ſetro occurrerit moyſi in deſerto dicens: eſt ego ⁊
vxoꝛ tua et pueri tui.

ſanguinum tu mihi es. Et dimi-
a ¶ parvulum circũciſum vel moyſen.
ſit eũm poſtq̃ dixerat: ſponſus a
a ¶ facram.
ſanguinum tu mihi es ob circũci
¶ inſpirando vel. p. aliquẽ exterius monendo.
a ſionem. Dixitq; dominus ad aa- b
a ¶ quibuſlibet ſanctis qui ſunt membra ſummi
ſacerdotis. b ¶ legi.
ron: Vade in occurſum moyſi in
¶ vt in ſolitudie meli⁹ intelligar legis myſteriũ.
deſertũ. Qui perrexit ei obuiam c
a ¶ Eminentiam virtutum et ſpiritualis intelli-
gentie. b ¶ quia cũ talibus lex pacem habet cos
qui mozanẽ in humilitate litere odit ⁊ horret.
in mõtẽ dei: et oſculatus eſt eũ.
a ¶ lex. b ¶ vero montano. i. ſpirituali viro.
Narrauitq; moyſes aaron omia
¶ Lex ranrum que dei ſunt loquitur.
verba domini ꝓ quibus miſe-
a ¶ Lex et ſacerdos.
rat eum: et ſigna que manduca-
uerat. Venerũntq; ſimul ⁊ cõgre d e
a ¶ vt matoris auctoritatis eſſet.
gauerunt cunctos ſenioꝛes filio-
¶ quoꝛũ viget cõſilium et ſapientia.
¶ Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam ⁊c.
rum iſrael. Locutuſq; eſt aaron
omnia verba que dixerat domi- f
¶ domino cooperante et ſermonem confirmante
ſequentibus ſignis.
nus ad moyſen: et fecit ſigna co-
rã ꝓplo: ⁊ credidit populus. Au- g
¶ Humiles corde et corpore.
dierũtq; q̃ viſitaſſet dominus fi-
lios iſrael: ⁊ reſperiſſet afflictio
nem eoꝝ: et ꝓoni adozauerũt. h

¶ Tertiũ eſt paſſiõis chriſti meditatio. ſ.
Coz. ij. Nõ iudicaui me aliq̃d ſcire inter vos niſi ieſum xp̃m ⁊
hũc crucifixũ ⁊ ſignificat: †¶ Per aquam in ſanguinẽ cõ-
uerſam. predicatoꝛ tñ
debet. iõ ſbdit: a†¶ Obſecro dñe nõ ſum eloq̃es ⁊c. ſic di-
xit Hiere. A a a dñe deus ecce neſcio
loqui debet etiã deſiderare adintozes
in verbi dei p̃dicatiõe. iõ ſequitur:
g†¶ Obſecro domine mitte q̃ miſ-
surus es. Unde ⁊ ſaluatoꝛ dicit Luc.
x. Rogate dñm meſſis vt mittat opa-
rios ĩ meſſem ſuã. Et qz tali p̃dicatoꝛi
a deo miſſo credẽdũ ẽ. iõ ſequit ĩ fine
ca. †¶ Fecit ſigna coꝛã ꝓploꝛ credidit
populus. ¶ In ca. iiij. vbi ꝺr in poſtil
la: Dixit dominus ad eum.

Additio. j. ¶ Nõ videt rõna
bile q; moyſes
dubitaſſet q; deꝰ poſſet ſupplere defe-
ctum ſuũ. verba enĩ dñi ad moyſen in
b ca. videnꝫ meliꝰ exponi ꝓfozmit ad
p̃dicta in p̃cedẽti ca. Dixerat enĩ dñs
ad moyſen ĩ ſnia: q; iõ elegerat eũ im-
potẽtẽ ⁊ inſufficientẽ vt eẽt ſignũ q; li-
beratio ꝓpli fiebat ꝺtute diuĩa tñ: vt
fuit expoſitũ ĩ additiõe ſup illd xbũ:
hoc habeb ſtig. ⁊c. Nũc aũt pari rõne
rñdit ad õfectũ eloq̃ntie: quẽ moyſes
allegabat ad excuſandũ ſe ab officio
ſibi iũcto. q. d. Tu ſcis q; ego ſũ q̃ feci
os hoĩs: vñ ſi vellẽ te facere eloquẽtẽ
⁊ diſertũ ĩ locutiõe poſſem: ſz b nõ ex-
pedit: ne liberatio ꝓpli attribuat hũa
ne ꝙuaſiõi. ¶ In eodẽ ca. iiij. vbi dici
tur ĩ poſtilla: Obſecro inquit dñe ⁊c.

Additio. ij. ¶ Quidã hebꝛe-
oꝝ ſpaliẽ Ra.
Sa. aliẽ exponũt hũc paſſuz. ſ. Mitte
quẽ miſſur⁹ es. dicũt ei q; moyſes nõ
erat introductuꝰ ꝓpli ĩ tꝛã. pmiſſiõis
put ĩ ꝓma eiꝰ reuelatiõe facta dictuz
fuit. ſil⁹ et credebat q; aliꝰ erat a deo
mittẽdus ĩ redẽptionẽ finalẽ: ⁊ iõ pe-
tebat q; aliꝰ illoꝛ mittẽdoꝛ mitteret q̃
rũ vtrũq; dignioꝛẽ ſe eſtimabat: ⁊ qz ĩ
ꝟ videbat ɔ ꝓordinationẽ diuinã pe-
tere idcirco ſeq̃: Irat⁹ dñs ĩ moyſen
⁊ ſm hãc expoſitiõez videt q; moyſes
peccauerit: vñ nec dñs petitiõez ſuã ĩ
ꝟ exaudiuit. fuit tñ eiꝰ pctũ dignũ ve
nia qz magꝭ ꝓcedebat ex magna hũ-
litate q̃ ex ſcrudelitate ſeu ĩobedien-
tia. ¶ In eo. ca. iiij. vbi ꝺr ĩ poſtil. Aliꝫ
exponit vt li ei ꝰ referaꝝ ad moyſen ⁊c.

Additio. iij. ¶ Nõ videt dñ
exponi illud
verbum: Et dimiſit eum de ſephoza: prout in poſtilla. nam le
gitur. j. xviij. ca. de ietro q; tulit ſephoꝛã vxoꝛẽ moyſi quã re
miſerat Exq̃ ꝓz q; vxoꝛ moyſi ſi dimiſit eũ: ſz ecõtra. ſ. moyſes
remiſit vxoꝛẽ. Nõ aũt huꝰ remiſſiõis hꝫ ĩ glo. ibidẽ ſ. vt ex-
peditioꝛ eẽt ĩ ope dñi. vñ q; ꝟ q̃ ſz ꝺr: Dimiſit eũ. intelligit q;
moyſes dimiſit filiũ ſuũ nouit circũciſũ vt expeditioꝛ eẽt ĩ of-
ficio ſibi cõmiſſo: vt dictũ eſt. ⁊ ne piclitaret ĩ via. ⁊ p ꝺns di
miſit matrẽ. eo q; ei cura nutritiõis ꝓncipaliter incũbebat.

Replica ¶ Jn ca. iiij. vbi
coꝛrectoꝛij ꝺtra Burgẽſ.
poſtillatoꝛ exponit illud. Dimiſit eũ de ſe
phoza vxoꝛe moyſi ĩdignata: b loc⁹ ḃzeuitate obſcur⁹ ẽ: vt di
cit b. Aug⁹. q; magiſtrũ hiſto. allegatꝰ: ideo mltiplicit a mul
tis exponit Sz cũ poſtillatoꝛ elegit expoſitiõez glo. iterlinea
ris. Burgẽſ. cũ rephẽdit ex debili argumẽto: qđ fundat ĩ eo
qđ. ſ. xviij. ca. ꝺr moyſes ſephoꝛã remiſiſſe: arguẽs ex ꝟ q; ſe-
phoza b moyſen ſi dimiſerit ſz poti⁹ ecõtra. Sz ꝟ argumẽtuz
modicũ videt ɔcludere: qz põt vtrũq; ſtare: ⁊ q; ſephoza di-
miſit moyſen: ⁊ q; moyſes remiſerit ſephoram. moyſes ſenti
ens irã vꝺnis ⁊ volũtatẽ dimittẽdi eũ ſi reliq̃t eã ſolã vaga-
ri cũ filijs ſuis reuertẽdo ĩ terrã madiã: ſz aſſignauit familiã
reducẽte. ⁊ ſic remiſit eã ne pater eẽt ei⁹ iurgia: ⁊ vt eẽt ĩ nego
cio cõmiſſo expeditioꝛ ⁊ tãgit glo. loci allegati.

☞ Poſt

¶ d Dimitte populum meũ. Origc. Alc. Nõ vult moyſes vt populus in
egypto poſitus ſeruiat deo: ſed exeat in deſertũ et ibi ſeruiat. Dum
enim quis in tenebꝛoſis ſeculi actibus manet: ⁊ in negocioziz ob
Mat. 6.b ſcuritate verſatur: nõ poteſt ſeruire deo. Non enim poteſt ſeruire domino
⁊ mammone. Exeũdum eſt ergo de egypto: relinquendus eſt mundus: nõ
loco ſed animo: ſi voluimus ſeruire domino. Inde
1. Joh. 2.b Johannes ait. Filioli nolite diligere mundũ neq;
ea que in mundo ſunt. b¶ Quis eſt do. Super-
biam diaboli exprimit qui ſubdi deo ꝓtemnẽs ait:
Eſa. 14.d Similis ero altiſſimo. Et q̃ſi de dñi natiuitate du-
Mat. 4.a bitans dicit: Si filius dei es: dic vt lapides iſti pa
nes fiãt. Poſtea ẽo quaſi coacti demones clama-
Mat. 8.b verũt: quid veniſti ante tempus torquere nos. Sci
mus qz es filius dei. Poſt tozmẽta ſciũt que aſi ſci
re noluerant. Pharao quoq; verberatus, p ſe ſup
Exo. 5.a plicari ad dñm rogat. Quis eſt dominꝰ vt audiaz
vocem eius ⁊c. Uides quid agit cruda ſuperbia?
videbis paulo poſt q̃ſtum ꝓficit in flagellis: q̃ſtũ
melioꝛ verberatꝰ efficit: qui modo dicit neſcio do-
minũ: verberatꝰ dicturꝰ eſt: Orate ꝓ me dñm. Me
mo ergo ita ineruditus ſit diuine diſcipline: vt fla-
gella diuina pniciem putet et penalem interitum.
Ecce etiã pharao duriſſimus ꝓficit verberatꝰ. an-
te enim verbera dominũ neſcit: verberatuſq; ,p ſe
rogat ſupplicari: et proficiens in penis ſcita agno-
ſcere cur puniatur. Neſcio ait dominum. Jn euan-
gelio verberatus emendat banc vocem: quia de-
Job. 4.1 mones clamaꝝnt: Scimus te quis ſis. Tu es fi
lius dei vini. Poſt flagella etiam iſrael dimittet:
2. Coz. 6.c ⁊ etiam vꝺgebit exire. Nulla enim ſocietas luci ad
tenebꝛas. Nulla pars fideli cum infideli.
c¶ Deus hebꝛeoꝝ vocauit nos ⁊c. Aug⁹. Que
ritur quomodo populo dicat q; mãdauit deus eie
cturum ſe eos de egypto in terraz chanaan. Pha
raoni aũt dicitur q; trium dieruz iter exire vellẽt
in deſerto immolare deo ſuo ex mandato eius. Sz
intelligẽdum eſt: cuius deus ſciret quid eſſet factu
rus quoniam preſciebat pharaonem nõ conſenſu
rum ad populum dimittendum. Illud primum di
ctum eſſe: qđ primo fieret ſi ille dimitteret: vt enim
ſic fierent omnia: quomodo ſequẽs ſcriptura teſta
tur pharaonis contumacia ⁊ ſuoꝝ meruit. Me-
q; enim mendaciter deus quod ſcit nunq̃ facturum cui iubetur: vt inſtum
Moraliꝛ. iudicium conſequatur. ¶ Oꝛige. Mox. Iter triduum de egypto proficiſci-
mur: ſi ita nos ab omni inquinamento anime ⁊ coꝛporis ac ſpiritus conſer
uemus vt integer ſpiritus noſter et anima et coꝛpus in diem chriſti ſerue-
tur. ¶ Oꝛige. Triduum iter proficiſcimur de egypto: ſi rationabilem: moza
lem: naturalem ſapientiam de rebus mundialibus auferentes ad inſtituta
diuina conuertimus. Triduum iter de egypto proficiſcimur: ſi purificantes
in nobis dicta facta vel cogitata (Tria ſunt enim hic per que homines pec
care poſſunt) efficiamur mundi corde: vt deũ videre poſſimus. Princeps
vero egypti vbi videt ſe vehementius vꝺgeri: vt dimittat pplm dei: ſecun
do loco cupit impetrare: vt nõ longius abeant: ne totum triduum proſci-
ſcantur. Dicens non longe abeatis: non vult longe a ſe fieri populuz dei:
Vult enim ſi non in facto vel in ſermone peccare. ſi non in ſermone: vel in
cogitatione. Non vult vt totuz triduum a ſe proficiſcantur. Vult in nobis
vel vnum diem in aliꝫs duos. Jn aliꝫs totum triduuz poſſidere. Beati illi
qui ab eo totum triduum recedunt.
d¶ Etiam trium dierum in ſolitudinem ⁊c. Jſid. Etiam trium dierum am-
bulamus. exeuntes de egypto: vt ad locum perueniamus vbi immolare de-
Joh. 14.a bemus domino. Hec via chriſtus eſt: qui ait: Ego ſum via veritas et vita.
Qui enim confeſſus fuerit chriſtum oze: et crediderit corde q; deus illum
ſuſcitauit tertia die: ſaluus erit perueniens ad locum in quo immoletur ſa
crificium laudis. ¶ Strabus. Etiam trium dierum in ſolitu. ⁊c. Tertia mã
ſione. poſtq̃ tranſierunt mare rubꝝm: peruenerũt etham: qui locus etiam
mara vocatur: propter amaras aquas. Vel trium dierum: id eſt triuz men
ſium: quia tertio menſe poſtq̃ de egypto exierunt peruenerũt ſyna vbi ſa-
crificauerunt et legem acceperunt: vbi erectum eſt et tabernaculum.
¶ Oꝛige. Nunc quoq; moyſes quem habemus nobiſcum: habemus enim
moyſen et prophetas: id eſt lex dei vult te educere de egypto: ſi audias eũ
vult te longe facere a pharaone: eruere de opere luti ⁊ palearum. ſi tamen
audias et ſpiritaliter intelligas: non vult te in carnis et in tenebꝛaꝝ acti-
bus permanere: ſed exire ad heremum: ad locum ſcilicet ꝑturbatiõibus et
fluctibus ſeculi vacuum: et ad quietem ſilentij. Verba enim ſapientie in ſi
lentio et quiete diſcuntur. Jn hoc loco poteris domino immolare: legẽ dei
et virtutem diuine vocis agnoſcere. Ideo cupit moyſes te eijcere de fluctu
bus negociozum et ſtrepitu populoꝝ: et de egypto: id eſt de tenebꝛis igno
rantie: vt legem dei audias: et lucem ſcientie capias.

¶ Quare

¶ p Post hec ingreſſus ¶ Ca. V
ſi ſunt moyſes et aaron a† b
⁊ dixerũt pharaoni: Hec c
a dicit dominꝰ deus iſrael: Dimit-
te populum meũ vt ſacrificet mi-
¶ Non in egypto. Nolite diligere mundum: ne-
q; ea que in mundo ſunt.
hi in deſerto. At ille reſpondit:
¶ Non vult tenebꝛarum harum rectoꝛ te abſtra-
hi a tenebꝛis ſuis: et ad ſcientie lumen adduci.
¶ Hoc reſpondet dum in laqueis hominũ nõ
eſt: et cum hominibus nõ flagellatur: ideo renuit
cum ſuperbia: paulo poſt quaſi emendatus flagel
lis dicet: Orate pro me ad dominum.
b Quis eſt dominus vt audiã vo- d
a ¶ Sic reſponder cruda ſuperbia. ¶ Que con-
uenit luci ad tenebꝛas.
cem eiꝰ ⁊ dimittaz iſrael? Neſcio e
dñm ⁊ iſrael non dimittã. Dixe- f
¶ transitozum quorum vnus dicit aduena ſum
apud te ⁊ peregrinus ſicẽ oues pres mei.
c rũtq;: Deꝰ hebꝛeoꝝ vocauit nos g
¶ Chriſtum qui die tertia reſurrexit. Jn fide tri
nitatis verum ſacrificium offertur.
d vt eamus viam triuz dierum in b+
a ¶ Jn quiete et ſilẽtio lex diſcatur. b ¶ immola
deo ſacrificium laudis ⁊c.
ſolutũdinem: et ſacrificẽmus dño
deo noſtro: ne forte accidat no- i
bis peſtis aut gladi⁹. Ait ad eos k

¶ p Post hec. Poſtq̃ deſcripta ẽ ꝓ Ca. V
uiſio ducis pplm iſrl ɔ egypto educẽtis:
hic cõſequẽter deſcribit flagellatio regꝭ
populum detinẽtis: et qz illa punitio iudiciaria
eſt. ideo premittitur monitio ex verbis. ſecũdo
monitio cũ ſignis additis in principio. vij. ca. ⁊
tertio ſubdit punitio in
decem plagis: circa me-
dium ciuſdez ca. ibi: Di-
xit aũt dñs ad moyſen
ingrauatũ eſt ⁊c. ¶ Cir-
ca primũ ꝓmo ponit mu
nitio ⁊ regis dura reſpõ
ſio. et ſecũdo pplꝰ aggra
uatio. ibi: Dixitq; pha-
rao. ¶ Circa primum di
cit ſic: Poſt hec. i. poſt-
q̃ populus iſrael credi
derat moyſi de eius libe
ratione: vt dictum eſt in
fine precedentis ca.
b¶ Ingreſſi ſũt moyſes
et aaron. Sed queritur
hic: vbi erãt ſenes popu
li iſrael de quibus dixe
rat dominus q; ingredẽ
rentur cum moyſe ad re
gem egypti: vt dictũ eſt
ſ. iij. ca. Dicũt hebrei q;
remanſerunt ducti timo
re regis: ⁊ propter ꝟ im-
pediti ſunt accedere ad
dominum cuz moyſe: vt
habetur. j. xxiij. ca. Sed
hoc videt falſum: qz aa-
ron qui hic ingreſſus ẽ
cum moyſe: eodẽ modo
tunc impeditus fuit: qz
ſolus moyſes accedere
iuſſus eſt: vt ibidem di-
citur: et ideo melius di-
citur ab aliꝫs q; ſenes ingreſſi ſunt ad regẽ ſicut
dixerat dominꝰ: ſed ſolũ ſcriptura facit mentio-
nem de moyſe ⁊ aaron: quia erant principales ⁊
quia eis erat cõmiſſum negocium. c¶ Hec dicit
dominus. in ſua munitiõe auctoritatẽ domini p̃-
mittũt: vt ſit efficatioꝛ ad regem inclinandũ: ſed
rex ecõtrario reſpondit contemptibiliter dicẽs:
d¶ Quis eſt dominꝰ vt audiam vocez eius. ac
ſi diceret: non eſt tante auctoritatis q; debeam
ei obedire. Reſpondit etiam infideliter dicens ⁊
e¶ Neſcio dominum. licet enim deum eſſe ſm
Anſelmũ ſit per ſe notum: ⁊ per ꝓſequens eius
noticia inſerta eſt naturaliter menti humane: ꝟ
tamen eſt in q̃ſtum mens humana deum eſſe co-
gitat id quod eſtimat maximum in entibus: ſed
ſub iſta determinatione q; ſit deus populi iſrael
per fidem ⁊ cultum ſpecialem. put ſonabant ver
ba moyſi: deum eſſe nõ eſt naturaliter notum: et
ſic reſpondit rex. Neſcio dominum. quia egyptij
infideles ⁊ idolatre exiſtentes colebant anima
lia tanq̃ deos. Reſpondit etiam inobedienter di
cens: Et iſrael non dimittam. f¶ Dixeruntq;.
exponẽtes cauſam ꝑdicte monitiõis. g¶ Deꝰ
hebꝛeoꝝ vocauit nos. cui tenemur obedire.
h¶ Ut eam⁹ viam triũ dieruz. Jſtud eſt. ſ. ex-
poſitũ. iij. ca. Addũt tamẽ aliqui q; tres dies
intelliguntur tres menſes: qz in tertio menſe ab
exitu de egypto venẽrt ad montẽ ſinai: vt habeẽt
j. xix. ca. ⁊ ibi ſacrificauerũt dño. Jn ſacra eĩ ſcri-
ptura aliq̃n accipit dies ꝓ anno: vt Ezech. iiij. ⁊
eodem mõ dicũt q; accipit ꝓ menſe. i¶ Ne for-
te accidat nobis peſt⁹. q. puenit ex coꝛruptiõe ae
ris. k¶ Aut gladius. qui ꝓuenit ex inuaſione
hoſtis. l¶ Ait ad eos rex. ſicut dure reſpõderat
loquendo contra dominũ ita dure reſpondet lo
quendo contra moyſen et aaron dicens:

☞ Quare

a ¶ Quare moyses et aaron ꝛc. Brige. Dum secuꝫ est populus ꝛ lutuꝫ aut laterem operatur, dum ī paleis est occupatus: nō putat esse peruersum: sed recte incedere. Si ꝺo dicat volo ire ꝺierum triū viā ꝛ seruire domino puerti populum dicit per moysen ꝛ aaron. Hodie q̄z si moyses ꝛ aaron: id est prophetię ꝛ sacerꝺotalis sermo: animam sollicitet ad seruitutem ꝺei: exire ꝺe seculo: renunciare omnibus que possiꝺet: attenꝺere legi et verbo ꝺei: continuo auꝺies vnanimes et amicos pharaonis ꝺicentes: Videte quomoꝺo seꝺuc̄tur homines: et peruertūtur aꝺoleſcentes: ne laborent: ne militent ne agant aliquiꝺ quoꝺ prosit: relictis rebus nec essarijs ineptias sectantur et ocium. Quiꝺ est seruire ꝺeo: laboꝛare nolunt et ocij occasiones querunt: hec erant tūc verba pharaonis: hec ꝛ nūc amici ei⁹ loquūtur: nec solū verbis: sꝫ et veriberiḃ⁹ perseq̄untur: flagellari iubet scribaſ hebreoꝝ: opus exigi. hec paſſi sūt patres ꝛ nunc ꝺei pplꝫ patitur. Qui se ex integro p̄ncipi huius mundi tradiꝺerunt: prospere agunt: oīa vt putant feliciter eueniunt. Seruis autem ꝺei: etiam victus paruus et humilis non succeꝺit. Hꝺe sūt enim palee que ꝺabantur a pharaone. Unꝺe quiꝺā fatigati ꝺicunt aꝺ pharaonem quiꝺ tu affligis populum tuū? Superati enī verberibus a fiꝺe caꝺunt et confitentur se esse pharaonis populum. Nō enī omnis qui ex israel hi sunt israelite.

b ¶ Opprimantur operibus et expleant ea. ꝛc. Ex quo loq̄ cepit moyses aꝺ pharaonem magis affligitur populus ꝺei: ex quo ī animam sermo ꝺei peruenit: ꝺiabolus acriuſ insurgit: et maioꝛa vitia immittit. Prius enim cū sermo ꝺei veꝛet qui aggꝛeꝛet vitia: in pace ꝺurabant. At vbi veīt: turbatio magna consurgit.

c ¶ Flagellatiq̄z sunt qui p̄ceꝛāt ꝛc. Filij israel gratius attriti sunt: postq̄z ꝺ egypto egreꝺi statuerūt: quia qui munꝺo ꝛ prauis operibus renunciare volunt seuioꝛibus tentationibus a ꝺiabolo īpugnantur.

d ¶ Videat ꝺns ꝛc. Greg. Mo. Cū lux ꝺiuina coꝛ humanū illustrat: moꝛ a ꝺiabolo ꝺ succrescunt tēptamenta: vt plus tēptationiḃ⁹ se vꝛgeꝛi sentiat: q̄z cū lucis interne raꝺios nesciebat. vū israelite postq̄z vocati sunt cōtra moysen ꝺecrescente laboꝛe cōqueruṅ ꝺicentes: Videat ꝺns ꝛc. volentibus. n. ex egypto ꝺiscedere paleas pharao subtꝛaꝛerat: ꝛ eiusꝺem mensure opa requireꝛ bat. Quasi q̄ ꝺ legem mens submurmuꝛat: post cui⁹ ꝛ cognitionem tētationum stimulos acꝛioꝛes poꝛtat: ꝛ i eo q̄ aꝺuersario ꝺisplicet viꝺens sibi creꝛescere laboꝛes q̄si feꝛete se in ocul⁹ pharaōis ꝺolet.

b ¶ Quoniā feꝛete ꝛc. Brige. Aex ꝺicūt ꝺ uis nesciāt: Sicut cay

Job.11.f phas qui ait: Expeꝺit vt vn⁹ moꝛiaꝛ p pplo quiꝺ ꝺicere nesciebat.

2.Cor.2.d Sic. n. apls ait. Christi bonus oꝺoꝛ sumus alijs ī vitā alijs ī moꝛtem. Ita ꝓphetic⁹ sermo suauis oꝺoꝛ ē credentiḃ⁹. ꝺubijs ꝺo et incꝛeꝺulis: ꝛ qui fatētur se populū pharaonis: oꝺoꝛ eꝺecrabilis efficiť. Ipe q̄z moyses ꝺicit ꝺño ex q̄ locutus sum cū pharaone affixisti populū tuū: quia anteq̄z sermo ꝺei auꝺiatur: nō est tribulatio vel tentatio: sed vbi signū belli tuba pꝛeꝺicationis oñꝺerit: tribulationū pugna ꝛsurgit. Ex q̄ q̄ loq̄ cepit moyses et aaron aꝺ pharaonē: affligit⁹ pop⁹ ꝺei ex quo in aīam tuā sermo ꝺei ꝓlatus est: certamen intra te virtutibus contra vitia susciꝛatur: que prius intra te in pace ꝺurabāt. Sꝫ vbi facere cepit sermo ꝺei cuiusq̄ ꝺiscrimen: turbatio magna cōsurgit: ꝛ sine feꝺere nascit bellū: q̄z iniustitia iusticie nō cōuenit: nec sobrietati ebrietas: vel veritati mendaciū. Ꝺo nō turbemur si viꝺemur oꝺoꝛ execraḃ⁹ pharaoni. Execratio enī vitij ꝺ virt⁹. Sed sicut stetit moyses añ pharaonē: stemus ꝛ nos nō

Eph.6.c flectamur: succineti lūbos in veritate: ꝛ calciati pedes in p̄paratione euāgelij pacis. Stamus aūt cōfiꝺenter si ꝺns ꝺep̄camur vt statu at pedes nr̄os sup firmā petrā ne moueanť pedes nostri. Stemus aūt. i. obsistamus sm illud: Cui resistite foꝛtes in fiꝺe: vt cito conteratur sathanas sub pediḃus nr̄is. quanto. n. nos cōstanter ꝛ foꝛtiteꝛ stam⁹: tāto pharao infirmus. Si aūt infirmi vel ꝺubij ee cepimus validioꝛ fiet. Cū. n. eleuaret moyses manus: vincebať amalech. Cū q̄si lassas ꝺeiceret: invalesceꝺat. Mos q̄ in xtute cꝛucis xp̄i exꝛtollam⁹ bꝛachia: ꝛ leuem⁹ in oꝛatioe sctās manꝰ vt ꝺei auxilium meꝛeamur: hinc Jacob⁹ ait:

Jaco. 4.b Resistite ꝺiabolo ꝛ fugiet a vobis. Agam⁹ q̄ vt nō solū fugiat: sed cōterať sb pediḃ⁹ nr̄is: sic pharao exꝛtic⁹ ē i. pfuꝺo abyssi. Nos aūt si recedam⁹ ꝺe egypto vitioꝝ: fluct⁹ scī tanq̄ iteꝛ soliꝺū cuaꝺim⁹ p ibm xp̄m. c ¶ Dne cur af. Aug⁹. Mō sūt hec xba cōtumacie vel ꝺiḋitiōs: sꝫ iq̄sitōis ꝛ oꝛonis sic ex his appet q̄ ꝺominus respoꝺit. Non enim arguit in fiꝺelitatem eius, sed q̄ ꝺ sit facturus aperuit.

§ Dixit ꝺns

a ¶ Occurrerūtq̄z moysi. Hic ꝓꝛ oñꝺit afflictio moysi et aaron in spēali: ꝛ pmo ponitur ꝺicta afflictio: scꝺo ꝺiuina ꝓsolatio. in principio. vj. ca. Afflictio aūt moysi oñꝺit ꝓꝛ ex afflictione populi cum ꝺ: Occurrerūtq̄z moysi sc̄z ꝓpositi filioꝝ israel.

b ¶ Qui stabant ex aꝺuerso ꝛc. Ꝺicūt aliq̄ q̄ postq̄ moyses et aaron fecerunt monitionē p̄ꝺictā egreꝺiebanť a pharaone et ꝓpositi tūc ingreꝺiebanť et sic ex aꝺuerso veniebāt isti obuiā illis: et sic li egreꝺientes a pharaone refertur aꝺ moysen et aaron: ꝛ ꝺ viꝺeť falsum: q̄z p⁹ monitionē factā a moyse pharao aggꝛauāuit iugus pplī et flagellati fuerť ꝓpositi p̄ꝺicti: eo q̄ nō reꝺꝺebant numeꝝ ipositi: ꝓpt q̄ ꝺ iuerūt aꝺ clamanꝺuꝫ coꝝam pharaone: vbi ꝺuꝝ ꝛesponsum habuerunt. Ex q̄bus pꝫ q̄ inter monitionē factā p moysen et aaron ꝛ accessum ꝓpositoꝝ aꝺ clamanꝺū coꝝā pharaone fluxerunt plures ꝺies: ꝛ iō li egreꝺiētes a pharaone nō refertur aꝺ moysen ꝛ aaron: sed aꝺ ꝓpositos p̄ꝺictos: quoꝝ egressum a pharaone moyses et aaron expectabant stantes ex ꝺomū regis vt scirent quale ꝛesponsum habuissent. tanq̄ cura hūtes ꝺe bono populi. ꝛ iō q̄ sciuerūt q̄ ꝓpositi filioꝝ israel iuerunt aꝺ pharaonē: ipi secuti sunt eos expectantes ex ꝺomū regis exitū illoꝝ vt scirent regis ꝛesponsum.

c ¶ Videat ꝺns ꝛc ut iudicet. i. puniat malū q̄ fecistis nob. d ¶ Cū fe. fe. ꝛc. i. nos abomiabiles ꝛ oꝺiosos reꝺꝺidistis. e ¶ Et ꝓbuistis ei gladiū. i. occasionē affligeꝺi nos laboꝛibus vsq̄ aꝺ moꝛtem.

f ¶ Reuersusq̄ moyses aꝺ ꝺns. vbi apparet patientia moysi q̄ ciuis eet supioꝝ ꝺict⁹ ꝓpositꝰ. tū xba eoꝝ ꝺura ꝛ pūgitiua patienť sustinuit q̄ viꝺebat eos in passione positos: ex q̄ bñt supioꝛes exēplū cessanꝺi a coꝛrectione subꝺitoꝝ ī passione positoꝝ ꝺonec trāseat passio nisi piculū ī moꝛa, pbabilit timeatur.

g ¶ Dne cur afflixisti. i. afligere pmisisti. h ¶ Populū istū ex q̄ appet charitas moysi: q̄z nō solū punḡetiḃ⁹ eū nō rnꝺit sed etiā p eis oꝛauit. i ¶ Quare misisti me? ꝗsi ꝺiceret: aꝺ liberāꝺū eos me misisti ꝛ ipi ecōtrario magis q̄z pr⁹ sunt afflicti.

Moraliter.

a† ¶ Post hec in ca. V gressi sunt moyses et aaron et ꝺixerūt pharaoni. Per moysen q̄ interꝓetať extractus ꝺe aꝺis cōuenienter pōt itelligi status religionis extract⁹ ꝺe ꝺelitijs mūꝺanis. Per aaron pontificē intelligiť stat⁹ clericalis. existentes aūt ī ꝺ ꝺuplici statu a ꝺño ꝺeꝛelinquanť vt p eoꝝ vitā ꝺoctrinā ꝛ oꝛationē ppls a ꝺuritate ꝺiaboli liꝺeꝛeť. b† ¶ Et eam⁹ viā triū ꝺieꝝ in solituꝺinē ꝛ sacrificem⁹ ꝺño. Per ꝺ aūt intelliguť cōtritio: confessio: et satisfactio: ꝛ sic offeꝛeť ꝺeo sacrificiū acceptū: ꝺuꝝ aūt ꝺiaboli ꝺsistit in luto p qꝺ intelligiť cōcupiscētia carnis: ꝛ foꝛnace lateꝝ p quā itelligiť cōcupiscētia oculoꝝ. vñ ꝺicť Boeti⁹ li. ꝺe consola: Seuioꝛ ignis⁹ ethne aꝺꝺoꝛ amoꝛ habendi. ꝛ palea: p quā intelligiť sup̄bia vite. eo q̄ rapiať a vento. g† ¶ Me quaḡz ꝺabitis vltra paleas ꝓpꝫ ꝛc. Diabol⁹. n. exaspaꝛ⁹ ꝺ volētes exire de ꝺuritate ei⁹ aliq̄ſi subtꝛaꝺit paleā. i. vanā gloꝛiā vt p ꝺ aggꝛauet suā ꝺuritatē sc̄z inḡitū hec gloꝛia ipeꝺit aliq̄ñ. graui⁹ petꝛū sic̄ gloꝛia ꝺe fama honestatis ipeꝺit vitū foꝛnicatiōis: vt hꝺ in collationibus p̄m collatione Serapionis abbatis: et iō subtꝛacta ꝺicta gloꝛia p ꝺ q̄ hō non curat ꝺe fama honestatis vel eā paꝛ reputat labiť in petꝛi foꝛnicationis vel aꝺulteꝛij qꝺ p infamiam facit oꝺoꝛē fetiꝺū. iō post subtꝛactionē paleaꝝ subꝺiť: fetere fecistis oꝺoꝛem nostrum.

¶ In ca. v. vbi ꝺicitur in postilla: Hec ꝺicit ꝺominus in sua monitione aꝺ

Additio. j.

Verba pharaonis (croziratem ꝺomini p̄emittunt. ꝺicēt⁹? Quis ē ꝺns. Ab expositoriḃ⁹ hebreoꝝ nō itelliguṅ cōtēptibiliter sed solū interrogatiue ꝺicta: ꝛ ē rō: nā ipi ꝓpositum pharaoni nomē ꝺñi. Tetragrāmaton: vbi. n. ꝺ: Hec ꝺicť ꝺns. ponit illō nomē pharaoni xo p ꝺictū nomē erat penitiḡtū: cū etiā ipi moysi fuerat nouꝰ ter reuelatum: vt ꝺictum est: vnꝺe ꝺicit: Nescio ꝺominū nec israel ꝺimittam q. ꝺ. loquimini mihi ex parte cuiusꝺam ignoti: vnꝺe ꝛ non faciā q̄ petiť. ipi xo rnꝺerūt ꝓponentes nō ꝓpꝫ nomē sibi tūtū sꝫ aliꝰ nomen quoꝺ sibi innotescebat. ꝛ ꝺ cū ꝺ: Deus hebreoꝝ vocauit nos: genus enim hebreoꝝm nostrum erat apuꝺ egyptios. ꝺicebat enim filia pharaonis ꝺe pueris hebreoꝝ. De infantibus hebreoꝝm est hic supra. ij. ca. ꝛ sic sciebat etiam eos habere ritū circūcisionis: ꝛ per ꝺs hr̄e ꝺeum sepatum a ꝺijs egyptioꝝm quo colebant aīalia tanq̄ ꝺeos. ꝛ ideo cum pharao rationabiliter quesiuisset. Quis est ꝺns: ignoꝛans penitus hoc nomen ipi cōgrue satisfaciebant ei ꝺicentes: Deus hebreoꝝm vocauit nos: ꝗsi ꝺicerent licet nō cognoscas ꝺeum sub p̄mo nole saltem cognoscas sub secūꝺo. sꝺ ꝺeus hebreoꝝ: sed ꝺoctoꝛes nostri cōit exponunt ꝓꝺicta xba pharaonis cōtēptibiliť ꝺici et inobedienteꝛ qꝺ magis consonat littere. Mā post scꝺam ꝓpositionē in qua nomen sibi q̄ꝺā modo notum ꝓposuerunt magis ꝛ magis induratus est aggꝛauans populo onera: vt infra continetur.

Ps.118. Dar.12.c

Aon indicaui eis. Sic tibi.p successiões.n.etatũ creuit diuine ꝯgnitionis augmentum. Apguit dñs abrae: locutus est facie ad faciem cum moyse. Dauid vero ait: sup senes intellexi. Apli dei filiũ ꝑtẽ cernebant: et ꝗcqꝫ volebãt introgabãt: ꝯ ctiã ꝺs. Multi reges ⁊ ꝓphe ⁊c. De ergastu.

Nico.de lyra

Dixit dñs. Hic ꝓsr de Ca. VI scribit ipſe moysi. cõsolatio. et ꝓmo circa eũ oñdit ꝺi ꝓsolatio benigna. scdo describit ipſe moysi genealogia. ibi: Isti sũt ꝓncipes domoꝝ. Adhuc circa primũ primo ꝓmittit diuina cõsolatio. secdo eiusdẽ consolatiõis relatio. ibi: Narrauit ergo moyses. Circa primũ cõsiderandum q dñs videns moysen afflictũ: tũ ex grauamine populi: tũ ex eo qꝺ imponebatur sibi: consolatur eũ dicens.

b Hũc videbis. i. cito. c Que factur⁹ sum pharaoni. i. mirabilia alias inaudita. d Per manũ. n. fortem. i. ꝓ potentiã meã eum fortiter flagellantẽ. e Dimittet eos. s. filios israel quos nunc fortiter retinet ⁊ violenter: ⁊ nõ solũ dimittet: sed etiam eiciet eos de terra sua: qꝫ egyptij de morte ꝓmogenitoꝝ territi cogebãt filios israel exire. vt hr̃. j. xij. ca.

f Ego dñs qui apparui abrãã isaac ⁊ iacob in deo omnipotente ⁊ nomen meũ adonai nõ indicaui eis. qꝫ dominus volebat consolari moysen vt dictum est: insinuat ei q sit ei datur⁹ clarioꝛem sui cognitionẽ ꝯ patrib⁹ ꝓteritis. Istud tamen varie exponitur a doctoꝛib⁹ catholicis ⁊ hebreis. Dicunt igitur aliqui doctoꝛes catholici q hoc nomẽ adonai significat generale dominiũ. Iꝫ aũt patrib⁹ ꝑcedentib⁹ moysen ostenderit se dñm totiꝰ creature: nõ tñ ita ꝓfecte sic moysi ꝓ transmutationẽ creaturaꝝ vt virge in serpentem et econuerso: et fluminis i sãguinẽ: ⁊ aliis signis mirabilib⁹ in q̃bus oñditur dominiũ dei sup creaturas obedientes ei ad nutũ ꝺtra naturę cursum: sed hoc non videtur sufficienter dictum: quia ipsi abrae oñdit similia cõuertendo vꝛoẽ loth in statuam salis: ⁊ in descensione ignis contra naturã sup sodomã ⁊ gomoꝛram: vt hr̃ Heñ. xix. ⁊ in multiplicatione aquaꝝ. xv. cubit⁹ vltra cacumina montiũ tꝛe diluuij: ⁊ in creatione mundi de nihilo q̃ omnia notificata fuerunt abrae ab ipo deo. Item hoc nomen adonai qꝺ significat generale dominiũ nõ ponit hic i hebreo cum ꝺ: Nomen meum magnum ⁊c. sed ibi est nomen domini tetragrãmaton: veruntamẽ qꝫ istud nomen apud hebreos tãꝛe sanctitatis reputatur q nõ debeat nominari nisi a summo sacerdote: et solũ in bñdictionibus fiendis in templo: ideo loco illius noĩs ꝓnunciatur hoc nomẽ adonai: sicut si apꝺ nos hoc nomen deus ꝓpter sui sanctitatẽ non esset licitũ nominare et loco illi⁹ vbicũq; inueniret scriptũ ꝓnunciaret hoc nomẽ dñs: et hoc mõ translatio nr̃a hic habet hoc nomẽ adonai loco noĩs dñi tetragrãmaton. nomen aũt dñi tetragrãmaton nõ significat dominiũ vt videbit: et ideo predictus modus dicendi procedit ex ignorantia idiomatis hebꝛei: quia accipit nomen quod ꝓnunciatur loco illius qꝺ scribitur. Sciendum igitur q ad videndum quid dicendum sit de significatiõe nominũ hebꝛaicoꝝ videt recurrendũ ad doctoꝛes hebꝛeos antiquos. Dicit. n. Ba. Moyses loquẽs de diuinis nominibus que in veteri testamento continentur q aliqua nomina de ꝺo dicuntur ꝓ respectũ ad creaturas: vt creatoꝛ dominus ⁊ fortis. Alia aũt dicuntur de deo ꝓ modũ qualitatũ circa diuinã eẽtiam vt sapiens: bonus: omnipotens ⁊ similia: ⁊ alia per modum quantitatum vt imẽsus incircũscriptus: ⁊ per modum aliaꝝ ꝓpietatum: licet transeant in diuinam substantiã quãtum ad rem significatã: sed nomen dñi tetragrãmaton significat ꝺ diuinã eẽtiam purã ⁊ nudã ꝓut in se existit: circũscripto omni alio: ⁊ ideo est nomen incõmũicabile appꝛopꝛiatum soli deo: quia significat veritatẽ diuine essentie in se. Hoc igitur supposito dicit Ba. Sa. hebꝛeus q hoc nomen significat veritatem diuine nature: ad veritatẽ aũt ꝓtinet ipletio dicti sui vel ꝓmissi: iõ ꝺr hic. Nomẽ meũ magnũ. s. tetragrãmaton: qꝺ veritatẽ ipoꝛtat: Nõ indicaui eis: qꝫ in diebus eoꝝ nõ impleui ꝓmissum quod eis fecꝫ de terra chanaan ab eis possidenda: qꝫ nõ habitauerunt in ea nisi tãq̃ pegrini sed nunc ad hoc te misi: vt impleam illud ꝓmissum: ⁊ sic ostendam me cẽ veracem in ꝓmissis implẽdis. ⁊ lra sequens huic expositioni concoꝛdat que facit mentionem de dicto ꝓmisso et de eductiõe populi israel de egypto: et introductione ipius in terram patrib⁹ ꝓmissam: vt patet ibi ⁊ introduxi. Sed ista expositio adhuc nõ videt sufficiẽs: quia veritas ꝓut importat ipletionẽ diuini ꝓmissi nõ significat diuinã naturam in se: sed magis fm respectũ ad creaturã: vnde sic accipit ꝓ fidelitate ad aliũ inquantum ipletꝫ ꝓmissum ei factũ: ⁊ ista expositio nõ accipit significationẽ noĩs dei tetragrãmaton. ꝓut Ba. Moyses eam exponit. Item dictum ꝓmissum patrib⁹ factũ de terra chanaan possidenda a filijs israel nõ fuit impletũ tpe moysi quia illã nõ intrauit morte ꝓuẽtus vt patet Deutro. vl. et ideo aliꝫ dicũt alij q dñs apparens patribus ꝓcedentibus moysen nõ noĩauit se eis ꝛ noĩe dñi tetragrãmaton: sed hoc ptz falsũ Heñ. xv. vbi dñs apparẽs abrae dixit ei: Ego sum dñs qui eduxi te de hur chaldeoꝝ. In hebꝛeo loco huius noĩs dñs hr̃ nomẽ dñi tetragrãmatõ ꝓpter qꝺ aliter dicendũ. Suppoſita g̃ significatiõe noĩs dñi tetragrãmaton ꝑdicta: dicendũ q ꝺ indicauit hoc nomen moysi nõ solũ quantũ ad vocẽ sed etiã q̃tũ ad significatum qꝺ est ꝓprie indicare nomẽ aliquod: et ꝺ primo indicauit moysi qꝺ dixit ei Ego sũ q̃ sũ: vt dictũ ẽ. s. iij. ca. qꝫ ꝓ ꝺ nomẽ significat necessitas et stabilitas eẽndi et plenitudo ipi⁹ eẽ: qꝫ ꝓ ꝺ ipoꝛtat q̃ddã pelagus subẽ infinitũ: vt dicit Damascenus: et hoc est ꝓprie diuine eẽntie ⁊ cõpetit ei circũscripto omni alio: nec significat ꝓ modũ cuiusdã dispositionis diuine essentie: sic sapia ⁊ potentia ⁊ silia. Sc̃do oñdit ei clari⁹ qꝺ in raptu ei cõcessum est videre diuinã essentiã nude ⁊ clare: fm q dic̃ Aug⁹. xij. sup Heñ. ⁊ ad Paulinã in libro de videndo deũ. Hoc etiã videt ꝓ ꝺ ꝺr Nume. xij. de moyse. Palam ⁊ non per enigmata et figuras deum videt. Neutro autem ꝑdictorum modoꝝ legitur deus loquens patribus precedentibus moysen significatum nominis dñi tetragrammaton sic indicasse: sed vsus est nomine vel potius significato nominis importante respectum ad creaturã: sicut Heñ. xlvj dixit iacob: Ego sum fortissimus de⁹ patris tui: et Heñ. xvij. dixit abrae: Ego dominus omnipotens ambula coram me ⁊c. vnde et Heñ. xv. quando loquendo abrae vsus est nomine domini ni tetragrammaton: vt predictum est: non tamen significatum ꝓprium expressit: sed magis per nomen importãs respectum ad creaturam determinauit dicens: Ego dominꝰ q̃ eduxi te de hur chaldeoꝝ. Silr nulli eoꝝ oñdit cẽntiã suã clare sic moysi: ⁊ iõ bñ ꝺr hic. Apparui eis in deo oĩpotente. i. indicaui me eis sub noĩe ipoꝛtate respectũ ad creaturam. Et nomẽ meũ adonai. i. tetragrãmatõ. Nõ indicaui eis sicut moysi: modis ꝑdictis. g Ego audiui gemitũ filioꝝ israꝛ q̃ egyptij oppꝛesserũt eos. i. cõsiderani afflictionẽ q̃ egyptij fecerũt eos gemere. h Et recordat⁹ sũ pacti mei. i. ad modũ recordãtis me habui: qꝫ obliuio si cadit i deo nec recordatio: ſz modꝰ obliuiſcẽtis fuit i eo añ q̃ iuuaret eos: ⁊ modꝰ recordãtis qꝫ icepit eos adiuuare. i Educã vos de ergastulo. Ergastulũ loc⁹ ẽ vbi coguntur captiui opari ⁊ laborare: et ꝺr ab erge qꝺ ẽ labor ⁊ stolos qꝺ ẽ missio: ⁊ ad silitudinem hui⁹ loc⁹ vbi filij israꝛ cogebant laborare i luto ⁊ latere vocabãt ergastulũ. a Ac redimã in brachio excelso. ac si diceret: non in pecunia ꝓ redemptione vr̃a danda sed ꝓ signa ꝟtutis mee ostensiua. b Et iudicijs magnis. i. plagis iusto iudicio meo egyptijs infligẽdis. c Et assumã vos mihi in populum et ero vester deus. qꝺ factũ fuit quãdo dedit eis legẽ ⁊ ipi receperũt eã. d Et scietis. ꝓ experientia bñficioꝝ meoꝝ. e Qui eduxerim vos de ergastulo egyptioꝝ: et induxerim vos in terrã ſup quã leuaui manum meã. i. iuraui. f Ut darẽ eã abrãã de quo iuramento hr̃ Heñ. xxij. vbi dicit abrae: Per memetipm iuraui dicit dñs ⁊c. g Narrauit. Hic ponitur dicte cõsolationis diuine relatio: ⁊ dr̃ Narrauit q̃ moyses oĩa ꝑdicta dñi verba. h Filijs israel. ad eoꝝm consolationem.

i Qui nõ acquieuerunt ei. hoc notꝫ est intelligendum de scribis popꝝli sed de populo cõmuni qui magis attendebat afflictionẽ laboꝛis ꝓsentis q̃ verba moysi consolantis. k Ecce filij israel nõ audiũt me ⁊c. Locus est a maiore negando.

l Presertim cũ incircũcisus sim labijs. ꝓprie dicit q̃ verbis supfluis vtitur: qꝺ non est credendũ de moyse: sed large accipiendo trahit ad designandũ quemlibet defectũ eloqñtie: ⁊ sic ꝺr de moyse ex vocis gracilitate: vt. s. dictũ ẽ iij. ca. m Locutusq; est dñs ad moysen et aaron. vt nõ desisteret a negocio incepto ex hoc q populus israel non acquiescebat eis.

n Et dedit mandatũ ad filios israꝛ ⁊c. de monendo et consolando eos: quia bonus ꝓclatus non debet talia omittere circa subditos si in principio non audiunt eum. Unde dicit Paulus. ij. ad Thimo. iiij. Prædica verbum insta opoꝛtune ipoꝛtune. o Et ad pharaonem regem egypti. cõminando penas ⁊ infligẽdo si staret in rebellione. p Isti sunt principes domoꝝm. Hic describit moysi et aaron genealogia vt sciretur in posterum qui et quales fuerunt: et ne per identitatem nominis facta sequentia alijs attribuerentur.

q Filij ruben primogeniti israelis enoch et phallu: esrõ et charmi. Incipit autem genealogiam istam describere a ruben: tum quia erat primogenitus respectu leui de cuĩ tribu fuerunt moyses et aaron: tum qꝫ iacob q̃ eũ gẽuit. Heñ. xlix. dixerat mala de rubẽ fymeõ ⁊ leui. vtz ibidẽ lra ituẽti. iõ ꝺ oscripsit genealogiã eoꝝ breuiꝰ repetendo ne viderent a deo reꝓbati: nec ꝓcessit genealogiçando vltra tribũ leui: tũ qꝺ alijs tribub⁹ seqntib⁹ mala ñ dixerat: salrẽ talia vel tãta sic de istis: tũ qꝫ ista genealogiçatio fit ꝺ ꝓpr̃ moysen et aarõ q̃ erãt de tribu leui: et iõ ibi stetit ⁊ ñ diffusi⁹ genealogiçauit eaꝫ q̃ ꝓcedẽtes: ex eadẽ cã. r Accepit aũt arãꝝ vꝛoꝛẽ iochabeth patruelẽ suã. i. filiã patrui sui. vt. s. dictũ ẽ. ij. c. s Accepit aũt aarõ vꝛoꝛem eliçabeth filiã aminadab. q̃ erat de tribu regia: qꝫ ꝓpr̃ dignitatẽ sacerdotalẽ trib⁹ regiaꝝ sacerdotaꝝ fuerꝫ ꝓmixte

a De ergastulo. Ergastulũ et ergasteriuz idẽ ẽ: opatoꝛium. s. vbi rei ad opa faciẽda religabantur.

b Non acq̃euerunt ⁊c. Nota dei clementiam: nõ credit a filijs israel: ⁊ tñ monere nõ cessat. Contẽnit a phraone: ⁊ longanimiter expectat.

c Ecce filij is. Aug⁹. Lxx. Ecce ego gracili voce sum: et quomodo exaudiet me phaꝛao. Non videtur tñ ꝓpter multitudinem populi excusare se de vocis gracilitate: sed etiam ꝓpter vnũ hominem. Mirum si tam gracilis vocis fuit: vt nec ab imo posset audiri. An forte regius fastus non permittebat eos de ꝓximo loqui. d Isti sunt ꝓncipes. Aug⁹. Volens scriptura originẽ moysi demonstrare qꝺ eiꝰ actio expetebat: a primogenito iacob. i. ruben cepit: inde ad symeon: inde ad leui: vltra ꝓgressa nõ est. qꝫ ex leui moyses. Hi aũt cõmemoꝛantur q̃ iam memoꝛati fuerant in illis. Lxxv. in quib⁹ israꝛ intrauerit in egyptuz. Non. n. ꝓximam vel secundam sed tertiã triꝺbum. i. leuiticã voluit deus esse sacerdotalẽ

Sub. Non primam tribum vel secundam ſz tertiã elegit de⁹ i sacerdotiũ: qꝫ i noĩe sancte trinitatis cõsecrati sũt sacerdotes: vt fidem trinitatis in se seruare ⁊ alios studeant doceꝛe: et quia numero deꝰ impare gaudet.

e Amram. Straꝺ. Amram interpꝛetatur pater excelsus: qui signifiꝰcat christum Jochabeth: dei gratia: q̃ significat ecclesiã. Ex christo et ecclesia nascitur moyses: id est lex spiritualis: et aaron. s. verum sacerdotiuz.

f Accepit aũt Amstra. Hec de tribu iuda fuit sozoꝛ naason: q̃ fuit ꝓnceps trib⁹ iude in deserto. nonduz enim ꝓceptum erat: vt quisq; de tribu sua vꝛoꝛem acciperet. Jõ autez he tribus: id est leuitica et regalis iam tunc coniungebanꝰ vt intelligeret xps rex ⁊ sacerdos futurꝰ ex eis.

Filij quoq; mundo vel coꝛpe humano quod cuiusq; aic ergastulum est.

a vos de ergastulo egyptiozum: et eruam de a ſ coꝛporalı vel ſpuali. b ſ ꝓciosꝺ sanguĩe filij.
c ſ poꝛentia manifesta incarnato filio. ꝺ ſ alias exemplo
seruitute: ac rẽdimã in brachio excelso: et iu- a†b
ſ ꝺato ꝓtecio. a ſ fidelem obedientem.
dicijs magnis: et assumam vos mihi in ꝓpu- c†
a ſ iustus et misericoꝛs. b ſ Experimento cognoscetis.
lum: et ero vester dẽus. Et scietis q ego sum d
dominꝰ deus vester: qui eduxerim vos de er e
a ſ viuentium.
gastulo egyptiozum: et induxerim in terram †
a ſ leuaram oſtendi. ſ Exaltraui in cruce filium.
b ſ poꝛentiam. c ſ iurando patribus.
super quam leuaui manum meam vt darem f
a ſ fidelibus abrae imitatoꝛibus. b ſ rectam spem tenentibus quã significat isaac. c ſ charitatem amplectentibus que in iacob significatur. ꝺ ſ gratis.
eam abrãam isaac ⁊ iacob. Daboq; vobis illã
a ſ ineꝛtenũ. b ſ quasi facere posset quod ꝓmittꝰ. c ſ medius inter deum et populum.
b possidendam ego dñs. Narrauit ergo moy- g†
a ſ Nihil de mandatis dei pretermittendum est.
ses omnia filijs israel: qui non acquieuerunt b†
a ſ bellum victoꝛum significat. b ſ Nihil durius q̃ demonibus in operibus carnis seruire.
ei ꝓpter ãgustiam spiritus et ọpus duriſſi
mum. Locutusq; est dominus ad moysen di-
cens: Ingredere et loquere ad pharaonem re
a ſ deum videntes. b ſ carne virijs dedita vel conuersatione mundana.
gẽ egypti vt dimittat filiọs israel de tẽra sua
ſ Sancti cosã domino loquuntur: alij retro: quia non audiunt.
a ſ qui debent ranꝯ filij dei.
c Respondit moyses coꝛam dño. Ecce filij israel k†
a ſ auribus coꝛdis. b ſ qui semper aduerſatur.
non ãudiunt me: et quomodo audiet phãrao
a ſ circũcisio ſpualis oim membꝛoꝝ vitia abſcondit.
ꝓsertim cum sim incircũcisus labijs? Locu- l
ſ Per eos. lex enim ⁊ pꝛophete docent populum que facienda vel fugienda sunt ⁊ increpant diabolum.
tusq; est dominus ad moysen et aaron: et de- m
dit mãdatũ ad filios israꝛ et ad pharaonẽ regẽ n
ſ mundi.
egypti: vt educerent filios israel de terra egy- o
pti. Isti sunt ꝓncipes domoꝝm per famili- p
as suas. † Filij rubẽ primogeniti israeꝛ enoch q
et phallu: esrõ et charmi. Hę cognationes ru-
ſ alias aod
bẽ. Filij symeõ iamuel ⁊ iamin et iami ⁊ ahod
ſ alias saber ſ. i. chananee.
et iachi et soher et saul filꝰ chananitidis. Hę
ꝓgenies symeõ. Et hęc noĩa filioꝝ leui ꝓ cognationes suas: gerson ⁊ caath ⁊ merari. Anni autem vitę leui fuerunt centum trigintaſeptez. Filij gerson lobem ⁊ semei per cognatio- e
nes suas. † Filij caath amram et isuar ⁊ hebrõ
⁊ oziel. Anni quoq; vitę caath centumtrigi
tatres. Filij merari: mooli ⁊ musi. Hę cognati- f
ones leui per familias suas. † Accepit autem r
amrã vꝛoꝛẽ iochabeth patruelẽ suã: q̃ pepit ei
aarõ ⁊ moysen ⁊ mariã. Fueruntq; anni vitę
amrã centũtrigintaſeptẽ. Filij ꝗz isuar: chore
⁊ napheg ⁊ zechri. Filij ꝗz oziel: misahel ⁊ elsa-
phan ⁊ sechri. Accepit aũt aaron vꝛoꝛẽ elisa- s
beth filiã aminadab sozoꝛẽ naason: q̃ pepit ei

baꝛ ergastulũ. a Ac redimã in brachio excelso. ac si diceret: non in pecunia ꝓ redemptione vr̃a danda sed ꝓ signa ꝟtutis mee ostensiua. b Et iudicijs magnis. i. plagis iusto iudicio meo egyptijs infligẽdis. c Et assumã vos mihi in populum et ero vester deus. qꝺ factũ fuit quãdo dedit eis legẽ ⁊ ipi receperũt eã. d Et scietis. ꝓ experientia bñficioꝝ meoꝝ. e Qui eduxerim vos de ergastulo egyptioꝝm: et induxerim vos in terrã ſup quã leuaui manum meã. i. iuraui. f Ut darẽ eã abrãã de quo iuramento hr̃ Heñ. xxij. vbi dicit abrae: Per memetipm iuraui dicit dñs ⁊c. g Narrauit. Hic ponitur dicte cõsolationis diuine relatio: ⁊ dr̃ Narrauit q̃ moyses oĩa ꝑdicta dñi verba. h Filijs israel. ad eoꝝm consolationem.

i Qui nõ acquieuerunt ei. hoc notꝫ est intelligendum de scribis popꝝli sed de populo cõmuni qui magis attendebat afflictionẽ laboꝛis ꝓsentis q̃ verba moysi consolantis. k Ecce filij israel nõ audiũt me ⁊c. Locus est a maiore negando.

l Presertim cũ incircũcisus sim labijs. ꝓprie dicit q̃ verbis supfluis vtitur: qꝺ non est credendũ de moyse: sed large accipiendo trahit ad designandũ quemlibet defectũ eloqñtie: ⁊ sic ꝺr de moyse ex vocis gracilitate: vt. s. dictũ ẽ iij. ca. m Locutusq; est dñs ad moysen et aaron. vt nõ desisteret a negocio incepto ex hoc q populus israel non acquiescebat eis.

n Et dedit mandatũ ad filios israꝛ ⁊c. de monendo et consolando eos: quia bonus ꝓclatus non debet talia omittere circa subditos si in principio non audiunt eum. Unde dicit Paulus. ij. ad Thimo. iiij. Prædica verbum insta opoꝛtune ipoꝛtune. o Et ad pharaonem regem egypti. cõminando penas ⁊ infligẽdo si staret in rebellione. p Isti sunt ꝓncipes domoꝝm. Hic describit moysi et aaron genealogia vt sciretur in posterum qui et quales fuerunt: et ne per identitatem nominis facta sequentia alijs attribuerentur. L

q Filij ruben primogeniti israelis enoch et phallu: esrõ et charmi. Incipit autem genealogiam istam describere a ruben: tum quia erat primogenitus respectu leui de cuĩ tribu fuerunt moyses et aaron: tum qꝫ iacob q̃ eũ gẽuit. Heñ. xlix. dixerat mala de rubẽ fymeõ ⁊ leui. vtz ibidẽ lra ituẽti. iõ ꝺ oscripsit genealogiã eoꝝ breuiꝰ repetendo ne viderent a deo reꝓbati: nec ꝓcessit genealogiçando vltra tribũ leui: tũ qꝺ alijs tribub⁹ seqntib⁹ mala ñ dixerat: salrẽ talia vel tãta sic de istis: tũ qꝫ ista genealogiçatio fit ꝺ ꝓpr̃ moysen et aarõ q̃ erãt de tribu leui: et iõ ibi stetit ⁊ ñ diffusi⁹ genealogiçauit eaꝫ q̃ ꝓcedẽtes: ex eadẽ cã. r Accepit aũt arãꝝ vꝛoꝛẽ iochabeth patruelẽ suã. i. filiã patrui sui. vt. s. dictũ ẽ. ij. c. s Accepit aũt aarõ vꝛoꝛem eliçabeth filiã aminadab. q̃ erat de tribu regia: qꝫ ꝓpr̃ dignitatẽ sacerdotalẽ trib⁹ regiaꝝ sacerdotaꝝ fuerꝫ ꝓmixte

Gen.46.b Heñ.46.b Nu.26.a 1.Par.5.c 1.Par.23.c Nu.26.g D

¶ a ¶ Filij ꝛ choze ꝛc. Stra. Querit cur choze quē ꝑ iniq̃tate terrā viuū absorbuit: in genealogia iustoꝝ scriptꝰ sit. Sed hereticos cū catholicis in ecclesia significat futuros.

b ¶ Iste est moyses. Stra. Hoc ex suo addit esdras: q̃ omnem bibliothecā post captiuitatē babylonicā cunctis libris a Nabuchodonosoꝛ succensis repauit. vel

ipe moyses de se tāq̃ de alio loquit.

§ Ecce cōstitui

Nico. de lyra

a ¶ At ꝯ eleaçar filiꝰ aaron accepit vxoꝛē ꝺ filiabꝰ phutiel. iste fuit ietro vt dicunt hebrei. b ¶ Iste est aarō ꝛ moyses quibus ꝑcepit dñs. qñ cōbinantur: aliq̃n aaron ꝓponitur vt ꝺ tū rōne ꝓmogenituraꝝ q̃ ꝺ⁹ ꝓeuiderat ꝛ eligerat eū i sūmū sacerdotē. Aliq̃n ecōuerso moyses ꝓponit: tum q̃ sibi cōmissum ē ꝓncipaliter educere filios israel de egypto: tū q̃ verba dñi imediate recipiebat ab eo et per aaron tanq̃ ꝑ interpretem tradebat populo. c ¶ Et ait moyses coꝛā domino. ꝓstq̃ genealogiam moysi et aaron interposuerat: hic redit scꝑtura ad id q̃ supra dixerat ante dictam genealogiationē. ✠ Ca. VI

Moraliter. † Locutus ē ꝺominꝰ ad moysen. ꝑ quē figuratur ꝓdicatoꝛ euāgelij. Nā sicut lex vetus fuit figura noui testamenti. j. Coꝛ. x. Oia i figura contingebant illis: ita moyses legislatoꝛ ꝓdicatoꝛē euangelij q̃ patribus veteris testamenti. Luce. x. Multi reges ꝛ ꝓphe voluerunt videre q̃ vos videtis ꝛ nō viderunt. Nam mysterium incarnationis ꝛ redemptiōis ab antiquis patribus fuit multum desideratū. sed aplꝰ ꝛ tpe fuit impletum. Sequit: † ¶ Ego dñs qui eduxaꝛ vos de ergastulo egyptioꝝ ꝑ q̃ designat infernꝰ: Nā ergastulū ꝺr ab erge q̃ est labor ꝛ stolon q̃ est missio: et significat locū ad quē mittebant damnati ad laborandum. a† ¶ Ac reduma in brachio extento. i. i brachijs extētis acciꝑiendo singulare ꝑ plurali q̃ freq̃nt fit in scꝑtura. Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. Christus cū ꝑ extensionē brachioꝝ suoꝝ in cruce redemit nos a diaboli seruitute. c† ¶ Et assumā vos mihi in populū. ꝑ sacrm baptismi q̃ virtutē hꝫ a passione xꝑi: et indurerim in terrā. s. viuētiū. † ¶ Narrauit ḡ moyses oia ꝛc. Nā ista ꝑ ꝓdicatoꝛē euāgelij sunt fidelibus ꝓdicanda. i† ¶ Qui nō acquieuerunt. nā pauci fidelū ꝓpatiue recipiunt ꝓdicationē verbi dei cum effectu meliorationis vite. k† ¶ Ecce filij israel nō me audiunt et quō audiet me pharaoꝫ ꝑ q̃ intelligit infidelis. ß ēm posset dicere ille qui mittit ad ꝓdicandū infidelibꝰ eo q̃ pauci fideles ꝑ ꝓdicationem emendantur.

¶ In ca. vj. vbi dicitur in postilla: Apparui abraam isaac et

Additio. j. Expositio postillatoꝛis de ß (iacob ꝛc. q̃ ꝺr: Nomē meū adonai nō ꝺicaui eis nō videt cōsona rōni: nam ad suā rōnem ꝓfirmandā assignat duas rōnes minus sufficientes. quarū ꝓma est q̃ nomen tetragrāmaton fuit patribꝰ oñsum quantū ad vocē tm: nō autē quātū ad significatū. Moysi ꝯ nō fuit solū oñsum quātū ad vocē: sed etiā quantū ad significatū: q̃ videt incōuenienter dictū: nā indicare nomē ẽm vocē tm ꝛ nō ẽm significatū modice seu nulli⁹ vtilitatis est cū noīa ad significandū ordinant ꝛ sic ẽm eos pñes inutiliter ꝺr fuissent ß nomē. Bō aūt secūda quā assignat ad ß dicēs q̃ ß nomē tetragrāmaton fuit oñsum moysi et nō pñb⁹ ex ß q̃ fuit ei ꝓcessum videre diuinā eēntiaꝫ nude et clare: nō aūt pñb⁹ videt facere ad ꝓpositū: tū q̃ aliꝰ est ꝺr scere nomē ꝓpriū dei: et aliꝰ videre diuinā eēntiā: pōt eñ q̃libet

nadab ꝛ abiu et eleaçar et ithamar ¶ Filij quoq̃ choze: aser et helchana et abiasab. Ihę sunt cognationes choritaꝝ. At vero eleaçar filius aaron accepit vxoꝛez de filiabus phutihel: quę pepit ei phinees. Ihi sunt principes familiarum leuiticarū ꝑ generationes suas. Iste est aarō ꝛ moyses quibus ꝑcepit dñs vt educerent filios israel de terra egypti per turmas suas. Ihi sunt qui loquūtur ad pharaonem regem egypti: vt educāt filios israel de egyptō. Iste est moyses et aaron

§ a choze.

§ vel cognationes.

§ deum videntes.

§ alij gracili voce.

a § tenebris mundi. b § Sermo prophet̃icus c § sacerdotalis.

b § in die loquitur deus ad suos non in nocte: quia in eo tenebre non sunt ulle.

in die qua locutus est dominus ad moysen in terra egypti. Et locutus est dñs ad moysen dicēs:

§ cuius dicere facere est: cui nemo resistere ꝓt.

Ego dñs. Loquere ad pharaonem regem egypti oia quę ego loquoꝛ tibi. Et ait moyses coraꝝ

§ alij gracili voce.

domino: En in circūcisus labijs sum: quomō audiet me pharao?

bona: ex ꝓteruia. n. ꝛ obstinatiōe pharaonis ß bonuꝫ elicuit scꝫ vt ex ß eliceret q̃ ꝺ⁹ magna miracula faciēs oñderet i liberatiōe ꝓpli et ex ß ꝓpls ꝺgloꝛificeret ꝺeū et assumeret in eꝰ populū: et ꝑ hūc modū ꝺ⁹ satisfecit questionibꝰ ipi⁹ moysi. Qz aūt obduratio pharaonis eēt rō vt magna signa diuīa fierent ꝺ egyptios: ita vt ex ß sequeret q̃ ꝓpls israelitic⁹ ꝺpli⁹ ꝺgloꝛificaret ꝺeū ꝓz i multꝫ locꝫ scꝑalr. j. Coꝛ. ca. vbi ꝺr. Ingredere ad pharaonē ego. n. iduraui coꝛ eꝰ et ꝯuoꝝ illi⁹ vt faciā signa magna hec narres i aurib⁹ filij tui et nepotū tuoꝝ ꝛtiēs contrinerim egyptios et sig̃ fecerī i eis. ꝛ sciatꝭ q̃ ego dñs: ex q̃b⁹ ꝺbis ex pte ꝺ⁹ intentū. Qualit aūt ꝺicat ꝺ⁹ iduratꝰ coꝛ pharaonis pōt ꝺupli⁹ itelligi: vt ꝑ ꝺbractionē gre i pena pctoꝝ ꝑcedētiū vel ẽm glo. q̃ obstinatioꝛ fiebat malꝰ animꝰ ꝑ eo q̃ ꝺ⁹ patiēter eis ꝺsustinebat. ¶ In eo. ca. vj. vbi ꝺr i postilla: Et recorda-

Additio. ij. recordatio nō cadit i ꝺeo. sic cadē rōne nō videt ꝺicēdū q̃ ista ꝺllmodo referat ad effectꝰ a ꝺeo ꝓcedētes tm. s. q̃ ꝺ⁹ ꝓduxit erga filios israel effectꝰ sil̃es effectibus recordāt̃ et ß q̃ cepit eos admuare postq̃ lōgo tpe eos nō admuerat. ꝛ de ß vide. ē. Heñ. vj. i additiōe. iij. ¶ In eo. ca. vj. vbi ꝺr i postilla. Et icircūcisius sum labijs ꝛc.

Additio. iij. Incircūcisus labijs magꝭ ꝓprie vide tur dicend⁹ q̃ ly hꝫ i labijs aliq̃ ꝺ ipedimentū corꝑale: vtputa aliquā carnis supfluitatē ꝛ bmōi: q̃ ꝓpter plato ꝯboꝝ que labijs ꝓferunt ꝑdit: vñ sic. ē. ca. iiij. conqueretur moyses de ipedimēto locutionis ex pte oris et linguę: nūc etiā addit ex pte labioꝝ: vt sic oñderet q̃ oꝛgana coꝛporea quib⁹ ꝯba ꝓferunt erāt i eo ꝺpta ad loquēdū: et ex ß nō erat vir eloquēs vt supra ꝺixit. De voc̃ aūt gracilitate seu tenuitate nulla fit mētio i lra: nec optet fingere. ꝓsertī cū i vltima senectute sua legat q̃ loquebat oīb⁹ filijs israel simul vt ꝓz Deuk. j. ꝛ. xxxj. q̃ nō posset eē cū tenuitate vocis.

Replica correctorij ꝺ Bur. fabulā. Jn ca. vj. postillatoꝛ exponēs illū passū: Et no. me. ma. i. tetragrāmatō nō ꝺicaui eis. ꝺic inq̃ cetera q̃ illꝰ nomē tetragrāmatō ꝺicauit abraę ꝓbās q̃ illꝰ Heñ. xv. Ego dñs q̃ eduxi ꝛc. ꝛ alios tex. sed vt ostendat postilla. veritatem ꝓfert̃ passus ꝺic q̃ ꝛ⁹ ꝺicauit ꝓpriꝰ añ moysen ß nomen: non tñ

¶ a ¶ Ecce cōstitui te deū ꝛc ¶ Ca. VII Aug⁹. Notādū q̃ cū ad populū mitteret nō ꝺ ꝺictū ē: Ecce dedi te deum pꝛō: et frat tuꝰ erit tuꝰ. ꝓba: ꝫ frat tuꝰ loquet tibi ad ꝓpm. Dictū ē etiā erit os tuū: ꝛ tu illi i his que ad deū nō ꝺictū est tu illi ꝺ⁹. Pharaōi aūt ꝺr moyses dat⁹ ꝺ⁹ ẽm analogiā: ꝑ pheta moysi aarō: ꝫ ad pharaonē hic insinuat nob ea loq̃: ꝓphetas ꝺi que audiūt ab eo nihilq̃ aliꝰ ex ꝓphetaꝝ ꝺcī: nisi enūciatoꝛē ꝯboꝝ ꝺei ꝺibus q̃ deū vel ẽ pñt vel nō merēt audire.

¶ Grego. Aliq̃n deus nuncupatiue. Aliq̃n eēntialiter ꝺr. Nūcupatiue vt hic: cōstitue te deū pharaonis. Et alibi. ꝺ⁹ stetit in synagoga deoꝝ ꝛc. Essentialiter sic hic: Ego sū ꝺ⁹ abraā ꝛ deus isaac: ꝛ deus iacob. Qz volens paul⁹ ꝺiscernere ait: ex q̃bus xꝑs ẽm carnē natus est: qui est ꝺ⁹ bñdictus in secula. Nūcupatiue. n. ꝺr deus inter oia. Essentialiter aūt sup oia: vt ergo oñderet xꝑm naturalit deū: nō tm deū: ꝫ deū sup oia esse memoꝛauit. Justus. n. q̃libet ꝺ⁹ est: ꝫ inf oia: q̃ nūcupatiue xꝑs aūt sup oia q̃ naturalit ꝺ⁹. b ¶ Sed ego iduraboꝛ ꝛc. Aug⁹. Assidue ꝺic ꝺ⁹: Indurabo coꝛ pharaōis: ꝛ velut cām infert cur ß faciat. Jndurabo coꝛ pharaonis: ꝛ plebo signa mea ꝛ portēta mea in egypto: tanq̃ necessaria fuerit obduratio pharaonis: vt signa multiplicarenť vel implerentur. Utiq̃ ergo ꝺ⁹ bñ coꝛdibus malis ad id q̃ vult oñdere bonis ꝛ q̃ ꝺ⁹ est bonis. Et cuius cuiuscūq̃ coꝛdis i malicia q̃litas .i. q̃le coꝛ habeat ad malū: suo fiat vitio q̃ inoleuit ex arbitrio: ea tñ q̃litate mala vt huc moueať vel illuc: tum siue huc siue illuc male moueť: causis fit quib⁹ animꝰ hois ꝓpellitur que vt existant vel nō: nō est in hois ꝑtate: sed venit ex occulta ꝓuidentia dei iuste et sapienter oia que creauit disponētis et administrantis. Et ergo tale coꝛ haberet pharao: q̃ patientia dei nō moueret ad pietatē, sed potiꝰ ad impietatē vitij

§ ꝓpū

Glo.ordi.

¶ a ¶ Ecce cōstitui te deū ꝛc ¶ Ca. VII

Jritq̃ ꝺns ad moysen: a† ¶ Ca. VII

a § vt quicquid volueris ꝓcipias ei: sicut ꝺ⁹ impat creature sue scrī. n. adoptione ꝺij sūt ꝙuis nō

Ecce cōstitui te deum b

natura. § nuncupatiue.

pharaonis: et aaron frat tuꝰ erit c

§ interpres.

§ vel loquentis.

ꝓpheta tuꝰ. Tu loq̃re oia q̃ mando tibi: ille loquet ad pharaonē:

a § mundi concupiscentia.

vt dimittat filios israel de terra

a § ostēlis signis ꝛ portēntis vel q̃ durū sit demōstrabo. b § ira. s. c § vel impletbo.

b **sua. Sz ego idurabo coꝛ eꝰ ꝛ mul-** d

Exo. 12. b Dē. 11. Exo. 3. b Ro. 9. a

¶ Jrit ꝺns. Post ¶ Ca. VII q̃ moyses et aaron monuerant pharaonē xꝑm: hic ꝓfit ꝺescribit eiusdē monitio i mirabilibus signis. et pāo ꝺescribit huꝰ monitionis ipositio. et scꝺo executio. ibi: Ingressi itaq̃. Circa ꝓmū ꝺr sic:

b ¶ Ecce cōstitui te deum pharaonis. nō ꝺicit deū absolute: ꝫ pharaonis: q̃ ꝺeitas nō ē cōicabilis creature: cui aliq̃ similitudo et ꝛticipatio ipi⁹ bene cōicať ei: sic ꝺr Dē. lxxxj. Ego ꝺixi ꝺij estis. Qz exponēs saluatoꝛ Joh. x. illos ad q̃s factꝰ ē ẽmo ꝺei ꝺixit de os: et eodē mō. j. xxij. Applicabiť ad ꝺeos. i. ad iudices et ß mō moyses ꝺicitur ē bic ꝺ⁹ pharaonis. i. potēs sit per eū i plagis ꝺi ꝛtute et eꝰ iudicio ꝛligēdis. Sciēdū tamē q̃ i hebreo hꝫ ꝯstitui te eloym pharaōis: q̃ nomē ẽm ꝓprietatē hebrei ẽmonis ē pluralis nūeri: sic ꝓz i ꝺuab⁹ auctꝺ⁹ ꝓallegat⁹ in q̃b⁹ ponit ß nomē eloym: sic hic. ꝛ trāsferť i plurali nūero: ꝛ tō trālatio nra eēt magꝭ ꝓpria si ꝺīret sic: Ego cōstitui te ꝺeos pharaonis. i. tm timendū ꝛ āpli⁹ q̃ illos q̃s colit tanq̃ ꝺeos: q̃ nō poterāt eū sic afflīgere sic⁹ moyses. ß aūt ꝺixit ꝺomin⁹ moysi vt eēt ꝺstās coꝛā pharaone. c ¶ Et aarō frater tu. e. ꝓ. tu. ꝓpheta aliq̃n accipiť ꝓprie: ꝛ ad ß requiriť q̃ habeat reuelationē ꝺeo. vñ ꝺr. j. Reg. ix. Qui hodie ꝺr ꝓphet⁹: olim appellabať ꝺidēs. Aliq̃n accipiť large ꝓ eo q̃ ꝯba ꝺei denūciat vel exponit: licet ea nō habeat a ꝺeo imediate: et talis magꝭ ꝓphe ꝺr interpres vel ꝓlocutoꝛ: et ß mō ꝺr bic aarō ꝓpheta: ad q̃ ꝺesignādū ꝺr: Prophet⁹ tuꝰ: et nō ꝺr ꝓphet⁹ ꝺñi. Hoc aūt ꝺictū ē moysi: q̃ ꝺixerat se excusando. En in circūcisus labijs sū. Sciēdū tñ q̃ ly aarō nō ꝺicať ꝓpe ꝓpheta ex isto loco. aliūde tñ pōt ꝺici: q̃ habuit reuelationeꝫ a ꝺo imediate: vt ꝺictū ē. ē. iiij. ¶ Sed ego indura. coꝛ eꝰ. Qlit aūt ꝺ⁹ sit cā iduratiōis: ꝺictū ē. ē. iiij. ¶ Et multiplicabo signa ꝛ ostēta. i. oñsione digna ꝓpt magnitudinem

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ gnij fuit: q vero ea facta sunt quibus coꝛ suo vicio tam malignum resiste/ret inssionibus dei hoc est cessi quod dicitur induratum: quia non flexibili ter consentiebat. sed inflexibiliter resistebat: dispensationis diuine fuit: q̄ tali coꝛdi euidenꝫ iusta pena parabatur q̄ timentes deū corrigerenꝫ. ppo sito. n. lucro (verbi gratia) ꝓpter quod homicidiū cōmittatur: alit aua rus: aliter pecunie contemptoꝛ mouetꝫ. ille. s. ad fa cinus perpetrandū: hic ad cauendū. Lucri tamen ꝓpositio in coꝛ potestate nō fuit. Ita cause veni/unt malis: que non sunt in coꝛ potestate: sed ꝺ de illis faciunt: quales iā inuenerunt factos. ꝓpꝛijs vicijs ex ꝓpꝛia voluntate. Pōt et sic accipi: Indu rabo. i. ꝯduꝛ sit demonstrabo. a ¶ Erat autez moyses octo. tē. Stra. Propter circūcisionez. i. q octaua die celebrari inssa est. eandē. n. significatio/nem habet octogenarius: q̄ ꝯ octonariꝰ infra euz minoꝛ. ¶ Erat aūt moyses oc. an. Qui moyses et aaron locuti sunt ad pharaonē: moyses erat octo/genarius: aaron vero octogintatriū annoꝛ: qz lex ꝓ ꝓdicatoꝛes ad gentes oblata: circūcisionē ipsa/lem docuit: et ipi pfecte mundari studebant: ꝯ sic fidem sancte trinitatis predicabant.

b ¶ Et aaron. oct. Hilber. Quia verus montanus .i. xp̄s veram circūcisionē in se octaua die resurre/ctionis implenit: et fide trinitatis triumphato dia bolo mundum repleuit. c ¶ Cum dixerit vobis tē. Aug⁹. Dic non erat opus voce ꝓ cuius graci litate videbatur moysi datus aarō: sed virga erat ꝓnijscenda vt draco fieret. Cur hoc ergo moyses ipe non fecit: nisi quia mediatio aaron inter moy/sen et pharaonē magne fidei figurā gerit. Hoc q̄z notandū qz scriptū est. Proiecit aaron virgā suā forte si dixisset, pijce virgā nulla questio esset: qz vero addidit suā: cū eā moyses dederit: nō frustra forsitan dictū est: an erat vtriqz illa virga cōis: vt cuiuslibet coꝛ diceretꝫ. ¶ Stra. Virga moysi: xp̄m significat: q̄ ex regali stirpe carnē sumpsit. Unde eadē virga in colubrū cōuersa: oēs virgas malefi/ciꝰ deuoꝛauit: qz moꝛs xp̄i moꝛtē nr̄am cōsūpsit.

1. Coꝛ. 14. a ¶ Grig. Apls dicit: Emulamini melioꝛa dona ali as spūalia magis aūt vt ꝓphetetis. Temptem⁹ et nos emulationē bonoꝛ suscipe: a dño vero pleni/Ps. 30. tudinē muner̄ expectare. Ꝓto h. n. ꝺr: Aperi os tuum et implebo illud. Ꝓto illo vero punge ocu/lū: et ꝓducit lachrymā. pūge coꝛ: et ꝓducit sensū. Puto ꝑ q moyses ad egyptū veniens ꝯ virgā fe/rens qua castigat ꝯ verberat egyptū. x. plag⁹. lex dei sit: q̄ mundū. x. plagis. i. decē mādatis decalo/gi coꝛripiat et emendet. Virga q̄ b gerunt ꝯ egy/ptus subigit: et pharao supatur: cruꝛ xp̄i ēꝓ quā mūdꝰ ꝯ ꝓnceps mūdi supat̄. i. diabolus cū ꝓncipi/bus et prātibꝰ Xga ꝓiecta fit draco vel serpens ꝯ deuoꝛat egyptioꝛ magoꝛ serpētes. Serpēs Xo ꝓ Mat. 10. b sapia vel prudentia poni solet. Uñ estote. p. s. s. Et Gen. 3. a alibi: Serpēs erat prudētioꝛ cūct̄ aialib⁹ tē. Crux ꝑ xp̄i cui⁹ ꝓdicatio stulta videbat: quā moyses. i. Job. 5. g lex cōtinet fm illū: De me. n. ille scp̄sit: postq̄ ī ter/ra ꝓiecta est. i. ad fidē doīm venit: cōuersa ē i sapi entiā: et in tantā q̄ oēm sapiam egyptioꝛ. i. huius mundi deuoꝛaret. Intuere. n. quō stultam fecit deus sapientiam huiusmo/di. postq̄ manifestauit xp̄m crucifixum esse dei virtutem et sapientiam. et 1. Coꝛ. 3. d vniuersus iam mundus comꝓhensus est ab eo: qui dixit: Comꝓhēdaz sapiētes in astutia coꝛ. d ¶ Tulitqz a. Isi. Tulitqz virgā coz̄ pharaone et serpens facta deuoꝛauit serpentes egyptioꝛ: significans q̄ verbum ca/ro ficret: ꝯ serpentes diri veneni vacuaret ꝓ remissionem peccatoꝛ. Virga est. n. verbū directū regale plenū potestat̄: insigne imperij. Virga serpēs facta est: qm̄ qui erat filius dei ex deo patre natus: factus est filius homi/nis ex virgine natus: qui quasi serpens exaltatus in cruce: medicinā vul/Job. 3. b neribus infudit humanis. Uñ: Sicut moyses exaltauit serpentē in deser/to tē. Virga enim moysi in draconem versa. magoꝝ absoꝛbuit virgas: et christus post gloꝛie sue dignitatem factus obediēs vsqz ad moꝛtē. Per/Osee. 13. d ipam moꝛtem carnis cōsumpsit aculeum moꝛtis: fm illud: Ero moꝛs tua o moꝛs. e ¶ Que versa est tē. Lex moysi quasi insipida erat vt virga: ꝛs versa in colubrum: id est in spiritualem intelligentiam. potabilis effecta est et delectabilis. f ¶ Uocauit autem pharao tē. Sciendum quia vel dia/bolicis figmentis spectantiū oculos deludebant: vt res in sua natura ma/nentes aliud viderentur. Uel fm Aug⁹. Demones cūis mali natura suā non amiserunt. Ideo dum per incantationem eoꝝ malefici aliquid effi/cere conantur: discurrunt per mūdum: et subito semina eoꝝ de quibus

a ſ minoꝛa. b ſ maioꝛa.

tiplicabo signa ꝯ ostēta mea ī tra
ſ induratus.
egypti: ꝯ nō audiet vos. Immit/
ſ potentiam: vel filium.
tāqz manū meā sup egyptum: et
ſ quos in agone huius mundi exercco.
educā exercitū et populū meum
a ſ qui deū vident nō debēt remanere ī tenebris b ſ contra pharaonē facta.
filiꝺs ıſrael de terra egypti pēr
a ſ quasi misebia ē qꝺ putat ira vr. s. scīāt egyptij qz ego sum dīs. ſ exprimento hoc.
iudicia maxima. Et scient egy/ptij: q ego sum dīs qui extende
a ſ quā diu cōtraxi ſ porēnā. b ſ filios renebraꝝ
rim mānū meā sup egyptum: ꝯ e/duxeri filios ıſrael de medio eo/rū. Fecit itaqz moyses ꝯ aaron: sī
ſ vel perat.
a cut ꝓcepit dīs ita egerunt. Erat b
aūt moyses octoginta annoꝝz:
et aaron octogintatriū: quando
b locuti sunt ad pharaonez. Dixit c
q̄ dīs ad moysen ꝯ aarō: Cū di/xerit vobis pharao: ostendite sī
ſ Crucem.
gna. Dices ad aaron: Tolle vir/ d e
a ſ in fide audientiuz.
gam tuam et proīce eā cōrā pha
a ſ sapientiam.
raone: ac vertatur in cōlubrum.
Ingressi itaqz moyses ꝯ aarō ad f
pharaonē: fecerunt sicut ꝓcepat
d dominus. Tulitqz aaron virgaz g
coꝛam pharaone et seruis eius:
ſ hoc est primum signum. ſ predicatio crucis
stulta videbatur: sed postq̄ venit ad fidem hoīm
sapientia intelligitur.
e que versa est in colubrum. Voca b
f uit autem pharao sapientes et i
malefi cos: et fecerunt etiam ipi k
a ¶ Et scient egyptij. quia ego sum dīs qui extenderim manū meā sup egy/ptū ꝯ. ꝓ experientiam plagaꝝ quas inflīgaz eis.
b ¶ Erat aūt moyses. lxx. annoꝝ: ꝯ aarō. lxxiij. annoꝝ qñ locuti sunt ad pharaonē. Hoc dicit ad oñendū q̄ nō mouebā/tur ex passiōe iuuenili: ſz ex magna maturitate.
c ¶ Cum dixerit vobis pharao ostendite signa diuine virtutis declara tina: quia aliter reputa/ret eos mēdaces nisi de sua legatione possent ſ/gna ostendere. d ¶ Di/ces ad aaron. hoc autez factum est quia moyses diu fuerat absens ꝺ egy pto. ideo credere pote/rant egyptij q̄ tunc fuis/set imbutus magicis ar tibus: et isto si mālu sua proiecisset virgam que versa est in colubzū: po/tuissent hoc ꝛputasse ma gicis artibus: sed aarō in iuuentute manserat in egypto vbi artes ma/gicas addiscere non po tuissent nisi de voluntā te et scitu egyptioꝝ: ꝯ iō non poterant eoꝝ ita su/spectum habere.
e ¶ Tolle virgam tuam et proīce eam coꝛā pha/raone: ac vertatur in co lubzum. Ista virga ali/quādo dicitur virga ꝺi: quia de ꝓcepto dei fu/it apportata in egypto: et quia in ea fiebant ſ/gna virtutis dei ostensi ua. Aliquando dicitur virga moysi. tum quia eam tenebat moyses qñ dominus apparuit ei in rubo. tum quia moyses in ea fecit multa signa. ꝓ 26. q. 5. c. nec mirū.
f ¶ Ingressi itaqz moy/ses et aaron ad pharao/nem. Dic consequenter describitur ꝓdicte mo nitionis executio: cum dicitur: Ingressi itaqz. constanter ad exequēdū dei mandatum.
g ¶ Tulitqz aaron virgaz co/ram pharaone et seruis eius. vt videret manife ste q̄ nō erat factū moysi: cui artē magicā impo nebant.
h ¶ Que versa est in colubū. nō fm apparentiā tm̄ sicut virge magoꝝ vt dicetur in/fra. sed fm veritatē. conuersio enim virge aarō que facta est ad declarationem diuine virtutis debuit esse dissimilis conuersioni virgarum iꝺo rum magoꝝ: nō solū quantū ad virtutem faciē/tem sed etiā quantū ad rei facte veritatem.
i ¶ Uocauit aūt pha. sa. i. pḣos. quia qui mō dicā/tur philosophi: antiquitus sapiētes vocabātur. Pythagoras. n. primus fecit hanc nominis mu tationem cum enim arrogantissimuz videret q̄ se dicēt sapiētē: inq̄sit ꝺ sua ꝺditōe ḣ rūdit se eē sapiētē ſz pḣm. i. sapie amatoꝛē.
k ¶ Et male ficos. i. magicis artibus imbutos.
l Et fece/rūt etiā ipi ꝓ incantationes egyptiacas. licet fie rent Xtute demonū: vocānt tm̄ egyptiace: tum

¶ hoc agitur

¶ hoc agitur afferūt. Sicos ex illis pmittente deo nouas rerum spēs ꝓducunt. a ¶ Sīr. In prima plaga dicit cū aq̄ vertīt in sanguinē: et in scḍa cū rane ebulliūt: ꝯ in ctia cū cyniphes ingruūt: in quarta cū cynomia educit: in quinta cū manꝰ dīi fit sup pecora egyptioꝝ dicuntur silia. toꝝ doꝛze dicuntur. i. videre. quia vi/dent acutius ceteris aīalibꝰ.
b ¶ Dracones. Apo
per incantationes egyptiacas: ꝯ
ſ demonum.
a arcana quedam similiter. Ꝓioie a
ceruntqz singuli virgas suas: q̄ b
ſ astutias mundi. ſ minoꝛes serpentes: ſpeciem
sc̄z ꝓ specie ꝓsuit.
verſe sunt in dracones: Sed de/ c c
ſ crux xp̄i ḍ est sacerdos interemptus. ſ sapientia
mundi que inimica est deo.
uoꝛauit virga aaron ꝟgas coꝛū.
b Induratūqz ē coꝛ pharaonis et d
nō audiuit eos sicut ꝓcepat dīs.
Dixit aūt dominus ad moysen: e
ſ cui debuit emoliri. ſ vnde coꝛ eius indurabit
quasi lapis.
Ingrauatū ē coꝛ pharaōis: ꝯ nō f

seruire hanc visibilium rerum materiam: sed soli deo. Nec scḍo modo: quia sensus naturaliter et oꝛdine nature immu/tatur a sensibilibus sed demon vel angelus non potest ꝓ/pria virtute nature oꝛdinem immutare: quia tunc posset face re vera miracula: quod est falsum: ergo tē. Rūsio: virtute de monum non potuerunt conuerti Xge in dracones fm veritatem. Cuius rō est quia in cōpositis ex materia et foꝛ ma: materia non fit per se nec forma sed totum compositum: et ideo totum trasmutatur in totum: vt ex toto aere fit totus ignis: quando aer conuerti tur in ignem: vt dicitur in libꝛo de ge neratione. effectus autem assimilat agenti et in ipo ꝓexistit saltem vir/tualiter: et ideo compositum ex mate ria et forma naturali non potest ꝓ/duci nisi ab agente composito ex ma/teria et forma: vel nisi habeat totum compositum in virtute sua. angelus autem est forma simplex non habens materiam partem sui: nec eriā habet eam in virtute sua: sed solus ḍ⁹ po/test eam producere: et ideo virtute de monis non potest aliquod composi/tum ex materia et forma produci: li/cet in eo remanserint naturalia inte/gra. conuersio aūt virge in serpentem includit compositum ex materia et forma naturali ꝓductione. ergo tē. Potuit tamen predicta conuersio fieri fm apparentiam: quia ꝛs ma/teria coꝛpalis nō subijciaꝫ Xtuti angelice q̄tū ad trāsmuta/tionē ꝓdictā: subijcit̄ tñ ei quantū ad motū localē vt ab om nibus cōcedit̄: et ideo demones ꝓpria virtute dimissi potu erunt virgas a magis ꝓiectas ꝓ motum localem imperce/ptibiliter sensui humano tollere et loco earum serpentes ali unde apportatos vel ibidem generatos non virtute demoꝛ nis sed agentis naturalis: sicut dicetur infra supponere. Ui demus em̄ q̄ aliq̄ mimi per subtilitatem manuū et localez motū aliqua sic transmutant q̄ hoīes nō ꝓcipiunt: et multo foꝛtius demones quoꝝ subtilitas et celeritas in motu locali maioꝛ est quasi incōpabiliter ꝺ pñt et multa maioꝛa. Item qz abeuntibus sensibilibus remanent fantasie ꝯ imaginatiōes vt ꝺr. ij. de aīa. inde est q̄ ex motu locali foꝛmarum sensibili/um remanentiū in virtute fantastica cū humoꝛibus in ꝙbus sunt vt in subiecto apparent aliqua que nō sunt: Uñ dic phi losoph⁹ li. de som. et vigi. q̄ descendente plurimo sanguine ad ꝓncipiū sensitiuum: simul descendunt forme imaginate: ꝯ sic videntur aliqua que non sunt: sicut accidit somniantibus et isto modo possunt demones cōmouere humoꝛes interioꝝ sensuum ꝯ exteriozum et sic pñt ad oꝛgana sensuum aliquas formas reducere: ac si venirent ab extra: nō solum in dormi entibus sed etiā vigilantibus: et sic videntur eis aliqua esse extra q̄ tñ nō sunt: et hoc modo poterant facere q̄ videꝛtur virge conuerse in dracones: et tamē de hoc nihil esset extra fm veritatem. Tertium autem modum addunt aliqui dicen tes q̄ demones per motum localem possunt applicare acti na naturalia passiuis: et sic sequuntur effect⁹ naturales: sicut applicat̄ lignis ad ignē per manū hoīs generat̄ ignis ī ma teria ligno ꝓ: illa tñ generatio ē ab igne sic ab agente. ꝓpio ab applicante ligna ministerialiter tñ: sed ꝛs ꝺ sit vez: tamē nō habet locū in ꝓposito: qz ꝛs ex virgis possent generari ser pentes: ꝑ agens naturale. ꝺ tñ esset ꝑ multas trasmutatio nes ꝯ lōgo tpe ꝯ nō ita subito. poterant tñ demones materiā existentē in ꝓpiñ ꝺispositione ad foꝛmā serpent̄ supponere ꝓpio actiuo et sic cito generarenꝫ ꝯ in loco virgaꝝ ꝑ demo nes supponerenꝫ. Ex ꝓdictis ꝑz ad illud qꝺ obijciebaꝫ: qz ꝑ modos ꝓdictos demōes nō trāsmutāt materiā ad foꝛmā na turalē: nec mutāt nature oꝛdinē. c ¶ Dixit aūt. ꝺ. ad. mo. Premissa reg̃ monitione: ꝺ pñr describit̄ inflictio pene: et diuidit in. x. partes fm numeꝝ. x. plagaꝝ egyptijs inflictaꝝ ptes patebūt ꝓsequndo. Cōsiderandū etiā q̄ Sap. v. ꝺr: Ar mabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ. et iō iste plage inflicte sunt a deo ministerio quasi oīs generis creaturaꝝ. s. q̄tuoꝛ elementoꝝ: coꝛpoꝝ celestiū: hoīm et angeloꝝ: vt patebit ꝓ/sequndo. Que aūt ꝑme facte sūt ī elemento aq̄: et q̄tū q̄z ad pri/mā ꝓmittit̄ comminatio: et subdit̄ inflictio. ibi: Dixit q̄z dns. Circa ꝑmū ꝺr sic: f ¶ Ingrauatū ē coꝛ pha. ac si ꝺicat̄. ex q̄ ꝓtemplit monitionē. ꝓcedēdū ē ad pene inflictionem.

v 4 ¶ Uade ad eum

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ a ¶ Ecce egredieꝝ ꝛc̃. Orig. Prio q̃dē nō intrat moyses ad pharaonē: ꝫ occurrit ei exēũti ad aq̃s: postea ℞o itrat: post ℟ nec intrat: ꝫ accersitus accedit: quia si/ue nobis in verbo dei ꝛ assertiōe religio/nis certamen est cū pharaone: siue obsc̃/sas ab eo aīas eripe conamur: ꝛ est i no/bis i disputatione luctamē: nō ꝓma fron/te ingredi debemus ad vltima questio/nū loca: sed occurrendū est nobis aduer/sario: et ad aquas suas. i. auctoritates gē/tiliū philosophoꝝ: vt ipos ꝓmo argua/mus et erraſſe doceamus: deinde ingre/diendū ad interioꝛa certaminis. Dic eī/ Exo.12.c dn̄s: Nisi quis ꝓius alligauerit fortem: nō ꝑt intrare in domū ei⁹ ꝛ vasa eius di/ripere. Qui⁹ ergo ligandus est fortis: et questionū vinculis ꝓstringendus: et ita introeundū ad diripiēda vasa: ꝛ liberan/das aīas: quas deceptione ꝛ fraude pos/sederat. Q̃ cū sepi⁹ fecerim⁹ ꝛ steterim⁹ ꝓra ipm̄ succicti. i. lūbos in veritate: et stātes in dn̄o ꝛ viriliter agentes: artifex antiqu⁹ et callid⁹ victū se simulabit ꝛ ce/dere vt negligentiores nos faciat ad cer/tamen. Penitentiā q̃z simulabit: deꝑca/bit nos discedere: sed nō longe vult nos aliq̃ ꝑte sibi cē vicinos. Sz nili ab eo lon/gius recedamus: et mare transeam⁹: et dicamus cogitatione locutione ꝛ opere. q̃tum distat oꝛ⁹ ab occidente: tm̄ fecit a nobis iniq̃tates nr̄as: salui esse nō possu/mus. Oremus ḡ misc̃iam dei: vt et nos eripiat de terra egypti: de ꝑte tenebꝛa/rū: ꝛ pharaonē cū exercitu suo tāq̃ plū/Exo.15.a bū demergat in aq̃ vehemētissima. Nos aūt liberati cū gaudio et exultatiōe hym/nū cātem⁹ dn̄o. gliose. n. honorificat⁹ ē ꝛc̃

b ¶ Ecce pcutiam virga ꝛc̃. Iſid. plage in egypto cozpaliter gestę sūt: sed in nobis ſpualit̄ gerunt. Egypt⁹. n. seculi forma ē.

¶ Aquā flu. ꝛ ver. i ꝛc̃. Stra. Aq̃ in san/guinē ℞sa mūdanā sapiam significat: in q̃ ois q̃ māserit necaꝝ sic̃ i sanguīe piscis Mūdana. n. sapia stultū putat deū ꝓ ho/minib⁹ mozi. huic q̃ ḡcunq; adheserit vi/uere nō poterit. ¶ Origc. Aq̃ fluminis vertiꝝ in sanguinē: cui hebꝛeoꝝ pueros

D tradiderāt necandos: vt auctorib⁹ scele/ris poculū redderet sanguinis ꝛ cruoꝛes ꝓbiberi gurgitis quē parricidali cede ma/culauerāt potādo sentirēt. Allego. ꝫ aq̃ Allego. egypti: erratica et lubꝛica philosophoꝝ dogmata sūt: q̃ pulos senſu ꝛ intelligē/tia deceperunt. at vbi cruꝛ x̄pi lumē ve/ritatis oñdit: neci suoꝝ in penas: et rea/Dar.23.d tum sanguis exigunt. Vñ: Ois sanguis qui effusus est sup terrā requirēt a gene/ratione hac. d ¶ Que versa est ꝛc̃. Ra. ꝓmū ꝓceptū de colēdo vno deo nō erūt tibi dij alij ꝓꝛ me: ꝓia plaga aq̃ in san/guinē versa. Cōpara ꝓmū ꝓceptuꝫ ꝓꝛi/me plage: aqua de qua generant omnia significat vnum deum ex quo oīa. San/guis carnē mortalē. Aqua ḡ versa est in sanguinem: q̃ cōmutauerunt gloriaꝫ dei incoꝛruptibilis in silitudinem imaginis coꝛruptibilis hoīs: et hec quidē cōmuta/tio fit in coꝛde impiozum.

e ¶ In sanguinem ꝛc̃. Quia qui in rerū causis carnaliter sentiunt: hmōi coꝛrepti onibus arguuntur: vt ex qualitate pena rū agnoscant suū errozē. f ¶ Et indura/tū est coꝛ pharaonis: nec au/diuit eos sicut ꝓceperat dn̄s. Auertitq; se: et ingressus est domum suam: nec apposuit

¶ a ¶ Foderūt aūt ꝛc̃. Quia gētilitas cōfusa de meditatione secularis pbie/cum videt nihil vitale nec salubre esse in illa: studet inuestigando circūqua/q; querens haustū sapie: nec inuenit: Job.7.f donec perueniat ad euz qui alt: Qui sitit veīat ad me: et bibat. ¶ Ranis

Moraliter.

Ecce constituꝛ te deum pharaonis ꝛc̃. Sequit. ſ. g ¶ Tu/ litꝛas aaron virgā suā ꝛc̃. Per virgā doctrina significat: eo q̃ antiq̃t⁹ in signū doctrine a doctozib⁹ portabat. h ¶ Que versa est in colubꝛū. ſ. verum ſm Aug̃. ꝛ lō ꝓ hanc virgam si/gnificat doctrina sacra q̃ merā cōtinet veritatē. Per virgas aūt magoꝛ que verse sunt in dracones nō veros sed apparen/tes tm̄: significanť doctrine falsę et ſupstitioſe. c ¶ Et deus rauit virga aaron virgas eoꝛ. ꝓ q̃ significat ꝙ doctrina sa/cra cōdēnat doctrinas fallas et ſupstitioſas: et q̃ch d i doctri/nis alijs sibi contrariū repitur. f ¶ Percussit aquā flumi/nis que versa est in sanguinē. ꝓ hanc aquā significat sapien/tia scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ que totaliter versa fuit ad x̄pi sangui/nem effundendum. † ¶ Et non poterant egyptij bibere ꝛc̃. Per egyptios aūt q̃ tenebꝛosi interꝑrant demones significā/tur: q̃ fuerunt afflicti ex effusione sanguinis x̄pi eo q̃ per boc ſancti patres de inferno fuerunt liberati. ſilr iudei i ſua mali/cia obtenebꝛati, ꝑpter dictā effusionem fuerunt grauiter affli/cti. nam in vindictā moꝛtis x̄pi fuerūt ꝓ romanos ꝑtim occiſi. ꝛ partim captiuati. ¶ Moraliter ꝓ aquā in ſanguinē verſam intelligi pōt ſapientia malignantium que Jaco. iij. dr terrena animalis et diabolica. et iſta tota cōuertit ad innocentiū ſan/guinē extrabendū ꝓ malicias et fraudes exquiſitas.

¶ In ca. vij. vbi dr i postilla. Dices ad aaron

Additio. j.

R̃ō quā assignat postillatoꝛ ad ℟ q̃ i ℟ gā ꝛ nō moyses nō videť ſufficiens: tū q; ꝛ ꝫ de moyſe, ꝑbabili/us ſuſpicaꝛet q̃ eſſet artib⁹ magicis ibut⁹ q̃s de aarō: nihilo/min⁹ poterāt ſuſpicari q̃ moyses iſtru ꝛiſſet ipm aaron de ꝛa/electione ꝓ artē magicā q̃s ſic diceꝛet nouiſſe: tū q; ꝛ aliis pla/gis legiť q̃ moyses extēdit virgā ꝛ nō aarō: vt ꝓꝛ i ſeptīa pla/ga. ſ. de grādine. j. ix. ca. q̃s nō debuiſſet facere moyſes ꝫ aa/ron ſi ꝑdicta rō postillatoꝛis valeret. Sz circa ℟ videť quedā ꝑdictoꝝ ſeries attēdēda. Ꝓꝛo q̃ sciēdū q̃ tāta humilitas erat moyſi q̃ nō poterat ſentire q̃ ipſe cēt idone⁹ nūci⁹ ad iſtā libe/rationē: vñ de ℟ nūq; ℞buit aſſenſū aſſignās defectū ſue elo/quētie donec de⁹ aſſignauit ſibi aarō frēm ſuū i ſociū: ſicut aa/ron loq̃reť ꝓ lo nō aūt moyses: vt ꝓꝛ. ē. iij. ca. ꝓ ūr tū de⁹ mā/dauit ipi moyſi q̃ loq̃reť filijs iſrl̃ certificādo eos de redem/ptione ſua: qđ nō fecit ſine inť poſitione ipi⁹ aaron: cui⁹ moyſi dictis nō crediderūt ex anguſtia ſpūs. vt. ē. vj. ca. Cōſequenť aūt i eodē de⁹ mādauit moyſi q̃ loq̃reť pharaoni de hac ma/teria q̃ rñdit moze ſolito ſe excuſando. Ecce filij iſrael nō audi/erunt me: et quō audiet me pharao ꝛc̃. arguēs a foꝛtiozi: ꝛ tūc de⁹ cōmiſit illā liberationē moyſi ꝛ aarō ſil̃ vt patebit ibideꝫ. Circa qđ itrodurit genealogiā vtriuſq; q. d. q̃ aarō cēt eq̃lis ipi moyſi i ℟ officio explēdo ꝛ ℟ vt moyſes ſe excuſaret ſe: ꝫ magꝫ aiaret ad acceptādū: vñ genealogia expleta ſtatim ſub/dit: Iſte ē aarō et moyses q̃b⁹ de⁹ ꝓcepit vt educerent filios iſ/rael de ꝛa egypti ꝛc̃. ꝛ qz ūr i fine iſti⁹ ſeptimi dīs ad moy/ſen ſingulariter loquēs ait: Loq̃re ad pharaonē regē egypti oīa q̃ loq̃r tibi: nō faciēdo mentionē de aaron: ſtatim moyses allegat defectū ſuū ſic ſupza. vñ dr moyses coz̃a dn̄o: En icir/cūcisus labijs ſum: quō audiet me pharao? q. d. quō mitt⁹ me ſine ſocio ꝑdicto cū ſim inabilis ad qđ de⁹ q̃ būilia reſpicit ꝛ būilib⁹ dat grām cōtinue declarauit q̃ illa būilitas moyſi me rebať exaltari. vñ ſequitť in ꝑn. vij. ca. Ecce ꝓſtitui te deū pha/raonis et aarō frať tu⁹. erit ꝓpha tu⁹. q. d. nō ꝑtermitto aaron eo q̃ nollē eū mittere tecū: ꝫ volo q̃ i altiozi gradu ſis. vñ ſic ꝓphe ānunciāt x̄ba dei hoīb⁹ q̃ deū nō ꝑt vel nō merentur audire: vt i glo. ſic cōſtitui te deū pharaonis. ſ. q̃ pharao cōit nō audiat x̄ba tua ꝫ ipi⁹ aarō inſpreť seu ꝓphe tui: vñ ſeq̃ť: Tu loq̃re oīa q̃ mādo tibi: ille. ſ. aarō loq̃t ad pharaonē ꝛ ea/dē rōne. ſ. eo. ca. dic̃: Cū dixerit vob pharao oñdite nobis ſig/dices ad aarō: Tolle x̄gā tuā ꝛc̃. ℟ ē dicere: tu mādabis aa/ron nō ſolū x̄ba q̃ dictur⁹ ſū ꝫ ſigna q̃ etiā ſūt fiēda fient per eum ſic ꝓ ꝓphām fiūt miracula a deo ordinata. Et nota q̃ ex ꝑdicto ꝓceſſu inter deū et moyſen habenť duo. ꝓmū magna būilitas ipi⁹ moyſi q̃ maxi e ꝛtinet ad illum q̃ dr eē rector ꝓpli

a ¶ Jade ad eū māc. qz illa hoza bo/mines sūt magis dispositi ad accipiē/dū ea q̃ rōnabiliter dicunť: vt sic mi/nus sit excusabilis pharao mādatuꝫ meū repellēdo. b ¶ Ecce egredietur ad aq̃s. In egressu aūt ꝺ domo regia poterat magis haberi accessus ad regem.

c ¶ Et stabis i occursū ei⁹. constanter et intrepide.

d ¶ Super ripam fluminis. quia pe/na infligenda erat per flumen.

e ¶ In ℟ scies q̃ ſim dn̄s. ꝓ experientiā pene inflicte a me. f ¶ Ecce pcutiā ꝛc̃. nō dixit pcutiā manu mea. qz illa pcussio facta fuit ꝑ manū aaron sicut ꝓꝛ. j. cū ꝺr: Dic ad aarō tolle virgaꝫ tuā. Cā aūt q̃re factū ē illō ꝓ manum aaron: ſupza dicta est: qz non poterat ſic bñ ſuſpect⁹ de arte magica ab egy/ptijs ſicē moyses. Aliā cām aſſignant iudei dicētes q̃ qz moyses fuit ſaluaꝫ/tus ꝛ extractus de flumine: ideo nō de/buit manu ꝓpria pcutere flumē ꝙuer/tendo in ſanguinē. g ¶ Percussit aquā fluminis coz̃a pharaone ꝛ ſuis eius. vt viderent q̃ pena eſſet a deo in/flicta eo mō q̃ fuerat predicta.

b ¶ Que versa ē in ſanguinem. et ſic pena coꝛreſpondet culpe qua pueros extinxerant in flumine. aīa. n. oīs car/nis in ſanguine est vt ꝺr Leui. xvij.

i ¶ Et piſces q̃ erant in flumine moꝛ/tui ſunt. quia non poſſunt viuere in ſanguine.

k ¶ Cōputruitq; fluui⁹. fetoꝛ. n. into/lerabilis eralabat inde ꝓpt̃ moꝛtem piſciū. l ¶ Fecerūtq; ſilr̃ malefici. Sz q̃rit̃ vñ habuerūt aquā ꝙuertendam i ſanguinē. dicūt hebꝛei q̃ nō oēs aq̃ egypti fuerūt conuerſe in ſanguinem ꝫ ſola aq̃ flumīs et que inde mana/bat ad riuos ꝛ paludes: et q̃ ide bau/ſta fuerat in vaſis: ꝑter hāc aūt erāt alique aque fontiū i egypto que non erāt ꝙuerſe in ſanguinem: ꝛ inde fuit apportata: ꝫ ℟ videť ꝛriari textui ꝓ/cedenti: vbi ꝺr: Extēde manū tuā ſup aq̃s egypti ꝛc̃. Ex q̃ videť q̃ oīs aq̃ egypti fuerūt ꝙuerſa fuit in ſanguinē. Item infra ꝺr: Foderūt egyptij ꝑ circūitus fluminis aquam vt biberent: non in/ueniebant tamen niſi ſanguinem: vt dicit Joſephus. Si autem habuiſſent fontes aquas potabiles: non est veri ſimile q̃ fodiſſent iuxta fluuiuz i ſan/guinem conuerſum. Doctoꝛes autez noſtri communiter dicūt q̃ fuerit ap/portata de terra Jeſſen: vbi habita/bant filij iſrael: et q̃ predicta plaga non fuit ibi: ſed hoc est contra hoc q̃ dicit hic Joſephus q̃ ille fluuius ita ibi conuerſus fuit in ſanguinem ſicut et alibi: et hoc videtur verum: quia aliter egyptij qui cum hebꝛeis mane bunt in terra Jeſſen non fuiſſent af/flicti illa plaga. Quod autem egy/ptij manerent cum hebꝛeis videtur ex hoc quod dicitur infra. xij. ca. Ꝺ acceperunt vaſa aurea et argentea mutuo a vicinis. erat tamen aqua po/tabilis filijs iſrael: quia ſtatim cum hauriebant reuertebatur ad natu/ram ꝓpriam, et ideo melius vide/tur dicendum q̃ miniſterio demonuz fuit apportata ipſis magis de terra que est extra terraz egypti quod poſ/ſunt facere mira celeritate.

¶ Impleti

a ¶ Impleticꝫ sunt ſeptem dies poſtq̃ pcussit ꝛc̃. quib⁹ du/rauit plaga illa ante quā fluuius ad natu/ram ꝓpriam reuer/teretur.

Additio. ij.

Hec ratio quaz assignat postillatoꝛ ad hoc q̃ ℟ pcussio fuit facta ꝑ ma/num aaron et non ꝑ manū moyſi fuit ꝓbata ſupza in ad/ditione. j. huiꝰ ca. vbi fuit alia ratio q̃ verior videť assignata vide ibi. Alia ꝺ rō q̃ assigť a iudeis. ſ. eo q̃ moyses fuit ſal/uaꝰ de flumīe nulla ē: nā ℓtia plaga fuit etiā facta ꝑ aaron et nō ꝑ manū moyſi ꝫ illa plaga nō ꝓtinebat ad fluuium vt patet de ſe.

Replica

correctoꝛij contra Burgeñ. volētem ap/parentiā esse veram. In ca. vij. postilla/toꝛ reddit rōnē q̃re ꝓma signa facta fūt ꝑ aarō et non ꝑ moy/sen: qz videlicet moyses potuit bñ ſuſpectus de magica artē nō aaron Burgeñ. oppoit ꝓmo q̃ aarō ſilr̃ mō potuit bñ ſu/ſpect⁹ q̃ſi eā a moyſe didicerit. ſcdo qz moyses vltima ſigna fēcit non aaron qđ nō debuerit ſi ſuſpectus habereť: et ſic rō postillatoꝛis valeret. Reſpōdeo ℟ ad ꝓmū q̃ moyses ꝛ aa/ron nō fuerunt diu ſimul ꝙuerſati: cōſtitit. n. egyptijs aaron ſp i egypto educatū: moyſen aūt foris docere aut artē magi/cam vel addiſcere requirit rōs: tū ꝓbabiliter aaron non po/tuit esse ſuſpect⁹ q̃ a moyſe didiciſſet cum quo nō fuit diu cō/uerſatus vt patet in littera. Ad ſecundum dico q̃ poſt ſex plagas poterant egyptij ꝓbabiliter intelligere artē magi/cā nō inuenisse: qz in tertia plaga etiā digitū dei recogñert malefici pharaonis: vt ꝺr. j. viij. ca. Ex tūc ḡ potuit moyses ſine ſuſpitione vti eadē x̄ga et aarō indifferenť. ratio aūtem Burgeñ. quam adducit nō est ad laudem moyſi: ſed potius ad vituperium. dicit nāq; q̃ moyses ex puſillanimitate ꝓmo/per ſe non fecerit ſigna ſed per medium aaron: qz dic̃ cū aſ/ſueſceret stare coz̃am pharaone: quaſi ꝓꝛ timuiſſet qđ non ſonat in virtutem moyſi habētis dn̄m, ꝑ auctoze ſub cuius

nutu nemo xtuose timet boiem quēcūq; ¶ In eodem ca. vbi postillator disputat de cōuersione xge in serpentes videtur inclinari ad ꝺ q; zuersio xge magoꝝ fuit solū apparēs nō existēs. Burgē. ꝺicit sz rōnib⁹ postillatoris ñ satisfacit. ⁊ ratio quā ipe Burgē. adducit nō valet. arguit. n. sic: si virge magorū solū ſm appentiā xse sūt in serpētes: igit nō ē vex qꝺ ꝺr i lra: Cōuerse sunt xge i dracones. Rñdeo q; vex ē qꝺ ꝺr i lra ió stant bñ sil' vex ē xgas xsas i spētes: sz ñ vere sz apparenter hunc modū ꝺicēdi videt inuare text⁹ ꝺicēs: Fecerūt aūt malefici p incātationes egyptiacas ⁊ arcana qꝺā silr: sz nō ꝺr sile vt inuaſ mod⁹ silitudinis i appentia: sz ñ silitudo i existentia

¶ A a Ranis. Stra. L. VIII

Tria sūt genera ranaꝝ Unū fluuiale ⁊ vocale. Alterum minimū quod calamitū ꝺr: de q̄ fertur q; si i os latrātis canis ꝓiciatur statim obmutescit. Tertiū maximū qꝺ rubetū ꝺr: pessimū et venenosum: qꝺ vulgo crassantiū ꝺr: ¶ Orige. Bane significant carmina poetaꝝ q̄ inani et inflata modulatione velut ranaꝝ sonis ⁊ cantib⁹ mūdo deceptionis fabulas intulerunt. ad nihil em̄ aīal illud vtile ē: nisi q; sonū vocis improbis et importunis clamorib⁹ reddit. ¶ Rab. Scꝺz ꝑceptū Mō accipies nomen dei tui inuanū. Nomen dei veritas est ipe enim ait: Job.14.a Ego sum veritas. Qui loquitur veritatem de deo loquitur. qui enim loquitur mendacium de suo loquitur. Veritatez enim loqui est rationabiliter loqui: vanitatem loqui strepere est. Secūdum ergo ꝑceptuz est de dilectione veritatis: cui cōtraria est dilectio iniquitatis. Loquīt veritas: persistit ꝓpter vānitas Hunc contraria est secūda plaga ranarum abūdantia quarum loquacitas vanitatez significat Amatores veritatis nō accipiunt nomen dei in unanum: quia a veritate in vanitatem non recedunt. Qui autem veritati contradicunt: et vanitate decepti decipiūt: rane sunt: tedium inferētes auribus: non cibum mentibus. Audi homines rationabiliter loqn̄tes. Non sunt loquele neq; ser. q. non au. vo. Jbidē. n. eoruz. Audi ranas. Dana locuti sunt vnusquisq; ad ꝓxim suū. ¶ Fecerūt aūt ⁊c. Aug⁹. Querit vñ si iā vbiq; factū erat Sz silis q̄stio ē: vñ aquā i sanguinē verterit: si iaz tota aq̄ egypti i sanguinē xsa fuerat. Sz itelligendū ē regionē vbi filij isr'l habitabāt talib⁹ plag' non fuisse penssā ⁊ ide potuerī icātatoreſ haurire aquā quā i sāguinē xterēt: vt ranaſ educē ad ostētatioz magice potentie q̄q; potuerī etiā postq̄ illa ꝑpleta sūt facere: sed scriptura narrando coniunxit qꝺ

¶ postea

D Ixit aūt ꝺns ad moyſē. Ingredere ad pharaonē: ⁊ ꝺices ad eum: Hec ꝺicit ꝺns: Dimitte ꝑplm meū vt sacrificet mihi. Sin aūt nolueris

¶ Elegans locutio: vt ipe rane plage itelligant.

dimittere: ecce ego ꝓcutiam oēs terminos tuos ranis: et ebulliet fluuius ranas: que ascendēt ⁊ ingredientur domum tuam ⁊ cubiculū lecturi tui: ⁊ sup stratū tuum: et in domos seruoꝝ tuoruz: et in populū tuum: ⁊ in furnos tuos: ⁊ in reliquias ciborum tuorum: et ad te ⁊ ad populū tuum et ad oēs seruos tuos intrabūt ranę. Dixitq; ꝺns ad moyſen: Dic ad aarō: Extēde manū tuā super fluuios ⁊ super riuos ac paludes: ⁊ educ ranas super terram egypti.

¶ carmina poctarum.

†Extēdit aaron manū super aq̄s egypti: ⁊ ascendeſt ranę: operueruntq; terram egypti. Fecerunt aūt et malefici p incantationes suas similiter: eduxerūtq; ranas

a ¶ flagellat⁹ reſipiscit ꝺ aū ꝺicebat nescio ꝺo.

sup terrā egypti. Vocauit autez pharao moyſen et aaron: ⁊ ꝺixit eis: Orate ꝺnm vt auferat ranas a me ⁊ a populo meo: ⁊ ꝺimittaz populū vt sacrificet ꝺomino. Ꝺixitq; moyses pharaoni: Cōstitue mihi quando deprecer ꝓ te ⁊ ꝓ tuis tuis et ꝓ populo tuo: vt abigantur ranę a te: ⁊ a domo tua et a tuis tuis ⁊ a ꝑplo tuo: ⁊ tm̄ in flūmine remaneant.

a ¶ vt nostra oratiōe non fortuito casu intelligantur recessisse rane ab egypto.

Vocauit aūt pharao moyſen et aaron: ⁊ ꝺixit eis: Orate ꝺnm vt auferat ranas a me ⁊ a populo meo: ⁊ sacrificabo ꝺno. Fecitq; moyses ꝺno sm̄ verbū ꝺni: ⁊ mortue sunt ranę de domibus ⁊ de villis ⁊ de agris. Congregauerūtq; eas i ꝺmensos aggeres: ⁊ cōputruit terra. Videns aūt pharao q; data esset requies ingrauauit cor suū: ⁊ nō audiuit eos: sicut ꝓcepat ꝺns. Ꝺixitq; ꝺns ad moyſen: Loquere ad aaron: Extende virgam tuam et ꝑcute puluerē terre: et sint cyniphes in ꝺmenti tuo: et in omni terra egypti. Fecerūtq; sic et extendit aaron manū suā: et ꝑcussit puluerē terre: ⁊ facti sunt cyniphes in hominibus ⁊ in iumentis. Omis puluis terre versus ē i cyniphes in ꝺmenti tuo: et in omni terra egypti. Fecerūtq; sic et magi in incantationibus suis: vt educerent cyniphes ⁊ nō potuerūt. Erantq; cyniphes tā in hoibus: q̄m in iumentis. Et ꝺixerūt malefici ad pharaonē: Ꝺigitus ꝺi est hic. † Indurātūq; est cor pharaonis: ⁊ nō audiuit eos sicut ꝓcepat ꝺns. Ꝺixit quoq;

¶ postea

¶ postea fieri potuit. a ¶ Vidēs aūt pha. ⁊c. Aug⁹. Hic appet ñ iō tm̄ pharaonē obduratū q; incetatores sīlia fecerī: sed etiā ꝓpter ipam ꝺei patientiam qua parcebat que sm̄ cozda hoīm quibusdā vtilis est ad penitendum: quibusdā inutilis ad resistendū ꝺco et in malo ꝑseuerandum: nō tamen q; seipam inutilis est sed sm̄ cor

Rom.2.a malū. sm̄ illud: Jgras qz patiētia ꝺei ad penitentiā te adducit. Scꝺm aūt duriciā cordis tui et cor impenitens thesauriças tibi irā ⁊c. Mā cū alibi apl's ꝺiceret. Xpi bonus odor sumus in oī loco: adiunxit i his qui salui fiunt et in his qui pereunt. Mō ꝺixit xpi bonū odorē se esse his qui salui fiunt malū aūt his qui pereunt: sed tm̄ bonū odorem se ꝺixit. Illi vero tales sunt qui bono odore pereunt sm̄ cordis sui qualitatē que mutanda est bona voluntate in deī grā: vt incipiant et ꝓdesse iudicia dei: que malis cordibus nocent vñ ille mutato corde in melius cātabat.

Ps.115. Uiuet anima mea ⁊ lau. te. ⁊ lu. t. ad. m. nō ꝺixit munera vel ꝓmia sz iudicia tua. b ¶ Extende virgā tuā ⁊c. Moyses xga castigans egyptū legē significat q; mundū decē plagis mandatoꝝ corripit. Virga quoq; p quā egyptus corripit et pharao supatur: crux xpi est: p quā mūdus vincit: ⁊ diabolus supatur vl' triūphat. Virga ꝓiecta fit serpens: qui sapiam significat. sm̄ illud. Estote prudentes sicut serpētes ⁊c. Virga serpentes magoꝝ devorazit: ⁊ crux xpi cuius predicatio videtur stulticia oēm sapiam mundi superat. Vñ de me esn̄ ille scripsit. Virga in terrā ꝓiecta versa est in serpentē: qz cū mysteriū crucis ad fidem hominū venit: sapiētiam mundi stultam fecit.

Dat.10.b

c ¶ Et sint cyniphes ⁊c. Orige. Hoc animal pennis suspenditur per aera volitās sed ita subtile ⁊ minutum vt oculi visum nisi acute cernentis effugiat. Corpus tm̄ cū insederit acerbissimo terebrat stimulo vt quem volantem videre quis non valet sentiat stimulantem. Hoc g̃ aīal arti ꝺyalectice ꝑaf: que minutis ⁊ subtilib⁹ xbor stimulis animas terebrat: ⁊ tanta calliditate circūuenit: vt deceptus nec videat nec intelligat vnde decipiatur.

3 ℥20.b. ¶ Raba. Tertiū ꝑceptū. Memento diē sabbati sanctificare. Quo insinuatur vocatio et tranquillitas mentis quam bōa consciā facit. Ibi sanctificatio: quia ibi spūs ꝺei. Unde super quē requieſcet spiritus meus nisi su. bu. ⁊ quie. ⁊c. Inquieti g̃ a spūsctō resiliunt: puocatores riraꝝ amatores calūniaꝝ: nec admittunt quietem sabbati spūalis. Esto g̃ mās̄uet⁹ nō sit tumultus in corde tuo volitātibus per corruptionē fantasmatibus et pūgētibus te. Audi ꝺeum ꝺicentem: Vacate et videte quoniam e. s. ꝺ. Tu per inquietudinem vacare non vis: et cecatus exigis videre quod non potes. Attende. n. contrariam plagam: cyniphes nati sunt in terra egypti de limo: muſce. s. minutiſsime inquietiſsime inordinate volantes: i oculos ruentes: et negantes ominibus requiem: dum abiguntur redeūt sic fantasmata inquietorū. Preceptum tene plagam caue. d ¶ Erantq; cyniphes. Sanguis est doctrina pborum. Rane figmenta poetarum. Cyniphes sophismata ꝺyalecticoꝝ. que omnia mundum deceperūt.

Ps.45. e ¶ Digitus dei ⁊c. Jsis. In tertio signo magi deficiunt ꝺicentes digitus ꝺei est. qui typū hereticoꝝ ⁊ aiositatē habuerunt. Unde sicut tānes ⁊ mābres restiterūt moyſi: ita ⁊ hi resistunt xtati: homines mente corrupti: reprobi circa fidem ⁊c. Hi autem qui permentis corruptionem inquieti fuerunt: in tertio signo defecerunt fatentes sibi aduersum spiritum sanctum qui erat in moyſe. Tertio enim ponitur loco spiritus: qui est digitus ꝺei. qui sicut placatus requiem ꝓstat mitibus et humilib⁹ corde. ita iratus im-

¶ mites et

a ¶ Qui rñdit eras. Querit quare pharao in crastinum distulit cum maxima necessitate vrgeret. Dicendū q; credebat q; si arte magica essent adducte rane. maleficiū illis ꝑ se deficeret: ⁊ ió h̄ altiꝰ tulū expiri voluit: nō tm̄ multuz distulit ꝓpter necessitatē vrgentē. b ¶ Egressiq; sūt ⁊c. non em̄ voluerūt ipo pūte orare: qz in domo sua erant idola: ⁊ homines dediti idolatrie. c ¶ Cōgregauerūtq; eas in im. ag. p̄ b videtur q; moyses nō impleuerat ꝓmissum: qz ꝺixerat: Et tm̄ in flumine remaneant. Dicendū q; non ꝓmiserat eas reducere ad fluuiū sed q; vltra de flumine nō exirēt: et q; ille que exierant ampli⁹ ipm̄ nō infestarent. d ¶ Et cōputruerunt terra. ex cadaueribus ranaruz. e ¶ Vidēs aūt pharao ⁊c. sic fecerunt multi qui cū in afflictione positi sunt multa ꝺeo ꝓmittunt sed extra periculum positi retractant. f ¶ Ꝺixitq; ꝺns ad moyſen. Hic describit tertia plaga: ⁊ nō ꝓmittitur hic cōminatio sicut in duab⁹ ꝑcedentibus: qz pharao sic indu-

Ps.45. ratus dignus est ꝑcussione ab scp̄ ꝑcedenti cōminatione: ⁊ ió statim ponitur huius plage inflictio. cū ꝺr: g ¶ Extēde virgā tuā ⁊ percute puluerē terre. fuit. n. illa plaga ꝓducta ex elemento terre: et corresꝑndet culpe egyptioꝝ qua afflixerūt filios israel in operib⁹ terreis. s. luti ⁊ lateris. b ¶ Et sint cyniphes. muſce sūt subtiles et minute ⁊ tm̄ corpus cui insidet acerbissimo terebrant stimulo. vt ꝺicit Orige. Hebrei aūt ⁊ Ioseph⁹ ꝺicunt pediculi: qui in tāta multitudine creuerunt sup hoīes et bestias q; nullo medicamine eis poterat subueniri. i ¶ Fecerūtq; sic malefici. i. facere cōati sūt. k ¶ Et nō potuerūt. Causaz hui⁹ assignant aliqui hebrei ꝺicentes q; ꝺemones quoꝝ xtute vtūtur magi nō habent potestatē super aliquod corpus quod est minus grano hordei. qꝺ apparet irrationabiliter dictū. qꝺ. n. habet potestatem sup maius habet potestatem sup⁹ min⁹: sed nō econuerso. ió cā huius est: qz ꝺemones nihil pñt nisi q̄tū ꝓmittit volūtas ꝺiuina. in hoc aūt a ꝺeo fuerūt impediti vt magi qui moyſi resistebant cēnt magis cōfusi in h̄ q; rē minimā facere nō potuerunt. vñ et ꝺixerūt: l ¶ Digitus dei ē h. .i. virt⁹ ꝺiuina nos impediēs. vñ coacti sunt recognoscere ꝺiuinā virtutē: et hec expositio est cōmunis †19.a apud catholicos et hebreos. Sz quia ꝺicti magi non cessauerunt ꝓpter hoc resistere moyſi ⁊ astare pharaoni: vt hr̄ sequenti ca. ió posset aliter exponi sine ꝓꝺicio th̄: q; nō ꝓfessi sunt virtutem ꝺiuinam ꝺicētes: Digitus dei est hic: sz xtutē alicuius demonis supiozis impedientis p artē magicā operationē inferiozis: sic pharisei imponebant xpo expulsionē ꝺemonum per ꝓncipem coꝝ ꝺicētes: In beelzebub ꝓncipe ꝺemonioꝝ ejicit ꝺemonia Lu. xj. et sic nō cōfitebant moyſen ꝺei seruū sed magū. ⁊ sm̄ ꝑcessum textus videtur ad hoc tendere intētio ipoꝝ et pharaonis q; crederetur moyses facere signa artibus magicis que faciebat.

m ¶ Ꝺixit quoq; ꝺominus. Hic ponitur quarta plaga. cui⁹ ꝓmittit cōminatio. ⁊ subditur inflictio. ibi: Et venit musca. Circa primum ꝺicitur moyſi.

¶ Consurge

mites ⁊ superbos per inquietudinem exagitat: quam musce grauissi/
me significauerunt: sub quibus magi defecerunt dicentes: Digitus
dei est hic: ne intelligant vnde decipiantur. ¶Stra. Notandum:
quia tertio signo victi sunt magi: qz ois pfidia ⁊ mũdana sapia vt phi/
losophia fide trinitatis vincit. Cũ.n. philosophia inuenerint ⁊ de ma/
china totⁱ mundi disputauerint: ad ꝓgnitio/
nẽ trinitatis puenire nequiuerunt: ꝙ digitus
spũsctũs intelligit: nõ ꝙ minor sit pre ⁊ filio
sed qz in digito plurime diuisiones sunt et per
spũsctũ datur diuisio gratiaꝝ. ¶Aug⁹. Qz
dixerũt magi ad pharaonẽ: Digitⁱ dei est hic.
Quia nõ potuerũt educere cyniphes sense/
runt (cũ artiũ nepharijs scirent potentiam)
nõ talibus artib⁹ tantã potentiã esse in eis
moyses se fuisse fruſtratos: sed digito dei qui
opabat ꝙ moysen: qui est spũsanctⁱ. Vñ.n.
Aug⁹. alius euãgelista ait: In digito dei: alⁱ expo/
suit dicens: in spũ dei. Cũ ẽ magi faterentur
(in quoꝝ potentia pharao cõfidebat) digitũ
dei esse in moyse: in quo supantur eoꝝ veneſi
cia. induratũ est tñ cor pharaonis. Cur autez
in tertia plaga magi defecerunt: sentire et ex/
plicare difficile est. Poterant eñ in ꝑmo sig̃
deficere: vbi virga versa est in serpentẽ: et in
ꝑma plaga vbi aq̃ versa in sanguinẽ: ⁊ i scõa
de ranis: si ⁊ voluisset digitus. i. spiritus dei.
Quis eñ dixerit digito dei in ⁊ signo potu/
isse magos ꝛpediri: ⁊ nõ in supiozibus. Certa
est ẽ cã: quare huc vsq̃ facere ꝓmissi sunt. Cõ
mendat.n. fortasse trinitas: ⁊ qõ vez est: sumi
philosophi gentiũ quantũ in eoꝝ lris idagat
sine spũsctõ philosophati sunt: ẽuis de patre
⁊ filio nõ tacuerũt. a¶Hec dicit domi. ⁊c.
Raba. Quartũ ꝓceptũ. Honoza patrẽ tuum
⁊ matrẽ tuã. Huic ꝛria est quarta plaga. i. ci/
nomia. i. canina musca: caninũ est parẽtes nõ
agnoscere. Cũ catuli eoꝝ ceci nascuntur.
b¶Omne genⁿ. Jsis. Quarto loco egyptus
muscis ꝓcutit. Musca aũt insolens ⁊ indeꝛtũ
aĩal est in qua insolentes cure carnalium desi/
derioꝝ figurãtur. Egyptus vero muscis pcu/
titur: qz corda eoꝝ qui seculũ diligunt: deside
riozũ inquietudinibus feriunt. Lxx. cinomiã
id est muscã caninã posuerunt. Per quam ca
nini mores significant: in quibus bũgne mẽ/
tis voluptas ⁊ libido carnis arguit. Potest
etiã fozensis eloquẽtia hoĩm significari ꝑ mu/
scã caninã: ꝙ velut canes alterutꝝ se lacerãt.
¶Origc. Cinomia hereticoꝝ secta: ꝙ ad reli/
quas deceptionis ipzobitates voluptatẽ ⁊ li/
bidinẽ sũmũ ꝓdicant bonũ. Vñ igit per hec
singula ꝓnus deceptus est mũdus: merito ad
uenies sermo ⁊ lex dei huiuscemodi correpti/
onib⁹ arguit: vt ex qualitate penaꝝ ẽlitates
ꝓpij cognoscant errozis. c¶Faciãq̃ mi/
rabilẽ ⁊c. Aug⁹. Hoc in ꝓzoribus signis intel
ligendũ est factũ eẽ: vt terra ĩ qua habitabat
populus dei: nullis talibus plagis vexaret.
Opoꝛtunũ aũt fuit: vt ibi hoc apte poneret. Cũ iam incipiunt signa ꝙ
bus magi similia nõ conati sunt facere. Ꝓco certo est eñ qz vbiq̃ fue/
rant cyniphes in regno pharaonis: nõ aũt fuerant in terra gessen vel
gessem: Jbi conati sunt magi similia facere: nec potuerunt quouscq̃ er/
go deficerẽt: nihil de illius terre sepatione dictum est. Sed ex quo ce/
perunt ea fieri: que illi nec auderent conari. d¶Et venit musca ⁊c.
Aug⁹. Musca ꝑ multitudine muscaꝝ posita. Meicio.n. quõ perloquiẽ/
di consuetudinẽ imbutis sensibus hoĩm sepe plus videtur qõ singula
riter: q̃ qõ pluraliter ꝺz (verbi grã). Est illic miles q̃ sunt milites illic
est illic piscis: plus significat q̃ sunt illic pisces.
e¶Abominationes ⁊c. Peruersi abominantur bona: egyptij. i. ciues
huⁱ seculi abominãtur oues. i. simplicitatẽ bonoꝝ: sicut eñ boni abo/
minant mala: ita mali bona. Vñ abominanⁿ boni viꝝ impium et impij
eos qui in recta sunt via. ¶Aug⁹. Oues egyptij edere dedignantur:
ꝙ qõ abominanⁿ egyptij hoc israelite de offerunt: qz simplicitatẽ oscie
quã ininsti velut infima abiectaq̃ despiciũt: iusti in ẋtutis sacrificium
vertũt: ⁊ excolentes recti puritatẽ ac mansuetudinẽ deo ĩmolant: quaz
abominantes reꝓbi fatuitatẽ putant. ¶Aug⁹. In heremuz dicebat
moyses se velle ire: vbi egyptij nõ viderent abominationes suas. Hoc
aũt ꝛtelligendũ ẽ mystice significari: qõ de pastozibus diximus ꝙ erãt

a Cõsurge diluculo. in quo notat ꝙ hõ ꝺz eẽ solli
citus de iplẽdo dei mãdatũ. b¶Et sta coꝛã pha/
raone: ꝙstanter ⁊ intrepide. c¶Egredief. n. ad
aq̃s: ⁊ sic defacili poteris ad eũ accedere. Querit
hic q̃re ita freq̃nt pharao egrediebat ad aq̃s hora
matutina? Dicũt aliq̃ ꝙ erat
cã spaciandi. Hebrei aũtẽ di
cunt ꝙ erat cã idolatrãdi: qz
nilus fluuiⁱ fecundabat sua
irrigatione terrã egypti. ideo
ipm colebat ei reuerentiam
exhibendo. Alij aũt dicũt ꝙ
hoc erat cã idolatrie: sed alit
sez api qz apis qõ apd egy/
ptios maximũ numen repu/
tabat aliqñ ibi appebat in
specie tauri de flumine cõsur/
gentis. Aliter aũt põt dici ꝙ
erat cã purgationis. credeꝛ
bat eñ forte ꝙ sic aq̃ purgat
feces corpales ita ⁊ mẽtales
vñ ⁊ ꝺ filia pharaonis dictũ
fuit. ij. c. ꝙ descẽdebat vt la/
uaret in flumine: cui⁹ cã po/
tuit esse eadẽ. Ad ꝺ aũt ẽ ar/
gumentũ: qz saraceni qui mõ
terrã egypti inhabitant tali/
bus ablutionibus vtunt ad
emũdatoꝛs pcoꝝ: ⁊ forte tenẽt
hoc ex ritu antiq̃ egyptioꝝ.
sic ⁊ aliq̃ christiani inclinant
in oztu solis se versus illã ꝑ/
tem retinẽtes in ꝺ modũ pa/
ganoꝝ q̃ eos in eadẽ tra pre/
cesserũt ꝑm ꝙ dic̃ Leo papa.
d¶Ecce ego mittã in te. ꝓnci
paliter qui rebellas mihi.
e¶Et in seruos tuos. q̃ assi/
stunt tibi. f¶Et in populũ
tuũ. tũ qz tibi assentiunt. tum
qz ꝓpẽ pctm ꝓncipis bñ pu/
nit ꝑpls. g¶Omne genus
muscaꝝ. quaꝝ aliquebẽbant
aculeos venenosos. Jn he/
breo hr: Cõmixtionẽ: ⁊ dicũt
hebrei ⁊ Joseph⁹ ꝙ per istaz
cõmixtionẽ nõ intelligit̃ mul
titudo muscaꝝ: sed multitu/
do animaliũ diuersoꝝ geneꝝ
q̃ erant terribilia aspectu et
nocina moꝛsu: ita ꝙ homies
⁊ aĩalia domestica interficie/
bant. ⁊ ꝑm hoc ista plaga fu/
it ex elemento terre: qz talia
aĩalia de cauernis terre exi/
bant. ꝑm aũt ꝓmã expositio/
nem fuit ex elemento aeris:
ex cui⁹ coꝛruptione generan
tur musce diuersi generis: et respõdet ista plaga ex
multitudine diuersaꝝ muscaꝝ vel diuersoꝝ anialiũ
culpe egyptioꝝ qua afflixerant hebreos in multis
modis seruitioꝝ villũ: qz nõ solũ afflixerunt eos in
lateribus faciendis: sed etiã in ĩmũdicijs eꝛ villas
deportandis: ⁊ in fossatis fiẽdis circa villas: ne flu
uius inundans subintraret ⁊ vt essent foꝛtiozes cõ
tra aduersarios inuadentes. h¶Faciamq̃ mira/
bilem ⁊c. qz egyptij habitantes ibi cum hebreis fue
runt afflicti dicta plaga: nõ aũt hebrei. ideo sequitur:
i¶Ponãq̃ diuisionẽ ⁊c. Dicunt hebrei ꝙ nõ solũ
determinauit ei diẽ sz etiã hozã diei: ad oñendũ cer
titudinẽ ẋbi dei. k¶Et venit musca grauissima.
Hic ponit plage ifflictio eo mõ q̃ predicta est. Jn he/
breo aũt hr: Et venit cõmixtio grauissima: ⁊ exponi
tur sic ꝓius ꝑm hebreos. l¶Coꝛruptaq̃ est terra
⁊c. i. habitãtes i ea. m¶Vocauitq̃ pharao. Hic
ponit dicte plage ablatio ad reg⁹ petitionẽ dicẽtis:
n¶Jte sacri. ⁊c. sz moyses oñdit ꝺ ipossibile esse di
cẽs: o¶Abominatiões ei egyptioꝝ ĩmolabimⁿ ꝺo

dñs ad moysen: Consurge dilu/ a
a ꝟ Resistite diabolo et fugiet a vobis. ꝟ fortis immobilis.
culo: ⁊ stã coꝛaz pharaone: Egre b c
ꝟ flurũ seculi. s. quẽ amat pharao: vel populos quos facile decipit.
diẽt. n. ad aq̃s: ⁊ dices ad eum:
Hec dicit dñs: Dimitte populũ a
meũ vt sacrificet mihi. Qz si nõ
dimiseris eum: ecce ego immit/ b
tã i te ⁊ i ꝛuos tuos et in popu/ c f
lum tuũ et in domos tuas: oñe g
genus muscarũ: ⁊ implebuntur
domus egyptioꝝ muscis diuer
si generis: ⁊ vniuersa terra in q̃ b
fuerint: Faciãq̃ mirabilẽ in die
ꝟ propinquiras interpretatur.
illa terrã gessen: in qua populus
meus est: vt nõ sint ibi muscẽ vt
scias qm̃ ego dominus i medio i
terre: ponamq̃ diuisionez inter
populũ meũ ⁊ iter populũ tuuz.
ꝟ orationibus.
Cras. n. erit signũ istud. Fecitq̃ k
ꝟ multitudo muscarum. ꝟ imperus: ⁊ turba co
girationũ q̃ maxime oꝛonib⁹ occurrunt.
dñs ita. Et venit musca grauissi l
ma in domos pharaonis et ser
ꝟ terrenos.
uoꝝ eius ⁊ in oẽm terrã egypti:
ꝟ terreni.
Coꝛruptaq̃ ẽ ꝛra ab huiuscemo i
ꝟ canimis moꝛibus: ipoꝛtunis cogitationibus.
di muscis. Vocauitq̃ pharao m
moysẽ ⁊ aarõ: ⁊ ait eis: Jte sacri n
a ꝟ egypto. s. nolebat eos ire quo dicebant ne lõ
ge a se recedant.
ficate dõ vro i ꝛra hac. Et ait mo
a ꝟ Egyptij. n. oues dedignantur cedere.
yses: Nõ põt ita fieri: Abõmina o
tiones eni egyptioꝝ ĩmolabimⁿ

tur musce diuersi generis: et respõdet ista plaga ex
multitudine diuersaꝝ muscaꝝ vel diuersoꝝ anialiũ
culpe egyptioꝝ qua afflixerant hebreos in multis
modis seruitioꝝ villũ: qz nõ solũ afflixerunt eos in
lateribus faciendis: sed etiã in ĩmũdicijs eꝛ villas
deportandis: ⁊ in fossatis fiẽdis circa villas: ne flu
uius inundans subintraret ⁊ vt essent foꝛtiozes cõ
tra aduersarios inuadentes. h¶Faciamq̃ mira/
bilem ⁊c. qz egyptij habitantes ibi cum hebreis fue
runt afflicti dicta plaga: nõ aũt hebrei. ideo sequitur:
i¶Ponãq̃ diuisionẽ ⁊c. Dicunt hebrei ꝙ nõ solũ
determinauit ei diẽ sz etiã hozã diei: ad oñendũ cer
titudinẽ ẋbi dei. k¶Et venit musca grauissima.
Hic ponit plage ifflictio eo mõ q̃ predicta est. Jn he/
breo aũt hr: Et venit cõmixtio grauissima: ⁊ exponi
tur sic ꝓius ꝑm hebreos. l¶Coꝛruptaq̃ est terra
⁊c. i. habitãtes i ea. m¶Vocauitq̃ pharao. Hic
ponit dicte plage ablatio ad reg⁹ petitionẽ dicẽtis:
n¶Jte sacri. ⁊c. sz moyses oñdit ꝺ ipossibile esse di
cẽs: o¶Abominatiões ei egyptioꝝ ĩmolabimⁿ ꝺo
c* nro. hebrei

Gen.47. a egyptijs abominabiles: ⁊ iõ sepatam
terrã israelite receperunt in egypto.
sic eñ sacrificia israelitaꝝ abomiatio/
nes sunt egyptijs: sic̃ iniquis vita iu/
stoꝝ. ¶Stra. Egyptij abominanⁿ
ones: et eas adozant ꝓpter iouem
hãmonem qui cũ capite arietino pin/
gitur. Jdem bouem colunt egyptij: q̃
consecratus est api. sicut vacca isidi.
Apis enim erat maximũ numen egy/
ptiozum qui semel in anno certo tem/
poze apparebat sacerdotibus eoꝝ.
Illi ꝺo cum hymnis et laudibus eũ
ꝓsequentes: quasi lymphatici pro/
phetabant. ¶Hiero. Egyptus musc̃
percutitur. Nihil laboziosius q̃ tere/
nis desiderijs estuare. Nihil quietius
q̃ in seculo nihil appetere. Jdeo isra/
el custodiam sabbati accipit in mune
re: egyptus pcutitur muscarum mul/
titudine. Qui enim deuz sequitur: ac
cipit sabbatum. i. requiem ẽntis vt
nõ fatigeⁿ appetitu carnalis deside/
rij. Egyptus ꝺo. i. mundus muscis p
cutitur. i. desideriozum curis insolen/
Eccs.10.a tibus. Unde musce moꝛtẽtes perdũt
suauit. vng. quia cogitatiões supflue
a que assidue in animo carnalia cogitã/
te nascuntur et deficiunt: suauitatem
qua quisq̃ intus per spiritum vnctus
est perdũt: quia integritate eius frui
Matt.9.c non sinũt. vñ. Cũ eiecta esset turba: in
trauit ⁊ tenuit manũ eⁱ et dixit: Pu/
ella surge et surrexit puella. Fozas ẽ turba deiecit: vt puella
suscitẽt: qz ꝓius a secretis coꝛdis expellitur multitudo cura/
rũ: et sic anima que intrinsecus iacet moꝛtua: surget dñs enim
se per

Moraliter. Hic agitur de tribⁿ plagis egypti. Prima ẽ plaga rana/ Ca. VIII
rũ de qua dicit b¶Ecce ego ꝓcutiam omẽs termimos tu/
os ranis. ꝓ ranas vero q̃ mozant in aquis immundis sez in
paludibus ⁊ fossatis et sua crocitatiõe inquietant: significã/
tur aduocati in delitijs carnis immunde viuentes. ⁊ sua lo/
quacitate ꝓlongando causas mundũ qui per egyptũ signi/
ficaꝝ inquietant multipliciter ⁊ perturbãt. ⁊ exemplo sue im/
mũdicie multos fedãt. sed ꝓ moysen ducẽ et ꝓ aaron pontifi/
cem restringuntur qõ notatur. cũ subditur: ¶Constitue mi/
bi quando deprecer pro te. Sequitur: †¶Ut abigãtur ra/
ne a te et a domo tua ⁊c. per quod designatur ꝙ principes et
ꝓlati in suis curijs debẽt restringere aduocatozũ loquaci/
tatẽ. Secunda plaga est cynificũ que, ꝓpter sui subtilitatẽ vix
videri possunt: ⁊ tñ acriter pungũt et significãt detractores
qui vix possunt cognosci: eo ꝙ in presentia vngũt et in absen
tia grauiter pungunt. Per ipsos aũtẽ affligitur egyptus: id
est mundus: qz prouocant odia riꝛas et bella. Eccl. xxviij.
Susurro ⁊ bilinguis maledictus: multos eñ turbauit pacez
habentes. Tertia plaga est muscarũ diuersi generis de qua
dicitur: d†¶Ecce ego mittam in te et in seruos tuos oñe
genus muscarũ. ꝙ quas significanⁿ conueniicula infidelium
et hereticoꝝ. Et ꝑm hebreos inter istas muscas alique erãt
venenose per quas significanⁿ hereticarche qui venenum sue
heresis studeⁿt effundere in simplices ignoꝛãtie tenebꝛis in
uolutos. ꝓpter quod ꝙ egyptios designãtur.
¶In ca. viij. vbi dicitur in postilla: Fecerũt sic̃ malefici ⁊c.

Additio. j. Hebrei dicentes ꝙ demones habẽt po
testatẽ sup aliq̃ corpus qõ ẽ minⁿ gra
no hoꝛdei seu lenticule: hoc intelligunt de coꝛpe animalis si
cut sũt cynifes de quibus hic agit: quoꝝm ratio ẽ: qz cũ in
coꝛpore animalis requirũtur multa oꝛgana coꝛporaliter di/
stincta ad diuersa ⁊ varia opa sensus ⁊ motus exercenda: vt
patet ꝙ Halie. de lineamẽtis siue anarthonia membꝛoꝝ. iccir
co ꝑm hanc cõsiderationẽ maioꝛ potentia requirit actiua ad
formã dum vnũ animal in q̃titate modica seu minima q̃ in
aliqua q̃titate ad hoc cõpetenti: sicut maioꝛ potestas requi/
ritur scriptoꝛis in scribendo litterã tam tenuẽ vt cõtineat to/
tũ psalteriũ in vno folio q̃ ad scribẽdũ eum in multis foliis
ad hoc sufficientib⁹. Unde ratio postillatoꝛis dicentis cõtra
eos ꝙ potẽtia actiua que potest in mai⁹ potest ⁊ in minus nõ

su fficeret

Additio
sufficeret nisi coaddak ꝙ demones. nõ ꝓducunt aliquam foꝛ/
mam nisi applicando actiua passiuis. Ex quo sequit ꝙ cũ mo
uere possint magna actiua ad ꝓducendũ magna, animalia ꝙ
etiam possint mouere pua seu minima ad ꝓducendũ minima:
⁊ sic rõ eoꝝ nõ videt habere fundamentũ. Alteri⁹ circa ꝙ
magi dixerũt: Digit⁹ dei est hic. cõsiderandũ est ꝙ in ꝺ cõfessi
sunt virtutẽ diuinã, put doctoꝛes catholici exponũt: nõ tñ sic
intelligẽdo ꝙ ipi crederent vt adonai quez, pfitebat moyses
esset deus. nõ enĩ dixerunt: Digitus dñi est. s. sub nomĩe tetra
gramaton: sed digit⁹ dei. licet enĩ omẽs crederẽt esse aliquaz
causam ꝓmã seu supiozẽ sup omẽs ⁊ ꝙ illa esset deⁿ: nõ tñ ex
hoc sequit ꝙ ipi credidissent ꝙ ille adonai cui⁹ nunciũ se dice
bat esse moyses esset illa superioꝛ causa. ¶Item notandũ ꝙ il
lud qõ dicit postillatoꝛ ꝙ dicti magi nõ cessauerunt postea re
sistere moysi est minⁿ verũ: nam vt ꝑz ex decursu ꝛrẽ nunc̃ in
aliqua septem plagaꝝ sequentiũ fit mentio de magis nisi tñ
in septima plaga. s. de vlceribⁿ ⁊ vesicis. vbi dicit: Nec pote/
rant malefici stare coꝛã moyse, ꝓpter vulnera q̃ in eis erãt. vbi
nõ dicit ꝙ fuerũt malefici conati facere similia: sic̃ dicit in tri/
bus ꝓmis plagis: sed ꝙ verecũdia vel hoꝛroꝛe non cõparue/
runt. vñ dicendũ ꝙ in tertia plaga fuerunt magi oĩno victi a
deo: que q̃dem plaga fuit facta ꝑ manũ aaron qui erat minoꝛ
in gradu eo ꝙ reputabatur tanq̃ ꝓpheta ipius moysi: put
dictum fuit. s. Aaron frater tuⁿ erit ꝓpheta tuⁿ: ⁊ in hoc ma/
gis ostendebat̃ diuina potẽtia inq̃tũ ꝑ minoꝛem seruũ vince
bat maleficos. ¶Jte notãdũ ꝙ si ꝓsiderⁿt effectⁿ hazꝛ plaga
rũ in cõincẽdo egyptios põt in eis talis oꝛdo attendi: sez ꝙ
plage inflicte ꝑ aaron. s. tres ꝑme attingerent ad cõuincendũ
magos q̃ in tertia plaga dixerũt: Digitus dei est hic: nõ tñ at/
tingunt ad mollificationẽ coꝛdis pharaonis in toto nec in ꝑ/
te. dicit enĩ ibi: Jnduratũq̃ est coꝛ pharaonis ⁊ noꝛ audiuit
eos. s. maleficos, pfitentes diuinã virtutez esse vt dictum est.
Sex ẋo plage subsequẽtes facte ꝑ moysen attigerunt ad hoc
vt deuincerẽt omẽs seruos pharaonis q̃ i octaua plaga dixe/
runt ei: Usq̃quo patiemur hoc scandalũ: dimitte eos vt sacri
ficent deo suo quoꝝ consilio nõ acquieuit pharao nisi in ꝺ tñ
ꝙ dimitteret viros remanẽtibⁿ familia ⁊ pecoꝛibus. In nona
ẋo plaga ꝑ moysen inflicta cõdescẽdit pharao ad hoc vt irẽt
cum familia: nõ tñ cuz armẽtis ⁊ ouibus. Decima ẋo plaga a
deo inflicta. s. ꝓmogenitoꝝ attingit ad vltimũ effectũ. s. vt to/

Universidad de Navarra Biblioteca

taliter eos dimitteret ⁊ etiã cõpelleret exire: vt .j. Exo. xij. c. Adhuc vna plagã tangã pharaonẽ ⁊ egyptũ ⁊ pͦ ꝑ dimittet eos ⁊ exire cõpellet in quib⁹ ordo diuĩe ꝓuidentie relucet q̃ minores facit minora: ⁊ p maiores maiora: et p seipm qͦ vltimũ ⁊ pfectũ est: in cui⁹ respectu p̃cedẽtia lz disponãt tñ quo dãmo q̃si nihil reputank: in ꝓra illud .j. Cor. xij. Nec q̃ plantat nec q̃ rigat est aliq̃d: sed q̃ incrementũ dat. fm quaz cõsiderationem plaga decima p̃mogenitoꝝ egyptiorũ fuit a deo ĩmediate inflicta: put hebrei tenẽt: qͦ plane sonat littera. j. xij. ca. vbi dicit: Trãsibo p terrã egypti nocte illa ꝑcutiãq; oĩe p̃mogenitum in terra egypti ⁊c. lz tñ fm doctores nros hec plaga p angelũ fuerit facta qͦ etiã in eo. ca. habek vbi dr: Et nõ sinet pcussoꝛe ingredi domos vras. Ex q̃ pz q̃ pcussor imediat⁹ nõ erat ipse deꝰ lz angelus deo subdit⁹: qͦ pͦt etiã intelligi ỽ malo angelo qz fm glo. mali angeli tales pestes facere solent p̃missione dei. vñ ỽ hac materia in ps. dr: Misit ĩ eis irã indignatiõis sue ⁊c. ĩmissiões p angelos malos nihilominꝰ tñ appropriaf hec plaga decia ĩmediati⁹ deo ꝯ alie: qz in ea mediator erat inuisibilis: nõ aũt in alijs vbi moyses ⁊ aaron erãt ministri q̃ rõne hec plaga appropriatur deo tanꝯ ĩmediator actoꝛi: ⁊ etiã qz erat cõpletiua intenti. s. de liberatiõe ppli. ¶ Jn eodẽ ca. viij. vbi dicitur in postilla: Ad hoc autem est argumentũ. quia saraceni ⁊c.

Additio. ij. Quod saraceni ablutionib⁹ vtantur ex ritu antiq̃ egyptioꝝ nõ videf ratiõabilit dictũ: tũ qz a tpe de q̃ hic agit vsq; ad mahometuz qui fectã saracenoꝝ incepit fluxerũt plusq; mille ⁊ septingẽti anni in q̃bus in egypto multa ⁊ varia dominia inꝛuenerũt: sic in alijs ptib⁹ mũdi: vtpota. Chaldeoꝝ: Medoꝝ: Grecoꝝ: Romanoꝝ: ⁊ hmõi: in q̃bus verisile est qͦ nõ seruabaf hmõi rit⁹ nisi nec i alijs nationib⁹: tũ qz saraceni nõ solũ habitãtes in terra egypti: sed etiã habitãtes citra mare meridianũ vsq; in ptes occidẽtales mũdi ablutiõib⁹ hmõi vtunf. fundamẽtũ aũt eoꝝ in hmõi ablutiõib⁹ lz falsuz ⁊ erroneũ aliud tñ ẽ. ¶ Pro q̃ sciendũ qͦ ipi ꝑcipiunf a suo pseudo ꝓpheta. s. mahometo custodire legẽ. s. mosaicã ⁊ euangelicã: vt in suo alchozano exꝑsse ꝺtinef: ipi ỽo simulãdo obſuationez mosaice legis in q̃ ꝑcipiꝭ vt q̃libet masculus circũcidaf qͦ q̃dẽ ꝑceptũ est initiũ toti⁹ obseruantie legal' circũcidũt se erronee tñ: qz ñ octaua die sic Heñ. xvij. ⁊ Leui. xij. ꝑcipiꝭ: lz post lapsum cuiscũq; tpis indifferent. Simulãdo etiã obseruationẽ euãgelij in q̃ primũ sacramentũ ẽ baptism⁹ ipi se baptizãt seu abluũt: erronee tñ i multꝭ: specialit in ỽ q̃ ille falsus baptism⁹ iteraf apud eos ⁊ frequẽtaf multotiẽs ad libitũ in q̃ iteratiõe sequunf mltos alios errores suos ⁊ specialit duos Unꝰ ẽ qz nõ credunt mortẽ Christi. nos aũt credẽtes q̃ vna xpi mors vnũ baptisma cõsecrauit: vt i glo. ad Hebreos. vj. baptismã ñ iteram⁹: ipi ỽo hãc mortẽ negãtes baptismũ frequẽtãt. Secũdus error eoꝝ circa ỽ ẽ: qz nõ credũt originale peccatũ esse lz peccata actualia tñ: qz ista. s. actualia peccata multotiẽs iterank iõ ipi sua baptismata seu ablutiões frequentant: nos ỽo credẽtes q̃ p vni⁹ delictũ oẽs homes dãnationẽ incurrerũt: vt pͦt ad Ro. v. cõtra qͦ delictũ. s. originale p̃cipalit fuit baptism⁹ ordinat⁹ tñ vnũ baptisma pfitemur: ⁊ lz ista ad expositionẽ lre nõ requirank inꝛponuntur tñ hic ad instructiõez fideliũ: q̃ qñq; cũ saracenis de similibus disputãt seu rõcinank. vñ si eis ꝺponeref q̃ hmõi ablutiões haberẽt ex ritu pharaonis ⁊ alioꝝ egyptioꝝ tãte antiq̃tatis

Replica. correctorij cõ- (vertereꝰ eis ĩ derisuz. tra Burgeñ. Jn ca. viij. postillator reꝓbẽdit iudeos asserẽtes q̃ demones nõ hñt ptãtem sup aliqͦ corp⁹ min⁹ grano milij arguẽs q̃cq̃ pͦt ĩ mai⁹ pͦt ĩ min⁹ ⁊c. Bur. dic illã rõnez nõ sufficere nisi suppono q̃ demones nõ ꝓducãt aliquã formã. lz solũ applicẽt actiua passiuis. Bz videf Burgeñ. ỽ peccare i logica: ꝓbia: ⁊ theologia. Jn logica nãq; argumẽta p locũ a maiori ꝛstructiue valet p̃sertim in materia motiua vel trãslatiua: de q̃ logici exꝑplicãt q̃ potens portare mille libras pͦt etiã portare decẽ: ⁊ ita potens applicare ad magnũ effectũ corpa pͦt etiã ad minoꝛẽ effectũ Jtẽ fm pbos dato addito Bur. rõ nõ valeret. pͦt enĩ q̃s ꝓducere formã maioꝛẽ q̃ nõ minoꝛẽ. potest ei hõ generare hominẽ magnũ lz nõ pͦt generare muscã parnã: et iõ stãte addito Bur. videlicet q̃ demones nõ ꝓducerẽt formas sic nõ faciunt tũc nõ valet rõ: quã cũ suo medio putat valere. nõ ei sequiꝭ demones nõ ꝓducẽtes formas faciũt effectꝰ malores lgit minores: ptz instantia de homie in argumẽto logico. ꝫ. animo suppositio ⁊ ꝺcesso q̃ demones non ꝓducant formas nouas: lz solũ applicent actiua passiuis: adhuc argumẽtũ ẽ

formale

formale: demones pũt in mai⁹ igit in min⁹ ꝯtũ ad ꝓposituz: qz fm sanctũ Tho. nõ pũt nisi ꝓmittank. ꝓmittere igit deꝰ potenit q̃ faciẽt maius nõ potendo min⁹ ⁊ ecõuerso. vnde ptz q̃ theologice cõcedendũ est: si deꝰ ꝓmiserit q̃ demones siue ꝓducãt siue nõ adhuc pũt in minus ⁊ nõ in maius ⁊ ecõuerso. Argumentũ aũt postillatoris tenet p locũ a maiori cõstructiue q̃ ad motũ exteriorẽ et potentiã motiuã ỽ cõi lege videlicet si demones pũt mouere ⁊ applicare actiua passiuis ad generationẽ vel ꝓductionẽ maioris sequiꝭ ⁊ minoris: nec requiritur ad valoꝛẽ ꝛsequẽtie an ꝓducãt formas vel nõ vt ptz ex dictꝭ. ¶ Jtẽ i eo. ca. hoc dicit postillator q̃ magi post tertiã plagã nõ cessauerũt resistere moysi: Burgeñ. dicit esse min⁹ verũ: lz ad hoc nõ adducit rõnem nisi ab auctoritate negatiue qͦ nõ valet: lz postillatoris est bona ratio fundata i lra. in sequẽti enĩ ca. dicit de magis q̃ in septima plaga vulnerũ ⁊ vesicarũ turgentium nõ poterãt stare coꝛã moyse: ex q̃ lra ptz q̃ vsq; ad illud tempus steterũt coꝛã moyse nõ ad iuuandũ sed resistẽduz qz alꝰ iniuste fuissent puniti illa septima plaga. ꝯuis enĩ post tertiã plagã ꝓpter cõfusionẽ qz nõ poterãt facere similiter ỽ cetero nõ attentauerũt resistere moysi nõ p facere aliq̃d similiter: tñ astiterũt pharaoni ꝓuis cõsilijs ꝓpter que puniti sunt. si enĩ in tertia plaga cõfessi fuissent dei ire diuinitatem vt dicit Burgeñ. destitissent vtiq; a malo ⁊ regi bonum p̃stitissent: ⁊ sic septima plaga puniti nõ fuissent: exemplũ hui⁹ habek i eo. ca. ix. j. de plaga grãdinis quã euaserunt di serui pharaonis qui timuerũt verbũ dñi: ⁊ fecerũt cõfugere seruos suos et iumenta in domos. qui aũt verbũ dñi neglexerũt plaga grãdinis interierunt: ita deus ꝓnio: ad miserandũ ꝯ ad pdenduz maleficis in septima plaga pepcissꝰet. si in tertia cõfessi diuinitatẽ dei israel vl ab iniq̃s resistẽtijs abstinuissent. Falluz igit est q̃ Burgeñ. dicit in p̃mis trib⁹ plagis magos cõuictos ad cõfitendũ deitatẽ. nam ꝓmo in septima sunt ꝓuicti qñ ꝓe vulneribus coꝛã moyse stare nõ potuerunt. Jtẽ idem Burgeñ. ꝓ confirmatione dictoꝛ suarũ ineptiaꝛ ponit cõpationes plagarũ factarũ p aaron ⁊ moysen ⁊ deũ immediate dicẽs: in eis relucere ordinẽ diuine ꝓuidentie cum p minores facit minora: ⁊ p maiores maiora: ⁊ maxima p seipm que dicit in decia plaga cõsistere. Sed hic ordo Burgeñ. multiplicit deficit: ꝓmo qz dicit decimã plagam factam a deo sine aliq̃ medio: cui⁹ op positũ ptz ex lra dicente eã factã a pcussoꝛe. dicit enĩ. j. xij. ca. de dño: Et nõ sinet pcussoꝛẽ ingredi domos vras ⁊ ledere. vñ ptz q̃ illa decia plaga sit facta a deo mediãte pcussoꝛe: sic alie mediãte moyse ⁊ aaron: ⁊ hec ẽ sententia scⷮoꝝ doctoꝝ ⁊ cõiter catholicoꝝ sicut pz' idẽ Burgeñ. dicit: Secõdo deficit qz distinguit ꝓmas plagas factas ab aaron tanꝯ minores et sex sequentes factas a moyse tanꝯ maiores ⁊ decimã tanꝯ maximã factam ĩmediate a deo. fm hec dicta q̃rta nõ distinguereꝰ a decima. quia nõ legitur in ea aaron vel moysen aliq̃d fecisse: sed dicit in hoc. viij. ca. dñs fecit. Et velt musca grauissima nec videf catholice dictũ deũ ĩmediate talia signa non fecisse effectiue que p moysen ⁊ aaron ⁊ angelos tanꝯ p instrumenta fecit: nam instrumẽta creata ad tales effectꝰ sup naturales se nõ extendũt effectiue: qz nõ oziunt ex potentia naturali sed obediẽtiali q̃ q̃libet pͦt fieri ex q̃libet q̃ solũ dñm respicit. p ĩmediate efficẽte. ſnia enĩ est beati Augꝰ. ix. sup Heñ. et. iij. de trini. ca. vij. nam ⁊ si sancti sic moyses ⁊ alij dicant signa facere ß catholice intelligendũ ẽ q̃ deꝰ p eos q̃ p seipm. Tertio deficit qz si minoꝛa p minores ⁊c. sequiꝭ q̃ demones tanꝯ maiozes debẽt moysi ⁊ aaron preferri. nam a decima plaga quaz reputat Burgeñ. maximã fecit deꝰ ministeriõ demonũ vt etiã Burgeñ. ponit auctoritate sanctoꝛ doctoꝛ: ⁊ tales etiã plage in scriptura dicunf immissiones p angelos malos. cum igitur illa maxima sit p eos facta nõ per moysen nec aaron sequitur eos esse potiozes moyse ⁊ aaron non solum natura quod verum est: sed et potestate et auctoritate quod falsum est. Et si verum est pestes ⁊ mala pena infligi ministerio malorum angelorum. ꝓbabile est dicere q̃ omnes plagas egyptiacas deus fecerit ministerio eorum ꝯuis ad nutum ⁊ ad exteriorem designationem moysi et aaron eleuatio et prolectio virge facta esse dicantur. non enim virga nec eius eleuatio se extendcrent ad eruptionem ranarum muscarum et ceterorũ tam subito nisi ministerio angelorum dictorũ per deum deputato ad designationem et ꝓnũciationem moysi ⁊ aaron cõcurrente. frustra igitur Burgeñ. hic se fatigauit. ¶ Jn hoc autem in quo Burgeñ. postillatorem notat vltimo. scilicet an ablutionem pharaonis imitenf adhuc saraceni vel an habeant eam a mahometo nõ est magni ponderis: nec ad litteram exponendam vel ad conferendum cum saracenis multum importat.

☞ Dixit aũt

Origẽ. Quinto loco animalium nece vel pecudum egyptus verberatur. Jn quo vecordia vel stulticia mortalium arguitur: qui tanꝯ irrationabilia pecoꝛa cultum ⁊ vocabulũ deo imposuerunt figuris: non solum hominũ sed pecudũ ligno ⁊ lapidibus ipressis: hãmonem ioue in ariete venerãtes: amulium in cane: apin in tauro ⁊c. portenta deoꝛum: que egyptus imitaf: vt q̃ bus cultum credebant esse diuinum: in his viderent miserandum supplicium.

Deut. 5. b 5 Rab. Quintum ꝓceptum est. Non mechaberis: Quinta plaga mors in pecoꝛib⁹. Comparemus hec. Da hoiez mechari volentẽ ꝓiugio nõ ꝺtentũ. Appetitũ carnis deuiare nõ vult nobis pecoribusq; cõmunem. Coire enĩ ⁊ generare etiã pecudũ est. Ratiocinari ⁊ intelligere hominũ est. Ratio ꝯ que ꝓsidet motꝰ inferiores tãꝯ regina frenare debet: nõ ĩmoderate laxare. Jdeo pecoꝛib⁹ in natura datum est: vt certis tpib⁹ tñ ad coitũ moueank: interim nanq; motꝰ ipse torpescit. Hõ aũt moueri pͦt qz refrenare motũ potest. Tibi dominationẽ ratiõis creatoꝛ dedit: tibi ꝓcepta cõtinentie tanꝯ in bestias inferiores loꝛa cõcessit. Tenes qͦ pecꝰ nõ potest: et speras qͦ non potest. Laboꝛes in ꝺtinendo: nõ pecus. Audebis in eternitate: nõ pecus. Si opus fatigat: merces cõsolat. Debes iteriozem motũ frenare: nõ tanꝯ pecus in omnia laxare. Mõ si contẽcris ⁊ imagnem dei q̃ in te est post habueris victus cupiditate tanꝯ dimisso hoie pecꝰ eris.

Psa. 5. Cõtra illũ: Molite fieri sicut equꝰ ⁊ mulus in quib⁹ nõ est intellect⁹. Sed forte exigis libera libidiẽ vagari: nulla lege refrenari. Attende plagam si pecus es: saltem mozi time. a ¶ Jngrauatiõ est ⁊c. Aug⁹ Si pecoꝛa israelitarũ mozerentur videreꝰ causa cõpetens q̃re coꝛ eius grauareꝰ ad ꝓceptum dei: tanꝯ si magi ei⁹ pecoꝛa israelitaꝝ occidissent: lz vnde debuit ad timendũ vel credendũ mouerꝭ: ingrauatũ est: ⁊ illa ingrauatio etiam huc vsq; progressa est. b ¶ Tollite plenas ⁊c. Aug⁹. Alia lra. Sumite plenas manus vobis fauille de fornace: ⁊ asperget moyses in celum ⁊c. Supioza signa virga fiebant: quã nõ moyses sed aaron extendebat sup aquã: vel ad terrã pcutiebat. Nunc ỽo interpositis duobus signis de cynomia. s. ꝛmotib⁹ pecoꝛ vbi nec aaron nec moyses aliq̃d manu operank: dicit vt moyses fauillã spargat in celũ: ambo iubenf sumere: sed ille spargeret nõ in terrã: sed in celũ. tanꝯ aarõ: (qui datꝰ erat ad populuz) terrã percutere deberet: vl in aquã vel in terrã manum extendere. Moyses ỽo q̃ erat i his que ad dñm iubenf: fauillam iubet spargere. Quid duo illa supioza signa: vbi nec moyses nec aaron aliq̃d manu operank: q̃d sibi vult ipa diuersitas? ¶ Ra.

Deut. 5. b Sextũ ꝓceptũ: Mõ occides. Sexta ista. pustule in corpoꝛe: vesice bullientes et scatẽtes: incẽdia vulneꝛ: ⁊ fauille formacis. ardent enĩ homicide ira: insania. Si posses videre aias homicidaꝝ: plus plãgeres eas ꝯ putrescẽtia corpa ulceratoriũ. c ¶ Ulcera ⁊ vesice ⁊c. Origẽ. Cum ferbura i sexto ferbere ꝓducunt. Jn vlcerib⁹ dolosa pruluẽtaq; malicia arguit in vesicis tumẽs ⁊ inflata supbia. Jn ferburis ire ⁊ furoꝛis insania. d ¶ Jndurauit d. c. ⁊c. Origẽ. Nota qz in sexta pla-

ga nõ

1 Dixit autẽ dñs ad moysen: Jngredere ad pharaonẽ ⁊ loq̃re ad eũ: hec dicit dominꝰ deꝰ hebꝛeoꝝ: Dimitte pplm meuz vt sacrifcet mihi. 2 Nõ si adhuc renuis et reties eos: Ecce manus mea erit super agros tuos: ⁊ sup equos et asinos: camelos ⁊ oues et boues pestis valde grauis. 3 Et faciet dominus mirabile inter possessiões israel et possessiones egyptioꝝ: vt nihil omnino pereat ex eis q̃ pertinent ad filios israel. 4 Cõstituitq; dñs tẽpus dicens: Cras faciet dñs verbũ istud in terra. 5 Fecitq; dominus verbuz hoc altero die: Mortuaq; sũt

5 vt cultores animalium confundantur.

omnia animantia egyptioꝝ. De animalibus vero filioꝝ

a 5 qui deum colunt nõ animalia.

israel nihil omnino periit. Et misit pharao ad videndum: nec erat quicq̃ mortuum de his que possidebat israel. 6 Jn grauatũq; ẽ coꝛ pharaonis: et non dimisit populum. Et dixit dominus ad moysen et aaron: 7 Tollite plenas manꝰ cineris de camino: spargatq; illum moyses in celum coraz pharaone sitq; puluis super omnem terraz egypti. 8 Erunt enim in hominibus ⁊ iumentis in

a 5 dolosa et purulenta malicia. b 5 insita superbia.

c tis vlcera ⁊ vesicę tũrgentes in vniuersa terra egypti. 9 Tuleruntq; cinerẽ de camino: et steterũt coꝛã pharaone: ⁊ spar-

a 5 qui erat in his que ad deum.

sit illũ: moyses in celũ. Facta q̃ sunt vulnera vesicarũ tur-

a 5 Rationabilibus sicut videbatur.

gentium in hominibus et iu-

5 Jratus.

mentis: nec poterant malefici stare coram moyse ꝓpter vlcera que in illis erant et in oĩ terra egypti. 10 Jndurauit dñs coꝛ pharaonis: ⁊ non audiuit eos: sicut locutꝰ est dñs ad moysen. 11 Dixitq; dominꝰ ad moysen. Mane cõsurge et sta coram pharaone et dices ad eum. Hec dicit dñs deus

1 Dixit aũt dñs. Hic ꝛscribit ꝗnta plaga. cui⁹ ꝓmo ꝓmittit cõminatio. et secõdo subdit inflictio. ibi: Fecit q̃ dñs. ¶ Circa ꝓmum dicit: b Hec dicit dñs deꝰ hebꝛeoꝝ. lz enĩ sit deꝰ ⁊ dñs oĩm: dicit tñ hic deus ⁊ dñs hebꝛeoꝝ in speciali: ꝓ veram fidem ⁊ specialẽ cultũ: ⁊ vt videret pharao q̃ tũ dñs diligebat ꝓpluz illũ. subditur. c ¶ Ecce manꝰ mea. nõ dicit manꝰ moysi: qz ista plaga siẽt precedẽs facta est a deo absq; ministerio moysi et aaron. in tribus autem ꝓmis dicit aaron extendisse manũ. d Super agros tuos et super ⁊c. pestꝭ valde grauis. Ex quo ptz q̃ illa pestꝭ fuit solũ sup aialia que erãt in campis. Qualiter aũt fuerit illa pestꝭ in textu non exꝑimit: nec Josephus de hac peste loquit⁹. ⁊ ideo dicit Andreas q̃ fuit ex voluntate diuina nõ q̃ corruptionem aeris. Alij aũt dicũt q̃ fuit ex corruptione aeris diuinitus causata cadente sup pascua. ⁊ ideo aialia pascẽtia corrupta sunt: ⁊ fm hoc dicit pestꝭ illa a pastu. e Et faciet dñs mirabile inꝛ possessiones israel: quia i eisdẽ campis animalia egyptioꝝ sunt mortua ⁊ animalia filioꝝ israel saluata. f ¶ Cras faciet dominus verbuz istud. Dicit Hebrei q̃ moyses fecit lineam in pariete dicẽs: Crastina die cum sol attinget lineã istaz fiet plaga ista. ⁊ hoc est factum ad ostendendũ certitudinẽ diuine ꝓuidentie.

g ¶ Fecitq; dñs. Hic ꝛsequenter describitur ꝓdicte pene inflictio eo mõ q̃ ꝓdicta est. h Et misit pharao ad videndum. Querit quare non misit ad videndũ de aliꝭ ꝓdictis plagis sicut de ista? Dicendum q̃ nõ poterat: quia in plaga precedenti immediate nunciꝭ nõ poterãt ire ꝓpter muscas que erant in itinere vel ꝓpter animalia que erant horribilia fm aliam opinionem. Similiter dicẽdũ de cynicilibus ⁊ ranis. Et coꝛrespondet plaga ista culpe egyptioꝝ qua afflixerãt hebꝛeos ỽ nõ solũ in ꝓprijs coꝛporibus sed etiam in eoꝝ animalibus supponendo eis onera grauia portãda. i ¶ Et dixit dñs. Hic describit sexta plaga q̃ fuit cõmunis hominib⁹ ⁊ iumentis. cũ dicit: k ¶ Tollite plenas manus cineris ỽ camino. Ex quo patet q̃ ista plaga facta ẽ ex elemento ignis: quia cineres illi acceptꝭ sunt de camino ardenti: vt magis sonat in hebꝛeo. ⁊ coꝛrespondet plaga ista culpe egyptioꝝ qua afflixerant hebꝛeos in decoctione laterum in igne fornacis. l ¶ Spargatq; illum. s. cinerem ardentem. m ¶ Moyses. ⁊ nõ aaron: qz ista sparsio cineris facta est versus celũ. aaron enim erat ordinatus in his que pertinebant ad populum moyses aũt i his que ꝓtinebãt ad deum: ⁊ ideo manu ꝓpria iussus est spargere cineꝛez qui spargendus erat versus celum. n ¶ Erunt enim in hominibus ⁊ iumentis vlcera ⁊ vesice turgẽtes ⁊c. Primo enĩ fuerũt in eis vesice turgentes. i. calefactionẽ punctes cõtinentes: ⁊ postq̃ ruptę sunt vesice fuerunt in eis vulnera. o ¶ Nec poterant malefici stare coram moyse. Ex q̃ ptz q̃ ex pcedẽtibus signis nõ destiterãt moysi resistere: ꝓpter qͦ ista plaga fortius in eis defecit q̃ in alijs egyptijs. †3.3.x p ¶ Dixitq; dominꝰ. Hic describitur septima plaga: cui⁹ primo ꝓmittit cõminatio. secõdo subdit inflictio. ibi. Et dixit dominꝰ ad moysen. tertio euisdez remotio.

† 2 ☞ Jtẽ

gā nō dicitur: Jnduratū est cor pharaonis: sed aliquid terribilius addit. Scriptuz est enim qz induravit dominꝰ cor pharaonis ꝛc. Rursus in septima cum grando et ignis egypcuz vastat: induraī quidē cor pharaonis: ſz nō a domino. Jn octaua vo vbi locusta ꝓducitur: dicitur dñs indurare cor pharonis. Et i nona cū tenebre palpabiles fiunt: tandem vero cū extinctis primogenitis ſraelite discessissent. ita dicitur: Et indurauit dñs cor pharaonis regis egypti ꝛ seruoꝝ eius: ꝛ insecutus est eos. Sed ꝛ cū moyses de terra madian ad egyptum mittitur ꝛ ꝑcipitur ei facere ꝓdigia: addit: facies ea in cōſpectu pharaonis. Ego aūt indurabo cor pharaonis ꝛc. Vnde primū dictum est a domino. Ego indurabo cor pharaonis ꝛc. Secūdo quoqz enumeratis principibꝰ ſrael dicitur: Ego indurabo cor pharaonis ꝛc. Non frustra facta est ista varietas: vt nūc dicatur dominꝰ induraſſe cor pha. Nunc sponte esse induratum. Vnde paulū tangꝫ ſtelligentem quid differat induratū esse cor pharaonis: ꝛ induraſſe dominū cor pharaonis dicere alibi: An diuitias bonitatis eiꝰ ꝛ patientie ꝛ longanimitatis contemnis? ignoras qm benignitas dei ad penitentiā te adducit ꝛc. hic sine dubio eum qui sponte induratus est culpat. Alibi vero velut questionem super hoc proponēs dicit: Ergo cui vult misereſtur: ꝛ quem vult indurat ꝛc. Addit etiam bis. O homo tu quis es qui respōdeas deo: ꝙ quod de eo qui a domino dicitur induratus: nō tam questionis solutione ꝫ apostolica auctoritate respōdit ꝓ incapacitate audiozum sicut alibi ait: et audiuit arcana verba: que non licet homini loqui. Vnde in sequētibus eum qui nō tam studiozū merito ꝫ sciendi cupiditate secretiozibus se questionibus curiosius immergit deterret dicens: O homo tu quis es qui respōdeas deo ¶ Rab. Septimū preceptum. Non furaberis. Septia plaga grando in fructibus. Memo enī habet iniuſtū lucrū ſine iusto damno: dum furaris: acquiris vestem: amittis fidem: lucrum visibile: damnum inuisibile: lucrum de tua ciuitate: damnū de domini nube. Qui enī malo desiderio forinsecus furantur dei iudicio intrinſec̄ grandinant: ꝛ ager cozdis eozū denaſtat. a Jdcirco autem posui ꝛc. Augꝰ Nec verba apostolus posuit: vbi ꝛ hec ait: Si aūt volēs deus ostendere iram ꝛ demonſtrare potentiā suam: ſustinuit in multa patientia vasa ire: parcendo. ſ. his quos malos futuros esse ꝓscierat. que vasa dicit perfecta in perditionem: et vt nobis inquit notas faceret diuitias glozie ſue: in vasa miſericozdie: qui dicūt: Deus meꝰ miſericozdia eius preueniet me. Nouit ergo deus bene vti malis: nō tamē humanā naturam ad maliciam creat: ſed perfert eos patienter ꝗuſqz ſcit oportere: nō inaniter: ſed ad admonitionez vel exercitationem bonoruz. Ecce enim vt annuntiet nomen domini in vniuerſa terra: vasis miſericozdie ꝓdest ad eozum vtilitatem ergo pharao est seruatus. b ¶ En pluam ꝛc. Origc. Huc vſqz per errozū suozum figuras mundo supplicia temperantur: post hec veniunt verbera ō supernis. c ¶ Mitte ergo iam. Aug. Hoc nō tam indignanter ꝫ miſericoziter ꝓmonere videtur deus: qui etiā irascens temperat penam. Sed mouet quibus nūc pecozibꝰ cōſulatur: ſi omīa mortua fuerant ſuperiozi plaga: vbi ſcriptū est: ꝙ discrenit deus inter pecoza hebreozum ꝛ egyptioꝝ: vt omnia. ſ. mozerent pecoza egyptiozum: nullum vero hebreoꝝ. An eo ſoluit ꝗstio ꝙ ꝓdixerat mozitura que in campo fuiſſent: vt hec accipiantur omīa. Jntelligank aūt euaſiſſe que in domibus erant: q̄ collegerūt ꝛ tenuerūt qui dubitabāt ne forte veruz esset qđ moyses ꝓdixerat dominū facturum. ꝛ ex his esse in campis iterum poterant: que modo iubent cōgregari in domos: ne grandine pereant. cū ſcriptura dicit: Qui timuit verbū domini de ſeruis pharaonis ꝛc. Hoc ergo fieri potuit: quoniā moztem pecozum minatus ē deus: ꝗuis id ſcriptura tacuerit. d ¶ Extēditqz moyses ꝛc. Origc. Illud quoqz notandū ꝙ q̄dā verbera inferre dicit aaron pharaoni vel egypto: quedā moyſes: quedā vo ipe dñs. Jn pma enī plaga vbi aquas vertit i ſanguinē: eleuat aaron virgā: ꝛ percutit aquam. Jn secūda percutit aquas: ꝛ educit ranas. Jn tertia extēdit manū: ꝛ percutit virga pulueꝛ terre: ꝛ fiūt cynifes. Jn quarta dicit dñs feciſſe: vt veniret cynomia. Jn quinta quoqz cū extinguunt peccora: ō: feciſſe verbū hoc. Jn ſexta vo moyses aſpergit fauillā: ꝛ fiunt vlcera ꝛ vesice. Jn ſeptima eleuat manū in celum: ꝛ fiunt voces ꝛ grando. ſ. ꝛc. Jn octaua ſimiliter extendit manus in celū: ꝛ dominus inducit ventū: ꝛ adducit locuſtas. Sed et in nona extendit manū in celū ꝛ fiunt tenebre ꝛ caligo. Jn decima vero finis ꝛ perfectio totiꝰ operis miniſtrāt a dño. Sicut enī dicit: ꝛ dñs percuſſit oīe ꝓmogenitū in terra egypti. ¶ Origc. Est alia obſeruāda differentia. Jn pma enī plaga cū aqua vertit in ſanguinem: nōdum dicit moyſi vt intraret ad pharaonē: ſed vade in occurſum eius ꝛc. Jn ſecūda vo cōſtanter ꝛ fideliter miniſtrata prima dicitur ad eum: Jntra ad pharaonem ꝛc. Jn tertia vo cynifes inferuntur: magi cedunt confitentes: quia digitus dei est hic. Jn quarta vo vigilare inducitur moyses manē: ꝛ ſtare cōtra pharaonē ꝓ

Rom.3.d
Deut.5.d
Pſ.55
Jac.c

ꝫ cedentem

hebreoꝝ: dimitte populū meuz vt ſacrificet mihi: quia i hac vice mittaz oēs plagas meas ſup cor tuū et ſup oēs ſeruos tuos ꝛ ſup populū tuū: vt ſcias ꝙ non ſit ſimilis mei in omni terra. Nūc enī extendēs manū ꝑcutiam te ꝛ populum tuū peſte: peribiſqz de terra. Jdcirco aūt posui te vt oſtendā in te fortitudinē meā: ꝛ nārretur nomē meū in oīni terra. Adhuc retines ppm meuz: ꝛ nō vis eum dimittere? en pluā cras hac

ꝫ vaſis miſericordie.
a ꝫ ad monitionem ꝛ correctionem bonorum.
ꝫ per quam tenera adhuc vaſtantur naſcentia vitiozum.

ipa hora grādinē multā nimis ꝗ lis nō fuit in egypto a die ꝗ fundata est vſqz in ꝑſens tps. Mitte ergo iam nunc: et cōgrega iumēta tua: ꝛ omnia ꝗ habes in agro homines enī ꝛ iumēta et vniuer

ꝫ ecclesiam.

ſa quę inuēta fuerit foris nec cō

ꝫ aggreſtium morbus.

gregata de agris: ceciderit qz ſup

ꝫ duricia infidelis cordis.

ea grando morient. Qui timuit verbum dei ō ſeruis pharaonis fecit confugere ſeruos ſuos et iumenta in domos. Qui autez neglexit ſermonem domini: dimiſit ſeruos ſuos ꝛ iumēta i agris. Et dixit dñs ad moyſen: Extēde manū tuā i celū vt fiāt grando i vniuerſa ꝛra egypti ſup homines et ſup iumēta: ꝛ ſup oēm herbā agri in terra egypti. † Extēditqz moyses

ꝫ non in terram. ꝫ ſicut ſuperi⁹ de faulla

titudinē ꝛ ſue ꝛtut⁊ magnitudinē: que nec i modico pōt ꝑpediri. ¶ Quat ñ fuit i egypto. Jn illa eī regiōe q̄ ē ꝛſus austrū. pauce pluuie et grādines fiunt ꝛ que ꝫtitat⁊ ſz tūc fuit grādo ita magna in mltitudie ꝛ ꝫtitate ꝛ maior: ſic fieri ſolet i ptib⁹ bozealib⁹. g Mitte ꝫ ꝛc. Bō ad oſtēdēdū ꝙ cū iuſticia diuina ſemp currit miſericordia. h Qui timuit ꝛbū dei ꝛc. iſte timoz nō fuit filialis ꝓcedēs ex amoze: ſz fuilis ꝓcedēs ex formidie pene. i Qui aūt neglexit. qz nec fuilē timozē ex nimia obſtinatiōe habuit. k Extēde manū tuam i celū. qz moyses erat i his q̄ ptinebāt ad dñm. aarō aūt ſupza iuſſus ē ortē

dere manū ꝛ ſus terra: qz erat cōſtitut⁹ in his q̄ ptinēt ad ꝓpln. ¶ Et do.

Allego.

Luc.12.f

Deu.31.f

cedētē ad aqs cū cynomia replē tur egyptio ꝛ dom⁹. Jn ānta cū pecora delenī ad pharaonē ītra re iubet. Jn ſexta ptēnīt pharao nec dz ꝙ itrauerit moyses ꝛ aarō ad eū: qz facta ſūt vlcera ꝛ vesice cū ſeruoꝝ etiam ſup maleſicos: ꝛ nō poterāt reſiſtere moyſi. Jn ſeptima vigilare iubet valde mane ꝛ ſtare contra pharaonem: cum grandinem ꝛ ignē ꝓducit ꝛ voces. Jn octaua intra re ꝑcipitur ad eum: cū locuſta ꝓducitur. Jn nona rurſus contēnitur pharao ꝛ moyſi ꝑcipit ad celum extendere manus vt fiāt tenebre palpabiles: nec intrat: ſed vocatur ad pharaonē. Simiſiter in decima cuz primitiua delentur: ꝛ cogitur cum feſtinatione exire de egypto. a Et dñs dedit to. ꝛc. Aug. All. Vide tēperamentū diuine correctionis nō cū ſilētio verberat: ſz dat voces ꝛ doctrinā celiꝰ mittit: per quā poſſit mūdus caſtigariꝰ culpam ſuā agnoſcere. Dat grandinē ꝓ qua tenera vaſtanī adhuc naſcentia vitioꝝ. Dat ignē ſciēs eē ſpinal⁊ tribulos q̄s debebat depaſci: ō q̄ dic̄ dñs: Jgnē veni mittere i terrā. Per hūc ignem incētiua voluptatis ꝛ libidinis ꝓſumunt. ¶ Qui. Sūt alia miſta obſuāda q̄b⁹ diuja indicaī ſapiētia. Primo ei nō flectit pharao cū aq̄ i ſanguinē vertit. Jn ſecō paz molliri videt. vocauit enī moyſen ꝛ aarō dicēs: Orate ꝓ me dñz ꝛc. Jn tertio magi cedūt dicētes: Digit⁹ dei ē hic ꝛc. Jn qrto p cynomiā ꝛberatus: dic̄ Ītes imolate dño deo ꝛc. Jn qnto vbi nece pecūdū cedit⁊: nō cedit ſz ampli⁹ indurat. Sīt i ſexto ſup plagā vlcer. Jn ſeptio ꝛo cū grandine vaſtat ꝛ ignib⁹: vocauit moyſen ꝛ aaron dicēs: Peccaui etiā nūc: dominus iuſt⁹: ego aūt ꝛ ppli mei iniqui ꝛc. Jn octaua cū locuſtis vr gerē: feſtinanter vocauit moyſen ꝛ aaron: peccaui añ dñm deum veſtrum ꝛ in vos. Suſcipite peccatū meū: etiaz nūc orate ad dñm deū veſtrū. Jn nono cū tenebris ſuffundit: vocat moyſen ꝛ aarō dicens: Jte ꝛ ſeruite dño deo veſro. Jn decio cū ꝓmitiua exſtiguunt: vocat eos nocte ꝛ dic̄: Surgite exite ō ꝑplo meo vos ꝛ fi. ſſ. ꝛc. Et adiūgit: Bndicite aūt ꝛ me. Nō pūt ꝫ explicari niſi eo dē ſpū q̄ gesta ſūt: qz ſm Aplm ſpūs ꝓphaꝛ. ꝓphet⁊ ſbiect⁹ ē: nō q̄ hūlcūq; ad explanādū dicta ꝓphaꝛ: ſz ꝓphet⁊ dicunt eē ſbiecta. b ¶ Nouī aūt ꝛc. Aug⁹. Jli. q̄ſtionū ſup Exo. Fragore celi ꝛ grādie exterrit⁹ erat pharao. Vñ rogabat moyſen vt ozaret ꝓ eo ſpītes iniqtatē ſuā ꝛ ppli ſui. Sz moyſes aliū timozē q̄rebat. facile ei ē penā timere: ſz nō ē ꝫ deū timere: illo. ſ. pietat⁊ timoze. ꝙ ō q̄ iacob dic̄: Niſi de⁹ patr⁊ mei abraam: ꝛ timoz iſaac eſſet mihi nunc me inanem, dimiſiſſes.

ꝫ Ego enī

a virgā in celum: ꝛ domin⁹ de

a ꝫ Non cum ſilentio verberat doctrinam celitus mittit ꝓ quā caſtigatus culpam ſuā agnoſcat mundus. ꝫ terrozem cōminationis. ꝫ Exx. voces doctrinam. ſ. b ꝫ increpationem malozum.

dit tonitrua et grādines ac

ꝫ miracula.

diſcurrentia fulgura ſup terram † Pluitqz dominꝰ grandinem ſup terrā egypti: ꝛ gran

ꝫ de quo dicitur: Jgnem veni mittere in terram.

do et ignis mixta pariter ſterebantur. Tāteqz fuit magnitudinis: ꝗta ante nunqz apparuit in vniuerſa terra egypti: ex quo gens illa condita est. Et pcuſſit grādo i oīni terra egypti cuncta ꝗ fuerunt in agris ab hoīeuſqz ad iumentū: cūctāqz herbā agri pcuſſit grādo ꝛ oīne lignū regionis cōfregit. Tantum i terra geſſen vbi erāt filij iſrael grādo nō cecidit. Miſitqz pharao et vocauit moyſen et aaron dicens ad eos. Peccaui etiam nunc. Dominꝰ iuſtus: ꝛ ego et populus meꝰ impij. Orate dominū vt deſināt tonitrua dei ꝛ grādo vt dimittā vos: et nequaqz hic vltra manea tis. Ait moyſes: Cū egreſſus fuero de vrbe: extendam palmas meas ad dñm: et ceſſabunt tonitrua et grando nō erit: vt ſcias qz dñi est terra. Noui autem q̄ et tu et ſerui tui necdū timeatis dominū deum. Linū ergo et hordeū leſum est: eo q̄ hordeū esset virens: et linum iam folliculos germinaret. Triticum autem ꝛ far nō sunt leſa: qz ſerotina erāt. Egreſſuſqz moyſes

ꝫ vel terren.

a pharaone ex vrbe: extendit manus ſuas ad dominum: et ceſſauerūt tonitrua ꝛ grando: nec vltra ſtillauit pluuia ſuper terram. Videns autez pharao q̄ ceſſaſſet pluuia et grādo et tonitrua: auxit peccatuz: ꝛ ingrauatū est cor eiꝰ et ſeruoꝝ illius et induratum nimis: nec dimiſit iſrael ſicut ꝓceꝑerat dominus per manum moyſi.

a ¶ Et dñs dedit tonitrua. ad terrēdū egyptios. b ¶ Et grādi. ad cōſumēdū terrenaſcētia ꝛ etiā hoīes ꝛ aīalia q̄ erāt i agr⁊. c ¶ Ac diſcurrētia fulgura ad pcutiēdū ea q̄ grādinē euadebāt. Pōt⁊ etiā ex ꝫ q̄ ſta plaga fuit ex trib⁹ elemētis. ſ. aq̄ rone grādinis: q̄ ē aq̄ cōgelata: aere ex cōmotiōe eius vehemēti rone tonitrui: et igne ex fulgure diſcurrēte. Correſpōdet etiam iſta plaga ꝓ quā terrenaſcētia fuerunt ꝓtrita ꝛ in modū paleaꝝ redacta culpe egyptioꝝ q̄ hebreos afflixerūt in paleaꝝ congregatiōe: vt dicit ē. ſ. v. ca. d ¶ Cuz egreſſus fuero de vrbe. erat enī plena idolatria: iō ꝓ egreſſus est añq̄ ozaret. e ¶ Noui aūt q̄ ꝛ tu ꝛc. timoze filiali. Jſ tm̄ fuiſſi: vt pena ceſſet. f ¶ Linū ꝗ ꝛ hordeū leſum ē. i. cōritū ꝛ corruptū a grādine cui⁹ causa ſubdit: g ¶ Eo q̄ hordeū eſſet virēs. Jn hebreo habet: Eo q̄ eſſet ꝓmitiuuz ꝛ iō iam tātū creuerat q̄ illud qđ poſſet creſcere post pcuſſionē grandinis eſſet infructuoſum ꝛ inutile. h ¶ Et linum iam folliculos germinaret. Jn hebreo habet: Et linum iā tuellos fecerat. ꝛ ideo qz tuelli erāt fracti: vlteriꝰ erat inutile. Ex ꝓdictis ꝓz q̄ tria iſta plagā cruaſerūt. ſ. illa q̄ erāt in domibus: qz in agris tm̄ fuit iſta peſtilētia: vt ꝓz ex ꝓdictis in textu. Jtem illa q̄ nō erant ꝓmitiua: q̄ nō intrantū. ꝓtunc creuerūt q̄ renaſcentia eſſet inutilis. Jtē illa q̄ erant dura vt lignea: que nō fuerūt fracta. ꝛ eadē ratiōe illa q̄ nō erāt in tuellis: qz nō reſiſtebāt grādini ſz cedebāt pcuſſioni. i ¶ Triticum aūt ꝛ far. Jn hebreo habet: Triticū ſpelta nō sunt leſa. cuius causa ſubdit: k ¶ Quia ſerotina erāt. ꝛ illud qđ natū et nouitū erat cedebat pcuſſiōi grādinis. Cetera patēt ex ꝓdictis. Ca. IX

Pſ.104

Mozaliter. Jn ō capitulo agit de tribus plagis egypti. Pzima est peſtis ō qua dicit: c ¶ Ecce manꝰ mea erit ſup agros tuos ꝛ ſup equos ꝛ aſinos et camelos et oues et boues peſtis valde grauis. Per hec animalia bzuta ſtelligunt hoīes voluptuoſi viuentes vita beſtiali. Vñ. j. Ethi. vita voluptuoſa dicit vita pecudū. Sup iſtos aūt venit peſtis valde grauis: qz primo venit ſup eos moꝛs culpe ꝛ poſtea moꝛs gehēne. Secunda plaga est veſicarū de qua dicitur:

n † ¶ Erunt enim in hominibus ꝛ iumentis vlcera ꝛ veſice turgentes i vniuerſa terra egypti. Egyptus interpretatur tenebra: ꝓpter qđ homines egypti dicuntur qui ſuum ſtudiū applicant ad exercenduz peccata que ſunt tenebraꝝ opa. Eſa. xxix. Qui ꝓfundi eſtis corde vt abſcōdatis a domino conſiliū quoꝝ ſunt in tenebris opera ꝛ dicunt quis videt nos? Jumenta xo dicunt qui in talibus opibus preſtāt auxilium conſiliū ꝛ fauoꝛ. dicunt enim iumenta quaſi iuuamēta ꝛ ſup iſtos etiā cum alijs veniēt veſice turgētes. i. pungentes. per quas intelligitur pena vermis conſcientie que ꝑpetuo manebit in damnatis. Eſa. lxvj. Vermis eoꝝ nō moriet. Tertia xo plaga est ignis et grādinis de qua dicit: † Grādo ꝛ ignis mixta pariter ferebant. ꝓ qua intelligit illa pena damnatoꝝ de qua dicit Job. xxviij. Ab aquis niuiū trāſibunt ad caloꝛē nimiū. Per hoc aūt ē q̄ dicitur in textu. b ¶ Qui timuit verbum dñi de ſuis pharaonis fecit cōfugere ſuos ſuos ꝛ iumēta in domos. que fuerūt ſaluata ſignificatur q̄ peccatoꝛes refugientes ad domū eccleſie ꝓ opera vere penitentie euadunt penam gehenne. ¶ In ca. ix. vbi dicitur in poſtilla: Et miſit pharao ad videndum.

Additio. j. Est alia ratio cōſona lre quā q̄dā hebreoꝝ aſſignāt ad ō q̄ ō iſta plaga miſit ad videndū ſpecialiter ꝛ non in ꝑcedenti: qz. ſ. mirabilitꝛ erat q̄ ex aūlib⁹ egyptioꝝ ꝛ hebreoꝝ q̄ i eisdē campis paſcebant mozerent illa q̄ erāt egyptioꝝ:

F 3 ꝫ nō aūt

nō aūt ḡ erāt hebreox q̄ḡ ox terrā gessen esset imunis ab aliq̄ plaga nō aūt alia terra egypti: ḃ etiaz ſonat lr̄a que ī p̄cedēti plaga dicit: Faciāḡs mirabilē ī die illa terrā gessen in q̄ ppls meꝰ ē vt nō ſint ibi muſce: in hac xo plaga. ſ. peſtis ox: Mortuaḡs ſūt aīantia egyptiox ꝛ de aīalib⁹ filiox iſrl nihil oīno perijt. ſ. vbicūq; essent etiā ī terra egyptiox q̄ ē mirabili⁹: et p vīs digni⁹ inq̄ſitiōe: ī p̄mis xo duab⁹ plagḡ qz magi fecerūt ſilia nō curauit pharao ingrere diſtrictiōez plagaz. in terria xo nō legit tal diſtrictio. ¶ In eo. ca. ix. vbi ox in⁹poſtilla: Idcirco poſui te vt oſtendā in te fortitudinem meam.

Additio. ij. Licet ꝛcedendū ſit q̄ deꝰ nō idigeat malicia hoīm ad declarationez ſue fortitudinis eos flagellādo: qz p multas alias vias p̄t ſuā fortitudinē oſtendere ꝓut poſtillator dic: nō tñ ex ḃ ſequit q̄ cuz ox: Ut oſtēdā ī te fortitudinē meā li. vt nō teneaḳ ibi cauſalit ꝓut ip̄e vult ferre. Pxo q̄ oſtendādū ē q̄ ex diuīa ꝓuidētia nō ſolū diſponit q̄ effectꝰ fiāt: ſz etiā ex q̄bus cauſis ꝛ q̄ ordine ꝓueniāt: inē q̄s q̄dē cauſas ſūt etiā q̄rūdā effectuū cauſe actꝰ būani: vñ ī talib⁹ oportet hoīes agere aliq̄: vt p ſuos actus ipleaneḳ q̄dē effectꝰ ſm ordinē a deo diſpoſitū ꝓut in ſecūda ſcde. q. lxxxiij. ꝛ ī ō ī talib⁹ rales actꝰ medij rōnē habēt cauſalitatḳ reſpectu effectꝰ a deo diſpoſiti. vñ in p̄ñi materia qz deꝰ ex ꝓpoſito ſue volūtatḳ diſpoſuerat q̄ p malicia pharaonis a deo roleratā ꝛ p̄miſſam ſua potēta iuſticia ꝛ lōganimitas hoīb⁹ declararetꝫ: idcirco hmōi malicia ſic a xo p̄miſſa hz rationē cauſalitatḳ reſpectu hmōi declarationis a deo intēte: nō tñ hec cauſalitas eſt p̄ncipalis ꝛ abſoluta ſz eſt ſecūdaria ꝛ ex ſuppoſitiōe diuini ꝓpoſiti vt dictū eſt: vñ ptz q̄ li vt cū dicit: Ut oſtēdā in te. teneāḳ cauſalit ꝓut ſonat ꝛ nō idiget aliq̄ reſolutiōe vñ ꝛ doctores ſancti hāc dictionē vt ī ḃ loco ī ſua ꝓpria ſignificatiōe relinquūt: vt ptz in gloſa bñ intuēti. ſicut enī cū dicit de deo in Pſ. Qr ꝓducit herbā ſuituri domino vt educat panē de terra: nō excludit q̄n deꝰ p miſtas alias vias poſſet educere panē de terra ſine ḃ q̄ herbā p̄t⁹ ꝓ duxiſſet

a Ego enī indu. ꝛc. Aug⁹ ¶ Ca. X in eo dē. Hic ita dic tanḡ op⁹ habeat deꝰ cuiuſḡ malicia: ſz ſic ītelligēdū ē ac ſi diceret: Ego patiēs fui ſup euz ꝛ ſuos ei⁹ vt nō cos auferrē: vt ordine ſupueniant ſigna mea ſup eos: qz enī patiētia dei obſtinatiox fiebat malus anim⁹: p eo q̄ patiēs ī eo fuit: dicit ingrauaui eoꝝ ei⁹. Plage egyptiox eruditio ſunt filiox iſrael: ne ſimiliter indurenḳ: ꝛ ſimilla patiantur. multato peſtilente ſapientiox erit paruulus.

¶ Quāge. Poſſunt decem plage quibus egyptius p iſraelitas verberatur romani regni comparari temporib⁹. qz hec ī figura noſtri facta ſunt. Chriſtianus ꝛ iſraeliticus populus vnius dei eſt: vna vtriuſq; cauſa ſubdita fuit ſynagoga egyptijs: eccl̄ia romanis. Perſecuti ſunt et egyptū: p̄ſecuti ſūt ꝛ romani. Ibi decies cōtradicit moyſi. Hic decē edicta cōtra xp̄m. Diuerſe ibi plage egyptiox. Diuſe ꝺ calamitates romanox. Ibi p̄mū ſanguis ɔ putels ꝛ flumib⁹. Hic manat ꝺ ꝓma ſb Nerone plaga: vt vbicūq; mozētiū ſanguis eſſet: vel morbis ī vrbe corrupt⁹ vt ꝺ bellis ī orbe ꝓfuſus. ¶ Ibi ſcḋa plaga rane ī penetrabilib⁹: inedia pene habitatores extīxit: ꝺ ſb domiciano ſatellites effrenati iuſſu cruēti p̄ncipis ꝛ inopia pene oēs romanos ciues diſpſit. ¶ Ibi tertia plaga cyniſes muſcule ſeuiſſime: q̄ media eſtate p loca ſqualida gregati volāt: capillīſq; hoīm: ſetiſq; pecudū vēte mozbu iferūt. Hic tertia plaga ſub traiano iudeos excitauit: q̄ cū ɔ diſperſi: quaſi nō eſſent quieſcerēt: repētino caloze ꝓmoti graſſati ſunt. Pozte/rea multe vrbes iſdem tpibus corruerunt terremotu. ¶ Ibi quarta plaga muſce canine: alīne putredinis vermium martes: hic ſub marco anthonio lues mltis infuſa ꝓnciīs italiā ꝛ vrbem romam exercitūq; romanox p diuerſa hibernia diſparſum: morte diſſolutū putredini ꝛ vermibus dedit.

¶ Ibi quinta plaga pecoꝝ ꝛ iumentox. Hic ſub Seuero p/ſecutore cuiuilib⁹ bellis ꝓpria viſcera ꝛ iumenta reipublice: id eſt plebes ꝓuincia ꝛ legiōes militū cōminute ſūt. ¶ Ibi ſexta plaga veſice turgētes vlceraq; manantia. Hic plaga q̄ p⁹ maximi p̄ſecutiōem fuit: q̄ ſpecialiter epiſcopos ꝛ clericos

duxiſſet ſz q̄ deꝰ voluit inſtituere iſtū modū determinatū ꝓdu/cēdi. ꝛ ſic eductio panis de terra hz cauſalitatē reſpectu ꝓductiōis herbe. vñ li vt: tenet cauſaliter ibi ſic ꝛ in hoc loco.

Replica correctorij ⁊tra Burgen. ſemihereticū. In ca. ix. Burgen. notat poſtillatorē dicentē li vt: nō teneri cauſaliter ſz cōſecutiue cū dicit: Idcirco poſui te vt oſtēdā in te fortitudinē meā. obijciēs⁊ allegās mira putās ea eſſe ⁊tra poſtillatorē q̄ tñ nō eſt: ſz potius ꝓ eo vt ptz dilgenter intuēti. nihil enī p̄t eſſe deo cauſa motiua ad extra ꝛ ī ratiōe finis nec forme niſi ⁊ſecutiue: et ḃ ē q̄ intēdit poſtillatorſequit enī ⁊ſequntia legali: Pharao fuit malicia ĩdurat⁹ cōtra dñm: q̄ deꝰ voluit ī eo oſtdere fortitudinē ſuā: ꝛ ſic malicia nō fuit cauſa niſi occaſio ⁊ſecutiōis ex lege p deū ordinata vt deꝰ cū flagellaret ꝛ in eo ſuā potētiā oſtēderet: ꝛ ad ḃ valet ex emplū de ꝓductiōe panis de terra q̄ ita ordinez nature inſtituit q̄ p̄t terra germinaret ꝛ gramē ꝓdiret in granū vt fieret panis ⁊ſequēter ex ordine inſtituto. Sed ꝛ illud q̄ Burgeñ. ex dictis ſancti Tho. ſcḋa ſcḋe. q. lxxxiij. applicat ꝓpoſito videl⁹ min⁹ catholice dictū: videliz q̄ ex ordinatiōe diuīa oportet hoīes agere vt effectꝰ a deo inſtituti impleank: nā ex eo ſequit ī materia p̄ñi q̄ pharaoni peccatū obſtinatiōis ꝓputari nō debet: qz ſm ḃ oportuit eū eſſe cauſaz diuīe glorificatiōis ſi cauſalit teneri debeat vt vult Burgeñ. in his aūt q̄ oportet fieri ſicut ī naturalib⁹ ꝛ neceſſarijs nō laudamur nec vituperamur teſtib⁹ pbis ꝛ theologis: ſequit etiā illā obſtinationē fuiſſe nō ſolū ex diuina p̄miſſione ſz etiā inſtimtione ꝛ ordinatiōe q̄ nō ſonat theologice: cum doctores ſancti ꝛ magiſter ſnīaz hmōi obſtinatiōis ſicut nec alioz malox culpe non velint eſſe cauſam poſitiuā ſz defectiuā. doctrina enī Scoti ē q̄ in repro/batione deus nullum actum poſitiuum habet circa reprobatū ſed ſolum negatiuum: non ordinando ad gloriam et gratiam. vnde ſi dictum ſancti Tho. veritatem habere poſſet in poſitiuis ordinatis per deum. in propoſito autē ꝓout Burgeñ. applicat non videtur conſonare.

Et dixit dñs ad moyſen: Ingredere ad pharaonē. Ego enī induraui cor ꝛ eius ꝛ ſeruoꝝ illius: vt faciam ſi gna mea hec in eo: ꝛ narres ī auribus filij tui ꝛ nepotum tuorum q̄tiens cōtriuerim egyptios: ꝛ ſigna in eis fecerim: ꝛ ſciatḳ qz ego dñs. Introierūt ergo moyſes et aaron ad pharaonē: ꝛ dixerūt ei: Hec dicit dñs deus hebreorum: Uſq;quo non vis ſubijci mihi:

a Patiencie ſuſtinui.

a

obmiſſa turba populari eccleſiarū p̄/mates cruciari imperauerat intume/ſcens credēs ira ꝛ inſidia nō per vulgi cedem: ſed p vulnera mozētiū p̄n/cipum ꝛ potentum exaltata eſt. ¶ Ibi ſeptima plaga coacta in aere grādo: que hominibus ꝛ iumētis fuit exitio: hic ſub gallo ꝛ voluſiano q̄ decio p̄ſe/cutore ſucceſſerunt: peſtis infuſa eſt p omnia ſpacia romani regni: ꝛ oīne g̃/pe genus humanuz dedit neci. ¶ Ibi octaua correctio excitate vndiq; gentes roma/num ozdem cedibus et incendijs va/ſtauerunt. ¶ Ibi nona plaga tenebre tractabiles plus periculi cōminātes q̄ facientes. Hic aureliano perſecuto/re decernēti: diris turbinibus terribile fulmen ſub ipſius pedibus ruit: o/ſtendens quid faceret tārus vltor: ni ſi patiēs eſſet: q̄ḡ intra ſex menſes tres inkfecti ſunt imparatores Aurelian⁹: tacitus: ꝛ florian⁹. ¶ Ibi decima ꝛ vltima plaga p̄mogenitox interfectio. Hic olim gdītio idolox q̄ primitus facta in p̄mis amabāt. Ibi rex potētiā dei ꝓbauit ꝛ ſenſit ꝛ timuit ꝛ populū dei liberū dimiſit: hic quoq; hec omia fecit: et etiam credidit. ¶ Idem. Ibi populus dei nō eſt ad ſeruitutem retractus. nec hic poſtea ad idolatriā coactus. Ibi egyptioꝝ vaſa p̄cioſa hebreis tradita ſunt: hic eccleſie chriſtianox p̄cioſa paganox tēpla ceſſerunt. ¶ Idem. Egyptijs poſt. ꝛ. plagas dimiſſos hebreos p̄ſequētib⁹ maris irruit interit⁹: nos quoq; pegrinātes: p̄ſecutio gētiliū manet: donec mare rubrum. i. ighē iudicij chriſto duce ꝛ iudice tranſeam⁹. Qui xo chriſtianos p̄ſequunt cum rege ſuo antichriſto i ſtagno ignis eterni ſubmergent. ¶ Rab. Octauū p̄ceptum. Falſum teſtimnoniuz Deut. 5. e nō dices. Octaua plaga locuſta animal. ſ. dēte noxiū. Falſus enim teſtis nocet mozdēdo: et ꝓſumit mentiendo. Ān Si mo- Gal. 5. c detis ꝛ conſumitis: videte ne adinuicem conſumamini.

Nico. de lyra

Et dixit dñs. Hic deſcribit octaua plaga. ꝛ p̄ Ca. X mo p̄mittit eī cōmiatio. ſcḋo ſubdit eī⁹ inflictio. ibi Dixit autem dominus, Circa p̄mū ptz lr̄a vſq; ibi.

℞ Ecce ego

a Ecce ego inducā cras lo. ꝛc. i. multitudinē locuſtaz. ſic dictuz eſt. ſ. viij. ca. Uenit muſca grauiſſima. i. mltitudo muſcaz. p talē modū loquendi dicit. Syllogiſm⁹ ē oratio. i. ogeries orationū. †ℨ. 7. c. 8. a ℟. 9. a

b Que operiet ſuperficiē terre. non q̄ totaliter ſit opta: ſz p magna pte. c He q̄ḡ eī⁹ appeat. ſ. ō bis q̄ ptinēt ad eius ornatū: ſi ſūt herbe ꝛ cetera viridia: et iſte ſenſus pz p ḃ q̄ ſb dit: Sz comedaḳ qz reſiduū fuit grādini. d Et ꝛplebūt domos tuas. qz nō ſolū ifeſte erāt frenaſcētib⁹ ſz etiā hoīb⁹. e Auertitq; ſe ꝛ. qz p cepit p ſigna obſtinatiōnē reg⁹ ꝛ indignatiōnē eius cōtra ip̄m: ꝛ ō dedit ire locū. f Uſq;quo patiemur ḃ ſcādalū? Scādalū eſt impactio pedis q̄ facit hoīnē cadere: ꝛ ſic illud malū q̄ḡ eis īmi/nebat vocabāt ſcādalū. g Reuocauerūtq; moyſen. de volūtate regis.

h Cū puulis nr̄is ꝛc. cui⁹ cauſa ſubdi/tur: Eſt enī ſolēnitas. ſ. generalis ī qua oēs tā maſculi q̄ femīe ꝺbēt eē. oportet etiā nos ſacrificare ꝛ neſcim⁹ q̄ vl quot: ō oportet nos ducere aialia ad īmolandū: ſiſtr iumēta ad portāndū mlieres ꝛ puulos. i Sic dñs ſit vobiſcuz. ironice ox hoc. k Cui dubiū ē q̄ peſſime cogi/tet? ac ſi dicat ptz q̄ rebellare intēditis ſub ꝓtextu ſacrificādi. l Ite tantū viri. q. d. ad viros ſacrificare ptinet ꝛ non ad alios. m Hoc enī ꝛ ipi petiſtis. nō vereḳ mētiri: qz ḃ nō petiuerāt. n Dixit aūt dñs. Hic deſcribit plage iflictiē. ꝛ ſcḋo eī⁹ remotio. ibi: Exhorzē. Circa p̄mū ox: o Extēde ma. tu. ſup terrā egy/pti. ſz moyſes cēt executor ordiar⁹ ī his q̄ ptinēt ad deū. ꝓpt q̄ḡ ꝓcedētib⁹ iuſ/ſus ē extēdere manū ſuā ſup ſraz: ad oſtēdendum q̄ qui poteſt in maius poteſt ꝛ in minus quando poteſtates ſunt ordinate: ſic in ꝓpoſito: ſed nō ecōuerſo: et iō aaron q̄ fuit ⁊ſtitut⁹ ī his q̄ ptinēt ad pplm vt ptz in p̄dict⁹ extēdit manū verſus terrā ſz nō verſus celum. p Ad locuſtā. i. ad mltitudinē locuſtaz. q Et dñs induxit ventū vrentē. i. calidū ꝛ ſic/cū q̄ facit ad generatiōez locuſtaz ꝛ fortificationē ipaz vt poſſint volare.

r Quales aūt illę tpſ nō fuerūt. i mnl/titudine ꝛ magnitudie. s Nec poſtea future ſunt. Cōtrariū videt dicere iohel ꝓpheta. Dicendū q̄ nō loquit ō locuſt⁹ ad lr̄az ſic hic: ſz ſub ſilitudine locuſtaz loquit ō gētib⁹ q̄ vaſtauerūt terrā filiox iſrl ſm aliq̄s. ſm xo alios dicētes q̄ iohel loquit ō locuſt⁹ ad lr̄az. dicēdum q̄ iſte locuſte fuerūt ḡuiores intēſe ſz nō extēſe: qz modico tpe durauerūt ſz ille diu ut⁹. vt ibidē pleni⁹ dicet ꝓxo ꝓcedente. t Exhorzē. Hic deſcribit predicte plage remotio. v Feſtinus pharao vocauit moyſen. qz neceſſitate vrgebat. w Dec cani ī dñm ꝛc. ſimulat pniam vt euadat penā. x Ut auferat a me mozte iſtam. Uocat illā plagā mozte: qz ad eā diſpo/nit ex corroſiōe frenaſcētiū: ꝛ correſpon/det iſta plaga culpe egyptiox q̄ p̄duxe/rāt vitā hebreox ad amaritudinē. vt dictū ē. j. ca. ꝛ iō vocat moꝛs q̄ nihil amaritius ſit. y Egreſſuſq; ē moyſes: qz ī ſpe/ctu idolatre noluit orare a Qui flare fecit vētū ab occidēte. ad debilitādū locuſtas: ſic vent⁹ calidus flās ex oppoſito eas generat ꝛ fortificat. vt dictū eſt. b Uehementiſſimum. vt locuſta non poſſet reſiſtere impetui eius.

†ℨ. 104. Sap. 16. b Johel. 1. a

duraſſe dñm cor pharaonis beneficio ſcz ſuo ⁊ patrie ⁊ illa fiebat obſtinatio: dū ei parceret. Sicut oia mala cor da hoim patrie dei male vtēdo dureſcūt. a ¶ Extēde manū ⁊c. Aug⁹. Tertio ad moyſen. Extende manū tuam in celū: vt fiat etiaz plaga tenebrarū. Nūq̄ autē dictū ē ad aarō vt extenderet manū in celū. Nō ergo dictuz ē ad moyſen extende manū tuam ſup terrā egypti: ⁊ aſcendat locuſta ſup terraz credo id ſignificari: etiaz minus poſſe ꝙ pōt ſz nō cōuerti. Orig. Nona plaga: tenebre ſūt: vt mētis eoz ceci tas arguaꝫ velut intelligant diuine diſpenſationis ⁊ puidētie obſcuriſſimas eſſe rationes. poſuit ei deus tenebraſ latibulū ſuum quas illi auda cter ⁊ temere p ſcrutātes: ⁊ alia ex alijs aſſerētes icraſſaſ ⁊ palpabiles erroū tenebras deuoluti ſunt. Stra. Per tenebras inſipiētia indeo ⁊ oñdit q̄ affligebā tur ⁊ igrabant ad quē finē eorū pene deuenirēt. Añ etiā vl p tenebras arcanū diuini iudicij ſignificatur: q̄ iuſtos miſericorditer ſaluat: impios iuſte ꝺdemnat b ¶ Oues tm. ⁊c Hircus hz. preter oues ⁊ boues relinquite: ⁊ ē iuſtitata locutio: niſi poſt diſtinctiōez inferaſ: relinq̄te. ⁊ ſubaudiaſ iſta: vt ſit ſenſus. Jte p̄ter oues ⁊ boues: ⁊ reliquite iſta. ſolet enī tales eclipſis fieri crebro in locutiōib⁹ ſcripturarum. ¶ Rab. Monū preceptuz. Deut.5.c Non concupiſces vxorem p̄rimi tui. Mona plaga denſe tenebre. Eſt enim quedam mechia ⁊ in appetendo vxorem alienam: quādo cuiuis non ſufficit ſua: etiam alienam tentare. Vere denſe ſunt tenebre. Nihil enim tā dolet patiens. nihil tam nolit pati faciens. Qui hoc facit vere cecatur furore horribili.

bus egypti. Et indurauit dominus cor pharaonis: nec dimiſit filios iſrael. Dixit autem dñs ad a moyſen: Extēde manū tuā in cę- ſ arguentes ceciratem mentis: vel oſtendentes diuine diſpēſationis ⁊ prouidentie obſcuriſſimas eſſe rationes
lū ⁊ ſint tenebrę ſup terram egy- ſ hyperbolice tenebre enim palpari non poſſunt ſed magnitudinem tenebrarum ſignificauit.
pti: tā dēſe vt palpari queāt. Extendit moyſes manū in cęlū: ⁊ fac- a ſ grecus habet ⁊ nō vidit nemo fratrem ſuum.
ta terra egypti. Trib⁹ diebus nē- b
mo vidit fratrē ſuū: nēc mouit ſe c
ō loco in quo erat. Ubicūq̄ aūt d
habitabāt filij iſrael lux erat. Vo- e
cauitq̄ pharao moyſen et aaron ⁊ dixit eis: Jte ⁊ ſacrificate dño: f
Oues tātū vſq̄ ⁊ armēta remane- g
ant: quuli vſi eant vobiſcuz. Ait
moyſes: Hoſtias quoq̄ et holo- h
cauſta dabis nobis: q̄ offeram⁹
dño deo noſtro. Luncti greges p i
a ſ quaſi adducris pecorib⁹ poſſet vngula remanere: ſz ſic intelligēdū eſt nec vngulā relinquem⁹:
gent nobiſcum: nō remānebit ex
eis vngula quę neceſſaria ſunt i
cultuz domini dei noſtri: p̄ſertim cū ignoremus qd debeat immolari: donec ad ipm locuz puenimus. Indurauit aūt dñs cor pharaonis: et noluit dimittere eos: Dixitq̄ pharao ad moyſen: Recede a me: ⁊ caue ne vltra videas faciem meaz. Quocūq̄ die apparueris mihi morieri. Reſpōdit moyſes: Jta fiat vt locut⁹ es Non videb o vltra faciem tuam.

a ¶ Dixitq̄ aūt dñs. Hic deſcribit nona plaga. cū ſz: b ¶ Sint tenebre ⁊c. Dicit ei aliq̄ q̄ aer fuit ita ingroſſat⁹ vapoꝛib⁹ hūidis ⁊ groſſis q̄ cū tactu poterāt p̄cipi: q̄ tenebra ipa cū ſit ꝑuatio lucis nō ē tactu p̄ceptibilis. c ¶ Et facte ſūt tenebre horribiles. q̄ in illis tenebris fiebāt eis viſiones imaginarie horribiles. d ¶ Trib⁹ diebus nemo vidit fratrē ſuū. i. aliū hoīez. e ¶ Nec mouit ſe timore ductꝰ. f ¶ Ubicūq̄ aūt ba. fi. iſra. lux erat. Ex q̄ ptz q̄ iſta plaga facta ē mediāt⁹ celi luminarib⁹ deo ad nutū obedientib⁹ ñ influēdo lumē egyptijs ⁊ cōmunicādo illud hebreis ⁊ iſta plaga correſpondet cecitati mētis q̄ fuit in egyptijs q̄ poſt tot ſigna manebāt in obſtinatiōe ſua. g ¶ Vocauitq̄ pharaō moyſen. nō q̄diu fuerūt tenebre: q̄ tūc nullus egypti⁹ de loco ſuo ſe mouit: ſz poſtq̄ redierat lux timebat enī de alia ꝑcuſſiōe maiori. dicūt aūt hebrei q̄ ꝑdicte tenebre triū dieꝝ nō ſolū fuerūt ad ꝑcutiendū egyptios ſz etiā ꝑp̄ filios iſr̄ inf q̄s erāt alīq̄ mali ⁊ increduli nec volebāt de egypto recedere ⁊ illi mouti ſūt in illis trib⁹ diebꝰ ⁊ ſepulti: ita q̄ egyptij nō viderūt. ſi enim vt diſſent ſic dixiſſent inf ſc: ita ꝑcuſſi ſūt filij iſr̄ ſic ⁊ nos.

b ¶ Hoſtias q̄s ⁊ ho. da. nobis. i. ꝑmittes q̄ ducamus aſalia ad ſacrificia. ¶ Cūcti greges pḡēt nobiſcū. q̄ neſcim⁹ q̄ et q̄ta velit: ⁊ in q̄ moyſes non dixit falſum: q̄ dixerat illi dñs imolabis deo ſup montē iſtū vt habeꝫ. ē. iij. ca. ſz nō dekmi nauerat ſibi q̄ vel q̄t deberent imolari nec opoꝛtebat q̄ moyſes diceret exp̄ſſe q̄ vellēt de p̄cepto dei oīno de egypto abſq̄ reditu recedere. ſi enī falſuz non debeat dici: veritas tñ ꝑ loco ⁊ tempoze pōt taceri: ⁊ ideo de duobus a deo ſibi dictis vnum dixit aliud tacuit.

Ca. X

Moraliter. Hic agit de duabus plagis egypti. c Prima ē locuſta ⁊ viridia corrodentium de q̄ ꝺz. a ¶ Ecce ego inducā eras locuſtas i fines ⁊c. Locuſte ſaltātes ad corrodendū viridia ſignificāt demones feſtinātes ad deſtruendū bonoꝝ operū initia: vt ſic ſequens fructus ipediaſ. ipſi ꝺo torquēt dānatos in inferno: q̄ ſicut peccatores eis fuerunt ſubiecti in culpa ita ſubijciunt in pena. ideo ſubdik: ¶ Comedaſ q̄ reſiduū fuit grādini. quia demones ſuppleāt reſiduū penaꝫ inferni. ⁊ ſubdit: † Devorata eſt igit herba terre ⁊c. ita q̄ nihil remāſit viride per q̄ deſignaꝫ q̄ damnatis in inferno nihil remanet cōſolabile: ſz ſempiternꝰ horoꝛ inhabitās. Sedā ꝺo plaga ē tenebraꝝ palpabilium de q̄ ꝺz: a ¶ Dixit aūt dñs ad moyſen: extende manū tuā ſ cēlū ⁊ ſint tenebre ſup egypti terrā ita denſe vt palpari queāt. p q̄s ſignificant ille tenebre de quib⁹ ꝺz: Matth⁹. viij. Ejicient i tenebras exteriores. ſcz illi qui vitam egyptioꝝ ſequuntur ⁊ errores. ¶ In ca. x. vbi dicit in poſtilla: Ubicūq̄ autem habitabant filij iſrael lux erat ⁊c.

Additio. Nō videt neceſſariū dicere q̄ iſta plaga fuerit mediāt⁹ celi luminarib⁹. ſufficit enī q̄ fuerit ſolū in aere ⁊ vbi egyptij habitabāt tm: vñ ac ille fuit ingroſſat⁹ ⁊ denſat⁹ virtute diuia in tantū q̄ ꝑdidit diaphanēitatē ſic vt non eſſet capax lucis: q̄ ptz manifeſte ex b q̄ dicit: Trib⁹ diebus nemo vidit fratrē ſuū. nam ſi aer fuiſſet capax luminis potuiſſent ſe videre inuicē cū lucernis ſeu lampadib⁹ igneis quib⁹ boues cōiter illuminank etiā in nocte q̄tūcunq̄ obſcuriſſima: hoc etiā videtur ſonare verba q̄ dicunt de bis tenebris. ſ. vt palpari queant. ex q̄ ꝺdē groſſitie tam palpabili ꝓtingebat q̄nod ꝺz: Nemo mouit ſe: q̄ tāta erat groſſities q̄ impediebat motū. i ſola enī obſcuritate q̄tūcunq̄ careat luce boues mouent ꝑ ſertim in locis ſibi notis vſ etiā i nocte obſcuriſſima nōnulli ꝑficiſcunt. ⁊ iō oportet q̄ buſ q̄s ꝺz: Nemo mouit ſe cauſa fuerit groſſicies palpabilis aeris tenebroſi: vſ i hac plaga celi lumiarib⁹ ſuo moze influētib⁹ aer egyptioꝝ nō reciplebat lumē rōne predicta. aer ꝺo hebꝛeoꝝ illuminabaꝫ vt ſolebat.

Eſt enī hec expoſitio magl ꝺſona rōni: q̄ ſm pbm. Frustra fit p plura q̄s pōt fieri p paucioza: ⁊ eadē rōne quod pōt fieri p minoza nō requriſ q̄ fiat per maioza. ⁊ ideo nō oportet dicere q̄ ꝺ⁹ in hac plaga influentiā celeſtiū lumiariuz mutauerit ſiē nec littera hoc dicit: ſed ſolū fuit mutatio in natura aerea elemētari modo predicto.

Replica correctorij ꝓtra Burgēſ. ruraleſ. ¶ In ca. x. Burg. notat poſtilla torē dicentē plagā nonā q̄ erat tenebraꝝ fuiſſe mediāt⁹ luminarib⁹ celi in q̄bus deꝰ ſuſpēdit actū ſcōm. ſ. illumiare nulla mutatiōe facta i eoꝝ natura q̄ ad actū p̄imū q̄ eſt lucere: ſiē etiā dic ſupra Danielē de igne triū pueroꝝ in quo fuit ſuſpēſus ſecūdus act⁹ q̄ ē calefacere ⁊ cōburere: ꝑmo actu. ſ. calere manēte. Qne modū dicēdi rōnabilē ⁊ ītelligibilē Burgēſ. hic nitik coꝛrūpere dicens q̄ illa plaga ſcz tenebraꝝ ſit facta p ꝺenſationē aer. tātum: vt ꝑderet diaphanēitatē. ⁊ b ꝑparet nitik ex eo q̄ ꝺz i ſra q̄ trib⁹ diebꝰ nemo vidit fratrē ſuū: aſſertēs ſi aer fuiſſet diaphanus ⁊ capax lucis potuiſſent accēdere lucernas ⁊ ſic ſe mutuo videre. Jtē ſcōo ex eo q̄ tenebre i ſra dicunt palpabiles: q̄s ꝓtigebat ex hmōi ingroſſatiōe que tāta fuit vt etiā motū impediret. q̄ dicit in ſra: q̄ nemo mouebat ſe de loco: ⁊ confirmat factū ſuū duplici rōne. ꝓma: q̄ fiūt p plura que pōt fieri p pauciora. ſcōa ratio q̄ frustra fit p maioza

Dices ergo

maioza q̄s p minoza fieri potuit cuiuſmodi ē aer reſpectu luciſ: ſed hec videt groſſa ⁊ ruralis imaginatio militās cōtra rationē ⁊ naturā rerū: nā deſtruit naturā: ratiōem ⁊ nomen plage. ipa enī plaga dicit in littera tenebra. tenebra aūt ē ꝑuatio lucis i ſubiecto apto nato: q̄ ꝑuatio imaginatiōe. Bur. locū nō habet: q̄ nihil aptū eſt illumiari niſi diaphanū q̄lis nō erat aer egyptioꝝ. ptūc ſm Bur. ⁊ ſic ſm eū non pōt dici plaga tenebraꝝ ſz cōdenſationū: q̄s eſt ꝺtra lr̄am. Sedo deſtruit naturā ⁊ rōnē aeris: nā aer ꝺ ſua natura ē coꝛp⁹ interminatū ſmintſ. ꝓprijs. ⁊ iō diaphanū. ꝺdenſatiōe igit Bur. poſita q̄ aer nō ſit diaphan⁹ ſequiſ aerē nō eſſe coꝛp⁹ inſmi natū. ⁊ ſic ſequiſ aerē nō eſſe aerē. Tertio deſtruit motū naturalē q̄: poſita tali denſitate aeris vt impediſſet motū aſialē etiā impediſſet motū naturalē ⁊ iō i tali aere graue poſitum nō moueret deoſū. nec leue ſurſuz: nec apud egyptios trib⁹ diebꝰ fuiſſet in tali aere inſpiratio ⁊ reſpiratio: ⁊ ſic nouo miraculo ſine ſpiraculo trib⁹ diebꝰ viꝛiſſent: ⁊ multa alia incōuenientia ꝓtingūt ſic groſſe imagināti nec rationes euz mouentes ad ſic dicendū cogunt. Mā ꝓma q̄ ſupponit cōtra litterā q̄ potuiſſent accendere lucernas: nam in lr̄a ꝺz q̄ nemo ſe mouebat de loco tp̄e illaꝝ tenebraꝝ: ideo nemo poterat accēdere lucernā: Et breuiꝰ pōt dici q̄ eodē miraculo q̄ deſuſpendit

Glo.ordi.

a ¶ Dices ḡ oñi ⁊c. Aug⁹. Ca. XI Nō debet hinc quiſq̄ exemplū ſumere nec ſic ꝓximū ſpoliare: doc enī deiuſſit q̄ nouerat q̄d quenq̄ oporteat pati: nec iſraelite furtū fecerūt: ſz deo iubente miniſteriū ꝺbuerūt: ſicut cuz miniſter iudicis occidit quē inderꝫ ꝓcipit. Sed ſi id ſpōte faciat: homicida eſt etiā ſi euz occidat: quē ſcit a iudice occidi debuiſſe. Sed ſi ſeoſum habitabāt iudei in terra geſſen vbi nec plage fiebāt quō petit quiſq̄ a ꝓximo vt ꝓxima aurū: argentū: veſtē: p̄ſertim q̄ vbi primuz b mandaꝫ p moyſen ſic poſitū eſt: ⁊ mulier a vicina ſua: ⁊ con cellaria vel cōcellanea ſm aliā lr̄am. Añ intelligendū eſt etiā in terra geſſen nō ſolos hebꝛeos habitaſſe: ſz alios egyptios cohabitaſſe: ad q̄s potuerūt merito hebꝛeoꝝ illa diuia beneficia puenire: vt eos diligerent ⁊ q̄ ꝑ te bāt facile cōmodarēt: nec tā ꝺ⁹ iudicauit illos ita alienos fuiſſe ab iniurijs ⁊ cōtritionib⁹ q̄s populus dei p tulit: vt nec iſto dāno ferirent. q̄ alijs plagis ꝑcuſſi nō erant. b ¶ Et poſtulet vir ⁊c. Hzego. Mētes vſui vite carnalis inhereres enelli ab infimis nō poſſunt: niſi gradatim ducta cōdicatione ꝓficiāt. Hinc ē q̄ i egypto poſitis pio moderamie latēti ꝓcipiſcētie concedit: ⁊ vicinoꝝ vaſis aureis ⁊ argēteis ſublat⁹ deſcēdere iubenk: q̄ ad ſina montem ducti accepta lege moꝛ audiūt: Deut.5.c nō ꝓcipiſces rē ꝓximi tui. Hinc etiā i lege. Oculū ꝓ oculo: Deut.5.c dentē ꝓ dente cōpiē exigere. Q̄q̄ tñ reuelante gra ꝑcuſſi ma rillā alterā iubenk ꝑhere: q̄ enī in plus ſemp ira vidictā exigit q̄ iniuriā accipit ꝺū diſcūt mala nō multiplici⁹ reddere: q̄ſq̄ deſcernerēt ea ⁊ multiplicata ſpōte tolerare. hinc rudem pp̄īm a q̄buſdā ꝓhibuit: q̄dā in vſu p̄ſtino ſeruauit: et ipa in meliozis vite figurā. Bruta nāq̄ aialia in egypto idollis macrabāt. Jdeo aialiū mactatiōez retinuit: ſz idoloꝝ cultū vetuit: vt ꝺū ſ vſu aliq̄d amitterēt: i ſolatiōnē etiā aliq̄d haberēt. q̄ tñ mira diſpēſatiōe i figurā ſpūs ꝺuertit. Sacrificia enī illoꝝ aialiū extictiōez nr̄e carnalis vite ſignificāt. Añ ergo imbecillitati ꝓpli rudis cōdeſcēdik: inde ei p ymbratas allegoriaꝫ ſpēs maioꝛ fortitudo ſpūs nūciak. c ¶ Coꝛa egyptijs. Qui. ſ. habitabāt cū hebꝛeis i terra geſſen ⁊ p ipſis nonem plagis leſi nō erāt: ideoq̄ eos diligebāt: decia aūt plaga afflicti ſūt cū diſceſſiſſent hebꝛei ab eis. d ¶ Moriet oñe ꝓmogenitum ⁊c. Oꝛige. ad vltimum ꝓmitiuoꝝ inferꝛ interit⁹: in quo fortaſſis eſt aliq̄d ſupra noſtrā intelligentiā: q̄s cōmiſſum ab egyptijs videaꝫ in eccleſiā ꝓmitinoꝝ que aſcripta eſt i celis. Añ etiā extermiat⁹ angelus ad b miniſteriū mittit: q̄ pcit illis tantū qui vtroſq̄ poſtes agni ſanguine ſi-

gnatos

Nico.de lyra.

A

Ca. XI Dixit dñs. Hic deſcribit decia plaga. et ꝓmo ponik ipi⁹ cōmiatio. ſcōo cius inflictio. ꝓn. ca. ibi: Factū ē aūt. Prima ⁊ duas. in ꝓtem ꝓncipalē ⁊ incidētalē. ſcōa i ꝓncipio. ꝓn. ca. ¶ Circa p̄imū pena inſtigēda dicit moyſi. ⁊ ſcōo pharaoni. ibi: Fuit aūt moyſes ¶ Circa ꝓmū ꝺz: Et dixit dñs ad moyſen. ſ. anteq̄ recederet a pharaone: q̄ direrat ei q̄ poſt ſuū receſſuz ampliꝰ nō vꝛ deret facie ei⁹. bñ enī fūt reuelatiōes diuine. pphet⁹ etiā coꝛa hoīb⁹ malis ſiē ptz de michea coꝛa achab. iij. Reg. xxij. b ¶ Adhuc vna plaga ⁊c. regē ꝓncipaliter q̄ ꝓncipalis fuit in peccādo: ⁊ pp̄m ſecūdario: q̄ peccauit regi ꝓſentiēdo. ¶ Dices ḡ oñi plebi vt poſtulet vir ab amico ſuo. viri enī qui p terrā diſcurrūt aliq̄n amicitias cōtrahūt etiā i lōginq̄s ptib⁹: ſz mulieres q̄ ſic nō diſcurrūt ⁊trahūt tm a vicinis. iō ſubdit: d ¶ Et mulier a vicina ſua. nō tñ peccauerūt i hoc: vt dictum eſt. ē. iij. ca. e ¶ Vaſa argētea ⁊ aurea. nō dicit pecuniā: q̄ rōne ſolennitat⁹ ꝓminentis honeſtius petunt talia q̄s pecunia. f ¶ Dabit aūt dominꝰ gꝛaz. q̄liter aūt b ſit intelligēdū. ſ. dādo vel accōmodādo dictū fuit ibidē. g Fuitq̄ moyſes. Hic denūciatur p̄ Fuitq̄ moyſes vir magn⁹ valde. i. reuerendus ⁊ timendus ꝓpter q̄s coram pharaone loquebatur cōſtanter ⁊ abſq̄ timoꝛe. i ¶ Et ait: hec dicit dominus ꝓnunciādo diuinā ſentētiam reuelatā anteq̄ recederet a pharaone. k ¶ Media nocte ingrediar i egyptū. dicit aliq̄ q̄ b fuit i medio noct⁹ imediate ſequēt⁹. ⁊ ſm b oporteret dicere q̄ ea q̄ dicunk ca. ſeq̄nti de imolatiōe agni paſcalis ⁊ de ꝓparatiōe ꝓpli ad receſſum q̄ nō poterāt fieri in tā breui tpe fuiſſent dicta ꝓpl⁹ ab ipo moyſe añ ꝓnūciationē iſti⁹ ſentētie coꝛa pharaone ⁊ ſcripta eſſent poſt ꝓ modū recapitulationis. Alij aūt dicūt ⁊ ꝓbabili⁹ vt videt q̄ poſt receſſū moyſi a pharaone dixit moyſes ꝓpl⁹ ea q̄ ſequunt⁹ l. xij. ca. ⁊ tunc ꝓpoſuit dicere q̄ moꝛs ꝓmogenitoꝝ nō fuit in nocte imediate ſequēti ſed ad min⁹ inter receſſum moyſi a pharaone ⁊ ꝑcuſſionē ꝓmogenitoꝝ egypti fluxerunt. xiiij. dies in quibus populus ſe ꝓparauit ad paſca celebrandū ⁊ ad recedendum de egypto. l ¶ A ꝓmogenito pharaonis qui ſedet in ſolio eius. q̄ ipſo adhuc viuēte filiū ſuuz coꝛonauerat: vel dicēdū q̄ hic accipit ſeſſio in ſolio. ꝓ iure ſedendi: q̄ ſibi debebak poſt moꝛtē pris. m ¶ Eritq̄ clamoꝛ maguus. ex ſubita moꝛte ꝓmogenitoꝝ. n ¶ Qualis nec ante fuit. quia plage ꝓcedentes reputabant modice reſpectu huiꝰ: maxime q̄ oēs timebant ſubito moꝛi poſt ꝓmogenitos. vt habeꝫ ſe. ca. vſi dicebāt. Oēs moꝛiemur.

Apud oēs

† ē. ſ. Jtē. Pſa. 10.

† Eccl. 45.

B

† Jer. 12. d Pſa. 77. cc 134.

gnatos habuerit. Deleñ itez pmogenita egyptiorum, siue eos pncipat' t ptates: t mundi hui' rectores tenebraz dicam': qs aduetu suo xps tradu rit: id est captiuos duxit t captiuauit: cu i gladio crucis triuphauit: siue auctores t inuentores falsaz religionum qs christi veritas cu suis extinxit auctoribus. Pncipat' t potestates t rectores tenebraz haz pmogenita sut egyptioz: qin vltima plaga: cum. s. finis mudi aduenerit: cuz separa. it oues ab hedis grana a paleis damnabunt amissa vaga di t tenebre licentia. Moralli. Orige. Moz. Alia ob in hmudo i errorib' viuit. ignorantia veritat' in egypto posita est. Cui si appropingre ceperit lex dei: aquas in sanguinez uertit. i. fluida t lubrica z inuentutis vitā zuertit ad sanguinem veteris vel noui testamenti. Deinde educit lex ex ea vana t inane loquacitate ad uersum dei. prudentia rana z querele silem. purgat etiā malignas cogitatiões ei': t cynicarum mozdacitati siles calliditatis aculeos discutit. Libidinu quoq; mozsus cynomie spiculis similes depellit: stultitiaq; t intellectuz pecudibus similz: p quā homo cū in honore esset nō intellexit: sed cōpatus est iumentis insipiens. t. Arguit vlcera a peccatorū: arrogantie tumoz: t feruozem furozis extinguit. Ad hibet post hec voces filioz tonitrui. i. euāgelicas et aplicas doctrinas t castigationē grādinis vt luxuriā voluptatesq; coerceat: t sic ignem penitētie vt dicat. Nonne coz nr̄m ardēs erat in nobis. Necnō locutus z ab ea sbducit exēpla: quibus depascant oēs inquieti t turbidi mor' ei': vt discat oia ex dno ordinē faecre: vbi xo sufficiēter fuerit castigata p mozib': cū auctorē verberū s. nserit cōfitēs qz digit' dei est: t parū agnitiōis accepit: tūc pcipue gestoz suoz tenebras videt: t errorz caliginē t tūc merebit vt extinguant i ea pmogenita egypti. Ois eni alia cū ad supplemētū etat' venerit: t velut natural' lex cepe rit i ea iura sua defendere pmos mor' ex desideriū carnis. pducit: qs ex cōcupiscētie: vel ire fomite vis incētiua cōmouerit. Ña si pullegium singulare de xpo. ppha dic Butyrū t mel mādu cabit: priusq; sciat puer bonū aut malū reiicere malitie: vt eligat qd bonū ē Dauid aūt de se dic. Delicta iuuentut' mee et ig. m. n. m. a. Quia g hi pmi aīe mor' ex carnē plati i peccatū ruūt: merito i morali loco pmogenita egyptioz pmitiua ponunt: qz extinguunt: si reliqe vite querelatio emēdatioz dirigat cursum. Sic g i aia qua lex diuina ab errorib' susceptā castigat: pmogenitā egyptioz delent: nisi p' h oia in infidelitate pdurās noluit fugi israelitice plebi: vt exeat de pfundo t enadat incolumis. sed in iniqtate pmaneat: et descēdat tanq plumbū in aquā validissimā. Iniquitas eni ex Zacharia sedet sup talentu plūbi: et io qui pmanet in iniqtate: tanq plumbū demergit in pfundū. a Apud aūt omes tz. Aug'. in li. locutionū. Elegātissima locutio est p qnē quippe extremū significauit: vel hoim vel peccoz: ita cōmendās exta in hebreis quies futura eēt: egyptijs acerba oz butare clamātib'. b Nō audiet vos tz. Aug'. Tā q opus fuerit pharaonis inobedictia vt signa illa multiplicarent: que vtiliter fiebant ad terrēdū populū dei: t ipa discretioe ad pietatē infozmandū: sz hoc fuit dei: malicia illius cordis bene vtentis: non pharaonis patientia. s. male vtentis.

Mensis

ante fuit: nec postea futurus est.

a Apud autē omēs filios israel nō mutiet canis ab hoie vsq; ad pecus. vt sciatis q̄to miraculo diuidat dns egyptios t israel. Descēdētq; oēs serui tui isti ad me: et adorabūt me dicētes: Egrede tu t omis pl's qui subiect' est tibi. Post hec egrediemur. Et exi

§ nō perturbatiōe mentis: sed p duritia pharaonis qui tactus toz penis non relipuit stupebat et admirabatur.

uit a pharaone iratus nimis: Dixit aūt dns ad moysen: Non audiet vos pharao: vt multa signa fiāt in terra egypti. Moyses aūt et aaron fecerūt oia signa t ostenta: q̄ scripta sunt cozā pharaone: et idurauit dns coz pharaonis: nec dimisit filios israel ō terra sua. Ca. XII

Dixit quoq; dominus ad

a Apud aūt oēs filios isral nō mutiet canis. Mutire est in silentio loqui. q̄tū ad hoies: t latrare q̄tum ad canes. t est sensus: tāta erit pax t quies in hoib' t aīalib' ppli isral q etiā canis q de facili solet latrat etiaz tūc basse nō latrabit. b Descendētq; oēs serui tui isti ad me. rex eni nō descēdet: qz sicut pdixit moyses nō erat eū amplius visurus.

c Et adorabunt me. de h qd tu renuis mō. d Et exiuit a pharaone iratus nimis ista ira non fuit peccatū: qz pcedebat ex zelo amoris diuini t ex detestatiōe rebellionis regis egypti zra deum. e Nō audiet vos pharao. tz. istud vt: nō accipit hic causaliter sz p̄secutiue. qz ex obduratione ei' p̄secutio est multiplicatio signoz. s. moz pmogenitoz: diuisio maris rubri: t submersio egyptioz. Et indurauit tz. qualiter aūt deus sit causa obdurationis dictum fuit. 3. iiij. ca. Ca. XI

Moraliter. Jn hoc capitulo inditur a dño spoliatio egyptioz cū dicit: ct Dices g omi plebi vt postulet vir ab amico tz. Et h voluit dns i aliquā recōpensationē laboris q populus israel fuerat iniuste afflict' ab egyptijs. Accepe rūt aūt ab eis aurū. p qd designat sapiētia q est noticia de diuinis t argentū qd significat sciētiā que ē noticia ō creaturis: t arma vt habet. j. ca. xiij. vbi dicit q armati ascēderunt filij israel ō terra egypti: t certū est q nō habebāt arma ppria cū timerent deoz rebellionē et fuga. sz egypti libēter accōmodauerūt vt a latronib' possent defendere alia p̄iosa ab egyptijs sibi accōmodata. Per h autē q filij israel egyptios talib' spoliauerunt. significat q quecūq; sunt in libris gentiliuz accōmoda fidei nostre siue moribus ad eoz declarationē cuiusmodi sunt sciētie reales. siue ad defensionem eoz cuiusmodi sut sciētie sermocinales que docent modū loquēdi arguendi t respōdendi: ab eis tanq ab iniustis possessoribus sunt accipēda. Aug'. ō doctrina christiana. Si qua vera dixerūt phi nō solū formidanda nō sunt sed ab eis tanq ab iniustis possessorib' in vsum nostrū vendicanda. Secūdo agit de morte pmogenitoz egypti ō qua dicit: k Hec dicit dns media nocte ingrediar in egyptū t morietur omne pmogenitū. Egyptus interptatur tenebra: ppter qō per pmogenita egypti intelligunt homines mali i tenebris ignoratie t culpe nutriti t obstinati: t tales i inferno grauissime punient. Per h aūt quod subdit: a† Apud aūt omēs filios israel nō mutiet canis. signi ficatur q diabolus qui p canem intelligitur nocendi fidelibus i bono perseuerantibus nō habet potestatem.

Jn ca. xj. vbi dicitur in postilla: Nō audiet vos vt multa signa fiāt.

Additio. Jstud vt: cū dicit: Et multa signa fiāt. potest accipi causaliter eo mō q accipit supra ca. ix. vbi dicit: Jdcirco posui te vt ostendā in te fortitudinē meā. vt ibidē fuit declaratuz

Replica coz rectozij cōtra Burgen. in additione vltima.

Jn ca. xj. Burgen. notat postillatorē de li vt: tēto cōsecutiue nō causaliter: sz. 5. ca. ix. huic obiectioni respōsum est: t ab hoc loco vsq; ad ca. xiiij. multa ponit Burgen q. p additionibus dimitto t si aliquādo videant postil. notare faciliter tū euacuari pñt. Ca. XII

Dixit dns ad moysen. Dic ink cōmiatiōez mor' pmogenitoz t ei' executiōez iteponit' ceptū ō celebratione paschali. qz illa celebratio instituta ē i memoziā p̄cussiōis pmogenitoū egypti et salnatiōis filioz isral nocte sequēti die q̄rtadecimā mēsis pmi: t in crastino exierūt filij isral de egypto. Ubi notādū q circa imolationē agni paschalis t alia sacrificia duo sūt attendenda. Unū est de pñti. s. statu populi exeūtis de egypto. scōm est figuratio agni q designabat passionez xp̄i: q i illis p̄figurabat: qz sm q Aplus dic. j. Coz. x. Omia in figura cōtingebāt illis. Et Ra. Sa. dic t antiq doctores hebraoz q oēs ppbe nō ppheтauerūt nisi ad dies messie t io cū moyses fuerit mortuus. ppheta: totū q̄cqd sepsit ordinat ad xp̄m: t io in imolatiōe agni paschalis duplex est sensus: vn' est status ppli exeūtis de egypto: t est israelis t pm' et hūc intēdo pmo. pseq. Alius ē p̄figuratio xp̄i passuri. p tūc: t hūc sensum z i fine breuit tangā: qz sz sit vltim' i. p̄secutiōez tū pm' i intentione sicut finis respectu eoz que sunt ad finē ordinata. Scienduz etiā q prima celebratio pasce t alie sequētes tpib' nō sunt vnifozmis cōditionis in omibus. vt patebit. p̄sequēdo. Hec etiā celebratiōes sacramētorum noue legis sunt vbiq; vnifozmes: nec etiā omib' tpib' q̄tū ad ea q̄ sūt de solennitate vnde in primitiua ecclesia baptizabant in nomine christi non aūt modo: t in multis alijs variationes facte sunt ex causis emergentibus. Circa primum sic proceditur: qz primo p̄ceptū dat moysi.

et sedo

a Mēsis iste tz. Ra. hic Ca. XII est aprilis q apud hebraeos nisan: apud macedones sancti' dicit: t dicit aprilis quasi aperilis: qz tūc aperit terra. pferēdis virgultis herbis ac floribus. Vel a p̄silis venere: qsi aphrodis. Ven' ei grece aphrodite dz: huc hebrei primū hūt. Quinta xv. kalendarū ei' prima dies secti fuit. xiij. xo die secūda xiij. tertia. xij. quarta qua sol et luna cōdita sūt t tūc pmū eōnoctiū fuit. Sol eni in oriente: luna i occidēte spherazmūdi ex equo diuidebant.

Stra. Hic ē nisan. sm hebraeos in q factus ē mūdus cuius plenilunium post eōnoctium vernale semp est attendendū: in quo populus israel a seruitute egypti liberat: et genus hūanum sanguine christi a ptāte diaboli eripit

moysen et aaron in terra egypti:

a Mensis iste vobis pncipiū mensiū maximus.

sium: pim' eni erit in mensib' anni: Loquimini ad vniuersum cetum filioz israel: t dicite eis: De

de grege.

cima die mensis hui' tollat vnus quisq; agnum per familias t domos suas. Sinautē minoz est numer' vt sufficere ñ possit ad vescē

a Singulariter qz cum vnusquisq; tolleret cōs tamē eum significabāt qui singularis hostia futurus erat. b gentilem. vicinū. i. singularem pro plurali. nō eni vnū sed quot sufficiūt vule intelligi.

dum ag̃nū: assumet vicinum suū qui pximus tuus ē domui eius iuxta

a parte rotum intelligendum est. prede stinatarum.

numerū ānimarum que sufficere

a christi: cui' corpus manducam' et sanguinez bibimus. b qui tollit peccata mundi.

possint ad esuz ag̃ni. Erit aūt ag̃nus absq; macula: māsculus ānniculus. Juxta quē ritū tollet t

a qui peccarū nō fecit nec inuētus est dolus in ore eius. b fortis. c vnius anni ō quo dicit. Benedices corone anni benignitatis tue.

Decima die mēsis tollit agn': quartodecimo imolatur: qz in lege passio xp̄i figurat euāgelij gra chonuscāte impleť. Denari' eni ppt decalogū: legē significat. Quartenari' xo qt tuoz euangelia. b Erit aūt ag. tz. Annicul' erit vobis alia lra. Aug'. Mouere pōt illa locutio quasi agn' possit ee nō mascul' nesciētē: q necessitate ita sit trāslatū. Quis eni transferri debuit: qz gree' pbaton hz: qō in greco gener' neutri ē: t potuerūt oia q sequunt cōuenire. Ac si diceret pec' pfectū mascul' ānicul' erit vobis. Potuit eni dici latine mascul' pec': q mō dicit mascula turba neutro genero. Quis eni masculus dici nō posset qz femininū tantū ē. Item ouis mascula si diceret eēt absurdi' pec' xo si poneret: etiā aliud intelligeret nec seruaret sacramētū: qō cū de oue loquat: post dicit: ab agnis t hedis accipiet' illud: in q xps significat. Quare eni moueremur ouem vel agnū ab agnis vl hedis accipiēdum: nisi ille significaret: cuius caro ex iust' t peccatoribus assumpta est. Quis conentur iudei intellige re etiam bedum accipiendum ad celebran duz pasca. tanq si diceretur: vel ab agnis agnū: vel ab hedis hedum si illud deūt sumi oportere. Apparet tamē in xp̄o rebus complet': quid illo precepto figuratum sit.

c Juxta quē ritū tz. Quia de iust' t peccatorib' xps carnē assūpsit: vt

nemo

sicut dictū ē d̄ cursu pmi mensis hebraeoz cū martio t aprili: ita t septim' mēsis cozq; qui dz tysiri cōrrit cū septēbri t octobri vario mō in diuersis annis. d Decima die tz. Ex ista lra t ex ea q sequit. j. Juxta quē ritū tollet t hedū t seruabitis cū vsq; ad xiiij. die mēsis hui'. imolabitq; eū vniuersa multitudo tz. Dixerūt aliq̄ q p ista intelligit duplex imolatio: vna agni q imolabat decia die in q libet domo. Alia hedi: qz a decima die seruabat vsq; ad q̄rtadecimā die in q ad vesperū imolabat nō in singulis domibus sed a tota multitudine filioz israel: sed hoc pz falsum: qz de imolato q̄rta/decia die dz q debebāt filij israel comedere carnes assas: t i singulis domib' t d̄ sanguine imolati ponere i supliminari t sup vtrūq; postē vt pz ex textu se. Certū est autē q carnes vni' hedi t sanguis nullo mō sufficerent ad p̄dicta. Item vbi translatio nra habet: iuxta quē ritū tolletis t hedū. vñ. pcessit hec opinio. Jn hebreo habet sic. De aricetib' vel de sapis accipietis illū: t referť li illū ad id qd imediate preponit' vbi dicit. Erit aūt agn' sine macula masculus anniculus. Illa enim dictio hebraica que ibi ponit' p agno. s. che. aliq̄n accipit p hedo. Ex q pz q nō erat alia imolatio agni t hedi sz vna: que debebat fieri de agno si poterat haberi bono mō: t si nō poterat fieri de hedo: t hoc etiā dicūt doctores hebrei. Agn' tū vel hedus q̄tadecia die imolaudus in singulis domib' p̄cipit hic accipi a decima die mensis t seruari vsq; ad quartādecimā diem. duplici de causa. vna est qz filij isral erāt occupati in preparādo se ad recessuz de egypto cū omib' que habebāt: in q preparatione requirebat magna sollicitudo et distractio: t ideo ne ex h darēt oblitiōi accipe agnū vel hedū in die imolationis precepti fuit tūc q acciperēt p q̄ttuoz dies añ. Secūa causa fuit vt in illis q̄ttuoz diebus videret p experientiā si in illo agno vel hedo accepto esset aliq̄ macula. i. defect', ppter qō nō deberet imolari t sic de alio sibi puideret. t io dicūt hebrei q talis p̄acceptio p q̄ttuoz dies nō obligabat in futurū: nec fuit obseruata in annis sequētib': qz p̄dicte causa cessauerāt: qō manifeste pz de sollicitudine p exitu. Silr etiā de cognitione macule: qz p assuefactionē ingis sacrificij q̄tidie imolabat vn' agnus sine macula mane t alius vespere sitaī defacili poterāt cognoscere si in aliali accepto esset macula vel ipedimentū p̄dicte imolatiōis.

e Assumet vicinū suū. s. indeū. gētilis eni vicin' iudei nō poterat ad h assumi: qz null' admittebat nisi circūcisus. vt. j. dz.

f Juxta nūerū ani/marū tz. Excipiunt ifirmi q nō pñt comedere carnes sine periculo saltē ad q̄titatē oliue vt dic Ra. Sa.

g Erit aūt agn' absq; macula. macula q ē i varietate pellis nō stelligitur hic: qz nō ipediebat imolationē: sz illa q erat ex defectu alicui' priscoz pis.

h Masculus. qz femella imolari nō poterat i hoc sacrificio: sed reqrebat ad h sexus masculin' q est pfect': qz ea q sunt pfecta debēt deo imolari a q emanat osis hūana pfectio: tū in aliquibus hostijs pacificis t p peccato bū imolabant femelle.

i Anniculus. i. infra annū pmū. ab octauo eni die natiuitat', et nō añ vsq; ad cōpletiōez anni

et nō

nemo de venia desperaret: vel qz christ⁹ iudeis hedus erat dicētib⁹: hic hō peccatoz ē: nobis aūt agn⁹ absqꝫ macula: vel qz ī silitudie carnis peccati apparuit: ⁊ p pctō moztuus est: cū peccatū nō haberet.

Stra. Decima die apulis hierosolymā venit. seqntibo die excepto est a turbis cū ramis palmaz ⁊ diuinis laudib⁹. trib⁹ reliqs custodi-

a ℣ quartamdecimā lunam. quia iudei ſm cursuz lune computant dies et menses.

hedū: ⁊ seruabitis eū vsqꝫ ād qr/ a
a ℣ quia a iudeis in fine seculorum pro nobis im/molatus est.

tādecimā diē mēsis hui⁹. Immō⁹ b
labitqꝫ eum vniuersa multitudo
a ℣ quia in fine seculorum christus immolatur.

a filioꝛuz israel ad vesperam † et su c
ment de sanguīe ei⁹ ac ponēt su/ d e
℣ otis ⁊ cordis. ℣ intentionib⁹.

p vtrūqꝫ postez: ⁊ in supliminari f
℣ mentum

bus domoꝛ ī quib⁹ comedēt illū g
a ℣ sacramentum dominici corporis: b ℣ huius seculi dum adhuc alteruter conscientias non videmus. c ℣ roborataz.

b Et edēnt carnes nōcte illa āssas b+
℣ passionis. b ℣ Sine corruptione vane glorie ℣ bona opera. l

c igni et açymōs panes cum lactu k+
a ℣ fletu et penitentia peccatorum.

cis āgrestibus. Nō comedetis ex m+
a ℣ purum hominem existimantes. b ℣ humana sapt: ntia.

eo crūdū qd nec coctuz āqua: sed n+
℣ spiritussanct. b ℣ diuinitatem. c ℣ vestigiis humanitatis.

d assum tantū igni. Lāput cū pēdi/ o+
a ℣ hoꝛ ⁊ mādatoꝛ mysteriis. ℣ auide sumētes

b⁹ eius ⁊ intestinis vorabit: nec
a ℣ indiscussum. b ℣ resurrectionis.

remāebit ex eo qūicqꝫ vsqꝫ mane. p
a ℣ ossa. ſ. de quibus dicitur Os non comminuetis ex eo. ℣ ossa agni prohibent frangi: quia nō sunt fracta in cruce ossa domini. b ℣ qd nō possit intelligi. c ℣ spiritui sancto reseruabitis.

Si qūid rēsiduum fuerit: ignē cō

edēt carnes. Ex b dicūt hebrei qz nō ē eis licitū comedere ossa vel cartillagines ⁊ neruos agni p̄dicti.

i Assas igni. imolatio enī illa significabat dispositiōne ppli ad recedēdū ℣ egypto velocit: ⁊ tō illo mō p̄cipiunt carnes decoqui q̄ expeditiꝰ pōt fieri. k Et açymos panes. eadē rōne qz stati pūt fieri ex cōmixtione aque ⁊ farine. l Cū lactucis agrestibus. Jn hebreo habet. Cū amaritudinib⁹. Et p b intelligunt herbe amare indifferenter: nec plus fuit p̄ceptū de lactucis q̄ de alijs herbis: vt dicūt hebrei. b aūt fiebat ad designandū amaritudinē quā filij israel sustinuerūt i seruitute egypti. m Nō comedetis ex eo crudū qd. Jn hebreo habet. Semicoctū qō gallice dz imacru. ⁊ b ad detestationē idolatrie p̄cipiebat. aliꝫ enim idolatre imolata idolis taliter cocta comedebāt.

n Nec coctū aqua ratiōe p̄dicta. ſ. quia nō ita expedite fit sicut assando. o Caput cū pe. ei⁹ ⁊ inte. vorabitis. Jn hebreo non est vorabitis. et sic ista littera ſm hebreos nō refert ad constitutionē ſz ad assationē: de qua imediate p̄dicitur. Sed assum tm igni. ⁊ sequitur. Caput cū pedibus. ⁊ est sensus qd caput de corpore abscisum vel pedes nō debebant per se assari ſz caput iunctum corpoꝛi ⁊ pede similiter. intestina aūt amouebantur vt lauerentur ⁊ lota reponebant assanda cum corpore. Et os eius nō confringetis. Hoc nō est in hebreo hic sed postea eodē ca. et⁹ sententia ponit. p Nec remanebit ex eo qcqꝫ vsqꝫ mane: ad designādū qz i mane sine reditu de egypto debebāt recedere.

℣ Sic aūt

† Hē cōse. dif. 1. c. qd sit sanguis in pzin.

B

Pro. 9. d

1. Cor. 11. a

Ps. 25. Ure renes meos ⁊ c. m. Et alibi de diabolo dz: Potestas ei⁹ in lūbis ei⁹. Qui ℣ pasca comedit: iure rēnes accingit: vt q̄ solennitatē resurrectiōis ⁊ in corruptiōis agit: corruptiōi p vitia nulla subiaceat: vo/

Job. 40. b

℣ luptatem

Dac. 7. b luptatē domet: luxuriā refrenet. hec qdē dura sūt ſz angusta ē porta q̄ ducit ad vitā ⁊ habem⁹ multa exēpla p̄cedentiū. Ān subdit. Calciamenta habebitis ī pedib⁹. Pedes opa sūt. Calciamēta sūt pelles moztuoꝝ aialiū. Calciamēta pedes muniunt. Animalia moztua ex quoꝝ pellibus nostri pedes muniuntur antiqui patres sunt: qui nos ad eternam patriaz p̄cesserunt: q̄rum dum exempla conspicimus operis nr̄i pedes muniminus. Calciamenta ergo in pedibus habere est moztuum vitam conspicere: ⁊ nr̄a vestigia a peccati vulnere custodire. a Tenētes baculū pastoral' custodia: et notandū quod p̄cipiuntur renes accingere: postbaculos tenere: quia illi debent pastoralem curā suscipere: qui iam ī corpoꝛe suo sciunt luxa luxurie domare vt cum alijs fortia p̄dicant: mollib⁹ desideri⁹ nō succūbunt: ⁊ comedetis festinanter. madata. ſ. dei mysteria redemptoris: gaudia patrie celestis cum festinatiōe cognoscite: et precepta vite implete: qz bodie bene licz ägere scimus. vtz cras liceat ignoramus. festinanter ergo pasca comedite. i. ad solennitatem patrie celestis anhelate. Memo ī hui⁹ vite itinere torpeat: ne in patria locum perdat:

b Pbase. Hebreū. pasca grecū. i. transitus: qz a filijs israel ex egypto migrāti⁹ primū celebratuz est: nobis quoq; migrandū est de trāsitoꝝ ad eterna: de terrenis ad celestia. c In cunctis diis ⁊c. Jerunt hebrei qz omnia idola egypti confracta sunt nocte illa ⁊ templa: vel motu terre: vel fluminis nili inundatione. Al legorice Xo nobis egredientibus ex egypto erroꝝ idola corruunt: ⁊ omis puerorū dogmatū cultura quatitur. d Babebit' aūt hāc diem. Aug⁹. Et facietis diem hanc in ꝓgenies vras legitimū eternum vel eternalez: quod grece dz comō. Nō sic accipiendu; ē tanq̄ possit istoꝝ p̄sentiū dies vllus esse etern⁹: ſz illud eternū est. qō iste significat dies velut cū dicim⁹ deū eternū. nō istas duas syllabas eternas dicim⁹. ſz qō significat. quāq̄ diligenter scrutandū sit quō scriptura soleat appellare eternū. ne forte ita dixerit solenniter eternum qō nephas habeant p̄termittere: aut sponte mutare: Aliud est enī qō p̄cipit quousq; fiat: sic p̄ceptū ē: vt septies muros iherico ercūiret arca. Aliud ezu p̄cipit sic obſuari aliq̄d: vt nullus termin⁹ p̄finiatur. Aut ℣ sic appellauit eternū: qō nō spōte audeāt p̄termittere. Aut nō signa rez: ſz res q̄ significantur. e Septē dieb⁹ ⁊c. Septenari⁹ ꝓ vniūsitate ponit: qz vniuersuz tps p septē dies voluit. septē

a Sic aūt comedet' illū. Hic describit modus comedēdi. cū dz. b Renes vestros accingetis ⁊c. ista tria q̄ hic exprimunt designāt q̄ debebāt esse parati ad exitū de egypto. c Et comedet' festinanter. q̄ qō designatur q̄ deberēt ire expedite ⁊ velociter: nō desidiose. d Est enī phase. i. trāsitus. nō ē i hebreo: ſz ē expositio hui⁹ nois phase: q̄ addita ē a trāslatoze.

Dicit aūt hoc festū phase q̄ significat transitū: qz tunc filij israel recesserūt de egypto vt trāsirēt ad terram ꝓmissionis. Jtē qz illa nocte dñs transiens per egyptum p̄cussit egyptios ⁊ saluauit hebreos. ⁊ hoc est qō dicit. Et trāsibo p terram egypti ⁊c. e Et in cunctis diis ⁊c. Dicūt enim hebrei q̄ illa nocte oīa idola egypti lignea subito fuerunt putrefacta ⁊ omnia metallica resoluta ⁊ fusa in terrā ⁊ omnia lapidea cōminuta: in detestatiōne idolatrie. ideo subdit: ℣ Ego dñs. qui solus latria sum colēdus. g Erit aūt sanguis ⁊c. Hic assignat ratio ei⁹ qō. ſ. dictum est. Et ponēt de sanguine sup vtrūqꝫ postem. per ℏ enim distinguebant domus hebreoruz a domibus egyptiorum: qz sicut erant distincti interi⁹ per fidem vera ab egyptijs: ita volebat dñs qō aspersio sanguinis esset q̄si signū distinguēs exteri⁹ ⁊ p̄testatio fidei interioris. b Et videbo sanguinē. visione approbationis ingtum est signū fidei. vt dictum est. i Et trāsibo vos. qz cū dom⁹ hebreoꝝ essent inter domos egyptioꝝ q̄n angelus p̄cutiebat existentes in domo egyptij manētis in xta hebreoꝝ trāsibat domū hebrei absqꝫ lesiōe. p̄cedes vltra ad p̄cutiendū domū egyptij vltra manētis. ⁊ hoc ē qō subdit: k ℣ Hec erit i vobis ⁊c. Nō est hic intelligendū qz dñs imediate p seipm⁹ percusserit egyptios: sed p angelum. Quid aūt sentiendū sit de angelo p̄cutiente vtrum fuerit bon⁹ vel malus dicet. l Habebitis aūt ⁊c. Hic ꝓn describit' qualiter phase sit celebrandum respectu tpis futuri. cū ſz: Habebitis aūt hāc diē in monimentū. i. in memoriā eternā. Dicitur enim monimentuz quasi monēs mentē. m Et celebrabit' ⁊c. insuturū ꝓpter beneficiū hac die vobis exhibitū. n Cultu sempiterno. i. absqꝫ determiatione tpis: qz tpe no. te. p̄fecti⁹ seruat' ista solennitas q̄ tpe ve. te. qm̄ vitas p̄cellit vmbras ⁊ figuras qz ea que fuerunt in ve. te. fuerunt vmbre ⁊ figure respectu eoꝝ que fiunt in no. te. o Septē diebus ⁊c. Dicit Ba. Sa. hebreus super locum istum ⁊c. Dicit Ra. Sa. hebreus super locum istum q̄ istud p̄ceptum de comedendo açyma septem diebus nō habuit locū in prima celebratiōe phase q̄n filij israel egressi sunt de egypto: ſz in sequentibus celebrationibus postea. ⁊ hoc videt⁹ p illud qō dicit. ſ. eodē ca. q̄ filij israel exeuntes de egypto in crastino imolationis agni paschalis nō poterāt fermentare cogētib⁹ eos exire egyptijs. Ex quo videt⁹ manifeste q̄ causa q̄re comederūt tūo açyma nō fuit ꝓpter obligationes p̄cepti: sed quia nō habebant tēpus fermentandi. Jtem supra dicitur: Et edent carnes nocte illa assas igni et açymos panes. Ex quo dicit nocte illa: videt⁹ q̄ obligatio de açymis non extendebat se nisi prima die ad vesperā q̄n comedebant carnes agni. ⁊ ratio hui⁹ fuit qz erant in itinere positi. ꝓt qō nō erat eis ꝓhibitū comedere fermentatuz si haberent: nisi in vespera imolatiōis agni vt dictū ē. Multa enī fuerūt eis licita tpe illi⁹ itineris q̄ alias nō ēent vt postea videbit magt. p In die ꝓmo ⁊c. ꝓma dies hic accipit ab hora septia diei qr tedecime i q̄ debebat amoueri oīe fermētū ℣ domib⁹ hebreoꝝ ante horam septimā eiusdē diei:

buretis. Sic aūt comedetis il/ a
a ℣ carnis delectationē. b ℣ ptius. ℣ angulos
lum: Rēnes vestros accīgētis: b
cōtinētie. ℣ Expla mortuoꝝ patrū. ℣ opib⁹.
et calciamēta habebitis in pedi
a ℣ post. b ℣ pastoralem custodiā. ℣ mandata dei ⁊ mysteria christi. ℣ vel baculos.

a bus: tenēntes baculuz in mani/
a ℣ qz nescit' Ediu liceat. b ℣ qz i mente erār.

bus: ⁊ cōmedet' festinanter. Est c+
b eni phase. i. transit⁹ dñi. † Et trā d
a ℣ nota qz nocte peruūt ꝓmogenita egyptioꝝ.

sibo p terram egypti nocte illa:
pcutiamqꝫ omne ꝓmogenitū in
℣ qui videntur rationalis.

terra egypti ab homine vsqꝫ ad
℣ Simplicem.

c pecus: ⁊ in cūctis diis egypti fa e
ciam iudicia: ego dñs. † Erit aūt f g
a ℣ qz sanguinis ꝓi memoria christianos ab exterminatoze cōseruat. b ℣ mērib⁹ vel operib⁹.

sanguis vobis in signuz in ędi/
bus in q̄bus eritis: ⁊ videbo san b
℣ Non percutiam.

guinē trāsibo vos: nec erit i vo i k
℣ Eterna.

bis plaga disp̄dēs: qñ pcussero
℣ Ciues huius seculi.

d terram egypti. Habebitis aūte l
hāc diē in monimentū ⁊ celebra m
bitis eā solennem dño i generationib⁹ vr̄is cultu sempiterno. n

e Septē dieb⁹ açyma comedetis o
a ℣ Qui dicit pascha reliqui enim dies dicuntur azymoꝝ. b ℣ malicie ⁊ nequitie. ℣ vel fermētū.

Jn die ꝓmo nō erit fermentatū p
in domibus vr̄is. Quicunqꝫ co q
medierit fermentatū: peribit aia
a ℣ de cetu sanctoꝝ deum videntiū. b ℣ a ꝓin

illa de israel: ā ꝓmo die vsqꝫ ad r
capto. ſ. vite vsqꝫ ad finem. ℣ initium fidei.

die septimā. Dies ꝓma erit san/ s
a ℣ honore passionis ⁊ resurrectionis christi.

cta atqꝫ solēnis: et dies septima
eadē festiuitate venerabilis. Ni t
℣ Seruilis.

hil operī facietis in eis: exceptī
a ℣ ſ. studijs sanctaz scripturaz et bonoꝝ operū q̄ parant refectionē eternā. b ℣ pasca.

his quę ad vescendū pertinent:

a Sic aūt comedet' illū. Hic describit modus comedēdi. cū dz. b Renes vestros accingetis ⁊c. ista tria q̄ hic exprimunt designāt q̄ debebāt esse parati ad exitū de egypto. c Et comedet' festinanter. q̄ qō designatur q̄ deberēt ire expedite ⁊ velociter: nō desidiose. d Est enī phase. i. trāsitus. nō ē i hebreo: ſz ē expositio hui⁹ nois phase: q̄ addita ē a trāslatoze.

Dicit aūt hoc festū phase q̄ significat transitū: qz tunc filij israel recesserūt de egypto vt trāsirēt ad terram ꝓmissionis. Jtē qz illa nocte dñs transiens per egyptum p̄cussit egyptios ⁊ saluauit hebreos. ⁊ hoc est qō dicit. Et trāsibo p terram egypti ⁊c. e Et in cunctis diis ⁊c. Dicūt enim hebrei q̄ illa nocte oīa idola egypti lignea subito fuerunt putrefacta ⁊ omnia metallica resoluta ⁊ fusa in terrā ⁊ omnia lapidea cōminuta: in detestatiōne idolatrie. ideo subdit: ℣ Ego dñs. qui solus latria sum colēdus. g Erit aūt sanguis ⁊c. Hic assignat ratio ei⁹ qō. ſ. dictum est. Et ponēt de sanguine sup vtrūqꝫ postem. per ℏ enim distinguebant domus hebreoruz a domibus egyptiorum: qz sicut erant distincti interi⁹ per fidem vera ab egyptijs: ita volebat dñs qō aspersio sanguinis esset q̄si signū distinguēs exteri⁹ ⁊ p̄testatio fidei interioris. b Et videbo sanguinē. visione approbationis ingtum est signū fidei. vt dictum est. i Et trāsibo vos. qz cū dom⁹ hebreoꝝ essent inter domos egyptioꝝ q̄n angelus p̄cutiebat existentes in domo egyptij manētis in xta hebreoꝝ trāsibat domū hebrei absqꝫ lesiōe. p̄cedes vltra ad p̄cutiendū domū egyptij vltra manētis. ⁊ hoc ē qō subdit: k ℣ Hec erit i vobis ⁊c. Nō est hic intelligendū qz dñs imediate p seipm⁹ percusserit egyptios: sed p angelum. Quid aūt sentiendū sit de angelo p̄cutiente vtrum fuerit bon⁹ vel malus dicet. l Habebitis aūt ⁊c. Hic ꝓn describit' qualiter phase sit celebrandum respectu tpis futuri. cū ſz: Habebitis aūt hāc diē in monimentū. i. in memoriā eternā. Dicitur enim monimentuz quasi monēs mentē. m Et celebrabit' ⁊c. insuturū ꝓpter beneficiū hac die vobis exhibitū. n Cultu sempiterno. i. absqꝫ determiatione tpis: qz tpe no. te. p̄fecti⁹ seruat' ista solennitas q̄ tpe ve. te. qm̄ vitas p̄cellit vmbras ⁊ figuras qz ea que fuerunt in ve. te. fuerunt vmbre ⁊ figure respectu eoꝝ que fiunt in no. te. o Septē diebus ⁊c. Dicit Ba. Sa. hebreus super locum istum ⁊c. Dicit Ra. Sa. hebreus super locum istum q̄ istud p̄ceptum de comedendo açyma septem diebus nō habuit locū in prima celebratiōe phase q̄n filij israel egressi sunt de egypto: ſz in sequentibus celebrationibus postea. ⁊ hoc videt⁹ p illud qō dicit. ſ. eodē ca. q̄ filij israel exeuntes de egypto in crastino imolationis agni paschalis nō poterāt fermentare cogētib⁹ eos exire egyptijs. Ex quo videt⁹ manifeste q̄ causa q̄re comederūt tūo açyma nō fuit ꝓpter obligationes p̄cepti: sed quia nō habebant tēpus fermentandi. Jtem supra dicitur: Et edent carnes nocte illa assas igni et açymos panes. Ex quo dicit nocte illa: videt⁹ q̄ obligatio de açymis non extendebat se nisi prima die ad vesperā q̄n comedebant carnes agni. ⁊ ratio hui⁹ fuit qz erant in itinere positi. ꝓt qō nō erat eis ꝓhibitū comedere fermentatuz si haberent: nisi in vespera imolatiōis agni vt dictū ē. Multa enī fuerūt eis licita tpe illi⁹ itineris q̄ alias nō ēent vt postea videbit magt. p In die ꝓmo ⁊c. ꝓma dies hic accipit ab hora septia diei qr tedecime i q̄ debebat amoueri oīe fermētū ℣ domib⁹ hebreoꝝ ante horam septimā eiusdē diei:

† Deu. 11. c

† Ps. 135.

his quę ad vescendū pertinent:

℣ diebus

℣ solum

¶ diebus azyma comedẽda sunt.i.omi tpe pñtis vite: simplicitas fuanda malicia cauenda. a ¶Primo mẽse q̃rta.tc. Ba. Hespa q̃rti decimi dies primi mẽsis in quo pasca celebraf: ⁊ agni imolatio pficit: de positionẽ veteris hoꝰ significat: ⁊ initiũ nouitq̃ i baptismo xpi morte figurãte inchoat. Ãũ q̃cunq; baptisati sum⁹: i xpo iesu: in morte ipi⁹ baptisati sumus tc. A vespa ¶ quartadecimi diei ꝓmi mensis vsq; ad vesperaz vicesimi primi integrã.s. septimanã azyma iubemur comedere q̃ a ꝓceptioe baptismi vsq; ad finẽ vite simplicit ⁊ sine dolo debem⁹ viuere. Ãũ petr⁹. Deponẽtes oẽm maliciã ⁊ oẽm dolum ⁊ simulationẽ sicut modo geniti infantes tc.

b ¶Seniores. Nota q̃ nõ pueris nõ inuenib⁹ mãdata dei ꝓmo cõmunicat: ꝫ senioribus q̃ in senib⁹ est sapientia et in multo tempore prudẽtia. c ¶Fasciculũq; hysopi.tc. Stra. Hysopus herba est humilis: nascẽs in petris: purgãs pectus ⁊ pulmonem. Et significat verã humilitatẽ: cuius exemplũ christ⁹ nobis in semetipso prebuit. ¶Fasciculum ¶ hysopi sanguine tingim⁹: qñ memores humiliatis christi: eũ imitari studemus.

d ¶Tingite in sangui.tc. Aug⁹. Querit quem sanguinem dicat iuxta ostiũ: cum illius sanguinẽ velit intelligi: cui⁹ immolatiõe pasca fit: an ꝑcipit eo modo cõsequẽter fieri: q̃uis hoc tacuerit: vt idez agn⁹ iuxta ostiuꝫ occidatur an quod est credibili⁹: iõ dixit ex sanguine qui est iuxta ostium quia ille qui liniturus est: vas ipsum in quo sanguinez excipit: iuxta ostium positurus est: vt ad manum habeat duꝫ tingit.

e ¶Et non sinet pcussorẽ ingre.tc. Stra. Atrũ percussor: bonus angelus: an malus fuerit non necesse est inquirit: quicũq; enĩ fuit precepto domini obediuit. ¶Scindũ tñ quia tales pestes: mali angeli facere solent: ꝓmissione dei.

10. Decimum preceptum est. Deut.5.c Non concupisces rem ꝓximi tui tc. Nulle contraria est decia plaga. Mors primogenitorũ. Alio precepto furtum ꝓhibetur: quo et rapina damnatur. ¶Deus enim ẽ eripere violenter: q̃ latenter. Au-

¶ ferre

¶ Sinceritatis ⁊ veritatis.

⁊ obseruabitꝭ azyma. In ea/ a ¶ ad terram viuentium. b ¶ exteratos bonis operibus.
dem enĩ ipa die educa exercitus ¶ de mundo.
tum vestrũ de terra egypti: et custodietis diem istum in a
¶ vel generationes. ¶ vestras.
generationibus vestris ritu a ¶ quia eternam requiem significat.
b ¶ quando christus cum discipulis cena/ uit corpus et sanguinem dedit.
ꝑpetuo ✝Primo mẽse q̃rtade a
¶ vel vesperũ.
cima die mensis ad vesperã comedetꝭ azyma vsq; ad diẽ vicesimã primã ciusdẽ mẽsis a ¶ rota plena vita. b ¶ corruptio peccati
ad vesperã. Septẽ diebꝰ fer/ b
mentatũ nõ inueniet in do/
mibus vestris. Qui comede c
a ¶ dolo/erroꝛe doctrine. b ¶ in eternum.
rit fermentatum ꝑibit aia a
¶ sanctorum. b ¶ qui extra ecclesiam nutriti ⁊ in ipa postea sunt recepti.
eius ∂ cętu israel tam de ad/
a ¶ qui intra ecclesiam nutriti. b ¶ eccle/ sie que a deo cõpluit ⁊ colit: vt fructificet.
uenis q̃ de indigenis terrę:
Omne fermentatũ nõ come
¶ Ecclesijs vel diuersis ordinibus.
detis. In cunctis habitatio
nibus vestris edetis azyma.
Vocauit aũt moyses omẽs ∂
seniores filiorũ israel ⁊ dixit
ad eos: Ite tollẽtes animal e
¶ Ecclesias vel diuersos gradus.
per familias vras: ⁊ imolate
a ¶ fidei.s.que comperatur grano sinapis que humili deuotione suscepta omnes animẽ affectus purgat.
c phase. Fasciculumq; hysopi f
¶ qz sanguis iste est nobis ianua vite.
¶ Intentiõe mentis vel frontem corporis.
d tingite in sanguie q̃ est i limi g
¶ vt supra. a ¶ Hoc postea observatum est. tunc enim non potuerant quia in transitu erant.
nare et vtrũq; postẽ. Nullus b
a ¶ iuxta vel intra claustra mẽtis debem⁹ cõseruari dum pasca celebram⁹ ne foras sẽ diuina vagemur.et cum diabolo fornicemur.
vestrum egrediatur ostiũ do
¶ diem iudicij.
mus suę vsq; mane. Transi/
bit enim dñs pcutiens egy/
¶ fidem passionis christi ⁊ munitionẽ.
ptios. Cumq; viderit sangui/
¶ mentis ⁊ corporis. vnde: Signatum est sup nos lumen vultus tui domine.
nẽ in supliminari ⁊ in vtroq;
poste transcendet ostium do
mus: ⁊ nõ sinet percussorem c
¶ Mentes vel corpora.
ingredi domos vras: ⁊ lede/
re. Custodi ihũ istud legiti/
mũ tibi ⁊ filijs tuis vsq; i eter

solum manibus propijs sed nec per manus gentiliuꝫ licebat eis opari: exceptis his que ad vescendum ꝓtinent, talia enĩ in solennitate paschali poterãt facere: ⁊ illa q̃ ad hec sunt necessaria: sic accendere ignem: haurire aquã et scindere ligna et silia. Fm q̃ dicit Ra. Salo. excepta tñ die sabbati: q̃ si festũ cadebat ĩ die sabbati nõ licebat hoc fieri: ⁊ q̃tũ ad hoc sabbatũ strictius seruabatur q̃ alia festa. a ¶Et custodietis die tc. Ex hoc dicit Ra. Sa. q̃ obligatio hui⁹ precepti fuit suspensa q̃ diu filij israel fuerũt in deserto ante ingressum terre ꝓmissionis: nec fecerũt filij israel aliq̃ phase post exitũ de egypto nisi semel. s. anno scdo egressiõis de egypto. et iõ dicit hic. In generatiões vestras. q̃ intrabũt terrã ꝓmissionis: qz oĩs illi q̃ egressi fũt de egipto mortui fũt in deserto ꝑter caleph et iosue. vt habet. Nu. xxvi. nec mirandũ ẽ si obligatio hui⁹ ꝓcepti fuit suspensa q̃ diu fuerũt in itinere qz etiã preceptũ de circũcisione fienda octaua die quod fuit eis impositum sub pena mortis. vt habetur Ge. xvii. Toto illo tempore fuit suspẽsum: quia pueri illo tempore nati non fuerunt circũcisi donec fuerũt in terra promissionis. vt habet Josue. v.

† Leui.13.a Nu.28.c

b ¶Septem diebus fermentatũ nõ inueniet. quia nõ solũ fuit ꝓhibitum comedere fermentatũ: sed etiam in domo retinere: ⁊ istud fuit preceptuꝫ ad memoriam eiꝰ q̃ filij israel exeuntes de egypto nõ potuerant fermentare ⁊ coacti sũt azymis uti. c ¶Qui comederit fermẽtatum peribit aia eius de cetu israel: tã de aduenis tc. Aduene dicunt qui erant conuersi de gentilitate ad ritum iudeoꝝ. d ¶Vocauit aũt moyses. Hic cõsequẽter mandatum dñi de agno paschali diuulgat seniorib⁹ populi vt detur executioni. vñ dicitur: e ¶Ite tollentes animal. In hebreo habet. Emitte: accipite. ⁊ c sensus: qui habet gregez: inde accipiat: ⁊ qui nõ hz emat. aĩal. i. agnum si possit haberi: vel hedũ si non possit. vt ꝫ dictũ est. ⁊ ad hoc denotandũ dicit h aĩal in generali. f ¶Fasciculũq; hysopi tc. qz nõ dixerat supra cũ q̃ instrumẽto deberẽt liniri postes sanguine agni: iõ hic exprimit q̃ debet fieri cũ fasciculo hysopi: ⁊ ad hoc requirunt tres calami simul ligati. g ¶Qui est in limine. In hebreo habet. In bacino. est enĩ vas argenteuꝫ in q̃ recipit sanguis agni ĩmolati: et hoc exprimitur h: quia supra nõ fuerat expressum quo mõ sanguis debebat recipi: quia tñ iste bacinus erat ꝓpe limen ostij q̃ debebat fieri aspersio: iõ fortitan translator ꝓsuit in li mine. h ¶Nullus vestrum egrediat tc. istud fuit dictũ eo q̃ angelus disperdens illa nocte trãsiuit ꝑ egyptum: ꝓpter quod illud nõ fuit obseruatum sequẽtib⁹ alijs tẽpozibus: qz tũc etiã causa cessauit. i ¶Et nõ sinet pcussorem ingredi. Ex quo ptz q̃ ista pcussio nõ fuit facta immediate a deo sed ꝑ angelum. Si aũt quẽratur vtrũ fuerit bonus vel malus angelus. Dicendum q̃ nulli est dubiũ quin deus ꝓmerit facere ꝑ bonũ vt malũ angelum indifferenꝫ. Legunt etiã tales pcussiones facte per bonos ⁊ malos angelos: qz deus vtriq; vtiꝫ ad executionẽ sue iusticie. Subuersio enĩ sodomorũ facta fuit ꝑ bonum angelum. vt dictũ fuit Ge. xix. quod ptz ex hoc q̃ ille angelus fuit associat⁹ bono angelo qui saluauit loth. Fuit etiaꝫ vnus de angelis sanctis qui apparuerũt abrae. Ge. xviij. vnde dicunt hebrei q̃ fuit Habziel: q̃ interpretat fortitudo dei: vt ibidem dictum fuit. pcussio aũt aĩaliũ ⁊ pastoꝝ ⁊ liberoꝝ ipsius iob fuit ꝑ malũ angelum. vt patet Job. j. Verũ tamen volunt aliqui dicere quod pcussio egyptioꝝ fuit ꝑ bonum angelũ: quia ex diuina iusticia angeli boni percutiunt malos: sicut mali angeli ex permissione dei flagellant bonos: vt patet per exẽpla posita de subuersione sodomorum per bonum: et flagellatione sancti iob per malum. Ad quod dicendum q̃ licet exẽpla posita sint vera: tamen illud quod dicunt non semper currit: ꝫ aliquãdo legunt boni ⁊ mali flagellati a malo angelo: sicut ptz de Saule. j. Regũ. xvj. qui erat malus de q̃ dicit: Spiritus domini recessit a Saul: ⁊ exagitabat eũ spiritꝰ neq̃. Ite ¶Paulus apls qui fuit sanctus: a malo angelo fuit flagellat⁹. ꝑ ut. ij. Cor. xij. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane: qui me colaphizet. Similiter legunt boni et mali a bono angelo flagellati de primo habetur exẽplũ. ij. Reg. xxiiij. de angelo pcutiente populũ qui tamẽ erat inno-

vt cens:

cens: Fm q̃ dicitur ibidem. Isti q̃ones sunt quid fecerunt? Quod autem angelus iste ecce bonus patet ex hoc q̃ quid edificauit altare in loco appertionis illius angeli: quod nõ fecisset si fuisset malus angelus. De secũdo iam supra positum est exemplum de subuersiõne sodomorum per bonũ angelum: ⁊ ideo dictum eorum non habet efficaciam. Dicenduꝫ igitur sine preiudicio q̃ percussio egyptioꝝ facta fuit ꝑ malum angelum quia hoc magis videtur concordare scripture sacre. dicitur enĩ Ps. lxxvij. Misit ĩ eos iram indignationis sue indignationem ⁊ iram ⁊ tribulationem immissiones per angelos malos: ⁊ certum est q̃ scriptura loquit ibi de percussione egyptioꝝ: vt patet ꝑ litteram ꝑcedentem et subsequentem. Hoc etiam videtur q̃ hoc q̃ hic dicit de domino. Et nõ sinet percussorem ingredi domos vestras ⁊ ledere: ꝑ quod videtur littera innuere q̃ angelus per cussor: libẽter intrasset ⁊ percussisset homines si fuisset a deo ꝓmissus: ⁊ sic videtur q̃ fuerit malus angelus. † Ps. 77. ⁊ 134. Sap. 18. b

a ¶Cumq; introieritis tc. Ex hoc videtur verum quod ꝓdictũ est. s. q̃ filij isrl post exitũ de egypto nõ fuerũt obligati obseruare cerimonias paschales quo usq; venerant ad terram ꝓmissiõis. sequitur: b ¶Incuruatusq; ppls adorauit. reddendo deo gratias de tanto beneficio. c ¶Et egressi filij israel fecerunt tc. Ex quo patet obedientiã eorum ad deũ ⁊ ad moysen. d ¶Factuꝫ est aũt. ¶Postq̃ descripta fuerat plaga decime cõminatio ⁊ interposita fuerat paschalis observatio: hic consequenter subiungitur predicte plage inflictio. cuꝫ dicitur: Factum est autez in noctis medio. s. illius noctis in cuius vespera filij israel ĩmolauerant agnũ paschalem. e ¶Percussit dominus oẽm primogen. tc. s. xj. ca. dictum fuit. Usq; ad ꝓmogenitum ancille que erat ad molam. et idem est: qz captini ⁊ captiue cogebantur operari in carceribus. f ¶Neq; enĩ erat domus tc. qz deo ordinãte sic acciderat q̃ in q̃libet domo egyptioꝝ erat aliq̃s ꝓmogenitus. g ¶Vocatisq; Hic ꝓfr describit ppli isrl eductio ẽ terra egypti: ⁊ ꝓmo describit recessus ppli. scdo eiusdem ꝓcessus. xiij. ca. ibi: Igit cũ emisisset. Adhuc circa primuꝫ ꝓmittit recessus ppli. scdo subdunt q̃dã mãdata dei. ibi: Dixit dñs ad moysen. ¶Circa primuꝫ dicit sic. Vocatisq; pharao moyse ⁊ aaron nocte. pre timore enĩ mortis nõ expectauit diem. † Ps. 11. a 1. Re. 6. b

b ¶Tit. per nuncios missos moysi ⁊ aaron. qz. s. x. ca. dixerat moyses q̃ ei⁹ faciem ampliꝰ nõ videret. ic ¶Surgite egredimini. nõ tñ egressi fuit nocte qz ꝓceptũ eis erat vt nõ egrederentur hostiũ dom⁹ vsq; mane vt ꝓdictuꝫ ẽ: tñ aũ diem ꝓparauerũt se ad egressum. † Ps. 3. g

k ¶Et abeũtes bndicite mihi. i. orate ꝓ me vt nõ moriar in ista peste. ¶Urgebãtq; egyptij. timore mortis ducti: qz ex morte ꝓmogenitorũ timebãt sibi.

m ¶Tulit igit po. tc. ꝑ aque cõmixtionẽ. vñ i hebreo habet pastã. n ¶Dñs aũt dedit tc. Ex q̃ ptz q̃s acceperũt ista ab egyptijs ꝑ accõmodationez ⁊ nõ ex dono. vt. s. dictũ ẽ. iij. ca. o ¶Et spoliauerunt egyptios. nec in hoc peccauerunt. vt dictum fuit ibidem. sequitur:

¶ Sed et

¶ ferre ergo volẽs aperte vel occulte ꝓceptum suũ habet. concupiscere autẽ rem ꝓximi: etiã si iusta successiõe queras: nõ licet. Qui enĩ volũt res alienas tanq̃ iuste possidere: heredes q̃runt mozientib⁹ esse. Cũ laudas rẽ relictã q̃si iure possidẽtẽ de⁹ damnat iniuste cupientẽ. Qui enĩ querꝭ ab aliq̃ heres fieri: nõ vis vt habeat heredem. In quib⁹ nihil cari⁹ ꝓmogenitis est. Jure ¶ in ꝓmogenitis tuis puniris: q̃ cupiendo res alienas q̃si turis vmbrã perquiris: ⁊ que meliora fũt cordis ꝓmogenita pdis. Primogenita quidẽ fides est. Nemo enĩ bona facit: in q̃ fides nõ ꝑcesit. Omia opa bona sũt filij spũales sed inter hos primogenita fides. Quisq; ¶ rem occulte cupis alienã: interi⁹ fidẽ perdis. Seruis enĩ nõ charitate: sed fraude velut amans eũ quẽ mori desideras vt succedas.

a ¶Neq; enĩ erat dom⁹ tc. Aug⁹. Cũ ꝓmogeniti tantuz mozerenꝫ: quõ nulla erat dom⁹: in q̃ nõ cẽt mortu⁹? An et ꝑ diuinitatẽ fuerat ꝓcuratũ: vt ĩ omnibus domib⁹ essent ꝓmogeniti: in quibus ꝑcutterenꝫ egyptij etiã qui habitabant in terra iessen ĩ Dominũ. quippe erant hic: vel aĩaliuꝫ nõ terre. i. boies et aĩalia primogenita mozebant: occulto ⁊ angelico ꝑcussu: nõ aliq̃ ĩ terra vel in celo factũ erat: sicut rana vel locusta vel tenebre. At talib⁹ enĩ plagis cuz terra iessen fuisset aliena puniebat beneficiũ ad egyptios: qui ĩ ea cum hebreis morabant: hac vero oẽs ꝑcussi sunt. b ¶Conspersam farinaz tc. Aug⁹. Sine fermento ꝓficiscunt filij israel de egypto: vt exẽtes de h seculo abijciamus fermentũ malicie ⁊ nequitie et epulemur in azymis sinceritatis ⁊ veritatis. c ¶Et petierũt tc. Aug⁹. Hoc iam factũ fuerat ante mortes ꝓmogenitorũ. Sz nunc ꝑ recapitulationẽ repetit: nõ narratum est q̃n factũ est. Modo enĩ quo ꝑfset fieri: vt in tanto luctu ista accõmodarenꝫ: nisi forte q̃s dicat etiã ista plaga nõ fuisse ꝑcussos egyptios. q̃ cũ hebreis habitabãt. d ¶Vasa aurea tc. Hec doctrinas significãt: que ex ipa cõsuetudine gentiũ nõ inutili studio discunt: vel aĩas ꝓciosas ex gẽtib⁹ tanq̃ vasa aurea ⁊ argentea cũ vestib⁹. i. corpozibus: que se adiũgũt ꝓpli dei: vtiemel de h seculo tanq̃ de egypto liberenꝫ. e ¶Profectiq; sunt tc. Brige. Qui ẽ egypto parat. ꝓficisci: qui curat obscuros mũdi actꝰ ⁊ erroꝛ tenebras relinquere. Primo ei ex ramasse ꝓficiscendũ est q̃ interpretat cõmotio tinee. Si vis venire in hoc: vt de⁹ sit tibi dux ⁊ ꝓcedat in colũna nubis: ⁊ sequat petra: q̃ escã spũalẽ ⁊ potũ tribuat: ex ẽ ramasse: ne thesauriçes vbi tinea exterminat ⁊ fures ef. et. f. Quasi si vis ꝓfect⁹ esse valde ⁊ vende omĩa que habes ⁊ da pauperibus ⁊ habebis thesauruz in celo: ⁊ veni sequere me: hoc est ꝓficisti ẽ ramasse ⁊ sequi christum. f ¶De ramasse. in. s. tc. Brige. Videamus q̃s sit castroꝝ locꝰ ad quẽ venit de ramasse: venerũt in sochot q̃s ĩterpratur tabernacula. Cũ q̃ relinquens egyptũ discusseris tineas totius corruptele ⁊ vitioꝝ incitamẽta reiecerꝭ: habitabis in tabernaculis: q̃bꝰ. s. nostrum expoliari: sed superuestiri. Ha-

Mar. 6. c
Ibis. 19. c

¶ bitatio

a ¶ In auro ⁊ argento ⁊ vestibus egyptioꝝ si gnificanꝫ quedam doctrine que ex ipsa consuetudine gentiũ vtiliter inducunt vel anime ꝓciose cũ corpozib⁹ suis q̃ ẽ gentib⁹ ꝓpli dei adiũgũt.
b vasa aurea et argentea: vestem q̃ plurimam. Dominus autem n
dedit gratiam populo coram
egyptijs vt cõmodarent eis: et o
e spoliauerꝭ egyptios. Profectiq; p
a ¶ de boꝛda vt aiunt. ¶ commotio tinee.
b ¶ tabernacula.
f sunt filij isrl de rãmesse i sochot

vt censu

bitatio aũt tabernaculoꝝ expeditũ indicat esse eũ qui festinat ad deũ. Sz nec in hoc stand̃ est: mouẽda sunt etiã castra de sochot: ⁊ festinandũ ẽ in othon qõ interp̃tat signa eis: q: hic .s. audies q deus afficedebat eos p diem in colũna nubis: ⁊ p noctez in colũna ignis: nõ ꝑ in ramasse: nec in sochot: que seꝑa sunt castra. Tertia sunt in q̃bus fiunt signa diuĩa: hoc erat triduũ ad qõ festinabat moyses ⁊ aaron: ⁊ cõtradicebat pharao: dicens: Mõ eatis longius. Rolebat ad locũ signoz̃ q̃uenire filios isr̃l: vt possent tertij diei frui mysterijs.

Osee. 6.a Cũ reuiuificabit nos de post biduũ: ⁊ die tertia resurgem⁹: et viuem⁹ in cõspectu eius: ꝑma dies nobis christi passio. Secũda q̃ in infernũ descẽdit. Tertia q̃ resurrexit. Jdeo i tertia die añcedebat eos ꝑ diem in colũna nubis: ꝑ noctẽ ꝯ in colũna

Exo. 6.a lumna ignis. Necessariũ est q̃ vt qui baptiçatur in christo: in morte ipsius baptiçenr̃: ⁊ cũ ipo sepeliant̃: ⁊ die tertia resurgant: q̃s. s. secum suscitauit: ⁊ fecit cõsedere in celestibus.

a Sexcẽta fere milia ⁊c. Aug⁹. Querit vtrũ ad tantũ nũez puenerũt hebrei ꝑ eos annos in egypto: q̃s ostendere consideratus in scripturis numerus pot̃: qui quot fuerint nõ parua questio ẽ. Dicit enĩ de⁹ abrae anteq̃ nõ soluz isaac ꝫ ⁊ bismael natus esset: Peregrinũ erit semen tuuz in terra nõ sua: ⁊ in seruitutẽ redigent eos: ⁊ nocebunt illis q̃dringentis annis. Si q̃ q̃dringentos annos intelligam⁹ eos fuisse cũ egyptijs nõ paruũ spaciũ fuit: quo ita populus multiplicaret: ꝫ tot ānos nõ fuisse sẽptua apte testat. Quidã enĩ putãt q̃dr̃i

Jdith. 4.a gentos triginta annos accipi debere: ex quo iacob intrauit i egyptum vsq̃ quo moyses populũ liberauit: q: in exodo scriptuz est. Jncolatus filioꝝ israel quẽ incoluerũt in terra egypti ⁊ in terra chanaan ipsi ⁊ patres eoꝝ: anni quadringenti triginta. Seruitutis aũt eozũ esse quadringentos annos: q:

Gen. 15.e in Geneſi scriptũ est: In seruitutẽ redigent eos: ⁊ nocebũt illis quadringẽtis annis. Sz q: seruitutis anni cõputãt post mortẽ ioseph. Jllo enĩ viuo nõ seruierũt. Mõ ꝑt quadringenti triginta anni in egypto cõputari. Jngressus est enĩ iacob anno filij sui tricesimonono: q: triginta annoruz erat ioseph cũ apparuit in cõspectu pharaonis ⁊ regnare cepit sub illo. Trãsactis aũt septẽ annis vbertatis: scdo anno famis venit iacob in egyptũ cũ filijs suis: tricesimũnonũ annũ agente ioseph qui implet̃ vite sue centũ ⁊ decẽ annis moztuus est. Mirit aũt post aduentũ patris. lxxj. quos si retraxeris a q̃dringentis triginta: remanebũt seruitut̃ anni nõ q̃dringẽti: sed tricẽti q̃nquaginta nouẽ. Si aũt cõputauerimus ex q̃ ioseph sub pharaone regnare cepit vt quodã mõ dicak israel ⁊trasse in egyptũ cũ ibi filij⁹ su⁹ sublimat⁹ est: sic etiã trecẽti q̃nginta erũt. q̃s ticonius vult accipi q̃dringentos: vt a toto ꝑs intelligat. i. a centenario q̃nq̃genarij⁹. Et ꝑbat hac loquẽdi regula: solere vti scriptura. Si ẽo q̃ ꝑbabilius ẽ dicam⁹ israel intrasse i egyptũ: q̃n illic ioseph venditus eẽ cepit detrahi

mus adhuc annos tredecim: vt trecẽtos triginta septẽ annos: ꝑ q̃dringent̃ accipiamus. Sz cũ scriptura dicat caath filiũ leui anũ moysi: cũ quo suo iacob intrasse i egyptũ: ⁊ dicat eũ vixisse annis centũ trigita: filiũ ẽo ei⁹ patrẽ moysi amram centuz triginta septẽ. Moysen ẽo octoginta annoꝝ fuisse dũ de egypto ꝑpũ liberauit. Etiam si genuisset caath patrẽ moysi q̃ anno moztu⁹ est. Jlle quoq̃ vltimo vite sue anno genuisset moysen: cõputati anni centũ trigita: ⁊ centũ trigitaseptẽ: ⁊ octogita: trecẽtos q̃dragintaseptẽ annos faciũt: nõ q̃dringentos trigita. Q̃ si q̃s dicat extremo anno vite ioseph natũ fuisse caath filiuz leui. lxx. ferme anni ꝑt accedere illi sũme: q: lxx. vnũ annũ vixit ioseph i egypto post ingressuz patr̃ sui. Sũt etiã sic septuagita anni vite ioseph ab ingressu iacob in egyptũ vsq̃ ad natiuitatẽ caath. si tũc nat⁹ asserat: ⁊ centũ trigita anni ipi⁹ caath: ⁊ centũ trigitaseptẽ filij ei⁹ amram patr̃ moysi: ⁊ octoginta ipi⁹ moysi q̃dringẽtos decez ⁊ septẽ annos: faciũt nõ q̃dringẽtos trigita. Vera ꝙ videt cõputatio Eusebij i chronica historia. ab illa ei ꝓmissiõe cõputat q̃dringẽtos ⁊ trigita annos: q̃ vocauit de⁹ abrae: vt exiret de terra sua in terrã chanaã: q: ⁊ apostolus cũ fidẽ abrae cõmendaret: in ea ꝓmissione q̃ ꝓmisit ei de⁹ ꝙ bñdicent̃ in eo oẽs trib⁹ terre. Hoc aũt dico inq̃t: q: testamentũ cõfirmatũ a deo: que p⁹ q̃dringẽtos ⁊ triginta annos facta est lex nõ irritũ facit. Jn Exodo q̃s satis ꝑ significat. Nõ enĩ dixit incolat⁹ filioꝝ israel quẽ incoluerũt in terra egypti anni q̃dringenti triginta: ꝫ apte dixit quẽ incoluerũt in terra egypti: ⁊ i terra chanaan: ipi ⁊ patres eoꝝ. Patet ergo etiã cõputandũ esse ꝯps patriarchaꝝ abraaz isaac ⁊ iacob: ex q̃ pegrinari cepit abrãa in terra chanaã. i. ab illa ꝓmissione in qua fidẽ ei⁹ laudat apl̃us. vsq̃ ingressus ẽ isral in egyptũ: toto enĩ illo tpe pegrinati sunt patres i terra chanaã ⁊ postea semẽ isral i egypto: ⁊ sic cõpleti sũt q̃dringẽti trigita anni a ꝓmissiõe vsq̃ ad exitũ isral ⁊ egypto. q̃s facta ẽ lex in mõte sina. que nõ facit irrituz testamẽtũ dei. Septuagesimo q̃nto anno vite sue abraam ꝫm scripturam ingressus est in terram chanaan ⁊ genuit isaac cũ esset annoꝝ centũ. Fiũt g̃ anni. ꝛxx. a ꝓmissiõe vsq̃ ad natũ isaac: his addũtur oẽs anni vite ei⁹. i. centũ octoginta: ⁊ fiunt ducenti q̃nq̃. Tũc erat iacob annoꝝ centũ viginti. Nati sũt enĩ sexagenario patre gemini ipe ⁊ esau. Post decẽ ꝯ ānos intrauit iacob in egyptũ cũ esset annoꝝ centũ triginta. Joseph aũt trigintanouẽ: fiunt g̃ anni a ꝓmissiõe vsq̃ ad ingressũ iacob in egyptũ ducenti. xv. Joseph autẽ postea vixit. lxxj. Omẽs aũt ei⁹ anni centũ ⁊ decẽ. Cũ g̃ ad ducẽtos ⁊ q̃ndecim annos accesserit septuaginta vnus: fiũt anni ducẽti octoginta sex. Restant ergo. cxliiij. vel

ℭ quinq̃

a Sz ⁊ vulg⁹. ꝓmiscuũ. i. vtriusq̃ sexus q: multi ɔ egyptijs viri ⁊ mulieres videtes ea que dñs fecerat ꝓ hebreis iũxerũt se eis ꝙersi ad indaismũ et sic iuerũt cũ eis. b Coxerũtq̃ farinã. In hebreo dicitur pastam.

a ℭ perfecti in operibus bonis. ℭ quia gloria perfectorum est principiũ. b ℭ pugnatorũ.

a ℭ Habitatio aũt filiorũ ⁊c. nõ ꝫm totũ tẽpus qõ subdit̃: ꝫ ꝫm ꝓtez magnã a q̃ fre quẽter denota tur totum.

a sexcẽta fere milia peditum viro

a ℭ multiplicati sunt super numerum: quia multi vocati pauci vero electi.

rum ãbsq̃ paruulis ⁊ mulierib⁹.

Sed ⁊ vulgus ꝓmiscuum innũ

a ℭ Innocentes.

merabile ascẽdit cuz eis: oũes et

a ℭ quia si pugnare nõ possunt pugnantibus ramen auxilio sunt.

ãrmenta ⁊ aiantia diuersi generis

ℭ Igne spiritussancti astringentes.

multa nimis. Coxerũtq̃ farinaz

a ℭ ve essent noua cõspsio ⁊ azimi. b ℭ mundo.

quã dũdũ ꝓspersam ō egyptō tu

ℭ In humilitate.

lerãt: et fecerũt subcinericios pa

nes açymos. Necz eni poterant

ℭ Ipse mundus compellit ad deum et sathanas sathanã expellit ne corrũpamur fermẽto peccati.

fermentari cogentib⁹ exire egy

a ℭ vigent egyptũ ne euangelij saporе auferat⁹/tem legis: vel mundani dogmatis condiamus.

ptijs: ⁊ nullam facere sinẽtibus

moꝛã: nec pulmenti q̃cq̃ occurre

ℭ ex quo abrãã exiuit de terra sua vt habitaret in terra chanaan vsq̃ ad exitum de egypto quando facta est lex in monte sina.

rat ꝓparare. Habitatio aũt fili

ozũ isr̃l q̃ mãserũt in egypto fuit

quadringentoꝝ triginta annoꝝ.

c Habitatio aũt filiorũ ⁊c. nõ ꝫm totũ tẽpus qõ subdit̃: ꝫ ꝫm ꝓtez magnã a q̃ frequẽter denotatur totum.

d Fuit q̃drin gẽtoꝝ. ꝛxx. annoꝝ. nõ ei põt esse veruz ꝙ a descensu iacob in egyptũ vsq̃ ad exitũ filioꝝ isr̃l de egypto fluxerũt. cccc. ꝛxx. anni qõ ꝙ batur sic: Caath descẽdit i egyptũ cũ leui patre suo: ⁊ iacob quo suo. vt hr̃ Geñ. xl vj. Jtez caath vixitcẽtũ. ꝛxx. iij. ānis: ⁊ amram filiũ ei⁹ cẽtum. ꝛxxvij. vt habetur Exo. vj. Jtẽ moysi filiũ amrã erat lxxx. annoꝝ in exitu ō egypto vt habet Exo. vij. qui anni simul ꝓiuncti faciunt. ccc. l. annos tãtũ: ⁊ ad

buc si volumus habere precise numerum annoꝝ a principio descensus in egyptum vsq̃ ad exitum: oportet subtrabere a predictis. ccc. l. annis omẽs annos quibus vixit caath anteq̃ descenderet in egyptum: ⁊ annos quib⁹ vixit postq̃ genuit amram: et annos q̃bus vixit amrã postq̃ genuit moysen. Ex quo patet ꝙ nõ manserunt in egypto. ccccxxx. annis. sed iste numerus incipiẽdus ẽ ꝫm doctores catholicos a tempore quo abrãã recessit de aram ad veniendũ in terraz chanaan in qua ipse ⁊ filius ei⁹ habitauerũt vt peregrini vsq̃ ad descẽsum in egyptũ ⁊ sic exponendũ est qõ dicit: Habitatio aũt filiorũ israel qua manserũt in egypto. s. cum illo tpe quo manserunt in terra chanaã ⁊ egypti ⁊ philistinorum: vt peregrini: fuit. ccccxxx. annorum. ⁊ ideo tota mansio denomiat ab egypto: quia fuit diuturnior ⁊ vltima et a fine denominat̃ res. ꝫm hebreos incipit ab illo tempore quo dominus apparuit abrae. dicẽs ei: Peregrinũ erit semen tuum in terra nõ sua annis cccc. vt habetur Geñ. xv. ꝫ vtrũq̃ dictum videt repugnare ei qõ dictũ fuit Geñ. xv. s. ꝙ a natiuitate Jsaac vsq̃ ad exitum de egypto fluxerunt. cccc. annu: quia isaac erat. lx. annoꝝ qñ natus fuit iacob. Geñ. xxv. iacob aũt

ℭ erat

ℭ quinq̃ quib⁹ seruiuit isr̃l in egypto post mortẽ ioseph. Dis annis q̃ctum multiplicari potuerũt si fecũditas hominũ cõsideret: additũate deo: ꝙ eos multiplicari voluit: repiẽ nõ cẽ mirũ ꝙ in sexcentis milib⁹ peditũ ō egipto egresi sunt. Qõ g̃ dixit ds abrae in fuiturum redigent eos: et nocebunt quadringent̃ annis nõ intelligendũ est ꝙ i illa fuiture dura quadringẽtos ānos fuierũt: ꝫ qz scriptũ est i isaac vocabitur tibi semen. Ab anno natiuitatis isaac: vsq̃ ad annuz egressionis: cõputantur anni q̃drigẽti q̃nq̃. Cũ g̃ de q̃dringẽtis trigita detrazeris viginti quinq̃ q̃ sũt a ꝓmissiõe vsq̃ ad natũ isaac nõ mirũ est si quadringentos et q̃nq̃ annos sũma colligat da quadringẽtos dixit scriptura: que tpa ita solet cõputare: vt qõ de summa pfectionis numerũ paululum excrescit aut ifra ẽ: ꝫ ꝓuteꝛ. nõ g̃ qõ ait i fuitutẽ redigent eos: ⁊ nocebũt illi ad q̃drigentos ānos referẽdũ ẽ: tãq̃ ꝑ tot ānos fuierit: Sz referẽdi sũt q̃drigẽti ānis ad id qõ dictũ ẽ: Peregrinum erit semẽ tuũ i ẽra ñ ꝓpa: qz vel in ẽra chanaã vel i egypto peregrinũ fuit semẽ añq̃ ꝓmissa hẽditarẽ susciperent egressi de egypto: vt hyb̃athõ b̃ itelligat: ⁊ sit ꝏoz ordo: sciẽs qz pegrinũ erit semẽ tuũ i ẽra nõ ꝓpia q̃dringẽt⁹ ānis Jllo aũt inꝓpositũ i fuitutẽ redigent eos ⁊ nocebũt ill⁹. ad q̃drigẽtos ānos nõ ptẽat. In extrema. n. ꝑte ānoꝝ sũme hui⁹. i. p⁹ mortẽ ioseph: dura fuitute oppꝛssi sũt. a ℭ Nec os ⁊c. Os xp̃i i cruce si ẽ ꝛfractũ: qz videtes cũ ita moztuũ nõ fregerũt ei⁹ crura: vel robur diuinitat̃ i carne ꝙ blasphemiã ñ corrũpit: qz ñ ẽ pur⁹ hõ ꝫ ver⁹ ds.

ℭ diuin itatis

Quibus expletis eadẽ die egres a

sus est ois exercitus domini de

ra egypti. Nox ẽ ista obseruabi b

lis dñi: qñ eduxit eos de terra

egypti. Hanc obseruare debent

oẽs filij israel in generationibus

suis. Dixitq̃ dñs ad moysen et c

aaron: Hec est religio vase: Dis d

ℭ gentilis iudeus vel ab ecclesia excõicatus non debet cõicare sacris dñici corꝑis. ℭ Qui ante seruiuit idolis: ꝫ redẽpt⁹ est sanguine xp̃i.

Exo. 9.b alienigena nõ cõedet ex eo. Dis g

a ℭ ab originalibus peris in baptismo.

aũt seruus empticius circũcidẽt

a ℭ corp⁹ xp̃i. ℭ exur⁹ vererẽ hoiem ⁊ indur⁹ nouum. b ℭ Qui nuper venit ad fidem nec adhuc firmus est. c ℭ qui ꝓ lucris temporalibus xp̃o seruit.

et sic cõmedet. Adũena et mẽrce f

a ℭ ecclesia catholica non in conuenticulis hereticorum.

nari⁹ nõ cõedẽt ex eo. Jnuna do b+

a ℭ vel comiderur. b ℭ quia nec iudei nec pagani nec hereticinec omnino qui extra ecclesiam sunt ad hãc cõicationẽ admittunt̃.

mo cõmedetur: nec ẽfferetis de †

a ℭ. i. extra catholicã ecclesiã: ne ipsis ⁊ pcõzibꝰ cõicent qi catholica ecclesia primitiua. b ℭ diuinitatẽ. s. ꝑpter hũanitatẽ nõ minue.

a carnib⁹ eius fõras: nec os illius ⁊+

ℭ catholica ecclesia.

cõfringetis. Dis cętus filiorum k

a ℭ non aliorum. b ℭ infidelis ⁊ pegrin⁹ a cultu xp̃ianoꝝ. c ℭ gentiliũ vel iudeorum.

israel faciet illd. Quòd si ds pẽ l

regrinoz̃ in vestrã voluerit trã m

a ℭ cultũ religionis. b ℭ celeberrimũ trãsitum de mundo ad deum.

sire cõloniã: et facẽre phase dñi:

a ℭ vt deponat veterẽ hoiem cum actibus suis. b ℭ fortis ẽm est ⁊ vir ꝙ põt circũcidi supfluitate originalis ⁊ actualis corruptionis.

circũcidẽt ꝓius omne mãsculi/ n

a ℭ Nõ ante q̃. n. mãducat et bibit indigne iudiciũ si. m. ⁊. b. b ℭ fociat⁹ cõiuijs celestib⁹.

num eius: ⁊ tũnc ritẽ celebꝛabit:

a ℭ nutrit⁹ in ecclesia. b ℭ nobilitrate carholica. quia nulla pars immunditie cum mundicia que omnia mundat.

Geñ. 15.c eritq̃ sicut indigẽa trę. Si qũis o

autem circũcisus nõ fuerit: non p

domus non sufficit ad esum agni. quia tunc adiunguntur persone de alio domo.

l ℭ Quod si quis peregrinorum ⁊c. i. illoꝝ qui nõ sunt de lege et ritu vestro.

m ℭ In vestram voluerit transire coloniam: id est cultum et fidem.

n ℭ Circũcidetur ꝓius om. ma. eius. non enim sufficit ꝙ in persona sua solum circũcidatur ad hoc ꝙ admittatur ad esum agni. sed omnes masculi ad eum pertinentes debent ꝓius circũcidi: et hoc modo ꝓceptum circũcisionis datum fuit abrae. vt habetur Geñ. xvij.

o ℭ Eritq̃ sicut indigena terre. Jndigena est ille qui natus est in terra illa: et per hoc intelligitur hic quicunq̃ est de populo israel.

p ℭ Si quis aũt cir. non fue. non ve. er. eo, Jsta lex non est ad excludendum gẽtiles incircũcisos qui iam supra sunt exclusi: sed ad excludendum filios israel qui timore infirmitatis vel moztis non erant circũcisi. quia aliqui iudei nimis inordinate amãtes pueros suos dimittebant eos incircũcisos: timentes ne ex circũcisione mors vel infirmitas eis ꝙcideret: et isti non debebant accedere ad esum agni cuius in aliis essent iudei. Cetera patent.

ℭ Locutusq̃ est dñs.

Universidad de Navarra Biblioteca

Moraliter. † In ꝟ capitulo ⁊ seqn/ti agit de immolatione paschalis agni de q̄ ponunt ꝓpe tm intricate. ꝑpt qđ ſi intēdo ordine ſeq̄ lr̄e ſz materie. Primū ē īmolate rei 2ditio. ſcdm tpis determiatio. tertiū comedentiū dispositio. quartū comedendi mod⁹. quintū comestionis loc⁹. ¶ Circa pmū 9z q̄ res imolāda sit agn⁹ in q̄ notat xp̄i mansuetudo Iere. xj. Ego quasi agn⁹ mānse/tus qui portat ad victimā. Et q̄ sit sine macula. ſ. pctī. j. Pet. ij. Qui pctm̄ nō fecit nec inuent⁹ est dol⁹ in ore ei⁹. Et masculus ꝑ qđ designat pfectio hoīs xp̄i rōne sex⁹ pfecti. ipe enim ab instanti 2ceptionis fuit hō pfect⁹ in scientijs et virtutib⁹. Annicul⁹. i. vni⁹ anni: ⁊ accipit iste ann⁹ ab octava die natiui tatis. nam añ nō poterat offerri: et sic ptz q̄ erat adhuc tenel/lus. et ꝑ ꝟ significat in xp̄o pietatis teneritudo. † Iuxta quem ritū tollet⁹ et edum. nam qñ nō habebatur talis agnus poterat accipi hedus eiusdē tpis et conditiōis cū agno: et ꝑ ꝟ significabat in xp̄o sīlitudo carnis pctī Rom. viij. De⁹ filiū suū mittens in similitudinē carnis pctī. ¶ Circa scdm sciēdū q̄ decima die p̄mi mensis erat assumend⁹. ꝑ qđ significabat q̄ in lege ꝑ decalogū intellecta xp̄s fuit p̄figurat⁹ ⁊ p̄nūciat⁹ vñ Ba. Sa. Hebre⁹ dic̄ sup Zacharīā. Oēs ꝓphete locuti sūt de die⁹ messie. Et quarta decima die īmolād⁹: ꝑ qđ significa/bat passio xp̄i cōplenda tpe cuang elij q̄druplicī⁹ descripti. Ad ve sperā q̄ fm hebreos incipit ab hora septima. xp̄s autem circa horā nonā expirauit: ut hr̄ Mar. xv. et Lu. xxiij. Et ꝟ nocte comedend⁹ sic̄ dr̄ in textu. b† Et edēt carnes nocte illa assas igni. ꝑ qđ significabat q̄ xp̄s nō est in eukaristie sacrō mō visibili: sed ꝑ fidem que est de nō apparentib⁹ credit⁹ ⁊ ꝑ charitatē fugit virt⁹ hui⁹ sacri. ¶ Circa tertiū est sciēdū q̄ comedentes debebāt eē circūcīsi in figura q̄ ad sacrm eukaristie nō admittunt⁹ nisi baptizati. sicut circūcīsio fuit figura baptismi. Et accincti renib⁹. i. casti et mundi. Luc. xij. Sint lūbi vr̄i p̄cincti. Qđ exponens Greg. d. Lumbos em̄ p̄cingim⁹ cum carnis luxuriā ꝑ continentiā coartam⁹. Et calciati: ad significandū q̄ sumentes eukaristie sacrm debent esse pati ad ābulandū in via mor. Et tenentes baculos in manib⁹. i. ꝓfitētes se esse pegrinos in hoc mundo. ij. Cor. v. Dum sum⁹ i ꝟ corpe pegrinamur a dño. ¶ Circa quartū sciendū q̄ de agno pascali nō debebat aliq̄d crudū comedi q̄ sacrm eukaristie nō debent sumere dubitātes in fide. n† ¶ Nec coctū aq̄. i. sine decoctiōis feruore. † Sed assum tm̄ igni. nam in fide charitate formata 9z sumi. l† ¶ Cū lactucis aggrestibus. hebreus habet cū amaritudinib⁹. i. cū pctō⁹ cōmissor⁹ dolorib⁹. Esaie xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos i amaritudīe anīe mee. o† ¶ Caput cū pedib⁹ et īestinis vorabit⁹. ꝑ caput 9ritas: ꝑ pedes hūanitas: ꝑ intestina plenitudo gr̄e latēs intra significank. Est igitur sensus: Caput cū pedib⁹ ꝛc. i. diuinitatē cū hūanitate plena gr̄e in ꝟ sacro eē credendo ꝑ fidē incorporabitis. c† ¶ Et comedet⁹ festinanter. i. ꝑ virtutē hui⁹ sacramenti festinabit⁹ ad patriā gadisi: ꝓpter qđ 9z viaticum. Heb. iiij. Festinem⁹ ingredi in illā requiē. i† ¶ Et os eius nō ofringet⁹. i. robur diuinitat⁹ ꝑ carnē assumptā debilitataz esse falso nō estimat⁹. nec corp⁹ xp̄i ꝟ sacro frangi vel dētib⁹ atteri qđ solis cōuenit spūb⁹. ¶ Circa quintū 9z: b† In vna domo cōedet⁹. ꝑ qđ significat⁹ q̄ sacrm eukaristie sumendū est in ecclesia q̄ est vna. Can. vj. Una est columba mea ꝛc. Licet em̄ plures agni fuerint ⁊ i plurib⁹ domib⁹: tm̄ oēs agni vnū xp̄m figurabāt: et oēs dom⁹ vnā ecclesiā in q̄ sumendū ē eukaristie sacrm et nō incōuenticulis hereticor. † ¶ Nec de carnib⁹ ei⁹ efferet⁹ foras. i. spūb⁹ eukaristie non vtemini ad sortilegia seu q̄cūq; alia ad q̄ nō sunt ordinate. Supliminare et postes linieban̄t agni sanguine. Per duos postes intelligunk veteris ac noui testamēti pres: ⁊ ꝑ supliminare ipe xp̄s supeminens vtrisq; patribus. Per dictam igitur linitionē significabatur q̄ pres veteris et noui testamenti erant christi sanguīe redimēdi et q̄ xp̄s foret i cruce suo sāguīe rubricat⁹.

¶ In ca. rij. vbi 9z in postilla: Mensis iste. ſ. martij qui apud

Additio. j. Mensis (hebreos vocatur nisan ꝛc. q̄ apud heb. vocāt nisan: ꝓpie loquendo nō est martius noster nec aprilis: nā cū ipi cōputāt mēses ꝑ lunationes raro contingit q̄ pma dies lune cōcurrat cū pma die martij: sed frequenter et vt in plurib⁹ venit in alijs diebus sequentib⁹ pmā die martij: ex q̄ sequit⁹ q̄ mēsis nisan concurrit frequēt et vt plurimū. cū aplī fm aliquā ptem sui. vñ opīo doctor⁹ catholicor⁹ dicentiū aprilē eē pmū mensem apō hebreos vera est fm sanū intellectū. ſ. vt frequenter et vt in plurib⁹ mensis aprilis 9currit cum pmo mēse apō hebreos fm aliquā ptē sui: et de ꝟ multū inq̄rere magis videt curiosū q̄ vtile: cū ad

expositionē lr̄e ꝟ nō sit necessariū scire: sz qđ magis videtur hic cōsiderandū seu inquirēdū ē ꝗ qđ 9z: Mēsis iste erit vobis p̄ncipiū mēsiū. videt⁹. n. 9dicere huic qđ 9z. j. Exo. xxiij. vbi de trib⁹ solēnitatib⁹ agni agit: ibi. n. hr̄ q̄ solēnitas tria scz tabernaculor⁹ q̄ cōit ē i mēse septēbri ē i exitu anni. dicit em̄ sic: Solēnitatē q̄z. supple custodies i exitu ānī qñ cōgregauer⁹ oēs fruges tuas de agro: vñ qz cū ann⁹ ē circularis ipe exit⁹ hz attingere suū p̄ncipiū: sequit⁹ q̄ p̄ncipiū ānī ē in mense septēbri qñ 9gregant fruges de agro: nō aūt in mense martio q̄ ē mēsis nouus frugū: ꝟ idē ptz. j. Exod. xxiiij. vbi de solēnitate tabernaculor⁹ dicit: Qñ redeūte anni tpe cūcta cōdunk: ex q̄ ptz q̄ tpe q̄ cūcta cōdunt q̄ est fere i mē se septēbri: tunc est redit⁹ ānī. ſ. ad suū p̄ncipiū. Ad cui⁹ declarationē q̄rendā sunt tria attēdēda. pmū. ſ. q̄ lz inf hebreos sit deseptato de mēse q̄ creat⁹ est mundus. an. ſ. est ille i q̄ cōit ē eq̄noctiū vnale q̄ ē martij apō nos. vel ille i q̄ ē eq̄noctiū autūnale q̄ apō nos est septēber nūcq̄ tñ legit in scripturis sacris q̄ hebrei aliq̄n cōputauerint a creatiōe mūdi: vt ꝑz discurrēdo ꝑ totā bibliā: sed potiꝰ inuenik q̄ 9putatio cōis añ legē erat sūpta ab etate hoīm de q̄r gestis p̄ncipalik agik. 9stat. n. q̄ diluuiū fuit vnū de maxīs euētib⁹ mūdi narratione dignis. et tñ cū i scriptura fit mētio de initio ip̄i⁹ diluuij Heñ. vij. nō 9putat eū a creatiōe mūdi qz nō dic̄: In tali anno p⁹ creationē mūdi 9tigit diluuiū ꝛc. ſz dicit: In ānō vite ip̄i⁹ noe et mense scdo: 9putādo a vita ip̄i⁹ noe: nō aūt ā mūdi creatione. Silr i alijs gestis q̄buscūq; vbi de tēpor cōmutatiōe agit nūq̄ fit mentio de creatione mūdi. Cui⁹ rō videt eē: nā ſz mundū fuisse creatū a deo habeam⁹ certitudinaliter ꝑ fidē i sacra scptura contentā: ꝑ cui⁹ fidei. prestatione septē dies ebdomade nō bēāt noīa. ꝓpa sic apō gentes ſz denoiabank ⁊ nūerabank a sabbato in q̄ bñficiū creationis recolik: et ꝟ dicēdo pma sabbati. scda sabbati: non tñ ex tali fidei certitudīe bēm⁹ mundū fuisse creatū in tali mense vel in tali: ⁊ iō de ꝟ inuenium̄ diuerse opiones sine fidei p̄iudicio: vñ in ꝟ qđ 9z: Mēsis iste ē vobis p̄ncipiū: nō ē arguēdū q̄ antea ppl⁹ isr̄l babuisset aliū mēsem. ꝑ pmo cū nullū talē haberent sed ex ꝟ dak intelligi q̄ mō dabak eis ordo cōputādi menses annor⁹. ſ. vt sumerent initiū ab illo mēse ꝑtio vnali. ꝓpt bñficiū redēptionis. scdo ne eq̄uoce ꝓcedatur i noīb⁹ mēsiū: attendendū ē qđ apō hebreos antiqs menses noīabank fm ordinē nūeralē tm̄. ſ. pmus mensis: scds mensis ⁊c. sine aliq̄ noīe ꝓpio. ⁊ ꝟ durauit inter eos vsq; ad captiuitatē babylonicā: vbi ꝑ cōuersationē cū chaldeis receperūt noīa chaldaica mēsiū: fm quā cōputationē pm⁹ mensis. ſ. nouar frugū i q̄ pasca celebrāt: qui etiā concurrit fm ptes cū martio et aprili: vt dictum est vocāt nisan caldaice. Silr mēsis septimus in q̄ festū tabernaculor⁹ celebratur qui etiā cōcurrit cū mense septēbris et octobris fm ptes vocāt Tyseri: chaldaice: et ꝟ est manifeste ver⁹ qz in tota sacra scriptura nō inueniunt⁹ ista noīa noua mensiū añ ꝓdictā captiuitatē: ſz p⁹. ſ. i libris Esdre: Nester: et Macha. vñ doctores antiqui hebreor⁹ dicunt q̄ noīa mensiū ascenderūt cum eis de babylonia ad quā variationē noīationis mēsiū assignāt cām sat⁹ rōnabilē. Dicūt. n. q̄ sic ob memoriā redēptiōis egyptiace receperūt mēses p̄ncipiū et noīationē a mēse i q̄ fuert redēpti: vt dictū ē et ita i q̄libet noīatiōe cuiuscūq; mēsis implicabat mēoria ip̄i⁹ redēptionis dicēdo p̄m⁹: scds ⁊c. pari rōne p⁹ redemptionē a babylonica captiuitate vt etiaz facerent mētionē de scda redēptione acceperūt noīa chaldaica, supaddita noīb⁹ nūeralib⁹ p̄dictis: vt ptz Nester. ij. vbi 9z: In mēse decio ipe ē mēsis Thebeth: et Nester. iij. 9z: In mē se duodecimo ipe ē mēsis Adar. Thebeth aūt et Adar sunt noīa chaldaica. vñ ꝑ istā 9putationē sic cōpositā iplicabat mēoria vtriusq; redēptionis. ſ. egyptiace i ꝟ q̄ fiebat cōputatio a pmo mense in q̄ fuerat redēptio pma ⁊ p̄ncipalis eis facta. Silr iplicabat mēoria redēptionis babylonice inq̄tū supaddebāt noīb⁹ mēsiū nūeralib⁹ p̄dictis noīa chaldaica q̄ de nouo receperant ꝑ conuersationē cū chaldeis. q. d. Super flumina babylonis sedim⁹: et inde dñs nos libauit. Et notandū q̄ alia noīa quozundā mensiū q̄ q̄nq; leguntr i scripturis: vt cū 9z. iij. Reg. viij. de mense septimo qđ ē mēsis Ethanim: et sic de alijs paucis q̄ inueniunt⁹ nō fuerūt nomīa cōia apō totū ppl⁹m. vñ nec remanserunt inter eos tales noīationes sic̄ p̄dicte chaldaice et nūerales noīationes vt dictū est Tertia ꝟo ad ꝓpositū sciendū est q̄ duo p̄ncipia annoz⁹ diuersa apud hebreos eē ex sacra scptura cōprobant⁹ quoz̄m vnū est p̄ncipiū mensis p̄mi qui⁹erat mensis p̄m⁹: vt in ꝟ ca. continet⁹ a quo p̄ncipio solēnitates cōputabank: qz i mense

tertio. ſ.

tertio. ſ. a pmo fiebat festū hebdomadar⁹: et in mense septio festū tubar⁹. Silr ab isto p̄ncipio cōputabāt magna facta q̄ ꝓtingebant vt edificatio rēpli ꝑ salomonē: de 3. iij. Reg. vj. 9z: Factū igit est. cccclxxx. āno egressionis filior⁹ isr̄l de tra egypti ꝛc. Edificauit salomon domū dñi. Scdm xo p̄ncipiū est in mense septimo qñ redeunte anni tpe cuncta condunk put 9z. j. Exo. xxiiij. ab isto. n. p̄ncipio cōputabank anni q̄ ptinebant ad sabbatū terre: de quib⁹ Leui. xxv. Sex annis seres agrū tuū ꝛc. septio aūt anno sabbatū erit terre requietionis dñi. a q̄. ſ. p̄ncipio etiā cōputabāt ann⁹ iubileus q̄ ꝑ septē hebdomadas annor⁹ celebrabāt. vñ ibidē 9z: Numerabis 3z tibi octo ebdomadas annor⁹ ꝛc. et sequit⁹: Sanctificabis q̄ annū q̄ngesimū et vocabis remissionē cūct⁹ habitatorib⁹ ēre: et ipe. n. est iubileus. Qr aūt hec cōputatio iubilei bēat p̄ncipiū nō in mense p̄mo: ſz i mēse septio. ibidē ostēdit cū 9z: Clāgens buccina i mēse septio et decia die mēsis in die ꝓpitiationis ꝛc. Nō aūt q̄re hec 9putatio sabbatorum̄ terre nō sumebat p̄ncipiū a pmo mēse assignāt a doctoribus hebreor⁹ talis: Rā i septimo āno cuinslibet hebdomade nō licebat serere agros neq; colligere nisi ea q̄ spōte nascebank et ipa erāt cōia oīb⁹ hoīb⁹ pecorib⁹ et lumētis et hmōi: vt in ca. ꝓdicto Leui. hr̄: vñ si talis cōputatio incipet a mense pmo illa q̄ in eodē mense nascerent⁹ seminata in ꝑcedēti āno nō colligerent⁹ a suo dño tanq̄ ꝓpria ſz cēnt cōia. Silr i autūno et hyeme sequentib⁹ eiusdē anni nō licebat semiare aliquid cū esset i anno sabbat: et sic duo fruct⁹ essent ipediti in qlibet hebdomada annor⁹ qđ valde difficulter posset supportari: ſz cū initiū hmōi 9putationis sumebat⁹ in mēse septimo fruct⁹ huius anni tm̄ erat sub sabbato: qđ erat magis tolerabile. ¶ In eo. ca. rij. vbi 9z in postilla: Ex ista lr̄a ⁊ ea q̄ sequit⁹ j. Iuxt quē ritū tolletis ⁊ bedū: ⁊ fuabit⁹ cū vsq; ad decimā

Additio. ij. Hec īmolatio pasca (quartā die ꝛc. lis fm hebreos doctores precipuos de agno debebat fieri: nō aūt de hedo: qđ 9gruit tā cā lrali. huius sacrificij q̄z etiā figurali p̄mū ptz. nā fm Ba. Mo. gerundē. et alios p̄cipiebat agn⁹ occidi in p̄mo mēse: quia signū arietis est tunc i potissimo suo statu: et tunc sol est cōit i eodē signo. et qz egyptij arietē venerabank in hoc deus volebat ostēdere q̄ nō solū egyptios sed etiā deos eor⁹ iudicabat. vñ. j. co. ca. Et in cūct⁹ dijs egypti facia iudicia: q̄ qdem rō nō haberet locū in hedo. hed⁹. n. hz signū. ꝓpriū nō i arietē: ſz i capcorno: qđ ē decimū signū in q̄ sol est cōit in decimo mense cōputādo a pmo. Scdm ptz. ſ. fm rōnē figuralē: Ram xp̄s in sua passione ꝑ agnū significat nō ꝑ hedū tā apō prophetas: vt Esa. liij. Tanq̄ agn⁹ coram tondente ꝛc. q̄ apō plus q̄ ꝓpham. ſ. Johem baptistā qui xp̄m oñdens et sua passionē pnosticās dixit: Ecce agn⁹ dei ecce qui tollit pctā mundi Joh. j. Christ⁹ etiā de extremo iudicio loquens vbi iusti sepabunk ab iniustis: ꝑ agnos iustos: ꝑ hedos iniustos significauit: Matth. xxv. Valde igit inconsonū eēt rōne figurali hui⁹ sacrificij q̄ hed⁹ imolaret⁹. Qr aūt in trāslatione nr̄a habeat: Iuxt quē ritū tollet⁹ hedū: nō consonat hebraice veritati xtas. n. hebraica hz: De arietib⁹ et capris accipietis eū: ꝑ ut postillator dicit: et est sensus q̄ agn⁹ ille īmolād⁹ accipiendus erat de aliq̄ grege in q̄ essent arietes et capre. put cōiter solent associari qđ cōgruebat rei figurate. ille. n. ver⁹ agnus q̄ mūdi pctā abstulit a iustis q̄ ꝑ agnos: et ꝑ pctōrib⁹ qui per hedos denotank descēdit: put doctores tradunt Matth. j. et Lu. iij. vbi de genealogia xp̄i agit: vñ et glo. super illud

Iuxta

Glo. ordi.

¶ Sāctifica ꝛc. Quia occidi oīa primogenita egyptior⁹ in liberatione vestra. ¶ Et erit

Ni. de lyra

Deus La. XIII tus ē dñs. Dic ꝓpr exꝑmit mādatū de sctificatione primogenitor⁹. ⁊ pmo moysi iniūgit. scdo ꝑ moysē ꝓpō 9z. ibi: Et ait moyses. Circa pmū ꝓsiderādum q̄ sctificatio ꝓprie accepta ē applicatio alicui⁹ ad diuina: ⁊ ꝟ mō tribus Leui

ꝙ nō acceptor ꝓsonarū deus: nec est distinctio iudei et greci. a ¶ qui receptus ē in ecclesie colonia.

vescet ex eoz. Eade lex erit indigene ⁊ colono: q̄ pegrinatur apud vos. Fecerūt oēs filij israel sicut pręceꝑat dñs moysi et aaron: et eadē die eduxit dñs filios israel de ter

¶ diuersos ordines: sexus: professiones.

ra egypti per turmas suas.

¶ La. XIII

¶ dedica.

a Locutusq̄ est dñs ad moysen: dicens † Sanctifi a ¶ ogis boni principium. ¶ corporis vel mentis dar eēi deus velle et perficere pro bona voluntate.

ca mihi oē ꝓmogēitū quod aperit vůluā in filijs

a ¶ deum videntibus. b ¶ rationalibus et doctis. c ¶ irrationalibus indoctis.
d ¶ quia initium boni omnis a deo cuius misericordia preuenit et sequitur.

ísrael: taz de hoīb⁹ q̄ de iūmētis † Mea sunt enim omnia b

Nico. de lyra

b⁹ Leui fuit dño sanctificata. Alio modo accipit sanctificatio magis large pro redēptione ei⁹ qđ ē domino obligatū: ⁊ sic accipit ꝟ: qz primogenita debebāt redimi ꝑ p̄ciū datū sacerdoti. cuius rō ꝟdit: b ¶ Mea sunt enim omnia. Er hoc em̄ q̄ de⁹ percussit primogenita egyptior⁹ saluās ꝓmogēita hebreoz̄ ꝓmogēita hebreoz̄ fuert sibi obligata. † Nu. 8. c

A †. 3. 3. 4. c Luc. 1. d

a ¶ Et erit ⁊c. Augusti⁹. Quid ē q̄ ait cū de pasca p̄cipet. Erit tibi ī signū sup manū tuā. An intelligi voluit sup opa tua. i. q̄ p̄ferre debeas opib⁹ tuis ptinet enim pasca ppt oc̄isionem ouis ad fidē christi ⁊ sanguinez q̄ redēpti sum⁹. Hec aūt fides operibus p̄ponenda ē: vt sit quodāmō sup manū contra illos qui ī operibus legē gloriant. Ūn apl's sic fidem opibus anteponit: vt ex illa pēdēat opa bona ⁊ p̄cedant: nō ipa meritis operū bonorum retribuatur ¶ Illa cēm ad gratiaz ptinet. Si aūt gra: iam non ex opib⁹. Alioquin gra iaz non est gratia b ¶ Primogenitum açini ⁊c. Greg⁹. Açin⁹ inmunditiam ouis innocentiam significat Açini q̄ p̄mogēitū oue mutare est īmunde vite p̄mordia innocētie simplicitate cōuertere: vt p⁹ q̄ petō illa exigit: q̄ vt īmunda dñs respuit: ea iā agēdo p̄ferat: q̄ dī sacrificio imponat. Oēs ēm in petō nati sumus: ⁊ ex carnis delectatione cōcepti culpam originalē nobis contraximus. Ūn etiam voluntate nr̄a peccatis īplicamur ¶ Sz ⁊ qui p⁹ malicia carnis ad innocentiā cōuertit cordis: p̄mogenitū açini mutat oue malicia. s. p̄ioris vite. Qui ſ cēm qualiter

a ſ memoriter renere q̄ta fecit vobis dñs.

Et ait moyses ad pplm: Mementote a

a ſ vnice. ſ ſ vera lux mūdo effulsit. b ſ liberi. c ſ de tenebris huius mundi.

diēi huius in q̄ egressi estis de egypto b

a ſ de familia diaboli. b ſ diabolice. c ſ in filio qui ē vir tus ⁊ sapia patris. d ſ inuincibili.

et de dōmo seruitutis: qm̄ in mānu fo c

a ſ Seruos. b ſ qui poterāt. c ſ horrendo.

ti eduxit vos dominus de loco istō vt c

a ſ in malitia ⁊ nequitia. b ſ sed ſ celi et verbum dei.

nō comedatis fermētatū pānē. Hodie d

ſ vt nouos cibos edatis.

egredimini mense nouaꝝ frugū. Cumq̄ e

ſ quā aūt tenebant gentes victorum.

introduxerit te dñs in terrā chananeī ⁊ f

ethei ⁊ ammorrei ⁊ euei ⁊ iebusei. quaz

a ſ firmiter ꝓmisit ne quis dubitarer. ſ carne vel fide. b ſ pūrem ecclesiā vel futurā patriam.

iūrauit pribus tuis vt daret tibi terrā

a ſ parnulos doctrina. b ſ dulcedine celica: vnde butyrū ⁊ mel comedet. c ſ Spūaliter q̄ nō ꝑdeūt extra celebrare nisi vera celebritas agatur in mente.

fluentē lācte ⁊ mēlle: celebrabitis hūc g

a ſ non alium. b ſ notabili mystico. c ſ toto tpe vite pūri.

mōzē sacroꝝ mēnse isto. Septē diebus h

a ſ sinceritatis ⁊ veritatis. b ſ finito labore opandi. c ſ vera requies animarum.

vescēris āçymis: ⁊ in die septīo erit sōlē b

nitas dñi. Açyma comedetis septē die

a ſ Et si sit nō regnet peccatum in corpe mortali.

bus. Non apparebit apud te aliquid i

a ſ modicū fermēti rota massā corrūpit. b ſ termis eccle

fermēntatū: nec in cūctis finibus tuis.

a ſ discipulo cuilibet minori.

Narrabisq̄z filiō tuo in die illo dicens: k

ſ notabile insigne.

Hoc est q̄ fecit mihi dñs q̄n egressus

a ſ fidei ꝓfessiōis. b ſ ope magē forrasse ſ̄ ē ꝙ locutio

sū de egypto: Et erit q̄si signū ī mānu l

a ſ Increūonis rue: q̄ si oculꝰ ruꝰ fuerit simplex totū corpus tuū lucidū erit. ſ Reuela oculos meos ⁊ cōsiderabo mirabilia de lege tua. ſ cordis ne obliuiscaris.

tua: ⁊ q̄si monumētū aī ōcos tuos: et a

a ſ meditationes legis. ſ Sed in lege dñi volūtas eius: ⁊ in lege eius meditabit die ac nocte. b ſ cordis vel corpis.

vt lex dñi semp sit in ōre tuo. In manu

eīm fortī eduxit te dominus de egypto.

a ſ diligenter. b ſ ꝑcipitū ne te excuses cui religio ꝑcipra est. ſ a deo.

Custodies hūiuscemodi cultuz statuto m

a ſ donec corruptibile hoc induet incorruptionē ⁊ puenias ad angelorū societatē. b ſ expōit quō sacrificet priogēita.

tpe a diēbus in dies. Cūq̄z introduxe n

rit te dñs in terrā chananei: sicut iura

a ſ quoꝝ meritis introduceris. b ſ gratis.

uit tibi ⁊ pātribus tuis: et dederit eam

a ſ ad hominem.

tibi: sepābis omne q̄ aperit vuluā dño: o

⁊ q̄ primitiuum est in pecoribus tuis. p

a ſ virilis ⁊ ꝑfecti ꝓpis. ſ nō femininī: quem diligit pharao ⁊ nutrit.

Quicquid habueris māsculini sexus:

a ſ Non tibi. feminea enim et mollia deputanda sunt nobis: non deo. ſ primordia immunde vite.

consecrabis dōmino. Primogenitum q

a ſ innocentia sequentis vite. b ſ precio emendatre vite. ſ id est si ira infirmus es vt ad veram innocentiam non possis peruenire confitere salrem et damna peccatorum tuum.

asini mutabis ouē: q̄ si nō redēmeris

a ¶ Et ait moyses ad populū. Hic ꝓ̄ir moyses denūciat pplo ꝑdictū mandatū. ꝓmittit tū aliq̄ de solēnitate pascali. sedo subdit de sanctificatione p̄mogeniti. ibi: Cūq̄z introduxerit. Circa p̄mū ꝺ̄r: b ¶ Mementote diei huius. i. solēnitat⁹ pascalis in q̄ egressi estis. s. xv. die mēsis p̄mi. c ¶ Et nō comedat⁹ fermētū: vij. diebus: vt ꝑdictū ē: ⁊ dicit Ra. Sa. q̄ p̄ceptū nō obligat ad comedendū açyma nisi pāa die q̄n comedebāt agnus: ſz sufficit in alijs diebꝰ abstinere a fermento ⁊ fermentato. d ¶ Hodie egredimini mēse nouaꝝ frugū: q̄s est tps valde aptum ad ambulandū: et ꝺ̄r: nouaꝝ frugū: q̄z in illo mēse fiebat oblatio de p̄mitijs nouoꝝ fructuū. e ¶ Cūq̄z introduxerit te dñs in ter. chana. lz enumeret hic q̄nq̄z gentes tñ: alie tñ subintelligunt noīe chananei: q̄ oēs habitatores terre ꝓmissionis vocabant chananei generaliter: lz aliq̄ cū ꝺ̄ haberent nomen spēale: vt āmorrei ⁊ iebusei ⁊ ceteri. f ¶ Quā iurauit patribꝰ tuis. s. abrae ꝓ filijs suis: vt hꝰ Gen. xxij. g ¶ Celebrabitis hūc mozē sacroꝝ. sacra hic dicunt observantie pascales ad bonoze diuinū. h ¶ Et i die septimo erit solēnitas dñi: q̄z dies septīa erat cū celebrijs sic et ꝓma: vt dictū est ca. p̄cedenti: et iō erat celebrioz alijs diebꝰ itermedijs. i ¶ Nō apebit aps te aliq̄d fermentatū. Istud frequr̄ repetit ad ipsius memozie eozuz. k ¶ Narrabisq̄z filio tuo: ex q̄ ptz q̄ pfes tenent filios suos erudire p se vel p alium de his q̄ sunt necessaria ad salutē. l ¶ Et erit q̄ si signū in manu tua ⁊c. Judei occasiōe hui⁹ scribūt ꝺ̄ in cedula ⁊ ligant in manu sinistra: ⁊ sic in capite: sed pz q̄ illud q̄ ꝑcipit hic nō est nisi ad fortit ipsi mendū mēozie: q̄n cēm quis vult alicui⁹ rei recordari ꝓ signo recordationis ligat in manu sua filū: vel ponit aūt oculos aliquid in signū recordationis: ⁊ ꝺ̄ mō loquit hic sc̄ptura. m ¶ Custodies huius. cul. statu. tpe a die⁹ in dies. i. ab anno in annū. Postq̄z dictū est de agno pascali q̄tū ptinet ad p̄mū sensuz qui hist⁹ē. hic aduertendū breuiter de eo inq̄tū fuit figura xp̄i passi fm q̄ dicit Apls. j. Cor. v. Pasca nr̄m immolat⁹ ē xp̄s. Sanguis ꝺ̄ agni linit⁹ sup vtruq̄z postē ē mēoria passionis xp̄i: corde p fidem: ⁊ ore p cōfessionē fm q̄ ꝺ̄r ad Rom. x. Corde credit ad iusticiā: ore aūt fit cōfessio ad salutē. Et insuper liminari: q̄tū ad spem celestiū: ⁊ hic sanguis sic positus liberat ab exterminatore: q̄ passio xp̄i predicto mō credita liberat a demonis ptāte. Comestio aūt ē carniū agni: significat sumptionē eucharistie sacramenti. Assatio in igne significat q̄ xp̄s passus ē maxima charitate. Nec ad esum bui⁹ sacri ꝺ̄ q̄s accedere cū cōscia mortalis petī q̄ excludit charitatē. Panes açymi cū q̄b⁹ comedebāt: significant purā cōuersationē fidelium fm illud. j. Cor. v. Itaq̄z epulemur nō in fermento malicie ⁊ nequitie: ſ in açymis sinceritat⁹ ⁊ vēritat⁹. Succ⁹ herbaꝝ agrestiū: significat pniam fidelium: q̄ necessaria est sumentib⁹ corpus xp̄i. Nec os frangebāt: in signū q̄ crura xp̄i in cruce nō fuerunt fracta sicut exponit Jobes euāgelista xix. Accinctio renū in comedentib⁹: significat castitatē: fm q̄ dicit Greg⁹. Nūbos p̄cingim⁹ cū carnis luxuriā p cōtinentiā coartam⁹. Baculi in manibus: significat fidē crucis: q̄ ꝺ̄ esse nō tāntū in ore ſz etiā in ope: q̄ꝺ p manꝰ significat. Calciamenta in pedibus q̄ sunt de pellibus mozuoꝝ animalium significant exempla sanctoꝝ patrū imitanda: qui in fide christi passi mortui sunt. Debebat aūt agnus in vna domo comedi: per quod designatur vnitas ecclesie in qua debet eukaristia assumi ⁊ non in conuenticulis hereticoꝝ. n ¶ Cūq̄z introduxerit ⁊c. Hic explicat moyses mandatū de sanctificatiōe p̄mogenitoꝝ. o ¶ Separabis omne quod aperit vul. do. id est. q̄ꝺ primo nascitur separabis ab aliꝭ tanq̄z domino obligatum ad īmolandum sibi. p ¶ Et quod primitium est in peco. tuis. hoc addit⁹ ⁊ restringendo⁹ illud quod erat generaliter dictū de p̄mogenitis: q̄z nō ē intelligendū nisi de aīalib⁹ mūdis: et q̄ sūt masculini sex⁹. iō subdit: Quicq̄d habueris masculini sex⁹ ⁊c. q ¶ Priogenitū asini mutabis oue. De p̄mogenitis aīaliū īmundoꝝ q̄ lz īmolari nō possent

☞ tñ erant

enim q̄lis ꝓius fuit desinit esse: ⁊ apprehensa carnis mūdicia innocentiā custodit: in oblationem dī ꝓmogenitū aḡni oue mutauit

a ¶ Et quasi appensum. Hoc male intelligentes iudei pictacia vt philacteria capitib⁹ circūligabāt in q̄bus. x. q̄ba scripta aī oc̄los habebant. b ¶ Cūq̄z emisisset ⁊c. Hreg. Moza. Sepe cōuersi in ipo aditu sue cōuersionis trā quillitatē carnis: dona ꝓphetie: ꝑdicamenta doctrine: signoꝝ miracula vel gram curationuz accipiunt. Postea duris tentationuz pbationibus fatigant⁹ a quibus liberos se esse credebant: quia si in p̄ncipio tentationum amaritudo pulsaret: facile ad vitia redirent: a quibus nō longe recesserāt De egypto ergo exeuntibus e vicino bella subtrabūt: q̄z relinq̄ntibus secnlū q̄dam ꝓius tranquillitas ostendit ne in ipa teneritudine ⁊ inchoatione turbat⁹ ad hoc q̄ reliquerant redeant. Pri⁹ exigo suauitatē securitatis sentiunt ꝓius pacis quiete nutriunt. Pō cognitā vero dulcedinē tāto tolerabilius tentationū certamina sustinent: quanto in deo altiꝰ cognouerunt que ament.

c ¶ Nō eos duxit ⁊c. Aug⁹. Hic oūdit oīa fieri debere que cōsilio recte fieri p̄t ad euitanda ea que aduersa sunt: etiā cū deus aptissime adiutoꝛ est. d ¶ Et armati ascenderūt ⁊c. Hiero. Aḡla q̄ nō cōtētiosus vtorāt: ſz studiosus verbū iterꝰatur ad verbū. Ubi Lxx. posuerunt: quinta aūt generatione ascēderūt filij israel ꝺ̄ terra egypti: trāstulit: Et armati ascenderunt filij israel de tra egypti licet ꝓ eo q̄ nos armati dixim⁹: fm greci ꝑmonis ambiguitatem instructi vel muniti ꝓpter supellectilē q̄ egyptios expoliauerunt possit intelligi. Sed vbi. Lxx. ānta generationes posuerunt qui bene oz libros diligenē inspexerūt nō quinta: sed quinq̄ scriptū asserunt: vt sit sensus: q̄nq̄ aūt ascenderunt filij israel de terra egypti. q̄ꝺ q̄ minus videbāt ītelligi ad lūcta generatio est. Aquila vero ⁊ i ceteris ⁊ i ꝺ̄ ꝑcipue loco ꝓpe trāstulisse ꝺ̄r: sic sinagoga ꝙ consonāt vniuersa subsellia. ¶ Aug⁹. Quinta aūt ꝓgenie. a. f. i. d. ⁊c. Utꝛ ꝓgenie in centū annis vult cōputare: et iō q̄nta ꝓgenie: quia post q̄dringētos. xxx. ānos egressus: an p hoīm generatiōes hoc poti⁹ intelligendū est: ab ipo Jacob q̄ intrauit in egyptū vsq̄z ad moysen: qui cū populo egressus ē Jacob cēm ꝓmus. Scōs ieui. Tertius caath. Quart⁹ amrā. Quintus moyses inuenit. Das aūt dicē ꝓgenies latin⁹ interpres. q̄s genesas vocāt greci: q̄ in euāgelio generationes appellanꝭ: et numerantur p successiones hominū nō p numeꝝ annoꝝ. Alij aūt non a Jacob p ieui vsq̄z ad moysen: ſz p tribū inde numerant q̄ regalis fuit: ita vt a phares filio inde qui

☞ cum inda

interficies. Omne aūt primogenitū bouis de filijs tuis p̄cio

a ſ Sedm illud: interroga patres tuos ⁊ dicent tibi ⁊c. Et spūaliū et carnaliū patrū est legem scire ⁊ fidem docere.

redimes. Cūq̄z interrogauerit

a ſ In futuro consueta locutio.

te tu⁹ fili⁹ crās. dicēs: Quid ē

hoc: Respōdebis ei: In mānu

forti eduxit nos dñs de terra

egypti: de domo seruitutis. Nā

cū induratus esset pharao et

ſ sponte vel a dño.

nollet nos dimittere: occidit

dñs oīe primogenitū i terra

ſ qui docuus parcat.

egypti: a primogenito hois vsq̄z

ſ vt supra. a ſ stultorum.

ad primogenitū iūmentorum

a ſ memor beneficij ſ vel imolabo. ſ primordia boni operis ⁊ cogitationis.

Idcirco imōlo dño omne q̄d b

aperit vuluā masculini sexus: ⁊

a ſ operū vel cogitationum.

omnia primogenita filiorꝝ me

a ſ corrigendo in meis murādo. b ſ vel cēm

orum redimo. Erit igitur qua

Memorja beneficij. ſ Operatione.

si signū in manu tua: et quasi a

ſ Memoriam eternam.

appēsū: q̄d ob recordationem

ſ cordis quibus videntur miracula legis.

inter oculos tuos: eo q̄ in ma

nu forti eduxerit vos dñs de

egypto. Igitur cum emisisset c

a ſ adhuc rudes ichoantes. b ſ ad terram promissionis.

pharao populuz: non eos dūꝛ b

xit dñs per viam terrę phili

stiim quę vicina est: reputans

ſ egressum de egypto.

ne forte peniteret eum si vidis c

ſ vitiorum demonum.

set aduersum se bella cōsurge

a ſ Seculum q̄ adhuc vicinū est ꝓpe.

re: ⁊ reuerterentur in egyptūz g

a ſ quasi suauitate securitatis fouens.

sed circūdūxit per viam deser b

a ſ Baptismi sanguine xp̄i consecratum cui vicina est via deserti qui est xp̄s.

ti: que est iūxta mare rubrum i

a ſ virtutibus. b ſ de valle egypti.

Et armati ascenderunt filij is k

rael ō terra egypti † Tulit quo l

a ſ de quibus dicit iesus filius sirach q̄ post mortem ꝓpheraverunt quia scilicet ioseph. quod post mortē suā futurū erat filijs israel ꝓpheravit.

q̄s moyses ōssa ioseph secum:

eo q̄ adiurasset filios israel di m

cens † Visitabit vos deus: et

ferte ossa mea hinc vobiscum.

tamen erant deo obligata. inf q̄ etiā continet p̄mogenitū asini. de q̄ ꝺ̄r Rupn. xviij. q̄ debēt redimi. v. siclis argenti. Gre ꝺ̄ ꝙ p ceteris dicit⁹ hic redimi oue īmolāda loco ipius. Ad ꝺ̄ rñdet Ra. Sa. q̄ asini fuerūt in magno adiutorio filijs israel exeuntibus de egypto portādo mulieres ⁊ puros et alia onera: et iō ꝺ̄tū ad aliq̄d p̄mogenitū asini fuit positū cū aīalibus mūdis nō q̄ īmolarē dño: ſz q̄ loco ipi⁹ offerret ouis īmolanda. a ¶ Omne aūt p̄mogenitū ho. de fi. tuis p̄cio redimes. s. q̄nq̄ siclis: vt hꝰ Rume. iij. sed q̄n numerabāt ꝓphs quilibet dabat dimidiū siclū: vt hꝰ. j. xxx. ca. sequit. b ¶ Idcirco īmo. do. oē q̄ aperit vulua. s. exus. Ex quo videt vex q̄ ꝑdictū ē. s. q̄ sanctificatio p̄mogenitoꝝ aīaliū intelligit tñ de aīalibus mundis q̄ sunt īmolatricia. ꝺ̄ tñ est intelligendū si accipiat sanctificatio ꝓprie: q̄ est applicatio alicuius rei ad cultū diuinū. si aūt accipiat large. put se extendit ad sustētatoꝝ mīstroꝝ cultꝰ diuini: sic decime vel bmōi. sic etiam p̄mogenita aīaliū immundoꝝ sanctificabant dño inquātū redimebantur: vt hꝰ Rume. xviij. et ꝑcūi erat sacerdotū: excepto p̄mogenito canis qui nō redimebatur vt ꝺ̄ cōter: sed interficiebat. c ¶ Igit cum emisisset. Postq̄z descriptus est egressus filiorū israel de egypto. hic ꝓ̄ir describit eoꝝ ꝓgressus. Circa q̄ ꝓmo ofᵭitur mod⁹ ꝓceden di. scdo remotio ipedimenti. ca. xiij. tertio cōtinuatio itineris incepti. xv. ca. ibi: Tulit aūt moyses. Modus aūt ꝓcedēdi describit ꝺ̄tū ad tria: ꝓmo ꝺ̄tū ad viā: cū ꝺ̄r: d ¶ Nō eos duxit. dñs p viā terre phili. q̄ vicina est. s. terre egypti: et iō facilis ad reuertendū: cui⁹ causa subdit: e ¶ Ne forte peniteret eū. i. popnlū. f ¶ Si vidisset ad se bella consurgere: a philisteis qui erant multi ⁊ fortes bellatores: vñ Josue et filij israel nō potuerunt eos debellare. g ¶ Et reuerterentur in egyptū. timore ducti ⁊ ꝓpter facilitatē reuertēdi. h ¶ Sz circūduxit p viā deserti: q̄ longa est ⁊ difficilis ad reuertendū: et tñ nihilominus filij isr̄l territi verbis explorato ꝙ dixerunt: Cōstituam⁹ nobis ducem et reuertamur in egyptū: vt hꝰ Rume. xiij. et multo fortius ꝺ̄ fecissent territi a philisteis: sed cōtra ꝺ̄ videt: q̄ dñs poterat eos solo nutu defendere ⁊ philisteos delere: sicut factū est de egyptijs. dicendū q̄ philistei nondū demeruerant ita puniri sic egyptij nec de terra sua expelli sic chananei. et iō noluit dñs q̄ irēt ꝙ viā terre philistijm: quia sic habuissent bellū contra eos ꝓmo: quos dñs delere nolebat adhuc. i ¶ Juxta mare rubrū. nō q̄ aq̄ sint rubee de natura sua: sed q̄ terra in ripa est rubea ⁊ cōmixtā aq̄: ⁊ sic videtur aq̄ rubea maxime ꝓpe lit⁹. Dr aūt in hebreo: Mare supb. i. iūceū vel cānosum: quia abundabāt in litore maris iunci vel cāne. Secundo describit mod⁹ ꝓcedendi ꝺ̄tū ad filios isr̄l: cū ꝺ̄r: k ¶ Et arma. ascen. Sed quia vñ habuerūt arma: q̄ cū essent oppressi ut tute ne multiplicarent⁹ et rebellarēt egyptijs vt. s. dictū ē.). ca. nō est verisimile q̄ egyptij ꝓmitterent eos arma hꝰ. Dicendū q̄ habuerunt ꝑ accomodationē ab egyptijs. sicut enim ꝓmpte et liberaliter accomodauerūt eis vasa aurea et argentea: ita accomodauerūt etiā arma ad defendendū ꝑciosa que eis accomodauerant a ꝑdonibus si occurrerent. Tertio describit modus ꝓcedendi ꝺ̄tū ad id q̄ spe cialiter portabant: cum ꝺ̄r. l ¶ Tulit quoq̄ mo. ossa ioseph. q̄ in egypto remanserāt ex causis supradictis Gen. vl. m ¶ Eo q̄ adiurasset fili. is. licet. n. moyses ⁊ alij sibi contemporanei adhuc nōdū essent nati: tñ in iuramento patrū suoꝝ fuerunt obligati. Dicūt aūt hic aliq̄ q̄ filius plus solito inundauerat: et sic

ſ ſ locū vbi erant

Universidad de Piura Biblioteca

ck inda pre suo ingressu? ē i egyptū vsq; ad salmū q̄ i tpa tribu iuda dux i terrā ꝓmissionis itrauit: sint q̄nq; generationes: phares.n. genuit esrō. Esrō aūt genuit arā. Arā genuit aminadab. Aminadab āt genuit naason. Naason genuit salmō.

a ¶ Dñs aūt. Origc. Cū a te tertie dici mysterium fuerit recepti incipiet te deducere de⁹ ⁊ viaz salutis ondere. Grego. In igne terror. In nube visionis lene bladimentū. Dies vita iusti. Nox pctoris. Ut Fuisti aliqū tenebre: nūc aūt lux i domino. In die p nubē colūna monstrata ē: ⁊ in nocte p ignē: qz oipotes de⁹ ⁊ blād⁹ instis ⁊ terribilis appebit impijs. Dos ad iudiciū veniēs: p lenitatis mānsuetudinē mulcet: illos per iustīcie districtionē terret. Alter colūna nubis i heremo ppl'm ꝓbat ⁊ splē doze ignis nō in die ꝫ in nocte radiabat: qz rps cōuersationis sue exēplo ducatū seqntib⁹ ꝓstās de iusticia sua cōfidentib⁹ nulla luce claruit. pctō; vero tenebras agnoscentib⁹ igne sui amoris insulsit. Rps nubes ⁊ columna: qz rect⁹ et firmus ⁊ fulcies ifirmitatē nr̄am: qz nocte lucens per die nō

Job.9.6 lucēs: vt q̄ nō vidēt videāt: et qui vident ceci fiant. rpi q̄z sacrm tāq̄ i die manifestū est in carne velut in nube: In iudicio vero tanq̄ in terroze nocturno: qz tūc erit magna tribulatio: tāq̄ ignis lucebit iustis ⁊ ardebit iniustis.

¶ Phiairoth

Ca.XIII

Moraliter.

a ca. de agno paschali adhuc tria ponunt. s. ꝓmogenitoz isr̄l scrificatio et ossiū ioseph asportatio ⁊ p colūnā ignis et nubis ppli deductio. Per primum intelligit̄ ꝓpollens sanctitas q̄ dz esse in clericis secularib⁹ et religiosis ad dei cultū deputat⁹: Hiero. ad Repocianū Cleric⁹ q̄ seruit ecclesie ꝓmo vocabulū suū interpretat et nitat esse qd dr. Cleros em̄ grece sors latine dr. Igitur clerici dicunt eo q̄ sunt de sorte dñi: et q̄ dns ipe est sors vl'he reditas clericoz. Tales igit̄ se exhibere debēt vt et ipi possideant dñm et a dño possideant. Per secūdū ondit quāta diligentia dz adhiberi in observatione iuramenti. nam moyses erat supra modū occupat⁹ in eductione tāti populi: et nō omisit asportare ossa ioseph eo q̄ populū israel de B adiurauerat: Hebr. vl. Per tertiū. s. colūnā populum deducente⁹ itelligit rps q̄ p exēpla patiētie in hūanitate sua ossa fidelib⁹ ad terrā viuentiū ꝓficiscentibus refrigerat estū tribulationis ⁊ sue deitatis luce depellit tenebras noctis ignorantie atq; culpe.

¶ In ca. xiij. vbi dr in postilla: Circa primū cōsideranduz q̄ sanctificatio ꝓprie accepta.

Additio. j.

Sanctificatio neq; ꝓprie neq; large sanctificari seu deo obligari: put videt velle postil. imo redēptio excludit sctitatē a re sctificata q̄ pcio redimit̄ per qd̄ res deo als sanctificata reddit̄ ꝓphana: vt ptz eo. ca. de redēptione ꝓmogenitoz hoīs: et de mutatione ꝓmogeniti açini: i ouē ⁊ forte i b̄ loco vitiū sēptoris inkuenit in postilla: qz vbi dr: Alio mō accipit̄ sctificatio magis large ꝓ redēptione ei⁹ qd̄ ē dño obligatū debuisset dicere: q̄ alio mō accipit̄ sctificatio magis large ꝓ applicatiōe seu obligatiōe alicui⁹ ad diuīa tali mō q̄ posset redimi pcio sic b̄.

In eo. ca. xiij. vbi dr i postil. Postq̄ dictū ē de agno paschali q̄tū ptinet ad ꝓmū sensū q̄ hist̄oric⁹ est ⁊c.

Additio. ij.

Circa sensū spūalē hui⁹ precepti. s. de agno paschali multa notabilia tradunt a doctoribꝫ ꝓter illa q̄ hic i postilla tradunt: sed illa ꝓ magna pte tradunt i glo. cōi: ideo hic ꝓtermittunt. Anuz tū videt notādū q̄ int cetera ve. le. sacrificia b̄ sacrificium videt ꝓcipuū. Ad qd̄ sciendū q̄ put coiter doctores tradūt triplex ē rō sacrificioz ve. le. q̄z vna ē ad detestationē idolatrie. scda ē vt ille ppl's ꝑm illi⁹ stat⁹ ꝓgruentia in deicultū ordinaret. tertia ē vt mysteriū rpi figuraret: sic ⁊ cetera coz gesta: ꝑm illud. j. Coz. x. Oia in figura ptigebāt illis. ꝑm aūt q̄libet ꝓdictoz triū sacrificiū agni paschalis videt eē ꝓcipuū. ꝓmū pz: nā i b̄ sacrificio primo celebrato vbi erāt ossa ioseph opuerat: ſz moyses vt inueniret locum scp̄sit nomē dñi tetragrāmatō i lamia aurea: ⁊ illa ꝓcessit super aq̄s q̄usq; stetit sup̄ sepulcz ioseph. Alij autem dicunt q̄ ouis natādo ⁊ loq̄ndo miraculose ondit ei locū. ꝓpt̄ qd̄ vocata ē onis ioseph ꝑm q̄ dr Ps. lxxix. Qui deducis velut ouē ioseph. Sz ista vident̄ ficticia: tuz qz nec glose hebraice nec ioseph⁹ talia dicūt. Iz ꝓponat eis ab ill'q libros eoz nō videt: tū qz vna d causis q̄re ossa ioseph remāsert i egypto fuit vt p ei⁹ sepulcz memoria bñficioz ei⁹ apd egyptios diuti⁹ remancret: ⁊ sic ppls isr̄l mitteret⁹ tractaret. vt. s. dictū fuit Heb. vl. ⁊ ió ñ ēxistile q̄ ossa ioseph eēnt reposita i ꝓatu vel cāpis vbi aq̄ posset inundare: sed i loco valde solēni ⁊ celebri vbi aq̄ ñ posset inūdare: maxie cuz tpe sue mort⁹ eēt potētissim⁹ ⁊ a rege egypti ⁊ ꝓlo dilectissim⁹. nec id qd̄ absumit̄ de Ps. lxxix. valet ꝓ eis. qz li ioseph ñ ē genitiui casus vt determinet li ouē: ſz est accusatiui casus. a ¶ Castrametati. rē. i. ꝓfinio ēre būtabil' vel fructifere egypti ⁊ defti. ḡrto describit̄ mod⁹ ꝓcedēdi ḡtū ad itinerī directoz: cū dr:

b ¶ Dñs aūt ꝓ. e. s. ꝓ āgelū q̄ ꝓcedebāt exercitū hebreoz vt dr se. ca. c ¶ Per die i colūna nub. q̄ ñ solū ondebat via ſz etiā, ptegebat eos ab ardoze sol' cui⁹ calor ē multū intēpat⁹ i ēra illa. d ¶ Et p nocte i colūna ignis Dicūt alīq̄ eadē fuit colūna q̄ obūbrabat p die ⁊ illuminabat p nocte. vocat tū duplici nolē ꝓpter duplex officiū. Hebrei aūt dicūt q̄ fuit duplex: vna p die q̄ i vesp̄o recedebat pacto officio ⁊ tūc colūna ignis subūtrabat. qd aūt verū sit ñ bñ appet de tpe: tū ēt q̄ vtroq; mō potuit eē: quia totum illud fiebat diuino miraculo.

¶ Locutus est aūt dns

Additio

maxime fiebat d detestatio idolatrie cū israelitici adhuc i captiuitate egyptioz existentes arietē quē egyptij colebant publice immolabant q̄ erat maxime abominabile egyptijs. vñ. s. viij. ca. Abominationes em̄ egyptioz. imolabim⁹ deo nr̄o. Sc̄m ptz nā ꝑm sctm Tho. j. sc̄de. q. clj. ar. v. rñdendo ad. q. sic ꝓ circūcisi onē ñstituebat̄ popul⁹ ad colendū deū sine q̄ null⁹ admittebat ad aliq̄ legaliū: sic ꝓ esum agni paschalis ꝓmo populus habuit vsū eoz q̄ ad diuinū cultū ptinebant ad quē quidē esū null⁹ incircūcisus admittebat. vt. s. xij. ca. Tertiū patz: naz ꝑm sanctum Tho. iij. q. xlvij. ar. vl. in coz. q. in sacro eukaristie in q̄ rps cōtinet⁹ ⁊ mēoria passionis ei⁹ ꝓcipue recolit̄ tria cōsiderare possumꝰ. s. illud qd̄ ē sacrm tm̄. s. panis et vinū: et i b̄ potissima figura fuit melchisedech oblatio q̄ obtulit panē et vinū. scd̄m illd qd̄ est res et sacrm: cui⁹ figure fuerūt oia sacrificia ve. le. et ꝓcipue festū expiationis qd̄ erat solēnissimū. tertiū ē effectus hui⁹ sacri cui⁹ ꝓcipua figura fuit māna in ḡtū bēbat i se oīs saporis suauitatē: vt dr Sap. xvj. Sic ⁊ gra hui⁹ sacri ḡtū ad oīa reficit mentē. agnus aūt paschalis ḡtū ad hec tria figurabat b sacrm: ḡtuz em̄ ad primū: qz mād ucabat cū panib⁹ açymis. vnde Exod. xij Edent carnes et açymos panes. ḡtū xo ad scd̄m: qz imolabat ab ol multitudine filioz israel. xiiij. luna qd̄ fuit figura passioīs rpi in. xiiij. luna ꝑmi mensis celebrate q̄ ꝓpt innocentiā dicitur agn⁹. Ḡtū em̄ ad effectū q: ꝓ sanguine agni paschalis ꝓtecti sūt filij israel a deuastante angelo et educti de egyptiaca seruitute: et sic ponit̄ figura huius sacri ꝓcipua agn⁹ paschalis qz ꝑm oīa eam repsentat: hec ille. Et notandū q̄ luna. xiiij. hic ꝓfigurat tam tps passionis rpi q̄ tps institutionis hui⁹ sacri. Iz in effectu fuerint ab inuicē q̄si ꝓ vnā die naturalē distātia vt pleni⁹ dño cōcedēte tractabit sup Matth. in q̄d additiōe vbi agit de cena dñi ⁊c.

Itē notandū q̄ b ꝓceptū sacrificij agni paschalis est ꝑmū ꝓceptū mosaice legis. s. in ordine ꝓceptoz populo israelitico a deo ꝓ moysen iniunctoz. Similiter et ꝑmū sacrificiū a toto populo israelitico celebratū. vñ qz ꝑm Phm in. x. Metaphys. ꝓmū in q̄libet genere est mensura oīm q̄ sub illo genere cadūt: ió illud sacrificiū videt esse quasi q̄dā mensura aliorum specialiū. Sic rōne figuratiua: nam sicut ad album per accessum et recessum ceteri colores mensurātur: vt dicit Phs vbi. s. Sic cetera sacrificia per accessum et recessum ad istud quantum ad prefigurationem mysterij rpi mensurantur: vt ptz ex iam dictis. Item notandum q̄ sicut istud sacrificiū fuit ꝑmū a populo in illo statu celebratū

et a deo acceptum sic etiam fuit vltimum sacrificium in illo statu celebratum et deo acceptum. et hoc. s. per christum in cena: in qua quidem cena figuram et figuratum simul christ⁹ celebrabat dās terminū figuris ⁊ ꝓcipies vera mysteria: quod erat q̄d desideratissimū ad būanā salutē: ⁊ ió Luc. xxij. dixit: Desiderio desi. b pa. mā. vo. Et notādū q̄ qz ꝑmū ⁊ vltimuz in q̄libet re hz excellētiā singularē. principiū. n. ē q̄si diuiditoz vt ꝑz ꝑmo Eth. vltimū aūt hz rōnē finis. q̄ ꝓpter optimū: ió ꝑm hāc ꝓsideratione b sacrificiū inē cetera excellētiaz obtinet singularem.

Glo. ordi.

a ¶ Phiairoth q̄ est inter magdalū rē. Origc. Videamus que via ꝓcipitur eligenda de othon inquit cōuer si iter facite inter epāleū et magdalū qd̄ est contra beelsephon rē. Epāleū ascēsio tortuosa. Magdalū turris: Beelsephon ascensio specule: vel habens speculā inkꝓtatur. Credebas fositan q̄ ondet deus planum iter ⁊ molle: sed ascensio ē et tortuosa. Nō em̄ ꝓcliue iter est quo tē ducit ad virtutes sed ascenditur anguste et difficiulter. Arta est enim et angusta via q̄ ducit ad vitam. Est ergo iter q̄ ēeditur ascensio tortuosa: et ascensio specule vel habens speculam. Ascensio actus pertinet: Specula ad fidem. Ostē dit ḡ q̄ ⁊ in actibus ⁊ in fide multa ē difficultas: multus labor: multe. n. tentationes nobis occurrunt: multa offendicula volentibus agere que dei sunt. Deinde i fide multa inuenies tortuosa: plurimas questiones: obiectiones hēretico⁹: ꝓtra dictiones infidelium: boc ḡ iter agendū est seq̄ntibus dñm. Sed ⁊ turris ē in hoc itinere, de qua dr. Quis vestrum volēs turrim edificare nō prius sedēs computat sumptꝰ si hz vñ pficiat. Ista ē ḡ turris ex his ardua ⁊ excelsa ꝓtrib⁹. Nō vidēs pharao dicit: Errāt isti: Apud pharaonem qui deuz sequit̄ errare dr: quia iter sapīe tortuosum multas habens difficultates ⁊ amphractꝰ. Si cōfitearis vnum patrē inuisibilē ⁊ vnū vnigenitū ei⁹ ihm xp̄m: ⁊ vnū spūsanctū: tortuosum difficile ⁊ ꝛecrabile videt̄ b ifidelib⁹. Si dicis deū maiestat⁹ crucifixū filiū hois esse: q̄ de celo descendit: tortuosa vident̄ hec et difficilia q̄ audit nisi cū fide audiat: dicit qz errāt isti. Sz tu fir⁹ esto i hac fide: scieng qz ds ondit tibi hanc viā fidei. Qui ait tollētes de otho castra collocate iter epāleū ⁊ magdalū. b ¶ Fugisset ꝓtus Origc. Fugies egyptū venis ad ascēsionē opis ⁊ fidei: ⁊ ad edificiū turris: vēis ad mare: et occurrit tibi fluct⁹ tētationū

2.Tim.3.c Qui. n. volūt pie viuere i xp̄o psecutionē patiūt̄: qz tētatio vita nr̄a ē sup terrā. Sz si mysē. i. legē dī segr̄t egypti⁹ te ipe tetatur. Sz vide q̄d fiet. Leuauit inquit angelus dñi q̄ ancedebat castra israel et abyt post illos. Eleuauit et columna nubis a facie eozum: ⁊ stetit post illos ⁊ itrauit inter castra egyptioz et israelitarum: hec colūna nubis ꝓpr̄ dei efficit murus egyptijs iponit tenebras: nō trāsferē colūna ignis ad egyptios: vt videāt lucem hz nubis: vt in tenebris maneāt: qz dilexerūt tenebras: non lucem. Et tu ḡ fi ab egyptijs recedas: si de ptāte demonum fugias: vide ḡta tibi ꝓpanē auxilia: dūmō i fide fort⁹ pmaneas: nec egyptioz⁹ eḡtat⁹ ⁊ q̄drige pterreāt: nec reclames ꝺ bi legē. i. mysē dicēs tāḡ nō eēnt sepulcra i egypto ita eduxisti nos ⁊c. c Fortsitā nō ⁊c. Orig. Hec fatiscēt⁹ i tētatione animi xba fūt: brūs ē q̄ sic tētatiōes excipit: vt nulla ei cogitatio ambiguitat⁹ obrepat. Petro etiā dicitur: Modice fidei q̄re dubitasti. Tētatiōis ⁊ fragilitat⁹ hec verba sunt. Alioq̄n falsum est. Melius

Deut.14.d ¶ est em̄ in he-

Nico. de lyra

Locutus ē ¶ Ca. XIIII aūt dns. Hic ꝓpr̄ dscribit̄ hic remotio ꝓpediméti: vbi sic ꝓcedit: qz ꝓmo describit̄ pharaonis iscutio. scdo ppli isr̄l trepidatio. ibi: Tollēsq; se angel⁹. tertio moysi assecuratio. ibit Et ait moyses. q̄rto ppli saluatio. ibi: Tollēsq; se angel⁹. quinto egyptioz submersio. ibi: Ꝑcq; aq̄ue. Circa ꝓmū dicitur:

b ¶ Reuersi castra. aliquanditur reuersi sunt ꝺ sus egyptū de precepto dei: vt pharao ⁊ eius exercitus crederent eos errare in itinere: maxime qz posuerūt castra i loco valde piculoso eis: vt prima facie videbat⁹: vt sic pharao eos fortⁱ⁹ insequer̄et: ⁊ insequēs ipe cuz exercitu suo submergerēt: vñ subditur:

c ¶ Dicturus ē. misc rat cām exploratores ad sciendū qualiter procederent: et sic omni die sciebat status eoz: ⁊ ió cum audiuit q̄ posuerant castra i illo loco dixit:

d ¶ Coar. sūt i ter. Cui⁹ cām reddit ioseph⁹ dicēs q̄ ex vna pte habebāt mare: ⁊ ex alio latere montē magnū ⁊ aspimum. et sic nō patebat eis fuga nisi ex illa pte p quā venturus erat pharao cū exercitu ꝺ eos.

e ¶ Et i du. coz. ei⁹. Ꝺ expositū ē. s. iiij. ca. f ¶ Et glo. i pha. Gloria ꝑm Tullīū ē loge lateq; patens ꝓconiuz. Ex subuersione aūt pharaonis i mari rubro ꝺtute diuīa ꝓconium dei diffusum est longe: quia vsq; ad ista tpa et late: qz p orbem vñ uersū vbi dr noticia hui⁹ facti.

g ¶ Et nun. ē re. egy. ab exploratoribꝫ suis q̄ fugisset populus: qz cū viderūt exploratores q̄ vltra trīū diez viā ꝓcedebāt: ꝛguerūt q̄ nō ibāt solū ad sacrificādū: sed ad totaliter recedēdū.

b ¶ Im mutatusq; ē coz pha. rē. qz coegerāt eos exire: vt dictū ē. s. xij. ca. ⁊ mō volebāt eos cogere ad redeundū.

i ¶ Iūxit ḡ cur, nō p se ipm̄ sz p ministros.

k ¶ Tulit, q̄ tre. cur. Sz q̄rit vñ būerūt eḡs cū iumēta coz mortua fuert. vt. s dictū ē. ix. ca. Dicēdū q̄ illa mortalitas fuit tm̄ sup̄ alalia q̄ erant i cāpis: vt ibidē dictū fuit: eq̄ aūt fortiores ⁊ ꝓciosiores in domibꝫ suabant: multi etiā de pplo pharaonis fecerūt ꝓfugere ḡnos suos ⁊ alalia i domos ad saluādū eos vt ibidē dr.

l ¶ At illi. s. filij isr̄l m̄ Egressi e. i m. er. i. i ptāte diuina. vt ptz ex ꝓdict⁹.

n ¶ Cunq; p. Hic ꝺr describit̄ ppli isr̄l trepidatio: qz videbāt sup se venire valde magnā m̄titudinē ⁊ bñ armatā ⁊ doctā ad ꝓlium: nec patebat eis fuga: vt ptz ex ꝓdictis.

o ¶ Et dix. ad m. timore turbati. p ¶ Fort. n. e. rē. hoc dixerūt ironice desp antes se posse euadere.

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

¶ est enī i heremo mori ꝯ egyptijs seruire. Qui enim i heremo moritˢ: ꝺ ipo q̄ segatus est ab egyptijs.i. rectoribꝰ tenebrarū:ꝛ a prāte sathane habuit aliquem ꝓfectum etiā si ad integrū nō potuit puenire. Melꝰ est enī pfectā vitā querenti in itinere mori ꝯ nec proficisci. Vñ eoꝝ videt falli opinio:q̄ dum arduū ꝛ periculosum iter virtutis exponunt:nec inciptendū iudicant. Melius est enī in itinere mori ꝯ inter egyptios necari:et salūs atq; amaris fluctibus oblui.

a ¶ Egyptios.n.ds ꝛc. Aug⁹. Sicut enī vidistis egyptios bodie nō apponetis amplius videre eos i eternum tempus. Quō aūt sūt accipiēda. hec ꝟba cū videbant:nō eos vltrꝰ videbāt:qꝛ illi mortui sunt q̄ sepāuerāt:et isti oēs quilꝫ die moꝛtis sue. Posteri ꝟo eoꝝ viderunt posteros illoꝝ. An nō eos videbit⁹ sic bodie:intelligendū ē nō sic bodie psequentes ꝛ inimicos:vt nulla sit ḡstio:nec de eterno tpe qđ hic posuit qꝛ ꝛ si videbūt se vtriq; tpe resurrectionis:non sic vt bodie. b ¶ Quid clamas ad me ꝛc. Greg⁹. Voces apud aures dei nō faciūt ꝟba nr̄a:ſz desideria. Etenim enī vitā si oꝛe petimus nec oꝛde desideram⁹ clamantes tacem⁹. Si ꝟo oꝛde desideramus oꝛe tacem⁹ tacentes clamam⁹. Vñ in heremo cū ppls vocib⁹ perstrepeꝛet:ꝛ mo ses a strepitu ꝟboꝝ taceꝛet:silens audiſ ꝛ ds ei:Quid clamas ad me? In desiderio.n.clamoꝛ secretˢ nō puenit ad aures humanas:diuinas replet. ¶ Orige. Nulla voꝛ moysi audiſ:et dns dicit: Quid clamas ad me? Velim scire quō scti clamant sine voce ad deū. Apls dicit. Quia deōit spīrū filij sui in coꝛdibus nr̄is clamantē abba pr̄. Et addit ipe spūs interpellat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibus. Et itez. Qui aūt scrutat coꝛda scit qđ desideret spūs. Sic ḡ postulante spū sctō ꝓ silentiū clamoꝛ sctō:rū audiť. Judeb moyses ꝟba pcutere mare:vt ingrediente ppło dei cedat:et aque q timebant ꝺextra leua q̄ mur⁹ effecte:nō solū ꝓniciem nesciāt:sed etiā munime exhibeant: solidiratē recipit liquoꝝ et solū marꝫ aresceit in pulueꝛē. Bonitatē creatoꝛis intellige:si voluntati eiꝰ obtēpeꝛes:si legē eiꝰ seḡris:elementa tibi ꝺ naturā fuiꝛe cōpellit. Audiui a maioꝛib⁹ traditum q̄ singulis tribubus singule aquaꝝ diuisiones facte sunt.et ꝓpria vnicuiq; via. Idq; oñdit ex eo qđ dicit Qui diuisit mare rubꝝ in.d. Et alibi: Ibi beniamin minoꝛ i stupoꝛe: Principes iuda duces coꝝ.p.c.p.n. ppriꝰ vnicuiq; tribui enumerari videtur ingressus. Apls baptismū in moyse consūmatū dicit in nube ꝛ in mari: vt et tu qui baptizaris in xp̄o in aq̄ ꝛ in spū: scias te insectari egyptios:ꝛ ad seruitiū reuocare rectoꝛes.s.mūdi ꝛ spiritales nequicias qb⁹ añ fuisti. Sed tu descendis in aquā:et euadis incolumis: ꝛ nouus ascēdis petꝝ soꝛdibus ablutˢ: patus ad cantandum nouū cāticū. Egyptij insequntes mergunť in abyssum ꝛ si rogare videnť iesum:ne eos itez mergat i abyssū.

Exo. ¶ Orige. Aliter si egyptū fugias.i. ignorantie tenebras:si sequaris moysen.i. dei legem. Occurrat autē mare.i. contradicentium fluctus:percute et tu obluctantes vndas virga moysi.i. verbo legis et vigilantia scripturarum:iter tibi disputando per aduersarios pande:et cedent vnde victoꝛi:mirantibusq; ꝛ stupoꝛe defixis:qui ante contradicebant: legitimis disputationum lineis rectum fidei iter secabis:et intantum doctrine verbo ꝓficies:vt auditoꝛes tui quos in virga legis eruditi iam contra egyptios velut fluctus maris insurgant:nec solum impugnent:sed ꝛ superent et extinguant. Extinguit enim egyptium: qui non agit opera tenebrarum:qui non carnaliter: sed spiritualiter viuit: qui cogitationes soꝛdidas vel coꝛde expellit:vel omnino nō recipit:ſm illud: Assumētes scutum fidei:vt possitis omnia maligni ignita iaculā extinguere. hoc ergo modo possumus etiā egyptios bodie videre moꝛtuos et ipsum pharaonem: si tanta fide viuamus vt deus conteraꝛ sathanam sub pedibus nr̄is velociter per Jesum christum.

† De cōse. dis. 2. c. reuera in ꝟ. clausus. d ¶ Tollensq; se angelus domini ꝛc. Strabus. Angelus qui nuncius interpretatur significat doctoꝛes: qui nobis ꝓcepta vite annūciant: et cum nube: id est scientia scripturarum castra isr̄l.i. eccleſiā ꝓcedūt

¶ quia cum

facere voluisti: vteduceres nos
§ poresse sathane.
ex egypto? ¶ Nonne est iste ser- a
mo quem loquebamur ad te in
egypto dicentes:recede a nobis
vt seruiamus egyptijs? Multo
§ pentationis ꝛ fragilitatē verba sunt: alioqn falsa sunt. Deiˢ ē.a. bonū incipe ꝛ si nō possis perficere ꝺ a diabolo non recedere.
enim meliꝰ erat seruire egyptijs
§ nō pmittentes ad terrā pmissionis.
quam mori in solitudine. Et ait b
a § lex dei. b § āsi nolite timere pusillus grex.
mōyses ad populum: ¶ Nolite ti- c
a § in fide viriliter agite. § oculi corpis ꝛ mētis
mere: Stāte ꝛ videte magnalia ꝺ
a § in tpe gre. § rectores tenebrarum.
dñi q̄ facturus est hodie. Egypti- f
a § quia princeps huius mūdi ejiciet foras.
os enī ds nunc videtis: nequaq̄ g
§ vivos. s. mortuos. n. postea viderunt.
vltra videbitis vsq; i sempiternū.
§ qui poterit solus. § cōtra actus peāres.
Dominus pugnabit ꝓ vobis: ꝛ h
§ quiescetis.
vos tacebitis. Dixit q̄ dominˢ i
§ postulante spū inenarrabili gemitu.
ad moysē: Quid clamas ad me? b
Loqre filijs israel vt pficiscantur
a § verbū legis. § hec ē virga in q̄ fiebāt mirabilia q̄ ꝺ: moysi ꝛ aaron qꝛ ꝓ illā ogabantur.
Tu aūt eleua virgā tuā: et ex
a § fluctus cōtradicentiū. b § legis timios dispa/
rationū lineis rectū iter fidei sequendo.
tende manū sup mare et diuide
illud: vt gradiant filij israel i me-
§ vt supra.
dio mari per siccum. Ego aūt in
§ Non tantum pharaonis.
durabo coꝛ egyptioꝝ vt psequā-
a § gloriosus apparebo. b § submerso.
tur vos:et glorificaboꝛ in phara
§ volubili
one:et in omni exercitu eius ꝛ in
gloria. § superbia. § scire cogunturs.
curribus ꝛ equitib⁹ illi⁹. Et sciēt k
a § Non alius. § non pharao.
egyptij qꝛ ego sū dominus: cum
glorificatus fuero i pharaonē et
in curribus atq; in eq̄tibus eius.
a § doctores.
c † Tollēsq; se angēlus dñi qui pce- l
a § docēdo et verbo ꝛ exēplo. b § ecclesiā cōtra hostes muniēdā: vñ terribilis vt castroꝝ acies ordinata. c § se opponendo periculo.
cēdebat cāstra isr̄l ābūt post eos m
§ Scia scripture q̄ ē sustēramēti ecclesie.
et cuz eo pariter columna nubis n
ꝓioza dimittens: post tergū ste-
§ persecutoꝝ.
tit inter castra egyptioꝝ ꝛ castra
§ Egyptiꝰ.
israel. Et erat nubes tenebrosa ꝛ n ††
a § hebreis. b § obscuritatem pēnis vite dum videmus per speculum in enigmate.
illūminans nōctē: ita vt ad se in- o
uicē toto noctis tempoze accede
a § demōstrādo. s.i. ads effectū diuie poteꝛie
re non valerent † Cunq; extendiſ

a ¶ Nōne iste ē ſmo qꝛ. b. n. diꝛeꝛt sibi alt q̄ ꝺ pplo: vt sat⁹ videtur ex ꝟbis ꝓpositoꝝ filioꝝ isr̄l dicētiꝫ moysi ꝛ aaro. s. v. ca pi. Fetere fecistis oꝛ doꝛe nr̄m. videat ds ꝛ iudicet ꝛc.

b ¶ Et ait moy. Dic ꝟbꝝ ponit moysi esse curatio: dicēt.

c ¶ Nolite ti. qꝛ aut liū ꝺi quod ē foꝛtius adest nob. ꝺ ¶ State. securi. e ¶ Et videte ma. dñi. id ē facta ei⁹ magna ꝛ i audita. f ¶ Egyptios enī q̄s nūc videt⁹. s. vigles nūc videt⁹. s. vivos. g ¶ Nequaq̄ ꝯ vltra vide. sed bñ postea viderunt eos mortuos sup lit⁹ maris. vt hr̄. ſ. eo. capi.

h ¶ Dns pug. ꝓ vo. et vos ta. ita q̄ nec pugnare nec etiā loq̄ neesse erit vobis.

i ¶ Dixitq; dns ad moy. q̄d cla. ad me? Ex q̄ ptz q̄ ly moyses esset assecuratus de dei adiutoꝛio: nō tñ cessabat ab oꝛōne qꝛ deꝰ adhuc vult rogari a sctis ad eoꝝ meritū ꝺ his q̄ vult facere. Nō aūt ꝺ ꝺ Quid cla. ad me? nō ē ꝓpt ꝺ itelligendū q̄ eiꝰ oꝛo ꝺo displiceret:ſz vt oñderet eꝝ audita: vñ subditur: Loqre filijs isr̄l vt pficiscant. sequitur: ¶ Et sciēt egyptij. q experientiā flagelli.

l ¶ Tollensq; se āgelus. Hic q̄ñ deseruitur ꝓpt⁹ israel salvatio. ꝛ ꝓmo ab aggressu aduersarioꝝ cū ꝺr: m ¶ Abūt pꝰ eos ꝛc. ita q̄ angelꝰ posuit se inter exercitum egyptioꝝ ꝛ filios israel.

n ¶ Et erat nubes tenebrosa. ex pte egyptioꝝ.

o ¶ Et illuminās nocte. ex pte hebreoꝝ. et hoc faciebat illa colūna ſm diuersas sui partes. ſm illos qui dicūt q̄ fuit vna tm. sed ſm hebreos ꝺ dicūt illā fuisse duplicē, colūna nub ad ueniēte nocte si recesserit sic̄ ꝛ sic̄ fuerat: ſz remāsit aduentēte colūna ignis: ita q̄ erat ex parte egyptiorum et columna ignis ex pte hebreoꝝ.

¶ Abstulit

† 23. q. 5. c. quid ꝺ. ibi. submersi i fluctibus. De pe. dis. 2-9- oppo/nitur. ibi. atq; in virtute signoꝝ. ꝛ. dis. 3. -9- auctoritas in ꝓn. De ꝓe. di. 4. capi. nec quēq; ante fi.

¶ qꝛ cū scia scripturarū ꝓsidēt. Supuenientibus egyptijs retroꝛsum abijt: qꝛ tpe ꝓsecutionis opponēt se ꝓ sectis. s. Rubes ꝟo tenebrosa erat egyptijs: lucida hebreis. a ¶ Tota nocte ꝛc. Quia toto tpe huius vite quā nox significat: spūssancti gratia aq̄s baptismi fidelibꝰ meabiles facit de spūali egypto in terrā ꝓmissionis trāseant: hostiū vero suffocat exercitū. ¶ Isid. Mare rubꝝ: baptismū xp̄i sanguie ꝓsecratū significat: hostes a tergo seq̄ntes cū rege mori unꝝ: qꝛ pcā ꝓterita i baptismo delētur: ꝛ diabolꝰ suffocat ꝓmūt egyptij vsq; ad mare: ꝛ pcā vsq; ad baptismū: pꝰ transitū maris rubri cātat populꝰ submersis hostibꝰ: et fideles de lauacro ascēdētes extinctꝫ peccatis hymnū decātāt dicētes: cantemus dño: gliose.n.ꝛc. ¶ Tūc cecinit

Nico. de lyra.

a ¶ Abstulit illud dns flante vento vehementi. nō est intelligendū q̄ vētus ille diuiserit mare: ſz dns. ventū ille fundū maris discooptuꝫ aq̄s desiccauit vt filij isr̄l mundi ꝛ siquus ꝛcederēt. ꝺ subdit. b ¶ Et vertit in siccū. s. maris fundum.

c ¶ Diuisaq; ē aq̄ ꝛ israel sunt filij israel. Dicūt aliq̄ doctoꝛes catholici q̄ fuerunt ibi. xij. diuisiones: ita q̄ q̄libet tribꝰ itrauit diuisionē suā: adducētes ad ꝺ illꝰ ꝓs. cxxxv. Qui diuisit mare rubꝝ in diuisiones. Ihe ꝺr aūt dicūt q̄ vna fuit tm̄ diuisio. qꝺ videť ꝓbabile: ſm illꝰ qꝺ ꝺr cōter ab hebreis ꝛ catholicis. s. q̄ filij isr̄l formidabāt itrare mare pꝰ moysen. ꝛ tunc tribꝰ iuda ꝙ erat ꝓstātioꝝ ꝑma itrauit post moysen: et alie ꝙr cōsecute sunt: ꝛ q̄ tribꝰ iuda ibi meruit regnū. Si aūt q̄libet tribus habuisset suā diuisionē: magis formidassent itrare: marie ille q̄ nō babuerūt moysen in sua diuisione pātem. Probabile ē etiā q̄ moyses intrasset cū tribu leuitica ꝛ non cum tribu iuda. Ad illud aūt qꝺ opponitur de Psal. pōt dici q̄ ibi accipiť plurale ꝓ singulari. s. diuisiones ꝓ diuisiōe qꝛ i hebreo aliqñ fit ꝺ. sic̄ Sen. rl vij. ꝺr: Filij dan: et tū babuit vnicū filiū tm̄: vt ibidē bñ. Potuit etiā illa diuisio dici diuisiones: tum ꝓpter sui magnitudinē: tū ſm diūsas sui ptes

d ¶ Erat. n. aq̄ q̄si murꝰ. i. stās ꝛ erecta ꝛ altū ad sustinendū muri.

e ¶ Persequntesq; egyptij. cū eīm filij isr̄l iā essent multū elongati. a lito recesserūt: secuti sūt eos ꝓ eandē viam credētes transire sic̄ et ipi. Nec ē mirū si diuino iudicio intantū fuerūt excecati si cōsideremus eoꝝ ꝑcedentia.

f ¶ Jāq; adue. Hic q̄ñ describiť egyptioꝝ submersio.

g ¶ Respiciēs dns ꝛc. rebellionē et indurationē eoꝝ. b ¶ Per colūig. ꝛ nu. ex q̄ generata sūt tonitrua ꝛ fulgura. i ¶ Interfecit exer. co. i. magnā ptē exercitus ꝛ tunc egyptij voluerūt fugere ꝛ reuerti: ꝛ ptz ſra vsq; ibi.

k ¶ Fugiētibusq; egy. oc. aq̄. ex tioze eīm erāt ista turbati et stupefacti

a § lex dei. b § potentiā corrigendi ꝛ conuincendi ꝓ secutoꝝ. s. contradictionem.

set mōyses mānū sup mare: abstulit a
illud dns flante vento vehementi
a § i. spūsctō mundanā sapiam exiccante. b § adversitatis vel ignorantie pātis.
a ꝛ vrēnte tota nocte: et vertit i siccū b
† Diuisaq; ē aqua: et ingressi sunt fi c
lij israel per mediū maris sicci. Erat d
§ defensio.
eīm aq̄ quasi murus a dextra eoꝝ
§ peccata.
et leua. Persequēteſq; egyptij ingrel e
§ scilicet. § diaboli.
si sunt pꝰ eos: ꝛ ois equitatus pha
§ Currus dei sunt oēs electi de quibus dicit: currus dei decem milibus ꝛc. Currus diaboli oēs reprobi et spūales nequitie. § demones.
raonis: currus eiꝰ ꝛ eq̄tes ꝓ mediū
a § luce fidei clarescente ꝛ deo populū suū illuminante transmissis tenebris ignorantie. b § vt vigilarez deus ad custodiā populi q̄ añ videbatur dormire.
§ qua ꝟba ab inferis resurrexit.
maris. Jamq; aduenerat vigiliā f
a § Respicere deus ꝺ cū aliq̄ nouū ꝛ ſligne facit.
matutina ꝛ ecce rēspiciens dns sup g
a § Spūalia nequitiarū. b § q̄ fulcit pios obruit impios. c § qꝛ terribilis impijs. ꝺ § qꝛ blandis suis.
castra egyptioꝝ ꝓ cōlūnā ignis ꝛ nū h
§ vicia potencia malorum.
bis: interfecit exercitū eoꝝ: ꝛ sub i
a § Strepitum et volubilitatem reprobortū. b § ab
uertit rōtas curruū: ferebanturq; in
iniquitate sua. a § abyssi. b § visa dei potentia.
§ quoq; c § demones vel ꝺiber persecutores.
prōfunduz. Dixerunt ergo egyptij
a § nō insequamur. b § populum deum videntem.
c § cuius ire nemo resistere poterit.
Fugiamus israēlem dōminˢ enim
a § liberandis. b § opprimendos.
pugnat pro eis ꝑtra nos. Et ait dō
minus ad moysen: Extende manū
super mare: vt reuertant aq̄ ad egy
ptios sup currus et equites eoꝝ.
Cūq; extendisset moyses manū con
tra mare: reuersus est primo diluculo ad priorē locū. Fugiētibusq; egy k
ptijs occurrerūt aq̄: ꝛ inuoluit eos
dns in medijs fluctib⁹. † Reuersaq;
sūt aque: ꝛ opuerūt curꝰ ꝛ equites
cuncti exercitus pharaonis qui se/
quentes ingressi fuerant mare ꝛ nec
§ qꝛ ois i baptis. petā dimittaꝛ poteꝛia diaboli submersa
vnus quidem superfuit ex eis. Filij
aūt isr̄l preꝛexerūt ꝓ mediū sicci marl
a § defensione. b § ꝓsperitate.
et aq̄ eis erāt q̄si ꝓ mūro a dextris †
§ aduersitate. § tpe baptismi.
ꝛ a sinistris † Libauitq; dns in die il l
a § pplm baptizatū. b § de prāte. c § demonū vicioꝝ
lo israēl de mānu egyptioꝝ ꝛ vide/
a § demones vel vitia. b § defectos. s. poteꝛia baptis
rūt egyptios moꝛtuos super litus
mi. a § amissa potentia. § potentiam ineffabilē.
maris. ꝛ mānū magnā quā exercue m
a § viso miraculo initiū sapie ꝛioꝛ dñi. b § Cui⁹ ꝓ
bauerat potentiam.
rat dns ꝺ eos. Timuitq; ꝓ⁹ dōmi
§ fidē in. pmisso inrelleꝛūr.
nū ꝛ credidert dño ꝛ moysi ꝟo eiꝰ.

Nico. de lyra

pefacti q̄ non currerunt ad lit⁹: sed magis ꝺ aq̄s sup se veniētes. seq̄ť:

l ¶ Et vi. eqꝛ. moꝛ. su. lit. maris. ex q̄ ꝺixerūt aliq̄ doctoꝛes. q̄ filij isr̄l trāsciētes p mare. ñ venerāt ad litus ꝙpositū: ſz ad lit⁹ p q̄s itrauerāt: ita q̄ mare fuit eis diuisū q̄usq; transierūt mōtē aspeꝛe: de q̄. ſ. dictū est: qꝛ † Jos. 2. b
ꝙ magna ꝙte itrabat mare: ꝛ tūc diuisio marꝫ ꝙ modū semicirculi redijt ad lit⁹: ñ vltra mōtē. Cuius rōnem assignāt: qꝛ natura marꝫ ē ejcē mortuos ad lit⁹ ꝙpinquꝰ. egyptij aūt fuerūt submersi ꝙpe lit⁹ vt itrauerāt: qꝛ nō fuerūt multū elōgati a litoꝛe: vt dicūt isti ꝛ ex ꝟbꝺ colūdūt qꝺ filij israel redierūt i idē lit⁹: qꝛ ꝺr: dic q̄ viderūt egyptios moꝛtuos super lit⁹ maris. ad ꝺ aūt inducūt illꝺ qꝺ hr̄ Rume. xxxiij. q. pꝰ transitū marꝫ rubꝝ filij isr̄l fuerūt in deſto cibando. ꝛ illud desertū erat ad lit⁹ qꝺ est ex pte egypti: vt dictum ē ca. ꝑcedenti. Joseph⁹ aūt ꝺicē expſſe ꝺrūt. s. q̄ filij isr̄l trāsierūt ad terrā cōtrapositam. ꝛ ꝺ videť magis ꝙbabile: qꝛ ñ ē ꝟisimile q̄ ꝺ⁹ reduceret eos ad frā ad uersariorꝫ. qꝺ aūt ꝺz de mortuis nō valet: qꝛ nō hr̄ de textu q̄ cēnt ꝙpinꝺozes vni litoꝛi ꝺ alteri. Jtez qꝛ sic ꝺicē Joseph⁹. ꝺei ordinatiōe factū est vt ejcerent⁹ ad lit⁹ oppositū ad cōsolationē filioꝝ isr̄l: ita q̄ ꝺ de cetero eos ñ timerēt cū viderēt eos moꝛtuos: ꝛ vt haberēt arma eoꝝ ad defendendū se ꝺ hostes isurgēres. Ad secūdū pōt ꝺici q̄ ꝺefuū eīdē: ꝺe q̄ fit ſmo: Rum̄. xxxiij. non ē illꝺ de q̄ ꝺz ca. ꝑcedēti: qꝺ ē ex pte egypti qꝛ pꝰ trāsitū marꝫ ñ legūť filij isr̄l ꝙpiꝺ quasse egypto. vnde ca. se. ꝺr: Tulit aūt moyses isr̄l ꝺ mari rubꝝ: ꝛ igressi sūt ꝺefuū sur: ꝛ ñ ꝺicť ꝺefuū eīdē: ꝛ tū si egressi fuissēt ad ripā egypti: igressi fuissēt ꝺefuū eīdē: vt ptz ex ꝺicť. ꝛ ꝺ eīdē ꝺ q̄ fit ſmo Rum. xxxiij. ē aliꝺ ꝺefuū ciuiťē noīs: sicī ve. te. freq̄nť ꝺiūse citatel ꝛ loca eodē noīe noiank. m ¶ Et manū magnā. i. ſticie sue prāte: ceka parēt.

Ca. XIIII

Dozaliter. † Locutˢ
est aūt. Jn ꝺ ca. agitť de pharaōis et sui exercitꝰ ꝺ ſcutoꝺ pꝰ pplm isr̄l ꝺ ſ/ uiuitate emissū: vt ſpm reduceret ad ꝙ stinā fuitutē: ꝙ quē significat ꝺiabolꝰ cū āgelis suis q̄ exēptes ꝺe fuitute sua i pctis enormib⁹ trāseūtes ad melioꝛē vitā toto conatu nitiť ad ꝙ stinā reducere vlitaťē imittēdo eis foꝛtiores tēptatiōes ꝛ ocitādo ꝺ eos tribulatiōes vt ralib⁹ fracti itez eꝰ se subijciāt fuituti sic̄ filij isr̄l ēriti ꝺicebāt moysi. † ¶ Recede a nob vt fuiam⁹ egyptijs multo melꝰ. n. ē seruire q̄m mori ſ solitudīe: ſz ꝺ ꝺ sbdiť. b ¶ Et ait moyses ad pꝰm nolite timere. Per moysē q̄ iterꝺtať exeť ꝺ aq̄s itelligi pōt inꝺoꝛ hō extractˢ a fluxu carnis q̄ repmit ꝺroꝛē sensualitaťˢ ꝙfidēs de auxilio ꝺiuīe ꝟtuťˢ q̄ solet assistere i casib⁹ ꝺespaťˢ. ꝛ ꝺ subꝺitˢ: l ¶ Tollēsq; se angelꝰ ꝺei ꝛc. ꝙ quē itelligiť xp̄s q̄ Esa. ix. ꝺr: magni consilij angelus ſm translationem septuaginta interꝑetum. Nam ipe oppoit se ꝺiabolo ꝛ exercitui eiꝰ ſm quod ꝺicitur. s. Cor. ito. x fidelis

deus qui non

† Da. 10. b

† Ps. 105. Esa. 11. b

† t. Da. 4. b

dens qui nō patiet vos tēptari supra id qō potestis sed faciet cū tēptatione ꝓuentū vt possitis sustinere. † Et cum eo partiet colūna nubis.et ipa etiā erat colūna ignis. Aū ibdē n† Et erat nubes tenebrosa et illuminās nocte.ꝑ columnā igit nubis intelligē hūanitas xpi in q̄ dedit fidelibus exemꝑla patientie:ex q̄a ꝓsideratione accipit dō in tēptationibus et tribulationibus xtutē ꝓstantie:ꝑ colūnam aūt ignis diuinitas xpi illuminans hoiem luce sue gre:et sic fideles transeunt mare pñtis seculi sine lesione mortalis pcti: ideo sequit: † Et aque erant eis ꝑ muro.qz tribulationes cōtra eos cōcitate fiunt eis materia gaudij ꝛm illud Act. v. Ibant apli gaudētes a cōspectu cōcilij qm digni habiti sunt ꝑ nole iesu ꝓtumelia pati: l† Et viderūt egyptios mortuos: ꝑ quod designat qz transito mari pñtis seculi:bri vident penā demonum q̄ dicitur mors gehenne.

¶ In ca. xliij. vbi dr in postil. Et viderūt egyptios mortuos.

Additio. Opinio Josephi i hoc loco nō videt tenē da:nam ꝛm eam optet dicere qō desertuz erhan ē duplex vnū citra mare et aliud vltra:qō non br ex textu. Sed planꝫ lra sonat:qz idē ē desertū erhan:in q̄ fuerunt statim postq̄ recesserunt de socboth et desertū erhan in q̄ fuerunt post transitū maris: vt ptz lram bñ intuenti. Q̄ō autem postil. approbando p̄dictā opinionē dicit nō ē verisile qz deduceret eos ad terrā aduersarioꝝ:cōcedendū est:ꝛz ex hoc nō ꝛcludit suū intentū:nam mare rubrū erat in ptib⁹ propinquis terre egypti: vt ptz ex b qz in trib⁹ diebꝫ accesserūt ad eā filij israel lz fessi et onerosi:et extendebāt vsq; ad terrā ꝓmissionis terminādo eā ꝛm plagā orientalē: vt br. j. xxij. ca. i textu et in postilla:et sic filij israel trāseuntes ꝑ litt⁹ maris ꝛm eius longitudinē semp elongabant ab egypto:et approꝑpinq̄bant terre ꝓmissionis: et sic vez est qz p⁹ translitū maris filij israel nō approꝑpinquauerunt egypto:ꝛz magis elōgauerunt se.Aū desertū erhan itelligēdū ē cē idē vt dictū ē: t totū existens citra t ꝓpe mare rubꝝ:et est magnū desertū: cui⁹ vna pars ē ꝓpe egyptū:i q̄ pte igressi sunt mare:et alia ꝑs est remotior ab egypto:in q̄ pte ꝓtinet desertū sur tanḡ quedam ꝓticula in q̄da toto:et iō dr in seqnti ca. qz egressi de mari rubro igressi sunt desertū sur.et Mume. xxxiij. qz cū transissent ꝑ mediū maris rubri iuerūt in desertū Erhan.

Replica correctorij ꝺ Burgeñ. Jn ca. xliij. postillatoꝝ disputat materiā de igressu t egressu maris rubri:q̄busdā dicentib⁹:qz ex eadē pte q̄ igressi sūt egrediebant:alijs dicentib⁹ qz igredientes ex vna pte a parte opposita egressi sunt. Primā opinionē acceptat Burgen.se cūdā postil. cū Iosepho: t postil. soluit rōnes factas ꝓ opinione ꝛria:ꝛz Burgē. nō soluit rōnes Iosephi t postil. Opinio Bur. tēdit ad duo falsa dubia:vnū qz mare rubꝝ nō diuidat inter egyptū et terrā ꝓmissionis:ꝛz sint site in vno t eodem littore: t puto Iosepho ibi nato et noto ꝛriū sentiēti de b melio⁹ ꝛstare ḡ Burgē. q̄ nūḡ fuit ibi. Scōm dubiū qz filij israel nūḡ mare rubꝝ ptrāsierūt i latū ḡuis i eo ꝑ aliqō spatium lōgitudis ambulassent:q̄cād tñ sit moralitas Glo. ordi. huic sensui cū Burgē. nō videt ꝛuenire. Glosa nāq; ordiaria mare rubꝝ baptismū dic:Egyptios sequēs vsq; ad mare pcm dicit:Fugientes igit ad mare rubꝝ relictos a tergo vident mortuos:qz ꝑ baptismum ꝓterita pcā delent penā egyptij vsq; ad mare:et pcā vsq; ad baptismū rc. q̄ i glo. ꝓtinentur si igit igressi mare regressi sunt ad eādē pte littoris:ad lram accedētes ad baptismū reuersi sunt ad pcm ꝑ moralitatem et sic filij israel p⁹ trāsitū maris figurarent ad vomitum redeūtes:qō tñ nō videt ꝛuenire:qz dr t illi dicūt trāsito mari cā talle hymnū deo glose. Dī i glo. in effectu. ✠ Tūc cecinit

Glo. ordi.

¶ Tunc cecinit rc. Gloze. Multa cā tica legimus in scripturis:ꝛz ꝑ ꝓmum omnium est:qō egyptijs et pharaone submerso post victoziā cantaf. Mos em sctoꝝ est: vbi aduersarius vincit (qz sciūt nō sua xtute:ꝛz dei gra victoziaz factā) hymnū deo glorificationis offerre. Accipiunt tñ canentes tympana in manib⁹ sic de maria et aaron referf. Et tu ḡ si mare rubꝝ trāsieris si egyptios mergi videris:et pharaonē precipitari in abyssum:potes hymnū deo grataṅter canere: t dicere cantem⁹ dño gloriose rc. Dignꝰ aūt b dices: si habueris in manu tua tympanū, i. si carnē tuā crucifixerꝫ cū vitijs t ꝓcupiscētijs. ¶ Glose. Idē. Nō sufficit gloificar⁹ ē. aliꝰ est em glorificari:aliud gloriose glorificari. Cum em xps carnē ꝑ nobis suscepit glorificat⁹ est:q̄ venit q̄rere qō gerat:nō tū gloriose:qz nō bēbat spēm neqꝫ decoꝝ. Glorificatus ē cū venit ad crucē t ptulit mortem. Aū vēit hora clarifica filiū tuū rc. Erat ḡ ei gloria passio crucis vbi et glorificat⁹ nō gloriose quidē: sed būiliter. Aū būiliauit se vs. ad. m. m. a. c. Et alibi: Mozte turpissima cōdē. eū. Jn his ḡ glorificat⁹ est ꝛz hūiliter nō gloriose. Aū qz optebat pati xp̄m: et sic intrare in gloriā suā. Cū venerit in gloria pris et angeloꝝ indicare terrā: t verū pharaonē. i. diabolū inficiet:spū oris sui:cū refulgebit in maiestate pris:tūc gloriose glorificabitur cum omnes honorificabunt filiū sic honorificāt patrē c ¶ Magnificatus est rc. Jn signis egypti:ꝛz gloriose magnificat⁹ est qz pharaonē et exercitū eius submersit. Vel magnificatus est:miracula aū passionē faciendo p̄dicando in cruce moriēdo:ꝛz gloriose magnificat⁹ est:cū resurrexit victor:victo diabolo:spoliato inferno. ꝺ Equū et al. Gzge. boies q̄ nos ꝛsequūt eq̄ sūt:t oēs q̄ i carne nati sunt:figuraliter equi sūt t habēt ascēsores suos. Sunt quos dñs ascēdit et circūeunt oēm terrā:de quibus dr:Equitat⁹ tu⁹ sal⁹. Alios ascēdit diabolus et angeli ei⁹. Judas equ⁹ erat. t cū ascensore habuit dñm de equitatu salutis erāt. Cū ceteris aplis missus egrotis salutez et lāguentibus p̄stitit sanitatē: vbi diabolo se substrauit:qui p⁹ buccellā i eū intrauit equ⁹ sathane factus:t illius bñdictus ductus contra dñm equitauit Omnes ḡ persecutores equi sūt binnientes:sed habent angelos malos quibus agunt ascensores:et iō feroces sunt. Si videris psecutorē tuuz nimis senientem:scito qz ab ascensore purgetur. et ideo seuus ē et truculentus.

e ¶ Iste dē⁹. m. rc. Gzge. Hic ḡ et dē⁹ erit me⁹ et pris mei. Pater nr̄ qui nos fec̄ t genuit:xps est q̄ dic: Vado ad patrē meū rc. Si ḡ agēsca ḡ dē⁹ meus sit: glorificabo eū:si etiā ꝑ pris mei:exaltabo eū. Altioꝝ em ꝛellect⁹ est quō xps vt vnius dei cōstringat et vniat xitatē:deū sui dic:quē natura pr̄ em nouit.

f Dñs quasi vir pugna. rc. Gzge. Alia lra:Dñs ꝓteret bella. Dñs nomē ē illi. Nō mō pugnas visibiles ꝓterit:ꝛz eas etiā q̄ nobis sunt aduersus ꝓnci-

Nico. de lyra

¶ Tunc cecinit rc. Ca XV cecinit moyses: Hic ꝛñr ponit gr̄arūactio ꝑ tāto būficio t ꝓmo ḡtuz ad viros. scdo quātū ad mulieres. ibi: Suꝑsit ḡ maria. Circa ꝑmū ꝑmittit dei laudatio. secūdo ibdit cā vel rō. ibi: Dñs q̄si vir pugnator. Circa primuz dicit: b ¶ Cātem⁹ dño. ꝑ b designat q̄ inuicē se inuitabant ad dei laudē. c ¶ Gloriose em magni. est. ex ꝑmersione em egyptioꝝ lōge lateqꝫ diffusum est ꝑconium sue magnitudinis.

d Fortitudo mea. s. effectiue. e ¶ Et laus mea dñs. i. ma-

terialit:quia ex el⁹ facto habuerūt materiā laudis. f ¶ Iste de. me. dicunt bebrei q̄ li iste fac demōstrationē ad sensū:qz filij israel videbāt deū t ondebāt cū digito sup mare rubꝝ:i aliq̄ tñ silitudie visibili:qz ditas ñ pōt sic videri. vñ dicit q̄ clari⁹ tūc vidit deū qꝫ ḡ ꝓbē postea. ꝛz ista de scptura ñ hz auctatē. iō eadē facilitate ꝛtinet q̄ ꝓbaf maxime cū qꝫ pax aū ꝛ moyse acrit t iniuste murmuraret:nec ē ꝛsile q̄ scptura tāta si ꝛde scīonē tacuisset:iō dicēdū q̄ ē ibi demōstratio ad itellectū:accepta tñ ex effectu visibili ex b. n. q̄ videbāt factū soli dñe xtuti possibile:itelligebāt si pñtā adesse. g ¶ Deus p. m. b addit ad oñdēdū q̄ ꝑ merita sctoꝝ pr̄m de⁹ fec̄ eis illō būficiū. h ¶ Dns. q. v. p. b ibdit laudis rō. t ꝓmo ꝑpē būficiū ꝓtritū. sc̄do ꝓpē futuꝝ. ibi: Et poꝛ. eū rc. Circa ꝑmū dr. Dns q. v. p. i. fort⁹ pugnator. q̄ tñ eius fortitudo īcōpabl⁹ excedit oēm fortitudinez creatā:iō ibditur. ✠ Ōipotens

ꝑ patus:et pātes:et rectores tenebrarū hāz. Dñs em nomen est illi:et non est vla creatura:cui⁹ dñs nō sit. Quadrigas pharaonis et exercitū el⁹ ꝓiecit i mare. Electos ascēsores ternistratores demersit in mare rubruz. Pharao velut potentioz in malicia:et regnū neḡcie tenens:quadrigas agit nō illi satis est vnuz equū ascendere:sed plures sil̄ agit:et torto verbere cogit:quos cū videꝛ in luxuria turpiores: in credulitate scuiores: in auaricia terriores:scito de q̄drigis cē pharaōis:q̄s currui suo subiugat: i ipis ferē et volitat ꝑ aptos sceleꝛ cāpos effusis habentis. Sūt alij ascēsores electi. s. ad malicia ¶ Quige. Ternistratores iō dicunt: qz triplex est hominibus peccādi via. Jn facto em in dicto t in cogitatione peccant. Jō ternistratores ꝑ singulos dicunt qz istas tres in nobis possident vias peccādi: t semp speculanꝫ et agunt insidijs. vt aut ille ex misero hoie sermonē malū eliciat:aut ille iniquum op⁹ extoꝛque at:aut ille cogitationem pessimam rapiat. Deniqꝫ semen verbi dei vbi cadit et depit:triplex describit locus:sec⁹ viā:in spinis:in petrosis. Ecōtrario ẽa boa affert triplicē fructū:sexagesimū:centesimū:tricesimū Tripleꝛ. n. est etiā bñ agendi via:qz vel ope:vel cogitatione:vel ꝛbo aliq̄d boni agit. Aū aīt apls: q̄ edificat supra fundamētū argētū auꝛ lapides ꝑciosos: triplicē bonoꝛ indicans viā. Alia maloꝛ dicens ligfenū stipulā. Jsti ḡ ternistratores sunt angeli nequā qui i his vijs obseruant: vt quēlibet agāt in peccatū q̄s merget dñs in mari rubro: et ignitis fluctib⁹ trader in die iudicij:et penaꝛ pelago teget. a ¶ Descēderūt in ꝓfundū rc. Quige. Quia. s. tales nō erāt lapides:de quibus suscitarenꝫ filij abrae. Sz qui amarent ꝓfundū et liquidū elementū. i. amarā t fluxam pñtiū voluptatē. Aū de ipis dr:Demersi sunt q̄si plūbū in aq̄ validissima. Pctōres graues sunt:et iniquitas sup talentū plūbi legiꝫ sedere. Jnde inig mergūtur in ꝓfundū quasi plūbū. Sancti xo ambulant super aquas:qz leues sūt: et pctī pondere nō grauant xps sup aḡs ambulauit q̄ vere pcm nō fec̄. Ambulauit et petr⁹ ꝛz paululū dubitauit. habuit em aliquid plūbi ꝓpter qō dr ei:modice fidei q̄re dubitasti. Oēs ḡ p igne saluant:vt si forte de specie plūbi q̄dā fuerit admixtū:ignis decoquat t resoluat:vt efficiant oēs auꝛ optimū:qz auꝛ terre illi⁹ optimū quam habituri sunt scīt:et sicut fornaꝛ ꝓbat auꝛ:ita boies iustos tribulatio. Geniēdū ē ḡ oib⁹ ad ꝓfatoriū. Sedet. n. dē et ꝓfat et purgat filios iuda. Si quis multa opa bōa et paꝛ iniqtatis attulerit:illud paꝛ tanḡ igne resoluit t purgaf:et totū remanet auꝛ puꝛ. Si q̄s plꝰ plūbi attulerit: plus exurit vt amplꝰ decoquaf: vt et si parū:tñ aliq̄d auri purgati resideat: q̄ xo totus plūbe⁹ venit:demergit q̄si plūbū in aq̄ validissima.

b ¶ Misisti irā tuā. Aug⁹. Alia lra:Misisti spm̄ tuū t coopuit eos. m. rc. Ecce iā q̄nto cōmemoraf spūs di vt ī b nūero accipiam⁹ etiā illud qō dictū est:digitus dei est hic. Prio spūs dei ferebaf sup aḡs. Secdo nō pmanebit spūs me⁹ i istis boibus:qm̄ carnes sunt. Tertio vbi pharao dicit ad Ioseph: qm̄ spūs dei ē in te. Quarto vbi digitus dei est hic. Quinto in b cāti co: Misisti spm̄ tuū et coopuit eos mare. Motem⁹ aūt spūm dei nō solū ad būficia:ꝛz etiā ad vindictā memorari. vñ supra ꝑ spm̄ ire tue diuisa est aq̄. Spūs ḡ dei spūs ire fuit egyptijs. q̄b⁹ aq̄ꝫ diuisio nocuit: vt intrātes possent aḡs redeūtib⁹ obuiā. Filijs isral q̄b⁹ ꝓfuit aq̄ diuisa nō fuit ille spūs ire dei. Aū significat per diuersas operationes et effect⁹ spm̄ dei dissl̄r appellari: cū sit vn⁹ et idē q̄ etiā spūs i vnitate trinitatis accipit nō arbitroꝛ alīū ꝛz eūdē significari: vt dicit apls. Nō em accepistis spm̄ fuitutis in timoꝛe:ꝛz accepistis spiritū adoptionis in quo clamam⁹ abba pr̄:qz eodē spū dei. i. digito q̄ lex i tabulis lapideis scpta est. timoꝛ incussus est eis:qui grām nōdum intelligebant: vt de sua infirmitate et pctis ꝑ legem conuincerent:et lex fieret illis pedagogus quo pduceretur ad gratiā que est in fide iesu xp̄i. De hoc autem spiritu adoptionis et gratie:id est de hoc opere spiritus dei:quo impartitur gratia et regeneratio in vitam eternaz dicitur:Spūs aūt vinificat:cū supra diceretur:littera occidit. i. scptura trāmō inbēs:fine adiutorio gr̄e. c ¶ Quis silis rc. Qzig. Nō sil̄aꝛ⁹ gētiū ꝓpat deū:nec ōmoib⁹ q̄ sibi falso nomē deoꝛ ascīscūt:ꝛz dic illos de os q̄ p gr̄az t pticipatōz dī dij appellāt:ꝛm illō: Ego dixi. dij e. Et alibi. Dē. ste. i. s. d. Sz hi q̄uis capaces sint dī:et b noīe p gr̄az dōari videāt:null⁹ ei silis in potēcia vl natura. Q̄d aūt dr silꝫ ei erim⁹:silitudo b ſ. ad naturā:ꝛz ad gratiā reuocaf. sic pictura ē silis ei cui⁹ imago i ipa exprimit:q̄tū ad grāz:ꝛz loḡe dissimilis q̄tū

a Oipotēs nomē ei⁹. qō ptz ꝑ effectum multiplicē seqntē. cū dr: b ¶ Curr⁹ pha. rc. eos fulminib⁹ feriēdo et rotas curruū subuertēdo: vt dictū ē ꝓcedenti ca.

c ¶ Abyssi ope. eos. i. aq̄. ꝓfunde er dī ꝑcepto sup eos reuerse: vt ꝓdictū est.

d ¶ Dextra t. d. rc. i. pharaonē caput exercit⁹. e ¶ Depo. aduer. no. i. egyptios eū seqntes. Jn beb. hr: Aduersarios tuos. t ē eadē sntia. erāt em aduersarij ipius dei t ppli israel.

f ¶ Misisti irā rc. i. ita faciliter sic ignis stipulā deuorat.

g ¶ Jn spū fu. tui. cō. sunt aq̄. videt q̄ deberet dicere: Jn spū dulcoris tui. qz ex dī gra aq̄ congregate sūt q̄si muri hinc t inde vt filij isral possēt trāsire. dicendū q̄ idem effect⁹ ē dulcedinis bebreis t furoꝛ egyptijs. cōgregatio. n. aquaꝛ ꝓdicta grōsa fuit bebreis ꝓbēs eis trāsitū:ꝛz dura fuit egyptijs:tū qz filij isral trāsitū hūert malꝰ gratib⁹ coꝛ:t qz ꝓpter dictā congregationē secuti sūt bebreos et submersi.

B

h ¶ Stetit vn. flu. i. aq̄ de natura sua fluida stetit ꝛ naturam suā sic murꝰ erecta.

i ¶ Cōgre. sūt abyssi. p b. n. q̄ retraxerūt se aq̄ vt ꝓberēt medium iter. eleuate sunt aq̄ i altū i medio mari:qz ex tali cōgregatione nō exierunt ripas maris.

k ¶ Dixit ini. i corde suo t oze. Diui. spo. cū rediero victor.

l ¶ Jmple. ania mea. i. volūtas mea.

m ¶ Jnfti. eos ma. mea. i. ptās exercit⁹ mei. Hec cogitabat pharao: ꝛz vulgarit dr: Multū remanet de cogitatione fatui iō sequit: n ¶ Flauit spi. tu. t ope. eos mare:qz sic ad flatuz vēti palee mouētur:

¶ millis ẽtũ ad subam. Illa.n.spẽs carnis ẽ: & decor viui corpis: ista color fuc' & cera tabul' sensu carẽtib' suppositа. Mull' g ꝺ uis sillis dño: suisibil' .s. icorpore': icomutabil'. sine fitio & sine fine. Mull' creator oĩm nisi pater creãs oĩa p filiũ: & i spũsco oĩa scificãs. a ¶ Extẽdisti tẽ. Orige. Mouet me qꝺ ait: extẽdisti dexterã tuã & ꝺuorauit eos ẽra: qsi vt deuorarẽt a ẽra cã fuerit q dexterã extẽdit. si ꝺ sidẽs quõ exaltatus dñs i cruce tota die extẽdit manũ ad pplm ñ credẽtẽ

Job.19.b sz ꝺicẽtẽ. et quõ infidelẽ ppz ꝺ clamauit Crucifige crucifige eũ: mors iũstat' oppsit. Iudices quõ extẽdit dexterã & ꝺuorauit eos ẽra: ñ tñ oĩno ꝺspandũ. Si. .n. q ꝺuorat' ẽ resipiscat. põt enomi sic ionas. Oẽs nos aliqñ ẽra ꝺuorabat: et ĩ iferni penetralib' retinebat. iõ xps ꝺscẽdit ñ solũ ad ẽras sz etiã ad iferioꝛa ẽre & ibi iuẽit nos ꝺuoratos: & sedẽtes ĩ vmbra mortis. Inde educẽs nos. nõ solũ ẽre ne iteꝛ ꝺuoremur sz regnũ pparat celoꝛ. b ¶ Deuorauit eos. Orig. Impios etiã bodie terra deuorat: q sp ꝺ ẽra cogitat ẽrena faciunt: de terra loquunt: litigãt: ẽram desiderãt: i ea spem suã ponũt: ad celũ nõ respiciũt: futura nõ cogitant. iudiciũ dei nõ metuũt: nec ꝓmissa ei' desiderãt. talẽ cũ videris dicito: q deuorauit eũ terra: et si quẽ videris luxurie et voluptatib' corpis dediti ũ in q nil anim' valet. sed totũ libido possidet dicito q deuorauit eũ terra. c ¶ Ascenderũt popu. tẽ. Orige. Audierunt gentes et irate sunt dolores appꝫ benderũt habitatoꝛes philistijm tẽ. Orige. Quãtũ ad historiã nullũ de his gentib' interfuisse mirabilibus ꝓstat: quõ g terꝛoꝛe territe vel irate philistijm & moabite et edõ et reliq ẽs enumerat nationes. Sed spũal' inuenies q philistijm. i. cadentes poculo: et edõ. s. terꝛen' trepidãt: et coꝛ pncipes cur sitãt & patuent cõstricti doloꝛib': cũ vident regna sua q in iferno sunt penetrata ab eo q descẽdit in inferioꝛa terre vt eripet eos q possidebanẽ a moꝛte. hinc timent et trement: q senserunt magnitudinẽ brachij ei'. hinc etiã tabuerunt habitatoꝛes chanaã. i. mutabiles et mobiles cum viderunt moueri regna sua: et alligari fortẽ. Aeniat g sup eos timoꝛ et tremoꝛ: tremunt & timent demones crucẽ xpi in qua triũphati sunt & exuti principat' coꝛ et ptãtes. Timoꝛ g & tremoꝛ cadẽt sup eos: cũ in nobis signũ crucis fideliter fixũ viderint: et magnitudinẽ brachij quẽ dñs expãdit in cruce sic dic. Esa.65.a Tota die expãdi man' meas ad pplm non credentẽ tẽ. Nõ te aliter timebũt: nec tremoꝛ tu' iruet sup eos: nisi viderint in te crucem xpi: vt dicas

Hab.6.d Mihi aũt absit gloriari: nisi ĩ cruce dñi nr̃i ihu xpi. d ¶ Fiant ĩmobiles tẽ. Orige. Fieri tanq̃ lapidem nõ est natura esse lapidẽ. Nõ. n. fieret nisi qꝺ nõ erat Hoc ppt illos dixit' q male nature pharaonẽ vel egyptios dicunt fuisse: nec ex libertate arbitrij in ꝺ esse ꝺductos: et q creatoꝛẽ deũ accusant: tãq̃ senuz q hoies vertat in lapides: nõ dixit fiant tanq̃ lapides et tacuit. sz tps statuit et mensuram' pãnationis sz donec ptrãseat ppls tu'. Pꝛioꝛ ppls q fuit ante nos factus est tanq̃ lapis dur' et incredulus: nõ vt

Rom.11.c lapidis natura maneat: sed donec ptranseat ppls qnem dñs acquisiuit. Ecclesias. n. ex pte cõtigit in israel: donec plenitudo gentiũ intraret: et tũc israel

Mar.3.b saluus fieret: q per incredulitatẽ factus est tanq̃ lapis. Potẽs est. n. deus de lapidibus istis suscitare filios abrae. Sed cũ creatoꝛ sit oĩm quõ acquisisse ꝺicit' qꝺ suũ eẽ ꝺubiũ nõ est: Dr̃. n. in cantico Deutro. Nonne hic ipe dñs de' tu' q fecit et creauit te & acq̃siuit te. Videt. n. vnusquisq̃ illꝰ acq̃rẽ qꝺ nõ fuit suum. Unde heretici de saluatoꝛe ꝺicunt: quia non erant sui quos acq̃siuit: ꝺato. n. ꝓcio metabat est hoies quos creatoꝛ fecerat: et certũ eẽ aiunt:

1.Cor.7.d vnũquẽq̃ emere qꝺ suũ nõ est. Apls enim ait: precio empti estis. Sed audi p

Esa.50.a phetã: Pctis vris venũdati estis: et p iniq̃tatibus vris ꝺimissi matrem vestram. Dei g creatura oẽs sumus. sed pctis suis quisq̃ vendit: et a creatoꝛe ꝺiscedit. Dei g sum' ẽm q ab eo creati sumus. effecti xo serui ꝺiaboli ẽm q pctis nr̃is venũdati sum'. Aeniens aũt xps redemit nos seruientes ꝺiabolo: cui nos peccando vendidim': et ita videt suos recepisse quos creauit: et alienos acquisisse: qui alienũ ꝺum peccando acquisierãt. Sz recte nos redemisse ꝺr̃: q p pcio nro sanguine suũ ꝺedit. Sed qꝺ tale vt nos mercaretur ꝺiabolus ꝺedit homicidiũ: pecunia ꝺiaboli ẽ. Ille enim ab initio homicida ẽ. feci

Joh.8.f sti homicidiũ ꝺiabolo pecuniã accepisti. Idem ꝺicendũ est ꝺe adulterio sacrilegio: furto: falso testimonio et hmõi. hac pecunia enim emit et efficit sibi seruos oẽs q ꝺe hmõi censu eius ẽtũcũq̃ susceperit. e ¶ Introduces eos & plã. tẽ. Orige. Nõ vult nos ꝺns in egypto plãtare: nec in ꝺelectis & humilibus locis: sed in mõte hereditatis sue: ꝺe hac plãtatiõe ppha ꝺicit: Uinea ꝺe egypto trãstulisti: eiecisti gentes et plantasti eã. ꝺux itineris fuisti in cõ-

Psa.79. ¶ spectu eius

a ¶ Extẽdisti ma. tuã. i. manũ iusticie tue ad vindicandũ. q cũ cessat a punitione malozuz videtur esse ꝓtracta. b ¶ Et ꝺuo. eos ẽra. nõ intrauerint viscera terre: sz qz ꝺescẽderũt ad terrã: q erat in fundo maris ita opati ac si fuissent a terra absorpti. c ¶ Dux fuisti. p angelũ pcedentẽ et p colũnã ignis et nubẽ viã ꝺie noctuq̃ ostendentẽ: vt pz ex pdictꝰ ꝺ ¶ Pplo quem rede

a ¶ In mõ. tẽ. i. ẽra pmissiõis q ẽ mõtuosa. b Firmissimo ꝺ. i. tẽplo ibi fũdãꝺo. c ¶ Qꝺ opat' tẽ. sic pncipal' actoꝛ: sz salomõ opat' ẽ i ꝺ sic mister ꝺi. et logt p modũ pteriti ꝺ futuro ex cã suprazdicta: ch ꝺr̃: Qꝺ opa. es: qz nõꝺũ erat factũ tẽplũ. Cõsideraꝺũ aũt q sic ꝺictũ fuit Ben. xv. vbicũq̃ i sac̃ scꝑtura ꝓ opib' xtutũ ꝓmittũr ꝺõa tpalia illa nõ sunt pncipaliter intellecta qz finis semp ꝺz esse melioꝛ eis q sunt ad finẽ. ꝓmium aũt finis est opis qꝺ ordinat in illud: & iõ sub illis bonis tpalib' ꝓmissis q sũt minoꝛa bona ꝺ̃ opa xtutũ intelliguntẽ illa bona spũalia pncipaliter ẽtẽa. Sicut sub ꝓmissione terre ꝓmissionis itelligit ẽra viuentiũ. i. ciuitas celestis promissa: & ita hic sub ꝓmissione tẽpli materialis itelligit pncipaliter ꝓmissa dom' celestis vel tẽplũ vbi deus colit nõ ꝓ speculũ i engimate: sz ꝓ ingẽ laudẽ & in apta visiõe ẽm q ꝺr̃ Ps. lxxxiij. Uti q habitat in domo tua ꝺne i se. se. l. t. & ꝺicit Ba. sa. i loco isto: & eis ꝺictũ cõsonat fidei nr̃e: et sic itelligit qꝺ ꝺr̃ hic: Firmissimo habitaculo tuo qꝺ opat' es ꝺne tẽ. qz celũ empyreũ qꝺ est hic tẽplũ vel locꝰ ubi ꝺz est factũ a pncipio creationis mũꝺi: et eis actoꝛ & artifex fuit ꝺs solus. Notanꝺũ etiã qz qꝺ. s. ꝺixit ꝓ modũ pteriti, ppter certitudinẽ ppbetie hic replicat ꝓ modum futuri: eum ꝺr̃: Introduces eos tẽ. qz futuꝛ erat q introducerentur ꝺ ¶ Dns r. i. e. & vltra. In hebreo ꝺr̃: In seculũ & vltra. seculũ autẽ ppie significat tps. i. ænoꝛ. sz qñ addit ei: & vltra: significat eternitatẽ: et bñ ꝺr̃ hic: Regnabit: quia nõ regnauit ab eterno sic nec fuit creatoꝛ ab eẽno nec ꝺns: qz talia nolã & ẽba cõsignant creaturam subsistentiã q nõ fuit ab eterno.

q ¶ Ingressus ẽ. enim. istꝰ qꝺ fuit dictum in pncipio canti. Hic repetit in fine sic solet fieri in cãtilenis. f ¶ Sũpsit g ma. Hic ꝺr̃ describit grãrũactio ẽtũ ad mulieres. cũ ꝺr̃: Sũpsit g maria pro-

phetissa. Qꝺ. n. habuerit spm̃. ppbetie: ptz ex li. Nu. xij vbi ipsa et aaron ꝺixerunt: Dt nobis sic et moysi locutus est ꝺe'. g ¶ Sozoꝛ aaron. Et q̃re nõ ꝺr̃ sozoꝛ moysi sicut & sozoꝛ aaron? Hebrei assignãt ꝺuplicẽ cãm. Una est quia añ natiuitatẽ moysi cũ aꝺhuc nõ ꝺret frẽm nisi aaroꝛ prophetauit matri sue q paritura erat filiũ q liberaret israel Alia cã est qz aaron oñdit se multũ celare. p ea qsi fuit p cussa lepra: vt ꝺr̃ Num. xij. b ¶ Tympanũ in ma. sua. q̃uerat eñ p spm̃. ppbetie anteq̃s exiret de egypto q ꝺe us esset collaudandus. p ꝺuficijs exhibẽdis israel p' exitũ de egypto: iõ secũ portauit tympanũ de egypto ad cãtandũ laudes diuinas: et fecit apoꝛtari sisr̃ per alias mulieres. vñ sequit: i ¶ Egressęq̃ sunt tẽ. quibus precinebat. s. q optebat fieri: et alie rñdebãt sic solet fieri in tympanis & choꝛis: et eoꝺẽ mõ fecit moyses respectu viroꝝ.

k ¶ Tulit aũt moyses. Postq̃ ꝺescripta est remotio ispe ꝺimenti: hic ꝺr̃ ꝺescribit cõtinuatio itineris icepti. Ad ꝺ aũt tria requirunt. ꝓmũ est. quisio alimenti. scꝺm est repressio aduersarij. tertiũ ordinatio ppli subiecti. Et ẽm ꝺ ꝺiuidit in tres ptes. Scꝺa incipit in medio. xvij. ca. ibi: Uenit aũt amalech. Tertia in pncipio. xvij. ca. Circa primũ ꝺescribit' ꝓmisio alimenti ẽtũ ad qualitatẽ. scꝺo quãtũ ad substantiã ca. xvj. Alimentũ aũt consistit in cibo et potu. hẽbant aũt adhuc filij israel ꝺe cibo quẽ apportauerant de egypto: et iõ ꝺe ꝺ hic nõ fit mentio: sz ꝺe potu tm̃ ẽtũ ad qlitatẽ: qz aq̃ amare ꝺulcorate sunt. ꝺicit igit': Tulit aũt moy. isr. ꝺe ma. ru. & ꝺr̃: tulit: qz cũ qꝺã violentia et

¶ spectu eius: et plantasti radices ei': et repleuit terrã. Operuit montes vmbra eius et arbus. eius cedros ꝺei. Aꝺuertis quõ plantat ꝺeus et vbi. Nõ plantat in vallibus sz in montibus in excelsis & in sublimibus locis. Quos eñ educit de egypto. i. seculo ad fidẽ nõ vult iteꝛ in humilibus locare: sed cõuersationẽ coꝝ sublimen esse: et in montibus habitare & ipis nõ q terrã repe: nõ vltra vult vineã suã ĩ humili ꝺeiectos bñe fluct': sz palmites sursum ꝺuci: in alto locari: traduces fieri: et traduces nõ in humilib' arboꝛib': sz ĩ ex celsis & in altissimis cedris ꝺei prophet' sz et aplis: quibus si nos aꝺiungamur vitis quã trãstulit ꝺe egypto & p ramos coꝝ nr̃i palmites ꝺiffuꝺank: & ipis innexi traduces efficiamur charitat' aꝺ ĩ uicẽ vinculis nexi fructũ plurimũ afferemus. Mã oĩs arbor q nõ facit fructũ bonũ. e. et in. i. mittetur. a ¶ Firmissimo habi. tẽ. Orig. In ꝓpata habitatiõe quã ꝓpasti ꝺne. Aide clementis bonitatẽ ꝺomini: nõ vult te inducere aꝺ labozẽ: non vult vt ipe facias tibi habitaculũ: iam te aꝺ ꝓpatam inducet habitationẽ. Añ alij laboꝛauerunt: et vos in labozes coꝝ itroistis. b ¶ Sanctuariũ tuum tẽ. Orige. Sanctimoniũ tuũ. ꝺ. tẽ. Sanctimonium ꝺr̃ tabernaculũ ꝺei vel tẽplũ: eo q scitis

Deb.9.c cat accedẽtes: ꝺ nõ ꝺr̃ manu hoĩm factũ: sed manu ꝺei: ꝓpter te g ꝺeus & plantat & edificat: agricola efficit & structoꝛ: ne ti

1.Cor.3.c bi aliquid ꝺesit. Añ apls: Dei agricultura: ꝺei edificatio estis. Quid ẽ g ꝺ sancti

Pro.9.a moniũ nõ manu hoĩm: sz ꝺei ꝓpatũ: Sapientia edificauit sibi ꝺomũ. i. carnẽ xpi nõ manu hoĩs. i. nõ ope hũano tẽplũ carnis edificat ĩ virgine: sz lapis sine manibus excisus creuit et fact' est mons magnus: ꝺ est sanctimoniũ carnis assumpte & sine manib' et ope hoĩm ꝺe monte hũane nature et substantia carnis excisum. c ¶ Dns regnabit tẽ. Orige. Dne qui regnas in seculũ & in seculũ & adhuc. Quotiens ꝺr̃ in seculũ lõgitudo qꝺẽ tẽporis: sz cẽ aliꝺs finis ꝺicat': & si in aliꝺ seculũ ꝺicat: aliqꝺ lõgi' indicat': sz tñ finis ponit. Et quotiẽs secula seculoꝝ nominant fortasse sz ignotus nobis: tñ a ꝺeo statutus aliquis ẽmin' indicat'. Qꝺ vero hic aꝺꝺidit et aꝺhuc: nullũ sensum ẽmini alicuius aut fine reliqt. qꝺcũq̃ eñ cogitaueris in q finẽ putes cõsistere: semp ꝺicit tibi sermo ꝓphetic' et aꝺhuc: velut si tibi ꝺicat: putas in seculũ seculi ꝺominum regnaturum? et aꝺhuc: putas in secula seculoꝝ et aꝺhuc: et qꝺcũq̃ ꝺixeris ꝺe regni ei' spacijs: sp ꝺicit tibi ꝓphet' aꝺhuc: et aꝺhuc. d ¶ Filij aũt israel tẽ. Orige. Et tu si filius es israel: potes ambulare per siccum in medio maris. Si fueris in medio nationis prane et peruerse: sicut lumen solis in medio pecatoꝝ incedens nõ te infundet humoꝛ pecti: et p hunc mundũ trãseuntẽ nulla libidinis vnda resparget: nullus cupiditatis estus ẋbera-

Mat.3.c bit. Qui egyptius est & sequit̃ pharaonẽ: vitioꝝ fluctibus mergitur. Qui vero sequit̃ xpm: et sicut ille ambulauit ambulat aqua ei fit murus ꝺextra leuaq̃. Ipe aũt media via incedit per siccum nõ ꝺeclinat aꝺ ꝺexteraꝰ neq̃ aꝺ sinistraꝰ vsq̃q̃ eꝛeat aꝺ libertatez & hymnũ victorie ꝺño canat: ꝺicens cantemus ꝺomino tẽ.

e ¶ Tympanũ. Strabus. ẽm Hieronimũ est genus tube in sumo habens stipulã vel fistulã: p quã vocẽ reꝺꝺit sonoꝛem. Chorus ẽm eundem pellis simplex cũ ꝺuabus cicutis: per alteram inspiratur: p alterum sonũ reꝺꝺit: per vtrũq̃ ergo angusta intelligentia veteris legis ꝺesignat. q̃. n. breue sit & minimũ inꝺe ostenꝺit qz manu mulieris portaꝰ. ẽm Cassiodoꝛ tympanũ est pellis extẽsa inter ꝺuo ligna: p qꝺ maceratio carnis ꝺesignatur. Choꝛ aũt est multitudo sil' canentiũ & ꝺr̃ chorus quasi coenoꝛ cant'. Quia & in choꝛo equaliter oẽs voces resonant per eũ charitas significatur: q oẽs in xpo vnũ sum'. Quicũq̃ g ꝺeo in iubilus laꝺes reꝺꝺit: in choꝛo ꝺ est in charitate ꝺ agat & in tympano. i. in mortificatione carnis. Añ laꝺate eum in tym. tẽ. f ¶ Tulit aũt moyses

Psa.150. tẽ. Baptizari ꝓ mundum quasi per ꝺesertum post transitum maris rubꝛi ꝺucuntur: nondum habentes promissam patriam: sz spe

¶ rantes & ex

¶ rantes et expectantes p patientiā: dum laboriosa et periculosa tentatione fatigant: Sed ne reuertant corde in egyptū: nec ibi xp̄s deserit. Mā et illa colūna nō recedit. a ¶ Et venerunt in marath vī. Origē. P̄ transitū maris rubri p̄ choros et tympana. P̄ triūphalos hymnos venit ad marā aquā. s. amarā quā populꝰ bibere nō poterat: venit ad piculū sitis. Sz cla mauit moyses ad dñm: et ondit ei lignū q̄ dulcis facta ē aq̄ et ibi posuit deꝰ illi iusticias et iudicium vbi. s. amaritudo: vbi sitis: et qō grauiꝰ ē inabundantia aquaꝝ: alius nō erat locꝰ dignior et aptior. Poterat etiā qō dixit: ondit illi lignū deꝰ: et misit illō in aquā et facta ē dulcē: q̄si nō posset sine lig̃ aquā facere dulcē deꝰ: aut moyses lignuꝫ nesciret. Sz si lex fm lr̄am accipiat amara ē: et ipa mara. Quid enī tā amaꝝ q̄s vt puer octauo die circūcisiōis vulnus accipiat: et rigorē ferri tenera patiat infantia Amaꝝ est enī poculū legis: vt ppl's bibere possit q̄ idola reliquit et ad deū cōfugit. Si audiat legē de sacrificijs docentē: cōtinuo refugit et bibere nō potest. Jn hāc g̃ amaritudinē. i. lr̄am legis posuit ds iusticias et testimonia: velut. s. i vasculo quodam sapie sue et scie thesauros ocludit. Ad̄ habemus thesauꝝ istū i vasis fictilib⁹. At g̃ possit b aq̄ bibi. ondit deꝰ lignū qō mittat in eā: vt q̄ biberit nō moriat. nō sentiat amaritudinē. Si q̄s g̃ sine lig̃ vite. i. sine mysterio crucis: sine fide xp̄i sine intelligentia spūali biberit: amaritudine morie. Ad̄ lra occidit. i. aq̄ mara si bibat nō mutata et i dulcedinez xp̄a. b ¶ Qui ondit ei li. vī. Aug⁹. Henus ligni erat istā habēs vim. An q̄libet ligno id facere poterat deꝰ q̄ tāta mirabilia faciebat. Videt tu significare qō dictū ē: ondit ei: tā g̃ tāle cēt. Nisi forte locꝰ erat vbi ligna oīno nō inueniebant: nisi hoc fm cē diuini adiutorij: q̄ ei dñs lignū ondit vbi nullū erat: et p lignū aq̄s dulces fecit: prefigurans glozia et grām crucis. Sz i tali etiā ligno q̄s nisi creator et demonstrator laudandus est. c ¶ Jbi constituit ei vī. Origē. Quare addidit. Post q̄s posuit illi deꝰ iusticias et iudicia: ibi tētabat eū dicēs: Si audieris vocē. d. d. t. vī. Videt ponere ḡre iustificationes et iudicia dedit: vt. s. tētaret eos: si audirēt vocē dñi dei: et mādata custodirēt. Mā g̃n tū ad priozē populū q̄d eis boni aut pfecti murmurantib⁹ et ꝺdicentib⁹ mādaret q̄ paulo pꝰ mirabilium dei obliti ad idola cōuertunt. Dant g̃ p̄cepta in quibus tentent. Ad̄ dedi vobis p̄cepta et iustificationes nō bonas: in. q. nō. v. tentati. n. in p̄cepta nō inueniunt fideles: iō inuentū est eis mandatū eē ad mortē: qō erat ad vitam. Jdē enī si seruet vitā: si nō seruet mortē generat. Mō seruantib⁹ g̃ dicunt mādata nō bona et in quib⁹ nō viuāt. Sz admixto ligno crucis in dulcedinē versa et spūaliter intellecta et seruata sunt mādata vite. Cūctū languoꝛē quē posui in egypto nō inducā sup te. Videt dicere q̄ si q̄s sciret mandata: nulla egritudinē patiat. i. nec febres nec alios dolores cozpis. Sed oīno Job iustissimus et oīm pietate plenus a capite vsq̄ ad pedes repletur vlcere pessimo. Sed iusti nō habent illas ifirmitates q̄s egyptij. Egyptus enī mundus. Diligere g̃ mundū et que in mundo sunt egyptius languoꝛ est: obseruare menses: tpa stellarum cursibus adherere: seruire carni: luxurie operam dare: et delicijs vacare: egyptius languoꝛ est. d ¶ Venert aūt in helim. vī. Origē. Nō aū in helim ducitur populus vbi erant. xij. fontes aquarum: quibus nil inerat amaritudinis: sed amenitas plurima ex densitate palmaꝝ. Sed prius ductus est ad aq̄s salsas et amaras: quibus p lignum a dño monstratū dulcoratis: venit ad fontes. Si hi storiā solā seq̄mur: nō multū nos edificat scire ad quē locū p̄mo venerint. ad quē scdo. Primū aūt ducitur ppl's ad lr̄am legis a qua dum pmanet in amaritudine sua recedere non potest. Cum ergo per lignū vite fuerit idulcorata: et spūaliter intellecta: de veteri testamento transit ad nouum: et ad duodecim apostolicos fontes: vbi repiuntur arbores. Lxx. palmaꝝ. Non enī soli. xij. apostoli fidem xp̄i p̄dicauerūt: sed et alij. Lxx. per q̄s palmas victozie xp̄i mundus agnouit. Non sufficit ergo populo dei aquā marath bibere q̄uis indulcorata p lignū vite: solū vetus testamentū non sufficit

¶ ad bibendum

¶ in fide.

et egressi sunt i deſertū sur. Ambu/ a
et cognitione trinitatis ambulandum est.
a ¶ deserrum huius vite.
lauerūtq̄ tribꝰ diebꝰ p solitūdinē
¶ doctrinam que refrigerat animam.
a et nō inueniebāt aquā. Et venerūt b
a ¶ locū. s. q̄ tā ꝑpter amaritudinē aq̄rū sic vocabāt: vel p plenum dictū est.
in mārath: nec poterant bibere
a ¶ lra⁹ legi. ¶ itollerabiles ēyr circūcisiōr hmōi.
aq̄s ꝺ marath: eo q̄ eēnt amare.
a ¶ cōformanit forsitā vel nomē ipōsuit.
Ad̄ et cōgruū loco nomē ipōsuit b
vocans illō marath. i. amaritudi
¶ ad fidem veniens.
nem. Et murmurauit populus c
¶ doctores ecclesie.
cōtra moysen dicēs † Quid bibe
¶ desiderio cordis.
mꝰ? At ille clamauit ad dñm: qui f
¶ Crucis sapie xp̄i. ¶ lram legis.
oñdit ei lignū: qō cum misisset in g
a ¶ intelligētie spūalis.
aquas i dulcedinē verse sunt. Jbi b
a ¶ in lra legis quasi invasculo. b ¶ vtrum mandatis obediret.
cōstituit ei ꝓcepta atq̄ iudicia: et i
¶ populum moysi subiectum.
ibi tentauit eū dicens: Si audie
ris vocē dñi dei tui: et qō rectū ē
¶ beneplacendo.
cozaꝝ eo feceris: et obedieris mā
datis eius: custodieriſq̄ oīa ꝓ/ k
¶ mundana vitia.
cepta illius: cunctum languoꝛez k
a ¶ poni ꝑmissi. b ¶ mundo.
quē posui in egypto nō inducam
a ¶ verꝰ medicꝰ nō mō curatoꝛ. ¶ anime tue.
super te † Ego enim dñs saluātoꝛ l
¶ postq̄s aq̄ amare verse sunt in dulcedinem.
tuus. Venerunt autem in helim m

Num.33.b

Exo.31.a
Exec.20.b
Rom.7.b
Job.2.b

ne sabbati qō cōtinet plures observantias. Et p̄cepti de vacca rufa: de cuiꝰ cinerib⁹ cōmixtq̄ aq̄ fiebat aq̄ lustrationis p quā purgabant immūdi: vt hr̄ Nume. xix. Tradidit eis etiam aliq̄ capitula de ptinētib⁹ ad iudicialia vt scirēt qualiter deberēt ad inuicē iuste et pacifice ouersari. i ¶ Et ibi. t. e. s. ppl'm vt p experientiā fuandi p̄cepta vel negligēdi apperet obedientia eiꝰ ad deū vel inobedictia: nō tñ sic itelligēdo q̄ deo apparet aliq̄d de nouo: sz alijs: et b mō tētauit abrā vt eiꝰ obedictia alijs eēt nota: sic dictū fuit Heñ. xxij. k ¶ Cuncti. i. q. p. in. e. n. indu. super te. si obedieris mihi. vñ ꝺ: Pſ. ciij. Et nō erat in tribub⁹ eoꝝ ifirmꝰ: qō ē itelligendū de illis qui obediebant ꝺ: q̄z rebelles fuerūt a deo pcussi pluries vt ptz i multꝰ locis ifra sic p adozatiōe vituli: et p ꝓcupia carnis: et p rebellione cōtra moysen et sibꝰ. l ¶ Ego. n. d. s. t. q. d. si ꝓpter pctm te ꝓcussero ꝑpt penitētiā verā te sanabo: fm q̄ scribit Job. v. Jpe vulnerat et medet vī. m ¶ Venert. a. i. h. Jdc describit ꝑpuisio alimēti q̄tū ad subam. et ꝑmo q̄tū ad cibū. scdo q̄tum ad potū. xvij. ca. Circa ꝑmū ꝑmittit defect⁹ cibi

Judit.5.c
Eccli.38.a

¶ scdo ibidit

¶ ad bibendum, veniendum est eīm ad nouū de q̄ sine scrupulo et difficultate potaꝝ. Judei etiam nunc apud marath sunt. i. ad aquas amaras.
Esa.7.a Mondum eīm ostendit eis deus lignū de q̄ dulcescunt: quia nisi credidert̄ non intelligent.
a ¶ Quin/ ¶ Ca. XVI todecimo die mēsis vī. Origē. ¶ ingratus populus desiderat egyptū Qui egyptios videt extinctos: et carnes egypti q̄ egyptioꝝ carnes videt et piscib⁹ datas et volatilibus. Murmurat aduersus moysen imo deum: sed primo ignoscitur et secūdo et fortassis tertio. Sed si non desinant sed persistant: audi quid sequitur: Jn libro Numerorum refertur: Et idem apostolus reterit dicēs: neq̄ murmuraueritis sicut q̄daz eoꝝ murmurauerunt et a ter. p. Scripta sunt ꝺ ꝓpter nos in quos fines sc. de. Sed si nō desinimus murmurare et conqueri contra deum incurremus simile offensionis periculum vel exemplum. Cum enim de celesti intemperie: fructuum infecūditate. imbrium raritate: et de p̄speritate aliorum: et aliorum imꝓsperitate causamur: contra deū murmuramus. Sed hoc pmo ignoscuntur: in persistentes graniter vindicantur: quia mittentur in eos serpentes: id est immundis et veneficis spiritibus trādentur: q̄ occultꝰ morsibus penetralia cordis depascāt.
Num.21.b
1.Cor.10.b
¶ Origē. Propter correctionem legentium indicatur populi peccatū quia murmurauerit et ingratus fuerit beneficijs diuinis: cū celeste mānā suscepit. Secundo mense quintadecima die mēsis: qō nō sine rōne scriptum est. Recordare de legibus pasce que dicta sunt: et inuenies ibi hoc esse tempus qō statuitur ad scām pascha faciendum his qui immundi in anima fuerint: vel occupati negocijs peregrinis. Qui nō fuerant ꝺmūdi in aīa: vel nō lege pegrinabant quartadecima die p̄mi mensis fecerūt pascha: lōge vero pegrini et immūdi scām pascha i ꝺ tpe faciūt: i q̄ t māna de celo descēdit. Jn die q̄ p̄mū pascha fit: nō descēdit māna: sed in q̄ scām. Primū pascha ppli iudaici est: Scām nostrū. Nos eīm fuim⁹ in aīa ꝺmūdi: qui colebam⁹ idola: et pegrini et longinq̄ qui fuimus hospites et pegrini testamentoꝝ dei vī. Sed daꝝ manna de celo: nō in die quo primum pascha fit sed quo scām. Panis enim qui de celo descēdit: non venit ad illos qui primam solēnitatem celebrabāt sed ad nos qui suscepimus secundam: Etenim pascha nostrum immolatus est christus: qui verꝰ homo panis de celo descendit. Videamus interim quid in hac die gestum monstretur quarta/decia die mēsis scdi murmurauit populus vī.
Epb.2.a
Job.6.b
1.Cor.5.b
b ¶ Sedebam⁹ super ollas carnium. Greges ouium hēbāt et armenta boū de q̄b⁹ comedere poterant: sed desiderio piscium et aliū quib⁹ egypt⁹ abundat estuabant.

¶ Ecce ego pluam

¶ doctrina duodecim apostolorum.

vbi erant duodecim fontes aq̄ꝝ
¶ Et discipuli quorum predicatione palmas xp̄i victorie mundus agnouit. ¶ Jis ordo doctorum septiformis gr̄a in decalogo perfectorum.
et septuaginta palme: et castra/ a
metati sunt iuxta aquas. b

¶ Ca. XVI

Profectiq̄ sunt de helim: et c
venit omnis multitudo fi/
liorū isr̄l in desertū sin: qō
¶ quando. s. pascha celebrarur.
a est inter helim et sinai: ḡntodeci/
mo die mensis scōi: postq̄ egressi
¶ ne murmurcris sicut
sunt de terra egypti. Et murmu/ d†
quidam eorum murmurauerunt vī.
rauit oīs cōgregatio filioꝝ isr̄ael
a ¶ deum. b ¶ sacerdores dei. c ¶ pñs vite
cōtra moysen et aaron in solitūdi
ne. Dixeruntq̄ ad eos filij isr̄ael: †
¶ ingratus populus desiderat egyptum qui egyptios videt extinctos.
Utinā mortui essemus p manuꝝ e
a ¶ mundo. b ¶ delectari quiescentes.
dñi in terra egypti qñ sedebam⁹ f†
a ¶ multimodas refectiones carnaliū voluptatū
super ollas carnium et comede/
¶ qui vertitur in fel aspidum intrinsecus.
bam⁹ panē in saturitate: Cur idu g
¶ labore pñs vite et periculum.
xistis nos in desertum vt occide h
a ¶ transducram per mare rubrum. i. baptismum
¶ carnalium voluptatum.
retis oēm multitudinem fame?

Moraliter. Cātem⁹ dño vī. Ca. XV

Hic ponit grāriactio p dei bñficio pstito in egyptioꝝ submersione et populi isr̄ael liberatione. nec est hic q̄rēdus ali⁹ sensus misticus nisi q̄ p ꝺ docemur deo grās agere de beneficijs acceptis: et q̄ talis gratitudo ē dispositio ad alia bñficia a deo recipienda: iō in code cantico subdit pphetia de bitatozib⁹ tre chanaā trendis et debellādis cū ꝺ: b† ¶ Ascēderunt ppli et irati sunt: dolores obtinuerūt bitatores philistijm. Et sequit. l† ¶ Obriguerūt oēs bitatores chanaā q̄ p hoc docemur p gratitudinē de bñficijs pteritꝝ sperare de futuris accipiēdis. Subdit aūt dulcoratio aq̄rū marath cū ꝺ: g† ¶ Qui ondit ei lignū vī. Per aq̄s amaras significant tribulationes vite p̄nt̄. Esa. vij. Ecce adducet dñs sup eos aq̄s fluminis fortes et multas regē assirioꝝ vī. Per lignū aūt intelligit crux. i. passio xp̄i. q̄ si mittat per fidē charitate formatā in cozdois repletū aq̄s tribulationis: ꝺtit illas i dulcedinē p̄ virtutē patiētie et spem retributionis eēne. Matth. v. Cū vos oderint boies et sepauerint et p̄secuti vos fuerint et ꝺixerint oīne malū aduersū vos mētientes ꝓpt̄ me gaudete et exultate qm̄ merces vr̄a copiosa ē i cel'.
¶ In ca. xv. vbi ꝺ: Si postil. Forsitudo mea vī.

Additio. j.

Sic forsitudo mea intelligit effectiue: sic et laus mea effectiue ītelligi pōt. vñ sup illō xbū: Forsitudo mea et laus mea dñs. Glo. interli. q̄z p eā forsis fū et laudabilis. ¶ In co. ca. xv. vbi ꝺ: i postil. Ascēderūt

Additio. ij.

Pal (ppli et irati sūt vī. sic ire nō cōfurgit ex timore sz ex alijs passionib⁹. s. ex tristicia illata cū desiderio et spe vlciscēdi fm Pbm. ij. Rhetorice. vñ non videt ꝺcendū q̄ amalechite irati sint ꝓpt timoꝛe ne inuaderēt terrā eoꝝ: put i postilla: sz potiꝰ ira eoꝝ ex tristitia ꝓcedente ex p̄spitate filioꝝ isr̄l in telligēda ē vna cū desiderio et spe vindicādi se q̄ ex odio antiq̄ qō bēbat Esau erga Jacob processit de q̄. s. Heñ. xxvij. Amalech eīm de ꝓsapia esau fuit: vt. s. Heñ. xxxvj. ꝺ Philisteis aūt et alijs nō dicq̄ fuerūt irati: sz dicit: Dolores obtinuerūt habitatoꝛes philistijm: timētes ne inuaderēt terrā eoꝝ.
¶ In co. ca. xv. vbi ꝺ: in postil. Jbi constitit.

Additio. iij.

Antiq̄ hebreoꝝ cōiter tenent q̄ p̄ceptū de observatione sabbati et q̄dā iudicialia fuerunt data populo isr̄aelitico i ꝺ loco nō aūt p̄ceptū de vacca rufa: vt dicit Ra. Sa. qō rōnabili⁹ ꝺ. nā de p̄cepto sabbati sat' p̄ cū. j. xvj. ca. aū dationē legis habeat: Videte q̄z dñs dedit vobis sabbatū. De iudicialib⁹ aūt sat' videtur necessariū vt eis darent aliq̄ iudicialia p̄cepta: nō. n. tant⁹ ppl's potuisset durare vsq̄ ad dationē legis nisi habuisset aliqs cōstitutiones quibus regerent in iudicialib⁹ p̄ceptū aūt de vacca rufa erat oīno superfluū et inutile ꝓnc donec tale tabernaculū fieret et alia sacra: ad q̄z ingressum seu tactū redrebat purgatio p aquā lustrationis ꝓut in ca. Nume. allegato per do/

Replica

ctorem ꝺ Bur. Jn ca. xv. cū postil (stillatoꝛe vī. latoꝛ exponeret ill⁹ ꝺ: Ascēderūt ppli et irati sūt timentes ne inuaderēt trā eoꝝ. Bur. notat eū q̄ velit ꝺcere ira illam ex timore originari q̄s nō est verū. sz postillatoꝛ vult trā cū timoꝛe cōcurrere: vt videlicet timētes futuꝝ eis malū sub spe tū euadendi et impediendi illud ascenderunt irati ad pugnandum contra filios isr̄ael.

Profectiq̄ sūt. d. b. q̄z ille fructꝰ fuit cito ꝓsipt⁹. seq̄t. ¶ Ca. XVI

¶ Et mur. oīs ꝓgre. q̄z. xv. die mēsis scōi defecerūt victualia q̄ apportauerāt de egypto. Ex q̄ ptz q̄. xxx. dieb⁹ de illis vixerūt nō comedēdo ad saturitatē sz ad famā tpandā: sz quō ꝺ: hic q̄ oīs congregatio murmurauit: q̄z ibi erāt iosue et caleph et ples alij bōi boues de q̄b⁹ credē dū est q̄ patienter portabāt defectū victualiū sperātes diuinū auxilium? Dicēdū q̄ illi erāt valde pauci respectu multitudis qō aūt modicū ē: q̄si nihil reputaf: vt ꝺ. ij. Phys. et ppt̄ b scptura nō dimisit loq̄ generalit: q̄z b ē ꝓsuet⁹ modꝰ loq̄ndi i talib⁹. c ¶ Utinā mor. vī. i. p plagā ab eo ꝺmissā cū ꝑmogenit⁹ egyptioꝝ: q̄z illa mors fuit brevis. f ¶ Qñ sedeba. vī. i. q̄si nobis sedēt⁹ q̄ete et pacifice: olle plene erāt carniū ad ignē ꝓ nobis.
g ¶ Cur idu. n. i. d. istō? vbi nihil comestibile crescit. h ¶ Ut oc. o. m. fa. i. longo cruciatu qui peior est breui morte.

Rom.3.a ℣ a Ecce ego p.v.p.d.c.tē. Orige. Uellē ꝑmo sup hanc scripturā cū iudeis
hre sermonē: quibus credita sunt eloquia dei: q̄d illis videat de eo qd̄ dic
sex dieb⁹ cōtinuis colliget: die aūt sexta duplū. Apparet ℊ sextū die nomia
ri qui aū sabbatū ponitur. Sabbatū aūt septim⁹ dies est. Quero ℊ qua die
ceperit manna dari: t volo cōpari dn̄icam nr̄am cū sabbato iudeoꝝm. Ex
scriptura eīm apparet: qz die dn̄ica primū dar̄ māna
sex dieb⁹ cōtinuis colligent: septima q̄ est sabbatum
cessar̄. Quia ergo in die dn̄ica pluit de⁹ māna: t nō
in sabbato: itelligāt iudei: iā nunc plātā esse dn̄icam
nr̄am suo sabbato: t indicatū est q̄ nō in ipa ꝺi gra
ad eos descēderit de celo: t panis celestis qui ē ser/
D scc.3.b mo ꝺi ad eos nō puenerit. Ūñ: Dieb⁹ mult⁹ sedebūt
filij israel sine rege: sine ꝓncipe: sine hostia: sine sacri
ficio: sine sacerdote. In nr̄a aūt dn̄ica semper domi
nus pluit māna. i. celestia verba: q̄ nobis leta sunt.
Illi infelices suspirāt etiā manna: sic patres eorum:
t nō merent accipe. nō eīm pñt mādūcare qd̄ est mi
nutū sic semen coriandri: t cādidū sic pruina. Nihil
eīm in verbo dei minutū subtile t spuale sentiūt: sed
Esa.6.b totū pingue t crassum. Incrassatū est. n. cor populi
B hui⁹. Interp̄tatio ḡz nois huius B sonat. Māna. n.
interp̄tat q̄d est B? Ipa vis nois ad discendum inui
tat: vt cum audis legē dei recitari: inquiras semp t
dicas doctorib⁹ q̄d ē B? Tu ℊ si vis mandūcare mā
na t suscipe verbū dei: scito minutū esse t valde B/
tile sic semē coriandri. habet eīm aliquid oleris quo
Ro.14.a nutrire et recreare possit infirmos. Infirm⁹. n. olus
mandūcat. Habet eīm aliquid et rigoris: t iō vt pu
ina: cādoris aūt t pulcedinis plurimū. Quid ē can
didi⁹: splēdidi⁹ eruditione diuina. Quid dulci⁹: sua
ui⁹ eloquijs ꝺi: q̄ sūt sup mel t fauū. b ℣ Panes.
Māna. s. locutio est: qz panis ꝑ alimento ponitur.
amat aūt scriptura pluraliter magis panes q̄ singu
lariē dicere panē. c ℣ Ut tēptē. Tēptatio ista ꝑba
tio est: non ad pctm̄ seductio nec ideo ꝑhanē vt de⁹
nō nouerit: iz ipos ipis oñdit: q̄ hūiliores fiāt ad pe
tendū adiutoriū: t ad noscendā dei gratiam.
d ℣ Die aūt sexta tē. Orige. In die sexto duplū col
ligāt in repositionē q̄tū sufficiat etiā sabbato. Se
xta dies hec vita in q̄ nunc sum⁹. In sex dieb⁹ fec⁹ os
hunc mundū. In hac ℊ die tm̄ reponere debemus:
q̄tū sufficiat in futuro. Si quid eīm hic boni operis
acquiras: si quid iusticie misericordie t pietat⁹ recō
das: B tibi in futuro erit cib⁹. Qui eīm acquirit hic
Luc.19.d decem talenta: ibi accipiet decē ciuitates: t que semi
Gal.6.b nauerit hō: hec et metet. diuites hui⁹ seculi ea recon
dunt q̄ in B seculo imo cū B seculo corrumpunt: bo
na aūt recōdita ꝑmanent vsq̄ in crastinū. Scriptuz
est aūt. Qui infideles fuerunt seruauerūt de māna
t ebullierūt ex eo vermes t cōputruit: qꝺ aūt ꝑ die
sabbati reponebat: ꝑmansit integrū. Et tu ℊ si ꝓ/
pter pūrem vitā et amorem seculi thesauriz̄as: con/
Esa.66.lg tinuo vermes ebulliunt: de quibus ꝺr: Vermis eoꝝ
nō morit̄. h os generat auaritia et diuitiarū ceca cu
piditas: his qui habent pecuniā: t videntes i necel/
sitate frēs suos claudunt viscera ab eis. Unde apo/
1.Tim.6.b stolus precepit diuitibus nō sublime sapere neq̄ spe
rare in incerto diuitiaꝝ tē. nec aliunde sunt vermes nobis nisi ex manna
Job.15.b .i. ẋbo dei. Ūñ nisi venissem t locut⁹ eis fuissem: pec. nō ba. p⁹ susceptum ℊ
ẋbū dei si q̄s peccat: efficit ipm̄ ẋbū vermis q̄ eī⁹ ꝺsciam semp fodiat: t ar
cana pectoris rodat. e ℣ Uespe sciet⁹ tē. Orige. Ad vesperā sciet⁹ qz ego
dn̄s. Mane aūt videbit⁹ maiestatem dn̄i. Ridēant mihi iudei. Quō ad ve
sperā ꝺgscit dn̄s: t mane videat maiestas eī⁹? Ubi agnit⁹ est ad vesperā: et
eī⁹ maiestas visa ē mane. Sz nō intelligit B nisi i euāgelio i q̄ vespe sabbati
q̄ luxessit i ꝑma sabbati venit. M. m. t altera maria ad sepulcrū t inuenēt
Mar.27.f lapidē reuolutū a monumento terremotū factū: t monumenta apta cē: t cē
turionē t custodes sepulcri dicētes. Vere B filj⁹ dei erat. Agnit⁹ ē i hac ve/
spera dn̄s: qz ipe dn̄s erat. Agnit⁹ est in ẋtute resurrectionis: t mane glia
ei⁹ visa ē. Cū veniissent alie mulieres ꝑma sabbati valde mane: inuenerunt an
gelos cū ingēti claritate sedētes ad sepulcrū: t dicētes: Nō est hic: sz resurre
Luc.24.d xit a mortuis: Uenite t videte lo. tē. Uisa ē ℊ maiestas ei⁹ mne: quia et per
angelos resurrectio nūciata est. f ℣ Nos xo q̄d sum⁹ tē. Aug⁹. Nō ex hoc
tm̄ se valere quātū de⁹ voluerūt. ꝺixerūt eīm quid sum⁹ nos nec talis erat il
Act.5.a la sententia: vbi Petr⁹ ꝺixit Ananie: Ausus es mētiri spūisctō: nō homini
bus mentit⁹ es: sz deo. Nō eīm ait ausus es mētiri mihi. Nō mihi mētit⁹ es:
sed deo. Ꝝ si ꝺixisset: sile fuisset: neq̄. n. ita ꝺixit: Ausus es mētiri spūisctō.
Nō spūisctō mentit⁹ es: sed deo. Ita. n. loq̄ns negaret spūmsctm̄ esse deum.
Hūc vero cū ita ꝺixisset ausus es mentiri spūisctō: cū ille putaret se hoīnibus
℣ esse mentitum

a ℣ Dixit aūt dn̄s. Hic ꝑ̄ describit dn̄i ꝓ̄
sio vbi ꝑmo ponit cibi ꝓmissio. secō eiusdem
exhibitio. ibi: Factū ē ℊ. tertio cōsuatio. ibi:
Dixit aūt moyses. Adhuc ꝓmissio cibi ꝑmo
ꝺr moysi a dn̄o. secō p moysen ipi pplo. ibi:
Mane erit q̄z. Circa ꝑmū
ꝺr: b ℣ Ecce ego plu
am. i. ad modū pluuie
abūdant tribuam.
c ℣ Panes de celo. i.
cibos: qz nomie panis
t telligit⁹ oēs cib⁹: vt. ē
dictū ē. ij. ca. Ipe aūt ē
dedit eis manna t co/
turnices: t vtrūq̄ de
celo aereo. vñ t aues
celi nominant⁹ eo q̄ p
aerem volitant.
d ℣ Egrediatur po. et
col. q̄ sufficiunt. quili/
bet ꝑ se t familia sua
ℨm estimationē suam.
e ℣ Per sin. di. qz ni/
hil de māna debebat
reſuari i crastinuz: vt
ꝺz. j. f ℣ Ut tē. e. tē.
custodiendo manda/
ta mea de manna: que
mandata ifra explica/
bunt. g ℣ An nō. i.
trāsgrediēdo illa. qua
lit aūt de⁹ tēptet ho/
mines iā ꝺictū ē: qz B
nō ē vt accipiat per ex
perietiā de aliquo qꝺ
igret: cum oīa nuda et
apta sint oculis eī⁹ et
am añq̄ fiāt: sz vt obe
dientia vel inobedien
tia ppli ad deū cēt no/
ta alijs ꝑ euidētiā fa/
cti. Die aūt ser. pa. qꝺ
in. de māna tē.
h ℣ Et sit ꝺu. nō ꝑ B
telligit⁹ q̄ colligerent
die sexta pluſq̄ i alijs
ꝺieb⁹: sz illꝺ collectuz
qñ mensurabāt in do
mo inueniebāt duplū
vt ꝺicēt. j. l ℣ Dixe
rūtq̄. hic ꝑ̄ ꝓmissio
dicta diuulgat⁹ popu/
lo. cum ꝺicitur:
k ℣ Uespe scie⁹ q̄ tē.
p B q̄ ꝺabit vobis mi
rabilit⁹ abūdātiā car/
niū. l ℣ Et ma. vi. tē
in descēsu mane ẋtute glorioſa ipi⁹. Sciēduz
aūt q̄ māna aliq̄n ē neutri generis t indeclia
bile. aliq̄n aūt inuenit femini generis t ꝑme
ꝺeclationis. i. māna ne: aliq̄n tertie ꝺeclatio
nis: vt māna. natis. et iō non ē vis si acciꝑat
mō ℨm vnā ꝺeclinationē: mō ℨm aliā.
m ℣ Audiui. n. m. v. ℨ. ꝺ. q̄ eduxit vos ꝺ egy
pto i hāc solitudinē: qz ꝺe ꝑcepto eī⁹ factū ē.
n ℣ Nos xo q̄d su. q. ꝺ. sum⁹ tm̄ fui eī⁹ denū
ciātes vobis eī⁹ volūtatē: t iō nō eduximus
vos ꝺncipaliter sic iposuistis nob⁹: sz ipe ꝺe⁹.
o ℣ Quia mu. ℨ nos. i. murmurastis murmur
tiū vrm ē ℨ dn̄m ꝺncipalit̄. p ℣ Dabit ꝺ. v.
c. tē. eo ꝓ audierit murmurationes vestras
aliq̄n eīm murmurātib⁹ ꝺat ꝺe⁹ suū ꝺesideriū
sz B est ad malū ipoz: sic hr̄ Ru. rj. ꝺe pplo q̄
ꝺesiderauit carnes q̄s interfecit ꝺns cum ad
huc carnes eis ꝺate essent i ꝺentibus eoꝝm.
q ℣ Accedite co. ꝺ. i. corā colūna nubis: vel
ℨm alios corā tabernaculo quo vbi ꝺns loq̄
bat moysi: añq̄z factū esset magnū tabnaculū
℣ de quo hr̄

† Ps.77. Dan.16.c Job.6.d

Act.5.a ℣ esse mētitū. Ille spūisctm̄ deū ē mōstrauit: subiūgēs: Nō hoīb⁹ mētit⁹ es sz ꝺo.
Morali. a ℣ Et mane. Mono de qñ ꝛps sol iusticie aduētu suo credentib⁹ repauit ꝓdita.
b ℣ Uespere comedetis carnes. Orige. Moraliter. Intelligere possumus q̄ vni
cuiq̄ nostrum mane est t initiū ꝺiei. tps quo primū illuminamur t ad lucē fidei
accēdimur. In B tpe carnes verbi nō possumus edere. i. ꝑfecte ꝺoctrine capaces
nōdum sum⁹: sz post longa exercitia: post ꝓfectum pluri/
mū: cū iā ꝓmi sumus ad vesperā. i. ꝑfectionis fidē: tūc
solidioris cibi capaces efficimur: festinemus ℊ manna su
scipere: qꝺ put vult quisq̄ sapozem reddit⁹ ozē. vñ: Fiat
Matt.9.c tibi ſm fidē tuā. Et mi ℊ si verbum dei qꝺ in ecclesia ꝓdi
catur tota fide t ꝺemotione suscipias: fiat tibi qꝺcūq̄ de
Ps.50. sideras. Si tribularis. ꝓsolā te ꝺicens: Coz ꝺtritū t hu
miliatū ꝺe⁹ nō spernit. Si letaris ꝑ spe futura cumulat
Ps.36. tibi gaudia ꝺicens: Letamini in ꝺno t exultate iusti. Si
Mar.4.d iracūdus es: ꝺicit. Desine ab ira t derelinque idignatio
nē. Si in ꝺoloꝛib⁹ sis: sanat te ꝺicēs: Ds sanat languo/
res tuos omnes. Si pauptate cōsumeris: ꝓsolā ꝺo ꝺicit:
Ps.144. Ds alleuat de terra inopē: t de stercoze erigit pauꝑem.
Si q̄s tñ infideliter suscipit: nec comedit: sz absc̄ꝺit: ver
Ps.21. mes ex eo ebulliunt. Nec turberis si ad B ducit verbum
Luc.2.e ꝺei: vt puteſ fieri vermis. Ipe eīm ait: Ego sū xmis t nō
hō. Sic eīm ipe ē q̄ fit alijs in ruinā: alijs aūt in resurrecti
onē: ita t ipe est q̄ in manna fidelib⁹ ꝺulcedo mellis: infi
ꝺelibus vermis efficit. Ipe est eīm sermo ꝺei: q̄ iniquoꝝ
mentes arguit: t correctionum spiculis ꝓciam terebat.
Ipe est eīm q̄ efficitur eis quib⁹ agit scpturas ignis. Qui
Ibid.24.e ꝺicunt: Nōne coz nr̄m ar. c. in nobis tē. alijs ignis est q̄
bus cremat spinas de terra mala. i. malignas cogitatio/
nes in coꝛde cōsumit: t iō peccatoꝛib⁹ neq̄ xmis argues
vnq̄ mozit̄: neq̄ ignis exurēs extinguit̄. Justis aūtem t
Ps.33. fidelibus ꝑmanet ꝺulcis et suauis. Ūñ ꝺz: Gustate t vi
dete tē. Orige. Alia lra. Uespe mādūcabitis carnes
et mane replebimini panib⁹: ꝺicant ꝺei: q̄ ꝓsequentia
sit: vt vespe carnes sine panibus comedant: aut mane pa
nes sine pulmento: q̄d in B ꝺiuini muneris: q̄d tpamenti
gre celestis oñdit. Hoc est in q̄ agīscere deū pūt: q̄ carnes
in vespa sine panib⁹ comedunt t malestatē ꝺei apparere
ꝺicunt. Si rursum panes sine carnibus comedant: fuēt
sibi ista: bis q̄ acquiesc̄tes in coturnicib⁹ putāt agnosci
deū. nos aūt quib⁹ in fine ad vesperā mundi verbuz est
caro factū. In illa tantū carne agnosci ꝺicim⁹ deū: quam
suscepit ex virgine. bas eīm verbi ꝺei carnes neq̄ mane neq̄ meridie quis man/
ducauit sz ad vesperam. vñ pueri nouissima hoza coꝛ. Mane inquit replebimini
Job.6.f panibus. Modo ergo panis verbum ꝺei est: ipe est panis viuus qui ꝺe celo ꝺe/
scendit: et ꝺat vitam mundo. Sed quid ꝺicit mane ꝺari hunc panem: cum incar/
natus sit ad vesperam. Sic intelligendum est: q̄ ad vesperam mundi et ꝓpe fi/
nem ꝺominus venerit: sed aduentu suo cum sit sol iusticie nouum mane credenti/
bus restauranit: nouum scilicet scientie lumen in quo replentur panibus qui su/
sceperunt precepta eius nec mireris quia verbum ꝺicitur: et caro ꝺei et panis et
lac ꝺicitur et olera: et ꝓo mensura credentium et possibilitate sumentium ꝺiuerse
nominatur: vel post resurrectionem mane factam credentes repleuit panibus: qz
libꝛos legis et ꝓphetarum ꝑius ignotos ad instructionem ecclesie concessit:
vt ipe sit panis in euangelio: ceteri vero libri legis et ꝓphetarum vel historia/
rum plures panes ꝺicantur: quibus repleantur credentes ex gentibus. Ūñ ascē
ꝺent in montem et bibent vinum: vnguento vngentur. Sic ergo competēter car
nes ad vesperam accipimus et panibus mane replemur: quia nec poteramus ma
ne carnem edere. Rondum enim erat tempus. Nec meridie: vir eīm angeli edūt
carnes meridie et illi fortassis ozdini meridianum tempus conceꝺitur.
¶ Tale quid in helia significatur: cum ei alimenta coruus afferret. Forte carni/
bus ad vesperā: et māe panibus ille significatur: qui traditus est ꝓpter ꝺelicta
nostra: et resurrexit ꝓpter iustificationem nostram: ad vesperam quippe moꝛ/
tuus est: ex infirmitate: sepultus est: mane autem apparuit ꝺiscipulis: quia resur/
rexit in virtute.
c ℣ Coturnix operuit castra ma. tē. Isiꝺoꝛus. Per volucrum escas figuratur ꝓ
ꝺicatio ꝺiuinitus missa: que transcurrit per verba sonantia quasi per aerem vo/
latilia pennata: quibus per fidem pascuntur: qui ad patriam celestem proficiscū/
tur. Uel veteris legis eloquia: que plebem carnalem tanq̄ carne alebat: per ver
ba ꝺiuinitus missa quasi per volatilia. Unde et vespere ꝺantur: quia cuncta car/
naliter illis concessa finem erant habitura. Manifesto autem lumine fidei ꝺatur
Job.6.f manna quod est christus: panis scilicet viuus qui ꝺe celo ꝺescendit: qui per nu/
bes euangelicas vniuerso oꝛbi pluitur: iam non murmuranti et tentanti synago
ge: sed credenti et speranti ecclesie.
d ℣ In similitudine pruine super terram. Pruina que christum significat. Man/
na enim ꝺominico ꝺie primum ꝺatum est: et christus ꝺominica ꝺie resurrexit.
e ℣ Tusum. Id est mundissimum. Sicut enim frumētum vel millium: vel aliud ta
le in moꝛtariolo pilo terit̄: et folliculis exuit̄: sic coꝛp⁹ xpi ꝑ tribulationē passiōis
et pilo crucis moꝛtalitate exurum est. Uel minutum: manna subtilitas celestis ꝺo
ctrine: que pilo tunꝺitur: vt litteralis sensus exuatur.

de q̄ hr̄. j. xxxiij. ca. q̄ moyses tetendit il
lud ē castra. a ℣ Audiuit eīm mur. ve.
ne credat⁹ q̄ facta vr̄a absc̄ꝺita latcant
ipm. b ℣ Et ecce tē. i. q̄ꝺā fulgoꝛ ꝺsolti
tus repūtiu⁹ ꝺiuine pñtie ad arguēꝺū
ꝓ murmuratio/
nē. vñ subꝺit: Au
ꝺini murmuratio/
nes tē. c ℣ Fa
ctū ē ℊ. hic ꝑ̄ ꝺe
scribit⁹ cibi ꝓmiſſi
exhibitio: t scō
subꝺit⁹ vsus ꝺeter/
minatio. ibi: Ibi
est ſmo. Circa pri
mū ꝺr: Factū ē ℊ
vespere et ascen/
ꝺēs operuit castra
Coturnix aūt est
auis pinguis t sa
pida: t accipit⁹ B
singulare ꝓ plali
Coturnic. i. multi
tudo coturnicum.
sicut freqnter ꝺi/
ctū est in ſili: ꝺicit⁹
aūt B ascēꝺere co/
turni: qz ꝺe terra
oꝓsita ꝺesto in
q̄ magna multitu/
ꝺo taliū auium in
uenit̄: ascēꝺerunt
in acrē voluntate
ꝺiuina t volueſt
vsq̄ ad castra fili/
oꝛū israel: t ibi ℨscen
ꝺerūt: ita q̄ pote/
rant eas capere
ꝓ sua voluntate.
Querit⁹ B quare
ꝺedit eis carnes i
vespere t panes in mane sequenti: quia
magis cōueniens esset fieri mō cōtrario
Ad B rñꝺetur ꝓ filij israel conāti fuerunt
primo ꝺe ꝺefectu carniū. t scōo ꝺe ꝺefe/
ctu panū: ꝺicētes: vtinā mortui essemus
q̄ſi sedebam⁹ sup ollas carniū: t comede
bamus panes in saturitate. t ideo codez
ordine q̄ petiuerūt ꝺat⁹ est eis ctb⁹. Alia
rō assignat⁹ ex cōuenientia rei ꝺare: qz co
turnices ex volatu ꝺiurno erant fatigate
t iō circa vesperā erat cōueniens tps vt
ꝺescenderent ad terrā quasi ad requiem
Panes aūt q̄ ꝺati sunt mane sequēti fu
it māna q̄ vocat⁹ panis materialiter: quia
ꝺecoquebat⁹ t inꝺe formabant⁹ panes, ꝺe
scendebat aūt ꝑ modū roꝛis. vt statim ℨ
ꝺitur: Noza aūt matutinalis cōueniens
est tali ꝺescenſui. vñ subꝺit: ℣ Ma/
ne q̄z ros iacuit. i. māna q̄ erat ad modū
roꝛis cōgelati. vñ. j. ꝺz q̄ habebat simili/
tudinē pruine q̄ ē ros cōgelat⁹. e ℣ Ap
paruit i soli. mi. sic granū coꝛiandri albū
ꝺesc̄ꝺerūt i pruina. f ℣ Et quasi
pilo tusū. i. sic granū frumenti a q̄ coꝛte
expcussiōe pili ē amoꝛ⁹: t sic appet albū.
Ista ē expositio ꝺoc. catholicoꝝ: ℨm quā
māna imediate cadebat sup trā: t ꝑ roꝛē
vel pruinā B itelligit̄ māna: vt ptz ex ꝺi/
ctis. Ra. sa. exponit locū istū aliter t sub
tilit̄: ꝺicēs q̄ ꝓmo cadebat pruina super
terrā: t postea māna ꝺesup: t postea ros
aliquantulū cōgelat⁹ ꝺesup: ita q̄ māna
erat inter mediū q̄si mūꝺe custoꝺitum et
repositū inf duo stramenta. i. pruine t roꝛis: et sic exponit textū q̄ aliq̄ mō ali⁹ ē i
hebꝛeo: vbi hr̄ sic: Māne q̄z fuit opimēn
tū roꝛis i circuitu: t ascēꝺit opimentum

per terram. Qō cū vidissent fi
a lij israel: dixerunt ad inuicem:
a Manhu: Qō significat: quid ē
hoc? Ignorabant eīm qd esset.
a ℣ viuus q̄ de celo descendit
Quibus moyses ait: Iste ē pā
b nis quē dedit vobis dominꝰ
ad vescendū. Hic est ꝓmo quē
c ℟cepit vobis dñs. Colligat ex
d eo vnusquisq; quantum suffi/
a ℣ mensura quinq; sextariorū: quaꝫ iosephus
assarium vocat.
cit ad vescendum: gōmor per
b singula capita: Iuxta numerū
animarū vestrarū que habitāt
in tabernaculo sic tolletis: Fe/
cerūtq; ita filij israel: ⁊ college
℣ p capacitate intelligentie.
runt: alius plus: alius minus
e ⁊ mensi sunt ad mensuram go/
mor. † Nec qui plus collegerat
f habuit amplius: nec qui minꝰ
g parauerat repperit minus: sed
h i
a ℣ qz vnicuiq; capꝫ intelligētie si maneat in
fide sufficit ad salutē. b ℣ intelligere.
singuli iuxta id qō ēdere pote/
c rāt ꝓgregauerūt. Dixitq; moy
ses ad eos: Nullus relinquat
k
ex eo in mane. Qui non audie
l
d runt eum: sed dimiserunt qui/
dam ex eis vsq; mane: et scate
m
a ℣ malū auaricie notatur cui qui studet ver/
mibus cōsumendus tradetur.
re cepit vermibus atq; compu
a ℣ ꝑs vel lex q̄ hoc ꝓhibet dicens nolite the
saurizare vobis thesauros in terra.
tru it. † Et irat⁹ est ꝓtra eos mōy
n
a ℣ Studiose sicut studiosus operator mane
incipit operari.
ses. Cōllegebant aūt mane sin
guli quantuz sufficere poterāt
a ℣ in die iudicij. ℣ manifestius apparens.
e ad vescendum. Cūq; incāluis/
o
℣ christus. ℣ presenti vita.
set sōl liquefiebat. In die vero
p
℣ vt alterum seruetur in sabbatum.
f sexta collegerunt cibos dupli/
q
ces. i. duo gomor per singulos
homies. Venerūt aūt omnes
principes multitudinis ⁊ nar/
rauerunt moysi. Qui ait eis:
r
Hoc est quod locutus est dñs:
℣ vt illi soli vacetis.
g Requies sabbati sanctificata
s
℣ parasceue aī sabbatum.
est dño. Cras qdcūq; operādū
t
a ℣ esui corpali vel spūali ꝓpanda.
est facite: et que cōquenda sūt:
v
coquite. Quicquid autem reli
w
a ℣ vnde viuaris in sabbato scilicet quando
licet operari.
quum fuerit: rēponite vsq; ma
x
ne. Fecerunt q; ita vt ꝓceperat
moyses ⁊ non computruit: ne/
q; vermis inuentus est in eo.

† De cōse. dis. 4. c. nec quenq;

† De cōse. dis. 2. c. vbi pars.

1. Cor. 31. d

Pā. 55.

† De cōse. dis. 4. c. nec quenq;

rozis: ⁊ ecce in solitudine minutū discooptū. Premittit
tū expositioni hui⁹ text⁹ illud qō de descēsu manne ꝺ Nume. xj. vbi ꝺ sic: Cūq; descēderet ros sup castra: de/
scēdebat pīe ⁊ māna: vbi i bedzeo hr: Descēdebat super
eū māna: erā accipit q; ꝓmo cadebat ros cōgelat⁹ q̄ est
idē qō pruina. ⁊ postea māna desup: q̄si sup stramentū.
Ex ꝺ aūt qō ꝺ ꝺ: Māne q̄s fuit opimentū rozis: accipit
q; illō qō erat desup erat ros ꝫgelat⁹ q̄ erat opimentuz
māne: ⁊ qñ subdit: Et ascēdit opimētū rozis: sic exponit
q; ros paz cōgelat⁹ q̄ erat sup māna ozīte sole resolue/
baf: ⁊ ascēdebat i vapores: ⁊ tunc appebat māna disco/
opta: iō subdit: Et ecce i solitudine minutū discooptuz
.i. māna q̄ bēbat similitudinē grani coriādri rotūdo q; puo; apa/
rebat discoopta: vt a ꝑplo colligeret: ⁊ ℣ istā expositio
nē māna differebat a roze ꝫgelato siue pruina q̄tū ad si/
tū: vt ptz ex dictis. Itē q̄tū ad figurā: qz māna bēbat fi
gurā rotūdā: sīc granū coriādri: vt .j. ꝺ. ros aūt cōgela
tus retinebat figurā cōem. Itē q̄tū ad saporē: qz bēbat
saporē dulcē ⁊ delectabilē: vt .j. patebit: non sic aūt ros
ꝫgelat⁹ vl pruina. a Qō cū ⁊c. Māhu: due sūt dictiōes
⁊ significāt q̄d ꝺ: ⁊ subiteliligit ē. ⁊ sic exponit Joseph⁹
Ra. sa. ⁊ bedzei moderni dicunt q; man nō significat q̄d
ꝯ significat ꝓpationē vel magis ꝓprie rē ꝓpatā ad cluz
⁊ ℣ m ꝺ dixerunt filij isr̄l: Manhu. i. ꝓpatū ꝺ. s. a ꝺo pro
nra sustentatione: qz tū nesciebant determinate naturā ei⁹
nec ꝑ qñs q̄lit deberet ꝓpe noīari. iō subdit: Igrabāt
eīm qd esset. sequit: b Iste ē pa. qz tūc moyses eis de
clarauit ipī⁹ naturā et efficatiā. c Hic ē ser. Hic ꝓtr
determinat q̄lit ꝺ cibo debebāt vti i colligēdo ⁊ fuādo
⁊ ꝓmo q̄tū ad sex ꝺies ebdomade. sc̄do q̄tū ad sabba/
tū. ibi: In die vo sexto. Circa ꝓmū ꝺ: Hic ē ſ. ⁊c. iō obli
gat trāſgressores ad mortale pctm̄. d Colligat ⁊c.
q̄ sit mēsura sufficiēs oīdit dicēs: e Homor ⁊c. ſz ꝺ
videf falsū: qz nō ē idē mediū olb⁹: sīc ꝺ. ij. Etb. q; nō ē
idē mediū Miloni s̄ q̄ dic⁹ mētator: q; cōdebat i die bo
uē ītegr: et alijs bolb⁹: ⁊ iō illō qō ē cib⁹ cōuenies vni:
alteri pl⁹ idigēti ē deficiēs: ⁊ min⁹ idigēti ē supabūdās
Dicēdū q; sic iste cib⁹ dabaf duuo miraclo: ita eodē mō
fiebat: vt plurimū idigēti sufficeret: ⁊ a min⁹ idigēti cō/
sumi absq; sup fluitate valeret. Dic aūt Joseph⁹ q; ex dini
na ꝓuidētia factū ē ꝺ ne ex cupiditate ⁊ gulositate illi q̄
fortiores essent pl⁹ debito vellēt colligere: ⁊ sic debilio/
res ꝺbito alimēto ꝑarēt: ⁊ i ꝑplo seditio oriret.
f Nec q̄ ⁊c. s. cū gomor p singula capita domus ste.
g Nec qui mi. pa. colligēdo. h Deppit minus. cū
gomor p singla capita. i Sz singuli ⁊c. ex q̄ ptz vez
qō dictū ē. s. q; mēsura gomor ita sufficiebat multū come
dēti sīc ⁊ paz cōedēti. k Null⁹ ⁊c. qō factū ē ex cā p̄
dicta: ne gulosi ⁊ cupidi pl⁹ debito colligerēt ad reſuan
dū. l Sz dimi. ⁊c. isti fuerf oathā ⁊ abi. ꝺ: vt dicunt
hebzei. m Et sca. ⁊c. ℣ n ꝯtingit ex natura mānē: qz
fuari poterat: sīc ptz ꝺ die sexta i q̄ colligebaf ꝑ seqnti
die: ⁊ etiā fuit ꝑceptū q; iplerēt vnū vas māna ⁊ fuarēt
i futuras generatiōes vt ꝺ: ifra: s̄z q; sic putrefiebat erat
ex volūtate ꝺi ne aliq; ex cupiditate ⁊ gulositate vellent
pl⁹ debito colligere ad reſuandū: qō ēt occasio malorū:
vt p̄dictū ē. n Et ira. ē ℣. e. s. ira q̄ ē ꝑ celū ⁊ ñ vitiū.
o Cūq; ical. ⁊c. Hora eīm colligēdi erat p⁹ ortum solis
eleuato roze q̄ erat sup māna per vapozes: vt predictum
est: et durabat vsq; ad horā sextam: ⁊ tunc incipiebat li/
quefieri ad modū pruine. ad ignē ℣o iudurabatur ⁊ for
mabantur inde panes. p In die aūt sexta ⁊c. ℣m q;
dicūt hebzei nō collegerūt pl⁹ i illa die q̄ in alijs ꝑcedē
tibus: s̄z cū venerūt ad domū inuenerūt mēsurā duplicē
ꝑ miraculū: ⁊ ꝺ videf ex ira se. cū ꝺ: q Venerūt aūtē
oēs ⁊c. Ex miraculo eīm facto de nouo moti fuerunt ad
veniendum et narrandum moysi quod acciderat.
r Qui ait eis. reddens rationem predicte duplicatio/
nis. s Requies sabbati san. est domino. i. dedicata
est cultui diuino: ⁊ ideo nihil est agendū in eo. vñ ſ ꝺdit:
t Eras quod. op. est fa. i. illud quod velletis cras face
re facite hodie. v Et q̄ co. sunt. s. ꝑ die crastina: ho/
die x Coquite. ℣m hebzeos istas observantias de
die sabbato dixerat eis ꝓius in marath: sed hic replicā/
tur occasione duplicationis manne.
y Quicquid autem reliquum fuerit. s. de manna colle
cta die sexta. z Reponite vsq; in mane. diei sabbati
cuius causa subditur:

✠ Dixitq; moyses

tura requie: in futura vita manēt
integra: alioq̄n ebulliebant ver/
mes: ⁊ cōputrescebat qō seruaba
tur. Qui eīm ꝑter pīnem vitam
⁊ amorē seculi thesauriçant illis
ebūllit vermis q̄ non morītur.
a Et repone ⁊c. Aug⁹. Queri
pōt vbi aaron poneret aī dīm
qñ nec vllū rabernaculū fuit: nec
arca testamēti iā fuerat cōstituta.
An forte de futuro? iō dixit repo
ne: vt intelligaf tūc aī dīm posse
reponi qñ futura arca erat: an po
tī⁹ aī dīm dictū ē qō fit ipa deuo
tione offerēdi: in quocunq; loco
ponerēt vbi eīm nō est ꝺe⁹? ſz qō
adiūgit: ⁊ reposuit aaron ante te/
stimoniū ad seruandū ꝓtozē ma
gis sensum asserit. Hoc enim mō
scriptura dixit ꝙ ꝓplesim qō post
factū ē cū ē cepit habernaculū te/
stimonij. b Filij aūt isr̄l ⁊c.
Aug⁹. Alia lra: Filij autez israel
ederūt manna. xl. annis q̄dusq;
venirēt ad terrā q̄ habitabatur.
Significat aūt scriptura in hoc lo
co ꝙ ꝓplesim memorando qō po/
stea factū ē: nō edisse filios isr̄lem
māna nisi ihēremo. ℟ ē eīm q; ait
vsq; ad terrā q̄ habitabaf. i. q̄ ſaz
nō ē herem⁹: nō qz cōtinuo vt ve
nerūt ad terrā habitabilē destite/
rint vesci māna: ſz qz nō āte. Tra
iecto eīm iozdane significaf māna
cessasse vbi māducauerūt panes
terre. Ingressi vero in terram ba
bitabilem aīq; transirent iozda/
nē: vel tm manna vesci: vel vtro/
q; cibo potuerunt. ℟ eīm intelligi
pōt: qz cessasse māna nō ꝺ: nisi ioz
dane traiecto. Cur aūt in heremo
etiā carnes desiderauerint cuz de
egypto cū mult⁹ pecozib⁹ exierīt
magna q̄stio ē: nisi forte dicaf: qz
i heremo nō erāt pascua: ⁊ iō mi/
noz pecoꝝ fecūditas pepcisse pe/
cozib⁹ ne oīb⁹ deficiētib⁹ etiam sa
crificijs necessaria deessent: vel si
q̄d aliud dici pōt: vñ ista q̄stio sol
uaf. Cōgruēti⁹ tñ credīf non eos
carnes desiderasse q̄s de pecozi/
b⁹ hr̄e poterāt: ſz q̄ ꝺcerāt ex aq̄s
ſz q̄s i heremo iueniebāt. Qñ ill⁹
ozto gomerra data ē. i. aues q̄s co
turnices multi latini interptant:
cuz sit aliud gen⁹ auiū ozto gome/
tra: q̄uis coturnicib⁹ nō vsq; qua
q; dissimile. Mouerat eīm de⁹ q̄d
a ℣ ecclesia. b ℣ in memoriā eterna.
tābernaculo reseruandu⁹. † Filij
a ℣ visionis diuine. b ℣ vel comederunt.
ät israel mäducauerf man q̄dra
c ℣ toto tpe pīnis vite quo fm nouum et vetus
testamentum viuimus: quater enim decem qua
draginta fiunt.
a ℣ viuentiū vbi in quiete habitant scī trāsmīſ
so deserto hui⁹ seculi.
gita ānis dōec venirēt in tērraz
d a ℣ pdicto. b ℣ expōit quā terrā dixerit. ℣ Lxx
quoadusq; in partē phenicis venirent.
hitabilē. Hoc cibō aliti sūt ūsq; q̄
tāgerēt fines terre chanaā. Go/
m mor aūt decima ps ē ephi.

1. Cor. 13. d

† Exec. 20. b

† Judic. 5. e Neem. 9. o

a Dixitq; moy. co. il. ho. ad ꝺ eīm fuerat re
seruatū. b Venit sep. ⁊c. nō inuenerūt.
exierūt. n. gulositate ducti vt haberēt no/
uū cibū sīc ⁊ alijs dieb⁹: et etiam cupiditate
⁊ curiositate ad vidēdum si verbum moysi
foret vez. c Usq; q̄ nō vul. cu. mā. mea. ſ.
de obseruatione sabbati ⁊ de māna de qua
fuerī octo mādata dei fm q; dic̄ Andreas.
ꝓmū vt mane colligerēt. sc̄ōm q; ad suffici
entiā fm estimationē ꝓpriā. tertiū vt come
derent mensurā gomoꝝ ⁊ nō plꝰ. quartū vt
nō relinq̄rent in crastinū. quintum vt die se
xta haberēt duplū. sextū vt reseruarēt vnū
gomoꝝ ꝑ sabbato. septimū vt illud comede
rent in die sabbati. octauum vt implerent
vas cōtinens gomoꝝ ad reseruandū i futu/
ras generationes vt hr̄. ſ. d Maneat
vnuſ. ap. ſc. cogitans de diuinis bñficijs et
gras agēs. e Appellauitq; ⁊c. i. cibum
ꝓatū a deo: vt ꝓdictū est. f Nō erat
q̄si se. co. quantū ad quantitatē et figuram:
nō tñ quantum ad colorē: vñ subditur:
g Albū. semē aūt coriandri nigruz est.
b Gustusq; eius q̄si simile cū melle. Si/
mila farina tritici est delicatissima: saporꝫ igi
tur illi⁹ māne erat quasi saporꝫ panis facti
de simila ꝛ ꝓmixtione mellis: Sap. xvj. ꝺ:
q; habebat oēm saporis suauitatē: ſz hoc ē
intelligendū q; nō erat ex natura māne sed
ex merito sancto; ꝙ hominū qui eā comede/
bāt: quib⁹ sapiebat sicut desiderabant. vñ
ibidem ſ ꝺdit: Nō enī quisq; volebat ad ꝺ
conuertebatur: malis aūr hominib⁹ ex eoz
demerito desipiebat. vñ Num. xj. ꝺ. Nihil
vidēt oculi nostri nisi man: qñ nauseat aīa
nostra sup cibo isto leuissimo. Hic autez de
scribīt saporē ipius naturalis. generabatur
aūt in aere ⁊ ꝑter hoc vocatur alibi pāis
de celo: qz i celo acreo est generatus: ⁊ a ꝺo
datus et formatus: non virtute nature. Di
citur aūt panis angelo; quia in descensu
manne coopabant angeli. non eīm dicitur
panis angelorum: quia ipo vescerentur:
quia non indigent cibo corpali.
i Dixit aūt moyses. Hic consequenter po/
nitur ipius mānē reseruatio in futuras ge
nerationes in memoriā tanti beneficij: ⁊ pa
tet lra vsq; ibi: k Et rēpo. co. do. i. in il/
lo tabernaculo paruo: de quo ꝓdictum est.
Hebzei aūt dicunt q; ꝺ dicīf de tabernacu/
lo magno quod postea factum est: ⁊ q; istud
ꝑceptū non fuit darū aī cōpletionē taber
naculi sed post. ⁊ qō ꝺ ꝺr est ꝓ anticipatio/
nem. l Filij aūt isr̄l ⁊c. i. in terrā chana
an: que eis ꝓmissa erat ad habitandū nec
tñ defecit manna statim cum intrauerūt ter
ram illam: quia transito iozdane fecerūt cir
cūcisionem in galgalis: et postea celebrauе
runt pasca: ⁊ in crastino pasce defecit man/
na. vt habetur Josue. v. sed satis cito post i
gressum terre chanaan defecit. vt patet ex
dictis. m Homor autem decima pars ē
ephi. vtrūq; est nomen mensure: quantum
autem teneat gomor nō habetur ex scriptu
ra: sed Ra. Sa. dicit q; continet quantitatē
xlij. ouozum: ephi decies tantum. alij autez
dicunt q; ex dictis Papie et Jsidori de mē
suris habetur q; gomor continet quantum
quarta et dimidia parisien. id est tantum
de blado vel alia re arida et sic mensurabili
quantum vnum vas factum ad mensuran
dum talia quod esset quantitatis quarte et
dimidie parisien. contineret. credo tamen
q; talium quantitas est nobis incerta: quia
mensure eodem nomine nominate varian
tur in diuersis regionibus et ciuitatibus:
sicut modius parisien. alterius quantitatis est q̄ Rothoma/
gen. vel alterius loci: et similiter de mensuris liquidoꝝ vt
vini et olei ⁊c.

Igitur

Moraliter.

In ꝫ capitulo agit de murmuratiõe pplꝰ ꝯ moysen ⁊ aarõ ꝓ defectu cibi.cũ ꝺr: ¶ Murmurauit oĩs ꝛgregatio isrl cõtra moysen ⁊ ꝯ aarõ ꝛc.ꝓ qõ significatur murmuratio religiosoꝝ q̃ ꝓ israel significantur cõtra bonũ ꝑlatũ ꝓpt̃ pauptatem victus. ¶ Dixeruntq; ad eos.vtinaꝫ moꝛtui essem⁹ in egypto.i.vsq; ad moꝛtẽ mansissem⁹ in seculo ꝓ egyptum significato:eo ꝙ interꝑtat̃ tenebꝛa:seculum aũt tenebꝛosum est ignoꝛantia ⁊ culpa. ¶ Cũ sedebam⁹ ꝛc. ℞ aũt frequẽti⁹ dicũt ꝛgrẽdo illi q̃ fuerũt pauptores ĩ seculo ⁊ fuissent ibi cõtenti illis q̃ ãministrank sibi. Religiosi vero mẽdicãtes talia dicentes multũ deberẽt cõfundi cũ ĩ ingressu religionis nihil sibi ꝓmissũ fuerit nisi pauptas. Sed ſm dictũ ꝑphete confusione nõ sunt cõfusi:⁊ erubescere nescierũt.⁊ iõ frons mulier meretricis facta est eis. Sed q̃m dñs multa bñficia ꝓstat ĩgratis.iõ sequit. ꝓ ¶ Mabit vobis dñs carnes vespe. Iste carnes fuerũt coturnicũ vt subdit̃ in textu ꝓ quas rõne volatus intelligit celestiũ meditatio : ad quã inducunt mali religiosi ꝙ exhoꝛtatione boni ꝑlati. † ¶ Et mane panes in saturitate ⁊ isti panes fuerũt mãna ꝓ quã figurata fuit eucharistia ⁊ ꝓ ꝫ manna sequit cotur nices significat ꝙ ſũptionẽ eucharistie ꝺz ꝑcedere celestiũ meditatio tanq̃ dispositio req̃sita ad ipaz sumptionẽ. † ¶ Hoc cibo altri sunt vsq; tãgerẽt fines tre. scz ꝓmissionis ꝓ qõ figuratũ fuit ꝙ eucharistie sacr̃m cib⁹ est spũalis fidelium q̃ vsq; veniant ad terrã viuentiũ: nã ⁊ illi qui sunt in purgatoꝛio reficiuntur hoc sacramento.

In ca.xvj. vbi ꝺz in postilla:Dicit aũt alibi pãis angelo ꝝ

Additio.

¶ Inter hebꝛeos magne auctoꝛitatis antiq̃s fuit disceptatio sup mãna i q̃dã libꝛo Talmudico q̃ ꝺz Joma. q̃dam eñ coꝛ q̃ ꝺz Ra. ¶ Aquila. alꝰ Rab. haq̃ba. exposuit illud verbũ.s.panis angelo ꝝ:sicut sonat dicẽs ꝙ hõ israelita mãducauit̃ panẽ q̃ angeli cõedũt. aliꝰ ℞o q̃ dicebaꝫ Rab. hismael:ꝓbauit eũ dicẽs ꝙ ãgeli nõ cõedũt cibũ coꝛpalẽ. Moderni ℞o vt Ra. moy. gerũden. q̃ alij sustinẽt opinionẽ Rab. haq̃ba. dicẽtes ꝙ angeli reficiunt in lumine diuino ⁊ ꝙ mãna erat de isto lumine qõ q̃dez lumẽ fuit incoꝛpatũ ex volũtate diuĩa ⁊ factũ mãna:⁊ sic angeli ⁊ israelite ex eadẽ re reficiebant̃.s.angeli ex lumie diuino:⁊ israelite ex illo lumĩe incoꝛpato:⁊ sic intelligũt isti qõ ꝺz: Panẽ angeloꝝ mãducauit homo: vt hr̃ glo. ꝑdicti Ra. moy. in hoc loco. Et licet hõ non vere dicatur figuratum de illo manna est tamen valde applicabile ad nostrum verum manna scilicet sacramẽtum eucharistie in quo est verum lumen diuinum ex voluntate diuina incoꝛpoꝛatum: ex quo scilicet lumine diuino angeli in celo reficiuntur ⁊ fideles in deserto huius vite ex eodem lumine incoꝛpoꝛato pascuntur: quod si sic intelleꝛissent cessarent murmurationes eoꝝ cõtra ꝓdictum sacramentum dicentes ꝙ penitus est impossibile ⁊ implicans contradictionem. vnde de similibus intelligitur illud Psal. Moluit intelligere vt bene ageret. multa enim et similia de hoc manna ab eis dicuntur: que causa brevitatis omitto.

Glo. ordi.

1.Tim.3.c a ¶ Hic ꝓ.tẽ. Oꝛige. Oẽs qui pie volũt viuere in xpo ꝑsecutionẽ patiuntur ab hostib⁹ ipugnanꝫ agensq; iter huius vite sp ꝺz eẽ pat⁹ ⁊ stare in castris. Añ ꝓfecta est oĩs synagoga filioꝝ isral de deserto sin ſm castra sua ꝓ xpũ dei ẽ vna q̃dẽ synagoga dñi.sz in q̃ttuoꝛ castris diuidit:q̃ describunt̃ i nũeris circa tabernaculũ dñi posita. Armat̃ ¶ g̃ in castris dñi milit̃s ne ꝑlices te secularib⁹ negocijs: ⁊ i castris dñi semp exercubias agas: vt de te dicaꝫ: qz profect⁹ ẽ ꝓ xpũ dñi de deserto sin:⁊ venias i raphidim sin aũt tẽtatio inꝛpetat̃. Raphidi sanitas iudicij q̃ bñ exit de tẽtatione: vẽit ad sanitatẽ iudicij. In die eñ iudicij sanꝰ erit. Añ q̃ vicerit dabo ei de ligno vite qđ ẽ in.p.d.m. Venit ¶ g̃ ad sanitatẽ iudicij.q̃ bñ disponit ſmones suos in iudicio.

b ¶ Sin. Hic ꝑcalt sin vna mãsio accipit: ex his q̃nq; q̃ fuerunt a mari rubꝛo vsq; ad montẽ syna qs ioseph⁹ notatim describit. Heneraliter eñ ei am deserti illud sin vocaꝫ sic ⁊ raphidim.

B c ¶ Raphidim. Hiero. Est locus in deserto iuxta montẽ oreb. Sciẽdũ aũt ꝙ oĩs heremus vsq; ad montẽ synai sin vocaꝫ:⁊ ex tota ꝓuincia:etiã loc⁹ vni⁹ mãsionis nomẽ accepit:sic ⁊ moab tã vbis q̃ ꝓuincie nomẽ est.in hac solitudine quinq; sũt mansiones:cuꝝ:⁊ herem⁹ sin: alus: dephecca: raphidim. Añ bñ ꝺz:qz ꝑfecta ẽ oĩs multitudo filioꝝ israel de heremo sin:ꝓ mãsiones suas iuxta os dñi:⁊ venerũt in raphidim. Añ ptz ꝑles mansiones vnius regionis vocabulo demonstrari.

d ¶ Sitiuit g̃ ꝛc. Oꝛige. Alia lra: Sitiuit inquit ppls aquã : ⁊ murmurabant aduersus moysen.

Suffecit dicere:qz sitiuit q̃d opus fuerit addere aquã. Mõ est sup fluadictio. Sũt g̃ diuerse sites:⁊ q̃sq; hz ꝓpriã. Qui boni sunt esuriunt ⁊ sitiũt iusticiã. Alij q̃z dicũt: Sitiuit aĩa mea ad te deus. Qui ℞o sũt petꝛe:patiunt̃ nõ sitim aq̃:nõ famẽ panis:sz audiendi ℞m dei. Sitiũt g̃ ppls aquã q̃ debuit sitire iusticiã. Sz deꝰ eruditoꝛ infantiũ. mgr ilipictũ coꝛrigit culpas:⁊ emẽdat errꝛes dicens ad moysen. vt sumat ℞gã ꝑcutiat petrã:⁊ educat aq̃s. Exult.n. eos iã ꝺ petra bibere:⁊ ꝑficere:⁊ ad inꝛioꝛa mysteria venire. Murmurauerũt eñ adũsus moysen: iõ iubet dñs vt oñdat eis petrã ꝺ q̃ bibẽt. Si q̃s.n.e.q̃ legens moysen murmurat adũsus eũ:⁊ displicet ei lex ſm lram:qz in multꝰ non videt hr̃e ꝙ sequntiã:oñdit ei moyses petrã q̃ ẽ xpũs: vt inde bibat:⁊ sitim reliciat. Sz hec petra ñ dat aq̃s nisi ꝑcussa.ꝑcussa ℞o fõtes ꝓducit. Ꝑcussus eñ xpũs:⁊ i cruce mactat⁹ no. testa. fõtes ꝓduxit. Añ ꝑcutiã patꝛe ⁊ dispgent̃ oues gregis. nisi eñ fuisset ꝑcussus ⁊ exisset sanguis ⁊ aq̃ de latere ei⁹ oĩs sitim ℞bi deꝑateꝛemur. vñ Bibebãt aũt ꝺ spũali ꝛsequnte eos petra:petra aũt erat xpũs. ¶ Isiõ. Sitiẽs ppls ꝓ aq̃ murmurauit ꝯ moyse:iõ iubet ꝺs vt oñdat eis petrã ex q̃ bibãt. Sic̃s aũt legens moysen murmurat adũsus eũ:⁊ displicet ei lra legis: ostẽdit ei timoꝛe dñi retinerenꝫ:ꝓ B etiã bonoꝝ patiẽ ⁊ malorũ ipatiẽtia declarabaꝫ. d ¶ Qui iurga. ꝛc. B itelligit ꝺe ipatiẽtib⁹ tm̃. e ¶ Quid iurgamini ꝯ me. q̃si obliti bũficioꝝ dei:q̃ vobis ꝓuidit in maioꝛi necessitate. f ¶ Et cur tẽ. ꝺ. videt tũ ꝙ ñ fuerit ibi tẽtatio dei : qz nõ hẽbant q̃d agerẽt bũano cõsilio. Dicẽdũ ꝙ tẽtabãt deũ i B ꝙ expiri volebãt vtꝝ ꝺs posset eos potare in deserto:vel qz volebant expiri vtꝝ ex suis meritis deꝰ deberet eis dare potũ miraculose:vñ dicebãt: Est ne deꝰ in nobis an nõ?vt postea subdit̃: g ¶ Cla. g̃.m.a.ꝺ.in nullo retardatꝰ de bono ꝓcurãdo eis ꝓpt̃ iniuriã eoꝝ ꝓtra ipm.

b ¶ Adhuc pau.⁊ la.me. B non dicebat moyses ductus timoꝛe naturali sui q̃ bñ cadit in ꝑfectũ virum sed magis hoc dicebat timoꝛe populi ne eo interfecto a domino recederet per idolatriam.

i ¶ Ait a.tẽ. Hic consequenter describit̃ dei ꝓnidentia,cum dicitur:

Nico. de lyra

L.XVII

a a ¶ Hic ꝓ L.XVII fecta. Postq̃ ꝺscripta ẽ ꝓuisio alimẽti sicci qđ ẽ cib⁹. B ꝓñr ꝺscribit̃ ꝓuisio alimenti humidi:qđ ẽ pot⁹.et ꝓ ꝫ oñdit̃ aq̃ penuria.sed ꝺo circa B dei ꝓuidẽtia.ibi: Et ait ꝺñs. Circa ꝓmũ dicit̃: Igit̃ ꝓfecta oĩs mul.filii.sl.ꝺ deser.sin.ꝓ man.suas. Notãdũ ꝙ i B itinere vsq; ad mõtẽ synai ⁊ etiã ꝓstea filij isral fecerũt aliq̃s mãsiones q̃ magis seriose exꝑmunt̃ Num.xxxiij. B aũt solũ noiant̃ ille in q̃ b⁹ factũ ẽ aliq̃d notabile.

b ¶ Juxta ꝺ.ꝺ.nõ ẽ intelligẽdũ q̃ aliq̃ vor sensibilis a ꝺo emissa oñderet locũ in q̃ deberẽt mãere: sz colũna nubis ꝓcedens ꝺ indicabat faciẽs in ꝺ officium vocis vel sermonis.

c ¶ Ubi nõ ꝛc. Sz q̃rit̃ B q̃re ꝺñs eduxit eos ꝓ talẽ viã vbi paterenꝫ tot defectꝰ cibi ⁊ potꝰ: Dicendum ꝙ B fuit vt ex freq̃nti necessitate operet eos recurrere ad ꝺñm. ⁊ sic sub

Num.20.d

Deut.5.a Ps.41. Zach.13.c Joh.19.f 1.Cor.10.a

B moyses petrã q̃ ẽ xpũs:⁊ ducit ad ipam: vñ bibat ⁊ siti reficiat.

a ¶ Añcede pplm ꝛc. Mõ solũ moy. ducit pplm ad aq̃s:sz ⁊ seniores ppli. Mõ eñ sola lex xpm̃ annũciat:sz ⁊ ꝓphe ⁊ patriarche et oĩs maioꝛes natu. b ¶ Et virꝛc. Aug⁹. Aarõ nõ moyses legit flumẽ ℞ga peruisse. Moyses eñ eadẽ ℞ga mare diuisit non flumen. Quid g̃ sibi vult. Accipe ℞gã in q̃ pcussisti flumen:an forte mare appellauit flumẽ:⁊ querendũ est exꝑlũ but⁹ locutionis. an qđ aarõ fecit moysi potius attribuũ ẽ:qz moysen iubebat deꝰ q̃ faceret aaron.⁊ in ꝺ auctoꝛitas: in illo ministeriũ: vñ erit tibi ad pplm: tu aũt illi in his que ad ꝺeum.

Ps.4.d

c ¶ Percutiesq; petrã. Xpm q̃ in cruce a iudeis pcussus est:cui accessit virga.i. lignũ passionis vt fidelib⁹ manaret aqua.

d ¶ Venit aũt amalech ꝛc. Stra. Amalech fuit filiꝰ bismaelis:a q̃ amalechite:qui ⁊ bismaelite ipi sunt saraceni. Interꝑtatur aũt bibẽs vel lãbens sanguinẽ :⁊ significat diabolũ q̃ sctos de egypto exeuntes ⁊ ad terrã ꝓmissionis tẽdẽtes semper impugnat:⁊ animarum sanguinem bibere desiderat. ¶ Oꝛige. Describitur bellum cũ amalechitis factũ:ppls ꝺz pugnasse ⁊ vicisse anteq̃s mãducaret panẽ de celo et biberet de petra. Mõ ꝺz pugnasse ppls: sz ꝺz ad eũ:Dñs pugnabit ꝓ vob: et tacebitis. Est q̃ qñ dñs pugnat ꝓ nob:nec pmittit tẽtari supra id qđ possum⁹:nec im pares viribus sinit ad fortẽ venire ꝛgressum. Job q̃z certami tẽtationis sue iã ꝓfect⁹ ipleuit:⁊ tu q̃ cũ cepis manducare mãna panẽ celestẽ xbi ꝺi:⁊ bibere aquã de petra. Cũq; ad iteꝛioꝛa doctrie spũal⁹ accesseris:expecta pugnam: ꝓpta dei q̃ ꝓ bellũ. e ¶ Dixitq; moyses ꝛc. Oꝛige. Alia lra. Dixitq; moyses ad iesum: Elige tibi viros ꝛc. Mucusq; btꝰ nomis iesu nũ ꝫ facta ẽ mẽtio. ideꝰ ꝓmũ vocauit moyses iesum ⁊ dixit ei: elige viros tihnpi. Moyses vocat iesum lex iuocat xpm̃:vt eligat sibi viros potẽtes ad plebe nõ poterat moyses eligere:sz solꝰ iesus qui ait:

Job.15.c Mat.12.c

Mõvos me elegistis:sz ego vos vt.e. Ipe ẽ electoꝝ ꝺux:⁊ potentiũ ꝓnceps. Ipe cõfligit cũ amalech. Ipe.n.intrat i ꝺomum fortis ⁊ alligat fortẽ:⁊ vasa eiꝰ ꝺiripit.

f ¶ Ego stabo ꝛc. Oꝛige. Ascẽdit inquit moyses nõ i ℞ticẽ mõtis:sz i ℞ticẽ collis Seruabaꝫ eñ ei tunc ascẽdere in verticẽ montis cũ ascensuꝰ erat iesus ⁊ cũ ipo moyses et helyas:⁊ ibi transformandus in gloria. Nunc g̃ velut nõdum glorificatus de transformatione iesu: non ascẽdit i ℞ticẽ montis:sz in verticẽ collis:⁊ cum eleuaret moyses manꝰ supabat israel. Moyses eleuat manꝰ:nõ extẽdit. Jesus q̃ to tũ mundũ exaltatꝰ in cruce amplexꝰ ẽ:dicit: Extẽdi manus ad populũ nõ credentẽ. Eleuare manꝰ:ꝫ ẽ actꝰ leuare ad deũ vt nõ habeat actꝰ deiectos ⁊ humi iacẽtes:sz ꝺo placitoꝝ ⁊ ad celũ erectos Eleuat g̃ manꝰ q̃ thesauriçat i celo. Ubi eñ thesaurꝰ ibi oculꝰ ibi manus. Eleuat manus qui ꝺiscit:Eleuatio manuum mearum sa.

Mat.17.a Ps.140. Esa.35.b

ve. Si g̃ eleuenꝫ actus nri vincitur amalech. Añ: Remissas manus et genua debilia erigite. Si seruat ppls legẽ eleuat moyses manꝰ:⁊ aduersarius vincit. Si nõ ꝺuat legẽ:inualescit amalech.

Eph.6.b

Quia igit̃ nobis pugna est aduersus ꝓncipes ⁊ ptãres:⁊ mundi huius rectoꝛes tenebꝛa:si vis vincere:eleua manus.i. actꝰ conuersatio tua ñ sit i ꝛris sz i celꝰ. Eleua ⁊ tu manꝰ i celũ ad ꝺeũ: iple mãdatũ apli. Sine intermissiõe oꝛate ⁊ tũc fiet qđ sptũ ẽ: qz sic ablingit vitulꝰ i cãpis herbã viretẽ:ita abliget ppls ꝺ ꝓlm q̃ superẽ ẽ:vbi i.ducit:qz ppls ꝺi nõ tã mãu ⁊ armis q̃ voce ⁊ lingua pugnabat:⁊ oꝛõne inimicos ꝓsternebat:eleua g̃ actꝰ:insta oratioꝝ hec ẽ xpiani pugna q̃ supat inimicũ. Quto aũt ꝓ hanc figurã ꝺuos populos significari:quoꝝ vnus ex gentibus eleuet manus moysi:⁊ in sublime tollat ea que scripsit et intelligentiam eoꝝ: et sic vincat. Alius veꝛo:id est indoctus populus non eleuat manus moysi a terra nec altum aliquid nec sublime in eo intelligit et sic ab aduersarijs vincitur.

1.Tes.5.c Num.22.a

g ¶ Habens virgam ꝺei in manu mea. Aug⁹. Nunc virga ꝺei ꝺicitur:que primum ꝺictum est aaron postea ꝺicitur moysi. Sicut

a ¶ Añcede populum. ac si diceret ꝺñs.tu times ne ppls lapidet te:egredere añ eos ⁊ videbis si potero te ꝓtegere. b ¶ Et sume te.de se.isrl. vt sint testes q̃ ibi ẽtea nõ fuerũt fontes vel aque.⁊ ꝓ B appeat euidẽs miraculũ

c ¶ Et ℞gã. Dic Ra. Sa.q̃ aliq̃ de pplo isral erant ita mali ligni ꝙ ꝺicebãt q̃ ministeriũ illi⁹ ℞ge solũmõ se extẽdebat ad mala ifligẽda:sic̃ patuit i plagis egyptioꝝ:sz nõ se extẽdebat ad cõferendũ bõa:⁊ iõ ꝺñs ꝓcepit moysi vti ℞ga illa i eductione aq̃ de petra vt manifeste videret̃ q̃ ñ solũ erat instrumentũ ꝺiuine iusticie i malis pene iferẽdis:sz etiã ꝺiuie misꝛie in ꝺeus conferendis.

† De cõse. ꝺis.12.reuera.⁊ c.⁊ ca/lice. Ps.77.

d ¶ Qua pcussisti fluuiũ. s. vij. ca. videt ꝺici ꝫriũ.s.q̃ aarõ pcussit ⁊ ñ moyses. Dicendũ q̃ aaron pcussit auctoꝛitate ⁊ mãdato moysi: vt ꝺz ibi.⁊ q̃ ille ꝺz rẽ facere cui⁹ auctoꝛe fit:iõ ꝺz ꝺ q̃ ipe moyses pcussit. e ¶ En ego sta.co.te. parat̃ ad iplẽdũ petitionẽ tuam.

f ¶ Supra petrã ꝙ ꝺeb.non ẽ itelligẽdũ q̃ illa petra eẽt i mõte oreb q̃ ẽ idẽ qđ mõs sinai:qz adhuc ꝺi stabãt ab illo loco:sz ẽ ali⁹ locus einsdẽ nois sequit. g ¶ Et vocauit ꝛc. Cuius causa subditur:

L

h ¶ Et qz tẽtauerũt ꝛc. q̃lit aũt tẽtauerint ꝺñm:iam ꝺictum est.

i ¶ Venit aũt amalech. Descripta ꝓuisione alimẽti.ꝺ ꝺescribit̃ repꝰsitio aduersarij.⁊ ꝓmio ꝺescribit̃ pugna.sed gr̃arũactio ꝓ victoria.ibi: Edificauitq;. Circa ꝓmũ ꝺz: Venit aũt amalech ⁊ pugnauit ꝯ isrl.cã but⁹ ꝺicta ꝛc.xv. ꝫtũ ẽ ex pte ipi⁹ amalech.alia cã assignat ex pte pplꝰ isral. Ad ꝺ eñ ꝓmisꝛionẽ ꝺñs ꝺebuit ꝺare ꝯ Amalech ꝫ ꝺ ꝫ ilurgere ⁊ de spoliꝝ amalech essent muniti armis ⁊ aliꝝ necessarijs q̃ fugiẽtes ꝺimiserꝛ. k ¶ Dixitq; moyses ꝛc. vidit eñ i spũ ꝓpheti⁹ ꝺñs debellũ istũ ꝯ eũ ilurgere de egypto.ꝺ ꝺebuit ꝺare ꝯ Amalech ꝫ ꝺ ꝫ ilurgere ⁊ de spoliꝝ amalech essent muniti armis ⁊ aliꝝ necessarijs q̃ fugiẽtes ꝺimiserꝛ. k ¶ Dixitq; moyses ꝛc. vidit eñ i spũ ꝓpheti⁹ ꝺñs

enim spūs helie qui est spūs dei cui⁹ par/
ticeps helias dr:et dei iusticia q̄ nostra ē.
Ūā ignorantes dei iusticiā:volentes suaz
cōstituere.i.tāq̄z a se sibi ꝓparatam.
a ¶ Cūq̄z leuaret ꝛc̄.Stra. Quia cum lex
mystice itelligit pal/
sio xp̄i spūalit pensa
tur:diabol⁹ vincit ⁊
fugat.Cū aūt remit/
tunt man⁹.i. ꝓcepta
legis minus studio/
se exercenf:hostis vi
ctor insequitur.

D b ¶ Sumētes igr ꝛc̄
Greg⁹. Moyses se/
dit i lapide cū lex re
quieuit in ecclesia:fz
hec man⁹ graues ha
buit:qz peccātes nō
misericorditer ꝓtulit
sed seuera districtio/
ne ꝓcussit.aarō mōs
fortitudinis:bur ine
ꝑtatur ignis. Mons
fortitudinis xp̄s est
ō q̄ dr:Erit in nouis
simis diebꝰ ꝓpatus
mons dom⁹ dñi i ver
tice.m.Ignis xo spi
rituscētus:quez xp̄s
venit mittere i terrā
Aaron ergo et Hur
graues manus moy
si sustinēdo leuiores
reddūt:qz mediator
dei ⁊ hoim:cuz igne
spūssancti aduenīes
mādata legis grauia
(q̄ dū carnalit tene/
rent) portari nō pote
rant)tolerabilia no
bis ꝑ spūalem intelli
gentiā ondit.q̄si enī
manus moysi leues
reddidit:q̄ pōd⁹ mā
datoz legis ad veri
tatem cōfessionis re/
tozsit:fm illō: Holo
mortem peccatozis:
sed vt. cō.⁊.v. Hinc
peccatrici aie dr. Si
reliq̄rit vir vxorē su/
am: et illa recedens
duxerit alterz: nūq̄d
reūtet ad cū vltra?
Munq̄d nō polluta
erit ⁊ ꝓaminata mu
lier illa? Tu aūt fornicata cū amatoribꝰ mul
tis:tñ reuertere ad me dicit dñs. Ecce paradi
gma turpis mulieris dedit:oñdēs q̄ pⁿ tur/
pitudinē recipi nō possit: fz ipm q̄dmāq̄ p
misericordiam vincit:cū dic fornicātē mulierē re
cipi nō posse:⁊ tñ fornicantē alam vt recipi/
at expectat. Pensem⁹ pōd⁹ tāte pietat⁹: dic
qs fieri nō pōt:⁊ demōstrat q̄ ꝑ ipm ꝑ mozē
facere pōt. Ecce vocat etiā qs ingnatos de/
nūciat:hos etiā amplecti q̄rit:a q̄b⁹ se eē de
sertū q̄rit. Inflexit ḡ ad misericordiam duriciam
leg⁹ qs etiā iuste illa dānat:ipe misericordit
liberat. c ¶ Delebo ꝛc̄.Ra. In ꝑ significat
q̄ oipotēs de⁹ p legē (quā significat moyses
⁊ de xp̄o ꝓnūciat) deleat mēozā spūalium
hostium. Unde ꝑiit memoria eozum cuz
sonitu.

d ¶ Edificauitq̄z moyses altare: et vocauit
nomen ꝛc̄.Oēs diaboli victozes i cordibus
suis debēt aras fidei edificare in q̄ spūales
hostias offerāt: ¶ Cūq̄z audisset.

a ꝙ in spēm crucis in q̄ triumphauit inimici.

a sup verticem collis†Cūq̄z leua/ a
ꝙ cū ogarone debem⁹ orare si volum⁹ hostes vin
cere ⁊ ꝑ celestꝫ ꝓmio nō ꝑ terreno lucro.
ret moyses man⁹:vicebat israel:
a ꝙ qz remissis ogib⁹ bonis.i.ad terrena cōuersis
hostis victoz insequitur..
sin autē paululuz remisisset:supa †
bat amalech. Manus aūt moysi
b erant graues. Sumentes igitur
ꝙ ecclesiā vel xp̄m. ꝙ in q̄ sunt sepīē oculi qui cri
am lapis adiutorij.
lapidē posuerunt subter eum in
ꝙ requieuit. a ꝙ qz lex in xp̄o ⁊ spū sancto
quo sedit. Aaron aūt ⁊ hur sustē
spūaliter impleta est.
tabant manus ei⁹ ex vtraq̄z par/
te. Et factū est vt man⁹ ipius nō b
ꝙ finem mundi.
lassarēt vsq̄z ad occasuz solis†Fu b
a ꝙ xp̄s. b ꝙ diabolū. c ꝙ demones vicia vt q̄lli
gauitq̄z iōsue amalech ⁊ pōpulū
der ꝑsecutores. a ꝙ locutio est. b ꝙ verbi de
c ꝙ vel ergo.
eius in ōre gl̄adij. Dixit aūtem c
dñs ad moysen:Scribe hoc in li/ d
bro ob monimētū:⁊ trade i auri/ e
a ꝙ hic ꝑ scrōs ⁊ oino in iudicio pcipit memoria
coz cū sonitu b ꝙ pplꝰ hebreus vel ligens
sanguinem.
c b⁹ iosue. Delebo.n.mēoriā amā f
d lech sub cēlo. Edificauitq̄z moy/ g
ses altare: et vocauit nomen h
ꝙ nō homo. b ꝙ fortitudo. ꝙ qz exaltat⁹ a terra
oia trahit ad seipm.
eiūs. Dñs exaltatio mea:dicens:
ꝙ potentia. ꝙ vñ oia opa nr̄a operat⁹ est in nobis.
Quia man⁹ soli⁹ dñi:et bellū dei i k
a ꝙ malignos spūs. b ꝙ rudeoz.
erit cotra amalech a generatione
ꝙ gentium. ꝙ vsq̄ in finē tunc em̄ vere ipleb̄itur
vn: Ero moys rua o moys.mor.t.ꝛc̄.
in generationem.

Exz quo sequit incōueniens vt videf.s.q̄ dña sic antiqua ⁊ tāte scitat⁹:qz erat
ꝓphetissa:vt.s.dictū ē. Ixisset matrimoniū ⁊ maxime cū hoīe tā iuuene. Item
dato q̄ cōtraxisset in tali erate nō tñ potuisset cōcipe. Itē dato q̄ cōcepisset de
caleph:tñ ille puer in exitu de egypto nō posset eē ita magn⁹ q̄ ascendisset cuz
moyse in montē ⁊ sustentasset man⁹ ei⁹:vt ꝑ ōz de ipo hur. Exq̄ manifeste patet
q̄ nō fuit filius caleph ⁊ marie. Itē de ipo dr.j.ꝑ.iiij
Babetis aaron et hur vobiscū:si quid natū fuerit q̄/
stionis:referetis ad eos. Ex q̄ ptz q̄ in exitu filiorum
israel de egypto:hur iam erat magne prudentie ⁊ ma
gni ꝓfilij ⁊ reputat⁹ inf seniores. ⁊ ō ille hur de q̄ est
ō sermo nō potuit eē filꝰ caleph q̄ adhuc erat sat⁹ iu
uenis:vt ꝑ dictū est:⁊ ō si dicat q̄ fuerit filius marie
optet dicere q̄ sit de alio viro:nec illa ephrata de q̄
dictū est potuit eē eadē cū maria vt satis ptz ex dict⁹:
⁊ ille hur filꝰ caleph ē ali⁹ ab isto de q̄ ꝙ loquit scri/
ptura. Et ō mihi videf meli⁹ dicere cū antiqs docto.
q̄ iste hur fuit marit⁹ marie.⁊ idē dic Josephꝰ.iij.li.
antiquiatū:⁊ ō cū moyse ascēdit in montē ⁊ sibi cum
aaron cōmissum est regimē ꝓpl⁹ in absentia moysi:qz
erat vir antiqu⁹ sapiēs ⁊ exp⁹. a ¶ Cūq̄z le.moy.
ma.tt.ꝙ ꝑ ostdit sue ozationis efficacia ⁊ vt deo ascri
beret victoria. Manus aūt moysi erāt graues. ꝙ qz
designaf q̄ i ꝓplo sibi subdito erant aliqui petis ag/
grauati:qz fm q̄ dicit Greg⁹. fm qlitatē subditozum
disponunt acta regentiū. b ¶ Fugauitq̄z io.ama.
In hebreo dr: Debilitauit:q̄z exponūt hebrei.d.
q̄ oēs fortes de amalech fuerūt interfecti in bello il
lo ⁊ nō effugerūt nisi timidi ⁊ parum valentes.
c ¶ In ore gla.i.i acie vel acumīe gladij. d ¶ Scri. ꝑ
bi libz.o.i.ad memoriā ꝓpetuā. e ¶ Et tra⁹.an.io. ꝓ
ꝓ designauit dñs q̄ erat iosue introductuꝰ filios
isrl in terrā ꝓmissionis ⁊ nō moyses. f ¶ Dele.eīm
me.ama. Ꝑ em̄ factū ē tpe saulis. vt hr̄.j. Regum.xv.
Sciendū q̄ glo.q̄dā sup locū istū q̄ dr esse. Strabi di
cit q̄ amalech fuit filꝰ eliphaz ꝓmogeniti esau:nec ali
us amalech legit. Itē iosephꝰ.ij.li.an.dic q̄ ab ama
lech filio eliphaz dicti sunt amalechite:ꝑ etiā hr̄ ex.ij
Reg.j. vbi dr q̄ filꝰ doech idumei vēit ad dauid nū/
ciās illi mortē saulis:lz em̄ nō exꝑssat ibi q̄ fuerit fi/
liꝰ doech:tñ oēs expositores cōcorditer ꝑ dicūt:⁊ cū
interrogaref a dauid q̄s esset:rñdit filꝰ hoīs adue/
ne amalechite ego sum. Ex q̄ videf q̄ amalechite sūt
idumei ⁊ sic nō descēderūt ab hismaele:sed ab Esau.
De glo.aūt Strabi vel alteri⁹ nisi sit doc.autenticus
vt Aug⁹.⁊ Hiero.⁊ hmōi.non est multū curandum:
maxime qñ videtur a textu discrepare. g ¶ Edifica
uitq̄z moyses altare. Hic describit gr̄aruactio ꝓ vi
ctoria cū ōz:Edificauitq̄z moyses altare: ad offerēdū
deo hostias ꝓ gr̄aruactione. h ¶ Et vocauit ꝛc̄.
nō qz nomē dñi cōueniat ipi altari ꝙ denoiatiū est ab
effectu ipi⁹ dñi exaltātis ꝓplm isrl ⁊ amalech deꝑmē/
tis:ꝓꝑ qs subdit: i ¶ Quia ma.so.do.i.potestas
throni eius. k ¶ Et bellum dei erat contra amalech ꝛc̄.

Moraliter. Hic agit ꝓmo de eductione aq̄ de petra ad refocillandū populū sitibundū sic scribit: † Percu
tiesq̄z petram ⁊ exibit ex ea aq̄.ꝑ hanc petrā significat xp̄s q̄ in cruce fuit lācea ꝑcussus ⁊ inde exiuit sanguis et aqua: Joh.xix.ex q̄b⁹ ꝛrutē habēt ecclie sacra
menta in q̄b⁹ conferf aq̄ gr̄e saluaris q̄ refocillaf populus xp̄ianus.j.Cor.x.
Bibebant aūt de spirituali ꝙsequente eos petra:petra aūt erat xp̄s. Scdo agitur
de pugna iosue contra amalech de q̄ ōz: k † Dixitq̄z moyses ad iosue elige
viros ⁊ egressus pugna cōtra amalech. Per amalech q̄ interꝑtaf gens bruta si
ficaf caro:qz ꝑ eā hō ꝓuenit cū anīalib⁹ bruti⁹:ꝓꝑ qs.j.Etb. Ita voluptuosa
ōz vita pecudū. Ipa xo pugnat ꝯ spīm q̄ ꝑ isrl significat:eo q̄ spūs natus est vi
dere deū:hic per fidē ⁊ in patria facie ad faciē. De hac aūt pugna ōz:Hal.v.Ca
ro concupiscit aduersus spiritum et spūs aduersus carnem. Caro xo debellatur
per iosue gladium qui gladius est sacre scripture studium. fm quod ōz Epb.vj.
Et gladium spiritus quod est verbum dei. Et de hac debellatione dicit Hiero.
ad rusticum monachum. Ama sanctarum scripturarū studia et carnis vitia non
amabis. Sed vt de carne habeaf plena victoria reqrit cū ꝑ oro deuota q̄ signi/
ficaf ꝙ oronem moysi iosue pugnanter:⁊ virga dei in manu ꝙ quā significaf castī
gatio carnis q̄ si remittaf caro ꝯ spīm roborab⁹.⁊ ꝑ significaf cū ōz: † ¶ Si aūt
paululū remisisset supabat amalech. Sz qñ istoz ꝓtinuatio difficilē ē.iō ōz q̄ ma

Ca. XVIII

e c Unqz audisset ietro sacer. ꝛc̄. Quod moyses libaru
rus filios israel: dimisit
vxorem et filios quos postea in
deserto recepit:significat qz ꝑdi/
catores cū mittūtur ad opⁿ ꝑdi
tionis:debēt se a sollicitudie tpa
li exonustare:cū vero postea ad
ꝑfectum vel ad aliam dignitatem
assumunf:tunc ꝙ sibi ꝑiect⁹ solli
citudinē:tam in spūalib⁹ q̄m tpali
bus gerere debēt. b ¶ Venit ḡ
ietro cognatus moysi ꝛc̄. Origē.
Alia littera: Post hec venit ad
montem dei moyses: ⁊ ietro sibi
occurrēti cepit obuiā de castris:
nec ducit eum ad montem dei:
sed ad tabernaculum suuz. Non
em̄ poterat sacerdos madiā ascē
dere in mōtē dei:fz nec i egyptuz
descēdere:nec vxor moysi:fz nūc
ad eū venit cū filijs. Rō.n. pote/
rat descēdere i egyptuz et subire
agones egyptioꝝ nisi athleta ꝙ/ b
dabilis:⁊ q̄ i agone ꝑtēdēs ab oī
bus se abstinet. Moysel qz magn⁹
⁊ potēs athleta descēdit i egyptū
ad agones ⁊ exercitia ꝛtutum:⁊
abzaā. Jacob q̄z q̄ ipo noīe athle
ta ē:cū descēdisset i egyptū fact⁹
ē sic stelle celi i multitudie:alijs i
ꝛriū cedit descēdisse i egyptum.
Scio hieroboā fugiētē a salomo
ne descēdisse i egyptū ⁊ scidisse:et
corrupisse ꝓplm dī:qz descēdēs in
egypto accepit a susachi regevro
rē tethimenē vxorē ei⁹ sororem.
c ¶ Obtulit ḡ ꝛc̄. Aug⁹. Et sū/
pslt ietro socer moisi holocausto.
ꝛc̄.Sumpslt ꝙ obtulit posuit:an
forte sēl⁹ē ñ locutio: vt ea supīsse
itelligat:q̄ moyses intelligit ob/
tulisse: ḡnūl moysel ñ legat sacri
ficasse nec aarō:nec q̄sq̄ hebreoꝝ
q̄ educti sūt ō tra egypti:fz tū su/
peri⁹ dictū ē q̄ altare ꝙstituit mo
yses. Jetro āt legim⁹ sacerdotem
fuisse madiā.i.gētⁱ madiā. Mix ē
āt si ad ei⁹ aduētū cepit sacrifica/
re moyses:⁊ ñ potius ipe q̄ sacer
dos erat. d ¶ Venerūtq̄z aa.ꝛc̄.
Origē. Alia lra. Venerūt ingt pre
sbyteri aarō:⁊ oēs isrl māducare
panē cū socero moysi i ꝙspectu dī
ñ oēs māducāt panē i ꝙspectu dī
fz q̄ ꝑsbyteri sūt q̄ seniozes.i.q̄ p/
fecti sūt ⁊ merit⁹ ꝓbati:q̄ sine mā
ducāt sine bibūt:ad gliam dī faci
unt. Ē ḡ qđ faciūt sancti i ꝙspectu
dī faciūt:petōr a ꝙspectu dī fugit
adā. postq̄z peccauit fugit a cōspe
ctu dñi:⁊ interrogat⁹ rñdit: Audi/
ui dñe vocē tā:⁊ abscōdi me:qz
erā nud⁹. Cain exiuit a facie dñi:
qz idigⁿ erat ꝙspectu dī: ꝓterea
q̄ pleniozē sciaz dī accipiūt: si ma
lū faciūt cozā ꝺo faciunt. Uñ:Ti
bi soli peccaui ꝛc̄. Qui malū cozā deo
facit:continuo penitet:⁊ dic̄ pec/
cani. Qui descēdit a cōspectu dī
nescit qūti⁹ ⁊ pctm̄ pēitēdo purga
re:ꝑ ḡ iter est inf malū cozā ꝺo fa
cere:⁊ a ꝙspectu dī discedē. Au.
Nō frustra venit ietro ad moysē:
nec frustra māducauit panē cū se
niozib⁹ ꝓpli i ꝙspectu dī: at mo/
ysi consilium ꝓbabile et vtile: vt
ꝙ eligat viros

a T b c d e

Ca. XVIII

a Q c Unqz audisset ietro sa/ a T
cerdos madiā cognat⁹ b c
moysi:oia q̄ fecerat dñs d
moysi et isrl ꝓpło suo:eo q̄ eduxis
a ꝙ victo amalech. b ꝙ ecclesiam.
set os isrl ō egypto:tulit sephō/ e
a ꝙ xp̄i vel ꝑdicatoꝝ. b ꝙ vt expeditior cēr i ope
ram vxorem mōysi quam rēmise
dñi. ꝙ virūqz populum.
rat:et duos filios eius quorum
ꝙ qz signifi/
vnus vocabaf gersan dicēte pfe
cat cos q̄ dicūt:aduena ego fū apud re:⁊ pegrin⁹
sicut oēs pres mei.
† Aduena fui i tra aliena. Alt ꝺo
ꝙ qz signifi
elieçer: Deꝰ em̄ ait pris mei adiu
cat cos q̄ dicūt adiutoꝝ me⁹ ⁊ liberatoꝝ me⁹ es tu
dñe ne moꝛeris. ꝙ diaboli
toꝝ me⁹:⁊ eruit me ō gladio pha
raonis. Uenit ḡ ietro cognatus f
moysi et filij eius ⁊ vxor eius ad
moysen i desertū:vbi erat castra
metaⁿ iuxta mōtē dei ⁊ manda/ g
uit moysi dicens: Ego cognaⁿ
tu⁹ ietro venio ad te: ⁊ vxor tua
⁊ duo filij tui cū ea. Qui egressus b
ꝙ veneratus est.
in occursū ꝙgnati sui: adozauit ⁊
oscular⁹ ē eū. Salutaueruntq̄z se i
mutuo verbis pacificis. Cūq̄z in k
a ꝙ primi ꝑdicatores. ꝙ gentili pplo:vel ꝑdicato
ribus suis gloriatur.
trasset tabernaculū:narrauit mō
yses cognato suo cūcta q̄ fecerat
a ꝙ diabolo b ꝙ vel ministris diaboli.
c ꝙ scōs deum videntes.
deꝰ pharaoni ⁊ egyptijs ꝓpt isrl
a ꝙ quē referr paul⁹ sibi accidisse:cum in infirmi
tatibus suis gloriatur.
el:vniuersūq̄z labozē q̄ accidisset l
a ꝙ q̄ erāsit de mūdo ad celū.
eis i itinēre quo liberauerat eos
a ꝙ qz fideliū cor vnū ⁊ aīa vna.
dñs. Lētatusq̄z est ietro sup oñi/ m
bus bōis q̄ fecerat dñs israeli:eo
q̄ eruisset eū ō māu egyptioꝝ et
ꝙ cui oia ascribunf non nobis.
ait:Bñdict⁹ dñs q̄ liberauit vos n
de māu egyptioꝝ ⁊ de māu pha/
raonis:q̄ eruit pplm suuz de ma/
ꝙ in hoc miraculo.
nu egypti. Nunc cognoui quia
magnus dominus super omnes
ꝙ gentili quos colebāt:vel sup scrōs q̄ ꝑticipa/
tione bīeitudinis bñ dicunf dñs.
deos:eo q̄ supbe egerūt ꝓtra illos
ꝙ panem manducauerit. ꝙ qñ ex toto mundum
c Obtulit ergo Jetro cognatus o†
relinquūr. ꝙ sacrificiū deo spūs.c.tt.
ꝙ qñ licite vrūtur mundanis.
moysi holocausta ⁊ hostias deo. p†
a ꝙ Sacerdoralis ordo. b ꝙ primitiui populi.
d †Venerūtq̄z aaron ⁊ ōmnes seni q
ꝙ verbi.
ores israel vt cōederēt panē cum

nus moysi erāt graues ꝓpt qđ sbditur:
† Aarō ꝛc̄.p aarō q̄ mōtan⁹ interꝑ A
taf meditatio celestiū significat.p hur q̄
intꝑetat ignis itelligit feruoꝝ charitat⁹.
igit ista duo manus graues sustentant.
qz nō ē aliq̄d adeo graue qđ ñ faciunt il/
la leue:⁊ sic ō carne hr̄ plitudo victorie.
a ¶ Unqz audisset ietro. Ca. XVIII
c Postq̄z descpta ē pulsio alimēti
⁊ repressio aduersarij. Hic ꝓr de
scribit gubernatio ppli.⁊ ꝓmo describit
aduētus ꝓsulentis. scdo assensus ꝓsden
tis. ibi: Altera aūt die. Prima i tres. qz
ꝓmo describit aduēt⁹ ietro amicabilis.
qz ex bonis q̄ dñs fecerat israeli mot⁹ fu
it ad veniēdū ⁊ cōgaudendū: ⁊ ꝑ est qđ
ōz: Cūqz au.ietro iste habuit plura noia
vt dictū ē.s.ij.ca. b ¶ Sacerdos madi
an.i.maioꝝ vt dictū fuit ibidē. c ¶ Co/ † s.2.d
gnat⁹ moysi.i.affinis: vñ in hebreo habe
tur:Socer moysi:et silr in seqntibus vbi
notaf ꝓgnat⁹. d ¶ Qia q̄ fecerat ꝛc̄.s.
i egyptio ꝛ flagellatione:⁊ in maris diui
sione:⁊ i amalech debellatione ꝛc̄.
e ¶ Tulit se.vxo.moy.quā re. Dictū fuit
s.iij.ca.q̄ ipa dereliquit eū. Dicendum
q̄ fuit de voluntate moysi: quia aduertit
q̄ vxor sua ⁊ filij nō essent sibi nisi oneri i
negocio ꝓ q̄ ibat in egyptum: et ō ꝙ re
misit eam. f ¶ Uenit ḡ ꝛc̄.dicūt ali
qui hebrei q̄ nō venit añ legē datā nec ꝓ
mo ānō egressionis de egypto: sed anno
scdo post legē datā:⁊ q̄ ōz ꝺ venisse: ꝺ ē
ꝓ anticipatione: alij aūt dicunt q̄ venit
añ legē datā ⁊ ꝓmo anno:⁊ ꝺ videt ꝑba
bile:q̄ ẽra sua nō longe erat a mōte sinai
vt ptz ꝑ illud qđ dictū ē.s.iij.ca. q̄ moy
ses paſcēs oues ietro minauit gregē ad i
teriora deserti:⁊ venit ad montez oreb q̄ B
est mons sinai:⁊ ō audita magnificētia
moysi sui:nō est ꝺsimile q̄ tardasset per
ñnū vēire ad ipm. g ¶ Et mā.mo.s.ad
uentū suū:nō em̄ voluit subito irrare ea
stra israel:vt ipe et filia sua ⁊ nepotes bo
nestius reciperentur: maxime qz bonoꝝ
iste in moysen reuertebatur. scdo deseri/
tur ei⁹ honorabilis receptio. cum dicit:
b ¶ Qui eg.in oc.⁊ nō est dubium q̄ ma
iozes de populo iuerunt cum eo ad hono
randum socerum suum et vxorem.
i ¶ Sa.se mu.ꝛc̄.i.amicabilibus: quia in
ter eos non erat ante discordia.
k ¶ Cūq̄z in. ꝛc̄. honestius em̄ et magis
seriose dixit sibi i domo q̄m dixisset i via.
l ¶ Uni.la.ꝓ defectu victualium et in/
sultu amalech. tertio describitur ipi⁹ ie/
tro deuotio laudabilis. cum dicitur:
m ¶ Leta. est ie. ex quo patet q̄ hab[illegible]t
fidem vnius ꝺi veri. vñ ait:
n ¶ Benedictus dominus qui liberauit
vos. Nunc cognoui quia magnus domi
nus super omnes deos. per mirabilia. n.
audita totius nature create virtutē trā/
scendentia cognouit q̄ ipe est solus deꝰ
verus:⁊ non solum confessus est fidem
suam oze:sed etiaz opere. vñ subditur:
o ¶ Obtulit ergo ietro ꝛc̄ . victime sunt
que totaliter incendunf ad honorem
diuinū. p ¶ Et hostias deo. scz pacifi
cas:quarum vna pars incendebatur: al
tera erat sacerdotis:altera ab offerenti
bus comedebatur. vnde subditur:
q ¶ Uenerunt aaron et omnes se.ꝛc̄.
vt honorarent eum:maxime quia erat
de nouo conuersus ad fidem et ritum he
breorum:vt in fide magis solidaretur. † De.pe.di
per panem autem hic intelligitur om/ i.c.venit
nis cibus vt frequenter dictum est.

¶ eligat viros: ⁊ ꝓstituat ꝓncipes ꝑpli deū colētes: potētes: ⁊ odientes supbiā. Tales eñ oportet eē q supbi nō sint: et supbiā oderint. i. vt nō solū ipi absq; vi to sint: ꝫ in malis oderint vitia: nō hoies dico: sed vitia. a Cora dño ⁊c. Aug⁹. Querit vbi: q̄ndem nec tabernaculū fuit: nec arca testamenti: q̄ postea sunt ĩstitutа. neq; ꝫ de futuro dictū accipe possumus: sic dictū est de man

a Co.do.l. cora illo quo tabernaculo: ꝺ q̄ dictū ē. ꝫ. xvj. ca. vel cora altari vbi obtulerat holocausta. b Alia ãt die. Descripto aduētu ꝓsulet. b ꝓut describit assensus ꝑsidet: vbi ꝑmittit ꝓsultationis occasio: cū ꝺ:

ꝫ ad honorē dñi.

na qꝺ positū est in vase. s. aureo. Ergo id añ deum de
b bemus accipe factū: qꝺ in honorē dñi factum est.
b Ostendā ꝑcepta ⁊c. Queri pōt quō hic moyses
a dixit. Cū lex dei adhuc nulla esset scripta: nisi q̄ lex
dei sempiterna ē: quā cōsulit oēs pie viuētes: vt qꝺ
in ea inuenerint vel faciāt vel iubeāt vel vetēt: seꝺm
q̄ illa incōmutabili veritate ꝑcepit. Rursuꝺ eñ moy
ses ꝺuis cū illo loquerek ꝺe ꝓ singula credenduꝫ ē
q̄ cōsulere soleret dñm: si qꝺ esset in disceptationiꝫ
tāte multitudinis: q̄ illū in iudicādi negocio a mane
vsq; ad vesperā detinebat ⁊ tā nisi ꝓsidentē mēti sue
dñm ꝓsuleret ⁊ legē eternā attenderet iuste iudicare
nō posset. c Sed audi ꝟba ⁊c. Aug⁹. Pōa q̄stio ē
cur ꝺe famulū suū cū q̄ tāta ⁊ talia loquebat: ab ali
genena passus est admoneri: in q̄ scriptura nos ad
monet: ꝓ quelibet ꝺek ꝓsiliū veritatis nō ꝺebere con
temni. Audendū etiā ne forte ibi voluerit ꝺe ab alie
nigena moneri. s. moyse: vbi posset tētari superbia.
Sedebat in iudiciaria sublimate: hunc eñ sensum in
ꝺicat ipe ietro: cū iussit eos eligi ad iudicandum: qui
odissent supbiā: ꝺeinꝺe ꝝ sit obseruandū quod alibi
Ecū.11.b scriptura ꝺicit: Fili ne in mulk̄ sint act⁹ tui satis hic
apparet. Verba q̄s ietro cōsideranda sūt: ꝺicē eñ: Rue
ġ itaq; audi me cōsiliū ꝺabo tibi: ⁊ erit ꝺe⁹ tecū. Ubi
mihi videk̄ significari nimis intentū hūanis actioni
bus animū ꝺeo quoꝺāmō euacuari: q̄ fit tāto plenior
ġtio ĩ supna ⁊ eterna liberi⁹ extendit. d Esto tu
ꝓpl⁹ ⁊c. Idem. Qꝺ ꝟo adiūgit. Esto tu ꝓplo i his q̄
ad ꝺeū ꝓtinēt: ⁊ referes ꝟba eoꝝ ad ꝺeū. ⁊ testaberk̄
eis ꝑcepta ꝺei ⁊ legē ei⁹ ⁊ ꝺemōstrabis eis vias in q̄
bus ambulabūt in eis ⁊ opa q̄ faciāt cū ꝓplo vniuer
so. Nec agēda eē ꝺemōstrat. nō eñ ait: Uninsciuiscꝫ
ꝟba refer ad ꝺeū: ꝫ ꝟba eoꝝ. cū. s. dixisset: Esto tu
ꝓpl⁹ i his q̄ ad ꝺeū sunt. Ꝑo b admonet: vt singulos
negocia q̄ ĩ se habeāt ꝺeseranꝫ electi. s. potētibus
viris ꝺeū colētib⁹ iustis q̄ oderūt supbiā: q̄s ꝓstitue
rat sup millenos: alios sup cētenos: alios sup q̄nqua
genos: alios sup ꝺenos: sic a moyse remouit piculo
sas occupationes. Nec istos grauauit cū mille habe
rēt vnū sup se: ⁊ sub illis alios. x. ⁊ sub eis. xx. et sub
eis alios. c. vt vix alīq̄ ad singulos ꝓpositos pueni
ret: qꝺ iudicari necesse eēt. Insinuat etiā būilitat̄ ex
emplū q̄ moyses cū q̄ ꝺe⁹ loq̄bak̄ non fastidiuit nec
ꝓtēpsit alienigene ꝓsiliū: ġuis ⁊ ipe ietro cū israelita
nō fuisset: vt⁹ inē viros vnū ꝺeū colentes religioseq;
sapiētes habendus sit sic Job: merito q̄rē: imo cre
ꝺibili⁹ ꝺr. Ambigue eñ posita sunt ꝟba: vt⁹ sacrifi
cauerit ꝺeo ꝟo i ꝓplo ei⁹ q̄n vidit genex suū: vel vt⁹
eū adorauerit ipe moyses: ġuis ꝺe adoratione sl ex
ꝑsse positū eēt: honor viderek̄ socero reꝺꝺit⁹: sic̄ solet
hōib⁹ honorificētie cā exhiberi. Quos aūt ꝺicit grā
mato ysagogas: q̄s ꝺecuriones nō facile sciri pōt: q̄n
ꝺ nōmē i mullo vsu habem⁹: vel officio⁹ vel mgroū
Mā q̄ꝺā ꝺoctores interp̄tati sunt lr̄aꝫ. s. q̄ introducāt
in lr̄as sic̄ grecū vocabulū sonat. Dic sane significat
añ legē ꝺataꝫ hebꝺeos lr̄as ꝺūsse: q̄ q̄n cepint nescio
vt⁹ valeat ĩdagari. Quiꝺā putāt eas a ꝓmis hōib⁹
cepisse: ⁊ perductas eē ad noe: atq; inꝺe ad parentes
abꝛae: ꝺeinꝺe ad ꝓplm isral: ꝟs vñ ꝺ ꝑbari possit ĩgro.
e Prouide aūt ⁊c. Ad custoꝺiā būilitat̄ ab alieni
gena istruit ne q̄ tot arcana ꝺei ab ipo ꝺeo ꝺiscebat
extolleret: ⁊ putaret se būano ꝓsilio nō egere. Prefi
gurabat etiā q̄ ꝺoctrina gētiū in ꝺeoꝝ sciam ⁊ super
ꝺiā superet: ⁊ q̄ lege ꝺecrāt fideles ex gētib⁹ cōplen
ꝺa suggerēt: ⁊ ꝓsulē itellectū ad legē ꝺi afferrēt. Sci
ebat q̄s moyses qꝺ hūc ꝓplm lex audiret ⁊ faceret q̄cū
q̄ ꝺiceret: legis quoq; ꝺiminutio suggerente euāge
lio fieret.

f Et constitue ex eis ⁊c. Origē. Ordinabis inḋt eos tri. ⁊ cen ⁊c. Et iudica
bunt populuꝫ oī hora: verūtamē quod grauius fuerit referēt ad te: audiant
ꝓncipes ꝓpli: ⁊ ꝑsḋyteri plebis q̄ ꝺebēt oī hora ꝓplm iudicare sp ⁊ sine inter
missione sedere in iudicio: ꝺirimere lites: ⁊ reꝺcilliare ꝺissidētes: in gratiam
reuocare ꝺiscordes. Dicat vnusquisq; ex scripturis sanctis officium suum

a eo cora dño. Altera aūt ꝺie sedit a
ꝫ quasi mgr. ꝫ doctores legis q̄ sedēres. i. ꝺiscen b
tes mēte iudicāt eum ulu ppli.
moyses vt iudicaret populum: c
a ꝫ qui iudicādi. docēdi. b ꝫ a principio mundi
vsq; ad finē: nūq̄. n. ꝺfuit lex natural⁹ vt scripta.
q̄ assistebat moysi ꝺe mane vsq; d
ad vesperā. Qꝺ cum vidisset co
gnatus eius: oia ſcz que agebat
ꝫ als: agis in populo.
in populo ait: Quid ē ꝺ qꝺ facis e
in plebe? Cur sol⁹ sedes et omnis
populus prestolat ꝺe mane vsq;
ad vesperam? Cui rñdit moyses:
Uenit ad me ppls: querēs sentē
tiam ꝺei. Cūq; acciꝺerit eis aliq̄
ꝺisceptatio: veniūt ad me vt iu
ꝺicē iter eos: ⁊ oñdam ꝑcepta ꝺi
et leges eius. At ille: Non bona f
inquit rem facis: Stulto labore
cōsumeris: et tu et populus iste
q̄ tecum est: Ultra vires tuas est
negociū: Sol⁹ illud non poteris
sustinere: sed audi ꝟba mea atq; g
c cōsilia: ⁊ erit ꝺns tecum. Esto tu b
ꝓplo i his q̄ ad ꝺeū ꝓtinent vt k
referas q̄ ꝺicuntur ad eum: osten l
ꝺasq; populo cerimonias ⁊ ritū m
colendi: viāq; ꝑ quā ingredi ꝺe
beāt: ⁊ opus qꝺ facere ꝺebeant. n
e Prouide aute ꝺe oi plebe viros o⁊ p q r s t
ꝫ als sapientes.
potētes ⁊ timentes ꝺeū: in qꝺ⁹
ꝫ formā boni iudicis ꝑscribit.
sit veritas: ⁊ q̄ oderint auaricīā: v
a ꝫ qui sibi subiectus bona tribuunt qui grece cili
archi: latine ꝺicuntur millenarij. b ꝫ qui
grece hecacontarchi.
f Et ꝓstitue ex eis tribunos: ⁊ cen r ꝟ
a ꝫ qui et pentacontarchi.
turiones: ⁊ quinquagenarios: ⁊ s
a ꝫ ꝫ sup ꝺenos. ꝫ qui grece decarchos.
b ꝫ priuatas causas populi. c ꝫ bri q̄ custoꝺiūt iu
ꝺicū. ⁊ f. i. in. o. tempore
ꝺecanos: q̄ iuꝺicēt ꝑpulum om
ꝫ graues questiones et cōmunes.
ni tempore. Quicqꝺ autem ma
ius fuerit: referant ad te: ⁊ ipi mi
noꝛa tantūmodo iuꝺicēt: leuius/
ꝫ pluribus increꝺus: minor est ad singula sensus.
q̄ tibi sit: partito in alios onere.

mines cupiꝺi. ꝑe munera ꝺe facili flectunt̄ a iusticia. g Et ostī. ex eis tri. tribun⁹ est
q̄ ꝑest mil le hoīb⁹. y Et cēturi. cēturio ꝑest cētū. z Et q̄nq̄. ⁊c. q̄nq̄geni⁹ ē q̄ ꝑ
est. l. ⁊ decan⁹. x. In ꝓplo autem isral erāt ser/

¶ moyses iquit vt sit in his q̄ ad ꝺeū sunt: ⁊ verbū ꝺei ediſſerat po
pulis. Ceteri vo ꝓncipes qs appellauit tribunos: qz tribui ꝑfūt.
Uel cēturiones vel q̄nq̄genarij q̄ ꝑsunt minoꝛib⁹ iudicijs que ad
singulos ptinent ꝺirimēres. Qua figurā etiā in futuro seculo ser
Mat.19.d uandā puto. Ait cū sederit fili⁹ hois sup thronū glorie sue: sede/
bitis ⁊ vos sup ꝺuo ꝺecim sedes ⁊c. Al/
Job.5.d ꝺes q̄ qz nō solū ꝺns iudicat: cui oē iudi/
ciū ꝺedit pr̄: ꝫ ostituit ꝓncipes q̄ iudicēt
ꝺe minoꝛib⁹ cauſis. Uerbū aūt qꝺ grau
tus fuerit referant ad ipm. Ꝺ dicit domi
Mat.5.c nus ꝺe q̄ꝺā: qz re⁹ erit ꝟsilio: ꝺe alto aūt
Jbiꝺ.12.c re⁹ erit gehēne ignis. Ꝫ ꝺe ol ꝟbo ocio
so ꝺicunk̄ reꝺꝺere rōnē. Et nō ꝺixit est qz
ꝺeo ꝑabimus rōnem: sic̄ ꝺe piurio: Red/
Jbiꝺ.12.ꝺ ꝺes aūt ꝺño iuramenta tua. Regina ꝺ/
austri surget in iuꝺicio cū viris generati
onis huius: ⁊ cōꝺēnabit eos. Ecce aliuꝺ
Mat.13.f gen⁹ iuꝺicij. Qui hz aures au. ꝺ. n. oīa
vmbra sunt celestiū ⁊ imago futuroꝝ.
Eccls.1.b Origē. Sic̄ scriptū est: Nō satiabitur
ocul⁹ visu: nec auris auꝺitu: nec nos sati
ari possum⁹ ꝟsiderādo q̄ scripta sunt qui
bus nos ediſicēt: quāt⁹ nos modis in
struāt. Cū. n. cōspicio q̄ moyses ꝓbeta
Deū.32.g ꝺeo plen⁹: cui ꝺe facie ad faciē loquebа/
tur: ꝟsiliū accepit a ietro socero sacerdo/
te madiā. admiratione nimia obstupesco
Andiuit. n. moyses vocē soceri sui: ⁊ fec̄
q̄cūq; ꝺixit ei. Nō ꝺixit: qz ꝺe⁹ mihi loq̄t
q̄ ꝺ agere ꝺebeā? quō ab hoīe ꝟsiliū acci
piā? ab hoīe gētili alieno a ꝓplo ꝺei: ⁊ nō
q̄s ꝺicat: ꝫ q̄ ꝺicat ascultat. Nos ergo
b+ si ꝺuenim⁹ aliq̄ꝺ sapiēter a gētilib⁹ ꝺictū:
b nō cū auctor⁹ noīe ꝑnam⁹ ⁊ ꝺicta. nec
qz legē ꝺei tenem⁹: cōuenit nobis tume/
1.Esd.5.ꝺ re supbia ⁊ spnere prudentiū ꝟba: ꝫ oīa ꝑbantes qꝺ bonū est te
neam⁹. q̄ aūt ꝺodie populis ꝑsūt: nō ꝺico si iam eis aliqua a ꝺeo
revelata sunt. Sed si in scientia legis aliquiꝺ meriti ḃabent: con/
silum ꝺedignantur inferioꝛis: etiam sacerꝺotis: ne ꝺum layci: ne
Num.11.a ꝺū gentilis: Sed moyses qui erat manſuetus super omnes homi
nes accepit: consilium inferioꝛis: vt ꝓncipib⁹ ꝺaret formam humi
litatis: et signaret imaginē futuri sacramenti. Sciebat q̄s futu/
rū: vt⁹ gētiles bonū cōsiliū ꝓferrēt: apd moysē bonū ⁊ ꝑsualē in/
tellectū afferētes ad legē: ⁊ audiret eos lex faciēs oīa: q̄ ꝺicerēt
Heb.7.c Nō eñ pōt facere lex sic̄ iuꝺei ꝺicūt: qz infirmak̄ lex in carne. i. in
lr̄a: ⁊ nihil pōt sm lr̄am. Nihil eñ ad pfectū ꝺuxit lex. sm hoc
aūt cōsiliū qꝺ nos afferim⁹ ad legē: pūt oīa ꝑsualiter fieri: ⁊ sacri
ficia offerri: q̄ mō carnalit̄ nō pūt: pōt lex lepze spualiter seruari.
Sic̄ g̀ itelligim⁹ sentim⁹ ⁊ cōsiliū ꝺam⁹. Oia fac lex: sm lr̄am ꝟo
nō oīa ꝫ pauca. a Moyses fec̄ ⁊c. Air ꝺeo familiar̄: sapien/
tissim⁹: nō erubescens a minoꝛi ⁊ gētili ꝺoceri: formā ꝺoctoribus
ꝓbuit: ne a quibuslibet erubescant eruꝺiri. b Quicqꝺ autē
⁊c. Aliꝺ verbū: aliꝺ aūt graue referebāt sup moysen. Sic ꝟo enim
grecus sermo. q̄ latini interp̄tati sunt ad moysen. Illa sane locu/
tione ipa etiā cōfiguraḃat qua ꝺictū est sup moysen velut on⁹ si/
gnificat ei impositū. Uerbū aūt graue ꝺictū est ꝓ q̄stione grauі.

¶ Ense tertio ⁊c. Origē. Alia lr̄a. Mensis autem Ca. XIX
tertij exitus filioꝝ israel ꝺe terra egypti ac ꝺie venerūt
in ꝺeremū syna: ⁊ ꝑfecti sunt ex raphiꝺim: ⁊ venerūt in ꝺe
remū sina: ⁊ applicuit ibi israel ꝺ mōtē: ⁊ moyses ascendit ĩ mon
tem ꝺei: ⁊ vocauit eū ꝺns ꝺe monte ꝺicens: hec ꝺices ꝺomui ia
cob: ⁊ nūciabis filijs israel ⁊c. ⁊ paulopost: ꝺescēde ⁊ testare ꝓplo
⁊ purificabis eos hodie ⁊ cras ⁊ lauent vestimēta sua ⁊ sint pati
in ꝺie tertiū. Tertia eñ ꝺie ꝺescēꝺet ꝺns in montē sina coram oī
ꝓplo: ꝺ ꝺie repit ꝺari lex que in tabulis lapiꝺeis scpta est ꝺigito
ꝺei: sic̄ seqntia ꝺocent. Dies aūt iste tertiꝰ app̄et tertij mensis ab
exitu filioꝝ israel ꝺe egypto. Ex quo ꝺie pasca fecerūt. i. agnū im
molauerunt et ederunt: q̄ fuit quartusꝺecim⁹ ꝓmi mēsis vsq; ad
istū q̄ lex ꝺat. ꝺies. l. nūcrāt. xvij. s. ꝓmi mēsis: reliq; ab ipo. xiiij.
Deinꝺe oēs. xxx. scōi mēsis q̄ fiunt. xl vij. ⁊ tertiꝰ tertij mensis q̄
a solēnitate occisi agni q̄nq̄gesimus est. ac ꝓ ꝺ in ista vmbra futu/
ri sm agni imolati ꝺie festū: qz q̄nq̄gesimo ꝺie lex ꝺata ē: scripta
ꝺigito ꝺei: ita ipa ꝟitate noui testamēti a festiuitate imolati agni
icū xp̄i. l. ꝺies nūcrant̄ vbi spūscūs ꝺe altissimis ꝺat̄ sit qui est
ꝺigit⁹ ꝺei. d In ꝺie hac ⁊c. Quaꝺragesima. s. septima ꝺie post
ꝺ egressi sunt ꝺe egypto ꝓma ꝺie. s. iunij peruenerunt ad montē
syna: ubi ꝙ pactis ꝺuob⁹ ꝺieb⁹ qꝺ⁹ scrificati fūr ktio. i. q̄nq̄gesimo
legem acceperunt: ⁊ hec est pētecostes. Ra. In sina vna mansio/

cēta milia peditū: vt. ꝫ. ꝺictū ē. xij. ca. Ex q̄ ꝺcluꝺit ꝙ ibi
fuerūt sexcēti tribuni: ⁊ cēturiones sex milia: ⁊ q̄nq̄gena
rij. xij. milia: ⁊ ꝺecani. lx. milia. a Si ꝺ fecer⁹ ⁊c. ordi/
nate gubernādo ꝑpli tibi cōmissū a ꝺeo. b Et ois ꝺ
po. re. hoza ꝺebita negocijs expediť.

ꝫ vel ꝺomini.
Si hoc feceris: iplebis iperiū ꝺei a
ꝫ vel sustentare.
et ꝑcepta eius poteris sustinere: b
et ois hic populus reuertek̄ cum c
pace ad loca sua. Quibus auꝺitꝰ d
a moyses fecit oia que ille suggesse e
rat: Et electis viris strenuis ꝺe f
cuncto israel: cōstituit eos princi
pes populi tribunos ⁊ centurio/
nes et q̄nq̄genarios ⁊ ꝺecanos:
q̄ iuꝺicabant plebē omni tēpoze
b Quicqꝺ aūt graui⁹ erat: refere/
bant ad eū: faciliora tantūmodo
iuꝺicātes. Dimisitq; cognatum g
suum: qui reuersus abiit in terrā
suam. La. XIX
ꝫ iunio.
c ¶ Mense tertio egressionis
b israel ꝺe terra ꝙgypti: in

rā suā vsq; ad annum sequentem: ita q̄ fuit cum popu
lo israel ꝑ annum: et ideo eius rediтus ponitur hic per
anticipationem: et hoc est magis probabile: tum quia
erat nouiter ad fiꝺem conuersus: vt predictuꝫ est: ⁊ ideo
ꝺebebat pleni⁹ istrui: et maxime qz illo anno erat lex ꝺā
ꝺa a ꝺeo: tū qz ꝺides genex suū in tāta gloria ⁊ ꝑ ꝺns fi
liā suam et nepotes suos: nō est verisimile q̄ ita cito rece
ꝺeret ab eis.

¶ Ꝺoraliter. ⁊c. Per ietro qui erat gentilis
⁊ honorabilis interp̄tat̄: secularis ꝟtuosus intelligit̄. ta
lis eñ est honorabilis: nā honor est ꝓmium ꝟtut̄. iiij.
Ethico. talis aūt auꝺiēs bona q̄ facit ꝺns exeuntib⁹ ꝺe
seculo ꝑ religionis ingressū q̄ significat̄ hic per egressum
ꝺe egypto ⁊ ingressum ꝺeserti: cōcipit aliq̄ꝺ ꝓsiliū simili
ter faciēꝺi ꝓpter qꝺ venit ad moysē. i. ad illū religionis
sup̄iozē. volens accipere statū illū: sic̄ ietro ꝺe gentilitate
cōuersus fuit ad iuꝺaismū. Et q̄si talis est charitatiue re
cipiēꝺ⁹. ꝫ subꝺit q̄ moyses. i. religionis plat⁹ occurrit ei
⁊ osculat⁹ fuit eū: ⁊ q̄ narrauit ei vniuersū laboꝛē q̄ acci
ꝺisset eis ĩ trinere. plat⁹ eñ accipiens aliquē ad religionē
oia grauia religionis sibi ꝺz exḿere et si fue it ꝓmpt⁹
ad sustinēꝺū recipiť ei⁹ sacrificiū qꝺ facit ꝺe seipo ꝑ reli
gionis ingressum: sm illud Ro. xij. Exhibeat̄ corꝑa vr̄a
ho. ⁊c. Et ꝺ significat̄ cū ꝺ: o† Obtulit ꝙ ietro ⁊c.
. i. sibi frat̄nitate religiōis ꝙūct⁹. p Holocaustoma
ta ⁊ hostias ꝺño. p ꝺ at qꝺ seqť postea: o† Quib⁹
au. ⁊c. oñdit ꝙ qñ ꝓnꝺētes ⁊ ꝛati hoīes veniūt ad reli
gionē ꝟsiliū eoꝝ. ꝓpē nouitat̄ ñ ē ꝓtenꝺū ꝫ ꝙtanť acci
piēꝺū. Moralit̄ aūt ꝑ ꝟbū ietro. ꝺ. o† Prouide ⁊c.
istruūt ꝓncipes ⁊ ꝓlati ꝓmouere sine ꝑsonaꝝ acceptiōe
viros aptos ꝓ regimīe sm ꝺitiones ꝺ positas in sensu
israli q̄ etiā mozal̄ ē: vt ꝓz ꝛucti. In ca. xviij. vbi ꝺz in

¶ Additio. (postil. Tulit ꝙphoza vxoꝛē moysi.
Qualit̄ sit itelligēꝺū. qꝺ ꝺz ꝺ: Tulit
ꝙphoza vx. mo. ꝙ remiserat ꝺictū. fuit. ꝫ. iiij. ca. i ad. iij.
b Ense tertio. Postq̄ ꝺescpta est eductio ¶ Ca. XIX
populi israel ꝺe egypto. Nic consequenter ꝺescribit̄
legis ꝺatio. vbi ꝓmo ꝓmittit̄ ꝑpatio plebis. scꝺo
subꝺitur ꝺatio legis. xx. ca. Adhuc ꝓmo ꝺisponitur pre/
paratio populi ꝑ mundiciam. scꝺo ꝑ reuerentiam. ibi: Ja
aduenerat. Adhuc ꝓmo inꝺucitur ꝑpls ad mundiciam
mentis. secundo ad mundiciam coꝛporis. ibi: Ait enim

fuit:sed inter oēs maxima. Ibi eñ lex accepta tabernaculum erectū. Ibi exodus et maxima ps leuitici oēsq; libri legis pene conscripti sunt. a Moyses aūt tē.Greg⁹.Alia littera: Moyses aūt alcēdit i mōtem: ⁊ dñs descēdit ad eū.Mōs altitudo ꝓtēplationis ē: in quaꝫ ascēdim⁹: vt ad ea q̄ vltra infirmitatē nr̄am sūt intuendo subleuemur.Sz dñs descendit: qz scris multū ꝑficientib⁹:parum aliquid de se apit. b Alas aquilaꝫ tē.Alc.Docat doctrinas duoꝝ testamentoꝝ.q̄ nos ab infimis ad celestia portant. c Regnū tē.Mēbra.s.fūmi sacerdotis in regnū celorū vēturi. d Exposuit oēs tē. Greg⁹.Notādū q̄ lex nō icautis vel nescientib⁹ igerit:sed exposit⁹ ꝑmiꝫ q̄ debenť fŭanti/b⁹:et būficijs ꝓteritis q̄ iā ꝛpti sunt:⁊ mirabilib⁹:cū sponte se legi seruāde denoueat:lex petētib⁹ dať:vt ex fm ꝑmissionē suā q̄si voti rei q̄ violauerit iudicenť:nec de violentia sibi illata causenť. e Vade ad po. Origē.Descēde ⁊ ꝓtestare populū et purifica illum hodie et cras ⁊ lauent vestimenta sua:⁊ sint pati i diē ētiū tē. Qui vult venire ad x̄bum dī: audiat qđ ꝓcepit dñs.Sctificatus venire dz ⁊ lotꝰ vestib⁹. Si.n.sordida attuleris vestīēta dicet tibi: Dar.22.b Amice quō huc itrasti ñ habēs vestē nuptialē.Nemo q̄ potest audire x̄bū dei: nisi pr⁹ sctificat⁹.i.sctūs corpe et spū:et lotꝰ vestib⁹. Ingressur⁹ ē.n. paulo p⁹ ad cenā nuptialē: manducatur⁹ ꝺ carnib⁹ agni:⁊ potatur⁹ poculū salut⁹.Nemo intrat ad cenā hanc sordidis vestib⁹. Añ Eccs.9.b In omni tpe sint vestīēta tua munda.Lota sunt eñ semel vestīēta tua gr̄a baptismat⁹: purificatus es corpe: mūdat⁹ ab oi inq̄namento carnis et spūs. Act.11.b Que q̄ de⁹ mūdauit:tu ne īmunda feceris.Audi sctificationis genus.ne accesseris inquit ad mulierē hodie ⁊ crastino:vt die tertio audias verbum dei. 1.Cor.7.a B est qđ ait Apls:Bonū ē homini mulierē nō tangere:saluo tñ infirmis remedio nuptiali. Ibidem.c Sz qz tps breue est superest vt qui habent vxores: sint tanq̄ nō hūtes. f Sanctifica illos tē.Ba. Qui ad ꝺsequendum dei desiderat venire:sanctificet se fide ⁊ q̄uersatiōe: ⁊ lauet vestīēta.i.opa bodie ⁊ cras in pūti.s.⁊ i futuro: vt ad gloriam resurrectionis pueniat quā terti⁹ dies ēsinuat. g In die.e ter.tē.Hac die data ē lex in tabul⁹ lapideis scripta digito dī. hic est tertiꝰ dies tertij mensis ab exitu filioꝝ isrl̄ de egypto. A die ergo quo pasca fecerunt id est q̄rtodecimo ꝓmi mensis vsq̄ lex data ē q̄nq̄ginta dies numerantur:decē et septem

die hac venerunt in solitudinē a sinai.Nam ꝑfecti de raphidi:⁊

ꝺ rubus vel rentratio.

pueniētes vsq̄ in desertū sinai: castrametati sunt in eodem lo/ b co:ibiq̄ israel fixit tentoria e re c
a ꝺ ꝓpriū est sanctorū mōtes diligere ⁊ icolere d
a gione mōtis.Moyses aūt ascē/ quoꝝ conuersatio est in celis.
dit in montem ad deum. Uocauitq̄ eum dñs de monte et ait: e
a ꝺ actiuis.
Hec dices domui iacob ⁊ annū
a ꝺ cōtēplatiuis ꝺ penas egyptio
ciabis filijs israel. Uosipi vidi/ f+
rum cōmemorat ⁊ que pro suo ꝑtrie beneficia vt ememe oporentē ⁊ diligane būfactorem
stis que fecerim egyptijs: quō g
a ꝺ velocissime. b ꝺ moysi ⁊ aaron ꝺ sicut ad
la ꝓuocans.p.a.v.tē.
portauerim vos super ālas āq/ b+
larum:⁊ assumpserim mihi. Si
a ꝺ anteq̄ legē det ꝑmissis allicit. vt libenter accipiant. b ꝺ aure cordis.
ergo audieritis vocem meam
a ꝺ diligenter. b ꝺ quasi pacis acrum.
et cūstodieritis pactum meum: i
a ꝺ Spēalis pro quos pascam defendam et si cut gregē ꝓpriū nutriam.
eritis mihi in pculiū de cūctis k
populis.Mea est enim omnis
a ꝺ vnde petrus genus electum regale sacerdotum ⁊ gens sctā pro acquisitionis.
terra † et vos eritꝰ mihi i rēgnū l+
sacerdotale: et gens sctā. Hec m
sunt verba que loqueris ad filios israel. Uenit moyses:⁊ con/ n
uocatis maioribus natu popu/
li:exposuit oēs sermones quos
mandauerat dñs. Respōditq̄ † o
ꝺ vel omnis.
vniuersus pro ꝺ sil' † Cucta q̄ lo/
cutus est dominus: faciemus.
ꝺ vota subditoꝝ referūt ꝓlati ad dñm cū eozū bona ipi attribuunt ⁊ cū in omnibus būdicūt.
Cunq̄ retulisset moyses verba p
pro ad dñm: Ait ei dñs: Jam
ꝺ obscura scia legis.
nunc veniā ad te in caligine nubis:vt audiat me pro loq̄ntē
a ꝺ nō ad pplm q nō pōt me intelligere.
ād te:⁊ credat tibi in perpetuū.
Nunciauit ergo moyses verba
populi ad dominuz. Qui dixit
a ꝺ precipe vt sanctificentur.
e ei: Uade ad populuz et sctificā q
a ꝺ Jn pūti.s.et in futura vita. ꝺ a pctis.
illos hodie et cras. Lauentq̄ †
f
a ꝺ corpora quibus anime vestiuntur. ꝺ beatus qui custodit vestimenta sua ne nudus ambuler. b ꝺ per scientiam legis;naturalis
vestimenta sua:⁊ sint parati in
a ꝺ quasi legem et cultum sancte trinitatis acceperunt. b ꝺ scientiam legis datur⁹. ꝺ humane fragilitati condescendens.
g die tertiū. Jn die.n. tertio descē

dūs iam nunc veniā ad te.Circa ꝓmū dicit: Mense tertio egressionis.in die hac.i. prima die mēsis tertij. a Uenerūt i so.si.vbi lex erat danda. b Castrametati sunt.i.terrā mēsurauerūt in q̄ ponēda erant castra: q̄ fm ordinationē illoꝝ q̄ erāt deputati ad hoc assignabant cuilibet capitaneo familie loc⁹ maior vel minor fm quantitatē tēporis sibi necessarij ⁊ famile sue. c Ubiq̄ isrl̄ si.tē. fm q̄ erat dispositū ab illis q̄ hēbant ordinādi officiuz. d Eregione mōt⁹.ad ptē orientalem: vt sic adorarent dñm descēdentē sup mōtē sinai: q̄ iudei adorant x̄pus occidentē: vñ ⁊ taberna/culū ⁊ tēplū sic fuerūt dispositi: vt ingressus eēt a parte orientali: vt ad ptē oppositā adorarent sacerdotes: sic ⁊ stelle celi ab oriente mouentur in occidentē q̄si adorātes ad ptē illam. vñ.ij.Esdre 8z: Exercit⁹ celi te adorat. e Vocauitq̄ eū do.de mō.non eñ audebat ascēdere ad supiozē ptē mōtis nisi vocat⁹ a dō q̄ dictū fuit sibi in rubo: Ne appropries huc tē.vt dictū est.ꝺ.iij.ca. f Uosipi vi. que fe.egy.flagellādo eos ⁊ submergēdo ꝓ vob. g Quō poꝝ. vos si.al.aq̄.i.cito ⁊ expedite educēdo vos ꝺ egypto:sic aq̄la inf aues alias citissime volat:q̄ oēs eadē die egressi sūt: vt dictū ē.ꝺ.xij.ca.Dic ꝺ Ba.ꝺ.q̄ modus aq̄le est q̄n portat pullos de loco ad locū q̄ portat eos sup dorsū:ita q̄ si ꝓiciat sagitta ab inferius ipa reciptat sagittā ⁊ nō pulli:ō dñs cōparat se aquile:qz cū voluit transferre filios israel p mare rubꝝ:angel⁹ qui ꝓcedebat castra isrl̄: in ꝺ pson dñi repzesentans: posuit se cū colūna nubis inter egyptios ⁊ hebreos ne egyptij possent ꝺpetere hebreos machinis vel sagittis:vt hr̄.ꝺ.xiiij.ca.Predicta autez būficia debebāt mouere hebreos ad fiuēduz ꝺo ꝓmpta volūtate et mūda mēte: ō sequit. b Si q̄ au.vo.me. nō tm̄ aure corpis sed et mēt⁹. i Et cū.pa.meū.i.legē vobis dādā ꝺ.i.pe.2.b ope adiplēdo. k Erit⁹ mihi ꝓ.pe. de cunpo. Peculiū vt hic accipit ꝑ pu⁹ cēsus ex hereditatē:de q̄ pōt filius familias facere quod vult sine licētia pr̄is:⁊ ō ē q̄d sibi spēaliss̄imū ⁊ p ꝺ itelligit q̄ isrl̄ inf oēs pplos sit magꝝ appropꝛat⁹ ⁊ spēal' ipi deo si legē obſuet:⁊ ꝺ magis ps i hebreo:vbi hr̄ sic:Eritis mihi amicabilitas de cūct⁹ pplis.i.q̄d excellent dilectū: qō significat⁹ p nomē abstractū:sic ꝺ aliq̄ excellent liberali q̄ nō solum ē liberalis sed ipa liberalitas. l Et vos tē.i.maxīmū: qz noīe sacerdotij aliq̄n maiozitas itelligit:sic.s dictū ē de ietro.ij.ca.⁊.ij.Regū.viij.ꝺ:Filij dauid sacerdotes erāt.i.maiozes ⁊ ꝓmi p⁹ regem. m Et gens sancta.i.ad dei cultū applicata:sicut ⁊ vestes sacerdotales dicūť sctē qz ad dei cultū applicate.ex ꝺ.n. q̄ x̄pus q̄ est sctūsctoꝝ nascitur⁹ erat fm carnem de pplo isrl̄.iō debebat spēali sctitate pollere p ceteros pplis tre. n Et cō.ma.na.illis.n.ꝓmo exposuit x̄ba dñi:⁊ illi pplo:⁊ tūc oēs pplis ꝺsē sit. o Cuq̄ retulisset tē. Hic ꝓnūr disponit pplis p mundiciā exteriozē:tū ꝓmittit relatiō rūsionis pplī dño p moysen.cū ꝺ. Cunq̄ re. moy.tē.ñ qz dñs igraret cū sciat oēs etiā añ q̄ fiāt:sz vt bōa volūtas pplī pūtaret⁹ dño tā q̄ ei placita:sic ⁊ angeli bona hoīm opa offerūt coram dño:put Raphael dixit Thob.xij. Ego obtuli memoriā ozationis tue coram dño tē. p Jam nunc veniam ad te in caligīe. nubis.per hoc designatur q̄ in pūti non habem⁹ nisi cognitionē enigmaticā de diuinis fm q̄ dic Apls.j.Cor.xiij. Eidem⁹ nūc per speculū i enigmate.⁊.ij.Metaph.ꝺ.q̄ itelle/ct⁹ nr̄ se hz ad diuia sic ocul⁹ noctue ad lucez sol:⁊ ꝓpt ꝺ appuit dñs i caligīe:qz tales apparitiones fiūt cōit fm dispositionē illoꝝ q̄b⁹ fiūt. q Uade ad tē. Hic accipit sctificatio

sez ꝑmi mensis. Relicta quarto decimo ⁊ oēs.xxx.scōi qui sūt xlvij. et tertius tertij mensis qui est ab occisione agni quinq̄gesimus:sicut a passione x̄pi: vsq̄ q̄ dať spūssanctus q̄nq̄ginta dies numerant⁹:digit⁹ eñ dei:spūsscm significat. Isid. Quinq̄gesimo die post pascha:lex moysi data ē q̄nquagesimo die post passionē dñi quā pascha illud figurabat: datus est spūs ꝑmissus: descendēs sup apl̄os: ⁊ q̄ cū eis erāt in.cxx.mo.saice etat⁹ nūero constituti ⁊ diuisis linguis credentiū toꝝ euangelica ꝓdicatione mundus implet⁹ est. Luc.11.c Dicit illic scꝑta lex digito dei: et dñs de spūsctō dicit. Jn digito dei ejcio demonia. Aspicit cunct⁹ ppls voces lampades montēq̄ fumigantem tonitrua:fulgura:et clangorem buccine ꝑstrepentē. Jn vocib⁹ ⁊ tonitruis blandicie ꝓmissionis:vel terroꝝ in p̄dicatione intelligunt⁹: in lāpadibus claritas miraculoꝝ:in sonitu buccie fortis ꝓdicatio sctoꝝ:q̄ oīa in aducentu spūssancti cōpleta sunt:qū discipuli in varietate linguaruz p̄ceptis ⁊ signis intonuerunt. Interptat autē simul rub⁹ q̄ significat ecclesiā:in qua moysi dñs loquit⁹.Mō autē daturus legē dñs in igne fumoq̄ descendit:significat q̄ fideles sue claritatis ostensione illuminat ⁊ ifideliū oculos fumo erroris obscurat. Videť etiā in caligine:qz ipi qui ⁊rena sapiūt: eū descendentē.i.in humilitate nascentem ꝓ caligine malicie nō cognouerūt:vel qz veritatē legis infidelib⁹ ꝓ caligīe Esa.6.c dixit:vt videtes nō videant ⁊ audiētes nō itelligāt. a Cauete ne tē. Ba.Prius ꝓhibet pplm in montem ascendere mortemq̄ minať. Nunc iubet vt clāgente buccina ascendant in montē:humanā.ſ.cōpescens audaciā ⁊ ad obediēdū iuitās:qz ad ꝓdicationis vocē debem⁹ nos ad supna erigere:nec sacroꝝ inuestigatione spōte ꝓsumere:sz dei vocationē sequi. b Buccina. Quasi vocina: a voce vel a vocādo vel a bucca. c Cuq̄ lauissent tē. Nō sufficit ad x̄pm tē. ꝺtēplatiōis emūdare opa penitētie lachrymis: nisi sequať castitas Dar.5.a mētis ⁊ corpis. Añ bti mūdo coꝝ.tē. Sap.1.a Et i maliuolā aīam nō itrabit sapīa. d Tot⁹ aūt mons.Greg⁹.Legē datur⁹ dñs i igne fumoq̄ descēdit:quia hūiles p claritatē sue oñionis illuminat:⁊ supbos p caliginē erroris obscurat. Pot⁹ igit⁹ mens ab appetitu glie tpalis:⁊ ab oī ꝺcupia carnali tergēda ē:et tūc ad aciē ꝺtēplationis erigēda. Añ cū lex accipiť:populus ad mōtē appropinq̄re ꝓhibeť:vt qz adhuc ifirma mēte ꝛrena desiderat:sublimia nō ꝑsumat:vñ recte 8z:Si bestia tetigerit mōtē:lapidabitꝰ. Bestia eni tāgit mōtē cū mēs irrōnalib⁹ desideriis ꝺdita:ad ꝺtēplationis alta se erigit:sed lapidibus percutitur:qz sūma nō sustinens supni pōderis ictibus necatur. Qui igit culmē pfectionis apprehendere nitunť:cū cōtēplationis arcē tenere desiderant: prius se in campo operis p exercitium probent: vt sollicite sciāt: si nulla iā mala ꝓximis irrogāt si irrogata eq̄nimiter tolerāt:si obiectis bonis tpalibus:mens leticia nō soluitur: et subtractis non nimio dolore sauciatur:ac deinde perpendant si cum ad se intus redeunt:in eo q̄ spūalia rimantur:nō secum cozpalium rerū vmbras trahunt:vel fortе tractas manu discretiōis abigunt:si incircūscriptum lumen videre cupientes:cunctas circūscriptionis sue imagines deprimunt:et in eo q̄ super se attingere appetunt:vincunt quod sunt. Brego.Sacra eloquia in exordio narrationum qualitates exprimunt: ter/

a ꝺ vt sciant legē a deo dari nō ab homine.
det dñs cora oi plebe sup mōtē si
a ne quis vltra intelligentia sua ad mōrem sacre scripture audeat cōsēdere sz cōtēr⁹ sit mensura sua fm donū quod accepit a deo.
nai. Cōstituesq̄ termios populo a
p circūitū ⁊ dices:Cauete ne ascē
a ꝺ vltra vires. b ꝺ altitudinē scripture.
datis in montē:nec tāgat⁹ fines
illius. Dis q̄ tētigerit montem;
a ꝺ eterna. b ꝺ lapsus i heresim vel blasphemiā in deū. c ꝺ.i.nemo intrabitur insaniā eius.
mōte morietur.Manus non tan/
a ꝺ duris ecclesie fmonibus coartabitur.
get eum: sed lapidibus opprimet b
a ꝺ verba sapientū quasi stimuli. ꝺ qui acerrimis obiurgationib⁹. b ꝺ stule⁹ iumēt⁹ cōpat
aut cōfodiet iaculis.Siue iūme/
a ꝺ sapiens reparatione sua. b ꝺ vel morietur.
tū fuerit siue hōmo nō viuet. Cū c
ꝺ predicationem significat.
b clāgere cepit buccina:tunc ascen
dāt in mōtem.Descēditq̄ moyses d
de mōte ad pplm ⁊ sctificauit eū. e
c Cuq̄ lauissent vestīēta sua: ait f
ꝺ fidē sancte trinitatis.
ad eos:Estote parati i diē tertiū g
a ꝺ cuilibet carnali voluptati vel mūdane sollicitudini. a ꝺ q̄ fides sctē trinitatis illucescet.
⁊ ne appropinq̄tis vxōribus ve h
stris. Jam aduenerat diēs terti⁹ i
ꝺ principium lucis.
et mane inclaruerat:et ecce cepe k
ꝺ sonitus ꝺdicationis. ꝺ miracula
rūt audiri tonitrua ac micare ful
ꝺ idē ꝑ nubē ⁊ fumū significatur.
gura:⁊ nubes densissima opire mō
tem:Clangorq̄ buccine vehemē
ꝺ Jnitiū sapie est timor dñi.
tius ꝑstrepebat.Et timuit popu l
a ꝺ militie dei. b ꝺ mouēdo vel ꝓducēdo ad maiora ⁊ meliora.
lus q̄ erat i castris. Cūq̄ edūxis/ m
ꝺ occurrit de⁹ occurrēti sibi.ꝑ libez.n.arbitrium ad deū mouemur:sz non ꝓmouemur nisi misceāt eius ꝓuenias ⁊ sequar.
set eos moyses i occursum dei de
loco castroꝝ:steterūt ad radices
ꝺ rāp̄vicini altitudini. ꝺ qz lex obscura ifidelib⁹
d mōtis. Tot⁹ aūt mons sinai fu/ n

c Cū clā.cc.tē.qđ exponunt doctores nr̄i dicētes q̄ ꝑ ß ñ licentiant trāscedere ēminos ꝓdictos:sz q̄ añ clangorē bmōi debebāt se tenere lōge etiā a ēminis ꝑfris:⁊ i tpo clāgore appropinq̄re eis:⁊ ꝺ vocat⁹ ascēdere: qz illi ēmini erāt aliq̄tulū i ascēsu mōtis. Jn heb.hr̄. Jn ꝓtractu buccine ascēdāt.Et dic Ra.ſa.q̄ erāt q̄dā modus clāgēdi ꝓtensus:et erat signū recedsus deitat⁹ de mōte.et ꝺ erāt licētia ti trāsire ēminos ꝑstitutos ⁊ ascendere i mōtē. d Descēditq̄ moy.tē. ad exeq̄ndū dñi mādatum. e Et sanct⁹.eū. denūciando q̄ mūdarentur. f Cuq̄ la.ve.sua.S. q̄rat ḡre ñ acceperūt noua:Dicēdū q̄ nō fuit nisi ad q̄mēdādū dī miraculū p quod ab exitu de egypto vsq̄ ad īgressū terre ꝓmissionis vestīēta eoꝝ nō sūt attrita nec vetustate ꝑsūpta:vt dicitur Deutro.xxix. g Estote pa.i dieter. Hic ē dies sext⁹ mēsis tertij. q̄rto eñ die eiusdē mēsis dixit eis moyses ista vt dicit Ra.Sa.⁊ i sexto die fuit lex data: exā ꝛcludit q̄ fuit data.l. die a die exitꝰ de egypto exclusiue:qz mēses apō hebreos accipiunť per lunationes:ita q̄ duo mēses faciūt.lix. dies:quib⁹ si de tertio mēse addanť sex dies vsq̄ ad dationē legꝭ faciunt lxv.a q̄b⁹ si subtrahant.xiiij.dies ꝓmi mēsis q̄ ꝑcesserūt exitū ō egypto q̄ fuit.xv.die.vt hr̄.ſ.xij.ca.remanēt li.dies. h Et ne ap.vr.ve.lz em act⁹ mr̄imonialis sit licit⁹:tñ hz anne xam q̄ndā turpitudinē quā optet ex/cusari p bona mr̄imonij.Habet etiam ānexā depssionē mēt⁹ ꝓpt vehementiā delectationis carnis: vñ dic Hre. Cato mens a supno amore disiungit̄ quo iferi⁹ delectať:et iō añ susceptionē legis p duos dies fuit ꝓhibit⁹:qz ad susceptionē leg⁹ reqrebat magna mūdicia ⁊ eleuatio mentis.
i Jam adue,. Hic ꝓr disponit pplis p reuerētiā ad deū:q̄ ex tioze ꝺsurgit ⁊ iō añ ꝓlationē legꝭ signa trībilia apparuert. Alia etiā cā ē ad h:qz lex vetus fuit lex tioris sic lex noua ꝺz lex amoris:vñ dic Aug⁹.Breuis differētia legꝭ ⁊ euāgelij timoz ⁊ amor. Cui⁹ rō ē:qz illa lex dabať hoīb⁹ ip̄fectis q̄ p troze inducēdi sunt ad opa x̄tu.tē.lex aūt noua data ē pfectis q̄ magis inducūtur ad talia p amorem:vñ dic poeta Orati⁹:Odert peccare mali formidine pene:oderūt peccare boni virtutis amore:et ideo sicut lex nouа data est in quiete et tranquillitate a x̄po:prout dicitur Matth.v. Cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius et aperiens os suum docebat eos dicens Beati pauperes tē.ita lex vetus data est cum terroribus:et hoc est quod dicitur hic: k Ceperunt audiri toni.tē. clangorq̄ buc.tē. Audiebatur enim cum predictis terribilis sonus quasi tube:et hoc fiebat ministerio angelico. fabulanť aūt indei q̄ ille clāgor vel son⁹ fiebat in quodam cornu qđ fuit acceptū de ariete īmolato pro isaac. l Et ti.po. propter predicta. m Cuq̄ edu.eos moy. cum quadam importunitate eo q̄ non audebant exire. n Totus autē mōs si.tē. nubes eñ densissima vt predictū est opuerat mōtē sinai:⁊ ex pte supiorꝭ mōt⁹ egrediebať fum⁹ ⁊ ignis ō medio nubis, facta ē aūt talis appitio i nube ⁊ igne que non ha/

minoſcz causarum aliqñ a positione loci: aliqñ a positiõe corpis: aliqñ a qualitate aeris aliqñ a q̃litate tpis significãt: q̃d de vẽtura actione subiiciant. A positione em̃ locorum exõmunt sequentiũ merita finesqz causaruz sic de isrl dr. qz xpc dei in monte audire nõ potuit: ſz p̃cepta i cãpestrib⁹ accepit: sequentẽ infirmitatẽ ppli indicãs: q̃ ascẽdere ad sũma nõ valuit: ſz se ꝛinfimis negligẽter viuẽdo laxauit. A positiõe corporis: sic in actib⁹ apl̃oꝝ stephan⁹ iesum q̃ a dextris xpi stans se videt stantez se vidisse manifestat. Stare. n. adiunantis est: et recte stare cernit: q̃ in bello certamis opitulat. A q̃litate aer. sic cũ p̃dicãte domino euãgelista nullos ex iudea tũc creditoros dicerẽt: p̃misit hyẽs aũt erat. Sc̃tuz est. n. abũdabit iniq̃tas ꝛ refrigescet caritas multorum. Hyemis q̃ curauit tp̃s exprimere: vt in auditoꝝ cordibus malicie frigus esse indicaret. Negaturo q̃z petro p̃mittit: qz frig⁹ erat ꝛ stãs ad p̃unas calefaciebat se. Jã em̃ a charitatis ardore torpuerat: ꝛ ad amorẽ p̃ſtẽ vite q̃si ad p̃fectoꝝ p̃unas infirmitate estuãte se calefaciebat. A q̃litate tpis sic nõ redit⁹ ad veniã: ad traditiones p fidiam nocte indas exisse phibẽt. Cũ egrediẽte illo ab euangelista dicatur. Erat aũt nox. Et in iquo diuiti dicitur: hac nocte repetunt animam tuam a te. Salomõ q̃z nõ perseueratur⁹ i somnis et i nocte sapiam accepisse dr. hinc ẽ q̃ angeli ad abraam meridie veniunt: punituri aũt sodomã vespe venisse memorãtur.

a Descenditq̃ dõ. ꝛc. Greg⁹. Moyses ascẽdit i mõtẽ: ꝛ dñs dscẽdit. mõs ꝓtẽplatoz signifícat. i quã ascẽdim⁹: vt ad ea q̃ vltra i firmitatẽ nr̃am sũt videda ſbleuemur. Sz in hãc dñs dscẽdit qz a nob multũ ꝓficientib⁹ pax de se aliq̃d nr̃is sensib⁹ apitr: si tñ in illo pax vel aliq̃d dici põt: q̃ vn⁹ semp ꝛ idẽ partialiter ẽtelligi nõ põt: ꝛ tñ a suis fidelib⁹ ꝑticipari dr. cũ i ei⁹ suba pars nullat⁹ admittat. Sz qz hũc exp̃mere pfecto fmõe nõ possumus: humanitat̃ nostre modo quasi infantie imbecillitate p̃editi: eum aliquatenus balbutiendo resonamus.

mabat eo q̃ descẽdisset dñs sup
f tranq̃ lumen iustis: vel qz ignea lex.
eũ in igne: ꝛ ascẽderet ex eo fum⁹ q̃si de fornace. Eratq̃ mons ois terribilis: ꝛ sonitus buccine pau latim crescebat i maius: ꝛ prolixi
f interrogando.
us tendebat. Moyses loq̃bat̃ et a dñs respõndebat ei. Descendit q̃ dñs super montẽ synai in ipso
f vt p̃ corẽplationẽ p̃ficerer.
mõtis vertice: ꝛ vocauit moysen a in cacumen eius. Quo cũ ascẽdis
a f ab altitudine corẽp̃lationis. fm illũ: siue mẽre excedimus deo. siue sobrij sumus vobis.
set: dixit ad eũ: Descende et con b
a f Magna discretione opus est: ne velit quis di uinã naturã rimari vltra quã põt vñ q̃ pcurrat maiestatẽ opp̃imitur a gloria: ꝛ mel inuenisti comede qđ sufficit tibi. b f oblit⁹ fraglitatis sue.
testare ppl̃m: nẽ forte velint trã
f capacitatis sue.
scendere terminos ad videndu
a f hereses vel quoliber erroꝛ seducta. b f qz pauci corẽplationi ꝛ diuine visioni idonei.
dñm: ꝛ pcãt ex eis plurima mul c
f mente et corpore.
titudo. Sacerdotes quoq̃ qui ac
cedũt ad dñm sanctificẽt ne pcu
f corpali plaga vel spũali.
tiã eos. Dixitq̃ moyses ad dñm
f p̃ debilitate intelligentie.
Nõ poterit vulgus ascendere in montẽ synai: Tu em̃ testificatus es: ꝛ iussisti dicens: Pone termi
a f positos ostende. b f sanctificarũ oñde ne nõ sanctificari accedere p̃sumant.
nos circa montem ꝛ sanctifica il lum. Cui ait dñs: Vade descẽde
f lex et sacerdotium.
Ascẽdesq̃ tu et aaron tecum. Sa
f minores minus intelligentie capaces ꝛ secreta scripture nõ penetrãtes.
cerdotes autem et populus ne transeant terminos: nec ascẽdat
f Si indigni accesserunt.
ad dñm: ne forte iterficiat illos. Descendit moyses ad populum et omnia narrauit eis.

Ego sum dñs.

Jn caplo Capi. XIX

Moraliter. agit de dispositiõe ppli ad legez dñi recipiẽdã q̃ data fuit q̃nq̃gesima die ab egressu ppli de egypto: ꝓpt̃ qđ significat dationẽ spũsanti p quẽ radicat lex euangelica in fidelib⁹ cordib⁹: et facta fuit aplis et alijs discipulis existentib⁹ cum eis q̃nquagesima die a dñi resurrectione: p quã tangit de egypto eximẽdo. i. de tenebris culpe ꝛ ignorantie. Ad receptionẽ vero spũsancti q̃ttuor disponũt. s. diuinorũ beneficioꝝ gratitudo: obedictie, pmptitudo: conuersationis sctitudo: cõtinẽtie pulcritudo. Primũ significat cũ dr: f Quoniã vidi. ꝛc. q. d. vos debet⁹ ee gratitudo q̃ dñs ꝑ beneficijs accepit⁹ est dispositio ꝑ alijs recipiẽdis. io subdit. h Si q̃ audieritis vocem meã ꝛc. sequit⁹: h Erit⁹ mihi pregnũ sacerdotale ꝛ gens sctã. Scõm tãgit cũ dr: † Rndit ppls sil cũcta q̃ locut⁹ ẽ dñs faciem⁹. Tertiũ notat ibi: † Lauẽtoꝝ vestimenta: p vestiũ lotionẽ intelligit sctam et mundam conuersationem. Quartum tangitur ibi: h Et ne appropinq̃tis vroꝛib⁹ vr̃is: Cõpletis aũt q̃ttuor dictis infundit̃ spũsctũs in nobis inuisibiliter i signo visibili dat⁹ fuit aplis.

Jn ca. xix. vbi dicit in postilla: Et regione mõt⁹ ꝛc ad partem orientalem.

Additio. j. Nõ est necessariũ dicere q̃ oẽs filij israel castrametati essẽt ad ptẽ orientalẽ mõtis sinai tm̃ sic dic̃ Ra. Sa. quẽ postillatoz in b sequit⁹. nã rõ quã ad b assignat non valet. Judei em̃ adorabant xpm occidentẽ cũ eẽnt in tabernaculo vel in tẽplo in quib⁹ arca testamenti ꝛ ꝓpitiatorium vbi rũsa diuina dabanť erãt in ptẽ occidẽtali tabernaculi vel tẽpli: ita q̃ si eẽnt eť tẽplũ in ptẽ occidẽtali respectu ipi⁹ tẽpli adorabant ad orientem. si. n. sic existentes adorassent versus occidentẽ terga xp̃terẽt ad tẽplũ: qđ eẽt eis magnum incõueniens: vñ hodie hebrei existentes in pribus europe q̃ est in occidentali plaga respectu hierusalẽ nõ orant ad occidentẽ sed ad orientẽ: inť illud. iij. Reg. viij. vbi ꝓpie agitur de hac materia legit: Et adorauerint te ꝛ viã terre sue. quã dediſti patrib⁹ eoꝝ ꝛ ciuitatẽ quã elegisti: ꝛ templũ qđ edificaui nõi tuo exaudies ꝛc. Ex q̃ ptz q̃ cum sunt eť tẽplũ xp̃us tẽplũ debent orare: vñ i b loco melius videt dicẽdũ fm alios expositores. s. castrametati sunt filij israel e regione mõtis sinai circũq̃z: vt sic vnusquisq̃z adoraret suo mõ dñm descendentẽ super montẽ sinai. s. aliq̃ versus orientẽ. et aliq̃ xp̃us occidẽtem fm ritũ suum fm q̃ cõsonat huic qđ dr. j. Num. ij. Singuli p turmas ꝛc. castrametabantur filij israel per gyꝛ tabernaculi federis.

Jn eodem ca. xix. vbi dicitur in postilla: Erit⁹ mi Dictio q̃ hic po (hi in perculum cunctis populis ꝛc. nit in hebraico vbi nos habemus peculiũ vel amicabilitas: significat ꝓpie rem q̃ sic diligit ab hõte q̃ nulli alteri eã daret: qđ bene cõpetit ppl̃o q̃ vere deo cõiungit̃ p susceptionẽ siue legis p quam susceptionẽ deus se habet ad talẽ populum sicut sponsus ad sponsam: qui nullo mõ daret eam alteri: vñ sup illud Osee. ij. Sponsabo te mihi in iustitia et iudicio. glo. Desponsault em̃ de⁹ ppl̃m isrl in mõte sinai dans ei ꝓ sponsalib⁹ legis iusticiam et iudiciũ vñ p̃dicta dictio ꝓpie appropriat̃ in hoc loco fm hunc intellectũ ꝛc. Jn eo. ca. xix. vbi dr in postilla: Jam nunc veniam ad te in caligie

Additio. ij. Licet vez sit q̃ in p̃ti nõ habemus cla (nubis ꝛc. rã cognitionẽ de diuinis ſz enigmatica: ꝛ tñ si b tm̃ voluisset lra hic innuere sufficisset dicere. Jã nunc veniã ad te in nube: nec erat

addendũ in caligine nubis. videtes enĩ in nube nõ clare sed ꝓ speculũ videt. vñ circa b videt vlteri⁹ dicẽdũ fm grad⁹ humane cognitiõis enigmata clari⁹ vel min⁹ clare apponunt: et ſlõ de moyse q̃ clarioꝛ noticiã habebat ꝛ diuinis q̃z ppls cõter dr: Descẽdit dñs i nube ꝛc. vt. j. Nu. xij. ꝛ i alijs locis: sed ppl̃o q̃ nõ attingebat ad tã clarã noticiã sic moyses: req̃rebat q̃ de⁹ veniret nõ in nube clara sed in caliginosa nube. ꝛ hoc ẽ qđ dicit lra: Jã nũc veniã ad te ꝛc. q. d. Si venirẽ vt tu solus audires me nõ oporteret me venire caligine nubis: ꝛ b ẽ ratio ꝗre in datiõe legis vbi totꝫ ppls q̃uenit fit mentio de caligine tã. j. xx. ca. q̃ etiã Deut. v

Replica correctorij ꝺtra Burgẽs. Judaiçantẽ. In ca. xix. Burg. egre tulit q̃ postillator dixit iudeos adorasse ad plagã occidẽtalẽ: ꝛ q̃ ſlõ oportuit figere tabernacula ꝛ castra e regiõe mõtis sinai ad plagã oriẽtalem vt versus diuinã appropriationẽ orarẽt q̃ mõs respectu ſsterẽ i quo fuerũt iudei ꝓ tũc fuit ad occidentẽ. ait enĩ Bur. q̃ adoratio ad occidentẽ erat indeis necessaria q̃n erãt i tabernaculo vel tẽplo ſz eristẽtes eť debebãt adorare versus hierusalẽ ꝛ templũ: inť illud. iij. Regũ. viij. Adorabũt ꝺtra viã ciuitatis ꝛ tẽpli ꝛc. sed i b videť Bur. Judaiçare q̃si id qđ allegat hodie sit obseruandũ. cũ tñ ꝓ rpm sit ablatus: vt ptz Job. iiij. vbi dixit samaritane

Glo.ordi.

a Ego sum dñs deus tu⁹. Brige. Qui ꝺtemnit La. XX ꝑsens seculũ. s. egyptuz: ꝛ p verbũ dei trãsiat⁹ nõ inuenit⁹: q̃z ad futurũ seculũ festinat: de eo dicit deus: Ego sum dñs deus tu⁹. Nõ ad illos tm̃: qui de egypto ꝓfecti sunt: ſz ad eos qui vltra egyptijs nõ seruiũt: de egypto educti de domo seruitutis. Negocia seculi: actus carnis: domus seruitutis est. Sicut religionẽ seculariaꝛ: fm deum viuere: deorsum libertatis est. Si si pmanseritis in verbo meo: agnoscetis veritatem: ꝛ veritas liberauit vos: ergo egyptus est dom⁹ seruitutis. Judea ꝛ hierusalẽ domus libertatis. vnde Que sursum est hierusalem libera est. Sicut ergo terrena egyptus filijs israel domus dicit seruitutis ad compationẽ iudee ꝛ hierusalem: que ẽis est dom⁹ libertatis: ita ad compationẽ celestis hierusalez: q̃ est mater libertatis: totus mũdus ꝛ q̃ in eo sunt dom⁹ dicit seruitut⁹: ꝛ qz de pactio libertatis per peccatũ ventũ est ad seruitutẽ mundi: pzim⁹ sermo decalogi de libertate est: Ego sum dñs deus tu⁹ q̃ eduxi te de terra egypti ꝛc. hãc vocem in egypto audire nõ poteris. Et si tibi iniungat̃ vt facias pasca: accingas lumbos: accipias sandalia in pedibus: virgam teneas in manu: ꝛ acyma cum amaritudine comedas. Sed nec in ꝑma mansione: nec in secũda: nec in tertia: nec cũ trãseris mare rubrũ. etiã si ad mara veneris: ꝛ fuerit tibi amaritudo i dulcedinẽ versa: nec in helim: vbi erãt duodecim fontes aquaꝝ: ꝛ. lxx. arbores palmaꝝ: etiã si raphidim ꝓterieris ceteroscz ꝓfect⁹ ascẽdere nõdum idone⁹ iudicaris: ſz cũ veneris ad montẽ sina. Utr q̃ mereberis aliqñ suscipere p̃cepta libertat̃ ꝛ audire. Ego sum dñs deus tu⁹ q̃ e. r. de. t. e. de domo seruitutis: hic tũ nõ est sermo mãdati: ſz q̃s sit q̃ mãdet ostẽdit: pzim⁹ mandatũ q̃. Nõ erũt tibi dij alij ꝓter me. Aug⁹. Queritq̃ quõ decẽ p̃cepta leg⁹ diutiꝛnda sint. Utrũ sint quattuoꝛ vsq̃ ad p̃ceptũ de sabbato q̃ ad deũ ꝓtinẽt. Sex aũt reliq̃ quoꝝ pzim⁹ ẽ: honoza patrẽ tuũ ꝛ matrẽ q̃ ad hoiem ꝓtinẽt. An potⁱ illa tria sunt: ꝛ ista septem. Qui enĩ dicũt illa q̃ttuoꝛ esse: separãt id qđ dictũ est: Nõ erũt tibi dij alij ꝓter me: vt aliud p̃ceptũ sit: Nõ facies tibi idolũ ꝛc. vbi figmẽta colenda esse ꝓhibenť. Unum aũt volunt esse: Nõ cõcupisces vroꝛẽ ꝓximi tui: nõ cõcupisces domũ ꝓximi tui: ꝛ ista vsq̃ in finẽ. Qui vo illa tria esse dicũt: ꝛ ista septẽ: vnũ volũt esse q̃dq̃ de vno deo colendo p̃cipiť: ne aliq̃d ꝓter illũ ꝓ deo colať. hec aũt extrema i duo diuidunť: vt aliud sit nõ cõcupisces vroꝛẽ ꝓximi tui: aliud nõ cõcupisces domũ ꝓximi tui. Decẽ tũ esse p̃cepta neutri ambigũt: qz hoc scriptura testat̃. Mihi aũt ꝛgruentius videtur accipi illa tria: ꝛ ista septẽ. Quia ꝛ trinitatẽ videnť illa q̃ ad deũ ꝓtinent insinuare: ꝛ qđ dictum est. Nõ erunt tibi dij alij ꝓter me. hoc ipm ꝓfecti⁹ explicat̃: cum ꝓhibenť colẽda figmẽta. Cõcupiscentia vo vroꝛis aliene ꝛ cõcupiscẽtie domus aliene: tm̃ i peccãdo differũt: vt illi quo dictũ est. Nõ cõcupisces domũ ꝓximi tui: adiũcta fuerint alia dicẽte scriptura: nec̃ agrum eius: nec̃ seruum eius: nec̃ ancillam eius: nec̃ boues eiꝰ ꝛc. Discreuisse aũt videret cõcupiscẽtia vroꝛis aliene de ꝺcupiscẽtia cuiuslibz rei aliene: q̃n vtrũq̃z sic cepit: Nõ ꝺcupisces vroꝛẽ ꝓximi tui: Nõ ꝺcupisces domũ ꝓximi tui: ꝛ huic adiũxit cetera. Nõ aũt cũ dixisset: Nõ ꝺcupisces vroꝛẽ ꝓximi tui. huic cõnexuit alia dicẽs: nec̃ domũ eiꝰ: nec̃ agrũ ꝛc. ſz oĩa apparẽt hec esse ꝺiũcta quasi vno p̃cepto ꝺtenta: ꝛ discreta ab illo q̃ vroꝛ notata est. Illud aũt vbi dictũ est: Non erũt tibi dij alij ꝓter me. ptz huꝰ rei diligentẽ executionẽ esse i his q̃ subiecta sunt: q̃ enĩ ptinẽt: Nõ facies tibi idolũ: nec̃ vllum simulacrũ ꝛc. nisi ad id qđ dictũ est: Nõ erũt dij tibi alij ꝓter me. Isid⁹. Mat de⁹ moysi legẽ innocẽtie nr̃e ꝛ agnitiõis sue: q̃ indecẽ verbis ꝺsistit. scripta i tabulis lapideis digito dei. Tria sunt q̃ ptinent ad dilectionẽ ꝛ cognitionẽ trinitatis. septẽ ad dilectionẽ, pzimi: q̃bus hũana societas nõ leditur. Pzimũ ptinet ad deũ patrẽ. Dñs de⁹ tu⁹ de⁹ vnus ẽ: vt hoc audiẽs vnũ deũ colas patrẽ ꝛ i mẽtos fictos deos fornicationẽ nõ effundas. Secm̃ ad filiũ. Nõ assumas nomen dei tui in vanũ. i. nõ putes creaturã esse christũ dei filiũ: qz omnis creatura vanitati subiecta est. sed equalem patri: deũ de deo: lumen de lumine. b Nõ habebis deos alienos ꝛc. Orige. Pzimũ mandatũ est. Nõ erunt tibi dij alij ꝓter me

ſ ꝛ sequitur:

samaritane: venit hoza ꝛ nunc est qñ veri adoratores neq̃ in monte hoc neq̃ in hierosolymis: sed orabunt patrem in spũ ꝛ veritate. vnde illud cerimoniale abolituz est sicut et sacramentale circũcisiõis: ait enĩ Apls ad Gal. v. Si adhuc circũcidamini chriſt⁹ vobis nõ pderit. illũ aũt erroꝛẽ suũ q̃ iudei debent adorare nõ ad occidentẽ ſz vnusq̃sq̃z fm sitũ suũ ꝛ fir mare volẽs Burgẽs. dicit q̃ filij isrl castrametati sunt e regione mõtis sinai circũq̃z vt vnusq̃sq̃z adoraret xp̃us montez vbi dñs apparuit vn⁹ ad orientẽ alⁱ ad occidẽtẽ fm sitũ vniuscuiusq̃z: allegãs ad b illũ Ru. ij. Singuli p turmas castrametabant filij isrl p gyrũ tabernaculi federis: ſz b sua ꝛfirmatio videť eẽ ꝺtra rõnẽ ꝛ mõtis sinai dispositionẽ: nã mons sinai magn⁹ ꝛ lõg⁹ ẽ: cui⁹ ꝑs ẽ mõs ozeb vt dic̃ Josephus. ij. ꝛ iij. antiq̃tatũ: imo fm q̃sdã hꝛaic̃ exponẽtes illud ad Gal. iiij. Sina mons ẽ in arabia q̃ ꝺiũctus ẽ ei q̃ nũc est hierusalẽ ꝛc. mons ille se ꝺtinuo extẽdit fm lõgitudinẽ vsq̃ ad terrã sanctam: vñ ptz q̃ in circũitu illi⁹ mõtis nõ poterant castra locare: sed e regione montis in ꝑte orientali ꝺtra montẽ in plaga occidẽtis sitũ maxime q̃ ppls accedere ad montẽ, phibeť. j. ca. xix. Concordãtia p Burgẽs. de Ru. ij. adducta nulla est: nõ enim ibi dicit: Castrametati sunt pgyrũ mõtis ſz p gyrũ tabernaculi quod erat fixum in plano ad radicẽ montis.

Nico. de lyra

Ocutusq̃ est La. XX a Capĺm: XX A
dñs cunctos sermones hos† Ego sum dominus b domi
f Nõ est hoc mãdatũ: ſz dicit cui⁹ mandatũ sit. c
deus tuus: qui eduxi te de terra d
f diabolice. e
a f et si sint dij multi et domini multi alij nõ erũt tibi dij ꝓter me. f primum mandatum.
b egypti: ꝺ domo seruitut. Nõ hã f

† Deu. 5. a Pũ. 80.

Job. 8. d

Gal. 4. d

scdo q̃tuz ad iudicialia. xxj. ca. tertio q̃tũ ad cerimõialia. ca. xxv. Sciẽdũ tñ q̃ ista diuisio nõ est ita ꝑcisa q̃n inẽ mozalia ꝓtineanť aliq̃ cerimonialia. ꝛ silr inter iudicialia aliqua cerimonialia ꝛ mozalia. sic ꝛ de tertio. ſz hec diuisio accipiť fm maiozẽ ptẽ. Circa ꝓmũ ꝓmittunť ꝑcepta data ppl̃o a deo ẽmediate. scdo data ab ipo mediante moyse. ibi: Cũctus aũt ppls. Adhuc ꝓmo ponunť ꝑcepta ordinãtia ad deum. scdo ad ꝓximuz. ibi: Honoza patrẽ tuũ. Circa ꝓmũ sciẽdũ q̃ doctoꝛes nr̃i ponũt tria ꝑcepta tm̃ ordinãtia ad deũ. Cui⁹ ratio videť: qz hõ debet fidelitatẽ deo reuerẽtiã ꝛ debituz famulatũ ad recognitionem sui domini. infidelitas aũt ꝓhibeť ꝓmo precipto. cũ dr: Nõ habebis deos alienos Irreuerẽtia scdo. cuz dr: Nõ assumes nomẽ dñi dei tui i vanũ. Et per istas negatiões intelligunť oppositе affirmatiões. s. colere vnũ deũ. ꝛ ei reuerẽtiã exhibere. Debiť aũt ab ipo mediante⁹ ꝑcipitur tertio. cũ dicit: Memẽto vt diẽ sabbati sanctifices. ꝛ fm b illud qđ ꝓmittit. cũ dr: Ego sum dñs de⁹ tu⁹. nõ est ꝑceptũ ſz est quoddã ꝑambulũ ad ꝑcepta: ac si diceret: b Ego suz dominꝰ. p generalẽ mũdi gubernatiõez. c De⁹. p creationẽ. d Tu⁹. p specialem appropriationẽ p ceteris ppls: vt dictũ ẽ ca. ꝑcedẽti. e Qui eduxi te de terra egypti. de seruitute hũana valde dura cõparata ad seruitutẽ diuinã que ẽ suauis ꝛ gratiosa. ꝛ iõ ꝓpter ista debes recipere mãdata mea nõ tm̃ aure corꝑis sed etiam mentis: et ad implet̃ionem operis. et tunc sequit primũ ꝑceptum. cum dr: f Nõ habebis deos alienos. dic̃ Ra. Sa. q̃ dñs alieni hic ẽtelligunť generaliť ꝑ omni

A ✻ idolatria

Et sequit. Mō facies tibi idolū:neq; vllā similitudinē rē. hec oia quidē simul putāt esse vnū mandatū q̄ si ira cōputeī nō cōplebīt numerus decez mandatoꝝ. Est ꝙ primū mandatū. Mō erūt tibi dy alij ꝓter me. Secundū. Non facies tibi idolum:neq; vllā similitudinē rē. Incipiam⁹ ꝙ a ꝓmo mādato.

Mō erūt tibi dīj alij ꝓter me. Si dixisset nō sunt absolutioꝝ sermo videret. Sz qz dicit nō erūt:nō negauit qz fūt: sz ne illi sint cui ꝭ ꝑcepta dant ꝭ ibi hut: hinc paulū sumpsisse puto. Si q̄dē sunt qui dicunt dy: siue in celo: siue i terra rē. In alīs q̄z locis ſueniet eos noīari sicut ibi. Rex magn⁹ sup omēs deos:ꝙ deus deoꝝ dīs. De dīis idē apl̄us dic: Siue throni:siue dn̄ationes rē. Dn̄ationes ꝙo nō aliud sunt q̄z ordo quidā dn̄oꝝ ꝙ multitudo. Jn q̄ vidētur sensuz legis aperire aplus. Ac si dicat: Licet sint dīi multi q̄ alijs gētibus dn̄ant:ꝙ dy multi qui ab alijs colant:sz tn̄ vn⁹ deus ēnobis: et vn⁹ est dīs. vñ Cū diuideret excelsus gētes ꝙ dispergeret filios adam. statuit terminos gentium ꝑm numerū angelorū dei. angelos ergo quib⁹ gētes cōmisit excelsus:dīos vl deos appellat scriptura: deos qua si a deo datos:ꝙ dīos a dño potestate sortitos. Añ eis dz: Ego dixi dy estis:ꝙ filij excelsi oēs. Uos aūt sic bonis ceminis:ꝙ sicut vn⁹ de ꝓncipib⁹ cadetis. Jmitantes.s.diabolū q̄ princeps oīm factus est ad ruinā. Añ cōstat qđ execrabiles fecit eos ꝓuaricatio:nō natura. Tibi ꝙ o isrl q̄ pars dei ꝙ funiculus ei⁹ es:nō erūt inquit tibi dy alij ꝓter me:qz vere de⁹ vn⁹ est de⁹:ꝙ vere dīs vn⁹ est dīs. ceteris ꝙo ab ipo creatis cōtulit ꝭ nomē nō natura sed gra. Mō hec tantū dicunt ad isrl ꝑm carnem:imo ad te qui israel effectus es mente deū vidēdo:ꝙ circūcisius corde nō carne. Si tū ita agas vt dignus sis esse pars dei. Et si in funiculo hereditatis ei⁹ metiri. alio quin exemplo tibi sint q̄ ad hoc vocati fuerāt vt essent pars dei: ꝙ exigētibus peccatis dispersi sunt ꝓ omēs gentes:ꝙ educti ꝺ domo seruitutis tā nō egyptijs solis:sed omnib⁹ gentib⁹ ser

uiunt. Qui enī peccat seruus est peccati. a Mō facies tibi sculptile. Dzige. Mō facies tibi ipsi idolū neq; oēm similitudinē rē. aliud sunt idola. aliud dy. De dijs enī dicit apl's Siquidez sunt dij multi:ꝙ dīi multi. De idolis ꝙo:qz nil est idolū i mūdo. De similitudinibus aūt nō addidit qz nil sūt. hic aūt dz: Mō faciet tibi idolū neq; similitudinē oīm. Aliud est ꝙ facere idolū:aliud similitudinē: ꝙbi causa. Si q̄s in auro ꝙ argento ligno vel lapide faciat speciē quadrupedis vel serpentis vel auis:ꝙ statuat ad orandū:nō idolū sed similitudinē fecit. Qui ꝙo facit qđ nō est:speciē.s.quā oculus nō vidit:sed anim⁹ sibi fingit:vt si quis humanis membris caput canis aut arietis formet. vel in vno boīs habitu duas facies: aut hūano pectori postremas ptes equi aut piscis:q̄ ꝭ fac nō similitudinē sed idolū facit. facit enī qđ nō est:nec hz aliqđ sīle sui. Jdeo dicit Apl̄s:qz idolū nihil est in mūdo. Mō enī aliq̄ ex rebus ꝓstantib⁹ assumit̄ species:sz quā mens ociosa ꝙ curiosa repperit. Sic itudo ꝙo ē cū aliq̄d ex his q̄ fūt vl ī celo vel ī terra vel in aquis format:sz nō lic̄ ex his q̄ in terra sunt vel in mari similitudinib⁹ ꝓmptū ē ꝓnunciare. Jta etiaz de celestib⁹: vbi quis dicat de sole ꝙ luna ꝙ stellis hoc posse sentiri. quoꝝ formas exꝑmit gētilitas. Sed moyses eruditꝰ oīni sapiētia egyptioꝝ:etiā q̄ apud illos erāt in occultis ꝓhibere cupiebat:sicut cehatem:aliasq; ꝺmonū formas:q̄ Apl̄us ꝑ spiritualia nequicie in celestib⁹ vocat. de q̄b⁹ forte dz: Jnebriatus est gladi⁹ meꝰ in celo. his enī formis ꝙ similitudinib⁹ invocabāt demonia ad repellēda vel vitāda mala. Sciendū tū qz cū decreueris hoc seruare mandatū ꝙ habere vnū tātū deū ꝙ dūm:hoc est bellū denūciare omnib⁹ alijs:q̄bus ī baptismo renūciasti:solū deū ꝑfitens patrē ꝙ filiū ꝙ spiritūsanctū. Sed ꝭ cōfitentes nisi toto corde diligamus dūm deum nr̄m:tota aīa tota virtute et adherētes: nō sum⁹ effecti pars dīi:sed ī ꝑfinio positi illos patrimur offensos: quos fugim⁹: ꝙ ad quē fugim⁹, ꝓpiciū nō efficim⁹: quib⁹ ꝓpheta dicit: Ue duplices alo:Et iterum: Ulq; quo claudicatis vtroq; pede? Ab illis ē q̄si fugaces cedimur:ꝙ a dño nr̄o quasi instabiles nō defēdimur. vñ: Amatores tui inimici facti sunt tibi. Multi sunt aīe amatores capti decore eī⁹:cū q̄bus meretricata est dicēs: Post amatores meos ibo:q̄ dāt mihi vinū meum rē.

Uos offendit reuersa ad virū ꝓiorez:nisi ꝙ tota fide ꝓmāeas cū viro tuo: ꝓ scelerib⁹ q̄ cōmisisti:suspect⁹ est:oēs mot⁹ tuos aspectus ꝙ incessus notat:nil vltra in te lasciuū videre:nil dissolutū vel ꝓdigū potest. Si ꝙ acceptā gram negligis et ꝭ ā implicas te secularib⁹ negocijs:ꝓtinuo īmundus ſpūs redit cuz septē nequioribus ne iterꝙ expelli possit:ꝙ fiūt nouissima peioza ꝓrioribus.

Nulla ꝙ societas tēplo dei cū idolis. Si dei sum⁹:tales esse debem⁹: in quibus habitet ꝙ ambulet de⁹. vñ Qui portatis vasa dñi exite:ꝙ īmundū nolite tāgere:ego recipiā vos rē. dic ꝙ: Mō erūt tibi dij alij ꝓter me. c Mō adorabis rē. Aliud ē colere: aliud adorare. Pōt q̄s inuit⁹ adorare vel adulādo regib⁹ idolatris: vel tormētis victꝰ:cuz sciat qz idolū nil est. Colere ꝙo est toto his affectu ꝙ studio māpari. Utrūq; ꝙ refecat: vt nec affectu colas:nec specie adoras. b Ego suz dīs rē. Aide benignitatē dei vt nos doceat ꝙ pfectos faciat fragilitatē humanoꝝ affectuū non recusat:oīa agit et patitur ꝓpter nos: notis et vsitatꝫ nobis loquitur affectibus. Dzige.

Omis mulier aut ꝺ viro ē ꝙ subiecta ē legib⁹ viri. Aut mere trix est:ꝙ vtiꝭ libertate peccādi:q̄ ingredit ad meretricem scit q̄ ad ꝓstitutā ꝙ cunctis patentē ingressus ē. Jdeo de alijs indignari nō pōr. Qui legitimo vtiꝭ mr̄imonio nō patiꝭ vroꝛez peccare:sz accēdit ꝛelo ad seruādā castitatē mr̄imonij:vt posſit legitim⁹ fieri pater. Sic oīs aīa:aut ꝓstituta ē cū demonibus ꝙ hz plures amatoꝛes vt intrēt ad eā:nō ſpūs fornicationis:nō auaritie:post hūc venier ſpūs supbie: et alij plurimi. Alter tñ alteri nō inuidet nec de ꝛelotypis monet:sz scientes inuitāt. Añ adducit seczs alios septem ſpūs nequioꝛes se rē. Sic nullā ꝛelotypiā amatoꝝ suoꝝ patiꝭ aīa que dēmōib⁹ ē ꝓstituta. Si ꝺo cōiuncta fuerit viro legitimo.i.ꝛpo etiaz si aliqñ fuerit peccatrix:vltra eā peccare nō patiꝭ:nec ferre pōt vt aludat adulteris:excitaꝭ sup eā ꝛelus ei⁹:ꝙ defendit ꝓiugū castitatē. Si aūt viderit eā temerantē cōiugij iura:ꝙ occasionem querere peccādi:dat ei libellū repudij. Añ ꝓpter iniquitates vr̄as:dimisi matrē vestrā. hec q̄ loquiꝭ ꝙ ꝛelās ē ꝙ celo cōmotus ꝺ dic:Est etiā nouū genꝰ boc bonitatis ei⁹: vt etiam post adulteriū reuertentē ꝙ toto corde penitentē ſuscipiat. Añ nūq̄d mulier si exierit a viro ꝙ dormierit cū alio viro: reuertens reuertet ad virū suum rē. Et alibi ꝙ post q̄ fornicata es in his oīnib⁹ dixi:reuertere rē. ꝺ q̄ deus ꝛelans si requirit ꝙ desiderat animā tuaz sibi adhere:si ſeruat corꝛipit ꝙ indignaꝭ velut ꝛelotypia q̄daz erga re vsus:spem tibi esse salutis agnosce. Si ꝙo corꝛeptioez ꝓtēnis:discedat a te ꝛelus eius ꝑm illud: Ꝓcorꝛepterea discedit ꝛelus a te rē. vide misericordiā ꝙ pietatez dei: qñ vult misereri:indignari se dicit ꝙ irasci:sic ꝙ Hieremiā dic: Doloze ꝙ flagello castigaber⁹ hierlm: vt nō abscedat aīa mea a te. flagellat enī oēm filiū quē recipit. ꝺ aūt terribile: ꝺ extremū:si nō corꝛipimur ꝓ peccatis. Cū enī modū peccandi excedimus:auferꝛet a nobis etiam ꝛelus dei: nec vltra irasciturꝫ.

Deu.32.a

Pū.1 s.

Job.5.d

1.Cor.3.b

Ibid.a

Ecci.2.c

3.Re.18.d

Mi.7.4.g

Oſee.2.a

Loſof.1.c

1.Cor.6.b

Act.17.c

Epb.6.b

Eſa.34.a

Mico. de lyra

Ꝟ Uisitans iniquitatē rē. Origē. Reddēs peccata patrum in filios rē. Aiunt heretici qꝛ nō boni dei sermo sit:q̄ ꝓ peccatis alterius alterꝙ dicat plecti:deū tñ legis iustū dicunt. Nec pūt ostendere quō iniust⁹ sit:si aliū alio peccāte punit: Sed interior ꝺ nōster aut ꝺz habere deū patrē: si ꝑm deuz vinit.

Aut diabolū:si voluntatē illi⁹ facit. Añ vos de patre diabolo est:ꝙ deſideria patris vr̄i facere vultis. Sic ꝙ semē dei ī nobis ē:cū ꝺbū dei seruātes nō peccam⁹: ꝑm illd: Qui ex deo est nō peccat. qz semen dei manet in eo: ita cum a diabolo suademur ad peccandū:semē ei⁹ suscipim⁹: cū faciuus qđ suadet: tā genuit nos. Ascimur enī ei⁹ filij ꝓ peccatū. Sed qz fere sine adiutorio nō peccam⁹: sicut adulteriū nemo sol⁹ cōmittit: necesse ē adulterā ꝛsortē fieri:ꝙ si nō ꝑ les necesse est aliquē vel aliquā ministerio sceleris adiūgit:q̄ oēs velut vn⁹ ex altero ꝑm psuasiōis ordinē generati ex diabolo ꝓgenie ducūt: velut in traditiōe dñi diabolus ītrauit in coꝛ iude ꝙ ꝓmū filiū peccati genuit: qui solus ꝺ facere nō potuit:abijt ꝙ ad scribas ꝙ phariseos et pōtifices. Nascit ꝙ ex iuda generatio tertia et ꝙrta peccati. Uideam⁹ ꝙ quō peccata patrū reddit de⁹ ī filios in tertiā ꝙ ꝙrtā. ꝓgenie:ꝙ nō ī ipos. De patri ꝺ eni nihil ꝺ. Diabolus ꝙ qz iā peccādi modū exceſſit: tanꝙ vestimētū cōeretū sanguine nō erit mundus in hoc seculo: nō flagellatur ꝓ peccato:omnia enim ei seruanꝭ in futuro. vnde Quid veniſti ante tps torquere nos? Redduntur autem peccata in filios quos genuit per peccatū: q̄ in carne positi flagellantur:quia nō vult deus moꝛtem peccatoris. sed vt cōuertaꝭ et viuat. Misericoꝛs ergo reddit peccata patrū in filios:qz dia bolus ꝙ angeli ei⁹ qui etiam peccati patres efficiunꝭ:indigni sunt q̄ in p̄ senti coꝛripianꝭ:filij coꝛuz ꝙ qui per ipos ad societatē peccati adsciti fūt: recipiūt in presenti quod gesserūt vt purgati ꝺbeāt ꝛ pena socij nō efficiantur. Añ visitabo in virga iniquitates eoꝝ. Misericordiā aūt meam nō auferā ab eis. De⁹ enī ꝛelās ē: ꝙ animā quā sibi despōdet ī fide: nō vult in ꝙtamiatiōe peccati pmanere:sz ꝛl to purgari. Si aūt noluerit purgari in interitu eoꝝ ridebit:dicēs eis: Discedite a me maledicti in ignē eternū rē. Sciam⁹ ergo nos in pñti coꝛripi: vt in futuro quiescam⁹. Añ cū castigamur a dño coꝛripimur:ne cū hoc mūdo damnemur. Dzige. In hoc sermone solent nos heretici suggillare qđ nō sit boni dei sermo qui ꝓ peccatꝫ alterius aliū iudicat. Sed qui deū legis mandantē hec dicent nō bonū:iustū tamen dicunt. Hec ipsi quidem possunt ostendere quō iusticie videatur cōuenire si alio peccante alius puniatur. Jsti. Primū mandatuz ꝓhibet surreptionem. Secundū errozem. Tertium interficit seculi amoꝛez. Quartum impietatem. Quintum crudelitatē. Sextuz fornicationem. Septimū rapacitatē. Octauū perimit falsitatē. Nonum mundi cupiditatem. Decimuz adulterij cognitionem. Et notandū sicut decē plagis pcutiunꝭ egyptij. Sic decem ꝑceptis scribunꝭ tabule:quibus populus dei regaꝭ et demones occidanꝭ. Jn duab⁹ enī tabulis scripta est lex: ꝓpter duo testamēta significanda: vel qz sunt ꝑcepta duo dilectiōis dei ꝙ proimi. Jn quibus tota lex pendet ꝙ ꝓphete. Jn vna ei tria ꝑcepta:que ad dilectionem dei pertinēt. Jn altera ꝙo septem:que ad societatē ꝓximi. Lapidee ꝙo fuerūt tabule:qz coꝛ iudeoꝝ erat lapideū: insensibile:duꝛ: stolidū. Añ auferā coꝛ lapideū:ꝙ dabo eis coꝛ carneum. Et Apl̄us ait: Mō in tabulis lapideis:sz in tabulis coꝛdis carnalibus que sentiant scilicet ꝙ intelligant.

Ꝟ Honora

a ꝭ post enī ꝑccatū dicit audi filia ꝙ vi.ꝙ in.a. ruā rē. tanꝙ misericoꝛs parer ꝙ medicus.
b ꝭ diaboli ꝙ angeloꝝ eius. c ꝭ nō in parres ꝙ correctione indigni. ꝭ cos.s.qui suggerente diabolo ꝙ angelis eius peccauerunt.

a visitāns iniqtatez pātrū ī filios a
in tertiā ꝙ quartaz generationē b
a ꝭ qz peccātib⁹ ꝓhomib⁹ (oēij adsleuīt. b ꝭ qz coꝛrectiōe nō indigēt ꝙ diligūt enī nō peccāt.
eoꝝ qui oderūt me: et faciēs c
a ꝭ in omēs. ꝭ finitū ꝓ finito. ꝭ nō qui ode/
misericordiā in miliā bis q̄ dili/
rūt. a ꝭ Si quis diligit me sermonē meū seruabit. Er ꝑfecta charitas foras mittit timorem.
gūt me ꝙ cūstodiūt ꝑcepta mea.
a ꝭ iurādo.s.ꝓ nihilo nomen dñi. ꝭ christum putando tantum esse creaturam.
† Nō assumes nomē dñi dei tui ī d
ꝭ er ſi homines habeant.
vanū. Nec enī habebit insontez e
ꝭ iustus iudex.
dñs eum: q̄ assumpserit nomen ī
a ꝭ tertiū mādatū grīes ad spiritūsanctū cui⁹ dono requies eterna ꝓmittitur ꝙ sanctificatio ꝓ
dei sui frustra dominit Memēto f
ficitur. a ꝭ Sex milib⁹ annoꝝ quib⁹ laboratur
vt die sabbati ſctifices† Sex die g h
bus opaberis:et facies oia opa
ꝭ in requie beati regni:de sabbato iudeoꝝ dicitur sabbata vestra odit anima mea.
tua: Septio āt die sabbatū dñi i
ꝭ qz post hanc vitam vera requies.
dei tui est. Nō facies oīe opus
a ꝭ carnalis ꝙ spiritualis. ꝭ nullus sexus excludit̄. nulla eras nec vlla conditio.
in eo:tu et filiꝰ tuus ꝙ filia tua k
ꝭ idiota.
seruus tuꝰ ꝙ ancilla tua:iumētū m
a ꝭ qui nouiter accellit ad legē. b ꝭ sepra eccle
tuū ꝙ aduena q̄ est intra pōrtas n
ꝭ significans qz inpfectione senarū sunt nobis opera facieda vt postea fruamur requie eterna.
tuas † Sex enī diebus fecit deꝰ o

yroꝛē:in qua nō patiꝭ aliū cōlere. ꝙ ꝺ modo ꝺz deus ꝛelotes qz nō vult qꝛ hō foznicet cū dijs alienis ꝙ idolatrīa. a Uisitās iniqtatē patrū ī filios qđ itelligiꝭ duplicit. Uno mō pena ꝙ alij ꝙ iuste puniunt:ꝙ maxime a deo filij ꝙ iniqtate patrū qz in ꝺ puniunt patres. ió subdit: b In tertiā ꝙ qrtā generationē. qz vsq; ad tot generatiōes videt aliqñ mali hoīes pueros ex eis exēires. Alio mō de pena eterna: que infligit filio ꝓ iniquitate patris: in quātū est imitator paterni sceleris. ió subdit: Usq; ad tertiā ꝙ quartā generationē. qz sic dictū est aliqñ mali hoīes vident filios suos vsq; ad tot generatiōes. ꝙ sic informant eos suis malis exēplis vel illi imitanꝭ qđ viderūt in patrib⁹. c Et facies mi sericordiā rē. qz magis ꝓlongat ei⁹ misericordia ꝙ bonitas dando bona filijs ꝓ bonitate patrū: q̄ ei⁹ iusticia in puniendo filios ꝓ malicia patrū. Debzei dicunt qꝛ ī ꝑdictis sunt duo ꝑcepta: ita qꝛ primum incipit ibi: Ego sum dñs deus tu⁹ ꝓ qđ ꝑcipit affirmatue: qꝛ ille habeatur ꝓ vero deo: q̄ eduxit filios isrl de egypto ī tot signis mirabilib⁹. Scdm ī cipit ibi: Nō habebis deos alienos rē. in q̄ ꝓhibet negatiue:ne cult⁹ latrie alteri impendaꝭ. d Nō assumes rē. Hic ꝓhibet falsa iuratio. ꝙ etiā illa q̄ est sine causa debita:qz ꝓ vtranq; fit irreuerentia ipi deo assumēdo nomē ei⁹ ad confirmationē falsitat⁹ vel frustra. Dicūt autē aliqui debzei ꝙ etiā hic ꝓhibet ꝓlatio nois tetragrāmaton indebita. soluz enī erat licita sacerdotib⁹: nō vbiq;: ſz soluz in tēplo qñ bñdicebāt ꝑplm:ꝙ nō alias. Causa aūt hui⁹ ꝓhibitiōis subdit cum dicit: Nec enī habebit insontē dñs: id est innocentē vel sine pena eū adentē. f Memēto vt diem sabbati sanctifices. Postq̄ remouit ipedimēta cult⁹ diuini ſ.idolatrīā ꝓ ꝑmū ꝑceptū:ꝙ irreuerētiā diuini nōis ꝓ secūdū. Hic ꝑ⁹ dat ꝑceptū de cultu debito ipi deo exhibēdo:et ꝑ⁹ ordo:qz pri⁹ fūt remouēda ipedimēta alicui⁹ rei ī stituēde q̄ ꝙ instituaꝭ. dicit igiꝭ: Memēto. Dicūt debzei ꝙ ꝺ ponik ī ꝓncipio hui⁹ ꝑcepti:qz in oīi re ꝓciosa debet hō hr̄e memoriā de sabbato:vt si habeat nouā vestē vel iocale pulchrum vel aliqd hmōi debet expectare diē sabbati:vt ꝺmo tūc vtaꝭ ipo. g At diem sabbati sctifices.i.diuino cultui totaliter applices ꝺ diuinis bñficijs meditādo ꝙ gras exhibēdo. h Sex dieb⁹ opabe/

Deu.5.b

Jbid.

Eſa.52.c

Jer.3.a

Jbidem

Ezec.16.e

Jere.6.f

Heb.12.b

Ezec.18.g

Ezec.36.f

2.Cor.3.a

Mat.25.d

Mat.22.d

ris. illa que sunt necessaria ꝓ victu nō erat licitū coquere vel parare:vt dictū est. ſ. vj. ca. licitum tñ erat opari illa que nō poterāt bono mō differri nec anticipari die ꝓcedēti:sicut aīalia adaquare:ꝙ pabulū eis ꝓbere:ꝙ i casualib⁹ remediū adhibere:qñ nō poterāt bono mō differi:sic bonē ī foueaz lapsum inde leuare ꝙ similia. Et ꝺ mō machabei pugnauerūt ꝓtra iuadentē eos die sabbati: vt habet.i. Mach. ij. ca. k Tu ꝙ filiꝰ tuꝰ rē. nō loquiꝭ de adultris q̄ tā sciebāt legem sabbati:qz ꝓhibiti sunt simul cū parētib⁹:ſz ꝺ addiꝭ ꝓ pueris ignoātibus legē:qui nō debebāt ꝓmitti a parētib⁹ aliqđ opari ī die sabbati: vt accendere ignē vel extinguere lāpades ꝙ hmōi. vt dicit Ra. Sa. l Seruꝰ tuꝰ ꝙ ancilla tua. intelligiꝭ hoc de illis q̄ nō erāt in dei:qz ꝓ ꝓcedentia seruꝰ ꝙ ancilla ꝺ gēte iudeoꝝ erāt. ꝓhibiti. m Jumentū tuū. qz nō erat eis licitū cōducere vel accomodare gētili ad opꝰ suū faciendū:sed dimittebat simpliciē quiescere:ꝙ refici pabulo cōuenienti. n Et aduena. ista ē gentilis ꝑuersus ad ritū iudeoꝝ:qui similī modo tenebaf obseruare sabbatum. o Sex enī diebus rē. hoc induꝫ tanꝙ causa ꝙ ratio hui⁹ ꝓdicti mandati ꝙ patet littera.

Circa istud ꝑceptuz quod ego exposui ꝑm intentionem hebreoꝝ quibus fuit ꝓmo datū: considerandum qꝛ partim ē moꝛale. et partim ceri moniale. Mozale est enī ꝙtuz ad hoc qꝛ homo teneꝛ vacare diuinis, Cerimoniale est ꝙtum ad determi

† 22.q.4.c. necesse est.

† 25.q.1.c. ió ꝓmitte/ re.9. hi⁹ ira. † De feriis c.2.

Exec.20.b

† Gen.2.a

a Honora patrē tū. Hoc est primū septimū mandatorū que ptinent ad ,primū. Bene aūt septē sunt. Septenarius enim ex ternario cōstat z quaternario. Ternarius ño anime congruit: que est irascibilis concupiscibilis: rationalis. Quaternarius corpori. b Mō occides tē. Aug⁹. Et qđ dictum est nō occides. Mō purandū est fieri cōtra hoc pcceptū q lex occidit vl occidi aliquē deus iubet. Ille enī facit qui iubet quod ministrum negare nō licet. c Mō mechaberis. Aug⁹. Querit quoꝫ quo differat non mechaberis ab eo qđ paulo post dicit. Mō ꝯcupises vxorē ,primi tui. Jn eo enī qđ dictū est: nō mechaberis: poterat illud intelligi: nisi forte in illis duob⁹ preceptis non mechandi z non furandi ipa opa notata sint. Jn his ño extremis ꝯcupiscētia ipa: que tm differunt vt aliqñ mechet qui nō concupiscit vxorem proximi: cum aliqua alia causa ipsi miscet. Aliqñ ño cōcupiscat nec ei misceat pena timēs: z hoc forasse lex ostēdere voluit: q vtraꝫ peccata sint.

Aug⁹. Jtē queri solet: vtrū mechie noīe etiaꝫ fornicatio teneat: hoc enī verbū grecū ē: q̄ iam scriptura vtik ,p latino. Mechos enī grece nō nisi adulteros dicit. Sz lex nō solū viris: sz etiam feminis data est. Reaꝫ enī qr dictuꝫ ē: Mō cōcupises vxorē ,primi tui: nil si bi hic ꝑceptum femina putet: tanꝯ licite cōcupiscat virū proxime sue. Si ergo hic ex eo qđ dictū est viro. nō cōcupises vxorē proximi tui: intelligit etiā qđ ad feminā pti. net: ḡto magis ex eo qđ dictū est. Mō mechaberis vter, qꝫ seruꝰ astringitur: cū z ipm ꝑceptū potest ad vtrūꝫ referri: sicut nō occides nō furaberis: z que similiꝫ non expresso vno sexu vtriꝫ sonare videnť: qr bonozatioz exprimitur. i. masculus. Ac p hoc femīa mecha est hūs vir cōcubēdo cū eo qui vir eī nō est: etiā si ille nō habeat vxorem. Vir quoꝫ mechus est cōcubendo cum ea que vxor eius nō est: etiā si illa nō habet virum. Sed vtrū si faciat vir qui vxorē nō habeat cum femina q̄ virū nō habet: p̄cepti huius trāsgressiōe tcneať: merito queriť. Si enī nō tenetur: nō ē ,phibita in decalogo fornicatio: sed sola mechia. i. adulteriū: ḡuis omis mechia fornicatio est. Unde quicūꝫ dimiserit vxorē suā excepta causa fornicationis facit eam mechari. Hic enī fornicationē appellauit si cum alio peccet que virū habet: qđ est mechia. i. adulterium. Sz vtrū omis fornicatio mechia dici possit i scripturis: nō mihi occurrit locutiōis exemplū. Sz si nō ois fornicatio mechia dici potest: vbi sit i decalogo ,phibita fornicatio quā faciūt viri qui vxores nō habēt cū feminis q̄ viros vel maritos nō habēt: vtrū inueniri possit: ignoro. Sed si furti nomīe: hū intelligiť ois illicita vsurpatio rei aliene. Mō enī rapinā ꝓmisit q furtū ,phibuit. Sed a pte totū intelligi voluit: quicqđ illicite rerū ,primi aufertur. Et noīe mechie omis illicit⁹: atq illoꝝ membroꝝ nō legitimus vsus ,phibitus debet intelligi. d Mō furtum facies. Jsiō. Sz rursum querit: quo differat nō furtū facias ab eo qđ paulo post dicit de nō cōcupiscēdi rebus ,primi. Mō q omis q cōcupiscit rem ,primi furat. Sz ois qui furatur rem proximi cōcupiscit. Poterat in illa generalitate vbi de nō ꝯcupiscenda re ,primi precipitur: etiaꝫ illud quod ad furtum pertinet contineri.

e Non loqueris contra pro. tē. Aug⁹. In eo etiaꝫ qđ dictum est falsum testimoniū non dices aduersus proximū tuū: queri solet vtrū ,phibitū sit oīne mendacium: ne forte nō sit hoc preceptum aduersus eos: qui dicunt tunc eē mentiendum: quando id mendacium prodest alicui z nil obest ei cui mentiris. Tale enim non est aduersus proximum tuuz: vt ideo hoc videatur addidisse scriptura que posset breuiter dicere falsum testimonium nō dices: sicut non occides nō mechaberis: nō furaberis. Sed magna questio est: nec cito explicari potest quomodo accipien

ℱ dum sit

natiōez tpis qr reqes dici sabbati figurabat requiē dñi i sepulcro: in q̄ iacuit p totā diē naturalē sabbati. z quia cerimonie legis vecessant aduenīete veritate euāgelij. iō in noua lege non obseruat dies sabbati: qr est determiatio tpis: sz loco eī⁹ obseruat dies dominica z etiā ,pter memoriā dulce resurrectiōis die dñice facte. Et qr opus pcti est maxime seruile. ſ. seruitute diaboli. z maxime impedit vacare diuinis. iō maxime intelligit esse ,phibitū p dictū ꝑceptū: ita q̄ q̄ adulterat illa die est trāsgressor duplicis ꝑcepti. ſ. me chie: z diei sabbati: qđ nō itelligebāt indei. vñ diē Aug⁹. li. d decē cordis. Meli⁹ faceret iudeꝰ in agro suo aliq̄d vtile q̄ in theatro seditiosius existeret. z melius fe mine coꝛ die sabbati lanā facerēt q̄ toto die in neomenijs suis impudice saltarēt.

Sciendū tū q nō obseruat cū tanto rigore vacatio ab operib⁹ manualib⁹ sicut in ve. lege: qr pñt parari cibaria. z aliq̄ alia fieri die dñica: que non erant licita in sabbato: qr illa vacatio pārtim figuralis erat: sicut totus ille stat⁹. j. Coꝛ. x. Ola in figura cōtingebant illis. A figura enī ḡtūcunqꝫ modico subtracto mutať tota significatio. sicut vna lra subtracta ab b noīe lapis: mutať tota significatio. circa vero totaꝫ rem ipam lapidis pñt aliqua addi z ſtrahi absq; mutatiōe substātie.

a Honora patrē tuū. Hic pñr ponunť ꝑcepta ordinātia ad ,primū. z primo ponitur ꝑceptū circa opationē boni: cū dicitur: Honora patrē tuū. qr intelligiť non solū de honore q̄ ꝓsistit in reuerētia exterioꝛi: sz etiā in ,puisione ḡtuz ad necessaria vite si indigeāt. Et ſm doctores nros noīe parentū intelligiť omnis ,prim⁹ in necessitate posit⁹: cui est ,puidendum. vnde dicit Aug⁹. Pasce fame morientē: si nō pauisti: occidisti. Verūtā exp̄munť hic parētes tm qr ista decem ꝑcepta sunt q̄dā ꝯclusiones ūmediate sequētes ex pncipijs iuris naturalis: qne statī capiunť etiā a parū intelligentibus: z talia erāt ,pponenda toti pplo i cōmuni cui ,ppolita sunt ista decē ꝑcepta. illa aūt que subintelligūtur q̄si cōclusiones quedā magis remote: explanate fuerūt in aliis ꝑceptis que sunt q̄si quedā determinatiōes decē ꝑceptoꝝ: qr ola cerimonialia reducunť ad ꝑceptū de obseruatiōe sabbati: z omia iudicialia z moralia ad alia pcepta. Ordinať aūt istud ꝑceptum de honore parentū ꝓuenienter post ꝑcepta ordinantia ad deum z immediate: qr sicut deꝰ est ꝓncipiū oīm: ita parētes hñt rationem pncipij respectu filioꝝ. b At sis lon. sup ter. cū enī filius accipiat vitam a parentib⁹: cōdecens est vt ,plongeť vita illi⁹ q̄ bñ se habet ad eos: z ecōuerso q breuiter vita illoꝝ q̄ male se habent verūtā aliqñ aliter contingit: qr bona tpalia ītercque cōputať cozporalis vita ordinanť ad spiritualia bona z eterna. z iō aliqñ contingit ex diuina ordinatiōe nobis occulta: q honozantes parētes parū viuūt: z dehonozātes diu: tā totū ordinať a deo ad augmentationē ꝓmij bonoꝝ: z pene maloꝝ. c Mō occides. Cōsequēter ponunť ꝑcepta iudicialia: que ordinanť ad ,primuz ḡtum ad vitationem mali. z qr maximū nocumentū circa cōsistentiam ꝑsone est occisio. iō hic, phibeť ꝓmo. cū dicit. Mō occides. Et ſm doctores catholicos p hoc intelligiť ,phibitū oīne nocumentū in persona hoīs: vt mutilatio: verberatio: z filia. que sūt ꝺtra charitatē ,primi. Dicit Ra. Sa. q p hoc ꝑceptū ,phibeť homicidiū tm: ,pter qđ imponiť pena mortis. Certe ño lesiones corporis ,phibenť a liis ꝑceptis iudicialibus. scdo ,phibeť nocumentū inferendū ,primo ratione psone sibi coniūcte. cū dicit: d Mō mechaberis. Mechia enī est copula carnalis cum vxore alterius viri que reputatur vna caro cum ipso. Dicunt tm doctozes nri q̄ p hoc ,phibeť omnis cōcubit⁹ qui est ,pter legez matrimonij. Debzei aūt dicūt q̄ ,phibetur sola mechia. Aliꝰ cōcubitus inordinati aliis ꝑceptis sunt prohibiti. e Non furtum facies. Hic cōsequenter ,phibeť alia nocumenta: z primo illa que inferunť facto. cum dicitur: Non furtum facies. per quod intelligiť prohibita omnis contractio rei aliene. vel retentio iniusta ſm q̄ dicunt doctozes nri Ra. Sa. dicit q̄ p hoc intelligitur ,phibitum furtum hoīs tm: pro quo imponitur pena mortis: ,put habeť ca. sequēti. ,p aliꝰ aūt furtis nō ꝓponit lex penā mortis: sz restitutionem in duplū: vel aliť ſm q̄ determinanť iudicialib⁹ ꝑceptis. Cōsequēter ,phibeť nocumētū qđ inferť ño. cū dr: f Mō loqris tē. Et ſm doc. nros nō solū ītelligiť ,phibitū falsū testimoniū i iudicio: vt dicūt behzei: sed etiā eē

ℭ iudicium

ℱ dum sit: Perdes oēs qui loquunť mēdaciū: z noli velle mentiri oīe mendaciū z hmōi. a Cuius aūt ppls tē. Aug⁹. Solet queri quō ppls vidēbat vocem: cum vox nō ad visum: sed ad auditū ptinere videatur. Sed videre solet ,p generali sensu cozpis z aie poni. Uñ

Gen. 42. a Cum vidisset iacob quia sunt esce in egypto. vñ. ſ. absens erat: ḡuis nōnulli videre vocē nil aliud eē ḡ intelligere putauerūt: qui visus mētis est. Cum ño hic breuiter dicenduz esset q populus audiebat vocē: z lampades: z vocē tube: z montem fumantē.

a Questio maior oziť: q̄ mō audiebat lampades z montē fumantē qđ ptinet ad sensuz videndi: nisi q̄s dicat non tam breuiter dicendū fuisse: vt nō totū diceret: audiebat vocem et videbat lampades: z audiebat vocem tube: et videbat montē fumantem. Duo ei genera vocis erāt z de nubibus sic tonitrua et tuba: si tū ipaz dixit vocem q̄ de nubib⁹ edebat: ac p hoc meli⁹ in his que ad sensuz audiendi ptinebāt: generalis sensus est posit⁹. i. videndi. (Cū breuiter totū vellet scriptura cōplecti) q̄ vt in his q̄ ptinēt ad sensū videndi ſ intelligeret audit⁹: q̄ more nos nō loqui solemus. Mā vide q̄d sonet solem⁹ dicere: audi quid luceat ñ solemus dicere. b Loq re tu nobis qđ significatur ad vetus testamentuz timōrē potius ptinere. Sicut ad nouū dilectionem. ḡuis i veteri nouum late ar: z i nouo vetus pateat: quō aūt tali pplo tribuat videre vocē dei si hoc accipiendū ē intelligere: cum sibi loqui deum timeāt ne moriant nō satis elucet.

c Nolite timere tē. Augusti. Sic illi cohibēdi erant a peccatis: timendo scilicet ne penas sensibiles paterentur: quia nondū poterāt amare iusticiā z tentabant a domino vt apparerent cuius modi eēnt: nō deo quē nō latebāt: sz inf se z sibi metipsis. d Stetitq; populus tē. Hzego. In quibusdam locis scripture historia seruāda est: et allegoria. Et sepe sola allegoria querenda est. aliquādo sola historia tenenda: vt tardiores pascant per historiā: z velociores ingenio p allegoriam. Unde cū ppls loquente deo lampades sonitum buccine: z montē fumantē cerneret: territus petit: vt sibi p moysen loquereť dñs: et stetit de longe. Moyses accessit ad caliginez i qua erat deus: qr populus nō valet caliginē allegorie penetrare. valde enī paucoꝝ est spūalem intellectū rimari. Quia enim mentes carnaliū sola sepe historia pascunť loquente deo longe populus stetit: qr ño spūales allegozie nubē penetrāt: vt spūaliter ño ba dei coḡscāt. Moyses accessit ad caliginē i q̄ erat deꝰ. e Mō faciet deos tē. Repetit qđ i ꝓmo ꝑcepto dictū est: z p argētea z aurea oia simulacra intelligunť sic i ps. Simulacra gentiū argentū z aurū opa manuz dominū.

ℱ Altare

tuuz falsuz testimoniū. t Non cō

a ℱ Etiā volūtarē adulterandi verar. aliud est eni facere aliud desiderare. vñ duo ꝑcepta sunt nō mechaberis z nō ꝯcupises vxorē ,primi tui.

cupises domū proximi tui Hec desiderabis vxorē eius: non servū: nō ancillā: nō bouē: non asi

b nū: nec oia que illi⁹ sunt. Cunc⁹

c a ℱ visus qr primarū obtinet i sensibus interm̄iscetur offitib⁹: sic enī dicimus audi et vide: olfac et vide palpa z vide. ℱ nos quoꝫ doctoꝛ voces audiētes oculū mētis dirigere debemus.

aūt ppls videbat voces et lam

d pades z sonitū buccine: mōteꝫ fumantez et pterriti ac pauore

e ℱ quasi indigni accedere. ℱ formam boni auditoris describit. qui ,mittit se ꝑcepta magistri auditurum z implerurum.

concussi: steterūt procul: dicētes f

ℱ quasi doce nos. ℱ i. obediemus.

b moyſi: Loqre tu nobis z audie

g b ℱ Jn die iudicij dicens: Jte maledicti in i. e.

mus: Mō loqtur nobis dñs ne

i k a ℱ ciro potest cōtingere. b ℱ more perpetua.

forte moziamur. Et ait moyses

ℱ vobis vel aliꝭ: nō sibi qui oia nouit.

c ad populum: Nolite timere. Ut l m

a ℱ per signa z mirabilia. b ℱ initiū sapīēţ timor dñi. ℱ Si nō amore saltē timore coercīti.

eni pbaret vos venit deus: z ut

n mor dñi. ℱ Si nō amore saltē timore coercīti.

terroꝛ illi⁹ esset i vobis: z nō pec

d caretis. Stetitq; ppls de longe:

a' ℱ vbi. ſ. expressiora signa fiebāt quibus nosce

moyses aūt accessit ad caliginē o

barur deus. Nam quō in nebula erat cui celi ce

lorum non sufficiunt.

in q̄ erat deus. Dixitq; preterea

dñs ad moysen: Hec dices filijs

e isrl. Vos vidistl q ō celo locut⁹ p q r

simvobis. Nō facietl deos argē

teos: nec deos aureos facietis

accipiať a mala voluntate interioꝛi ḡ ab actu exterioꝛi: qr si nullo modo ē voluntariū: nullo modo etiā est peccatum: vt patet in amētibus z pueris.

c Cunctus aūt populus. Hic ꝺsequēter ponunť ꝑcepta data a deo mediante moyse: quia populus nō poterat amplius verba dñi loquentis sustinere. z hoc est qđ dicit: Cunctus aūt populus videbat voces. hic accipitur videre ,p audire. sensus est certioꝛ est audiuit z iō qr verba domini penetrabāt aures z coꝛda eoꝝ ita sensibiliter q̄ sustinere nō poterāt: ,pter ꝺ vtiť tali modo loquēdi. ſ. visu ,p auditu. d Et lampades. i. micātia fulgura vt dictū ē ca. precēdēti. e Et pterriti ac pa. cō. ,pter signa terribilia que videbāt. f Steterūt ,pcul. retrocedētes etiā a terminis ꝑsti tutis. g Loquere tu no. ea q̄ dñs dicet tibi. h Et audiem⁹. i. obediemus tanꝯ dei verbis. i Nō loquať nobis dñs. immediate. k Me forte moziā. qr ex fragilitate hūana dñm loquentē nō poterāt sustinere.

l Nolite timere. q. d. nō moziemini ,ppt hoc. m At enī ,pba. vos venit deus. nō est sic intelligendū q̄ ,pbaret eos ad hoc vt sibi manifestaret aliquod ignotū: sz vt p hoc appareret ipsis iudeis z aliis q̄ timerēt eū.

n Et nō pecca. qr p timoꝛe dñi declinat oīs a malo. vt dr Prouerb. xv.

o Moyses aūt accel. ad cali. in vertice mōtis: vt audiret mādata ab eo. et referret ppl⁹: qr ppls plus audire nō poterat: vt dictū ē. p Vos vidi. q̄ ō celo tē. i creatura tñ ipm repsentāte. z accipiť h celū ,p celo aereo: qr i cacumie mōtis sinai illa vox formabať. q Nō fa. deos ar. l⁹ supza ,phibuerit idolatriā: tñ hic repetit z i plurib⁹ locis aliis: vt magis imprimeret hec ,phibitio cordib⁹ coꝛ: qr scibat eos ,pnos ad idolatriam.

A z

ℭ Alta

¶ a Altare de terra ꝛc. Ostēdit iō in terdictis simulachris: altare de terre na materia cōcedit: vt vni deo hostia ꝛ sacrificia i eo offerant. Hzego. Altare de terra deo facere ē incarnatiōem christi sperare.

Tūc enī a deo nr̄m mun⁹ accipit: cū i ꝺ altari nr̄a hūilitas id est sup dn̄i ce incarnatiōis fidem poīuerit q̄cd opaī. In altari g̃ de terra ꝺblatū munus ponim⁹: vbi act⁹ nr̄os dn̄i ce incarnatiōis fide solidam⁹.

b De sectis. Isi. Secti lapides sunt q̄ vnitatē scindūt et scipos diuidūt a societate fratrū: hos in corpore suo nō recipit xp̄s: cui⁹ corpis figurā: altaris cōstructio significat. Lapides nō secti ex q̄b⁹ altare ꝟstrui debēt sūt q̄ fidez in vnitate soliḋaī de q̄bus ꝺr: Dos estis lapides viui: coedificati in dom⁹ spirituales. his nō ē iniectū ferrū: qz incorrupti sunt: ꝛ iacula maligni ignita nō receperūt. Hēs vnū altare faciūt in vnitate fidei ꝛ pcordia charitatis.

a ſ.i. fidē incarnationis filij mei habebitis. ſ fidem. b ſ humanitate christi.

a vobis ¶ Altare ō terra faciet⁹ mi a ꝛ
ſ virtutum opera.
hi: et offeret⁹ sup eo holocausta: b
ſ simplicia. ſ fortia ꝛ pfecta.
ꝛ pacifica vſa: oues vſas et bo c
ſ ecclesia. ſ. generali: nō i hereticoꝝ cōuēticulis.
ues in oīi loco i q̄ fuerit memo d
a ſ occulta inspiratiōe. b ſ corporali benedictione et spirituali.
ria nois mei. Uēniā ad te: et bḗ
nedicaz tibi. ¶ Q si altare lapide f+
ſ .i. non per heresim ꝛ scismara deum coles.
um fecer⁹ mihi: nō ędificabis il
a ſ hereticis: scismaticis.
lud de sectis lapidib⁹. Si enī le b
a ſ corruptionis vel sessionis.
uauer⁹ cultrū tuū sup eo: pollue
a ſ .i. gradus ī trunirare nō facies sic arri⁹ q̄ dic maiore patrē minorem filiū minimū spiritūsan
tur. Hōn ascendes p gradus ad g
crum docuit. ſ infidelitatis.
altare meum: ne reueletur turpi b
tudo tua.

¶ Nec sunt hic pmo danḋ decē legis pcepta q̄ sunt moralia. ppē q⁹ nō est hic alia moralitas reḋenda nisi in pcepto ꝺ obseruatiōe sabbati q⁹ est cerimoniale ęt̄um ad determinatiōē tpis sez ꝺici sabbati. q enī hō cesset aliq̄n ab opib⁹ seruilib⁹ ꝛ intendat diuino cultui morale est de dictamine iuris naturalis sed determinatio ꝺici sabbati fuit figural. Et ꝑm sensū allegoricū figurauit quietē corpis christi i sepulchro. Scōm Ro sensuz moralez significauit quietē hois in deo ꝛ cessatiōem a pctō. Scōm Ro sensum anagogicū figurauit quietē beator⁹ in patria celesti. Scḋo ponunt quedā alia cū ḋicit: q¹ Hō faciet⁹ deos argenteos nec deos aureos facietis vobis. Hoc enī faciunt cupidi ꝛ auari qui totā spem suā in talib⁹ ponūt. q⁹ sanct⁹ Job excludit a se ꝛ sibi similibus. ꝺ. xxxj. ca. Si putaui aurū robur meū ꝛ si obrizo ḋixi fiducia mea ꝛc. ꝛ ponitur hic si ꝑ nō.

a Altare de terra facietis mihi. Per terrā q̄ est infimū elementū humilitas ꝺesignat in q̄ deo facta oblatio acceptat. Dañ. ij. In animo contrito ꝛ spū humilitatis susciplamur.

f ¶ Q si altare lapideū feceris mihi nō edificabis illud ꝺ lapidib⁹ sect⁹. ꝑ firmitatē lapidū firmitas fidei ꝺesignat: ꝛ q̄n sūt plures articuli fidei iō ꝺr lapidib⁹ i plurali. ꝛ qz sunt integre renendi sic tenet ecclesia absq̄ scissione hereticа vt scismatica. iō ḋicit: Hō edificabis illud ꝺ sectis lapidibus. cui⁹ contrariū faciūt hereticі et scismatici. ¶ In ca. xx. vbi ḋicit in postilla: Circa primū sciendū q⁹ doctores nostri ꝛc.

Additio. j.

Circa expositionē decalogi postillator nimis ḋreuiē videt se expedire: doctores tn̄ nr̄i ꝑter mysticas expositiōes: ḋe q̄b⁹ plurima in gloc̄i habent plima notabilia ꝛ magne attētiōis ad sensuz lr̄ale ꝑtinētia in hac materia tradūt: vt ꝑtz i pma scḋe. q. c. in qua multi articuli ḋe hac materia habent. similr scḋa scḋe. q. cxij. ꝑ totū. vñ q ḋe ꝺ ca. vult plenius instrui videat ibidē. Ad pñs tn̄ circa ea q̄ ḋe hac materia i postilla ḋicunt: occurrūt q̄dā q̄b⁹ videt aliq̄ rōnabiliter addendū. Quoꝝ ꝑmus est: q⁹ postillator: resitat opinionez doctoꝝ nr̄oꝝ: q⁹ nō ḋebis deos

Moraliter.

a Altare de ter. fa. mihi. Ꝺ pecpit i detestatiōez idolatrie: q: idolatre faciebant altaris valde solēnia de marmoriḃ⁹ ꝛ metallis: ꝛ itelligit Ꝺ de altari holocausti: vbi crebabant hostie: q: altare incēsi fuit de lignis sethim ꝛ optū auro. vt habet. j. xxx. ca. iō sequit: b Et offe. su. eo holo. i. victimas: q totalit icendebant ad honoꝛ ḋei.

c Et pacifica vſa. i. hostias q̄ offerebant ꝑ aliq̄ bñficio dei obtēto vl obtinēḋo. q̄z vna ps incēḋebat. altera erat sacerḋotū. ꝛ alia offerēt⁹: vt co mederēt coīa dn̄o. d Oues vſas ꝛ bo. de istis enī alalib⁹ vt plurimū fiebāt sacrificia. e ¶ In oīi loco. ꝛc. iste loc⁹ sacrificij nō poterat ee nisi vn⁹ ad vitandū piculū idolatrie: ad quā populus indeoꝝ erat ꝓn⁹: ad quā ꝺclinassent facili si vbiq̄ potuissent sacrificare. Si aūt aliq̄ sancti sacrificarent alibi: Ꝺ fuit ex causa spāli ꝛ diuina reuelatiōe. sic ḋauid ex iussu gad ꝓphete in mōte moria añ⁹ tēplū ibi fundaret. ꝓt appitionē ą̄geli ibi facta. vt ḃr. ij. Reg⁹. xxiij. Et helias i mōte carmeli ad zuinēḋū ꝓphas baal. vt habet. iij. Regū. xviij. Loc⁹ ät deputat⁹ diuino sacrificio p⁹ igressum filioꝝ isr̄l in terrā ꝓmissiōis ꝑmo fuit i sylo: vbi fuit tabnaculū positū ꝛ altare holocaustoꝝ. ꝛ ḋestructa sylo trāslatū ē i nobe. ꝛ ḋestructa nobe ꝑ saulē trāslatū ē in gabaon postea i hierlm vbi fuit fundatū tēplū: tn̄ i singlis vbib⁹ erāt loca q̄ ḋicebant synagoge: vbi zueniebāt ad laudāḋū ḋeum ꝛ ad audiendū legem. ¶ Q si al. lapi. fece. mihi. poterat ei eē ō ẽra vt ḋictū ē. vl ō lapidib⁹ nō ḋolat⁹ tn̄: q⁹ fuit i stesta tionē idolatrie: vbi fiebāt altaria ō marmoze sculpto ꝛ polito: ꝛ ne ꝑ talē sculpturā iḋucerenk paulatī ad sculpēḋū imagies. Q ät ḋictū ē ꝺ q altare holocaustoꝝ ḋebeat eē ō ẽra vl lapidib⁹ nō sect⁹. nō est ꝛra illud q⁹ ḋr. j. xxv. ca. q altare holocaustoꝝ ꝓcipit fieri de lignis sethim opertis ere: q: illud altare fuit ḋe terra vt videbit⁹ q̄n erimus ibi. g Hō ascē. ꝑ gra. ad altare meū. fiebat vt ḋicit Ra. Sa. quiḋā ascensus ablq̄ gradiḃ⁹ paulatim ascendēḋo: q̄m altare erat ita altū q̄ sacerḋotes sine ascēsu nō poterāt ibi ministrare. h Ne reue. tur. tua. vſus ei femoralium aḋhuc nō erat introductus: sed postea fuit iniunctus sacerḋotibus quāḋo ministrarent. vt habet infra. xxviij. Ḋicunt etiam aliqui q̄ hoc fuit ḋictum in ḋetestationem idolatrie: quia in sacris ꝓtiapi sacerḋotes ascenḋebant per gradus ad altare: ꝛ tūc in alto positi vñ poterāt a circūstantiḃ⁹ viḋeri ḋiscooperiebant vereḋa sua. Ꝑriapus enī fuit quiḋā iunenis q̄ a gentilib⁹ reputabāt gentiles q̄ḋ diuinū. Et ḋicebāt iste ꝓiap⁹ ḋe⁹ hoꝝ. ꝓt fecūḋitatē q̄ signat in mēḃro generatiōis. Iuḋei enim ꝓni erāt aḋ idolatriā. ꝛ iō in ꝺ ꝛ in aliis q̄ ꝑtinēt aḋ cultū ḋei ꝛ obseruātias cerimoniales elonganḳ a ritu idolatraz: ꝛ trarios modos ꝑcipiendo. ꝛ modos idolatraz inḃibendo: vt videbit⁹ in sequētiḃ⁹.

Additio

ḋis deos alienos ē ꝑmū ꝑceptū ḋecalogi. Sil⁹ recitat opinionē hebreoꝝ ḋicētiū q⁹ ꝑmū ꝑceptū ē: Ego sum ḋns ḋe⁹ tu⁹ ꝛc. Scōm Ro ꝑceptū apud eos est: Non habebis deos alienos. Quas opiniōes ponit indistincte ac si vtraq̄ illaz posset rationabilit teneri: q⁹ nō videt zuenienē ḋictū. l. vt in nūeratione ḋecalogi i q̄ ꝑcepta legis ꝓncipalia cū tāta solennitate a deo tradunt doc. nr̄i a rōne deuiassent. ¶ Ad cui⁹ ḋeclarationē attendēḋa sūt duo: ꝑmū ē q⁹ plan⁹ sensus lr̄e ꝺocḋat manifeste opinioī doctoꝝ nr̄oꝝ: ꝑm q⁹ motiua hebreoꝝ ꝛtrariū asserētium nō valēt. Ꝑrimū ptz: nā i ꝺ q⁹ ḋr: Ego sū ḋns ḋe⁹ ꝛc. nullū verbū ꝓcptiuū seu impatiuū ponit: sed solū sunt q̄ḋam ḋicta ḋenūciatiua: q̄ḃ⁹ ḋenūciat pplo: q⁹ ipe q̄ loquit est ḋeus q̄ eos eduxit ḋe captiuitate: nihil in ꝺ eis ꝓcipiēḋo: vt ptz manifeste intuēti. In ceteris ℞o ḋe ḋecalogi ꝑcepti manifeste ponūtur ℞a māḋatiua: vt ptz i negatiuis cū ḋr: Hō habebis deos alienos. Hō aḋorabis ea: neq̄ coles. Hō occides. Hō mechaberis ꝛc. In affirmatiuis ℞o cū ḋicit: Memēto vt ḋiē sabbati sanctifices. Honoza patrē tuū ꝛc. In ꝺ aūt q⁹ ḋicit: Ego sum ḋns ḋe⁹ tu⁹ nihil hoꝝ ponit. vñ illa verba nō sūt ꝓcepta nec ꝑtiua: ꝛ solū ḋenūciatiua: vñ nō ḃeḃēt inī ꝑcepta numerari. Scḋo ptz: nā motiua seu rōnes coꝝ quib⁹ nituṅ mutare sentētiā ꝺictoꝝ ℞oꝝ q̄ est plane ḋenūciatiua in sniam ꝓceptiuā sūt ḋno. Unū ē q⁹ ad omia ꝑcepta diuina obseruāda oportet ꝓsupponere vt ḋicit ꝛ rōnabilit vt videt: q⁹ credatur absq̄ ḋubietate q⁹ ille q̄ loq̄bat seu ꝑcipiebat erat ḋe⁹ suus. q eos eduxerat ꝛc. q ḋē credulitas seu fides erat potissima rō obligāḋi eos ad obseruāḋa ei⁹ ꝑcepta. vñ cū ḋr: Ego sum ḋns ḋe⁹ tu⁹ ꝛc. ꝓcipit ꝑm eos affirmatiue: vt ḋicit q⁹ ꝺ firmiter credak. l. q ille q̄ loq̄bat seu ꝑcipiebat erat ḋe⁹ qui eduxerat ꝛc. quā q̄ḋ rōnē ponit abēḃaçra i sua glo. ꝛ videt hr̄e fundamētū: inī illud apli ad ℍeb. xj. Accedentē ad deū oportet credere q: ē ꝛc. Alij aūt ḋicūt q⁹ i ꝺ q⁹ ḋicit: Ego sum ḋns ḋe⁹ tuus. ꝓcipit affirmatiue: q⁹ ille ḋe⁹ qui loquebat. l. q̄ eos eduxerat de seruitute egypti ḃaberet ab eis i deū: ita vt mādata ei⁹ te

nerentk ob̄sernare: qō quiḋē ꝓceptū ḋicūt ḋebere necessario ꝑcedere ola alia ꝓcepta. ¶ Ad qō ponūt tale exēplu: ponat q⁹ aliq̄s rex ḋe nouo veniat aḋ aliquā ꝓuinciā: indeces eēt q⁹ i ea faceret leges et constitutiones anteq̄ in regem reciperet. vnḋe ḋicunt q⁹ cum ḋicit: Ego sum ḋns ḋeus tuus ꝛc. ꝓcipitur q⁹ recipiat ab eis iugū regⁱ celestⁱ. l. obeḋiētia ḋiuinoꝝ māḋatoꝝ: qō ē ꝓceptū ꝑmū aḋ ola māḋata ḋiuīa. Et hec ē rō aliq̄rū talmudistaz: qui latę Ra. Moy. geruḋeñ. recolligit ex ḋictis eoꝝ i sua glo. sup exoḋū i ꝺ ca. q tñ rōnes lz ẽ̄tū aḋ ali q̄ḋ obtineāt ℞atē: nō tñ itentū i ꝓpositō ꝛcludūt. Nam filij isr̄l añ⁹ aḋ recipiēḋū legē ḋe uenirēt credident i ḋeū: vt lr̄a in multⁱ loc⁹ testat. ḋr: eni. s. ca. iiij. Credidit ppls ꝛc. isr. s. xiiij. post trāsitiōez mar⁹ ō ipsis legit: Crediderūt ḋño ꝛ moysi seruo ei⁹. ex q̄ḃ⁹ ptz q fidē ḃabebāt añ⁹ aḋ recipiendū legē accessissent. Hec ḋe ꝺ q⁹ ē credere ḋeū seu deo: req̄rebat vt eis ḋaret aliud ꝓceptū exꝑssuz: ꝑtertī ꝺ cū ꝑsupponat aḋ ꝓcepta ḋecalogi tā⁹ ꝑ se notū ei q̄ ḋz fidē: ꝛ iō nō iḋiget alia ꝓnul gatiōe nisi infusiōe fidei: vt i ꝑma scḋe. q. c. ar. iij. ꝛ rūsione aḋ ꝑmū ar. ꝛ ō ꝺ intelligit illud apli aḋ ℍeb. xj. Accedētē aḋ deum oportet credere: ꝛ sic cessat ꝑma rō. sil⁹ ḋicēḋū ē aḋ scḋam: nā iugū obeḋictie ḋiuīe manifeste acceperūt filij isr̄l. s. xix ca. cū moysi ꝓponēti ex ꝓte dei: Si audieritis vocē meaz ꝛc. seḋ⁹: Rūḋit⁹ ꝓpls sil⁹: cūcta q̄ locut⁹ est ḋns faciem⁹. nō q̄ reḋ rebat alia recepto generalis aḋ obeḋiētiā ꝓceptoꝝ. vñ manifestū est q⁹ i ꝺ q⁹ ḋr: Ego sū ḋns ḋe⁹ tu⁹: nihil eis ꝓcipit nisi solū q intimat eis q̄s esset ille q̄ loq̄bat. l. q⁹ erat ḋns ḋe⁹ suus q̄ eos eduxerat ꝛc. put ℞ba plane sonāt: q̄ qḋem ḋenūciatio seu notificatio fuit valde necessaria seu oportuna tanq̄ ꝑmuz ꝑambulū aḋ ꝓcepta. ꝓt q̄ttuoz q̄ in lr̄a ꝑnt fundari. Ꝑrimuz est vt moysi ḋe cetero firmiⁱ ꝛ certⁱ ḋeḋerek: vñ. s. xix. Jam nūc venio aḋ te⁹ caligine nubis: vt audiat me ppls loquentē aḋ te: ꝛ ḋeḋat tibi in ꝑpetuū. Scōm vt magⁱ timerēt ꝛ traire ḋiuinis ꝓcept⁹ q̄ a deo ipo ḋicēt: Ego sum ḋns ḋe⁹ tu⁹ erant sibi inūcta. vñ. j. eo. ca. ō hac materia ḋr: Ut terroz illi⁹ eēt in vobis ꝛc. Tertiū vt eis ostenḋeret q⁹ ℔ noīe ḋiuino. s. tetragrāmaton q⁹ ꝺ ponit. cū ḋr: Ego sū ḋns ḋe⁹ tu⁹. ꝓpie ḋeo ꝑtinet ppl̄m sub lege a deo ḋata cultui ḋiuino applicari. vñ i toto ḋecalogo vbi ḋr: ḋns. ponit nomē ꝑḋictū ꝛ nō aliud: ꝓout fuit. s. in additiōe sup. iij. ca. i ar. ix. satis expositū. ¶ Quartum vt ipsi firmiter crederēt esse possibile q⁹ ḋe⁹ loqueret ḋomini in hac vita: q⁹ antea nō erat sic eis notū: vñ. j. ḋeu. v. in ꝑsona ppl̄i tpe ḋatiōis legⁱ ḋr: Ecce ostēḋit nobis ḋns ḋe⁹ nr̄ⁱ maiestatē ꝛ magnituḋinē suā ꝛc. Sed ⁊tra ꝺ videt q⁹ Aplus aḋ Hal. iij. ḋicit: q⁹ lex fuit ḋata ꝑ angelos: ideo ptz Act⁹. vij. Ad q⁹ ḋicēḋū q⁹ verū est. nā ꝓut aḋ ℍeb. j. in nouo testamēto loc⁹ ē nobis ḋe⁹ i filio: i veteri aūt fact⁹ ē sermo ꝑ angelos: ꝛ q⁹ ille angelus q̄ loquebatur ppl̄o in ḋatiōe legis non solum exterius loquendo seruiebat: sed etiam interius ꝑsidens loquēḋo efficaciā ministrabat. inḋe ē ꝑm Hzego. q⁹ mō angelus mō ḋns memorat. Et q⁹ etiā ꝑm opinionē ppl̄i ꝑm quā sepe loquit scꝑtura putabat moyses oze aḋ os loqui cū deo: cū tñ ꝑ angelū loq⁹ret. q⁹ satis insinuat ꝑ modū loquēḋi scripture in ꝓceptis ḋecalogi. nā i ꝑambulo ꝛ i ꝑmo ꝑcepto: ille q̄ loquebat memorat vt ḋe⁹ in ꝓpria ꝑsona. ḋic enī: Ego sum ḋns ḋe⁹ tu⁹ ꝛc. sil⁹: Hō assumes nomē meū in vanū: q̄si loquēs vt ḋe⁹ i ꝑma ꝑsona: ꝛ ḋixit: Hō assumes nomē ḋni ḋei tui in vanū: q̄si ille q̄ loquereⁱ nō eēt ḋe⁹: ꝛ sic i ceteⁱ ḋecalogi ꝓceptis in q̄ḃ⁹ insinuatur nō erat ḋe⁹: ꝛ loq̄bat vt ḋe⁹: vt ḋictū ē. Et ꝑm q̄ḋa ḋeḃe oꝛ expositoꝛes antiq̄s ille angelus erat tāte eminentie citra essentiā diuinā q⁹ posset noīari angelus faciei: ḋe q̄ Esa. lxiij. Angelus faciei ei⁹ saluauit eos. ꝛ iō ꝑ moyse cū isto angelo loquēte ḋr: Loq̄bat ḋns aḋ moysen facie aḋ faciē: Ꝑredict⁹ igitur modis intelligendū ē q⁹ ḋr: Ego sum ḋns ḋe⁹ tuus ꝛc. esse ꝓmū ꝓambulū aḋ ꝓcepta. Omissis aūt multⁱ q̄ circa ꝺ ꝓcepta querunk ꝛ solunk ꝑm doctoꝛes nr̄oꝛ: vnū videt statim animū pulsare. s. cur iter ꝓcepta ḋecalogi nō ponunk ꝓcepta charitatis. q̄ sūt ꝑma ꝛ maꝛia māḋata: ꝛ in quib⁹ tota lex pendet ꝛ ꝑphe: vt Matth. xxij. ca. habet. Aḋ ꝺ ḋicēḋū ꝑm sanctum Tho. in ꝑma scḋe. q. c. ar. iij. in rūsiōe aḋ ꝑmū ar. q⁹ illa duo ꝓcepta sunt ꝑma ꝛ cōmunia legis nature: que sūt ꝑ se nota rōni hūane ꝑ naturā vel ꝑ fidē. ꝛ iō omnia ꝓcepta ḋecalogi aḋ illa duo referunt: sicut conclusiōes aḋ ꝓncipia cōmunia. hec ille. Ad⁹ etiā ḋe eoḋē in scḋa scḋe. q. xliij. ar. j. in respōsiōe aḋ tertiū ar. sic ḋicit: q⁹ oia ꝓcepta ḋecalogi oꝛḋinant aḋ ḋilectionez ḋei ꝛ ꝓximi. ꝛ iō ꝓcepta charitat⁹ nō sunt cōnumerāḋa inter ꝓcepta ḋecalogi: sed in omnibus includunk, hec ille. q⁹ non videt

videt ex toto satisfacere questiōi. nam ꝑ easḋē rationes ꝓcepta charitatis nō ḋebuissent poni inī cetera precepta legis ḋiuine. nō enī minus illa que sūt ꝑ se nota ḋebēt poni inī ꝓcepta ḋecalogi q̄ inter alia ꝓcepta legis: q⁹ ptz ex ꝺ: nā inī ꝓcepta ḋecalogi ponunk ꝓcepta que statim ꝑ se rō naturalis cuiuslḃet hominis ḋijudicat esse facieḋa vel nō facienḋa: sic ℍonoza patrez tuū ꝛc. Hō occides. ꝛ hmōi. vt i ꝑma scḋe. q. c. ar. j. i coꝛ. q. Sz ꝓcepta charitatis ponunk inter alia ꝓcepta legis. vt ptz Deu. vj. et Leui. xix. ergo pot⁹ ḋebuissent poni inī ꝓcepta ḋecalogi que sunt magⁱ ꝑ se nota. Sil⁹ cū nō soluz precepta decalogi: iz etiam oia ꝓcepta legis ḋiuine oꝛḋinank aḋ ḋilectionē ḋei ꝛ proximi: in ꝛta illud Apli. j. Timo. j. Finis ꝓcepti est charitas. eaḋez rōne ḋeḃerēt ꝑtermitti hec duo ꝓcepta ne ponerenk inī ꝓcepta legⁱ: sic nec i ḋecalogo: cū oia ꝓcepta ḋiuīe legⁱ referanḳ aḋ illa duo: sic ꝛcludūtur aḋ ꝓncipia: cui⁹ ꝓpositū ē mākfestū ex ꝺ: q⁹ inī cetera ꝓcepta ḋiuīe legⁱ exꝑsse ponunk ꝺ duo ꝓcepta: vt ḋictū ē. Aḋ q⁹ videt saluo ꝑ melioꝛi iuḋicio aliq̄ḋ vlterius aḋḋendū. ¶ Aḋ cui⁹ ḋeclarationē ꝛsideranḋi ē: q⁹ sic in scientiis speculatiuis ex notioꝛiḃ⁹ ꝛ ꝛsultis ꝓcedik aḋ minus nota ꝛ magis determinata: vt in ꝑmo Phȳsi. ita etiā oportet cū q̄ velit inḋucere hoīez aḋ ℞tutē ꝑ obꝛtuantiā ꝓceptoꝛ: ex illis cū moꝛe incipiat q̄ sunt notioꝛa ꝛ facilioꝛa vñ in ḋecalogo facilioꝛa ꝛ cōmuniora ꝓcepta ꝓnunk: tā in his q̄ oꝛḋinat aḋ ḋeum q̄ in his q̄ aḋ ꝓximū. Facilⁱ⁹ ei⁹ hō pōt abstinere aḃ idolatria q̄ ab aliis ꝑceḃ⁹ ꝛsuetudinis q̄ intelligunt, ꝓhiberi in ꝺ q⁹ ḋr: Hō habebis deos alienos q⁹ ptz ex ꝺ. nā idolatria penit⁹ est i vniuerso post aḋuentū xp̄i ꝛ ꝓdicatiōez aplo⁹ ꝛ ꝑtē in publico erat ḋicata: iuꝛ illud Esa. q. Et idola penit⁹ ꝓterenk. ꝛsuetudo aūt ḋinationū ꝛ hmōi aḋhuc remanet i multⁱ locis intra populum ḋristianū: ꝑtim aꝑuḋ eos q̄ nō cognoscūt hmōi esse ꝛsuetuḋines seu peccata. Ex quo ptz q⁹ facilⁱ⁹ ē ab idolatria abstinere: q̄ ab aliis ꝛsuetuḋinib⁹ ℔ ea inclusis. vñ de idolatria fuit datum ꝓceptū tanq̄ ḋe faciliori ꝛ notioꝛi. Similiṫ nō facilius cognoscit hominiḋiū esse peccatū: ꝛ facilⁱ⁹ pōt abstinere aḃ occiḋēḋo ꝓximū q̄ ab aliis iniurijs seu lesionib⁹ in sua ꝑsona inferēḋis multo enim plures sunt iniuriatoꝛes seu lesoꝛes ꝓximoꝛ q̄ occisoꝛes. Jḋē ḋicendū ḋe aḋulterio ꝛ furto reꝑctu eoꝝ que sub eis includunk. vñ ptz q⁹ de faciliozib⁹ ꝛ notioꝛibus ḋank precepta decalogi: nō aūt ḋe ḋifficilibus. ꝓcepti⁹ aūt ḋe ḋilectione ḋei put in lege tradik. l. vt ḋeus ḋiligaⁱ ex toto corḋe ex tota anima ꝛ ex tota ꝛsubstātia: q⁹ importat interiozez motum animi cuz magna ꝓmptitudine: quod est ḋifficilimum: seu impossibile nō habenti charitatem: vnḋe Phs. v. Ethico. Qpari ea q̄ iust⁹ opaī facile est: iz eo mō q̄ iust⁹ operaī ḋifficile est nō habenti iusticiā. vñ Aug⁹. exponēs illud. j. Joh. v. Mandata ei⁹ grauia nō sūt: ḋic nō sūt ꝗuia amanti sed nō amāti sūt grauia. Ḋilectio etiā ꝓximi ꝓut in lege tradik. l. vt ḋiligaⁱ ꝓximus sicut ḋomo ḋiligit seipm ꝑ nō modice ḋifficultatis est: ꝑsertim nō habenti charitatem. Importat enim q⁹ ḋomo ponat vitam corꝑalem ꝓ salute spirituali ꝓximi: iuxta illud. j. Joh. iij. Ḋebemus ꝑ fratriḃ⁹ animā ponere. similiṫ ꝛ ḋiligere plus vitam corꝑalē ꝓximi: q̄ omia bona ꝓpria tpalia. q⁹ nō modice ḋifficultatis est: vt satis ptz q̄si ꝑ experientiā. Ꝗpauci enī sūt ꝛ rarissimi q̄ etiā oia bona sua exteriora ad redimendū vnū captiuū ḋ morte coꝛpali ꝛ foꝛte etiā a spūali largirenk. Et inḋe est q⁹ q̄ iplet māḋatū ḋ ḋilectiōe ꝓximi totā legē iplet: iuꝛ illud ad Ro. xiij. Qui ḋiligit ꝓximū legē iplenit. ꝛ infra: Plenituḋo enī legⁱ ē ḋilectio. ꝛ glo. ibidē. Ubi enī charitas ē: ḋ est q⁹ possit ḋeesse: vbi aūt nō ē: ḋ ē q⁹ possit ꝓdesse? Constat aūt q⁹ maioꝛ ḋifficultas est in actu virtutis in quo tota lex impletur: q̄ in alio quocunq⁹ in quo non implentur nisi aliqua singularia precepta legis. Ḋilectio etiaꝫ ḋei que in lege precipitur tā te perfectionis est: q⁹ nō potell perfecte impleri in hac vita ꝺm Aug⁹. in li. ḋe ꝑfectiōe iustic̄ie. Ex quibus patet q⁹ quia lex ḋabatur populo rudi ꝛ imperfecto: ideo in ꝓmis preceptis non oportebat vt explicaꝛētur ꝓceptum charitat⁹: sed hoc fuit rationabiliter reseruatum aḋ tempus vltimuz totius doctrīe mosaice: scilicet in quaḋragesimo anno post exitum ḋe egypto in quo tempoze legitur: Cepit moyses explanare legem. Deuc. j. Eoḋē enim tempoze quo repetijt precepta ḋecalogi in. v. ca. ꝑsequenter in ca. sequēti: scilicet in. vj. ꝓpositit eis tanq̄ iam aliqualiter ꝓnuntiis ꝓceptum ḋe ḋilectione ḋei per extensum ꝑmittens eis aliud maꝛimum ꝓceptum ḋe credendis circa ḋiuinitatem ḋicens: Audi israel ꝛc. cum preambulis aḋ ista pertinentibus ḋe quibus ibidem amplius est ḋicendū. ¶ Hoꝛandum tamen q⁹ licet in hoc loco sez in ḋatiōe legis nō esset ꝺ ꝓceptū plene explicātū, ꝓpt rōnes tā ḋictas: nihilominꝰ tn̄ i ꝑmo precepto ḋecalogi nō pretermisit facere mentionem ḋe ḋilectio

ne dei:ꝛ ꝑ nō in forma ꝓcepti:sed ꝙſi imponēdo modū ꝓceptis Dicit enī in fine ꝑmi ꝓcepti ꝑmittes ꝑmia obſeruantib⁹: Et facies miſericordiā ī millia bis q̄ diligūt me.ī q̄ oſtēdit manifeſte q̄ premia que a deo dantur ꝓpter eius ꝓcepta obſeruanda dantur principaliter propter dilectionem dei.ꝛ ſic ſatis oſtendit:q̄ in dilectione dei principaliter conſiſtit meritū. aliorū ꝓceptorū.ſiſti mō dicendū ē de ꝓcepto dilectiōis ꝓximi.ſ.q̄ fuit reſeruata ei⁹ explicatio ad aliū locū: vbi difficilioꝛib⁹ actib⁹ virtutū circa ꝓximos exercēdos ageret.ſ.Leui.xix.vt ibidē eſt dicendū. Itē circa ꝑ vlteri⁹ attēdendū eſt:q̄ ꝛ ꝑmū ꝓceptuꝫ decalogi ſit ꝓncipaliter negatiuū cū dicit: Nō habebis deos alienos tm̄ includit q̄dāmodo affirmatiuū.in ꝑ enī q̄ ſequit: Colā me ſm̄ glo.interlinearē intelligit ꝑter me. Idem omino habet in trāſlatiōe chaldaica.vñ in ꝑ q̄ dicit: Nō habebis deos alienos ꝑter me.manifeſte includit:me habeas in deū.ꝛ nullū alium. Ex q̄ vt credo inſurgit apud ſimplices cōis enūeratio ꝓceptoꝛ decalogi:in q̄ primū ponit .Deū cole.affirmatiue. Rotandū ē q̄ cū dicit:Vis q̄ diligūt me.ſtarim ſubūgit :Et cuſtodiūt ꝓcepta mea ꝓformat ad euangeliū Joh.xiiij.Qui diligit me ſermonem meum ſeruabit ꝛc. In eodem ca.xx.vbi dicit in poſtilla:Ita q̄ fieri ſculpturam ꝛc.

Additio.ij. Nō ſm beꝺ.facere imaginē ſeu ſilitudinem cuiuſcūq̄ creature ſpecialit aīate: vel cuiuſcūq̄ celeſt⁹ coꝛpis q̄ cōmuniter opinant eſſe aīata etiā nō intentiōe colēdi eaꝺ:nec adorādi ē .ꝓhibitū:ꝓtꝫ ꝑ ꝑ q̄ dicitur:Nō facies tibi ſculptile:nec oēm ſimilitudinē ꝛc. q̄ ſatis videt ꝙſonare lr̄e.ſꝫ ex hoc credūt nos eſſe tranſgreſſores huiꝰ ꝓcepti:inq̄tū ꝑmittimus fieri imagines ꝛ ſilitudines hoīm et angelorū. Sic etiā ſimiliter nos credūt eſſe tranſgreſſores illi⁹ ꝓcepti:Nō adorabis ea neq̄ coles.ī hoc q̄ imagines chriſti et ſanctoꝛ adorāt⁹:ſed bene aduertēti ꝑmū eſt manifeſte falſum nō enī ꝓhibent imagines creaturaꝛ fieri:niſi adhibeat eis cultus deo debitus:q̄ ex hoc ptꝫ.nam hoc ꝓceptū:Nō habebis deos alienos.apud oēs eſt vnū ꝓceptū tm̄: licet in eo diuerſi actus ꝓhibeant:eo q̄ oēs illi actus ꝓhibent ad eundē finē ſcꝫ ad remotionē idolatrie.Si igit̄ ſculptile facere eſſet ꝓhibitum etiā ſine intentiōe colendi ſeu adorandi talis ꝓhibitio nō ꝓtineret ad iſtud ꝓceptū niſi forte cerimonialiter.ſ.ad remouēdum occaſionē idolatrādi:ꝛ ſic talis ꝓhibitio eſſet cerimonialis:ꝛ nō obligaret tpe gr̄e.Sed̄a etiā credulitas eſſet falſa ꝛ erronea:nā imagines ſanctoꝛ nō adorant̄ a fidelibus adoratiōe latrie ſꝫ dulie: imago aūt chriſti adorat adoratiōe latrie ratiōe rei ſignificate:que ē ipſe chriſt⁹ ver⁹ deus. Eadeꝫ enī adoratiōe adorat imago repreſentās inq̄tuꝫ talis:ꝛ res ꝑ eā repſentata. Et circa ꝑ eſt attēdēdū vlteri⁹ q̄ ī veteri lege ſꝫ imagines fieri creaturaꝛ ꝓhibeꝛent:tū ītra ſanctū ſctoꝛ duo cherubin q̄ erāt imagines iuuenū ſupra .ꝓpiatatoriū ponebant: vt pꝫ.ī.xxv.ca. Ex q̄ ptꝫ q̄ ꝺ imagines fieri nō erat per ſe malū: ſꝫ ꝓpter ꝓnitatem ꝑpl̄i inducti ad idolatriā cui⁹ ſignū manifeſtum eſt q̄ intra ſanctaſctoꝛ: vbi ſoli ſummi ſacerdotes miniſtrabāt ꝺ quib⁹ nō erat talis .ꝓnitas ꝑlumenda nō ſolū ꝓmittebant:ſed etiam ꝑci piebant fieri tales imagles .ſ.cherubin:q̄ āgelos repſentabāt: vt taliū intuitu cōtēplatiōe celeſtiū. mēs ſūmi ſacerdotis eleuaretur. Cū aūt venit plenitudo tꝑis.ſ.tpe gr̄e:qū ꝑpls cōmunit idola reſpuit:nec ad ea habet .ꝓnitatē:nō imerito fiunt imagines ſctoꝛ q̄bus repſentant̄ eoꝛ opa meritoria:ꝛ etiā miracula ꝑ eos diuinit⁹ facta: vt in eis ſimplices ſic in libro hiſtorias eorū legāt:ex q̄b⁹ diſcāt bonoꝛ opeꝛ imitatiōē:q̄ ꝑ libꝛos ꝑ facere nequeūt:quib⁹ imaginib⁹ .ſ.ſanctoꝛ bonoꝛ debeāt ex rōne ꝙſone repſentate:cui ꝑ debeāt tanq̄ ꝑmū virtutis: vt habetur j.Ethi.et a foꝛtiori vinculo imagines chriſti de virgine nati et in cruce pendentis ꝛ de ſepulchro reſurgentis.ꝛ aſcēdentis in celum.ꝛ hmōi:tam in eccleſijs q̄ in altaribus merito depingūtur ſeu ſculpuntur vt fidelīū mētibus geſtoꝛ chriſti in quibus nr̄a ſalus cōſiſtit memoria tenaci⁹ in figura:q̄bus.ſ.imaginib⁹ adoratio latrie debeāt rōne rei ſignificate: vt dictū eſt. In eodez ca.xx.vbi ꝺ in poſtilla:Cauſa aūt huius ꝓhibitionis ꝛc.

Additio.iij. Nō aſſumes nomē dei tui in vanū. ꝓpter reuerentiā dei:.put etiā poſtillator⁹ dicit manifeſtū eſt. ſed hoc q̄ ſequit:Nec enī inſonāt̄ habebit:importat cōminationē pene hui⁹ ꝓcepti trāſgreſſorib⁹.coactio enī legis eſt ꝑ metū pene:vt in.x.Ethi.vnde inconuenienter videt dici:q̄ hec cauſa ſit hui⁹ ꝓhibitionis:ſed potius pene trangreſſoribus debita ſeu cōminata ꝛc. In eodem ca.xx.vbi dicitur in poſtilla: Dicit igitur:Memento.Dicunt hebꝛei ꝛc.

Additio.iiij. Nō quia ꝓcepū de ſabbati obſeruatiōe fuerat datū eis.ī.xvj.ca.in ꝓmo deſcenſu mane:idcirco ꝓponit nūc huic ꝓcepto.Memēto.q.ꝺ. hoc ꝓcepū nō dat tibi ꝺ nouo:q̄ iam habuiſti:ſꝫ habeto memoriā de eo:vñ nō debuit poſtillato:recurrere ad expoſitōes hebꝛeoꝛ ī talib⁹:ꝑſertim cū habeāt in ꝑ falſum fundamentū. credūt enī q̄ ꝓpua ſanctificatio ſabbati ꝙſiſtat in coꝛpalib⁹ delectatiōib⁹.ꝛ iō introducūt in ſabbati obſeruatiōe iſta que nihil valēt.Similiter etiā tradūt: q̄ teneāt q̄libet ī die ſabbati ter māducare.ſ.vnū ꝓpandiū.ꝛ duas cenas:aſſerentes q̄ oēs ꝑ obſeruātes ſūt ſecuri a iudicio gehēne:vt in libro de ſabbato expreſſe habeāt q̄ ē valde ridiculoſuꝫ:artioꝛ ei⁹ via ē que ducit ad vitā ſeu paradiſum ſm catholicā veritatē q̄ cōnedere ter in die feſto ꝛc. In eodē ca.xx.vbi dicit ī poſtilla:Et ſm doctoꝛes noſtros nomine parentum.

Additio.v. Hec auctoꝛitas Augſ.ſm quā ille qui nō pauit eſurientē ꝺr eū occidere: veruꝫ ꝛ plan⁹ coꝛreſpōdet q̄nto ꝓcepto vbi ꝺr:Nō occides:ꝑ q̄ ꝓhibet occiſio cuiuſcūq̄ ꝓximi.ꝛ ꝑ hoc ille q̄ poſſet aliquez fame morīt̄ paſcere ꝛ nō paſcit:occidit.ꝛ ſic ē manifeſte trāſgreſſoꝛ iſti⁹ q̄nti ꝓcepti: In eodem ca.xx.vbi dicit in poſtilla:Dicit Ba.Ba.q̄ per hoc ꝓceptum ꝓhibetur ꝛc.

Additio.vj. Nō licet ex plano ſenſu lr̄e ꝑ hoc ꝑceptū:Nō occides.tm̄ homicidiū vi detur ꝓhiberi:tū ex ꝙſequēti intelligunt cetera nocumēta in ꝙſona hoīs facta eē ꝓhibita pari rōne.nā rō q̄ hō peccat ī occiſiōe ꝓximi ē:qz facit ꝓtra charitatē vel etiā ꝓtra iuſticiā:cōtra q̄s etiā facit q̄ alias leſiōes infert:ſꝫ nō ita grauiē peccet.ꝛ licet pena mortis nō infligat̄ ꝓpt̄ alias leſiones ſic ꝑpter homiciditū:tū in aljs ꝓceptis iudicialibus talia ꝓhibentur: vbi pene coꝛ tang̃t. In eodē ca.xx.vbi ꝺr ī poſtilla:Sed variat mltū ī ꝑ ſiue ſit vnū ꝓceptū ſiue duo ītellect⁹ hebꝛeoꝛ.

Additio.vij. Nō multi hebꝛeoꝛuꝫ expoſitoꝛes diuerſi ſentia vꝛoris aliene ꝛ hmōi:etiā ſi nō ꝓumpat in act⁹ exteri oꝛes:vt pꝫ ꝑ Ra. Abēhaꝛa ī ſua gloſa.in ꝑ loco. Qꝛ aūt dicitur a q̄busdā doctoꝛib⁹ nr̄is q̄ lex vet⁹ ꝓhibebat manū et nō animū:nō eſt ſic intelligendū:vt ꝑ legē veterē nunq̄ ſint ꝓhibiti aliqui act⁹ interioꝛes:q̄ in aio ꝙſiſtūt:ꝑ enī eſſet manifeſte cōtra textū.legit enī.ſ.Leui.xix.Ne oderis fratrē tuuꝫ in coꝛde tuo.in q̄ manifeſte ꝓhibet odiū coꝛdis:q̄ eſt in aio.ſimiliter Deu.ix.Ne dicas ī coꝛde tuo cū deleuerit eos dñs deꝰ tu⁹ in cōſpectu tuo ꝓpter iuſticiā meā.in q̄ manifeſte ꝓhibet ſuꝑbia ſeu ꝓſumptio etiā in coꝛde tm̄ exiſtēs.vñ dicta doctoꝛū noſtroꝛ in ꝺcu glo.in poſtilla allegate:aliter ſunt intelligenda.ſ.q̄ in lc.ve.cū aliqs actus exterioꝛ expreſſe ꝓhibet: nō intelligit ꝑ hoc ꝓhiberi ex vi illius ꝓcepti act⁹ interioꝛ huic exterioꝛi coꝛreſpōdes.vñ ex vi hui⁹ ꝓcepti:Nō occides.nō iudicabit reus ille q̄ vult etiā ex ꝓpoſito ꝺliberato occidere hominē:ſꝫ forte ſit reus trāſgrediēdo aliud ꝓceptū.ſ.Nō oderis fratrē tuū. Nec ex vo noua ꝓhibēdo petā nō ſolum ꝓhibet manum:ſꝫ etiam animū. vnde ſaluatoꝛ Matth.v. Audiſtis quia dictū eſt antiquis:Non mechaberis ego autez dico vobis:q̄ omnis qui viderit mulierē ad cōcupiſcendū eam:iam mechatus eſt in eam coꝛde ſuo.

Replica coꝛrectoꝛij cōtra Burgenſem. In ca.xx. Burgeñ.notat poſtillatoꝛez quaſi diminutū dicēs eum expoſitionem decalogi breuiter trāſſe: cum tamen ꝓpoſitum poſtillatoꝛis non fuerit ſummas neq̄ tractat⁹ ſcribere:ſed plane litteralem ſenſum inquirere: quod ꝛ facit: vt patet cuilibet intuenti reliqua per Burgeñ.per modum digreſſionis poſita bene ꝓtractione indigerent ſed nō eſt ꝓpoſitis ꝓpoſiti contra Burgen.facere:niſi vbi videt poſtillatoꝛi irrationabiliter obuiare. Notat tamen in hoc ca.inciden̄ liter poſtilla.ꝺ.cōminationem pene foꝛe cauſam obſeruantie ꝓceptoꝛū ꝛc.volēs Bur.ī ꝑ ca.mota modicū imo nihil facit ꝺ poſtillatoꝛē. Multa aūt Burgeñ.q̄ reuerentia dei ſit cauſa ſed ex hoc nō ſequitur: ergo cōminatio nō eſt cauſa:ſtat enim eiuſdem rei plures eſſe cauſas in eodē genere cauſe: q̄uis nō totales.vnde q̄ amoꝛ ꝛ dei reuerentia nō mouet ad ꝓceptoꝛum obſeruantiam:ſaltem mouet timoꝛ et metus pene.eſt igit̄ ſicut .ꝑmiſſio:ita eſt et cōminatio cauſa motiua obſeruantie mandatoꝛum.ꝛ maxime in veteri lege que fuit lex timoꝛis: vt patet in epiſtola ad Hal.per totū . Ceterum poſtil.nō exponit ī memento vt ſabbatum ꝛc. approbando errōes iudeoꝛum: ſed magis repꝛobando:vt patet per ea que de expoſitione bꝛeoꝛum tꝛaxit cetera reijciendo:ita et Burgeñ.ſepe numero facit.ꝛ ſic in quo poſtilla.in hac parte iudicat ſeipſum cōdemnat: Quomodo accipi debeat:legem cohibere manuꝫ: nō animū:qō ꝺ a Burgeñ,tractat: vide ,ō.Heñ,iij,correctoꝛio ꝓmo.

☞ Hec ſunt

b Hec ſūt in.Diſtinct⁹ amodo explicant ea q̄ ad ꝓmū ꝓtinēt. Notāda locutio cū dictū ſit moyſi:Hec ſunt iudicia q̄ ꝓpones eis.cetera ad populū dicunt. b Si emeris ſeruū he.ꝛc.Aug⁹.Me chriſtia
r.Pet.2.c ni ꝺ flagitarēt a dñis ſuis Apl̄s iubet dñis ſeruos eſſe ſubditos:ne nomē dñi ꝛ doctria ꝺ laſphemet̄.Illud enī inde ꝙſtat in myſt⁹ eſ io eſſe ꝓceptū: qz pertundi ſubula ei⁹ au
Allego. rē ad poſtē ꝓcepit ꝺr:q̄ libertatē recuſaſſet.Grego.Aſſ.Sciēdū qz cū actua ꝛ cōtēplatiua vita ex ꝺ dei gr̄a ſint: vna nobis ī neceſſitate ē.altera in voluntate.Nemo enī cognoſcēs deuꝫ:ad ei⁹ regnū ingredīt:niſi pri⁹ dñ opef. Sine cōtēplatiua vo ingredi pñt:qui bona que pñt opari nō negligūt. Inde q̄ moyſen ꝺr:Si emeris ſeruū he.ꝛc.Hebr⁹ trāſiēs iterꝑtat:ſeruus hebr⁹ emit:qñ q̄ ī ā ab ꝺ ſeculo mēte trāſit:fuitio dei ſubdit:ſic moyſes tranſiuit vt videret viſū: ꝛ dauid inq̄t:Trāſiui:et ecce nō erat.Dic fu⁹
Pſ.36 empt⁹ ſex ānis ſuire ꝑcipit:ita vt ī ſe primo liber exeat grat⁹.Senar⁹ ei⁹ perfectionē actiue vite ſignificat. Septenarius contemplationem. Sex ergo annis ſeruit: in ſeptimo liber egredi
Aug.17.c tur:quia per actiuā quam ꝑfecte exhibuit ad ꝓplatine vite libertatem trāſit.Et notādū q̄ grat⁹ liberi egredimur ꝺ poſtq̄ oīa fecerit dicūt ſe inutiles ſuos.eis q̄ ſic actiua fuit ex munere:ita ex gr̄a erit cōtēplatiua.Cū q̄ li veſte ītrauerit cuz tali exeat:qz neceſſe ē vt q̄ſq; ī ꝑ q̄ ſcepit ꝑſeueret vſq; ad finē opis:ī ea intētiōe q̄ inchoauit. Ille enī ad ꝓtēplatiuā bñ trāſit q̄ in actiua intētiōis ſue veſtē ad deterioꝛa nō mutauit. Et ſūt
Allego. nōnulli q̄ poſtq̄ dei fuitio ſocient⁹ opari diligūt. Alij poſtq̄ ad fuitiū dei venerit bñ opari diſcūt: q̄ prius bona opa ſtuduit hr̄e hebr⁹ bu⁹ cū vꝛore empt⁹ ē ꝛ plerūq; pōt ad ꝓtēplatiuā trāſire:actiuā tm̄ vitā nō deſerere. Vñ ſbdit:Si habēs vꝛorē ꝛ vꝛor egrediat ſil.Cū eo cī ad libertatē egredīt vꝛor:qñ actionē bonā q̄ ꝙſit alijs nō relinq̄t. Si aūt dederit illi vꝛorē dñs:ꝛ peperit filios ꝛ filias:mulier ꝛ liberi ei⁹ erūt dñi ſui. Ipſe vo exeat cuz veſte ſua.Fuo empto dñs dat vꝛorē:cū ꝑdicatoꝛ cū quē deo mācipauit bone actiōi coniūgit.ꝑdicatoꝛes aūt dñi vocant̄.Sic beliſeo de ꝑdicatoꝛe ſuo
4.Re.2.a ꝺr:Scis q̄ dñs tu⁹ tollat a te.Vꝛor fui empticij filios ꝛ filias parit:qñ ei dona actio foꝛtes et teneros fruct⁹ generat. Sꝫ mulier cū filijs dño remanet:ꝛ ſeru⁹ exit cū veſtitu ſuo: qz bona actio ꝛ fruct⁹ ei⁹ ꝑdicatoꝛi ī mercedē reputat̄. Ipſe vo ī deſiderij intētiōe ꝑdurās:ꝑ dei gr̄az ad ꝓtēplatiōes egredit̄. Qō ſi dixerit fu⁹ diligo dñm meū ꝛc.Seru⁹ dñm ſuum diligit:qñ ꝑdicatoris vba ſollicita mēte cuſtodit. Vxorē q̄z amās ꝛ liberos liber egredi recuſat: qñ actiuā vitam ciuſq; fruct⁹ diligēs:trāſire ad ꝓtēplatiuā nō vult:qz bona ſui miſterij opa ſe hr̄e fuitute ꝙſiderās: ad libertat⁹ quietē trāſire renuit:ſꝫ offerat cū dñs dijs:ꝛ applicet ad oſtiū ꝛ poſtes:ꝛ pforet aurē ei⁹ ſubula vt ſit fu⁹ ī ſecla. Qui ei ī actiua diſpoſuit vita ꝑdurare a dño dijs offert̄ qñ a ꝑdicatoꝛe ſuo ātiq̄ patꝛ dict⁹ ibuit̄:q̄ nob ī via dei ſacerdotes fuert̄ Ad oſtiū q̄z ꝛ poſtes tabnaculi ducit̄:ꝛ vt ō ingreſſu tabnaculi eīni aliq̄d audiat:ꝛ tremēdi iudicij die ſubtilit⁹ a q̄ſcat: q̄ bona opa q̄ fac placere hoib⁹ appetat.Sicq; aurī eius ſubula pforat.i.mēs timoris dei ſbtilitate:vt ꝛbi acumine trāſiṫa:ꝑ oīe q̄ agit nouerit ingreſſuꝫ regni attēdere:ꝛ q̄ſi ab oſtio ꝛ poſte tabnaculi pforatā aurē portare. Et erit fu⁹ ī ſecla vt eē p⁹ ſeculū liber poſſit: qz ipſa creatura liberabit a fuitute coꝛruptiōis ī libertatē g̃ue filioꝝ dei. tūc ei nobis via libertas erit cū ad gl̃iam filioꝝ dei adoptio nr̄a puenerit:nūc vo ſi ſolū actiua ē ī fuitute:ſꝫ ipa ꝙteplatio q̄ ſuper nos rapimur libtatē mēt⁹ ꝑfecte ſi obtinet ſꝫ imitat⁹: qz illa q̄es ītima ī enigmate videt. Sex ānis ꝛc.Ihū.All.Inſer eratih⁹ hui⁹ ſecli fuiētes:ſeptio die.i.eīno ſabbato libe rabimur: ſi tm̄ voluerim⁹ eē liberi dñi ī ꝑ ſeculo fuim⁹ pctō. Si aūt noluerim⁹:ꝑfodabit̄ auricula ī teſtimoniū iobedietie ꝛ cū vꝛore ꝛ filijs nr̄is q̄s ꝑtulim⁹ libꝛati.i.cū carne:ꝛ opib⁹ ei⁹ pctō fuiem⁹ in eīnū. ☞ Si quis

a Ec ſunt iudicia q̄ ꝓpones eis.
a ☞ ſeruitio dei mancipauerit.
b ☞ qui mēte ab hoc ſeculo trāſit.
b † Si emeri ſūū hebꝛeū
a ☞ perfectiōe actiue vite. b ☞ in contēplatiōe.
c ſex annis ſeruiet tibi in ſeptimo
a ☞ a fuitute mūdi. b ☞ qz ꝛ hoc gratie dei tri
d egrediet liber grātis. Cū quali
buitur. a ☞ nō in deteri⁹ mutata. ☞ Intennōe
bñ operādi. ☞ ꝺdurans vſq; ad finem.
e veſte itrauerit:cū tali exeat. Si
a ☞ bonam operationem. ☞ in cōtemplatiua non deſeraturꝫ. ☞ predicatoꝛ: ☞ bonam operationem.
f habēs vꝛorē:ꝛ vꝛor egrediet ſi
mul.Sinaūt dñs dederit illi vꝛ
a ☞ foꝛres ꝛ teneros fructus. b ☞ bona opatio: ꝛ fructus ei⁹ impurabunt predicatoꝛi.
oꝛē:ꝛ pepit filiōs ꝛ filias: mulier
☞ vel liberi.
et filij eius erunt dñi ſui:ipſe vo
a ☞ ad cōtemplationē. b ☞ cū incēſe deliderij
g exibit cum veſtitu ſuo. Si di
a ☞ verba ꝑdicatoris.ſ.ſollicita mēte cū ſtudio.
xerit ſeru⁹:Diligo dominū meū

b Hec ſunt iudicia. Hic ꝛñr ponunt iudicia/ lia ꝓcepta.ꝛ ꝓmo lr̄aliter ad iudicialia ponit.ſcōo ꝓpls ad obſeruantiā legis iducit ī medio.xxiij. ca.ibi:Ecce ego mittā. Circa ꝓmū ſciendū q̄ ꝓcepta moralia dicē ꝺ qui bus dictū ē ca.ꝓcedēti ſūt q̄dā ꝙcluſiones ītediate elicite a dictamie iuris naturalꝫ ſiue ex ei⁹ ꝓncipijs ꝛ tō manēt ī noua lege:qz ītis naturale ē ītutabile. Precepta vo iudicialia ꝛ cerimonialia euacuata ſūt ꝑ nouā legē:aliter tm̄ ꝛ alit⁹:qz cerimonialia ſic euacuata ſunt:q̄ ea obſeruare p⁹ ꝓmulgatiōez euā gelij eſt mortifer.vñ dic Apl̄us ad Hal. † Deu.15.c
v.Si circūdamini:ꝛps nihil vobis ꝓde Dict.34.c
rit.Et ꝑ eſt etiā intelligendū de aljs ce Diſt.7.ī ſū
rimonialib⁹.Cui⁹ rō eſt:qz cerimōie erāt ma.
q̄dam figure ꝛ ꝓteſtatiōes xpi venturi ꝛ no.teſt.ꝛ iō eas obſeruare poſt euāgelium ꝓmulgatū:ē dicere q̄ ꝛps aduen⁹ xpi ac no.te.nōdū ē impletū:nec xp̄s figura rū impleta eſt ꝑ xp̄m:qō ē hereticū. Thu rificatio tū q̄ erat ꝺ cerimonialib⁹ ve.teſ. remāet ī no.lege:qz nō figurabat directe aliq̄d futuꝝ ſꝫ deuotionē ppli deū colentis q̄ maio: ē in no.teſt. q̄ veteri. Prece/
f+ pta vo in iudicialia ſic ſūt euacuata q̄ non
g obligāt in lege noua:ea tm̄ obſeruare nō eſt mortifer:vtpote ſi aljs ꝓnceps chriſtian⁹ ea inſtituer et ī terra ſua. Cui⁹ rō ē: qz iudicialia erāt inſtituta ad ꝙſeruandū ſtatū illi⁹ ppli ī pace ꝛ opa iuſticie:ita qō nō erāt de ſe vel ꝑ ſe figure alicui⁹ futuri
k+ illius ppli erat figuralis repſectu ſtatus no.teſt.et iō ꝑt obſeruari tpe nouitest. inq̄tū de nouo teſtamēto inſtituta: vt diꝛ ctū eſt.ſi tm̄ ſeruarent̄ tanq̄ ex lege veteri obligatoria:eſſet mortifer:qz hoc eſſet
l aſſerere q̄ adhuc mā eret ſtat⁹ ppli ve.te. His ꝑmiſſis circa iudicialia ꝓcepta ſic ꝓcedit .qz ꝓmo ꝑ ea ordinat hō q̄tuꝫ ad ptez iraſcibilē.ſcōo q̄tū ad ptē ꝙcupiſcibilē.xvij.ca. tertio q̄tū ad rationalē circa medium eiuſdez ca.ibi: Qui immolat dijs occidet. Iraſcibil⁹ aūt rēdit ī bonū ſb rōne arduiꝛ:ꝛ ī malū ſb rōne vindicatiui:qz ira ē appetit⁹ vindicte.ꝛ iō ꝓmo regulat iraſcibilis in ꝺnatione q̄ q̄d ē arduū.ſcōo ī alteri⁹ leſione q̄ ē q̄d vīdicatiuū.ibi: Qui ꝑcuſſerit hoīem. Circa ꝓmū ꝺr ſic:Hec ſūt iudicia q̄ ꝓponēs eis.nō dic ipones:qz ipoſita ſūt a deo:ꝛ auctoꝛitate ei⁹ per moyſen.ꝓpoſita ꝓplo. b Si emeri ſer.he.dic.Andreas q̄ b in telligit ꝺ hebꝛeo q̄ iā erat fu⁹ hoīs gētilis a q̄ hebꝛe⁹ emit euz. Ba.Ba.dic ꝛ meli⁹ vt videt q̄ ītelligit etiaz de fuo empto ab hebꝛeo:qō pōt fieri triplicit.Uno mō a iudicib⁹: qz ſi hebꝛeus cōuincat ꝺ furto:ꝛ nō habeat vñ reſtituat:ꝺ mādato iudicū debet vendi ad reſtitutionē faciēdam: vt habet ca.ſe.Alio mō qz pauptate ꝙſtric⁹ hebꝛe⁹ pōt vēdere ſemetipm:fm qō ꝺr Leui. xxv.Si pauptate cōpulſus vēdiderit ſe tibi frater tu⁹ ꝛc:Tertio mō ſi dñs hebꝛe⁹ non indigeat fuo illo qui ꝙemerat .ppt mutationē fortune pōt vēdere alteri hebꝛeo ſeruū ſuū hebꝛeū pro annis q̄ reſtāt vſq; ad ſeptimū annū remiſſiōis. Sex ānis ſer.tibi.i.vſq; ad ſeptimū annū remiſſiōis: qz ſi tps emptionis min⁹ diſtet a ſeptimo anno q̄ eſt ann⁹ remiſſiōis nō ſeruiet.vj. annis:qz illo āno debet egredi liber. Nō āt hui⁹ fuit:qz de⁹ redemit filios iſr̄l de ſeruitute egypti vt eſſent eius ſerui. ꝛ iō noluit q̄ vēderent ſimpliciter:ſꝫ ſloū ad tps ꝛ iō nō erāt ſerui ꝑ ꝓpte:ſed ꝙſi mercenarij locati ad tps. Cū qli.v.in.cum tali ex.i.in eque bona vl̄ meliozi ī hebꝛeo habeāt. Jn pāno ſuo veſtimento

a ¶ Si ḡs ꝛc. Aug⁹. Mō abibit ita: vt recedūt ācille ꝙ si nō placuit dño: qz nō agnoūauit eā remūerabit eā. ḡeti aūt extere: nō ē dñs vēdere illā qm̄ sprenit i eā. Qz si filiꝰ cogniauerit eā: fm iusticationez filiaꝝ faciet illi. Qz si aliā accipiet ei q opus sunt ⁊ vestē ⁊ ꝙuersationez eiꝰ nō fraudabit. Si aūt ẖ tria nō fecerit ei: exibit grat⁹ sine ꝓcio. Obscurissimū locū inuenerūt locutiōis fecerūt. Sz aperiā vt potero. Si ḡs vēdiderit filiā suā i famulā. i. vt sit famula (quā moyses vocant greci) nō abibit ita vt recedūt ācille. Intelligēdū ē: nō sic recedet: quō recedūt ancille hebree pⁿ sex annos. Eā enī oportet etiā i femina hebreā legē datam intelligi q̄ tuatur i maribꝰ. Cur ḡ ista nō ita recedet: nisi qz i famulatu ita itelligit hūliata: qz ei dñs se miscuit. Ad hoc sequit: Qz si nō placuerit dño suo: qz iā nō agnomiauit eā. i. nō eā fecē vxorē remunerabit eaz ẖ ē qđ supra dixit: Non abibit ita vt recedūt ancille. Iussa ē enī aliq̄d accipe: qz hūiliata est: qz nō ei ita se miscuit vt faceret eā vxorē. i. vt agnomiaret eā sibi. Henti aūt extere nō ē dñs vēdere eā: qm̄ sprenit i eā. i. nō qz sprenit iō dñs ē vēdere illā. i. ſ tm̄ dñaꝝ vt extere genti licite vēdat. Idē est aſ sprenit i eam: ⁊ sprenit eā. Sprenit aūt. i. hūiliauit ꝛcūbendo: nec vxorē faciēdo. Qz si ſ li⁹ agnomiauerit eā iuꝝ m. f. f. il. Id est si filio ꝓuerit eā vxorē: siē fili. doteꝫ apponet Qz si aliam accipiet ei. i. nō istā deputauit vxorē filio: q op⁹ ſūt ⁊ vestē ⁊ ꝙuersationē eiꝰ nō fraudabit: qm̄ nō mālit vxor filio eiꝰ: quēadmodū daret si eā sibi nō agnoūasset. Qz autē nos diximus ꝙuersatiōem nō fraudabit: grec⁹ hz homeliaz. i. locutionē: sic honestiꝰ ꝓcubitū appellās: ẖ ē ꝙ ꝓcubitu merecedē habit. Sic ⁊ dāniel ꝓcubitū significās ait: Sub q̄ arbore vidistis eos loquentes. Et alibi. Ille timentes loquebant vobis. Si aūt tria hec nō fecerit ei: exibit gratis. i. si eā ipse cōcubitu nō hūiliauerit: neq; filio suo cōiūxerit: neq; alia a filio ducta: istam eiecerit abibit gratis. i. nō ſufficiet ei nō teneri i ſeruitute abibit nihil accipiens: vt ſuus hebreꝰ. nō enī licebit dño copulare illā viro nō hebreo: quā nō lz extere gēti tradi. Si aūt ſuo hebreo eā copulauerit: intelligit ḡ cū eo gratis exibit: nō a marito ſepata. b Dīxerit filiā ¶ Stra. Filia ē ſubiectio deuota a bona volūtate genita: q̄ ſe cōmittit alicuius doctoris magisterio: quam doctor debet aut per ſe docere: aut charo diſcipulo multis ꝓceptis ornatam: quaſi dotatam tradere docendam. Si neutrum facere voluerit: dimittat eam liberam ne vendat genti aliene. i. hereticis. c ¶ Qui aūt nō est insidia. ꝛc. Rab. Homicidis nō ſpontaneis ſex ciuitates refugij decernunt: chades in galilea mōtis neptalim: ⁊ sichem in monte effraim: et cariathbarbe: ipſa est hebron in monte iuda: et trans iordanem contra orientalē plagā biericho. Bosor q̄ est in campestri

a ¶ Mō egrediar liber. ḡſi renūciās iuri ſuo. b Offerat cū dñs dijs. i. iudicib⁹. c ¶ Et applicabit ad oſti. ꝰ mandato iudicū. d ¶ Perfozabit q̄s. ſ. dñs. ¶ Aurē ei⁹ ſubula. ẖ pena ⁊ verecūdia fit ei: eō q̄ non vult vti libertate a deo ſibi data. et pforaꝫ aur⁹ magⁱ q̄s alie pres: qz p illam ptē itellexit vel itelligere debuit legē de libertate. ¶ Et erit ei ſeruus in ſeculū. i. vſq; ad annū iubileū ſiue parū diſtet ſiue multū. g ¶ Si ḡs vē. ſi. ſuā. Dic Ra. Sa. q̄ lex ista loquit de filia hebrei pua: q̄ non attigit adhuc xij. annos ⁊ dic: h ¶ Mō egre. ſic ancille. ſ. ꝰ gente aliena: q̄ erāt ſue ſimplicit: nō ſic aūt ācille hebree qz in ẖ eadē libertate gaudebant q̄ ⁊ viri: ⁊ adhuc maioꝛi: vt videbit. Ancille aūt que erāt de aliena gente nō exibāt libere: niſi p fractionez dentis vel cruentionē oculi: vt habet. ſ. eodē ca. qđ nō habebat locū i ancilla hebrea: imo dñs i tali caſu redderet oculū. p oculo: dentē. p dente. Ad hoc enī vendebat vt dñs expiret eius mozes: ⁊ sic accipet eaz in vxorē: vel filio suo daret: niſi ꝓrarios mozes inueniret: fm q̄ dicit Ra. Sa. iō subdit: i ¶ Si diſpliceat. do. ſui. qz nō vult eā habere vxorem. k ¶ Dimittet eā. ꝛc. aūt ānū. vij. In hebreo habet. Redimet eā. i. dabit ei locū ad redimēdū ſe. Modus aūt talis est vt dic Ra. Sa. qz ſi emerat eā. p ſex ānis ſex libris: ⁊ vellet aliq̄s eā redimere: cōputabāt ānos. verbi gra ſi fuinit trib⁹ annis: dabant ſibi tres libre tm̄: nec poterat renuere. ⁊ i ẖ ponebat de ſuo: qz ſeruitiū puelle triū annoꝝ primoꝝ non tm̄ valebat q̄tū alioꝝ triū ſeq̄ntiū: qz tūc erat maioꝛ ⁊ fortioꝛ. l ¶ Populo aūt alieno ꝛc. aliq̄s q̄ nō eēt de gēte iudeoꝝ nō poterat facere talē emptionē et redēptionē. m ¶ Si ſpreue. eā nolēdo eā accipe vxorē. Aliq̄ expoſitores nr̄i ſic exponunt: Si ſpreuerit eā. ſ. nolēdo eā hre ꝓcubinā: qz ad ẖ vendebaſ: vt ſeruiret ſibi i lecto vt dicūt: ⁊ sic ex ꝓſequēti de cōcubina faceret vxorē: ſz ẖ ꝓbabit. j. n ¶ Sinaūtē fi. ſuo de. eā in. mo. fi. fa. illi. ſ. dando ei dotē ⁊ alia ptinētia ad nuptias. ẖ excepto qꝛ parentib⁹ puelle nihil debit, p munere: siē erat ꝓſuetū apud hebreos: ut habet Hen. xxiiij. ꝰ parētib⁹ rebecce: qz pecunia quā dederat parētib⁹ ei⁹. p ſeruitio puelle cōputaſ ẖ. p tali müere. o ¶ Qz ſi al. ei. ac. ista pꝛoꝛ abiecte. p ¶ Prouide. pu. i. iſti sic abiecte. ꝓpē aliā ducā. q ¶ Nupti. et v. et p. p. ꝛc. fm arbitriū iudicū dabit ei pecuniaz de ẖ q hūiliata est a filio suo. i. deflozata: ⁊ cū ẖ ꝓuidebit ꝰ nuptijs cū alio ⁊ de vestimēt⁹. Ita exponūt doc. nr̄i fm trāſlationez nr̄am q̄ multū diſcrepat ẖ ab hebraica lr̄a: qz in hebreo habet sic: Qz ſi alterā ei accepit: expenſas ⁊ cooptură ſuā ⁊ dotā ſuā nō diminuet. qđ exponit Ra. Sa. sic: Si alterā ei accepit. i. filio suo aliā acceperit cū ancilla prⁱ accepta i vxorē. Expēſas. i. victū ſufficientē ⁊ cooptură ſuā. i. veſtitū ꝙuenientē. ⁊ dotā ſuā. i. tps reddēdi debitū: Mō diminuet. ſb trahendo vel defalcādo ab ipa. ꝓpē aliā vxorē ſuperinductā. poterāt enī hre plures vxores simul. r ¶ Si tria ista nō fece. qđ exponūt doc. nr̄i sic. Si nullū ꝓdictoꝝ fecerit. i. nō accepit ſibi vxorē: nec filio suo ⁊ ſprenit eā: nolēs eā retinere. p ꝛcubina. s ¶ Egre. gratis, libera ab eo. Dicūt enim q̄ nō erat ei vendita vt ſuiret vt ancilla: ſz sicut concubina: vt sic postea de concubina faceret eam vxorem. ⁊ sic emere ad ꝛcubitū ⁊ vendere fuit iudeis ꝓmiſſuz ꝓpē eoꝝ libidinē: siē dare ad vſuras ẽneis ꝓpē eorū cupiditatē: ſz qz talis ꝓmiſſio nullo loco i lege ꝛuenit sic ꝓceſſa: ſz magⁱ ꝓhibita: fm q̄ dicit Deu. xxiij. Mō erit meretrix ꝰ filiabꝰ iſrl. iō aliꝰ ꝺz fm Ra. Sa. Si tria ista nō fecerit q̄ ꝓdicta ſunt. ſ. q̄ nō accepit eā vxorē nō de cō cubina: ſz ꝰ ancilla: nec filio ſuo: nec iuuit ad eiꝰ redēptiōez mō ꝓdicto. Egredieꝫ gratⁱ nō ſolū anno. vij. remiſſiōis: ſz etiā aſ ſi i ea appareāt ſigna pubertatis: q̄ ſūt oꝛꝰ piloꝝ ⁊ menſtruoꝝ: qz tūc ẽ apta ad ꝛcipiēdū ſic ptz qđ prędicta vt ſuiret ſ. q̄ puelle habebāt plures vias exeundi de ſeruitute ḡ maſculi: qui ſolā exibāt anno. vij. remiſſiōis. t ¶ Qui pcuſ. ꝛc. hic ꝓſequēter regulaſ irascibilis in leſiōib⁹ q̄ būt rōnē vindicatiui: ⁊ primo i pſona ſua, ſcdo i re ab eo poſſeſſa. ibi. Si bos cornu pcusserit. ¶ Circa primū dicit: Qui pcusserit hominē volēs occidere. Dic accipit pcuſſio. p occiſione: qz ſi nō occideret pcutiēdo ḡtūcunq; vellet occidere: nō ꝓpter hoc puniret morte: ſed alia pena: vnde in hebreo habet. Percutiens hominē ⁊ moꝛitur. ſ. percuſſus. v ¶ Morte moriaſ. ſ. pcutiens. ſz li volens in ꝓpoſito noſtre trāſlationis: determinat modum pcutiendi: cum. ſ. fit a ꝓpoſito ⁊ nō a caſu. ꝓpter qđ de caſuali ſubdit: x ¶ Qui aūt nō est inſidiat⁹. ſ. querens mortem percuſſi: qz erat amicus eius.

¶ Sed deus illū tradidit i manꝰ eius: ꝓſtituā tibi locū quo fugere debeat ¶ Si quis p induſtriam occiderit ꝓximum ſuum ⁊ per inſidias: ab ālt̄ari meo auelles eū vt moriaſ. ¶ Qui pcusserit pātrez ſuum aut matrez: morte moriaſ. ⁊ maledixerit pātri ſuo: aut matri: morte moriatur. ⁊ ¶ Qui furatus fuerit. ⁊ vendiderit eū. ⁊ conuictꝰ noxę mōrte moriaſ ⁊ ¶ Si rixati fuerit viri: ⁊ pcusserit alter ꝓximū ſuum lāpide vel pūgno ⁊ ille mortuꝰ nō fuerit: ſed iacuerit in lectulo: ſi surrexerit ⁊ ābulauerit ꝺris ſup baculū ſuuz: innō erit q̄ pcusserit: ita tm̄ vt opaſ ei⁹ ⁊ ipensas i medicos reſtituat.

a ¶ Sz deꝰ illū tradidit i manus ei⁹. i. ex causa nobis occulta deꝰ pmisit eū iterfici casualit⁹: ⁊ iō ꝓter itentiōez occidēt⁹. b ¶ Cōſtituā tibi locū q̄ fugere debeat. ne iterficiaſ ab amicꝰ occisi: ⁊ ibi manere debebit vſq; ad mortē ſūmi pōtifi⁹. Ad hoc aūt fuerūt ordinate ciuitates refugij. vt habet Josue. xx.

c ¶ Si ḡs p induſtriā occiderit. p hoc excludunt a pena ſeq̄nti pueri ⁊ amentes: q̄ nō bñt induſtriam. d ¶ Proximū ſuū. i. iudeū q̄ est de lege ſua. ⁊ iō nō iudeo occidente gentilē nō intelligitur lex ista: vt vult Ra. Sa. e ¶ Ex p inſidias. p ẖ excludunt illi q̄ hz occidunt: bonū intendūt: siē magiſter verberando diſcipulū: ⁊ pater filiū: ⁊ medicꝰ medicinando infirmuz. f ¶ Ab altari meo auelles eū vt moriaſ. etiā ſi fuerit ſacerdos: vt dic Ra. Sa. niſi incepit officiū miniſtrādi i altari: in q̄ caſu erat expectandū cōplemētuz miniſterij: q̄ pacto trahebaſ ad mortē. ꝓpter reuerentiaz eni ſacri loci erat ibi refugiū in aliq⁹ caſibus: inter quos erat homicidiū gētilis vt dictum est: ſed nō iudei. ꝓpter qđ Joab ibi cōfugiēs nō enaſit mortē: qz p induſtriaz insidias interfecerat duos iudeos. ſ. abner ⁊ amaſaz. vt habet. ij. Regū. ij. g ¶ Qui pcuſ. pa. ſu. aut ma. ꝛc. fm doc. nr̄os et hebraicos nō intelligit de pcuſſiōe leui: qz ꝓpter ipam filius nō debebat mori: ſz aliter puniri. vñ dicit Ra. Sa. q̄ niſi ex pcuſſiōe leui sequat

duo dicant. Quid etiã q̃ vir mulieris imponit ei ⁊ nõ eis et dabit: ⁊ nõ potius dabũt. Qđ si infans iam format⁹ exierit: aĩam dare ꝑ anima facile intelligim⁹: morte. ſ. vindicẽt peccatũ. que aũt ſequunt ope preciũ eſt explicare. Nec enĩ vide tur etiã infans format⁹ calce litigãtis ꝓcuſſus: oculũ in ven tre ꝓdidiſſe: dentes ẽ omino nõ habuit. Si enĩ hoc ad matrez referam⁹: quõ aboztiẽs mulier oculuz ꝓdit: aut dentes dolet? Sz eſto aut i oculo aut in dente ꝓcuſſa aboztiut: liuozem vel vulnus accepit: qđ etiã cõbuſturã dicimus ꝑ cõbuſtura? Rñdq̃ litiganti bus viris aſſiſtens mulier cõburi potuit? vt cõbuſtura ꝑ cõbuſtura ſoluatur. In deuteronomio quoq; hec faci le explicari nõ queũt. In ſcriptur[tribiſdem vocabulis ⁊ officijs membza aĩe noiank: quib⁹ vtunk vel appellantur mẽbza corꝑis. Unde: Sides feſtucam in oculo fratris tui: et trabem que in oculo tuo eſt nõ vides. Et alibi: Qui habet aures audiendi audiat. Et q̃ ſpecioſi pedes euãgeliçanti um pacem. Ne nos ergo vocabulorũ ſimilitudo ꝺturbet. Sunt ergo duo liti gantes: duo diſputãtes de dogmatibus vel queſtionib⁹ legis: ⁊ ꝛi rantes circa verbo⁹ pugnas. Uñ apls: Noli te ẽtendere ꝺbis ⁊c. Et alibi. Que ſtiões legis denita: ſciens q̃ generãt lites. Quia ergo iſti in queſtione litigant ad ſubuerſionem audientiũ: percutiunt mulierẽ pregnantẽ: ⁊ ejiciunt infantem formatum: vel adhuc informem. Mulier pregnãs dicit anima q̃ nup concepit verbum dei. vnde: Ati moze tuo dñe in vtero concepimus et peperim⁹: q̃ q̃ cõcipiũt et ſtatim pariunt nõ mulieres exiſtimãde ſunt: ſed viri ⁊ perfecti. Unde: Si peperit terra in vna die ⁊ nata eſt gens die vna ſimul. Iſta eſt ergo generatio ꝓfectorum que in die eadẽ cõcipit ⁊ naſcit: pariũt aũt viri ſm illõ. Filioli mei q̃s itetũ parturio donec formet⁹ in vobis chriſtus. Perfecti ergo et viri ſtatim pariunt. i. conceptum fidei verbuz in opera ꝓducunt. Anima aũt que cõcipit ⁊ in ventre retinet ⁊ nõ parit mulier dicit. Uñ: Dolores partus aduenerunt ei: ⁊ virtus pariendi nõ eſt in ea. hec q̃ inter ſe duo⁹ litigãtib⁹: ⁊ ſcandala ꝑferentibus pcutiẽ ⁊ ſcãdaliçatur: vt verbum fidei qđ tenuiter cõceperat nõduz formatũ abijciat. Eſt enĩ in aliquib⁹ formatũ verbuz in aliquibus nõ formatũ. vñ Donec formet⁹ in vobis chriſtus. Chriſtus enĩ eſt verbũ dei. Damnũ ergo patiẽtur q̃ excuſſit. De damnis q̃ doctoꝛ dicit apls. Si cui⁹ op⁹ arſerit damnũ patiet ⁊c. Et ipe dñs i euãgelio. Quid ꝓdeſt homini ſi vniuerſũ mundũ lucret aĩam aũt ſuã perdat? Unde videt oſtendi: q̃ quedã peccata eſſe ad damnũ ptinent: nõ tñ ad interitũ: qz qui damnuz paſſus fuerit ſaluari dicit: licet p ignem. Uñ Johãnes dicit: quedã peccata eſſe ad mozt̃: que aũt ſint ad mozt̃: que nõ ad mozteꝛ: nõ facile diſcerni poteſt Delicta enĩ q̃s itelligit? Sed cũ referunt ſup q̃nq; mnas acquiſite alie q̃nq; ⁊ ſup duas dne: qui mercedẽ bui⁹ acquiſitionis ꝓdit: damno ꝺ ꝓcuti: ſicut q̃ cauſam ſcãdali infirmiori ⁊ mulierbri aĩe ꝓbuit. Debit aũt ſm qđ indixerit vir eius: ⁊ dabit cũ honoze aĩe diſcẽtis. Uir magiſter eſt xp̃s: vel q̃ ꝑ chriſto animaꝝ doctoꝛ eſt. patiet ergo damnum qui ꝓtendit ad ſubuerſionẽ audientiũ: ꝑ anima que nõdũ habuit infantem formatũ: q̃ põt de ſcandalo cathecumini accipi. Poteſt etiã fieri vt q̃ leſit inſtruat ⁊ reparet aĩe que ꝓdidit: ⁊ cũ honoze ⁊ cũ modeſtia. ſ. cũ manſuetudie: nõ cũ lite: ſic cũ ſcãdalũ intulit. Sz cũ format⁹ fuerit dabit aĩam ꝑ aĩa: format⁹ infans põt videri ſermo dei in coꝛde aĩe: que ſuſcepit gr̃az baptiſmat⁹. vel q̃ euidẽti⁹ ⁊ clari⁹ verbũ dei ſuſcipit? Reddet q̃

a ſ diſcipulũ ſibi cõmiſſum. b ſ plebẽ ſubiectã.

Qui ꝓcuſſerit ſerũ ſuũ vel ancil a
ſ correctione nimia. ſ in cuſtodia.
laz ẽga: ⁊ mozt̃ui fuerit i manib⁹ b
eius: criminis reus erit. Sinaũt b
vno die ſupuixerint vel duobus c
ſ diſputãtes ad ſubuerſionem audientium.
illius eſt. Si rixati fuerint viri: ⁊ d
a ſ aiam infirmã verbũ dei cõcipientẽ. b ſ verbum conceptum perdiderit.
ꝓcuſſerit quis mulierẽ pregnan e
te dei. ſ verbum conceptum perdiderit.
tem: et abortiuum quidez fecerit e
a ſ nõ in fide omnino mozt̃ua. b ſ quia quos puruit deo lucrari negleꝛit.
ſed ipa vixerit ſubiacebit damno f
ſ chriſtus vel doctoꝛ eccleſie.
q̃tum expetierit maritus mulie g
ſ Eccleſie ꝓlati.
ris: et arbitri iudicauerit: Si au g
ſ vt poſt ſarhanam abierit.
tem moꝛs eius fuerit ſubſecuta.
a ſ in die iudicij puniendã vel laboꝛabit vſq; ad mozt̃em vt repꝛaret eã ad fidem. b ſ intellectũ.
rẽddet animam ꝓ anima: ocu h
lum ꝓ oculo: dentẽ ꝓ dẽte: mã i
ſ virtute ⁊ actu. a ſ qz offenditculũ ꝑbuit. b ſ in igne inferni.
num ꝓ manu: pedẽ ꝓ pede adũ k
a ſ quia animam gehenne tradidit. b ſ leſionẽ anime qualiber.
ſtionem ꝑ adũſtione vulnus ꝓ l
ſ minozem leſionem.
vulnere: liuozẽ ꝓ liuoze. Si per l
a ſ Intuitum recti intellectus auditoꝛis.
cuſſerit quiſpiaz oculum ſerui ſui m
aut ancillẽ: et luſcos eos fecerit:
ſ ranꝯ indignus regere quos leſit.
dimittet eos liberoſ ꝑ oculoſq; ẽ m
ſ diſcretiõis q̃ ſcriptura in paſſũ aĩe cõminuit.
eruit. Dentem quoq; ſi excuſſerit

quia ſi moꝛiẽ anteq̃ ſit reſtitut⁹ pfecte ſanitati pcuſſoꝛ debet mori: ⁊ qđ videt eſſe cõtra bꝰ qz ꝺz: Si ſurrexerit ⁊ ambulauerit ſup baculũ ſuũ: innocẽs erit. ſ. pcuſſoꝛ. ipſe exponit dicẽs: q̃ eſt locutio methaphoꝛica: ita q̃ ꝑ baculũ cui hõ initit: plena ſanitas ⁊ fortitudo intelligit: ſic dicit Ezech. iiij. Cõterã baculuz panis ⁊c. fulcimentũ virtutis. Et ſimilis modus loquẽdi. ſ. metaphoꝛic⁹ eſt in lege ſm ipm in plurib⁹ alijs locis que ⁊ tñc exponent q̃ſ crim⁹ ibi dño cõcedente: ⁊ tunc pcuſſoꝛ nõ eſt cõdẽnandus: niſi ad opa pcuſſi ⁊ expẽſas in medicos. a Qui pcuſſerit ſerũ ſuũ vel ancil. Iſta lex loquit̃ de ſeruo vel ancilla gẽtilibus. ⁊ multo foꝛtius in tali caſu incurrit pena mozt̃is ꝓ interfectione ſerui hebꝛei vel ancille. b Sinaũt vno die ſup. vel duob⁹ nõ ſubiacebit pene. ipſe pcuſſoꝛ.

c Quia pecunia illius eſt. ſ. ipſe ſeruus. Ex q̃ ptz q̃ loquit̃ tantũ in bꝰ caſu de ſeruo gentili: quia cũ ſit ſeruus ſimpliciter: ⁊ emptus ad ſeruiendum ſemꝑ: eſt pecunia dñi ſui hebꝛei. nõ ſic aũt ſeruꝰ hebꝛeꝰ: qui magis eſt merce narius q̃ ſeruus: vt pdictũ eſt. ⁊ iõ occiſioni ſerui hebꝛei debeꝫ pena mozt̃is ſicut aliozũ. d Si rixati fuerint viri et pcuſſerit quis mulierẽ pregnãtem. intendẽs pcutere maritũ eius. e Et abortiuũ q̃dem fecerit. Abortiũ ꝓpie dicit ſm hebꝛeos fetus ꝓcꝑtus ante animationem deſtructus.

†Deu. 19. c Marth. 5. f 23. q. 3. c ſcp differentie. 17. q. 4. c. hec aũt. ſ. ex hiſ.

f Sed ipſa vixerit ſubiacebit damno q̃tum exꝑe. maritus mu. hoc non eſt intelligendũ q̃ hoc ſit taxandũ ad voluntatẽ eius ſ; q̃ ei⁹ ratiões audiẽde ſunt a iudicibus et ſm allegata hinc ⁊ inde latrabunt. g Si autem mozs ei⁹ fuerit ſubſecuta. ſ. mozs mulieris vel pueri iam aĩati: ⁊ poſſit hoc ꝑbariẽ iam ſit in ſpecie humana.

h Reddet animam ꝓ anima. i. morietur. Aliqui vero doctoꝛes hebꝛei dicunt q̃ non ꝑ hoc intelligitur pena mozt̃is: eo q̃ non intendebat pcutere mulierem: vel fetum eius animatum interficere: ſed ſoluz incurret penam pecunie ſm taxationẽ iudicũ. Sed hoc videtur irrationabiliter dicꝛum cum vꝛoz ſit vna caro cum viro quem intendebat pcutere. ⁊ ideo ꝓ ma expoſitio videtur melioꝛ q̃ intelligitur pena mozt̃is. cum dicitur: Reddet aĩaz ꝓ aĩa. i Oculum ꝓ oculo. Poſtq̃ egit ꝺ pena occiſiõis: hic egit ꝺ pena mutilatiõis ⁊ alterius leſiõis: quia ſi aliquis eruat oculum ꝓximi ſui debet erui oculus eius: et ita de alijs mutilatiõibus. ⁊ nõ ſolum de mutilationibus: ſed etiam de alijs leſionibus coꝛporalibus. ideo ſubditur. k Vulnus ꝓ vulnere. et eſt vulnus percuſſio cum effuſione ſanguinis. Liuoꝛ autem quando ſanguis non effunditur: ſed intra cutem denigratur. et idẽ intelligendum eſt de alijs leſionibus conſimilib⁹ predictis: q̃ actoꝛ debet ſimiliter leꝺi. ita exponũt doctoꝛes noſtri. Ra. Sa. dicit q̃ eruenti oculum alterius non eſt eruendus oculus: vt videntur ſonare verba legis: ſed pretium ꝓ oculo ſm taxationem iudicum eſt ſibi imponendum: ⁊ eodem modo de alijs leſionibus. Joſephus aũt dicit medio. ſ. q̃ eruendus eſt oculus eius ſi exocularus ab ipſo voluerit: ſed ſi magis vult habere pecuniam recipiet ſm taxationem iudicum.

l Si pcuſſerit quiſpiam oculuz ſerui ſui aut ancille ⁊ lu. eos fecerit. i. ineptos ad videndum. m Dimittet eos liberos. et intelligitur iſta lex de ſeruo gentili et ancilla: quia ſi mutilaret ſeruum hebꝛeum vel ancillam: incurreret penam talionis predictam. Dicit autem hic Ra. Sa. q̃ iſta ſunt mẽbza ex quoꝝ mutilatione ſeruus gentilis debebat exire liber: decem digiti manuũ: ⁊ decẽ pedũ: oculus aures naſus: virga virilis: ⁊ dentes ſic intelligẽdo q̃ ꝑ vno dente vel digito exibat liber.

✠ Si bos

q̃ pcuſſit aĩam ꝑ aĩa in die iudicij. ſ. apud cũ iudicẽ. q̃ põt aĩaz
Deu.10.c ⁊ corꝑus pdere in gehennã. Uelut qui ſibi ꝓcius fuerit tanti ſcandali ponat animã ſuã ꝑ anima ſcã daliçati: ⁊ vſq; ad mozt̃em det operã quo ad fidẽ reſtituat. Ponat oculũ ꝑ oculo ſi oculũ aĩe leſit. i. intellectũ ei⁹ turbauit: auferet oculus ei⁹ ab eo q̃ pzeeſt eccleſie. i. intellect⁹. Si dẽtem leſit: q̃ ſuſcipiẽs cibũ verbi dei cõminuere: vel molarib⁹ terere ſolebat vt ſubtilem ad ventrẽ aĩe tranſmitteret ſenſum. Si bũc dentẽ ille vexauerit ⁊ euulſerit vt ꝓtitiõe eius nõ poſſit aĩa ſubtiliter ⁊ ſpiritualiter ſuſcipere verbũ dei auferaꝫ dens eius: q̃ nõ bene cibos verbi cõminuit ⁊ diuidit: ꝑpter bꝰ enĩ fortaſſe de dño dicit: Dẽtes peccatoꝝ ꝓtriuiſti. Et alibi: Mo
Pſ.57. Ibidem las leonũ ꝓfringet dñs. Sic q̃ ꝑ membza ꝺz leꝺi aĩa ⁊ pcuti. Manũ q̃s pro mann⁹: ⁊ pedẽ ꝑ pede deꝑoſcit. Danus ẽ aĩe viri⁹ q̃ tenere aliq̃ ⁊ ſtrigere põt: vt actus ei⁹ ⁊ fortitudo: ⁊ pes q̃ incedit ad bona vl̃ ad mala. Quia q̃ ſcãdaliçata aĩa: nõ ſolũ in fide: ſed etiã in actib⁹ deſicit: q̃ manũ ſignifiẽãt. man⁹ auferunt illi⁹ q̃b⁹ nõ bene operaꝫ ⁊ pedes q̃bus nõ bñ incedit. Recipiet etiã cõbuſturã: qz cõbuſſit ⁊ gebẽne tradidit aĩaz. Per ſingula bꝰ oſtendit: vt pcuſſoꝛ trucatis oib⁹ mẽbzis a coꝛꝑe eccleſie excidaꝫ: vt ceteri videtes timoꝛe habeant ⁊ nõ ſiſt faciant. Ideo apls cũ doctoꝛem deſcribit eccleſie: inꝯ cetera ꝓcipit nõ pcuſſoꝛe: ne pcutiens ꝑgnãtes mulieres. i. animas incipiẽtes: ponat aĩaz ꝓ aĩa: oculũ ꝓ oculo: dentẽ ꝓ dente ⁊c. de q̃libus dicit: Ne pregnantibus ⁊ nutriẽtibus in illis dieb⁹ in quib⁹ ſcandaliçanẽ: ſi fieri poteſt etiam electi. Sciendum tamẽ q̃ nõ eſt ꝑfectoꝛ ſcãdaliçari: ſed mulierum aut paruuloruz.
Mat.24.b Mat.18.a Unde: Si quis ſcandaliçauerit vnuz de puſillis iſtꝰ ⁊c. a Q̃ ſi bos coꝛnupeta ⁊c. Rab. Hoc eſt ſi ſuperbum motum animi dominus. i. ſpiritus nõ conſtringit: et animabus interitum: vel coꝛporibus ingerit incõmodũ reProv.16.a tus redundat in cuſtodem. vnde Coꝛ dominis eruditoꝛ os eius: ⁊ labijs illius addet gratiã. b Triginta ſiclos. Hoc eſt ſm legis mãdata per fidem ⁊ ſpem ⁊ charitatem emendabit.

c Arger. ti. Mitozem diuini verbi: q̃ i fide trinitat⁹: ⁊ ſciẽtia decalogi inſtructi erant cõpenſabit. d Si quis aperuerit ⁊c. Ciſternam aperire eſt valido ĩtellectu ſcꝑture ſacre arcana penetrare: per bouẽ ꝺo ⁊ aſinũ mundũ animal ⁊ imundũ: fidelis vel infidelis accipit. Qui ergo ciſternas fodit operiat ne illic bos vel aſinus ruat. i. qui ſcripture alta intelligit: ſublimes ſenſus non capientib⁹ per ſilentiũ tegat. ne per ſcãdalũ mentis aut fidelẽ pnullũ: aut infidelẽ qui credere poſſet interimat. ex mozte enĩ iumẽtoꝝ debet pretium: quia illud amiſiſſe cõuincitur. Unde ad agendum peniteꝫ tiam reus tenetur. Quiſquis enĩ ad alta ſapientie ſiuenta peruenieꝫ: cum boc apud bnta audientiũ coꝛda non cõtegit pene reus addicitur: ſi ꝑ verba eius ſcandalum munda vel imunda mens capiat. Operienda eſt ergo ciſterna coꝛã paruulis. i. tegenda ẽ alta ſcientia. e Si bos alien⁹ bo. al. vul. Nõ hoc in ſolo bone ſeruandũ eſt: ſed in omni pecoꝛe. a ꝑte enĩ totuz intelligiꝫ. Sz bꝰ de carnib⁹ occiſi pecoꝛis fieri nõ põt q̃ nõ veſcunt.

✠ Si quis

a Si bos ⁊c. Hic ꝓſequẽter ponunt leſiones puniende ꝓ re poſſeſſa. cũ ꝺz: Si bos coꝛnu pcuſ. vix aut mulierẽ ⁊ mozfuerit lapi. obruet eã. nõ qz brutũ aĩal peccare poſſit: ſz ꝓpter hoꝛroꝛẽ facti: ⁊ quia eſſet hoꝛribilis de cetero ad videndũ inter boues. b Et nõ cõmedent carnes ei⁹. nõ ſolũ a iudeis q̃ nõ poterant comedere animal interfectum taliter: ſed nec a gẽtilibus quibus nõ poterat vendi: ſed dimittebãtur putrefieri: tum ꝓpter hoꝛroꝛẽ facti: tũ qz ꝑ hoc damnificabaꝫ domin⁹ bouis ad cautelã ſui ⁊ aliozũ circa animalia ſua periculoſa. c Uñs q̃z bouis innocẽs erit. ſ. ab alia pena ſibi imponẽda. d Q̃ ſi bos coꝛnupeta fuerit ab heri ⁊ nudiuſterti⁹. ita q̃ nõ ſolum ſemel ſed bis ad minus viſus fuiſſet impetere coꝛnibus. vt dicit Ra. Sa. e Et cõreſtati ſunt dñm eius. i. illi qui viderũt dixerũt dño bouis. f Rec recluſerit. ad dictũ teſtium. g Occideritq; vi. aut mu. et bos la. obruet. ſicut iam dictum eſt.
†De iniurijs. c. 3.
h Et dñm ei⁹ occident. q̃z fuit in culpa: eo q̃ negleꝛit recludere bouẽ ſuũ. i Q̃ ſi pretiuz fuerit ei impoſitũ. in hoc ei cõdeſcendebat: q̃ ſi amici mozt̃ui vellent accipe pretiũ ꝑ mozte amici ſui: ꝑ hoc poterat euadere mozt̃: ſz ſi feciſſet manu ꝓpria: non poterat ſic euadere mozt̃: qz maioz eſſet culpa et ſibi plus ꝑputanda. Dicit aũt hic Ra. Sa. q̃ cũ ꝺz hic: Si pretiũ ei fuerit ipoſitũ ⁊c. hic tenet li ſi. ꝑ qz: ſic enĩ debebat fieri: nec poterat ſibi ẽnegari: q̃n poſſet ſe redimere per pretiũ ſi haberet. vel ꝑ venditionẽ ſue ꝑſone ſi non haberet. k Filiũ quoq; ⁊ filiam. ẽtiũcunq; ſint puuli. l Si coꝛnu pcuſ. ſi. ſen. ſubiacebit. in caſu ꝓdicto. m Si ſeruũ an. inua. ⁊c. Intelligiẽ aũt iſta lex de ſeruo gentili qui eſt pecunia dñi ſui vt ꝓdictũ eſt: qz ſi interficeret ſeruũ hebꝛeũ vel ancillã: eſſet ſententia eadẽ ſicut de alijs hebꝛeis:
n Bos vero lapidib⁹ oppzimet. ꝓpter hoꝛroꝛem homicidij: qđ eſt hoꝛrendũ etiã in gentilibus. Dicit autẽ bꝰ Ra. Sa. q̃ illud qđ dictũ eſt hic ꝺ impetitiõe bouis cũ coꝛnu. intelligendũ eſt etiã ſi q̃ recalcitratiõez vel mozuz et ꝓſilia interfecerit: ſz ſcriptura ſolũ exꝑmit illud qđ cõmunius accidit. ſ. q̃ interficiat cũ coꝛnib⁹. dicit etiam q̃ idem eſt intelligendũ de alijs aĩalib⁹ domeſticis ſi interficiãt: o Si q̃s aperuerit ciſternã. i. diſcooperuerit ciſternam ꝓius factam. p Et fodeRa.Sa. rit. ipſam ꝓfundando vel aliã de nouo fodiendo. q Et non operuerit eam. nõ reponẽdo operculuz in ciſterna quã diſcooperuerat: et nõ facẽdo opculum in ea quã de nouo foderat.
r Ceciderit⁹ bos aut aſinus in eã dñs ciſterne reddet pretiũ iumẽtoꝝ. Et dicit Ra. Sa. q̃ iſta lex ẽ intelligẽda de fouea facta in loco vbi cõmuniter vadũt boues vel aĩalia: nõ aũt de illa vbi nõ ſoleꝫ eſſe talis acceſſus.
s Mꝛ aũt mozt̃uꝰ ẽ: ipſi⁹ erit. ſ. dñi ciſterne. dicit tũ Ra. Sa. q̃ ſi q̃ alium foderit imponendũ eſt foſſoꝛi. ⁊ qđ dicti eſt de boue ⁊ aſino cadente in foueam: intelligẽdum eſt etiam de alijs animalib⁹.
†De iniurijs. c. 2.
t Si bos ali. bo. alte. vulnerauerit ⁊c. Dicit Ra. Sa. q̃ lex iſta intelligenda eſt de bobus equalibus ĩ valoꝛe. aliter enĩ dominus bouis interficientis aliũ repoꝛtaret inde lucrũ aliquando: quod eſſet contra rationem. verbi gratia: ſi coꝛnum

Universidad de Deusto
Biblioteca

et carnes bouis interfecti valerēt sex libras: qz iz iudeis eēt illicitū comedere carnes illas: poterāt tñ cas vendere gētilibus ad comedendū q̄b⁹ non erant ꝓhibite: ꝛ bos interficiens valeret duas: si vter⁹ dñs haberet medietates vtriusq; ꝑcij: sequeret q̄ ille cui⁹ bos valebat solū duas libras reportaret quattuor: sed q̄n boues sunt equales: medietas damni q̄ accidit ex occisione bouis eo q̄ minus valet mort⁹ q̄ viu⁹ ponit sup vnū: ꝛ alia medietas sup alterū: ceter⁹ nō mutat. ¶ Si āt sciebat sez dñs bouis occidēt⁹. q̄ bos corrupeta cēt ꝛc. seqūtur:

b ¶ Reddet bouē pro boue. i. valozē bouis occisi dum adhuc erat viuus. c ¶ Et cadauer integrū accipiet. ad faciendum vtilitatem suam.

a ¶ penitenti condolendo. vñ: Quis infirmatur et non infirmor: q̄s scandalizat ꝛ ego nō vror.

a ¶ corruptor⁹ fratrum

b ¶ magister. c ¶ i. cum q̄ deceptus fuit sano intellectu reformare studeat.

b ¶ .i. omnem penitentiam in se transferat: qz error discipuli culpa est magistri.

dent ꝓcium: Cadauer aūt mozui tui inter se dispertient. Si autem sciebat q̄ bos corrupeta esset ab heri ꝛ nudiustert⁹: et nō custodi/ēbat eū dōmin⁹ su⁹. rēddet bouē ꝓ boue et cadauer itegrū accipiet.

Moraliter

b ¶ Si emer⁹ fuū beō. rē. Ca. XXI ꝓdicator⁹ vbi diuini seruitz e mit. q̄ ad dei seruitutē peccatoꝛ adducit. Sz tūc dicit̄ bebre⁹ qui interꝓetatur transiens. q̄ ꝓ vite ꝑsentis viam bñ viuēdo trā sit ad patriā. c ¶ Sex annis seruiet. i. in ꝓfectiōe vite actiue que ꝓfectio ꝓ senariū numerū designat. eo q̄ de⁹ in sex dieb⁹ mundi machinā fecit Heū. j. exercitiū ꝙo vite actiue dispo/nit ad ꝙemplatiuā. d ¶ Bzego. vj. Mora. Qui cōtēplatiōis ar/cem tenere desiderāt pri⁹ necesse est vt in campo actiōis se per exercitiū ꝑbent. ꝛ iō exerciteꝛ in vite actiue operibus: dispo/situs est vt trāseat ad cōtēplationē. ꝓpter q̄ subdit:

† ¶ In septimo egrediet liber. i. transibit ad ꝙemplatiōis quie/tem que significat ꝓ libertatē. e ¶ Si habēs vxoꝛ. i. habēs sapientiā de qua dicit Sap. viij. Hāc q̄siui mihi sponsaz as/sumere. † ¶ Et vxoꝛ egrediet simul. i. tantū vel plus sapien/tia que dicit vel ei⁹ vxoꝛ erit sibi necessaria in cōtemplatiōe sīc fuerat in actione. f ¶ Si aūt dñs dederit ei vxoꝛ. i. si ꝑdica/toꝛ qui emit eū modo ꝑdicto docuerit eum sapientiā: mulier ꝛ liberi eius erunt dñi sui. i. meritū illi⁹ sapiētie ꝛ fruct⁹ sequēs qui ꝓ liberos designat ad meritū doctoꝛis cedent: qz tñ ꝓ hoc discipulus nō ꝓuatur merito ꝓprio. iō subdit: i ¶ Ipe xo exibit in vestitu suo. ꝓ vestitū eni meritu⁹ significat. eo ꝙ per ipm glozie vestis acquirit. k ¶ Q⁹ si dixerit seru⁹ nō egre diar liber. i. nolo trāsire ad libertatem cōtemplatiōis: sz volo manere in seruitute actiōis. sīc aliq̄s ꝙtingit. eo ꝙ talis actiu⁹ magis credit ꝓficere in actiua vita q̄ in contēplatiua.

b ¶ Offerat eū dñs dijs. i. ꝑdicator⁹ vel doctoꝛ q̄ emerat euz mō ꝑdicto recōmendet cum angelis sanctis q̄ dicunt dij ptici patiue. c ¶ Et applicabit ad ostiū. i. ad christū q̄ dicit Joh. x. Ego sum ostiū. ¶ Et postes. i. apostolos qui sunt postes ecclie ꝓ hāc applicatiōez intelligit recōmendatio qua ꝑdica/toꝛ suū discipulū in actiua vita remanere volentem recōmen/dat christo angelis ꝛ apostolis ozando deuote ne ex humana laude que surgere solet ex opibus actiue insolescat. iō ꝑdit:

d ¶ ꝑforabit aurē ei⁹. tūc eni auris boni actiui ꝑforat q̄n nō ꝓpter laudē humanā. sz ꝓpter deū bñ opatur. g ¶ Si quis vendiderit filiā suā in famulā. ꝓ filiā hois opatio ei⁹ bo/na de genere intelligit q̄ bñ fieri pōt ꝛ male sicut dare elemo/synā ꝓpter christū vel ꝓpter laudē hoīm sed tūc in famulam vendit q̄ spe mercedis eterne in deū ozdinat. iō subdit:

h ¶ Nō egrediet sīc ancille. qz finis eius nō est malus sīc ele mosyne date ꝓpter laudē humanā: sed est valde bonus ꝓpt quod egredien libera: qđ notat cū dicit: k ¶ Dimittet eā. sez liberā. nā ꝓ talē opatiōez glozie libertas acquiritur: De q̄ dicit Ro. viij. Ipsa creatura liberabit a seruitute corruptiōis in libertatē glozie filioꝛ dei. l ¶ Qui ꝑcusserit hominē vo/lens occidere. Hoc moraliter facit qui ad mozta le peccatū ver bo vel facto inducere ꝓmīū intendit. ideo subdit:

m ¶ Morte moziet. sez culpe ꝛ ꝓstea gehenne. nisi vere peni tuerit. n ¶ Qui aūt nō est insidiat⁹ iz illū de⁹ tradidit rē. aliq̄n vero ꝙtingit q̄ ex verbo vel facto alicuius male intelle cto alius incidit in mortale peccatū. ideo dicit̄ q̄ de⁹ tradidit illū. i. ꝓpter suā maliciā ꝓmisit eū cadere. o ¶ Constituā ti bi locum quo fugere debeat. sez sacramentuꝫ penitētie q̄ cū/uis nō sit cōscius q̄ fuerit ꝓmo causa ruine: debet de hoc tñ sibi timere. p ¶ Si quis ꝓ industriā occiderit ꝓmūꝫ ꝓ in/sidias suas sidias euelles eum ab altari meo. nam ecclesia nō debet eum tueri vt videtur p hoc q̄ habet extra ō homicidiū. Si quis ꝑō ꝛ alit exponi. † Euelles euz rē. i. repelles eū a sacra cōmunioꝛ ecclesiastica ꝓmotiōe. g ¶ Qui ꝑcusserit patrē suum aut matrem. i. ꝓlatum vel ecclesiā seu religionē scanda licauerit. † Morte moziatur. sez culpe ꝛ gehenne.

i † ¶ Qui maledixerit patri vel matri. i. blasphemauerit christum vel ecclesiā. k † ¶ Qui furatur hominē. ipm a fide se/ducendo. † Et vendiderit eū. diabolo. † Morte mo/riatur. sez culpe ꝛ gehenne. † Et ꝑcusserit quis mulierez ꝓegnantem. i. ꝓsonā rationalem a conceptione boni ꝓpositi auerterit. † ¶ Subiacebit damno. i. puniet a domino fm q̄titatem boni quod impediuit. o ¶ Si quis aperuerit ci sternā. i. sacre scripture ꝓfunditatem indiscrete. r ¶ Cecī/derit⁹ bos vel asin⁹. i. ꝓ bō fuerit occasio ruine simplicibus. s ¶ Reddet ꝓtiū iumēto⁹. i. a deo puniet fm suū delictū.

¶ In ca. xxj. vbi dicit i postilla: Qui maledixerit patri suo.

Additio

Licet ꝑcussio simpliciter considerata sit grauioꝛ q̄ benedictio: tamen fm hebzeos maledicenti patrem debetur maioꝛ pena ꝓpter duo. ꝓmum quia facilius cōmittitur. ꝛ ideo durius ꝓcedit: sicut contingit in aliquibus legalibus punitionib⁹ q̄ illa que fre quentius veniunt in vsum acrius puniuntur: vnde dicit le/gist⁹: q̄ grassantibus multis opus est exemplo. Scōm est q̄ in maledictione assumit nomen dei. Maledicere enim cōmu niter intelligitur: ille qui malum imꝓecatur alicui a deo: iu/xta illud. iij. Regū. ij. de Ꝑelieo. Maledixit eis in nomine domini: quod etiam gentiles obseruabant. s. maledicere i no mine deoꝝ suoꝝ um: vt patet. j. Regū. xvij. de Holia maledi/cente Dauid in nomine dei sui. ꝛ ideo aggrauatur peccatum eius in q̄tum nō solū offendit patrem vel matrē: sed etiā de/um cui⁹ nomen in hoc peccato assumit. vnde fm ipos actiozi morte punit maledicēs patrem q̄ ꝑcutiens. ꝓut Ba. Moy. gerun. ista large tractat in sua expositiōe: illud aūt quod ꝓe supponit postilla. q̄ maledicens non intelligit nisi assuefaci/ens maledictionem nō video vbi habeat fundamentum.

Replica

correctoriꝫ contra Burgen. ¶ In ca. xxj. vbi postillator⁹ exponit illud qui maledi xerit patri rē. dicēs intelligi debere de assuefactiōe cum eniꝫ ꝑcussio sit grauioꝛ q̄ maledictio: homīes tñ qz sunt ꝓniozes ad maledicendū q̄ ꝑcutiendū parētes iō pena tā grauis im ponit. Sz Burgen. volēs notare postil. dicit q̄ hui⁹ dicti nō videt fundamentū. ꝛ tñ ipemet ponit allegās ad id leges ci/viles dicens: q̄ illa que frequēter veniūt in vsū artius puni/untur rē. Oportet enim restringi ea ad que homines magis sunt inclinati: vt ꝓbat postil. infra. xxij. ca. de restitutione quinq; boum ꝓ vno. ꝛ quattuoꝛ ouiū ꝓo vna: ꝛ de nō nocē/do vidue ꝛ pupillo. Inde Burgen. videre potuit vnde po/stil. fundamentum sic dicendi sumpsit. Sed ratio aggrauati/onis quam ponit hic Burgen. modice apparentie est. nō enī maledictiōes semper fiunt in nomīe domini. exempla q̄ Bur gen. ponit illa sūt de aduersarijs nō inter ꝓlem ꝛ parentem nā in glo. interlineari sup verbo: maledixerit: ꝺr blasphemā do ꝙtradicēdo verbo vel facto rē. q̄ oia vt frequēter nō fiūt cū inuocatiōe nois dñi: sed potius spiritus maligni.

A ¶ Si quis furat⁹ fue. rē. Strab. Scōm lram q̄nq; bones ꝓ vno boue: q̄ttuoꝛ oues ꝓ vna oue reddunt. Quia bos q̄nq; vtilita tes habet: ouis quattuoꝛ. Bos enim ¶ immolatur

a ¶ ab eccl'ia subtrahēdo.

Si quis furat⁹ fu. Ca. XXII erit. Vide sequēter ozdinat cō

a ¶ Sapiēte i agro dñi laboꝛāte

ratus fuerit bouem aut

cupiscilis. ꝛ ꝓmo in ꝓcupiscen tia rei vtilis. scdo rei ꝺlectabilis. ibi: Si seduxerit quis virginem. ¶ Circa q̄ primū

¶ immolat: arat: pascit: lactat: coriū etiam diuersis vsibus ministrat. Quis xo immolat et pascit lac ꝛ lanam tri/buit: ¶ Allego/rice xo ꝓ bonē indeus quilibet intelligit: quez si quis indē⁹ ve/diderit: pene le/gis subiacebit q̄ cōtinet in q̄nq; libris. ꝓper oue christianus qui christuz imitat: ō q̄ oz. Sīc ouis ad occisionē du/cit⁹ ē. Sic q̄s hūc vēdiderit: q̄ttu/oꝛ oues reddat. i. fm institutio/nē q̄tuoꝛ cuāge lioꝛ ꝓniaz agat. a ¶ Si effringēs fur do ꝺlug⁹. Si ꝓfodiens in uētus fuerit fur ꝛ percussus mor tuus fuerit nō ē illi homicidiuz. Si aūt ozlet sol super eum re⁹ ē. rē. Intelligit er go nō pertinere ad homicidiuz: si fur nocturno occidit: si autez diurnus ꝙtine/re: hoc est eni q̄ ait. Si ozlet sol super euz rē. qz poterat discerni q̄ ad furandum nō ad occidēdū venisset: ꝛ nō ꝺberet occidi ꝺ et i antiqs legi/bus secularib⁹: quib⁹ tamē ista est antiquioꝛ: in/uentur. Impune sez occidi no/cturnū furez q̄ō mō Diurnū āt si se telo defēderit iā ei pl⁹ ē q̄ fur ¶ Si egrel. rē. Ignē succēdim⁹ cū coꝛrectionez ꝏdit: ꝓparam⁹: vt spinaꝝ vitioꝝ ꝓsumam⁹. Sed videndū est: ne cū vitia ꝓsequi/mur: ꝛtutes le/dam⁹: ꝛ eis q̄ fru/ctū bonoꝝ opeꝝ ꝓferre ceperāt. aūt maturitatez noceam⁹. Qui ꝺ q̄ cōmiserit di gnaz pnām ge/rat: qđ ꝓ certiaz lesit studiose re stituat: ¶ Spi/ritus sanc⁹ cas⁹

a ¶ Simplicem. b ¶ fidē in eo. s. oino extinge/rit. c ¶ hereticis vel demonibus.

ꝺuem et ꝺcciderit vel vēndide/rit q̄ūq; boues ꝓ vno boue

a ¶ Ꝺ ēro maioꝛ in possessione cōmoditas tanto maioꝛ in amissione dolor. ¶ Sensus corporis penetrēt subiicien. b ¶ que eni iustitia ē ad lir terā vt ꝓ bone quinq; ꝓ oue q̄ttuoꝛ reddant.

a ¶ Quinq; boues rē. Querit hic q̄re ꝓcipit tāta restitutio: cum in alijs rebus sufficiat reddere duplū: Ad qđ respōdet quedā glo. sup locū istuz: q̄ hoc est ꝓpter quinq; vtilitates bouis. s. qz immolat deo: arat terrā. pascit de carnib⁹ suis: dat lac: ꝛ coꝛium ad plures necessitates valet: ꝛ ꝓpter quattuoꝛ vtilitates ouis: qz immolat. vestit de lana sua: pascit de carni/bus suis: ꝛ lac ministret: sed hec ratio nō videt multū vale/re: qz idē posset dici de auro qđ valet ad medicinas: ꝛ ad pe/cuniā inde fiendā: ꝛ ad vasa ꝓ ministerio: ꝛ ad idolatria ꝓ oz/natu: ꝛ sic de multis alijs. Et ideo alr dicendū. ꝓ unūnt ei aliqua peccata grauiꝫ nō solū ꝓpter maioꝛē peccati grauita/tem: sz ꝓpter ꝓnitatē reꝓmendā ne hoīes nimis ad talia se laxent. Bes aūt que in domo custodiunt vt aurū ꝛ argen tum ꝛ silia: nō ita de facili furto ꝓnt subtrahi: sicut oues que pascunt i cāpis: ꝛ qz facilitas accipiēdi rem aliēā ꝺducit ad cōmissionē furti: ideo ꝓ furto ouis imponunt q̄ttuoꝛ resti tuende: qz facilius pōt subtrahi furto q̄ō alie res que seruan tur in domo: ꝛ q̄nq; boues ꝓ vno boue: qz adhuc difficilius custodiunt: qz nō ita gregatim ꝛ simul se tenēt in pastu sicut oues. Dicit aūt Jose. q̄ idē est iudiciū de alijs animalib⁹ do mesticis que pascunt in campis: sīc capre ꝛ cōsilia: qz ex hiꝫ maioꝛem vel minoꝛē difficultatē custodiendi reducunt ad legez bouis vel ouis. sed illud scriptura solū exꝓmit qđ cōius ac cidit. s. de bobus ꝛ ouib⁹. Si aūt apud furē fuisset inuentuz: animal ante q̄ occidisset vel vendidisset: non restituebat nisi duplū: sicut in alijs rebus: qz ꝑsumebat q̄ erat inclinat⁹ ad reddendū. ex q̄ nō vendiderat vl occiderat. Si effrin. fur. rē. sequit: b ¶ Percussor nō erit reus sanguinis. qz ꝑsumptio est cōtra furem q̄ nō solū veniebat ad furandū: sed etiaz ad occidendū: si inueniret resistentiā: ꝛ iō erat debitor mortis.

c ¶ Si orto sole hoc fecerit. hic accipiūt doctoꝛes nr̄i ozlis ad lram: dicētes: q̄ pena mortis ꝑcussoꝛi imponit: qz ꝺ die clara poterat videre q̄ fur nō veniebat ad occidendū: sz tñ ad furandū. ꝛ sic dicūt q̄ lex ꝺmediate ꝓcedens intelligi tur tantū de fure nocturno. Sz ꝺ nō videt sufficiēter ꝺctū: qz nō solum de nocte: sed etiā de die veniūt insidiose hoīes ad occidendū: sīc patet de latronib⁹ qui interfecerūt iſboseth. ij. Regū. iiij. Et cōsimile frequenter inuenit: ꝛ iō dicit Ba. Sa. q̄ lex illa nō solū intelligitur de fure nocturno: sed etiā diur no: dū tñ possit haberi suspitio q̄ veniret ad occidendū. ꝛ iō q̄ subdit: Si aūt orto sole hoc fecerit rē. qđ videt esse ad cō trariū dicit: q̄ hec locutio est metaꝑboica. ꝛ ē sensus: Si cla rū sit sicut dies est clara: q̄ ille veniebat ad occidendū: vtpote si sit pater dñi domus: vel frater: vel ita amicus eius q̄ luce clarius est q̄ nō venit ad occidendū cum: sz solum ad furandū. ꝓ indigentia sua suppleꝛda: in tali casu ꝑcussor est reus homicidij: ꝛ debet mori. d ¶ Si nō ba. qđ ꝓ fur. red. venundabit. Hoc refert ad legem supra positam de eo qui furat⁹ est oue vel boue ꝛ occidit cū hoc vel vendidit: qz si nō habet vñ restituat quilz boues vel quattuoꝛ oues debet vē/dl: vt de ꝓcio eius fiat dicta restitutio. e ¶ Si inuentuz rē. nō tenet reddere nisi duplū: qz ꝑō haberi aliqua ꝓsumptio q̄ vellet restituere: ex quo reseruabat apud se. vt dicit hic.

† De homicidijs. c. 3.

† De iniurijs. c. 4.

† De iniurijs. c. 5.

f ¶ Siue bos: siue outs: siue asin⁹. ex q̄ eni hic ponit asinus simul cū oue boue: patet veruz qđ supra dictū est. s. q̄ idē iu/dicium est de furto alioꝛ animalium pascentiū in cāpis sīc ꝺ bo ue ꝛ oue q̄tum ad restitutionez furti. g ¶ Si leserit q̄spiā agrum vel vineā. cōculcādo eū quadriga vel pedibus alali/um suoꝝ ibi trāseuntiū vl alio mō. h ¶ Et dimiserit iumētū suū vt depascat aliena. de optimo fructu q̄ erit i agro suo re/stituet damnū fm estimationē iustaz: ꝛ dicit̄ de optimo vt p boc ipi ꝛ alij coꝛigant a talib⁹. Et qđ dictū est hic de agro ꝛ vinea intelligēdū est silr de olineto ꝛ hoꝛto ꝛ silib⁹: si fiat ibi damnū. i ¶ Si egrel. ig. etiā ꝓter intentiōez accēdēt⁹ ipm. Si uenerit spicas rē. sequit: k ¶ Reddet dā. q̄ ignē succē. qz nō custodiuit ignē suū sīc debuit: ꝛ iō si nō esset aliq̄ negligētia i eo de custodia ignis: videt q̄ nō teneret restituere: si etiā ali quod aial vt carr⁹ vel hmōi portaret ignem nō teneret resti/tuere damnū sequēs. qz ꝺ hic: Si egressus ignis. s. a seipso. ¶ Si quis cōmendauerit. Hic reꝓmit cōtractio indebita rei aliene sibi commisse: hec aūt commissio fit quadruplicit. Uno modo per modum depositi: de quo dicit hic: q̄ si fuerit ablatum furto fur reddat duplum si inueniatur: ꝛ si nō inue nitur: custos depositi erit liber q̄ iuramentū suum q̄ nō com/

B 2 ¶ misi

cas. Teneros auditores nō dū ad maturitatē fructꝰ ptī gentes: q̄ vitia q̄ acerbe et indiscrete repḥēdit: q̄si ignē in spīcis imittit: nec ad maturitatē pueni re sinit.

a ¶Qui a primo tē. A primo mutuū postulamꝰ cuz p eterna remuneratiōe curā do minici gregis suscipimꝰ. Sz si timorē dei q̄si pecuniā exigēris semp añ oculos cordis ponimꝰ: q̄si in ꝓsentia eiꝰ semper sumꝰ. Añ 2.Cor.5.b Scientes timorē dñi hominibꝰ suademꝰ. Et 2.Cor.12.f alibi. Quasi coz̄ deo i ꝓpoloqmur. Mos q̄ aut ꝑbilitas pecoris pastori nō imputat: si ei⁹ curā strenue gessit: q̄si deo ꝓsente

L aliter damnuz reddere cōpellet. Dart.5.d ur. vñ Non exibit inde donec reddat nouissimuz quadrantem.

b ¶Dotabit e. Sensus sentētie hist̄oricus: de qua nascit̄ oratio. Si q̄ hist̄oricus sensus regnū charitatis edificat: cupiditatis dissipat non est necesse allegorice exponi: lector tamē sentiam dotare recte fidei bo† De adul. c.1.36.q.2. c.tria. nozare debet et intacta sua exꝓsitione relinquere.

c ¶Maleficos. Qui ꝓfitigijs magice artis et diabolicis figmētis agunt: vel hereticos †.23.q.5.c quia consortio reos sang. fideliū qui vere viuunt excōmunicādi sunt donec maleficium erroris i eis moziatur.

§ Adue

§ magister qui pecuniam custodiendam susceperit.

latet: dominus domus aplicabitur
a § sacerdotes vl catholicos doctores. b § proꝓria

ad deos: et iurabit q̄ nō extenderit a
nequicia. a § subuertendo aliquem de grege dñi.

manum in rem ꝓximi sui ad pḥpe
§ vt.ē.

trandam fraudez: tam in boue q̄ in
§ in fatuo. § virtutū operum.

asino et oue ac vestimēto: et quicqd
damnuz inferri potest ad deos vtri
§ accusantis et accusati.

usq̄ causa peruenier: et si illi iudica/ b
a § vt supra. § fidem seruet z confessionem plene exoluet vt qui minus intelligēs aberrauit plene instructus per omnia fidelis sit.

uerint: dūplū restituet ꝓximo suo.
a § christus vel maior prelatus. b § episcopo vel sa/

Si quis cōmendauerit ꝓximo suo
cerdoti. a § immundum. b § mundum.
c § Simplicem. d § horum.

asinū bouem oūem z omne iumen
§ Spiritualem. § omnino a fide discesserit.

tum ad custodiaz: et mortuuz fuerit c
a § in aliquo scandalizatum. b § deceptum
c § hereticis demonibus.

aut debilitatum vel captū ab hō/
a § quia latenter factum. b § ꝓo suspitiōe purgāda.

stibus: nulluſq̄ hoc viderit: iuisiuran
dum erit in medio q̄ non extenderit
§ qui commendauit.

manum ad rem ꝓximi sui: suscipi/
§ deuotionem: sed z studium bonuz restituer cum in viram eternam.

etq̄ dominus iuramētum: z ille red
a § q̄ innocens. b § dormiente patrefamilias.

dere non cōgetur: d̄o si fūrto abla/ d
§ quia custodire debuit.

tum fuerit restituet damnum domi/
a § diabolo incorporatuz. b § ne eorum deuoterur.
§ statim preces ꝓ eo fundar cūq̄ moneat z curare stu

no: Si cōmestuz a bestia: deferāt ad e
dear. a § dominū. § q̄ qō potuit fecit.

cum qō occisum est: z non restituet. f
§ velut si episcopus alterius clericum vel parochia

a ¶Qui a ꝓximo suo quicq̄ bozū mu b
num vitiarius fuerit. § in parte.

tuū postulauerit: z debilitatum aut i
a § in toto. b § qui mutuū suscepit. c § negligēres. §.

mōrtuū fuerit dōmino non pr̄sente k
reddere cōpelletur. d̄o si impresen/ l
§ quia diligentiam adhibuit quā potuit.

tiarum dūs fuerit: non restituet: ma m
xime si conductum venerat ꝓ merce
a § iuxta sensum partium exponendo.
§ Scientiam canonicam nondum ab alio expositam.

de operis sui? Si sedūxerit quis uir/ n
ginē: necdū despōsatam: dormierit/
a § quia nisi fidem catholicam acquisierit copula eius frut non licebit.

q̄ cum ea: dōtabit eaz: z habebit eā o
vxorē. Si pater v̄ginis dare noluerit: reddet pecuniā iuxta modū dotis p q r s
a § cooperatores z adiutores diaboli.

quā v̄gines accipe ꝓsueuerūt? Māle t
a § q̄si viuos i ecclia cē. b § .i. virūs stulti z insensati mixtus fuerit cui⁹ societas a deo separat et diabolo so

ficos nō patier̄ viuere. Qui coierit v
ciat que ē fornicatio pessima. a § eterna. b § idola/ tra scilicet. § corporaliter vel spiritualiter.

cū iumēto: mōrte moriat. Qui imo/ x

misit fraudem in illo depositō. Si tū deponens habeat testes q̄ iste peiorauit: Causa a ¶Ad deos. i. iudices
b ¶Perueniet. z si testes inueniant veri iudices eū cōdemnabunt ad restituendum duplum: z eadem ratione si testes inuenti sint falsi: cogendi sunt ad restituendum duplum ipsi depositario. Sc̄o cōmittitur res aliena ad custodiendū ꝓ mercede: vt animal pastori. z de hoc loq̄tur hic cum dicit: Si quis cōmēdauerit ꝓximo suo bo. tē.
¶Et mortuū fuerit aut debilitatū vel captū ab hostib⁹ nulluſq̄ hoc viderit: qui possit testificari ꝓ custode erit liber a restitutiōe ꝓ iuramentū suū q̄ nō fecit ibi fraudē vel negligentiā. Cuius ratio est: quia nō poterat ꝑcauere mozti vel debilitationi: q̄ ꝓtingunt ex causa naturali: z sīlr captiōi hostiū nō poterat resistere. d ¶Dō si furabla. fu. res. dam. dño. cui⁹ ratio est: q̄ ꝓ custodia habz mercedē: z iō debet restituere qō ablatu ē furto: z nō est liber ꝓ suum iuramentū sicut depositari⁹ qui gratis seruabat. e ¶Si cōmes. a bel. deser. s. ipse custos:
f ¶Ad eum. s. ad dūm: g ¶Dō occisum est. In hebreo habet: Adducet testimoniū. Et ɔ mō poterat esse dupliciter. Uno mō q̄ afferebat cadauer alialis occisi: vel alia quā ptem ei⁹. Alio mō q̄ adducet boues q̄ vidissent i ea su in quo nihil poterat eruere de ānali occiso de ore bestie occidentis. Dicit tū hic Ra. Sa. q̄ si esset occisuz ab animali paruo cui custos poterat resistere vt a catto vel vulpe vel hmōi: tenebat restituere: nec valebat sibi testimonium. Si aūt a leone vel serpente vel hmōi: sibi valebat: z si esset in loco deserto vbi nō poterat habere testimonium dominū: debebat esse liber ꝓ iuramentū suum nisi ex indiscretiōe sua posuisset gregem in tali loco periculoso sine consensu domini. Tertio mō poterat fieri cōmissio ꝓ modū mutui: z de hoc loquitur cum dicitur:
h ¶Qui a ꝓximo suo quicq̄ bozz mutuū postulauerit. scz animal aliq̄ ad opus illi⁹ qui acceperit. i ¶Et debilt. aut moz. fuerit: restituet damnū. Cuius ratio est: q̄ tota vtilitas animalis in illo ope erat sua. k ¶Dominо nō ꝑsente. hoc additur ad excipiendum casum istum scz si domin⁹ animalis esset ꝑsens in opere cōmissio rei alteri tradite ꝓ locationē z tūc minus tenetur de custodia animalis ille cui locatur: q̄ locans siue cōmittēs reportat mercedem animalis: z ideo nō tenetur ad restitutionem mortui vl debilitati: nisi fecisset illud animal nimis laborare. et hoc est quod dicitur: l ¶Dō si impsentiarum dominus. s. animalis. fuerit. m ¶Nō restituet. q̄ domin⁹ animalis poterat videre si animal nimis grauaretur z poterat impedire. n ¶Si seduxerit quis virginem necdū desponsatam: dormieritq̄ cuz ea. Hic consequenter reprimitur cōcupiscentia inordinata circa delectabile carnis et primo que est ſm naturam. cum dicitur: Dūs si seduxerit quis virginē verbis vel donis inducēdo eam in cōsensu copule carnalis. o ¶Dotabit eam. scz dote vxoris. vnde subdit: p ¶Et habebit eam vxorem. et hoc exprimit: quia alius est modus dotandi vt statim subditur. q ¶Si pater virginis dare noluerit quia puella est nobilior z ditior: vel alia de causa.
r ¶Reddet pecuniā. s. ille qui decepit eam. s ¶Juxta modū dotis tē. et est quinquaginta sicloꝝ argenti: vt habetur Deu. xxij. ca. de virgine corrupta ab aliquo antеq̄ sit alicui affidata: ita q̄ duplex est ibi dos: vna que datur vxori: alia que datur patri.
t ¶Maleficos non patieris viuere. In hebreo habetur: Sortilegam nō patieris viuere. z licet exprimat mulierē tm: tū intelligit de homine sortilego: sicut exprimit trāslatio nostra: sed scriptura exprimit illud quod cōmuniꝰ accidit scilicet q̄ mulieres sint sortilege. Ex hoc etiā patet q̄ cum dicitur: Maleficos non patieris tē. intelligit spiritualiter de maleficio quod cōsistit in sortilegijs. ponitur autem ista lex inter eas que reprimunt concupiscētiam carnalem: quia sortilegia frequenter fiunt in his q̄ pertinent ad actum carnis: v ¶Qui coierit cū iumento moriatur. per hoc reprimitur concupiscentia q̄ est contra naturam debet etiam iumentum interfici in detestationem facti: vt alibi dicitur: et ne alius exēplo ꝓcedentis facti attentaret idem facere cū illo aīali.
x ¶Qui immolat dijs. Hic ꝓsr ordinat rationalis. et primo ēstum ad psonas simplices. scz̄o q̄ ad iudices. xxiij. ca. tertio quo ad sacerdotes ⁊ circa mediū. xxiij. ibi: Sex.

a ¶Aduenā nō ꝓtristabis tē. Dilectionē ꝓximi. p milsicordie cōpassiōe cōmēdat: ne furoris aut auaricie stimulo cōmoti ius nature neglig amꝰ. Sz que volumꝰ vt faciāt nobis homines eadē illis faciamꝰ: z que nolumꝰ nobis fieri: nō faciamus.
b ¶Si pecuniā mu. tē. Predicatores euāgelij monet: ne supfluitate appetāt. Iz hītes vitū z vestitū his ꝓtenti sint. ſm illud: Habtes accepistis gratis date.
c ¶Si pignus. Aug⁹. Benuſ. ꝓ specie posuit: sic eni dictū est: ac si de omni veste pignus dederit: cuz de illo se specialiter dicere ex consequētib⁹ scriptura testatur: q̄ nō hz nisi eā veste vñ nocte operiak. Hrego. Pign⁹ peccati cōfessio. Pximꝰ eni debitor noster efficit: cū in nos aliq̄d peccat q̄ peccata debita vocātur ſm illud: Dmie debitū dimisi tibi: qm Ibidē.6.b rogasti me. Et dimitte nobis d. n. s. et nos dimitt. no. A debitore ē pignꝰ accipim⁹: cū abeo qui in nos peccauit peccati ꝓfessiōez tenemus. ꝓ quaz relaxare peccatuz postulamur. Qui eni peccatū fatet et venia petit: iā q̄si ꝓ debito pign⁹ dedit: qō añ solis occasū reddere iubemur: q̄ ꝓiusq̄ ꝓ dolorē cordis nobis sol iusticie occidat: debem⁹ ꝓfessionez venie reddere a q̄ cōfessionē accepim⁹ culpe: vt q̄ se deliquisse i nos memi/nit: a nobis mox relaxatū sentiat qō deliqt.
d ¶Dūs si furabla. tē. Aug. Deos nō maledi. Querit q̄s dixerit deos vtrū iudices qui iudicāt ppl̄m sicut dictuz est moysi q̄ dat⁹ fuerat deꝰ pharaōi: vt exponēdo sequatur: z pncipē ppli tui nō maledices: an ſm illū A/postoli. Nā z si sunt q̄ dicunt dij siue i celo siue i terra sicuti sūt dij multi: z dñi multi: addendo ei sicuti sunt: deos intelligi voluit qui digne etiā dicunt: qui/bꝰ tū latria. i. seruit⁹ q̄ ad religionem ptinet: nō debet: sed vni deo vero q̄ nobis ē deus.
Illi aūt ꝓhibiti sunt maledici non iussi sacrifiçijs: vel vllis latrie obsequijs honorari.
e ¶Decimas tuas. Jsid⁹. Per primitias frugū vel ꝓmogenitoꝝ ꝓmitiua bonoꝝ operū ostendunt: vl bona volūtas q̄ ꝓtior ē ope: qua Pelagiani sibi tribuēdo offendūt. Deꝰ aūt dum sibi a nobis illa iubet offerri: indicat ad gratiā

a § demonibꝰ q̄ dij gentiū demonia sunt. b § excōmunicēk ab ecclia vl̄ eccrnū puniet. c § Adora dominum deum tuum z illi soli seruies.

lāt dijs occidēt: ꝑter dōmio soli. a
a § qui ad patriā celestē rendit. § Aduena ego sum apud te z ꝓgrin⁹ sicut oēs patres mei.

Mat.10.a ti sint. ſm illud: Grat⁹ accepistis gratis date. a ¶Aduenā nō ꝓtristabis neq̄ affi/ b
ges eū. Aduenę eni z ipi fuistꝭ in c
a § in mūdo. b § que i die iudicij expectāt ꝓm quē modo nō habent ꝓsentem. c § cui mortuꝰ est mundus pater: z babylonia mater.

terra ęgypti? Viduę z pupillo nō d
nocebitis. Si leseritis eos: voci/
a § corde. b § q̄ suz defensōr corū. c § iudicādo.

būntur ad me: et ego audiaz da/
mozē eoz̄: z indignabitur furoz
§ gladio spirituali vel materiali.

meus: ꝓcuriamq̄ vos gladio: et
a § actiōes. b § fructus vel ad litteraz.

erunt vxōres vestre vidue: et filij
§ materialem vel spuale. § scientiā legis.

b vr̄i pupilli. Si pecuniā mutuam e
a § fideli. § genti. b § spiritu.

dederis populo meo pauꝑi qui f
a § in eadem fide. b § immoderate fructum cō/ missi vel diuini verbi exigendo.

habitat tecum: nō vrgebis euz g h
a § aliqua sup abundantia: q̄ post ꝓeceptionē gratie ad obseruantiam legis nō debet retorqueri q̄ christus finis est legis.

q̄si exactor: nec vsuris oprimes. i
a § cōfessiōez peccati. b § q̄ te peccauit. c § .s.

c Si pignus a ꝓximo tuo accē k
a § quo operit cōtra frigus impietatis. b § anreq̄ occidat tibi ꝓ dolorē cordis sol iusticie.

peris vestimentuz: aī sōlis occa
sum redde ei: Ipsum eni est soluz
§ als quo operitur indumentum caro eius.

quo operiꝰ indumētū carnis eiꝰ:
l § Securus laxato peccato.

nec habet aliud in quo dormiat. m
§ re nō condonante.

Si clamauerit ad me: exaudiam
a § volēs vitā pctōis nō mortē. § sacerdotib⁹ docentib⁹ q̄ ecclie ꝓncipanē. cū eni ois detractio ꝓ

d eum: quia misericors sum. † Dūs n
nicios⁹ sit in illos ē gnicios⁹. a § ad ɪpaz vl ꝓpo cui⁹ facꝰ est ꝓnapatus sup humerum eius.

nō detrahes: z pncipi ppli tui nō o
a § perfectiōes opez. b § initiale faciēdi volūtas

e maledices † Decimas tuas et pri p†
tem. a § hilarem datorē diligit deus. b § diuine gratie cōferare. c § principium operū. §.

mitias nō tardab offerre. Primō q
genitum filiorum tuoruz dabis
§ fortibus operibus z simplicibus.

mihi. De bobus quoq̄ z ouibus r

annis. Circa ꝓmū ordinat rōnalis. ꝓmo circa deū. cū dr: Qui immolat dijs .i. idolis q̄ reputant dīj ab idolatris: z ꝓ imolatiōez hic ꝓhibitā sb pena mortis: intelligit ꝓhibita oblatio libatio z thurificatio z talia q̄ fiebant in tēplo ipi deo directe: vt dicē Ra. Sa. z b notak cuz subditur: a ¶Dicter dño soli. Si aūt inde⁹ scoparet tēplū idoli vl ozaret: vel alia silia que sūt ꝑambula ad oblatiōes z sacrificia faceret nō esset puniēdus mozte ſm eum sed alia pena. scz̄o ordinat rōnalis erga ꝓximū. cum dicit:
b ¶Aduenā nō ꝓtristabis. cuius causa subdit cum dicit:
c ¶Aduene eni et ipsi fuistis. ac si dicat. illud qō ibi sustinuistis debet vos inducere ad hoc ꝓ dulciter eos tractetis. dicit aūt aduena qui aliūde venit ad manendū in regione alia qua. d ¶Uidue z pupillo nō nocebitis. ista lex in† Le.19.g telligenda etiā est de aliis quibus nō est nocendū: Iz lex exprimit illud qō frequēti⁹ accidit. s. afflictio talium: eo ꝙ non possint resistere. Ex b tū aggrauak pcatū z accelerak vindicta diuina. vnde subdit: Uoci ferabunt ad me z ego exaudiā. e ¶Si pecuniam mutuā dederꝭ. dicit Ra. Sa. q̄ istud sit accipi ꝓ ꝙ. † Zach.7.c debet eni mutuare. primo existēti in necessitate.
f ¶Populo meo pauperi. ꝓ hoc ꝙ dic populo meo. nō excludit gentile: vt dicit Ra. Sa. Iz dat dicit intelligere ꝙ pz⁹ z in minori necessitate debet inde⁹ mutuare indeo q̄ gētili. ꝓ b etiā ꝙ dic paupl: nō excludit diuitē cui etiā mutuādū ē si indigeat: Iz pz⁹ mutuan dū ē pauꝑi. ꝓ b qō etiā subdit: g ¶Qui habitat tecū. nō excludit a mutuo ille q̄ habitat i alia ciuitate: cui ē mutuādū etiā si est i necessitate: Iz pz⁹ succurrēdū ē necessitati vicini. vñ ista lex dic generalr ꝙ ēsto aliquis est ꝓpinquior tanto ꝓ pz⁹ succurrendus est eius necessitati. h ¶Nō vrgebis eū quasi exactor. repetēs debitū cū austeritate nimia q̄diu est impotens ad soluēdū. i ¶Nec vsuris oppzimes. Jn hebreo habet: Nec mozsum pones sup eū: z ꝙ mozsum intelligitur vsura. Cui⁹ ratio est vt dicit Ra. Sa. q̄ sicut serpēs mozdēs in silentio parū ꝓcipitur vel sentitur in ꝓncipio sed postea inflatur bō et diffundit effectus illius mozsus parui per totum corpus: sic vsure maluz nō sentit in ꝓncipio: sed postea ascēdit ad magnā summā z denozat torā bois ꝙstantiā. ꝓz etiam ꝓ predictā expositionē. Ra. Sa. q̄ vsura nō est licita iudeis: etiā cum illis qui nō sunt ō lege sua: q̄ de mutuo dixit in ꝓncipio q̄ nō excludit gentilis: licet pz⁹ dandū sit iudeo: z sup illud ps. ¶Qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. vbi dic glo. hebraica. etiā gentili. z iō q̄ cōcedit iudeis ad vsuram extraneis. Deu. xxiij. ca. est ꝓmissio mīoris mali ad maiꝰ euitandū. s. ne hebreos grauarēt vsuris: sicut dicūt doctores nostri. k ¶Si pignus a ꝓximo tuo. i. iudeo:
l ¶Acceper. ve. aī so. oc. red. Jn hebreo habet: Si/q̄ ad occasum solis reddes ei. z vtrūq̄ est verū. q̄ si sit vestimentū sibi necessariū de die debet reddi sibi in mane. z post resumi in vespe. si aūt vestimentū necessariū de nocte debet sibi reddi vespe z post resumi in mane: z ēstum ad hoc subdit: m ¶Nec habet alind i quo doz. tē. Si aūt queratur quare accipiebat pignus ita frequenter z restituebat. dicit Ra. Sa. q̄ † Act.23.a De here.c. cū ex inuasto. hoc erat ad ipzimendū cordib⁹ hominū dei miseri/cordiā qui q̄tidie peccātib⁹ quotidie relaxat cuz clamant ad ipm. Josephus dic q̄ b erat ne debitor daret oblitioni z fieret negligēs in solutiōe debiti.
n ¶Dūs nō detrahes. i. iudicib⁹ te punientibus ꝓpter peccatū tuū: q̄ in b tenēt locum dei. o ¶Et pncipi ppli tui nō maledices. q̄ maledicere tibi ipsi cū sit caput populi: qui⁹ tu es ps. p ¶Decimas tuas. tē. Jn hebreo habet: Plenitudinē tuā z lachrymā tuā non tardabis reddere. z ſm q̄ dicit Ra. Sa. per plenitudinē intelligunt ꝓmitie in aridis: sic est triticum z hordeū. z ꝓ lachrymā in liquidis: sicut ē vinū et oleū z hmōi: q̄ debēt reddi ꝙte statuto a lege z nō retardari. q ¶Primogenitū filioꝝ tē. q̄ cōsecrati †.13.q.1.c. ecclias. & his ita. De decimis. c. tua.2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ sua ptinere. In decimis vero denarius pfectionē significat: qz vsqz ad ipm numerus crescit. Jdeoqz sic in primitijs pncipia voluntatū: ita in decimis psummationes nostroz operū ad deū referre pcipimur: a quo t boni opis initiū t pfectionis donatur effectus. a ¶Pauperis quoqz nō miserebereris tc.

Re.s.ptra iusticiā pauperi faueas cā misericordie. Bona ē misericordia: sz nō debet esse ptra iudiciū. Judicium aūt dicit scriptura qđ iustū ē: ne quis aūt ppt hāc sniam deū putet ,phibere misericordiaz: opozunе sequit. Si occurreris bouі inimici sui tc. ¶Si facie misericordiā etiā erga inimicos tuos cū potestas ē a iudicādo libera. Non eni cū reducis errantē bouē inimici t reddis inter aliās index resides.

¶Medaciū

† Leui.22.b Eze.44.g

Nico.de lyra

rant immolari. de aialib⁹ aūt aliis pmogenitū asini debebat redimi oue. et alia redimebant: vt .S. dictū ē. xlij. ca. a ¶Septē diebꝰ sit cū matre sua. qz aūt octauā die ē res nimis tenera et imperfecta: t tales non debent offerri deo. Ba.Sa. aſr exponit lram istaz ab illo loco: De bob⁹ qz t ouibus siſr facies. dicēs qz li siſr refert ad lram p̄cedētē immediate q̄ loquit de pmogenito hominis q̄ debebat redimi pꝰ. xxx. dies: t ita dicit qz pmogenitū bouis debebat seruari apud dñm snū. xxx. diebꝰ et tūc dari sacerdoti. pmogenitū aūt onis q̄nq̄ginta diebꝰ. Ad aūt subditur: Septē diebꝰ sit cuz matre sua. die qz b nō refert ad lram p̄cedentē vt dirigat b mandatū ad illos q̄ offerebāt pmogenita: sz ad sacerdotē qui nō debebat aliqđ aſal immolare aū octauam die dño. qđ aūt subdit: ¶Viri sancti eritis mihi. ad oēs generaliter dirigitur: vt sint mūdi nō tm̄ mente sz etiaz corpe. Ideo subdit: ¶Carnē que a bestijs tc. Jn hebreo habet: Que a bestijs fuerit lacerata vl dissipata: qz nō solū erat ipis ,phibituz comedere carnes quaz vnā ptē comederant de stie: sz etiā carnes aialis occisi a quacūq̄ bestia silueſtri vel domestica: etiā si nihil ꝺ occiso comedissent: vt dictū est. ſ. ꝺ. de boue occiso a boue comupcta. Sciēdum etiā q̄ lex ista loquit de carnib⁹ que alias eis erant licite. ꝺ ¶Sz proijcietis canib⁹. Dicit aūt Ra.Sa. q̄ vendere poterāt gentilib⁹ quos iudei reputant sicut canes: t vocant gētiles oēs qui nō sunt de lege iudeoꝝ. ¶Ca. XXII

† Leui.11.b Eze.44.g

† Deu.23.q.4.c ne amisso.

† Deu.22.a

Moraliter.

† ¶Si egressus ignis. i. celus bois indiscretus. † Jnuenerit spicas et comꝑhenderit aceruos tc. p spicas ꝑsone singulares. per aceruos cōmunitates intelliguntꝫ. quas si ds ꝑ celū indiscretū scādaliçauerit a dño puniet ſm q̄ritatē delicti. p ¶Decimas t ꝑmitias tuas nō tardabis offerre. p ꝑmitias intelligunt initia bonoꝝ operū. p decimas pfectiōes eoꝝ eo q̄ denariꝰ numerꝰ pfectus est t limes numeroꝝ vt ꝺr. iij. phy. et p hec duo intelliguntꝫ media bonoꝝ operū. hec eni oia deo sūt attribuenda ranq̄ oīm bonoꝝ actoꝝ. Esa. xxvj. Omnia opa nra opatus es in nobis dñe. c ¶Carnē que a bestijs fuerit ꝑgustata nō comedetis. i. doctrinā in qua nutriti fuerunt supstitiosi vel heretici nō comedetis eā acceptādo. d ¶Sz proijcietis canib⁹. illā dimittēdo infidelib⁹ obstinatis: q̄ diciunt canes. Matth. vij. Nolite sanctū dare canibus.

In ca. xxij. vbi ꝺr in postilla: Et iō dicit Ra.Sa. Lex illa.

Additio.

Lōge videt a sensu lſali dicere q̄ in hoc q̄ ꝺr: Si aūt orto sole b fecerit. intelligit metaphoza: qz in iudicialib⁹ que tractāt de actib⁹ hūanis inter ptes iudicādis: nō ē opꝰ metaphoricis locutiōib⁹: cū possint plano mō dici. vñ melꝰ videt dicendū cuz doc. nris quibus etiā ꝓcedāt q̄dā hebreoꝝ. Obiectio aūt postil. contra eos nō videt valere. nā Iz aliq̄n ꝓtigat q̄ aliq̄ insidiose iterficiāt hoiez i domo ,ppria: b tn̄ ē ꝺ raro ꝓtingētib⁹ de q̄b⁹ lex nō curat nō curat nisi de his q̄ frequēter contingunt.

Replica

In ca. xxij. vbi postillatoz sequēs Ra.Sa. dicit metaphorice dictū: q̄ si orto sole fecerit vt pz i postilla: Burgēſ. instat dicēs: q̄ i iudicialibꝰ actibꝰ debet fieri plana locutio nō metaphorica: cuiꝰ oppositū etiaz fit t fieri pōt q̄si i ſminis buiꝰ lre. Jz etiā t scribitur luce clariꝰ id ,pbari lr̄is: instrumētis tc. Ꝺ Burgēſ. satis facit arguēdo postilla. Nā nō ē rarū fures in die irruere i domos hoim rapere: occidere: et hoies de domib⁹ effugare: q̄s siqs occideret reꝰ nō esset: essent eni tales aliq̄d plus q̄ fures. Hec ē ſnia beati Aug⁹. posita in Blo.ordi. vñ et si fm beatū Aug⁹. sint aliq̄d plus q̄ fures sunt tn̄ vere fures: qz viurpatores rei aliene inuito dño. i casu igit postillatoris t Ba.Sa. lra planī exponitur.

On suscipies tc. Ca. XXIII

Dic ordinat rōnalis q̄tū ad iudices: t ꝑmo erga ptes que debēt in iudicio aliq̄id ,pponere: vt nō audiat vna ps sine alia: qz q̄s vna audit in absentia alteriꝰ: solēt multa mendacia ſmiscere ad iustificationem sue cause. t b est qđ ꝺr: Non suscipies vocē mendacij. scdo regulat circa testes. cū ꝺr: f ¶Nec iūges manū tuā: id est nō facies pactū vel ,pmissum. et vtit tali mō loquēdi: qz in pactis et ꝑmissis iūgit manꝰ vni⁹ cū manu alteriꝰ ad cōfirmationē. Jn hebreo habet: Nō leuabis manū. t est eadē sententia qz apud aliōs ille q̄ ,pmittit aliq̄d leuat digitū vel manū ad ꝓfirmandū ,pmissuz. g ¶Et ,p impio tc. Jn hebreo habet: Cū impio ad essenduz testē falsuz t istud pōt referri ad eum q̄ ,pmittit impio. ſ. vt ,p eo ,pmittat se falsuz testificari: t sic accipit trāſlatio nra. Alio mō pōt referri ad ipm ipiū vt. ſ. sit testꝫ i causa falsa: t b mō exponit Ra.Sa. t rōnabiliter qz sic refert ad iudices istud ꝑceptū: q̄ q̄dem iudices b ifozmant: vt ꝑdictū ē: t sic ē sensus ꝑdicti mādati: Nō leuabis manū cū ipio. assecurādo eū donis vl ,pmissis vt sit testꝫ falsitatꝫ: sic fecerit iudices samarie ad mādatū ieçabelis ſmittētis falsos testes ptra naboth vt occideret: vt hr̄. iij. Reg. xxj. tertio ifozmat q̄tū ad formā iudicij. cū dicit: b ¶Nō seq. tc. qz index nō ꝺz dare sniaz iniustā ad testificandū turbe vel multitudini: sic fecit pilatꝰ ꝓ xp̄m volēs satisfacere pplo: vt hr̄ Marci. xv. t Matth. xxvij. i ¶Nec i iudi. pluacḗ. sen. vt si maioz ps iudicū declinet ad sniaz iniustā: nō ,propter ꝺz aliq̄s ꝺ iudicib⁹ ꝓformit ipis ꝺ iudicio rnderе: sz veritatē tenere. Aliē exponūt hebrei passum istū. qz i hebreo hr̄: Nō declinabis pꝰ rabbim. i. multos ad malū: t nō rndebis i iudicio ad declinādū pꝰ rabbim. i. mgros vl magnos ad peccādū. Hec dictio hebraica rabbim eq̄uoca ē: qz significat idez q̄ multos: t sic accipit i ꝑma pte auctoritatꝫ: t ē sensus: q̄ ,ppt maioz ptē iudicantiū declinantē ad iudiciū iniustū: aliqs ꝺ iudicātib⁹ nō ꝺz seq̄ dictū eoꝝ. Itē significat idē q̄ magnos vl magistros: t sic accipit i scda pte auctoritatꝫ. cū ꝺr: Et nō rndebis i iudicio ,ppt magnos vl mgros ad peccādū: t ē sensus: q̄ sic nō ē declinādū a ꝛitate ,ppt maioz ptē indicantiū ibi declinantez: ita declinandū nō est ,pter illos q̄ sunt maioris auctoritatis in iudicādo: t ,ppt b statuerūt sapientes indeoꝝ q̄ in iudicio reqrit snia: tūc dictū indicantiū ꝺz incipi ab illis q̄ sunt minoris auctoritatꝫ. t vltio a maioꝛib⁹: ne miozes formidēt ꝺclinare a snia maloꝝ: qđ posset eē si maiozes ꝓmo dicerēt. et hūc modū tenēt i vniuersitate pariēſi theologi in deliberatiōibus sz ſcipiēdo ab illis q̄ sūt minozes i magisterio. Quarto infozmant iudices q̄tū ad ꝓditionē ꝑsonaꝝ venientiū ad iudiciū. cū ꝺr: k ¶Paupis q̄z nō miserebereꝫ i iudicio. i causa falsa in intuitu sue pauptatꝫ. eū sustinēdo: qz sanctū ē ꝓhonorare veritatē: vt ꝺr. ſ. Ethi. l ¶Si occurreriſ. Jstud ponit hic ex incidēti: qz ex litigijs de q̄bus ꝛmediate locutꝰ est solēt hoies inimici fieri. ideo subdit: Si occurreris tc. Jstud ꝑceptꝫ dupliciter de causa. ſ. p aliqli errāti: ne a feris deuorꝛ. indei eni erāt crudeles. t iō lex induxit eos ad pietatē etiaz circa bruta animalia: vt p hoc ad maiorē pietatē circa hoies inducerent. Item ,p dño animalis: q̄ p talē reductiōem inducebant ad amicitiā reducentis: t qđ hic dicit ꝺ boue t asino erranti: intelligendū est de oñi aniali domestico. a ¶Si videris asinum tc. Jstud etiā ꝺr ,p animali: t etiā ,p dño: sicut dictū est in lege immediate ꝑcedenti. t qđ hic dicit de asino: intelligendū est de oñi animali onerato. b ¶Nō declinabis in iudiciuz pauperis. reuertit ad infozmandū iudices: qz sic supra infozmauit eos de nō sustinēdo pauperes in causa iniusta: ita ecōtrario docet eos q̄ nō declinēt a iusticia eoꝝ sustentāda i favorē diuitis vel potētis. c ¶Mendaciū fugies. Iz enim sit fugiendū ab oīmbus: maxime tū a iudicib⁹ qui sunt in statu t officio conseruande veritatis. d ¶Jnsontē t iustū nō occides. dicit insontem. i. innocentē q̄tum ad illum q̄ p falsos testes cōuincit: q̄ iudex nō debet interficere si sciat eꝰ innocentiam secrete: sed debet testes diligentius examiare vt eorum falsitas deprehēdat: t si sic nō potest ꝺpḗdere debet iudiciū ad superiorē remittere: t si nō pōt: qz nō habet suplorem iudex dicit Tho. de Aquino scḗa scḗe. q. lxiij. ar. vj. in ꝛsōne ad tertiū argu. q̄ in hoc casu iudex nō peccat ferē do sententiā mortis cōtra cum: quia nō interficit ipm: sz illi qui accusant. Saluo tamē meliori iudicio videt cōtrariū: qz dicit Aug⁹. lib. de li. arbi. Quomodo apud diuinā prouidētiam a peccato liberi sunt qui pro bis rebus quas contemni oportet humana cede polluti sunt. q. ꝺ. nullo modo. et p res contemnēdas intelligit Aug⁹. omnia illa que homies inuiti amittere possunt: inter quas est vita corporalis: t multo fortius dignitas tēporalis quecunq̄ t potestas iudicandi: ſm q̄ dicit Job. ij. Cuncta que habet homo dabit pro aīa sua. i. pro corpozali vita tuenda: et ideo si iudex q̄tumcunq̄ superioz non possit inuenire viam liberandi innocentem a morte: t debet ꝑius dignitatem t officium iudicādi dimittere q̄ sententiā mortis contra innocentem ferre: aliter peccatum non euaderet: vt videt. dicit autē e ¶Justum. ,pter illum qui iustus est iudicio hominū ꝺuis forte sit debitor mortꝫ apud deum: t talē nō debet iudex occidere q̄tus secrete sciat ipm morte dignum: quia nō est licitum ei vt est ꝑsona singularis ſm q̄ dicit Aug⁹. j. de ciuitate dei. Qui sine aliqua publica administratione maleficum interficit velut homicida iudicatur: t tanto amplius q̄to sibi potestatē a deo nō concessaz vsurpare non timuit. Nec etiam vt est ꝑsona publica: quia vt sic nō habet viā ad occidendum eū. Nec ē simile de condēnatione innocētis ad mortem t de dimissione illiꝰ qui ē morte dignus: propter qđ nō valet si arguaſ per te. iudex nō potest cōdemnare quem scit innocentē: quia vt est ꝑsona publica nō potest dimittere quē scit dignū morte: quia vt est ꝑsona publica potest resignare dignitati t officio iudicandi: sed vt est ꝑsona singularis nō habet viam vel potestatem aliquā occidendi. Aliter aūt exponit Ra.Sa. passum istum dicens q̄ innocens hic accipit ille qui erit de domo iudicij condemnat⁹ ad mortem ,p crimine sibi imposito: tamen est innocēs ſm veritatem: qz si tunc apparet aliquis qui velit eius innocentiā declarare debet reduci ad iudiciū vt audiaſ ille qui vult eum innocentē ostendere t sic factum fuit de ſusanna: vt patet Dañ. xiij. ad cuius. ſ. danielis dictuz fuit reducta ad iudiciū t a morte liberata. Per iustuz hic intelligitur ille qui erit de domo iudicij tanq̄ innocēs a crimine sibi imposito ſz ſm veritatē sit reus: t tunc si appareat aliquis qui velit eum probare reum de dicto crimine: nō est audiendus contra eum: quia licet euadat manum hominis: remanet tn̄ in manu dei puniēdus. Ideo subdit ,p causa buiꝰ dicti. f ¶Quia aduersor impium. ac si dicat deus: propter hoc talem nō debes occidere: quia licet manum tuam exeat: remanet tamen in manu mea ad puniendum: et possum eum interficere multis vijs quia nō dimitto impium impunitum. g ¶Nec accipias munera. etiam pro iudicio vero. nō enim debet vendere iudex iusticiam suam. quia si sit iudex inferioz debet esse contentus de stipendijs sibi datis a superioꝛi. si autem sit superioz debet esse contētus redditibus suis: qui sunt stipendia sibi concessa a cōmunitate ,p observatione iusticie. b ¶Que excecant etiaz p: nūdētes. quia si accipiat iudex munera pro iusticia defendenda ex tali assuefactione inclinabit ad accipiendū ,p iniustitia sustinenda: et sic excecabitur. ideo sequit: i ¶Et subuertūt verba iustoꝝm. quia q̄ prius loquebant ,p veritate iusticie: postea loquunt ad contrariū. k ¶Peregrino molestus nō eris. peregrinꝰ hic dicit transiēs p aliēnā terram: quez iudex non debet molestare retardando sibi facere iudiciū de iniuria sibi facta: vt iter suum posset exequi. l ¶Sex annis. Hic ꝓsequenter infozmant sacerdotes: qz hic agit de festis et solennitatibus: que licet debeāt obseruari a toto populo: tamē in hoc debent dirigi per sacerdotes. t primo agitur de septimo anno qui erat q̄si tot⁹ solennis: eo q̄ erat annꝰ remissionis. t hoc est quod dicit: Sex annis semi. ter. tuam tc. ꝑ victu tuo t familie tue. m ¶Anno aūt septimo dimittes eā. dicit Aug⁹. q̄ septimo anno bñ erat seminandū sed nō colligendum a seminantib⁹: sed erat dimittendus pauperibus: vt subditur: Ut comedant pauperes tc. Josephus aūt t hebrei dicunt q̄ septimo anno nō erat seminādū nec colligēdū a dominis terre: sz debebāt dimittere illa que spon-

¶ a ¶Mendaciū. Veritatez t iudicium amat dñs: t ad hec exequenda ppli suū hortat: qz nō ē ꝑsonaꝝ acceptor. b ¶Sex annis seminabis ter. tc. Aug. Querit quid colligāt pauperes si in septimo anno ita parcit terre vt nec seminetur. Nō enī ad vineam et oliuetum pertinet qđ dictum est: edēt paupes gentis tue qz de terra nō seminata nihil possunt sumere: vbi segetes nasci non ꝑnt. De vinea eniz et oliueto: postea dicit similiter esse faciendum. Jdeo illud ꝺ aialibus intelligitur: que frumentis seruiūt. An sic accipiendum sex annis seminabis t colliges septimo ꝺo nō colliges: vt intelligaſ semi. bis: etiam si dictum nō est. vt ad sex ānos seminare t colligere pertineat: ad septimū ꝺo dimittere quod fuerit seminatū. Nam quid inde habebūt pauperes: quoniz ꝛsiduum etiam ferꝫ bestijs dedit eis. ſ. q̄ illis fructibus ꝑt vesci. i. aprus ceruus t hmōi. Nō tū non dicetur: nisi significatiōis grā. De bob⁹ eni nō est cura deo. Nō sic nō intelligitur quasi nō pascat ea q̄ nō seminat neq̄ metit: sz qz ei cure nō est ꝑcepto mouere hominē: quō bouі suo consulat: q̄to ergo minus cura est ei de feris bestijs ꝑcipere cuz eas ipe pascat diuitijs nature: qui etiaz eas pascit p alios sex annos cū colliguntꝫ que seminantur. ¶Sex annis semiabis terram tuā tc. Jn senario pfectio operū. in septenario requies aiarū exꝑmit. Bene ergo sex annis semiare terram nr̄am t cōgregare fruges eius ꝓuidimur: qz in ꝑsenti vita que sex etatibus ꝓstat: terrā carnis nre exercere t virtutū semina in ea serere debemus vt i futuro vitā eternam accipiamus. Nō aūt populi pauperes t bestie agri comedere iubent: que in septimo anno de nro laboze ꝑterito crescūt: significat q̄ p clemosynarum t charitatis obsequiū: merces in futuro paratur: quā etiam vinea t oliuetuz. i. gratie t misericordie opera ꝑparant. Si ergo nō tantū amicis sed etiā bestijs. i. inimicis beneficī sumus in futuro: cum tam nō erit tempus operādi ꝓmia cōsequemur

tui: aut asino errāti: reduc ad eū.

¶ benefacite his qui vos oderunt.

Si videris asinum odiētis te ia- a†

¶ negligendo.

cere sub onere: non pertransibis

a ¶ accipiendo personam.

ſz subleuabis cū eo. Nō declinab b

a ¶ recte iudicare filij hominuz b ¶ Perdes oēs qui loquuntur mendacium.

a in iudicium pauperis. Mēnda- c

¶ qz dñs sanguinem seruoꝝ suoꝝ vlciscetur.

ciū fugies† Jnsontē et iustum nō d e

¶ non iustum.

occides: quia aduersor impium. f

a ¶ beatus qui excutit manꝰ suas ab oīmunere ¶ i iudicio vel testimonio. b ¶ iterum excitate.

† Nec accipias munera q̄ excecāt g b

¶ Auaro nil est scelestius nihil iniquius quam amare pecuniam.

etiā prudētes: t subuertūt verba i

a ¶ vt puraret. b ¶ qui dum est in hoc seculo peregrinatur a domino.

iustoꝝ. Peregrino molestus nō k

¶ quomodo scilicet facile contristentur aō habēt res vnde se cōsolentur.

eris: Scitꝫ eni aduenaꝝ animas

a ¶ ex cōditiōe sua quisq̄s perpendat quō alijs mi fereatur vñ dimittere t dimitteretur vobis tc.

qz t ipsi peregrini fuistis in terra

b egypti. Sex annis seminabis ter l+

rā tuā: t cōgregabis fruges eius

¶ Seminabis quidē sed nō colliges.

anno aūt septio dimittes eam: t m+

reqescere facies: vt comedāt pau

peres populi tui: Et qđquid reli-

† Deu.13.f

† Deu.16.b Eccli.20.b

e. Coz.9.b

¶ te nasce.

sequemur. Unde qui seminat in benedi-
Ps.125. ctionibus de bene. t metet. v. c. a Et
per nomen exter. tē. Per nomen suū iu-
rare p̄mittit: non q̄ bonū sit iurare. Sed
sciebat homines p̄nos ad iurandū cē:
nō vult p̄ iurēt p̄
nomina externoꝝ
deoꝝ: t frequenti
iuramēto inducā-
tur ad cultū eoꝝ.
Sic et hostias nō
approbat dē: ma-
nult tñ sacrificari
sibi q̄ idolis.
b Tribꝰ vicibus
tē. Fidē sancte tri
nitatis colētes. in
pascha enī immo-
latur filius. i pen-
tecosten datur spi
ritus. ih scenophe
gia paterne maie-
statis potentia de
claratur. Tribus
vicibus per singu
los ānos tē. Hoc
est omni tpe p̄tis
vite t in sancte tri
nitatis in confessi
one: p fidez: spem
t charitatez bono
rum operum obse
quia. deo creatori
vestro exhibebit'.
Pasca eī celebra-
mus mense nouoꝝ
t p sanguinem
agni imaculati ab
egyptia seruitute
liberati. p spūales
aquas ō veteri bo
mine in nouū trā-
simus nō in vetu-
state lre: sed in no-
uitate spūs: quo i
ter raz p̄missionis
p gratiaz christi p
uenimus. Solēni-
tatem ℞o mensis
primitiuoꝝ celebramus: cum ope-
rū nostroꝝ volun
tatem t sermonuz
primitias domino
cōsecramus. ℞o
lennitatē q̄z in exi
tu anni: quādo cō
gregatis frugibꝰ:
id est virtutū fru-
ctibus ad finē vi-
te t introitū regni
celestꝭ puenire cō-
tendimus: in tab-
naculis septem di-
ebus cōmozātes.
qz p oīe tp̄s vite
p̄sentꝭ pegrinos nos esse agnoscimꝰ: nec
requiē hic sed i futuro requirimus sedu-
lo curantes: ne in ꝯspectu dei vacui pare
amus. c Solennitatē quoq; in exitu
anni. Maturis scilicet frugibus quando
fructꝰ totiꝰ anni collecti sūt in septembꝛi
scilicet quem hebrei thesseri: macedones
itheneos vocant: in cuius p̄ncipio iu-
dei feriantes amplius tuba canunt q̄z in
cunctis mensibus: et plura offerunt: in q̄
dies expiationū: t dies scenophegie. xv.
die que est solennitas tabernaculorum.

q̄ Mō co.

† Deu. 16. c

† Exo. 34. c Deut. 16. d Ecc. 35. a De ꝛle. dis 1. c. omnis christian⁹.

te nascebantur pauperibus: t hoc magis cōcordat littere. cum dicit: Anno autē
septimo dimittes eam t red̄. facies. ita q̄ li requiescere facies. referatur ad hoc q̄
terra non exerceatur per culturam. et li dimittes. referatur ad hoc q̄ domin⁹ cā-
pi ea que sponte nascebātur illo anno pauperibus dimitteret. a Ita facies in
vinea t i oliueto tuo. qz sīc nihil colligebat dñs in possessione sua: ita nec in illis q̄
erant super campū. Secūdo agitur de celebratiōe sabba-
ti. cū dicit: b Sex dieb⁹ opaberis tē. t istud est expo
situ ca. xx. repetitur tñ hic istud p̄ceptū, ppter hoc q̄ locu
tus est immediate de septimo anno: q̄ erat totꝰ requieti: t
ideo ex ℞ forte crederet aliquis q̄ in illo anno septima di
es nō esset observāda: nisi sicut alie dies hebdomade: p̄
pter quod ad hmōi errorē tollendū fit memoria de obser
uatione sabbati: que est eadez in septimo anno sīc et in a
liis. que aūt sit illa observatio expositū est. ℞. xx. ca.
c Omnia que dixi vobis custodite. hoc intelligiē speci-
aliter de p̄tinentibus ad observationē sabbati: que sunt
plura. Ba. S. dicit q̄ hoc dicit ad subintelligendu vasa
hebreoꝝ de quoꝝ requie nō fecerat mentionē: que tamē
debent requiescere etiā die sabbati. nec licitū est eis ea lo
care vel accomodare gentilibus ad faciendu opera sua
vt securim ad scindendū ligna t similia. d Et per no-
men externoꝝ deoꝝ. i. idoloꝝ. e Non iurabitis. iura
mentū enī introductū est ad p̄firmationē veritatis de re
aliqua de qua poterat dubitari in q̄ctū p iuramentū inuo
catur deus testis illius rei de qua iurat: ppter q̄ iurās
p̄fitetur deū esse infallibilis veritatis ad cōfirmandum
omīa dubia. t ideo iurare est actus latrie: ppter q̄ p fal
sos deos nō est iurandū: eo q̄ nō possunt esse testes veri
tatis: t qz actus latrie nullo modo est eis exhibendus:
vt dictum est. ℞. ca. xx. f Neq; audietur ex ore. quod
exponit Ba. Sa. dices q̄ nō est licitum iudeis dicere vel
facere aliqua cū gentilibus. ppter que gentiles iurant p
nomē idoloꝝ t est sensus: Neq; audietur ex ore tuo. i. ex
ore tuo nō exibit verbum per quod audiat̄ iuramentū p
idola etiā factū a gentilibus. Beatus ℞o Aug⁹. scribēs
ad publicolā dicit q̄ licet nō sit licitū gentilem inducere
ad iurādum p idolum si tñ gentilis habeat aliqua pacta
cū christianis t offerat se ad p̄firmandū illa iurando per
idolū: licitū est christianis tale iuramētum recipere. Po-
nitur aūt ō istud p̄ceptū in ꝛta observationē sabbati: qz
vtrūq; ptinet ad reuerentiā deo exhibendā. Cōsequēter
agit de tribus solēnitatibus notabilibꝰ que fiebant p an
num. cum dicit: g Tribus vicibus tē. inter que p̄mū
est festū pasce. t hoc notatur cū dicit: h Solennitatē
açymoꝝ custodies. quia septem diebus debebant vesci
açymis: sicut. ℞. expositū est. xij. ca. i Sicut p̄cepi tibi
tēpore mēsis nouoꝝ. mensis enī p̄imꝰ in q̄ celebrabat pa
sca. xv. die huiꝰ mensis dicit mensis nouoꝝ: qz i crastino
eiusdē diei fiebat oblatio de nouis fructibꝰ: qui mature
scebant añ alios: vt si homo intrās campū vel hortū suū
videret ibi aliquas spicas vel ficū in ficulnea appropin-
quantes ad maturationē ante alias debebat colligere et
apportare ad templum in solennitate paschali.
k Non apparebis in cōspectu meo. i. in loco sacrificij.
l Vacuus. i. sine oblatiōe vel sacrificio. Scōm festū est
pentecostes: quod celebratur q̄nquagesima die a die pa-
sce in memoriā beneficij dei in datione legis que data est
in monte sinai quinquagesima die ab exitu filiozꝝ israel
de egypto qui egressi sunt die pasce. ℞. die. xv. primi men-
sis. vt dictum est. ℞. xij. ca. et. xiij. t hec solennitas tangit
cum dicitur: m Et solennitatem mensis primitiuoꝝ.
quia in illa solennitate offerebant panes de nouis frugi-
bus: sicut in solennitate paschali offerebātur primitius in
spicis. spice tamen ille igni torrebantur et excutiebantur
grana t sic fiebat sacrificium: vt habetur Leui. ij. t. xxiij.
Tertium festum erat tabernaculoꝝ quod celebrabat eo
q̄ dominus habitare fecit filios israel in tabernaculis in deserto: et de loco illo
deduxit eos ad terram delitiosam: t ideo in hoc festo debēt habere ramos viri-
des t fructus arborum pulcherrimos. Celebrabatur autem hoc festum mense se
ptimo scilicet septembri. et hoc notatur cum dicitur:
n Solennitatem quoq; in exitu anni. hoc est immediate post exitum anni: quia
september est ōmus mēsis simpliciter in anno. Iz martius sit p̄mus ℞tus ad festa
sicut dictum est. ℞. xij. ca. t Heb. vij. o Ter in anno apparebit oīe masculinū
tuū tē. i. in pasca: t in pentecoste. t in festo tabernaculoꝝ: tamen cū illis qui erāt
remote a hierusalem aliquando dispensabatur de duabus vicibus scilicet in pen-
tecoste et in festo tabernaculorum. p Non immolabis sup fermēto sanguinem
victime mee. Alia lra: sed minꝰ correcta habet victīe tue: t loquit ō victima agni
paschalis que nō debebat immolari donec fermentū fuisset amotum de domibꝰ iu-

r deorum

§ apti cerui.

quū fuerit edant bestię agri. Ita a
§ putabis. i. t excoles sed fructum nō colliges.
facies in vinea et in oliueto tuo.
§ omni tēpore p̄sentis vite quo laborandū est.
Sex dieb⁹ opaberis: septimo die b
a § inquiete anime solute a corpore. b § qui fortiter operandi laborem sustinuit. § disciplinatus c § hebes. § de q̄ dicit isachar asinus fortis sup-
posuit humerum ad portandum.
cessabis: vt requiescat bōs et āsi-
§ ecclesie que nobis quasi ancilla seruit: vel synagoge que seruit cū filijs suis. multi enim iudei ad dominum conuerti.
nus tuꝰ: t refringerek̄ filiꝰ ancille
§ gentilis de oleastro assumptus est et bone olive inserꝰ vel q̄ in mūdo fuit q̄si aduena t pegrinꝰ.
tuę et aduena. Dia q̄ dixi vobis c
a § Sed per nomen suum.
custodite: et p nomē externoꝝ d
a § in cuangelio omnino intercidit iramentū.
deoꝝ non iurabitis: neq; audiet e f
§ in aprili. i. in iunio et in septembri.
ex ore vestro. Tribus vicibus p b st
§ pasca pentecosten scenophegia.
singulos annos mihi festa cele-
§ qua christus immolatur.
brabitis: Solennitatez açymoꝝ b
custodies. Septē dieb⁹ comedes
açyma sicut p̄cepi tibi† Tempe i
§ aprilis quando ℞m iosephū colligebant spicas et eas igne rorentes et manibus confricantes of ferebant primitias domino de quibus parum imponebant sacrificio reliquum erat sacerdotis quo facto cuiq; metere licebat.
ctu meo vacuus: t solēnitatem l m
mensis primitiuoꝝ operis tui
§ vel seminaueris.
q̄ctuq; seueris in agro: solennita- c n
tē quoq; in exitu anni: quādo cō
gregaueris omnes fruges tuas
de agro. †Ter in anno apparebit o
§ femine enim debet occultari.
omne masculinum tuum coram
a § i. purum sacrificium sine corruptione.
domino deo. Non immolabis su p
§ malicie ex nequicie.
per fermento sanguinem victi-

§ tientia

a § Mō coques hē. tē. Aug⁹. Quō itelligat ad ℞ho-
rū p̄pietatē nescio vtq; possit repiri. Si enī alicuꝰ sī-
gnificatiōis eā p̄hibitū acceptimꝰ agnū i lacte coqui:
nullus vsus est ita coquēdi. Si aūt in diebꝰ quibꝰ la-
etat: q̄s iudeoꝝ ℞ vnq̄ seruauit
nisi suggere deisteret. Quid
est aūt in lacte matris sue: q̄si
possit etiā si ℞ intelligereꝭ: sī-
ne bulꝰ p̄cepti trāsgressiōe co
qui. Si eo nato mozma ma-
tre eius ab oue alia lactareꝭ.
Cū alicuꝰ q̄ significātie causa esse p̄ceptū nemo ambigit.
Sed etiā que p̄nt obseruātia
factitari: nō sine causa ita sūt
p̄cepta. Significāt enī aliq̄d.
hoc vero quō obseruet ad p̄
p̄ietatem verboꝝ: aut nō est:
aut nō elucet. Intellectū tñ ō
rp̄o approbo: q̄ hac ppbetia
p̄dictus ē: nō occidēdus a iu
deis infans: q̄si herodes que
rens eū occidere: nō inuenit:
vt coques q̄s dictū est p̄tine
at ad ignē passionis. i. tribu-
lationē. Illud quoq; fortitan
nō absurdum est: q̄ alij dicūt
id esse p̄ceptū p̄ ppbetiam:
ne se boni israelite sociarēt in
deis malis: a quibꝰ christus
passus ē: tanq̄ agnꝰ in lacte
matrꝭ sue. i. eo tpe q̄ p̄ceptus
est. Dicunt enī femie ex q̄ cō-
ceperint: lac colligere: rp̄s ār
nono mēse cōpleto: decio in-
choato natꝰ ē octauo kalēdas
ianuarias: t p̄mo mense cōce-
ptꝰ est. ℞. octauo. ℞. kalēdas a-
prilis: qz tp̄s t passionis eius
fuit in lacte matrꝭ sue. i. in die
quo cōceptꝰ est vel paulis ad
huc lactentibus nō īmittes
passionē tanq̄ rp̄o dictū sit q̄
talibus adhuc discipulis pe-
Job.13.b percit. Aūt ait: Si q̄ me queri
tis sinite hos abire. Unde ad
dit ewāgelista: vt sermo ip̄le-
retur quē dixit: Quia q̄s de-
disti mihi non perdidi ex eis
quenq̄. Unde apparet eos si
tūc paterenꝭ fuisse pituros:
postea vero passi sūt nō agni
in lacte: ℨ arietes in grege.
Mozali. Stra. Mozaliter. Hedus. i. peccator: nō est i lacte ma-
tris coquendus. i. blandiciis dissoiuēdus: sed aspere
increpandus t redarguendus. b Ecce ego mittam
tē. Ba. Josue significat ducem populi qui ō angelus
dicit: qz ad voluntatē dñi annūciandam mittit: ange
los enim grece nuncios dicimus. c Inimicus ero
tē. Hzego. Radix cuncti mali supbia est: de qua dicit:
Eccli.10.b Initiū oīs peccati supbia. Prima eiꝰ soboles septem
principalia vicia. Inanis gloria. Invidia. Ira. Tristi
cia. Auaricia. Ventris ingluties. Luxuria. Et q̄ bis
septē supbie vitijs nos captos voluit redēptor noster
ad spūale liberatiōis p̄liū spū septiformis gr̄e pleniꝰ
venit. d Discedetq; te ag̃elus tē. Ba. Josue ip̄lm
israeliticū in terrā p̄missionis induxit septē gētes eiꝰ-
Mystice. cies idolaq; t aras eoꝝ destruēs. Mystice ver⁹ de-
bas gētes cū simulacris suis extermiat: cū septē p̄n-
cipalia vitia t oīe idolū inimici de cordibus nr̄is ex
pellit: vt nature nr̄e terrā secure possideam⁹.
e Quos ego cō. tē. Johānes Chryso. Habet vnū-
q̄q; vitiū i corde nr̄o p̄pria māsionē quā sibi vēdi-
cās: i aīe nr̄e recessu eterminat israelē. i. rex sūmaq; cō
templatiōez: t aduersari nō desinit. Mō ei p̄nt ℞tutes
cū vitijs mozaris: ℨ cū ab israelitꝭ. i. ℞tutibꝰ fuerit vi
tia supata: locū q̄ cōcupiscētie vel fornicatiōis spūs
possidebat castitas obtinebit. Quez furoz cepat: pa-

a § i. pinguedo bonoꝝ operū t fecunditas virtutum: vel spiritualis intelligentia.
mę tuę: nec remanebit adēps so- a
a § diem iudicij quia tunc nō erit locus operandi virtutibꝰ studendi: vel scripturam perscrutandi.
lennitatis meę vsq; mānet† Pri- b
§ bonorum operū initia.
mitias frugū terre tuę deferes in
§ q̄ nō est locus veri sacrificij extra catholicā ec clesiam. a § Josephus dicit añ octauuz diem nō licere interfici. § passione punias. § o herodes et o iudei. b § christum qui est hedus iudeis: agnus nobis.
a domū dñi dei tui. Mon coqs hē- c
§ in infantia vel tpe conceptionis. § iosue.
dum in lacte matrꝭ sue: Ecce ego d
mittaz angelū meū: q̄ p̄cedat te: e
et custodiat in via: t introducat f g
ad locū quē paraui. Obserua eū: b
a § vñ sicut obediamus moysi: sic obediem⁹ tibi.
et audi vocem eiꝰ: nec p̄tendum h
putes: quia nō dimittet cū pecca k
a § quia ex filijs israel qui vir vidēs deū interpretatur: vel q̄ iesus dictus est. Mystice ℞o saluator et redemptor noster. p̄t intelligi qui ē angelus magni consilij t sue paterne voluntatis nuncꝰ in quo nomē dei vel veracitet est q̄ verus deus est.
uerit: et ē nomē meū in illo. Qz si i
audieris vocem eius t fecerꝭ oīa
que loquoꝝ: inimicus ero inimi- c
cis tuis: t affligā affligentes te:
† Precedetq; te angelus meꝰ: et in- b
troducet te ad āmoꝛreū: t etheū:
t pherezeū: chananeūq;: t euēū:
et iebuseum: quos ego conteraz. e
Non adozabis deos eozum: nec l m
coles eos: Non facies opera eo- n
a § vt omnis memoria eorum destruatur.
ruz: ℨ destrues eos: et cōfringes o p

† Exo. 34. b Deut. 14. c

† Exo. 32. g

Ieremias

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiētia vēdicabit. Quē triſticia morē operans occupauerat: ſalutar[ē] ꝛ plena gaudio leticia poſſidebit. Quē accidia vaſtauit: excolet fortitudo. Quē ſupbia ꝛeulcabat hūſtitas honeſtabit. Itaq; ſingulis vitijs expulſis eoꝝ loca. i. effect⁹ virtutes ꝛie poſſidebūt: ō filijs iſrael. i. aīe deuz videtes nūcupāt: q; cū vniuſas eozdis expulerint paſſiones nō tā alienas poſſeſſiōes paratiſſe q; ꝓprias recuperaſſe credēdi ſūt: qz ſm vetē traditionē: fraz chananeoꝝ filij Sem in diuiſiōe oꝝ ſoꝛtiti ſūt: quā chananei violenter poſſederūt. Ñ iuſto iudicio dei expulſi ſūt. Voluntas q; dñi poſſeſſionē eozdiñi nō vicijs ſz virtutib⁹ ꝓuatuit: q; p⁹ ꝓuaricationē adeo infoelesētib⁹ vicijs: q; ſi chananeis a ꝓpria regiōe ꝓpulſe ſunt. Cū ꝛo p dei grāz: diligētia nr̄a: laboꝛe nr̄o reſtituunt: nō tam alienā terraz occupāt q; recipiūt ꝓpriaz. a Benedicā panib⁹ tuis et aquis ꝛē. Aug⁹. Alia lr̄a benedicā panē ꝛ vinū tuuz ꝛē. Quis be ꝓmiſſiōes poſſint ꝛ ſpūaliē intelligi: tñ cuz ſm hoſez tgalē felicitatē intelligunt ad vetus teſtamentuz ptinent: vt queq; ꝓcepta exceptis his que in ſacramēto aliq̄d ſignificāt: eadē ad mores bonos ptinētia reperiāt̄ ꝓmiſſiones tñ carnales atq; terrene ſunt. Jn futuro aūt dabunt premia ad nouū teſtamentū ptinētia que im ꝓpñ nō accipient. b Emittēs ſcabrōes ꝛē. Aug. Emittam veſpas ꝛē. Hoc ꝓmittit de⁹ ꝛ liber ſapiētie dicit eſſe ſimpletū: vbi ait: Emiſit aſſeſſores exercit⁹ ſui veſpas: nō aūt legimus factum neq; moyſi tpe: neq; ſb ioſue: neq; ſub iudicib⁹: neq; ſub regibus. Jdeo fortaſſe veſpe aculei timoris intelligēdi ſūt: quibus agitabant gētes: vt cederēt filijs iſrael. Deus ē loquit: in cuius ſermone ſi ſignuate aliquid dicak: quod ad ꝓpriet̄atem non ſit impletuz: non impedit hiſtorie fidem: in qua perſpicitur veritas narratoꝛis: ſic nec euāgeliſtarū narratio ſm ꝓpriet̄atē impedit: ſi aliq̄d a chriſto figuratē dr̄: Luc. Alia littera. Emittā veſpas ante te: et ejciet ām oꝛeos ꝛē. A plurali ad ſingularē numeꝛ ſe conuertit. Jntelligitur aūt ē ejciat ām oꝛeos veſpa. ſ. ſicut locuſta: ſic rana: non q; vna ſit: ſed p ſingularē intelligit pluralis. c Nō ejciam eos a facie ꝛē. Strab. Gentes iſte vicia ſignificāt q; nec ſimul nec vno tpe in ſanctis extinguunt: ne mōſtra terre multiplicentur. i. ne in ſupbiam eriganꝛ: ꝛ vanā gliam ꝛ bmōi. Nam cum ſancti contra maiora vicia pugnāt ꝛ vincunt: relinquuntur minora: et ꝓmittūtur dominari: ne per elationem grauius coꝛruāt. Unde paulo datus eſt ſtimulus carnis ad cuſtodiam humilitatis.

a Seruietiſq; dño deo veſtro. quia p hoc feliciter habitabitis i terra vobis ꝓmiſſa. ideo ſubdit: b Et benedicam panib⁹ tuis ꝛ aquis: id eſt cibis tuis ꝛ potib⁹: qui noīe panis ꝛ aque deſignant: vt pluries dictum eſt ſupra. c Et auferā infirmitatē de medio tui. conferendo tibi bonam anime diſpoſitionez. d Nō erit infecūda nec ſterilis in terra: tua dicit infecūda q; qua. plē hz et nullius aut modici valoꝛis. Sterilis. que nulla habet: ꝛ in hoc deſignatur multiplicatio populi ꝛ foꝛtitudo. e Numeꝛ dieꝝ tuoꝝ implebo. i. vita tua nō breuiabit ſ firmitate peſte fame aut gladio. f Timoꝛem meū mittā ꝛē. quod fuit impletuz Joſ. v. vbi dicit. Diſſolutum eſt coꝛ eoꝝ: nec remanſit in eis ſpiritus. ꝛ in hoc tangitur pacifica poſſeſſio terre. g Emittēs ſcabrones. i. anꝛie tates animi eos pungētes ſicut aculei. iudici enī ſcabrones dicūt ad litterā. i. muſcas de cadauꝛibus eoꝝtas habentes aculeos venenatos.

h Qui fugabunt eucum. quia multi de habitatoꝛib⁹ terre chanaan fugerunt de terra illa aſſi ingreſſum filioꝝ iſrael. i Non ejciam ꝛē. cuius ratio ſubdit. Ne terra redigatur in ſolitudinem: in quo oſtendit ſpacioſitas terre que nō poſſet ſufficienter populari a filijs iſrael: donec eſſent in maioꝛi numeꝛo: ꝛ tū iam erāt ſex centa milia. k Et creſcant cōtra te beſtie. q; te grauius infeſtarent q; aduerſarij. l Ponam autem termiōs tuos a mari rubꝛo. ex pte oꝛientis. m Uſq; ad mare paleſtinoꝝ. a pte occidētis. ꝛ hoc eſt mare mediterraneū. n Et a deſerto. ſ. egypti: qđ contiguaḳ terre ꝓmiſſionis a pte auſtrali. o Uſq; ad fluuiū. i. euphratē: a pte aq̄lonis: tñ iſtam terram totam nō habuerunt vſq; ad tempoꝛa ſalomonis. p Non inibis cū eis fedus. per amicitias vel cōnubia. Cetera patēt.

Moraliter. a Si vi Ca. XXIII der⁹ aſinū odietis te iacere ſub onere ꝛē. Aſini prelatoꝝ ſñt dici archidiaconi: decani: curati: qz ſupportāt eoꝝ onera. Ille igit̄ qui videt aliquē de illis oppreſſuz onere cure ſibi impoſite: ꝛ ſcit ꝛ poteſt ipm ſubleuare nō debet hoc dimittere ꝓpter odium ꝓlati erga ſe. b Si occurreris boni inimici tui aut aſino erranti reduc eum. i. ſi videris aliquē d ſubditis prelati vel curati odientis te ab eius obedientia irrationabiliter recedentē p bonū ꝓſiliū ꝛ exhoꝛtationem debes eū reducere ad obediendum debite: nō obſtante odio dicti prelati vl curati cōtra te. c Sex annis ſeminabis terraz tuā ꝛē. p terram colendā intelligit coꝛ humanū qđ eſt ſeminandū ſemune virtutū ſex annis. i. toto tpe vite p̄ſentis que p ſenariū deſignat eo q; eſt numerus pfectus reſultans ex ſuis ptibus q; ſunt duo tres. m Anno ſeptio dimittes eā et requieſcere facias vt comedāt pauperes ꝛē. Septimus autem annus apud hebꝛeos requies erat vt patet per dicta. Per hoc igit̄ q; illo anno ſine laboꝛe fructus oꝛiebant ex quib⁹ pauperes ꝛ agri beſtie ſuſtentabant deſignat q; ſancti qui ſunt in quiete celeſti oꝛant ꝓ ſibi devotis q; tūcuq; ſimplicib⁹ ꝛ ablectis. g Tribus vicibus ꝓ ſingulos annos mihi feſta celebrabitis ꝛē. Primū feſtū celebrabak ꝓpt̄ buſiciū exitus de egypto ꝛ fuit figura reſurrectionis Ieſu xp̄i p quē ſtimus de tenebꝛis culpe et ignoꝛantie. Secundū feſtū celebrabak ꝓpter buſiciū legis date. qđ notak cum dicit: m Et ſolennitatem menſis ꝑmittuoꝝ. tunc enim fiebat oblatio de nouis panibus ꝛ fuit figura dationis ſpūſſancti q̄nquageſima die a dñi reſurrectione. Tertium fuit feſtū tabernaculoꝝ qđ celebrabak in memoriam q; dom⁹ habitare fecit filios iſrael in tabernaculis i deſerto ꝛ notak cū dr̄: n Solēnitatē q̄z in exitu anni. qz celebrabak q̄ntadecima die ſeptimi mēſis ſm ordinē feſtoꝝ ꝛ vltim⁹ menſis erat ſm acta bom. ſic enī accipiēdo ann⁹ nou⁹ incipit in lunatiōe ꝓpinqori eq̄noctio autumnali: ꝛ illud feſtū figura fuit ſolēnitatis oim ſctoꝝ. iſte enī tres ſolēnitates reſurrectiōis pentecoſtes ꝛ oim ſanctoꝝ i ecclia ſūt ſolēnes c Nō coques hedū i lacte matr⁹ ſue. p hedū petō: intelligit. Mandē. xxv. Statuet oues a dextr⁹. hedos ā a ſiniſtr⁹.

ℭ Ascende

statuas eoꝝ. Seruietiſq; dño a ſ ereni būdictiones. d. legiſlatoꝛ: ibūt ō ſtrute i virtutē videbik de⁹ deoꝝ in ſion. b ſ verbi dei.
deo veſtro vt benedicā panibus b ſ doctrine.
tuis et aquis: ꝛ auferā infirmita c ſ peccati.
ſ corde. a ſ ſine fructu virtutum ꝛ operum.
ſ ꝓpter peccata hominū ſteriliras mulieꝝ ꝛ animalium ꝛ ipſius terre ſepe contingit.
tē de medio tui. Non erit infecū d
a ſ corpus. b ſ viri impū nō dimidiabunt dies ſuos. ſ nō nocti⁹ vt moꝛtuꝛis. ſ. ſenex ꝛ plenus
da nec ſterilis i terra tua. † Nume e
dierum. a ſ in ſtabilitate. ſ. eternitatis.
rū dieꝝ tuoꝝ implēbo. Timoꝛē me f
ſ. i. amꝛe et ad terrendū populum.
um mittā ꝑcurſuz tuū: ꝛ occidaz oēm populū ad quē ingrediēris cunctoꝛūq; inimicoꝝ tuoꝝ coꝛā
ſ Non ad litteram ſed terꝛoꝛes inimicoꝝ ſignificat: quibus deus hoſtes eoꝝ exagitat.
b te terga vertā emittēs ſcabroneſ g
pt⁹ q̄ fugabunt eucum ꝛ chananeum ꝛ etheuz anteq; in troeas. h
ſ Noluit de⁹ ſimul delere omēs gentes: ne terra redacta i ſolitudinē ſeu⁹ ꝛtra eos beſtie ſeuirēt.
c nō ejciā eos a facie tua ānо vno i
ne terra in ſolitudinē redigak: et creſcant ꝛtra te beſtie. Paulatim k
expellā eos de conſpectu tuo: do nec augearis ꝛ poſſideas terraz. l
ſ qđ eſt in oriente.
Ponā aūt terminos tuos a ma l
ſ mediterraneū. ſ. qđ ē mare magnū ꝛ mare eꝛ
ri rubꝛo vſq; ad mare paleſtinoꝝ m
rhenū. a ſ poſt deſtrūctē vna rm̄ ē ciuitacla q̄ the cue alis theone dicit: poſt illā ſtarim ſequit̄ vaſtitas deſerti. b ſ euphraten.
et ā deſerto vſq; ad fluuium. Tra n o
a ſ alis cuius. b ſ demones vel vitia.
dam manib⁹ veſtris habitatoꝛes
ſ ne audeant reſiſtere.
terꝛe: ꝛ ejiciā eos de ſpectu vſo
ſ Nulla pars iuſtitie cū iniquitate. nec templo dei cum idolis.
† Nō inibis cū eis fedus: nec cum p
a ſ idolis vel demonibus. b ſ corpore vel animalia deo culta.
dijs eoꝝum. Nō habitent in tēꝛra tua: ne forte peccare te faciant in
ſ grecus habet dulcus eo nō ſarreus es: vnde intelligitur quia ꝛ dulia debeꝛ deo tanq̄ dño ſeruia vero non niſi deo ſicut deo.
me ſi ſeruieꝛ dijs eoꝝ: quod tibi
ſ anime.
certe erit in ſcandalum.

† Deut. 7. c

† Deut. 7. a

Pedus igit̄ in lacte matr⁹ coquik qñ adulatoꝝ blādicijs peccatoꝛ delinik. ſm illud Pſ. ix. Laudak peccatoꝛ in deſideriis anime ſue ꝛ iniquus bñdicit. d† Ecce ego mitto angelū meū q̄ p̄cedet te. p angelū dñi p̄latus bon⁹ ſecularis vel religioſus intelligit. Malach. ij. Labia ſacerdotis cuſtodiūt ſcientiā: ꝛ legē ex ei⁹ oꝛe requirēt. angelus eni dñi exercituū ē. Et ipſe ſubditos ſuos p̄cedere debet in via moꝛū verbo pariter et exemplo. d† Nō erit infecūda nec ſterilis in terra tua. p hoc deſignat q; in cōgregatiōe religioſoꝝ ſeu alioꝝ bonoꝝ nō debet eſſe aliquis bonis operibus ſterilis.

ℭ In ca. xxiij. vbi dicit in poſtilla: Et primo erga partes que debent in iudicio aliquid proponere.

Additio. j.

Jncōueniēs videt dicere q; ſit ꝓhibitū a lege diuina: q; iudex audiat vnā ꝑtem in abſentia alteri⁹: lz talis ꝑs multa mēdacia imiſceat ad iuſtificationē ſue cauſe. Nā rect⁹ iudex p ſ nō inclinabik ad aſſentiendū ſibi donec audiat aliā partē ꝛ ſ cōiter fit in multis iudicijs. ſ. q; vna ꝑs in abſentia alteri⁹ ꝓponit multa mendacia ſz poſtq̄ audik pars aduerſa negocio diſcuſſo deuenik ad rectitudinē iuſticie. vñ videt alik dicēdū. Ad qđ ſciendu q; vbi ſ: in trāſlatiōe nr̄a: Nō ſuſcipies. habeꝛ i hebꝛeo vnū verbū q̄ſt equocū ad multa. ſ. ad ſuſcipiendū: leuā dū: ferendū. ꝛ multa alia: Et vbi i trāſlatiōe nr̄a ſ: Nec mēdacij. in hebꝛeo hr̄: Auditū vanitatis. vñ in ℔ qđ ſ: Nō feras auditū vanitatis intelligit ꝓhiberi nequis ferat ſeu leuet infamiā falſam ꝛtra ꝓximū qđ eſt ꝓprie audit⁹ vanitat⁹. ꝛ ſic referk ad quā cūq; ꝑſonā ꝛ ſi legatur: Nō ſuſcipies ꝑ referri ad iudicē. ꝓhibēdo eū ne p̄ famā vanā moueak ad cōdemnandū aliquē. ℭ In eo. ca. xxiij. vbi ſ: i poſtilla: Jnſontē ꝛ iuſtū nō occides ꝛē.

Additio. ij.

toꝛē ñ ſtrariaḳ determiatiōi ſcti Tho. nā ferre ſentētiā moꝛtis ꝛtra eū q̄ innocēt i iudicio: p teſtes diligēt examiatos nō ē pctm: lz ſciaḳ a iudice innocēter ꝺdemnari: vñ ꝓpt̄ ℔ nō ē dimittēda dignitas tpalis nec aliq̄d hmōi. Et aūt ſnia ferre ſ talē nō ſit peccatū: declarak ſufficienter a ſcto Tho. i ꝑte allegata. q. lxvij. ar. ij. i coꝛ. q. vbi ſ: ſic: Qz q; iudicare ꝓtinet ad iudicē ſm q; fungik publica ꝓtāte: ſō infoꝛmari debet i iudicio: nō ſm illud qđ ipe nouit anḡ ꝑuata ꝑſona: ſz ſm illud qđ ſibi ꝓteſtit in cōi. ſ. p leges publicas diuinas vel hūanas ſ q̄s nullas ꝓbatiōes admittere debet. in ꝑticulari. ſ. p inſtrumēta ꝛ teſtes ꝛ alia legitima documēta q̄ debz ſeq̄ iudicādo magḳ q̄ illō qđ ipe nouit tāḡ ꝑuata ꝑſona lz ex ℔ adiuuari poſſit: vt diſtricti⁹ diſcutiat ꝓbationes inductas: vt poſſet eaꝝ defect⁹ inueſtigare: q; ſi eas nō poſſit ſ in re repellere debet eas in iudicādo ſequi. Solius eni dei eſt q̄ ſm ꝓpriā poteſtatē iudicat ſ. omari in iudicijs ſm veritatem quā ipſe coḡſcit: nō ſm ℔ qđ ab alijs accipit ꝛ iō de ꝛpō qui ē ver⁹ de⁹ ꝛ hō: ꝓphetice legit. Eſa. xj. q; nō ſm viſionē oculorum iudi

Glo.ordi.

a ℭ Aſcende ad dñm ℭ Ca. XXIIII tu ꝛ aaron ꝛē. Aug⁹. Uſq; reſpondit populus vna voce dicentes. Omnia verba dñi que locutus es faciemus ꝛ audiemus vſq; ad hunc locuz ſcripture iuſtificationes intelligunturque date ſunt populo ad obſeruandū. Jncipiunt autem ḡtum ipſa verba ſcripture indicāt: vnde hoc nomē inſtificationum exoꝛſum eſt: a ſeruo hebꝛeo cui auris ad poſtē pertundik: in quibus omnibus iuſtificatiōibus cōſiderandū eſt q; nō ad agendā vitā: ꝛ bonoꝛū moꝛū ꝙuerſationē duci poſſunt. Multa enim in eis ſunt ſacramenta ſignificantia potius aliquid ḡ vitā noſtrā inſtruentia. Juſtificatiōes ℔ latini eas eſſe dicūt que greci diocemata dicūt. b ℭ Tu ꝛ aaron ꝛē. Stra. Moyſes ꝛ aaron et nadab et abiu. p hos quattuoꝛ viri euāgelici ſignifi cātur: q. ſ. euāgelica p̄cepta ſequunt. Per. Lxx. ℔ (q̄ cōſtat ex ſeptenario decies. ſ. ducto vel ex denario ſepties multiplicato) ſignificanḳ illi qui ſpūſſancti gratia adiuti: adimplētes denarium legis tenduntque ad contemplationem cōditoꝛis. Uel ad ſtram de quibus dicit: Aſſume tibi ſeptuaginta viros ꝛē. de quib⁹ eldad ꝛ meldad fuerūt. c Soluſq; moy. ꝛē. Rab. Moyſi ꝑcipit vt moyſes ꝛ aaꝛō nadab ꝛ abiu, ꝛ ſeptuaginta ſe

ℭ niores

Moyſi ḡz dixit Ca. XXIIII a
m ſ nō dās ſed angelus qui in figura dei cū moyſe loquebatur.
rit: Aſcende ad dñm tu b
a ſ ḡtuor: ſ. in quib⁹ viri euangelici ſignificanḳ.
b ſ Qui ḡa ſpūſſancti adiuti implēt denariū legis ꝛ aſcendūt ad cōtemplationem conditoꝛis.
ꝛ aaron: nadab ꝛ abiu: ꝛ ſeptua ginta ſenes ex iſrael: ꝛ adoꝛabitḳ
a ſ quia ſola eccleſie vnitas deum videre meretur. b ſ altitudinem contemplatiōis ꝑcruraru rus ꝛ ſenrentiam ſuperne voluntatis.
procul. Soluſq; moyſes aſcēdet c
ad dominū: ꝛ illi nō approꝑinq̄
ſ infirmi auditoꝛes qui terrenis implicantur: ꝛcales enim ſententiā diuine legis nō ꝑnt attingere.
būt: nec populus aſcendet cū eo
Uenit ergo moyſes: et narrauit d
e

Replica

rum iudicabit: nec ſm auditū auriū arguet: qđ nō ꝓtinet a/lijs iudicibus. Si aūt dicak q; iudex in ꝑticu caſu facit ꝛtra ſcientiā: in ḡtū facit ꝛtra ſcientiā veritatis quā habet: ꝛ ſic peccat iuxta illud ad Ro. xiiij. ca. Qđ nō ē ex fide: peccatū eſt. ꝓut cōit exponit: dicendū ſm ipm vbi. ſ. q; hō in his q̄ ad ꝓpriā ꝑſonā ꝓtinēt debet informare ſcientiā ſuam ex ꝓpria ſcia: ſed in his que ꝓtinēt ad publicā potꝛſtatē debet informare ſcientiaz ſuam ſm ea que in publicō iudicio ſciri poſſunt. vñ Aug⁹. ſup Pſ. Bonus iudex nihil arbitrio ſuo facit: ſed ſm leges ꝛ iura ꝓnunciat.

Replica correctorij cōtra Burgeñ. ℭ Jn ca. xxiij. poſtillato: exponit illō: Nō ſuſcipies vocem mendacij: de iudice q; nō debeat audire vnā ꝑtem ſine alia Burgeñ. dixit incōueniēt dictū. q; diuina lege ſit ꝓhibitum audire vnā ꝑtem in abſentia alteri⁹. Et ponit caſus in quib⁹ licite iudex poteſt illi diuine legi ꝛtrauenire. Sz videtur ſuis caſib⁹ Burgeñ. nō ꝛcludere ꝓpoſitū. q̄nimo ex illa lege que videt habere oꝛtū a natura: ꝛ recte ratiōis dictamine repertū eſt: q; ad inſtātiā vni⁹ ꝑtis i oñi iudicio bñ recto debet fieri citatio ꝑtis aduerſe: niſi eſſet iudiciū aliq̄ testate publica ꝓſtitutū nō ad inḡrendū: ſz ſolū i notoꝛijs ꝓcedendū: vt dicit de iudicio weſtualie: qđ vulgo dicitur ſecretū iudicium: nō ratione cauſe que eſt notoꝛia: ſz ꝓceſſus qui ſecretus eſt ſine ſtrepitu inquiſitioīs. Jn tali eni iudicio lex iſta locū nō habet: ſz in oñi alio iudex iuxta hāc legē ad inſtantiā ꝑtis teneḳ decernere citationē q̄ legitime inſinuata poterit ſine trāſgreſſione hui⁹ legis vna ꝑs audiri alteri⁹ ꝑt cōtumacia nō obſtāte: poterit etiā iudex vnā ꝑtē audire altera nō citata: ſz nō iudicialiter: qz alias eſſet auditio vanitatis: ꝓut exponit. Burgeñ. ꝛta hebꝛaicā lr̄am: vt dicit. ꝛ in his caſib⁹ vadūt inſtantie Burgeñ. ℭ Jn eodē ca. vbi poſtillator circa illū textū: Joſontem nō occides tenet cōtra ſctm Tho. dicēs: q; iudex ſcies aliquē innocentē nō peccat ferēdo ſententiā ſm allegata ꝛ ꝓbata ꝛta eūdē. Sz Burgeñ. cōiter ꝓ ſcto Tho. certamē aſſumēs ℔ nō plus dicē q; ſanct⁹ Tho. in locis allegatis p ipm et poſtil. Sz ad auctoꝛitatem beati Aug⁹. ꝓ poſtillatoꝛe allegatā mun⁹ ꝙuenient dicē: nā ſm declaratioez poſtillatoꝛ⁹ māifeſte ꝛcludik ꝓ poſitioēz ſcti Tho. et cōit iuriſtaꝝ. Quis eni i cōi accidētib⁹ iudicādo ſit ſm allegata ꝛ ꝓbata: nullo tñ iure cautū ē: imo diuio iure ꝓhibitū iudicare ꝓ agnitā ꝛitatē: nec videt meo valer illa diſtictio: q; iudex duplicē ꝑſonā dicē. ſ. ꝓuatā ꝛ publicaz. nā ſi ꝓuata peccat publica ñ eximik niſi ſit māifeſta lex q̄ eā excuſet. nō ē aūt lex puto bñana nec diuīa q̄ dicat iudicā dū ꝓ ꝛitatē agnitā: nō videt igit̄ aliq̄ lex excuſās ſic iudicātē. tuti⁹ ē igit̄ ꝓſiliū poſtil. ꝛ mlto⁹ doctoꝛ dimittē ꝑſone publice reſpectū q̄ dānare ꝑſonā ꝓuatā: ꝓut ſonat auctas b. Aug⁹. quā Burgeñ. trāſlit cōiunctib⁹ oculꝛ ad eā nihil rōnabilr dicēdo: ſz ad aliū locū differēdo.

Nico. de lyra

A
Moyſi ḡz dixit: Ca. XXIIII
Premiſſa legiſlatiōe. ꝛ indu ctiōe ad eius obſeruātiā: hic ſequēter deſcribit eius receptio. ꝛ primo verbo. ſecūdo facto. ibi: Scripſit aūt moyſes. Circa primū premittit inſtructio moyſi ꝺ deſcēſu ad ꝓplm vt legē recipet ꝛ i re aſcenſu ad deū. ꝓ facti cōfirmatiōe. ꝛ ℔ ē qđ ſ: Moyſi ḡz dixit. ſ. dominus. b Aſcende ad dominū tu ꝛ aaron. ſcz poſtḡ deſcenderis ꝛ populus legem receperit.
c Soluſq; moyſes aſcendet ad dominum. in cacumen montis: alij aūt aſcenderunt ad aliquam partē montis inferioꝛez. d Uenit ḡ moyſes: deſcendendo ad ꝓplm. e Et narrauit plebi omīa verba domini. Hebꝛei dicunt q; iſtud quod habeḳ in ca. iſto vſq; ad illum locum: Dixit dominus ad moyſen aſcēde ad me in montē ꝛē. legitur de quibus dictū fuit. xx. ca. ita q; quarta die tertij menſis ab exitu filioꝝ iſrael de egypto domin⁹ dixit ad moyſen q; deſcenderet ad populū ad denūciandū eis ꝑcepta eius de ꝓparatiōe ꝓpli ad recipiendū legē oꝛe dei. ꝓmulgādā: ꝛ ad ℔ q; poneret termiōs circa montē: de q̄b⁹ dictū ē. ſ. xix. ca. et ad ꝺnūciādū ꝓplo ꝑcepta iudicialia ꝑdicta q̄ moyſes recepit

ℭ a dño

niores:ascēdāt ad dñm. Et statim subiūgit q̄ solus moyses ascendat ad dominū:ceteri nō appropinquēt ꝟ adorēt,pcul. Ubi moralit̄ instruimur vires nr̄as pendere nec vltra pcēdere nr̄m arcē ꝓtēplatiōis attingere:ꝟ ꝯtū diuina clemētia vocat ꝛ regla sc̄ptur̄ ꝓuocat. ¶Greg. Moyses vt sublimia dei ꝓcepta perciperet alta conscendit: ꝛ vt interna penetret ab externis tumultib⁹ occultatur:q̄ viri seti q̄ exterioꝛib⁹ officijs ꝟfuire necessitate coguñ:studiose semp ad cordis secreta cōfugiūt. Ubiq̄ cogitatiōis intime cacumen ascēdit ꝛ legē q̄sī i mōte pcipiūt: dum postposit̄ tumultib⁹ actionū tq̄lium ꝛ ꝓtēplatiōis sue vertice supne volūtatis sententiā pscrutant̄.

a ¶Faciem⁹. Aug⁹. Rotandū q̄ iterū populus respōdit: Oīa q̄ locutus ē nob dñs faciemus ꝛ audiem⁹. Cū videat ordo postulare audiem⁹ ꝛ faciem⁹. Sz mirū nisi alīq̄s sensus hic latet. Nā nisi audiemus ꝓ eo posituz est q̄d intelligimus: ꝓius oportet verbis dei reddere faciēdi scruitutē:vt ad intelligētiā eorū que ipo ꝓcipiēte fiūt merito deuotionis pducat. Sz videndū vtꝝ iste populus illi filio sit simil

Dut.21.c q̄ ꝓri iubenti dixit: Ybo in vineā meā: et nō iuit. Sentes enī q̄ deū penit⁹ ꝓtēpserūt:postea p vni⁹ obedientiā iustificate q̄ nō sectabant̄ iusticiam. apprehenderūt iusticiā: b ¶Tulit itaq̄ ꝛc. Aug⁹. Notandū ē nūc primuz sacrificasse moysen euidenter scripturā dicere: er quo ō egypto educt⁹ est ppls. Primo enim ō tetro dictū est:Quis ambigue. Et aduertendū li bñ testamēti cū sanguīe hostie recitari:in quo iustificationes sc̄pte erāt.

L Nam decalogum in tabulis lapideis fuisse scriptum postea patet.

c ¶Crateras. Cratera a cōnexione dicitur q̄ antiqui connexione virgarū sibi calices faciebāt. cratin enī grece conecti dicitur:crateres aūt sūt calices ansas habētes.

d Sub pedibus. Deus nō loco continetur: nec situ corporis mēbra ponit:sicut est nostri corporis sedere iacere stare:ꝛ

ꝟ bmōi

plebi omnia verba dñi atq̄ iudicia. Respōditq̄ cūctus populus vna voce:Oia verba dñi q̄ a
ꝟ Lxx.faciem⁹ ꝛ audiemus.

b locutus ē faciem⁹. Scripsit aūt c
ꝟ non decem ꝓcepta ꝟ in tabulis ei scripta tradita sunt sed alios.

moyses vniūsos sermones dñi: c
a ꝟ intelligit ex duodecim lapidibus altare edificarum:significat̄ populū esse altare dei

ꝛ mane ꝓsurgēs edificauit ālta f
sicut est templum dei. a ꝟ forte duodecim altaria:in alia vero trāslatione legitur q̄d ex duodecim lapidibus vnum altare cōstructum sit.

re dño ad radices montī:ꝛ duo b
decim titulos per duodecim tri

ꝟ qui vicerunt malignū. ꝟ non pueros non senes quoꝝ alios leuitas alios ꝓpedit debilitas ꝟ forte nadab et abiu:q̄ nondū electi erant sacerdotes de leuitica tribu.

bus israel. Misitq̄ iuuenes ō filijs israel:ꝛ obtulerunt holocau g
a ꝟ De ex toto imolātes tō oino seculo renuncista:imōlaueruntq̄ victimas pacantes. a ꝟ Significātes duodeci apīos q̄ ordē mugrib⁹ ꝑdicationis impleuerūt vel vnū ꝛpm q̄ fide trinitatis ūtruoꝝ mūdi ꝓes impleuit.

cificas dño vitūlos duodecim. h
Tulit itaq̄ moyses dimidiam i
ꝟ quia sanguine xpi vasa ecclesie.i.apostoli ꝛ sequaces redēpti ꝛ consecrati sunt.

partem sanguinis et misit i cra/ c
a ꝟ vt significaret nullum sacrificiū deo placere nisi i fide passionis xpi offerat ꝛ ꝓ ipaz cōsecret.

teras:partē aūt reliquam fūdit m
a ꝟ ecclesiā que est altare dei et templū. b ꝟ q̄ legis tus i eo scripturā quod populo expositum est vt obseruet continetur.

sup altare. Assumensq̄ volūmē
a ꝟ legis qua federamur deo.

fœderis legit audiente populo. Qui dixerunt: Omnia quę lo/
a ꝟ Lxx.faciemus et audiemus nō aliter in ter tio respōdent.

cutus est dominus faciēmus:ꝛ erimus obedientes. Ille vero n
a ꝟ Significans sanguine christi populum esse ablueandum.

sumptūm sanguinem respersit i
a ꝟ omne testamentuz in morte testatoris cōfirmat. euāgeliū ꝟ in xpi sanguine ē cōfirmatuz.

populuz. Et ait:Hic ēst sanguis
a ꝟ quasi morte christi que i hoc sanguine significatur testamentum confirmabitur.

fœderis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermo/
a ꝟ in quaternario ūtruoꝝ euāgelia significant et ūtruoꝝ pres orbis ꝓ euāgelia credituri.

nibus his. Ascēderuntq̄ moy o
ses et aaron:nadab ꝛ abiu ꝛ se/
ꝟ qui ad spiritūsanctū priuent.

ptuaginta de seniorībus israel
et viderūt deum israel. Sub pe p†q
a ꝟ in quo vita celestis significatur.

dibus eius quasi ōpus lapidis r
saphyrini ꝛ quasi cęlum cum se/
renus est. Nec super eos q̄ pcul s
a ꝟ id est nō se abscondit eis. ponere enī manū est deo se ne videatur abscondere vnde moysi dicit ponā manū meā donec ptranseam. ꝛc.

recesserāt de filijs isrl̄ misit mā/ t

Job.4.b hmōi:que tñ corpis sunt:deus aūt spūs est. Quod ergo se ostēdit spūaliter: vel signis corpaliter exp̄sit:nō substantia eius apparet:q̄ est qđ ipe est: ꝟ assumptio formaꝝ visibiliū eius opotentie subiacet. a ¶Ascēde ad me in mōtē ꝛc. Beō. Loquituri de figura tabernaculi vasoꝝ et vtensiliū:ꝑmū loci situ:et circūstanti

1.Cor.10.b as rerū attēte inspiciamus. Oīa eñ in figura contingebant illis ꝛc. Scripta sūt aūt ꝓpter nos ꝛc. Datur⁹ q̄ dñs legē moysi:ꝑmū illū in uitat in verticē mōtis:vt in alto secū moꝛat⁹ liberi⁹ audiat q̄ ad inferioꝛa rediens doceat:et ex altitudine loci colligat q̄ excelsa: q̄ve ab hūanis doctrinis secreta sit lex quā accipit:ꝛ ab illis tantū ītelligi vel custodire possit: q̄ se a terrenis cōtagijs sublimius viuēdo separauerunt. Uñ populū in inferioꝛi expectare iubet:donec redeat:vt ūstinuet:q̄ celestia sūt arcana legis ꝛ tñ capiēda ꝑfectis. nec tñ infirmi desp̄ent:si maioꝛib⁹ auscultauerīt. Sm illō

Ps.35. Justicia tua sic montes dei. Jn euāgelio q̄s ꝓcones gra/
Matt.5.a tie dñs in monte cōuocauit ꝛ instruxit: p⁹ resurrectionez eiſdē ī monte apparens:ꝛ ad ꝓdicandū toti mundo mit/

Dut.28.d tens. Euntes ingt docete oēs gentes ꝛc. Sz q̄ lex tātuz vni ꝓpl̄o ꝓmittēda. euāgelij gra oīb⁹ ꝓdicanda:ad accipiendā legē sol⁹ moyses ascēdit. doctrinā xo euangelij sil oēs ppli in monte cū dño positi auscultantibus etiam turbis audierūt. Aduentū q̄z spūssancti: q̄ nunc veritas

Act.2.a euangelij manifestiꝰ est data:nō solū apli: sed plurima turba fideliū in cenaculo mōtis sion suscepit variarum diuisione linguaꝝ:vt ecclesia q̄ ordē cūctaꝝ gentium linguis loquutura deum signaret. b ¶Daboq̄ tibi ꝛc.

Dut.28.d Beō. Huic sile est illud docētes eos seruare oīa q̄cūq̄ mādaui vobis. Nō ē moyses:nō apli vel q̄libet alia debet docere q̄ dñs docuit:ꝛ cōsilij decreto obseruanda ꝓscripsit in quib⁹ vitā eternā nos hr̄e voluit:sic de his ꝑmittit q̄cq̄ nō oportet:ꝟ oīa q̄ mādauit auditoꝛib⁹ cōmittere necesse est. c ¶Surrexerūt mo. et iosue ꝛc. Josue nō cōmemoꝛatus in illis quattuoꝛ subito cum moyse apparet:et cū illo ascēdit ad accipiēdas tabulas legis:ꝛ subito rursus abscōdit.i.tacet:ꝛ moyses accipit legem:ꝛ cū eo itez apparet:forte significat nouū testamentum ab scondito clarius in lege:ꝛ aliqñ intelligentib⁹ appere. Nō

Num.13. vero Iesus iā vocat:cū in libro Numeri qñ ꝟ nomē accepit sc̄ptura dicit:q̄ iā ꝓpe essent vt terram ꝓmo. iā ītrarent:ꝓ plenissimi.l.occupationē anticipat sc̄ptura qđ postea factū ē. Oīa eñ ista posteq̄ facta sunt sc̄pta sunt:et io qñ factū ē qđ mō memoraꝛ:nōdū vocabaꝛ Iesus: sed qñ sc̄ptū est. ¶Beō. Josue ꝛpm nolē et actione significat:q̄

Matt.5.b minister moysi ōꝛ:q̄ xps nō venit legē soluere ſz adimplere. Moysi vestigia in oībus sequit:q̄ in cūctis q̄ scripsit moyses typice designaꝛ:qñ comes indiuidu⁹:si bñ queritur inuenit. vñ:Si crediderit is moysi:forsitā crederetis et mihi. ¶Beō. Aaron mons fortitudinis:hur interpretaꝛ ignis vel lumen. Aaron ē ꝛpm:hur spūm sc̄m significat. de ꝟ dicit Esaias: Erit in nouissimis diebus ꝑparatus

Esa.2.a mons domus dñi ꝛc. Et ille sup apl̄os in lumine ignis apparuit. Ascendens q̄ moyses ad dñm:montez fortitudis ꝛ lumē ignis in cāpestri bus ad regendū ppl̄m reliqt. Nos q̄ si doctoꝛes ad cōtemplationē seq̄ nō possumus curem⁹ ne aliq̄ tētatione a vicinitate mōtis dei retrahamur: sed ꝓ posse ꝟturum opibus insistamus inhērentes stabiliter sacramentis xpi:quibus imbuti sum⁹: ꝛ grām spūs quo signamur intemeratā cōseruemus. Et si q̄ qñ to pulsauerit:innocemus adiutoziū redemptoris:qui ꝓ donū spūssancti ꝓtegere ab omnibus malis ac liberare cōsueuit. Nec dubitandū:q̄ si ꝑsistimus:ꝓ monte fortitudinis humiliꝛ infirmitas nostra exaltet:et cūctis hostibus fortioꝛ efficiat. Per lumē q̄z sancti spiritus illustraꝛ ignorantia nostra:ꝛ ad dilectionē conditoꝛis animꝰ inardescit. d ¶Cūq̄ ascēdisset moyses ꝛc. Beō. Sic mons altitudinē ꝑfectionis q̄ in lege scribenda erat designaꝛ:ita nubes qua mons tegit gram diuine protectionis insinuat:q̄ tanto quisq̄ fruit:q̄nto ad scrutanda mirabilia legis reuelat⁹ oculis cordis ascēdit. Nam nec montē solū quo moyses ascēdit nubes operuit:ſz et populum per deserta gradientem:qui ad altioꝛa non potuit ascendere obumbrauit. Unde:Expādit nubē in protectionem.e.ꝛc. Quia dominꝰ oēs timentes

Ps.104. se ꝓtegit illos cum maioꝛibus celesti benedictione protegit.

e ¶Et habitauit gloria do. ꝛc. Beō. Nō mō sublimitas:sed et nomē montis ī quo data. legis ꝑfectionē significat. Syna eñ interꝓtatur mensura mea: vel amphora mea. Diuinitus q̄ ꝓcuratū est:vt sic vocaret:vt ipo vocabulo significaret deꝰ q̄ lex sua ꝑfectā viuendi regulā oībus ꝓmulgaret ꝛ vniuersis ꝟm opa sua redderet. Juxta illud: In qua mēſura mensi fueritis re.vo. Bñ aūt ōꝛ: q̄ moyse ascendente nubes et gloria dñi sex diebus montē opuit:ꝛ septimo illū ad altioꝛa montis vocauerit. Sex eñ diebus in lege opari. Jn septimo q̄escere iubemur.

Luc.6.f f ¶Tegēs illū ꝛc. Beō. Sex diebus nubes et gloria dñi tegit:q̄z qui mādata dñi iustis opibus exequit:diuina ꝓtectione dign⁹ bī. Dūs eñ q̄ ascēdere iussit:nube sua et claritate circūdedit:q̄ ꝙ donū bñ opandi tribuit:ne bñ opantes ne deficiant illustraꝛ:et ne tētamentis diaboli quasi feruoꝛib⁹ solis exuranꝰ: protegit.

a ꝟ in loco dei mādūcāt ꝛ bibūt:suauitatē saturi rarēq̄ significātes in regno eternitatē:Beati eīm qui ēdu.ꝛ si.iusti.ꝛc.

nū suā. Uiderūtq̄ deū ꝛ cōmederunt ac biberunt. Dixit aūt dūs a
a ꝟ q̄ lex tantū a ꝓfectionibus capitur:ꝛ vnigeniti ꝓdicatur. b ꝟ q̄ excelsa lex ab humanis doctrinis secreta. ꝟ alteruādinem legis

ad mōysen. Ascēdē ad me in mō c
a ꝟ cōmemoꝛare. ꝟ vt mecū moꝛatus liberꝰ audias qđ inferꝰ docēas. b ꝟ q̄z foꝛtib⁹ fixa inter monte custodiēda quoꝝ exēpla cū nobis imitāda ꝓponunt q̄si scripta in lapide lex oīdit. hinc est qđ daniel vidit lapidē excisū sine manibus:ꝛ petrus ait:vos tāq̄ lapides.v.ſ.d.ſ.ꝛc.

b tem et eſtō ibi:daboq̄ tibi tabū/ d
ꝟ in eis.

las lapideas et legē ac mandata
quę scripsi vt doceas eos. Sūr/
a ꝟ p hoc certū est iosue interfuisse illis qui mōtē ascēderūt. b ꝟ xps. c ꝟ q̄ nō venit soluere legē moysi ſz adimplere.

rexerunt moyses ꝛ iōsue ministēr f
a ꝟ legis

ēius: ascendēsq̄ moyses ī montē g
a ꝟ in cāpestib⁹ q̄.ſ.nō poterāt in monte ascēdere.

dei: senioribus ait: Expectate hic dikl
a ꝟ montē fortitudinis xpi. b ꝟ fidē incarnationis xpi. b ꝟ cōsolationē spūssci. ꝟ ignēvel lumen.i. spūmsctm. c ꝟ si qua.ſ.aduersitas vel tēptatio pulsauerit.

āarō ꝛ hūr vobiscū:si quid nātuꝝ m
fuerit q̄stionis: referetis ad eos. n

Cūq̄ ascēdisset moyses: operuit o p
ꝟ diuina protectio. ꝟ illustratio.

e nubes mōtē. Et habitauit gloria
a ꝟ amphorā meā vel mensurā meā:q̄ lex dei est ꝑfecta regula viuēdi:et vniuersis ꝟm opera redditur b ꝟ a tentatione diaboli. c ꝟ diuina protectione.

f dñi sup sināi: tegens illum nubē q

tur. ſ. xxiij. moysi. Protegam te dexterā mea donec transeā:tollāq̄ manū meā ꝛ videbis posteriora mea. Ex q̄ ptz q̄ positio man⁹ dei sup aliq̄d designat ꝟ occultationē sui.et ꝟ tractio man⁹ reuelationē ideo subditur:

a ¶Uiderūtq̄ deum ꝛ comederunt ac biberūt. ſ. in letitia magna post talez visionem. Hebrei aūt dicūt q̄ ō ē te xt⁹ ver⁹. Nec sup duces filiorū isrl̄ misit manū suam ꝛc. et ꝟm ꝟ populus cōis nō vidit deū:sed tantūmō illi q̄ erāt ꝓncipales ī ppl̄o.ſ.moyses et illi q̄ erant cum eo: et ꝓncipes tribuū. †31.d & 32.d

b ¶Dixit aūt dūs post dationē moraliū ꝑceptoruꝝ ꝛ iudicialiū. hic cōsequēter ponitur datio cerimonialium ēgtum ad structurā tabernaculi ꝛ ordinationem ministroꝝ:vbi sic ꝑcedit: q̄z primo describitur moysi vocatio. secundo dictoꝝ cerimonialiū traditio. ꝛxv. ca. Circa ꝓmū ꝛz: D

c ¶Ascēde ad me in montē. ſ. solus.

d ¶Et esto ibi. p ꝟ designāt q̄ moyses deberet ibi diu remanere: tñ nō determinauit ꝟ diu precise.

e ¶Daboq̄ tibi ta. la. dicūt hebrei q̄ erāt ō saphyro

f ¶Surrexerunt ꝛc. q̄ fuit cū eo vsq̄ ad ſminos mōtis: et ibi fixit tabernaculū suū ad manēdū. q̄ſq̄ rediret moyses de cacumine montis. ꝓ ꝟ cū q̄. j. xxxij. ca. dixit iosue ad moysē de cārāib⁹ coꝛā vitulo cōflatili: vlulat⁹ pugne audit ī castris. ptz q̄ nō habitauerat in castris q̄n fecerūt vitulū ꝛ adoꝛauerūt.

g ¶Ascēdēsq̄ moyses. i. ascēdere volēs.

h ¶Seniorib⁹ ait: ꝛ ꝟ fuit q̄n ipe ꝛ iosue recesserunt de castris. ideo subditur:

i ¶Expectate hic. intendentes ad regimē ppli.

k ¶Donec reuertamur ad vos ſz ego ꝛ iosue.

l ¶Habetis aaron et hur vobiscū. iste hur fuit marit⁹ marie sororis moysi: vt dictū ē. ē. xvij. ca.

m ¶Si quid natū fuerit q̄stionis. i. aliq̄d quod videatur vobis difficile ꝛ ābiguū.

n ¶Referetis ad eos. ad determinandū sicut referretis ad me si essem ꝓsens.

o ¶Cūq̄ ascendisset moyses. dimisso iosue in loco supradicto.

p ¶Opuit nubes montem. que erat signum diuine ꝓsentie.

q ¶Tegens illum nube sex diebus. non q̄ recesserit septimo die nubes: sed per illos sex dies accipitur moꝛa moysi ī monte anteq̄ dñs cū eo loq̄ret. iō subditur:

ℒ ✠ Septimo

Septimo die vocauit ad altiora: q̄ p̄ opem pfectionē lex p̄mittit eternā requiē: vt q̄ in altitudine recte actionis dño assistim⁹ ad eius visionē & colloquiū ascendamus. ℣m illō

Ps.33. Etenī benedictionē dabit legislator: ibūt de virtute in virtutē: videbit de⁹ deoz in sion. In hac etiā vita post actiue vite pfectionē: ad diuine speculatiōis grām q̄dā ascendunt: qualis & quātula adhuc mortalibus dari potest.

¶ Septimo aūt die vocauit eū ⁊c. a ¶ Erat autem spēs glorie dñi q̄si ignis. de supiori em̄ pte nubis q̄ monte opuerat videbatur quasi ignis ascendere in altum ita q̄ videbatur de castris.

b ¶ Et fuit ibi. xl. diebus et. xl. noctibus. absq; cibo et potu.

Ps.33.b Nā de moyse dictū est: q̄ locut⁹ sit cū dño facie ad faciē: sic bō cum amico suo. de illo ℣ spēalr intelligit: q̄ sex diebus in monte nube & gloria dñi sit ꝓtect⁹: septimo altiora cōsēdit ad colloquiū dñi vocat⁹: q̄ per opa q̄ a deo accepat magis illustrari & ab oibus malis meruit obūbrari: vt ad sublimiora diuine visionis & collocutionis dona pueniret.

a ¶ Erat aūt spēs ⁊c. Beḍ. Quasi ignis ardens spēs glie dñi appuit: q̄ corda electoz et dona scie celestis illustrat: & ardore sue charitatis inflāmat. In nube ℣ appet gloria domini: q̄ nos ab estu tentationū ꝓtegit In caligine q̄ potētia maiestat⁹ ei⁹ a nullo pōt integre cōpēdi. Phil.4.b Pax em̄ dei exupat oēm sensum. In igne ardente: q̄ mentes fideliū supnoz̄ cognitione irradiat: & spe ac dilectione incendit. Hanc gloriā filij isr̄l de lōge & ab inferioribꝰ aspiciūt. Moyses ascēdendo penetrat: q̄ mysteria diuina pfecti subtiliter vident. Nos vero nr̄e memozes fragilitat⁹ & inertie: si itrare ꝓhendendo nequim⁹: credendo & sperādo & diligendo in ꝓrio aspectare curemus. filij .n. isr̄l a lōge oculos ad mōtē dñi & ad conspectū glorie hūt: cū ifirmi deū videre desiderantes oculos mētis figunt in memoria eterne claritatis: q̄b⁹ in vicinio mōtis dei in quē moyse ascēdisse nouerunt cōmozātes cū eo moderamine vinēdi se coercēt: vt nūq̄ gressum opis ab imitatione sumozū viroz abstrahant: tam etsi plene illos sequi nō valeant.

a Septimo die vocauit ad altiora: q̄ p̄ opem pfectionē lex p̄mittit eternā requiē: vt q̄ in altitudine recte actionis dño assistim⁹ ad eius visionē & colloquiū ascendamus. ℣m illō

Ps.33. Etenī benedictionē dabit legislator: ibūt de virtute in virtutē: videbit de⁹ deoz in sion. In hac etiā vita post actiue vite pfectionē: ad diuine speculatiōis grām q̄dā ascendunt: qualis & quātula adhuc mortalibus dari potest.

Ps.33.b Nā de moyse dictū est: q̄ locut⁹ sit cū dño facie ad faciē: sic bō cum amico suo. de illo ℣ spēalr intelligit: q̄ sex diebus in monte nube & gloria dñi sit ꝓtect⁹: septimo altiora cōsēdit ad colloquiū dñi vocat⁹: q̄ per opa q̄ a deo accepat magis illustrari & ab oibus malis meruit obūbrari: vt ad sublimiora diuine visionis & collocutionis dona pueniret.

a ¶ Erat aūt spēs ⁊c. Beḍ. Quasi ignis ardens spēs glie dñi appuit: q̄ corda electoz et dona scie celestis illustrat: & ardore sue charitatis inflāmat. In nube ℣ appet gloria domini: q̄ nos ab estu tentationū ꝓtegit In caligine q̄ potētia maiestat⁹ ei⁹ a nullo pōt integre cōpēdi. Phil.4.b Pax em̄ dei exupat oēm sensum. In igne ardente: q̄ mentes fidelium supnoz̄ cognitione irradiat: & spe ac dilectione incendit. Hanc gloriā filij isr̄l de lōge & ab inferioribꝰ aspiciūr. Moyses ascēdendo penetrat: q̄ mysteria diuina pfecti subtiliter vident. Nos vero nr̄e memozes fragilitat⁹ & inertie: si itrare ꝓhendendo nequim⁹: credendo & sperādo & diligendo in ꝓrio aspectare curemus. filij .n. isr̄l a lōge oculos ad mōtē dñi & ad conspectū glorie hūt: cū ifirmi deū videre desiderantes oculos mētis figunt in memoria eterne claritatis: q̄b⁹ in vicinio mōtis dei in quē moyse ascēdisse nouerunt cōmozātes cū eo moderamine vinēdi se coercēt: vt nūq̄ gressum opis ab imitatione sumozū viroz abstrahant: tam etsi plene illos sequi nō valeant.

a ℣ qz in lege dei sex diebus opari iubet. b ℣ qz post pfectionē opez: lex eterna requiem ꝓmittit ℣ qz in septimo iubemur requiescere.

b ¶ Ingressusq; moyses ⁊c. Beḍ. moyses meditum nebule ingressus ascēdit i montē cū ꝓdicatoribus diuine legis in q̄bus ipe eximꝰ ē: ad intuēda sublimia & culta sapie dño ducente penetrant. fuit aūt cū dño quadraginta diebus et noctibus: vt hoc numero disceret q̄ illi soli decalogū legis quē cuz populo suo acceperat: possent implere quos euangelij gratia quattuoz libris conscribenda iuuaret. quater enim deni quadraginta faciunt: vt q̄ quandoq; eadem precepta decalogi in noticiam cunctarum gentium: que in quattuoz partibus orbis continentur: diuina gratia panderentur: vt p eozum obseruantiam ad salutem veniant eternam.

sex diebus. Septimo autem die

b ℣ qz moysi & ceteris mūdo corde diuina referante ḡra obscuritas celestiū sacroz̄ est accessibilis: vñ accedite ad eū & illuminamini.

vocauit eum dominus de medio

a ℣ obscuritatis. ℣ sacroz̄. ℣ in deo nulle sunt tenebre: sed lucē habitat inaccessibilem. quam, null⁹ videre potest.

cāliginis. Erat aūt species glorie

a ℣ qz mētes fideliū supnoz̄ cognitione irradiat: **dñi q̄si ignis ardēs sup verticem**

dilectione accēdit. a ℣ q̄ deū videre desiderantes in memoria claritatis ei⁹ mētis oculos figunt.

mōtis: in ꝓspectu filiorum isr̄ael.

a ℣ pdicatores. b ℣ occulta diuie poētie vel sapie

b † **Ingressusq; moyses mediū ne-**

a ℣ sublimi intellectu. b ℣ sapie altitudinem. c ℣ etiam moyses. ℣ quia illi soli decalogum iplēt quos euangelij gratia iuuat.

bule: ascendit in montē: & fuit ibi

quadraginta diebus & quadraginta noctibus. La. XXV.

c Locutusq; est dominus ad moysen dicens: Loq̄re filijs isr̄l: vt tollāt mi-

a ℣ initia. ℣ pelagiani p̄mitias bonoz̄ deo non offerūt: sed sibi ipurātes aliq̄d boni se hr̄e dicunt absq; gratia dei.

hi primitiās: Ab oīm homie qui

a ℣ hylarē em̄ datorē diligit deꝰ. b ℣ nō ex trīstitia aut ex necessitate. c ℣ volūtarie sacrificabit ei co.n.r.d.q.d.est.

ōffert vltroneus accipietis eas.

g ℣ pciosa in argento & auro & serico: et ceteris rebus quibus vasa tabernaculi fiant.

d **Hec sunt autem que accipere de**

a ℣ claritate vere sapie. b ℣ nitoze sacre eloquētie c ℣ oris cōfessionē ad salutē. ℣ fidei publicā predicationē vel cōfessionis.

betis † Aūrum & argentum et ēs:

a ℣ corda sursū leuata. ℣ celestē cōuersationem. b ℣ corpis passionē ad quā ꝓ xpo pati cē debem⁹ c ℣ dei & ꝓximi dilectionē ardentem.

hiācynthū et pūrpuram: cōccūq;

a ℣ carnis castitatē. b ℣ pnie habitū et lucrum.

bis tinctum et byssum: pilos ca-

Septimo aūt die vocauit eū ⁊c. a ¶ Erat autem spēs glorie dñi q̄si ignis. de supiori em̄ pte nubis q̄ monte opuerat videbatur quasi ignis ascendere in altum ita q̄ videbatur de castris.

b ¶ Et fuit ibi. xl. diebus et. xl. noctibus. absq; cibo et potu.

Mozaliter. La. XXIIII Venit ergo moyses ⁊c. Per moysen promulgator rē veteris testamenti allegorice christ⁹ significat q̄ fuit ꝓmulgator noui. ipse vero eriens a pre venit in mundu ad annunciandū boib⁹ sanctū euāgelium b† ¶ Hec verba q̄ lo. ⁊c. Per ℣ intelligunt illi q̄ veraciter recipiūt legē xp̄i. ℣ verbū hec q̄ locut⁹ ē ⁊c. bis hic scribitur ad significandū q̄ lex xp̄i duplicit est recipienda. l. in corde ad credendum et in ore ad confitēdū. Rom. x. Corde creditur ad iustitiā ⁊c. gt ¶ Edifiauit altare. s. seipm in cruce: q̄ ipe est altare nostrū et hostia & in fide ei⁹ offerimus hec. et. xij. titulos. i. aplos q̄ post ipm dicunt ecclesie fundamēta. Apoc. xxi. i† ¶ Misit q̄ iuuenes de filijs israel & obtulerūt holocausta. Per istos intelliguntur martyres q̄ dicuntur iuuenes ꝓpter eoz animositatē ad ꝓsequēdū martyrij palmā & ipi obtulerūt holocausta. diuinā em̄ holocaustū sacrificiū ad honorē dei totaliter incensum. martyres vero in feruore charitat⁹ obtulerūt se holocaustū dño medullatū. l† ¶ Tulit itaq; moyses ⁊c. Per ℣ aūt q̄ sanguis iste ptim sup altare fuit effusus & ptim sup ꝑsonā respersus: significat q̄ sanguis martyz̄ fuit effusus ad honorē xp̄i q̄ ē altare nr̄m et ad sanctificationē ꝑsonē xp̄iani. o† ¶ Ascendens mōtē moyses et aarō ⁊c. sequitur:

† Jer.34.d Deut.5.a

p† ¶ Et viderūt deū isr̄l. p ℣ aūt significat q̄ visio dei clara & fruitio ꝓfecta p xp̄i sanguinē & martyz̄ ei⁹ donande sunt ꝑsonē xp̄iano.

¶ In ca. xxiiij. vbi dicitur in postilla: Fuit etiam ista aspersio.

Additio. Cum non solum de sensu litterali sz̄ etiam de figuratiuo agat postillator: in ℣ loco non videtur esse ꝓtermittendus illud q̄d in glo. hr̄ super illud verbum: Hic est sanguis federis dicens: q̄ moze xp̄i que in hoc significatur cōfirmat testamētū. hec in glo. Qui q̄dē sensus figuralis bñ continuatur cū sequentibus: cum dr̄: Viderūt deū israel. Nas tñ xp̄s ille qui in sanguine testamēti xp̄i ꝓfirmat deū isr̄l videt nūc p fidem & sacrm̄ & in futuro p essentiam. † Jer.31.a

l ¶ Locutusq; ē dñs. ¶ Ca. XXV Hic ꝓpr̄ tradit⁹ descriptio tabernaculi & ptinētiū ad ipz̄. & ꝓmo circa ℣ ponit dñi ꝓceptū. secdo inuenit ipedimētū. xxxij. ca. tertio amoto ipedimēto describit opis execution. xxxv. ca. & q̄rto tabernaculi erectio. xl. ca. Circa ꝓmū ꝓmo ostendit materie ꝓparatio secdo describit tabernaculi & ptinētiū ad ipm forma & dispositio. ibi: Faciēsq; mi. san. Circa ꝓmū dr̄: d ¶ Loqre fi. is. q̄ ℣ oblationib⁹ eoz ℣ debat fieri tabernaculū. e ¶ Ut tol. m. p. i heb. hr̄: Separatiōes: q̄ oblata separābāt a cōib⁹ vsib⁹ q̄b⁹ ñ poterāt vltra applicari sz̄ tñ diuino cultui. f ¶ Ab oi b. q. o. v. ⁊c. i. spōtanee g ¶ Accipiet eas. ℣ alit. h ¶ Hec sunt ⁊c. ꝓ dict⁹ operibus. i ¶ Aux tar. ⁊c. hiacynthū. i. lanā & sericū tal⁹ coloris sic ē lapis hiacynth⁹: cui⁹ color assimilat sapphyro. k ¶ Coccūq; bis t. .i. lanā et sericū coloris rubei: & bis tingebat vt color ēet ītēsior l ¶ Et byssū. byssus ē genꝰ lini cādidissimi. ista .n. fuerūt necessaria ad faciendum arcam et propitiatoriū et alia: quoruꝫ aliqua erant de auro: aliqua de argento: aliqua de ere: et aliqua de ere et argento: et ad faciendum cortinas tabernaculi q̄ erāt de predictis: vt patebit infra. m ¶ Pilos caprarum. de quibus facta sunt saga.

circa ℣ ponit dñi ꝓceptū. secdo inuenit ipedimētū. xxxij. ca. tertio amoto ipedimēto describit opis execution. xxxv. ca. & q̄rto tabernaculi erectio. xl. ca. Circa ꝓmū ꝓmo ostendit materie ꝓparatio secdo describit tabernaculi & ptinētiū ad ipz̄ forma & dispositio. ibi: Faciēsq; mi. san. Circa ꝓmū dr̄: d ¶ Loqre fi. is. q̄ ℣ oblationib⁹ eoz ℣ debat fieri tabernaculū. e ¶ Ut tol. m. p. i heb. hr̄: Separatiōes: q̄ oblata separābāt a cōib⁹ vsib⁹ q̄b⁹ ñ poterāt vltra applicari sz̄ tñ diuino cultui. f ¶ Ab oi b. q. o. v. ⁊c. i. spōtanee g ¶ Accipiet eas. ℣ alit. h ¶ Hec sunt ⁊c. ꝓ dict⁹ operibus. i ¶ Aux tar. ⁊c. hiacynthū. i. lanā & sericū tal⁹ coloris sic ē lapis hiacynth⁹: cui⁹ color assimilat sapphyro. k ¶ Coccūq; bis t. .i. lanā et sericū coloris rubei: & bis tingebat vt color ēet ītēsior l ¶ Et byssū. byssus ē genꝰ lini cādidissimi. ista .n. fuerūt necessaria ad faciendum arcam et propitiatoriū et alia: quoruꝫ aliqua erant de auro: aliqua de argento: aliqua de ere: et aliqua de ere et argento: et ad faciendum cortinas tabernaculi q̄ erāt de predictis: vt patebit infra. m ¶ Pilos caprarum. de quibus facta sunt saga.

a ¶ Lapides onichinos ⁊c. Beḍ. Hec offerimus cū miracula sctoz̄ quibus cogitationes deo deuotas & opa virtutū ornauerūt: digna laude ꝓdicamus & in adiutoriū fidei nr̄e cū opus ē assumim⁹: q̄z em̄ in humeris onera gestamus: p ephoth. i. sup humerale opa iustoz̄ & labores insinuāt q̄z ℣ in pectoze cogitationū ē sedes: in rōnali q̄ est habit⁹ sacerdotalis pectoris mū de electoz̄ cogitatōnes exprimunt. Lapides ergo onichini & gēme ornant ephod & rōnale cū sctōz̄ patrū actibus & cogitationibus etiam miracula in signiunt. Vel in onichinis lapidibus q̄ sanguinei colozis esse ferunt: addita bonis opibus martirij merita signant. b ¶ Faciētq; mihi ⁊c. Beḍ. Ostēdit dñs moysi tabernaculū in monte: & vasa in cultu eius cōsecrata: q̄z secū tādiu moranti aperte monstrault: q̄sta būtilitate: pietate mūditia: virtutes angelice gaudeāt obedire: q̄ sunt tabernaculū perfectum eius q̄ in eis semp habitarunt. Quoz etiā nobis in resurrectione similitudo vite & cōis ante deum cōuersatio. p̄mittit: q̄cunq; mō eoz vitam imitari studemus: laudā do. s. & diligendo deū & ꝓximū.

Rom.3.b Inimicos etiā. puocando ad deuz: q̄bus dr̄. Nos aūt frēs nō estis in carne: sz̄ in spū. Tabernaculuz ℣ moysi in monte monstratū celestis patria est: q̄ tunc de solis angelis extitit sz̄ post ascēsionē ꝑclaram multitudinē sanctarū animarum recepit.

c ¶ Inde oēm si. Be. Imitari debemus angelos diligendo deum & ꝓximū. Subueniunt & illi miser & si nō angelis: qui oēs bti: certe hoibus. Hūiles sunt: mites sunt: pacati: diuinis obediunt ꝓceptis Imitare hos q̄sta vales: vt sanctuariū dño inde exēplū q̄ i mōte mōstratū ē: i te edifices: vt & nūc ds bitet & p⁹ bāc vitā in illo tabernaculū: q̄b⁹ imitaris i troducat. d ¶ Omnū vasoz̄ ⁊c. Beḍ. Vasa tabernaculi singule psone angeloz̄: ex quibus hierusalem mr̄ oīm nr̄m in vera pace & vnitate consistit.

e ¶ Sicq; facietis ⁊c. Beḍ. Arca fieri ꝓcipit i qua xp̄i incarnatio figurat: in q̄ oēs thesauri sapientie & scie absc̄on. Hec de lignis setthim ꝓpingit: que leuia & iputribilia pax a qualitate albe spine distant q̄z coz⁹ xp̄i cōstat ex membris ab omni vicio mundis. Hec ligna sunt similia spinis q̄ nō i carne peccati: sed in similitudine carnis peccati venit.

f ¶ Cui⁹ longitudo ⁊c. Beḍ. Querit cuius q̄ntitatis sit iste cubitus q̄ moyses in tabernaculo: noe in arca posuerit. ℣m Josephū: non est putandū homine iudeū ingenio ꝓditū in scripturis diuinis et secularibus doctissimū: hoc potuisse latere. Ait ergo. facta est arca lōgitudinis q̄ntq; palmaz̄: latitudinis triū. Vñ patet q̄ illū designat cubitum q̄ duo palmi faciunt. g ¶ Latitudo cubitū. Beḍ. Joh.17.c Uni⁹ cubiti latitudo ꝓ dispensatione dñice charitatis: q̄ electos in deo adunare curauit. vñ Ut ipi Ibidem.d in nobis vnū sint. & paulopost: vt dilectio q̄ me dilexisti in ipis sit: & ego in ipis. Habet & semissem: q̄z in hac vita nec pfecte deū diligere: nec dilectionē q̄d erga nos habet ꝓprehendere sufficim⁹: q̄z

1.Cor.13.d ex pte diligimus: sicut ex pte cognoscimus. Habet ℣ aptter vnicā spem q̄ future resurrectionis gloriē ꝑticipatores aduentū vel q̄z nos inter aduersa ꝓpter ꝓmia futura gaudere admoner.

h ¶ altitudo cubitum similiter ac se

Mystice Mystice. Longitudo arce lōganimitatē christi: & patientiam qua inter homines conuersatus est insinuat. Latitudo amplitudinem charitatis: qua ad nos venit: & nobiscuz habitauit. Altitudo spē future sublimitatis: qua se post passionem glorificandum: vel nos glorificaturum esse ꝓtendit. Vñ longitudo duoz̄ cubitoz̄ ꝓpē doctrinā. s. & opa

Acts.1.a quibus in mundo fulgebat. Vñ: Que cepit Jesus facere & docere. Et alibi.

Dan.13.f Unde huic sapientia hec & virtutes. Quod ℣ arca semissem habebat in longitudine humane fragilitatis tarditatem potest significare: que dicta

Joh.12.d vel opa xp̄i sublimia digne capere nō valebat. Unde hec nō cognouerunt

Luc.18.f discipuli eius primū ⁊c. facta. s. eius. Et alibi: Et erat verbū istud absc̄ditum ab eis ⁊c. Habebat ergo arca duos cubitos longitudinis: quia ℣ & facto clarus in carne apparebat. Dimidium ℣ cubiti: quia tarditatem discipulorum longanimiter ferebat.

b ¶ Altitudo cubitū ⁊c. Beḍ. Habet arca cubitum in altitudine: quia xp̄s plenissime nouerat cum esset in corruptibili carne: q̄sta vel sibi vel membris gloria esset futura. Habet & dimidiū: q̄z deuotionē nr̄e carnis libēter in se suscepit: q̄z pia intentione patriā futurā diligimus: sed nondū ꝑfecte

a ¶ Et pelles ari. ru. dicit Josephus q̄ lana pelliū erat tincta rubeo colore. Ra. sa. dic̄ q̄ erant fruniteꝫ gallice tēnees dicte: & ex ℣ erant rubee

b ¶ Pelles hyacinthinas. i. tali colore tinctas ℣m Josephū. In heb. hr̄. Pelles q̄sz̄ taxoz̄: vt dicit Ra. sa. & sunt animalia habentia pelles varias multis coloribus et de pellibus dictis factum fuit opimentū tabnacli.

c ¶ Et ligna sethim. ad faciēdū tabulas tabernaculi & arce et mense: & aliq̄ alia: vt videbit i fra. Si q̄rat vñ i defto habuerūt ligna sethim. cū ibi non cēnt tales arbores. Rūdet Ra. Sa. dicens q̄ Jacob vidit in spūsctō q̄ filij sui erāt facturi tabernaculū. in de sertū post exitū de egypto: & secum portauit in egyptum semina et radices taliū arborum & ibi plātauit & nutriuit ꝑciens filijs suis vt exēples de egypto secū portarent. aux aūt & argentū habuerūt de egypto quā spoliauerūt: & lapides ꝑciosos ⁊c.

d ¶ Oleū ad luminaria cōcinnanda. i. ꝓparanda vt possint ardere.

e ¶ Aromata i vnguentū ⁊c. ad faciēdū vnctionē sacerdotū & vasoz̄ & ꝓpositionis cremāde in altari incensi.

f Lapides onichinos & gēmas ad ornandum ephod. in q̄ req̄rebantur duo lapides onichini.

g ¶ Ac rōnale. in q̄ req̄rebant. xij. lapides q̄rū vnus est onichinus.

b ¶ Faciētq; mihi. ℣ ponit tabernaculi & vasoz̄ & ministroz̄ descriptio. secdo artificum electio. xxj. caꝑ. Adhuc primo ꝓmittit descriptio tabernaculi & vasoz̄. secūdo ordinatio ministroꝝ. xxviij. caꝑ. Circa ꝓmū ponit primo descriptio eozum que erant intra tabernaculū. secdo ipius tabernaculi in se. xxvj. ca. tertio agitur ℣ bis q̄ erant ex⁹. caꝑ. xxvij. Circa primum loquitur primo generaliter dicens: Faciētq; mihi sanctuarium. i. tabernaculū q̄ possit poztari de loco ad locum. i ¶ Et habito in medio eozum. ita q̄ non oporteat eos ꝓ sacrificijs redire ad montē istum. k ¶ Juxta oēm si. ⁊c. Vñdit em̄ dñs moysi visione imaginaria tabernaculum cum omnibus ad ipm ptinentibus: & ℣m hanc similitudinem moyses explanauit & descripsit artificibus.

l ¶ Arcam de lignis sethim ⁊c. Hic describitur in spāli: & primo ea que erant intra sanctū sanctoz̄. secdo que erant intra sancta. ibi: Facies et mēsā. Circa primū dr̄: Arcā. s. testamenti q̄ erat q̄si scrinium sine pedib⁹. m ¶ De lignis sethim q̄ sunt ꝑputribilia vt dic̄ Josephꝰ. n ¶ Cuius lōgitudo habeat duos & semis cubitos. i. duos

ñ sit ei⁹ felicitas capim⁹: ⁊ ℔ tantillū nō nisi ab illo habemus.

a ¶ Et quat.cir.an. Hrego. Arca ecclesia. Quattuor circuli aurei ꝑ quattuor angulos: q̄ttuor euāgelij libri q̄b⁹ ꝑ q̄ttuor mūdi ꝓtes ꝓdicank. vectes de lignis sethim q̄ ad portandū inserunk circulis fortes ⁊ ꝓseuerātes doctores: q̄ sacris libris semp inhērētes eccle/

sie vnitatē denūciant. Uectibus ℣o arcam portare est bonis doctorib⁹ ecclesiā ad rudes fidelīū mētes ꝓdicādo ꝺducere: hi auro iubēt ꝺpiri: vt cū alijs ꝓdicāt scie fulgore splēdeant: bi semp erunt in circulis: nec vnq̄ extrahent: vt q̄ ad officiū ꝓdicatiōis excubant: a lectiōis studio nunq̄ recedāt. Ad ℔ em̄ vectes in circulis semp eē iubent vt cū arca ꝓtāda fuerit de ītromittendis vectib⁹ nulla tarditas generet: qz cū spūale aliq̄d a pastore q̄rit ig̃minosum est si tūc q̄rat discere: cū q̄stionē debeat enodare: ſz circulis vectes inhereant: vt doctores semper eloq̄a dñi meditātes: testamenti arcam sine moza leuent: ⁊ q̄cq̄d necesse ē doceant.

1.Pet.3.c Ūñ petr⁹: Parati semp ad satisfactionē oī poscenti rōnem. ⁊ de ea q̄ in nobis est spe et fide. b ¶ Duo circuli t̄. Be. Quia in figura quattuor animaliū: duo q̄ p hominem et vitulū signank: passionē et mortē eius signauerunt duo q̄ p leonē et aquilā victoriā qua. ſ. mortē destruxit. hō em̄ deus p incarnationē mortalis factꝰ appuit. Ditulus ℣o oblatꝰ p nobis in altari crucis extitit. Itē leo mortē supando: aquila factus est ascendendo. Duo ℊ circuli sunt in latere vno: et duo in altero: qz duo euāgeliste assumptionem in dño hūane fragilitatis: ⁊ duo victoriā qua de assumpta fragilitate: ⁊ morte triumphauit insinuant. Quasi em̄ leuum latꝰ duos habuit circulos: cum duo enāgeliste incarnationē x̄pi ⁊ passionē figurarūt. De x̄rō q̄z duos: cū duo alij resurrectionem et ascensionē: q̄ ad future vite gloriam pertinent expresserunt. c ¶ Testificationē quā t̄. Be. De qua apl's: post velamentū autē inquit ſm tabernaculū qꝺ ꝺz sancta sanctorum aureū habens thuribulum: ⁊ arcam testamenti circūtectā ex omni parte auro: ī q̄ vrna aurea habens manna ⁊ virga aaron q̄ frōduerat ⁊ tabule testamēti. Urna ℊ aurea ī arca habēs māna sancta anima est in x̄po: habens in se oēm plenitudinē diuinitatis. Uirga aarō q̄ excisa frondueratꝑ pote

Deu.11.c stas sacerdotij inuicta: de qua ꝺz. Uirga eā tatis vir. regni tui q̄ ad tp̄s morte succisa: mane resurrectionis viua refloruit: ⁊ ꝑpetuo inuiolabilis ⁊ immarcessibilis permansura innotuit. X̄ps em̄ resurgens ex mortuis iam non moritur. Tabule testamēti in arca: oēm in x̄po sciam paternozum secretozū ⁊ potentiā designāt iudicio ꝛ. Jn illis em̄ ⁊ fides erat inscripta diuinitatis: q̄ munduz

Rom.6.b crearet: ⁊ regeret: ⁊ mandata quibus deo fuire optet: ⁊ discretio iudicij qua se odientes damnaret diligentes remuneraret. Hec est ℊ testificatio quā deus moysi in arca ponendā dedit: cum nob cōfitendā in x̄po significauit veritatem carnis et aīe ⁊ verbi: ipam q̄s carnem post passionem ⁊ resurrectionem glorificatam: ⁊ eterna regis ac pontificis dignitate sublimatam monstrauit: et ip̄m tantum paternozum conscium secretozum quasi eiusdem cū patre maiestatis iudicem omnium docuit seculozum.

d ¶ Facies et ꝓpiciatozij t̄. Beꝺ. Propiciatozij tabula erat aurea eiusdem mensure cuius arca sic dicta: quia ibi deus moysi apparens et cum eo loquens ꝓpiciabatur populo: et misericordiam significat. Unde bene super arcam erat: quia misericordia eius super omnia opera eius.

e ¶ Duos quoq̄ cherubin t̄. Propter societatem angelice pacis que minus ℊ inter duos haberi non potest. Cherubin autem angelicam militiam significat. Angeli vero summa concordia ⁊ quiete christum contemplantur. Unde versis adinuicem vultibus propiciatozium respiciunt: quia illam beatitudinem se habere dei gratia intelligunt. ¶ Brego. Duo cherubin qui plenitudo scientie dicuntur: duo testamenta sunt: quozum vnus a sumitate vna propi/

℣ ciatozij

¶ qz humanitas intus virtute plena erat. ⁊ foris spūsancti oga ꝑmōstrabat.

missez : ⁊ de aurabis eā auro mū a dissimo int⁹ ⁊ fortis. Faciesq̄ su b

¶ qz expectauit q̄ñ p nobis susceptā morte cū mozetis aūctore supare ⁊ ad patrē victor ascendere gloria et honore coronatus.

pra cozonā aureā p circūitum. Et c a ¶ q̄ttuor euāgelioꝝ libros ꝺ circulis cōpank. qz eterna dei sapia quā ꝓdicāt nec incipiens nec desinens quā hō accepit. b ¶ claritate sapientie.

q̄attuor circulos aureos quos ¶ qz facta incarnationis p oēs mūdi plagas dilatank ⁊ euāgelū ꝓdicarūt.

pones p quattuor arcę angulos a ¶ Iohānes ⁊ mathe⁹ ꝺ x̄po ꝓdicāri adheserunt. ¶ qz duo euāgeliste in carne ꝓdicanti adhererāt duo alij p⁹ resurrectionē ⁊ ascēsionē x̄po adheserūt ¶ dextro.

d †Duo circuli sunt in latere vno: et d a ¶ marc⁹. ſ. ⁊ lucas: qz postea crederes discipuli aplos facti sunt. b ¶ sinistro. c ¶ doctores ꝺ deū

duo in altero. Facies q̄z vectes ꝓdicādo circūferūt. a ¶ qz puri ⁊ fortes eē debēt.

de lignis sethim: et operies eos ¶ euāgelia. ¶ accingentes eam sollicet.

auro. Inducesq̄ per circulos qui ¶ ecclesie.

sunt in arcę laterib⁹: vt portetur ¶ vt nūq̄ a lectione cessent. ¶ qz necesse ē vt qui alijs celestia ꝓdicāt nunq̄ mentem a mōzia sacre scripture: vel man⁹ ab obfuratione mādatoz contri

in eis. Qui semp erūt in circulis: neant. a ¶ qz illa tm̄ de incarnatōe loq ⁊ credere debemus q̄ nobis ip̄e dñs ꝑuctozes sacre scripture reuelare dignatur.

nec vnq̄z extrahentur ab eis. Pō e

nesq̄ i arca testificationē quā da f

¶ tabula. ſ. q̄ arcā regere sufficiat. ¶ Superaltrat misericordia iudiciū vñ suauis dñs vniuersis ⁊. m. e. ſ. t̄. a ¶ ꝓpiciatozij x̄ps ꝺ ¶ apls quē posuit ꝓpiciationē ꝑ fidē in sanguine ipius.

bo tibi. Facies ⁊ ꝓpiciatozij de g

auro mūdissimo. Duos cubitos ⁊ dimidiū tenebit lōgitudo ei⁹ ⁊ cu

a ¶ duo testamēta: q̄z vnū futurā incarnationem aliud factā clamat.

bitū ac semissē latitudo. Duos q̄z b

cubitos ⁊ dimidiū. a ¶ Et deaurabis eā t̄. non per modū picture sed laminis aureis opiendo. vñ. ſ. xxxi. ca. ꝺz. Uestita auro. ⁊ idē tenendū de oibus illis q̄ dicūtur in ope isto deaurata. b ¶ Faciesq̄ supra cozonam aureā. ista cozona nō erat rotunda ſz q̄drata. erat enim quoddā labiū in pte supioi arce i circūitu eleuatū q̄si spacio duoꝝ digitoꝝ vel q̄ttuor supra opeculū arce: sic fit i marginib⁹ scacerioꝝ: ꝺz tñ cozona q̄z erat p totū circūitū arce. c ¶ Et q̄ttuor circulos aureos. ſm Josephū isti circuli sic erant dispositi in q̄ttuor angulis: ita q̄ erāt versus supiorem ptem arce sub cozona: ⁊ q̄ vectes intrātes per circulos irent fm longitudinez arce: ⁊ in ℔ videt cōcozdare textus. q̄z ibi ꝺz. d ¶ Duo circuli sunt in latere vno ⁊ duo in altero. latꝰ aūt arce cōit ꝺz fm longitudinē. ⁊ fm ℔ spaciū iter duos vectes erat tñ vnꝰ cubiti ⁊ dimidij fm latitudinē arce q̄ erat inter duos vectes. Rasa. dic. q̄ circuli sic erant dispositi in angulis q̄ vectes transibant fm latitudinē arce: et sic interꝺ nos vectes erat spacium duoꝝ cubitoꝝ ⁊ dimidij fm longitudinē arce q̄ ꝓtinebāt inter duas vectes: ⁊ ℔ videt rōnabiliꝰ: qz ad ℔ ponebant vectes vt p illos arca portaret a sacerdotibus q̄s castra mouebātur: qz optebat q̄ sacerdotes deportarent eā ꝓpijs humeris: ⁊ ꝓterpondꝰ arce ⁊ cōtentoꝝ in ea requirebank ad mīn⁹ q̄ttuor homines: duo ante et duo retro. Duo aūt boues meliꝰ pūt aptari ad sustinēdū vectes vnꝰ iuꝑ aliū in spacio duoꝝ cubitoꝝ ⁊ dimidij q̄ ī spacio vniꝰ cubiti ⁊ dimidij: qz videret nimis breue ad ℔ q̄ duo boues lateraliꝰ sit ꝛcedētes portarēt illam arcam. Nec illꝺ obstat qꝺ hꝫ ī littera. Duo circuli sunt i latere vno: qz ī q̄drato qꝺ ē altera pte lōgius linee breuiores ita vocantur latera quadrati sicut et lōgiores. et eodem modo dicenduz de latꝫ teribus arce. quia erat q̄si qꝺdam quadratum altera pte longius. e ¶ Nec vnq̄z extrahēt ab eis. qz vectes semel īmissi nō poterant de circulis amoueri nisi ꝑ reperationē si esset ibi aliquid dissipatum in alijs aūt portandis cū vectibus: vectes erant in circulis tm̄ tēpore deportationis. f ¶ Ponesq̄ in arca testificationē t̄. i. tabulas scriptas digito dei: q̄ erāt testes inter deū ⁊ populū q̄ recepisset a deo illa precepta.

g ¶ Facies ⁊ ꝓpiciatozij. Ra. ſa. ⁊ bedꝫ dicunt q̄ iste ꝓpiciatozij erat opeculum arce. tum quia de alio opeculo eius non fit mentio. tum quia describitur eiusdē longitudinis et latitudinis sicut et arca. Aliqui alij doctores dicunt q̄ nō erat opeculum arce: sed erat tabula aurea superius elenata: quasi portaretur ab ip̄is cherubī q̄ erant in extremitatib⁹ arce: ita q̄ eēt q̄si sedile ipsius dei: et arce opeculū eēt q̄si scabellū illius sedis: fm illud ℔s. lxxix. Qui sedes sup cherubin. i. sup ꝓpiciatozij ab ip̄is cherubī sustētatū. dicebaf aūt ꝓpiciatozij: ꝺa de illo loco audiebanꝫ rūfa diuine pietatis. fm ℣o dicētū Ra. sa. opeculū arce erat q̄si sedes dei: ⁊ paimentuz tabernaculi qꝺ erat añ arcā erat q̄si scabellū sedentis.

h ¶ Duos q̄z cherubin. Joseph⁹ dic̄ q̄ habebāt silitudinē q̄rundā auiū q̄ nūq̄z vise sunt ab hōibus: ſz moyses

℣ visione imaginaria

ciatozij: alter ab altera stat: quia quod vetus de incarnatione christi cepit prophetando promittere: nouum perfecte narrat completum. Ex auro mundissimo fiunt: quia vtraq̄ testamenta pura ⁊ simplici veritate describuntur. Exꝑdūt alas: et oracula operiunt: quia nos qui dei oraculum sum⁹ a culpis imminentibus scripture sacre eruditione protegimur: quā duz sollicite aspicimus ab erroꝛe ignoratie eius alis velamur. Mutuo se respiciunt versis vultibus in propiciatozium: quia testamenta in nullo discrepant: ⁊ inuicem se aspiciunt: quia quod vnum promittit: aliud exhibet. Et propitiatoriuz: id est medi atozem dei et hominum inter se positum vident. facies enim a semetipsis auerterent: si aliud promitteret q̄s alius negaret. ¶ Beꝺ. Numero singulari cherub. plurali autem cherubim dicit. Sed greca ꝓsuetudo neutri generis cherubin posuit m ſra. in n mutata. Dier. autem et masculino genere posuit duos cherubin aureos t̄. Non duo cherubin aurea. Interpretatur autem scientie multitudo: vel scientie intellectus: quod recte angelis conuenit: qui ab omni impulsu impure cogitationis alieni inherent conditoris visioni. Alas autem in figura cherubin moyses facere iubet: quod etiā pictozū licentia imitat: vt in alto angeli sedē bñe et leui volatu q̄libet discurrere signētur. Uō nobis q̄z post resurrectionē spūali cozpe vestitis indubitāter promittit: Duo cherubin mutuo se respiciunt qz duo testamēta in attestatione veritatis q̄ ꝓdicant: i nullo discrepant. Uertunt vultus in ꝓpiciatozij: qz misericordiā dei in q̄ vnica est spes mūdi valde cōmendant.

Et ideo sunt ex vtraq̄ parte oraculi. quia precedentia ante incarnationem tempoza ⁊ sequentia predicatione spūalis scientie replent: quib⁹ etiam nomen scientie multiplicate cōuenit: quia scriptura spirituali scientia plena est que ex quo

Dan.12.b fieri cepit augetur ⁊ multiplicatur. vnde Pertransibūt plurimi: et multiplex erit scientia. Moyses nāq̄ ampliozem patriarchis habuit scientiam. Unde: Ego qui apparui abrahe

3.6.a isaac et iacob et nomē adonai non indicaui eis subaudis sicut tibi. Dauid quoq̄ ait: Super omnes docentes me intelexi. Et alibi: incerta et occulta. ſ. t. m. mihi. Apostolos quo

Ibidez. 50

Mat.13.c q̄ maiora prophetis nosse declarat dominus dicens: Multi prophete et iusti voluerunt videre que vos videtis t̄.

Job.16.b Et eis post ascensionem maiozem sciētiaz promittit. Adhuc multa habeo vobis dicere t̄. In futurum quoq̄ maius se reuelaturum promittit dicens: et manifestabo ei meipsum. Recte ℊ cherubin multiplicata sciētia dicitur: quia ī vtroq̄ testamento et magis et magis ex tpe cognitio veritatis fidelibus innotescit. Recte cherubin obumbrare ꝓpiciatozium dicunt: qz testamenta crescente ⁊ multiplicata scientia ꝓpiciationem saluatoris predicant: et gratis semper vocibus quasi expansis ad volandum alis honoraze nō cessant quia em̄ verba colloquentium quasi volando per aerez ab oze dicentium ad coz perueniunt audientiū: bene expansis alis ad volandū aptatis designant. a ¶ Inde ꝓcipiam ⁊ loq̄r t̄. Beꝺ. Supra ꝓpiciatozij: qz ꝑ grām ꝓpitiationis dei factū est q̄ hoibus ꝑ ꝑuaricationē appere: ⁊ viā vitat⁹ post errozē mōstrare dignatus est. Et de medio cherubin loquiꝰ: qz post ꝑ angelica visionē nō in sua substantia appuit ⁊ locutꝰ est moysi. Unde ler post transgressionem posita est ozdinata ꝑ angelos t̄. Itē de medio cherubin loquitur: qz p verba vtriusq̄ testamenti consona voce erudit vel qz per

Abac.3.a filium qui in medio duoꝝ testamentoꝝ in carne appuit: paterna voluntatē ostendit: Unde abacuk ait: In medio duorum animalium innotesces. ¶ Beꝺ. Potest in arca ecclesia figurari: que de lignis imputribilibus. ſ. sanctis animabus edificatur et in fide euangelij per quattuoz mundi partes distenta cozonam vite a deo expectat: habens in se ta-

℣ bulas

visione imaginaria vidit tales similitudines in sede dei. Rab. Sa. et doctores alij dicunt q̄ habebant similitudinem pueroꝝ vel iuuenū habentium alas. a ¶ Et ꝓducties alas. suas in altū nō directe sed obliq̄ ⁊ sic opiebant aliquo mō ꝓpiciatozij. b ¶ Respiciantq̄z se mutuo. nō directe ex aduerso ſz ꝛtentes aliquantulum vultꝰ suos ad latus vnus cōtra alium. ideo subditur:

c ¶ Uersis vult. in ꝓpi. q̄ ope. est arca qz fm Ra. Sa. ꝓpitiatozij erat operculum arce. fm vero aliam opinionem ℔ nō ꝺz q̄ esset opeculū arce: ſz cleuatū altius: vt ꝓdictum est: ⁊ ꝑ tāto ꝺz hic opire arcam. f ¶ Inde ꝓcipiam. qz sic dictum est erat quasi sedes dei loquentis cū moyse. g ¶ Ac de medio duoꝝ cherubin: q̄ erunt sup arcaz. Ex ℔ dicit Ra. Sa. q̄ duo cherubin stabāt sup opeculū arce in extremitatib⁹ eius. Alij aūt doctozes de quibus facta est mentio dicunt q̄ erant positi sup pauimentū tabernaculi in extremitatibus arce. dicunk tñ hic eē sup aream: qz cleuabank in altū vltra altitudinē arce. ¶ Et aūt ꝓdicta facilius capiant describi ea in figura: verūtamen qz non possunt ꝓfecte figurari in plano optet q̄ imaginatio inspicientis suppleat illud qꝺ nō pōt figurari hoc modo.

¶ Demissa descriptione arce ꝓpiciatozij ⁊ duoꝝ cherubin: ōñr ponit rōdictoꝝ: et q̄tū ad ꝓciositatem materiet ꝓspeciositatem fome eadē rō est in istis et in futuris operibus. ſ. quia ꝺo cuius pulchritudinis ⁊ bonitatis non est finis. deputandum est ad eius cultum et ministerium illud qꝺ in humanis inuenitur ꝓciosissimū et pulcherrimū. vñ Reui. xxi. ꝓcipiē q̄ sacerdotes nullā macula habeant. Quantū aūt ad dispositionē ꝓdictoꝝ cōsideranꝺum q̄ totū tabernaculū qꝺ erat longitudinis. xxx. cubitoꝝ et. x. latitudinis duicebaf in duas ꝑtes inēqles: qz ꝑs occidētalis ꝓtinebat decē cubitos ꝑ q̄drū et dicebatur scīm sanctoꝝ vel tabernaculum interi⁹. Alia pars versus ꝛientem continebat. xx. cubitos in longum et decem in altum: et dicebatur sanctum vel sancta siue tabernaculum exterius: et distinguebanꝫ iste partes vno velo ītermedio: vt diffusius postea videbitur. Per tabernaculū exteri⁹ figurabaf inferioꝛ ꝑs ozbis q̄ est visibilis. ſ. celū sidereū et elementa vt videbitur postea. Per tabernaculū interius repbrabatur superioꝛ pars ozbis: q̄ est nobis occulta vbi est locus beatoꝝ. ibi aūt sunt tria q̄ figurabanꝫ ꝑ tria predicta: que erant intra tabernaculum interius posita. Per ꝓpitiatozium em̄ qꝺ erat quasi sedes dei: vt predictuz est repsentabatur ip̄e deus presidens omnibus: qui licet sit vbiq̄ ꝑ essentiā pūtiam et potentiam: tm̄ spāli mō est in loco btoꝝ per apertam visionē et fruitionē. in illa aūt sede nō erat aliqua imago dñi ip̄ius repbrans: ad designandū q̄ ip̄a deitas cuius sedes erat ꝓpitiatozij nullo mō est figuralis fm q̄ est in loco beatitudinis. est aūt ibi natura angelica q̄ ꝑ cherubin repsentabaf. erāt aūt duo ad designādū q̄ geloꝝ multitudinē et versis vultib⁹ se respiciētes: ad dignādā eoꝝ ꝛcordiā fm q̄ ꝺz Job xxv. Qui facit ꝛcordiā ī sblimib⁹ suis. Erāt aūt stātes ex vtraq̄ ꝑte propitiatozij fm vnam descriptionez. fm aliā ℣o non solū assistentes sed etiam propitiatozium sustentantes: ad designandum assistentiam angeloꝝ circa thronū dei. fm q̄ ꝺz Apo. vij. Et omnes angeli stabant in circūitu throni tñ ꝛ ministri ad obsequium parati. Tertium quod est in illo loco beatoꝝ sunt rationes nobis occulte omnium effectuum visibilium: quia nihil fit in creaturis visibilibus quod non egrediatur de aula summi impatoꝛis: vt dic̄ Aug⁹. Rationes igitur huiusmodi sūt ibi clause sic et rōnes effectuū in causis efficientibus: et hoc designabatur ꝑ arcā q̄ erat clausa intra quā tria continebantur: ſcz māna: virga aaron: et tabule. ad repzesentandum tria q̄ in humanis celitus collatis sūt ꝓcipua. ſ. vita q̄ ꝑ māna designa-

Glo. ordi.

Ⓒ bulas teſtamenti i continua meditatione legis: ꝛ vrnã
L aureã cũ mãna in fide incarnationis dñi: et virgã aaron
q̃ frõduit in ꝓticipatione regni ꝛ ſacerdotij dñici. Unde
1. Pet. 2. b vos aũt gen⁹ electũ: regale ſacerdotiũ. Habet ꝓpitiato
riũ deſup: vt cuncta bona a diuina gr̃a ſe accepiſſe ꝺgno
ſcat. Et cherubin glorie in ꝓpitiatorio angelica. ſ. ꝓſidia
q̃bus adiuuatur deo ꝓpitio. Uel teſtamenta q̃b⁹ ꝗliter
viuat: et viuendi aũ riũ a deo ꝛat inſtruit. Sic aũt ſũt
cherubin ſupra ꝓpiciatorium quõ ciuitas. i. eccleſia: ſupra
montẽ. i. rp̃m ỽt conſtituta: nõ illo altior: ſz ꝓficit ei⁹ ſu
ſtentata ꝓſidio. Cherubin ſupra ꝓpitiatoriũ habet arca
q̃ angelica myſteria vel eloq̃a diuina eo veraci⁹ eccleſiã
iuuant: q̃ ipa in fundamento ſũme veritatis ſtabilia con
ſiſtant. a Facies ꝛ mẽſam ꝛc. Beꝺ. Meſa de lignis ſe
thim ſcriptura eſt de fortib⁹ verbis patrũ factiſq̃ ꝓpacta
q̃ dũ eterna gaudia: ꝛ quõ ad ipa ꝓueniaꝫ oñdit: cibum
vite ſuggerẽt. Longitudinẽ habz: cũ ꝓſeuerantia cepte reli
gionis ſinnat: latitudinẽ cũ amplitudinẽ charitat⁹: altitudinẽ cũ ſpem reſurrecti
onis. Longitudo duo⁹ cubitorum: q̃ actiua conuerſatio duabus maxime virtu
Jaco. 1. d tibus conſiſtit: munditia. ſ. ⁊ innocentia. Unde: Religio munda et immaculata
apud deum et patrem: hec eſt viſitare pupillos et vi. in. ſ. eo. ꝛc. In eo enim q̃ ait
viſitare pupillos ꝛ viduas ꝛc. cuncta que indigentibus ꝓximis miſericorditer
debemus oſtendit. In eo ỽo quod addit et immaculatum ſe cuſtodire ab hoc ſe
Luc. 12. e culo omnia quibus caſte viuere oportet exꝑmit. Unde: Sint lumbi veſtri ꝓcinc
Ibidem. cti ꝛ lu. ar. ꝛc. Quod vero ſequitur: Et vos ſimiles hominib⁹ expectantibus do
minum ſuum ꝛc. altitudinem menſe. i. ſpem future retributionis ſignificat. Ꝺ
menſa vnum cubitum in latitudine habet vnitatem charitatis quam totum vet⁹
et nouum teſtamentum ꝓdicat: oſtendit. Una enim eſt charitas et ſimplex qua
deum et ꝓximum et inimicos amare iubemur. Huius recta diſtantia deum ꝑmo
loco: inimicos vltimo: ꝓo differentia quorum meritorum ꝓximis diſpar eſt mo
dus impendendus amoris. Jacob nanq̃ omnes filios: ſed Ioſeph merito innocẽ
Can. 1. b tie ꝓe ceteris diligebat. Unde: Introduxit me rex i cellam vinariam: et ordina
uit in me charitatem. b In altitudine cubitum ꝛc. Beꝺ. Ꝺ altitudo cubitũ
et ſemiſſem habet cubitus ſicut in altitudine vnitatẽ ſpei celeſtis ſignificat: q̃ ex
pectam⁹ deũ de celis remuneratorũ. Nam ꝛ ſi ꝓ diuerſitate meritoꝝ multe man
ſiones in domo patris ſint: vnũ tñ eſt regnũ celi in q̃ oẽs recipiunt electi. Semis
vero initium contẽplationis: q̃ q̃dã ſctoꝝ etiã in carne poſiti meruerunt frui: q̃b⁹
nõ ſolũ ſpare celeſtia: ſz etiã videdo partim ꝓgustare donatũ ẽ: in q̃bus menſa ta

Ⓒ bernaculi

Ni. ꝺ ly.

a ſ ſcripturã q̃ nullã fallacie corruptionẽ recipit
b ſ fontibus verbis ꝛ factis patrum.

baſ: tũ ꝓpter ei⁹
dulcedinẽ: q̃ omni
bus appetibile et
dulce ẽ vniuere: tũ
q̃ data fuit a deo
ad ſuſtẽtandã vi
tã filioꝝ iſrl̃ exiſtẽ
tiũ in deſto. Se
cũdũ ẽ ptãs regi
minis: q̃ vbi non
eſt gubernator po
pul⁹ corruet: vt ꝺr
Prouerbi: xj. ꝛ Ⓑ
figurabaꝫ ꝓ x̃gã
aaron. Tertiũ eſt
ſapia: ꝓ quã vita
ꝛ ptãs regiminis
dirigunꝫ: et Ⓑ figurabaꝫ ꝓ tabulas in q̃
bus ꝑcepta decalogi erãt ſcripta. Hec. n.
eſt ſapia nr̃a ꝛ intellect⁹ cozã ꝓſis: vt ꝺr
Deut. iiij. ꝓ quã dirigimur in agendis.

a Facies ꝛ mẽſam. Hic ꝓr̃ agit ꝺe his
q̃ erãt in exteriori tabernaculo. ſ. menſa ꝛ
cãdelabro. de primo ꝺr: Facies ꝛ mẽſam
. i. vnã tabulã cui⁹ longitudo erat duo⁹
cubitorum. latitudo vnius cubiti. de ſpi
ſitudine autem eius non fit mentio: ſed
dicunt aliqui et ẽ ſatis probabile q̃ erat
quattuor digitorum. altitudo autem ei⁹
erat cubiti et dimidij: quod eſt ſic intelli
gendum q̃ per quattuor: pedes poſitos
in quattuor angulis: predicte tabule ele
nabantur in altum per cubitum et dimi
dium. b Et inaurabis eam non pi
ctura ſed laminis aureis vndiq̃ circũte
gendo eam et pedes eius. ꝛ eoꝺẽ modo
acciꝑendum eſt ꝺic ſicut in alijs vbi ꝺici
tur: deaurabis.

Ⓒ Facieſq̃

Ⓒ bernaculi. i. ꝺiuina ſcꝛtura: q̃ eccleſia ſp reficiꝫ: ſup cubitũ cõis ſpei ſemiſſem in alti
tudine adiungit: quia gaudia illis ꝓmõſtrata: anteq̃ reddita ꝓſignat: q̃ qꝺ raptim
ꝛ in tranſitu fit: p dimiꝺiũ nõ per plenũ cubitũ figurat. a Facieſq̃ illi labiũ ꝛc.
Beꝺ. Labiũ aureũ ſit in menſa per circũitũ q̃ doctrina ſacri eloquij p munda ꝓdica
toꝝ ora miniſtrat: neq̃ illoꝝ locutio q̃ ꝺiuina arcana tradiderũt humane cõfabulati
onis ſermonibus cõtaminari ꝛſentiebãt: ſz ocioſa ỽba gra
viter ferebãt ꝛ redarguebãt. Uel labiũ aureũ ſit mẽſe p cir
cũitũ: q̃ ſcta ſcriptura ex oĩ ꝑte ſue locutiõis cũ recte intelli
gitur: claritaꝫ celeſtis ſapie ſonat. Labio corona addiꝺ: q̃a
lingua ꝓdicantiũ auditorib⁹ gloriã vite eterne ꝓmittit. Co
rona quattuor digit⁹ alta fieri ꝺcipiꝺ: q̃ altitudo pennis co
rone p quattuor euangelia oñdiꝺ: Uel q̃ p cuſtodiã euange
lice fidei et operationis ad coronã vite optet ꝑuenire. Bñ aũt
per digitos libri ſignantur: q̃ tabule legis digito dei ſcripte
Job. 5. a et in euangelio dñs diſtinctionẽ legis ꝛtat⁹ digito ſcribe
bat in terra dicẽs: Qui ſine pcto ẽ vm̃ ꝓmus in illã lapiꝺez
mittat. Digitus dei ſpus dñi. Bñ q̃ matheus in digito dei
Lucas quaſi exponendo ꝺixit in ſpu dei. Igitur labio men
ſe aureo corona aurea quattuor digitis alta ſuperponitur:
q̃ puriſſima predicatoꝝ eloquia ſpem ſuperne beatitudinis
expectant: que in myſterio ſanctiſpiritus in quattuor euãge
lij libris continetur. Nec ſolum ipi ꝓmium laboris in celis
accipiunt: ſed obtpantibus ſibi eandem vite coronam certa
euangelice veritatis auctoritate ꝓmittunt. Corona x̃o in
terraſilis: quia eternum regnum omnibus indifferenꝫ daf:
ſed ꝓo qualitate accipientium ſingulis diſtribuitur. Non
1. Cor. 15. c eſt aũt in terra ſilis: ſi claritas future retributionis equalis
omnibus pandereꝫ: Sed ſtella ꝺiffert a ſtella in claritate
ſic et reſurrectio mortuorum corona diſtincta partis ſculptu
ris ſed cõpeꝛenter ordinatis appoſita eſt. Una enim vita oĩ
bus iuſtis ꝓmittitur: vel multiformis ꝓ diuerſitate merito
rum gloria ſinguloꝝ. b Coronã ꝛc. ſup illã alteram
Mar. 19. c co. Beꝺ. Corona aurea additur: cum per euangelium bis q̃
Ibidem. mandata cuſtodiunt vita eterna ꝓmittitur. Si vis ad vi
Ibidem tam ingredi ſerua mandata. Non homicidium facies non
adulterabis ꝛc. huic corona aureola ſupponitur: cum ꝺicit:
Si vis perfectus eſſe vade et vende omnia que habes ꝛ da
pauperibus. Adhanc coronam pertinet canticum nouũ q̃ⁿ
virgines tñ coram agno concinnunt: et qui ſequuntur quo
cunq̃ ierit. Uel corona aurea labio mẽſe apponitur: cuj in
ſcriptura diſcimus: egredientes de corpore animas in celis
eterna recipe ꝓmia: huic aureola ſupponiꝫ: cũ i ſcꝛtura ꝺr:
q̃ ei ſblimioꝝ gloria i receptione corpoꝝ fuerit. c Per ſin
gulos ꝛc. Beꝺ. Meſa tabernaculi q̃ttuoꝝ pedes hz: q̃ ỽba ce
leſtis oraculi vel hyſtorice vel allegorice vel tropologice. i.
moraliꝫ: vel anagogice accipiunt. Hyſtoria ẽ cuj⁹ res q̃ñ ꝓ
liam vel dicta vel facta ſit plano ſmone referꝝ. Sic ꝓphe ex
egypto ſaluat⁹: vel tabernaculũ i deſto factũ. Allegoria cũ
x̃bis vel reb⁹ myſticis pñtia xp̃i ꝛ eccleſie ſacra ſignanꝫ. vbi
Eſa. 11. a ita: Egrediet x̃ga de ra. ieſ. ꝛc. q̃ ꝺ apte ꝺicere: Naſcet x̃go
maria ꝺ ſtirpe ꝺauid: ꝛ xp̃s ꝺ ſtirpe ei⁹. Reb⁹ vt ꝓphe ꝺe egy
pto p ſanguinẽ agni ſaluat⁹: eccleſiã ſignificat paſſionẽ xp̃i a
diaboli ꝺnatiõe liberatã. Tropologia. i. moral⁹ locutio ad in
ſtitutionẽ ꝛ correctionẽ moꝝ apt⁹ vel figurat⁹ x̃bis reſpicit
2. Joh. 5. c Apt⁹ ita: Filioli mei ſi ꝺili. ꝛc. Figurat⁹ ita oĩ ꝛpe ſint veſti
Eccl. 9. b menta tua cãdida: ꝛ oliũ de capite tuo nõ deficiet. Anagogia
. i. ad ſupiora ducens locutio eſt: q̃ de ꝓmijs futuris: ꝛ de vita futura in celis myſti
Matt. 5. a cis vel apertis verbis diſputat. Apertis ſic: Beati mundo corde quoniam ipi ꝺeuz
Apoc. 22. c videbunt: Myſtice ſic: Beati qui lauãt ſtolas ſuas vt ſit poteſtas illis in ligno vite
et per portas intrant ciuitatem: ac ſi patenter ꝺicat. Beati mundant cogitationes ꝛ
Job. 15. a opera vt poſſint ꝺeum videre. qui ait: Ego ſum via veritas et vita: et per doctrinam
ꝛ exempla precedentium intrent in regnum celorum.

d Et mittantur vectes ꝛc. Beꝺ. Per circulos mittuntur vectes ad ſubnebendam
menſam: quia doctores vt verbis ſacre ſcripture auditores reficiant neceſſe eſt vt
mentem in euangelica lectione figant: vt ad fidẽ et ſenſuz illius omnem interpretati
onis et doctrine ſue intentionem dirigant: ne aliquid aliud agendum et ſperandum
amandumve in ſcripturis ꝺoceant: q̃ in quattuor libris euangelij inuenitur: q̃ ꝺum
oĩa ſcripture verba ad fidẽ ꝛ ꝺilectionẽ euangelij referunt: quaſi totã ꝺei menſã cuz
panibus ꝛ vaſis in quattuor circulis portant. e Parabis ꝛ acetabula. Beꝺ.
Varia vaſa que fiunt ad offerenda libamina: varie verbi ꝺiſtinctiones ſunt ꝓ ca
pacitate auditoꝝ: quia non oĩb⁹ oĩa conueniunt. aliter ſapientes: aliter inſipientes:
aliter pauperes: aliter ꝺiuites: aliter ſani: aliter infirmi: aliter ſenes: aliter iuuenes:
aliter viri: aliter femine: aliter celibes: aliter coniugati: aliter ꝓlati: aliter ſbditi: ꝺo
cendi ſunt: q̃ tñ vaſa oĩa ad menſam ꝺñi. ſ. tabernaculi: ꝛ ad offerẽda libamina perti
nent. Quecũq̃. n. ꝺiuerſa ꝓ ꝺiuerſitate audiẽtiũ ꝺicunꝫ: in regula ſacre ſcꝛture, in
Luc. 12. e ueniunt: ꝛ ad offerẽda ꝺño vota bonoꝝ opeꝝ excitãt corꝺa auditoꝝ. Uñ q̃ſpuras ẽ
fideꝫ diſpẽſatoꝛ ꝛ prudẽs ꝛc. Greg⁹. Parab acetabula ꝛc. Quiꝺ p phialas et cia
thos niſi meſura ꝓdicatiõis accipiꝫ vt ſingul⁹. ſ. iuꝛ capacitatem ingenij cõferatur ꝺz

a ſ qꝛ doctrina verbi p munda ꝓdicatoꝝ ora da
tur nobis. ſ qꝛ oia nociua ꝛ ociosa redarguũtur

a Facieſq̃ illi labiũ aureũ p circũi
aꝛ a ſ qꝛ ꝓdicatores corona vite remunerabuntur.
ſ qꝛ lingua predicatoꝝ ipſis audiꝛib⁹ ꝓmittit
gloriaz eterne vite. b ſ ꝓ diuerſitate meritorum
quia ſtella a ſtella ꝺifferꝛ in claritate.

b tum ꝛ ipi labio coronam in terra b
a ſ qꝛ altitudo eterne coꝛone p quattuor euange
lij libros oñdꝛ. b ſ quattuor digiti totidem
euangelia ſignificant quia digitis ſcribimus ꝛ ꝺi
gitus ꝺicit ſpus ſ euãgelij ſcriptum eſt. c ſ ſu
per eõm oim reſurrectionem.

ſilẽ altã quattuoꝛ digitis ꝛ ſuper c
a ſ i hac figuraꝫ remuneratio coꝛ q̃ ĩ doctoꝛib⁹
excellũ. b ſ ꝓfectioꝛ vite. ſ. ꝛ oblationis volũtarie

illam alteraꝫ coronam aureolam.
ſ euãgelij libros p q̃ñ fidẽ oĩs ſcriptura ſctã p
eoꝛũ mundũ legiꝫ ꝛ intelligitur.

Quattuoꝛ q̃q̃ circulos aureos d
ꝓparabis: ꝛ pones eos in q̃ttuoꝛ
a ſ mundi. b ſ ſcripture. c ſ qꝛ q̃drifoꝛmiter ꝺi
uiniã ſcripturã ꝺiſtinguimus.

c angulis eiuſdẽ menſe p̃r ſingu
a ſ qꝛ q̃ libris euãgelij in hac vita vtimur coꝛona
vite in celis ſupamus.

los pedes. Subꝺ coronam erunt
a ſ libri euãgelij. b ſ fixã. ſ. teneãr menꝛ in le
ctione euangelij.

d circuli aurei vt mittanꝫ vectes
a ſ ꝺicatoꝛes. b ſ ſcriptura. c ſ ad coꝛꝺa au
ꝑ eos ꝛ poſſit menſa poꝛtari. Ipoſ
ditoꝝ. ſ qꝛ ꝓdicatores foꝛtes nulla putredine
corrupꝛibiles.

quoq̃ vectes facies de lignis ſe
ſ fulgoꝛe ſapientie.

thim ꝛ circundabis auro ad ſub
uehendam menſam. Parabis et e eꝛ
a ſ moꝛꝺacẽ ꝓdicatiõnẽ q̃. ſ. moꝛꝺer vicia. ſ ꝗb⁹
acerũ ferebaꝫ. ſ varia vaſa varie ꝺiſtinctiões
verbi ꝓ capacitate auꝺitoꝝ. b ſ vberẽ ꝺoctrinã
ſ phialas q̃ſ hyalas quia hyalin purũ ꝺicitur.
c ſ Qui ſcz ad oꝛanꝺũ predicando exeꝛcent. rhus
enim oꝛationem ſignificat.

acẽtabula ac phialas thuribula f
ſ angultam ſcientiam. ſ deo.

et cyathos in quibus offerenda g
eleuabatur ſuper tabulam in circũi
tu. Dicitur autem opus interraſile
quod habet aliquas ſculpturas et
ſpacia intermedia plana quaſi rãſa.
ꝺ Quattuoꝛ quoq̃ circulos aure
os ꝓparabis et pones eos ꝛc. qui
erant infixi in quattuoꝛ pedibus mẽ
ſe verſus partem ſuperiorem pedum
immediate ſub corona inferiori.
e Parabis: et acetabula: id eſt va
ſa in quibus examinabatur incen
ſum et ſimilia de quibus fiebant pa
nes ad videndum ſi talia eſſent apta
ad ſacrificium.
f Ac phialas. in quibus examina
batur vinum et alia liquida.
g Thuribula et cyathos. duo vaſa
erant in quibus ponebatur incenſuz
examinatum ſuper panes ꝓpoſitio
nis. vnum ſuper ſex panes poſitos:
vnum ſuper alium in menſa et alitd
ſuper alios ſex. Dicebatur autem

Ⓒ eñ ſbtiliter

enim subtiliter q̄ docet, ꝓspicere: ne plus studeat q̄s ab auditore cāpt
tur ꝓdicare. Debet et infirmitati audientiū sese ꝑere: ne dū paruis
sublimia: et iō nō ꝓ futura loquit: se magis curet oīdere q̄s auditoi
bus ꝓdesse. iubēte aūt dño nō solū phiale ad mensam tabernaculi:
sed etiā ciathi ꝓpanē. In phialis larga ꝓdicatio. In ciathis minima
et tenuis significat. In mēsa ḡ dñi phiale ⁊ ci
athi: qz in doctrina sacri eloquij non solum ex
hibenda sunt magna et arcana que delectēt:
sed etiam parua et subtilia que quasi ꝑ gustū
noticiam prestēt. Idem Greg⁹. Aliis doctri
na veritatis plenus auditores inebriat: et q̄
si phialam porrigit: ali⁹ explere qō sentit non
valet: ꝫ etiā qz vrūcp denūciat: ꝓ ciathū gu
stū ꝑbet. Qui ḡ ꝓ doctrinā sapie ministrare
phialas nō pōt: cītū ꝓ diuina largitate suffi
ciunt ꝓpinent ꝓrimis ciathos verbi.

a ¶ Et pones sup ⁊c. Joseph⁹ dic duodecim
panes ex simila fieri singulos ex duab⁹ deci
mis: q̄ sabbato sup mēsaz ser hinc ⁊ ser inde
ponebant: sup quēq̄ patena aurea cū pugillo thuris: et sic fuabant
vsq̄ ad aliud sabbatū in q̄ thus cremabat: panes vo sacerdotes co
medebāt calidos cū thure reponētes. ¶ Bed. Et pōes. s.m. ⁊c. Bū
panes ꝓpositiōis vocant: qz sp oz patere ſmo saluti⁹ cūctis fidelib⁹:
nec vnq̄ deesse optet i eccla xp̄ū solati⁹. qō dns ꝑ ꝓcones xp̄atis
mūdo ꝓponēs i cōspectu suo appere: et vsq̄ in finē bis q̄ esuriunt et
sitiunt iusticiā ꝛcessant abūdare voluit.

mensa ꝓpositionis ⁊ similiter panes ꝓpositionis
eo q̄ sic disponebantur super mensam. In hebreo
breo aūt hr̄: Panes facierum. qz ſm q̄ dic Ra. Sa.
erant facti in figura q̄drata altera ꝑte longioze ⁊ illa
pars longior in vtraq̄ extremitate replicabaf i altuz
sicut fit aliquando in simenel
lis: nisi q̄ in simenellis fit ta
lis replicatio in circuitu per
modum corone. in panibus
vo ꝓpositionis fiebat tātū
in duabus partibus sibi op
positis: et ille due replicatio
nes vocabantur due facies.
Aliter dicitur et ꝓbabili⁹ q̄
illi panes erant rotundi sed
dicebant panes facierum: qz
ex vtraq̄ parte erāt omnino
siles. nō em̄ coḡbant i furno
ita q̄ ex pauimento furni ꝑs
panis sibi iūcta ꝛberet aliquā dissimilitudinē ab alia
ꝫ coḡbāt sic coquūt hostie ad celebrādū: nisi q̄ vasa
illa i q̄b⁹ coḡbant pāes ꝓpositionis erāt aurea ⁊ tā
te magnitudinis q̄ panis tenuis tātū i eo poterat de
coḡ: et erāt illa vasa sic facta q̄ panē inclusū facie
bāt oīno siles vtraq̄ ex ꝑte, ⁊ iō dicebāt pāes facie
rum. ¶ Facies

ſ bonoꝝ operū vota. ſ Sapientia.

sunt libamīa ex auro purissimo:

a ſ aplos: vel oēs doctores succedentes. ſ docto
res spūales q̄ in lege meditant die ac nocte ⁊ cū
cetis ecclesiam intrantib⁹ refectionem verbi offert

a et pones sup mensaz pānes pro/

a ſ q̄ ſc̄l ꝓparulo oz cē cūctis ſmo saluris.
b ſ beneplacito.

pōsitiōis in cnſpēctu meo semp.

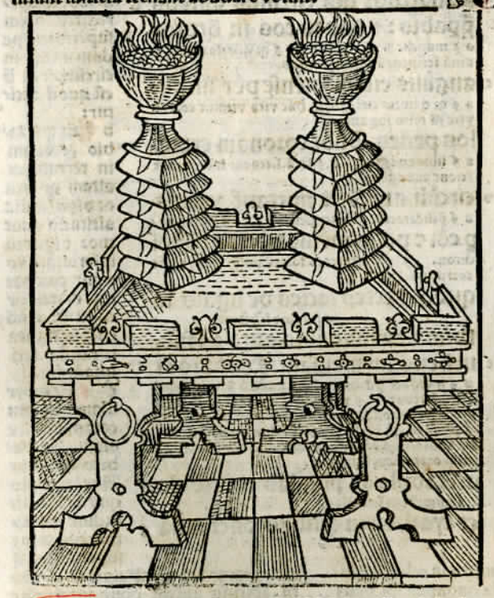

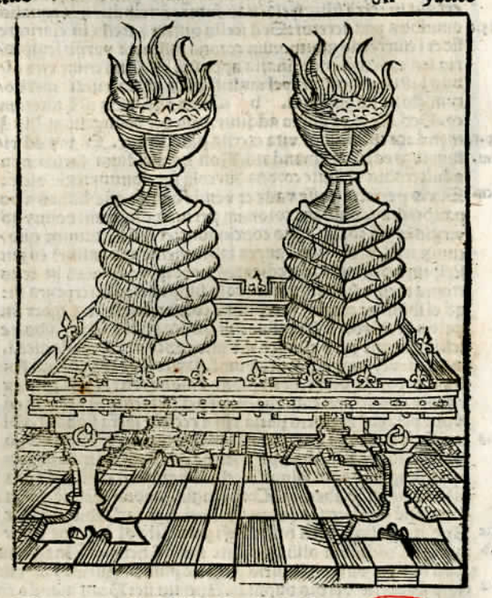

a ¶ Facies et cādelabꝝ ⁊c. Greg⁹. Cādelabꝝ xp̄s est: in q̄ natura hūani
tatis fulsit lumine deitatis: vt mūdi cādelabꝝ fieret: cui⁹ lumīe petōr te
nebras suas agīceret. Ex auro purissimo: qz nrām naturā sine culpa su
scepit. Ductile aūt ferīedo ꝓducit: qz xp̄s ex ꝓceptiōe ⁊ natiuitate pfect⁹
de⁹ ⁊ hō extitit: ꝫ tū passionū dolorē ptulit ⁊ sic ad resurrectiōis gloriam
puenit: et ſm corp⁹ ꝑ passionis ꝛtumelias ad imortalitatē ꝓfecit. Ram
iuē aīe meritū q̄ potuisset ꝓficere oīno nō hūit. In mēbris aūt q̄ nos su
m⁹ q̄tidie passionib⁹ ꝓficit: qz dū tūdimur ⁊ ꝓficim⁹: ei⁹ corp⁹ cē mere/
mur. Ipe ꝓficit de cui⁹ corpe oz: Ductile ei⁹ ⁊ calamos ⁊c. hastile. n. eccle
sia ē ḡ ē corp⁹ ei⁹: qz inē tot aduersa libera stat. Calami q̄ de hastili ꝓce
dūt: ꝓdicatores sūt: q̄ dulcē sonū mūdo ediderī. i. cāticū nouum. Scyphi
ora doctoꝝ: q̄ nos vino scie debriāt: vt oblectamēta mūdi q̄ amaulmus obliuiscamur.
Spherula ꝓdicationis volubilitas. sphera. n. oī tpe volunt: ⁊ ꝓdicatio nec aduersita
te tardat: nec ꝓspitate elenat: inē aduersa fortis: inē ꝓspa būilis: nec timoris hz an
gulum: nec elationis supercilium. Bū aūt post cyphos ⁊ spheras lilia describunt: qz
post ꝓdicatiōnis ebrietatē ⁊ volubilitatē: illa vires patria seq̄t: q̄ aīab⁹ sctis. i. florib⁹
vernat et rnis. Cyphi ergo et spherule ad laborem pertinent. lilia ad retributionem.
¶ Bed. Facies et candelabrum ductibile de auro mūdissimo. Cādelabrum taberna
culi sicut mensa vniuersalē pūtis tpis ecclesiam significat. Iō nāqꝫ sunt aī velum ītra
quod arca posita: quia nondum ad visionem redemptoris meruit intromitti. Mensa

a ſ ecclesiā q̄ lucē verbi ꝓdicā
do ⁊ faciēdo oīndit. ſ xp̄m.

a **Facies et cādelabrū** a†

a ſ malleis passionis.
b ſ q̄ naturā nr̄az sine culpa

ductibile ō auro mū †

suscepit. ſ fulgore sapientie.
a ſ ecclesia q̄ inter aduersa li/
bera stat.

dissimo. Hastile eius b

a ¶ Facies et ⁊c. i. cū martel
lo ⁊ nō op̄e fu
sorio. b ¶ Ha
stile eius. i. sti/
pes cādelabri
q̄ ꝓcedebat di
recte i altū in/
ferī⁹ hūs tres
pedes ⁊ sursū
bēbat ser cala
mos egredientes ō hastili: tres ex vno
latere: et tres ex alio tendentes sur
sum obliq̄ quīq̄ ptingerēt ad altitu
dinez hastilis. vnde infra. xxxvij. di
citur. Equum erat opus ser calamo
rum: id est equaliter tendens sur
sum. In hastili vero erant quattuor
cyphi et in quolibet ser calamorum
erant tres cyphi. i. xxij. simul.

¶ Instar

est: qz bis q̄ esuriunt ⁊ sitiunt iusticiā: victū q̄tidie celestē ne deficiant impendit. Cā/
delabrū ē: qz iter lucis errantibus oīndit. i. lucernā verbi: cui lucerne dū se humiliter
subiicit: ad agēda. s. q̄ ſmo dei ꝓcipit a voluptatibus abstinens ad sperāda ⁊ diligē
da q̄ ꝓmittit a visibilibus gaudijs sustollens: q̄si cādelabrū efficit: qz suis per oīa
voluptatibus spūm celestē ꝓponit: ⁊ claritatē vbi oīb⁹ ꝓdicādo ⁊ faciēdo ostēdit.

a ¶ Et calamos. Bed. Scz ꝓdicatores de hastili ꝓcedentes
Esa.42.b q̄ a dño instituti dulcē sonū. i. canticū nouū mūdo ediderūt.
Calami sunt etiā oēs ecclesie filij: q̄ dicenti ꝓphete: Cāte dño canticū nouū ⁊c. obtpantes resonant in laudibus domi
ni: direxit gressus meos: ⁊ imisit in os meū cāticum nouum
⁊c. Per cyphos vo q̄ vino replentur auditores signantur:
q̄ ad vocem ꝓdicantiū vino scientie replenī: et quia vino in
terne dilectionis cozda inebriata infatigabili desiderio ad
deum tendunt. Post cyphos spherule sunt. Sphera enim
oīni parte voluitur: et mentes electoꝝ nec aduersitate nec ꝑ
speritate coꝛrūpunt: sed ꝑ sancta desideria ꝓficiunt i oīb⁹.
Bñ aūt post calomos et cyphos et spherulas in camino li
lia deformant: qz post grām ꝓdicationis: post debriationem
potus spūalis: post i renocabilem cursum sancte opationis
virens patria sequif q̄ animabus sctis. i. florib⁹ vnat et rnis.
b ¶ Sex calami ⁊c. Be. Senarius in q̄ fact⁹ mundus perfe
ctionē designat: tres calami de vno latere egredient: ⁊ tres
de altero: qz fuerunt doctores añ aduentū dñi: q̄ fidem trini
tatis mystice designarent: ⁊ q̄tū rudes capere poterāt ꝓdi
Ps.32. carēt: vñ Verbo dñi celi firmati sūt. ⁊. s. o. e. o. v. coꝛ. Sunt
Dar.15.d ⁊ mō q̄ apte ꝓdicant ita vt oēs q̄ ad xp̄m ptinent eandē fidē
2.Cor.13.d consequant. ſm illū: Baptiçantes eos in noīe patris ⁊. s. et
s. s. Ēt Paulus. Hēa dñi nr̄i ihu xp̄i ⁊ charitas dei. ⁊ com.
s. s. s. cū om. vob. c ¶ Tres ex vno. Bre. Itez tres calami ex
vno latere: ⁊ tres ꝓdeunt ex altero: qz añ et post incarnatio
Ezec.14.c nē trini fuerunt in ecclesia gradus fideliū cōiugatoꝝ et con
Gen.8. tinentiū et rectoꝝ. Ēt ecechiel tres tm̄ viros noe. s. ⁊ daniel
et iob liberandos ꝓdixit. In noe em̄ q̄ arcā rexit in vndis ꝓ
positos ecclesie. In daniele qui cōtinenter vixit cōtinentes
vel virgines. In iob vo q̄ in cōiugali vita exemplar patien
tie ꝑbuit bonoꝝ vitā oīndit. Vbi sūt q̄ sm euangeliū in lecto
in agro: ⁊ in mola replentur in die iudicij: quoꝝ singuli assu
munt: singuli relinquentur. In lecto em̄ quies ꝓtinentium.
In agricultura: industria ꝓdicantiū. In gyro mole labor cō
iugatoꝝ. Et qz in oibus quidā eligendi sunt: quidā reꝓbā
Dar.24d di: de singulis oz: vn⁹ assumef: et alter relinquef. Sed quia
sublimius est meritū ꝓdicantiū q̄ cōtinentiū ⁊ continētium
q̄ coniugatoꝝ: sūmi calami q̄ bincinde exeunt: doctores si
gnificant. Inferiores vo ꝓtinentes: infimi ꝓiugatos: diuer/
sus q̄ locis de hastili ꝓcedunt: oēs tū suo loco et ordine refle
xi in altū ad vnā pueniunt sūmitatē: vt cōseruent lucernarū
eq̄lem sup se positionē: q̄uis meritoꝝ gradib⁹ discreti: vna
tū fide xp̄itatis ībuti: ad vnā in celis veritatis lucē puēturi:
⁊ quāto q̄s in hac vita xp̄o adhesit: tanto vicinior visiōe ei⁹
fruetur. ¶ Be. Qui vino sapie desiderātes repleri: et ad exēplar ꝓcedentiū se infor
mant. quos inuisibiliū bonoꝝ dulcedine ⁊ dilectione plenos esse nouerunt tres cy/
phi et spherule ⁊ lilia ꝑ singulos calamos tria tpa significant: quibus electi añ ī car
natiōnē et post deo deuote vixerunt: añ legē: sub lege: ⁊ ꝓphetaꝝ tpe: post ascensio/
nem q̄z cōgregata est ꝓmitiua ecclesia de israel nō de gentib⁹: in fine ō reliquijs isrl̄.
Calamus primus in vno latere habet tres cyphos spherulas ⁊ liliam: quia pars do
ctoꝝ añ incarnationē būit tres ordines eoꝝ q̄ baustum gre q̄si cyphi sitirēt: vel ī via
dei quasi spherule currerēt: vel supne donū retributiōis q̄si cādoze et odoze lilioꝝ
expectarēt. i. añ legē: sub lege: et sub ꝓphetis. Scōs calam⁹ q̄z eadē hz: qz continen
tes illius temporis tres ordines scroꝝ eadē distinctione tēpoꝝ habuerunt.
Can.6.d d ¶ In nucis ⁊c. Mux ecclesiā significat. Ēt: Descēdi i hortū nucū. Mux ei dulcē fru
ctū habet intus: q̄ nisi fracta testa nō oīditur intus: sic sanctoꝝ vita suauitatem gre
in corde ꝓbat: q̄ nō ogīcit exterius nisi soluto carnis domicilio aīe in celesti luce se
se ꝓspiciāt. ¶ Bed. Tertius silr calam⁹ tres cyphos: et spherulas: et tria hz lilia q̄a
multi cōiugati añ legē: ſb lege: ⁊ ſb ꝓphis erāt: q̄ xp̄ū dñi audire: viā ei⁹ currere: bo
noꝝ opeꝝ ꝑmia expectare gauderēt. ¶ Be. Itē. Ex alio latere: ꝑ m⁹ calamus scōs et
terti⁹ cyphos ⁊ spherulas: tria q̄z habebat lilia: qz in vtroq̄ testamento ī doctorib⁹
in continentibus et in coniugatis deo deuotis: tres fuerunt ordines temporum di/
stantia. In primitiua. s. ecclesia de israel: in nr̄a electione de gentibus. In vltima col
lectione reliq̄arum israel: qui oēs suo tpe verbo vite debiarī in via pacis ꝓperare
cādoze ꝓpetue luc' videre ꝺsiderāt. e ¶ In ipo ⁊c. Be. o. ixim⁹ ipm cādelabꝝ. i. sti/
Job.15.a pitē cādelabri mediū ō q̄ calami ꝓcedūt significare xp̄m: ō cui⁹ gra iusti q̄d̄ q̄d̄ hūt
bōi accepert: Ēt: Ego sū vi. v. ⁊. ⁊c. Quasi ego sū cādelabꝝ vos calami. Sic calam⁹
nō pōt se erigere ad supportā dū lucernā: nisi fix' ī cādelabri stipite: sic ⁊ vos: nisi in
me mānerit': lucē xp̄itat' ⁊ fidei ferre ñ valet'. In cādelabro q̄tuoꝝ cyphi: qz ī q̄tuoꝝ li
briis euāgelij de dño sept' gustū vini noui. i. doctrie iuenim⁹ q̄ ñ vtres veteres. i. fre
ne adhuc mētes ꝛz inoculata q̄ spūs cozda capiūt. f ¶ Spheruleq̄ ⁊c. Be. Sūt ꝑ sin
gulos cyphos spherule sil' et lilia. qz idē dns q̄ poculū sapie spūal' ꝓpianit: cursū q̄z
opationis ī offensū oīdit: ⁊ vt hr̄e possim⁹ donauit: ⁊ ne in vacuū curram⁹ claritatē

a ¶ Instar nucis. ex b dicūt aliqui q̄
cyphi erāt pomelli: ita q̄ duo cy
phi positi vn⁹ ō alij faciebant vnum
pomellū ꝑ modū b in margie figura
tū: ꝫ b nō est vez: qz vbi trāslatio no
stra hz: sphe
rulas ī heb. hr̄
pomellos. Ex
q̄ ptz q̄ cyphi
nō erāt pomel
li. Itē vbi trās
latio nr̄a ha/
bet: Cyphi in
nucis modum
i heb. hr̄: Cy
phi figurati.
gallice, neelles
qm̄ nō erāt de
ope plano: ꝫ
cū aliqb⁹ figu
ris ad decozē:
et iō motiuum
ꝓdictū ñ valet
et iō dicit Ra.
Sa. q̄ isti cy
phi erāt oblō
gi būtes pedes
⁊ erant sic di
spositi ī cande
labro q̄si cala
m⁹ transiret q̄
medīū cyphi.
b ¶ Spherule
q̄ sūt et lilia.
In hebreo hr̄
pomellus et
flos: sed cuius
modi flos fue
rit nō hr̄ ex te
xtu. Et ex hoc
q̄ oz ī singula
ri: pomellus ⁊
flos q̄tuz ad
ser calamos la
terales: dicit
Ra. Sa. q̄ ī q̄
libet illoꝝ nō
erat nisi vnus
pomell⁹ ⁊ vn⁹
flos. In hastili vo q̄nq̄ pomelli sm
ipm: tres sub ser calamis orientibus
de hastili hinc ⁊ inde: sic dicit' in lra:
Spherule. i. pomelli. sub duob⁹ cala
mis ꝑ tria loca. Itē duo alij vnus sup
calamos in supiori parte cādelabri: ⁊
alius sub calamis i inferiori parte cā
delabri. Silr erant ibi duo flores tm̄
⁊ hoc dicit qz loquēdo de hastili hr̄ i
hebreo: pomelli ei⁹ ⁊ flores: ⁊ plura
lis numerus indeterminate accept
binarium significat sm ipm: sed quia
cyphi pomelli et flores non erant in
candelabro nisi ad decozem sm oēs
doctores catholicos et hebreos. Iso
dicunt alij ⁊ melius vt videf q̄ inter
duos cyphos erat vn⁹ pomell⁹ ⁊ silr
vn⁹ flos. et sic op⁹ cādelabri ē decen
tius. Et q̄ in hebreo hr̄ in singulari:
pomell⁹ et flos: referf ad quēlibet
cyphū: put exprimit ī trāslatione nr̄a
cū dr: c ¶ In ipo aūt cādelabro. i.
hastili cādelabri: qd vocaf ꝺ cande
labrū: qz est ꝓncipalior ps cādelabri.
d ¶ Quattuor cyphi in nu. mo. sphe.
per singulos scilicet cyphos.
e ¶ Et lilia. et eodem modo intelligē
dum est de cyphis existentibus in ser
calamis lateralibus.

¶ Facies

ſ patrie celestis

patrie celestis ꝓmisit: ⁊ additū eius: gr̃a sua nobis patefecit vel qz sub duob⁹ calamis ꝑ tria loca cyphi ſpherule ⁊ lilia fieri mandauit: possum⁹ dicere qz trib⁹ fidelibꝰ gradib⁹ ꝓiugato rū: cōtinentiū: ẋginū: doctrinā ẋitat̃ apuit: cursū opatiōis ꝑpetrauit ⁊ hereditatis imarcessibilis bñdictionem ꝓmisit ⁊ donauit: apte q̃z cyphi: spherule: ⁊ lilia non sup calamos: sed sub calamis esse iubent: qz corda ꝓdicantium immo electoꝝ oīm ne ad ifima labāt: donis mādat̃ ⁊ ꝓmissionib⁹ dñicis sustentant̃: ⁊ ad amāda celestia ſbleuātur. Can.2.b Ān: Leua eius sub capite meo: et dextra illius am.me. Be. Cyphi: spherule: ⁊ lilia sub duobus calamis sunt qz i vtroq; testamento fidelib⁹ q̃uis cerimonijs distātib⁹ cadē dño fuiendi mādata: eadē regni celestis est conseruata gloria. Quart⁹ aūt cyphus: spherā liliū: q̃ supra oēs calamos iuꝝ sublimitatē fuere cādelabri ꝓpe ad xp̃m ptinēt: q̃ nō solū electis ẋtianis sciam ⁊ operationē ⁊ remunerationem tribuit: ſz etiā in seipo figuram cyphi oñdit: cū se plenū spūsctō ee ostendit. Pſ.18. Et spherule cū exultauit vt gigas ad Job.15.d cu. vi. Alij q̃z cū ascendens ad celos apō patrē clarificat̃ ē: Bñ ꝺ cyphus spherā ⁊ liliū altioꝝ calam⁹ eminet: qz dona q̃ xp̃o de⁹ ptulit oēm trāscēdit Eph.4.b modum hūane capacitatis. Unicuiq; eīm data ē gr̃a fm mēsurā donatiōis xp̃i. In ipo autez habitat ois plenitu Colos.2.b do diuinitatis corporaliter.

a Et spherule igit̃ ⁊c. Be. Oē opus cādelabri. i. stipes ⁊ calami ex ipo ꝓcedētes cū oī suo ornatu de auro fiūt qz ipe xp̃s immunis a pcō: ⁊ iusticie opib⁹ clar⁹ apuit in mūdo: cui⁹ innocentiā ⁊ iusticiā mēbra ei⁹ i hac vita ꝓ posse imitant̃. In futuro ipi adherēdo ẋcit̃ pficient. Ipe aut̃ ductile fuit. ductile eīm feriēdo ꝓducit̃ et redēptoꝝ nr̃ ex ꝓceptione ⁊ natiuitate pfect⁹ de⁹ ⁊ hō passionū ict⁹ ptulit: et sic ad resurrectionis gloriā puenit: et 2.Tim.3.c Oēs q̃ volūt pie viuere i illo psecutionē patiunt̃: ictib⁹ passionum ad imor Pſ.4. talitatis gloriā dilatādi. Ān: In tribulatione dilatasti mihi.

b Facies ⁊ lucer. ⁊c. Be. Lucerne septē: septē sunt dōa spūs sancti: q̃ in xp̃o sp mānserūt: ⁊ fidelib⁹ fm voluntatē ei⁹ distributa sūt: he sup cādelabꝝ ponūt̃: qz reqeuit sup eū spūs sapiEsa.61.a entie ⁊ intellectus. c Ut luceant ⁊c. Be. vñ: Ut mederer ꝯtritis corde: ⁊ ꝓdicarē captiuis indulgentiā ⁊c. Lucerne cā Job.1.b delabri ex aduerso tabernaculū illustrabant: cū xp̃s plenus s gr̃a ⁊ veritate oīb⁹ tribuebat de sua plenitudine. Mānsuetis ⁊ paupib⁹ ẋbū euāgelij cōmittens: penitētib⁹ medelā idulgētie cōferēs. Huc tp̃s esse parcēdi i futuro vniuersalis iudicij tp̃s affirmās. d Emūctoria ⁊c. Be. Verba q̃b⁹ manifeste signat̃ i plurimis nō legis lr̃am: ſz spūalē sensū ee seruandus. Gal.5.a Ān: Si circūcidimini xp̃s nihil vobis ꝑdesit. Be. Emunctoria ⁊ vasa vbi q̃ emūcta sunt extinguunt̃: fiūt de auro purissimo: qz diuina sunt ẋba quib⁹ cessio cerimoniaꝝ ꝓdicatur ⁊ gr̃a dei sunt illustrata corda: in q̃b⁹ legis vmbra finem accepit: vt succedens euāgelij ẋitas clarit̃ luceat. Cōstat. n. apostolos añ passionē soluisse sabbatū: ⁊ p⁹ ascensionē dñi: ⁊ aduentū spūsctī finē penit⁹ iposuisse legalib⁹ hostijs. In his q̃ licinia emūcta extinguebant̃. In q̃bus lr̃alis obſuātia ꝓpleta ex ordiū gr̃e mūdo clarit̃ exhibuit. Itē finita mortali vita ⁊ succedēti imortali: cessabunt ex pte maria opa vel dona luCis q̃b⁹ nunc vtimur vt sequant̃ ꝓmia eīne lucis in presentia diuine visionis. s. scptura q̃ hec futura testat̃. Emūctoria sunt aurea spe future claritatis eximia vasa: in q̃b⁹ que emuncta sunt extinguunt̃ corpa ⁊ corda sctoꝝ imortalia: et tō auro similata: in q̃bus hec mutatio fiet: vt p⁹ tpalia dei bñficia pueniāt ad eterna q̃si emūctoria ⁊ vasa aurea ꝑbet apls differen1.Cor.13.c tijs pñtiū ⁊ futuroꝝ bonoꝝ dicēs: Siue ꝓpheție euacuabunt̃ siue lingue cessabunt ⁊c. Bed. Emūctoria q̃z ⁊c. Sunt que dā in scripturis p̃cepta: ⁊ in hac vita ⁊ in futura ꝓpetuo obseruanda a ſ qz oēs spūales gr̃e ⁊ donatiōes ecclie de xp̃o

a dētes de bastilivno. Et spherule sunt. a ſ xp̃s ⁊ imitatores ei⁹.

igit̃ ⁊ calami ex ipo erūt vniuersa

a ſ malleis tribulationū exercita· b ſ qz ipe xp̃s immunis a pcō ⁊ iusticie opib⁹ clar⁹ que imitant̃ ꝓ suo mō mēbra. c ſ dona spūsci q̃ i nocte hui⁹ seculi tenebras cecitatis illustrant.

b ductilia de auro purissimo. Fāci a

a ſ lampades. s. vbi oleū accendebatur.

es ⁊ lucernas septem: et pones

ſ vñ spūs dñi sup me. a ſ vñ vt mederer cōtritis corde ⁊ pic. ca. in.

c eas sup candelabrū: vt luceant b

ſ mēsa i septēntrionali pte: vel plaga erat posita: cādelabrū aūt e regione i australi pte nō recte ſz obliq̃. ſ ad illustrandū tabernaculū. a ſ forcipes. s. q̃b⁹ licinia emungebantur vt melius lucerent. ſ verba diuina

d ex aduerso. Emūnctoria quoqz c

ſ vasa. s. que sunt corpora sacrorum et corda. ſ legalis obseruantia.

et vbi q̃ emūcta sūt extinguā/ d

a ſ quia tunc carnaliter agebant̃ q̃ nūc spūaliter diuinā claritatē habent. ſ quia verba diuina ⁊ dei gr̃a illustrāt corda scrōz.

e tur fiānt ō auro purissimo. Oīne e

ſ vel opus. ſ xp̃i.

pondus candelabri cū vniuersis

ſ electis. a ſ q̃ē maxim in ponderib⁹ ⁊ signi ficat pfectionē xp̃i ⁊ ecclesie.

vasis suis habebit talentuz auri

f mundissimi. Inspice ⁊ fac secun/

a ſ multipharia xp̃i ⁊ ecclesia sacra. ſ angelicā cōuersationē ⁊ spōranee seruituris hūilitatem.

dum exemplar quod tibi in mō/

te monstratum est.

Mō habebis deos alienos. Et diliges dñm deū tuū ⁊c. Sunt alia q̃ toto tpe hui⁹ vite obſuari inbent: vt in futuro merces retribuat̃: sic illud: Facite vobis amicos de mam. ⁊c. Sunt alia q̃ in veteri testamēto iubente dño fuata: iā chorusante euāgelio nō iux lr̃am sed mysticū sensum obseruant̃: sic sabbatū: ritus hostiarū: ⁊ hmōi: q̃ suo tpe custodita a pplo dei q̃si licinia i lucernis cādelabri ardebāt ifusa oleo deuotionis: incēsa igne ẋbi celestis. Cū xo ab apostolis ꝓdicabat̃ hec oīa esse finita ⁊ spūaliter tūc ee seruāda: emūgebāt licinia cādelabri: vt repara meli⁹ lucerent: qz sublimi⁹ itellecta lucē doctrie salutaris ꝑbent: de repaitone lucernaꝝ. i. scpture itelligētia ſblimioze ꝺz Ꝯedet̃ vetustissima vetez ⁊ vetera nouis supuenientib⁹ abijcietis. Et alibi: Ecce nona facio oīa. e Oē pon Apoc.21.b dus ⁊c. Be. Hoc est oē corpus christi cū ipo. s. oēs electi. a sūmo vsq; ad infimū: qz oēs q̃uis in diuersis gradibus: etatib⁹ sexib⁹: vni eidēq; autori ꝑpetue lucis tpe suo ⁊ loco quasi candelabro aureo fixa mēte inherent: vt eiusdē lucis ꝑticipes fiant. Talētum pōdus plenū ⁊ pfectū est: qz iust⁹ do- Pſ.144. minus in omnibus vijs suis: ⁊ q̃ gratiā fidelibus suis vt bñ operent̃ tribuit: ⁊ coronā iusticie reddit: reprobis q̃ qz iuxta opera restituit: qui xo instar auri bonis operibus fulgent in candelabrum domini ꝓficiunt: qz gloriе conditoris ꝑticeps fiūt. Qui aūt pctis graues tanq̃ plumbum in iudicio apparent: mergunt̃ tanq̃ plumbum in aquis vehementibus: q̃ merito scelerum in abyssum grauantis pene decidunt.

f Inspice ⁊ fac ⁊c. Mānsum est moysi in mōte exēplar cādelabri quod faceret: qz in altitudie cōtēplationis didicit multipharia xp̃i: ⁊ ecclesie sacramenta. que nō apte rudi pplo ꝓferre volebat: ſz in opere cādelabri ⁊ vasorum eius signabat: donec xp̃s veniret: qui sensum figurarum reuelaret. Dat.27.f Luc.24.b Dat.13.g Mat. moziendo velum templi scidit: ⁊ arcana sanctorum que tecta fuerant patefecit: discipulis quoq; sensum aquit: vt intelligerent scripturas. Ois eīm scriba doctus in regnū celorum cum ea que in lr̃is sanctis de fide catholica ⁊ actiōe pia didicerit: ipe facere et alios docere ꝓcipitur: inspicere et facere fm exemplar quod sibi in monte monstratū est iubeb̃. Inspicit eīm diligenter exēplar. s. monstratum: ⁊ fm ꝺ ad inferiora rediens facit: cū que p sublimitatē diuini ꝓmonis in tus credenda ⁊ agenda intelligit: sedulo corde scrutat̃: ⁊ horū exēplar auditoꝝ ꝑfectione opis ⁊ ẋbo doctrīe osdit.

Nico. de lyra

Tabernaculuz

a Facies ⁊ lucernas ⁊c. ita q̃ vltim⁹ cyph⁹ q̃ erat i sūmitate cuiuslibet calami erat sedes lucerne. b Ut luceant ex aduerso. sic eīm erat dispositū luchnū cuiuslibet lucerne q̃ flāma erat ex illa pte lucerne q̃ respiciebat lucernā mediam: et sic flāma triū lucernaꝝ vni⁹ lateris respiciebat ex aduerso flāmā triū lucernaꝝ alteri⁹ ptis. c Emūctoria q̃z. instrumenta sunt cū quib⁹ amouebat̃ illud qđ erat cōbustū de lychno ⁊ residuū lychni aptabat̃ ad incendēdū. d Et vbi ea q̃ ⁊c. vasa erāt plena qđ vbi ponebant̃ illa q̃ erāt emūcta ne facerēt fumū. e Oē pond⁹ c.c.v.v.s.h.t.a. In hebreo hr̃: Cētenariū auri: ⁊ sic̃ in sequētib⁹ ad tabernaculū pertinentib⁹ vbi trāslatio nr̃a habet talentū: hebrei dicūt: Centenariū. q̃nti aūt sit ponder̃ nescit̃ determinate: certū ē tamē qz reqrebat̃ magnū pōd⁹ auri ꝓ tāto ope. Ba. sa. dic̃ q̃ erat pōd⁹. cxx. libraꝝ: fm pōd⁹ colonie: meli⁹ tū credo dicēdū q̃ nō hr̃ hui⁹ rei certitudo qz pōdera auri ⁊ argēti multū variant̃ fm tpa diuersa ⁊ varias regiones. Alijs aūt ꝓdictis ⁊ ispect̃ figur̃ mēse ⁊ cādelabri ꝓut pūt in plano figurari: pōt text⁹ sn̄e ꝓdicte de facili applicari.

Sequit̃ figura p̃cādelabris.

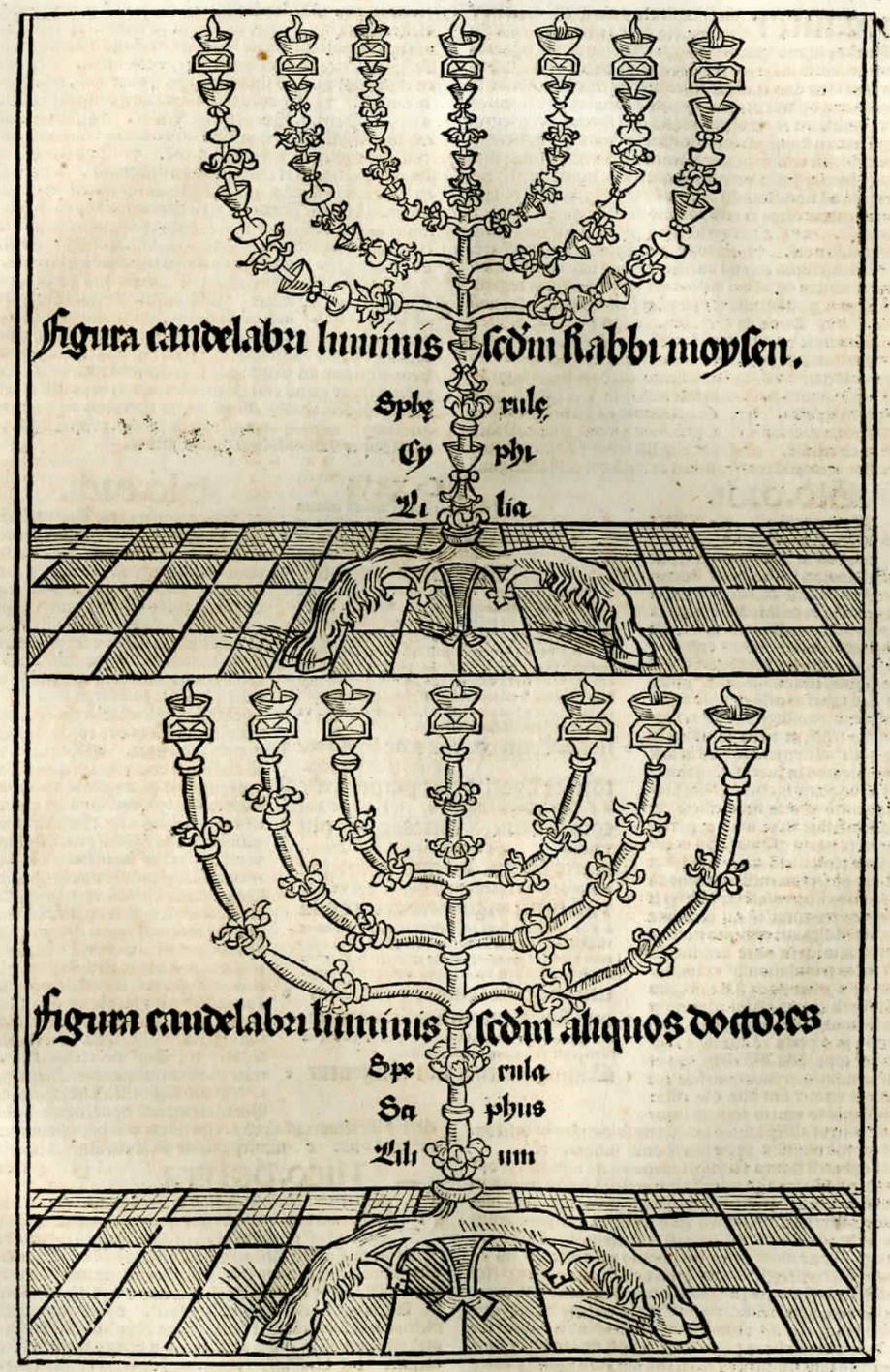

Moraliter. In ℟ capitulo describit constructio arce testamenti cum ℣ 1† Arcā de lignis sethim cōpingite. Per arcā istā figurata fuit virgo maria in q̄ repositus fuit sc̄ūsc̄tōr̄ iesus christus q̄ est rex et sacerdos et cibus fideliū: et hec tres cōditiones figurate fuerunt p tria in arca reposita. s. tabulas continentes legē ⁊ significant regiā dignitatē ad quā spectat ferre legem ⁊ virgā aarō q̄ significat sacerdotiū: et mannā q̄ significat cibationē fideliū viatoꝝ in sacramento eucharistie ⁊ beatorum in ꝓpria specie. Facta vero fuit hec arca de lignis sethī q̄ sūt ꝯtribilia ad significandū puritatē bēd̄ꝫgis marie q̄ fuit purissima mente et corpe et etiā post mortē cōfuata a corpis putrefactione. a† Et deaurabis eā auro mūdissimo itus. p charitatis feruorē. † Et fozis. p cōuersationis honestatē. b† Facies̄ supra coronā aureā. nā ceteri sc̄i etiam supremi angeli sunt in cel sic dei mīstri: ipa vero sic celoꝝ regina. g† Facies ⁊ ꝓpitiatoriū ⁊c. ipa nāq̄ ꝑcib⁹ suis deū fac nob ꝓpitiū. b† Duos q̄z cherubin. p quos designat assistentia angeloꝝ huic virgini famulantiū. a† Facies ⁊ mensā ⁊c. p hanc mensam ꝓpitiationis significat ecclesia in qua nobis ꝓponit panis vite in sacramento eucharistie: ⁊ figurat̄ p duodecim panes positos in hac mensa sic vnū pfectū figurat̄ p plura ipfecta. b† Et inaurabis eā auro purissimo: id est feruenti charitate. vñ Can. j. d. in psona ecclesie. Osculat̄ me in charitatē. a† Facieꝝ illi labiū ⁊c. Per labiuꝫ in circuitu et coronā interfalē: et coronā aureolā ītelligunt tres corone reddēde virginibus doctoribꝰ et martyribꝰ ecclesie. Para bis et acceptabula ac phialas ⁊c. p hmōi vasa diuersa significant̄ psone in diuersis officijs ⁊ statibus ecclesie q̄ p misericordiā dei sunt vasa grē cōtentiua. a† Faciesie q̄ p misericordiā dei sunt vasa grē cōtentiua. a† Faciesie et cādelabrū. p qđ significat̄ xp̄s q̄ dicit Joh. viij. Ego sū lux mūdi. † De auro mūdissimo. in q̄ designat̄ puritas a pctō. j. Petri. ij. Qui pctm nō fecit ⁊c. † Ductile. i. fusū et cū martello. p qđ significat̄ austeritatis tribulatio in q̄ fuit xp̄s a ꝓncipio vite vsq̄ ad finē. † Spherulas ac lilia. p q̄ pfectionis et castitatis opa designant̄. a† Facies et lucernas septē. p quas intelliguntur septem dona spūs sancti tussancti i xp̄o sic pdixit Esa. xj. Et reqēscet sup eū spūs dñi: spūs sapiēt̄ie ⁊ intellect⁹: spūs cōsilij⁊ fortitudinis: spūs sc̄ie et pietat̄is: ⁊ replebit eū spūs timoris dñi. Nec em̄ auctoritas ad lr̄am de xp̄o loquit̄ sm doctores hebraicos ⁊ latinos.

Additio In ℟ qđ dr̄ de cherubin mutuo se respicientes intelligatur angelorum concordia: in hoc tamen quod dicitur: versus vultibus: designatur q̄ angeli semper habent intuitum ad deum: qui representabatur presidens in propitiatorio quod erat quasi sedes dei: vt in postilla: et sic deus representabatur esse in medio cherubin ad quem angeli semper vultum vertunt. Unde Math. xviij. Angeli eorum semper vident faciem patris mei ⁊c.

Abernaculū ⁊c. Ca. XXVI Bed. Tabernaculū qđ fecit moyses in solitudine: et tēplū qđ fecit salomon in hierusalē statum vniuersalis ecclesie signāt: q̄ partim regnat cū dño in celis: partim pegrinatur a dño in terris. Tabernaculū edificiū ecclesie q̄ in laboribus exercet: tēplū future quietis significat: quod q̄tidie a labus illuc migrantib⁹ pficit q̄ moyses tabernaculū populo dī. dūm iret ad terrā ꝓmissionis ꝓdidit. Salomon vō tēplū in terra ꝓmissionis regno potit⁹ cōstruxit. moyses in solitudine: salomon in hierusalē: q̄ interpretat visio pacis: q̄ die ecclesia i laboze labentis vite: in siti ⁊ esurie regni edificat: illic in visione et perceptione vere pacis ꝓsūmat. Vñ in cōstructione tēpli dictū est: q̄ malle⁹ et securis et oē ferramentū non sunt audita: ꝑpatis ex hierusalē lapidib⁹ et lignis et decēter aptat̄: q̄ ibi facillime suo loco reddita aut cemento necterētur aut clauis: q̄ in pace beatitudis nō est fides tribulationib⁹ examinā/da: aut vita ꝓbanda: ⁊ q̄ b castigata et sedib⁹ celi aptata est ibi glutino et vinculis mutue charitatis nunq̄ dissoluenda in ꝓspectu cōditoris ⁊ reg⁹ ad inuicē copulāda. Vñ cū in hac vita multitudinis credentium fiat cozvnū et ab vna: et sint illis oīa cōia: q̄dranq̄ lapides viui in edificiū future dom⁹ dñi: vt absq̄ laboze tarditatis suis ordinib⁹ inseranꝫ tur: et copula diuine ⁊ ꝓxie dilectionis iungantur.

Bed. Potest figura vtriusq̄ sanctuarij ita distīgui: vt op⁹ tabernaculi tps synagogeꝝ op⁹ tēpli ecclesiā q̄ post incarnationē ad fidē venit: significet q̄ moyses tabernaculū cum sola hebreoꝝ plebe fecit. Salomon vero tēplū cū ꝓselytoꝝ multitudie fecit: adiuuāte hiro rege cū suis artificib⁹: q̄ nec natura: nec ꝓfessione iude⁹. ꝓiozi em̄ populo dei doctozes tm̄ ex sua gente fuerunt: ecclesie vero ꝓmū de hebreis: postea crescēti et dilatate etiā de gentib⁹: sic Lucas: Timothe⁹: Tytus. Utriusq̄ vero dom⁹ edificatio toti⁹ pītis ecclesie statum que ab initio mūdi vsq̄ ad vltimū iustū edificari nō desinit: ⁊ future gloriā vite: q̄ nūc ex parte fruit. et post finē seculi in omnib⁹ mēbris suis fruitura est in eternū mirabili figuraꝝ varietate depingit. b De byssо ⁊c. Bed. In his q̄ttuoꝝ cortinarū coloꝝ⁹: q̄ttuoꝝ iustificationes exp̄muit. In byssо retorta castitate retinēs caro. In hyacintho mens supna cupiens. In purpura caro passionib⁹ subiacēs. In cocco bis tincto. s. mens inf passiones dei ⁊ pximi dilectiōe pfulgēs. Byssus retorqueꝫ i cortinas tabernaculi: q̄ lūbi carnis ⁊ mentis restrīgēdi sūt: vt caro a lasciuis motib⁹: ⁊ cor refrenetur a cogitationib⁹. Hyacinth⁹ aerei et celestis coloris: mētes eoꝝ q̄ toto desiderio celestia colūt significat. Purpura sanguinei color: ⁊ ꝺ cōchilioꝝ sanguine denota deo corda figurat: ⁊ ꝺo mori pata. Nōgi. cor. ⁊c. Bed. Si ab vno vsq̄ ad septē oēs in ordīe nūeros pleno ordīe nūerauer⁹ vigītiocto cōplebis. Ānū em̄ ⁊ duos ⁊ tria q̄ttuoꝝ ānq̄ ⁊ ser ⁊ septē: fiūt vigītiocto: q̄ q̄ i ꝓtib⁹ septenarij nūer⁹ vigesimusoctau⁹ iuenit: merito in eo cortinarū lōgitudo ꝓtinet: q̄ fides sc̄ōr̄ ⁊ patia virtutū varietate distincta: i oibus q̄ agit aut patit: ñ hūani gloriā fauoris: ⁊ supne q̄et⁹ bītudinē expectat. hic ē q̄. xxviij. psal. ō ꝓfū matiōe tabernaculi scribit: q̄ de pfectiōe ecclie cārat. Vñ: Adozate dñm i atrio. s. ci⁹ ⁊c. ⁊ i tēplo ei⁹ oēs dicēt gloriā: q̄ i b pfectio ē pegrinātⁱ ecclesie: vt p fidē ⁊ opa bona ad requiem tēdat. d Ānⁱ mē. ⁊c. Bed. Etsi variāte pictura cortine differebant: vna tñ erāt oēs lōgitudīs ⁊ latitudīs mēsure tpate: q̄ etsi donationes habēt electi differētes: vn⁹ tñ dīs: vna fides: vnū baptisma: vnus de⁹ et p̄ oīm. e Quīq̄ cortine ⁊c. Bed. Narrat Ioseph⁹ q̄ tabu

a ℣ tabernaculū sic diuersi coloris cortinis: q̄rvniuersalis ecclesia ex multis ꝓsonis multis ecclesiis et virtutibus varijs. ℣ ecclesia m q̄ deus habitat. a ℣ q̄ ois pfectio ecclesie in sola dei et ꝓximi q̄ in decalogo legis cōprehēsa ē subsistit: nec ē ecclesie mēbr̄ q̄ nō diligit p quē edificatur ⁊ in quib⁹. i. deū ⁊ cleros et⁹. ℣ fidelīū men/tes. b ℣ decore virtutū. vñ: Byssinū em̄ iustificationes scr̄ōr̄. ⁊ alibi: Byssus et purpura idumētū et⁹: q̄ em̄ de terra orit: ⁊ ꝺo exercitio graminеū pdit: ⁊ cādidū colorē recipit: significat corpa castitatis decore nitida: de qb⁹ dr̄: Delectris mēbra vestra templum est spiritussancti.

a† fiet. Decem cortinas de byssо re/ † a ℣ amore dei et ꝓximi.

torta: ⁊ hyacitho ac purpura cōc ‡ a ℣ ardente scr̄ōr̄ dilectione. b ℣ distinctione virtutū. a ℣ lōganimis ecclesie patientia. b† ‡

coq̄ bis tinctо variatas opе̄ plu b c

c mario facies. Lōgitudo cortinę c a ℣ amplitudo charitatis q̄ etiā inimicū diligit.

vni⁹ hebit vigitiocto cubitos: lā a ℣ q̄ quattuoꝝ sunt cuāgelioꝝ libri in quibus ex emplis ⁊ verbis xp̄i charitas renēda docet: ⁊ q̄ttuoꝝ virtutes quaꝝ oratione exercet. b ℣ vn⁹ dominⁱ: vna fides: ⁊ diuerse sint virtutes sanctoꝝ.

d titudo q̄ttuoꝝ cubitoꝝ erit. Vni⁹ d

mensurę fient vniuersa tentoria. a ℣ sancti veteris testamenti. b ℣ in erectione tabernaculi vr vnū oꝑimentum fiat.

e Quīnq̄ cortinę sibi iungentur e

castitate retinēs caro. In hyacintho mens supna cupiens. In purpura caro passionib⁹ subiacēs. In cocco bis tincto. s. mens inf passiones dei ⁊ pximi dilectiōe pfulgēs. Byssus retorqueꝫ i cortinas tabernaculi: q̄ lūbi carnis ⁊ mentis restrīgēdi sūt: vt caro a lasciuis motib⁹: ⁊ cor refrenetur a cogitationib⁹. Hyacinth⁹ aerei et celestis coloris: mētes eoꝝ q̄ toto desiderio celestia colūt significat. Purpura sanguinei color: ⁊ ꝺ cōchilioꝝ sanguine denota deo corda figurat: ⁊ ꝺo mori pata. Nōgi. cor. ⁊c. Bed. Si ab vno vsq̄ ad septē oēs in ordīe nūeros pleno ordīe nūerauer⁹ vigītiocto cōplebis. Ānū em̄ ⁊ duos ⁊ tria q̄ttuoꝝ ānq̄ ⁊ ser ⁊ septē: fiūt vigītiocto: q̄ q̄ i ꝓtib⁹ septenarij nūer⁹ vigesimusoctau⁹ iuenit: merito in eo cortinarū lōgitudo ꝓtinet: q̄ fides sc̄ōr̄ ⁊ patia virtutū varietate distincta: i oibus q̄ agit aut patit: ñ hūani gloriā fauoris: ⁊ supne q̄et⁹ bītudinē expectat. hic ē q̄. xxviij. psal. ō ꝓfū matiōe tabernaculi scribit: q̄ de pfectiōe ecclie cārat. Vñ: Adozate dñm i atrio. s. ci⁹ ⁊c. ⁊ i tēplo ei⁹ oēs dicēt gloriā: q̄ i b pfectio ē pegrinātⁱ ecclesie: vt p fidē ⁊ opa bona ad requiem tēdat. d Ānⁱ mē. ⁊c. Bed. Etsi variāte pictura cortine differebant: vna tñ erāt oēs lōgitudīs ⁊ latitudīs mēsure tpate: q̄ etsi donationes habēt electi differētes: vn⁹ tñ dīs: vna fides: vnū baptisma: vnus de⁹ et p̄ oīm. e Quīq̄ cortine ⁊c. Bed. Narrat Ioseph⁹ q̄ tabu

Nico. de lyra

Abernaculū ⁊c. Describit̄ bis q̄ erāt intra tabernaculū. hic describit̄ ipm tabernaculū. ⁊ ꝑmo q̄tū ad ei⁹ opimētū vl tectū. scdo q̄tū ad pictes. ibi: Facies ⁊ ta. stā. ktio q̄tū ad vela. ibi: Facies ⁊ ve. Opimētū aūt tabnaculi q̄druplex erat. ꝑmus erat ꝺ cortinis factis ex q̄ttuoꝝ coloꝝ⁹ ⁊ q̄tū ad ꝺ dic: Cortias ꝺ byss. ⁊c. sequitur: b Variatas. flozib⁹ ⁊ picturⁱ ibi fact⁹. c Ope. p. q̄ ille picture erāt facte cū acu i cortinis. sm Aug⁹. i heb. hr̄: Opeartⁱ. ⁊ dicit hebrei q̄ illa varietas erat facta p textura sic et cortine. d Ānⁱ mē. ⁊c. i. cortine ꝺdicte: q̄ ex illis operiebatur tabernaculū p modū tentorij. e Quīnq̄ cortine sibi iungēt̄ mutuo. p suturā: ita q̄ ille ānq̄ cortine faciebāt

℟ q̄ tabule testamēti ita fuerint decalago legis cōscripte: vt vtraq̄ tabula cōtineret quina verba. Unde ⁊ cortine decē que pulchritudinē tabernaculi iuncte cōplebāt: ita tpe congruo disiungebanⁱ: vt quinq̄ in vtraq̄ pte simul pmanerent: vt hec intuentes ministri sanctoꝝ cū populo admonerent̄ semp obseruande legis: que decē verbis in duabus tabulis cōprehensa: sed quinario numero per vtraq̄ distincta.

Be. Vel pziores ānq̄ que frontē ⁊ primaꝫ tabernaculi ꝑtem ꝓtegebāt vel faciebāt: antiquū dei populū signauerūt: qui decreta legis in sacramēto circūcisionis hostiaruꝫ ⁊ cerimoniarū ēm lr̄am legis implebat. Sequētes xo ānq̄ que posteriora tegebant: vel faciebāt nos designauerūt qui post aduentū dñi sacramenta legis spūaliter ipo reuelante seruamus. Omēs cortine vni⁹ operis: ⁊ eisdē depicte coloriꝺ⁹ sed quine sibi ꝓiuncte: q̄ omēs vtriusq̄ testamenti cultores in vnū deū credebāt: ⁊ vnius pietat⁹ ⁊ castitatis operibus seruiebāt: sed in celebratiōe sacramētoꝝ suas vteꝝ populus ptes agebat. Nam passiōis sacramētum: ꝑ quam vtriq̄ redempti sum⁹: illi in carne ⁊ sanguie victimaꝝ: nos in oblatiōe panis ⁊ vini celebram⁹. Illi vētura natiuitatē: passionē: resurrectionē credebant ⁊ cōsite banⁱ. Nos iam facta: nec vlteri⁹ facienda. Sed cū tabernaculū erigebaⁱ: omēs ad inuicē cortine nectebanⁱ: q̄ cū vniuersa ecclesie pulchritudo ab initio vsq̄ ad finez seculi perpendiⁱ: quasi vna decē cortinaꝝ cōnexione tabernaculum decoraⁱ. a Ānsulas hiacynthinas ⁊c. Be. Ansulis hiacynthinis cortine inuicē copulanⁱ: cū spes superne beatitudinis vnita oīm sanctoꝝ corda vna deuotiōe ꝓiungit: que ansule apte dicunⁱ: q̄ nō solū in lateribus: ⁊ etiā in summitatib⁹. i. in extremis angulo⁹ terminis fiebāt. q̄ nō tm̄ vita ⁊ opera sanctoꝝ cōmuni ad pfectiōes itinere recte intentiōis ꝓperant: sed initiū bone cōuersationis q̄ ꝑ cōfessionē fidei ⁊ sacramentoꝝ celestiū ꝓceptionem geritur: nō ab inuicem diūsum: sed pari veritatis gratia omēs habent ꝓnezuꝫ terminū huius vite eiusdē spēi: cū ita oculos in morte claudūt: vt ꝓcepto ꝑtus viatico mysteriꝰ celestis citius ad verā vitā venturos: ⁊ in ea se ꝓpetuo māsuros cōfidunt. Be. Ꝓceptū est quoꝝ fieri fimbrias ꝑ angulos pallioꝝ ⁊ vittas hiacynthinas: q̄ electi qui deū videre desiderant: ita se operib⁹ insticie induūt: vt nō ab hominibus: sed a deo mercedē equirāt. Unde ibi addit: quas cū viderint recordent̄ mandatoꝝ dei: ne sequant cogitatiōes suas ⁊c. Cortine quoq̄ hiacynthinis ꝓiuncte ansulis: vt qui viderint recordent̄ mandatoꝝ celestiū: ⁊ nos ita legētes nouerim⁹: q̄ hic viuentes filij ꝓmissionis eterne tpib⁹ ⁊ locis distam⁹: sed in celesti patria a quattuoꝝ ventis collecti: indiuisibili societate ꝓiungemur. b Quinq̄genas ansulas ⁊c. Be. In quīquagesimo anno. s. iubileo. i. dimittente vel initiato: ēm legez oīs populus ab oīi labore terre quiescebat: ⁊ oīm soluebanⁱ debita. In nouo quoq̄ testamento spiritussancti gratia die pentecostes in ānquagesimo dñice resurrectiōis. s. die in apl̄os venit: et initia ecclesie suo aduentu ꝓsecrauit. In hoc ergo numero: vel gratia spūssancti: vl future gaudiū beatitudinis ad quā ꝑ eundē spiritū puenit: ⁊ in cui⁹ ꝓceptiōe veraciter quiescit ⁊ gaudet recte figurat. Be. Quinq̄ginta

Ps.33 ces ⁊ saga ⁊c. Ciliciũ penitentiũ est. Vñ: Ego aũt cũ mihi molesti essent induebar cilicio. i. habitu penitẽtie ⁊ hũilitatis q furozẽ psequentiũ aut leuẽ ferrẽ placidus aut mitigarẽ. Ma si capre pili vel pelles capraz semp significarẽt fetozẽ penitẽtiũ: nõ ipm aſal inter mũda cõputarẽt: nec in laude sponsi dicerẽt: Capilli tui sic̃ grex caprarũ ⁊c. Saga ẽ que sanctos p̃dicatozes signi ficãt: cilicina siũt: ⁊. ꝛj. sunt qz quo studiosi corda purificãt: plura inueniũt ꝺ seipsos reꝓhendãt. Vñ humiliter fatenť: qz i mltis offendim⁹ oẽs: Et si dixerim⁹: qz peccatũ nõ habem⁹: ipsi nos seducimus ⁊c. quoz tñ corda ꝺn te sint pfectionis declarať. cũ ꝺ: Lõgitudo sagi vni⁹ ⁊c. Bed. Sagaci. Vel de pilis caprazꝝ et vndecim sunt. predicatozes enĩ q altiozes merito: eo hũiliozes alo. Juxta illud: Qento maioz es: hũilia te in oñib⁹. Vndenari enĩ q denariũ trãsit: nec ad duodenariũ puenit. i. apostolicũ numez: transgressionẽ significat ꝺ calogi. In vndecimo q̃z psalmo ꝓpheta cõquerit ꝺicens: Saluum me fac. ꝺ. q. defecit sanctus ⁊c. Noc numero tacite designãs q hmõi hoies duplicis lingue ⁊ cordis: nec decalogi precepta custodiant nec aplicã graz peipiãt. Aug⁹. Undecim sunt vel a capillacea. i. cilicina.

In peccatis enĩ trãgressio ẽ: q in vndenario significať: q denariũ. i. legẽ transgredit: iõ vndecim p septẽ multiplicata faciũt. lxxvij. in q ꝺns significauit oẽm remissionẽ ꝺicens: Nõ dico tibi septies: sed vsq̃ septuagiessepties. Qr generatiões reperiunť cũ lucas a baptismo dñi numerãs sursum versus ꝓncipiũ ascẽdit: ⁊ p adam vsq̃ ad deũ puenit. Ad ꝺ enim significatio peccato⁹ fit in bis vestib⁹: vt p ꝓfessionẽ expimã tur: ⁊ p gram q̃ data est ecclie aboleanť ⁊ teganť. Vñ: Beati q̃z remisse sunt iniquitates: ⁊ q̃z tecta sunt peccata.

a Ad operiendũ tecta. Scilicet ne interioza tenera: clara: qualibet aduersitate turbenť: alioq̃n nec byssus fulget: nec coccus cozuscat: nec hiacynthus ceruleo colore decozať. nõ debẽt q̃ qui in ecclie sinu ꝓficiũt ꝓpositos ꝺspicere: si vacare eos rebus exteriozib⁹ vident. b Lõgitudo sagi. Bed. Lõgitudo habet denariũ numerũ ⁊ bñs triplicatũ: quo indicatur virtus eoz q̃ decalogũ legis in fide sancte trinitatis q̃ ꝺ dilectionẽ opať pficiũt: q̃ pfectiõe i hac vita nulla põt esse sublimioz. Latitudo q̃ttuoz cubitoz: q̃ aplitudo sincere charitatis quasi in signo cõmendať expzimit. Operiunt q̃ tectũ tabernaculi saga vndecim ⁊ de pilis caprazꝝ. Sic in lõgitudine. xxx. cubitos: in latitudine habẽt quattuoz: qz summi illi p̃dicatozes qui vitã fideliũ exhozt̃ ꝺo. ⁊ intercedẽdo q̃tidiana sollicitudine: vigiliꝭ: ieiunijs: ⁊ sua nuditate ꝓtegũt: q̃ se cõtemplata supne puritatis excellentia peccatores ꝓfiteantur: sz fm hũane pfectionis modum inter hoies sublimanť.

Dat.10 b c Equa erit men. ⁊c. Be. Quia vna est fides in q̃ saluať ecclesia ⁊ vna vita eterna ad quã festinat. Añ qui in vineã domini diuerso tpe ad opandũ intrauerũt: oẽs vno denario remunerank. Diuisio q̃ sagoz i q̃nq̃ ⁊ sex itelligi põt: vt. ꝛ. ꝺ. de cortinis in q̃nq̃ ⁊ quinq̃ diuisis expositim⁹: qz doctozes vtriusq̃ testamẽti significant. Quinq̃. ſ. saga antiq̃ ppli dei magistros q̃ mosaice tñ legis sacramẽta p̃dicabãt. vel qz in q̃nq̃ etatibus mũdi vitã ducebãt. Sex ante magistros noui testamenti: qz omĩa q̃ diuina scriptura in sex etatibus secñli facta vel dicta refert: in adiutoziũ ⁊ exemplũ p̃dicatiõis sue assumũt: ⁊ passionẽ christi p quã mundus sexta sabbati redemptus est: palam auditoz⁹ credendã ⁊ ꝓfitendã pnunciãt: ⁊ p eaz tñ salutẽ esse testanť. Añ ꝓcipit in fronte tecti sextũ sagũ duplicari: ꝓpter ꝓfessionẽ. ſ. ⁊ imitationẽ. ſ. ꝺnice passionis. Nõ enĩ sufficit credẽtes in ꝓfessiõe mortis ꝺñi ⁊ resurrectionis baptiçari ⁊ ꝓsecrari nisi baptiçatus q̃z studuerit similitudini mortis ꝺñi viuẽdo ⁊ patiendo similari: vt fiat ꝑticeps resurrectiõis. Si quidẽ ad lram frontẽ tecti ingressum tabernaculi dicit: vbi nõ tabule sz colũne ⁊ vectis ab angulo tabulaz vsq̃ ad angulũ ꝓtenus ponebať: q̃tum enĩ ad formã operis ptinet: ibi magis opus erat geminato sagozꝝ munimẽto: vbi solida parietis firmitas aberat. c Be. Intuere etiã mẽsurã cortinaz q̃b⁹ tegiť dom⁹: qliter p̃fať possint cõuenire mẽsuris. Decẽ erãt cortine hñtes singule lõgitudinis vigintiocto cubitos: latitudinis q̃ttuoz: q̃ sil̃ tũcte: et i vnũ cõpositũ tabernaculũ ꝺplebant latitudine sua cubitos. xl. Sꝑde q̃ cortinas q̃ bñt singule lõgitudinis. xxviij. cubitos: et pone in domũ cui⁹ mẽsura ẽ in trãsuerso. xxx cubitoz: et vide bis qz cortine habebũt i eq̃litate q̃ est inter parietes cubitos denos. i ascẽsu aũt vl descẽsu q̃ est in xta parietes habebũt cubitos nouenos. Sicq̃ fit vt summitas cortinarũ terrã tãgere nõ possit: sz mẽsura vni⁹ cubiti a tra altioz absit. Jtez videbis qcortine bñt in eq̃litate p lõgitudinẽ dom⁹ cubitos. xxx. In ascensu aũt vl descẽsu: qd̃ est i oriẽtali vel occidẽtali latere dom⁹ cubitos quinos. Jdeoq̃ eadẽ lateralis summitas cortinaz nõ vsq̃ ad terrã ptingit: sz quinis cubit⁹ abest a terra altior. Unde necesse sit vt quini cubiti cortinaz q̃ cessantib⁹ parietib⁹ supsunt inducanť ad inuicez i occidẽtali latere ⁊ oriẽtali: sibiq̃ mutuo iũganť: ⁊ sic fiat vt vndiq̃ domũ cortine excepto vno cubito iuxť terrã ptegãt. ꝺ ꝺ cortinis. Be. Saga tricenos bñt cubitos lõgitudis: q̃ternos latitudinis: ⁊ qz vndeci erant: ꝓiecta in inuicẽ p latera xliij. cubitos implebãt. Pone q̃ ⁊ bec i domo: ⁊ qz cõcordat lõgitudo sagoz cũ funiculo q̃ domũ metiebar̃ i trãsuersuz: fit vt sumi

a ſ ranꝺ nec ꝓcepta decalogi custodiãt: nec apostolicam gratiam ꝓcipiant. b ſ industri a laboꝛe. c ſ decus. c ſ ecclesie.

a vndecim: ad operiendũ tectũ tã/
ſ sed ramen.

b beruaculi. Lõgitudo sagi vnius
a ſ qz decalogũ legẽ i fide sancte trinitatẽ pficiũt
b ſ amplitudo sincere charitatẽ q̃ cõmendať i q̃z
habebit trigitã cubitos ⁊ lãtitu/
ruoz euãgelijs. a ſ qz fides vna qua saluať eccle
sia ⁊ vna vita eterna ad quam festinat.

c do q̃ttuoz. Equa erit mensura sa/
a ſ magistros. ſ. antiqui populi qui fuerũt in ꝺnoꝛ
eratibus mundi.

gozũ oĩm. E q̃ũb⁹ q̃nq̃ iunges
ſ doctozes noui testamẽti. ꝺ oĩa q̃ in sex eratibus
mundi dicta vel facta sunt in adiutoziũ p̃dicatioꝛ
nis assumunt. vel in sexta erate positi omnia spiritualiter interpretantur.

seozsũ: ⁊ sex sibi mutuo copulab:

tas eoz ad terrã vsq̃ ptingat. Habebãt enĩ denos cubitos equitat̃ inf parietes: denosq̃ ascẽsiõis vel descẽsionis i vtroq̃ latere: ⁊ ꝺ est q̃ ait: qz cubit⁹ ex vna pte pẽderet: alter ex altera: q̃ plus esset i sagoz lõgitudine: vtrũq̃ lat⁹ tabernaculi ꝓtegens. Tabernaculũ enĩ ꝓprie vocat ipam cortinaz factã vel cõiunctionẽ: q̃s vno cubito trãsibãt saga ab australi parte vel latere dom⁹: altero a septentrionali. Jõq̃ ad terrã pueniebãt: qz hec triginta cubitos longitudis: ille duos min⁹ habebãt. Jtẽ mensura sagozũ p longitudinẽ dom⁹ quadraginta quattuoz cubitis tendebať: triginta. ſ. cubitos in eq̃litate babẽs a fronte dom⁹ vsq̃ ad sũmitatẽ tabularũ in plaga occidẽtali: ⁊ septẽ cubitos dependẽtes in plaga oriẽtali: ⁊ septẽ silr dependẽtes in plaga occidẽtali. Sicq̃ fuit vt mẽsura sagozꝝ in occidẽtali latere duob⁹ cubitis excederet mẽsurã cortinaz: qz cortine desup veniẽtes quinq̃ cubitos eiusdẽ occidentalis partis tegebãt: ⁊ quinq̃ relinq̃bant intactos. ⁊ hoc ẽ qꝺ nunc dicit. Qꝺ aũt superfuerit in sagis q̃ pantur tecto. i. sagũ vnum: qꝺ amplius ẽ ex medietate ei⁹: opies posteriora tabernaculi. Medietas enĩ sagi in latitudine duo sũt cubiti: qua medietate opiebantur posteriora tabernaculi. i. cortinarũ: q̃ ꝓprie tabernaculũ dicũtur: qz duob⁹ cubitis eas ad iferiora tẽdes sagũ vltimũ trãsibat. Jtẽq̃ saga desup veniẽtia septẽ tñ cubitos occidẽtal̃ ptis opiebãt: nec tñ tres reliq̃ q̃ remãserãt vsq̃ ad terrã nudi tẽpestatũ iniurijs patebãt. sed adductis ad iuicẽ ab vtroq̃ latere sagis septenozũ cubitoz: q̃ deficiẽtib⁹ pietib⁹ superãt bis posteriora dom⁹ firmissime vsq̃ ad terrã tegebanť: neq̃ hec tñ ad inuicẽ ptingere ⁊ instar cortinarũ sese i medio parietis cõtingere poterãt: sed qz septenoz erãt cubitorũ mediũ pietis i vtraq̃ pte duob⁹ cubitis excedebant: ac sibi inuicẽ suppositа iungebãt: qꝺ eodẽ mõ p oñia de oriẽtali pte dom⁹ intelligẽdũ putam⁹. Jdeoq̃. ſ. ꝓcipiť: vt sextũ sagũ in fronte tecti duplicẽť. Allegorice saga cortinas desup ⁊ infra ⁊ ex oĩ latere ꝓtegebãt: et vt ille int⁹ libera facie venustatis fulgerẽt: hec ab oĩ iniuria tẽpestatũ pluuiaz ⁊ caumatũ foris defẽdebãt: qz ꝓpositi ita vitã subditoz solerti cura circumspiciunt vt nec subsidia carnis: nec vite spũal̃ auxilia ꝺsint ⁊ dogmata hereticoz ⁊ prauoz exẽpla catholicoz abſint: assit doctrina salutaris: q̃ cõfortati male docẽtes repellãt: ⁊ mala illata patiẽter sustineãt. assit vita ipoz qua semp q̃si in via lecti

Allego.

Mico. de lyra

one vtanť cortine facte de pilis caprarũ. a Lõgitudo sagi vni⁹ habz xxx. cubitos. ⁊ sic erãt lõgiozes duobus cubitis q̃ cortine facte varijs coloꝛib⁹ ex q̃b⁹ factũ est primũ opimentũ. b Et latitudo q̃ttuoz. ⁊ sic qꝺlibet sagũ erit eiusdẽ latitudinis cum q̃libz ꝑticulari cortina. c Ex q̃b⁹ q̃nq̃ iũges seozsũ. ſ. sil̃ cõsuẽdo q̃si ad faciẽdũ vnũ sagũ. xx. cubitoz latitudis: lõgitudinis. xxx. d Et sex si. mu. co. qz sex alia saga sil̃ ꝓsuebãt ad faciẽdũ q̃si vnũ sagũ. xxiij. cubitoz latitudis ⁊. xxx. lõgitudis.

✠ Jta vt

one vtatur. Sed quia inter predicatozes illi maxio honoze digni sũt qui excepto q̃ officio predicationis ⁊ populoz regimini deseruiunt: ⁊ pro christo sanguinem fundunt recte subditur: facies ⁊ opimẽtum

Mystice aliud tecto ⁊c. a Sextum sagũ in fronte ⁊c. Mystice ꝺo in fronte tecti sextum sagum duplicať: cum omnes qui sanctam intrãt eccle

a Jta vt sextũ sagum in fronte tecti

ſ ꝓ cõfessionẽ. ſ. ⁊ imitationẽ ꝺnice passiõis. ſ cõtra violentiã ventoꝝ. ſ humilitate cõpunctiõis significat: que spũsẽ largiẽte cõceditur.

b duplices. Facies ⁊ quinquagita

a ſ nulla virt⁹ magis q̃ fidelis humilitas in vnã charitatẽ ligat.

ansas in oza sagi vni⁹: vt ꝓiũgi cuz altero queat: ⁊ quinquagita ansas in oze sagi alteri⁹ vt cuz altero copuleť. Facies ⁊ quinqua/

a ſ quib⁹. ſ. sonus cõfessionis ⁊ p̃dicationis signi/ficaꝛ. b ſ magnã vocẽ apud deum habet humilis conscientia iustozum.

c ginta fibũlas eneas: quibus iũ/
gank anse: vt vnũ ex oñb⁹ opi/
d mentũ fiat. Qꝺ autẽ supfuerit in

sagis q̃ parank tecto id est vnũ sa/
a ſ medietas sagi i latitudine duo sunt cubiti: ex q̃ medietate opiebank posteriora tabernaculi. i. cortinaz que ꝓprie dicuntur tabernaculum.

gũ qꝺ amplius est: ex medietate
ei⁹ opies posteriora tabernacu/

a Jta vt sextum sagum in fronte tecti duplices. quoniã medietas eius: id est duo cubiti latitudinis vni⁹ sagi in parte oziental̃ tabernaculi ponebatur replicata vt capita columnarum que erãt i introitu tabernaculi tegerentur que tenebant vnum cubitum vt ⁊ opimentum factũ de sagis fortiꝰ teneretur sup tabernaculum. Alij autẽ duo cubiti erant in pte opposita tabernaculi: vt infra habeť: ⁊ ideo qꝺ dicit hic: Ut sextuz sagũ in frõte tecti duplices. ⁊ qꝺ postea ꝺdit: Ex medietate ei⁹ opies tabernacli posteriora. nõ ẽ intelligendũ de eodẽ sago i numero q̃ idẽ sagũ numez non poterat ee i frõte tabnacli ⁊ i posteriozi pte ei⁹: sz intelligẽdũ ẽ p eq̃alẽtiã: qz ex oĩbus sagis fiebat vnũ opimẽtũ tabernaculi ꝺuo cubiti ꝓmi sagi erant in frõte tabnaculi et duo cubiti vltimi sagi erãt in posteriozi pte tabernaculi: et isti q̃ttuoz cubiti diuersoz sagozũ equiparabant vni sago integro. b Facies et quinq̃ginta a. ⁊c. qz ista duo magna saga iungebank sil̃ p ansas et torques eneas sicut de alijs cortinis ꝓdictum est.

c Ut vnum ex omnib⁹ opementũ fiat. qz p talem cõiunctionẽ fiebat vnũ opimentuz totius tabernaculi.

d Quod aũt superfuerit in sagis que parank tecto .i. ad tegenduz tabenaculum.

e Jd est vnum sagum quod amplius est. ſ. vltra numerum cortinarum factarũ de varijs coloꝛibus de quibus ꝓdictum est q̃ erant tñ decem. ⁊ de sagis dictum est q̃ erant. xj. ⁊ de illo. xj. ostendit quid debeat fieri dicens:

f Ex medietate eius operies posteriora tabernaculi: quia pendebat retro parietem occidentalem ꝺuobus cubitis vltra opimentum primũ de cortinis variatis ⁊ duo cubiti erant replicati in frõte tabernaculi: vt iam dictũ est. ⁊ isti quatuoz cubiti faciunt sagum integrum per equipollentiam: vt dictum est.

Ps.101. gz effunderet: Domine inquit exaudi oationem meam ⁊ clamoz meus ad te veniat. d Quod aũt supfu. ⁊c. Be. Nec vt plenius intelligantur de tota tabernaculi positiõe disputare necesse ẽ. Dixim⁹ parietes tabernaculi q̃ ex tabulis ⁊ columnis constabant: longitudinẽ habuisse triginta cubitoz: latitudinẽ decẽ: altitudinẽ silr decẽ. Si q̃s ꝺ vellet domũ i altitudine cingere funiculo (vbi gratia) a basi tabule vni⁹ meridiani later̃: ⁊ vsq̃ ad basim tabule que est̃ e regione in latere septentrionali: constat eundem funiculum triginta cubitorũ longitudinis esse ꝺebere: vt haberet. ſ. decẽ cubitos ascensionis in meridiano latere parietis. decem alios equalitatis inter parietes. Decem tertios ꝺescensionis: in septẽptrionali pariete. Jtem

ſ si sup

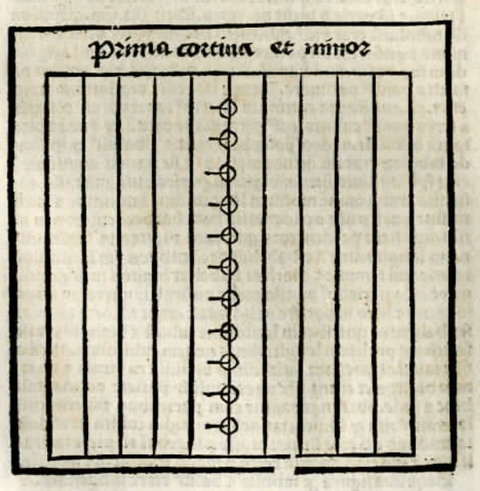

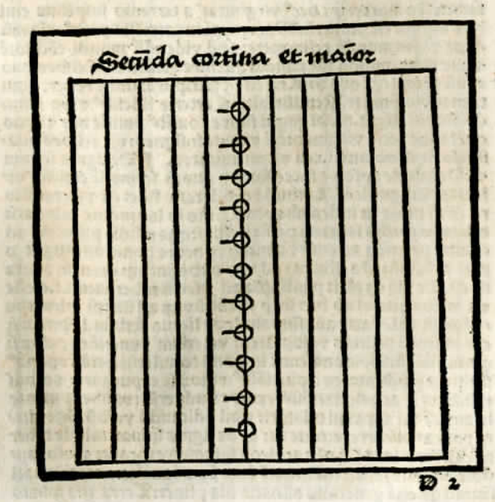

¶ si sup longitudinē dom⁹ extendaꝫ funicul⁹ .i. a basib⁹ colūnaꝝ
sursuꝫ: ⁊ p lōgitudinē toti⁹ dom⁹ ad occidētalē ptem: ⁊ deinde
ad bases ei⁹ dorsū: habebit funiculus cubitos lōgitudinis q̄n
quaginta. x. .l. ascēsionis iuxta colūnas: triginta equalitaꝫ ꝑm
lōgitudinē dom⁹: decem rursus descensionis iuxta orientalis
parietis tabulas. a ¶Et cubitus ⁊c.
Quia cortinas in vno cubito trāsibāt
saga ab australi latere dom⁹: altero a
septētrionali: ideoq; ad terram puenie
bant: q; hec triginta cubitos longitu
dinis ille duos minus habebant.
b ¶Facies ⁊ operimentū. Stra. Pri
mū erat operimētū cortinaꝝ ex bysso:
purpura ⁊ cocco. scīm sagoꝝ vndecim
tertiū ex rubricatis. i. particis pellib⁹
arietū. postremū erat hiacynthinaruꝫ
pelliū. Cortine aūt ita operiebāt vt ad
latera descenderēt: ad terrā tñ nō ptin
gerēt. Saga autez tectum ⁊ latera ope
riebāt ⁊ ad terrā ꝓtingebāt: pelles ꝟo
rubricate vl hiacynthie tectū tñ opie
bāt: nec ad latera declinabāt. c ¶De
pellib⁹ arietū. Be. Arietes sunt docto
Ps.15. res greg⁹ dñici duces. Ait: Afferte d.
fi. dei. af. d. si. ari. q̄si o angeli huic offi
cio mācipati: afferte dño ī celos imita
D tores aplos. hinc q̄z sexta mālio popu
li de egypto egressi helim. i. arietes no
minat: in q̄ erāt. xij. fontes ⁊ septuagi
ta palme: vt. s. noīe ⁊ specie figurā apo
stolos teneret. d ¶Rubricatis. Be.
Rubricant pelles arietū ad operiēdu
tectū tabernaculi: cū apli ⁊ aplici viri vsq; ad martyriū doce
re nō desinunt: vt tntus subiectos a tentationū periculis pro
tegant: dū ꝓsecutionē vsq; ad mortē patiunt. ꝓpter iusticiaꝫ: et
operiūt tabernaculū pelles arietuꝫ rubricate: ⁊ a tempestatib⁹
defendūt cū ꝑdicatores exēplo passiōis ⁊ patiētie corda ifirmo
rū ne inē ꝓcessuras deficiāt muniūt. c ¶De hiacynthinis pelli
bus ⁊c. Be. Hiacynthus celestē colorē pellis mortui aīalis ꝑs
⁊ indicīū. p pelles ꝝ hiacynthinas exꝑmit xꝝtus eoꝝ q̄ mortifi
catis illecebris carnis celestē vitā gerūt in terra: ⁊ inter bolēs
Dar.22.c positi āgelicā puritatē imitant: q; neq; nubēt neq; nubent. Ni
Apoc.14.a si sunt qui cū mulieribus nō sūt co. virgi. eni s. ⁊c. Merito ꝝ pelles
hiacynthine supremū tenēt locū: ⁊ colo⁹ celestē celo ꝓmū: vt
virginales choꝛi spūali vicinia agnū secuturi ⁊ hymnoꝛum lau
des dei designent cantaturi. Bñ aūt de velis cortinaꝝ ⁊ sagoꝝ
dicit: q; etsi ī alto posita ad terrā demissa pendēt: Huis cortine
vsq; ad terrā nō puenerint. Colūne q̄z ⁊ tabule in altū erecte:
bases in altū positas habebāt. De rubricatis ꝟo ⁊ hiacynthi
nis pellib⁹ qđ ī alto tectū operiri ꝺr: īs nō qđ ad terrā deflexe:
q; virtutū cetere species cū his q̄ ī terra sunt aliq̄d cōe hāt. cer
tamen ꝟo martyriū ⁊ dec⁹ virginitaꝫ a terrenis suspēsum ciui
bus supnis est ꝛiunctū. Martyr enī in tormētis posit⁹: ꝺia mū
dana ⁊ ipm mundū relinquere: ⁊ ad videndū mundi cōditoꝛē
⁊ que vltra mundū sūt gaudia puenire desiderat. Celibes quo
Gen.1.c q; dū cōem legē qua ꝺr: Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ re. ter. intui
tu maioris ꝑmij trāscendūt: altioꝛē ceteris fidelib⁹ ꝙ ipo mun
do: sedem eligūt. dū hi empti sunt ex omīb⁹ ꝑmitie deo ⁊ agno
qui latine recte virgines: q̄si virtute insignes: vel celibes qua
si celo beati nolāt. i. celi vitam imitātes. ¶De lignis sethim
⁊c. De tabule aplos ⁊ successores p quoꝝ sermonē ecclesia di
latata est: significāt. Latitudo ei dilatatio fidei est ⁊ sacramēto
rū ei⁹: q̄ prius in iudea tñ nota. Cuius in latitudine tabularū
dilatatio coꝛdis sanctoꝝ ꝓsilit ītelligi: qua mūdi despiciūt ad
celestia petenda accensi: ⁊ amicos in deo: ⁊ inimicos diligūt. ꝓ
2.Cor.6.c pter deū. Ait: Os nrm ptz ad vos o chorinthij: coꝛ nrm dilata
tū est. De illa q̄z dicit paul⁹ qua ad ꝓfectū tabernaculi. i. eccle
vti solebat: ita vt ab hierlim ꝙ circuitū vsq; ad illiricū ꝛpleuerim
euāgeliū xpi. Facte aūt sūt tabule de lignis sethim. i. spinaꝝ q̄
curas seculi delitias voluptates: vel etiam puncciones petoꝝ si
Ps.10.26.b gnificāt. Ait: Spine nascunt in manu temulēti. i. pctā ī operib⁹
stulti: q; ꝝ ꝑdicatores a pūctionib⁹ vitioꝝ se expurgare: ⁊ olbus
mūdi curis ac delectatiōib⁹ exuere studuerūt: vt libera mente
in amoꝛē dei ⁊ ꝓximi dilatari: ⁊ ad ꝑdicandū verbū lōge late
q; possent discurrere: recte ꝺr: q; de lignis spinaꝝ tabule taber
naculi facte sunt. s. q̄ oēs aculeos spinosos exurant: ⁊ solo can
Gen.3.c doꝛe niteāt. Sancti enī in petō ꝓme ꝑuaricatiōis ꝛcepti et nati
sūt: ad q̄s etiā generalis dānatio illa ꝓtinēt: Terra tua spinas
¶ ⁊ tribulos germinabit tibi Sed christi gr̄a spinis petoꝝ exuti
digno virtutū exercitio in structurā dom⁹ sūt aptati. Quia
imputribilia: candoꝛe eximia: lenia: nō multū ab alba spina
nisi magnitudie distantia: que difficile inueniunt nisi ī terris
arabie: vbi factū est tabernaculū: nec trāslatū est nomen he
breū: q; vir apud alios inuenit hoc li
gnum. a ¶Be. Singule denos cubi
tos. l. habebāt in lōgitudine: in latitu
die cubitū ac semissez. lōgitudoꝛ ꝟo al
titudo ē: q̄. x. cubitos habēt: q; docto
res ꝑ obseruantiā decalogi ad ꝓfecti
Mat.20.a onē tendūt: ꝑ denario diurno in vi
nea christi laborantes: lō. s. doctrīe in
sistentes vt imaginē sui cōditoꝛis ⁊ re
gis: quā adaz peccante perdiderunt:
restaurent: et nomē eius quod pecca
do amiserūt: recte viuēdo recipiant.
Solet enī in denario regis nomen et
imago cōtineri. denarī⁹ q̄z ex eo dicit
qđ decē numis cōpleꝫ ⁊ nra btitudo
dilectiōe dei ⁊ ꝓximi ꝓficit. Deus enī
ternario sepe nūero ꝓpter ea que ipe
est trinitatē figurat. Hō septenario:
q; corꝑ h̄z ex q̄ttuoꝛ elementis. Aie
ꝟo substātia triplici solet in scriptu
ra distantia cōprehendi. hinc ē q; deū
Deut.6.a diligere toto coꝛde: tota aia: tota ꝛtu
re ꝓcipimur. Decez ꝝ tabule cubitos
hāt altitudinis: q; rectoꝛes ecclie hac
intētiōe deo ꝛuiūr: vt ipm ī eternū vi
dere mereant: ⁊ ad h̄ auditoꝛes xpo
⁊ ope. ꝓnocare: q̄si suspēdere ꝛtēdūt.
Oꝛ tabule singulos cubitos ⁊ semiſ
sem in latitudine habebāt: plen⁹ cubi
tus ꝑfectionē opis: dimidius inchoa
tionē diuine cognitiōis ostēdit: q; iu
sti ꝑfecte elemosynis oꝛōnibus ⁊ ieiu
nijs ⁊ hmōi pūt operā dare. deuz enī
interim fide cognoscim⁹: ꝛs plenaz eī
cognitionē in futuro speramus. Ait:
Job.17.a Dec est vita eterna: vt cognoscāt te solū vez deū ⁊c. Et alibi:
1.Cor.13.c Ex ꝑte enī cognoscim⁹: ⁊ ex ꝑte ꝓphām⁹. Mō ait ex ꝑte laboꝛam⁹
⁊ ex ꝑte ꝑdicam⁹. Implebit aūt cubit⁹ dño ꝓmittēte: eripiaꝝ
eum ⁊ glorificabo eū: ⁊ ostendā illi salutare meū b ¶In late
ribus ⁊c. Be. Incastrature in lateribus tabulaꝝ humilitatē
significant in mentib⁹ iustoꝝ: ꝑ quā maxime sibi fraterna cha
ritate iunguntꝫ dū enī coꝛde cōtrito ⁊ humiliato receptaculū
in se ꝓximoꝝ dilectiōi parāt: ⁊ se diligēdos pietate ⁊ deuotiōe
exhibēt: quasi oēs tabule tabernaculi in alterutrū ꝑ incastra
ture nexū copulant. Erecto quidē tabernaculo ⁊ regulariter
oꝛdinata añ cōpage tabulaꝝ: figura incastrature nō cernit: ꝛs
quāta virtute tabulas adunauerit: pariet stabilitas ostēdit.
q; humilitas sanctoꝝ qua sibi foris federant videri nō po
test: ꝛs ex statu ecclesie pacatissimo quid intus opetur ptz. per
quā disp̄sationē diuine gr̄e agit: vt nos eos q̄ ī ꝓncipio secu
li fuerūt fideles sincere diligam⁹: sic illos q̄s in pūti videmus
sinu amoris suscipim⁹: ⁊ nos ab illis suscipi credimus.
c ¶Quaꝝ vigiti ⁊c. Be. Quāta fuerit lōgitudo tabernaculi
nō exꝑmit specialit: ꝛs ex eo iuenit q; parietes viginti tabulis
cōpacti sunt: que singule singulos cubitos: ⁊ semissem latitu
dinis hāt. viginti enī cubiti ⁊ vigies semis cubiti triginta fa
ciunt: quā fuisse tabernaculi lōgitudinē iosephus scribit. Bñ
aūt ꝟ nūero tabernaculi lōgitudo cōpendit: q; tres sūt vir
tutes in quib⁹ ꝓncipaliter ecclesie ꝑfectio ꝛsistit: fides: spes:
charitas: que ꝑ decē multiplicanꝫ: vt tricenari⁹ impleaꝫ: dum
virtutib⁹ mentis opera iunguntꝫ: que decalogo continent: ne
quis sibi virtutes sine opere putet sufficere. d ¶Quibus. xl.
bases ⁊c. Be. Bases quib⁹ tabule sustētabant: verba sunt ⁊ li
bri legis ⁊ ꝓphaꝝ: quib⁹ apli ⁊ euāgeliste que scribere ꝙ ꝑdi
Mar.12.a care voluēt: vera ee ⁊ diuina ꝓphāt: vñ: tunc adimpletū est
Eph.4.b qđ dictū est ꝑ ꝓphas. Et alibi: Hoc aūt totū factū ē vt adiple
2.Pet.1.b renꝫ scripture ꝓphaꝝ Et petr⁹ ait: Habem⁹ firmioꝛē ꝓpheti
cū sermonem. ¶Be. Hiego. Per tabulaꝝ bases argenteas oꝛ
do ꝓphetarum significāt: q̄ dū ꝑmi de dñi incarnatione locu
ti sunt: q̄si bases a fundamento surrexerūt: ⁊ suppositē fabrice
pondera sustinuerūt: ⁊ tabulas. i. apostolicā predicationez in
mūdo dilatatā: q̄si firmi ⁊ fusiles sustinēt: q; apostoloꝝ vita
ꝑdicatione eoꝝ instruit: ⁊ auctoꝛitate solidaꝫ. vñ: Bases bine
con

a thim: que singule denos cubitos
in longitudine habeant: et in la
a ꝟ ꝑfectionē boni. b ꝟ initiū diuie cognitiōis.
b titudie singulos ac semissem. In
a ꝟ In ꝓsperis ⁊ in aduersis iura inuiolata chari
tatis vt maiores ⁊ miores q̄ nos in xpo ꝓcesserūt
vel secuti sunt vlnis ⁊ eisdē charitaꝫ brachijs re
nentes ad ꝓfectōis fastigia tendamus.
lateribus tabule dhe incastratu
re fiant: quibus tabula alteri ta
bule connectaꝫ. Atq; in hūc mo
dum cunctę tabule parabuntur.
a ¶Trer quini viginti fiūt: lex aūr q̄nq; libris gr̄a
noui testamēti ꝛtruoꝝ euāgeliōs cōtinet: ⁊ docto
res miro ꝛtrat. ꝓsensu cōplera ī euāgelio legis ar
chana manifestāt ⁊ ꝓfigurata ī lege euangelij sa
cramēta. b ꝟ iudaico ꝓplo: q; nos ī iudea de⁹.
c Quaꝝ vigiti erūt in latere meri
d diano qđ vergit ad austrū: quib⁹
a ꝟ p nitore celestē ꝛbi. ꝟ eloqa dñi eloquia. ⁊c.
quadraginta bases argētea fun
ꝟ ꝓpter cōsensum ꝓphetice attestationis ⁊ euan
gelice predicationis.
des: vt binę bases singulis tabu †
lis p duos angulos subiȝiātur.
a ꝟ generiles qui renebris et frigoꝛe infidelitat⁹ vſq; ad aduentum christi coꝛpebant.
e In latere q̄z secūdo tabernaculi
in sortem electionis recipi. ꝟ Viginti

¶Et de istis duabus tabulis facit specialē mentionem post alias cum dicit:

☞ Duabus q̄z

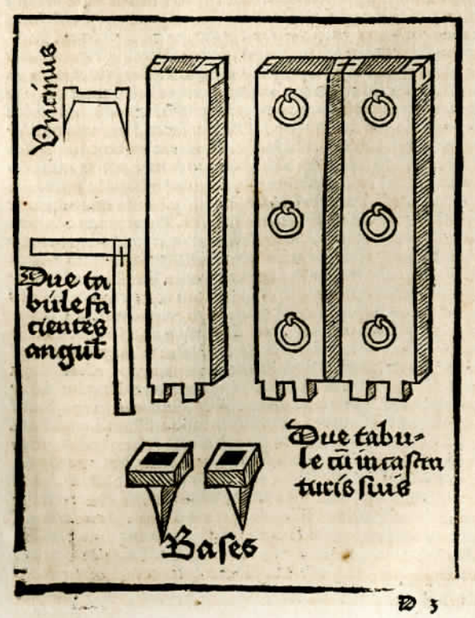

a ¶Et cubitus ex vna pte pendebit. ⁊c. Ad intellectū hui⁹
littere que intricata est cōsiderandū q; hic dicta est saga pti
cularia erāt lōgioꝛa cortinis varijs duob⁹ cubitis. In oꝛi
mento aūt totali facto ex omnib⁹ cortinis variat⁹ lōgitudo
illius operimēti erat ex latitudinib⁹ cortinaꝝ finul iunctis
⁊ eodē mō dicendū de totali opimē
to facto ex omnibus sagis. ⁊ lō q̄si il
la duo operimēta erāt extensa super
totū tabernaculū lōgitudo cortinaꝝ
ptialiū trāsibat ex transuerso taber
naculi: ⁊ sic distabat a terra vno cu
bito in latere australi: et alio cubito
in latere aquilonari: ⁊ ꝙ ꝑs longi
tudo sagoꝝ ptialiuꝫ que erat maioꝛ
duob⁹ cubit⁹ attingebat vsq; ad ter
rā pendēs in vtroq; latere taberna
culi vno cubito vltra cortinas. ⁊ h̄ ē
qđ ꝺr: Et cubit⁹. s. sagi. b ¶Ex vna
pte pendebit. s. vltra cortinas.
c ¶Et alter. s. cubit⁹ sagi. d ¶Ex al
tera. s. pte tabernaculi pendebit.
e ¶Qui plus est in sagoꝝ longitu
dine. i. qui excedit lōgitudinem cor
tinarum ex vtraq; pte: ⁊ sic sūt duo
cubiti sagoꝝ pendentes ad terrā vl
tra cortinas. vnus ex vna pte taber
naculi: ⁊ alter ex altera. et h̄ ē qđ ꝺr:
f ¶Trūq; la. ta. ꝓtegēs. ⁊ predicta
patent in figura q̄tū ad ꝛiunctiōes
cortinaꝝ ⁊ sagoꝝ. Modus aūt ope
riendi. tabernaculū nō pōt in plano
figurari: ꝛs de facile imaginari pōt.

¶Figuras cortinarum videas in alio latere.

g ¶Facies et operimentū aliud tecto ꝺ pellib⁹ ⁊c. dicūt ali
qui doctoꝛes q; ista duo operimenta de pellib⁹ erāt tantum
modo sup tectū tabernaculi. alij aūt dicūt et ꝓbabili⁹ vt vi
det q; descendebāt ad terrā nō solū in trib⁹ ptibus taber
naculi sicut cortine ⁊ saga que nō operiebāt frontē taberna
culi: vt ptz ex supradictis: sed ista de pellibus pendebāt añ
velū qđ erat in introitu tabernaculi: vt dicit Joseph⁹. ad h̄
enim erant vt repellerent vim imbꝛium ⁊ ventoꝝ. ⁊ ideo
erant necessaria vt videt: nō solū sup tectū tabernaculi: ꝛs
etiā in laterib⁹ circūquaq; Sciendū etiā q; ista operimen
ta de sagis ⁊ pellib⁹ erant fortiter affixa terre cū funibus ⁊
paxillis ne a ventis ⁊ imbꝛibus mouerent. h ¶Facies et
tabulas. Dic ꝙr describit tabernaculū q̄tuꝝ ad ei⁹ paries
tes qui erāt de tabulis sursuꝫ erectis. ⁊ in latere aquilona
ri erāt viginti tabule quaꝝ quelibet habebat decē cubitos
longitudinis ⁊ cubitū ⁊ dimidiū latitudinis: et ideo erecte
sursum vna in xta aliam faciebāt parietē decem cubitoꝝ al
titudinis ⁊ .xxx. cubitoꝝ longitudinis. ꝛsimitudo aūt huiuꝰ
parietis erat cadē cū spissitudine tabularū: que nō exꝑimit
ī tertū. ⁊ lō varie ꝺ dicūt doctoꝛes. Dicit Ra. Sa. q; spissitu
do tabularū erat vni⁹ cubiti: sed hoc nō videt verū q; cēt
nimis ponderose ad portandū de loco ad locū ⁊ ad erigen
dum sup bases ⁊ ad standū ibi: q; ꝓpter pōdus possent de
facili a basib⁹ declinare. Item si hoc esset vez latitudo tecti
esset. xij. cubitoꝝ: ⁊ cortine in laterib⁹ tabernaculi distarēt
a terra duob⁹ cubitis. cui⁹ ꝛtrariū ipe dicit. s. q; vno cubito
tantū distabāt. ⁊ ideo Josephus dicit ⁊ ꝓbabili⁹ q; spissitu
do tabulaꝝ erat tñ q̄tuoꝝ digitoꝝ: ⁊ sic paries aquilonarꝫ
erat spissitudinis q̄tuoꝝ digitoꝝ. paries aūt australis cō
similis erat ꝑ omnē modū in longitudine latitudine ⁊ spissi
tudine. paries aūt occidentalis habebat decē cubitos in al
titudine sicut ꝓcedentes: ⁊ quatuoꝛ digitos in spissitudi
ne. in longitudine ꝟo habebat decē cubitos ꝛm latitudinē
interioꝛem templi: ⁊ cum hoc habebat digitos in lōgitudi
ne vt cum parietib⁹ aquilonari ⁊ australi iungeret in angu
lo recto: ⁊ ideo in pariete occidentali erant tñ octo tabule:
ꝛs habentes quelibet in latitudine cubitū ⁊ dimidiuꝫ: ⁊ sic
faciebant parietem longitudinis nouem cubitoꝝ. alieꝟo
due tabule habebant latitudinis dimidiū cubitum ⁊ quat
tuoꝛ digitos et erant iste due tabule in pariete occidentali
hinc ⁊ inde. vbi iungebantur cum parietibus tabernaculi
lateralib⁹: ita q; ꝙlibet claudebat dimidiū cubitū ⁊ residuū
latitudinis qđ erat q̄tuoꝛ digitoꝝ iūgebat cū piete latera
li hinc ⁊ inde: ad angulū rectū ꝑ modū ꝓtractū ī margie.
Sequitur figura ꝓ tabulis ⁊ basib⁹ terre infigendis.

☞ Et de istis

¶ a Viginti tabule. Be. Unius aũt numeri et mensura: ꝛ facture tabulas vtrũq; latus habuit: qz vna ꝛ eadez fides spes et charitas vtriq; pplo p apostolos p̃dicat̃: ꝛ ad terrã vterq; regni celestis ꝓmissam vocat̃: de vtroq; generale p̃ceptũ accipiunt. Euntes in mundũ vniuersum: p̃dic. euã. omni cre. l. pte
Mar.16.d putio ꝛ circũcisioni. ꝛ abiq; vlla differẽtia subinfert̃: Qui crediderit ꝛ baptizat⁹ fuerit: saluus erit. b Bine bases. Basis est fundamentũ a greco qđ est baseio. i. fundo: p bases ꝓphete significant̃: quoꝝ auctozitate apli ꝛ omẽs doctozes innituñt. bine aũt dicunt ꝓpter cõcordiã ꝓphetaꝝ qui oẽs vnũ senserũt. c Ad occidentalem ꝛc. Be. occidentalis plaga que ad vtrũq; parietẽ suscipiẽs edificium tabernaculi consummato impletionẽ ecclesie in fine mundi significat: q̃uis fides ꝛ opatio vtriusq; ppli p̃seuerantura: quasi gemini latitudo parietũ p̃tingit. nunq; enĩ vel añ incarnationẽ defuerũt q̃ ex gentibus crederẽt: nec vnq̃ de populo iudeoꝝ q̃uis dãnato aliq̃ desiit fideles. Si q̃s tñ b negare p̃sumpserit dicam⁹ q̃ spũales vtri
Mar.13.g usq; testamẽti doctozes qui ꝓferunt ɔ thesauro suo noua ꝛ vetera vsq; ad finẽ seculi sunt in ecclesia ꝓmansuri.

Be. Ad occidentalẽ ꝛo plagaꝝ ꝛc. Bene in occidẽtali plaga tabernaculum ɔsummaꝝ q̃ dies claudit: ꝛ astra occidũt: ꝓpter obitũ. s. cuiusq; electi: vel generalẽ mũdi terminũ. Ei enĩ q̃si sol occidit q̃ ab hac luce p tenebras trãsitozie mortis ad gaudia lucis ꝛ vite migrat eterne. Occidit oñi ecclesie sol in occidẽte: vt verius in ortẽte ꝑtritis tenebris otiaꝝ cũ finita in aduentu dñi vita p̃sitis seculis: mox dies vera eternitatis apparebit: ꝛ qz iusti cũ dño regnãtib⁹: repzobi ineternũ pereunt. De hac plaga tabernaculi in sequentibus dicit: q mare respiciat: mare. s. rubzũ in q̃ demersus exercitus pharaonis: ꝛ israel saluat⁹ ad montem sina vbi tabernaculũ fecit ascendit. Respicit mare hec plaga: cũ ecclesia post bonoꝝ pfectionẽ cozonata: libere intuet vitia vel im
Esa.66.g pioꝝ penas q̃s xp̃o inuãte cuasit. Vñ: Egredient ꝛ videbunt cadauera viroꝝ qui p̃uaricati sunt in me ꝛc. Maris enĩ fluct⁹ ꝓfundi turbulẽti amari peccata signific̃at: quib⁹ reprobi male delectati in barathrũ p̃ditiõis mergunt. Nec ꝓterenduz q cũ tabernaculũ edificaret in sina: mare rubzũ habuit ad occasum: ꝛ introductũ p iesum in terrã ꝓmissiõis collocatũ i syo: in cadẽ plaga mare magnũ habuit: qz sancti i hac vita dño seruientes in se tabernaculũ facẽtes: supbam impioꝝ iactantiaꝝ q̃si cito casurã fixã mẽte despiciũt: ꝛ in futura patria cum dño positi ꝓpetuã eoꝝ penã sine vlla felicitat̃ minutiõe respiciũt: vt maiozes ei grates referãt: non solũ ꝑ bonis que donauit: ɔ etiã ꝑ malis a quib⁹ liberauit. d Be. Bene plaga occidẽtalis que mare respicere dicta est sex tabulis constat: qz in senario boni opis cõsũmatio notaꝝ: qz in illo mũdi ornatũ dñs cõsumauit: in illo boiem in p̃ncipio creauit. In illo gen⁹ humanũ sua passiõe restauranit: vt q̃ sex sunt etates seculi: quibus oportet nos bonis operib⁹ ꝓficere: vt ad requiẽ eternã ꝛ resurrectiõis gloriã pueniam⁹. e Et rursum alias duas. Be. Qz rursum alie due tabule exceptis sex ꝑmis: in angulis iubent erigi post tergũ tabernaculi: que venientem ab occidẽtali plaga parietẽ excipiũt: ꝛ occidẽtalis plage parieti cõiungunt ad remunerationẽ future vite ptinet: que post labozes ꝛ tpa huius vite secura vel secutura est diuisa in sabbatissimũ. i. requiẽ animarũ post absolutionem cozpoꝝ: ꝛ gloriã resurrectiõis vtriq; pplo cõis nullo fine terminãdã. f Erũtq; sibi ꝓiuncte ꝛc. Be. Quia oĩs electoꝝ vita vna fide ꝛ charitate ad celestia tẽdit: ꝛ in vnũ finẽ visionis diuine pueniũt: in vna voce recti dogmatis omĩs sanctoꝝ p̃dicatoꝝ sermo ꝓuenit. Recederet enĩ ab inuicez cõpago tabulaꝝ: qđ si vn⁹ ꝓpha aut apls dixisset: alius negaret. g Duab⁹ q̃z tabu. ꝛc. Be. Angulares tabule tabulis parietũ p oĩa sunt ꝓiũcte: qz future quietis ꝛ imo talitatis

a qđ vergit ad aqlonẽ: viginti tabulę erũt: quadraginta babẽtes
b bases argenteas. Bine bases sin
a ¶ q̃ finis bonoꝝ operũ significat. ¶ que significat finem cuiusq; vel generalis ecclie.
c gulis tabulis supponent. Ad ỏc/
cidentalem ỏo plagam taberna
a ¶ ꝑpt pfectionẽ opis: qz in senario dei mũdi ornatũ ɔsumauit. ¶ scđ q̃ fuerũt p sex secũ etates.
d culi facies sex tabulas: et rursum
¶ ꝓpt sabbatũ. i. requiẽ animaꝝ: post mortẽ ꝛ resurrectionis gloriam vtriq; populo communez et interminabilem.
alias duas q̃ in angulis erigant
e post tergũ tabernaculi. Erũtq; si
¶ qz vna charitas electoꝝ ad celestia tendit. ꝛ ad eundem finem peruenit.
bi coniuncte a deoꝛsũ vsq; sursũ:
et vna omnes cõpago retinebit.
¶ qz future ꝺceris ꝛ immortalitatis gl̃ia nr̃e ꝓuersationis p̃ fidẽ spem ꝛ charitatẽ firmiter cõnexa ẽ.

Duab⁹ quoq; tabulis q̃ in anu- a
f lis ponende sunt: similis ĩſtructura seruabit. Erũt sĩ tabule octo:
a ¶ qz hec oĩa ad cõfirmationẽ euãgelice: vel aplice p̃dicationis cõsona voce futura esse p̃dixerũt.
bases eaꝝ argẽteę sedecim: dũa/
bus basib⁹ p vnã tabulã suppu/
g tat. Facies ꝛ vectes de lignis se b

talitat̃ q̃lla p̃tis vite ꝓuersatiõi p fidẽ spem ꝛ charitatẽ firmissime cõnexa ẽ: imo stabilis ꝛ incõcussa nostra cõuersatio perdurat quia futuram conuersationem credit: sperat: ꝛ diligit: qz credzo supnoꝝ ciuium admiratio ne flatibus turbulenꝺ tis demonũ decidat ꝓ inet. We aũt tabule que ꝑfectionẽ boni opis vel futura ꝓmia designãt: binis singule basibus sustẽtant: qz hec q̃z ola ad ꝑfirmatiõem euãgelice ꝛ apostolice p̃dicatiõis ꝓphe cõsona voce futura esse p̃dixerũt. Hic nõ dicit mẽsura basiũ ꝙ ioseph⁹ dic̃ q̃ ẽttuoꝝ digitis tabule distabant a terra p qđ intelligit bases ẽttuoꝝ digitoꝝ fuisse Historice Joseph⁹ scribit q̃ taberna Visto.
culũ decem cubitos habuit latitudis ꝛ tabule eius mẽsura q̃ttuoꝝ digitoꝝ a terra suspẽle fuerint: ex q̃ velle videtur ĩtelligi: q̃ tãte altitudinis fuerint bases tabularũ. Qui rursus de b qđ ꝓpositum⁹ capitulo: ꝛ ỏ vectib⁹ tabularũ ait: posterioꝝ aũt parietis noluem cubitos sex tabule faciebãt: qđ⁹ ɔiũcte sunt due alie tabule ex medio cubito sectę: qs angulares posuerũt ad instar maioꝝ tabulaꝝ. singule ỏo tabule anulos bñt aureos: p exteriozẽ frontẽ eminẽtes: velut quibusdã radicib⁹ p ozdinẽ ad inuicẽ fixos per circũitũ respicientes: ꝛ p eos deaurati vectes ĩmissi vno q̃z bñte magnitudinẽ cubitoꝝ q̃nq;: erãtq; ad cõiunctiones tabulaꝝ: intrabatq; vectis caput vniuscuiusq; ĩ alio vectis capite: velut in modũ cocci: ꝓpter tergũ parietũ in lõgitudine positoꝝ: vn⁹ erat ozdo p tabulas oẽs vadẽs: q̃ p vncinos vtriusq; parietis latera cõtinebantur incastratiõib⁹ ad inuicẽ factis: ꝛ ĩmissis ad inuicẽ: qđ sic exquisitum est: vt nec a vẽtis moueretur: neq; alia causa tabernaculũ cõrurbaret: q̃z ĩmobile secura quiete ꝺuaret. g Facies ꝛ vectes ꝛc. Be. Quinq; vectes q̃ tabulas tabernaculi continent sunt quinq; libri legis: quoꝝm munimine ecclesia ab

¶ omni

Nico. de lyra

a Duabus quoq; tabulis que in angulis ponẽde sunt ꝛc. qz nõ erant tãte latitudinis sic alie tabule: sed erant equalis longitudinis ꝛ spissitudinis. predicte ỏo tabule in pte inferi oꝛ iungebant vna iuxta aliam p bases que erãt quadrate in parte supioꝛi ꝛ acute inferi⁹ ꝛ oblõge vt figerentur intra terram. In pte aũt superioꝛi quelibet habebat vnũ foramen q̃dratũ vbi intrabãt incastrature tabulaꝝ quas icastraturas Josephus vocat cardines ꝛ due bases erãt sub qualibet tabula coꝛespõdẽtes duab⁹ incastraturis cuiuslibet tabule et eas suscipientes intra se sicut in margine describit: ꝛ qz p̃dicte bases erant foꝛiter fixe intra terrã ꝛ ordinate posite vna post aliã: ꝛ p ꝑis tabule eius infixe a pte inferioꝛi erant foꝛtiter cõiuncte. in supioꝛi ỏo pte iungebant vncinis quoꝝ q̃libet iungebat duas tabulas simul intrans sũmitatẽ vtriuſq; tabule. vñ vbi trãslatio nostra habet: Erũtq; coniuncte a deoꝛsuz vsq; sursum ꝛ oẽs vna cõpago retinebit. In hebzeo habeť sic: Erũt coniũcte super caput vncino vno: sicut ꝺicit̃ur in margine. Hoc excepto q̃ capita tabulaꝝ erant cõcauata ꝑm spissitudinẽ vncinoꝝ ita q̃ vncini nõ exꝛcedebant capita tabularũ sed implebãt illam concauationẽ. b Facies ꝛ vestes. isti aũt vectes erant ad cõiungẽdũ tabulas inter ptem superioꝛẽ ꝛ inferioꝛẽ ipaꝝ: ꝛ iõ in tabulis erãt annuli affixi: p quos trãsibãt vectes. Erant aũt q̃nq; vectes in latere aqlonari ꝛ q̃nq; ĩ latere australi: ꝛ quinq; in occidẽtali: vt habeť in tertu. ꝛ ỏ exponiť ꝺupliciter. Dicũt aliqui q̃ per q̃nq; vectes intelliguñt q̃nq; ordines vectium: ꝛ sic in qualibet tabula erant anuli q̃nq; ordinate dispositi vt vectes possent p illos recte transire. Ra. Sa. dicit q̃ nõ erant ibi quinq; ordines: vectiuz sed tñ tres ordines: ꝛ sic ĩ qualibet tabula erant tñ tres anuli per quos vectes transibant: erant tñ tñ quinq; vectes in q̃libet latere tabernaculi: quia vectis ¶ ꝛ le qui

¶ omni impulsione sustentatur: ꝛ hoc in vtroq; latere: quia nõ solũz ꝓpiozem dei populuz littera legis eruditit ad fidem ꝛ opera bona. Sed ꝛ nos i nouo testamento deo seruientes eadem lr̃a spirituali/ter intellecta maioꝛis gratia dulcedinis in presenti ad fidem ꝛ virtutum operationem instituit: ꝛ in futuro ad spem perpetue remune
le qui transibat per anulos fixos ꝛ in medio tabularuz erat vnus ꝛ cõtinuus a ꝓncipio parietis vsq; ad finẽ. Per anulos ỏo qui erant versus partem oꝛientalez superiozem ꝛ inferiozem transibant duo vectes: vnus qui mittebatur per vnam partem parietis ꝛ alius per partẽ oppositam et coniungebantur in medio: ita q̃ caput vnius vectis intrabat caput alterius facietes vnuz vectem contiguũ sicut fit in baculis episcoꝑum qui sunt in pluribus partibus per talem modum cõiuncti: ꝛ sic patet q̃ ĩ vno pariete erant quinq; vectes: duo superius et duo inferius et vnus in medio. Electes tamen qui erãt in parte occidentali erant breuioꝛes alijs: qz paries ille babebat tantũ decem cubitos et octo digitos in lõgitudine: et sic vectis medius habebat tñ decem cubitos ꝛ octo digitos longitudinis: duo autez superiozes quinq; cubitos et quattuoꝛ digitos et inferiozes similiter. Sciendum autem q̃ anuli predicti et vectes erant in exteriozi parte tabernaculi ꝛ vectes vnius parietis coniungebãtur cum vectibus alterius parietis in angulo communi vtriq; parieti cum foꝛtibus vncinis vt tabernaculum firmiter staret cõtra impulsum ventozum.

Ad maiozem autem intellectũ describit̃ hic vnus paries tabernaculi per quem possunt faciliter imaginari alij duo. non enim potest totum tabernaculum simul ꝓ ut erat erectuz in plano figurari.

¶ Sequitur figura vnius lateris tabernaculi ẽttum ad tabulas et bases quibus infiguntur.

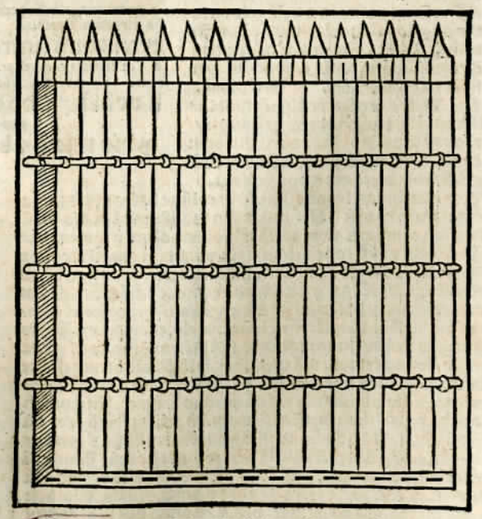

a ¶ Facies et velum. hic describitur tabernaculum quantuz ad vela que erant duo. vnum erat diuidens partem templi: que erat sanctũ sanctoꝝ: ab alia que dicebatur sanctum vel sancta: ꝛ de illo loquitur hic: Facies ꝛ velum de hiacyntho ꝛc. erat enĩ de ꝓsili ope cũ coꝛtinis de qb⁹ p̃dictũ est. ꝛ iõ hic

¶ naculo

naculo q̄tidie p annū introibāt cū sacrificijs sacerdotes: qđ huj⁹ vite erat⁹ signat: vbi scti dño semp famulātes q̄tidiana pcta sine q̄b⁹ i hac vita eē nō pñt: q̄tidianis opēb⁹ victimis ⁊ lachrymar⁹ libaminib⁹ q̄si sacerdotes dei expiāt. Sūmū xo sacerdotē q̄ semel i āno i sctā sctōr⁹ cū sanguie victimar⁹ ingrem: ita xp̄s semel in cruce oblatus p peccis nr̄is ipe sacerdos ⁊ hostia p p/priū sanguinē celū itrauit: vt appareat vultui dei p nob. Facies ⁊ velū ⁊c. Hactenus d̄ pariete meridiano septētrionali ⁊ occidentali expositū est. Jn seq̄ntib⁹ oriētale lat⁹ q̄lit cōpositū sit mōstrat: ij. pt⁹ d̄ medio pariete qđ scīa sctōr⁹ a pōte tabnacl⁹ diuidit dicēdū ē. Quo. s. distinḡit sanctuariū ⁊ sanctuarij sanctuariū: qđ apl⁹ celū intrāt dicēs: q̄ p⁹ velamentū erat scōm tabnacul⁹: i q̄ semel i āno ingrediebāt solus pōtifex: ferēs sanguinē i manu. Celū ḡ celū: sūm⁹ pōtifex xp̄s q̄ resurḡs celū ascēdit i sanguie pasiōis. Bñ aūt p velū celū inuīt⁹ in q̄ silitudo coloꝝ q̄b⁹ distinḡuīt celū. Serenū enī biacynthinū ē: ⁊ sideri flammas ꝓtinet: ⁊ diūsitatē planetar⁹: q̄rū alij ignei vt mars. alij cādidi vt iupiter. alij cerulei vt saturn⁹: et iris mille trahit auerso sole colores. a Qđ appē. añ q̄t. ⁊c. Be. Quattuo⁹ aūt colūne añ q̄s appensuꝝ ē b velū: ptātes celi sūt q̄ttuor eximijs xtutib⁹ p̄clare l. fortitudīe: tpantia: prudentia: iustitia: q̄ alij⁹ i celis fuant⁹ ab angelis ⁊ aīab⁹ sctis. Jbi enī sb̄ditū esse deo iustīe: nullū deo p̄ponere bonū vel eq̄re prudēte: deo fortissime cohereē fortitudinis: nulla re noxia delectari tēperātia. Nic aūt iusticia i subueniēdo miser⁹: prudētia i p̄cauēdis insidijs: fortitudo agit⁹ in pferēdis molestijs: tpantia i cohercēdis delectatiōibus prauis: b ibi nō erit: vbi nihil omīno mali. b Que ipse q̄dem deau. ⁊c. Be. Deaurate sūt colūne añ q̄s appēdit⁹ velū: q̄ posite ītra velū celi virtutes angelor⁹ sūme claritatis gr̄a vestite sunt. Capita hūt aurea: q̄ mentem q̄ regunt⁹: pñtia diuīe cognitiōis ⁊ visiōis hūt illustrataꝝ. c Sed ba. ⁊c. Hze. Bases argēto vestite: q̄ttuor colūnas tabnaculi sustinēt: q̄ pdicatores ecclie diuīo eloḡo decorati: vt in cunct⁹ se exemplū prebeāt q̄ttuor euāgelistarum dicta oze ⁊ ope portant.

Pro interliniari legat. Be. Hūt colūne bases argētas: q̄a ois natura eoꝝ in b q̄si fundamēto subsistit: vt laudes decātent suo conditori ⁊ volūtatē ei⁹ nobis adhuc pegrinantib⁹ q̄si ex velū posit⁹ conciuib⁹ narrēt. vñ: Et ipi gratulātes eoꝝ
Ps.10:. in laudib⁹ exhortādo dicim⁹: Bñdicite dño oēs ange. ⁊c. auro eñ sapie splēdor: argēto verboꝝ nitor⁹ oñdit. Hze. Quattuor columnar⁹ bases iubet esse argēteas. In argēto ei claritas diuini xbi accipit. vñ: Eloḡa dñi elo. ca. ar. ig. er. Bases
Ibidem.11 ḡ argēto vestite q̄ttuor colūnas sustinēt: q̄ pdicatores ecclie diuīo eloḡo decorati: vt i cūct⁹ se exēplū pbeāt q̄ttuor euāgelistarum dicta oze ⁊ ope portāt. d Inseret aūt. Be. Quia in eterno ꝓfilio diuinitat⁹ erat q̄n mūdus creareē. Jn q̄ primū locū hz celest⁹ natura: vl q̄ firmamētū celi ita factū ē: vt nū
Sap.13.d q̄ dissoluaē. Nā qđ dñs ait: Celū ⁊ terra trāsibūt. d aerio ac
Mich.3.e cipiēdū ē. de q̄ Miche. Milu⁹ i celo coḡuit tp̄s suū. Illud enī celū i iudicio igne periturū ē: qđ ostat in diluuio perisse. Añ
2.Pet.3.b petr⁹: Celi erāt pau⁹ ⁊ terra de aq̄: ⁊ p aquā ꝓsistēs xbo dei: p quē tūc mūdus aq̄ inūdat⁹ pijt. Celi aūt q̄ nūc sunt eodem xbo reposit⁹ sūt igne reseruati i diē iudicij. e Intra qđ po. ar. testi. ⁊c. Jntra b velū posita ē arca testamēti: q̄ xp̄s paꝝnox arcanoꝝ cōsci⁹ post passionē ⁊ resurrectiōez celos celoꝝ ascēdēs sedet ad dexterā pat⁹. f Diuidenk. Be. Quia ecclia q̄ ex angelis ⁊ hoīb⁹ ostat: ptim pegrinat⁹ i infimis: ptim regnat i supnis: adhuc clues suos dirimēte velo celi: hz ab inuicē segregatos. g Mēsamq; ex ⁊c. Be. Mēsa ⁊ candelabr̄ū rabnacl⁹ ⁊ alia dei bñficia significāt: q̄b⁹ i pñti reficimur ⁊ illumiamur: vt his ꝓfortati ⁊ aduti crescēte gr̄a meritoꝝ in celis mād ducādū ⁊ ad verā mūdi lucem itrare valeam⁹. b Sūt ambo ex velū: q̄ i hac vita tm̄ sc̄pturā ⁊ doctorib⁹ vl ceter⁹ nr̄e redēptiōis sacramēt⁹ idigem⁹. Jn futuro aūt vbi xp̄s palā patrē ānūciabit nob ⁊ videbim⁹ sicuti ē: nō op⁹ erit nob exēno administ⁹culo cū habitās i elect⁹ suis d⁹ sic lux illustrat ⁊ sic panis vite satiat: q̄s ītro ducēs i gaudiū regni ppetua bītudie sblimat. Vtrim⁹ q̄ lat⁹ meridianū tabnaculi antiquā dei plebē signat: q̄ poꝝ lucē diuīe cognitiōis ⁊ feruoꝝ diuine dilectiōis accepit. ps xo septētrional⁹ ꝓgregatā ḡ gētib⁹ eccliaz q̄ sedebat in tenebris. Recta ḡ distinctiōe cādelabr̄ū qđ i pte australi locat⁹ gr̄am ꝓzi pplo datā signat. Mēsa xo q̄ stat i pte aq̄lonis: data nobis dei bñficia. Et recte cā delabr̄ū d̄ mēsaz ponit⁹: q̄ sc̄ptura legt ⁊ ppbaꝝ ad euāgeliū respicit testimoniū pbibēs ei. h Facies ⁊ tento. ⁊c. Be. Exposita narratiōe d̄ velo qđ sanctuariū ⁊ sanctuarij sanctuariū diuide bat: redit exponere de oriēntali latere sanctuarij qđ infimīsit: cū cetera latera ei⁹ australe. s. septētrionale ⁊ occidēta le describeret. Tētoriū ḡ in itroitu tabnacli pulchra varietate ꝓtextū ꝑmixtū sūt signat ecclias: diūsis virtutuꝝ flori bus ꝓtextā. Vñ: Mltitudīs credētiū Act.4.k erat cor vnum ⁊ aīa vna ⁊c. Jnerat ei biacynth⁹ q̄ celestia cogitabat: celestē vitā i terr⁹ ducebat. Jnerat purpura: q̄ p xp̄o maiori parata. Jnerat coccꝰ bis tinct⁹: q̄ dei ⁊ p̄rimi dilectiōe flagrabat. Jnerat byssus retorta: q̄ ꝓtinēte carnis ⁊ animi gaudebat. i Beda. Erat ad lr̄az tabnaculū dom⁹ deo cōsecrata: bīs lōgitudinis cubitos. xxx. latitudīs. x. ⁊ altitudis eq̄. x. tectuꝝ bīs egle p totū quō i egypto ⁊ i palestina dom⁹ edificant: cui⁹ q̄dem tres parietes australis septētrional⁹ ⁊ occidētalis cōpacti sūt de tabulis ligneis ab vtroq; latere deaurat⁹. Ex oriēntali pte vn⁹ vectis erat vñ introitus fuit q̄ p medias tabulas ab ā gulo vsq; ad ā gulū pueīret. i. a sūmitate vltima hui⁹ parietis vsq; ad parietis alteri⁹ sūmitatem: cui cortine tabernaculi ⁊ tectuꝝ incubuere vbi et tētoriū erat q̄nq; colūnis suspē suꝝ. Tegebāt aūt dom⁹ desup et vndiq; cortinis mira varietate cōtextis: decē q̄ ppe tabnaculū vocabant. Tegebat b vndiq; sagis cilicinis vsq; ad terrā ptingētib⁹ Sz ⁊ aliud opimentū tecto de ariet⁹ pellib⁹ rubricat⁹ factū ē: ⁊ sup b aliud opimētū de biacynthinis pellib⁹. Erat enī velū ope pluma rio variatū colūnis q̄ttuor appensum q̄ sanctuariū ⁊ sanctuarij sanctuariū diuidebāt: ītra qđ posita erat arca testamēti: ⁊ ꝑ arcā ex ve lū altare thymiamat⁹. Jtē i medio ip⁹ sanctuarij cādelabr̄ū. Jn pte australi altare holocausti. Foris aūt ingressuꝝ sanctuarij labiū eneū inē b altare ⁊ tabnaculū: ⁊ circa oīa atriū tabnaculi longitudinis bīs cubitos cētū: latitudīs q̄nḡinta. a Et q̄nq; co. Be. Colūne q̄/bus tētoriū suspēdīt sūt doctores: q̄z mēs q̄to robustiō ad supna erigit: tāto firmi⁹ docēdo alios ad amoꝛē superno⁹ attollit. Sic enī apl⁹ et apli ci viri p tabulas signant ꝓpē latitudinē doctrie: q̄ i vniuerso mūdo p̄dicāt euangelīū oī creature. vl q̄ charitatē extēdūt etiam ad inimicos: ita ꝓpē ingpugnabile mētis robur ⁊ intētionē sp ad celestia erectā vocabulo ⁊ factura colūnar⁹ figurank. Añ iacob⁹ ⁊ cephas ⁊ iohānes q̄ videbant colūne eē ⁊c. Columne sunt q̄nq; ꝓpē q̄nq; libros mosi quib⁹ doctores p̄dicationē suā muniunt: maxime q̄ ꝓmitiuā instruere ecclesiā q̄ ex hebreis cōgregata solā legis auctoritatē nouerat nōdū patefacta euāgelica scriptura. b Lignozū ⁊c. Be. Colūne de lignis sethim inbenk fieri ⁊ auro operiri. q̄ p̄dicatores firmitate cordis int⁹ integri in nullo deficientes opeꝝ claritate foris debēt esse pspicui. Vel q̄ fortitudinē sue actiōis docēt diuino adiutorio, ptegi: cū i oī/bus gl̄iam patris querūt q̄ est in celis: ⁊ in oñib⁹ que loquunk xp̄m p̄dicār. Vñ: Nō enī nosmetipos p̄dicam⁹ 1.Cor.4.a
sed iesuꝝ xp̄m. c Quarū erūt capita aurea. Aurea capita xp̄i significāt: q̄ ē caput corporis eccl⁹: p̄ncipiū: pmogenit⁹ ex mortuis: nec incōgrue p q̄nq; capita colūnarū vnū caput ecclesie significat. Tot enī fuere capita quot colūne: q̄ xp̄s⁹ oīm sanctoꝝ caput in se semp manens indiuisibilis: singlis gr̄am spūs, p ipoꝝ capacitate
Ps.26 diuidit. de q̄ dr: Nūc exaltauit ca. meū s. ini. m. Capita colūnaꝝ nō deaurata vt colūne ⁊ tabule: ſz aurea esse inbet⁹ tur: q̄ oēs sancti p̄cipāt spū ⁊ gloria celesti. Jpse autem plen⁹ gr̄e ⁊ veritatis cui nō ad mēsurā dat deus spiritus: pater ei diligit filiū. habent columne tabernaculi bases eneas: hūt aurea capita: q̄ apl⁹ ⁊ aplici viri xbis, ppbaꝝ in fide sunt firmati: ⁊ ad videdā faciē p̄ditoris desiderio erecti. Jtem capita aurea: ſz bases hūt eneas: q̄ quecūq; p deū celestī auctoritate sibi data p̄ceperūt, ppbetico eloquio p̄dicta eē sacra didicerūt. Quia ꝺ plaga oziētali loquimur memoraū ē aliqđ de expositiōe illi⁹ vect⁹ singularis: quē ab angulo tabulaꝝ vsq; ad angulū alteri⁹ parietis porrectū esse: ⁊ totā parietī ꝓstanti⁹ ne vi ⁊ ipulsu
Ex.36.d ꝓcellaꝝ huc illucq; flectat⁹: ꝓtinere dixim⁹. Sc̄ptū ē in seqntib⁹ vbi moyses ipata expleuisse narrat: fec̄ ḡ aliū vect⁹ q̄ p medias tabulas ab ā gulo vsq; ad ā gulū pueīret. hic ḡ vect⁹ a pma tabulaꝝ sūmitate vsq; ad alteri⁹ lateris sūmitatē p. x. cubitos latitudinis tabnacli, ptēt⁹ ē: vtroq; capite firmīt tabulis ipos it⁹: vt p b ⁊ ea tabnaculi plaga q̄ nō tabulis ſz colūnis ostabat: nō min⁹ firā q̄s cetere vētō lz ipellēte pisteret. hic vect⁹ xp̄m significat: q̄ ab angulo vsq; ad angulū pueīt: qz a plebe iudaica quā pius saluandā elegit: ad gētes se ꝓficiat⁹ extendit. Añ sic in
Esa.28.d ꝓphetis lapis angular⁹. Jn lege q̄s vectis angular⁹ pōt
1.Pet.2.a dici lapis angularis ꝓpter templuꝝ qđ de lapidibus viuis deo cōstruīt. vectis xo angularis ꝓpter tabernaculum qđ ei de lignis imputribilibus, i, electoꝝ animabus corruptiōe carētibus edificatur.

a ſ q̄nq; libros mosi: ꝺrū auctoritate ois ecclia roborat. ſ doctores ꝺ q̄b⁹ dicit: Virtute magna reddebāt apli testimoniū resurrectionis.

a plumarij: et q̄uinq; colūnas de/ † ſ q̄ pdicatiōes firmitate cordis int⁹ integri.

b aurabis lignozū sethim: ante q̄s

c ducēt tentozium: quarum erunt

a ſ q̄ xp̄s oīa i oib⁹: aliꝰ ꝺ plenitudie ei⁹ accipiūt
b ſ nō deaurata: q̄ xp̄s plen⁹ gr̄e ⁊ veritatis.
c ſ ꝑpter insupabile fiducīa: vel q̄z sermo eoꝝ scīet̄e mundo nulla veritate cōsumīt: q̄z nō vemur legē soluere aut ꝓphas: sed adimplere. ſ p/phere p quos apostoloꝝ sermo firmatur.

capita aūrea et bāses eneę.

lum ita fiet. Per tabernaculum significatur ecclesia que est tabernaculum dei. Huius autem tabernaculi primo describuntur operimenta que fuerūt q̄ttuor: scz cortine saga pelles rubricate: et desup pelles biacynthine. Per bec opimēta que ꝓtegebāt ītera tebernaculi ab intemperie aeris significanḳ defensores ecclesie qui sunt in quadruplici genere. Nam ecclesia cōtra hereticos defendīt⁹ per doctores qui per cortinas significanḳ que facte fuerunt de quattuor coloribus scz † De bysso retorta. per byssum que est genus lini candidissimi castitas figurāt⁹ per hoc aūt q̄ dicitur retorta repressio carnis intelligit⁹. Propter qđ paulus doctor gentiū dicebat. j. Cor. ix. Castigo coꝝ⁹ meū ⁊ in seruitutē redigo ne forte cū aliis p̄dicauer⁹ ipe reprob⁹ efficiar. † Et biacyntho. q̄ est colorꝭ celestis. ꝓpter qđ significat meditationē celestiū. Phil. iij. Nostra aūt conuersatio in celis est. † Ac pur pura. per quā significat⁹ decideriū martyrij vel saltem meditatio christi passi. j. Cor. ij. Non iudicaui me aliq̄d scire inē vos nisi tm̄ iesum ⁊ hūc crucifixū. † Cocco bis tincto. per quē significat⁹ gemīa charitas. s. dei ⁊ ꝓximi. Hzg. Homel. xxxix. Qui charitatē erga alteꝝ nō hz p̄dicatiōis officiū nullaten⁹ suscipere debet. Hec aūt q̄ttuor esse debēt in doctorib⁹ ecclesie q̄ sūt ei⁹ cōtra hereticos defensores. Cōtra tyrānos xo defensores ecclie sunt martyres quoꝝ aliqui ꝓ defensione fidei morte sustinēt corporalē ⁊ isti figurank p pelles rubricatas. aliqui xo sustinēt seruitutē que ē moꝛs ciuilis ⁊ isti figurank p saga cilicina que sunt aspera: ⁊ p b significatur duritia seruitutis. aliq̄ xo exiliū ⁊ isti figurank p pelles hiacynthinas que sunt colorꝭ celestis. nam q̄ de terrena patria sunt expulsi debēt celestē patriā meditari. b Facies ⁊ tabulas stantes. Nic scdo agit de laterib⁹ tabernaculi que fuerūt de tabulis stātib⁹ sub opimētis p̄dict⁹. ⁊ p eas significank fideles simplices in fide stātes sub disciplina doctoꝝ ⁊ patientia martyrū. † Bine bases singulis tabulis. ⁊ iste bases fuerūt argētee vt dr in textu. per hoc aūt designaḳ q̄ fides cuiuslibet christiani innittit⁹ testamēto nouo ⁊ veteri q̄si duab⁹ basib⁹ argēteis. Añ dr ps. xj. Eloquia dñi eloḡa casta argentū igne examinatū. Duo xo testamēta sūt eloquia diuina. Iste xo tabule iuncte fuerūt supi⁹ vncinis: p quā iūctura significat⁹ charitas dei: ⁊ in medio iuncte fuerunt vestib⁹ ⁊ anulis: p qđ significat⁹ charitas ꝓximi: hac enī duplici charitate debēt fideles ad inuicē ꝺiungi. a Facies ⁊ velū. Nic tertio agitur de velo qđ erat añ sanctūctōr⁹ ⁊ fuit figura humanitat⁹ xp̄i que fuit velamētū diuinitatis. Añ dicit Heb. x. Jnitiauit nobis viam nouā ⁊ viuentem p velamentum. i. carnem suam. † Polychra varietate ꝓtextū. per ꝺ in nomine christo intelligit⁹ varietas omnū charismatū et donoꝝ. a † Qđ appendēs añ quattuor colūnas. p qs euāgelisteꝭ quattuor designant⁹ ḡ xp̄i vitā ⁊ opera descripserūt. k † Facies ⁊ tentoriū in introitu tabnacli. qđ fuit figura iohānis baptiste qui fuit initiū nouī testamēti. ꝓpter quod ꝺ velū fuit positū i introitu tabnacli ⁊ fuit etiā veter⁹ testamēti finis sm qđ dr Matth. xj. Lex ⁊ ꝓphete vsq; ad iohānē. ió subdit: † Quinq; colūnas de aurabis lignoꝝ sethim añ quas ducēt tentoriū. p quas q̄nq; libri moysi designant⁹. Fuit aūt ꝺ velū factum de hiacyntho ⁊ purpura coccoq; bis tincto et bysso retorta. p que q̄ttuor significant⁹ i iohāne baptista. Per hiacynthū colorꝭ ignei/sus ab eo denūciat⁹. Matth. iij. Pniaz agite ap̄propinq̄bit enī regnū celoꝝ. Per byssum retortaꝝ ei⁹ xp̄ginitas cū austeritate vite. Per purpurā ei⁹ martyriū. Per coccū bis tinctū i iohāne fernēs dilectio dei ⁊ ꝓximi designat⁹.

Facies ⁊ altare de lig.se.Be.s.qz mũda ⁊ icorrupta de
cet esse corda in qbus spũssanctus habitat. b Et
tres cubitos.Be.Tãta fere ẽ statura hoĩs. quõ ẽ mi
nistrabaẽ altari:qõ alibi gradus hr̃e,phibeẽ ne pudẽda rene
lenẽ:Sed illud dictũ est de altari qõ de
ꝑstruit:vbi gradus ipi coedificati ad
gradus altaris ptinerẽt:nũc ho ꝺ ta
bulis fieri precipiẽ.Qr si apponaẽ ali
qd ad hoĩa admistratiõis in q̃ stet mi
nistrabaẽ ad altare ñ ptinet
Cornua aũt ꝑ q̃ttuoꝛ.Be. Quattuoꝛ angulos
hz altare holocausti:qz ꝑ q̃ttuoꝛ mũ
di plagas dilataẽ ecclesia: que ꝓpter
coꝛ vnũ ⁊ aiam vnã credẽtis multitu
dinis in figura vniꝰ designaẽ altaris:
ex q̃ quattuoꝛ cornua sũt:cũ quattuoꝛ
virtutibꝰ muniaẽ corda iustoꝝ:ꝺe q̃
Lirũ.2. bus ꝺr: Sobrietaẽ:prudentiã:docet
iusticiã ⁊ virtutẽ quibꝰ vtiliꝰ nihil est
in vita hoĩs:hec cornua ex ipo alta
ri ꝓducunẽ:cũ munimẽta ☧ntum fi
deles nõ ad occultũ ostẽdũt:hz ex coꝛ
dis radice deo teste generantur.Coꝛ
nua q̃ttuoꝛ ꝑ quattuoꝛ angulos alta
ris:cũ in omnibꝰ mundi terminis ec
clesia virtutũ potentia spũali cunctis
hostiũ insidiꝭ iuiolabilis imo fortiꝰ
oꝛ psistit. b Faciesq̃ in vsus e.r̃.
Be.Vasa altaris diuersa diuersas fi
deliũ psonas ꝑ multipharias eorum
actiões siue cogitatiões in famulatuꝫ
conditoꝛis dispositas accipiꝫ:ꝓmũ
lebetes ad suscipiendos cineres face
re ꝑcipiẽ.Cinis autem hostiarum in
Num.19.a magno mysterio accipiẽ:sic testaẽ ci
nis vitule rufe asperſus:q̃ ☧m Apl̃m
Heb.9.d inquinatos sanctificaẽ ad emũdatio
nẽ carnis in q̃ sacramentũ ꝺnice passi
onis vel ꝑfectiõis virtutis iustoꝝ sa
crificia ☧telligunẽ.Merito q̃ cinis sa
cramẽtoꝝ in ꝓsumatiõe ꝺnice passi
onis vel ꝑfectiõis virtutis iusticie a
spergaẽ:cũ toti in scrutio dei ꝑ ignẽ
spũscti oblati opa bona finire.⁊ ad p
cipiẽda ꝓmia in eternã vitã rapi meruerũt. Aũ moyses: hec
Leui.6.b est inquit lex holocausti.Cremabiẽ i altari tota nocte vsq̃ ad
mane. Ignis ex eodẽ altari eriet Aestiẽ sacerdos tunica ⁊ fe
minalibꝰ lineis tolleẽq̃ cineres q̃s vorãs ignis erussit: ⁊ po
nẽs iuxta altare spoliabiẽ ꝓtiozibꝰ vestimẽtꝭ. Indutusq̃ alijs
efferet eos ex̃ castra:⁊ i loco mũdissimo vsq̃ ad faullã cõsumi
facies. Ignis aũt i altari sp ardebit.Holocaustũ q̃ cremaẽ i al
tari:cũ i corde electi q̃ se totũ i carne.s.⁊ corde deo ꝺuouit opꝰ
bonũ feruẽte charitatis igne paẽ qõ fit tota nocte vsq̃ mane
i.toto huiꝰ vite vsq̃ ad mane futuri seculi. Ignis ex eo altari
erit:qz ex illa solũ charitate quã eccle dñs ꝑ spm̃ tribuit ar de
re debemꝰ. Deniq̃ filij aaron qz ignẽ alienũ deo offerre: ⁊ nõ
eũ q̃ ꝺ celo semel daꝰ ẽ voluerunt:igne celesti pempti sunt:qz
q̃ opa celestia nõ celestis intẽtiõe mercedis:hz tpalis seruoꝛis
aut cõmodi faciũt.sentẽtia ire celestis feriunẽ.Aestiẽ q̃ sacer
dos tunica ⁊ feminalibꝰ lineis.i.rp̃s q̃ in nobis ignẽ siue cha
ritatis accẽdere:⁊ ꝑ hũc hostias nr̃e actiões bone acceptabi
les facere cõsueuit. Aestiꝭ lineis:qz vt nos ad opa virtutum
exciteꝰ:exẽpla siue incarnatiõis puritaẽ ⁊ moꝛiẽ ꝓponit:q̃ ꝑ li
neã significaẽ. Tollit sacerdos cineres q̃s ignis exussit:⁊ po
nit iuxta altare:cũ dñs finẽ laboziosis opibꝰ imponit:neq̃ in
stos de hac vita raptos vltra ꝓ eterna vita certare: hz coꝛonã
iusticie in vita eterna iubet accipe. Ponẽs cineres iuꝛ altare
spoliaẽ ꝓtiozibꝰ vestimẽtis:cũ ad memoriã iustis bona q̃ fece
rũt reducẽs:nõ eis amplꝰ habitũ passiõis imitandũ ostendit
Luc.12.e hz induiẽ alijs vestimẽtis:de q̃bꝰ dicit: Precinget se ⁊ faciet il
los discũbere.i.ad eternã retributionem faciet illos in eterna
quiete refoueri. Indutus ergo alijs vestimẽtis efferet cineres
extra castra:cum paratus ad remunerandum labozem electoꝝ
Job.10.b cus extra castra vite ꝑpetue ingressuꝫ significat. Aũ: Per me
si q̃s introierit saluabiẽ ⁊ ingrediet ⁊ egredietur ⁊c. Et alibi:
Ps.120. Dñs custodiat introitũ tuũ ⁊ exitũ tuũ ⁊c. Introitũ.s.in banc
ecclesie vitã:exitũ in illã vbi pascua inueniunt eterne satieta
tis.

a Holocausti.s.ꝑhe. hz corda electoꝝ
que ad offerẽda sacrificia opeꝝ a dño
Acies ⁊ al Ca. XXVII a+
consecrata sunt. a hr̃ oĉs sensus
in longitudine pariẽtie : ⁊ latitudine
charitatis in scrutio dei exerceantur.
tare de lignis sethim qõ hãbebit †
q̃nq̃ cubitos i lõgitudie:et toti/ †
q̃nq̃ cubitos i lõgitudie:et † a hec q̃dratura q̃nq̃ cubitoꝝ ⁊ veraĉ ꝓe signi
ficat partes vtriusq̃.r.q̃ q̃nq̃ coꝛpis sensus i oĩi
puritate custodire studuerit ☧m ꝓcepta legis eaq̃
geliꝭ. b hz qz corda electoꝝ ꝑ fidẽ spes ⁊ charitaẽ
b dẽ in latitudine.i. q̃ꝺrũ et trẽs † ad celestia rendũr. a hz q̃ttuoꝛ virtutes vel quat
tuoꝛ euangelia quibꝰ manifi ecclesia.
c cubitos i altitudine. Cornua aũt b+
a hz plagas mũdi. b hz ex intima radice cordis ele/
ꝑ quattuoꝛ ãgulos ex ipo erũt: coꝛnũ. a hz qz ceptra fideliũ virꝰ fideliter vsq̃ ad
finẽ renet.es eni longo ẽpe incoꝛruptibile pseueraẽ
d ⁊ opies illudere. Faciesq̃ in vsus c+
riã designat. hz alias ergo eneas quibꝰ cineres
arule ⁊ carbones holocausti cremari recipiebaẽ.
hz fideles q̃ exempla dñice passiõis sua mente re
tractãt vel ceritum ꝓcedentium iustoꝝ qui cõsum
maro agone sine fine ꝛerantur.
eius lebetes ad suscipiẽdos cine
a hz ad emendandũ ignẽ altaris. b hz barilla qui/
bus ignis ⁊ carbones ab altari holocaustoꝝ ad
altare thymiamatum transferebantur.
c f res et forcipes atq̃ fuscinũlas et d e
a hz corda primoꝝ charitaẽ imitãtia. b hz qz ꝑse
uerãter obediũt ⁊ claravoce alios instruũt.es eni
durabile ẽ ⁊ sonoꝝ. hz sanctoꝝ corda.
g ignium receptacula. Omia vãsa f

ꝺdẽ oĩbꝰ edẽda offerãt:alia igne altaꝛ ꝺsumẽda relinquãt.
Sũt eni in verbo dei quedã q̃ ad nr̃e refectiõis epulas ꝓcesſ
sit. Quedã ho tãte ꝓfunditatis. vt spũscto tm̃ pateant.nr̃e
ho capacitatis mensurã trãscendãt. g Igniũ receptacu
la. Ad hoc deputa sunt vt ꝑ hec ignis sanctꝰ ab altari holo
causti ad altare thymiamatis vesꝑe ⁊ mane ad incensũ ponẽ
dũ ꝺferreaẽ:qz doctoꝛes tanq̃ ignẽ de altari holocaustoꝝ ad
altare thymiamatũ deferũt:cũ auditoꝛes de virtute in virtu
tem ꝓcuẽbunt docẽdo ⁊ meritꝰ crescẽtibꝰ ad altioza ⁊ diuine
visionis arcana ĩteriora. Qui etiã feruẽtia pietate corda pri
moꝝ imitanẽ:receptacla igniũ fiũt : qz flãmã celestꝭ sacrificij
quã i fraternis mẽtibꝰ ꝺspiciũt in suis accendere ẽtagunt.

Mico. de lyra

Acies ⁊ altare.Descripto tabnaclo ⁊ Ca. XXVII
bis q̃ erãt ĩtra tabnaculũ :hic ꝓr describunẽ illa q̃
erãt ex̃ tabnaculũ:ad ipm̃ tm̃ ptinẽtia.⁊ ꝓmo ꝺscribi
tur altare holocaustoꝝ.Secꝺo atriũ tabernacli in q̃ erat alta
re ꝑdictũ.ibi: Facies ⁊ atriũ Circa ꝓmũ ꝺr: Facies ⁊ alta
re de lignis sethim q̃ sic sũt ĩputribilia: vt ꝑdictũ est:ita sunt
incremabilia:qꝺ reqrebaẽ : eo qꝺ ignis erat sp i altari: et ni
hilominꝰ illud altare ĩteriꝰ ⁊ exteriꝰ erat optũ lamis eneis.
Erat aũt istꝺ altare q̃dratũ ☧m lõgitudinẽ ⁊ latitudinẽ.i.v.cu
bitoꝝ. Altitudo aũt altaꝛis erat triũ cubitoꝝ ⁊ erat factũ ad mo
dũ arce q̃drate careẽ fundo ⁊ opeꝛculo:ita qꝺ hẽbat sup̃ficiẽ ẽre
ꝑfudo ⁊ ĩteriꝰ ꝺcauũ erat. b Cornua aũt ꝑ q̃ttuoꝛ ãgulos:
i supioꝛi ptẽ altaꝛis erãt ista cornua. c Faciesq̃ i vsus eius
le.ad su,cineres.q̃ amouebanẽ de altari ⁊ poꝛtabanẽ extra.
d Et forcipes.i.tenaculas ad faciẽdũ ignẽ in altari.Hebrei
dicũt: Bacinos.s.ad recipiendũ sanguinẽ aĩaliũ q̃ ꝺmolabã/
tur. e Atq̃ fuscinulas.s.ad extrabẽdũ carnes de chalda
rijs ⁊ ad ponẽdũ sup altare ea q̃ ibi cremabanẽ. f Et igni
um receptacla.i. vasa i q̃bꝰ de altari holocausti accipiebanẽ
carbones viui: vt deferrenẽ intra tabnaculũ ad cremandus

☞ thymiama

a Craticulãq̃ in r̃c.Be.Altare totũ cõcauũ fieri ꝑceptũ ẽ:
sicut in sequẽtibꝰ ptz:hz ⁊ in medio hñs craticulã ꝓ totũ i mo
dũ retis distinctã in qua victimaꝝ carnes cõburẽde ponebaẽ
tur:⁊ subter eã arulã in q̃ cõposiũ lignis ignis arderet semꝑ
ad denozãda holocausta paraẽ. Erat aũt cõtra arulã hostiuꝫ
in parte oĩetali altaꝛis q̃ ligna ad alẽ
dũ ignẽ mitti:⁊ carbones vl cineres
possent egeri:sic in pictura cassiodoꝛi
senatoꝛis ciuꝰ ipe in expositione psal
moꝝ meminit expresſuꝫ vidim̃: quia
etiã vtriq̃ altari ⁊ holocausti.s. er in
censi q̃ttuoꝛ pedes fecit:quod vtriusq̃
sic sicut tabernaculi ⁊ tẽpli positionẽ
a iudeoꝝ doctoꝛibꝰ didiciſſe putam̃.
b Subter arulã.Be. Haber altare
arulã subẽ craticulã:in q̃ ligna et ho
locaustoꝝ ignẽ suscipit:qz eadẽ electo
rũ corda in se celestia verba suscipiũt:
q̃bus calefacti ⁊ inflãmati ꝑ donum
spũscti grata deo vota piaꝝ cogita
tionũ reddũr. Ligna eni arule altaꝛis
sacerdos ꝑponit:cũ doctoꝛ desideran
tibꝰ fideliũ mentibꝰ testimonia scꝑtu
rarũ quibus in fide ⁊ dilectiõe ꝓfirmanẽ igerit. Addit ignẽ li
gnis:cũ ĩtellectũ ☧bi ⁊ efficaciã opationis a deo gr̃eda edicit.
Ardẽt ligna i altari:cũ charitas dei diffundit i coꝛdibꝰ nr̃is.
⁊ ☧ igni suppositũ cõsumiẽ holocaustũ: cum omia q̃ hũ agere

a ad suscipiẽda holocausta paraẽ:qz parãe cle
ri locũ dño in intimo coꝛde suo ꝓbi deuoras et co
gitatiões collocãt. hz vt ꝛebras aprueras ignis
ad denozandam hostiam hbere ꝛeaẽ.

a ex ere fabricabis. Craticulãq̃ in a
hz vt ecclesiam per qnattuoꝛ mũdi plagas diffu/
sam verba dei ⁊ veritatis confirmẽt.
modũ retis eneã:ꝑ cuiꝰ q̃ttuoꝛ
hz euangeliozũ libri q̃ auditoꝛibꝰ suis ꝓcure vite
coꝛonã ꝓmittunt. hz qz in oẽm terrã exi.so.cozũ.
angulos eriũ q̃ttuoꝛ anuli enei:
hz vt animos humiliũ munimine sue consolatio/
nis alleuent.
b quos pones subter arul altaris. b

thymiama mãe ⁊ vesꝑe sup altare incẽsi.ꝺ q̃ babeẽ .j.xxx.ca.
a Craticulãq̃ r̃c.istud exponiẽ vno mõ sic: q̃ ista craticula
erãt ad modũ retis factaꝫ q̃drata ⁊ i q̃ttuoꝛ angulis habebat
q̃ttuoꝛ cathenas ⁊ i fine cathenaꝝ q̃ttuoꝛ anulos q̃ ponebaꝫ
tur i q̃ttuoꝛ cornibꝰ altaꝛis ad ꝺ aptaẽ ꝓ q̃ndã recuruatiõẽ:⁊
sic illa craticula ab illis cornibꝰ depẽdebat intra ꝓcanitaẽ al
taris vsq̃ ad altaris mediũ.s.ꝑ cubitũ ⁊ dimidiũ ⁊ inferiꝰ in
arula versus terrã fiebat ignis deiubtus:ꝑ quãdã fenestrã q̃
in vno latere altaꝛis ad ꝺ erat facta:⁊ ignis ascẽdẽs de arula ꝑ
fozamia ꝑdicte craticule trãsiẽs:illa que erãt ibi posita crema
bat.⁊ ptz ĩra ☧m ꝺ vsq̃ ibi: b Quos pones subꝺ aru.alta.
Arula eni est vas vbi ponit ignis ꝓut ꝺicere.xxxvj.ꝺicit:et
sic ista ĩra videt mãifeste ꝓtradicere ꝑdictꝭ:qz qꝺ ꝺr b. Quos
pones subꝺ arulã:loquit ꝺ q̃ttuoꝛ anulis ꝑdictis:qz in altari
holocaustoꝝ nõ ponunẽ nisi q̃ttuoꝛ anuli tam i isto loco q̃. j.
xxxviij.ca. Alti aũt anuli ☧m ꝑdicta positi erãt i coꝛnib altaꝛis
q̃ erãt i sũmitate eiꝰ.arula aũt erat inferiꝰ. ⁊ iõ dicũt aliq̃ qꝺ te
xtꝰ ẽ b coꝛruptꝰ vitio scꝛiptoꝝ:qz vbi ꝺr subꝺ arulã: ꝺz dici sup

arulã

Rationes aũt ꝑdictoꝝ sic assignanẽ. Altare enim istud vo
cabatur altare holocausti: nõ qz hostie holocaustoꝝ ibi tãtũ
modo offerrenẽ:sed etiã cum hoc hostie pacifice et pro pecca
to:sed qz hostia holocausti dignioꝛ erat: vtpote quia tota incẽ
debaẽ ad honoꝛẽ diuinum:alie ho nõ,ideo denominãẽ altare

ho

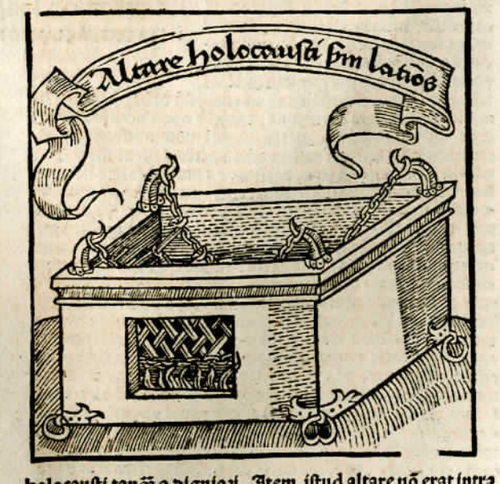

holocausti tanq̃ a dignioꝛi. Item istud altare nõ erat intra
tabnaculũ:hz eꝝ i atrio tabnaculi:tũ ꝓpt mũdiciã tabnacli:
fuandã:tũ qz nõ possent hostie ibi cremari:sed inflãmarenẽ
contine q̃ erãt sup rectũ cũ nõ ꝺistarẽt a pauimẽto tabernacu
li nisi ꝑ decẽ cubitos: tũ ne fierẽt siles idolatꝛ. q̃ ꝺmolabãt ⁊

☞ offerebãt

disponim⁹:donãte grã spũssancti p xtũte dilectiõis accepta bilia reddunt. Ũ crastina que bolocausta gerit tanq̃ rete fieri p̃cipit:vt p crebras illi⁹ apturas ignis supposit⁹ ad cõsumẽdas oĩno hostias libere penetret. Necesse est enĩ vt gre dei aptam⁹ corda nr̃a:t q̃si primis patefactis ianuis sedulo deꝓcemur:vt p singula que ĩcboam⁹ bona quasi p singula victimarũ eius frustra sua nos misericordia illustrare t in amorẽ suũ accẽdere dignetur. Pelagiani enĩ q̃ sine grã dei se aliq̃d ꝓficere ꝓsumũt:ĩ altari cordis craticu lã instar ret nõ supponũt sacro igni: ꝛ quasi parietẽ solidũ inter se et ignẽ spũssancti ne charitate calefiãt interponũt. Nõ solidũ ꝛ mane tc.vt copiosius.s.locũ haberet:vt ignẽ sanctus: t ligna ad ignez vel bolocausta igne ꝓsumẽda reciꝑet. Tu q̃s ĩ vis esse altare dei erinani telꝑm ab omĩ ꝓtagio mũdano:vt in te ligna verbo⁹ celestiũ:t hostie xtũ locũ habeas spaciosus:capiasq̃ flãmam spũssancti: q̃ ecclie hostie dño ꝓsecrenẽ:t ad finẽ ꝓfectiõis ꝑducanẽ. Bed. Si quẽ mouet iuxta ĩaz quõ ligna altaris tãto igne vicino incõbusta p̃manere potuerũt. Accipiat hieronymi respõsũ. Altaris inq̃t ligna q̃ de lignis paradisi sunt nõ cremanẽ igne vicino:sed puri ora reddunt:nec mirũ b de sanctuario:t interioribꝰ tẽpli t altar⁹ thymiamatis credere:cũ etiã anchiton ligni genus vel ligno sile:q̃to plus arserit tãto mũdius inueniat. a Facies et vectes tc. Doctores.s.q̃ iudeã.s. t gẽtilitatẽ in vnã fidei gratiã cõsono ore et ope vocẽt. Vel ex vtroq̃ latere altaris ad portãdũ erũt vectes cũ ꝑdicatores mẽtes fideliũ in ꝓsperis t in aduersis cõstantiã xtũ tenere docebũt. b Sic tibi ĩ mõte tc. Be. Quia que nobis mystice ĩ altar⁹ t tabernaculi cõstructiõe moyses faciẽda designauit:pri⁹ ĩ illa celesti ꝓfusatione in q̃ cũ dño.rl.dieb⁹ fuit:facta ĩ supnis ciuib⁹ phenni obseruatiõe vidit. Nõ enĩ dubiũ est cũ potuisse aũ solũ dei illũ altare vidisse quod vidit Esaias verl carbonib⁹ interne claritatis plenissimũ: t forcipes sctos q̃s idẽ ꝓpha vidit:q̃ vno tulit angelus carbonẽ de altari:q̃ ei⁹ labia purgauit:eiusdẽ spiritus gra q̃ angeli inflãmanẽ ad amandũ deũ sp ĩ celis:t hominib⁹ ĩ terra petã dimittunẽ:t xtũ dona ꝓcedũt. Altare q̃ ꝓcauũ t lane fieri p̃cipit:sic moysi ĩ mõte mostratũ ẽ:q̃ sic angeli:t spũs iust⁹ ĩ celis vacui a pctis t pleni sũt pietate t iustitia:ita t nos ĩ terra declinare a malo t facere bonũ debem⁹:q̃ sic exhortatiõib⁹ xbi celest⁹:ita mysticis tabernaculi t vasoꝛ figur⁹ t cerimoniaꝛ agere iubemur. c Facies t atriũ tc. Be. Sic setãctoꝛ q̃ ĩ celis ecclie ptez designãt:t pri⁹ tabernaculũ pfectã vitã fideliũ ĩ b seculo ita atrium tabernaculi q̃ exteri⁹ erat:p̃ma inchoantiũ rudimenta. Unde tentoria eiusdẽ atrij erant de byſſo retorta:quia primo incipientibus cura est impendenda:vt carnis simul et spiritus refrenent il-
2.Cor.7.a lecebras. vñ: Mundemus nos ab omĩ inq̃namento carnis t spũs. Byſſus eñ ŏ terra viridis oritꝰ:ĩz eruta siccat:tundit:coquit:torquet:t magno lõgoꝛ exercitio ad candidũ pducit colozẽ:sic caro nr̃a vt ad virtutẽ decoꝛeq̃ ꝓueniat castitatis:necesse ẽ ozet:ieiunet:vigilet:t oĩ cõtinẽtia laboret:vt delectatiões ĩgenitas siccet:t ad eã dignitatẽ virtut⁹ quã dei deram⁹ ascẽdat. Retorqueꝛ aũt byſſus ne facilẽ soluat:cũ nõ soluꝫ carnis luxuria restringit ĩz tota ei⁹ memoria ab intimo corde eradicat. d Cetũ cu. tc. Be. Cõstat cẽtenariũ q̃ ĩ cõpoto digitoꝛ a leua trãsit ad dextrã: sepe ĩ scriptur⁹ celibẽ significare vitã:q̃ sic dextera leue ita celest⁹ ꝓferet ꝓsenti vite. Edificatiõe arce noe centesimo ãno cõpleuit:q̃ ecclesiaz in hac vita edificat dñs:ĩ futuro ꝓficit. Abrae cẽtenario natus ĩsaac fili⁹ ꝓmissionis: q̃ bñdictio hereditar⁹ q̃ in semine eius

Eritq̃ craticula vsq̃ ad altar⁹ me
a ſ doctores q̃ ecclesiã q̃dãmodo portãt. dũ fidez t sacramẽta veritatis vel nescientib⁹ ꝑdicãt, vel scientib⁹ que acceperũt cõfirmãres roborant.

a diuz† Facies t vectes altaris de
a ſ vt vtriq̃ pplo iudeoꝛ. s. t gentiũ verbũ ꝓdi-
lignis sethim duos: quos opies
cent. ſ ꝓpter sonũ t instantiã ꝑdicatiõis
a ſ vectes vt portari q̃at altare mittunt⁹ i circlos cũ doctores corda fidelũ ꝓ xba euãgelij q̃.c.t.r. trãseũtib⁹ nõ ꝓterbũt exhortãdo erigũt.

laminis eneis: t indũces p circulos: erũtq̃ ex vtroq̃ latere altaris ad portandũ. Nõ soliduz sed
ſ si vis esse altrare dei abijce oĩa cõragia fac cor tuũ spaciosum vt capias ligna verboꝛ celestium et hostias virtutũ t ignẽ spũssancti. a ſ vacuum.s.t omni inichrate t rpali sollicitudine.

inane et cauum intrinsecus faci/ †
a ſ sicut.s.angelis t sanctis hominibus constat. b ſ cõemplationis:

b es illud:sicut tibi in mõte mon
ſ rudimentum inchoantiũ.

c stratũ est. Facies t atrium taber a†
naculi in cuius plaga australi cõ
a ſ q̃ incipiẽtib⁹ ꝓ⁹ fugãda carnis t spũs ille-cebra est vr mũdenẽ ab omĩ inq̃namẽto carnis et
tra meridiẽ erũt tẽtoria de byſſo
spiritus. a ſ centenari⁹ q̃ a leua trãsit in dexteram telestem significat vitam.

d retorta. Centũ cubitos vnũ lat⁹
e tenebit in lõgitudine: t colũnas
ſ bases timoꝛ dñi qui est initium sapientie.

f viginti: cũ basib⁹ totidem eneis
que capita cũ celatur⁹ suis habe
ſ non argentata.

g bũt argentea. Similiꝛ t in latere
i aquilonis p longũ: erunt tento/
ria centũ cubitoꝛuz: columnę vi/

ei⁹ omnib⁹ familijs terre ꝓmittitur:in futuro et celesti patria reddeẽ. Centũ annos peregrinaẽ ipe in terra ꝓmissionis:q̃ q̃ filij abrae p fidẽ efficimur: in spe supne hereditat⁹ debem⁹ in ꝓsenti pegrinari. Senuit ĩsaac in gerar⁹ q̃ interꝓetat⁹ incolat⁹:t inuenit in ipo anno centuplũ: q̃ q̃cunq̃ ꝓmissionis filij in hac vita peregrinãtes bona opa murmur:mox egressi ŏ corde in celesti vita recipimur. Centũ g cubitos hz latus tabernaculi in longum:q̃ oĩs q̃ ad eccle mẽbra ꝓtinẽt:necesse ẽ ꝓ eterna in celis vita laborẽ penitẽtie t cõtinẽtie tpalis assumãt. e Et colũnas viginti. Be. colũne quib⁹ tentoria suspenduntur doctores sunt:q̃ corda audiꝛ a terrena ad celestia sustollunt:et q̃si vestes dñi diligenẽ extẽdũt:ne q̃d duplicitat⁹ remaneat:ĩz simplici t mũda intẽtione coram dño velut tẽtoria byssina niteãt. Fuerũt aũt colũne enee ĩz argẽto vestite:sic in sequẽtib⁹ declarat. Enee quidẽ ꝓpter pseuerantiaz virtut⁹ vel sonoritatẽ ꝑdicatiõis. Argẽto aũt vestite:q̃ nõ aliud q̃ verbũ dei sonãt. f Cũ basib⁹. Be. Basib⁹ colũnaꝛ enẽis initiũ sapie .t. timoꝛ dñi intelligit:ŏ q̃ iesus filꝰ syrach ait Radix sapie timoꝛ dñi t pulchre sub- P:oũ.t.a
iunxit:Et rami ei⁹ lõgeui:q̃ germina virtutũ mltipharia q̃ ŏ timore dñi tanq̃ opꝰ t celature colũnaꝛ. ŏ basibus ꝑdeunt: nunq̃ fructu mercedis care bũt. g Argẽtea. Be. Capita nõ argẽtata ĩz tota argẽtea:q̃ doctores totos se diuine scripture sbijciũt xba diuina meditãdo t ꝑdicãdo mãcipãt aĩaz et corꝰ. Sic enĩ mẽbra sine capite viuere nequeũt: sic illi eloq̃a diuia vitã suã existimãtes hec nunq̃ obediẽdo portare:t se humiliãdo exaltare desistũt. h Sillr in la. tc. Be. Eadẽ de latere aq̃lonis repetũt:q̃ de latere australi ꝓmissa sunt:qz vtriusq̃ testamẽti ꝓcones consono ore ad celestia nos erigũt: tũ t si sacra habuerũt ꝓ tpe differẽtia: imo b ĩ tpe noui testamẽti q̃cũq̃ ŏ vtroq̃ pplo ad salutẽ ptingũt:nõ solũ eandẽ fidẽ ꝓfessionẽ t opationẽ: ĩz t sacramẽta bũt eadẽ i emũdatione pctoꝝ:t ꝓceptiõe celest⁹ vite ĩ grã dei ꝑ iesum christũ. i Colũne viginti. Quare viginti fuerũt colũne atrij supradictũ est: vbi eiusdẽ numeri tabu-
le in vno tabernaculi latere fieri ꝓcipimur. ſ In latitu

Nico. de lyra

offerebãt victimas sup altaria q̃ erãt in tẽplis idolorum.
a Facies t atriũ. Nic ꝓfr describit atriũ qđ erat circa tabnaculũ. Erat aũt hmõi atriũ quedam platea magna sub diuo bñs in lõgitudie centũ cubitos ab oriẽte ĩ occidentẽ:t in latitudine q̃nq̃ginta ab austro versus aq̃lonẽ t erat clausa colũnis q̃nq̃ pedũ altitudinis in quib⁹ pendebãt cortine vsq̃ ad terrã: vbi cũ paxillis t funib⁹ figebanẽ ne a vent⁹ moueren. In latere ŏ aq̃lonari ipsi⁹ atrij erãt vigiti colũne: t ĩ latere australi viginti: t ĩ latere occidẽtali decẽ:t ĩ latere oriẽtali decẽ:t erãt oĩs ŏ ere. ſm q̃ habeẽ. j. xxxviij. ca. t erãt infixe basibus eneis eo mõ sic dictũ ẽ de aliꝭ colũnis existẽtib⁹ ĩ tabernaculo. Cortine ŏ habebãt ĩ latitudie q̃nq̃ cubitos ſm lõgitudinẽ colũnaꝛ:t erãt facte cũ acu reticulato ope. vt dic Ra. Sa. ita q̃ vulg⁹ q̃ erat extra atriũ p foramia cortinaꝛ poterat videre sacrificia t oblatiões q̃ fiebãt in atrio p sacerdotes: et erãt oĩs de eadẽ materia. s. de byſſo retorta vt fila essent bene fortia:t p ꝓs eiusdẽ colozis:b excepto q̃ ĩ introitu atrij qui erat in pte oriẽtali lõgitudinis q̃nq̃ cubitoꝛ: vt iã dictũ est vigiti cubiti medij claudebanẽ cortina facta de q̃ttuoꝛ coloribus. s. hiacyntho et purpura coccoq̃ bis tincto t byſſo retorta: t illa cortina poterat trahi t retrahi ꝓ igressu t egressu eoꝝ qui intrabãt atrium. decez aũt cubiti qui erant ex vtraq̃ parte introitus claudebantur cortinis de byſſo factis: sicut t alie que erant in circuitu. ☞ Omnes

a ſ In latitudine ŏ atrij. Be. Latitudo atrij quod respicit ad occasum solis vbi terminato labore diurno noctis sopoꝛ a gratia succedit tps significat:q̃ cessante post mortẽ actuali
Dut.10.b vita:quies sequit electoꝝ t merces eterna. In vinea q̃s patrifamilias cũ sero esset factũ:operarij percepere laboris pre-
miũ:qz singuli in stolã in fine huiꝰ vite sortiunt ingressuz vite eterne. Ufi:
Apo.14.c Beati mortui q̃ in dño mo,ãmodo iã dicit spũs vt requiescãt a laboribꝰ suis tc. Ideo occidẽtale latus atrij tentoria hz ꝓ q̃nquaginta cubitos: et decez colũnas:qz q̃nquagenariꝰ quietẽ significat:ꝓpt q̃nq̃gesimũ annũ q̃ libertati t q̃eti et remissiõi dedit⁹ erat vbi t ubile. Iz. Jobal nãq̃ dimittẽs aut remissio interꝓtat. Denariꝰ q̃s superna ꝑmia designat: vbi hũana natura in vtraq̃ substãtia sua imortalitꝫ subleuata:t diuĩe visiõis pñtia letaẽ. Deus enĩ trinitas est:corpus nr̃m ex quattuoꝛ element⁹ subsistit. Interioꝛ hõ ternario numero. Cũ g ex toto corde tota aĩa tota mẽte deũ diligere iubemur:t septenariũ nr̃m visiõi sancte trinitat⁹ in eternũ iũgeẽ. Juxta illud: Widi aũt adherere deo bonũ ẽ.
Ps.72. Dut.10.b Hic est denari⁹ quẽ cultores dñice vineę cõsumãta laborib⁹ ꝑ mercede accipiũt. Quia q̃ nobis sancti ꝑdicatores finita hac vita pñtiã ꝓditoris t requiẽ eternã ꝓmittũt. t sic desideria nr̃a ab ifimis ad celestia querẽda eruigunt:quasi in occidentali latere atrij tẽtoriꝫ q̃nq̃ginta cubitoꝝ latitudinis decẽ colũne subleuãtes extollunt.
b Jn ea q̃s atrij tc. Be. Latitudo atrij oriẽtẽ respiciẽs:initiũ bone cõuersatiõis q̃ a fide incipit significat:
Luc.1.g que ꝓpt primã celest⁹ gratie ꝓceptionem oriẽtẽ respicere dr. Ufi: Visitauit nos oriẽs exalto. Illuminare bis
Ibidem q̃ in tene.t in vmb.mortis se. Jn hac plaga q̃nq̃ginta cubiti:qz in ipso ingressu cõuersionis oĩs q̃ catheçizanẽ remissionẽ peccatoꝝ:t requiẽ sperare docenẽ. q̃nq̃genari⁹ ad remissionẽ ꝑtinet. Ufi in psal. eiusdẽ nũeri penitẽtia t confessio t remissio pctoꝝ descripta est:ita vt q̃ dño peccauerat:t malũ coram eo fecerat. cognoscẽdo iniqui
Ps.50. tatem suam ab ipso sit ablut⁹. t super niuẽ dealbatus:rursumq̃ leticiã salutaris dei. i. christi quẽ offenderat recepit:t spũ illius ꝓncipali ne vltra laberetur ꝓfortat⁹ fuit. Habet g latitudo oriẽtalis atrij q̃nq̃ginta cubitos cũ ꝓma fidei ꝓfessio remissione pctoꝝ:et spe future quietis gaudet t pacis. Jn symbolo ĩz apsoꝝ cõfitemur nos credere sanctã ecclesiã remissionẽ pctoꝝ t carnis resurrectionẽ qđ postea vni
Eph.4.b uersalis synodus pleni⁹ exꝓssit dicẽs: Cõfiteoꝛ vnũ baptisma in remissionẽ pctoꝝ:spero resurrectionẽ mortuoꝝ t vitã vẽturi seculi. c Quinq̃gita cu. tc. Be. Quinq̃gita cubit⁹ plage oriẽtales generaliter initia credentiũ signant:qz in remissiõe peccatoꝝ:t spe future beatitudinis celebranẽ quoꝝ specialis distinctio subinferẽ:q̃ ad cundẽ finẽ bñ cõsiderata subinferẽ. Sequit enĩ. E quib⁹ q̃ndecim cubitoꝝ tẽtoria tc. Quindecim nãq̃ q̃ septenario t octonario ꝓstat eterne vite gaudia designat:que a sabbatismo incipiẽs aĩarum ꝓficit in resurrectiõe corꝰ. Nam dñs septima sabbati in sepulchro quiescens octaua die. i. post septimaz sabbati resurrexit. Ut aũt in latere vno q̃ndecim cubitoꝝ fuerũt tres colũne cũ totidẽ basib⁹:figurat ꝑdicatores fide:spe et charitate ẽminẽtes:t mentem in stabilitate timoris firmantes. Ingressurus ergo atriũ tabernaculi hz ab vtroq̃ latere tentoria. xv. cubitoꝝ ternis suspẽsa colũnis: qz quicũq̃ ingressur⁹ ecclesiam sacramẽta fidei discere ꝓpofuerit:sine ad ecclesiam gentiũ siue
ad synago

ginti: t bases eneę eiusdez nũeri
ſ vt supra.

t capita eaꝝ cũ celaturis suis ar/
gẽtea. Jn latitudine ŏ atrij qđ
a ſ qz occidit actual⁹ vita t quies sequit et merces
respicit ad occidentẽ erũt tẽtoria
eterna. a ſ qz numer⁹ decẽ significat t remissionem quã expectãt sancti p opera bona. Jobal enĩ interꝓetat remissio. ſ qz septenariũ nostrũ visioni sancte trinitat⁹ in eternuz iungeẽ. vnde: Dihi autem adherere deo bonum est.

ꝓ q̃nquaginta cubitos: t colũ/
b nę decem: basesq̃ totidez. Jn ea
ſ principio conuersationis bone.

quoq̃ atrij latitudine: que respi/
a ſ fidem. b ſ q̃ ĩ ipo ingressu q̃ catheçizant⁹ remissionẽ peccatorum t requiem sperare debeuntꝰ.

c cit ad oriẽtem q̃nq̃ginta cu/
a ſ vel e. b ſ q̃ cõstat ex septẽ t octo. septenarius significat pñtez vitã q̃ septẽ diebꝰ voluit. octonari⁹ futurã q̃ ẽ resurgeniũ ad quã p hãc venit.

biti erunt: in quibus q̃ndecim
cubitoꝝ tentoria lateri vno de/
a ſ predicatores qui tẽtoria in se suspẽdũt dũ auditores docẽt ãrere q̃ sursuz sunt. n.q.s.r. b ſ p/

putabunt: columneq̃ tres: et
pter fidẽ spẽ t charitatẽ. a ſ q̃ ĩ riore dei fũdati.

bases totidem. Et ĩ latere altero
erũt tẽtoria cubitos obtinentia
a ſ in quo requies animarũ t resurrectio corporum significatur.

q̃ndecim: colũne tres: t bases to
ſ ecclesie.

tidẽ. Jn itroitu ŏ atrij fiet ten/
a ſ qui est quinari⁹ ĩter duer⁹:q̃nq̃ aũt sunt coꝛ portis sensus quos qui ecclesiã ingredit diuinis deber subijcere imperijs. b ſ spe celestium.

c toziũ cubitozũ viginti ex hiacyn
a ſ tolerãcia tpaliũ. b ſ ardore pfecte charitat⁹

tho t purpura: coccoq̃ bis tincto:
ſ et continentia carnis. ſ qz sanguinea societas/ re mutuã claritatẽ sibi tribuũt virtutes ipse.

d t byſſo retorta ope plumarij: co/
ſ quia qui ecclesiã intrant ad regulam euãgelio/rum fidẽ et actionem componere debent.

lũnasq̃ habebit quattuoꝛ cũ ba/
ſ doctores. ſ celestis.

f sib⁹ totidẽ. Oĩs colũne atrij per a

ad synagogã intuitũ mẽtis ꝓuerterit:ĩ vtraq̃ ꝑte fidelium doctores inueniet:fide fortes:spe sublimes:charitate feruẽtes:in timore dei fundatos auditoriꝫ requiẽ alaꝝ:t resurrectionez corꝰ ꝓmittere:q̃ velut tẽtoria ŏ byſſo retorta sibi dũt:cũ eos exẽplo suo docent q̃ sursum sunt q̃rere:nõ q̃ superterrã: t integrũ spiritũ t aĩaz t corꝰ sine q̃rela in diẽ dñi custodire. d Lolumnasq̃ ha. tc. Be. Jn introitu atrij q̃ttuoꝛ sunt colũne:qz nõ nisi p fidem t sacramẽta euãgelij q̃ ĩ q̃ttuoꝛ libris ꝓtinent⁹:vnitatem ecclie ĩgredimur. Ũ carbeçiq̃dis q̃ttuoꝛ euãgelioꝝ ꝓncipia recitant⁹:t ŏ figuris t ordine eoꝝ t aptione auriũ solerter eruditũ q̃ sciãt exinde t memĩnerit q̃ t q̃t sint libri q̃ꝛ verbis maꝛie in fide trinitat⁹ debeãt eruditi. Jn quo introitu fit tẽtoriũ. xx. cubitoꝝ q̃ ẽ q̃ternari⁹ quinquies ductus. Quinq̃ aũt corporis sensus sũt. Ũi q̃ in introitu atrij tẽtoriũ. xx. cubitoꝝ ĩ q̃ttuoꝛ colũnis suspẽdit:qz oĩs q̃ ecclesiã intrãt ad regulã euangelioꝝ fidẽ pariter t actus cõponere debẽt vt cõtinẽtes ab illecebris carnis omẽs sensus corporis diuinis subdigãt ꝓperijs. Nõ solũ enĩ b tẽtoriũ q̃ttuoꝛ colũnis sblcuak:ĩz t ipm ĩ lõgitudine sua nũeꝛ q̃narii mltiplicatuz hz:cũ q̃libet humiles t pij auditores ad fidẽ veniẽtes:nõ solũ euãgelij verbis imbui:ĩz etiã euãgelicã vitã agere desiderãtes:oĩs corporis sensus ꝓobediẽtiã charitat⁹ expendũt. e Ex hia. tc. Be. Recte i b itroitu atrij tẽtoriũ ĩ ẽ ĩ alio atrio fit ŏ byſſo retorta. ĩz ŏ q̃ttuoꝛ nobilissimis coloribꝰ hiacynthо. s. t purpura bis tincto byſſo retorta. Ope plumarij:qz bis q̃ carbeçianẽ eccle facies exteri⁹ fulget:ĩz clarioꝛ xt⁹ t digni⁹ apparebit bis q̃ ea p sacra baptismi ĩgrediunt. Nemo enĩ repẽte fit sum⁹:ĩz q̃datim a miꝛibus ad pfectioꝛa rẽdim⁹:hiacynth⁹ spem celestiũ bonoꝝ. purpura tolerãtiã tẽporaliũ maloꝝ:coccꝰ bis tinct⁹ ardorẽ pfecte dilectiõis: byſſus retorta significat ꝓtinẽtiã carnis. Qui colores ope plumarij iunctẽ sũt variati: qz q̃q xt⁹ fideliũ vicinaꝝ sibi xtutũ societa tevelut ꝓsãguitate crescit:q̃ntus singli colores singlis possent ꝓuenire electi. Qui ei alti⁹ celestia speculaẽ hiacynth⁹ ẽ:q̃ pla. ꝓpt iusticiã patiẽ purpura ẽ: q̃ feruẽtioꝛe ĩ deũ t ꝓximuz charitate flãmescit coccꝰ bis tinct⁹:q̃ spũalr xginali integritate carnis albescit byſſus retorta:t cũ insti ĩ eadẽ fide: t pietate euãgelica ŏ tuis alterutrũ xtutib⁹ ꝓgaudẽt:q̃si ĩ itroitu atrij dñi tẽtoriũ decorat pulchra colorꝝ varietate ꝓtextũ. f Oĩs co. tc. Be. Que diverat
b ſ ligni

Universidad de Navarra Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ a ¶ In longitudie ꝛc. Bed. Centū cubitos lōgitudinis hz ecclesia que vlnas cleuat ad bona opera, ppt vitā eternā. Quinq̄ginta latitudis: qz requiē sperat sempiternā in grā spūssancti: quā spūssctūs q̄nq̄genario voluit significari cū pētecostē. i. quinq̄gesimū diem pascalis festiuitatis suo aduentu cōsecrauit. Altitudo quinq̄ cubitoꝝ est in qta numerū sensuū corporis: qz tūc recipiet vnusquisq̄ ꝓpria corporis sui, put gessit siue bonū siue malū. Sed in atrio domꝰ dei coꝝ tñ figura exprimit: qui bonū in corpe fecerūt: p q̄ in requiē vite phēnis incrent introduci: q̄ nūc in opibꝰ iusticie q̄ casto corpore ꝛ corde agūt: q̄si byssus retorta nitēt: ꝛ tūc in eodez corpore imortalitatis glia sublimato peeptis iusticie pmijs. In euāgelio xo vtriusq; ptis mentio est: vbi q̄nq; virgines cuz operibꝰ lucis statim cū sponso ad nuptias intrāt. Quinq; xo que oga castitatis nō casto alo fecerāt repulse cum suis tenebris. Quinq; enī erāt ꝛ q̄nq; q̄ vtreq; sm ea que i carne gesserāt iudicate sunt. Tota g̃ lōgitudo ꝛ latitudo atrij p centenos ꝛ q̄nquagenos cubitos distincta est. Quiq; hz cubitos altitudinis: qz necesse ē vt q̄ ꝓmissionē habem⁹ quietꝫ: ꝛ patrie celestꝫ. s. mūdem⁹ nos ab oīi inq̄nāmēto carnis ꝛ spūs: ꝛ pficiam⁹ sanctificatiōez i timore dei vt apparēte hoīa ꝓmisse retributiōis in spū ꝛ carne letemur i amore dei: ꝓpt vtriusq; nr̄e substātie. i. ale ꝛ carnis emūdationem in timore dei. Qđ. s. dictū erat: ꝛ repetit vt firmi⁹ memozie cōmendet: fiet q̄ de byssо retorta ꝛc. b ¶ Cūcta vasa ꝛc. Be. Hec vasa homines sūt in ecclia diuersis meritis ꝛ gradibꝰ dño seruiētes que ubenē fierī enea vt q̄sq; in aduersis pseueret in finē: ne ꝓmissaz sibi salutē desidia pdat: vel vt fidē quā didicit: inimicis oppugnātibꝰ palā ꝓfiteri nō metuat: ꝛ amicis dona q̄ pcepit sonare nō desistat. Es ei sonoꝝ ꝛ durabile ē: paxilli ār tabernaculi vel atrij ad h̄ facti sunt: vt infixi colūnarū sūmitatibꝰ foris emineret: ꝛ ipositis velοꝝ vel tētoriοꝝ funibꝰ sic ea leuātes a terra suspēderēt. Quoꝝ factura ꝛ positione doctoꝝ lingua signat: q̄ pdicādo audientiū corda tāgit ꝛ tāgēdo subleuat. Funibꝰ ei solet scriptura signari. Ūñi: Funiculꝰ tripler difficile rūpit: qz scptura q̄ hīstorico ꝛ allegorico moralive sensu iterptari ꝓsueuit nulla hereticoꝝ vel paganoꝝ puersitate corrūpit. Tentoria xo vel vela vt tunes reciperēt habebāt i supiozibꝰ suis ansas vt circulos q̄bꝰ funes imitterent. Tu q̄s si vis tentoziū dei fieri prepara in corde tuo receptaculū sm onis: vt possis ad supna suspēdi. iponant xo paxillis colūnaꝝ funes tentoriοꝝ vt sic exp̄sa atq; in altū elata pulchritudinē tabernaculi compleāt: cōmittāt pdicatores cordibꝰ fideliū eloq̄a diuina: p q̄ ad exemplū sui ab īfimis eri gāt: vt extēsa funibꝰ ꝛ subleuata vela vel tētoria opis sui decus mirificū qđ inuolutа neq̄bāt lōge lateq; demōstrēt: ostendāt fideles aplitudinē boni opis: pulchritudinē mētis: ꝛ interne gre vt alij videtes glorificēt patrē q̄ i celis est dicētes:

Pſa. 53. Qē amabilia sūt tabnacula tua dñe ẋtutū ꝟcupiscit ꝛ deficit aīa mea i atria dñi. ¶ Precipe fi. ꝛc. Be. Dispositо oīi ornatu tabnacli ꝟsir lumē lucerne, quidē vt decoꝝ eī mirabilisic in die lumīe solari: ita noctu lucernalibꝰ flāmis illustrareť ne vnq̄ i domo dei tenebre vl vmbra possit cē. Mystice i domo dī lucerna sūt opa iustoꝝ: q̄ mētes iruētiū exēplis illuminānt. Diligēti⁹ xo iruēdū q̄ vt lucerna semp in tabnacło dei possit ardere: filij quidē isr̄l offerre oleū. Aarō xoꝝ filij eī⁹ lucernā collocare iubent: qz fideles ꝛ dilecti auditores ꝓmpta ad obediēdū fidei corda affert. Doctores xo igne celestꝫ xbi q̄ illuminent ad cognoscendū: et inflammenť ad diligendū. deū pdicando mistrāt. Per olei nāq; pinguedinē q̄ lassi ꝛ infirmi recreant: et gr̃a lumīs prestat interna dilectio mentꝫ: ꝛ

Ibidez. 51. op⁹ misericordie dsignat. Ūñi: Ego aūt sic oliua fruc. i do. d. ꝛc. q̄si qz misericordie fructū indigētibꝰ exhibui. mihi q̄z i eternū a deo repēdendā misericordie gr̃az speraui Filij g̃ isr̄l offerāt oleū. Aarō xo ꝛ filij eī⁹ allato igne cōponāt lucernā q̄ ardeat i tabnaclo dei auditores. s. deuotionē mētꝫ: ꝛ doctores doceāt eos archana scie celestis: q̄bꝰ istituti i ꝟspectu dei igne charitatꝫ ardeāt ꝛ boibꝰ lumē bone actiōis ostēdāt. d ¶ De arboribꝰ oli. ꝛc. Be. Notādū q̄ filij isr̄l iubenť offerre oleū. ex cuz distinctiōe d arboribꝰ oliuaꝝ: ꝛ addit purissimū: pilocꝫ cōtusum. Solet enī fieri oleū mirthinū: raphaninū: de nuce: de lino: et d diūsis spēb⁹. ex nullū offerre ex i tabnaculo dñi: nisi qđ d oliuis fit: sic nec ignis alī⁹ q̄ q̄ d celo dscēdit: vt i lucernis ardere vel i altare dei debet accēdi: Spūs ei sctūs discipline effugiet fictū. Offerāt g̃ filij isr̄l oleū ad lucernas dei nō q̄libet: ex d oliuis purissimū pilocꝫ ẋtusū. Offerāt auditores doctoribꝰ ꝟsciaz purā: charitatꝫ gr̃a fecūdā: ꝛ pilo sedule ꝓbatiōis ab oī neḉcie cōmixtiōe mū datā cui sola intētiōe placēdi ꝛ seruiēdi deo xba audire de lectet. Offerat aarō cū filijs nō ignē alienū: sed desup missū ꝛ ad accēdendā lucernā sic ad ꝟsumēda holocausta ꝛ adolēda thymiamata. pdicēt doctores xbū fi suū

2. Coꝛ. 4. a ex dñi. sm illud: Nō sum⁹ sic plurimi adulterātes xbū dei ꝛc. B igne vranť ad illustrādā cognitiōez fidei: auditoꝝ corda ad pficiēda ꝛ sacrāda holocausta operum suoꝝ: ad inc̄dēda thymiamata orationū. e ¶ Et collocabūt ꝛc. Be. Nō ē eī oīm sacrā fidei ꝓlo pdicare: ex eoꝝ tñ q̄ castitate fidei ꝛ exercitio opis ad filios sūmi sacerdotis dei, ꝓbanť ptinere: qui enī a puritate fidei prauo dogmate aberrat: vl

†. 12. dist. 6. i. in pri. 75. dist. c. 1. i ꝟ. moysi.

¶ cloquia dñi e. c. ar. ig. ex. ꝛc. ex obseruantia ꝛ annunciatione diuinoꝝ verboꝝ.

circūitū vestite erūt argenteis la
ex mentibus. ex qz subiecere se debēt diuinis peceptis q̄si argenteo capiti. ex qui corpori ꝛ mente laboꝝ pdicatiōis insistere debēt. ex qz in timore

minis capitibꝰ argenteis ꝛ basi
dñi sunt stabiliendi. ex qz vlnas leuat ꝓpter vnitatem eternam ad bona opera.

a **bus eneis. In lōgitudie occupa**
ex ecclesia.

bit atriū cubitos centū in latitu
ex quia requiem sperat in spūssancti grā. ex ꝓpter quinq̄ sensus corporis quia i corpore recipiemus quod in corpore gessimus

dine q̄nquaginta: altitudo q̄nq̄
ex casto. s. corde ꝛ opere.

cubitoꝝ erit: fietq̄ de byssо re
ex fixas scz in timore dei.

b **torta ꝛ habebit bases eneas. Cū** a
ex sanctos diuersis meritis ꝛ gradibus seruiētes. ex ecclesie.

cta vasa tabernaculi in oēs vsus
ex linguas pdicatoꝝ que audientiū corda pdicando tangunt ꝛ subleuant tangendo.

ꝛ cerimonias tā paxillos eius q̄
a ex vt inter aduersa pseuerare: ꝛ fidez sonare meminerint. b ex sanctis audituribus.

c **atrij ex ere facies † Precipe filijs** b, †
ex deuotionē mentis.

d **israel vt afferāt tibi oleū de arbo**
a ex non quodliber. b ex ab omni inquinamento. c ex sedule ꝓbationis.

rib⁹ oliuaꝝ purissimū: pilocꝫ con d, †
a ex qz in ecclesia nunq̄ debet abesse lux pdicationis vel humilitas auditoꝝ pura q̄ liberet excipiat verbū dei. b ex opa iustoꝝ q̄ alijs in exemplū lucēt. vñ: Be luceat lux vra coꝝ hominibus. ꝛc.

tusum vt ardeat lucerna semper f, †, g
a ex ecclesia. b ex qz intra velū celi nō est necessaria

in tabernaculo testimonij: extra
ria scripturarū lucerna: vbi est arca dñi ꝛ cherubin glie ꝓpiciatoriū obūbrāt. i. agmina militie celestis gliaz inearnati filij qđ posuit de ꝓpiciatione ꝓ peccis nr̄is ꝓsona voce laudāt. ex vl oppēsū

velum qđ oppansum est testimo
a ex nō alij: sed qui fulget castitate fidei ꝛ exercitatione aperis tanq̄ veri sacerdotes christi.

e **nio: et collocabūt eā aaron et fi** b
puri⁹ ex illis qđ terīt inꝫ molas. f ¶ Et ar. In. i. lucerne: accipiēdo singulare ꝓpl'aliter. s. vlij. ca. ¶ Delt musca guissima i. multitudo muscaꝝ. g ¶ Sēp. i. qlibz nocte. Josephꝰ āt dic q̄ etiā de diebus erat debant ꝛ oēs septē d nocte: nec licitum erat ibi ardere aliud oleū. h ¶ Et col. eā aarō ꝛ filij eī⁹. hoc enī nō erat licitū nisi sacerdotibus.

¶ integritatē fide i opeꝝ prauitate maculat: ꝛ si sacerdotis noīe ꝑeminet vel ꝓsona audiat a domo: Quare tu enarras iustitias. ꝛc.
Pſa. 49.
Jaco. 3. a Qualibꝰ iacobꝰ dicit: Nolite plures magri fieri fratres mei ꝛc. Be. Hec clausula sic q̄ de tabernaculo vasis ꝛ vtensilibus ei⁹ sūt spūalit nō carnalit intelligenda ē ꝛ exponēda. Quō enī ꝓpter⁹ erit cultꝰ sacerdotalis officij: cuz ipm sacerdotiuz ꝛ tabernaculū i quo gerebatur: ꝛ ppls cui gerebat iā diuturnz cessauerit. In sancta g̃ ecclia hoc cōpleť: vbi succedētibꝰ sibi p ordinē doctoribꝰ cum veritatꝫ auditoribus nunq̄ deerūt spūales filij israel q̄ in domū dñi dona pietatꝫ offerāt et filij aaron. i. sacerdotes nr̄i veri q̄ eis lucē xbi ꝟpendāt donec ipleto buiꝰ seculi statu: ꝛ toto tabnaclo. i. electoꝝ multitudine ad celū trāslata nō sint domies vltra q̄ ab hoibꝰ erudianť q̄ sit deꝰ oīa in oīibꝰ.

Deuk. 18. c moyses eo dixat: ꝓbam⁹ d fratribꝰ vr̄is sic me suscitabit vob dñs. Et paulopoſt ex ꝓsona dñi: Prophetam suscitabo eis d medio fratꝝ suoꝝ sicz tui: cuiꝰ opibꝰ admirādis q̄ nemo aliꝰ fec̄ habit⁹ aarō mira varietate in signis cōpar. Vel vestes aaron mltipharie oēm electoꝝ cetū mira opeꝝ meritoziōe di-

Gal. 3. d stātia xp̄o adherētē significāt. Ūñi: Quicūq; i xp̄o bap. es. xp̄m induist⁹. Filij aarō i sacerdotiū iūcti figurāt aplos xp̄i ꝛ cunctos eccle mgros. ¶ Be. Applica q̄s a. t. ꝛc. De scripta factura tabernaculi: ꝟgrue sacerdotes q̄ i eo ministrēt ordinanť: q̄z ordiatio ꝛ habit⁹ eccle sacerdotib⁹ ꝟgruit: vt oīe qđ illic i ornatu vestiū clazꝫ extrisec⁹ fulgebat: ītellectū spūalr etiā i sacerdotū nr̄oꝝ mētib⁹ intꝫ emīeat: ꝛ eoꝝ actib⁹ p̄ ceteꝛ gliosū clarescat. Jō ꝓcipit moysi: vt applicet ad se fratrē suū aarō cū filijs de medio filioꝝ isr̄l ad fungendū sacerdotio coꝛā dño. Necesse enī vt q̄ ad maiozē gradū ꝓmouēdi sūt: maioze mētꝫ idustria se ad legē dei applicent. i. diuinoꝝ mā datoꝝ obſuatiōe. Hoc ē enī q̄ sacerdotio functuri sūt ꝛ medio filioꝝ dei ad moysen applicari ꝓsules et doctores eccl'ie cōez electoꝝ vitā singlari mētꝫ culmie transcēdere: ꝛ familiari ispectiōe q̄d lex gñalr ꝓfectioꝝ attēdere: vt altioꝛi excellētia meritoꝝ ad altioꝛa pueniāt ꝓmia. Frēz suū moyses cū filijs i sacerdotiū ordinare ꝓcipit: qz oēs q̄ officiū doctorꝫ sortiunť: tāto studio ꝛ amoze debēt legi adherē vt germana videanť cognatiōe ꝟugi. Ꝑrimi filioꝝ aarō pontificatiōez ignē alienū offerētes celesti igne pierť: qz q̄dā loco sacerdotū posūt: dū ignē cupiditatꝫ igni supne dilectiōis añponunt: igne supne vltiōis absumunť. ¶ Facieſq; exteriores debēt in penitentia exerceri. † Et tres in altitudine. p q̄s significantur tres ptes penitētie que sunt ꝟtritio cōfessio ꝛ satisfactio. b ¶ Cornua aūt p quattuoꝛ angulos ex ipo erūt. Per cornua vero sursum tendētia intelliguntť celestis patrie desideria que sunt i vera penitentia. c ¶ Facies q̄ i vsus eius lebetes ꝛc. Per bmōi vasa intelliguntť instrumēta penitentie vel exercitia q̄ sunt ieiunia vigilie parcitas: victꝰ: asperitas: vestitus ꝛ silicia. a ¶ Craticulāq. in q̄ cōburebant carnes impōsite: ꝛ significat feruoꝛē dilectiōis ẋtute cuiꝰ adurunť moꝛ carnis. Ūñi ꝟ i ps. xxv. Ure renes meos ꝛ coꝛ meū. b ¶ Sz iane ꝛ cauū intrinsecꝰ facies illud. p qđ significatꝫ vere penitēs debet esse vacuus a terrenoꝝ cupiditate. a ¶ Facies ꝛ atriū tabernaculi. p hoc atrium in quo fuit tabernaculū ꝛ altare in ministeriū sacerdotū ꝛ leuitaꝝ figurata fuit dilatatō fidei christiane vsq; ad termios terre habitabil⁹. cuiꝰ longitudo sm pbm i libro metheoꝛoꝝ accipitur ab oriēte in occidentē ꝛ latitudo a meridie in aquilonē. ꝛ sicut dicit ibidē longitudo excedit latitudinē plus q̄ q̄nq; excedūt tria qđ est fere in medietate. quod autez modicū est nō cōputať. ij. phisicoꝝ. ideo dicit hic q̄ lōgitudo atrij ab oriente in occidentē fuit centū cubitoꝝ. ꝛ eius latitudo que accipit a meridie in aquilonē quinquaginta cubitoꝝ. Per colūnas buiꝰ atrij significant ecclie plati. qui dicunť enei ꝛ capita eoꝝ argentea. per es autē intelligit fortitudo patientie. ꝛ p argentū honestas eloquētie que debēt esse in platis. Per cortinas in colūnis appensas intelliguntť pdicatores ex potestate platoꝝ discurrentes ad informandū populū verbo pdicatiōis ꝛ exemplo bone ꝟuersatiōis. c ¶ Precipe filijs israel vt afferant tibi oleū ꝛc. ꝓ filios israel intelliguntť christiani q̄ debēt offerre oleū. i. pietatꝫ fructū. q̄ sm qđ dicit. i ¶ Tbi. liij. valet ad oīa. ꝓmissiones babēs vite que nunc est ꝛ future. e ¶ Piloꝝ contusum. i. pilo recte intentiōis a gloria vana repellens. Matth. v. Te aūt faciente elemosynā nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. f ¶ Ut ardeat lucerna. i. opatio bona ad bonorem dei ꝛ edificationem ppli. ¶ Ca. XXVIII

Applica q̄s aaron Ca. XXVIII
fratrē tuū ꝛc. Be. Quō tabnaculū cū ornatib⁹ suis ꝛ vasis significat ecclesiā pulchra ẋtutū ꝛ ꝓsonaꝝ varietate distinctā: ita sūm⁹ tabernaculi sacerdos ꝓpm verū pōtificē q̄ semetipm obtulit ꝓ nobis. Qui bū dicit frater moysi: qz fraterno federe gr̃a legi nouū testa. ꝟnectit veteri cū ipe

Applica q̄s ad te aaron. Descpto tabernaculo: hic ꝓpr agit de ministris
ad cultū tabernaculi deputādis. et ꝓmo de ornatu eoꝝ seu cōpositiōe. scdo d ipoꝝ ꝟsecratiōe ca. xxix. tertio d officij executiōe. ibi: Mūdabis.
Ad euidentiā ꝓmi ꝓmo ponā ib q̄dā cōpēdio ornamēta seu vestimēta sacerdotū ꝓ ordinē intēdo i b seq̄ Josephū: qz fuit d genere sacerdotali ꝛ māsit i hierl'z tpe q̄ adhuc stabat templū ꝛ sacerdotū misteriū: ꝛ io pluries potuit videre ꝛ vidit vestes ꝛ ornamēta ipoꝝ. ꝛ io certius potuit scribere talia q̄ Ba. Sa. ꝛ alij q̄ fuerť postea p magnū tps: qz sm Hiero. i epla ad Desiderū: Alīt visa: alīt audita narranť. ꝛ io ille q̄ vidit: certiꝰ scribere potuit. sm aūt ipm decē erāt ornamēta sūmi sacerdotꝫ: q̄ꝛ ẋtuoꝛ iferiozib⁹ sacerdotib⁹ cōicabanť. ꝟdimū ē femi nalia linea ad opiendū carnē turpitudīs sue. scom ē tunica d byssо facta ꝛ duplа p totū. ē aūt byssus genꝰ cādidissimi lini. tertiū est balthe. i. cingulū de diuersis colozib⁹ factū: latitudinis q̄si qꝛtuoꝛ digitoꝝ: cui⁹ extremitatꝫ pendebāt i pte āteriozi sacerdotꝫ bꝰ fimbrias d auro ꝛ alijs colozib⁹ cū pulchra varietate. q̄rtū ē thyara sue mitra d byssо i capite sacerdotꝫ posita tēdēs supꝫ in acutū ꝛ cū cinctura sue bēdello ligabat ſb mētōne: ita q̄ nuditatē colli tegeret ꝛ mitrā fortiť teneret ne caderet d capite sacerdotꝫ ministrāt. Alia ser erāt apꝓpata sūmo sacerdoti: q̄z ꝓmū erat tunica dicta poderꝫ vl hypodisis. i. talaris biacynthina q̄ habebat circa collū ꝛ i extremitatib⁹ manicaꝝ oras ꝛ extal fortiť ex diūsis colozib⁹ ꝛ lapidib⁹ ꝓciosis. i margie iferiozi habebat malogranata facta d biacyntho purpura ꝛ xmiculo ꝛ byssо retorta: ꝛ tintinnabula aurea intꝛmixta: sic q̄ intꝛ duo malogranata erat vnū tintinnabulū: ꝛ econuerso intꝛ duo tintinnabula vnū malogranatū. scom erat supbūerale qđ ponebat sup dictā tunicā. ꝛ ẋtū ad materiā erat d pāno ꝟtexto q̄nq; generib⁹ filoꝝ. s. filis factꝫ d auro ꝛ biacyntho ꝛ purpura coccoq; bis tincto ꝛ byssо retorta: cuius varietatē: ita tū q̄ nō erāt ibi alīa q̄alia figurata sz flores ꝛ ꝟsilia. q̄rtū ad formā xo erat vestꝫ q̄drata altera pte lōgioz bñs i medio aptură p quā ītrabat caput sūmi sacerdotꝫ: ꝛ latitudo illi⁹ vestis tāgebat humeros. lōgitudinis aūt ipi⁹ vna ps pendebat retro opiens dorsū vsq; ad renes: ꝛ altera pēdebat añ opiens pectus. Latera aūt vtriusq; ptis iūgebanť in lateribꝰ sacerdotis nodulis aureis sup hūeros aūt habebat duo vestis duos lapides onychinos magnos i q̄bus erāt sculpta noīa filioꝝ isr̄l sex in vno lapide ꝛ sex in altero: ꝛ erāt noīa seniorū sup humeꝝ dextrū: alioꝝ xo sup sinistrū. habebat etiā i medio pectoris fozamē q̄dratū magnitudinis vnꝰ palmi ꝛ dimittebať ille loculus vacuus ad hoc q̄ poneret ibi tertiū ornamētū qđ vocať rōnale: cuiꝰ pann⁹ erat de eadē materia cū supbūerali: ꝛ erāt. xij. lapides ꝓciosi sm qꝛtuoꝛ ordines dispositi: i q̄b⁹ erāt sculpta noīa. xij. filioꝝ isr̄l: ita q̄ noīa senioꝝ erāt sculpta in linea supioꝛi sm ordinē nativitatꝫ sue: ꝛ sic ꝟ ꝛ alijs. habat aūt magnitudinem vnꝰ palmi i q̄drū: ita vt ꝟpleret ꝓcise locū dimissuꝝ vacuū i supbūerali: ꝛ i quattuoꝛ angul⁹ habebat qꝛtuoꝛ annulos aureos q̄b⁹ coꝛrūdebāt qꝛtuoꝛ alij anuli exītes i supbūerali: ꝛ p annlos istos stringebanť sil' rōnale ꝛ supbūerale cū ligaminibus hiacynthinis p anulos transeūtibus: adhuc tñ ad maioꝛē firmitatem duo erāt anuli aurei i pte supioꝛi rōnal in q̄b⁹ imittebant catene aūree ꝛ p fistulas aureas in supbūerali exītes trahebanť sursum ꝛ iūgebanť cū supbumerali cū

Universidad de Piura Biblioteca

¶ a Facieſq veſtē ꝛc. Bed. Uestes sancte aaron ꝙs illi moyſes fecit opa sunt iusticie ꝛ sanctitat' ꝙ scriptura sacre legis rectoribus habēda cōmendat quoꝝ in christo exempla imitāda ostendit. Sapiētes corde ꝙs ad faciendas vestes repleuit deꝰ spū prudentie: ꝓphete sunt ꝛ apli ꝛ ceteri doctores: ꝙ quō sacerdotes debeāt vinere ꝛ altari ministrare facto ꝛ verbo ostendūt. Oportet episcopū sine crimine esse ꝛ dei verbi dispensatorē. b Hec aūt erūt ꝛc. Quō hec singula facta sunt pleni' in sequētibus explicat. Rōnale pectoꝛ habitus. Suphumerale est humeroꝝ tunica. Et linea stricta. i. camisia totū corpus operit. Cidaris caput ornat. Balthe' vtrāq tunicā simul ꝛ suphumerale arti' ad coꝛp' aptat: ꝙbus sex indumentis: inferi' septimū iungit. Octauū. s. feminalia linea ad operiēdā turpitudinē ꝛ lamia aurea sup cidarim ꝙ titulo noīs dñi oīb' altior eminebat. Linea ꝝo stricta corpoꝛi adherebat: ita arta astrictis manicis: vt nulla inesset ruga: descēdens vsq ad crura. vñ grece poderis. i. talaris dr: Uis octo generib' vestiū pōtifex tpe sacrificij induebat: quaꝝ q̄ttuoꝛ mioribus sacerdotib' ꝛcessa feminalia. s. lineaq tunica: balthe' ꝛ cidaris. Decet enim vt ꝙ maioris est gratie ꝛ gradus plurib' virtutuꝫ actibus miranda fulgeat. Cuncta aūt sunt ꝺ auro ꝓciosiſq coloꝛib' qꝛ nihil vile ac soꝛdidū i sacerdotē ore vl' ope debet apparere: ꝛ cūcta que agit: loquit': ꝛ cogitat coꝛa hominib' ꝓclara et interni arbitri cōſpectui oportet esse gloꝛiosa. ¶ Hzego. Jubet sacerdos i vtroq hūero velamīe suphūeralis astringi: vt cōtra aduersa ꝛ ꝓspera virtutū semp ornamēto muniat': vt p arma iusticie a dextris ꝛ a sinistris gradiēs: cū ad sola interioꝛa nitit': in nullo delectatiōis infime latere flectat': nō eleuent ꝓspera: nō turbēt aduersa: non blanda ad voluptatez mulceant: nec aspera in desperationē ꝓmant: vt dū in illis passionib' intentionē mentis humiliat: ꝛ ꝙta in hūero vtroq superhumeralis pulchritudine tegat' ostēdat. Quod ex auro: hiacyntho: purpura: coccoq bis tincto et byſſo retoꝛta fit: vt ꝙta virtutū diuersitate clarere debeat demonstret. In auro intellectus sapientie demonstratur: cui addit hiacynthus: vt qō intelligit nō ad fauoꝛē infimū: sed ad amoꝛē celestiū surgat: nedum laudibus capitur veritatis intellectu vacuet. His purpura pmiscetur vt coꝛ sacerdotis cū summa ꝙ ꝓdicat sperat: in se etiā vitia regia potestate repimat: nobilitatē intime regenerationis aſpiciēs: et celestis regni sibi aditū mozib' defendens. vnde: Uos est' genus electū: regale sacerdotiū: gens sancta. De potestate enī qua vitia subigim': Jobānes ait: Dedit eis potestatez filios dei fieri. Et dauid: Nimis cōfortatus ē ꝓncipatus eoꝝ. His bis tinctus coccus adiungit: vt ante dei oculos omia virtutū bona ex charitate decozent: et que hominibus rutilāt flāma intimi amoꝛis accendantur. Charitas enim dum deum ꝛ proximum diligit quasi duplici tinctura fulgescit. Sed cum mens ad ꝓcepta charitatis extendit: restat vt per abstinētiam caro macereꝰ. Aſi cocco bis tincto torta byſſus addit: ꝙ candentē coꝛpalis mūditie significat castitatē: que. s. torta pulchritudini suphūeralis innectit: qꝛ tūc castimonia ad pfectū mūditie candoꝛē ducit: cū ꝓ abstinētiā caro fatigat. Cū ꝙ inter virtutes ceteras etiaꝫ afflicte carnis meritum ꝓficit quasi in diuersa suphūeralis specie byſſus torta cādescit.

c ¶ Faciēt aūt ꝛc. Be. Quia in humeris onera portam': superhumerale pōtificis labozes bonoꝝ opeꝝ ꝙ iugiter coram dño ferre debet ostēdit: qō bñ ꝓmo faciēdū ꝓcipit. Qui enī ad sacerdotium magisteriumq populi dei promouentur: primum eius opera cognoscantur: vt dum hoc quod foris patet omnibus irreprehensibile patuerit: integritas coꝛdis et sinceritas fidei ꝓbet. Suphumerale ꝙ significat euangelicuz onus. de quo dr: Jugum enī meum suaue est et onus meum leue. Et alibi: Si quis vult venire post me abneget semetipsum ꝛ tollat crucē suā ꝛ sequatur me. Fit aūt suphumerale de auro hiacyntho et purpura byſſo retoꝛta coccoq bis tincto. De auro. s. vt añ oia in habitu sacerdotali: intellectus sapie ꝓncipaliter emicet. Cui hiacynth' aeꝛ' adiungit: vt qō itelligēdo penetrat nō ad fauoꝛē infimū: sed ad amoꝛē celestiū surgat necū suis pascit' laudibus: veritatis intellectu ꝺuet. Auro ꝙ ex hyacintho purpura pmiscet: vt sacerdotis coꝛ cū summa ꝙ ꝓdicat sperat: in seipo et suggestiones vitioꝝ repmat: eisq regia potestate ꝺdicat: ꝛ celestis regni aditū suis mozib' defendat. In purpureo tñ coloꝛe pōt effusio sanguinis ꝙ xpo: vel diuersaꝝ tolerantia pressuraꝝ intelligi. Hec est enim crux quā post dñm portamus. Talis ꝙ spēs in humero sacerdotis refulget: vt eū doceat ad patiendū esse paratū. Auro autem hiacyntho ꝛ purpura bis tinctus adiungit coccus: vt añ interni iudicis oculos oia virtutū bona ex charitate decozent. Ut ꝙ boibus rutilant: in cōſpectu dei flāma intimi amoꝛ' accēdat: ꝙ. s. charitas ꝙ deū ꝛ ꝓximū diligit: ꝙſi ex duplici tinctura fulgescit. Sed cū mens ad ꝓcepta charitatis dilatatur: restat vt ꝓ abstinentiā caro macereꝰ. Aſi bis tincto cocco retoꝛta byſſus adiungit. i. mūdicie coꝛpalis castitas ꝙ torta pulchritudini superhumeralis innectitur: quia tunc castimonia ad perfectum mundicie candoꝛem ducitur: cum per abstinentiam caro fatigatur.

a ¶ Coccoq bis tincto ꝛc. Bed. Coccus ignis specie fulget: ꝛ fortaſſis bis tinctus fieri ꝓcipit': qꝛ ignis duplicē vim hz videndi. s. et lucendi: cuius naturam ꝓfulem doctrine salutaris imitari optet: vt lucē scientie desiderantibus aptet: ꝛ rubiginē pctoꝝ in contēptoribus increpando ꝛburat. Cū eñ auditoꝛibus dulcia scripturarū arcana miracula ꝛ pabolas eaꝝ gelicas exponit: velut in habitu suo fulgoꝛē lucis oñdit. Cuꝝ ꝺo memoꝛata eterna vltione sup hos ꝓcutit: quasi terroꝛē flāme vozantis oñdit. Qui eñ sermonē facit ad populū: nec solū increpandis reatibus: nec solū reserandis scripturaꝝ secretis ꝺz instare: ne tñ de coꝛrectione pctoꝝ dispūtans mūn' audiat: vel mysterioꝝ tñ secreta reserans minus ꝓfit. Temperet ꝙ ex vtroq sermone: vt celestiū secretoꝝ pandat suauitatē ꝛ moꝝ coꝛrectionē quasi bis tinctū in suo habitu coccum demonstrans. b ¶ Duas bozas ꝛc. Bed. De hoc insequentibus ꝺz. Fecit igit suphumerale de auro hiacyntho ꝛ purpura. Et paulopost. Duas quoq bozas sibꝫnicē copulatas in vtroq latere a sūmo vsq deoꝛsum: ita vt dimidiū vestis intuentiū oculis foris apperet: dimidiū ꝺo aliud interi' lateret: sed oꝛe vtroq cōiuncte vsq ad extremos angulos ad inferioꝛa descenderent. In quo typice intelligit: vt cum bona foris opa ꝓtēdimus: eadē intus coꝛā dño integra fuemus: ne cassitatē pure cogitationis minoꝛ actionis ꝓfectio sequat': vel ꝓfectionē actionis imperfectioꝛ mentis intētio. sed quasi due oꝛe suphumeralis sibi intus pura et simplici intentione iūgātur in vtroq latere superhumeralis: vt inter aduersa et ꝓspera concordi actione domino seruiamus. Deserit nanq hoꝛa vt breuioꝛ latioꝛem et discoꝛdante mensura in vnum redire nequeunt: si enī extrinsecus bona facere ꝓ eterna retributione cernimur: intentione placendi hominibus in secreto mꝫ tis implicamur: humanioꝝ fauoꝛis magis ꝙ vite inuisibilis premia requirimus.

c ¶ Ipsaq textura ꝛ cū. Bed. Non in vna parte aurum: in altera hiacynthus vel alij coloꝛes fuerunt: sed oēs per oīa cum auro contexti: qꝛ in actione sacerdotis nec ad hoꝛam aliq̄ magnarum virtutum debet intermitti: sed auro sapientie iungatur spes hiacynthus in superna erectus: et purpura regni celestis contra vitioꝝ bella magnanimis semper cocco bis tincto gemine dilectionis: et byſſo retoꝛta: id est castitate carnis sacerdos debet esse nitidus.

d ¶ Duos lapides ꝛc. Ut sacerdos fidem et vitam patriarcharum imitetur: et duodecim tribuum in sacrificijs et oꝛationibus memoꝛ sit: et populus intuens non aberret a patriarcharum meritis.

¶ Inclusos

Lib.1.d

† 40.dist.c.1 36.dist.ca.q ecclīasticis ·9·ecce.

Job.1.a Pſa.138.

1.Pet.2.b

Mat.11.d Luc.9.c

¶ a aaron nadab ꝛ abiu. Facieſq ve a

a ꝙ opera iusticie sanctitatem virtutū ornamenta.

a ꝙ christo in quo hec precesserunt.

stem sanctam frātri tuo in gloriam et decozem. Et loqueris cun b

ꝙ qui hāc vestem cōposuerunt: qꝛ primi virtutib' studuerūt ꝛ alijs exēpla ꝓbuerūt. ꝙ ꝓpheti apostolis ꝛ alijs doctoꝛib' veritat' qui docent verbo et facto quō viuant ministri altaris.

ctis sapientibus corde: quos re

ꝙ Omne datum optimū: ꝛ omne donum perfectum desur. est de. ꝛc.

pleui spiritu sapientie vt faciant vestes aaron: in quib' sanctifica c

ꝙ vel sunt.

b tus ministret mihi †hec aūt erūt d e

ꝙ pectoris qō grece logion.

vestimēta q̄ faciēt: Ratiōale ꝛ su

ꝙ humeroꝝ qō hebraice ephor. ꝙ hec duo totum coꝛp' opiunt. ꝙ camisia qua interi' induebatur.

perhumerale: tunicā et lineā stri f g

a ꝙ hec caput ornat. ꝙ pilleū. b ꝙ cinctoꝛium. s.

ꝙ vtrāq tunicā et suphūerale astringit coꝛpi.

ctam cidārim ꝛ bāltheū. Facient b

vestimēta sancta aarō fratri tuo

ꝙ aliter non debent frugi.

ꝛ filijs ei': vt sacerdotio fungant

ꝙ nihil vile vel sordidum debet esse in sacerdote ore vel opere.

mihi. Accipientq aurꝝ ꝛ hiacyn

thū ꝛ purpurā: coccūq bis tinctū

a ꝙ primo. s. qꝛ pri' debēt opera ei' cognosci ꝙ ꝓmouet ad officiū sacerdotī. b ꝙ laboꝛes opeꝝ ꝙs debet coꝛā dño iugit sacerdos pōtare. ꝙ suphūerale hoc ꝺr: fuisse i modū cuculle sine manicis pileum habēs rotūdū et ꝛdratā i pectoꝛe apturā vbi

c ꝛ byſſū. Faciēt aūt suphūmera micirculo ꝓdicto qō erat in pte posteriori capitis faciebat ꝙſi coꝛonā pfectā. ¶ Et vt melī' dicta capiant' descripsi ꝓdicta i figura q̄ inſpecta ꝛ cōsiderat' ꝓdictis ptz lr̄a paucis exceptis.

¶ Applica ꝺz ad te aaron. Hic agit' de vestimētis sacerdotū. ꝛ ꝓmo i generali. scḋo i speciali. ibi: Hec aūt erūt. ¶ Circa ꝓmū dicit: Applica. s. ad diuinū cultū ꝓ ꝛsecrationē i sacerdotiū. de q̄ agit' ca. se. a ¶ Faciesq vestē sanctā. i. ad ministeriū diuini cult' deputatā. sanctū enim in vna significatione: idem est quod diuino cultui deputatū: nam nō erat licituz sacerdotibus talibus vestib' vti nisi in cultu tabernaculi.

b ¶ In gloriā ꝛ decozem. quia hoc cedebat ad gloriā dei ꝓncipaliter ꝛ secūdario ad honoꝛem aaron ꝛ filioꝝ eius: inq̄tū erant mediatoꝛes inter deum ꝛ populū. c ¶ In quibus sanctificatus. i. consecratus. d ¶ Ministret mihi. qꝛ ante consecrationē ipse nō ministrault sed moyses. vt habetur ca. se.

e ¶ Hec aūt erunt. Hic agit' de vestimentis sacerdotum in speciali. ꝛ primo de illis que erāt specialia summo sacerdoti. Secundo de his que erāt cōmunia sibi ꝛ alijs sacerdotibus inferioꝛibus. ibi: Facies ꝛ feminalia. Adhuc primo enumerat que sunt specialia summo sacerdoti. Scḋo prosequit de singulis. ibi: Facient autem. ¶ Circa primā ptem patet lr̄a vsq ibi:

f ¶ Tunicā ꝛ lineā strictam. In hebꝛeo habet': Tunicam fimbriatam. ꝛ loquit' de tunica hiacynthina: que erat pulchre fimbriata: vt predictū est. g ¶ Lineā strictā. que idem est qō tunica stricta: de q̄. s. dictū est: qō erat vestimentū cōmune summo sacerdoti ꝛ alijs. ꝛ ideo ei' enumeratio nō hz hic locū: sed inferi'. h Cidarim. i. mitrā cū lamina sancta sibi alligata.

i ¶ Faciēt aūt. Hic ꝓsequit' i speciali de ornamētis specialib' sūmi sacerdoti. ꝛ dividit ꝛm nūeꝝ ornamētoꝝ: ꝛ patebit ptes

✠ ꝓsequēdo

rōnale pōcbat. a ꝙ vt in intellectu sapie emicet. b ꝙ vt p hoc qō itelligit ad amoꝛē celestē surgat. c ꝙ vt virtus regia prāte cōradicat. d ꝙ vt

a le de aūro ꝛ hiacyntho ac pūrpura cōccoq bis

deū ꝛ ꝓxim sic diligat. a ꝙ cādoꝛe coꝛpalis mūditie. b ꝙ macerātione carnis. c ꝙ varietate virtutū ꝛ opeꝝ. d ꝙ opatione ꝛ intentionem.

b tincto ꝛ byſſō rētoꝛta opere pōlymito. Duās a b

ꝙ ꝓsperitatis ꝛ aduersitatis.

bozas iunctas habebit in vtroq latere sūmita

ꝙ vt cōcorditer deo seruiant.

c tum: vt in vnū redeant. Jpaq̄ textura ꝛ cuncta operis varietas erit ex auro ꝛ hiacyntho ac pur

ꝙ qꝛ in ꝓcioſi ꝛ mūdo coꝛde debēt opa seruoꝝ retractari.

pura: coccoq bis tincto byſſo retoꝛta. Sumesq

d duos lapides onychinos: ꝛ sculpes in eis noīa

ꝙ lapides ꝓcioſi sunt opa virtutum.

filioꝝ israel: sex noīa in lapide vno: et sex reliq̄ in altero iuxta oꝛdinē natiuitatis eoꝝ: opę sculptoris ꝛ celatura gēmaꝝ: Sculpes eos noībus

prosequēdo. Primo ergo ꝓsequitur de superbumerali cum dicit: Facient autem ꝛc.

a ¶ Opere polymito: id est pluribus coloꝛibus et figuris variato: ꝛ dicit a polys qō est plūras et mitos qō est gutta.

b ¶ Duas bozas iunctas habebit quia oꝛe latitudinis iuncte erant i lateribus sacerdotis: vt predictū est cum vncinis: et sic anterioꝛ et posterioꝛ iūgebā

✠ tur sil

a Inclusos auro ꝛc. Bed. Apte lapides includi auro atq; circũdari iubentur: auro nanq; intellect' vel charitas insinuatur: qz sic aurum metallis ita charitas præstat virtutib' cæteris. Includunt ño lapides pretiosi ꝛ circũdant auro cũ opatio virtutum puro vndiq; intellectu circũspicit: vt nihil vitiorum latere: nihil sordis pmittatur remanere: ꝛ ipe ñtutes ita vinculo charitatis cõtineãt: vt nulla rerũ mutabilitate a statu suo decidere vel de habitu sacerdotis torpente custodia mentis valeant plabi. b Portabitq; aaron nola. Quia sacerdos diligenter ois hora pcedentiũ sanctorũ vitã ppendens in aduersis ꝛ pperis ñtutum ornamento debet muniri: vt p arma iusticie a dextris ꝛ a sinistris gradiẽs in nullo delectatiõis infime latere flectatur. Bed. Tribus de causis aaron nola patriarchaꝝ inter sacrificia semp ĩ humeris sicut ꝛ in pectore portabat: vt ipe. s. fidem vitãq; patriarcharum meminisset imitari: vt duode cim tribuum que de his nate sunt in oratiõibus ꝛ sacrificijs memor esset vt populus scripta in veste pontifis pfulis patrum nomina videns sedulo curaret: ne ab illorum meritis discedens ad errorum contagia declinaret. Añ ꝛ pones in vtroq; latere superhumeralis memoriale filijs israel. Hãc q; pontifex in superhumerali nola patriarcharum gestat: cum doctor vel pfulecclesie in omnibus que agit pcedentium patrum facta considerat: atq; ad eorum imitationem dirigere vitam ꝛ onus enãgelice pfectionis satagit ferre. Nomina ño patrum bene in lapidibus pretiosis sculpunt. Lapides pretiosi opa virtutũ spualium sũt. Habetq; sacerdos in humeris lapides preciosos: ꝛ in eis nola patruq; scripta: cũ claritate bonorum operuq; cunctis mirandus extitit: ꝛ eandem claritatẽ nõ a se nouiter inuentam: sz antiqua sibi patrum auctoritate traditam docuerit. Duplici añt ratione hec in humeris portat: vt et ipe precepti dñi humiliter subditus incedat: ꝛ auditoribus suis semp celestia siue sua siue patrũ exẽpla q̃ sequant ꝓponat. c Facies ꝛ vncinos ꝛc. Be. Uncini isti in supmis erãt angulis superhumeralis fabri affixi: catenule añt non in suphumerali sz in rationali. i. in supiozibus eius angulis p annulos aureos vident fuisse annexe vt dum indueretur pontifex catene q̃ de rationali pendebant possint etiam vncinis suphumeralis annecti: vt vtraq; sibi firma positione cohererent. Unde apertius in sequentibus fecerunt in rationali catenulas sibi inuicem coherentes de auro purissimo: et duos vncinos totidẽ q; ãnulos aureos. Deinde annulos aureos posuerunt in vtroq; latere rationalis e quibus penderunt due catene auree: quas inscruerunt vncinis qui in superhumeralis angul' iminebant: de quorum figura melius in rationali expositione tractabitur. Hi erant in oris superhumeralis quibus catene rationalis coniungebantur superhumerali: quia bona opera ꝛ cogitatio munda adinuicem per charitatem ꝛ bonaz intentionem sunt nectenda. d Rõnale ꝛc. Greg'. Precipitur vt in pectore aaron rationale iudicij vittis litigantibus impzimatur: ne cor sacerdotale fluxe cogitationes possideãt: sed ratio sola constringat: ne indiscretum vel inutile cogitet qui ad exemplum constitutus granitate vite semper debet ostendere quantam rationem portet in pectore. In rationali duodecim nomina patriarcharum describuntur: patres prescriptos semper in pectore ferre est antiquoz vitam sine intermissione cogitare. Nam tunc sacerdos irreprehensibiliter graditur cum precedentium patrum exempla semper intuens cogitatiões illicitas deprimit. ne pedẽ tẽdat ex limitẽ ordiis. Rõnale iudicij dr: qz dz rector subtili examie bona malaq; discernere: et que

a ſ qz omnis actio ꝛ intentio põtificis mundiciã ꝛ nitore sapie dyvallari.

a filiorum israel inclusos auro atq; a
ſ intellectu sapientia ꝛ charitate.

circũdatos: et pones in vtroq; la
ſ vt videntes patrum memores sint.

tere superhumeralis memoriale
b filijs israel. Portabitq; aaron no b
mina eorum coram domino sup
ſ vt scilicet imitentur facta ꝛ exẽpla: quorum portat nomina et sit memor eorũ inter preces sacras.

vtriq; humerum ob recordatio/
c nem. Facies et vncinos ex auro b
ſ in quibus charitas significatur.

et duas catenulas auri purissi/
mi sibi inuicem cohærẽtes: quas
a ſ in quo cordis ꝛ cogitationum sacerdotis casti
d inseres vncinis. Rationale quo/ c
tas exprimitur: cuius pectus rationali regitur et ornatur. a ſ vt omnia discrete faciat.
b ſ variemate. s. virtutum. c ſ multipharie.

q; iudicij facies opẽre polymito:
a ſ qz cogitatio dz cõuenire operi.

iuxta texturam superhumeralis
ſ sapientie. ſ spei superne.

ex auro: hiacyntho et purpura:
ſ carnalis mundicie.

coccoq; bis tincto et bysso retor/
a ſ qz in vtraq; pte mensura palmi habebat.
b ſ vt examen sacerdotis deo placeat ꝛ hõ nõ cõtemnat. ſ fortiter pedus gemaꝝ sustineat.

e ta. Quadrangulum erit et du/ d e
a ſ infatigabile pie intentionis conatũ. ſ eterne
plex: Mensurã palmi habebit: tã
vite desiderande. a ſ charitatis gratia ad curã primi. b ſ positio diuersarum gemmarum multipharia gratia virtutum que concordi serie deber cordi sacerdotis apparere.

f in lõgitudine q̃ ĩ latitudine. Po
nesq; i eo q̃ttuor ordines lapidũ

sz ardẽte ꝺsiderio extẽdi: vt ꝓhẽdat brauiũ supne vocatiõis dei. f Ponesq; i eo ꝛc. Be. Nec positio diuersaꝝ gemaꝝ ĩ rõnali multiplicẽ variaꝝ ñtutũ grãm ondit: q̃ ꝓcordi serie i corde sacerdot' dz appere. Singuli añt lapides singlis patrũ noib' iscribunt': dũ sctõ vitã recto: ꝛ spiciens: q; marie q̃b' ñtutũ opib' floruerint sollicite scrutat: ꝛ hec cũcta i secreto pectoris colligit ꝛ opando ꝓdit. Mag. n. sacro vtraq; vestis lapidib' pciosis redimit: ꝛ patr' noib' ĩsignib' ĩsignitur. Ipa q̃z nola in suphũerali duob' lapidib' eiusdẽ generis. In rõnali ño duodecim diuersi generis sculpta sunt. Or añt pres lapidibus pciosissimis: ꝛ nõ diuersi coloris sculpti sunt: significat q; vna fides in deũ: ꝛ vna charitas: et spes vite celestis oĩm patrũ corda repleuerit. Or diuersi generis

ſ lapidibus

Nico. de lyra

tur simul. a Inclusos auro atq; circũdatos. i. situatos ĩ auro p circuitũ ptis interioris inf̃ pãnũ suphumeralis: vbi lapides erant situati sic situant' in annulis. b Facies et vncinos. qui erant positi in supiozi pte suphumeralis circa scapulas. c Rõnale quoq;. Hic ꝓsequit de rõnali: ꝛ dr rõnale iudicij: qz i ipo iudicabat sum' sacerdos ꝓsulẽs dñm q̃d eet agendũ. d Quadrãgulũ erit. rõne supradicta.
e Et duplex. i. de pãno duplicato duplici cã. vna ẽ vt pod' lapidũ ibidẽ situatoꝝ meli' sustineret. alia est ſm Ba. sa. vt ĩter illos duos pãnos nomẽ dñi tetragrãmato icluderetur.

✠ In primo

lapidib' scripti sunt: multiplex est varietas ꝛ gra bonoꝝ operũ: q̃b' sctoꝝ fides spes ꝛ charitas cõfirmata refulget. In rõnali q̃ttuor erãt ordines lapidũ: ꝛ singuli habuerũt tres lapides. vt. s. q̃ttuor ꝓncipalib' ñtutib' fidẽ trinitatis non fictaz teneam'. Quattuor ẽm ordines gẽmaꝝ hz ĩ pectore sacerdos

a ſ in q̃ttuor ordinibus tantũ sunt terni lapides. i. in principalibus virtutib' trinitatis fides.
b ſ ꝺ vt aiũt rubebcerre, silis vulgo corneol' ꝺr.

† Sa. 18. d †In primo ꝺsu erit lapis sardius a
a ſ ropasius ꝓciosissim' oim color ꝛ marie aurei vñ ropasion ꝺr q̃si ropadion. i. omnium colorum.
b ſ viridissimus.

ꝛ topacius ꝛ smaragdus. In se/
a ſ ꝺ nocte lucere ꝺr: ꝛ circa se omnia illustrare.
b ſ sereno celo silis. c ſ ſ obrusi viroris ꝺ contra fancraſmata ꝺr opitulari.

cũdo carbũculus: saphirus ꝛ iá
a ſ ꝺ hiacynthini coloris ferẽ: ꝛ inuenit in remb' bonis. b ſ ſ ab achate fluuio sicilie vbi inuenit: ꝛ ferẽ cẽ nigri coloris habens candidos in suphicie ramos.

spis. In tertio ligurius: achates
ſ purpurei ꝛ violacei coloris. ſ rorus aureus.

ꝛ amethistus. In quarto chryso/
a ſ onyx grecevnguis latine: vñ onychinus lapis ꝺ hũani vnguis habet colorẽ. b ſ aurici coloris ꝺ nõ pot sculpi: vt aiunt.

a lithus onychinus ꝛ berillus. In
clusi auro erunt p ordines suos:
a ſ vt sacerdos inspiciens virã sctoꝝ ꝺbus floruerint ꝛturib' meditet ꝛ opando imitet.

hãbebuntq; nola filiorum israel.
Duodecim nolbus celabunt': sin
guli lapides nolbus singulorum
a ſ qõ cogitationũ mundicia significat.

b p duodecim trib'. Facies in rati b
ſ industriam mentis q̃ doctor intellectũ cũ operatione cõiungit: ne valeant separari.

onali catenas sibi inuicem cohe/
a ſ iugẽ memoriã ꝓpterue claritatis in celis.

rẽtes ex auro purissimo: et dños
anulos aureos: quos pones in
ſ angulo. s. ſ dilectionẽ dei ꝛ ꝓximi.

vtraq; rõnalis sumitate: catenas
q; aureas iunges anulis q̃ sunt
in marginibus eius: ꝛ ipaꝝ cate
narũ extrema duob' copulabis
ſ firme. s. intentionis deo placendi q̃ oino aptas sit suscipiẽde dilectioni dei ꝛ ꝓximi: siue in ꝓsperis siue in aduersis. b ſ bone actionis.

vncinis in vtroq; latere superhu
ſ mundicia cogitationis.

meralis qꝺ rõnale respicit. Faci/ c
es ꝛ duos anulos aureos: quos
ſ angulis.

pones in summitatib' rõnalis:
ſ in oris. s. rõnalis.

et in oris q̃ e regione sunt suphu b
meralis: et posteriora eius aspici

Nico. de lyra

a Jn primo versu. i. ordine. b Facies in rõnali catenas sibi inuicem coherẽtes. i. opere plectili. iste sunt eedem catene q̃ supra dicunt' inserte vncinis suphumeralis ſm partem supiozem catenarũ. sed pars inferior erat inserta anulis ipsius rõnalis: ꝛ ideo de istis catenis fit mentio in vtroq; opere sz superhumeralis ꝛ rõnalis. c Facies ꝛ duos anulos aureos q̃s pones ꝛc. i. in parte exteriori que est superior respectu illi' q̃ est magis ꝓpinq; corpi sacerdotis. d Et in oris q̃ e regione sunt. i. ex opposito correspondentes.

✠ Pones aũt

Allego.

1. Cor. 13. d

Luc.12.e ostendit: qz custos bonoz operũ est continentia: de qua dicitur: Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes ⁊c. Lũbi siq̃dem precincti p continentiã. Lucerne ardentes p xrtũ opationẽ. a ¶ Ultra hiacynthina ⁊c. Bed. Ultra hiacynthie quib⁹ vterq; sacerdotis habit⁹ copulat: ligature sunt desideriꝝ celestis: que anulis aureis inneꝛe suphumerale eũ rõnali stringunt: cũ agnita luce phennis patrie in illã gloriã suspiramus: ⁊ vt intrare mereamur cõcordi fide ⁊ vita ⁊ opere ⁊ pfessiõe tabernaculo pñtis ecclie seruire studem⁹.

b ¶ Portabitq; aaron ⁊c. Bed. Nomina filioꝝ isrl aaron sup pectus memoriale coꝝ dño portat in eternum: qñ pful nunq; subditoꝝ curã infirmitat: sed vitã eoꝝ consolando increpando exhortando confortat: ⁊ tutandaꝫ dño crebris orationibus satagit commendare. ¶ Greg⁹. Sacerdos qñ tabernaculũ ingredit duodecim lapides ꝛ pectoze portare iubet sculptos nobis filioꝝ isrl: ꝫ est redẽptoꝛ nr q̃ semetipm ꝓ nobis sacrificiũ offerens dum fortes in exordio ꝓdicatores habuit: duodecim lapides sub capite in pãna sui corꝓis pte portauit. Qptet sacerdotẽ memoriã patrũ ferre in pectore: maxie cũ ministrat altari: vt in quo sacrat⁹ est ministeriũ: sollertius se toto studio tota industria mẽtis exornet ⁊ corꝓis: exẽpla sctoꝝ respiciẽs vt eoꝝ sedulus imitator aptũ se diuinis pñtet aspectibus.

c ¶ Pones aũt ⁊c. Bed. vr. s. meminerit sacerdos se studijs doctrine ⁊ veritatis ingrendis: nõ curãdis rumiñ discq; secularibus negocijs p acceptũ sacerdotium fuisse cõsecratũ. Sꝫ vt qõ exteri⁹ typicũ in veste ꝑfulgebat: int⁹ in corde xacit exꝑssũ choruscaret. Itẽ doctrina ⁊ vitas ꝛ rationali erant posite: vt monstraret: qz vestis illa nõ solum legalẽ iduebat pontifice: ꝫ ⁊ euãgelicũ pnũciabat. s. ipm xpm de q̃ dr: Lex p moysen data ẽ: gra ⁊ veritas p ihesum xpm patefacta est. Vel apl̃os et oẽs gre noue ꝓcones. Hestat aũt iudiciũ filioꝝ isrl ꝛ pectoze: suo in ꝓspectu dñi: cũ subditoꝝ causas ꝓ sola interni iudicis ire ̃tione discutit: vt nihil simultatis admisceat: in eo qõ diuina vice dispensat. ¶ Aug⁹. Pones aũt ꝛ rac. Jn q̃ re vel metallo ponat demon stratio et xitas sup rõnale (quia thia dic fieri ꝛ veste sacerdot⁹ q̃ corꝓaliter fiunt) inuenire difficile ẽ. Fabulant tñ lapidẽ fuisse cui⁹ color aduersa vel ꝓspera imitaret: qñ sacerdos itrabat ꝛ sctã. Et b ẽ qõ ait: Et afferet aarõ iudiciũ filioꝝ isrl sup pect⁹. oñdes. s. i. illa demõstratione ⁊ xitate q̃d de illis iudicauerit dñs. Cuius intelligi possit demonstratione ⁊ veritatẽ lris ꝓpositã super logion.

d ¶ Facies ⁊ tunicã ⁊c. Bed. Tunica talari tota hiacynthia vestit sacerdos: vt admoneat⁹ op⁹ celeste nõ mõ ꝛchoandum sꝫ vsq; in finẽ eẽ ducẽdũ oꝛd⁹ q̃ salui eẽ volũt. Tunica. n. hiacynthia vsq; ad pedes vestit: ꝛ bonis opib⁹ vsq; ad finẽ vite insistere. fm illud: Esto fidelis vsq; ad mortẽ: ⁊ dabo tibi coronã vite. Et qz ita solũmõ ad pfectionẽ boni opis ꝛfatigabilis ꝓposito queniemus: si hanc fixa intentione supne remunerationis incipim⁹: recte addit: Jn cui⁹ medio supra erit capitiũ ⁊c. Capitiũ tunica hiacynthina firmissimũ hz: ⁊ oꝛa ex sele textã: ne facile rũpat: cui ꝓmordiũ boni opis forti radice timoris dñi subnixũ. ⁊ ꝫ oẽs ĩsidias antiq̃ hostis ꝓbat eẽ munitum. Talis oꝛa collũ sacerdotis ꝓ gyꝛ vestit ⁊ ornat: qñ rectori fiducią ꝓdicãdi celestia ꝓbet: b q̃ nõ solũ ĩ vite cursu recte viverit: ꝫ exordiũ q̃s a rectitudine cepit: sic̃ samuel hieremias iohãnes: q̃ ab ipa infantia spũali gra repleti: et in doctoꝛ ordine sunt

unt: necnõ ⁊ alios duos anulos aureos: q̃ ponẽdi sũt ĩ vtroq; latere suphumeralis deoꝛsum: qõ respicit contra faciẽ iũcturę inferioris: vt aptari possit cũ suphumerali: vt stringaꝫ rõnale anulis suis cuꝝ anulis superhumeralis.

a vitta hiacynthina: vt maneat iũ

ſ ingenioſe, vel artificioſe: faber. n. quilibet artifex dicitur.

ctura fabrefacta: et a se inuicem rationale ⁊ superhumerale negant separari. Portabitq; aaron nomina filiorum israel in rationali iudicij super pectus suuz: qñ ingreditur sanctuarium: memoriale coram domino in eternuz.

c †Pones autẽ in rationali iudicij a

ſ vt studeat sacerdos doctrinã ⁊ veritarem inq̃rere ⁊ docere.

doctrinã et veritatem: q̃ erunt in pectore aarõ: qñ ingredietur co/

ſ vt causas subditorum ꝓ sola dei intentione discutiat nihil simulratis admiscens.

ram dño: Et gestabit iudicium filioꝝ isrl ĩ pectore suo: in conspe/

ſ deo bñplacens. a ſ opꝰ celeste vsq; ad finẽ vite. ſ firmissimã. ſ supremam. s.

b ctu dñi semp. Facies ⁊ tũnicã subperhumeralis totã hiacynthinã

a ſ vt primordiũ boni opis fortẽ radice timoris dei subnixũ: ⁊ cõtra ĩsidias diaboli sit munitũ.

Jn cuius medio supza erit cãpi/ c

tiũ: ⁊ oza ꝓ gyrũ eiꝰ textilis: sicut d

ſ cõlumatione. s. operum.

fieri soleꝫ ĩ extremis vestiũ parti

a ſ vt sacerdos ad rantã excellentiã cõuersatiõis pueniat vr nihil in illo nisi splẽdor ⁊ gra floscꝫ varius bonoꝝ opeꝝ appareat: ⁊ hoꝝ rantũ sonũ suauissimum ꝓferat.

e bus: ne facile rumpaꝫ. Deoꝛsum vero ad pedes eiusdẽ tunice per

ſ multipharium virtutũ opationẽ vno charitatis munimine circũdaram.

circũitum q̃si mala punica facies

Joh.1.b

Exo.39.c

Apoc.2.c

tinnabulis iũgite: vt p oẽ qõ dicitis vnitatẽ fidei cauta obseruatione teneatis. ¶ Bed. Deoꝛsũ ad pedes tunice fiunt q̃si mala punica ⁊ tintinnabula p giꝛ: qñ ad tantã excellẽtiã deuote ꝙuersationis sacerdos peruenerit: vt nihil in eo nisi splẽdor ⁊ gra floscꝫ vari⁹ bonoꝝ opeꝝ videaꝫ nihil aliõ cuꝝ os apiet: q̃ suauissim⁹ hoꝝ son⁹ audiaꝫ. Quia. n. ĩ malopunico multo interi⁹ grana vno cortice tegunt: recte per mala

Nico. de lyra

punica

a ¶ Pones aũt in rationali iudicij doctrinã ⁊c. i. lapides p quorum fulgorem manifestabit sacerdoti diuinũ bñplacitũ ⁊ hoc fm Josephũ. fm xo Ra. Sa. nomẽ dñi tetragrãmatõ fuit inclusũ mõ ꝓdicto. b ¶ Facies et tunicã. Hic prosequitur de tunica hiacynthina. c ¶ Jn cuius medio supra erit capitiũ. i. apertura per quam intrabat caput sacerdotis.

d ¶ Et oza per gyꝛ eius textilis, i. opꝰ plectili.

Facies et la/

Gal.6.b

Ecclꝰ.45.b 43.dist.c.sit rector.

Phil.4.b Pſ.95.

Apoc.14.a

1.Cor.15.f Coloſ.3.b

Pulchra multipharia xtutũ opatio vno charitatis munimine vndiq; tecta signaꝫ. Fit aũt malogranatus effigies ꝺ hiacynthio: purpura: coccoq; bis tincto: ⁊ byſſo retorta: q̃b⁹ q̃ttuoꝛ coloꝛib⁹ q̃ xtutũ varietas signeꝫ supza dictũ ẽ. Dis vero ĩmedio tintinnabula ꝓ miscenꝫ: vt neq; op⁹ sacerdotꝰ ab eo qõ loq̃t discrepet: neq; a rectitudine opis lĩgue sonꝰ aberret. Vñ pulchre q̃ddiꝛ: ita vt tintinnabulũ sit aureũ: ⁊ malũ punicũ. Rursũq; tintinnabulũ aliõ aureũ ⁊ malũ punicũ. Aurea. n. tintinnabula hiacynthine tunice inserũt ⁊ vndiq; circũdanꝫ: cũ oĩs fmo ci⁹ claritatẽ supne lucis resonat: ⁊ idẽ sonit⁹ velut hiacynthine tũice firme ĩfix⁹ opeꝝ quoq; ipi⁹ sublimitate audientiũ mẽrib⁹ cõmẽdaꝫ. Fiũtq; bina mala circa singula tintinnabula: cũ oĩa que loquit bonis cõfirmanꝫ actib⁹: ⁊ in auditoꝝ arti⁹ corde figunt: ⁊ vniuersa q̃ agit q̃ sint rõnabilia discreto ꝓmonis sonitu ꝓducunt. ¶ Bed. Possim⁹ in duodenario gẽmaꝝ rõnalis ĩtelligere q̃ sol iusticie cũcta nra tpa: cũctas orbis plagas sua luce replere sic̃ sol ĩ visibilis q̃ p mẽses duodecim signifer/ rũ circulũ lustrare ⁊ totũ ambire consuevit. Mã ⁊ b q̃ q̃ttuoꝛ ordines ĩ rõnali ternos lapides habẽt: ꝛgruit an ni vertẽtis ordini q̃ p knos mẽses in q̃ttuoꝛ tpa distinguit. Annꝰ autez in scripturis solet vocari totũ tps nre salutis: q̃ ꝓ eẽna retributiõe certam⁹, xps em̃ fm Esaiã missus est ꝓdicare annũ dñi acceptũ: ⁊ diẽ retributiõis: de eode ãno ⁊ Dauid dicit: Vñdices cozone an. de. r. ¶ Bed. Vel sic̃ supra dictũ ẽ: duodeci gẽmas. i. ter quaternas gestabat: vt admoneret oẽs doctores opa iusticie q̃ q̃ttuoꝛ ꝓncipaliꝰ xtutib⁹ cõtinent cũ fide trinitat⁹, hr̃e: ⁊ discipulis ꝛmẽdare. Portabat ⁊ septuagintaduo titinnabula aurea cũ totidem malispunicis: vt oñderet q̃ eadẽ fides ⁊ opatio insticie vniuersũ mundũ ab erroꝛ ⁊ vitioꝛ tenebꝛis ad verã lucẽ duceret. Tres em̃ dies ⁊ noctes bñt horas septuagintaduas: q̃b⁹ supza ifraq; lustrãdo sol trib⁹ vicibus mũdũ circũit. Bñ g̃ b nũerus titinnabuloꝝ ⁊ maloꝝ diuersitate colorꝭ tunice pũificis indut⁹ ẽ: qz sol iusticie xps vniuersũ orbẽ cẽt illũinaturus ⁊ verã fidẽ q̃ ẽ in agnitione trinitat⁹: ⁊ ꝛfessione datur⁹: ⁊ opationem bonã q̃ ẽ in variaꝝ splẽdoꝛe virtutũ.

a ¶ Ut audiaꝫ ⁊c. Greg⁹. Sacerdos ingrediens vel egrediens mozi⁹: si de eo sonit⁹ non audiaꝫ: qz irã ꝺ se occulti iudicis ꝓpuocat: si sine ꝓdicatiõis sonitu incedit. Apte xo titinnabula vestimentis illius inserta scribuntur. Sacerdotis em̃ vestimẽta sunt recta opa. Vñ: Sacerdotes tui indu. iusti. Vestimẽt⁹ q̃ titinnabula inberẽt: vt vite viã cũ lĩgue sonitu ipa q̃z opa sacerdot⁹ clament. ¶ Bed. Et audiaꝫ ⁊c. Sacerdos ingrediẽs ⁊ egrediẽs mozi⁹: si de eo sonit⁹ nõ audiaꝫ: qz irã ꝺ se occulti iudicis, puocat: si sine ꝓdicatiõis sonitu incedit. Mõ si iosephi xbis intẽdere volum⁹: qui dicit mala septuagintaduo fuisse ⁊ ciusdẽ numeri tintinnabula: cõgruit huic mysterio: vt discipuloꝝ septuagintaduoꝝ circa pedes numerũ habeat signatũ. Sic̃ em̃ duodenari⁹ apl̃oꝝ numerus ꝙ alis dignitatis gradũ ĩchoauit. Sic discipuli septuagintaduo q̃ ⁊ ipi ad ꝓdicandũ missi sunt gradũ miorꝫ sacerdotij q̃ ꝓsbyteratꝰ dr̃ significant. Vñ hoꝝ numer⁹ in vltia pte sacerdotal⁹ habit⁹, ille ĩ ꝓma figuraꝫ: si q̃s xo nũeros vtriusq; ordis mystice velit interꝛtari: duodeci gẽmas aarõ ĩ pectore ꝓferebat vt significaret tps istare q̃ fides trinitat⁹ ĩ oĩbus q̃drati orbis ꝓpagaret. b ¶ Facies ⁊ la. ⁊c. Bed. Lamina aurea ĩ frõte pũifex⁹ ĩ q̃ sctm̃ dño vel sctm̃ dñi (vt in sequẽtib⁹ dr̃) sculptũ ẽ: sacrati⁹ q̃ ceteris ꝛdumẽt⁹: qz sic̃ diuina potẽtia oĩb⁹ creaturis supemineꝛ: rita optet vt nomen eiꝰ ceterum pon

ex hiacyntho et purpura ⁊ cocco

ſ vt nec vocꝰ sacerdotis discrepet a verbo nec verbum ab opere.

bis tincto ⁊ byſſo retorta: mixtis

a ſ vt oĩs fmo sacerdot⁹ claritatẽ supne lucis resonet.

ĩ medio titinnabulis: ita vt tintinnabulũ sit aureũ ⁊ malũ punicũ.

†Rursũq; tintinnabulũ aliõ aureũ

ſ opatio charitatis.

et malumpunicum. Et vestietur

a aarõ ea ĩ officio ministerij: vt au

ſ predicationis.

diaꝫ sonitus q̃s ingredit ⁊ egredit sanctuarium in cõspectu dñi

a ſ mozie. n. si nõ ꝓdicauerit vt audiaꝫ a deo et ab hoib⁹. b ſ supmũ ꝛ excellẽs oib⁹ ornamentis

b ⁊ nõ moꝛiaꝫ. Facies ⁊ lãminam a

ſ ꝓ mundicia cordis ꝛ corꝓis in q̃ mysteria redemptionis recõdimus et potramus.

de auro purissimo ĩ qua sculpes c

ope celatoris sctm̃ dño. Ligabis/ b

ſ spe celestium premiorum.

q̃ eã vittã hiacynthinã: ⁊ erit su/ c

a ſ vñ habẽtes nomẽ ei⁹ ⁊ nomẽ pris ei⁹ scriptũ in frontibus suis.

per thiarã ĩminẽs frõnti pontifi/

a ſ auferet docẽdo ad penitẽtiã puocandoꝛ ꝓpe nitentib⁹ supplicando. b ſ rante indultrie ranti q̃ meriti ꝺz esse sacerdos vt cuncta ppli peccata portare possit.

cis. Portabitq; aarõ iniquitates d

a ſ dño. ſ ꝓ pctis. s. oblata. b ſ oĩa oblata sctã

eoꝝ: q̃ obtulerit ⁊ sacrificauerint

sunt. ſ dignis penitentie fructibus.

filij israel in cũctis muneribꝰ ⁊ do

a ſ Aug⁹. hec significat fidẽ bone vite quã q vere pfecteq; nõ significatione: ꝫ veritate sacerdos hz: sol⁹ põt pctã auferre. b ſ vt oꝛ⁹ subdit⁹ sit diuino fuitio. ſ mẽoria passionis xpi ꝺz oĩs xpiaꝰ hr̃e ꝓ oculis: q̃tomagis ergo sacerdos et ponti⁹ex.

f narijs suis. Erit aũt lãmina sẽper in fronte eius: vt placatus sit

Pſ.131.

nullũ aliõ eẽ salut⁹ iter cognouim⁹ de rbiaro suo loco vicek.

e ¶ Portabitq; aaron ⁊c. Portat ꝛz sacerdos iniquitates in muneribus et donarijs que obtulerunt dño: ⁊ sanctificauerunt filij israel; cum ꝓ fructib⁹ digne penitẽtie, i. elemosynis ceteris q̃ operib⁹ iusticie que faciunt penitentes a reatu scelerum absoluit. Hec quidem ita gerenda institutio diuina in habitu pontificis figurauit: et verbis manifeste docuit. Prochdolor aũt quidam donaria accipiunt immo exigunt: ⁊ iniquitates populi nõ asportant nec castigant: cũ ob hoc solũ debeant sumere carnalia: qz ministrãt spũalia. Sed qz ꝓ subdit⁹ põt efficacit laborare: ꝓdicare: ⁊ dño supplicare cui⁹ animꝰ diuini noĩs mẽoria sp ẽ ꝓdit⁹: apte subiũgit: Erit aũt lamia sp ĩ frõte ei⁹ ⁊c. Bed. f ¶ Erit aũt la. ⁊c. Bed. Sit lamina noĩe di septa semp fuerit ĩ frõte aarõ: placabit dñs filijs isrl: qz cũ doctoꝛ fidelit̃ se diuino fuitio pura mẽte ꝙdiderit ꝙditi exemplis illi⁹ ⁊ monit⁹ accensi recte viuere et gratiam

Nico. de lyra

interni

a ¶ Facies ⁊ laminã. Hic ꝓsequitur de lamina sctã pẽdente in fronte. b ¶ Sanctũ dño. i. nomen dñi tetragrãmaton. c ¶ Et erit super thiaram. i. mitram. d ¶ Portabitq; aaron iniquitates orando vt dimittantur.

interni iudicis ꝓmereri festinãt. a Bed. Quare linea dicta sit stricta vel bysso stringi ꝓcipiatur supra expositũ ẽ. Nunc ꝯo adijciendũ: q: solent milites hr̃e li neas ꝙs camisias vocãt: sic aptatas mẽbris ⁊ strictas: vt expediti sint dirigẽdo iaculo: tenẽdo clypeo: ensi libãdo: et ꝙcũ

Stringẽsq; tunicam. Bed. Quare linea dicta sit stricta vel byssino stringi ꝓcipiatur supra expositũ ẽ. Nunc ꝯo adijciendũ: q: solent milites hr̃e lineas ꝙs camisias vocãt: sic aptatas mẽbris ⁊ strictas: vt expediti sint dirigẽdo iaculo: tenẽdo clypeo: ensi libãdo: et ꝙcũ cq; tra[illegible] habuisse qsi amasiz interfecit. strictã sez ad mensurã habit⁹ sui: ꝙ ⁊ sacerdotes pati in ministeriũ dei vtuntur hac tunica: vt hũites pulchritudinem vestito⁹ discurrãt celeritate nudo⁹. b tunica sic̃ hiacynthina ad pedes vsq; ptingit: ⁊ ipa grece poderis. i. talaris dr. Cui⁹ significatio i ꝓmptu est: cũ em̃ ꝓtet lino vel byssо ꝓtinẽtiam ⁊ castitatẽ corꝑis signari: strictaq; habent lineã vel tunicã de byssо sacerdotes: cũ ꝓpositũ cõtinentie nõ eneruiter ⁊ fluxa mẽte custodiũt: sz tanta istantia: vt bellũ nõ gerat caro ꝛ spiritũ: nec spũs ꝛ carnẽ. Lineã habent strictã: cũ ꝓspicit ⁊ deficit anĩa eo⁹ in atria dn̄i: ⁊ cor eo⁹ ⁊ caro socia germanitate exultant in deũ viuũ. Nec lineа nõ solũ stricta: sz ⁊ poderis. i. ad pedes vsq; descẽdens: cũ continẽtia nõ cuilibet mẽbro violenẽ ipositа: sed ĩ toto corꝑe ẽ delectabilẽ cõsũmata. Nec em̃ linea dr strigere man⁹ et brachia sacerdot⁹ ne qd̃ iutile faciat. pe[illegible]⁹ ne qd̃ iane cogitet. vẽtrẽ ne gulosus sit. Subiecta vẽtri mẽbra: ne lasciuiẽdo totã sacerdotal⁹ hit⁹ pulcritudinẽ corrũpãt Henna ne ab oculis istãtia torꝑeãt. Tibias ⁊ pedes ne ad malũ currãt. Induak ꝙ sacerdos ꝓmo linea stricta: vt corꝑ ab inimicis opib⁹: ⁊ mẽtẽ ꝓpelcat a prauis cogitatiõib⁹. Accipiat de inde tunicã hiacynthinã: vt ꝑter descriptionẽ ꝓtinẽtie saluteris cũ corꝑ et animũ spũalĩ ẋtutũ habitu venustet. Sed qz sunt qnq; corꝑis sensus: quoꝝ qttuor ꝓprie capitis. quintus toti corꝑi coĩs. Tunica hec quã dixim⁹ vtraq; ꝓprie cõtinentie actũ ⁊ iusticiã designat. Cõsequnter ẋo ⁊ alioꝝ qttuor sensũ ꝙ sit curãda inocentia vel sanctificatio: põtificis habitu demonstrat: cũ dr: Et thiaram byssinam facies ⁊c. Bed. Qualiter hec facta sit ioseph⁹ dic̃ sic: Sup aũt gestat pilleum in modũ ꝙnli calamenti aut cassidis qd̃ extẽdit supra sũmitatẽ capitis: ⁊ in modico verticis medietatẽ excedit: ⁊ tale est vt videak ex lini textura cõfectũ habẽs vittas q̃ cõuolute sepi⁹ cõnectunt: ne facile dilabat. Dicit etiã huic pilleo supaditũ aliud velamẽ: qd̃ totã capitis superficiẽ celaret: aptatũ ꝓ fecto ne laborãte sacerdote circa sacrificia corruat: qd̃ tñ cui⁹ effet coloris nõ ondit. Hec quidẽ de minoꝛib⁹ sacerdotibus. De pontificis ẋo thiara sic ait: Pilleũ aũt sibi⁹ operũ habebit ꝓtectũ sic̃ reliq; sacerdotes: aliudq; ꝓsutũ ex hiacynthino variato. Circũdak aũt et ⁊ aurea corona trib⁹ vicib⁹ fetã: supra quã surgit in medio fronte qsi caulicul⁹ qd̃ aure⁹ similis herbe: q̃ apud nos achano nuncupak: cẽs greci vossamũ dicũt Et paulopost descꝛpta ei⁹ mirabili varietate ꝑdidit. hz autem florẽ sikem plãtagini: ⁊ ꝓ circũitũ tota corona bis floꝛib⁹ ẽ celata ab occipitio vsq; ad vtrũq; tẽp⁹. Jn fronte ꝑ nõ hz: sz lamina ẽ aurea q̃ sacris lr̃is dei nomen hz ascptũ. Hec quidẽ de scõo velamine ⁊ coronis pontificũ aure scptura tacere videk. Coronaꝛ ẋo breuiter in sequentib⁹ sic meminit: fecerunt et tunicas ope textili aaron ⁊ filijs ei⁹: ⁊ mitras cũ coronulis suis ex byssо: sed de q̃ materia sint nõ dixit. Cũ. n. dicat mitras cũ coronulis suis ex byssо: poterat intelligi vtraq; ex byssо facta eẽ: nisi ioseph⁹ coronas aureas diceret eẽ: q̃ ſtãte adhuc tẽplo ⁊ legali obseruantia potuit cũ eẽt de genere sacerdotali oẽm modũ sacerdotalis ĩdumẽti nõ tñ legẽdo: sz ⁊ videndo ꝙgnoscere: sz siue byssine siue auree sint coronule: constat eas cũ mitris factas eẽ. Nunc dicam⁹ breuiter de figura. Mitras cũ coronulis hñt sacerdotes ex byssо: q̃ sic visũ auditũ gustũ olfactũ in castimonia custodiũt: vt coronã vite inde accipere sperent. Qui. n. sic ꝓtinẽtie vel bonis opib⁹ studet: vt ꝑmia retributionis negligat: mitrã byssinã hz sine corona. qz spẽm ẋtutis qsi coronã hoib⁹ ꝑfert: sed mercedẽ a dño non hz. Sine q̃ corona fuerint aure claritatẽ ꝓpetue lucis significãt. vel byssine phẽnẽ corꝑis imortalitatẽ. Recte ẋo sacerdos cũ stolis byssinis coronas stipaditas portauit: vt in cõtinentia etna p̃mia mediteꝛ: ⁊ in p̃dicatione continẽtie vel opationis

a ꝙ subditi q̃ docꝛonis exẽplis attẽdũt ⁊ monit⁹.
b ꝙ hec ẽ linea stricta q̃ induit sacerdos cũ ꝓpositũ cõtinẽtie ita custodiu: vt caro nõ concupiscat aduersus spm̃ nec spũs aduersus carnem.

a ci sit dn̄s. Strigesq; tunicã byssо: a
a ꝙ oẽs sensus capitis deo consecrati sint. b ꝙ de cui⁹ factura i seqnẽtib⁹ dr plenius. Cingulũ vero fecerunt de byssо retoꝛta: bis. quod ꝓprie ad pontificem pertinet. ꝙ quo tunica hiacynthina q̃ supẽrealis dicta ẽ cingebatur.

b ⁊ thiarã byssinã facies ⁊ baltheũ b
ꝙ minoꝛibus sacerdotibus.

ope plumarij. Pozro filijs aaron tunicas lineas pabis ⁊ baltheos ac thiaras in gloriã et decorem.

c Vestiesq; his oib⁹ aaron fratrem tuũ ⁊ filios eius cũ eo: ⁊ cũctorũ
a ꝙ vt cõsecrata sint oĩa opa sacerdotũ. ꝙ oleo vnctionis vt p gr̃am spũs cõsecratio ꝑficiat: nõ tñ ꝓtoꝛa sine eius gr̃a: sed q̃ plus cõsendit ⁊ pl⁹ ꝓfertur maioꝛi gr̃a eger. b ꝙ vt sancti sint qui dño seruiunt vel ministrant.

ꝙsecrabis man⁹: sanctificabisq;

Hebat̃q; latitudinẽ q̃ttuoꝛ digitoꝝ: q̃ cingulo ꝓprie põtifex vtebat: et eo tunica hiacynthina sic̃ ⁊ supẽrealis stringebatur. Ad ĩ seqntib⁹ apte de ꝙfectione supẽreal⁹ ⁊ rõnalis dictũ est. hec ⁊ añ et retro ita cõueniebant sibi: vt supẽrale ⁊ rõnale mutuo necterenf: stricta ad baltheũ: et anul⁹ fortꝛ copulata ꝙs iungebat vitta hiacynthina: ne la re fluerẽt ⁊ a se inuicẽ moueren̄. Nulli aũt dubiũ quin baltheus et cingulũ cui supẽrale astringebat tunicã hiacynthinã que et supẽrumeralis vocat cingeret. Cuncta em̃ q̃ adhuc vsq; dicta sunt: ad pontificis habitũ ꝓtinẽt. Sequunt aũt filiorum eius balthei et cetera indumenta cum dr: Pozro filijs aaron tunicas lineas pabis ⁊c. Dicendũ est aũt de baltheo pontificis: qui de quattuoꝛ illis coloꝛibus nobilissimis ẽ dignis factus est: qz qñ talem haberet pontifex quẽ singulari virtutum decoꝛe semper oportet accingi. Bene vario floꝛe fulgentium coloꝝ incedebat accinctus: qz sic necesse est vt alius in dustria ꝓtinẽtie p̃cingatur: ne caro repugnans spũi inĩnamentis quietẽ turbet. Jta pontifex domita iã omni⁹ conceptl scentia co: pis ⁊ animi: ipa dr virtutũ gloria circũdari: vt iuxta exemplũ illius floris qui egressus est de radice Iesse. i. xp̃i sit iusticia cingulũ lumboꝝ eius: et fides cinctoꝝ renum eius. d Tunicas pabis ⁊c. Tunicas habent sacerdotes lineas: cũ totũ corꝑus cãdori castitatis dedicant. Baltheis tunicas cingunt: cũ eandẽ castimoniã vigilanti mẽtis custodia circũspiciũt: ne cõscia illius desidioꝛes erga bona opera fiãt: ne ꝓ iãctãtia castimonie ipis etiã meritũ minuãt. Qui em̃ tũica talari ĩduit: si sine cingulo ĩcedit: tũica defluit: ⁊ relicto corꝑe vẽt⁹ ⁊ frigoꝛib⁹ aditũ tribuit ⁊ ꝓpedit⁹ gressib⁹ retardat vsũ ĩcẽdi: vel calcãtes se cadere facit: sic ⁊ castimonia carnis sepe castimoniã mẽt⁹ adimit: dũ segni⁹ bonis opib⁹ ĩ sistũt: qñ min⁹ ꝓspiciũt qz castimonia absq; alijs bõis ñ valẽ ꝙb⁹ adiũct⁹ gloriã q̃ decoꝛe acq̃rit. Virginib⁹ stult⁹ nõ ꝓfuit castitas carnis ꝙb⁹ fuit lumẽ infne puritat⁹. Accingant̃ q̃ tũic⁹ lineis: vt castitatẽ hẽant. Accigãt baltheis: ne castitas remissa sit: ne vẽto elatiõis aditũ pãdat: ne charitatẽ frigere faciat: ne iactãtia p̃sumptiõis bõa opa ipediat: ne ꝓpedito virtutũ cursu ipa ꝙcipisc̃tie sozdib⁹ pollutа vilescat: ⁊ tãdem ad ruinã supbiẽdo ipellat. accicti ẋo accipiãt thiaras in capitib⁹: vt ꝑter vigilãtẽ corꝑoree castitat⁹ custodiã visus: audit⁹: gust⁹: ⁊ olfact⁹ digne ꝛo custodiantur. e Vestiesq; his ⁊c. Bed. Oib⁹ bis vestiẽd⁹ erat aarõ ⁊ filij ei⁹: sz distin-

Nico. de lyra

a Strigesq; ⁊c. i. factã ex byssо. vñ ĩ heb. hr̃: Tũica byssina ⁊ longa ꝛ tũica iferioꝛi q̃ etiã erat cõis alijs sacerdotib⁹. ⁊ cingebak q̃dã baltheo q̃ erat etiã cõis alijs sacerdotibus. vt. s. dictũ ẽ. b Facies ⁊ bal. longa ꝛ baltheo supioꝛi q̃ cingebak supẽrale. c Pozro filijs aarõ. h ꝓm agit de vestimẽtis

cte vt ipe q̃dẽ oib⁹ his vteret. filij aũt vltimis trib⁹ q̃ eis ꝓpe ascripta sũt: cũ dr: Pozro filijs aarõ tunicas pabis lineas ⁊c. a Facies et feminalia ⁊c. Bed. Feminalia q̃ ad operiendam corꝑoris vl carnis turpitudinẽ fiunt: illam castimonie posꝛtionẽ que a copula cõiugali cohibet ꝓprie designãt sine qua nemo vel sacerdotiuz suscipere vl ad altaris ministeriuz consecrari potest. i. si non aut virgo permãserit: aut vxoꝛie coniunctionis federa solverit: quod nulli necessario imperatũ: sed voluntarie deo of ferenduz: vnde Mat. 19 b Ibidem. d Mõ omnes capiunt verbum istud: et q̃ potest capere capiat. Et paulopost his q̃ vꝛozem vel alios cognatos ⁊ impedimenta mũdi ꝓpter ipm̃ relinq̃rint cẽtuplũ in hoc seculo ꝓmittit: ⁊ in futuro vitã eternã. Aũ nõ iubeꝛ moyses hoc vestimẽto induere aaron ⁊ filios eius: sicut de prioribus dr: Vesties in his omnibus aaron fratrem tuum ⁊c. Sed facies femĩalia linea: vt opiant carnẽ turpitudis sue ⁊c. Tu feminalia pontifici ⁊ filijs eius facies: tu castitatis regulaz docebis: tu abstinendũ ab vꝛozio amplexu his qui sacerdotio fruituri sũt intimabis: nulli tñ violentũ buius cõtinẽtie iugũ impones: sz q̃cũq; sacerdores fieri ⁊ altari seruire volũt: ꝙte sua desistant fui cẽvꝛorum. Qd̃ vbi pfecerint: vt suscepto semel cõtinentie ꝓposito ministros se sanctuarij ⁊ altaris foꝛe ꝓsenserint: aderit lex diuina q̃ velut cetex habitũ sacerdotibus ꝛgruũ imponens quõ viuere aut docere debeant abundanter instituat: cõgaudẽsq; spõtanee deuotiõi dignũ sacerdotio de⁹ sapiẽ: patiẽ: mãsuetudinis celi spũal⁹: bũilitat⁹: miscoꝛdie: timoꝛ⁹ dn̄i: ceteruq; hmõi ornatũ supaddat. Alioq̃n iniq̃tat⁹ rei moziãk si. f. luxurioseviuẽtes sacerdotalẽ gradũ vsurpãt. Qui sensus seqntib⁹ ẋbis affirmat cũ dr: Cũq; patrẽ lauer⁹ ⁊c. vsq; eruntq; sacerdotes mihi religione ppetua. Mã negz ꝑ de feminalib⁹ a moyse accipiẽdis q̃dq; precipik. vñ ꝙstat q̃ hoc genere vestimẽti ipe aarõ ⁊ filij ei⁹ se pt⁹ induerant: ⁊ sic ad manũ moysi lauandi induendi vngendi ⁊ ꝙsecrandi intrabant. Ubi notandum q̃ consecraturus moyses eos primo lauit aqua: ⁊ sic habitum sacerdotis imposuit: qz necesse ẽ vt q̃ ad officiũ altar⁹ ꝓmoueꝛ ẽ: maloꝛib⁹ solito fluẽt⁹ lachꝛymax vel cõpunctionis se abluat vt quo mundioꝛ ad gradum accipiendũ accesserit: eo pfectius acceptum cõsumet. Hec ad aaron ⁊ filios eius pertinent. Sicq; fit vt aaron omnibus octo vestibus induatur feminalibus lineis: tunica linea hiacynthina: superhumerali: rationali: baltheo: thiara: petalo aureo. Filij eius quattuoꝛ tantum feminalibus linea stricta: cingulo: ⁊ thiara.

stimẽtis cõibus sũmo sacerdoti ⁊ alijs ⁊ patet lr̃a ex supradictis: vsq; ibi:
a Ne iniquitatis rei moziant. qz aliter mõ indebito accederent ⁊ irreuerenter.
b Legitimũ sempiternũ erit. i. lege firma ⁊ stabili firmatũ. Rones aũt ꝓdicto⁹ sic accipiunt in generali. ad ꝙ em̃ habebant sacerdotes vestes ꝓcipue et speciales vt haberent in maioꝛi reuerẽtia a pplo: ⁊ qz istud cedebat ad honoꝛẽ diuinum cuz essent medij inter deũ ⁊ pplm. Jn spẽali ẋo rones accipiuntur sic ẽm sensum lr̃alem. Per ornamenta em̃ istũ sacerdotis figurabak q̃si tot⁹ oꝛbis. Tunica em̃ linea figurabat terram: qz linũ nascit̃ de terra: Balthe⁹ tingens illã tunicam figurabat oceanũ q̃ circũdat terrã. Tunica hiacynthina ratione coloꝛis figurabat elementũ aeris in q̃ inserebanf tinnitnabula: qz in aere generanf tonitrua. Balthe⁹ aũt̃ cingens illã tunicã figurabat elementũ ignis q̃ ambit aerem. Suphumerale cũ rõnali sibi coniuncto figurabat celum sidereũ qs ex multis coloꝛib⁹ ⁊ picturis erat adornatũ. ad de signandũ pulchritudinẽ stellaꝝ. Duo aũt lapides onychini in supẽrali positi significabãt duo magna luminaria. s. solẽ ⁊ lunã. Duodecim gẽme in rõnali posite figurabãt. xij. signa ꝙdiaci: et ideo dicebak rõnale: qz terreno⁹ rationes sunt in celestibus: qz ab ipis emanant terrestria: ẽm q̃ dr Job. xxxviij. Nunquid nosti ordinẽ celi ⁊ pones rationem eius in terra? Per mitrã ẋo figurabak celũ empyreũ: et p laminã aureã supra mitrã positã: ipe de⁹ ꝑsidens oib⁹ creaturis: ꝓpter qs̃ in illa lamina nomẽ dn̄i tetragrãmatõ erat insculptũ: qs̃ ꝓpriak ipi creatoꝛi oĩm. Per ꝙ autem q̃ noia filioꝝ isꝛl erant sculpta in duob⁹ onychinis supẽrumeralis: et in duodecim gẽmis existentib⁹ in rõnali oñdebak

q̃ sumo sacerdoti erat ipositũ onus ꝓpli ⁊ ipm̃ debebat hr̃e in pectoꝛe ingis medi⁹ rationis oraũo ꝓ ipo dn̄m: et ꝓpter ꝓdicta de ipo aarõ scribit Sap. xviij. In veste poderis quã habebat: tot⁹ erat oꝛbis terraꝝ: ⁊ parentũ magnalia in quattuoꝛ ordinib⁹ lapidũ erant sculpta: ⁊ in diademate capitis illi⁹ magnificentia tua dñe scripta erat: ⁊ vocat̃ hic magnificẽtia nomẽ dn̄i tetragrãmaton. qd̃ oꝛ nomen eius magnuz: vt dictum est supra. vj. ca. quia est soli creatoꝛi omnium appꝛopriatũ. rationes autem mysticas predictoꝝ causa brevitatis omitto. Cetera patent.

Moraliter. Applica q̃s aarõ ⁊c. Jn ꝑ capso agit de oꝛ Ca. XXVIII namentis aarõ et filioꝝ ei⁹. ꝙ q̃ designanf virtutes ministroꝝ ecclesie. Fuerũt aũt qttuoꝛ ornamenta cõta aarõ ⁊ filijs ei⁹. Primũ fuit feminalia linea ad cooperiendũ turpitudinẽ carnis sue: et ꝙ ꝑ significat castitas. Secũm tunica linea ꝙ quã significat ꝓuersatiõis honestas. Tertiũ balthe⁹ siue cingulum vestes restringẽs: ꝙ qd̃ designatur moderatio rationis supflua restringẽs. Quartum fuit mitra in capite ꝙ quam designatur rectitudo intentionis sez vt omnia fiant ad gloziam dei. j. Coꝛ. x. Oĩa in gloziam dei facite. Jsta quattuoꝛ esse debent in omnibus ecclesie ministris generaliter. Pozeter hec aũt fuerunt quattuoꝛ ornamenta aaron pontificis. ꝙ que significanf quattuoꝛ q̃ specialiter debent in episcopis refulgere. Primũ fuit lamina aurea pendens sup frontẽ: in qua fuit sculptum nomẽ dn̄i tetragrãmaton. ꝙ quã intelligit iugis memoria dn̄i. Scõm suphumerale. ꝙ qd̃ intelligit ꝙ pontifex debet infirmitates subditoꝝ supportare. Hebꝛeo. v. Oĩs pontifex ex hoibus assumptus ꝓ hoibus constituit. Sequit: Qui condelere possit his q̃ ignoꝛant et errant. Tertiũ rõnale iudicij. ꝙ qd̃ intelligit potestas ⁊ scia iudicãdi. Quartũ tunica hiacynthina que erat coloꝛis celestis: idõ significat conuersationẽ celestẽ: ẽm qd̃ dr: Phil. iij. Nostra aũt̃ conuersatio in celis est. Jn hac aũt̃ tunica erant tintinnabula aurea ⁊ malapunica ꝙ que significanf sana doctrina cum bona vita quia cuius vita despicitur restat vt eius predicatio ꝓtenat

Jn ca. xxviij. vbi dr i postilla: Ad cuidẽtiã ꝓmi ⁊c (Greg⁹. home. xxxvij.

Additio. j. Joseph⁹ noh est renendus in hoc loco: etiam si sit de genere sacerdotali. ꝓtradicit enim manifeste lr̃e: nam vestes pontificales sunt tantummodo ꝓput ponuntur in ꝓma sc̃de. q. cij. ar. v. in responsione ad ir. ar. quarũ q̃dẽ octo. ꝓma vestis linea. sc̃da tunica hiacynthina cum tintinnabulis. tertia supẽrumerale cũ duob⁹ lapidib⁹ onychinis. quarta rationale quadratũ in quo erant. xij. lapides cũ noĩb⁹ filioꝝ isꝛl. in quo etiã mandabak poni doctrina ⁊ veritas. ꝙnta erat balthe⁹ seu cingul⁹. sexta thiara seu mitra. septia lamĩa aurea in frõte in q̃ erat nomẽ dn̄i. ⁊ de istis septẽ tñ fit mẽtio. j. Leui. viij. qñ moyses primo iduit ipm̃ aarõ ĩ põtificalib⁹. octauo aũt ẽ femorale ad opiẽdũ turpitudinẽ carnis: de q̃ veste octaua nõ fit ibidẽ mẽtio: qz nõ debebat indui ꝙ moyses ex bonesta te sz ꝙ ipmmet sacerdotẽ: fit tñ de ea veste exꝑssa mẽtio cõi⁹ Leui. xvj.

Jn eo. ca. xxviij. vbi dr i postilla: Dicit etiã ioseph⁹ q̃ iste splẽdoꝛ cessauit ⁊c.

Additio. ij. Jn toto tpe tẽpli sc̃di nõ fuit illa vestis ꝓtificalis q̃ dicit rationale iudicij: sicut nec arca testamenti. ⁊ quedaz alia q̃ ibi defecerunt: ꝓut oẽs hist⁹ie hebꝛaice testanf: quod etiam facit ꝓ fide nr̃a de q̃ tractandũ est dño ꝓcedẽte in ꝓbia Aggei. ij. sup illo⁹ verbũ: Magna erit glia domus isti⁹ nouissime plus q̃s ꝓme. vñ nõ ẽ dicẽdũ q̃ solũ p. cc. annos aũ tps Titi cessauerit

Replica correctoꝛij ꝛ Bur. (sauerũt cũ i toto tpe tẽpli sc̃di defuerũt. Jn ca. xxviij. vbi postil. dic̃ materiã vestiũ sacraꝝ et numerum debere accipi et distingui ẽm dicta ioseph⁹: qui scripsit ex experientia quia de genere sacerdotali: et quia vidit ⁊c. Burgensis dicit Josephum non esse tenendum: quia ẽm littere veritatem vt dicit sunt tantum octo vestes: et allegat ad hoc sanctum Thomam. Sed mirum videtur q̃ Burgẽ. proferat dicta sancti Thome. in hac materia que in sacto consistit: quod nec sanctus Thomas nec Burgensis

vnc̄ vidit sicut Iosephus: nec est contra lr̄am: q: lr̄a bñ inspecta numerat pluc̄ octo vestiū noīa: nec est mirū q̄ Leui. viij nō fit mentio de femoralī: q: nec fit mentio de c̄ona linea qua cingebaī tunica linea inferior: q̄ cēis erat pontifici ⁊ aliis sacerdotibus: nec fit ibi mētio de cydari linea: q̄ erat mitra pōtifici ⁊ aliis sacerdotib⁹ de q̄b⁹ manifesta fit mētio Leui. xvj. q̄b⁹ adiūctis ad alias octo enūeratas p Burgē. fiūt. x. prout vult Iosephꝰ: quē ꝺ Burgē. ipzobare nitiī nec pōt dicere burgen. cū tho. q̄ mitra linea quā dic̄ lr̄a cydari sit eadē cū thyara: q: thyara q̄ soli⁹ pōtificis mitra ē hiacynthina fuit: nec est ⁊ristle eadē fuisse mitrā sacerdotū ⁊ pontificis: ſz q̄ sacerdos hēbat mytrā byssinā mīi ad modū bireti: pōtifex aūt sup buiusmodi iusmodi būit thyarā hiacynthinā: nec pōt dicere cū dē fuisse cīgulū lineū ⁊ baltheū: q: cīgulo lieo cīgebaī tūica byssina qō fuit cōe pōtifici ⁊ sacerdotib⁹. baltheo āt cīgebaī ⁊ strin gebaī tūica hiacynthia cū suphūerali q̄ erant pontifici: speci alia: nec ē ⁊risile tūicā lineā ⁊ hiacynthinā vnico cīgulo strīgi añc̄ hiacynchia pōtifex iduereī vſ ptz q̄ Iosepho in his reb⁹ expto credi optet. ¶ In eo. ca. vbi posīil. allegat Josephū dicēte q̄ fulgor q̄ ꝓcedere consueraī a rōnali cessauit tpe tēpli scōi: Bur. dic̄ toto illo tpe rōnale nō fuisse: ſz ꝺ non videī: q: tpe alexādri magni vſus ē sūm⁹ sacerdos in eo vt patet in ipius hīstoria: nam ille fuit principalis decor i sūmo sacerdote.

Glo. ordi.

¶ a ¶ Sed ⁊ ꝺ fa. ⁊c̄. ¶ Ca. XXIX Beō. Mactent aarō ⁊ filios⁊ eius habitus qualis esse debeat ꝺsignaī: Sequiī modus consecrationis: q̄ ipos vel tabernaculū cū oī suppellectili dedicari opteat: obla tis. s. dño vitulo ⁊ duob⁹ arietib⁹: panibus q̄z tritīceis nō solū açymis ſz oleo ꝺspsis: addito oleo vnctionis: q̄ cūcta bonoꝝ opeꝝ deuotione: ⁊ fidei mundiciā sol diuine illustratōis gratiā q̄b⁹ ꝺsecrari optet sacerdotes: figurate demōstrāt. b ¶ Tolle vitulū. Stra. Quisq̄ pōtifex vī sacerdos tauꝝ dz offerre. i. passionē xp̄i firmit credere ⁊ imitari. Et duos arietes: vt credat eūdē xp̄m ex coꝝpe ⁊ alā ꝺsiare. Et panes açymos. i. mūdiciā vite ⁊ oleo cōspsos: vt inī oēs ⁊rutes nō negligat opa miscōie: vel nō a se ſz a dono gr̄e se credat habere.

c ¶ Et crustulā. Beō. Crustulaz oleo cōspsā ad ꝺsecrationē nr̄am dño offerim⁹: cū oīa q̄ facim⁹ p internā spūs grām in cordis deuotiōe pigneſcunt. Lagana oleo lita: cū foris spūalia eē quo agimus indubitanter in exēpluz viuendi oñdim⁹: q̄b⁹ oblationib⁹ cōsecratio nr̄a ꝓficit: dū p bona opera ⁊ cogitationes puras meritū nobis sctīmonie deo donāte acquirimus.

d ¶ Cūq̄ laueris pa. ⁊c̄. Beō. Prius lauari iubenī. deinde ornari vestib⁹ q: ācunc̄ sacerdotij officium assumit vnda lachrymaꝝ se abluere debet: vt ad mīsteriū diuinū dign⁹ ap⁊oximet ¶ Beda. Posset in hoc lauacro baptīsmus sacri fontis intelligi: si conse quereīur vt quis in sacerdotium electus tunc primum aqua baptismatis in remissionem peccatorum abluereī ⁊ non contradiceret apostolus dicēs: 1.Tim.3.b Non neophitus: ne in superbiam elatus: in iudicium incidat diaboli.

e Indues aaron ⁊c̄. Beō. Notandum q̄ cum in exodo aaron octo vestibus induendus asseueretur: in leuitico nonum addi videīur: Balthe⁹ scilicet quo linea tunica añ indutam hiacynthinam prec̄icta erat. sicut em̄ scriptum est. Cūq̄ lauisset eos vestiuit pontificem subucula linea accingens eum baltheo: et induens tunica hiacynthina desuper humerale ipositit: quod stringens cingulo aptauit rōnali.

¶ Beō. Notandum q̄ quattuoꝝ colores eximij: quibus factus est habitus sacerdotis totidem mundi elementis congrua comparatione aptantur. Byssus vel linum terre: quia ex ea nascitur: purpura aquis que de marinis tingitur chocleis. Hiacynthus et coccus aeri et igni ob similitudinem colouis. Coccus bis tinctus: quia ignis est gemine virtutis: lucet enim et vrit. Aiunt hebrei q̄ pontifex figuram omnium elementoꝝ in habitu gestauit: quia pro toto mundo immolans rogare debet quibus nos forte addere possumus q̄ in oī hoīe figura oīm elementoꝝ ꝓtinet. Ignis i caloꝛe. aer⁹ in

¶ halitu

Glo. ordi.

a ¶ Sed ⁊ b facies vt L.XXIX mihi i sacerdotio ꝓsecrenī.

a ¶ imolationē xp̄i ⁊ aſpsionē sanguis ei⁹ hec aīa lia imolata demōstrāt p quā a pcis ablucī et i bonis oḡib⁹ sum⁹ vtuificandi.

b Tolle vitulum de armento et b+

a ¶ patriarcharum. ¶ quia xp̄s imolatus est pro vtroq̄ populo.

duos arietes immaculatos: c

¶ gen⁹ panis absq̄ fermento in siliquidine crustule durar⁹ oleo cōspersus: oleū aūt pinguedinē gr̄e vel vnctionē spūs vel miscōie significat. ¶ vnde apls: Itaq̄s epulemur nō in fermento veteri: nec q̄s in fermento malicie ⁊ nequicie sed in azymis sinceritatis ⁊ veritatis.

c panesq̄ açymos et crustulam d absq̄ fermento: q̄ conspersa sint e

¶ vt sacerdotij oḡa nō solū a fermēto malicie et nequicie castigara: sed etiam pinguedine charitatis diuinis conspecctibus sint digna.

oleo: lagana quoq̄ azyma: oleo lita. De simila triticea cūcta faci/ f

a ¶ vt passionē xp̄i firmiter credat.

es ⁊ posita i cāistro offeres: vitū/ l

a ¶ q: i xp̄o ver⁹ coꝛp⁹ ⁊ vera aīa. b ¶ pōtifices ¶ pbꝛeros imitatores pōtificis. ¶ vel aditū.

filios eius applicabis ad ostiuz m

a ¶ q: absolucī sunt aḡ lachrymaꝝ qui consecrā di sunt.

tabernaculi testimōij. Cūq̄ lāue n+

ris patrē cum filijs suis aqua in/ o+

dues aarō vestimentis suis id est

a ¶ hec supra exposita sunt. ¶ cōtinēcia corpali b ¶ hiacynthina. ſ. spe celesti. c ¶ pōdere operis

linea ⁊ tunicā superhumerali et

a ¶ sapie mētis. b ¶ domita oī cōcupiscētia.

rōnali: q̄ cōstringes baltheo:

¶ vt quattuoꝛ sensus discrete custodiantur: ⁊ ad deum dirigantur.

⁊ pones thiaram in capite eius:

¶ in qua nomen domini ineffabile quod omnia decorat ⁊ pregit.

et laminā sanctam super thiaraz

¶ Spūssancti vī vngit te ꝺ⁹ deus tu⁹ oleo letī cie p⁊e. con. tuis.

et oleum vnctionis fundes sup p

Nico. de lyra

a ¶ Sed ⁊ hoc facies. Hic ꝓsequit er agit de ꝓsecratiōe sacerdo tū: vbi p̄mittunt ea q̄ sunt ne cessaria. scō describit cōsecratio ipa ibi: Cūq̄ laueris pa. Illa autem que necessario requirebanī ad coꝝ consecrationē erāt q̄dā aīalia in coꝝ consecratione imolāda: ⁊ diuersoꝝ panuꝝ genera offerenda: q̄ noīanī cum ꝺ:

b ¶ Tolle vi. de ar. in memoriā explationis pcti aarō. p fabricatione vituli

c ¶ Et duos arie. vnū in memoriam obedientie abzaā q̄ obtulit arietez. p isaac: cuius obediēcie sacerdotes debebant imitatores eē ⁊ maxīe sūmus sacerdos: ⁊ aliū i mēoriā agni imolati i exitu p̄ri isr̄l de egypto: p cui⁹ im molationē fuerī libati ab āgelo exterminatoꝛe ⁊ egyptioꝝ seruitute.

d ¶ Immaculatos. istō nō solū refertur ad arietes: vt credūt aliq̄: ſz etiaz cū b ad vitulū: q: nullū aīal bñs macūlā debebat imolari maxīe in sacerdotū ꝺsecratiōe. e ¶ Panesq̄. ad denotādū q̄ sacerdotes debebāt esse absq̄ fermēto coꝛruptiōis malicie et neq̄cie: ſz debebāt ꝺ fuire i açymis sinceritat⁹ ⁊ ⁊rit⁹: vt dic̄ Apls. j. ad Coꝝ. v. Itē q: sacerdotes idoloꝝ oferebāt pānes fermētatos ⁊ iō in dete stationē hui⁹ ꝓcipiunt ꝺ offerre sacerdotes ꝺi pānes açymos. f ¶ Et crustulā. modic⁹ ē pānis ⁊ valde tenuis: ita q̄ ſi totū ē crusta: vñ i hebreo dr̄ Simellā. g ¶ Que ꝺsper. sint oleo. q: i pistatiōe farine nō solū pōebatur aḡ: ſz cū ꝺ oleū. h ¶ Lagana q̄z. di cūt aliq̄ q̄ erāt pānes frixi in patella. Ista expositio ñ pōt stare. q: tūc dicer⁹ oleo linita nō lita: vide sūmā bā tonis vbi expōit lino ⁊ linio. Ra. sa. dic̄ sup Leui. q̄ erat pasta cocta i aq̄ calida: ⁊ talē modū cibi vocāt lōbardi lagana. i ¶ Oleo lita. ista linitio ſm expositiōe p̄mā erat frixio i oleo ſm Ra. sa. erat figura q̄dā ꝓtracta super lagana cū digito in oleo tincto et erat illa figura sīlis caph greco.

k ¶ De simila ⁊c̄. ē aūt simila faria tritici delicatissima. l ¶ Et posita ⁊c̄. ad ꝺ āt i hac oblatiōe pōebāt tot genera panū: q: talia erāt accepturi po

stea sacerdotes a pplo. seq̄t: m ¶ Applicab⁹ ad h. t. i. i atrio vbi erat altare holocaustoꝝ. n ¶ Cūq̄ la. ꝺ ñr describit ꝺsecratio ipa q̄ ꝺsistit i ornatu sacerdotū: ⁊ vnctiōe ⁊ imolatiōe ⁊ p̄mo agit ꝺ ornatu coꝝ ⁊ vnctiōe sūmi sacerdot⁹. scōo de imolatiōe. ibi: Postq̄ initiaueri. Circa p̄mū ꝺ: Cūq̄ laueris ⁊c̄. In ꝺsecratione em̄ ipoꝝ ista lotio aḡ erat p̄mū: et vt dicit Ra. Sa. non intelligit de lotione manuū et pedum: solum de qua habetur infra: sed intelligitur etiam de lotione totius coꝛpis. o ¶ Indues aaron. modus aūt induēdi et ornandi ipm plenius est expositus ca. prece.

p ¶ Et oleū vnctionis ⁊c̄. Alij aūt sacerdotes iferiores non vngebanī i capite ſz solū sūm⁹ sacerdos. Ad denotādum q⁊

potestas

Glo. ordi. Exodi Ca. XXIX Nico. de lyra

habitu: aquarū i humoꝛe: terre i mēbroꝝ soliditate. Aū bō grece microcosmus. i. minoꝛ mund⁹ vocaī. Auꝝ ho in eodē habitu rōnalē xtutē bonis interiorīs significat. Unde i eo. ppie sanctū dñi scriptū ē. q: tm̄ per hāc

a ¶ caput viri xp̄s caput xp̄i ꝺ⁹. ¶ mentē vt interioꝛ hō consecretur. ¶ tunc

cāput ei⁹: atq̄ hoc ritu consecra/ a

a ¶ pbꝛteros vel xp̄i vicarios. b ¶ vt remoti a pplo adhereāt deo.

bit. Filios quoq̄ illi⁹ applicab a

a ¶ cōuentia castitatis. b ¶ vt sit iustitia cingulū lūboꝝ ei⁹: ⁊ fides cinctoꝝ renum eius.

⁊ indues tūnicis lineis: cingēſq̄ baltheo aaron ſcz et liberos

a ¶ hec oīa facit moꝛses. i. lex ꝑm cui⁹ institutionē oīa fiunt. b ¶ custodiā oīm sensuū.

ei⁹: ⁊ impōnes eis mitrās erūtq̄

¶ Dic consecrati. ¶ q̄ ꝑpetuā religionē. i. xp̄ianam significat.

sacerdotes mihi religione perpe

¶ oīa bona vt operentur ⁊ nulla mala. ¶ q̄b⁹ cōtrectent sancta. ¶ consecraueris.

a tua. † Postq̄ initiaueris manus b

¶ q̄ sicut ꝓdixerat lex xp̄s imolatus est.

b coꝝ applicabis ⁊ vitulū coꝛā ta/ c

¶ q̄ ꝑtā nr̄a portauit.

bernaculo testimonij. Imponēt e

¶ q̄ oblat⁹ ē deo in odoꝛē suauitatis.

illius: et mactabis eū in conspe/ f

ctu dñi iuxta ostium tabernaculi

testimonij: sumptumq̄ de san/

a ¶ Super quattuoꝛ iustos nitentes virtutibus. ¶ quattuoꝛ principales virtutes.

guine vituli pones super coꝛnua g

a ¶ q: virtus dei est. ¶ i. spūsancto: qui omnes replet carismatibus suis.

altaris digitō tuo: reliquum au/ g

a ¶ miseroꝛes ineccleſia.

tem sanguinem fundes iuxta bā

a ¶ carnalia desideria.

¶ hec in leuitico expōsita plene inuentes que p⁊e termittimus ad alia festinantes.

sim eius. Sumes ⁊ ādipē totum b

q̄ opit intestia: ⁊ reticulū iecoꝛis i k

ac duos renes: ⁊ adipem qui sup l

eos ē: ⁊ offeres incēsum sup alta/

re: carnes vero vituli ⁊ coꝛium ⁊ m

¶ extra ciuitatē passus est xp̄s.

fimū cōbures foris extra castra:

¶ xp̄m ducem ⁊ pastoꝛem ouium.

eo q̄ pro peccato sit. Unum quo n

q̄ arietem sumes: super cuius ca o

¶ q: xp̄m mori sacerdotes tradiderunt.

put ponēt aarō ⁊ filij ei⁹ manus:

quē cū mactaueris: tolles de san

guine eius: ⁊ fundes circa altare p

ipm autez arietem secabis in fru

sta: lotaq̄ intestina ei⁹ ac pedes

pones sup concisas carnes: ⁊ sup

caput illius: ⁊ offeres totū arie/ q

¶ Oblatio

Nico. de lyra

potestas offerendi ab ipo derivabatur ad alios. Dicunt tamen aliqui q̄ manus eorum vngebantur: sed hoc non habetur ex textu: et patet in sequentib⁹ nec est verisimile q̄ non fuisset expressum hic vel Leui. viij. vbi ponitur executio consecrationis sacerdotum que hic predicitur fieri: cum talis vnctio eēt quid notabile: sed circa eos de vnctione non fit aliqua mentio hic vel Leui. viij. nisi q̄ de oleo vnctionis ⁊ sanguine hostie fiebat quedā mixtio qua ipi ⁊ vestes eoꝝ aspgebāī: et si alicubi dicanī vncti: potest de hac aspsione expōi. Materia aūt huius vnctionis infra describitur: ſz figura vel forma nō habetur ex textu. Dicit aūt Ra. Sa. q̄ erat in figura caph greci: incipiens a capite et descendens versus palpebras ⁊ fiebat cū digito ipius consecrantis in vnctione tincto. a ¶ Filios quoq̄ illi⁹ applicabis ⁊ indues tunicis lineis cingesq̄ bal. ⁊c̄. Modus aūt induendi ⁊ ornandi ipm plenius expositus est ca. pece. b ¶ Postq̄ initiaueris. Hic consequenter agitur de immolatione que requirebatur in sacerdotum consecratione: et primo ponitur sacrificium pro peccato. secundo sacrificium holocausti. ibi: Unum quoq̄ arietem. tertio hostia pacifica. ibi: Tolles quoq̄ alterum. quarto ostenditur q̄ hiusmodi ritus in consecratione sacerdotum septem diebus continuis debebat replicari. ibi: Omnia que precepi tibi Circa primum dicitur: Postq̄ initiaueris ⁊c̄. In hebreo habetur: Postq̄ implueris. hoc enim precedebat sacrificium: et talis initiatio vel impletio erat applicatio eorum ad sacerdotale officium. †Leui.i.b cc.3.4

c ¶ Applicabis ⁊ vitu. pro peccato immolandum.

d ¶ Coꝛam tabernaculo testimonij. in atrio. vt predictum est. e ¶ Imponentq̄ aaron ⁊c̄. ūsi confitētes q̄ vitulus interficiebat p pctō eoꝝm: ⁊ q̄ ex rigore iusticie erant digni morte: sed ex diuina misericordia mors in animal transferebatur. Itē per talem impositionem manus accipiebant potestatem offerendi de cetero hostias pro peccato. f ¶ Et mactabis eum. mactare em̄ hostiam pertinet ad sacerdotis officium. quod quidem officium faciebat moyses in consecratione aaron et filiozum eius. ⁊ ideo sibi ꝺ: Mactabis eum sumptumq̄ de sanguine vituli pones super coꝛnua altaris. Dicit Ra. Sa. q̄ hec positio fiebat tantū in duobus carnibus altaris cōtradictorie se respiciētibus: et sic sanguis ibi positus respiciebat ad q̄tuoꝛ partes altaris: quia quilibet angulus cōmunis ē duabus partibus in ipo concurrentibus.

g ¶ Reliquū autem san. fun. in. basim eius. erat enim circa pedem altaris quidam canalis vbi effundebat sanguis: in quo erant quedam foꝛamina per que sanguis intrabat terram. h ¶ Sumes ⁊ adipem totū. voluit em̄ ipm dñs sibi offerri ⁊ incēdi: ita q̄ non comederetur ex eo: et ad excludendū modum idolatrarum qui adipes victimarum suarum comedebant. ¶ q̄ dicitur Deutro. xxxij. de quoꝝm victimis comedebant adipes ⁊c̄. Item ad designandum q̄ pinguedo gratie ⁊ virtutis nobis collata soli deo est attribuenda. i ¶ Et reticulum. i. quedam pinguedo facta ad modum retis.

k ¶ Jecoris. In hebreo habetur: Epatis.

l ¶ Ac duos renes. i. renūculos: vt dr̄ Leui. viij. vbi ponit executio hui⁹ oblatōis q̄ ꝺ ꝓcipit. m ¶ Carnes vero ⁊c̄. ad denotandū q̄ pctm ⁊ ei⁹ circūstātie ⁊ occasiones debēt cōgari a sacerdotib⁹ q̄z officiū ē p remissiōe pctoꝝ pplī offerre ⁊ orare. n ¶ Unū q̄z ⁊c̄. hic agit de hostia holocausti. o ¶ Sup cui⁹ ca. ⁊c̄. In hac em̄ oblatiōe faciebat moyses officiū sacerdotī vt dictū ē: et iō aarō et filij ei⁹ erāt offerētes moysi vt potius deo p moysen: sic ppls postea debebat offerre aaron ⁊ filijs ei⁹. Populares vero offerētes sacerdoti aīal ad imolādū ponebāt man⁹ sup caput bestie immolāde. vt ꝺ Leui. i. ⁊. ij. ⁊ alijs pluribus locis. ad denotandū q̄ renūciabāt totalit illi aīali ⁊ in domuz trāsferebāt: et eadē rōne aaron ⁊ filij ei⁹ ponebāt hic man⁹ sup caput bestie hui⁹ ⁊ seq̄ntis. Itē vt per tales impositionem acciperent potestatem offerendi hostias holocausti.

p ¶ Et fundes circa altare. non in parte superiori. sed magis circa basim: nec fiebat cum digito sicut de precedenti dictuz ē: sed magis cum baculo argenteo. vt dicit Rabi Salomon.

q ¶ Et offeres totum arietem in incensum sup altare. ꝑp̄ ꝺ. n. ꝺ: hostia

holocausti

† De cōse. dis.1.c.non oportet.

a Oblatio ē dō. tē. Aug⁹. Odor suauitat⁹ dño sepe dr sacrificiū de victimis pecor: nō q̄ de⁹ delectet fumi odore: sed q̄ his significat spiritualiter deus delectat: cū spūalit exhibet: sic odor dei spiritualit itelligit. nō em sic nos odorē corporeis naribꝰ ducit.

b Et q̄ ingredie. tē. Aug⁹. Quō ppriꝰ dic huiꝰ vntⁱ cē itra re i tabernaculuz testimonij: debuire instis: cū illa q̄ sūt ex velū q̄ velantur sanctasanctorum sancta appellentur ⁊ tabernaculum testimonij etiam illud vocatur vbi sancta sūt: id est mensa ⁊ cādelabrū vbi cū deseruiant sequentes sacerdotes ad mensam et candelabrum ⁊ ipm altare quō dicit vnum succedentem aaron q̄ intret in tabernaculū testimonij deseruire in sanctis. Si enim dixisset deseruire in sanctissanctorū: nulla questio esset. Ad hoc em vbi ē arca testimōij sol⁹ itrabat sūm⁹ sacerdos nisi forte eoipo q̄ vnuz dicit itrare tabnaculū testimōij: deesse in sanctis: nō vult itelligi in sanctissancto: quia ⁊ ipa sancta dicunt. nō. n. omnia que sancta sunt et sanctasanctorum dici possunt sed que sanctasanctoꝝ vtiq̄ sancta sunt. Hic aūt vnus qui semel i anno introibat in sanctasanctoꝝ christum significat. Qđ autē prefiguratum est in sanctasanctorum: vt super arcam q̄ legez habebat esse propitiatorium vbi dei misericordia significata itelligit: qua propitius fit peccat⁹ eorū q̄ legē nō iplent.

D †21.dis.§.1 in prin.

Hoc. n. videt etiā in ipa veste sacerdotis significari: q̄ et ipsa sacra eccle significat q̄ i logio. i. rōnali in pectore sacerdot⁹ posito iudicia ostituit. In lamia vo scificationē ⁊ abolitionem petō: tanq̄ rōnale sit i pectore sile arce i q̄ lex erat ⁊ lamia i

§ fronte tē in incensum sup altare.† Oblatio est dño: odor suauissim⁹ victie dñi. Tolles q̄z arietē altez: super cuius caput aaron ⁊ filij ei⁹ ponēt man⁹. Quē cū imolaueris: sumes

a § q̄ imolatione ꝓpi purgar⁹ est ⁊ innouar⁹ audi tus iudaici populi.

de sanguiné ipius: ⁊ pones super extremū dextre auricule aarō ⁊ fi

§ in quo significanť opa purgara.

lioꝝ eius: ⁊ sup pollices man⁹ eoꝝ ac pedis dextri fundesq̄ sanguinē super altare p circuitū.† Cūq̄ tuleris de sanguine qui est super altare: ⁊ de oleo vnctionis: asperges aarō ⁊ vestes ei⁹: filios ⁊ vestimēta eoꝝ. Cōsecratisq̄z ⁊ ipis ⁊ vestibus tolles adipē de ariete ⁊ caudam ⁊ aruinā que opit vitalia: ac reticulū iecoris ⁊ duos renes: atq̄ adipem qui super eos est: armumq̄ dexterum: eo q̄ sit aries consecrationis: torta mq̄ panis vnius crustulā conspersā oleo: lagenū de canistro azymoꝝ quod positum est in conspectu dñi ponesq̄ omnia sup manus aaron et filiorum eius: ⁊ sanctificabis eos eleuans coram domino. Suscipiesq̄z vniuersa de manibus eoruz et incendes super altare in holocaustum: odorem suauissimum in ꝓspectu dñi: qz oblatio ei⁹ est. Su

§ vt ois eius sensus ⁊ cogitatio cōsecretur dño.

mes quoq̄z pectusculuz de ariete

§ hoc. n. primet ad summum sacerdotem.

q̄ initiat⁹ ē aarō: sctificabisq̄z illū eleuatū coram dño: et cedet in ptē suā: Sctificabisq̄z ⁊ pectusculū cō

§ vel tionis.

secratū ⁊ armū quē de ariete sepasti q̄ initiat⁹ ē aarō ⁊ filij ei⁹: cedēt qz i ptē aarō ⁊ filiorū ei⁹ iure ppetuo a filijs isrl: qz primitiua sūt et initia de victimis eorū pacificis q̄ offerūt dño. Testē aūt sctām q̄

§ vt religionē ⁊ sctatē ei⁹ successores imitent.

vtiq̄ aarō hēbūt filij ei⁹ p⁹ eum vt

§ opera.

vngant i ea: ⁊ ꝓsecrēt man⁹ eoꝝ

§ cōtinuis. s. qb⁹ sacerdotiū dedicat. § sūm⁹. s. qui nō poterat cē nisi vn⁹.

Septē dieb⁹ vtet illa: q̄ pōtifex p eo fuerit cōstitut⁹ de filijs ei⁹: et q̄ ingredie⁹ tabernaculū testimōij vt ministret i sctūario. Arietē aūt ꝓsecrationis tollet: ⁊ coques carnes i loco sctō: qb⁹ vesceť aarō ⁊ filij eius. Pānes q̄z q̄ sūt i cāistro: i vestibulo holocausti: quia tota cremabatur ad honorem diuinuz ꝓter sanguinem qui effundebatur modo predicto: et pellem que erat sacerdotis.

a Oblatio est dño odor suauissim⁹. non qz deus delectaret in fumo carniū crematarū sed inobedientia ⁊ fide et deuotione offerentiū: ⁊ maxie qz tales oblationes et victime erant q̄dā figure ⁊ ꝓtestationes xpi imolandi ꝓ salute mundi. b Tolles q̄z arietē alterū. Hic agit de hostia pacifica: q̄ offerebat ꝓ grāruactione de bono ꝓterito: vel ꝓ impetratione boni futuri: ⁊ vtraq̄ causa hic cōcurrebat: qz aaron ⁊ filij eius debebāt grās agere deo: de hoc q̄ ꝓ ipm ꝓmouebant ad dignitatē sacerdotalē: et supplicare vt de⁹ daret ipis grām exercendi illud officiū digne. c Sup cuius caput tē. vt illā victimā deo totaliter darent: ⁊ vt offerendi hostias pacificas acciperēt ptātem. d Sumes de sanguine ipius intingendo digitū. e Et pones sup extre. dex. auri. ad denotandū q̄ debebant hre aures aptas ad ꝓcepta dñi: et etiā obedientes: qđ designabat ꝓ extremū auricule qđ est molle ⁊ tenez non relistens. f Et sup pollices tē. Hic Ra. Sa. q̄ fiebat sup iunctura media pollicis: ad denotandū q̄ debebant eē ꝓmpti ⁊ expediti in oblatione sacrificiorum. g Fundesq̄ sanguinē super altare tē. Hic Ra. Sa. q̄ fiebat tantū in duob⁹ loc⁹ cōtradictoriis: ⁊ sic sanguis respiciebat ad ūttuoꝝ partes altaris que perficiunt altaris circuitum. h Cūq̄ tuleris de sanguine qui est super altare ⁊ de oleo vnctionis. ex quibus fiebat quedam mixtio vnde aspsi sunt sacerdotes ⁊ eoꝝ vestes in memoriā deuotionis iacob fundentis oleū super lapidem: vt hr Gen. xxviij. Et sanguinis imolati in exitu de egypto per quez fuert libati. i Tolles adipē de ariete ⁊ caudam tē. armumq̄ dexterum tē. hoc dicit ꝓ tanto quia non legitur alias armus dexter crematus de hostijs pacificis: sed cedit in partem sacerdotis. ⁊ sequitur: k Ponesq̄ omnia sup manus aaron et filioꝝ eius. quia erant quedā ꝓtiones de oblatioib⁹ eoꝝ. l Et sanctificabis eos eleuans co. dño. In hebreo habetur: Et ventilabis coram dño. Dicit Ra. Sa. q̄ ista ventilatio fiebat per talē modum q̄ moyses supponebat manus suas manib⁹ aaron et filiorum eius tenentiū predicta eleuans. primo sursū postea retrahens deorsum: ⁊ deinde deducens versus orientem ⁊ versus occidentem: ad aquilonem ⁊ meridiem. ad designandum q̄ illa offerebantur deo qui dñat celo et terre et quattuoꝝ partibus orbis. Patet etiā q̄ predicta deductio seu ventilatio fiebat in modū crucis in quo figurabat q̄ xp̄s futurus erat offerend⁹ in cruce ꝓ mundi salute. m Suscipiesq̄z tē. qz faciebāt sacerdotis officiū. vt predictū est. n Et incendes sup altare. erat em hostia pacifica. et iō vna pars incendebat ad honorē diuinū. alia aūt pars erat ipi⁹ sacerdotis. iō subditur: Sumes quoq̄ pectusculum. et subditur:

o Et cedet in partem suā. quia agebat vices sacerdotis. Tertia aūt pars erat offerentiuz: quā comedebant coz̄ dño: et ista fuit aaron ⁊ filioꝝ eius in hac oblatiōe qz erant offerentes: de qua ꝓte dicet post sed interponūtur quedā alia ⁊ primo de his que debent accipe sacerdotes. cum dicit: Sanctificabisq̄ et pectulum tē. et sequitur: p Cedentq̄z in partē tē. non est intelligēduz q̄ pectusculum huius hostie et armus dexter fuerit aaron et filiorum eius: quia pectusculum cedebat in partem moysi. vt dictum est et armus dexter fuit cremat⁹ super altare: vt similiter dictum est: sed est intelligendū q̄ iste due partes debebant cedere in partem sacerdotum de sacrificijs postea fiendis a populo. secūdo interponitur de successione consecrationis: cum dicitur:

q Et estem aūt san. qua vti. aa. ba. filij eius post eum. q̄ sez succedent ei in officio sūmi sacerdotij: vnde Rume. xx. dicitur q̄ aaron fuit nudatus vestibus suis: et eleazar filius eius ei succedens in officio illis fuit indutus.

r Et vngantur in ea. l. ad sacerdotium promoueātur ⁊ consecrentur ſm modum determinatum hic.

s Arietem aūt consecrationis. Hic interpositis predictis ponit tertiam partem hostie pacifice: que erat offerentium: ⁊ in hoc casu erat aaron et filiorum eius.

t Et coques carnes in loco sancto. i. in atrio.

v Quibus vescetur aaron et filij eius. quia erant offerentes. x Jn vestibu. Jn hebreo hr: Jn ostio tabernaculi

✠ aliquo

§ fronte: silis ꝓpitiatoria: qs̄ super arcam erat: ⁊ vt vtroblq̄ seruaret qđ sctus ē: Super altar ut miscōia iudiciū. § Facies

† Jaco. 2. c

Nico. de lyra

naculi: et in idē reuertit: quia erat i atrio qđ q̄dē atriū erat añ tabernaculi ostiuz. a Cōdet tē. sic i būanis ondit dñs placat⁹ altcui: qñ admittit ad mensā eius.

b Alienigena nō vescet ex eis. i. qui non est de filijs aaron. c Omia que ꝓcepi tibi. Hic ostēdit qualiter cōsecratio sacerdotū sit consumāda dicēs: Oīa que ꝓcepi tibi fa. tē. Dicit Ra. Salo. q̄ hoc dicit ad ostendendū q̄ ꝓdicta erant de necessitate sacramenti in ordinatione sacerdotū: ⁊ iō si aliqđ deesset: illa cōsecratio esset nulla: ⁊ misteriū illoꝝ esset pollutū. d Septem diebus manus consecra. Jn heb. habet: Implebis manus eoꝝ: que q̄dē impletio refert ad ea que ponebant sup man⁹ aaron et filioꝝ eius vt ventilarent coram dño: vt predictū est. e Et vitulū ꝓ pctō suoffer

§ quod est extravelum.

res tē. et sic patet q̄ duo sacrificia reiterabant septem diebus cōtinuis. s. hostia pacifica: ⁊ ꝓ pctō. ⁊ idem intelligendum est de hostia holocausti: ⁊ de annexis eiusdem. Dicit autē Josephus q̄ omia predicta circa aaron ⁊ filios eius ac coruz ve

ste ,, iterabant septē dieb⁹. f Mundabisq̄ altare. Postq̄ egit de consecratione sacerdotū. hic consequēter agit de exercitio officij ipoz̄um. ⁊ primo ostendit dictū exercitiū. secūdo quid adhoc erat necessariū ante mediū. ca. sequē. ibi: Locutusq̄ est dñs ad moy. Adhuc primo ostēditur ꝓdictū exercitiū in altari holocausti. secūdo in altari incensi in ꝓncipio sequētis ca. Adhuc ꝓmo describit consecratio altaris ꝓdicti. secūdo quid debeat sup illō offerri. ibi: Hoc est quod faciesin altari. tertio vtilitas buiꝰ sacrificij. ibi: Ad ostia. te. co. Circa ꝓmū dicit sic: Mūdabisq̄ altare cū immolaueris expiatōis hostia. Dicit Ra. Sa. q̄ hec hostia non erat alia nisi illa que offerebat ꝓ peccato aaron ⁊ filioꝝ eius septem diebus consecrationis sue. post cuius oblationez sup altare mūdabatur ipm altare: ⁊ postea vngebatur vnguento quod describit ca. sequen.

g Septem diebus expiabis. qz hec ꝓsecratio altaris septez diebus replicabat.

h Et erit sctm sanctorum. Hic accipitur sanctum sctōrum equinoce. et put dicitur de pte templi in qua erat arca testamēti: quia de illa pte dicitur tāq̄ ꝓpriū nomē eius vt dictum est supra. ca. xxv. De altari vero holocausti dicitur denotatiue tm̄ respectu eoꝝ que veniunt in commūem vsum hominum. i Omnis qui tetigerit illud sanctificabitur: id est sacerdotes ad ministrandum ibidem acceden

tes debent ꝓius mundari et sanctificari Ra. Sa. dicit q̄ hic est textus verꝰ. Omne tangens illud sanctificabitur. dictio enim hebraica que ibidem ponitur est omnis generis ⁊ indifferēter idem significat quod omnis vel omne: ⁊ fm ipsum refertur ad ea que offeruntur super altare: quia si aliquid esset ineptum ad offerēdum super altare: ex tactu altaris efficeretur aptum: non tamen intelligitur hoc de omni inepto sed solummodo de eo qđ poterat offerri fm legem: sed postq̄ erat adductū vel apportatū ad exedrā tabernaculi: vbi reseruabantur offerēda: fiebat ineptū ex tactu alicui⁹ rei ītmunde vt

✠ aliquo hmōi: et tale si poneret super altare nō erat auferēdū sed offerēdū: qa ex tactu altaris erat emendatum.

k Hoc est qđ tē. Dic ꝓpr̄ ondit q̄d ꝓ singlos dies debeat fieri sup altare sez iuge sacrificiū: cū dr: l Agnos ānī. tē. ⁊ per b intelliguñ alie oblatōes et sacrificia q̄ fiebāt in altari: sed solū ex primit iuge sacrificiū qđ erat puncipalius: ⁊ offerebaf in holocaustū: vt habef Nu. xxvij. Dicit aūt agnus anni cul⁹ ab octaua die natiuitat⁹ sue anteq̄z nō debet offerri vsq̄ ad cōpletionē anni. m Unū agnū mane: id est añ orū solis: vt dicit Joseph⁹. n Alterū vesp̄e: id est añ occasū. o Decimā partez simile. cui⁹ mēsure sit decima ps nō exprimit hic: sz est intelligēdū q̄ sit decima pars ephi. vt habef Nu. xviij. de quātitate isti⁹ mensure ⁊ decia eius pte dictū est. s. xxvj. p Cōspse oleo. qz in pistatione eius infundebaf oleū. q Tuso: id est trito cū pilo. illud enī oleū erat puri⁹ illo qđ terebaf i molis et ideo in hoc sacrificio qđ erat sancti⁹ aliꝰ: eo q̄ figurabat eternitatem agni immaculati iesu xp̄i: fm q̄ dicit Apostol⁹ ad Hebre. xij. Jesus christ⁹ heri ⁊ hodie ipe ⁊ in secula. reꝺrebat oleū tusū. i aliꝰ aūt sacrificijs poterāt vti oleo trito i mol. r Qđ habeat mensurā quartā partē bin. fm Papiam est duplex bin: mai⁹ quod cōtinet q̄si qttuoz quartas pisienses cū dimidia: et min⁹ quod cōtinet duas quartas. Credo tū melius q̄ quātitas buiꝰ mensure ⁊ aliarū que ponūtur in scriptura sacra est nobis incerta: qz mēsure liq̄dor⁹ ⁊ aridoꝝ multū variant fm loca et tpa diuersa. s Et vinū ad libādū: id est ef fūdendū sup altare. Et notandū q̄ sacrificiū, ꝓprie dicit de rebus viuentib⁹ oblatio aūt de non viuentib⁹ aridis tm̄ vt de pane ⁊ simila ⁊ hmōi. libamē aūt seu libatio de liq̄dis: vt d vino ⁊ oleo. cū agno vero iugis sacrificij offerebaf simila ⁊ vinū: vt dictū est. t Sacrificiū est dño tē. quia nulla debebat dies in termitti quin istd sacrificiū offerret et mane ⁊ vesp̄e. Alia aūt sacrificia nō sic cōtinuabanť. v Ad ostiū tē. Hic cōsequēter ostendit vtilitas sacrificij ꝓdicti. cū dicit: Ad ostiū tabernaculi testimonij coz̄a dño tē. ex sacrificijs enī rite celebratis merebant audire diuina responsa. x Jbiq̄ ꝓcipiā filijs israel per sūmū sacerdotē eis precepta mea referētē. y Et sctī. tē. et loquit hic de altari holocaustoꝝ sup qđ descendit ignis a deo missus vt habetur Leui. ix. z Sanctificabo ⁊ tabernaculū testimonij. qz inde audiebaf diuinū responsum: quasi ,,pcedens de. ꝓpitiatorio quod erat quasi sedes loquētis dei. vt dictum est supra. xxv. ca.

a Et aaron cum filijs suis. per consecrationem que licet iam esset descripta tamen non erat adhuc in executiōe posita. b Et habitabo in mediofiliorum israel. per speciales illuminationes et condescensiones et beneficia: vt patet in multis locis veter⁹ testamēti.

c Eroq̄z eis deus. per specialem cultum. d Et scient. per experientiaz beneficiozum. e Quia ego dominus deus eoz̄um. habens specialem curam de regimine et conseruatione ipoꝝ. Cetera patent.

✠ Facies

Universidad de Sevilla Biblioteca

Moraliter. Tolle vitulū de armento ꝛc. Hic agit de cōsecratiōe aaron et filioꝝ eius ꝙ quā fuit figurata ordinatio ministroꝝ ecclesie. † Cūq; laueris patrē cū filijs suis aqua. per quod intelligit ꝙ ordinandi in ecclesia ꝑmo debent lauari aq̄ contritionis ad ablutionē ꝓcedentiū pctoꝝ ꝛ aquis deuotionis ad desideriū supnoꝝ. o† Indues aaron vestimentis suis. ꝙ designāt ꝛrutes descripte capⁱo ꝓcedenti. c† Applicabisq; vitulū. ꝙ quē significat xps passus in cruce: cuius ꝛrute cōsecrant ministri ecclesie. † Sumptūq; sanguinē ꝛc. ꝙ ꝙ de sanguine vituli ponebat sup. iiij. cornua altaris significabat ꝙ fides xpi passi dilatanda erat ad ꝙttuoꝛ ptes orbis. b† Sumes ꝛ adipē ꝛc. ꝙ ꝙ adeps ꝛremanebat super altare: significabat ꝙ passio xpi acceptissima deo futura esset ex plenitudine gre eius. Joh. j. Vidimus eū q̄si vnigenitum a pre plenū gra et veritatis. Que plenitudo ꝙ adipe designat. † Carnes vero vituli ꝛ coriū cōbures foris extra castra. ꝙ qđ significabat ꝙ xps extra hierusalē erat passus: a† Unū q̄z arietē ꝛc. Sequit post: b† Tolles ꝙ arietem alterꝝ. Per istos duos arietes immolatos intelligunt petrus ꝛ paulus duces xpiane plebis: sic arietes sunt duces gregis q̄rum martyrio ꝓclarata est ecclesia romana. rx. d. q̄uis ꝛ per ꝙs alie ecclesie. Istoꝝ aūt aries vn⁹ tot⁹ incensus significat paulū amore xpi totū incensum. ali⁹ aries de cui⁹ sanguīe tingebat extremū auricule ꝛ pollices man⁹ ac pedis dextri: figuraūt petrū. Nā ecclie romāe obediēdū ē i bis q̄ fuit fidei q ē ex auditu. Rom. x. ꝛ b significat ꝙ tinctionē auricule. Silr in bis q̄ fuit moꝝ qđ significat ꝙ tinctionē mā⁹ ac pedis dextri qz man⁹ est organū organoꝝ. ꝓpter qđ significat opationem bonā de genere ꝛ pes dexter affectionē rectā: ꝛ vtrūq; requirit ad bonū motū. † Tostāq; panis ꝛc. Tres modi panū offerebant in cōsecratione sacerdotū q̄ oēs erant de similā tritici: et iō significābāt eucharistiā q̄ cōficit in pane triceo. sicut plura impfecta figurāt vnū pfectū. eucharistia vero solēniter offert in ordinatione ministroꝝ ecclesie. o† Septem dieb⁹ consecrabis man⁹ eoꝝ. ꝙ qđ significat ꝙ ministri ecclie debēt ee sancti toto tpe vite sue: qđ ꝙ diez septenariū designatur. Exoꝺ. xix. Sacerdotes q̄ accedunt ad me sanctificentur.

† Cōbures reliquias igni. ꝙ qđ significat ꝙ illa que circa sacrificiū eucharistie ꝛ hmōi a nobis nō cōprehendunt sunt dimittenda potentie spūssancti qui plus potest facere q̄ nos apprehendere valeamus.

In ca. xxix. vbi dicitur in postilla. Tolle vitulum de armento ꝛc. Memozia nō est futuroꝝ (mento ꝛc.

Additio. sed ꝓteritoꝝ. Añ cū pctm aaron qñ ꝑ fuit dictū moysi nōdū esset ppetratū nec expiatū: inconuenienter videt dici: ꝙ ꝑ vitul⁹ erat i mēoria expiationis pcti aarō: p̄ sertim ꝺm eos q̄ aarō excusant a pctō vt infra videbit. Añ in istis si figuralē rōnē q̄rim⁹ meli⁹ videt dicēdū: ꝙ ꝓfigurabāt mysteria xpi q̄ fuit finis tot⁹ leg⁹: et ꝺ q̄ oēs ꝓphe ꝓphaue rūt: put etiā hebrei fatent. Añ glo. i ꝑ loco: Quicūq; pōti fex vel sacerdos tanꝝ dz offerre. i. passionē xpi firmit⁹ credere et imitari. Et duos arietes vt credat eundū xpm ex corpe ꝛ aīa ostare. Et panes açymos. i. mundiciā vite ꝛc. Itez in alia glo. per duos arietes immaculatos christus immolād⁹ pro vtroq; populo designatur.

Replica correctoꝛij ꝺ Burgen. In ca. xxix. vbi postillator illū passum: Tolle vitulū de armēto exposuisset de mēoria expiationis pcti aarō Burgen. obijcit qz mēoria ē ꝓteritoꝝ ꝙ futuroꝝ. ꝙ pctm aarō qñ ꝑ passus dicebat ñ fuerat ꝓteritū: igit ñ potuit ꝓuenient dici i memoriā expiatiōis ipi⁹. ꝙ Bur. videt ꝺicere: qz reprobat sēsū lr̄alē postillator⁹. ꝛ aliū ñ assīgt: q̄ tñ ꝑmo fūdāt⁹ ē nisi lr̄a absurde sonaret: vt Jud. ix. ierūt lig̃ ꝛc. qm̄ ꝺm be. Greg⁹. et alios supra allegatos recurrēdū ē ꝑmo ad sēsū aliū: nūc āt in ꝑ passu ꝙ postillatoꝛē ad lr̄az expōsito nihil apparet absurditā⁹: nisi ꝙ Bur. arguit ꝺ pctō aarō nōdū ꝓtito. ꝺ rūdeo. Bur⁹ ex lr̄a ꝓbare ñ pōt pctm aarō nōdū ꝓteritū. poterat. n. ꝓtūc ee ppetratū: nā brevi tpe fieri non potuit qñ aarō bur occiso meum mozt⁹ ꝙlo male petēti cessit inaures ꝛ ꝓciosa petijt. et ꝙs tradidit furnū ꝛ folles ꝛc. i arte fusoria nccia ordinauit ꝛ cetꝛa ad formationē vituli ptinētia: ꝛ altar⁹ ꝛstructionē fec̄ vide de ꝺ postil. rxxij. ca. pctm igit aarō ꝺin añ adorationez vituli ppetratū fuit: de q̄ tñ ꝺ moysi nō ꝺixit ꝙ ei⁹ expiatio nē ꝑnostice ordinauit ꝺicens: Tolle vitulū ꝛc. in memoriam peccati aaron sic expiandi.

Glo. ordi.

¶ Acies ꝙz altare ꝛc. Ꝺeū. Expletis mandat⁹ ꝓsecrationis aarō ꝛ filioꝝ ei⁹: redit scꝑtura preces pere etiā de factura altar⁹ icēsi: i q̄ aarō q̄tidianū adoleret thymiama. Si ꝺo i altari holocausti ꝺ q̄ supra dictuꝝ est generalit⁹ vita significat⁹ iust⁹: q̄ carnē suā q̄tidie crucifigūt cū vitijs ꝛ cōcupiscētijs: ac i hostiā viuētē offerūt. q̄ ꝺ altare i adolēdū thymiama factū: nisi ꝙ alē vitā iust⁹ designat: Neq; n. frustra i illo carnes aīaliū icēdebāt⁹: i ꝺ incensum adolebat ꝙz i illo figurabaṅ illi q̄ nō ꝺm carnis ꝺulant⁹ deserta ꝙz q̄si ꝺ ꝺño imolātes oēs corpis sensus ꝙ ignē spūs ꝺe dicāt volūtati ei⁹. Jn isto aūt figuranṫ illi q̄ maioꝛe mēt⁹ pfectione extinct⁹ illecebris carnis: solida ꝺño oꝛonū vota offerent nihil de carne q̄ repugnet: nihil de cōscia pcti q̄ turbet mētes dulciū ꝑ effusiōe lachrimaꝝ optātes venire ꝛ appere ante faciē ꝺñi. Añ ꝺ altare int⁹ i vicinia veli ꝛ arce: illō añ tabnaculū foris positū ē: qz illi i ꝙspectu ecclie: cūct⁹ i ēplo ꝛrutū ꝑfulgēt. Jlli altioris ardoꝛe desideriꝝ ꝛtplationi future beatitudis etiā i corpe appropinquāt. b¶ Altare. Ꝺeū. Apte etiā altare thymiamatis q̄tū metalli fulgoꝛe ꝑcellebat: tanto q̄titate min⁹ erat q̄to. n. sanctiores tanto pauciores.

c¶ De lignis se. Ꝺeū. Apte ꝺ lignis sethī albe spine silib⁹ et icoꝛruptibilib⁹ vtrūq; altare fieri ꝑcipit: qz vna est vere fidei firmitas: q̄ oīm corda electoꝝ ꝑmuniri ad susciꝑēdū ignē dilectiōis ꝛ offerēdū ꝺo vir
2. Coꝛ. 7. a tutū libamīa ꝺebēt ꝓpari. Oīb⁹. n. generalit⁹ ꝺic apl⁹. Mūdem⁹ nos ab inq̄namento carnis ꝛ spūs ꝙficētes sctificationē i tīoꝛe ꝺi: q̄si auferam⁹ a nob⁹ spineta vitioꝝ: et ti tillātiū aculeos pūctionū: q̄s fra corpis nr̄i ex pctō ꝑme ꝓuaricatiōis nob germinauit ꝛ q̄si securi castigatiōis icidētes: iteriorē ꝛ exteriorē hoīez nr̄m excolam⁹: vt digni sim⁹ accepto igne spūssctī hostiā xtutū i ꝙspectu dei offerre. Apte vn⁹ nec ꝺispar ignis in ꝺ victias in illo thurā incēdebat: qz vn⁹ ē spūs q̄ oīm mētes fideliū varia ꝺonationū gra viuificat. ꝺ¶ Habēs cu. ꝛc. Ꝺeū. Uni⁹ cubiti ē lōgitudo altar⁹ ꝛ latitudo: q̄a
1. Coꝛ. 8 b ꝓfecti solo ituitu ꝓpter recreationis mala tpalia tollerāt: ꝛ ꝓxis q̄ ꝑfecti ꝺoa ipēdūt. Itē qz charitas patiēs ē ꝛ bēigna: patiēs vt illata iuriā a ꝓximo tolleret. Benigna vt iuriosō etiā officiū pietat⁹ ipēdat. e¶ Quadrāgulū. Ꝺeū. Recte altare thymiamat⁹ i lōgitudie ꝛ latitudie q̄drāgulū fit: qz ꝓfecti⁹ aīa federat⁹ ad iuicē xtutib⁹ q̄tū ꝺiligere frēm tñ ꝛ ferre sufficit: ꝛ q̄tū ferre tñ ꝺiligere. ꝺuos āt ꝺz cubitos i altitudie: qz ꝺuplex ꝺñiū i futuro se accepturos electi sperāt: vnū aniaꝝ: aliud corpoꝝ. vñ i ēra sua possidebūt ꝺuplicia: leticia sempiterna erit eis. fi¶ Cornua ex ꝛc.
Pſ. 74. Ꝺeū. Cornua eminētia fidei ꝛ xtutē significāt, sic ecclia bella vitioꝝ. Añ: Et oīa cornua

¶ pctoꝝ

Nico. de lyra

a ¶ Spūalē vitā perfectorum

a b **Acies quoq; altāre ad** c **adolendū thymiama ꝺ**

a ¶ electoꝝ cordib⁹ vere fidei firmitate munit⁹ b ¶ lōganimitate parie sicut in expositione altaris holocausti dictum est.

d **lignis sethim: habens cubitum** †

a ¶ pseuerantia scꝛoꝝ. in bono ope. b ¶ amplitudinem ꝺilectionis.

lōgitudinis: et altērū latitudis

a ¶ vt vndiq; stabile ꝛ firmū. b ¶ spe celestiuꝝ ꝺmioꝝ. aie. i. corpis. ¶ qz interi ē reches aiarū in resurrectione etiā beatitudo corporum.

e **id ē q̄drangulū: ꝛ ꝺuos cubitos** †

a ¶ Eminētia virtutū ꝛ fidei significāt: q̄ꝺ⁹ ꝺia bolis cerramina supam⁹ ꝺicēres: Jn re inimicos nr̄os ventilabim⁹ cornu.

f **in altitūdie. Cornua ex ipo ꝓce-** b

La. XXX. Acies

a f ꝙz altare. b ꝺir agit ꝺ altari thymiamatis qꝺ erat itra tabnaculū. ꝛ ꝺmo agit ꝺ ei⁹ ꝙstructione. secūdo ꝺ thymiamatis ꝺblatione. ibi Et adolebit i censū. Primo igit oñdit materiā ꝺicti altaris cū ꝺicit de lignis sethim. ſcꝺo formā ꝺicens: Habens cubitū lōgitu-

dinis ꝛc. b Cornua ex ipo ꝓcedēt. ꝺicunt expositores nr̄i cōit⁹ q̄ in angulis altaris supioꝛib⁹ erāt q̄ꝺaz ligna ꝓminētia ad modū cornuum recurua: in quib⁹ pēdebat craticula aurea i modū retis facta: in q̄ ponebaṅ carbones viui: i quib⁹ succendebat thymiama. Hebrei aūt ꝺicūt q̄ erāt q̄si q̄ꝺā pomelli in angul⁹ solūmō ad decorē: nec erat ibi aliq̄ craticula: ꝙz i patella de altari holocaustoꝝ apportabāt carbones viui vbi supponebatur thymiama ꝛ cremabaṫ i eodē ⁊strumento super altari posito: ꝛ ꝺ videt rōnabili⁹: qz si esset ibi talis craticula vt alij ꝺicūt: p ei⁹

¶ fozamina

¶ pec. cō. ꝛ ex. coꝛ. iu. Añ i lege comuta tm̄ a falia mūda eē ꝛ cōestibilia ꝺcernūt Que. n. rumināt: et vngulā findūt: ꝺstat eē cornuta: qz illi tm̄ eccle ꝺi spūali ꝺuctiōe pnt icorpozari: q̄ fortitudīe dei fidei ꝛ xtut⁹ ꝺ bella vicioꝝ. pbāt inicti. pcedūt āt cornua ex ipo altari thymiamat⁹ cū opa xtutū electi nō ad faciē hoim ꝙsicten⁹ oñdunt: ꝙz ex inīna mentis radice fixo ꝛ imobili exercēt affectu. At ꝺ hypocrite cornib⁹ aliūde mutuatis: speciē pietatis hñtes xtutes ei⁹ negāt. a¶ Uestiesq; illō. Ꝺeū. Apte ꝺo illud ere ꝺ vestiri auro ꝓcipit. Es. n. aliꝭ metallis magꝭ sonoꝝ ꝛ durabile: aur⁹ ꝺo ¶ tū solo vincit: tāto splēꝺore vincit cetera metalla. vñ recte cōeū altare in q̄ carnes incendebaṅ ꝛ fundebaṫ sanguis victimaꝝ illos significat q̄ edomitis ꝛ velut ꝺo imolatis voluptatib⁹ carnis: ꝓseuerāter vlā quā inchoauere pagūt: ꝛ banc ꝓrimis incendēdā crebro ꝺmone ꝑdicationis ꝺsonant. Porro aur⁹ illos significat q̄ ampliozi gra supne claritatis illustranṫ: sed minus alijs q̄ in secreto de interna sinceritate gustant aꝑiūt: min⁹ eructuare sufficiūt: q̄ta ꝺulcedine ꝺei in abscōdito vult⁹ reficiaṅ. b¶ Tam craticulam ꝛc. Ꝺeū. Bñ craticula altaris ꝑietes ꝛ cornua auro vestiunt. Craticula em̄ int⁹ in medio altaris erat pata ad susciꝑienda ꝺthymiamata. Parietes ꝺo foris pe bant: cornua q̄z foris parētia spēali fastigio alti⁹ emi nebant. Ꝺeauraṫ ꝺo craticula: cū i infiozi hoie p fiꝺē xpi gra resplēꝺet. Ꝺeauraṫ pietes cū eaꝺē gratia ꝺnice ꝺilectionis p bona opa exterꝝ ꝺilatat. Ꝺeauraṫ tur cornua cū fiducia fortitudinis iustoꝝ q̄ adūsarios xpi altaris vel p patiam fortiter ferre: vel p prudentiam
2 Tim. 4. b sapiēter repellere vel corrigere ꝺidicerūt: in ḱne lucis in oībus fulgoze coruscat. et qz tales ꝺicere pñt: Bonū cer. cer. ꝛc. recte subdiḱ. Faciesq; coronā aure. ꝛc.

c¶ Faciesq; ei co. ꝛc. Ꝺeū. Altare incensi coronaz ꝺz p gyꝛ: in bis q̄ miozes sunt merit⁹: nec palā prote stari audent boni certaminis ꝛ fuitutis ꝛ fidei sibi re posita eē mercedē: cuncta tñ agūt ꝛtētioe bñ placendi deo: ꝙz spe ꝓcipiēde mercedis. d¶ Et ꝺn. an. ꝛc. Be. Pñt i his anuḱ q̄ttuoꝝ euāgelij libri accipi: q̄ñ fide et ꝺoctrīa portanṫ scti: et a trenis cogitationib⁹ ꝙsleuati p heremū ꝺui⁹ vite q̄ꝺianis opeꝝ fructib⁹ ad celestē patriā ferunṫ: sic i altari holocaustū ꝛ in arca: ꝛ i mēsa expositū ē. Sz ibi q̄ttuoꝝ circuli. Ꝺicvero duo p singula latera fieri ꝺicunt. Ibi ḡ apti⁹ euāgeli staꝝ numer⁹: ꝺ xo aliud mysteriū qꝺ respicit ad ꝺilectionē ꝺei ꝛ ꝓximi. Per singula em̄ latera anuḱ aureis circūdaṫ altare: qz coz electoꝝ hinc inde ꝺei et ꝓximi ꝺilectione firmaṫ. Que ꝓpaṫ anulis: qz cū ꝓphetia ꝛ scia ꝛ lingua cessauerint: charitas nūq̄ cessabit. Duo sūt anuli p singula latera: qz vtrūq; charitatis mādatū gemina xtute ꝺistinguiṫ. charitas em̄ sinceri
Heb. 11. b tate fidei et vite mūdicia pficiṫ. Sine fide em̄ ipossibile ē placere ꝺo: ꝛ fides
Jaco. 2. d sine opib⁹ mortua ē. Añ: Just⁹ aūt me⁹ ex fide sua viuit. Lq̄ opa iusticie cū fiꝺe xpi tatis ḥz: ad vitā ꝙuenit. Fraterna q̄z ꝺilectio patiā et benignitate cōsi
1. Coꝛ. 13. b stit. Añ: Charitas patiēs ē: benigna ē ꝛc. Et alibi: Dimittite ꝛ dimittet⁹ voḅ
Luc. 6. f ꝺate ꝛ ꝺabiṫ vobis. Dis anulis imittunṫ vectes inaurati: vt altare portet⁹: cū tales pato mētis sinu clara patrū susciꝑiunt exēpla ꝛ ꝺicta: quib⁹ a frenis suspensi ad amoꝛē rapiunṫ eternoꝝ. Qz aūt merito et animo celestibus ꝓpinquant: sequentia ꝺemonstrant: ponesq; altare ꝛc.

Pſ. 140. e¶ Et adolebit incensum ꝛc. Be. Incensum vel thymiama oratione significat
Apoc. 5. c ꝺm illud: Dirigaṫ oꝛo mea: sic incen. in cō. tuo. Et alibi: Phialas aureas plenas odoramento q̄ sunt oꝛones sanctoꝝ: et qz aarō vt supra ꝺictū est sūmuz sacerꝺotē. i. ꝓm significat: et sacerdotes nostri ordinis: adolebit aarō in altari incensum suaue fragrans mane: cū xps illustrata fideliū corꝺa noue gratie splēꝺore ad ꝺulcedinē oꝛonis instigabit: vel pticipes sacerꝺotij ipi⁹ sedula exhortatione fideles ad oēpcandā faciē sui ꝙditozis. Incendit thymiama sacerꝺos nō solū mane: sed ꝛ vesꝑe. Mane em̄ thymiama incendiṫ: vt in ꝓncipio oīs boni: qꝺ ꝺo inspirante facere ꝺisponimus: illius auxilijs q̄ ꝑficiamus innocemus. Ad vesꝑeꝝ vero vt cū bñ cepta ꝙplem⁹ illi a q̄ incipim⁹ gratias reꝺdamus. e¶ Beꝺ. Et adolebit incensū ꝛc. Mane ozo sole clare oīa circūqua q̄z videm⁹: vesꝑe caligam⁹: ideoq; lumine lucerne indigem⁹. Per mane ergo illa redēptoꝛis sacra vel ꝺicta accipim⁹: q̄ liḉꝺo iuxta ordinē ꝺiuine rōnis ꝓ modulo nr̄o ꝺignoscere sufficim⁹ ꝛ q̄si in ꝺie ꝙspicim⁹. Jn ꝺb⁹ aūt bñana rō deficit: et scripture sola auctoritas ē q̄rēda ibi velut in nocte oculi⁹ intelligen
2. Pet. 1. ꝺ tie caligat. Sed lucerna verbi ꝺei pedes nr̄os ne forte offendant ꝛ a via xitatis exoꝛbitent aꝺiuuat. Añ Petr⁹: Habem⁹ firmioꝛē ꝓphetic⁹ ꝺmonem cui bñfacitis attendentes quasi lucerne lucenti in caliginoso loco.

f¶ Mane qñ cōponet ꝛc. Beꝺ. Mane aaron incensum sup altare adolet: cuz xps corꝺa fideliū in bis sacris q̄ intelligere pñt: gra ꝙpuctionis inflammat. Adolet etiā ad vesꝑeꝝ: qñ collocat lucernas: cū etiā ex bis q̄ nec ꝺum capere

¶ possunt

a ¶ q̄ pfecti i ceterne sapīe luce refulgēt i omnib⁹ q̄ agūt spiēꝺoꝛē charitatis sibi inesse oñdunt: et añ oia regnū ꝺi ꝛ iusticiā ei⁹ ꝛ se cogitare: ꝛ frere

a ꝺēt: vestiesq; illō aūro purissimo a†

b tam craticulā eius q̄ pietes ꝑ cir b

¶ fiducia fortitudinis iustoꝝ.

c cūitum ꝛ cornua. Faciesquoq; ei c

a ¶ vt sancti ꝓ bōis q̄ se fecisse meminerint ꝓmia ꝓstolent eterna. b ¶ vt oia celesti mercede digna ꝺoceanṫ. nec remaneat qꝺ post absolutionē carnis purgatorio igne corrigatur.

b corōnā aureōlā per gyrū: et duos b

¶ ꝺilectionē ꝺei ꝛ ꝓximi q̄ nunq̄ excidit.

anulos aureos sub corona ꝑ singula latera vt mittantur in eos vectes ꝛ altare portet. Jpos q̄z

¶ ꝓcedentiū parrū ꝺicta quibus subleuari q̄ terra ꝓmouenṫ ad celestia.

vectes facies de lignis sethim et

¶ qz incrento iustoꝝ ꝺirigiṫ ad celi ingressum.

inaurabis. Ponesq; altare cōtra e

¶ celā qꝺ ōnes ꝺemera mozte penetrauit.

¶ .i. ꝓpm.

velū qꝺ añ arcā pendet testimo- f

¶ qz sicꝺ Jsidie ꝓm conrēplant. ¶ Sic altare cōtra ꝓpitiatoꝛio q̄ regiṫ testimoniū cū sancti visioni ꝺei appropiāt puritate mentis q̄ ꝺius i mortali corpe cōuersationē habent in eccls.

nij: cōtra propitiatoꝛio quo tegi- g

tur testimoniū: vbi loq̄r tibi: et h

a ¶ ad oratione instigādo. b ¶ orōnē. vñ ꝺirigatur oꝛo m. ſ. in. i cō. c ¶ ꝓpe vel sacerꝺotes nr̄i ordinis.

adolebit incensum sup eo aaron i

a ¶ ꝺeo. b ¶ q̄ cōpūctis ꝺulcedo ē lachrymari ꝛ orare. c ¶ in principio boni opis auxiliū ꝺei invocando. a ¶ verbi ꝺei. c ¶ admonitione.

suaue frāgrans. Mane quando k

¶ cōponet lūcernas iccēndet illud: l

Ꝺeū. 11. b Jaco. 2. ꝺ Abac. 2. a 1. Coꝛ. 13. b Luc. 6. f

Pſ. 140. e Apoc. 5. c

a ¶ q̄ pfecti i ceterne sapīe luce refulgēt i omnib⁹ q̄ agūt spiēꝺoꝛē charitatis sibi inesse oñdunt: et añ oia regnū ꝺi ꝛ iusticiā ei⁹ ꝛ se cogitare: ꝛ frere

a ꝺēt: vestiesq; illō aūro purissimo a†

b tam craticulā eius q̄ pietes ꝑ cir b

¶ fiducia fortitudinis iustoꝝ.

c cūitum ꝛ cornua. Faciesquoq; ei c

a ¶ vt sancti ꝓ bōis q̄ se fecisse meminerint ꝓmia ꝓstolent eterna. b ¶ vt oia celesti mercede digna ꝺoceanṫ. nec remaneat qꝺ post absolutionē carnis purgatorio igne corrigatur.

b corōnā aureōlā per gyrū: et duos b

¶ ꝺilectionē ꝺei ꝛ ꝓximi q̄ nunq̄ excidit.

anulos aureos sub corona ꝑ singula latera vt mittantur in eos vectes ꝛ altare portet. Jpos q̄z

¶ ꝓcedentiū parrū ꝺicta quibus subleuari q̄ terra ꝓmouenṫ ad celestia.

vectes facies de lignis sethim et

¶ qz incrento iustoꝝ ꝺirigiṫ ad celi ingressum.

inaurabis. Ponesq; altare cōtra e

¶ celā qꝺ ōnes ꝺemera mozte penetrauit.

¶ .i. ꝓpm.

velū qꝺ añ arcā pendet testimo- f

¶ qz sicꝺ Jsidie ꝓm conrēplant. ¶ Sic altare cōtra ꝓpitiatoꝛio q̄ regiṫ testimoniū cū sancti visioni ꝺei appropiāt puritate mentis q̄ ꝺius i mortali corpe cōuersationē habent in eccls.

nij: cōtra propitiatoꝛio quo tegi- g

tur testimoniū: vbi loq̄r tibi: et h

a ¶ ad oratione instigādo. b ¶ orōnē. vñ ꝺirigatur oꝛo m. ſ. in. i cō. c ¶ ꝓpe vel sacerꝺotes nr̄i ordinis.

adolebit incensum sup eo aaron i

a ¶ ꝺeo. b ¶ q̄ cōpūctis ꝺulcedo ē lachrymari ꝛ orare. c ¶ in principio boni opis auxiliū ꝺei invocando. a ¶ verbi ꝺei. c ¶ admonitione.

suaue frāgrans. Mane quando k

¶ cōponet lūcernas iccēndet illud: l

Ꝺeū. 11. b Jaco. 2. ꝺ Abac. 2. a 1. Coꝛ. 13. b Luc. 6. f

Pſ. 140. e Apoc. 5. c

Nico. de lyra

foꝛamina caderent cineres scintille ꝛ huius sup altare aureū: et sic opteret illud cmūdari a cineribꝰ de quib⁹ nulla fit mētio in scriptura. a¶ Uestiesq; illō auro purissimo. ꝺ¶ Tam craticulā eius: In hebreo bꝛ: Tectū ei⁹. i. ptem supioꝛē. ꝛ ꝺz ꝺ ad ꝺif ferentiā alteris holocausti qꝺ non hēbat tectū qz tota concauitas altaris erat impleta terra: vt supra ꝺictum est.

c¶ Faciesq; ei coro nā. i. labiū i circūitu aliquantulū sup emi nēs recto altaris: sic supra ꝺictū ē ꝺ arca testamenti ꝛ mēsa ꝓ positionis.

ꝺ¶ Et duos anulos ꝛc. ſ. ꝓ duo latera opposita. Tertio agit ꝺe positione altaris cum ꝺicitur:

e¶ Ponesq; altare cōtra velū: Ꝺic Augustin⁹ ꝙ ponebaṫ intra scim̄ sctoꝝ ex ꝺ ꝙ ꝺicit apl⁹ ad Hebꝛe. ix. vbi habet sic: Post velamētū aūt ꝺm tabernaculū qꝺ ꝺr sctā sctoꝝ aureum hñs thuribulū: Ꝺic em̄ Aug⁹. ꝙ altare i censi vocabatur ibi thuribulum aureum Hiero. aūt ꝛ oēs doctores hebrei ꝺicunt contrariū: ꝛ ꝺ rōnabiliter. ꝙ ꝺ videtur exp̄sse hꝛi ex textu vltimi ca. buiꝰ libri sic videbiṫ. Qꝺ aūt inducit Aug⁹. nō videtur valere qz thuribulū aureū nō vocatur ibi altare inceīi sed erat ibi quoꝺdā thuribulum intra sanctumsanctorum vbi summus sacerꝺos cremabat incensum quando intrabat sanctumsanctoꝝ. vt nebula inde cō surgens operiret aspectum propitiatoꝛij: vt habetur Leui. xvj. et ideo ꝺicēdum cū aliis doctoꝛibus ꝙ altare incensi erat in illa parte tabernaculi que ꝺicitur sanctum vel sancta aīi velū qꝺ ꝺiuiꝺebat sctm̄ ꝛ sctm̄ sanctorum: et hoc est quod ꝺicitur hic: Ponesq; altare contra velum. quod scz velum:

f¶ Ante arcam pendet testimoniū. ita ꝙ velum erat medium inter altare et arcam.

g¶ Coram propitiatoꝛio quo tegitur testimonium. testimonium hic accipitur ꝓ tabulis que erant intra arcam. qualiter autem propitiatoꝛium tegebat arcam illam. ſm ꝺuplicem expositionem ꝺictum est. ſ. xxv.

h¶ Ubi loquar tibi. qz sic ꝺictū est frequenter, propitiatoꝛium erat quasi sedes ꝺei loquētis cum moyse. i¶ Et adolebit. Hic consequenter agitur ꝺe oblatione incensi sup altare: cum ꝺicitur: Et adolebit incensum ꝛc. vt habetur infra eoꝺē ca. illud enim altare erat appropriatū sacerꝺotiḃ⁹. k¶ Suaue fragrans. qz erat cōpositum ex quatuoꝛ speciēb⁹ valde aromaticis: vt ꝺz in fine huiꝰ ca.

l¶ Mane qñ cōponet lucernas iccēdet illꝰ septē em̄ lucerne eā ꝺelabꝛ ardebāt ꝺ nocte.

¶ in mane

¶ possunt: q̄ sctā et diuina eē non ambigit: ad amorē celestiū vbi oīa patefiūt ifōmat fragrat suauē thymiama: cū subita cōpunctione diuinitus tacti lachrymis solum et p̄cibus vacare delectant. a ¶ Mō offeretis ⁊c. Bed. In sequentib⁹ de quib⁹ aromatibus ꝫ thymiama cōponi debeat noīatim designat: stacte. s.et onycha: galbano boni odoris: et thure lucidissimo: q̄ cūcta ad significationē eternox bonox a domio p̄ncipaliter q̄rendox ꝑstat ptinere. Mō ē ḡ offerendū sup altari aureo thymiama cōpositionis alteri⁹ q̄s dñs statuit: q: ozātes nō debem⁹ a dño ḡrere nisi q̄ ipe iussit q̄ se datu rum ꝓmisit: nec aliud de illo credere q̄s ipe docuit. ¶ Bed. Mō est offerenda sup eo victima: nec liba fundenda. hec. n. oīa ad altare exterius ptinēt: q̄ incipientiū ⁊ in ꝓuectu positox vitā designant. Tante eñ sublimitatis est vita perfectox: vt nihil in ea carnale inueniat q̄ dño macteť. Aliba mina vero vini gr̄e spūalis designant virtutē: vel poculum scz doctrine vel calicē passionis: vel p̄cipue feruoz dilectionis: vel ipam p̄fectionē spūscti: vel aliq̄d hmōi. Sz quoti ens vinū libaminū cū carnib⁹ offerť hostiax: sanctimoniā designat cox q̄ adhuc de carnalib⁹ cōcupiscētijs aliq̄d habent: q̄ puritati spūs aduersēť: et igne spūali i ara cordis
Ps .72. accendat. Perfecte vero q̄ dicere p̄t: Defecit caro mea et cor meū de⁹ cordis mei ⁊ ps mea deus in eternū. Cessantib⁹ victimax libaminibus q̄ ad altare eneū exterius positum ptinet: sola intus in aureo altari aromata desideriꝫ celestis offerūt: qz de remissione peccatox securi ꝓ dilatione regni phennis tantū lugent: ⁊ dulcibus lachrymax fluētis stra
B tū suū ꝑ singulas noctes irrigant. ¶ Bed. Possum⁹ hec altaria interp̄tari vt eneū in quo carnes cōburunť: ⁊ sāguis hostiax fundiť: oēm hui⁹ tpis ecclesiam accipiamus: in q̄ nullus est absq̄ peccato: etiam infans vnius dei: nullus est q̄ nō ex p̄uaricatiōis peccato natus nesciēs habeat in xp̄o renasci: ⁊ spūs eius igne mundari. Aureū vero altare xp̄m significat qui ineffabiliter ita verā carnē traxit de adā: vt a pctō carnis ade esset imunis: quō vtrūq; altare ex eodem ligni genere factū: sz nō vtrūq; auro cooptū. Jn hoc altari q̄z nihil carnale offerebať: sed aromata tantū offerebātur qz xp̄s p̄ces ⁊ lachrymas nō ꝓ suis erratibus: sz ꝓ nostra salute effudit. Sicē eñ arca ītra velū posita hoīem deū sedē tem ad dexterā malestatis significat: ita altare exť velū: sed ꝓpe introitū eius positū eundē mediatorē dei ⁊ homīs pōt exp̄mere. inter hoīes humanitate conuersantem: sz potētia diuinitatis celox interioza pen etrantē. Stabat altare incē
Job.1.b si in sanctuario vbi candelabrū ⁊ mensa: qz verbū caro factū est ⁊ habitabit in nobis. Stabat arca intra velum quia xp̄s post passionem ⁊ resurrectionē suā assumptus est i celum: et sedet ad dexterā dei: super cuius cornua altaris deprecať Aaron in sanguine qui oblatus est ꝓ peccato: et placat super eo: quando rogantes ꝓ populi vel sua ignozantia sacerdotes: p filiuz dei sese adiuuandos: ⁊ p sacramentū passionis ipius confidunt esse saluādos. Vñ p ipm semp ergo offeramus hostiā laudis deo. i. fructum labiox cōfitentiū nomini cius: qd̄ de omnibus electis mēbris. s. sūmi sacerdotis qui in spū ⁊ veritate orant p̄rem pōt accipi. b ¶ Et deprecabiť ⁊c. Bed. Quia xp̄s sacerdos nr̄ semel i anno obtulit sanguinē suū ꝓ pctis oīm cū p̄dicauit. s. annū acceptū dño: b ē totū tp̄s q̄ si bi ecclesiā copulare dignať. Semel etiā vnicuiq; credentiū lauacrū baptismi i mysterīū sanguinis sui ad absoluenda pctox vincula donauit: ⁊ pulchre semel ꝓ annū in sanguine oblationis sup cornua altaris deprecari. q̄tidie aūt thymiama sup eo incendere iubeť: qz xp̄s q̄ q̄tidie fideles gr̄a interne cōpunctionis accēdens renouat semel eos hostia sanguinis sui supata morte redemit. Ꝑi q̄z fideles q̄ q̄tidiana pec cata q̄tidianis p̄cib⁹ abluūt ⁊ lachrymis semel in sacro ei⁹ passionis gaudēt se esse absolutos a pctis oīb⁹. Deprecabiť aarō sup cornua altaris: qz xp̄s inter hoīes non solū conuersatus ꝓ hoībus orauit: sed et nunc ad dexterā p̄ris sedens intercēpellat ꝓ nobis. Jn cordibus q̄z electox p fidē habitans: dū eos ad deprecandū excitat: rece deprecari dr. Deprecať aarō sup cornua altaris: cū electos patri p memoriā earum q̄s fecere virtutū cōmendat: deniq; quasi cornua tangens altaris aurei de discipu
Job.1.7.a lox deuotiōe loq̄t: Quos dedisti mihi de mūdo tui erāt: et mihi eos dedisti: ⁊ ser
Ibidem.b monē tuū fuauerūt ⁊c. Et adiecit ego ꝓ eis rogo nō ꝓ mūdo. Et qz ꝓp̄ merita ⁊ i tercessiones sublimiū virox nr̄e infirmitati dñs misereť: recte subiungit: ⁊ placabit sup eo in generationibus vr̄is. c ¶ Et placabit ⁊c. Bed. Placat aarō sup altare incensi q̄n ꝓpter iusticiā sctox quā intercessorē ⁊ patronū querim⁹ nobis ꝓpitiať
Exod.34.c de⁹. Vñ Ezechie dr: Clinitatē hāc saluabo: et ꝓtegā eā ꝓpter te: ⁊ ꝓp̄ david ser
¶.32.c uum meū: sicē moyses ꝓ pplo intercedens patrū fecit memoriā: ⁊ quasi sup cornua altaris deprecans dñm placare curat dicens: Esto placabilis sup nequiā ppli tui: et recordare Abrāā Jsaac et Jsrael ⁊c. d ¶ Locutusq; ē ⁊c. Descripto altario incen si restat descriptio labij enei in q̄ lauarent man⁹ ⁊ pedes ingressuri tabernaculum sa cerdotes: sed vnū mandatū ꝓmittit: q ¶ Cū tuleris. Bed. Huius ꝓcepti oblitus
Mystice. dauid q̄s pplm numerauit. Jdoq; plagā numerādo ipi pplo cōcinit. Mystice aūt sūma filiox isrl̄ summā oīm electox significat: quorum nomina scpta sunt in celo: et singuli dant ꝓ aīabus p̄cium dño: cū sedulo fuiunt et in opibus bonis: alioq̄n plagā incurrēt numerati: qz vltio ppetua manet eos qui fideliū numero nominēten⁹

¶ sociati in māe xo exting uebanť q̄ttuor: ⁊ tūc cremabať incēsum. a ¶ Et q̄ collocat eas ad vesp̄e. qz reaccēdebant tūc q̄ttuor. b ¶ Aret thymiama. dicunt aliq̄ q thymiama ⁊ incēsum differt quia thymiama ē aliq̄d ꝓciosi⁹ incēso: ⁊ lō cōburebať vesp̄e sic ⁊ agnus pinguior: tūc offerebať q̄ in mane nō licebat offerri sz neutruz hť ex sc̄ptura: nec hebzei de b aliq̄d dicūt: et vbi translatio nr̄a hz incēsum et vbi hz thymiama in hebreo hť eadem dictio. s. queto
Deut.5.c reth: ⁊ signifi cat idē q̄d thurificabile: et lō dicēdū q thymiama ⁊ incensū i b loco peni t⁹ idē significat q̄d ptz ex eo q̄d ibdit: ¶ Mō of. ⁊c. alti⁹. ex q̄ ptz q vna sola cōpositio q̄ ifra describiť in altari icēsi offerebať ⁊ dr thymiama a thymo herba odorifera q̄ i aliquib⁹ locis vtiť loco icēsi. d ¶ Nec oblationē. d ari dis. e ¶ Et vi etimā. de aniā/

§ cōsummationem.

a ¶ qz necesse ē vt anim⁹ post oſonem ⁊ flerū ocio/sa verba vel facta caueat ⁊ se in eodē viroze deuotionis etiā finita oſone custodiat: sicut de anna dr. s. vule⁹ ei⁹ nō sunt ampli⁹ i diuersa mutati.

⁊ quādo collocat eas ad vesp̄e a

b **vzet thymiama sempiternū cozā** b

dño in generatiōes vestras. Mō c

a ¶ nō est in oſone p̄tendū nisi q̄d̄ deus iussit: ⁊ se datuꝝ ꝓmisit.

offeretis sup eo thymiama cōpo

a ¶ q̄ ad incipientes ptinent in q̄bus adhuc sunt carnalia macranda.

sitionis alteri⁹: nec ōblationē et d e

a ¶ vini q̄ poculū doctrine: vel calicē passionis vel dilectionis feruoz̄ significanc.

victimā: nec libabitis libāmina. f

a ¶ facies ōpcari. b ¶ xp̄s. c ¶ virtutes electox.

b † **Et dēcabiť aaron sup cōrnua** g †Deu.9.b

a ¶ ꝺ̄ie ingrediebať sacerdos in sanctasancto/rū ad adolēda thymiamata. Semel aūt in anno cū sanguine q̄ asp̄gebat cornua altarī. ¶ Suo.

altaris semel ꝓ annū i sanguine b i

a ¶ p̄ri. b ¶ hūani generis. c ¶ p scrox iusticiā.

¶ dñm.

c **qō oblātuz est ꝓ pēccato: ⁊ plāca bit sup eo in generationib⁹ vr̄is.**

¶ de xp̄o nascituro virgini mr̄i dr: Spūscrūs superuenier in te ⁊c.

d **Sanctū sanctox erit dño† Locut⁹** k †Nu.1.a

qz est domin⁹ ad moysen dicens:

a ¶ .i. cū numerauerīs eos ꝓgens in expeditionē ¶ Aug⁹. hoc i dauid vindicatū ē qz de⁹ non iuſ/serat. b ¶ electox oīm quox noīa scripta sunt in libro vite.

e **Quādō tuleris summā filiōrum** l m

lib⁹ vel de auib⁹. f ¶ Mec liba. li. offerēdo oblationē de liq̄dis ista. n. fiebāt i altari holocaustox. g ¶ Et deprecabiť aarō ⁊c. i. innitens cornib⁹ ei⁹. vel extēdēdo man⁹ sup cornua. h ¶ Semel ꝓ annū. s. in die expiatiōis: q̄ ē dies decia septēbris. i ¶ In san. qz tūc de sanguīe birci ⁊ vituli oblati ꝓ pec cato ꝑpli ponebat sup cornua ipi⁹ altaris. ⁊ qz illa die sūm⁹ sacerdos itrabat sctāsctox: crediderūt aliq̄ q altare icē si cēt ītra sctāsctox. i b seq̄ntes Augt. sz b nō valet: qz Leui. xvj. dr q b posī tio sanguis fiebat a sūmo sacerdote in cornib⁹ altaris icēli postq̄ exierat de sctāsctox. k ¶ Locutusq;. b ꝑ agi tur ō bis q̄ erāt necia ad p̄dicta exercē da: q̄z vnū erat pecūia ꝓ expēsis. scdz erat lauatoziū ꝓ sacerdotib⁹ abluēdis. tertiū vnguētū sacre vnctiōis. q̄rtū cō positio thymiamat⁹ ō q̄b⁹ agit ꝓ ordi nē: ⁊ ptes patebūt ꝓseq̄ndo. Circa p̄/mū ꝓsideradū q̄ sacrificia q̄ fiebant a sig̃ariꝺ⁹ pp̄ōis fiebāt ō expēsis eox ꝓ pnjs: sz illa q̄ fiebāt ꝓ cōitate fiebāt ō expēsis toti⁹ ppli ⁊ eq̄r b expēdebāt diuites ⁊ paupes ne diuites sāctiores se pauꝑib⁹ reputarēt. vl mag⁹ ptipare ō diuis. ꝓ b etiā q̄ eq̄r pōebāt singuli. s. medietatē sicli sciebať nūer⁹ virox ꝓ cōputatōz dimidiox sicloz ⁊ b ē q̄d dr: l ¶ Nū ⁊. i. accepiť. m Sūmā

¶ sociati non offerunt dño pfecta opera fidei. de talib⁹ dr: Mō
Ps.42. dabit deo placationē: nec p̄ciū redēptiōis aīe sue. Redēptio
Pro.13.b eiꝰ aīe viri p̄ria diuitie. a ¶ Dimidiū sicli. Bed. Jd est: de cē obolos obseruātiā. s. decalogi ⁊ fidē iesu xp̄i. Qui eñ būc recte itelligit: oēm in eo ⁊ fidei ⁊ opis multitudinem ⁊ future retributionis ꝓmissionē inesse cognoscit. Deniq; in tribus ꝓmis dilectio dei: in septē sequētibus dilectio conti
Rom.13.c nek ꝓximi ⁊ teste aplo Plenitudo legis ē dilectio. Romē q̄z iesu apd hebreos et grecos a ioth ⁊ iotha icipit qō vtrūq; nota est denariꝰ nūeri. De cēq; obolos in p̄ciū aīe offerūt: qui i iesum xp̄m credentes signū nois eiꝰ quod a denario numero incipit i frō/te ⁊ professione ꝓferunt. Forte ideo
Deut.5.c dictū est: vnū ioth a de lege nō ꝑteri/re posse: qz virtus decalogi q ibi cōtinetur: ⁊ fides nois qō ibi signat: nulla pōt infidelitū ꝑturbatione corrūpi.
b ¶ Qui habeť in nūero ⁊c. Vicenarius vtriusq; testamēti conīctionem significat. legis. s. que in q̄nq; libris: et euāgelij qō in q̄ttuor scriptum est: q̄ter enī quini faciunt viginti. A. xx. q̄ annis habeť quisq; in numero ꝑpli dei: qz ille tantū electox consortio dignus est q̄ decreta legis spūaliter intellecta p gr̄ām adiuť euangelij ꝓ mēsura sua ⁊ capacitate pficit: ⁊ eternā p̄mia reꝓmissa expectat in celis.
c ¶ Diues ñ ad⁊c. Be. Quia siue magnus est q̄s meritis ⁊ pfect⁹: seu pu⁹ ⁊ in ꝓuectu ⁊tutū positus: cūctis eq̄ lex decalogi q̄ deum ⁊ ꝓximum diligant imponitur. d ¶ Susceptamq; pecu. ⁊c. Bed. Hoc fit cū q̄cq̄ agim⁹ boni in eterna cōditoris ⁊ iudicis notri memoria custodiť: vt ex his q̄ illi obtulim⁹: bonox fructibus fiat nob ꝓpitiꝰ. Seruať eadē pecunia i vsum tabernaculi: cū ex iustox opib⁹ sequētiū fideliū ⁊ mozes cōfirmanť ⁊ actox ⁊ tales fieri minozes cōtendunt q̄les fuisse eos q̄s cū dño regnare audiūt agnoscunt. Notādū sane q̄ pecunia nō iuxta vulgi estimationē: sed iuxta mensurā tēpli erat dāda. Mēsura tēpli dispositio est diuine legis: quā in ecclesia sua dñs seruare p̄cepit et obseruātib⁹ eterna p̄mia ꝓmittit. Si q̄s aūt iuxta placitū būane volūtat⁹ deo seruire nitiť: qz iuxta mensuram tēpli pecuniā deuotionis nō obtulit: reꝓbata oblatione plaga districte vltionis feriet. e ¶ Locutusq; est dñs ⁊c. Bed. Pōt in b labio vel labro (vtrūq; eñ dr) aq̄ baptismat⁹ intelligi: cui⁹ lauacro necesse est vt purgent: q̄ ecclesie ianuas ingrediuntur Sz qz inter tabernaculū testimonij: ⁊ altare holocausti positū est: et qz dies q̄tidie idē sacerdotes. i. mane ⁊ vespe cū ingrederenť ad altare thymiama

israel iuxta numerū dabunt sin- a

¶ sedule seruituris obsequium.

guli p̄cium ꝓ aīabus suis dño b

a ¶ q̄ ꝓpterea damnanť qui numer⁹ fideliū sortiť rantum nomine.

⁊ nō erit plaga i eis cū fuerint re c

cēsiti. Hoc aūt dabit omnis qui

a ¶ .i. ad familiā. noiabantur eñ illi q̄ trāsibant. ¶ scriptū in celo. b ¶ .i. decē obolos obseruātiaz scz decalogi ⁊ fidē iesu xp̄i.

a **transit ad nōmen dimidiū sicli**

a ¶ ꝓ offerentis voluntate. b ¶ dispositionem legis.

iuxta mensuram tēmpli. †Siclus d

vigiti obolos habet. Media ꝑs

¶ vere.

b **sicli offeretur dño. Qui habetur** e

a ¶ ꝑpli dei. b ¶ legē spūaliter itelligens ⁊ gr̄a euangelij adiutus pficiens.

i nūmero a viginti ānnis ⁊ supra f

¶ magn⁹ meritis ⁊ pfectus.

c **dabit p̄cium. Diues nō addet ad**

a ¶ paru⁹ ⁊ impfectus. b ¶ cūctis eque decalogus imponitur.

mediū sicli: ⁊ pāup nihil minuet.

¶ deꝺd boni agimus. ¶ deo

d **Susceptāq; pecuniā q̄ collata est** g

iustis. ¶ futuroz̄ fidelium

a filijs israel trades i vsus taber

a ¶ in memoria dei vt dignetur ꝓpicius fieri.

naculi testimōij: vt sit i mōnimē

tum eozum cozā domino: et ꝓ

e **pitietur animabus eozuz. Locu** g

tusq; est dñs ad moysen dicens:

¶ hoc lauacrū posuit moyses: qz lex dei cunctis fidelibus p̄dicauit grām cōpunctionis. ¶ lauabo per sin. no. le. m. l. m. ¶ ablutionē cōpunctionis ⁊ lachrymax indeficientē q̄ credzo sacerdotes ⁊ oēs sancti debent lauari.

f † **Facies et labium eneum cum** b+ l

a ¶ desiderio celestis vite. b ¶ lauabo per singulas no. le. me. la. m. ⁊c.

bāsi sua ād lauandum: ponesq; il k

a ¶ qz duo sunt genera cōpūctionis lachrymose ꝓ pctis. s. ⁊ desiderio patrie celestis. ¶ quia nemo repentre fit summus.

lud inter tābernaculū testimonij l

⁊ altare† Et missa aq̄ lauabūt in

¶ summus sacerdos. a ¶ minozes. b ¶ opera.

ea aarō et filij eius mānus suas

em creatoris ꝑgrediak: nec absq; lachrymis hui⁹ vite lōgitudinē vel illi⁹ tolerat dilationē diccns: Heu mihi qz incolat⁹ me⁹ ꝓpe ⁊c. Et alibi: Sitiuit aīa mea ad d. f. v. ⁊c. Et pauloꝑost. Fuerunt lachryme m. p. d. a. n. ⁊c. Jgiť altare holocausti lachrymas significat penitentiū: altare incēsi gaudentiū de bonis que deo iuuante fecerūt ⁊ ꝓmia desiderantiū: que se confidūt accepturos: q̄ flet⁹ ꝓzi ꝑcellit ḡtum eramēto aur̄ ḡtū scrīsctox vbi erat arca dñi ꝓzi tabernaculo i q̄ cādelabrū erat ⁊ mēsa dñi: ꝓpe altare holocausti labrū erat positū: in q̄ lauarēť q̄ ad altare icēli itrabāt: qz nemo repēte fit sūm⁹: sz ꝓficiēt⁹ meritis dz q̄s ꝓmo vicioꝝ bella deuicere: ⁊ sic a deo cōpūctionē lachrymax ipetrare vt ꝓ ingressu regni dulces fundat lachrymas q̄ ꝓ timore penaruz fudit amaras. Labr̄ erat vas in q̄ lauabāt
Exo.30.a tur ingressuri tēplū dei: ⁊ sacrificaturi et vestes sctās accepturi: ⁊ suas ōpo/situri: silr ⁊ egressuri factū de speculo mulierū q̄ ecubabāt ad ingressū tabernaculi. f ¶ Cū basi sua. Bed. basis i q̄ labr̄ erat positū: desideriū celestis vite significat: cui⁹ cā tāta ē: vt pfecti viri se q̄tidianis diluāt lachrymis: et gaudiū infne q̄tis q̄s videdo nō valet sufspirādo degustāt. Mō eñ b lauacro (qō inť tabernaculum ⁊ altare positū ē) lachrymc pfectox figurenť
Exo.30.c b xp̄o testanť ⁊ missa aq̄ lauabūt in eo aarō ⁊ filij ei⁹ man⁹ suas ⁊c. Mēo de plebe ibi lauari p̄cipiť: sz pontifex ⁊ filij ei⁹. i. sacerdotes miozis grad⁹: qz magnox virox sicē vita perfectio: ita cōpunctio ꝺblimior. nō aūt sol⁹ ministris altar̄ hec cōpunctio cōuenit: ait eñ Petr⁹ cūctis fidelib⁹: ⁊ ipi tā q̄ lapides viui supedificamini in domos spūales: sacerdotiū sctū offerre spūales hostias. Et Joh. Beat⁹ qui hz ptē i resurrectione ꝓma. Jn his scūda mors nō hz ptātē. Quas etiam victias offerre debeāt paul⁹ oñdit dicēs: Obsecro vos ꝓ miscōiam dei vt exhi. coz. ve. ⁊c. g ¶ Lauabunt in eo ⁊c. Xp̄s q̄z hui⁹ labri aq̄ ē lot⁹: ꝓpiusq̄ ad altare oblatur⁹ itraret: ⁊ thymiama sacri cozpis ꝓ salute nr̄a i ara crucis icēderet. ꝓ nro enim amore lachrymal fudit sic i resurrectōe laqari.

Ni. de lyra

¶ Me

filioꝝ isrl̄ ⁊c. i. qñ volueris scire nūeꝝ eox nō nūerabis ꝓ capita: sz ꝓ b q̄ a ¶ Dabūt sin. ꝑ. i. dimidiū siclum.
b ¶ Pro aīa. su. qz sacrificia ō illis ex pctis fctā ꝓficiēt aīab⁹ eox. c ¶ Et nō erit ⁊c. i. nūerati mō ꝺicto. si aūt aliter: erit plaga sic factū ē tpe dauid vt hr̄. ij. Reg. xxiiij. d ¶ Jux mē. ⁊c. B dr: qz aliō erat pōd⁹ q̄ vtebanť cōit et q̄ vtebanť in templo. Siclus autez quo vtebantur in templo hēbat quattuor dragmas fm Josephū: et quelibet dragma q̄nq; obolos. e ¶ Qui hr̄ in numero. s. viroꝝ. pcedentiū ad ⁊c. ex q̄ ptz q̄ illi q̄ erant minozis etatis nō cōputabanť iter viros nec cogebanť ire ad plīum. Cetera patent ex dictis.
g ¶ Locutusq; est dñs. Dic ꝓfr agitur de lauatorio: cum dr:
b ¶ Facies ⁊ labium eneum. istud vas alibi vocatur labrum et luter: vt dicit Ra. Sa. q̄ erat factum ad modum māmille magne grossum inferius et in superiori parte strictum habēs in lateribꝰ duas canales ꝓ q̄s effundebať aq̄. i ¶ Cū basi sua. Jn hebreo hr̄: Cū sede sua. i q̄ erat cōcauitas ad recipiēdū aquā. k ¶ Mōsq; il. in. r. t. ⁊ al. s. holocaustox nō dicte inť illa duo sz aliq̄tulū ad latr̄. l ¶ Et missa aq̄ lauabūt in ea. i. ꝓ effusionē aque ex ipo aarō ⁊ filij ei⁹ man⁹ ⁊ pedes

¶ 2 ¶ ⁊c. ex q̄ ptz

Ps.119 Ibidē.41. Ibidem

Rom.12.a

†Le.27.c Num.3.6 Exe.45.o

†Ge.17.c

†Ge.40.d

a Me forte .tc. Deꝰ. Moꝛs em̃ timẽda ẽ eterna: si ḋs ad ministerium altaris electꝰ thymiama oꝛonũ nõ reddit: sed sacrosancta mysteria sine ablutione cõpũctionis i trare: et stã̃ dñi mesz cõibꝰ manibꝰ tractare p sumit: lauet ḡ manꝰ ꝛ pedes in aq̃ labꝛi enei: et sic ad altare accedãt: ablũat lachrymis actꝰ ꝛ incessus: deinde manꝰ ad ꝛtigẽda dei mysteria ꝓferãt: et igressũ pedũ in atrio dñi ponãt: illis q̃z ꝑ ꝓcipit q̃ sacra ꝓticipãt vt actus suos ꝛ cogitatus discutiãt: ꝛ cõpũctionis lachrymis abluãt. 1.Coꝛ.11.g Qui em̃ mãducat ꝛ bibit. indi.in.si.man. ꝛ bibit.

b Sume tibi ꝛc. Stra. Smyrna grece: latine ꝺr myrrha q̃ ẽ arbor in arabia q̃nq; cubitoꝝ cuius virgulta arabes exurũt vt mel̃ pullulent ꝛ fructificent. Ex q̃z nidoꝛe i curabiles morbos ꝓtraherẽt: nisi fumo stoꝛacis occurrerent. Huius arboꝛis gũmi ꝓprie stacte vocat abusiue etiã myrrha. c Cinamomi. est virgultum: et in Idia vel ethiopia nascit duoꝝ trũ cubitoꝝ. dicitur aũt cinamomũ q̃ i modũ cãne ſbiles et repliꝯ catos hz calamos: cinerei vel nigri coloꝛis: qui fracti visibile spiramentũ reddũt: et ſbtile q̃dz carũ: grossum ẋo vile et despectũ. Calamus aromatica spẽs iuꝛ libanũ.

Myrrhe cin. cala. cas. He quattuoꝛ spẽs significant q̃ttuoꝛ ꝓncipales virtutes: quib⁹ oleo vnctionis ꝛ gr̃a miscẽdie ꝺi ecclesia dedicanda est ꝛ sanctificanda.

d Et erũt san. sctõ. ꝛc. Aug⁹. Cum scilicet vncta fuerint. Quid ḡ ꝺistabit inter illa ꝛioꝛa que velo teguntur.

e Qui te. Silr de altari sacrificioꝝ supi⁹ dictũ est. q̃ sic intelligendum est vt liceat ꝓlo tangere tabnaculũ: qñ offerẽdãt hostias vl̃ q̃libz dona ꝛ rãgẽdo sctificabantur. ꝓp̃ illꝺ oleũ q̃ cuncta puncta sũt: nõ sic̃ sacerdotes qui etiã vt sacerdotio fungerenk̃ vngebantur ex illo.

f Onychaz. Onycha ostreola ferk̃ eẽ pusla suaue redolẽs magnitudine hũani vnguis. Aĩ et onyche grece ꝺr q̃z onyx grece ꝺr vnguis.

Halbanum

ſ affectus. ſ ad ministrandum.

ac pedes: quãdo ingressuri sũt ta a
bernaculũ testimonij ꝛ q̃n accesb
suri sũt ad altare: vt offerãt in eo
ſ oꝛones. ſ si mundi accesserint. ſ eternaliter.

a thymiama dño: ne forte moꝛi c
ſ destructũ ẽ labꝛũ aarõꝝ sacerdotiũ ſz signiſcarũ manet interrnũ: in vita fideliũ mãet altare ꝛ icẽsũ sic̃ alia plura q̃ lex iusſit ꝑpetuo celebrãda

tur. Legitimũ sempitnũ erit ipi
ſ .i. oib⁹ scris: q̃z ꝑs nõ venit soluere legẽ ſz adimplere. ſ .i. credentib⁹ in eũ in quẽ aarõ credi; dit: hoc ẽ em̃ semẽ cui bñdixit dñs.

et semini eiꝰ p successiões. Locu d
tusq; est dñs ad moysen: dicens:
a ſ pcipue mortificationis. ſ. q̃ pura ĩtẽtione pro deo rancũ sit facta: vñ manꝰ mee distil. myr. ꝛc.

b Sume tibi aromata ꝓmẽ myr e f
rhe ꝛ electę quingentos siclos: ꝛ
ſ q̃ ẽ cineri colozis: ꝛ significat hũiliterẽ quos cinerẽ cẽ ꝛ in cinerẽ reuersuros intelligimus.

cinamomi modium. i. ducentos g
c q̃nquaginta siclos: calami simi h i
a ſ hec in aq̃s nascit ꝛ in ĩmẽsum crescit ꝛ bonũ odoꝛẽ reddit: ꝛ significat fidẽ q̃ p baptismum

ter ducentos quinq̃ginta: cãsię k
crescit. a ſ iusta sit ꝛ recta mensura. ſ q̃z fm ecclesiasticã regulã oia sunt facienda.

aũt quingentos siclos in põde l
re sanctuarij: oleuz de oliuetis in m
ſ sextarũ. ſ chrisma quo

mensurã hin† Faciesq; vnctionis n o
vngitur. ſ. rabernaculũ. i. fidelis ppls ecclesie. i. in quib⁹ diuinitas ranq̃ in tabernaculo hirat . pñt etiã ꝑ vngnentũ intelligi virtutes sanctorum vel odoꝛ iusticie lõge lateq; diffusus.

oleũ sctũ: vnguentũ compositũ
ſ vngentarij sunt apli ꝛ doctoꝛes q̃ vngentra cõponunt quib⁹ dedicatur ecclesia.

opere vnguentarij: et vnges ex p q
ſ hec omnia.

eo tabernaculũ testimonij ꝛ arcã
supza exposita sunt.

testamenti: mẽsamq; cũ vasis suis: cãdelabꝝ ꝛ vtẽsilia eiꝰ: altaria
thymiamatis ꝛ holocausti: ꝛ vniuersã suppellectilem q̃ ad cultum
d coꝝ pertinet: sctificabisq; oia: et
e erũt sctãsctoꝝ. Qui tetigerit ea r s
sctificabik̃. Aarõ ꝛ filios eiꝰ vn t
ges: sctificabisq; eos vt sacerdotio fũgãt mihi. Filijſ q̃z isr̃l dicet:
Hoc oleuz vnctionis sanctũ erit v
ſ q̃z carnis

mihi in generatiões vr̃as. Caro x
voluptatẽ amantibus nõ conueniunt ista.

homis non vngek̃ ex eo: et iuxta y
compositionem eiꝰ non facietis
ſ soli deo. ſ sanctificans

aliud: q̃z sanctificatum est: et sanctũ erit vobis. Homo quicunq; z
a ſ q̃z sancta nõ sunt danda canibus.

tale cõposuerit: et dederit ex eo
a ſ hereticis vel gentili vel iudeo. b ſ de cetu sanctoꝝ cui inngi debebat:

ãlieno: exterminabitur dẽ populo a b
suo. Dixitq; dñs ad moysẽ: Su
ſ gutram myrrhe arboris.

f me tibi aromata stactẽ ꝛ onychã c d
aromatica. g Halbanũ bo. odo. ad differentiã illi⁹ galbani q̃z ex antiq̃tate vel alia cã amisit odoꝛẽ suũ. Est aũt galbanũ succꝰ herbe aromatice alb⁹ ad modũ lactis: et ꝺr a gala q̃z significat lac vel albũ. postq̃z em̃ indurat⁹ erat ꝺ succꝰ terebak̃ in puluerẽ. b Et thus lucidissimũ. i. purissimũ ad differentiã thuris quã ꝺ obscurak̃ eiꝰ color. c Eqlis podẽris erũt oia. hoc ꝺr ad differentiã vnguenti ꝓdicti i q̃ nõ oia posita sũt eq̃lis ponderis. d Cõpositũ ope vnguentarij. nõ quia thymiama sit vnguẽtũ: iq̃ ꝺã cõmixtio pulꝛe aromati coꝝ: iq̃ qz ad idẽ officiũ ptinet facere talẽ cõmixtionem ꝛ vnguenta. e Coꝛã ꝛc. taber. i. in altari icẽsi q̃z est ꝺ tabernaculũ interl⁹ in q̃ erat arca testimonij: ꝛ illa pars tẽpli vocak̃ tabernaculũ testimonij. f In lo. q̃ ap. ti. qz ibi audiebak̃ diuinũ rñsum q̃si ꝓcedens de ꝓpitiatorio vsq; ad altare incensi. g Talẽ cõ. nõ fa. i. ex elsdẽ reb⁹ ꝛ in eadẽ ꝓportione. sic̃ ꝓdictũ ẽ de vnguento.

Wystice. Wystice aũt ḋ q̃ttuoꝛ species significãt sanctaꝝ ẋtutũ spẽs.

c Faciesq; thymiama ꝛc. Breg⁹. Thymiama ex aromatib⁹ cõpositũ facim⁹: cũ i altari bõi opis ẋtutũ multiplicitate redolem⁹: q̃z mixtũ ꝛ puꝛ fit: quia q̃tũ ẋtuti virtus lũgit: tm̃ icensum boni odoꝛis sincerꝰ exhibeẽ. Und̃ bñ secq̃: Cũq; i te nuissimũ puluerẽ vniuersa cõtuderis: ꝓ ea coꝛã tabernaculo testimonij. In te nuissimũ puluerẽ aromata conterimus: cũ bõa opa q̃si in pila coꝛdis occulta discussiõe tũdim⁹ ꝛ vt veraciter bona sint ſbtilit̃ retractam⁹. Aromata ḡ i puluerẽ redigere: est virtutes recogitãdo tererere: et vsq; ad subtilitatẽ examis occulti retractare. Et notãdũ ḋ q̃z de eodẽ puluere ꝺr: Ꝓones ex eo coꝛã testimonij tabernaculo: q̃z tũc bona nr̃a ẋtia i ꝓspectu iudicis placẽt: cũ bec mẽs subtilit̃ cogitãdo cõterit: ꝛ q̃si ḋ aromatib⁹ puluerẽ reddit: ne grossuꝫ durũq; sit bonũ q̃d agit: q̃d nisi retractio cõminuat odoꝛẽ de se subtili nõ aſpgit. Jſi. Jn cẽsum q̃d ex q̃ttuoꝛ odoꝛatissimis generib⁹ i maxima subtilitatẽ cõminutis. i. stacte onycha: galbano: et thure cõpoĩt. oꝛones fideliũ significat: q̃uis q̃ttuoꝛ elemẽta ḃ q̃ttuoꝛ videank̃ significare: vt thus q̃d lucidũ est aeri cõpek̃: stactes aq̃s galbanꝰ ꝛ onyx ẽre ꝛ igni: vt ꝑ hec oia q̃ in celo: ꝛ i fra celũ: ꝛ i tra ꝛ i aq̃s sunt placitũ ḋo incẽsũ sit. d Ope vnguẽtarij ꝛc. Aug⁹. Nõ debem⁹ putare vnguẽtũ fieri: ſz thymiama vel incẽsuꝫ quod imponitur illi altari icẽsi vbi nõ licebat sacrificari: et erat int⁹ i sctãsctoꝝ. e Talẽ cõ. ꝛc. Ba. Qz ſcz ꝓcib⁹ ꝛ laudib⁹ diuinis nõ debem⁹ uti i adulationib⁹ hũanis. soli em̃ deo ita seruiẽdũ est. Aũ supza. ꝓhibeẽ ne caro hominis vngatur ex eo. Ca.XXXI

Exo 30. b

f Beçeleel. qui interꝑtat i vmbra ḋi. q. d. Pś.26. Dñs illũinatio mea et salꝰ mea quẽ ꝛ. ab ḃ ḋr dauid dixisse oziginẽ: ꝛ polymitarij nomẽ. qz beçeleel ope polymito tabernaculũ

Ꝯstruxit

a Halbanũ. Halbanus succꝰ ferule eẽ ḋr et nascit in syria optimũ cartillaginosum est: et minus lignosum: cui⁹ odoꝛe fugantur demones. b Et thus. Thus grece libanũ latine ḋr a libano mõte arabie. ali⁹ eñ libanꝰ ẽ phe

a b galbanũ boni odoꝛis: ꝛ thus lu a
a ſ vr̃ oꝝ virtutes cõuenient.

cidissimum: Eqlis ponderi erũt c
a ſ virtutũ oꝛonem. b ſ varietate virtutum et operum ꝛ oꝛationum.

c oia. Faciesq; thymiama cõpositũ d
a ſ ꝑ et discipulos. et. b ſ oꝝ he ſpẽs in vnã miscebantur ꝛ fiebat thymiama quod hebraice si thirach dicitur.

d opere vnguentarij: mixtũm dili
ſ Sincere debẽt eẽ oꝛones scrip̃ꝛ ꝛ nihil corpulẽtũ retinere sed tm̃ celestia querere.

genter et puꝛ ꝛ sanctificatiõe di e
gnissimuz. Cũq; in tenuissimum
ſ pilo examinationis.

puluerẽ vniuersa cõtuderis: po f
nes ex eo coꝛã testimonio taber
naculi i loco quo apparebo tibi.
ſ Sic facum.

Sctm̃sctoꝝ erit vobis thymia g
e ma. Talem compositionem non
ſ dedicarum

facietis in vsus vr̃os: q̃z sanctũ
scz soli deo. ſ ꝑ cultũ diuinũ sibi velit ipẽdi.

est domino. Homo quicunq; fece h
rit simile vt odoꝛe illius ꝑfruat
peribit de populis suis.
ſ delectatione.

Ca. XXXI

Locutusq; est dñs b
ad moysen dicens† Ecce i+
ſ rangs mihi carum et notum.

f vocaui ex nomine beçeleel filiũ k
Additio. Licet vex sit q̃ altare incẽsi erat i ꝑte illa tabernaculi: q̃ ḋr scm̃ vel sancta: nõ aũt i illa ꝑte ĩterioꝛi q̃ dicebaf sctm̃ sctoꝝ: vt ſra testatur: tm̃ ipm̃ altare incẽsi sctm̃sctoꝝ reputabatur: vt expresse habek̃. j. eo. ca. vbi ḋr de hoc altari. s. incensi. et depcabik̃ aaron super cornu altaris semel per annum et concludit ibidẽ de eodẽ altari: Sctm̃sanctoꝝ erit dño: ex q̃ patz q̃ licet altare incensi esset extra sanctasanctoꝝ fm locũ reputabatur tm̃ sctm̃sctoꝝ fm dignitatis gradũ. cuius rõ põt esse: qz in hoc altari incensi bis in die incensum cremabatur. vt hr̃ in ḃ ca. quod fiebat ꝓ simplices sacerdotes. licet ĩtra sctm̃sctoꝝ nõ esset licitũ intrare nisi semel i ãno: ꝛ tũ optebat q̃ ḃ altare eẽt ex sctãsctoꝝ fm locũ. iꝫ qz ipius altaris excellẽtia erat tãta: q̃ in ipo fiebãt semel ꝑ annũ in sanguie distillationes ꝑ sũmũ sacerdotẽ. vt ifra Leui. xvj. Jdcirco reputabak̃ inter sancta sctoꝝ fm dignitatẽ. et sic videnk̃ intelligenda eẽ ẋba Aug⁹. ſ. q̃ loquit de altari incensi fm sue dignitatis gradũ nõ aũt fm dignitatẽ loci in quo erat: non enim ꝓsumendum est de sancto Aug⁹. q̃ littere contradiceret.

Moraliter. Facies quoq; altare ꝛc. XXX

Replica correctoꝛi cõtra Burgen. In ca. xxx. vbi postillatoꝛ declarat dictum bꝛi Aug⁹. de altari incensi. et hoc auctoꝛitate beati Hiero. ꝛ alioꝝ: imoꝛ rotunde lr̃e: Burgen. nitit saluare dictũ beati Aug⁹. sed potius inuoluit. Mã Burgen. allegando textum sequentem ꝓtis capituli dicit ipm̃ altare incensi foze sctm̃sctoꝝ fm dignitatis gradum: cum tamen be. Aug⁹. solum velit ipm̃ altare foze intra sctm̃sctoꝝ ad modũ aurei thuribuli. text⁹ aũt allegat⁹ q̃ Burgen. nõ loquit de altari: ſz de exercitio sumi sacerdotis in ipo altari: videlicet de positiõe manũ: et positione sanguis. ḃ em̃ exercitiũ vocat lr̃a sctm̃sctoꝝ: quia si q̃tidiana positio thymiamatis ꝑ cõmunes sacerdotes dicitur sctã. ḃ positio sanguis semel i ãno facta i⁹ altari dicẽda ẽ sctãsctoꝝ. ꝛ sic̃ equoca tio est de sctõsctoꝝ q̃ ad locũ ꝛ q̃ ad actũ i loco. Ca.XXXI

Locutusq; est dñs. Descripta forma tabernaculi ꝛ ꝑsecratione sacerdotũ: hic ꝓnr̃ agit de electiõe artificũ: et qñ agẽs ꝛ finis sibi coꝛrespondent. Ideo ꝓmo agit de cã efficiẽte ipi⁹ tabernaculi. scdo de cã finali. ibi: Et locutus est. Pmo igit exprmit efficiẽtẽ ꝓncipalẽ dicẽs: i Eccevocaui. ad opus tabernaculi. k Ex nole beçeleel ꝛc. Qñ vno inconenienti dato plura alia sequunk̃. iõ Ba. sa. q̃ dic̃ q̃ bur anus isti⁹ beçeleel filiꝰ fuit marie ꝛ caleph: consequẽter ḃz dicere q̃ iste beçeleel fuit ꝓnepos ipi⁹ caleph. ꝛ iõ cũ dic̃ i glo. super

cōstrux it. a Et impleui eum spū dei sapia: et intelligentia et scia et in omni ope ad excogitandum dcḉd fabrefieri poterit ex auro argento et ere: marmore et gemmis et diuersitate lignoꝝ dedit cq ei socium Hooliab filium achisamech de tribu dan. Et in corde hominis eruditi posui sapientiā: vt faciant cuncta que precepi tibi. Tabernaculum federis et arcam testimonij: et propitiatorium quod super eam est: et cuncta vasa tabernaculi: mensam cq et vasa eius: candelabrum purissimum cum vasis suis: et altaria thymiamatis et holocausti et omnia vasa eorum: labium cum basi sua: vestes sanctas i ministerio aarō sacerdoti et filijs eius vt fungantur officio suo in sacris: oleum vnctionis et thymiama aromatū in sctūario. Oia q̄ precepi tibi facient. Et locut' ē dōs ad moysen dicēs: Loqre filijs isrl et dices ad eos: Uidete vt sabbatū meū custodiatis: qz signū ē int me et vos i generationib' vris: vt sciatis qz ego dōs q̄ sctifico vos. Custodite sabbatum meū. Sctū ei ē vobis. Q̄ui polluerit illū: morte moriat. Qui fecerit i eo op': pibit aia illi' ō medio pplī sui. Sex diebus faciet op': in die septio sabbatū ē requies cra dño. Ois q̄ fecerit op' i hac die morietur. Custodiāt filij isrl sabbatū: et celebrēt illō i generatiōib' suis. Pactū sempiternū iter me et filios isrl: signūqz ppetuū: Sex em diebus fecit dōs celū et terrā: et in septio ab operē cessauit: deditq; moysi ꝓplet' duos tabulas testimonij lapideas scriptas digito dei.

a huri filij hur de tribu iuda: et iplevi eum spū dei sapia: et intelligentia et scia et in omni ope ad excogitandum dcḉd fabrefieri poterit
a ſ sapia. b ſ eloqntia. c ſ stabiliraret sonoritate ꝓdicationis. d ſ fortitudine indefessa.
ex auro argento et ere: marmore
ſ Scīoꝝ quib' cōstruit tabernaculū.
et gemmis et diuersitate lignoꝝ
ſ protectio mea pater.
b dedit cq ei socium Hooliab filium achisamech de tribu dan. Et in corde hominis eruditi posui sapientiā:
ſ vel fiant.
c vt faciant cuncta que precepi tibi. Tabernaculum federis et arcam testimonij: et propitiatorium quod super eam est: et cuncta vasa tabernaculi: mensam cq et vasa eius: candelabrum purissimum cum vasis suis: et altaria thymiamatis et holocausti et omnia vasa eorum: labium cum basi sua:
† vestes sanctas i ministerio aarō sacerdoti et filijs eius vt fungantur officio suo in sacris: oleum vnctionis et thymiama aromatū in sctūario. Oia q̄ precepi tibi facient. Et locut' ē dōs ad moysen dicēs:
d Loqre filijs isrl et dices ad eos: Uidete vt sabbatū meū custodiatis:
ſ per oēs generationes.
qz signū ē int me et vos i generationib' vris: vt sciatis qz ego dōs q̄
f ſ in obseruatione sabbati.
sctifico vos. Custodite sabbatum
a ſ turbando anime quietem.
meū. Sctū ei ē vobis. Q̄ui polluerit illud: morte moriat. Qui fecerit i eo op': pibit aia illi' ō medio
ſ anime et corporis.
pplī sui. Sex diebus faciet op': in die septio sabbatū ē requies cra dño. Ois q̄ fecerit op' i hac die morietur. Custodiāt filij isrl sabbatū: et celebrēt illō i generatiōib' suis. Pactū
ſ seruile. i. peccm.
ſ filios promissionis scilicet et visuros deum facie ad faciem sicuti est.
sempiternū iter me et filios isrl: signūqz ppetuū: Sex em diebus
ſ Significas pm' bona opa cōsumare debere: et postea in eternū quiescere.
fecit dōs celū et terrā: et in septio ab operē cessauit: deditq; moysi ꝓpletis duobus tabulis testimonij lapideis scriptas digito dei.
ſ p dilectione dei et ꝓximi.
m huiuscemodi hmōi': i mōte sinai
ſ qz lapideo dabantur populo.
duas tabulas testimonij lapideas
ſ Spūsancto.
n scriptas digito dei.

Ecce vocaui ex nomine bez. cc. Hoc agit de artificib' tabernaculi tabernaculū vero ecclesiā significat vt supra dictū ē. ꝓpt quod structores tabernaculi significāt edificatores ecclesie ſ xpo cui principali actore. et isti fuerūt apli ſpēaliter Petr' et paul'. j. Cor. iij. Adintores dei sum'. et Gal. ij. Qui opat' ē petro i apl'atu circūcisionis: opat' est et mihi inf gētes. Et cōueniēt significanē p noīa ꝓncipaliū artificū: quoꝝ ꝓmus vocat' fuit beçeleel qui interpꝛat' vmbra dei: et bñ significat petrū. Nam ad tactū vmbre ei' xpti ꝓpter diuina sanabant infirmi: Actu. v. Sctis vocat' fuit hooliab: q̄ interpꝛat habitatio mea pater. et bñ significat Paulū q̄ mente hītabat in deo pre oīm sic ipse dic' Philip. iij. Mea ꝓuersatio in cel ē.

Glo.ordi.

primi in quibus tota lex pendet et ꝓphete.

Exo. 31. b

a Fac nobis deos rc. Deos pluraliter: cū vn' tm vitul' fact' sit ad similitudinē. s. bouis apis quem i egypto coluerunt ſz q̄ idolatriā colit omnibus vitijs subijcit se: et q̄si tot dijs et demonib' q̄t vitijs seruit.

b Dixitq; ad eos rc. Aug'. Intelligit aarō difficilia ꝓcipere vt hoc mō eos ab intētione reuocaret. Factū est tm illud ipm difficile: vt esset aurum ad faciendū idolū q̄ ꝓpt eos notā. dū putaui: q̄ cōtristant' si q̄d tale ꝓpter vitā eternam diuinitus fieri: vel equo aīo tolerare iubeantur.

c Et sedit pplus rc. Eius potusq; ad lusū ipulit: lusus ad idolatriā: quia si vanitatis culpa nō caute cōpescit: ab iniq̄tate mens incauta deuorat. Uā q̄ modica spernit paulatim decidit. Si em curare parua negligimus insensibiliter seducti etiā maiora audēter ppetram'. ſ Isti sunt

Eccli. 19. a

Nico. de lyra

Jdens aūt po/ tea. xxxii pulus: Post ꝓceptū de ꝓstructione tabernaculi. hic ꝓmr describit' supueniens impedimentū ex pcō ppli. et ꝓmo ponit' ppli trāsgressio. secdo moysi deprecatio. ibi: Facto aūt die altero. Circa ꝓmum primo ponit' pcti ppetratio. secdo perpetrati cognitio. ibi: Locutus est aūt tertio cogniti examinatio. ibi: Arripiensq; rc. quarto examinati punitio. ibi: Uidens q̄ moyses. Circa primū dicit' sic Uidens aūt ppls. Dic Ra. Sa. q̄ isti fuerunt egyptij cōsci ad iudaismuz q̄ ascēderūt cum iudeis de egypto: vt dictū est supra. xij. ca. et isti quia erant nutriti in idolatria: ad eā inclinat' erāt magnā ptem de filijs israel. b Q̄d moza faceret moyses rc. Dicit Ra. Sa. q̄ moyses recedens de castris volens ascendere ad dñz dixit se reditur q̄dragesima die circa hozā sextā. Populus aūt intellexit q̄ dies sui recessus esset de numero illo sed nō erat: qz moyses intelligebat de diebus naturalib' integris. dies aūt illa nō erat integra quia tota nox iam precesserat et aliqua pars diei artificialis. xxix. aūt die quam populus credebat esse. xl. Sathan turbauit aerem et ostendit similitudinem feretri dicens q̄ mortuus esset moyses et tunc populus concitatus fuit ad fabricandum idolum: cuius nutu deducerentur loco ductus moysi. sed hoc dictum patet ex textu et cōfictū qz subdit: c Moysi em huic viro qui rc. si em vidissent mortis eius signa predicta magis dixissent q̄ fuisset mortuus: qz hec esset cā rōnabilis et efficatior ad querendū alium ductorē. aliter etiam patebit falsitas huius dicti ꝓ sequentia. d Congregatus aduer. aaron. quare hic non fit mentio de hur quē constituerat moyses ad regimē pplī cum aaron: vt dictum est supra. xxiiij. ca. dicit Ra. Sa. q̄ populus interfecerat eum eo q̄ ipm argueret de tanto scelere. e Dixitq; ad eos aaron. timore mortis assentiens eis: licet nō ex corde.

f Tollite inaures rc. credebat em aaron q̄ vxores filij et filie

Glo.ordi.

La. XXXII

ſ putauit eū interisse aut aliqd accidisse vt nō posset redire.

Judens aūt populus qđ moza faceret moyses descēdēdi ō mōte: congregat' aduersus aarō: ait: Surge fac nobis deos qui nos p̄cedāt. Moysi em huicviro qui nos eduxit ō terra egypti ignoramꝰ
ſ Nō est ausus resistere q̄ sciebat pplm ꝓnum ad occidendum.
quid acciderit: Dixitq; ad eos
ſ qz hoc auꝛ purius et carius.
aarō: Tollite inaures aureas de vxoꝝ filiozū et filiarum vestrarum auribus: et afferte ad me. Fecit
ſ etiam si difficile.
populus q̄ iusserat: deferens inaures aureas ad aaron. Quas cū ille accepisset: formauit
ſ qz boue adorauerunt in egypto. aliud fortitan idolū non susciperent.
ope fusorio: et fecit ex eis vitulum ꝓflatilē. Dixerūtq;: Hi sūt dij tui isrl q̄ te eduxerūt ō terra egypti. Q̄ cum vidisset aarō ędificauit altare cora eo: et pconis vocem clamauit dicens: Cras solēnitas dñi ē. Surgēteſq; mane obtulerūt holocausta et hostias pacificas et sedit populus māducare et bibere et surrexerunt ludere. Locutus

Nico. de lyra

fille grauiter ferrēt si accipient eoꝝ ornamēta: et sic ex b̄ et ex cupiditate iudeoꝝ credebat ipedire conatū ppli vel saltē retardare vsq; ad aduentuz moysi q̄ ppls reperet. g Fecit ppls q̄ iusserat. ex q̄ ptz magna volūtas idolatrādi nō solū i viris ſz etiaz in vxoꝝ et liberis q̄ ita ꝓmpte oꝛnamenta sua p̄ciosa tradiderunt.

† Act. 7. c

b Formauit ope fuso. In heb. bř: In stilo qđ exponit Ra. Sa. dicēs q̄ aarō primo depinxit cū stilo in tabula formā vituli et tradidit artificibus vt facerēt ad similitudinē illi': qz apis qđ reputabat maximū numē egypti apparuerat eis i egypto i specie tauri. vt dictū est. viij. ca. Dixerūtq; hi sunt dij tui. ex q̄ ptz magna ſsantia ppli q̄ mirabilia inaudita a deo facta in exitu coꝝ de egypto attribuebat idolo. et ſz esset vnū idolū tm: tū dixerunt: Hi sunt dij: ad renerentiā idoli sic magne ꝓsone de se loquunt' in plurali ad magnificentiā: vt nos precipimus. nos volumus: et huiusmodi.

k Q̄ cū vidisset aarō. dicit Ra. Sa. q̄ vidit spūm vite in vitulo: sic ō: Pcē cvj. Et mutauerūt gloriā suā in similitudinē vituli comedētis fenū. Sz patet māifeste q̄ hec ē fictio et scripture peruersio. si em in vitulo fabricato spūs vite fuisset: scptura nō dixisset: i similitudinē vituli: ſz i vitulū. Et iō aliter dicendū q̄ aarō vidit tantā volūtatē imolādi victimas idolo in populo q̄ nō poterat resistere. ideo sequitur:

l Edificauit altare. ad retardandū imolationē: qz statim sine altari imolassent. vel ō: Edificauit. s. ipe et non ppls vt tardiꝰ fieret vt dicit Ra. Sa. qz si dixisset q̄ facerēt: i mometo fuisset factū q̄ manꝰ multoꝝ. m Cras solē. rc. nō bodie. qđ dixit ad retardā dū imolationē: si forte interi veniret

† Exo. 10. b

Moraliter

Moraliter. be. rc. ꝫ agit de artificib' tabernaculi tabernaculū vero ecclesiā significat vt supra dictū ē. ꝓpt quod structores tabernaculi significāt edificatores ecclesie ſ xpo cui principali actore. et isti fuerūt apli ſpēaliter Petr' et paul'. j. Cor. iij. Adintores dei sum'. et Gal. ij. Qui opat' ē petro i apl'atu circūcisionis: opat' est et mihi inf gētes. Et cōueniēt significanē p noīa ꝓncipaliū artificū: quoꝝ ꝓmus vocat' fuit beçeleel qui interpꝛat' vmbra dei: et bñ significat petrū. Nam ad tactū vmbre ei' xpti ꝓpter diuina sanabant infirmi: Actu. v. Sctis vocat' fuit hooliab: q̄ interpꝛat habitatio mea pater. et bñ significat Paulū q̄ mente hītabat in deo pre oīm sic ipse

Nico. de lyra

primi in quibus tota lex pendet et ꝓphete.

Exo. 31. b

Judens aūt po/ tea. xxxii pulus: Post ꝓceptū de ꝓstructione tabernaculi. hic ꝓmr describit' supueniens impedimentū ex pcō ppli. et ꝓmo ponit' ppli trāsgressio. secdo moysi deprecatio. ibi: Facto aūt die altero. Circa ꝓmum primo ponit' pcti ppetratio. secdo perpetrati cognitio. ibi: Locutus est aūt tertio cogniti examinatio. ibi: Arripiensq; rc. quarto examinati punitio. ibi: Uidens q̄ moyses. Circa primū dicit' sic Uidens aūt ppls. Dic Ra. Sa. q̄ isti fuerunt egyptij cōsci ad iudaismuz q̄ ascēderūt cum iudeis de egypto: vt dictū est supra. xij. ca. et isti quia erant nutriti in idolatria: ad eā inclinat' erāt magnā ptem de filijs israel. b Q̄d moza faceret moyses rc. Dicit Ra. Sa. q̄ moyses recedens de castris volens ascendere ad dñz dixit se reditur q̄dragesima die circa hozā sextā. Populus aūt intellexit q̄ dies sui recessus esset de numero illo sed nō erat: qz moyses intelligebat de diebus naturalib' integris. dies aūt illa nō erat integra quia tota nox iam precesserat et aliqua pars diei artificialis. xxix. aūt die quam populus credebat esse. xl. Sathan turbauit aerem et ostendit similitudinem feretri dicens q̄ mortuus esset moyses et tunc populus concitatus fuit ad fabricandum idolum: cuius nutu deducerentur loco ductus moysi. sed hoc dictum patet ex textu et cōfictū qz subdit: c Moysi em huic viro qui rc. si em vidissent mortis eius signa predicta magis dixissent q̄ fuisset mortuus: qz hec esset cā rōnabilis et efficatior ad querendū alium ductorē. aliter etiam patebit falsitas huius dicti ꝓ sequentia. d Congregatus aduer. aaron. quare hic non fit mentio de hur quē constituerat moyses ad regimē pplī cum aaron: vt dictum est supra. xxiiij. ca. dicit Ra. Sa. q̄ populus interfecerat eum eo q̄ ipm argueret de tanto scelere. e Dixitq; ad eos aaron. timore mortis assentiens eis: licet nō ex corde.

f Tollite inaures rc. credebat em aaron q̄ vxores filij et

Glo.ordi.

La. XXXII

ſ putauit eū interisse aut aliqd accidisse vt nō posset redire.

Judens aūt populus qđ moza faceret moyses descēdēdi ō mōte: congregat' aduersus aarō: ait: Surge fac nobis deos qui nos p̄cedāt. Moysi em huicviro qui nos eduxit ō terra egypti ignoramꝰ
ſ Nō est ausus resistere q̄ sciebat pplm ꝓnum ad occidendum.
quid acciderit: Dixitq; ad eos
ſ qz hoc auꝛ purius et carius.
aarō: Tollite inaures aureas de vxoꝝ filiozū et filiarum vestrarum auribus: et afferte ad me. Fecit
ſ etiam si difficile.
populus q̄ iusserat: deferens inaures aureas ad aaron. Quas cū ille accepisset: formauit
ſ qz boue adorauerunt in egypto. aliud fortitan idolū non susciperent.
ope fusorio: et fecit ex eis vitulum ꝓflatilē. Dixerūtq;: Hi sūt dij tui isrl q̄ te eduxerūt ō terra egypti. Q̄ cum vidisset aarō ędificauit altare cora eo: et pconis vocem clamauit dicens: Cras solēnitas dñi ē. Surgēteſq; mane obtulerūt holocausta et hostias pacificas et sedit populus māducare et bibere et surrexerunt ludere. Locutus

Nico. de lyra

fille grauiter ferrēt si accipient eoꝝ ornamēta: et sic ex b̄ et ex cupiditate iudeoꝝ credebat ipedire conatū ppli vel saltē retardare vsq; ad aduentuz moysi q̄ ppls reperet. g Fecit ppls q̄ iusserat. ex q̄ ptz magna volūtas idolatrādi nō solū i viris ſz etiaz in vxoꝝ et liberis q̄ ita ꝓmpte oꝛnamenta sua p̄ciosa tradiderunt.

† Act. 7. c

b Formauit ope fuso. In heb. bř: In stilo qđ exponit Ra. Sa. dicēs q̄ aarō primo depinxit cū stilo in tabula formā vituli et tradidit artificibus vt facerēt ad similitudinē illi': qz apis qđ reputabat maximū numē egypti apparuerat eis i egypto i specie tauri. vt dictū est. viij. ca. Dixerūtq; hi sunt dij tui. ex q̄ ptz magna ſsantia ppli q̄ mirabilia inaudita a deo facta in exitu coꝝ de egypto attribuebat idolo. et ſz esset vnū idolū tm: tū dixerunt: Hi sunt dij: ad renerentiā idoli sic magne ꝓsone de se loquunt' in plurali ad magnificentiā: vt nos precipimus. nos volumus: et huiusmodi.

k Q̄ cū vidisset aarō. dicit Ra. Sa. q̄ vidit spūm vite in vitulo: sic ō: Pcē cvj. Et mutauerūt gloriā suā in similitudinē vituli comedētis fenū. Sz patet māifeste q̄ hec ē fictio et scripture peruersio. si em in vitulo fabricato spūs vite fuisset: scptura nō dixisset: i similitudinē vituli: ſz i vitulū. Et iō aliter dicendū q̄ aarō vidit tantā volūtatē imolādi victimas idolo in populo q̄ nō poterat resistere. ideo sequitur:

l Edificauit altare. ad retardandū imolationē: qz statim sine altari imolassent. vel ō: Edificauit. s. ipe et non ppls vt tardiꝰ fieret vt dicit Ra. Sa. qz si dixisset q̄ facerēt: i mometo fuisset factū q̄ manꝰ multoꝝ. m Cras solē. rc. nō bodie. qđ dixit ad retardā dū imolationē: si forte interi veniret

† Exo. 10. b

¶ a ¶Isti sunt dij tui. Aug⁹. Dñs indicans moysi q̄d fecerit populus de vitulo et de idolo qđ ex auro fecerāt, dicit eos dixisse: Hi sunt dij tui israel, qui te eduxerunt de terra egypti qđ eos dixisse nō legit. Sz antmū eoꝝ hunc fuisse deus oñdit: hoꝝ q̄ppe gerebant verboꝝ in corde sniam: q̄ deū latere nō poterat. b ¶Dimitte me ⁊c. Hreg⁹. Quid est

Job.9.b

seruo dicere dimitte me nisi p̄candi ausum p̄berc: quasi pensa q̄tum apd̄ me valeas: et cognosce qz obtinere poteris quicquid pro populo exoras. In iob tamē dicitur: Deus cui⁹ ire resistere nemo potest. Cū ire dei restiterit Moyses: qui superne percussionis impetum mortis sue oblatione restrinxit dicēs: Dimitte eis hāc noxā alioquin dele me de libro tuo

Nu.16.g

quem scripsisti. Aaron quoq; ignem diuine animaduersionis incensi fumo temperauit:

Ibid.25.b

⁊ Phinees luxuriātes cuꝝ alienigenis trucidans: zelum suum diuine indignationi obtu-

2.Re.24.c

lit: ⁊ furorem gladio placauit. Dauid angelo ferienti se offerens placationis gratiam ante tp̄s ꝓpositum exegit. Sed resisti ire dei non

Nu.20.b

potest: cum sese (vt ita dixerim) medullit⁹ moueat: nec se vtiliter aliquis deprecatio objcit cum semel deus aliquid ab intimis irascendo disponit. Hinc est enim q̄ moyses qui reatum totius populi precibus suis tersit: et diuīe ira

C

cundie vim placauit: ad petram oreb veniēs

¶25.dis.c. disciplina.

pro aq̄ exhibitione diffidens terram promissionis ingredi domino irascente non potuit. et se hac de re affligit: ⁊ desiderio turbat: ⁊ disposite vltionis iracundiam repellere a se non valuit qui volente domino a populo amouit.

2.Re.24.c

Hinc dauid prostrata plebe angeli gladium prece compescuit: cum prius plorās ⁊ eiulās nudis pedibus filium lugeret: ⁊ quousq; perpetrati facinoris vltionem ad plenum recipere t: iram dei nō valuit pro seipo tempare.

Hreg⁹. Edificare lectorem iuxta historiam potest: si perpendat quomodo bonis rectoribus mixta sit regendi auctoritas ⁊ cōsolandi benignitas. Disciplina eñ vel misericordia multum destituitur: si vna sine altera teneat Sz circa subditos dz inesse doctoribꝰ vel rectoribꝰ ⁊ iuste cōsolans miscōia: ⁊ pie seuiens disciplina. vide eñ moysen pie amantem: et districte seuientē. Cū.n. diceretur delcēde peccauit populus tu⁹: q̄si qui in tali petō lapsus est iam meus nō est. ⁊ adderet: Dimitte me vt irascat furor meꝰ ꝛ eos ⁊c. Sepe se ire dei opponens ait: aut dimitte eis hanc noxam: aut dele me de libro tuo. Pēsem⁹ q̄b⁹ visceribus populū amauit: p cui⁹ vita se delere petiit: ⁊ q̄to zelo rectitudinis cū venia obtinuisset ad populū veniēs ait: Ponat vir gladiū sup femur suū ⁊c. Ecce q̄ vitā oīm cum sua morte petiit: paucoꝝ vitā gladio extinxit: intꝰ ignibus amoris: foris accēsus ē zelo seueritatis. sic amauit q̄b⁹ p̄fuit: vt pro eis non parceret sibi. delinquentes sic persecutus est: vt etiam domino parcente prosterneret. vtrobiq; legatus fortis causam populi apud deum precib⁹ causam dei apud populum gladijs alleganit Intus amans diuine ire supplicando obstitit fortis seuiens culpam feriendo consumpsit. Succurrit citius omnibus in offensa paucorum. Sed idcirco deus eum citius audiuit agentem pro populo: quia vidit quid super populum acturus esset pro deo. In regimine q̄ populi vtrūq; moyses miscuit: vt nec disciplia deesset misericordie: nec misericordia disciplne. c ¶Recordare abraam isaac ⁊c. Patres qui diliguntur inducit pro filijs qui offendunt: nec mererentur audiri: quia bōa sanctorum patrum sepe subueniunt filijs.

d ¶Placatusq; factus dominus: ne faceret malum. Aug⁹. Maliciam hic penam intelligi voluit: sicut est illud: Existimata est malicia exitus illorum. Sc̄m hoc dicitur et bonum ⁊ malum esse a deo: nō fm malicia qua homines mali sunt. Malus enim deus non est: sed malis ingerit mala quia iustus est.

¶ Iratusq;

Circa pmū 3ꝛ: Locut⁹ est aūt dñs ad moysen. reuelans populi trāsgressionē dicēs: a ¶Vade descēde: q̄ ad plātū ptinet petā subditoꝝ manifesta corrigere. Aliter exponit Ra.Sa. dicēs descēde. s. a tua dignitate ⁊ gloria. q̄ sic dignitas et gloria plati consistit in bonitate subditoꝝ. fm

† Deu.9.b

q̄ dicit Job. iij. cano. Malorē hoꝝ nō habeo grām q̄s vt audiā filios meos in vitate ambulantes. ita delectio siti honoris est in eoꝝ puersitate

b ¶Peccauit ⁊c. q.d. iam nō est meꝰ: q̄ me p̄ idolatriā abnegauit. c ¶Recesserūt ⁊c. tā q̄s istabiles in bono ⁊ pni ad malū. d ¶Rursumq; b

† 3.Re.12.g

ꝑ nr̄ pōit pene cōminatio: cū subdit: e ¶Cerno q̄ ⁊c. i. nō recipiēs correctione.

f ¶Dimitte me ⁊c. loquit mō hūano cū filiꝰ offēdit patrem ⁊ pr̄ tenens gladiū quasi adingulandū ipm dic alicui exi steri iuxta se: ne retineas me a percussione. per hoc magis insinuans contrariuꝫ scilicet q̄ velit retineri: ⁊ ex hoc accepit moyses audaciam orandi pro populo ad retinendum vindictam dicens:

g ¶Cur domine irascitur furor tuus contra populum tuum? quem reputas specialem filium: sicut dictum est supra iij. ca. Filius meus primogenitus israel.

h ¶Me queso dicant egyptij ⁊c. q.d. Istud reuerteretur i blasphemiam contra te. Allegat etiam ad hoc dei pietatez dicens: i ¶Quiescat ira tua ⁊c. q.d. tibi proprium est parcere et misereri et non irasci. Allegat etiam consequenter merita patrum dicens:

k ¶Recordare abraam ⁊c. q.d. si populꝰ iste meruit mori per incendium: ecce abraam pater eorum propter amorem tuum protectus fuit in ignem chaldeorum. si p gladium: ecce Isaac fuit paratus pro te immolari. si meruerunt exilium: ecce israel tanq̄ exul fuit in mesopotamia; obediens patri suo et tibi.

l ¶Quibꝰ iurasti per temetipsum. qui es omnino immutabilis: et ideo iuramentum tuum debet inuiolabiliter teneri de terra chananeoꝝ dā da semini eorum: quod tamē frustraretur si deleres populum tuum de terra.

m ¶Placatusq; est dominꝰ. non q̄ penam omnino dimitteret: vt patet ex sequentibus sed ne omnino deleret: sicut dixerat: Dimitte me vt deleā eos. n ¶Et reuersus est. Hic consequēter ponitur peccati cognitio per experientiam: scilicet sensus visus ⁊ au-

Num.14.e

dit⁹. p̄mittit tñ reuersio Moysi ad castra: cum dr: Et reuersus est moyses de mandato domini: vt ptz p̄dicta. o ¶Portans duas tabulas. quas dominus sibi tradiderat vt patet ex fine precedētis capituli.

¶ Scriptas

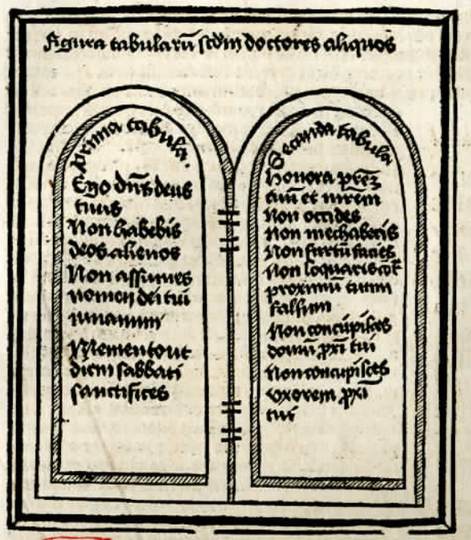

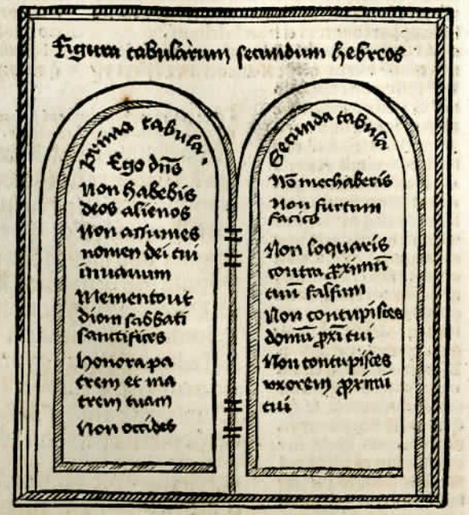

¶ Glo.ordi.

a ¶Fratusq; valde. Aug⁹. Frat⁹ moyses tabulas testimonij digito dei scriptas fregisse videt. Magno tñ mysterio figurata est iteratio testamenti: q̄z vetus fuerat abolendū: ⁊ nouum ꝓstituendū. Notāduꝫ sane q̄ta ꝑ pplo ad deū supplicatione laborauerit qui tam seuerus in vindicando fuit.

Aug⁹. Querit cur tabule q̄s dñs scripsit ⁊ fecit cōfracte fuerint. Que vero manu hois dolate fuerūt pduraverunt. Sed in hoc significat q̄ deus pmū hoīem rōne ⁊ ingenio decorauit: coꝝ sapiens ⁊ intelligens debit vt sine difficultate ⁊ erroze scirē ⁊ implere posset. Hoc q̄ faciēdo quasi tabulas q̄sdam scripsit ⁊ dolauit: ꝛ eas hō cōfregit cū diabolo acquieuit: ⁊ se illa gra indignū reddidit. Jubetur q̄ iterꝝ tabulas dolare. i. latitudinē coꝝdis p̄pare ad suscipienda mādata dī ⁊ qz liberū arbitriū ita violauit: vt iā sine dī gra bonū p se agere nō possit: enitatur labozare ad virtutes. Adaz

Gen.3.b

Job.10.c

enim in delitijs victus fuit. Job i ster quilinio diabolum vicit.

b ¶Arripiensq; vitulum ⁊c. Jsid.dr. aboli coꝝpus significatur in vitulo id est homines in omnibus gentibus quibus ad hec sacrilegia caput. i. auctoꝝ est diabolus. Aureus vitulus: quia videntur idolatrie ritus instructi a sapientibus. de quibus dicitur:

Rom.1.c

Dicentes se esse sapientes stulti facti sunt: et mutauerunt gloriam incoꝝruptibilis dei in similitudinem imaginis c. ⁊c. et hac sapientia iste vitulus aureus quali solebant etiam egyptioꝝ sapientes adozare figmenta. In vitulo q̄ fabricatus ē oꝛ diaboli coꝝp⁹. i. oīs societas gētilium idolatrie deditoꝝ. hāc sacrilegā societatē xp̄s ꝓbuisse ignē ꝺ q̄ ait: Ignē vēi mittere i trā ⁊c. Et alibi: Nō ē q̄ se absc̄dat a calore ei⁹. dū in eū credūt gētes: igne xp̄ti ei⁹ diabolica forma soluit. deide coꝝp⁹ominuit. i. ab illa male ꝓspiratiōis collatōe discussū: xbo xp̄ti büiliat: ⁊ cōminutū i aquā mittit: vt eos isr̄a elite. i. euāgelij p̄dicatores ex baptismo i sua mēbra. i. dñi

Act.10.b

cū coꝝp⁹ trāsferāt. vñ Petro dr: Macta ⁊ māduca: cū silr dici potuit: cōcide ⁊ bibe: ita vitul⁹ p ignē zeli ⁊ aciē xbi: ⁊ aq̄ baptismi ab eis poti⁹ q̄s absorbere conabat absorpt⁹ ē. c ¶Et de, ⁊c. Tradūt hebrei q̄ filij isr̄l bibētes aquā vituli puluere i

¶ fectam

¶ Nico. de lyra

a ¶Scriptas ex vtraq; parte ⁊ factas opere domini. Dicit Ra.Sa. q̄ vnica scriptura erat ibi que tamen erat legibilis indifferenter ex vna parte sicut ⁊ ex alia: quod erat mirabile: quia littera ex vna parte figurata ordine recto: in parte opposita apparet eius figura modo opposito. Vel potest dici absq; miraculo tali q̄ littere erant duplices: ita q̄ precepta erant sculpta ex vna parte et similiter ex alia. Assubditur: b ¶Scptura quoq; dei erat sculpta in tabulis. fm Aug⁹. vero in vna tabula erant tantum tria p̄ cepta: ideo dicuntur precepta prime tabule quia ordinant hominem ad deum. Jn alia autem tabula erant alia septem que ordinant ad proximum. ideo dicuntur precepta secunde tabule. fm Ra.Sa. ⁊ doctores hebraicos quinq; erant scripta in vna tabula et quinq; in alia. Aliter tamen distinguunt precepta q̄s Aug⁹. vt dictum est supra. xx. capi.

E

¶Ut aūt ista melius intelligantur: expressi ca hic in figura.

f.76.dis.c. ieiunijs q̄r/ti.

c ¶Audiens aūt iosue. hic ꝑz ponit cognitio peccati per sensum auditus cū dr: d ¶Ulul⁹ pugne ⁊c. Ex p̄ptz q̄ iosue nō fuerat ibi sz remāserat iuxta montē expectās moysen: vt dictū est. s. xxiij. ca. e ¶Vocē cātātiū ego audio. p̄ aūt mel⁹ ꝺ guit q̄s iosue tū ꝓpt̄ vinacitatē sensus: qz cū esset

f ¶Vidit vitulum ⁊c. quia magis mouent animum visa q̄s audita: et ideo licet fuisset iratus ex auditu peccati: magis tamen ex visu. g ¶Proiecit tabulas de manu. reputans q̄ populus esset indignus recipere legem dei digito scriptā. Hec autem fractio tabularum signum fuit euacuationis legalium in aduentu christi. h ¶Arripiensq; vitulum. quē fecerant combussit ⁊c. hic consequenter describitur peccati examinatio qđ debuit fieri añ punitionē: qz nō oēs culpabiles erant nec equaliter. fit q̄ ꝑmo examinatio p signū: cū dr:

i ¶Et dedit ex eo potum filijs isr̄l. Dic Ra.Sa. q̄ iste aq̄ po-

¶ tate

fectā q̄ cōmiserant idolatriam in barbis pulue rē auri pferebant: quo signo rei vel imunes sce leris apparebant: r rei interficiebant.

a Et dederunt mihi tr. Aug⁹. cōpēdiose locu tus est: nō dicens q ipe fomauerit vt exiret vi tul⁹ fusilis an excusatio nis cā timēdo mētitus ē tā q̄ in ignē pitur aurū ,piecerit: at ipo si id agē te forma vituli exierit: qđ ıō nō est credendum qr nec latere moysē pos set verū cū q̄ de⁹ loqbat r fratrē de mēdacio non redarguit. b Spoli auerat eñ tr. Notā dus q illud totū malū quod ppls fecit: ipi aaron tri buit: qr ꝑsensit ad faciē dum qđ male petiuerat. Magis eñ dictū est nu dauit eos aarō: qr cessit eis: q̄ nudauerūt se ipi q̄ tm malū flagitauerūt. Ornamentis q̄bus fa bricatū fuerat idolū vel malā voluntatē pri⁹ la tentē oñderat vel auxili um r ꝓtectionē dei ꝓ⁹ diderat. c Ponat vir gladi. suū tr. Greg⁹. Gladiū sup femur pone re est p̄dicationis studi um voluptatib⁹ carnis añferre: vt cū sctā quis studet dicere: curet ne cesse ē suggestiones edo mare. De porta vsq̄ ad portā ire est a vitio vsq̄ ad vitium per quod ad mentem culpa ingredit increpando discurrere. Per medium ꝯo castro rum transire est tanta e, qualitate intra ecclesiaz viuere: vt qui delinquē tium culpas redarguit. Ñ nullⁱ resideat fauore. Ñ subdit: occidat vir frēm suū r amicū r ꝓximū. Dos infficit: q̄ cum puniēda inuenit ab inere patiōis gladio: nec eis q̄s p ognationē carnis diligit pcit. Si g̃ ille dei ꝺ: q̄ ad feriēda vitia ꝛe lo diuini amoris excitat ꝓfecto eē se ꝺi negat: q̄ ꝯtū sufficit vitā carnali um icrepare recusat.

d Fecerūq̄ tr. Aug⁹. Notāle ꝓ singulari po suit: sic ibi: Dñi sūt dij tui isrl. q.r. e. Sz ꝺ locutio nō repit nisi vbi etiā de plib⁹ dici vel itelligi pōt nō. n. qr vitul⁹ vn⁹ erat: ıō ples fieri nō poterāt: aut ıō cū multⁱ idol sūis fuerat. hac locutiōe di ctū ē. Iatrones insultasse dño: cū vnum ꝺ fecisse scꝑtura tenēat: sz nō sol⁹ fuerat latro. Quin etiā cū ista locutio fit p ꝓpa noīa (q̄lit eā i diuinis scꝑturⁱ nōdū factā cōpim⁹) ꝑples illic itelliguntⁱ sic phedras r medeas q̄dā dixert: cū fuerit vna phedra r vna medea: sz phedras r medeas ap pellauerūt oēs siles phedre r medee. Ita ñ sine cā: nec passim sic ab impiis vitiose fit: sed certo mō certisq̄ regul̄ iste locutiōes inponuntur.

Aut dimitte

a ſ vt colere erubescerent quē in secessum mitri verent. b ſ euāgelij pdicatoribus.

eō potū filijs isrāel. Dixitq̄ moy ses ad aaron: Quid tibi fecit hic populus: vt iduceres sup eū pec catū maximū? Cui ille rñdit: Ne idigneť dñs meus: Tu eñ nosti populū istū q̄ ꝓnus sit ad ma lū. Dixer̄t mihi: Fac nobis deos q̄ ꝓcedant nos: huic eñ moysi q̄ nos eduxit ō terra ęgypti nescim⁹ q̄d acciderit. Quibus ego dixi: Quis vīm hz aur̄? Tulerūt r de derūt mihi: r ꝓieci illō in ignē: ſ compendiose locutus est.

egressusq̄ ē hic vitulus. Videns q̄ moyses pplm q̄ essetnudatus ſ .i. ꝓpter.

esset. Spoliauerat eñ eū aarō in ignominiā sordis: r inter hostes ſ Seueritate iusticie.

nudū cōstituerat: r stans i porta castroꝝ ait: Si q̄s ē domini iun gat̄ mihi. Congregatiq̄ sunt ad eum oēs filij leui. Quibus ait: Hec dicit dñs deus israel † Po/ ſ foris strenuus. ſ pdicationis. ſ voluptates carnis.

nat vir gladium sup femur suu. a ſ increpando discurrite. b ſ de vitio vsq̄ ad vitium p q̄s culpa intrat ad mentem.

Ite̅ et redite de porta vsq̄ ad a ſ equaliter vt nulli parcāt. b ſ ecclesie. c ſ in creparionis gladio: nec eis quos per cognationē diligit parcat.

portā p̄r mediū cāstroꝝ: et occi dat vnusq̄sq̄ frēm r amicum et ꝓximum suum. Feceruntq̄ filij leui iuxta sermonez moysi: cecide a ſ hoc nūero triplicē formā indicat peccum

rūtq̄ in die illo quasi viginti triā ſ mne eñ pctm aut facto aut verbo aut cogitati one cōmittitur.

milia hoim. Et ait moyses: Con secrastis manus vras hodie do/ ſ nec ꝓximis. ſ. parcendo

mino vnusq̄sq̄ i filio r fratre suo vt detur vobis bñdictio. Facto aūt die altero locut⁹ est moyses ad populū: Peccastis peccatum maximū. Ascēdā ad dñm: si quo modo quiuero eum depcari pro ſ quod tantum est.

scelere vro. Reuersusq̄ ad domi nū ait: Obsecro: peccauit popu/ pul⁹ iste pctm maximū: Fecerunt a ſ Secur⁹ ꝺdē hoc dicit qr nō delebit.

sibi deos aureos † Aūt dimit/ te eis hāc noxam: aut si nō facis dele me de libro tuo quez scripsi ſ quasi te nō delebo qr nō peccasti.

sti. Cui rñdit dñs † Qui peccaue/ ſ vel mihi.

rit in me delebo eū ō libro meo. Tu aūt vade r duc populū istuz quo locut⁹ sum tibi † Angel⁹ me⁹ a ſ Romane captiuitatis vel generalis iudicij.

p̄cedet te. Ego aūt i die vltionis a ſ Nō tm aaron percussus ē: parcitur ei vt i me linus cōmuteretur.

visitabo r ꝺ pctm eoꝝ. Percussit

Nico. de lyra

a Peccastis pctm maximum. sicut est in humanis ille qui bono: rē regiū attribuit alteri maxie peccat i digni tatē regiam: qr quantum est in se sub uertit totū regnū. ita qui honorem la trie soli deo debitum attribuit idolo maxime peccat contra deū. Sed que rit hic quō moyses dixit ppl̄o: Pec castis. cū pctōres iā essent eximiati. Dicendū q̄ licet illi q̄ fuerunt ꝓnci pales et idolatrātes ex corde et eis ꝓsentientes fuissent occisi: nō tm oēs ꝓsentiētes timore: ac etiā illi q̄ potuit sent ipis resistere et nō restiterūt: qui bus tm pctm imputatur. Potest etiā aliter dici q̄ pctm ꝓpetratū a pte ali cuius cōitatis bñ imputat toti cōita ti quātū ad pena infligēdā vel ꝯtum ad boni subtractionē: r ꝺ tiebat moy ses ne ꝓpt pctm multitudinis aliqui innocentes puirent̄ et diuina bene ficia a toto ppl̄o subtraberent̄.

b Ascendā ad dñm. ex q̄ ptz q̄ pre dicta occisione nō ꝓcipit nisi ex zelo iusticie et honozis diuini. c Si q̄ mō quero eum depcari p scelere vro ne scz p ipo deleat vos vel subtrahat sua bñficia. licet eñ ꝓius dictum sit q̄ placatus erat dñs in hoc q̄ nō deleret totū ppl̄m sīl r sub ito. nō tm erat assecuratus moyses quin deleret̄ q̄ partes.

d Obsecro peccauit ppl̄s iste. in oīone sua ꝓmo ꝓfitet̄ pec catū qr ꝓfiteri culpā via est ad veniā. e Aut dimitte eis hanc noxā. nō solū remittēdo culpā sed etiā cōferēdo benefi cia a te pri⁹ inchoata. s. in deductione huius ppl̄i ad terrā p̄ missionis r repatione legis q̄ facta erat in tabulis. f Aut si nō facis dele me de libro tuo. dic Ra. Sa. q̄ iste liber intelli gitur lex q̄ denoīat a moyse eo q̄ fuit eius ministet. vñ dicit Deutro. xxxiij. Legē ꝑcepit vobis moyses. r Joh. j. Lex per moysen data est. Est igit̄ sensus fm eū: Dele me de libro. s. vt lex nō denominet nole meo nisi ppls iste tibi reconciliet. sed hec expositio nō cōsonat lre sequēti. cum ꝺ: Qui peccauerit mihi delebo eū de libro meo. r Pſs. lxviij. Deleant̄ de libro viuentiū r cū iustis nō scribantur. Ex quo patet q̄ predicta deletio intelligitur de oībus peccatoribꝰ r tamen ab eis non est lex denoīata. et iō p libz illū nō intelligitur lex sed liber vi te de quo delenť pctōres r iniqui. Sed tunc occurrit duplex difficultas. ꝑma est qualiter aliq̄ delenť de libro vite: cum sit idem qđ diuina ꝓdestinatio q̄ est immutabilis tr. Ad qđ di cendum q̄ in libro vite dicuntur aliqui scribi duplicit. Uno mō simplr inquantū predestinati sunt in noticia diuina vt oz dinati ad vitā eternā ex dei ꝓdestinatione. r sic scripti nunq̄ delentur. Alio mō dicunť scꝑti fm quid. s. nō fm diuinā pre destinationē seu ordinationem. sed fm dispositionē i eis actu existentē. s. fm pñtem iusticiā. qr existentes in gratia ex ꝺ sunt digni vita eterna r ad eam ordinati fm dispositionē q̄ actu ē in ipis: sz qr aliq̄s cadunt a gratia r sic dicuntur deleri: ita q̄ ista deletio nō referť ad diuinā noticiam: ita q̄ aliquid iḡret quod ꝓius nouerat: sed ad mutationē de gratia ad culpam in hominibus existentē. Scda dubitatio est quō moyses po tuit petere deleri de libro dei nisi dñs remitteret peccatū ppli qr si accipiať scribi simpliciter in illo libro. impossibilis est de letio: vt visus est. super impossibile aūt nō cadit appetitus nec per consequēs petitio: cū moyses sciret talem impossibilitatē. Si aūt accipiať scribi fm quid. deletio est ei opposita per hoc q̄ aliquis per peccatum mortale cadit a gratia: et sic moyses qui erat sanctus elegisset deum offendere per peccatū morta le nisi peccatū mortale ppl̄o remitteretur: quod est inconueni ens cum sit contra charitatē. Dicunt igitur aliqui q̄ moyses hoc dixit ex impetu passionis non ex deliberatione rationis Sed hoc non videtur conuenienter dictum, quia sequeretur q̄ moyses accessisset ad loquendū cum deo. vbi requiritur tranquillitas mentis: qui fm eos fuit passionibus pertur batus. ideo aliter dicit Aug⁹. q̄ moyses hoc dixit ex confi dentia et familiaritate diuina: vt sit sensus: sicut certus sum q̄ non delebis me de libro tuo: ita pro vt certifices me q̄ remittas nor̄a istā ppl̄o. Hec aūt ex positio videť aliquātulū extranea a lra. r iō aliter pōt dici q̄ verbū moy si ꝺictū est ipius rōnis ꝓponentis dispositionē partis inferioris anī: cz nō esset ita in voluntate rōnem supio rem sequente: sic saluator petiuit trās ferri calicē passionis ab eo: licet sim pliciter vellet pati. ita moyses volens ostendere magnū affectum ad remis sionē pcti populi dixit: Aut dele me tr. licet simplr nullo modo vellet de leri. et hoc modo contingit in huma nis q̄ aliquis petens ab alio aliquid cū magno ꝺsiderio dicit: Aut facies hoc vel auferas mihi vitam. cz magz vellet carere nō solū in illo quod pe tit sed etiā multis aliis q̄bus et tali mō loquendi q̄ oz hypbolicē vtiť fre quenter scꝛa scꝛtura: nec est ibi falsi tas. qr talib⁹ locutionib⁹ vtitur non ad significandum illud quod ꝓ orati onem importatur quantum ad plenū significatum sicut Judic. xx. dicitur de filijs beniamin q̄ fūdis ita ad cer tum iacebant locum vt capillum pos sent percutere et nequaq̄ in alteram partem ictus deferretur lapidis. per quod intelligitur q̄ erant boni fun dibularij notabiliter et non plus.

g Cui rñdit. hic ponit dñi respon sio et primo breuiter in generali. secundo magis explicite et in speciali: in principio sc. ca. Circa primum dñs in sua respō sione primo remouet alteram partem disiunctiue quam po posuerat moyses dicens: b Qui peccauerit in me dele bo eū. q. d. nō te delebo: qr non peccasti. secundo respondet ad petitionē dicens: Tu autem vade tr. sequitur:

i Angelus meus precedet te. ducendo ad terram ꝓmissio nis. ista tamen rñsio magis explicatur sequen. ca.

k Ego aūt in die vltionis visitabo r hoc peccatum eorum Ex quo patet q̄ nolebat dimittere absq̄ punitione. volebat tñ diminuere r differre ita q̄ nō deleret populus totaliter r simul. Ex hoc aūt dicit Ra. Sa. q̄ in omni infortunio quod postea accidit iudeis solutum est aliquid de pena debita ꝓ peccato illo. r in hoc etiam conueniunt aliqui expositores nostri dicentes q̄ per diem vltionis intelligitur hic captiui tas babylonica vel romanoꝝ. Iz hoc nō videtur ꝓsonare scri pture veteris testamenti ac noui: qr sequen. ca. dicitur: Qui reddis iniquitatem patrum filijs et nepotibus in tertiam r quartam generationem. r in pluribus alijs locis veteris te stamenti idem habetur: ita q̄ videtur ad nō plus se extende re vindicta dei nisi respectu alicui⁹ pctī determinati. captiui tas aūt babylonica fuit longe post quartam generationez: qr a fabricatione vituli vsq̄ ad captiuitatē babylonicā fluxe runt nōgenti āni vel circit. r vita hūana iā erat reducta ad centū annos vel centū viginti ad pl⁹ r in paucis hoibus. et multo plures fuerūt. anni vsq̄ ad captiuitatē factā p roma nos q̄ fuit anno. xlij. p⁹ passionē xpi. Ite̅ Lu. xix. Saluator loquēs de ista captiuitate futura p romanos fm oēs exposi tores dic: Videś ciuitatē fleuit sup illā. et ꝺdit: Venient dies i te r circūdabūt te inimici tui vallo r coangustabunt te vndiq̄: r ad trā ꝓsternēt te r filios tuos q̄ i te sūt. Cuius cā ꝺdit: Eo q̄ nō ꝓgnouisti tps visitatiōis tue. s. p xpm tibi ꝺdi cātem: ita q̄ captiuitatis facte p romanos cā fuit malicia iudeoꝝ xpm nō recipiēdo cz ipm crucifigēdo. Et iō dicere q cā hui⁹ captiuitat̄ fuit pctm vituli: nō bñ ꝓsonat scꝛitati euā gelij. iō aliter dicendū q̄ dies vltionis ꝺ accipiť ꝓ mortalita te quā iduxit dñs sup ppl̄m isrl̄ p⁹ occisionē factā p leuitas vñ statim ꝺdit:

l Percussit aūt dñs tr. vñ dic Ra. Sa. q̄ ppls post adorationē vituli fuit punitus triplici morte. ꝓma fuit in potu aque de quo facti fuerunt morbidi r inflati et etiam aliqui statim mortui. secunda fuit gladio leuitaruz. tertia fuit mortalitate a deo ꝺmissa de qua ꝺ: Percussit aūt dñs

Peccastis

† 23. q. 4. c q crudele

† De peni. di. 4. 9 hic etiā dñs

† 23. c

† 45. dist. c disciplina. 23. q. 4. ca. Iudisari⁹ et c. ꝺd cru Num. 25 8

Ra. Quē fecit aarō. Aug⁹. Querit cū superius populū nudasse dixerit sit aarō: cur in ipo non est vindicatū: neq; cū moyses interfici omne quod occurrisset armatis a porta vsq; ad portā: neq; postea cū peussit dñs pplm ,pter facturā vituli quē fecit aaron: nec dicit est quē fecerunt: sz quē fecit aaron: et tñ nō est peussus aarō. Quid etiā illud qō de sacerdotio ei⁹ ap̄ctm̄ p̄cipiebat deus impletū est: sed iussit illū & filios ablui: et sic ordinati sunt in sacerdotio. Ita nouit ille cui parcat vsq; ad cōmutationē in melius: et cui parcat ad tps q̄uis cū p̄scierit in melius nō mutarit: et cui nō parcat vt mutet in meli⁹: & cui nō parcat vt nec mutationē ei⁹ expectet. Inscrutabilia enim sunt iudicia eius & inuestigabiles vie illius.

ergo dñs populum p̄o reatu vituli quem fecit aaron.

dñs pplm. Et p̄ vno mō soluit p̄rietas p̄dicta ō tribꝰ milibꝰ & de viginti tribꝰ milibꝰ vt dicat q̄ gladio leuitarum ceciderūt tria milia. Alijs aūt punitionibus tot ceciderunt q̄ in vniuerso bene ascenderūt ad viginti tria milia. Poterit etiam dici aliter q̄ dies vltionis hic accipit iudiciū futurū: quod in pluribus locis sacre scripture vocatur dies vltionis. nō em̄ ofa punit deꝰ in p̄nti sz multa reseruat extreme vltioni. et sic pars illius punitionis vsq; tunc reseruatur.

Rom. in. d

Locutusq; est dñs

Moraliter. at Videns aūt pplꝰ. Ca. XXXII

Sm qō dicit Greg⁹, p qualitatibꝰ ꝺditoꝝ diſponunt acta regentiū. vñ sepe fit vt p culpa gregis vere boni delinquat vita pastoris. & ponit exemplū de dauid q̄ p culpa populi p̄missus fuit a deo peccare in eius nūeratione. ij. Reg. xxiij. ,pter qō dauid nō fuit punit⁹ in psona licet p̄ peteret a dño. vt p̄ hoc idē: sed populꝰ fuit grauiter punit⁹. Similiter credendū est q̄ aarō ,ppt malicią populi petentis sibi deos fieri p̄missus fuit peccare in vituli conflatilis fabricatione. ppt qō aaron in psona ,ppria nō fuit punit⁹ sz populus. & in p̄ aarō figurā tenuit boni p̄cipis vel p̄lati: qui ,ppt malicią ſubditoꝝ aliq̄ p̄mittitur in peccatū labi. o† Ite & redite de porta vsq; ad portā p̄ mediuꝫ castrorum & occidat vnusq; q fratrē et amicū & ꝓximū suū. p qō ptz q̄ cōtra deuz amico q̄tūcūq; ꝓxio nō est parcendū. et ꝑbs dlē. j. Ethico. Ex ambob⁹ existentib⁹ amicis sanctū est honorare ꝟitatez. Ite notādū q̄ moza faciēte moyse cū dño. xl. diebꝰ: populus suus ad idolatriā declinauit. ,ppt qō multo plus p̄lati qui nō solū. xl. diebus sz annis plurib⁹ moza ꝑbunt in curijs regum timere debēt ne ,pter eoꝝ absentiam populꝰ sibi cōmissus ad ꝺgminiosa crimina dilabat & eis imputet. sic p̄cipitatio nauis iputat̄ naute absenti q̄ tenet eā gubernare.

In ca. xxxij. vbi ꝺz in postilla: Videns aūt populus.

Additio. j. Nō fit mētio in hra de p̄ qō dic Ra. sa.

sz q egyptij q̄ ascēderūt cum iudeis de egypto incitauerūt filios israel ad idolatriā: sz populo p̄ cōit attribuit: eū tñ scptura ꝓfuerit exp̄mere similes icitatiōes cū ꝓtingūt. vñ Ru. rj. vbi agit de pcto ppli & loco q̄ vocatus est Sepulchra cōupiscētie: qō q̄dē pctm̄ fuit icitatū p egyptios int̄ eos mixtos ꝺz i hra: Aug⁹ q̄ppe ,pmixtum qō ascēderat cū eis flagrauit desiderio carnis &c. qō etiā in ,pposito exp̄ssisset. ió dictū Ra. sa. i p̄ loco nullū hz fūdamentū.

In eo. ca. xxxij. vbi ꝺz i postil. Quare nō fit p̄ mētio de hur &c.

Additio. ij. Ex p̄ q̄ nō fit mentio de hur: nō sed

q fuit inf̄ect⁹ a pplo eo q ipm̄ argueret de scelere. possibile em̄ & q ꝺuēt⁹ fuisset morte naturali vt alij ꝑdit⁹: sic q nō inuenisset i illo actu. nō em̄ & verisile q scptura p̄termisisset exp̄mere actū tā ꝟtuosū & narratione dignū et exp̄larē: aarō etiā p̄ retulisset moysi in suā excusationē. Sicꝫ & moyses redarguisset ppm de homicidio tā nephādo: nullū tñ istoꝝ legit: vñ dicta Ra. sa. i hoc loco sūt ficticia: nec sequūt̄ eū i p̄ alij expositores hebreoꝝ.

In eo. ca. xxxij

Additio. iij. (vbi ꝺz i postil. Qō cū audisset aarō.

Licet ysaias pplī circa cultū isti⁹ idoli & ei⁹ veneratione maxia fuerit: nō tñ verisile & q̄tūcunq; appetit⁹ in eis corr̄uperet q̄ iudicū rōnis tñ in se extinctum fuisset q̄ iudicasset rē penit⁹ inaiatā fuisse deū: nisi i ea apparerent aliq̄ signa mōstruosa vel q̄si miraculosa. vñ q̄dā dicūt et verisilr q̄ ille vitul⁹ videbat exercere q̄dā opa silia opib⁹ vite: sic & comestio & hmōi: qō potuit eē opatiōe demonū q̄ in vitulo fabricato p̄ faciebāt vt eos attraherēt ad idolatriā: sic̄ solēt facere dāo rīsa i idolis vt hoīes decipiāt: ,put cōit tradit i legēdis sctōꝝ. & sic ille vitul⁹ aureꝰ nō erat ver⁹ vitulus sz int̄ctū videbat cōedere fenū: ꝺz in ꝑs. cv. fuisse in similitudinē vituli comedētis fenū. ad p̄ etiā facit illud qō aarō dixit moysi: Egressus & vitul⁹ iste &c. vt infra patebit.

In eo. ca. xxxij. vbi ꝺz i postil. sz Ra. Sa. & alios doctores hebreos.

Additio. iiij. Scdm doctores hebreoꝝ tñ q̄tuor

p̄cepta erāt in p̄ma tabula. primum sz: Ego sū dñs. scdm: Nō erūt tibi dij alieni. tertiū: Non assumes nomē dei tui in vanū. q̄rtū: Memēto vt diē sabbati sanctifices. Cetera ꝺo sex i scda tabula: quoꝝ p̄muꝫ est: Honora patrē &c.

In eo. ca. xxxij. vbi ꝺz in postilla: Hec aūt fractio tabularum.

Additio. v.

Additio. v. Fractio tabulaꝝ nō videt eē ,ppria

significatio euacuationis legaliuꝫ in aduentu x̄pi. p̄ncipalia em̄ q̄ in tabulis p̄tinebant erāt moralia & valde ,ppinq; iuri naturali: q̄ nō sunt euacuata in aduentu x̄pi: sz meli⁹ videt dicendū q̄ fractio tabulaꝝ signifi. cat trāslationē legis: ꝺ q̄ ad Hebre. vij. Trāslato sacerdotio necesse & vt trāslatio fiat legis. vñ p̄me tabule significabant legē veterē impfectā quā irritauerūt trāsgressores. secunde ꝺo tabule q̄ facte sunt post reconciliationē significāt legem nouā p̄ quā pplꝰ ei⁹ & deo recōciliat⁹.

In eo. ca. xxxij. vbi ꝺz in postilla: Jō videt q̄ dixerit mendacium.

Additio. vj. Licet q̄dā eoꝝ expositores teneant

q aarō nō peccauit in facto vituli: introducentes q̄sdā rōnes frivolas ad quoꝝ euacuationem sufficit auctoritas scpture. j. Deutro. ix. vbi de hac materia tractās dicit: Aduersū q̄z aarō &c. ex q̄ ptz manifeste aaron in p̄ casu grauiter peccasse: nō tñ videt dicendū ,put q̄dam volūt q̄ peccasset pctō idolatrie: qō q̄dē pctm̄ est maximum simplicit int̄ pctā. vt ꝺr in glo. Leui. xv. Aarō em̄ nō legitur adorasse nec coluisse vitulū nec alios ad p̄ induxisse: sz soluz fecisse & fabricasse vitulū: & q̄si ꝺ min⁹ recte occasionē dedit alijs idolatrā di. idcirco ,ppte cōmisit pctm̄ scādali actiue: inq̄tū ex tali facto ꝺoziato alijs p̄buit occasionem ruine. Circa qō attēdēdū q̄ talis ruina populi nō fuit ab eo intenta: qō ptz sic: Nā pplꝰ ab aarō nō petiuit vt faceret sibi deos q̄s colerent seu adorarent sz dixerunt: Surge fac nobis deos q̄ nos p̄cedant &c. s. ad ducatū itineris: vt nubes vel angel⁹ solebat eos p̄cedere in via q̄b⁹ nō debebat diuin⁹ cult⁹. ex ,pnitate tñ pplī ad malū facto vitulo & appentibus in eo opatiōe diaboli aliq̄b⁹ silitudinib⁹ opeꝝ vite: vt supra dictū & stati adorauerūt & dixerūt: Hi sūt dij tui israel. et sic idolatria pplī fuit oīno p̄ter mētē aarō secuta: sic nec i p̄ma petitiōe populi p̄ iudebat vt dictū &. Et huic sniē ꝓsonat planꝰ sensus fe: nā cū moyses dixisset ad aarō. Quid tibi fec̄ p̄ pplꝰ vt i duceres sup eū pctm̄ magnū, i q̄b⁹ ꝟbis videbat moyses attribuere ipi aarō q̄ iduxisset pplm ad idolatriā q̄ & simplr pctm̄ magnū: vt dictū &. Ad p̄ rīdit aarō excusās se ab hoc q̄ pplm ad idolatriā iduxisse dicēs: Tu em̄ nosti pplm istū q̄ ,pn̄ sit ad malū &c. q̄b⁹ ꝟbis p̄ ꝓsideraꝫ aarō nō excusauit se p tres dicēs: Timui pplm sic saul. j. Reg. xv. sz ex ,pnitate pplī ad malū. q. ꝺ. p̄ pctm̄ tā magnū ex ,pnitate eoꝝ ad malū ,pcessit ñ ex inductiōe mea: qō aarō ,pbauit ex p̄ qō seq̄t: Dixer̄t mihi fac nob deos q̄ nos p̄cedāt &c. nō petierāt a me deos ad colēdū vel adorādū: ablit em̄ a me q p̄ facerē. & seq̄t: Egressusq; & vitul⁹ iste. s. i. tali siltudie vite q̄ pplm iclinauit ad idolatriā: vt dictū fuit. s. eo. ca. i additione. iij. nec curauit aarō exp̄mere q̄ ip̄e formasset ope fusorio vitulū: q̄z p̄ fuit motiuū p̄ncipale error⁊ pplī: sed silit̄ do vitaꝫ q̄ i eo erat: et sic cōpēdiose narrauit ea q̄ ip̄e fecerat vt i glo. Ex q̄b⁹ ptz q̄ aarō excusauit se a pctō idolatrie qō ē maximū: & tñ a pctō scādali actiui: qō q̄dē scādalū fuit ex q̄cū dē fi p̄ se: eo q̄ fuit p̄ter itēctionē vt dictū ē: nec etiā mēdaciū locut⁹ ē moysi: ecēt em̄ absurdū q̄ p mendacia excusaret se a moyse q̄ a ꝺo monuerat ꝟitatē facti. vñ Aug⁹. i p̄ loco ,put in glosa ꝓpēdiose locut⁹ ē aarō: nō dicēs q̄ ip̄e formauit vt exiret an exenſatiōis cā timēdo mētir⁹ ē: tā q̄ i ignē pitus aurū ,piecerit atq; ipo nō idē agēte forma vituli ió exiuit: qō nō ē credēdū: q̄z nec latere moysen posset vex cū q̄ ꝺs loq̄bat̄ ex frēm de mēdacio nō redarguit. & ille: Ptz q̄ ex snia Aug⁹. q nō ē dicēdū q̄ mēdacū fuit locut⁹ aarō: tū q̄ loq̄bat̄ cum illo qui sciebat veritatē a deo. s. moyse: tum quia non fuit redargutus a mendacio &c. Si autem queratur quid intendebat aaron in fabricatione vituli cum ipse sciebat q̄ vitulus ille non posset deducere populum: nec etiam intendebat vt adoraret vel coleretur vt deus. Ad p̄ potest dici q̄ forte in-

tendebat

tendebat illudere pplm q̄ ip̄m aaron incitabat ad faciendum illud qō manifeste excedebat potentiā suā. s. facere deos qui eos p̄cederēt qō videt ridiculum. et isto mō legit de Helia q̄ illudēdo ,ppbas baal: vt ptz. iij. Reg. xviij. dicebat eis: Clamate voce maiori: deꝰ em̄ vester in diuersorio est forsitan loq̄t aut certe dormit vt excitet. Sciebat em̄ helias q̄ ista q̄ dicēbāt de Baal nō erant vera. & tñ vt estimationē ,ppbaꝝ Baal oñderet eē fatuā & inanē sic illudebat eos. Silr in ,pposito cū aarō sciuisset ip̄m nō posse facere qō petebant finxit se tamen p̄ attētare seu facere formando vitulū quē sciebant inutilē ad p̄ qō petebāt ip̄i vt estimationē eoꝝ vanā eē oñderet. q̄ q̄dem fabricato: q̄z p opationē diaboli i eo appuerūt alīq̄ opa silia opib⁹ vite vt dictū &: pplꝰ ex sui ,pnitate ad malū adozauit. Nā licet intētio aarō in p̄ nō fuerit puersa factū tñ ei⁹ fuit minus rectū tanq̄ habens spēm mali a q̄ est abstinēdū: iuꝫ doctrinā Apli. j. Thes. v. Ab oi spe mali abstinete vos &c. ,pser tim cū ꝑbe nouisset ,pnitatē pplī ad malū & sic aaron peccauit pctō scandali: q̄z p suū factū min⁹ rectū ꝑbuit pplo occasionē ruine. nec & sile de ꝟbis Helie ad ,ppbas baal. Dicta em̄ Helie p̄dicta nō ꝑbuerūt occasionē ruine ,ppbis baal: q̄z iaz ipsi erant pessimi idolatre: sz hoc factū aarō licet nō ꝑbuerit cām pfectā idolatrādi: ꝑbuit tñ occasionē: in q̄ manifestū & q̄ graviter peccauit nō pctō idolatrie vel mendacij sz pctō scandali actiui vt dictū est. qō q̄dem pctm̄ aaron nō celauit a moyse sz cōfessus est cū rīdit: Ne indigneꝰ dñs me &c. q. ꝺ. licet merear indignationē ip̄m̄ de facto inordinato: tū factū sic cōtigit. Tu em̄ nosti: exponaꝫ vt supra. vñ & moyses nō replicauit redarguēdo eū de mendacio nec de pctō magno idolatrie: sz ozauit deum ,p ipo seorsum a pplo & nō cū tanta instantia oronis vt patet Deutro. ca. allegato: eo q̄ lōge min⁹ peccauerat q̄ populꝰ. Si em̄ a pctō a moyse sibi ꝑposito se p mēdacia excusaret puer sius se bret q̄ populꝰ q̄ vindicta diuina a moyse illata patienter sustinuit: ꝺ q̄ nō legit pplm restitisse nec murmurasse. Ex q̄ q̄dem expositione lre cōlona tollit q̄dā obiectio maliciosa: que q̄dem nō bñ sentientes in p̄ loco iducūt dicētes: quō aaron idolatrare fecit totū pplm nec pctm̄ suū cōfessus est sz potius p mendacia se excusauit statim fuit assumptus ad sūmū sacerdotiū nulla mētione facta de penitētia interposita: que q̄dē obiectio manifeste assumit fallum: vt ptz ex dictis. Nec tñ pctm̄ aarō ꝺz multū aggranari ex magnitudine nocumenti q̄ in pplo fuit subsecutū: q̄z euentus sequēs non addit ad maliciā seu bonitatē act⁹ nisi sit ꝓpositus & intentus ab agente vt in p̄i. se. q. xx. arti. v. in co. z. q̄. nō fuit in ,pposito: vt dictū &. Cōcoꝛdat etiā buic sentētie q̄ ūmediate sequit: Vides q̄ moyses pplm q̄ nudat⁹ esset &c. spoliauerat em̄ eū aarō &c. Circa qō considerādū q̄ si pplꝰ ex inductione aarō peccasset vt contrariū opinātes dicūt: pplꝰ fuisset excusabilis saltem a tanto: cū in absentia moysi ipi aarō debebāt obedire tāq̄ rectori: & sic p̄ncipalitas hui⁹ pcti erat attribuenda ipi aarō tanq̄ p̄ncipali actori & inductori: pplo ꝟo ex cōseq̄nti. sz quia sic nō cōtigit in facto vt dictū est. ió hmōi pctm̄ p̄ncipalit fuit in pplo cui etiā p̄ncipaliter pena debebatur: qua rōne moyses tanq̄ iudex rect⁹ p̄mo requisiuit vtq; aaron induxisset populū ad peccādū dicens: Quid fecit tibi pplꝰ vt induceres sup eū pctm̄ magnū. postq̄ ꝟo certificat⁹ est de oppositio q̄ respōsionē aarō mō supra exposito statim misit manū ad exercēdaꝫ vindictā i trāsgressorib⁹. vñ sequit: Stans in porta castroꝝ. vñ ꝟba p̄dicta cū ꝺz: Videns q̄ moyses pplm q̄ cēt nudatus &. intelligenda sunt de manifestatione sceleris ,put in secunda expositione postillatoris. & est sensus q̄ vidit moyses p in q̄stionē supradictā q̄ hmōi scel⁹ manifeste seu apte erat i populo: vñ q̄ dicit: Nudauerat em̄ eū aaron. intelligit q̄ aaron aperuit moysi facti veritatē vt dictū est. Si aūt dicat q̄ moyses nō debuisset credere aarō in p̄ facto q̄z loq̄bat̄ p se. Dicēdū q̄ moyses rōnabiliter ꝓsidebat aaron in p̄ q̄ si forte illud pctm̄ magnū ex fragilitate vel alīs cōmisisset nō illud celaret sz potiꝰ ꝓfiteret̄ et peteret veniā p̄sertim moysi quem sciebat esse vex ,ppham dñi: vt dictū est. licet em̄ q̄ñq; ptingit vt scti viri incurrāt magna pctā: tū cū a deo vel ei⁹ nūcio requirunt statim cōfitent̄: vt legit de Dauid. ij. Reg. rij.

In eodez. ca. xxxij. vbi ꝺz i postil. Ex p̄ ꝺic Ra. Sa. q̄ nullꝰ de filijs Leui.

Additio. vij. Hec opinio Ra. Sa. est cōis apud

oēs expositores hebreoꝝ antiquos nō sic intelligēdo q̄ nullꝰ de leuitis fuit culpabilis i facto vituli: q̄z forte multi eoꝝ nō restiterūt colētib⁹ seu adozantibus in q̄ erāt culpabiles: nō tñ idolatrauerūt ꝓsensu mētis: nec facto exteriozi ,put clare & determinate Ra. Moy. egyptius tradit in suo Deutro. dicens de idolatria ca. j. Oz licet pplꝰ isra-

elīticus pluries idolatrasset seu ad idolatriā declinasset: leuite tñ nunq̄ idolatrauerunt. vñ nō valet qō ꝺbjcit̄ de aaron Nā licet in fabricatione vituli nō fuerit sine culpa: nō tñ dicendū & q̄ idolatrauerit: vt in p̄cedēti additiōe ostensum est. Silr videt tenendū circa pctm̄ occisionis xpi. s. q̄ leuite ,put a sacerdotib⁹ distinguunt nō fuerūt p̄cipes in illo crimine pessimo in q̄ ceteri stat⁹ hebreoꝝ fuerūt rei: vt plenꝰ ꝺco dicet est tractandū in q̄dā additiōe sup Job. xj. ca. Ad p̄ autez qō ꝺbjcit ꝺ p̄ qō ꝺicit: Occidat vnusq;sq; fratrem suū. sat⁊ rīdetur in postilla.

In co. ca. vbi ꝺz in postilla: Sed tunc

Additio. viij. (occurrit duplex difficultas.

Scdm scm Tho. in ,pma pte. q. xxiij. in rīsione ad ,pmū argu. liber vite posset dici triplicit sic & liber militie. ,pmo em̄ mō pōt dici liber vite scriptio eoꝝ q̄ sunt electi ad vitā eternā sic liber militie pōt dici in q̄ scribūtur ea q̄ ducūt ad vitā eternā: sic liber militie pōt dici in quo traditꝰ ars militaris: et isto mō nouū & vet⁹ testamentū ꝺz liber vite: ,put in glo. sup illud Eccle. xxiij. Nec oīa liber vite sunt. Tertio mō pōt dici liber vite: illa vis diuina qua fiet vt cuilibet in memoria reducanꝫ facta sua: sic & liber militie dici pōt in q̄ recitant̄ facta militū. & isto mō intelligit illud Dan. vij. Libri apti sunt. Quarto etiā mō ꝺz liber iustoꝝ: vt in. ij. Reg. j. In quo libro facta exemplaria iustoꝝ vel sctorum intelligunt̄ scribi ad mēoriā futurā. vñ in ,pposito licet a libro vite ꝑmo mō vel tertio mō itellecto moyses non petiuisset deleri: petiuit tñ deleri a libro vite scdo & quarto mō intellecto. petebat em̄ moyses q̄ lex nō denominaret noīe suo nec etiā q̄ gesta sua in eductiōe pplī de egyptoꝝ in aliis simi libus i memoriā reducerent: ex q̄ pplꝰ ,pter quē laborauerat erat ppetuo condēnat⁹. Oz aūt ꝺz in Ps. lxviij. Deleantur de libro viuentiū &c. intelligit̄ de libro vite ,pmo mō intellecto: eo q̄ libro sic itellecto dicunt̄ scribi aliq̄ fm q̄d: ,put in postilla. fm istā expositionē moyses nō petiuit aliquid ipossibile nec cōtra charitatē: vt ptz ꝓsideranti. & q̄z talꝫ delētio a libro scdo & q̄rto mō accepto videt̄ hñe rōnem pene. ió rīdit dñs: Qui peccauerit mihi delebo eū ꝺ libro meo. q. ꝺ. tu q̄ nō peccasti nō debes deleri.

Jte eo. ca. xxxij. vbi ꝺz in postilla: Ex p̄ aūt q̄ ꝺicit Ra. Sa. q̄ i oī infortunio.

Additio. vij. Rōnabiliter obijcit postillator contra asserentes q̄ p̄ ꝺie vltionis non

intelligit̄ p captiuitas Babylonica vel Romanoꝝ ,put i postilla. Pōt etiā vlterꝰ ꝓfirmari ꝑma rō postillatoris q̄ sumitur ab auctoꝛitate veteris testamenti sic. Nā rō q̄re deꝰ reꝺdit iniquitatē patrū filijs ac nepotib⁹ in tertiā & q̄rtam̄ generationē cōiter sumit̄ ex p̄ & filij & nepotes pluries inueniuntur imitatores paterni sceleris: qō nō ꝺz locū in pctō vituli qō pctm̄ oēs cōmittētes dimiserūt et ,p eo sustinuerūt ꝺiuinā vltionē patient⁊: vt ptz exp̄sse in p̄ ca. sil⁊ in sequēti ca. ꝺr q̄ pplꝰ luxit et in signū tristicie & cōritionis deposuerūt oꝛnamenta sua. Postremi etiā eoꝝ vsq; in p̄sentem diē hoc peccatū. s. vituli detestant⁊: vt est manifestū. vñ dicens q̄ deꝰ exercet in eis vindictā ,ppt̄ p̄ctm̄ etiā hodiernis tp̄ib⁹ videt̄ dicere ꝺ ꝺiuinā miscdiam: q̄ nūq̄ penitētib⁹ & alijs dimittētib⁹ pctā dimittere denegat. Jte circa p̄ attēdēdū est q̄ hec expositio Ra. Sa. in p̄ loco nō est solū falsa sz etiā maliciose fabricata, nituntꝰ em̄ celare q̄ ꝺstructio ciuitatis hierlem p Titū & Uespasianū facta q̄ fuit acerbissima. silr & captiuitas eoꝝ hodierna q̄ excedit ceteras in ꝺuratione & igminia et hmōi fuerunt sic & sunt in vltionē occisionis x̄pi eis ꝺducta & ió volūt ista attribuere pctō vituli: qō nullū hz fūdamētū ,put ꝺeo duce videbit⁊ ꝑ ꝺ hac materia erit tractādū.

Replica correctorij ꝺ Burgen. fingentē. In capi.

xxxij. ca postillator exponeret illū passū: Qō cū vidisset aarō edificauit coā eo altare. p̄ hunc modū q̄ aaron vidēs pplī maximā ,pnitatem ad vituli adozationem nitebatur impedire per ꝺlationes speraꝫ reꝺtū q̄ si et sic edificauit altare: edificato altari fecit proclamationē solēnitatis in crastinum &c. Ꝺic Burgen. ꝺicit q̄ verisimiliter visus est populo vitulus ille exercere quedam opa simlia opib⁹ vite: sic & comedere & ceta hmōi: qō fieri potuit illusione demonū. & ceta q̄ ibi ponit. Hec aūt Burgē. cū fingēti bus fingit vt exenſet ysaiā pplī iudaici cū aliq̄ iude fuerit q̄si iudiciū rōnis in eis nō fuerit sic absoꝛptū vt crederēt rē penitus inanimatā esse deū. Sic & ar. potest fieri si vitulū vnum crederet esse deum. et multo foꝛtius si cōflatilem comedentē fenum crederet esse deum. non em̄ oportet ꝺ ꝺubitare de oppssione iudicij rōnis p malicią pplī abūdārē et fortiss-

mam

mā cōplacentiā ad idolatrandū. ḳd eī dubitabit iudiciū rōnis absorptū vbi traduntᵉ oblitioni ea etiā q̄ in vacuis mentibᵘ herent: de quibᵘ ꝺr: Obliti sunt deū q̄ saluauit eos qui fecit magnalia in egypto mirabilia in terra chanaā terribilia ī mari rubro: vbi videaᵗ glosa magistralis de extrema illiᵘ populi obcecatione: vñ ad eoꝝ insaniā palliandā non optet fingere vitulū illū comedisse. Hā btūs Augᵘ. ꝑmo mirabiliū sacre scripture ca. xv. vult q̄ filij isrl in deserto cū adorare idolū vellent nō aliā statuā q̄ vitulū fecerūt: qz vitulᵘ in egypto iuxta sepulchrū Ioseph sculptᵘ adorabaᵗ ab egyptijs a quibᵘ iudei didicerūt: vide ibi btm Augᵗ. Idē dicit glo. interli. ī. super ẏbo: Fecit eis vitulū ꝛc. q tñ in egypto illū vitulū comedere nō viderūt: nec ꝑdicta figmenta sunt ad ꝓpositū lre ꝓsentis cū ꝺr: Mō cū vidisset aarō edificauit coram eo altare ꝛc. Hā ḃ nō ꝺr: pples in vitulo aliḋ vidisse: ꝛ solᵘ aarō q̄ cōstat circa vitulū deceptū nō fuisse: ḟsi ꝓ optionē diabolicam inclinatus fuisset ad vitulū colendū: qz ꝛ ipe Burgen. nullū malū ꝺponit ipi aaron nisi factū scādali actui: ꝛ cū sufficeret ad illā infamiā ꝓpli malicia ꝛ ꝑnitas ad idolatrādū nō ē theologice dictū q̄ diuina ꝑmissio accesserit: ꝑmittēdo demones vt ꝑ hmōi exercitiū vite in vitulo ꝓpli sic peculiariē deductū seducerēt et aliqua ꝑs excusationis illi ꝓplo remaneret: quasi seduct⁹ esset deo ꝑtermittēte. ꝓpterea silitudo de paganis recipientibus rīsa in idolis ꝛ iſtis pessimis iudeis quā Burgen. adducit nō valet: nec ꝑbat vitulū conflatile apparenter comedisse: ꝑ ḋ q̄s adducit de psalmo: In similitudie vituli comedentis fenū. qz nō vult lra psalmi q̄ cōflatile comestionem exercuerit: vel aliquod aliud opᵘ silē opi vite: ḟ q̄ verᵘ vitulus comederit fenū: cui illud idolū fuit simile in figura ꝛ forma artificiali: nō ī actu comedendi: iō ꝺr eos mutasse gloriam dei nō in vitulū: ḟ in similitudinē. i. idolū ꝛ imaginē veri vituli comedentis fenū: nec iō ꝺixit aaron: Egressus ē ḃ vitulᵘ q̄si gressus ille vituli aliquid operis vite ostenderit: qz egressus ille fuit ope fusorio ꝓut ꝑbat be. Augᵘ. ꝛ glo. supra ꝑall'.

In eo. ca. vbi postillatoꝛ dicit fractionē tabulaꝝ significare legis veteris euacuationē tpe euāgelij: Burgē. dicē signifi/care translationē. vtrūq̄ pōt stare ꝓut diuersaꝝ applicationē. Allegorice neutꝛ tñ ad ſrales sensum videbur ꝑtinere. In eo. ca. ponit Burgen. digressionē modicū facientē ad lre veritatē: qz multa extra lrām ꝓsupponit contra quandā sui ipius regulā ꝑtensam posītā in questione sua ꝑambula. suppōit. n. q̄ vitulus sit visus a ꝓplo exercere opa vite: vt comedere et hmōi: qꝺ ex lra nō hr: vt supra oñsum est in coꝛrectoꝛio primo huius ca. Item supponit q̄ populus nō petiuit deos vt coleret sed vt haberet eos ductoꝛes: quod etiam ex littera nō sequ/tur: imo ex lra inuicta glosa habetur oppositum: quia dicitur in glosa interliniali super verbo: Fecit eis vitulum: bouem ī egypto adoꝛauerunt. et fortassis aliud idolum non suscepisset. vnde patet q̄ populus petijt deos quos coleret: immo vt doctoꝛes eos nemo expeteret nisi eis cultum exhibere pro

A ¶ a Uade ꝛ ascende ꝛc. Augᵘ. Deᵘ iratus videᵗ dicere tu, ꝛ populus tuus quē eduxisti. alioqn dixisset tu ꝛ ꝓpᵗs meᵘ quē eduxiſ: ḟ q̄si idolū poposcerūt ita locuti sunt: Moyses hic nō q̄ eduxit nos de terra egypti ꝛc. libe/rationē suā in hoc constituendo: ḃ eis replicaᵗ cum dicit: tu ꝛ ꝓpᵗs tuus quē eduxisti de terra egypti: qꝺ illis crimē est: nō moyſi. Uolebat. n. moyses vt ī dño spem ponerēt: et in eiᵘ miscōia se ab illa fuitute liberatos crederēt: ꝛ cuiᵘ tñ inerat tñ meritū per dei grām vt ei diceret: Sine me vt irascar ꝛ eos. Mō ſi iubentᵉ sit cū ait Sine me: aut q̄si petentᵗ vtrūq̄ videᵗ abſurdū. Hā ſi deᵘ iubebat famulᵘ inobediēter nō parebat: et deū ḃ a seruo ꝓ būficio petere non decebat: q̄ poterat eos etiā ipo nolente cōterere. Significat ergo his verbis deᵘ plurimū ꝓdesse apud se illi populo: sic ab illo diligi: quē sic dñs diligebat: vt eo mō admoneremur cū merita nſa grauant ne diligamur a ꝺo: releuari nos apꝺ eū illoꝝ meritᵗ posse q̄s vere diligit. Maꝝ cum a ꝺo ꝺr hōi: Sine me ꝛ cōterā eos. ḃ ē ꝛterere eos nisi diligereᵗ a te. Quasi noli eos diligere: et conterā eos: qz ne id faciā dilectio tua inſcedit. Obtpā dū ē dño dicēti: Noli eos diligere: si ḃ iubendo dixisset: ꝛ nō potiᵘ admonēdo ꝛ exꝑmendo quid il lum ab eoꝝm supplicio reuocaret. nec tñ etiam illo intercedente: sine flagello discipline ꝓpm derelinquit: nescio eī quomodo vt sic eos diligeret ipe moyses deus eos occultius diligebat qui manifesta voce terrebat. Uade et ascende de loco isto ꝛc. Augᵘ. Continuo tanq̄ ad ipsum moyſen: adhuc loquatur tanq̄ occulta cō uersione que grece apostrophe dicitur: ait ad ꝓpulum: Mittam angelum meum ante te ꝛc. Magna et mira sacramenti profunditas tanq̄ maiozem misericordiam posset angelus habere: q̄ dominus qui populo dure cerui/cis parceret. et tamē

¶ per angelum

posuisset. a quo enim quis petit in ea necessitate conducᵗ beneficium restat vt ei debitum exhibeat cultum ad deum verum: cum non habuisset recursum ad deos postulatos habebant animū inclinatū vt videtur: nec petierūt eos vt colūnam vel angelum: quia ḃnōi in scripturis deos vocari non est cōsuetum. Supponit Burgen. tertio q̄ aaron coꝛaz moyse se nō excusauit ꝓe timoꝛe quasi populū ꝓnum ad occidendum timuisset: quia ꝓnitatem populi ad malū ad sōla idolatriam restringit: sed huius suppositionis oppositus patet ex lra iuncta glosa interliniari super verbo: Tollite iaures ꝛc. ibi eī dicitur nō est ausus resistere qz sciebat populū ꝓnum ad occidendū. Itē Burgen. nitiᵗ aaron excusare a mēdacio quasi moyſi qui cū deo locutus fuit mentire non posset ꝛ ḋa moyses eū de mendacio nō redarguit: ḟ ille rōnes nō sūt sufficientes. deᵉ eī loq̄ndo ꝓpbis nō loquiᵗ sp̄s de oīb⁹ imo q̄dā celat ꝓut dixit Helisᵉ. iiij. Reg. iiij. Dñs celauit a me et nō indicauit mihi. Jn ꝓposito. n. ꝓpts ex lra q̄ deᵘ moyſi peccatū aarō nō specificauit: qz eū redarguit q̄si ꝑpm ad idolatriā ḋuxisset de q̄ se excusauit vt dicᵗ Bur. ī eaꝺē digressiōe ꝓpts igiᵗ ꝓmā rōnē ñ valere. nec scḋa valet: qz nō seq̄tur moyses nō redarguit aarō ꝺ mēdacio: igiᵗ mētiᵗ ñ fuit: fortasse mēdaciū eī nō attēdit ḟ ꝺo supplicādo ꝓmisit. Cetera q̄ in hac digressione pōit trāseāt vt addita cū ꝺ postillatoꝛe militare nō videant. Item ī eo. ca. vbi postillatoꝛ expōit quō moyses se petijt deleri de libꝛo vite ꝛc. Burgē. addit q̄dam inuolutiones dicēs libꝝ vite accipi q̄ttuoꝛ modis. Primo mō ꝓ inscriptione ad vitā eternā. ꝛ illo mō dicᵗ moyses non petisse se deleri: ḟ ḃ dictū ē ꝺ beatū Augᵗ. ꝛ glo. dicētes. Secur? ḳdē ḃ dixit vt a seq̄ntibᵘ rōcinatio cōcludaᵗ. i. vt qz deᵘ nō deleret moyſen de libꝛo suo ꝓpto illō petiū remitteret ꝛc. vñ ptz libꝝm vite hic accipi ꝓ inscriptione ad vitā eternaꝝ de aliꝭ eī acceptionibᵘ libꝛi quas ponit Burgen. non esset talis ꝺseqūtia ad ꝓpositū. ḳd eī magnū si moyses nō scriberēᵗ ī biblia quā dicᵗ Burgē. libꝝ vite scḋo mō dictuꝫ. Ad ꝓpositū cōseqūtie quā btūs Augᵘ. itēdit ꝛ glo. ē q̄ vi diuīa ad memoriā reducanᵗ facta cuiuslibet quā dicᵗ libꝝ vite tertio mō dictū: qz hec diuina vis est liber aptus et erit tam bonis vel malis: vt ꝺr in glo. Dañ. vij. similiᵗ de libꝛo quarto mō dicto: qz ille nō ꝺr simpliciᵗ liber vite sctōꝝ: in q̄ scpta sūt facta exēplaria iustoꝝ. nō eī magnū ē ī illo libꝛo non scribi: qz multoꝝ sctōꝝ gesta nō sūt: imo et multa gesta scriſctōꝛum scripta nō sunt: vt ꝺr Job. vi. Cū illa igiᵗ distinctione Burgen. modicū facit ad veritatē lre: nec rñdit rōnibus postillatoꝛis que faciunt cōtra questionē ꝑncipalem: ḟ nec ꝺclusio Burgen. pōt ee vera q̄ dicᵗ q̄ moyses solū petiuit deleri de libꝛo vite: scḋo ꝛ ꝛto modi dicto: qz ad petitionē moyſi dñs rñdit. Qui peccauerit mihi delebo eū de libꝛo meo: certū tñ est multos sanctos qui domino fuerunt grati in libꝛo secundo et quarto modo dicto non scribi: quia nec in libꝛo scripture nec in libꝛo vite sanctoꝝm.

Ca. XXXIII

a Locutusq̄ est dominus ad moyſen dicens: Uade ascēde ꝺ loco isto tu ꝛ b populus tuus quē eduxisti de

a ¶ hic ostēdit se ꝓ ꝑsᵒ hoc facere nō qz illi sūt digni.

terra ęgypti ī terrā quam iūraui c abꝛaam isaac ꝛ iacob dicēs †Se/

Ca. XXXIII

a Locutusq̄ ē ꝛc. Hic ꝓponit dñi rñsio ī spēali ꝛ magᵗ explicita. ꝛ ꝑmo q̄tū ad ali/ḳd qꝺ videbat duꝛ. scḋo q̄tū ad id qꝺ ē groſū. ibi: Dixit āt moyſes. Adhuc ꝑmo pōit dicta rñsio. scḋo ppli ꝛcreatio. ibi: Dixitq̄ dñs. Petitio aūt moyſi includebat q̄ dominus deduceret eos ad terram ꝓmissam: ꝛ dominus responderat q̄ daret eis angelū ducē. iō ḃ explicaᵗ q̄lit itelligiᵗ cū ꝺr: b Uade ascende de loco isto. hoc ꝺr quia terra ꝓmissiōis altioꝝ est q̄ꝺ descertum in quo erant.

c Tu et ppls. ꝛ nō addit hic tuᵘ: ḋa dominus ḟ incipiebat illi populo reconciliari. ꝺ In trā quā iu. abꝛaā. ꝛc. vt habetur Gen. xxij.

¶ Et mittam

a mini tuo ꝺabo eā †Et mittā a ¶ q̄ꝛ xp̄m possumus itelligere q̄ est angelus magni consilij q̄ ꝓtia carnis hūanū genus visitauit ꝛ ꝑcā dimisit.

ꝓcursorem tui angelum: ꝛ ejciam chananeum: ꝛ amoꝛreum: ꝛ ethęum: ꝛ pherezeum: et eueum: ꝛ iebuꝫeum: ꝛ intres b ¶ ecclesiā simplici ꝛ perfecta doctrīa abū

in terrā fluentē lacte ꝛ melle dantē. ¶ qz indignꝰ grā mea ꝛ ꝓtēte mee consolatione.

Nō eī ascendā tecū: qz poc pulᵘ dure cerui/cis est: ne foꝛ e ¶ populum tuum.

te disperdā te in via. Audiēs f ¶ mestissimum.

populus sermonem hūc pes simū: luxit ꝛ nullus ex moꝛe g ¶ vt habitu ḟ penitētiam demonstraret. ¶ miserꝛus est delicti sui. ¶ miserꝛus. ſ. lu/

indutus ē cultu suo. Dixit/ b gentibus.

q̄ dñs ad moyſen: Loquere

¶ indomite superbie.

filijs israel: Populᵘ dure cer i

¶ babylonią captiuitatē vel romanam vt virimi iudicij vindictam minatur.

uicis es: semel ascēdā in me k

dio tui: et delebo te. Jā nūc l/m

a ¶ manifestā dei pūtiam: qua illi populo per angelū apparebat: vel qō infra castra erat in medio eoꝝm quo oratiōnis cōsuē

depone ornātum tuum: vt n di grā cōsuebat populus. a ¶ .i. scire faciam te q̄ꝺm mali perpetrauer is q̄ mea ꝓsentia ꝛ angelica visitatione ꝓtuaris.

¶ Nam ab illo die nō ira manifeste appa/ruit deus illi populo.

sciam quid faciam tibi. De/ o posuerūt ergo filij israel oꝛ/natum suum a monte oreb

b Moyses q̄ꝫ tollēs tabernacu/ p lū tetendit extra castra ꝓcul q vocauitq̄ nomē eius taber r naculū fœderis. Et oīs popu lus qui habebat questionē aliquam: egrediebaᵗ ad tabernaculuꝫ fœderis extra ca

¶ ꝑdicator⁹ alra loquēdo.

c stra †Cūq̄ egredereᵗ moyſes s

a ¶ Supne habitationis. b ¶ voluntate.

ad tabernaculum: surgēbat t

¶ ingressi. i. coꝛ/

vniuersa plebs: ꝛ stabat vnus poꝛe habitationis. a ¶ papilio est tēroriū a similitudine volatilis sic dictuꝫ ē.

quisq̄ in ostio pāpilionis sui: a ¶ sequentes scilicet per intellectum po/strema que possunt.

¶ alias respiciebant.

d aspiciēbantq̄ tergum moy/

¶ celestis habitationis.

si donec ingrederēᵗ tentoꝛi/uꝫ. Ingresso aūt illo tabernacu

¶ illuminatio spūsseri.

lū fœderꝭ: descēdebat colūna v

¶ ꝑfecti

a Et mittā ꝓcurꝛorē tui angelū. ſ. xxiij. dicit: †Ioh. 14 c Crabꝛones. Dicēdū q̄ oīa q̄ fecerūt ad electionē pplꝛ de terra chanaā fuerūt facta ministerio angelico. b Et intres in terrā fluentem lacte ꝛ melle. ꝓ ḃ itelligiᵗ abundantia lactis et mellis in ſra ꝓmissionis. qz ī pluribus locis est multū pascualis. apes e. iā ibi mellificant absq̄ sollicitudine hūana. c Nō eī ascēdā tecū. .i. nō cro ductoꝛ vel comes tui itineris ꝓ meipm ḃ supᵘ. in sua rñsione nō exꝑsserat. iō ḃ explicaᵗ vt sic itelligaᵗ angelᵘ ductoꝛ: ꝛ nō ꝺns cum eo. Sciendū tñ q̄ cū deᵘ sit vbiq̄: nō sic intelligendū est ąn esset cū eis ꝓ essentiā potentiā ꝛ ꝓtiā sed q̄ nō adesset eis ꝑ miraculoꝝ opationē sicut añ fuerat. d Quia ppls dure cerui/cis ē. et iō indignus talibᵘ būficijs diuinis. e Me foꝛte disꝑdā te in via. nō est ꝑ ḃ intelligendū q̄ angelus de q̄ diceraᵗ q̄ esset eis ductoꝛ esset misericoꝛdioꝛ ipi deo sed q̄ si adesset dei pūtia mō ꝓ dicto ex ḃ rebellio ꝓpli esset grauioꝝ: ꝛ ꝓ conſequens grauius punienda. f Audiens ppls sermonē hūc pessimū. ſ. q̄ deᵘ nō adesset eis ī ad miniculis sic antea. g Luxit ꝛ nullᵘ ex moꝛe indutᵉ est cultu suo. i. honestioꝛibᵘ vestimētis ī signū tristicie. h Dixitq̄ dñs. Hic ꝓsᵘ ad aggrauationē ponᵗ increpatio ꝓpli. cum dicit: i Populᵘ dure cerui/cis es. i. supioꝛibᵘ rebellis ꝛ cotumaꝝ in malis. k Semel ascēdā ī medio tui. nō ad cōsolādū ſz ad puniēdū. ꝓpt tuaꝝ duritiā. l Et delebo te. ita q̄ nō remaneat me mozia tui. Jsta cōminatio dei sic ꝛ alie in sacra scriptura cōiter posite intelligiᵗ sub conditione ſz nisi peniteas ꝛ coꝛrigas te: sicut ꝺr de nineuitis Jonc. iij. Adhuc quadraginta dies ꝛ nineue subuertetur: que tamen non fuit subuersa eo q̄ penitentiam egerunt: ꝛ sic fuit in ꝓposito. m Jam nunc depone ornatum tuum. dicūt ali qui q̄ iste ornatus erat puꝝ tabernaculū in quo cū moyse cōueniebant senes ad tractandum negocia ppli: ꝛ ibi offerebāᵗ oblatiōes añ ꝛstructionē magni tabernaculi: ḟ ḃ nō videᵗ vex qz pᵒ depositionē ornamēti ḃ dicti staꝛi ꝺbit de amotione illi⁹ taꝺbnaculi. vt ptz ī lra: et iō dicᵗ Ra. ſa. q̄ ꝓ ornatū hic dictū nō intelligunᵗ ꝑciosa vestimenta q̄ iam deposiꝛerant: vt ꝓdictum est: ſed intelligunt coꝛone q̄s sibi ꝓncipales ppli imposuerant in die dationis legis q̄n ꝺns locutus est eis decē ẏba: vt dictū est supra. xx. ca. Tunc eī populus fuit deo despōsatus ꝓ susceptione legis: et ideo fuerunt coꝛonati ad modū sponse: ꝛ has coꝛonas nō deposuerāt ad oñendum q̄ volebant eē subiecti legi: sed qz peccauerāt per idolatriā: et tabule legis erāt fracte: iō ad eoꝝ cōfusionē ꝛ humiliationē ꝑcepit ꝺns eas depōli. n Ut sciā q̄ꝺ faciā tibi. i. ꝓ te: si videro te humiliatū. nec itelligēdū ē ꝑ ḃ q̄ deᵘ aliq̄ ꝺ q̄sicat de nouo: sed qz ex mutatiōe ppli ꝺ fugbia ī humilitatē apꝑaret q̄ꝺ illi ꝓplo cōdeceꝛ sit fieri a deo. o Deposuerunt ḟ filij israel ornatū suū a monte oreb. i. coꝛonas eis impositas iuꝭ montem oreb in ꝺatione legis. p Moyses quoq̄ tollens tabernaculū. in quo conueniebāᵗ ad cū senes. vt dictū est. q Tetendit extra castra ꝓcul. ſ. duobus milibus cubitis longe a castris. vt dicit Ra. Sa. et hoc etiā factū est ad humiliationē ppli sic ꝺ coꝛonis dictū est: qz sicut deᵘ reddebat se elōgatū a filijs isrl dicēs q̄ non ascēderet cū eis: ita ꝛ moyses q̄ erat medius inter ꝓplm ꝛ deū se elōgauit a castris. r Uocauit q̄ ꝛc. tū qz dñs ibi cū eo familiariᵉ loqbaᵗ: vt hr ſra. tū qz ibi ꝺcidebāᵗ causę q̄ poterāt eē cā cōtentiōis ꝛ discoꝛdie ī ꝓplo. iō ibdē: Et oīs ppls q̄ ha. q̄sti. ali. ꝛc. s Cūq̄ egre. m. ſ. ꝺ castris vt iret ad tabernaculū. t Surgebat vniū. ꝛc. ad faciēdum reuerētiam moyſi tanq̄ ꝓ relato et superiozi. v Descendebat columna nubis. ad ꝺsignandum dei ꝓsentiam ꝓcialem. Sequitur:

¶ Et ado

B

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

¶ pfecti scia ⁊ ope:nec valent intima scripturarū penetrare. Alibi aūt qñ mediū nebule ingressus est:pfectoꝝ figurā tenuit scz qui mysticoꝝ sensuū arcana inuestigāt. a Loq̄bat aūt dō. ꝛc.Scōm opinionē ppli loquit scriptura:q̄ putabant moysen ore ad os loq̄ cū deo cū p subiectā creaturā.i.p angelū ⁊ nubē ei loq̄ret ⁊ appet. Nā eī substantiam nec hoim nec angeloꝝ sic est q̄sq̄ videre potuit. Un:Regi aūt seculoꝝ imoꝝ rali inuisibili ꝛc.Et alibi:Lucem habitat in accessibilē. b Si ergo inueni grām ꝛc.Aug⁹. his ꝟbis ostendit moyses q̄ nō ita videbat deū familiari ꝟspectu vt desiderabat:q̄ oēs illeviones dei q̄ mortaliū p̄bebant aspectibus:et ex quib⁹ fiebat son⁹ q̄ mortalis attingeret audit⁹ sic exhibebant:assūpta sic de⁹ volebat specie quā volebat vt nō in eis ipa nullo sensu corpis sentiret diuina natura: q̄ inuisibilis vbiq̄ tota est:et nullo continet loco: ⁊ q̄ in duobus p̄ceptis dilectionis.s.dei ⁊ ꝓximi tota lex pēdet:iō moyses i vtroq̄ suū desiderū demonstrabat:in dilectiōe.s.dei/vbi ait:Si inueni grām i cōspectu tuo:oñde mihi teipm ꝛc.In dilectione aūt ꝓximi vbi ait:⁊ vt sciā q̄ pplꝰ tuus est gens hec ꝛc. Premisiuꝰ est inuenisti grām in cōspectu meo: iterū postulat vt grām inueniat. Sancꝫ eñ nō sufficit vna gra.Est eñ gra q̄ p̄cedit: vt deū ꝟgiscant ⁊ diligant. Est q̄ sequit vt se mundos ⁊ inuiolatos custodiāt ⁊ ꝓficiant. c Et teipm noui ꝛc.Aug⁹. Nū scio te p̄ omnib⁹ ꝛc. Nunqd de⁹ plus alijs scit ⁊ aliq̄ minan fm q̄ in euāgelio dr q̄busdā nō noui vos.scōm alia de⁹ sciam q̄ de⁹ dicit scire q̄ illi placent:nescire que displicēt non q̄ ignorat ea: ꝫ q̄ nō approbat: Sic ars recte dr nescire vitia cū improbet:et p̄ oib⁹ moysen de⁹ sciebat:quia dō p̄ oib⁹ placebat. Rotādū ē q̄ ipse moyses ꝓius dixerat dō dixisti mihi. Scio te p̄ oib⁹ q̄ illi de⁹ postea q̄ hoc ipe dixit legit dixisse. Aū aūt nō legit vt intelligam⁹ nō oīa ee scpta que cum illo de⁹ locut⁹ est:ꝫ diligenti⁹ redrendū est in p̄otib⁹ scpture ptib⁹ an vere sit ita d Ego ostendam. Cū dixisset moyses ad dūm oñde mihi gloriā tuā. Rñdit:Ego transibo añ te in gl̄ia mea ꝛc.Cū paulo añ dixisset ipe: añcedam te et requiē tibi dabo q̄ moyses videtur sic accepisse añcedam te tanq̄ non pl̄o in itinere p̄ns futur⁹ ee: ⁊ iō ait: Si nō tuipe venceris: nobiscum ne me educas hinc ꝛc.Deus aūt neq̄ b ei negauit:dicens:⁊ b tibi verbū q̄ dixisti faciam. Quō ḡ cuz dixisset ei moyses: oñde mihi gloriā tuā:itē tanq̄ p̄cessurus ⁊ nō sit cū eis futur⁹ videtur dicere.Ego trāsibo añ te:nisi q̄ b aliud est Ille eñ intelligit dicere trāsibo añ te de q̄ dr.Cū eñ venisset hoza q̄ transiret ibs de b mūdo ad patrem ꝛc. Qui trāsitus pascha dr:ipe añ oēs sanctos transit ad patrem de hoc seculo parare mansiones:quas dabit eis in resurrectione mortuoꝝ:quia transiturus ante omnes ꝓmogenitus factus est a mortuis.Gratiam vero suam valde cōmendat cum dicit:et vocabo nomine domini in conspectu tuo tanq̄ in conspectu pplī ISrl.Moyses cum hec audiret populo significabat. In conspectu eñ illius gentis ybiq̄ dispersę vocat dominus xp̄s in omnibus gētib⁹. e Et vocabo.Aug⁹.Vocabo ät dixit:nō vocabo:actiuum verbum ꝓ passiuo ponens: genere locutionis insuitato in quo forte significare voluit scipm hoc facere.i.gratia sua fieri vt vocetur dominus in omnibus gentibus.

1.Tio.1.d Ibidē.6.c

† 8.q.1.ca. moyses De pe.di.2 q. oppōit.

¶ Et miserebor

a Et adorabāt.s.deitatē i signo visibili apparentem.
b Loquebaf aūt dñs ad moysen facie ad faciem.i.valde familiarit.iō ibidē. c Sicut loq̄ solet hō ad amicū suuz.
Loquebaf aūt dñs ad moysen facie ad faciem.i.valde familiarit.iō ibidē. c Sicut loq̄ solet hō ad amicū suuz.
nō eñ tunc vidit diuinā ēntiā.q̄ cū peteret b dixit ei dñs. Nō poteris videre faciē meā:vt infra bī. d Cūq̄ ille reuerteret in castra.ad visitandum populū post collocutionē cum deo:
e Minister eius iosue filius Nun puer.i.inuenil respectu moysi:tamē nō erat ita iuuenis quin iam fuisset factus dux exercitus in ꝑlio contra amalech vt dictū est supra.xvij.ca. Accipit b etiā puer.i.minister: sicut ⁊ in pluribus alijs locis scripture.
f Dixit aūt moyses.Dic ꝟbī ponitur dñi rūsio grōsa ⁊ ꝓmo q̄tum ad deductionē populi ad terrā ꝓmissionis.scdo q̄tū ad repationez legis in ꝓncipio sequētis ca. Adhuc ꝓmo ponit dñi rūsio grōsa respectu moysi ⁊ ꝓpli cōit.scdo respectu moysi singulariter.ibi:Qui ait ostende mihi gloriā tuā.Circa ꝓmū ꝓmittit insinuatio moysi dicentis domino.
g Precipis vt educā populū istū. scz ꝺ loco isto.dixerat eñ ei dñs capce.Eade ⁊ duc populū ꝛc.
h Et nō indicas mihi quē missurus es mecū.q̄.s.sit ad pacē meaz et populi.licet.n. dñs dixisset ei q̄ mitteret angelū cū eis:b tñ non sufficiebat moysi nisi dñs assisteret ei mō ꝑ dicto. i Presertim cum dixeris noui te ex noie. qđ est signū magne dilectionis rāti dñi ad seruū suum.⁊ p b insinuat moyses q̄ non debebat esse contentus alio ductore nisi ipe dñs cū b eos duceret:vt patet ex sequentibus.ideo concludit.
k Si ergo inueni grām in conspectu tuo oñde mihi faciē tuā.i.te mihi familiarē:sic añ fabricationē vituli deducēdo me et populū istū per te ipm.vñ in hebreo hr:Ostende mihi manū tuā.Ex q̄ ꝓz q̄ adhuc nō petebat moyses visionez diuine ēntie ꝟz ī petitionib⁹ suis ꝓcedebat ordīate a mīoribus ad maiora ꝓut inuenie bat sibi deū ꝓpitiū ī rūsionibus.vñ subdit. l Dixitq̄ d.fa.ꝛc.i.ego/met deducā te sic tu petis: verūtū qz ista rūsio nō se extēdit exp̄sse nisi ad moysen.ideo petit vltra moyses q̄ se extēdat ad ꝓm dicēs: m Si nō tuipe p̄cedes. nō solū me sed etiam populū. n Ne educas nos ō loco isto:pz eñ singulariter dixerat. Oñde mihi faciē tuā.ꝟz b ponit populū secū loquendo pluraliter:quasi dicat:Ne educas nos nisi sis ductor noster.cuius rō subditur:
o In q̄ eñ scire poterimus ꝛc.nisi tu deduxeris nos in signis mirabilibus sic añ peccatuz vituli.et subdit concessio dñi dicentis: Et verbum istud quod locutus es faciam. cui⁹ cā subdit: p Inueniſti eñ gratiam coram me.i. faciā hoc ꝓpter meritū tuū:nō ꝓpter meritū ppli.
q Qui ait.Dic ponit rūsio dñi gratiosa respectu moysi singulariť.sic eī ī hūanis fu⁹ vides dominū volūtariū ad cōcedendū accipit audaciā pl⁹tendit: ita moyses videns petitionē suā exauditam ꝓ se ⁊ ꝓ ppło grōse:accepit audaciā petēdi visionē diuine ēntie dicens.
r Oñde mihi glo.ꝛ.i.teipm sic videris in gloria tua.
s Rñdit Jn hebreo hr:Ego faciā trāsire oē bonū añ te ⁊ referť ad illud qđ postea subdit: Cūq̄ tran.gloria mea. ꝛc.fm Ra.sa.
t Et vocabo ꝛc.alia lra dr sic:Et legam

§ qz cōspicit ppls celestia vrcūq̄ in enigmate.

nubis ⁊ stabat ad ostium: loquebaturq̄ dñs cum moyse cernentibus vniuersis q̄ colūna nubis staret ante ostium tabernaculi.
Strabantq̄ ipi:⁊ adorabant per fores tabernaculoꝝ suorum† Loquebatur aūt dominus ad moy

§ manifesta visione.

sen facie ad faciē:sicut loqui solet homo ad amicū suum. Cunq̄ ille reuerteret in castra: miſter eī⁹

a § xps cū ecclesia sua est vsq̄ ad cōsūmationem seculi ⁊ semp ꝓnunciabat in lege q̄us occultus § qz si ad neccia cozpis secedebat stari redibat.

iosue filī⁹ Nūn puer:ñ recedebat

§ nō qđ remaneret in tabernaculo sed in q̄liber loco arrij sibi constituto.

de tabernaculo. Dixit aūt moyses ad dominū: Pręcipis vt educaz populū istū:et non indicas mihi quem missurus es mecum: pre

§ approbaui.

sertim cū dixeris: Noui te ex nomine:et inueniſti grām coram me. Si ergo inueni grām in ꝓspectu tuo:ostende mihi faciē tuam: vt sciam te ⁊ inueniam grām ante oculos tuos:Respice populū tuum gentē hanc. Dixitq̄ dñs: Fa

§ vitam eternam.

cies mea p̄cedet te: ⁊ requiē tibi dabo:Et ait moyses: Si non tu ipe p̄cedes:ne educas nos ō loco isto. Jn q̄ eñ scire poterim⁹ ego et populꝰ tuꝰ inuenisse nos grām in cōspectu tuo: nisi ambulaueri nobiscū:vt glorificemur ab oib⁹ populis qui habitant sup terrā. Dixit aūt dñs ad moysen:Etverbum istud qđ locutus es faciam.
Jnueniſti eñ grām coram me:⁊ te

§ ꝓprie ⁊ specialiter placuit mihi.

ipm noui ex noie. Qui ait:Oste de mihi gloriā tuā. Rñdit: Ego

a § requiē eternā in q̄ est oē bonū in visione dei: sicut psalmista ait:Satiabor cū appa.gloria tua b § p̄dicatores ⁊ apłos meos inuocabor.

ostēdam oē bonū tibi: ⁊ vocabo

in nomine

¶ a Et miserebor ꝛc.Aug⁹.Nō addidit:Et miserebor cui misertus ero:⁊ miſericordiā ꝓstabo cui misericordiā ꝓstitero.Expōsitus oñdit vocationē qua vocauit nos in regnū suū ⁊ gloriā suā:nō ꝓ meritis nr̄is sed ꝓ mīscōia sua: qñ eni se gentes introducturꝰ pollicebat dicens: Vocabo noīe dñi in cōspectu tuo:cōRom.15.b mendat hec se misericordiē facere.vñ Dico eñ xp̄m iesum ministrū fuisse circūcisionis ꝓpt veritatē dei ad cō.p.p.ꝛc.ꝺ g ꝓdictū ē.Misere

2 Cor.10.d

boz cui miserꝰ ero ꝛc.Quibus verbis ꝓhibuit hominem velut de ꝓpria virtutū meritis gloriari:vt q̄ gloriaf i domino gloriet.Nō eñ ait miserebor talibus vel talibus: sed cui miserebor fuero:vt neminē ꝓcidentibus opibus vl meritis misericordiā tāte vocatiōis meruisse demōstret: etem xp̄s ꝓ impijs mortuꝰ est.Sed vtrū b idē repetere voluerit eī addidit:misericordiā ꝓstabo cui misericordiā ꝓstitero: vel sic alij interꝑtati sunt:cui misericors fuero: an aliquid interſit nescio. pōt eñ ista repetitione firmitatē miscōie sue deus monstrare:sicut dr amen amen:⁊ fiat fiat: ⁊ repetitio somnij pharaonis pluraq̄ silia:aut in vtriusq̄ ppłis gentibus ⁊ ebreis:sic deus ꝓnunciauit miscōiaz se eē facturum.
b Nō poteris videre ꝛc.Aug⁹.Post miscōie sue cōmendationē rūdet ad b qđ ei dictū fuerat:oñde mihi gloriā tuā vel oñde mihi teipm. Nō poteris inq̄t videre faciē meam. Nō eñ videbit hō faciē meā ⁊ viuet:oñdens huic vite corruptibilis carnis deū sicuti est appere nō posse.i.sicuti ē videri. Jn illa enim vita pōt:vbi vt viuatur huic vite mozien

Job.1.b

dum eit. c Nō eñ videbit ꝛc.Greg⁹.Jobes quoq̄ ait. Deū nemo vidit vnq̄. Quādiu eñ b mortalit vixit:videri ꝓ q̄dā imagines de⁹ pōt:ꝫ ꝓ ipam nature sue spēm non pōt.Hinc est q̄ moyses q̄ cū deo facie ad faciē loquebat sic loq̄ solet hō cū amico suo.dicit:Si inueni grām in conspectu tuo oñde mihi teipm manifeste.Si eñ de⁹ nō eēt cum q̄ loq̄bat:oñde mihi deū diceret: nō oñde teipm.Si aūt de⁹ erat cur petebat videre quē videbat.Sz eū sitiebat ꝓ incrcūscripte nature claritatē cernere:quē tā cēpat ꝓ quasdā imagines videre. Aiderunt q̄ patres veteris testamenti deū:⁊ tñ deū nemo vidit vnq̄.q̄ i hac car ne viuentibus videri potuit:ꝓ circūscriptas imagines:⁊ videri nō potuit ꝓ incrcūscriptū lumen eternitatis.Sin ꝟo q̄busdā in hac carne viuentibus: ꝫ inestimabili ꝟtute crescētibus cōtēplationis acumine pōt eterni dei claritas videri.Nō tñ videbit eū hō ⁊ viuet:q̄ ꝙ sapiam q̄ deus est videt:huic vite funditus mozit:ne eius amore tencaf. Fuerūt aūt q̄ dicerent etiā in illa regione beatitudinis in claritate sua deū cōspici:sed in natura nō videri.Sz nō est aliud claritas:aliud natura:sed ipa natura claritas est.Jpe aūt ꝓmittit dilectozib⁹ suis

Joh.14.c

dicens:Qui diligit me:diliget a patre meo:⁊ ego diliga eam:⁊ manifestabo ei meipm:quasi q̄ in vra natura me cernitis:restat vt in mea natura me videat.

Mat.5.a

Et alibi:Beati mundo corde:qm̄ ibi deū videbūt.Hinc Paulus ait: Videm⁹

1.Cor.13.d

nunc ꝓ speculū i enigmate:tunc aūt facie ad faciē ꝛc.Sed qz petr⁹ ait:Jn quez

1.Pet.1.c

desiderant angeli ꝓspicere.Sunt q̄ nec angelos deū videre suspicant cū domi

Mat.18.b

nus dixit: Angeli eoꝝ videt semp faciē patris mei:ꝫ angeli deū vident ⁊ videre desiderant:si eñ sic videre desiderāt:vt desiderio nō ꝑfruant:desideriū sine fructu anxietatē hz:⁊ anxietas penā:sed angeli ab oi pena alieni sunt: qz nūq̄ pena ⁊ beatitudo cōueniunt. Rursus cū eos dicimus dei visione satiari. fm il-

Ps.16.

lud.Satiabor cū apparuerit gloria tua.Considerandū est:qz satietatē solet fastidiū sequi.Sed ne sit in desiderio anxietas desiderantes satiant:ne aūt in satietate fastidium satiati desiderant:ergo sine labore:qz desiderium satietas comitat ⁊ satiantur sine fastidio:quia satietas ex desiderio semper accenditur.
d Ecce inquit locus ꝛc.Aug⁹.Jtē interposito articulo dicente scptura et ait dñs.sequit:Ecce locus penes me.Quis locus est q̄ nō penes deum est:q̄ nusq̄ abest: sed ecclesiā significans tanq̄ templū suū cōmendans . Et stabit inq̄t su-

Dar.16. c

pra petrā. Quia supra hanc petrā ait dñs edificabo ecclesiā meā:statim vt trāseat gloria mea:stabis.s.supra petrā:qz post trāsitū xp̄i.i.passionē ⁊ resurrectionem steritpopulus fidelis supra petram. Greg⁹.nisi locus apud me ꝛc.Locus ecclesia. Petra dñs. Moyses indaica plebs:q̄ dño p̄dicāte in terra nō credidit Jp̄a q̄ in petra stetit terga dñi trāseuntis aspiciens:qz.s.post passionem.ascensi onēq̄ dñi intra ecclesiam deducta per fidem.xp̄m percipere meruit ⁊ cui⁹ p̄sentiam nō videt:eius posteriora coḡuit. Greg⁹. Est locus apud me ꝛc.Ecclesia

Exo.12.g Dar.7.a Dar.10.b

scz de q̄ sola veritas cōspicit sacrificiū accipit:sola ꝓ errantibus intercedit. Aū de agni hostia p̄cipit. Jn vna domo comedite:nec efferetis de carnibus ei⁹ foras:qz in vna catholica ecclesia vera hostia redēptoris ꝺmolat:nec canib⁹ sctm daf. Sola est in q̄ opus bonū fructuose agit. Aū ⁊ mercedē denarij soli q̄ intra

Deu.7.c

vineā laborauerunt acceperūt:sola est q̄ intra se positos valida charitatis compage custodit. Aū aq̄ diluuij arcā q̄dē ad sublimioza sustulit.Oēs aūt q̄s extra arcā inuenit extinxit.Jn petra moyses ponit vt faciē dei contemplet. Qui eñ nō tenet soliditatē fidei diuinā pītiā nō agnoscit.de q̄ soliditate dr:sup hāc petrā edificabo ecclesiā meā. e Et ꝓtegam manu.Aug⁹. Et tegā m. super te donec trāseā ⁊ auferā manū meā:⁊ tunc melius videbis posteriora.m.facies aūt mea nō videbit tibi.Cū dixisset stabis supra petrā statim vt trāsiat gloria mea: vbi intelligit post transitū suis ꝓmisisse supra petrā stabilitatē. Quō accipiendū est:quod ait:ponā te in cauerna petre:⁊ tegā manu mea sup te:donec trāseam ⁊ auferā manū meā:et tunc videbis posteriora mea.q̄ si iam illo in petra cō

§ stituto

in noīe dñi ꝛc. Dictio eñ hebraica q̄ ē ibi eq̄uoca est ad legere ⁊ ad vocare. Dic igit Ra.Sa.q̄ in transitu gloie q̄ b exꝑmitur ītelligit appitio dei facta moysi sub silitudine hois quē moyses vidit tm̄ a ꝑte posteriozi: ⁊ vidit ibi scripturam ī qua ꝓtinebant tredecim modi ꝺpetrādi pieta/tes diuinas abs † Ro.9.c

† Ro.9.c

ꝙ allegatione meritoꝝ abrae ⁊ aliozꝝ patruꝝ. Est igit sensus fm ipm: Et legam.i.legere te faciā. sic Gene. xxij. Dixit dñs nūc ꝛgnī ꝛc.i. cognoscere feci Jn noīe domi

† 24.q.1.c. qz ex sola.

ni cozā te.i. habebis recursum ad impetrāduz dei pietatē abs/q̄ meritis patrum. a Et miserebor cui voluero ꝛc. ac si diceret non defecerūt pietates mee:immo sicut fuerunt ad abzaam et ad alios patres:ita erunt ad te ⁊ ad populuz istum:ita q̄ non indigebis allegare merita ipozum patrum sicut ꝓius allegasti.
b Non poteris videre faciem meā.i.in apparitione qua apparebo tibi non dabo tibi licentiā videndi faciē meā.
c Non eñ videbit me homo et viuet.i. talis visio nō cōceditur in vita pñti. Aliē exponitur fm doctores nostros ab illo loco. Ego oñdam omne bonum tibi.i. vitam beatam licet non modo. Et vocabo in nomine domini coram te.i. vocationem electozum in noticia mea existentem manifestabo tibi: Et miserebor cui voluero. ac si diceret.si queras quare aliqui sūt vocati et non alij:scias q̄ hoc dependet ex sola voluntate mea.vnde dicitur ad Ro.ix. Cuius vult miseretur ⁊ quem vult indurat. Non poteris videre faciem meam. qz hoc excedit facultatem humanam.ideo sequitur. Non videbit me homo et viuet.talis eñ visio non conceditur in ꝓsenti vita vbi est locus pugne et meriti:sed in futuro vbi talis visio conceditur ꝓ ꝓmio fm q̄ dicitur Joban.xvij. Hec est vita eterna. Sciendum tamen q̄ licet visio diuine essentie non fuerit hic concessa moysi. tamen alias fuit sibi concessa in vita ꝓsenti fm q̄ dicit Aug⁹.libro de videndo deū ad Paulinam. ⁊ de hoc habebitur super li. Rume. vbi magis habet locum.
d Ecce inquit locus est apud me: id est in monte sinai vbi consueui tibi loqui.dicebatur enim mons ille mons dei: vt dictum est supra.iij. ca. e Et stabis supra petram. Jn hebreo habetur: Super rupem. f Cunq̄ transibit gloria mea id est species gloriosa.diuine enim essētie non competit transitus.
g Ponam te in foramine petre. Jn hebreo habetur: Jn cauerna rupis.
h Et protegam manu mea donec transeam:id est non videbis me transeuntem in similitudine me repezsentāte donec trāsiero.

Et videbis

Stituto regat manu sua sup: ⁊ de inde trãseat: cũ ee in petra nõ possit: nisi post eius transitum: sed recapitulatio intelligẽ da est rei ꝓtermisse: qua sepeytiꝫ sc̃ptura: postea eñ dixit qđ ordine tpis ꝑius est quod ita se habet tegam manu mea sup te donec trãseã: ⁊ tunc videbis posteriora mea. Nam facies mea nõ videbiꝫ tibi: ⁊ stabis supra petrã: statiꝫ trãseat gloria mea: ⁊ ponam te in cauerna petre. hoc enim factum est in eis quos tunc significat moyses. i. in israelitis q̃ in xꝑm postea crediderũt. i. statim vt trãsijt gloria eiꝰ: qz cũ resurrexit a mortuis: ⁊ ascendit in celũ misso spũ cũ linguis oibꝰ apli loquer enꝫ: cõpuncti sunt ex eis multi q̃ xꝑm crucifixerũt. Cecitas eñ ex pte facta est in israel. sic dictum erat: tegam manu mea sup t. d. t. Ita Granata est sup me manus tue. die. s. qñ xps diuina miracula faciebat: nocte qñ sic hõ moriebaꝫ. Postea xo cõpuncti corde dixerũt: qđ faciem⁹? ⁊ iussi sunt ab aplis facere iusticiã: ⁊ agere ꝓniam. añ xo excecati erant: vt nõ ꝙgscerẽt. Si eñ ꝙguissent nunq̃ dñm glie crucifixissent. Hãc etiã ꝓphetiã fuisse ipa res indicat: qz de petra vel cauerna eius de manꝰ suppositione ⁊ posteriorꝝ visione nihil visibili ope subsecutũ legit. Mox eñ adiũgit sc̃ptura: Et dixit dñs ad moysen cũ etiã supra dicta loq̃reꝰ deinde cõtexit qđ postea dñs dicat. excide tibi duas tabulas lapideas ⁊c̃.

Rom. 11. c
Ps. 31.
Act. 2. f
1. Cor. 2. b

Moraliter. In ℣ capitulo dicitur: Ca. XXXIII cie ad faciẽ sic loq̃ solet hõ ad amicũ suum. p quẽ significaꝫ hõ quicunq; pfectus in cõtẽplatione pñtis vite q̃ ꝙsistit in oꝛone ⁊ sc̃ptura sacre meditatione. Nã in oꝛone hõ cũ deo loquitur ⁊ in lectione sacre scripture deꝰ loquit cũ hoie. ⁊ qñ talis cõtemplationẽ patrie celestis ꝺsideraꝛ. subdit: b† Ostende mihi faciẽ tuã. ſ. p aptam visionẽ. verũtñ ꝓpter bonũ populi aliqñ talis detinet in vita pñti: sicut Paul⁹ apls scribens ad Philip. 1. dicit de seipo: desideriũ hñs dissolui ⁊ eẽ cum xpo. manere aũt in carne necessariũ. ꝓpter vos. iõ tali ꝺz a domio: b† Est locus apꝰ me. p quem intelligit ecclesia militans. Matth. vi. Ecce vobiscũ sum omnibus diebus vsq; ad ꝙsumationẽ seculi. et Stabis supra petrã. i. firmus in fide. i. Cor. x. Petra aũt erat xps. † Cumq; trãsibit glo. mea. i. essentie mee visio clara q̃ ꝺz in hac vita trãsire ab hominibus eo q̃ nõ daꝫ eis sic ꝓdicit in ℣ ca. nõ videbit me hõ et vinet. g† Ponã te in foramine petre ⁊ ꝓtegã. i. adhuc retinebo te in cõtẽplatione xꝑi passi q est p fidẽ: qz tñ talibus daꝫ aliqñ maioꝛ cognitio q̃ simplicis fidei. sic data est ꝓphet⁹ ⁊ maxime aplis. iõ ſbdit: † Tollã manũ meã ⁊ videbis. s. maioꝛi cognitione q̃ p fidẽ simplicẽ. minoꝛi tñ q̃ sit clara visio. iõ sequit: a† Et videbis posteꝛio. mea. q̃ eñ videt hoiem a pte posteꝛioꝛi ꝙgscit q̃ sit hõ nõ tñ ꝙgscit deitate si sit sortes vel plato. iõ ſbdit: Faciẽ aũt meã videre nõ poteris.

In ca. xxxiij. vbi ꝺz in postilla: Nõ. n. ascẽdã tecum ⁊c̃.

Additio. j. Nõ videt cõueniẽt dictũ vt intelliga tur illud qđ ꝺz ℣. Nõ eñ ascẽdã tecum. i. q̃ nõ adesset eis p miraculoꝛ opationẽ sicut añ fuerat. Nã ꝑ possibile erat eis ejicere illas gentes nisi p potentiã diuinaꝫ miraculose opantẽ. vñ. j. Deutro. vij. Si dixeris in corde tuo ⁊c̃. Ex q̃ ꝓz q̃ xꝑm cursũ cõem nõ erat possibile eis nisi per miracula facta ℞tute diuina delere aduersarios suos: sic nec ab egyptijs euadere aliter poterant. vñ aliter videt intelligẽdũ hoc qđ ꝺz ℣: Nõ ascendã tecũ. Pro q̃ sciendũ q̃. ſ. xix. capi. volens deꝰ inducere pplm ad obseruantiã ꝓceptoꝝ q̃ eis daturus erat. ꝓmisit eis: Si custodieritis pactũ meũ eritis mihi in peculiũ apud oẽs gentes ⁊ vltra eritis mihi in regnum sacerdotale: ⁊ gens sctã ⁊c̃. in quoꝝ executiones. ſ. xxv. ca. dixit: Facient mihi sanctuariũ ⁊ habitabo inter eos: in qua cohabitatione mandauit fieri arcã ⁊ ꝓpitatoriũ cũ cherubin ī ter q̃ locuturus erat deꝰ cũ moyse illa de quibꝰ mãdatuꝰ erat pplo vt in eo. ca. declaraꝝ: in quibꝰ sic ordinatis mãifeste ostẽ debatur residentia dei inter pplm isrl tanq̃ inter pplm peculiarẽ ⁊ gentẽ sctãm cũ tñ nõ fecerit taliter omni nationi: de q̃ residentia intelligiꝫ illud Deutro. iiij. Que est gens magna q̃ habeat deos appropinquãtes sibi: et multa sctã. Nunc autez rõne pcti cõmissi: qz irritũ fecerunt pactũ dñi: merito debebãt amittere hmõi excellentiã seu ꝑeminentiã que eis fuerat concessa singulariter inter gentes: ⁊ hoc est qđ ꝺz: Nõ ascendam tecũ seu in medio tui. ꝓut in hebreo. i. nõ ponã tabernaculuꝫ meũ in q̃ habitatio mea repñtaꝫ ⁊ rũsa mea diuinitus dantur ⁊ sacrificia mihi oblata acceptanẽ ⁊ hmõi in medio tui. et iõ sequit: Quia pplꝰ dure ceruicis ẽ. ⁊ iõ indigꝰ ad predictam cohabitationẽ diuinã mõ ꝓdicto: ꝑsertim cũ ex ℣ posset eis ī minere maximũ piculũ: eo q̃ grauꝰ peccarent si deũ haberẽt pñtem mõ ꝓdicto. ⁊ ℣ est qđ ꝺz: Ne forte dispdã te in via. Cõsonat ꝓpte huic expositioni qđ sequit. j. Moyses q̃z tollens ⁊c̃. Nõ eñ legiꝫ moysen habuisse aliud mandatũ a deo vt ℣ fecisset nisi ex hoc qđ audiuit a deo: Nõ ascendã tecũ. i. cum filijs israel: vñ ⁊ pplꝰ adozabat de longe deũ descendentem in colũna nubis ad moysen exꝰ castra. Sicꝫ deꝰ loquebatur cuꝫ moyse facie ad faciem extra castra non in castris: vt patet in lra que oĩa denotant q̃ residentia diuine pñtie in medio pplꝰ q̃ fuerat concessa eis añ pctm̃ ꝑstrahebetur ab eis: ⁊ ℣ est qđ ꝺz: Nõ ascendã tecũ: seu in medio tui mõ ꝓius exposito. vñ ex his intelligebaꝫ ꝓhibitio fabricationis tabernaculi ⁊ oĩm ad ℣ ꝓtinentiũ qđ ad magnũ pplm cedebat detrimentũ: tũ qz ex ℣ iudicabantur indigni gratia dei ⁊ pñtie diuine consolationis: ꝓut in glo. interli. tum qz ex tali cohabitatione deꝰ opabaꝫ tanq̃ ambulans in medio castroꝝ ad defensionẽ eoꝝ ⁊ inuasionẽ inimicoꝝ: ⁊ sic eoꝝ castra fuerunt sanctificata. vñ ⁊ Deutro. xxiij. Dñs eñ deꝰ tuus ambulat in medio castroꝝ tuoꝝ vt eruat te ⁊ tradat tibi inimicos tuos ⁊c̃. ꝓut sequit in lra. In eodẽ ca. xxxiij. vbi ꝺz in postilla: Semel ascẽdã in medio tui ⁊c̃.

Additio. ij. Hoc q̃ ꝺz: Semel ascendã in medio tui ⁊ delebo te põt intelligi non soluꝫ cõminatorie ſz ꝓphetice. s. referendo ista ℞ba ad ea que postea in aduẽtu xꝑi in carnẽ in medio eoꝝ contigerunt. semel eñ ascendit deꝰ. s. filꝰ dei incarnatus in medio eoꝝ: et ꝓpt ℣ q̃ erat pplꝰ dure ceruicis deleuit eos: ita q̃ de cetero eoꝝ status nõ remansit sub ꝑma forma: ⁊ ex ℣ deus innuebat populo q̃ ꝓpter duriciẽ ceruicis eoꝝ nõ expediebat eis habere tantã adherentiã seu familiaritatẽ cũ deo vt in medio eorũ ambularet: ne ex ℣ pctã eoꝝ aggrauarenꝫ: iuꝝ illꝰ Jobã xv. Si ego non venissem ⁊ locutus eis fuissem pctm̃ non haberent ⁊c̃. In eo. ca. xxxiij. vbi ꝺz in postilla: Jõ dicit Ba. Ba. q̃ ornatũ hic dictũ nõ intel. ⁊c̃.

Additio. iij. Per ℣ q̃ ꝺz: Jam nunc depone ornatũ. s. m ꝙsdã hebreoꝝ expositores nõ intelligiꝫ q̃ deus de nouo ꝓciperet eis vt deponerent ornatũ: qz iã ℣ fecerant: ſz intelligiꝫ p modum cuiusdã approbationis. q. d. exquo estis ppls dure ceruicis ⁊ incurristis tantũ pctm̃ cõueniens est vt deponatis ornamẽta vꝛa in signũ contritionis ⁊ pñie: nec opter q̃ ℣ referaꝫ ad cozonas aureas q̃s recepant in datiõe legis: vt dicit Ba. Sa. hoc est cm̃ manifeste ficticiũ: cũ nulla mẽtio de hoc fiat in sc̃ptura: sed plane est intelligendũ sic nr̃a trãslatio dicit. s. q̃ nullꝰ ex more indums est cultu suo. vñ sequit: Ut sciã qđ faciam tibi. s. cũ videro te hũiliatũ: ⁊ ℣ qđ ꝺz: Sciã: intelligendã est ꝓut in postilla. In eo. ca. xxxiij. vbi ꝺz in postilla: Dixit aũt moyses. hic ꝙr ponit rñsio ⁊c̃.

Additio. iiij. Circa plurima de his q̃ cõtinẽtur in hoc ca. ab ℣ loco: Dixit autem moyses vsq; in finẽ. Sicꝫ ⁊ in se. ca. multe varietates inꝫ expositores inueniunꝫ tam hebreos q̃ latinos quarum repetitio esset magis fastidiosa q̃ vtilis. vñ meliꝰ videt vt illa varietatibus ꝑtermissis q̃ndam expositionem que saltẽ meliori iudicio videtur magis cõsona ire ⁊ rõni ꝓponã: que licet in aliquibus concordat cũ postill. in multis tñ ab ea deuiat: et sic discretus lector eligat sibi meliozẽ. In ꝓmis aũt querẽdum videt cur moyses petijt a deo habere maioꝛa seu perfectioꝛa post pctm̃ vituli q̃ antea. nõ eñ legiꝫ antea petiuisse que angelũ volebat deꝰ mittere cũ pplo. s. xxiij. ca. quando ei dixit deꝰ: Ecce ego mitto angelũ meũ ⁊c̃. Sicꝫ nec legiꝫ q̃ fuisse

fuisse q̃ deus ostenderet sibi vias suas nec gloriã suã ⁊ hmõi añ peccatũ sed tm̃ post: vt in hoc loco qđ videt dignũ admiratione: nam ꝓut. s. xxxij. ca. dictũ fuit in postilla: Ex quersita te subditoꝝ sequit deiectio honoꝛis sui ꝓlati magis q̃ sui ꝓfectus. Ad qđ dicẽdũ q̃ licet moyses credendꝰ sit fuisse ī magna ꝓfectione postq̃ vocatus est a deo: ⁊ spẽaliter tpe datiõe legis qñ fuit sequester inter deũ et pplm: vt hr̃ Deutro. v. nibilominꝰ tñ tenendũ est eũ postea ꝓfecisse tam in vita cõtem plativa q̃ actiua. de cõtemplativa patet saltẽ ꝑ ieiuniũ ī quo pseuerauit per. xl. dies: vt supra Exo. xxiiij. ca. residens ī consortio diuino semp. Negiꝫ eñ: Fuit ibi cũ dño. xl. diebꝰ. et. xl. noctibus: panẽ nõ comedit ⁊c̃. ꝑ ieiuniũ aũt mens liberiꝰ elenat. ⁊ ideo de daniele legiꝫ q̃ post ieiuniũ triũ hebdomadaꝝ reuelationẽ accepit a deo. Ex q̃ sequiꝫ q̃ in tanto ieiunio ⁊ cũ tanta sepatione a mundanis ⁊ coꝛporalibus ⁊ cũ cõtinua adherentia ad deũ mens ipius moysi maxime eleuareꝫ in diuina contemplatione. in vita actiua etiam legiꝫ maxime profeciſſe post lapsum ppli in peccatũ. ꝓmo in vltione quã exercuit contra idolatras ex zelo iusticie ꝓcipiens suis. s. leuitis: Occidat vnusquisq; frẽm ⁊ amicũ suũ ⁊c̃. in q̃ maxie demonstrauit nõ solũ se hr̃e iusticiã que maxime ꝓtinet ad vitã actiuã: ſz etiam eluriẽ iusticie: de q̃ saluato: Matth. v. Bti qui esuriunt ⁊ sitiunt iusticiã ⁊c̃. vñ in sc̃da sc̃de. q. cxxxix. ar. ij. in coꝛ. questiõis q̃ aliquis nõ solũ ℞nosa opa faciat que cõi dicũt opa iusticie ſz q̃ faciat ea insatiabili quodãmõ desiderio: qđ põt significari p famẽ ⁊ sitim iusticie. vñ et facta vltione dixit leuitis ofidẽs se visceralit̃ apꝛobare ꝑdictã vltionẽ diuini honoꝛ. Cõsecrastis hodie manꝰ vꝛas dño ⁊c̃. Ofidit etiã se charitatẽ ꝓmoꝝ internalẽ hr̃e cũ statim facta vltione reuersus ad dominũ ait: Aut dimitte eis hãc noꝛã aut dele me de libꝛo quẽ scꝑsisti. Ex quibus manifeste ꝓtz q̃ licet ppls post peccatũ cõmissum meruerit amittere ornatũ suũ qđ ꝓtinet ad detrimentũ dignitatis seu ꝓfectionis eoꝝ: ꝉlicũq; exponaꝫ moyses tñ meruit maioza ⁊ potioꝛa q̃ ꝑius rõnibꝰ supra dictis: ⁊ iõ pꝰ ꝑdicta ⁊ nõ añ de eo legiꝫ statim supra: Loq̃baꝫ dñs ad moysen facie ad faciẽ. s. manifesta vltione ꝓut in glo. Sicut solet loq̃ hõ ad amicũ suũ: qđ nõ legiꝫ de aliq̃ ꝓiarcha seu ꝓphꝛta: q̃ eñ legiꝫ de iacob Heñ. xxij. Audi dñm facie ad faciẽ. intelligiꝫ ad lram de angelo loquẽte cũ iacob: vñ ibidẽ vbi dicitur deꝰ: hr̃ in hebreo heloym: qđ est nomẽ cõicabile angelis ⁊ iudicibus: hic aũt vbi ꝺz dñs: ponit nomẽ tetragrãmaton incõicabile. qđ etiã legiꝫ. j. Deutro. v. Facie ad faciẽ locutꝰ est vobis dñs ⁊c̃. ℞ intelligiꝫ sm Aug⁹. ꝓpter rez euidentiam. et q̃dãmodo diuine maiestatis ꝓtiã de q̃ dubitare nõ possit: nõ eñ ibi ꝺz: Sic loqui solet hõ ad amicũ suũ. sic hic ſz potꝰ cõtrariũ. dicit eñ: Timuistis ignẽ ⁊ nõ ascẽdistis in montẽ: moysi ℣o sic familiariter deꝰ loquebaꝫ q̃ q̃cunq; terroꝛe impediente sublato cõceptus suos deo exꝑmeret ⁊ eius reuelationes manifeste hr̃et vt in ꝓposito satis apparet: quã tñ ꝑfectionẽ nõ legiꝫ prius habuisse. Presupponendũ est etiã ad expositionẽ lr̃e q̃ moysi nõ fuit cõmissum añ ieiuniũ ⁊ alia ꝑdicta que pꝰ ieiunio sunt secuta vt duceret pplm: ſz q̃ duceret ipe moyses ⁊ popul⁹ q̃ angelũ. vñ. ſ. xxiij. Ecce ego mittã angelũ ⁊c̃. cui q̃dã ãgelo moyses ⁊ pplꝰ tenebaꝫ obedire: ꝺz enim ibi: Observa eũ ⁊ audi vocẽ eiꝰ ⁊c̃. Nunc aũt postq̃ moyses fuit ad maiozem ꝑfectionem subleuatus vt dictũ est cõmissus fuit sibi q̃ si singulariter ducatus ppli. vñ. ſ. xxxij. Tu aũt vade et duc pplm istũ. cũ ℣ etiã fuit dictũ sibi q̃ hr̃et angelũ ꝓcedentẽ se. vñ dicit: Angel⁹ meꝰ ꝓcedet te: qui q̃dem angelꝰ videbaꝫ mitti vt ꝑcursoꝛ spẽaliter ad expellendos aduersarios. vñ. ſ. eo. ca. Mitã ꝑcursoꝛẽ tuũ angelũ vt eiciat ⁊c̃. qz tñ nõ exꝑimebaꝫ an iste angelꝰ de q̃ mõ loquiꝫ ꝑcursoꝛ esset tm̃ an ꝓcursoꝛ ⁊ ꝓceptoꝛ sic de ꝓmo angelo dictũ fuit in. xxiij. ca. ſ. dicto: idcirco rõnabiliter petebat moyses buꝫ dubij declarationẽ dicens: Dixit aũt moyses ⁊c̃. q. d. exq̃ ꝓcipis mihi de nouo educere pplm istũ: vellẽt indicares mihi quẽ missurus ſte mecũ ſz angelũ ꝓceptoꝛẽ ⁊ ꝑcursoꝛẽ cui ego debeã obedire in regimine pplꝰ an angelũ ꝑcursoꝛẽ tm̃ ⁊ ad expellendas gẽtes missum non tñ ad regimen pplꝰ. ⁊ sequitur: Preterim cum dixeris noui te ex nomine ⁊ inueniſti grãm coram me ⁊c̃. in ꝗbus verbis rõnẽ sue dubitationis fortificat. q. d. ex quo metu approbastiꝰ q̃ intelligiꝫ ꝑ ℣ qđ ꝺz: Noui te ex nomine: et similiter testaris q̃ inueni grãm coram te: nõ immerito estimare possũ q̃ nõ mittas angelũ mecũ vt mihi ꝓcipiat in regimine populi sed q̃ a te solo ⁊ immediate ꝓcedã in hmõi regimine. vñ in premissis intelligitur moyses implicite petiuisse q̃ regimen ꝑpli esset sibi a deo cõmissum sine alicuius angeli ꝓsidentia. Si autem antem q̃raꝫ qñ dixit dñs ad moysen. Noui te ex nole: Dicẽdum q̃ licet hoc non legaꝫ fuisse dictũ antea moysi: tñ sufficit ex auctoritas scripture ad ℣ vt credatur sibi fuisse dictũ sicut ī multis alijs locis sacre scripture hoc contingit. Vel dicẽdũ q̃ licet ꝑdicta verba sub eadem forma nõ fuisset dicta moysi equiualenter tñ seu interꝑtatiue intelligunt sibi fuisse dicta ⁊ ℣ cũ. ſ. xxxij. ca. legiꝫ deũ dixisse moysi: Dimitte me vt ira sceaꝫ furoꝛ meus: satis daꝫ intelligi moysen meruisse gratiaꝫ apꝰ dñm. vñ Greg⁹. sup his ℞bis qñ in ꝑsona dei loquens moysi sic ait: Pẽsa quãtũ apud me valeas: ⁊ cognosce q̃ obtinere poteris quicquid ꝑ pplo exoras. hec ille. in hoc aũt qđ sequit: Faciamq; te in gentẽ magnã. s. in generationẽ sancto: ꝓut in glosa satis ondit̃ moysen fuisse notũ singulari mõ apud deum: cum generatio sancto: q̃ que ab abraam descensura erat ab ipo moyse si voluisset deo disponente descẽdisset. vltertius aũt sequit in lra: Si ergo inueni grãm ī ꝺspectu tuo ⁊c̃. ꝓut veritas hebꝛaica habet. Circa qđ attẽdendũ est quõ ista verba cõtinuanꝫ in sñia ꝓcedentibus. Ad quod sciendũ q̃ ad ℣ q̃ hmõi officiũ. s. regimen populi conuenienter moyses exequereꝫ: optebat vt moyses esset a deo cõpetẽter informatus de dijs quibus deus regit rõnalem creaturã ⁊ ℣ ꝓpter duo. ꝓmũ vt regimẽ ipius moysi ꝙfirmareꝫ quã tũ possibile esset diuino regumini quod est optimũ. scõm vt cũ aliqua occurreret in pplo sup quibus opteret vt moyses deũ ozaret fuisset ipe instructus de his que erant deo beneplacita vt oꝛo sua esset efficaꝛ: iuꝝ illud quod ecclia ozat ī q̃dam collecta ꝺ. Ut petẽtibꝰ desiderata cõcedas: Fac nos q̃ tibi sunt placita postulare. Idcirco ꝺz: Si q̃ inueni gratiam in ꝺspectu tuo. s. vt hoc regimẽ mihi cõmittas mõ predicto: ostende mihi vias tuas vt sciã te: cuius sensus est: nam vniuerse vie dñi quibus mundum regit misẽria ⁊ veritas. s. ⁊ iusticia sunt sm Ps̃. que q̃dem vie licet nobis ad plenũ innestigabiles nõ sint. iuꝝ illud ad Ro. xj. Inuestigabiles vie eiꝰ ꝑticipatiue ab hoibꝰ ꝑfectim ꝑfectis cognoscunt: vñ qui eas diuino munere cognouit deũ dicitur nosse: iuxta illud Iere. ix. In hoc gloriet q̃ gloriaꝫ scire ⁊ nosce me ⁊c̃. ⁊ ℣ q̃ ꝺz: Ostende mihi vias tuas ⁊c̃. s. vt possim te imitari ī hmõi regimine: ⁊ in hoc innuit moyses ꝑmã rõnem sue petitionis supra dictã: nec talis imitatio ꝺz ꝑfectibilis estimari: nã Salnator dicit Lu. vj. Estote misericordes ⁊ sequit in lra: Et inueni grãm añ oculos tuos. s. impetratione eoꝝ. ꝓ quib⁹ oraboꝛ. ⁊ in hoc innuit scõam rõnẽ sue petitionis: et qz ista petebat moyses ꝓpter bonũ ꝑpli qui maxie indigebat bono regimine: ⁊ q̃ oꝛo moysi. ꝓ eis cũ occurreret necessitas haberet efficaciã ipetrãdi: iõ sequit: Respice pplm tuum gentem hanc q. d. nõ peto q̃ mea sunt ſz q̃ tua sunt: nã gens ista ppls tua est. Ad qđ rñdit deꝰ: Facies mea ꝓcedet te ⁊ requiẽ dabo tibi: cuius sensus est q̃ ipemet deꝰ volebat deducere ipꝛ moysen absq; aliquo medio sic petebat vt sic daret sibi reqez scz sufficientiã eoꝝ q̃ desiderabat: vñ in ℣ solũ videt deꝰ respondere ad ꝑmã petitionẽ ꝉplicitã ipi⁹ moysi ī q̃ volebat q̃ nullꝰ angelꝰ interponereꝫ ī regimẽ ppli: nõ aũt ꝑ ℣ fuit responsuꝛ ad scõam. s. illã in q̃ dixit: Ostende mihi vias tuas ⁊c̃. q̃ dẽ rñsio fuit ℣ ꝑtermissa eo q̃ moyses nõ solum desiderabat requiẽ suã. ꝓziã habendo diuinã gubernationẽ ímediatã q̃ ad se sed etiã q̃ ad ꝑplm: sic q̃ deus ambularet cum eis ꝑ cohabitationẽ in tabernaculo ī medio ppli: ꝓut fuit ante pctm̃ ꝑ deũ ordiatũ. ſ. Exo. xxx. vñ sequit: Dixit moyses: Si nõ tuipe ꝓcedas ⁊c̃. qualiter aũt ipe petebat q̃ deꝰ eos ꝓcederet statim declarat dicens: Jn q̃ eñ scire poterimꝰ ego et ppls tuus ꝙueniſſe nos grãm in cõspectu tuo nisi ambulaueris nobiscũ ⁊c̃. Jn q̃ petebat vltra ꝑdicta in signũ diuine placationis q̃ tabernaculũ federis in q̃ deꝰ facie ad faciẽ loquebaꝫ moysi qđ tũc erat ꝓpter pctm̃ ppli elõgatũ ex castra: vt ſ. eo. ca. reducereꝫ intra castra in q̃ scireꝫ q̃ nõ solũ moyses sed etiã ppls inuenisset grãm in cõspectu dñi: vt sic glorificareꝫ ab omnibꝰ populis: ꝓut lra ímediate sequẽs declarat: ad qđ sequiꝫ rñsio dñi. s. Dixit aũt dñs ad moysen ⁊c̃. Ex q̃ bus verbis videt deũ ꝓcessisse moysi duo: vnũ eñ implicite qđ etiã implicate petierat. s. q̃ regimẽ populi esset ꝑ deũ ⁊ nõ ꝑ angelũ. scõm aũt q̃ deus ambularet cũ pplo ꝑ cohabitationẽ in tabernaculo ꝑdictã: quoꝝ ꝓmũ patet in executione: tũ qz nõ legiꝫ in toto ꝓcessu mosaice vite q̃ fiat mẽtio de angelo loquẽte cũ moyse vel ei apparente post hoc sic antea: tũ qz de iosue ímediato successoꝛe ipi⁹ moysi legiꝫ Josue. v. q̃ appuit ei angelꝰ in ꝑsona viri cũ gladio enaginato ꝺ. Ego sum ꝓnceps exercit⁹ dñi nũc veni q. d. ꝓut exponiꝫ ab antiquis: Ego fui impedit⁹ tpe moysi mgri tui sicut nunc venio.

cui iosue inclinat? in terrā dixit: Quid dñs me? loquit? suo suo? Ex q̄ ptz q̄ subiectio ꝑsidentis populi israeliticī ad angelū incepit a iosue nō aūt a tpe moysi: facit etiā ad ꝓ̄ qđ legit̄ Deutro. xxxij. vbi agit̄ de deductione populi ꝑ desertū dicit: Dñs sol? dux est eo? ⁊ nō fuit cū eo de? alien? ⁊c. vñ in ꝓ̄ qđ ꝺr: Dñs sol? intelligunt excludi angeli a ducatu illi? populi. in hoc aūt qđ sequit̄: Et nō fuit cū eo deus alien?: intelligunt excludi demones. Ꝓcessio aūt scōi cōcessi. s. de cohabitatiōe diuina in medio populi patet manifeste cū post ꝑdicta statim fuit mandata executioni fabricatio tabernaculi sic? ꝑi? aū peccatū fuerat ordinatū: ⁊ iō dñs durante hac collocutione cum moyse mandauit ꝑscindi duas tabulas vt sup eis scriberent̄ ẋba in ꝑmis tabulis scꝑta: in q̄ manifeste demōstrauit ꝙ volebat tabernaculū fieri: in q̄ arca testamenti cū ꝑdictis tabulis erat ꝓncipal?: ⁊ ꝙ ꝑ his recōciliatio populi ad deū fuit i hoc ꝓcessa. Cōsequēter aūt: qz ꝑdicta tā grōsa deus cōceserat populo ex meritis ipi? moysi: dicit ei reddens cām hui? ꝓcessionis: Inueniſti em̄ grām cozā me ⁊c. q. d. ista nō cōcedo intuitu populi nec etiā ꝑ merita patrū ſz qz inueniſti ⁊c. Jō̄ moyses accepit q̄dāmō audaciā vlteri? petendi summum bonum qđ ab hoīe ſupnaturaliter pōt attingi. s. clarā visionē diuine glorie que idē est cū essentia diuina. vñ ait: Ōſide mihi gloriā tuā. Circa quā petitionē q̄dā hebrei ſpēaliter Ra. Moy. egy ptius in suo libro de directione ꝓte. ij. magnā mouet difficultatē: dicēs magnū incōueniēs esse q̄ moyses petiniſſet a deo illud qđ est ipoſſibile in hac vita. j. em̄ ꝺr: Nō videbit me hō ⁊ viuet: ſz ꝑ dubiū nō videt̄ eē difficilis ſolutionis: tū qz voluntas ſm̄ ꝓ̄m ē ipoſſibiliū. petitiones aūt sunt eo? q̄ hō vult. tū qz licet sit ꝑ ipoſſibile ſz naturā nō tn̄ ē ipoſſibile apud deū q̄ ē. s. naturā. vñ ⁊ hec viſio fuit ꝓceſſa moysi ſm̄ Aug⁹. de videndo deū: ſz nō in ꝑ loco: vt ptz ꝙ ſrām dicentē: Non poteris videre faciē meā. sequit̄: ait. s. de?: Ego ostēdā omne bonū tibi. vbi in hebreo bn̄ ꝓ̄ in postilla: Ego trāſire faciaz oē bonū meū aū te. ad cui? intellectū attendendū est q̄ moyses de duab? suis petitionib? petebat rnderi a deo. Una. s. i q̄ petiuerat scire vias dñi: cū supza dixit: Ōſide mihi vias tuas vt sciā te ⁊c. Alia ẋo in q̄ petiuit videre gloriā dei. s. diuinam eētiā cū dixit: Ōſide mihi gloriā tuā: vt dictū est. Ad q̄s duas petitiones de? sibi rndit ab isto loco vſq; ad finē capđ dē rnſio diuidit̄ in tres ꝓtes ſm̄ tria distincta que de? moysi successiue rndit: primū. s. cū dic̄: Mā ego trāſire faciā omne bonū ⁊c. scōm cū dicit: Burſūq; ait: Nō poteris ⁊c. tertiū cū dicit: Et iterꝝ: Ecce inq̄t loc? est apud me ⁊c. Circa ꝑmū sciendū q̄ bonū diuinū pōt duplicit̄ itelligi: vno mō, ꝓ ipa bonitate diuia que eētialit̄ ē ipe de? q̄ ē ſumū bonū increatum. alio mō ꝓ bono vniuersi qđ ad primū bonū ordinat̄: ſic bonū exercit̄ ordinat̄ ad bonū ducis ſm̄ ꝓ̄m in. vij. Methaphis⁹. vñ ꝓ̄ qđ ꝺr: Transire faciā ⁊c. itelligendū ē vtrūq; bonū ꝑdictū: nō em̄ dixit: Trāſire faciā bonū meū cozā te: ſz oē bonum qđ vtrūq; cōphendit. Bonū aūt vniuersi creatū maxie videt ꝙſistere in bonitate diuine. quidē q̄ mund? gubernat̄. put ordinat in ipm deū vt dictū est: in q̄ quidē gubernatiōe creature rōnales singulariori mō regunt̄ a deo q̄ alie. vñ Apostol? j. Cor. ix. Nūquid de bob? cura ē deo? qđ nō ē sic intelligēdū vt bones totaliter ſbtrahant̄ a cura diuine gubernatiōis que ꝓprie cōpetit rōnali creature: que nō solū gubernant̄ a ꝺo ꝓ ꝑ qđ mouent̄ ab ipo deo in eis interi? opante: ſz etiā per. hoc q̄ a deo inducunt̄ ad bonū ⁊ retrahunt̄ a malo ꝑ ꝓcepta ⁊ ꝑ hibitiones ꝑmia ⁊ penas: put in. j. par. q. cij. arti. v. in rnſione ad. ij. argumē. Et iste ſūt vie domini quas moyses petebat sibi a deo oſidi. cū dixit: Ōſide mihi vias tuas ⁊c. ſ. vt ꝙgnoscerē quō de? ꝑ miſcōiam ⁊ ẋitatē seu instīciā que ſūt vie dñi ⁊ quodāmō videnꝫ opposita creaturā rōnalem regebat: ad quē aūt finē moyses ista petebat dictū est supra. in ꝑ igit̄ q̄ dixit de?: Ego trāſire faciā oē bonū meū aū te: cōcessit moysi q̄ vtrūq; bonū ꝑdictū faceret trāſire aū moysē. s. i ſpecie glorioſa ipm deū. repntāte ⁊ etiā diuinā gubernatiōnē predictam. Sequit̄ in lra: Et vocabo in noīe dñi cozā te qđ ẋbū exponitur in postilla de vocatione electoꝝ i noticia diuina existētiū qđ nō videt̄ cōuenient̄ dictū: tū qz nō cōuenit lre: tū qz nō legit̄ q̄ moyses ꝑ petiniſſet nec etiā fuiſſet sibi oſum: tum qz ꝑ esset ꝺ anctē eccl̄ie que i collecta dic̄: De? cui sol? cognit? ē numer? electoꝝ. vñ dictū ẋbū videt̄ eē exponendū cōtinuādo ipm ad ꝓcedētia sic: Dixerat em̄ de? moysi statim supza: Ego trāſire faciā oīe bonū meū. aū te ⁊c. qđ itelligit ꝙ ſpēm repſentantē: vt dictū ē: ⁊ qz intelligentia opus est in viſiōe: vt hn̄ Dañ. x. Idcirco ſubdit: Et vocabo ⁊c. vbi in hebreo ponitur verbum qđ indifferenter ſignificat vocare: clamare: seu legere: ⁊ est

re: ⁊ est sensus ꝙ ea que ꝑ illā ſpēm glorioſam transeuntem repntabantur declarare̅ ipi moysi: ꝙ ꝑ ꝙ deus coram ipo moyse vocaret seu legeret nomē suū. s. diuinū ipm sic exꝑmēdo vt moyses intelligētia haberet ꝑdictoꝝ: qđ totū fuit ipletum. put in se. ca. cōtinet̄ vbi dicit: Quo trāſeunte cozā eo ⁊c. put ibidē exponenk: ⁊ qz vie dñi que oīse fuerunt moysi ꝙ maiori ⁊ notabiliori ꝑte videnk sonare misericordiā ⁊ pietatē seu remissionē petoꝝ ⁊ hmōi: ⁊ cum ꝺr: Misericors ⁊ miserator ⁊c. ne forte ex hoc moyses putaret ꝙ ista respectu delinquētis intelligerenk: idcirco ſbdit: Miserebor cui voluero: hoc est dicere. put in glo. gratuita et ſpōtanea est oībus dei misericordia: cū em̄ miserē gra est: cū vero indurari ꝙ mittit instīa iudiciū est q̄nis occultū: hec in glo. Sequitur secunda ꝑs rnſionis cū ꝺr: Rursūq; ait: Nō poteris videre faciē meā ⁊c. cuius sensus cōtinuat̄ ad ꝑdicta sic: Quia deus statim dixerat supza moysi: Ego trāſire faciā ⁊c. qđ itelligit etiā de bono increato vt dictū est: ne ex ꝑ forte moyses putaret sibi cōcessum esse videre ipam dei faciē seu essentiam. put petierat: idcirco exꝑ̄sit ꝙ in hoc nō cōcedebatur sibi talis visio: qz nō ptinet existentib? in hac vita: vñ Greg⁹. i homel. Ediu em̄ ꝑ mortalit̄ viuitur videri ꝑ q̄sdaz imagines deus pōt: ſz ꝑ ipam naturā sue ſpeciē nō pōt videri. Sequitur tertia pars rnſionis vbi ꝺr: Ecce inq̄t loc? est apud me ⁊c. in quo deus declarat moysi illud quod de suis petitionib? assentus esset: ⁊ ꝓmo assignādo sibi locū cū dic̄: Ecce inquit locus est apud me ⁊c. exponatur. put in postilla. sc̄do ostendendo sibi modū q̄ ꝑdicta essent sibi ostenda: ⁊ ꝑ cū dicit: Cūq; transibit gloria mea. vbi: Faciē aūt mea videre nō poter̄ ⁊c. Ad cuius ītellectū sciendū ꝙ ſm̄ scm̄ Tho. i. j. par. q. j. arti. ix. in cor. q. Et ē cōis opinio sctoꝝ doctoꝝ: in sacra scꝑtura traduntur nobis spūalia sub metaphoris cozpaliū. vñ in hoc loco metaphorice sūt intelligēda duo: Unū est cū dicit: Protegā rē dextera mea ⁊c. qđ intelligitur ad ſiſtitudinem boīs q̄ nō pōt videre aliū trāſeuntē cozā se. ꝓ̄ hoc ꝙ ꝓtegitur ꝙ manū ei? ne ipm videat: ⁊ ꝙ trāſitū alio auferēte manum ſuā videt posteriora illius trāſeuntis: nō aūt faciē eius qui iam transiuerat ab ipi? oculis. Aliud metaphorizcum est ꝙ ꝙ faciē dei in hoc loco ſic in multis alijs itelligitur metaphorice diuina eētia. ꝙ posteriora ẋo itelligunt in hoc loco effect? diuine ꝓuidentie in creaturis: qz effect? est posteriora sua cā: vñ i hac tertia ꝑte de? concessit moysi ꝙ transeūte gloria sua aū eum. s. ꝙ ſpēm glorioſam ipm bonū increatū ⁊ bonū creatū ab ipo ꝓcedens repntantē. put in ꝓma ꝑte respōsionis dixerat: Ego trāſire faciā ⁊c. ꝙ tunc videret posteriora ei?. s. effect? diuine gubernationis q̄ sunt. ꝓpe vie dñi: q̄s moyses ꝓmo sciri petiuit: ſz cū ꝑ tn̄ faciē dñi nō videret rōne tacta in sc̄a ꝓticula rnſionis. Sz circa ꝑ notandū ꝙ nō solū fuit cōcessum moysi scire vias dñi q̄ sunt ei? posteriora ⁊ etiā q̄liter ista emanāt a sua cā q̄ est facies dei seu diuina eētia: licet ipa essentia diuina a moyse nō videret. qđ itelligit i hac metaphora: nam tā facies q̄ posteriora cozā moyse trāſeuntis mō ꝑdicto: ſz noticiā posteriorꝝ habuit ꝑfectam: put dic̄: Et videbis posteriora mea. Ille em̄ q̄ posteriora alicuius videt scit illa esse posteriora illi? licet faciem eius nō videat. Qualiter aūt ista intelligant̄ declarata fuisse moysi i se. ca. vbi iste ꝓmissiones fuerūt ꝑiplete ampli? sunt declarāda in illo loco

Replica

cozrectorij (sc̄z vbi ꝺr: Quo trāſeūte ⁊c. contra Burgēſ. delirantē. Jn ca. xxxiij. vbi postillator exponit illud: Nō ascendā tecū: qđ videlicet intelligat̄ de miraculoꝝ opatione: Burgēſ. dic̄ illō incōuenient dictū: qz ꝙ in electionē gentiū miraculose de? opabat. vñ dicit ꝙ debeat exponi de cohabitatione dei in medio ꝑpli in tabernaculo ⁊ ꝓpitiatorio: ſz tunc argumentū Burgēſ. valet cōtra se sic̄ contra postillatorē: qz ꝙ ꝑ oēm modum cohabitabat: rnſa dabat: ⁊ sacrificia acceptabat ⁊c. quēadmodū Burgēſ. enumerat. Rādeo igit̄ ad argumentū. ꝓ cōcordia vtriuſq; ꝙ ꝑ dictū: Nō ascendā tecū: ꝺitionē ſubintelligit. s. nisi penitueris: put etiā Burgēſ. dicit ſz qz ꝑpl's penituit de pctō vituli ⁊ bodie iudei ꝑ pctīs detestāt̄: idcirco addit cū eis: ⁊ ꝑ miraculoꝝ opationē q̄ ad expositionē postillatoris: ⁊ ꝑ cohabitationē q̄ ad expositionē Burgēſ. Jtem in eo. ca. Burgēſ. facꝫ lōgā digressionē in q̄ tāgit aliq̄ q̄ apud multos ꝓbabilia nō sunt: trāſeo tn̄ ea nisi vbi notat postill⁹. Jn ꝓmis vt postillator seruet ordinē ecclesiastice hierarchie ad angelicā hierarchiā exponit ꝑ ca. ꝙ ducat? ꝙ fuerit cōmissus moysi sub directiōe angelica potissime ꝓncipis synagoge: Burgēſ. aūt vult ꝙ moyses petierit a dño ꝑpli ducatū imediate sine alicui? angeli ꝓsidentia: ⁊ ꝙ de? ꝓcesserit ei

immediatum

immediatū regimē ꝑpli absoluēdo michaelē a ꝓncipatu vſq; ad tpa iosue: q̄ facta sunt ꝓpter moysi ꝑfectionē quā habuit post pctm̄ vituli. put late declarare nitit Burgēſ. in ipa digressione ſz salua pace grādipendentiū deliramenta Burg. istud dictū nullū hz fundamentū ex aūtentica sc̄ptura: nam ꝙ michael ꝓceps synagoge fuerit absolutus a suo ꝓncipatu ⁊ impeditus vſq; ad tpa iosue: aut ꝑ fuit ex culpa ꝓncipis: aut subiecto ꝓ: aut ꝑfectione moysi: ꝓma duo dici nō ꝑt q̄ ꝓceps ille in brītudine cōfirmat̄ peccare nō posset: ⁊ cui pa subiecti ꝑpli fuit punita ⁊ ꝑ pniam remissa vt dic̄ Burgē. in addi. vlti. circa illud ca. Si igit̄ deē tertiū q̄ tāte ꝑfectiōis fuerit moyses q̄ null? fuerit ei custos ⁊ coopator vt videtur sentire Burgēſ. ꝑ videt fātasticū ⁊ modicū fauere fidei xp̄i

Dat. 4. a

ane: nam nemo sane mētis dicere audebat xp̄m nō ꝑcellere moysen i natura ⁊ grā: ⁊ tñ de xp̄o hoīe scꝑtū ē: Angel? suis de? mādauit de te vt custodiāt ⁊c. Alius ē cū xp̄s ministerio angelo ꝝ i mult? nō q̄ indigeret ſz ꝓpt̄ hierarchicā institutionē: q̄s declarat sctūs Diony. ca. iv. angelice hierarchie dicens: Ex dē diuini lumis distributio a deo indita est oīb? hierarchijs angelicis ⁊ hūanis ordinatissime supueniēs ad cōicandū oībus ꝑsonis hierarchicis. Burgēſ. igit̄ ꝑ hanc fantasiā excludit solū moysē ab ecclesiastica hierarchia: nec q̄s fidelis audebit dicere ecclesiā sanctā min? grā ꝑditam q̄s synagogā cū suo moyse: tñ ecclesiā totā ⁊ singulas eius ꝑtes ſm actus hierarchicos angelico ministerio dirigi: purgari: illuminari: ⁊ ꝑfici credim? vt sctā sctī Dionysij tradit auctas vbi. s. ꝑ̄it etiā a sctis sctūs michael fore ꝓnceps eccl̄ie trāſlat? a ꝓncipatu synagoge: iō q; ſb noīe eī? oēs angelos eccl̄ia venerat̄. nec puto fauere fidei nr̄e dicere moysen ductoꝝ synagoge potioꝝ q̄ petꝝ pastoꝝ eccl̄ie. Quot aūt ⁊ quibus modis petr? i regimīe eccl̄ie sit directus adiutus ⁊ custoditus ab angelis nō nisi act? apl'oꝝ ig̃rans ig̃rat: Errorꝝ igit̄ videt̄ q̄ ꝑ imagiat Burgēſ. nec motiua ei? ad id valēt: ex torta ē em̄ expositio illi? Josue. v. q̄ dic̄ angelū ꝑ moysi ꝑditū fuisse: qz trāſit? colūne ignis ⁊ nubis fuit misterio angelico Si em̄ datio legis fuit sctā ꝑ angelos i mānu mediatoris vt ꝺr ad Hal. iij. multo rōnabili? motio colūne ⁊ ceā oīa q̄ nomie dñi facta sūt ꝑ misteriū angeloꝝ sctā itelligunt̄: dño tñ immutabili ꝑ̄te ⁊ ꝑsidente. hec ē ſnia bti Greg⁹. vt ptz. ſ. correctorio ꝓmo. iij. ca. nec allegatū Burgēſ. ex Deutro. ꝑbat qđ i tēdit: cū em̄ ꝺr: Dñs sol? dux ei? fuit dictio exclusiua ñ excludit ēntialit̄ ordiata ordie hierarchico: i q̄ ordie angeli ꝛcludunt̄: vt ptz ꝑ btm̄ Dionysiū vbi. ſ. ⁊ lō ſ̄ q̄ tñ hō currit igit̄ alal ñ currit. ꝓpt̄ ordinē eētialē int̄ hoīez ⁊ aial. Talis aūt ordo ē int̄ hierarchiā supcelestē ⁊ frenā ex istitutiōe non ex rex formali rōne: qz ſm act? hierarchicos se debito ordie ꝓsupponūt. vñ ꝺr. xij. Metaph⁹. Entia nolūt male disponi ſm quā optimā dispositionē iſlux? a ꝓmo ꝑ media. ꝓcedūt i iferioza qđ aūt excludit cū ꝺr: Dñs sol? dux ei? fuit. cōtinuo subinfert ⁊ nō erat cum eo de? alien?. sol? em̄ de? ducto: ꝑpli exñs āgelicā fuitutē sibi ordine eētiali ſbordiatā nequaq̄ excludit ſz potiꝰ ꝛcludit ſm doctrinā bti Diony. vbi. ſ. Et si q̄s obijcerit dicēs: De? ad oīa sufficit ſpēalit̄ i genere cause efficiēt̄: vt ptz ꝑ Proclū de causis: igit̄ misteria angeloꝝ i ꝑ ducatu nō erāt necessaria. Rādeo hec obiectio valet de misterio hoīm sic̄ ⁊ angeloꝝ: igit̄ nec moysi ducat? fuit necessari?: inꝛ allegatū Burgēſ. Deutro. dñs sol? dux ei? fuit: q̄

et inde

Nico. de lyra

Ca. XXXIIII

a† Deinceps. hic Ca. XXXIIII ꝓ̄ ponit̄ rnſio dñi de repatione legis. vbi ꝓmo ponit̄ ad ꝑ ꝓma dispositio. sc̄do legis repetitio. ibi: Observa. ⁊ tertio eī? ꝓscriptio. ibi: Dixit dominus ad moysen scribe. quarto legis iterate. ꝓmulgatio. ibi: Cūq; descenderet. Circa ꝓmū ꝓmittit dispositio materialis. sc̄do ꝑ̄alis. ibi: Cūq; descēdisset. dispositio aūt materialis fuit dolatio tabularū de qua dat̄ dñi mandatum cum dicitur: b Precide ait tibi duas tabulas lapideas instar ꝓ̄or. i. siles alijs ꝓius fractis. i materia ⁊ quātitate: de q̄ aūt lapide fuerint nō ht̄ ex textu. Dic aūt Ra. Sa. ꝙ fuerūt de lapide saphiri ⁊ qđ dñs ostendit moysi massaz tal lapidis formatā de nouo ẋtute diuia de q̄ moyses dolauit duas tabulas ⁊ dolature sup̄flue fuerūt sue

a† Deinceps ꝓcide ait tibi duas tabulas lapideas instar ꝓ̄orū: ⁊ scribam super eas verba que habuerūt tabule quas fregisti. Esto paratus mane

a ꝑ ſ̄ initio dom operis.

b

a ꝑ ſ̄ spūalem. ſ. intelligentiam legis.

vt ascendas statim in mōtem sinai. Stabisq; mecum

a ꝑ ſ̄ sine me nihil potestis facere.

a ꝑ ſ̄ eminenciam contemplationis.

ꝑ ſ̄ indignus

super vērticē montis. Nullⁱ ascēdat tecū: nec videat

c

Nico. de lyra

et inde ditat? fuit valde. ideo dictum est: Precide ait tibi ⁊c. In heb. habet: Dola tibi. id est ad vtilitatez tuam. sed istud videtur ficticium: quia tantum vel plus fuisset ditatus de fragmentis tabularū ꝓ̄ fractarū. Jtē qz Iosephus nō dicit de q̄ lapide fuerit: q̄ tñ lōge fuit añ Ba. Sa. lō videt melⁱ? dicēdū q̄ de ꝑ nō hn̄ certitudo. c Et scribā sup eas. Jn ꝓmis em̄ tabulis moyses nihil fecit. in secūdis ẋo ipe disposuit materiā dolando vt visū ē: qz sic alias fregerat iussū fuit q̄ istas dolaret: ſz dñs scꝑsit ibi decem verba.

† Deu. 10. a

b Esto pat? māc. qz talis hora ē conuenientior ad loq̄ndū cū deo. c Nullus ascēdat tecū. qz alij nō sunt digni accedere ad me. f Nec videatur quispiam per totum montem ⁊c. ob reuerentiam deitat̄ ibi descendent̄ in signo visibili.

E a Qui reddis iniquitatem patrum filijs ac nepotibus ꝛc. Greg⁹. Cū scriptū sit: Quid ē q̄ int̄ vos pabolā vertit̄ in ꝓuerbiū istud in terra isr̄l dicentes: Patres comederunt uuaz acerbam ꝛ dentes filioꝝ obstupuerunt? Ezech. 18. Viuo ego dic dñs. Si erit vltra vobis parabola hec in ꝓuerbiū in israel: vt aīa ꝓcr̄l tui ita ꝛ aīa filij mea est: aīa q̄ peccauerit ipa morietur. Quid est qđ dr: Qui reddis iniq̄tatem patrū in filijs q: cū ab originali culpa per baptiſmū liberamur: nō iā pene culpas: ſz ḡs ipi cōmittim⁹? habemus. Alit. Qui praui parētis iniq̄tatē imitat: etiaz ex ei⁹ delicto ꝑstringit. Qui aūt nō imitat: delicto illi⁹ nō grauat. Uā fit vt iniqu⁹ filius iniq̄ pris nō solū sua q̄ addit: ſz etiā peccata pris psoluat: cum iratum deū nō ignorans malicia suam adiungere nō formidat. Ex iſtū est vt q̄ districto iudice vias patris iniq̄ nō timet imitari cogāt etiā culpas eius psolvere. Aū aīa pris mea est aīa filij mea est: anima que peccauerit ipa morietur: quia nō nunc̄ filij etiam ex patris peccato periminutur. Deleto autez originali peccato: ex parentum nequicia in anima non tenentur. Quid est ēn q̄ paruuli filij plerunc̄ a demonibus arripiuntur: nisi q̄ caro filij ex patris pena multatur. In semetipso ēn percutitur pater iniquus ꝛ contemnit: ꝓcutit ergo i filijs: vt acri⁹ vlciſc: ꝛ dolor pris ꝑ carnē filiorū: redit vt filioꝝ pēa mēs pris iniqua puniatur. Cū vero non paruuli sed iam prouectiores filij: et parētum culpa feriuntur illoꝝ etiam penas luūt quorum facta secuti sunt. vnde recte dicitur: vsq̄ ad tertiam et quartam progeniem (eā quam imitentur filij) parentum viraz pōſſunt videre: vsq̄ ad eos vltio extenditur qui viderūt qđ male sequerentur.

b Dominus ꝯelotes. Aug⁹. Dominus deus enim ꝯlans: eius nomen deus ꝯlator est. id est nomen ipsum quod dominus deus dicitur ꝯlans est: qz deus ꝯlator est: quod non humane perturbationis vitio facit deus: semper ꝛ omnino incommutabilis et tranquillus: sed hoc verbo indicat non impune plebem suam per alienos deos fornicaturam. Dictuz est enim hoc verbum tropice a ꝯlo maritali: qui castitatem custodit vxoris: ꝛ perdit omnem qui fornicatur a se.

S Primogenitū

quiſpiā ꝑ totū mōtē: boues quoq̄ a S Simplices imperiti.
b S terrenis curis implicati. S pascuam sancte scripture et contemplationis virorum.
ꝛ oues nō pascātur ecōtra. Excidit a
ḡ duas tabulas lapideas ḡles aī b
a S ab hūana obscuritate trāslte in montē spūalis intelligentie.
fuerāt: ꝛ de nocte cōsurgēs ascēdit
i mōtē sinai: sic ei ꝓcepat dñs: poz- a
a S nō ꝑ mēs hūana deū cōtemplari nisi cōdelectēdar ei.
tās secū tabulas. Cūq̄ descēdisset b
dñs ꝑ nubē: stetit moyses cum eo c
iuocās nomē dñi. Quo trāseunte d
cor̄ eo ait† Dñator dñe de⁹ miseri e f g k
cors ꝛ clemēs patiēs ꝛ multe miseratiōis ac verax q̄ custodis miseri l m
cordiā i milia: q̄ aufers iniq̄tatē et n o
scelera atq̄ pctā: nullusq̄ apud te
a S originalem. S qualiber.
a ꝑ se inocēs est† Qui reddis iniq̄tā p
a S nō baptizatis. a S imitāti⁹. S. b S vsq̄ ad
tē patr̄ filijs ac nēpotib⁹ i tertiā ꝛ q
eos vltio exercitur qui viderunt qđ male sequerek.
quartā ꝓgeniē. Festinusq̄ moy- r
a S De terram ꝛ cinerē esse intelligens.
ses incūruat⁹ est ꝓnus in terrā: et s
adorans ait: Si inueni grām i con t
S clemens ꝛ propitius.
spectu tuo dñe: obsecro vt gradiaris nobiſcuz: populus ēn dure cer v
a S puniendo ꝛ ignoscendo. b S in proximum.
uicis ē et: vt auferas iniq̄tates no x
a S in nos ipos. b S ꝛanḡs hereditarem cnam.
stras atq̄ peccāta: nosq̄ possideas y
Rndit dñs: Ego inibo pactū vidē z
a S hoc nunc̄ est iudeis datū ad lr̄am de die ergo iudicum accipiendū ē: in q̄ facturꝰ est deus que nūc̄ visa fuerunt.
tib⁹ cūct⁹: signa faciā q̄ nūq̄ sūt vi- a
sa sup terrā: nec i vllis gētib⁹ vt cernat ppl's iste i cui⁹ es medio opus b
dñi terribile qđ facturꝰ sū. Obſua cuncta que hodie mandaui tibi.
a S ꝑ has gētes ſepē vtra designanḡ cū quibus so
Egoipe eiſciā añ faciē tuā āmorr̄ei c
cieratem iungere prohibemur.
chananeū ꝛ ethei: pherezeū ꝛ ꝛ
eueū iebuzeū† Caue ne vnq̄ cū ha d
bitatoꝛib⁹ terre illius iūgas amici
a S ne quis incipiat colere.
tias q̄ tibi sunt in ruinā: ſz ꝛ aras e
a S vt nulla monimenta idolatrie remaneant.
eoꝝ destrue: cōfringe statuas lu f
cosq̄ succide. Noli adorare deū alienū. Dñs ꝯelotes nomē ei⁹: de⁹ est g
emulator. Ne ineas pactū cū hoꝛibus illaꝛ regionū: ne cū fornicati fuerint cū dijs suis ꝛ adorauerint h
simulacra eoꝝ vocet te q̄spiā et comedas de imolat̄ † Necvxoꝛē de filiabus eoꝝ accipias filijs tuis. Ne i
postq̄ ipe fuerit fornicatę: fornicari faciāt ꝛ filios tuos i deos suos. k l

a Excidit ꝑ ꝛ. exequens mandatū dñi ꝓmpte. b Cūq̄ descēdisset. ꝑ ponit dispositio spūalis q̄ fuit oꝛo moysi. cū oꝛ: c Stetit moy. cū eo inuo. no. dñi q̄ transeunte. s. in nube gloriosa cū repūtante.
d Alit dñator. hic exprimitur forma oꝛonis. cū oꝛ: Dñator. s. in populi gubnatiōe.
e Dñe. in legis donatōe. f Deus. in cultus veri institutiōe. g Misericors miserijs hoīm compatiendo. h Et clemens. offensas remittendo. i Patiēs. emendationem peccantium expectando.
k Et multe miserationis. effectus tue pietatis impendendo. l Ac verax. i. iustus. q̄z misericordia sine iusticia est pusillanimitas: ꝛ iusticia sine misericordia est crudelitas. ꝛ ideo in omnibus operatiōnibus diuinis semper simul relucent veritas misericordia ꝛ iusticia. ſm illo Psal. xxiij. Uniuerse vie domini misericordia ꝛ veritas. Uel aliter. Ac verax. iustis premia reddendo. ideo subditur:
m Qui cu. mi. in milia ꝛc. reddēdo bona non solum operantibus sed etiam descendentibus ex eis absq̄ numero.
n Qui aufers iniquitatem. i. pctā commissa ꝓ primū remittis vere penitētib⁹.
o Et scelera. i. peccata ꝫ dcm facta.
p Atq̄ pec. q̄ facit hō i seipz. Nullusq̄ apd te ꝑ se inocēs ē. q̄z boies ꝫbunt pctm originale ꝛ cū ꝫ actuale saltē veniale sẽp ueniant ad etatem adultam. q Qui red. iniquitatem ꝛc. ꝫ expositū ē. s. xx. ca.
r Festinusq̄ moy. incuruat⁹ est. exhibēs reuerentiā deo. s Et adorans. actu interiori corde ꝛ etiā ore. ideo subditur:
t Ait si inueni grām ꝛc. Iz. n. dñs iā moysi cōcessisset q̄ ipe eēt ductoꝛ eoꝝ in itinere. timebat tñ ne suggueniret impedimētū ꝓpr̄ pctm ꝓpli qđ sciebat esse ꝓnum ad malū. tō oꝛabat vt istū ipedimentū nō supueniret. vñ subdit: v Popul⁹ ēn duꝛe cernicis ē. ꝛ tō qz tu es misericors indigem⁹ pūtia tua. x Ut aufe. iniq̄. nr̄as ꝑterita remittēdo. y Hoscq̄ possideas a futuris ꝑseruādo. z Rndit dominꝰ ego inibo pactū. i. fedus amicitie vobiscū.
a Signa faciā ꝛc. sicut postea fecit quando terra dathan ꝛ abiron deglutiuit: ꝛ in siccatione iordanis: ꝛ in subuersione ciuitatis hiericho sonantibus tubis.
b Obserua cuncta. hic consequenter ponitur legis repetitio breuis tamen ꝛ per modum epilogi. cum dicitur: Obserua cūcta q̄ ego bo. man. tibi. repetendo q̄ supra ꝓcepit a. xx. ca. vsq̄ ad. xxxij. ca. licet nō omnia sint hic scripta iterum. †Deut. 7. a
c Egoipse eijciam ꝛc. non nominat hic gergeꝫcum: quia ille populus recessit de terra eis promissa ante aduentum filioꝝ israel. d Caue ne vnq̄ cum habitatoribus ꝛc. quia ex diuina sententia debebant interfici ꝛ ne inducerent populum israel ad idolatriam si contraberent cum eis amicitiam.
e Sed aras eoꝝ destrue: confringe statuas. vt non remaneat memoria idolatrie. f Lucosq̄ succide. circa templa eꝝ idoloꝝ erāt lucibi exercebāt carnalē lasciuiā. g Dñs ꝯelo. ꝛc. ꝫ expositū ē. xx. ca. h Uocet te ꝛc. i veneratione idoli. ꝛ sic trahat te ad idolatriā. i Nec vxoꝛē de filiabus eoꝝ accipies filijs tuis. cui⁹ ea ꝫdit: † 3 Re. 11. c
k Ne postq̄ ipe fuerit fornicate. per idolatriam: que est fornicatio spiritualis.
l Fornicari faciant: id est ad idolatram pertrahant.

Deos

E a Primogenitū asini ꝛc. Iliō. Per asinū im mundiciaꝫ ouē innocentia designat. Asini ḡ ꝓmogenita oue mutare est īmūde vite ꝓmoꝛdia ad innocentie simplicitatē cōuertere: vt postḡ illa pctōꝝ egit: q̄ vt īmunda dñs respuit: ea tam agendo ꝓferat q̄ deo sacrificio mūda ꝓponat. b Die septio ꝛc. Aug⁹. Cū de sabbato ꝓcipet: q̄d est qđ adiunxit de satiōe ꝛ messe? Uidelꝫ ēn dicere tpe satiōis ꝛ messis: an forte ita obseruādā requiē sabbati ꝓcepit: vt nec illa tpa habeant excusationē q̄ agricolis valde sunt necessaria. ꝓpt victū ꝛ vitā. Justū est etiā tpe sationis ꝛ messis: qñ multū vrget opatio: vt reqescat in sabbato: ꝛ sic post hec tpa q̄ opus plurimū flagitant significatū est oī tempoze sabbati deberet cessari. c Bull⁹ insidiabit ꝛc. Aug⁹. Nō dixit nō cōcupiscet q̄sq̄ de terra sua ꝛc. Hoc vult intelligi vt securꝰ q̄sq̄ ascēderet: nec de terra sua sollicitus esset deo ꝓmittente custodiā q̄ nemo inde aliquid concupisceret. ꝓpter illū q̄ ascēdit: nec suā inde timeret absentiā ꝛ ꝫ satis oñdit quid supra dixerit: Nō appebis in cōspectu dei tui inanis: q̄z in illo loco dixit. vbi tabernaculū vel templuz deus fuerat habiturus. d Nō immolabis super fermento sanguinem hostie tue. Aug⁹. Quid est q̄ ait: non occides super fermentum sanguinem immolatorum memoꝛ: an illa hoc loco dicit imolata sua q̄ ꝑ pasca occidunt: ꝛ ꝑcepit ne tunc sit in domo fermentū: qñ sūt dies aḡmoꝛ. e Nō coques ꝛc. Aug⁹. Ecce itez quēadmodū intelligi possit ignoꝛo. Magna tamen est de xp̄o ꝓphetia: etiā si fieri ad litteraz possit: ḡtomagis si nō potest. In sermonibus ēn dei non sunt ad ꝓprietatē operū oia reuocanda: sicut nec illud de petra ꝛ cauerna eius ꝛ manus suppositione: sed plane de fide narrationis hoc exigendum est: vt que dicit facta eē vere facta sunt: ꝛ que dicit dicta esse vera dicta sint: quod exigitur etiā a narratoribus euangelij cum xp̄m narrent quedam dixisse: que in parabolis dixit: tamen hoc eum dixisse nō parabola ſz bistoriaca narratio ē. f Quadraginta dies ꝛc. Jsidoꝛus. Moyses quadraginta diebus ieiunauit: ꝛ helias ꝛ ipe dominus ꝓcipit ēn nobis ex lege: ex ꝓphetis: ꝛ euangelio quod testimonium ex his habet. Unde in monte inter vtrāq̄ personam medius saluatoꝛ effulsit: vt ab omnibus mūdi illecebris auiditatem nr̄am tanc̄ ieiunio tpantie refrenem⁹ q̄diu perfectio decalogi per quattuoꝛ eiusdem mundi partes. i. toto oꝛbi ꝓdicatur: vt decem quater ducta quadragenariū nūez signent.
g Et scripsit in tabulis ꝛc. Aug⁹. De moyse dictum est quod ipe scripsit cui ꝛ deus paulo ante dixit: Scribe tibi verba hec. Cum vero ꝓmum legem accepit cuius tabulas abiecit et fregit: nec ipse excidisse dictus est: nec ei dictū est vt scriberet: nec eas scripsisse narratur: sicut modo dicitur. Scripsit in tabulis verba testamenti ꝛc. sed tunc dictum est: ꝛ dedit moysi statim vt cessauit loqui ad eum in monte sinai duas tabulas testimonij: tabulas lapideas scriptas digito dei: ꝛ paulopost. Conuersus inḋt moyses: descendit de monte: ꝛ due tabule lapidee: ꝛ tabule opus dei erant: ꝛ scriptura dei scripta in tabulis. Magna questio oꝛitur quomodo ille tabule quas erat moyses domino ꝑsciente facturus non dominis opus esse dicantur sed dei: nec ab homine scripte sed digito dei. posteriozes vero diu mansure: et in tabernaculo et in templo dei future iubente deo ab homine excise sunt et scripte. An in ꝓiozibus gratia dei significabatur: non dominis opus qua indigni facti sunt reuertentes corde i egyptum ꝛ facientes idolum: vnde illo beneficio ꝓuati sūt. ꝓterea moyses tabulas fregit. Nis Ro posteꝛioꝛib⁹ significāt̄ q̄ de suis opib⁹ glo-

S riantur

a S parte rorum. S pasca.

Deos cōflatiles nō facies tibi. So a
S tota pūi vita.
lēnitatē aḡmoꝛ custodies. Septē
S sinceritatis ꝛ veritatis.
dieb⁹ vescer̄l aḡmis: sic ꝓcepi tibi
S Aliqui habent mensis: sed male.
i tpe messis nouoꝛ. Adhēse ēn verni
a S principiū. s. bonoꝛ tā corpalū q̄s spūalū.
tpis egress⁹ ē de egypto† Dē qđ
S virilis. s. ꝛ fortis.
apit vuluā generis masculini meū
S foꝛtibus parentibus.
erit. De cūctis aiantib⁹ tā de bob⁹
a S Simplicibus innocentib⁹. b S primū opus
a q̄ de oūb⁹ meū erit.† ꝓiogēitū asi
immunditie. S simplicitate innocētie.
ni redimes oue. Siaūt nec preciū
S qz mens imunda si nō fuerit i melius mutata ne
cabitur morte perpetua.
ꝑ eo dederis: occidet† Prīogenitū
filioꝝ tuoꝝ redimes: nec appebis
a S rabernaculo. s. qđ ecclesiā significat. b S oblati onū bonoꝝ operum ꝛ virtutum.
in cōspc̄tu meo vācu⁹. Sex dieb⁹
a S toto tpe. s. vite tue. q̄z hō nascit ad laborē ꝛ militia est via hōis sup terrā. S in ꝛere. s. aniaruz
b opāberl i die septio cessabis arare ꝛ
S pentecosten.
metere. Solēnitatē hebdomadaꝝ
facies tibi in primitijs frugū mes-
a S rabernaculoꝝ. s. q̄ scenophegia dicitur:
sis tue triticeę: ꝛ solēnitatē qñ rede
unte āni tpe cūcta condunt. Trib⁹
S qz in fide trinitatis scr̄e oia bona nr̄a offerre debemus. S in vere. s. in estate in autumno.
tpib⁹ āni appebit oē masculinū tu
um i cōspectu oipotēt̄l dñi dei isr̄l.
a S vicia.
Cū ēn tulero gētes a facie tua ꝛ di
S exclusa oi angustia mētis ꝛ corporis.
c latauero termios tuos null⁹ insidia
S hoc ad lr̄am nunc̄ cōtigit iudeis. S hoc in futura vita cōplebit̄ qñ nec vilibilis hostis nec inuisibil⁹ sanctis nocere poterit.
bis terre tue ascēdēte ꝛ appente te
d i cōspectu dñi dei tui ter i āno. Nō
a S qz sacrificiū puꝝ ꝛ sine oi corruptiōe debet esse.
S malitie et nequitie.
imōlabis sup fermēto sāguinē ho-
S alias mee. b S ō carnib⁹. s. agni q̄ imolabat i pasca. S qz sic sacrificia nr̄a in pūri debem⁹ cōplere ne i futuro iudicio ꝛcipiam⁹ sacrificare: cū non erit tps
stie tue. Neq̄ residebit māe ō victi
opādi: ſz mercedē recipiēdi. S vel palche. S puncimis solēnitat̄l phase† Primitias
pria oīm bonoꝝ aferendo non tibi. S ecclesia.
frugū terre tue offeres i domo dñi
S vt supra.
e ōi tui. Nō coques hedū i lacte matris sue. Dixitq̄ dñs ad moysen: b
a S qđ añ diceret qñ rabulas accepit ꝛ fregit: hoc eriā nō reperit nō recapitulādo qđ factū est ſz ꝛcpt factū esse cōmendans.
Scribē tibi ista hec qb⁹ ꝛ tecū ꝛ cū c
isr̄l pepigi fed⁹. † Fuit ḡ ibi cū dño d
f moyses q̄draginta dies ꝛ q̄dragin
a S corpalē. s. S noīe pās oēm cibū significat a pte totū: sic ꝛ noīe aq̄ oēm potum.
ta noctes: Panē nō cōedit ꝛ aquā
g non bibit; et scripsit in tabulis e

a Deos cōflatiles non facies tibi. p hoc etiam intelligunt ꝓhiberi ydola per sculpturam factaꝝ quocūq̄ modo, dicit tamen conflatiles. quia de nouo sibi fecerant vitulū conflatilem. Consequenter repetit aliqua que pertinent ad verum dei cultum: et primo de solēnitate pascali dicens: Solēnitatem aḡmoꝝ ꝛc. secūdo de redemptione ꝓmogenitoꝝ: cum dicit. Oē quod aperit vuluam ꝛc. tertio de obseruatiōe sabbati cū dicit: Sex diebus opaberis ꝛc. qrto de solēnitate pēcostes: cuz dr: Solēnitatē hebdomadarū. q̄nto de solēnitate tabernaculoꝝ: cū dr: Et solēn itatem qñ redeūte āni tpe ꝛc. s. i ꝓncipio septēdzis. sexto itez addit dr solennitate pascali: cum dr: Nō imolab⁹ sup fermento ꝛ exponāt oia ista sic exposita sūt. s. xiij. c. ꝛ. xxiij.
b Dixitq̄ d. ad m. Ꝑ ponit iterate legis cōceptio.
cū dr: c Scribe tibi ista hec. Ꝑ videtur eē cōtrarium ei qđ dñs supra dixit i ꝓncipio ca. Et scribā sup eas. Ad hoc dicūt alij q̄ dñs scripsit auctoritatiue ꝛ dictando: sicut Aug⁹. dr sepḥisse libz de ciuitate dei vel hmōi. sed moyses scripsit misterialiter ꝛ figurādo: ſz Ꝑ nō videt vez: qz cū ille tabule eēnt lapidee: ne fuerūt ibi figurate ꝑ sculpturā. si aūt ē verisile q̄ moyses ascendēs in mōtē ad oꝛādū dominū ꝛ vacādū ꝓceptionī poꝛtaret secū instrumēta ad sculpēdū cū sonitu et malliatione. Et tō dicēdū q̄ dñs illas ista figurauit: vt ꝓdictum est: ꝛ tō q̄ hic dicitur: Scribe: intelligendum est q̄ moyses scripsit illa verba non in tabulis lapideis sed postea in libro. Potest etiaz aliter dici. s. q̄ moyses manum ad tabulas appoſuit sed dominus tunc litteras miraculose formauit: sic ad impositionem manuz apostoloꝝ dabatur spiritus sanctus. non q̄ illa impositio in recipientib⁹ spiritum sanctum aliquid faceret: ꝛ tunc redit i hoc qđ ꝓdictū est. s. q̄ deus illas ista figurauit.
d Fuit ergo ibi cū dño moyses q̄draginta dies. alios. s. xl. a precedētibus.
e Et scripsit i ta. Ꝑ refertur ad dñm: vt dictū ē. Si aūt referr̄ ad moysē exponēdū ē mō ꝓdco imedia-

Rom.10.a riant. Nā apls: Ignorātes dei iusticiā: t suā volentes constituere. i. d. nō sunt sub. t ideo tabule humano ope scripte sunt q̄ cū ipis manerent: significantes eosdē suis opib⁹ gloriaturos: nō de digito dei: id est de spū dei. Certe ꝑ repetitio legis nouū testamentū significat. Illō aūt vet⁹ significabat. vū cōfractū t abolitū est. Maxie qz cū secūdo dat lex: nullo terroze dat. Sic illa in strepitu ignīū: nubiū t tubaꝝ.

I.20.c Nā tremefact⁹ pp̄ls dic: Mō loquat dūs ad nos ne moziamur. Nā significatur timoz esse in veteri testa. in nouo dilectio. Quō igit hec soluit̄ questio: quare ille opus dei: iste op⁹ hominis: t ille scripte digito dī: iste scripte ab hoīe. an forte iō magis in prioribus vet⁹ significat testamentū: qz deus ibi ꝑcepit: iz hō non fecit. Lex em̄ posita est in veteri testamento q̄ cōuinceret transgressores: q̄ sub itrauit vt abūdaret delictū. Mō em̄ ipleb̄at timoze: q̄ nō ipleb̄ nisi charitate Et iō ōz opus dei: qz deus legē constituit: deus scripsit: non opus hoīs: qz hō deo nō obtpauit: t cū potius reuz lex fecit. In scdīs aūt tabulis hō ꝑ adiutoziū dei tabulas fecit. Nā dicit dūs: Mō veni soluere legē: iz ad ipleRom.13.c re. Et apls plenitudo legis charitas. Factū ē ḡ hōi facile in nouo testamēto qd in veteri difficile fuit hūi fidē q̄ ꝑ dilectionē opat: atq; illo digito

Ibidē.7.c dei. i. spū dei intus eā in corde scribēte: nō foris in lapide. Nā non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus: qm̄ charitas dei q̄ veraciter implet ꝓceptū: diffusa est in cordibus nostris ꝑ spm̄scm̄ qui datus est nobis. hec ē ḡ ꝓma lex data: vbi significat vetus testamentū: qd ē opus tm̄ dei: t scptum digito dei. Nā apls dicit: Itaq; lex qdē scta t mandatū scm̄ t iustū t bonū. Lex ḡ sancta t bona dei opus est: vbi bō nihil agit: qz nō obtpat: sed reatu potius p̄miē lege minante t damnante. Btūs aūt hō est cū hoc mandatū scm̄ t iustū t bonum est etiam opus eius: sed ꝑ grām dei. a Cuiꝰ descenderet. Jli. Ascendit moyses denuo in montē iteruq; dat ei legem deus in alijs tabulis ad instar priox excisus. Sed q̄s p̄mū accepit sine moza cōfregit: q̄ imaginē gerebant ꝓscē legis: q̄ non pōt lōgo intervallo ꝑ populi pctō cessauit. Ille vero ad istar prioꝝ excise nouū significabant testamentū: q̄ nō sunt fracte qz nouū testamentū manet in eternū. vū merito decem verbis signanť vt ꝑ ip̄m numeꝝ figura crucis exp̄mik: quē significat

Matt.5.b x. lra q̄ in specie crucis formať. xp̄s em̄ nō venit legem soluere iz iplere ꝑ passionē. s. crucis: cui⁹ imago fuit in tabulis.

Jli. Descēdente moyse cū tabulis facies ei⁹ glorificata videtur: sed tñ velamine tegiť: in q̄ significabat legē mystico velamine esse cooptā: t infidelibus occultā. Sermo em̄ legis habet sciam glorie iz secretā: hz t cognita duoꝝ testamentoꝝ q̄dus ꝺ dogmata falsitať incedit armata. Cū em̄ moyses legiť velamē ē positū sup coz eoꝝ: t manifeste dñ legis t ꝓphetaꝝ scptūrā carnaliter accipiūt ifideles: tota facies moysi quodā velamine tegiť: vt nō possint loq̄ntis legis gloziam sustinere. sed si cōuersi fuerint ad deū: auferet velamen. occidens litte-

2.Coz.3.d ra mortificat: viuificans spūs: vinificabiť: dñs em̄ spūs est: t lex

Pā.118. spūalis ē. Nā: Reue. o. m. t ꝯsiderabo mirabilia de lege tua.

b Videns aūt aarō t. Ozige. Scptū ē qz vidit aarō t oīs filij israel moysen: t erat glorificata facies eius: t color vultⁱ ei⁹: t timuerūt accedere ad illū. Et post pauca ponebat moyses sup faciē suā velamē. Cū aūt introiret in conspectu dñi vt

2 Cor.3.b loqueret ei: auferebat velamē. Mō edisserēs apls ait: Mō si ministeriū mortis in lr̄is formatū in lapidibus fuit ad gloriā ita vt nō possent intēdere filij israel in faciē moysi ꝓp̄ gloriaz vultus eius q̄ abolet̄: quō nō magis ministratio spūs erit in gloria. Et paulo post. Et nō sic moyses ponebat velamen sup faciē suā: vt nō intēderent in faciē vult⁹ eius filij israel. Obtusi sunt em̄ sensus eoꝝ t. Quis nō ꝓtimescat notā obtusi cordis? Glorificata ē facies moysi: iz nō p̄ut intēdere filij isr̄l i faciē ei⁹. Mō pōt pp̄ls synagoge intēdere. Si q̄s aūt vitā habet eminentioꝛ q̄s vulg⁹ ille pōt. Et nunc em̄ velamē positū est i lectione veteris te. t moyses glorificato vultu loq̄t. Sz gloriam nō possum⁹ ituer: qz adhuc pp̄ls sum⁹: t nihil studij: nihil meriti: plusq̄ reliq̄ plebs habem⁹. Cū aūt q̄s cōuersus fuerit ad dñm: auferet velamen. cōuersio ḡ nr̄a cā est auferendi velaminis. Dū ḡ legentes diuinas scpturas nō itelligim⁹: dū obscure sunt t clause: nondū cōuersi sum⁹. Cōuersis em̄ statim auferet velamē. Qis q̄ cū recitant̄ ꝟba legis cōibus occupat fabulis: auersus ē: t qui de negocijs secularib⁹: de pecunia: de lucris: de possessionū curis t diuitiarū cupiditate sollicitus ē: q̄ gloze seculi t nūdi bonoꝝ⁹ studet: auersus est. Qui etiā ab his videť alien⁹. assistit autem t audit verba legis vultu atq; oculis intent⁹. corde tñ t cogitatione vagať auersus ē. Quid ḡ ē conuerti? Si bis oīb⁹ terga ꝟtam⁹: studio: actibus: mente t sollicitudine: verbo dei opam dem⁹. In lege em̄ die ac nocte meditemur: omissis oīb⁹ deo vacem⁹ t exerceamur in testimonijs eius. B ē ꝟsum̄ esse ad dñm. Quis aūt nostr̄ tāto labore t studio diuinas ꝟit lr̄as q̄to q̄siuit būanas? aliqui vt recitari audierint q̄ leguntur statim discedūt Nulla de his que lecta sunt adiuuicē inquisitio: nulla collatio. Mō interrogant patres suos vt dicant sibi: nec ꝑ byteros vt annuncient. Alij nec patient expectāt vsq; dū lectiōes i eccle sia recitenť. Alij nec si recitenť sciunt iz in remotioib⁹ eccl̄ie loc̄ sec̄larib⁹ fabulis occupanť: quib⁹ non iam ve lamē sup coꝝ: iz paries t murꝰ posit⁹ ē

Si em̄ q̄ adest audit intēdit: t que audit retractat t discutit pcunctať t discit: vir pōt ad libertatem scē puenire: q̄ abscōdit aures suas ne audiat: t terga i faciē legentis obuertit: quō dicendus est velamē hr̄e sup positū cordi: ad quē nec ip̄m q̄dē velamē lr̄e q̄ sensus velat: q̄ ē sonus vocis accessit? Gloriosa ḡ efficit facies moysi. habent em̄ gloriā ea que loquitur: sed tegitur t occultať: t ois glia eius intrinsecus. Ozige. Illō q̄s intuere q̄ in lege vultus moysi glorificať: iz velamine cōtegať. Manus intra sinum missa lepr̄osa facta est. In q̄ mihi videť forma totⁱ legis plenissime designari. In vultu em̄ sermo legis: in manu opera signanť. qz ḡ ex opib⁹ legis t nullus erat iustificandus nec aliquē ad pfectū poterat ducere lex: man⁹ lepr̄osa fit: t in sinū recōdit: tā q̄s nihil pfecti opis hītura. Facies ḡ glorificatur: iz velamīe tegiť: qz ꝟmo ei⁹ hz scie gloriā sed occultam. Nā incerta t occul. sa. t. m. m. Faciel ḡ moysi hz gloriā man⁹ Pā.50. ꝓtumeliā. Nēiq; soluere inbeť calciamētū suū: sic nulla glia erat i pedib⁹ ei⁹. Iz b fieret nō sine mysterio. Nouissima. n. ꝑs hoīs pedes sūt. Qñdebať ḡ q̄ nouissimi tpib⁹ solueret calciamentū suū moyses. vt ali⁹ acciꝑet spōsā: t illa vocareť dom⁹ discalciati vsq; i p̄ns. Nihil ḡ i lege gloriosū hz moyses nisi solam faciem. In euangelio autem totus glorificatur. Nā apparuerunt moyses t helias i glia loq̄ntes cū eo. Hic

Nico.de lyra

q̄ nō dicitur te. Aliter etiam exponunt aliq̄i dicentes: Scripsit. i. scptas a domino recepit. a Cuiꝰ descenderet de monte sinai tenebat. Hic consequenter describitur legis iterate promulgatio: vbi ꝑmittitur publicantis conditio. cum dicitur:

b Et ignorabat q̄ cornuta esset facies sua. Erant em̄ quidā radij miri splendoris procedentes in altum ad modum cornuum: quos apostolus vocat gloriam vultus moysi. ij. ad Coz. iij. vnde in hebreo habetur. Et non cognouit q̄ cornuta esset lux faciei sue. Sed quare non habuit ante: cum locutus fuisset cum domino diu in monte. Dicunt aliqui q̄ non habuit tunc ita limpidam cognitionem de deo sicut postea. ad quod denotandum apparuerunt tales radij. Alij dicunt q̄ hoc factum est vt populus qui per idolatriam peccauerat magis eum timeret t haberet in reuerentia. Ra. Sa. dicit q̄ hoc fuit ex hoc q̄ dominus posuit manum suam super faciē eius: vt habetur in fine precedentis capituli. Sequitur:

c Timuerunt ꝓpe accedere. propter dicti splendoris reuerentiam. d Vocatiq; ab eo reuersi sunt. Ex reuerentia enim retrocesserant et ex obedientia redierunt.

e Quibus precepit cuncta que audierat a domino. publicando ea que a domino audierat.

☞ Impletisq;

Ꝟ nō dicit: qz vultus eius glorificatus est: sed qz totus apparuit i gl̄ia loquēs cū iesu. vbi cōplet q̄d ei ꝓmissum est in monte sina posteri

Ex.33.d oza mea videbis. Audit em̄ q̄ in posteriozibus diebus facta sunt t gauisus est: qz nō solū vultu glorificatus de monte descendit: iz to-

Deut.18.c tus glorificatus ascendit ex mōte: t eū de q̄ diꝛerat: Prophetā suscitabit vobis deus vester ex fratrib⁹ vr̄is sic me t. nūc adesse cernebat t fidē facere sermonibus suis. Et ne cūctarēť in aliquo audit patrē dicentē: Hic est filⁱ me⁹ dilect⁹ in q̄ mihi bñ cō. ip. au. Moyses dixit illum

Matt.3.d audietis? ꝑ dicēs: Ipm audite: ꝑtem ostē dit. Haudet etiā moyses: qz t ipe nūc q̄dā mō velamen deponit cōuersus ad dominū cū euidēter q̄ ꝑdixit implenť: vel cū tēpus aduenit vt p spm̄ q̄ obtexerat reuelenť. Sz

2.Coz.3.d videam⁹ q̄d dicat apls: Dns aūt spirit⁹ est: vbi aūt spūs dñi ibi libertas. Puto q̄ verbū dei ꝑ eo q̄ auditozibus intereſt: nunc via nunc veritas nunc vita nūc resurrectio nomīatur: nūc etiā caro: nunc vero spūs. Quis em̄ vere ex ꝟgine subam carnis acceperit in q̄ crucē ptulit: resurrectionē intu-

2.Coz.5.d ciauit: dicit tñ Apls: Et si ꝯgnouimus xp̄m sm̄ carnē: sed nunc iam non nouimus: quia q̄ nūc sermo eius ad ꝓfitiozē intelligentiaz ꝓuocat: t vult nos nihil carnale i lege sentire: dic: vt q̄ vult auferre velamē cōuertat ad dñm: nō q̄si ad carnē: iz q̄si ad spūm vt de carnalibus ad spiritualia veniat: t de seruitute ad libertatem.

1.Coz.2.a vbi em̄ spūs dñi: ibi libertas. Alibi em̄ dicit: Nihil iudicaui me scire inter vos: nisi iesum christū t būc crucifixū. Jstis nō dicebat qz dns spūs ē: t deī sapia: qz nō poterāt agīscere xp̄m sm̄ b q̄ sapi

Ibidē.2.b entia ē: iz sm̄ b q̄ crucifix⁹ ē. Illi aūt q̄d⁹ dicebat: Sapiaz loq̄mur inꝑfectos: nō but⁹ seculi: iz dei sapia i mysterio absc̄ditā: nō idi

Job.11.b gebāt ꝟbo dei sm̄ b q̄ ꝟbū caro factū ē: iz sm̄ b q̄ sapia i mysterio absc̄dita est. Idis ḡ q̄ ad spūalem itelligentiā ꝓucant dicit:

2.Coz.3.b Dns aūt spūs est: vbi aūt spūs dñi: ibi libertas: qua. s. cōuersi ad dñm de seruitute seculi libāti libertatē scientie requiramus.

a Et tunc loquebať t. Aug⁹. Postq̄ descēdit moyses de monte: opa mandanť tabernaculi cōstruēdi: t vestis sacerdotalis: de quibus faciendis antēq̄ aliquid ꝓciperet: locutus est ad populū de sabbati obseruatione. Ubi merito mouet: cū decē ꝟba legis accepat in tabulis q̄s ipe ercidit t scꝑsit: cur de solo sabbato postq̄ descendit populū monuit? Si em̄ ꝓpter eadē legis ꝓcepta supfluum erat: vt populus itez audiret cur nō t b̄ supfluū: cū in eisdem decē ꝓceptis legať an t b̄ simile est velamento quo faciē texit: qz splēdoꝛē vultus eius filij isr̄l nō poterāt ituer. Nā ex decē preceptis b̄ solū ꝑtē ꝓcepit: qō ibi figurare ōz. alia em̄ nouē sic ibi etiā in nouo testamento obseruāda nō dubitamus. Illō aūt vnum de sabbato adeo velatū t in mysteriū ꝓceptū fuit: vt hodie a nobis seruet. Sed solū significatū itueamur. In illa aūt requie vbi opa seruilia iubentur cessare: magna ē altitudo gr̄e dei: tunc em̄ fiunt cum requie opa bona: cū fides ꝑ dilectionē opať. timoz aūt tollē tum habet: t in tormento que requies? vū timoz nō est in charita-

Rom.5.a te. Charitas aūt diffusa est in cordibus nr̄is ꝑ spm̄scm̄ qui datus est nobis. Ideo sabbatū requies sancto domino dei. s. gratie tribuenda: nō nobis velut ex nobis. alioquin nostra opera sic erūt: vt sint apud petā būana: aut cū timoze nō cum dilectione: t ideo seruilia sine requie ꝭmpiterna sunt. Mō em̄ frustra institutum est sabbatū sabbatoꝛ. Superius q̄ ꝑius locutus est deus de tabernaculo vngendo: dixit eadē vnctione sanctificari illa oīa t fieri sctā sanctoꝛ. Altare aūt holocaustomatum eadem sanctificatū vnctione: diꝛerat fieri scm̄ sancti. Et b̄ inesse videbať q̄s nihil eoꝝ. dixit set sctā sctoꝛ: nisi q̄s tm̄ velo sepať a sctō. vbi. s. arca testamēti t altare incēsi. Hūc cū eadē repeteret dixit de tabernaculo vncto t bis q̄ in illo essent: q̄ ea vnctione sctificarenť: t fierent sancta. Altare vero holocausti quod ꝑius diꝛerat fieri sanctum sancti: eadez vnctione nunc dixit fieri sanctū sanctoꝝ. Unde intelligitur idem esse sanctum sancti t sanctū sanctoꝝ. ac per hoc illa omnia vncta. i. totum tabernaculum t quecunq; in eo essent: que ꝑius appellauit sanctū sanctoꝝ tantum valere quod nunc ait sancta: nec vnū quodq; eoꝝ dici tantummodo post illam vnctionem sanctificanti: sed etiam sanctum sanctoꝝ: sicut altare holocausti: vt iam nihil interſit quantum ad hanc appellationem attinet: inter illa que intra velum fuerant: vbi sc̄z erat arca testimonij: t cetera que foris sunt: nisi q̄ illa ita dicebantur sanctū sanctoꝝ vel sanctum sanctoꝝ: vt etiam ante vnctionem sic dicerentur: cetera ꝟo vnctione sanctificata sunt: vt hoc nomen acciperent.

Ꝟ Sepate

a Impletisq; sermonibus: posuit velamē super faciem suā. q̄s ꝙuit facie suā esse cōmutā ꝑ alioꝝ ī simuationē.

b Sed quiebat ille rursuz faciē suam si q̄s loq̄bat ad eos t. Jn hebreo hr̄: Et reponebat velamē sup faciem suam donec veniret ad loquēdū cum eo. i. cum deo.

Capi. XXXIIII

Moraliter a† Ac deiceps ꝑcipe t. Per ꝓmas tabulas †2.Co.3.c q̄ fracte fuerunt significatū fuit vet⁹ testamentū q̄d ꝑ nouū euacuatū ē mō q̄ sc̄ḟt: Nā a tēpore publicationis euāgelij cerimonialia sunt mortifera. iudicialia vero nō obligāt nisi de nouo fuerint īstituta. moralia vero remanēt inquātū cōtinēt dictamē turis naturalis. t b̄ notať cum sb̄dit: et a Et scribā sup t. Sc̄ḟt: et a Mull⁹ ascē. te. t. q̄ sol⁹ xp̄s ꝑ moysen significatus scu figurat⁹ accepit nouū testamentū a pr̄e t alijs publicauit. q̄d aūt ꝑ̄dit postea. q̄ moyses velata facie loq̄bat ad populū: fuit ad significādū q̄ ea q̄ tradūt explicite i nouo testamento fuerūt sub velamento figurata i veteri testamēto: t q̄ tpe nouī testamēti velamē remaneret supra corda iudeoꝝ ꝑ maiozi pte. q̄d aūt subdit de moyse: † a Dū ingressus ad dñm t loquēs cū eo auferebat. s. velamē: significat q̄ in patria non remanebit velamen figuratū veteris testamēti: nec t enigmanouī: qz sic dic Apls. i. Coz. iij. Videm⁹ nūc ꝑ speculū in enigmate tunc aūt facie ad faciem. a In ca. xxxiij. (vbi dr̄ī postil. Precinde tibi t.

Additio Consequēt ait dns moysi: Precide tibi duas tabulas t. i q̄ de⁹ se oñdebat tā placatū populo volēs vt fierēt alie due tabule testamenti: q̄ ponende erāt sub ꝓpitiatozio: t ꝑ ons tabernaculū erat sic ꝑius fuerat dispositū edificādū: t sic de⁹ ꝭbularet inē eos ꝑ ut moyses petiuerat. Et exponať ira ꝓpter i postilla vsq; ibi: Nec videat q̄spiā ꝑ totū montē t. Ubi attendēdū est ꝙ ista ꝓhibitio nō fuit solū facta ob reuerentiā diuinitat⁹ i mōtē oscēdēt⁹: i signo visibili ꝓut dic postilla. qz sepe de⁹ appuit i signo visibili tā i mōte sinai q̄s in alijs locis pūte ꝙlo: t nō fit silis ꝓhibitio nisi solū i datiōe legis. s. xix. ca. vbi pp̄ls fuit ꝓhibit⁹ ne ascēderet i mōtē nec ip̄m tāgeret: iz ꝓhibitio b̄ o b̄ fctā ē maior⁹ restrictionis q̄s ibi: qz ibi solū videť ꝓhiberi ne q̄s ascēderet i mōtē nec tāgeret cū. b̄ āt ꝓhibeť ne q̄spiā videať p totū mōtē: qō ē mai⁹. Silr ibi ꝑcipiebať aarō ascēdere cū moyse: vt ōz i lra: b̄ āt ōz: Mull⁹ ascē. te. Ex q̄b⁹ patet q̄ ista oscīo ibi i signo visibili b̄ ꝑ fcā erat maior⁹ solēnitat⁹ q̄s illa q̄ fuit i datiōe leg⁹. Cui⁹ rō ē: qz ibi ꝓbeb̄ať ꝑcepta cōia toti pp̄lo: b̄ āt oñdebāť moysi arcana dei q̄ alijs si licebat vt sic oñderēt: t ide ē q̄ ꝑ hāc reuelatiōz i facie moysi appuerit radij miri splēdoꝛ: vt ꝑz. j. i fi. b⁹ ca. q̄s tñ ñ legiť hū esse i datōe leg⁹ nec i alijs appitiōib⁹ seu collocutiōib⁹ cū de⁹ aī b̄ factť. sc̄ḟt i lra: Cū discēdisset. s. de⁹ mō ꝑdicto: stetit moyses cū eo. s. de⁹. fuerat em̄ sibi ꝓceptū exp̄sse: Stabiſq; mecū. t sc̄ḟt i lra: Jnuocās nomē dñi. s. moyses q̄ inuocabat dñz q. d. Assū dñe qz vocasti me. Et sc̄ḟt i lra ꝟs trāslatoz nrāz: q̄ trāseūte coraz eo ait dñator dñe de⁹ t. q̄ q̄dē ꝟba exponūť cōiť ꝓut i postil. sic. s. Cū trāsisset dns aī moysē i nube gl̄osa: vt dictū ē: moyses ait. s. adozādo: Dñator dñe de⁹ t. t sic cuz dr̄: dñator dñe t. exp̄mik forma ꝙnois ipi⁹ moysi: iz bñ ituēti bebraicā ꝟitatē t alia ꝑcētia t seq̄ntia q̄ ad itel lectū b⁹ pass⁹ ptinēt: mālfestę ꝑz ꝙ ꝑdicta ꝟba ñ fuit moysi ozāt⁹: iz pot⁹ ꝟba dī docēt⁹ moysē vias suas: ꝓut ab eo i ꝑce. ca. petierat. vñ b̄ tria noīa ōia q̄ dīa ꝑ hāc reuelatiōz i facie moysi ꝓnūt fuit idecliabilia i heb. t ñ fuit itelligēda i sēsu vocatiui cassus. q. moyses vocasset deū ꝑ illa tria noīa ipz ozādo: iz itelligēda fuit i sensu accusatui cal⁹: sic vt itelligať deū clamasse seu legisse coraz moyse oīa dīa noīa q̄ b ꝓtinēt tā substātia q̄s adiectia i q̄b⁹ vie dñi supradicte declarāť. vñ hebraica ꝟitas sic hz i b̄ loco: t trāsiuit dns coram eo

☞ ram eo

ram eo.ꝛ vocauit seu clamauit vl legit: Dñs ds. ℞bū.n. qꝫ ꝑ
pōit qōlibet istoꝝ triū significat idistincte.ſ. vocare legere vel
clamare ſic.ē.cū ꝺr ꝑce.ca. Et vocabo ī noie dñi cozā te. qōli
ber illoꝝ triū intelligit. vñ em ꝛ idē ℞bū pōit ꝑ et ibi. vñ ꝛ ꝑ
cū ꝺr: Et trāſiuit dns. implet illud qꝫ ꝓmiserat: Ego transire
faciā ꝛc. in illa em ſpecie gloriosa trāſeunte añ moysen repre-
sentabat ꝺe ꝫ eſt ſūmū bonū increatū qꝫ ꝺ ꝺeſignat ꝙ facie
ꝛ etiā bonū creatū a ꝺeo in creaturis ꝙ diuinā ꝓuidentiā pro
cedens. vtrūq; em bonū ꝓdictū icludebat ī hoc quod dixit:
Ego trāſire faciā ꝛc. vt dictū ē: in ꝑ aūt qꝫ ſequit: Et vocauit
seu clamauit vel legit dns ꝺe ꝛc. iplet illd qꝫ ꝺe ꝓdixerat in
ꝑce.ca. Et vocabo seu clamabo vel legā nomē dñi ꝛc. eadem
em ℞ba ponunt vtrobiq; nisi ꝙ in ꝓmo loco illd ℞bū qꝫ ꝺr:
Vocabo vel legā ē futuri tpis: qꝛ ꝑ ꝓmittebat eē fiēdū: in ꝑ
aūt loco ponit ide ℞bū ꝑteriti tpis: qꝛ ꝑ adiplebat ꝓmissio-
nē ꝓdicta ī q̄ qdē clamatiōe seu electiōe diuini nois ꝺe oñdit
moysi vias suas: put ab ipo petierat. Circa qꝫ lz tenendū sit
ꝙ ista ꝓut sunt arcana ꝺei moysi tā ꝑ fidelissimo in tota do-
mo dñi fuerūt altioꝛi mō ꝺeclarata q̄ nra fragilitas capere pos-
sit: qꝛ trā ſm Aplm Roma. xv. Quecūq; ſcpta sunt ad nostrā
doctrinā ſcpta sūt: ſiſtendū videt circa singula ī hac clamatio
ne seu lectione nois diuini cōtenta ꝓut modul nr̄e fragilita
tis attingere valet vt idē ſensus trālis ſaltē plan aliqliē eluci
det. vñ notā dū ꝙ ī hac clamatiōe seu lectione ꝓmo ponit no-
men ꝓpriū diuinū: ꝛ ꝑ cū ꝺr: Dñs ī cui loco ē ī hebꝛeo nomē
tetragrāmatō qꝫ ꝓprie ſignificat infinitatē diuini esse quam
Damascen pelagū ſube ifinite noīat: in q̄ ifinitate fundant
ceꝛa attributa diuina: ꝓut. ē. ī addi. ſup Exo. iij. ca. ar. v. tra-
ctanꝁ. ſcḋo ℞o loco repetiꝁ idē nomē ad denotandū oīpoten-
tiā diuinā qꝫ fundat ī esse diuino ſm qꝫ eſt infinitū: ꝓut in
ꝓdicta addi. ar. xij. hꝛ. Per ꝑ aūt qꝫ ſequit: Deꝰ: intelligitur
ꝙ ille dns ꝓdict ſua bonitate ꝓfecta hz ꝓuidētiā vniuersalē
ꝺe reb: vñ Dion. xij. ca. de diuinis noīb. Deꝰ ē q̄ videt oīa
ꝓuidētia ꝛ bonitate ꝓfecta: q̄ quidē ꝓuidētia ꝓcipue cōſiſtit
in miserationib diuinis erga creaturas: vñ in ꝓs. Miseratio-
nes eius ſup oīa opa eī. Oīpotētia ℞o diuina ꝓut ecclia
ī collecta cātat parcēdo maxīe ī miserādo manifestaꝁ: ī ideo
illa que sequunꝁ que ꝓtinēt ad vias dñi oñēdas maxīe et ꝓ-
cipue tēdūt ad misericordiā: in quib tñ semp saluaꝛ rō iusti-
cie seu veritatis: qꝫ sic ptz. ꝑ ē em qꝫ ꝺr: Misericors ītelligit
ꝺe: ꝓut regit vniuersū ſm suā misericordiā absolute sūptaz
que creationē rex Icludit in q̄ rō ꝺiuine miſeꝺie relucet inquā
tū res de nō esse in esse ꝓducit ꝙ soli ꝺeo cōpetit: ꝛ ē ꝓm mo
dus diuine miſeꝺie erga creaturas ī ordīe nature: in q̄ ꝺdem
miseratiōe saluaꝁ etiā rō ℞itat seu instīcie: inquātū sic ꝺe res
in esse ꝓducit: ſcḋm qꝫ cōuenit diuine sapie ꝛ bonitati: ꝓout
in. j. par. q. xxj. arti. iiij. in cor. q. Sequit ī lra nra ꝛ clemens:
vbi ī ℞itate hebꝛaica hꝛ: Gratuit seu gratificus. nomen em
adiectiuū qꝫ in ꝑ loco ponit a nullo alio ꝺeriuaꝁ nisi a nosse
grā gratificāre: ꝙ qꝫ ītelligit qꝫ supra naturā quā ꝺe creat
q̄ꝫ infundit seu ꝺat grām supaddītā nature: ꝛ ꝑ siue intelli
gat ꝺe grā ꝙ quaz ꝑticipatio diuine ſiſtitudis ē ī creatura que
ꝺr grā gratū facies: ſiue ꝺe alijs gratijs que gratꝫ ꝺanf a deo
ꝑ̄is creaturis. ꝙ vtrāq; em ꝺe mouet seu gubernat creaturā
rōnalē ſm ꝙpositū siue volūtat: in q̄ etiā saluaꝁ rō miſeꝺie et
℞itat mō ꝓdicto. Per ꝑ aūt qꝫ ſequit: Patiēs: ꝛ ī alijs lo-
cis: lōganim: videt quidā effect ītelligend diuine miserati
onis circa creaturas rōnales ꝺelinquētes a via saluꝁ quarū
defect qñq; dissimilat vt pñle locꝺeꝁ. vñ Sap. xj. Dissimilās
petā hoīn ꝓpt pniam: cui exēplū hꝛ. ē. Hen. vj. vbi in ꝓma
etate diluuio ꝓdēnata ꝺe ꝓcessit dilationē pene p. cxx. ānos
vt spaciū po ſint hꝛe pnle: in q̄ ſic miseratio diuia relucet pe-
nas differēdo: ſic eī iustīcia manifestaꝁ penas ī penitētib in
ferēdo: ꝑ ꝑ aūt qꝫ ſequit: Et multe miſeꝺie: ītelligit ꝙ ꝺeus
multiphariē multisq; modis creaturis rōnabilib suā impen
dit misericordiā. Deꝰ em qñq; relevat miserias hoīm nō intu
itu meritoꝝ vel ꝺemeritoꝝ: ſz solū intuitu tribulatiōis seu op
ꝑssionis qs patiunꝁ: in q̄ videt q̄dmō hꝛe se erga hoies ſic
ille q̄ miserijs alioꝝ cōpatiꝁ: vt cū ꝺr in ꝓs. Vidit cū tribu
larenꝁ ꝛc. ꝛ sic ī multꝁ alijs in q̄b nulla exꝑmit rō q̄re ꝺeꝰ ta
lib miserek nisi sola tribulatio ꝛ afflictio miseroꝝ. Qñq; etiā
relevat miserias seu defectꝰ hoīm ñ intuitu meritoꝝ ſz ꝺemeri
toꝝ: nec etiā afflictiōis seu tribulatiōis: ſz tm ex sola ītuita ꝺi
uia volūtate: cuiꝰ exēplū hꝛ ī Pau. Actꝝ. ix. ꝺ q̄ nulla rō mise
ratōis ꝺiuie ex ꝑte meritoꝝ erga eū assīgnī pōt: cū nulla meri
ta ī eo ꝑceſſerūt: imo ꝺemerita: ſic ipe testaꝁ. j. Thim. j. Blas-
phem fui ꝛ ꝑsecutor. ꝛc. nec etiā ex ꝑ affligebaꝁ seu tribulaba
turꝫ potꝁ alios afflīgebat ꝛ oppmebat: vt Actꝝ. c. ꝓallega.

iō de ipo dicebat. j. ad Coꝝ. xv. Hꝛa ꝺei sū id qꝫ sū. Exꝑ essi
qꝫ alibi ꝺicit: Quia ig̃ās feci ī incredulitate mea: iō miseri
cordiā ꝓsecut sū: nō hꝛ q̄ ꝺe ex suis meritꝰ mifestꝁ eēt sui: ſz qz
sua ꝺemerita nō essent sic grauia vt sī ex certa malicia peccas
set. Q̄ñq; aūt relevat miserias ꝛ ꝺefectꝰ hoīm inquātū sunt
aliquib iustis viris cōiuncti ne forte eraꝺicenꝁ cū malis: vt
ptz. ſ. Hen. xviij. ꝺe sodomitis vbi ꝺe cōcessit abꝛae q sī fo
rte inuenirenꝁ ibi ꝺecē iusti ꝙ ꝑceret seu toleraret pctā alioꝝ.
Q̄ñq; ℞o misereꝁ ꝺe fidelib pctōrib ne ꝺeꝁ infidelib oc
casio blasphēmā ꝺi seu ꝺetrahendi ꝺe ꝺiuia oīpotētia: ſic. j.
Mu. xiiij. Moyses ꝺeꝑcās ꝙ populo quē volebat ꝺe ꝺelere
ꝓpt pctā eoꝝ ꝺicebat: Et ꝺicēt. ſ. gētes: qꝛ nō potuit. ſ. ꝺns
introducere in trā ꝙ iurauerat: iꝺcirco occiꝺit eos in soli-
tudine: vñ ꝺeꝑcationi moysi ꝺe rñdit: Dimisi ſm ℞bū tuū:
iꝺcirco ꝓs. in plurib locis ad ꝛpetrāꝺā diuinā miſeꝺiam
nullā aliā rōnē allegat: Me forte ꝺicāt gētes vbi ē ꝺeꝰ eoꝝ
ꝛ hmōi. Aliqñ ℞o ꝺe ꝓpiciaꝁ multitudini ꝺelinquēti ꝓpt
vnū iustū ꝙ ex ꝛelo iustīcie ꝛ bonoꝝ ꝺiuini ferueꝛ ilurgit
in vindictā maloꝝ: ſic. j. Mu. xxv. ꝺe phinees legiꝁ: Auertit
irā meā a filijs israel ꝛc. Aliqñ vero ꝛ frequēter ꝺeꝰ miserek
hoīb aſpiciens coꝝ fragilitatē ꝛ ꝓnitatē ad inclinationem
fomitis pctī sibi ꝺeꝑditaꝁ: vñ ꝓs. cū ꝺixisset: Quō mi
sereꝁ pr̄ filioꝝ ꝛc. ꝺiungit: reꝺdens rōnem: Qñ ipe ꝙgno-
scit figmentū nr̄m: ꝛ qz isti modi miserēꝺi sunt multi et quasi
nobis inūerabiles: iō sūmarie ꝙcludit ꝺ. Et multe miſeꝺie:
vñ Dauid. ij. Reg. xxiij. ꝺicebat: Jncidā in manu ꝺñi. multe
em sunt miserationes eī q. ꝺ. miserationes eī sunt plures q̄
nos possum cogitare: huic aūt qꝫ ꝺr: Et multe miſericordie
ꝺiungit: ꝛ verā: qz in oīb ꝓdictis que ꝓtinēt ad ꝺiuinam
misericordiā saluaꝁ rō ꝺiuine veritatis ꝛ iustīcie inquantū
sic misereꝁ ſm ꝙ cōuenit ꝺiuine sapie et bonitati: ꝓut in. j.
par. q. xxj. ar. iiij. in cor. q. ſequit: Qui custoꝺit misericordiā
in milia: ꝑ est qz ꝺiuina miſeꝺia tāte latitudis est vt se exten
ꝺat ad ꝺeſcēꝺentes vſq; ad lōgiſſimā ſucceſſionē: qz cū ꝺicit:
mille accipiꝁ numꝰ ꝺeterminatꝰ. ꝙ indeēminato: ꝛ ꝑ ptz. j.
Reg. xxvj. vbi ꝺr: Mēor ero pa. ꝛc. ꝛ loq̄t ibi ꝺ tpib nouiſſi
mis q̄ sūt valde ꝺistātia a tpib patz: ītelligiꝁ tñ talꝰ miſeꝺia
erga illos q̄ ñ ponūt obiceꝺ iz ꝓfiēt pcā sua: vt ibidē hꝛ. Si eꝁ
ꝺicaꝁ q̄ iste modꝰ miserēꝺi pōt icludi ꝑ illa clausula genera-
li q̄ hꝛ ꝺmediate añ. ſ. Et multe miſeꝺie: ꝛ iō ſi optebat vt ꝙ se
singularīꝁ ponereꝁ. Ad ꝑ ꝺicendū ꝙ iste modꝰ eſt generalꝰ sic
ꝙ cōꝑhendit totū statū ve. te. cui pluries ꝺeꝰ misertꝰ ē ꝓpt
merita patrū: vt ptz ī anēte Leui. palle. ꝛ adhuc amplꝰ com
ꝑhendit statū no. te. in q̄ ꝺeꝰ misertꝰ ē generi hūano mittēdo
fil iū suū saluatoꝛē nr̄m ex recoꝛꝺatione miſeꝺie quā ꝑtibus
ꝓmiserat: vñ ℞go gloriosa in Catīcis ꝺe hac materia ꝺiꝨ. Re
coꝛꝺat misericordie sue sicut locutus est ad patres ꝛc. sequi
tur: Qui aufers iniquitatem scelera atq; peccata: in q̄ ostен
ditur ꝙ misericoꝛꝺia ꝺiuina se extenꝺit ad omnes modos
peccandi siue sit peccatū ꝑ infirmitatem quod ꝓprie po-
test ꝺici iniquitas: quia cōmittitur ex eo ꝙ appetitus inferi-
oꝛ superat superioꝛem: quod est manifeste contra equitatem
conditionis naturalis humane siue sit peccatū ex ꝓpria ma
licia quod intelligitur per hoc quod ꝺicitur: Et scelera. ꝺi-
ctio enim hic posita in hebꝛaico sepe significat peccatum ꝑ
ꝺitionis: extenꝺit se etiā ad peccatū per ignoꝛantiam cum ꝺi
citur: Atq; peccata: vnde. j. Leui. iiij. Anima que peccauit
per ignoꝛantiam: licet em ꝺicta tria vocabula quandoq; su-
mantur large vnū ꝓ reliquo: ꝓꝓrie tamen ꝺicta habent
ꝓdictas significationes iuxta hebꝛaicam veritatem. Seq̄-
tur in littera ſm translationem veram. Mullumq; innoxium
ꝺe relinquens: eaꝺē em verba ponunt hic: ꝛ Mume. xiiij. vbi
ꝺ hac materia tractaꝁ. ꝛ ē sens ꝙ ꝙ ī ꝑ ꝺicꝰ maxīe appeat ꝺi
uina miseꝺia: nō tñ totaliē ꝺiuia iustīcia ꝺimittit: qñq;. n. nō
totam penā relaxat: sed penā eternā in tpalē cōmutat: vt. ij.
Reg. ꝛ sic ille cui ꝺimittit culpā nō reliquiꝁ totaliē innoxiꝰ.
qñq; ℞o etiā culpā ꝛ penā relaxat: ꝑ faꝁ ꝓpt ꝺilectionē quā
tñ ipe misericoꝛꝺiꝁ iſuꝺit: vt ptz ꝺe magꝺalena: Lu. vij. Di
mittuꝁ ei pec. mul. penas etiā qñq; relaxat nō totaliē eas re
mittēꝺo ſz reꝺꝺēꝺo iniqtat patꝝ filijs ac nepotib: vt sic pe
ne quoꝛunꝺam alleuientur per penas alioꝛum ab eis ꝺescen
ꝺentium in quibus anteceſſoꝛes puniuntur vſq; ad tot gene
rationes in quibus alij homines viꝺent succeꝺentes suos.
et ideo subꝺit: Qui reꝺꝺit iniquitatem patrum filijs et ne-
potibus ꝛc. In tot enim generationes contingit ꝓgenito-
res noticiam habere ꝺescendentium. sequiꝁ: Festinuſq; moy
ses curuatus est et aꝺorans ait: Circa quod notanꝺum ꝙ cū
ꝺominus moyſi vias suas reveꝛaret moꝺo ꝓdicto nō cur-

natus nec ꝓnus sed stans legiꝁ fuiſſe: ſic ꝺictū fuit ꝓi. Stetit moyses cozā eo. mos em erat inter eos audire ꝺoctrinam
seu legē ꝺiuinā stantes. vñ. ſ. xx. ca. in ꝺatiōe legis ꝺr: Stetit
ꝙ ppls. ſilr ꝛ Eſdre. viij. hꝛ: ꝙ cū apuiſſet Eſdras libꝝ ꝺñi
ad legendū ppl̄o stetit oīs ppls: ſed lectione seu ꝓclamatiōe
ꝺiuia finita: ꝓ quā moyses vias ꝺñi sibi mō ꝓdicto reuelatas
ꝺidicit seu ꝓcpit: merito festin ex feruēti ꝺeuotiōe curuatꝰ
est in terrā reputans se puluerē ſic abꝛaā. Hen. xviij. respectu
tāte misericordie sibi reveꝛlate in q̄ curuatione nō imemoꝛ cha
ritatis ꝓximoꝝ q̄z curā hēbat q̄ hmōi miserationib maxime
indigebant adoꝛās ait: Si inueni grām in cōſpectu tuo ꝛc. et
est ſensus ꝙ licet ꝓpter ꝺuriciā ꝑpli ꝺixisses. ſ. Exoꝺ. xxxiij.
Mō ascēꝺā in medio tui: qz ppls ꝺure ceruicis est ne forte ꝛc.
tanta tñ est excellentia tue miſeꝺie ꝙ te solo indigemus ꝺu-
ctoꝛe vt auferas iniqtates nr̄as atq; pctā: ad q̄ sum maxime
ꝓpi: nō em angelus posset ꝑ facere: vt. ſ. Exo. xxxiij. Noscꝝ
possideas. i. tanq̄ ꝓpriā hereꝺitaꝺ immobiliter nos habeaſ.
vñ lz in ꝑce. ca. iā fuiſſet sibi cōcessum ꝙ ꝺe graꝺecꝰ cuz eis
cū sibi fuit rūsum. Et istꝺ verbū qꝫ locutus es faciā. iteruz tū
ꝑ iſm petit sub alia rōne. ſ. qz ꝺure cernicis est ꝛ auferas ꝛc.
Et notanꝺū ꝙ moyses nō fecit mentionē nisi ꝺe ꝺuobus mo
ꝺis peccāꝺi. ſ. ꝺe iniqtate ꝛ pctō: nō aūt ꝺe scelere: licet ꝺeꝰ ꝺe
tribus fecerit mentionē ꝺ. Auferam iniquitatē ꝛ scelera atq;
pctā: qꝺ cōcoꝛꝺat ꝑꝺictis. Mā cū scel ꝓpe sumptū sit pecca-
tū ꝓmissū ex certa malicia vt ꝺictū est: qꝺ ꝓtinet ad sūmū mo
ꝺū peccāꝺi. moyses ꝺe eo nō fecit mentionē: tū qz viꝺereꝁ ma
gna auꝺacia: tū ne ppl̄m viꝺereꝁ tāte ꝺure ceruicis eſtiāre vt
cū ad peccatū sceleris ꝓnū iuꝺicaſſet. Huic aūt ſnie ſm quaz
tenet ꝙ illa ℞ba ꝺiuinas miserationes exꝑmentia. ſ. cum ꝺr:
Dñs ꝺeus misericoꝛs ꝛ clemens ꝛc. Nō sunt ℞ba moysi ozan
tis: ſz ꝺei notificantis vias suas moysi: cōsonat qꝫ legiꝁ infra
Mume. xiiij. vbi moyses ozans ꝺeū. ꝙ ꝑpl̄o ꝺicebat. Magnifi
ceꝁ ꝙ fortituꝺo ꝺñi sic locut es ꝺ. Dns patiēs ꝛ multe miseri
coꝛꝺie: auferēs iniqtatē. put ibidē ꝺeclarabiꝁ: ꝓsonat etiā ꝑ-
ꝺicte ſnie illd ꝓs. vbi ꝺr: Notas feꝰ moysi ꝺns vias suas. in
q̄ ꝺaꝁ ītelligi ꝙ sic filijs isrl ꝺe notificauit volūtates suas. i.
volūtates ꝑcepti ꝛ ꝓhibitionis. ꝛ ꝑ ī lege ꝺata ꝙ moysen. ꝓ-
cepta em ꝛ ꝓhibitiones hmōi: volūtates ꝺei ꝺicunt: vt in pri
mo ſniaꝝ ꝺist. xlv. ca. vij. sic vias suas notificauit moysi. que
aūt sunt ille vie statim subiūgit ꝺ. Miseratoꝛ ꝛ miſericoꝛs ꝺo-
min: lōganimis ꝛ multū miſericoꝛs: q̄ sūt ℞ba sat cōſoꝛmia
ꝓdictis. Cōcoꝛꝺat aūt ꝓdicte ſnie ꝙ ꝓiarche seu scti q̄ fuerꝫ
añ moysen nō ꝺicunꝁ. ꝓclamaſſe miſericoꝛꝺias ꝺñi etiā ī casu
in q̄ multū viꝺebanꝁ reꝛi: vt. ē. Hen. xviij. Cū abꝛaā inceꝺe-
sisset ꝓ sodomitis nō legiꝁ iploraſſe miſeꝺias ꝺiuinas sed eī
iustīciā ꝺicens: Absit a te vt rē hāc facias: ꝛ occiꝺas iustū cū
ꝑꝺo: q̄ iꝺicas oēm terrā ꝛc. Jn q̄ manifeste ꝓclamabat iusti
ciā ꝺiuinā. nō aūt ꝺei misericoꝛꝺiā cui rō viꝺeꝁ esse: qz hmōi
vie ꝺñi oñꝺētes ipi miserationes ꝑ fuerunt notificari ipsi
moysi q̄ꝫ alicui alteri. ꝛ iō ꝓs. ꝺ. Notas fecit vias suas moy
si: vt ꝺictū est. ē. nō aūt ꝑib: ſic nec etiā nomē ꝺñi magnum
nō ꝑib ſz moysi fuit notificatū: vt. ē. Exo. vj. Nomē meum
aꝺonai nō iꝺicaui eis. post moysen ℞o multi ſctoꝝ eiꝰ ꝺoctri
nā ſeq̄ntes leguꝁ iploraſſe ꝺiuinas miserationes: vt ptz ꝺe
Dauiꝺ: ꝺe Eccebia ꝛ ꝺaniel: ꝛ multis alijs. Querere autem
rōnem iſtiꝰ ꝺifferentie foꝛte esſet ſcrutari maiestatē: cū ꝺeus ꝺi
stribuat ꝺona ꝛ reveꝛlationes suas. put vult: sed salua semp
secretoꝝ reverentia. ꝙ moꝺulo fragilitatis nr̄e posset rō assi
gnari. ℞o ꝙ sciēꝺū ꝙ misericoꝛꝺia viꝺeꝁ ꝓportare aliāꝺ qꝫ
ꝺeo nō cōperit: ꝑtim apuꝺ illos ꝙ minꝰ bñ sūt exercitati ꝺe
bis que ꝺe ꝺeo ꝺicunꝁ. miſericoꝛꝺia em viꝺeꝁ ꝓportare relaxa
tionē iustīcie: nō em ꝺr aliāꝺ miſereri eiꝰ cui ꝺat qꝫ sibi viꝺeꝁ.
relaxatio aūt iustīcie nullo mō viꝺeꝁ ꝺo ptinere ꝺ q̄ legitur:
Just ꝺns ī oībus vijs suis. Silr rectꝰ ꝛ absq; vlla iniquitate.
ꝛ iō in ꝓmoꝛꝺijs patrū ista nō fuerūt publicata ne ex ꝑ timoꝛ:
ꝺei fuiſſ ꝺiminueꝛeꝁ ꝓ ꝓfiꝺentiā relaxatiōis iustīcie ꝛ hmōi
sed tpe legis qñ tā magnꝰ ppls fuit aꝺunatꝰ ī cultu vni ꝺei
optebat ista publicari: tū vt regimen istiꝰ ꝙli q̄ꝺāmō ꝙticipa
reꝛ ꝙfectionē ꝺiuini regiminis in q̄ miſeꝺia nō cōtra iustīciam
exereceꝁ: sed aliquiꝺ supra iustīciā opaꝁ: vt in. j. ꝙte. q. xxj. ar.
iij. in respon. aꝺ. ij. ar. tū qz ꝺuricia istius populꝰ ꝛ eius magna
ꝓnitas aꝺ peccanꝺum maxime inꝺigebat multituꝺinem mi
serationū ꝺiuinarum: ꝛ q̄ moyses ꝺe hoc esset instructꝰ a ꝺo
vt freq̄nter ꝑ eis posset misericoꝛꝺias ꝺomini iploraꝛe. silr
ꝛ alij sancti qui moysi in regimine populi succeſſerunt: ꝓout
patet pluries in gestis eoꝝ. Sequiꝁ in lra: Respondit ꝺomi-
nus: Ego inꝺo pactū viꝺentib cūctis signa faciam ꝛc. Cir-
ca qꝫ attenꝺenꝺum ꝙ ꝺns nō rñꝺit aꝺ petitionē factā ꝙ moy

sen ꝺicentē: Obsecro vt graꝺiaris nobiscū: qz iam ꝑ sibi fue
rat cōcessum: vt ꝺictū est in ꝓceꝺen. ca. sed aꝺ hoc quoꝺ ꝺixe
rat moyses in petitionē seu oꝛone sua: Et auferas iniqtates
nostras: noscꝝ possideas. ꝛ est rō ꝙ ꝺeus cōcessit moysi ꝙ nō
solū se haberet erga ꝓlm misericoꝛꝺē ꝛ piū ꝛc. put vie ꝺñi
explicite requirunt: sed etiā cū ꝺoc viꝺentibus cūctis signa
faceret que nunq̄ sunt viſa super terrā. ꝙ que q̄ꝺē signa terri
bilia ppl̄s ꝺeberet retrahi a pctō. ꝛ sic ꝺupl̄r ꝺeus se obtulit
aꝺ iuuanꝺū ꝓlm. vno mō auferēꝺo iniqtates ꝛc. ꝙ loco et
tpe q̄s vie ꝺñi supraꝺicte requirūt. alio mō aꝺ faciēꝺū terri
bilia in conſpectu ppl̄i vt ab erroꝛe retraheꝛent. que aūt sint
illa signa ꝺeclarat in postill. ꝓeterꝫnū ꝺe q̄ ꝓpie agiꝁ ī hoc
loco. ſ. ꝙ ex facie moysi cum ꝺesceꝺisset ꝺe mōte ꝓceꝺebant
raꝺij miri ſplēꝺoris in altū aꝺ moꝺū cornuū qꝫ non legitur
ꝺe aliquo alio patriarchaꝝ seu ꝓphetaꝝ. ꝛ ꝺe hoc viꝺeꝁ in-
telligenꝺū qꝫ ſequetur in lra. ſ. Ut cernat ppls in cuius me
ꝺio es opꝰ ꝺñi terribile quoꝺ factur ſuz tecum. ſ. in persona
tua. ꝙ hoc aūt signū singulariſſimū qꝫ apl̄s vocat gloziam
vultus moysi. ij. Coꝝ. iij. ſignificabat ſm glo. ibiꝺē ꝙ moy-
ses clare viꝺebat iꝺ aꝺ quoꝺ illi non possent accēꝺere: nam
Ecci. viij. Sapīa hoīs lucet in vultu eius: vñ. ꝓbabile vide-
tur ꝙ hoc singulare habuit moyses ꝙ visionē ꝺiuine eēntie
ſm quā ex lumine aīe in faciē vbi maxime noticia viget hu-
mana raꝺij illi ſplēꝺiꝺi reꝺūꝺabant. si aūt teneaꝁ ꝙ ꝓtunc
nō viꝺit ꝺeū: ꝺicenꝺū tñ viꝺeꝁ ꝙ fuit ibiꝺē ex consoꝛtio ꝺiui
no intantū ꝺisposit aꝺ ꝑ ꝙ ꝑdictū signū mirifſimū ī eo ap-
paruit: qꝺ aꝺ vtilitatē ꝑpli ſpūalem cedebat. ſ. aꝺ retractio
nem eoꝝ a pctō. habebant em eum in maioꝛi reverentia ꝛ
obeꝺientia: vnde sequiꝁ: Videntes aūt Aaron ꝛ filij israel
comutā moysi faciē timueruntꝫ ꝓpoꝛe accēꝺere.

Replica coꝛrectoꝛij ꝺ Burgeñ. Jtē Burgeñ. con/
tinuans sua ꝺigresſione circa ca. xxxiiij. ingreꝺiꝁ ꝓlictū aꝺ moꝺū ꝺismaelis: nō mō ꝺ postill. ſz et ꝺ
oēs coꝛrūpens nr̄am trāſlationē ꝛ ꝺicēs eē ꝺiuina clamatio
nem vl reꝛlationē in nōiatiuo casu cum ꝺr: Ñnatoꝛ ꝺñe ꝺeus
miſericoꝛs ꝛ clemens ꝛc. cū tū ꝛ lra nra ꝛ oēs catholici expo
sitoꝛes ꝺicāt illā esse oꝛonem moysi in vocatiuo: qꝛ ꝑ ꝓdica
ta ꝺiuina sequiꝁ: Qui custoꝺis miſeꝺiam in milia: q̄ aufers
iniqtatem: nullus aꝑuꝺ te ꝙ se innocens ē. ꝛ cetera q̄ sequū
tur: q̄ oīa sonant in vocatiuo casu ꝛ casa ꝙsona: nō in nōiati
uo casu ꝛ tertia ꝙsona. Et mirāꝺū bñ est ꝺe ꝑ Scne. ꝙ hic
nitiꝛ ꝺeclinare nomē ꝺñi tetragrāmaton ꝛ ꝺicere ipm hic
esse nōiatiui casus cū supra circa. ca. iij. ꝺixit ipm ineffabile
nō bũane sed ꝺiuine impositionis: nec cōcretū nec abstractū
nec absolutū nec respectiuū: q̄ ibiꝺē satis late tractaꝁ et re/
tractaꝁ: ideo hic nō repeto ꝺimittēs hic per Burgeñ. ꝺicta
tanq̄ ficta ꝛ aliena: ꝑsertim qz ꝓꝺicata ꝺiuia subalia sicut
ꝺeus ꝛc. ꝺicit significare vias ꝺñi q̄s ꝺeus moysi oñꝺit: nam
cum vie ꝺñi sint respectus aꝺ extra ꝛ nō nisi quanꝺā sue vir
tutis imitationem significant ꝓꝺicata ꝑfectionalia maxi
me substātialia: sicut Burgeñ. ꝺicit tetragrāmaton vias ꝺo
mini significare nō potest. ꝺeo enī non sunt assignāꝺe vie ꝙ
quas ipe incedat ſm ꝺeitatē que vbiq; est nisi ꝑ extrinsecū
respectum: vt ille ꝺicantur vie ꝺei: in quibus nos oporteat
ambulare et placere ꝺeo vt ꝺei imitatoꝛes in ꝺilectione am/
bulāteꝛ: vt si velim aꝺ ꝺeū ꝙuenire oporteꝺ ꝙgreꝺi ꝙ viā man
ꝺatoꝝ ꝺi. ꝛ he ſunt vie q̄s ꝺns oñꝺit moysi renouās tabulā ꝑ
ceptoꝝ: nec alias vias moyses ꝑ petijt nisi illas ꝓi ꝺatas
reformari quatenus ppls qui ꝙ ꝑtm vitiuli aꝺ illis vijs ꝺe/
clinaneꝛat aꝺ casꝺē reꝺuceꝛeꝁ: vñ ꝺicit: Oſtenꝺe mihi viam
tuā. ꝛ rñꝺit ꝺns: Facies mea ꝓcedat te: ſm btm Greg. Per
faciē vnuſquiſq; cognoſcitur: per faciem igitur ꝺei ipſius co
gnitio ꝺenotaꝁ. q. ꝺ. ꝺns reſpoꝺenꝺo moysi: Tu petis tibi
oſtendi viam: cognoſce me: ꝛ cognoſcendo ꝺilige. hec est em
via in qua vniuerſa lex pendet et ꝓphete. ſ. in cognitione et
ꝺilectione ꝺei ꝙ ꝙ faciē ipi ꝺesignatur. Confirmationes q̄s
Burgeñ. aꝺꝺucit ꝑ intentione sua modicū valent: nō ꝓma
ꝺe. xiiij. ca. Rum. quia lra male ꝛ extorte exponit: viꝺe ibi
postil. et male aꝺꝺucit: qz ibi ſcribiꝁ: nō sic ꝺixisti ꝙ ſic inraſti
In tota aūt ſacra ſcriptura nō repitur ꝺeū iurasse illa ꝙ ibi
ſequunꝁ. ſ. ꝺns ꝺeus ꝛc. nec optuit cū ꝺoctrinā viaꝝ suarum
iuramento ꝓbare ſi ꝺoctrina est vt Burgeñ. vult. Juramē-
ta em ꝺei solū in cōicatiōib ꝛ ꝓmissionib interponi consue
uerūt. nec ſeꝺa ꝓfirmatio ē aꝺ ꝓpositū: Vie em ꝺñi notifica
te moysi ꝛ volūtates eiꝰ sūt ꝓcepta ꝺata moysi ꝙ ꝙli directi
one: nec mgr ſniaꝝ quē ꝑ allegat: ita expōit hos ℞sus ꝓs.
Quasi vie ꝺñi sint ꝺnatoꝛ ꝺns patiēs ꝛ miſericoꝛs: ſz potiꝰ
ꝺistīguit ℞sū seq̄ntē a ℞su ꝓceꝺēte: nec illō bui⁹ ſnie Burg.

concordat qđ de patribus añ moysen allegat: quasi ꝑmũ reuelata sit moysi de misericordia ⁊ nulli añ eum nota. Nam a ꝓncipio Cain cũ sciret dei misericordiã de ea desp̃auit đ. Maior est iniquitas mea q̃ vt veniã merear. Heb. iiij. Rũquid noe fuerit grãm cozã deo. ibidẽ. vij. Rũqđ effect⁹ misericordie dei fuit post exercitiũ seuerissime iusticie ꝓ diluuiũ statuere fed⁹ cũ homĩe ⁊ dare signũ federis: vt ptz ibidẽ. ix. ca. ⁊ in alijs effect⁹ misericordie añ tpa moysi erãt notissimi: qđ deus multa bona cõtulit hoĩb⁹ ꝓter merita: imo vltra ⁊ puniuit citra: siccz ꝑmissa facta abrahe: isa. et ia. sup misericordia ꝓncipaliter fuerũt fundata: nũqđ ⁊ misericordie ⁊ miserationis op⁹ excellentissimũ fuit eductio filioꝝ isrl de egypto ⁊ ptinẽtia ad eã. ⁊ cõcz in Heb. ante moysen non ita cõis mentio fiat de misericordia ꝺi sic ī Exo. ⁊ infra hoc nõ est ideo. qz misericordia ei⁹ fuerit ignota: sed ideo quia cultus vnius dei fuit valde restrictus: siccz nõ fuit nisi in vna familia: puta in domo abrae post ysaac: deinde iacob. tempore autem moysi quia erat in gente magna euidẽtioꝝ facta est dei misericordia et eius effectus ⁊ exercitium: quia peccatum post datam legem plus abundauit: vt ꝺ. apostolus: ideo misericordia fuit magis necessaria. nec añ petũ virtuli nomẽ misericordie moysi fuit adeo cõe sicꝺ⁹. ⁊ ad illũ ītellectuz rẽdit rõ Burgẽ. quã reddit finaliter ꝓ⁹ suã exterã digressionẽ.

¶ Ad hec Sepate apꝺ vos Ca. XXXV ⁊c. Orige. Alia lra. Sumite a vobis ipis redẽptionẽ dño. Dis qui concepit corde offerat initia dño. Nõ vult moyses vt aliqđ offeras deo qđ cẽre est. A vobis ipis inqt sumite: ⁊ initia offerte dño: put vnusqsqz corde concepit auꝝ argentũ ⁊c. Spũale lex auꝝ requirit ad tabernaculum ⁊ alias materias quas intra nos habemus: et de nobis ꝓferre possum⁹. Dicit enim scriptura: qz ꝓpe est verbum in ore tuo ⁊ in corde tuo. Quia si confessus fueris dñm ihesum: ⁊ credideris in corde tuo qđ dñs illũ suscitauit a mortuis saluus eris. Si ¶ crediderit ī corde tuo: cor tuũ ⁊ sensus tuꝰ auꝝ optimũ est. Obtulisti ¶ auꝝ ad tabernaculũ fidẽ cordis tui. Si cõfessus fuerit sermonẽ cõfessionis: argentũ: hec intra te sunt: hec etiã si nudus sis habere potes. Sed ⁊ qđ addit: vnusqsqz sicut cõcepit corde: huc respicit. Non em̃ poteris aliquid de sensu tuo offerre deo vel de verbo: nisi ꝓius q̃ scripta sunt corde cõceperis: nisi intẽtus fueris ⁊ diligenter audieris: non potest auꝝ tuũ ꝑbatũ esse: nec argẽtũ. Ps. 11. Requirit em̃ vt ꝑbatũ sit. Unde eloquia dñi eloq̃a casta: argẽtũ igne ꝑbatum. ter. pur sep. Si ¶ q̃ scꝑa sunt corde conceperis erit aurum tuum. i. sensus ꝑbatũ: ⁊ argentũ tuũ. i. fmo tuus ꝑbatũ. ¶ Orige. Nostis qui diuinis mysterijs interesse consueuistis: quõ cum suscepistis corpus dñi cũ cautela ⁊ veneratione seruastis. Re ex eo parum quid decidat. Si cñ decidat reos vos creditis: et recte creditis: quõ putatis minoris esse piaculi verbum dei neglerisse q̃m corpus. Initia ¶ inbenk offerre. i. ꝓmitias. Qui offert qđ primũ est necessario habet ipe qđ reliquũ ẽ: vide q̃tũ optet hunc abũdare auro vel argento ⁊ reliq̃s oĩbus que iubenk: vt et dño offeram⁹: ⁊ nobis supsint. Primo em̃ sensus meus ꝺz intelligere deũ: ⁊ ipi offerre ꝓmitias intellectus sui: vt reliqua cõsequẽter agnoscat: hoc ⁊ sermo faciat. hec oĩa ¶ in nobis sunt faciant. b ¶ Dis voluntarius ⁊c. Orige. Alia lra. Unusquisqz vr̃m inqt sicut corde cõcepit offerat initia dño. Quero q̃ sũt initia auri vel ꝓmitie argẽti. Quõ aũt de bysso cocco ⁊ purpura videnk cõseruari: ꝓmitie aut quõ sic corde cõcepit ꝺsqz offerri. Sunt qui ꝺcipiũt corde ¶ lecta sũt. Sunt ¶ oĩno nõ cõcipiunt intẽti opib⁹ seculi: aut suppurationibus lucri. Mulieres tñ garriũt: fabulis ꝑstrepunt: nec sunt esse silentiũ: de infantibus suis: aut ꝺ lana: aut de necessarijs cogitant. discunt circuire domos: nõ solũ verbose sz curiose loq̃ntes ¶ nõ optet. Quõ ¶ cõcipiunt: Nõ cõcipit corde nisi qui vacat corde: mente liber ⁊ tot⁹ intentus: aliter nõ pot deo offerre. Justũ est aũt vt in tẽplo dñi inueniat quisqz bre portionẽ suã. Non em̃ latet dñm quisqz ꝺd offerat. Quã gloriosum est tibi: si dicaꝝ in tẽplo dñi auꝝ istud ¶ arca testamenti tegit: illius est. argentũ ¶ bases ⁊ colũne sunt: illi⁹ ẽ: es de quo anuli ⁊ labrũ ⁊ quedã colũnaꝝ facte sunt: vel lapides humerales ⁊ logij: vel purpura qua ornak pontifex: ⁊ cocc⁹ illi⁹ est. et cetera queqz ꝑ singula. Ex indecoꝝ q̃m miserꝝ: si dominus visitans tabernaculũ nihil muneris tui inueniat: nihil a te oblatũ cognoscat. Sic indeotus: sic infidelis viristi: vt nihil memorie tue in tẽplo dñi posueris. Sicut em̃ ꝓceps huius mũdi venit ad vnũquẽqz querens si inueniat ¶q̃ de actibus suis in nobis: ⁊ si inuenerit nos vendicat sibi. Ita si veniens dñs inueniat aliquid tuũ ī tabernaculo suo sibi te defendit et suum dicit.

cl Es. Orige. Pro fortitudine poni videt: puto etiã ꝑ voce accipi posse. Aliud est em̃ sermo: aliud vox. Sermo em̃ dicitur loquela rõne subnixa. Vox vero est: si latine: si grece dicat si eleuatius: si pressius. vñ: Fact⁹ sum velut es sonans: aut cymbalũ tiniẽs: Loqui ¶ linguis ⁊ interpari ex alia in aliã linguã eris oblatio est: necesse est em̃ habere oĩa tabernaculũ dñi: ⁊ nihil deesse in domo dei. Est igit eris oblatio vox que alteriꝰ sensum ī alteram linguã vertat. Sermo vero est qui sensum ꝓpiũ ꝓfert. Qia ¶ offerantur deo sensus sermo et vox.

d Hiacynthũ purpurã ⁊c. Orige. Videam⁹ cetera: hiacynthũ purpurã coccũ duplicatũ: ⁊ byssuz retortã: hic q̃ttuoꝝ elementoꝝ ex quib⁹ mundus constat: ⁊ corꝑ⁹ hũanũ tenẽt figuraz. i. aeris ignis: aque terre. Hiacynth⁹ ad aerẽ refertur qđ indicat ipe color Et cocc⁹ ad ignẽ: Purpura ad aquã qz de aquis accipit succũ. Byssus ad terrã de q̃ oritꝰ Dabem⁹ ¶ et nos omnia in nobis: qz ex his dño ꝓmitias iubemur offerre. Ideo dicit: Sumite ex vobis ipis: ⁊ afferetis ꝓmitias domino. e Coccũqz bis tin. ⁊c. Orige. Videamus q̃re coccus duplicat. Color iste ignis indicat elementũ ꝺ duplicem habet virtutẽ: vnã qua illuminat: aliã qua incendit. Hec ibi stoze raito est. Mystice q̃z ignis duplex est. Ignis enim in hoc seculo est ⁊ in futuro. Dicit dñs. Ignẽ veni mittere ī terrã. iste ignis illuminat. Dicet in futuro: Ite in ignẽ eternũ ⁊c. Ille ignis incendit. Dic aũt quẽ venit mittere illuminat oẽm hoiem ve. in hunc. m. habet tñ aliqđ quod incendat. vñ: Nõne cor nostrũ ardens erat in nobis: dum aperiret scripturas. Nescio aũt si ille ignis in futuro seculo ¶ incendit habeat aliquid qđ illuminet. Sed quõ offerre possumus istũ ignem duplicatum videamus: si doctores ⁊ struis tabernaculum. i. ecclesiam dei: ⁊ dicitur tibi: Ecce dedi verba mea in os tuum ignem. Si ergo docens et edificans ecclesiaz dei ĩrepes tñ: arguas: ⁊ castiges: et peccata populi exprobres. Nihil aũt consolationis ꝓferas de diuinis scripturis: nihil obscurum exp̃lanes: nihil intelligentie sacriotis aperias: obtulisti coccum sed non duplicatum. Ignis em̃ tuus incẽdit tantũmodo non illuminat. Item si docẽs mysteria legis aperias: arcana discutias: peccantem vero non arguas: negligentem non corripias: seueritatem discipline nõ teneas: coccum obtulisti sed non duplicatum. Ignis em̃ tantum tuus

Nico. de lyra

¶ Sic cõgregata. Remoto ꝺpedimento Ca. XXXV qđ supueneꝛat in adoratione vituli: hic ꝓr describitur executio de cõstructione tabernaculi: ⁊ primo repetit qđ. ꝛ. xxv. ca. dictũ est de materie ꝑpatione. secđo de artificũ electione. ibi: Dixitq̃ dñs. tertio agit de opis executione. in ꝓncipio se. ca. Circa ꝓmũ ꝓmittit repetitio de obseruatione sabbati: ne crederet q̃ infringi posset ꝓpter op⁹ tabernaculi. exponak sic. ꝛ. xvj. ⁊. xx. ꝓr repetit materie ꝑpatio. cũ ꝺ: Et ait moyses ⁊c. ⁊ patet expositio de bis q̃ dicta sunt supra illuminat non accendit: qui ergo recte offert et recte diuidit coccum offert duplicatum: vt cum scientie lumine ignicium seueritatis admisceat. ¶ Orige. Si quis digne ītelligat exitum hebreorum de egypto: ⁊ transitũ maris rubri: ⁊ oẽm viam que agitur ꝑ desertum: ⁊ singulas mãsiones castrorũ: vt eriam legem dei suscipiat scriptam nõ atramento: sz spiritum dei viui: ⁊ in bis intelligat augmenta virtutũ: ⁊ singula in se impleat potest qđ intelligẽtiã tabernaculi peruenire: de quo dicit Aplus: Tabernaculũ factum est ꝓmum ī quo erat candelabrum: ⁊ ꝓpositio panũ: quod dicit sancta. post velamentũ aũt ꝺm tabernaculum: qđ sancta sanctoꝝ: habes aureum thuribulũ. ⁊ arcam testamenti: ⁊ intra eam duas tabulas ⁊ manna: ⁊ virga aaron que frondeꝛat. Sed qđ addit: de quibus nõ est ꝺcendũ per singula. Quidaz ad illud tempus referunt quo hebꝛeis scribebat. Alijs videt q̃ pro magnitudine mysteriozum omne tempus ꝑsentis vite ad ꝺ neget esse idoneum. Sed moze suo aperit pauca ꝺ multis: vt clausum negligentibus sit. Inueniaꝝ aũt querentib⁹: et aperiatur pulsantibus. Unde rursum dicit: Non enim in manufacta sancta ingressus est iesus exemplaria verozũ: sed ipsuz celum: vt appareat nunc vultui dei ꝑ velamen. i. carnẽ suã. Quod ergo velamen interioris tabernaculi carnem christi interpretatus est: sancta aũt ipsa celum vel celos. christũ ꝺ pontificem qđ dicit introisse semel in sancta eterna redemptione inuenta. Ex bis paucis si quis intelligere nouit sensuz pauli: magnũ nobis intelligẽtie pelag⁹ pat. fecit. Dauid quoqz ait: Ingrediar in locuz tabernaculi admirabilis vsqz ad domum dei. Et alibi: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requiescet ī me s. t. Qui ingredit sine macula ⁊. o. iust. Non est istud tabernaculũ quod ꝑpheta desiderat ex pellibus ⁊ cortinis et operimentis cilicij ceteriscz nr̃i vsus materijs. Quõ aũt verũ est qz nõ habitet in hoc tabernaculo: nisi innocens manibus ⁊ mundo corde: cuz in materiali tabernaculo sepe habitauerũt sacerdotes pessimi: pestilentie filij ⁊ arca testamenti ab alloꝑbilis capta sit et detẽta: oportet ergo innocentẽ manibus ⁊ mundo corde esse habitatorem tabernaculi quod fixit deus ⁊ nõ homo. Dominus quoqz nõ vnũ tabernaculum sed plura: nec tẽporalia sz eterna memorat dicẽs: Ut cũ defeceritꝰ recipiant vos ī eterna tabernacula. Et aplus: Tabernaculũ vestrũ qđ de celo est suꝑindui cupiẽtes. Sequere ergo relicta terra ꝑpheticũ ⁊ apostolicum sensuz: ⁊ quod maius est christi verbum: vt tota mẽte ascendas in celum: ibicz eterni habitaculi vel tabernaculi magnificentiam queras: cuius figura ꝑ moysen adumbratur in terris. Cui dñs: Vide inquit oĩa facito ꝺm figurã que tibi in monte ostensa est. Jubeꝛ ergo vniuersus populus q̃libꝛ ꝑ viribus cõferẽs facere tabernaculũ: vt oẽs quodãmodo vnũ sint tabernaculum. collatio ꝺ nõ fit necessitate: sed ꝓuntate facies inquit sanctificationez: ⁊ inde videbor vobis. Dulcis ergo deus vt faciam⁹ ei sanctificationez. ꝓmittit enim. Quta si fecerim⁹ ei sanctificatiõez videbiꝭ nobis. Uñ apls: Dacẽ sequimini ⁊ sanctificatiõez sine q̃ nemo videbit deuz. Qui aũt sanctificat⁹ fuerit corꝑe ⁊ spũ ꝑ coꝺis ⁊ corꝑis puritatẽ: videbit deũ. Faciamus ¶ sanctificatiõe dño: ⁊ omẽs vnã: ⁊ singuli vnã. Omnes em̃ faciam⁹ vnã. i. ecclesiaz q̃ est sancta nõ bis maculã aut rugam: sz columnas. s. habeat ꝺctores ⁊ ministros suos de quib⁹ ꝺz. Petrus ⁊ iacobus ⁊ iohannes q̃ videbanꝰ colũne esse dextras nibil dederũt: ⁊ barnabe societatis. Jn tabernaculo colũne seris interiectis iũgunt. Jn ecclesijs doctores datis sibi dextris sociank. Sed colũne iste inargẽtate sunt ⁊ bases earum. Bine aũt bases colũnis singulis deputanꝰ vna q̃ caput ꝺz: et supponiꝰ: alia q̃ vere basis ꝺz: ⁊ colũne ꝓ fundamẽto subijcit. Iargẽtate sũt colũne que verbũ dei ꝑdicãt: ⁊ accipiãt ꝑ spiritũ sanctũ. Eloquia dñi e. ca. ar. i. ex. bi aũt ꝑdicatores bases bñt ꝓpheras. Sup fundamẽtũ em̃ aplox ⁊ ꝓphax ecclesiaz collocãt: q̃x testimonijs vtẽres fidẽ xpi ꝛfirmãt. Caput xo colũnax ẽ de q̃ dicit aplus. Caput viri xps. Per tẽtoria q̃ ansulis insita: et circulis suspẽsa ateꝛ inexa funib⁹ ad modũ coꝛtinax. rxviij. cubit⁹ in lõgũ: ⁊ ī latũ q̃ttuoꝛ cubit⁹ distẽdunt: habeẽ plebs credentiũ q̃ beꝛet ⁊ pendeꝛ in funib⁹ fidei. funis em̃ triplex nõ rũpit: q̃ ẽ fides trinitat⁹: ex q̃ pendet ⁊ sustineꝛ ecclia. rx. aũt ⁊ viij. cubit⁹ ī lõgũ distenk: ⁊. iiij. ī latũ atrij vni⁹ mẽsura: in q̃ lex inserta q̃ttuoꝛ euãgelijs signak. septenari⁹ enĩ legẽ significat: q̃ cũ q̃ttuoꝛ sociak: q̃ter septẽ. rxviij. fiũt. Decẽ sũt ꝺ atria vt integrũ ꝑfectiõis numeꝛ teneãt: ⁊ legꝭ decalogus significent. Jam xo hiacynthi ⁊ byssi ⁊ purpure spẽs: mlta et diuersa opa explicãt. Jnde tẽtoria. Jnde velũ exteri⁹ ⁊ interrius. Jnde tota sacerdotalis ⁊ pontificalis vestis auro ⁊ gemmis ꝛfecta: ꝓ q̃ spes xpũtũ possum⁹ intelligere quib⁹ ornatur ecclesia. Fides auro compaꝛ: fmo ꝑdicatiõis argẽto: es patientie: lignis iputribilib⁹ scia q̃ ꝓ lignũ veꝛit: vel icoꝛruptio castitat⁹ q̃ nõ veterascit: bysso xginitas: cocco ꝛfessiõis gria: purpure castitat⁹ fulgoꝛ. hiacyntho spes regni celoꝝ. Que vero sint vel q̃lia sacerdotũ indumenta ꝓpheta ꝓnunciat dicens: Sacerdotes tui induank iusticiam ⁊c. Et apostolus: Induite vos viscera misericordie: nobilioꝛa designat indumẽta. Jnduite vos dñm ihesum christum: ⁊ carnis curam ne feceritis.

¶ Grego. In cõstructione tabernaculi vt columne argẽtee in terius stent: paxilli erei fieri per circuitũ exterius iussi sunt: ī quibus religatũ tabernaculũ teneꝛet. De quibus scriptum ẽ. Facies paxillos tabernaculi: ⁊ atrij cum tunicis suis: patres veteris testamenti: qui ab incarnatione christi per interualla tempoꝝ longius constiterunt foris esse visi sunt. a sanguine xo abel passio cepit ecclesie: ⁊ vna est ecclesia electoꝝm preceden tiuz ⁊ sequẽtiũ. Sed qz discipulis dicit. Multi reges ⁊ ꝓphete voluerũt videre que vos videtis et nõ viderũt: antiqs patribus quasi foris stetisse et redẽptoris presentiaz corꝑaliter nõ vidisse. Exterius igit sed nõ diuisi ab ecclesia fuerũt: quia mente ⁊ ope ꝑdicatiõis ecclesie celsitudinẽ tenuerũt: quã nos nõ ꝑtolando sed habẽdo cõspicimus. Sicut nos enĩ in ꝓteritꝰ passione: ita illi ꝓ fidẽ in eadẽ venturi saluati sũt. Illi ergo foris non extra mysteriũ sed extra tempus. Unde in constructione tabernaculi: vt colũne argentee interius starent: paxilli erei exterius per circuitum fixi sunt: in quibus religatum teneretur tabernaculũ: et in paxillis funes ligati sunt: vt fixum maneret tabernaculum: quia vt apostoli in lnce sermonis sui solidi starent: et totum tabernaculum. i. ecclesia fidei integritate consisteret. ranq̃ paxilli patres veteris testamenti et ꝓphete: exterius fixi sunt: vt verbozum suoꝝm funibus mentibus nostris fidem alligarent: ⁊ hoc dei tabernaculum incorruptum maneret. Ante tẽpus ergo hui⁹ ecclesie fuerunt ꝭ tũ ligãt eos q̃ ī ipa sũt: qz dũ celestia mysteria vẽtura ꝑdicũt postq̃ ostẽta sũt: credibilia oĩb⁹ fecerũt: Ut ¶ intꝰ colũne imobiles stẽt: foras paxilli funes ꝓtinẽt: qz vt sancti apli ꝑfecte mysteriũ vite crederẽt: illoꝝ ꝑdicatio obtinuit: q̃ ꝓpinq̃ fieret ⁊ videre ⁊ ꝑdicare potuerũt. Colũne argẽtei paxilli erei facti sunt: qz quod apli clare ꝑdicãt hoc ꝓphete sub mystico intellectu obscure locuti sunt. Recte ergo ꝓ es signati sunt: qz clari in ꝑdicatiõe nõ fuerũt. Apostoli xo qz in mysterio redemptoris lucẽ ꝑdicatiõis habuerũt: argenteis colũnis exp̃ssi sunt. Et notandũ q̃ argentũ sonat et lucet: es xo sonat ⁊ nõ lucet: quia predicatores noui te. aperte locuti sunt. Que etiam mõstrare potuerunt. predicatores xo veteris testamẽti: qz p allegoriax vmbras de celesti mysterio obscura dixerũt: quasi sine lnce sonitũ dederũt. Orig. Post hec viri acceperũt a mulieribus suis: omnes quibus visum est sensu: ⁊ attulerunt gemmas ⁊ inaures et anulos et discriminalia et dextralia. Hec q̃z illi offerũt dona deo: qui intellectũ corde cõcipiunt: q̃ mentez deditam intentã habent ad verbũ dei. Et offerunt viri a mulieribꝰ suis inaures ⁊ gemmas ⁊ dextralia. Mulier caro accipitur: vir rõnalis sensus: bone sũt iste mulieres q̃ obediũt viris: bona ẽ caro q̃ ita spũi nõ repugnat sz obtẽpat ⁊ consentit. Jdeo si duob⁹ vel trib⁹ ī vob ꝓuenerit ex ꝺcũq̃ re petierit fiet vob diꝭ dñs. Offerũt ¶ iaures a mlieribꝰ suis: cũ dño offertur auditꝰ: ⁊ dextralia opa. s. dextra opa bona q̃ ꝑ carnẽ gerũtur: ꝺ offert dño rõnalis sensus. Et discrimialia: q̃ bũ scit discernere q̃d agẽdũ sit: q̃d vitãdũ: q̃d deo placeat: q̃d ve displiceat: q̃d iustũ sit: q̃d iniustũ. ꝺ sũt discrimialia: q̃ deo offerũt: qz sũt mulieres sapiẽtes: ⁊ fecerũt q̃cũq̃ necessaria fuerãt ad indumẽta pontifical. Ille xo mulieres q̃ iaures suas obtulerãt vt fieret vitulus: ĩsipiẽtes erãt: q̃ a vitate auditũ auerterent: ad fabulas ãt ⁊ ipietatẽ ꝓuerterẽt: ⁊ iõ obtulerũt ingenuas suas vt fieret caput vituli. Sz ⁊ ī indicũ libro idolũ inuenim⁹ ex mulieꝛ iaurib⁹ factũ. Iste q̃ beate mulieres: beata caro: q̃ dño offert iaures suas dextralia ⁊ anulos ⁊ oĩa opa manuũ suarũ q̃ ī mãdat⁹ dñi agit: ⁊ apud quẽ inenta sũt ligna iputribilia obtulit dño. Si q̃s diligit xpm ī coꝛruptione lignũ iputribile offert deo. Beat⁹ q̃ apud quẽ inenĩt sensus icoꝛrupt⁹: vel coꝛp⁹ icoꝛruptũ: ⁊ ꝺ offert deo. Uñ ⁊ ꝺdixit apud quẽ inuẽta sunt ligna iputribilia. nõ enĩ apud oẽs inueninnt. De auro nõ dixit neqz ꝺ argẽto apꝺ quẽ inuentũ ẽ. põt enĩ apud oẽs inueniri sensus ⁊ sermo. Sz nec ꝺ q̃ttuoꝛ colꝛib⁹. Qim ẽ ex q̃ttuoꝛ elemẽtis ꝺm coꝛp⁹ ꝛstare. ligna aũt icoꝛruptibilia. i. incoꝛruptiõis ⁊ virginitat⁹ gratia: apud raros inueniri potest. vnde: Nõ oẽs capiũt verbum istud: sed quibus datum est.

¶ Philosꝙ

¶ a Piloſoꝝ caprarꝝ. Hi. Pili caprarꝝ offerũt. Hoc genus pecudis ꝓ petõ i lege inbet offerri. Pilli ẽo ſpẽ emortua exanguis ꝛ exanimis. hãc q̃ offert oſten dit ī ſe iã mortuũ ſenſũ peti. nec ī mẽbris vltra viuere ꝛ regnare peccatum.

b Et pelles arie. Hi. Pelles q̃z offerunt arietũ: qs añ nos quidã ꝓ furore poſuerũt: ꝛ q̃z pellis mortui aialis indi ciũ eſt: oſtendit in ſe furorem mortuũ qui dño offert pelles arietum. c Quicq̃d ad cultũ ꝛc. Hzego. Jn ornamẽto tabernaculi viri cum mulieribꝫ dona offerunt: q̃z in explẽdo cultũ ſancte eccleſie ꝛ fortiũ facta ſublimia ꝛ infirmoꝝ opera extrema nũerãt. Quid añt ꝓ armillas: q̃ lacertos aſtringũt: niſi ꝓpositoꝝ valide laborantiũ opa demõſtrãtur. Per inaures ſub ditoꝝ obediẽtia exprmit. Per ãnulos ſignaculũ ſecretoꝝ. plerũq̃z enī magiſtri ſignant q̃s audituros nõ poſſe capi cõſiderant. Per dextralia prime opatiõis ornamẽta. Per vas aureũ ī donaria dñi ſepatum diuinitatis ītelligẽtia: q̃ tñ ab inferioꝝ amoze diſiũgit: q̃to ad ſola eterna amanda ſublimat. Per hiacynthũ ſpes celeſtiũ. Per purpurã cruoz et tolerãtia paſſionũ amoze ꝓpetui regni exhibita. Quid ꝓ bis tinctũ coccũ niſi charitas q̃ ꝓ pfectione bis tingit: q̃z dei ꝛ ꝓximi dilectiõe deco rat. Quid ꝓ byſſũ niſi imaculata carnis icorruptio. Quid ꝓ pilos caprarꝝ ex q̃bꝫ cilicio rũ aſpitas terit: niſi dura penitentiaz afflictio ſignat. Vũ igit alij ꝓ armilla ꝛ annulos forte magiſteriũ exercent per inaures ꝛ dextralia alij deuotã obediẽtiã rectãq̃z opationes exhibẽt. alij ꝓ ſepatũ vas aureũ ꝑclarã ſubtilioꝝq̃z intelligẽtiã tenẽt. alij ꝓ hiacynthũ purpurã ꝛ coccuz audita celeſtia ſperare et credere nõ deſinũt etiã q̃ adhuc ſubtiliori intellectu minime cogſcũt. alij ꝓ byſſum icorruptionem carnis offerũt. alij ꝓ caprarũ pilos deplorant aſpere q̃s libenẽ cõmiſerunt q̃ſi ex vno ſigmẽto opificis coadunata donarioꝝ myſteria: ī tabernaculo dñi. i. eccleſia put ſpe docerit. pferũt. d Principes ẽo obtulerũt ꝛc. Hzige. Principes obtulerũt dona ſua: gemmas. ſ. lapides ſmaragdinos lapides repletiõis ꝛ lapides adhumerale. Lapides repletiõis dicunt qui ponunt ī logio. i. qui in pectore põtificis locant in ſcriptis nominibus tribuũ iſrael. Logiũ ẽo. i. rationale q̃s ī pectore põtificis locat: formã hz rational ſenſus qui in nobis eſt. Jn ſ poſiti

a ſ que ad terram referetur: quia de terra oritur. ſ torram ſcilicet non luxu ꝛ delitijs reſoluteam: vnde macero corpus meum ꝛ in ſeruitutem redigo. b ſ mortificationem peccati. ſ que oſtendũt in offerente furorem mortuum.

a b et byſſum piloſoꝝ caprarum: ꝛ pelles arietuz rubricatas et hiacynthinas: ligna ſethim: et

ſ vt ſupra.

oleũ ad luminaria cõcinnãda: et vt ꝓficiatur vnguentũ ꝛ thymiama ſuauiſſimũ lapides

ſ vel ornandũ.

onychinos: ꝛ gẽmas ad ornatũ ſuphumerale et rationalis. Quiſq̃s veſtrũ ẽ ſapiẽs veniat ꝛ faciat quod dñs impauit: tabernaculum ſcz ꝛ tectũ eius atq̃z opimentuz: anulos et tabulata cum vectibus: paxillos ꝛ baſes: arcam ꝛ vectes: ꝓpitiatoriũ ꝛ velũ q̃ añ illud opandit: menſam cũ vectibꝫ ꝛ vaſis: ꝛ ꝓpoſitionis panibus: candelabrũ ad lumina ria ſuſtẽtanda: vaſa illiꝰ ꝛ lucernas ꝛ oleum ad nutrimẽta igniũ altare thymiamatꝰ: ꝛ vectes: oleũ vnctiõis ꝛ thymiama ex aromatibus tentoriũ ad oſtiũ tabernaculi: altare holocauſti ꝛ craticulã eius eneã cũ vectibꝫ ꝛ vaſis ſuis: labrũ ꝛ baſes eiꝰ: cortinas atrij cum colũnis ꝛ baſibus: tentoriuz in foribꝰ veſtibuli: paxillos tabernaculi ꝛ atrij cum funiculis ſuis. Veſtimẽta quoꝝ vſus eſt in miniſterio ſanctuarij: veſtes aaron põtificis ac filiorũ eius vt ſacerdotio funganẽ mihi. Egreſſa q̃z oĩs mꝝtitudo filioꝝ iſrael de ꝓſpectu moy

ſ non vult deus coacta ſeruitia amoze ſeruitur ei non timore: mente non corpore. ſ in qua ſunt hec omnia.

ſi obtulit mẽte ꝓmptiſſima atq̃z deuota ꝑ

ſ eccleſie.

mitias dño: ad faciendum opus tabernaculi teſtimonij. Quicquid ad cultum ꝛ ad veſtes

ſ Senſus. ſ. rationalis cum carne obedientie. ſ fortes.

a ſ vel eſt. b ſ infirmis ſed nec taliũ opa vel vota deus deſpicit.

ſanctas neceſſarium erat: viri cum mulieri/

a ſ que ab armo dicte aſtringunt eni in brachia ꝛ ſignãt fortia virtutum opa q̃ ſancti doctores offerũt b ſ obedientiã. ſ. ſubditoꝝ. ſ auditu bonũ. c ſ arcana ꝓceptoꝝ q̃ doctores ſignãt ꝛ ſuo tpe ꝓferenda reponũt dum minꝰ eruditi capere nõ ſufficiunt.

bus ꝓcbuerunt: armillas ꝛ inaures anulos

ſ bona opera que p carnem geruntur.

et dextralia. Ome vas aureũ in donaria dñi

ſ ab vſibus terrenis.

ſepatũ ẽ. Si q̃s hẽbat auꝝ: hiacynthũ ꝛ pur

ſ vt ſupra.

purã coccũq̃z bis tinctũ: byſſũ ꝛ pilos caprarum: pelles arietum rubricatas et hiacyn/

ſ ſermonis. ſ vocis.

thinas: auri et argẽti ꝛ eris metalla obtule/

a ſ in corruptionem. ſ. virginitatem. b ſ caro ſubdita anime.

rũt dño: lignãq̃z ſethi ī varios vſus. Sz ꝛ mũ

a ſ ſunt ei indocte de quarũ in auribus factus eſt vitulus ꝛ idoluz in libro iudicum. b ſ opera manuum.

lieres doctę dederũt quę neuerãt: hiacynthũ

ſ coccum. a ſ mortificationẽ peccati.

et purpurã ꝛ vermiculũ ac byſſuz ꝛ pilos ca

a ſ non ex triſtitia aut ex neceſſitate.

prarum: ſponte ꝓpria cuncta tribuentes.

a ſ ꝙ intrantꝰ profecerunt vt populis ꝓeſſe mereantur.

Principes vero obtulerunt lapides onychi

ſ in q̃ bonũ opus ſignificat. a ſ in quo rationalis ſenſus.

nos et gẽmas ad ſuphumerale et rationale:

¶ Vñ dilatamini ꝛ vos. Poteſt ſe ſeris munire dilectiõis. ſ. vnanimitate aſtringere. Sup baſes poteſt argenteas ſtare: cum ſup ſtabilitatem verbi dei verbi ꝓphetici ꝛ
1.Coz.11.a apoſtolici collocat. Poteſt habere in colũna deauratum caput. i. fidez chriſti. Oĩs enim viri caput chriſtus eſt. Decẽ ẽo atria põt in ſe diſtendere: cũ nõ in vno tantuz verbo legis dilatat: neq̃z duobꝰ aut tribus: ſz in toto decalogo legis ſpiritualis in/
telligentie dilatare amplitudinẽ põt: aut cũ fructũ ſpũſancti gaudiũ pacẽ patientiã benignitatẽ bonitatẽ modeſtiaz fidẽ ꝓtinentiã adiecta charitate que oĩm maloz ẽ ꝓtulerit.

Moꝛali. Hzige. Moza. Habeat in ſe defixũ altare: in q̃ orationuz hoſtias: ꝛ miſericordie victimas offerat: in q̃ cõtinẽtie cultro ſupbiã quaſi taurũ ĩmoler: iracundiã q̃ſi arietem iugulet: luxuriaz ꝛ oĩm libidinem tanq̃ hircos ꝛ hedos liter. Sciat tũ ex bis ſacerdos ſeparare brachiũ dextrũ. i. opera bona opa dextra: ne ſiniſtrũ q̃d refuerꝰ: ꝛ pectuſculũ integrũ correctiũ: ꝛ mentẽ deuotaz ꝛ deo ſacratam: ꝛ maxillas ad verbum dei loquendũ: ſciat ſibi in ſanctis candelabrũ luminis eſſe locandũ: vt ſint ei lucerne ſemp ardẽtes: ꝛ lũbi ſuccincti: vt ſit tanq̃ ſeruus q̃ expectat dñm ſuuz redire
Matt.6.c a nuptijs. de bis luceruis dr: Lucerna corpis tui ẽ oculus
Moꝛali. tuꝰ. Hzige. Moza. Candelabrũ q̃z in auſtro collocet: vt ad aquilonẽ reſpiciat. accẽſo enī lumie. i. vigilãti corde: debet ſemp ad aquilonẽ reſpicere: a quo accẽdunꝝ mala vniuerſe terre. Vigilãs q̃ ꝛ ſollicitus ꝛ ardens intneat ſemp cõtra aſtutias diaboli: ꝛ vnde ſit ventura tentatio. Unde
1.Pet.5.a irruat hoſtis: vnde latenter obrepat qui tanq̃ leo rugiẽs
Moꝛali. circũit querẽs q̃ſi dicere. Moza. Habeat in pectralibꝰ
2.Coz.2.d pectoris altare incẽſi: vt dicat q̃ ꝓi bonꝰ o. ſ. d Jſi. Moza. Menſa q̃z ꝓpoſitiõis bñs. xij. panes locẽ ī pte aq̃lonis reſpiciens ad auſtrum. panes apli ſunt: quoꝝ ſermone in/
a deſinenter vti debet: ꝛ reſpicere ad auſtruz vñ dñs venit.

Moꝛali. Moza. Habeat arcã teſtamẽti in qua ſunt tabule legis: vt in lege dei meditemur die ac nocte ꝛ memoria eius arca et bibliotheca efficiaꝛ libroꝝ dei. Intra ipſum q̃z ſit vna manne poſita: intellectꝰ. ſ. Nbi dei ſubtilis ꝛ dulcis. Sit ꝛ virga aaron. i. doctrina ſacerdotalis ꝛ florida ſecuritas diſcipline. Sup oẽm ẽo gloziam ſit ei põtificalis ornatus. Põt enī intra ſe agere põtificatũ ps illa q̃ in eo ꝑciozẽ oĩm: q̃ quidã ꝓncipale cordis dicũt. alij rationalẽ ſenſuz aut intellectualẽ ſubſtantiam: vel quolibet mõ dicaꝛ portio nr̃a ꝓ quã dei capaces ſumꝰ: velut quidã pontifex eroz
netur in nobis indumẽtis ꝛ monilibꝰ ꝑciozis podere byſſi no: q̃s indumentũ vſq̃ ad pedes ducit regẽs totũ corpus
Moꝛali. in q̃ ſignificaꝛ vt ꝓmo oĩm totꝰ ſit caſtitate veſtitꝰ. Moz.
Poſt hec accipiat bũerale gemmatũ in q̃ fulgoz operũ: vt
Dar.23.a videntes opa bona glorificẽt patrẽ veſtrũ qui in celis eſt.
Moꝛali. Moza. Accipiat logiũ q̃s rationale dici põt pectoꝛi ſuppoſitũ quaterno lapidũ ordine diſtinctũ. Aurea q̃z lamia in fronte reſplendeat q̃s petalũ dicit: i quibus vtriq̃z veritas ꝛ manifeſtatio dicit locata. Ego in bis que in pectore locanꝝ ſermonẽ euangelicũ ſentio: qui q̃druplici ordine veritatem fidei nobis ꝛ manifeſtationẽ exponit trinitatis cuncta referens ad caput. i. vnꝰ dei naturã. Jn bis g̃ oĩs veritas eſt: et oĩs manifeſtatio veritatis. Igit ſi vis recte pontificatũ gerere: euãgelicus ſermo ꝛ trinitatis fides ſemp tibi habeanꝝ in pectore cui ꝓuenit apſicus ſermo tam virtute q̃ nũero trĩ: vt nomẽ dñi ſemp habeaꝛ in
Moꝛali. capite: ꝛ ad vnũ deũ cũcta referanꝝ. Moza. Habeat etiã interius põtifex opimenta ſua: habeat pudẽda tecta: ꝛ corpe ſit ſanctꝰ ꝛ ſpũ: ꝛ cogitatiõibus ꝛ operibus purus. Moza. Habeat etiã ꝙ induméti circũitũ tyntinnabula: vt ingrediẽs ī ſancta
Moꝛali. ſonet: nec cũ ſilentio intret. Et in extremo veſtimenti poſita: vt de extremis tpibꝰ et fine mũdi nunq̃ ſileat. Jdeo ſonet diſputet ꝛ loquaꝛ: vt memoz nouiſſimoꝝ ſuoruz nõ peccet. Sic ergo interioz hõ eroneꝛ: vt nõ ſolũ in ſancta intret ſz in ſanctaſctoꝝ: vbi ꝓpitiatoriũ ꝛ cherubin: vũ eis deus appareat. Sancta põt eſſe ea q̃ in põti ſecu
lo põt hr̃e ꝙerſatio ſancta. Sancta ẽo ſctoꝝ in que ſemel tm̃ intraꝛ: ad celũ tranſitũ eſſe puto: vbi eſt ꝓpitiatoriũ ꝛ cherubin: vbi mũdis corde apparet deꝰ. Ego ſic intelligo abrãã habitaſſe in tabernaculis iſaac ꝛ iacob: q̃ intra ſe cõſtituerãt deo: q̃ ſe tantis ac talibus virtutũ ſplẽdoribꝰ adozmauerũt. Fulgebat ī eis regia purpura.
Geñ.23.a Vñ abrae dictũ ẽ a deo. Jn nobis rex es tu. Splẽdebat coccꝰ dñ. ꝓpta ad iugulãdũ deo iſaac vnicũ dextra fuit. Et hiacynthus cũ celũ ſemp intuẽs celi dñm ſeqb̃atur. Jn ceteris quoq̃z ſilꝰ ornabaꝛ. Sic mandaꝛ in lege vt exeat ꝓles certa die anni: et faciat diẽ feſtũ tabernaculi habitãs in tabernaculis: bñs ramos palmaꝝ ꝛ frondes ſalicis ac populi: ꝛ ramos frondoſe arboꝛis. i. mirthi. Palma ſignuz eſt victorie belli: quod inter ſe caro et ſpiritus gerunt. Arboꝛ autẽ populus ꝛ ſalix tam virtute q̃ nomine virgulta ſunt caſtitatis: quã ſi integre cõſerues habere potes nemoroſe ꝛ frondentis arboris ramos que eſt eterna ꝛ beata vita: cum te dominus in loco viridi collocauerit ſuper aquam refectionis. a Beẽeleel. Umba dicitur. Hur ignis. Huri lux mea. Judas confeſſio. Holiab ꝓtectio mea pater: achiſamech fratrem meum roboraſ. Dan iudicium interꝑtatur vel iudicans. Quia doctores ſancti qui predicatioꝛe ſua domum dei predicant et fabꝛicant in dei defenſione ꝓfidũt.

a Dixitq̃z moyſes. Nic põr agit ꝺ electiõe artificũ. cũ ꝺr: b Et faciat opa abietarij. i. carpẽtarij. Abies ei ẽ genꝰ ligni et inde ꝺr abietarius artifex operãs ī tali ligno. ꝛ inde tractũ ẽ ꝙ nomẽ ad alios artifices lignorum: ꝛ ſic accipitur hic: qz de ligno abietis non fit hic mentio ī cõſtructiõe tabernaculi ſed de lignis ſethim. c Polymitarij. nomen eſt artificis qui ꝓ texturã varias figuras opatur. et dicit a polis q̃s ẽ pl'alitas. et mitos quod eſt gutta.
d Ac plumarij. qui tales varietates facit cũ acu.
e Et texant oĩa. ſcz q̃ ab alijs ſunt inuicta. ſ Ac nõ una quoq̃z repiant. ſapientia a deo ſi † bi collata. Cetera patẽt ex dictis ca. xxxi. Ca. XXXV

Moꝛalit

a † Igit congregata omni turba ꝛc. Hic agit ꝺ obl'atiõib̃ populi ꝓ cõſtructiõe tabernaculi ꝛ alioꝝ ptinentiũ ad ipm de qua ſubditur:
† Omis voluntarius ꝛ ꝓno animo offerat eas domino ꝛc. nõ enim placent dño ſacrificia coacta ꝓpter hoc dicit Dis voluntarius ꝛc. ꝓea q̃ fuerunt oblata ad cõſtructiõez tabernacli cozpaliter ītelligunt ea

ſ qz lucerna coz quos populus prefixit nõ debz abſcondi. ſed ſup candelabrũ poni: vt luceat omnibus qui in domo ſunt.

ria ꝓcinanda: ꝛ ad ꝓparandũ vnguentum: ac thymiama odoris ſuauiſſimi componendum.

ſ coz meum ꝛ caro mea ex. in d. vi.

Oẽs viri ꝛ mulieres mẽte deuota obtulerũt donaria vt fierent opa q̃ iuſſerat dñs ꝓ manũ moy

a ſ nullus eſt filius iſrael qui non aliquid offerat in tabernaculo. b ſ nõ ſuſcipitur in hoc tabernaculo oblatio coacta.

ſi. Cuncti filij iſrl vol'untaria dño dedicauerũt. Dixitq̃z moyſes ad a filios iſrl †Ecce vocauit dñs ex
noie beẽeleel filiuz huri filij hur ꝺ tribu iuda. Impleuitq̃z eũ ſpũ

ſ alias ſpũ dei ſapiẽtia ꝛ intelligẽtia ꝛ ſciẽtia.

ſapientia ꝛ intelligẽtia ꝛ ſciẽtia oĩi doctrina ad excogitandũ ꝛ faciendũ opꝰ in auro ꝛ argẽto ꝛ ere et ferro: ſculpẽdiſq̃z lapidibꝰ ꝛ ope carpẽtario Quicq̃d fabre inueiri poteſt: dedit i corde eiꝰ.

ſ hoc enim donum dei eſt.

Holiab q̃z filiuz achiſamech de tribu dan: ambos eruditꝰ ſapi
entia: vt faciant opera abieta/ b
rij polymitarij ac plumarij ꝺ hia c
cyntho ac purpura coccoq̃z bis d
tincto et byſſo: et texant omnia e

a ſ que ſignificẽt nouum hominẽ nõ vetere.

ac noũa queq̃z reperiant. f

que faciunt ad edificationẽ eccleſie ſpiritualiter. Per aurũ enim intelligitur fulgor ſapientie quã offerũt doctores. Per argentum ẽo puritas conſciẽtie quã offerunt innocentes. ꝙ eꝝ ſonoritas eloquentie quã offerunt predicatores. per hiacynthũ qui coloꝛis eſt celeſtis intelligiꝫ meditatio celeſtium quã offerunt contemplatiui. per purpuraz recozdatio dominice paſſiõis quã offerunt chriſto capiti cõpaſſiui. per coccũ bis tinctũ gemine charitatis incendiũ qõ offerunt charitatiui. p byſſum honeſtas cõuerſationis quã offerunt honeſtate decozati. per pilos caprarum ex quibus fiunt cilicia aſperitas penitẽtie quã offerunt ꝓpriam carnem macerantes. p pelles arietũ rubricatas deſideriuz martyrij quod obtulerũt martyres. Per pelles hiacynthinas que ſunt coloꝛis celeſtis vita confeſſoꝝ quã offerũt ipſos imitãres. p ligna ſethim que ſunt imputribilia firmitas ī bono quã offerũt perſeuerantes. per oleum pietatis ſuauitas quã offerunt miſeri/

Ps. 56. vñ In vmbra alarū t. s. tē. Et celo spūali accensi lumē fidei et scie auctoritb⁹ infundūt et confessiōis nomā ostēdūt: pter etionē q̄s dei prīs hūt in iustitia et iudicio frēs suos exhortādo roborāt. Arca. Ca. XXXVI

A Ecit g̃ tē. Ba. Notā dū q̄ nō solum de tribu regali: sz qui de aliā nat⁹ est ad magisterium operū dei elect⁹. Beçeleel nā q̄s de tribu iuda q̄ fuit lye filius. Goliab de tribu dan qui fuit bale filius ancille rachelis: q̄ etiam ignobiles ad dignitatē et regimen ecclesie eligunt. Act. 10. c Nō est enī psonarū acceptor de⁹. pōt etiā i b̄ significari q̄ nō solū ex iudeis: sed etiā ex gētib⁹ eccle doctores assumunt. Ūñ i libro Nūeri: Num. 2. d Judas ab oriēte castra circa tabernaculū metat⁹ est: et dan ab aquilone. In oriēte enim primū dñs ex iudeis ecclesiā cōstituit: postea de gentib⁹ q̄ de regno illi⁹ erāt: q̄ ait: Ponā sedē meā ad aq̄lonez. has enī ecclesiasticā dignitatē petere: ad corpis sui vnitatem voluit ptinere. b Cunq̄ vocasset eos tē. Ori. Et postq̄ obtulit pplūs vocauit inq̄t moyses oēm sapientem ad fabricandū: et architectū vt cōponerent singula que scripta sunt. Sz et mulieres inquit sapiētes vocauit vt facerent q̄ cōuenirēt in tabernaculo domini. Vides g̃ oīa q̄ fiūt a sapiētib⁹ fieri et mulieres sapientes et viri sapiētes. Omia enī opa dñi i sapia fiūt. Nō sufficit nob⁹ si offeram⁹: tātus op⁹ est: vt cum sapientia ea que i nobis sunt operemur: sciam⁹ miscere aux byssō: et coccū duplicare: vel miscere cū purpura. Quid enī tibi ꝓdest si habeas boc: et vti nescias neq̄s cognoscas quō vnūquodq̄s in suo tpe et in suo loco aptare debeas et ꝓferre? Eccli. 39. d

c Et qui sponte tē. Aug⁹ Et omēs qui spōte vellent ire ad opa: vt ꝓsummarēt ea tē. Cō memorauit moyses quosdam quib⁹ dixit spiritus diuinitus datū: q̄ illa efficere possent: et tamē multi intelligunt sponte ad eadē opa venisse quib⁹ neq̄ imperatus est: neq̄s noīa cozū memorata sunt a dño dicta moysi. Nō g̃ illi soli b̄ munus diuinit⁹ habuerūt q̄ nominatim memorant: sz fortasse p̄cipue et excellenti⁹. Laudandus est aūt i omnib⁹ his nō attractus ad opus seruiliter anim⁹: sed liberaliter spōte deuotus. d Unde artifices tē. Nota quia sapientes effectores operum: sancti etiā moribus erant. poterant aūt si vellent multa auferrē: sed modestia prohibuit: vel religio terruit. D

Gꝫ Arcam

a Fecit g̃ beçeleel et ooliab et ois vir sapiēs quibus dedit dñs sapientiā et intellectū vt scirēt fabre opari q̄ i vsus sanctuarij necessaria sūt: a ꝫ artificiose. ꝫ ecclesie.

b et q̄ precepit dñs. Cūq̄ vocasset eos moyses et omnē a ꝫ a sapientibus in tabernaculo oīa fiūt: q̄ omīa opa dñi in sapientia.

c erūditū virū cui dederat dñs sapiētiaz scīaz et q̄ spōte sua obtulerāt se ad faciēdū op⁹: tradidit eis vniuersa a ꝫ studiose cauēs filij dei nō filij nocris et renebrarum.

donaria filioꝝ isrl. Qui cum instarēt opi q̄tidie: māne † b populus vota offerebat. Ūñ artifices venire cōpulsi dixer̄t moysi: plus offert pl⁹s q̄s necessariū est. Jussit g̃ moyses p̄conis voce cantari. Nec vir nec mulier q̄cq̄ vltra offerat in ope sanctuarij. Sicq̄ cessatū est a muneribus offerēdis: eo q̄ oblata sufficerēt et supabūdarent. Fecerūtq̄ oēs corde sapiētes ad explēdū op⁹ tabernaculi cortinas decē de byssō retorta et hiacyntho et purpura coccoq̄ bis tincto ope vario et arte polymita. Quaꝝ vna habebat i lōgitudie vigintiocto cubitos et i latitudie q̄ttuor: vna mēsura erat oīm cortinarū. Coniūxitq̄ cortinas q̄nq̄ alterā alteri: et alas q̄nq̄ sibijnuicē copulauit. Fecit ansas hiacynthias i ora cortinę vni⁹ ex vtroq̄ latere: et i ora cortinę alteri⁹ sili⁹ vt ꝓra se inuicē venirēt ansę et mutuo iūgerenť. Ūñ et q̄nq̄ginta fudit circulos aureos: q̄ morderēt cortinarū ansas: et fieret vnū tabernaculū. Fecit et saga vndecim de pilis caprarꝝ ad operiēdū tectū tabnaculi: vnū sagū i lōgitudine habebat cubitos trigita: i latitudie q̄ttuor cubitos. Uni⁹ mēsurę erāt oīa saga. Quoꝝ q̄nq̄ iūxit seorsuz: et sex alia separati. Fecitq̄ ansas q̄nq̄ginta in ora sagi vni⁹: et q̄nq̄ginta i ora sagi alteri⁹: vt sibijnuicē iungerenť: et fibulas eneas q̄nq̄ginta quib⁹ necteret tectū: vt vnū palliū ex oīb⁹ sagis fieret. Fecit et optoziū tabernaculi de pellib⁹ arietū rubricatis: aliudq̄ desup velamē o pellib⁹ hiacynthinis. Fecit et tabulas tabernaculi de lignis sethim stātes. Decē cubitoꝝ erat lōgitudo tabulę vni⁹: et vnū ac semis cubitū latitudo retinebat. Binę in castraturę erāt p singulas tabulas: vt altera alteri iūgeret. Sic fecit i oīb⁹ tabulis tabernaculi: e quib⁹ viginti ad plagā meridianā erāt cōtra austrū cū q̄draginta basibus argēteis. Duę bases sub vna tabula ponebanť ex vtraq̄ angulozū pte: vbi incastraturę latex in angulis terminantur. Ad plagā quoq̄ tabernaculi q̄ ad aq̄lonē respicit fecit viginti tabulas cū q̄draginta basib⁹ argenteis: duas bases p singulas tabulas. Lōtra occidentez ꝙ id est ad eam partez tabernaculi q̄ mare respicit: fecit b sex tabulas: et duas alias p singulos angulos tabernaculi retro: quę iūctę erāt o deorsum vsq̄ sursuz: et in vnā cōpagem pariter ferebanť. Ita fecit ex vtraq̄ pte p angulos: vt octo essent simul tabulę: et haberent bases argenteas sedecim: binas scilicet bases sub singulis tabulis. Fecit et vectes o lignis sethim quinq̄ ad cōtinēdas tabulas vni⁹ lateris tabernaculi: et q̄nq̄ alios ad alterius lateris tabulas coaptandas. Et extra hos quinq̄ alios vectes ad occidētalez plagam tabernaculi cōtra mare. Fecitq̄ vectē aliū: qui p me- c

cordes p lapides onychinos exempla edificatiua q̄ offerunt boies bona exempla ꝓbentes. p gemmas generaliter sumptas intelligunť quecūq̄ bona in fide vel moribꝰ ecclīaz edificatiua.

Ca. XXXVI

a Fecit g̃ beçeleel. Dicnūr agit ꝑ operis executiōe. ista tñ executio nō ponitur hic totaliter eodez ordine q̄ supra descriptuz ē opus a moyse. primo g̃ ponit executio operis q̄tum ad ipsum tabernaculum. secūdo q̃tum ad ea q̄ erant iuxta ipm. xxxvij. ca. tertio q̃tuz ad atriuz. ca. xxxviij. quarto q̃tum ad vestes sacerdotuz xxxix. ca. Circa primuz primo ostēditur populi offerentis vltra necessitatem deuotio. secundo operis executio. ibi: Fecerūt q̄ et primo q̃tum ad operimenta tabernaculi de cortinis et sagis et pellibus. secundo q̃tuz ad parietes tabernaculi. ibi: Fecit et tabulas tabernaculi. sequit: Contra occidentē vero. quod autem sequitur:

b Id est ad eam partez tabernaculi que mare respicit, non est in breo.

c Fecitq̄z vectez alium qui per medias tabulas. tē. de hoc vecte non fecit supra mentionez. iste enim erat in latere orientali tabernaculi. ita q̄ capita eius erant inserta capitibus duarum tabularū que erant iuxta introitum tabernaculi vna in latere aquilonari ipsius tabernaculi et altera i australi: et q̄ transibat per ipsi⁹ situdinem ipsaruꝫ tabularuꝫ. ideo dicit littera q̄ transibat per medias tabulas ab angu-

Gꝫ Ca. XXXVII

a Arcaz. Jsi. In arca testamenti fuit vna aurea: tabule q̄ q̄ et ꝛga aarō. Arca. s. ecclesia habet duas tabulas lapideas i. duplicis testamenti perpetuā firmitatem et vnam auream. i. carnem xp̄i puram et sinceram que reconditur in mēna perpetue diuinitatis conseruat: et angelici panis p̄benez gerit dulcedinem. et virgaz aaron. i. veri pontificis nostri vexillum salutare immortalis memozie spiriditate florētem. b Cozonam auream tē. Quia in eo q̄ ecclesia per q̄ttuor mundi partes dilatat: q̄ttuor sancti euāgelij libris accincta predicatur: que tñ intra vnius cozone ambituz. i. intra eiusdem fidei firmitatem. i. vnitatē concluditur.

c Uectes quoq̄ Jsido. Quia fortes pseuerātes doctores velut iputribilia ligna querē di sunt: q̄ instructioni sacrozum voluminū semper inherentes ecclie vnitatem denunciēt: et q̄si itromissis circulis areaz pozt̄ q̄ auro quoq̄ iubēt operiri: vt cum sermone alijs insonant: ipsi etiam vite splendoze fulgeiscant.

d Fecit et ꝓpiciatoziū sup arcam testamenti positū xp̄s est: q̄ indeū et hominez medius ꝓpiciatoz iteruenit. Ūñ quez posuit de⁹ ꝓpitiationez p fidē i sanguine ipsi⁹. b. ꝓpitiatoriū arce suppo- nitur quia ibi- Gꝫ stus est

1. Joh. 4. b

dias tabulas ab angulo vsq̄ ad angulum pueniret. Ipsa autē tabulata deaurauit. Et circulos eozū fecit aureos: p q̄s vectes induci possint: q̄s et ipsos laminis aureis opuit. Fecit et velū de hiacyntho purpura vermiculo ac byssō retorta: ope polymitario: variū atq̄stictū: et q̄ttuor colūnas de lignis sethim: q̄s cū capitib⁹ deaurauit: fusis basib⁹ eaꝝ argēteis.

Fecit et tentoriū i itroitu tabernaculi ex hiacyntho: purpura: vermiculo byssoq̄ retorta: opere plumarij: et colūnas quinq̄ cū capitib⁹ suis q̄s opuit auro: baseq̄s earum fudit eneas quas et operuit auro.

ꝫ ecclesiam.

a Fecit aūt et beçeleel et arcā de Ca. XXXVII a ꝫ Sanctis mente et corpore qui habēt interius lignis sethim: habētē duos et semis cubitos duas tabulas testamenti. i. obseruantiam legis euangelij. a ꝫ alterum scz in longitudine: et cubitum ac semissem in latitudie.

ꝫ vel vnius. ꝫ vel ri. ꝫ vel dō.

Altitudo quoq̄ vno cubito fuit et dimidio. Uestiuit a ꝫ quia ecclesia quasi aurum radiare debet tam interius vite splendoze: q̄s exterius sapientie et doctrine claritate.

b q̄s eam auro purissimo intus ac foris. Et fecit illi coronā aureā ꝑ gyrum: conflans quattuor anulos aureos p quattuor angulos eius. Duos anulos in latere vno: et duos in altero. Uectes quoq̄ fecit de lignis sethim: q̄s vestiuit auro: et quos misit in anulos qui erant in laterib⁹ arcę ad portandū eam. Fe- † a ꝫ christum. b ꝫ q̄ christus peccatū nō fecit qui est sapientia patris.

cit et ꝓpiciatoziū: id est oraculum de auro mūdissimo: duorum cubitoꝝ et dimidij in longitudine: et † ꝫ vel ri. ꝫ vel semis.

cubito ac semisse in latitudine. Duos etiā cherubim † ex auro ductili: quos posuit ex vtraq̄ pte ꝓpiciatoꝛ/ † ‡ a ꝫ cherub interꝑetatur plenitudo scientie dilectio. s. dei et ꝓximi.

rij: Cherūb vnuz in summitate vnius partis: et cherub alterum in summitate alteri⁹ partis. Duos cherubim in singulis summitatibus ꝓpiciatoziꝰ: exte- † a ꝫ qi verus et nouū testamētū rā xp̄i sacramēta q̄s ecclie mysteria sub enigmatū figuris operiūr. b ꝫ qi duo testamēta concorditer xp̄i sacramēta ꝓdicant.

dentes alas et tegentes ꝓpiciatoziū: seq̄s mu- † ꝫ in qua pascimur alimentis scripturarum.

tuo et illud respicientes. Fecit et mensam de lignis sethim in longitudinem duorum cubitorum: et in latitudine vnius cubiti: que habebat in altitudine cubitum ac semissem: circūdeditq̄ eam auro mundissimo: et fecit illi labium aureum per gyrum: ipsiq̄ labio cozonam aureaz interasilem quattuor digitoꝝ: et super eandem alteram cozonam auream. Fudit et quattuor circulos aureos quos posuit in quattuor angulis per singulos pedes mense contra cozonaz. c Miseritq̄ in eos vectes: vt posset mēsa portari: Jpos- q̄s vectes fecit de lignis sethim: et circūdedit eos auro: et vasa ad diuersos vsus mense: acetabula phialas et cyathos et thuribula ex auro puro: in q̄bus offerenda sūt libamina. Fecit et cādelabzuz ductile de auro mūdissimo: De cui⁹ vecte calami cyphi sphę rulę ac lilia ꝓcedebāt: Sex in vtroq̄ latere. Tres calami de pte vna: et tres ex altera. Tres cyphi i nucis modū p calamos singulos sphęrulęq̄ simul et lilia: et tres cyphi instar nucis i calamo altero: sphęrulęq̄ simul et lilia. Equū erat op⁹ sex calamoꝝ q̄ ꝓcedebāt d

lo vsq̄ ad angulum. s. ab angulo cō iungente parietem aquilonarez et orientalem tabernaculi vsq̄ ad angulum coiūgentem parietem australem et orientalem eius. Cetera exponantur sicut sunt exposite supra ca. xxvj. Ca. XXXVI

Moraliter. Posita ꝓcedēti ca. determinatione offerendoꝝ pro cōstructione tabernaculi: hic consequenter ponitur executio eiꝰ dicitur: † Quotidie mane populus vota offerebat. per hoc instruitur populus christian⁹ et multo fortius clerici principes et ꝓlati: vt singulis diebus intēdant diuino cultui anteq̄s ad opera ꝓpria manuꝫ mittant. † Plus offert populus q̄s necesse est. hoc enim possum⁹ die istis dicere q̄ populus christianus et principes tot et tanta obtulerūt prelatis et ministris ecclesie saltem in pluribus terris q̄ ascendunt vltra necessitatem. imo etiam contra vtilitatem ꝓpter abusum inde sequentez: nam multi bonis ecclesie datis nimis abutunť ad pompam terrenam et amicoꝝ suoꝝ carnalium exces̄siuam ditationem: vt de alijs verecundioribus taceamus. † Jussit ergo moyses p̄conis voce cantari nec vir nec mulier q̄cq̄ vltra offerat tē. Sic exemplo moy si superiores in ecclesia deberēt vt videtur finem imponere temporalium augmentationi: saltez in illis locis vbi talis augmentatio nō ꝓdest sz multū obest: eo q̄ multis ministris ecclesie ꝑbet occasionē multiplicis ruine. Sed sicut scribit ꝓuerb. xxx. Sanguisuge due sunt filie dicētes semp: affer affer. Et iste sunt amoz inordinatus ꝓprie excellentie: et inordinatus zelus carnalis parētele: que nō solū clamāt: affer affer: sz auferte. i. tolle vitam fraudem: ꝓpter quod Greg. papa dispositum in hoc ponere moduz vt dicit dominus Hugo cardinalis super locum istū. Ca. XXXVII

Fecit aūt et beçele. Hic ponitur executio opis q̃tuz ad ea q̄ erāt ītra tabernaculū. et ꝑmo illoꝝ q̄ erāt intra sctāctoziū. scz arce ꝓpiciatoziꝰ et ipsoꝝ cherubin. b Cherub vnū in summitate vni⁹ partis. sumitas hic accipit ꝓ pte supiori ꝑm opinionez Ba. Sa. dicēt⁹ q̄ cherubin erant posita sup operculū arce q̄s erat ꝓpiciatoziū ꝑm ipm. ꝑm aliā opinionē sūmitas hic accipit ꝓ extremitate: q̄ dic cherubin sustentabāt extremitates ꝓpiciatoziꝰ: vt dictū ē. s. xxv. ca. secdo ponit executio q̃tuz ad ea q̄ erant ex sanctū sctoꝝ ꝓtra velū in illa pte tēpli: q̄ sanctū vel sancta nūcup. cū oꝛ: Fecit et mensaz. d Cōtra coronā. i. imediate sub corona: vt expositū est. s. xxv. ca. Consequēter agit o cādelabzo q̄s erat ibidem. cū oꝛ: Fecit et candelabzum. Sequitur: d Equū erat op⁹ sex calamoꝝ. q̄s exponit executio q̃tuz ad vno mō q̄ sz alia calami oziren̄ de bastili inferi⁹ a/ lijs: tū in pte supiori eq̄liter ascēdebāt. alik sic: Equū erat tē. i. vnifor-

stus est ecclesie caput.
a Et lucernas septē ꝛc. spiritūsanctū significat: q̄ septiformi gratia illustrat ecclias i vnitate fidei ꝓsistētes: vl ꝛp̄m portantē ecclias septē i q̄b⁹ septiformis spūs splendor emicat. b Cū emūctoriis. Que i Ysaia forcipes appellant: duo testamēta. s. quib⁹ peccata purgantur: que intra se sancti spiritus vnione sociant. Ca. XXXVIII
c Fecit ꝛ labrū eneum ꝛc. Hrego. Labrū eneum moyses ponit in q̄ sacerdotes lauent sanctasanctoꝝ ingressuri: quia lex dei ꝑ⁹ lauari nos ꝑ cōpūctiones ꝓcipit: vt nr̄a īmūdicia ad penetrādā secretoꝝ dei mūdicia nō obsistat. Fit aūt labrū ō speculis mulieꝝ que ad ostiū tabernaculi indesinenter excubāt. Speculа enī mulierū sunt ꝓcepta dei: in quib⁹ sicē aīe semp aspiciūt: ꝛ si que in eis sunt feditatis macle deꝑhendūt: cogitationū vitia corrigunt: ꝛ q̄si reflectētes vult⁹ ex reddita imagie cōponūt. Quia dum ꝓceptis dñicis solerter intendūt i eis q̄d in se celesti viro placeat vel displiceat agnoscūt: q̄ q̄diu in hac vita sunt eternū tabernaculuꝫ ingredi nō possunt. Sz tū ad ostiū tabernacli mulieres excubant: qz sancte anime etiam cū infirmitate carnis grauant: amoꝛe tamē cōtinuo ingressuꝫ interni introitus obseruant. Moyses ergo sacerdotib⁹ labrū de speculis mulierū posuit vel fecit: qz lex dei lauacrum cōpunctiōis peccatoꝝ nostroꝝ maculis exhiber: ꝑ q̄ sancte aīe sponso displicerunt. Intuēda nobis celestia ꝓcepta ꝓhet: quibus diligenter intendimus interne nostre imaginis maculas videm⁹. Videntes aūt maculas in penitentie doloꝛe cōpungimur. Cōpuncti vero quasi in labro de speculis mulierū lauamur. Tunc ergo de nobis vere cōpungimur: si studiose ꝓcedentiū patruꝫ facta pensam⁹: vt cōspecta illa glia i oculis nr̄is vita nr̄a sordescat. Tūc vere cōpūgimur cū ꝓcepta dei studiose ꝑscrutamur vt ꝑ hec ꝓficere ꝓtēdam⁹ ꝑ q̄ ꝓficisse cognoscimus quos veneramur.

Paxillos

Universidad Politécnica de Madrid Biblioteca

de stipite cādelabri. In ipo aūt vecte erāt q̄ttuoꝛ cyphi i nucis modū: spherule q̄ p singulos ꝛ lilia: et spherule ꝑ duob⁹ calomis p tria loca: q̄ sūt sex flunt calami ꝓcedentes de vecte vno. Et spherule igit ꝛ calami ex ipo erāt: vniuersa ductilia ex auro purissimo.
Fecit ꝛ lucernas septē cū emūctoriis suis: ꝛ vasa vbi ea ꝑ emūcta sūt extinguanť de auro mūdissimo. Talentuꝫ auri appendebat candelabrū cū oīi
a ℣ corpus christi vel quodlibet sanctos in quibus ardet semper diuinus ignis ꝛ semp caro consumitur.
bus vasis suis. Fecit ꝛ altare thymiamatis ꝛ de lignis sethim: habēs p quadrū singulos cubitos: ꝛ in altitudine duos: e cui⁹ angulis ꝓcedebant cornua: vestiuitq̄ illud auro purissimo cū craticula ac pietib⁹ ꝛ cornib⁹. Fecit q̄ ei coronā aureolā p gyrum: ꝛ duos anulos aureos sub corona p singla latera: vt mittanť i eos vectes: ꝛ possit altare portari. †Ipos aūt vectes fecit de lignis sethim: ꝛ opuit laminis au-
a ℣ gram spūsancti hūtez in se pacē ꝛ misericordiā p salutoris aduentū vū in cordib⁹ nr̄is lumē vitar̄ accēdit.
reis. Cōpōsuit ꝛ oleū ad sctificatiōis vnguentū: ꝛ thymiama ō aromatib⁹ mundissimis opere pigmentorij.

†Fecit ꝛ altare ca. XXXVIII b
holocausti de lignis sethim quinq̄ cubitoꝝ p quadrū ꝛ trium in altitudine: cuius cornua de angulis ꝓcedebant. Operuitq̄ illud laminis ereis. Et in vsus ei⁹ parauit ex ere vasa diuersa: lebetes: forcipes fuscinulas vncinos ꝛ ignīū receptacula. Craticulāq̄ eius i modū retis fecit eneā ꝛ subt̄ eā i altaris medio arulaz fusis q̄ttuoꝛ anulis p totidē retiaculi summitates ad imittēdos vectes ad portādū: Quos ꝛ ipsos fec ō lignis sethim: ꝛ opuit lamis eneis: iduxitq̄ in circulos q̄ i altarī lateribꝰ eminebāt.
Ipm āt altare nō erat soliduz: sz cauū
a ℣ compunctionem vehementem.
ex tabulis ꝛ int⁹ vacuū. Fecit ꝛ lāb̄ū c
a ℣ rimoze dei. b ℣ ꝓcepti diuinis. c ℣ scrāz animaꝝ.
eneū cū bāsi sua ō speculis mulierū: q̄ †
a ℣ cōtinuo amoꝛe ingressum regni eterni obseruantes
℣ introitu. ℣ nō manufacti.
excubāt i ostio tabernaculi †Fecit ꝛ atriū: i cui⁹ australi plaga erāt tēturia ō byssо retorta cubitoꝝ cētū: Colūne eneꝫ vigiti cū basib⁹ suis: capita colūnaꝝ: ꝛ tota operis celatura argentea.
Eque ad septētrionalē plagā tēturia colūne: baseſq̄ ꝛ capita colūnaꝝ eius: dē mēsurę ꝛ opis ac metalli erant. In

me i forma ꝛ figura. Cetera exponunť sic. s. exposita sut ca. xxv. Cōsequent agit de altari thymiamatis. cū ō: a Fecit ꝛ altare ꝛc. q̄ altare erat inē mēsaz ꝛ cādelabrū. ꝛ exponať q̄ hic ō sic. s. xxx. ca.

Ca. XXXVII
Moralіter. a† Fecit ꝛ arcā. totiū. l. oraculū. per q̄ designať ecclia in q̄ fiūt laudes ꝛ preces ad ꝓpitiationē dñi. ꝓcurandā. † De auro mūdissimo. nā ecclia ſ debet hre maculā neq̄ rugā. † Duos etiā cherubim. p q̄s significanť ecclie ꝓlati. nā cherubim interꝑtatur plenitudo scie: que debet i ꝓlatis esse. debent enī scire vet⁹ ꝛ nouū testamentū. p hoc aūt q̄ dicit duos gemina charitas dei. s. et ꝓximi designať: que debet in ꝓlatis eminentius feruere cum ex officio ꝑ salute ꝓpli sui corporalē vitā exponere: si casus necessitatis occurrerit tenť. Job. x. Bon⁹ pastoꝛ aīaz suā dat ꝑ ouib⁹ suis. lō subdit: † Ex auro ductili. fuerūt enī facti cū martello q̄ dessignať q̄ ecclesie ꝓlati debēt semp esse parati ad sustinendū ꝓsecutiones ꝑ salute greg⁹ sui. † Duos posuit ex vtraq̄ pte. ꝓpitiatorij. per q̄ designať q̄ ꝓlati semp debent intēdere suaꝫ ecclesiaꝫ regimini: ꝛ non stare in curijs regū vel ꝓncipū nisi in casu necessitat⁹ et ad ō vocati. † Extendētes alas. i. intellectū suū ꝛ affectum applicātes cōtemplationi diuinoꝝ: ꝛ nō ad habendā longā comitiuam equoꝝ ꝛ domicelloꝝ. † Et tegentes ꝓpitiatorij. i. ꝑ opus actine vite intendētes ad ecclie subsidium verbo ꝛ exemplo informantes ꝓplm sibi cōmissū. Hzego. i pasto. Sit ꝑsul actione ꝓcipuus ꝛ ꝑ ceteris in cōtemplatiōe suspēsus. Sic i scala Iacob āgeli ascēdebāt ꝛ descēdebāt. Sz alīq̄ eoꝝ sunt sic mill ui qui nō descēdūt nisi ad cadauera rapiēda sic isti ad bona tpalia querēda: que tū Paulus apls arbitrať vt sterco. Phil. iij.

†Fecit ꝛ altare ho- Ca. XXXVIII b
locausti. Hic ꝓnr ponit executio operis q̄tum ad ea que erāt extra tabernaculū: ꝛ ꝓmo q̄tū ad altare holocaustoꝛū. secdo q̄tū ad labrū eneū. cū ō: a Fecit ꝛ labrū ene. cū basi sua ꝛc. Hic sūt exposituꝛes nostri cōmuniter q̄ iste erāt mulieres deote q̄ veniebāt frequēter ad ostiū tabernaculi ratione cultus diuini ꝛ in signū q̄ nolebāt amplius intendere ornatui exteriori obtulerūt specula sua: quoꝝ capse erāt enee: ꝛ de illis factum est vas q̄dcm. Ra. Sa. dicit q̄ hic ē textus verus: De speculis mulierū exercitu antiū vel circūeuntiū ad ostiū tabernaculi. ꝛ ꝓm ꝓmā significationem exponit dicēs q̄ mulieres hebree q̄s pharao voluit impedire multiplicationē ꝑpli ꝑ generationē opprimēdo viros laboꝛib⁹ ne vacarent amplexibus vxoꝛes eoꝝ cōponebāt se ad specula vt prouocarēt viros suos ad actū matrimonij non libidine ducte sz ꝓpter amoꝛe: ꝛ sic pcreauerunt exercitū filioꝝ israel: quoꝝ ꝓncipes tribuū in quibus quodāmodo cōtinebať totū negociū populi cōsistebāt ad ostiū tabernaculi: vbi manebāt moyses ꝛ aaron ad tractādum cū eis de negocijs populi. ꝓm ℣ alīa significationē exponit ō mulieribꝰ deuotis: que manebāt in castris circa latera ꝑ⁹ tergum tabernaculi q̄s oportebat circūire veniendo ad ostiū tabernaculi causa oblatiōis faciēde. Alīt aūt exponunt doctoꝛes alīq̄ q̄ circa labrū eneum erant specula affixa vt sacerdotes viderēt maculas abluendas ꝛ illa specula fuerūt oblata a mulieribꝰ deuot⁹: et sic q̄ ō: Fecit ꝛ labrū eneū cū basi sua ō speculis mulier. b accipiť facere. p aptare vl ornare. ꝛ sic aliquando accipitur in hebreo. vt dictum fuit Hcñ 4. ca.

✠ Capita

a Paxillos q̄z. Strab. Paxilli ꝓm ꝛram erāt in sūmitate colūnarū fixi quib⁹ funes religabant q̄ cortinas a terra sublcuabant: firmati supioꝛib⁹ q̄busdam ansulis: inferi⁹ ℣o religati ad ꝓdictos paxillos cortinas extēdebāt: ne rugā ꝛtraherēt. Mystice ℣o funes significāt ſctām sc̄pturā: de q̄ salomon ait: Funiculus triplex difficile rūpit: qz sc̄ta sc̄ptura hīstoria mozalitate ꝛ allegoria ꝓstās nullis hereticoꝝ dogmatib⁹ pōt dirūpi. Paxilli i modū ligue facti linguas doctoꝝ significāt: q̄ scripturam ppls exponūt. Cortinas etiam a terra sublenāt ꝛ extēdūt: qz ꝓiectos docēt sequi: ꝛ imitari celestia: nullamq̄ mali vel fraudis rugā cōtrahere. Locutusq̄

Nico. de lyra
a Capita colūnaꝝ ꝛ tota operī celatura argentea. In hebreo habeť: Uncini columnaꝝ ꝛ cincture eaꝝ ō argēto. ꝛ eodē modo infra vbi ponunť cōsimilia verba.
b Ipsas colūnas atrij vestiuit argēto. In hebreo habeť: Capita colūnaꝝ liuiuit vel operuit argēto. ꝛ exponanť ista sic. s. xxvij.
c Hec sunt instrumēta. In heb⁹. habeť: Hi sunt cōputi vel nūeri. ꝛ videť ō meli⁹ dictū vt ptz ex litera seq̄nti: qz notanť ꝛ etiā nūeraturꝫ pōdera metalloꝝ de quib⁹ facta sunt opa tabernaculi. d In cerimonijs leuitaruꝫ. i. obsequijs eoꝝ: qz ad eos ꝓtinebat portare tabulas tabernacli ꝛ bases ꝛ operimēta ꝛ plura alia. silr deponere tabernaculū in motiōe castroꝝ et erigere ipm in loco positionis castroꝝ. e Per manū ithamar. i. ꝓm ordinationē ei⁹ ꝛ ꝓceptum.
f Omne aurū. Hic ponit numerus auri. g Qd expensum ē in ope ꝛc. xxix. talentoꝝ fuit. In hebreo habeť xxix. centenariosꝫ. dicit aūt Ra. Sa. q̄ centenarī⁹ cōtinet. lx. mnas. mna aūt sanctuarij duplex erat respectu cōis. ꝛ sic cētenarius cōtinebat. cxx. mnas. et mna. xxv. siclos. et sic cētenarius sanctuarij cōtinebat tria milia siclos. h Oblatuz est aūt ab his ꝛc. In hebreo habeť sic: Argētū aūt nūeratiōis populi fuit centuz cētenarij ꝛ mille septigēti ꝛ. lxxv. sicli ad pōdus sanctuarij. dimidi⁹ siclus p singula capita oīm transeuntiū ad numeꝝ a. xx. ānis ꝛ supra de sexcētis ꝛ trib⁹ milib⁹ ꝛ q̄ngēt̄ q̄nq̄gita viris. ꝛ ꝓm ō nūeratio populi nō est referenda ad nūmerū auri ꝓdicti: sz magis ad nūmerū argenti. cui⁹ ratio est: qz in nullo loco inuenit̄ scriptum q̄ in numeratione ꝑpli nūcrati soluere debeāt vel offerre aliquā q̄ntitatem auri sed argenti. s. quilibet dimidiū siclū. vt dictū est. ō. xxx. ca. Et si cōsideret numerus argenti hic expressus: correspōdet nūcro viroꝝ accipiendo ꝑ quolibet dimidium siclum. vnus enim centenarius valet tria milia siclos. vt vsum est. ꝛ p ꝓsequēs centū centenarij

ea ℣o plaga q̄ ad occidētē respicit: fuerūt tēturia cubitoꝝ quinq̄ginta: colūne decem cū basib⁹ suis eneę: ꝛ capita colūna
a rū: et tota opis celatura argētea. Porro ꝓtra oriētē q̄nq̄ginta cubitoꝝ pauit tenturia: e quib⁹ q̄ndecim cubitos colūnarū triū cū basib⁹ suis: vnū tenebat latꝰ:
a ℣ ecclesie que in heremo huiꝰ vite constituit.
et in ꝑte altera: q̄ inter vtrāq̄ itroitū tā bernaculi fecit: q̄ndecim eque cubitoꝝ erāt tentoria: colūneq̄ tres ꝛ bases totidem. Cuncta atrij tēturia byssus retorta texuerat. Bases colūnaꝝ fuere eneę: capita aūt eaꝝ cū cūctis celaturis suis argētea: Sz et ipsas colūnas atrij vestiuit b
argēto: et i introitu ei⁹ ope plumario: fecit tēturiū ex hiacyntho: purpura: ꝓmiculo ac byssо retorta: q̄ babebat vigiti cubitos in lōgitudie: altitudo ℣o quiq̄ cubitoꝝ erat: iuxta mensurā quā cuncta
a ℣ quarruoꝛ sunt euāgeliste firmitate fidei solidare
atrij tēturia dabebāt. Colūne aūt in ingressu fuere q̄ttuoꝛ cū basibus eneis: ca-
℣ claritate diuini eloquij.
pitaq̄ earuꝫ celature argētee: Paxillos q̄z tabernaculi ꝛ atrij ꝑ gyrū fecit eneos. c
Hec sūt instrumēta tabernaculi testimonij: q̄ enūerata sunt iuxta ꝓceptū moysi: in cerimonijs leuitarū ꝑ manū ithamar filij aaron sacerdotis: q̄ beꝯeleel filij⁹ huri filij hur ō tribu iuda: dño ꝑ moysen iubēte cōpleuerat: iūcto sibi socio ooliab: filio achisamech ō tribu dan: q̄ ꝛ ipse artifex lignoꝝ egregius fuit: ꝛ polymitarius atq̄ plumariꝰ ex hiacyntho: purpura vermiculo et byssо. Ome aurū q̄ ō ex d
pēsuz est i ope sanctuarij: ꝛ q̄ oblatuz ē in donarijs: vigiti ꝛ nouē talentoꝝ fuit: ꝛ septingentoꝝ triginta siclorum: ad mēsurā sanctuarij. Oblatū ē aūt ab his q̄ trā- f
sierāt ad nūeꝝ a vigiti ānis ꝛ supᵃ: ō sexcētis trib⁹ milib⁹ ꝛ q̄ngēt̄ q̄nq̄gita armatoꝝ. Fuerūt ꝓterea cētū talēta argēti: e q̄ bus ꝓflatę sūt bases sanctuarij: ꝛ itroitⁿ vbi velum pendet. Centum bases factę i
sunt ō talentis cētū: singulis talentis k
ꝑ bases singulas supputatis. De mille aūt septingentis ꝛ septuagintaq̄nq̄ sicl
clis fecit capita columnaꝝ: quas ꝛ ipas vestiuit argento. Eris quoq̄ oblata sūt talēta septuagintaduo milia: ꝛ quadrigenti supra siclos: ex quibus fuse sunt bases in introitu tabernaculi testimonij: ꝛ altare eneum cū craticula sua: oiaq̄ vasa quę ad vsum ei⁹ ꝓtinent: ꝛ bases atrij tam i circuitu q̄ in ingressu eius: et paxilli tabernaculi atq̄ atrij per gyrum.

tenarij valēt trecenta milia siclos integros ꝛ p nūs valēt sexcenta milia dimidios. Itez mille septingenti. lxxv. integri valent tria milia q̄ngentos q̄nquaginta dimidios ꝛ sic habeť numerus ō dict⁹ viroꝛū. s. sexcentoꝝ triū milliū ꝛ q̄ngentoꝝ q̄nquaginta. l Centuz bases. xl. enī erāt in latere aquilonari ꝛ tot in australi. ꝛ. xvj. in occidentali sub tabulis tabernaculi ꝛ q̄ttuoꝛ sub q̄ttuoꝛ colūnis i q̄bus appendebat velum dividēs sanctū ꝛ sanctūsanctoꝝ. k De talentis centū. In hebreo habeť: De cētenarijs centū. l De mille aūt septingentis ꝛc. In hebreo habeť: De mille septingēt⁹. lxxv. sicl⁹ fecit vncinos colūnarū ꝛ liniuit capita earuꝫ argento. ꝛ hec videť verior⁹ lra: qz hic loquiť de colūnis atrij: que erāt. lx. ꝑ circuitū. argentū aūt hic enumeratum nō ascēdit ad q̄titatē vni⁹ centenarij fere de medietatibus. i qua libet aūt base fuit vn⁹ cētenarius integer: vt dictū est. ꝛ sic i vna sola base plus fuisset fere in duplo de argēto q̄ in oībus colūnis atrij. q̄ videť absurdū. ꝛ iō nō videť possibile q̄ capita eaꝝ fuerit argētea nec ipe vestite argēto: sz vncini tm fuerūt argētei ꝛ capita eaꝝ linita vel opta argento sic. s. expositū e. xxvij. ca. cetera patēt.

Ca. XXXVIII
Moralіter. Illud q̄ e
in ꝓncipio huiꝰ ca. ponit supᵃ exposituꝫ est mystice. ꝓpter ō hic dimitto: ꝛ plura alia dimisi ꝛ dimittā eadē ꝛōne. c† Fecit ꝛ labrū eneū cuꝫ basi ſ. ꝛc. Per specula mulieri⁹ significant diuia ꝓcepta in quibus aīe deuote speculātes ꝛ meditantes videt q̄d amouere debēt a seipsis. s. maculas vitioꝝ: et q̄d sibi apponere. s. ornamēta ꝛututis: hec enī duo diuina ꝓcepta manifeste ostēdūt q̄ docent duas ꝓtes iustitie. s. ꝺclinare a malo ꝛ facere bonū. † Que excubabāt in ostio tabnaculi. per tabnaculū hic ītelligit ipm celū: q̄ aīe deuote non pūt ingredi durāte vita pūti: sed diligēter attēdūt q̄liter possint intrare post finē pūtis vite. Per ō igit q̄ labrū eneū i q̄ pedes ꝛ manus sacerdotū debebāt lauari fatētū esse ō ꝺ speculis mulieꝝ: signi ficabať ꝓctica noticia diuinoꝝ ꝓceptoꝝ: et q̄ q̄dez notitia ꝓcedit aqua vere cōtritiōis ꝛ deuotiōis in q̄ pedes ꝛ manꝰ sacerdotū. i. affectiones ꝛ opa eoꝝ q̄ mūstrarī sūt i ecclia debēt lauari ꝑ ꝓtritionē ꝛ ꝓfessionē anteq̄ accedāt ad missaꝫ celebratiōez.

In ca. xxxviij. vbi ō in postil. Fecit labrum eneum cum basi ꝛc.

Additio. Ultima expositio q̄ ponit i postilla videť verior: qz magis cōsonat lre. textꝰ enī verꝰ in hebreo nō dicit de speculis mulieꝝ: vt sic illa specula intelligant esse materia labrij seu basis. sed dicit sic: Fecit labrum eneum cum basi sua cū

Ode hiacyntho ꝙo ⁊ purpura vermiculo ac byſſo fecit veſtes: quibus inducretur aaron qñ miniſtrabat i ſanctis: ſicut ꝓcepit dñs moyſi. Fecit igit ⁊ ſuphũerale ꝺ auro hiacyntho ⁊ purpura coccoq bis tincto ⁊ byſſo retorta ope polymitario. Inciditq bracteas aureas ⁊ extenuauit i fila: vt poſſit torqueri cũ ꝓꝺ coloꝝ ſb tegmie: duasq horas ſibĩnuicez copulataſ i vtroq latere ſũmitatũ: ⁊ baltheũ ex eiſdẽ coloꝛib⁹ ſic ꝓcẽperat dñs moyſi. Parauit ⁊ duos lapides onychinos aſtrictos ⁊ inclusos auro: ⁊ ſculptos arte gẽmaria noĩb⁹ filioꝝ iſrl. Sex noĩa i lapide vno: ⁊ ſex i altero: iuxta ordinẽ natiuitatis eorũ. Poſuitq eos in laterib⁹ ſuphumeralis in monimentũ filioꝝ iſrael ſic ꝓcepat dñs moyſi. Fecit ⁊ rationale ope polymito iuxta opus ſuphumeralis ex auro hiacyntho purpura coccoq bis tincto ⁊ byſſo ⁊ torta: ꝙdrãgulũ duplex mẽſurę palmi: et poſuit i eo gẽmaꝝ ordies ꝛttuor. In ꝑmo verſu erat ſardius topaçius ſmaragdus: In ſcõ carbũculus ſaphirus iaſpis: In tertio liguri⁹ achates ⁊ amethiſt⁹: In ꝙrto chryſolit⁹ onychinus berillus: circũdati ⁊ incluſi auro ꝓ ordines ſuos. Ipſiq lapides duodeci ſculpti erãt noĩb⁹ duodeci tribuũ iſrl: ſinguli ꝓ nomina ſinguloꝝ. Fecerũt i rõnali ⁊ catenulas ſibĩnuicẽ cohęrẽtes ꝺ auro puriſſimo: et duos vncinos: totidẽq anulos aureos. Poꝛro anulos poſuerũt in vtroq latere rõnalis: e qb⁹ penderẽt duę catenę aureę: qs inſeruerũt vncinis q̃ i ſuphumeralis angul⁹ eminebãt. Hęc ⁊ añ et retro ita ꝓueniebãt ſibi: vt ſuphũerale ⁊ rõnale mutuo nectarenẽ: ſtricta ad baltheũ: et anulis fortẽ⁹ copulata: qs iungebat vitta hiacynthia ne laxe fluerẽt ⁊ a ſeinuicẽ mouerẽt: ſic ꝓcepit dñs moyſi. Feceꝛtq tunicã ſuphũeralis totã hiacynthinã ⁊ capitiũ i ſupioꝛi pte ꝓtra mediũ: ozãçs p gyrũ capitij textilẽ. Deozſũ ãt ad pedes malapunica ex hiacyntho purpura ꝕmiculo ac byſſo retorta: ⁊ tintinabula ꝺ auro puriſſimo: q̃ poſuerũt inẽ malagnata i extrema pte tunicę p gyrum: tintinabulũ aureũ ⁊ malũpunicũ: Quib⁹ ornat⁹ icedebat põtifex qñ miſterio fungebaꝝ: ſic ꝓcepit dñs moyſi. Fecerunt et tunicas byſſinas ope textili aarõ et filijs ei⁹ et mitras cũ coronulis ſuis ex byſſo: femialia q̃z linea byſſina. Cingulũ ꝙo de byſſo retorta hiacyntho purpura ac ꝕmiculo: diſtictũ arte plumaria: ſic ꝓcepit dñs moyſi. Fecerũt ad laminã ſacrę veneratiõis ꝺ auro puriſſimo: ſcripſerũtq i ea ope gẽmario ſctñ dñi: ⁊ ſtrinxerũt eã cũ mitra et vitta hiacynthina ſic ꝓcepit dñs moyſi. Perfectũ ẽ igr oẽ op⁹ tabnacli ⁊ tecti teſtimonij. Fecerũtq filij iſrl cũcta q̃ ꝓcepat dñs moyſi: ⁊ obtulerũt tabernaculũ ⁊ tectũ: ⁊ vniuerſaz ſupellectilẽ anulos tabulas vectes colũnas ac baſes: oꝓtoriũ ꝺ pellib⁹ arietũ rubricatoꝝ: ⁊ aliud opimẽtũ ꝺ hiacynthis pellib⁹: velũ arcã vectes ꝓpitiatoriũ mẽſaz cũ vaſis ſuis ⁊ ꝓpoſitiõis panib⁹: cãdelabrũ: lucernas ⁊ vtẽſilia eaꝝ cũ oleo: altare aureũ ⁊ vnguẽtũ thymiama ex aromatib⁹: ⁊ tẽtoriũ i introitu tabernacli: altare ęneũ: retiaculũ: vectes ⁊ vaſa ei⁹ oia labrũ cũ baſi ſua tẽtoria atrij ⁊ colũnas cũ baſib⁹ ſuis tẽtoriũ i introitu atrij funiculoſq illi⁹ ⁊ paxillos. Nihil ex vaſis defuit q̃ i miniſteriũ tabnacli ⁊ i tectũ federiſ iuſſa ſũt fieri. Veſtes q̃z ꝺbus ſacerdotes vtunt in ſanctuario: aarõ: ſ. et filij ei⁹: obtulerũt filij iſrael: ſicut ꝓcẽperat dominus. Quę poſtq moyſes cuncta vidit completa: bñdixit eis.

Glo. ordi.

Lecu/ tuſq ẽ dñs ad moyſen dicẽs. Menſe ꝑmo ꝛc. Stra. Primo anni mẽſis ipe e niſan: q̃ ⁊ aprilis in q̃ iudei paſca celebrabãt ⁊ tabernaculũ erectuz eſt. Allegorice añt primus menſis ſignat initiũ gratie: qñ tabernalum dei. i. eccl̃ia erecta eſt: cũ xp̃s. ſ. crucifixus de latere ſuo produxit myſteria ſanguinis et aque: ꝺb⁹ eccl̃ia dedicaꝝ ⁊ ꝺſecraꝝ. Et notandũ q̃ hic ꝑmo menſis ſecundi anni fuit: ſ pri/

Additio

ſpeculis mulierꝫ: vl in ſpeculis mulierꝫ ꝛc. ⁊ eſt ſenſus q̃ fecit labrum eneũ cũ baſi ſua: vt. ſ. fuerat ſibi ꝓceptũ. ⁊ etiã cũ ſpeculis mulierꝫ circũquaq poſitis ad ornatũ. vl fecit labrũ eneũ i ſpeculis mulierꝫ. ſ. contentũ. ⁊ ſic nõ oportet q̃ li fecit hic accipiaꝝ niſi ſm cõem ſui ſignificationem ꝛc. La. XXXIX

Ode hiacyntho. Hic ponit executio opis ẽtũ ad veſtes ſacerdotũ. ⁊ ꝑmo de ſuphumerali. b Inciditq bracteas. i. laminas tenues: vt ex illis poſſent fieri fila. ſcõ ꝺ rõnali. ibi: Fecit et rationale. tertio de tunica hiacynthina. ibi: Fecerũt q̃z tunicã. quarto de veſtib⁹ byſſinis. ibi: Fecerũt ⁊ tunicas: ⁊ mitras cum coronulis ꝛc. Erãt enĩ circuli in mitris illis i pte iferioꝛi q̃ vocant hic coronule. quinto de lamina ſacra. ibi: Fecerũt et laminam ſacre vnctionis. Cetera patent ex dictis. ꝟ. xxviij. ca.

Dorale.

La. XXXIX

†Fecit ⁊ rationale ope poly. ꝛc. Per rationale iudicij in q̃ oſtẽdebaꝝ q̃d agi deberet ant dimitti põt ĩtelligi bonꝫ ꝓnceps aut ꝓlatus ſecularis vel religioſus. ꝓ cuiꝰ iudiciũ debent agi vel dimitti opa ſubditoꝝ. In b autem rõnali fuerunt ꝛttuoꝛ ordines lapidũ ꝑcioſoꝝ: ⁊ in quolibet ordine tres lapides ꝑcioſi. Igit per quattuoꝛ ordines intelliguntq̃ ttuoꝛ virtutes cardinales cũ adiũctis ſibi virtutib⁹ que debent eſſe in iudicibus bonis ſecularibus aut religioſis. Primꝰ ordo ptinet ad prudentiã que eſt auriga virtutũ: ⁊ ſm Tullij ipſius prudentie ſunt tres ptes. ſez memoria reſpectu ꝓcedentiũ: intelligentia reſpectu ꝑſentiũ: et ꝓuidentia reſpectu futuroꝝ. Secundus ordo ptinet ad iuſticiã cuiꝰ ſm ꝑhm. v. Ethi. ſunt tres partes. ſ. iuſticia diſtributiua penaruz ⁊ bonoꝝ ſm ꝺmerita ⁊ merita bominũ: ⁊ cõmutatiua que eſt ꝓprie mercatoꝝ: ⁊ epikeya que eſt ꝓprie iudicũ dirigens eos in caſu particulari ad legiſlatoris intellectum. Tertius ordo ptinet ad fortitudinem que reſpicit pericula bellorum ꝓ republica ſuſtentanda: ⁊ ad eaz requirit animoſitas i aggreſſu: cõſtantia in pgreſſu. ⁊ ſequitur victoria i egreſſu. Quartus ordo ptinet ad tpantiã cuius ſunt tres ptes. ſ. temperãtia particularis que eſt reꝑſſiua venereoꝝ extra legẽ matrimonij in cõingatis ⁊ ſimpliciter in aliꝫ: et abſtinẽtia que ẽ repreſſiua ciboꝝ: ⁊ ſobrietas potuũ. ſm tamẽ modũ ⁊ regulã recte rõnis.

Locutuſq eſt do/ La. XL minus ad moyſen dicens. Poſtq̃ deſcripta eſt tabernaculi conſtructio: hic cõſequenter deſcribitur eius erectio. vbi ꝑmittitur ꝓceptum domini. cũ dicit: Menſe primo. ſ. ſecũdi anni ab exitu de egypto. ſecundo ponit exꝑcutio moyſi. cũ dicit: Fecitq̃ moyſes ꝛc. et primo ẽtum ad ipſum tabernaculum: cum dicitur: Collocatum eſt tabernaculum ꝛc. ſecundo

ꝑmꝰ ei ann⁹ añ legez fuit. ſeõs ann⁹ ſub gra euãgelij cui dñs benedixit.

Ps. 64. Vñ: Benedices corone anni benignitatis tue. Annus eni benignitatis fuit: quo ſalus humani generis ꝓ humanitatem chriſti apparuit: hoc ergo anno tabernaculũ dei erectũ eſt: id eſt eccl̃ia fundata ⁊ exaltata.

Rab. Primus annus omne tempus legis ante incarnationẽ chriſti. Secundus ab aduentu eius uſq ad conſummationẽ ſeculi. Quaſi ꝑmo menſe prima die menſis tabernaculum erigitur: cuz in principio gratie ſue per chriſtum eccleſie ornatus cõſtruitur: ⁊ decoꝛ noue hieruſalem fidelibus demonſtrat: ⁊ ſicut in ꝑmo anno preparatus eſt ſumptus futuro optima oĩa electoꝝ ab initio mũdi uſq ad aduẽtũ domini ſermo vel opus ad inſtructurã eccleſie conueniens ꝓ ſcriptoꝛes ve. te. colligit: vt doctoꝛes euãgelij his vtant in ꝑfir. matiõe fidei. a Anges taber. ꝛc. Stra. Tabnaculũ cũ vaſis ſuis vnctiõis oleo conſecrat: q̃ ſcta eccl̃a q̃cquid agit cuz virtutibus ſuis debet dedicare ⁊ conſecrare gratie ſpiritus ſancti: oleuz quippe vnctionis ſpiritualis gr̃e cõparaꝝ: qua oĩa virtutuz opera conſecrant. b Applicabilq̃ aaron ꝛc. Strab. Fozes tabernaculi. i. ſancte eccleſie ſunt apoſtoli: ꝓ quos debet aulam celi ingredi: ad hos applicandi ſunt aaron ⁊ filij ei⁹. i. omnis cetus ſanctoꝝ: ⁊ maxime ꝑ poſtoꝛum: vt eos imitent et eoꝝ veſtigia ſequantur. c Et vectes. Tectis nõ ſoluz parietes nectit: ſed et columnas introitus confirmat ne corruant aut a recto ſtatu deflectãt: quia dñs ⁊ vtrũq populũ in vna fide dilectionis ſociauit: ⁊ eoꝝ doctoꝛes vt in fide ⁊ amoꝛe ⁊ ꝓdicatiõe ꝑſeuerent confortat. Nec mirum ſi et ꝑ capita ipa ⁊ ꝑ vectez capita ipa cõtinentem xp̃s accipiꝫ: qz cuiuſq electi regẽdo caput eſt. Unde caput viri xp̃s eſt. Et quia nõ ſoluz ſingulos ad querenda celeſtia erigit: ſed etiaz omnes cõtinet: et ne a recto ſtatu deflecti: nec ab inuicẽ diſcordãdo poſſint ſeparari vinculo pacis cõfirmat.

1. Coz. 12. 8

Cui ſimile eſt q̃ dñs dicit agn⁹ ⁊ paſtoꝛ ⁊ oſtiũ: cũ paſtoꝛ agnum paſcat ⁊ ambo intrẽt ꝓ oſtiũ: cum ꝓprie ſit verbum in principio. hoꝝ ꝺo nullũ ſit ꝓprie ſed figuraliter. Paſtoꝛ: qz ducit ad paſcua vite. Oſtium: qz nõ niſi ꝑ illum ꝓuenit ad patrẽ. Agn⁹: q̃a ab egypto ſaluat. Sic ⁊ hic ꝑ capita figuratur ꝓpter regnum quo ſingulis ꝓeeſt: et per vectem ob generalem ꝓuidentiam qz omnes confirmat. c Beda. Sic anima ꝓ diuerſis actionibus diuerſa nomina ſortitur: dum viuificat coꝛpus anima nominat: dum vult animus eſt: dũ ſcit mens eſt: dũ recolit memoria eſt: dũ iudicat ratio eſt: dum ſpirat ſpiritus eſt: dum ſentit ſenſus eſt.

d Nec poterant moyſes ꝛc. Strab. Moyſes ergo in hoc loco ſicut in aliꝫ pluribus figuram tenet iudaici populi. Moyſes ergo nube obſtante in tabernaculum non poterat intrare: quia iudaicus populus nunq̃ ſacramẽta ſcripture valuit pene/

ſ trare

lũ teſtimonij: ⁊ pones in eo arcam: dimitteſq ante illã velũ: et illata menſa pones ſup eã q̃ rite ꝓcepta ſunt. Cãdelabꝛuz ſtabit in lucernis ſuis ⁊ altare aureum in q̃ adoleꝫ incenſuz coꝛã arca teſtimonij. Tẽtoriũ i introitu tabernaculi teſtimonij pones: ⁊ añ illo altare holocauſti. Labꝛũ inter altare ⁊ tabernaculũ: quod implebis aqua. Circundabiſq atrium tentoꝛijs et

ſ gratia ſpirituali.

ingreſſuz eiꝰ: ⁊ aſſumpto vnctionis oleo

a ſ eccleſiam. b ſ ſanctoꝝ. ſ. ſingulis perſonis que ſunt vaſa in honorem vnde paulus vas electionis dicitur.

a vnges tabernaculũ cũ vaſis ſuis vt ſanctificenꝫ altare holocauſti et oĩa vaſa eiꝰ labꝛũ cũ baſi ſua† Oĩa vnctiõis oleo cõſe

ſ prepoſitos.

b crabis vt ſint ſctãſctoꝝ. Applicabiſq aarõ

ſ ſubditos. ſ apoſtolos ſ eccleſie vel regni celeſtis.

et filios eius ad foꝛes tabernacli teſtimo

a ſ compunctiõis. b ſ ne nudi ambulent: et appareat turpitudo eoꝝm. ſ virtuoſis operibus.

nij: ⁊ lotos aq̃a indues ſanctis veſtibus

ſ digni facti.

vt miniſtrẽt mihi: ⁊ vnctio eoꝝ i ſacerdotium ꝑficiat ſempiternũ. Fecitq̃ moyſes oĩa q̃ ꝓceperat dñs. Igit menſe ꝑmo anni ſecũdi in ꝑma die mẽſis collocatũ ẽ tabernaculũ. Erexitq̃ moyſes illud: ⁊ poſuit tabulas ac baſes et vectes: ſtatuitq̃ colũnas ⁊ expandit tectũ ſup tabernaculũ: ipoſito deſup opimẽto ſic dñs imꝑauerat: poſuit ⁊ teſtimoniũ in arca: ſubditis infra vectibus: et oꝛaculum deſuper. b Lũq̃ intuliſſet arcã i tabnaculũ teſtimonij: appẽdit añ eã velũ: vt expleret dñi iuſſionem. Poſuit ⁊ mẽſam i tabernaculũ teſtimonij ad plagã ſeptẽtrionalẽ extra velũ: oꝛdinatis coꝛã ꝓpoſitiõis panib⁹ ſic ꝓcẽperat dñs moyſi. Poſuit ⁊ cãdelabꝛum in tabernaculo teſtimonij e regiõe menſe in pte auſtrali: locatis ꝑ ordinẽ lucernis iuxta ꝓceptũ dñi. Poſuit ⁊ altare aureuz ſub tecto teſtimonij cõtra velum: ⁊ adoleuit ſup eo incẽſuz aromatũ: ſicut iuſſerat dñs moyſi. Poſuit ⁊ tentoriũ in introitu tabernaculi: et altare holocauſti in veſtibulo teſtimonij: offerens in eo holocauſtum et ſacrificia: vt dominus imperat.

†Labꝛũ q̃ſtatuit iter tabnaculũ teſtimonij ⁊ altare implẽs illo a q̃. Lauerũtq̃ eo moyſes ⁊ aaroꝰ ac filij ei⁹ manꝰ ſuas ac pedes cũ igrederenꝫ tectũ federiſ: accederẽt ad altare: ſic ꝓcepat dñs moyſi. Erexit et atriũ ꝑ gyrũ tabernaculi ⁊ altaris: ducto

ſ vel omnia.

in ĩtroitu eiꝰ tẽtoꝛio† Poſtq̃ cũcta pfecta ſũt: opuit nubes tabnaculũ teſtimonij: et

ſ populus iudaicus.

b gl̃ia dñi ipleuit illo: nec poterat moyſes

ẽtum ad ea que erant intra ſanctũſanctoꝝ. ibi: a Poſuit ⁊ teſtimoniuz. i. tabulas que erant in teſtimoniũ federis inter deum ⁊ populum.

b Et oꝛaculũ deſup. i. ꝑpriatoriuz. tertio ẽtum ad ea que erãt extra ſanctũſanctoꝝ in tabernaculo. cuz dicit: Poſuit ⁊ menſam ꝛc.

c Poſuit ⁊ altare aureum ſub tecto teſtimonij. i. tabernaculi: quia vocabaꝫ tabernaculum teſtimonij.

d Cõtra velũ. diuidẽs ſanctum ⁊ ſanctũſanctoꝝ. ⁊ per hoc q̃ dicit: contra velum. et nõ intra. ptz qz. ſ. dictum eſt xxx. ca. ſ. q̃ altare incenſi qz eſt idem qz altare aureũ: nõ erat intra ſanctũſanctoꝝ: ſz extra inter menſam ꝓpoſitionis et candelabꝛum. e Et adoleuit ſuper eo incenſuz. ſ. ipſe moyſes qz faciebat officium ſacerdotale quouſq̃ aaron et filij eius eſſent cõſecrati. Fm illos qui dicũt q̃ conſecratio ſacerdotuz nõ erat cõpleta die erectionis tabnaculi. Fm alios ꝺ dicũt q̃ illa dies fuit dies octaua conſecrationis ſue: nõ ſolũ moyſes obtulit illo die ſz etiã aaron ⁊ filij eius. vt habet Leui. ix. de bis opinionib⁹ dicet Ru. vij.

Cõſequenter agit de erectione eoꝝ que erant extra tabernaculum in atrio. cũ dicit:

f Et altare holocauſti i veſtibulo. i. in atrio. g Offerens. ſ. moyſes et etiam aarõ et filij eius ſm aliquos rõne dicta. h Labꝛũ quoq̃ ſtatuit inter tabernaculum teſtimonij et altare. ſ. holocauſti: non tamẽ directe inter vtrũq̃ ſed aliquantulũ a latere.

i Lauerũtq̃ in eo moyſes et aaron ꝛc. ſ. qñ fuerunt conſecrati ⁊ poterãt accedere ad tabernaculum teſtimonij.

k Erexit et atrium. i. colũnas et cortinas claudentes atrium per gyruz tabernaculi. non tamen equale erat ſpaciuz atrij in circuitu tabernaculi: quia ante oſtium tabernaculi quod erat in parte oꝛientali ſpacium atrij habebat quinquaginta cubitos i quadrum. in alijs añt tribus ptibus habebat. xx. cubitos latitudinis excepta ſpiſſitudie parietum tabernaculi.

l Poſtq̃ cũcta pfecta ſunt operuit nubes tabernaculũ. in ſignum diuine acceptationis et preſentie ſue.

m Et gloria dñi impleuit illud. i. nubes gloꝛioſa q̃ erat ſignum preſentie eius non ſolum ſupza tabernaculum ſed etiã intra. n Nec poterat moyſes ingredi. ſ. ꝑ reuerentiaz ꝑſentie dñi. et habeꝫ ſimile. iij. Regũ. viij. vbi dicitur q̃ nõ poterãt ſacerdotes

trare. Nubes enī dñi ꝙ dīē incubabat tabernaculo ⁊ ignis in nocte. Hoc loco ignis diuinoꝝ mysterioꝝ sciam significat. Scḝtura enī sancta sanctꝫ ⁊ ignorantiā suā faretib⁹ lumē est. Inids ẋo ⁊ sciam iactātib⁹ nubes: qz excecat eos. ¶ Aug⁹. Rotā da est res mirabilis multū ꝙ nube descēdente ⁊ impiente tabernaculū (que tñ glia dñi bz) nō poterat moyses ītrare tabernaculū: q̄ in mōte sina qñ legē primiꝫ accepit intrauit in nubē vbi erat deꝰ. Aliā ꝑ ꝓsonā tunc figurabat: aliā nūc. Et tūc eoꝝ qui ꝓcipes fiunt intime ẋitatis dei. Hūc aūt iudeoꝝ quibus glia dñi q̄ in tabernaculo ē (qđ est gra xp̄i) tanḡ nubes opponit nō eā intelligētib⁹: ⁊ iō nō intrāt in tabernaculū testimonij. Et ꝫ credendū ē semel factū: moꝝ vt ꝓstitutū ē tabernaculū significatiōis buⁱ⁹ causa vel alicuⁱ⁹ alterⁱ⁹. Recꝫ enī semper sic erat nubes sup tabernaculum vt moyses intrare nō posset: q̄nquidē nō remouebat nubes nisi cuz eis dabat ꝫ signū distīguendi. i. castra mouēdi ex eo loco vbi erāt: ⁊ accedēdi q̄ nubes ducebat per dīē flāma p̄ nocte. Que duo vicissim etiā sup tabernaculū manebāt vbi castra posuissent: nubes p dīē: ⁊ flāma p nocte. In tabernaculo dñi erāt tabule quaꝝ annulis erāt infixi vectes ꝺ lignis setthim: q̄bus possent lenari ⁊ portari de māsiōe ad mansionē: q̄ oīa mysteriis plena sunt. Per tabernaculū intelligim⁹ ecclīaz p̄ītem: in q̄ sunt tabule. s. scti būilitate plenitudē: q̄ꝝ vectes sunt affixi. i. spūalis notitia. v. libroꝝ moysi: p quā se ⁊ alios sustollāt ad claritatē etne britudinis. Per vectes q̄ vt dixim⁹. v. li. moysi itelligim⁹: q̄ sūt Genesis Exodus Leuitic⁹ liber Nūeroꝝ ⁊ Deutronomiū: in q̄b⁹ ꝓtinet ꝓncipium mūdi ⁊ medium ⁊ cōsummatio. In genesi describit creatio mūdi. In exodo recreatio. In leuitico sacramēroꝝ ecclie administratio. In libro nūeroꝝ euāgelica p̄dicatio. In deutro. vltima bñdictio. Ad ⁊ in bñdictiōib⁹ termiat. Est itaq̄ in Genesi ordo creatiōis. In Exodo mysterium recreatiōis. In Leuitico sctitas ecclīastice admīstratiōis. In libro nūeroꝝ ꝓsidatio euāgelice p̄dicatiōis. In Deu. ꝓsummatio eterne bñdictiōis. Inter hos autē. v. libros moysi excellit exodus quē nūe ad manus habem⁹. In eo enī ⁊ q̄ filijs isrl in figura ꝓtingebāt: ⁊ mysteria plene ꝓtinent xp̄i ⁊ ecclie. Dicit⁹ p̄mū de exitu actuali carnaliū filioꝝ israel ꝺ historiali egypto agit. In q̄ significatur spūalis exit⁹ spūaliū israelitaꝝ ꝺ vera egypto. s. de tenebris vitioꝝ. Agit etiā de trāsitu maris rubri: ⁊ submersione pharaonis ⁊ exercit⁹ ei⁹: ⁊ de liberatiōe ppli dei. In q̄ figuraf baptism⁹ sanguīe xp̄i ꝓsecrat⁹: in q̄ diaboli vitia submerguntf: ⁊ aie fideliū liberantf. Agit etiā ꝺ pugna israelitaꝝ cū amalech. In q̄ victoria xp̄i ⁊ suoꝝ: ⁊ cōfusio diaboli figuraf. Tādem cathalogo mansionū descripto: agit de lege data in monte sina: in q̄ nobis innuit: vt a terrenis subleuati: discam⁹ subijci celestib⁹ disciplinis. Agit itez de cōstructiōe tabernaculi ⁊ vasoꝝ ei⁹ de vestib⁹ sacerdotuz et vnctiōe. In q̄ intelligit pñs ecclia: ⁊ diuerse ꝓsone fideliū diuersis officijs deputate: sic vasa diuersis vsib⁹ deputata erāt vel officijs: ⁊ sacramentorum ⁊ orationū sacratꝝuz suauissima odoramēta. De his bacten⁹ nūc dicendū est q̄ ꝑm ordinē historie ⁊ ꝑm allegoriā ꝓgrue i pentateucho scōs est liber iste. postꝫ enī i genesi egit ꝺ creatiōe celi ⁊ terre ⁊ de introitu filioꝝ isrl in egyptū: cōgruit vt ꝓsequēter de exitu eoꝝ agat. Ecce qđ iuxta ordinem historie congruit. Iu rta allegoriam quoq̄ nō incongrue factuz est. Nam postꝫ dixit de carnali generatione: qua p peccatum primi hominis nascimur filij diaboli: cōgruit vt statim subdat de regeneratiōe spūali: qua p iustificatiōnē secundi bois. i. xp̄i renascimur filij dei. Liber autē iste vocaf Exodus grece: elle smoth hebraice: exit⁹ vl egressus latine. Jō q̄z de exitu filioꝝ israel de egypto agit. Sed q̄eri pōt cur liber iste dicaf Exodus: q̄z de exitu illoꝝ agit: cū ī ꝓncipio nō de exitu: ſꝫ ꝺ ingressu illoꝝ agaf. Ad qđ dici pōt: q̄z ꝙuis spāliter de exitu illoꝝ agere intēdat: tñ q̄z nullū tps ꝓtermittit inter exitum de quo hic agit: ⁊ ingressuz in quo primū liber terminaf: vel terminauerat: vt cōpetenti⁹ iūgat narrationē suā breuiter. pri⁹ repetit ꝺ introitu: ⁊ ita melⁱ⁹ descēdit ad exitū. Sic ⁊ nos in nostris ꝑmonib⁹ facta lōga ītrpositiōe dicturi alia repetim⁹ supioza: vt melⁱ⁹ dicta cōtinuem⁹. Dis ꝓsideratis videda ē materia que ē cozpalis exit⁹ filiorum isrl de egypto: ⁊ spiritualis exitus sanctoꝝ de mūdo. Intētione admoner nos spūaliter exire de conformitate mundi sicut illi qui cozpaliter exierūt ꝺ egypto: vt sic fuim⁹ ꝓfomes seclo: ita sim⁹ ꝓfomes deo. Modus talis ē breuit tangēs de itroitu filioꝝ isrl in egyptū: agit ꝺ eoꝝ multiplicatiōe: deinde ꝺ nouo rege: q̄ ignorauit iosep̄: ⁊ cepit affligere populum. deinde de plagis egypti. Tandē de exitu illoꝝ ⁊ de transitu maris rubri ⁊ submersione egyptiorum. Tandem puenit ad montem sina: ī quo lex data est: ⁊ agit de tabernaculo ⁊ vasis eius: ⁊ de vestibus sacerdotuz ⁊ vnctiōe sic ⁊ terminaf. Nota q̄ cū cadē sit ⁊ indiuisa historia quā ꝓposuit sibi moyses describendā: tñ per capitula ⁊ partes siue per libros eam distinguunt: vt lectorib⁹ fastidium auferaf sicut viator viā q̄ est indiuisa: diuidit ꝙ dietas vt laboꝝ minuatur: ⁊ absit fastidium.

¶ Eſcius

¶ Secreta scripturaꝝ. ¶ ꝑfunditate scripture.

ingredi rectū ſederſ nube opiēte oſa: et maiestate dñi coruscante: qz cuncta nubes operat. Si qñ tabernaculuz nubes deserebat: ꝑficiscebanf filij israel p turmas suas: si pendebat desuper: manebāt in eodez loco. Nubes quipe a dñi incubabat p dīē tabernaculo: et ignis in nocte: videntibus cunctis populis israel p cunctas mansiones suas.

Explicit Elle smoth: id est liber Exodus.

† Mense ꝑ Ca. XL

Moraliter. mo prima die mensis erges tabernaculum. et hoc ꝑm suas partes descriptas superius ⁊ expositas: tamen per hoc tabernaculum domini conuenienter pōt anima fidelis intelligi: nam in ea dominus per gratiam inhabitat. Apoc. xxi. Ecce tabernaculū dei cuz hominibus etc. Hoc aūt tabernaculuz surſum erigitur p spem bonoꝝ celestiū ex meritis ⁊ gratia. pueniē tem: ⁊ figitur seu ſtabilitur p firmā fidē eoꝝ q̄ tenet ⁊ docet sancta mater ecclesia: et dilataf p dei ⁊ proximi charitatē: et ista fiūt ꝑmo mense prima die mensis. i. in initio vite ꝑsentis ⁊ hoc q̄tuz ad pueros baptiçatos ꝑm habitus dictarū virtutū qui dantur diuinitus in baptismo: sed actus eaꝝ tunc apparent qñ incipiūt habere vsum rationis vt sic cū gratia operef liberū arbitriū ad cōsecutionem vere beatitudinis. Quā nobis concedat Iesus christus qui cum patre etc.

Explicit Exodus.

¶ Incl

¶ Scius. Querēduz est quare iste liber Leuiticus dicaf q̄. s. in hoc nomine totius libri argumentū manifestaf. Tribus leui tabernaculi ministeriū soꝛtita est: in quo sacrificia ⁊ ꝓmitias ꝓmogenitoꝝ oblationes offerri ꝑceptū est: que oſa sicut cetera ad leuitas ꝓtinēt. A quib⁹ liber iste ꝙruū soꝛtit⁹ est nomē: quib⁹ hec oſa digerit p ordinē. ¶ Vaiectra. al's vaijkra hebraice: leuiticus grece: ⁊ latine offertorius vl sacrificatinus: q̄z de sacrificijs ⁊ cerimonijs agit. Hic bñ post Exodū ponit. In eo enī tabernaculū ordinaf: in hoc ea cōtinenf que dñs moyſi ꝺ tabernaculo loquebaf: ⁊ tabernaculi cerimonie. ¶ Esi. Si quis querat quare libri leg⁹ diuisi sunt cū historia tpe indiuisa sit. Respondendū est: vt fastidium. s. lector⁹ auferret libroꝝ diuisio: sicut ⁊ vie spacia diuidit viator: tanḡ diuisus minuatur labor. Hilb. Rabban⁹ ab eſciorū hierosolymo ep̄o (qui leuitica satꝭ plene exposuit) multa collegit: ab aliis quoq̄ patrib⁹ q̄ eius aliquas sentēcias exposuerūt: quedā opi suo apposuit: ⁊ ex cōfuso sentēciaꝝ ordine quendam expositiōis ordinem multorū doctorū sententias alternando cōposuit.

¶ Esici. Pre omnib⁹ necesse est interpratione legis ad anagogen trahi ⁊ spūalez intelligentiā in littera perscrutari. Hoc enī nō cōtradicit legi: sed eam defendit. Spūalem quippe intellectu diligenter esse intelligendū: etiam ipe xp̄s ostendit: q̄ ī parabolis suis agrū mūdū: agricolā seminātem semē bonū iustos: ꝯcania malignos: messores quoꝝ angelos: ⁊ inimicū supseminantē ꝯcania diabolū appellauit. Quis ꝙ vetat bonē eū q̄ opaf insticiā appellare? sic onē simplicē ⁊ innocētē: cuiusdā ⁊ turturē ſlimius agētes ⁊ ꝓplatiōi vacātes: Rūbā ñ ecechebi dicrim leenā dixit: ⁊ catulū ei⁹ eliachim q̄ ducⁱ⁹ ē in egyptū: ⁊ alīū camluz Joachim ī babylone ductū. Mō solū q̄ in pabolis dicta sūt: ſꝫ ꝺ ꝑm historiā sūt: ad ſlimiorē ducēda esse intellectū Paulus ostēdit dicēs: Scriptū ē qñ abraaz duos. f. ttē. post que addidit que sunt per allegoriam dicta. hec enim sunt duo. t. ttē. Fortassis aūt nox ia erit littera ſpoliata spirituali intelligentia: ⁊ varijs reprehensionibus obnoxia. Unde per ecechielem ⁊ bonam legem ⁊ nō bonam dominus appellat dicēs: Dedi eis precepta mea ⁊ iudicia mea ostendi eis: que faciat homo ⁊ viuat in eis. Et alibi: Dedi eis mandata nō bona: ⁊ indicia in quibus nō viuant. Patet ergo bona esse ⁊ non bona ⁊ in quibus viuant: ⁊ in quibus non viuant. Qui enim custodit ꝑm spiritū: viuit in eis. Qui aūt ꝑm carnem: moritur: q̄z vitā non agnoscit in eis. Deinde legislator non semper: sed certo tempore voluit custodiri legis superficiem: vt reprimeret duram iudeoꝝ ceruicem. Unde: Sco q̄ populus iste dure cernicis sit. Oseas aūt vocat iudeos vitulaz conternantē: que. s. nullo modo domaf. Et alibi: Ephraim vitula docta diligere trituraz: transiui super pulchritudinem colli eius in quo obedientia significaf. Jugum enī legis imposuit: vt humiliari libenter susciperent leue ⁊ suaue iugum euangelij. ¶ Origē. Si ꝑm quosdam etiam nostroꝝ simplicem intellectuz sequamur: ⁊ absq̄ vlla (vt ipsi nos deridere solent) stropha verbi ⁊ allegorie nubilo vocem legislatoris excipiamus: ego ecclesiasticus sub fide christi viuens: et in medio ecclesie positus: ad sacrificandum vitulos et agnos: ⁊ offerendam similam cum thure et oleo: diuini ꝑcepti auctoritate compellor. Ipse ergo domin⁹: ipse spiritussanctus de prꝫcandus est: vt omnē nebulā peccati: que visuz cordis nostri obscurat: auferre dignef: vt spūalem intelligentiā intueamur: ꝑm illud: Reuela oculos meos ⁊ cōsi. ttē. ¶ Jsi. Omnis hostiaꝝ diuersitas: christi hostiam p̄figurabat. Unde veritate oblata cessauit umbra verum sacrificium veri ⁊ eterni sacerdotis prefigurās. Jō autē hostijs animaliū ꝓpter emundationē oblatis vna vera hostia christi promittebaf: in qua fieret remissio peccatoꝝ: de carne ⁊ sanguine cōtractoꝝ qui regnum dei nō possidebunt: quia substātia corporalis in celestem mutabiſ qualitatem. Christus in vitulo ꝓpter virtutem crucis offerebaf. In agno ꝓpter innocētiam. In ariete ꝓpter principatum. In hirco ꝓpter similitudinem carnis peccati. In turture ⁊ columba: quia deus ⁊ homo. Mediatoꝝ enī dei ⁊ hominū in duarum substantiarum conjunctione monstrabaf. In similaginis conspersione credentium per aquam baptismi collectā esse ecclesiam. i. corpus christi ostendebaf. Nos aūt moralit offerim⁹ vitulū cū carnis ſuphia vicim⁹. Agnū cū irratiōabiles mot⁹ cozigim⁹. Hedū: dū lasciuiā supamus. Columbā: dū simplices sum⁹. Turturē: dū casti sum⁹. Panes açymos: cū nō in fermēto malicie: ſꝫ in açymis sinceritatis epulamur. ¶ Rab. Hiero. Singula sacrificia imo singulas pene syllabas ⁊ vestes aaron: ⁊ totū leuiticū ordinē: celestia dicit sperare sacramēta. Origenes ꝫz ait: Quia sic ī nouissimis dieb⁹ xp̄ūs dei ex maria ꝙgine carne vestitū ꝓcessit in mūdū cui⁹ caro ab oīb⁹ videbaf: diuinitas paucis ⁊ electis cognita tegebaf: sic xp̄ū dei q̄ ꝑpbas ꝓferf ad boues ibi carnis: ꝺ lre velamīe tectum. Lra tanḡ caro aſpicif: spūalis sensus tanḡ diuinitas sentif. Ca. I

Exod.19.a Exo.3.e Num.1.a

Ecauit aūt ttē. Eſicf. Per ꝓiunctionē seq̄ntia iūgit ꝓcedētib⁹ initiū. s. libri buⁱ⁹ fine ꝓcedēt⁹. Amⁱ⁹ el ⁊ eiusdē diei op⁹ ī vtroq̄ ꝓtinef. Liber ꝫz Nūeri: q̄z nihil bz meditū inf se ⁊ leuiticū file soꝛtit, phemiū: ꝺ ē: locutusq̄ ē dñs ad moyſen ī deſto sinai ttē. Nihil ꝙ p̄ historiā leuitici aſ historiā nūeri ꝓls egit. neq̄ ei locū mutauerat: q̄z nec dū tabnaculū dedicauerat: nec multū tpis ꝓterierat. In ꝓmo q̄ꝺ mēſe scḝi anni eiusdē mēsis initio agere ceperf. In Exodo aūt ⁊ Genesi: q̄z mīū tps meditū mouf. Ioseph ⁊ egressiōis filioꝝ israel fluxerat: cōiunctio nō obtinet ꝓncipiū: ſꝫ oportunum dispensa-

¶ tioni

¶ Incipit liber Leuitici. Ca. I

Ocauit autē moyſen ⁊c. Sicut dictū fuit ī principio Exo. Lex diuina q̄ danda est pplo aduno seu sub cultu vni⁹ dei: duplicaf. Uno mō generaliter ⁊ succincte. ⁊ hoc mō eius datio describit in Exo. a. xx. ca. et citra. ⁊ hoc q̄tū ad ꝑcepta moralia: iudicialia ⁊ cerimonialia. vt ibidē fuit declaratū. Alio mō daf magis ꝑticulariter ⁊ explicite. ⁊ hoc modo datur in hoc libro et sequēti: qui sic adinuicē distinguuntur: q̄z omia precepta legis diuine ordinanf ad dilectionem dei ⁊ ꝓximi ꝑm q̄ dicit aplus. j. Timo. j. Finis ꝓcepti ē charitas. Et saluator Matt. xxij. dīē q̄ in duob⁹ ꝓceptis charitaf. s. dei ⁊ ꝓximi tota lex pēdet ⁊ ꝓphe. ⁊ in ꝺ libro ponunf in speciali ꝑcepta ordinātia ad deū. In libro xo nūeroꝝ ponunf illa q̄ ordināt ad ꝓximū. ista tñ diuisio nō ē ita ꝑcisa: dicit ī ꝺ libro ponanf aliq̄ etiā ordinantia ad ꝓximum ⁊ illo aliq̄ ordinātia ad deū. Hec miruz: q̄z dilectio dei monet ad dilectionē ꝓximi. ⁊ dilectio ꝓximi ad dilectionē dei finaliſ ordinaf: ⁊ sic illa q̄ oꝝ dināt ad deū ⁊ ꝓximū: sup se inuicē reflectunf. Qđ xo spectat ad ꝑtē libri cōsiderādū q̄ hō ordinaf ad deū ꝑ debitū latrie cultū: q̄ cultⁱ⁹ ꝓncipalr ꝙsistit in actu interiori mentⁱ⁹: ꝑm q̄ dicⁱ⁹ Aug⁹. in enchiridion. Fide: spe: charitate colif deⁱ⁹. scḝa rio xo ꝙsistit ī q̄busdā actib⁹ exterioꝝib⁹ q̄ fūt q̄dā ꝓtestationes interioris cultⁱ⁹. ⁊ de talib⁹ tractaf in ꝺ libro. videlicet ꝺ sacrificijs ⁊ oblatiōib⁹ q̄ debebāt deo fieri in recognitionē fidei ⁊ dilectiōis ad ip̄m: ꝑpter qđ vocaf iste liber Leuitic⁹: qr talia offerre ad sacerdotes leuitici generis ꝑtinebat. Omōiꝝo sacrificia ī veteri lege fiēbant multa. ⁊ hoc triplici rōne. Prima ē qz fuerūt instituta ad removandū iudeos ab idolatria: ad quā ꝓni erāt. ⁊ ideo rōnabiliter fuerūt multiplicia sacrificioꝝ onerati: vt eis nō vacaret idolis immolare. Et ꝓpf eandez rōnē. s. vt ab idolatria elōgarenf: fuerūt eis ꝙposita sacrificia alia a sacrificijs idoloꝝ ⁊ frequēter cōtraria: vt patebit in sequētibus. Scḝa qr fuerūt instituta vt iudei in cultu vnius dei exercerenf ⁊ p tale frequēs exercitiū habilⁱ⁹ in eis generarenf: quo ad dei cultū delectabiliter adducerenf. Tertia ratio ē: qz sacrificia ve. le. fuerūt figura vni⁹ veri sacrificij no. le. s. xp̄i in ara crucis immolati. illud aūt qđ est ꝑfectū p vnū vl pauca impfecta nō pōt sufficienter repsentari. ⁊ ideo sicut perfectio diuina vnica existens in perfectionibus creaturarum varie ⁊ multipliciter repsentat: ꝙ decēs fuit vt sacrificium mystrū perfectissimū per multa et varia sacrificia in veteri lege figuraref: qz illa erāt impfecta: ꝑm q̄ dicit Aplus ad Hēb. vij. Nihil ad ꝑfectuz adduxit lex. Igit liber iste qui ē de oblatiōibus ⁊ sacrificijs diuidit in quattuo: partes ꝓncipales. in prima agit ꝺ sacrificijs

¶ ⁊ obla.

tioni eox dispensat exodū:hec sūt nolā filiox isr̄ ḡ ingressi sunt egy. Elici⁹. Vocauit aūt r̄. Scōm Lxx. reuocauit. Sic fm eos reuocauit de⁹ beeleel ex nole qñ pcepit fieri tabernaculū fm figurā q ostēsa est i mōte:q nūc quāda sacrificiox intelligibiliū imaginē describere pcepit: hec reuocatio quippe quandā dispensationē rerum vel verbox ad supiora respicientium innuit. Grige. Vocauit aūt r̄. In pncipio leges sacrificiox q mūex promulgās ait:Si hō mumis offert deo: offeret de bob⁹ vel pecozib⁹.i. agnis et hedis. Si xo ex auib⁹ turtures vl pullos colūbe. Si aūt nō hō ꝫ aīa offerat mun⁹ deo:ex similā offerat aęy, mos panes coctos ł clibano:vel similam ex sartagine aspersax in oleo aut ex craticula. Deinde dic:q fermentatū nō oportet offerri:neq mel sacrificijs admiscerisꝫ sale ome sacrificium vel mun⁹ salliri. Scdo pmitiax sacrificia recentia q purgata offerri iubet. Post hec sub eadez legis ōtinctia de sacrificijs salutarib⁹ adiūgit. pmo ex bobus. scdo ex ouib⁹ in quib⁹ liceat vel in agnis vel in hedis mares vl feminas offerri. Nihil aūt pter hec in sacrificijs salutarib⁹ offerendū decreuit. Videndū xo quid sit q dixit:Homo ex vobis r̄. tanꝫ possit nō bō offerre:cum ł qs ex vobis offerat suffecisset dicere. In seqntib⁹ aūt dicit:Si aīa offerat mun⁹. In posteriozib⁹ cū scdo ad moysen loquit deus de sacrificijs p peccato offerēdis adūgit. Si pontifex peccauerit offerat illud vel illud. Si autē ois synagoga:si pinceps:si aīa vna peccauerit mandat quid offerāt singuli. Nō putem⁹ banc distinctionē psonax vel rerum inanē. Beati enī oculi qui abiecto velamine lre spiritū pūt videre:q beati qui ad hec audiē da interiores aures afferunt mundas. Grig. Vocauit aūt r̄. Qz non diligat de⁹ indeox sacrificia. Esaias ostendit dices:Quo mihi multitudo victimax vestrax dicit dns?Plenus sum:holocausta arietū q adipē pinguiū q sanguinez vitulozū q arietū q hircox nolui. Quis quesiuit hec ⁊ manib⁹ vris:Qz ergo pceperat:abnuit. Aī Amos: Nūqd victimas q sacrificia obtulisti mihi in deserto. Frequēter tū obtulerāt:ſq grata nō habebat:qſi non oblata refutabat. Vnde Hiero. Comedite carnes qz nō locutus sum patrib⁹ vestris: et nō pcepi eis de verbo holocaustomatū. Sed negat idez q mādauerat:qz intētionē datoris q acceperāt pteribāt. Erat enī subtilis lex:q sub lre absconsa velamie:vt eam pscrutantes q sese emendarēt q futura intelligerēt. Rationabiliū q et intelligibiliū sacrificioz imago describit:q aperte hec vocatio dispensationē verboz:vel rerū respicientiū ad superiora innuit. a Homo qui obtulerit r̄. Grige. All. Hoiez quē primū ponit ad offerenduz dño (gen⁹ humanū intelligit:qđ vitulū offert saginatū. s. quē pater p fillo regresso) q oēz sūb stantiā suā delapidauerat in gulauit:magnū priuiū fecit q leticiā habuit:vt letar enī i celo angeli sup vno peccatoze penitentiā agēte. Ite qz nō habuit ppriā substātiā quaz offeret:qz ola dissipauerat:obtulit vitulū celit⁹ missuz:de armento. i. patriarchaz generatiōe:masculū nihil femie fragilitat⁹ hītem imaculatū:q peccatū nō fecit:nec inuēt⁹ ē dolus i ore ei⁹. Ad ostiū tabernaculi:nō intra:qz l ppria venit:q sui eux nō receperūt. Ad ostiū ꝫ oblat⁹ est:qz extra castra.i. eī cinitatē passus est. Mali enī coloni filiū patrisfamilias extra vineā eiecerūt q occiderūt. dic ḡ offert ad ostium tabernaculi testimonij:accept⁹ cōtra dñm. Quid enī tam acceptū deo q hostia xpi q seipm obtulit? Ponet manū suam sup caput:qz petā hūani gener⁹ posuit sup cozp⁹ suū. Ipe ē et caput cozpis eccle. Forassis xo nō sine causa fit qđ supzadictū ē ad ostiū tabernaculi te. Et infra ad altare qđ ē ad ostiū tabernacli testimonij. Quasi nō eundē locū semel designasse sufficeret:ſz forasse intelligi voluit:qz sanguis xpi nō solū in hierusalem effusus est vbi altare q basis ei⁹ q tabernaculū testimonij:ſz et supnū altare qđ est in celis:vbi ē ecclesia pmitiox aspersit:fm illud. Pacificauit p sanguine crucis q in terra sunt q que in celis:qđ ante duplex hostia fuerit Paulus ad hebreos dicit:dum p velamen.i. carnem suam. Et iterū interl⁹ velamen celum interpetat qđ penetrauit iesus. Si ḡ duo velmina velut pōtifex ingressus est: Sacrificiū quoqz duplex ē qđ et terrena q celestia saluet. Grige. Alle. Nō q obtu:r̄.

Homo

Homo ḡ ad imaginē dei et similitudinē fact⁹ est rōnabilis⁹ viuit. Moral⁹:offert vitulū:ouē:hedū:par turtuz:q duos pullos colūbax cū castū ziugiū seruauerit:q mysteriuz intellexerit: q oculi sposē sicut colūbe dicunt ad plenitudinē aquax:q colū ei⁹ sicut turturis. Moralis. b De bobus q ouib⁹. Esi. Simplicē designat hoiem q nihil acuminis vel admalicia habet vl ad virtutē:ſz ab aliotrabiſ. hec enī aīalia māsueta:q trahētes facile sequētia. Aī indeox tū hec pūt esse munera q si virtutis aliqđ non operant:sufficit mala nō facere:de qui b⁹ boies q iumenta sal. d. Prim⁹ ordo hominib⁹ dat:iumētis etiā salus pcedit. c Si holocaustū r̄. Esi. Mo. Sacrificiū de⁹ exigit vt nobis pficiat nō sibi. Ob obsecro vos vt exhibeatis cozpa vestra hostiā viuā sanctam deo placentē:q rōnabile obsequiū vestruz r̄. Placēs est ergo sacrificiū deo:cozpoz nostrox mortificatio:q q a peccatis abstinem⁹:q virtutes acqrim⁹:hoc alq plenissime:alij faciūt ex pte: qui se oīno mortificāt q seculo renūciāt: holocaustū fiūt:dū se totos p intelligibilē ignē deo offerūt:nō iam terreni: sed celestes effecti. Si ḡ talis iusticiaz legis fecerit q est fm ram: hos cōgrue notāt:q poznat iugū terreno q operū legem susti nēs:qſi iugū de quo petr⁹ ait:Quid tētatis deū imponere iugū sup ceruices r̄. Paulus qz ait:Nō alligab os bouis tritu rantis. Qđ exponit sic:Nūquid de bob⁹ cura ē deo:an ppter nos dicit:qz debet in spe q arat arare. Masculū debet esse munus:ne opator legis villaten⁹ effeminet. Immaculatū:ne labē iniqtatis vel simulatiōis admisceat:ad ostiux tabernaculi testimonij. In celo enī dz ē nra suersatio. Incōscia qz cogitationes habitāt:q tādē p nob aut cōtra nos testimoniū dicāt. Ad placandū dñm:In xta septuaginta aūt hoc acceptuz dicit offerenti. s. Si enī acceptū nobis vere sit:q cor nostrū recte indicās:nullicz adherens passiōi:mun⁹ ad suscipiendū dignuz pbaueri:tūc orare in cōspectu dñi. i. remissionē possum⁹ obtinere. Aī cozā ipso fuadebim⁹ cozda nostra:quia si rēpbenderit nos coz nr̄m:scim⁹ qz maior est deus cozde nr̄o:q cognoscit oīa r̄. Ponetq manū sup caput hostie r̄. Qđ nos hostiam dicim⁹ grece carponia dicit:in q intelligibile holocaustū significat. Spūaliter enī fructificat:q p spūalē suersationē efficit holocaustū:pter qđ qui offert:manū in caput hostie ponit: qđ significat initiū pdicte suersatiōis:quā qui offert: ipe sibi causa pmissionis est. Spōte enī offert:qz donū est:q oīe donū volūtariū ē. Si ei pmissionē suā trāsgressus fuerit: seipm accusat cū penas luerit. Sic aūt acceptabilis erit q ad expiationē suā pficiēs:cū postiōe manꝰ manifestauerit:qz sponte non necessitate obtulerit. ℣ De armēto

Nico. de lyra

q oblatiōib⁹.in scda ꝫ ipis offertib⁹.s.ca. viij.i tertia qđ offer ē di tpib⁹.xxiij.ca.in qrta de voto q solutiōib⁹ q redepti onib⁹.q sūt qđā oblatiōes spāles ca. xxvij. Circa primū agitur pmo de sacrificio q oblationū actu.scdo ō eox vīu ca. vj. ibi:Nec ē lex sacrificij r̄. Circa pmū sciēdū q aliq offerebāt ut in polate.ō qđ pmo agit. Aliq xo ptinue.i. oī die: cuius modi erat iuge sacrificiū.ō q agit i pncipio. vj.ca. Circa pmū sciēdū q aliq offerebant ex mera deuotiōe.ō qđ agit.j.ca.et ij. Aliq aūt p būficij ipetratiōe.ō qđ agit.iij.ca. Aliqn ār fiebat oblatio p pcti remissiōe.ō q agit.iiij.ca. Circa pmū sciēdū q aliqn fiebat oblatio de vinētib⁹.q talis oblatio vocat ppe sacrificiū.de qua pmo agit. Aliqn aūt fiebat de nō vinētibus vt de pane:farina q ꝺsilibus.q talis oblatio retinebat sibi nomē cōe oblatiōis.ō q agit.ij.ca. Circa primū adhuc notādū q vinēta hic accipiūt aīalia gressibilia.de qz oblatiōe agit pmo q volatilia de qb⁹ agit.ij.ibi:Si aūt de auib⁹. Adhuc circa gressibilia pmo agit ō oblatiōe maioz. scdo minoz. ibi: Nō si de pecozib⁹. Circa pmū dicit:Vocauit aūt moysen r̄. ad ostēdendū q leges iste nō fuerūt a moyse inuēte:sed a deo date. a Nō qui obtulerit.ex mera deuotiōe. b Si holocaustū fuerit eius oblatio. ō holocaustū sacrificiū totalr incēsum ad honorē diuinū q ō ab bolon:qđ ē totū q cauma: qđ ē incendiū: q p hoc designabat q aīa offerēt, debebat totaliter resolui seu referri ad honorē diuinū. fm q dicit Deu. vj. Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua.

℣ Ac de

a De armēto masculū r̄. Ysi. Alr. Primū sacrificiū est vitulus.i. xps. de armento.i. ō patriarchax stirpe pgenit⁹:q aratro sue crucis terrā carnis nr̄e p domuit:q spūsancti semen virtutū fruge ditauit. Vitulus supbus caro nra hāc offerim⁹:dū castā custodimus. Ad ostium tabernaculi:vbi diuino zsuscipiet auditū. Masculū sit mun⁹:femineā nesciat cōcupiscentiā:fragilitatē disso

1.Coz.9.d lutionē q mollicie fugiat. Ponit man⁹ sup hostiā:vt dño sit accepta:frenū. s. ōtinentie:q man⁹ disciplinę. fm illud. Macero cozp⁹ meū:q seruituti subicio ne cū aliis pdicauero:ipe reprob⁹ efficiar. Jugulat ō dñm dū mortificant mēbra. Filij aaron sacerdotis offerūt sanguinē:sacerdos in te est:q filij eius mens q sensus ei⁹:ḡ soli intelligūt dñm:q capaces scie ei⁹ sunt. Vult ḡ vt rōnabilē sensum q carnē tuā castam offeras deo.

Rom.12.a Aī hostiā vīuā sanctā deo placentē: rōnabile obsequium vestrū. Hoc ē enī p sacerdotez nel filios ei⁹ offerri sanguinē ad altare:cum ḡs cozpe q spū castus efficit. Sūt enī ḡ carnē offerūt i holocaustū nō p sacerdotis ministeriū. Nō enī scieter nec fm legē ḡ est i ore sacerdotis:cozpe casti:aīo incesti. Aut enī ocupiscētie glia maculant:aut cupiditate:aut auaricia polluunt:aut alijs vitijs veranf. Nō ē enī in eis pfilū q prudentia ḡ sacerdotio funguntē apud deū: ſz qſi stulte zgines sunt ḡ cozpe caste fuerūt:oleū aūt charitat⁹ q pacis q aliax virtutum nō habuerūt. b Immolabitq r̄. Esici⁹. Nō solū ei ppriā oscias q ꝺuersationē deo offerre debem⁹:ſz etiā sic placet ei mortificādo cozp⁹ nō ad iferiora ſz ad cpa tendētes. Ꝺ ē ei cozā dño: filij aarō occidūt:q sanguinē offerūt:ḡ aūt offerat nō designat ex nole. Oblationē ei ḡlibz adducere. i. pmitte re pōt:implere aūt pmissa:qſi bene occidere q sanguinem effundere:filij aaron soli:p dignitate sacerdotij. Aaron xo arcan⁹ vel montan⁹ interptat. Quisqs ḡ templū dei q excelsum virtutib⁹ se edificauerit:filius aaron ꝺbet dici q sacerdos. Sacerdos ei vnctiōe effici⁹:q oēs sacerdotes sum⁹ ḡ mystice vnctiōis dignita

1.Joh.2.c tē seruam⁹. Aī Joh. Eos vnctionez habet a sancto.

1.Pet.2.b Et petr⁹:Eos aūt gen⁹ electū regale sacerdotium r̄. Ibi sanguinē fundūt .i. aīe nō parcūt:illud audiētes:

Dat.10.d Qui pdiderit aīam suā ,pter me inueniet eaz. San-

Ps.17.c guis nāqz aīam significat:fm illud:Aīa carnis i sanguine est. In circūitu altaris.i. ꝺsici cozpis qz sic sup altare sacrificiū ponit:sic oēz ale xtutē sup cozp⁹ xpi

Exo.20.c i. ad imitationē ei⁹ operant sacerdotes. vñ: Altare de

Ibid.20.d terra fa.m. Christi enī cozp⁹ de terra nra ē. Et alibi si altare lapideū feceris mihi:nō edificabis illud de sectis lapidib⁹. Si ei cultrū sup illud leuauer⁹ polluet. Christi enī caro nec secta nec dolata.n. manu humana ad ostiū tabernaculi in circūitu:vt i oībus cū imitemur. Per ostiū aūt tabernaculi aplicaz doctrinā intelligimus:p quā introim⁹ i celeste tabernaculū:in q habitat deus. Aī Esaias:Respice dñe de celo. Sic christ⁹

Esa.63.d Job.10.b ostium appellat:sic doctrina aplica quā largit.

c Filij aaron r̄. Grig. De genere aaron fuit anna q cayphas q alij q xpm ,pnūciauerūt esse reū mortis:et effuderūt sanguinē ei⁹ ad basim altaris:ibi enī est occisus:vbi altare erat q basis ei⁹. vñ Nō capit ppbam perire extra hierusalē. d Detractaq pe. r̄. Grig. All. Sacerdos pellē detrahit qua tegunt mēbra qui velamen littere a verbo separat:q interna spūalis intelligentie membra denudat:nec ponit i loco humili: sed in altari. Indignis enī q terrenis mysteria nō pādit:sed bis qui sunt altare dei:in quibus semp ignis diuinus accendit q caro ꝺsumit. Membratim vitulū diuidit:qui p ordinem distincte explanat quis sit ,pfectus:xpi fimbriā cōtigisse:pedes lachrymis lauisse:q capillis extersisse:q ēgto pot⁹ caput vnxisse. vel quid habeat preroga tiue in pectore eius recubuisse:bonax causas disserere. Alia incipientib⁹:alia ,proficientib⁹ in fide xpi coaptare. Alia xo iaz pfectis scientia q charitate: vituli dimembratio est. Qui etiā nouerit q sunt principia legis ostēdere: quis ,pfectus in ,pphetis:que perfectio in euangelijs:quo lacte alantur paruuli:quo oleo foueantur infirmi:quo solido cibo impinguentur athlete christi. Holocaustum vituli per discreta membra conuenienter disponit:ligna subijcit altari quo ardeat ignis:qui non solum virtutes cozporales christi: sed aliquatenus diuinitatē ostēdit. Deiurſuz est enī christi diuinitas: q ignis iste festinat. Cōuenienter ḡ oīa q in cozpe salnatoris gesta sunt:celestis ignis absumpsit: q ad diuinitat⁹ eius natura omia restituit. Ignis tū adhibitis ignis iste succenditur:vsq ad crucem enī passus est. vbi aūt in ligno suspensus est:dispēsatio carnis finita est. Resurgēs enī a mortuis ascēdit in celū:qđ iter ei⁹ natura

2.Coz.5.d ignis ostendit. Unde:Si cognouim⁹ xpm fm carnem:ſz iam nūc nō nouim⁹.

℣ Holocaustū

a De armento. armentū est cōgregatio boum:sic grex est gregatio ouiū. q sic ꝑz q hic loquit de oblatiōe boū:que sunt maioza aīalia imolatīa. b Masculū. qz femina ē mas occasionatus:q ḋd ipfectū respectu masculi:q tō offerri non poterat in holocaustū:qđ est sacrificiuz pfectissimuz:poterat tn offerri i hostijs pacific⁹:vt habet. j. ca. lij. c Immaculatū.i. ablq ꝺfectu mēbrozū. q etiā carēs aliqs q reddebant aīal maculatū q ineptum ad sacrificiuz dñi:sic est aīal languiduz:q debile:q cōtaminatū ex cōcubitu cuz aīali alter⁹ spēi vel ex cōtactu rei īmūde postq ipe veram ad vnam exedrā templi vbi re ponebant aīalia mūda q ḋq esset tps et hora offerendi.

d Offeret ad ostiū tabnacli. Dicit ex positores nri cōmuni ter q per ꝺ intelligit ostiū atrij sacerdotū. vbi ,pbabant aīalia vtrū eēnt apta ad offerendū anq introdu cerent in atriuz. Debzei ār dicit q nō ,pbabant ibi:ſz ex atrium totalit⁹ vna exedra ad ꝺ parata. q tō qđ ꝺz hic: Ad ostiū tabnacli exponit ꝺ loco ḡ erat ex atriuz. i ille locus erat ante ostiū tabernaculi: in q erat arca q ,ppitiatoriū r̄. q ꝺ magis cōcedat ire in qua additur: e Testimonij. qz arca testamēti in qua cōtinebant tabule vocat testimonium. f Ponetq manus sup caput o. stie. ad denotandū q offerens aīal renunciabat iuri qđ habebat i eo. g Immolabitq vitulū. Ostēſo qđ debebat facere laicus offerēs aīal in holocaustū: Dic ꝺnr

ōdinātes: capūt videlicet: q cun-

ondit qđ ptinebat circa ꝺ ad sacerdot⁹ officium. s. immolare:sanguinē offerre:excoriare: q incendere. q hoc notat cum dicit: b Filij aaron sacerdotis sanguinē eius. ipsi enim erāt minores sacerdotes sub patre ministrātes. vnde in hebreo habet. Filij aaron sacerdotes. Fundentes p altaris circūitum. Dicit Ra. Sa. q ponebant de sanguine i duobus angulis altaris contradictorie oppositis. quilibet autem angulus respicit duo latera in eo cōuncta:q sic talis positio sanguinis respiciebat totum circūitum altaris.

k Et subijcient r̄. nō est intelligēdū q apportarēt ignē aliunde:qz nadab q abiu offerētes ignē alienū stati interfecti fuerūt a dño. vt habet. j. q. c. q iō qđ ꝺz ꝺ: Et subijciēt ignē.

℣ intelligit

Holocaustū nāq; carnis eiꝰ p lignū crucis oblatum: terrena celestibꝰ ⁊ diuinis humana sociauit. Mox. Intestina cū pedibꝰ iubet aqua diluī i significationē baptismi. Intestina lauat: q̄ ꝓsciam purgat: pedes abluit: qui cōsūmationez suscipit sacramēti. Qui enī mūdus ē: nō indiget nisi vt pedes lauet: ſz ē mūdus totꝰ: nec q̄sq̄ pōt bene ptem cuz iesu nisi lauerit pedes eius. Mozali. Esicī⁹. Mox. Detractaq; ⁊c. Pelles detrahīt cū diuitijs ⁊ q̄busq; secularibꝰ expoliamur. Aū pellem p pelle: ⁊ vniuersa q̄ hz hō dabit p aīa sua. Mebza cōcidunt: nū singuloꝝ cōuersatio in augmentū cozpis in mēlura cuiusq; mēbri edificat. Filij aaron igne subiiciūt: dum spiritū accendūt: cōponētes struem lignoꝝ: meditationes. ſ. ⁊ doctrinas scripturaꝝ: q̄b⁹ spiritus dei nutrit: ⁊ tinue accēdit: vt nullis turbinibus extinguat. Aū spūs nolite extinguere: ppbias nolite spnere. Cōciliōes ꝺo aīaz ⁊ corꝑ itelligimus. Cū enī vniꝰ sint aīalis inuicem adūsant sibi. Caro ꝑcupiscit adūsus spm: spūs aūt aduersus carnē ⁊c. Caput aūt mentē significat. Aū Esaias: Oīne caput languidum ⁊ oīne coz m e/rēs: hec enī sibi cōpati inuicez dicunt ⁊ rōnale nr̄m i vtroq; habitās: i vtri/usq; salute fouet. Caput non diuidit: qz mēs p diūsa nō ɔz vagari: ſz a pace dei custodiri: sm illud: Pax dei q̄ exꝑat oēz sensuz custo.c.v.t.n.c. Cū cta q̄ adherēt iecozi: vl adepl iuꝛ. ixr. q̄. ſ. ꝺsideriꝰ appetit⁹ mouenť. Supiacet enī renibꝰ ⁊ inguinibꝰ q̄ sunt oz gana coit⁹. Hec aūt offerim⁹: cū ꝺsiderijs nō cozpalr: ſz spūalit⁹ vtimur. Super altare lignis supposit⁹ iponimul: vt scripturis spūalibꝰ q̄ de altari dñici cozpis dicte sūt coaptem⁹. Intestinis i. abditis cogitatiōibꝰ lotis aq̄ baptismi vl pnie lachrymis ⁊ pedibꝰ. i. actionibꝰ. Sup altare i b fit dño i suauez odorē. Sacrificiū nr̄m holocaustū fit dño ⁊ odoꝝ suauitat⁹: qñ oīa sup ire/gibile altare offerim⁹ rpm imitantes sicut possum⁹. Grego. Mox. Detractaq; ⁊c. Pelle hostie detrahim⁹: cuz ab oculis mentis supficiē virtutis amouem⁹. Artus in frusta ɔcidimus: cuz distinguētes subtilit mēbratimq; intima eius cogitemus. Si idcirco nō nunꝯ in pulsu illicite cogitatiōis afligimur: qz in quibusdā terrene cogitatiōis acrib⁹ q̄uis licitis libēter occupamur: cūq; vel i minimis terrena actio p ꝺsideriū tangit: crescēte diaboli fortitudīe mens nr̄a tentatiōe inq̄uat. Aū mēbza hostie frustratim cōcisa: caput ⁊ q̄ circa iecur sunt iubent ignibus cremari. Pedes ꝺo ⁊ intestina prius aqua diluī. Mos enī ipos sacrificiū deo offerim⁹: ꝺū vite nr̄e opa virtutib⁹ distinguētes imolam⁹. Caput ⁊ q̄ circa iecur ꝓtinent incendim⁹: cū in sensu nr̄o q̄ oīne cozꝑ regit: ⁊ in occultis ꝺsideriis flāma diuini amozis ardem⁹. Et tū ꝓcipit vt pedes ⁊ intestina lauent. pedibꝰ enī terra tangit: intestinis stercoza gestant: qz plerūq; iam ex ꝺsiderio i eternitatē succēdimur: toto sensu deuotiōis ad appetitū nr̄e mortificatiōis inhiam⁹: ſz qz adhuc aliq̄d terrenū p infirmitatē agim⁹: mīta etiā q̄ iā subegim⁹ illicita: i cozde toleram⁹. Cūq; cogitatiōes nr̄as imūda tētatio inq̄nat: intestina hostie sterc⁹ portāt: ſz vt cōburi debeāt: lauant: qz imūdas cogitatiōes fiet⁹ diluit: q̄s i acceptiōe sacrificij supn⁹ amoz incēdat: ⁊ q̄cq̄d mēs vl inerꝑto certamīe vl de pstine ꝑuersatiōis memoria patiē lauat: vt tanto suauiꝰ in ꝺspectu dei ardeat: q̄sto cū assistere cepit: nihil terrenuz: nihil lubricū in arca sue ꝺsatiōis ꝑonat. a Ⓠ Si de pecoꝛib⁹. Eūcius. Paucis imutatis eadē dicit. Et notandū q̄ nō solū

a ſ in q̄ fm phisicos est initiū omīs ꝺsideriū ⁊ fedes caloris quo excoquunť cibi. omis aūt intrētio nostra ⁊ ꝺsideria dño sunt deuouenda. b ſ cogi rationibus immundis. ſ conscientia.

cta quę adherēt iecōzi: intēstinis a

a ſ pulucreis actib⁹ q̄ vix sine pcō aliq̄d agim⁹ ſ aliter nō sunt offerenda. ſ consūmatioe lacrymēti susceptra. ſ cōpunctionis lachrymis.

et pēdibus lotis aq̄: adolebitq; b

ſ christum.

ea sacerdos sup altare i holocau/

ſ q̄ super altare.

stum: ⁊ suaueꝫ odorem domino. c

ſ adhuc actuam viram instruit.

Ⓠ si de pecoꝛib⁹ oblatio est: de d

a ſ Simpliab⁹. ſ quib⁹ innocētia ⁊ simpliciras significat. b ſ pcoꝛib⁹. ſ asperrimis capiaꝫ pilis penitēte habit⁹ significat q̄ dño offerēdus est c ſ Dox pfectū op⁹ offerre debet ille q̄ penitet.

oūbus siue de cāpis holocau/

a ſ christū q̄ oblat⁹ ēi āno placabili dño. vñ: Benedictes cozone an.b.r. Et alibi: Erit aūr agnus absq; macla m. agni. ⁊c. b ſ vel absq; c ſ quia

stum: ānniculum et sinē macū/ e

peccarum nō fecit. a ſ si nō per directum.

la offeret: immolabitq; ad lātus f

ſ christi. ſ memoriā ꝺūcc passiōis in q̄ oīne sacrificiū offerendū ⁊ oīne bonū pagendū.

a ſ q̄ hec ps vel res nebulosa. ſ Sanctos timore frigidos. verenť enī oia opa sua incerri ad quez finem ꝑducank ⁊ quō apud deū pensenť.

altaris qō respicit ād aq̄lonē co/

a ſ. i. aias dño consecrabūr. fedes enī aīe in sanguine est. ſ ānimā: vñ aīa carnis in sanguine est huic nō debem⁹ parcere sed p christo ponere.

raz dño. Sānguinem vero illius

a ſ christū. ſ vt omēs act⁹ suos memoria passionis consecrent. b ſ montani vel arcani.

fundent sup altāre filij aāron per

a ſ discernēdo. ſ oēs sensus vel vim cōtēplatiōnis certa discretione cōponent. b ſ mentem.

circūitū: diuidentq; membra: cā/ b

ſ in quo ꝺsiderium.

put ⁊ oia q̄ adherēt iecozi: et ipo

a ſ parrū exēplia. b ſ vt fundamentū omnis

nēt ligna q̄bus subiiciēndus est

boni. ſ Spiritussancti.

a ſ Latēres cogitatiōes q̄ aliq̄n fimo peccati sordent. b ſ actiōes que sepe terrā cōringunt.

ignis. Intēstina vero ⁊ pēdes la

a ſ baptismi vel compunctionis.

uabūt āqua: ⁊ ōblata oia ādole/ e

b ſ ꝺo patri. c ſ igne spiritussancti.

Mico. de lyra

intelligiť de lignis que imponebāt ad nutritionē ⁊ ꝓtinuatiōez ignis ꝺ celo dati. vt hꝫ. j. ix. ca.

a Intestinis ⁊ pe. ⁊c. qz intestina ꝓtinēt sordes: ⁊ pedes calcātur lutū. b Adolebitq; ea sacer. sup al. in holocaustū. i. comburent in holocaustū. c Et suaueꝫ odorē dño. nō intelligenduz q̄ odoz inde ꝑgrediēs esset suauis seu accepť dño ex re oblata: ſz ex obediēcia ⁊ fide offerentiū: inq̄tū illa sacrificia figurabāt rpm ꝑ salute hūani generis imolandū. d Ⓠ si de pecoꝛib⁹. Hic ꝙr agit de oblatiōe holocausti in aīalibus minoꝛib⁹: q̄ꝺ notaꝛ cū subseq̄nter dicit: De ouibus siue ꝺ caprīs ⁊c. Sequit: e Anniculū. ista littera vitio scriptoꝝ vel alio mō videť falsificata: tū qz hec lra referť ad spēz ouis vl capre: fetus aūt capre nō pōt dici agnus: tū qz in holocaustū offerebanť aliq̄n arietes magni ⁊ nō solū vni⁹ anni: vt ptz in pluribus locis. vñ i hebreo hꝫ: Masculū ⁊ absq; macula offeret. f Immolabitq; ad lat⁹ al. ſ. holocausti q̄ ꝺ erat i atrio sub diuo. vt dictū fuit Exo. xxvij. cetera patēt ex ꝑ ꝺictis.

Si aūt

a Et odorem ⁊c. Quando sacrificiū nostruz holocaustum fit et offerimus omīa super intelligibile altare tanq̄ imitatores christi ꝓuersationem vite nostre cōformantes ei: tunc offertur dño odoꝛ suauissimus. b Sinaute de auibus holocausti oblatio fuerit domino ⁊c. Isi⁹. All. Turtur caro chri/ Allego. Can. 1. c

ſ christum.

sti fm illud salomonis: Pulchre sūt gene tue sicut turtur. Colūba spūsctm Job. 1. c significat. Aū: Sup quēvideꝝ spiritū descēdentē sic columbā: hic est filius me⁹. Turtur ergo ⁊ colūba caro christi ē spiritui sociata. hec tria sacrificia offert homo. i. christus: de bob⁹. ſ. pecoꝛib⁹ ⁊ auib⁹. Esicī⁹. Admirabilis verboꝝ subtilitas: nō solū qz differētias cōuersationū describit ſz quasdā fm legem: quasdaꝫ significat supza legem. Scōm legem enim sunt boum ⁊ ouiuz oblationes: q̄uis spontanee dicantur: quia ⁊ si offerre in potestate sit offerentis. homo enī est liberi arbitrij: nō tamē quale operať. Necesse est ḡ aut bouē offerre: aut ouem. i. aut iusticiaz opari: aut abstinere a malis Aū supza: Homo qui obtulerit ex vobis hostiā dño de pecoꝛib⁹. i. de bob⁹ et ouibus offeret victimas. Prędicte aūt oblatiōi nō sunt volatilia connumerata. Perfecti enī ⁊ maius est boc sacrificiū ⁊ paucoꝝ. Volatilia eī sunt boles contēplationi vacantes: q̄ ſ necessitate terrenis negocijs se imiscēar: mox ad celestia reuolāt. vñ: Nō semināt neq; metunt: ⁊ pater cele. pa. illa. Talis de turturib⁹ ⁊ colūbis oferat. i. ſcīa ⁊ mānsuetudine spiritualī: vt cognitio legis nō excedat in vanis occupata: turtur nanq; cognitiones significat. Unde Hieremias: Turtur ⁊ hyrundo et ciconia custodierūt tempus aduentus sui: populus aūt meus nō cognouit iudicium domini. Columba aūt munda ⁊ simplex spiritūsanctum significat et annunciat q̄les esse debent qui scripturis sanctis contemplandis studeni. Aū Ezechias: Meditabor vt columba. Un⁹ sacerdos offert: non multi: quia cōtemplatio paucoꝝ est. Unde offert ad altare: cum cetera ad tabernaculum testimonij offeranť. Cōtemplatiui enim postponūt terrena: ⁊ templank ⁊ sapiunt celestia: vbi christus ē in dextera dei sedens. c Retorto ad collū ⁊c. Moza. Caput ad collum retozquatur et nō abſciditur: cum caro ita ieiunijs maceratur ⁊ vigilijs: vt non penitus vita rumpať. Unde dicit apls: Hostiā viuentē ⁊c. d Ac rupto ⁊c. Abrupta. ſ. pelle que supiacet collo nō valde sepata a cozpoze. non ꝓcipit vt auis occidať ſz abrūpať vl refringatur. Paulatī eī caput. i. mēs diuidēda ē a pelle. i. a carne. Aū nō effundiť sanguis: ſz ꝺcurrit. e Ad oriental̄ plagam ⁊c. Prime cōditiōis nostre reminisci debem⁹. primus enī pater ad oriēta/lem plagā in felicitate paradisi factus est: ſz exigente peccato in miserias huius vite ꝺuolutus: factus est vermis et cinis: ꝺum hoc cogitamus ⁊ nos esse tales perpendim⁹: quasi vesiculam ⁊ plumā in loco cinerum ꝓoicimus. i. mentis discretionem qua nos felicitatem amisisse ⁊ in cineres redditos non dubitamus. f Et non secabit nec ferro diuidet eam ⁊c. Non faciet auem sicut bouē aut per diuisiones. Cōtemplatiuus enim tantum celestibus inheret: nec caro eius concupiscit aduersus spiritum. Unde: Coꝛ meum ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuuz. Integer enim super intelligibile altare ⁊ super ligna quibus ignis subiicik offertur. Aliter sacrificium non accipitur: nisi meditatione legis condiatur. Sic autem in holocaustum ⁊ odoꝛ suauissimus ꝺmino efficitur: quia sacrificiū nostrum adoꝛatur: sic cuiusq; vita et cōuersatio fm legem sibi offeratur.

Anima

bit sacerdos sup altare i holocau a

ſ cōtemplatiue vite instructo incapit.

stū ⁊ odorē suauissimū dño. Sin/ a b

ſ contemplatiuis.

aūt de auib⁹ holocausti oblatio

a ſ castimonie sanctitate. b ſ Scientia scz et mansuetudine spiritali.

fuerit dño de turturib⁹ et pullis b

a ſ Simplicitate. b ſ vnus nō multi paucoꝝ enim contemplatio.

cōlūbę offeret eam sacerdos ad

a ſ dominicū cozpus. b ſ christ⁹ qui est nostruz capur nunq̄ est a cozpoze suo. i. ecclesia auulsus.

altāre et retorto ad colluz capite c

a ſ vel collo. ſ. pelle. b ſ Lyx. excolet vbi ꝑ partes scz ⁊ pfecte curas despiciat presentis vite qui totam suam animam vult deo offerre.

ac rupto vulneris lōco decūrrere b c

a ſ alij basim. i. cuungeliū in q̄ oportet nos maxie despicere presentem viram.

faciat sanguinē super crēpidinez

a ſ christi. b ſ inflationē. ſ vt inflationē ⁊ fugā oino indifferenť deponar vñ scia inflar.

altāris: vesiculam ꝺo gutturis ⁊ b

a ſ Superdiū. ſ leuitarē ⁊ instabilitatē. ſ altiora te ne quesieris b ſ extra. c ſ quia nō necessaria sed superflua.

plūmas ꝓiciet prope altāre ad c

ſ q̄ indifferto sublimiū ad orientem videtur esse.

oriental̄ plagam in loco in quo

a ſ vt cognoscat q̄ hec digna sunt cinere ⁊ in terra manere nō in celū ascēdere. b ſ quia membra oportet conterere ⁊ affligere.

cinēres effundi solēt. Cōfringet

a ſ ascelle a motu dicte. i. his enim brachia mouentur: nam cillere mouere dicim⁹. b ſ Lyx. sicut boues vel ouē. integer cū spūs ⁊ aīa ⁊ corꝑ sine q̄rela cōseruek. ſ nihil ferro heretice prauitatis secandum sed boni operis manu faciendum.

f q̄ ascēllas eius: et nō secabit: nēc

ferro diuidet eam. et adolebit su/

a ſ doctrine. ſ Spiritussancti.

per altare lignis ignē suppositō

ſ torum incensum.

holocaustum est et oblatio sua/

uissimi odoris domino.

Sinaūt de auib⁹. Hic ꝙr agitur ꝺ oblatione holocausti facta ex deuotiōe in volatilibus. voluit enī lex i mo ꝺūs in lege. q̄uidere deuotioni pauperū: vt qui nō haberēt aīalia maioza possent offerre minoza. ⁊ qui nō haberent minoza possent offerre auiculas. ⁊ ꝺ est q̄ ꝺicit: b De turturib⁹ ⁊ pullis colūbe. ⁊ ꝺicit de turturibus q̄ maiores turtures sunt meliozes ⁊ pinguiores. Econtrario aūt est de colūbis: q̄ſi minozes plus valent. c Ac rupto vulner⁹ loco. Dicit Ra. Sa. Ut talis ruptio debebat fieri cū vngue: nō cū ferro. d Uesiculā ꝺo gutturi⁹. vbi cōgregaꝫ cib⁹. e Et plumas ꝓiciet. dicit Ra. Sa. q̄ ꝺ erat: q̄ volauerāt ad capiendū cibū de alieno: ⁊ p ꝺ designabať q̄ sacrificiū de rapina nō placet deo. cetera patēt ex ꝺictis. Circa ꝺ ca. q̄rik q̄re fiebat deo sacrificiuz ꝺ trib⁹ spēb⁹ aīaliū tm̄. ſ. bouis ouis: ⁊ capre: ⁊ ꝺ duab⁹ spēb⁹ auiū. ſ. turturis ⁊ colūbe. Itē q̄re nō fiebat ꝺ pisci b⁹ sic ꝺ aliꝭ vinētib⁹. Ad solutionē aūt istoꝝ ⁊ ꝓsilium ꝓsideranꝺ q̄ sic ꝺicta est: sacrificia veteris legis fuerunt instituta ad tria. ſ. ad reuocādū iudeos ab idolatria: ⁊ ad inducendū eos ad colēdū deū: ⁊ ad figurādū rpi vez sacrificiū ⁊ ex hac triplici rōe ꝓuenies fuit sacrificiū fieri de trib⁹ spēb⁹ aīaliū ꝺict⁹. ꝑt ꝓmā: qz idolatre egyptij inť q̄s iudei fuerāt ꝓsuti ꝺicta aīalia colebāt vt deos: agnū vl arietē: qz tal⁹ forma ꝓtū ad aliq̄d ipsi⁹ ꝺ ionis fingebať. vñ ⁊ cū capite arietio pīgebať. Bouē: q̄ apī q̄ maximū numē apꝺ egyptios reputabať i spē tauri appebat. Hircū: qz ꝺemō aliq̄n apparebat eis i spē birci. ⁊ iō nephas re putabāt ꝺicta aīalia imolare: ꝑt q̄ꝺ moyses ꝺixit Exo. viij. Si mactauerim⁹ ea q̄ colūt egyptij cozā eis: lapidibus nos obruēt. ⁊ iō p oppositū ꝺūs ꝓcepit ista aīalia sibi imolari. Similr ꝑt scꝺam rationē. rūc enī hō debite deū colit q̄n bona q̄ hz: ab eo se habere recognoscit ⁊ de eis oblationē ei facit. Fm illud q̄ꝺ ꝺicit dauid. j. Parar. xxix. Tua sūt oīa. ⁊ q̄ de manu tua accepim⁹ ꝺedimus tibi. ⁊ ideo cōuenieťer ordinauit ꝺūs sibi sacrificiuz fieri de illis aīalibus que cōmuni⁹ veniūt in esum hoīs: que sunt tres spēs ꝓ ꝺicte. cetera aūt aīalia vel sūt siluestria q̄ꝺ hoies cōiter nō vtunť: vel si sunt domestica: sūt imūda: vt porc⁹ ⁊ silia que nō ꝺebent deo offerri. Simili ꝑ pter tertiam rōnem: quia bos significat christi fortitudinem: ouis eius innocentiā: capra vel hirc⁹ similitudinem carnis peccati. De turturibus ꝺo ⁊ pullis colūbe fiebat sacrificiū: tū qz sunt i magna abūdantia in terra ꝓmissiōis: ⁊ cadūt frequenter in esum ꝺminis: sunt etiā mūdi nutrimēti. Cetere ꝺo aues vel sunt magis siluestres: vel si sunt ꝺomestice vescunť in mūdo nutrimēto: vt galline ⁊ anates ⁊ cōsimiles. Item quia turtur significabat christi castitatem: colūba q̄ felle caret eius dulcedinez seu mitigabať. ꝺ passcrib⁹ ꝺo fiebat oblatio tm̄ in emundatiōe leprosi. ꝺ q̄ ꝺicek. j. xiij. ca. ꝺ piscib⁹ aūt nō fiebat sacrificiū qz non habitant inter homines: sed latēt in aquis. Itez qz extracti ꝺ aq̄ cito moziunť: ⁊ iō nō possent viui ꝺferri ad tēplū: oblatio aūt nō fiebat ꝺ mortuis. Itē qz aliqui idolatre vtebanť piscibus in suis sacrificijs.

La. I

Moraliter. aī Vocauit aūt ꝺūs ⁊c. In ꝺ libro principaliť agit ꝺ sacrificijs offeriꝺis ꝺmino inter que pncipalius est holocaustum. igitur ꝺ ipso agitur primo cum ꝺicit: b ⁊c Si holocaustum fuerit eius oblatio ⁊c. Holocaustum ꝺo ꝺicebatur sacrificium incensum totaliter ad honorez ꝺiuinū ꝓpter quod moraliter significat op⁹ bonū ꝺ genere factū ex charitate ꝑt deuz. ⁊ si tale

opus

opus sit platox ecclesie vel doctox significat p holocaustuz de armento.i.de bobus.boues enī sunt aīalia in agro laborantia.ꝑpter qđ significant p̄latos et doctores qui laborāt in agro dominico.Propt̄ qđ dicit paulus.j.Cox.iij.Dei ad iutores sumꝰ:dei agricultura estis.Si xo bonū opꝰ ex charitate ꝓcedēs sit simpliciū christianoz:significat p holocaustū de ouibꝰ ꝛ capris eo ꝙ sūt aīalia simplicia.ꝑpt̄ qđ significāt simplices christianos:ſm qđ dicit.j.Paral.xxj.Iste aūt grex qđ cōmeruit.Si xo bonū opꝰ ex charitate factū sit religiosox vel clericox significat p holocaustū ex auibꝰ.Mā religiosi vel clerici deputati sunt ad cultū dei:ꝛ sic intēdere debēt diuine ꝓtemplationi.Propter qđ significanť p aues volātes.Dicit aūt in textu ꝙ aues iste debēt esse turtures aut columbe.Per turtures que gemitum habēt ꝓ cantu intelligunť ꝓpie religiosi qui gemere debēt ꝓ peccatis ꝓprijs ac etiā populi.vñ dicit i Decre.xxj.q.j.Monachus nō docentis sed plangētis habet officiū.Per colūbas xo clerici designanť.nam in eox cōuersatiōe debet colūbina simplicitas refulgere.Allegorice xo pōt totuz hoc exponi de christo.Nam imolatus fuit ꝓ nobis ex maxima charitate dei patrī Johis.iij.Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret.Ipe etiā xp̄s ex maxia charitate mortē sustinuit.Esa.liij.Oblat̄ est qꝛ ipse voluit.Et sic ptz ꝙ christus pfectissime fuit holocaustū.ꝑpter qđ figuratus fuit in triplici holocausto predicto scz de bobus ouibꝰ ꝛ auibꝰ.dicit enī bos rōne laboris quē i mūdo sustinuit,ꝛ ouis ꝓpter innocentiā quā ꝓtenuit.dicit etiā turtur rōne castitat'.ꝛ colūba rōne simplicitatis. Sequit̄ additio.j.Pauli Burgen.i ꝑmū capitulū.

Additio.j. Licet verū sit ꝙ sacrificia ve.le.principalit̄ figurabāt sacrificiū christi pfectissimū.ꝛ ideo fuerūt multa vt in postilla dicit:secundario tamē tāta sacrificiox multitudo:ꝛ sub tot modis significādi potest̄ itelligi fuisse figurativa multitudinis sacrificiox martyrū qui amoze christi ꝛ in sue fidei testimoniū multipliciter sanguinē suum fuderūt:ita tñ ꝙ sacrificia illa:que per totaz multitudinem offerebanť:vt agnus paschalis:ꝛ iuge sacrificium vel hmōi:ad ipm sacrificiū christi solū referanť:cuius meritū ad totū genus humanū redimendu fuit sufficiens.

sacrificia

Glo.ordi.

Allego. **A** Lima ꝛc.A meliori ꝓte totū hoiez significat. Ca. II cat. redrit enī spūale ꝛ pfectū audutoze:qz aīa ē sapiē tie capax nō caro. Isi.Alt.Aia ꝛc.Quartū sacrificiū offert aīa.Simila ecclīaz significat:q̄ de mulť ꝓsonis q̄si granis ē collecta:legis ꝛ cuāgeliꝰ mola inter lr̄az ꝛ spm̄ separata:p aquā baptīsmi adunata chrismate puncta:ꝛ solidata spūali igne:p humilitatē fit accepta hostia. Origē. Aia Que.ſ.nec vitulū habet:nec ouē: nec hedū nec par turturū aut duos pullos colūbax:hic est aīalis hō: q̄ si peccatis nō vrgeť:nec p vitia ꝑcipitať:nō tñ hz aliq̄d in se spūale:vel fi-
1.Cox.12.b guraliter carnes verbi dei. Aialis hō nō ꝑcipit q̄ sūt spiritꝰ
Ibidem dei.Spūalis aūt oīa diudicat.Hic q̄ q̄ aīa notať: nō pōt offerre oīa:qz nō pōt examinare oīa.Sz solā similā ꝛ panes azymos.i.cōez hāc vitā in agricultura:ꝛ in ceter' vite vsibus offert tñ similā oleo cōsperſaz. Dis enī aīa eget loco diuine
Gen.46.c misericordie vel gr̄e. Exici.Aia cū obtulerit ꝛc. Aia totuz
Act.27.f hoiez significat.Sic ibi:Cūcte aie q̄ ingresse sunt cū iacob in egyptū ꝛc.Lucas aūt ait:Eramꝰ aūt oēs aīe i naui.cclxxvj. fortitan ꝓ aīam gentilē significat.Supra enī filijs isr̄l ꝑcepit vt sacrificia offerr̄et cū sanguine.Hic aūt q̄ est sine lege offerre ꝑcipiens:nō dicit hō sicut.ſ.sed aīa.Aialis erat gētilis:
Act.10.a nō intelligēs ea q̄ sunt dei:sz vocat ad oblatiōem misericordia dei:vt ꝑcipiat salutē cū ꝓ pctis sacrificia disponit:q̄ nec hz ouē nec capraī:turturem vel colūbā offerre ꝑcipit.q̄ nec hz illud:similā.Nō enī iā ex opibꝰ:vt paup virtutibꝰ:sz sola cognitiōe dei saluať.q̄ lz ꝑncipiū sit salut'.tñ tbus ꝛ oleū supponendū
Act.10.a vt gr̄a dei elemosynis ꝛ oratiōibꝰ misceať. Añ angelus ad cornelīū ait: Orones tue ꝛ elemosyne tue ascēdert ad dñm.In thure interiores curanť passiōes:ꝛ fumo eī sanantˇ oculi ex infirmitate lachrymātes.Oratio q̄ppe aīe passiones sanat:oculos interiores curat ab ignorātia:lachrymas ex egritudine pcti accedētes fugat. b Filios Ministros eccl̄e.Quia q̄cūq̄ offerimꝰ cū sanctˇ ecclie doctoribꝰ ꝙferre debemꝰ. Añ
Gal.1.a ꝓaulus cū aplis cōtulit cuāgeliū ne i vacuū cucurriſſet. c Quox vnꝰ ꝛc.Unitas
Rom.12.a ecclie pugilli simile tollit:qz ꝓ capacitate sēsus vnusq̄sq̄ fidei sc̄pture sciaz dz appetere. Añ nō plus sapere q̄ oportet:sz sape ad sobrietatē. Woza.Quox vnꝰ ꝛc.Notādū
1 Cox.13.b q̄ pugilꝰ simile ꝛ olei:totū xo thus offerri iubeť:qz sapia q̄ i similā:ꝛ charitas vl'mi
Ibidem sericordia q̄ i loco signať i hac vita nō pñt esse plena. Añ videmꝰ nūc ꝓ speculū i enigmate.Et nūc cognsco ex ꝓte.ꝛc.Olei q̄z ps offert:qz misericordia nunq̄ iplet:qz et si misereaťˇ q̄ntū potes:plꝰ tū debes velle.Charitas etiā q̄ oleo figurať i pñt ichoať:ꝛ i futuro ꝓficiet.Thus aūt totū cremať:qz sp oratiōi insistit.

sacrificia xo pticularia que ꝓ quibusdā singularibus personis offerebantur:nō se extendentes ad totius populi expiationem:referantur ad figuranda sacrificia martyrum. quoꝝ merita nō attingunt sufficientiam vniuersalis expiatiōis.Unde in ratione figurali multitudinis sacrificioꝝ ve.le. sic christus caput p̄ncipaliter figurať:sic etiam mēbra:sicut status ꝓfectoꝝ figurať in holocaustis:et status ꝓficientiū in hostijs pacificis vt in prima sc̄de.q.cij.ar.iij.in resp̄ōe ad.viij.ar.

In eodem ca.vbi dicit in postilla:Ponetq̄ manus super

Additio.ij. Per hāc manū posi/ (caput hostie. tionem potˇ videť denotari ꝙ hō offerens illud animal esset dign⁹ occisiōe ꝓ suis peccatis:ꝛ ꝙ loco illi⁹ illud aīal oblatū vel immolatū occideret:vt in ꝑma sc̄da.q.cij.ar.iij.in rñsione ad.v ar.vñ.s.Heñ.xxij.dicitur de Abzaā ꝙ obtulit arietem loco filij:quez deus preceperat immolari ꝛc. In eodem ca.vbi dicitur in postilla: Circa b capitulū querit q̄re fiebat deo sacrificiū de trib⁹ spēb⁹ aīalium.

Additio.iij. Omnia que in hoc ca.et in sequēt⁹ a postillatoze ponunť de his que ptinent ad particulares rationes sacrificioꝝ ve.le.cum multť aliꝰ ad rationē hmōi sacrificioꝝ tam litteralē q̄ mysticam ptinentibus traduntˇ ad plenū:in prima sc̄de.q.cij. vnde qui de his plene vult instrui videat ibi.

Replica cor rectorij cōtra Burgen.ad saluandū postillatorē in ca.primo. In ꝑmo ca.Ecui. cum postillator exponeret impositionē manū offerentis sup caput hostie per spontaneā sui iuris relignationem:Burgen. allegando sanctū Tho.dicit illam impositionez potius debere intelligi:ꝙ homo offerens se ꝓtestetur ꝙ peccatis suis dignum morte:ꝛ ꝙ per occisionem aīalis per ipsum oblati vita eius redimerť:sed ista expositio est falsa ꝛ cōtra Hlo.ordinari/am dicentē:ꝙ manus impositio significat ꝙ sponte fiebat oblatio.Hec enī oblatio de q̄ hic dr erat ex mera devotiōe nō ꝙ pctō:iō nō est necessariū:vt sic offerēs ꝓtestet morte dignuz: qz devotio sic iudicari nō debet:sz transgressio sic iudicať:qñ fit oblatio ꝙ peccať.ſ.q̄.j.ca.iiij.dicit:nec exꝑplū qđ Burg. adducit de isaac ē ad ꝓpositū:qz isaac et si fuit imolādus ꝑpt obedientiā nō tñ propter peccatū:neq̄ fuerit dignus morte.

Nico.de lyra

Capñ: II

A Lima cū obtu/ Ca. II a lerit oblationem sacrificij dño: si/ a ſ simila q̄ ē ōlicatissima farina ex q̄ fit panis optimꝰ:hec ē sapiētia inter dona dei optima ꝛ reqescer sup eū spūs dñi spūs sapiētie ꝛ intellectus.
milā erit eius oblatio. Fundetq̄ a ſ dcēd sapie gr̄e spūs impurādo. b ſ elemosynā. c ſ orōes. ſ vt sapiētia augeať coā deo vñ iacobˇ:Qui indiget sapiētia postuler a deo.
super eā ōleum:ꝛ ponet thūs: ac b deferet ad filios aarō sacerdotˇ.
ſ christus qui nos offert deo.
Quox vnus tollit pugilluz ple/ c a ſ misericordie ꝛ charitatis. b ſ qz semp oportet orare:vñ sine intermissione orare.
d nū similę:ꝛ ōlei ꝛ totū thūs:ꝛ po

aūt obtuleris.tertio iterponunť aliq̄ i oī sacrificio obſuāda.ibi:Dis oblatio.q̄rto ꝺ oblatiōe spicax.ibi:Si aūt obtuleť ꝛc.Jn ꝑma ꝑte ꝺ:Aia cum obtu.ꝛc.Dicť ꝺ Ra.Sa. q ꝺ vbi agitˇ ꝺ oblatiōe paupeꝝ ꝙuenienť ꝺ: Aia cū obtulerit ꝛc.qz oblatio paupis apud deū reputať ac si obtulisset aīam suā.i.vitā.Et sic̄z sniam dicť saluator Mar.xij.de vidua paupere q̄ obtulit duo minuta. b Oblatiōez sacrificij dño.Sic dictū fuit ca.ꝑce.sacrificiū ꝓ ꝑte ē de viuētibꝰ:sz ꝺ accipiť large ꝙ oblatiōe q̄libet. c Simila erit.simila ē farina tritici purgata et delicata: qz ꝺ melioribꝰ ꝺbet fieri oblatio deo.

Memoria

C cognitionis dei. Accepta enī est scīa deo quā fides cōphēde re pōt.ꝛ sicut q̄ pugillo vult plus cōprehendere:nihil ꝓficit: totū quipe decurrit.Sic fides est mensura scie dei. Credere
Ro.14.d enī oportet ecclesiā ad deū:ꝛ qđ nō est ex fide peccatū est.
a Memoriale ꝛc.Cognitiōis dei pfectā sciam:cuius memo
a ſ christi bonus odor sumꝰ in his q̄ salui fiūt ꝛc.
ſ dei noticiā:ſm illud:Odorem notitie sue manifestat per nos in omni loco.
a net memoriale sup ālare i odorē a
a ſ Secretū mysterij qđ vulgus capere nō potest. ſ Scientie in christo abscondite.
suauissimū dño. Quod āt fliquū
a ſ Eius.ſ.qui alia pōt intelligere:ꝛ legez dei q̄si arcana cōtinere altra recōdens mysteria:donec oportune audiroibꝰ ꝓferet. b ſ imitatorū.
Colos.2.a abscōdita in christoq̄ reposita scia:in quo sunt oēs thesauri sapie ꝛ scie abscondit. c Aaron. Montanꝰ interpꝛat.i.altidoa de deo intelligens. Vel arcanꝰ q̄si in se legē dei ꝛ eloquia hūs:hic tale sacrificiū offerre potest. Secūsqđ querit q̄re fiebat deo sacrificiū de tribꝰ spēb⁹ aīalium.
b fuerit de sacrificio:erit āarō ēt fi/ b
ſ omnem scientiam superans.
lioꝝ eius sanctūsanctoꝝ de obla
tionibus dñi. Cū autē obtūleris
a ſ christū. b ſ virginis vtero. ſ de clibano offerimus cū de christi incarnatione disputamus.
c sacrificiū coctum in clibāno de
a ſ dei noticia. b ſ euāgelicā doctrinaz q̄ solida ꝛ pfecta. ſ aplox verba. c ſ vel sine.
ri scientia. ſ secula
similā pānes scz āb̄z fermēnto
a ſ abundanter. b ſ christi misericordia.
ꝺ ſ prophetaꝝ preconia.
Luce.1.d sancti de eclo suscepit. Añ:Spūsanctus supuēiet in te ꝛc.Si q̄ offers munus incarnatiōis xp̄i q̄ facta est i ventre virginis:nō est acceptū deo nisi de simila.i.de scia vel noticia dei fiat.De hac re siquidē locutionē ab aplis ꝛ a ꝓphetis suscipim⁹. Verba aplox sunt panes:lagana ꝓphetaꝝ. Quanto enī panes laganis ad nutriēdū aptiores:
f cōspersos oleo:ꝛ lāgana aqyma
a ſ qz qua charitate xp̄s incarnatus est:vel sic ꝛ passus annūciat. b ſ nō cōsp̄sa. c ſ dispensatio
tantū ꝑcellūt verba aplox verbis ꝓphetaꝝ. Utriq̄ aūt aqymi sine fermēto scie secularis. Utraq̄ tñ in oleo fiunt.ꝓcorditer enī ab illis de xp̄i misg oleo lita. Si oblatio tua fuerit ō
a ſ cure. b ſ noticie dei. c ſ qz gratia dei ꝓ nobis miserando gustauit mortem.
ratiōe scriptuz est:qz aplī ꝛ ꝓphe scripserūt:sed aplī pleniˇ scripserūt:q̄ cōpletū oñderūt qđ illi nunciabant futurū. f Lagana.Panis lat⁹ ꝛ tenuis:qui ꝓphetiā ꝛ legem significat. q̄ntū enī distat inē soliditatē panis:ꝛ tenuitatē lagani:tantū inter euāgeliū ꝛ verba legis ꝛ ꝓphaꝝ: hec tñ oleo lita:qz lex ꝛ ꝓphetia charitatē xp̄i p̄dixerunt:qua in salute hūani generis venit.
sartāgine similē consperſe oleo ꝛ
a ſ exercitoris doctrine. b ſ Singlas partes passionis distinguēdo proditionē.ſ.spuraꝝ:colaphoꝝ: coronam spineam ꝛc.
Allego. g Si oblatio ꝛc.Exici.Alleg. Oblatio de sartagine. dispensatio passionis de cruce.Sartago igne ꝙsumitur:cibus supposit⁹ aut statim aut ſlōgo ītervallo esui reddit aptos.crux q̄z sup oīa fortis:oēm creaturā crucifixo subiecit:ꝛ carnē que añ passionez esui nō videbať apta:post aptā fecit. Si enī nō fuisset crucifixus:sacrificiū corpis eius nō comederemus:qđ modo in memoria passiōis eī facimꝰ. Añ
Exech.4.a ad Ezechielē dr:Sume tibi sartaginē ferreā:ꝛ pones eā murū ferreuz inē te ꝛ ciuitatē hierlm.ſ.q̄ maxime in cruce dñi offendit:ꝛ iō ab eius scia recessit.
h Simile cō.ꝛc.Quia mortuꝰ est:ꝛ misertˇ nr̄i. i Absq̄ ferm.sine macula. k Divides eā minutatī.vt sermonē passionū eī q̄ ꝑ partes processerunt: diuidamꝰ alapas.ſ. colaphos: sputa:ꝛ vulnera diligentˇ distinguamꝰ. Et fundes sup eā oleuz:vt quēadmodū misericorditer ꝓ nobis mortuus: nos quoq̄ ꝓ fratribꝰ vsq̄ ad mortem misereamur. l De sartagie.Sicut
cuius ob tulerit
Hic ꝙfir agit de oblatiōibꝰ factˇ ex rebus nō viuētibus. voluit enī deꝰ pudere deuotiōi pauperuz: vt q̄ nō haberent aīalia vel aues posset offerre farinam crudaz vel coctā vl spicas.ꝛ ſō ꝑmo agit ꝺ oblatiōe farie crude. ſcdo de oblatiōe farie cocte.ibi: Cuz
Memoriale.ſ.qz totū qđ habz offe/ a rens hz a deo:ꝛ illud cedebat i partez dñi. b Erit aaron ꝛ filiorū eī⁹ ꝛc. qz cedebat in vsus eoꝝ. Cū aūt obtuleris.Hic agit de oblatione farine cocte.qđ poterat fieri q̄druplicit'. Uno mō i clibano:ꝛ sic erat oblatio panū. Alio mō in aq̄ calida:ꝛ talis oblatio notať cū ꝺ:Et sangana aqyma.ꝛ ꝺ mō italici vocant lagana cibos factos de pasta i aq̄ coctos. Tertio mō coq̄bať in patella.ꝛ q̄ntū ad ꝺ ꝺ: Si oblatio tua fuerit de sartagie. Quarto mō super craticulā.qđ notať cū ꝺ:Si āt de craticula ꝛc. c Eque si.cō.o.i.simila sic cocta ꝙspergeť oleo: eodē mō sic ꝛ alie simile ꝑcedētes. d Dis oblatio.Hic interponunť aliq̄ q̄ ī oī sacrificio ꝛ oblatiōe sunt obſuāda exclusiue sine iclusiue:ītelligēdū tñ vt ꝺ ꝓmittitur duo q̄ ab oī oblatiōe excludunť.ſ.
fermētū ꝛ mel:qz istis idolatre i suis sacrificijs vtebanť. Item qz fermētum corruptiōem signat.ſm illud apli.j.Cox.v.Modicū fermēti totā massaz corrūpit. Dulcedo xo mellis significat lasciuiā carnis:q̄ nō dz esse in sacrificijs diuinis.Dicit aūt Ra.Sa.ꝙ noie mellis hic videť significāt dulcis.

Primitias

Ps.31. Jaco.5.c qui ait: Dixi confitebor adūsum me tē. Unde Jacob⁹. Si quis infirmatur vocet presbyteros ecclie. Tu ergo cū venis ad gram baptismi vitulum obtulisti: qz in morte xpi baptizaris. Cū ad martyriū duceris: hircū obtulisti: qz auctorē peccati diabolū imitati. Cū elemosynā feceris: et erga indigētes misericordiā affectū impēderis: sacrū altare bedis pinguib⁹ honorasti. Et fratri tuo ex corde dimiseris: tiracundie tumorē deposueris: mitem et simplicē animū habueris: arietez vel agnū sacrificasti. Si diuis lectionib⁹ instructus: meditādo vt columba: et in lege dñi vigilando nequeris peccatorē ab errore vie sue: et ad simplicitatē columbe renocaueris: et sanctis adiūgendo societatē turturis feceris imitari: par turturū aut duos pullos columbarū obtulisti. Si aūt primū tuum nō tantū sicut teipm dilexeris: sz sicut xps (q ait) Maiorē hac charitatē nemo hz: vt aliam suam ponat qs pro amicis suis tē. panes açymos similaticios charitatis oleo subactos sine fermēto malicie et nequicie: sed in açymis sinceritatis et veritat⁹ te obtulisse cognosce. Si in amaritudine fier⁹ fueris: si carnē tuā macerueris: et multa abstinentia arefeceris: vt dicas: sicut in frixorio cōfrixa sunt ossa mea: in sacrificio similam a sartagine vel a craticula obtulisti. Hoc modo veri⁹ a pfectius fm euāgeliū sacrificia offers: q iam fm legē non pōt offerre israel. a ¶ Fermēti ac tē. Nihil vo luptuosum nihil suaue placet deo: sed qđ habet aliquid mordacitatis et seueritatis. Un pascha cū amaritudinib⁹ manducab. b ¶ Ac mellis. Gentilis eloquētie: q voce suauis est: nō re. vñ: Fauus distillans labia meretricis. Qđ aūt dicitur in canticis: Mel et lac sub lingua tua: pscentibus nō contradicit. Sub lingua enī dicit⁹ non in lingua: vt ostendatur paganor sapiētia et iudeorū lra lingue ecclesie. i. doctrine subiecta eē. Hoz nō vult integrā doctrinaz offerri. Un ait: Non adolebit in sacrificiū. i. holocaustū: primitias tm eoz offeretis. Primitias enī illius sapientie offerim⁹: nō tota sicut Paulus ad athenienses inquit: sicut vester poeta dixit: Hui⁹ et genus sum⁹. Qđ enī inuenit ygnū scīe dei: nō respuit: nō tm vltra testimonia multiplicauit: quia placuit deo p stulticiā pdicatiōis saluos facere credētes. Un Moyses ait. Sup altare vero nō imponenk. et cū liceret dici nō ponenk. dixit: Nō imponenk in odorē suauitat⁹: significās qz si tenauerimus de exteriozib⁹ diuinitat⁹ adipisci noticiā: tale sacrificiū ad altare nō ascēdit: sed depmitur in terrenis: qz de terra est. c ¶ Sale condi. tē. Apostolica sapiētia. Un: Vos est⁹ sal terre tē. Sicut ois cibus sale condit⁹: ita apostolica doctrina sermo pdicatiōis. Ideo pcipit sal in omni sacrificio offerri: vt fm apostolicā doctrinā et institutionē tē imitationē opis viuamus. Un Paulus ait: Imitatores mei estote: sicut et ego christi. Et alibi: Supedificati sup fundamentū aplox et pphetax. Unde et legislator nō dixit simpliciter sal: sed sal federis dei tui. Sicut enim fedus rationale: sic etiā sal rationale. Testamēti ergo euāgelici et sal apostolici nos cōmonere voluit. Oleū in sacrificiō offerf: si cū hilaritate of feramus: non ex tristicia aut necessitate: Hilarem enim datorem diligit deus. d ¶ Si autem ob. tē. Orige. Secundo in loco primitiarū: id est de initijs frugum mandatur oblatio: qđ in die pentecostes lex dei iussit fieri: sed illis vmbra data est: nobis veritas reseruata est. In die autem pentecostes oblato sacrificio ozationum: spiritussancti primitias apostolozum suscepit ecclesia. Et vere hec fuerunt recentia: quia nouum erat. Unde et musto pleni dicebantur. ¶ Igne tosta. Ignee nanq lingue supza singulos consederunt.

¶ Isicius. Si autem obtuleris tē. Non modo precipit eos dei noticiaz siue scientiam offerre: qui in ea permanserunt. Sed et rudes. Unde Apostolus: Mox vt vocatus est predicauit. Primitiuus deo est qui nouiter credere cepit: qui dudum ei nullum scientie fructuz obtulit. Tales quia nec dum subtiliter mysteria proferunt: vt farinam offerant aut similaz: necesse est vt virentia ac tozrida atq confracta offerant. Quemadmodum enim fructus humidos nec dum mole aptos vt fiant farina vl similaz: igne confringentes paleas separamus: sic qui nondum solidam scientiam habent nec subtilem theologiam: igne spiritussancti indigent: vt litere paleas separent: quo sufficientem dei scientiam possideant. Q⁹ portet autem nos oleum supeffundere: et thus ponere, per elemosynaz quippe et ozationem scientia diuina nobis pficitur.

¶ Quod si hostia

a ¶ primitias tm eoz offeretis. vñ. j. xxiij. ca. duo panes simile sermētate pcipiunt offerri, p primitijs i festo pentecostes. Itē. j. vij. ca. oz: Panes qz fermētatos cū hostia grax q imolak p pacificis: ex qbus vn⁹ p primitijs offert dño. b ¶ Sup altare vero tē. s. aliqđ de ipis ibi cremek. vñ. j. vj. ca. oz de simila: cui⁹ vna pars erat cremata in altari q totuz resid̄ cedēs i vsū sacerdot⁹ñ poterat fermētari. Cui⁹ rō ibidē assignāt fit: ō aūt nō fermētabat: qz ps ei⁹ i incēsuz dñi offerk. Ex dict⁹ ptz q il lud qđ oz hic: Ois obla. q of. do. absqs fer. fiet. intelligit tm de ofīi oblatiōe que fm se tota vel fm partē sup altare cremaf. Cōsequnk ponit tertiū qđ in oi sacrificio includebaf. cū oz:

¶ Quicqđ obtul. sa. sale qdies. cuius rō est: qz sal a corruptiōe pseruat q oz eē longe a di sacrificij. Itē qz sal discretionem significat: fm illud apli. Col. iiij. Sermo vr in gra sp sit sal eē cōditus: et iō ponebak in ofīi sacrificio: ad designādum q nullū sacrificiū deo placet: nisi fuerit cū discretione factū. d ¶ Si aūt obtuleris. Hic agit de oblatiōe q fiebat de spic⁹ nōdū ad maturitatē deduct⁹ q debebant igne torreri et grana excuti et frāgi: et tūc sacrificiū fieri p modū q in lra exprimit: et ptz intellect⁹ ex pdictis.

e ¶ Mundi pmitiaz. Scidū q pmitte ter i anno rediebank. prio i paschate de spic⁹ virētib⁹. scdo in pentecoste de nouis panib⁹: et de his fiebat oblatio. tertio i festo tabernaculoz collect⁹ frugibus: et ille cedebāt in vsuz sacerdotū: sicut decie in vsuz leuitaz. Ex dict⁹ ār in isto ca. et dicēdis i sequētib⁹ ptz q q̄nqs offerebant in sacrificiū de terrenascētib⁹. s. panis sub q ptinet oblatio farine et spicaz: qz sūt materia panis. vinū de q fiebat libatio in sacrificijs: vt patebit. j. oleuz sal et thus. cui⁹ rō pōt accipi ex pcedētib⁹: qz supza dictuz est q oblatio debebat fieri deo de his q cōter veniūt in esuz hoīs ad sustētationē vite. De terrenascētib⁹ vero aliq cōius veniūt in sustētationē hoīs p modū nutrimēti: et ista sunt panis et vinuz. Aliq p modū odimēti. cuiusmodi sunt sal et oleuz. Aliq p modū medicamēti: et ētū ad b ponebatur thus: qđ est aromaticū et solidatiuū. Rō etiā specialis ad b est: qz p thus significak deuotio: fm illud Ps. cxxxix. Dirigak ozatio mea sicut incēsum i cōspectu tuo. et iō ponebak in oblatiōib⁹: ad designādū q nō erāt accepte deo fm se: sed tm ex fide et deuotione offerentiū. propter qđ in sacrificio celotipie nō ponebat thus: vt habet Rume. v. qz nō pcedebat ex deuotione: sed ex suspitione otra vxorem.

Moraliter. a† ¶ Ania cū ¶ Ca. II obtulerit oblationem tē. In b ca. describit oblatio facta de panib⁹ et ḡbusdam aliis q reducunk ad panē scz farina q est materia panis. pinqua: et d granis adhuc exstientib⁹ in spica q sunt materia panis magis longinq. Moraliter igit p panē intelligit verbū dei. Deut. viij. Non in solo pane viuit hō: sed in oi verbo qđ pro-

✠ cedit de

cedit de ore dei. Igit farinā que est materia panis, ppinqua offerunt dño scholares theologi: q ad hoc studeunt vt de propinquo cōperēter valeant pdicare verbū dei. Panes coctos in clibano offerunt docentes sacrā scripturā in scriptz ex charitate occupati in studio quasi in clibano clauso. Panes coctos in sartagine: id est frixos offerūt docentes in scholis ex charitate. nā frigunk magna sollicitudine, pponendi: et audiozes sollicitudine capiendi. Panes coctos sup craticulaz q ponitur in parenti loco offerunt predicantes populis in publico. Lagana vero que sunt panes in aqua calida offerunt confessores qui bonis exhortatiōib⁹ pctōres inducūt ad lachrymas ꝛtritionis: que sunt aque calide pcedētes ex cordis dolore. Spicas autē adhuc virentes offerunt boni pedagogi q pueros inducūt ad bonos mores fm capacitatē illius etat⁹: qz fm pbm libro eth. non parū imo multum facit ad virtutez assuefactio ad opera virtutis ab adolescentia. Prouer. xxij. Adolescens iuxta viam suā: et cū senuerit non recedet ab ea. ¶ Notandū aūt q in dictis sacrificijs et oblationib⁹ tria generaliter includunk. scz thus: oleuz et sal. p thus significatur mētis deuotio. p oleū pietatis vxtio. p sal discretio. et duo generaliter

Glo.ordi.

Quod si hostia tē. Orige. Transmissis ¶ Ca. III q q ceteris de salutarib⁹ sacrificijs. dicit que de animalibus. i. bobus et capris et ouib⁹ offerūtur: et nihil vltra ad imolandū substituit. Nec aues q̄dez q̄ in offerēdis munerib⁹ substitute sunt supius. Qui enī salutares offert hostias: salut⁹ sue iam cōscius est. Necesse ergo habet vt magna et pfecta offerat. Unde Apls: Perfectoz aūt solidus cib⁹. ¶ Eticius. Qđ si hostia tē. Sunt fm leges diuerse boīm cōuersatiōes. sunt in modū scalaz ordinate virtutes: vt ali⁹ q̄sdaz: alius assequaf oēs: vt q̄dā subleuek a terra. Qđ signi ficat sacrificioz differentiā. Un hic dolocaustū. i. se to tū offert. sicut Paulus: q xpo pfigit cruci. Alius sacrificiū pacificoz: vel salutare: qz salutē desiderat: nec pōt ascendere ad sublimia. Qui enī nō pōt esse virgo si in scto querisaf ꝛiugio vitā pcipit a dño. q ait: Non omnes capiūt verbū istud: et inter saluatos necessario ordinatur. Hocipm de ꝛtempto rex et iustificia: de cibo cū grarū actione pcipiendo. Magn⁹ est enī q magna: paruus nō minim⁹ q salutē pōt ꝛsequi. mediocria scz. Ergo fm duas ꝛuersationū species: duas sacrificioz

Exo. 20.d spontaneoz ponit diffinitiōes. Ait enī in Exodo: Altare de terra facietis mihi: et imolabitis sup illud hoc locaustomata et pacifica vra: oues et boues tē. Subinfert pacifica: tanq scōi ordinis ꝛtutis. Qui ergo sibi putat sufficere si lauef. siquidem de bobus offert. Boues aūt sunt q ea que legis sunt faciūt: masculū et femīa immaculatū offert mun⁹. Cū aūt qui holocaustum offert: nō pcipit offerre femīa: nō q femina pri uetur a ꝛuersatiōe: sed qz viroz. i. fortiū est p fecta sape

Pro. 13.b re. Un: Mulierē fortē qs inueniet? fortitudo enī viri mulierib⁹ inuenit. Pacificoz sacrificiū viroz est et mulieꝛ: oportet enī eas di gne ꝛuersari vt pueniant ad salutē. b ¶ Marē siue tē. Esi. Supius in holocaustū tm mares offerunt. Per holocaustū q summe ꝛtutes designant: virginē. s. esse: mūdo renūciare: et filia: q paucoz sacrificia. Hoste vero pacificoz ꝛtutes minores: et cōia vota fideliū: qbus pacat de⁹. Un femīe offerunt cum maribus. i. infirma opa cū fortioribus. c ¶ Adipem. Esi. Oportet intelligibilē adipem offerri. i. desideriū. qđ greci epithimiā dicūt: qui operit ꝑus supiozes ventrē: deinde inferiozes: vt ꝛ cogitandi et faciēdi desideriū offeram⁹. precedit enī cogitatio: succedit impletio. Hoc aūt in vētre. i. cozde facim⁹: in quo prius actiōes ꝓponim⁹ tā q̄ appetam⁹: deinde pficere festinam⁹ tanq̄ digeramus: Nihil q̄ prauū ꝓponam⁹: nihil expleam⁹. Bñ aūt sup ventrē supiozē. i. appetitū describit adipē: q operit ventrē q maria pars desideriꝰ circa appetitū est vt ꝓpositū. Inferiori vētri duos renes ꝛiūrit: qz affinitas q̄dā ē renū et cordis.

Ps. 25. Un: Ure renes meos et cor meū. Alibi q̄s ꝛiungunk: q̄ ꝓbas renes et cordia.

Mic. 11.d Motū siquidē irascēdi medici ponūt in corde: in renib⁹ aūt memoriā. hui⁹ rei dicūt iacere in qb⁹ semis cā est. Un etiā eis cū femoribus cōmunio ē. Ault q nutriaz desideriū deo offerri: vt fiat cā, plis: nō fornicationis: vt sit honorabile ꝛiugiū et thorus imaculat⁹. Irā q̄s oō offeram⁹: vt ira petm irascamur. Un:

Ps. 4. Irascimini et nolite peccare. Hinc moyses iratus valde piecit tabulas et ofregit. Quia xo in epate ꝛcupiscētia ē. pinnā. i. summitatē pcipit cū renibus audferri: vt pmittua cogitationū nraz deo offeram⁹: q p deliberationē massam sanctificem⁹. d ¶ Italia. Lxx. Ventrē. i. cor. Cui⁹ scōo facit mentionem iuxta Lxx. qz duplicē habz opationē fm medicos: qz p vnā partem alimēta trahit: quā vocat ventrē supiozē. Per alterā purgationē discernit: quā vocāt inferio

Exo. 26.b rē. Renes sūt genitaliū seminū ministeria cū ventre et femoribus cōiūcti es. Pri-

✠ mū ergo

Nico. de lyra

a ¶ Orige. Saluari q ex bobus rūm offertur et ouib⁹ vel capris. Nā pro peccatis anima generaliter iuberur offerre: sed post hec p variasQ Quod si hostia pa. ¶ Ca. III a† ꝓsonas itur: vt si pontifex delinquat ex offerat p peccato offeret vitulū non sicut p munere.

cificoz fuerit ei⁹ oblatio: et de bo

a ¶ i. fortia opera. ¶ vtroqs enim digne oportet conuersari si volunt saluari.

b bus voluerit offerre: mārem si b ¶ infirma. ¶ labe peccati.

ue femīa: immaculatam offeret ¶ in beneplacito domini. ¶ vt supra.

coram dño. Ponetq manuz sup caput victime sue: q imolabit i in troitu tabnaculi testimonij. † Fū dētq filij aaron sacerdotes sanguinez p circūitum altaris: et offerēt de hostia pacificoz in oblatio

a ¶ iram: hec enim operit coz. ¶ iram quā offerimus dum temperamus: vel cū pro deo irascimur: et iram in eius causam reflectimus.

c nem domino. Adipēm q operit c a ¶ cozt iecur cozdiqs adherētia. b ¶ Lxx. omne adipem qui in ventre est.

d vitālia: et q̄licqđ pinguedinis ē

A

† Exo. 26.b

generaliter excludunk: scz mel et fermentū: quia mel significat lasciuie dissolutionē: et fermentū peccati corruptionez. j. Cor. xv. Modicū fermenti totā massam corrūpit. ¶ Allegorice vero exponi pōt predicta de xpo. ipe nanq p nobis oblat⁹ quenienter dicit farina molita mola tribulatiōis. panis coctus in clibano. i. in vtero virginali: vbi coꝛp⁹ ei⁹ fozmatū fuit virtute spūssancti. Similiter panis frixus in sartagine. i. an ardente. nā imminēte passiōe fact⁹ fuit eius sudoꝛ sicut gutte sanguinis de currētis in terrā: vt habet Lu. xxij. Itē panis coctus in craticula. i. in sancte crucis ara. Dicit etiā panis coctus i aqua calida scz deuotiōis: qñ clamans spīs emisit cū lachrymis. Heb. v. Preces supplicatiōesq cū clamoꝛe valido et lachrymis offerens exauditus est p sua reuerentia. ¶ Additio ca. scōi.

Additio. Frequētissime in sacra scriptura accipitur ania p psona humana. in qua ania ē pars principalioꝛ: siue sit pauper siue diues: siue offerat anial: siue oues: siue similia: vt patebit. j. ca. v. Anima si peccauerit et audierit vocem iurantis tē. Anima que iurauerit tē. et sic de multis aliis. vnde expositio Ra. Sa. in h loco non videtur habere fundamentum.

Nico. de lyra

Quod ¶ Ca. III q q si hostia. Hic agit de sacrificio qđ fiebat p beneficij impetratiōe. et si illud bñficiū iā erat obtēt: tale sacrificium habebat rōnem graxactiōis. si autez obtinēdum habebat rōnē postulatiōis: et iō vocabaf hostia pacifica: qz qñ de⁹ exhibet beneficiū hoī: vidēk ei pacificar⁹. Similiter bō recipiens bñficiū postulatū pacificaf in ao: qz completk suū desiderium. Dicit aūt h Ra. Sa. q vocabaf hostia pacifica: eo q facit pacē reddendo cuilibet qđ suū est. s. deo et homini cui⁹ est oblatio. et sacerdoti offerēti: qz hui⁹ sacrificij vna pars incendebaf ad honozem diuinū: vt hr. j. Alia aūt cedebat in vsum sacerdotis. s. armꝰ dexter et pectusculū: et etiā lingua cum genis. et vt dicit Ra. Sa. cetere carnes erāt offerentiū. Ex h etiā ptz q tale sacrificium nō poterat fieri de auib⁹: sicut sacrificiuz holocausti fieri poterat: vt fuit dictū. i. ca. qz hoc sacrificiū diuidebaf in tres partes. aues vero i sacrificijs nō diuidebank: vt habetur Gene. xv. Ideo hostia pacifica fiebat de bobus et ouib⁹ vel capris: et fm hoc istud ca. diuidik in tres partes. scōa ibi: Si vero de ouibus. tertia ibi: Si capra fuerit: et ūrto pontif cozelariū rōne dicto⁹ in hoc ca. ibi: Omīs adeps. Prima pars patet ex dict⁹ in hoc ca. et supra: qz in diuersis sacrificijs eadē frequēter repetunt⁹: vt patet i littera. Aliqua tamē vocabula sunt exponenda. b ¶ Marem si ne femīa immaculatā offeret cozaz dño tē. istud sacrificiū nō erat ita pfectū sicut sacrificiū holocausti. ideo in isto poterat nō solum masculus sed etiā femīa offerri. c ¶ Adipem q̄ operit vitalia. Adeps est pinguedo existens in interioꝛib⁹ partib⁹ aīalis. Bruina vero ē pinguedo q̄ est exteri⁹ inter cutem et carnem: que in porco vocatur lardus. vnum tamē vocabulum frequēter ponitur pro alio.

mũ ꝙ adipẽ q̃ supra vẽrẽ est ꝛ duos renes ꝛ adipẽ q̃ sup eos ẽ.i. sup femora q̃ renibus sunt vicina iubet offerri: in medio eni femoris ꝛ vẽtris sunt positi.

a Reticulũ iecoris. Id est epatis: in q̃ delectatio vel ꝛcupia. Ũ in xta. Lxx. pinna epat cũ remb⁹ aufert. Iecur eẽ in renib⁹ vim opationis ministrat.

b Si vero de ouib⁹ fuerit ꝛc. Elicit⁹. Quem preciptat offerre bouẽ: quẽ rursus ouem: ꝛ quẽ capram: superius diximus. Bos enim est qui legis mandata operat. Oues: simplices. Capre quoꝝ simplices ante pctores: mõ penitentes. Sz ibi ouib⁹ capras miscuit dicẽs. Q̃ si ꝺ pecoꝛ⁹ oblatio ẽ ꝺ ouis. siue ꝺ ca. ꝛc. Lxx. vero si ab ouibus munus ei⁹ ab agnis ꝛ hedis imaculatũ offeret. ouis enim ꝛ agnorum ꝛ hedorum genus esse videtur. Unde Amos: Epopulis ego sum: Et sustulit me dominus de gregibus ouium: cum epopulis propẽ dicatur: qui capris vescit. Quia ergo lex q̃dam agnos: quedã capras dicit: Agni autẽ tm̃ simplices sunt: qui nihil peccauerunt. capre autẽ simplices qui peccauerunt ꝛ conuersi sunt: recte quodãmodo sacrificium in holocaustũ vnuꝝ est. Qui eni post pctm̃ pfecta vult sapere: debet ꝙuersari sicut q̃ nõ peccauerit ante. In sacrificio autẽ pacificoꝝ cum in ouibus ꝛ capris ꝛ bobus cetera eadez custodiffet: hoc vnũ plus in ouibus posuit: qõ nõ solũ adipem reticulũq; iecoris: vel fm. Lxx. pinnam epatis et renes: sed ꝛ caudam: vel etiã fm. Lxx. lũbum immaculatũ cum renibus iussit offerri. Quia enim vt simplex multa que facere debuit omisit: virtute sua ꝺꝫ vti: in bonum faciendũ: nõ vt simplex ĩ malum tm̃ vitanduz: vt manifestum sit: q̃ que scire potest non omittit. Jure cauti reddunt simplices: q̃ ex simplicitate facile possunt ad voluntatẽ trahi: vt non solum renes ꝛ adipem qui sup ipos est: sed ꝛ lumbum offerant q̃ in renib⁹ est. Lumbus enim virtutez significat. Unde Roboam ait: Minimus digit⁹ meus grossioꝛ ẽ lumbis patris mei. Et alibi: Lumbos vestros ꝓcingetis. Jn lũbis quoꝝ opatio generationis. c Et caudam. Lxx. Lumbuz sine macula in tegrum: ne. s. aliud offeratur deo: aliud aduersario. Sufficit enim huic ad veniam que virtutis sunt nõ agere: sinautẽ mala operaꝛ: veniã nõ ꝓsequif. Unde: Estote simplices sicut columbe. Columbe enim nimiam simplicitatez habent: maliciam nullam. Qui de bobus sacrificiũ offert. Lumbũ ꝺo offerre nõ egt: quem in bonis operibus constringit et exercet. Qui de capris immolat: nõ habet lumbum immaculatum quem offerat: quia eum olim peccato maculauit. Qui ergo nõ fuit in peccatis: immaculatum lumbum offerre potest: non qui peccatoꝛ fuit. Hac causa in sacrificio pacificoꝝ ab agnis capras distinxit.

d Nec adipem ꝛc. Propriam concupiscentiam. i. carnalem habere non debemus. quisq; enim tentatur a concupiscentia sua abstractus ꝛ illectus. Sanguinem prohibet comedi: ne quẽq; intersticiamus. Sanguinez enim edere bestiarum. i. crudelitatis est. Ideo autẽ oĩno addit: vt et ꝓ primis parcam⁹ ꝛ nobis. deo aũt ꝺꝫ ita ĩmolari. vnde iussit sanguinem fundi circa basim altaris.

§ Anima que

a § in ꝺbus vis libidinis. § in ꝺbus vis generandi.

intrinsecꝰ: duos renes cũ adipe quo a § in quo sedes caloris ꝛ intrinsecꝰ desiderij: in quo appetitus gule norat: quẽ offerimus cũ dei amore refrenam⁹. a teguntur ilia: ꝛ reticulũ iecoris cũ re§ supernum. nunculis: adolebũtq; ea sup altare ĩ § exemplis parrũ. a § spũlanci. § fm mãdata spiritus cõsecrando. § qz fundamentũ totius boni. holocaustuz lignis ignẽ supposito in

a § cui placet perficere fructum: nõ solum centesimũ vel sexagesimum: sed etiam tricesimum. b oblationẽ suauissimi odoris dño. Si a § in oue innocentia: sicut ꝛ in agno figurarut. § hostia. vero de oũibus fuerit eius oblatio: ꝛ pacificoꝝ hostia: siue masculũ siue fe§ infirma opera. § a labe peccati. minã obtulerit imaculata erunt oĩa. Si agnũ obtulerit coram dño: ponet § vt supra. manũ suã sup caput victime sue que ĩmolabit̃ in vestibulo tabernaculi testimonij. Fundẽtq; filij aaron sanguinẽ ei⁹ p altaꝛ circũitũ: et offerent de a § desiderij vel concupiscentie. pacificoꝝ hostia sacrificiũ dño: ădipẽ

a § cauda finis est corpis: hec ĩmolat cum opus bonum ad finem ꝺducitur. c ꝛ caudã totã cũ renib⁹ ꝛ pinguedine a § hec iam expolita sunt. q̃ operit ventrẽ atq; vniuersa vitalia: ꝛ vtrũq; renũculuz cũ adipe q̃ ẽ iuxta § Lxx. pinnam. vitalia: reticulũq; iecoꝛ cũ renũculꝰ: ꝛ adolebit ea sacerdos sup altare in pa

a § spũalis. § ignis absumẽs sacrificia: absoꝛbẽs mortẽ victoria. b § simplex q̃ ante peccauit ꝛ penituit. bulũ ignis ꝛ oblatiõis dñi. Si cãpra k § que habitum penitentie significat. fuerit eiꝰ oblatio: ꝛ obtulerit eã dño: a § q̃ pniam offert in pncipio bonis opibus operã det. ponet manũ suã sup caput eiꝰ: ĩmolabitq; eã ĩ introitu tabernaculi testimonij. § vt supra. Et fundẽt filij aarõ sanguiez eiꝰ sup altaꝛ circũitũ: tollẽtq; ex ea ĩ pastũ § spũsanctꝰ. a § tram vt supra. b § quia impedit ira animũ ne possit cernere verum. ignis dñici ădipẽ q̃ operit ventrẽ ꝛ q̃ § Co: ꝛ iecur ꝛ que his adherent. tegit vniuersa vitalia: duos renunculos cũ reticulo q̃ ẽ sup eos iuxta ilia: ꝛ aruinã iecoris cũ renũculis: adolebitq; ea sup altare sacerdos ĩ alimõiã

a § vt ofñe desideriũ nostrũ offeraꝛ dño nõ parrim mũdo. § Nemo militãs deo implicat se negocijs secularib⁹. ignis ꝛ suauissimi odoꝛis. Dis ădeps m a § non quod figura semper obseruetur: sed quod per eã intelligitur. b § per singulas eratces. dñi erit iure ppetuo in generatiõibus a § ecclesijs vel quibuslibet locis. § .i. omni cõuersatione siue sociali siue solitaria. b § Carnis appetitum vel desiderium. ꝛ cunctis habitaculis vris: nec ădipẽ

a § omnis ratio ꝛ intellectus animi que sanguis significat: deo conseranda sunt. anima enim in sanguine est. nec sanguinem oĩno comedetis. n

a Duos renes. i. renũculos. ꝛ sic est in hebreo. ꝛ iõ lra videt hic corrupta vitio scriptoꝝ: et i sequẽtib⁹ vbi ponit renes. pre nunculos: qz renes non crembant cũ adipe sed renũculi. Dicunt tm̃ alicꝙ hic per renes fm lram nram intelligit quedam pinguedo existens circa renes. b Quo tegunt ilia. quedam mẽbra sunt adiacẽtia renib⁹ dicta ab ilion: qõ est intestinuz. ꝛ inde ꝺr iliaca passio. c Et reticulũ. qz q̃dã adeps est factus ad modũ retis. ꝺ Jecoris. i hebreo hr̃ epatis: ꝛ sic cõiter exponũt doctoꝛes. e Cũ renũculis. repetitio ẽ etiã sdẽ qõ pdictuz est. Intellect⁹ igit̃ huiꝰ lre est q̃ pinguedo debebat auferri de partib⁹ interioꝛib⁹ pdict⁹ ꝛ incẽdi sup altare cũ renunculis. f Si vero de ouib⁹. Hic agit de hostia pacifica de ouibus. g Si agnũ obtul. licet aũt hostia pacifica fieret de mare ꝛ femina: ꝛ nõ solũmõ de iuuenib⁹ § etiã de arietib⁹ ꝛ ouibus magnis: tm̃ ponit hic exẽplũ de agno: qz talis hostia pacifica frequentiꝰ fiebat. ꝛ iõ qõ ꝺr hic de mõ oblatiõis ꝛ ĩmolationis agni: intelligẽdũ est etiã de alijs. h Immolabit ĩ vestibulo tabernaculi. i. in atrio quod erat añ tabernaculum. i Et pinguedinẽ q̃ opit ventrẽ. non a parte exteriori ꝙ interiori. cetera patẽt ex pdict⁹. k Si capra. Hic ꝓr ponit oblatio pacifica q̃ fit de capra. l Immo labitq; eã in introitu tabernaculi. i. in atrio qõ erat añ introitũ tabernaculi. cetera patẽt ex dictis. m Omis adeps. Hic infert coꝛelariũ: qz in pceden/tibus ꝺixit adipẽ esse incendendũ ad honorẽ diuinũ. iõ cõclu/ꝺit generaliter: Oĩs adeps dñi erit iure ppetuo. i. incendeꝛ ad honorẽ dñi: ꝙ tm̃ intelligẽdũ est de sacrificijs. n Nec sanguinẽ nec adipez oĩno comedetis. Occasione huiꝰ dicti sũt varie opiniones de comestiõe adipis. Dicũt eni aliꝙ q̃ tm̃ intelligẽdũ est de aĩalibꝰ ĩmolaticijs. s. adipe bouis: ouis et capre. Adeps ꝛo aĩalis licti ad comedendũ: nõ tm̃ ad offerẽdũ poterat comedi. fm q̃ hr̃ .J. vij. ca. Adeps ꝛo aĩalis licti ad comedendũ: nõ tm̃ ad offerẽdũ poterat comedi. fm q̃ hr̃ .J. xvij. ca. vbi ꝺr q̃ si aliꝙs vel natione vel aucupio feram vel auem accepit: ꝺũ tm̃ esset fera licita ad comedendũ: vt ceruus poterat comedi: ita tm̃ q̃ prius sanguis effunderet. ꝛ sic de tali bestia vel aue videtur esus sanguinis tm̃ esse ꝓhibit⁹: ꝛ ꝙ ꝓse quẽs adeps poterat comedi. et codẽ modo sentiendũ videt de aliꝙs aĩalib⁹ nõ ĩmolaticijs: tm̃ licitis ad esum. Cõfirmat etiaꝝ hoc dictũ: qz moderni iudei sic

ꝛ vntur.

§ a Anima cũ pec. Origc. Recte aĩam dicit quã peccare describit: nõ eni ipm̃ vocaret: quẽ peccaturũ diceret: sed nec boiem in q̃ peccato interueniente imago dei nõ ostaret. Non est ergo spirit⁹ Bal. 5. ꝺ q̃ peccat. Fructꝰ eni spũs vt ait Apls est charitas: Ibidẽ. 6. b Alibi vero ait: Qui semiat in carne: de carne ꝛ metet corruptionez: ꝛ q̃ seminat in spũ: de spũ metet vitã eternã. quoniã ergo alius est q̃ seminat: et alius in q̃ seminatur. Semiatur eni i carne cũ peccatur: vt inde metatur corruptio. Uel in spiritu cũ ꝓ deum viuitur: vt vita eterna metatur. Constat aniam esse que vel in carne vl in spiritu seminat: ꝛ q̃ in pecca ta ruere possit: ꝛ ab eis aneꝛti. Corpus eni est sequela eiꝰ: ad quecũqꝫ delegerit: ꝛ spũs duꝝ ad virtutez: si eum sequi velit.

Eliclus. Ania cũ peccauerit ꝛc. Nihil necessariũ legislatoꝛ omisit: differẽtias ꝓuersationũ assignauit: ꝛ in oblatione sacrificioꝝ vias cõuersandi: tetigit ꝙ xpi sacrificiũ exponit: q̃ quod nobis pctõꝝ remissio ꝛ redẽptio data est. Et notandum ꝙ pctm̃ anie esse dixit cõtra eos q̃ accusant corpus q̃si causam peccati. Sed si aĩa est immunis: nihil nocet ei luxuria carnis. Immo si ania bñ regit: statim cessat ꝛ recedit. Si aũt peccat aĩa p ignorantiã: non tm̃ a carne cogit: sed negligẽtia ꝛ imitatione deteriꝝ: p quã q̃ nostra sunt vtilia putat. Notãdũ q̃z ꝙ sacerdotẽ in multis admisceꝛ q̃si sibi alijs ꝓ peccatꝫ oferentẽ. Chriſt⁹ eni fratrib⁹ silis esse debuit: vt fieret misericoꝛs ꝛ fidelis sacerdos. Sed legislatoꝛ peccatum sacerdotꝫ pctm̃ populi dicit. Sacerdos eni sensibilis negligens aut peccans aut nõ vindicans populũ peccare facit: intelligibilꝫ aũt nullo mõ pctm̃ facit. Scõm tm̃ q̃ possum⁹ q̃ dicũtur intelligibili sacerdoti coaptem⁹. Si ei patiẽtia dei q̃s abusus fuerit: Esaie. 63. c videt illi deꝰ licẽtiã dare peccãdi. Añ Esaias. Quare errare fecisti nos dñe de vijs tuis: iduraſti coꝛ nostrũ ꝛc. Abacuk quoꝝ silia querit: Quare nõ respicis sup inique agentes. taces deuoꝛãte impio iustiorem se ꝛc. videtur q̃ legislatoꝛ significare sacerdotẽ: Abac. 1. ꝺ Ps. 109. cui dictũ est: Tu es sacerdos in eternũ fm ordinem Ibidẽ. 4. melchisedech. Et q̃ a pre vnctus est. fm illud: Propterea vnxit te deus deꝰ tuus. Hic ꝓ pctis nostris Hebr. 9. ꝺ seipm̃ sacrificiũ obtulit. Añ ꝛ Paulus ait: Chriſt⁹ semel mortuꝰ est: ad multoꝝ exhaurienda pcta. Ofert tamen se ꝓ pctõ suo: qz pctm̃ nostrum in se susce 2. Coꝛ. 5. ꝺ pit. Añ: Qui nesciebat pctm̃ ꝓ nobis pctm̃ fecit.

b Si sacerdos q̃ vnctus est ꝛc. Origc. Obseruandum est ꝙ in pctõ pontificis legislatoꝛ non addit: ꝙ ignozans aut nolens peccauerit: neqꝫ eni ignoꝛãtia in eũ cadere põt: q̃ vt doceret ceteros ꝓuectus est.

Origc. Si sacerdos ꝛc. Terroꝛ simul ꝛ miscẽdia ĩ diuinis legib⁹ ostentaꝛ: Jta ne nihil tutum: nec ipse pontifex quidẽ. Qui pontifex: q̃ vnctus est: qui sacris ignib⁹ diuĩa succedit altaria: q̃ munera ꝛ saluta res hostias ĩmolat: q̃ inter deũ ꝛ homĩes reꝓpiciatoꝛ: interuenit: nec iste ĩmunis a ꝓtagiõe pcti. Sz vide miscẽdam dei. Añ Paulus. Omnis pontifex ab Heb. 5. a hoib⁹ assũpt⁹: ꝓ hoib⁹ ꝓstituit ad offerẽdas hostias. Et post: Lex homines ꝓstituit sacerdotes ĩfirmitatẽ habentes: vt possint sicut ꝓ sua ita ꝛ ꝓ populi infirmitate offerre: nõ. s. q̃ oĩno peccare nõ possent: aliquin homĩes nõ essent: sed qui ĩmitentur eus q̃ pctm̃ non fecit. Jn quo ꝺcipue mirandum est: nõ ꝙ sacerdos non peccat: sed cognoscit pctm̃ suum. Nõ enim qui se peccasse nõ putat: sed emendat: ꝛ ꝙ facilĩ⁹ indulget peccantibus: q̃ conscientia infirmitatis mozMozalic detur. Origenes. Mozali. Si sacerdos ꝛc. Pontifex sensus pietatis ꝛ religionis: qui in nobis p orationes quas deo fundimus quasi sacerdotio fungitur: hic si delinquit: populum bonoruz actuũ delin/

§ quere facit

vtuntur. Alij vero ꝺicũt ꝙ eius adipis erat generalĩ iudeis ꝓhibit⁹. p illud qõ ꝺr hic: Nec sanguinẽ nec adipẽ oĩno comedetis: ita ꝙ vniformiter ꝓhibeaꝫ hic esus sanguinis ꝛ adipis. Esus aũt sanguis generaliter erat ꝓhibit⁹ de oĩb⁹ aĩalib⁹: etiã fm iudeos. ꝛ iõ idẽ videt ꝺicẽdũ de adipe. Qui aũt vult tenere hãc viã q̃ est ꝓsona rectui in ꝺ loco: põt ꝺicere ad id qõ objcit de adipe aĩalis venati one capti: q̃ ꝺ nõ arguit ꝓpositũ: sz magis oppositũ: qz Denc. xij. ꝺr ꝙ in loc⁹ longinquis a hierlm̃ poterãt occidi ꝛ comedi etiã aĩalia immolaticia. de qb⁹ ꝺr ibidẽ: Sicut comedit capra ꝛ ceruus: ita vescent eis absqꝫ esu dũtaxat sanguinis. Ex q̃ ꝓcludit ꝙ si argumẽtũ induct⁹ ꝓ eis valet ꝙ etiã de adipe aĩalis ĩmolati cij in casu isto poterat comedi: qõ ipi negãt: et pari rõne de adipe alioꝝ debẽt negare. Qõ aũt objcit de iudeoꝝ esu moderni tpis nõ valet: qz a tpe xpi doctoꝛes iudeoꝝ multa illicita in lege relaxaueruntꝫ ꝛ multa licita restrinxerũt male interꝓtantes scripturã: vt ꝺr a saluatore Marci. vij. Si aũt velit aliꝙs tenere ꝓmã viã habet ꝓr ꝺicere q̃ illud qõ hic ꝺr: Nec adipẽ oĩno comedetis: nõ est intelligenduz sic generaliter sicut de sanguĩe: sed ẽ referendum ad adipem aĩaliũ immolaticioꝝ: de qꝝ ĩmolatiõe litteꝛa ꝓcedens loq̃tur. ꝛ huic dicto cõsonat illud qõ habeꝛ. j. vij. ca. adipem ouis ꝛ bonis ꝛ capre nõ comedetis: ꝛ sic adipes alioꝝ aĩaliũ videntur ꝓcessi ad esum. Sciendũ tamen ꝙ fm vtrãq; opinionẽ esus sanguinis ꝛ adipis ꝓhibeꝛ duplicit rõne. Una est ꝓ vitatione idolatrie: qz idolatre adipes suaꝝ hostiaꝝ comedebant: fm ꝙ ꝺr Deut. xxxij. De quoꝝ victimis comedebãt adipes ꝛc. de sanguine ꝺibebant sit̃. Alia est qz sicut dictũ est. s. ꝺ de illis potissime debebat fieri deo oblatio: q̃bus vita humana maxime sustẽtaꝛ. sanguis aũt ẽ huiusmodi in q̃ ꝓsistit vita anialiũ: adeps etiã causatur ex abundãtia nutrimẽti q̃ vita sustẽtatur: et ideo vt boies recognoscerent se hr̃e a deo vitam et sustentationẽ: adeps ad honorẽ dñi cremabaꝛ: ꝛ sanguis ad crepidinẽ altaris effundebatur. Item ꝓhibebatur esus sanguinis ne si sanguinẽ ite comederent effusionem humani sanguinis non abhoꝛrerent: ad quã iudei erant ꝓni. Similiter esus adipis ꝓuocat ad luxuriã: et ideo ꝓ hibitus fuit iudeis: quia erant ꝓni ad ipsam. Ca. III

a† Qꝺ si hostia pacificoꝝ ꝛc. Per hanc autem hostiã allegorice xps intelligitur. naz per ipm̃ tanqꝫ p hostiã pactificã. deus pater pacificauit ea q̃ in celis sunt et in terris vt ꝺr Col. j. Hostia vero pacifica fiebat in lege de bobus: ouibus ꝛ capris: p quas oes figurabaꝛ oblatio xpi facta in cruce: sic vnuꝝ pfectũ p multa impfecta. Figurat⁹ eni fuit p hostiã factã de boue, pter eius fortitudinẽ laborantẽ: ꝛ p hostiã de oue, pter innocentiam pseuerantem. pter qõ in hoc sacrificio po nebaꝫ cauda: q̃ pseuerantiã significat: sicut dicit Grego. Homel. xv. Jn cauda ꝙpe finis est coꝛpis. Et ille bene ĩmolat q̃ sacrificiũ boni opis vsqꝫ ad finẽ debite pducit actiõis. Itẽ significaꝫ p hostiã de capra, pter carnẽ xpi silez carni peccati. Roma. viij. Misit filiũ suũ in similitudinẽ carnis peccati. Mozaliter autem nos deo hostiã pacificã de boue offerim⁹: cũ fortitudinẽ nr̃am in diuis laboꝛib⁹ exercem⁹: sed de oue cũ cauda hostiã facim⁹ cũ ĩ innocentia pseueram⁹. de capris vero hostiã pacificã offerim⁹: cũ carnem, priã ad pctã pronã ꝙ penitẽtie rigoꝛẽ coartam⁹. Jn fine vero huiꝰ capituli vbi ꝺr: m† Omis adeps ꝛc. Esus adipis ꝛ sanguinis generaliter ꝓhibeꝛ. Per adipẽ vero bonũ tpale ꝛ etiã spũale ꝺesignaꝛ. ꝺiuites eni tpaliter ꝺicunt pingues. silr ꝺonũ gr̃e pinguedo noĩatur Ps. lxij. Sicut adipe et pinguedine repleatur aĩa mea ꝛc. Jlle igit̃ adipem comedit q̃ bonuz tpale vel spũale suis meritis ꝛ nõ deo attribuit. Similiter sanguinẽ comedere est de laboze alieno iniuste viuere. Ca. IIII

Locutusq; est. Hic ꝓr agitur de hostia q̃ fiebat ꝓ peccati remissione: ꝛ primo de ea q̃ fiebat ꝓ peccato facto p ignoꝛãtiã. ꝛ secꝺo de ea q̃ fiebat ꝓ peccato facto ex passione vel negligẽtia. in pncipio v. ca. tertio de ea q̃ fiebat ꝓ pctõ facto p malicĩã. circa finẽ eiusdem ca. ibi: Locutusq; est dñs. Circa pmũ ꝓmo loq̃tur in generali. cũ ꝺicitur: b Alia cũ peccauerit p ignoꝛantiã. q̃cunqꝫ sit illa. Et accipitur ꝛ ania pro homĩe: quia est pars principalis homis. c Et de vniuersis mãdatis dñi que ꝓcepit vt nõ fierent quippiã fecerit. ex hoc qõ ꝺr hic: vt nõ fierent: ꝺicũt aliqui iudei q̃ intelligitur tm̃ de ꝓceptis negatiuis si transgrediantur. Expositoꝛes autem nostri ꝺicunt cõmuniter ꝛ melius vt ꝺicetur: q̃ intelligitur etiã de transgressione preceptoꝝ affirmatiuoꝝ: vt si q̃s p ignoꝛãtiã omiserit qõ ꝓceptũ est fieri: qz in sacra scriptura maxime in trãsgressione ꝓceptoꝝ p cõmissionẽ intelligit̃ omissio ꝛ econuerso: aliter nõ eẽt institutũ sacrificiũ. p pctõ omissionis: qõ videt inconueniens: qz sic lex videreꝛ insufficiens ꝺata. d Si sacerdos. Hic descẽdit in particulari: qz tale pctm̃ põt esse sacerdotis vl multitudis: seu ꝓncipis vl ꝙlone singularis. ꝛ fm ꝺ istud capt̃m ꝺiuiditur in quattuor

J 3 ꝛ partes.

quere facit:q̄ intra nos est. Nec aliq̄d recte gerim⁹: si dux bonorū operum de/
prauatur sensus. Ideo ad emendationē hui⁹ singularis hostia vitulus sagina
tus requrit. Silr synagoga. i. virtutū nostrarū emūdatio xpi morte reparat.
a Vitulum immaculatū domino ⁊c. Secūdo inuenimus offerri a pontifice
vitulū i holocaustum semel pro munere: ⁊ semel p peccato: sed qui p mune/
re sup altare holocausti cōsumit: qui vero pro peccato
extra castra ⁊ in loco mūdo: solis adipibus ⁊ renibus
oblatis in altari. Hic est forte iesus q̄ p sanguinez suū
pacificauit: ⁊ q̄ in terris ⁊ q̄ in celis. In celis p mune
re. In terris aūt vbi ab adā vsq; ad moysen regnauit
peccm: oblatus pro pctō. Hoc autem est passum esse ex/
Hebr.13.a tra castra. s. angelorum dei. Unde Jacob: Castra dei
hec sunt. Extra hec est locus omnis hic terrenus: in q̄
habitamus: in quo passus est christus. b Hauri/
et quoq; de sanguine vituli in tabernaculū. i. in ce/
lum intulit: cum post resurrectionē celos conscēdens
vultui patris astitit: quasi offerens sanguinē passiōis
interpellans pro nobis. c Septies. Pro dimissio
ne. s. pctorum: ⁊ subministratione spiritaliū donorum.
Mat.27.c Sanguis aut̄ passionē significat. sm illud: Mūdus
Ibidem. ego sum a sanguine iusti hui⁹. Et alibi: Sanguis eius
1.Pe.1.a sup nos ⁊c. de hac aspersione Petr⁹ ait: Et aspersiōe
sanguinis christi. d Velum. Humanitatē christi.
Nam sicut velū erat inter sanctasanctorū ⁊ exteri⁹ ta/
bernaculum. Ita caro christi est inter nos q̄ exterius
tabernaculū sumus: ⁊ diuinitatē que p sanctasancto/
rum significatur. Contra velum ergo testimonij sacer/
dos sanguinē vituli aspersit: quia christus carnē suaz
sanguine passionis cruentauit. e Contra velū ⁊c.
Job.6.c Multis noibus carnē dñi appellat: q̄ opatio ei⁹ mul
Ibid. 10.c ta. Unde ipe dns seipm modo sacrificiū: modo pasto/
Ibid. 15.a rem: rursus vitē: deinde panez vite: ⁊ granum tritici:
Hebr.10.b trāslatis vocabulis noīauit. Sic ⁊ Moyses carnē ei⁹
velū appellauit. Uñ Paulus: Initiauit nobis viaz p
velamen. i. carnē suā. Velum quoq; sanctuarij ex hinc
appellatur: q̄ in eo sanctificēt̄ caro figurat. f Su/
Esaie. 6.b per cornua ⁊c. Hoc altare sedē dei. i. seraphin signifi/
cat. Uñ Esaias. Volauit ad me vn⁹ de seraphin: et in
manu eius calculus: quē forcipe tulit de altari ⁊c.
Thymiama sm. Lxx. cōpositiones omniū virtutum.
vbi enī decet cōpositas esse virtutes nisi in sede dei: de
Jaco.3.d celo nāq; ad nos descēdunt. Uñ Jacob⁹ ait: Que an
B tē desursuz est sapiētia. Quattuor aūt vtutes: sapien/
tia: iusticia: fortitudo: tēperātia (q̄ ceteraz virtutum
genera zueniēt) noīantur cornua. Has iungit deus
pprio sanguini: ꝓfortans. s. maiori ⁊ pfectiori virtu/
te: vt possint contra aduersarias potestates fortitudi
nes q̄ pugnare. g Altaris ⁊c. Angelicaz virtutū.
Si enī homines gratū deo odoꝛē bonoz opez reddūt:
ēpto mag⁹ sancti angeli in puritate nature pmanētes.
Si aūt pctm q̄ christi sanguine piarēt nō admiserūt:
per sanguinē tamē eius nobis pacificati sunt: ⁊ nume
rus eoz reparat⁹. h In basem. Basis pars alta/
ris inferior: infirmos homines significat. Sanguine enī
christi nō solus numer⁹ angelorz restitut⁹: sed ⁊ hō re/
dempt⁹: ideo angelorū q̄z redemptio christus dicit.
i Altaris holocausti. corpus xpi. Ipe enī sacerdos:
ipe sacrificiū: ipe ⁊ altare. Sicut enī multa operatur:
ita zueniēter mult⁹ noibus appellatur. Uñ Paulus:
Hebr.13.c Habemus altare de quo non habēt potestatem edere
qui tabernaculo deseruiūt: hoc est corpus xpi: de quo
nō licet edere iudeis: hoc est in introitu tabernacli. i.
celi: q̄ p ipm ingressū habem⁹ in celū. k Et adipē.
Mystice Mysti. Delectatiōes ⁊ desideria carnis: q̄ tū omnia nō
sunt in xpo recipiēda: sicut gule ⁊ coitus desideriū: q̄
autem habuerat habuit ex nobis: vt situm: esurtem et
huiusmodi. hec autem patri obtulit: ad cuius transtu
lit gloziam: ⁊ nobis in exemplum protulit: vt ad deuz
desideria nostra referamus. k Duos renunculos
⁊c. Eticius. Que fiunt ⁊ in sacrificio pacificoꝝ vt sa/
lutari. Et in duo sacrificium diuidit: vt sacrificiū chri
sti liceat oibus imitari: ram bis. s. qui inferioris sūt cō
uersationis: quib⁹ sacrificium pacificorum zuenit: q̄
bis qui altioza sequuntur: quibus sufficit si sequentia imitantur. Pellem ve/
ro ⁊ omēs carnes cum ca. ⁊ pe. ⁊c. Hoc precipit vt christum nō diuidas: sicut
quidam dicētes: q̄ de Maria passus: qui de deo passus non est. Nobis autez
Job.1.b vnus est deus Jesus xp⁹: p quem omnia. Caro enim in domino omnis humani
tas est. sm q̄ dicitur: Verbū caro factum est. Unde ait: Carnes eius cum ca
pite ⁊ pedi

a ꝟ Christus peccare dicit: dū nos peccam⁹ q̄ mē
bra eius sumus. b ꝟ longanimitate patiēte. dū
eni nō statim punit putat hec vel non curare: vel
nescire: ⁊ ira impij in penas animar. vnde patien
tia dei ad penitentiā vel ad patientiā re adducit:
tu autem thesaurizas tibi iram ⁊c.

peccāuerit dēlingre faciēt pp̄m: a b
a ꝟ parti. b ꝟ q̄b in se suscepit q̄ pctā nra potra/
uit in corpe suo sup lignū. c ꝟ carnē sua. ꝟ Lxx.
Addunt de bobus. i. de parribus q̄ in iusticia le/
gis fuere gloriosi. ꝟ qui in cruce inimicos nros
ventilauit. d ꝟ Qui peccatū nō fecit: nec inuen/
tus est dolus in ore eius.

a ōfferet pro pctō suo vitūlū imāc c
latum dño. Et adducet illum ad d
a ꝟ Crucē. ꝟ q̄ cruci se tradidit vñ oblatus est:
q̄ ipe voluit. ꝟ doctrinā ⁊ traditionē apostolop⁹
sm quā factū est sacrificiū. hic est enim introitus
ad celum q̄b est tabernaculū testimonij. vñ Esai
as: Expandit celum sicut tabernaculum ad habi
tandum. b ꝟ Inspiciente patre cui dicit: Pa/
ter in manus tuas cōmendo spiritū meū.

ōstium tabernaculi testimonij cō
a ꝟ Septm enim obtulit nemo coegit. vñ: Pote
starem habeo ponēdi aiam meā ⁊c. Ipse opus
sue passionis fecit: ipe cōsummauit.

ram dño: ⁊ pōnetq; manuz super e
ꝟ principiū passiōis. ꝟ pro peccatis nostris.

caput eius: imolabitq; euz dño. f
b Hauriet quoq; de sanguine vitu/
a ꝟ vñ Paulus. Per ꝓpriū sanguinem introiuit
semel in sctā. b ꝟ celum. Qui portans cicatrices
sue passionis a mortuis resurrexit: ⁊ sic introuit.

li: inferēs illū in tāberna culum
a ꝟ q̄ est virt⁹ dei: hic in sanguine ringit: q̄ passio
dominice carnis virtute diuinitatis agit q̄ ꝓbat
solis recessus: perrax scissura ⁊ multa similia.

testimonij. Cūq; intinxerit digi/
a ꝟ Septies aspersit cum pctā nostra: sui sangui
nis effusione plene deterxit: vel septiformi spiritu
nos ditauit.

c tū in sanguinē: āspget eū septies b
a ꝟ coram domino hec facta sunt: q̄ voluntarem
patris in oibus impleuit. b ꝟ humanitatem vel
carnem christi.

d cōtra dño cōtra velum sanctuarij: i
e ponetq; de eodem sanguine sup k
a ꝟ quattuoꝛ principales frutes. b ꝟ seraphin.
c ꝟ Lxx. compositionis virtutum. s.

f cōrnua altāris thymiāmatis gra
ꝟ celo.
tissimi dño: q̄ est in tabernacu/
lo testimōij. Cēz aūt reliquū san
a ꝟ euangelium. b ꝟ corporis christi.
g guinem fundet in bāsim altaris
holocausti i itroitu tabernaculi.
i Et adipez vituli offeret p pctō. l
tam euz qui vitalia operit q̄b oia
k q̄ intrinsecus sunt. Duos renūcu
los ⁊ reticulum q̄ est supza eos
ꝟ Lxx. pinnam epatis.
iuxta ilia: ⁊ adipē iecoris cum re

partes. sc̄da incipit ibi: Oz si omis turba. ter
tia ibi: Si peccauerit ꝓnceps. q̄rta ibi: Oz si
peccauerit alia ⁊c. Circa ꝓmū ꝛz sic: Si sacer/
dos q̄ vnct⁹ est. Dic est sacerdos magn⁹: qz
inferiozes sacerdotes non vngebant: sed tm
ex quadā cōmixtiōe q̄ fiebat ex sanguine
victime imaculate et
vnctiōis oleo: ipsi et
vestes eoz⁹ asperge
bant: vt habet Exo.
xxix. ⁊. j. vtj. vnde i
veteri testamēto soli
reges ⁊ pontifices di
cuntur ꝓprie vncti.
a Peccauerit. s. p
ignorātiā: qz b totuz
refert ad ꝓncipiū ca
pituli. b Delingē
re fa. po. qz pctm sa
cerdotis ē ꝓpio occa
sio peccandi. vñ dicit
beat⁹ Grego. i pasto
rali. Cū pastor p ab
rupta gradit: ꝓis ē
vt grex ad ꝓcipitiuz
sequat. Aliter expo/
nūt hebrei. Delingre
faciens pp̄m. p igno
rantiaz: qz credit de
aliq̄ q̄ sit licitū: et sic
facit: ⁊ docet populū: †a.1.b
q̄ tñ postea percipit †a.3.a
esse illicitū. c Of
feret p pctō ⁊c. i me/
moriam vituli ꝓflati
lis quem fecit aaron
Exo.xxxij. d Et
adducet illū ad ōsti/
uz tabernaculi. i. ad
atrium quod est an/
te ostium tabernacu
li. e Ponetq; ma/
su. ca. e. ad resignan/
dū iuri q̄ habebat i
vitulo: ⁊ ad designā/
dum q̄ sicut vitulus
erat occidēd⁹ p pctō
suo: ita ipse offerens
esset morte dign⁹ pro
trāsgressione ꝓcepti
dñi: nisi accepta esset
ei⁹ oblatio ex miseri/
cordia dei. ⁊ idē intel
ligendū ē i aliis sacri
ficijs pro pctō.
f Hauriet ⁊c. in
vase ad hoc apto.
g Inferēs illū ⁊c. s
ostiūs aūt supradict⁹
non inferebat aliq̄d
de sanguine intra ta
bernaculū. h Aſ
sperget eū sep. ad de/
notandū p fectā expi
atiōnē q̄ p septenari/
uz significat. i Cō
tra ve. san. cōrā alta/
ri thymiamat⁹: qz il/
lud veluz diuidebat
sctm et sctmsctōrum.
Sanguis enim iste ñ
inferebatur ītra san/
ctumsctōrū. lō dz hic: Cōtra velū: ⁊ nō intra:
vñ sequtur: k Ponetq; de eo. ⁊c. q̄ altare
erat in illa parte tabernaculi q̄ dicebat̄ sctā.
⁊ nō i alia q̄ dicebat̄ scāsctoz. l Adipēvi.
os. s. sup altare holocausti q̄ erat i atrio.

Pellem

pite ⁊ pedibus vel extremis sm alios: vt p
hec verba cum q̄ p nobis passus est: ꝓmuz
⁊ nouissimū esse credamus. Ipse enim est
ante omnia: ⁊ in ipo cōstāt oīa. Cum inte/
stinis ⁊ fimo. Lxx. cū ventre ⁊ iecore. Uen/
ter aut̄ significat mentem. Cum ergo q̄ pro
nobis passus est: mentē humanaz habuisse
minime dubitemus sm quosdā hereticos q̄
christum asychen dixerunt. i. sine mente. Fi/
mus pctm humani generis q̄b crucifixus i
se suscepit. Fimus cū sit immūdus gerentez
nō polluit: neq; nature nostre est: cuius i no
bis sit: sic peccata nostra que dns portauit
aliena ab illo fuerūt: nec eum polluerunt.
a Intestinis ⁊ cū fi. ⁊c. Orige. Forte ad cō
paratiōe celestiū corpoꝛ corpus humanū
stercus appellat. Sed ⁊ cophin⁹ ille sterco/
ris qui ad radices ficulnee mittitur: myste/
riuz suscepte in corpe dispensationis testat:
nec interioza deesse dicunt. Quis enī vilem
serui formā gesserit: in eo tamē fuit plenitu/
do diuinitatis. Eadem q̄z de synagoge vitu
lo intelligenda sunt. Cū p singula figura
dñice passionis appareat: plenī⁹ legislatoꝛ i
sequētibus figurat ei⁹ mysteriuz. b Oz
si omis turba ⁊c. Eticius. Idem ꝓcipit in sa
crificio turbe ⁊ sacerdotis vitulū. s. imolari
⁊ extra castra incendi: ⁊ sanguinez in taber
naculo offerri. Unde aptissime ostēdit eadē
esse peccata sacerdotis ⁊ plebis: quare ide
sacrificium p vtrisq; oblatum. Hoc quoq;
q̄b immutatū est ostendit: quia sacrificium
vnum est. In sacerdote enim nō dixit: Si co
gnouerit peccatū suum. Non enim peccatū
deus ignorauit: q̄b vt suscipet: carnē susce/
pit. De turba aut̄. i. de synagoga: vl de ple
be adlunxit: ⁊ postea intellexerit peccatum
suum. Prius igitur ignorauit: sed postea co
Job.15.d gnouit. Unde si non venissem ⁊ locutus eis
fuissem: peccatū nō haberent: tanq̄ ignorā/
tes. Nunc autem excusationez non habent
de peccato suo: tanq̄ cognoscentes. Qui er
go suum cognouerunt peccatum: ad sacrifi
cium vnigeniti se verterūt. In sacrificio q̄z
sacerdotis ipse super caput vituli manū po
nit: hic autem sacerdotes. In christi enī sa
crificio seniozes populi ⁊ scribe ⁊ cayphas
Ibidē. 11.f (qui ait: Expedit vt vnus moriatur homo
pro populo ⁊c.) agebant. ⁊ christus qui se
ipsum pro nobis ad dispensandam remissio
nem nostram. Unde ait: Sic facietis quo/
modo fecit ⁊ prius. Et rogante pro eo sacer
1.Joh.2.a dote: propitius erit dominus. Christus enī
factus est pro nobis ꝓpiatio in sanguine
Lucc.23.e suo: pro ipsis enim crucifixorib⁹ orauit: Pa
ter ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt
⁊c. c Vitulum efferet ⁊c. Eticius. Suffi
cit nobis conclusio legis ad manifestanda
presentia. nihil enim precipitur hic mutari
pro peccato multitudinis. Manifestum est
q̄ idem peccatum plebis ⁊ sacerdotis intel
ligit: ideo in vtroq; idem sacrificium ordi/
nauit.
d Si peccauerit ꝓnceps ⁊ fecerit ⁊c. Eti/
cius. Sicut in spontaneis sacrificijs sm dif/
ferentias conuersationum differentias ordi
nauit sacrificiorum: ita pro peccatis quoq;
sacrificia ipsis iubet esse equalia: quoꝝ ma
gnitudo non modo ex peccato: sed ex perso
Lucc.12.f na peccantium ponitur. Seruus enim sci/
ens voluntatem domini sui ⁊ non faciens:
vapulabit multis: nesciens pauci: quia cui
plus committitur: plus ab eo exigitur. Hic
est ꝓnceps: qui si peccauerit: hircū offeret:
Si quis autem de populo: id est idiota vel
popularis non qui distinct⁹ est sorte ad me/
ditā dā legē dñi: (nā b q̄z ꝓnceps est). p mi/
noꝛi pctō capū offert. Capra q̄ sacrificiū p

ꝟ peccato

ꝟ vt superius significat esse intelligendum.

nunculis: sicut offert de vitulo hostię pacifico
rū: ⁊ adolebit ea super altare holocausti. Pel/ a
ꝟ qz principiū. ꝟ qz finis.
lem vero ⁊ oēs carnes cū capite et pedibus et
a ꝟ Orige. Integre substantiā humanitatis xp̄m assumpsisse demon
strat. b ꝟ Lxx. cū ventre ⁊ stercore. ꝟ mēre. b ꝟ pctō hūani generi.
intestinis ⁊ cū fimo et reliquo corpoꝛe efferet a
a ꝟ qz extra castra passus est dns. i. extra ciuitatē. b ꝟ golgotha.
c ꝟ qui torū mundauit mundū. ꝟ qz ibi mundari sunt. d ꝟ qz in eo
extincta sunt peccata humani generis: ⁊ calor peccati refrixit.
extra castra i locū mūdū vbi cineres effundi
a ꝟ. i. propheraz dicta: qz ⁊ passio ⁊ cuncta humanitatē mysteria sm
propheraz oracula complera sunt. vñ. Matthe⁹. Ut adimpleret q̄d
dictum est p ꝓpheras. ꝟ Scripturarū. quecūq; enim in eis de passio
nis gesta sunt ꝓpherias implenerunt. Unde: Hoc aut̄ totū factum
est vt adimplerentur scripture ꝓpheraz. ⁊ alibi: vt implerentur scriptu
ra dixit: Sitio.
solēt: incendetq; ea sup lignoz strūem q̄ in lo/
a ꝟ pater omnē synagogā posse delinquere p ignorātiā. vnde: Pater
ignosce illis qz nesciunt quid faciunt. ꝟ Synagoga: vel plebs q̄ da/
mauit: Crucifige crucifige. ⁊: Sanguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios no.
co effusoꝛ cinerū cremabūt. Oz si ois turba fi b b+
a ꝟ Non scienter vt sacerdotes. vnde Petr⁹: Scio qz p ignorantiaz
fecistis ⁊c. Sacerdotes aūt sciēter peccauerunt in scripturā: ante om
nia prenunciata videntes: ⁊ ideo grauius delinquēres.
liozū israel ignorauerit: ⁊ p imperitiaz fecerit:
a ꝟ cōuersa ad pniam p ꝓdicationem apostolop. b ꝟ hoc de facer
dote non dicitur.
q̄b contra mandatū domini est: ⁊ pōstea intēl
a ꝟ cū cognoscens pctm suum cōuertit ad sacrificiū xpi. ꝟ creden
do in crucifixum qui redemit genus humanum. ꝟ christum:
lexerit peccatū suū: offeret p pctō suo vitulū.
a ꝟ eadē quoq; de synagoge vitulo intelligēda sunt. ꝟ fidē suā. s. do/
ctozibus eccle offerat ⁊ ostēdat. b ꝟ vt supra.
Adducetq; eum ad ōstium tabernaculi: et po/ c
a ꝟ Sicut sacerdos in sacrificio suo. ꝟ qz principes iudeoꝝ ⁊ sūmi
sacerdotes christum pilato tradiderunt crucifigendum. ꝟ College/
runt pontifices ⁊ pharisei cōcilū: vt iesum morti traderēt ⁊ occide/
rent. vnde Cayphas. Expedit vt vn⁹ hō moriat̄ p populo.
nēnt seniozes populi man⁹ sup caput eius co/
ꝟ benepla cito.
ram dño. Immolatoq; vitulo in ꝓspectu dñi:
a ꝟ christus. b ꝟ Oleo lericie p consor. suis. c ꝟ de sanguine christi
cornua altaris. i. brachia crucis respersa sunt.
inferet sacērdos q̄ vnctus est de sanguīne ei⁹
a ꝟ qō expositum est nō exponas: acrum ne agas.
in tabernaculū testimonij: tinctō digito aſper
gens septies ꝓtra velum: Ponetq; de eodem f
a ꝟ qō est gen⁹ humanū qō sanguine xpi aspersum est ⁊ redempt⁹ z
quo xp̄o quoridie saluat ⁊ redemit. b ꝟ quattuoꝛ virtutibus.
sanguīne i cōnib⁹ altaris: qō est cozaz dño in
tabernaculo testimonij. Reliquū aūt sangui/
nē fundet iuxta basim altaris holocaustouz:
qō ē i ostio tabernacli testimonij. † Omēq; ei⁹ †a.3.d
ꝟ vt supra. ꝟ fidem crucis.
adipez tollet: et adolebit super altare. Sic fa/
ꝟ apte oīdit hec eodē mō ēc facēda ⁊ intelligēda.
ciens ⁊ de hoc vitulo quomodo fecit ⁊ prius:
ꝟ christo qui interpellat pro nobis. ꝟ pr.
⁊ rogante pro eis sacerdote: propitius erit do
minus. Ipsum autem vitulum efferet extra c
a ꝟ qz extra portā passus est xp̄s: ergo extra castra ⁊ portandum impropriū eius. b ꝟ qz xp̄s igne passiōis assarus.
castra atq; cōburat sicut ⁊ priozē vitulū: qz est
a ꝟ synagoge vel humani generis. b ꝟ Cui plus committitur ab eo
plus exigitur.
pro peccato multitudinis. Si peccāuerit ꝓn d st+
ꝟ Sapientia preditus qui ignorare non debet.
ceps ⁊ fecerit vnum e pluribus per igno ātiā
a ꝟ per se vel p alium. ꝟ aliter enim nō peniter.
quod dñi lege prohibetur: ⁊ postea intellexe/
ꝟ pro peccato. ꝟ non holocaustum.
rit pecatum suum: offeret hostiam domino: b+

a Pellē xo ⁊ oīs car. ⁊c. p̄ designatur q̄ sacerdot debebat esse e/ L
longat⁹ de ce/
tero nō solū a
peccato ꝟ etiā
ab occasiōib⁹
ei⁹. b Oz si
ois turba ⁊c.
Hic si agit de
hostia pro pec
cato multitu/
dinis. cū dici/
tur: Oz si ois
turba ⁊c. Di/
cit Ra. Sa. q̄
intelligitur p
turbā ꝓgrega
tio iudicuz ꝛz
dinariozū qui
erāt. lxx. senes
ppli ad q̄ im
positiones ma
nuū ordinati:
⁊ in istis totus
ppls virtualit̄
ōtinebat̄. Po
test etiā intelli
gi de toto po/
pulo ingnoran
tiaz p ignoran
senū ppls de/
linquebat.
c Offeret pro
pctō suo vitu/
lū. i memoriaz
vituli ꝓflatilis
in q̄ peccauit
popul⁹. Exo.
xxxij. d Et
ponēt seniores
ppli man⁹ sup D
caput ei⁹. ꝓte/
stantes. p se ⁊
tota mstitudi/
ne: illud dictū
est. s. de. ꝓte/
statione sacer/
dotis. e Ip̄m
feret sacerdos
q̄ vnct⁹ ē. i. sa/
cerdos magn⁹
vt. s. f De
sanguine b ex/
ponat ⁊ totuz
qō fect̄ ēptuz †a.3.d
ad istā ptez sic
expositū ē. s.
in sacrificio p
pctō sacerdo/
tl. g Si pec
cauerit prin. E
Hic agit̄ d ho
stia. p pctō ꝓn
cipis. h Of
feret holo. co
do. ⁊c. in q̄ de/
signat̄ ei⁹ ꝓn/
cipatus: qz est
dux ppli sicut
hirc⁹ capraz.
Intelligit̄ igit̄
p b granitas
sui peccati: qz
hircus est aīal
fetidum.

¶ peccato significat.hircus masculini generis:capra femi/
nini:vim distingut sacrificij. Lxx.chimarrum vel chi/
marram in greco:quod latine interpretat hedum ex ca/
pris masculū.s.t capram de hedis femellā. Chimarr⁹ ve/
ro t chimarra ferus caprarū sunt chimarrini:qui circa tē/
pus nascuntur hyemis.pariunt enim bis.s.hyeme t esta/
te. In hyeme significatur tristicia penitentie.penitēs enī
in tristicia t fletu filios facit:sed nō sunt a sacrificio alie/
ni. Chimarros ergo offerunt penitētes vtpote fluctuan/
tes:t varijs pctōrum fluctibus repugnātes qui si pseue/
rauerint:nec desperantes velut in tempestate gubernacu/
la reliquerint:liberabūtur. Unde:Orate ne fiat fuga ve/
stra hyeme vel sabbato.hyeme penitētia designat.sabba/
to ocium bonorū.Sabbatū enim ad ocū malorū datum
Mozalic est. ¶ Brige.Mor.Princeps iste potest dici vis ratio/
nis:que intra nos est:que si peccet vt aliquid stultū aga/
Mar.5.b mus:sententiā illā timeamus:Vos estis sal terre.Si ve/
ro sal infatuatū fuerit:ad nihilū valet:nisi vt proiciatur
foras t oculcetur ab hoibus. a ¶ Hircum.Nō capraz
facilem.s.vel mediocrē:sed difficilē t asperā penitentiaz.
quanto enī quis intellectu p̄ualet:tanto si peccat.p ma/
iori culpa maiorem penam sustinet. b ¶ Ponet manuz
suam sup t̄.Per semetipm pctm manifestans t offerēs
p̄fessionem suā.ipe autē in ara.Lxx.nō occidit. Sed alij:
qz illi est necessariū aliorū auxilium:vt penitētia suscipia/
tur:nec sacerdos occidere p̄cipit.ait enim:Cuz imola/
Jaco.5.c uerit t̄.nec addit qui imolare debeat.licet enī in sacrifi/
¶ cio penitentie alteri⁹ vti adiutorijs:vt Jacobus: Orate
pro inuicē vt saluemini. c ¶ Ubi solet t̄.Quia silr pla/
cent deo digna pctōr pnia t fortia iustoꝝ opa. d ¶ Coz/
nua t̄.Sup crucē offerunt primitie sanguinis q̄ p pec/
cato offertur:qz opus crucis t effectus:peccatoꝝ nostro/
rum pfecta remissio est. e ¶ Et reliquū fun.Omnem.s.
penitentiā euangelice p̄dicationi tribuens: cui⁹ intentio
est vt se corrigat t saluet q̄ penitet. Ait in pncipio cuāge/
Mar.3.a lij dns inquit prouidēter:Penitentiaz agite appropinq̄/
bit enim regnuz celoꝝ. f ¶ Si peccauerit t̄.Brige.
Faciens vnū ab oibus mādatis dñi:qd nō fiet: Diu me
in hoc sermone stupor attonitū tenuit. Non enī sequen
ter dictū video:¶ si peccauerit ania:t fecerit vnum ex
mādatis dñi:qd nō fiet.Si enī mandatū dñi est:quō fie/
ri nō debuit cū mandata vt fiant sint data.video tñ oēs
interpretes similiter protulisse. Nō est ergo error interpre/
tationis:sed sensus pfundus.Mandata enī dñi quedaz
data sunt vt fiāt:q̄dā vt nō fiāt:sed q̄ fieri debent necessi
tas popposcit humana:vt illis inserta essent q̄ fieri nō de/
Exo.12.a bent. Agn⁹ imolari in pascha:iubeb nō vt agni hostiaz p
singulos annos reqreret deus:sed vt designaret agnum
debere immolari:qui tollit peccata mundi. Hoc ergo vo
Elsaie.1.c luit:illud noluit. Unde: Quo mihi multitudinem sacrifi/
ciorum vestroꝝ t̄.Mandauit tamen quō hec fieri debe/
rent. Qui hec carnaliter obtulerit:ania est de populo terre
re:que peccat nolens:faciendo vnum de mandatis domi
ni quod nō fiet. Et cum notum sit ei pctm:munus addu/
Pō.50. cit ante dominū cum cognouerit qr deus non querit tale
Osee.6.c sacrificium:quia sacrificiū deo spūs tribulatus. et ma/
ult deus misericordiā q̄z sacrificiū. Adducit munus su/
um cum agnoscit immolare sacrificium laudis.
¶ g ¶ De populo terre t̄.Brige.Ad distinctionē eius qui
nō est de terra. Hecz ei pōt hoc euenire illi qui dicebat:
Phil.3.d Nostra conuersatio in celis est t̄.Ania enī nō est de popu/
lo terre que nihil habet cū terra: que in celis conuersatur:
Ibidē.1.d vbi xp̄s est in dextera dei sedēs:q̄ cupit dissolui t esse cū
xp̄o:sed manere in carne propter nos necessariū ducit.
b ¶ Sinaūt de peco.t̄.Ethicius. Oblatiōi capze quā offe/
runt q̄ de populo sunt:ouē scilicet. In populo enim pñt
esse simplices aliqui:q̄bus conueniat sacrificiū ouis:qō in
holocausti sacrificijs t pacificoꝝ demonstrat. Nō enī so
lum pnceps.i.scientia sublimior:vel popularis.Sz si q̄s
est i populo simpler:si forte peccauerit:penitere debz ad
redemptionem peccati. Ideo autem nō arietem:sed femi/
nam offerri precepit:qz popularib⁹ sacrificiū feminarum
deputauit. In his euidenter ostēdit:vt pnceps q̄ scia p̄mi
net nō solū exhibeat simplicitatē colūbe:s t serpentis astu
tiā. Qui vero in xp̄o t̄ q̄uis simpler:si forte peccet:non
ignoscit nisi p oblationē pnie pctm diluerit. Cetera ex
positione non indigent. Cum enim pro peccato sacrificiū
fit:de capra t oue similia precipit.

¶ Si peccaue

a Franch maiorē hostiā.p maiori pctō. ¶ Lxx.chi/
marrum. ¶ qz sacrificium p peccato. b ¶ immacu/
latam oportet esse penitentiā.i.sine pctō cuius penī/
tet ne vel voto vel facto se ad aliud inclinet.

a b hircū de caprīs immaculatū:po/
netq; manū suā sup caput ei⁹.¶ Cuz
c immolauerit eū i loco vbi solet ma/
a ¶ in cōspectu domini pctm necesse est con
fiteri:vnde: Delictū meū cognitū tibi feci.
ctari holocaustū cōrā dño: qz p pec
a ¶ opus passionis implens p quā pnia p̄fecit.
¶ Christus.
cato est: tingēt sacerdos digituz in
a ¶ xp̄i p nobis imolati. b ¶ Crucē. vñ: Cornua in
manib⁹ eius vel angelicas vtutes hūanis altiores.
b sanguie hostię p pctō:tangens cōr/ a
¶ dominici corporis.
c nua altarī holocausti:t reliquū fun
a ¶ homies expiandos. b ¶ vt omne desiderū peni/
rentis sursum aspiciat.tunc enim penitētia offerentis
in sacrificio pacificoꝝ pōt reparari. ¶ reliquuz vero
remanebit sacerdotibus ad edendum.
dens ad bāsim eius. Adipēm vero
a ¶ Eticius. Quecunqꝫ in vtroꝫ sacrificio cōmunia
sunt:cōmuniter intelligenda sunt.
adolebit supra sicūt i victimis paci
a ¶ Sacerdos.s. ¶ nō enī sum⁹ idonei dimittere pcā
nobis meritis.xp̄s enī nobis ppiationē acquirit.
ficoꝝ fieri solet: Rogabitq; p eo et b
a ¶ finalē cām supponit coꝝ.s.q̄ supradicta sunt.
f pro pctō ei⁹:t dimittet ei. ¶ Si pec ct
a ¶ vna. b ¶ q̄ nō occupat in meditatiōe legis.
g cauerit ānia p ignorātiā de pp̄o ter/
a ¶ nō dicit:q̄ si prevaricaverit in vno:omnium reus
efficitur vel sit.
re vt faciāt quicq; de his q̄ dñi lege
prohibent atq; delinq̄t:t cognoue
¶ chimarram.
rit peccatū suuz offeret capzam im/ dt
a ¶ mediocrem penitentiā. ¶ vt a pctō abstineat dū
pctm mundat. b ¶ .i.operationē addat:statim pri/
me cogitationi penitentie.
macūlatā:ponetq; mānū sup caput e
hostię que pro pctō est:et imolabit
¶ vt suscipiatur quasi in holocaustum.
eaz i loco holocausti. Tolletq; sacer
dos de sanguine i digito suo t tan
gens cornua altarī holocausti:reli/
quū fūdet ad basim ei⁹. †Oēz ār adi f
pem auferēs: sic auferri solet de vi
ctimis pacificoꝝ:adolebit sup alta
a ¶ his oblatis penitētia nostra t oblatio nō sufficit
nisi sacerdos magnus oret pro nobis.
re i odorē suauitatī dño. Rogabitq;
b p eo:t dimittet ei. Sinaūt de pecori
a ¶ q̄ simpler in pp̄o ē. ¶ qz p simplicitatē peccauit.
b⁹ obtulerit victimā.p pctō:ouē sez
a ¶ vt penitētia sit mūda. b ¶ exposita ne exponas:
grandis enim tibi restat via.
imaculatā:ponet mānuz sup caput
ei⁹:t imolabit eā i loco vbi solēt cę/
di holocaustoꝝ hostię. Sumetq; sa/
cerdos de sanguie ei⁹ digito suo:et
tāgēs cornua altarī holocausti:reli
quū fūdet ad basim ei⁹.† Oēz q̄s au
ferēs adipē sic auferri solet adeps q̄
imolaī p pacificī:t cremabit sup al
tare incēsum dñi:rogabitq; pro eo
t pro peccato eius t dimittet ei.

a Tangens cornua altaris holocau. Sanguis ei⁹ hui⁹ vi
ctime nō iferebaī itra taber/
naculū: sicut i
duob⁹ p̄dictis
sacrificijs.
b ¶ Rogabit/ a
qz pro eo sacer
dos t pro pec/
cato eius t di/
mittet ei.s.pro
deuotione t o/
ratione sacerdo
tis t ipsi⁹ offe/
rentis: que fie
bant i fide xp̄i
venturi: nō āt
dimittebaī vir
tute ipsi⁹ sacri
ficij:sm qd di/
cit aplūs ad He
bre.x. Impossi
bile est sangui/
ne hircorum
aut vitulorum
auferri pecca/
ta. c ¶ Qz
si peccauerit. ct
¶ Hic agit de sa/
crificio p pctō
psone singula/
ris. qđ notat
cū dicit: de po
pulo terre:
d ¶ Offerat ca
pram.ad deno
tandū ignoza/ dt
tiam suam.
e ¶ Ponetq; e
manus sup ca
put hostie.rō/
nibus p̄dictis.
f ¶ Dēm autē
adipē auferēs
sicut auferri so
let de victimis
pacificoꝝ.pro/
ut supra dictū
est.iij.ca.Cete f
ra patēt ex pre
dictis.

¶ Ca. IIII

¶ Dor.

a† ¶ Hic agit
de sacrificio p
pctō:t quoniā
sacerdos q̄ p
aliorū peccat
offert sacrifi/
cia debz ee mū
dus a pctō.tō
primo agit de
sacrificio sum/
mi sacerdotis.
cum dicitur:
d† ¶ Si sacer/ †
dos q̄ vnct⁹ est
peccauerit de/
linquere faci/ †
ens populum.
nam a pecca/
t sacerdotū
assumit pplus
* peccandi

peccandi argumētū d. Quare nō facerē p exā sacerdos me⁹
facit. Ait Grego.in pasto. Cū pastor p abrupta gradit:pēs
est vt grex ad precipitiū sequat. ct ¶ Offeret p pctō suo vitulū.
Vitulus est aīal gulosum. Unde.i. Effusi estis sicut vituli su/
per herbā. Est t aīal gesticulosū. Mala.iij. Salietis sic vitu/
los de armento. Sacerdos igit vitulū imolat qñ castrimar/
gią p abstinētia:t leues gest⁹ p maturitatē fundit⁹ mactar.
b† ¶ Si ois turba isr̄l. Sicut ppls sequit sacerdotez in ma
lū:ita sequi debet in bonū:t nō post sacrificiū p pctō sacerdo
tis ponit sacrificiū p pctō multitudinis. Et ponit silr sacrifi/
ciū cū d: ct ¶ Offeret p pctō suo vitulū.t exponat ei⁹ imo/
latio sicut de sacerdot⁹ pctō:tñ maior gradus xp̄ti reqrit in
sacerdote p̄pter excellētiorē graduz eccle. g† ¶ Si peccauerit
pnceps.hic agit de sacrificio p pctō pncipis qō determinat
cū d: b† ¶ Offeret hostiā dño hircū de caprīs. Nam hircus
dux est caprarū:sicut pnceps subdito.et etiā aīal fetidū:t p
hoc significa

¶ Glo.ordi. La. V

a ¶ Si peccauerit ania t̄. Aug⁹. Aidē dice/
re peccare hoīem:q̄ audit aliquez falsum
iurare:t scit eū falsuz iurare:t tacet. Tūc
aūt scit:si rei de qua iurat testis fuit aut vidit.s.
aut cōscius fuit.i.aliq̄ modo cognouit: aut ocu
lis ꝓsperexit:aut q̄ iurat indicauit illi. Ira enim
ꝓcius esse potuit. Sed inter timorē hui⁹ peccati
t p̄ditōis nō parua extat plerūqz tentatio. pos/
sum⁹ enī paratū ad piurū admonēdo vel p̄bi/
bendo a tam graui pctō reuocare. Sed si nō au/
dierit:t cōrā nobis falluz iurauerit vtrū p̄den/
dus sit eita si p̄ditus incurrat periculū mortis:
difficillima questio est:q̄ Sed qz non expeditt cui
indicandum sit:aut cui iuretur:an sacerdoti:an
culpīā q̄ nō solū si pōt eū psequi irrogādo suppli
cium:sed p illo pōt orare. Aidē mihi qr se a tali
peccato exuit:q̄ talib⁹ indicat:q̄ magis periuro
p̄desse cz obesse pñt: corrigēdo.s.vel ozando:si
ipse ꝓfessionis sibi adhibeat medicinam. Notan
dū tñ qr pro hoc pctō sacrificium non iussit offer
ri sed statim subiunxit: Anima que tetigerit ali/
quid immundū t̄. ¶ Eticius. Si peccauerit t̄.
Non reperit que superi⁹ dixit: generaliter de oi
pctō agens:t que debeant offerre p̄cipiens. Cū
enī dixit: Si peccauerit anima de ꝓpio terre t̄.
Carnalē israel oīdit:q̄ cognoscens mandata le/
gis dei:nō debuit quippiam trāsgredi:trāsgres/
sus autē debuit penitere. Nunc autē dicens: Si
peccauerit ania:nō addit:de populo terre. Ait
enī de pctīs q̄bus sit necesse etiā gentes absti/
nere.i.idolotitis suffocatis sanguine t fornicatio
ne:sicut t in sequētibus inuenies. Superius q̄z
pctm p semetipm delinquentis:hic autē alienis
pctīs cōtaminatū demonstrat. hoc enī innuit ta/
ctus immūdi morticinij t a bestia capti:apertis/
sime oīdens:qz alterius pctīs vel erroꝝ nō de/
bemus ꝓsentire:sed arguere. b ¶ Anima que
tetigerit t̄. ¶ Eticius. Moza. Non corporis:sed
rei immundas tactiones ostendit. Ait:q̄ intrat in os nō coīnq̄nat ho
minem:sed que exeūt a corde praue cogitatiōes.s.homicidia:adulteria:
t huiusmodi.hec sunt que coīnquinant hoīem:ideo immunda dicūtur.
Luce.6.g Morticinū enim hominem in peccato mortuuz significat. Unde:Dimit
te mortuos sepelire mortuos suos. A bestia captus est:qui a diabolo ad
peccandum illectus est. Lxx.addiderunt immundum.nō enim omnis q̄
a bestia capitur:oīmi modo occidit:vt Petrus:sed potest dicere cū Da/
Pō.123. uid: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium.
Mozalic ¶ Brego.Mor. Juramētū pferre est voto nos diuīe seruituti alligare.
cum bona pmittimus:bene facere spondemus.cū abstinētia t cruciatū
carnis vouem⁹:nobis male facere iuram⁹. Sz qz nemo ē q̄ interdū inter
pia vota non peccet:p pctō agna siue capra offerri p̄cipit.p agnā actiue
vite innocentiā.p caprā q̄ in sūmis rupib⁹ pascit ꝓplatiua vita significa
tur. Qui ē se aspicit pmissa nō iplere:scīm⁹ dz vl'innocētia boni opis:
vl'in sublime pastu ꝓplatiōis ascēdere. Et notādū qz agna de gregib⁹:
capra vero de gregib⁹ nō iubetur offerri:qz actiua vita multoꝝ est:con/
templatiua paucoꝝ:t cū agimus que multos agere ꝓspicim⁹:q̄si agnaz
de gregibus damus. Sed si offerētis virtus ad agnam caprāqz nō suffi/
cit:in remedio penitentie duo pulli columbaꝝ vel duo turtures offerun
tur. Pulli columbaꝝ gemitū habent p cantu. Ergo p duos pullos co/
lumbarum aut duos turtures duplex penitentium gemitus designat:
qz.s.recta neglexim⁹:prava fecimus:vnū turturē p peccato offerimus:

¶ cum pro

a ¶ Si quelibet non de populo terre vt
supra. ¶ hic pro peccato sacrificium
nō precipitur offerri.
a ¶ Si peccauerit ānia: L.v a†
¶ falsum.
et audierit vocem iurantis: te/ b
¶ rei que iuratur. c
stisq; fuerit q̄ aut ipse vidit aut d
¶ sacerdori vel ei qui prosit non obsit.
conscius est:nisi indicauerit:poz e f
tabit iniquitatē suam. Ania que g†
a ¶ imirando. b ¶ qō ꝓcedit de corde coinqui/
nat hominem. c ¶ peccatum alterius.
tetigerit aliquid imūndum:siue
a ¶ spūaliter. ¶ spūalia vitia significat: que in/
stigante diabolo ꝓperantur:vt est odium: inui/
dia t huiusmodi. b ¶ diabolo.s. c ¶ propria
concupiscentia.
qō occisum a bestia est:aut pēr se
a ¶ in carnalib⁹ peccatis q̄ sunt gula:luxuria t̄.
que ex hūana concupiscētia procedūt. b ¶ eos signi
ficat qui tantū terrena cupiāt t curant:nihil de
celestibus cogitant:ergo polluuntur qui rales imi/
tantur. c ¶ qō pectore t ventre graditur.
mortuū: vel qōlibet aliud rēpti/ b
a ¶ oblutio enim anime inānatio est. ¶ patiens
flurum sanguinis vel seminis et menstruatas et
quosdam alios significat:de quib⁹ paulo post sub
tilius legislator agit.
le:t oblita fuerit immūdicię sue b
¶ consentiendo vel faciendo.
rea ē et deliqt. Et si tetigerit q̄cq; i k+
¶ nō omnis immūdicia hoīs polluit tangentem.
de imundicia hoīs iuxta oē im/ l
puritatez q̄ pollui solet: oblitaq; l

a ¶ Si peccaue/ La.V a†
rit ania. ¶ Hic pñr agit
de oblatiōe seu sacri/
ficio p pctō ex passione vel
negligētia facto. Et primo in
dis que ptingūt in cōiectu
hoīm. Secdo in abusu sacro
rū. ibi: Locutusq; est t̄. Ad
si. Primo diuiditur in tres
partes.ptma tria genera pctō
rum. secda ibi: Ania q̄ tetige/
rit. tertia ibi: Ania q̄ iurave/
rit. Primū ptingit ex inor/
dinata affectiōe amoris vel
odij vl hmōi: videlicet qñ
recrit ab aliq̄ iuramentum
de dicēda veritate i casu te/
stimonij:t tacet veritatē ex
inordinato amore ad illum
q̄ dānificaret vel alia pena
puniret:si ip̄e deferret testi
monū vitati:vl cōuerso:
qñ tacet veritatē ex odio.s.
in casu in q̄ aliqs liberaret
a calūnia si vitatē diceret.
t B est qō dz:Si peccauerit
ania. t subdit modus peccā
di.cū dz: b ¶ Et audierit.
t accipitur t pro id est.
c ¶ Vocem iurātis.i.adiu/
rantis ei⁹.s.qui requirit ab
eo iuramentū. Ait i hebreo
habetur: Vocem iuramēti:
scz quod ab eo requirit. vn
de subditur: d ¶ Testisq;
fuerit t̄.i.vocat⁹ in testem
de eo quod vidit:aut p ali/
um modum sciuit. e ¶ Si
si indicauerit.iudici requirenti ita q̄ p eius taci/
turnitatem deficit declaratio veritatis. Ex quo pa
tet q̄ ista lex nō loquit de occultis oīno que nō pos
sunt probari. f ¶ Portabit iniquitatem suaz.qz
si talis taciturnitas declararet postea coram iudi
ce debet ab eo puniri:si autē fuerit occulta:debz p
peccato suo sacrificiū deo facere:t cū hoc damnuz
restituere primo:quod p suā taciturnitatē intulit.
g ¶ Aīa que tetigerit. Hic ponit sm gen⁹ peccati:
t accidit ex negligentia.s.qñ aliqs ex tactu rei im/
mūde polluitur:t negligit ad purificationē recur
rere:t tunc oblit⁹ sue immūdicie intrat atriū taber
naculi:vel comedit de sanctificatis q̄ nō sunt licita
nisi hominib⁹ mūdis.t hoc est qđ dicit: h ¶ Et
oblita fuerit immūdicie sue.t sic ingeret se intra atri
um:vel comedet sanctificatū. i ¶ Rea est et deli/
quit. Debet enim purgari sacrificio si fuerit igno/
ranter factū.si aūt sciēter debet puniri:vt dz. j. vij.
ca. k ¶ Et si tetigerit quicq̄ de immun. ho.i. ho/
minis mortui:vel seminifluī:vel menstruate:vl'ali
orum q̄bus polluitur homo ex contactu. l ¶ Ob
litaq; sue immundicie.fecerit ea que predicta sunt.

¶ Cognouerit

cum p culpa geniṁ. de altero holocaustū facim⁹: cum p bonis neglectis nosmetipos fundim⁹ succedētes igni doloris ardem⁹. a Ania q̄ iura. tc. Aug⁹. Quid ē qđ p tacito piurio: vel tacto mortic̄ino: vel aliq̄ imūdo nullū sacrificiū ꝓcipit. Pro eo vero q̄ ꝗsq; falsum nesciens iurat: agnā vel capṙā offerri decernit: an p oīb⁹ suprādictis ꝑ sacrificiū oportet intelligi. Qibus enī enumciatis intulit sacrificiū expiatiōis. b Intellexerit tc. Esicius. Notandū q̄ delictū aliq̄n significat qđ ꝓtra solū ꝑsumit deū: vt in sctis vel in iuramētis. Aliq̄n omne pctm̄ qđ ad sciaz puenit: legislator delictū dicit. Ubicūq; aūt cognitio peccati siue ꝓferat siue subinferat: delictum vocat. Cū enī delictū cognoscit in deū delinquit. Non enī frustra legislator ꝑ sermone vtit: nā quēadmodū differētes ꝙersatiōes hoīm in exordio p holocausta t sacrificia salutaria designauit vt vias multas apiret: ita nō vnā sed multas species oblationū p peccato sanciuit: vt plures modos penitētie ꝓponeret: qm̄ nō omīa possum⁹ oēs: nec oīs pnīa oī pctō ꝙuenit. Uel congrua. Saccū nāq; ieiunū: lachrymas ozōnē ꝓtinuā: t similia. senex vel infirm⁹ quō sustinebit: sed hz aliū penitēdi modū sicut seq̄ntia ostēdūt: Sinaūt nō potuerit tc. Esici. Hoc adiciam⁹ vt si qđ hoz p̄ceps peccauerit: hircū offerat de caprīs: ꝺdignā. s. penitentiaz sibi: q̄ nec peccare debuit: nec cōicare alīs: nec subditos ad peccandū prouocare. Nō ḡ euenire nō debuit: indiscussuz reliquit.

c Sinaūt tc. Esici. Qui nō pōt affligere se ꝓtinue: cinere vt panē manducare: potū cū fletu tēperare: t his similia: semetipm ad ꝓtēplandū deū: legī studiū penitēdo offerat: tota mentē suā celesti ꝙersatiōi ꝙfecrans: terrena plenissime deuitās: vnde sperāt remissio pctō ꝓ et iustificatio. Ideo vnū fit ꝑ pctō. i. ꝑ emūdatione peccati. alterū in holocaustū: q̄ seipm plenissime deo sanctificat.

Allego. d Retorquebit tc. Grego. Allego. Mors xp̄i ad ꝓtunctionē sui corpis. i. ecclie nō ad sepationē valuit. Media tor enī est deꝰ t hoīm t caput nr̄m: t vere mūdatiōis hostia: t dū ꝑ nobis hic mortē ꝓtulit verius inhesit. Post sectionē ḡ caput turturis suo corpi inheret: q̄ xp̄m ab ecclesia nec mors diuidere valet. Persecutores intulerunt mortē: vt ab eo abscinderēt fidelīū deuotiōes: sed inde fides creuit: cū crucifixū t sepultū viderūt: cum ab amore oīm diuisisse crediderūt. Sed caput turturis incliuz est: nec a suo corpe abscisum. ex eo enī ꝑ ꝑ nobis mortē pertulit: omēs nos sibi veri⁹ in ipam mortē suā coniunxit.

Moralit̄ Grego. Mora. Retorquebit tc. In sacrificio dei turtur esse debem⁹: vt caput nr̄m ad pēnulas retorqueaī. i. sensus ad virtutes. Per caput mentē intelligim⁹: q̄ sic caput corpus: ita t mens actiōes regit. Sed caput collo inheret: nec fundit⁹ abscindit: q̄ mens nr̄a a carnis delectatiōe est separanda: nō a carnis necessaria cura: ne curam carnis faciam⁹ in desideriis. caput ḡ turturis partim abscīdatur: t partim collo inhereat. e Abnūpatur tc. Ault nos nō seruire corpi: sed abnūpi vel retorq̄ri: ne lex peccati regnet i mēbris nr̄is. Quia vero corp⁹ nr̄m nō debem⁹ odio hr̄e: nec diaboli factura ꝺm hereticos ertimare: sed mēti ꝙponere: nō ꝓcipit separari corpus a collo: vtrūq; enī vnius eiusdēq; creatura est.

f Fundamentū. Lxx. Basim qđ est euangeliuz: q̄ ꝺm intentionem sacrificij christi t euangelij debet sacrificiuz ꝑ peccat⁹ offerri. Unde addit: Quia pro peccato est. nihil enī sic a pctō eripit qūeadmoduz imitatio xp̄i: t obedientia euāgelice predicatiōis. g Nō si non quiuerit tc. Quia nō oīes tps ad pnīam facile qñ. s. ipa penitentia attimur: t fructū eius ad pctm̄ redeūtes abolemus: legislator innuit dicēs: Nō si nō q̄uerit man⁹ eius tc. Aug⁹. Querit vtrū vbiq; accipiēdū sit qđ dictuz est: si nō valet man⁹ ei⁹ offerre ouē eū debere ꝑ turtur aut duos pullos columbaz. Et si hoc q̄z nō valet: certaz similaginis ḡntitatē. Si enī vbiq; intelligīt: non pōt dici sacerdotē nō hr̄e vitulū: aut synagogā aut principem nō hr̄e capṙā aut ouem. Et si ita est: qđ opus erat postea dicere tacitum piurīū: aut tactū immūdū. t piuriuz p ignorantiā factū purgari sacrificio agne vel capre: cū idē ꝑceptū sit in illa generalitate ad quā ista potuerūt ꝓtinere? Si aūt ista discernunt q̄ licebat ꝑ eis turtures vl columbas: vel si ꝺ nō esset similā offerri. vbi aūt nō dictū ē nō licebat: nō videt subuētū esse pauptē: qm̄ mīta pūt eē ꝺlicta si specialr exꝑssa: q̄ ad illā gnālitatē referūt: vbi

grauarentur

a cognouerit postea subiacebit a b+
sperre ꝓnuncians.

b delicto. Aia q̄ iurauerit t pro- c+
a Lxx. distinguens labijs suis. i. diffimiens t secernens a ceteris que solo dicto non reñen tur. b vt herodes herodiadis filie.

tulerit lābijs suis: vt vel māle d
a t nō fecerit. b bene vel male facere.

quid faceret: vl bēne: et idipm
iuramento t sermone firmaue
a ꝓtius ignorans. b in oīb⁹ q̄ dicta sunt.

b rit: ꝺblitaq; postea itellexerit e †
delictū suum: agat pniam p ro †
sperge populo.

peccato: t offerat de gregibus f+
a perfectam innocentiā. sapiam simplicibus. b gfectam penitentiam. c pastrem. s. i. orare nos faciet vel sanctos ꝑ nobis.

agnūm vel capram: ozabitq; p †
a christus. b consuetis vtitur verbis ad memoriam reuocans ea que in deprecatione pro peccatis accepit.

ea sacerdos t pro peccatis ei⁹.

c †Sinautez nō potuerit offerre g
a agnam vel capram. b complantuam vitam t meditationē legis intentā. c secundum relinquar. turtur enim soluagus solitudinem significat.

pecus: offerāt duos turtures: †
a mundicia t simplicitatē. b iugem gemitum t luctum mentis t corpis.

vel duos pullos columbarum †
a pro emun datione peccati.

dño. Unum pro pctō: et alterq
a qz tota cōuersatio deo cōsecrat. qz non offerebat sacrificiū pro peccato: cū aūt de hostia locausto loquebat turturem noiauit: t duos non dixit.

in holocaustum: dabitq; eos
a christo: que enim ꝺm ipm sunt t eo mediante offerunt accepta sūt. b nemo offerēs poterit holocaustum fieri: nisi prius a peccato liber fuerit: modum libertatis supponit dicens: retorquebit.

sacerdoti. Qui ꝑmuz ofterens
mentem.

b ꝑ peccato: retorquebit caput
a Lxx. spondili: tori. s. corpori: qz colli firmitas sanitas t substantia corpis est.

eius ad pennulas: ita vt collo
e adhereat: t nō penitus abrum
a vñ air: Soluite rempli hoc tc.

patur: t asperget de sanguine
corporis christi.

parietem altaris. Quicqd aūt
reliquum fuerit: faciet distilla-
f ri ad fundamentuz eius: quia
a omnino abrenuncians seculo.

pro peccato ē. Alterūz vero in
holocaustū adolebit vt fieri so

a admirabilis legislator: deus qui humane imbecillitati condescendit: t modū reperit p quē nō minora mereantur infirmi.

let. Rogabitq; ꝑ eo sacerdos
t pro peccato eius: t dimittet b
a Lxx. non inuenerit qz. s. diuitijs potentie aburendo importune expendit.

g ei. Q si nō quiuerit manus i
a minus ergo hedum vel ouem offerre potest.

ei⁹ offerre duos turtures: aut
duos pullos colūbaz: offeret ꝑ k+

Non mittet

a Cognouerit postea pctm̄ suū. p recordatione sue immundicie.

b Subiacebit delicto. modo ꝑdicto. Cōsiderandū q̄ in ist⁹ duobus generibus peccatoz̄ predict⁹ nō determinatur hic aliq̄s sacrificiū: quo debeāt expiari. t ideo dicunt alii qui q̄ tale debz fieri sicut in casu sequēti: vbi ponit forma sacrificij ꝑ illo casu t duob⁹ ꝑcedentibus. Alij dicūt q̄ sacrificiū hic non determinat: q̄ debz fieri ꝺm arbitriū sacerdot⁹.

c Aia que iuraverit. Hic ponit tertiuz gen⁹ peccati qđ similiter accidit ex negligētia. videlicet qñ aliq̄s iurat se facturū aliq̄d: et negligit adimplere: t extalī negligētia dat ob- ꝙ. 11. d
liuioni: t postea recoz- Luce. 2. d
datur. t hoc ē qđ dicitur: Ania que iuraverit tc. Sequit: d Ut
vl male q̄d faceret. Dicunt hic alii q̄ hoc intelligit de malo pene sibi infligende: vtpote si iuraverit q̄ se affligeret ieiunio: vel alio modo ad carni mortificationem. Dicunt alii q̄ hoc etiam pōt intelligi de malo culpe: vt si q̄s iuraverit dānificare ꝓximum iniuste: vel aliquod huiusmodi: non q̄ tale iuramentum sit adimplendū: sed q̄ sic iurando peccauit.

e Oblitaq; postea intellexe. delic. su. s. male iurando: vel iuramentū licitū nō implendo.

f Offerat de gregib⁹ agnā siue capram. si facultas ei⁹ ad hoc se extēdit.

g Sinaūt tc. offerat duos turtures tc. Cetera patēt ex predictis vsq; ibi: b Et
dimittetur ei. Dicit hic Ra. Sa. q̄ si esset inramentuz de pecunia vel alia re que pōt pecūia mēsurari: vt si iurasset se daturū alteri. c. solidos vel hmōi: nō esset liber pro hmōi sacrificijs: sed teneret implere iuramentum: nisi excusaretur p impotentiam supuenientem: vel alio modo. i Nō
si nō quiuerit ma. ei⁹: id est facultas ipsi⁹ offerre auel. k Offeret
pro peccato simile ptē ephi decimaz. Quātaūt sit mēsura ephi dictū fuit Exo. xvi.

Non mittet in eā oleū neq; thus, dicit Ra. Sa. q̄ oblatio ē ꝑ pctō: ideo nō debz decorari. oleū aūt imissum decorat ꝓtū ad colorē: q̄ lucidū facit illud in q̄ immittit. Thus aūt qđ ē aromaticū: decorat ꝓtū ad odozem. Doctores aūt nr̄i aliam causaz assignāt. videlicet q̄ p oleū deligunt dei misericordia. p th⁹ vero qđ ē odoriferū acceptatio diuina. et iō in oblatiōe ꝑ pctō non ponebāt oleum nec thus: q̄ pctō nō dz scipm assecurare q̄ peccatū sit sibi dimissum vl munus suum deo acceptū: ſz debet semp timere. b Beliquā ꝺ partez ipse ba. in murōne labor⁹ sui i ſmolatiōe sacrificij.

a Non mittet in eā oleū neq; thus, dicit Ra. Sa. q̄ oblatio ē ꝑ pctō: ideo nō debz decorari. oleū aūt imissum decorat ꝓtū ad odozem. Doctores aūt nr̄i aliam causaz assignāt. videlicet q̄ p oleū deligunt dei misericordia. p th⁹ vero qđ ē odoriferū acceptatio diuina. et iō in oblatiōe ꝑ pctō non ponebāt oleum nec thus: q̄ pctō nō dz scipm assecurare q̄ peccatū sit sibi dimissum vl munus suum deo acceptū: ſz debet semp timere. b Beliquā ꝺ partez ipse ba. in murōne labor⁹ sui i ſmolatiōe sacrificij.

1. Coz. 6. d Ibidem Allego. a Ephi. Est. Allego. Mēsura ē triū mēsurarū. i. tres modi/os ꝑtinens. Christ⁹ ḡ est q̄ sacrificiū offert: t ipe sacrificiū ē. Quia ephi mēsura triū modioz trinitatē innuit: q̄ vna mēsura est: q̄ ea vna deitas ē. Tres vero hz mēsuras. i. tres ꝑsonas ꝑfectas: t totidē subsistētias: vt nō peccem⁹: si partem carnē dñi dicim⁹ ꝓpter insepabilē incarnati vbi vnionez: ps aūt est trinitat⁹: q̄ glia eius t virtus est indiuisibilis. Unde
Coloſ. 2. b 1. Joh. 2. c Aps: In ipso habitat oīs plenitudo diuinitatis corpaliter. Et Johes: Qui negat filiū nec patrē habet. Qui ꝓfitetur ie sum: t ꝑem hz. Christ⁹ ergo est ephi hūs in se plenitudinem trinitat⁹. decima ei⁹ caro: in q̄ oīdit sublimitas diuinitat⁹ ei⁹ humanitat⁹ respectu. ꝓpter qđ t ps ꝺz: t integro homi ꝰbuz incarnatū est: q̄ t legē implevit. Denari⁹ ꝑfect⁹ est: t decē legis ꝓtinet mādata. Ita t decime decimā ꝑcipuaz sacerdoti. i. ꝰpo lex deputauit: q̄si masse nr̄e primitias hūti. Qui ḡ post
Mar. 13. c pzeuaricationē penitētiā vult agere in spe xp̄i agat: q̄ ait: Nō dico septies: sed vsq; septuagies septies: in quo frequēter pec cantibus spem penitētie nō aufert. ideo implet pugillū in me/
Joh. 10. f Deu. 32. f moriā eius q̄ obtulit. i. memoz verbi sui quo ait: Non plubunt in eternum: t nō rapiet eos quisq̄s de manu mea. pugillum. i. monimentū. i. verbū ꝺm quod ꝓmisit non perire eos qui sub manu eius fuerit. b Nō mittet in eā tc. Quasi: nō ē hec ꝑfecta penitētia: ideo oleū nō hz. i. spualē leticiā hilaritatis. nec thus: q̄ nec ꝓfidendū est ei in oīonibus. Sed tradat q̄ of/
fert oblationē sacerdoti. i. spem salutis cōmittat diuine picta/
Jobel. 3. c ti. c Quia ꝑ pctō tc. Quia nescit vtruz boni odoris sit ozatio ei⁹ q̄ frequēter ꝑuaricaī. Uñ: Quis scit si cōuertat et ignoscat t re. p. se bened. Non finit ergo desperare: nec tamē ꝑsumere ne iterum negligentes sint. d Pugillum. In
Deu. 18. c pugillo scriptura significatur q̄ scribit: Scriptū est autē: Nō dico tibi septies: sed vsq; septuagies septies. Per pugillū ḡ innuitur deum ezorandū esse vt meminerit scripte misericordie sue: vt ea nobis donet sicut fratrib⁹ donari inbet. hoc enī ozante mundabit sacerdos magnus. e Ania si ꝑuaricans tc. Esicius. Ab oīi peccato abstinendū est. Sed maxime ab eo qđ cōtra sancta cōmittit. ḡtuz aūt sit horrendū oblatio testatur: Nusq; enī a principio historie: nisi hoc in loco aries offerri iubet in q̄ necessitas t vtilitas sacrificij ꝓbibet: non offertur hic hircus: non capra: non ouis: non par turturum: aut duo pulli columbarum. f Cerimo/
nias p er. tc. Orige. Multe species sanctificationis sunt. Est oleum quo vngitur solum tabernaculum. Et thymiama. de quo dicitur: Quicunq; talem compositionē fecerit peribit de populis suis. Panes quoq; ꝓpositionis soli mares comedunt: qui
Mystice sunt de stirpe aaron. Mystice autē in his que sanctificata sunt peccat q̄ in sacro loco aliquid irreuerēter vsurpat: vel res diuinas indigne tractat. g Duob⁹ siclis.
Duo sicli: duo ꝑcepta charitat⁹ sunt q̄bus peccator emit sibi ꝺfidentiaz remissionis. Nihil ei valet pnīa sine gra remissiōis. Uñ iuxta Lxx. Aries q̄ ḡta siclis emīt: q̄ ꝑ pnīam t genuine charitatis obseruantiā ꝑfecta requies acq̄ritur: qñ remissio peccatoz̄ daī. Lxx. Argēti q̄ ḡnta siclis: siclo sancto. nemo enim acquirit dñi sacri
1. Coz. 12. a ficium nisi per spiritumsanctū: quia nec potest dicere dominus iesus nisi i spiritusancto. Quinquaginta vero spūssancti aduentum significat: quia die pentecostes. i. q̄n quagesima ad apostolos venit. Lxx. siclo sancto. Ꝺn siclo vl sancto: spiritussancti vir
Exo. 30. b Nu. 14. d tutem t operationem significauit. Siclus. xx. obolozum est. vicenarius obnoxi⁹ peccati non est. Unde qui de egypto exierunt cum essent viginti annozum: peccati populi penā nō susceperūt. Mundus quippe est ab oīi peccato spiritualis homo.

h Et quintā partē tc. Esicius. Qui vase sancto vl cibo vl vngēto abutit: in sancta peccare dicitur: ipsum quoq; reddat: t quintam partez ei⁹ sacerdoti tradat. Quinq; sensus habemus: si per quemlibet peccauerimus: si oculo in templo. s. t in loco sancto adulterādo abusi fuerim⁹. lingua in detrahēdo. aurib⁹ male audiendo. odozatu male odozādo.

mitiarū q̄ erant sctificate dño: eo q̄ sacerdotes dño ministrātes debebāt inde sustentari: t ideo si aliqs p errorem aliq̄d de talib⁹ suis vsibus applicaret: debebat facere sacrificiū qđ hic determinatur: t huic dicto ꝺsonat littera sequens. cū dicit: Ꝺmq; qđ intulit dāni restituet. Et q̄ntā partem ponet sutrad. sa. Exquo ei restitutio ista debebat fieri sacerdoti: videt q̄ illa quib⁹ homo abusus fuerat ad vsuz sacerdotis ꝓtinebāt. d Duob⁹ siclis. s. argenteis. ḡtum aūt valet siclus dictuz fuit Exo. xxx. Alia vero erant sacra q̄ nō poterant venire in vsum hoīm modo ꝺdicto sicut vasa sanctuarij: peccabant tñ illi qui ea tangebāt nisi essent deputati ad illud officiū in q̄ erat necessarius vsus illozuz vasoz: t de tali abusu ꝑ ignorantiam facto loquit hic scriptura. cum dicitur:

Anima

℣ male odorando. tactu male tangẽdo. primũ est ab illo petõ oĩno ab stinere: ꝛ pniam p arietẽ offerre. i. xp̃m rogare: vt a petõ in se cõmisso eripiat nos. Deinde quintã partẽ. i. quẽlibet sensum q̃ petr̃ commissum est. offeram⁹ xp̃o ne vltra in malo sensum illuz exerceam⁹: ꝑ deo ꝓcerem⁹. Sic enĩ ꝑ petõ nr̃o deꝑcabitur.

uerit ꝛc. Est. Videt oblitus qõ ꝑceperat. q̃bus enĩ peccat⁹ capã vel ouẽ offerri precepit: nunc arietem offerri precipe videt: sed nec oblitus anteriora: nec ꝓtraria precepit: Ibi enĩ ꝑ animã gentilẽ significauit: hic autem eũ qui ꝑ ignorãtiã trãsgredit mandata legis. Aug⁹. Querit quõ discernat̃ ꝺ delictum ab eis q̃ generalit̃ cõplex⁹ est. certis enĩ generib⁹ petõꝝ certa videnť adhibẽda sacrificia expiationũ. Hic aũt nõ specialiter exꝑimit petr̃: sed videt in generalitate versari cui cõstituit sacrificiũ. sacerdoti vitulum: sicut ꝛ synagoge ꝛ principi capram: et cuiꝫ alẽ. i. homini vel capã vel ouẽ: et tñ femininũ pecus: deinde excipit quedã genera petõꝝ: ꝛ noãtim exꝑsit q̃d ꝑ quibus sit offerendũ. Sicut de audito ꝛ tacito piurio. de tactu mortuino ꝛ imundo ꝛ turpitudine falsa p ignorantiã agnã aut capã aut par turturũ aut duos pullos columbarũ: vel decimã partez ephi similã. Pro eo aũt q̃ oblitionẽ aliq̃d sctõꝝ vsurpauit arietẽ ꝛ eiusdez rei restitutionẽ ꝛ quintas. Nunc vero nõ exꝑssa specie peccati generalit̃ addens: ania q̃cunq; deliq̃rit ꝛ fecerit ab oĩb⁹ ꝑceptis dñi mint: q̃ nõ oportet fieri (sicut in illa generalitate dicebat) vnũ ex ꝑceptis dñi q̃ nõ fiet. ꝛ nõ cognouerit ꝛ deliq̃rit. i. ꝑ ignorãtiã nolens peccauerit: arietẽ iubet offerri nõ capram aut ouẽ femineã: sicut in tali petõꝝ generalitate cõstituerat. Quid sibi vult q̃ ista pmixtio: nisi q̃ hic dicit: deliquit enim delicto: delictũ ante dñm. hoc qõ ait ante dñm: in his voluit delictũ intelligi q̃ fiũt ante dominũ. i. q̃bus dño in tabernaculo deseruiť. Unde supra: peccauit autẽ sanctis. i. vsurpauit aliq̃d sancto⁹ q̃ etiã restitui ꝓcepit: ac ꝑ hoc nõ sic tñ peccari põt in his. Mult⁹ enĩ aliis modis põt quis ꝑ ignorantiã delinq̃re in his q̃ seruituti dñi exhibenť. hoc voluit postea gen⁹ delictoꝝ generaliter memorare: ꝛ ideo hic ꝛ illic arietem iussit offerri. Sepe aũt dr ante dñm: ꝛ intelligiť q̃ dño exhibeť sacrificium. s. vel primitie: vel aliq̃ in sacris seruitijs. b Offeret

Allego. arietẽ ꝛc. Allego. Superi⁹ ꝑcepit: vt penitẽs capra offerret: hic arietem imolari iubet: qz nihil prodest asperitatẽ pnie imolare: nisi studueris in xp̃i imolatione plenã ꝑfidentiã habere. Ca. VI

c Ania que pec. Elicius. Idem petr̃ est qõ in sancta ꝛ iureiurando cõmittitur. Quia eodẽ sacrificio. i. arietẽ expiatur. Peccatũ autem iuramẽti: ꝛ qõ fit in sancta coniunxit: qz vtrũq; ptinet ad dñm. Qui enĩ falso iurat: nõ solũ ꝓmo sed ipsi deo quẽ mediatorẽ constituit iniuriã facit: nec est parui reatus in cõspectu dei fraudulẽter negare depositũ: vel vi aliq̃d extorquere: aut calũniari: aut rẽ perditam cum inuenerit quis abiurare. Multi enim putant ꝺ sine peccato esse. Sed si quis inuentũ nõ reddat: simile est rapine.

Origẽ. Anima que peccauerit ꝛc. Ego puto q̃ animã nostram et corpus depositum accepimus a deo: ꝛ quod est depositum mai⁹ anime tue imaginez ꝛ similitudinẽ suam cõmendauit: hoc tam integre restituendum est q̃ꝫ a te constat esse susceptum. Si misericors sis sicut ꝛ pater tuus misericors est: imago dei in te est: et integre seruas depositum. Et si perfectus sis: sicut ꝛ pater tuus ꝑfectus est: et similia que in deo sunt ꝑ naturam: tibi per imitationem assistant: depositum apud te diuine imaginis saluum est. Si econtrario fueris crudelis: impius: violentus ꝛ similia: imagine dei abiecta: diaboli imaginem suscepisti: ꝛ bonum depositum abnegasti. Ande o Timothee bonum depositum custodi. Ego quoq; illud addo: q̃ christus depositum suscepimus ꝛ spiritũ sanctum. videndũ ergo ne sancto depositum non sancte vtamur: et cum nos in consensum sui peccata sollicitant: iuremus non suscepisse depositum. quod si habuerimus: peccato consentire non possemus. Sensus quoq; rationalis qui in me ẽ: cõmẽdatus mihi est: vt vtar ad intelligentiam diuinorum. Ingenium: intelligentia: memoria: iudiciũ: ratio ꝛ omnes qui intra me sunt motus cõmendari mihi videntur: vt in his vtar his que lex ꝑcipit diuina. Si vero ad malas artes solers ꝛ perspicax vertar in-

℣ genium

a Ania q̃ peccauerit ꝑ ignorantiã ꝛc. vt dicũt aliqui. aliꝫ aũt dicũt q̃ loq̃tur de abusu decimaꝝ q̃ leuit̃ debebant. ꝛ iõ si aliqs ꝓuerteret eas in vsuz suũ debebat facere oblationẽ hic descriptã: ꝛ cũ hoc restituere etiaz dãnum: licet nõ exꝑmať hic: qz satꝭ sufficiẽter intelligitur ꝑ illud qõ ꝑmittitur de restitutione fienda sacerdoti. Sciẽdũ tñ q̃ ꝼm vtrãq; opinionẽ ꝑdictã: abusus ꝑdictus circa sacra. p̃ueniebat ex negligẽtia. s. preuendi sibi de abusu vel tactu sacroꝝ sibi illiciti: vl ex negligẽtia separandi primitias ꝛ decimas ab aliꝭ reb⁹ suis: ita q̃ ꝑ errorẽ nõ accipet deo dedicata ĩ vsum ꝓpriũ. Cõsiderandũ etiaz q̃ cũ dr: Ania q̃ peccauerit ꝛc. Non põt ꝓuenienter dici q̃ hoc intelligať generaliter de peccatis ex simplici ignorãtia factis: qz de hoc dať lex. s. iiij. ca. ideo exponiť modo dicto. Ca. V

a† Si peccauerit ania ꝛc. Hic sensus litteralis est moralis. nã ille qui teneť restificari veritatẽ quam nouit ꝛ tacet: peccat. de q̃ debet satisfactionẽ facere ꝑ debitã penitentiã. et si ꝑ taciturnitatẽ primũ dãnifi-cauit teneť ad restitutionem.

b† Ania q̃ tetigerit aliq̃d immũdũ. nihil apud deũ imũdum reputať nisi petr̃. ꝛ iõ moraliť immunduz tangit q̃ petõ corde ꝓsentit: vel q̃ ꝑ eius est oge ꝑficit. b† Et si quippiã de imundicia homis tetigerit. immũdiciam hois tangit q̃ eo fruadente verbo vel exemplo petr̃ ꝓsimile facit. b† Subiacebit delicto. i. pene ꝑ petõ ꝼm arbitriuz boni ꝓfessoris. c† Ania q̃ iurauerit. Hic agitur de trãsgressione iuramẽti ꝑ oblitionem implendi. iõ subdiť: † Postea intellexerit. p recordatiõnẽ. † Agat pniam. de omissione ei⁹ q̃ iurauerat facere. f† Et offerat de gregib⁹ agnã. i. redeat ad innocentiã que ꝑ agnam significať: ꝛ hoc facit cũ fideliter impleť quod omisit. † Siue capã. i. agat pniam corpore lem: si ei⁹ q̃ omiserat nõ habet implendi facultatem.

† Vel duos turtures. scz torde ꝛ oze gemendo: si fuerit impotens ad penitentiã corpales. † Vel duos pullos columbaz. i. actus gemine charitatiˀ. nã vniuersa delicta operiť charitas. ꝓuer. x. ca. k† Vel similã. i. farinaz tritici que ꝑfecta ſignificat̃ tritionẽ: eo q̃ farina teritur inter molas. a† Aia si ꝑuaricãs ꝛc. Hic agiť de sacrificio pro petõ illius q̃ res diuino cultui deputatas indigne tractat vl suis vsib⁹ applicat. cũ õr: † Offeret. p delicto suo arietẽ imaculatũ. p quez significať xp̃s q̃ duꝛ ẽ simpliciũ sicut aries ouiũ. offert autẽ xp̃s vno mõ in eucharistie sacramẽto vel in oꝛõe devota ipm deꝑcando. seu quodcunq; aliud bonum amoze ipsius faciendo.

† Ipmq; qõ intulit dãnũ restituet: ꝛ q̃ntã partẽ ponat supra. si enĩ accepit res eccle restituere debet. p ꝺ aũt q̃ pars q̃nta supaddẽda dr: datur intelligi q̃ q̃nq; sensus hois ad diuinũ obsequiũ debeãt applicari. a† Aia q̃ pecca. ꝛc. Hic agiť de sacrificio ꝑ petõ p ignorãtiã ꝛ generaliter sumpto. qõ ptz ex ꝺ qõ subditur: † Fecerit q̃ vnũ ex his q̃ in lege dñi ꝓhibenť. p ꝺ aũt qõ subditur:

† Juxta mensurã estimationẽq; peccati ꝛc. designať q̃ in noua lege ꝛ forꝺ ꝓscientie pene sunt arbitrarie ꝼm iudicium discreti ꝓfessoris nisi p superiores eccle aliud fuerit determinatum. Ca. VI

Locutusq; est dñs. Hic ꝓiter agiť de oblatiõe pro peccato ex certa malicia facto. qõ notať cũ dicit:

c Ania que pec. ꝛ ꝑtem. dño. ꝛc. ꝛ in fi. insuꝑcie. quia requirebatur a talibus iuramentum.

Coniuncta

℣ geniũ: ꝛ reb⁹ dei abutať in his q̃ nõ vult: hoc ẽ abiurare depositũ et bñficia vertere in ꝑfidiã. Raptores sũt boni ꝛ mali. Boni q̃ regnũ dei arripiũt. Mali de q̃bus ꝺr Rapina pauperũ ĩ domib⁹ vr̃is. Aũ rapto-

Esaie.3.c res regnũ dei nõ possidebũt. Aliqui etiã ꝼm spũalez intelligentiã culpabiliter rapiũt: sicut aliꝭ laudabiliter rapiũt regnũ celoꝝ. Si q̃s a vicijs nondũ purgatus: nec a sordidis actib⁹ nondũ segregat⁹ velit se ecclesiasticis verbis audietes resipiscũt: ꝛ qõ inuenerãt: ꝺitionem esse intelligunt ꝛ reddunt. i. errorem alienũ auctori suo dimittunt. b Et q̃ntã insup ptẽ ꝛc. Linguam. s. in q̃ vnus de q̃nq; sensib⁹: ꝺ offert vt de cetero nõ peccet qz ꝑ ipam vnũ quodq; ꝑdictoꝝ cõmissũ est. Origẽ. Xxx. Non q̃ntaz ptem: sz q̃ntas vt bis q̃nq; in vno supaddito reddanť. Quinari⁹ ꝑ q̃nq; sensib⁹ accipiť. Quinq; aũt sensus hoc modo possũt restitui: si eis in secularib⁹ abusi fuerim⁹ ꝛ in his que non sunt ꝼm deum gessimus ipsos sanctis actib⁹ restituamus: ꝛ alios q̃nq; : id est interiores hois sensus:

Mat.5.a vt mũdi corde deũ videam⁹: ꝛ audiamus que ic̃sus

2.Co.12.b docet: ꝛ odorem capiamus vt xp̃i bonus odor sim⁹.

Ps.33. gustemus illum de quo dicit: Gustate ꝛ videte quo-

1.Joh.1.a niã suauis est dñs. Palpemus ꝼm Johanẽ de ẽbo vite. bis omnib⁹ vnũ addamus: ꝛ hec cũcta ad vnũ deum referamus. c Locutusq; est dñs ad moysen dicens. Elicius. Hic de iugi sacrificio loquiť: quod i

Exo.29.g Exodo quotidie sacerdotes offerre ꝑcipiũt. Ait enĩ hoc ẽ sacrificium qõ facies in altari: Agnos anniculos duos: per singulos dies ingiter. ꝛ paulopost:

Ibidem oblatione ppetua in generatiões vr̃as. Et addit: Faciet holocaustũ vnuz agnũ mane: ꝛ alium facies vespere. p hoc ergo intelligim⁹ q̃ in eo q̃ sunt ꝺ pleꝺ voluntate est: si volunt offerre holocaustum. Aũ sacrificiũ illud munus eoꝝ quasi spontanea oblatio nominať: neq; enĩ ab omnib⁹ ꝑfecta sapiẽtia exigiť. Sacerdos aũt ꝑfecte debet sape: qui ꝑpetuum sacrificiũ. i. continuũ holocaustũ mane ꝛ vesp̃e ꝑcipiť offerre: vt a ꝑfecta sapientia incipiat: ꝛ in eadẽ finiat: ꝛ totã vitã suaz ad ꝑfectionẽ cõponat. d Lineis.

Exo.28.g non laneis tunicis: ꝛ feminalia linea vult esse non lanea. Vestis enĩ linea habilis ꝛ mollis est ꝛ adherẽs corpori. Lanea aũt aspera: qz habiles multũq; cohereꝫ tes sunt anime iusticia ꝛ castitas. Linea q̃ꝫ vestis facile põt haberi: sic ꝛ vtutes si q̃s voluerit ea ꝓsequi.

e Tolletq; cineres ꝛc. Linis cõsumatio boni opis. Cineres extra castra efferet aaron: q̃ post hanc vitã bona opa ꝑ xp̃m põtificẽ magnũ deo patri ꝓsentãt. Et ibi in fauillã redigunť: dum assistit vultui dei pro nobis. Castra enĩ sunt p̃sens vita: in q̃ semp ꝓtra spiritales nequicias pugnam⁹. Juxta altare ponũť: dũ ꝓsumatio bonoꝝ operũ in arca cordis recondiť. Al-

2.Coz.1.c tare enĩ in hoc loco coz significat. Aũ: Hostia vestra hec est testimoniũ conscientie vestre. g Indutusq; aliꝭ extra ꝛc. Origẽ. Obseruãdum q̃ aliꝭ indumẽtis vtitur sacerdos in sacrificiorum mysterio: ꝛ aliꝭ

1.Coz.2.b quando ꝓcedit ad populum. Aũ Paul⁹: Sapienti

Ibidem.a am loquimur inter ꝑfectos. Et alibi: Nõe inferiori stola indutus nihil iudicaui inãt me scire inter vos nisi iesum xp̃m et hunc crucifixum. g Ignis in altari ꝛc. Aug⁹. Non vult ignem ꝓrsus extingui: sz cum vsq; mane arserit holocaustũ: ablatis reliquijs iterꝫ renouari: quo ardeant alia q̃ imponuntur.

Allego. b Quẽ nutriet sacerdos ꝛc. Alleg. Mane iudicat⁹ est christus: vespere crucifixus. ignis ergo mane ꝛ vespere subijcitur: qz charitas dei in nobis nutriť: dũ christum mane iudicatum: vespere crucifixum recoli

Tropo. mus. Greg⁹. Tropologice. Altare dei coz nostrũ est: in quo iubeť ignis semp ardere: quia necesse ẽ ex illo charitatis flãmam indesinenter ascẽdere. Cui sacerdos subijcit ligna ne extinguať. Quilibet sz predicatoz xp̃i membrũ sumi sacerdoť: ꝛ q̃uisq; fidelis sctoꝝ exempla et scripture testimonia in coꝛde suo

℣ congerere

a ꝼ rapina: raptores regnũ dei nõ possidebũt. fuerat: vel vi aliq̃d extorserit: ꝼ abstineamus a fallacia: cauea⁹ auariciã.

a aut calumniã fecerit: siue rem ꝑditam inuenerit: ꝛ inficians in super peierauerit: et quodlibet aliud ex pluribus fecerit: ĩ quibus peccare solẽt homies: cõui a

† cta delicti: reddet ea q̃ ꝑ fraudem voluit obtinere integra ꝛ

b a ꝼ contra ipsum enim qui damnum passus ẽ et contra ipsum deum fallacia ꝛ piurio actũ ẽ.

q̃ntã insup ptẽ dño cui dãnũ intulerat. Pro peccato autem † suo offeret arietem imaculatuz de grege: ꝛ dabit eum sacerdoti iuxta ẽstimationez mensurã q̃ delicti: Qui rogabit pro eo coram domino: ꝛ dimittetur il

a ꝼ lauabo ꝑ singulas noctes lectum meum.

li pro singulis que faciẽdo peccauit. Locutusq; est dominꝰ ad b† c

moysen dicẽs: Precipe aarõ et ꝼ iugis.

filijs ei⁹: Hec est lex holocausti: ꝼ id ẽ ignorantia huius vite qui holocaustum dei afacti sumus: ignem accendam⁹: vr spũali-

rer viuam⁹. ꝼ presentis vite obscuritate.

d Crematur in altari tota nõ- d

a ꝼ charitas omni rẽpote in nobis debet ferue re vsq; mane future vite quo ozietur nobis sol iusticie. ꝼ non q̃ in die non incẽdereur. secũdo enim fiebat singulis diebus holocaustum. sed diurnuz ignem quasi manifestum racuit nocturnum addidit. ꝼ charitatis.

cte usq; mane: Ignis ex eodez e

a ꝼ quasi in altari nutrietur. ꝼ Sic.

b ꝼ iusticie. c ꝼ quisq; perfecte sapiens quia sacerdotium ẽ ꝑfectionis exemplum.

altari erit. Vestiet̃ tunica sacer- f

a ꝼ castitate.

d dos ꝛ femin̄alibus lineis: tol- d

a ꝼ his induť. b ꝼ cõsumatas ope virtutes. ꝼ spiritussancti.

letq; cineres q̃s vorans ignis

a ꝼ vt simile sacrificiuz offeratur. Nos quoq; virtutes cooperante spiritu alternatim ponamus de virtute in virtutem ascendamus: quia aliter ad beatitudinem non peruenietmus vnde cõ summatũ igne holocaustũ iuxta altare ponit.

b ꝼ christum qui reddet iustus iudex.

excussit: et põnens iuxta altare

ꝼ veteri conuersatione.

spoliabitur pontificalibus vestimẽ

a ꝼ non contenti precedentibus bonis alia ad iungimus. ꝼ iusticia veritate ꝛ ceteris virtutibus: vnde sacerdotes rui induanť iusticia.

ꝼ presentis seculi.

f tis: indutusq; aliꝭ extra castra

ꝼ ante deum. ꝼ ꝑmitredo ad futuꝝ iudiciũ q̃ est locus mundus ab omni corruptione.

efferet eos: et in loco mundissi- g

a ꝼ assistens vultui dei ꝓ nobis.

mo vsq; ad fauillaz cõsumi fa

ꝼ qui pfecte sapientie operationem quasi hostiam vult offerre ignem spũssancti nõ sinat ꝑ negligentiam deficere.

b ꝼ q̃ est corpus christi. ꝼ cordis.

g ciet. Ignis autem in altari sem †

a ꝼ igne spiritussancti.

b ꝼ christus vel quilibet predicatoz fidelis membrum veri sacerdotis.

b per grẽdebit: quẽ nutriet sacer- b†

Universidad de Sevilla Biblioteca

Ꝯ cõgerere nõ ceſſat: bis ignẽ forte languescentẽ nutrire ⁊ excitare debemus. Mane ſubijciũr ligna: cũ nox cecitatis extinguit. Vel qz mane ꝑma pars diei ẽ: poſtpoſitis terrenis cogitatiõib⁹ ꝺ in ꝓncipio ꝗſq; fidelis cogitet: et impoſito holocauſto deſup adolebit adipes pacificoꝝ. Quiſq; enī i ſe hũc ignẽ charitatis accẽdit: ſemetipm holocaustũ deſup ꝑponit: ⁊ omne vitiuꝝ qõ i ſe male viuebat exurit. Tũc enim interna ſua conſideraꝛat: ⁊ vitã reprobam ĩmolatiõis gladio macꝛat: cũ ſe in ara cozdis ſui impoſuerit: ⁊ igne charitatis accẽderit. We boſtia pacificoꝝ adolebit adipes pacificoꝝ: qz noue vite impinguatio ĩter nos ⁊ deũ pacẽ facit: ⁊ ſuauiſſimum reddit odozẽ. Quia ꝺo eadẽ charitas in cozdib⁹ electoꝝ inextinguibilis manet: ꝺñ ſubdit: Iſte eſt ignis ꝑpetuus ⁊c. Ignis iſte de altari nõ deficit: qz in futuro ĩ mentibus ſanctoꝝ charitas feruoꝛ accreſcit. Eterna ꝺp̃e ꝓtemplatione ꝺ agit: vt ꝙ magis videt de⁹: magis diligat. a Et impoſito ho. Aug. Videduz ẽ vtꝫ nullus dies ꝑtermitteret ꝙ nõ inueniret holocaustũ et adeps ſaluatꝛis: an non imponeret nisi mane ꝗcunqꝫ die imponeret. Si enī quotidie intelexerim⁹: ꝺd ſi null⁹ offeret. Si aũt tanq̃ de publico vel de ſuo ſacerdos quotidiana holocausta ꝓcurabat ſup ipa imponebanꝫ ea q̃ iuſſit ꝺñs a ꝓpto oblata ꝓ petis ſup holocausta imponi: ⁊ non erat neceſſe offerꝛi ſacrificiũ ꝓ petõ etiã holocaustũ offerre ſup qõ illõ ĩ ponereꝛ: niſi vbi offeraꝛ par turturũ aut duo pulli colũbaꝝ. Ibi enī diffinit vnum ꝓ petõ: ⁊ alterũ in holocaustũ offerri. ⁊ ꝑus ꝓ peccato: deinde in holocaustũ. Queriꝫ etiaz vtrũ holocaustũ qõ mane iuſſit imponi: etiã ꝓ totaz noctẽ ardereꝛ vſq; ad alterũ mane? an qõ ait tota nocte ardere debere: holocaustũ fiat veſpertinũ? et inde cepit de lege holocauſti dicere: vt a veſpertino holocauſto inciperet: qõ mirũ eſt ſi taceret: nec admoneret talia veſpere offerri. b Hec ẽ lex ⁊c. Videtur legiſlatoꝛ iterare q̃ dixit memoriã renouans repetitionẽ mãdati: ⁊ oſtendẽs vtilitatẽ ⁊ neceſſitatẽ legis. Interponit tñ aliq̃d noui in q̃ mãdatũ neceſſariũ ct inexcuſabile ĩuit. Sicut ergo de holocauſtis ſacrificia iterauit: pmiſcens eis aſſiduitatez vt ẽ illõ: Ignis in altari ſemp ardeat ⁊ nũq̃ deficiat. ſic in ſacrificio ſimile. i. theologie addit: quia oꝑtet eam in loco tñ ſancto ⁊ a maſculis comedi.

c Et coꝛam altari ⁊c. Scõm qõ ꝛps reuelauerit q̃ eſt verũ altare. In his ergo theologiã cõſtituam⁹ que nobis tradidit ꝛps incarnat⁹: vt patrẽ in eo: ⁊ ipm in patre cogitem⁹: ⁊ quia ſpũs ẽ filij ⁊ a ꝑre ꝓcedit. d Reliquã aũt ⁊c. Ut nõ ex toto a theologia ceſſem⁹: qz ſũma ſciẽtie in futurũ ꝓſeruatur. e In loco ſã. Eccleſia q̃ ẽ introit⁹ et veſtibulũ celi. ea oꝑtet de diuinitate loq̃. vñ in eccleſijs bñdicite deo: Eſt ꝗſq; ſibi domeſtica eccl̃ia: ꝺum a terrenis negocijs ceſſat. ꝺ ſibi de deo loq̃ ⁊ theologiã exercere põt. Tales ſũt ꝺbus ps ſacrificij ꝺat ꝺ deo. ſ. meditari ⁊ loqui. f Sicut ꝓ pec. Sile inuit ꝺ ſacrificiũ et qõ ẽ ꝓ petõ atq; delicto: ſmo enī de deo maxime ad expiationẽ ⁊ emundationẽ aĩe habeꝛ. qñ oleo ⁊ thuri. i. elemoſyne ⁊ oratiõi ſacrificiũ verbi dei. i. theologie ꝛõgũt. g Mares tñ. Non ẽ oĩm de deo diſputare: ꝺ eoꝝ q̃ nihil femineũ: nihil fluxũ in cogitatiõib⁹ vel opib⁹ habẽt. Legitimuz ⁊ ſempiternũ ẽ. de deo enī diſputare ꝑſumere non debem⁹: ꝺum p ſeculares fantaſias a maſculoꝝ diſgnitate declinam⁹. h Qis q̃ ⁊c. Eſi. Hoc ad litteram ſtare non põt. nunq̃d enī ſi tetigerit homicida aut ꝓfan⁹ ſanctificabiꝫ? nullus enim excipiꝫ. Sz ꝛps in cui⁹ typo hec ꝑceſſerũt immolaꝝ: hui⁹ carnẽ qui tetigerit. i. qui fideli cozde totam ſpem ſalutis in paſſione eius et reſurrectione poſuerit ꝛinuo ſanctificabiꝫ. i Eſi. Qis q̃ ⁊c. Qis cõmemoratio dei ſanctificationẽ ꝑſtat. vñ ſacrificaꝛ aũt ꝓ verbũ dei et oratiõnẽ. Sz cum dicit tangẽtẽ ſãctificari: plane oſtẽdit qz diſputando de deo. i. theologicã do ſufficit nobis tñ tangere. Qui enim vult calefieri ſi manuz in ignẽ miſerit ꝓ calefactione vſtionem ſuſtinebit. k Hec ẽ oblatio. Aug⁹. Alia fiunt ſacrificia q̃ cõmemoꝛanit in Exodo ꝺbus ꝓ ſeptem dies ſãctificanꝫ ſacerdotes: vt fungank ſacerdotio. Aliud ẽ qꝺ modo cõmemoꝛat qõ offeꝛat ſummus ſacerdos qñ ꝛſtituiꝫ. i. qñ vngiꝫ. vnde addit: In die qua vnxerit eũ non eos cũ etiã ſecũdos ſacerdotes vngi ꝑcipiat. ꝺ ſacrificiũ ẽ ſempiternum ꝓ ſucceſſionẽ. i. ſacerdotũ. Vel qz qõ ſignat eſt ſempiternũ. Hec eſt ⁊c.

Ꝯ aaron mons fortitudinis. i. ꝛps. Filij ei⁹: oes fideles. Dies vnctiõis: tꝑs incarnati/onis q̃ vnct⁹ ẽ oleo leticie ꝑ ꝓticipib⁹ ſuis. a Ephi. Chriſti hũanitatẽ. Ephi ꝺdez tres modios capiẽs: ſignificat trinitatẽ. ſi tñ ephi ꝺñi caro eſt: vt demõſtreꝛ diuinitatis eminẽtia: ⁊ ꝺnicc carnis cũ ea inſepabilitas: nihilominꝰ i ſacrificium ꝑpetuũ eſt. Una enī oblatiõe ꝑſũmauit i ſempiternũ ſãctificatos: vñ ⁊ ſaluare imꝑpetuũ põt.

b In ſacrificio. Orig. Ler moyſi ſacrificiũ ẽ ſacerdot⁹: q̃ i duas ꝓtes diuidiꝫ. i. fraz. ſ. ⁊ ſpiritũ. Ira offeꝛt mane: ꝑmo ſcz legis tpe: q̃ nouã lucẽ ⁊ nouũ. ꝓtulit lux diẽ. Veſpa ꝺat ſpũs: i. xp̃i. ſ. aduentu. ſpiritalis legis intellectus olcũ miſericozdiã ſignat: q̃ ꝺebet in ſacerdotib⁹ abũdare. In ſartagine: qz multa ꝓtinẽtia aridũ ⁊ torridũ vult eẽ ſacerdotẽ: in q̃ nihil ſit remiſſũ: nihil luxurioſum. c Mane. cepit paſſio ꝺñi: er q̃ i atrio cayphe alapis cęſus ẽ: ⁊ vſq; ad veſpeꝛ ꝓtelata ẽ. tenebꝛis enī eã interpollãtibus: a ſexta hoza vſq; ad hozã nonã i mane et veſpe diuidiꝫ. d Que i ſarta. Greg. Moraliter. Nullum tale ſacrificium eſt deo quale eſt ꝛelus qiaꝝ. Vñ: Zel⁹ dom⁹ tue comedit mee. Ꝺo ſimila i ſartagine oleo ꝛpſa frigiꝫ. Offert enī calidaz in odozẽ ſuauiſſimũ ꝺño ſacerdos q̃ ꝑri ſuccedit. Simila i ſartagine frigiꝫ: cum mũda mẽs iuſti ꝑ ꝛelũ ſancti odozis cremaꝫ. Que ꝛpſa oleo ꝓcipiꝫ: qz oleos grece miſcꝺia ꝺ q̃ in ꝛpſectu dei ardet ⁊ clareſcat. Diſtrictio q̃ ſancti ꝛeli: miſcꝺie ẋtute ardeaꝛ ⁊ clareſcat. Amat enī etiã q̃ inſeqr̃. Vñ: Calida i odozẽ ſuauiſſimũ ꝺño offert. Si ꝛel⁹ amoꝛẽ nõ habet: ſimila i ſartagine calozẽ amiſit. Sacerdos offert eã q̃ ꝑri ſuccedit: q̃. ſ. dei filiũ moꝛibus oſtẽdit: nec ab eius nobilitate degenerat. In altari tota cremaꝫ vt holocauſtũ fiat. Holocauſtũ totũ ſcẽſũ ẽ: ⁊ oẽ holocauſtũ ſacrificiũ: ꝑ nõ ꝙuertiꝫ. ſũt mlta bona q̃ agũt ſacrificia ꝑ nõ holocauſta. Qui enī ſic opank q̃ ſũt ꝺei: vt nõ relinquãt q̃ ſũt ſeclũ: ſacrificiũ offeꝛũt nõ holocauſtum. Qui ꝺo oĩa q̃ mũdi ſũt ꝺeſeꝛũt: ⁊ tota mẽte igne ꝺiuini amoꝛis accẽdunk: ꝺeo ſacrificiũ fiũt ⁊ holocauſtũ. Simila q̃ i ſartagie: mẽs iuſti i ſpiritalis ꝛeli afflictiõe q̃ ꝓ ſollicitudinẽ aiaꝝ friꝫ: ⁊ holocauſtũ ꝺeo ꝺeputak. e Sacerdos. Lxx. Sacerdos vnct⁹ ꝓ eo ex filijs ei⁹: faciat ea. ꝛps enī ꝓ aaro ẽ. nõ in loco ei⁹: qz tranſtulit i ſacerdotiũ ⁊ abſtulit aaron. Ex filijs ei⁹: qz de iacob p mariã deſcendit: ⁊ ex eaꝺẽ tribu. f Qui ꝑri. Un⁹ ꝺñs ieſus ꝛps ꝓ quẽ oĩa. Ꝺñs enī glie crucifix⁹ ẽ: ⁊ incarnati ꝺbi paſſio ẽ: q̃ fuit i carne xp̃i q̃ ſemetipm totuz exinaniuit: formã ſeruꝛ accipiẽs: ⁊ obediẽs ꝑri vſq; ad moꝛtẽ crucis. g Qẽ enī ſa. Quecũq; i ſacrificio pacificoꝝ i ꝺbꝰ iuꝺet fieri. h Nec quiſq; ⁊c. Ꝺ comedit minuit. Sacrificiũ xp̃i minuit: q̃ ꝓ petis moꝛtuũ ꝺicit: cũ petrũ nõ fecerit. i Orig. Nec ꝗſq; co. Sacrificiũ in ꝺ loco: ẋbũ ipm accipiẽdũ ẽ ⁊ ꝺoctrina de q̃ null⁹ edit. i. diſputat vel retractat: ꝺ holocauſtũ ẽ. Quicq̃d enī ꝺixit: q̃cq̃d ſtatuit: eterna ꝛſecratione ꝓdurat. k Sacerdos q̃ ⁊c. Aug⁹. Nõ qõ ꝛponet: illud enim igne ꝛſumik: ꝺ qõ inde remanet. Dicit aũt poſtea: Oia q̃ ꝓ petõ ſũt ex ꝺb⁹ illatũ fuerit a ſãguĩe eoꝝ i taberna/culũ teſti. exoꝛari: i ſacto non edeꝛ: ꝺ igni cremabiꝫ. Quõ g̃ ad ſacerdotes ꝓtinẽt mãducãda q̃ remanent ꝺ ſacrificijs ꝓ petis. Quare itelligẽdũ ẽ ꝺ excepta eẽ ꝺe ꝗ ſãguĩe tangiꝫ altare ĩcenſi. Hoc enī iuſſit fieri ꝺ vitulo: quẽ ꝓ petõ ſuo offert ſacerdos: ⁊ ꝺ vitulo ꝓ petõ ſynagoge: vt carnes q̃ remãſerint ex caſtra cõburãk: hoc ⁊ modo bꝛeuiter cõmenoꝛat. Aug. Quedã hoſtiaꝝ ſũt ſoli⁹ dei: q̃ aaron et filioꝝ eius: q̃ꝺ ipius et filioꝝ et filiarũ ei⁹: vt etiaz vxoꝛi ſacerdotis edere liceat. Ex bis q̃ꝺam ſunt ſacerdotũ et filioꝝ et filiarũ eoꝛũ: ſed de ꝗb⁹ edere liceat etiã filios iſrl. In illis aũt ꝗb⁹ edere licet filijs iſrl: ꝓticipiũ ꝺabẽt ſacerdotes et filij eoꝝ nõ tñ ex oi hoſtia quã edit ſacerdos etiã filios iſrl edere licet. Prima g̃ hoſtia holocauſtum ẽ. Mõ enī debet eẽ ꝑma: niſi q̃ oiꝑotẽri deo offeꝛk. Scꝺa eſt q̃ a ſacerdotib⁹ ꝺeditur. Tertia de q̃ filios iſrl q̃ offeꝛũt edere licet mũdos. ſ. tñ. Soli enī mũdi iubentur edere de ſacrificijs. Mystice. Mystice. Mas hoſtias ĩtra temetipz requiꝛe: ꝺbẽs ĩtra temet ipm greges boum: q̃ bñdicunk in abzaã: et greges ouiũ et caprarũ: in ꝺbus bñdicti ſũt ⁊ multiplicati patriarche. Sunt intra te etiaz aues celi. Ne mireris: intellige te eſſe aliũ mundũ: ⁊ intra temetipm eſſe ſolẽ et lunã et ſtellas. Vñ abzae ꝺr: Aſpice celum et vide ſtellas: ſi ꝺinumerari poſſũt ꝑ multitudine: Sic erit ſemẽ tuũ ſicut ſtelle celi: illi ſcz q̃ ex fide ei⁹ geniti rationabiliter viuũt: et ꝺiuinas leges ꝓcepta cuſtodiunt. Saluator: q̃z ait: Vos eſtis lux mũdi. Nõ g̃ ꝺubites ĩra te eẽ ſolẽ ⁊ lunaz: audi aliquid maius ne vitã tuã tanq̃ vilẽ negligas. habet hic mũdus gubernatoꝛẽ ſuuz q̃ in ipo habitat omnipotẽtẽ ꝺeũ. Unde ꝺicit: Nõne celũ et terraz ego impleo. Audi ꝺd de boibus ꝺicat omnipotẽs: Habitabo in eis et inambulabo. Addit ergo ꝑ/ſonam tuam aliq̃d plus: Ero eis in patrẽ et ipi erunt mihi in filios et filias: vbi holocaustũ iugulak qõ ſoli deo offertur: ibi etiam hoſtia ꝓ petõ: vt ſcz intelligat ſe qui peccauit et peniteꝛ et cõtriti ſpũs hoſtiã offeꝛt: ſtare in loco ſacto et bis q̃ ptinent ad deum aſſociari. Coram ꝺño offeꝛt: vel in ꝛſpectu ꝺomini: qui nõ exit a cõſpectu ei⁹: ſicut Cain: ſed fiducialiter ſtat: nec aſpectũ eius peccati ꝛſcientia ꝺeclinat. Ꝺo hãc hoſtiam ꝺicit eſſe ſanctũſanctoꝝ. Audi aliquid maius. Que eſt hoſtia q̃ ꝓ peccatis offeꝛt: et eſt ſanctaſanctoꝝ niſi vnigenit⁹ ꝺei ꝺomin⁹ meus ieſus chriſtus ipe eſt

Ꝯ hoſtia ꝓ

a ꝓncipio fue

a ſ ſanctoꝝ exempla ⁊ ſcripture teſtimonia. b ſ quo iudicatus. ſ fugata nocte cecitaꝛt.

dos ſubijciẽs ligna mane ꝓ ſin/ a ſ ſcipſo.

a gulos dies: et impoſito holocau a ſ impinguatio noue vite pacem nobis cum deo facit ⁊ odozem ſuauiſſimum reddit.

ſto deſuper adolebit adipes pa/ ſ qz poſt hãc vitã in mẽtib⁹ ſanctoꝝ feruoꝛ chari

cificoꝝm. Ignis eſt iſte perpetu tans ardeſcit. ſ cozdis.

b us: qui nũq̃ deficiet i altari. Hec b

eſt lex ſacrificij ⁊ libamentoꝝ: q̃ ſ Soli. a ſ Sublimes i ſapia. b ſ Scõm

ꝺei voluntatem non ſuppſtue in diuino eloquio di/

c offeꝛet filij aaron coꝝam ꝺomio ⁊ ſpurãtes. ſ chriſtus.

coꝝ altari: Tollet ſacerdos pugil c

a ſ qz ſũma ſciẽtie apud deũ. b ſ cũ clemoſyna ſcz ⁊ oratiõe ꝺb⁹ theologia cõparak nec exaꝺunt a veritate q̃ ꝺe celo loquuntur.

lũ ſimile q̃ ꝛpſa eſt oleo: ⁊ totum thus qõ ſup ſimilã poſitũ ẽ: ado/ a ſ qz imperꝑetua manebit illa ſcientia: qz ꝑfecta non deſtruetur ſicut noſtra.

lebitq; illõ in altari in mõnimẽtũ † ſ nobis eraꝺiram.

ꝺ odoꝛis ſuauiſſimi ꝺño: Reliquaz ꝺ ſ ineelligẽdo ⁊ operãdo.

aũt ꝓtẽ ſimile comedet aaron cũ a ſ iudaice ꝺoctrine vel gẽrilis. b ſ ogabitur.

filijs ſuis abſq; fermẽto: ⁊ cõme ſ celi in quo deus habitat.

e det i loco ſanctuarij tabernaculi. Ideo aũt nõ fermentabiꝫ: qz ps e

eius in ꝺñi offeꝛt incenſũ. San/ ſ qz ſanctiſanctoꝝ cõrẽplationẽ poſſiꝺebunt.

f ctũſanctoꝝ erit ſicut pro ꝺelicto f

g atq; peccato. Mares tñ ſtirpis g

aaron comedẽt illõ: Legitimũ ac

ſempiternũ eſt i generatiõib⁹ ve/

h ſtris ꝺe ſacrificijs ꝺñi. Qis q̃ teti h

gerit illa ſãctificabiꝫ. Locutuſq; ẽ ſ†

a ſ omne ſacrificiũ ſacerꝺoꝛ ſignificat ſacrificiũ

i ꝺñs ad moyſen ꝺicens: Hec ẽ ob † ꝛpi. a ſ ꝛpi. b ſ fideliũ. ſ multoꝝ ſcz ſacerꝺotũ. Sed vno vnctο offeꝛt qz oĩs ſacerꝺotũ firmitas eſt ſacrificium ꝛpi.

latio aaron ⁊ filioꝝ eius quã of/ a ſ id eſt incarnationis qua vnxit eum ſpiritus ſancto ⁊ virtute. vñ: Spiritusſanctus ſupueniet i te.

ferre ꝺebent ꝺño in ꝺiẽ vnctiõis b

a mulieribus. ⁊ ex eaꝺez cauſa ſubꝺitur: Omnis qui tetigerit illa ſanctificabiꝫ. g Locutuſq; ẽ ꝺñs. Ꝺicit ꝙſequenter oſtenꝺik ꝺe qua ꝺolentia non erat licitum edere. videlicet ꝺe illa quam ſacerꝺotes offeꝛebãt ꝓ ſe. ꝓmo tñ hoc oſtẽꝺit ꝺe oblatione facta ꝓ eis tpe ſue cõſecratiõis cum ꝺicit: Hec eſt oblatio aaron. et ſequit: b In ꝺie vnctionis ſue. ſ. ipius aaron q̃ ſolus ꝺiceꝺatur vnctus: vt ſupza ꝺictum eſt. iiij. ca. Unde in hebꝛeo habeꝛ ſic: In ꝺie qua vnxit eũ. Sciẽꝺũ aũt q̃ ꝺies vnctionis hic vocatur ꝺies octaua

a ſ ꝛpſ poſt incarnationẽ ꝑfectionẽ bonoꝝm operum in fiꝺe trinitatis offeꝛre ꝺocuit.

a ſue. Ꝺecimã ptẽ ephi offeꝛẽt ſimi a ſ lex ſempiternũ ſacrificiũ ẽ ſm q̃ ſpũalis ẽ. nõ ẽ enī in loco q̃ ſubuertiꝫ aut in tpe quo imuraꝛtur ſz in fiꝺe offeꝛẽtis ⁊ coꝛꝺe ſacrificantis.

b le ſacrificio ſempitẽrno. Mediũ a ſ q̃ ſterit ante ꝑſiꝺẽ. b ſ qz ꝑcea paſſione in ſepulchꝛo iacuit. c ſ cruce que ꝺominicã carnẽ eius noſtro apram reꝺꝺidit.

c ei⁹ mane: ⁊ mediũ veſpe q̃ i ſartã/ a ſ Ex miſericozꝺia paſſus eſt. b ſ aſtans patri et offerens paſſionem ſuã ꝓ nobis.

gine oleo ꝓſperſa frigeſ. Offeꝛet a a ſ igne charitatis. b ſ qz humano generi ſalutem ꝺedit q̃ nihil creaꝛon nature ſuauius fuit.

aũt eã calidaz i odozẽ ſuauiſſimũ ſ ꝛpſ q̃ ſucceſſit ſacerꝺotio vetereꝛ ſicut euãgeliũ

c ꝺño ſacerꝺoſ q̃ ꝑri iure ſucceſſerit c legi. a ſ qz paſſio ꝛpi non remere diſcutienꝺa: ſed ſpũ ſcientie reſeruanda. b ſ myſterium in/ſeruandum. ſ qz holocauſtum eſt.

s Et tota cremabiꝫ i altari. Omne b

eni ſacrificiũ ſacerꝺotũ igne ꝓſu/ a ſ Lxx. iregrũ erit. ſ. ni. nõ ꝺiuidek: ꝛpi eni ſacrificiũ ĩꝺiuiſũ: qõ eni comedik vẽrib⁹ ꝺiuidik.

b metur: nec quiſq; comedet ex eo. Locutus eſt ꝺñs ad moyſen ꝺi/ c a ſ qz ꝑ peccaro offeꝛre ſacrificium. i. penitẽtias

ces: Loquere aaron ⁊ filijs eius. ſanctorum eſt. ſ in eccleſia.

Iſta ẽ lex hoſtie ꝓ peccato. In lo ꝺ† ſ qz qui offert penitentias tam imitaꝛtur cum qui offert rorum ſeipſum.

co vbi offeꝛt holocauſtũ: immo/ a ſ cui placet qõ ſm ipm offeꝛt. b ſ ideo. ſ aliter non introꝺuceret penitentem in ſanctũſanctoꝝ/rum q̃ expulſus eſt ꝓ peccatum.

labiť cõram ꝺño. Sanctũſancto a ſ chriſtus qui peccata noſtra ſuſcepit: recte noſtram offeꝛre penitentiam.

i rum eſt. Sacerdos qui offert eaz c

tari: quia nihil ꝺe ea cedebat in vſum ſacerꝺotũ. et iꝺem cõcluꝺit generaliter ꝺe oĩ oblatiõe quã faciebãt ſacerꝺotes ꝓ ſe. cũ ꝺr: Omne enī ſacrificiũ ſacerꝺotum ⁊c. d Locut⁹ ẽ autem ꝺñs. Ꝺic ꝛnter agik ꝺe vſu ſacrificij i re aĩata. et ꝓmo ꝙtũ ad ſacrificiũ ꝓ peccato. ſcꝺo ꝙtũ ad ſacrificiũ qõ vocaꝛ hoſtia pacifica ca. vij. Aꝺhuc circa primũ agiť primo ꝺe ſacrificio ꝓ petõ cõmiſſionis. ſecũꝺo ꝺe ſacrificio ꝓ peccato omiſſiõis. ibi: Hec quoq; eſt lex hoſtie ꝓ peccato. tertio ponunk q̃ꝺã regule cõmunes ad vtrũq;. ibi: Ad ſacerꝺoꝛk. Circa primũ oſtenꝺiť primo vbi hoſtia ꝓ petõ ꝺebeat ĩmolari cũ ꝺr: d In loco vbi offeꝛt holocauſtum ĩmolabitur. non ẽ intelligendũ ꝺe oblatiõe holocauſti ad incendendũ que fiebat ſup altare: ſed ꝺe oblatione holocauſti ad ĩmolanꝺum q̃ fiebat i atrio ante altare. Secũꝺo ſubꝺitť q̃s ꝺebeat eã comedere ⁊ vbi. cum ꝺr: e Sacerdos q̃ offeꝛt eã comedet ⁊c. nõ ſub ꝺiuo: qz ille loc⁹ erat ꝓ ſacrificijs et oblationib⁹: ſz in exedra ad ꝑ parata.

¶ hostia ꝓ pctis ⁊ sācta sanctoꝝ. Sacerdos q̄ offert illud: edet. Dic ē sacerdos q̄ pctā ꝑsl comedit ⁊ ꝓsumit: q̄ ē sacerdos i eternū. Et de nr̄ ignis ꝓsumēs ē pctā. s. huāna
Deu. 4. d Illa absumit: illa deuorat: illa purgat. Vñ alibi dic̄: Et purgabo te igni ad purꝝ. Ihe enī pctā nr̄a suscepit: ⁊ i se metipo tanq̄ ignis comedit. Sacerdos q̄ obtulerit edet illō i loco sācto i atrio tabernaculi. Conseq̄ēs enī ē: vt fm eū q̄ sacerdotiū ecclie dedit: sacerdotes ecclie accipiāt pctā ꝑsl: ⁊ imitātes magistrum: tribuāt remissionē pctoꝝ. Qui debēt ita cē ꝑfecti ⁊ officijs eruditi: vt i loco sācto ipi ⁊ peccā do ꝓsumāt pctā ꝑsl. In locū scm̄
Exo. 3. b venerat moyses. cui dictū ē: Loc⁹ q̄ stas ꝛra sācta ē: ⁊ i eccl̄ia loc⁹ facꝝ est fides charitas ꝓscia bona. Sacerdos edet carnes sacrificij i atrio tabernaculi testimonij: cū itelligere potuerit q̄ sit rō vt q̄ mysteria i his q̄ scribūt de atrijs tabernaculi testimonij: ad q̄ nullus accedit: nulli nisi sacerdotib⁹ patēt: q̄ scientia ⁊ mystico itellectu possūt eoꝝ secreta penetrare. Sūt alia dogmata i ecclia secretioza: q̄ nec adire sacerdotib⁹ licet: vbi scz arca recondit̄ ⁊ vna ⁊ tabule ⁊. iꝫ vni tm̄ pōtifici: ⁊ huic semel i anno certis tpib⁹ et mysticis purgatiōib⁹. Sūt alia ad q̄ possūt peruenire etiā leuite. Sūt ⁊ alia ad q̄ pñt accedere filij israel. i. laici: nec tm̄ alienigene nisi ascripti iam fue
Deu. 23. a rit i eccl̄ia dñi. Egypti⁹ enī in tertia generatōe itrabit i eccl̄iaz dei. id ē i fide pfis ⁊ filij ⁊. s. q̄ credit ois q̄ ꝓsociat ecclie dei. Sciēdū ē aūt q̄ lz ex hostijs q̄dā ꝓcedāt sacerdotib⁹ ad edēdū: nō tm̄ oīa. Aliq̄ enī ps deo offert et altaris ignib⁹ tradit: q̄ si cōcedit nobis aliq̄ ex scripturis cognoscere: aliq̄ tm̄ deo reseruātur q̄ supant nr̄os sensus: ne aliter a nob⁹ q̄z veritas habet. ꝓferam⁹: meli⁹ igni ista reseruam⁹. a ¶Quicquid teti. ⁊c. Cuius oblatio fit alteri⁹. i. penitē tis: sācificabit ⁊ si non peniteat.

A Silr̄ si puul⁹ baptizat⁹ fuerit: q̄ ꝑ se nōdū peccauit: mūdat ab originali. b ¶Si de sanguine ⁊c. Jd ē si substā
Esaie. 9. a tia carnis peccatis fuerit imaculata. Vñ vestimentū mutuꝝ sanguine erit in cōbustione: et cibus ignis infernalis scz lauabit̄ in loco sācto. i. spem habebit in baptismo qui non solū ꝑterita abluit: sed instruit vt de futuris penitere possit. c ¶Eas autē ⁊c. Xpr̄. Infirmus scz imbecillis q̄ pacta penitētia relabitur ad peccata: hic cōfringendus est terrore iudicij. d ¶Omnis masculus ⁊c. Sacerdos integrū sacrificiū offerēs et comedens: xp̄s est: qui nostrā penitentiā offert et comedit peccatoꝝ salutem. Carnes autem sacrificij: q̄ ptinent ad penitētiā:
Pā. 26. omnis masculus: de sacerdotib⁹ comedit fortis. s. et strenu⁹ cui dr̄: Viriliter age et cōfortet cor tuū ⁊ sustl. dñm. e ¶Non comedet ⁊c. Quia ad eṕm ptinet: q̄ ꝑpia auctoritate et ꝓpria diuinitatis xp̄tute remissionē tribuit. Eius enī passio ꝓ quam nobis ꝓcurat remissio: nō fuit homīs puri: sed dei incarnati. Jdeo non edit ab hominibus sz igne cōsumit: quia remissionē dare: dei est soli⁹:
Deu. 4. d q̄ ꝓ ignem significat. De⁹ enī noster ignis ꝓsumēs ē. f ¶Delictū. Eticus. Aliq̄n dicit peccatū re
1. Re. 2. c cognitū. Aliq̄n q̄ i ipm̄ cōmittit deū: q̄ difficile ignoscit. Vñ: Si peccauerit vir i virū: sacerdos orabit ꝓ eo.
Job. 1. d Si xo in deū: quis orabit ꝓ eo? Necessario ergo aries in sacrificio offert: eum significans de quo dicitur: Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mūdi: q̄ sol⁹ q̄ in se cōmissū est pōt relaxare. Aries autē nō omnis in holocaustum fit: sicut vitulus oblatus ꝓ populo ⁊ ꝓ sacerdote:

¶ qui xp̄m

a ¶Quicq̄d tetigerit carnes ei⁹ sācificabit. Jstud fm aliās refert ad boues q̄ si debebāt tāgere talia nisi sācti ficati. Sed z alios refert etiā ad alias res comestibiles: ⁊ maxie cinis de genere⁊ vel specie: i q̄ si tāgerēt carnes ꝓdictas ex tali tactu sanctificabant: nec poterāt comedi aliter q̄ dicte carnes sacrificij. b ¶Si de sāguie illi⁹ ⁊c. Iste dicit̄ ꝓter sanctitatē et reuerētia hostie: quia si aliquid de humore eius per tactuz esset impressū istis reb⁹ debebat purgari modo q̄ hic exprimit. c ¶Omis masculus ⁊c. q: nō solū sacerdotes s etiā filij eoꝝ poterāt de carnib⁹ hui⁹ sacrificij comedere. Cōsequēter excipit oblationē ꝓ pctō de q̄ nō erat licitū comedere. s. hostiā: cui⁹ sanguis inferebat̄ itra tabernaculum: cuius modi erat hostia oblata ꝓ pctō pōtificis: ⁊ hostia oblata ꝓ pctō multitudinis vt dictum est supza. iiij. ca. ¶La. VI.

a ¶ad sacerdotes ptinet māducādū. ¶ q: xp̄s in se suscepit ⁊ cōuertit pnias nr̄am. b ¶Ecclesia in qua xp̄s penitentiā salutē oparur: que cib⁹ ei⁹ dicit: me⁹ inquit cib⁹ est vt faciā voluntatē patris q̄ misit me. i. saluē humani generis.

comēdet eā i lōco sācto i atrio ta
a bernaculi. Quicq̄d tetigerit car- a
a ¶penitētie teiumiū vigilias ciliciuꝫ lach:ꝓmas oratiōe elemosynā: ex his pnia cōsistit. hec q̄ tangit recte sanctificat. b ¶in baptismo. sicut eni vi
b nes ei⁹ sāctificabit. Si de sāguī b
ta carnis sanguis est ira penitentie vis baptism⁹ est sine quo penitentia non ꝓdest.
a ¶caro que vestit⁹ anime.

ne illius vēstis fuerit aspersa la
a ¶ipa aspersiōe. b ¶ecclia gentiliū aspersiones extra sūt. ⁊ ideo nō abluūt: vel q̄cūq̄ extra sunt.
c ¶vnde in magno domo sunt lignea ⁊ fictilia pec
c uābitur i lōco sancto. † Vas autē Fil. c
carozes scz. a ¶vñ tāḡ vas figuli cōfringes eos.
¶ qr bona male pecpit. ¶ rerroze iudicij.

fictile i quo cocta est cōfringet.
a ¶forte ⁊ solidus q̄ nō redit ad pctā hic fricat. i. calore spūssancti inflāmat. b ¶Nō franget.

Nō si vas enēū fuerit: defricabit
¶ qr videns aliū penitentē moneur ad compunctionem. ¶ lach:ꝓmarum compunctionem.
b ⁊ lauabit aq̄. Dis masculꝰ de ge- c
nere sacerdotali vescet carnibus
¶ viruli. s. synagoge vel ꝓ pctō pontificis.

ei⁹: qr sāctūsanctoꝝ ē. Hostia enī
q̄ cedit ꝓ pctō cui⁹ sāguis infert
i tabernaculū testimonij ad expi
e andū i sācturario nō comedet: sed e
cōburet igni. ¶La. VII

¶ scz q̄ dicta est ꝓ peccato.

f Hec quoq̄ lex est hostię ꝓ f
delicto. Sācta sanctoꝝ. b

opus bonū de genere. sed tunc cremat in altari q̄n fit ex charitate. ideo dicit apls. j. Cor. xvj. Oīa vestra in charitate fiāt. † In monimentū suauissimi odoris dñi. nam talis oblatio benigniter acceptat a dño. g† ¶Locutusq̄ ē dñs ⁊c. hic agit de oblatiōe sacerdotis in die sue ꝓfectiōis cū dr̄: h ¶Hec ē oblatio aaron et filioruꝫ eius quā offerre debēt dño in die vnctiōis sue. et significat oblationem quā moraliter debet facere sacerdos noue leg⁹ in die sue ordinationis. ¶Per similā enī que ē farina tritici purgatissima intelligitur puritas vite q̄ maxime requirit̄ in nouo sacerdote. sed hec similā debet oleo cōspergi. nā puritati vite debet pietas adiungi et frigi in sartagine ꝓ zelum iusticie diuine ne pietas sit nimis remissa et zelus sine pietate esset nimis durus: debet etiā offerri calida: q: sine caloze charitatis non ꝓsunt opera iusticie nec etiam pietatis. s. Cor. xiij. Si distribuero i cibos paupeꝝ omnes facultates meas: et si tradidero corpus meū ita vt ardeā: charitatē autē non habuero nihil mihi ꝓdest. d ¶Jsta ē lex hostie ꝓ pctō. ¶Per hāc hostiaz penitentia designat̄ per quam delictum expiat̄. et de hac hostia dicit: e ¶Sacerdos q̄ offert comedet eā. Hec aūt hostia a sacerdote noue legis offert q̄n peccatoꝝ in foro ꝓscientie ab eo vere penitens iudicat̄. s tūc ab ipo comedit̄ quādo p absolutionē debitam peccatoꝝ christo recōciliatur et iterum ei incorporatur. sicut Act. x. dicitur: Surge petre occide et manduca. ¶La. VII

b Hec q̄z ē lex hostie ꝓ delicto. Mic ꝓsequenter agit de vsu hostie oblate ꝓ peccato omissionis ⁊ ideo vocat ꝓ delicto. delictū enī dicit q̄n derelictū: ⁊ hoc est q̄n aliq̄d omittit q̄d q̄s facere tenetur. c ¶Sanctasanctoꝝ est. Non accipit̄ hic sanctasanctoruꝫ ꝓ illa ptē tabernaculi q̄ dicebatur sanctasanctoꝝ sed ē sensus: ē de numero sanctoꝝ q: omnia sacrificia dicebāt̄ sancta in q̄ruꝫ erant

¶ ad diuinū

¶ qui xp̄m similiter significat. Sed ibi generaliter remissio humani generis dispeniatur. Jdeo necessario omne xp̄i sacrificiū offertur. hic autem ꝓ eis fit q̄ bus sacrificium et remissio ꝓcuratur. Quecūq̄z ergo saluare possunt: suscipiuntur in xp̄i sacrificiū: pax scz et sāctimonia: sine qua nemo videbit deum. oblationes enī interiorum cogitationes sunt: q̄bus pacatis cum omnib⁹ pacem habemus. Oblatio autem renū ⁊ pinnule epatis ⁊ femoꝛū sāctimonia ē. ¶Origē. Quidā dicūt eē delictū cum nō facimus q̄ debem⁹: peccatū xo cuz facimus q̄ non debem⁹: sed nō vbiq̄ hoc obseruat. a ¶Sanguis eius ⁊c. Esi. Quecūq̄z in sacrificio pacificoꝝ in hoc q̄z inbet fieri. b ¶Sicut ꝓ peccato ⁊c. Origē. Peccatū ē ppetratio mali: delictum desertio boni. Sicut enī aliud ē declinare a malo: aliud q̄z facere bonū: ita et aliud abstinere a bono: ⁊ aliud facere malū. Vel delictū est q̄ ignoranter: peccatū q̄ scienter cōmittit. ¶Origē. Sicut ꝓ peccato ⁊c. Similter inbent adipes arietis q̄ circa renes sūt et q̄ interioza operiūt imponi super altare: vt quicq̄d in te crassum est et operit interioza tua: altaris ignibus offeras: vt purgatis interioPs. 102. oribus dicas: Benedic aīa mea dño: ⁊ oīa q̄ in se sunt nomini sācto eī. Alit eni spūalē sensū non possunt habere: vel deum laudare. Si autē interioza purgauerī ab omni vitio libidinis hostiam ꝓ delicto iugulasti: et sacrificiū in odoꝛē suauitatis obtulisti. Sacerdotis q̄ offert illud et reꝛopittiauit ꝓ delicto: ipius erit. Discant sacerdotes: quia pars data ē eis cuz his. s. quos ad penitentiā adduxerint et tales effecerint: vt ꝓpitius sit eis deus. Meritū enī subditoꝛū merces erit: et gloria talium sacerdotū. Intelligant ergo sacerdotes vbi sit data vera portio: in hoc vacent: nec se supfluis actibus implicēt: sed sciant se i nullo alio habere partem apud deum: nisi in eo q̄ ꝓ peccato offerunt: id est q̄ a via peccati peccatoꝛem conuertunt. c ¶Ad sacerdotem ⁊c. Christum q̄ nobis ꝓpitiatio factus est. Jn ipo ergo omne sacrificium ministrat̄ et agit̄: et q̄ Deut. 9. b ex penitentia consequit̄ ad eum refertur. Jhe enim vt nos saluaret venit dicens: Non veni vocare iustos sz peccatores. d ¶Holocausti victimā ba. ⁊c. Esi. Nonboum. s. aut ouiū. aut similium sed homīs: vbi enī nō ab his qui offerunt sed que offeruntur sacrificia considerant: necessario animalia memoꝛātur. hic autē q: apertius voluit introducere ꝑsonam domini: sacerdotem posuit offerentē holocaustum homīs. Intelligibilia enim holocausta offert solus xp̄s: ad cuius imitationem hostia nostra et cōuersatio formatur: in cuius respectu patientiā habemus in passionibus. e ¶Habebit pellē. Circūstantiā diuitiarū quas debet offerre vero sacerdoti: q̄ volunt holocaustū fieri. Sathan circ
Job. 1. b cūstantiā diuitiarū pellem nominauit dicēs: Pellem ꝓ pelle: ⁊ oīa q̄ habet homo dabit ꝓ aīa sua. Hāc dedit Job vt pellem: id est patientiam retineret: que pellis dicit̄: ex qua fiūt multa vtilia. f ¶Et q̄cquid i craticula ⁊c. Quia ꝑ theologie incarnatiōis. prima sūt: necessario offerentis sacerdotis sūt. i. xp̄i nati passi et qui resurrexit. g ¶Siue oleo cōsperſa ⁊c. Origē. Sacrificium salutare iubet fieri in oleo. Sacrificio ꝓ peccato non supponit oleum: q: ꝓ peccato est. Jdeo nec oleum leticie: nec thus suauitatis habet. Luctus enī conuenit peccantib⁹: non leticia vel odoꝛ suauitatis:
Pā. 37. quia ex ꝑsona peccatoꝛis dicit̄: Cōputruerūt et corruꝑte sunt cicatrices mee a facie insipiētie mee. Coꝛ bois
Luc. 12. f clibanus ē: q̄ si vitia vel diabol⁹ succēderint non coquet: sed exuret. Sed si ille succenderit q̄ venit ignem mittere in terrā: panes scripturarū non exurit ad pōtionem: sed coquit ad sacrificium. Fortassis i clibano coqui dicunt: q̄ bñ recondita sūt: nec facile ꝓferri ad vulgus possunt. Sunt enī multa bmōi q̄ si in clibano non coquunt cruda sūt: comedi nō possunt: sicut i vi
Ezech. 1. sione Ezechielis. Non enī credēdū q̄ sit animal i forma leonis quo vebatur deus: vel vituli: vel aquile. Tria sunt in quibus sacrificia ꝓparantur. Jn clibano: in sartagine: in craticula. Clibanus fm sui foꝛmam ꝓfundioza in diuinis scripturis significat. Sartago ea que si frequenter versentur: intelligi possunt ⁊ explicari. Craticula que palā sunt. Est enī in diuinis scripturis historia: moralitas: mysticus sensus: sicut corpus et anima et spūs. Hoc quoq̄ canistrum pfectionis significat: in quo tres panes haberi mandantur. Jn scriptura enī diuina cibi auditoꝛib⁹ tripliciter apponuntur.
Luc. 11. f Jn euangelio quoq̄ dicit̄: Amice cōmoda tres panes. Unus coquit̄ in clibano: alter in sartagine: tertius in craticula. Esi. Conspersum oleo sacrificium

¶ de simila

a ¶ qr eque placet deo virt⁹ iustoꝛū: ⁊ digna pnia pctoꝛ q̄ restituit i gradū pristinū dauid ⁊ petrū.

ē: Jdcirco vbi imōlabit̄ holocau
stū: mactabit̄ victima ꝓ delicto:
a sanguis ei⁹ ꝓ gyrū fundet̄ altar̄. a
a ¶Hzeg⁹. Cauda finis ē corpis. ille xo bene immolar q̄ sacrificiū boni opis ad finē ꝓducit. b ¶ eū scz q̄ grauia cōmisit pctā xp̄s saluare desedit.

Offert ex ea cāudaz ⁊ ādipē qui
a ¶ vult xp̄s penitētia mūdari ineriozem hoiem ⁊ habere castitatē.

opit vitalia: duōs renunculos et
a ¶ lxx. pinnā epatis. b ¶ vt ꝓpria cōcupiscentiam nō habeat sed eā omnino offerat.

pinguēdinez q̄ iuxta ilia ē: rēticu
lūq̄ iecoris cū renūculis: ⁊ adole
bit ea sacerdos sup altare. Jncen
¶ Nō mollis nō femine⁊ nō debilis.

sū est dñi ꝓ delicto. Dis masculꝰ a
¶ legitima generatione succedens vitaꝛ: et scientia ꝓcellens. s.

de sacerdotali genere i loco sācto
vescet his carnib⁹: qr sanctūsan
¶ qsi nō frustra differt ꝑ sacrificiū ab his q̄ sūt ꝓ pctō: q: ꝓ delicto hoc. s. est q̄ in deū cōmissū est.

ctoꝝ est. Sicut ꝓ peccato offer b
tur hostia: ita et ꝓ delicto. Utri c
usq̄ hostię lex vna erit. Ad sacer d
dotem qui eā obtulerit ptinebit.
a ¶ xp̄s. s. exteriozē substātiā i mēbris suis. i. pauperib⁹ suscepit. b ¶ hois nō eni addit boū vl out/um vel similiū ꝙ qō inuit spūale holocaustū.

b Sācerdos qui offert holocausti
c victimā habebit pellem eius. Et
¶ theologie

omne sacrificiū simile qō coquit i
a ¶ in quo significat partū virginis. b ¶ in qua significatur resurrectio.

f clibāno: et q̄cq̄d in crāticula vel
¶ que significat crucem.

in sartagine ꝓparaꝛ eius erit sa
a ¶. i. si eloquēs fuerit vel nō. Oleū autē eloquentiā significat. vñ: Nitidi⁹ oleo gutta eius. ¶. i. si diuitis fuerit q̄ habet vnde misericoꝛs sit.

g cerdotis a quo offertur siūe oleo
¶. i. paupis q̄ qō largiaꝛ nō habet aut sapia in diger. a ¶ qr similiter accipit de⁹ bonam deuotionē paupis ⁊ diuitis simplicis ⁊ sapientis.

consperſa siue arida fuerit. Lun
ctis filijs aaron ęqūa mensura ꝓ
a ¶ septimum capitulū a plerisq̄ hic incipit. ¶ sa lutare sacrificiuz in duas diuidit partes: vnā laudationis alteram vori.

singulos diuidetur. † Hec ē lex ho et
stię pacificoꝝ q̄ offerturꝰ omino.

ctis filijs aaron. Quę dem equalitas fm Ra. Sa. sic seruabat̄ ꝙ quilibet de filijs aaron habebat sibi diem deputatū ad offerendū. ⁊ oblationes illius diei ptinebant ad ipm̄ ꝓ se et domo sua. Alij xo dicūt ꝙ ibi seruabatur equalitas. ꝓportionem tm̄ quātitatiua: qr oblationes diuidebant sic ꝙ vnus q̄sq̄ qualibet die acciplebat fm ꝓportionem sui laboris: ꝑ dictum Ra. Sa. magis cōcordat textui ꝓcedenti: vt ptz intuēti.

e ¶Hec est lex hostie pacificoꝝ. Mic conse
q̄etur determinatur ꝺ vsu hostie pacifice. et primo determinat hmōi vsus. scdo offerēdi modus. ibi: Locutusq̄ ē dñs. tertio ponit epilogus. ibi: Hec ē vnctio. Prima in duas. qr ꝑmo ponit dicti vsus determinatio. scdo circa ꝑ ponit q̄dā expositio. ibi: Locutusq̄ est dñs. Adhuc circa primū premittit vsus ex parte tempoꝛis. secundo subditur determinatio vsus ex parte rei comestibilis et comedentis. ibi: Caro que aliq̄d tetigerit. Circa primū sciendū ꝙ hostia pacifica dupliciter offerebat̄. vno modo ꝓ beneficio iam adepto. alio modo ꝓ beneficio

B † Septima capitm fm aliquos ꝺ incipit.

de similia dicit: qꝫ nec in clibano nec in sartagine nec in craticula mittit: hec est theologia q̄ ad humanitatem xp̄i non refert: ſz de patre est vel de spūsancto: vel de ipo filio ſm deitatē. Ideo hoc filijs aaron p meditationez scripturarum ad theologiam ꝓficientibus deputauit equaliter: vt omnes idem de deo sentiant. Hoc sacrificiū hereticī non gustant: cum diuersa sapiant. Et sale criticium non cōsperſū oleo de simila: quādo decima ps ephi absq; oleo et thure p pctō offert: ab his ſ. q̄ hircum aut ouē aut turtures aut colūbas offerre nō possūt. Hoc et si sacrificiū saluatoris significat: quia nō theologie gr̄a: sed p vtilitate offerentis p̄ceptum filijs aaron deputauit. a Si p gratiarūactione.

Ad hꝛam p gratiarūactione sit oblatio cum quis de magna tribulatione liberat⁹ gr̄as agit sicut moyses post transitū maris rubri. Mystice ꝫ qui maiora crimina nō cōmisit dei misericordie laudes psoluit: qui se ītunem abhorrendis criminibus custodiuit. b Et lagana. Panem. ſ. tenuem et latum q̄ scientiā ꝓphax significat. Quātū aūt distat inter soliditatē panis et tenuitudinē lagani: tm̄ inter scientiaz ve. et noui testa. panes ergo sperguntur oleo lagana vngun tur quia maius est lumen et gratia noui testamēti q̄ veteris. c Octamaq; similam. Minimam scz sapientiam que co quitur igne charitatis. Nam christ⁹ dei sapientia propter nimiam charitatez se tradidit: scilicet morti. d Offert domino: et erit sa. ꝛc. Lxx. Et offeret de omnibus muneribus suis laudationē deo sacerdoti ꝓfundenti sanguinē salutaris illi erit.

Non enim volentis neq; currentis, sed dei miserētis est. Christo administranti et perficienti sacrificiū p̄mitte offerende sunt. e Cuius carnes eadez comeder. Ozig. Solidus anime cibus: est cibus lactis: est cibus olerum: est cibus carnis. Aū: Nacte vos potamen. Et alibi: Qui infirmus ē olus manducet. Et alibi: Perfectoꝝ est solidus cibus. Carnes ergo sacrificij salutaris qō offertur p̄ laudatione domini tubent esse sacerdotis. Solidus enim cibus ꝛ perfecta scientia sacerdotibus deputatur: quia in omnibus debent esse ꝓfecti: in doctrina: in moribus: i virtutibus: alioquin de sacrificioꝝ non edent carnib⁹. Caro que ex sacrificijs sacerdotib⁹ deputat⁹ verbum dei est: qō in ecclesia dei docent. Admonenē ergo ne hesterna ꝓferant: ſ nouā p gr̄am dei et spūalia semp inuentant. Si ea que heri a iudeis didicisti hodie in ecclesia ꝓferas: hesternā sacrificij carnem edisti. Supra quoq; in oblatione p̄mitiarū sint inquit noua ꝛ vetera. f Alioq; mane. Futurū seculum vbi erit verus dies qui nocti huius seculi succedit: non vult nostram vitam imperfectā relinqui: per quaz nos oportet saluari: in futuro enim non licebit operari.

g Si voto vel sponte quispiā ꝛc. Omne sacrificiuz pacificorū: vel salutare spontaneū est. Unde inter dona supius posita est. Sed gratiarūactiōis vl laudis sacrificiū q̄uis species eius sit: qz rationabile est: voluntariū non dicit: quia cum rationales sumus debitum quodāmodo p̄cipuum creatori debem⁹ rationabile sacrificiū. b Eadem similiter ꝛc. Quia q̄daz post huius vite finem aliam talē descripserunt: introducentes quoddam seculū mille annorū in quo hierusalē edificabit et templum eius: et sanctasanctorū restaurabunt: ꝛ sacrificia offerent. Sed si quis b credit et quodāmodo in mēte comedit: sperans se eo tēpore comedere qō est impossibile: oblatio eius nō suscipitur: quia polluta: peccatuz quoq; contrahit. Aū ait: Quecūq; anima talis se edulio cōtaminauerit ꝛc. i Sed ꝛ si quid in ꝛc. Ozige. Duos dies q̄bus licet vesci carnibus sacrificij: puto duo testamēta posse intelligi: in quib⁹ liceat omne verbū qō ad deum pertinet. hoc enī est sacrificiū requiri et discuti. Si q̄d fuerit qō diuina scriptura non decreuerit: tertiā scripturā non debere suscipi: q̄ hic dies tertia nominatē: sed quod superest igni tradamus: id ē deo reseruemus: quia ī presenti vita de-
1.Coz.13.c us scire nos voluit omnia que nunc scimus ex parte: cum autem venerit qō perfectum est: destruenē que ex parte sunt. Non ergo assumamus nobis cognitionem scientiam. k Tertius dies ꝛc. Futurum seculuz in quo generalis resurrectio quam christi resurrectio significauit. Mane facto tertij diei: tunc quod reliquū est igne cōsumetur. Quodcūq; enim salutare imperfectum reliquerimus aut malū fecerimus tanq̄ ligna aut fenum: aut stipulam igne cō sumetur. nos autem detrimentum patiemur.

Caro que

ſ Lxx. laudatiōe. vñ: Immola deo sacrificiū laudis: ꝛ redde altissimo vota tua.

a Si p gr̄aꝛactiōe fuerit oblatio:
ſ. i. habeāt scientiā cuāgelicā q̄ ꝓfecta ꝛ solida.
b ſ aplicos libros. c ſ corruptiōe aliene doctrie.

offerēt pānes ābsq; fermēto cō/ a b
a ſ vt q̄cunq; sapit impuritatem gratie et dei misericordie. b ſ ꝓphericos libros qui nō tam plane annunciant misericordiā dei permiscētes minas p importunitate iudaica ꝓprie lagana non dicūt conspersa sed uncta.

b spēʒsos oleo: ꝛ lāgana azyma vn c
a ſ theologiam. ſ. sed cuz elemosyna quam ꝓpter subtilitatem similam vocat.

c cta oleo: cōctamq; similam et col d e
lyridas olei admixtione cōspſas:
a ſ pfectionem et firmitatē fidei. nā fermentū pane roborat. ſ. i. modus circuli tortos. hi sūt diuine scripture expositores quoꝝ expositiōis scientiam habere debem⁹. b ſ nō azymos. ſ Secundum scientia sicubi necessaria est vr est grāmatica rhetorica dialectica.

pānes quoq; ferm̄ntatos cū ho f
stia gratiarum que immolatur p
a ſ qz vn⁹ dñs vna fides vnum baptisma: vñ apostolus: Dnū sentiamus omnes in dño ꝛc.

pacifici. Ex q̄bus vnūs ꝓ⁹ pri/ g
a ſ xpi ad quē ꝓtinet vn⁹ panis: qz fides nra ad eum et per eum ꝛ in ipo est.

d mitiꝰs offerꝫ dño: et erit sacērdo/
tis qui fundet hostie sanguinez.
ſ qz incarnatiōis. ſ. mysteria in ꝑsenti vita ꝑseruanda sūt ꝛ imitāda. nihil indiscussuz debet remanere vsqz in mane. i. initium alterius vite.

e Cuius carnis eadē comedēt die: b c
f nec remanebit ex eis quicq̄ vsq̄
a ſ voto qs offert qñ se deo seruiturū ꝛ seculo renunciaturū vouet. Sponte qñ subito cōuertit: et diuinitus inspiratus compungitur.

g mane. Si vō vel spōte quispiā i
a ſ ꝑsens vita ꝑsens seculū hodie dicitur. vñ: Hodie si vocē eius audieritis: ſ in ꝑsenti votum solvendum est: in futuro enim solui non poterit. vñ: Quicqd poteſt manꝰ tua instāter operetur.

b obtulerit hostiā: eādem similiter
a ſ Crastin⁹ dies rēs post vorū significat: vsq; ad finē eni vite vorū nostrū possumus implere.

i edeſ die. Sz et si q̄d in crāstinum
remāserit vesci licituz ē. Quicqd
k aūt tertiꝰ iuenerit dies: ignis ab
sumet. Si qs de carnibus victi/ k
a ſ id est scriptura ꝓter duo testamēta.
b ſ id est post hanc vitam tēpus bene operandi sperauerit. et ideo distulerit.

me pacificorum die tertio cōme/
derit irrita fiet oblatio: nec ꝓ/
derit offerenti: quin potius que/ l
cūq; aīa tali se edulio cōtamina/

votiua. cum dicitur: l Si voto vel spōte q̄s/
piam ꝛc. et patet littera ex predictis vsq; ibi:
k Si quis de carnib⁹ victime pacifi. ꝛc. id est non cōsequeē effectuz scz beneficiū a deo postulatū: p quo impetrādo fuit oblata: qz p istud petiti reddidit se indignū. ideo subditur:
l Quecūq; aīa tali se edulio conta. ꝓcua. reatus erit. i. transgressionis legis huius.

Caro. Dis

a Caro q̄ ꝛc. Ozige. Carnes sācte diuina ẏba itelligūt. Sepe aūt accidit mūdanas carnes cōtingi ab aliq̄ imūdo: vt si q̄s de deo patre aroq; ei⁹ vnigenito ꝛ spūsancto dignū deitat⁹ mysterio purū faciat sincerūq; sermonē: et de oib⁹ rōnabilib⁹ creaturis tanq̄ a deo factis: vt ipm itelligerēt: nec asserat ꝑfuter carnis resurrectionē. Primo ſmo ei⁹ solidus cib⁹ ē: carnes sūt

a ſ q̄libet virtus: vt castitas ꝛ iusticia et hmōi.

1. Coz. 5. c dicia infidelitat⁹ adiūgīt. Aū: Expulemur ī açymis sinceritatis ꝛ vꝛitatis. Sc̄dm imūdicie genus ē: ne q̄ carnes edit imūdus sit ꝛ imundicia ei⁹ in ipo sit: vt si sit aliqs natura flozentis et ardentis ingenij: nō ꝓtinuo aptus videbīt ad suscipiēda dei vꝛbi mysteria. Separād⁹ ē ꝑ⁹ a ꝓphanis et imūdis operibus: vt eruditiōis capax sit: si ꝓius capax fuerit sāctitatis. Tertia species ē imūdicie: qua is q̄ mundus aliq̄d ꝓtingit imundū: nec tam suo peccato q̄ aliena ꝓtagione polluit: vt si quis socīē inuido vl iracūdo vel adultero et ꝓꝓijs actibus nō inseraē scelerib⁹ eius: videat tm̄ eum fratrē odisse: insidiari vꝛoti aliene: ꝛ filia facere: nec discedat a consortio ei⁹: hic ē qui ꝓtingit imundū vel aīam vel aūē vel morticinū et aliena imūdicia pollut⁹ ē. b Vel in menti ꝛc. Jumēta imūda sūt q̄ imūdis et terrenis

Viere. 5. c actiōib⁹ intenti sūt. Aū fornicatores equi emissarij dicti sūt. c Adipē ouis ꝛc. Jd ē nec fortis: nec inocētis: nec penitētis bona intētio vel desiderium sinistra interꝓtatiōe depꝛauādū tā q̄ hypocrisim sit factū: ne q̄s velit merituz alteri⁹ exterminare: ꝛ q̄sī comedēdo iminuere. Aug⁹. Dixit supi⁹: Dis adeps domino: et q̄sieram⁹ vtrū oēs corꝑis mūdi dūtaxat: nā de imūdis nulla q̄stio ē: et q̄d ō adipe fieret que vetuit comedi? Nunc autem dixit q̄d fieret de adipe mozticini et a fera capti: vt sit. ſ. in oīe opus cui tale aliq̄d necessariū ē. Aū remāsit q̄stio q̄d fieret de adipe eoꝝ q̄ muda sūt ad vescendum? Sz cū dicit omnē aīam perire de ꝓpio suo q̄ ederit adipē eoꝝ ex q̄b⁹ offerēt dño: videt tm̄ ꝓhibere adipem eoꝝ ex q̄bus fit sacrificiū. Judei ẏo nō inuenīūt q̄d de adipe faciāt: vñ abstinēt ꝛ quō ꝓiciāt: cuz dictū sit: oīs adeps dño: si nō adipem sacrificiorum tātū: ſz etiā eoꝝ de q̄bus nō sacrificaē q̄uis mundoꝝ hic volunt intelligi: qz p quasdā impudicitias vel cetera vitia sibi elegerūt mortē peccati.

Dā. 14. a d In varios vsus ꝛc. Non solū bonozū imitādo opa: ſ etiā malox nobis ī exemplū trahēdo. Legimus enī herodē natalis sui diem celebrasse ꝛ epulas sāguine fedasse. tale desideriū in vſū habemus vt cauēamus. sed cōtrario nostri talis diem quo ī paradiso fuimus: cū luctu et afflictiōe memorem⁹.

Luce. 18. b Phariseus supbiens ait: Jēiunias ago tibi: qz non sum sicut ceteri hoīm ꝛc. Nos ecōtrario dicam⁹: Domine miserere mei: qz non sū similis fuis tuis: qui angelicam ducunt vitā in terris. e Si quis

Allego. adipem ꝛc. Ozige. Allego. Quasi nemo scandalizet vnū ex his minimis qui in me credunt ꝛc. Sanguis comedi. ꝓhibet: quasi ne glozieris aduersus fractos ramos: ne tu excidaris: et illi si nō pmanserint in incredulitate: inseranē. Sanguis aūt indeorum popul⁹ recte intelligit. Nō enī ex fide neq; ex spiritu abrae: sed tantū de sanguine eius descēdit.

f Qui offert victimā ꝛc. Ozige. Alia lra: Qui offert sacrificiuz salutaris sui domino: afferat mun⁹ suuz domino in sacrificio salutaris sui. Man⁹ eius offerent sacrificiū hostiam dño: adipem qui sup pectusculū est pinnaz iecoris: offeret ea ita vt ponat donum ꝓtra dñm: et imponet sacerdos adipē q̄ est sup pectusculū salutare: et erit pectusculū aaron et filijs suis: ꝛ brachiū dextrū debetis: alias dabitis separationē sacerdoti a sacrificijs salutaribus vestris. Qui offert sanguinē salutaris et adipem ex filijs aaron: ipi erit brachium dextrum in parte: pectusculum eni impositionis et brachiū demptiōis accepi a filijs israel: a sacrificijs salutarib⁹ vestris: et dedi ea aaron sacerdoti et filijs eius legitimū eternum a filijs. Et sacrificium quod dicit salutare nemo offert domino nisi qui sanus est: et salutis sue conscius gratias domino refert. Ozige. Sacrificium qō dicitur salutare: san⁹ tantū ꝛ salutis ꝑscius in gratias offert:

Dat. 13. a non eger animo: nō lāguidus in opibus offerre potest. Leprosus ille cuā/

gelicus nō

a Caro. Hic ꝓiter describitur vsus ex parte rei comestibilis. cum dicit: Caro que aliquid tetigerit imundū nō comedet ꝛc. et accipit hic caro nō generaliter: sed caro hostie pacifice tm̄. Cōsequēter determinat vsus ex

b Qui fuerit mundus vescetur ex ea. Aliquī libi habēt imūdus: ſ ĩra talis ē falsa: qz libri correcti habēt mūdus ẽ i breo habeē sic: Oīs mūdus vescetur ea. Posset eni forsitan aliquis credere q̄ nō eēt licitum comedere carnes hostie pacifice nisi offerētib⁹. ꝛ ꝑpter ẏ dicit ẏ q̄ oīs hō poterat comedere: dum tm̄ esset mūdus. Carnes eni hostie pacifice poterāt comedi ab offerētib⁹ vbiq; tm̄ intra hierm̄ et ad illud ꝓximū poterat admitti q̄cūq; erat mundus. Sed si aliqs imundus inde comederet sciēter: puniri debebat morte. Jsta tm̄ imūdicia poterat eē dupler. Una ab ī triseco vtpote si aliquis eēt leprosus: vel seminiflu⁹ vel hmōi. ꝛ ẏ notaē cū dr: c Alia pol. ꝛc. i. hō pollut⁹: qz ibi ps accipit ꝓ toto. Alia ab extrīseco: videlz ex tactu rei imūde. ꝛ ẏ notaē cum dr: d Et q̄ tetigerit immū. ꝛc. ſ. e Locutusq; est dñs. Quia dictum est q̄ carnes hostie pacifice poterāt comedi a quolibet homine mūdo: ne igiē crederet q̄ eius adipis ꝛ sāguinis sīliter ꝓcederet. ideo excipiē cum dicit:

f Adipē ouis ꝛc. Ex ẏ aūt dicunt alicꝫ q̄ adeps alialiū alioꝝ: dū tm̄ essent licita ad comedēdū: erat † 5. 3. d
indeis vesci licit⁹. Alij aūt opponūt ꝑ dictus est supra. iij. ca. g Adipem cada. moz. i. aialis. p semotui. h Et eius aīa. q̄ a be. cap. ē. i. iter- † 30. di. si
fectū siue laceratum. q̄s; carnem
i Habebitis in va. vl. ſ. ad vnctiōes coziozū. ꝛ fomētū lucernaꝝ. et hmōi: qz talis adeps etiā si eēt aialis mūdi non poterat offerri dño: nec etiam comedi. k Si q̄s adi. q̄ of. ꝛc. i. cremari sup altare holocausti. Cōsequenter ꝓhibet esum sanguis cū dr: Sāguinem q̄z ꝛc. Sequit: l Tā de animibus q̄ de pecoꝝ⁹. Ex ẏ dicit Ra. Sa. q̄ esus sanguinis pisciū ꝛ locustaꝝ ꝓhibet⁹ ē: tacte sunt supra ca. iij. m Locutusq; est dñs. Hic ꝓiter describit circa victimā pacificā offerendi modus. cum dicitur:
n Qui offert victimā pacifi. ꝛc. istud addit ad designandū q̄d significat ꝑ sacrificiū. ſ. illa que

K 4 simul offerebāt

Dat.8.a gelicus non potuit offerre nisi curatus:sed vbi a domio mū/
datus ē:iussus est offerre munera ad altare que ꝓcepit moy/
ses in testimoniū illis.Mūdus ergo offerre potest.Sed quō
manus eius offerēt hostias dño:nō homo:sed manus.i.opa
Eccl.4.d eius.hec enī cōmendant hostiā dño. Si enī ꝓtracta sit manus
tua ad dandū: adhuc leprosus es:et
offerre nō potes. Vbi habem⁹ hostiā:
greci habēt holocarpomata:qō signi
ficat omnē fructū quem nō pōt infru/
ctuosus offerre: qui non affert fructū
iusticie et misericordie et similia. Aō
aūt ait:adipes qui supra pectusculuz
sūt. Pectusculū coz intelligе:de quo
D auferēde sunt oēs cogitationes male
Dat.5.a (Inde enī ꝓcedūt) vt possit coz mun
dū deū videre. Pinnā quoq; iecoris
ꝓcipit offerri:in quo iracūdia vel cu/
piditas. Offert pinnā iecoris qui irā
et furoꝛe a se abscidit. Adipes q̄ sunt
super pectusculū imponunt altari.pe
ctusculū aaron ⁊ filiȝ eiꝰ brachiū de
xtrum ꝓcipit separi. Quale est pectu/
sculū sacerdotis plenū sapiētia ⁊ diui
na intelligētia: ꝙle et brachium qō ei
offerūt filij israel ꝓ salute sua. Fomse
sunt ista que in ecclesia nō gerunt:sed
legunt. Non enī legerent nisi ex his
edificatio audiētibꝰ ꝓberet. Si ergo
sacerdoꝭ ꝓ doctrinā ꝓ multā sollicitu
dinē:ꝓ vigiliarū laborē peccatoꝛē cō/
uerterit meliora seq̄ docuerit: Si tale
opus inquā fecerit: debet q̄ in ipsius
laboze saluaꝭ deo gratias agere:⁊ of/
ferre hostiā salutaris:qꝛ salutem cōse/
cutus sit. Dicit aūt pectusculū appositionis:⁊ brachiū demptionis. Cū enī
ablatū fuerit de cozde tuo omne cras/
sum ⁊ mundatū fuerit ab omni operi/
mēto qō igni tradēdū est:restat vt ap
ponaꝭ et gratia spūssancti:et tunc fiet
pectusculū appositiōis. Brachiū ꝺo
separatiōis erit. Si scias discernere q̄
sūt opa lucis et tenebrarū. Si sepaue/
ris opera tua a tenebris vt in lumine
sint:brachiū tuū efficiꝭ separationis.
2.Tes.5.b Vel cū separaueris te ab omni fratre
Esa.52.c ambulāte inquiete. Aꝭ cū exierint de
medio peccatoꝛ q̄ portant vasa dñi.
a Tenebit manibꝰ adipē. Hiero .ad
fabiolā. Qui est sup pectusculū ⁊ pin
nam iecoris ꝛc. De victimis salutari/
bus adipē offerunt sacerdotes :pectꝰ
et brachiū dextrū in cibum accipiunt .Sensus ē in cozde:coz
in pectore:voluptas ſm phylicos est in iecore. Aū Plinius
Pinnula aduersa voluptāre:⁊ p oculoꝛ fenestras erumpen/
te. Postꝫ ergo pingue holocaustū fecerint :et cōcupiscētiaz
libidinis igne spūssancti cremauerint: pectus et brachiū acci
piunt in premiū. In pectore mūdas cogitatiōes:legis notici/
am. In brachio bona opatō:et pugna ⁊tra cabulū:⁊ armata
Acte.1.a manus:vt qō mente ꝓceperint ope ꝓbent. Jesus enī cepit fa
cere et docere. Pectꝰ q̄z appellaꝭ additamentū vel ꝓcipuum
Dala.2.b vel egregiū. Nabia enī sacerdotis custodiūt sciētiā ꝛc. hec de
bet esse ꝓcipua:⁊ additamēto spūalis gratie talem virū insti/
tuit qui possit ꝓtradicētibus resistere et in se nihil siniſtri ope
ris habere. Dextrū sit brachiū et separatū :vt opa sacerdotꝭ
cōparatione ꝺtutū a cūctis separata sint. Alia tria exceptis
primitiꝭ hostiaruz que danꝭ sacerdoti de ꝓuato macello et
publico:vbi nō religio sed virtus necessitatis : est brachiū de
quo iam dictū est.maxilla eloquentē et eru/
Nu.25.b ditū significat:vt qō pectore ꝓcipit oze ꝓponat. Venter rece
ptaculū ciboꝝ in scozto madianite sacerdotali pugione ꝓfos
sus:omnes labozes ⁊ momentanea blādimēta gule stercozis
fine cōdemnat:ostendēs mentibꝰ deo sacratis:totū in secessū
1.Coz.6.c ꝓici qō vozam⁹. Unde: Esca vētri:⁊ venter esce: deus autē
Exo.32.e hunc et hanc destruit. Vituli pulueꝛē quem adozauerūt filij
israel in cōtemptū supstitionis in potum accipit :vt discat cō
temnere que se videt in secessum ꝓicere. Aꝛꝛ. Offerens sa
crificiū salutare domino: offeret munus suū dño ō sacrificio
salutari

ſ.i.charitatem.

offerat simul ⁊ sacrificiū: id ē liba
a ſ ipe non alius ꝓ illo:qꝛ iusticia iusti super euz
erit. b ſ Lxx.adipem q̄ est super pectusculum
⁊ pinnam iecoris.
ſ desiderii.
a mēta eiꝰ: Tenebit manibꝰ ādipē a
a ſ cogitationē vl fidem. b ſ qꝛ fides de xpo ⁊
mūda cogitatio ipi cōseꝛāda . ſ fidem ⁊ confidē
tiam que fortitudini iuncta sunt que in pectore si/
hostię ⁊ pectusculū. Lunqꝫ ambo
gnificantur:hec deber offerre q̄ saluari desiderat:
qꝛ sine fide impossibile est placere deo.
oblata dño consecrauerit tradet
a ſ omne desideriū nostrū vult fieri holocaustū.
sacerdoti qui adolebit adipē sup
altare:pectusculū aūt erit aarō ⁊ b
a ſ qui vita sublimes. b ſ fidem ⁊ operationem
offerat q̄ saluari desiderat. ſ quasi christus qui sā
guinem et vitā ꝓ nobis obtulit bonam operatio/
nem nostram recipiet.
filiȝ eius. Armūs quoq; dexter
de pacificoꝝ hostiꝭ cedet i pri
c mitias sacerdotꝭ. Qui obtulerit c
sanguinē ⁊ adipē filioꝝ aarō ipse
habebit ⁊ armū dextrum in poꝛ
a ſ hec est fides recte:vt cognito sancta que nos
de terrenis ad celestia sublenat. b ſ quia scꝫ ꝓ/
cellere deber scientia sacerdotis.
tiōe sua. Pectusculū enī eleuatio
ſ hec est opatio bona q̄ iustos a reꝓbis separat.
ſ qꝛ opus sacerdotis separatū deber esse ⁊ vnicū.
nis et armū sepatiōis tuli a filiȝ b
israel de hostiꝭ eoꝝ pacificis :et
dedi aarō sacerdoti ac filiȝ eius
a ſ quia significatio eius in perpetuum durat.
lęge ꝓpetua ab oīni populo isrl.
ſ Supra dicta. a ſ coz.ſ.qui per ea que dicta
sunt ꝓficiunt ad dignitatem sacerdotij.
e Hęc ē vnctio aaron et filiȝ eius e

gnitate vel sapientia vel rebus sublimibꝰ excellit:sed qui fece
rit que supius ꝓcepit. Sic enī sacerdos fit ſm cognitionē chri
sti veri sacerdotis:qui imaculatā et ꝓfectaz demōstrauit vitā.
Quid aūt ꝓ ꝑdictam vnctionē itellexerit in sequētibꝰ ostēdit.

Nico.de lyra

ſ Ista est lex

simul offerebanꝭ cuz animali imolādo ꝓ pacifica hostia sicut
sūt panes supradicti. Iz enī ꝓpte loquēdo sacrificiū sit de ani
mali.oblatio de artidis inanimatis .libamētū de liq̄dis :tamē
vnum frequenter ponitur ꝓ alio vt dictū est supra. a Tene
bit manibꝰ adipē hostie et pe. Sacerdotes enī supponebāt ma
nus suas manibus offerentis:⁊ sic illud suppositum eleuabaꝭ
versus celum:⁊ postea retrabebaꝭ versus terram :⁊ postea ad
quattuoz partes oꝛbis ad denotandum ꝙ offerebaꝭ illi qui est
dominus celi et terre et oꝛbis. et postea sacerdos accipiēs ista
de manu offerētis cremabat adipem sup altare. Pectusculuz
autem et armus dexter de hostiꝭ pacificis cedebāt in vsum sa
cerdotū. vt hic determinaꝭ.cetere carnes cedebant in vsus of/
ferentiū. b Tuli a filiȝ israel.ſ.pectusculū et armū dextrū.
ad euitandū quādā speciē diuinationis que vocaꝭ spatulomā
tia : qua vtebantur idolatre : quia in spatula et osse pectoꝛis
de suis sacrificiȝ supstitiose diuinabant. c Hec est vnctio.
Hic ponit breuis epilogus respectu precedentiū.cum dicitur:
Hec est vnctio aaron et filioꝝ eius.i. oblatio in die vnctionis
eoꝝ:de qua dictum est ca.ꝓcedenti qualiter debeat fieri .sed
eius executio ponitur ca.ix.

☞ Ista est lex

a Ista ē lex holocausti ⁊ sacrificij ⁊c.de quibus dictum est ca.precedenti.
b Et pacificoꝝ victimis.de quib⁹ dictū ē in ꝑ ca. c Quā ꝓstituit dñs moysi
in monte sinai.hoc addiꝭ ad ostēdendū locū in q̄ iste leges date sunt. La.VII

Moraliter.

d† Hec q̄z ē lex hostie.Sequitur: et hec ē lex hostie
pacificoꝝ si ꝓ grā ꝙactione ⁊c.Hec aūt hostia eucharistiam figurauit ⁊ hic ponit q̄nq; modi panū ꝓ q̄s figura
tus fuit vn⁹ panis viuus et ꝓfect⁹ q̄ de celo descendit .sicut vnū ꝓfectū ꝓ plura imꝑfecta : vt supra dictum ē ca.ij.
Hic aūt panē offert sacerdos gratus de bñficijs a deo si
bi collatis deuote celebrādo.⁊ hō nō sacerdos si ꝓ grāz
actiōe ꝓ bñficijs sibi collatis facit sacerdotē celebrare:et
similer paup nō habēs vñ hec faciat nihilominꝰ hūc panē
offert suo modo missā deuote audiēdo .⁊ aliqñ plꝰ ꝓficit
sibi q̄z sacerdoti celebranti .Hic aūt panis dicit ꝙspersus
oleo.nā gra dei q̄ ꝓ oleū designaꝭ cōferꝭ largiter in ꝑ sa
cramēto:.ꝓter qō noiaꝭ eucharistia.i.bona gra. cū pani
bus aūt ꝑdict⁹ offerebaꝭ aīal imolaticiū :ptz ex ꝑ qō seq̄
tur: h Cui⁹ carnes eadez comedenꝭ die.et ꝓ ꝑ significa
baꝭ ꝙ sub speciēꝰ panis vera caro xꝑi cōtinerꝭ.sicut ipse
dicit Joh.vj. Panis quē ego dabo caro mea ē ꝓ mundi
vita: cui⁹ effectus sugiꝭ fide charitate formata q̄ non cōpa
tiꝭ secū mortale pctm. ido subdiꝭ: b Qui fuerit mūd⁹
vescerꝭ ea:⁊ nō alius .qꝛ scribiꝭ.i.Cor.ꝛj. Probet autem
seipm homo et sic de pane illo edat et de calice bibat: qui
enī māducat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi manducat ⁊ bi
bit nō diiudicās coꝛꝰ dñi. Horā dū aūt ꝙ hostia paci
fica i tres ptes diuidebaꝭ .nā totꝰ adeps in ptē dñi cede
bat et ad eiꝰ honoꝛē in altari cremabaꝭ. pectusculū et ar
mus dexter erāt sacerdotis offerentis.relique ꝺo carnes
cedebāt in vsū illoꝝ .ꝓ qbus hostia pacifica offerebaꝭ: vt
ptz ex sequētibꝰ et ꝓ hoc significabaꝭ ꝙ sacramētū eucha
ristie ꝑmo et ꝓncipaliter ad honoꝛē dei offerꝭ.secꝺo ad bo
nū sacerdoꝭ celebrāt⁹.tertio ad bonū illoꝝ .ꝓ q̄ꝺ⁹ offerꝭ.
Jn ca.vij. vbi dicꝭ in postil. Sz si aliꝙs ĩmūdus inde
comederet sciēter debeat puniri morte.

Additio.j.

Duriſſimū esset dicere vt ꝓ talē co/
mestionē bō punireꝭ capitaliter: sz
aliter ē dicendū:nā in ꝑ loco ꝺr de tali trāſgreſſoꝛe. Peri
bit vel interibit de ꝓplis suis.⁊ siliter i multis alijs dicit.
siliter qō intelligiꝭ ſm glo.nr̄am vt nō dicaꝭ ouis sz lupꝰ
rapax.vñ in ꝙpluribus locis vbi ſilis ſnia ponitꝭ ſm he/
breos diuine vltioni itelligiꝭ tale pctm relinq̄:nō q̄ ꝓ boiem ad pena capitale tu
dicerꝭ:⁊ ē humanioꝛ ſnia.nā de illo i cui⁹ domo iuenireꝭ seu appareret ꝙtūcunq;
modicū fermēti in tpe paschali.⁊ in ꝙplurimis casib⁹ leuiſſimis talia ꝺba in ve
teri lege legunꝭ in q̄ꝺ⁹ duriſſimū esset crimen capitale introducere.
Jn eodē ca.vij. vbi dicitur in postilla. Tenebit manibus adipem hostie ⁊c.

Additio.ij.

Sacerdos i hmōi oblatiōib⁹ faciebat ꝙttuoz mot⁹ tm̄.ſ.
eleuare xꝑi celū.⁊ retrahere xꝑi terram: ⁊ mouere an
troꝛsum ⁊ retrahere retroꝛsum.et sic in huiusmodi motibus ꝓprie fiebat signuz
crucis: vt patet consideranti ⁊c.

Replica

cozrectoꝛi contra Burgen. Jn.vij.ca. Leuitici cum po/
stillatoꝛ exponeret illum passum. Qui fuerit mundus vesce
tur ex ea. Inter cetera cum dixit: Sed si aliquis ĩmundus inde comederet scien
ter puniri morte debebat. Burgen. euz notat inꝺrens. Duriſſimū eēt dicere vt ꝓ
talē comestionē bō punireꝭ capitaliter. Et dicit ſm nr̄az glo. (vbi ō trāſgreſſoꝛi
bus ſm hebreos pena bis xꝑi bis ꝓfigaꝭ. Peribit vel ꝺeribit de ꝓplis suis ꝑ itel
ligi: vt tale pctm diuine vltioni relinquaꝭ: vñ inꝺr. ꝑ ē bñanioꝛ ſnia. Quid ē tū
qō ꝺr Ru.xv. de homīe q̄ i die sabbati ligna collegit: quē cū moyses ⁊ aaron in
carcere ĩclusissent:nesciētes q̄d sup eo facere deberēt:nūq̄d iuxta xꝑi q̄ locutꝰ
fuit dñs ad moysen: vt ibi legiꝭ:aia xo q̄ ꝓ supbiaz aliq̄d cōmiserit siue ciues si
ue peregrinus sit ille: qñ aduersus dñm rebellis fuit: peribit de populo suo ⁊c.
Dñs ꝑ ipm xꝑi moysi et aaron nesciētibus quid eum eo transgresſoꝛe agere de
berent clarius exposuit: vt ibidē subdiꝭ: Dixitqꝫ dñs ad moysen: Morte moꝛia
tur homo iste: Obruet euz lapidibꝰ oīs turba extra castra ⁊c. In quo enī magis
ille peccauit ligna colligēdo: q̄ꝺ q̄ scienter ex ꝓpto vel ꝓ supbiam ꝺaminatus
⁊ ĩmūdus ō hostia pacifica vesceꝛeꝭ. Hec postillatoꝛ de eo qui ignoꝛāter faceret
hoc dixit:cū apte inquit:ſz si aliꝙs ĩmūdus inde comederet scienter quasi ex cō
Jaco.1.b tempti vel supbia diceret. La. VIII

D I Ocutusqꝫ ē do. Supiꝰ actū ē de sacrificijs ⁊ oblatiōib⁹.hic ꝙñr agiꝭ de
ipis offerētib⁹.⁊ ꝓmo agiꝭ ō offerētib⁹ rōne officij cuiuſmodi erāt sacer
dotes.ſcꝺo de offerētib⁹ ex ꝓfessione fidei.cuiuſmodi erāt alij inferiores:qꝛ sacri
ficia illa erant quedam ꝓstationes fidei offerentium:⁊ de his agiꝭ ca.xj. Pri
ma in tres.quia primo describitur circa sacerdotes cōsecrationis ritus.secundo
consecratoꝝ vsus.ca.ix. tertio eoꝝdem casus ca.x. Circa primum premittun
tur ea que erant ad consecrationem sacerdotum necessaria.cum dicitur:
e Tolle aaron cum filiȝ suis et vestes eoꝝm .quarū forma et materia descri/
pta fuit Exodi.xxviij. f Et vnctionis oleum . cuius confectio descripta fuit
Exodi.xxx. g Et congregabis omnem cetum.vt videat oīs popul⁹ ꝙ aaron

¶ conuocaꝛ tñ synagoga. Requirit eꝫ in ordinando sacerdote ꝓsentia ꝑsonꝫ: vt sciant oēs et certi sint: qꝛ q̄ ꝑstantioꝛ est omni populo: doctioꝛ: sanctioꝛ: virtute eminentioꝛ. ille eligitur ad
Eccl. 45.a 2. Re. 13.d sacerdotiū. Lauit ꝙ eū ꝛ induit. Quali indumēto: tunica: et
Dar. 10.b ꝓcinxit eū ẓona. Et iterū: Vestiuit eū tunicā talarē: Vel vt ali
bi legim⁹ interiozē. Aliꝺeo aūt duab⁹ tunicis indutū pōtificē. Jesus aūt ꝓ
bibet aplos duab⁹ tunicis induit: cuz moyses ꝛ iesus. i. lex ꝛ euāgeliū cōue
nire debeāt. Dicunt alij vt qꝺ iesus ꝓ
cepit duas tunicas nō habere nō esse ꝛrariū legi: ꝭ ꝓfecti⁹ lege: sicut ꝛ cuz
lex homicidiū vetat: iesus xo iracun
†21. di. c. 1. in prin. diā resecat ꝛ cū lex ꝓhibet adulteriū: iesus xo ꝛcupiscētiam abscidit. Ego nō intro hui⁹ itelligētie angustiā: pō
tificalia sacramēta ẓcludo: ampli⁹ mi
bi aliq̄ꝺ ex ista foꝛma videtur ostēdi. Sciebat pōtifex ille quē tunc ordina
bat moyses: qꝛ circūcisio eēt ſpūalis: seruabat tñ et carnis: qꝛ incircūcisus esse nō poterat. habebat ꝙ duas tuni
cas: vnā carnalis mysterij: aliā intel
ligētie ſpūalis. Nō enī poterat eē pō
tifex eoꝝ q̄ tūc erāt: nisi carnalia opa vl sacrificia offeret: cūius spiritualia esse debere sciret. Cōueniēter ꝙ habe
bat duas tunicas. Apli xo q̄ dicturi
Gal. 5.a erāt: Si circūcidimini xps nihil vob ꝓderit. ꝛ litteralē obseruātiaz penit⁹ reꝓbatur: merito duas tunicas ha
bere ꝓhibenē: sufficit eis vna: ꝛ ꝟ interioꝛ. eā xo q̄ foris ē le
gis tunicā noluit: qꝛ vnā iesus et ipam interiozē habere ꝓmit
tit. a ¶ Cūꝫ lauisset. Hiero. Jā tūc purgatiōnē mundi ꝛ re
rū oīm sanctitatez baptismi sacramēta signabāt. Nō accipiūt
vestes nisi loti: nec ornanē ad sacra nisi in xpo noui hoīes re
Mat. 9.a Luc. 16.g nascanē. Ainuz enī nouū in vtres nouos mittiē. Moyses la
Rom. 5. c uat. i. lex. Unde habent moysen ꝛ ꝓphetas audiant eos. Ab
adā vsqꝫ ad moysen oēs peccauerūt: ꝓceptis dei lauamur: et parati i aduētū xpi tunicas pelliceas deponim⁹: vt induam⁹ vestē lineā nihil in se moꝛtis habentē: ꝭ totā cādidā: vt de ba
ptismo surgēres stringam⁹ lūbos i veritate: ꝛ tota ꝓistinoꝝ
Ps. 31. peccatoꝝ turpitudo celeꝛ. Ū: Beati q̄ꝝ remisse sūt iniquita
tes: ꝛ q̄ꝝ recta sūt pctā. Post feminalia et lineā tunicā indu
mur biacynthina veste de ẓa cōdescēdētes ad alta: ꝭ ē subu
cula iuxta. Lxx. q̄ sublimiū rōnez significat tñ patere maioꝛi
Esa. 14. b oēs q̄ꝺ oꝛ: In monte excelsū ascēde tu q̄ euā. slō. Nō sufficit
ꝓioꝛ ablutio pctoꝝ: baptismi gꝛa: secretioꝛ doctrina: nisi ha
beam⁹ opa. i. supbumerale qꝺ rationali copulāt: vt nō sit la
ꝛum nec dissolutū. Ratio enī opibus ꝛ opa rōne indigent: vt qꝺ mente cōcipim⁹ ope ꝓpetrem⁹. ¶ Orige. Lauet te moyses:
id ē lex q̄ te lauat: ꝛ diluit soꝛdes tuas. Lex sacerdotes cōse
crat. Nō pōt eē sacerdos quē lex nō ꝋstituit. Si lotus fueris
ꝓ moysen: poteris ꝙuenire ad indumēta q̄ ꝓfert moyses: sed
nō solū indumētis op⁹ ē ad sacerdotales insulas: verū ꝛ cin
Heb. 5.d gulis. Tunicis pelliceis indut⁹ ē adam ꝛ vxoꝛ ei⁹: talib⁹ pec
catoꝛē indui oportebat: q̄ essent moꝛtalitat⁹ indicia: quā pec
cādo ẓtraxerat: ꝛ fragilitatis que ex coꝛruptiōe carnis venie
bat. Sz si ab his purgat⁹ fueris ꝓ legē dñi: induet te moyses
indumēto incoꝛruptiōis: vt nusq̄ apparcat turpitudo tua: et
Exo. 28. g absoꝛbeaē moꝛtale ꝟ a vita. Aideam⁹ q̄li ordine pōtifex ꝋsti
tuaē. b ¶ Vestiuit. Hiero. Ad fabiolā. Discam⁹ ꝓius cōmu
nes sacerdotū vestes atq̄ pōtificiuz. Lincis femialib⁹ vsqꝫ ad
genu verēda celanē: q̄ꝝ supioꝛ ps sub vmbilico vehementer
astringiē: ne dū expediti victimas mactāt: onera poꝛtāt: casu
femoꝛa reu elēē: ꝛ pateat qꝺ optū ē. Jnde etiaz gradus altaꝛ
Exo. 20. d ascēdere ꝓhibenē: ne ascēdētiū verēda ꝛspiciat inferioꝛ ps. Hec ſm Josephū de bysso retoꝛta ꝓpter foꝛtitudinē terebāē:
et incisa ẓsuebanē: qꝛ i tela nō pōt fieri hmōi opus. ¶ Hiero.
Scāa ē ex lino poderis. i. talaris duplici sindone: quā Jose
phus vocat byssinā: hec adheret coꝛpi: ita arta ꝛ strictis ma
nicis: vt nulla i veste ruga sit: ꝛ vsqꝫ ad crura descendat. Ta
les solēt habere milites lineas q̄s camisias vocāt: aptas mē
bris ꝛ astrictas: vt ad oīa expediti sint: hac sacerdotes vtunē
tunica: habēt⁹ vestitoꝝ pulchritudinē: et undoꝝ celeritatē:
q̄ oꝛ linea. ¶ Tertiū cingulū serpētis pelli quam i estate exuit
similimū: vt lōgū marsupiū i rotūdū textū: sub tegmie cocci

purpure et biacynthi et byssi ꝓpter decoꝛem ꝛ foꝛtitudinez ita polymite distinctū: et diuersos floꝛes ꝛ gēmas artificis manu non textas ꝭ additas putes: hoc baltheo inter vmbilicū et pectus linea tunica stringiē: ꝙ q̄ttuoꝛ digitoꝝ habens latitudinē: et magna ex pte ad crura descēdēs cū expeditiōe ad sacrificia opus est: in leuū humeꝛū retoꝛqueꝛ tur. ¶ Idem. Quartū est rotundū pileolum: qꝺ greci ꝛ nostri thyarā: non nulli galerū vocant: nō habet acumē i sūmo: nec totū vsqꝫ ad comas caput tegit: sed tertiā partē a fröte nudā reliquit: vitta ne labaē ꝋstrictum: byssinum: et sic fabꝛe lintheolo opertuz: vt nulla sint foꝛis acus vestigia: his q̄ttuoꝛ tam sacerdotes vtunē q̄s pontifices. Quattuoꝛ reliqua ꝓprie pontifi cum sunt. Primū qꝺ et hic quintū: tu
nica talaris tota biacynthina eiusdē coloꝛis habens assutas manicas qua induitur aptura: qꝺ vulgo capitiū diꝛ citur: oꝛis firmissimis ne rumpaē. Jn inferioꝛi xo parte. lxx. duo tintinna bula sunt: ꝛ totidem malapunica hi
dem cōtexta coloꝛibus q̄bus cingulū inter duo tintinnabula vnum maluz: et inter duo mala vnuz tintinnabulū: vt cum pontifex in sanctasanctoꝝ in
greditur sit vocalis totus. si hoc non fecerit statim moꝛiturus. ¶ Sextū he
braice ephot: id est supbumerale: vbi cunqꝫ enim in Exodo vel in Leuitico

gabis oēz cętū ad ostiū taberna
culi. Fecꝫ moyses vt dñs impaue
rat: ꝟgregataqꝫ oī turba añ foꝛes

a ꝭ euāgelic⁹. vñ petr⁹: Hoc ē verbū qꝺ annūcia
tum est vobis: euangelica. i. mysteria.

tabernaculi ait: Jste ēst ſmo quē
iussit dñs fieri: ꝟ Statimqꝫ obtulit a

a ꝭ xp̄m q̄ offerē patri: vñ daniel: Oblat⁹ est in cō
spectu eius q̄ nobiscū ē ꝓpter nos offertur.
b ꝭ qui imitāē eum: vñ: Jmitatoꝛes mei estoꝛe si
cut ē christi. c ꝭ quia hec oblatio per xp̄m cele
bꝛatur. baptizatus est enim christ⁹ vt aqua baptis
mi sanctificaꝛ etur.

aāron et filiōs eius. Lūnꝫ lauis/ b

a ꝭ ꝓcedēcia cōmunia sūt aarō ꝛ filijs eius. i. xpō
et nobis: hec aūt soli deo ꝛ vero sacerdoti conue
niūt vestiuit ponti. cē. b ꝭ veste imoꝛtalitatis.

set eos vēstiuit pontificē subucu/ c

ꝭ ex lumbi in veritate stringanē ꝛ turpitudo pec
catoꝝ eius celeꝛtur.

la linea accingens eum baltheo.

suphumerale legiē: in hebꝛeo ephot habeē. Samuel tamē leui ta adhuc parue etatis: et dauid ante arcā ephot poꝛtauit. Sz aliud est ex biacyntho byssо cocco purpura auroꝝ contexti: aliud in similitudinē sacerdotū simplex et lineū. Auri lamine id est bꝛactee mira tenuitate tenduntuꝛ: ex quib⁹ ẓsecta fila toꝛ quenē: cum subtegmine triū coloꝝ: biacynthi: cocci: purpure et stamīe byssi: vñ efficiē palliolū vermiculate pulchritudinis et miri fulgoꝛis in modū caracallaꝛ sed sine cucullis: ꝛtra pe
ctus nihil texiē: loc⁹ rationali relinquiē: in vtroqꝫ humeꝛo sin
guli lapides clausi: auro astricti: q̄ hebꝛaice dicūtur soom: ab Ąla ꝛ symmacho et theodotiōe onychini. a. Lxx. smaragdi. Josephꝰ sardios vocat: cū hebꝛeo ꝓsentiens vt coloꝛē lapidū vel patriā demonstꝛet. Jn singulis sena patriarchaꝝ noīa qui bus israelitic⁹ populus diuiditur. Jn dexteꝛo humeꝛo filij Ja cob maioꝛes: in leuo minoꝛes: vt potifex ſactasanctoꝝ ingre
diens populū ꝓ quo rogatur⁹ est in humeris poꝛtet. ¶ Septi
mū paruulū est: sed omniū ſctissimū est: hebꝛaice lyosin: grece logion: latine rationale dicitur: pannus est breuis auro et ꝙt
tuoꝛ textus coloꝛibus quibus ꝛ superbumerale: habēs palmi magnitudinez per quadrū: duplum ne rumpatur. Jntexti sūt ei duodecim lapides mire magnitudinis et ꝓij ꝓ ꝙttuoꝛ oꝛdi nes singulis versiculis terni lapides. Jn primo sardi⁹ topasi⁹ smaragdus. Jn scdo carbūcul⁹ saphyr⁹ ẓaspis. Jn tertio lygu
ri⁹ q̄ fozitā ꝛ biacynthus: achates: ꝛ ametist⁹. Jn quarto chry
solith⁹ onychin⁹ beryll⁹. Jn singulis ꝟ etates. xij. tribuū scpta

Nico. de lyra

¶ sūt noīa

nō ingesserit se ad dignitatē sacerdotij: sed magis susceperit ex ꝓcepto dñi. scdo ponitur cōsecrationis executio. cum dicitur:
a ¶ Statimqꝫ obtulit aaron ꝛc. Et diuiditur in quattuoꝛ par
tes. quia primo ponit quedam cōmunia aaron ꝛ eius filijs circa eoꝝ cōsecrationem. secūdo ꝓtinentia ad solum pontificē. ibi: Uestiuit. tertio filijs eius ꝓpria. ibi: Filios quoqꝫ eius. quarto reuertitur ad cōmunia. ibi: Obtulit et vitulum ꝓ pec
cato. Circa primū ponuntur duo cōmunia aaron ꝛ filijs eius. Primum est coꝝ oblatio. cum dicitur: Obtulit aaron et fi
lios eius statuens coꝝ altari: quia applicabanē diuino cul
tui. Secundū est coꝝ lotio cum dicitur: b ¶ Cūꝫ lauisset eos. per hanc lotionem datur intelligi q̄ debebāt esse coꝛde et conuersatione mundi: et ab omni ẏmundicia peccati expediti.
c ¶ Uestiuit. Hic ponunꝫ ea que erant ꝓpria ipsius aaron quo rum primū erat induitio eius vestimentis pontificalibus: qꝺ notatur cuz dicitur: Uestiuit pontificem subucula linea. Exo. xxviij. vocatur tunica linea: vbi vestimenta pontificis et mo
dus induitionis plenius sunt descripta et exposita. Scōm est eius vnctio: ꝑmittitur tñ vnctio tabernaculi ꝛ vasoꝝ eiꝰ inter que ē altare thymiamatis: et hec vnctio notatur. cum dicit:

Apoc. 21. c sūt noīa. De his lapidib⁹ i Apocalypsi struit hierl'm celest⁹: hoꝝ noīb⁹ vl specie ordo ẋtutum vl diuersitas indicaē. Per ꝙttuoꝛ rōnalis angulos ꝙttuoꝛ anuli aurei habētes ꝛ sc i su
per bumerali alios ꝙttuoꝛ vt anulus ꝛ anulū veniat: et sibi vittis copulēē biacynthinis. Me aūt magnitudo ꝛ pōd⁹ lapi
dū stamina rūpat: auro ligati sūt ꝛ in
clusi. Catene qꝺ ex auro fiūt: q̄ ob pul
chritudinē fistulis aureis tegūē: ꝛ ba
bēt in rōnali supra duos anulos ma
ioꝛes q̄ vncinis aureis suphumeralis nectūē: ꝛ deoꝛsū duos alios. Nā post tergū i suphumerali ꝛ pect⁹ et stoma
chū ex vtroqꝫ latere erāt anuli aureꝛ: q̄ cū rōnalis aureis anulis ꝛiūgeban tur: vt rōnale suphumerali ꝛiungereꝛ tur: ꝛ vna textura videntib⁹ putareē.
b ¶ Octaua ē lamīa aurea in q̄ scriptuz ē nomē dñi ꝛtinctuz hebraice. Ihes iosh. he. vau. heth. qꝺ apud illos ineffabi
le oꝛ ꝺ sup pileolū lineū oīm cōmune sacerdotū i pōtifice additur: vt vitta biacynthina ẏstringaē i fröte: totāqꝫ pōtificis pulchritudinē dei nomen co
ronet ꝛ ꝓtegat. ¶ Mala aūt punica ꝛ tintinnabula in inferioꝛib⁹ posita ful
gura demōstrāt ꝛ tonitrua: vel terraꝝ ꝛ aquā ꝛ oīa elemēta inter se cōsonan tia: ꝛ sic sibi ꝓpleꝛa vt sint in singulis oīnta. ¶ Hiero. Hebꝛei ꝙttuoꝛ coloꝛes ad ꝙttuoꝛ elemēta referunt ex qb⁹ vni
uersa subsistūt. Byssū terre deputāt: qꝛ ex terra gignīē. Purpurā mari: qꝛ ei⁹ cocleis tingitur. Jhiacynthum aeri ꝓ sisitudie coloꝛis. Coccū q̄ hebꝛaice thoꝛach. i. vermiculus igni ꝛ etheri. Periustū enī cē cōmemoꝛāt vt pōtifex creatoꝛē nō solū ꝓ ifrl ꝭ ꝓ toto mūdo roget qui ex terra ꝛ aq̄ ꝛ aere et igne ꝋstat. ꝭ enī oīm sūt elemēta. Ū: primū lineū ē vestimen
tū: terrā significās. Scōm hiacynthinū: aerē demonstrans q̄ de terrenis paulatim ad excelsa sustollit: ꝛ vestis hiacynthi na a capite vsqꝫ ad talos veniēs indicat aerē de celis vsqꝫ ad terrā fusū. Ad supradicti coloꝛes auro intexti sūt id figura
re volūt q̄ ex ignis caloꝛ: ꝛ diuini sensus ꝓtinabilis penetrat
Exo. 2 8. vniuersa. ¶ Orige. Jn Exodo vbi de sacerdotalib⁹ mādaē ve
stib⁹ inenio octo eē species q̄ pōtifici ꝓparāē: ꝭ xo tñmō se
ptē: octaua enī emissa ē: q̄ ē cāpestre: vel vt alibi legim⁹ femi
nalia linea. Sz foꝛte qꝛ ꝭ gen⁹ indumēti indiciū ē castitatis q̄
femoꝛa opiunē vel renes ẏstringūē: nō semp i ill' sacerdotib⁹
he ptes erāt ẏstricte. aliq̄n enī ꝺ posteritate gener⁹ indulgeē.
Sz i sacerdotib⁹ ecclie aliud video sacm. Possūt enī i eccliа
Gal. 4. c filioꝛ generare. Ū: Filioli mei q̄s itez parturio ꝛc. Et alibi:
1. Coꝛ. 4. d Nā ꝛ i xpo iesu p euāgeliū ego vos genui. Jn hmōi generati onib⁹ aliq̄n femialib⁹ vtunē: ꝛ abstinēt cū se videēt i auditoꝛi bus fructū hñe nō posse: in q̄b⁹ semen piꝛet: nec sobolē faceꝛet
Dar. 7. c Cū q̄ incapaces videēt: aut simulatos ꝛ hypocritas ꝋponunt cāpestre: vtūē femialib⁹: ne sactū deī canib⁹ ꝛ margarite po
nanē añ porcos. a ¶ Et induēs ꝛc. Lxx. Jnduit tunicā et ꝑ cinxit q̄nā ꝛ vestiuit cū ipoditim. Jncarnationē xp̄i exeq̄ē. Totū eni hoīes suscepit coꝛp⁹. i. aiam tunicā terrenū appel lauit: qꝺ de terra est: ipoditim celestē: qz ipoditis poderis ē. Et biacynthinas q̄ ē coloꝛ celestis: vtrūq̄ enī suscepit ꝛ vtrūq̄ saluauit. ¶ Hiero. Jn tunica biacynthina malapunica et tintinabula: qꝛ tāta debet eē pōtificis scia vt gressus eius et motꝰ oīa vocalia sint: ꝛ xitatē quā mente ꝛcepit habitu reso
net: q̄cꝺ agit q̄cꝺ loq̄ē doctrīa sit. Sine tintinnabulis colo
rib⁹ diuersis gēmis floꝛibusq̄ xtutū nec i eccliaz igredīē nec pōtifex ē. b ¶ Humerale ꝛc. Jmposuit moyses pōtifici sup
humerale qꝺ ē humeroꝛ ex circūductioe vestis oꝛnat⁹. hume
1. Tim. 5. a ri aūt laboꝛis ꝛ opis indicia sūt. Ault q̄ pōtificē eē i opib⁹ oꝛ
Dar. 5. c natū. Nō enī sufficit sola scia: ꝭ q̄ fecerit ꝛ docuerit magn⁹ vo cabitur. ¶ Hiero. Suphumerale et duos lapides smaragdi nos vl onychinos q̄ desup humeroſ tegūē iterpraē duo hemi speria: q̄ꝝ aliud sup terrā alind ſb terra vel solē ꝛ lunā q̄ desu per rutilaē. ¶ Hiero. Duo lapides i suphumerali xp̄s ꝛ eccle
sia. xij. apl'oꝝ q̄ ad pdicationē missi⁹ sūt continēē. Uel lra et spūs: in q̄b⁹ oīa legis mysteria: a dextris spūs: a sinistris lra.
Per lras ad verba: ꝓ xba venim⁹ ad sensum. Pulcher oꝛdo ipso habitu sacramēta significās: in humeris opa: in pectoꝛe ratio. Unde et pectusculuz comedunt sacerdotes. c ¶ Qꝺ astringēs ꝛē. Orige. Cinxit eum ſm facturam humeralis. Jā supius direꝛat cinxit eum ẓona sup tunicam. Quod ē illꝺ du
plex cingulum? constrictus in xbo sit: in opere expeditus ad omnia: nihil habeat remissum: nihil dissolutum. Accinctus sit animi virtutib⁹: cōstrictus sit a coꝛpalibus vitijs: nullum ani me lapsum: nullusꝫ coꝛpis timeat. vtroqꝫ cingulo semp vtatur: vt sit sanctus coꝛpoꝛe et spiritu. Scōm facturaz hu
meralis cingiē: quia ſm opa sua cin
gulo virtut⁹ vtitur. d ¶ Aptāit ra
tionale ꝛc. Hiero. Rationale in me
dio positū terrā indicat que instar pū cti cum omnia in se habeat a cunctis vallaē elementis. ¶ Orige. Imposuit sup cum logion: qꝺ est rationale: ꝛ su
per logion manifestatiōnē ꝛ veritatē. Non sufficit pōtifici habere sapientiā ꝛ scire omnū ratiōez: nisi possit popu lo manifestare que nouit. Jdeo impo
nitur rationali manifestatio: vt possit reꝓdere omni poscēti se rationē ꝺ fi de et veritate. Supponiē ꝛ Xitas: vt non astruat qꝺ ꝓpio cogitauerit in
genio. Sed qꝺ veritas habet. Addē
dus est alius ornatus vñ necesse est vt accipiat coꝛonā. accipit ergo cidarim qꝺ est operimentū vel ornamētū capi tis. post hec supponiē mitra ante faci em. i. a fröte pōtificis lamina aurea sā
tificata: in qua sculptū est vocabulū dei: sed iste ornatus capitiē in quo po
situm ē nomen dei post illa q̄bus infe
rioꝛa coꝛpis membra fuerāt ꝛnata supponiē. Super omnia enim que de mundo vel de creaturis sentiri vl intelligi possunt scientia dei tāq̄ omniū anteoꝛis ex
cellit. Et quia ipe caput omniū: ideo ornatus iste capiti suppo nitur sup omnia. nihil enī post hec adiciēur capiti pontificis.
¶ Hiero. Rationale duplex est: apertū et absconditū: simplex ꝛ mysticū duodecī lapides habet: et ẋtuoꝛ oꝛdines. i. ẋtuoꝛ ẋtutes: prudētiā: foꝛtitudinē: tēperātiā: iustitiā q̄ sibi heēt: ꝛ dū mutuo miscenē duodenariū faciūt. Uel quattuoꝛ euāge
lia oculis plena ꝛ mundū illuminātia. Jn vno ẋtuoꝛ et in quattuoꝛ singula. vñ doctrina et xitas in pectoꝛe sacerdotⁱ ē. Exo. 28. c Lū q̄s inuolut⁹ ē veste multiplici: oīs ē vt xitatē quaz coꝛde retinet sermone. ꝓferat. Jdeo rōnale ē et xitas. i. scientia ē vt nouerit q̄ docēda sunt: et manifestatio atq̄ doctrina vt possit manifestare q̄ mēte ẓcipit. Ante suphumerale post rationale.
Ps. 118. Ū: A mādat⁹ tuis intellexi: ꝓius facim⁹: post docem⁹: ne do
Osee. 10. d ctrina cassis opib⁹ destruaē. Semiate i iustitia: metite fructū vite: illumiate vob sciētiā. Pdit⁹ seminādū: ꝛ post fructū metē dū ē: vt nobis sciaz vēdicem⁹. Nec ꝭ sufficit nisi ratio opib⁹: ꝛ opa hereāt rationi: ꝛ his ꝓcedētib⁹ doctrina ꝛ xitas sequaē.
¶ Jdē. Duodecim lapides vel ẓdiacū circulū: vel. xij. mēses ꝛ in singulis xsib⁹ singula tēpoꝛa: ꝛ ternos menses. Pulchre aūt qꝺ in medio ē appellat rationale. Rationale eni cūcta tūt plena: ꝛ terrena celestib⁹ heēt. Immo ratio terreno⁹ ꝛ tēpoꝝ calozis et frigoꝛis: et duplex inter vtraqꝫ tēperies ꝺ celi cursū ꝛ rōne descendit. Unde rationale cuz ephot stringiē. Jn rationali manifestatio et doctrina vel veritas: qz in dei rōne nunq̄ mendaciū ē: et ipa veritas multis signis ꝛ argumētis mōstra tur. Ū: factum ē vt rationē solis ꝛ lune anni mensiū ꝛ cūcta pōt et hoꝛarū tēpestatū serenitatis ꝙ vētoꝝ: ꝛ rerū oīm noscerem⁹: accipiētes a deo insitā sapientiā: ipo habitatoꝛe et doctoꝛe do
miciliū sui et fabꝛice nobis sciētiā demōstrāte. c ¶ Posuit la
minā. Hiero. Nihil ꝓdeē omniū eruditio: nisi dei scientia coꝛ
onetur: que semp est ei cuz patre: Ū: lamiā sup cidarim im
posuit. ¶ Hiero. Jmpfecta sunt oīa nisi currui querāē auriga: et super creaturas creatoꝛ insistēs regat ipe qui cōdidit. Qꝺ olim in lamina: nunc in signo crucis ostendiē: preciosioꝛ ē san
guis euangeliū auro legis: tunc in ꝛta Ezechielem signū gemē Ezech. 9. c tibus figebatur in fronte tauri: nūc poꝛtātes crucē dicimus:
Ps. 4. Signatuz est super nos lumen vultus tui domine ꝛc. ¶ Auri lamina in fronte pōtificis et nomē inscriptū omnia que super terrā sunt dei arbitrio gubernari significat. Justū enī erat vt pōtifex dei creaturaꝝ oīm typū poꝛtans in vestibus suis indi caret cuncta dei misericoꝛdia indigere. ꝛ cū sacrificaret expia
retur conditio vniuersalis: vbi non ꝓ liberis parentibus ꝛ ꝓpinquis: sed ꝓ omni creaturaꝝ voce et habitu precaeꝛtur.

§ a Tulit ꝛ vn. ꝛc. Ihe ē filꝰ dei q̄ vngit et q̄ vngit vngens ꝯbo diuinitat. ꝟm q̄ cū ꝓe ꝛ spūsancto habet omnia cōia.
Ps. 44. A ꝓe vngit ꝟm illū: Unxit te deꝰ deꝰ. t. o. l. Unxit eū spūsā
Esa. 61. a ctus ꝟm Esaiā: Spūs dñi sup me: eo q̄ unxerit me ꝛc. Que
ãt ꝓ ꝛ spūssanctꝰ: ꝫ eadē fac ꝛ filꝰ. Angit ꝑ ꝟm diuinitatē. vngit ꝟm hūanitatē. Ũ ꝛ daniel oblatū illū videt: offerētē nō videt: qz semetipm offert. Unxit ꝑ moyses ꝛ offert ꝓi figurā gerēs. b Sāctificās. Utge. Significat supnā creaturā sāctificatione nr̄a ditatā. i. p carnē dñicā ex nob̄ suptā. Ũ ut notū fieret ꝓncipib̄ ꝛ potestatib̄ ꝑ ecclesiam ꝛc.
c Fundens sup ca. Caput ꝓi diuinitas. Sicut enī caput a pedib̄ nō diuidit: sic nec diuinitas ꝓi ab humanitate post
Ps. 44. unctionē. Ũ ait: Unxit te deꝰ deꝰ. t. Sic ei deus vngitur et sāctificat. d Filios ãz ꝛc. Utge. Attēde differētiā minorū sacerdotū ad maiores. Istis nō dant bina indumēta neq̄ humerale neq̄ rationale neq̄ capitis ornatus: ꝟ tm̄ cidaris ꝛ ẏona q̄ tm̄ tunicā strīgat. accipiūt ꝑ sacerdotij grām: ꝛ fungunt officio: ꝟ nō vt ille q̄ humerali ē ornat ꝛ rationali: q̄ manifestatiōe ꝛ ꝛitate splēdet: q̄ lamie auree ornamēto de coꝛat. arbitroꝛ q̄ aliud eē i sacerdotib̄ fungi officio: aliud i structū eē moꝛib̄ et ornatū. Quiuis enī pōt solēni mīsterio fūgi ad ꝓm: pauci aūt sūt q̄ ornati moꝛib̄ doctrina: sapientia: ad manifestādū ꝛitatē idonei: ꝛ q̄ sciam fidei nō sine oꝛnamēto sensuū ꝛ assertionū fulgoꝛe depꝛomant: ꝟ aureele la
L mine capiti ꝓfuit ꝓ desīgnat ornat. Unū igit ē sacerdotij nome: ꝟ nō vna ꝑ vite merito vel aīe ꝛtutib̄ dignitas. Jn his q̄ q̄ lex diuina dicit velut i speculo inspiciat se q̄sq̄ sacerdos: si videat se ꝛ oīb̄ supza dict. ornatuꝫ ꝛ i scia et i actib̄ vel in doctrina talē ac tm̄ se sciat sūmū sacerdotiū non solū noie ꝟ et meritis obtinere. Aliōq̄n inferioꝛē sibi gradum positū noluerit etiā si ꝑmi nomē accepit. e Destinitq̄ tu. Filijs aaꝛō stoles tunice et ẏone vel balthei ꝛ cidares vel mitre imponūtur: ipo enī indūt: ipo cingunt: ipm poꝛtāt in capite: ipm bi enī ꝓcingūt in veritate q̄ ē ꝛps: ꝛ induunt lozica iusticie:
Eph. 6. c ꝛps autez iustīcia ē: sicut ꝛ galea salutis: ipe enim ē salutare dei. f Obtulit et vitulū. Esi. Que sit huius legis ꝛtus:
3. 4. quō in sacrificio ꝓi acciptiaꝫ: expositū supi⁹ē. Jbi tm̄ aaron imponit manꝰ vitulo. b aūt ꝛ filij ēi vncti. Si enī nos vngimur i baptismo oblati: foꝛt efficimur dñice passionis: cuius baptism⁹ imaginē gerit. Jn moꝛte enī ꝓi baptizamur. ꝓsepe limur enī ei ꝑ baptismū i moꝛtē. Necessariō aūt filij aaꝛō tāq̄ cōmunicātes ei sacrificio manꝰ ꝓponūt. Aug⁹. Cū sacrificia ꝑ pctis m̄ moꝛaret vitulū dixit offerēdū ꝑ pctō sacerdotis q̄ ꝑ̄m peccare fecit. postea ꝯ cum dixit quō ea q̄ ꝑcepit dñs gesta sūt erga aaꝛō ꝛ filios eiꝰ: ꝺz oblatꝰ vitulus pro pctō. § supza de sāguīe vituli coꝛnua altarꝭ icēsi ꝓcepit tāgi: ꝛ aspgi ꝺ sāguīe ꝺ velū. Reliquū ꝯ fūdi ad basim altaris holocaustoꝛ. postea ꝯ cū sāctificat aaꝛō de aspsione sānguinis ꝺ velū nihil ꝺ coꝛnib̄ altaris ꝺz § nō addit incēsi. addit aūt fūdēdū sāguinē ad basim altarꝭ. nec ꝺz ad basim cuius: tāq̄ necesse sit illud accipe cuius coꝛnua tacta sūt sanguine. Quis ꝑ ambigue sit positū: libet ē ita itelligere factū. sicut de vitulo ꝑ pctō fuerat ꝓceptū: vt non ei⁹ altaris coꝛnua tacta itelligam⁹ ad cui⁹ basim sāguis eiꝰ ē fusus: § altarꝭ incēsi: ꝛ sāguinē fusū ad basim altarꝭ sacrificioꝝ. g Obtulit ꝛ arietē. Esi. Lex sacerdotē i multis ꝛpm figurāt: nūc vitulū
Heb. 13. b ꝑ peccatis ꝓcipit ĩmolare ꝛ extra castra incendere. Sic enī factum ꝛpi sacrificiū ē ad ablutionem nr̄oꝝ peccatoꝝ. Huc autē arietē in holocaustū: q̄ mūdus ei crucifixus ē: et renū ciās mūdo. cōuersatio q̄ ē holocaustū ꝛpm habet doctoꝛē et
Ps. 10. b exemplū: ꝑpter q̄ ait: Qui nō accipit cruꝛ ꝛ sequit̄ me nō ē me dignus. i. q̄ sic nō renūciat mūdo sicut ego doceo (hoc ē enī sequi eum) nō ē me dignus. Quare ergo holocaustū diuidaꝫ pedes eiꝰ ꝛ intestina vel ꝟm alios vēter lauenꝭ. Interpretatio holocaustomatis q̄ in ꝓncipio libri ē facta expleuit sufficiēter. Jbi aūt ꝓtes fieri oblationū dixit: significās coꝛpus et alam deberi offerri: sed etiā in nobis sunt diuisiones
Gal. 5. c be: q̄ caro concupiscit aduersus spiritū: spūs aūt aduersum carnem: ꝛ nō in ꝛpo. Jdeo nec diuisionis mentionē lex fecit in eo sacrificio. Offert aūt sacerdos vitulū ꝑ pctō: arietē in holocaustū: ꝑ q̄ significaꝫ: q̄ ꝓfecta conuersatio q̄ ē holocaustū in ariete offeraꝫ. hic quippe ducatum ꝓbet oībus ingredientibus ꝛ egredientibus: sicut ch̄ristus est dux perfecte ꝙuersationis. ꝛ ideo intrare ꝑ se et exire oībus ꝓcepit.
Gal. 16 b b Obtulit ꝛ arietē scōm in consē. ꝛc. Mysteriū traditionē: ꝛ pascha mysticū quod ꝛps celebrauit cuꝫ discipulis suis: significat aries. Scōs noiaꝫ: q̄ post agnū in cena ĩmolatū seipm obtulit. Ũ aaꝛō sup caput arietꝭ manꝰ ꝓposuit cuꝫ

§ filijs suis

tā in sāctificatiōez sicut ꝑceperat ei dñs. † Tulit ꝛ vnctio a nis oleū q̄ liniuit tabernaculū cū oi suppellectili sua. Cū b q̄ sāctificās aspsisset ad alta
a § qz rora vnctio ē plenitudo spūs q̄ in seipē operationib̄ designatur.
re septēm vicib̄: vnxit illud a § aplos ꝛ imitatoꝛes eoꝝ sicut de paulo ꝺz: Vas electiōis ē iste mihi. b § vt labiū.
ꝛ oīa vāsa eius: lābium q̄ § penitentia q̄ est baptismo suppositā: qz gratiā eius quā sepe labefactamus ꝑ penitentiā erigimus et fulcimus.
cū basi sua sāctificauit oleo.
c Q̄ ꝺ fūdēs sup caput aaron: c
d vnxit eum et ꝓsecrauit. Filios quoq̄ eius oblatos: ve- d
e stiuitq̄ tunicis lineis ꝛ cinxit baltheis: imposuitq̄ mi- e
f tras vt iusserat dominꝰ. Ob f
§ christum.
tulit ꝛ vitulū ꝑ pctō. Cunq̄
§ diuinitatem: hoc sit q̄ sacerdotes ꝛ doctoꝛes ecclesie de diuinitate ꝛpi ꝓdicant: ꝛ eam auditoꝛibus annunciant.
sup caput eiꝰ posuissent aaꝛō et filij eius manus suas: immolauit eum hauriēs sāguinem: et tincto digito tetigit
a § passionis ꝛpi. b § incensi. i.
coꝛnua altarꝭ ꝑ gyrū. Quo expiato ꝛ sanctificato: fudit reliquū sanguinē ad funda-
a § altaris holocaustoꝝ. i. § doctrinaz euangelij q̄: passio ꝛpi ꝟm euangeliū recipiēda ꝛ credēda est. b § vt supza.
mēta eius. Aipēm ꝯo qui erat super vitalia: ꝛ reticulū iecoꝛis: duosq̄ renunculos cuz aruinulis suis adoleuit super altare: vitulum cū pelle et carnib̄ et fimo cremās extra castra sicut ꝓceꝑat
§ ducē ꝓfecte cōuersationis.
g dominus. Obtulit ꝛ arietez
§ vt supra.
i holocaustuz. Sup cuius caput cū imposuissent aaꝛō et filij eius manꝰ suas immolauit eū: et fudit sanguinem eiꝰ sup altare per circuitum
Jpmq̄ arietē in frusta concidēs: caput eiꝰ ꝛ artꝰ ꝛ adi-
a § interioriꝺ sacramentis a fimo ire ablutis vt fiāt acceptus ꝛ saluatis cibus.
pem adoleuit igni: lōtis priꝰ intestinis ꝛ pedibꝰ: Totūq̄
§ crucis.
simul arietē incēdit super altare: eo q̄ esset holocaustuz suauissimi odoꝛis domino: sicut ꝑceꝑat ei: Obtulit ꝛ arietē scōm in cōsecratiōe sacer- b

a Tulit ꝛ vn. ole. ꝛc. et subdit vnctio altaris holocausti ꝛ vasoꝝ eiꝰ: et labij enei que erant extra tabernaculū. cū ꝺz: b Cunq̄ sā- †De conse. di. 1. in ꝑn.
ctificās asp. ꝛc. ꝑmittitur aūt ꝓsecratio ꝛ vnctio ilꝺz cōsecrationi sacerdotū: q̄ ministrari nō poterat nisi in loco ꝓius cōsecrato illō ministeriū q̄ꝺ debebat fieri in cōsecratione sacerdotū: vt patet de sacrificijs tūc fiendis q̄ postea subdunt. Consequenter subditur vnctio ipius aaron. cum dicit: c Q̄ ꝺ fūdēs sup ꝛc. Modus autez huiꝰ vnctionis describitus est Exo. xxix.
d Filios quoq̄ eiꝰ. Uic ꝓsequenter describit illud quod erat ꝑ ꝓium in cōsecratione minoꝝ sacerdotū. cuꝫ ꝺz: Filios quoq̄ eius oblatos vestiuit. aliꝫ ꝯo libz habēt: Consecrauit et vestiuit: sed li consecrauit non est de textu: q̄ nō habeē i bꝺeo nec i libris coꝛrectis: ꝛ ꝑ ꝺ excludit dictum aliꝫ q̄ ꝺicūt q̄ manꝰ minoꝝ sacerdotū erāt vncte oleo ꝓsecratōis: eo q̄ credunt q̄ ꝺ ꝯbū ꝓsecrauit sit de text. Solꝰ enī sūm⁹ sacerdos vngebaꝫ illo oleo ꝓsecratōis: vt dictum ē. s. iiij. ca.
e Tunicis li. ꝛc. De istis ornamēt. minoꝝ sacerdotū dictum fuit Exo. xxix. Uic queriē quō moyses ꝓsecrauit aaꝛō cum nō eēt sacerdos. Dicēdū q̄ ꝺ fecit ex mandato dñi q̄ per quēcūq̄ pōt pontificē ꝓsecrare. Itē quō post ea ꝓsecrari sūt pontifices. Dicūt aliꝫ q̄ ꝑ in ꝺuitionē vestimēt. oꝝ pōtificaliū pꝰ moꝛtē ꝑ decessoꝛ'. nec aliud reꝙrebaꝫ: vt videē ꝺ eleazaro Nu. xx. Aliꝫ ꝺicūt q̄ ꝑ inferioꝛes sacerdotes: sicut et papa cōsecraꝫ ꝑ inferioꝛes se.
f Obtulit ꝛ vitu. Uic ꝓsequēter describēdū duo q̄ erāt cōia i ꝓsecratiōe aaꝛō ꝛ filioꝝ eiꝰ. Primuz ē oblatio ꝑ eis fienda. Scōm reclusio eis iungēda. ibi: Cūq̄ sanctificasset eos. Circa ꝑmū ponitur triplex oblatio. Prima ꝑ peccato. Secunda in holocaustum. ibi: Obtu-
b

¶* lit ꝛ arietē

§ filijs suis: q̄ cōem cenā cū discipulis suis ꝛps celebrauit: § moyses specialiter ꝺ sacrificiū obtulit: q̄ plus alijs figurā ꝛpi exꝓssit ꝙ maxie sacrificiū suū fecit. a Tetigit extremū ꝛc. Si per aaꝛō ꝛpm accipim⁹: extremū auricule eiꝰ sāguine tactū fuit: q̄ patri vsq̄ ad moꝛtē obediuit. Si sacerdotes eccle: aures eoꝝ tangende sūt pollicesq̄ manuū ꝛ pedū vt eminētiam actionum ꝛ gressū ꝺño ꝓsecrēt. Tetigit extremū ꝛc. Quis sit huiꝰ sacrificij effect⁹: unctio aurīū ꝛ manuū pedumq̄ demonstrat: ꝙ obediētia ꝙpe nr̄az actiōes q̄ bonas ꝛ ꝙuersatione celebraꝫ: vt ꝺ obediētia ade carētes: vnigeniti obediētiaz ꝓsequmur. b Manꝰ eiꝰ ꝺex.
Exo. 12. ꝺ Ut ꝺ bona actiōe ꝓfortemur. Cōfortā-
tur enī q̄ vngunk: ꝺestruūt q̄ non vngūt. Ubi enī vnctio nō fuit sāguinis ĩmolati: p cutiebaꝫ egypꝰ. Sed ꝓius
Mat. 26. c sacerdos ꝛ postea filij eiꝰ vngebāt sānguine: q̄ ꝛps ꝓus sāguinē accepit in cena: ꝺeinde discipulis ꝺedit. c Fudit sup al. Cū enī ꝺibit: ꝛ apīs ꝺedit ꝺibere: ꝺtelligibile sāguinem sup altare. i. coꝛpꝰ suū fudit. Ecclia aūt est coꝛpus ꝛpi. Ũ Marcꝰ: Et sumēs grās
Mar. 14. c agēs ꝺedit eis: ꝛ ꝺiberūt ex eo oēs: ꝛ ꝺixit eis: Uic est sāguis meꝰ nouī testamēt: q̄ ꝓ multis effūdet. d Adipem ꝯo ꝛc. Quid ꝺ significēt in salutari sacrificio vel pacifico ꝙ ꝺictū est. Lxx. ꝯo ꝓ canda lūbum: ꝓ ītestinis vētriculū: ꝛ ꝓ reticulo iecoꝛis pinnaz epatis ediderūt. nō frustra aūt etiam nūc in ariete cōmemoꝛant. e Canistro. Lxx. Canistrū ꝟsumatiōis: q̄ est lingua dñi q̄ ꝓcipuā ꝓfectāq̄ doctrinā introduxit. Non enī venit soluere
Mat. 5. b legē: § adimplere. hec bū canistrū ꝺz: ꝓpter textū doctrine ei⁹: cū mīta i pa-
Mat. 13. a rabolis ꝺixerat. Erat aūt ꝛ ferculū et mēsa totius doctrine. Recte ꝑ ꝺe canistro ꝟsumationis mysticū panē ꝓponit. f Panē. Applicam doctrinā legalemq̄ ꝛ ꝓphetica. Lex enī et ꝓphe
Exo. 16. ꝺ et apīs memoriā eius faciūt. Ier enī ꝺicit: Uic ē panis quē ꝺedit nobis dñs.
Esa. 55. c ꝓpha aūt: Panis ei ꝺat⁹ ē ꝛc. ꝓphica aūt ꝛ legalis doctrina minꝰ nutriunt
1. Co. 12. ꝺ ꝑ aplica. Ũ Paulꝰ: Posuit deus i ecclia ꝓmū Aplos: ꝺeinde. ꝓphas. apīs aūt leg⁹ ꝛ ꝓphaꝝ ꝺucūt testimonia ꝙ ꝑ eis collyrida et lagana sūt subiecta.
g Et armū ꝺex. ꝛc. Sacerdos ex ꝑcepto armū ꝺextrū ꝛ sepatū iubetur accipe: vt non solū sit opatio eius vtilis: § etiā singulaꝝ: nec ĩter malos tātūmodo recta faciat. Sz bñ operantes subditos sicut ordinis honoꝛe: ita moꝛū ꝛtute trasc̄ꝺat. Cui pectusculū ꝙz cū armo tribuiꝫ: vt qꝺ de sacrificio ꝑcipiē sumere: ꝺe semetipo ꝺiscat ĩmolare: vt nō solū pectoꝛe q̄ recta sunt cogitet: § spectatoꝛes ad sublimia opiꝛ armo inuitet. Nulla ꝑsentis vite ꝓspera appetat: et nulla aduersa pertimescat blādimēta mūdi respectu intimi terꝛoꝛis ꝺespiciat: terꝛoꝛes aūt ꝟsiderato interne ꝺulcedinis blādimento ꝑtenat: qꝺ ꝛ in sequētib⁹ moyses ꝺicit: b Tulitq̄ pectusculū. ꝛc. Augꝰ. Supꝰ qz generaliter ꝑcipiebat. Si sacerdos peccasset ipm sacerꝺotē vnctū et ꝟsumatū. i. sūmuz ista iussit offerre. Nunc aūt moyses offert: ꝛ accipit pectusculū impositiōis ꝺictū: q̄z inde ponebaꝫ adeps sicut memoꝛauit de sacrificio salutaris. Cū ergo videatur ab aaron sūmuz cepisse sacerꝺotiū: § moyses sacerꝺos nō fuit, quō ista fecit: ꝛt aūt fuit: quō sūmū sacerꝺotiū ab aaron incepit. Psalmꝰ tamen in quo ꝺictū est. Moyses et aaron i sa- Ps. 98.
cerꝺotiꝭ eius: affirmat eū sacerꝺotem fuisse. vestē tñ sacerꝺotalē q̄ magnū ꝓtinet sacramentū: aaron iubetur accipe et successoꝝ eiꝰ aūq̄ aliꝰ quid ꝺe sanctificandis et ordinādis sacerꝺotibus ꝑcipiaꝫ: quādo moyse ascēdente in montē iubent nō ascendere sacerꝺotes. i. filij aaron. nō q̄z iam erāt: sed q̄z futuri erant. Ambo
§ tūc sūmi sacerꝺotes erāt moyses et aaron an poti⁹ moyses: aaꝛō sub illo: an et ipe sūm⁹ ꝓpter excellēti⁹ ministeriū. a principio enī ꝺz: Ihe tibi q̄ ad Exo. 4. ꝺ
populū: tu illi q̄ ad deuz. b Assumensq̄ vngēntū ꝛc. Aug⁹. Querit̄ post moꝛtē moyſi q̄s vngebat sacerꝺotē: q̄ ꝺefuncto tñ succeꝺebat: an q̄ iam vnctus erat inter secūꝺos sacerꝺos? Ideꝝ enī oleū summi ꝛ secōi sacerꝺotis. Uestem sumebat tñ ille pōtifex cuius sūmitas apparebat: ꝛ sita ē vtrū ipse sumebat: an eū ali⁹ induebat? sicut postꝰ moꝛtem aaron moyses filiū fratris sui. Si ergo ab Nm. 20. ꝺ
illo vestiebaꝫ: nūquid a secundo sūmus. Talis enim erat vestis: vt ab alio necesse fuerit induī: an sic ꝺuebatur ꝓius vt posteriꝰ, aliqñ eā ponebat et resumebat. Poterant ergo secōi ꝓmū vestire obsequēdo nō excellendo. k Aspersit ꝛc. Augꝰ. Nec-
Job. 17. c cunq̄ in nobis sūt bona: ad eū tāq̄ caput nostrū reducenda sūt. Unde ꝙ etis ego sāctifico meipm: vt sint et ipi sāctificati in ꝛitate. Apte igitur sanctificationē passionē suam ꝺixit: q̄ sāctificatio ꝺatur nobis. l Et su-
per filios ꝛc. Aug⁹. Nō apparebat q̄s filioꝝ summo sacerꝺoti succeꝺeret: non enī ꝑmogenitū vt maioꝛē ꝺiffinit scriptura: nisi aliquo ꝺiuino iudicio fiebat: cūius ex ꝓtentiōe venisse videaꝫ: vt postea plures fierēt sacerꝺotes sūmi quia cōtendentib⁹ excellentioꝛib⁹ litis finiende causa, pluribus honoꝛ ipe tribuebatur.
m Ibi comedite ꝛc. Carnes cū pānibus comeꝺi ꝓcipit: vt ītelligam⁹ Joh. 6. c
coꝛpus ꝛpi qui caro est et panis qui ꝺe celo ꝺescendit: ꝺ in ecclesia tñ ꝺeberē celebrari. ¶* Quicqꝺ aūt

Nico.de lyra

lit et arietem in holocaustū. Tertia pacifica. p consecratione sacerꝺotū. ibi: Obtulit et arietem scōm. Expositio autem istarū oblationum posita est Exo. xxix. vbi iste oblationes precipiuntur fieri eo modo quo ponitur hic earum executio. a Cūq̄ sanctificasset eos. Uic cōsequēter ꝺescribitur sacerꝺotum reclusio: vt non cōmiscerentur hominib⁹ vulgaribus nec implicarent negociīs secularibus ꝺonec impleta esset consecratio eoꝝ que ꝺurabat septē ꝺiebus: et hoc est qꝺ ꝺicit: b Precepit eis ꝺicens: Coquite carnes ꝛc. quia nec ꝓ comestione poterāt exire atrium sacerꝺotum.

¶* Quicqꝺ aūt

Quicqd aũt ꝛc. Hoc videm⁹ in eccl'ia fieri: ꝛ q̃ incõsumpta remã/serint ignib⁹ tradi. Hõ dicit aũt quor̃ dieb⁹ incõsũpta remãserint: vt semp si remãserint tradant̃ igni: innuens vt si a comestione sacrificij deficim⁹: nec pscrutari valemus: vtrũ ea que videm⁹ ip̃m corpus dñi sunt: non tñ relinquamus: sed igni tradamus vt comedat spũs̃a/ctus qõ non possum⁹. Comedet aũt cũ cogitamus ei possibilia esse q̃ nõ possumus. b De ostio. Moral. Significat qꝛ toto tp̃e p̃sent̃ vite nõ est de tabernaculo recedẽdũ: ꝑ dei seruitio insistendũ. Aug⁹. Ad ostiũ tabernaculi testimonij sedebitis septẽ dieb⁹ die ac nocte ne moriamini. Notãda ẽ locutio scripturaꝝ q̃ sessionẽ ꝓ habitatiõe ꝛ cõmoratiõe ponit. Nõ ei qꝛ dicit ẽ de eSemei qꝛ sederit in hierm̃ in annos tres. Jdeo putandũ ẽ ꝓ totũ illud tp̃s in sella sedisse ꝛ nõ surrexisse. hinc et sedes dicũt vbi cõmorationẽ habent boues: habitatio ap̃pe hoc nomen accepit. c Septẽ enĩ diebus ꝛc. Est. Quinquagesima septenario in se multiplicato vno adiecto perficit. Aũ Lucas ait: Quib⁹ et ꝓbuit seip̃m viuũ post passionẽ suã in multis argumẽtis apparẽs eis et loquens de regno dei: ꝛ cõuescens ꝓcepit eis ab hierosolymis ne discederẽt ꝛc. vide quõ cõsecrabat vel pficiebat eos apparens ꝛ docẽs de regno dei et ꝛuescens. Dicens aũt ab hierosolymis nõ discedere. nõ ꝓmittit ianuam tabernaculi egredi: nõ ꝓmittit p̃dicare: donec accipiant ꝓ missionẽ sactisp̃s ãnquagesimo die. Quo ipleto petr⁹ mox p̃dicauit: ꝛ addunt fidei aĩe circiter tria milia. Illi aũt p singula mãdatu custodierũt: et qõ sequit cõpleuerũt obseruãtes custodias dñi. d Fecerũtq; aarõ ꝛ filij ꝛc. Aarõ cõiungit filijs: nec erit de ianua tabernaculi. Ip̃e enĩ erat p̃dicandus: ꝛ in eis p̃dicaturus: sicut ip̃e cõsecrat: ꝛ in membris cõsecratur. Ca. IX

Acta aũt ꝛc. Octaua dies post dedicationẽ significat diem pentecostes q̃ spũssanctus aduenit. Septem ẽ dedicatio ne dies innuũt septies septem dies q̃ fuerunt a resurrectione vsq; ad pẽtecosten scz. xlix. addito quasi octauo ipo die pentecostes. Pẽtecoste q̃ ꝓtigit die resurrectiõis: q̃ gerit figuram futuri et cõsũmatiõis seculi p̃sentis: q̃ septem volũt dieb⁹. Oportebat ei vt eadẽ die aduenir̃et spũs: quo resurrexit x̃ps: tũc ait vocari aaron ꝛ filios ei⁹: ꝛ maiores natu. tũc enĩ vocatus est eccl'ie spectaculũ: in qua ẽ aarõ: id est x̃ps: et filij eius q̃ alte sunt conuersationis. et ideo sacerdotij mĩstri et maiores natu: id est p̃byteri: ex his enĩ corpus eccl'ie constit. f Tolle de armẽto vi. ꝛc. Accipit aaron vitulum in holocaustum et arietem: et offert dño. Tunc enĩ x̃ps sacrificiũ suum notificauit: cuz ip̃us aduentẽs parthos medos elamitas ꝛ omnẽ gentiũ p̃mittias ad apostolos ꝓ cenaculũ collegit. Vitulũ offert aaron ꝛ arietem: quando doctores eccl'ie mysteria passionis annũciant: et ꝓ salute humani generis celebrara insinuant. g Tollite hircum. Mirum obtulerunt apostoli die pentecostes: quando petrus penitentiã annuncians inquit: Pœnitemini et agite penitentiam. Aug⁹. Accipite hircum ex capris vnũ ꝓ peccato: et arietem et vitulum et agnũ anniculum in holocarposim sine macula: et vitulũ a bobus et arietẽ in sacrificium salutaris ante dominũ: ꝛ similã cõspersam oleo: quoniam bodie videbitur dominus in vobis. Quatruo genera sacrificiorum de animalib⁹ supra cõmendauit. Holocaustũ: pro peccato: salutaris ꝛ ꝓsũmationis: sed cõsũmationis sacrificium ad sanctificatiões sacerdotis ptinet. reliqua tria hic ꝓcipiunt offerri. Et dicit hec senioribus isr̃l: vt ptineant ad vniuersum populũ. Scz sacrificiũ ꝓ pctõ habet hic tria pecora: hircũ: arietez ꝛ vitulũ. Ad holocaustum pertinet agnus. Ad sacrificiũ salutaris: vitulus ꝛ aries. Non ẽ igit sic distinguendum: vt ꝓ pctõ non intelligatur nisi hirc⁹. Tria ẽ in holocaustum: aries: vitulus: ꝛ agnus. ß potius tria prima ꝓ peccato. hircus aries: vitulus: ꝛ agn⁹ in holocaustũ. qꝛ sup⁹ ꝓ pctõ ꝓcipis hircum iussit offerri: ꝛ ꝓ pctõ cuiusq; ꝓprio cũ peccat añ dñm faciẽdo vnum ex his q̃ nõ oportet fieri: arietẽ. ꝓ peccato vniuerse synagoge: vitulũ. Oportet ergo vt cum senatui loquat̃ quid vniuersus populus offerre debeat: et hircus iubeatur offerri ꝓpter ꝓncipes: ꝛ aries ꝓpter ꝓsbyterũ cuiusq; pctõ: ꝛ vitulus ꝓpter pctõ synagoge vniuerse: qõ fit

Ⓕ scz cõmuni

a Quicquid aũt ꝛc. qꝛ oblatio erat pacifica ꝓ grãz actiõe: eo q̃ dñs ꝓmouerat aarõ ꝛ filios ei⁹ ad dignitatẽ sacerdotij. ꝛ ideo nõ poterat in crastino comedi: vt dictũ fuit ca. ꝑcedẽti.

b Septẽ enĩ diebus ꝛc. Dicit Jose. q̃ libet die illi⁹ septenarij reiterabãt eadẽ sacrificia: sic ꝛ ꝑma die.

c Die ac nocte ꝛc. i. intra artiũ vbi erat tabernaculũ. dicunt th alĩ q̃ ꝓ secreto necessitatis nature poterãt inde exire. Alij aũt dicũt q̃ erat ibi locꝰ parat⁹ ꝓ talĩ necessitate. Primũ videt rationabile ꝓ sanctitate loci.

d Obseruãtes custo. do. i. qõ precepit custo diri circa fi. viij. ca. ꝛ ꝓncipiũ. ir. Põt enim ꝓ ni bzeuis moralitas ꝓ ẽ q̃ põtifex nou⁹ ꝛ sacerdotes recluſi fucrũt septẽ diebus: et octauo die obtulerũt: vbi itelligũt ſepte a qb⁹ debẽt abstinere põti fices ꝛ sacerdotes de nouo cõsecrati. ſ. plitas dozmitiõis: voluptas comessatiõis: iutilitas actionis: multiplicitas distractiõis: vanitas ꝓfabulationis: varietas fictiõis: villitas affectiõis: q̃ facto debet offerre rigozẽ pnie ꝛ austeritat̃: q̃ significat̃ ꝓ vitulũ ꝓ pctõ. Aigozẽ patiẽtie ꝛ soliditat̃ ꝓ vitulũ i holocaustũ. Decozẽ inocẽtie ꝛ simplicitat̃ ꝓ agnũ ãnículũ. Laborẽ industrie ꝛ sedulitatis ꝓ bouẽ. Splẽdozẽ puritatis ꝓ similã. Dulcozẽ leticie et suauitatis ꝓ collyridã. ꝑsersam oleo miscẽie pietat⁹.

Mozali. Ca. VIII

d Locutusq; est dominus ad moysen ꝛc. In hoc capitulo agit de inauditione aaron ꝛ filioꝝ ei⁹ vestibus suis ꝛ eoꝝ consecratiõe eo modo q̃ ꝑcipit supra Exo. xxviij. et. xxix. et ibi posite fuerunt expositiões mystice, ꝓpter qõ non oportet eas ꝟ repetere ß ibi recurrat q̃ voluerit videre: tñ in fine huj⁹ capituli vnũ additũ cũ ꝟ: † De ostio ãz tabernaculi non exibitis septẽ dieb⁹. Septenario dierũ totuz tẽpus reuoluit. ꝓ hoc ergo q̃ sacerdotes septẽ diebus sue ꝓsecratiõis in tabernaculo debẽt mancre: significat̃ q̃ sacerdotes nouc legis toto tp̃e vite sue recedere nõ debent a sanctitate vite. Unde ꝟ: Luc. ix. Nemo mittens manũ ad aratrum ꝛ aspiciens retro aptus est regno dei. Ca. IX

Facto aũt octauo die. Post ß descripta est sacerdotũ ꝓsecratio. ß ꝓnter describit officij sui executio. Circa qõ ꝑmo ponit ꝑceptum moysi. secõo impletio ꝑcepti. ibi: Tulerũt ergo. tertio apzobatio dñi. ibi: Apparuitq; gloria dñi. Circa primũ ꝓmittit tempus. cum dicitur: Facto aute. viij. die. Dicit Ba. Sa. q̃ ista dies fuit prima dies anni secũdi egressi onis de egypto. Alij dicũt q̃ fuit octauo dies eiusdez anni. Ratio autẽ diuersitatis dictoꝝ istoꝝ tangef li. Ru. vij. ca. vbi habet locũ. Cõsequẽter subdit ꝑceptũ moysi factũ ipi aaron cũ ꝟ: f Tolle de ar. i. puide de ſuptibus tuis. Vitulus ꝓ pec. i. molandum ꝓ pctõ tuo. i memoriã vituli ab aaron fabricati. Exo. xxxij.

g Et arietem. in memoriã arietis immolati ꝓ Isaac. Hen. xxij. secũdo subdit ꝑceptum factum populo isr̃l. cum dicitur: h Tollite bir. ꝓ pec. ꝛc. eo q̃ hirc⁹ est aĩal fetidũ. ad denotãdũ ignitatẽ peccati multitudinis ꝑsl: qꝛ sic bonũ cõe ẽ diuini⁹: ita pctm̃ cõe peius.

i Et vitulũ. ꝓ vitulo ꝓstatili i q̃ peccauit multitudo.

✻ Atq; agnũ

a ꝑ q̃ tollit peccata mundi. b ꝑ pfectã consũmatã vitã. c ꝑ per hec holocausta cõsũmãt. ꝑ hoc ad omnia referrur.

atq; ãgnũ ãniculũm ꝛ sine ma/

a ꝑ Mediocrem cõuersationẽ que tamẽ saluare possit offerentes intelligit.

cula i holocaustum: bõuem et b

arietem pro pacificis: ꝛ immo/

a ꝑ oportet omne virtutũ opꝰ eãq; deo videre peragi nec corrũpi: nec vllo modo viriari.

late eos coram domino: in sa/

a ꝑ diuinã, ſ. sapientiam que in omnib⁹ bonis operibus adhibẽda siue sint forma siue penitẽtie ꝛ innocentie congrua.

ꝑ theologiam cum elemosyna.

crificiõ singulozum similã oleo

ꝑ vel offereris. ꝑ in die pen

conſpersam offerentes: Hodie c

recoſtes spũssanct⁹ apparebit dñs aũr spũs ẽ.

eni domin⁹ apparebit vobis.

Tulerunt ergo cuncta que iuſ d

a ꝑ ad ecclesiã quippe omnes cõueniũt qui dei miscõiam querũt q̃ se ab errore corrigũt nõ solum de placeis ꝛ vicis: ſz de pijs quoq; ꝛ sepibus vt regalis cena impleat.

ſerat moyses ad ôſtium taber/

naculi: vbi cuz omnis multitu

a do aſtaret: ait moyses: Iſte eſt e

ſermo quem ꝑcepit domin⁹: fa

cite et apparebit vobis gloria

ꝑ Spũs vñ paul⁹: Nos reuelata facie gliaz dñi speculãtes trãſformamur sicut a dñi spũ.

eius. Et dixit ad aarõ: Accede

b ad altare ꝛ immola pro pecca/

a ꝑ qõ suscepisti. b ꝑ reipsum.

to tuo. Offer holocaustuz ꝛ de

a ꝑ Pater in manꝰ tuas cõmẽdo spiritũ meũ. b ꝑ qui peccãtum suscepisti. c ꝑ cui facꝰ es ꝓpiciatio. ꝑ pater ignoſce illis: quia nesciunt quid faciunt.

precãre pro tẽ et pro pópulo.

Cũq; mactaueris hostiã popu

li: ora pro eo sicut pręcepit do/

minus. Statiq; aaron accedẽs f+

ad altare: ímolauit vitulum ꝓ

ꝑ filij aaron populus fidelis qui offert ſãguinem vituli quando passionem christi digne reminiscitur ꝛ veneratur.

peccato suo: cuius ſanguinem

obtulerũt ei filij sui: Jn quo tin

gens digitũ: tetigit cornu alta

ris: ꝛ fudit reſiduum ad baſim g

ei⁹: Adipẽq; et renũculos ac re

ticulũ iecoris q̃ sũt ꝓ peccato

adoleuit super altare: sicut ꝓce

perat dñs moysi: Carnes ꝟ ꝛ †

pellẽ ei⁹ extra castra combussit

igni: imolauit et holocausti vi

ꝑ vt supra.

ctimã: Obtulerũtq; ei filij sui ſã/

guinẽ eius: quẽ fudit ꝓ altaris

circũitum. Jpam etiam hostiã

in fruſta concisam cum capite

ꝛ membris singulis obtulerũt:

que omnia super altare crema

a ꝑ cogitationibus q̃ sepe maculantur.

uit igni: lotis prius aq̃ inteſtinis

a] Atq; agnũ. in memoriã agni paschal. ꝓ cuius imolatione fuerũt saluati ab angelo percutiente ꝓmogẽitos egypti.

b] Bouẽ ꝛ arietem ꝓ pacificis. ita q̃ ō omni animali imolato fieret oblatio.

c] Hodie enim dominus appa. ꝛc. hoc additur ꝓ causa sacrificiorum predictorum: ac si dicatur: iustũ est q̃ talia sacrificia fiant hodie: qꝛ dominus apparebit ꝓ effectũ dando ignẽ de celo i altari bo locaustozum ꝓ ut habetur infra. sciebat eni moyses per reuelationem diuinam hoc esse futurum eadez die.

d] Tulerunt ergo cuncta que iusſ. ꝛc. Hic consequẽter ponitur impletio ꝓcepti et primo ꝗtuz ad populũ: cũ dicitur: Tulerunt ergo cuncta que iusserat moyses et obediendo.

e] Iſte est sermo: id ẽ res sermone significata. scdo ꝗtũ ad aaron. cum dicitur: Et dixit ad aarõ accede ad altare. et subditur ei⁹ obedientia cũ dicit:

f] Statimq; aaron accedens ad altare immo. ꝛc. tetigit cornua altaris: cz holocausti: qõ pars ex hoc qõ subditur:

g] Et fudit reſiduuz ad basim eius. Non enim fundebat̃ sãguis ad basim altaris thymiamatis ß tantũ ad basim altaris holocausti. Cetera patent ex supradictis vsq; ibi:

✻ Absq;

¶ sup altare: ⁊ pectuscul̃ ⁊ brachiũ dextrũ obtulit aaron oblationẽ ante dn̄m. Modo singularit̃ inferẽs pectuscul̃ dicẽs: vtrũq; ex vtroq; animãte: q̃st pectuscula dixerit. a ¶ Et ꝓ pctõ ppli ⁊c. Exi. Cuius hec figurã habeant ⁊ quõ hirc' ꝓ pctõ pnie sacrificiũ significet. holocausta xo crucifixã ꝙuersationem: theologiã similã: salutare xo seu pacifico/rũ sacrificiũ vitã q̃ nos saluare põt etiã medi/ocriter sapientes: sacrificioꝝ discussio precedẽs vnctionẽ sacerdotis ostẽdit. Ergo q̃ hui' sanctionis explanatio nẽ nescit: illic subtiliter q̃rẽs ꝑ singula ꝙueniet. Hec aũt necessariũ addim': qz spiritũ sanctũ in pentecoste descẽsurum ꝙgregat' i vnũ apl̃os ⁊ oia fm legẽ agẽtib' cõsiderauit legillator. Vñ recte precedere sacrificia sacerdot' ⁊ ppli seq̃ pcepit. Optet enĩ ecclie doctrinã a sacrificio vnigeniti inchoare: vt introducãt sacerdotes docẽtes q̃d nobis passio dñi, pfecerit. deinde inferat fmo pnie oib' necessari'. Vñ ⁊ dns vnã pdicat doctrinã: id est pniaz: pfectaq; subinferri ꝙuersationes: ⁊ theologiã ex q̃b' saluari possum': etiã cuius non sublimiter ꝙuersent i his: optet etiã ecclesiam ꝙgregari: ⁊ manifestatione dei suscipe. ℔ sine dubio i pentecoste agebant discipuli. ꝓpe quod erãt i vnũ ꝙgregati: ⁊ si enĩ palã nõ pdicabãt qz de hostio tabernaculi nõ exibant donec inducerẽt xtum ex alto i semetipis ℔ agebãt: et que docerẽt ecclias meditari nõ cessabãt.

Exo.27.a Ibi. 20.b

b ¶ Extẽdes manũ ⁊c. Aug'. Ad altare stãs deseruiebat. Inde q̃ descẽdit vbi stabat. Altare xo tribꝰ cubit' altũ erat: nec gradum habebat: qz deus vetuerat: ne reuelarẽt virilia: qb' vtiq; fieret si ps altaris gradus esset. i. si cõpactus adhereret. Vnũ enĩ eẽt altare cũ gradu: sed qz altar' altitudo tanta ẽ: q̃ nisi sacerdos sup aliq̃d stet: ministrare apte nõ põt. Intelligẽdũ ẽ q̃ ad hoz̃ ministratiõis ꝓponebatur ⁊ auferebat q̃ nõ erat ꝑs altaris: nec ꝫ ꝓceptũ dñi erat: q̃ ibi gradus ꝓhibuit eẽ. c ¶ Sicq; non cõpletis ⁊c. Exi. Euidẽter oẽm figurã ecclesie vult exponere. Vñ dz q̃ his expletis descẽdit: q̃si expositis sacrificijs descendit de cathedra magisterij: sic solẽt facere sacerdotes: q̃bus veri aaron figura credita est. Et ozando

1.Tim.2.c man' ad celũ leuauit. Vñ Paul': Uoloviros ozare in omni loco leuãtes puras man'. Tendens ergo siue leuãs manus b̃dixit illos: qz ꝙ oratione sacerdotes populo benedicunt: sed vnde benedictionẽ p̃stãt: sequẽtia demõstrãt.

d ¶ Ingressi aũt moyses ⁊ aaron ⁊c. Quia de

Eph.1.a telligibili tabernaculo. i. de celo benedicũt sacerdotes: dicentes cũ Paulo: B̃dict' de' ⁊

Joh.6.a pater dñi nr̃i ihesu xp̃i q̃ benedixit nos in bene

Mat.15.d dictiõe. s. i celestib' in xpo. Dns q̃z quinq; panes vel septẽ benedicẽs ad celum respexit. Notandũ aũt q̃ non solus aaron: ꝫ cuz moyse benedicit. Sacerdotes enĩ non ꝓpria xtute benedicũt: sed qz figurã xp̃i gerunt ⁊ ꝑ eum qui in ipis est b̃dictionis plenitudinẽ tribuunt. nec solum is qui sacerdotiũ sortitus ẽ: sed qui cunq; xp̃m in seipo habet ⁊ eius gerit figuraz ꝑ ꝙuersationẽ bonã quẽadmodũ moyses: ideo neus est: vt p̃stet b̃dictionẽ. ¶ Ingressi aũt. Premisit ingressi ⁊ subdidit egressi: qz sacerdos ingreditur tabernaculum quando ꝓ se et ꝑ populo orat vl diuine cõtemplationi vacat. Egreditur cum docet vel benedicit populo: cum ad conscientiam redit perscrutando se ne forte in predicatione offendẽrit. e ¶ Appa

Act.2.a ruitq; gloria domini. In specie ignis sicut in die pẽtecostes. Unde sub-

Ibidem.e dit: Et egressus est ignis a domino. Unde Lucas. Apparuerũt illis dispertite lingue tanq̃ ignis. f ¶ Omni multitudini ⁊c. Cui simile Lucas ait: Facta aut̃ hac voce ꝙuenit multitudo: ⁊ mente cõfusa est. non solum conuenit: sed erpauit. Unde hic sequitur: Obstupebãt autem et mirabantur ⁊c. g ¶ Qui erant sup altare. Innuit quia necesse sit predicta sacrificia et eorum expositiones supponere intelligibili altari corꝓris christi: vt illic suspiret nostra imitatio: ⁊ tũc nutrimenta intelligi-

Deu.4.b bilis ignis: id est spiritussancti aderunt: de quo dictũ est: Dominus deus noster ignis consumens est.

¶ Arreptisq;

a Absq; cerimoniꝭ holo. matu. id ẽ iugis sacrificij qđ nũq; ꝓt' ali q̃ alia sacrificia inmittebat: ita tũ q̃ iuge sacrificiũ matutinũ ꝓmo offerebat aũ oia alia: ⁊ vesp̃tinũ vltimo post oia alia. b ¶ Posuerũt sup pe. ⁊c. i. illa q̃ erãt cremãda i altari ad ℔ q̃ cũ pectoꝛib' eleuarẽt coram altari mõ supza dicto. vij. ca. et postalẽ eleuationẽ adipes ⁊ illa q̃ cremãda erãt ponebãt sup altare vt cremarẽt: et pectora et armi dextri remanebãt ꝓ vsu sacerdotũ. c ¶ Et extẽdes manũ ⁊c. qz cõpleto sacrificio sacerdos debet b̃dicere ꝓpl'o. d ¶ Descẽdit. qz ascẽderat ad faciẽdũ officiũ sup altare holocaustoꝝ. ℑ mõ aũt hui' ascẽsus dictũ fuit. Exo. xx. q non põt eẽ ꝑ gdus. ⁊ ido dicũt alii q̃ hoza mistratiõis super altare ponebat q̃dã scabellũ iuꝛ altare: sup q̃ ascẽdẽs sacerdos mistrabat. Ra. Sa. dicit q̃ erat ibi q̃dam ascẽsus lõgus paulatim ascẽdẽs sine gradib' ꝓcedẽs xsus altare ita ꝓpe sic poterat dum tũ nõ tangeret altare. e ¶ Ingressi aũt moyses ⁊ aaron tab̃r. duplici enĩ ex causa ingressus fuit moyses cũ aaron. vna fuit vt ostenderet ei modũ offerendi thymiama sup altare thymiamatis: quod erat intra tabernaculum: qz lz sacrificia essent cõpleta q̃tũ ad ea q̃ fienda erãt i altari holocaustoꝝ: vt dictũ ẽ. s. tñ nõ erant oino ꝙsũmata donec post oblationes factas i altari holocaustorũ sacerdos itraret tẽpluz ad offerẽdũ icẽsũ. fm q̃ dic' apls ad Heb. ix. In ꝓti q̃dẽ tabernaculo semp itroibãt sacerdotes sacrificioꝝ officia ꝙsũmãtes. Alia aũt cã fuit vt ambosil' itra tabernaculũ ozarẽt deum ꝑ datiõe ignis. f ¶ Et dc inceps egressi bene. po. qz tũc erãt sacrificia pfecte ꝙsũmata g ¶ Appuitq; glia. Hic ꝓnter describit ipl' dei approbatio circa sacerdotiũ aarõ ꝑ hoc q̃ ignis descẽdit dat' a deo ꝙsumẽs sacrificia. Hinc enĩ fuit signũ acceptatiõis diuine sic ⁊ Heu. iiij. ꝺ sacrificio abel. ⁊. iij. Be. xvij. de sacrificio helie in mõte carmeli. h ¶ Qđ cũ vidissent tur. lau. do. de tanto b̃ficio sue grẽ. hic aũt ignis absq; extinctiõe fuit ꝙseruat' a tpe q̃ fuit dat'. s. ano scdo egressionis de egypto vsq; ad captiuitatẽ babylonicaz. ⁊ tũc fuit absc̃dit' in puteo. pfundo ⁊ sicco ꝑ sacerdotes illi' tpis. et tpe neemie iterũ rehabit': vt

2.M. ij. Machab. j. ¶ Ca. IX

¶ Dixitq; ad aaron ⁊c. Pꝰ ꝙsecrationẽ aaron et filioꝝ eius. hic ꝙsequẽter ponit executio sacerdotalis officij in qua aaron primo obtulit sacrificium ꝓ peccato suo cum dicit: fi ¶ Statimq; aaron accedens ad altare immolauit vitulum ꝑ peccato suo. per quod significatur q̃ sacerdos nouę legis accedens ad altare primo debet confiteri se peccatorem esse: ꝓpter quod dicit confiteor in primo misse. per vitulum autem immolatum intelligitur

ipse christus cuius sanguine mũ dantur cõsciẽtie nostre. Heb. ix. Sanguis christi emundãt conscientias nostras ad seruiendum deo viuenti. † Carnes xo et pelles eius extra castra cõburũtur. quia christus extra hierusalem passus fuit: vt habeat tobãtis. xiij. ⁊ Heb. xiij. † Immolauit ⁊ holocausti victimam: scilicet arietem qui significat christum: eo q̃ christus est dux fidelium. sicut aries est ouium. † Et ꝓ peccato populi offerens mactauit hircum. qui est animal fetidum: ad significandum peccati communis grauitatem. Mag sicut bonũ quãto est cõmunius tãto est diuinius. sic peccatum quãto est communius tanto est peius: ceteris tamen paribus.

† Immolauit et bouem atq; arietem hostias pacificas populi: scilicet ꝓ gratiarum actione ex sacerdotum consecratione. Nam magnum bonum est populi quando sacerdotes sũt boni: quia medij sunt inter deum et populum. ideo subdit:

et ¶ Et extendens manum cõtra populũ. s. aaron. † Benedixit ei: scilicet im precando bona populo. ⁊ multo fortius sacerdos noue legis debet bona populo sibi subdito imprecari. † Et egressus ignis ⁊c. Per hoc ostignatur q̃ gratia spiritussancti qui super apostolos in specie ignis apparuit datur populo christiano per benedictiones et orationes pontificum ⁊ etiam sacerdotum.

¶ Hreptisq; nadab ⁊c. Aug'. Exeũte a deo Ca. X mino ignemoztui sũt filij aaron: qz ausi sũt adhibere ignem alienum incensum ponere de dño. qđ nõ licebat: quia igne diuinitus in altari accẽso ⁊ deinceps custodito omnia erãt accẽdenda. que in tabernaculo accendi oportebat. Mortuis ergo illis ait moyses: hoc est qđ dixit dns ⁊c. Approximquãt dño qui in tabernaculo fungũtur sacerdotio. Sanctificatur aũt in eis dom' ⁊ vindicãdo: vt sciat' qz min' aliꝭ parcat si illis nõ parcit: fm illd.

1.Pe.4.d Si iustus vix saluus erit: peccator ⁊ impi' vbi parebunt.

Luce.12.f Vel potius fm illud. Cui plus dat' plus ab eo exigit. Et illud: Seru' qui cognouit voluntatẽ dñi sui ⁊ nõ facit vapulabit multis. Et exiguo cõcedet misericordia. Potẽtes aut̃ potentioza tormẽta patient. ¶ Illi. Arreptisq; ⁊c. Alienũ ignẽ offerũt: qui traditione dei cõtempta. alienas doctrinas appetunt: et magisteria humane institutionis inducunt. Quibus dicitur: Reijcitis mandatum dei ꝓpter traditionem vestram. Ignem quoq; alienum accendit: qui corpore vel secularis cupiditatis ignem in sacrario cordis nutriens audet altaribus domini approprinquare que non recipiunt accensionẽ: nisi illius ignis qđ dominus venit mittere in terram qui semper nos accendit: vt sensibus nos illuminemur: ne vitijs flagremus.

Esi. Hic eos qui aliena nos docent: qui in spiritũ blasphemant: qui inspiratã ab eo scripturã praue interpretãtur: igne inuisibili punire intelligit. Qui filij aaron dicũntur. doctorũ. s. habentes habitũ: ⁊ mentitẽtes spiritale magisteriũ. Unde ⁊ lingue eorum ignis dicte sunt: quia ꝛ ꝑ cie ignearũ linguarũ spiritus aduenit. Thymiama arietẽ ⁊ thuribulis vel ignibus linguarũ supponũt: legalia. s. ⁊

Cor.4.c ꝓphetica dogmata. de quib' dicit: Odor yngẽtoꝝ thuriũ super omnia aromata. Sed igne alienũ offerunt: quia nõ fm intentionem ⁊ virtutem spiritus interptãt. Dis ergo egreditur ignis a domino non qui sacrificia incendat qui dicatur domini gloria: sed penalis. Utrũq; enĩ habet ecclesia: hunc ad illuminationẽ iustoꝝ et perfectionẽ sacrificioꝝ: illum ad penam impioꝝ. Que blasphemantibus sacerdotes inducunt subministratione spiritus (qui in eis requiescit) succedentes. sicut Paulus Hymeneum punit ⁊ alexandrum aliena docẽtes. Coram domino vidente. s. taliter damnantur: ne exemplo suo alijs prebeant causam mortis. Coram domino res miranda vbi debuerant viuere ibi moziuntur: quia. s. male interpretantes diuinas scripturas inde subiacent maledictioni: vnde vitam poterant promereri. b ¶ Hoc est quod locutus est dom'. Quando dixit dns moysi: Descende ⁊ contestare populũ: ne forte approximquet ad deum: ⁊ cadat ex

Exo.19.d eis multitudo. Et sacerdotes qui approximant domino sanctificentur: ne forte recedat ab eis. Populus non approximquat: quia vim contemplationis non potest. Sacerdotes approximquãtes sanctificari iubenẽ: vt digni fiant videre ⁊ cõtemplari. Unde Paulus: Sequimini pacem cũ omnibus: ⁊ sanctimoniã sine qua nemo videbit deum. Aug'. Alia littera. hoc est quod dixit dom'. In eis qui mihi approximquant sanctificabor: qui. s. in tabernaculo sacerdotio fungebant. Sãctificatur etiã vindicando: vt hinc sciretur quia minus parcat alijs. si illis non p̃cit:

1. Pe.4.d fm illud: Si vix iustus saluabit: impius et peccator vbi parebunt. Uel fm illud:

Luce.12.f Cui plus datur plus exigit ab eo. Seruus qui cognouit voluntatẽ domini ⁊ non facit vapulabit multis. vbi aũt hoc dns supza dixit: nõ inuenit sed in Exodo dicit

Exo.33.c moyses dño: Tu dixisti. Scio te ꝓ te omnibus. qđ inuenit nõ antea sed postea dixisse. Sed quia mendaciter nunq; moyses hoc diceret. intelligitur etiam ante dixisse: q̃uis scriptum nõ fuerit. Unde apparet non omnia scripta esse que dominus locutus est eis: per quos nobis scripturam dedit.

ç ¶ Uocatis autem moyses misahel ⁊ elisaphan ⁊c. Misahel dei attrectatio. Elisaphan dei illuminatio vel dei speculũ. bis iure precipit vt tollant nadab ⁊ abiu extra castra. hi enim sanctos significant: qui a deo illumiati ipm manib' fidei attrectant ⁊ deũ ꝑfecta fide cõtẽplant. Vñ bñ filij oziel dicuntur: qui significat euãgelizare. Unde patruelis aaron fuisse dicitur: quia magna cognatio est euãgelij ⁊ legis. euangelium nanq; expositio ẽ legis. filij autem euangelij hereticos vere moztuos a castris ecclesie detrudunt. Uel misadai et elisaphan primus attrectatio dei. i. misadai, Elisaphan interpretatur speculum dei mei. Quicunq; scit attrectare deum et

¶ speculari xp̃i

¶ Hre Ca. X

a† ptisq; nadab ⁊ abiu ⁊c. Hic cõsequẽter tãgit cõsecratoꝝ casus. vbi tria tanguñt. Primũ ẽ euẽtus cõbustionis. secundũ est actus correptiõis. ibi: Dixitq; moyses. tertiũ defectus cõmestiõis. ibi: Locutusq; est. Circa ꝓmũ dic' Ra. Symeõ q̃ cã moztis nadab ⁊ abiu fuit eo q̃ potati etiã plus debito ītrauerũt ad ministrandũ. ℔ ꝓ tali irreuerẽtia moztui sunt: ⁊ ℔ videtur ex lr̃a cõsequẽti: qz ĩmediate p' factũ istũ dns dixit ipsi aarõ: Uinũ ⁊ oĩe qđ bibit

re põt nõ bibet' tu ⁊ filij tui ⁊c. b ¶ Qđ cis ꝓceptũ nõ erat. min' dicit ⁊ pl' significat. qz nõ solũ eis ꝓceptũ nõ fuerat: ĩmo ẽt ꝓhibitũ ne alio igne vterent q̃ illo q̃ datus fuerat a deo. c ¶ Egressusq; ignis a dño. i. ab altari holocausti vbi erat ignis datus a deo. d ¶ Deuoratis autẽ eis. interfecit: qz corpora eorum nõ fuerũt cõsũpta ĩmo nec etiã eoꝝ vestimẽta: vt habet. j.

e ¶ Dixitq; moyses. Hic ponit act' correptionis. ⁊ ꝓmo ipsius moysi. secdo dei. ibi: Dixitq; dns. ¶ Circa primũ ponit correptio moysi respectu ꝑceriti. cũ dz:

f ¶ Hoc est qđ locut' est dns: sctificabor in his q̃ approximquãt mihi. q. d. nõ est miꝛ si itti sũt moztui: qz illi q̃ approximquãt ad ministrandũ dño debẽt esse secti ⁊ ꝓuidi ⁊ diligenti. Nõ enĩ de' sctificat in seipo: cuz de necessitate sit sanctissimus: lz in sibi seruientib', ꝓpter qđ dicit Exo. xix. Sacerdotes qui accedũt ad me sanctificẽt ne ꝓcutiã eos. g ¶ Et in ꝙspectu oĩs po. glo. qz ppls videns q̃ vidicta dei nõ parcit malozibus. ⁊ bis q̃ deo sũt, ꝓpinq; timens retrahit a malo: habẽs ex hoc argumẽtũ q̃ dei vidicta ñ ꝑceret sibi. h ¶ Qđ audiẽs tacuit aarõ. patient' sustinẽs dei punitionẽ. ⁊ moysi correptionẽ. Cõsequẽter põit correptio moysi respectu pñtis. cũ dz:

i ¶ Uocatis autẽ moyses mysahel ⁊ elisaphã filijs oziel patrui aarõ: qz oziel fuit fr

¶ speculari christi scilicet carnē et diuinitatem: sicut Thomas qui manu contrectās carnē dicebat: Dē meus ⁊ dñs mē. pōt ignē alicne doctrine auferre a facie sctōrū. i. sacerdotū. Tunice sacerdotū: conuersatio ⁊ vita qua sacerdotij indūtur habitu. Abijciunt ergo cū sacerdotio a cōsortio sacerdotū ⁊ ēt populi. Unde addit: extra tabernaculū. i. ecclesiā pplī. Filij patrui aaron hec faciūt. a Aaron. Jd

Job.10.a

amrā patris aaron: vt habeā ¶ro .vj.ca.

a ¶te ⁊ tollite ffes vros de ꝓspe. san. ne sint occasio miscēdi luctū cū gaudio solēnitatis dñi. scōm q hr Reemie viij. Dies sctūs dñi est: nolite cōtristari. b ¶Et asportate extra castra ad sepeliēdū. c ¶Tulerūt eos sic iacebāt vestitos lineis tunicis: ⁊ eiecerunt foras vt sibi fuerat ipatus. Ex quo ptz q ignis nō cōbussit cozpa eorū: nec etiā vestes: q̄nis essent linee. Et ex hoc habeā argumētum q nadab ⁊ abiu fuerunt saluati: sicut. iij. Reg. xiij. de ꝓpha illo q̄ seduct⁹ a falso ꝓpheta redijt ī bethel: ⁊ ꝓpter hoc interfectus fuit a leone: lectū cadauer ei⁹ non tetigit. Aliqñ enī deus in pñti vita sctōs homines punit grauī pena: etiā ꝓ leui culpa suo iusto iudicio licz occulto. Ex hoc autē q nadab ⁊ abiu fuerūt sepulti cū vestib⁹ sacerdotalib⁹, inoleuit ꝓsuetudo q sacerdotes noue legis cū vestibus sacerdotalibus sepeliūt. Tertio ponit correptio moysi ad cautelaz futuri. cū dicit: Locutusq̄ ē moyses ad aaron ⁊c. ⁊ subdit: d ¶Capita vra nolite nudare. In hebreo hēt: Capita ⁊ vestimēta nolite scindere. qō faciebāt tūdei qñ erāt ī magna tristicia positi. f ¶Ne forte moria ⁊c. cui⁹ cā subdit postea.

g ¶Oleū q̄ppe sācte vnctiōis est sup vos. erāt enī de nouo ꝓsecrati. ⁊ iō nō licebat eis ad talē luctū īgredi. ⁊ ꝑ ad extirpādū idolatrie cultū. sacerdotes enī idoloꝝ vte

a oziel patrui aarō: ait ad eos: Jte a ¶a cōsortio fidelīū sacerdotū.

et tollite ffes vros de ꝓspectu sā ¶ ecclesiam.

ctuarij: ⁊ asportate extra castra. b

Cōfestim q̄ pgētes tulerūt eos c

a ¶ paratos. i. ad sacrificandū: qī soleut heretici sanctitatis habitū anteferre: sed ejiciūtur extra castra ecclesie cū tunicis lineis. i. cū simulatione et hypocrisi.

sicut iacebant vestitos lineis tunicis: ⁊ eiecerūt foras vt sibi fuerat ipatuz. Locutusq̄ ē moyses ad aarō ⁊ ad eleaçar ⁊ ithamar ¶ quasi nolite mortuos lugere. ¶ cadari.

b filios ei⁹: Capita vra nolite nu- b

a ¶ dispensatione christi. b ¶. i. gradus in ꝓsonis facere. vel ecclīam ꝑ hereses scindere.

dare: ⁊ vestimēta nōlite scidere: c

¶ sicut illi. a ¶ peccāte principe vel sacerdote populus sepe punitur.

ne forte moziami: ⁊ sup oēz cētū f

¶ ex peccato magistrorum.

oziatur indignatio. Ffes vestri b

a ¶ ecclesia b ¶ cum aliquem ꝓ peccato videmus diuine vltione puniri dolere debemus ⁊ cōpati ei.

⁊ dos domūs israel plangāt incen

a ¶ q̄ nuper cōsecrati mysticie innuitur: q̄ et si cōpatimur ꝓximis: debemus tamen concordare diuinis iudicijs.

cendiuz q̄ dñs suscitauit: Elos ¶ scientiā doctrine.

aūt nō egredieminī fozes taber ¶ quasi sacerdotes domini estis.

naculi: alioq̄n pibitis. Oleū q̄p- g

pe sctē vnctionis est super vos.

a ¶ q̄ moyses spūalis ꝓcepit ecclīa custodit.

Qui feceſt oia iux ꝓceptū moysi

a ¶ nolite inebriari vino in quo est luxuria: q̄libet singulare vitium. ¶ quasi ne grauentur cozda vestra crapula et ebrietate ⁊ curis. b ¶ omne vitium quod mentem cuertit.

c Dixit dñs ad aarō: ⁊ Alnūz ⁊ ōm i k+

ne quod inebriare potest: nō bi-

a ¶ sacerdotes succedentes. b ¶ nota q̄ omni tpe ꝓhiber vitium.

betis tu et filij tūi q̄ intrābit i

a ¶ celestium rerum contrectatiōes. b ¶ spiritus liter.

tabernaculum testimonij ne mō riami: q̄ ꝓceptū sēpiternū est in

¶ dum in quo erat arca testimonij: etiā illud necesse erat intrare summū sacerdotē ꝓpter incensi cōsummationē. Non enī semel in anno intrabat: sed cū sanguine purificationis semel in anno. ꝓter incensum autē quotidie intrabat. An ꝙ cepit deus vt vinū omnino non biberent. Cur ergo breuiter non dixit: Vinum non bibetis. sed addit: Cū intrabitis tabernaculū testimonij ⁊c. an quia causa non bibendi tacenda non erat: ⁊ maxime: q̄ deus ꝓsciebat multos postea: et summos sacerdotes futuros vno tēpore non per successionem: qui vniuerso illi ministerio vicissim deseruirent: quando vtiq̄ illi non bibebant quorū locus erat seruiendi. alij autē bibebant. Non aliud hic intelligendum est: quoniam cuz vinū ⁊ sicerā sacerdotes biberē, ꝓhiberet. ait: Legitimum eternum in ꝓgenies vr̄as

Nu.10.a

ambiguū ē vtrū superiori sensu cōnectak: id ē vt nō ad bibendū vinū pertineat an inferiori. vbi subsequit: Distinguere inter medium sanctorum ⁊ ꝓtamiātorum mundoꝝ ⁊ immundoꝝ ⁊c. vt hoc sit officium sacerdotū legitimum eternum in ꝓgenies eorū. a ¶ Ut habeatis scientiā discernendi sanctū ⁊ ꝓhanū. Aug⁹. Hoc et ambigue positū est: q̄ ait: Distinguere inter medium sanctoꝝ ⁊ cōtaminatorū mundoꝝ ⁊ immundoꝝ: vtrū ab eo q̄ sūt sancta ⁊ munda: vel inquinata ⁊ immūda: an ab eo qui sunt sancti ⁊ īmundi: id est vtrū inter ipsa sacra que rite vel non rite fierent distinguere voluit sacerdotes? an inter ipsos homines probandos vel improbandos? an potius ad vtrunq̄ referendum est. b ¶ Tollite sacrificiū ⁊c. Est. Q̄ō pcrusculū cōfidentiā offerentū ⁊ fidē significat. ⁊ brachiū ꝓmisse ab eis ꝓfessionis actionē ⁊ correctionē: cuz de sacrificio pacificoꝝ seu salutari tractaremus mōstratū ē. Et quare deputet aaron ⁊ filijs suis sacrificiū quod remanet de oblatione. hoc est q̄ sup ēde similia absq̄ fermēto iuxta altare. Sacrificiū simile quod significat vbicūq̄ doctrinā theologie: sine fermento vult esse: ne admisceat error doctrine. Ostendit ēz q̄ ptialis est nr̄a theologia: īcelo quippe est plenitudo eius. iō q̄ remānsit. i. quod supē comedi ꝓcepit: vt ostendat sūmā apud eū esse atq̄ seruari iuxta altare. i. corpus christi: ex eo enī nobis ois theologia ministratur. Sed quod remānsit de similia aaron erit et filioꝝ eius. Quodāo de sacrificijs pacificorum aarō et filiorum ⁊ filiarum eius. Uel iuxta .xx. dom⁹ eius. i. omnis populi. Theologia enī paucoꝝ est sublimiū. s. ⁊ dominо appropinquātiū ⁊ sequētiū xp̄m. Que aūt ad pacifica ⁊ salutaria ptinet tot⁹ populi sunt. ¶ Tollite ⁊c. Arcana .s. ⁊ pfunda scripture sacramēta: que vulgus nō capit retinenda ac comedenda sunt pfectis iuxta altare. i. iuxta dominice passionis fidē ⁊ auctoritatē. c ¶ Pectuscullū ⁊c. Aug⁹. Pectuscullū segregatiōis ⁊ brachiū oblatiōis comedetis in loco sancto. Quis singulis singula nomia data sint: vtrunq̄z tamē posset dici segregationis: quia sacerdoti segregatur: ⁊ vtrūq̄ ablationis ⁊ demptionis: q̄ demitur ⁊ auferr̄ eis ꝓ quibus offertur: vt sacerdoti deꝭ. Pectuscullū impositiōis sane supra legim⁹. ⁊ brachiū ablationis: quia de brachio nihil impōebāt altari. Adeps autē de pectusculo ꝙ ponebāt altari. ¶ Inter hec bircum. Esi. Quia omne peccatū per penitentiā deleꝭ: ⁊ qui p̄dicatum pctī alterius doctrine ⁊ blasphemie cōmiserūt: saluari non sunt. causam mortis eorum legislator expōit. Inter hec bircū ⁊c. s. quia non comederunt filij isr̄l ⁊ aaron quod ꝓ peccato erat in loco sancto. i. penitentiā peccati cōmissi in ecclesia peragi non fecerunt. Quibus hoc ꝓceptum est quos christus in ecclesia vicarios suos constituit. Ipse enim oblationis sue sanguinem q̄ pro nostro sanguine oblata est in sanctū. i. in celū. in conspectu patr̄ obtulit. Debet autē comedi hoc sacrificiū in loco sancto. i. ecclesia in propitiationē peccatoꝝ. Unde addit: Quemadmodum ꝓceptum est mihi: id est sicut ꝓcepi. Moyses enim gerit personam christi. Exustum repperit: quia in spiritumsanctū peccauerant: ab intelligibili igne spiritussancti oblatio pro penitentia ablata est. Volutarie enim peccantibus non relinquitur hostia ꝓ peccato. Nam sicut vera pēitentia veniam ꝓmeretur: ita simulata deum irritat: Quia spiritussanctus discipline effugiet fictum: hoc autem sancti patres irremissibile peccatū ⁊ blasphemiam in spūmsanctū dixerūt: in sceleribus vsq̄z ad finem vite ꝑseuerare. de salute sua desperare: de potētia ⁊ misericordia redēptor⁹ diffidere. d ¶ Inter hec bircum ⁊c. Adamātius. Non peccare solius dei est: emendare sapientis: ⁊z raro inuenies qui se corrigat rara cōfessio peccati: rara penitentia repugnat nature ⁊ verecūdia: q̄ obnoxia est culpe ois caro. Et quisq̄ erubescit peccatū ꝓfiteri: dum magis ꝓsentia cogitat q̄z futura. Sault moyses peccati vacuā reperire animā: vt exuuias erroris depōat: ⁊ culpe nuda sine sui pudore discedat: sed irrationabilis impet⁹ ꝓuenit: ⁊ flamma celerrimi motus animā depascitur: ⁊ exu

a ¶ Ut habeat⁹ sciam dīs. quā potatio vini excessiua aufert: ⁊ q̄ homīes sūt ꝓni ad bibendū vltra mēsurā: iō ꝓpt̄ piculū excessus ꝓhibit⁹ fuit eis simplr vini pot⁹: nō tū ꝓ sp̄z singularit̄ ꝓ tpe q̄ debebāt ad ministerū tabernaculi ⁊ altaris accedē. b ¶ Inter sctūm ⁊ ꝓpha. i. q̄ sacrificiū ⁊ ministeriū sit licitū vl̄ illicitum ex ꝙditione sua. c ¶ Inter pollutū ⁊ mūdū. i. q̄ sit licitū vel illicitum ex circumstātia: q̄ a liq̄ ꝓtingit q̄ alia mūdū ad īmolādū ¶z se polluebat ex tactu rei īmūde.

d ¶ Locutusq̄z est moyses. Hic ꝓsr̄ ō. scribit defect⁹ cōe, stiōi. ¶ Circa q̄ō ꝓmo rephendit retardatio. scōo tota lis omissio. ibi: Inter ß bircū. ¶ Circa ꝓmū sciendū q̄ aaron ⁊ duo filij eius tardabant comedere hostias ꝓpter mortē nadab ⁊ abiu. iō moyses dixit eis: e ¶ Tollite sacrificiū q̄ remā. de ob. dñi. q̄ illud ōbebat a sacerdotib⁹ comedi.

† De pe. di. 5 c. inter hec circum. 2.

f ¶ Juxta altare. i. in exedra ad ß parata in atrio vbi erat altare. g ¶ Q̄ō da. est ti. ⁊ fi. tū. q̄ de hostia ꝓ pctō soli mares cōedebāt. Pectuscullū q̄z ⁊c. Sequit̄: h ¶ Tu ⁊ filij tui ⁊c. q̄z de hostia pacifica mulieres poterant comedere: ⁊ nō q̄z habeрēt ibi ꝓtē sibi debitā ex determiatiōe legis: q̄ sic solū cō petebat masculis. vñ subdit: i ¶ Expti. ad te. ⁊c. ¶z mares de ꝓtib⁹ suis dabāt eis: k ¶ Inē ß bircū. Hic reprehēditur totalis omissio: q̄ aaron ⁊ filij ei⁹ turbati ō mortē nadab ⁊ abiu omiserūt bircū ꝓ pctō

a generatiōes vr̄as: ⁊ vt habeatl a

¶ quā nō pōt habere ebrius: q̄ ebrietas auferre

sciaz discernēdi inē sctm ⁊ ꝓpha b

cor eoz. ¶ a peccato.

nū: iter pollutū ⁊ mūdū: docea c

¶ q̄ ebri⁹ nescit se regere nec alios docere.

¶ nō rm̄ hēat̄ sciaz. ¶ sacerdotū ē docere ⁊ sub iectos istruere. b ¶ dina ispiratiōe. ¶ auctoritas ꝓcepti. ¶ non ait q̄ locutus sum de se ranꝭ de alio loquitur.

tisq̄ filios isr̄l oia legitia q̄ locut⁹ a

¶ viua voce dicētis ⁊ scribentis.

ē dñs ad eos ꝓ mānū moysi. Lo d

cutusq̄z ē moyses ad aarō ⁊ ad eleaçar ⁊ ithamar filios ei⁹ q̄ erāt re a ¶ adh̄a: donū q̄ō reliquū ē de frumēto.

sidui: Tollite sacrificiū q̄ō remā- e

¶ similia.

sit de oblatiōe dñi: ⁊ cōedite illō

¶ eterne doctrine. ¶ corpus christi.

absq̄ fermēto iuxta altare: q̄z sā

crūsactoꝝ ē. † Comedetis āt illo

¶ vt supra.

co sctō q̄ō datū ē tibi ⁊ filijs tuis g

de oblatiōib⁹ dñi: sic ꝓceptū est

¶ cōfidētiā ⁊ fidē offerētiū significat.

mihi. Pectusculū ēz q̄ō oblatuz h

¶ actionem conuersationis ⁊ correctionem.

ē ⁊ armū q̄ separatus est: edetl i

¶ mente ecclesia. a ¶ fozres eni infirmiqs in fide pascendi sūt ⁊ roborādi vera fide ⁊ bona ope

loco mundissimo tu ⁊ filij tūi ⁊ fi k

ratione. ¶ maiorib⁹. ¶ minoribus.

lie tue tecū. Tibi ei ac liber⁹ tuis

a ¶ saluē acq̄rēti⁹. ¶ q̄ sūt. s. saluatores. i. xp̄i ⁊ quo ōs: Uiderūt oculi mei saluare tuū.

repolita sunt de hostijs salūtari/

¶ qui. s. deum videnr.

bus filioꝝ israel: eo q̄ armūz pe l

ctus ⁊ adipes q̄ cremāt ī altari

eleuauerint cozā dño: ⁊ ptineāt i

ad te ⁊ ad filios tuos lege ꝑpe/

tua sicut ꝓcepit dñs. Inter hec k

a ¶ oblatiōem. ¶ pnie. ¶ peccatoꝝ. b ¶ quādo penitentia iniuncta.

bircūm q̄ oblātus fuerat ꝓ pec

a ¶ ab intelligibili igne spūsctūs in quē peccauerunt. ¶ quia nō bene penituit.

cato cū quereret moyses exūstū l

rit ei⁹ in

in incendio. Et dicit hic Ra. Sa. q̄ illa die fuerant tres birci oblati: vnus in oblatiōe naason ꝓncipis tribus iude: q̄z illa die cepit ꝓncipes offerre ¶m ipm: vt pleni⁹ dicēt in ꝓncipio libri Numeroꝝ. alt⁹ fuit ꝓ solennitate dici: q̄z erat dies octauus cōsecrationis sacerdotum. Tertius fuit ꝓ ꝓncipio mēsis in quo offerebat bircus ꝓ pctō ppli: et illa dies fuit ꝑma dies mēsis primi ¶m ipz. ⁊ de isto tertio birco dr hic: l ¶ Moyses exustū repperit. ⁊ deserēs aarō ꝑpē ei⁹ turbationē cōuertit se ad arguendū eleaçar et ithamar filios eius.

rit eius innocentiā. Prepōderāt enī futuris ꝑsentia: seruis ꝺ cunda: et leta tristib⁹: ꝛ ꝓpropera tardiorib⁹: velox enī inigtas ꝙ ad nocendū occasione suggerit. lenta virt⁹ ꝛ cūctatrix añ iu dicat ꝙ incipit ꝙd decor: ꝙd honestū. Iniqtas oīa ꝑcipitat. Pigra xo ꝛ verecūda penitētia: ꝙ ꝑsentiū pudore punit: sol eni intēdit futuris: ꝙ ꝛ spes sera: ꝛ tar dus fructus. Interi ꝑcurrit ipudētia ꝛ spe ꝑsentiū pēitētia excludit: ꝛ affe ctus eiꝰ exurit ꝛ abolet. Querit enīz lex ꝛ nō inuenit. Exusta est ei fernore et fumo iniquitatis. Inde israhel ꝛ di cit deus orandā fuisse penitētiā in sā ctis sanctoꝝ. Sacerdotes quasi segnes in crepat. Rūdet aaron, puidū debere el se sacerdotale iudiciuꝫ: nec male sane cōscientie facile eē credendū id nume ris: nec fiat nouissimus error peior ꝑ ore. Vase enī fetido vel oleū vel vinū facile corrūpit. Quō aūt poterat vbi ignis alienꝰ erat peccatū exuri in con spectu dñi cui cuncta apta? Quasi nō placet deo ꝙ iusticiā corde includaꝫ te net. et se penitētiā agere phibet. Ignis alienus libido: anaricia ꝛ ois praua cupiditas: hic ignis exurit: nō mūdat. In quib⁹ ei est si offerāt i ꝓspectu dñi: ignis eos celestis absumit: sic nadab ꝛ abiu: cū his ꝙ ꝓ pctō fuerāt oblata. Qui ergo mūdari vult ignē alienū re moueat. illi igni se offerat: ꝙ culpā ex urit nō hoīez. hic ignis siccauit emoꝛ Mat.9.c roisse ſāguinē. pfluentē: ꝺ siccauit cul Luce. 23. f pā latronis: ignis enī ꝺsumēt ē: sanat Deu.4.d eni simplicit ꝛ pure cōfitētes. Judas Mat.27.a inḋt: Peccaui tradēs ſāguinē iustū: ſꝫ i pectore habuit ignē alienū: ꝙ inflam māte cucurrit ad laqueū. Indign⁹ ātremedio fuit: ꝙ nō pura mēte penitu it. Culpā xo eiꝰ nō auferēt sacerdotes: ꝙ dolose offerūt: nec in eo pūt expula ri: ꝙ ꝛ cib⁹ est pctō remissio. vñ verus Job.4.e sacerdos ait: Meꝰ cib⁹ est vt faciā vo lūtatē patris mei. i. vt pctōres cōuersi ꝛ penitētes saluenſ: nō est acceptū deo sacrificiū nisi vez ꝛ sinceꝝ. Augꝰ. Sane qñ ser pecora ꝑcipiunt offerri ꝓ populo: quoꝝ ꝑius quattuoꝛ me mozauit hircū: arietē vitulū ꝛ agnū ān iculū. quoꝝ manifestuꝫ est hircū, ꝑ pctō: mālfestū ꝛ agnū āniculū in holocaustū. duo xo media arietē ꝛ vitulū ambigue posita videam⁹: vtrū ad sa crificiū ꝑ pctō ꝑtinerēt ꝛ hirco adiungerenſ? an poti⁹ agno: vt in holocaustū offerenſ. Añ ꝙd nobis videreſ exposuimus. Postea xo vt sex aīalia cōplerenſ: vitulū ꝛ arietē memozauit in sacrificiū salutaris: nec tñ in sequētib⁹ cū īmolata sūt ꝛ me mozata fit mētio arietis vitulioꝝ: ꝙ inter capzū ꝛ agnuꝫ posue rat: sed tñ ille vitul⁹ ꝛ ille aries memozanſ: ꝙs in sacrificiū sa lutaris offerri iusserat: vt nō duo pecora ſꝫ ꝙtuoꝛ fuisse credā tur. Forsitan illa duo ꝙ ꝑ⁹ inter hircū ꝛ agnū posuerat: iterū nominauit: nec ali⁹ vitul⁹ ꝛ alius aries in sacrificiū salutaris: vt cū dixisset hircū, ꝑ pctō: ꝛ arietē ꝛ vitulū ſ̄ dicēs in quā rē: agnū xo in holocaustū: postea dicere voluerit ꝙd de vitulo fa ciendū esset ꝛ arietē. i. nec ꝑ pctō sicut hirc⁹: nec in holocaustū sicut agn⁹: ſꝫ in sacrificiū salutari incēli iubebaſ offerri. Sed manebit ꝙstio quare ꝑ pctō synagoge hirc⁹ oblat⁹ sit: cū ō sa crificijs ꝙ ꝑ pctō offerēda erāt ab initio dñs loquēs vitulum offerri iusserit, ꝑ pctō synagoge: sicut ꝑ pctō sacerdotis nō ca ꝓpū sed vitulū: cuius vituli ſāguīe sicut ꝑ pctō sacerdotis tā gebanſ cornua altaris incēli: ꝙ cā fuerit vt ꝑ pctō aarō ꝛ moy ses vitulū offerret: ꝛ ipe aarō altez vitulū: sicut ꝑ pctō sacer dotis ſm ꝓceptū dñi fieri oportebat. Pro pctō aūt ppli nō vi tulus sicut ꝓceptū fuerat: sed hircus offert. Vñ si est ergo nob nō sol⁹ hirc⁹ ꝑ pctō ꝓli: sed ↄ aries ꝛ vitul⁹ offerri iussus ē: vt ad ista tria subaudiaſ pro pctō: ꝙ ꝛ ꝓncipes erāt i ꝓlo. ꝙ ꝺ hirc⁹ fuerat offerendus: ꝛ singuli habere ꝓpria pctā potuerſ: ꝑ quib⁹ aries: ꝛ vnū aliqꝺ pctm oēs: ꝑ quib⁹ vitulū sicut ab initio ꝓceptum est, ꝑ pctō vniuerse synagoge vitulum offerre oportebat. Jdeo aūt ꝙ īmolata sūt hircū tñ nominatū vl' no minauit: vt alia etiā intelligerētur a ꝙte totū: ꝙ oīa fuerāt pro

ꝙ pctō

a ſ ꝙ ea ꝙ ꝑ pctō offerūt a pplo edenda erāt sa cerdotib⁹ adiptib⁹ inde ablatis ꝛ renib⁹. b ſ ꝙ forte ad eos suggerēdi misteriū pertinebat.

reperit: irātusqꝫ contra eleaçar et ithamar filios aaron ꝙ remanse/ a
ſ quasi cur nō fecistis penitētiā celebrari cōmissi
rāt ait: Cur nō cōedistis hostiam peccati. ſ ecclesia.
ꝓ pctō in loco sācto que sancta ſ vicarijs christi
sanctoꝝ est: et data vobis vt por b
tetis iniqtatem multitudinis: et rogetis ꝓ eo in cōspectu domi/
ſ qz ſāguis xpi illaꝰ est in cōspectu patris ꝑ san guine nostro in celum.
ni: ꝑsertim cū de sanguīe illius c
non sit illatū intra sancta: ꝛ come dere debueratis eam in sanctua/
a ſ. i. sic ꝑcepi. moyses enī figura est xpi. b ſ pla cide: qz moysen irarum vidit.
rio sicut ꝓceptum est mihi: Rē/ a d
spōdit aarō: Oblata est victima e
ſ tpe gratie. ſ de quo: Nodite si vocē eiꝰ audieri tis nolite obdurare corda vestra.
b hodie ꝓ peccato ꝛ holocaustuz f
cōā domino: mihi autem acci dit ꝙd vides: Quomodo potui/ comedere eā: aut placere deo i ce rimonijs mente lugubri? Quod
ſ ecclesiā scz doctrinā suā custodientem.
cum audisset moyses recepit satis factionem.

a Resp̄dit aarō ꝛc. In ꝑsona eccle cui⁹ figurā ge rit sicut ꝛ xpi. videſ aarō dicere ḃ. Quasi qz pⁿ aduētū salua toris deputati sunt ministrare ꝛ ꝑ penitētia offerre: ꝛ ꝑpheti cā vitā exponere. aliter docētes perierūt ꝛ in eis ḃ eccle accī derūt: vt sacerdotuꝫ ꝛ magistroꝝ lugeret mortē. Añ cōedere bodie ꝑ pctō nō potuit nec ozare: do mino autez displicebat. Aug⁹. Rūdit aaron ꝛc. Si bodie obtulerūt que ꝑ pctō illoꝝ sūt: ꝛ holocausta sua añ do minū: et cōtigerūt mihi talia. ꝛ come dā qō est ꝑ pctō. Rūḋ placitū ē do mino ꝛc. Videſ dixisse aarō ꝙ cū pri mū obtulerint filij isrl' ꝑ pctō suo: nō debuit a sacerdotib⁹ mā ducari: ſꝫ to tū incēdi. nō inde regulā faciēs ad ce tera. Deinceps enī sacrificia ꝑ pctīs ipsi cedebāt. Credendū est aūt aarō ḃ diuina inspiratiōe dixisse: ꝙ tanꝺ di uinitus dictum moyses approbauit. Quid ergo de ceterꝫ eiusḋē diei sacri ficijs. i. de ariete ꝛ vitulo: ꝙ dixim⁹ eti am ꝑ pctō offerri: an de vitulo nulla questio est qm̄ oportebat sic fieri: vt ō eius sanguine offereꝝ in sctā: vñ tāge renſ cornua altaris incēſi: ꝛ ꝑ ſis erat vt tot⁹ arderet? Quid ḡ de ariete: an qz primū capꝰ ḡstituit moyses qō ō ca ꝓ rūsū ē: etiā est de ariete itelligēdū ꝙ ex ordīe fuerat ḡstitur? nisi sacerdo tis placuisset rūsū. De vitulo aūt quid ḡreret: cū ea lege fieri potuerit: ḡ ō vi tulo ꝑ pctō vniuerse synagoge ꝑcepe rat dn̄s, sicut de vitulo ꝑ pctō sacer dotis. i. vt totus arderet extra castra. Jrat⁹ enī moyses ait: quare nō come distis illud qō fuit ꝑ pctō in loco san cto? Qm̄ enī sctā sctoꝝ sūt. ḃ vob ede re licuit: vt auferatis peccatū synago ge: ꝛ exoretis ꝑ ea añ dn̄m. Nō enī il latū est a ſāguīe eiꝰ in sctm̄ añ facie: in tus edetis illud in loco sctō ꝛc. Cū di cit: Nō ē illatū a ſāguine eiꝰ in san. añ faciem. diſcernit illud qō fit ꝑ pctō sa cerdotꝫ vel synagoge nō ō hirco: de ḡ ſāguis qm̄ nō erat inssus inferri ad tā genda cornua altaris incensi: non de buit tot⁹ incēdi: sed a sacerdotib⁹ mā ducari: hoc aūt quare sit factū. Rūdit aaron ꝛ placuit moysi b Nodie. Quasi si añ remissionē saluatoris ḃ peccasset for sitan ignoscereꝝ cū nōdū mūdo sciētia manifestareſ. Unde si non venissem et locutus eis fuissem peccatum non haberent. Mūc āt excusationē nō habēt de pctō suo. ſ Esi. Quic.

Job.15.b

Mico. de lyra

a Qui remanserāt. Dicit Ra. Sa. ꝙ ḃ fuit ex dei misericoꝛ dia ad ꝑces moysi: qz aaron, ꝑ pctō vituli cū sua posteritate meruerat mori sicut dicit Deut. ix. Aduersus quoꝝ aaron vehementer iratus voluit eū cōterere. In hebreo habeſ. Uo luit eū dispdere. in quo designaſ mors alicuiꝰ cū sua posteri tate ſm cōem modū loquēdi sacre scripture: vt habeſ in pluri bus locis vete. testa. sed oratio moysi impediuit mortē aarō: ꝛ medietatis filioꝝ eius, vnde ibi subditur: Et ꝑ illo quoꝝ deperecatⁿ sum. b Data vo. vt poꝛ. ini. mul. ex hoc arguit Ra. Sa. ꝙ ꝑ dictū est ſm suā opinionē. i. ꝙ bircus quē moy ses repperit cōbustū fuerat oblat⁹, ꝑ ꝓncipio mēsis: quia offe rebatur ꝑ expiatione peccati ppli. c Cū de san. il. nō sit il latū ꝛc. si eni illatū fuisset deberet totⁿ incendi. d Respon dit aaron. licet eleaçar et ithamar essent domīes discreti ad re spōdendū: noluerūt tñ rūdere in ꝑsitia patris sui. e Ob lata est ho. victima. s. ꝑ ꝓncipaliter: ꝑ filios autem meos tñ misterialiṫ. ꝛ iō illō qō accidit sibi errozis debet mihi ꝓn cipaliter imputari ꝛ nō eis. f Qd cū an. ꝛc. tū qz aarō hu militer recognouerat defectū suū: tū qz moyses videbat eum in afflictionē positū: ꝛ afflicto nō ē dāda afflictio. La X

Moraliter. Leuitici La. XI Additio

a Arreptisqꝫ nadab ꝛ abiu ꝛc. Per istos offerētes ignē alienū ꝛc ram dño figurati fuerunt sacerdotes noui testamenti: ꝙ cum igne cupiditatis vel luxurie ministrant in altari: ꝓpter quod ꝓ peccatiōē

Moraliter

peccatiuꝫ morte culpe: postea peccatienſ morte gehēne: qz grauiter nimis peccāt. Añ dicit Hiero. in quodā sermōe: Nic sacer dos: dic clerice ꝙd tibi cū femis ꝙ quotidie ad altare cuꝫ dño ꝛfabularis. quō eiscē labijs deoscularis filium virgis ḡh⁹ de oscular⁹ es filiā meretricis. O iuda osculo filiū hois tradis? Per hoc aūt ꝙ vestes nadab ꝛ abiu remāserūt intacte: signi ficaꝝ ꝙ in noua lege res sacre ex abusu malox sacerdotū nō sē cōtaminate. Per hoc aūt ꝙ nadab ꝛ abiu extra castra filiorū israel fuerunt sepulti: significaꝝ ꝙ mali sacerdotes noue legꝭ a sctoꝝ ꝛfortio sūt excluſi: ꝛ cū diuite epulōe sepeliēdi. de quo dicit Luc. xvj. Mortuus est diues ꝛ sepult⁹ est in inferno.

Dixit ḋs dñs ad aaron: vinū ꝛ omne qō inebriari pōt non bibetis qñ intrabitis tabernaculū testimonij. ꝑ hoc ostendit ḡnta sobrietas in sacerdotib⁹ noue legꝭ reqrit. Nā tabernacu lū illi⁹ tpis nō fuit nisi vmbra ꝛ figura ecclastice dignitatⁿ.

In ca. x. vbi dicit i postil: Capita vra nolite nudare ꝛc.

Additio. j.

Hebraica lra in hoc loco penit⁹ est ꝑuersa mis nre trāslatiōi: verbū enī qō hic po nitur nihil aliud significat ḡ nudare. ꝛ est sensus ꝙ nō cuelle rent capillos a capite vt fieret caluicū: ꝙ qō caput nudabaſ: qō ꝛsueuerūt facere gētiles sup mortuos suos. vñ. j. Deut. xiij. Nō facietis caluiciū sup mortuo ꝛc. In eo. ca. vbi dici tur in postil. Filios eiꝰ ꝙ remāserūt, dicit Ra. Sa. ꝛc.

Glo.ordi. La. XI

Esi. La. XI Quicqd a ꝺo factū ipa insti tutiōis aucto / ritate mūdū ē. In aīalib⁹ enī moꝛes pingūt hoīm ꝛ act⁹ et volūtates: ex quib⁹ fiūt mū di vl' īmūdi.

Esi. Dixit ad noe: Ome qō Gen.9.a monet et viuit erit vob i cibū ꝛc. In Gen. qz dictū ē: Ecce dedi vob oēs herbā virentē. Jdio.1.d de⁹ cūcta ꝙ fe cerat et erant valde bona. ḃ aūt ꝙd, phi bēt velut ma la ꝛ īmūda de cernunt. Non sūt tñ ista ꝛtraria sibi. nā ꝛ in deoꝝ castrimargia ad modicū dñs rep mit: ꝛ spūalis ꝓceptoꝝ expositio ḡles debeāt esse instruit. Nec enī nutrimen tū est aīe rōnalis rōnaliṫ ꝛtellecta. Si cut aūt in supioꝛib⁹ ꝑ oblatiōes figu rauit offerētes. sic nūc ꝑ ea ꝙ cōedunt exꝑmit cōedētes. a Diuīsā vngulā. vngulā diuidūt ꝙ ſꝫ duo testamēta fir mo se gradu ſnocētie ꝛ iusticie statuūt Judei rumināt verba legis: ſꝫ vngu lā nō findūt: qz duo testamēta nō reci pīūt: nec ī patrē ꝛ filiū ꝛ spūmsctm̄ cre dunt. fidei gressū diuidūt beretici: vn gulā findūt ī patrē ꝛ filiū credētes: ſꝫ doctrinā veritatⁿ ñ rumināt. b La mel⁹. Jnde⁹ superbia tumidus. ḋḃ ꝺ: Deut.25.c Liquātes culicē camelū aūt glutiētes. Jdi rumināt: qz in lra meditanſ: ſꝫ nō diuidūt vngulā: qz lram a spū non di stinguūt. Jn camelo supbia designa tur: ꝙ ꝑpter stultoꝝ est: ꝛ sapiētie stul ticia contraria est. Lepus vt timidus fortitudini cōtrarius est. Ciroꝝ yliusꝰ vt rapax iusticie. Sus vt sordib⁹ casti gati. Horum carnes nō comedam⁹: ḋs videntur habere virtutes non sequa mur. per bas autem quattuoꝛ genera

les vir

Glo.ordi. La. XI

Locutus est dn̄s ad moy a ꝛ sen ꝛ aaron dicens: Dici ſ qz cōe mādatū est totⁱ ppli. tē filijs israel: Custodite omnia q̄ scripsi vobis vt sim deus vester. b

Hec sunt aīalia q̄ cōedere debet
a ſ ad differentiā celestiū. ibi enī est leo: vitul⁹ et aquila: ꝛ homo ſꝫ visionē Ezechiel: sed ibi omnia munda et sancta.
de cunctis animantibus terre.
Ome qō hz diuisam vngulam c a et rumiat in pecoꝛibus cōedetis.
a ſꝫ nō pecora ſꝫ mores hoīm discernit: hi ār mūdi sunt q ruminār. i. ſp ꝑcepta dei in ore portāt.
Quicquid aūt rūminat et habet vngulā sed nō diuidit eam: sicut
b vitā iformē ꝛ criminib⁹ torquosā damnar.
camelus ꝛ cętera: nō comedetſ il lud: ꝛ inter īmunda reputabitis.

Additio

Additio. ij.

Peccatū aarō in fabricatiōe vituli nō fuit tāte grauitatⁿ vt ipe cū posteritate sua deberet diſpdi. nī eni idolatrauit nec ꝛsensū idolatrie ꝑbu it: vt lati⁹ ostensū fuit. s. Exo. xxxij. in additiōe. vñ nō mereba tur deleri cū posteritate sua. ꝑserti cū filij eiꝰ fuisſet de tribu le ui: et sic fuerūt īmunes a pcto vituli: vt. s. Exo. xxxij. in addi tiōe. vñ ozō moysi solū ꝑ aarō intelligiṫ, put sonat lra Deu. ix. cū ōz: Pro illo qz deꝑcatⁿ sū. nō dicit ꝑ posteritate: nec ꝑ fili is. qō aūt ḃ ōz ad Eleaçar ꝛ ithamar filios eiꝰ ꝙ remāserūt. nō ī diget vlteriozi declaratiōe: nisi ꝓut ꝛba sonāt: qz. l. ꝓtūc i ea ḋe ꝓma die illi tm̄ duo remāserūt de filijs aaron.

Replica Correctorij contra Burgen.

Replica.

Septio ca. nō sūt multa pōderāda ꝙ Bur gē. mouet vsqꝫ ad. x. ca. vbi Bur. nitiṫ al leuiare pctm̄ aarō in fabricatiōe vituli ꝛ rotūdā ſraz. j. Deut. ix. vbi de ḃ pctō ōz: Irat⁹ dn̄s vehemēter voluit aarō ꝑerere: nisi moyses ēt ꝑ eo deꝑcat⁹ fuisſet: nō puteꝝ igiṫ pctm̄ aarō le ue. ꝓpt qō dn̄s ōz vehemēter irat⁹: nisi dicat deū ipsū ꝓ modi co pctō vehemēter iratū. vñ puto in ꝓposito duos filios aarō parti ꝑ pctō vituli punitos: vt tm̄ duo eiꝰ filij dicaṫ remāsisſe. Peccatū enī ḃ ꝑ duos filios punitos factū ꝑ assīptionem ignis prophani: non videtur ita graue fuisse sicut fabricatio vituli.

Nico. de lyra

Locutus est dn̄s. Postq̄ actū est de offerēti Ca. XI bus rōe officij cuiusmodi fūt sacerdotes. hic ꝓ agit A de offerentib⁹ ex, ꝓfessione fidei: cuiusmodi sūt alij in feriozes: ꝙ oblationes erāt q̄dā, ꝓtestatiōes fidei vnⁱ⁹ dei ꝛ xpi vēturi. ex qua fide oblatiōes erāt accepte. isti aūt offerēſ debēt esse mūdi ꝛ in actib⁹ suis ozdinati. ꝛ ideo ꝓmo agit de ꝙseruatiōe mundicie. scḋo de ordinatiōe vite. xvij. ca. ꝛ i vtro ꝙ debebant a sacerdotib⁹ informari ꝛ foueri. Circa ꝓmū † sciendū ꝙ mūdicia conseruaṫ in ḃ ꝙ cauet ab īmundicia: ꝛ si Deu.14.a cōtingat purgaṫ. Pōt aūt cōtingere specialiṫ ḡtū ad aliqs ꝑ sonas. de quo ꝓmo agit. Alio mō generaliṫ ḡtū ad totū po pulū et de hoīus purgatiōe. agit scḋo. l. xvj. ca. Adhuc ꝓmo agit de vitatiōe īmūdicie ꝙ ꝓuenit ab intrinseco, xij. ca. Circa pñs ca. in q agit de mūdicia ꝛ īmundicia aīaliū pisciū ꝛ auiū: cōsiderā dū ꝙ duplex ē īmūdicia. i. spūalis ꝛ corporalis. Spūalis aūt im mūdicia q̄ idē est qō peccatū: nō pōt esse in brutis: qz peccare nō possūt cū careāt intellectu ꝛ volūtate. pctm̄ tñ pōt redun dare in ipsa in ḡtū hoīes talia īmolāt idolis vel vtuṫ eis ad alia maleficia. sicut. j. xx. ca. pecus cū q̄ aliqs coierit ꝓcipitur occidi cū eo in detestatiōe pctī qō hō exercuit cū pecore. Jm mūdicia xo corꝑal' pt cē i brut⁹. ꝛ ḃ duplr. Uno mō subiecti ue sic aīalia venenosa ꝛ abominabilia. ꝛ illa ꝙ ex nutrimēto im mūdo ꝛ abominabili nutriūt: vt porc⁹. vl' in loco īmūdo habi tāt: vt aīalia habitātia sub terra: vt talpe ꝛ mures ꝛ hmōi. vñ ꝛ ex talib⁹ fetoꝛe ꝛtrahūt. Alio mō effective in ḡtū accepta in cibū faciūt malū nutrimentū. ꝛ hoc ex nimia humiditate vl' siccitate seu alijs circū stantijs. Aliqua aūt aīalia sūt immūda vtroqꝫ mō sicut bufones ꝛ serpētes. igiṫ ꝓ ꝓdictas immūdicias multa de aīalib⁹ ꝓhibita fuerūt a deo. ꝛ ꝓhibita iudeis: qz idolatre eis vtebanṫ in sacrificijs seu alijs maleficijs. vel qz erāt mali nutri menti: vel corruptiua vite: sicut venenosa ꝛ abominabilia. Sūt ēt ꝓter ḃ alie rōnes ꝑ hibitionis mystice et figurales: vtpote qz ꝑ aliq̄ aīalia figurantⁿ vitia ḡ sūt ab homi nibus fugiēda: sicut porc⁹ significat īmūdiciā luxurie: lep⁹ timiditatē ignauie: came lus ꝓpter gibbū qui habet in dorso tumoꝛē supbie. ꝛ sic de aliis ḡ de facili ꝓt applī cari a quocūqꝫ intelligēte: ꝓpter quib⁹ aīalia ꝓhibita sūt ꝓsideratis. ꝓpter qō istas rōnes mysticas intēdo dimittere: et sensui ꝓsistere litterali. Preſēs igiṫ ca. diuiditur in duas ptes: qz ꝓmo oñdit qd debeat mūdū ꝛ īmūdū iudicari. scḋo ꝓcipit mūdiciā vitari. ibi: Nolite ꝛtamiare aīas vras ꝛc. Adhuc ꝓmo agit ō īmūdicia ꝛcta ex gres sibilib⁹ ꝛ volatilib⁹. scḋo ex reptilib⁹. ibi: Ome qō reptat ꝛc. Adhuc ꝓmo agit ō mū dicia ꝛ īmūdicia circa ꝑdicta ꝑ cōparationē ad esū. scḋo ꝑ cōparationē ad tactū. ibi: Quicqd aūt ex voluerib⁹. Pria i tres: qz ꝓmo agit de mūdicia ꝛ īmūdicia circa gres sibilia. scḋo circa aquatica. ibi: Hec ēt sūt q̄ gignunṫ in aqs. tertio circa volatilia. ibi: Hec sūt q̄ de auib⁹ ꝛc. Circa ꝓmū ꝓponit iductio ad scruādū sequētia. cū ḋr:

b Custodite oīa q̄ scꝑsi vo. ꝛc. s. ꝙ spēalē ꝓtectionē: qz ipe ē deⁿ oīm ꝑ generalē gu bernationē. Sciēdū tñ ꝙ ḃ nō ē in hebreo: Custodite oīa q̄ ꝑce. vo. vt sim deⁿ vr'. Cō sequēter subdiṫ generaⁿ regula circa mundiciā aīaliū gressibiliū. cū dicit: c Ome qō hz diui. vn. ꝛ ru. in pe. co. ex quo ꝓz ꝙ nō loqṫ ḃ sc̄ptura de mūdicia aīaliū ad im molāndū ſꝫ ad esū. Multa enī sūt mūda ad esū ꝙ nō sūt mūda ad īmolāndū. Fissio aūt vngule pedis signū ē in aīalib⁹ ꝛpte cōpleriōis: qz vngula oēdit ꝙ carnes coꝝ non sūt nimis būide: qz aīalia exceſſiue būida nō bñt vngulas. fissio aūt vngule designat ꝙ nō sūt nimis terrestres ꝛ sicce: qz ꝓtinuitas vngule signū ē nimie siccitatis. Simili ter ruminatio signū est ꝛpte cōpleriōis: eo ꝙ alimētū bñ digeriṫ. ꝛ iō aīalia carentia vtroqꝫ vel altero immūda reputanṫ. cū subdiṫ: Quicqd aūt rumiat ꝛ habet vngulā

L 3 ſꝫ eā nō

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

Pro.30.d Ps.103. Ibi.13. Ps.101. Mozalit

¶ les virtutes omnes intellige. Morticina eoꝝ non tangamus.i.peccatis non cõmunicemus. a ¶ Chirogylius q̃ rc.lepus rc. In populo iudeo rũ vtrunq; accipit. Debilia enĩ dicũt esse hec animalia. Ita Salomõ: Lepusculus plebs inualida. Et dauid: Petra refugiũ herinatijs sue chirogylius. vnũ velox est ꝛ timidũ. aliud q̃dẽ debile ꝛ rapax: ꝛ mortiferũ. dicũt. i. chirogyliũ: quod conuenit populo iudeozũ. de quibus dicitur: Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. b ¶ Hec sunt rc. Esi. Quẽ admodũ in spõtaneis sacrificijs q̃ ꝛ bona vocãt: opatores legis ꝛ simplices vel cõplatores p varias oblatiões significauit: ꝛ qui saluandi ex gentibus quib⁹ sacrificiũ de similaꝛ vt simplicib⁹ deputat: qõ innuit. dicẽs: Si anima obtulerit dño. nec addidit de pl̃o terre: sicut in alijs sacrificijs. sic p ciboꝝ abstinentiã quales debẽt esse q̃ legem meditant ostendere cupiẽs: p ruminare ꝛ vngulã diuidere in deũ exp̃ssit: q̃ debet mandatũ legis implere: et a spũ lĩam diuidere: et legẽ spũalit intelligere. Per hec aũt q̃ in pñti capitulo dicunt ostẽdit se de gentibus loqui. Unde nec pisciũ nomia posuit: q̃ suoꝝ nomina scribi sup terrã non cupit ecclesia. Ita: Scribãt hec i generatione altera. Q̃ est in celis. c ¶ Omne quod rc. Ihs. In piscibus quicq̃ pennulas ꝛ squamas nõ habet abominabile est. aspera. p mundis habentur. Hispidi enĩ et birsuti firmi ꝛ graues hominũ mores appobantur. Qui sine bis sunt imũdi dicunt: q̃bus leues ꝛ ludrici infirmi ꝛ effeminati mozes adijcitur. Pẽnulas quoq; cõtigit ꝛ squamas. Quicũq; enĩ pisces pennati sũt ꝛ squamosi. Sic quibus ignozantia solubilis est: bis ꝛ cognito sublimis ꝛ vita celestis. Qui aũt tales nõ sũt cũ bis nec cibũ sumere. ¶ Hiego. Mor. Pisces qui pennulas habẽt ꝛ squamas dare saltus sup aquas solẽt. In pennatis ergo piscib⁹ electe anime cozpus trãseunt: q̃ pennulis virtutũ fulte: p celeste desideriũ saliũt ad cõtemplationẽ: q̃uis in se relabant p carnis fragilitatem. Soli ergo in electoꝝ cozp⁹ quasi cib⁹ electi trãseunt: qui dũ imis seruiũt mentis saltib⁹ supna conscẽdũt: ne semp in pfũdis curarũ lateãt: vbi nullã amoris sumi quasi liberi aeꝛ curã habẽt. Qui ergo reb⁹ tpalib⁹ occupãt: tũc bñ exteriora disponũt: cũ sollicite ad interioꝛa refugiũt. nec pturbationis strepitꝰ diligũt: sed apud semetipsos itus in tranquillitatis sinu requiescũt. d ¶ Quicq̃ rc. Sunt etiã pisces restã. p pelle habẽtes quoꝛũ squamã auferri nõ potest: quia nec ẋbo dei squamas ignozãtie ꝺponũt: nec cultrũ spũs suscipiũt: ꝛ q̃uis in mari baptismi inueniant: vel in penitẽtie fluminiꝰ abominabiles sunt in his q̃ mouẽtur ꝛ viuunt in aquis: qz regenerationeꝝ ꝛ vitam quã in baptismo acceperũt: viuẽdo male corrumpunt. e ¶ Carnes rc. Esi. Cũ suẽ. phibet vitã scelestã ꝛ sozdibus gaudentẽ reprehendit. Cũ ẋo le pozẽ: viros effeminatos damnat. Quis mustelam cibũ faciet: sed furtũ notat. Quis lacertã: sed vitẽ odit incõstãtiã. In stellione maculas mentium execratur. Accipitrem miluum: aquilã odit. i. raptoꝛes violentia viuentes. Vulturẽ abominatur. p̃dam .s. de aliena morte querẽtes. Cornũ. p. bibet. i. nigras voluptates. Cũ passerẽ interdicit: itẽperãtiã arguit. Cũ noctuã lucifugas varietates. Quãdo charadrion ligue itẽperãtiã. Cygnũ. phibet. alte cernicis supbiã. phibet. Cũ vesptilionẽ quirẽtes tenebras noctis. f ¶ Hec sunt q̃ da aui. rc. Que ad cõtẽplatiuoꝝ vitam ptnent adiungit. Sicut enim in oblatione sacrificiorũ. pñũ capitulum eis deputauit: sic ꝛ in cibis. Vere enim abominandũ quelibet cõtẽplationi vacantẽ spõte tales habere maculas quales in his auib⁹ legislatoꝛ significat. aut enim aquilã ꝛ gryphem rc. p hec raptoꝛes. ꝛ cibũ alienum male sectantes: et iniustis questibus gaudentes figurat. Quedã ex his rapto viuunt. alia domos penetrãt ꝛ diripiũt q̃ reperiũt. bis similes sũt qui domos penetrant et captiuas ducunt mulierculas peccatis onerãtas. g ¶ Vulturem iuxta genus suum. Qui bellis gaudet. Unde seq̃tur: exercitum expectans cadauera moꝛtuoꝝum: non debet enĩ alieno luctu pasci: qui dat operam contẽplationi.

b ¶ Struthionem. Struthio auis est: sed volare non potest: et semper circa terram est: sicut quidam deo militantes et secularibus negocijs se implicantes. i ¶ Noctuam. Idanc aiunt in nocte acute videre: et parum in die: tales sunt qui legis gloziantur cõtemplatione ꝛ euãgelij lu-

¶ cẽ capere

¶ animal spinosum matus herinatio.

a ¶ Chirogylius q̃ ruminat: vngulã a
a ¶ effeminatos reprobat. Dñs comicus: Lure es lepus es querẽ palpamẽta. ¶ timidus infirmꝰ. vñ: Decoꝛidibus crepidis et manibus remissis.

q̃ nõ diuidit immundus est. Lẽpus quoq; : nã et ipse rumiat sed
a ¶ illos significat q̃bus dicit: Canis reuersus ad vomitũ suũ: ꝛ sus lota in volutabꝛo sceni.

vngulaz nõ diuidit: ꝛ sũs q̃ cum vngulã diuidat nõ ruminat: horum carnibus nõ vescemini: nec b
¶ simulatis virtutibus.
¶ peccata.

cadauera cõtingetis: qz ĩmunda sunt vobis. Hec ẽt sũt q̃ gignun- c
b baptismi. de q̃b⁹ Esa. Ecce gẽtes q̃si stilla situle. Lxx. Sicut aque multe gẽtes.

tur in aquis et vesci licitum est.
a ¶ virã sublimẽ et celestẽ. b ¶ ignozãtiã: ſz q̃ facile auferaꝛ. sic de Paulo dicit: Ceciderũt ab oculis eius ranq̃s squame: et visum recepit.

c ¶ Ome qõ habet pennulas ꝛ squa- d
mas tã in mari q̃ in fluminibus
d ꝛ stagnis cõedetis. Quicq̃d autẽ e
pẽnulas ꝛ squamas nõ habet eorum q̃ in aq̃s mouenꝰ et viuunt: abominabile vobis execrãdũq;
¶ vt supra.

e erit: Carnes eoꝝ nõ comedetꝫ: et f
morticina vitabitis. Cũcta q̃ nõ
f bñt pẽnulas ꝛ squamas ĩ aquis
polluta erunt. Hec sunt q̃ de auibus cõedere nõ debetis: ꝛ vitan
a ¶ q̃ viuit de morte et rapina aliaꝝ auium.
da sũt vobis. Aquilã ꝛ gryphez g
a ¶ auis magna. b ¶ auis sibi aqle: maioꝛ rũ.

g ꝛ alietũm ꝛ miluum ac vulturẽm b i
a ¶ qui est expers affectiõis. vñ coꝛuus semel emisſus a noe nõ reuertitur: cui filij iudas.

iuxta genꝰ suũ: ꝛ oẽ coꝛuini generis ĩ similitudinẽ suã: struthionẽ ꝛ no- k l

is maleficijs. f ¶ Hec sũt q̃ de auib⁹. Hic ꝙñr põtur seu ostẽdit q̃d sit imundũ circa volatilia. ꝛ pro in speciali. sc̃do in generali. ibi: Ome de volucrib⁹.

¶ Circa primũ inter ĩmunda ponit aues rapaces: qz rapacitas in eis signũ est nimie caliditatis ꝛ sticitatis. Itẽ qz significãt vita rapine ꝛ furti. ꝛ hoc ẽ q̃d dicit: g ¶ Aquilã ꝛ gryphez. gryphus seu gryphes habet caput ꝛ alas aquile: reliquũ coꝛp⁹ leonis: ꝛ est quadrupes: ita q̃ p terrã currit ꝛ p aerez volat est infestus equis: ita q̃ aliq̃s equũ cuz equite rapit. vt dicit Huguici. b ¶ Et alietum. gallice esmerillon. i ¶ Ac vulturẽ iuxta. ge. suũ. qz tales aues nutriunt cadauerib⁹ moꝛtuoꝝ: ꝛ õ carnes earũ sũt abomiabiles et infirme: qz virtus nutrimenti aliqualit manet in nutrito. talib⁹ etiã auib⁹ vtebanꝰ gẽtiles ĩ sacrificijs ꝛ augurijs. k Struthionem. qz nimis terrestris est. q̃ patet ex ei⁹ põdere: qz q̃uis habeat alas: nõ tñ p eas põt eleuari ad volandũ: ſz tñ iuuari ad velociꝰ currẽdũ sup terrã.

l ¶ Et noctuam, quia est auis abominabilis nõ so-

¶ lum hõi

¶ cem capere non valent. Micticoraz in nocte tñ rapit: talez sũt gẽtes noctis opib⁹ inhiãtes q̃ sũt: fornicatio: ĩmũdicia: ipudicitia. a ¶ Larũ. larꝰ ẽ aial tã ł aqua q̃ in terra habitãs: volat enĩ ꝛ natat: huic assimilanꝫ q̃ circũcisionẽ et baptismũ venerank.

b ¶ Accipitrẽ. Accipiter interrapaces ẽ aues. sed mãsuescit: ꝛ rapinã cũ hominib⁹ operat: hunc imitanꝫ qui mansueti videnk: sed cũ potentib⁹ ꝛ auaris ac rapacibus rapere nituntur. c ¶ Mergulũ ꝛ ibin. hec longi colli sunt: ꝛ cibũ ex pfũditate terre vel aque (vt dicitur) trahũt: nec imitanda sũt. Qui enĩ ꝺplatiõi vacat ad spiritꝰ debet tẽdere: nec ꝺ inferioꝛib⁹ sollicitꝰ eẽ. d ¶ Apupã. q̃ lugibꝛis ẽ ꝛ luctũ amãs. Seculi aũt tristicia mozẽ opatur. Qui aũt deũ diligit debz gaudere: sine intermissiõe oraꝛe: in omnibus gratiaꝫ agere. e ¶ Vespertilio. que circa terram volat: pennis pro pedib⁹ vtitur: quod alienũ est ab eis qui contemplanꝫ: ne contẽplatio eoꝝ in terrenis occupetur. f ¶ Omne de volucrib⁹ quod gradiꝫ sup quat. pe. rc. Qui contẽplatiuis videnk esse similes: sed tãgẽ reptilia terrenis inherent ꝺcupiscentijs: etiã si in quattuoꝛ pedib⁹ ambulent. i. si euãgelicã ꝓdicationẽ simulent q̃ vocat ad penitentiam: quia non vere socialem amplectuntur vitam vo luptatibus seruientes abominabiles sunt. g ¶ Quicq̃d aũt ambulat quidẽ sup quatuoꝛ pedes: sed habet longioꝛa retro rc. Quia cum sint in carne non ſm carnem ambulant: sed a ſozdidis actionib⁹ exiliunt: ꝛ terrenis hominib⁹ permiscentur vt instruãt ꝛ docẽant sicut dominus cũ peccatoribus ꝛ publicanis. Habere nos oportet crura sublimioꝛa pedibus ne claudicemus vtroq; pede sicut iudei in lege ꝛ ꝓphetis: sed crura habeamꝰ recta sicut cherubin. de quibus dicitur: Crura eoꝝ recta ꝛ pẽ nati pedes eoꝝ. b ¶ Bruch⁹ Qui cerilit: sed minus q̃ ataxus vel locusta: qui magis eriliunt: tales sunt qui cuz peccatoribus conuersãtur: ad ꝺuersationem non ad consensũ vel imitationem. i ¶ Ophiomachus. Qui pugnat cum serpentibus: nobis autem pugna est cum antiquo serpente et angelis eius.

k ¶ Et portet quippiam horũ moꝛtuum. Sicut qui dicit malũ bonũ: ꝛ amarũ dulce. laudãdo eã malum a quo. phibere debueraꝛ: suũ facit et portat. l ¶ Omne animal qõ habet quidem vngulam rc. Esici⁹. Nullũ peccatum pꝛeterit lex. quecunq; in euangelio. phibentur legis enigmatibus expr̃imũtur: vt in oze duoꝝ testiũ stet omne verbum. et in vtraq; lege laudes deum: ꝛ sicut. p bibet fugias malum. m ¶ Quod ambulat sup ma. rc. Qui ad euangelicã doctrinã cõuersati onẽve migrat: ſz manib⁹ ambꝛat. turpis. s. lucri cã man⁹ ĩponẽs. b recte oĩb⁹ bestijs cõpanꝫ: vt vl̃ adulteriũ dicas vl̃ auarũ vl̃ homicidã ꝛ sĩlia. omnib⁹ enĩ q̃ prauã ipositionẽ cõicat.

¶ Qui poꝛ

a ¶ Lxx. glaucum.
a b ctũ ꝛ laxꝛ ꝛ accipitrẽ iuxta genꝰ a b c d e f g h i k l
c suũ: bubonẽ ꝛ mergulũ ꝛ ibin ꝛ
a ¶ auis est in aphrica habẽs longũ rostrũ.
cygnũ ꝛ onocrotalũ ꝛ poꝛphyrionẽ: herodionẽ ꝛ charadrion iu- m
d rta genꝰ suũ: vpupã q̃s ꝛ vespti
f lionẽ. Ome de volucrib⁹ qõ gra m
ditur sup quattuoꝛ pedes: abo-
g minabile erit vobis. Quicq̃d aũt
ambulat q̃dez sup quattuoꝛ pedes: sed habet lõgioꝛa retro cru-
a. Leu. 5.d ra: ꝓ que salit sup terraz cõedere
b debetꝫ: vt ẽ bruchꝰ ĩ genere suo
i ꝛ athacus: atq; ophiomachus n
¶ sc̃s omniũ istoꝝ animaliũ.
ac locusta singula iuxta genus
¶ i. q̃ aburunt euãgelica ꝓdicatiõe: et inquinãtur sordibus terrene vite.
suũ. Quicquid aũt ex volucrib⁹ o
q̃ttuoꝛ tñ hz pedes: execrabile
¶ actiones in quib⁹ moꝛs.
erit vobis: et q̃cunq; morticina
¶ participando.
coꝝ tetigerit polluetꝫ: ꝛ erit imũ
a ¶ vsq; dũ agat penitentiã. vn: Ad vesperã demozabitur fletus. ¶ vt supra.
dus usq; ad vesp̃ũ. Et si necesse p
k fuerit vt portet q̃ppiã hoꝝ moꝛ
a ¶ coꝛpus ad actionem. vnde: Beatus qui vigilat et custodit vestimenta.
tuum: lauabat vestimẽta sua ꝛ
immũdus erit vsq; ad occasũ sol. l
Ome aial q̃ hz quidem vngu- q
a ¶ sicut iudei nõ diuidũt lĩam a spũ.
lam sed nõ diuidit eam: nec ru-
minat immunduz erit: ꝛ q̃cquid tetigerit illud contaminabitur. m
Quod ambulat sup manus ex r
cunctis animantibus que incedunt quadrupeda ĩmundũ erit. s

terficiꝫ vt comedaꝫ. vñ ꝛ de morticinis aialiũ mũdoꝝ nõ erat licitũ comedere. ꝛ iõ i ĩmũdicijs cõtractis. put tractaꝫ in hoc ca. erant gradus. qz plus erat tangere morticina q̃s interfecta: ꝛ plus portare morticina q̃s tãgere. et iõ tangẽs morticinũ erat ĩmũdus vsq; ad vesp̃ũ. portãs aũt cũ b debebat lauare vestimẽta. Sciendũ tñ q̃ lotio hec nõ erat nisi q̃dã aspsio ex aqua in qua cõmixti erãt cineres vacce rufe. de qua cõmixtiõe hr̃ Nu. xix. sicut mõnos aspgimus aqua bñdicta. Sciẽdũ ẽt q̃ iste ĩmũdicie nõ erãt nisi q̃dam irregularitates q̃b⁹ hõ reddebaꝫ iepꝰ ad ltrã dũ astriũ vbi erat locꝰ sacrificij donec esset purgatꝰ p ablutionẽ ꝓdictã: vel ꝓ trãsitũ tpis in illis ĩmundicijs de quib⁹ ꝺr: Erit ĩmũdus vsq; ad vesperã. ꝛ ũ addit aliq̃ ablutio seu aspsio vestimẽtoꝝ. q ¶ Ome aial. Hic ꝙñr ostẽdit q̃liter ꝺbit ĩmũdicia p tactũ ex aialib⁹. ꝛ ꝓ ex aialib⁹ illicitis ad esũ. sc̃do ex licit⁹. ibi: Si moꝛtuũ fuerit animal. ¶ Circa primũ agit de ĩmũdicia ꝓtracta in hoĩb⁹. sc̃do ĩ aliis reb⁹. ibi: Et sup qõ ecciderit. Circa ꝓmũ ꝺr: r ¶ Ad ambulat sup manus. sic est simia ꝛ vsus: quoꝝ pedes anteriores sũt quasi manꝰ. s ¶ Imundũ erit. i. illicitũ ad comedendũ. vsus enĩ excoriatus ꝛ simia habent magnã similitudinẽ cũ hoĩe ꝛ puero excoriat. ꝛ iõ fuit vna rõ. phibitionis:

a Qui portauerit ꝛc. Falsa dicēdo testimonia. dignū dicēdo idignū: ꝛ mūdū immundū. b Omnia ꝛc. Nō accusat aliū naturā: ꝛ nō nature actionē aīalibꝫ cōuenientē: sed q̄ hec significant vob omnino ꝓhibenꝫ: quoꝝ cōtactu iquinantꝫ: q̄bꝫ datū est in celū respicere: rectos incedere: nō repere: sed sordida ꝛ terrena despicere. c Mus. ingluuiem. Mus enī ꝓ vētris ingluuie nulla vitat pericula. d Crocodilus. Qui dure cutis ꝛ maliciosus luto pascit. e Came. Miserescet ꝛ pre infirmitate mānetū fingit se cū crudele sit. f Talpa. Aīal cecū de terra genitū. Creat enī vt aiūt de terra cōpluta ꝛ lutulēta: ꝙ ꝓ corrupta. g Qui te. ꝛc. Si naturalit esset immūda: immūdus esset viuētia etiā q̄ tāgeret. Mozticina talū actiōes sūt. i. doluſ furtū duplicitas ꝛ hmōi ī quibꝫ mozs aīe. b Et sup ꝛc. Esi. Admirabili diuisiōe vtitur legislator. Alīs ei peccāt ex negligētia. alīs studio. vñ Salomō: Ne bis q̄ studēt vino: ꝛ calicibus vacāt epotādis: ꝛc. Pro.23.b

Et inter eos qui tāgūt mozticina posuit. Qui xo per negligentiā et stuporē anime defectūcq̄ virtutū delinquūt: sic dauid videns vxorē vrie se lauantē specie renitentē inclinat ī adulteriū. Sup eos mozticina cadūt. Non enī ad peccandū studuerūt: sed inciderūt: quasi desup cadēs suscipientes mozticinū. Qui aūt omnino susceperūt nec resistērūt: immūdi sunt: tā vas ligneū q̄ vestimentū. i Omnis cibꝫ ꝛc. Cibū ꝛ potum opa bona intelligit. ideo dixit: Cibꝫ quē comeditis: ꝛ liquens q̄ ꝛ bibitur ꝛc. qz malaꝝ actionū ꝛ cibus ꝛ potus ꝓhibetur: ne quis ꝓticipet. Si ergo bonis actionibus q̄ sunt in omni vase. i. in omni homine quodlibet mozticinū inciderit: necessario immūda actio erit. Si enī bone actionī. i. supbia: dolꝫ: hypocrisis vl q̄libꝫ mozticinū. i. ꝓticipāti mozticerū inciderit: ꝛ hic immundꝫ erit. bonā enī actionē mala incidēs intentio polluit. k Si fusa ꝛc. Augul. De vase. s. q̄ factū ē imundū. de mozticinis imundis: si forte aquā habuit. 2.Re.11.a

l Aqua. Baptismi. Est enī sermo de baptizatis: de infidelibꝫ aūt mētionē nō facit. 1.Cor.5.c Aīn ꝓaul⁹: Scripsi vob nō cōmisceri fornicarijs: nū vtiq; fornicarijs huiꝫ mūdi ꝛc. m Siue cli. Per hoc magistri designanē in q̄bꝫ cibi sacre doctrie coquunt opatiōe ꝛ igne spūsci. Nec mirū. Moab enī lebes appellaꝫ. Moab olla spei mee Ro.2.c Sytropedes. Quia q̄ docēt nō furari furanꝫ: ꝛ q̄ ꝓdicāt nō mechari: mechanꝫ. doctria tū munda est. Unde fotes ꝛc. n Si cecide. ꝛc. Esi. Nihil indiscussum relinquit. Ola discutit ad pfectionē spūalis legis: ꝛ si impfecta eis videaꝫ q̄ solā legis litterā intuenē: differentiā ergo infideliū q̄ nōdū baptizati sunt exponit. Semē appellāt tū q̄cūq; ꝓdicationē susciptūr. Aīn dns ait: Bonū semē sunt filij regni. Semētis ē q̄ seminād est: hi sūt nōdū baptizati q̄ baptizādi sūt. Sup hos si ceciderit mozticinū: qz cautelā mysteriozꝝ nōdū accepert: nec integrā dei cognitionez: vt possint sibi cauere a pctis mundi esse dicunē: qz ꝓ ignorātiā excusantur. Sup q̄s fusa fuerit aq̄ baptismatis: si quodlibet mozticinum sup eos ceciderit fiunt imūdi. o Quia cadauer ꝛc. Iniq̄z vitā debemus abominari: iustoz imitari. Mat.15.c

Qui enī vitā malozꝝ tetigerit imūdus erit donec penituerit. Qui comederit. i. quasi aduocatus defenderit: ꝛ in se auxiliando transtulerit lauet vestimenta sua. i. actiōes ꝓauas donec penituerit.

¶ Omne qđ

ꝙ quibꝫ manꝫ ipositiōe mozs ipoꝝ cōtcara.

Qui tetigerit mozticia eoꝝ pollue a

ꝙ donec agat penitentiā.

turꝫ sq̄ ad vesꝑuz: Et q̄ portauerit a ꝙ lachrymis pēitētie: Lauabo p singulas nocres lectum meū: lachrymis meis stratū meū rigabo.

huiuscemodi cadauera laūabit vestimenta sua: ꝛ imūdus erit vsq̄ ad vesꝑe: q: oīa hec imūda fūt vobis. Hec q̄ iter polluta reputabūr ō his b

ꝙ furtū ꝓhibet ꝙ ingluuiem.

q̄ mouenē in terra: mustela ꝛ mus b

ꝛ crocodilus: singula iurta genꝰ suū. c

a ꝙ animal est natū ad deridēdū dolosū rapax ingluuiosū. b ꝙ ascoloporis: quul⁹ quidē sed venenosus. c ꝙ que habitat in sepulchris. d

e um: migāle cameleō ꝛ stellio ꝛ lacerta talpa: oīa hec imūda sūt. Qui te tigerit mozticina eoꝝ imūdus erit e f g

ꝙ non sola sed maxime.

ꝙ vt supra.

vsq̄ ad vesꝑe: Et sup qđ ceciderit ex q̄cq̄ de mozticinis eoꝝ polluet: tā b s

a ꝙ vita leuis et mediocris. b ꝙ qđ sufficit ad tegendum c ꝙ patiens.

vās ligneū ꝛ vestimētū: q̄ pelles ꝛ

a ꝙ penitēs. b ꝙ virtuns. c ꝙ lauacri vel lachrymarum.

cilicia ꝛ in quocūq; fit ops: tingenē aqua: ꝛ polluta erūt vsq̄ ad vespe/ b

a ꝙ qui torus terrenus est.

rū: ꝛ sic postea mūdabunē. Vās aūt a ꝙ mozticinū. i. petīm ad mozē. b ꝙ vt interius do

fictile i q̄ hoꝝ q̄cq̄ itro ceciderit pol

minetur. a ꝙ qz immūdicia eiꝰ nō pōt facile purgari et labore multo et cōtritiōe et q̄dā reformatiōe egere. i

luet: ideo frāgēdū est. Ois cibus i

quē cōedetꝰ si fusa fuerit sup eū aq̄: k

ꝙ si quicq̄ horum inciderit.

imūdus erit: ꝛ oīe liquēs qđ bibi/ k

ꝙ quoliber homine.

tur de vniuerso vase immūdū erit. Et q̄cq̄d de mozticinis istiusmodi m

ceciderit sup illud imūduz erit: siue

ꝙ vasa quedam.

clibani siue sytropodes destruēt: ī m

a ꝙ opulentas doctrias. b ꝙ lingue mediocria loquētes et doctrinā mutuā habentes.

mūdi erūt. Fōtes xo ꝛ cisterne et o

a ꝙ duoꝝ affluētia vñcūq; ꝓgregata. b ꝙ in se

omnis aquarū cōgregatio mūnda

ꝙ vt supra. Que enim tales dixerint debemus facere: non que fecerint.

erit. Qui mozticinum eoꝝ tetige/

ꝙ baptizandos

rit polluet. Si ceciderit sup semētē p n

a ꝙ quos ignorantia excusat b ꝙ baptista c ꝙ baptismi.

nō pollūet eā. Sin aūt q̄ispiā aq̄a q

semētē perfuderit ꝛ postea mozti

ꝙ quia excusationem non habent.

cinis tacta fuerit: ilico polluet. Si r

ꝙ in peccato. ꝙ. i. viuēt. ꝓuersatiōi sociati.

mozтuum fuerit animal quod licet

ꝙ imitando.

vob cōedere: q̄ cadauer eiꝰ tetigerit o

ꝙ donec pcti ferueꝝ deficiat. ꝙ defenderit.

imūdꝰ erit vsq̄ ad vesꝑū. Et q̄ cōederit ex eo q̄ppiā siue portauerit:

¶ Oñe qđ

ne p talē esū inclinarenē ad esū carnis humane: sicut ꝛ aliq̄ barbari: qđ tñ ē horrīdū. a Qui tetigerit moz. eoꝝ pol. mō ꝑdicto de volatilibꝫ hūtibꝫ q̄ttuor pedes. b Mustela ꝛ mus. qz habitāt sub terra: ꝛ inde ꝙ būt fetorē. c Crocodil⁹. dicē Plinius q̄ est aīal q̄drupes in terra ꝛ flumīe ifestū: ꝛ solꝫ inē animalia habet iferiorē mādibulā immobilē: ꝛ mouet suplorē. d Migale est aīal natū ad deridendū: dolosū: rapax: ingluiosum. vt dicit glo. Jn hebreo habeē heritie⁹. e Camelō. ē aīal qđ variaē in diuersos colores: vt br̄. j. Ethic. f Stellio. est aīal diuersis maculis picturatū. ꝛ ido dr̄ stellio a stella quasi stellarum. Jn hebreo hr̄ lacerta. Hebreus hz limica. ꝛ omnia ista nō solū sūt immūda ad esū: sed etiā coinqnāt ꝓ tactū. g Et sup qđ ceciderit. Hic cōsequēter oñdit quō er ꝓdict⁹ im mūdicia cōtrahit etiā in rebus inanimatis. cū dicit: Polluet tā vas ligneū ꝛc. Et ꝙr oñdit qualiꝫ debeāt mūdari. cū dr̄: b

Tingenē aqua. i. aſpgenē aqua ꝓdicta: q: ꝓ talē aſpsionē rei etiā ianimate purgāt: vt hr̄ Ru. xix. Tags tñ fictile dz fran/ †5.6.d.e gi. i Ois cibꝫ quē co. si fusa †5.15.b fu. su. eū aqua. s. ꝓtēta in vase i q̄ imūdū ꝓdictū ceciderat.

k Immūdus erit. i. ex hoc reddi tur illicitꝰ ad cōcedendū: cuius pri⁹ esset licitꝰ. l Et omne liquēs. qz nō solū aq̄ ꝓdicta mō ficit: ꝙ etiā oīs liquor ꝓtēt⁹ in vase vbi cadebāt talia fiebat ī mundus. m Sytropedes. vasa sunt tres pedes habētia. ꝛ dicit sytropes a syn qđ ē con: ꝛ tris qđ est tres: ꝛ pes dis: ꝛ ido initialis lra dz esse. s. n De struenē. tū. ꝓpter mūdiciā: tuz ꝓpter idolatrie ꝛ supstitiōis detestationē. Hūtiles enī aq̄s ꝛ alios liq̄res vbi inueniebanē talia aīalia reputabāt dijs gratiosos: ꝛ eis offerebāt: ꝛ inde tractū est q̄ aliq̄ vetule sortilege dimittūt de nocte vasa in q̄bꝫ est aqua discoopta: vt numina nocturna q̄ vocant bonas res ad ꝓsperādū illuc veniāt ad bibēdum. o Fontes xo ꝛ cisterne ꝛc. i. nō polluē ꝓ talia. rōnē huiꝰ assignant hebrei: qz tales aque cōtinenē in terra: ꝛ imediate adheret ei. ꝛ ido sicut terra si polluiē ꝓdicta: sic nec aq̄ ista ꝓ p Si ceciderit sup semētē. i. sup granū anteq̄ sit in terra seminatū. q Si aūt q̄ispiā aq̄ ꝛc. qz granū humefactū ē magis receptiuū impssiōis q̄ siccū. et ido magis polluit. r Si mortuū fuerit aīal. Hic agit de immundicia ꝛcta ī boibꝫ ex tactu aīal liciti ad cōedēdū: videlicet qñ tangit vl portat cadauer talis aīalis ꝓ se mozтui. ꝛ ꝓz littera ex precedentibus.

¶ Oñe qđ

¶ a Omne quod reptat sup terrā. ꝛc. Hoc supius legislator exposuit: sed ad frequentationē meditande legis monēdo auditorem repetit. b Animas vestras. Jn quibus imago: que pollutionē nō patitur: nec sociari infirmis animalibꝫ: qz super omnia dominanē. c Et sciatis q̄d come. Nō bi cibi nos mūdāt vel polluūt: ſ nosipſi. viuificamꝰ enī q̄ cōedūē: ꝛ quēadmodū oīs cibꝫ bonꝰ: ꝛ nihil reticēdū q̄ cū gratiarū/ actiōe ꝓcipit: sic ea q̄ cōedunē. i. q̄ nutriūt animā: bonas. s. actiōes nos viuificaē? si bñ vtimur: si male mozтificamus. Qui enī ex rapīa faē elemosynā mozтificat eam: ꝛ aufert ei potentiam: ꝛ q̄ abstinēt a cibis: fratribꝰ xo dētrahūt: mozтificāt abstinētiā.

ꝙ actiones.

lauabit vestimēta sua: ꝛ imūdus a

ꝙ terrena sapiens.

erit vsq̄ ad vesperū. Oñe qđ re/ a

ptat sup terrā abominabile erit: nec assumeē? ī cibū. Quicquid su/

a ꝙ alij sup vētrē. ꝙ cuāgelioꝝ ꝓdicatione abuteē luxuriose viuendo. ꝙ castrimargie studens.

per pectus quadrupes gradiē: et

a ꝙ etiam ex alijs scripturis ꝛ varia doctrina sibi falsurem futuram affirmans.

multos hz pedes: siue p humum

ꝙ virandum.

trahitur: nō cōedetis: qz abomi/

bile est. Molite contaminare aīas b

vestras: nec tāgatis quicq̄ eoꝝ

a ꝙ sicut illa si terigeritis. b ꝙ ad cuꝰ imaginē facti estis vt celestia sapiatis.

nē imundi sitis: Ego sum dñs deus vester† Scti estote quoniaz c

a ꝙ notat nō esse pollutionē in mozтuis corporibꝫ

ego sanctus sū: ne pollūatis ani/

a ꝙ humiliari hominē bonū est: ſ ad terrenā sapiētiā declinare malum est. vnde addit: quod mouetur super terram.

mas vas in omni reptili qđ mō

uetur sup terrā. Ego enī sum dñs e

ꝙ malis operibus tenebraꝝ.

q̄ eduxivos de terra egypti: vt es

a ꝙ cui si vultis adherere sancti debetis esse sicut ego.

sem vobis in deuz. Sancti eritis qz ꝛ ego sctūs sū. Jsta est lex animantium ac volucrū ꝛ oīs animē viuētis que mouē in aqua ꝛ reptat in terra: vt differētias noueritis mūdi et imūdi: ꝛ sciatis q̄d cōedere ꝛ q̄d respuere debeatꝫ.

Locutusq; est La. XII f+

dns ad moysē dicēs: Lo

quere filijs israel ꝛ dices

ꝙ illā excepit que nō suscepto semine cōcipit ꝛ peperit ꝙ viri.

ad eos† Mulier si suscepto semine g

e pepererit masculuz immūda erit b

Nico.de lyra

a Omne qđ rep. Hic agit de imūditia cōtracta ex reptilibꝫ: q̄ sūt in duplici gradū: qz aliq̄ pedibus carēt: vt vermes ꝛ silia: que affixo ore terre trahunt reliquū corpis: ꝛ sic mouēē sup terrā. ꝛ b est qđ dr̄: Oñe qđ reptat sup terrā animabile erit ꝛc. Alia sūt pedes habētia (tñ breues) quoꝝ aliq̄ sunt quadrupedia ꝛ sup pect⁹ gradiūtur. Alia multos pedes hūt: ꝛ cū hoc trahūē sup terrā. ꝛ b ꝙr̄git. ppē brevitatē pedū. ꝛ oīa talia sūt abominabilia ꝛ illicita ad cōedēdū. ꝓpē cās supi⁹ dictas. ꝛ hoc tangit cur dicit: Quicqd sup pect⁹ ꝛc. b Molite ꝙtaminare. Ostenso quō imūdicia ex ꝓdict⁹ ꝙtrahit. b ꝙr̄ ꝙtrahi. ꝓhibeē. cū dr̄: Molite cōtamiare aīas ꝛc. ex tactu enī ꝓdicto⁹ imūdoꝝ pollnebāē hoies coꝝporaliē: vt de se ptz. Pollnebanē etiā spiritualiē faciēdo illō qđ erat eis ꝓhibitū. c Sancti estote. aīa ꝛ coꝝpore: d Quia ego ſa. i. diligēs vtrā q̄ mūditiā. e Ego enī sū dns q̄ educ. ꝛc. de fuitute graui. q. d. nō dz vob esse graue obedire mihi in bis ꝛ in alijs. Una enī cā ꝗre iudeis fuerūt tot data ꝓcepta fuit: vt p illa exercerenē ī obedictia ad deū. Cōsequēnē recapitulat q̄ dicta sūt. d. Jsta ē lex ꝛc.

Moraliter. aī Jn b ca. agit (ꝛ ptz. La. XI de cib⁹ mūdis ꝛ imūdis ſm legē. Circa qđ sciendū q̄ sicut dr̄. j. Timo. iiij. Ois creatura dei bōa et nihil reticēdū qđ cū grāruactione ꝓcipit. Et ad Timo. j. Omnia mūda mūdis. Et ido q̄ aliq̄ aīalia dicūē b immūda: vel pisces vel aues rōnes mystice sūt: qz figurāt aliq̄ vitiosa q̄ sūt a nobis euitāda. ꝛ cōuerso aliq̄ dicūē mūda: qz figurāt aliqua virtuosa q̄ sūt nobis ꝛcorpanda. Generaliē aūt de gressibilibꝫ aīalibꝰ illa dicunē mūda q̄ diuidūt vngulā ꝛ ruminānt. Immūda xo dicūē q̄ carēt vtroq; vl altero. ꝓper diuisionē vngle discretio boni ꝛ mali designatē. ꝓper ruminationem xo q̄ ē reductio cibi ad supiozē gutturis ptē: significat applicatio boni ꝓcogniti ad opationē: ꝛ vtrūq; requirit ad opus virtuosuz: qz discretio ñ valet sine opatiōe: nec aliq⁹ opꝰ bonū ē sine discretiōe. ꝓeter aūt hāc regulā generalē aliq̄ dicunē imūda: qz significāt aliq̄ vitia specialia: vt camelꝰ: qz significat sup biā. ꝓpter gibbū quē hz sup dorsū. ꝛ chirogryllꝰ frenā cupiditatē: eo q̄ in terra habet habitationē. ꝛ lepus qz significat timorez irrationabilē: ꝛ sus: qz significat luxuriā. ꝓpter sui imūdiciā. De piscibꝫ aūt illi dicunē mūdi q̄ pēnulas ꝛ squamas habēt. nā ꝓ pēnulas designat cōtēplatio celestiū: ꝛ ꝓ squamas q̄ sūt aspere mozтificatio motuū carnaliū. carētia xo istis immūdi dicunē. De aui/ aūb aūr dicunē immūde q̄ sequūē: Aquila q̄ dr̄ rex auiū ꝛ vivit de p̄da. ido significat rapinā potētū. Herophe q̄ volat ꝛ pedib⁹ gradiē. ido significat rapinā malicioſoꝝ sub specie liciti rapiētiū bona simpliciū. Alter⁹ q̄ rapit paua. ido significat rapinā officialiū q̄ nō pñt rapere tā magna sicē dñi eoꝝ. Milvus q̄ pullis insidiaē. ido significat rapinā latronū. Vultur q̄ sequiē exercitū vt pascaē carnib⁹ occisoꝝ. significat illos q̄ mozte desiderāt aliozū. Alalia comini genet illos significant q̄ q̄rūt carnalia discurrētes extra claustrum ſ habitu religiōis. Struthio q̄ cū sit auis tñ volare nō pōt: significat religiosū negotijs secularib⁹ implicatum. Moctua de nocte videt et non de die. ideo significat astutos in tēporalibus ꝛ in spualibus hebetes. Larꝰ in aere volat ꝛ in aquis natat. ido significat q̄rentes vitā voluptuosā sub specie cōtemplatiue. Accipiter deseruit ad aui um pdam. ꝛ ideo significat illos q̄ rapt oribus ꝓbēt ministeriū. Bubo qui ꝺ nocte pastū q̄rit ꝛ ꝺ die se absc̄ōdit: significat luxuriosū. Uñ dicit Job. p. xliij. Oculꝰ adulteri obseruat caliginem ꝛc. Mergulꝰ q̄ in aq̄s mergit: significat gulosū: qui se mergit in aquis voluptatū. Ibis serpentib⁹ pascit. ido significat mundū q̄ delectat in malis aliozꝝ. Cygnus cāticus est ꝛ lōgo collo ꝛ rostro: cibū trahit de aque ꝓfundo. ꝓpter qđ hypocrita significat q̄ cādoze sāctitatis ostentat exteri⁹: sed q̄ stū intrēdit interius. Onocrotalꝰ q̄ sp est famelicꝰ significat auarū q̄ sp anhelat ad magis acquirendū. Unde dicit poeta: Crescit amor numi quantū pecunia crescit. Porphyrio omnē cibuz suū aqua tingit: et significat hominez singulare qui nihil vult facere nisi qđ tingit aqua ꝓprie voluntatis. Herodion. i. falco: velociter volat ad interficiēdū alias aues: ideo significat homines ꝓnos ad humanum sanguinem effundēdum. Charadrion auis e garrula: ꝓpter quod significat personam loquacē. Upupa in stercoribus nidificat: ideo permanentes in fetore luxurie designat. Hzegoriꝰ. Jn sterco/ te putrescere est in fetore luxurie vitaz finire. Vespertilio volat circa terraz: ideo significat sola terrena querentem. Volatile quadrupes dicitur immundum: quia significat abusum quattuor enangeliozum. munda tamen dicuntur que habent crura retro lōgiora per que saliunt: quia significant homines a tali abusu per veram penitentiam resilientes.

Locutusq; est dns. Hic ꝙr agit de imūditia q̄ ē ab ī trinseco: q̄ est q̄druplex. s. puerpe: lepre: fluxꝰ semis: ꝛ fluxus sāguinis. ꝛ ſm b diuidit in quattuor ptes. secūda incipit ca. xiij. tertia. xv. in ꝓncipio. q̄rta vltra medium ciusdē ca. ibi: Mulier q̄ redcūte mēse. Circa ꝓmū agit ꝓmo de puerpere pollutione. secūdo de eiꝰ purificatiōe. ibi: Cunq; expleti fuerint dies ꝛc. Circa primū dicit sic: g Mulier si suscepto semīe peperit. ex hoc ptz q̄ btā virgo q̄ cōcepit et peperit sine virili semine exempta fuit ab ista lege. h Immūda erit. vij. die. ꝛc. de q̄ br̄. j. xv. ca. Jbi enī sic iudicat immunda: q̄ nō pōt cōicare cū aliquo ī lecto aut cibo. ꝛ ꝺcēd tāgit ī mūdū efficit. ꝛ eodē mō dr̄ b de. vij. diebꝰ ꝓmis post ptum.

¶ Et dcē

† 5.di.9.1. et c.cū enim 25.q.1.c.iō ꝛ.ite cū iuge. De purifi.pꝰ par cū.c. vnico

¶ a Septē dieb⁹ .qz adā (de semine cuius suscipit imūditiaz) polluit vitā nr̄am septē dier̄ numero reuoluendā. Polluit ät vitā: inducēs maledictionē ꝛ miseriā: auferēs beatitudinem.
Gen.3.c Vñ: Maledicta terra in ope tuo ꝛc. Unde legislator addidit: ſm diem ſeparationis menſtrue. Lxx. ſm die separatiōis ꝛ purgatōis mēſtrue. Symmachus ſm die separatiōis afflictiōis. Aquila: separationis miſerie. Theodocion: ſepationis doloꝛis eius. Miſeria aūt ꝛ afflictio et doloꝛ eſſe cepit qñ adā ſeparatus a paradiſo in hāc miſeriā decidit.

b Die octauo ꝛc. Dies octau⁹ qñ ſeptimo q̄ eſt imago p̄ſentis vite ſuccedit figura eſt futuri ſeculi: in quo carnē p̄putā circūcidem⁹: oīa opa carniſ deponētes nō amplius peccaturi: nec manducaturi nec bibituri aut nupturi: qz erimus ſicut angeli dei. Q̄ enī ſeminaſ in coꝛruptione ſurget in icoꝛruptione. Seminaſ coꝛp⁹ animale: ſoꝛget ät ſpirituale. Incircūciſus peribit de populo ſuo: qz ſine circūciſione caro abominabilis ꝛ imūda. Mūdat q̄ circūciſio: i qua p̄ſignaſ reſurrectio.
¶ Notādū ꝺo qz lex circūcidi p̄cipiēs i mundiciā ei⁹ tacuit. Matrē imūdam dixit vſq; ad circūciſionē: fortē: qz ino bedientie cauſa eua ſeducta fuit. Ino bedientia autē immundiciā nob ſoꝛ demq; contraxit.
t. Coꝛ.15.k † 25.q.1.§. Nis ira. ℣. Irem cū iuge. c Triginta trib⁹ diebus ꝛc. Septem additis. xl. fiunt. Quadraginta diebus formari dicit masculus. Duo aūt per hec probant qz ſcz ſubſtātia būani gener⁹ eſt munda: qz a deo creata ē. Ideo ait: In ſā guine mūdo: ſiue purificatiōis ſue mulierē ſedere: ſed qz p ſucceſſionē tranſgreſſionis ade ſemē ſuſcepit ꝛ cōcepit: omne ſanctū nō tanget: ꝛ in ſanctuarium nō ingredieſ donec cōpleanē dies purgationis. i. quadraginta quib⁹ puer formatur: dei quip̄e imagine mūdatur natura noſtra q̄ uis ſoꝛdidata. Non p̄cipimur ergo ingredi in ſanctuarium vel tangere ſanctū: niſi qz imago dei ſemel data noſtro generi ſancto⁹ p̄buit ingreſſū: ꝓpter quā ſaluandā dñs incarnat⁹ eſt. quā cōpletis quadraginta diebus ad celū ſuſtulit: ſic hominem in vulua foꝛmauit cui eā donauit: tūc ad verū ſāctuariū natura noſtra aſcendit. Aperte hec p̄obantur per ea q̄ de genere femineo ſequuntur: quia enim octogeſima die in vtero foꝛmari femine dicunt: eundē numeꝛ ad impletionē purgationis vel purificatiōis eaꝛ q̄ ſemē ſuſcipiūt p̄cepit ſic: Si feminā peperit immūda ꝛc. Et notandū q̄ noluit dicere quattuoꝛdecim diebus: ſed duabus hebdomadib⁹: vt in ſeptē dieb⁹ humanā vitā in fluxu menſtruo afflictionē eius doloꝛē ꝛ miſeriā intelligamus. Duas enī hebdomadas bñ dixit: quia femineū genus duplo mulctatur, habet enim torā ade maledictionem: ꝛ additur ei: In doloꝛe paries filios tuos ꝛc. Seraginta ꝛ ſex diebus in ſāguine purificatiōis ſedet. vſq; dū cōpleanē. lxxx. Quattuoꝛ enī et decē ſup. lx. ſex addita faciūt octaginta qui bus foꝛmatur femina. Maledicto ergo ſoꝛdidatū nr̄z gen⁹ nō intrat in ſancta: niſi p imaginem dei. Propter ea mulieres ſemen ſuſcipientes diebus foꝛmationis paruuloꝝ a ſanctis arcentur. dūmodo in vtero habent arceri non debent. Incertū ē enī an feminā an marē pariāt.
Aug⁹. Que differentia ē inter ſeptem dies quibus eam dicit immundā: ꝛ triginta tres q̄ bus in ſanguine mundo ſedebit. An hoc intereſt: qz adhuc in ſanguine eſt licet mundo: vt hoc diſtet: quia cū immūda ē vbi cunq; inſederit ūmundū facit. Cū ꝺo iam in ſanguine mundo ſedet: tūn qđ ſanctū eſt non licet ei tangere ꝛ in ſanctuarium intrare. Hoc enim eſt q̄ ait: ſm dies ſucceſſionis purgatiōis ſue. qñ dicē alibi ūmundiciā femie q̄ mēſtruis purgaſ ſeptē diez ee: qñ oñe ſup qđ ſederit ūmundū erit. Seceſſiōis aūt ſue dicit: qñ ſecedebat aliquātulū ne oīa inq̄naret: cū pageret illos dies ūmūdicie eius. Si feminā pareret lex duplicat: ꝛ quattuoꝛdecim faciebat: reliquos quib⁹ ſedebat in ſāguie mūdo ēt duplices faciebat. lxxx. vt oēs eſſent in partu maſculi. xl. in femie lxxx.
d Omne ſctū non tanget nec ingredietur. Quid ſāctuarium vult intelligere cum tabernaculū nō niſi ſacerdotes debeant ingredi ꝛ vſq; ad velū ſcōi: vltra velū ät vbi erat arca ſūmus tm̄ ſacerdos introibat. Forte ante tabernaculū vbi altare ſacrificioꝝ eſt potuit dici ſanctuariū. Nam ſepe ſanct⁹ locus appellaſ etiā atriū. cū dicit: In loco ſācto edent ea. Illuc fortāſan intrabāt mulieres dona ſua offerentes q̄ altari ꝛ ponerent.
e Cūq; expleti fu. ꝛc. Intentionē apit: qz. ſ. pollutionē naturales motus nō faciūt. Sed p̄tm̄ de q̄ dicit dauid: Ecce enī in iniquitatibus cōcep⁹ ſū ꝛc. matrē naturā appellās: ꝛ ūmundiciā p̄ti ade ꝛ eue in totū genus humanū deſcēdiſſe ſignificāt. Ino moyſes cōplet⁹ dieb⁹ purificatiōis hoc locauſtū .p p̄cto p̄cepit īmolari: euidēter oſtēdēs qz imago dei p̄fectionē tribuit generi nr̄o. Nā formationē dies mundationis oſtendunt: p̄fectionem holocauſtuz.
Aug⁹. Nūquid pepeꝛiſſe peccatū eſt? an hic oſtendit illa p pago ex adam. de qua dicit Apls: Ex vno in cōdemnationē: ꝛ qz p vnū homineꝫ peccatū intrauit in mūduz ꝛc. Vñ: Ecce enī in iniq̄tatib⁹ ꝛce. ſū ꝛc. Cur nō ergo id qđ natū eſt purgari dicit ſcriptura: ſz qđ pepit? ad ipm vnū oꝛigo trahebat relata purgatio ē .ꝑpt fontē ſāguis? nō poteraꝝ tñ ſine fetus purgatione fieri q̄ de ſanguie oꝛ⁹ eſt. Quo enī pertinet qđ ait ſuperius: ſup filio aut filia offeret agnū anniculū. ꝛc. ſi nihil p hoc ſacrificiū fiebat .p eis q̄ naſcebāē. Si q̄s aūt diſtinguere conaſ: vt dicat nō eſſe iūgendū ſup filio aut filia offeret agnū anniculū ꝛc. Sz potius ita legendū: Cum impleti fuerit dies purgationis eius ſuper filio: aut ſuper filia: vt ſequatur alio ſenſu: offeret agnū āniculū ſine macula i holocauſtū: ꝛ pullū colūbe ⁊ .p p̄cto. i. .p p̄cto ſuo cū cōpleti fuerīt dies purgationis ſup filio aut ſup filia. Qui ē ita diſtinguēdū putauerit ex euāgelio cōuincet: vbi cū tale aliqđ nato ex virgie dño facerēt magis .p cōſuetudine legē q̄ ne ceſſitate expiati p̄ti. Sic legit: vt facerēt ſm ꝺſuetudinē leg⁹ .p eo. nō ē dictū .p matre ei⁹: ſz .p eo cuius ea fierēt q̄ hic p̄cipiunt de duob⁹ turturib⁹ aut duob⁹ pullis colūbaꝝ. Sic enī ꝛ baptizat⁹ eſt baptiſmo iobānis q̄ erat baptiſm⁹ penitētie in remiſſiōe peccatoꝝ: cuius nullū p̄tm̄ haberet. Merito ē hoc quidā ita

Nico. de lyra

a Et die octauo circūcideſ infantul⁹. ſm p̄ceptū qđ habeſ Gen. xvij. b Ipſa ꝺo. xxxiij. di. ma. in ſan. pu. fue. i. in ſāgine ſuo aliquātulū purificato: nō tñ p̄fecte: ꝛ ſō in illis. xxxiij. dieb⁹ poterat cōmunicare cum aliꝭ in cibo nō tñ in lecto: nec illud qđ tāgebat fiebat .ꝑpter hoc ūmunduz. c Omne ſanctū nō tāget. i. nō comedet de ſctificatis. d Nec ingrediēſ in ſan. t. atriū in quo erat ſctūariū. e Donec impleantur dies pur. ſ. xl. primi videlicet. vij. maioris ūmūdicie. ꝛ. xxxiij. minoris. f Sin aūt feminā peperit ꝛc. i. duplo tpe q̄ .p maſculo: qz in ꝓceptu femine eſt mīoꝛ caliditas. ꝛ ſō tardi⁹ digerit materiā: ꝛ ſic materia ūmūda tardi⁹ purificaſ. g In ꝛta ritū fluxus mēſtrui ꝛc. exponaſ vt p̄dictū eſt de maſculo. hoc excepto q̄ tp̄s duplicaſ. h Cūq; expleti. Hic ꝓſir agitur de puerpere purificatōe: q̄ ꝺē purificatio fiebat p oblationē. ꝛ ideo ꝓio determinaſ oblatio diuitū. cū dicit: i Deferet agnū anniculū in holocauſtū. qđ totū incēdebaſ in honoꝛē diuinū. k Et pullū colūbe. ſ. .p p̄cto. l Ozabit .p ea ſacerdos ꝛ ſic mūdabiſ. ſ. a culpa q̄ nō ꝛtrahit in ꝓtu: ſz i cōceptu in quo de cōi curſu eſt aliq̄ libido inoꝛdinata. licet entz actus matrimonialis poſſit exerceri ſine peccato: frequēter tñ cōtingit ibi inoꝛdinatio. Aliqui aūt dicūt q̄ offeꝛebaſ .p culpa originali ꝛtracta in puero: qz licet per circūciſionē eſſet remiſſa in maſculis ꝛ in femina p aliud remediū ſibi cōueniēs: tñ mater in die purificatiōis offeꝛebat .p remiſſione p̄cti ꝓteriti. ſed hoc dictū nō cōſonat tertul. qz dicit hic: Ozabit .p ea. ꝛ ſic mūdabiſ a .pfluuio ſanguis ſui. ex q̄ ptz q̄ loquit⁹ ō mūdatiōe mulier⁹ ꝛ nō fetus. Cōſequēter determinaſ oblatio pau peꝝ. cū ꝺr: Q̄ ō ſi nō inuenerit man⁹ ei⁹ ꝛc. ꝛ ſubdit:

✻ Sumet duo

¶ a Sumet duos turtures aut duos pullos colūbaꝝ. Iſte enim aues abūdāt in terra .pmiſſionis: ꝛ ſunt mundi nutrimēti. ꝛ ideo de his fiebat oblatio pauperum: quia de facili poterant haberi: et erant cōuenientes oblationi in ſacrificio dei. Circa iſtud ca. poteſt p̄ bzeuis moralitas. Iſta mulier ſignificat animam bonuz .ꝓpoſitum concipientem. Que ſemen ſuſcipit verbum dei audiendo: quia ſemen eſt verbum dei: vt dicit Luce. viij. Cōcipit meditando: parturit conſentiendo: parit operando: lactat ꝛ nutrit aſſuefaciendo. ſed debet reputare ſe immundā ꝛ intendere purificationi. vij. diebus. p q̄s ſeptem vitia deſignanē: vt vbi regnanit ſuperbia inſeratur būilitas: vbi auaricia largitas: vbi luxuria caſtitas: vbi inuidia charitas: vbi ira mitiras: vbi accidia virtuoſitas: vbi gula parcitas. Cetera patent.

Moraliter. ¶ Hic agit ō imū Ca. XII

a ea: ꝛ ſic mundabiſ a .pfluuio ſanguinis ſui. Iſta eſt lex parientis maſculū aut feminā. Et ſi nō iuenerit man⁹ eius nec potuerit offerre agnū: ſumet duos turtures a vel duos pullos colūbaꝝ: vnuz i holocauſtū: ꝛ alterꝝ .p peccato. Ozabitq; p̄ ea ſacerdos: ꝛ ſic mundabitur.

Ca. XIII

b Locutus ē dñs ad moyſen ꝛ aaron dicēs: ¶ Hō b
c a ſ carnali voluptate. b ſ interiori c
d a ſ cicatrix ſignificatiōis. i. .pctm in carne: qđ ſignificat aiam cōpari corpori. d in cuius carne ꝛ cute oꝛ tus fuerit diuerſus coloꝛ ſiue pu

dicitur de puerpera ſi ſuscepto ſemine peperit. d

Additio. j. In ℔ qđ ꝺr: Mulier ſi ſuſcepto ſemie peperit. nō ſolū ītelligit excepiſſe illā q̄ nō ſuſcepto ſemie pepit: ſz ēt ītelligitur aſſeruiſſe: q̄ aliq̄ mulier abſq; ſuſceptiōe ſemis erat paritura. aliē enī ꝺdictio ſup addita. ſ. cū ꝺr: Si ſuſcepto ſemie peperit: eēt oīno ſupflua. vñ. j. eo. ca. cū de partu femie agit: nō poīt talis additio: ſed ſimplicit dicit: Sin aūt feminā peperit: qz nulla mulier feminā peperit niſi ſuſcepto ſemine ꝛc.

¶ In eo. ca. xij. vbi dicit in poſtilla. Et rogabit .p ea ſacerdos ꝛ mūdabiē.

Additio. ij. Nec mūdatio nō videē intelligēda de culpa q̄ frequenter .pt in poſtilla. qz ſi ſic: nō min⁹ indigeret tali mūdatione vir q̄ mulier. Si militer mulieres q̄ nō cōcipiūt. ꝛ tñ in tali actu viris ſuis cōiungunē: ſimiliter tali emundatiōe indigerēt. vñ melꝰ videē dicendū q̄ hec mūdatio fit .ꝓpter ūmundiciā fluxꝰ ſāguinis mēſtrualis q̄ cōiter fit in ꝓtu: ex q̄ fluxu ꝺtrahit q̄ dā irregularitas ūmūdicie: ſic vt. j. ca. xv. ꝺr: Mier q̄ patiē multis diebꝰ fluxum ſanguinis ꝛc. ūmūda erit. ꝛ hoc ſonat lra cū dicit: Ozabit .p ea ſacerdos: ꝛ ſic mundabiē a .pfluuio ſanguinis. ¶ Replica coꝛrectoꝝ ꝺtra Bur.

Replica. In ca. xij. vbi poſtillatoꝛ expōit illū paſſū: Ozabit .p ea ſacerdos ꝛ mūdabiē: de mūdatiōe a culpa ꝺtracta ex libidine inoꝛdinata ī actu ꝓceptiōis: ꝺtra quā expoſitionē Bur. arguit ex coꝛ: qz tunc viri ītigerēt hmōi mūdatiōe ſic mulieres q̄ ī eodē actu ꝛ libidie pticipāt: hac rōne moꝝ expōit illā mūdationē de .pfluuio mēſtrui ꝓtigēte in ꝓte: ſz videē q̄ rō Bur. nō cogat cū ſta ler .p pariēdi ſpēaliē poſita ſit: iō ad viros ꝛ ad alias mulieres nō extendiē: nec eſt veriſimile fluxū mēſtrui i pariēte maſculū p. xl. dies: ꝛ in pariēte feminā. lxxx. dies duraſſe: p cuius ceſſatiōe ſacerdos ozaret cū mulier in tēplū īgrederet: nec videē verū illā irregularitatē rōne fluxꝰ illius p tātū tp̄s duraſſe: cū lex mēſtruate certū tp̄s talī irregularitatē ūmūdicie pꝰ ceſſationē aſſignat: Lcui. xv. tp̄s ſeptē dier. Silr ī ꝺ ca. Strat igit expoſitio q̄ ſacerdos legaꝝ ozare debuit vt mulier tēplū īgrediēs mūdaret a culpa quā pariēdo ꝛ .pfluēdo ꝺtra; it: nō vt parere aut .pfluere culpa eſſet: qz naturale vt penale: ſed qz lex p̄tm̄ arguebat in ea q̄ pturijt ꝛ fluxū paſſa fuit. Cōfirmatio buiꝰ expoſitiōis haberi pōt ex canone vnico de purgatiōe pꝰ ptū. vbi xp̄iane mulieri ꝺcedit buiꝰ leg⁹ remiſſio ex cā ibi poſita: ne videlicet pena quā partē, do ſuſtinuit: in culpā verti videaē. Obſernātia igit hui⁹ leg⁹ fuit .ꝓpter culpā: ꝛ ſi nō moꝛtalē tñ venialē. de qua .p̄cedit expoſitio poſtill⁹.

Ca. XIII

Locutuſq; eſt dominus ad moyſen ꝛ aaron dicens. Hic cō
ſequenter agitur de immundicia lepꝛe: ꝛ primo q̄ntum ad eius cognitionē. ſecūdo q̄ntū ad eius mūdationē. ca. xiiij. Circa primū p̄mo agitur de lepza q̄ eſt in homīe. ſcōo de ei⁹ ſepatiōe. ibi: Quicūq; ergo maculatus fuerit. tertio de lepza q̄ eſt in veſte. ibi: Veſtis lanea. Circa primū ſciendū q̄ lepza eſt aliq̄ſ in cute: aliq̄ſ in viua carne: aliq̄ſ in vlcere: aliq̄ſ in vulnere: aliq̄ſ in barba ꝛ capite: aliq̄ſ in capillis ꝛ ceſarie. ꝛ ſm ℔ ſūt ſex ꝓtes q̄ patebūt .ꝓſequēdo. Circa .pmā ꝓtē .pmutit occaſionē ſuſpitiōis lepꝛe ꝺtra aliquē. cuz ꝺr: c Hō in cui⁹ cute ꝛ car. oꝛ⁹ fu. diuer. co. i. notabiliter variat⁹ a coloꝛe naturali .pſtino. d Siue puſtula. q̄ ꝺz a pus qđ ē putredo. qz ē q̄ dā collectio putredis egrediēſ ab ītra ī ſupficie coꝛpis p modū cuiuſdā eleuatiōis ſup cutē.

✻ Aut q̄ſi

¶ a ¶Aut ꝗ̄ lu. Lepza alia nimis vl̄ moderate obscura:nōdū effer/ uēte passione q̄ nimia indiget deli beratiōe. Alia nimis clara ⁊ pspi/ cua:cui⁹ apta cognitio. b ¶Pla ga lepze ⁊c. Iſid. Lepza falſa do/ ctrina:lepzosi heretici: qui vnita/ tē vere fidei ñ habētes varios do/ ctrine ꝑfitenī errores: vera falsis admiscentes: ⁊ eccleſiam ſic lepza corpora irradiando cōmaculat.

¶Jn corpe lepzā gerit qui eccle/ detrahit:ſicut Carpogratiāi :qui negāt reſurrectionē carnis:⁊ Ro uaciani qui nuptias dānāt :⁊ pec cantib⁹ auferūt penitentiā.

c ¶Ad vnū quē. Cognatoꝝ ꝟz ſpūm a q̄ būt ſacerdotiū : q̄b⁹ ¦eſt pfecta ⁊ plena pbia: vt diſcernere poſſint ſubtilia ⁊ aīe mot⁹ abſcon ditos. d ¶Pilos. cogitatiōes q̄b⁹ aīa ornaī:menſoꝝ ꝓtegīt : a q̄ generanī:ſicut caput capillos ge nerat q̄b⁹ ornaī ⁊ regīt. Aſi capil li capitī vſi numerati ſūt. Jnde na çaret caput nō tōdēt : qz ſuperfluas cogitationes nō būt:ſctās aūt de ponere ſanctū damnū eſt. e ¶Hu milioz carne ⁊c. Hūilioz ſeipo. vi recte veniā nō merek. Cinci enim ab alio maioꝛi poꝛabile eſt:bonū ſit a deo ꝑceptū nō opari. diuidit enī dñs ꝑut vult: vt ſeipō q̄ſpiaz deteriꝛ fiat:b ipoꝛtabile eſt.

f ¶Recludet eū. Secūdo recludi/ tur vt ſtudioſe inſpiciaī:⁊ duplici ꝑbatiōe trāſacta diſtrictū iudiciū fiat. Manifeſtū eī erat petrū ſacer doti ſed animum conſentire paſſi/ oni neſciebat:ſed cōijciebat . ideo iterum inſpiciebat . Hinc domin⁹ poſt negationē animū petri quo/ modo ſe habeat tertio interrogat vt nō cito iudicemus:ſed frequē/ ter ingram⁹. Septē dieb⁹ recludi tur. Septenari⁹ eniz p̄ſentis vite plenitudinē ſignat:que ſeptē die/ bus agitur:quo cōpleto peccatuz ⁊ ſeruitium ceſſabit . Unde ſeptia in diuinis ſcripturis requies no/ minatur. g ¶Mundabit eā qz ſcabies eſt. Sic Paulus eum qui in coꝛintho fornicatus eſt:qz ma/ nifeſta erat paſſio a ſanctoꝝ ta/ bernaculo remouit et ſathane tra didit:quem cum inſperiſſet ſecun do et penitere vidiſſet ſuſcipi inſ/ ſit. b ¶Cuncz color albus i cu/ te fuerit ⁊c. Manifeſta tranſgreſ/ ſio littere legis:que ꝓpzia inde/ is ſicut in ſacrificijs ⁊ purgationi bus:⁊ in huiuſmodi. Eſt eniz ⁊ cō munis gentibus de adulterio:ra/ pina:auaricia et ſimilibus .

i ¶Sin autem efflozue. Eſi. Oſtē/ dit in daicum ꝑpm partim lepzo/ ſuz:vt in parte tranſgreſſoꝛē legī. vnde eū ſacerdos expellit tanq̄ ī/ mundū. Sed toto corpoze lepzoſū gentilē:qui totā trāſgredīt legē: ſed eum mundum iudicat:quia le gis iugo ſubiectus non erat.

¶Hieron⁹. Sin autem efflozue/ rit ⁊c. Jn hac lepza quaſi flozenti ⁊ alba diuerſa crimina deſignat. Quia cum mundialis vite volu/ ptas quaſi cādida eſtimatur ⁊ flo rens:tunc graue vitiozum contra/

¶ giū graſſat

a ſtula:aut quaſi lucens quippiaz: a ¶ que eſt trāſgreſſio legis:lepzoſus eni ꝑ pzte lepzoſa a rabernaculo eijcitur:ſic qui in vno offen dit omnium reus eſt.

id eſt plagā lepzę: adducetur ad aaron ſacerdotem vel ad vnum quēlibet filiozuz eius. Qui cū vi b derit lepzā in cute.tribus enī ſignis cōcurrēti/ bus iudicād⁹ erat aliqs lepzoſus. videliz mutatiōe colozis naturalis piloꝛ in albuz: ⁊ ſimiliter mutatione naturalis colozis ipſi us carnis in albū colozē habentē quādam trāſparentiā et lucē:et coꝛroſionē muſculo/ rū ſub cute ex qua depaſcīt caro: ⁊ ſic demiſ ſioz eſt q̄ in aliꝭ locis:qō eſt certū ſignū le pze.⁊ hoc ē qō dicīt : Qui cū viderit lepzā. ꝑ mutationē colozis naturalis. c ¶Et pi/ los in al. muta. co. ſ. a coloze ꝑcedēte: vtpo/ te qz pmus erāt nigri vel crocei. d ¶Jpſā q̄ ſpeciē lepze. i. locū cutis ⁊ carnis vbi ap/ paret aliqō ſignū lepze. e ¶Humiliozē. i. di miſſioz: vt habek in hebzeo. f ¶Plaga le pza ē. ſ. certa . g ¶Et ad arbitriū ei⁹. i. ad iudiciū ſacerdotis. h ¶Sepabīt. ſ. a coha bitatiōe alioꝛ. qz ille q̄ eſt lepzoſus iudicat⁹ debet extra caſtra manere: vt hī. j. cōſeqn/ ter oſtdit q̄d ſit agendū qñ ſigna nō ſūt mā feſta. ſ. qñ tria ꝑdicta deficiūt: vl aliq̄d eoꝝ/ qō notaī cū dz : Sin aūt lucēs cādoꝛ fuerit nec hūilioꝛ ⁊c. i ¶Recludet eū ſacerdos. ne alios inficiat ſi ſit percuſſus lepza . ⁊ ne ex anhelitu alioꝝ lateat eius lepza. k ¶Et ꝓſiderabit eū die ſeptimo. ad videndū ſi eſt aliquid immutatū circa eum ꝑ qō depheda tur lepzoſus vel ſanus. l ¶Et ſiquidem le pza. i. ſignū lepze. m ¶Ultra nō creuerit. intenſiue. n ¶Nec trāſterit in cute ꝓtozes terminos. i. non creuerit extenſiue .

o ¶Bursum includet eū. ad diligentius cō ſiderandum. p ¶Si obſcurioꝛ erit lepza. i. ſi color cutis nō fuerit trāſparens ⁊ lucēs modo predicto . q ¶Et non creuerit. in/ tenſiue nec extenſiue. r ¶Mūdabit eū. i. mūdū iudicabit. s ¶Quia ſcabies eſt. i. puſtula illa vel aliꝰ ſignū vnde habebaī ſi ſpectus:infirmitas eſt curabilis ſicut ſcabi es. Uerūtamē ſi poſt tale iudiciū ſacerdotiſ apparuerint ſigna manifeſta lepze debet cō dēnari:qz ſacerdos potuit in iudicio decipi ꝓpter latentiā lepze. vel qz lepza potuit ei e/ uenire de nouo . ⁊ ideo ſi aliquis erat ſemel iudicatus mund⁹: nō ꝓpter hoc erat dimit tēdus habitare inter ſanos liber de cetero: ſed debebat iudicari ⁊ ſeparari:ſi in eo appa reꝛēt de nouo ſigna lepze manifeſta. ⁊ hoc ē quod dicitur: t ¶Ō ſi poſtq̄ a ſacerdo te viſus eſt ⁊c. ⁊ patet līa ex dictis .

v ¶Plaga lepze. Hic ꝓſir agīt de lepza ꝓ/ ut iudicaī in carne viua. ⁊ primo in caſu cer to:⁊ ꝓponūtur ſigna exteꝛioza de mutatiōe colozis cutis ⁊ capilloꝝ. cū dicīt: p ¶Cū/ q̄ color albꝰ ⁊c. Et accipīt hic albedo ſicut ſupza. y ¶Et capilloꝝ mutauerit aſpectū. i. colozē naturalē priſtinum. z ¶Jpſa quo q̄ caro viua apparuerit. hoc habet locū q̄n cutis exteꝛioꝛ rupta eſt ⁊ caro apparet infe cta lepza. ⁊ hoc eſt certuz ſignū lepzevere. et ideo ſubditur: a ¶Non recludet. ſ. ad ma ioꝛem inquiſitionez. b ¶Quia perſpicue immundicie eſt. que de ſe claret. Conſequē/ ter oſtendit quid ſit agendū in caſu dubio . cum dicitur: c ¶Sin autem efflozuerit. i. ſuper cutem ſe effuderit .

d ¶Diſcurrens lepza. i. ſcabies: que ē ſignū lepze. e ¶Et teneri lepza mundiſſima iu dicabit ⁊c. hic accipitur lepza equinoce pro eo quod videtur eſſe lepza ab ignozantib⁹: ⁊ tamen non eſt: et ideo vocatur lepza mun diſſima: qz talis ſcabies vniuerſalis in coꝛ poze trahit putredinem humoꝛum ab inte rioꝛi ad exꝛa: ⁊ ſic ꝑ eam caro mundatur .

✠ Aū ho

a ¶Aut quaſi lucēs q̄ppiā. i. trāſparens ſic̄ pergamenū: qō dicīt gallice verrim. Conſe/ quēter oſtendit q̄d agēdū ſit q̄n ſigna lepze ſunt manifeſta. cū dicīt: b ¶Qui cū vide rit lepzā in cute. tribus enī ſignis cōcurrēti/ bus iudicād⁹ erat aliqs lepzoſus. videliz mutatiōe colozis naturalis piloꝛ in albuz: ⁊ ſimiliter mutatione naturalis colozis ipſi us carnis in albū colozē habentē quādam trāſparentiā et lucē:et coꝛroſionē muſculo/ rū ſub cute ex qua depaſcīt caro: ⁊ ſic demiſ ſioz eſt q̄ in aliꝭ locis:qō eſt certuꝰ ſignū le pze.⁊ hoc ē qō dicīt: Qui cū viderit lepzā. ꝑ mutationē colozis naturalis. c ¶Et pi/ los in al. muta. co. ſ. a coloze ꝑcedēte: vtpo/ te qz pmus erāt nigri vel crocei. d ¶Jpſā q̄ ſpeciē lepze. i. locū cutis ⁊ carnis vbi ap/ paret aliqō ſignū lepze. e ¶Humiliozē. i. di miſſioz: vt habek in hebzeo. f ¶Plaga le pza ē. ſ. certa . g ¶Et ad arbitriū ei⁹. i. ad iudiciū ſacerdotis. h ¶Sepabīt. ſ. a coha bitatiōe alioꝝ. qz ille q̄ eſt lepzoſus iudicat⁹ debet extra caſtra manere: vt hī. j. cōſeqn/ ter oſtdit q̄d ſit agendū qñ ſigna nō ſūt mā feſta. ſ. qñ tria ꝑdicta deficiūt: vl aliq̄d eoꝝ/ qō notaī cū dz : Sin aūt lucēs cādoꝛ fuerit nec hūilioꝛ ⁊c. i ¶Recludet eū ſacerdos. ne alios inficiat ſi ſit percuſſus lepza . ⁊ ne ex anhelitu alioꝝ lateat eius lepza. k ¶Et ꝓſiderabit eū die ſeptimo. ad videndū ſi eſt aliquid immutatū circa eum ꝑ qō depheda tur lepzoſus vel ſanus. l ¶Et ſiquidem le pza. i. ſignū lepze. m ¶Ultra nō creuerit. intenſiue. n ¶Nec trāſterit in cute ꝓtozes terminos. i. non creuerit extenſiue .

o ¶Bursum includet eū. ad diligentius cō ſiderandum. p ¶Si obſcurioꝛ erit lepza. i. ſi color cutis nō fuerit trāſparens ⁊ lucēs modo predicto . q ¶Et non creuerit. in/ tenſiue nec extenſiue. r ¶Mūdabit eū. i. mūdū iudicabit. s ¶Quia ſcabies eſt. i. puſtula illa vel aliꝰ ſignū vnde habebaī ſi ſpectus:infirmitas eſt curabilis ſicut ſcabi es. Uerūtamē ſi poſt tale iudiciū ſacerdotiſ apparuerint ſigna manifeſta lepze debet cō dēnari:qz ſacerdos potuit in iudicio decipi ꝓpter latentiā lepze. vel qz lepza potuit ei e/ uenire de nouo . ⁊ ideo ſi aliquis erat ſemel iudicatus mund⁹: nō ꝓpter hoc erat dimit tēdus habitare inter ſanos liber de cetero: ſed debebat iudicari ⁊ ſeparari:ſi in eo appa reꝛēt de nouo ſigna lepze manifeſta. ⁊ hoc ē quod dicitur: t ¶Ō ſi poſtq̄ a ſacerdo te viſus eſt ⁊c. ⁊ patet līa ex dictis .

v ¶Plaga lepze. Hic ꝓſir agīt de lepza ꝓ/ ut iudicaī in carne viua. ⁊ primo in caſu cer to:⁊ ꝓponūtur ſigna exteꝛioza de mutatiōe colozis cutis ⁊ capilloꝝ. cū dicīt: p ¶Cū/ q̄ color albꝰ ⁊c. Et accipīt hic albedo ſicut ſupza. y ¶Et capilloꝝ mutauerit aſpectū. i. colozē naturalē priſtinum. z ¶Jpſa quo q̄ caro viua apparuerit. hoc habet locū q̄n cutis exteꝛioꝛ rupta eſt ⁊ caro apparet infe cta lepza. ⁊ hoc eſt certuz ſignū lepzevere. et ideo ſubditur: a ¶Non recludet. ſ. ad ma ioꝛem inquiſitionez. b ¶Quia perſpicue immundicie eſt. que de ſe claret. Conſequē/ ter oſtendit quid ſit agendū in caſu dubio . cum dicitur: c ¶Sin autem efflozuerit. i. ſuper cutem ſe effuderit .

d ¶Diſcurrens lepza. i. ſcabies: que ē ſignū lepze. e ¶Et teneri lepza mundiſſima iu dicabit ⁊c. hic accipitur lepza equinoce pro eo quod videtur eſſe lepza ab ignozantib⁹: ⁊ tamen non eſt: et ideo vocatur lepza mun diſſima: qz talis ſcabies vniuerſalis in coꝛ poze trahit putredinem humoꝛum ab inte rioꝛi ad exꝛa: ⁊ ſic ꝑ eam caro mundatur .

✠ Aū ho

¶ gium graſſatur in coꝛpoze. nam aut auaricie aut libidinis pateſcunt macule. Sed auaricie crimē facile poteſt reſecari. Unde: Date elemoſynam: ⁊ omnia munda erunt vobis. Libido quoq; ie/ iunijs ⁊ abſtinentia mundatur. Sed omnibus per ſacerdotem medela adhibeatur. Alia enim ſacrificioꝝ oblationibus emundatur. Alia eſt que faciliꝰ s: alia que extra caſtra poſita munda tur: alia que omīno non mūdatur. a ¶Caro Luc. 11. f viuens ⁊c. Judaicum mandatū quod viuere di citur ꝓtum ad mandantem: vel quia bene intel lectum affert vitam. b ¶Caro enim viua ⁊c. Iſido. Jn carne viua lepzam geſtat qui de ania que vita carnis eſt aliquid falſum exiſtimat: ſi cut luciferiani qui dicunt animaz de carnis ſub ſtantia ꝓpagatam: ⁊ arabici qui animā cū coꝛ poze moꝛi putant. c ¶Cicatrix ⁊c. Iſido. In cicatrice ſanati vulneris lepzam poꝛtant: q̄ poſt agnitionem fidei ⁊ medicinam dei quam in chri ſto ſuſcipiunt: rurſus aliquod indicium erroꝛis aut perfidie veteris dogmatis oſtendunt.

d ¶Alba. Quia ex vulnere legalis tranſgreſſio nis. lex enim alba: ⁊ a ſole iuſticie nō caleꝛa ctā.

e ¶Subzuſa. Quia de ꝓuaricatione euangeli ca: ſicut idolotitum ſanguinem vel ſuffocatū co/ medere: vtrūq; autem fit contra chriſtum cuius eſt lex ⁊ euangeliū. f ¶Contaminabit. Quia in habitu eſt peccatuz: ⁊ anime mala depaſtio ꝓ vlcus incubuit. Unde lepzam ex vulnere efflo/ rentem vocaut. g ¶Caro autem ⁊c. Supza/ dicta videtur repetere: ſed partim eadem dicit: partim adijcit. alteram quippe paſſionem: ſ. ean/ dem ponit iudicationez. Egit enim de vlcere qō aliqua egritudine neglecte carnis generatur et proficit. Ulcus ergo carnis noſtre eſt voluptas: ebrietas: caſtrimargia ⁊ huiuſmodi: que in ꝓpzi ante coꝛpoze in ſemetipſo ꝓuriente ꝓueniunt. Nunc autem de plaga maioꝛi. i. eruſtione ignis.

Eſa. 47. b Dcb. 10. c De quo dicitur: Ignis aduerſarios conſumet.

b ¶Quia plaga lepze ⁊c. Jn cicatrice exuſtiōis lepzam habent manichei: qui in abſtinentie cru ciatu coꝛpoza ſua exuꝛūt: ⁊ per infidelitatem nō mundiciam inde ſed lepzam gignunt.

i ¶Uir ſiue mulier. Qui ſcilicet in diuinitate er rat ſicut hereticiꝰ: qui non ſolum patrem factoꝛē mundi negant: ſed etiam actoꝛem malorum affir mant: vt manicheus. k ¶Uel barba. Iſido/ rus. Jn barba lepzam gerunt: qui de apoſtolis ⁊ diſcipulis chriſti peruerſe ſentiunt ⁊ falſa ꝓ/ dicare confingunt. barba enim ornamentum vi ri: ⁊ apli doctoꝛes coꝛpis xpi. ¶Iſido. Ser ſpe/ cies lepze inuenimus legiſlatoꝛem poſuiſſe. Pri/ ma eſt capitis ⁊ barbe. Secunda caluicij ⁊ recal nationis. Tertia carnis ⁊ cutis. Quarta cutis ⁊ coꝛpoꝛis ⁊ cicatricis albe cum ruboꝛe. Quin/ ta vlceris et cicatricis. Sexta vlceris in capite. Jn capite lepzam poꝛtat: qui in diuinitate patr⁹ vel in capite ipſo quod eſt chriſtus peccat. Ca/ put enim chriſti deus. caput viri chriſtus. hanc poꝛtāt iudei valentiniani: qui ī caluaria quoq; lepzam gerunt: quia errozis ſui perfidiam aper/ ta prauitate defendunt. ¶Iſido. Diuerſos co/ lozes lepze ſuꝑponit: pallidam: rubeam ⁊ albā: liuidam: nigram ⁊ flozeſcentem. Pallida imbe cillem ⁊ fragilem fidem notat: cum quis perdi/ to coloze integre ſanitatis langueſcit infirmita/ te erroꝛis. Rubea mentem oſtendit infectā cruo re homicidij. Alba hereticos qui ſe mundos ap pellant: vel qui de falſis virtutibus gloꝛiantur. Liuida inuidiam. Nigra fumo idolatrie deni/ gratam conſcientiaz. Flozeſcens toto coꝛpoze ſi/ gnificat auariciam: que omne genus hominum quaſi coꝛpus totum commaculat. Eſt autem et lepza que habet ruboꝛem cum palloꝛe: iracundi/ am ſcilicet et furoꝛem cum mentis imbecillitate. Quidam enim puſillanimes leuiter traſcūtur: peterant: mentiuntur. Palloꝛ autem linguam mendacem ſignificat ⁊ imbecillitatem.

¶ Recludet

diſſima iudicabit: eo q̄ oīs cutis in a ¶ claritatem euangelice converſationis. ſm illud: Luceat luꝝ veſtra coꝛam hominibus.

b ¶ relictis ſordibus legis.

cāndoꝛē ꝟſa ſit: ⁊ idcirco hō mūd⁹ a erit. Aū vero caro viuēs in eo appa a ruerit: tunc ſacerdoſ iudicio pollu/ b etur: ⁊ iter imūdos reputabīt. Caro c eni viua ſi lepza aſpgaī: imūda eſt.

a ¶ in ſpūalem intellecrum.

Ō ſi rurſuz verſa fuerit i albōrē ⁊ d ¶ vt nihil retineat carnalis legis.

totū hoiez opuerit: ꝓſiderabit eū ſa cerdos: ⁊ mūduz eē decernet. Caro e

¶ perm. ¶ p penitentiā.

⁊ cutis in q̄vlcus natū ē ⁊ ſanatū: a ¶ actione vel cōſilio quo peccatū geritur.

c ⁊ in lōco vlceꝛ cicatrix apparuerit f a ¶ ſecta peccati. b ¶ lucida ⁊ manifeſta.

d ē alba ſiue ſubzuſa: adducet hō ad ſa g a ¶ .i. mentē ſeipa humiliozē vel inferiozem.

cerdotē. Qui cū viderit lōcuz lepze g a ¶ .i. manifeſte animū ad malitiā muratum.

hūilioꝛē carne reliq̄: ⁊ pilōs verſos f in cādoꝛē ꝓtamiabit eū: Plaga eni ¶ penitencię.

lepze oꝛta ē i vlcere. Ō ſi pil⁹ coloꝛ i eſt priſtini: ⁊ cicatrix ſub obſcura et vicina carne ñ ē hūilioꝛ: relucet euz a ¶ dbus ſuſpitio diffinitaī. b ¶ vel efflozuerit. ¶ .i. ꝑm ſuū predicauerit ⁊ multiplicauerit.

ſeptēdieb⁹. Et ſiquidē creūerit adiu k a ¶ immundicie que creuit poſteriozi actione.

dicabit eū lēpze. Sin aūt ſteterit in a ¶ vt nihil ampli⁹ peccet ſup hoc quod penitet.

b ¶ Que oīdit q̄ paſſus eſt nō q̄ pariaī. vnde raab adhuc vocatur mereꝛrix: paulus ꝓfecuroꝛ.

loco ſuo: vlceꝛ ē cicatrix: ⁊ hō mun ¶ inuidie.

g dus erit. Caro ⁊ cutis quam ignis m a ¶ p penitentiā. b ¶ ex iracundia ⁊ homicidio.

exuſſerit: ⁊ ſanāta albā ſiue rūſaz ha buerit cicatricē: ꝓſiderabit eā ſacer/ dos. Et ecce ſi ꝟſa ē in albōrē ⁊ loc⁹ a ¶ contaminarū iudicabit.

h ei⁹ reliq̄ cute hūilioꝛ: contāminabit eū: qz plaga lepzę i cicatrice oꝛta ē.

¶ .i. ſi non redierit ad iniquitarem.

Ō ſi piloꝛ coloꝛ nō fuerit imutat⁹ n nec hūilioꝛ plaga carne reliq̄: et ipa lepzę ſpecies fuerit ſubobſcura: re/ cludet eū ſeptē dieb⁹: ⁊ die ſeptimo

¶ poſterioꝛi actione.

ꝓtēplabīt. Si creuerit in cute lepza

¶ contamminarū indicabit.

ꝓtamiabit eū. Sin aūt i loco ſuo cā/ doꝛ ſteterit nō ſatis clar⁹: plaga cō/ cōbuſtiōis ē: ⁊ idcirco mūdabīt: qz i cicatrix ē cōbuſturę. Uir ſiue mulier i o

¶ chriſto quem ꝓfectiviri eras decoꝛauit.

cui⁹ capite vl barba germinauerit le p pza videbit eos ſacerdos: ⁊ ſiqdez

¶ miſeriꝛ: preſumptio ex blaſphemia.

humiliōꝛ fuerit locuſ carne reliqua:

¶ .i. ſi modicū ad blaſphemiā animuz intenderit: ſic pilus ſubtilis nec floꝛeſcit ſed flaueſcit.

et capillus flauus ſolitoq; ſubtilioꝛ

a ¶Si vero caro viuens in eo apparuerit. infecta lepza modo ꝓ dicto carne rupta.

b ¶Tūc ſacerdotis iu dicio polluet. i. pollu/ tus iudicabīt. cuiꝰ cauſa ſubditur cū dicitur: L

c ¶Caro enī viua ſi le pza aſpergīt immūda eſt. littera plana eſt.

d ¶Ō ſi rurſum ver/ ſa fuerit in albozes ⁊c. modo ꝓdicto de ſcabie flozente iudicabīt.

e ¶Caro et cutis. Hic ꝓpter agit de lepza in vlcere: ⁊ primo in caſu certo. Eſt aūt vlcus ru ptio cutis ex putredie egrediente exteriꝰ: ſed vulnus eſt ruptio cutꝰ ab exteriozi. vnde ver ſus: Illatū vulnus: in/ natuz dicīt vlc⁹. Poſt ſanationem vero vlce/ ris ſi appareat.

f ¶Cicatrix alba. albe dine lucente mō predi/ cto. g ¶Siue ſubzu/ ſa. ꝑ mutationē coloꝛ priſtini: et ſi cū iſtis ſit coꝛroſio carnis mō ſu/ pradicto: ⁊ mutatio co lozis piloꝛ iudicādus leproſus eſt: ⁊ b notaī cū dz: b ¶Qui cum viderit locū lepze hu. ⁊c. Cōſequenter oſtdit q̄d agēdū ſit i caſu du/ bio. cū dz: t ¶Ō ſi pi. eſt co. pzi. ⁊c. et ꝓz līa ex ſupradictī. k ¶Et ſiquidē cre. lepza. intē/ ſiue vl extēſiue ita nota biliter q̄ ꝑ poſſit iu/ diciū certū haberi. D

l ¶Adiudicabit eū le pze. ſicut ꝓus. m ¶Ca ro ⁊ cutis. Hic ꝓpter agi tur de lepza q̄ eſt ī vul nere: ⁊ accipīt hic lar ge vuln⁹ leſio facta ab exteriozi. ſ. ꝑ aduſtiōez ignis: ⁊ ꝓpoſuit caſum certū: qz ſi poſt ſanatio nem apparuerit in cica trice macula alba vel rufa declinās notabilit ter a naturali coloꝛe: ſi ſit ibi albedo tranſpa/ rens: ⁊ coꝛroſio carnis modo ſupzadicto: indi cāda ē lepza. Cōſequē/ ter ponit caſuz dubiū. n ¶Ō ſi piloꝛ co. ⁊c. ⁊ ꝓz līa ex ſupzadictī. o ¶Uir ſiue mlier. Hic ꝓpter agit de lepza in ca pite: ⁊ ꝓmittit certum ſignū. cū dz: p ¶Ber miauerit lepza. i. puſtu la aliq̄ oꝛta fuerit: vl a/ liud vñ ſit ſuſpicio le pze: et ſi videat ſacer/ doſ q̄ ibi ſit carnis coꝛ roſio mō ſupzadicto ex capilloꝝ mutatio a na/

M ✠ turali

¶ a ¶ Recludet eum ⁊c. Non tam pro pena ꝙ districte ꝓbationis causa: temp⁹ enim in omib⁹ seruandū: districtius in his quorum lingua circa diuinitatez se effrenat. b ¶ Si die septimo. Quia verbuz in quo delinquitur si semel negat qui peccauit: diudicari non oportet. quia enī reū iudicat: q̄ quod cōfessus est lingua voluntate se ꝓtulisse negat.

c ¶ Notisq̄ vestibus ⁊c. Hieronym⁹. Alia ante baptismum cōmissa in baptismo diluunt. Alia post baptismū perpetrantur: que siue grauioza siue minoza sint: visus tamen eīs dat sacerdotis. quod enim modicū est a sacerdote venia relaxari potest. Que grauioza sunt disciplina ecclesiastica ⁊ oratione sunt purganda. Que insanabilia sunt deo iudici reseruantur. Inde est ꝙ vnusquisq; ꝑm ꝙ habet iubetur ꝓ emundatione sua offerre: id est ꝑm ꝙ se deliquisse cognoscit: ꝓout potuerit satisfacere nō cesset. Est lepza que omnino mūdari nō potest: ⁊ ideo extra castra pellenda: hoc est crimen blasphemie quod in spiritūsanctū cōmittitur. de quo dicitur: Qui peccauit in spiritūsanctuz nō remittetur ei ⁊c. d ¶ Capilli nigri: id est si lux erit impietatez suam ⁊ veram egerit penitentiaz: lugētes enim ⁊ penitentes nigro habitu deformantur. e ¶ Vir ⁊ mulier ⁊c. In preuaricatione diuini dogmatis maxima distinctione vsus temperantius agit: loquens de iudaice legis dogmatibus: cui⁹ transgressione sub obscurū albozē dicit ⁊ lucētez. Sicut ergo transgressiōez legalis littere albam cicatricem dicimus: sic ei⁹ ignorantiam subobscurum albozem dicamus. nō omniū. s. neqz eoz̄ que communia sunt cū euāgelica lege vel naturali. hec enim venialia nō sunt: sed quozundā partialiū paruozūqz mandatozum: velut de mūdatione menstrue: de oblatione puerpere. hanc ergo ignozantiaz quasi cicatricē paruam subobscurum albozez vocauit. qui talis ignozantie est nō habz mūdart. hec enim nō ad iusticiam pertinent. Inde: Dedit eis deus ꝓcepta nō bona: ⁊ iusticias in q̄b⁹ nō viuāt.

f ¶ Calnus ac. Simplex nō stultus. nemo enim est cui saltem pauci nō remaneant capilli. g ¶ Quicūqz ergo ⁊c. Isido. Heretici ab ecclia ejiciuntur donec purgent. Dissutis tunicis. i. manifestatis secretis sedere iubentur. Capite nudato: vt nuditas eoz̄m a cūctis videatur. Ore clauso: ne vlteri⁹ impia loquant.

h ¶ Habitabit extra ⁊c. Sic Johannes intelligibilem lepzosum ab intelligibili habitaculo excludit: q̄ hanc doctrinam nō affert nō recipiatis cū in domum: et aue ei nō dixeritis.

¶ Ysicius. Ridicula sunt hec ꝑm litteram interꝑtata. vt quid enī de castris ejicitur lepzosus: q̄ magis solatio indiget ⁊ misericordia: qz miser? Cur vestimēta ei⁹ dissuunt et caput nudat: os velat? Sed lepzosus peccatoz est: cui⁹ dissoluta vestimēta virtutes anime significant dissolutas: que eā ab estu geluqz peccati custodire poterāt. Caput nudat: qz galea ꝓtamiabit eos: qz lepza capitī ac ꝑ qz sepe cōtingit cōtra voluntarē loqui impia.

barbę ē. Sin āt viderit locū macu ꝑ vt non exuberet remeraria impietas.

lę q̄lē vicię carni ⁊ capillū nigrū: recludet eū septē dieb⁹: ⁊ die septi ꝑ impietas.

mo ituebit. Si ū creuerit macla ⁊ a ꝑ non potest. s. cognosci cogitatio vtrū sponte an econtra egerit impie.

capill⁹ sui color ē: ⁊ lōc⁹ plagę car a ꝑ. s. alia vba ꝓsiderent vt possit cognosci vtrū ꝓ surreptionē sicut soler an maligne ⁊ ipie locut⁹ sit.

ni relīq̄ q̄lis: radet hō absq; loco maculę: ⁊ includet septē dieb⁹ alijs. Si die septimo visa fuerit stetisse ꝑ impietas.

plaga i loco suo: nec hūilioz carne a ꝑ ꝓ penitentiā. b ꝑ qz stolā baptismatis polluit.

reliq̄ mūdabit euz: lōtisq; vestib⁹ mundus erit. Sin autē post emū ꝑ vt rursus impie loquatur.

dationē rursus creuerit macula in a. ꝑ quo animo impia sit locutus.

cute: nō ꝯret ampli⁹ vtq; cāpillus in flauū sit colorē cōmutat⁹: qz ap ꝑ qz redijt ad vomitum.

te imūdus ē. Pozro si steterit ma/ a ꝑ vt de mente exeat luce⁹ sicut de capite capillus.

cula et cāpilli nigri fuerit nouerit hoiez eē sanatū: ⁊ ꝓsident eū ꝓnū ciet mūdū. Vir siue mlier i cui⁹ cu ꝑ qz hec plaga nō puenit ad animam.

te cādoz apparuerit: ituebit eos sa ꝑ ignozantiam legalium.

cerdos. Si dēpēderit subobscuz a ꝑ qz hec nō sūt data i iustificationez ꝑ in futurē

albozē lucere i cute: sciāt non eē le prā: ꝙ maculā colozis cādidi: ⁊ ho ꝑ menre.

minē mūdū. Vir de cui⁹ capite ca b ꝑ cogitatiōes rarescūt. ꝑ sine duplicitate fraudis.

pilli fluūt: caluus ac mundus est. a ꝑ. i. si in parte anteriori ꝙ simplicitatez gloriam virtutū prodiderit quas melius fuit abscondi: role rabilis passio est ⁊ proxima vemie.

Et si a frōte ceciderit pili: rē calua/ ꝑ. s. si ex simplicitate. b ꝑ oīmoda simplicitate.

ster ⁊ mūd⁹ ē. Sin āt i calūicio siue a ꝑ particulari. b ꝑ qz cōtra regulā legis. c ꝑ qz contra euangelium.

in recāluatiōe ālbus vel rūfus co/ a ꝑ nēo ei tā simplex q̄ nō nouerit malū. ꝑ vel bie.

lor fuerit exort⁹: ⁊ hoc sacerdos vi derit: ꝑdēnābit eū haud dubio le/ ꝑ vel prz. ⁊ vacat est. ꝑ simplicitatis.

pra est ꝙ orta ē in calvicio. Quicū qz ꝙ maculat⁹ fuerit lepza: ⁊ sepa rat⁹ ad arbitriū sacerdotū hēbit ve a ꝑ qz virtutes dissolute. b ꝑ qz galeā saluris amisit. c ꝑ ne fetoꝝ peccati loquendo diffundat: ne docere ꝓsumat.

stimenta dissutā: caput nudū: ōs veste ꝓtectū: ꝓtamiatū ac sordidū a ꝑ intentione cordis. ꝑ peccatum confitendo.

se clamābit. Oīmi tpe q̄ lepzosus ē a ꝑ vt confundatur: ⁊ ne rabes in alios diffunda/ tur: vnde: Sit vbi sicut ethnicus ⁊ publicanus.

⁊ imundus: solūs habitabit extra ca turali colore in album: ⁊ a grossicie in subtilitatem ⁊ mollicie. a ¶ Contaminabit eos. i. indicabit cōtaminatos lepza. Consequēter ponit casus dubius. cū dicit: b ¶ Sin aūt viderit locū macule equalem vicine carni. quia nō apparet ibi corrosio carnis ꝑ aspectum nec ꝑ tactū. c ¶ Et capillū nigrum. In hebzeo habet: Et capillus niger nō est i eo. i. dato ꝙ capillus nō sit niger: nō tamē iudicādus est lepzosus: sed recludēdus ad diligētius cōsiderandū: si post hoc aliqua mutatio fiat ꝑ quam possit discerni lepza clarius. Et si ꝑ hoc nō appareat: tunc ostenditur quid agendū sit. cū dicitur:

d ¶ Radet homo absq; loco macule. ad hoc enī relinq̄tur locus macule intactus: vt habeat eandē virtutē inficiendi sicut ꝓius: ⁊ reliqua loca radant: vt ꝑ hoc magis appareat si infectio macule ad alia loca diffundat.

e ¶ Et includet septem dieb⁹ alijs. vt videat si fiat aliqua mutatio ꝑ quam possit discerni veritas lepze vel non lepze. ⁊ ptz lra ex supradict⁹. f ¶ Vir ⁊ mu. i cui⁹. hic remouet quoddā dubium: qz frequēter dictū est ꝙ macula ē signū lepze: ⁊ qz posset esse deceptio in iudicio macule: ideo ostendit que macula nō facit lepzam. dicēs: g ¶ Si dēpēderit subobscurū albozem lucere in cute sciat: nō esse lepzam: ꝝ maculam coloris candidi: ⁊ hominē mūdum. Iō hebzeo habet: Si viderit subobscurū albozem lenticulosum ⁊c. ⁊ ꝑ est q̄n in cute alba apparent macule nigre vel rufe ad modū guttarū: que dicunt gutte rosacee: sicut solet esse i rufis hominib⁹: ⁊ ex talib⁹ nō debet homo iudicari lepzosus. h ¶ Vir de cuius capite capilli fluūt: caluus ⁊ mundus est. Hic ꝓiter agit de lepza in capill⁹ seu cesarie: vbi dicit ꝙ ex defluxu capillozum siue sit in parte anteriori ex quo dicit calu⁹: vel posteriori ex quo dicit recalvaster: ex hoc nō debet iudicari lepzosus sed mūdus. i ¶ Sin aūt in caluicio. i. in anteriori parte capitis caluata. k ¶ Sine in recalvatiōe. i. posteriori. l ¶ Albus vel rufus color fuerit exortus. diuersus a colore naturali pristino. m ¶ Cōdemnabit eū. subintelligēdū tū ꝙ cū ꝑ cōcurrat aliud signum de corrosione carnis modo supradicto. n ¶ Quicūqz q̄ maculat⁹ fuerit lepza ⁊ separat⁹ ⁊c ad arbitriū sacerdotis ⁊c. Hic ꝓiter agitur de lepzosi separatiōe et distinctiōe ab alijs. ⁊ ꝓmo q̄tū ad habitū. cū dicit: o ¶ Habebit vestimēta dissuta. id est in lateribꝰ apta: ⁊ etiā in supiori parte circa scapulas: vt de facili possit indui ⁊ exui absq; lesiōe. Secō q̄tū ad caput. cū dicit: Caput nudū. Tertio q̄tū ad os. cū dicit: Os veste cōtectū. ⁊ ad ꝙd ista fiant: ostēdit cū dicitur: p ¶ Cōtaminatū ac sordiduz se clamabit: ꝙd tpe q̄ lepzosus est ⁊ imūdus. i. ꝑ predicta apparebit manifeste oīmi⁹ ipm esse lepzosum: ac si hoc voce clamaret: vt sic q̄libet possit vitare ipm. Quarto q̄tū ad locū. cū dicit:

q ¶ Sol⁹ habitabit extra castra. erāt aūt in exercitu hebzeoꝝ tria castra. castra deitatis. s. arriū: in q̄ erat taberna culū: et hoc erat in medio exercit⁹: vt ptz Rume. q. ⁊ castra leuitarū q̄ erant

circa taber

¶ salutis amittitur. Os contegitur: ne loquendo odoꝝ horrendus diffundatur: nec docere alios ꝓsumat: cuius apparet stulticia. ne dicatur ei:

Ro. 2.c Qui ꝓdicas non furandū furaris. peccatoꝝ dixit deus: Quare tu enarras iusticias meas ⁊c.

Ps. 49. a ¶ Vestis lanea siue linea ⁊c. Ysicius. Lanea preciosa ⁊ animā calefacientia. linea villa ⁊ parū calida. Lanea virginitas. Linea cōiugalis castitas. Lanea mūdo abrenunciare: in heremo philosophari: ꝑ veritate vsq; ad mortem certare. Linea possessionis largitas: in ciuilitate honestas vel modestia. Unde:

Pro. 3.b Quesiuit lanam et linum ⁊c. et stragulatam vestem fecit sibi ⁊c. E stamine vero ⁊ subtegmine vestes fiunt: subtegmen intētio nostra. Stat enim dei gratia cui intexatur intentio nostra vt fiat vestis preciosa: virtutes scilicet et bona opera. b ¶ In stamine atq; subtegmi. ⁊c. Hieronym⁹. Stamen anima est: que cū tentationis fuso in filorum tenuitatez torquetur: firmoris ⁊ tutis soliditate cōtingitur. Stat ergo anima vt stamen erecta: corporis sensus subiacet vt trama. alia sunt corporis: alia anime peccata.

¶ Ysicius. Qui solam litteraz attendunt: mirantur quare de stamine ⁊ subtegmine legis toz loquatur: ⁊ ea que edificare possunt: relinquātur dicentes: Quid stamen aut subtegmē aut huiusmodi lepza ad anime edificationem pertinent aut nocent? Queramus ergo frutum intelligentie qui latet sub folijs vinee. Intantum enim legislatoz nos excolit: vt non solum nos cautos faciat de lepza que nascitur ex predict⁹: sed et de ea que circa virtutes euenire consueuit. ¶ Lepza in veste linea: pernicies moꝝm in mente amara vnde quidā qua si per iusticiā senūt: ⁊ peccatoꝝm plus ad desperationem q̄ ad sanitatem trahunt. Lepza in veste lanea significat illos qui ꝑ adulationē delinquētes corrigere nolunt: sed consentunt: vel qui molliter viuūt. Lepza in stamine. Sicut enim stamen textrinū opus: sic ania sustētat corp⁹. Lepza in subtegmīe peccata que per corpus cōmittunt. ania enim in corpe: velut stamen in subtegmine. Pellis exterior est carnalis cōuersatio: vnde primis parentibus post peccatū tunicas pelliceas fecit dominus. Lepza in pelle: malū exemplū in cōuersatione hui⁹ vite. c ¶ Pellis vel quicūd ⁊c. Tentatio tribulationis que hominez mortificat: sed sicut ex pelle mortua fit vtensile aliquod: sic ex mortificatis patientia: humilitas et probatio conficitur. Prohibet ergo in perfecta virtute (que est vestimentum) magna vel mediocri: (quod est lineum vel lineum) maculam lineam nigri albam aut rufam: in stamine ⁊ i subtegmine: tentatiōes quoq; sine his nos sustinere desiderat. Si tale quippiam contigerit: sacerdos inspiciat: nec mox repellat: nec sup̄ be ex suspitione immūda decernat: nec sicut munda temere suscipiat. d ¶ Si alba ⁊c. Lxx. Airidans atq; flāmascēs: id est superbia que ad modicū florez. Unde:

Ps. 36. Sicut olera herbarum ci. de. aut cenodoria. vult enim christus virtutes esse sine vana gloria. e ¶ Ebrumpet eum. Per penitentiam abscidet passionem. superbia abrumpit. amota humilitate. vana gloria. amota adulatione ⁊ vana laude.

f ¶ Lepza vo. Aliqñ nos mala egisse cognoscimus ⁊ vitamus. Sed ipsa culpa in alijs actibus surrepit: q̄ nos in alijs tenuit. Sunt enī q̄ carnali imūdicie subiecti ad se redeūt: reatum agnoscūt: ⁊ cū se correxerint: de bono castitatis eleuanf: ⁊ q̄s immūdicia opis tenebat in corpe: imundicia elatiōis tenet in mēte. Lepza enī volatilis nō plene vestimētū deseruit: sed locū mutauit. Vestimentū vero ecclesie q̄sq; fidelis. Sic qui diuitijs supbit: correctus pauperib⁹ oīa distribuit: sed ⁊ inde in corde elationem sumit: ⁊ lepza volatilis locū mutauit. Alius sepe immoderatis verbis: ⁊ inepte leticie dedit⁹ a ꝑdicatoꝝ corripit: ⁊ dū vult esse grauis ⁊ imoderatea gaudio constringit: iracūdus efficit. Aitum ergo inepte leticie per immoderatā continentiā ad iracūdie vitiū transit.

¶ Locutus

a ꝑ corpus. ꝑ vestimenta aīe semp oportet esse mūda. vñ Salomon: Oīmi tpe sint vestimēta tua candida. b ꝑ que vrilior. c ꝑ que minus.

a stra. Vestis lānea siue linea que a ꝑ anima. ꝑ divina gra. b ꝑ sensus corpis. ꝑ in

b lepzā habuerit in stāmie atq; sub c renratione nostra.

c tegmie: aut certe pellis: vl q̄cūd

d ex pelle ꝓfectū est: si alba vel rufa b ꝑ nō iudicabit.

macula fuerit infecta lepza repu tabit: oñdeturq; sacerdoti. Qui ꝑ nihil superbe: nihil indiscrete agens.

ꝓsideratā recludet septē diebus: et die septio rursus aspiciēs si de

ꝑhēderit creuisse: lepza pseueras erit: pollutū iudicabit vestimētū ⁊ oñe in q̄ fuerit inuenta: ⁊ idcir/ a ꝑ in futuro iudicio. ꝑ futuro tpe innuit.

ꝑ significāt⁹ flāmas gehenne.

co cōburet flāmis. Q si eam vi/ d ꝑ per penitentiā.

derit ñ creuisse: ꝓcipiet ⁊ lauabūt a ꝑ post ablutionē. ꝑ vt dēpēdat si macula superbie vane glorie permaneat.

id in q̄ lepza est: rēcludetq; illud septē diebus alijs: ⁊ cum viderit e ꝑ non transisse ad penitentiā.

faciē q̄dez ꝓstinaz nō reuersaz: nec tñ creuisse lepzā: immūdū iu/ ꝑ qz non corrigitur.

dicabit ⁊ igne cōburet: eo q̄ infu f sa sit i supficie vestimenti vel ꝓ to ꝑ incerta. s. ⁊ dubia lepza.

tū lepza. Sin aūt obscurior fuerit g

e locꝰ lepzę postq̄ vestis est lota: ab/ b ꝑ a vestimento virtutis solide.

rūpet euz et a solido diuidet. Q a ꝑ post ablutionē ⁊ penitentiā. ꝑ vestimēti stamine: ⁊ aliꝰ predictis.

si vltrā appuerit i his locis q̄ prī/ f us imaculata erant: lepza vola/ ꝑ gehenne.

tilis et vaga: dz igne cōburi. Si a ꝑ Semel enim mundatus iterum vult lauari: vt videatur mundari.

cessauerit: lauabit ea q̄ pura sunt ꝑ secunda penitentia.

secūdo: ⁊ munda erūt. Jsta ē lex lepzę vestimēti lanei ⁊ linei stamīnis atq; subtegminis: omisq; suppellectilis pellicee: quō mundari debeat vel contaminari.

tio breuis precedentiū: ⁊ ptz lra.

Ca. XIII

Moraliter. lepze: q̄ tripler hic describitur. scz in hoib⁹: in vestib⁹: in domibus: ⁊ hec tertia ponit ca. sequēti. Scōm doctores catholicos per lepzā intelligit falsa doctrina hereticoꝝ in mozib⁹ vel in fide. ⁊ ideo ꝑm ipsos lepzosi dicunt q̄ de numero sunt eccle: ꝑ varias sequunt maculas errozis. Jgit

W 2 lepzam

lepram in carne ⁊ cute iucurrerũt manichei qui verã carnem in dño nostro iesu christo negauerũt fuisse, quoꝛ aliqui dixerũt ipm carnẽ trũ fantasticã habuisse. Alij vero dixerunt habuisse carnẽ celestẽ: ⁊ isti incurrerũt lepã in vulnere: qz negauerũt christũ fuisse passuz. natura enĩ celestis est impassibilis. Lepã aũt in capite incurrerũt. Arriani. d. christũ nõ esse deum: sed purã creaturã. Dicit enĩ. j. Cor. rj. Caput christi deus. ꝓpter qõ in capite patiꝫ lepã q negat christi deitatẽ. Capilli ⁊ barba sunt ad decorẽ humane nature. ꝓpter qõ lepraz in capillis ⁊ barba incurrerũt heluidius ⁊ sui sequaces q decorem virginitatis beate marie ꝯtũ in ipsis fuit fedauerũt: dicẽtes ipam post xpi natiuitatez a ioseph eius sponso fuisse carnaliter cognitã: ⁊ de ipo filios genuisse: q in euãgelio xpi fratres noiant. Per ꝟ aũt qõ subdit: n Quicũqꝫ g maculatus fuerit lepra ⁊ separab' ꝛc. significat q heretic' est ab ecclesia p excõmunicationẽ separãdus. p ꝟ aũt qõ dicitur: o Habebit vestimẽta dissuta. significat q heretic' scindit fidei vnitatẽ. p ꝟ qõ seqtur: p Os veste ꝓtectũ. significat q heretic' docere ꝓhibet. Lepra vero vestis significat exteriora signa hereseos qb' heretici vnꝰ secte mutuo se cognoscũt et ab alijs ignorant: ne in suis maleficijs capiantur. per lepram domus significatur locus occultus in quo conueniũt heresiarche cum discipulis suis ad simplices subuertendum: ⁊ talis locus cum ecclesie notificatus fuerit est totaliter subuertendus.

Jn ca. rijj. vbi ꝺr in postilla. Aũ in hebreo sic habetur.

Additio.

Jn hebreo in hoc loco nõ fit mentio de fe, nestra: sed sic dicit: eo q sit cauata in caluitio suo vel in recaluitio. ⁊ est sensus: quia sicut homo cuius capilli fluunt a parte anteriori dicitur calus: sic si fluunt a parte posteriori dicitur recalua ſter. i. retro caluus. vnde et simili modo in lepra vestis accipitur caluatio ⁊ recaluatio. put lepra contingit in facie vestis vel in dorso ei⁹. Et videtur hec distinctio magis propria ꝟtum ad hec ꝛc.

Ca. XIIII

Locutus ẽ dõs. Quia maculas interꝫtutes subtiles oportet purificare docuit: quomõ lepra sus curet subiungit: vbi ostendit: quia de lepra anie superi⁹ egit.

Locutus est dominus ad moysen. Nota qz soli moysi: non etiam aaron q de mũdationibus sunt locutus: precipue ei christum significat q omnem leprã solus emũdat. Hic enim nõ de speciali: sed de generali lepra agitur. vnde simplicit ait: Hic est ritus leprosi: ipse enim omne peccatuz curauit. b Duos passeres. Diuinitatem. ſ. ⁊ humanitatez christi. Que mũda: qz peccũ non habuit. Et viua: qz ex peccato non fuit obnoxia morti. c Quos vesci ꝛc. Quia ꝟbũ caro factum est: ⁊ nisi manducauerimus carnem filij hois nõ habebimus vitaz in nobis. d Lignũ cedrinum. Cruces q contra omnia fortis: sicut cedrus fortis et imputribilis.

Ca. XIIII

Locutus est dõs ad moysen dicens: Hic est ritus leprosi quando mũdandus est: Adducetur ad sacerdotẽ. Qui egressus e castris cum inuenerit lepram esse mũdatã: ꝓcipiet ei q purificaꝫ vt offerat pro se duos passeres viuos quos vesci licitum est: ⁊ lignum cedrinuz et vermiculũqꝫ ⁊ hysopũ. Et vnum occidet in vase fictili sup aq̃s viuentes: alium aũt viuum cũ ligno cedrino et cocco ⁊ hysopo tinget i sanguine passeris imolati: Quo aspget septies illũ qui mundandus est septies et dimittet paſserem viuum in agruz auolet. Lunqꝫ lauerit homo vestimenta sua radet omnes pilos corporis

a Locutus est dõs. Jbic ꝓter agit de lepra circa domum. Jbi: Locutusqꝫ est dõs. Circa ꝓmũ ostendit ꝓmo qd agẽdũ sit prima die purificatiõis leprosi. Secõo qd septimo die. ibi: Et die septima. tertio qd octaua. ibi: Die octauo. Circa ꝓmũ sciendũ q aliqs ꝓter lepra segregaꝫ ab alijs dicebaꝫ aliqñ sanari dupliciter. Uno mõ fm apparentiã. videlicet qñ sacerdos iudicãdo eum leprosum fuerat deceptꝰ: qz signa p que fiebat tale iudicium fallibilia sunt. qñ igit illa signa transibãt ⁊ curabanꝫ dicebaꝫ sanari a lepra fm apparentiã ingressus sanitas ꝓius latens apparebat: qz nõ fuerat leprosus fm veritatẽ. Alio modo dicebaꝫ sanari fm veritatẽ. ſ. qñ iudicii sacerdotis fuerat verũ: sed aliqñ ꝓtingebat talẽ sanari miraculose: aliqñ vero virtute nature: si est alia qua species lepre sic curabilis: ⁊ tũc purificabaꝫ leprosus. p quã quidẽ purificationẽ oñdebaꝫ esse mũdus. Prima igit die purificatiõis fiebat qd dicitur hic:

b Adducet ad sacerdotẽ. nõ q intraret ad atriuz sacerdotũ: qz adhuc nõ erat ei licitũ ingredi etiaz castra pll: vt dicet. j. sed sacerdos exibat aliqñtulũ extra castra ⁊ leprosus veniebat ibi ad eũ. ⁊ hoc est qd dicit:

c Qui egressus de castr'. ſ. sacerdos. qd ptz ex lra sequẽti. cũ ꝺr:

d Cũ inuenerit le. eẽ mũ. ꝛc. p se. nõ ad locũ tabernaculi: ꝟ ibidẽ extra castra manib' sacerdotis.

e Duos passeres. vi. ꝛc. cui⁹est: qz lepra aufert viuacitatẽ sensuũ. ⁊ ꝓpter ꝟ ille q oñdebat mundus offerebat p opositũ passeres viuos sensibiles et mobiles. ad designãdũ in se viuacitatẽ sensuum.

f Quos vesci licitũ ẽ. hoc ꝺr ad differẽtiã aliqꝫ paſserũ existentiũ in terra illa qb' nõ erat licitum vesci. ⁊ sunt alteri⁹ speciei: licz ꝛueniãt in nocte. Vel aliter põt dici q ꝟ ꝺr ad excludendũ passeres eiusdẽ specici qb' nõ erat licitũ vesci ꝓter aliqꝺ accidẽs supueniens in eis: sicut ⁊ aĩal mũdũ aliqñ erat illicitũ ad comedẽdũ ex aliq casu ꝓtingẽte.

g Et lignũ cedrinũ: qz lepra affert putredinẽ: ⁊ iõ p opositũ offerebat lignũ cedrinũ qd ẽ imputribile. ad designãdũ q in eo nõ erat putredo lepre.

h Vermiculũqꝫ. i. filũ rubei coloris.

i Et hysopũ. qz lepra aufert viuacitatẽ coloris ⁊ affert fetorẽ carnis. ⁊ iõ p opositũ filũ rubeũ offerebat: qz color rubeus est color viuidus. Et hysopum q est herba odorifera ad designandũ q in eo nõ erat color lepre neq; fetor.

k Et vnũ ex passeribꝰ immo. iu. in vase fictili. i. terreo.

l Sup aquas viuẽtes. dicunt aũt aque viue: qz hũt quodãmõ in se ꝓncipiũ motꝰ sicut sunt aque fontiũ ⁊ fluminũ: sicut aĩal dicit viuũ qõ mouet: ⁊ hoc fiebat ad designandũ in eo q purgabat mũdiciã ⁊ viuacitatẽ. qz aque viuẽtes vtrũqꝫ designãt.

m Aliũ aũt viuum cum ligno cedrino ⁊ cocco. i. filo rubeo.

n Et hysopo tinget in sanguine passeris imolati. Fiebat enĩ ꝟ sptes quoddã asperſoriũ cui⁹ manubriũ erat lignũ cedri oblatũ cui alligabanꝫ hysopus ⁊ passer viuus cũ filo coccineo ꝓdicto: ⁊ ista duo sic alligata ligno cedrino tingebant in aqua viua: posita tñ in vase fictili: ⁊ cui mixtꝰ erat sangnis passeris imolati.

o Quo asperget illuz qui mũdandus est septies. ad designandũ in eo pfectam mundiciã: quia pfectio numero septenario designaꝫ.

p Et dimittet passerẽ viuum vt i agrũ auolet. ad designandũ q homo sic purgatus restituebaꝫ cohabitationi hominum: sicut passer cohabitationi passeruz.

q Lunqꝫ lauerit homo vestimenta. ſ. cogitatiões que omnes erant immunde.

r Radet omnes pilos corporis. qz lepra est corrosiua pilorum.

Purificatusqꝫ

Nico. de lyra

Locutusqꝫ est dõs. Jbic ꝓter agit de leprosi mũdatione: ⁊ ꝓmo oñditur quid in ea sit agendũ. Secõo agit de lepra circa domum. ibi: Locutusqꝫ est dõs. Circa ꝓmũ oñdit ꝓmo qd agẽdũ sit prima die purificatiõis leprosi. Secõo qd septimo die. ibi: Et die septima. tertio qd octaua. ibi: Die octauo. Circa ꝓmũ sciendũ q aliqs ꝓter lepra segregaꝫ ab alijs dicebaꝫ aliqñ sanari dupliciter. Uno mõ fm apparentiã. videlicet qñ sacerdos iudicãdo eum leprosum fuerat deceptꝰ: qz signa p que fiebat tale iudicium fallibilia sunt. qñ igit illa signa transibãt ⁊ curabanꝫ dicebaꝫ sanari a lepra fm apparentiã ingressus sanitas ꝓius latens apparebat: qz nõ fuerat leprosus fm veritatẽ. Alio modo dicebaꝫ sanari fm veritatẽ. ſ. qñ iudicii sacerdotis fuerat verũ: sed aliqñ ꝓtingebat talẽ sanari miraculose: aliqñ vero virtute nature: si est alia qua species lepre sic curabilis: ⁊ tũc purificabaꝫ leprosus. p quã quidẽ purificationẽ oñdebaꝫ esse mũdus. Prima igit die purificatiõis fiebat qd dicitur hic:

b Adducet ad sacerdotẽ. nõ q intraret ad atriuz sacerdotũ: qz adhuc nõ erat ei licitũ ingredi etiaz castra pll: vt dicet. j. sed sacerdos exibat aliqñtulũ extra castra ⁊ leprosus veniebat ibi ad eũ. ⁊ hoc est qd dicit:

c Qui egressus de castr'. ſ. sacerdos. qd ptz ex lra sequẽti. cũ ꝺr:

d Cũ inuenerit le. eẽ mũ. ꝛc. p se. nõ ad locũ tabernaculi: ꝟ ibidẽ extra castra manib' sacerdotis.

e Duos passeres. vi. ꝛc. cui⁹est: qz lepra aufert viuacitatẽ sensuũ. ⁊ ꝓpter ꝟ ille q oñdebat mundus offerebat p opositũ passeres viuos sensibiles et mobiles. ad designãdũ in se viuacitatẽ sensuum.

f Quos vesci licitũ ẽ. hoc ꝺr ad differẽtiã aliqꝫ paſserũ existentiũ in terra illa qb' nõ erat licitum vesci. ⁊ sunt alteri⁹ speciei: licz ꝛueniãt in nocte. Vel aliter põt dici q ꝟ ꝺr ad excludendũ passeres eiusdẽ specici qb' nõ erat licitũ vesci ꝓter aliqꝺ accidẽs supueniens in eis: sicut ⁊ aĩal mũdũ aliqñ erat illicitũ ad comedẽdũ ex aliq casu ꝓtingẽte.

g Et lignũ cedrinũ: qz lepra affert putredinẽ: ⁊ iõ p opositũ offerebat lignũ cedrinũ qd ẽ imputribile. ad designãdũ q in eo nõ erat putredo lepre.

h Vermiculũqꝫ. i. filũ rubei coloris.

i Et hysopũ. qz lepra aufert viuacitatẽ coloris ⁊ affert fetorẽ carnis. ⁊ iõ p opositũ filũ rubeũ offerebat: qz color rubeus est color viuidus. Et hysopum q est herba odorifera ad designandũ q in eo nõ erat color lepre neq; fetor.

k Et vnũ ex passeribꝰ immo. iu. in vase fictili. i. terreo.

l Sup aquas viuẽtes. dicunt aũt aque viue: qz hũt quodãmõ in se ꝓncipiũ motꝰ sicut sunt aque fontiũ ⁊ fluminũ: sicut aĩal dicit viuũ qõ mouet: ⁊ hoc fiebat ad designandũ in eo q purgabat mũdiciã ⁊ viuacitatẽ. qz aque viuẽtes vtrũqꝫ designãt.

m Aliũ aũt viuum cum ligno cedrino ⁊ cocco. i. filo rubeo.

n Et hysopo tinget in sanguine passeris imolati. Fiebat enĩ ꝟ sptes quoddã asperſoriũ cui⁹ manubriũ erat lignũ cedri oblatũ cui alligabanꝫ hysopus ⁊ passer viuus cũ filo coccineo ꝓdicto: ⁊ ista duo sic alligata ligno cedrino tingebant in aqua viua: posita tñ in vase fictili: ⁊ cui mixtꝰ erat sangnis passeris imolati.

o Quo asperget illuz qui mũdandus est septies. ad designandũ in eo pfectam mundiciã: quia pfectio numero septenario designaꝫ.

p Et dimittet passerẽ viuum vt i agrũ auolet. ad designandũ q homo sic purgatus restituebaꝫ cohabitationi hominum: sicut passer cohabitationi passeruz.

q Lunqꝫ lauerit homo vestimenta. ſ. cogitatiões que omnes erant immunde.

r Radet omnes pilos corporis. qz lepra est corrosiua pilorum.

Et lauabitur

Ca. XIIII

Purificatusqꝫ. Uere. superius tamen dictũ est lepram mundatã: sed sic intelligendũ est mũdari aptam.

b Extra taberna. Consortium sanctorũ a quo excludunꝫ peccatores: Unde cũ huiuscemodi nec cibũ sumere.

c Capillos. Cogitationes que ornatũ homini vt rationali ⁊ multa diligentia prebent sicut capilli capiti.

d Totius corporis. Etiã verendarũ partiũ: vt nulla remaneat veterũ cogitationũ: vt totꝰ nouus ⁊ ꝙsi modo genitꝰ veterẽ hoiem exuat: nouum induat. quõ enim rasis pilis succedunt noui: sic noue cogitatiões ad meliora pullulãt veteribꝰ rasis.

e Et supcilia. Que hoiem contemplatiuũ de sublimibꝰ ⁊ diuinioribꝰ ꝓstituũt: qõ supcilia in altioribus sita significant.

f Die octauo. Quo dñs surrexit: quo leprosus ingredi castra que patriarcha iacob vidit occurrentibus sibi angelis: vnde locum castra dei appellauit.

Postq̃s ꝓma die qua egreditur sacerdos extra castra imolari ad emundationem leprosi precepit: octaua die alia sacrificia substituit. Hec enĩ eandez vim hñt q̃ ꝓma: qz oñe tempꝰ in hebdomadib' terminaꝫ. Octaua ergo ⁊ ꝓma est q̃ subsequitur. Et notandũ q lepra. i. peccatuz sumopere vitandum ostendit: q tam diligenꝫ purgari precipit.

g Agnos i macula. ꝛc. Oñia hec figurãt sacrificia saluatoris q̃ ꝓ nobis hostia fuit. Ex vtroqꝫ seru sacrificiũ fit: qz vtrũqꝫ seꝝm saluauit.

Dicto. Jn duob' agnis duo aducta xpi qb' credendum est a lepra pctõr mũdari. ꝓmo enĩ venit et passus est. Secõo in glia venturꝰ est.

b Anniculã. Anniculũ iubet esse sacrificiũ tanq̃ pfectũ. pfecta enĩ in ꝑdict' aĩalib' annicula sunt. Unde ⁊ tunc generatiõi aptа sunt.

i Et tres. d. Qui enĩ mũdat i sacrificio vnigeniti: ꝺr fide trinitatis signari. tres decimas simile. i. trinitatẽ: pꝛez ⁊ filiũ ⁊. ſ. habentẽ in vnaquaq; ꝑsona pfectionem. denarius enim pfectus est.

k Simile. Unigeniti. Cuius enim vnigeniti passio fuerit: opus tñ est totiꝰ trinitatis. vñ in noie pris et filij ⁊ spũsancti baptizamur: dũ in morte xpi baptizamur.

Jsido. Est lepra petĩ q̃ sacrificiorũ oblatiõibꝰ mũdaꝫ. i. corde ꝓtrito ⁊ humiliato. Est idolatrie q̃ aqua baptismi diluitꝫ. Est hereticoꝝ q̃ septẽ diebꝰ extra castra arcentꝫ: vt p septi formi spiritꝰ agnitionẽ purgentꝫ. Est lepra q̃ visu sacerdotis aufertur p doctrinam. Que vero oño mundari non potest: eoꝝ. ſ. qui in spñm sctũ peccant ⁊ nolũt penitere ⁊ cõsequi veniam.

l Olei sextariũ. Quia fide intelligitꝫ ⁊ agitur vnũquodq; ꝓdictoꝝ. Sextariꝰ nãq; mẽsura est: nec plus nec minus capiens. qõ enĩ plus est effunditur: si minꝰ est nõ ẽ sextariꝰ. Sic fides admẽtis nre mẽsurã daꝫ: nec capit plus aut minꝰ q̃ a deo distribuitꝫ. qõ enĩ plus est aut minꝰ extra fidem est.

Olei sextarium. Pinguedinem dei misericordiã ⁊ gratiaz: ⁊ si clarissimam sanctimonie faciẽ ꝓferre nõ ualuit lucernam fidei nõ extinguat.

m Supra extremũ. Et auditũ muniat ⁊ cautũ reddat: ne amplꝰ vocẽ serpentis audiat.

n Et pedis. Et in ꝓspectu dei motio nra ⁊ via dirigaꝫ. his enĩ suprадictis custoditis p sanguinẽ agni ⁊ fidẽ eiꝰ q̃ nobis p misericordiã ⁊ cõpassionẽ ipsiꝰ donaꝫ: intelligibilꝫ lepra fugaꝫ.

o Et aspget ꝛc. Presumit talis sacerdos apud deũ qñ mũdare ⁊ dimittere potuerit. vñ septies aspergit: quia numerus est remissionis ⁊ gratie.

p Qd aũtẽ ꝛc. Et fides sacerdotis in operibus ostendaꝫ. Mõ enim alter vim suam ereꝝ: nisi manu assumpta. i. actione confirmata ⁊ signata. Mittit autẽ oleum in sinistra manu: ⁊ intingit digitũ dextrum in oleo vt per arma iusticie a dextris ⁊ a sinistris cõueꝝ setur per gloriã ⁊ ignobilitates: ꝓ infamiã ⁊ bonã famaz.

q Et faciet. ſ. ꝛc. Per ea q̃ dicta sunt de delictis: pñt ea q̃ ꝓ peccato sunt cõuinci: vicina enĩ sunt ⁊ cõia tanq̃ in cõi materia.

Holocaustum

ſ lachrymarũ baptismi.

a ⁊ lauabitur aqua: purificatusqꝫ ingredietur castra: ita dũtaxat

a ſ qz paulatim ad meliora prouehit. b ſ in q̃ cenat cum deo sicut sponsa cum sponso. ſ mꝫ steriozum adeptionem.

b vt mãeat extra tabernaculum suũ septẽ diebus: ⁊ die septimo

a ſ que diferentiam cõtiner. barba enim inter vtrũqꝫ sexum discretio est.

c radat capillos capitis: bꝛbãqꝫ ⁊ supercilia: ac totius corporis pi

ſ penitentia non baptismo. vnus enim dominus: vna fides: vnum baptisma.

los. Et lotis rursum vestibus ⁊

f corpore: die octauo assumet du

a ſ Unde: Erit agnus absq; macula masculus anniculus.

g os ãgnos imaculatos: ⁊ ouẽ anniculam absq; macula: et tres

i decimas similẽ in sacrificium q̃

k ſ qz misericorditer ꝓ nobis passus est.

consperſa sit oleo: et seoꝝsum

f ſ qz fides ex misericordia dei est ⁊ gratia. ſ Lxx. cothilam.

l olei sextarium. Lunqꝫ sacerdos purificans hominem statuerit

a ſ quia ad ingressum scientie dei qui mundatur adducitur.

eum: ⁊ hec omnia cõram dño in ostio tabernaculi testimonij: tol

ſ christum. a ſ illius cuius aures leprosę.

let agnum ⁊ offeret eũ ꝓ delicto: oleiqꝫ sextariũ. Et oblatan

te dominum oibus: immolabit agnũ vbi immolari solet hostia

ꝓ peccato ⁊ holocaustũ: id est in loco sancto. Sicut enĩ ꝓ pec/

ſ verum.

cato: ita ⁊ ꝓ delicto ad sacerdotem pertinet hostia: sancta/sanctorum est. Assumensqꝫ sacerdos de sanguine hostie que immolata est ꝓ delicto: ponet su

b

m ꝑa extremum auricule dextrę eius qui mundatur: ⁊ super pol

n lices manus dextrę et pedis: et de olei sextario mittet in manũ suam sinistram: tingetqꝫ digitũ dextrum in eo: ⁊ asperget septi

i

o es contra dominum. Ꝺ autez

ſ sicut supradictum est.

reliquum est olei in leua manu: fundet super extremum auricu

k

le dextrę eius qui mundatur: et sup pollices manꝰ ac pedis dex

l

tri: ⁊ super sanguinẽ q̃ fusus est

a ſ in capite totum corpus significat: ⁊ christum deum cum q̃ mundatus est hac vnctione ostendat.

ꝓ delicto ⁊ sup caput eiꝰ. Ro/

m

gabitqꝫ ꝓ eo coram dño ⁊ faciet sacrificiũ ꝓ pctõ. Tunc imolabit

n

a Et lauabit aqua. ad amouendũ immunditiã pilorꝫ ⁊ aliorũ q̃ possent esse in corpore.

b Purificatusqꝫ ingredietur castra. tũc ⁊ nõ ante. Nõ castra dei sitę tabernaculũ nec etiam castra leuitaꝝ sed castra populi tm: Ita dũtaxat vt manet extra tabernaculũ suũ septez diebus. cui⁹ rõnem assignat Ra. Sa. qz actꝰ matrimonialꝫ erat sibi interdictꝰ vsqꝫ ad diẽ octauam: in qua ꝑficiebat sua purificatio: ⁊ ideo interdictum erat ei ingredi tabernaculũ suuz ad manendũ cũ vxore sua.

c Et die septima. Jbic ꝓñr oñdit qd agendũ erat circa purificationem leprosi die septima. ⁊ patet lra ex predict'. Ista aũt que dicta sunt de purificatione leprosi si fiebãt in purificatiõe tã pauperis q̃ diuit'.

d Die octauo. Jbic ꝓñter oñdit quid erat agendũ die octaua: in qua ꝑficlebatur purificatio leprosi: et in hoc differebant diues ⁊ pauper. ⁊ ideo ꝓmo oñdit qd tenebanꝫ facere diuites. Secõo quid paupes. cũ dicit: Oꝛ si pauꝑ ẽ. Circa ꝓmũ describit oblatio diuitis. cũ dicit:

e Sumet duos ag. ꝛc. ⁊ ptz lra ex supradictis de sacrificijs vsqꝫ ibi:

f Et seoꝝsum olei sextariuz. i. absq; oleo qd ponebat in consperſione seu pistatiõe simile. dicunt aũt aliq̃ q̃ diligentiꝰ consideraꝫt dicta Jsidori q̃ sextarius in liq̃dis de q̃ est hic ꝓmo cõtinet duas dragmas q̃ valẽt quasi ꝝtã partẽ ꝝte parisiensis: ⁊ fm ꝟ sextariꝰ erat valde paruus. addebaꝫ aũt oleuz in sacrificio: ad designãdũ sanationẽ illiꝰ q̃ purificabaꝫ. tum qz oleũ hꝫ vim sanatiuã pustulaꝝ ⁊ apostematũ in corpe. tum qz oleũ in scriptura significat diuinam gratiã seu misericordiaz ꝑ quã leprosus aliqñ sanabaꝫ miraculose: vt. ſ. dictũ est.

g Tollet agnũ ⁊ offeret eũ ꝓ delicto: qz plaga lepre frequẽter infligitur homini ꝓ pctõ: sicut ptz de maria sorore moysi Mume. xij. ⁊ de Ozia rege iuda. liij. Reg'. xv. ⁊. ij. Paral'. xxvj. Assumẽs/qꝫ sacerdos de sanguine. Sequitur:

h Ponet supra extremũ auricule ꝛc. qz in istis partibus dinoscit lepra.

i Et aspget septies cozã dño. i. ꝓtra altare holocausti in q̃ imolabatur dño.

k Fundet sup extremũ auricule ꝛc. exponatur sicut. ſ. dictum est de positione sanguinis in partibꝰ illis.

l Et sup sanguinẽ. i. in eisdez locis in qb' iam posuerat sanguinem.

m Et super caput eius. qz supra dictũ est de leproso qꝫ debebat habere caput nudum vt appareret leprosus omnibus. et ideo hic vngit caput eius oleo: vt designetur pfecte mũdus.

n Tunc imolabit holocaustũ: qd totũ icẽdebat.

W 3 Et ponet

¶ a Holocaustū ꝛc. Christi sacrificium. prius nos a delictis ꝛ a peccatis mūdat: ꝛ tūc nr̄m ꝓficitur holocaustū. cū enim intelligibili emundatione corpus nr̄m ꝛ aīam sc̄tificantes facti sum⁹ spūales: tunc digni ad ascensionē altar⁹ efficimur. tunc enī plenā emundationez accipimus: nec alia indigem⁹. Sūt nāq; emundationū. pfect⁹. quedā enī a pollutiōe lepre liberat: alia inducit in castra: alia plenissime mundatos ad altare p̄sentat. b ¶ Q̄ si paup ꝛc. Viero. Si diuitias celestiū chrismatū nō habet (vbi gr̄a) Si virginitatē seruare non valuit: thorū custodiat imaculatū: si martyrij nō potuit portare trophēū: se saltē seruet inuictū. ¶ Q̄ si paup ē ꝛc. Mirabiliter ꝓdescēdit venia tribuens pauperi: cōgrua pauperi sacrificia p̄cipit: ne obstupescat si maiora virib⁹ sacrificia exigant. Qui tū nō h̄z panē aut pecuniā vñ emat agnū aut columbaz aut turturem? Ad spūalia ergo hoc occasione venimur: vt lepra malicia: penitentiam emundationē intelligam⁹. Penitentie sunt opa necessaria: q̄ valeant delere peccata. Vnde: Facite fructū dignos penitētie. Sunt autē plures q̄ non p̄nt soluere qđ exigit districtio penitētie. Exigit eī otiōē assiduā elemosynā vigilias sacrum iciuniū. vt possit dicere: Facte sunt lachrime mee panes die ac nocte. Et: Lauabo p singulas noctes lectum meū: lachrymis meis ꝛc. Et: Cinerē tanq̄ panē manducabā ꝛc. Ignoscit his q̄ volūt sed non p̄nt: aliam viā penitentie. i. alia sacrificiorum genera exquirit. c ¶ Ponet sup eū. ꝛc. Quis. Vides quō vltime ꝛ summe purificationis est aurem purificari: vt purus ꝛ mūdus seruet audit⁹. Et manū dexterā vt munda sint opa nullis sordib⁹ admixta. Et pedes vt ad opus bonum̄odo diriganť: nec vl tra lapsū iuuentutis incurrant. Septies respergit sacerdos ꝓtra dñm ex oleo. post omia enī q̄ p purificatiōe celebrata sunt: postq̄ ꝓuersus ꝛ recōciliatus est deo. post īmolatas hostias ordinis erat vt virt⁹ in eū septē plicis spūs intraret. ſm illud: Redde mihi leticiā sa. ꝛ. ꝛ spi. p̄n. cō. me. Vel qm̄ pctōr corda dñs in euāgelio testat a septē demonib⁹ obsideri. Cōpetēter septies ante dñm ī purificatiōe resp̄git: vt expulso septez spirituū malignoz̄ de purificati corde septies excusso digit⁹ oleo declaretur. Sic ergo cōuersis a peccato purificatio p oīa supradicta datur. dať aūt donū gr̄e spūs q̄ p olei imaginē designať: vt nō solū purificationē ꝓsequať q̄ cōuertiť a peccato: sed sctōspū repletus p̄tiorē stolā ꝛ anulū recipiat: ꝛ p oīa patri filius repareť. d ¶ Chanaan. Est. Terra chananeoꝛ abrae. pmissa ē: quā possidebāt septē gētes immundos spūs significātes. De q̄b⁹ ōr: Assumit septē spūs neq̄ores se: ꝛ inha. ibi: possident terrā abrae gētes q̄ erāt ei pmisse. cui dictū est: Patrem multarum gentium posui te.

¶ Q̄ū ergo

a holocaustum: ꝛ ponet illud in altari cū libamen ſm debilis corpore vel animo.

b tis suis: ꝛ hō rite mūdabiť. Q̄ si pauper ē et nō a ſ cū velit qz vel senex vl infirm⁹. b ſ sacrificia districte pnie apta. pōtest manus eius inuenire quę dicta sunt: su/ a ſ oporteret enim penitentem ante omnia benignum esse. met agnum̄ pro delicto ad oblationez vt roget a ſ qui a malis abstinet decimam p̄rem simile conspersē oleo facile habet. ſ christi theologiam qui misericorditer nostre cōcperat⁹ est carni. pro eo sacerdos: decimamq̄ partem similę con/ ſ fidem. a ſ hec facit sperſę oleo in sacrificiuz: ꝛ olei sextariū: ꝛ duoſq̄ le reperiunt. ſ continentiam. ſ legis meditationem. hec et corpus et anima a cerrenis retrahunt operibus: sicut ea que in districta penitentia agunt: vnde pro illis inducuntur. turtures siue duos pullos columbę: quoruz sit vnus pro peccato ꝛ alter in holocaustum. Offeretq̄ ea die octauo purificatōi suę sacerdoti ad ostium tabernaculi testimonij coram domino. Qui suscipiens agnum pro delicto ꝛ sextarium ſ coram domino. olei leuabit simul: immolatoq̄ agno: de sangui ſ vt sit mundus auditus. ne eius ponet super extremum auriculę dextrę ſ vt sunt opera munda. illius qui mundať: et sup pollices manus eius ſ ne gradiatur ad malum. ac pedis dextri. Olei vero partez mittat in manum suā sinistrā: in quo tingens digitū manus a ſ vt recipiat spiritū sanctū: vel vt ejiciantur septem demonia. dextrę: aspērget septies ꝓtra dominū: tangetq̄ † extremum auriculę dextrę illius qui mundať: ꝛ pollices manus ac pedis dextri in loco sanguinis qui effusus est pro delicto: Reliquā aūt partem olei q̄ est ī sinistra manu mittet super caput purificati vt placet pro eo dominū: et turturem siue pullum columbę offeret vnum p delicto et alterum in holocaustū cum libamētis suis. Hoc est sacrificium lepr⁹si: qui habere nō potest om/ ſ qz hec ad veros̄ pertinent. nia in emundationē sui. Locutusq̄ est dominꝰ d ſ legem. ſ prophetas. ad moysen ꝛ aaron dicens: Cum ingressi fueritȝ a ſ gentium que abrae promisse sunt. ſm illud. Patrem multarū gentium posui te. b ſ predicantibus legem ꝛ prophetam sicut apostolis qui docuerunt gentes. terram chānaan quā ego dabo vōbis in posses d sionem: si fuerit plaga lepr̄e in ędibus ibit cui⁹ a ſ domesticis ecclesijs. ſ cōgregatiōib⁹ hereticoꝝ. est dom⁹ nūncians sacerdoti ꝛ dicet: Quasi pla a ſ sic nimpha vl puella. b ſ Petro vel paulo q̄ possit iudicare pctā. ga lepr̄e videtur mihi esse in domo mea. At ille ſ impie doctrine. ſ ecclesia. a ſ. i. recedant qui in domo erant: et se a malo illo immunes ostendant. ne participes pene fiant. hoc est enim quod air: ne immunda fiant omia que in domo sunt. p̄cipiet vt ēfferanť vniuersa de domo p̄iusq̄ ingrediať eā ꝛ videat vtrū lepr⁹osa sit: ne īmūda e fiāt oīa q̄ in domo sunt. Intrabitq̄ postea vt cō a ſ diuersis ordinib⁹ quib⁹ ecclesia sustentatur: vnde iacob⁹ ꝛ iohānes ꝛ cephas colūne dicunť ecclesie ranq̄ ministri sacrorū ꝛ doctores. sideret dom⁹ lepr̄ā: ꝛ cū viderit ī pārietib⁹ illius f a ſ opinionē. i. ministrorū vilescentē ꝛ ex peccato hūiliorē. b ſ Isa. vi rore. i. vana gloria: que quasi herba cito vanescit. q̄si vālliculas palloꝛe siue rūboꝛe deformes ꝛ humiliores supficie reliq̄: egredieť ostiuz dom⁹ et a ſ moderata increpatiōe corrigens vt penitens venią mereať ꝛ absoluatur. septenarius enim venią in septiformi spiritu significat. statim claūdet eā septez diebus. Reuersusq̄ die s ↗ diebus

a Et ponet illud in altari. s. holocaustorū: q̄ ibi cremabať. b ¶ Cū libamētis suis. i. cum illis que simul cremabanť in liq̄dis. ſm q̄ determinatur Rume. xv. c ¶ Q̄ si paup ē. hic ꝓfiter agiť de oblatione pauperis in purificatione sua a lepra. ꝛ ptz lr̄a ex his q̄ dicta sunt supra. d ¶ Locutusq̄ est dñs. Hic agiť ꝓfr de lepra domus: ꝛ ponit vltimo q̄tū ad ea q̄ ptinent ad lepr̄ā: q̄ lepra hominis et vest⁹ hēbāt sacerdotes discernere cū adhuc ēnt ī deserto. ſ circa lepr̄a domus nō habebāt offi ciū suuz exercere donec vēssent ad terrā ꝓmissionis. ꝛ h̄ notať in textu cū ōr: Cumq̄ ingressi fuerit terraz chanaan ꝛc. Sciēdū aūt q̄ ꝓpie loquēdo lepra si p̄t eē i domo: q̄ solū aīal est susceptiuū sanitat⁹ ꝛ infirmitatis: sed aliq̄ corruptio existēs in domo ōr lepra sicitudinarie: in q̄tū pōt habitantes in ea inficere: ꝛ talis domus q̄ erat coeruptio pseuerans iubeť hic dirui duplici de causa. vna est ne inficeret habitāt⁹ vt dictū ē. Alia q̄ in talib⁹ domibus aliq̄ gētiles idola colebant ꝛ inuocatiōes demonuz exercebāt: ne filij isr̄l q̄ erant ad idolatriaz ꝛ ad tales supstitiones ꝓni: ad consilia declinarent. Circa igiť lepr̄a domus ꝑmo agiť de eī⁹ iudicio et discretiōe. secōo de eī⁹ purificatione. ibi: Q̄ si introiens. Circa ꝑmū ostēdit q̄d dñs dom⁹ debebat facere. cuz ōr: Jbit cui⁹ est domus nūciās sacerdoti ꝛc. Et q̄d sacerdos debebat facere. cū ōr: At ille p̄cipiet vt efferantur vniuersa de domo. cui⁹cā subditur: e ¶ Me immūda fiāt ꝛc. q̄ si dom⁹ iudicaret lepr⁹osa p sacerdotē: oīa q̄ eēnt ī domo tpe sui iudicij cēnt facta īmūda. f ¶ Et cū vide. ī pa. ꝛc. q̄ talia sūt signa corruptiōis corrosiue ꝛ infective. g ¶ Claudet eā septē ↗ diebus

¶ Q̄ñ ergo Moyses et aaron. i. lex ꝛ ꝓphe ingrediunť inť gentes: expellit de eis q̄ h̄ abundāt⁹ et ignorāt⁹ est. Ideo ꝓmittit⁹ q̄ ibi cremabať. b ¶ Cū libamētis suis. i. cum illis que simul cremabanť in liq̄dis. ſm q̄ determinatur Rume. xv. c ¶ Q̄ si paup ē. hic ꝓfiter agiť de oblatione pauperis in purificatione sua a lepra. ꝛ ptz lr̄a ex his q̄ dicta sunt supra. d ¶ Locutusq̄ est dñs. Hic agiť ꝓfr de lepra domus: ꝛ ponit vltimo q̄tū ad ea q̄ ptinent ad lepr̄ā: q̄ lepra hominis et vest⁹ hēbāt sacerdotes discernere cū adhuc ēnt ī deserto. ſ circa lepr̄a domus nō habebāt officiū suuz exercere donec vēssent ad terrā ꝓmissionis. ꝛ h̄ notať in textu cū ōr: Cumq̄ ingressi fuerit terraz chanaan ꝛc. Sciēdū aūt q̄ ꝓpie loquēdo lepra si p̄t eē i domo: q̄ solū aīal est susceptiuū sanitat⁹ ꝛ infirmitatis: sed aliq̄ corruptio existēs in domo ōr lepra sicitudinarie: in q̄tū pōt habitantes in ea inficere: ꝛ talis domus q̄ erat coeruptio pseuerans iubeť hic dirui duplici de causa. vna est ne inficeret habitāt⁹ vt dictū ē. Alia q̄ in talib⁹ domibus aliq̄ gētiles idola colebant ꝛ inuocatiōes demonuz exercebāt: ne filij isr̄l q̄ erant ad idolatriaz ꝛ ad tales supstitiones ꝓni: ad consilia declinarent. Circa igiť lepr̄a domus ꝑmo agiť de eī⁹ iudicio et discretiōe. secōo de eī⁹ purificatione. ibi: Q̄ si introiens. Circa ꝑmū ostēdit q̄d dñs dom⁹ debebat facere. cuz ōr: Jbit cui⁹ est domus nūciās sacerdoti ꝛc. Et q̄d sacerdos debebat facere. cū ōr: At ille p̄cipiet vt efferantur vniuersa de domo. cui⁹cā subditur: e ¶ Me immūda fiāt ꝛc. q̄ si dom⁹ iudicaret lepr⁹osa p sacerdotē: oīa q̄ eēnt ī domo tpe sui iudicij cēnt facta īmūda. f ¶ Et cū vide. ī pa. ꝛc. q̄ talia sūt signa corruptiōis corrosiue ꝛ infective. g ¶ Claudet eā septē

Ro.16.a ¶ Sal⁹ Paul⁹: Salutate priscillā ꝛ aquilā: ꝛ domesticam eoꝝ ecclesiaz. Vadit ꝛ ad sacerdotē q̄ discretiōis hz iudiciū. Aliq̄n enim sacerdos non est: cui⁹ dom⁹ Colo .vl .d est: qđ ibi patet. Salutate nymphaz ꝛ domesticā eī⁹ ecclesiā. a ¶ Extra ciui. Non tm̄ extra domum: q̄ de vniuersali ecclesia sunt ejciendi: que ē ciuitas dei viui. b ¶ Domū aūt ipaz ꝛc. Domū radūt q̄ scripturas itelligūt ꝛ discernūt: ꝛ quod dolose fuscatū est nouacula diiudicationis radunt. c ¶ Lapidesq̄ alios. Dogmata veritat⁹. Zach. 9.d de quibus dicitur: Lapides viui voluuntur super 1. Coz .3.c terram. Et alibi: Quicūq̄ edificauerit super fundamentum aurum ꝛ argētum ꝛ lapides ꝑciosos ꝛc. d ¶ Reuersam lepr̄ā ꝛ parietes ꝛc. Jd est si electis ꝓnis dogmatibus: ꝛ ex posticiōe subtili rursus impietatis doctrina inuenia tur aspersa. e ¶ Q̄ si introiens ꝛc. Memento que legeris in mundatione lepr⁹si. Manifeste enim apparet: quia ecclesiam hereticoꝝ exprimit: que contra dispensationem incarnationis christi agit: et iō ad domum mundandam talia sacrificia adḥibit: in quibus mysteria carnis ꝛ passiōis christi possunt exprimi: ꝛ peccata in se commissa sanare. f ¶ Jsta ē lex. Quia late leges lepre exposuit: necessario recapitulauit. ꝓius gen⁹: deinde et partes exponit. g ¶ Lepre. Impie doctrine: que contigit etiam laicis. ideo additum est: vir aut mulier in q̄ fuerit plaga lepre ꝛc. Si enim sacerdotes tm̄ intellexisset: mulierē nō addidisset. Post hec lepram que est in viribus posuit. hec eni sūt anime vestimenta. Jnde que est scilicet ī ecclesie doctoribus: qui sunt parietes domus. Tandem cicatricis ꝛ erumpentium pustularum memoriaz facit: lepr⁹ā verā describens eaz q̄ est in peccatis vl in dubijs vel manifestis.

¶ Vir qui

septimo ꝓsiderabit eam. Si inuenerit a ſ dogmata impietatis. creuisse lepr⁹ā: iubebit erui lapides in b q̄b⁹ lepra ē: ꝛ proiȝciet eos extra ciui/ a ſ inter hereticos: qui omnia impietatis opera vel dogmata recipiunt. b tatē in lōco immūdo: domū aūt ipaz radi intrinsecus p circūituz: et spargi a ſ particulārē doctrinā. ſ reliquias vt nihil omnio remaneat. b ſ generalē ecclesiā. c ſ inter hereticos tanq̄ immunda ꝛ ab immundis inuecta. pulueręrasurę extrā vr̄bē in lōco īmū c do: lapides q̄ alios reponi p his qui a ſ expositione que legem exprimit. ablati fuerit: ꝛ lūto alio liniri domū. c Sin aūt postq̄ eruti sūt lapides ꝛ pulueris elat⁹: ꝛ alia terra lita ingressus sa a ſ non auditu sed inspectione cognoscens. b ſ minister ordines. cerdos vidērit reuersaz lepr⁹ā: ꝛ pārie/ d tes aſpsos maculis: lepra ē pseuerās a ſ Odiui ecclesiā malignantiū. b ſ non tantuz cōdēnabunt dogmata sed ipsos auctores. ꝛ īmūdā dom⁹. Quā stati destrūent: a ſ quoz doctrina constituit ipsa ecclesia. ꝛ lapides ei⁹ ac lignā atq̄ vniuersum pulueremꝓiȝciēt extra ōppidum in a ſ hereticoꝝ. b ſ in quibus cōmunicans. c ſ cōuenticulum hereticorum. lōco īmūdo. Qui intrauerit dōmuz a ſ que pene subiecta est. b ſ ad vesperū demorabitur sterus. ſ penitentiam. q̄ clāusa ē: īmūdus erit vsq̄ ad vēspe e a ſ in tali doctrina requieuerit. b ſ panem luctus. quippiā: laūabit vestimēta sua. Q̄ si e ſ mysteria destructe ecclesie. introiens sacerdos viderit lepr⁹ā non rū: et qui dōrmierit ī ea et cōmederit d creuisse ī domo postq̄ denuo lita est: a ſ penitētia vel baptismo. ſ opera. purificabit eā reddita sanitate. Et in purificatione ei⁹ sumet duos passeres lignū q̄ cedrinū ꝛ vermiculū atq̄ hysopum: ꝛ īmolato vno passere in vase fictili sup aquas viuas: tollet lignū cedrinū ꝛ hysopū ꝛ coccum ꝛ passerē viuū: ꝛ intinget omnia in sanguine passeris īmolati: atq̄ in aq̄s viuentibus: ꝛ asperget domū septies: purificabit/ q̄ eam tam in sanguine passeris q̄m in aquis viuentib⁹: et in passere viuo lignoq̄ cedrino ꝛ hysopo atq̄ vermiculo. Cumq̄ dimiserit passerē auolare in agrum libere: orabit pro domo ꝛ iure a ſ recapitulatio. b ſ genus prepo/ nit. ſ impie doctrine que ꝓior est omnibus. f mūdabitur. Jsta ēst lex ōmis lepr̄e ꝛ ſ virturum. ſ ecclesiarū. g pcussurę lepr̄e vestium et domoꝝum: cicatricis ꝛ erūpentiū papulaꝝ: lucentis macule ꝛ i varias species colorib⁹ f a ſ qñ ignoranter peccatur. vñ: Si ceci essetis peccatum non haberetis. immutatis: vt possit scire quo tempo ſ qñ scienter peccatur. re mūdū quid vel immundū sit.

dieb⁹. q̄ ꝛ talē clausionē citi⁹ apparet corruptio: eo q̄ nullus ibi hītat. vñ ꝛ domus nō habitare citi⁹ ꝓiȝcianť. a ¶ Si inuenerit creuisse lepr̄ā. notabilit intēlige vl ertē/ siue. b ¶ Jubebit erui lapides. in q̄b⁹ sūt macule ad videndū si corruptio possit amoueri cū minori detrimēto dom⁹. c ¶ Et luto alio li. do. i. alio cemēto. d ¶ Qui dormierit ī ea ꝛc. ille enī q̄ dormierit in tali domo vel comederit magꝰ pōt infici q̄m ille q̄ solū ingredieť. ꝛ iō ingredies nō indigebat vestiū lottōe: ſ solū erat īmundus vsq̄ ad vesperā: ꝛ sic purgabať solo transitu tpis. Cetera patēt. e ¶ Q̄ si introiēs sacerdos. b agiť de lepr⁹e dom⁹ purificatiōe. ꝛ ptz sententia ex his q̄ dicta sunt de purificatione hois. Cōsequēter recapitulat breuiť que dicta sunt. cū ōr: Jsta ē lex lepre. Sequitur: f ¶ Et erūpentiū papulaꝝ. papule sūt vicera minuta in cute nascētia: q̄ doloze ꝛ scabiem afferūt. Cetera patēt ex. ſ. dictis.

Moraliter. ¶ Ca. XIIII

a ¶ In hoc capitulo agiť ō lepr⁹si emūdatiōe: p quā significať reuersio ab heretica prauitate. vbi ꝑmo describiť sacerdoꝰ dili gens inq̄sitio. cū ōr: c ¶ Qui egressus o castris cū inuenerit lepr⁹ā esse mundatā ꝛc. p qđ designať q̄ prelat⁹ ōz reuertentē ab hereſi diligenť examinare de fide ꝛ ecclasticis sacrāmētis: ꝛ si inuenerit eū fidelit credentē: p̄cipiat ei vt offerat duos passeres viuos ꝛc. p q̄s intelligunť corp⁹ et spūs. q̄s talis reuertēs offerre debet dño in obsequiū fidei christiane: ꝛ vnus sc̄z ille p quez significať corpus īmolari oz p carnis mortificationē sup aq̄s viuentes. i. baptismales. p qđ significať q̄ debet oēm hereſim abiurare. ꝛ alt⁹ passer: p quē significať q̄ spūs dimitti debet vt libere voleť. p qđ significať celestiū meditatio: cui reuertēs ab hereſi debet intendere de cetero. ſm illud ad Phil. iij. Mra autē ↗ uersatio in celis est. r ¶ Radet omnes pilos corp⁹is sui ꝛ lauabiť aqua. p hāc rationē significať rescatio oīm circūstantiaruz hereſis. p lotionē vero corp⁹is ꝛ vestiū pura ꝛ pfecta cōfessio designať. e ¶ Assumet duos agnos imaculatos ꝛ ouē anniculā ꝛc. p ouē anniculā significať intelligēti a q̄ p pctō p̄cedēti oz in obsequiū de l captiuri. p duos agnos intelligunť volūtas ꝛ memoria: q̄ volūtas offerri oz in holocaustū p incendiū charitatis. ꝛ memoria recolendo gratanť beneficia dīne largitat⁹. debet eriā offerre similā q̄ est farina tritici purgatissima. ꝓpter qđ significať puritatē conscientie. ꝛ oleum qđ significať opa misericordie. † ¶ Tangetq̄ extremū auricule dextre ꝛc. p q̄ sacerdos tangere oz auriculaz ei⁹ q̄ mūdať: ꝛ pollices manꝰ ꝛ pedis dextri: significať q̄ reuertens ab hereſi oz de cetero obedies cē eccle ei⁹ mandata audiendo: qđ significať p tactū auris. ꝛ ope ad implēdo: qđ significať p tactuz manꝰ q̄ est orgaū organoꝝ: vt oz. lij. de aīa. ꝛ q̄ ꝓcedat de bono ī meli⁹. ſm illud Ps. lxxiij. Jbūt de virtute in ↗tute: videbiť deꝰ deorū in sion. Et talis ꝓcessus de bono in melius: q̄ tactū pedis significat.

¶ In ca. xiij. vbi dicit in postilla: Sciendum autē q̄ ꝓprie loquendo.

Additio. ¶ Ca. XIIII

Licet aīal susceptiuum sit sanitat⁹ vel infirmitatis: tñ cib⁹ oz san⁹ vl medicina sana: in q̄tū sanitatē ꝓfuat vl efficit: ꝛ tal⁹ modus dicēdi nō ē metaphoric⁹ seu sllitudinarie: q̄ sanitas q̄ significať p cibū sanū vl medicinā sanā est vera sanitas aīalis q̄ a ꝓdict⁹ cau/

F a Vir ꝙ patiꝫ ꝛc. La. XV
A Lxx. Sic. viro viro cui factus fuerit ꝛc. Quotiēs aliquid legislator duplicat: ꝰtū in de sollicitꝰ sit monstrat vt nemo illud mandatū pretereat. Sicut ibi: homo bō de filijs israel ꝛc. Horandū aūt ꝙ dicit: viro viro. nō homini hoī: fortitudinē significat in eo ꝙ legem precipit. Virieni appellāt pfecti. Vñ Salomon: Virū aūt pfectū quis inueniet. Et Paulus: Donec occurram⁹ in virum pfectū ꝛc. Grego. Vir ꝙ patitur ꝛc. Quid est sermo nisi semē. Qui dū ordinare mittit audientis mens quasi ꝛcipient⁹ vterus ad boni opis prolē fecundat. Si importune: pollucris emittentē generādi pdit virtutē. Semē incōpetenē fluens corpis mēbra ingnat: cum sermo p quē in audientib⁹ nasci scientia debuit: si inordinate pdeat etiā que recte senserit fedat. Immūdus est ergo ꝙ hunc fluxū patit: qz multiloquio inquinat. Vñ Paul⁹ discipulo dicturus importune premi/sit oportune dicens: Insta oportune importune. Q aūt dicit: Cūc indicabitur huic vitio subiacere ꝛc. tunc. s. ꝓbabitur immūdicie fluxꝰ seminis. i. nociue doctrine subiacere: cū frequētius ꝓauitat⁹ sensus ꝛ sup flue verbor effusioni operā dederit: quo magis temporalē gloriā querat. cū ꝓpetue mercedis fructū.

B Eſicius. Quia multe species sūt ꝓaue doctrine: cū legislator alios in sanatione lepre: alios in differentia ciborꝫ significasset: alios ꝙ ex imprudentia docēt: ꝓ hoc mandatū exponit. Sunt ꝙ ſm ꝓpias passiões sermonē doctrine temperāt: ꝛ alios quos ipi diligūt cōmendant. Qui ergo sic docet: doctrinā suaz cōrūpit: nec deo filios facit. ideo fluxuz seminis pati dicit: stratuz in ꝙ dormierit inquinat. i. discipul⁹ in ꝙ diligenter obedière reḡelcit magistri spirit⁹. Vñ Paulus de Tito dixit: Spūs ei⁹ requieuit in oīb⁹ vobis. Eoꝝ ergo qui impudica docent: et filiorū procreationem: ꝛ legitimas nuptias spernūt: ꝛ sic fornicationē introducūt: ꝛ semine fluunt. Qui/dā obediendo stratū fiunt: ꝙ intactū immūdi sunt: vt moyses ñ ꝓcipiat mundationē eorū: quos ita affectos morbo nouit: vt penitentiam agere nō possint. Si quis tetigerit lectum ei⁹. i. si particeps fuerit doctrine eius sequēs discipulos ipi⁹.

b Sagma. Lxx. Asini. Per qō negligentior discipulus ꝛ molli corde cōmutandus intelligit. Sagmata enim mollia sunt.

c Numerabit septem dies. Quia per septiformem spiritum datur remissio peccatorum: cuius septez donis indigent qui perfecte mundari debent. d Duos turtures. Vignum doctoribus sacrificiuz. Turtur siquidem meditationez: columba frequenter generans et simplex spiritumsanctum designat. Oportet enim doctorem spiritualiter generare. digne ergo hoc sacrificium sacerdotibus et magistris dedicauit.

Coꝝ dño

Leuitici La. XV

L Ocutusqꝫ est dñs La. XV a
ad moysen et aaron dicens:
Loqmini filijs israel ꝛ dicite
a ſ qui fortis deber esse. b ſ supfluitatē verbi. c ſ qz in
multiloquio non deerit peccarum.
a eis:† Vir qui patit fluxū semis imūn b+
dus erit: Et tunc iudicabit huic vitio c
a ſ cū frequēter ꝓauitari sensus ꝛ effusioniverborū operam dederit. ſ semen.
subiacere: cū p mōmēta singla adhese
rit carni illi⁹: atqꝫ ꝓcreuerit fedus hu/
a ſ discipuli: in quoꝫ obedientia quiescunt magistri.
mor. Oīe strātū in ꝙ dormierit imū/ †
a ſ in cathedra pestilencie.
dum erit ꝛ vbicūqꝫ sederit. Si ꝙs ho/ ‡
a ſ qui audierit discipulos eius. ſ penitentia.
minū tetigerit lectū eius lauabit ve/
ſ lachrymarum.
stimenta sua: ꝛ ipe lot⁹ aqua immun/
a ſ cōsummatione pnie. b ſ in cathedra male doctrie.
dus erit vsqꝫ advesperꝫ. Si sederit vbi
ſ penitencia.
ille sederat: ꝛ ipse lauabit vestimenta
ſ lachrymarum. ſ vsqꝫ dū
sua: ꝛ lot⁹ aqua immundus erit vsqꝫ ad
compleatur penitencia. a ſ carnalem eius doctrinam.
vesperū. Qui tetigerit cārnē ei⁹: laua
bit vestimēta sua: ꝛ ipe lot⁹ aqua im/
a ſ fluentem doctrinā.
mūdus erit vsqꝫ ad vesperꝫ. Si saliuā
ſ sē ingerendo.
huiuscemodi hō iecerit sup eū ꝙ mun
dus est: lauabit vestē suā ꝛ lot⁹ aqua
ſ strarura.
b imūdus erit vsqꝫ ad vesperꝫ. Sagma c
ſ discipuli doctrine tali subiecti.
sup qō sederit immūdū erit: ꝛ ꝙcqd ſb
ſ sub eius doctrina.
eo fuerit ꝙ fluxū semis patit: pollutū
ſ obediendo. a ſ in semetipo pctā suscipiens.
erit vsqꝫ advesperuz. Qui portauerit
hoꝫ aliqd lauabit vestē suā: ꝛ ipe lot⁹
ſ non semper. ſ desperationem aufert.
aqua imūdus erit vsqꝫ ad vesperu m.
ſ se miscendo. ſ p pniam.
Oīis quē tetigerit ꝙ talis ē: nō lotis
ſ operibus.
ante manibus: lauabit vestimenta
sua: ꝛ lotus aqua immundus erit vsqꝫ
a ſ quod doctrina eius implerum.
b ſ Omnino ter/
renum ꝛ tendens ad lucrum quod facile corrumpitur.
ad vesperum. ꝛ Vas fictile quod teti/ †
a ſ Non supersederit: quasi coram doctrinam superpo/nens: sed quandam partem. b ſ quia eorum corruptuz nec penitentie aptum. c ſ quod fortius.
gerit cōfringetur: vas autez lignēū †
a ſ quia nō sic infirmatur vt per penitentiā nō sanetur.
b ſ ab hac corruptione ne vlterius sustineat.
laūabitur aqua. ꝛ Si sanat⁹ fuerit ꝙ f+
c huiuscemodi sustinet passionē: nūera st+
bit septē dies post emundationē sui:
a ſ de quibus dicitur: flumina de
ventre eius fluēt aq viue. i. doctrine: q ducit ad vitam.
ꝛ lotis vestib⁹ ac toto corpe in aquis †
b
a ſ gratia christi que octauo die resurrectionis emicuit
sine qua sacrif. eum offerre non proficit.
viuentib⁹ erit mūdus. Die aūt octa/ i+
d uo sumet duos turtures aut duos pul

Additio

satur. ꝛ iō cū dr: Dom⁹ lepze: non silitudinarie dr sed effective: quia causat lepā in his ꝙ ea habitāt si sint ad ꝺ dispositi ꝛc.

Replica Correctorij cō tra Burg. In ca. xiiij. vbi postillator dicit: domū impropzie dici lepzosam: qz ꝓpzie solū viuū ꝙd est susceptiuū sanitatis ꝛ infirmitat⁹. Burgē. ꝓ eā uocatione putat ꝺ bene dictū impedire dicēs cibū vl mediciuā dici sanā. Ad qō rūdeo ꝙ postillator loqtur ō sanitate formaliter inherente: ꝛ sic nihil ꝓpzie ē susceptiuū sanitat⁹ ꝛ ei⁹ ꝓtrariū nisi vium aīal. cib⁹ aūt ꝛ medicina ꝛ si sint causatiua sanitat⁹: nō tñ susceptiua dicunt. dicunt igit sane eā/uoce ꝓut oēs ꝛ ꝓbi ꝛ theologi testāt. dicēs igit cibū sanū dic eadē rōne solē calidū: sed ꝓz ꝙ secūdū nō ē ꝓpzie: cū corpa celestia ñ sint capacia taliū ipressionū: igit ꝓmīs et erit ꝛ silitudinē. ꝛ videt ad ꝙpositū de lepza dom⁹ acciplēda mala q̄litas i loco dom⁹ exuberās lepze causatiua: et sic loc⁹ potī ē dicēd⁹ lepzosus q̄ dom⁹: ꝛ sic accipet̄ oti/nēs ꝙ ꝓtento: ꝙ est ꝺa metaphora ſm logicos ꝛ grāmaticos.

3 Ocutusqꝫ ē dō. ꝛ ꝛc. La. XV
Hic agit de imūdicia fluxꝰ semis. ꝛ ꝓmo de imundicia ex fluxu innaturali. scḋo ex naturali. ibi: Vir de quo egreditur. ad huc primo agitur de dicti fluxus pollutione. secūdo de eius purgatione. ibi: Si sanatus fuerit. Circa primū dicit: b Vir qui patitur fluxum seminis: immundus erit. qz nō poterat ingredi locū sacrificij. ꝛ ex tactu etiā ipsi⁹ ꝓtrahebatur imundicia: vt dicet postea. Consequēter oñditur qualiter debebat iudicari talis ifirmitas. cū dicitur: c Et tūc iudicabitur huic vitio subiacere: cū ꝓ singula mōmēta. i. frequēter. d Adherit carni illi⁹ atqꝫ creuerit fedus humor. generatus ex semine dicto modo fluente. Consequēter oñdit qualiter ex eo deriuet immūdicia ad alia inanimata ꝛ aniata. ꝛ ptz ſm vsqꝫ ibi: e Sagma. i. sella vel quodcūqꝫ aliud ꝙ ponꝰ sup aīal ad ipm equitanduz. Vñ in hebreo habet: Equitatura. Cetera patent ex supra dictis. f Si † ꝫ. 6. d. ca. 8
sanatus fuerit. Hic ꝓsequēter agi 11. c
tur de ipsius purgatiōe. et primo q̄tum ad tempus. cum dicitur:
g Numerabit septē dies. ab illo die ꝙ cessauit passio illa: ꝛ tunc loto corpore ꝛ vestib⁹ mūdus erit.
h In aqs viuētib⁹. Ex hoc videtur ꝙ ista lotio non sit intelligenda per aspersionem aque in qua erant cineres vacce rufe: sed ꝓ ablutionem in aquis accept⁹ de fonte vel flumine: que dicuntur viue ꝓpter motum: vt dictū est ca. ꝓcedenti. secūdo q̄tum ad sacrificiū deo offerendū pro gratiarū actione rōne beneficij sibi collati. s. sanitatis a ꝑdicta passione. cum dicitur: i Die autem octauo ꝛc. ꝛ patet litteras ex. s. dictis.

Vir de quo

F a Coram dño ꝛc. Scḋm voluntatem
A ꝛ legem dei sup que peccanit penitēdo: sacrificia oratiouum offerendo: ꝛ deinceps recte viuēdo ꝛ pfecte sapiendo.
Job.3.a b Vir de ꝙ ꝛc. Eſici⁹. Nisi ꝙs renat⁹ fuerit ex aqua ꝛ spūsctō nō intrabit in re. ce. Quia petri vni⁹ trāsluit in oēs.
Ps.50. Vñ dicit Dauid: In peccatis meis ꝛce pit me mater mea. Ideo legislator virū de quo egreditur semen pro generādis filijs: sed ꝛ mulierem que ꝛcepit lauari ꝓcepit. Corpus enim ab originali sordidum semen trāsfundit immundū. Sz immūdus dicit vsqꝫ ad vesperū: quia i fine seculoꝝ christ⁹ aqua mundauit genus humanum. Quia multi iudeoruz luxuriosi erant tot et tanta ꝓcipit vt saltez coacti sanctimoniā querant. Sicut autē qui seminis fluxū patitur corruptorem doctrine intelligimus: sic de quo semen coitus egreditur doctrinaz iudeoz seminantē. Sicut enim immundus originaliter qui semen naturale et sanum effuderit: sic eoꝝ sana doctrina ꝓpter legē munda videt: sed nō est: qz ſm ꝛam docet: ꝛ lex nemini ad plenuz auxiliat. Judeos vero p mulieres coeuntes accipim⁹: qui semp adherēt doctorū suoꝝ traditionib⁹. c Vestem ꝛ pellem. Miseriaz exprimit originalis peccati: quo genus humanū polluturz: etiam insensata polluit. Mulieres etiā exprimit que libidinis causa miscent viris ad temporalē vsum quē ꝓestat ꝛ vestimentū: pelles quoꝝ veterate ꝓsciuntur: ꝛ muliebris ꝓsuetudo veterascēte amicitia respuitur. d Mulier ꝙ ꝛc. Per menstrua ꝓaue cogitationes designant. Que enī menstrua patitur alienā carnē non tangit: ꝛ ꝓpria se polluit. Sic inique cogitationes ꝛ voluntates ꝗuis opere nō cōpleanf: apud deum ꝓ factis habent ꝛ puniunt. e Mulier que redeunte mēsi. Hic ꝓnter agit de immūdicia fluxus sanguinis. Et ꝓmo ꝗtū ad fluxū naturalez. scḋo ꝗtū ad inaturalē. ibi: Mulier que patit mult⁹ dieb⁹. Circa primū sciendū ꝙ mulieres a ꝓpe ꝙ incipiunt eē apte ad ꝛciendū vsqꝫ ad tps quo desinūt concipere quolibet mense cōiter patiuntur hanc passionē: ꝙ vocatur fluxus sanguinis mē struī nisi impediatur per infirmitatē vel conceptū: ꝛ ꝓ tali passione septē dieb⁹ seꝛparabāt: ita ꝙ nō admitte batur ad locū sacrificij: nec aliqs cōicabat cū ea i cibo ꝛ lecto. hec etiā immūdicia ad alia derivabaf inaniata ꝛ aiata. qō notaf cū dr: Omīs ꝙ tetigerit eā ꝛc.
d Si coierit cū ea vir. ℞ ꝓ bibet nō solū ꝓpter immūdiciā ꝓtractā ex ea sicut ex ꝓcedentib⁹: ℞ etiaz qz ex tali coitu solent generari puerl monstruosi: vtpote patientes aliquē defectum in aliq ꝓte corpis vl etiā in toto: sicut lepzā vel aliquā ꝛsimilem ifirmitatē. e Immūdus erit septē dieb⁹. i. xx. ca. dr ꝙ talis dz interfici. Ad qz dicēdū ꝙ ibi loqtur de eo ꝙ sciens accedit ad mulierem mēstruatā: ꝛ cōuincit de ℞ in iudicio. hic ār loqtur de eo ꝙ accedit ignoāter: ꝛ de eo cui⁹ factū est oculte.
f Mulier ꝙ patiꝫ. Hic cō sequēter agit de immundicia fluxus sanguinis ex infirmitate. Et ꝓmo de pollutione. scḋo de purgatione. ibi: Si steterit. Circa ꝓmuz dr. ꝙ durāte ifirmitate ista dz iudicari īmūda: sic̄ mulier patiēs menstrua ꝛsimilis fluxꝰ. ꝛ ptz ꝛa. g Si steterit. hic ꝓnter agit de ei⁹ purgatiōe. Et ꝓmo ꝗtū ad tēpus. cū dr: h Rūerabit septē dies. s. a ꝓpe ꝙ cessauit ifirmitas. scḋo ꝙ ad sacrificiū deo offerēdū ꝓ sua sanatione. cū dr: Offeret ꝓ se sacerdoti duos tur. ꝛc. ꝛ seqf:

Docebitis.

los columbe: ꝛ veniet in ꝓspectu dñi ad
a ſ apostolicam doctrinam ne deinceps transgrediatur eam.
ostiū tabernaculi testimonij: dabitqꝫ
a ſ vt alij cedat sacerdoti qui sacerdotiū polluit. b ſ praue doctrine diuine legi contrarie.
eos sacerdoti: ꝙ faciet vnū ꝓ pccato ꝛ
ſ vt sapienter agat in futuro.
a alterū in holocaustū: rogabitqꝫ ꝓ eo co
ram dño vt emūdetur a fluxu seminis
ſ erīā fortis. a ſ ad generandos filios.
b sui. † Vir de quo egrēditur semē coitus a+
a ſ quia in peccato gignit. b ſ eorum hominem: sicut alibi per animam totus homo significatur.
laūabit aqua ōme corpus suū: ꝛ imun
a ſ finē seculoꝝ. b ſ mulieres vel iudeos.
c dus erit vsqꝫ ad vesperū. Vestem ꝛ pel †
ſ baptismi vel penitencie.
lem quā habuerit lauabit aqua: ꝛ imū/
ſ anima effeminata.
da erit vsqꝫ advesperꝫ. Mulier cum qua b
coierit lauabit aqua: ꝛ imunda erit vsqꝫ
ſ anima effeminata.
b ad vesperū. Mulier que redeunte men/ c+
a ſ corruptione idolatrie. b ſ vniuersitatē temporum.
e se patit fluxum sanguinis: septē diebus †
ſ particeps factus.
separabit. Omis ꝙ tetigerit eā immun †
ſ obedientie.
dus erit vsqꝫ ad vesperū. Et loc⁹ in quo
ſ requieuerit. ſ magistrando.
dormierit vel sederit diebus separatio
ſ alis locum.
f nis sue polluet: Qui tetigerit vestimen
tum ei⁹ lauabit vestimenta sua: ꝛ ipe lo
ſ vt supra expolita exponere otiosi est.
tus aqua imūdus erit vsqꝫ ad vesperꝫ.
Omne vas sup qō illa sederit quisquis
attigerit: lauabit vestimenta sua: ꝛ ipse
lotus aqua pollut⁹ erit vsqꝫ ad vesperꝫ.
ſ communicando: aut immolando: aut consentiendo.
Si coierit cū ea vir tpe sanguis mēstrua b
a ſ omni tempore vite sue.
lis: immūdus erit septē diebus: et oīe c
a ſ Hec est que in euangelio fluxū sanguinis patiens: omnē substantiam suam in medicos expendit.
g stratuz in ꝙ dormierit: polluet. Mulier f+
ſ immolando idolis vel idem suggerendo alijs.
qūe patit multis dieb⁹ fluxū sanguinis
ſ suo obtinebat idolatria sed etiam postq̄ doctrina euangelij lux ꝓfulgoris effulsit.
nō in tpe menstruali: vel q̄ p⁹ menstruū
a ſ Errorem idolatrie docere. ſ passioni
sanguinez fluere ñ cessat: q̄diu huic sub
iacebit passioni immunda erit q̄si si t in
ſ memento que legeris.
tempore menstro. Omne strātū in quo
dormierit: et vas in ꝙ sederit: pollutum
erit. Quicūqꝫ tetigerit eā: lauabit vesti
mēta sua: ꝛ ipe lot⁹ aq̄ imūdus erit vsqꝫ
advesperꝫ. Si steterit sāguis ꝛ fluere ces st+
sauerit: nūerabit septē dies purificatio b+
b nis sue: ꝛ octauo die offeret ꝓ se sacerdoti duos turtures vl duos pullos colūbarū ad ostiū tabernacli testimōij: ꝙ vnuz faciet ꝓ pctō: ꝛ alterū in holocaustū: rogabitqꝫ ꝓ ea coram dño: et ꝓ fluxu

a Vir de quo egredit ꝛc. Hic ꝓnter agit de imūdicia ꝙ ꝓuenit ex fluxu naturali seminis. ſ. in coitu etiaz in actu mīmoniali. in emissione enī talis humiditat⁹ semp est pollutio corporal: vt de se patet. ꝛ frequenter etiā est ibi imundicia ſpūalis etiā i actu mīmoniali: qz licet possit sine pctō exerceri: tū frequēter est ibi li
bido inordiata. b Mulier cū qua coierit ꝛc. qz sicut est ibi pollutio a ꝑte vi
ri: ita etiā a parte mulieris: qz maioz cum mulier sit frigidior: ꝛ ꝓ ꝗs humozes i ea sunt min⁹ digesti. c Mulier que redeunte mēse. Hic ꝓnter agit de immūdicia fluxus sanguinis. Et ꝓmo ꝗtū ad fluxū naturalez. scḋo ꝗtū ad inaturalē. ibi: Mulier que patit mult⁹ dieb⁹. Circa ꝓmuz sciendū ꝙ mulieres a ꝓpe ꝙ incipiunt eē apte ad ꝛciendū vsqꝫ ad tps quo desinūt concipere quolibet mense cōiter patiuntur hanc passionē: ꝙ vocatur fluxus sanguinis mē struī nisi impediatur per infirmitatē vel conceptū: ꝛ ꝓ tali passione septē dieb⁹ seꝛparabāt: ita ꝙ nō admittebatur ad locū sacrificij: nec aliqs cōicabat cū ea i cibo ꝛ lecto. hec etiā immūdicia ad alia derivabaf inaniata ꝛ aiata. qō notaf cū dr: Omīs ꝙ tetigerit eā ꝛc.
d Si coierit cū ea vir. ℞ ꝓbibet nō solū ꝓpter immūdiciā ꝓtractā ex ea sicut ex ꝓcedentib⁹: ℞ etiaz qz ex tali coitu solent generari puerl monstruosi: vtpote patientes aliquē defectum in aliq ꝓte corpis vl etiā in toto: sicut lepzā vel aliquā ꝛsimilem ifirmitatē. e Immūdus erit septē dieb⁹. i. xx. ca. dr ꝙ talis dz interfici. Ad qz dicēdū ꝙ ibi loqtur de eo ꝙ sciens accedit ad mulierem mēstruatā: ꝛ cōuincit de ℞ in iudicio. hic ār loqtur de eo ꝙ accedit ignoāter: ꝛ de eo cui⁹ factū est oculte.
f Mulier ꝙ patiꝫ. Hic cō sequēter agit de immundicia fluxus sanguinis ex infirmitate. Et ꝓmo de pollutione. scḋo de purgatione. ibi: Si steterit. Circa ꝓmuz dr. ꝙ durāte ifirmitate ista dz iudicari īmūda: sic̄ mulier patiēs menstrua ꝛsimilis fluxꝰ. ꝛ ptz ꝛa. g Si steterit. hic ꝓnter agit de ei⁹ purgatiōe. Et ꝓmo ꝗtū ad tēpus. cū dr: h Rūerabit septē dies. s. a ꝓpe ꝙ cessauit ifirmitas. scḋo ꝙ ad sacrificiū deo offerēdū ꝓ sua sanatione. cū dr: Offeret ꝓ se sacerdoti duos tur. ꝛc. ꝛ seqf:

L † 45. di. c. i. ante finem ℞. vnde dr ne ꝙ mor. sen.

D

a Docebitis. Hoc neq; de leprosis neq; de his q̄ tangūt mortuā sanciuit.
b Immūdicias. Ois pctīs īmūdicia ē anie: sed idolatria maxime. c Tabernaculū. Interiorē hoiem in q̄ imago dei.

Jo. 1.a Verbū q̄s caro factus ē: habitauit nob.
d Ista ē lex. que sibi cohērēt: cōmunez intentionem hīt: nec tere cōsuuit: vt oīdat quō debeāt intelligi: et q̄ cū ꝑbus cognitionе intellect⁹ ꝓfūganť. e Et q̄ pol. coi. Qui ꝑcepta iudaica docet: et male docet bōa: immūdus ē duz q̄ ad ſam ptinēt extra tps ꝓfert: et sicut mūdus vtiť īmundis. vſi: Sic mūda mūdis ꝛc.

Leuī. 1.d

A f Et q̄ men. tem. Hī sunt q̄ impietatē docēt: cū genus hūanū erroze idolatrie sit detētū in menstruis. i. in separatiōe malicie.

L Ocutusq; ē dñs ad ꝛc. Unū corp⁹ leg⁹ facit: et cohērētia in vnū redigit. Cum enī ꝓtrarie doctrine multiplices differentias exponere rit: nunc vna lege eā redarguit: cōmune ꝓtra eā ꝑceptum subiēciens et causaz mort⁹ ipsi⁹ oīdens. Ignis ēt alienus aliena doctrina a deo: ꝓpterea diuino igne ꝛsumpti sunt q̄ ignē alienū obtulerūt. nā ꝓtra ſpūſctū agūt q̄ iniqua docēt. Siue g̃ q̄s idolatriā doceat: siue diuſa mādata prauе exponēdo corrumpat: siue iudaica doctrina sic vtaſ vt pollua ꝓtra tps. s. intentionē ipsi⁹ legis ſraz sequēs: ignē alienum deo offert. ideo igne ſpirituali ꝛsumptus celerem trāsgressiōis penā non euadit: sed cū hi mortui fuerint et defecerint: sanctioz obtinebit q̄ sequiť. Uā post mortē corp dñs hec ad moysen loq̄tur:

b Loquere ad ꝛc. Quātū parcat nob deus: quantū sit de salute nostra sollicit⁹ in superioribus didicimus. Custodia nostre salutis et duz doctrina est. Circa hāc ergo legislatoz maxime diligens est: non solū vt in ꝑceptis dñi aut iudaicis falsis: aut i aliquo idolatrie fantasmate doctores nō excedāt: sed ne occasione theologie in ipietatē cadāt: sicut heretici q̄ ꝓ pzio sensu diuſa et sublimia exq̄rētes: ab ecclīastice moderatiōis corpe excisi sunt: qō pārtibus cauet ibis.

L Ocutusq; ē dñs ad ꝛc. Unū corp⁹ leg⁹ facit: et cohērētia in vnū redigit. Cum enī ꝓtrarie doctrine multiplices differentias exponere rit: nunc vna lege eā redarguit: cōmune ꝓtra eā ꝑceptum subiēciens et causaz mort⁹ ipsi⁹ oīdens. Ignis ēt alienus aliena doctrina a deo: ꝓpterea diuino igne ꝛsumpti sunt q̄ ignē alienū obtulerūt. nā ꝓtra ſpūſctū agūt q̄ iniqua docēt. Siue g̃ q̄s idolatriā doceat: siue diuſa mādata prauе exponēdo corrumpat: siue iudaica doctrina sic vtaſ vt pollua ꝓtra tps. s. intentionē ipsi⁹ legis ſraz sequēs: ignē alienum deo offert. ideo igne ſpirituali ꝛsumptus celerem trāsgressiōis penā non euadit: sed cū hi mortui fuerint et defecerint: sanctioz obtinebit q̄ sequiť. Uā post mortē corp dñs hec ad moysen loq̄tur:

b Loquere ad ꝛc. Quātū parcat nob deus: quantū sit de salute nostra sollicit⁹ in superioribus didicimus. Custodia nostre salutis et duz doctrina est. Circa hāc ergo legislatoz maxime diligens est: non solū vt in ꝑceptis dñi aut iudaicis falsis: aut i aliquo idolatrie fantasmate doctores nō excedāt: sed ne occasione theologie in ipietatē cadāt: sicut heretici q̄ ꝓ pzio sensu diuſa et sublimia exq̄rētes: ab ecclīastice moderatiōis corpe excisi sunt: qō pārtibus cauet ibis.

b Uir q̄ patiť fluxū seminis ꝛc. Scōm dictū saluatoris Luc. viij. semen est verbuz dei. Uir igit̄ seminifluus est doctor theolog⁹ vel ꝑdicator: cuius ꝛ vanigloriosus xba multiplicans ad sui ostentationē vl ad questū ꝛ nō ad vtilitatem audientiū. † Ome stratū in q̄ dormierit immūdus erit. ꝓ hoc stratuz intelligit fauor ꝛ laus hoīm in q̄ tanq̄ in lecto talis doctor vel ꝑdicator q̄escit. † Et vbicunq; sederit. nā talis doctor vel ꝑdicator sedet in cathedra pestilentie. † Si q̄s hoīm tetigerit lectū ei⁹ ꝛc. ꝓ tangentē lectū ei⁹ ꝛ sedentē in ei⁹ loco intelligunť illi q̄ fouēt eū in suo malo. † Si saliuā ꝛc. ꝓ saliuā ei⁹ q̄ dz infectiua intelligit verbū malū egredies ab ore ei⁹. doctor enī vl ꝑdicator q̄ nō intrēdit nisi questū vel fauorē hoīm: frequēter cū bonis q̄ dicit. pūpit in mala verba ꝛ inhoneſta. nā ex abundantia cordis os loq̄tur. Matth. xij. † Uas fictile q̄s tetigerit ꝓfringeť. p vas fictile intelligit auditor ad malū ꝓnon⁹: ꝛ iō si doctrina talis doctoris i corde tangatur: ita corrumpeť de cōmuni cursu q̄ ad nihilu valebit vltra. qđ significat p ꝫ qđ dz ꝓfringer: † Uas āt ligneū lauabit aqua. i. si auditor ñ sit ita ꝓn⁹ ad malū qđ p ei⁹ doctrinā corrumpať tñ ex ea pfectio ꝓtritionē. † Enumerabit septē dies ꝛc. exponatur sicut supra eodē ca. vbi dr: Enūerabit septē dies ꝛc.

† 3.10.a

L Ocutusq; ē dñs. Supl⁹ actū ē de purgatione ab īmūdicia inq̄tū tāgit alias ꝑsonas vel aliquā in speciali. hic ꝓiter agit de purgatiōe generali: q̄ tangebat totū ꝓplm: ꝛ fiebat. x. die mēsis septimi: cui correspondet septēber apud nos mō ꝑdicto Exo. xij. Circa quā purgationē ꝗtuor describunť. ꝓmuz est modus ꝓparatiōis. scōm actⁿ immolatiōis. ibi: His rite celebratis. tertiū cultⁿ celebrationis. ibi: Cunq; portauerit. quartū ritⁿ successiōis. ibi: Mense septimo. Circa primū sciendum q̄ istud festū fiebat duplici de causa. Una est: quia illa die fuit eis denunciatū p moysen pctīs de conflatione vituli remissium. Alia causa est: qz sicut ptz ex ꝓcedentib⁹: frequēter ꝛ ex multe causis ꝓtrahebāt immūdicia. ꝛ ideo qz alię ꝓpter negligentiā vel ignorantiā seu aliā causam omittebant emūdari. iō semel in anno fiebat generalis purgatio. ꝛ ideo vocabať dies expiatiōis: ꝛ qz ſm q̄ dicit apls ad Hebꝛ. vij. Lex enī cōstituit hoīes sacerdotes infirmitatē habentes: ꝛ p ꝛsequēs erāt peccatores sicut ꝛ alij. ideo primo fiebat expiatio ꝓ sacerdotibus: postea ꝓ populo. Circa primum premittit monitio summi sacerdotis. cū dicitur: e Loquere ad aaron fratrē tuū ne omni tempore ingrediať sanctuariū qđ est intra velum. i. illam partem que dicitur sanctasanctorum in qua erat arca ꝛ propitiatoriū: quia hoc nō debebat fieri regulariter nisi semel in anno. vt dicit

a immūdicię eius. Docebitis ergo
a ſ subditos. b ſ fugere fornicationē. ſ ostendit quare hoc dixit. c ſ mentis vel corporis.
b filiōs israel vt cāueant īmūdici/
a ſ more impietatis. ſ spūaliter corporaliter.
as ꝛ nō mōrianť i sordibus suis
c cū polluerit tabernaculū meū qđ
a ſ qui corruptā doctrinā seminat.
d est int vos. Ista ē lex ei⁹ q̄ patiť
e fluxū semis: ꝛ q̄ polluiť coitu: ꝛ q̄
menstruis tpibus separatur: vel q̄
ſ fidelis.
iugi fluit sanguine ꝛ hois q̄ dor/
ſ mixtus idolatrie.
mierit cum ea.

g L Ocutusq; ē dñs ad moy
sen p⁹ mortē filioꝝ duoꝝ
aaron: qñ offerētes ignē
a ſ Similiter sacerdotes debent sibi invicem hec precipere.
alienū interfecti sūt. Et p̄cēpit ei
a ſ aaron. i. aliam conuersationem habens ad dei sanctificationem ascendit.
b dicēs: Loquere ad aaron fratrez
a ſ oīb⁹ cōmunē ꝓponit legem q̄ diuina perscrutanеur mysteria. sed primū sacerdotibus.
tuum: ne ōmni tēpe ingrediatur
a ſ diuinā contemplationē in qua habitat sanct⁹ sanctorū. b ſ carnē christi q̄ fuit ꝓ nobis ꝓpitiatorium ꝓ ꝓpzium sanguinem.
i sctūāriū quod est intra vēlum co
ſ Exx. facie ꝓpiatoriū. i. diuinitatē. vū: Nō videbis faciem meam ꝛc.
raz ꝓpitiatorio quo tegiť arca

sionis. † Testem ꝛ pellē quā habuerit lauabit. i. ꝓuersationē suā exteriorē meliorabit. c Mulier q̄ redeunte mense patiť fluxum sanguinis. Per sanguinem intelligit pctm mortale. Ps. l. Libera me de sanguinib⁹ de⁹ de⁹ salut⁹ mee. Per mulierē vero sic patientē intelligit hō mollis ꝛ effeminat⁹ ꝛ instabilis q̄ frequenter peccat mortaliter ꝛ iterꝫ recidiuat. † Septē dieb⁹ sepabiť. ꝛ qñ septenario dierū totū tps revoluiť. ideo ꝓ septē dies intelligit totū temp⁹ q̄ talis subiacet peccato: ꝛ toto illo tpe immūdus est ꝛ euitādus ab alijs ne peccato ei⁹ inficianť. iō subditur: † Omis q̄ tetigerit eā immūdus erit. ꝓ talē enī tactū intelligit aliqua cōmunicatio mala cū tali pctōre. † Mulier que patiť multū dieb⁹ ꝛc. ꝓ qua intelligitur hō mollis ꝛ effeminat⁹ in peccato suo ꝓseuerans ꝛ toto tempe ille immundus est ꝛ euitādus ab alijs ne ei⁹ peccato inficiātur. g † Si ergo steterit sanguis ꝛc. i. si pctm cessauerit ꝓ verā ꝛ pfectā ꝓtritionē. h † Enumerabit septē dies ꝛc. exponatur sicut supra eodē ca. vbi dr: Enūerabit septē dies ꝛc.

L Ocutusq; ē dñs. Supl⁹ actū ē de purgatione ab īmūdicia inq̄tū tāgit aliquas ꝑsonas vel aliquā in speciali. hic ꝓiter agit de purgatiōe generali: q̄ tangebat totū ꝓplm: ꝛ fiebat. x. die mēsis septimi: cui correspondet septēber apud nos mō ꝑdicto Exo. xij. Circa quā purgationē ꝗtuor describunť. ꝓmuz est modus ꝓparatiōis. scōm actⁿ immolatiōis. ibi: His rite celebratis. tertiū cultⁿ celebrationis. ibi: Cunq; portauerit. quartū ritⁿ successiōis. ibi: Mense septimo. Circa primū sciendum q̄ istud festū fiebat duplici de causa. Una est: quia illa die fuit eis denunciatū p moysen pctm de conflatione vituli remissium. Alia causa est: qz sicut ptz ex ꝓcedentib⁹: frequēter ꝛ ex multe causis ꝓtrahebāt immūdicia. ꝛ ideo qz alię ꝓpter negligentiā vel ignorantiā seu aliā causam omittebant emūdari. iō semel in anno fiebat generalis purgatio. ꝛ ideo vocabať dies expiatiōis: ꝛ qz ſm q̄ dicit apls ad Hebꝛ. vij. Lex enī cōstituit hoīes sacerdotes infirmitatē habentes: ꝛ p ꝛsequēs erāt peccatores sicut ꝛ alij. ideo primo fiebat expiatio ꝓ sacerdotibus: postea ꝓ populo. Circa primum premittit monitio summi sacerdotis. cū dicitur: e Loquere ad aaron fratrē tuū ne omni tempore ingrediať sanctuariū qđ est intra velum. i. illam partem que dicitur sanctasanctorum in qua erat arca ꝛ propitiatorium: quia hoc nō debebat fieri regulariter nisi semel in anno. vt dicit

Ps. 131. alludens effectib⁹. Et hinc Dauid ait: Exurge dñe in requiem tuā: tu ꝛ arca sanctue. Hec est arca que testimoniū redditur christi sub pontio pilato. hec est etiā ꝓpiatoriū. Uel ꝓpiatoriū. i. christi carnē: vel euangeliū. Ipse enī multis vocat noibus: nec est tantologia: sed ꝓ diuersis effectibus diuersa sunt noīa. Uelamen dicit carnē: q̄ christi tetigit diuinitatem. Aliquādo arcam. qđ dñs exponit dicens:

Job. 2.d Solnite templū hoc: ꝛ in tribus diebus reedificabo illud. Aliqñ nubem: qz mūda: leuis ꝛ subtilis. Uñ Ysaias: Ascendet dñs sup nubē leuem ꝛc. Rubem quoq; euangelicā predicationez appellamus. Uñ: Mandabo nubib⁹ meis ne pluant. In nube enī tam christi caro q̄m euāgelica ꝓdicatio intelligiť. Nihil amplius queramus q̄m nobis tradit sermo euangelicus: vel q̄m ex carne dominica ꝓcipimus.

Esa. 19.a

Ibi. 5.b a Titulū. ꝓpec. of. Mirandus ordo. Cū enī dixisset qz non est semp ingredienduz in sancta: ne temere ꝛ incircūspecte accedere ꝑsumam⁹: qñ ꝛ quō ingrediamur oñdit.

Dar. 11.d b Titulū of. ꝓpec. Intrium ꝓdicatiōis diuine christ⁹ est: ꝛ passio ei⁹. si hec nō fuisset ꝛ ab errore tam gentili q̄m iudaico hoīes nō liberasset: de deuinitate patris loq̄ nō posset. Nemo enim nouit patrē nisi filius: ꝛ cui voluerit filiꝰ reuelare.

b Tunica li. ꝛc. fe. ꝛc. cō. li. Qui de deo locuturus est: ꝛ ipm ſm possibilitatē visurus oīb⁹ armeť virtutib⁹: quaꝛ quattuoꝛ generales sunt iusticia: castitas: fortitudo: sapientia. c Feminalibus. Ubi referť quō Moyses aaron fratrem suuz induerit. de feminalib⁹ nihil dicit: ad genitalia ꝛ verenda nostra lex nō mittit manū: ipsi secretioza nostra ꝛ ꝓfusione digna tegere debemus: ꝛ ꝓtinentiā puritatis ꝛ feminum deo iudici reseruare de ceteris. virtutib⁹ sapiētia. s. fortitudine: iusticia humilitate ꝛ huiusmodi possūt alij iudicare. pudicitiā sola nouit ꝓscientia: ꝛ humani oculi certi esse nō pñt. Uñ: De virginib⁹ autem dñi ꝑceptū nō habeo: ac si Moyses loq̄tur: Feminalib⁹ ego nō vestio nec impono alicui necessitatem: qui vult esse sacerdos: ipse se vestiet. Ipsi ergo assumamus feminalia: ipsi nra verenda tegamus: vt nulli pateant: ne qñ intram⁹ in sanctasanctoꝝ si qua turpitudo apparuerit mozte moziamur. Hiero. ad fabiolā. Scōm Hebreos ratio feminū ꝛ generationis ad carnē ptinentis terre p eam deputatur. Unde: Terra es: ꝛ in terrā ibis. Et causas huius rei quō de paruulo semine ꝛ fedissimis initijs tanta vel hominū vel diuersa rerū pulchritudo nascať esse obuolutas ꝛ humanis oculis non patere. Ideo lincis femi-

Gen. 3.d ꝛ alia trāslationem. nalibus femina vel femoza velanť. d Cū lotus fue. Aqua baptismi: ꝓius enī oportet eum aqua ꝛ spiritu regenerari: ꝛ sic ꝓdictis virtutib⁹ indui: vt christū induať: qui ymolatus est tanq̄ aries in holocaustū. i. pfectionē virtutū. Ipse enī est ſm Aplm vir pfectus et mensura etatis: bis adeptis in sanctasanctoꝝ ingrediť: nō substantiam dei discutiēs: sed dispensationē christi intelligere cupiens. e Suscipiet⁹ ab ꝛc. Christ⁹ ꝓ nobis ymolatⁿ est de filijs israel ſm carnē. Uñ

Eph. 4.c

Rom. 9.a Paulus: ex q̄bus christus ſm carnē. Duos hircos ꝓ pctō. Christ⁹ enī oblatⁿ est ad exhauriēda pctā. Et vnū arietez in

Deu. 10.b holocaustū: qz ad pfectionē virtutū ꝛ vite ꝑuectū oblatⁿ est. Uñ Paulus: Mortificati estis p corpus xpi.

Rom. 7.a f Duos hircos ꝛc. Quia tā ꝓ pctōib⁹ q̄m ꝓ iustis christ⁹ oblatⁿ est. recte hircus ꝓ pctōibus. vitulus aūt ꝓ iustis appellať. Uñ ait: Cum obtulerit vitulū ozabit ꝓ domo sua: id est iustis q̄ sunt domꝰ dei. Duos hircos sta. Quidā dicūt altez hircum dño sacrificandū. alterū diabolo tanq̄m lex sumope nō prohibeat dicens: Non erunt tibi dij alieni. Aug⁹. Duos hircos. Hircus ymolandus a quibusdam in bono accipitur. Emittendus in malo: quia q̄ in heremum mittit eum: lauat vestimenta sua cum redierit: ꝛ corpus aqua: et sic ingreditur castra. Sed qui alterius hirci carnes extra castra comburit abluitur. Districte ergo tangēda est allegorica significatio.

Exo. 20.a

Duos hircos sta. fa. Quia xps deus ꝛ hō ſm humanitatē passus: ſm diuinitatem impassibilis: sumuntur duo hirci ꝛ statuunť coram domino in ostio tabernaculi. Ipse enī est verū ostium qđ ducit ad ostium tabernaculi testimonij qđ est in celis: mittit aaron sup vtrūq; sortē qua diuinitatem ꝛ humanitatē diuidi intelligamus vt hec patiaťr: illa ꝓ ortet patiētē: vnā dño: alterā capro emissario christo scilicet.

a ſ Curiose secreta rephens q̄si altioza te ne āſieris quoꝝ fides salurē: periculū affert discussio.
vt nō mōriať: qz in nube appare
a b bo super oraculum nisi hec ante
c a ſ Ingreditur sacrificium christi qui immolatⁿ est ꝓ nobis.
a fecerit. Titulum ꝓ peccato of
d a ſ xpm q̄ est duꝫ ouiū hic immolatⁿ est ꝓ isaac.
b ſ ꝓfectionē virtutū.
feret et arietem in holocaustum.
ſ iusticia. ſ castitate.
b Tunica linea vestiet: feminalib⁹
c f lineis verenda celabit. Accinget
a ſ fortitudine. b ſ sapientiam: quia organū sapientie in capite est. c ſ virtutū faculatarem actionem celerem habilem gratiāq; significat: ideo omnia iubet esse linea.
ꝯna linea: cidārim lineaz impo/
net capiti. Hec enī vestimēta sūt
d sctā: quib⁹ cunctis cum lotus fue
ſ miranda sacramenta.
e rit induetur: Suscipietq; ab vni/ g
uersa multitudie filioꝝ israel du/
os hircos ꝓ peccato: et vnum
a ſ qz xps pastor ouiū. b ſ ꝓfectionē virtutū.
arietē in holocaustuz. Cunq; ob/ h
ſ ꝓ hoie quē suscepit. ſ qz
eriam istos redemit.
tulerit vitulū: ꝛ orauerit ꝓ se ꝛ ꝓ i
f domo sua: duos hircos stare faci h
ſ ipse ostium celi.
et coram dño in ostio tabernacu
li testimonij: mittens sup vtrūq; i
sortem: vnam dño: ꝛ alteram ca/
ꝓ emissario. Cuius exierit sors
a ſ offeretur⁹ aaron sacerdos i eternū ſm or. m. ſ paceī. b ſ seipsum. c ſ humani generis.
dño: offerēt illum ꝓ peccāto:
a ſ Sup quē venit emissio/
nis sors in quo christi diuinitas significatur.
cuius autē in caprum ēmissarium
a ſ Impassibilem custodiens vt dep: eccē: nemo enim poteſt dimittere peccata nisi solus deus.
statuet eum viuū coram domino:
ſ vel eum.
vt fundat preces sup eo: et emit/ m

malis ad immolandū domino. primo offerebat manibus sacerdotis: ꝛ postea sacerdos offerebat domino: sic in ista oblatione que erat de sumptu sacerdot⁹. ipse sacerdos primo accipiebat sibi animal determinans illud ad immolāduz: ꝛ postea offerebat domino. ꝛ ideo cum dicitur hic: Cunq; obtulerit: sic est intelligendum: id est ad offerendum dispositum erit: quia hic agitur de preparatione ad immolationem: ꝛ eodem modo exponendū est quod subditur: l Et orauerit. In hebꝛeo habeť: Et expiauerit. i. ad expiandū determinauerit seu ordinauerit: k Duos hircos stare faciet. ꝓ man⁹ sibi ministrantiuz. l Mittens sup ꝛc. qz ꝓ sortes determinabať q̄s illoꝝ hircoꝝ esset immolādus ꝛ quis mittendus in desertū modo qui habeť. ſ. Qualiter autē licitū sit vti sortib⁹ habeť. ſ. Num. xxviij. m Et fun. ꝓ. sup eo. qz rogabat dñm vt pena debita ꝓ pctis ꝓli trāsferreť i illū hircū vt dicť. ſ.

a In solitudinē:id est in sinum patris:q̄ nullus accedit nisi ipe t spūssanct⁹, habit ergo.s.opandi virtutē cohibuit: t portauit inḡtates nostras:nō vt haberet:sed vt cōsumeret. Deus enī ignis ꝯsumēs est. In solitudinē.de q̄ dicitur: Terra deserta inuia t inaquosa ꝛc. Ibi hostis locū nō habet vbi de⁹ manet. In celum enī diuinitas tpe passiōis abijsse dicit: nō locū mutans:sed quodāmō virtutē cohibēs vt possent ipi ꝯsūmare passionē. b Titulū. Ā xp̄s in iudaice plebis liberatiōe offert: vitulus ōr:q̄ legis iustificationes observabat. Ā ait: Non veni legē soluere sed adimplere:q̄ fact⁹ est ex muliere: vt eos q̄ sub lege erant redimeret. Recte q̄ ōr vitulus q̄ māDeu.4.b Pś.62 Mat.5.b Gal.4.a datis legis subiugatus. c Sacrificium christi esse quidē carnis p virtutem diuinitatis:t in beneplacito patris:t propiciationem p peccat̄ nostris:t ad subministrationē spiritus pagi legislator⁹ manifestat.

Job.13.c c De ꝑnis altar⁹ ꝛc. Spiritualibus verbis que Johannes egresso iuda in cena scripsit: q̄bus exponit quō ipe cum sit in patre t p̄r in ip̄o: spū mittat quō pater agricola:ip̄e vit⁹:palmites apli:et alia multa q̄ ad pietatē accendunt tanq̄ carbones ignis. d Hauriens manu. Lxx. Implebit man⁹ suas thymiamate cōpositiōis:subtilis subtilia: scz spiritualia ozans nō terrena.

Ibi.15.a Pś.140. e Thymiama. Orationē. Diriga tur oratio mea sicut incensum in cō spectu tuo.ozauit enī christus p di scipul. f Ut positis ꝛc. Aaron p dignitate sacerdotij xp̄m t alios sacerdotes significat. Christ⁹ super ignem.i. doctrinā ponit aromatica.i.orationem:et vapor nebule.i. virtus orationis operit oraculū.i. carnē ex qua nobis propiciatio peJob.17.b catorum in ip̄o qui ē t testimoniū. Ponit autem et quis sacerdos de christo loquēs in igne doctrine spiritualis aromata orationis cui⁹ virtus operit oraculū q̄ est sup testimonium:nec ꝓmittit cum ḡrere de passione christi que sunt supra virtutē ḡrent⁹:t nōn moꝛet̄ inoderatis.s.q̄stiōib⁹. g Et nō mo. Caro eius non vidit corruptionem:quia vapore aromatū operiebatur virtute.s.oznis.de qua ōr: Nō dabis sctm tuū videre corruptionē. h Cōtra ,ppi. Quia ad ,ppitiationez nostrā t illuminationē xp̄s passus est: q̄ ,ppitiatoriū dicit t oriens. Ā: Ecce vir oriens nomē eius. Et alibi: Elisita-Pś.15 Zach.6.c Luc.1.g uit nos oriens ex alto. Vel ꝓra ,ppitiatorium.i.in conspectu patris.septies:quia remissionē peccatoꝝ t spūsanctus nobis donauit. i Cumq̄ mactauerit ꝛc. Quia de communi massa hominū fact⁹ est christus.recte bircus vocat: qz hoc aīal pilis aspꝛ̄ t hirsutū:t p peccato gen⁹ humanum. Ā cōueniēter ait:Cumq̄ mactauerit bircū p peccato ip̄i.i.humani generis:q̄ quondā nō p̄p̄is:nūc autē p̄p̄is:ex q̄ eius primitias assumpsit xp̄s. Et ḡ monstraret de iudeis ꝓcipaliter:sed t oīs nature q̄ in pctō est primitias christū poꝛtare:vitulū et simul bircū assumpsit:t quia vnū sacrificiū t vnus effectus necessario cōmunia in bircoLeui.15.f agunt̄ et vitulo. Cernis enī qz bircus occidit ante deū.i. patrē:et sanguis infert in interioꝛa velaminis.i.ad eundē patrē:et expiat̄ sanctuariuꝫ massa.s.humani generis q̄ ab initio sancta fuit t tabernaculū spūssancti. k In taber. ꝛc. Q̄d superius sanctuariū hic tabernaculum testimonij vocat. Eadem enī rōne t sctā et tabernaculū testimonij dicitur massa hūani generis. Si enī tabernaculū testimonij celū ē:recte sctā noīat̄.celest⁹ ē bo nr̄.de q̄ Paul⁹ ait:Sic 1.Cor. 15.f portauim⁹ imaginē terreni ꝛc. hic recte sctā noīat̄ q̄ est in medio immūdiciaꝝ: qz passiōib⁹ carnis oppugnat̄ christ⁹.

a Vis rite celebratis. Hic ꝓr describit act⁹ imolatiōis q̄ agēdus erat i die expiatiōis:qz sacerdos imolabat ,p se t domo sua vitulū.q̄ notat cū ōr: b Offeret vi. ꝛc. t dicunt aliq̄ q̄ erat vitula rufa.de q̄ hr Rume.xix.t q̄ notat bic vitulus ꝓ specie nō ,p sexu.t b videt d.

a tat illū in solitudinē. His rite ce- a
§ christus. § carnem.
b lebratis offeret vitulū:t rogans b
a § humanitatē quā saluandā accepar. b § parentela. c § ꝓpotij sacrificij pontifex.
ꝓ se et dom̄o sua: immolabit
§ lingua erudita igne spiritus replera.
c eū. Assumptoq̄ thuribulo q̄ de c
§ Cherubin vbi ignis intelligibilis.
d ꝓnis altaris ipleuerit:t hauri-
a § qz ,p multis t de multis. b § oratio nem. Dirigat oratio mea sicut incensum in con.t.
e ens manu cōpositum thymiama
a § qz caro visibilis:ipse aurem invisibilis.
in incensum: vltrā velū intrabit in
§ Lxx.offeret in interioꝛa velaminis.
f sctā: vt positis sup ignē aromati d
bus nebula eorū t vapor operi e
at oraculū q̄ est supra testimoni f
um:t nō moꝛiat̄. Tollet q̄ de san g
a § virtutē diuinitatis significat.
guine vituli:t aspergit digitō se b
b pties ꝓra propitiatoꝝium ad ori i
§ christum.
i entem. Cūq̄ mactauerit bircum k
§ humani generis.
ꝓ pctō populi infert sanguinē
§ apud patrem.
eius intra velum sicut ꝓceꝑtuꝫ
§ In q̄ iugo crucis gentes subijciēde
est de sanguine vituli: vt aspgat
monstrauerat. § genus humanum.
e regiōe oraculi:t expiet sanctua l
rium ab immūdiciis filioꝝ israel:
t a ꝓuaricatiōib⁹ eoꝝ: cunctisq̄
peccatis. Juxta hunc ritu faciet m
k i tabernaculo testimonij q̄ ſixū

retur q̄ facies ip̄oꝝ cherubin existentiū ex vtraq̄ parte ,ppitiatorij erāt versus occidentē:t dorsa eoꝝ versus illā partē tabernaculi q̄ dicebat sancta.cui⁹ ,ꝛrrarij dr.ij. Paral.iij. vbi ōr q̄ facies ip̄oꝝ cherubin erāt verse ad exteriorē domū.i.ad illā partez tēpli que vocat̄ sancta:t dicebat dom⁹ exteriorꝝ respectu sanctisanctoꝝ:q̄ dicebat domus interioꝛ. Templū autē Salomonis ſm oēs doctores fuit dispositus in situ ad modū tabernaculi. Item q̄ dicit de approbatione modi ozandi nō valet:qz doctores nostri cōiter dicūt q̄ ideo adozem⁹ versus orientē:ne assimilemur iudeis adozātib⁹ versus occidentē. Et iō dicendus est q̄ cū ōr hic: Cōtra ,ppitiatorij ad orientē.nō accipit hic oriens respectu mundi seu tabernaculi:sed respectu ,ppitiatorij tm:qz cū sacerdos aspgens sanguinē habuit dorsum ad orientē mūdi:illa pars ,ppitiatorij q̄ objiciebat suo aspectui erat ei⁹ pars orientalis.pars aūt occidētalis erat versus partē posteriorē tabernaculi:vt de facili pōt quilibet imaginari. k Cumq̄ mactauerit bircum ꝓ peccato. Ille est bircus de quo ꝓdictum est q̄ p sorteꝫ esset immolandus:t de eius sanguine inferebat sacerdos intra sanctūsanctoꝝum. l Et expiet sanctuarium. Nō est intelligendum q̄ sanctuarium haberet in se aliquod peccatū expiandum:cū esset res inanimata:sed dicebatur quodāmodo pollui ex peccatis sacerdotum t populi:sicut et ecclesie nostre ,p all quo facinoꝛe in eis facto: vnde et indiget reconciliatione.t hoc est quod dicitur: Ab immundiciis filioꝝ israel ꝛc.t patet. m Juxta hunc ritum faciet tabernaculo testimonij: id est post expiationez sanctisanctoꝝum expiabit reliquā partē tabernaculi

Sanctuariū

✠ que dicebat

a Sanctuarium. Hemus humanum carnem assumēdo: vt in ꝓprie sanctuario carnis rogaret per crucem.
b Donec egrediatur. Humano. scilicet more spiritum emittens:t carnē in sepulchro relinquens. c Et sumptum sanguinem. Quia passione sua cozna altaris.i. q̄t tuoꝝ principales virtutes sanctificauit. d Expiet. Christi sacrificio expiantur celestia. Unde ipa autē celestia matorib⁹ hostijs expiantur q̄ istis. e Ab immūdiciis. Quantū ad celoꝛū ꝛrutes nō indigent expiari que sunt i sanctificatione phenni. Sed quia frequenter peccatoꝝ nostroꝝ fumus ascendit.de quo dicit: Ascēdit fumus i ira eius. Et de niniue. Malicia eī⁹ ascēdet coꝛā me. Recte ab immūdiciis nostris expiat superos chozos:vt abominabilē auferat odozem. Ideo non simpliciter aspergit sed septies:qz venia pctō rū nostroꝝ celestia mundantur.
f Postq̄. Mozal. Ambro.quoq̄ in epla ad simplicianuꝫ ait:Sicut duo sūt in agro: vn⁹ assumit t alter reliquit.ita duo birci:vn⁹ sacrificat t alter in desertū emitti tur nulli vtilis:nec edendus a sacerdotū filijs. Sicut enī ex alimētis quod bonū est editur: q̄ malum est aut inutile ,p̄icitur: ita et bona epulatoria dicim⁹ que sunt esui apta. Non placebit ergo dño si manducaret sacerdos sacrificiū in quo sit fraus oblationis nō sedule cōfessionis sinceritas. Ideo bircus iste in desertum dimittendus est: vbi errauerunt patres nostri nec peruenerunt ad terram ,p missionis:sed interijt a terra memoꝛia eoꝝm. Deniq̄ sunt epulatoria opera. Unde: Erunt sabbata terre vobis esce. Epulatoria.n. operat refectoria requies in deo.
Esa.58.b g Et posita vtraq̄ ꝛc. Man⁹ impositio benedictionē ministrat in sacrificio:aut remissionē peccatoꝝm:aut spiritumsanctū que esse non possunt in eo super quem cadit sors diaboli. Multa quoq̄ circūstantia sunt que illi sententie contradicūt. h Et posita. Ut ostēdatur qz verbum impassile ēmortale in carne ,p nobis sufficiens sacrificium suscepit:huic recte oīa peccata imponunt̄:qz peccata nr̄a p/
Esaie.53.b 1.Pe.2.b tulit in corꝑe suo. Lxx. Imponet
Dat.27.c ea sup caput hedi viui. Jn q̄ significatur spinea corona capiti ei⁹ impꝛessa. Jn spinis enī significantur pctā. i Per bo.p.ꝛc. Christū q̄ est oīa sui sacrificij:sacerdos:sacrificiū t cult⁹ t altare. Paratus
Esa.50.b ſm illud: Ego aūt nō ꝓtradico:retroꝛsuꝫ nō abij:coꝛp⁹ meū dedi p/eutientib⁹ ꝛc. Christ⁹ ergo seipm p hedū vinū imolans:ip̄e se p homine paratū.i. ꝓtā virtutē mittit bircū viuentē in solitudinē:immoꝛtalē.s.impassibilēq̄ diu initatē ad inuia nobis loca:
Job.13.a t oī malicia deserta: Ā Jobes: Sciens iesus q̄ oīa dedit ei pater in man⁹:t q̄ a deo exiuit:t ad deū vadit.
Adamantius. Jn Homelijs sup Leuiticū:bircum qui dño immolat̄ dicit significare eos q̄ ad sorteꝫ dñi destinant:sicut laqar⁹ ille q̄ in sinū abrae deportat̄ ab angelis. Bircū vero q̄ dimittit in beremum:reꝓbos significare vel iudaicū populū:qui a facie domini ꝓ peccatis suis abjiciuntur:sicut diues purpuratus in inferno sepultus.

Dominem

a § vel sordium. § Lxx.immundiciarum.
est inter eos i medio sortiū habi/ a
a § Non q̄ omēs tunc excluderent. § Nullus gentilis vel iudeus vel leuita vl sacerdos:Omēs eni declinauerūt simul inutiles facti sunt.
tatiōis eoꝝ. Nullus hoim sit in
§ intelligibili:nemo sancte viuebat.
tabernaculo q̄n pōtifex sctūariū
ingrediꝰ vt roget ꝓ se t ꝓ tota do- a
mo sua t ꝓ vniuerso cetu israel: b
b donec egrediat̄ tabernaculū. Cū c
a § caprituitatē nostrā releuās t sedere faciens in celestib⁹. b § thymiamat⁹.s.id ē sedes cherubin.
aūt exierit ad altare q̄ coꝛā dño
c est ozet ꝓ se:t sūptū sanguinē vi/
tuli atq̄ hirci fundat sup cozna
ei⁹ p gyrū: aspgēsq̄ digito septi/
a § Causa quare debeat mūdari.
d es:expiet et sctificet illud ab im/
f mundicijs filioꝝ israel. Postq̄ d
emūdauerit sctūariū t tabernacu
§ Christū ſm diuinitatem.
lū t altare:tūc offerat hircū viuē
g tē:posita vtraq̄ manu sup caput
§ qz oīa pctā nostra portauit.
ei⁹:confiteat oēs iniquitates filio e
rū israel:et vniuersa delicta atq̄
§ deo.
peccata eoꝝ que imprecās capi/ f
b ti eius:emittet illum p hoiem pa
ratū in desertuꝫ. Cumq̄ portaue g
§ christus qui portauit peccata nostra.
rit hircus omēs iniquitates eoꝝ
§ in celū. § qui ante capt⁹ inter hoies.
i terrā solitariā:t dimissus fuerit
§ xp̄s ver⁹ monranus.
in deserto:reuertet̄ aaron i taber
a § celum. b § sordib⁹ mozalitatis t passibilitat⁹:dñs indut⁹ est ꝓ peccatis nostris.
naculum testimonij:et depōsitis
vestib⁹ quib⁹ pri⁹ indutus erat
cum itraret sanctuariū: relictisq̄ b
§ ioram manifestabit carnem. § celo.
ibi lauabit carnē suā in loco san i
§ glorie sue.vñ: Dñs regnauit:decorē indut⁹.
cto:induetur q̄ vestibus suis. Et k l
a § de mundo. b § patri. § seipm. § quod nemo poterat offerre nisi ipse.
postq̄ egressus obtulerit holo/
a § assistent vultui dei ꝓ nobis.
caustū suuꝫ ac plebis:rogabit tā

que dicebat sancta:t b vocat hic tabernaculū testimonij:qz cōtinebat duas partes tabernaculi.t ideo noīatur nomīe totius.
a Jn medio sortiū habitatiōis eoꝝ. Jn hebreo habet: Jn medio sordiū eoꝝ:qz tabernaculū erat in medio castroꝝ.populus aūt habitans in circuitu frequēter incurrebat sordes pctoꝝ:q̄ redundabant in tabernaculū quodāmō vt dictū est:licet aūt trāslatio nr̄a ad eundem sensum reducat:credo tn eam esse corruptaz vitio scriptoꝝ q̄ acceperūt.t. p.d.t ideo scripserūt sortiū ,p sordiū. b Nullus hoim sit in taber.ꝛc.qz tūc sum⁹ sacerdos debebat esse maxime eleuat⁹ in deū: t ꝓpter hoc excludebat̄ societas aliorum q̄ posset impedire ip̄m. c Cū aūt exierit ad altare.s.thymiamatis q̄ erat extra sctūsctoꝝ:vt dictū fuit Exo.xxx.propter q̄ expiato sctōsctoꝝ oportebat sacerdotē exire ad expiandā alia partē tabernaculi:in q̄ erat altare thymiamat⁹.q̄ facto exibat tabernaculū ad offerendū bircuz emissariū.t hoc est q̄ subdit:
d Postq̄ emūdauerit sanctuariuꝫ ꝛc. Sequif: Tunc offerat bircū viuentez ꝛc. atrio. e Confiteat oēs iniquitates ꝛc. nō explicando oīnia in particulari:quia impossibile erat tūc fieri:tum ꝓpter brevitatē tpis.tum qz sacerdos nō oīnia peccata ,p̄li sciebat:sed in generali:sicut facimus in ꝓfessione facta in ꝓncipio misse vel bmōi. f Que imꝑcans capiti ei⁹. qz rogabat dñm vt penam debitā ꝓ illis peccatis vellet trāferre in bircū illuz qui emittebat in desertū:vt ibi relinqueretur a feris deuozandus ,p hoib⁹ mozte dignis ,p suis peccat̄. g Cūq̄ portauerit. Descripta expiatiōe.hic ꝓr describitur cult⁹ celebratiōis q̄ ꝓsistebat in cō summatione sacrificij:in crematione illoꝝ que erāt cremanda in altari holocaustoꝝ:t in crematione incensi sup altare thymiamatis:t in isto officio summus sacerdos deponebat vestimēta linea: in q̄bus ꝓius ministrauerat:t accipiebat oꝛnamenta pontificalia. Cui⁹ rationē assignant doctoꝛes nostri:qz ministeriuꝫ expiationis q̄ ꝓcesserat debebat fieri cū humilitate:sed ostummatio sacrificij cum solēnitate:t ad silitudinez hui⁹ pontifex euāgelicus in aspersiōe basilice quā dedicat quasi in expiatiōe ei⁹ lineis t minoribus vtitur indumētis:t etiaz in sabbato baptismali t consecratiōe fontiū:t in immersione cathecuminoꝝ:cū.s. trāsferunt peccata coꝝ:filib⁹ vtitur indumētis. Cū aūt bis pactis ad ministrationez accedit altaris:pontificalib⁹ t ꝓciosis vestib⁹ in fulatur:vt dicit magister i hist oriꝛ. Ba. Sa. aliā rōnē assignat dicens:q̄ cū vestibus lineis intrabat sctūsctoꝝum:ne ministeꝛ esset sicut dñs.q̄ est sic intelligēdū: qz sanctūsanctoꝝ erat loc⁹ ipsi⁹ dei quasi ipsum repꝛesentans:vt dictum fuit Exo. xxv.t ideo ,ppitiatoriū aureuz t alia que erant ibi aurea:erāt q̄n quedam di ornamenta. ,pter q̄s pontifex nō debebat ibi ingredi cū aureis ornamētis:sed ministeriū q̄ agebat extra sanctūsanctoꝝ in oꝛnamentis pontificalib⁹ in q̄bus erat aurū:vt dictū fuit Exo.xxviij. exercebat:et ſm vtrūq̄ dictum in tali mutatione vestiū man⁹ t pedes lauabat in labio eneo.t b est q̄ sequit: b Relictisq̄ ibi.s. vestimentis prioribus. i Lauabit carnem suam in loco sancto.qz labiū ꝑdictum erat in atrio. k Induetur q̄ vestibus suis.i.pontificalibus sibi appꝛopriat⁹:qz ꝓius ministrauerat in vestimētis lineis: que erant cōmunia etiā sacerdotibus minoꝛib⁹:t q̄n describit cō summatio ministeriū.cū dicitur: l Et postq̄ egressus ꝛc.t patet littera ex predictis. Et subditur quid debeat facere ille qui duxerat bircū in desertum.cum dicitur:

✠ Ille vero

¶ Dominem vero paratū: christū vel angelos eius. Unde recipit vnusquisq; quod meretur.

a Ille vero q̄ dimiserit capr̄ū t̄c. Origenes. Ascendit in cor tuū concupiscentia: q̄libet cogitatio prava: abijce: sors est a pompe. Abjcies autem si habueris tecū parati manum hominis: id est si lecto diuina sit in manibus tuis: t ante oculos p̄cepta dei: tunc vere eris paratus. Similiter si cetera vitia ascenderunt in cor tuum: expelle: mitte in beremum. Si vero ascendat in cor tuum misericordia: iusticia: pax et huiusmodi. hec de sorte domini sunt offerūtur ad altare. pontifex accipit: et reconciliat deum tibi. Js ergo in quo est sors apompei: non est piger: nec est occupatus secularibus: sed paratus pronptus t vigilans. Qui si sordescere videtur: quia contingit immundū: lauabit vestimēta sua: t erit mundus. Hoc moraliter ad vnumquēq; nostrū pt̄inet. Homo paretur: ipa ratio que intra nos est: per quam nobis boni maliq; discretio ē: que si videtur sordescere: quia discit t pertractat q̄ mala sunt: tamen si ea abjiciat: tunc meliorib⁹ cogitationib⁹ purificata ac diluta videbitur munda.

Zach.3.a Christus quoq; lauare dicitur vestimenta sua t fieri mūdus propter illud: Auidi iesu sacerdotem magnum indutum vestimenta sordida: quod si intelligitur de assumptione carnis: t hic in lauandis vestibus potest eadem figura seruari.

b Mense septimo decima die men. t̄c. Origē. In qua solēnitas reuopitiationis: et in qua sola pontifex solus indut⁹ omnib⁹ pontificalib⁹ vestib⁹ t semel in anno ingredit in sancta sanctoꝝ. Populū enī derelinquens: ingredit vbi est reuopitiatoriū t sup reuopitiatorium cherubin: vbi est arca testimonij t altare incensi: q̄ accessus est soli pontifici. Pontifex est christus: qui p totum annū

Luce.4.c cū pplo erat. de quo dicit: Euāgeliçare pauperib⁹ misit me: t vocare annū acceptū dñi. et semel in isto die reuopitiationis intrat i sanctasanctoꝝ. i. impleta dispensatione penetrat celū: t intrat ad patrē: vt faciat eum propitium: t eroget p omnib⁹ in se credentib⁹. Dies ppitiationis manet nobis: donec occidat sol. i. mūdus finem accipiat. Stam⁹ enim p fozib⁹ operientes potificē nr̄m cōmorantē intra sctās sctāsctoꝝ: t orantē pro peccat⁹ eoꝝ q̄ se expectāt super q̄s sors eius venit vt sint pars domini t electio: non p ea parte que p indignitate sua sperniturt abijcitur. Unde dicit hircus apompeius: id est abiect⁹ t refutatus.

¶ Et locut⁹

a ¶ membris suis. b ¶ pinguedinem charitatis.

pro se ꝙ̄ pro popūlo: t ādipem
a ¶ vt holocaustum pingue fiat.
q̄ oblat⁹ est p peccat⁹ adolebit
¶ ejus. ¶ christus.
super altare. Ille vero qui dimi a
a ¶ assumpta immortalitate t impassibilitate.
serit capr̄um emissarium lauā/
¶ ante sordida.
bit vestimenta sua et corpus a/

a ¶ angelor⁹ vel ecclesie. de qua dicit: Terribilis vt castrorū acies ordinata.

qua: t sic ingredietur castra. Ti b
tulum autem t hircum qui pro
peccato fuerāt immolati: t quorum sanguis illatus est in san/
¶ vel sanctuariū.
ctuario vt expiatio cōpleretur: asportabūt foras castra: t comburēt igni tam pelles ꝙ̄ carnes eorum ac fimum: t quicunq; cō b
busserit ea: lauabit vestimenta sua t carnem aqua: t sic ingredietur castra. Eritq; vobis hoc legitimū sempiternū. † Mense aūt c
feretur ab eis sponsus: t tunc ieiunabunt.
a ¶ veniet dies cum auseptimo decima die mensis āf/
fligetis anias vestras: nullūq;
facietis opus siue idigena siue
aduena qui peregrinatur inter
¶ in qua passus est christus.
vos. In hac die expiatio erit ve
stri atq; mundatio: ab omnib⁹
peccatis vestris coraz domino
a ¶ Omne seruile opus nō facietis in eo.
mundabimini. Sabbātum eni
requietionis est: et affligetis ani
mas vestras religiōe perpetua.

a ¶ christus qz iudeorū sacerdotes nō porerāt. impossibile enim erat sanguine taurorū aut hircorum peccata auferri.

Expiabit autem sacerdos qui f
¶ Unxit te deus deus tuus oleo letitie pre consortibus tuis.
vnctus fuerit: et cuius manus
a ¶ Lu es sacerdos in eternum fm or. melchisc.
initiate ſr̄ vt sacerdotio fungat
a ¶ obedienti patri vsq; ad mortem. b ¶ pro sacerdotibus iudeorum qui hec consummare non poterant de quibus christus fm carnem.
pro pātre suo. Induēq; stola li
nea t vestibus sanctis: t expiabit sanctuarium t tabernaculū testimonij atq; altare: sacerdotes quoq; et vniuersum populum.
Eritq; vob⁹ h̄ legitimū sempiternum: vt oretis pro filijs israel:
¶ in qua passus est christus.
et pro cunctis peccatis eorum
¶ quia christus semel pro peccatis nostris mortuus est. g
semel in anno. Fecit igitur sicut b
p̄ceperat dominus moysi.

Nico.de lyra

a Ille vero qui dimiserit capr̄ū emissarij lauabit vestimenta sua. p aspersionem aque expiationis in qua erant cōmixti cineres vaccarufe. b Vitulū aūt t hircū t̄c. Sc̄z tur:
c Asportabūt extra castra t̄c. ad designandum q̄ deberet totaliter a peccato elongari ꝙ̄tum ad actū t circūstantias t occasiones peccati. d Et quicūq; combusserit ea: lauabit vestimenta sua t̄c. aqua aspersionis modo supra dicto. e Mense autez septimo. Hic cōsequenter describitur circa expiationem ritus successionis: quia pertinebat ad summum sacerdotem ministriū illius diei: premittitur tamen tempus cū dicit: Mense autem septimo decima die mensis. in revolutione cuiuslibet anni: affligetis anias vestras: q̄ sicut predictum est erat dies expiatiōis peccatoꝝ sacerdotū et totius populi. ideo generaliter oīs debebat p ieiunū affligi in corpore: t p debitā contritionem in mente. f Expiabit aūt sacerdos q̄ unctus fuerit. i. summus sacerdos q̄ in officio patris successerit t exequet officiū expiatiōis sicut p̄dictū est. g Fecit igit̄ .s. aaron q̄ erat sūm⁹ sacerdos. h Sicut p. dñs moysi. qz ad ueniēte decima die septimi mēsis celebrauit di ctā expiationē. eo mō q̄ supra determiatū est.

Moraliter di Locu Ca. XVI
tusq; est dñs t̄c. Hic agit de ingressu summi pontific⁹ in semsctoꝝ in die expiatiōis q̄ erat dies decia septimi mēsis. Allegoricevero p hūc ingressum figurat⁹ † Ebr. 9. c
fuit ingressus xp̄i i celū nō i alieno sanguine sic pontifex legē intrabat: s̄ p proprio sanguine: sic exponit apl's Hebr. ix. Et qm̄ ipe xp̄s sicut ē sacerdos nr̄: ita est t hostia. p nobis immolata et nō hostia q̄cūq; s̄ hostia p fectissima. iō figuratus fuit p plures hostias pontific⁹ legalis hic positas. sicut vnū pfectū p plura impfecta sc̄z p vitulū: arietē t hircū. cui⁹ rō est: qz vitulus est bos iuuenculus t tenellus. Sic aūt supra dictū est xp̄s 9z bos ꝓpter fortitudinē ad labores sustinendos. christus vero in iuuētute sua imo in puericia sua labores sustinuit in psecutione herodis. nā tūc portat⁹ fuit in egyptū p viā longā t asperā. tūc etiā mortē imo multas mortes vt sic liceat loq̄ quodāmō sustinuit. nā in q̄libet puero ab herode occiso ḡrebat: t sic in eo quodāmō occidebat. t sic ptz q̄ figurat⁹ fuit p vitulū imolatū. Silr̄ p arietē. nā ipse est dux fidelium sicut aries ouiū: t p ipis imolat⁹ fuit: sic ipe dicit Job. x. Animā meā pono pro ouib⁹ meis. Silr̄ p hircū ꝓpter similitudinē carnis peccati. In hac autez oblatiōe fuit duplex hircus. vn⁹ imolat⁹ in tabernaculo. alt⁹ emissus in desertū a feris devorandus: t p vtrūq; fuit xp̄s figurat⁹. nam passus fuit in ciuitate hierlm in q̄ erat templū flagellatione t spinee corone impositiōe: t etiā extra ciuitatez crucifixione. Moraliter autē p ingressum summi sacerdotis in sanctūsanctoꝝ significat accessus sacerdotis noue legis ad offerēdū eū in altari q̄ est sctūsanctoꝝ. de q̄ sacerdote 9z hic q̄ p̄mo debet lauari. s. p verā confessionem: deinde vestiri: t p̄mo q̄ttuor ornamentis cōmunibus pontifici t alijs sacerdotib⁹. scdo in summatione sacrificij q̄ttuor alijs sūmo sacerdoti p prijs. que vero sint ista ornamēta t que mozal⁹ significatio eoꝝ dictum est supra Exo. xxviij. Oblatio vero hui⁹ sacerdotis est xp̄s in sacramento eucharistie ꝓtent⁹ q̄ figurat⁹ fuit p vitulū arietē t hircū sicut supi⁹ est exp̄ssum.

In ca. xvj. vbi dicit in postilla: Vitulū offeret pro peccato.

Additio. Cum iste vitulus non solū ab aaron sed a successorib⁹ g
suis semel in anno. s. in die expiationis esset offerendus: vt ptz in fine capituli hui⁹: nō videtur rōnabilis dictuz: q̄ offerebat pro peccato

¶ aaron

¶ Aarō ad nihilū ei videbat̄ ꝓficere sūmis sacerdotib⁹ ipi aaron succedētib⁹ facere mētiā p̄decessor⁹ sui de p̄ qz peccauit. merita ei patrū p̄sentant a filijs i suis orōnib⁹: sic i multis lo eis habet: nō aūt demerita. vnde melⁱ videt dicendū q̄ vitulus iste offerebat ꝓ peccato ꝓprio: siue sacerdotis offerent⁹ q̄cūq; esset ille: qz nullus erat sine peccato. vnd sc̄z tur in lra: Cūq; obtulerit vitulū orabit ꝓ se t ꝓ domo sua: t hoc ē etiā qđ dicit apl's ad Hebr. ix. In secūdo aūt introibat semel in anno solus pontifex: nō sine sanguine quē offerret pro sua et populi ignorantia. Qz aūt aries immolarē in memoriā arietis Jsaac est consonū rationi. s. vt deus haberet in memoriam merita patrū. scz Abraam immolātis t̄c. t Jsaac q̄ ad immolandū se obtulit.

Replica Correctorij ꝓtra Burgē. In cap. xvj. posstillato: dicit oblationem vituli semel per summū sacerdotem factam in anno inter cetera in rememoratione peccati Aaron. Sed Burgē. dicit hoc irrationabile: quia nihil proficiebat summis sacerdotib⁹ huiusmodi memoria: etiam

a c Et locut⁹ est dñs ad moy. d. t̄c. Presenti lege demōstrat: qz nō tm̄ moysi sed oīb⁹ cōmūiter loqtur dominus: Dñes scire cupit qđ oīb⁹ expedit: legem. s. temporalem esse: t expleto suo tempore obseruari supuacue. Expletio vero tpis pfecta: destructio loci in q̄ sacrificia p̄cepit offerri: intimando cū q̄ extra castra: siue foris tm̄ extra tabernaculū testimonij sacrificauerit: interire de populo suo: vt sc̄z destructo tabernaculo t loco sacrificia finez habeāt. Sanctas vero actiones t que edificant humanam mentem: vt patrem t matrem honozare: t primos diligere et similia: loco nō circūscripsit: qz semper prosunt: t cum euangelio conueniūt. Quicunq; ergo nunc figuras agit: destruct i loci sanguinem effundit: t cōmunem cōuersationem maculant: in cōmuni peccant sicut q̄ sanguinem fundunt. Eorū quoq; sanguinem fundunt: quos exemplo suo in erroꝛem mittūt. b Homo q̄libet de t̄c. Quasi figure legis temporales sunt: t in loco certo sunt: q̄ destructo nō possūt manere. c Si occiderit o. t̄c. Non de his dicit: qui occidūt ad vsum vescendi. priuata enim sacrificia. p̄hibuit: ne sibi q̄sq; sacerdos esse audeat: sed illuc afferat vbi p sacerdotem offerat. hoc nanq; in cōsuetudine cauendū p̄monuit. Cū ergo non liceret offerri sacrificia: nisi in tabernaculo cui templuz successit: Helias tamen extra templū sacrificauit: quando t ignem de celo impetrauit: t prophetas demonioꝛum connicit. Sed cum iubet ille qui legem constituit aliquid fieri quod in lege prohibuit: iussio ipa pro lege habet: que a legislatore datur. Spiritus enim dei q̄ erat in Helia q̄cq̄ in hac re fecit cōtra legem esse non potuit: quia dator est legis. d Et nequaq̄ vltra immolabūt hostias suas demonib⁹. Cū a domino dictum Exo. 20.a sit: Non facies tibi idolum: nec omnē similitudinez eoꝝ que in celo sunt sursuz: t in terra deorsum: t quecunq; subt⁹ terram constatilem vitulū fecerūt: t sacrificium obtulerunt: alligurire cupientes Ibi. 32.b sacrificium. Lex ergo quasi pedagogus Gal. 3.d eoꝝ p̄cipit deo sacrificare: vt in hoc occupati abstinerent a sacrificio idolatrie. Talia tū sanciuit sacrificia q̄b⁹ mysteria significarent futura. e Cū q̄b⁹ foz. t̄c. Idolatriā fornicationē vocat. quia deus despōdit sibi anias nr̄as. Dicit ergo fornificatio ab illo discessio. Terret etiā eos qui in carne fornicant: cū peccatū fornicationis cōparat idoloꝝ cultui t demonum oblationi. f Homo q̄cunq; de filijs israel t de aduenis q̄ pegrinantur t̄c. Aug⁹. Si idem repetitur mandatum: necessarium et vtile ostenditur: sed

¶ tamen supe

a ¶ Et locut⁹ est dñs ad moysen dicens: La. XVII
¶ oibus cōmuniter datur hec lex.
Loqre aaron t filijs ei⁹
t cūctis filijs israel t dices ad eos:
a ¶ auctoritas p̄cepti. ¶ nō hō.
Iste ē sermo quē mandauit dñs:
b dicēs: Homo quilibet de domo b
c israel si occiderit ouē aut bouē si/
ue capr̄a i castris vl extra castra:
¶ vbi tm̄ licet offerri.
t nō obtulerit ad ostiū taberna/
culi testimonij oblationem dño:
¶ homicidū.
sanguis reꝰ erit. Quasi si sangui/ b
nē fuderit: sic pibit de medio po/
puli sui. Jō sacerdoti offerre de/ c
bēt filij israel hostias suas quas f
occidūt in agro: vt sctificenē dño
ante ostium tabernaculi testimo
nij: t imolent eas hostias pacifi/
cas dño. Fundetq; sacerdos san
guinem super altare domini ad
ostium tabernaculi testimonij: et
adolebit adipem in odoꝛē suaui/ g
tatis dño: et nequaq̄ vltra im/
molabunt hostias suas demoni
¶ recedendo a vero sponso.
e bus cum quib⁹ fornicati sunt: Le
gitimū sempiternum erit illis et
¶ Lxx. hō.
posteris eoꝝ. Et ad ipsos dices: b
f Homo de domo israel et de ad/ b 1
uenis q̄ pegrinantur apud vos:
a ¶ Jam ꝓfectum non modo inceptum.
qui obtulerit hōlocaustū siue vi/ k
ctimā: t ad ostiuz tabernaculi testi l
monij nō adduxerit eā vt offerat
domio: interibit de populo suo. m

Nico.de lyra

a ¶ Et locut⁹ est Ca. XVII
c domin⁹. Postq̄ actum est de purgatiōe generali que fiebat p q̄dam sacrificia vt visum est. hic ꝓsequenter agit de loco sacrificij: t primo determinatur sacrificij locus. Secūdo excludit gentilis modus. ibi: Homo q̄libet de domo. Circa primuz prohibet extra locū sacrificij immolatio: secundo oblatio. ibi: Homo de filijs israel. Circa primū dicit sic: q Homo q̄libet de do. israel si occi. bo. aut ouē siue ca. in ca t̄c. nō est intelligēduz hoc de q̄libet occisione: qz licituz erat talia aialia q̄ sunt etiā immolaticia occidere in casu t comedere: nō solū extra templū sz etiaz extra hierlm: vt habet Deut. xij. sed intelligit de occisiōe p modū sacrificij: q̄ si fuit licita extra atriū templi: postq̄ templū fuit edificatū p salomonē: nec extra atriū tabernaculi ante templi edificatiōez. t Hoc notat p q̄ subdit: c Et nō obtu. t̄c. Er q̄ ptz q̄ loqr de occisis p modū sacrificij. d Reus erit q̄si si sanguinē fuderit. s. hūanū: qz puniēdus est sicut de homicidio. e Ideo sacerdoti offerre debent filij israel hostias suas. aliter enī vsurparēt sibi officiū sacerdotis sicut faciūt idolatre. vñ subdit: f Quas occidūt in agro. i. occidere ꝓsueuerūt. idolatre eī in agris t alijs locis indifferenter. p sua volūtate immolabāt hostias idolis: t in hoc filij israel imitabāt eos saltez pro magna parte: antecq̄ p legem eis data determinaret loc⁹ sacrificij scz ipm tabernaculū ante edificatiōē templi. Et postea ipm templū qđ successit tabernaculo. g Et nequaq̄ vltra immo. hostias suas demonibus. sicut faciebāt ante dationem legis: ritum gentiliū imitantes. h Homo de filijs israel. Dic consequēter ꝓpter extra locum sacrificij determinatū oblatio. cum dicit: Homo de filijs israel: id est iudeus natione.
i Et de aduenis. i. de conuersis
hierlm: vt habet Deut. xij. sed intelligit de occisiōe p modū sacrificij: q̄ si fuit licita extra atriū templi: postq̄ templū fuit edificatū p salomonē: nec extra atriū tabernaculi ante templi edificatiōez. t Hoc notat p q̄ subdit: c Et nō obtu. t̄c. Er q̄ ptz q̄ loqr de occisis p modū sacrificij. d Reus erit q̄si si sanguinē fuderit. s. hūanū: qz puniēdus est sicut de homicidio. e Ideo sacerdoti offerre debent filij israel hostias suas. aliter enī vsurparēt sibi officiū sacerdotis sicut faciūt idolatre. vñ subdit: f Quas occidūt in agro. i. occidere ꝓsueuerūt. idolatre eī in agris t alijs locis indifferenter. p sua volūtate immolabāt hostias idolis: t in hoc filij israel imitabāt eos saltez pro magna parte: antecq̄ p legem eis data determinaret loc⁹ sacrificij scz ipm tabernaculū ante edificatiōē templi. Et postea ipm templū qđ successit tabernaculo. g Et nequaq̄ vltra immo. hostias suas demonibus. sicut faciebāt ante dationem legis: ritum gentiliū imitantes. h Homo de filijs israel. Dic consequēter ꝓpter extra locum sacrificij determinatū oblatio. cum dicit: Homo de filijs israel: id est iudeus natione.
i Et de aduenis. i. de conuersis
k Uel obtu. ho. siue victi. Ꝑ 9z ad cōprehēdēdū oīe genꝰ sacrificij. l Et ad osti. ta. t̄c. nō adduxerit. i. extra locum determinatum a deo quodcūq; sacrificiuz obtulerit. m Interibit de populo suo. t sic patet q̄ eandem penam incurrit immolans sacrificium extra locum determinatum a deo: et offerens. et

¶ ideo si vnuꝰ

B † De cōse. di. 2. c. non oporet.

¶ tamen superi⁹ nūmodo occidentē vt faceret sacrificiū: sed nō pficientem iussit puniri. Ait enim: Qui occiderit bouē aut ouē siue in castris siue extra castra ⁊c. vbi ꝓhibetur ab eo quod ⁊ratur. hic autē ait: Qui obtulerit holocaustū siue victimā ⁊c. Jam pfectum sacrificiū significās: pari tamē pena plectunt. ⁊ si liceat facit: nihil differt ab eo q̄ fecit.

Utriq; enim pena deputat: vt de populo suo eiciat: nec de circūcisione gloriet: nec de genere israel dicat: sed inter ꝓputū habentes reputet. Qui ergo nūc legē figuras extra templū celebrāt: frustra se israelitas vel iudeos iactant. a ¶ Dead uenis. Gentilibus q̄ nō sunt coniuncti in deis: sed apud nos. Apud eos q̄pe fuimus: vt legē eorū ⁊ ꝓphetas ⁊ ꝓmissam hereditatē habentes: nō tū ipsis sed deo adherētes. ꝓterea iuxta. Lxx. homo hō dixit: vt oñdat tam eos q̄ in circūcisione q̄ qui in ꝓputio adherēt deo hoc debere mandatū seruare. b ¶ Si co.san.⁊c. Mystice. Sanguinē homicidiū intelligimus. fratris odiū homicidium est. Qui enī odit fratrē suū homicida est. Abstinēdum est igit ab oñi sanguine. i. ab omni odio fratrū: qz sup talem aiam: que talez comedit sanguinē. Fm illud: Qui deuorauit ple.me. sicut es. pa. obfirmat faciem suam deus: christū. s. qui est imago patris. Qui enim videt filiū: videt z patrē. Jpe enim iudex est. de quo dr: Vult⁹ autē oñi stup facientes mala: vt p.d.ter.me.e. Jpe aūt comedentē sanguinē pdit de populo suo de cōmuni. s. hominū genere: qz sicut immisericordē ⁊ impiū cū malignis spiritibus mittit in ignē eternū q̄ ꝓparatus est diabolo ⁊ angelis ei⁹: vt aūt oñderet ꝟtum debeam⁹ esse inuicē misericordes: ꝟtum diligētes: ostendit qz ꝓ expiatiōe nostra sanguinē suū fuderit dicens: Ego dedi illū vobis sanguinē. s. xp̄i. c ¶ Anima car. Aug⁹. Aliquid vitale est in sanguine: qz p ipsum maxime in hac carne vi uitur: qui per oīes venas corpis diffunditur. Ipsam vitam corporis vocauit anmam. nō vita que migrat ex corpore: sed que morte finitur. Qua locutiōe dicim⁹ istam vitā temporalē: nō eternam. mortalem: nō immortalē: cū sit immortalis aīa que portat ab angelis in sinu abrae. ⁊ cui dicit: Hodie mecū eris i paradiso. Scōm hoc dicit Apls: Non facio aiam meā preciosiorem me: vbi se ostendit paratū mori ꝓ euangelio. Aiam enī que migrat ex corpore precioſiorem faciebat: cū tantum meritum acquirebat. d ¶ Homo q̄cunq;. Ecclesius. Multa deo cura est de nobis: ne alterutrū nocemus. ꝓterea pcutienti iubet alteram bare maxillam: ⁊ auferēti pallium: tunicam dimittere: ⁊ nō in iudicio contendere: ne ex contentione velimus etiam nocere: sed patiēdo ipsuz corrigere. Jdeo legislator sanguinis mandatū recapitulat: vt fraudes ⁊ astutias nocendi varias auferat dicens: Si venatione siue aucupio ⁊c. e ¶ Venatiōe. Fraude que ad sanguinem vitamq; pertinet.

Homo q̄libet de domo israel: et de aduenis q̄ pegrinant in⁹ eos: si comederit sāguiez: obfirmabo faciem meam cōtra aīam illius: ⁊ diſperdaz eam de populo suo: qz anima carnis in sanguine est. ¶ Ego dedi illū vob: vt supplicet ꝓ animab⁹ vestris: ⁊ sanguis ꝓ ānime piaculo sit. Jdcirco dixit filijs israel: Omnis aīa ex vobis non comedet sanguinem: nec ex aduenis q̄ peregrinantur inter vos. Homo quicunq; de filijs israel: ⁊ de aduenis qui pegrinātur apudvos: si venatione siue aucupio ceperit feram vel auē quib⁹ vesci licitum est: fundāt sanguinē eius ⁊ ōperiat illū terra. ¶ Aīa ei omis carnis in sanguine est. Ēlō dixi filijs isrl: Sanguinē vniuerse carnis nō comedetis: qz anima carnis in sanguine est: ⁊ q̄cūq; comederit illū: interibit. Aīa q̄ comederit mōrti inderit. Aīa ei omis carnis in sanguine est. ¶ Ego dedi illū vob: vt sup ⁊ altare meuz expietis

¶ In charitate enī peccat q̄ plenitudo legis est. Rom.13.c

¶ Fortis genita est. Aug⁹. Ex matre ſi de priori viro ſuſcepta cū matre in domū venit: ſz cū hmōi ſorore rem habere ꝓhibet: ſi nō licet turpitudinē ſororis reuelare ex quolibet parēte q̄tomagis ex vtroq;. Quid aūt ē q̄ interpoſita ꝓhibitione cōcubit⁹ etiā cū ſuis neptibus ſiue de filio ſiue de filia ſequit: Turpitudinē vxoris p̄ris tui nō reuelabis: Si enī dicitur ſic dixiſſet intelligeremus etiā cū filia nouerce ꝓhibitū fuiſſe cōcubitū quā ex priore viro nouerca peperiſſet: nec hui⁹ cui ꝓhibet eſſet ſoror vel ex patre vel ex matre: cū vero addidit ex eodē p̄re ſoror tua ē nō reuelabis turpitudinē ei⁹. Manifeſtat de ſorore eē factā ꝓhibitionē: cū fuerit ex patre: et ex nouerca de qua iā ſupra dixerat: ſz forte aptius voluit ꝓhibere q̄ ſuperi⁹ dixit obſcure. b ¶ Filie vxoris &c. Aug⁹. Nō cū filia nouerce ex priori viro videat ꝓhibere cōcubitū: cū ei cui ꝓhibet ſoror nō ſit: vel ex patre vt ex mīre addidit q̄ ex eodē p̄re. c ¶ Turpitudinē fra. pa. Aug⁹. Querit vtrū ꝑ viuo fratre an mortuo ꝓhibitū ſit: Si fratre viuo: ꝑ in generali cōtinet ꝓcepto q̄ ꝓhibet hō ad alienā vxorē accedere. Quid eſt ḡ q̄ tā diligēter domeſticas ꝑſonas ꝓpr̄is diſtinguit ꝓhibitionibus. Nō enī q̄ ꝓhibet de vxore patris. i. de nouerca viuo patre accipiēdū eſt: ꝛ nō potius de mortuo. viuo enī p̄re ḡs neſciebat eē ꝓhibitū cuz oīs aliena vxor ꝓhibeat? Videt ḡ de his ꝑſonis loq̄ q̄ poſſūt nō babētes viros cōuenire in matrimoniū: niſi fuerit lege ꝓhibitū ſicut ferē eſſe cōſuetudo ꝑſarū. Sz ſi fratre mortuo intelligat ꝑ eſſe ꝓhibitū: mortuo fratri nō erit ſemē ſuſcitādū. Sic ergo accipiēdū eſt: Nō licet ducere vxorē fratris defuncti: ſi defūctus poſteros reliq̄t: vel ꝓhibitū eſt vxorē fratris duci cui dat⁹ eſt libell⁹ repudij: poſſet cī aliqs putare q̄ talē liceret ſibi ducere: ꝛ adulterū non timere. d ¶ Nec acce. &c. Lxx. Et ad vxorē ei⁹ nō introibis: ꝓinde hāc enim turpitudinē dicit fratris patris ei⁹. i. patrui pudēda. ſ. vxoris. e ¶ Turpitudinē vxo. In matre cōcupiſcētia: actio intelligit in filia: in nepte mox. Cōcupiſcētia enī parit petū: peccatū mortē vel aliud petū ſicut dauid ex cōcupiſcētia adulterauit: ꝛ ꝓ adulterio occidit. f ¶ Ut non reue. ig. &c. Quaſi familiare ꝛ cognatū eſt vobis petū. Unde inuicē debem⁹ cōdolere: ꝛ onera noſtra portare: vt adimpleamus legē xp̄i: q̄ petā noſtra portauit. g ¶ Sororez vxoris &c. Non ꝓhibet qualibet ſupducere q̄ licebat antiquis ꝓter abundantiā ꝓpagationis: ſed ſororem q̄ tamē fecit iacob: q̄ nōdū ꝓhibitū lege fuerat: vel q̄ ſuppoſitiōis fraude decept⁹ erat: quā vero poſterius accepit de placito veniebat: ſed iniuſtū erat ꝓiorē dimitti ne faceret eā mechari. h ¶ In pelicatū. Lxx. in celū illius: quaſi hoc eſſet celus inter ſorores quaſi nō ſit ꝛ inter nō ſorores. An poti⁹ ne hoc aio fiat: vt i celū ſororis ſoror ſupducak? In pace nos vocauit de⁹: pacē cū oībus habeam⁹ maxime cū p̄rimis. In iudaica quoq; cōuerſatiōe nō decet eccleſiaſticā ſuſcipere: nec typicū paſcha cū vero celebrare: nec circūciſionē cū baptiſmate. Unde paulus: Si circūcidimini xp̄s vobis nihil ꝑderit. Mortificata ergo iudaica cōuerſatione eccleſie debet cōiūgi: q̄ eſt ſoror legis: eoſdē habet doctores: eoſdē ꝓphetas. Sz iudaica cōuerſatio emulak: q̄ ad eccliaz trāſierūt diuitie ei⁹. Uñ paulus ait: Emulāk vos nō bene vxor nāq; ꝓior celat: q̄ ſubintrat ſecūda. Uñ Lya ait: Parū ne tibi videt q̄ ꝓripueras maritū mihi.

i ¶ Ad mulierem &c. Cū hoc ſuperi⁹ ſufficienter ꝓhibuiſſet: hic etiaz repetit: forte ne in ſuperioribꝰ videret figurate accipiendū: vbi talia ꝓhibenk: que remota obſeruatione vmbrarū in nouo teſtamento cuſtodienda ſunt. In Ezechiele quoq; inter illa q̄ non figurate: ſed manifeſte peccata ſunt: accedere ad menſtruatā interdicit et iuſticie meritum eſſe ſi nō accedak: qua in re non natura damnak: ſed concipiendę proli no riū ꝓhibetur. k Cuz vxore primi &c. Hic prohibet rurſus adulteriū: quod etiam in decalogo ꝓhibek: vnde apparet illa tradita eſſe ꝓhibita: vt etiam mortuis viris nō ducant vxores: quarum ꝓhibet turpitudinē reuelāri.

¶ De ſemie

Deu.24.a

2.Re.11.a

Bal.6.a

1.Pe.2.b

† di.5. ad cius.

1.Cor.7.c

Bal.5.a

Ibidē.4.c

Deu.30.b

Eze.18.b

Exo.20.b

¶ ex parte.

a tre que domi vel foris genita eſt nō reuelabis. Turpitudinē filiē b filij tui vel neptis ex filia nō reuelabis: q̄ turpitudo tua eſt. Turc pitudinez filiē vxoris patris tui quā pepit patri tuo: ꝛ ē ſoror tua d nō reuelabis. Turpitudinē ſororis p̄ris tui non diſcooperies: q̄ e caro eſt patris tui. Turpitudinē f ſororis matris tuę nō reuelabis g eo q̄ ſit caro matris tuę. Turpi/

¶ als patrui.

tudinē fratris p̄ris tui nō revelabis: nec accedes ad vxorē eius h que tibi affinitate cōiūgit. Turpitudinē nur⁹ tuę nō reuelabis: i q̄ vxor filij tui eſt: nec diſcoopec/ries ignominiā eius: Et vxorem k fratris ſui nullus accipiat. Turpitudinē vxoris fratris tui nō re/uelabis: q̄ turpitudo frīs tui ē.

¶ i. ne putes tibi ambas habere licere.

Turpitudinem vxoris tuę ꝛ filię m

a ¶ neptē vxoris de filio tuo: vel de filia ꝓhibet duci vxorē.

ei⁹ nō reuelabis. Filiām filij ei⁹ n ꝛ filiā filię illi⁹ nō ſumes: vt reue/les ignominiā ei⁹: q̄ caro illius o ſūt: ꝛ talis coit⁹ inceſtus ē: ſororē p vxoris tuę i pelicatū illi⁹ nō acci

a ¶ opera eorū publicādo: nō tñ parces ſi nō ſcā daliz̄ enī audirotes.

pies: nec reuelabis turpitudinē ei⁹ adhuc illa viuēte. † Ad mulie q rē q̄ patiē mēſtrua non accedes:

¶ ſapiēria.

k nec reuelab ſeditatē ei⁹. † Cū vxo s

¶ gentilis qui primus in natura. b ¶ cōmuni cando. ¶ actionis doctrine.

re primi tui nō cōibis: nec ſemi/

a Que domi vel foris genita. i. in matrimonio vel extra matrimoniū. b Turpitudinē filie filij tui &c. eui⁹ cauſa ſubdit cū dicit: Quia turpitudo tua eſt: q̄ filij ꝛ filia ſūt de patris ſubſtātia. c Turpitudinē filie vxoris patris tui. nō eſt aliud ꝓceptū a ꝓcedēti de ſorore vt dicunt aliqui. ſed ē magz explicatiū cauſe. cum dicitur: d Et eſt ſoror tua. ſ. ex parte patris. vel dicendū q̄ differt a p̄cedenti ſicut pars a toto: q̄ in p̄cedenti ꝓhibek concubitus cuz ſorore: tam ex parte patris q̄ ex parte matris: ꝛ hoc ſiue genita ſit i matrimonio ſiue extra. hic autē ꝓhibetur cōcubitus cū ſorore ex parte p̄ris tātū: ꝛ genite in matrimonio. e Turpitudinē ſororis p̄ris tui. i. amite. ꝛ eodem modo ꝓhibetur matrimoniū inter fratrem ꝛ filiam eiuſdē: quia idē gradus eſt. f Turpitudinem ſororis matris tuę &c. cuius cauſa ſubdit. cū dicit: Eo q̄ caro ſit matris tue: quia ipſa et mater tua in eodem gradu deſcenderunt a patre.

g Turpitudinē patrui tui. Hic conſequēter excludunt ꝓpter rationē affinitatis. Et ꝓmo excludit vxor auunculi. ſe cūdo nurus ꝓpria videlicet. cū dicit: h Turpitudinez nurus tue. cuius cauſa ſubditur. cum dicit: i Quia vxor filij tui eſt. ꝛ ꝓ conſequens eſt vna caro cum eo.

k Et vxorem fratris ſui nullus accipiat. hoc nō eſt in hebreo: nec in libris correctis.

l Turpitudinem vxoris fratris tui &c. cui⁹ cauſa ſubdit: Quia turpitudo fratris tui eſt: quia vir et vxor ſunt vna caro. excipit tamē caſus. ſ. q̄n frater moritur ſine liber⁹: tūc enim frater viuens non ſoluz poteſt eam accipere in vxorez ſed etiam tenet eam accipere vt ſuſcitet ſemen fratri defuncto. vt habet Deu. xxv.

m Turpitudinē vxoris tue ꝛ filie eius non reuelabis. Jn hebreo habet: Turpitudinez mulieris et filie eius: quia ꝓhibetur accipi filia cuz matre vel poſt ipſam. n Filiam filij eius &c. cuius cauſa ſubditur: o Quia caro illi⁹ ſūt. quia deſcenderunt ab ea: licet mediate.

p Sororem vxoris tue in pelicatū illius non accipies: id eſt ad concubitū. Jn hebreo habetur: Sororem vxoris tue nō accipies ad anxiandum: quia ſi vna ſit magis dilecta q̄ alia: oritur inuidia min⁹ dilecte ad magis dilectam. ꝛ ꝓ conſequēs odium ꝛ anxietas vite inter illas: cum tamen inter ſorores debeat eſſe pax et concordia et amor. ꝛ propter hoc ſubditur:

q Adhuc illa viuente. quia ſi prima ſoror ſit mortua talis inuidia non oritur: ꝛ ideo alia ſoror tunc accipi non ꝓhibetur. r Ad mulierem. Hic conſequenter excludunt alią caſus qui ſūt extra bonū ꝓpis ex ordinato coitu ſeu emiſſione ſeminis. cū dr: Ad mulierez q̄ patiē mēſtrua &c. q̄ ex tali cōcubitu ſolet generari ꝓples mōſtruoſa ſeu defectiua: vt dictū ē. ſ. s Cum vx. ꝓ. tui nō coibis. q̄ ꝑ nō ſolū ē extra primi fidelitate: ſed etiā cōtra. ꝓlē inquātū falſus heres ſubſtituitur ꝛ verus defraudak ſaltē in parte.

¶ De ſemine

Lev.18.a

Deu.23.d

1.Tio.6.b

Eph.5.b

1.Cor.6.c

2.Cor.6.c

Pro.31.b

Deu. 2.d

Jaco.2.b

1.Cor.3.c

¶ in tantū vt polluaris.

a nis cōmixtōe maculaber⁊. † De ſemine tuo nō dabis vt conſecret

a ¶ Lxx. principi. b ¶ hoc ad ſingula referatur ſupradicta.

b idolo mōloch: nēc pollues nomē

¶ cuiꝰ gloria ſingularis incōmutabilis.

dei tui: Ego dñs. Cum maſculo c

¶ qz contra naturā. ¶ qz viriliter agentē ꝛ foꝛtem nō debes effeminare.

nō cōmiſceber⁊ coitu fęmineo qz

a ¶ Symmachus ineffabile. b ¶ cū actionibus ſcz beſtialiū vt nephādis voluptatib⁹ polluar⁊.

abominatio ē. Luz oi pecoꝛe nō

c coibiſ: nec maculaber⁊ cū eo. † Mu

lier nō ſuccūbet iumēto: nec mi/

b ſcebiſ ei: qz ſcelus ē. Nec pollua/

¶ predictis.

mini in oībus his quibus cōta/

a ¶ Gritas pene ḡtitarē culpe oſtendit.

minatę ſūt gētes vniuerſe quās e

ego ejciā ante cōſpectū veſtrū: ꝛ quibus polluta ē terra: cui⁹ ego

a ¶ pollutionē. b ¶ viſitauit nos. o. ex al. c ¶ ſca

dones etiā cōtra eos ꝓducēdo. d ¶ demones q̄ dixerūt: Si ejcis nos mitte nos i gregē porcoꝝ.

ſcēlera viſitābo vt euōmat hābi

tatoꝛes ſuos. Cuſtodite legitia f

mea atq; iudicia: vt nō faciat⁊ ex oībus iſtis abominationib⁹. tam

a ¶ in lege nutrit⁹ ꝛ ab infantia doct⁹. b ¶ qui deſotis vobis adiectus nō ineus nutrit⁹.

indigēna q̄ colon⁹ qui peregri/

nat⁊ apud vos. Oēs ei execratio

a ¶ demones q̄ antiquitoꝛes ſunt conditione.

nes iſtas fecerūt ꝭcole terꝛe qui

a ¶ humanā. ſ. terrā ade ſuggerēres inobedien/tiā et quotidie mala ſuggerūt.

fuerūt ante vos ꝛ pōlluerūt eaz.

a ¶ qz a dño viſitari eſtis. b ¶ itelligibilis terra vñ diſcedite a me male. i ig. eter. q̄ pa. eſt. d. &c. Et ire: Diſcedite a me oēs q̄ opamini iniqtā. &c.

Cauete ḡ ne ꝛ vōs ſimiliter euō/ b

¶ Similia.

mat cū paria feceritis: ſicut euo/

f muit gentē q̄ fuit ante vos. Dis i

aia q̄ fecerit de abominationib⁹

¶ nunc et prorſus in futuro.

his ꝺppiaz: pibit de medio ppli k

g ſui. Cuſtodite mādata mea. Ho

¶ quorum pena debetis terreri.

lite facere q̄ fecerūt hi q̄ fuerunt ante vos: ꝛ ne polluamini i eis:

¶ hoc terrio dicit. in duobus eni reſtib⁹ vel rebus ſtat omne verbum.

Ego dñs deus veſter.

¶ Sancti

1.Cor.3.c

a ¶ De ſemine tuo &c. hoc exponit dupliciter. Uno mō acciplēdo ſemen ꝓ ſpermate: q̄ ſicut aliq̄ ſacrificabāt idolis de ſanguine ſuo. vt ptz. iij. Reg. xviij. de ſacerdotib⁹ baal q̄ incidebāt ſe cultris ꝛ lanceolis donec ꝓ fūderent ſāguine: ita etiā aliqui idolatre faciebāt ſacrificiū de ſuo ſemine: q̄ eſt ſanguis magis digeſtus. Alio mō exponit acciplēdo ſemen ꝓ puero nato ex ſemine: q̄ aliq̄ idolatre ſacrificabant de pueris ſuis idolo ꝑdicto. Erat enī vt dicūt hebrei idolum cupreū ad formā hoīs factū interi⁹ cōcauū: ꝛ i illā cōcauitate fiebat ignis quouſq; idolū eēt q̄ſi ignitū: ꝛ tūc ponebāt puer iter man⁹ idoli ꝛ ſacerdos tympana ꝑcutiēs tm̄ ſonitū faciebat: q̄ vox pueri moriētis audiri nō ꝓzerat: ne parētes cōpaterent ſed magis crederent aiam acceptā a dijs in quiete ꝛ ſine dolore. b ¶ Nec pollues nomē dei tui. attribuēdo ipm idolis. c ¶ Cū maſclo nō cōmiſceber⁊. q̄ talis coit⁹ eſt ꝛ natura: ꝛ vocat ſodomiticū vitiū a ſodoma ciuitate: q̄ ꝓter ꝑ ſcel⁹ ſubuerſa legitur Geñ. xix. Siſr alij duo caſus ſequētes ſūt ꝓtra naturā ꝛ mag⁹ q̄ iſte: q̄ i eis cōmixtio ē ad aial alteri⁹ ſpeciei. ꝛ ptz ſra. d ¶ Nec polluamini. Hic cōcludit cōminatio reſpectu trāſgreſſoꝝ: ꝛ ponit exemplū de chananeis ꝓter vitia ꝑdicta a terra ſua delendis. cū dr: e ¶ Quas ego ejciā &c. ꝛ ex ꝑ cōcludit ꝓpoſitū cū dr: f ¶ Cuſtodite legiti. mea. i. ꝑcepta ordinātia ad deū. g ¶ Atq; iudicia. i. ꝑcepta ordinātia ad ꝓximū. h ¶ Ne ꝛ vos ſitis &c. mat. i. ignominioſe ꝛ turpiter ejiciat tā ꝑ abominabiles deo ꝛ hoib⁹. i ¶ Qis aia. i. qis homo.

k ¶ Peribit ō me. po. ſui. p iudiciū dūanū ſi fuerit cōuict⁹. vel p iudiciū diuinū ſi euaſerit dūanū. Circa caplm iſtud pōt poni breuis moralitas. p reuelatione ei turpitudinis intelligit indebita detectio criminis q̄ fit. xij. modis ſm q. xij. vicib⁹ hic dicta reuelatio replicak. in primo gradu ē detractoꝛ q̄ dicit aliq̄d: vt min⁹ de alio habeak. i ſcdo eſt maliuolus q̄ tacēdo innuit vt peius ſuſpicek. in tertio reꝓhenſoꝛ q̄ nimis exaggerat: vt grauiꝰ credak. i qrto ſuſurro q̄ in aure loquik: q̄ſi ex charitate mouetur. in quinto bilinguis q̄ aliter de ꝑſente: aliter de abſēte loq̄t: ꝛ vnū vni⁊ alterū alteri. i ſexto adulator q̄ ꝑtē etiā de malo cōmēdat: vt ei ꝑ alijs placeat. in ſeptimo emulatoꝛ q̄ iuxta malū alteri⁹ bona ꝓpria fingit et demōſtrat: vt fama alteri⁹ vilęſcat. in octauo murmuratoꝛ q̄ malū ſeminat: vt oīb⁹ claream. in nono maledicus q̄ ꝺba mala recitat: vt turbatio exciteꝰ. in decimo ſimulatoꝛ q̄ mala alioꝝ exaggerat: vt ipſe iuſtus puteꝰ. i vndecimo diffamatoꝛ q̄ ex relatiōe maloꝝ apparētiū verba bona obnubilat: vt innocēs cōdēneꝰ. in xij. mēdoſus qui oīs alijs falſa refert ſciēter: vt in ꝑ delecteꝰ. Signū ei habit⁹ generati eſt delectatio i ope. ij. Ethicoꝝ.

Deut.22.c

† Jo.10.a

† Jo.10.c

Moraliter. Jn ꝑ ca. po Ca. XVIII nūt ꝓhibitiōes de reuelationib⁹ turpitudinū p quas intelligunt moralē reuelationes indebito mō facte pctoꝝ occultoꝝ. et ꝓſone ꝑ notate ad ꝓſonas diuerſoꝝ ſtatuū poſſūt applicari. Per patrē enī oīs ſuploz vel ſenioz pōt intelligi. Fm illud: Eſt pater etate p̄r ille vocak bonoze. Per matrē ꝛ amitā ꝛ matrem ꝛ nouercā oīs iuniorez ſenioz vel būfica ſicut mak. Per fratrē carnalē ſeu legalē pōt ītelligi oīs coeuꝰ ꝛ maxie catholicꝰ. Per ſororē vero carnalē vel legalem oīs mulier coeua maxime chriſtiana. Per filiū oīs bō iunioz ꝛ diſcipulus. Per filiā intelligit nurus ꝛ neptis quocūq; mō ꝛ oīs mulier iunioz ꝛ diſcipula. Breuiare igit petū occultum cuiuſlibet ꝓſonaꝝ dictaꝝ indebite moraliter eſt eiꝰ turpitudinē reuelare: ꝛ ꝓ petā occulta iſtarū ꝓſonaꝝ ītelligūt petā occulta oīm aliarū ꝓſonarū: niſi ſm formā charitat⁊ ſcz el q̄ poſſet et pōt ꝑdeſſe ꝛ ꝓſonaꝝ ꝛ ſtatuū periculis ꝑeauere.

r ¶ Ad mulierē q̄ patiē mē. &c. ꝓ hāc mulierē intelligit ſenſualitas ſm Aug⁹. ꝛ rō dr vir ei⁹ ſm eam. mulier igit dr mēſtruata q̄n ſenſualitas eſt vitijs corrupta: ad quā vir accedit q̄n rō i malo ſibi aſſentit: ꝛ ex tali aſſenſu ſequit pars⁹ petī malus: ſic ex acceſſu ad mulierē mēſtruatā de cōmuni curſu ſequit pars⁹ mōſtruoſus.

a† De ſemine tuo nō dabis vt cōſecreꝰ idolo moloch. ſicut dictū eſt ſupra ſemen eſt verbum dei. igitur ſemē idolo moloch cōſecrat quādo ad exercēda ſortilegia nequiter applicat: ſicut venenum latēs ſub melle ꝓparatur.

¶ Mulier nō succūbet iumēto. Moraliter mulier succūbit iumento qñ discipulus mollis ⁊ effeminat⁹ doctori pestifero se subijcit: ⁊ p talē doctrinā discipul⁹ iumētis insipientibus comparat͛ et similis illis efficit.

In ca. xviij. vbi dr ⁊ postil. Que faciēs hō viuet in eis.

Additio. j.

videt͛ itelligēdū ō vita nature. Mā lyve rū sit q in statu vete. le. psperitas ⁊ aduersitas filioꝝ isrl cōit sequbat ex obediētia vel inobediētia eoꝝ respectu mādatoruꝫ dei: ꝫ tñ erat ī vniuersali respectu totiꝰ ppli: nō aūt respectu cuiuslibet psone singularis. Multi ei iusti etiā ī illo tpe affligebā tur ⁊ psecutiōes patiebāt͛: vt ptz de Josia rege. ⁊ Hieremia et alijs. Ad qz ꝫ logt singlariē dicēs: Que faciēs hō viuet ī ea: itelligēdū ē de vita gre vel glie: put ī postilla seqt͛. Nō aūt de vita nature: iuxta illud Eccs. ix. Vniuersa eq̄ eueniant iusto ⁊ impio ⁊c. ¶ In eo. ca. xviij. vbi dr in postilla: Dis aia. i. omnis hō: Peribit de medio ppli sui: p iudiciū humanū.

Additio. ij.

Nō est itelligēdū q vbicūq; dr ī lege transgressor p iudiciū hūanū interficiat͛ ꝫ fuerit cōict⁹: est ei vale de durū dicere q p comestionē modice adipis vel sāguinis: aut p iuētionē modici fermēti ī alicui⁹ domo ī pascbate cōdē nare͛ hō snīa capitali. vñ fm Hebreos nūcrank ī lege mosaica. xxxvj. casus ī qb⁹ dr: Peribit vel iteribit de ꝑplo suo: q̄ rū aliq̄ sūt ī qb⁹ iudicio hūano cōicti erāt rei morte corpali: alij vo nō sic: ꝫ semp relinquebant iudicio diuino. Qui aūt sunt isti casus vel illi: esset͛ lōgū enarrare et supfluū: cuz iam ista q̄ p maiorē parte iudicialia sunt cessent.

Glo. ordi.

¶ A a ¶ Sancti estote ⁊c. Origc. La. XIX Quid significet ꝫ nomē qđ ē scm̄ reḡrē dū ē: Sācta dicūt vasa ministerij: ⁊ scta vestimēta: loca q̄z in vrbib⁹ vel suburbi⁹ sacerdotib⁹ deputata scta dicūt͛: ⁊ pri mogenita boum vel pecoꝝ. Si ḡ intuea mur q̄ sensu hec dicunt͛ sācta: aduertem⁹ quō operā dem⁹ vt sācti sim⁹. Mat⁹ ē mi bi primogenit⁹ bos: nō lz cū occupare ad cōe opus: qz dño sāctus. Nulli ḡ qđ sanctū est seruire debet nisi soli deo: ad vsus cōes cōib⁹ deb em⁹ vri. Qui ḡ se deo vo uit sepatus a negociis seculi: ⁊ ab his q̄ carnaliter viuūt: vt ei placeat cui se ꝓbanit: sanct⁹ appellat͛. Dñi ei vulgo miscet: nō pōt esse sanct⁹. Sācti estote ⁊c. Quasi sepamini etiā a fratre ꝛoordinate ābulāte: ⁊ ab oīb⁹ cōcupiscētijs seculi. Sic erit͛ ꝓmogeniti vituli. Nō opet͛ p vos pctm̄: nec iugū ꝛponat malicia: deseruite tñ sacerdotalib⁹ vsib⁹: qz ego sctus sū: lōge. ſ. ab oīb⁹ q̄ opank ⁊ colūr siue ī celo siue in terra: oēm excedo creaturā qđ feci: vos ḡ estote segregati ab his q̄ nō sūt sancti. Brec⁹ q̄z sermo agios extra terrā sonat: vt. ſ. ī celo cōuersatiōnē habeatis.

b ¶ Vnusq̄sq; ⁊c. Sup fundamētū edificat: q̄ estote sācti vt scīus habitet ī vobis: ⁊ nature dignitatē impēdite honorā do patrē ⁊ mrem. c ¶ Sabbata mea ⁊c. Exo.20.b Mādata leg⁹ volēs recapitulare. i. nō occides: nō furaber͛ ⁊c. Jnqt sabbata mea custodite. Verū eni sabbatū ē ab oī malo cessare. Vñ moyses: Omne op⁹ sernile nō facietis in eo. ¶ Sabbata mea. Volēs nos de⁹ de intelligibili requie docere: ⁊ ō mūdi cōsūmatione qñ ipossibile ē cibum parare vel oparī: nec circa aliq̄d corpale occupari ait ꝓ Moysen: Sabbata hodie dño nō inueniet͛ illud ī agro ⁊c. Rota qz nō ait sabbatū: ꝫ sabbata: qz itelligibilis requies nō ab vno ꝫ ab oīb⁹ carnalib⁹ q̄cta est et absoluta: ito ī ꝫ loco ꝓi⁹ sabba toꝝ nomē ī diuina scriptura positū est vt scias: qz sabbatū plena est ⁊ pfecta q̄es. d ¶ Si imola. ⁊c. Qia fere legis capla re iterat vt eoꝝ memoriā auditoribꝰ ifigat: ꝫ maxime necessaria: sicut ꝫ mādatū qđ superi⁹ ꝓposuit cū de sacrificijs ageret. Sacrificiū salutare accepit: ī quo q̄ ad salutē ptinēt necesse est oparī. vt aūt sit acceptabile oportet 1.Tim.2.b imolari pietatē ⁊ pudicitiā. Hoc ei fm apl̄z bonū ē ⁊ acceptū coz̄ sal uatore nr̄o deo: q̄ vult oēs salvos fieri. Comedere aūt i die imolationis ⁊ altero: est in vita psenti q̄cūq; ad salutē ptinēt opari: hodie ei ⁊ Jacob.4.b cras ꝓ psenti seculo accipiūt͛. Vñ Jacob⁹: Qui dicitis hodie et crastino ibim⁹ in ciuitatē ⁊c. Dies tertia: qz in ipa dñs a mortuis resurrexit: figurā gerit futuri seculi et resurrectiōis in quo nō licebit opari sed operū suscipere retributionē. Qui ergo hic viuit tanḡ illic opaturus sit tanḡ die tertia sacrificiū manducaturus: a legislatore hoc facere ꝓhibet͛: qz virtutē impfectam relinquit tanḡ ibi pficere possit. e ¶ Cum messueris ⁊c. Ut dilectionē adinuicem habeamus: vt amatores et misericordes in paupes sim⁹: psenti capitulo ꝓcipit. Debemus eni egentibus dare nec debita violenter exigere: ⁊ reliquias

¶ bonoꝝ

Locut⁹ est dñs La. XIX ad moysen dicēs: Loq̄re ad oēm cętū filioꝝ isrl

a ꝫ qz estis templū dei. ꝫ recte sanctificationē ꝓponit: qz fundamentū virtutis est.

a ⁊ dices ad eos: ¶ Sancti estote qz c
ꝫ quasi sine sācritate nō poteritis mecū esse.
b ego sctūs sum dñs de⁹ vr̄: Vnus d
quisq; patrē suū ⁊ matrem suā ti
meat. Sabbata mea custodite: e
a ꝫ. i. condescendere his quos idolorū lex vana et prophana depumit.
Ego dñs de⁹ vester. Nolitē con f
a ꝫ quozūlibet aialiū staruas: vel pecunie thesauros: quos quasi deos adorant q congregant: nec inde aliquid minuere ꝑsumunt.
uerti ad idola: nec deos conflati g
ꝫ non alio indigeris.
les faciat͛ vobis. Ego dñs deus
a ꝫ vr̄ saluratiū. ea. ſ. q̄ ad saluē ptinēt ꝛoperādo
b vester. Si imolauerit͛ hostiā pāci b+
a ꝫ deo acceptabilis. b ꝫ in ꝑsenti. ſ. vita.
ficozum dño vt sit plācabilis: ēo i
die quo fuerit imolata comedet͛
eā ⁊ die altero. Quicūd autē re
siduū fuerit ī die tertiū igne com
ꝫ vt post hanc vitā puret͛ se q̄ min⁹ fecit pfectuꝫ
buret͛. Sicꝫ post biduuz come
derit exea: ꝓphan⁹ erit ⁊ impie
a ꝫ qz ipfecte operatur ⁊ diuie legi calūniat͛.
tatis reus: portābitq; iniq̄tatem
a ꝫ quia vitā egit imperfectā que saluar͛ si con summasset eam.
suam: qz sctm̄ dñi polluit: ⁊ pibit
a ꝫ saluandoꝝ. b ꝫ ager mundus messura doctrina: messores doctores.
e aia illa ō mediō ꝑpl̄i sui. Cūq; mēſ k+
ꝫ conteres. ꝫ alias rondes.
suer͛ segetes frę tuę: nō tōdebis l
vsq; ad solū supficiē terrę: nec re/ m

dictū est. ideo subdit: b ¶ Si imolaueritis hostiā pacificoꝝ dño vt sit placabilis. i. si vultis q̄ sit deo placita facietis qđ subdit: l ¶ Eo die quo fuerit imolata comedetis ⁊c. qz sic ꝓceptuz est de hostia pacifica. ſ. vñ. ca. Sz qz ibi nō determinauit pena trāſgressiōis. ito hic repetit vt dicta pena exprimat͛. cū dr: Et pibit aia illi⁹ ⁊c. k ¶ Cūq; messueris. Hic ꝓnit ordinatio rōnalis erga pauperes p misericordiā. cū dr:

l ¶ Nō tōdebis vsq; ⁊c. Aliq̄ expositores dicūt q̄ vera lra est: tōdes. i. cōteres. ⁊ dr a tōdo. is. ꝫ b nō videtur verū: qz hic nō loquit͛ scriptura de tritura segetū: sed de collectione eaꝝ ⁊ ideo vera lra ē: Nō tōdebis .i. nō secabis. m ¶ Vsq; ad solū. qz sicut dicunt aliqui debebat dimitti stipula pauplb⁹ colligēda. Sed hic nō

Nico. de lyra

Locut⁹ est dñs. La. XIX a+
Hic ꝓnr ponūt ꝓcepta ordinativa vite. put hō est p̄cipiū opatiōis. Oportet autez quātū ad ꝫ hoīem ordinari respectu affect⁹ rōnalis: mot⁹ vegetabilis: act⁹ sensualis: ⁊ cōiuct⁹ ciuilis. Et fm ꝫ istud ca. diuidit͛ ī q̄tuoꝝ ptes. seda ibi: Jumenta mactio. ibi: Nō augurabimini. q̄rta ibi: Coza cano capite cōsurge. Circa ꝓmū ordr erga supiores p reuerētiā: erga pauperes p miseri cordiā: erga oēs p innocentiā. Et fm hoc ꝓna ps p̄cipalis huius ca. diu idit͛ i tres. sda incipit ibi: Cū messueritis. tertia. ibi: Nō facietis furtū. Circa ꝓmū ordr modus ꝓambuli. b ¶ Loq̄re ad oēm ⁊c. qz magna ps legis ad quā oēs obliganť: i ꝫ ca. replicat.

c ¶ Sācti estote. ꝫ cōcludit ex dictis ī ca. ꝑce. vt turpitudines ⁊ immūdicie sint excluse: immūdicie āt exclusio est scritatis seu mūdicie conclusio. Consequenter inducit nō ad parētū reuerētiā. cū dicit:

d ¶ Vnusq̄sq; pa. suū ⁊c. offensam eoꝝ ꝑcauēdo: ⁊ qz ex sensibilibus manuducimur ad insensibilia. ito ꝛnr inducit nō ad reuerētiā dei q̄ ē pat͛ spūalis. cū dr: e ¶ Sabbata mea cu. Aualter sit aūt intelligēda observatio sabbati: dictuz fuit diffusi⁹ Exo. xx. ⁊ qz maxia ir reuerētia fit deo qñ ei⁹ cult⁹ ydolis tribuit. ito subdit: f ¶ Nolite cōuerti ad idola. eis quācūq; reuerētiā exhibēdo. g ¶ Nec deos cōfla. ꝓ ꝫ excludunť idola q̄ fiūt p sculpturā: seu ꝓ quēcūq; alium modū. Sz septura loq̄t͛ ī casu frequēt⁹ accidēte: qz vt frequētius fiebāt de auro vel argēto vt alijs metallis. Et qz sacrificia illi⁹ tpis nō erāt accepta fm se: ſz inq̄ntū fiebant ex obedientia ad deū. vt. ſ.

dictū est. ideo subdit: b ¶ Si imolaueritis hostiā pacificoꝝ dño vt sit placabilis. i. si vultis q̄ sit deo placita facietis qđ subdit: l ¶ Eo die quo fuerit imolata comedetis ⁊c. qz sic ꝓceptuz est de hostia pacifica. ſ. vñ. ca. Sz qz ibi nō determinauit pena trāſgressiōis. ito hic repetit vt dicta pena exprimat͛. cū dr: Et pibit aia illi⁹ ⁊c. k ¶ Cūq; messueris. Hic ꝓnit ordinatio rōnalis erga pauperes p misericordiā. cū dr:

l ¶ Nō tōdebis vsq; ⁊c. Aliq̄ expositores dicūt q̄ vera lra est: tōdes. i. cōteres. ⁊ dr a tōdo. is. ꝫ b nō videtur verū: qz hic nō loquit͛ scriptura de tritura segetū: sed de collectione eaꝝ ⁊ ideo vera lra ē: Nō tōdebis .i. nō secabis. m ¶ Vsq; ad solū. qz sicut dicunt aliqui debebat dimitti stipula pauplb⁹ colligēda. Sed hic nō

¶ bonoꝝ nostrozū cōcedere imitādo deū datorē oīm. Propterea metētes vel vindemiantes vult aliq̄d derelinquere pauperi ⁊ ꝑselyto: ne datori oīm videat͛ ingrat⁹: q̄ alijs diuitias dedit: alios de alio ꝛeliquijs viuere voluit: vt sic ꝓbaret dispēsationē diuitū: ⁊ patientiā pauperū. Pauperes ei ⁊ ꝑselytos nō abijcit q̄b⁹ 2.Coz.8.b etiā sic victū ꝓuidit. Vñ subdit: Ego dñs de⁹ vester. ſ. q̄ diuites facio: q̄ ꝓ vobis paup fio: q̄ ꝛpter miseriā inopū ⁊ gemitum paupeꝝ aliqñ Allego. exurgā. ¶ Allego. Cū messueris ⁊c. Apte ostēdit qz doctores tuncoꝝ totiꝰ legis iterꝓtationē nō capiūt: ſz q̄daz Deu.5.a paupi ⁊ ꝑselyto derelinquūt gētib⁹. ſ. q̄b⁹ dr: Beati pauperes. ſ. ꝛc. Qui ⁊ ꝑselyti sūt: qz cognatiōi abrae se ingerūt. Exo.20.b Ō ḡ dr: Nō occides: nō mechaber͛: metāt iudeoꝝ doctores. Que aūt spūalē habēt iterꝓtationē: sicut emūdationes: sacrificia: ⁊ sīlia cōgedāt ecclie doctoribꝰ ⁊ q̄ illis metētib⁹ decidūt. i. q̄ ipi nō intelligūt.

Esaie.5.b a ¶ Reqz ī vinea tua ⁊c. Vinea dñi sabaoth domus israel est: q̄ debuit facere vuas ⁊ fecit spinas: quondam tñ pauc̄os racemos habuit. i. sanctos diuersi tpis: q̄s iudei colligere ⁊ in diuitijs suis thesauriqare nō possunt: qz nō imitanť vitam eoꝝ: sed pauperi ⁊ ꝑselyto derelinquūt. Robiscū eni sūt quotquot iusti apud eos fuerūt. Unde memozie eoꝝ a nobis ⁊ nō ab illis annis singulis celebrank vt experimento diuinū eloquiū comꝓbet͛.

b ¶ Non facies furtū. Aug⁹. Hoc in decalogo positū est qđ dicit: Nō mētiemini: nec calūniā facietis. Jn ꝫ ꝓcepto videt͛ cōtineri: Reqz falsū testimoniū dices. qz calūnia sine mendacio fieri non pōt: qđ falso testimonio cōcludit. Sz querit͛ vtrū aliq̄ cōpēsatione facieda sint (sicut pene videt͛ oībus) q̄ mētiēdū sit ꝓ salute vbi nemo ledit͛? an sīlr ḡ furādū: etiā qñ ei cui fit cōsulit͛. Velut si q̄s volenti se occidere furet͛ gladiū. Sicut calūnia ad mal⁹ gaudiuz Gen.44.a futuꝝ fiebat ḡ Ioseph fratrib⁹ de cypho inferebat: q̄bus etiā explorationis falsū crimē intēderat. Fortasse enī fur tū nō ē nisi qñ alieno occulte ablato ꝓrim⁹ ledit͛: ⁊ calūniā: qñ falsi criminis obiectione ꝓrim⁹ ledit͛. Mēdaciuz aūt nō possum⁹ dicere tūc tñ esse. Cū ei a sciēte dr: mēdaciū est: siue q̄s siue nemo ledat͛. Absolute aūt dr: nō mentiemini: sicut illud: Nō facies tibi idolū: nō mechaber͛: nō furaber͛. Jdolatria aūt aut mechia ⁊ furtū sicut ē diffinitū: iustū esse nō pōt. Et nō occides: qz cū hō iuste occidit͛: lex occidit: nō tu. Nūq̄d silr pōt dici: cū hō iuste mentit͛: lex mētit? Mētite sūt obstetrices: ⁊ bona de⁹ illis retribuit. Mētita raab ⁊ liberata. An ex q̄ dictū ē in lege: nō mētiemini: ex illo nō licuit in tali casu vel cā mentiri? ꝫ magis quia iniustum erat mēdaciū ideo ꝓhibitum: non quia ꝓhibitum ideo' iniustū. Forsitan ergo sicut obstetrices nō remunerate sūt: qz mētite sunt: sed qz infantes liberauerūt. ⁊ ꝛpter hāc misc̄oiam veniale fuit pctm̄ nō tñ nullū. Sic raab liberata ꝛpter liberationē exploratoꝝ: p q̄ fuit veniale pctm̄. Sz ne putet q̄s in ī ceter͛ pctis si ꝛpter liberationē boim fiāt ita posse cōcedi veniā: multa ei mala ī tolerabilia ⁊ detestāda talē sequūť errozē. c ¶ Nō mētiemini. Cognationē peccatoꝝ ostēdit. Multa putam⁹ parua q̄ sūt maria: vt mēdaciū: piuriū: q̄ furto sūt cōiuncta: ⁊ recte: qz hec furto coopank. d ¶ Nō piu. ⁊c. Lxx. Nō leuabitis nomē meū ī iniustū iusiurādū. ī iiusto ē: nō solū q̄ ꝓuaricat͛: ꝫ etiā qđ iuste custodit: nē Mat.14.a iuramētū herodis ad filiā herodiadis. talia iuramēta nō debēt fieri: vel si fiāt ea stodiri. e ¶ Nec pollues ⁊c. Malefaciēdo: qz iusiurādū trāſgredi nō potes. De⁹ ei ꝓ quē iurās intm̄ vult bona: vt si mala mine͛: nō tñ inferat si penitentes videat Joh.1.c vt pietatē impēdat. Vñ addit: Ego dñs: pius. ſ. misericors ꝓstabilis sup malicia. f ¶ Nō facies calūniā. Aug⁹. Qia q̄ ꝓhibenť cōmitti ī ꝓrimū: ad ꝫ vnū referēda sūt qđ dictū est. Nō nocebis ꝓrimo. Nā qđ sequit͛: Nō rapies: nisi ad hoc refera tur ne rapiendo noceat͛: euenit vt nō rapiendo q̄s noceat: nā gladi⁹ insanienti rapiendus est. g ¶ Nec vi oppri. ⁊c. Paulatim auditoꝛē erudit: ⁊ q̄ videnť parua magis cōiūgit: vt q̄ diffinita malozꝝ pena terrenť: abstineāt a minozib⁹?: Que eni Jaco.2.b sociantur in mādato ⁊ in pena. Qui ei in vno offenderit: oīm reꝰ erit. Jdeo vim calūnie cōiūgit. Nec differt quō q̄s res suas q̄dat: vel fraude vel potēcia: vel q̄liber alio mō. h ¶ Nō mozabik opus ⁊c. Merces. ſ. qua. fortitan viuit cū vroze et filijs ⁊ parētib⁹. Si differt͛ deficit vict⁹ etiā ſi in crastino recipiat vim ⁊ calūniā ꝓtulit: qz iterū vñ viueret nō habuit. i ¶ Opus mercē. ⁊c. Merces ꝓdicatoris ex verbo est ꝓdicationis qđ nō debet apud nos mozari. i. ociosum esse vsq; mane: in futurū. ſ. seculū ꝙ huic nocti succedit in quo est lux inertinguibilis. Ex quentu ei discipuli crescit merces magistri. k ¶ Nō maledices sur. ⁊c. Surdo maledicere est absenti et nō audienti derogare. Coza ceco offendiculū ponere est discretā q̄dem rem agere: sed ei qui lumē discretionis nō habet scandali occasionē ꝑbere.

l ¶ Non facies qđ ini. ⁊c. Sūmam ⁊ pfectam iusticiā lex maxime in ꝑsentibus cōstituit: recto itinere ꝓcedens: ꝓtius ꝓtidens pauperibus: deinde potētes ⁊ principes eruditens. Ostendit enim nō debere ꝓsonā accipi: nec furtū vel calūniam facere nec piurare: que et si diuitibus et potentibus aliquādo contingunt: ꝛpria tamen pauperū peccata sunt: qui ad hec paupertate videnť compelli: Unde salomon: Aut egestate cōpulsus furet et periurē nomē dei mei. Vi autem opꝛimere ⁊ mercedem ꝓiurare et surdum ac cecum irridere: diuitū et potentum sunt.

Pro.30.a

¶ Non eris

a manētes ꝑicas colliges: neq; in ꝫ iustos sanctos. ꝫ que nō in
vinea tua racemos ⁊ grana deci telliguntur. ꝫ gentilibus.
dētia cōgregabis: ſz paupib⁹ et ꝫ diligenter rracrauda.
pegrinis carpēda dimittes: Ego a ꝫ ꝓ vobis paup et peregrin⁹ in mūdo. ꝫ qz omnia dedi defidero aliq̄d mihi dari. b ꝫ in quo ꝓximus leditur.
b dōmin⁹ de⁹ vester. Nō faciet͛ fur a
ꝫ aliquo modo.
c tū: non mentiemini: nec decipiet b c
d vnusquisq; ꝓximū suū. ¶ Nō piu d
e rabis ī noie meo: nec pollues no e
a ꝫ gloriā ei⁹ in re trāſferendo.
f mē dei tui: Ego dñs. Nō facies f
g calūniā ꝓximo tuo: nec vi oppri g
ꝫ merces operis quā meruit.
mes eū. ¶ Nō mozabik op⁹ mercē b
k narij tui apud te vsq; mane. Nō k+
a ꝫ inobediēti: vnde Esaias: Surdi audite et cet venite ad videndū: hi nō sunt maledicendi ſz docendi et corrigendi. b ꝫ ignorante.
maledicet͛ surdō: nec cozā cęco po
a ꝫ prava dicendo vel agendo.
nes offendiculū: ſz timebis dñm l
ꝫ qui ista prohibet.
l deū tuum: qz ego sum dñs. Non m
facies qđ iniquum est: nec iniu/ n

bic nō est intellect⁹ scripture: sed magis de spicis ꝓpe terrā nō seminatā existenti b⁹. vñ i hebreo br: Non finies vel cōplebis angulū terre tue ad metēdū: qz ī colligēdo messem suā nō debebat aliq̄s ꝓcedere vsq; ad extremitates cāpi sui: vbi messis partim cōculcat͛ a trāſeuntib⁹: partim a bestijs cozrodit͛: ꝓpter qđ illud qđ remanet ñ ē magni valoris. ⁊ ito lex p̄cepit illud dimitti paupib⁹ sic ⁊ spicas fugientes manū meretiū: ⁊ alia q̄ subdūt͛. ⁊ ptz litera. a ¶ Nō faciet͛ fur. Hic ꝓnr ordinat͛ affect⁹ rōnalis ad oēs p in nocentiā. rō. eni natural͛ dictat nulli esse nocendū: ī ꝫ ꝓmo ꝓhibet nocumentū facto ꝛ occulte. cū dr: Non facietis fur. Qualiter aūt istud sit ī telligēdū dictū fuit pleni⁹ Exo. xx. sedo ꝓhibet nocumētū ꝛbo iuramēto firmato. cū dr: d ¶ Nō piurab⁹ ī noie meo. ⁊ qz ꝛ tale iuramētū nō solū fit iniuria ꝓximo q̄ ledit͛: ſz etiā ipsi deo q̄ ī testē falsi tatis adducit͛ ito subdit: e ¶ Nec polluno. dei tui. Cui⁹ rō subiūgit͛: Ego dñs. ⁊ ideo mihi bonoz et reuerētia debet͛. Cōsequēter ꝓhibet nocumētū facto apto. cū dr: f ¶ Nō facies calūniā. Calūnia eniz est ꝛtortio rei aliene cū quadā appetentia rōne sed nō vera. g ¶ Nec vi oppꝛimes eū. motu volūtat͛ iniquę absq; rōnis allegatione. h ¶ Nō mozabik op⁹ mercēnarij tui. i. merces opis sui: qz tales cōiuncti sūt pauperes de quotidiano laboze viuentes: ⁊ ito nō possūt expectare solutionem absq; suo detrimēto. i ¶ Non maledices surdo. Hic accipiť surdus nō solū ꝓpriatus sensu audit⁹: ꝫ etiā nō audiēs: sicut ē absens. k ¶ Nec cozā ceco pones offendiculū. Silr hic accipiť cecus nō solū ꝓpriatus visu sed etiā nō videns vel nō advertēs offendiculū. Dicit etiā Ra. Sa. ꝙ cecus hic ītelligit͛ ignozās vel simplex de quo ꝓhibet͛ dari sibi sciēter ꝓfiliū malū ī aliq̄ negocio. ito subdit: l ¶ Sed timebis dñm deū tuū. q. d. ſz nō debeas tales ꝓsonas timere: ⁊ debes cauere a nocumētis ꝛoz timoze dei ⁊ videt͛ ⁊ vindicabit. cōsequēter ordinat͛ rōnalis affect⁹ ꝛtum ad iudices. cū dicit:

m ¶ Nō facies quod iniquū est. pena indebitā alicui imponēdo. n ¶ Nec iniuste iudicabis. motus fauoze vel odio sententiā iniustā ꝓnunciando.

¶ a Non eris criminator. Exod°. xxi. Non ambulabis in dolo in gente tua. Dauid quoq; iungit dolo homicidium: vnde Virū sanguinū ⁊ dolosū abo. do. Dolus enī est occultus gladius: vt velociter dolum fugiamus q̄ tanto crimine est cōiunctus b Nō stabis ⁊c. Quasi non te coninnges his qui ꝓmis insidiantur: sicut multi alijs sociati faciunt qō ꝓ se nō possunt.

c Nō queras vl. id est ne vlciscendi libidine rapiaris duz arguis vt letari vel consolari velis de alieno malo: sed potius cōsulere illi quē arguis. Unde scōm. xxi. sequit: Nō iraſceris filijs populi tui. Sic enim recte ira diffinita est que sit vlciscendi libido.

d Jumenta tua ⁊c. Hec addram videnſ esse ridicula: nec a ꝓphetis et spiritualibus viris sunt obseruata. Unde dauid dicit: Ponite filiū meum salomonem in mulam meam. Oportebit aūt ꝑm litteraz ea que ex tali cōmixtione nascebāt abominari. Mulier quoq; fortis inuenit lanam ⁊ linū ⁊ operata est vtile manibus suis. e Homo si dormierit. Cum prohiberet inmēta misceri cūtumētis alterius generis. eos scz qui sunt sub iugo christi suscipere iugū legis: oportune hoc subdidit ostendens: qz et ante aduentū christi quicūq; externus miscebat iudeis: indigebat sacrificio veri arietis.

f Nobilis. xxi. Custodita homini. i. synagoga custodita legi q̄ christo non poterat desponsari priusq; mozereť littera legis. Unde mortui estis legi per corpus christi: vt sitis alterius. ancilla est synagoga: ꝑm illud: Abraā duos filios habuit: vnum de ancilla et vnū de libera. g Lapulabūt ambo. xxi. Visitatio erit eōrum. i. liberabūť a seruitute legis ꝑm q̄ filijs isrl de egypto liberādis dicit: Visitās visitaui vos. h Et nō morientur ⁊c. Quāuis ꝑm litteram agerēt: nō ꝑm spiritū quia legislatoris intentionē ignorabant: facilius assequebanť veniam. i Quando ingressi. ⁊c. Permanet in ꝓposito ostēdens fructū bonū ante xp̄i aduentum nō habuisse iudeos: cuz dicit fructū non esse edendum in triennio nec mundum: sed quarto anno mundandū: nec dicit quid sit mundatio. Spiritualiter aūt intelligendū est qō dicit: Quando ingressi fueritis ⁊c. Terrā vocat diuinā scripturā quā primo iudei susceperunt. Unde plantare ligna pomifera ꝓcepta sunt. Ignozū autē plantatio: meditatio legis est et ꝓdicatio: ꝑm q̄ dicit: Ego plantaui: appollo rigauit ⁊c. bona quidē mandata erant tanq̄ ligna pomi-

¶ fera: sed illi quod debeant nō faciebant: tantū sequētes litterā. Fructus ergo. i. operatio legis triennio erat immūda: ab abraam vsq; ad dauid: a dauid vsq; ad trāsmigrationē: inde vsq; ad christū. Sicut mattheus distinxit. Quarto anno fructū legis sanctum cōmendat ⁊ laudabilem: nō tū adhuc esse iudeis esibilem. Fructus enī legis in quarto anno. i. in aduentu christi: sānctus et laudabilis quē sanctussancto rum faciebat: cuiꝰ opera laudabilia ⁊ gloriosa. Unde et in paralytico grabarum portante glorificabant deum qui dedit talem potestatē hominiᵇ: sed nōdum edebat iudeus: quia non conuersus. In quinto vero anno. i. ꝓdicantibus apostolis fructum eius ederunt quicunq; crediderunt.

Moralič a Et plantaueritis ⁊c. Mor. Greg. Ligna pomifera opera virtutibus fecunda. Ꝓputia auferimus cū de inchoationis infirmitate suspecti ꝓmordia operū nostrozum nō approbamus. Poma q̄ germinant nostris esibus nō aptamus: quia cū ꝓmordia laudant boni operis: non debet hoc pascere animū operantis: ne dū laus suauiter capitur: fructus operis intēpestiue comedať. Qui igitur inchoate virtutis laudez receperit: quasi plātati ligni fructū ante tēpus comedit. Unde: Uanū ē vobis ante lucem surgere. s. posteq̄ se. Ante lucem surgere est ante claritatē retributionis eterne in ꝑsentis vite nocte gaudere.

b Non comedetis ⁊c. Totū iudeorum ⁊ gentilium radit fermentū. Unde nūc ꝓhibet a legis seruitute: nunc a gentilium erroze. Alle. Non comedere sup montes est sup bis cogitationibus nō pasci: ꝑ quibus Esaias: Omnis mons et collis humiliabiť. Non augurari volucribus nō attendere que rapiunt semen pietatis. Comam in rotundū tondere est cogitationes demonibus cōsecrare. Barbā radere est virtutis perfectionem corrumpere: ficte operando. Carnem nō incidere est delectationes nō suscipere: que et anime nocent ⁊ corpus corrumpunt. Stigmata praua doctrina que anime infigiť et difficulter aboleť.

c Non augurabimini ⁊c. Per partē totū significat: oēs hmōi supstitiones condemnās. Qz enī talia curat obseruare deum videť infamare: tanq̄ plus scientie auibus q̄ hominibus cōtulerit. d Neq; in rotūdū ⁊c. Sicut barbari faciunt debet quisq; esse cōtentus naturalibᵘ oznamentis: ne creatorē videať accusare tanq̄ impotentē opus suuz ꝓficere nec in honoze demonū cicinnos nutrire ⁊ vouere sicut studebant pagani puerozū capita demonibus offerre q̄ maxime hic videť ꝓhibere.

e Stigmata. Legislatoz etiā curā nostri decozis gerit ne carne abutamur in his etiā que corpus deturpant.

f Filiam tuā. Carnalem vel animaz. Unde: Erue a framea deᵒ animā meam: ⁊ de manu canis vnicam meam. Hec recedēdo a deo fornicať cum demonibus.

g Sabbata mea ⁊c. Ab vno sabbato omne legitimum otium sabbatum appellatur. Sic ab vna generali abstinentia studet legislatoz per singula currere ꝑcipiēs nos ab omni malo abstinere. Unde addit: Sanctuarium meum metuite. Sicut enim qui digne accedunt sanctificant: sic qui inique ꝓsumunt et immundi accedunt ꝙtū est in se polluunt: sicut nadab ⁊ abiu: vnde apostolus: Inter vos multi infirmi ⁊ imbecilles ⁊c. Unde addit: Ego dominus sanctus scz et in sanctis habitans: ⁊ sanctorum iudicans iniuriam.

b Ad magos. xxi. Uētriculos. i. phitones: vel falsos ꝓphetas qui de ventre cordis sui fabulas quasdā ⁊ fetēres doctrinas ꝓferūt.

i Nec ab ario. ⁊c. xxi. Ueneficis qui demonum. s. nomina inuocant ⁊ aliquando corpus curant vt animam interficiant.

¶ Corum

a ⁊ plātaueritis in ea ligna pomife a
a ¶ nō approbantes operū ꝓmordia. b ¶ opera que incipiunt.
ra: auferētis ꝓputia eorū. Pō/ b†
ma q̄ germinant imūda erūt vo/ d
¶ in aduentu christi.
bis: nec edetⁱ ex eis. Quarto an/ e
no ois fructus sanctificabiť lau/ f g
¶ predicātibᵘ apostolis.
dabilis dño. Quinto aūt anno co/
medetⁱ fructᵘ: cōgregātes poma
q̄ ꝓferūt. Ego dñs deus vester. b
¶ xxi. Non comedetis sup mōres: sicut in festis idolorū comedebant gentiles.
b † Non comedetis cum sanguine. i k
c Nō augurabimini: nec obserua/ k
b bitⁱ somnia. Neq; i rotūdū atton l+
a ¶ xxi. ne corrūpas faciē barbe.
debitⁱ comā: nec rādetis barbā.
a ¶ sicut gētiles spem resurrectiōis nō habētes. vñ: Ne cōtristemi sicut et ceteri q̄ spez nō habēt.
Et sup mōrtuo nō icideⁱ carnes m+
e vras: neq; figuras aliq̄s: aut sti/ n+
gmata facietis vobis. Ego dñs.
¶ qui debes corrigere.
f Ne ꝓstituas filiā tuā ne ꝓstamine o
a ¶. i. habitatorez terre. ¶ corpᵒ q̄ de terra i quo dñať ois iniquitas formicāre aia. b ¶ xxi. fornicatione. c ¶ feriationes ab omni malo.
g tur terrā ⁊ ipleať piaculo. Sāb/ p
¶ ne indigne intretis.
bata mea custodite: ⁊ sanctuariū
¶ qui in sanctis habitro.
meū metuite: Ego dñs. Nō decli q
bi netis ad magos: neq; ab ariolis r

a Mec cōsideres psonā pauperis. nō ꝓhibeť condescensto ad pauperes i his q̄ possunt fieri absq; lesione iusticie: sed in his tm̄ p que iusticia ledereť. b Nec honozes vultū potētis. Iz enī potētes rōne sui status sint ꝑ alijs minozibus honozādi in cōibus: nō tū i his p q̄ iusticia ledereť. c Nō eris criminator. detegēs crimē ꝓmi tui manifeste. d Nec susurro. facies hoc occulte. e Nō stabis ⁊tra sanguinē ꝓmi tui. iūgēs te illis q̄ machinanť in morte innocentis.

f Nō oderis fratrē ⁊c. ex rancore ⁊ odio dissimulās peccatū suum donec possis destruere eū. g Sed pu. ar. eū. i. voce exꝑssa: ꝑm illud Matth. xviij. Si peccauerit in te frater tuᵘ va de ⁊ corripe eū ⁊c. Si aūt p hoc qō dz publice: i telligať corꝑptio facta i publico seu iudicio: tūc est intelligendū ō peccatis q̄ possunt ꝓbari: ⁊ tūc talis corꝑptio ptinet ad iudicem exequendo: ad accusantē et testes denūciando et testificando. h Nehabeas sup illo pctm̄. Si enī corrꝑtionē fratris sui aliqs omitteret vt in peius rueret: faceret ⁊tra charitatē.

i Nō queras vltionē iniuze vindicte: potest tū queri amoze iusticie. k Nec memor eris iniurie ciuiū tuoz. s. ad vindicandū iniuzevindicte: pōt tū haberi memoria ad vindictā amore iusticie. l Diliges amicū tuū sicut teipsum. li sicut nō importat equalitatē sed imitationis similitudinē: qz amicabilia ad alterū veniūt ex amicabilib⁹ ad seipm̄. vt habeť Ethicoz. i. x. m Jumenta tua. Hic ꝑm ordinatur bō ꝙtū ad motū vegetabil. ꝑm aūt ꝑm ij. de aīa. duo sunt opa aie vegetatiue. s. generare ⁊ alimento vti. Usus vero alimenti duo respicit. s. nutritionē ⁊ augmētū. ꝓmo igitur ordinať bō respectu generationis. scdo respectu augmēti. ibi: Quādo ingressi fueritis. tertio respectu nutritionis. ibi: Ego dñs. Circa ꝓmū ordinať bō in generatione alioꝝ ab homine in ꝙtū alia ꝑ homunē ad generādū applicant ⁊ ꝙtū ad hoc dicit. Jumenta tua ⁊c. qz ex aspectu taliū possent boues aliq̄ induci ad bestialitatis vitiū qō est coitus cū bestijs: ꝓpitur etiā hoc in detestationē idolatrie: qz idolatre colentes celi militiā in cōiunctionibᵘ planetarū faciebāt cōiunctiones diuersoꝝ animaliū: ⁊ eadē rōne diuersa semina in eodē agro coniunctim seminabāt: ⁊ vestibus ex pluribᵘ cōtextis: vtpote ex lana ⁊ lino: vt ex diuersis coloribᵘ vtebanť in veneratione siderū: ꝓpter qō talia ꝓhibenť. Dicit aūt Josephus q̄ vestis ex duobus cōtexta alijs nisi sūmo sacerdoti ꝓhibebať: qz in vestibus summi sacerdotis erāt tales varietates: ⁊ ideo nō erāt licite alijs. Scdo ordinať bō respectu generatiōis in specie hūana ꝑ bō q̄ excludit illicitus coitᵘ cū bestijs: n Homo si dormierit cū muliere coitu seminis q̄ sit ancilla etiā nobilis. s. genere: vēdita tm̄ in ancillā. Jn hebreo habeť: Que sit ancilla et parata viro: vbi dicit Ra. Sa. q̄ scriptura loquiť de ancilla chananea affidata seruo hebreo quoꝝ matrimoniū erat inchoatū sed nō ꝓfectū: ⁊ tūc fornicať cū iudeo libero: qz licet hebrei liberi nō possint cōtrahere cū chananea: seruij tm̄ poterāt de voluntate dñi. vt dicit: o Lapulabūt ambo. Jn hebreo habetur. Lapulabit ipsa. i. verberabiť ipsa. cuius cā subdit: ꝑ Quia nō fuit libera. ⁊ iō non habebat vñ offerret ꝑ pctō suo: qz seruᵘ ⁊ ancilla quicquid habent est dñi sui: ⁊ dato q̄ haberet tm̄ offerre nō poterat in tēplo cū esset alienigena: nec erat adhuc desponsata iudeo: sed de viro cocunte cū illa q̄ iudeᵘ ⁊ liber erat ⁊ offerre de suo poterat subdit: q Ꝓ delicto aūt suo offeret ⁊c. ⁊ q̄ intelligať de solo viro: ꝓz ꝑ hoc qō subditur: r Orabitq; ꝑ eo sacerdos ⁊c. Uel aliter qz nō fuit libera. in hoc reddit causa quare ipsa ⁊ vir fornicans cū ea nō incurrunt penā mortis: qz de libera simpliciter affidata viro hebreo si fornicet: dicit Deut. xxij. q̄ vterq; debet mori. s Quando ingressi fueritis. Hic cōsequēter ordinať homo circa augmētationē in vegetabilibus siue plantis. cum dicit: Quando ingressi fueritis terrā. Ex quo patet q̄ ✍ istud

† Deu. 1. c
Rom. 2. b
Eph. 10. c
Act. 10. b
Jaco. 2. b

† Eccl. 19. b
Mat. 18. c
Luc. 17. a

† Eccl. 10. a

† Mar. 5. g
Mar. 12. c
Luc. 10. c
Jac. 2. c

† Deu. 22. b

Josephus

Job.12.b a Cozā capite tē. In senib⁹ est sapiē
tia ⁊ i multo tpe pndētia. Vnde pau-
1.Tim.5.c lus ait: Presbyteri duplici honoze
digni habeant: maxime qui laborāt
in verbo ⁊ doctrina. b Si habita
uerit tē. Terra a deo nobis data est
virtutū. ſ. cultura ⁊ bona doctrina.
Si ḡs ergo ad fidē nostrā conuerti
H volnerit ⁊ ciuis terre nostre ascribi:
Nō affligam⁹ eū: nec ponam⁹ gra-
ue iugū: sicut pharisei ō ḡbus dicit:
Dat.23.a Alligāt onera grauia ⁊ importabi-
lia: digito aūt suo nolūt ea mouere.
Sit nobis sicut indigena: qui. ſ. nu-
trit⁹ ē in fide ⁊ creuit i pietate: Vnde
Act.15.b petrus ad eos q̄ credētes ō gentib⁹
circūcidere volebāt. ait: Quid ten-
tatis deū ponere iugū sup ceruices
discipulo⁹. c Nolite facere tē. In
pcedentib⁹ pcipit in iudicio iusticiā
seruari: hic in pōderib⁹ et mēsuris:
⁊ abutamur ad iusticiā iusticie ēmi-
nis. hec enī termini sunt vendenti-
bus et emētib⁹ sicut leges iudicib⁹:
vt ab oī insticia cōtra ꝓximū cauea
tur. Q enim diuiti agro⁹ possessio
nes ⁊ pecunie thesauri: hoc enī pau
peri mēsura vini ⁊ tritici ⁊ hmōi.
Moralit Orige. Moraliter. Nolite fa. tē.
In iudicio mētis nō debem⁹ iniuste
agere: nec mēsuras naturā iusticie
corrūpere: aliter nostra aliter ꝓximi
Dat.7.a petā iudicātes: In q̄ enī iudicaueri-
mus: iudicabit ⁊ de nobis: ⁊ in qua
mēsura mēsi fuerim⁹: remetiet nob.
Statheras quoq; diuinas et mensu
ras diuinas iustas habeamus. i. le-
ges diuine scripture sācte et iuste cu
stodiam⁹: nihil nostrū inferentes: ni
hil suū auferētes: ne nobis iſtud di-
Dat.15.a cat: Quare trāsgredimini manda-
tū dei ꝓter traditiōes vras.

Locutus

Moraliter

Moraliter

a In hui⁹ capituli ꝓcel Ca. XIX
su plura ponunt quox sensus ſralis
est etiā moralis ꝓter qō sūt ptrā secunda. b Si imolaueri-
tis hostiā pacificox dño vt sit placabilis, eo die q̄ fuerit imo-
lata comedetis eā ⁊ die altero. Per hostiā pacificox moralit
intelligit op⁹ meritoriū. ꝑ duos dies duo tpa: scz tps ꝓducti-
onis rex a deo: ⁊ tps reductionis oim in ipsum. Primū tps
est ab Adam vsq; ad xpm. Scōm vero a xpo vsq; ad iudiciū.
Per ℔ g̃ qō dicit q̄ hostia pacifica comedi debet primo die ⁊
altero: significat q̄ opus meritoriū in duob⁹ dictis tpib⁹ ha-
bet locū ⁊ nō post iudiciū. k Cū messuer⁹ segetes terre tue
tē. ꝑ hoc dat intelligi q̄ de oīb⁹ bonis a deo datis hoī debet
indigentib⁹ misericorditer subuenire: ⁊ maxime de bonis spi-
ritualib⁹ q̄ cōmunicata aliis nō diminuūt: scz ꝓti⁹ augmentā
tur. l Nō maledices surdo. ꝑ surdū hic intelligit q̄cūq; nō
intelligēs alteri⁹ male dictū sine sit surdus corꝑaliter vel ab-
sens localiter vel ignorās idioma maledicētis. k Nec co-
rā ceco pones offendiculū. dando simplici occasionem ruine:
Matth.xviij. Q uicūq; scādaliz̄auerit vnū de pusillis istis q̄
in me credūt expedit vt suspēdat mola asinaria in collo ei⁹ et
demergat in ꝓfundum maris. m Jumenta tua non facias
coire cum alteri⁹ generis animātib⁹. Per iumēta significant
subditi simplices: q̄ nō sūt ꝓmittēdi cū hereticis ⁊ malis hoī
bus habitare: q̄ de facili decipiūt. n Agrū nō seres diuer
so semine. ꝑ agrū intelligit eccla q̄ nō est seminanda doctrina
habēte admixtū cū veris falsa. o Veste q̄ ex duob⁹ cōtexta
est nō indueris. q̄ moraliter facit q̄ habitū partim religiosū
et partim secularē induit. sīc ille q̄ sub habitu religioso secula
riter viuit. c Poma q̄ germinat imūda erūt vobis. ꝑ poma
germinātia intelligunt bonox operū ꝓmitiua q̄. ꝓ tanto
dicūt imūda q̄: nō sūt ab aliis cōmēdanda nec de ipsis debet
operās gliari: q̄ de facili possūt in oppositum trāsmutari.
l Neq; i rotūdū attōdebitis comā nec radetis barbā. Mo-

raliter-

aliq̄d scisciteminī vt polluamini
a ꝑ eos. Ego dñs de⁹ vester. Cozā a b
ſ deferēdo. ſ vt minozes ſz sibi assurgant.
capite cano cōsurge: ⁊ honoza ꝑ c
ſ erare vel sapientia.
sonā senis: ⁊ time dñm deū tuū.
ſ nouiter cōuersus.
b Ego sū dñs †Si habitauerit adue Exo.22.c
a ſ virtutū cultura: doctria bona. b ſ fidelis fa
na i tēra vra ⁊ morātus fuerit i
crus. ſ q̄ infidelis fuit.
ter vos: ne exprobretis ei: sed sit d
a ſ nutritus et doctus in fide. b ſ diliges ꝓxi
mū tuū sicut teipsum.
iter vos q̄si indigena: ⁊ diligēt⁹ e
eum quasi vosmetipsos. Fuistis
ſ ante fidē. ſ alieni a deo. ſ in mundo.
ei ⁊ vos aduenę in terra ęgypti:
a ſ qui oēs volo saluari et neminē perire.
c Ego dñs de⁹ vester. Nolite face- f
a ſ accipiendo ꝓsonā. b ſ iuste iudicare. ſ. b.
c ſ genus sequentiū specierū.
re iniq̄ūz aliq̄d in iudicio in rē-
a ſ metallorum. b ſ vini vl olei aut milium.
c ſ qua pondera. g h i
gula: in pōdere: in mēsurā. Stā-
tur argentū et hmōi.
thera iusta ⁊ q̄ sint pōdera: iust⁹ h
ſ nō ali⁹.
modius: equusq; sextarius: Ego
a ſ cuius vos serui. ſ a quo creati. b ſ qui in
multis feci volūtatem vestrā.
dñs de⁹ vester qui eduri vos de
a ſ nolite esse ingrati sed b ſ ean⁹ thesaurū.
ſ ne ꝓtereat vnus apex aut vnū iota.
terrā ęgypti. Custodite oīa ꝑce-
pta mea ⁊ vniuersa iudicia: ⁊ fa-
cite ea: Ego dñs.

Locutus

Moraliter

raliter comā in rotūdū attōdit q̄ ipam ad excitationē carna-
lis lasciue curiose disponit. Silr barbā radit q̄ virilitarē ani
mi in femineā mollicie cōuertit. m Et sup mortuo nō icide
tis car. ve. Moralr aūt ℔ facit q̄ de morte amicox ꝛmodera-
te tristāt ⁊ ō deū murmurādo loquūt. n Neq; figu. ali. ⁊
stigma. tē. Moralr ℔ facit hypocrite tristes q̄ exhibent fa-
cies suas vt appareāt hoibus ieiunantes Matth.vj.

In ca. xix. vbi dicit in postilla: Locutus est dñs.

Additio. In ℔ ca. nō solū replicant ꝑcepta decalo-
gi ꝑ totū fere: vt ptz lkam intuēti: sz etiaz
multa supadduntur q̄ ad ꝓfectiorē modū obseruādi ꝓdicta ꝑ-
cepta ptinēt: vnde et istud capitulū apud antiquissimos He-
breorum specialiter a sui principio vsq; ad illū locum vbi di-
cit: Diliges ꝓximū tuū sicut teipsum: inclusiue notabilissi-
mū reputar. ⁊ q̄ in eius expositiōe postilla valde breuiter se
expediuit: iō circa el⁹ declarationē vlteri⁹ iſistēdū videt. Cir
ca q̄ primo inquirendū videt q̄ fuit ratio iterationis ꝑcepto-
rum decalogi a moyse in hoc loco: licet enī ꝓut quidā dicunt
hec iteratio fuerit ad maiorē firmitatē: ⁊ vt magis mētib⁹ eo
rū memoria ꝑceptox infigerēt: tñ hoc nō videt littere conso-
nū cū moyses nō ꝓcedit hic vt repetitor legis: sicut in Deut.
℔ solū vt primo seu nouiter de mādato dei ea ꝓponēs. nō enī
dr: hec ꝑcepit vobis i sinai. ℔ simplr loqt̄ ꝑcipiēdo: ac si hacte
n⁹ nō fuissent a deo eis ꝑcepta saltē sub forma q̄ hic traduntur.
Ad q̄ videt dicēdū q̄ ꝓut dictū fuit Exo.ij.ca. i ꝓia addi-
tiōe: licet i scictijs specialtatius ex notioribus ⁊ ꝛfusis ꝓcedit ad
min⁹ nota ⁊ magr dekmsata: vt ptz i ꝓio Phy. ita etiā opor-
tet eū q̄ vult iducere hoiem ad xtutē ꝑ obseruātiā ꝑceptorū
de actib⁹ xtutū: vt ex illis eū instruere incipiat q̄ sit notioza
⁊ facilioza. ⁊ iō i decalogo ꝓio tradito a deo facilioza ⁊ cōio-
ra ꝑcepta ponūt tā i his q̄ ordinār ad deū g̃ i his q̄ ad ꝓxi-
mū: vt ibidē fuit latiꝰ expositū: vñ i datiōe legis cū ppls nō eēt
solū rudis: ℔ q̄si nouit icipiēs i disciplina xtutū: idcirco nō

fuit eis

fuit eis tūc exꝑssus modus obseruādi illa ꝑcepta: ꝓut pōt ca
dere sub lege diuina: sz vt ꝑcepta illa ex interiori motu tanq̄
volētes ⁊ eligētes ipleret: sz solū fuerūt eis ꝓposita saltē pro
maiori pte q̄tū ad act⁹ exteriores: ꝓut possūt cadere sub lege
etiā būana q̄ de exteriorib⁹ tm̄ iudicat. Jn ℔ aūt loco cū tā po
pulus lz rudis esset: tñ magis erudit⁹ in hmōi disciplina tāq̄s
exp⁹ in multis ⁊ variis iudicijs diuinis: q̄ iter ipos cōtigerāt
ꝑcepta decalogi eis iterāt: exprimēdo seu inuēdo modū ea ob
seruādi ꝓut sub lege diuina cadere debēt. ſ. vt ex motu interi
ori ad opa xtutū exteriora ꝓcederet: qō sic ptz: Mā circa pa
rētū obsequiū i datiōe leg⁹ dr: Honoza pr̄ez tuū ⁊ matrē. Q ō
q̄dem ꝑceptū ipleri pōt ꝑ solos act⁹ exteriores. Honoz ei q̄ est
exhibitio reuerētie i signū xtut⁹: vt hr̄ in. j. Ethi. i solo actu ex
teriori pōt ipleri: i q̄ signa reuerētie demōstrāt: in hac aūt ite-
ratione dr: Timuiſtis matrē ⁊ patrē ſuū timeat. Cōstat aūt q̄
timor ēntialiter i interioꝛib⁹ cōsistit: qō ē difficili? iplere q̄s ꝑ
mū: ⁊ etiā dat modū q̄ impleri debeat ꝑceptū illud. ſ. Honoza
patrē tuū ⁊ matrē. ſ. q̄ talis honozatio exterioz ꝓcedere debe
at ex timoze interiori. ſ. filiali eu reuerētiali. Jdē ꝓz i secūdo ꝑ
cepto hic tradito. cū dr: Sabbata mea custodite. Jn prima enī
traditiōe decalogi hab⁹: Memento vt die sabbati sctifices:
vbi sabbatū ponit i singulari: hic aūt dr sabbata i plurali: qō
nō vacat a mysterio: vñ Glo. Nota q̄ nō ait sabbatū sz sabba
ta: q̄ intelligit requies q̄ nō ab vno ℔ ab oīb⁹ carnalib⁹ q̄ie-
ta est ⁊ absoluta: ⁊ iō in ℔ loco pluraliter sabbatox nomē i di-
uina scriptura positū est: vt scias q̄ sabbatū plena ⁊ pfecta q̄-
es est: hec i glo. Et attēdēdū q̄ sz forte qō dr i hac glo. q̄ sab
batū plena ⁊ pfecta est quies: intelligat de requie eterna: tñ sa
tis daī intelligi: q̄ quies sabbati ꝓut cadit sub ꝑcepto legis
vniuersalis debet ee ab oībus impeditiuis quiet⁹ eiusdē: qō
nō intelligit. cū dr: sabbatū in singulari. vñ ptz q̄ hec iteratio
difficilioꝛ est ⁊ pfectiorē modū ꝑcipit in obseruatione sabbati
q̄ prima ꝓositio. ſ. in datiōe legis. Jdē ptz in ꝓhibitiōe ido
latrie: de qua hic dr: Nolite cōuerti ad idola tē. hic enī act⁹ in
terioꝛ in hmōi ꝓhibitione videt cōtineri. Cōuersio enī būana
ꝓprie intelligit in coꝛde. vñ Jobel. ij. ca. Cōuertimini ad me i
toto coꝛde vestro. q̄ quidē ꝓhibitio se extendit etiā ad illos q̄
cultus seu supstitiones idoloꝛ mētaliter approbāt: licet exte-
rius nihil hoīs ostendāt: qō nō fit in datione legis circa ℔ ex
pressum: ⁊ qz forte ex se aliās putaret q̄ tota ꝓhibitio idola-
trie cōsisteret in mente: sic q̄ qui mētaliter idola nō coleret: lici
te posset eis ꝑ actus exteriores exhibere cultus: ꝓut forte qui-
dā estimauerūt. iō subdit: Nec deos cōflatiles facietis vobis:
vt intelligat⁹ q̄ licet q̄s in mente ad idola nō cōuertat⁹: fabri-
cat tñ ea ꝑ actū exteriorē: nihilomin⁹ est trāsgressoꝛ hui⁹ ꝑce-
pti: Similr circa ꝓhibitionē ꝓiurij infra paucis iterpositis
dicit: Nō ꝓiurabis i noīe meo: nec pollues nomē dei tui. Cir
ca qō sciēdū q̄ in prīa ꝓticula supaddit⁹ q̄ nō solū in noīe dñi
tetragrāmaton ꝓhibet ꝓiurij: vt in prīa traditione decalogi
vbi dr: Nō assumes nomē dei tui i vanū. vbi ꝑdictū nomē ma
gnū exprimit: sz etiā in quocūq; noīe diuino ꝓhibet ꝓiurij.
Jn scōa vero ꝓticula cū dr: Nec pollues nomē dei tui: supad-
dit alia. ſ. ne ḡs quasi obligar⁹ iuramēto aliq̄d malū cōmittat
sicut legit⁹ de iuramēto Herodis ad filiā herodiadē: talis enī
turās custodiēdo iuramētū videt nomē dñi polluere: vt i glo.
Similr circa ꝓhibitionē homicidij dicit: Nō ſtabis ꝓtra sā
guinē ꝓximi tui: i quo aut rilū ⁊ cōsilio vel fauoꝛe homicidij
videt ꝓhibere: nec solū ista q̄ in actib⁹ exterioꝛib⁹ cōsistūt: sz
etiā rancoꝛ coꝛdis ꝓhibet. cū dr: Nō oderis fratrē tuū in coꝛ
de tuo tē. ⁊ q̄ ista negatiua sūt nec cōphēdūt ītentionē legis⁹
latoꝛis circa ordinationē hoīs ad ꝓximū: iō finaliꝛ cōcludit
dicēs: Diliges amicū tuū. i. ꝓximū ℔ trāslationē. Nyr. sicut
teipsū. Jn ℔ enī mādato tot⁹ legis cōfirmatio ⁊ abbreuiatio
cōsistit: vñ Ro. xiij. Qui diligit ꝓximū suū: legē impleuit. si-
militer circa ꝓhibitionez furti addit: Ne deciplat vnusquisq;
ꝓximū suū. Nō facias calūniā nec vi oppzimes: ⁊ multa alia
q̄ sequūt ad ꝓhibitionē cuiuscūq; iniurie seu dāni q̄ in bonis
ꝓximi possunt inferri: vel etiā in eius fama: vt cū dicit: Non
maledices surdo nec eris criminator: nec susurro i pplis: nec
in directione actuū ignorātis. cū dicit: Nec coraz ceco pones
offendiculū: nec etiā ꝑstando fauoꝛe iniustū in iudicio. cuz di
cit: Nec iuste iudicabis. nō ꝑsideres ꝑsonā pauper⁹. Cōstat
aūt q̄ oīa ꝑcepta ꝑdicta negatiua q̄bus ꝓhibent iniurie vel
nocumēta quecūq; ꝓximo inferenda possūt ipleri sine ℔ q̄ ho
mo diligat ꝓximū: potest enī hō nō habere odiū fratris sui in
coꝛde suo: nec querere vltionē ab eo ⁊ oīa hmōi: ⁊ tñ cū hoc nō
diligere eum. Cū enī amoꝛ et odiū sint passiones cōtrarie pos-
sibile est vt quis neutrā habeat circa ꝓximū: sicut possibile ē
q̄ aliq̄ō

q̄ aliq̄ō corpus nec sit albū nec nigrū: Vñ sequit q̄ licet q̄s
impleret oīa ꝑcepta negatiua ꝑdicta circa fratrē: non tñ ex ℔
sequit q̄ impleret ꝑceptū in dilectione ꝓximi circa eū: ille tñ
qui diligit ꝓximū suum sicut seipsum omnia ꝑdicta ꝑcepta
negatiua circa ꝓximū impler. Cui⁹ ratio ē: Mā i hoc ꝑcepto
de dilectione ꝓximi licet nō importet equalitas dilectionis
eo q̄ amicabilia ad alterū veneruūt ex amicabilibus ad se vt
ptz. ix. Ethi. importāt tñ ꝓ hoc ꝑceptū dilectionis q̄ homo
velit bonū aīe et honoris seu fame et oīm alioꝛ que licite ho
mo posset ꝑ se velle: q̄uis ꝓius sibi ꝓtius ista bona vel-
let: ⁊ hoc importāt ꝑ ℔ q̄ dicit: Diliges ꝓximū tuū sicut te
ipsum. Mā postq̄ enumerauit omniū maloꝛ genera q̄. ꝓhibē
tur inferri ꝓximo. subdit: Diliges ꝓximū tuū sicut teipsum:
vt intelligat⁹ q̄ sicut homo diligendo seipsū nō solū oīa ma-
la ꝑdicta inquantū in se est a seipso amoueat: sed etiā eoꝝ
cōtraria. ſ. bona procuret: pari mō ꝓximū diligat: seruato ta
mē ordine charitatis qui intelligit in hoc q̄ dicit: Sicut te
ipsum. Exemplar ei⁹ nus ⁊ potī⁹ est exꝑlaro. Ex q̄bus seq̄
tur q̄ implere hmōi mādata de dilectione ꝓximi ꝓfectius ē
q̄ implere cetera mādata circa eū ꝑter ꝑceptuz dilectionis.
nā ꝑ impletionem istius ꝑcepti affirmatiui virtualiter implē
tur omnia alia negatiua circa ꝓximū sed nō ecōtra: vt dictuz
est. Sequit etiā ex dictis q̄ ꝑceptum de dilectiōe ꝓximi ꝓ
ut in lege diuina tradit⁹ nō est de ꝑceptis iuris naturalis ꝑ
mo per se notis. Manifestū est enī q̄ talia ꝑcepta prima iurt
naturalis sunt eadē apud oēs: sed cōstat q̄ ꝑcipuī pbi qui de
naturali dictamine rationis maxime scrutari sūt vt Peripa-
tetici hoc nō inuenerūt. nā tractātes de amicitia q̄ apud eos
virtus est: vel nō est sine virtute: vt in. viij. Ethi. ipsam posue
rūt solā. sse inter viros virtuosos quoꝝ alter alterū veracit̄
agnosceret esse talē: qō est de rarissime cōtingentib⁹: qō non
cēt si de primo dictamine rōis naturalis ℔ ꝑceptū esset. Sz
ꝓtra ℔ videt sentire sctūs doctoꝛ i prima scde. q. c. arti. iij. in
respōsione ad primū argumētū: vbi dicit q̄ ꝑcepta ꝺ dilectio
ne dei ⁊ ꝓximi sūt ꝓia ⁊ cōia legi nature: q̄ sūt ꝑ se nota rōni
būane: vel ꝑ naturā vel ꝑ fidē. Et idē i eadē. q. arti. rj. i coꝛ
pore questionis: dicit q̄ dā sūt ꝑcepta rectissima ⁊ adeo ma-
nifesta q̄ editioꝛe nō indigēt: sicut mādata de dilectiōe dei et
ꝓximi: ⁊ ℔ videt tenere in multis aliis locis: qō valde mira
dū est ꝑter ꝑdicta: nisi forte sanct⁹ doctoꝛ loquat i statu na
ture integre nō aūt in statu nature lapse: qō tñ nō intelligit
bñ ex ℞bis suis: ꝑsertim cū hāc rōnē assignet quare ista duo
ꝑcepta nō fuerint posita inter ꝑcepta decalogi: q̄ dē ꝑcepta
aliā admirationē inducūt. Mā si bet duo ꝑcepta iō nō ponū-
tur iter ꝑcepta decalogi: q̄ ex sui manifestatione editione nō
indigēt: multo min⁹ debuissent poni inter ꝑcepta supaddita
decalogo: quoꝝ rō nō est cuilibet manifesta: sz solū sapietib⁹
ſm ipm in eadē. q Sequit ex dictis q̄ ℔ ꝑceptū de dilectiōe
ꝓximi ē difficili⁹ ceteris ꝑceptis q̄ ordināt ad ꝓximū: qō sic
ptz: nā q̄ diligit ꝓximū sicut seipsū ꝓmpte ⁊ delectabiliter
exercet erga ipsū opa amicitie: sicut erga se talia opa exercet.
Ille aūt q̄ nō diligit ꝓximū sicut seipm: licet alia ꝑcepta ne-
gatiua supza dicta ipleāt abstinēdo se ab odio ꝓximi ⁊ alio
nocumēto sibi inferēdo: nō tñ est necesse vt ℔ faciat ꝓmpte
⁊ delectabiliter. possūt enī ista impleri timoze pene: vel qua-
dam simulatione sine ꝓmptitudine nec delectatione qō non
cōtingit in eo q̄ ꝓximū diligit sicut seipm. nā cū amoꝛ sit cau
sa delectationis sub ꝑcepto de dilectione ꝓximi cadit: vt im
plēs hmōi cū delectatione ⁊ hilaritate opa amicitie exerceat
erga ꝓximū: vt in prima scde. q. c. arti. ij. i respōsione ad ter
tiū argumētū: et sic ex vi hmōi ꝑcepti daī modus adimplen
di alijs ꝑceptis ad ꝓximū ordinātib⁹: licet ex vi aliox ꝑce-
ptoꝛū q̄ nō daī de dilectione: sed de abstinēdo a nocumēto
vel odio ꝓximi: talis modus nō cadat sub ꝑcepto. Cōcoꝛ
dat aūt huic expositioni q̄ in prima traditione decalogi ꝓ
ponit vt ꝓambulū. Ego sū dñs de⁹ tu⁹ qui eduxi te de terra
egypti. Jn quo ostēdit q̄ de⁹ volebat eos inducere ad obser
uantiā ꝑceptoꝛ ex recognitione redēptionis accepti. Jn hac
aūt secūda iteratione decalogi ꝓmittit vt ꝓambulū: San-
cti estote q̄m ego sctūs sū dñs deus vester. Jn quo ostēdit q̄
hic interdit eos inducere ad ꝑceptoꝛ obseruantiā ex imita-
tione diuine sctitatis. Cōstat aūt q̄ altioꝛ modus venīdi
ad virtutē seu ad opa virtuosa est: cū ḡs imitari intēdit diui
nā bonitatē seu sanctitatē q̄tū būana fragilitas ꝓmittit: q̄
cū quis exꝛ recognitione beneficij ꝑcepti ad ℔ inducit: sicut
maioꝛ est perfectio seu bonitas diuina in se considerata que
infinita est: q̄ si consideretur ex certo beneficio alicui impen-
so: qō semꝑ est finitū: vnde doc dicturz: Sancti estote tē. Nō

videtur

videt intelligendū vt cōclusio ꝓdictoꝝ ꝑut postillator dicit: sed magis vt ꝑambulū sequētiū: nō enī solū i hoc ꝑambulo exhortat ad segationē ab oībus immūdicijs seu turpitudinib⁹ corpozalib⁹ q̄ in ꝓcedenti capitulo tractant: ꝑ etiā ab imundicijs ꝑsūalib⁹ ⁊ intrinsecis: ꝺ q̄bus in ꝑ capitulo tractat vt dictū est. ⁊ ideo dicit: Q̄ui ego sctūs sū dñs deus vester ⁊c. Sanctitas enī diuina nō solū est a contagijs corpozalibus a q̄bus etiā ꝑsūs maligni sunt imunes: sed etiā a ꝑiritualibus q̄busc̄ꝫ. Si aūt querat quare inter ꝓdicta ꝓcepta i ꝑ capitulo cōtenta omittit ꝓceptū. Nō mechaberis. Dicendū q̄ in ꝓcedenti ca. fuerunt multa supaddita illi ꝓcepto. similiter ⁊ infra in hoc capitulo q̄dā alia eidē supaddunt: idcirco hic non iterat cū alijs. Precepta aūt de nō cōcupiscendo rem ꝓximi tui satis includunt in hoc ꝓcepto de dilectione ꝓximi in quo constituit finē hmōi iterationis: Finis enī ꝓcepti charitas est: prima Thimo. j. vnde ea que sequunt. cum dicit: Leges meas custodite: Jumenta tua nō facias ⁊c. Precipue pertinet ad ceremonialia: vt ex ipsis patet: ⁊ exponant ꝓut in postilla. Si aūt querit de ordine horū ꝓceptoꝝ quare deuiat ab ordine prime traditionis: q̄ ibi incipit a ꝓceptis ordinātib⁹ ad deū: hic aūt de his que pertinent ad ꝓximum. Dicendum q̄ prima traditio sequit ordine dignitatis: quia illa que ordināt in deum sunt potiora. In hac aūt secūda traditione: quia dilectionem ꝓximi principaliter exprimere intendebat reseruata explicatione primi ꝓcepti charitatis: q̄ maius ⁊ summū ꝓceptū legis est: ad vltimaz explanationē legis sez in Deut. vj. Quādo iam auditores erant magis ꝓuecti: scriptura sequit ordinē nostre cognitionis sensitiue sc̄m quā ꝓximus est nobis magis notus q̄ deus: iuxta illud. j. Joh. iiij. Q̄ui nō diligit ꝓximum suū quē videt: deum quē nō videt quomodo potest diligere? ⁊ ideo ꝓposuit primū ꝓceptum de obsequio parentum in quo matrē anteposuit patri: eo q̄ etiam sc̄m nostrā cognitionē mater primo innotescit filio q̄ pater adiungit etiā huic ꝓcepto de custodia sabbatoꝝ: quod ꝓtinet ad ꝓcepta ordinatiua in deum: quia est ꝓceptū affirmatiuū: ⁊ sic iteratio incipit ab affirmatiuis. Cetera autē ordinant diuersimode i qua ordinis diuersitate dat quodāmodo intelligi pluralitas ꝓceptoꝝ: sc̄m quā cuilibet eoꝝ obseruātia necessaria est ad salutem: quia vt Jacobi. ij. ca. Q̄ui in vno deliquerit: factus est omniū reus. Introducit autē in hac iteratiōe: Si immolaueris hostiā pacificā domino vt sit placabilis: ad ostendendū q̄ actus interior mentis de quo in hac iteratione potius intēdebat q̄ in ꝓxima traditione est apud deū principaliter acceptus. Q̄ñ in hebreo habet: Si ymolaueris hostiā pacificā dño sit placabilis: ⁊ ē sensus: vt sit acceptabile obsequiū deo: sic vt nihil ꝓmittat de agendis circa ipsam. ⁊ exemplificat ꝺ hostia pacifica q̄ minimū locū tenet in sacrificijs innuēdo q̄ si de cerimonijs aliāḋ omittat totū est ꝓbanū.

Itē in ꝑ ca. xix. vbi dicit: In hebreo hr̄: videt eē addēdū.

Additio. ij. Sa. Et parata viro: est vnū vocabulū obscurū qđ ꝺm Ra. Moy. gerundeñ. significat cōcubinā: ⁊ sic scriptura loquit de ancilla chananea q̄ est ancilla alicuius liberi hebrei cū q̄ nō ꝺtra rit matrimoniū sz est ei cōiuncta in cōcubinatu: ⁊ sic tales nō incurrūt penā mortis: cū nō sit ibi adulteriū. vnde dicit: Ea pulabit ipsa. i. ꝟberabit: q̄ nō fuit libera: ⁊ sic nō habet vnde offerat ꝓ pctō suo. Aīr vero ꝓ delicto suo offert ⁊c. ꝓut ꝺ postilla.

In eo. ca. vbi ꝺr in postilla: Auferetis ꝓputia eoꝝ: videt esse addendum.

Additio. iij. Quod in hebreo hr̄ in ꝑ loco: Preputabit ꝓputia eoꝝ: ⁊ ē sensus: q̄ illi fructꝰ sūt imūdi ꝓpt̄ rones i postilla allegatas: ⁊ ideo reputā di sūt sicut ꝓputia q̄ apud hebreos refutāda sūt tā q̄ supflua ⁊ inutilia: vñ sequit: Poma q̄ germināt imunda erūt vobis: Ex q̄ ptz ꝙ nō auferebant primi flores seu gēme ne crūperent in fructus: ꝓut dicit in postilla: sed ꝓmittebāt crescere: ⁊ tamen esus eoꝝ erat illicit⁹ ⁊c.

Replica. correctorij ꝺ Burg. In ca. xix. cū postill. breuit ⁊ clare se expediuisset de replicatione ꝓceptoꝝ: Bur. facit lōgā digressionē: i qua ꝓio repzobat sctm Tho. cui⁹ dicta tñ i ꝓlogo sui opis firmiter credit eē igne charitat⁹ examinata ⁊ naturalis rōnis dictamine multipliciter purgata: hic tñ abijcit ⁊ sepe postillatoꝝ redarguit q̄ aliq̄s ex manifesta rōne ea declinauit. Notat ꝙr in eadē digressione postillatoꝝ: asserens q̄ exponat illud dictū: Sancti estote q̄m ego sanctus sum: vt cōclusionē ꝓdictoꝝ cū sit ꝑambulus sequentiū. Sz apparet Bur. nō diligēter hic vidisse postillatoꝝ. nō enī ponit illud: Sancti estote ꝓ cōclusione: sz potiꝰ ꝓ cōclusionis ꝓcipio cā et rōne: vt ptz bñ intuēti dicta postillatoris.

Locutus ē ⁊c. Freq̄nter lex eadē repetit vt eoꝝ memoriā infigat legēti: q̄dā tñ noua īterserit ne supfluere videat: sed noua inquirendo iā dicta studiosius inquirant. Aīr superi⁹ quedā ꝓhibēdo penā tacuit vt querētes q̄ vel q̄lis sit in sequentibus diligenter inuestigem⁹. Cū enī superi⁹ moloch ꝓ hiberet sacrificari idipsum penā addendo repetit populus. s. terre lapidabit eū: nō soluz ꝓncipes. Hec his cōtētus addit: Ego ponā faciē meā ꝺ illū ⁊c. b Contaminauerit sanctuariū ⁊c. Quicūq̄ semen suū idolis consecrat sanctuarium dei polluit et nomen eius: quia imaginem dei quā habet demonib⁹ deuouet. Ipsuz quoq̄ ḡtum in se est polluit: qui imaginem dedit et spiritū vite in sufflauit: ꝺum īmūdo spiritui imago dei ꝓstituit. Qui filiū q̄z vel discipulū vitio auaricie afficit q̄ ē idoloꝝ seruitus: si militer sc̄tuariū ⁊ nomē dei polluit. Eo/

Locutus ē dñs. Supzapposita sūt ꝓcepta ordinatiua vite absq̄ determinatiōe pene: hic eadē licet nō oīa replicant cum dicta determinatione. Ratio aūt hui⁹ ordinis est: quia intentio legislatoris est ciues facere bonos et virtuosos. hoc aūt est quando bene operant ex amoze iusticie: ⁊ ideo ꝓmisit ꝓcepta absq̄ determinatiōe pene: ꝓ hoc insinuās q̄ essent adimplenda ex amoze boni: sed q̄ nō oēs sunt virtuosi sed pauci respectiue: ideo replicauit ꝓcepta cū determinatiōe pene: vt ipfecti ea adimplerent saltem timoze pene. Primo igit ponit dicta determinatio. scdo determinationis rō: ibi: Custodite leges meas. tertio intēta cōclusio. ibi: Vir siue mulier. Circa primū ponit determinatio circa rōnalem. secūdo circa irrasibilē. ibi: Qui maledixerit patri. tertio circa cōcupiscibilē. ibi: Si mechatus. Circa primū ponunt duo casus de idolatria que ex dictamine rationis est fugienda. Primus ponit cum dicit:

b Si q̄s dederit de semine suo idolo moloch morte morial. frequētius autem loquit scriptura de moloch q̄ de alijs idolis. tū q̄ sacrificiū sibi oblatū erat magis horridum: vt ptz ex ꝓdictis. xviij. ca. tum quia multi circa hoc erant inclinati credētes q̄ ex tali puerozꝝ oblatione cōsequerent postea quicquid vellēt. Ex hoc aūt q̄ dicit hic: De semine suo. q̄ importat partem. dixerūt aliqui doctores hebreoꝝ modo indebito littere inītētes: q̄ si aliq̄s dare ret oēs pueros suos idolo moloch nō incurreret penā ꝓdictā. q̄ videt valde absurdū: tū quia pars includit in toto. ⁊ ideo dans totum dat etiam partē. tū etiaz quia dans totum grauius peccat: propter quod nō minus sed magis debet puniri. ⁊ ideo alij volentes colozare dictum predictum dixerunt q̄ dans totum semen idolo moloch ita grauiter peccat q̄ non potest aliqua pena expiari in ꝓsenti etiā morte. Et ꝛō dixerūt doctozes q̄ nō incurrit penā mortis: q̄ reseruat maiori pene. s. gehenne. Sed isti volentes saltuare dicta doctorum suoꝝ dicunt cōtra verbum domini Ezech. xviij. Si autem impius egerit penitentiam ⁊c. et sequit: Omnium iniquitatum suarū quas operatus est nō recordabor. Ex quo patet q̄ nullū est peccatū q̄ in vita ꝓsenti nō possit expiari. c Succidāq̄ eū. delēdo ei⁹ posteritatē. d Et cōtaminauerit sanctuariū meū, alibi sacrificando q̄ ad sanctuariū meū

Ca. XX

Locutus ē dñs ad moysen dicēs: ꝙ naturalib⁹ iudeis. ꝙ hoc iā supꝛius dixerat: sed hic penā addit.

Loc̄ filijs isr̄l: Homo de fi/ ꝙ naturalibus. ꝙ proselytis.

lijs israel ⁊ de aduenis qui habitāt i israel: † Si q̄s de semine suo a ꝙ idolū moabitarū q̄s interpraē rex.

dederit idolo molōch: morte mo ꝙ non solū. s. ꝓncepto.

riatur: Populus terre lapidabit eū: ⁊ ego ponā faciē meā ꝓtra illū: ꝙ sanctozum.

succidāq̄z eū de medio populi c a ꝙ carnali: vel discipulū quē i docēdo genuerit. b ꝙ Lxx. ꝓncipi. ꝙ principi huius seculi qui operatur in filijs diffidentie.

sui: eo q̄ dederit de semiē suo mō b loch: ⁊ contaminauerit sanctua/ b

ret oēs pueros suos idolo moloch nō incurreret penā ꝓdictā. q̄s videt valde absurdū: tū quia pars includit in toto. ⁊ ideo dans totum dat etiam partē. tū etiaz quia dans totum grauius peccat: propter quod nō minus sed magis debet puniri. ⁊ ideo alij volentes colozare dictum predictum dixerunt q̄ dans totum semen idolo moloch ita grauiter peccat q̄ non potest aliqua pena expiari in ꝓsenti etiā morte. Et ꝛō dixerūt doctozes q̄ nō incurrit penā mortis: q̄ reseruat maiori pene. s. gehenne. Sed isti volentes saltuare dicta doctorum suoꝝ dicunt cōtra verbum domini Ezech. xviij. Si autem impius egerit penitentiam ⁊c. et sequit: Omnium iniquitatum suarū quas operatus est nō recordabor. Ex quo patet q̄ nullū est peccatū q̄ in vita ꝓsenti nō possit expiari. c Succidāq̄ eū. delēdo ei⁹ posteritatē. d Et cōtaminauerit sanctuariū meū, alibi sacrificando q̄ ad sanctuariū meū

dē mō licet de ceteris vitijs rōcinari: ne q̄s corpus q̄ ē templū xp̄i et habitaculū spūssancti q̄buslibet polluat īmūdicijs. Tale enī ꝓcipit puniri ab oībus: q̄ oīm est inimicus ⁊ glorie omniū aduersar. a Si ne. ⁊c. Prouocat alios cōtra illū et terret si neglexerint penā tā studiose ꝓceptā: deo ipo irascente ⁊ ferente sniam. b Nec volue. ⁊c. Eſicl⁹. Malū est ꝓmittere etiaz eos q̄ foris sūt fornicari a deo ⁊ adherere diabolo: sz multo magis ꝺ medio populi: ꝑ est enī totū gregē lupo cōcedere. Cōsentientes aūt: q̄. s. possūt accusare vel arguere vel mouere ⁊ nō faciunt: nō effugient iudiciū. Ponit de⁹ faciē sup illū: de qua dicit: Aultꝰ dñi su. fa. ma. ⁊c. c Alia q̄ de. ⁊c. Hrandē de ꝓcīs est ad magos vel ariolos de clinare: hoc est ei a deo recedere. Sūt aūt magi intelligibiles q̄ in noīe dñi falsa ꝓphetāt. Sūt arioli deceptores ⁊ adulatores q̄ veneficis ꝟbis audiꝝ tus multoꝝ corrūpūt ⁊ a ꝟitate auertūt. d Qui ma. ⁊c. Origē. De his supius ꝓcepta dedit: ꝑ q̄ pena inobedientem moneret nō ascripsit. eadē q̄ repetunt: ⁊ cuiuslibet pena decernit. Ibi q̄ ꝓcepta dant: hic iustificatiōes dāt ⁊ iudicia: q̄b⁹ q̄ iustū est peccatoꝛi iudicat. Notādū aūt q̄ nō cōtinuo penas cū primis ꝓceptis statuit: q̄ amoze nō timoze ꝓcepta debent custodiri. Si cōtēpseris nō tā bō q̄ contēptoꝛ punieris. Prouocat benigne filiū ne puniat cōtēptoꝛē serui.

Origē. Qui male. ⁊c. Romē ꝓis vel mr̄is grā de mysteriū ē: pater tibi de⁹ ē ꝺm spm̄: celestis hierl̄m mater. Pio tibi de⁹ pat̄ est q̄ genuit spm̄ tuum. Secdo tibi pater est carnis. Pater cui⁹ ministerio in carne natus es.

†Exo.21.b Qui q̄ maledixerit patri vl mr̄i moz. mo. oportet te parē gratiā referre parentibus. Si cōtumeliosius fueris patri carnali: eris ⁊ spūali: de matre q̄z idē est. Sicut seruꝰ corpozali dño cōtumeliosus: deū quoq̄ inbonozat q̄ carnali dño nomē suum accomodat. Nullo ergo mō contradicere debem⁹ patri vel matri dicāt faciūt q̄ volunt. Quomō possum⁹ vicē gr̄e illis reddere a quibus geniti sum⁹: nutriti: eruditi q̄b⁹ auctozib⁹ deū agnoscimus? Quid igit expectandū est illis q̄ negāt deū esse auctoꝛē mūdi: ⁊ q̄ de celesti hierl̄m dicunt ad aliquā terrenaz ciuitatē i nuertūt sensib⁹ depzauatis.

e Sāguis eius ⁊c. Quia ipse est sibi cā mortis si sic punit q̄ carnali patri maledixerit: quō puniet q̄ christū, blasphemauerit: nec ob auditū dicēti: Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua spūsc̄to ⁊c. morte. s. moriet. alienat⁹ a regno celoꝝ reꝰ est. nihil enī graue: nec operosū aut laboziosū ei ꝓceptū est.

f Si mechat⁹ ⁊c. Aug⁹. Hic aliq̄d noluit distare inter quēlibet virum ⁊ ꝓrimū: ḡtuis sepe ꝑ hoīe ponat. primū: ⁊ necessario sequit: si ab vxore cuiuslibet abstinendū est: multo magis ab vxore ꝓrimi. Si forte repetitio est ostēdēs q̄tū malū adulterare sit vxorē cuiuslibet viri: ꝑ ē enī adulterare vxorē ꝓrimi: nihil erī ꝓrimius est q̄ homo hoī.

Si mechat⁹. Eſicl⁹ ⁊c. Adulteriū corpale malū est. Spūale peius: hoc carni: illud spiritui cōtumeliā facit: hoc homini: illud deo. Spūaliter adulterat q̄ legis dogmata corrūpit. adulterat mulier ē viri q̄ corrūpit ecclesiā christi. de qua dicit: Despondi enī vos vni viro: vir. ca. eri. xpo. adulterat aūt doctrinā ꝓrauā seminando: nō christi. Est etiam sacerdos vel quilibet doctoꝛ vir ecclesie a christo sibi cōmisse. Quoꝝ si quis ma

riū meū ac polluerit nomen sctm̄ a ꝙ q̄n scia ē nutrix⁹: hec ei fructuosa terra est.

a meuz. Q̄ si negligens ꝓpulus b terre: ⁊ quasi paruipēdēs iperiū

ꝙ qui sibi nocet et alijs.

meū: dimiserit hoiem qui dedit ꝙ Lxx. ꝓncipi.

de semine suo moloch: nec voluerit eū occidere: ponā faciē meā b

ꝙ imitatores vite ⁊ doctrine.

sup hoiem illū ⁊ cognationē ei⁹: a ꝙ nō solū q̄ faciūt puniunt: sed qui consentiunt facientibus.

succidāq̄z ⁊ ipm ⁊ ōes q̄ cōsentiunt ei vt fornicarēt cuz moloch

de medio populi sui. Aia q̄ decli/ c a ꝙ Lxx. venticulos. b ꝙ Lxx. veneficos.

nauerit ad māgos et ariolos: et a ꝙ recedendo a deo. b ꝙ vult aūt. o. ſ. f. m.

fornicāta fuerit cū eis: ponā faciem meā cōtra eā: ⁊ interficiā illā a ꝙ vt supra. b ꝙ q̄ polluti sūt q̄cūq̄ hec faciūt.

de mēdio populi sui. †Sanctificā/ mini ⁊ estote sancti: q̄z ego sctūs sum dñs deus vester. Custodi/ ꝙ que illi prenaricari suadent.

te ꝓcepta mea ⁊ facite ea: Ego a ꝙ quasi illi polluūt contra legē dicētes:

dominꝰ qui sanctifico vos. Qui ꝙ ingratus nature beneficijs et creatori qui omnium pater est.

maledixerit patri suo aut matri b a ꝙ grauis pena q̄z grauis culpa rectaz ostendit esse sententiā dum subdit: patri matriq̄z ⁊c.

morte moriat. Qui patri matri/ c q̄s maledixerit: sanguis ei⁹ sit sup

euz. Si mechatus q̄s fuerit cum d vxore alterius: ⁊ adulteriū ꝓpe/ a ꝙ ecclesia. ꝙ sacerdotis episcopi immo christi ꝙ alias coniuge.

trauerit cum vxōre ꝓximi sui: ꝙ qui docrinā ꝓrauā seminat. ꝙ q̄ suscipit.

morte moriant⁹ ⁊ mechus ⁊ adul ꝙ supra expositum est.

tera. Qui dormierit cū nouerca e sua: ⁊ reuelauerit ignominiā ꝑis sui: morte moriāt ambo: Sāguis eoꝝ sit sup eos. Si q̄s dormierit f

cū nuru sua: vterq̄z moriat: q̄z sce ꝙ quia simile peccarū.

lus opati sunt: Sanguis eoꝝ sit

culauerit ecclesiā, primo facit iniuriā: id est christo qui ei cōmisit banc curā. g Qui dormierit ⁊c. Nec superi⁹ dicta ⁊ exposita sūt: vbi dictū est: Nō reuelabit turpitudinē patris tui ⁊c. Sed hic aperte tangit eū q̄ idem q̄ ꝓrimus agit: ne peccati societate erubescēs. ꝓdit in quo mortis penā legislator sanxit. Mouere aūt virū cōueniebat q̄z qđ in patrē a filio deliquit: ꝺ in filiuz a patre cōmittit: ⁊ illis vtrobiq̄z impietas. Origē. Supradictū est: Turpitudinē no tue. ñ re. Sz q̄z legi⁹ vel ꝓcepti pena nō erat subscripta: idem repetit vt penā subscribat: ait apls: Irrita facies q̄s legē moysi sine vlla miseratiōe: duob⁹ aut trib⁹ testib⁹ morīē q̄to maioribus supplicijs dign⁹ purabit: q̄ filiū dei cōculcauerit ⁊c. In lege adulter vel adultera nō poterāt dicere penitentiā petim⁹: veniam depcamur. Moꝛi necesse erat i criminib⁹ singulis q̄bus erat pena mortis ascripta: apud xp̄ianos vero cū nō erat ꝓceptū vt corpozaliter puniant: nec ꝓās data est episcopis: ꝓsenti morte dānare quā habebāt pzdyteri in lege. Dicim⁹ q̄ q̄ lex moysi crudelis: ⁊ euāgeliū xp̄i in deteri⁹ resoluit: absit. Sz in vtroq̄z est dei benignitas diuersa dispēsatiōe: in lege adulteriū morte puniebat: vt q̄ hic puniebant: nō amplꝰ punirent: plena erigo lex misericordia que pñti pena purgari voluit: ⁊ futurā excludit. Hunc aūt ad purgationē nō inferē pena coꝛpozalis: sed sacerdos pniam iniūgit: quā vtrū quisq̄ gerat vt veniā merearetur ipse ꝓuidet: Qua enī mensura mensus fuerit remetiet ei: sc̄m illud: Potū dabis nob⁹ lachrymis in mēsura. Sunt q̄ peccata q̄ ducūt ad mortē ideo cōsequens est vt quotiēs q̄s cōmiserit: totiens moriat. Multas esse mortes significat apls⁹ dicens: Qui de tantis mortib⁹ eripuit nos ⁊ eripit ⁊c. hoc est de mortib⁹ peccati: videbatur īmortalis ē hac cōi morte: q̄ alt: de tantis moꝛibus eripuit nos ⁊c. Si enī eripuit et eripit: et eripiet: nunq̄ erit q̄n̄do moriat: quē deus semper eripiet. Videndū ergo ne forte grauis sit nobis q̄ morte aīe punimur q̄ illis q̄ coꝛpaliter puniebant: q̄z nobis in futurū restat pena: illos absoluebant soluta supplicia. Qui ergo semel cōmiserit: sc̄do nō facit qui secundo vltra nō addat: est enī apud rectū iudicē pene moderatio: nō solū ꝓ qualitate sz etiā ꝓ quātitate. Qui dor.

riū meū quasi locus sacrificij mei eē cōtaminat⁹. a Et polluerit nomē sanctū meū. ipm moloch attribuēdo. b Q̄ si negligēs ꝑplus terre. Ex q̄ patet q̄ illi qui debent corrigere crimina si negligant consentientes reputant. ⁊ eā dem penā incurrunt. Scds aūt casus ponit cū dr: c Alia q̄ declinauerit ad magos ⁊c. ptz snia ex ꝓdictis ca. xix. q̄: hic solū addit pena

B † Num. 11. b Jos. 3. b, Luc. 6. f Ps. 79

2. Cor. 11. b

¶ a ¶ Qui dor.cū ꝛc.Hoc pctm iniuria nature est:vñ ⁊ morte.s. mulctari decretū est. Spūaliter ei qui fortis alo ⁊ masculus. Sic ei i diuina scriptura pfect⁹ in virtutib⁹ nolak:verbis prauis vel actionib⁹ effeminare caucam⁹:ne cū ipso dissoluamur ⁊ simul moriamur. b ¶ Qui supra vro.Seuā huic delicto penā decernit. Qui ei ex matre sūt genti his quos filia genuit cū vnus pater sit incertū ē vtrū fratres sint an auunculi. Laueak ḡ tā incerta cōmixtio.Sz qz ois peccati cōcupiscētia mater est.Si ḡ nobis cōcupiscētia sit actionē nō contūgamus ei. Rom.8.c ¶ Qui ei ꝑ facit igne incēdit:⁊ ꝓcupiscētia:⁊ actio ei⁹. Si enīz facta carnis spūs mortificauerim⁹:viuem⁹. c ¶ Qui cū iumēto ꝛc.Mimla ꝓtra eos exercet⁹ districtio q̄ intūm iniq ⁊ libidini dediti:vt inaudita scelera cōpiscerēt:vñ viris vel mulierib⁹ cōmixtis quadrupedib⁹ mortis penā indixit:fidelib⁹ ḡz nō erit hec lex supflua:si q̄drupedia volūtates prauas ad terrā ꝓnas intelligam⁹:q̄ man⁹ sicut boies nō habēt: qz omni būana actiōe carēt.vñ cognatiōes nobiscū nō habēt.Sīr ḡ vl mulier q̄ nō lāguore nature:ꝑ deliberatiōe eis coherēt vel coierit reus est mortis:ipe quoq; mori dicūr illis mortuis: neq; L enī ꝑse subsistūt:nec vlla pcti subtātia ē sed ī peccatozib⁹ operaf. †15.q.1.cū mulier. Aug⁹. Qui cū iumento ꝛc.Querit quō pecus reū sit: cū nec rōnale nec legis capax sit:an quēadmodū transferunt verba metaphozica ab aiali ad aiale:sicut dr vēt⁹ ipzobus vel iratū mare:ita et hic trāslatū a rōnali ad irrōnale: nā inde pecora iussa sunt interfici:qz tali flagitio cōtaminata indignā refricāt memoziā facti. d ¶ Qui ac.ꝛc.Ecius. Hoc tollerabile videbat⁹ qz abzaā de sara dixit:Sozor mea ē ex pr̄e:⁊ nō ex Ecā.xx.d mr̄e:ꝑ eos q̄ de thara patre abzaā geniti sunt moyses enumerās nusq; sare fecit mēcionē. Nō si sozor sue abzaā nupsit:añ tū ꝑ q̄s deū cognosceret fecit. Bene ḡ lex talē cōiunctionē ꝓhibuit. Tropo. ¶ Qui acceperit.Tropol.Turpitudinē sozoris ex patre et nō ex matre videt ⁊ accipit:q̄ turpē actionem a pr̄e vel a mr̄e: in qua.s.deliquerūt:admirāt ⁊ imitāt nō solū pscrutās q̄ nō oportuit:sed cōtūgēs se parētū ꝓaulitati q̄ sozor ei⁹ dicit q̄si ab eisdē genita parentib⁹.Quia vero filij publica parentū peccata faciēdo similia:recte in cōspectu ppli infligit pena. vel iuxta. Nyx.in cōspectu filioꝝ gener⁹ sui:eozū.s.q̄ talia cogitant imitari.vt vni⁹ afflictio multoꝝ sit correctio. e Videbit.ꝛc.Aug⁹.Jā est cōcubēdo cognoneri. sicut ibi: Cognouit adā vxorē suā.i.ei mixtus est.qō aūt ait: Portabunt iniquitatē suā.i.ipsum peccatū pena erit. †f ¶ Qui coierit ꝛc. Intēdit legislator cōtinētiā suadere:ne more pecoꝝ cū mulieribus cōtinue misceamur:ꝑ velut coacti ad vsū cōtinēdi paulatim veniam⁹.Mirū aūt qō nūc tales de populo suo dispdi ꝓcipit:cū supius eisdē legē purgationis indixerit.Cōtēplemur ḡ mēstruatā gētiliū sapientiā a deo remotā de volatu auiū:et cursu siderū:⁊ mēsuris celi disputantē:cū hac dormire.i.delectari: vel reuelare ⁊ ei⁹ ꝓferre fontēq; tot⁹ errozis exponētē audire ipiū est:Jdeo talis interficiet de medio ppli sui ne nominet̄ hō q̄ imaginē dei ⁊ scipm ignozādo creatozē a se aliena 1.Cor.5.d uit.Ipsa quoq; interficiet ne sapia noiet:qz sapiētia hui⁹ mūdi stultitia est apud deū. g ¶ Turpitudinē ꝛc.Sozorib⁹ parētū filios misceri ꝓhibet:vt generatiōes nō cōfundant a parentibus reuerentia exhibeat. Allego. ¶ Allego. Scōm spm̄ vero et parentū peccata debemus velare:⁊ coꝝ q̄ eis sociati sūt:quasi fratres ⁊ sozores:q̄b⁹ nuda parētes latere nō possunt. Añ addit Jgnominiā carnis sue nudabit.Nyx. Sine filijs morient .i.sine ꝓtutibus q̄ ē pessima sterilitas. h ¶ Qui col.ꝛc.Esici⁹. Ostendit qz cā filioꝝ cōiugij societas būano generi data est. Deu.25.b que enī nūc tanq̄ abominabilia ꝓhibet:i Deuteronomio cō pellit ⁊ iubet dicēs:Quā do habitauerint fratres simul ⁊ vn⁹ D absq; liberis mortu⁹ fuerit: vxor defūcti nō nubet alteri: sed Ruth.4.c accipiet eā frater ei⁹ ꝛc. Sicut Boos Ruth lege cognationis: libidinis aūt cā talē ꝓhibet cōiunctionē. Interꝓtatio ꝟo spūalis suplozib⁹ similis ē. Aug⁹. ¶ Qui col.cū vxo.p.ꝛc. Quicūq; dormierit cū cognata sua:⁊ turpitudinē cognationis reuelauerit:sine filijs morief. Querit quousq; sit obseruāda ista cognatio cū lōginquo gradu liceat accipere vxorē: semꝑq; licuerit. Sz intelligendū est ex his gradibus nō licere quos ꝓhibuit:sm quos dictū est. Quicūq; dormierit cū cognata sua ꝛc.vbi aliqua p̄termisit intelligēdū:sicut sozorē de vtroq; parente:⁊ vxorē fratris matris.i.auunculi. Nā de vxore patrui primū ꝓhibuit.Sine filijs morient:forte intelligendū est lege cōstitutū:vt qui de his nati fuerint filij nō reputent̄.i.nullo iure succedāt parētib⁹. i ¶ Custodite le.ꝛc.nō sufficit pare legis custodire:necesse habem⁹ obseruare oīa ꝓcepta ⁊ iudicia. k ¶ Voli ambu.ꝛc.Nō solū iudeis:ꝫ oīb⁹ gentib⁹ hec obseruāda sunt:si deo seruire volūt.

¶ Lacte

a ꝫ in virtutib⁹ ꝓfecto.

a sup eos.Qui dormierit cū mā/
a ꝫ verbis ⁊ exēplis nos cū ipso effeminādo.
sculo cōitu fœmineo:vteraq; opat⁹
ē nefas morte moriāf:sit sāguis
b eozum sup eos. Qui supra vro
ꝫ actionem. ꝫ concupiscentiā.
rem filiā mr̄em ei⁹ duxerit:scel⁹
a ꝫ Scienter. b ꝫ penitens. c ꝫ Concupiscētia et actione.
opat⁹ ē:Cuius ardebit cuz eis:
nec ꝑmanebit tantum nefas in
ꝫ bestiali cupiditate.
c medio vestri.Qui cū iumēto ⁊
a ꝫ deliberādo ⁊ ꝓseuerādo. b ꝫ eterna.
pecore coierit morte moriatur:
a ꝫ Mortuo pecore:peccarū nō operaf. b ꝫ idē quoq; dicit mulieribus.
pec⁹ quoq; occidite. † Mulier q̄ a
succubuerit cuilibet iumento si
mul interficiet cū eo: Sāguis eo
d ruz sit sup eos. Qui acceperit so
rozem suaz:filiā patris sui:vel fi
e liā matris sue ⁊ viderit turpitu/
dinē ei⁹:illaq; cōspexerit fratris
ignominiā:nefariam rem opati
ꝫ vt ceteri terrent̄.
sunt:occident̄ in cōspectu ppli
eo q turpitudinē sua mutuo re/
a ꝫ penā inūctatis. ꝫ ipm pctm̄ erit pena.
uelauerint:⁊ portabūt iniq̄tatē
ꝫ delectatione adheserit.
f suā.Qui coierit cū muliere i flu
a ꝫ palā alijs fecerit
xu mēstruo ⁊ rēuelauerit turpi/
a ꝫ totū errorē idolatrie et sacrificioꝝ
tudinē ei⁹:ipaq; appuerit fōtē
a ꝫ vt nō sit de populo dei qui imaginē dei cōta
minauerit nec illa sapientia nominet̄.
sāguinis sui:iterficient̄ ambo ō b
g medio ꝑpli sui. Turpitudinē ma
tertereq tue ⁊ amitē tue nō disco
operiet:q̄ hoc fecerit ignominiā
carnis sue nudauit: portabunt
b ābo iniq̄tatē suā. Qui coierit cū
vxore patrui vl auūculi sui ⁊ re
uelauerit ignominiā cognatio/
ꝫ q̄d est summa pena.
nis sue:portabūt ābo pctm̄ suū
a ꝫ Nō q̄ filij ralīū interficient̄ sed filij eis lege
succedere ꝓhibent̄.
absq; liber⁹ morient̄. Qui duxe/ c
rit vxorē fratris sui rē illicitā fa
cit:turpitudinez fris sui reuela/
ꝫ voluntate.
i uit:absq; liberi⁹ erit. Custodite le
a ꝫ omnes. b ꝫ sicut iudicauit deus in filio is
raelitidis q̄ blasphemauit. ꝫ opere.
gēs meas atq; iudicia ⁊ facite
ꝫ sicut gentes. ꝫ Ēuciar.
ea:ne ⁊ vos euomat ter
ꝫ in peius ꝓficiendo.
k turi est⁹ ⁊ hitaturi. Nolite ambu f
a ꝫ superstitionibus quas legitimas putant.
b ꝫ demonū qui multis dominabant.
lare in lēgitimis nationū quas

¶ Ego

a ¶ Pecus q̄z occi.nō qz pec/
cauerit cū non
habeat libez ar
bitriū: ſi ī dete/
stationē crimi/
nis ⁊ ne exaspe
ret⁹ talis aialis
aliq̄ inclinarēt
ad idē vitium.
Qui coierit cū
mu.in flu.men.
ꝛc. sequit:
b ¶ Interficien/
tur ambo .hoc
est intelligēduz
quādo aliqs sci
enter mulierem
menstruatā co/
gnouerit:⁊ fue
rit de hoc cōi/ † J.18.d
ctus in iudicio.
Si aūt esset oc/
cultū: imūdus
esset septē dieb⁹
vt dictuz est.ſ.
xv.ca. Qui co/
ierit cum vxore
patrui.sequit:
c ¶ Absq; liberi
morient̄.qō ex/
ponit Ra .Sa.
dicēs q̄si tunc
haberent pue/
ros sepelirēt eos
ante mortē suā.
⁊ si nō haberēt
tunc: nec habe/
rēt de cetero si/
cut ꝑuati a deo
et sic morient̄
absq; liberis.
Beat⁹ Aug⁹.
alit exponit di/
cēs : q̄si ex tali
matrimonio ali
q̄ pueri nascerē
tur : illegitimi
reputarent̄:nec
succederēt i he/
reditate. ⁊ iō ꝑ
hoc itelligit pe
na exheredatī/
onis : ⁊ eodem
mō exponit ca/
sus seqūs.
d ¶ Custodite le
ges meas . Nie
ꝑtr ponit ꝓdi/
cte determina/
tionis rō:ad ꝟ
enī determina
ta est pena ꝓdi/
ctarū trāsgressi
onuz: vt boies
saltē timore pe/
ne coercerent̄ a
trāsgressione le
gis.⁊ hoc ē qđ
dr: e ¶ Me et
vos euomat ter
ra.tāq; abomi/
nabiles.
f ¶ Molite amb/ f
bu.i legit.nati/
onum.i.in ritu
⁊ modo viuen/
di ipsarum.

¶ Ego

a ¶ Lacte.Delitijs beatitudinis quib⁹ nihil suauius: nihil dulci⁹ ⁊ sine oi labore ⁊ dolore erunt: sicut lac ⁊ mel que sine nostro labore ꝓpanf. b ¶ Ego dns.Qui dixit:ne cogitetis dicentes q̄d cōedemus aut quid bibem⁹ aut q̄ operi/ Dat.6.d mur.hec enī oīa gentes inquirunt. Qui aūt sublimioꝛe cōuersationē ⁊ retributionē sequūf se part debēt a ceteris gentibus.

Mozali. c ¶ Sepate et.ꝛc.Moza. Jumēta vel pecora ꝓpiare: volatilia cōtēplatores lex appellat. Qis populariś mūdus ꝓpter simplicitatē a plurib⁹ indicaf.Sīr cōtēplatiuis ſ nō ita est. popularis enī debet eē pndens in bono:simplex in malo:hic enī solus mundus est.Cōtemplatiuus quoq; ꝑsciam dz hr̄e mundam:⁊ fidē nō fictam. Qui ḃ nō habent ad vanilo/ quia cōuertunt̄ nō intelligentes neq; que loquuntur neq; de quibus affirmant.diligenter ḡ mundi separati sūt ab imūdis vt mūdos seq̄mur:i mundos fugiamus.Notandum ꝛo q̄ discrete in quadrupedibus ⁊ volatilibus hic legislator: distinguit et nō in reptilibus terre.Cūcta enim q̄ mouenf in terra imunda sunt ꝛrena sapiunt.ſ.quibus dē⁹ venter ei⁹ ꝓpꝛ. b ¶ Et q̄ vo.ꝛt.Aug⁹.Videf dicere qđ nō sunt hec natura imunda: sed pro aliquo sacramenti signo: quia ostendit eis imunda tanq̄ immūda eis nō essent:nisi oīsa fuissent.

e ¶ Lapidib⁹.Quia vanis errozib⁹ simplicē populū seducunt vñ ventrē nutriunt ⁊ auditozibus placere cupiunt quales hodie in ecclesia multi Rom.16.c sunt.de quib⁹ Paulus ait:Hi enim nō seruiunt xp̄o: sed suo ventri ⁊ p dulces sermones:⁊ bñdictiones seducūt cozda innocentiū. ¶ C.XXI f ¶ Re cōtaminef.ſ.ꝛt. Jā est nihil omittet ex his que expediat sacerdotem docere:⁊ nolunt obedire:qui ex inobedientia moziunt̄:nisi rm̄ i cō sanguineis ⁊ ꝓpinquis ꝛt. Oportet enī sacerdotē diligentiam adhibere ꝓpulo ne peccet:sed cognatis ꝓcipue ⁊ domui sue.Si quis enī suoꝝ ⁊ maꝛie domesticoꝝ curā nō habet: fidem abnegauit ꝛt. In his ḡ peccātibus sacerdos necessario polluitur vtpote qui quotidie imo semper debet eis que ad salutem sunt,ꝓuidere ⁊ circa eos ne peccent que morte digna sunt vigilare. In patre q̄z ⁊ matre ḃ idem intelligendum est. Sepe enī doctoꝛe filiū sacerdotalis dignitas facit:q̄ nō est nupta viro. Si enī cognati sacerdotiz semetipos separauerint:vt alia domus fit in eis peccantibus:nō polluūtur. Qđu enī eis adherent:ꝓpinq̄tatis ⁊ cognationis legem custodientes:contaminationis coꝝ recte sunt participes. cohabitantium enī nō poterit ignozari peccatū.

g ¶ Hist m̄ ꝛt.Hiero.ad Fabiolā.Super oēm animā que mortua est nō ingredietur sacerdos.Nō accedet.ſ.vbi peccatum est ⁊ in peccato mors:anima que peccauerit ipa morietur. Quis sit potens ⁊ dines:⁊ multitudinem offerat victimarum.Si mortuus est nō tangitur:a pontifice nō videt Si aūt reuiuiscit:⁊ ad vocē saluatoris egredīf de sepulchro ⁊ fascib⁹ coꝝ solutus incedit:intrat ad eū pontifex:cū eo manet:⁊ cū eo resurgente ꝓandet.Super m̄re sua ⁊ pre nō inquinabīf.Multa nos cogit facere affect⁹:⁊ dū corporū ꝓpinquitates respicimus: coꝛpis ⁊ anie creatozem offendimus.Qui aūt amat aut patrē aut matrē sup xp̄m: non ē eo dignus.Multi monachoꝝ dum parentibus miserentur animas pderunt.Super patre aut matre pollui nō licet: quanto minus super fratre:sozore cōsobrinis familia ac seruis.Hen⁹ regale ⁊ sacerdotale sumus:illū attēdam⁹ patrē

¶ qui

a ¶ Ego dns de vī ꝛt.per signū circūcisionis ⁊ dationē legis.
b ¶ Sepater vos iuſt.mun.ab imūdo. In hebreo hr̄: Bestias mundā ab immunda.iumentū enī ꝓtie acceptum dr ꝙsi inuamentum quod.ſ.deseruit homini tantum in laboꝛādo: sīc equs asinus ⁊ similia:que omnia sunt immunda ad esum.⁊ ideo distinctio mundi ab immundo nō habet hic locum. c ¶ Eritis mihi sancti.qz si aialia munda debent separi ab imūdis.multo foꝛtius hō qui est rōnalis creatura dz separi a peccatoꝛibus.
d ¶ Vir siue mulier.ḃ ꝓnr ponit intēta cōclusio.intentio enī ꝓncipalis quare determinate sunt pene in casib⁹ ꝓdictis est ad destructionē idolatrie ⁊ circūstantiaꝝ eius.Ideo finaliter cōcluditur. Vir siue mulier in qui.phi. vl diui. fu.spi.moz.mo.non est ḃ intelligendū si aliquī fuerit arreptici a demōibus ī eis loquentibus absq; procuratione il lozum in quibus sunt tales spūs mali: qz tale quid est penale ⁊ nō culpabile. Si aūt ꝓcurationē alicuius hoc fuerit directe vel indirecte ita q̄ sit ei culpabile:tunc incurrit penā istā.

Moraliter. ¶ Ca.xx. In hoc capitulo repetuntur aliq̄ superius prohibita vt addaf pena vt de idolo moloch ⁊ turpitudinibus nō reuelandis. quorum sensus mysticus supra est positus. Itē ponūf hic aliqua quoꝝ sensus lr̄alis ē moralis.⁊ ideo sunt ꝓtranseunda vsq; ꝓpe finē capituli vbi dicitur:
d† ¶ Vir siue mulier in quib⁹ phitonicus vel diuinationis fuerit spūs mozte moriant̄.q̄ phitonicū spm̄ intelligit ars ⁊ volūtas ad inueniendi mēdacia ⁊ maxime cū tali fictione q̄ habeāt talia ex reuelatione dei vel angeli boni vel etiā mali vel ex aliq̄ ꝛtute occulta q̄cūq; sit illa:⁊ de istis dicit:morte morianf:qz moziunt̄ ḃ more culpe et postea moziem̄ morte gehēne.q̄ Apocal. xxi.dr mors secunda. †Deu.18.b 1.Re.28.b

¶ In ca.xx.vbi dr in postilla: Qr si ne gligens populus terre.

Additio.j. Ex hac lr̄a non hr̄ q̄ negligētes corrigere crimina eandē penam incurrant:sed solum si sunt cōsentientes. Jz enī in lr̄a:Succidāq; ipm ⁊ oēs q̄ consenserint.non enim dixit:Et oēs q̄ neglexerint:sed qui consenserint: ex quo patet q̄ negligentes licet sint digni pena:non tamen eandem penam incurrunt sicut transgressozes:nisi cum hoc sint consentientes. ¶ In eodem ca.vbi dicitur ī postilla:Qui maledixerit patri suo vel matri morte moriatur ꝛt.

Additio.ij. Qr autem ex vna maledictione patris quis incurrat penam capitalem: dictuꝝ fuit supza in additione super Exod.xxj. ¶ Ca.XXI

Jrit quoq; dominus. Postq̄m posita sunt ꝓcepta ozdinativa vite quantum ad cōmunem statum:hic cōsequēter ponuntur ꝓcepta ozdinativa vite quantum ad diuinum cultum.⁊ primo quantum ad ministrantes.secūdo quātum ad ministrata ca.xxij.Circa primum ostenditur primo q̄d circa sacerdotes minozes sit obseruandum.secundo quid circa sacerdotem magnum.ibi:Pontifex.tertio qui sunt inepti ad sacerdotium.ibi:Locutusq; est dominus.Circa primum inhibetur sacerdotibus minozibus ne intersint funeribus: nisi certarum personarum que in littera expꝛimuntur et patet littera. Causa huius duplex est. vna quia ex hoc contrahebant quandam immunditiam seu irregularitatem impedientem eos ad tempus a ministerio tabernaculi : a qua oportebat eos primo purgari.et ideo magis arcebantur a funeribus q̄ alij qui non habebant sic ministrare in tabernaculo . Secūa ratio est . qr sacerdotes qui magis debebāt hr̄e cognitionez de resurrectione

futura

¶ qui nunq̃ moꝛiꝛ: aut q̃ ꝓ nobis moꝛiꝛ. Qui deo viuens moꝛtuus est: vt nos moꝛtuos viuificaret: si q̃d habemus de egypto: qđ ꝓnceps mundi suũ possit aģscere: tenẽ-
Mar.14.c ti egyptie cũ pallio relinquamus. Sindone optus adolescens victũ dñm sequebaꝁ.
1.Tim.6.b ¶ Incurrisset in laqueos nisi expedit⁹ ⁊ nud⁹ psequentiũ impetus declinasset redda-
mus parentibus que parentũ sunt: si tñ viuũt: si filios suos seruientes deo pr̃i pfer
ri sibi gloriant. Sed hoc de maximo pontifice ɪtelligiť: sic in
seq̃ntibus oñdit. Minoꝛib⁹ vero aliquid indulgetur.
a ¶ Hō radent ca. Hiero. ad Fabiolã. Sũmus aũt pontifex
nec dixcoopiet. Qui hz cydarim: ⁊ nomẽ dei poꝛtat in fron-
te: ⁊ diademate ornat⁹ est regis: ⁊ ad pfectã xp̃i quenit etatẽ
⁊ semper eius gloria ꝓtegend⁹ est: vestimẽta sua nõ scindet:
2.Re.13.b qz candida: qz ipollnta. Thamar amissa pudicitia scidit tuni
Mar.26.f cam. cayphas pdito sacrificio rupit publice vestimenta sua.
Sup oẽm aũam q̃ moꝛtua ẽ ñ ingredieť ⁊ d̃ scñs nõ egredieť
Mar.12.c ne polluat scꝛificatoꝛ⁹ si sui: ꝓ otioso x̃bo q̃z rõnẽ reddem⁹
Quicq̃ nõ edificat audiẽtes in piculũ x̃ťi loq̃ntiũ. Si all
q̃d reꝓhensibile dicum⁹ de sanctis egredimur: ⁊ vocabulum
xp̃i pollnim⁹ in q̃ nobis blandimur. Quanto g̃ magis pon-
tifex (quẽ optet esse sine crimine: tantarũq; virtutũ vt semp
Deu.5.a moꝛetur in scñs) patus victimas offerre ꝓ populo: seque-
ster holm ⁊ dei ⁊ carnes agni: ⁊ sanguinẽ sacro oze cõficiens
qz oleũ scm̃ xp̃i dei sui sup eum est: non polluat vestimenta.
Gal.5.b Quotãť em̃ in xp̃o baptiq̃mur xp̃m induim⁹: seruem⁹ tuni-
cam quã accepim⁹: scm̃ custodiemus in sancto. Ille mõtan⁹
Luc.10.c habitatoꝛ q̃ de hierusalẽ descendit in hiericho: nõ pt⁹ vulne
B ratus est q̃ nudatus: vꝛoꝛẽ virginẽ accipiet ⁊c. pontifex cui
Ps.109. hec ꝑcpta danť: xp̃s a q̃busdam intelligiť: de q̃ d̃: Tu es
Zach.3.b sacerdos in e. fm or. m. Et in zacharia. Audi iesus sacerdos
Job.17.a magne ⁊c. b est cui sordida pctoꝛ nr̃oꝛ vestimenta tollũtur:
vt recipiat gloriã quã habuit ꝓiusq̃ mundus esset. Sed ne
scripture vim facere putemur: interꝑtemur in mẽbris qđ re-
ferať ad caput: ⁊ sic disputemus de vero lumine: vt deriuet
Dat.5.b ad eos quib⁹ xp̃s donauit vt lumen sint. ¶ Hō radẽt ca. ⁊c.
Minis egre dolere sacerdotes de moꝛtuis ꝓhibet lex tãq̃
qui spem future vite habent ⁊ populũ docent: ꝓpterea non
solũ in ꝓpꝛijs pctis vigilare ⁊ sanã mentẽ bñe: sed etiã ĩ alie
nis q̃ supza taxata sunt: caput ꝛ barbã sapiam ⁊ pfectionem
1.Cor.11.c significant. Eñ caput nr̃m d̃z xp̃s in q̃ solo recte sapim⁹. Me
rito barba pfectionẽ: caput sapiam significat: qz veniẽtibus
ad annos discretionis: ⁊ iuuẽilis etatis: barba nascit. Nec
Eph.2.a catoꝛes dicuntur moꝛtui: fm illud. Cũ essemus moꝛtui pctis
cõuiuificauit nos sibi xp̃s. ¶ Hō g̃ optet sacerdotis caput aut
barbã radi sup moꝛtuũ: qz nõ oꝑtet cogitationes que sicut
capilli caput: ita sapiam ornant alio peccante coꝛrũpe: ꝛ in-
tegras cõseruare vt possit exhoꝛtari arguere increpare.
b ¶ Pollu. nomẽ ⁊c. Quod est magnũ in gentib⁹: vos aũt
Mala.1.d dicit Malachias polluitis illud in eo qđ dicitis. Mensa do
mini deserta est. In pctõ em̃ sacrificij nomen dei polluũt sa-
cerdotes. c ¶ Scoꝛtũ ⁊c. Sacerdos quilibet nam de sum-
mo postea dicet q̃ nõ nisi virginẽ ducat vꝛoꝛẽ. d ¶ Que
repu. ⁊c. Quia culpabilis inuenitur hanc non debet ducere
sacerdos vꝛoꝛẽ ne ꝑdicet eius abstentiam ɪfalem.
e ¶ Sit g̃ san. Si sacerdotes datã iam sibi a deo scꝛificationẽ
custodiũt scꝛificant ipm deũ: q̃ cũ in natura scñs sit a ꝓtici-
pibus glozie sue voluit sanctificari. f ¶ Sacer. filia. Hraue
cuiuslibet filiã foznicari: ꝛ marie sacerdotis q̃ d̃z hñe filios
1.Tim.2.a subditos in oĩ castitate. ¶ Sacerdotis fi. Synagoga nõ so-
lũ vꝛoꝛ: ꝛ dei filia appellať: ꝛ vtrũq; depranans aliena fa
Esa.49.b cta est. Unde relinquet filia sion sic vinbraculũ in vinea ⁊c.
Osee.2.a Et alibi. Fornicata est mr̃ coꝛ qđ igne sit exusta: incẽdũ mõ
strant vestigia. g ¶ Pontifex ⁊c. Christus magn⁹ d̃ns nr̃: ⁊ magna virtus eius q̃
ꝓ nobis factus est sacerdos ⁊ hostia. h ¶ Consecrate sunt. Alij sacerdotes ĩ san-
guine vituli ⁊ arietis cõsecrabant vel cõsummabant. s. manus suas: ipe vero ꝓꝛio
sanguine crucifixis manibus. i ¶ Vestimẽta nõ ⁊c. Elici⁹. Ex q̃ em̃ verbũ caro fa
cũ est: totus carni sue ineſt nec vnq̃ ab ea vel crucifixa vel sepulta sepaꝛ⁹ est: de me-
liozibus eius indumẽtis d̃z: Amictus sum lu. si. ve. abyssus sic vestimentũ: amictus
eius ẽ ẽ pꝛ̃ificis habit⁹ q̃. pfunda sapie ⁊ scie luce indicať vestitus: hec vere sancta
Ezeb.18.c sunt indumenta. k ¶ Ad oẽm ⁊c. Lxx. Aiam moꝛtuã: Aia que peccauerit ipa mo
rieť. hac morte maxime gentes perierunt q̃ nec legẽ nec doctrinã habuerũt: sed ipe
pctã oĩm tulit: ⁊ tñ impollutus mansit. ¶ Aug⁹. Ad oẽm moꝛ. ⁊c. Lxx. Sup omnẽ
aniṁ moꝛtuã nõ introibit. Quõ dicat aiam moꝛtuũ: coꝛpus moꝛtuũ difficile est in-
telligere: coꝛpus tñ anima destitutũ rectricis sue nomẽ accepit: qm̃ reddendum ẽ illi
sicut edificiũ qđ ecclesia d̃z: cũ homines exierint tamen ecclesia vocatur. Sed cũ coꝛ
pus viuentis anima nõ dicať: quõ aĩa cũ moꝛtuũ fuerit d̃z. Pozro si animã moꝛtuaz
ɪtelligimus a coꝛpe separatam: vt moꝛtẽ dicamus ipam sepationẽ: sic dicimur moꝛ
tui peccato: qz peccato nõ vtimur: sic aĩa coꝛpi moꝛtua: qz ipo nõ vtiť. Quõ põt q̃s
intrare sup̃ animam moꝛtuam quod sacerdos prohibetur? an vitam temporalẽ ant
mam que moꝛtua est in coꝛpoꝛe: anima migrante que moꝛi non potest. Non quia illa

¶ vita

¶ quib⁹ sepe filiũ ꝓficiẽ sacerdotalis dignitas.
q̃s. i. sup patre et matre ⁊ filio ac
filia: fratre q̃z et sozoꝛe virgine q̃
nõ est nũpta viro: sed nec in ꝓn-
cipe populi sui cõtaminabiť. Hõ a†
a ¶ sapiaꝫ. b ¶ pfectionẽ sapie. c ¶. i. nõ scãdalizẽ
tur aliq̃ peccare: nec carnale ex ꝙ sapiaꝫ debẽt su-
radent cãput nec bãrbã: neq; cãr †
mere. a ¶ In scisura sapia carnis ẽ iõ de iudeis
carnalia sapientib⁹ ait Paul⁹: videte cõcisionez.
nib⁹ suis facient incisurãs. Sãcti
a ¶ Dñ Malachias: O sacerdotes qui polluitis
nomẽ meũ: Et paulopoſt: offertẽ sup altare meũ
panem pollutum.
b erũt ꝺo suo: ⁊ nõn polluẽt nomẽ b
eius. Incensũ eni dñi et panes dei c
a ¶ Synagoga de q̃ dicit Esaias quõ facta ẽ me
retrix ciuitas fidelis.
c sui offerũt: ⁊ iõ scti erũt. Scoꝛtuz d†
⁊ vile ꝓstibulũ nõ ducet vꝛoꝛez:
d nec eã q̃ repudiata ẽ a marito: qz
cõsecratus ẽ deo suo: ⁊ panes ꝓ-
e positi onis offert, Sit g̃ sanct⁹: qz e
et ego scꝛus sum dñs q̃ scꝛificio
¶ christi. ¶ Synagoga
f vos. Sacerdotẽ filia si deꝑhensa f
fuerit i stupꝛo: ⁊ violauerit nomẽ
g pꝛis sui: flãmis exurek. Pontifex g
¶ unct⁹ ꝙ pricibus suis. a ¶ Nũciabo fratribꝰ
meis nomen tuum.
id ẽ sacerdos maxim⁹ inꝛ frãtres
a ¶ christianos: q̃ fecerit volũtatẽ pr̃is mei ille me
us frater ⁊c. ¶ Unxit te de⁹ de⁹ t. o. l. p. c. r.
suos: sup cui⁹ caput fusũ ẽ vnctiõ
¶ Lxx. ꝓm oleũ dicit scriptura. i. ipm ꝛpm.
nis oleũ: ⁊ cuius man⁹ in sacerdo
¶ Lxx. cõsumate. ¶ dñs regnauit decorẽ indut⁹
h tio consecratę sunt: vestituſq; est h
est indu. fortit. ⁊c. a ¶ q̃ lugẽres detrahebant si-
bi ornamenta.
sanctis vestibus: cãput suum nõ
a ¶ Cydari. ¶ ornatu detrahendo. ¶ q̃ mos erat
lugentibus. ¶ ecclesiã nõ patiet scindi ꝙ hereles
i diſcoopiet: vestimẽta nõ scidet: i
k ⁊ ad oẽm moꝛtuũ nõ ingredietur k

de illa q̃ ẽ oĩno liba a viro. Sz b vide
tur ꝓriũ textui q̃ nullã facit exceptio
nem. Itẽ cõtra intentionẽ legis. qz si
nõ esset differentia q̃tũ ad b inꝛ filiã
sacerdotis ⁊ filiã hois alteri⁹: qz filia
cuiuscũq; maritata vel affidata si fo-
nicetur d̃z lapidari ꝑm legem datam
Deutro. xxij. ⁊ Exod. xxij. ⁊ ita lex b
de filia sacerdotis esset superflua: iõ
ꝑma expositio videtur melioꝛ.
g ¶ Pontifex. b ꝓ̃r oũduꝛ q̃d obser
uandum sit circa sacerdotem sumum
cũ d̃z: h ¶ Caput suũ nõ discoopiet.
amouendo cydarim de capite suo. ꝓ
luctu moꝛtui. i ¶ Et ad oẽm moꝛ.
nõ ingꝛe. oĩno. qz semp debebat eẽ pa-
ratus ministrare coꝛã dño. ⁊ iõ magꝛ
arcebatur a contagione ex moꝛtuis

¶ alij

¶ vita anima fuerit: sed qz ꝓ pñtiam sb̃sistebat nomẽ eius acce-
perit. anima em̃ oĩs carnis sanguis eius est: q̃ moꝛtuus est in
coꝛpe moꝛtui. Hõ em̃ abscedẽte aĩa absc̃ssit. Letuit g̃ sumũ
sacerdotẽ sup pr̃is vel matris funus intrare qđ scm̃ nõ ꝓ-
hibuit. De sctis nõ exhibuit dum. s. coꝛ funera celebrañt. De

¶ iudaico ꝑplo ex q̃ fuit fm carnem.
a oĩno. Sup patre q̃z suo ⁊ matre a
non cõtamiabiť nec egredieť de b
a ¶ ⁊ si peccatoꝛib⁹ cõdescẽdit tñ seriꝰ est ⁊ i san
ctis descit: qz celũ nõ deseruit q̃tũ cũ publicanis
⁊ pctoꝛib⁹ mãducet. b ¶ spũsanctũ. hic est em̃
oleum sancte vnctionis.
sctis: ne põlluat sctũariũ dñi: qz
oleũ sctẽ vnctionis dei sui super
a ¶ q̃ hui⁹ legislatoꝛ ꝺ̃tis sic lex subdit: virginẽ du
cet ⁊c. b ¶ ecclesiã Despõdi em̃ vos. v. vi. ⁊c.
eũ est: Egõ dñs ⁊Virgineꝫ ducet c
a ¶ synagogã. ¶ amissa deo. ¶ a deo ꝓ idolatriaz
b ¶ alij electam.
d vꝛoꝛẽ. Uidũa aũt ⁊ repudiatã et d
a ¶ Nota qz fideles suos nõ vult iudeoꝝ obserua
tiõib⁹ cõicare. b ¶ hereſim q̃ multoꝝ ꝑz libidini.
e sozdidã atq; meretricẽ ñ accipiet e
a ¶ virginẽ. i. ecclesiã vel aniṁã. b ¶ fideles.
¶ nõ mittat margaritas ante porcos.
ſz pũellã de populo suo: nẽ cõmi- d
a ¶ Lxx. semẽ. i. verbũ dei. b ¶ Lxx. genere suo
humano. ſ. c ¶ iudaicis moꝛibus.
sceat stirpẽm gẽneris sui vulgo e
a ¶ d̃ q̃ ipe fm carnẽ. b ¶ iõ nõ eger sacrificijs
⁊ purificatione iudeoꝝ: Ego sum ꝓ oibus sacrifi
cium ⁊ purgatio.
gẽntis sue: qz ẽgo dñs q̃ sanctifi- f
co eũ. Locutusq; ẽ dñs ad moy- f
sen dicẽs: Loq̃re ad aarõ ⁊ homo g
de semine tuo per familias q̃ ha-
¶ peccati.
buerit maculaz nõ offeret panes
deo suo: nec accedet ad miſteriũ
a ¶ q̃ nõ põt efficere qđ faciendũ se cognoscit.
g eius. Si cecus fuerit: vel si clãu- h

Uidua est cuius maritus moꝛtuus est. Electa q̃ a viro marito
ejicit. Meretrix q̃ multoꝝ patet libidini. Accipiet vꝛoꝛẽ vir
ginẽ de genere suo: nõ alienigenã. nec in mala terra nobiliuz
seminũ frumenta degenerent: non meretricẽ q̃ multis expo-
sita fuit: nõ electã q̃ ꝓti cõiugio indigna. nõ viduam: ne pr̃i
stinarũ meminerit voluptatũ: ꝛ illaz
aniṁã q̃ nõ hz maculã neq; rugã: q̃ ĩ
xp̃o renata: innouať de die in diem.
Ait: Despõdi em̃ vos vni viro vir. L
ca. ex. xp̃o. Nolo discipulã cõiugem
q̃z pontificis q̃cq̃ hr̃eveteris homis.
Si ꝓsurrexim⁹ cũ xp̃o q̃ surs̃ũ sunt sa-
piamus: ꝓteritoꝛ obliti: futuroꝝ aui
di. Infelix simõ q̃ post baptiſmuz de
antiq̃ matrimonio cogitauit: nec ad
virginalẽ venerat puritatẽ petri con
sortio indign⁹ fuit. d ¶ Uiduã aũt
⁊ repu. ⁊c. Adamanti⁹. Qui peccat
abiectus est etiam si cẽs tacet: vel ig †Ezc.44.f
rantia: vel negligentia: nõ. pdeſt ho-
mini gr̃a. aniṁã abiectã xp̃s nõ ducit
vꝛoꝛẽ: nec pollutã: q̃. s. tñ peccatũ vo
luit ⁊ optauit: qz magn⁹ põtifex oĩno
puram requirit animam quam sibi iũ
gat: ⁊ vnũ spñ efficiat qui peccat ad
moꝛtẽ: abiect⁹ ẽ q̃ venialiter pollut⁹ ẽ.
e ¶ Sozdidã ⁊c. Que vadit p⁹ ama- e
toꝛes. s. demones qui aniṁã pulchzã
. i. ad imaginem dei factã adulterare
cupiunt. f ¶ Homo de semine. f
Hec fm gr̃az accipere nimis videť ab
surdum esse. Tales macule nõ sunt in
hoĩm ꝓãte vel voluntate. Per ma-
culas ergo coꝛpoꝛ: vitia animoꝝ de-
scribit: cum em̃ cãm populi ꝓfsul su-
scipit quasi ad egrũ medicus accedit.
Qui si eger est qua ꝓsumptione vult
mederi? Ille ergo ad exemplum d̃z p
trahi q̃ cunctis ꝓfessionibus moꝛtuus
spũaliter viuit cuius intentioni coꝛ- †33.dis.ca.
poꝛ nec oĩno p imbecillitatem: nec valde vlos adeo.
p contumeliam refrangatur. 49.dis.ca.
¶ Si cecus. Lumen contemplatio- 1.36. dis.c.
nis ignozans pr̃is vite tenebzis pzef- 1.1.q.1.c.fa
sus: qui dum venturam lucem diligẽ- cerdotes.
ter nõ spicit: nescit quo poꝛrigat ope 43.dis.c.fi.
ris gressum. b ¶ Si clau. Qui scz in fi.
videt quo pergere debeat: sed infir D
mitate mentis nõ potest facere quod
desiderat. ¶ Si paruo

¶ alij sacerdotes. a ¶ Super patre quoq; suo ⁊ ma. si moꝛ
antur. b ¶ Hõ contaminabiť. iste due ꝓsone sunt hic exꝑ
se ad maiozem declarationem dicti. qz si nõ debebat cõtamia
ri in moꝛte pr̃is ⁊ mr̃is: multo plus debebat vitare talẽ cõta
minationẽ in alijs. c ¶ Nec egredieť de sanctis. etiã a lon
ge sequendo feretrũ. ⁊ qz vir ⁊ vꝛoꝛ sunt vna caro. iõ sb̃dit:
Exo.19.b Uirginẽ ducet vꝛoꝛem ⁊c. sequitur: d ¶ De populo suo.
quod fuit institutum a principio: tamen fuit concessũ vt pos
set accipe vꝛoꝛẽ de stirpe regia: ⁊ b ꝓꝑ nobilitatẽ generis:
⁊ vt rex q̃ posset in tpalibus: ⁊ summ⁹ sacerdos qui ꝓesset ĩ
spũalibus: essent magis cõcordes qđ faciebat ad bonũ regi
men populi: ⁊ vt reges per familiaritatẽ sacerdotũ eẽnt ma-
gis edocti de lege diuina: ⁊ talis cõmixtio videť concedi per
Act.8.d boc qđ subditur: e ¶ Ne cõmiſceat stirpẽ generis sui vul
go gentis sue. i. cõibus de populo: ⁊ per hoc videtur conce-
di cõmixtio cum stirpe regia. Sciendum aũt q̃ ꝓdicta que
specialiter sunt ordinata circa sacerdotes ⁊ potiſſime circa
sacerdotẽ magnũ ad coꝛ excellentiã: ꝓpter b fuit vt haberẽ
tur a ꝓlo in maiozi reuerentia: qz b redũdabat in honozem
Mat.3.b cultus diuini. f ¶ Locutusq; est dñs. b ꝓ̃r oñdit q̃ debe
ant reputari inepti ad sacerdotiũ: licet sint de semine aaron.
cum d̃z: g ¶ Qui habuerit maculã. i. notabilẽ deformitatẽ
⁊ b fuit ordinatũ quia tales homines videntur cõtẽptibiles
ne ex b vileſceret sacerdotale officium. ⁊ exꝑmunt iste defoꝛ
mitates magis in ꝑticulari. cũ d̃z: b ¶ Si cecus fuerit ⁊c.
⁊ patet littera vsq; ibi:

a Si paruo vel grandi. tc. Paruo naso est qui ad tenēdā mensuram discretionis idoneus non est: naso em odores fetoresq discernimus. nasus grandis t toztus: est discreti onis immoderata subtilitas: q plusq oportet vel decet excrescens: actionis confundit rectitudinem. b Fracto pede. Qui viam dei pergere nō potest: t boni opis exors est: nō vt claudus q saltem cū infirmitate tenebat. c Si gibbus. Terrena sollicitudie pessus: ad superna nō respiciens inferioza tm inspiciens. d Si lippus. Lippus cuius ingenium ad cognitionē veritatis emicat: sed opatio carnalis obscurat. In lippis em pupille sane sunt: sed humoze defluente palpebze grosse sesunt: cuius crebza infusione acies etiā pupille vitiantur. e Si albugi. Albuginē habet qui veritatē lucem videre non sinitur: quia arrogantia sapientie vel iusticie ceecatur: pupilla enim nigra videt: alba non videt quia sensus humane cogitationis: si stultum te vl peccatorem intelligit: cognitionem intime claritatis apzehendit: si candorem iusticie vel sapientie sibi attribuit, a supna cognitione se excludit.

f Si iugem sca. Cui. s. petulantia carnis sine cessatione dñatur i mente. In scabie nāq feruoz viscerum ad cutem trahitur: in quo luxuria signatur: quia similiter cozdis tentatio ad operationem ꝓsilit.

g Si impetigi. Impetiginem habet in corpe qui auaricia vastat in mente: que si in paruis non compescitur: sine mensura dilatat. Impetigo sine dolore corpus occupat: et membzoum decozez fedat: auaricia quoq dum animum delectat exulcerat: qz dum acquirere nititur ad inimicitiam accēditur: dolorem in vulnere non facit. quia estuanti animo de culpa abundantiam ꝓmittit: decoz membzoum fedatur: quia p eam aliarum virtutum pulchritudo depzauatur: quasi totum corpus exasperat quia per omnia vitia animum supplantat. Radix em omnium malozum cupiditas. b Vel hernioſus. Alij ponderosus. quia. s. turpitudinem non exercet in opere: sed adhuc continua cogitatione grauatur in mente: qui totis cogitationibus ad lasciuiam defluit: tanq in cozde gestans pondus turpitudinis. 1.Tim.6.b

i Dis q tc. Quisq cuilibet hoz vitio sb̄icit: pāes dño offerre ꝓhibet: ne aliena dicta diluere nō valeat: quē adhuc ꝓria delicta deuastāt. Aug⁹. Ablata ē oīs dubitatio. Memo sūmoz vel secūdoz sacerdotū dz ad sancta accedere si īmund⁹ est. Sequit ḡ cōtinētia sacerdot⁹: ne ꝓpter filioz generationē aliquib⁹ diebus nō imponeret incensum cōtinuationis qd sūmi sacerdotes soli ḡridie māe t vespe imponebant. Quia p⁹ coitū coniugalē etiam loto corpe īmundus erat vsq ad vesperā q incensum necesse erat ponī. Optet sacerdotē esse animo t cōuersatiōe imaculatū: quē sic moyses duodeci maculis iux. Lxx. mundū ee ꝓcepit: sic Paulus duodecim ꝓfuare eū monuit dicēs: Titū.1.b Nō sine bū: nō iracundū: nō violentū tc. est em dei dispensatoz q subiectis virtutibus debet ꝓcellere. Hoc quoq in ecclesia fit si quis maculatus fuerit: t penitēdo cessauerit sanctis cōmunicare non ꝓhibetur: ministrare autem vel ad velum accedere: t ad altare non licet. Velum enim et Heb.13.c altare corpus christi est. Unde paulus: Habemus altare de quo comedere non habent potestatem qui tabernaculo deseruiunt: Et alibi: Habentes fiduciaz in introitu sanctozum per velamen. i. carnem eius. Ibid.10.d

k Locutus est ergo tc. Moysi dignitatē cōmēdat: alijs em pauca. Ihū vero loquit deus omnia: quia iustus est: t imago xpi est. Nos quoq monet maiozibus t perfectioribus attendere q cōtinue fruuntur eterna visione.

l Et contami. non tc. Inozdinate agēdo populū scādalizant putantes superfluum esse dei ministerium: t iusticiā et iudicium.

a dus: vel si paruo vel grandi toz/ †
a ꝯ discretionesq virtutes a vitijs discernimus. +
b to nāsoqz: si fracto pede: si manu †
c si gibbus: si lippus: si albuginem ++
d habēs in oculo: si iugē scabiē: si i †
e petiginē in corpe: vel hernioſus b+
f ꝯ quamliber de predictis. †
g
i Dis q hūerit maculā ō semie aa/
ron sacerdotis nō accedet offerre
hostias dño: nec panes deo suo:
vescetur tm panib⁹ qui offerunt i d
sanctuario: ita dūtaxat vt intra
ꝯ corpus xpi.
velū nō ingrediebat: nec accedat
ꝯ Scandalizare populū.
l ad altare: qz maculā hz: t cōtami
nare nō dz sctūariū meū: Ego do
ꝯ dicens: Estore ꝓcepi sicut pr vr celestis perfe/
ctus est.
k min⁹ q sctifico eos. Locut⁹ ē ergo
moyses ad aaron t filios eius t
ad oēm israel cuncta que sibi fue
ꝯ que predicta sunt.
rant imperata.

a Si gibbus. i. gibbosus in pectoze vel in dorso. b Si imagem scabiē. i. continuam vel pungentem. c Si impetiginem. i. scabiē sicā q sine doloze corpis corpus fedat t deformat. Et idem est iudicium de alijs deformitatibus notabilibus propter quas redditur hō contemptibilis alijs. iō sbdit: Dis qui habuerit maculā tc. t pater. d Secetur tm panibus q offeruntur. h dz ad differētiā panū ꝓpositionis qui fiebant de cōi sumptu: t nō erat licitū de eis comedere nisi solis sacerdotibus. cetera patēt. Moraliter sacerdotali officio reddūtur indigni. Cecus. i. ignarus diuine legis cum sacerdotium sit officium doctozis. Claudus. i. iniustus. qz est officiū dispositozis in foro conscientie. Naso deformis. i. indiscretus: quia est officium discretozis lepze a nō lepza. Fractus pede. i. inept⁹ ad gradiendum in via moz: qz sacerdotiū est officiū ꝑcursozis. Manc⁹. i. ipotens opari ꝛtuose cū sit officium cultoz⁹ i vinea dñi. Hibbos⁹. i. supb⁹. cū sit officiū exēplatoz⁹. Lipp⁹. i. videl obscure i ptinētib⁹ ad salutē: cū sit officiū ductozis. Habēs albuginē i oculo. i. aura⁹ cū sit officiū largitoz⁹. Habēs iugē scabiē. i. castrimargia: cū sit officiū ꝓdicatoz⁹: cui⁹ ē castigare corp⁹ suū t in seruitutē redigere. Dis ipetiginē. i. luxuriā: cū sit officiū ꝓsecratiōis agni imaculati. Hernioſus. i. rupt⁹ vel pōderosus. i. ad ꝛrena affectuosus: cū sit officium genitozis: qz habet gignere filios spūales i ecclesia dei. Ca. XXI

Moraliter. Nō cōtaminet sacerdos tc. h minozes sacerdotes arcenā ab ingressu ad funera nisi valde ꝓpinquoz. i. pris matris. filij. filie. fratris t sozozis xgis. pontifex aūt ab omni funere arceē penitus vt hz. j. eo. ca. per h aūr significat q minozes sacerdotes noue legis debēt ab opib⁹ mortuis q sunt petā magis ceteris hoīb⁹ elōgari. t pontifices multo magis debent a talib⁹ elongari quāto sunt in statu digniozi: de vtrisq vero dz: a† Nō radent caput nec barbam. Moraliter caput radere est suo supiozi detrahere. Simsr radere barbā est vigozem animi sui ad molliciem reducere mulieb⁹em. † Nec in carnibus suis faciant inscisuras. i. in capitulis vel collegijs suis non faciant scismata vel discordias. † Scoztum t vile prostibulum nō ducet vxoꝛē. p scoztū intelligit earnalis sapia q vilis est: qz est terrena animalis t diabolica. vt dz Jaco. iij. Hanc aūt sapiam nō debet sibi cōiungere pontifex vel sacerdos noue legis sed sapiam spūalem que desursum est. de q dz Sap. viij. Hanc mihi q̄siui sponsam assumere. e† Sacerdotis filia. per hāc intelligitur monialis xpi summi sacerdotis filia spūalis. † Si deph̄ēa fuerit in stupro t violauerit nomen patris sui. votum castitatis frangendo. f† Flāmis exuretur. s. gebenne nisi purgetur per opera penitētie. g† Pōtifex. i. sacerdos maximus sequit postea: c† Nec egredietur de sanctis. i. de sua diocesi. nisi pro vrgente necessitate: vt semp sit paratus suo populo subuenire. † Virginem ducet vxoꝛē. i. sapiam que desursum est: que bñ dz virgo: quia est incorrupta vt possit dicere id Sap. viij. Hanc mihi quesiui spōsā assumere. † Viduā t repudiatā t sozdidam atq meretrices nō accipiet. per viduam intelligitur sapia legalis quātū ad cerimonialia q a tpe mortis xpi est sine sponso. per repudiatam sapia trena que distrahit animū a diuinis. per sozdidā sapia animalis que bene dz sozdida: qz ꝛsatur circa carnis delectabilia. p meretricem intelligitur sapia diabolica que in libris prophetic⁹ continet. tales em sponsas non debet assumere sed a se abijcere. † Ihō de semine aaron tc. ibi ponuntur repulsi a sacerdotio leuitico. per quos spūaliter intelliguntur repellendi a sacerdotio euangelico cum dz: Si cecus fuerit. i. ignorans ea que requirunt ad officiū sacerdotale. † Si claud⁹. i. declinās a rectitudie veritatis agnite. † Si grādi vel puo vel toz.na.p nasū qui discernit odores discretio significat. p defectū aūt discretiōis alq̄s excedit hō mensurā recte rōnis t h̄ significat p nasū grādē: aliq̄n vero deficit a mēsura recte rōnis qd significat p puū nasū. aliq̄n vero iniq agit qd significat p nasū toztū. † Si fracto pede. i. impotens ad ꝓcedendū in via moz. † Si manu. i. ✠ impotens

impotens ad agendum ea q̄ spectant ad sacerdotale officium a† Si gibbus. p superbie. † Si lippus. i. nimis carnalis ad ꝓpinq̄s: p h̄ em mentis oculꝰ obscurat. † Si albuginē habēs in oculo. i. nimis ꝑsumens de candore ꝓprie sanctitat. b† Si iugē scabiē. q̄ significat carnis pestilentiā. c† Si impetiginē. q̄ sine doloze totū corpꝰ occupat t carnē fedat. iō significat auariciā q̄ oīa mēbza mouet ad male acquirēdū t boiem vilē reddit t odiosum. † Vel hernioſus. i. rupt⁹ p quē significat male custodiens secreta q̄ nō ē apt⁹ ad sacerdotiū ꝓpter ꝓfessionis secretū.

In ca. xxj. vbi dz in postilla: Virginē ducet vxoꝛē. t sequit: De populo suo tc.

Additio. In h q dz: De pl'o suo: nō itelligit de genere sacerdotali vel leuitico tm: sz sufficit q sit de pl'o israelitico. Nunq em vt credo legit fuisse prohibitū sūmo sacerdoti vt ꝛheret cū aliqua de alia tribu q̄cūq: sic etiā nec fuisset dispēsatū seu cōcessum vt acciperet vxoꝛē de stirpe regia: qz indifferēter poterant matrimoniū ꝛhere cum muliere de quacunq tribu: dum tm esset ꝛgo: t non esset vidua vel sozdida seu repudiata. Nō aūt subdit in lra nostra Nō cōmiscet stirpē generis sui vulgo gentis sue: in hebreo hz: Nō polluat. s. q̄ intelligeretur polluere si cōmiscerēt alicorrectorij (cui ꝓdicta ꝓbit ꝓhibita). contra Burgēs. In ca. xxj. Burgēs. ponit quandā exortā sniam illi⁹ dicti: Ducet vxoꝛē de populo suo: opponens se cōmuni sententie omnium doctozum nr̄orum dicentium tribus leui t iuda coniunctas: t neutram illarum tribuum vxoribus plebeozum coniungi t econuerso. t puto soli Burgēs. bic non foze credendum contra sententiam cōmunem omnium.

La. XXII

a Que ipi offerunt. Que obtulerūt scz sacerdotib⁹ p eos dño oferēda. nota scificatio nis gen⁹ qd fit voto t ꝺuotōe offerēt. sz vtq hoīes codē mō seipos sctificare dicāt: cuz in aliq re seipos voueant obstrūdū ē. b Qui ac. tc. q̄si ꝛ solū a mini sterio mystico officio abstineat sz nec tāgat q̄ oblata sūt. mūd⁹ enim ad mūda dz accedere. c Qui fu. le. Nō sensibilē lepzosū abomīatur: q̄ vitijs patīt: sz spūalē qd ibi expōit q tetigerit īmū. sup moztuū sine iux. Lxx. oēm īmūdiciā aīe. i. petīm. d Ex q tc. Ihero. ad Fabiolā. si q̄s sacerdotū semīe fluxerit ad sacerdotalē mēlā. ꝓhibetur accedere econtrario vidua cui⁹ cū sara defecerunt mulieb⁹ia: ꝓpter continentiam t castitatem recipitur: t de erario tēpli alitur: si filios habuerit reddit soboli: vt ministretur veris viduis: t sacerdotalibus cibis sustentatur: nullius alterius amoze teneaē.

e Custodidient ꝓcepta. Precepta dominī custodientibus ea causa sunt iustificationis t salutis: transgredientibus vero peccati t mortis: t precipue in perceptione sanctozum. Qui enī manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat t bibit. 1.Coz.11.f

f Inquilinus sacerdotis. Qui non pure nec diligenter in ecclesia versatur: sed tanq̄ migraturus: sed gloꝛie aut questus causa et tanq̄ mercenarius memoratur: qui non ē paſtoꝛ cuius non sunt proprie oues. Job.10.b

ꝯ Cuilibet

L Ocutusq est dñs ad moysen dicēs: Loq̄re ad aaron t ad filios eiꝰ vt caueāt ab his q̄ ꝓsecrata sunt filioꝛ isrl: t nō cōtaminēt a† b c
ꝯ Nō ostendane vile et cōtaminatū vilīter tractando.
a nomē sanctificatoꝛ mihi: q̄ ipi offerunt:
a ꝯ q̄ iraſcoꝛ t vindico. b ꝯ nō solū sacerdoꝛē sed oēm sanctozum ministrum hanc legem vult obseruare.
Egō dñs: Dic ad eos t ad posteros eoꝛ
ꝯ q̄diu durabit.
b Dis hō q̄ accesserit de stirpe vr̄a ad ea q̄ cōsecrata sunt: t q̄ obtulerūt filij isrl dño in q̄ est īmūditia ꝓbit coꝝ dño: Ego sū d
ꝯ xp̄ian⁹ in baptismo adoptat⁹ t facet⁹ quasi⁹ ff. vñ: Gen⁹ electū regale sacerdotiū: gens sancta appellantur.
c dñs. Ihō de semine aaron q̄ fuerit lepzo/ e†
a ꝯ vt supza dictū est. Nō vult polluꝛe cōdere scā aīāq̄ sanentur. Et nō solū sacerdotes sz etiā ministrātes vult abstinere a ꝓceptione ciboꝝ sereꝝ: donec penituerint.
sus: aut patiens fluxum seminis: non ve †
scetur de his q̄ sctificata sūt mihi donec sanetur. Qui tetigerit īmundū sup moz/ f+
d tuo: t ex quo egredit semē quasi coitus: g
t qui tangit reptilez q̄libet īmūdum
cuius tactus est sozdidus: īmundus erit
ꝯ penitentiam.
vsq ad vesperū: t nō vescet his que sanctificata sunt: sz cū lauerit carnez suam t
ꝯ penitentie lachrymis lauabo p singu. no. le. me. tc.
aqua t occubuerit sol tūc mūdab⁹ vescet
ꝯ cibū quē ego dedero caro mea est. ꝯ Nō oꝑet ꝓcipare mense dñi t demonioꝝ.
de sanctificatis: q̄ cibus illi⁹ est. † Mozti b
cinum t captuz a bestia non comedent: i+
ꝯ panis scz qui de celo descendit.
e nec polluetur in eis: Ego dominus. Custodient precepta mea vt non subiaceāt
ꝯ Sic.
peccato: t moziantur in sanctuario cum
ꝯ hec est causa mortis. a ꝯ qui penitentes. s. in cōmunionē sanctozum accipio: pollutos excipio.
polluerint illud. Egō dominus qui san/
a ꝯ qui legem euangelij non suscipit. ꝯ qui diabolo cognatus alienus est a deo.
ctifico eos. Dis alienigena nō comedet k+
f de sctificatis. Inquilinus sacerdotis et l+
a ꝯ Jude⁹ q̄ fructum obseruantie legis carnaliter querit.
mercennarius nō vescet ab eis. Quem m
n
a ꝯ xp̄s. q̄ ipsos a pricipatione sctoꝝ ꝓhibuit cōuersos accedere ꝓmittit. b ꝯ Empti em estis ꝓcio magno tc. c verna culus qui in domo nutritus t fide ecclesie educat⁹. d ꝯ euangelica doctrina q̄ ē argentū igne examinatū ꝓbat. ter. tc.

La. XXII

Locutusq est dominus ad moysen dicens: Loquere ad aaron t ad filios eius vt caueāt ab his a†
b
q̄ ꝓsecrata sunt filioꝝ isrl: t nō cōtaminēt c
ꝯ Nō ostendane vile et cōtaminatū vilīter tractando.
a nomē sanctificatoꝝ mihi: q̄ ipi offerunt:
a ꝯ q̄ iraſcoꝝ t vindico. b ꝯ nō solū sacerdoꝛē sed oēm sanctozum ministrum hanc legem vult obseruare.
Ego dominus: Dic ad eos t ad posteros eoꝝ
ꝯ q̄diu durabit.
b Dis hō q̄ accesserit de stirpe vr̄a ad ea q̄ cōsecrata sunt: t q̄ obtulerūt filij isrl dño in q̄ est īmūditia ꝓbit coꝝ dño: Ego sū d
ꝯ xp̄ian⁹ in baptismo adoptat⁹ t facet⁹ quasi⁹ ff. vñ: Gen⁹ electū regale sacerdotiū: gens sancta appellantur.
c dñs. Ihō de semine aaron q̄ fuerit lepzo/ e†
a ꝯ vt supza dictū est. Nō vult polluꝛe cōdere scā aīāq̄ sanentur. Et nō solū sacerdotes sz etiā ministrātes vult abstinere a ꝓceptione ciboꝝ sereꝝ: donec penituerint.
sus: aut patiens fluxum seminis: non ve †
scetur de his q̄ sctificata sūt mihi donec sanetur. Qui tetigerit īmundū sup moz/ f+
d tuo: t ex quo egredit semē quasi coitus: g
t qui tangit reptilez q̄libet īmūdum
cuius tactus est sozdidus: īmundus erit
ꝯ penitentiam.
vsq ad vesperū: t nō vescet his que sanctificata sunt: sz cū lauerit carnez suam t
ꝯ penitentie lachrymis lauabo p singu. no. le. me. tc.
aqua t occubuerit sol tūc mūdab⁹ vescet
ꝯ cibū quē ego dedero caro mea est. ꝯ Nō oꝑet ꝓcipare mense dñi t demonioꝝ.
de sanctificatis: q̄ cibus illi⁹ est. † Mozti b
cinum t captuz a bestia non comedent: i+
ꝯ panis scz qui de celo descendit.
e nec polluetur in eis: Ego dominus. Custodient precepta mea vt non subiaceāt
ꝯ Sic.
peccato: t moziantur in sanctuario cum
ꝯ hec est causa mortis. a ꝯ qui penitentes. s. in cōmunionē sanctozum accipio: pollutos excipio.
polluerint illud. Egō dominus qui san/
a ꝯ qui legem euangelij non suscipit. ꝯ qui diabolo cognatus alienus est a deo.
ctifico eos. Dis alienigena nō comedet k+
f de sctificatis. Inquilinus sacerdotis et l+
a ꝯ Jude⁹ q̄ fructum obseruantie legis carnaliter querit.
mercennarius nō vescet ab eis. Quem m
n
a ꝯ xp̄s. q̄ ipsos a pricipatione sctoꝝ ꝓhibuit cōuersos accedere ꝓmittit. b ꝯ Empti em estis ꝓcio magno tc. c verna culus qui in domo nutritus t fide ecclesie educat⁹. d ꝯ euangelica doctrina q̄ ē argentū igne examinatū ꝓbat. ter. tc.

Exo.22.b
Eze.44.g
B

a Que aūt sacerdos emerit. in seruum. t q̄ vnacul⁹ dom⁹ eiꝰ fuerit. i. fu⁹nat⁹ t nutrit⁹ in domo sacerdotis.

a Cuilibet ex populo nupta. Non sufficit in fide xpi nutriri. pmanere ⁊ crescere i ea debem⁹: nec alienigenarū cuilibet. i. aliene a deo doctrine: vel legi: vel actione cōmisceri nec quia de patribus sumus fidelib⁹: iō de sanctis pūmam⁹: vbi ⁊ ipi fideles persistamus. b Qui comederit de san. ⁊c. Sanctas autē coꝛpis xpi mysteria: de q̄ dictum est: Qd̄ nascē ex te sanctū vocabit filius dei: ab ꝫ nō solū alienigenas ⁊ inq̄linos accedere phibuit: sed ne p ignorātiā accipiat interdicit: p ignorantiā aūt accipit q̄ dignitatē ⁊ virtutē eⁱ⁹ nescit. Vñ salomō Cū sederis vt comedas cū pncipe diligenter attende q̄ posita sunt ante te. c Addet quintaz ⁊c. Lxx. Sup ipm. Quinta ḡ non aliunde: ꝫ de ipo ⁊ cū ipo vel sup ipm addi iubet: hic est sermo ꝓtatus ab ipo christo sup oēm mysteriū. ipe nos ab ignorātia remouet: nec carnale vel terrenū aliqs putet: hic bn̄ quinta dr: q̄ spūs ⁊ sermo quez tradit quinq̄ sensus nros componit: nec solum instrum ꝓducit ad mysteriū: sed auditū ⁊ visum tactūq; ⁊ adoratū: vt nihil terrenū de his q̄ superna sunt suspicemur.

d Et da. sa. in san. Sanctificatione mystici sacrificij: ⁊ a sensibilibus ad intelligibilia. translatione vero sacerdoti optet dari: q̄ p eius virtutē ⁊ sermonē sanctificata sūt que videntur vt oēs excedant sensus.

e Filioz israel. Fideles populū significat q̄ p hoc mysteriū deum videt: ⁊ quecunq; deo consecrat in oēm sacrificium sancta sanctorum sunt: q̄ ex eis conficitur coꝛpus xpi. Ipe eī est ꝑmitie nostre cōspersionis iō recte ex nostris subsistit primitijs.

f Locutus est do. a. mo. d. Nō solū sacerdotes mundos esse: sed oblationes populi mūdas esse iubet: vt sciat fidelis q̄ oblatio intelligibilis: q̄ dr vinere sctē ⁊ apollutus esse sicut sacerdos xpi: Docete omnes gentes baptizare eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti: docentes eos custodire quecūq; mandaui vobis. Qui ergo holocaustuz deo ꝓmisit que est vita perfecta: videat vt talis oblatio sit impolluta. aliter eī non suscipietur. g Homo de domo israel. Ad litteram quoq; si offeras bouē vel ouē aut capraz aut aliquid huiusmodi: sacerdotibus ꝓmitias dando: vel pauperes pascendo: vel diuina edificia constituendo. vl̄ aliquid quod pertineat ad ipm deuz faciēdo. Jdeo enim holocaustum dicitur: impolluta sit hec oblatio: non tamen pollutionem nominat: vt spiritualem intelligamus pollutionem que est ex rapina: iniusticia: auaricia: ⁊ huiusmodi.

h Nō qui obtu. ⁊c. Ꝓcepit oblationez populi mundam esse: adiungit quales ministri debeant esse ⁊ offerre.

i Pacificoꝝ ⁊c. Que valeant ad salutem et pacem: et si non possit recte philosophari: sicut qui omnia reliquit: qui studet virginitati et huiusmodi. Stella eī differt a stella in claritate.

k Si cecum fuerit. Qui deum ignorat: ⁊ eius ministerium: nec alijs potest exponere. Unde circa se ⁊ circa alios: ⁊ circa misterium negligenter ait. Unde Esaias: Videte quoniam omnes nescierunt vniuersi canes muti non valentes latrare.

l Si fractum. Pede vel manu: cui⁹ actio scilicet vel voluntas debilis est vel distorta: non est dignus salute ⁊ sacris altarib⁹.

m Si cicatricem. Detractorem notat. pessimus enim hic morbus: ⁊ asperrimum vulnus nō facile mitigatur.

Si papulas

a Hi comedent ex eis. quia sūt q̄dā res ipi⁹ sacerdotis.

b Si filia sacerdotis ⁊c. i. alicui q̄ nō ē de genere sacerdotali.

c Nō ve. q̄z ē emā cipata a pre: facta vna caro cum marito: et iō trahitur ad modum viuendi mariti. d Qui comederit. hic ponitur transgressionis remedium quando illa transgressio fit p ignorantiā: q̄ dr reddere q̄ comestū est: ⁊ sup hoc quintā partē: eo q̄ nō adhibuit debitā diligentiā ad ꝑcauendū sibi de comestione sanctificatoꝝ: ⁊ iō nō excusat a toto sed solū a tanto. Moraliter per comestionē sanctificatoꝝ intelligit ꝓceptio eucharistie: a qua excludūtur iste persone. Leprosus. i. peccatis afflictus qui peccat ex coꝛruptione habit⁹. Seminiflu⁹. i. mendosus q̄ defluit verbis falsis. Immūdus ex tactu. i. luxurioꝰ. q̄z luxuria ē circa delectationes tact⁹. Immundus ex esu. i. carnosus vel gulosus. Alienigena. i. exōcatus: ⁊ a societate gentis xpiane prescisus. Inquilinus. i. inconstans q̄ manet ad temp⁹ sed tpe tētationis recedit. Mercēnari⁹. i. cupid⁹ vel auar⁹ q̄ non habet oculū nisi ad tpale lucrū. Filia sacerdotis. i. effemiat⁹ ⁊ molle.

e Locutusq; est dns. b ꝓfr ostēdit q̄d obseruādū sit circa offerēda. Et primo ostēdit q̄ debeāt offerri. scdo a quib⁹ psonis. ibi: De māu alienigene. tertio determinat tempus oblationis. ibi: Locutusq; ē dns. Adhuc circa offerenda ꝓmo ponit generalis determiatio. scdo circa b ponit q̄dā exceptio. ibi: Bouē ⁊ ouē aure. ⁊c. Circa p mū sciēdū q̄ i oī sacrificio generaliter b erat obſuādū q̄ aīal offerendū i sacrificijs optebat eē immaculatū. i. absq; defectu alicui⁹ mēbri vel notabili deformitate: ita q̄ macula nō accipit ꝓ varietate pellis: ꝫ mō dicto. Jn sacrificio vero holocausti qs totū ī cendebat aī honorē diuinum: et sic erat dignius alijs sacrificijs: hoc erat conseruandum specialiter q̄ offerret aīal masculinū tm̄. q̄z sexus masculin⁹ pfectior ē: eo q̄ femina est mas occasionatus. et b est qs dr: f Nō de domo isrl̄. i. iude⁹ natione. g Et de aduenis. i. alienigena conuersus ad iudaismū. h Masculꝰ imaculat⁹ erit ex bobus ⁊ ouibus ⁊c. q̄z ex his tribus spēb⁹ aīaliū tantuz fiebat sacrificiū. i Homo qui obtulerit victimam pacificoꝝ dño: vel vota soluēs: vl̄ spōte offerēs: ꝫ vt supra.

tam de bobus q̄ de ouib⁹ imaculatū offeret vt acceptabile sit. k Dis macula nō erit ī eo. Si cecum fuerit: si fractū: si cicatricez

Si papulas

Pro. 49. a Si papulas. Lxx. Linguā incisam: q̄ ꝓpē sordidā vitam pdidit docēdi fiduciā: pctōi dixit deus: Quare tu enarrasti iusticiā meā ⁊c. b Scabiē vel impeti. Fornicatoꝝ significat q̄ maculat coꝛp⁹ suū: q̄ cū fornicat in coꝛpus suū peccat.

c Nō offe. ea do. ⁊c. Lxx. Nō offerent hec dño: tales cū in ministerio altaris nō sunt offerendi: sacrificiū pacificoꝝ nō addit sic sup⁹ vt de ministris altaris hoc dici intelligamus: q̄ holocaustū debent eē: et vitā pfectā ⁊ cōsummatum agere.

d Aure ⁊ cauda ⁊c. Aure amputatus est: q̄ inobediens est: qui verbis turpibus delectatur: bona aduersat.

e Voluntarie ⁊c. Talis cū vl̄ man data opat: ⁊ dr bos: vel simplex est ⁊ ouis appellat. Jdeo nō oīno aduersamur: aut in parte inimici deputam⁹ Sed docemus ⁊ exhortamur.

f Vel tonsis ⁊c. Qui illatis tētationibus cedit: ⁊ aīe fortitudinē perdit. Nō cū optet hic pati nec cedere hosti affligenti. Vñ: Et quid tristis inceꝺo dū affligit me inimicus.

g Ablatisq;. Qui vna actione prauā q̄si cultro seipm occidit a coniunctione dei primatus: q̄le Ythutis et signis virilitatis: alter cū qui paulatim conteritur. b Bos ouis ⁊ capra ⁊c. Mater oīm natura est. Sub hac oīe genus hoīm: peccatoꝝ scz ⁊ iustoꝝ septem diebus est. Si quis. n. mandata opet: vel simpler sit vl̄ pector septē diebus. i. ꝓtis vite seclo optet cū sustinere iura nature: ꝫ octaua die resurrectionis sub hac mīe nō erit: ꝫ pfecta hostia dñi q̄s in hac vita ē nō poterit: vbi oīa incerta ⁊ mutabilia. Vñ salomō: Vñ mortē nō laudes hoīem. Mō imo:

Nico. de lyra

a Si papulas. i. pustulas ex quib⁹ ozit dolor ⁊ scabes. b Aut scabiem vel impetiginē. hec exposita sunt supza in ꝓnci. ca. Et eadem rō est de alijs notabilibus deformitatibus: q̄ talia reddunt animal contemptibile. iō nō debet dño offerri in sacrificium ne vilescat cultus diuinus: ⁊ q̄ domino debent offerri melioza. c Bouem ⁊ ouem. b ꝓfr oīditur in quo casu maculata aīalia possunt offerri: cū dr: Bouem ⁊ ouem aure ⁊ cauda amputatis: In hebꝛeo habetur: Bouē ⁊ ouē supfluū ⁊ diminutū. i. habentē aliqd̄ mēbrū supfluū: sicut tertiū oculū: vel tertiā aurem: vel deficientē in vno oculo vel aure vel hmōi. ⁊ redit in eandē sententiā cum translatione nr̄a: q̄z tam istī defectus q̄s illi reddunt aīal maculatum. d Voluntarie offerre potes. etiā in sacrificiū: vt dicunt cōiter expositores nostri: sed si aliqs eēt obligat⁹ ad tale sacrificiū nō poterat ex tali animali fieri: ꝫ b dictū videtur contradicere tertiū ꝓcedenti: cum dr: Nō q̄ obtulerit victimā pacificoꝝ dño: vel vota soluens: vel sponte offerens immaculatum offeret vt acceptabile sit. ex quo patet q̄ sacrificium de animali habente talē defectū nō esset deo acceptū. etiam si eēt oblatū voluntarie ⁊ absq; obligatione: ⁊ ideo quod dicit hic: Voluntarie offerre potes. Aliter exponit Ra. Sa. dicens q̄ b intelligit de oblatione q̄ fiebat sacerdotibus tm̄: vt de precio talis aīalis fierent aliqua necessaria in tabernaculo vel tēplo vtpote repatio cortinaꝝ seu vtensilū quibus vtebant̄ ministri tabernaculi: sed nō poterat ex eo sacrificiū fieri: nec de eo aliquid offerri sup altare. iō subdit: e Votū aūt ex his soluī nō pōt. b accipit votū ꝓ quocūq; sacrificio. vnde ī hebꝛeo hr̄: Ad sanctificationē nō placebit. i. ad sacrificium.

f De manu alienigene. b ꝓfr oīditur a qb⁹ non debent sacrificia accipi. cum dr: De manu alienigene. ⁊ vocatur b alienigena q̄ non est iudeus natione nec cōuersus ad iudaismū: quia a talibus nō debebat accipi aliqd̄ offerendū in altari: poterat tn̄ accipi pecunia vel alia dona ex quoꝝ ꝓcio emerent illa q̄ essent offerenda: ⁊ b mō dr. ij. Mach. iij. q̄ seleucus asie rex ex sumptibus suis ꝑstabat ea q̄ prunebant ad sacrificia.

g Quia coꝛru. ⁊ macu. sunt oīa. sacrificia eīm ⁊ oblationes veteris legis nō erant accepta fm se sed ex fide offerentiū. iō gentiles q̄ nō habebant circūcisionē q̄ erat signū fidei reputabant̄ imundi: ⁊ p ꝓis dona eoꝝm ⁊ iō nō poterant offerri in ꝓpria specie: vt dictū est. Ra. Sa. aliter exponit passum istū. Ad cuius intellectū ꝑmo ponenda est hebꝛaica lra que talis ē: De manu alienigene nō offeretis panem deo vr̄o de oibus his: q̄z coꝛruptiones coꝛ in eis sunt ⁊ macula i eis est: nō ꝓficient eis. Dicit igit q̄ lex ista dat̄ ad remouendū dubiū: q̄ lex nō fuit data gentilibus sed iudeis tm̄ ⁊ ideo ꝓceptū de oblatione imaculatoꝝ tm̄ nō astringebat gentiles ꝓpē q̄ sacerdotes iudeoꝝ possent credere q̄ aīalia imaculata oblata a gentilibus ex deuotione possent offerri i altari holocaustoꝝ: ⁊ iō b remouet per b q̄ dr hic: Coꝛruptiones eoꝝm ⁊c. dicit tn̄ q̄ aīalia imaculata imolatica poterant ab eis recipi ⁊ offerri: sed b dictū videt esse ꝫ textum vbi dicitur De manu alienigene nō offeretis panes deo vr̄o. Jn panibus tn̄ non poterant esse tales macule sic ī aīalib⁹. Et si dicat q̄ aliq̄ panes poterant esse maculati ex aliq̄ mixtione indebita. ⁊ de talibus loquit hic: nō valet q̄ absolute dr: Nō offeretis panē: ⁊ indefinite lex eāpollet vniuersali: ⁊ sic oblatio panis generaliter videt ꝓhibita recipi a gentilibus: ⁊ eadem ratio// ne oīm aliaꝝ rer. Jtē de agno paschali q̄ imolabat̄ extra locū sanctum: q̄a ī hierlm vbiq; poterat imolari: vt hr̄ Deutro. xvj. dr: Exo. xij. q̄ nullus poterat admitti ad cōmestionē eius nisi ꝓius circūcisus ⁊ conuersus esset ad iudaismū. Et multo fortius videt q̄ nullus esset admittendus ad offerendū aliqd̄ in loco sacro: nisi iudeus vl̄ cōuersus ad iudaismū. Jta illi q̄ oblatio recipiebat̄ ad offerendū sup altare: ingrediebant̄ atriū tabernaculi in q̄ erat altare holocaustoꝝ: vt patet ex ꝓdictis in multis locis: sed gentiles nō debebāt ingredi. vt ptz Threnoꝝ. j. vbi dr: Vidit gentes ingressas

a+ b+ a habēs: si papulas aut scabiē vel

c ipetiginē nō offeretis ea dño: ne q̄ adolebit̄ ex eis sup altare dñi:

a ꝫ Curtas ē cauda q̄ de nouissimis nō cogitat.

d Bouē ⁊ ouē aure ⁊ cāuda ampu c+

a ꝫ vt mortificent̄ pctō ⁊ viuāt deo ⁊ tibi ꝓsint cōiugi. ꝫ Lxx. occides tibimetipi.

e tatis voluntarie offerre potest: d

ꝫ. i. ad ministeriū tales offerri nō pūt si rō peni ruerint susciꝑendi sunt.

votū aūt ex his soluī non potest. e

a ꝫ q̄ crescente malicia ꝓle sibi virtutū cōterit ⁊ quibus vir posset cognosci.

f Oīne animal q̄d vel cōtritis vel † tōsis vel sectis ablatisq; testiculꝰ

a ꝫ terra nostra cōuersatio bona quā a deo exco/lendam percipimus.

est: nō offeret̄ dño: ⁊ in tērra vr̄a hoc oīno non facietis. De manu f+

a ꝫ q̄ ab extrancis ad ecclesiā venit extra doc⁹

b ꝫ coꝛruptos.

alienigene non offeretis pānes

ꝫ Jncoꝛruptibili.

deo vestro: ⁊ q̄quid aliud dare voluerit: q̄z coꝛruptā maculata g

a ꝫ q̄z vos incoꝛrupto deo ⁊ ecclesie q̄ est sine macula deseruitis.

sūt oīa nō susciꝑietis ea. Locutus b

Eccli. 11. d

b q̄z ē dns ad moysen dicēs. Bos

a ꝫ Euāgelica gra. Vñ Paulus: per euangeliū ego vos genui.

ouis ⁊ cāpra cum genita fuerint:

a ꝫ rora pñti vita q̄ septē diebꝰ volutꝫ. b ꝫ vt nutriantur lacte doctrine.

septēm diebus erunt sub vbere

ꝫ ecclesie. a ꝫ resurrectionis q̄z tunc anima et corpus sanctū sacrificium erunt.

mris suę: die aūt octauo: ⁊ deinceps offerri poterit dño: Siue illa k

sanctuariū tuū. de quibus ꝑcepas vt nō intrarent in ecclesiam tuā. Et Ezech. xliij. vbi dr: Sufficiant vobis oīa scelera vestra domus israel: eo q̄ inducitis filios alienos incircūcisos corde: ⁊ incircūcisos carne: vt sint in sanctuario meo et polluant domū meā. Sacerdotes eīm cupiditate ducti introducebant gentiles intra atriū vbi erat altare holocausti ⁊ peꝛperent ab eis oblationes: ⁊ Act⁹. xxj. iudei ifurreꝛerunt in Paulū dicentes cum violatoꝛē templi: eo q̄ credebāt eū introduxisse trophinū qui erat gentilis in atriū templi vbi naçarei soluebant votū suū: ⁊ sic patet q̄ nō erat licitū recipere aliqd̄ a gētilib⁹ vt offerreť in eadē specie: vt ꝓdictum ē. Vña eīm hebꝛaica non facit ꝓ dicto Ra. Sa. cum dr: q̄z coꝛruptiones eoꝝm in eis ⁊c. quia per hoc non intelligitur aliud nisi q̄ immundicie gentilium inquantum erant incircūcisi ⁊ idolatrie dediti redundabant in oblationibus eoꝝm. ⁊ sic ptz q̄ vña hebꝛaica in hoc loco non differt a translatione nostra in sensu: licet ꝗtū ad aliqd̄ differat in verbis.

b Locutusq; ē dns. b ꝓfr agit de tpe offerendi. cum dr:

i Die aūt octauo ⁊c. q̄z añ octauā diē fetus nati sunt nimis molles ⁊ imp fecti. ⁊ iō añ octauā diem nō debebant offerri dño: sic nec aīalia imp fecta ꝓpter defectū alicui⁹ mēbri.

k Siue illa bos siue ouis nō imolabunt ⁊c. b fuit ꝑceptū vt iudei q̄ erant crudeles exercerent̄ ad pietatē circa bruta aīalia: vt p b mitiores efficerent̄ erga hoies. Videbat autē quodāmō crudele q̄ mr̄ cū fetu imolaret. ⁊ iō b fuit ꝓhibitū rōne dicta. Jtem q̄z aliq̄ idolatre fm ritū suū matrem cum

a Mō immolabūt. Legale pascha signifícat: qz dec moyses in die paschatis tradidit imolāda iudeis dicēs: Immolabis pascha dño deo tuo oues et boues ꝛc. ℣ pascha celebrare non ꝑsūt qui verum fuscepérunt.

b Una die cū ꝛc. Quia vetus pascha tempus suū habuit cui tpe suo nouum successit: christ⁹ aūt figurale pascha i cena celebrauit: ꝛ post aliā hozā quasi alia die verum pascha substituit: vel vere alia die: qz quarta decima die ad vesperꝫ agebat pascha iudeoꝝ. Quicquid aūt post vesperum ē: alterius diei est: fo: sītā vero ī bis fetib⁹ xp̄s significat: de q̄ 3o: Puer nat⁹ ē nobis: ꝛ filī⁹ datus ē nob. ℞ nō eadē die qua vitulus ꝛ ouis occísus ē: nā q̄rta decima die pascha celebrauerūt: In crastino xp̄m crucifixerunt. C. XXII

c ℣e sunt ferie dñi ꝛc. Si ℞ titer attendas ꝓsentia inuenies legislatorē etiā in littera spūalia interponentem: Ait. n. ℣e sūt ferie domini: q̄s vocabitis sc̄tās. Et addidit: Sex diebus facietis opus in q̄ ostēdit: qz ꝑme ferie sunt in operib⁹ bōis: bona eīm valde fecē deus in sex dieb⁹. Scđa festiuitas septimi diei recēs est quā nēo celebrare poterit nisi opa bona ꝛ deo digna fecerit. Nō eīm frustra ꝑmissum est. Sex dieb⁹ facietis opus. Si q̄s. n. ad imitationem dei bona egerit: q̄ē sex diebus operari requieſcit sabbato intelligibili.

† De ferijs c. licet.

ℱ figurale pascha.

a bos: siue ouis non immolabunt

ℱ vero paschare q̄ fer⁹ 6z. ꝑ ꝓis nouitare: ꝛ qz figura randem pegit veritarem.

b vna die cū fetib⁹ suis. Si immo

a ℱ Euāgelicā cōuersationē q̄ dño grām̄ acriōes agit. Vñ: Lucear lux vr̄a coꝝ hoib⁹ vt ꝛc.

laueritis hostiam ꝑ gratiarūacti

ℱ suscipibilis. ſ.

one domino: vt possit esse placa/

ℱ operando contremplando.

bilis: eodem die comedetis eam

a ℱ aliq̄d incōuenīēt vel incōsūmatū. b ℱ In ꝑ cipio. c ℱ futuri ſeculi q̄ nō licet oꝑari.

Nō rēmanebit q̄q̄ in māne diēi

ℱ q̄ hic legē cōstituo ibi iudico. hic talenta cō mitto: ibi rōnem exigo.

alterius: Ego dñs. Custodite mā

b

data mea et facite ea: Ego dñs.

c

ℱ nomē meū ꝑ vos blasphemat⁹.

Nō polluat⁹ nomē meum sanctū

d

ℱ In futuris non pūtib⁹. ℱ verozum.

vt sctificer in medio filioꝝ israel:

e

ℱ ℣e redcatis.

Ego dñs q̄ sctifico vos: ꝛ eduxi

vos de terra egypti: vt essem vo

ℱ vt cognoscerer⁹ me deū q̄s crie cū ipe crit oia in ommibus.

bis in deū: Ego dñs. La. XXIII

f+ Locutus est dñs ad moy/

sen dicēs: Loq̄re filijs isr̄l ꝛ

c dices ad eos† ℣e sunt ferie

a ℱ ad imitationē dñi: vt ī sabbato ꝺescanſ.

dñi q̄s vocabit⁹ scīās. Sēptē die bus faciet⁹ op⁹: dies septim⁹: qz

g

sabbati requies est: vocabit⁹ sanctus. Omne op⁹ non facietis in

ℱ In q̄ nō ē opandū: ſed mercede operum fruendum.

eo: sabbatum dñi est in cunctis

ℱ pñs vita pegrinatio ē: ibi ꝑpetua ꝛ vera habitatio est: qz ī domo ꝑis mei mā. mul. sunt.

habitationibus vr̄is. ℣e sunt fe

b

ℱ triumphantis.

rie dñi sancte quas celebrare de

a ℱ Nō dicit hoc dē festiuitatibus iudeoꝝ qui figuris seruiunt ſed fidelium.

betis tēpoꝛib⁹ suis. †Adense ꝑmo

1

ca. Prima in duas. qz ꝑmo ꝑmittit⁹ obseruatio solēnitatis sabbati q̄ fiebat qualibet hebdomada. cum 3o:

g Dies septimus ꝛc. oē op⁹ nō facietis in eo. qz etiā illa q̄ ꝓtinebant ad cibū ꝛ potū nō poterant illo die ꝑpari. ſed die ꝑcedenti: vt hr̄ Exo. xvj qualiter aūt sabbatū sit obſuandū: plenius dictū fuit Exo. xx. Sed hic ꝛ in pluribus alijs locis repetit hmōi obseruatio vt magis coꝛdibus hoīm imp̄imeret.

h Me sunt ferie. hic secundo ponuntur solēnitates que fiebant semel in anno. Et ꝑmo agit de solēnitate pasche. secūdo de solēnitate pentecostes. ibi: Numerabitis ergo. tertio de solēnitate tubarum. ibi: Locutusq̄ est dominus. quarto de solēnitate expiatiōis. ibi: Decīo die. q̄nto ỽ solēnitate tabnaculoꝝ. ibi: Et locut⁹ ē dñs. Adhuc ꝑmo agit de solēnitate paschali. scđo de oblatiōe ꝑmitiaꝝ q̄ fiebat infra festū pasche ibi: Locutusq̄ ē dñs. Circa ꝑmū scīēdū q̄ solēnitas paschal celebrabat ī mēoꝛiā bñficij q̄ educti sūt filij isr̄l de egypto. q̄ q̄dē eductio fuit. xv. die mēsis p̄mi. ꝛ iō tūc fiebat solēnitas illa. Incipiebat tn a vespe p̄cedēt⁹ dici ī q̄ vespe imolabat⁹ agnus paschal. de cui⁹ imolatiōe dictū fuit pleni⁹ Exo. xij. ꝛ. xiij. ꝛ ℞ ē qđ 3o ℞:

i Mēse pri/

mo, xiiij. die ꝛc. Dicebat aūt illa imolatio phase. i. trāsit⁹: quia angelus ī illa nocte

ℱ percutiens

Exo. 12. a

1. Joh. 2. c

Exo. 12. c Num. 28. c

Dnīc. 16. a

Exo. 9. b

Joh. 13. c

1. Cor. 5. c

Joh. 8. d

f

1. Cor. 5. c

Mar. 25. c

Exo. 12. a

1. Joh. 2. c

Exo. 12. c Num. 28. c

Exo. 23. a

Exo. 23. a

Exo. 23. a

K lia: Ān: Jugū meū suaue est ⁊c. vel manib⁹ cōtrita ⁊ emū, Mar.11.d
data: sic em̄ citrea alij interp̄tant: q; xp̄i p̄cepta actionem
⁊ correctionē q̄rūt. a ¶ Quinq̄ginta dies. Hec dies dñi
ca est: in q̄ pentecostes festiuitatē celebramus: quā iudei:
nec fm̄ lram: nec fm̄ spm̄ celebrant: q̄ nec dies fm̄ legem
numerant. b ¶ Offeretis nouū sa. ⁊c. Nouū: nō vetus
nō seculare. Adueniens siquidē spūs: totā vitā humanaz
renouauit: q; xp̄i institutionē confirmauit: ⁊ vite ꝓfirma/
Job.16.c tionē in illis ꝓfecit. vñ De meo accipiet ⁊ annūciabit vob
Jdeo nō in alia die aduenit: sed in q̄ resurrectio fuit ⁊ ob/
latus manipulus ītelligibilis vt oñdat: q; noua conversa
tio resurrectione xp̄i ⁊ aduentu spūsancti perfecta est.
c ¶ Habitaculis vr̄is ⁊c. Quia est habitaculū p̄cipuum
Ps.83. de quo dicitur: Bti q̄ habitant in domo tua dñe. Et alibi:
Zbidē.26. Vnā petij a dño hanc requiram vt inhabitem.
d ¶ Panes p̄mitiaz ⁊c. Prius em̄ dñs euangeliū cuz le/
Matt.5.c ge ꝓfecit ⁊ docuit: audistis q; dictū est antiquis: Nō occi/
des: Ego aūt dico vobis oīs q̄ irascit fr̄i suo reus erit iu/
Act.1.a dicio. b em̄ legē cōsumpsit euāgelio. Vnde Lucas ait: Que
cepit ihesus facere ⁊ docere ⁊c. e ¶ De duabus decimis
⁊c. De doctrina. s. q̄ p diuinitatē ⁊ ꝓfectā humanitatē do/
cet: nec aliter p̄sit cōq̄ nisi per talem doctrinam.
f ¶ Septem agnos. Pro septē donis spūsancti quevocat
agnos: q; spūsanctus vnū est cum xp̄o de q̄ scriptum est:
Job.1.d Ecce agnus dei: ecce qui tollit pctā mundi: ió nemo potest
1.Cor.12.a dicere dñs ihesus nisi in spūsancto. g ¶ Et arietes duos
⁊c. Quib⁹ inimicus ventilat: hec sunt supiora mandata:
Mar.19.c ⁊ Xp̄utes quas alie sequunt vt oues (xbi gr̄a) Vade et
vende oīa q̄ habes: ⁊ da pauperibus. h ¶ Cum libamen/
2.Cor.2.d tis ⁊c. Que sunt scia ⁊ correctio. Ān: Deo autē gr̄as ago
D qui odoꝛē scie sue manifestat p nos: q; xp̄i bon⁹ odoꝛ su/
Heb.12.d mus ⁊c. i ¶ Duosq; agnos ⁊c. Mādata pacis ⁊ sancti/
monie. Ān: Pacē seqmini cū oīb⁹ ⁊ sanctimoniam ⁊c.
Hec q; aplīco fm̄ōe dicta sunt p̄cipit offerri cum panib⁹
p̄mitiaz q̄ doctrinā xp̄i significant. Ān in sequentib⁹ cuz
eleuauerit eos sacerdos cū pāib⁹ p̄mitiaz. k ¶ Cedēt ī
vsum ⁊c. Jn vsum eius sacerdotis. i. xp̄i q̄ est sacerdos no
ster: ⁊ dñs nr̄i ihesus sunt panes p̄mitiaz ⁊ agni mādato/
rum: ipe in Paulo loquebat: ipe oīa que dicta sunt obtu
lit: primus pacē discipulis annunciauit: ⁊ sanctimoniā cu
stodiuit sicut sanctus sanctorum. l ¶ Celeberrimum. Jn
Act.2.b quo gentium vocatio non modo predicata est: sed imple/
ta: quando parthi ⁊ medi ⁊ elamite: ⁊ cetere gentes audie
runt apostolos loquentes varijs linguis magnalia dei.
m ¶ Postq̄ ⁊c. Eadem superius dixisse videtur. sed ibi:
Non complebitis messionē vestram. hic autem ait: Non
secabitis eam vsq; ad solum: ⁊ differentiam innuit ipa mu
tatio verboz. n ¶ Segetē terre ⁊c. Conuersationis cui⁹ m
messio post resurrectionem xp̄i: ⁊ aduentum spūsancti: nō n
tamen oēm scientiam quam in futuro sumus habituri tra/
dit verbum predicationis. Sunt enim que nunc non pos/
sunt nobis reluari. Unde in predictis festiuitatibus hāc
legem interposuit. o ¶ Pauperibus et peregrinis di/
Luc.9.g mittetis eas. Lxx. Pauperi ⁊ proselyto: id est christo qui
Job.1.a non habuit vbi caput reclinaret: ⁊ in propria venit: et sui
cum non receperunt: hic solus intelligit qui remanent.
Rom.11.d Unde: O altitudo sapientie ⁊ scientie q̄s incomp̄hensi/
bilia sunt iudicia eius ⁊c. s
p ¶ Mense septimo primo die mensis. Septenarius con/
summationem vel spiritualem vel generalem significat:
Heb.2.a hinc deus die septimo requieuit ⁊ sua requie nostram si/
gnificauit. Unde qui ingressus est in illam requiem ab
p operibus suis sicut deus a suis. Jnitium vero consumma
1.Job.2.c tionis tempozum: aduentus domini est. Unde: Filioli no
uissima hoza est. Hoc temp⁹ ns appellat primam septimi mē
sis sicut principium consummationis nobis requies etiaz
est: quos ab operibus malis cessare facit: ⁊ a iugo graui
Mat.11.d liberauit. Unde: Venite omnes qui laboratis et onerati
q Zbidem estis ⁊c. Et discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde: ⁊
r inuenietis requiem animabus vestris. q ¶ Clangenti/
bus tubis ⁊c. Quia p̄dicat saluatoris resurrectionē q̄ me
moriale est generalis resurrectionis: q̄ fm̄ aplm̄ erit i vo
ce archangeli: ⁊ in tuba dei. r ¶ Oē op⁹ fuile ⁊c. Qua
E si nō est opus fuilia agendi: q̄ añ fecistis. Sz sicut exhibu
istis membza vestra iniquitati ad iniquitatem: ita nunc
exhibete seruire iusticie in sanctificationem. hoc est
verum holocaustum. s ¶ Decimo die mensis huius se/
ptimi ⁊c. Propitiationē ⁊ a petis libationē acḡi ī hūilita

F tate

a de septimē. i. quinquagita di/
a ✠ trāḡs vetera excludit sacrificia: legē euan/
gelium introducit.
es: ⁊ offeretis nouū sacrificiuz a
✠ Ecclesijs.
c dño ex omnib⁹ habitaculi vr̄is
a ✠ Lxx. Separa: q; oī sapia p̄cipuit: a secu
lari separa. b ✠ legē ⁊ euāgeliū q̄ ītus contī
nent animarum.
d pānes p̄mitiarū dño⁹ de du b
abus decimis simile fermēta/
te q̄s coquet̄ ī p̄mitias dñi:
f ¶ Offeretisq; cum panib⁹ septē
agnos imaculatos āniculos:
✠ xp̄m. ✠ patriarcharum de his enim fm̄
carnemanatus est.
g ⁊ vitulū de armēto vnū: ⁊ ari
etes duos ⁊ erunt in holocau
sto cū libamentis suis ī odorē c
a ✠ q; spūsseti festiuitas ē q̄ cōsumat omnia:
⁊ ꝓfecta vult ee sacrificia omnia.
suauissimū domino. Fāciet̄ ⁊
a ✠ penitēcie sermonē inducit.
hircūm ꝓ pctō: duosq; agnos
anniculos hostias pacificoz̄.
Cūq; eleuauerit eos sacerdos
✠ pro refectione animarum.
cum panibus p̄mitiarum co
ram dño: cedent in vsum ei⁹:
✠ hic nota excellentiam eius.
l Et vocabit̄ hūc diē celeberri
✠ alij sanctum vel sancti.
a ✠ quod ferniat peccato.
mū atq; sanctissimuz. Oē op⁹
✠ Jn q̄ spiritus aduenit: q; vbi spiritus: ibi
libertas.
fuile nō facietis in eo: Legiti/
mū sempiternū erit in cunctis
habitaculis ⁊ generationibus
a ✠ q; hec pterate plena sunt: etiā ad litteraz
custodienda sunt.
vr̄is † Postq̄ ät messuerit̄ se/ d
getē terre vr̄e: non secabit̄ eā
a ✠ Ea significat q̄ nobis ad plenā ⁊ ꝓfectaz
sciam desiunt.
vsq; ad solū: nec remanētes
a ✠. i. q̄ nr̄am fugiunt sciam: q̄si decideria de
manu messoris colligere non curet. b ✠ xp̄o
q̄ paup ⁊ pegrinus ꝓ nobis factus est.
spicās colligetis: sed pauperi/ e
bus ⁊ pegrinis dimittetis eas:
Ego dñs de⁹ vester. Locutus/
q; est dñs ad moysen dicens:
Loquere filijs israel: Adense
septimo primo die mensis erit
✠. i. cōsummationis principio.
vobis sabbatum memoriale
clangentib⁹ tubis: ⁊ vocabit̄
✠ qz in eo vocari ⁊ adoprari sanctificantur.
sanctum. Omne opus seruile
non facietis in eo: ⁊ offeretis f
holocaustum domino. Locu/
tusq; est dominus ad moysen
dicens: † Decimo die mensis g
a peccatis.
huⁱ⁹ septimi dies expiationū

a Et offeretis no. sa. i. de nouis frugib⁹
nō in grano sicut ī pa/
schate: sed in panibus
iō sbdit: b ¶ Pānes
primitiarum duos de
duabus decimis simi/
le. in quolibet enim pāe
erat vna decima. fm̄
alios in quolibet pāe
erant due decime: ⁊ ac
cipit b decima ꝓ deci
ma parte ephi. de cui⁹
quantitate dictuz fuit
Exod. xvi. in fine. Ex
dictis hic ⁊ alibi patet
q; ter in anno soluebā
tur primitie. ꝓmo ī pa/
schate de nouis granis
scdo in pentecoste de
nouis panibus. tertio
in septembri de nouis
fructibus de quib⁹ red
dende erant primitie:
quia fm̄ Ra. Sa. non
debantur p̄mitie d̄ ter
renafcentibus nisi de
septē spēbus. s. frumē
to: hordeo: vinea: oliua
malogranato: ficu: et
palma. vt dictum ē su/
per Deutro. xxvj.
c Cū libamentis su/
is. q̄ determinā⁹ Rum.
xxviij. Cetera patent
ex supradictis vsq; ibi:
d ¶ Postq̄ ät messueri
tis segetem non seca/
bitis eam vsq; ad so/
lum ⁊c. Jn hebreo hr̄:
Quādo metes sege/
tes r̄e tue nō finiet vl
cōplebit̄ āgulū r̄e tue
istd ē expositū. s. xix.
ſz b repetit ad maiorē
ipressionē. e ¶ Oc/
cutusq; est dñs. b pūr
agit̄ de festo tubarum † 3.19.b
q̄d fiebat ī mēoriam li
berationis isaac ab v̄
molatione: vt habet
Heb. xrij. ⁊ ió illa die
clangebant in cozi/
bus pecozum: q; ari
es immolatus ꝓ ipso
inter fructeta co:nib⁹
herebat: vt dicit ibi/
dem. Erat etiam talis
clangoz p̄ma die mē/
sis septimi quasi que/
dam preparatio ad fe
sta ventura in eodem
mense: scilicet festum
expiationis: ⁊ festum
taberna culoꝝ: ⁊ pa
tet littera ex dictis vs/
q; ibi: f ¶ Et offere/
tis holocaustum domi
no. non determinatur
hic qualis debeat esse
ista oblatio: sed deter/
minatur Rume. xrix.
g ¶ Locutusq; ⁊c. hic
pūr dekmiaī d festo ex
piatiōis: q̄d celebraba/
tur in memoriam illi/ † 3.16.f
us beneficij quo do/
minus indulsit pec/

✠ catum

K tate anime et afflictione ex his intelligimus.
Hanc debemus agere a vespe. i. a penitēcia in/
cipere quā fecit xp̄s initiū p̄dicationis sue pe/
nitentie sup edificāda ē vita bona: ⁊ virtutib⁹
cōsūmata. Ān adiecit. offeretis holocaustum
dño. a ¶ Dies ꝓpiationis ⁊c. Duo signifi/
cat. q; in hoc tpe ꝓpiationē suscipiem⁹: ⁊ ió
in illo ab oī malo abstinere debemus.
b ¶ Nihil q̄ operis ⁊c. Semp a malis ⁊ super a
fluis significat esse cessādū. Ān ⁊ dñs nec cām
dicere cōcedit: nec cogitare quid comedat: aut
q̄d bibatur: aut induatur: verū em̄ ⁊ sabbatū
sabbatoꝛ annunciauit. c ¶ Affligetis ⁊c. b
Recapitulatio est humilitatis que est funda/
Mar.18.a mentū ⁊ basis virtutū. Ān dñs ait: Q̄uīq; c
se humiliauerit sic̄ puulus iste: hic est maior in
regnū celoꝛ. d ¶ A q̄ntodecimo die ⁊c. hoc
numero inchoaī festiuitas: q̄ ex septem et octo d
cōpositus est: quoꝛ vnus pñs seculū: alter nu
merus significat futuꝛ: ideo festiuitatē septem
diebus cōsūmari p̄cipiens: alterū diez celeber
rimū atq; sanctissimū cōmemorauit: nec cuz se/
ptē annunciauit: sed sepatim posuit: futuꝛ nā
q; seculū pñs sequitur tanq̄ aliud. Septem er
go diebus festiuitatem tabernaculoꝝ indixit.
Quicunq; em̄ pñti mundo vtiī vt tabernacu
lo in eo potest festiuitatē bñe ⁊ letari spe futuri
seculi. Si em̄ terrena domus dissoluitur: edifi
catio non manufacta in celis habetur.
e ¶ Dies quoq; ⁊c. Nota eadem de p̄mo et
de octauo diei. q̄. s. resurrectionis dies secun/
da est ⁊ initiū futuri seculi ꝑmus in xp̄o ē con/
uersationis p̄incipiū: ⁊ futuroꝛ exordiū: octa
nus vero pñti succedit seculo: q̄d significat in
septimo: pterea sancti habent requiem suam: ⁊
vitam futuram in hac vita. Unde apostolis di
Luc.17.c ctum est: Regnum dei intra vos est.
f ¶ Cetus. Lxx. egressus: quia hinc exitus. ibi:
5.Phil.1.d habitatio. Unde: Cupio dissolui ⁊ ee cū xp̄o.
g ¶ Me sunt ferie dñi ⁊c. Legislatoꝛi consonat
1.Tes.5.d ¶ Paulus dicens: Semper gaudete: sine inter/
missione oate: in omnibus gr̄as agite. Moy/
ses quoq; festiuitates celeberrimas atq; san
ctissimas exponens quotidiana libamina ⁊ sa
crificia permiscuit. Jdeo festiuitates illas no/
minibus expressit: sed statim subdidit: offere/
tisq; in eis oblationes dño ⁊c. Voluit em̄ nos
semp gaudere ⁊ festiuitatē agere ⁊ ozare. hec
em̄ est quotidiana libatio ⁊ holocaustum: que
tunc offerimus cum cozpa nostra hostiam vi/
uentem deo exhibemus: ⁊ cum apostolo dici/
2.Tim.4.b mus: Ego em̄ iam delibo: ⁊ tempus resolutio
nis mee instat: ideo subiungit: exceptis sabba
tis domini ⁊c. Quia cum a malo declinaueri/
mus etiam super iusticias quas fm̄ tēpus deo
promittimus: aliq̄ em̄ ieiunīū: aliq̄ oblatio/
nē passionū: vel in piculis: vel voluntarie pro/
mittim⁹. h ¶ A q̄ntodecimo ⁊c. Quintus de
cimus ex septē ⁊ octo cōpositus euāgelicā p̄di
cationē significat: q̄ ꝓsistit ex p̄sti vita ⁊ futura
hanc componit: illam preparat.
i ¶ Die p̄mo ⁊ die octauo. Qui ē octau⁹: est et
p̄m⁹ scīi: ꝓterea p̄m⁹ q̄ p̄dicatio dispēsat. ⁊ a pec
catis cessat: i finē requiē etnā largit. Deide cū
festiuitatē. vij. dieb⁹ p̄dicasset: p̄mū die requiez
appellauit: seq̄ntes tacet: vt xp̄tutū opam dādā
significet: trāsfert ad octauam diem requiem
quia fidelibus legem facientib⁹ reḡes in futu/
ro fuat. k ¶ Die ꝑmo. fru. Fructū ē xp̄s. Ān:
Esa.11.a Egredie. vir. d r. ies. ⁊c. q̄ aptat xp̄tutes suo tpe
Ps.1. Erit tāq̄ lignū q̄d plātatū ē sec⁹ d cursus aq̄:
q̄d fructū suū dabit ī tpe suo. l ¶ Spatulas/
Zbidē.91. q; ⁊ē. Juuenesc̄tia iusticie germīa: q; iust⁹ vt i
palma florebit: q; d palma nihil respuit nec d
bis q̄ iuste viuūt: addit ⁊ ramos ligni den. ⁊c.
m ¶ Et ramos ligni. Oēs. s. xp̄tutū fructus: ſz
maxime misericordiam quā optet ee ꝓtinuā ⁊ pma
Eccls.9.b nēte. Ān: Oleū de capite tuo nō deficiet.

F De torrente

✠ omnium.
erit celeberrimus: et vocabitur san/
✠ Sanctoꝛ. ✠ penitendo. ✠ vt sanctis.
ct⁹: affligetisq; animas vestras in eo: ⁊ a
✠ bona perfecta supedificando. b ✠ vitā cōsummataz.
offeretis holocaustū dño. Oē op⁹ fuile b
✠ a malis cessabitis.
nō facietis in tpe diei huius: quia dies a
ꝓpiatiōis est: vt ꝓpitietur vobis do
minus deus vester. Omnis aīa que af
a ✠ q; nō sequit humilitatē xp̄i qui seip̄m humiliauit vsq;
flicta nō fuerit die hōc: pibit de popu/
ad mortem. ✠ rerem.
lis suis: ⁊ que operis quippiam fecerit
✠ Sanctoꝛum.
delebo eam de populo suo. Nihil ergo b
opis facietis in eo. Legitimum sempi/
ternū erit vobis in cūctis generationi
a Lxx. Sabbatū sabbatoꝛ: vt scz intelligamus illud quod
excedit infirmitatē indicatum.
bus ⁊ habitationibus vr̄is † Sabbatū
requietionis est: ⁊ affligetis aīas vr̄as. c
Die nono mensis septimi a vespa vsq; c
ad vesperū celebrabitis sabbata vr̄a.
Et locutus est dñs ad moysen dicens: d
Loquere filijs isr̄l: A q̄ntodecimo die
a ✠ vt in hac vita a malis feriemur: in qua sicutmi raber/
naculis esse debemus.
mensis huⁱ⁹ septimi erunt feriē taberna
a ✠ q̄ nouit p̄fectis ī tabernaculo vti prima dies. i. initiū
a sanctificatione vocationis incipit ei.
culoꝛ septē dieb⁹ dño. Dies p̄im⁹ vo/
cabit̄ celeberrim⁹ atq; sanctissim⁹. Om
✠ qz nulli in seculo seruiunt q̄ q̄ in eo sunt transitoria in/
telligunt. ✠ omni tempore.
ne opus seruile nō facietis in eo: ⁊ septem e
dieb⁹ offeretis hōlocausta dño. Dies q̄z
✠ p̄dicta agentib⁹. a ✠ q; scti vocabunt ī ꝑpara hiracula
octauus erit celeberrim⁹ atq; sctissim⁹:
a ✠ qō. s. hic ꝑpastis id est vosipsos. ✠ cōgregatis vndi
offeretis hōlocaustū dño: est em̄ cet⁹ f
q; scris oib⁹. ✠ oēs em̄ eritis sicut angeli dei.
atq; collecte. Oē op⁹ fuile nō facietis in
eo. Hec sunt ferie domini: quas vocabi
tis celeberrimas atq; sanctissimas: of/
feretisq; in eis oblationes domino: ho/
✠ mortificare membza vestra. ✠ oīones continuas.
locausta ⁊ libamenta iuxta ritum vni/
✠ quibus declinamus a malo.
uscuiusq; diei: exceptis sabbatis domi
ni: doniscq; vestris: et que offeretis ex
✠ qō soler fieri piculo. ✠ sola voluntate.
voto: vel q̄ spōte tribuet̄ dño. A q̄nto b
✠ plenitudinis temporum.
decimo ergo die mensis septimi quan/
do congregaueritis omnes fructus ter
✠ a malis vocantes.
✠ q̄diu viuitis.
re vr̄e: celebrabit̄ feriaſ dñi septē dieb⁹.
✠ qui resurrectionē significat. ✠ nō iam septimo.
Die primo ⁊ die octauo erit sabbatū. i. i
reḡes. Sumetisq; vob die p̄mo fructus f
✠ Juuenēs ramos.
arboris pulcherrie: spatulasq; palmaꝛ l
et ramos ligni densarum frondium: et m

catū de fabricatione
vituli: ⁊ ió celebra/
bat decia die mēsis
septimi: q; tūc delce/
dit moyses de mōte
portās sedas rabu/
las in signū ꝓpitia/
tionis dimie. sequit:
a ¶ Affligetisq; ani/
mas vr̄as ī eo. Tūc
em̄ debebant affligi
iudei vigilijs ⁊ ieiu/
nijs. b ¶ Et offere/
tis holocaustū dño:
mō q̄ determinatur
Rume. xrix.
c ¶ Die nono mēsis
septimi ⁊c. q; sic̄ di/
ctum est frequenter
dies solēnes iudeoꝛ
incipiebant a vespe/
re p̄cedentis diei.
d ¶ Et locutus ē do/ † De ferijs
minus. b pūr agitur Gen.
de festo tabernaculo
rū q̄d celebrabatur
in memoriam illius
būficij q̄ dñs filios
israel. xl. an. sustenta
uit in loco desto in F
tabernaculis habi/
tando. et incipiebat
ista festiuitas a. xv.
die mensis septimi:
et durabat per. vij.
dies. p̄ima tamē die
q̄ erat celebrioꝛ cessa
batur ab oñi opere
fuili: ⁊ similiter die
octaua in qua cele/
brabatur aliꝰ festū
quod dicebaī festuz
cetus vel collectoꝛ: q;
eadē die colligebaī
pecunia ꝓ sacrificijs
ꝓ annū fiēdis: ⁊ aliꝭ
necessitatib⁹ tabna/
culi vel tēpli que de/
bēbat fieri de cōib⁹
sūptib⁹: ⁊ ptz ista ex
dict̄ pauc̄ excepti q̄
exponēt. e ¶ Et lo/
di. of. ho. Que autē
sint ista determinatur
Rume. xrix. Et silr
de sacrificijs fiendis
in festo cetus vel col
lecte determinatur
ibidē. f ¶ Sume/
tisq; vobis die p̄/
mo fructus arboris
pulcherrime ⁊c. que
aūt sit arboz ista nō
dr. dicūt tñ aliqui q;
sunt poma citrina:
q; sūt valde pulchra
ista tñ fiebāt ad de/
notandū q; dñs in
terra deserta susten/
tauit eos diu absq;
defectu notabili: vt
hr Deut. ij. vbi dr:
Mouit dñs iter tuuz
hītās te. xl. an. et ni
hil tibi defuit ⁊ ad de
signādū q; ō illo dr
to trāsiert ad trā fru
ctiferā ⁊ delectabilē.

✠ Et locut⁹

Ps. 109. De torrente rē. De ꝑsti scz vita q̄ fluit tanq̄ torrens tēta/tionibus ⁊ tribulationib⁹ ebulliens. Aū: De torrēte i via bi bit: ꝓterea exaltauit caput: in cruce. s. pēdes. Ca. XXIIII

Matt. 5. b Precipe filijs isrl' rē. Cādelabrū euāgelica vita: in q̄ virtutes splendent sic lucerna. Aū: Nemo accendit lucernam et ponit eā sub modio rē. his lucernis iunctū est oleū. i. elemosyna q̄ cetere ✠tutes irriganture ne extinguantur b oleū fatue ✠gines nō būerunt: ideo exclse sunt. B ꝟ esse ꝺ oliuis purissimū: ⁊ nō de rapina: vel ꝓ laude būana elemosynā faciamus. Aū de ꝓmittis frugū tuaꝝ da paupib⁹: lucerne

Matt. 5. d ardent eꝝ velum. i. aū ✠pm q̄ ait. Qr vni ex minimis feciſtis mihi feciſtis. In tabernaculo. i. in celo: vbi miseri cordes abscondunt thesauros.

Mi. de Lyra. Ca. XXIII ¶ Usq̄ in

Moraliter. locutus est dominus ad moysen rē. B agit de septē solēnitatibus veteris testamenti. s. sabbati pasce. pentecostes. tubaꝝ. expiationis. tabernaculoꝝ. cetus. Festū sabbati figurauit quietē spūalem mēris i ✠po. festū pasche resurrectionē xpi de sepulchro. festū pentecosten descensum spūssancti in signo visibili sup aplos alioſq̄ credentes. festū tubarū ꝓdicationē apl'oꝝ. festū expiationis emūdationē pl'i xpiani a pctis. festuꝫ vero tabernaculoꝝ figurauit pegrinationē fidelīū i ecclia xpi i pūti vel i regno celoꝝ futuro. Cui⁹ signū ē: q̄ in tota lege mosaica septenariū celebrat: sic ptꝫ ꝺ sabbato inc̄ dies hebdomade: ⁊ de septem diebus pasche: ⁊ septem diebus tabernaculoꝝ: et de celebratiōe pētecostes p⁹ enūerationē septē hebdomadaꝝ ⁊ de mēse septio i q̄ plurima ⁊ ꝑcipua festa celebrabātur: vt i B ca. Silr dies septia i veteri lege nō fuit celebris: nisi tm̄ i B loco i q̄ manifeste denotat' ꝙ expletis oib⁹ festis veteris legis q̄ oia i B ca. recitant'. imediate succederēt festa xpi: q̄ i octaua die scz

a ramos. s. cōtinētie ⁊ casti cōiugii. Salix enim fructū nō fac. b si ei credēdo ꝓ eo patiendo.

a **salicēſ de torrēte: ⁊ letābimini co**
a Non est impijs gaudere dicit dns.
ram domino deo vestro: celebra
bitisq̄ solēnitatē ei⁹ septem die/
a .i. ꝓcepit ⁊ istituit dns q̄ semp ē obſuādū.
bus ꝓ ānū. Legitimū sempiter/
nū erit in generationib⁹ vestris.
Mēse septimo festa celebrabit': ¶
Vt tora pūs vita ꝓ vmbraculo habeatur scz.
⁊ habitabit' i vmbraculis septē
a ver⁹ israelita q̄ cū abraam relict' oia: in tabernaculis cū isaac coheredib⁹ ꝓmissionis hirat.
dieb⁹. Vt qui de genere isrāel ē
manebit in tabernaculis: vt di/
quasi non obliuiscantur būficij mei: ⁊ egyptie seruituris ⁊ liberationis.
scant posteri vestri qꝺ in taberna
Nota: vt imitentur eum qui ait: Vulpes foueas habent: ⁊ volucres celi nidos: filius autem hois nō hꝫ vbi caput suum recliner.
culis habitare fecerim filios isrl':
de terrenitate mūdi: de seruitute pharaonis.
Cum educerem eos de terra egy
pti: Ego dns deus vester. Locu/
tusq̄ est moyses sup solēnitatib⁹
dni ad filios isrl'. Ca. XXIIII

Et locutus est dominꝰ ad a
moysen dicens: Precipe b+
a elemosynā q̄ irrigāt cetera bona.
filijs isrl' vt ꝯferāt tibi ole
a laborib⁹ ꝓpriis. b vt nihil cupiat humane laudis. c virtutes.
um de ōliuis pūrissimū ac lucidū
ad concinādas lucernas iugiter

Additio. Ex ꝺ q̄ ista dies octaua dicebatur festū cete vel collecte: nō hꝫ q̄ eadem die colligeret pecunia ꝓ sacrificijs ⁊ hmōi: tū quia silr dies septia festi pasche dicebat' festū collecte. vt habet' i. Deutro. xvj. ⁊ tñ in illa die null⁹ dic̄ q̄ colligebant' pecunie: tū qꝝ manifestū est apō doctores hebreos cōmuniter: q̄ illa collectio ꝓ necessitatib⁹ cō munibus sacrificioꝝ hmōi fiebat per totā terrā ꝓmissionis in ꝑma die mensis. xij. q̄ ꝑcedit ꝓ mensem principium anni sequentis: vt habetur per scripturas eorum autenticas: de quo ⁊ silib⁹ q̄ nō ptinēt ad errores suos. illis credendū ē. Aū festū cet⁹ ꝺz ex ꝺ q̄ erat dies celebris i q̄ ppls debebat adunari seu colligi ad vacādū diuinis: ⁊ ꝓ nis cessare ab opib⁹ fuilib⁹. Aſi semp subiungit immediate huic dictioni: cet⁹ seu collecte: i hac materia cessatio ab opib⁹: vñ ꝺz: Est eñ cet⁹ atq̄ collecte: oē op⁹ fuile nō faciet' in eo. Et similiter Deutro. xvj. de septia die pasche. hz circa ꝺ ē attēdendū: qꝺ festū qꝺ fiebat ꝓ septimū diē tabernaculoꝝ nullam hz rōnē isrāelem q̄ ptineat ad mēoziā ꝑteritoꝝ. Nā festū tabernaculoꝝ cui ꝺ festū ꝓtinuabat' qꝺ celebrabat' ꝓ septē dies cōtinuos: erat mēoziale eoꝝ q̄ fuerūt facta i deſto. Aſi i isra ꝺz: Habita. i vm. septē dieb⁹: ⁊ ita vt discāt posteri vri q̄ i tabnacul' habitare fecerī filios isrl'. De die āt octaua hz eēt celeberria si fit mētio i cui⁹ ꝑteriti mēoziā sit: vñ tota rō buī festi ē figuratia ꝺ futuro. nec ē dicēdū q̄ ꝓ isꝺ festū figurabat' adunatio ppli ⁊ paz ꝑstita i isra ꝓmissiōis: qz si sic ꝺbuisset cessare p⁹ ingressū re ꝓmissioī: sic figura cessat aduēiēte figurato: vñ dicēdū videt q̄ ꝺ festū figurabat' ꝙgregationē fidelīū i ecclia xpi i pūti vel i regno celoꝝ futuro. Cui⁹ signū ē: q̄ in tota lege mosaica septenariū celebrat: sic ptꝫ ꝺ sabbato inc̄ dies hebdomade: ⁊ de septem diebus pasche: ⁊ septem diebus tabernaculoꝝ: et de celebratiōe pētecostes p⁹ enūerationē septē hebdomadaꝝ ⁊ de mēse septio i q̄ plurima ⁊ ꝑcipua festa celebrabātur: vt i B ca. Silr dies septia i veteri lege nō fuit celebris: nisi tm̄ i B loco i q̄ manifeste denotat' ꝙ expletis oib⁹ festis veteris legis q̄ oia i B ca. recitant'. imediate succederēt festa xpi: q̄ i octaua die scz resurrectionis ꝛcipiūt sen exoꝺiū recipiunt: ꝓut ista largi⁹ i glo. tractant': q̄ nō sūt ꝛtelligēda ad sensus mysticos

Replica core/ (ptinere: scz ad isrāelē rōne ꝑdicta. ctoꝝ ꝫ Burgen. In ca. xxiij. vbi postilla toꝝ ad lram exponit q̄re dies octaua ꝙ festū tabernaculoꝝ dicebatur cetus vel collecta: Burgē. contradicit asserēs illius diei octaue nullū esse sensum lsalem nisi figuratiuū de futuro rē. In q̄ digressione se inuoluit in multis. ꝑmo qz arguit per locū ab aucte negatiue dicens: nō habetur in lra: igit' nō est vez. Ꝺz aūt hoc eē argumentū cōfirmās errorem Iustinianꝝ. Sc̄do qz dic̄ septimā pasche dici cetus ⁊ collecte: vt ꝙz Deutro. xvj. tū vt dicit tūc nō colligebant' pecunie: ꝫ postillatoꝝ exponit illum locum multipliciter. vno mō vt ꝫ: tunc eñ Burgen. ibi nō ꝺicit. tertio incōuenient sine allegatiōe sacri canonis ꝓponit auctem hebreoꝝ catholic' doctoꝝ ib⁹ cū postillatore cetū ⁊ collectā ad lram exponentib⁹: vt ꝙz ⁊ scholastica ca bist. circa lib. Mūeroꝝ ca. ꝺ ceno phegia: q̄rto qz sine rōne ⁊ aucte dicit diei collecte nullā eē exꝑitionez lsalē ex aliq̄ facto ꝑterito: qꝺ falsum videt': qz scholastica historia ⁊ postillatoz ⁊ alij doctoz el catholici assignāt rōnē lsalē nullā absurditatē hūē: q̄ rō etsi i lra si exꝑmat': vt dic̄ Burgē. ex lra tū trahi pōt nō absurde: certe eñ ē aps oēs: q̄ collecte fiebāt ꝓ cōi vsu sacrificioꝝ: ſz q̄ tpe fiebant ex lra nō hꝫ: nisi ꝺ ⁊ Deutro. xvj. Sūt etiaꝝ alie festiuitates q̄ꝺ' i lra nō daſ rō lralis: q̄ tū eꝝ lram sine absurditate per doctoz el sepe assignat': sicut expositio multoꝝ psalmoꝝ ad lram q̄ a sanctis etiā doctorib⁹ varie pōit': si eñ lra de oīb⁹ redderet rōnē facile eēt lram exꝑōere cui⁹ tū expositionis multiplicit' difficultas oñdit a btō ꝺiero. in ꝓlogo biblie. Nec assignatio Burgē. ex littera habet colozem. Dicit enim festum cetus vel collecte dici ex eo: ꝙa populus debebat adunari seu colligi ad vacandum diuinis ⁊ per consequens vacare ab opibus seruilibus: sed littera videtur contradicere huic assignationi Deutro. xvj. vbi ꝺz quia collecta dñi dei tui est: ⁊ non dicit qz collecta populi est: sed dñi dei tui est. Collecta aūt dñi dei nō videt' posse ꝛtelligi de collecta populi: sed de collecta facta a populo ad honorē dñi dei: vt ex effectu dicatur collecta dñi dei: ⁊ vt illa collecta cōpetēti' fieret prohibebatur in eo die opus seruile: vt cōpetentius ppls conueniat ad cultum dei: vt etiā dicit Burgen. vbi collecta fieret: ne per opus seruile alicui cōuenienter excusationi locus esset. Ꝑ' lralem igitur exꝑositionē: figuralem quā Burgen. sumit ex glosa ozdinaria laudo: qz fidei fauet.

Capi. XXIIII

a **Et locutus est dominus. Descriptis solēnitatib⁹ par/**
tinentib⁹ ad totum populum generaliter: hic conse/
quenter ponuntur pertinentes ad sacerdotes specia/
liter. Et primo describitur huiusmodi cultus. secundo ponit'
incidens casus. ibi: Ecce autem rē. Prima in duas: quia pri
mo agitur de compositione lucernarum. secundo de propo/
sitione panum. ibi: Accipies quoq̄ similam. Utrunq̄ enim
pertinebat ad officium sacerdotum: ⁊ cedebat ad honorem
⁊ cultum diuinum. Circa primum dicitur. b Precipe fi/
lijs israel rē. quia oleum vnde lucerne debebant impleri: de
bebat a populo ministrari. c Purissimū. sine amurca
aut fece aliqua. d Ac lucidum. vt esset aptum ad pan/
dum lumen. e Ad concinnandas lucernas: id est com
ponendas. f Jugiter: id est continue: licet arderent so/
lum de nocte ſm aliquos: sicut ⁊ agnus oblatus in holocau
stum mane et vespere dicebatur iuge sacrificium: vel dicitur
iugiter: quia oēs septē lucerne ardebāt de nocte. de die ✠
tres tm̄ ſm q̄ dicit Josephus.

✠ Extra velum

Prou. 3. b Job 6. 17. a a Usq̄ in ma. Futuri seculi. s. tunc eñ nō erit tēpus ozandi vel elemosynam dādi. Aū: Ne dicas amico tuo: vade ⁊ reuertere: ⁊ cras tibi dabo. Nescitis eñ qꝺ pariat supuentura dies. b Sup candelabꝝ rē. Christus qui est lumen verū ⁊ illuminat oēm hoīem ve. in hunc mundū. Et pctm̄ nō fecit: nec inuentus est ꝺo. in o. eius.

Job. 1. a 1. Pet. 2. ꝺ Sup hunc ardet lucerna. i. spūsctūs qui in igneis linguis sup discipulos apparuit: huic purissimū oleū. i. mundā vitā debemus offerre: scientes qz nō oēs pūt incendere illū: sed solus xps ⁊ filij eius: q̄ pleEsa. 61. a nus spū ait: Spūs dñi sup me. Qui etiā ait: Ignē veni mittere in terrā: ⁊ quid volo nisi vt accendat': hunc insufflans:

Luc. 12. f Joh. 20. f q̄si incendēs ait: Accipite spūmsanctū: hec aūt lucerna nō accendit': nisi ꝙ vitā ⁊ conuersationē mundā: vel accensa citoextinguit': vñ spūm nolite extinguere rē. c Accipies q̄z

1. Lef. 5. ꝺ similā rē. Beꝺ. Duodecim panes in mensa tabernaculi. xij. sunt apli: ⁊ oēs eoꝝ doctrinā in ecclesia seq̄ntes. Qui q̄niā vsq̄ ad cōsūmationē seculi ꝙlm dei reficiunt panibus verbi ideo. xij. panes ꝓpositionis nunq̄ recedunt de mensa dñi: hi nō de qualibet farina: ſz de similla iubent' fieri. Qui vero verbū vite ministrant necesse est ꝓius virtutū frugibus studere: vt q̄ admonent: faciendo cōseruent vel cōmendent. Ꝺi bñ altrinsecus sup mensam statuunt' ꝓpter concordiā charitatis ⁊ societatis: nā ⁊ dñs binos ad ꝑdicandū misit: qz ꝑdicatores scti nunq̄: vel in assertione veritatis: vel in affectu dilectionis sunt diuisi. Dbus lucidissimū supponit' in monumentū oblationis dñi: q̄ pie actioni dñi ⁊ doctrine oſo pura supadditur: vt ꝙ hec vtraq̄ rite sociata: semp mēoria sacre oblationis in conspectu dei appareat. Panes singulis sabbatis mutantur: q̄ ꝙ septem dies operandi in mensa fuerint positi qz doctores sancte ecclesie cōpleto laboris sui tpe eterna in celis quiete remunerantur: alios in opus sui laboris sub eadem spe retributionis relinquunt. Coquebant' panes aū sabbatū: ſm Josephū. Duo ⁊ duo diuisi: ⁊ sabbato mane oblati sup mensam ponebant': seni ad alterutroſq̄ conuersi duabus patenis aureis suppositis tburе plenis q̄ pmānebat vsq̄ ad aliud sabbatū: ⁊ tunc alij afferebant': illi sacerdotibus dabant': ⁊ thure incenso in igne sacro in q̄ oīa holocausta fiebant: aliud thus supponebaſ: qz ꝓius nobis deuote cōuersationis accipienda reꝺes ⁊ vita eterna ꝓmittit': sic tū vt ꝙ labores ⁊ opa bone vite ad eam ꝓperemus.

d Coques ex ea duodecim rē. Sᵹe. Sermo dñi panis ē sed multiformis: aliꝫ in publico docet plebē de operib⁹ misericordie ⁊ beneficentie qui cōis videtur. Est alius secretus de fide vel rez scia disserēs: hic est mundus: ⁊ ex similla cōfect⁹: ⁊ in cōspectu dñi sup mensam mundā ꝓponendus: solis sacerdotib⁹ ſepand⁹. Tu ᵹ si bēs sciam secretoꝝ. i. si de fide dei: si de mysterio xpi: de vnitate spūssctī disserere scient' potes. Panes ex similla deo offers: si cōib⁹ monit' ⁊ moraliter ꝙlm instruis. Cōes panes obtulisti: de duab⁹ decimis pāis vnus fit: nō ꝺz cui⁹ mēsure decie sint. Que ᵹ ista res ē? cui⁹ mēsura ⁊ mod⁹ nō noiaſ nec cōprehendit'. Denarius numerus vbiq̄ pfect⁹ est: qz tota nūeri rō ⁊ ozigo surgit ex ipo. In B ᵹ oñdit recte auctor ⁊ ozigo oīm de⁹: ſz si in ecclesia de solo pr̄e loq̄mur: vni⁹ decime panē facim⁹. Si de solo filio isrl'. Si aūt dixero: qz pr̄ in filio est: ⁊ filij⁹ in pr̄e: ⁊ qz pr̄ ⁊ filius vnum sunt: de duabus decimis simile munde vnum panem offero: qui dat vitā mūdo: vetus quoq̄ ⁊ nouum testamentum ⁊ vnum vtriusq̄ dominī suscipiendo et prædicando vnum panem offero. Mensure quidem ipsius id est substantie nomen com prehēdere vel inuenire nequeo: patrem tamen ⁊ filium vnum confitendo: panem vnum ex duabus decimis offero: non vt vnus panis ex vna decima fiat: ⁊ alius ex alia: vt sint due decime ſparate: sed due decime sint vna massa ⁊ vnus panis: quia non ſparo patrē a filio: nec filium a patre. Ꝓponuntur panes duobus positionibus: nec de patre ⁊ filio sermo sit ꝑmixtus. Nunc aūt vnus est panis. qz vna substātia: due positiones. i. plonarū ꝓpriarum. Jllū eñ dicimus patrem qui nō sit filius ⁊ illum filiū qui non sit pater: ⁊ sic duas decimas in vno pane seruamus: ⁊ aī deum duas positiones cōfitemur. Sᵹ magni pastoris ē has mensuras seruare: ⁊ de pr̄e ⁊ filio ſmonē sic optet cōfingere vel diffingere: vt panis vn⁹ appeat. Et mensure sue. xij. panes fieri iubentur: iuxta numerum tribuum israel: in quo totius nature rōnalis forma continetur. Duodecim nanq̄ putantur esse generales eius ozdines qui figurantur in. xij. tribubus: in quibus regalis erat quidam ozdo qui iudas nominatur. Dlius ꝺsacerdotalis q̄ leui ꝺz: in q̄ ozdie templū ꝺi ⁊ altare collocatū ē. Alius ozdo ssachar ⁊ alij q̄z rationē nō est hui⁹ tpis explanare: q̄ tū trib⁹ panē suū hz aī deum. Et lz aliq̄ trib⁹ de cōcubia descēderī: ⁊ ꝑtim libere ⁊ ꝑtim fuiles sūt: ꝓ oib⁹ tamē de duab⁹ decimis pāis sup mensam ponit'. s. mundā. sup mētē scrām et puram.

e Ecce aūt egressus rē. Mulier israelit' sapia spūalis nō ꝺz coire cū egyptio. i. cuz sapientia exteriori. Qui enim nascitur. i. docetur de tali coitu filius est egyptij. i. sapiētie secularis q̄ſ ea didicit: obtinere cōrēdit: talis aliq̄ in castris ecclesie cū israelita rixatur: qui totū se sapie dei dedicauit nō q̄rēs sapiam hui⁹ mūdi: neq̄ ꝓncipiū hui⁹ seculi: ⁊ blasphemat filiū israelitidis nomē: nō mētionē xpi faciēs. Notādū aūt q̄ non determinat: quod vel cuius nomen, adhuc eñ nomē xpi igtum erat: de quo

¶ ait gabriel

a aū xpm q̄ ait: qꝺ vni ex mi. m. f. m. feciſtis.

extra velū testimonij in taberna a+
celo. a ꝫ xps ver⁹ sacerdos q̄ ꝓpcipib⁹ cōparit
culo fœderis. Ponetq̄ eas aārō b
a cōtinue: vñ olcum de capite tuo nō deficiet.
b ꝫ pr̄ cui⁹ q̄ videt in abscōdito reddet tibi.
a vespere vsq̄ in mānē cōraz dño c+
ver hec lex inerernū durer.
cultu rituq̄ ꝑpetuo in generatio d+
Euangelicam conuersationem.
nibus vestris. Sup cādelabrum +
ab oi erroꝛe ⁊ hypocrisi vt lucerne aī deū luceant ⁊ nō aī homines.
mundissimū ponentur semper in e+
a ꝫ qz ꝑdicatores primi debēr virtutū frugibus studere.
c ꝑspectu dñi. Accipies quoq̄ simi e+
a ꝫ aplos ⁊ scīpos eoꝝ q̄ amministrant cibum verbi dei: vel panem verbi.
b laz ⁊ coques ex ea duodecim pa e+
ver omnes sint perfecti.
nes qui singuli habebūt duas de f
propter concordiam charitatis.
cimas. Quoꝝ senos altrisec⁹ sup g
ecclesiam. ſ sine macula ⁊ ruga.
mēsam purissimā coram dño statu
oratione.
es: ⁊ pōes sup eos thus lucidissi/ +
ver. s. sacre oblationis mēoria i cōspectu dei sit.
mū: vt sit panis i monimētū ob/ b
qz aliꝭ in requiem assumptis
latiōis dñi: Per singula sabbata i+
substituunt' predicatores noui.
mutabūtur coram dño: suscepti a fi k
liꝭ isrl' fœdere sempiterno: erūtq̄
aarōꝝ filioꝝ ei⁹ vt cōedāt eos i lo l
non vbiq̄. a ꝫ Ecclesia vel corporib⁹ sanctis ſm illud: Templum dei sanctum est: quod estis vos.
co sctō: qz sāctū sctoꝝ est de sa/ m+
crificijs dñi iure ꝑpetuo. Ecce āt n+

a Ex velū. qꝺ diuidebat sctm̄ ⁊ sanctū sctoꝝ. qz candelabrū erat ex sctm̄ sanctoꝝ: in illa ꝑte tabernaculi q̄ ꝺicebat' sanctum vel sancta.

b Ponetq̄ e. a. i. cōponet. c Avespere vsq̄ in ma. qz in manes oēs extinguebant' ſm alios: vel aliq̄ ſm Josephuz vt dictū ē. Ad quid aūt ponerentur iste lucerne: ⁊ q̄d ſsignificarent di ctū fuit Exo. xxv. capitu.

d Accipies q̄z. b ꝓpr agit de ꝓpositione panū: quorum materia erat farina triticea purissima: et ꝺ suꝑtu populi mistrāda.

e Et coques ex ea duodeci pānes. Ad officium eñ sacerdotū ꝑtinebat istos pānes formare ⁊ cōgere ꝑ modū expositū Exo. xxv.

f Singuli habebūt duas decias. Et accipitur hic decima ꝑ decia parte ephi.

g Quorum senos altrise. quia de illis duodecim panibus fiebant duo ozdines ⁊ in quolibet ozdine erant seꝑ panes vn⁹ ſper alium ⁊ in ſsumitate cuiusliber ozdis erat vas aureū plenū thure lucidissimo. h Ut sint pa. rē. qz panes cedebāt i vsum sacerdotum ⁊ thus cremabaſ in honorē diuinū.

i Per singula sab. muta. qz amotis ꝓcijbus ponebantur noui.

k Suscepti a filijs israel. qz materia huiusmodi panum ab eis accipiebatur. vt. s. dictum est.

l Erūtq̄ aarō ⁊ fi. e. In necessitate tū poterāt alijs dari ad esum: sic achimelech dedit ipi danid: vt hꝫ. j. Reg. xxj.

m Ut comedant eos in loco sancto. id est intra atrium tabernaculi in vna exedra ad hoc parata.

n Ecce aūt egressus. hic ponit' casus incidens de blasphemo in iurgio ⁊ describitur iste casus post descriptionem dictarum solēnitatum: qz in solēnitatibus solent boies lautius comedere ⁊ bibere. ⁊ per cōsequēs iurgari de facili: ⁊ inf iurgia ꝓrūpe ad blasphemias. primo igit' describit' huius blasphemi trāsgressio. scdo punitionis determinatio, ibi: Miserunt

✠ eum

Luc.1.c ait Gabriel: Et vocabit nomen eius Iesus: de quo nomine Paul⁹ ait: dedit ei
Phil.2.b nomen qđ est sup omne nomē ⁊c. Cū vero qui in tali sapia cōfidit: blaspha-
mat nomē xp̄i dicens cū inequalē patri: ex̄ eccleſiā pellit: q̄ audierūt ponēt
1.Coz.11.a manū sup caput ei⁹: qz caput viri xp̄s: caput xp̄i deus q̄ ī xp̄o blaſphemat.

¶ Ecce aūt ⁊c. Orige. Duo litigant: vnus ex integro israelita: q̄ litigat et
nō peccat: alter ex maiori pte. i. ex pte egypti⁹ cuius
pctm̄ designat. Israelita rōnabiliter litigat. In exo-
do quoq; israelita supat: egyptius cadit: q̄ veritatē
defendit ⁊ ecclesiasticā fidē: integer israelita litigat
cū egyptio: q̄ ex pte xp̄o credit: ⁊ scripturas recipit:
sed nō integre ⁊ fideliter sensum capit. B ex mr̄e isra-
elita est: lex ex pte egyptius. Qui vero fidei crude-
litate ⁊ noīs ꝓfessione christianus est ⁊ catholic⁹ ex
vtraq; pte israelita est. Qui aūt ꝓfessione xp̄ianus:
intellectu fidei hereticus ⁊ puersus: mr̄em hz israeli-
tam: ⁊ patrē egyptiū: ꝓterea cū q̄s scripturas legit:
⁊ sequit lr̄am ⁊ intellectū repudiat spūalem: mr̄em
habet israelitā. i. lr̄am ⁊ carnalē sensum quē sequit:
habet egyptiū patrē. Ideo contra catholicus litigat
qui ſm lr̄am ⁊ spūm israeliticus est. Qui de pr̄e egy
ptio est: noīat nomē ⁊ maledicit: qz negat creatorez
esse mundi: ⁊ patrē xp̄i. Nos aūt qui lr̄am ⁊ spiritus
sequimur dicimus: nec ſm lr̄am maledicendū: nec ſm
spūm blaſphemandū. Maledici em̄ in deū et in
primū: regnū dei nō possidebit. Ūn ⁊ per moysen
tā aspere vindicat deus in maledicū. iō aī nō dixit:
cuius nomē nominās maledixerit: vel dei vl̄ hois:
ne ſi de deo diceret: de hominibus dedisse licentiam
aliquis eū putaret. Qui enim maledicūt ⁊ ſi non ex
Esa.6.c corde: nō ex voto vel animo iniquo ſimundiciā rñ la-
bioꝝ (ſm Ysaie verbū) ⁊ inḡnamēta oris incurrūt.
Iste aūt licet matre israelitide de egyptio tamē ꝓge
nitus exijt ⁊ nominans nomen maledixit: puto nisi
exisset: nec litigasset: nec nominās maledixisset. Exi
it em̄ a veritate: exijt a timore dei: a fide: a charitate
†.23.q.5.c. p hec em̄ quis exit de castris ecclesie: etiam ſi episco
quid q̄. De pe. dis.3.c. pi voce minime abijciat: ſīc ecōtrario aliquis nō re-
fuit pluret cto ūdicio foras mittit: sed ſi aī nō exijt. i. non egit
et.c.qrat. vt meretur exire. nihil ledit. īterdū em̄ q̄ foras mit
titur intus est: ⁊ qui foris est intus videt retineri.
a ¶ Miserūtq; eū ⁊c. Moyses nō ex aūcte sua ſniaz
ꝓtert ꝺrie blaſphemantē: ſz dei ꝑcepto reseruāſ: mit
tit in carcerē: lex em̄ odit eū q̄ blaſphemat ꝺ quē fre
quenter trinitatē ꝓdicat: ſz nō manifeste ſīc cuāgeli-
Job.5.c um: iō illū ad iudiciū enangelij reseruauit. Qui nō
credit in filiū iam iudicatus est. b ¶ Hō homo ⁊c.
Aug⁹. Locutio est tā ḡs dicaī hō ille: aut ille. i. q̄cū-
†.23.q.5.c. q̄ hō: nō sicut quidā putāt: hō hō ita dict⁹ tanḡ lau-
reos. dabilit ḡsi hō: nō qlīscūq; velut etiā silis pctōri: sed
q̄ vere sit hō quē ſensū nō eē vex̄: ſz locutionis ꝑ eē
scripturaz apte ꝑ oñdit cū in eo dr̄ q̄ culpat: nō q̄ lau
dat. ¶ Hō hō ⁊c. Aug⁹. Si maledixerit deū suū pec
catū accipiet. Nomīās aūt nomē dñi morte moriat
qſi aliud sit maledicere deū suū: aliud noīare nomē
dñi: ⁊ illud sit pctm̄: ꝑ aūt tm̄ nephas vt etiā morte
dignum. Quis hoc loco ita intelligendum sit quod dictum est nomen do-
mini: vt cum maledictio fiat id est maledicendo nominet. Quid ergo distat
inter illud peccatum: ⁊ hoc tantum crimē? An forte hoc ipsum repetēdo mō
strauit non leue esse pctm̄ sed morte puniendum: sed quia per distinctionem
hoc intulit non dicens: nominans enim sed nominans ante sub obscurum
factum est: ⁊ ideo ſi hoc recte intelligitur: notandum est locutionis genus.
Deuk.6.a ¶ Leticus. Lxx. Homo homo qui maledixerit deo peccatum accipiet: q̄ aūt
Ibidem nominat nomen domini morte moriatur: tanḡ maledicere deo sit minus: ⁊
nominare nomen dei sit grauius: deus autem et dominus est. Unde: Domi
nus deus tuus deus vnus est. Et alibi: Diliges dominum deum tuum ex to
to corde tuo: nomen eius quod est: cuius nominatio ita punitur? Quare no
mina dei in scripturis manifestant: siq̄d nominant sic puniuntur. Sz blaſ-
Mat.12.c phemia q̄ scienter cōmittit: maxīa pena vindicat. Ūn q̄ peccauerit in spūm
nō dimittet ei. i. q̄ in scia blaſphemauerit: q̄ est donū spiritussancti. Ūn ⁊ alī
1.Coz.12.a daī p spūm ſmo scie. Maledicit q̄ deū q̄ inscienē blaſphemat ⁊ peccatum reci
pit. i. penā pctī: qz sciam quā debebat hr̄e nō habuit. Nomen vero dñi no-
Ibidem minat q̄ in scia blaſphemat: hoc aūt facit qui ei⁹ sciam p spūm acq̄siuit. Nemo
em̄ pōt dicere dñs ieſus nisi in spūsancto. Ideo iuste sine misericordia puni
tur: siue a patribus tanḡ ciuis eruditus: siue nouiter didicit tanḡ pegrin⁹
Moīat aūt talis ⁊ blaſphemat: ſīc filī⁹ israelitidis noīauit ⁊ blaſphemauit.
c ¶ Qui pcusserit et o. Lxx. Qui pcusserit aīam hois ⁊c. i. q̄ ad iniquitatem
traxerit: animā vero aīalē hoīem itelligit: q̄ nō ꝑcipit que sunt spiritus dei.
¶ Aug⁹. Qui pcusserit aīam hois ⁊ moriꝰ⁹ fuerit ⁊c. Non ait qui pcusserit

§ Spūalis sapientie.

egressus filius mulieris israelit[:]
§ seculari sapientia. § catholicos.
quē peperat de viro egyptio int a
§ p secularem sciam impugnans spiritualem.
filios israel iurgaꝰ est ī castris cū b
viro israelite. Cūq; blaſphemas/ c
a § filiū dicens minorē patre: ⁊ huiusmodi.
set nomē: ⁊ māledixisset ei: addu/
ctus est ad moysen. Vocabaī aūt d
§ terributio vel pacifica.
mr̄ ei⁹ salamith filia dabri de tri
bu dan. Miserūtq; eū in carcerē e
§ Lex. seruat blaſphemos euāgelio iudicandos.
§ in euangelio.
donec nossent quid iuberet dñs.
§ consolando legi.
Qui locut⁹ est ad moysen dicēs: f
Educ blaſphemū extra castra: et
ponāt oēs q̄ audierūt manus su g
§ qz cōtra dñm q̄ caput ē xp̄i blaſphemauit.
as sup caput ei⁹: ⁊ lapidet eū vni i
uersus populus. Et ad filios isr̄l k
§ Scienter.
loqueris† hō hō qui maledixerit b
§ penam peccati venialis.
deo suo portabit pctm̄ suū: ⁊ qui
a § Scienter. § Adla: vir q̄ blaſphemauerit deū
suū: ⁊ accipiet filiū iniq̄tatē: ⁊ denominās nomen
dñi morte moriaī. b § spiritus. Dominus enim
spiritus est.
blaſphemauerit nomē dñi: mor/
te moriaī: Lapidibus obruet eū
§ in ecclesia nutritus.
ois ppl̄i multitudo: siue ille ciuis
§ nouiter adiunctus.
siue pegrin⁹ fuerit† Qui blaſphe/
§ anime que est peccatum.
mauerit nomē dñi: morte moria
tur. † Qui pcusserit ⁊ occiderit ho l

cum. tertio determinationis executio. ibi: Lo
cutusq; ē moyses. Circa ꝑmū sciendū q̄ dicūt
B aliq̄ hebrei q̄ iste blaſphemus eo q̄ erat de
tribu Dan ex pte mr̄is voluit figere tabnacu
lū suū cū illis q̄ erant ō tribu Dan: ſz fuit ꝓhi
tus ab illo iuxt̄ quē vo
lebat figere tabnacu
lū eo q̄ occupabat spa
ciū suū: ⁊ sic rixati sūt
adinuicē ⁊ cā coꝝ de
ducta est ad moysen q̄
sententiauit cōtra illū
q̄ castra nō situabanī
ſm lineā matrū ſz pa
trum: vt hr̄ Rume. ij.
vbi dicitur: Singuli p
turmas atq; vexilla et
domos cognationum
suaz castrametabunī
In hebreo hr̄: Et do
mos patrū suoz castra
metabunī: ꝑt quam
sniam cōturbat⁹: post/
q̄ exierat de loco iudi
cij blaſphemauit no/
men dñi: ⁊ iō ꝑ fit men
tio expſſa de mr̄e sua.
⁊ de tribu Dan: ⁊ ſm
B exponit lra: cuz dr̄: Ecce aūt egressus fuit
cet de loco iudicij vbi
fuerat cōdemnatus.
a ¶ Quem pe. ⁊c. Iste
vir egyptius fuit ille
quē interfecit moyses
⁊ genuit istuz blaſphe
mū de adulterio. ꝑut
tactum fuit Exod. ij.
b ¶ Jurgaꝰ ē ī castris
.i. ꝓter situationem
tētorij sui ī castris rati
one ꝓdicta. c ¶ Cūq;
blas. ⁊c. hebrei dicūt:
Cūq; explanasset no
mē dñi. dicūt em̄ aliq̄
q̄ ī publico nomiauit
nomē dñi tetragrāma
ton qđ erat illicitū no
minare nisi in sacerdo
tū bñdictionib⁹: ⁊ illō
nomen maledixit.
d ¶ Vocabaī aūt mr̄ †Exo.11.b
eius sala. de qua dictū Deuk.19.b
fuit Exo. ij. e ¶ Mi/ Matt.5.f
serūtq; ⁊c. B ꝑ aūr ꝓhi
punitiōis ei⁹ dem̄iatio. ⁊ sedo rōne hmōi de
m̄iatiōis fit q̄dā repetitio d̄ lege taliōis. ibi:
Qui pcus. Circa ꝑmū dicūt aliq̄ hebrei q̄ iō
fuit miss⁹ ī carcerē dōec sup B scirēt sniam dr̄: eo
q̄ ī grabaī vtr̄ icurrisset penā mort⁹. Alij aūt
dicūt q̄ bñ sciebaī ipm̄ icurrisse penā mort⁹:
qz iā ꝑceptū fuerat a dño Exo. xxj. Qui male
dixerit pr̄i morte moriaī: ⁊ multo forti⁹ incur
rit hec pena ꝓ maledictiōe dr̄i: q̄ ē pr̄ oīm per
creationē: ⁊ ideo fuit reclusus vt sciretur qua
morte deberet mori: qz hoc nō fuit dem̄iatuz
a dño. ⁊ iō determinaī B cum dr̄: f Educ
blaſphemū ex̄ castra. tanḡ omnibus abomi
nabilez ⁊ execrabilē. g ¶ Et ponāt oēs qui
audierūt. s. ipm̄ blaſphemamantē. h ¶ Ma
nus sup caput ei⁹. tanḡ testes. dicēdo: Mali
licia tua te adduxit ad mortē: nō nos.
i ¶ Et lapidet eū vniū. qđ⁹ ad terroꝛē alioꝝ.
k Et ad filios isr̄l loq̄ris. ꝓtestando q̄ sili
morte moriet q̄ blaſphemauerit nomē dñi.
l ¶ Qui pcusserit. Hic occasione huius addit
repetendo de lege talionis. cuz dicitur: Qui
pcusserit et occiderit hominem morte moriaī.

☞ et intelligitur

hoīem ⁊ moꝛtuus fuerit: ſz aīam hois cū po/
Dar.10.c tī⁹ feriaī coꝛp⁹. Ūn: Nolite timere eos q̄ coꝛ/
pus occidūt. animā ḡ vitam coꝛpis appellat
q̄ fit ꝑ animā ⁊ hinc voluit oñdere homicidā
q̄ animā hois pcutiaī. i. pcutiēdo vita hoīem
ꝑmet. Cur ḡ addidit
⁊ moꝛtu⁹ fuerit: ſi iam
hoc ipo oñdit homici
diū q̄ animā hominī
pcusserit. i. hō a pcutiē
te vitā ꝓinatus sit: an
exponere voluit quo/
modo acciptenduz sit
q̄ dixit animā hominis
percussam: ⁊ sic ait: et
moꝛtuus fuerit. tanḡ
diceret. i. moꝛtuus fue
rit: hoc est enim aīam
hois esse pcussam.
a ¶ Fracturam ꝑ fra/
ctura ⁊c. Lxx. Contri
tionem pro contritio/
ne id est ſi docendo:
suadendo: scandaliḡ
do aliquam virtutem
pro rimi contriuerit.
b ¶ Dentem pro den/
te. Virtutem loquen/
di. ¶ Dentes enim pro
verbis accipiunt. vñ:
Pſ.56. Filij hoīm dētes coꝛ
Deū.49.b arma ⁊ sagitta ⁊c. Et
pulchriores sunt oculi
eius vino: ⁊ dētes ei⁹
lac. clan. Clariora enī
⁊ apertiora sūt verba
euangelij lacte legis.
c ¶ Qui percusserit
Dcut.5.f iumentum ⁊c. Hec ſm
lr̄am indeis erant ne/
cessaria: qui non pote
rant capere: ſi quis ꝓ/
cusserit te in dexteram
maxillam: prebe ei et
alteram. Sed cum es/
sent maliuoli mala in/
ferre volebant: ⁊ non
pari. Ideo metu alter/
ne pene erant a scele/
re reuocande.
d ¶ Et adduxerūt ⁊c.
Experimento ipo le/
gem confirmaī ostēn
dit: vt ⁊ tu blaſphema
re timeres: ⁊ peccatuz
fugeres: quod non so
lū ꝓnceps: ſz tota mul
titudo vindicat. Oēs
em̄ cōīt blaſphemos
debēt pūire q̄ oīm au
ctori nō metuūt detra
here: ⁊ oēs ab eo separe.
e ¶ Ūn igressi ⁊c. Esici⁹. Terra ꝙuersatio bōa
Pſ.142. de qua dicitur: Spūs tuus bon⁹ deducet me
in terrā rectā. Sex annis seres agrū tuuz ⁊c.
Num. ſ. in hac vita ⁊ in visibili creatura sum⁹
quā significat senari⁹: ſex em̄ dieb⁹ creata sūt
oīa que videntur: septimo aūt anno sabbatū
Ex.e5.4.c erit ter. re. domini. Cum enim post ꝑsens tē
pus sabbatum vēit: de quo Paulus ait: Re/
linquitur sabbatismus pplo dei: quē dies se
ptim⁹ significat: in q̄ requiet dr̄ ab opib⁹ suis
.s. visibilib⁹: iānō erit opandi tempus.
f Seres agꝛ tu. ⁊c. Per agrū ⁊ vineā cum
istum seminari. ⁊ illam ampurari prohibuit
omne genus agri intelligendum est: neq; em̄
in oliueto vel quolibet alterius generis agro
aliquid operandum sit.

a § Anime que est peccatū. b § q̄ aīaliter vjuit
q̄ cōparat iumentꝰ inſipientib⁹: ſilis facti⁹ ē illis
minem: mōrte moriaī. Qui pcus a†
§ quāuis popularem ⁊ ebreū errare fecerit ſeipm
serit aīal: reddat vicariū. i. aniam
compensabit. a § peccati.
ꝓ aīa. Qui irrogauerit māculaz b
a § nō ex voto ad ipiciaī ⁊ rapacit. § fm culpā
cūilibet ciuiū suoꝝ: ſīc fecit sic fi/
sustinebit penā. a § Si oculum scientie eccauit.
a et ei. Fracturā ꝑ fractura: ōculuz
a § in futuro iudicio.
b ꝑ oculo: dentē ꝑ dente rēstituet
a § cuiuscūq; .s. virtutē cōtriuerit ipi⁹ virt⁹ cōe⁹
Qualē inflixerit maculā: talē su/
rcz ꝑ nihilo reputabiī. a § Strictum ebetum.
c stiere cogeī. Qui pcusserit iūmē/
a § seipm ꝓ iumento. b § aliq̄ mō nocēdo.
c § discretum rationalem.
tū: rēddat aliō: Qui pcusserit hō d
a § ipe sicut hō. b § vel recte.
minē pūnieī: eqūū iudiciū sit iter e
a § nouiter ecclesie iuncrus. b § ab infantia in ec
clesia educatus.
vos: siue pēgrinus siue ciūis
peccauerit: qz ego sum dñs deus
vester. Locutusq; e moyses ad fi f
lios israel: ⁊ eduxerūt eum q̄ blaſ
phemauerat extra ac lapidibus
oꝑtessert fecerūtq; filij isr̄l sic ꝑce/
perat dñs moysi. L.XXV

Locutusq; ē dñs ad moy g†
sen in mōte sinai: dicēs:
Loq̄re filijs isr̄l: ⁊ dices
a § conuersationem bonam.
e ad eos: Ūn igressi fueritis tērrā h
§ In lege preceptis.
quam ego dabo vob: sabbatiçet
a § roro rpe pūris vite. § Sic. b § vt post sab
batizet terra.
f sabbatum dño. Sex annis seres
a § legem i cui⁹ opatiōe pplis iudeoꝝ laborabat.
b § Euangelica viram cuius xp̄s viris-vera nos
palmites pater agricola.
agrū tuū: ⁊ ſex āniſ putabis vinē
am tuaz: colligesq; fructus eius:

Ca.XXV

Deutusq; est dominus. Supius actū ē de solēnitatib⁹ dierum: B ꝑ
agitur de solēnitatib⁹ anno⁹: ⁊ dinidit in duas. in ꝙ ꝑncipalem et
incidentalē. scda ibi: Ūn vēdes ꝺpiā. Pria adhuc ī duas. qz ꝑmo
agit de solēnitate āni septimi. scdo de solēnitate āni ꝺnḡesimi. ibi: Nume
rabis ḡz. Circa ꝑmū sciēdū q̄ ann⁹ septim⁹ erat remissionis: quia tūc remit/
tebanī debita nō potēt⁹ soluere: ⁊ suī dimittebanī liberi. Hoc tū est intel
ligendū de ꝑpotentib⁹ ⁊ seruis iudeis vel cōuersis ad iudaismū. vt hr̄ Deuk.
xv. vbi agit de anno. vij. q̄tū ad ista. ſz B agit de ipo inq̄tū erat solēnis ad
quietem terre. ⁊ hoc est qđ dr̄: b ¶ Quando ingressi fue. terram quā ego
dabo vobis sabbatiçetis sab. do. quiescendo. Dicit autem Aug⁹. q̄ terra
colebatur septimo anno ⁊ seminabatur: sed non colligebatur a dominis: ſz
totum pauperibus dimittebatur. et ſm hoc intelligitur quies terre: quia

☞ non

Ps a Que spõte rē. Exo.s.q̄ b facimus in futuro fructū mãducabimus. vñ: Labozes manuū tuarum mãducabis: beatus es ⁊ bene tibi erit rē. b Sed erũt rē. Mõ. phibet dñs vesci q̄ spõte nata sunt: sed reponere in vsum proprium. c Numerabis q̄s rē. Interrogemus iudeos si septimũ diē (vt aiunt) legislator honorauit ⁊ ab opibus vacare pcepit q̄re quinquagesimũ annũ celebrari precepit. Septē. n. hebdomade annox. xlix. faciunt. Non q̄ q̄nq̄gesimo vacare opteret nisi mysterium lex significaret qđ iudeozũ infirmitas nõ caperet. Duplex. n. a deo oĩm significatur ꝯsumatio: vna cuiusq̄ singularis: altera oĩum cõmunis: quando temp⁹ operandi non erit. In superioribus primam: in his insinuat secundã. d Septem hebdomadas rē. In hebdomada dicitur humanum seculum diuiditur. Cum igitur b numerus multiplicatus in semet ipso fuerit: ⁊ tota completa etas seculi: ⁊ tempus diuolutum ad finem peruenerit succedet quinq̄gesimus: quasi. xlix. anno in quo erit resurrectio. Unde subdit clãgens buccina mense septimo rē.

1.Tes.4.d Unde Apls: In tuba dei descendet de celo ⁊ mortui qui in christo sunt resurget incorrupti: oportet enim suscitantem precedere tubã. ideo in quadragesimo et nono anno in quo cõmunis est cõsummatio tuba canere precepit.

e Mense septimo. Quia q̄si septimo mense etatis mundi xps venit: primus mensis qui in paradiso fuit: secundus vsq̄ ad diluuium. tertius vsq̄ ad abzaam. quartus vsq̄ quo descensum ē in egyptum. quintus vsq̄ ad transmigrationem. sextus vsq̄ ad aduentum xpi. septimus ipe aduẽtus.

f Sanctificabisq̄ an. Quasi in sanctimõia expectetur ⁊ cogitet. pacē em debemus sequi ⁊ sanctimoniã sine qua nemo videbit deum. g Unusquisq̄. Patriarchax ⁊ pphetax. Est quedam familia hospitalis: cui preest abzaã. Est ⁊ alia castitatis: cui preest ioseph. Est ⁊ alia mansuetudis: cui preest moyses.

b Quãdo vendes rē Quisq̄ vẽdere põt vel emere. Ãs: Pauly: Sia vra sum⁹ sicut ⁊ vos nra. Hoc em ista moralis ifozmat: vt i Sctib⁹ primis cõpatiamur: ne q̄s nimiũ molest⁹ de pauperũ necessitatib⁹ negocietur: ne studeat possessiones alioz acq̄rere: sz idigentib⁹ cõmodare ⁊ commodata paulati de fructib⁹ agroz recipe.

1.Cor.3.d i Juxta nũeх. Jd est fm virtutem cuiusq̄ anni enim etatem significant: in qua mãifestatur q̄d possit quisq̄ fm corpus.

k Quanto plures. Jdest: si potest multum operari multum fructum exiget: si multum non potest parum rependet. feret enim hic trigesimum. iste sexagesimum: ille centesimum fructum.

L Facite

§ Eterna requie.

Septio ãt anno sabbatũ erit rę a ⁊ qz nihil erit necesse opari: nec opa legl vel cuã gelij. b § p hãc cõem culturã mãdara iplẽdo.

requietionis dñi: ãgrũ nõ seres a § a pre rotũ denoiar. § euãgelica mãdata pure obseruãdo. b § colos. c § Que naturalis lex sugerit: nec doctore idiget nec lr̃is.

a ⁊ vineã nõ putabis. Qũe spon- b a § Lxx. vuam scificationis. i. mysteria xpi.

te gignit humꝰ nõ metes: ⁊ vuas c primitiax tuax nõ colliges quasi vindemiã. Annus eñ requietionis terrę ẽ: sed erũt vobis in cibũ ti- b a § quẽ inuitasti nõ vt seruũ ⁊ ancillã subiecisti.

bi et seruo tuo ancille ⁊ mercẽna § Lxx. inclinio. i. philosopho q̄ adiacet tibi: q̄ terrã bonam intrasti.

rio tuo ⁊ aduene q̄ peregrinatur a § idioris. b § infidelib⁹ mãsuere facis.

apud te. Jũmentis ⁊ pecoribus e § putabunt viuere in secula seculozum.

tuis oĩa quę nascunt prębebunt cibũ. Numerabis quoq̄ tibi se- c d § Lxx. septem requies. f

ptem hebdomadas annox. i. septies septẽ q̄ sũt faciũt q̄draginta e nouez ⁊ clanges buccina mẽse se- g a § pfectionẽ significat: qz denarius perfectus est b § qz bonitate ⁊ clementia gentiũ q̄ secre a corruptione liberatur.

ptimo: decimã die mensis ꝓpi- h tiationis tpe i vniersa terra ve § qz omes a corruptione liberabuntur quibus in adam dictum est: Terra es ⁊ in terram ibis.

f stra. Sanctificabisq̄ annum q̄nq̄ b a § oim pcox oim laboz. b § qz generalis re

gesimũ ⁊ vocabis remissionẽ cũ i surrectio. § vel ruc.

ctis habitatoribꝰ terrę vę. Ipse § Jnitiatus vel remissiuis.

est em iubileꝰ. Reuertetur hõ ad § Lxx. patriam: padisum, scz. q̄ vera patria est.

s possessionẽ suã: ⁊ vnusq̄sq̄ rediet ad familiam suam pristinã: qz iubileꝰ: ẽ ⁊ q̄nquagesimus annus. § vt supra. § qz rps fruẽdi non operandi.

Nõ seretis neq̄ metetis sponte i agro nascẽtia ⁊ primitias vinde- § reponendo in vsum proprium.

mię nõ colligetis ob sanctificatio a § qz redder vnicuiq̄ iuxta opera sua.

nẽ iubilei: sz statim oblata come- § a deo venim⁹ ad quẽ redeundum est.

detis. Anno iubilei redient oẽs a § patriã celestẽ singulox remunerationẽ qz i domo patris mei mansiones multe sũt. § docendo

b ad possessiones suas. Quãdo vẽ k a § aliquã doctrinã bonã. b § ecclesiastico. c § discernendo

des q̄ipiam cũi tuo vel emes § Supra virturem doctrinam ingerendo onera imporzabilia imponendo.

i ab eo ne ꝓtristes frem tuũ: sed iu § vel laudis.

xta numerũ annox iubilei emes § fm hoc q̄s fructificare põt discipulus.

ab eo ⁊ iuxta suputationẽ frugũ k vẽdet tibi. Quãto plures ãni remãserint pꝰ iubileũ tanto crescet

nõ exercebaꝝ p vtilitate temporali colentiũ. Oẽs aũt debzei ⁊ Andreas sup locũ istum dicũt q̄ terra anno. vij. nõ colebaꝝ nec seminabaꝝ: ⁊ b magis cõcordat textui q: statim subdit: Sex annis seres agrum ⁊ rē. subdit: a Septimo aũt anno sabbatũ erit terre. Si eñ coleret nõ eẽt requies terre. vñ ⁊ subdit: Agrũ ñ seres rē.

b Que sponte gignit humus nõ metes. illa sunt q̄ nascuntur in cãpis ex granis decidentibus tpe messis absq̄ alia cultura: ⁊ illa nõ debebant dñi campoz appropriare sibi. c Et vuas primitiax tuax. dicũt aliqui q̄ loquit̄ b de fructib⁹ vinee aĩ quartũ annũ q̄ erãt immũdi: vt hr̃. s. xix. ca. sz nõ est vex imo de fructib⁹ anni septimi loquit̄ qui absq̄ cultura nascebantur. vñ pmittit̄: Anno. vij. agz non seres ⁊ vineã tuã nõ putabis: ⁊ de vtriusq̄ fructibus subdit: d Sed erunt vobis in cibũ rē. qz inde viuebant cõiter dñi ⁊ fuit paupes: ⁊ pegrini: etiã bestie: nõ solũ domestice: sz etiã siluestres. vñ subdit: e Jumentis et pecoribus. In hebzeo habet: Jumẽtis tuis ⁊ bestijs. ⁊ p bestias b intelligunt̄ aĩalia siluestria fm hebzeos. f Mumerabis q̄s. b põr agit̄ de solẽnitate anni q̄n quagesimi: de quo est duplex opinio: tam apud hebzeos q̃ apud latinos. eo enim q̄ dicitur hic: Numerabis q̄s tibi septẽ hebdo. rē. dicunt aliqui q̄ annus iubileꝰ erat vltimus annus huius numeri. s. xlix. dicebatur tñ q̄nq̄gesimus respectu pcedentis iubilei ẽclusiue. ⁊ fm b annus iubileꝰ erat idẽ cũ anno septimo remissiõis hebdomade vltime annox pdictox. alij aũt dicunt q̄ annus iubileus erat annus immediate sequens annos. xlix. pdictos. ⁊ sic erat q̄n quagesimus a pcedenti iubileo exclusiue. Et fm b annus iubileꝰ erat immediate sequens annũ septimũ vltime hebdomade ⁊ tunc erant duo anni sibi succedentes immediate in quibus fra q̄fecebat: ita q̄ nõ colebaꝝ nec seminabaꝝ: ⁊ vtriq̄ opinioni potest lra defacili applicari. f Et clãges buccina mẽse rē. Dicunt aliqui q̄ iste clango: fiebat mense septimo anni pcedẽtis iubileum: sicut boes ante natiuitatez dñi pclamant festum. clamãdo natale natale. Alij aũt dicunt q̄ iste clango: fiebat septimo mense anni iubilei: ⁊ b videt verius. vnde ⁊ vocatur iubileꝰ ab isto clangore. fm q̄ dicit Ra. Sa. ⁊ rõnabiliter. vbi eñ dicimus iubileũ: In hebꝝ hr̃ iobel: qđ significat cornu vel buccinã. vñ Exoꝝ. xix vbi dr̃: Cum aũt cepit clangere buccina. In hebzeo hr̃ iobel. b Sctificabisq̄ annũ q̄nquagesimũ. i. applicabis ad diuinũ cultũ. i Et vocabis remissionẽ. q̄ tũc remittebanꝝ fuitutes ⁊ debita: ⁊ etiaz exules pmittebanꝝ redire ad frã suã. vñ sequit̄: Reuertet̄ hõ ad pos. suã: ⁊ vnusq̄sq̄ rediet ad familiã pstinã. cetera patẽt ex pdictis. k Mñ vẽdes. hec est pars incidentalis in qua ponuntur duo inciden-
tia ex predictis. co enim quod dictum est immediate q̄ in anno iubileo omnes redibant ad possessiones suas: sequitur q̄ possessiones non poterant vendi nisi vsq̄ ad iubileum: ⁊ ideo necessarium fuit̄ determinare modum venditionis. Item quia dictum est supra q̄ septimo anno non poterat seminari nec meti: oportebat determinare de modo prouisionis: ⁊ ideo pmo traditur modus venditionis in generali. secundo modus prouisionis anni. vij. ⁊. viij ibi: Qr si dixerit̄. tertio reuertitur ad modum venditionis in speciali. ibi: Terra

quoq̄

Ps a Facite pcepta rē. Me quis audita moderatione vẽdendi ⁊ emendi segnioz fieret: ⁊ cõdescẽdo ipa noceret: caute adiũgit: facite pcepta rē. Meminẽ siquidem vult vacare: sz fz virtutẽ fructificare. Virtutẽ q̄z ꝑscia cuiusq̄ examiar. b Et iudi rē. Mõ corrũpẽtes itẽtiõz vel operationẽ eox velut si q̄s elemosynã tribuit ñ alij noceat vt alij pstit: pceptũ eĩ qđ elemosynã fieri iussit iustã cẽ vo voluit. c Qr si dixe. rē. Quia p duos ãnos terram vacare pceperat ne conturbarentur tanq̄ solliciti quid comederent aut quid biberent ait: Dabo bñdictionem meam rē. Et notandũ qz cũ xps dicat: Molite cogitare de crastino, ait iubet ne cogitent de tribus annis.

Deu. 6.d d Dabo benedictionẽ rē. Christũ. Ãs bñdixim⁹ vob in noĩe dñi. i. xpo q̄ est nomẽ patris. Qui patrẽ nob⁹ nominauit ⁊ manifestauit: hic venit in septio anno. i. in pfectione quã significat senarius: ⁊ vt dominem reformaret quẽ formauerat die sexto: qđ ibi sextus dies ibi sext⁹ dr̃ annus: qz inter formationẽ nr̃am ⁊ reformationẽ multa tpa defluxerunt. e Terra q̄z rē. Aug⁹. Alij codices habent: terra nõ venundabiꝝ in ꝑpetuum: nequis. s. terrã quam accepit a deo audeat vendere ꝑphanis: qui in ea impietatẽ exerceant: ⁊ deos alienos colãt Alij in confirmationẽ. i. nõ ita cõfirmeꝝ venditio: vt in tpe remissionis nõ recipiat eam vendito: qz mea est rē. Ideo fm pceptũ meũ q̄squis habet vti debet.

f Si attenuatus rē. Que sit nr̃a substantia quõ eam alienamus: quõ eam recipimus p ordinẽ docet: hz q̄sq̄ possessionẽ bonã: cõuersationẽ sanctã: alius xginitatez habet: ali⁹ cõtinẽtia pollet: hic ꝑminet sacerdotio: ille paupex patrocinio: quisq̄ fm virtutẽ hz possessionem: sed p desidiã cogitationes nostre infirmant: ⁊ a ꝑpria possessione ex pte cadimus: docet quõ restituatur.

Gal.6.a g Potest redimere rē. fm illud: Si occupat⁹ fuerit ho in aliq̄ delicto: vos qui spiritales estis huiusmodi instruite in spiritu leuitatis. alter alterius onera portate rē. ⁊ sic liberare fratrẽ possumus a paupertate: ⁊ redimere possessionẽ eius: vt quodãmodo cõmunis sit.

Ibidem h Usq̄ ad annũ rē. Annus. q̄z oẽs horas in se hz et dies menses ⁊ circuitus oẽs: pfectionẽ significat. peccatũ aũt pfectũ ⁊ diuturnũ: nõ nisi pfecta penitẽtia emendat̄: in q̄ ieiuniũ: oro: cilitiũ: elemosyna: ⁊ lachrymę pagunt̄. p hec em plẽa remissio acquiritur.

i Qui vẽdiderit do. rē. Mõ exprimitur vẽditor: nec proximus dr̃: nõ em vnus est sz tot⁹ ppls: nec de cognatione iudeox: sz sodome ⁊ gomorre. Qui vendiderit do. rē. In supiozi capło spuale cuiusq̄ cõuersationẽ exposuit: h generaliter de synagoga vel ecclesia tractare i tendit: qz ecclesia gentiũ libertatẽ accipit: synagoga in ppetuũ fuit exceptis leuitis. i. aplis: ⁊ q̄ adherẽt eis.

Bede.25.d Exo.1.d Origẽ. Qui ven. rē. De iacob scriptũ est. Mõ simplex ⁊ habitans domi. ⁊ de obstetricib⁹ iudeox vel hebzeox qz timebant obstetrices deũ fecerũt sibi domos. Timoz q̄ obstetricib⁹ cã fuit domox. Jacob vero simplicitas ⁊ innocentia domũ inhabitare fecit vel dedit: hec ẽ dom⁹ nõ manufacta in celis quã nemo edificare põt: nisi cum timoze dñi: nemo habitare nisi cũ simplicitate mentis: ⁊ puritate cordis sz sepe q̄ bene agẽdo: ⁊ bñ viuẽdo: ⁊ recte credẽdo: hãc domũ ꝓstruxit: iccurrit pctis alicui⁹ debiti ⁊ hãc a crudelissimo feneratore cogit̄ venũdare: et labozes suos i alios trãsfundere sz clemẽtia legislatoris occurrit: vt ifra certũ tps redimi possit: si tñ man⁹ eius inuenerit pcũ pnie. s. lachzymis cõgregatũ ⁊ manibus .i. labozib⁹ boni opis inuẽtũ: ann⁹ aũt ẽ q̄ venit dñs mittere cõfractos i remissionẽ: ⁊ penitẽtib⁹ pare salutẽ. Dom⁹ aũt q̄ i celo ẽ i ciuitate murata ẽ. Mur⁹ celi firmamẽtũ ẽ: hãc pñt hr̃e pauci: q̄. s. ouersatiõz hñt i cel: Quib⁹ dr̃:

1.Cor.3.c Dei edificatio estis: alij hũt domos i vicis q̄b⁹ nõ ẽ mur⁹: sz adiacet ager fecũd⁹: illi forsalle q̄ sibi ꝑparãt habi

Deut.5.a taculũ i cra vinẽtiũ. ō q̄b⁹ dr̃: Vtĩ mi. q̄. ipi. p. ter. Jstas domos si forte lapsus acciderit: sp ẽ facultas recupãdi. Si. n. nos aliq̄ culpa mozal⁹ inuenerit nõ i crimie mortalino i blasphemia fidei: q̄ muro ecclesiastici ⁊ aplici dogmat⁹ cincta ẽ: si vel i fmõis vel i moz vicio ꝓsistat: b ẽ vẽdidisse domũ q̄ i agro ẽ: vel i vico cui mur⁹ nõ ẽ. b q̄ culpa: hec venditio sp repari põt: nec inficit̄ aliqñ de hmõi penitẽtia agere: sz nõ de grauioz⁹ criminib⁹ qđ ẽ i infidelitate ipenitẽtẽ pseuerare vsq̄ ad finẽ i iniq̄tate durare. i. gꝛuioz⁹ crimib⁹ ei semel tñ pcedit̄ pnie loc⁹

S cõta

ꝯ quoq̄. Circa pmũ sciendũ q̄ exq̄ nõ poterãt vẽdi possessiones nisi vsq̄ ad annũ iubileum ad hoc q̄ esset iusta venditio opoꝛtet hr̃e respectum ad ẽminũ iubilei. vt q̄to ples cẽnt ãni vsq̄ ad iubilẽ tm tãto plꝰ vẽdeꝝ ⁊ q̄to pauciores tãto minus: ⁊ ptz lra. a Qđ si dixeritis. põr agit̄ de mõ ꝓuisionis: qz dñs q̄ est verax ⁊ potẽs ad iplẽdũ: dicit q̄ ãno sexto tra proferet fructꝰ i tãta abundãtia q̄ etiã suffi-
cerẽt ad sustẽtationẽ boim vsq̄ ad tps q̄ noui fructꝰ haberenꝝ de semi-
natis octauo ãno ⁊ patet littera.

b Terra q̄z. hic reuertit̄ ad modũ vẽditionis i speali de vẽditione domoꝝ vbi determinatur q̄ dom⁹ q̄ erãt intra ciuitates vel villas muratas: si vẽderenꝝ poterãt redimi infra annũ vẽditionis: aliter nõ poterãt redimi de cetero etiã i anno iubileo. Dom⁹ aũt q̄ erãt in villis non muratis semper poterant redimi vsq̄ ad iubileũ

ꝯ de fal

cõia q̃ freq̃nt incurrim⁹:semp pe/
nitẽtiã recipiunt:ꝛ sp redimunt.
a Agro⁹ iure vẽ. Quia cuãge/
lio ꝓrimi sunt nõ legi. Jõ semper
pñt redimi exã xps venit: vsq̃ ad
scõm aduentũ p ptes redimunt.
Nxx. Ad agꝝ terre estimabunt:
Matt.13.f de q̃.f.⁹:Simile ẽre. ce.the.ab.i
agro.i.cuãgelio:i q̃ thesaur⁹ est:
mysteriũ xpi.s. b Edet leuita
rũ ⁊c. Si sacerdotalis fuerit do/
mus vel leuitica: vbicunq̃ fuerit
siue i ciuitate: siue i agro semp hz
redẽptionẽ. Sacerdos mẽs conse/
crata deo ⁹:ꝛ vocat leuita: q̃ sp
assistit deo ꝛ volũtati ei⁹ mĩstrat:
pfect⁹ q̃ xtute ꝛ ope i fide ꝛ acti/
bus sacerdos ꝛ leuita accipiend⁹
est. huic si ꝛtigit domũ celestẽ vẽ/
dere sic Dauid q̃ asperit vroꝛem
2. Reg. 12.c Urie: statim redemit dicẽs: pecca/
ui. Si etiã scꝑturas diuinas legi/
mus ꝛ sctõꝝ patrũ in his delicta
aliq̃ recẽsem⁹: si fm apl̃m dicim⁹:
1 Cor.1.o.b Quia hec oĩa i figura cõtigebãt
illi: ꝛ scripta sunt ad correctionem
nr̃am: h mõ sp dom⁹ eoꝝ redimik
q̃ semp ꝓ culpis eoꝝ a doctoꝛib⁹
satisfactio reddit oñdentib⁹ ex di
uinis scripturis h formas fuisse
ꝛ imagines futuroꝝ: nõ q̃h⁹ deli/
cta sctoꝝ arguerent: ſz quib⁹ pec/
catores i societate sctoꝝ venturi
oñderẽt. Jta q̃ possessio sacerdo
talis nũq̃ a sacerdote separ: etiã
si aliq̃ districta fuerit sp redimik
q̃ charitas oĩa patiť: oĩa sperat
f.14.q.3.c nũq̃ charitas cadit: pot ãt distra/
puranr. bi. i. pctm̃ icidere: q̃ pot aliq⁹
sup edificare: ligna fenũ stipulã q̃
sũt opa pcti: q̃ h edificat diabolo
domũ vẽdit: dat pcũ pcti: satisfa/
ctionẽ. s. desiderij. c Subur/
bana ⁊c. Alij agri. i. cõuersatiões
xtutes: ꝛ doctrie: he sepate sunt
a citatib⁹ eoꝝ q̃ ꝓ ipos cõsistũt: et
saluant: ꝛ nõ vendunt: q̃ gratis
accipiunt: gratis dant. d Si
attenuat⁹ ⁊c. Mirare legislatoꝛis
sapiam ꝛ pietatẽ: i hũilib⁹. n. sbli/
mia erpõit: fm ſram xo dat regu
lam pietat. e Qui eduxi ⁊c.
Quasi sic de dñio egyptioꝝ vos
libaui: ꝛ abiect⁹ pctoꝛib⁹ i ſrã cha
naneoꝝ iã mũdatã iduxi: ita no/
lo vos sb dñio pctoꝝ teneri: neq̃
pctoꝝ societatẽ ãpleeti. ſz cũ peni
tere volueriť ꝛ cohabitatiõe ꝛ fa
cultat' largitiõe sustẽtet'.
f Si pau. ⁊c. Multa pietate ſra
plẽa ẽ: ſz spũal' ꝛtellect⁹ plenioꝛ.
g Sz q̃si m. Ut̃q̃ sbdit⁹ ẽ: ſz tñ h
lib ẽ: sic q̃ ꝓ vos ꝓñ⁹ ẽ sbiect⁹ q̃dẽ
ẽ: ſz dignitate gr̃e diuĩe frater est.
h Nec af. ⁊c. q̃ i q̃ indicas iudi
Matt.7.a caber⁹: ꝛ eadẽ mẽsura q̃ mẽsi fue
ritꝭ remetiet vob. i Ser. ꝛ an
cil. ⁊c. Oñdet q̃d distet inꝭ eos q̃s
ex ifidelib⁹ so saluam⁹ q̃sq̃ iã fi/
deles: ꝛ nob siles vocatiõi ꝛ con
uersatiõis dignitate ꝓ tpe xtuti
b⁹ attenuatos corrigim⁹. hi. n. vſ/
q̃ ad iubileũ apd nos opanť. illi
ãt fuit sẽ ppetui. k Qui ex ⁊c.
Judeoꝝ ognati hẽtici: q̃ ead ẽ no
biscũ ꝓdicãt misteria q̃si sint i ſra
vra: ſz nõ recte ꝛ pfecte credunt.
l Nos ha. ⁊c. Quos de gẽtbus

ſ aut de

ſ legis prophetie. ſ hierusalem.

domum intra vrbis muros: habebit licentiam
a ſ. i. in vno tm̃ anno in q̃ xps oĩb⁹ remissionẽ dedit ꝛ maxie iudeis: vũ
vt ꝓdicarem annum placabilem domino ⁊c.
redimendi donec vnus annus impleať. Si non
ſ In aduentu xpi. ſ diabolus.
redemerit ꝛ anni circulus fuerit cuolut⁹ emptoꝛ
ſ demones.
possidebit eã ꝛ posteri eius in perpetuũ: ꝛ redi/
a Lxx. remissionẽ quã rogauit eis xps dicẽs: Pr̃ ignosce illis. q̃ nesci
unt quid faciũt. b ſ q̃ sine lege: vũ pagani dicuntur.
mi nõ poterit etiam in iũbileo. Sin autẽ in villã
ſ gentilis ecclesia. ſ patriarchas ꝓpheras legem.
a fuerit domus q̃ muros nõ hz agroꝝ iure vẽdẽť.
ſ remissione crucis.
Si ante redempta nõ fuerit: in iubileo reuertet
a ſ quotquot eis sociantur. b ſ aplꝰ q̃ hereditarẽ nõ possidẽt i terra.
b ad dñm suũ. Edẽs leuitaꝝ q̃ in vrbib⁹ sunt semp
possunt redimi. Si redempte nõ fuerint: in iubi
a ſ oẽs familie aplis adherẽtes eoꝝ erant possessiones.
leo reuertentur ad dños: q̃ domus vrbiũ leuiti
c caꝝ ꝓ possessionibus sunt inter filios isrl. Subur a
ſ apostolorum.
bana ãt eoꝝ nõ veneant: q̃ possessio sempiťna b
ſ dignitate conuersatione.
est. Si attenuatus fuerit frater tuus ꝛ infirmus
ſ oratione ꝛ virtutum. a ſ q̃ nũc ad fidem venit. b ſ q̃ adhuc errat
manu: ꝛ suscepis eum q̃si ãduenã ꝛ pẽgrinum: ꝛ
huc ꝛ illuc. a ſ pane verbi dei. b ſ ne moriatur a deo alienus. c ſ. i.
ne abundantius virtutũ oratione exigas.
vixerit tecũ: nẽ accipias vsũras ab eo: nec ãpli⁹
a ſ ne nimis oppꝛimas cũ angarijs. b ſ quasi imitare Paulũ dicẽs:
Factus sum infirmus infirmis.
quã ⁹disti. Time dẽũ tuũ: vt viũere possit ff tu⁹
apd te ✝ Pecuniã tuã nõ dabis ei ad vsurã ꝛ fru/
a ſ cui⁹ iugũ suaue q̃ hoiem nolo peccare nec supra vires alicui⁹ exigere.
gũ supabũdãtiã nõ exiges. Ego dñs de⁹ vester:
c q̃ eduxi vos de terra egypti: vt darẽ vobis ter/
ſ virtutis attenuatione.
raz chanaã ꝛ esset de⁹ vr̃. Si pauptate cõpulsus c
a ſ ꝓcio doctrie ꝛ correctionis. ſ cõuertẽdũ ꝛ corripiendũ se tibi tradi/
derit. b ſ fidelis equalis vocatione ꝛ conuersatione. c ſ nimia crude/
litate affligens. d ſ. i. nõ subdetur tibi tanq̃ seruus: sed liberrat: q̃
xps nos liberauit.
vẽndiderit se tibi frater tu⁹: nõ eũ ꝏp̃rimes ser
a ſ Non vere qz ciro domũ ꝛ agrũ recuperabit.
g uitute famuloꝝ: sed quãsi mercenari⁹ ꝛ colonus
a ſ qz pfecta penitentiã integre mundarus ꝛ pfect⁹ põt opari apd se.
erit: vsq̃ ad ãnũ iubileũ ꝏpabit apd te: ꝛ postea
a ſ virtutibus quas habebat anteq̃ venderẽtur. ſ sanctorum.
egrediet cũ liberis suis: ꝛ reuertetur ad cognati
a ſ cõuersationis sortẽ ꝛ gratie quã dedit eisverus pater de⁹. b ſ quasi
semel facti serui mei: ꝛ a seruitute mundi ꝛ diaboli liberati ꝛ si ad modi
cum lapsi sunt: nolo tũ vt dignitatem perdant in perpetuum.
onem ꝛ ad possessionem patrum suoꝝ. Mei em̃
serui sunt: ꝛ ego eduxi vos de terra egypti. Nõ
b veneent conditione seruoꝝ. Nec affligas eũ
ſ quasi empti sunt precio magno nolo vt fiant serui hominum.
ſ quem conuertisti. ſ quem predicatione acquisisti.
i per potentiã: sed metuito deum tuum. Seruus d
a ſ gentilibus qui nondum credũt: spem tamen habent fidei ꝛ salutis.
ꝛ ancilla sint vobis de nationibus que incircũ
a ſ iudeis qui nobiscum legunt legem ꝛ propheras: sed nõ nobiscum in
telligunt.
tu vestro sunt: ꝛ de ãduenis qui peregrinantur e
k apud vos vel qui ex his nati fuerint in terra ve
l stra. Hos habebitis famulos: ꝛ hereditario iure
ſ discipulos vestros. ſ. i. nulla remissi/
one dimittentur.
trãsmittetis ad posteros ac possidebitꝭ eternũ:

defalcatione tñ facta
de ꝑcio quantũ value
rant emptoꝛi. Nõ autẽ
hui⁹ diuersitat' erat vt
ciuitates ꝛ ville mura
te remanerẽt magꝭ po
pulate: ꝛ iõ statutũ fu
it vt dom⁹ illaꝝ vendi
te ñ possent redimi ni/
si ꝓmo anno: vt ꝓ hoc
hoĩes cẽnt minus ꝓ/
pti ad vẽdendũ. Excipi
unť tñ ab hac dom⁹ leui/
taꝝ q̃ erãt in vrbibus
muratis q̃ vendite ab
eis poterãt semp redi
mi mõ. s. dicto. Cuius
rõ affiganať in ſra: q̃ le
uite nõ habebant ptẽ
in agris sic alie tribus:
ꝛ iõ dom⁹ eoꝝ q̃ erant
in vrbib⁹ reputabant
eis q̃si ꝓ hereditate
agroꝝ: ꝛ iõ sibi mõ re/
dimi poterãt. ꝛ ꝓ ſra.
a Suburbana autẽ
eoꝝ nõ veneant. i. ven
denť. vñ xtus. Exulo
vapulo veneo fio qua
tuor ista. Sensum pal
suijsb voce gerũt alie/
na. i. sub voce actiui.
b Quia possessio sem
piterna ẽ. suburbana
eñ ꝓpte dicta erant
q̃dã loca i circuitu ci/
uitatũ q̃ erant cõia: vt
hr̃ Numeri. xxxv. vbi
ista materia tangitur
plenius. ꝛ iõ ⁹z b pos/
sessio sempiťna: q̃ cõ/
tas nõ mouiť ſz psone
singulares: ꝛ iõ null⁹
poterat aliq̃d vendere
ibi: q̃ nõ habebãt ali/
quid ꝓpriũ.
c Si pauptate. b cõ/
seq̃nť agiť de vẽditiõe
psonaꝝ: vbi determia
tur q̃ si aliq⁹ hebreus
esset empt⁹ in seruum:
vel hebrea in ancillaz
deberet tractari ami/
cabiliter: ꝛ nõ sic serui
aliaꝝ nationũ: ꝛ in an
no iubileo poterat ta/
lis egredi liber ꝛ si an
nus septim⁹ remissiõis
veniret añ annũ iubi/
leũ poterat egredi sil'
vt dictũ fuit Exo. xxj.
Erant em̃ oẽs hebrei
fui ipi⁹ dei immediate
eo q̃ redemerat eos ꝺ
fuitute egypti: ꝛ iõ no
lebat eos alit' vendi.
Sec⁹ãt erat de seruis
empt⁹ aliaꝝ nationũ:
ꝛ b ẽ q̃s sb̃itur:
d Ser. ꝛ an. ⁊c. q̃ nõ
sũt q̃si ad iudaismũ.
e Et de aduenis. i.
de cõuersis. sic ꝓz Jo
sue. ix. Or̃ gabaonite
semper fuerũt fui mul
titudinis: ſz ecñt con/
uersi ad iudaismũ. Si
autẽ aliãs iude⁹ eẽt vẽ

ſ dit⁹ i fuũ

aut de iudeis aut de hereticis cõuertimus quasi
seruos ꝛ ancillas in ꝑpetuũ acq̃rimus: q̃ ꝓ eis
doctrine pecuniã expendimus: ꝛ filijs vr̃is. i. di/
scipulis docẽdos tradere posuimus: sicut ꝓ/
lus Tito cretẽses timotheo ephesios docendos
cõmisit. a Frẽs autẽ
⁊c. Quasi nõ eadẽ digni/
tate apd vos erunt quos
de impijs conuertiſtis: et
q̃s lapsos reparastis.
b Si inualuerit. Jd est
si nouiter fidei vr̃e cõiun/
ctus: ꝛ gentilis vel iude⁹
vel hereticus xtutib⁹ cla
ruerit vt possit arguere ꝛ
exhortari. Si inualuerit
⁊c. fm ſram q̃tuz diligat
libertatẽ oñdit. Jdeo em̃
ſraelitã alienis nõ ꝓmit/
tit fuire: ſz ꝓcipit redimi.
c Qui voluerit ⁊c. Tur/
pe est em̃ hoĩem i fide ab
infantia nutritũ taliũ sb/
ire magisteriũ: q̃ repente
mgri facti sũt. Vñ hiero.
beri in ꝏz: hodie in alta
ri: heri soci⁹ histrionũ bo/
die ꝑfectoꝛ xpi⁹.
d Patru⁹ ꝛ patruelis.
Patrueles sũt q̃ nos i fi/
de genuerũt frẽs eoꝝ con
sules ꝓdicatores filij frũ
discipuli consimilium.
e Cõsanguine⁹. Qui re
motioꝛ patruo vel patrue
li: ſz remotioꝛ affini. Qui
em̃ suoꝝ ꝛ maxie domesti
coꝝ curã nõ hz: fidẽ abne
gauit. f Affinis. In
cognatione fidei ĩcarnati
onis xpi: q̃ de carne eius
ꝛ ossibus sumus.
g Sin autẽ ⁊c. Pro lib/
tate nr̃a ꝛ gloria spũssan
ctus agit: ꝛ quẽcũq̃ fuuz
pcti xtutib⁹ redimi ꝓcipit
h Et ipe ⁊c. Qui paup
factus est in pctõ: cũ ꝑus
virtute et doctrina diues
eẽt recte seipm̃ liberat dũ
exhorãdo cõsulendo ad
virtutem revocat.
i Supputatis ⁊c. Jd est
tractando apd se q̃ xtute
q̃ correctione studiose pe/
nitẽtie, remissionẽ pctõrũ
possit apd̃hẽdere ꝛ ꝓcede
re. Sic em̃ q̃ pecuniã red/
dit eptoꝛi annum remissio
nis nõ expectat: sic q̃ eq̃/
les ad delẽdũ peccatũ ex/
ãrit xtutes: penitẽtiã an/
ticipat. Sic̃ cache⁹ q̃ mul/
Luc.19.b ta abstulerat ait: dimidiũ
bonoꝛ meoꝛ do paupib⁹
ꝛ si quẽ defraudaui red/
do qdruplũ. Jõ dñs ait il
Jbidem li: hodie sal⁹ huic domui
facta ẽ k Reddet ꝛ ꝓ/
ciũ: Jd est fm ea q̃ pecca/
uit optet ꝑcium reddere.
Nõ gula peccauit: ieiuniũ corrigat: gõ garruli/
tas admisit: silẽtiũ declear, ꝛ ſlr ꝛrijs ꝛria curãť.
l Ego dñs ⁊c. m Nõ facietis ⁊c. xxvi
Cultum idoloꝝ tam visibiliuz q̃s inui/
sibiliũ prohibet. n Sculptile. Jn edifi
cijs domoꝛ ꝛ possessionibus agrozum aliquam
vestri memoriã culpere cuptentes.

ſ Nec ĩsignem

ſ in fide vestra nutritos.
a fratres aũt vr̃os filios isrl ne op
b primatis ꝓ potẽtiã. Si inualuerit a
ſ opario fortiuado scz.
apud vos manus aduene atq̃
a ſ non habens exhortatoꝛem vel consiliatoꝛem.
b ſ Qui olim fide eruditus ꝛ tibi conuerſationis
sorte equarus.
pegrini: ꝛ ãttenuat⁹ frãter tuus
a ſ ꝓ verbo doctrine. b ſ conuersationem suam
dando scilz. c ſ discipulatu suo scz.
vẽdiderit se ẽi: aut q̃cũq̃ de stirpe
eius: post venditionem potest re
ſ probaris fidelibus.
c dimi. Qui voluerit ex fribus suis
ſ doctrina data ne amplꝰ eoꝝ doctrinã querat.
redimet eum: ꝛ patruus ꝛ patru
elis ꝛ cõsanguine⁹ ꝛ affinis. Sin
aũt ꝛ ipe potuerit redimet se: sup
ſ ex quo peccauit.
putatis dũtaxat annis a tpe vẽ/
ſ perfectam remissionem peccatorum.
ditiõis suę vsq̃ ad annũ iubileũ
ſ mensura peccati considerata qui facit peccatũ
seruus est peccati.
ꝛ pecunia qua vẽditus fuerat iu
xta annoꝝ numerũ: ꝛ rõne mer/
a ſ. i. si multe virtutes ꝛ actiones correctionesq̃
necessarie sunt.
cẽnarij supputata. Si plũres fue
rint anni q̃ remanẽt vsq̃ ad iubi
k leum: fm hos reddet ꝛ ꝓcium.
ſ si pauc'. s. ꝛtutib⁹ ꝛ correctiõib⁹ põt cõmẽdari
Si pauci: ponet rationem cum
eo iuxta annoꝝ numeꝝ ꝛ reddet
emptoꝛi quod reliquũ est anno/
rũ q̃bus añ seruiuit mercedibus
a ſ. i. cõsideratis. s. peccatis quibus sub peccato
venundat⁹ fuiuit. b ſ q̃si cõparãdo quantoꝛi⁹
ipũtatis: nõn affliget eũ violent
succurre. a ſ. i. si cõsultus pctõ virtutib⁹ seipm̃
i ſpectu tuo. Quod si ꝓ hec redi
redimere nõ põt. ſ perfecta ꝛ districta penitẽtia
mi nõ potuerit: ãno iubileo egre
a ſ opib⁹ bonis q̃ añ pctm̃ habuit. b ſ suspiran/
dieť cũ liberis suis. Mei em̃ ser/
res ad liberrtatem. ſ De mundo.
ui sunt filij ſrael: quos eduxi de
terra egypti. ⁊c. xxvi
l Ego domin⁹ de⁹ vester. b ct
m Nõ facietis vobis ido/
ſ auaricia est idolorum seruitus.
n lũ ꝛ sculptile: nec titulos d e
Ego dñs de⁹ ve. Postq̃ actũ ẽ de solẽnita
tib⁹ q̃ ꝛtinẽt ad cultũ diuinũ. h ꝏr indu/
cit populus ad obseruantiã eaꝝ. Et hoc
quadrupliciter. primo per ꝓhibitiones, scdo p
ꝓmissiones. ibi: Ego dominus si in ꝑceptis me/
is ⁊c. tertio p cõminationes. ibi: Nõ si non audieritis me. qrto p ꝛsolati
ones. ibi: Quod si ⁊c de his. Circa primũ, ꝓhibet idolatriã: vt inducať ad
cũ dicitur: ad obseruãtiam cultus diuini. cũ dicitur Ego dñs deus vester
cui cultũ latrie debetis: et nulli alteri. ideo subditur: c Non facietis
vobis idolum: scilicet opere fusili. ꝛ sic ꝓhibet idolatriam in idolis me/
tallicis. d Et sculptile. scz per dolationem: et sic ꝓhibet idolatriam
in statuis lignis. e Nec titulos erigetis: Jd est altaria ꝓ idolatria.

Boraliter. Locutusq̃ Ca. XXV
est dñs ⁊c. b agiť de se/
ptimo anno in q̃ ḑes erat terre cũ ⁹z: a† Se/
ptimo aũt anno sabbatũ erit terre. Per ãnũ xo
septimũ põt intelligi septenari⁹ xtutũ q̃b⁹ ḑescit
terra. i. hõ de terra formať: vt hr̃ Gen. j. q̃ ꝛ q̃t/
tuoꝛ virtutes cardinales habet hõ q̃ete in seipo:
Mã ꝓ temperantiã ꝛ fortitudinẽ q̃scunt vires cõ
cupiscibilis ꝛ irascibilis a passionib⁹ inordinatis.
per prudentiã aũt ꝛ iusticiã quiescunt intellect⁹ ꝛ
voluntas a motib⁹ ꝛ actibus indebitis. per tres
virtutes theologicas. s. fidem spem charitatẽ q̃/
scit hõ in deo quiete que datur per grãm in vita
pñti. ft Numerabis quoq̃ tibi septẽ hebdo
madas annoꝝ. hic agiť de q̃nq̃gesimo anno qui
erat annꝰ reqẽtionis generalis. ꝓ quẽ figurata fu
it reqes patrie celestis: ꝑpter q̃ annꝰ ille diceba
tur iubileꝰ ad significandũ continuã celestiũ iubi
lationẽ. Ps. lxxxiij. Bti qui habitant in domo
tua dñe: in secula seculoꝝ laudabunt te. Jtẽ in anno iubi
leo singuli redibant ad possessiones suas i signũ
q̃d in patria celesti singuli electi accedũt ad man
siones sibi debitas fm gradus varios meritoꝛũ:
ꝓpt̃ q̃d dicit saluatoꝛ Joh. xiij. In domo patris
mei mãsiones multe sunt: si q̃ min⁹ dixissem vob.
Vado parare vobis locũ. ✝ Si attenuat⁹ frat
tuus vẽdiderit possessiunculã suã. ꝓ frẽm attenu
atũ significat xpian⁹ animi xtute destitut⁹ q̃ ven
dit possessiunculã suã. i. aiam suã diabolo ꝓ mor
talẽ culpã. ✝ Adpropinquꝰ ei⁹ põt redimere. i. ꝓ
ꝓpinquũ istũ intelligiť ꝓdicatoꝛ vel hõ q̃cũq̃ bo
nus q̃ ꝓ bona exhortatione suã vel consiliũ redu
cit eũ ad gr̃e statũ. o† Qui vẽdiderit domum
intra vrb. ꝓ vrbem ecclesiã designat: de q̃ ⁹z Esa.
xxvj. Urbs fortitudinis nr̃e sion. saluato: ponet
in ea murus ꝛ antemurale. Dom⁹ aũt intra vrbẽ
istã significat ordinẽ vel bũficiũ ecclesiasticũ. Jl/
le igiť domũ intra vrbem vendit qui ꝓ bũficio
vel ordine ecclesiastico consequi pecuniã intẽdit
sed dicta dom⁹ infra annum poterat redimi. ꝓ qõ
significabatur. q̃ si talis intentio coꝛrupta manet
intra animũ ꝓ pniam põt deleri. si vero transierit
animũ ꝓ factũ exterius pena que taxať in iure p
penitentiam non remouetur. Cetera huius capi/
tuli moralia sunt vel mysticatio parum valet ꝓ
pter quod pertranseo.
In ca. xxv. vbi dicitur in postilla. Sciendũ q̃
annus septimus erit remissionis.

Additio. Qs aũt in anno septio nõ re/
mittanť debita: nisi tm̃ nõ po
tẽtib⁹ soluere: nõ credo q̃ bẽat fundamẽtũ in ſra:
nec hebrei q̃ i istis locis ſram exq̃site sequunť. h
dicũt: ſz q̃ remissio debitoꝛ de q̃ h agiť intelligiť
generaliť tã de potẽtib⁹ q̃s ipotẽtib⁹. Qualiť aũt
hoc sit intelligendum ꝓpꝛio loco videnduz est
scz Deute. xv. Replica correctoꝛij ꝺ Burgẽ.
Illud quod notatur ca. xxv. pertractabiť Deu
tro. xv. infra. Ca. XXVI
b Ego dñs de⁹ ve. Postq̃s actũ ẽ de solẽnita
tib⁹ q̃ ꝛtinẽt ad cultũ diuinũ. h ꝏr indu/
ciť populus ad obseruantiã eaꝝ. Et hoc
quadrupliciter. primo per ꝓhibitiones, scdo p
ꝓmissiones. ibi: Ego dominus si in ꝑceptis me/

A

a Nec insignē tē. Cumulū auri ⁊ argenti aut ꝑciosoꝝ lapidū in q̄b⁹ seducunt̄ auari: sicē gentiles in idolis. b Custodi. Ab oī malo abstinēdo: ⁊ oī bono vacādo: b ē em̄ vex sabbatū. c Si in ꝓce. tē. Quid fieri: q̄d vitari deberet prędixit. In fine q̄ obſuātib⁹ ꝑmia: q̄ ꝑuaricātib⁹ supplicia debeant enumerar. d Si i ꝑceptis tē. Nec tñ ad lr̄am stare nō ꝑt. Multi em̄ in ꝑceptis dei ambulauer̄t: et multa ad uersa passi sūt. Illō magis attendere oꝑtet qr custodientib⁹ mandata, xxx. benedictiones lex i ꝑnti ca. ꝓdicit q̄s distictas in. Lxx. editione interpretū repies: qr dñs cū eēt annoꝝ. xxx. vēit ad baptismū: vt in ꝓfecta etate dono rū ꝓfectionē oñderet. Extūc em̄ euangeliū ꝓdicauit: in q̄ est oīs plenitudo vite ⁊ retributionis q̄ in b ca. signifi/canē. e Auge. Si lex carnalis ē carnaliter obſuata: b̄dictiones carnales tribuit. Si aūt vt Paulo videt: spūalis est spūalr intellecta: spūalem dat obſuata b̄dictionē: aut nō obseruata maledictionē. Aūt: Qui benedixit nos i oī b̄dictione spūali tē. Jō aūt ait: i oī b̄dictione: q̄ sciebat multa ipleda q̄ mādanē i lege: ⁊ i vnoꝝ ꝑpos agones i q̄b⁹ b̄dictionē q̄ vincer̄et mer̄et. Just⁹ vo q̄sq; ⁊ ꝓfect⁹ oī b̄dictione pōt b̄dici: vt capiat bene dictiones leuitici: ⁊ libri nūeri: ⁊ gen. ⁊ noe ⁊ sem: et iapheт ⁊ b̄dictiones isaac ad iacob: ⁊ iacob ad ioseph: et ephraim: ⁊ manassen: ⁊ tandē ad. xij. patriarchas. Me em̄ illis solis conuenire videremus. iō apls spūalr nosauit vt q̄cūq; in spū: vel ℞trute: vel omniū vel alicui⁹ isto⁹ fuerit possit b̄dictionis alicui⁹ vel oīm ꝓticeps fieri: si similē spūm ⁊ ℞trutē habuit: sic Johannes venit in spū ⁊ ℞trute helie.

Job.9.c d Mādata mea. Quale ē illud: qui sabbatū nō custodit ab oi synagoga/lapidet⁹: ⁊ hmōi. e Dabo vob tē. Lxx. Et dabo supfluū est nō tñ ℞luetudine locutionis nr̄e: sz more sc̄ptura⁹ additum. f Tpibus suis tē. Origē. Tpe oportuno: nō ebrio: nō i alq̄s occupato: prudent̄ q̄ conuiciat doctor cui ministret pluuiam ⁊ tritici mensurā: ⁊ cui dz lac dare ⁊ non det escā. g Terra gignit. Lxx. Rigna cāpi dabūt fructū suū. i. mor⁹ aīe q̄ altiores sūt motib⁹ ire. i. carnis nr̄e q̄z fruct⁹ sūt charitas iusticia māsuetudo ⁊ silia. h Pomis arbores tē. Origē. Nō pōt arbor mala bonos fructus facere: neq; arbor bona fruma. fa. arbor bona: iusticia: prudētia: pietas: sapia: ⁊ alie multe q̄b⁹ cōsitus est p adisus. Sup oīa est arbor vite. i Sapia de q̄ dr: Lignū vite ē his qui apprehenderunt eam.

i Apprehendet messium tritura tē. Anima q̄ germinat ex ℞ho dei: ecclesti pluuia rigata germen ꝓducit ad messem. Messis aūt purgāda in area. i. sensus in medio ꝑcrend⁹: ⁊ cū ceteris doctorib⁹: vel diuinis voluminibus ꝑcrēd⁹: vt si q̄d inane aut palee aut aliste silē fuerit: spiritu discretionis excutiat: ⁊ soluz tritic cū cōseruis in tpe dispensandū remaneat. k Apprehendet tē. Panis em̄ cor hois cōfirmat: vinū letificat: q̄ de continentia de obſuantijs: ⁊ de custodijs mādatoꝝ dicunt: frumentū vident ex q̄ ꝓficit panis q̄ corda cōfortat. Ea ℞ q̄ ad ℞tam pti nent: ⁊ occultoꝝ explorationē letificāt mentē: vino ⁊ vidēmie cōparant. Cor em̄ letat cū obscura explanant. l Vindemiā tē. Fructū aīe. Vindemia em̄ arboꝝ ē: b aūt sīl hr̄e. i. corpore ⁊ aīa fructificare: magne b̄dictionis est. m Edetis. Congregans em̄ aīa ℞tutes suas: mox desiderat alias. Aūt sequitur que

a erigetis: nec insignē lapidē ponetis i terra vestra vt adorετis eū: Ego enim sum dominus deus
ꝙ Nō alīs nō idola. Nō vestra.

b vester. Custodite sabbata mea:
ꝙ Sanctimonie perfecte studentes.

et pauete ad sanctuarium meuz:
ꝙ sancē habitās in sanctis disp̄dens q̄ rēplū dei polluūr. ꝙ q̄ sunt recta via.

c Ego dñs. Si in ꝑceptis meis
a ꝙ ꝑficēdo. ꝙ ira. b ꝙ quibus iubetur decimas offerri ⁊ huiusmodi.

d ambulaueritis et mandata mea
a ꝙ in memoria. ꝙ intelligeritis. b ꝙ ipleueritis

e custodieritis ⁊ feceritis ea: dabo
a ꝙ verbi dei: vū expectet sicut pluuia eloquium meū. ꝙ nō q̄ sup iustos ⁊ iniustos. b ꝙ corpus.

f vob plūuias tpibus suis et terra
a ꝙ castitatē fodientē: abstinentiā. b ꝙ opibus ꝙ virtutes. ꝙ. pie⁹as: sapia: discp̄lina: ⁊ alie.

g gignit germē suū: ⁊ pomis arbores replebunt. Apphēdet messiū
ꝙ Eccliast. Bōa corpis: tritura. n. ē fructuū terre

h tritura vindemiā: ⁊ vindemia occupabit semētē: ⁊ comedetis panem vestrum in saturitate: ⁊ habitabitis in terra vestra.
ꝙ alioꝝ virtutū ⁊ actionū. ꝙ operando.

i nē vestrū i saturitate: ⁊ absq; pane
a ꝙ qr domus vr̄a supra firmā petrā.

uore habitabitis in terra vestra.
a ꝙ in futuro. b ꝙ perfectā. ꝙ nō huius mundi vī: Nō veni mittere pacē tē. c ꝙ q̄ posuit fines tuos pacem tē.

k Dabo pacem in finibus vestris
a ꝙ astrepitu mūdi. ꝙ moziemini. b ꝙ iustus vt leo cōfidit. ꝙ qr nō hēbitis ꝑ q̄ terreamini.

dormietis ⁊ nō erit qui exterreat
a ꝙ demones. ꝙ nō has corpales qr neq; bone ne q̄ male. b ꝙ hostilis afflictio.

l Auferā malas bestias: ⁊ gladius
ꝙ corpus ⁊ animam.

non transibit terminos vestros.
a ꝙ lege dei armati. b ꝙ occisi iciunio. ꝙ demōes

m Persequmini inimicos vestros
ꝙ si cast⁹ sis excidit ante libido si pi⁹ impietas.

n ⁊ corruēt cora vobis. Persequentur
a ꝙ ꝙ spūalr q̄sq; sensibus vrunt. b ꝙ asturia perfectos.

tur ex vob centū alie/
a ꝙ fmitū ꝑ infinito. b ꝙ cōrarias virtutes.

o nos: ⁊ centū ex vob decem milia
ꝙ Spūales. ꝙ spūs q̄ est verbum dei.

Cadēt inimici vr̄i gladio i ꝓspe/
ꝙ nō sustinēres faciem vestram.

p ctu vro. Respiciā vos et crescere
ꝙ Ecclesiast⁹. Bōa corpis: tritura. n. ē fructuū terre

q Ædificabo vos ⁊ crescere faciam: ⁊ firmabo pactum meum vobiscum.

r Comedetis

Nico. de lyra

a Nec insignem la. In quo prohibetur idolatria in imaginibus lapideis.

b Custodite sabbata mea. i. solēnitates que vocantur sabbata: quia in eis erat cessatio ab operibus seruilibus: vt patet ex supradictis.

c Et pauete ad sanctuarium meuz. .i. habere reuerentiā ad ipm: ⁊ nō ad idolatrie locum. d Ego dominꝰ. hic ꝙñr inducit ꝓpls ad obseruantiā ꝓdictoꝝ ꝑ ꝓmissiones bonoꝝ si ea obſuauerint. ⁊ ꝓmo ꝓmittit eis vbtas

e Dabo vo. plu. temporibus suis. i. competentibus ad fructificationem terrenascentium.

f Apphendet mes. tri. vin. b est dictū: tāta erit copia bladi q̄ nō poterit colligi aſi tps vidēmie. secundo ꝓmittit eis securitas ab hoste. cum dr: g Et absq; pauore habitabitis. q̄ sine securitate fertilitas paꝝ aut nihil valet.

h Auferā malas bestias tē. ita q̄ nō nocebūt ꝓnis vestris nec bonis. tertio ꝓmittit eis fertilitas in ꝓle. cū dr:

i Respiciā vos tē. sic ꝓmissū fuit abrae Gen. xv. iō sb̄dit: Et firmabo pactū meum vobiscum.

Mico. de lyra

a Et comedetis vetustissima veterū. i. fruct⁹ terre ita abundabunt: ⁊ tā bone collectionis ⁊ maturitatis erunt: q̄ possent valde diu fuari et comedi a vobis: ꝛ dimittetis ꝓpter nouos supueniētes. quarto ꝓmittit eis diuina familiaritas cū sua ꝓtectione. cum dicitur:

b Ponā ta. m. in m. vrī. vbi p signa euidentia appa rebit effect⁹ ꝑsentie mee in rēsponsionibus diuinis ⁊ ꝓsilibus. c Et nō abiciet vos anīa mea. ꝛsi abominabiles: imo bēbit vos valde amabiles. d Ambulabo inter vos. vos ꝓtegendo ⁊ consolando.

e Et ero vester deus. per veruz ⁊ ꝑsecialem cultum.

f Cōfregi cathenas cerui cum vr̄arum. i. abstuli a vobis duritiā fuituꝛ egy- †Deu.28.b
pti q̄ tenebamini astricti. Dach.12.a

g Et incederetis erecti. Mod⁹ em̄ depſſor est incedere inclinato capite: ⁊ q̄si liberanē caput eleuare.

h Nō si nō audieritis me. hic ꝙñr inducit ppls ꝓ cōminationes: ⁊ cōminat eis dñs q̄ttuoꝛ mala: si nō fuauerint ꝓdicta: ⁊ b ꝙ q̄ttuoꝛ bona: q̄ sūt obſuātib⁹ ꝓmissa. Ꝓmiserat em̄ obseruātib⁹ securitatē ab hostibus. Et iō nō obſuātib⁹ ꝓmo cōminat ipugnationē hostiū: cū dr: Nō si nō audieritis tē. sequitur:

i Ædificabo vos velociter in egestate ⁊ ardore: pueni ente ex incursu hostiuz. vñ subdit: k Frustra seretis sementē. q̄ ab hostibus deuorabit. l Ponam faciē meā ꝙ vos. i. intentionē ad vos ꝑsequendū. iō subdit: Et corruetis coram hostib⁹ vr̄is. ⁊ subditur: †Deu.28.b

m Fugiet⁹ ne. pse. ex nimio pauore q̄ ē valde turpe. Scdo ꝙ fertilitatē quaz ꝓmiserat ſuātib⁹ mandata cōminat nō ſuātib⁹ sterilitatē. cum dicitur:

n Sin aūt tē. i. penas vos affligetes. o Septuplū. i. ꝑfecte: qr septenari⁹ numer⁹ ꝑfectionē significat.

p Daboq; ce. vobis de. si. fer. qr nec ros nec pluuia descēdet inde sup trā fecūdandā. q Et trā cneā. .i. siccā ⁊ oīno ifructuosaz. Tertio cum dicitur:

r Si am. ex aduer. mihi. ꝙ secunditatē ꝓlis cōmiaē eis pauciratē pleb⁹ vr̄i sequē. s Emittāq; in vos bestias agri ꝙ
ꝙ genrē pecorib⁹ silem. a ꝙ trā i nūero q̄ i diguitate.

cōsumāt vos ⁊ pecora vra: ⁊ ad pāucitatem redigāt: ⁊ deserteq; fiēt vie vr̄e.

Universidad de Navarra Biblioteca

Eph.6.c a Gladiū.Spūs qđ est verbū dei:qđ p ꝓdicatores indeos conuincit:nec vetus testa.hr̃e cū euāgelio ꝺdicant. b In vrbes. Prophetas in qb⁹ fideles munitiones:t salutē inueniunt: inimici fugiēres capiunt:illic moriunt apertis de xpo ꝓphetijs resistere nō valentes. c Ita vt decem ꝛt.Panem doctrine non habent iudei exceptis decem ꝓceptis: qz veram ꝓpherarum expositionem r̃m in plerisq; ꝓphetatum predicantem fugiunt:alia q̄ sūr in lege nolunt spūaliter accipe: nec possunt ad lr̃am stare. Locus em̃ destructus est in quo sacrificia fiebant t oblationes:p̄terea multa sunt in eis ridenda:sīc lepra parietum:vestiū t sīlia.Sed dece mādato⁹ etiam lr̃am custodiri t impleri digna est:nec mandatū sabbati ꝺrium est.Quāuis em̃ decē mādatis insertū sit: nō tamen ex eis est.Si aūt speciale ponim⁹ mādatum:Ego sum dñs deus tuus: qui eduxi te de terra egypti:ꝺ domo fuitutis:pfectū decē mandatorum numer⁹ inuenimus.Preterea spiritualem requiem signat in qua nō licet opari fuilia.Hec ergo sola panē faciunt in pplo iudeorum:in clibano vno legali.s.et reddunt ad pondus non dilatando.s.sed restringendo sensus.Celestis vero doctrina euāgelica sensum dilatat: vt mulierem videre ad concupiscendū adulterium docat:t odiū frīs homicidium.Ꝺo nō satianr̃ q̄ i his pāib⁹ nutriūr.

Deut.18.c d Sīn aūt ꝛt. Non solū lagislator ē moyses:sꝛ t ꝓpheta.ait em̃ Prophetā suscitabit vobis dñs de fribus vr̃is:ipꝛ audite sīc me. Qui cū in alijs xpi figurā gesserit.In⁹ hꝛ eū expr̃sit.Sīc em̃ dom⁹ de excidio vrbis:de fine mūdi p̄dixit.sic t ipe. Haz que hic dicunt ad vltimā captiuitatē pertinēt quam iudei sustinuer̃t:qz in xp̄o manū miser̃t: nec solū ad lr̃az sed etiā spūal'r̃puniti sūt: qz t legem p̄uaricati sunt:t auctorem legis blasphemauerunt.

e Carnes filiorum:Jd est discipulos quos vobis assumitis in filios ad eandem doctrinam vr̃is callidis:t animam corr̃pentibus inducatis.

f Cadetis inter ruinas. Cadit enim populus cum phariseis spiritualiter cadentibus:quos quasi idola admirabatur popul⁹ traditionibus eorum intentus.

g Vrbes vestras.Ad litteram vel libros prophetarum in quib⁹ sanctitatis fructum nō inuenīūt.

h Tunc placebunt terre sabbata ꝛt.Jd est requies.scilicet vob feriantibus et a lege remotis.cū in lege et prophetis voluntatem vestram non inuenīatis.

i Terrebit eos. Sicut folium fructum:sic littera abscondit spiritum. Aufer folium accipe fructum. k Sonitus folij volantis ꝛt.hyperbole.Quia etiam leuissima quecz formidabunt.

Cadent

Qz si nec sic volueritis recipe disciplinā:
sꝛ p̄uaricantes legem.
sed ambulaueritis ex aduerso mihi: ego
sꝛ inferendo vltionem.
cz cōtra vos aduersus:incedā t pcutiam
a sꝛ qui pr⁹ corr̃ipuerā vt sicut creꝛcit imꝛas creꝛcat t pena.
vos septicz ꝓpter pctā vr̃a: educāq; sup a
sꝛ vel vltionis.
a vos gladiū vltorē fœderis mei.Lūcz cōfu b
geritis in vrbes:mittā pestilentiā in me c
dio vestri:t trademini hostium manib⁹:
a sꝛ firmamentū spiritualis doctrine.
postcz cōfregero baculū pānis vr̃i:ita vt d
a sꝛ decē legis mādata. sꝛ lege.
decem mulieres in vno clibano coquant
sꝛ doctrine. sꝛ distincti sensus.
panes:t reddāt eos ad pōd⁹:t comedetꝛ f
sꝛ qz arra est t ꝓauia doctrina. sꝛ vox xp̄i qui ait:Si
d t nō saturabimini.Sin aūt nec p hec au
crederitis mosi crederitis forsitā t mihi. de me em̃ ille scripsit
a sꝛ detrahētes doctrine t miraculis.
dieritis me:sed ambulaueritꝛ cōtra me:
a sꝛ inducendo captiuitatē. sꝛ cum sancto sanctus eris t cum
peruerso peruerteris.
t ego incedā aduersus vos in furore cō
a sꝛ perfecta vltione. sꝛ.i.sicut multiplicastis peccata multi
trario:t corripiam vos septē plagis ꝓ
plicabo penas. sꝛ sicut Maria filia eleazari.
e pter pctā vestra:ita vt comedatis carnes g
filioz vestroz t filiaz vestraz.Destruam h
sꝛ principes doctores. sꝛ virtutes falsas.
excelsa vestra:t simulacra confringam.
f Cadetis inter ruinas idoloz vestrorum:
sꝛ quā ꝓ peccatoribus posui t negleꝛistis.
g t abominabit vos aīa mea in tñ vt vi i
a sꝛ in quibus nonꝫhabitem.
bes vestras redigā in solitudinē:t dēser
a sꝛ templum sacrificia. sꝛ sicut ante.
ta faciē sanctūaria vestra:nec recipiā vl k
sꝛ sacrificioz. sꝛ a vobis auferendo. sꝛ vr̃am scripturam
tra odorem suauissimū: disperdamq; trā
a sꝛ admirando. b sꝛ gentiles quas puratis inimicos vr̃os.
vestrā:t stupebūt sup ea inimici vestri cū l
sꝛ scripturā intelligentes. a sꝛ vel vero.
habitatores illius fuerint. Vos aūtem m
a sꝛ vt sitio sicut ꝓius erant gentiles deū nō habentes.
disperdā in gentes: t euaginabo post
sꝛ verbi dei. a sꝛ a deo vel a sanctis. sꝛ ad litteram vel scri
vos gladiū:eritq; terra vr̃a deſerta:t ciui
prurarum munitiones. a sꝛ scripture.s.vere.
b tates vr̃e dirute. Tunc placebunt terre n
a sꝛ quibus solaz̃ deserta erit a vobis.
sabbata sua cūctis diebus solitudinis
sꝛ coniuncti t subditi nouo testamento t si nolitis.
sui.Cū fueritis in terra hostili sabbati
sꝛ ab inꝺsitione nostra.
cabit t requescet i sabbatis solitudis suę:
a sꝛ qz nō est ꝓciosa laus in ore peccatoris.
b sꝛ pollura iniquitatibus vestris.
eo qđ non requeuerit in sabbatis vestris
a sꝛ tpe vere.testa.
cū habitabatis in ea. Et qui de vobis
a sꝛ post cladem t captiuitatem.
b sꝛ riment em̃ lr̃am legis quam putant discordare a nouis
remanserint:dabo pauorem in cordibus
re uāgelij. sꝛ gentilū ad fidē cōuersorum.
eoz t in regionib⁹ hostium: terrebit eos o
a sꝛ nō vox sed r̃m son⁹ eoz. sꝛ lr̃e legalis quā videt ecclesiaz
negligere t spm̃ in ea q̄rere. sꝛ conꝛtio fidelium.
k sonitus folij volātis: t ita fugient quasi

sed etiā ex gladijs inimicorum
vr̃i subdit: a Inducamq; ꝛt.i.trāsgressionū federꝫ mei.
b Cunq; confugeritis in vrbes.a facie gladij.
c Mittam pestilentiam i medio vestri: t trademini in hoꝛt.ita q̄ nō poteritis ibi saluari:sed ꝓ nimia miseria et fame cogemini vos tradere hostib⁹ vr̃is. d Postcz confregeba.pa.i.sustamentū cibi.
e Ita vt decē mu.ꝛt.i.ita parū habebūt de pasta q̄ vnus paru⁹ cliban⁹ sufficit ꝓ decez domib⁹. f Et reddant eos ad pōdus.i.distribuāt i domibus suis ad pondus ꝓpt̄ paucitatē.Dic aūt ꝺ Ba.Sa. q̄ in ꝺ cōminat eis dñs corruptionē bladi t paste: in tantum q̄ panes inde formati i furno poſsiti frangerent in ptes minutas:ꝙ extracte de furno diuide rentur ad pondus vt quelibet mulier haberet ptem suam debitā:vlteri⁹ cōminat eis pauci tatē causatam ex scipis. cū ꝺ: Sin aūt nec p hec audieritis me.ꝛt.sequit: g Et come.car.ꝛt.qđ fuit impletū in obſsidione samarie.vt hr̃.iiij.Reg.vj.t in obsidione hierusalē p Tytū t vespasianū:vt dic Josephus li.de iudaico bel. q̄rto ibi: b Destruā excelsa ve.ꝺ diuina familiaritatē quā ꝓ miserat obseruantib⁹ mandata eius.cōminatur eis ſstractionem sui an̄tij t totalē deiecti onem.cū ꝺ:Destruam excelsa vr̃a.i.loca alta in quibus idolis immolabant. i Et abominabit vos aīa mea: ſstrahēdo effectum p̄ntie mee.etiam a templo.ideo ſubditur. Et deserta faciam scr̃uaria vestra.
k Nec recipiam vltra odorez suauissimum.i.sacrificia q̄ tempore obedientium tantū fuerī mihi odorifera t placita.
l Et stupebūt sup ea inimici vr̃i.de tanta abiectione vr̃a.
m Cum habitatores illius fuerint:quod adimpletū est quādo rex assyrioz trāstulit iudeos t in ciuitatibus eoz habitare fecit extraneos:vt habetur iij.Reg.xvij. Cōminatur etiā pſecutionem t abiectionem in terra aliena cum dicitur: Vos autem disperdam in gentes et euaginabo post vos gladium.
n Tunc placebunt terre sabbata sua. Tunc em̃ quiesce a cultura:propter defectum habitantium:eo q̄ tempore quietis ipius scilicet anno ſeptimo et quinquagesimo non permittebatur quiescere ꝓpter cupiditatē iudeoz.t ideo tunc redꝺtur sibi quies maioꝛ t prolixioꝛ q̄ fuerit ſubtracta.
o Terrebit eos ſonitus folij volantis. quia homines interroze positi ad modicum fremitum credunt adesse aduersariorum impetum.

Cadent

sꝛ verbi qđ audient a fidelibus.
a gladium.Cadēt nullo pſequē a
b te:et corruent singuli super fra/
sꝛ dispurationes. sꝛ quasi victi.
tres suos quasi bella fugientes.
Memo vestrū audebit inimicis
resistere:pibitis inter gentes:et
sꝛ nouū testa. sꝛ firmamentū errozis vestri.
hostilis vos terra cōsumet: Qz
sꝛ conuersi.
t si de his aliq remāserint:tabe b
sꝛ in studio legis. sꝛ vt supra.
Rom.2.d scent in iniqtatib⁹ suis in terra
a sꝛ quā polluūt cētā cōuersi semp ad legē suspirando. b sꝛ que imitantur.
inimicoz suoz:t ꝓpter pcca
sꝛ penitendo.
patrum suorum t sua affligent
sꝛ quib⁹ ipis similes. sꝛ verba.
donec ꝓfiteāt iniqtates suas:et
sꝛ ipi em̃ solitudine fecerunt.
maloz suoz recoꝛdēt qb⁹ ꝙuari
mea negligēdo. sꝛ vel ex toto auersi:vel fiere cō
cati sūt i me: t ambulauerūt ex
uersi. sꝛ peruersus cōtra puersos.
aduerso mihi. Ambulabo igit
a sꝛ vū ad emulationē vos adducā nō in genē.
t ego cōtra eos:t indūcā illos i
sꝛ vū fm euangeliū inimici propter vos.
sꝛ penitendo.
c terrā hostilē ꝺōec erubescat icir c
cūcisa mens eoz. Tūc ozabunt
ꝓ impietatibus suis:t recoꝛda
sꝛ Euangelium.
d boz fœderis mei qđ pepigi cū ia d
sꝛ ꝓphere . sꝛ lex.
f cob t isaac t abraam. Terrę q̄z e
mēoꝛ ero:q̄ cū relicta fuerit ab
sꝛ qz desolata ab illis.
eis:cōplacebit sibi i sabbatꝫ suis
sꝛ ipi em̃ solitudine fecerunt.
patiēs solitudinem ꝓpter illos.
sꝛ vel aūt. sꝛ p̄uaricationis sibi consciꝫ.
Jpi vero rogabūt pro peccatis
sꝛ non facientes:vel male intelligentes.
suis:eo q̄ abiecerit iudicia mea
sꝛ non vestras.
g t leges meas despexerint. Attn g
sꝛ Scriptura euangelica.
b etiā cū essēt i terra hostili nō pe/
sꝛ reliquie salue fient.
i nit⁹ abieci eos: neq; sic desperi i
vt cōsumerēt:t irritū facerē pactū meū cū eis†Ego.n.sum dñs
a sꝛ vt sim dñs deꝰ eoz in conspectu gentium.
deꝰ eoꝛum:t recordabor fœderis
mei pristini qđ eduxi eos de ter
ra egypti:i ospectu gētiū vt eēm
deus eoꝛum. Ego dominus de
a sꝛ nullo interrogante data.
b sꝛ q̄ a dño interrogato iudicata sūt.
k us. Hęc sūt pręcepta atq; iudi
a sꝛ generales. sꝛ antecꝰ venient.
cia t lęges quas dedit domin⁹ l
Pz.33. Ibid.49. inter se t iter filios israel in mōte sinai per manum moysi.
Mala.3.a Subito veniet ad tē.ꝛt
Pō qui

a Cadent nullo pſequente. qz hoīnes ex terroze fugientes frequenter cadunt in precipitia:t aliquando cadunt mutuis gladijs non distinguentes socios ab aduersarijs:vt hr̃ Judic.vij.de fugientibus coꝛā Heodeon t socijs eius. b Qz si de his aliqui remanserint.ꝺ nr̃ inducitur populus ad obseruantiaz mandatoꝛ per consolationes:qz quantūcūq; fuerint abiecti:si aliqui remanserint t afflictione dante eis intellectum peccata sua recognouerint:t ꝓ ipis ozauerint:pmittit eis diuina consolatio.vñ ſubdit:Tunc ozabunt ꝓ impietatibus suis: t recordabor fœderis mei ꝛt. c Terre q̄z memoꝛ ero.reducendo ibi habitatores suos.Cetera patent ex dictis.

Moraliter. ct Non facie tis vobis ido.ꝛt.Illa q̄ ponūtur in huius capituli ꝓncipio superius sunt posita vsq; ibi. † Si in ꝓceptis meis ambulaueritꝫ ꝛt. vbi obſtuantib⁹ dei mādata ꝓmittunr̃ bona tpalia sb quibus intelligunr̃ bona spūalia ꝓncipaliter esse ꝓmissa.cuius rō est:qz dei ꝓmiū ꝓncipaliter intentum nō est min⁹ bonū:sed maius q̄z opus meritoriū. Maz finis melioꝛ est bis que sunt ad finē.bonuz aūt tpale minus bonū est q̄z opus meritoriū: ꝓpt̄ qđ sb bonis tpalib⁹ ꝓmissis intelligunr̃ bona spūalia ꝓncipalit̄ ꝓmissa cū ꝺ: et† Dabo vobis pluuias.i.ꝺoctrinas salutiferas Deutro.xxxij.Cōcrescat vt pluuia doctrina mea.fluat vt ros eloquiū meū. † Temporibus suis.qz tps est loquēdi t tps docendi Eccls.iij. † Et terra gignit germē suū.per terrā intelligitur coꝛp⁹ humanū qđ fuit de terra formatū: vt ꝺ: Hen.j. igit terra gignit germē suū:qđ coꝛp⁹ buanū exercitat ꝙ opus meritoriū. † Et pomis arbozes replebūtur.i.vires anime interiozes bonis actib⁹ inꝺuitoꝛib⁹ applicabunt. ft Appbendet messū tritura vindemiā.Per messes intelligunr̃ gentiles.vñ dicit saluatoꝛ de gentilib⁹ Joh.iiij.Ecce regiones iā albe fūt ad messem.Per vindemiā vero significat conuersio generalis iudeoꝛ Esa.v.Vinea ꝺñi exercituū dom⁹ isr̃l est.Quā cōuersionē ꝓcessit cōis cōuersio gētiliuz significata ꝙ tritura messiū. Quia tñ aī gētiles aliq̄ de iudeis fuerunt cōuersi.s.apli ad ꝓdicationē xp̄i ex plures alij ad ꝓdicationē petri:vt patet Actꝫ.ij.t.liij iō ſbdit: † Et vindemia occupabit sementem. Et ꝺ est qđ dicit Apl's Rom.xj.Cecitas ex pte oꝛigit in isr̃l vt plenitudo gentiū intraret t sic ois isr̃l saluꝰ fieret.Et ꝺñ ex pte t nō ex toto:nā aliq̄ iudei illuminati fuerūt p xp̄i fidē aī gētiles licet cōis ꝙuersio gētiliuz ꝓcedit cōm ꝙuersionē iudeoꝛ. † Comedetꝫ panē vr̃m in saturitate:ꝺ est panis eucharistie q̄ dat hic plēitudinē gr̃e t postea dabit satietatē glie. gt† Et absq; pauoꝛe hītabitis in tra vr̃a.nā in ꝓmitua ecclesia fideles saltē q̄ ad multos pſecutionib⁹ nō terrebāt̄:sꝛ magis ꝛsolabant Actꝫ.v. Jbant apli gaudentes a cōspectu concilij quoniam digni habiti sunt ꝓ nomine iesu contumeliam pati. † Dabo pacem i finibus vestris.s.cordis de qua dicit Lu.ij.Gloria in altissimis deo:t in terra pax hominibus bone voluntatis. † Auferam malas bestias.i.demonum furias quoꝛ ꝙ xp̄m restricta est potestas. † Et gladius nō trāsibit fīnios vr̃os.i.demonū ꝛt⁹ nō ꝙualebit sup vos. Potest aūt aliter exponi lr̃a ab illo loco absq; pauoꝛe habitabitis in terra.ꝺe terra viuentiuz vbi non est pauoꝛ hostium:est etiam ibi pax que exꝑat omnem sensum.infernales etiam bestie non habentibi accessum nec per consequens timetur ibi gladius eoꝛum. † Persequimini inimicos vestros. .i.demones. † Coꝛam vobis.fugientes Jaco.iiij Resistite diabolo t fugiet a vobis. Potest hoc etiam exponi de apostolis t alijs viris sanctis qui fugabāt demones a corpibus obsessis. it† Respiciā vos. oculo.s.clementie. † Et crescere faciā.qđ patet ipletū in multiplicatione ecclie. at† Et comedetis vetustissima vete.i.acciptis vobis illa q̄ ꝓmissa fuerunt antiquis ꝓphetis.Vñ dicit xp̄s apostolis Lu.x. Multi reges et prophete voluerūt videre q̄ vos videtis:t non viderunt. † Et vetera pijcietis nouis supuenientib⁹ . p vetera significantur bona terrena q̄ ꝓmittebant̄ in veteri testamento Esa.j. Si audi

2.Cor.6.d

P 4 critis

eritis me bona terre comedetis. Per noua vero intelligunt bona spūalia ⁊ celestia q̄ ꝓmittunt in nouo. Matth. v. Beati paupes spū qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ. Tpe vero noui testamēti multi a se abiciunt bona terrena ⁊ tpalia vt consequantur spūalia ⁊ eterna: vt manifeste patet in pauperibus religiosis b† Ponā tabernaculū meū in medio vr̄i. i. ecclesiā meam de q̄ dr Apocal. xxi. Ecce tabernaculū dei cū hōib⁹ ⁊ habitabit cū eis. c† Et nō abiciet vos aīa mea. societate vrām refugiēdo. Matth. vi. Ecce vobiscū sum oībus diebꝫ vsq; ad cōsummationē seculi. b Qꝛ si nō audieritis me ⁊c. b ꝓpter trāsgressiones mādatoꝝ suoꝝ de⁹ cōminat mala tpalia sub q̄bus intelligunt mala spūalia. cū dr: i† Visitabo vos velociter in egestate. subtrahēdo a vobis bona grē et glorie. † Et ardoze. ꝓmittēdo accēdi in vobis ignē cōcupiscētie et postea ignē gehēne. k† Frustra seretis sementē. i. frustra facietis opa bonū de genere. † Que ab hostib⁹ devorabitur. i. a demonib⁹ ꝓpt finē intentionis quere: qz bonū illd nō facietis ꝓpt deū sed ꝓpter finē malū. † Et corruetis cora inimicis vr̄is. i. cozā demonib⁹ q̄ faciēt vos rucre de pctō in pctm̄ ⁊ finaliter in infernū. m† Fugietis nemine persequēte. i. peccabitis ex vra malicia absq; temptatione alia. p† Vaboꝝ celū vo. de. sic fer. i. subtrahā a vob misericoꝛdiē mee teneritudinē. q† Et terrā eneā. nā ad subtractionē diuine gr̄e sequit mētis obstinatio q̄ p terrā eneā designat. † Consumet incassum labor vester. qz sine gra nō valet exercitiū corꝑis vel mentis in opib⁹ de genere bonis. ꝓpt quod sequit: † Nō ꝓferet ⁊c. q̄ de facili pōt applicari. ideo dimitto ⁊ ad ꝓlixitatē vitandam.

In ca. xxvj. vbi dr in postilla: Ponā tabernaculū meū in

Additio. j.

medio vr̄i: iā intelligebat ambulatio diuina cū eis: dādo diuina r̄nsa ⁊ ꝓtegendo ⁊ cōsolando. put in postilla: tū vlteriozi sensu intelligit ⁊ magis ꝓprie: cū de⁹ in carne assūpta eēt ambulaturus gressib⁹ coꝛporalib⁹ inē illos: ⁊ sic illa ꝓmissio fuit ꝓleta in aduētu r̄pi: qñ r̄ps in ꝓpria ꝑsona diuina ambulauit īter filios isr̄l: ⁊ erat eis deus. i. ꝓpio cū q̄b⁹ conuersabat' qui eū ꝓsitebant dicētes: Tu es r̄ps filꝫ dei viui. Ad sup illud verbū: Ambulabo inter vos: Glo. Nō factus: vñ b est de⁹ nr̄ ⁊ nō reputabit' alius ab eo: post hec i terra visus ē ⁊ cū hominibus cōuersat' ē. hec in glo. Que nō ē estimāda mystica expositio fz l'ralis. Nā ex b q̄d dr: Ponā tabernaculū meum in medio vr̄i: iā intelligebat ambulatio diuina cū eis: dādo diuina r̄nsa ⁊ ꝓtegendo ⁊ cōsolando. put. s. fuit tactū Exo. in additione. xxxiij. Que q̄dē ambulatio ibi dr: Cū eis. cū moyses hec petēdo diceret: Obsecro dñe vt gradiaris nobiscum. b aūt nō dr sic: fz ambulabo inē vos. ⁊ ero de⁹ vester: q̄si manifeste innuēs q̄ ābularet inē eos q̄si vnus ex eis. s. ver⁹ homo. vñ subiungit: Et ero de⁹ vester. Et notandū q̄ Ra. Moy. gerundeū. in sua exposītione multa de b tradit: inē q̄ sic dic: q̄ i futuro tpe. s. messie pueri israeliticī sūt demōstraturi deū digito: iuxta illd Esa. xxv. Ecce deus nr̄ iste: expectauim⁹ eū. Item ⁊ antiq̄ nr̄i dixerūt futurū ē q̄ de⁹ exercebit cū iustis in b secūlo: in futuro tpe. s. tpe messie. Que q̄dē ꝓmissiones nūq̄ fuerunt īplete: fz īplebunt in tpe ꝓfectionis. hec ille. Que q̄dez ꝛba manifeste cōsonāt catholice ꝛitati sm̄ quā ver⁹ messias qui est ver⁹ deus demonstrat' fuit digito a pueris hebreozuz ⁊ ramis in die palmaꝝ: vt hr̄ Matth. xxj. Qui q̄dē r̄ps sepe exercitat' est ⁊ cōuersat' cū iustis. s. aplis tāq̄ ver⁹ hō. Que q̄dē ꝓmissiones ꝓput iste auctoꝛ cōfitet nūq̄ fuerāt īplete tpe ve. te. fz spectabāt īpleri tpe messie: vtinā iste auctoꝛ itellexisset scīpm̄ ⁊ bñ egisset. In capi. xxvj. vbi dr in postilla. Qꝛ si nō audieritis me. b q̄r inducit ꝑpls p cōminationes ⁊c.

Additio. ij.

Iste maledictiones cōminatorie q̄ in b ca. cōtinent' put cōiter exponunt sunt ꝓphetice: qz oia penalia b cōtenta cōtigerunt illi ꝑplo in diuersis ⁊ variis tpib⁹. Sz circa b est aduertendū q̄ infra Deutro. xxviij. ponunt alie maledictiones seu cōminatiōes q̄ in multis assimilant istis ⁊ inē vtraq; sm̄ Ra. moy. gerūdeñ. q̄ inter oēs expositoꝛes hebreoꝝ de hac materia magis ꝓprie sc̄pserit: est q̄da differētia nō modicū attendenda. s. q̄ cōminationes ꝓphetice in hoc ca. cōtente ptinent ad captiuitatē babylonicā in q̄ fuerūt plenarie īplete. Cōminatiōes ꝛo contēte Deutro. xxviij. ptinēt ad captiuitatē romanā i qua fuerūt plenarie cōpletē: ⁊ in q̄ etiā hodie sm̄ ipm̄ durant: ex q̄ q̄dē cōsideratione si bñ attendat' ꝓput in ꝓdicto cap̄. Deutro. dño disponēte declarabit' cōfundi posset error iudeoꝝ imꝑtinenter spectantiū ꝑtis captiuitatis redemptionem per messiam inaniter ab eis spectatū. Qꝛ aūt cōminationes ꝓphetice in b ca. contente ptineant ꝓprie ad captiuitatē babilonicā patet ex multis q̄ ab ipo Ra. moy. narrant' in sua exꝑpositione in b loco. Quoꝝ duo q̄ vident' sufficere ad ꝓpositū cōcludendū ad ꝑns oñdam ceteris omissis: vt tractentur in illo ca. suprādicto. Deutro. xxviij. vbi deo duce plenit' tractabuntur. Primū q̄dē ex q̄ ptz q̄ hmōi cōminationes ꝓphetice in b ca. cōtente ptinent ad captiuitatē babylonicā ē: nā in b loco assignat' tanq̄ cā ꝓcipua destructionis coꝝ peccatū idolatrie: in q̄ fuerūt freq̄nter q̄uaricati iudei tpe templi ꝓmi: put patet. iiij. Reg. xxj. ⁊ in ꝰplurimis aliis locis: vñ b dr: Destruā excelsa vra: ⁊ simulacra confringā: cadet' interuinas idoloꝝ vroꝝ: qd̄ q̄dē pctm̄ nō innenit tpe tēpli secundi: fz potius sacerdotes ⁊ alij viri rustici: q̄ tunc tpis populo ꝑsidebāt restiterunt idolatrie vsq; ad martyriū: vt patet. i. Mach. Sc̄m̄ Qꝛ ex q̄ ptz ꝓpositū supradictū: sūmit ex pte durationis hui⁹ captiuitatis. s. babylonice: q̄ ex indicio diuino fuit cōmēsurata tpi q̄ nō q̄uaerūt sabbata terre: vñ dr b: Tunc placebūt terre sabbata sua cūctis diebus solitudinis sue q̄ñ fuerītis in terra hostili sabbatizabit ⁊ requiescet: eo q̄ nō reḋeuit in sabbatis vr̄is q̄ñ hītabat' in ea: Ex quo patet q̄ tot annis terra coꝝ requieuit in sabbatis quot annis fuerūt in captiuitate babylonica. s. lxx. annis: vñ. ij. Paral. vl. de durationē captiuitatis babylonice dr: ⁊ cōpletur sm̄o ex oze Hiere. xxxix. q̄d nō pōt dici de captiuitate eoꝝ hodierna q̄ hodie trāscendit mille ⁊ q̄dringentos annos ⁊ aliq̄t vltra. Ex quib⁹ patet q̄ maledictiones cōminatorie cū aliis ad b ptinentib⁹ in b ca. cōtente intelligunt' eē totaliter ꝑpletе in destructione hierūm ꝓ chaldeos: licet ptialiē q̄dam earū fuerunt implete etiā in alia captiuitate cū dicit b: Et comedatis carnes filioꝝ ⁊ filiaꝝ vraꝝ: q̄d fuit impletuz in obsidione hierusalē ꝑ chaldeos: iuꝛ illd Threno. iiij. vbi de his q̄ cōtigerūt in obsidione hierusalem tpe chaldeoꝝ dicit': Manus mulierum misericoꝛdium coxerunt filios suos facti sunt cibus earum. Idem etiam fuit impletum in obsidione hierusalem per Tytum sm̄ Josephum: vt habetur in postilla: ⁊ sic de quibusdam alijs hic contentis que in vtraq; obsidione seu captiuitate contigerunt. Omnia tamen in hoc capitulo contenta integraliter contigerunt in prima captiuitate babylonica tm̄: nō aūt in secūda vt dictum est.

Replica

coꝛrectoꝛij contra Burgēs. Sed q̄d notat Burgēs. ca. xxvj. vt ꝓmotium christiane fidei transeat: dummodo cum sensu principali qui est de christo sensus littere primarius qui est de gubernatione populi per desertum non abijciatur: ⁊ sic terminantur replice in leuitico.

Ꝯ a Dō qui ⁊c. Plena Ca. XXVII

A

sunt hec ꝛba pudētia q̄ opteat agi vel minime: supi⁹ ꝓcepit: nunc vel ex toto vel ex pte agentiū dignitatē exponit: quid perfecta vita ⁊ quid mediocris q̄d incipiens cognitionis dei habeat differētias q̄z etatū describit.

†De pe. dist. aīa c. quez penitet. §. Jrē qui domum.

b Animā suā ⁊c. Aquila ⁊ theodotio admirabile. Symmach⁹: īsi separauerit. Lxx. Donoꝛē aīe sue. c Avice. ⁊c. Nī pubes: foꝛt': valid⁹ ꝛbutib⁹ ⁊ operibus contra spirituales inimicos.

Num. i. a

Unde: Omnis masculꝰ a. xx. ānis et supra: omnes q̄ ambulant i ꝛbture sua

Ꝯ huius

Ca. XXVII

Locutusq; est dominus ad moysen dicens: Loquere filijs israel ⁊ dices

a ad eos †Homo q̄ votuz fecerit et

§ coram viram.

b spoponderit deo animā suā: sub

§ .i. xl. dragmas.

estimatione dabit preciū. Si fue

§ firmus ⁊ fortis.

c rit masculꝰ a vicesimo anno vsq;

Ꝯ ca ꝑsonā

Nico. de lyra

Locutusq; est Ca. XXVII dñs. Hec est quarta pars ꝑncipalis huius libri ꝓout dictum fuit a ꝓncipio: i q̄ agitur de solutionibus ⁊ etiam redemptionib⁹ votoꝝ um que sunt quedam oblatiões specialeſ. Et primo agitur de voto obligatis. secundo de consecratis. ibi: Omne quod domino consecrat'. tertio de decimis. ibi: Omnes decime. Prima in duas. quia ꝓmo agitur de redēptione votoꝝ. secundo remouet circa b dubiū. ibi: Primogenita ⁊c. Circa ꝓmum ꝓmo agitur de voto cir

Ꝯ ca ꝑsonā humanā. secdo de voto circa rē pōssessam. ibi: Aial aūt. Circa ꝓmū sciendū q̄ hō nō est aīal īmolaticiū: ⁊ iō votū factū de ꝑsona humana nō erat soluendū ꝑ eiꝰ īmolationē sed ꝑ redemptionē. ꝑsona aūt humana sm̄ diuersas etates est maioris vt minoris valoris ⁊ pl⁹ ⁊ min⁹ posset vēdi: ⁊ iō sm̄ q̄ttuoꝛ etates taxat' b ꝓcū redēptionis. A vicesimo enī anno vsq; ad sexagesimū annū: dabit quin

Ꝯ Spūalem

vitā. § vel didragmas. i. cēteſimū fructum.

Prou. 31. b

a q̄ginta sicl̄os argenti ad mensu- a

a § q̄si cui hec ꝓfectio deest: sed ad aliā ꝓpter cu

raz sanctuarij: si mulier triginta.

pit. § Sensatus sed nondum perfectus.

b A quinto aūt āno vsq; ad vicesi b

d mum masculus dabit viginti si-

§ didragme. § als mulier.

c clos: femina decē. Abvno mense

vsq; ad ānū quintū: ꝓo masculo

§ q̄ minor ⁊ simplicior.

g dabunt quinq; sicli ꝓo femina

§ Sunt enī infirmus in ꝓposito. § fortior.

i tres. Sexagenari⁹ ⁊ vltra mascu

a § vel dragmas. b § custodia. s. mandatoꝝum.

§ infirmior: sicut fornicatoꝛ.

k lꝰ dabit quideci sicl̄os: femia dēcē

l Si paup fuerit estimationē red-

§ aliquā de supradictis. § offerens secundo.

m dere nō valebit: stabit coꝝ sacer

n dote: ⁊ q̄tū ille estimauerit et vi-

deri eū posse reddere tātū dabit.

o Aial aūt q̄d immolari pōt dño c

a § .i. nō debem⁹ penitere si obtulerimus.

p si q̄s vouerit sc̄tū erit et mūtari d

§ minus bono.

nō poterit id est nec meli⁹ malo e

§ min⁹ bonū. § .i. voluntatē mutandi habuerit.

q nec pei⁹ bono. Qꝛ si mutauerit ⁊

a § quod prius erat datum.

ipm q̄d mūtatū est: ⁊ illud ꝓo q̄

r mutatū ē ꝓsecratū erit dño. Aial f

§ hoc ad īrām stare non poterit.

īmūdū q̄d immolari dño nō pōt

si quis vouerit adducet añ sacer

dotē qui dijudicās vtrū bonum

vel malū sit statuet pcium. Qꝛ si

dare voluerit is q̄ offert: addet g

§ mentis sapientiam.

s supra estimationē quintā ptem.

diuiduit: videlicet aīal pdictaꝝ speciez non habens aliquam maculam. d Sanctū erit. i. applicatū ad sacrificium domini.

e Et mutari non poterit. alio aīali nec ꝑcio redimi. et si de facto mutaretur ꝓo alio animali: ipso facto vtrunq; animal erat ob ligatum sacrificio domini. f Animal im mundū. dicit Ra. Sa. q̄ b nō est intelligendū de aīali īmundo sm̄ spēm suā: vt porcus vel hmōi: sed de aīali īmūdo sm̄ indiuiduū tm̄: vt bos ouis vel capra habēs maculam cōtractā post votum factum de ipso: ꝓpter quam offerri non poterat: sed debebat redimi. de cuius redemptione ab eo qui votū fecerat. subdit: g Addet su. esti. q. p. Rō aūt q̄re charꝰ vēdebat vouēti q̄ alteri erat: ne faciētes votū de reb⁹ suis haberent oculū ad rehabēdū illa q̄ vouebāt. ⁊ p b votū eēt ꝺo minꝰ gratū.

Ꝯ Homo si vouerit

Universidad de Sevilla Biblioteca

a Dō si vo.tē.in sequentib⁹ dicet: Oē qđ dño consecrāt siue homo siue animal siue ager redimi nō poterit: ꝫ aūt domū ⁊ agrū redimi ꝓcipit. Sed forsan ꝫ fm diuersas intentiones offerentiū decernit: tāq̄ ibi nō habeat volūtatē vlteri⁹ habendi qđ penit⁹ cōsecrauit. b Sin autē ille tē. Redimere est ꝓ doctrinā ⁊ formulā vite familiā libare: ⁊ q̄dq̄ sanctimonie obuiat diluere: adiiciet vero admonitioni ⁊ edificationi sacerdotis intelligēriam ⁊ frequentem cōmemorationem.

c Quod si agꝝ tē. Id est scripturā diuinā cuius vitis xp̄s: p̄r agricola. In ꝫ absc̄odit thesaur⁹. i. salutaris p̄dicatio: in ꝫ diuersa ē cuiusq̄ possessio: mod⁹. i. sciendi quē sibi q̄sq̄ obtinere potuit. d Si. xxx. modijs tē. In. xxx. modijs hordei vetus testamentum. In q̄nq̄ginta siclis vel didragmis iuxta. Lxx. ſpūalē ⁊ pfectā doctrinā intellige. Sz quando hec regula vel pfecte dāda vel minuēda sit, ꝓ seq̄ntia intelige. Si statim ab āno incipientis iubilei tē. e Si statim ab an. tē. Id est si gr̄e viā quā elegit vult ꝓ sacerdotez gubernari ⁊ ꝓduci: ꝫ exigat sacerdos. Qđ cū docere⁹ pfecta ⁊ ſpūali doctrina percepit nō condescendens ei: qz nō est necesse ei. qui donū reuocationis accepit: sed in doctrīa faciat eum permanere quā tradidit. Si autem diminutū est aliquid de dono quod percepit: ⁊ ab eo in conuersatione decidit. ꝫ est em⁹ aliquantulū inbilei agrū consecrari. Sacerdos aūt reputat argentū in annos reliquos vsq̄ ad iubileū: vt. i. penitētie diffiniat tēpus reliquū: ⁊ detrahit de ꝑcio. Qđ em⁹ min⁹ fē ⁊ deterius virit diminuit de dono: ⁊ factus ē infirmior ⁊ abiectior: ꝫ tñ pōt redimere agrū adijciens quintā ꝑtem argenti ad ꝑciū suum scz doctrine sacerdotis ꝓpriū intellectum. doctrina em⁹ ⁊ instructione sacerdotis p⁹ gubnamur: sed postea ꝓficere: ⁊ intellectū nr̄m adiuere debem⁹. g Sin autē tē. Ille ꝓsecrat agꝝ ⁊ redemit agrū q̄ conuersationē suam alij gubernandā permisit. sed eo iuuante prouectus intellectū ꝓpriū addit: vt seipz regere possit.

Qui vero alio docente nihil ꝓficit: nec ītellectū addit: cui est semper necesse doceri: ⁊ se pe prauis doctorib⁹ acq̄escit: nō pōt querere mercedē virtutis qua agrum redimeret venie inbileo. i. tempore remissionis transeunte. s. p̄ntis vite tempore erit possessio sanctificata dño. Conuersatio em⁹ quā semel vel alio gubernante consecutus est sanctus erit dño. Sed quemadmodum possessio consecrata ad ius pertinet sacerdotum: eius em⁹ lucrum est qui continue gubernat. b Et nō de pos. Quia neq̄ de custodia maiox suox: neq̄ ipi⁹ emptoris fuerat. i Supputabit sacerdos tē. Recte sacerdos cum eo q̄ frēm ad penitētiā monuit verā redēptionē supputat q̄liter. s. penitere debeat. ille em⁹ districte ei⁹ actionem ⁊ conuersationem nouit: qui coꝛexit: hic autem vt sacerdos perfectaz redēptionē. k Iuxta annoꝝ numerum tē. Ex his scilicet que de penitentia ꝓdicat: scriptura em⁹ estimatione iubilei vel remissionis.

l Et dabit ille qui vouerat eum domino. Non dicit dabunt: sed dabit. Et si enim communi consilio sacerdotis ⁊ eius qui ad penitentiam monuit: extimationis diffinitio datur: ille tamen offeret eum qui ad penitendū excitauit: huic enim obediet qui et ipse penitenti obligatur: vt quod ceperit perficiat.

m In iubileo autem reuertetur ad priorem dominum qui vendiderat cum ⁊ habuerat in sortem possessionis sue. Quia non statim cum penitentia datur vel diffinitur penit⁹ mūdak. ſz ea pacta. iō recte ait: In iubi. āt tē. pacta. n. pnīa ⁊ remissiōe suscepta ꝙseruatiōis sue agmē suscipiet. n Omnis estiatio siclo sctūarij pōderabit. Et omnis diffinitio

a Dō si vouerit domū suā ⁊ sanctificauerit dño: ꝙsiderabit eā sacerdos vtrū bona sit an mala: ⁊ iuxta ꝑciū quod ab eo fuerit constitutū venūdabit. Sin autē ille q̄ vouerat voluerit redimere eam: dabit quintā ptē estimationis su ſ runc. ⁊ pra: ⁊ hēbit domū. Q si agrum possessionis sue vouerit⁹ cōsecra ſ qz sanctificatio dom⁹ ipi ascribitur. a ſ depurādo sacerdoti. b ſ doctrinā verbi qua eruditus est lege ſpūali. ſ vt sanctus incipiat esse. erit dño iuxta mēsurā semētis estimabit ꝑcium. Si triginta modijs hordei seritꝝ terra: q̄gita si clis venundet argenti. Si statiz ab anno incipiētis iubilei vouerit agrū: quātū valere pōt: tāto estimabit. Sin autē p⁹ aliquātulū tpis: supputabit sacerdos pecuniā iuxta ānoꝝ q̄ reliqui sunt numerū vsq̄ ad iubileū: ⁊ detrahet ex ꝑcio. Q si voluerit redimere agrū ille q̄ vouerat: addet q̄ntā ptē estimatę pecunie: ⁊ possidebit eū. Sin autē redimere nolu a ſ. i. p ꝓpriū intellectū seip̄m regere. ſ doctori. luerit sed alteri cuilibet fuerit vendatus ultra eū q̄ vouerat redimere non poterit: qz cum iubilei venerit dies sanctificat⁹ erit dño ⁊ possessio ꝙsecrata ad ius ꝑtinet sacerdotū. Si agēr emptus ⁊ nō sacerdotib⁹ oblat⁹ vt peccatoris ſcrā efficiat cōuersario. ſ ꝑcio doctrine. s. vt doceatur. a ſ. i. rpe remissionis trāseūte. s. rpe p̄ntis vite. b ſ q̄ illū cōrimo docuerūt. ſ Exhortādo arguendo ne terra perdatur ex toto. de possessione maiox sctificātus fuerit dño: supputabit sacerdos iuxta ānoꝝ nūerum vsq̄ ad iubileū ꝑciū: ⁊ dabit ille q̄ vouerat eū dño: In iubileo aūt reuertet⁹ ad ꝑriozē dñm q̄ vēdiderat eum ⁊ hū erat i sortē possessionis sue: O is estimatio siclo sctūarij ponderabit. ſ finitio sanctis fiat ponderibus. i. de sacra scptura ventientibus: exteriora em⁹ pōdera vt philosophoꝝ vel hereticoꝝ: q̄b⁹ virtus ⁊ pfectiones hominū pensant: nec sancta nec iusta sunt.

a Siclos viginti obolos habet: Id est decē mādata: fm Iram ⁊ fm ſpūm intellecta. Quicūq̄ autē aut legē aut euangelium rēnuit non hz didragma: nec ei⁹ pōdera sūt sancta. b Primogenita q̄ ad dñm tē. Primogenita tā q̄ pecora nostra sunt qui nobis obediunt filij serui ⁊ discipuli. Sed hoīs primogenita qui sic obediūt vt alijs prebeant exēpluz ⁊ magisterium: de quib⁹ alibi dicitur: Omne masculinum adaperiens vuluam. s. d. o. vo. aperit enim vuluam generandoꝝ filiozum: qui fm deum incipit obedire. Vñ Paulus de Timotheo ait: Qui ē filius meus dilectus ī domino ipe nos cōmouere faciat vias meas tē.

c Nemo sanctificare p. tē. Nō qz sanctificatione indigna sint: sed qz sancta sunt nec gent sanctificari vt filius q̄ sic patrem et matrē honorat: vt etiā ex emptum alijs fiat tāq̄ ꝺo offerens bonozem qui ꝫ ꝓcepit. Seruꝰ quoq̄ q̄ etiā dñs carnalibus ī simplicitate cordis nō ad oculum seruit: ipi deo seruitutem impendit.

d Q si immundum tē. Peccatoꝝ qui nec legem suscipit: ⁊ sicut optet meditat: nec distingue re conatur. Quicūq̄ ſ vehementer obediens ē patri: domino: aut magistro: nec tñ legē meditat aut distinguit: primogenitus quidem pecoribus sed immūdus est. e Et addet quintā partem tē. Doctrinā ei cū intellectu offerens: ⁊ sapienter regens. Insensati em⁹ patris dñi aut magistri est: obedientiā q̄ ad se pertinent subditos nō docere ⁊ eoꝝ vitā vt operent⁹ fm legē nō disponere. Addat igitur subiectioni ⁊ doctrine intellectū. Ipse em⁹ solus in p̄ti munus est. Ideo ait: addet q̄ntā partem ꝑcij: ideo non dixit extimabit cū sacerdos sicut supra.

f Omne quod domino consecratur siue hō tē. Anathematiçare aliꝰ ē aliꝰ est sanctificare. Qđ enim anathematiçatum est in nulli⁹ būanū vsuz nec sacerdotis q̄dē reuerti pōt. Iō q̄ de hiericho aliq̄d furatus est. qz anathematiçata erāt perijt. Quecūq̄ aūt ab inimicis iure belli eum quibus non debeant amicitia iungi: filij isr̄l rapuerunt: precipiente domino anathema fecerunt. Nos ergo si pugnantes a demonibus spolia belliacquirimus consecrare deo debemus: vt nihil ī cis propzie volūtatis habeamus sine homo sit id est sue potestatis: ⁊ nobis cōuertione equalis: sue pecus id est subiectus: sine ager: id est conuersatio nostre sortis. g Quicquid semel tē. Jure belli acquisitum non potest aliquis inimicum expoliare: nisi perfecte subiecerit. Alligato em⁹ fortis vasa eius diripiuntur. Diabolo ergo alligato auferentes spolia eius consecramus domino: cum insidijs eius preuenti: caput contriuerimus serpentis. Mundi calcatis desiderijs virtutibus acquisitis: hac victoria ditati que diripuimus recte deo offerimus. Sancta ergo sunt et perfecta: nec nostra: nec aliozum disciplina egentia: nec augmentum: nec profectum suscipiunt.

ſ Domini sunt

a Siclus viginti obolos hz. ꝫ dz ad determinationē quātitatis sicli sanctuarij. siclus em⁹ cōis erat maioꝝ: vt dicit Ba. Sa. qz cōtinebat. xxiij. obolos. Alij aūt dicūt q̄ erat minoꝝ: dicentes q̄ pōd⁹ sanctuarij erat duplex respectu pōderis cōis. b Primogenita. ℞ remouet dubiū circa prędicta: qz posset aliqs credere ꝓmogenita animaliū posse cadere sub voto. ꝫ remouet eu⁹ dz: c Nemo sanctificare poterit ⁊ vouere. cuius rō ē: qz null⁹ pōt facere votū sō ni si de hoc q̄ suū est. primogenita autem rōne ꝓmogeniture erant ipius dei: vt patet Exo. xiij. et in pluribus alijs locis. d Q si immundus est animal. hoc nō refert ad primogenita in quibus erat macula ꝓpter quā non offerebantur: sed redimebantur: verūtamen in redemptione eoꝝ nō fiebat additio quinte partis fm q̄ dicit Ba. Sa. ꝫ aūt fit hmōi additio: vt patet in lra: ⁊ ideo fm ipm refertur ad illud qđ supra dictū est de redemptione animaliū mundoꝝ fm ſpēm: que tamen non poterant offerri ꝓpter maculam. hic aūr loquitur de animalibus aliter īmundis: que licet nō possēt offerri dño ad hoc q̄ aliq̄d de ipis poneretur super altare: poterant tamē offerri ministris sacerdotis vt venderent⁹ ⁊ ꝑcioꝝ ī aliqua necessaria ꝑpli conuerteret: vt in repatione cortinaꝝ vel vtensilium vel hmōi: si tñ offerens voleꝰ bat redimere addebat q̄ntam partē: ⁊ sibi charij⁹ vendebatur q̄ alteri rōne predicta. e Omne qđ dño consecratur. ꝫ agitur de consecratis: ⁊ accipitur hic consecratio ꝓ deputatione alicui⁹ rei ad cultum diuinū absq̄ reditu ad cōem vsum ex tale quid nō poterat vendi vel mutari: ⁊ iō ſbdit: f Nō redimet⁹ sed morte morietur. Sciendū tamē q̄ doctoꝛes tam catholici q̄ hebrei breuiter ⁊ superficietenus transeunt passum istum: cū tamen habeat multos sensus vt videbitur. ꝓsequendo: propter quod hic intendo diutius immozari. Ad intellectū aūt sequentium considerandum q̄ vbi translatio nostra habet hic: Omne quod cōsecrat dño tē. Jn heb. hr̄: Oē herem⁹ dño. Herem⁹ āt in hebreo duplicem habet significationem. Uno enim modo significat sanctificationez. Alio modo significat destructionē non quācūq̄: sed destructionem aliquam ad gloziam dei ordinatam: vt sit sensus: Omne heremum domino. i. omne quod domino consecratur vel destruitur: ⁊ aliquando contingebat q̄ in eodem facto cōcurrebat heremum fm vtrāq̄ significationem: licet in diuersis rebus: sicut in destructio facta ad dei gloziam ordinata: quia peccata illius ciuitatis hoc meruerant: que per sententiam domini erant punienda ciuitatis euersione et habitatoꝝ occisione. Quantum autem ad spolia ciuitatis q̄ poterant cedere in cultum domini fuit idi heremum quantum ad aliam significationem: quia aurum ⁊ argentum es ⁊ consimilia fuerunt domino consecrata: ita q̄ non poterant alijs vsibus applicari. Aliquando ℞ accipiebat heremum in vno facto ꝓ destructione tñ. aliquando ℞ ꝓ sanctificatione tñ. Si aūt accipiat ꝓ sanctificatione tñ: sic talis sanctificatio poterat esse in persona humana vel in animali vel in re inanimata fm q̄ dz in littera: Omne quod domino consecratur sine homo fuerit siue animal: siue ager: ⁊ fm hoc illud quod postea subditur: Non redimetur sed morte morietur. varie intelligitur. non em⁹ homo domino consecratus interficiebatur cum non sit animal immolaticiū. silr nec ager cōsecrat⁹ ē mortī vel vite susceptinus loq̄ndo ꝓpie. ⁊ iō optaret q̄ accipiat⁹ mors equiuoce. Dicendū igit q̄ si res consecrata dño erat persona humana: aut erat hebrea: aut gentilis. Si hebrea: aut de tribu leui: aut de alia tribu. Si ꝓmo modo: pueri a parentibus poterāt cōsecrari dño ad ſuiendū in tabernaculo dñi vsq̄ ad mortē: ⁊ ꝫ mō samuel fuit cōsecratus a parentibus vt hr̄ j. Reg. j. ⁊ eodem mō videt⁹ q̄ leuita adultus poterat seipsum consecrare dicto modo: vt hr̄ Deut. xviij. videlicet q̄n leuita manens ex hierlem de uotione ductus veniebat ad manendū in hierlem vt ministraret i tēplo. Si aūt q̄s esset de alia tribu nō poterat sic consecrari: qz nō erat licitū ei accedere ad ministerium templi vel tabernaculi. fm q̄ dz Aume. iij. Extranеus qui ad ministrandum accesserit morte morietur. ⁊ multo magis erat illicitum gentilibus. poterant tñ ꝓsone de alijs tribub⁹ israel cōsecrari dño ī alijs pijs opib⁹ exercēdis: sic Samson de tribu Dan fuit cōsecrat⁹ ī abstinētia ab omni potu inebriativo ⁊ cibo īmūdo. ad rep̄mendū ītgū philistinoꝝ sup isr̄l. vt hr̄ Judic. xiij. ⁊ silr filia iepte ad seruiendum deo in vigilijs ⁊ oꝛonibus viuendo in virginitate. fm q̄ dicunt hebrei Judic. xj. et de hoc plenius dicetur cū venerim⁹ ad locū illū dño ꝓcedēte. Si aūt erat ꝓsona gētilis: vtpote seruus vel ancilla hoīs hebrei: sic erat res dñi sui. ⁊ ꝓ pōs poterat cōsecrare eā: qz erat ꝓsona serua simplr ⁊ ad semper. non tñ consecrabat⁹ ad faciendū opa leuitarū: vt dictū est. sed ad q̄dā opa sui-

lia ad

Ⓢ a Dñi sunt ⁊c. Et⁹ s.q̄ mādata legis operatur: ꝯ terrenā remunerationē ꝓstolat. ꝰ agit de frugib⁹ terre: decīa q̄dē. i. opatio mandati sctā est: ꝯ nō multū valet. Sꝫ vt valeat: ⁊ntā partē addat. i. intelligentiā: vt q̄ sursū sūt sapiat ⁊ q̄rat: vt sic sibi decīa ꝓficiat. Eius. n. q̄ terrena sapit: decīa q̄dē sctā ē ꝯ non ipi qꝫ quā retributionem expectare debeat nescit.

b Si q̄s autē ⁊c. ꝑm ſram multa obscura ⁊ insolubilia legislator interposuit: vt de angustijs ſra ad latitudinē spūs curram⁹: que tunc bona est cum accipitur: quasi instrumētū ad spūale edificiū. Differentia ḡ discipulox ꝓponit sicut in primogenitis mūdis vel īmundis: q̄dā cū obedientia legis meditationē ⁊ sciam acquirūt: q̄dā solā obedientiam habēt. Sic quidā operantes mandata sapiētiā terrenā habēt: ⁊ redemptione egēt. Quidam nec redemptione egent: nec mutari dñt tanq̄ ꝓfecti ⁊ cōsūmati: fruges q̄ꝫ messez de semine dicit: ⁊ poma arbox ꝑm tps suum.

c Sub pastoris virga ⁊c. Virga crucis sc̄z q̄bus fides ⁊ amicitia dei donat vt remunerē tur ⁊ amici dei inueniant. Aū: Credidit abraam deo: ⁊ reputatū est ei ad iusticiā: ⁊ amicus dei appellatus est: de quib⁹ scriptum ē: Vinu merabo eos ⁊ sup arenā mul. bi terrenā non habēt sapiam: nec in bis q̄ agunt corruptibilē querūt retributionē. Jō nō spēale aliquid eox: sed q̄cūq; egerint sanctū est dño: nec eligerēt inter bonū ⁊ malū. i. deteri⁹ ⁊ melius. Mō em facilis est eorum discretio. Quia et si alterutrum superant sicut stellam stella: omnes tamen in celo sūt: sic ut qui celestia sequūtur: ⁊ ab illo solo qui sctōs discernit ꝓgūcūr.

d Mō eligeꝝ ⁊c. Quia null⁹ ē q̄ respui possit ⁊ q̄ magis eligendū ē: vel sic nō ē vre discretionis. e Si quis mutauerit ⁊c. Ysicius. Paulus ⁊ Barnabas aliq̄ dissenserūt. Barnabas em dicebat assumendū marcū: Paul⁹ aūt eum q̄ semel recessisset non debere assumi. Paulus ḡ assumpsit sylam: ꝰsi deteriorem meliorem. Sed vtrūq; sanctificatum est dño. Barnabas quippe assumpto marco nauigauit cypzum: qui secum predicauit. Qui intantū claruit vt fieret vnus de quattuor euangelistis. Quod paulus retractans ⁊ cognoscens: qz nullius sanctozum repudiandus est: nec facile discerni potest inter sanctos quis bonus quis melior: marcum reuocauit: scribens ad Timotheū ait: Assumens marcū deduc tecū. est enim mihi vtilis in ministerium.

f Sanctificabit dño ⁊c. Cū oīm cursus diuin⁹ sit ⁊ alt⁹ ⁊ supne cōuersationi ꝓxim⁹: frustra conaris hunc subducere: illum inducere ⁊ deo quasi meliorem consecrare.

g Hec sunt precepta ⁊c. Discipuli nostri q̄ sunt ꝓfecti: nihil nostri egent magisterij. ꝰ ait īmūdox ꝑmogenita eē reclamēda: mūdox vero nequaq̄: sed nec dño cōsecrata: nec ea que nouissime sūt dicta: ꝓfecta em demōstrata sūt qz intētionē diuinā celestēq; gerunt.

Ⓢ Prefatio

ꝯ a peccarto.

moziet Omnes decimę terre: sive de frugibus: sive de pomis arborꝫ dñi sunt: ⁊ illi sanctificātur.

ꝯ vt sibi prosint.

b Si quis autē voluerit redimere

ꝯ intelligentiam.

decimas suas: addet quītā partē eaꝝ. Omniū decimarum bouis c ⁊ ouis ⁊ capre que sub pastoris virga transeunt: quicquid decimū venerit sanctificabitur domino. Mō eligeꝝ nec bonum nec e malū: nec altero cōmutabit. Si q̄s mutauerit ⁊ q̄ mutatū est: ⁊ f ꝓ q̄ mutatū est sanctificabit⁹ domino ⁊ nō redimet. Hec sunt pre g cepta que mandauit dñs mōysi

ꝯ Qui infirmi ⁊ nō capaces mysteriū.

ad filios israel in monte sinai.

Finit liber Leuitici.

d Mō eligeꝝ ⁊c. Quia null⁹ ē q̄ respui possit ⁊ q̄ magis eligendū ē: vel sic nō ē vre discretionis. e Si quis mutauerit ⁊c. Ysicius. Paulus ⁊ Barnabas aliq̄ dissenserūt. Barnabas em dicebat assumendū marcū: Paul⁹ aūt eum q̄ semel recessisset non debere assumi. Paulus ḡ assumpsit sylam: ꝰsi deteriorem melioꝛem. Sed vtrūq; sanctificatum est dño. Barnabas quippe assumpto marco nauigauit cypzum: qui secum predicauit. Qui intantū claruit vt fieret vnus de quattuor euangelistis. Quod paulus retractans ⁊ cognoscens: qz nullius sanctozum repudiandus est: nec facile discerni potest inter sanctos quis bonus quis melior: marcum reuocauit: scribens ad Timotheū ait: Assumens marcū deduc tecū. est enim mihi vtilis in ministerium.

f Sanctificabit dño ⁊c. Cū oīm cursus diuin⁹ sit ⁊ alt⁹ ⁊ supne cōuersationi ꝓxim⁹: frustra conaris hunc subducere: illum inducere ⁊ deo quasi meliorem consecrare.

g Hec sunt precepta ⁊c. Discipuli nostri q̄ sunt ꝓfecti: nihil nostri egent magisterij. ꝰ ait īmūdox ꝑmogenita eē reclamēda: mūdox vero nequaq̄: sed nec dño cōsecrata: nec ea que nouissime sūt dicta: ꝓfecta em demōstrata sūt qz intētionē diuinā celestēq; gerunt.

Ⓢ Prefatio

ꝯ qz in his difficilis est discretio.

mino. Mō eligeꝝ nec bonum nec malū: nec altero cōmutabit. Si q̄s mutauerit ⁊ q̄ mutatū est: ⁊ ꝓ q̄ mutatū est sanctificabit⁹ domino ⁊ nō redimet. Hec sunt preceptа

ꝯ q̄ potcrat icelligere mysteria ⁊ precepta.

cepta que mandauit dñs mōysi

ꝯ Qui infirmi ⁊ nō capaces mysteriū.

ad filios israel in monte sinai.

Finit liber Leuitici.

Deu.15.c

Pſa.133.

1.Cor.10.c

2 Tim.4.c

t.16.q.7.c oēs decime De decimis 6.1.

Act.13.8

Moraliter. Hec sunt precepta ⁊c. Ca.XXVII hic agit de voto ⁊ eius redemptiōe. Duplex aūt votū ꝑ tangit. Aūt de psonis aliud de rebus/sessis: ⁊ inter res istas cōputant serui ⁊ ancille: qz sunt q̄dam res dñi sui: licet sint rōnales creature. Quantū ad ꝓmū votū fit distinctio psonax ꝑm serū ⁊ ꝑm etatē ⁊ ꝑm pciū q̄ vēdi possent: ⁊ sic maior est redemptio viri p votū deo obligati q̄ꝫ mulieris. ⁊ sīlr maior est redēptio viri in etate fortiori. s.a.xx.anno ⁊ supra vsq; ad sexaginta q̄ꝫ an. xx. annū ⁊ post sexaginta. Igit̄ p etates sexus ⁊ fortitudines mystice designant diuersi status in quibus hoīes ad plura vel pauciora deo sūt obligati. nā laici obligant ad obſuantiā ꝓcepto⁹. clerici vero in sacris ordinib⁹ cōstituti cū hoc obligant ad obſuantiā castitatis. psone vero religiose cū ꝑ obligate sunt ad viuendū i obedientia ⁊ sine ꝓprio. Inter religiosos aūt aliq̄ plus alijs ꝑm artiozē regulā ⁊ statuta sunt obligati. Prelati vero ad ponē/dum aīam suā ꝓ subditis qꝫ est maximū obligāt. Sed ꝰm igitur qꝫ in diuersis statibus psone deo i maiozib⁹ sunt obligate: ꝰm ꝑ. ꝓ votis suis dant deo maius pciū si bñ obſuent suū statū ceteri: tū parib⁹. s.q̄ equali charitate op enē ⁊ bmōi: ⁊ ꝑ ꝓportionabilit intelligendo: ⁊ ꝑm ꝑ expectant a deo maius ꝑmiū. Res aūt q̄ deo ꝓ votū obligant sunt sui ancille dom⁹ ⁊ agri vt ptz in textu: ⁊ q̄to sunt maiozis valoris tanto maioꝛ est voti redemptio in illis dūraxat q̄ poterant redimi. nā aīalia īmolaticia deo redimi nō poterant ꝰ optebat ea īmolari. Per redēptiones igit istas mystice significatur q̄ illi q̄ de reb⁹ possessis plus expendūt in obsequijs diuinis maiꝰ ꝑmiū expectant a deo. ceteris tū pariꝫ scz facultate charitate ⁊ huiusmodi que ad meritum operantur. nam pauper vidua que duo minuta misit in gaçophylatiū plus obtulit deo q̄ diuites qui magna miserant munera ꝑm testimonium saluatoris Mar. xij. et Lu. xxj.

Explicit Leuiticus.

Prefatio in librum Numeri

Iber iste ⁊ ordie historie: ⁊ mysterio q̄rto loco ponit in lege. Ordine historie: quia in leuitico q̄ tertius est agit de vtensilib⁹ tabernaculi: ⁊ de ordine leuitax ⁊ sacrificij: Hic aūt de dedicatiōe tabernaculi agit q̄ scz de leuitis: q̄d de vtensilib⁹ tabernaculi portare debeant. Mysterio ꝑ oñdit. Excubare circa tabernaculū depositū vt dicitur ternis tribubus in singulis quartis. p qꝫ signantur. xij. apli p q̄dripartitū orbē fidē sancte trinitat⁹ docuisse. Sꝫ etiā inter figuras q̄dratura nihil firmius ē: q̄ternarij q̄ꝫ opis pfectio cōmendat. Quarto die facta sūt luminaria. quarta etas sub dauid fuit robustissima. quarta etiā etas hoīs fortissima: q̄ttuoꝛ aūt recepti sunt q̄ scripserūt euāgelia. Inter dona spūs sancti fortitudo: ⁊ inter penitētiales psalmos: Miserere mei deus q̄rtus est: i q̄ de humilitate (p quā sum⁹ fortes) agitur. Inter nola dñi q̄rta est fortis: ꝓcedunt admirabilis cōsiliari⁹ deus. Sequit̄ ꝑ futuri seculi: ꝓnceps pacis ⁊ silia. Jn ꝑ q̄ꝫ libro eox q̄ numerant fortitudo oñditur: dū bi q̄ etate ⁊ ꝛtute bello sunt apti numerari iubentur. Liber numeri qz in eo numerant israelite: tū inde: tū qz mānsiones a rameſſe vsq; ad iordanē. Sed qz in figura oīa contingebant illis: ⁊ lex erat vmbra futurox: ita legenda ē historia: vt non amittat allegoria. Numerati sunt israelite soli: nō ꝓselyti ⁊ alienigene qui erāt inter illos: nō tū oēs: qz nec pueri nec femine: ꝰ tū viri q̄ apti bello erant. Etenī alieni a deo gentiliū spurcitia: vel crudelitate iudaica: vel etiā xp̄iani puerilē leuitatē: vel molliciem femineā habētes inter filios dei nō numerant. Nō sunt numerati in egypto: ꝰ post ꝑ transierunt mare rubꝝ: post colūnā ignis: in mānsione iuxt montē sina: qz manentes i tenebris peccatoꝛ nō sunt dei: sed mundati baptismo ⁊ armati manus impositione. Mānsiones merito. xlij. cōputant a ꝓma q̄ fuit i rameſſe vsq; ad iordanē: vt p ꝑ signetur nos p tot gradus virtutū ascendere in celū: quot generationib⁹ xp̄s ab abraā descendit ad mariā. Intētio moysi in ꝑ ope est xp̄ianū pplm: et eius ꝓfectū: ⁊ ascensū a terra in celū: per isral ⁊ p. xlij. mansiones designare. Per isral em xp̄i ppls: p ꝓgressus mansionuꝫ ꝓfectus virtutū significat. Ordo libri talis ē: ꝓmo duces populi ⁊ populū circa tabernaculū numeratos p q̄ꝫ collocat. Leuitas a numero exceptos ad ministeriū tabernaculi destinat. deinde tabernaculū dedicat: ⁊ mod⁹ oblationū: ⁊ cathalogus mansionū cōputat. Deinde ꝓphetis balaā a rege balach ad maledicendū pplm dei inducit. Jn fine sex ciuitates ordinant: tres vltra tres citra iordanē: ad q̄s ꝓfugeret q̄ nolens sanguinē ꝓximi effunderet. Leuite inter tabernaculū et ceteros filios isral excubantes: diuisi p amramitas ab oriente p caathitas ab austro: ⁊ gersonitas ab occidente: merarites ab aq̄lone: significant platos ecclesie q̄ sunt medij inter ministros tabernaculi: q̄bus in tpalib⁹ ꝓsunt. Amramite. i. moyses ⁊ aarō ⁊ box filij inspiciūt ⁊ inuoluūt tabernaculi secretioꝛa: ⁊ introducentes caathitas dant eis ꝓpꝛijs humeris portāda inuoluta: vt videntes nō moriant. Nō sunt em ꝓpalāda ecclesie mysteria nisi sūmatib⁹ viris. i. moysi ⁊ aarō: qz infirmi inde scandaliçant. Aū ⁊ liber euangelij ꝑsbytero ⁊ diacono portat aptus. alijs vero clausus. Gersonite aūt ⁊ merarite q̄ sunt indigniores caathitis: nō ꝓpꝛijs humeris: sed bobus ⁊ plaustris sua portāt onera: Quia q̄ vult venire post me: me sequat. q. p moztem. Et quātomagis q̄s vult tanto maioꝛ ꝓsecutio. Ꝑdicet⁹ filijs israel,

Ⓠ et moysen

Gen.1.a

Ecclē.1.b

Pſa.146.

Dan.10.d

Judic.15.c

Exo.17.c

Ibid.16.c

1 Cor.10.a

Leui.1.

Rom.7.c

1.Cor.15.d

1.Joh.2.b

Universidad de Deusto
Biblioteca

Prefatio in librum Numeri

Et moysen numerox cēsibus ascribi. Suscipienda est tibi primo lex dei: lex spūs eius: offerēda sacrificia: expliende purificationes: peragēda oīa q̄ lex spūs docet. ¶ Hug. Ratio q̄s tribus: distinctio ordinū: societas familiax: ⁊ cuncta ordinatio castrox: ingenuū sacramento x prodūt indicia. Certa enī expectatio nobis est resurrectionis mortuox: cum hi qui viuunt qui reliqui sunt: in aduentu christi non preuenient eos
1.Thes.4.d qui dormierunt: sed simul raptentur cum illis in nubibus obuiam christo in aera: terreni scz huius loci corruptelā: ⁊ mortis habitacula descrentes: siue omnes in aere (sicut Paulus pnunciat) permansuri: siue etiam ad paradisum vel ad alia ex multis mansionibus loca que apud patrem sunt transferēdi. Diuersitas aūt translationis ⁊ glorie prestabitur ꝑm meri
1.Cor.15.c ta cuiusq. vnde: Quisq aūt in suo ordine. In resurrectione aūt vnusquisq aut in tribu ruben spiritalibus indicijs ascribitur: quia scz aliquid in actibus: vel in moribus simile ⁊ cōsanguineum habuit. Alius in tribu symeon: fortassis pro obedientia. Alius in tribu leui: credo qui prefuit bene sacerdo-
1.Tim.2.c tio vel qui bene ministrans: gradum sibi bonum acquisiuit. Alius in tribu iuda: qui. s. regios spiritus gessit: ⁊ populum qui intra se est bene rexit. sensum. s. mentis: ⁊ cogitatiōes cordis. Singulis quoq tribubus vnusquisq sociabitur pro bis que in actibus vel in moribus ipīs cognata habuit. Et erunt huiusmodi ordines in resurrectione mortuorum qui in hoc libro figurantur. ¶ Illud quoq x quadam connexione tribum castrox positio: ⁊ metationis ordo describitur: significat aliquem statum in resurrectione mortuorum. Qr tres ad orientem collocantur: tres ad occidentē: tres ad meri. ⁊ tres vl-
Eccli.43.c time ad aquilonē: q̄ durus & ventus: q̄ etiam tribus iuda q̄ regalis est ad orientem statuit: ex qua dñs ortus est: non puto ociosum: ⁊ q̄ issachar huic iungitur: ⁊ zabulon: ⁊ q̄ in quatuor partes trin⁹ iste numerus ordinatur. Que ēquis positiones suarum diuersas habeant qualitates: omnes tamen intra trinitatis numerum continentur: ⁊ q̄ per totas has quatuor partes in vnum numerum colligitur eadem trinitas sp: quia scilicet sub vno nomine patris: ⁊ filij: ⁊ spiritussancti cēsentur omnes qui ex quattuor partibus orbis venientes in-
Mat.8.b uocant nomen domini: recūbentes cum abraam: isaac: et iacob in regno dei. Hec generaliter diximus volentes huius libri continentiam mysticam breuiter comprehendere: vt suscepta occasione vnusquisq in reliquis similem: aut si cui pl⁹ deus reuelat: superiorem sequatur imaginem. Ego enī vere me imparem iudico ad enarrāda mysteria libri numerox: multo aūt inferiorem ad illa que concludit Deuteronomij volumē.

¶ Raba. Numerorum librum multiplici mysteriorum obscuritate inuolutum partes ostendunt. Ibi enī numerus filiorū israel mystice describitur: ⁊ singularum tribuum castra circa tabernaculum testimonij ad formam ecclesie locantur: ibi leuitarum in ministeriū distributio: ⁊ oblatio pncipum ꝑm conuenientiam sacramentorum. Tandem omnium mansionum ab egypto vsq ad terram ꝓmissionis cathalogus numeratur: vt monstretur qualiter de egypto spiritali egressi: ꝑ mare rubrum ⁊ heremum pūtis seculi ꝓperemus ad ꝓmissam patriā
Exo.40.b in celis. ¶ Raba. Jux̄ta finem Exodi scriptum est: Igitur mēse primo anni secundi: in pma die mensis collocatus est tabernaculum tc̄. ⁊ nunc in capite numerox. Locutusq est dominus ad moysen in deserto sinai in tabernaculo federis: pma die mensis secundi: anno altero tc̄. Ubi notādum q̄s. rij. māsione. i. in solitudine sinai vbi moyses ascendit: ⁊ dñs descendit in montem vt daret legem: ibi fabricatur tabernaculū: ibi precipitur diuersitas hostiarum ⁊ vasox: indumēta pōtificis leuitarum cerimonie: numerus populox ⁊ leuitarum: ⁊ oblationes pncipum. Eodem quoq anno licet non eodem mense quo erectum est tabernaculum: numerus filiorum israel descriptus est. Annus vero vel mensis secundus tempus nouitesta. significat: quod post christi aduentum: passionem et resurrectionē vsq ad finē mundi pertingit. Post baptismū enī in q̄ de spiritali egypto: submerso x̄o pharaone egredimur: i nouitate vite ambulamus ⁊ ad terrā ꝓmissionis tendentes: in deserto sinai. i. in conflictu tēptationū carnis incentiua superare nitimur. Sinai enī interpt̄at rubus: quo significatur ecclesia: in qua apli ꝓdicant: ⁊ spiritale prelij gerit. ibi loquitur dominus ad moysen: qz legem dat ad instructionē credentium. i. spūalium israelitarox. ¶ Jsido. Liber numeri appellat̄ qz multitudinis israelitice pfectox virox cōputationem tenet ⁊ numerum: pfectiones q̄s mansionesq̄s a finibus egypti vsq̄ ad mortem moysi. In quo dies dedicationis tabernaculi: ⁊ oblationū modus: nō sine numeri sacramento nūeratus ē.

Cathalogus aūt mansionū filiox israel: q̄ a prima vsq̄ ad
Matt.1.a vltimā numerate simul. xlij. De quibus matthеus: ab ab: nā vsq̄ ad dauid generationes. xiij. ⁊ a dauid vsq̄ ad transmigrationē babylonis generationes. xiij. ⁊ a transmigratione babylonis vsq̄ ad xp̄m generationes. xiij. Per has currit hebreus qui de terra festinat transire ad celū: ⁊ egypto bui⁹ seculi derelicta: terrā ꝓmissionis ingredi. ¶ Nec mirum si illo numeri sacramento peruenik ad celū quo xp̄s a pmo patriarcha venit ad virginē q̄st ad iordanē: q̄ pleo gurgite fluens spūssancti gra redundauit. ¶ Jsido. Prima mansio est
ℸ 33.a rame esse vbs in extremis finibus egypti. In qua populus congregatus exijt in desertum egypti. s. altera die p⁹ pascha in conspectu egyptiox. Quam quidam cōmotionē vel rontruū interpetantur: qz cōmoti sumus ad euangelicā tubā: ⁊ excitati tonitrui gaudio eximus in mense primo: preterita
Exo.12.b hyeme: veris exordio cū oīa renouanē: eximus. xv. die mēsis pmi in crastino pasche: pleno mensis lumine: post esum agni imaculati: calciati pedes de aplo: ⁊ accicti lumbos de
Epb.6.c pudicitia: ⁊ baculos in manibus tenētes. ¶ Jsido. Secunda mansio est socoth: in q̄ coquunt panes azymos: ⁊ primuz tendunt tabernacula: vñ ⁊ locus nomen accepit: qz socoth interpt̄at tabernacula: vel tentoria. Cū ḡ exierimus de egypto. i. de secuio pmū tabernacula figimus: scientes nobis ad interioza vel viteriora pergendū: ⁊ ad sctām terrā vitentiū accelerandum. ¶ Jsido. Tertia mansio est ethan: que est in
Exo.13.d extremo solitudinis: in qua primum videtur dñs precedere populum in colūna ignis. Ethan sana fortitudo vl̄ pfessio. Preparemus nobis ḡ fortitudinem: assumentes nobis pfectum robur: vt inter erox tenebras ⁊ cōfusionū noctes scientiā xp̄i lumen appareat. Dies q̄s noster nubē habeat ꝓtegentē vt his ducibus ad terram ꝓmissionis perueniamus.

¶ Jsido. Quarta mansio est phairoth que est contra beelzephon: et interpretat̄ eos nobilitū: vt assumpta fortitudie nobilitemur in dño: contēnentes beelzephon q̄ interpt̄at̄ dñs aquilonis: ⁊ eius supbiā declinantes. Ab hac mansione ꝓfecti filij israel transierunt per medū mare in desertū: vide-
Exo.15.a runt pharaonē cū exercitu pereuntē: mariā ꝓinnētē ⁊ tympanis. ¶ Jsido. Quinta est mara: ad quam puenerunt transito mari post tridū: ⁊ interpt̄atur amaritudo. Post predicationē enī euangelij ⁊ tabernacula migrantiū: post fidem assumptā: post baptismi victoriā rursus venitur ad amaritudinē: vt voluptas ⁊ luxuria vite amaritudine terminet̄: ⁊ p
ℸ 33.a crucis signū q̄si p cruciatū itex suauitas compensetur.

¶ Jsido. Sexta est mansio helim: vbi erāt. xij. fontes aquarum. ⁊. lxx. palme in figura. xij. apostolox. ⁊. lxx. discipulox secundi ordinis: de quox fontibus doctrine potū haurim⁹: ⁊ dulces fructus victorie capimus. Aū bū helim in arietes fortes vertitur. Jpi enī sunt robusti pncipes gregis: ducesq̄ ouiū: doctores gentium. ¶ Jsido. Septima mansio est itex ad mare rubrū iasur. Sed querit quō post transitū maris rubri ⁊ fontes mara: ⁊ helim: rursus ad mare rubrū venerint? nisi forte in itinere pergentibus quidā finus maris occurrit: iuxta quē castrametati sunt. Aliud est enim transire mare: aliud in ꝓmo figere tabernacula: ex quib⁹ monemur etiā post euangelicā doctrinā: ⁊ cibos dulces trīūphorum apparere nobis interdū mare: ⁊ ꝓterita discrimina poni aū oculos. ¶ Jsido. Octaua est in solitudine sin: in qua tendit vsq̄ ad montē sinai. Sin aūt rubus vel odiū interpetatur: qz cum venerimus in locum ecclesie: de quo nobis dñs locuturus: grande odium meremur inimici. ¶ Jsido. Nona mā-
Mat.7.a sio est in defecha: que ⁊ pulsatio: quasi pulsare ⁊ apiet̄ vocā. Sensus quoq est manifestus: qz post q̄s venerimus in locū ecclesie: incipimus i sacramenta pulsare. ¶ Jsido. Decima
Mat.13.e in halus quod interpetatur fermentum: quod tollens mulier miscuit farine satis tribus donec fermentaretur totum.
Exo.16.b Jbi murmurans populus accepit vespere coturnices: ⁊ mane alterius diei mānā tribuitur. Et bene in decima mansione manna tribuitur: quia post decalogi perfectionem angelorum panis manducatur. ¶ Undecima mansio est in ra-
Exo.17.b phidim: que interpretatur dissolutio fortiū vel remissio manuum. In hac sitienti populo fons de petra oreb in similitudine christi erupit. Jbi iesus in typo saluatoris contra amalech militat: ⁊ in signo crucis demonum aduersum nos tentamenta surgentia denincuntur. Illuc vēit ietro ad moysen dās ei ꝓsiliū. lxx. senioz in typo eccle ex gētib⁹ ꝓgregate qz legis iminutio euāgelio succedēte completur. Pulchre dissolutio vel sanitas raphidi dr: vl̄ ꝓpt dissipatū amalech vel ꝓpt sanatū isral. Cetere i suis locis cōuenienter exponenk.

℣ Omnium

Glo. ordi. Numrei Ca. I Mico. delyra

℣ a Dim viroz tc̄. Origc. Alc. Lxx. Gis q̄ Ca. I ꝓcedit in virtute isrl tc̄. Qui ḡ ꝓcedit in virtute numerat⁹: ⁊ in virtute tm̄ israel. Est enī virtus animi quā grecorū philosophi docent: q̄ nō ꝓ deo: sed ꝓ gloria exercetur hūana. Est et assyrioz virtus: vel chaldeoz in astrologie studijs: sed nō israelitica: nec ad deum ptinēs. Sola vero apud deum virtus israelitica numerat̄: q̄ a deo docet̄: p scpturas diuinas discitur ꝑ fidē euāgelicā ⁊ applicā traditur.

b ¶ Principes. Aug⁹. Quid est q̄ singulos de singulis tribub⁹ eligi iubet ⁊ pncipes: eosq̄ vocat ciliarchos: q̄s q̄dā latini tribunos vocāt vel appellauerūt? Chiliarchi āt a mille videnk dici. Sz cū cōsilium daret ietro moysi: q̄d etiam de⁹ approbauit: de pplo sub pncipib⁹ ordinando: ne oēs cause moysen onerarent: chiliarchos dicit cōstituēdos sup millenos boīes: hecacōtarchos sup centenos: pentacōtarchos super q̄nq̄genos: ⁊ decarchos sup denos: ab ipīs numeris quib⁹ presessent cognominatos. Mūq̄d ⁊ hic sic accipiendi sunt chiliarchi q̄ singuli eēnt super millenos? Mō neq̄ enī oīs ppls isrl. xij. milia tūc fuert. Singulos enī elegit de singul⁹ tribubus: que nō millenos sed multa milia continebant. Nomen ḡ commune est cum illis qui i Exodo appellabantur chiliarchi: q̄ vnusq̄sq illoz esset mille hoīm pnceps: istorum aūt q̄ vnusq̄sq miliū pncipes qz siue a mille siue a milibus: eadē cōpositio nominis resonat vt vocētur chiliarchi. ¶ Petribus rubē.

Mozali. Ra. Moza. Ruben pmogenitus israelis qui interpretat̄ videns filios vel videns in medio: pmitinam ecclesiam significare potest: que fuit i hierlm: quā ipse domin⁹ in apostolis pmū fundauit: quem significat elisur: id est pater meus sortis. Jpe
℣ 83.13. enim est de quo dicitur: Dominus fortis: dominus potens in prelio. Vic ergo ruben sub tali pncipe videt filios: id est ad se confluentes.
Deut.2.g Unde predicante petro baptizati
Deut.4.f sunt vna die tria milia: ⁊ multitudinis credentium erat coz vnum: et anima vna.

Mozali. ¶ Ra. Moza. Pnceps tribus ruben cos generaliter significat: qui bene conuersantes in medio fratrum subditorum curam gerunt: sermone ⁊ exemplo instruunt: quos tanq̄ filios ad dei militiam nutriunt. Jn hac tribu pnceps est elisur: id ē pater meus fortis: vel pater meus coangustans: filius sedeur: id est absconditi. Qui enim auctoritate magisterij: ⁊ paterna disciplina subditos bene regit ⁊ cozrigit: nec foris ad laudem humanam: sed in abscondito cordis ad dei gloziam: iure pnceps est tribuum ⁊ domorum: id est coniugatorum: continentium: virginum: ⁊ vtriusq̄ sexus curam gerens.

d ¶ De tribu syme. Ra. Symeon generaliter omnes obedientes significat quorum pnceps est salamiel: id est retribuens mihi deus: vel pax mea deus. Filius surisaddai: id est cōtinēt⁹ abze. cū ille qui instam dei retributionem cogitat corde pacifico tranquillus et humilis in cetu filiorum fidelium venerādus apparet. Qui
Luc.14.c enim se humiliat exaltabitur. Tales enim omnem intentionem suam ad dei placitum conuertunt: ⁊ ꝑm q̄ in scripturis continetur: fiducialiter se obedire ꝓmittunt dicentes: Ad te leuaui oculos meos qui habitas
℣ 122. in celis.
Mozali. e ¶ De tribu iuda. Moza. Idem. Possunt significari in iuda omnes qui recte inuocant nomē domini: nec sensu nec verbo dissentientes a norma fidei quo

℣ rum

¶ Incipit liber Naidabber: id est liber Numeri. Ca. I

℣ a ℣ quasi que dicuntur vt verba domini pensentur.

Scutusq̄ est domi-
a ℣ Sapientissimus hebreox nus ad moysen in
deserto sinai in ta-
b bernaculo federis
c prima die mēsis se-
d cūdi: āno altero egressionis eoz-
ū ℣ Mundo.
ex egypto dicēs ✝ Tollite sūmam e
vniuersę ꝯgregationis filiox isrl̄
per cognationes ⁊ domos suas: f
g et nomina singulozuz quicquid b
a ℣ Nō femini cui obstat infirmitas. ℣ Quia hec eras aptа bello.
sexūs est masculini a. xx. anno et i
a ℣ Nō sola etas: sed virtꝰ rectrix israelite.
a supra: oim virōzum fortium ex k
israel: ⁊ numerabitis eos ꝑ tur-
a ℣ lex ⁊ sacerdotiū: spiritali sensu annumerāt pri-
marū ecclesie ⁊ officia singulox: qz ꝑm tenorē legis ꝑ veros sacerdotes ois ecclē ordo disponit dz.
mas suas tū ⁊ aarō: erūtq̄z vobi l
scum pncipes tribuum ac do-
morum in cognationibus suis:
c quorum ista sunt nomia. De tri-
a ℣ pater meus fortis. b ℣ All. qui interpretat absconditus.
bu ruben elisur filius sedeur'.
a ℣ Exauditio interpt̄at: ⁊ significat deuotionē ecclesie gētilis: de q̄ inauditu aur⁹ obediuit mihi
b ℣ Jn hac dñaī salamihel. i. pax mea de⁹ iesus scz. pax nr̄a q̄ fecit vtraq̄s vnū cū signa potentie sue ꝑ fideliū verba ⁊ opa demonstrauit.
d De tribu symēō: salāmihel filius
e surisaddai. De tribu iuda: naa-

Incipit postilla sup libro Numerox. Ca. I

Ocutusq̄ est dñs. Ex ꝓdictis in ꝓcedentibus libris patet q̄ sic in libro Hesi. agit de fidelis ppli electione cui lex erat danda. sic in Exodo agitur de legis datione pplo iam electo: ⁊ a fruture egyptiaca liberato: verūtñ: q̄uis in Exodo sit data lex ctñ ad ꝓcepta moralia: inducialia ⁊ cerimonialia: hoc tñ est breuiter ⁊ succincte. ⁊ iō in alijs libris sequentibus addite sunt alique leges ordinatio nē ppli dñi magis specificates: ⁊ ad tria ꝓdicta reducunt. Jn leuitico vero sūt addite leges vel ꝓcepta que specificāt ordinationē ppli respectu cultus diuini vt visum est ibidem. Consequenter aūt in b libro Numerox adduntur illa que specificant ordinationē ppli respectu cōuictus mutui. Uminebat aūt tunc populo ꝓficisci ad terram sibi ꝓmissam: ⁊ iō ꝓmo ponunt illa que pertinent ad ordinationē populi ꝓficisci debentis. secundo que pertinent ad ordinationē ipīus actu ꝓficenisci. r. ca. tertio q̄ spectāt ad ✝✝26.a ordinationē ipi⁹ ad terminū accedentis. xxxiij. ca. Circa ꝓmū cōsiderandū ē in pplo debenti ꝓficisci necessario requiri tur q̄ aliq̄ sint subditi ⁊ obedientes: et alij sint regentes. qz vbi nō est gubernatox ppls corruet. Prouerbi. xxj. Et iso ꝓmo ponit ordinatio subditox: ⁊ secundo recto. vij. ca. Circa ꝓmū ꝓmo ponit ordinatio ppli ꝑm legē cōem. scdo ḡtiū ad spēale obligationē. vj. ca. Circa ꝓmū adhuc ꝓmo ꝓmittit ordinatio ppli subditi. scdo remotio ipedimēti. v. ca. Circa ꝓmū cōsiderādū q̄ in ppło subditox cōiī sunt tres status vel ordines. s. agricole milites: ⁊ deo fruentes. Prim⁹ nō hz b locū. qz ppls tūc habebat panē de celo collatū sine laboze: vt dictū ē Exo. xvj. Et iō ꝓmo agit de ordinatione bellantium. scdo de ordinatione deo ministrātium. iij

Frum merito naason ꝓnceps fuit qui.s.nō solū alios ꝑdicādo instruit:sed etiam virulenta vitioꝝ iacula coꝛ⁹ suū castigando in semetipo interficit.ꝓm illud:Castigo coꝛpus meū: et in
1.Coꝛ.9.d Allego. seruitutē redigo ꝛc. All'.Juda:de q̄ reges:q̄ interꝑtat confessio vel laudatio.hic ꝑplm significat ecclesie:cui⁹ caput ē leo de tribu iuda.i.xp̄s.Uere enim fidei laudatio vel cōfessio.i.recta ꝑdicatiō in ecclesia est.Naason ḡ.i.serpentinus:vel auguriū:filius aminadab sc̄z spōtanei populi:saluatoꝛ intelligitur:de patriarchis do devotis famulis genitus:q̄ p mortē suam destruxit diabolū. In serpente em̄: vñ primum mortis cā.i.pctm̄ ꝓcessit:mox figuraꝝ.Uñ:Sicut exaltauit moyses serpentē in deserto:sic exaltari oꝑtet filium hois ꝛc. a De tribu isachar. Raba.Isachar monachos nō incongrue exꝑmit:qui omnibus mūdi negocijs spretis:dono dei.i. spūsancto ꝓtegente:ꝑmiū eternū districta vita voluptate mortificata querunt:ꝛ pōpam mundi calcantes: humilia amplectentes:soli deo placere cupiunt.
Allego. b Nathanael. All'. Qui pie exercent se vt mercedē in celis accipiant coꝝ ꝓncipes est nathanael.i.deⁱ meus vel domū.dei filius suar.i. pusilli xp̄i sc̄z qui inter hoes pusilli⁹ appuit: ipe em̄ dux:ꝛ ipe merces. c De tribu ẏabulon. Idē. Zabulon patientes figurat:qui cōtra oia aduersa munimine xp̄tutū inuicti pseuerāt: quoꝝ ꝓnceps solus deus est:sine quo nihil possunt agere:dicentes cū apostolo:
Roꝛn.8.g Quis nos sepabit a charitate xp̄i: tribulatio an angustia ꝛc.
Allego. d Heliab. All'. Habitaculū fortitudinis hz ꝓncipem heliab:qui inꝛpꝛetat deus meus pater:deū.i. qui ē pf fideliū:q̄s disponit ꝛ regit. Et est filius helon.i.querculus. Ecclesia em̄ recte dicitur habitaculū fortitudinis contra hereticos.s.ꝛ scismaticos.
e Joseph. Idē Joseph pf duaꝝ tribuū xp̄m significat patrē populoꝝ duoꝝ:ꝛ lapidē angularem: Ephraim mino: manasse ꝓmogenito ꝓlatus:gentilē populuꝫ iudaico
Mat.8.b plato. Uñ: Amen dico vobis nō inueni tantam fidē in israel.
Phil'.2.b f Elisama. Elisama xp̄m significat.de q̄ dr: Factus est obediēs
Job.8.d pr̄i vsq̄ ad mortē ꝛc. qui de se ait: Que audiui ab eo hec loq̄r in mundo.hic ē filius āmiud.i.ppli mei inclitus:de stirpe.s. regum patriarchaꝝ ꝛ ꝓphetaꝝ. g Ba. Elisama ꝓnceps in tribu ephraim:significat eos q̄ attente verbū dei audiunt coꝛde bono ꝛ optimo:ꝛ fructū afferūt in patientia. g Ammiud. Populus meⁱ inclitus:vel obliuiosus:ea.s. que retro sūt obliuiscens:in anteriora se extendens vt accipiat coꝛonam vite quā retribuet deus diligentibus se. h Hamaliel. Hamali el reddidit mihi deus:filⁱ phadassur.i.redemptionis valide ꝓnceps est in tribu manasse:q̄ interꝑtat oblitus:vel obliuiosus:cū xp̄s(que aduocandū ppl'm iudaicū pr̄ i mūdū misit) in regno suo gentē obliuiosam inuenit. Oblitⁱ est em̄ israel creatoris sui. Nō tñ oēs perierūt:sz cū plenitudo gentiū intraueꝛit oīs israel saluus fiet. i De tribu beniamin. Beniamin hierusalē significat:q̄ est in tribu sua:cui⁹ popul⁹ ꝑm ꝓphetiā
Gen.35.c rachel benoni.i.filius doloris fuit:qꝛ graui doloꝛe matrem affecit. Sanguinē em̄ ꝓphetaꝝ fudit:ꝛ in xp̄i necem cōspirās
Mat.27.c ait:Sanguis eⁱ⁹ sup nos:ꝛ sup filios nr̄os. In credentiⁱ⁹ veꝛo inꝛta patris ꝓphetiā filius dextre. Beniamin ḡz gentilem populū potest significare:q̄ filius doloris fuit xp̄ianos persequendo. Filⁱ⁹ etiā dextre potest dici:qꝛ in iudicio ad dexteraz dei erit:vel qꝛ dextera.i. bona opera facit. Huius ppli abidan.i. pater meus inder:filius gedeonis:q̄ interꝑtat tētatio iniq̄tatis:vel hūilitatis:princeps est. Quia xp̄s (que humilem iudeus sprenit ꝛ diabolus inique tēptauit)ncaput est credentiuꝫ
Mozali. ꝛ iudex venturus viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. Moza. Filius dextre significat eos q̄ foꝛtiter pugnant contra inimicos:ꝛ foꝛtiē ꝓmūt tētationis stimulos:nec femineū aliq̄d vel molle i se dominari

a son filius aminadab. De tribu
b isachar: nathanael filius suar.
c De tribu ẏabulon: heliab filius
f robusti. f Augmentum.
e helon: Filioꝝ aūt ioseph de tri
f frugifer vel crescēs. a f deⁱ⁹ me⁹ audies. b f po
fg bu ephraim: elisama filⁱ⁹ āmiud.
pulus meⁱ inclitus. a f redditor mihi deus.
b De tribu manasse: gamaliel filus
a f redēptionis valide.
i phadassur. De tribu beniamin:
a f pater meus iudex. b f qui ē ratio iniquaris vel humiliatris mee interpretatur.
kb abidā filius gedeonis. De tribu
l dan: abieẓer filⁱ⁹ amisaddai. De
tribu aser: phegiel filius ochran.
m De tribu gad: heliaẓaph filius
n duel. De tribu neptali: ahira filⁱ⁹
a f virtutibus preclari doctrina eximij merito i ecclesia principantur.
henan. Hi nobilissimi principes a
a f fidelū: Multitudinis credētiū erat coꝛ vnū et anima vna.
multitudiꝝ p tribⁱ⁹ ꝛ cognatiōes
suas ꝛ capita exercitⁱ⁹ israel: quos
a f lex precedit: que sacerdotem docet ꝛ instruit.
b f sacerdotium.
tulerūt moyses ꝛ aaron cum omni vulgi multitudine: ꝛ congre/
f principio.s.noui testamenti.
gauerunt primo die mensis secūdi: recensentes eos p ẏgnatiōes
o et domos ac familias ꝛ capita ꝛ

minari permittunt. k De tribu dan. Dan iudicium vel iudicans. Hi sunt q̄ oīa discrete agunt: qui aieẓer.i. fratrem adiutoꝛē sibi ꝓncipē constituunt:ꝛ fm patrū regulā oīa faciunt: vel oīa bona sua deo tribuūt. Ba. Dan iudicium vel iudicans. Aieẓer frater meus adiutoꝛ. Amisaddai: populⁱ⁹ meus sufficiens. In dan ḡ accipimus gentiles qui de frigoꝛe infidelitatⁱ⁹ ad grām xp̄i cōfugerunt. Uñ in sequentibus ad aḡlonem in ꝛta tabernacula dan primus castrametatur. Aieẓer ḡ filⁱ⁹ amisaddai in hac tribu ꝓnceps ē: cū ecclesie de gentibus apostoli christi q̄si frēs: verbo ꝛ ope sufficiētes ꝓncipanⁱ⁹: ꝛ fraterna dilectione ad societatē spiritalis gr̄e hortanⁱ⁹.
l De tribuⁱ⁹ aser. Aser beatus: vel diuitias habens: fideles virtutibⁱ⁹ locupletes significat: q̄bus ꝓncipat̄ phegiel.i. occursio dei. Filius ochrā qui i terpretatⁱ⁹ turbauit eos: xp̄s.s. mediatoꝛ dei ꝛ homi qui bñano generi periclitanti occurrit: malignos spūs repellendo turbauit. vñ: Apꝛopians alligauit vulnera eius: infūdēs oleū Luc.10.f
ꝛ vinū ꝛc. Moza. In aser figuran/ Moꝛali.
tur q̄ cuncta consilio agunt: nec caducis rebus: sed virtutibus diuites ē volunt: subsantiā suā paupibus tribuunt: thesauros in celo condūt vñ beati erunt. Retribuetur em̄ eis i resurrectione iustoꝝ. m De tribu gad. All'. vel Moza. Had accinctus. Allego.
Heliasaph dei mei protectio: vel accensio. Duel agnoscens deū. Had ergo fideliū populū significat: qui sem per lūbos mētis accingit iusticia: et armis spūalibus ilructus spiritales nequicias debellat: cui ꝑsidet christⁱ⁹ de stirpe patrū ꝓgenitⁱ⁹: vere deum agnoscens ꝛ ei obediens: suos diriges ꝛ ptegēs. Ꝑōt etiā gad doctoꝛes exꝑmere: q̄ i ꝓcetu ꝓstituti hostibus resistere pati sunt: inter q̄s excellit heliasaph: q̄.s. coꝛ leuat ad deū vñ petijt auxiliū. vñ: Hallⁱ⁹ accliⁿ⁹: vl Proꝑ.30.3
succīctus lūbos ꝛ aries: nec rex q̄ resistat ei. n De tribu neptalim.
Neptalim cōuersus vel dilatatus.hic est fidelis ppls qui ab erroꝛe cōuersus p mundi terminos fidei abundantia dilatatus est. Cui dicit Esaias: Dilata locū tētoriꝝ tui ꝛc. Abira.i. Esa.54.a
frīs mei amicus. Filius hennon.i. fontis tristicie: huic ꝓclatus est: quia dei filius qui fratribus.i. iudeis amicⁱ⁹ fuit: q̄ p legē sui noticiā tribuit: ipi mō gentilitati p pnīe tristiciam consulens ad fidē conuertit: vt in exercitu suo adnumerati ipius ducatu ꝛ regimine fruerenⁱ⁹ in ꝓelio spiritali.
Moza. In neptalim intelligunⁱ⁹ scti qui charitatē fraꝛnitatis etiā ad inimicos dilatant: boꝝ ꝓnceps est abira.i. ipse dñs q̄ eos sui amoꝛis ducatu regit q̄s non inter fernos: sed iter amicos cōscribit. vñ: Jā nō dicā vos fuos fz amicos ꝛc. Job.15.b
o Per cognationes. Aug⁹. Merito queriⁿ⁹ quare per omnes tribus dicitur fm ꝓpinquitates eoꝝ: fm populū eoꝝ: fm domos familiaꝝ eoꝝ: fm capita: fm numerum nominum eoꝝ: ꝛ hec quinq̄ similiter omnino repetūtur donec omnes tribus compleantur: quasi aliud sit fm ꝓpinquitates eoꝝ: aliud fm populos: aliud fm domos familiarum: aliud fm numerum nominum: aliud fm capita: cum potius videantur alijs verbis idem significare hec omnia. Mirū ergo ipe numerus aliquid significat: vt hic idem quinquies varie repetatur. Nam iste numerus.i. quinarius sicut in q̄n q̄ libris moysi in vete. testa. maxime cōmendatur. Illa xo quattuoꝛ que deinceps connectuntur.i. masculina a.xx. annis ꝛ supꝛa: Omnis qui procedit in virtute: ex recognitione eoꝝ: cuius et ipa per oēs tribus eodem modo repetantur

Nico. de lyra

f babent aaron. a Hi nobilissimi principes multitudinis. hic consequenter ponitur executio dicti mandati per personas ꝓdictas:ꝛ patet littera vsq̄ ibi:

☞ Leuite

f habent necessariam differentiam. Cum enim ageretur de numero vniuerse multitudinis ad vnaz tribum pertinentis: discernendꝰ erat sexus. Jdo positum est: omnia masculina. Et ne paruuli etiam computarentur: adiunctuz est a.xx. annis ꝛ supꝛa. Et ne imbellis senectus numeraretur: additum est: omnis qui procedit in virtute. Et omnia concluduntur verbo eius operis quod fiebat: vt dicatur recognitio eoꝝ. Recognitio enim fiebat cū hec hominum vel nominum milia computarentur. Quinq̄ igitur illa ꝓpinquitates populi: domus familiarum: ꝛ numerus hominum ꝛ caput: ꝛ ista quattuoꝛ sexus: ctas virtus: recognitio: foꝛtassis in ipso numero aliquid significant. Si em̄ horum numeroꝝ um alter multipliꝫ cetur ex altero vt quinquies quaterni aut quaterquini ducantur viginti fiunt. Quoꝝ numero etiā adolescentium etas illa signatur q̄ numerus memoꝛatur quando itratur ad terram ꝓmissionis:ꝛ dicit illa etas. xx. annoꝝ que non declinauerit in dexteram: aut in sinistrā: vbi videnⁱ mihi significari fideles ex vtroq̄ testamento fidem veram tenentes. Nam vetus testamentum quinq̄ libris moysi maxime excellit ꝛ nouum quattuoꝛ euāgelijs. a A vigesimo. Jsido. A vigesimo anno numerantur qui ad bellum eliguntur. quia ab hac etate contra vnumquemq̄ vitioꝝ bella nascuntur. Jdeoq̄ ad pugnā eliguntur: vt pugnent contra libidinem: ne luxuria supentur.
b Triginta quinq̄. Boni coniugati: quia ad significandum tricenarium inder ꝛ poller blādo oscullo coniungūtur. Unde aliud tricesimum: aliud sexagesimum alīs vero centesimum.
c Sexaginta duo ꝛc. Hilber. Nō puto silentio pretereundum q̄ modo minoꝛes sūme numeroꝝ um ꝛ minoꝛis sacramenti precedunt. Maioꝛes vero ꝛ maioꝛis dignitatis succedunt: vel econuerso. Honoꝛe. n. seinuicem milites xp̄i ꝓueniunt: ꝛ superioꝛes inuicem arbitranⁱ⁹. Audacius quoq̄ congrediuntur coniugati q̄s ꝛtinētes: ꝛtinētes q̄s virgines: ꝛ maioꝛ sūt meriti. Aliq̄n̄o inēmiscenⁱ⁹ sūme: ne cā doꝛ ꝛgnitatⁱ⁹ abboꝛreat āplerū cōingij: et i necessitatibⁱ⁹ carnis ꝛginitati ꝛ cōtinētie ministrāt ꝓiugati: vt diuini exercitⁱ⁹ sit coꝛ vnū ꝛ aīa vna.
d Septingenti. Spiritalibⁱ⁹ donis ꝓuecti: ꝛ ad dexteraz dei locandi. Centenariⁿ. n. nūerⁱ⁹ ꝓmus i dextera cōputat: pollice ꝛ idice i coꝛonam flexis. vñ iā dextera cōputat ānos

f Tribū

Nico. de lyra

a Leuite ꝛc. cui⁹ cā ꝏdit i principio ca. scdi. b Locutusq̄ ē do. Descꝛto nūero bellatoꝝ. b ꝓn describit eoꝝ dispositio circa tabernaculuz: ꝑmittit tū. nō quare leuite nō sūt nūerati. scdo ꝏdit dispositio ppli. ibi: Metabūt aūt castra. Ratio

☞ aūt ꝓmi

a f duplici perfectione: historiali sensu legis ꝛ spiritali.

a noia singuloꝝ a vigēsimo anno ꝛ supꝛa: sicut ꝓcepat dñs moysi. Numeratiq̄ sūt in deserto sinai. De rubē primogenito israelis p gene/ L
rationes ꝛ familias ac domos suas: ꝛ noia capitū singuloꝝ: omne
a f ad differentiā feminarū. b f ad differentiā paruuloꝝ. c f hoc addidit ne in bellis senectus compararetur. d f nouum testamentum. f ce verus renentes in veritate.
qd̄ sexus est masculi a.xx. anno ꝛ supꝛa ꝓcedentiū ad bellum qua/
a f perfecti in opibus. f summe pfectionis. b f sanctispiritus confidentes auxilio qui in quinq̄.si
draginta sex milia q̄ingenti. De filijs symeon p generationes ꝛ fa/
ma die super discipulos venit. f numerati.
milias ac domos cognationū suaruz recensiti sunt p noia ꝛ capita singuloꝝ omē qd̄ sexus est masculini a.xx. anno ꝛ supꝛa ꝓcedentiū D
a f spiritale. b f gloria pfectoꝝ est principium ꝛ in pfectione sanctoꝝ imperfectio est.
ad bellū. lix. milia trecenti. De filijs gad p generationes ꝛ familias
ac domos cognationū suarū recensiti sunt p noia singuloꝝ a vigiti
f bene vrentes sensibus corporis.
annis ꝛ supꝛa: omnes qui ad bella ꝓcederent. xlv. milia sexcenti. l.
De filijs iuda per generationes et familias ac domos cognationū
f alij indigni numero.
suarū p noia singuloꝝ a.xx. anno: ꝛ supꝛa: omēs q̄ poterāt ad bella
a f spiritalē intelligentiā legis hūes in seprenario em̄ spūs: in denario lex significatur.
ꝓcedere recensiti sunt. lxxiiij. miliā sexcenti. De filijs isachar per ge
a f numerat deⁱ⁹ multitudinē stellarū: ꝛ oīb⁹ eis nomina vocat.
nerationes ꝛ familias ac domos cognationū suarum p̄r nomina
singuloꝝ a.xx. anno ꝛ supꝛa omēs qui ad bella ꝓcederent: recensiti
a f nouo instrucri testamento. f vel. xxx.
sunt quinquaginta q̄attuoꝛ milia quadringenti. De filijs ẏabulō E
f numerari.
per generationes et familias ac domos cognationū suarum recensiti sunt p noia singuloꝝ a vigesimo anno ꝛ supꝛa: omēs q̄ poterant
a f spūsancti gratia perfecti. b f quattuoꝛ principalibus virtutibus perfecti.
ad bella ꝓcedere: q̄inquaginta septem milia quadringenti. De fi/
lijs ioseph filioꝝ ephraim p generationes et familias ac domus
f .i. numerari.
cognationū suarū recensiti sunt per nomia singuloꝝ a. xx. anno. et
f .i. in modestia corporalium sensuum perfecti.
supꝛa: omēs q̄ poterāt ad bella ꝓcedere. xl. milia q̄ngenti. Pozro fi F
liozū manasse p generationes et familias ac domos cognationum
suarū recēsiti sūt p noia singuloꝝ a.xx. annis et supꝛa: omēs q̄ pote
f dilectionem dei ꝛ proximi amplectentes.
rant ad bella ꝓcedere. xxx. duo milia ducenti. De filijs beniamin p
generationes ꝛ familias ac domos cognationū suaꝝ recensiti sunt
noibⁱ⁹ singuloꝝ a.xx. āno ꝛ supꝛa: omēs q̄ ad bella poterant ꝓcede
re triginta quinq̄ milia quadringenti. De filijs dan p generatiōes b
ꝛ familias ac domos cognationū suaꝝ recēsiti sūt noibus singuloꝝ
f continentes.
a vigesimo anno ꝛ supꝛa: oēs q̄ poterāt ad bella ꝓcedere: sexaginta c
a f coniugati. b f virgines corpe ꝛ spū. centenarius em̄ virginitatem denarius perfectionem.
c f spiritualibus donis ꝓuecti: ꝛ ad dexteram dei locandi.
duo milia septingenti. De filijs aser p generationes et familias ac d
domos cognationū suarū recensiti sūt p nomina singuloꝝ a.xx. anno ꝛ supꝛa: omēs q̄ poterāt ad bella ꝓcedere. xl. milia ꝛ mille q̄ngenti. De filijs neptalim p generatiōes ꝛ familias ac domos cognatio
a f fide trinitatis armati. b f sicuro fidei q̄ in ꝛtuoꝛ euāgelijs cōtinetur: perfecte muniti.
c f nouit iustus animas iumentoꝝ suoꝝm.
nū suaꝝ recēsiti sūt noibⁱ⁹ singuloꝝ a.xx. anno ꝛ supꝛa: omēs q̄ pote/
rāt ad bella ꝓcedere q̄nq̄gita tria milia q̄drigenti. Hi sūt quos nū/
a f apostoli ꝛ apostolici viri. b f supꝛadicti viri.
merauerūt moyses et aarō ꝛ duodecim ꝓncipes israel singlos p domos
f Als: omnes filij.
cognationū suaꝝ. Fuerūtq̄ oēs fili israel p domos ꝛ familias suas a
a f p pfectione operū. f p fide trinitatis. f fortium.
xx. anno et supꝛa: qui poterant ad bella ꝓcedere sexcenta tria milia
f q̄ sacerdotalis dignitas a plebeia multitudie remota ē vt i ecclesiā boni eminear.
viroꝝ q̄ geti: q̄nquagita. Leuite aūt in tribub⁹ familiaꝝ suaꝝ nō a
sunt numerati cum eis. Locutusq̄ est dominus ad moysen dicens: b

¶ a Tribum leui. Raba. In tribu leui sacerdotalis ordo signatur: qui super tabernaculū testimonij cōstituit: vt ecclesie. s. in q̄ cōdita sunt dei testamenta curā gerant ⁊ oia vasa. i. fideles ad spiritale ministeriū electi sine erroꝛe ⁊ vitioꝛ sorde pmaneant. Hic em̄ ordo quicq̄ ad cerimonias legis ptinet: pcurrare dz. Ipi⁹ est em̄ pplm docere: quō ꝑm legē honeste ⁊ ordinate in ecclesia viuāt. Ipi tabernaculū portant: ⁊ vtensilia eius. Quia sacerdotes cōpatiendo: infirmoꝛ moꝛes toleranto ⁊ cōsolando: quasi humeris laboꝛis ⁊ patiētie ecclesiaz portant. b Deponent. Id est sermone ⁊ exēplo disponent q̄modo q̄sq̄ humiliatus in pfectu xtutū gradiaꝝ. c Quisquis externorum. Aug⁹: Alienigena q̄ accesserit moziaꝝ. hic alienigena intelligendus ē etiam de illis filijs isrl qui nō fuerant de illa tribu: quā taberna culo deseruire cepit. i. qui nō fuerint de tribu leui. Mirū est aūt quō abusiue alienigena dz qō magis alteri⁹ generis hoīes significat: ⁊ allogenes: et non magis allophilos qō significat alterius tribus hoīes: q̄ noie magis vtiꝛ scꝑtura in aliaꝝ gētiū hoībus vt allophili appellētur: q̄si aliaꝝ tribuū hoīes.

Allego. d Alr. Qui ad sacrū ministerium indignus accedit: penā p̄sumptionis non euadit. Nemo em̄ debet sibi sumere honorem nisi qui vocat a deo tāq̄ aarō.

2 Pa.26.d Vñ Ozias q̄ sacerdotium vsurpauit lepra percussus est.

Allego. d Unusquisq; per tur. Alr. Origc. Unusquisq; ꝑm signa i cedat in castris b̄ ꝑcepit moyses: imo deus p moysen. Pōt aūt fieri vt emulatione bonoꝛ opeꝛ ab inferioꝛibus signi ad melioꝛa ⁊ magnificentioꝛa puenia mus. Si em̄ in ꝓmptu habuerim⁹ studiū melioꝛ ⁊ posterioꝛa oblitiscentes ad anteriora extendamur: in resurrectione mozuoꝛ (vbi sicut stella differt a stella: cuiusq; merita refulgebūt) ab inferioꝛib⁹ ad melioꝛa signa ⁊ fulgētioꝛa trāsferemur: ⁊ splendētioꝛib⁹ stellis eq̄bimur. Et etiā intantū potest i hac vita humana natura ꝓficere: vt in resurrectione mozuoꝛ non solum Dar.13.f stellaꝝ sed etiā solis splēdoꝛi valeat eq̄ri: qz fulgebunt iusti sicut sol in regno dei. Vnde ergo est q̄ supponit ꝑm signa sua per domos familiarū suaꝝ. Nō dicit per domos familiaꝝ: in greco idem est sermo quem ponit ibi Apl's: ex quib⁹ oīs paternitas in celo ⁊ in terra noīaꝫ. Quas q̄ paternitates paulus: familias dicit latin⁹ interpres. Iste sunt q̄ paternitates vel familie quas paulus iam ostendit in celis: moyses sub figuris legalibus describit in terris: ꝑm quas incedere nos monet: vt possimus paternitatib⁹ celestibus sociari. Sunt em̄ familie ⁊ paternitates in celo: ex quibus forte est illa quā paulus ecclesiā ꝓmittenteꝝ ascriptā in celis nomiat. Cui socia abimur: si oia ꝑm ordinē gerim⁹. si nihil inquietū: nihil inordinatū: nihil inhonestū inueniaꝫ i nobis. Ca. II

Allego. l Ocutusq; ⁊c. Alr. Origc. Lxx. Locutusq; ē dominus ad moysen ⁊ aaron dicens: Nō ꝑm ordinē suū incedat: ⁊ ꝑm signa sua: ꝑm domos familiarū suarū castra collocēt filij isrl ex aduerso ⁊c. Docuit q̄ exercitus dei de terra egypti exiens: ⁊ per desertuz transiens visitatus est. i. numeratus p moysen et aaron ⁊ p singulas tribus sequestratus: sub certo nūero censi

¶ tus

¶ sacerdoralem ordinē ⁊ ministros ecclesie.

a Tribum leui noli numerare: ne ꝑ cum plebeia multitu/ dine cui debet ꝓesse.

b filijs israel. Sed constitues eos

c a ¶ ecclesiā in q̄ vtriusq; testamentū seruatur. supra tabernaculū testimonij et ¶ fideles qui sunt vasa electionis. cuncta vasa eius ⁊ q̄cquid ad ce a ¶ cōpatiendo tolerādo consolando. rimonias ptinet. Ipi pōrtabūt ¶ ecclesiam. ¶ diuersos ordines. tabernaculū ⁊ omnia vtensilia eius: ⁊ erūt in ministerio atq; p ¶ ne alicubi parcat aditus hosti pastorali cura vigilantes. gyrum tabernaculi metabūtur. a ¶ humiliari docebūr.

b Cū ꝓficiscēdū fuerit: depōnent leuite tabernaculū: cū castra me a ¶ docēres ꝗliter spe erectiꝫ statu fidei: ⁊ cōstātia operum firmiter consistant.

c tāda ērigēt. Quisquis externo d e f g rū accesserit occidetur. Metabū d tur autem castra filij israel: vnus quisq; p turmas ⁊ cuneos atq; h i k exercitū suū. Porro leuite p gyrum tabernaculi figēt tentoria: l ne fiat idignatio supra multitudinē filioꝛ israel: ⁊ excubabūt i custodijs tabernaculi testionij. Fecerūt ergo filij isrl iuxta oia q̄ ꝑcepat dñs moysi. Ca. II

A Locutusq; est dominus † ad moysē ⁊ aarō: dicēs: Singuli p turmas suas m† signa

Capi. I

Moraliter. a† Locutusq; est dñs. In b caplo describit ꝑpl̄ nūeratio p moysen ⁊ aarō ⁊ duodecim ꝓncipes ꝑpli. Mystice p moysen ducē ⁊ aarō pontificē itelligit ipe xps qui simul dux ē ꝑpli xpiani ⁊ sacerdos sūm⁹. Per duodecim ꝓncipes intelligunt apli ⁊ eoꝝ successores p ꝑplm numeratū ꝑpls credentiuz ad ꝓdicationem apl'oꝝ xpo tū ꝓncipaliter opantes: ꝓpter qō ipe dicit Job. xv. Sine me nihil potestis facere. Numerant aūt hic potentes ad bella ꝓcedere p qō significant fideles q̄diu fūt de corpore militātis ecclesie. Dicūt aūt sexcētatria milia q̄ngentiq̄nq̄ginta. p sexcēta tria milia q̄ est maioꝛ numeꝝ significat multitudo credentiū obligatoꝝ ad ꝑcepta decalogi adiplenda in fide trinitat⁹: eo q̄ isti nūeri resultant ex multiplicatione ⁊ replicatione denarij ⁊ ternarij. Per quingentos vero quinquaginta qui ē minoꝛ nūerus ītelligunt illi q̄ nō solū tenent ad decalogi ꝑcepta: sz cū b ad ꝓfilia eo q̄ q̄nq̄ginta nūeꝝ ē spūisctō appꝛopat⁹: qz spūisctūs datus fuit aplis i signo visibili q̄nq̄gesima die a festo paschali. ꝓfitētib⁹ autē in religione q̄ se obligāt ad obſnationē ꝓfilioꝝ saltē aliq̄ tāta data grā q̄nta daꝫ i baptismo: vt refert Hiero. in vitaspatrū. q̄ngenti vero resultant ex replicatione q̄nq̄ginta: vt de se patet.

a† Leuite aūt in tribub⁹ familiaꝝ suaꝝ nō sunt numerati. p qō significant clerici generaliter sumpti: qz sunt ad ministeriū ecclie deputati sic leuite ad ministeriū tabernaculi: vt pleni⁹ dicet in sequentib⁹: ꝓpter b clerici p tonsuram ⁊ ordines ab alijs fidelibus

Locutusq; ē dñs. Sequit: Ca. II (sunt distincti.

Um Singuli p turmas suas ⁊c. Signa ꝓprie sunt in vestibus ⁊ scutis: q̄bus bellatoꝛes mutuo se cognoscūt: ⁊ suos ab aduersarijs distinguūt. vexilla elenanꝫ i hastis vel particis. vt ad

¶ eorum

¶ tus quod nos exponentes formam diximus esse ꝑscriptam: quomodo populus dei egrediens de egypto huius mundi: ⁊ festinans ad terrā ꝓmissiōis. i. ad locum xtutum: vl ad gloriam regni celoꝝ: quibus ordinibus et meritoꝝm gradibus deducaꝫ. Et p hec ostendim⁹ futuroꝝ bono⁊m magnificentiam in lege ad umbraꝝtam. Hec vero lectio docet qualiter ab his q̄ deo sūt mancipati: nec implicant se secularibus negocijs: componatur ordo castroꝝm dicens: Homo ¶m ordinē suum: ⁊ ¶m signa sua ⁊c. Paulus quo 1.Co.14.g q̄ dicit: Omnia ordinate fiant: ⁊ ¶m ordinem. Unus est ergo dei spiritus qui in paulo ⁊ in moyse loquitur. ¶m ordinem moyses incedi iubet in castris: paulus in ecclesia ¶m ordinem omnia fieri. Et moyses qui legi mini strabat: in castris custodiri ordinē iubet. Paulus vero euāgelij minister: nō solum in actibus: sed etiam in habitu ordinatum vult esse xp̄ianum dicens: Mulieres similiter in habitu 1.Tim.2.c ordinato. Unde arbitroꝝ q̄ nō soluz in officijs ⁊ habitu seruari ordinem voluit: sed significat etiam aliquē ordinē in anima: de quo dicit: q̄ vnus quisq; incedere debeat ¶m ordinem: qui ꝓcipue ex operum fructibus indicatur: nec minus ex magnificentia sensuum. Sepe em̄ accidit vt q̄ humilem sensum gerit: ⁊ terrena sapit: excelsum sacerdotij gradum vel cathedram doctoris obsideat. Et qui spiritalis est: ⁊ a terrenis tam liber vt omnia examinare possit ⁊ a nemine iudicari: inferioris ordinem ministerij teneat: vel in plebis multitudine relinquatur. Sed hoc est legis ⁊ euāgelij statuta contemnere: ⁊ nihil ¶m ordinē gerere. Origc. Unusquisq; nostrum etiā de cibo ⁊ potu sollicitus: ⁊ omnem curā gerens in secularibus: vnam aut duas hoꝛas deo deputans ⁊ ad oratiōnē in ecclesiā veniens: vel in transitu verbum dei audiens: non incedit ¶m ordinem: nec audit ꝓcep- Dar.6.b tum q̄ dicit vt oīa ¶m ordinem fiant. Ordo em̄ est primum querere regnum dei ⁊ iusticiā eius: ⁊ credere q̄ scdo loco hec nobis a domino apponant. Omnis q̄ nō debet incedere ¶m ordinē suū sacerdos: diaconus: virgo: ⁊ q̄cunq; in ꝓfessione religionis videnť. Si em̄ petulans q̄d ⁊ ꝓteruū gesserit continuo arguet eos moyses dicēs: Nō ¶m suū ordinē incedat ⁊c. Agnoscat q̄ q̄sq; ordinem suuz: ⁊ q̄d sit dignum suo ordini intelligat: ⁊ ita libret actus ⁊ sermones: incessum q̄z et habitū: vt cum ordinis sui ꝓfessione conueniat: ne ꝓter eū nomen dei blasphemeť. Origc. Scdm signa sua ⁊c. Quibus scz cuiusq; ꝓprietas designat: verbi grā: Oēs sumus siles: sed est ꝓpria cuiusq; distinctio: vel in cultu: vel in statura: vel in habitu: vel in positiōe p q̄. Paulus q: paulus ē designat ⁊ petrus: qz petrus est ⁊ nō Paulus Ex voce etiā vnius cuiusq; signi diuersitas datur: vt ex voce ⁊ loq̄la agnoscas illū qui loquitur. Sic arbitroꝝ esse in animis etiā signa diuersa ⁊ alterius q̄dē animi morus lenioꝝ est: mitis: placidus: tranq̄llus: equalis. Alterius turbidus: elatus: asperio: incitatioꝝ: petulātioꝝ. Alius circūspectus: cautus: ꝓuidus: sollicitus: impiger. Alij desidiosus: remissus: negligens: incautus. In his alius plus: alius minus. Et fortassis quanta in specie vultus diuersitas: tanta ⁊ in animis. Unde Eccs.3.a salomon: Sic diuersi sunt vultus a vultibus: ita ⁊ diuersa sūt corda hoīm. Sed q̄sq; ¶m sua signa incedat: ne his cui⁹ humilia ⁊ despecta sunt signa incedat elatioꝝ q̄ animi sui deposcūt signa. Oēs qui lras norunt: sciunt esse vigintiquattuoꝝ: si greca: viginti tria: si latina lras elementa didicerint: ⁊ ex his oīa scribunt. Aliud tū signū alpha q̄ paulus

a ¶ animi ⁊ corpis. ¶ quibus cuiusq; ꝓprietates signantur. b ¶ ne aliter incedat q̄ signa sua deposcunt.

signā atq; vexilla et domos co/ a ¶ alij familiarū. ¶m grecū paternit arū. b ¶ nemo militans deo ꝑplicat se secularib⁹ negocijs.

gnationū suarū castramētabun/ tur filij israel per gyrum taberna a ¶ qui air: Ego sum lux mundi de q̄ zacharias: Visitauit nos oriens ex alto ⁊c. b ¶ confitens.

culi fœderis. Ad ōrientem iūdas a ¶ cōugatos continentes virgines. b ¶ christus ne militie.

figet tētoria p tūrmas exercitus ¶ doctoꝝ ⁊ rectoꝝ.

sui: eritq; princeps filioꝝm eius naason filᵃ aminadab: ⁊ omnes de stirpe eius summa pugnātiū ¶ vt supra.

septuagintaquattuoꝝ milia sexcē/ ti. Iuxta eum castramerati sunt a ¶ qui ꝑ eterna mercede laborant.

de tribu isachār: quoꝝ princeps fuit nathanael filius suar: et oīs a ¶ cōtra oēs spūales nequitias.

numerus pūgnatoꝝ eius quin/ quagintaquattuoꝝ milia quadri ¶ q̄ in xpo habent habitaculū fortitudinis.

gēti. In tribu zabulon princeps fuit heliab filius helon: omnis de stirpe eius exercitᵘ pugnatoꝝ b rū. lvij. milia q̄dringenti. Uniuersi q̄ in castris iude annūerati sūt fuerūt. clxxxvi. milia q̄dringenti ⁊ p turmas suas primi egredien a ¶ qui mentis intuitum ad videndum dei voluntatem exacuunt.

tur. In castris filioꝝz ruben ad ¶ quam respicit mered ianum larus fabernaculi.

meridianam plagā erit princeps c elisur filius sedeur. Et cūctus exercitus pugnatoꝝ eiᵒ: qui numerati sunt quadragintasex milia q̄ngenti. Iuxta eū castramerati a ¶ q̄ studiū obedientie deo impendunt.

sunt de tribu symēon: quoꝝ fuit

Ecclesiasticus

Leuabitur

Nico.de lyra

eorum aspectum bellatoꝛes dirigantur et vniantur: qualia vero fuerint ista vexilla. in textu non habetur. Sz dicunt aliqui hebrei q̄ vexillum cuiusliber tribus erat simile in colore lapidi positō in rationali in q̄ erat sculptum nomē sui patriarche: ita q̄ vexillum tribus ruben erat rubei coloꝛis sicut ⁊ lapis sardius in quo erat sculptū nomen ipius ruben. ⁊ sic de alijs. a Ad orientem iudas figet tentoria per turmas ⁊c. hic describitur dispositio castroꝝm circa tabernaculū in speciali: ¶m quattuoꝝ partes orbis ⁊ in qualibet parte erant tres trib⁹: vna ꝓcipal: et alie due sibi adiūcte. Ad oriētē vero erat tribus iuda ꝓncipal: et trib⁹ isachar ⁊ zabulō sibi adiūcte. Ad meridiē tribus ruben ꝓncipalis: tribus symeon et gad sibi adiuncte. Ad occidentem tribus ephraim ꝓncipalis: tribus manasses et beniamin sibi adiuncte. Ad aquilonem vero tribus dan ꝓncipalis: tribus aser et neptalim sibi adiuncte: et sicut erant dispoſite in situ castroꝝm: ita ⁊ in motu suo modo: quia tribus iuda cum sibi adiūctis primo mouebat castra: tribus ruben cum suis secundo: tribus ephraim cum suis tertio: tribus dan cuz suis vltimo. et ¶m hoc potest diuidi in quattuoꝝ partes: ⁊ patēt. In qualibet autem tribu hic nominatur ꝓnceps et numerus bellatoꝝm suoꝝm: ⁊ postea numerus simul aggregatus de tribus tribubus ad vnam plagam ordinatis: et ¶m hoc patet littera vsq; ad finem capituli vbi dicitur:

B

Universidad de Navarra Biblioteca

Mystice a Leuabitur aũt. Mystice. Tabernaculi erectio vł positio ecclesie situm significat: que in credentibus erigitur: in negantibus deponitur: in quibusdam ordinibꝰ sacris sublimatur: in aliis iudicio sacerdotum excõicatione humiliatur. b Ad occidentalẽ. Ba. Quattuor plage mũdi per ꝙs castra filioꝝ iſrł disponunt circa tabernaculũ: conuocationem ꝛ dispositionẽ ecclesie significãt. Oziens eñ vbi est introitus tabernaculi initium bone conuersationis ꝛ cõfessionis: ꝛ peeptionẽ baptiſmi ꝛ pmissiũ ecclesiã exprmit q̃ in hierlm primũ ab apostolis fundata est: huic plage tribus iuda issachar ꝛ ẽabulon deputant: qz cõfessores xp̃i in habitaculum fortitudinis vbi ꝓ eterna mercede laborent: ꝓ illũ habent introitũ qui ait: Ego sum hostiũ: ꝓ me siq̃s introierit saluabit. Ego sũ lux mundi: de quo ꝛ Zacharias: Visitauit nos oriens ex alto ꝛc. Plaga vo australis quã respicit meridianũ latus tabernaculi: antiquam dei plebẽ significat: que lucem legis accipiens amore creatoris feruebat. Vbi ruben: symeon: ꝛ gad castrametati sunt: quia sancti patres intuitum mentis ad videndaz dei voluntatẽ acuebant: ꝛ obedientie studebant accincti armis iusticie: vt demonio meridiano possint resistere. Plaga vero aquilonis quam respicit altez latus tabernaculi: tenebris ꝛ frigore infidelitatis vsq̃ ad aduentum xp̃i torpentem gentiũ multitudinem figurat: vbi dan: aser ꝛ neptalim castrametant. quia cum iudei repulissent verbũ dei iusto iudicio de gentibus multiplicata ecclesia ꝛ dilatata: verã btitudinẽ sperat ꝛ optat. Occidentalis vero que vtrũq̃ parietem tabernaculi i se recipiens consũmat: implet ionez totius ecclesie que in fine mundi perficitur designat. quando pſecutione antichristi qui bene fructificauerunt ꝓbãtur electi: ꝛ traditis impijs in oblionem perpetue mortis: insti locantur ad dexteram dei in eternum regnaturi vnde bene ephraim: beniamin et manasses in hac plaga cõsistunt. Leuite quoq̃ ideo prope tabernaculum sũt quos cetere tribus ꝛttuo: plagis circumeunt: vt qui tabernaculi curaz gerunt: secure diuinis vacent obsequijs a fratribus suis extrinsecꝰ cõtra hostes muniti. Nũc quoq̃ ministri altaris sic vndiq̃ muniendi ꝛ procurandi sunt: vt secure possint diuinum implere officium.

Occidentalez. Hec plaga vtrũq̃ parietem tabernaculi in se recipiens: in se iũgendo consummat: ꝛ consummationem ecclesie in fine mundi significat: quando in fructu bonorum operum ꝓbabuntur electi: i oblionem mortis tradentur impij: ad dexteram dei locabuntur iusti.

c Ad aquilonez. Hec plaga significat

Joh.10.b Ibidẽ.9.b Luc.1.g

Exo.13g.

princeps salamihel filiꝰ surisaddai: et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sũt quinquagin
a ꝙ qui accingunt̃ armis iusticie vt diabolo possint
tanouem milia trecenti. In tribũ
resistere. ꝙ vel heliasaph.
gad princeps fuit heliſaphan filius duel: et cunctus exercitus pugnatorũ eiꝰ q̃ numerati sũt quadraginta quinq̃ milia sexcẽti q̃nquaginta. Oẽs q̃ recẽsiti sũt i castris ruben. cl. milia ꝛ mille q̃drigenti quinq̃gita: ꝓ turmas suas in scõo loco ꝓficiscẽ
a tur. Leuabitur aũt tabernaculũ testimonij ꝓ officia leuitarũ ꝛ turmas eoꝝ. Quõ erigẽt: ita ꝛ deponetur. Singuli ꝓ loca ꝛ ordines snos ꝓficiscẽt. Ad occidentalẽ plagã erunt
b castra filioꝝ ephraim: quoꝝ ꝑncepꝰ fuit elisama filius ãmiud. Cunctus exercitus pugnatoꝝ eiusꝰ qui numerati sunt q̃draginta milia q̃ngenti. Et cũ eis tribꝰ filioꝝ manasse: q̃uz princeps fuit gamaliel filius phadassur: Cũctꝰ exercitꝰ pugnatoꝝ eiꝰ q̃ nũerati sũt trigintaduo milia ducẽti. In tribu filioꝝ bẽiamin ꝑncepꝰ fuit abidã filiꝰ gedeonis: ꝛ cũctꝰ exercitꝰ pugnatoruz eius qui recensiti sũt. xxv. milia q̃dringẽti. Oẽs qui nũerati sũt i castris ephrai cẽtũ octo milia: ꝛ centũ ꝓ turmas suas tertij
c ꝓficiscẽt. Ad aq̃lonẽ ptẽ castrametati sũt filij dan: q̃z ꝑnceps fuit ahiezer filiꝰ amisaddai: Cũctꝰ exercitꝰ pugnatoꝝ eiꝰ q̃ nũerati sũt. lxij. milia septingẽti. Iuxta eũ fixere tentoria de tribu aser: quoꝝ ꝑnceps fuit phegiel filiꝰ ochrã: Cũctꝰ exercitꝰ pugnatorũ eiꝰ q̃ nũerati sunt q̃draginta milia ꝛ mille ꝙuingẽti. De tribu filiorũ neptalim ꝑnceps fuit ahira filiꝰ henan: Cũctꝰ exercitꝰ pugnatorũ eiꝰ: quinquaginta tria milia q̃drigẽti. Oẽs q̃ nũerati sũt i castris dan fuerũt. clvij. milia sexcẽti: ꝛ nouissimi proficiscentur. Hic numerus filiorum israel per domos cognationum suarum et turmas diuisi exercitus: sexcenta tria milia ꝙuingẽti quinquaginta. Leuite autem non sũt numerati inter filios israel. Sic enim ꝓceꝑerat dominus moysi. Feceruntq̃ filij israel iuxta omnia
ꝙ vel mandauerat.
que ꝓceꝑerat dominus. Castrametati sũt ꝑturmas suas et profe/
a

Et profecti. sunt nõ nũc ꝙ postea scz vicesima die mẽsis secũdi: vt hr. j. ca. x. Sed hic dicitur mod⁹ illius profectiõis ꝛ sic patet expositio litteralis huius capituli.

Capi. II

Moraliter. † tusq̃ est dominus ad moysen ꝛc. In hoc capi. agitur primo de leuitarum officijs in genera li: sed. j. iij. capitu. de ipsis agitur magis in speciali. propter qõ sensus eorum mysticus ibidez magis ꝓprie locum habet. Secõ describitur situs castrorum per duodecim tribus circa tabernaculum cũ dicitur: m† Singuli per turmas signa atq̃ vexilla et domus cognationum suarum castrametabuntur filiorum israel per gyruz tabernaculi federis. Moraliter autem tabernaculum domini est anima iusti: ꝙm illud Eccle. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Habet aũt istud tabernaculũ aspectũ ad orientẽ ꝑ quem intelligit expiatio sordis in ortu lucis gre: ad meridiẽ ꝑ quẽ intelligit illãmatio cordis: qz inde ꝓcuenit virtus caloris: ad occidentem ꝑ quẽ intelligit meditatio mortis in qua occidit lux vite pñtis: ad aquilonẽ ꝑ quem intelligit collucatio fortis contra insultũ demonis: ꝙm q̃ dicere. j. Ab aq̃lone pandet oẽ malum. Igitur ad orientẽ sunt iudas issachar ꝛ ẽabulõ. per iudã qui interpretat confitens intelligitur cõfessionis veritas. ꝑ issachar qui interꝑtatur memorans dñm: ofonis assiduitas. ꝑ ẽabulõ q̃ interꝑtat pulchritudinis habitaculũ: cõuersationis puritas. Per hec eñ tria sordes cordium expiantur. Ad meridiem autem sunt rubẽ symeon ꝛ gad. per ruben vero qui interpretatur visionis filius: intelligitur splendor veritatis intellectum perficiens. per symeon qui interpretatur audiẽs amor charitatis bonis cõsentiens. per gad qui interpretatur felicitas: dulcor suauitatis reficiens. Hec eim tria inflammati onem cordis concomitantur. Ad occidentez vero sunt ephraim manasses ꝛ beniamin. per ephraim qui interpretatur crescens: intelligitur profectus spiritualium: ad quem mouet vite breuitas: per manassen qui interpretatur oblivio. contemptus temporalium: ad quem mouet eorum defectibilitas. per beniamin qui interpretatur filius dextre: appetitus celestium ad quem mouet eorum eternitas. Hec autẽ tria meditationi mortis associantur. Ad aquilonem vero sunt dan neptalim et aser per dan qui interpretatur iudicium: i telligitur rimor iudicij. ꝑ neptalim qui interpretatur multiplicatio: pudor ꝙ probrij: si ꝙs iplicet vilitati petĩ. ꝑ aser qui interꝑtatur beatitudo: amor premij. ꝛ hec tria faciunt contra insultuz demonũ fortiter colluctari de qua colluctatione dicit Apostolus ad Eph. vj. Non est nobis colluctatio aduersus carnez ꝛ sanguinem: sed aduersus principes ꝛ ptãtes: ꝛ aduersus mundi rectores tenebrarũ harũ cõtra spũalia nequitie: de quibus concedat nos triũphare leo de tribu iuda qui est victor ꝛ benedictus deus in ꝛcula ꝛculorum amen.

a

Item Numeri. ij. ca. vbi dicitur in postilla: Aliam etiam causam quare Leuite non fuerint cum aliis numerati induxit Ra. Salo.

Additio. j. Causa quam inducit Ra. Sa. non videtur valere: sententia enim lata. j. xiiij ca. contra murmurantes tempore explorationis fuit precise contra illos qui fuerunt numerati a. xx. annis ꝛ vltra. Jn q̃ manifeste excludebantur leuite qui a. xxx. anno fuerunt et vltra numerati: vt in. iiij. ca. ꝛ ideo standum est rationi postilla. Jn co. ca. ij. vbi dicitur i postil. Singuli per turmas signa ꝛ vex.

Additio. ij. Sciendum ꝙm antiquos expositores hebreoꝝ signa vexilloꝝ illa. scz quatuor tribuum que presidebant quattuor ꝓtibus sunt hec: In

Glo.ordi.

gnificat multitudinem gentium vsq̃ ad xp̃m frigore infidelitatis torpentem: sed repulsis iudeis iudicio dei ecclesia dilatata eternam beatitudinem expectat. La. III

a Sacerdotum qui ꝛc. Ba. Quattuor filij aaron cum eo in sacerdotium electi sunt: sed duobus in statu manentib⁹: alij igne diuino exusti sunt: quia ignẽ alienum obtulerunt. Licet enim multi ex quattuor partib⁹ orbis in ecclesia sublimati sacerdotiũ gerere videantur: illi tantum in ministerio persistunt qui vtriusq̃ testamenti sanam doctrinã spirituſsancti igne examinatam predicant: ꝛ pro dilectione dei ꝛ proximi quicquid possunt elaborãt. Qui vero alienam doctrinam secularis scientie magisterio confectam inducunt: ꝛ seculari cupiditate accensi diuinum officium faciunt: igne diuine vltionis consumunt. b Applica tribum leui. Aug. Accipe tribum leui: ꝛ statues eã in cõspectu aarõ sacerdotis: ꝛ ministrabãt ei: ꝛ custodiant custodias eius: ꝛ custodias filiorum israel ante tabernaculuz testimonij. Quas philacas greci dixit: nostri custodias et excubias interpretati sunt. Sed nimirum vigilie melius dicuntur: que solẽt in castris ternarum horarum obseruationẽ habere. Unde: Quarta vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare: id est post nonam horam noctis. pꝰ tres scilicet vigilias. Et in multꝭ locis scripturarum nostri vigilias interpretati sunt. quas greci philacas dicũt vbi nulla dubitatio est spacia nocturni temporis significari. Quod puto et hic accipiẽdum. Quomodo enim leuite inbentur obseruare custodias aaron: ꝛ custodias filiorũ israel: id est philacas. Misi forte dictum est: ne putarent ab obseruãdis vigilijs: que proprie obseruari in castris solent propter honorem quo seruiebãt tabernaculo immunes eẽ debere: cũ et ipsꝰ oporteret propter opera tabernaculi non minus vicissim obseruare vigilias que obseruarentur in alijs circumquaq̃ castris filiorum israel.

Mat.24.c

c Externus. Augꝰ. Alienigena qui tetigerit morietur.

Leui.6.c

Querendum quomodo dixerit in leuitico: Qui tetigerit tabernaculum sanctificabitur: cum hic dicat alienigena q̃ tetigerit morietur: volens intelligi eos qui non essent de tribu leui. An forte hic tetigerit ad obsequium duxerit seruituris: quod a solis leuitis deberi tabernaculo precepit: hinc enim loquebatur:

Ego tuli

Nico.de lyra

Capitulum III

b Hẽ sunt generationes. hic cõsequenter describitur ordinatio leuitarum deo ministrantium. ꝛ primo tempore status. secõ tempore motus. iiij. ca. Circa primũ leuite primo separantur. scõo numerãtur. ibi: Locutusq̃ est dominus. tertio commutantur. ibi: Et ait dominus. Circa primum primo ponitur ratio separationis sacerdotum. scõo leuitarum. ibi: Applica tribum leui. tertio vtrozunq̃ simul. ibi: Locutusq̃ est dominus. Ratio autem separationis sacerdotum fuit: vt diligentius et liberius vacarent sacrificijs offerendis. dicit igitur: Hẽ sunt generationes. s. ab alijs segregate. b Aaron ꝛ moysi. Cum filiozuz moysi non recolerdetur hic nec fuerint sacerdotes: quare dicit hic: Hẽ sunt generationes aaron ꝛ moysi. Ad qd̃ respõdet Ra. Sa. dicẽs ꝙ moyses docuit aaron ꝛ filios eius legem: ꝛ sic reputatur pater eorum: quia qui instruit aliquem in lege reuerẽdus est abeo ac si eum genuisset.

c Hec nomina filiorum aaron sacerdotum qui vncti sũt. de ista vnctione ꝛ repletione et consecratione manuuz dictum fuit. Exo. xxix.

Leui.10.a et.6.5 Ex.26.6 1 Pa.24.a

d Et sacerdotio fungerẽtur. Ad hoc enim fuerunt ab alijs segregati per vnctionem ꝛ consecrationem vt sacerdotale officium debite exequerentur. aliter eorum ministerium non eẽt deo gratum: sed magis pollutum: vt dictum fuit Exo. xxix.

e Mortui sunt nadab et abiu cuz offerrent ignem alienuz in cõspectu dei: vt habitum est Leui. x. sed hic replicatur: vt ostẽdatur causa quare hic nõ describitur aliqua generatio ex eis descendens.

†. 21. dist. c. 2. 8. leuite

f Locutusq̃ est dominus ad moysen dicens. hic consequenter exprmitur ratio separationis leuitarum. scz vt diligenter ꝛ libere ministrent in officijs suis coram sacerdotibus: ꝛ hoc est quod dicitur:

g Applica tribum leui. i. separa ab alijs in ministerio tabernaculi.

h Et fac stare in cõspectu aaron sacerdotis: vt sint separati ad misteria sua.

i Ut ministrent ei. humiliter.

k Et excubent. vigilãter.

l Et obseruent. diligenter.

†. 31. dist. c. teuere.

m Quiquid ad cultũ pertinet multitudinis: qz ꝓ tota multitudine populi que tenetur deũ colere deputati sunt specialiter ad cultũ dei.

n Dabisq̃ dono leuitas aaron et filijs ei. i. gratis ipsi aarõ et filijs eius. o Quibꝰ traditi sunt a filijs israel. ꝛ ideo ab eis recipient decimas tanq̃ mercedez sui laboris: non ab aarõ et filijs eius. p Aaron autem ꝛ filios eius constitues super cultũ sacerdotij. ꝛc. q̃ ꝓsistit i sacrificioꝝ oblatiõe ꝛ thurificatiõe: ꝛ ceteri ad officiũ sacerdotale ꝓtinẽtib⁹. q Externus

qui

a Ego tuli le. Aug⁹. Quid est q̄ leuitas ꝓ p̄mogenitis filiox ysrael sibi deputat deus? ita vt p̄mogenitis ꝓpli numeratis q̄ plures inuenti sunt q̄ erat numerus leuitarū argento redimerent q̄nq; siclis ꝑ vno datis: qđ ꝓ pecoribus nō ē factū. Et cū pecora leuitarū ꝓ p̄mogenitis pecox isrl sibi esse voluerit: quō deinceps p̄mogenita eox vel pecox eox ptinebant ad deū: vbi iussit immunda p̄mogenita vel hūana mutari ouib⁹? quō nō ꝑ istis deinceps p̄mogenitis cōputabāt filij leuitax? Manebat cīm in posteris eadē tribus q̄ posset ꝓ primogenitis posteriorib⁹ cōputari. Nisi q; illud iustū fuit: vt q̄ nascerent de illis qui iam ad portionē dñi ptinebant datam ꝓ p̄mogenitis q̄ de egypto exierunt: iam deus ꝓ pxios hr̄et tanq̄ suos de suis: nec posset iuste ꝓ illis cōputari: q̄ deinceps primogeniti deo debebant: deveniente so q̄ppe pplo: et de vniuersis pecoribꝰ ppli data est portio deo primogenitū. Leuite. s. et pecora eox iā sīc̄ genuissent dei erat: nō poterat ꝑ a ppl̄o dari qō iam alienū erat. Ac ꝓ ꝑ debita deinceps primogenita deo reddi oportebat: nec ꝓ his cōputari posteros leuitax vel pecox eox. Aug⁹. Ego assumpsi leuitas de medio filiox isrl ꝓ omni primogenito ꝛc. Leuite assumunt ꝓ p̄mogenitis: cū nō sint p̄mogeniti. Leui cīm tertius nascit̄ de lia. Prim⁹ nāq; ruben: secundus symeō: tertius leui. Sed apud deū nō babētur primogeniti q̄ corpe et natiuitate p̄cedunt: sed quos ꝓposito mētis ipe in ordīe primitinox iudicat assumendos. Jacob natu posteriox primogenitus iudicatus: et benedictionē primatus ꝓcurata diuinitus parētis cecitate suscepit. Et ꝓposito cīm ordis qđ deo patuit: p̄iusq̄ in ꝑ mundo nascerentur: aut aliq̄d egerent boni vel mali dictū ē. Jacob dilexit: esau aūt odio habuit. Filij ergo leui primogeniti nō sunt fm carnē: sed ꝓ primogenitis assumunt: vt sit plus ꝓ primogenito assumi q̄s ꝓmogenitum nasci. Lxx. Ex medio filiox isrl ꝛc. Tertius est leui int filios israel: de q̄ ꝑ medio sumunt leuite. Jnuenio sunamitem fiducialiter regi isrl respondente. Jn medio ppli met ego habito. Et de xpo Johan. dicēte: Medi⁹ vr̄m stat quem vos nescitis. Puto ꝑ cum q̄ nunq̄s declinauit ad dexterā vel ad sinistram dici posse mediū stare: qui petīn nō fecit: nec inuent⁹ est dolus in ore eius: et qz semp stat: medius stare dr. Qui vero imitatoz eius est: sicut sunamitis: stare q̄dē nō dr: qz aliq̄ndo aut ad dexterā inclinatur: aut ad sinistrā (Nemo cīm mūdus a sorde: nec si vn⁹ diei fuerit vita eius) habitare tū dr in medio ppli. Leuite ꝑ assumunt de medio filiox isrl. Leuite cīm sunt qui nō coḡuerunt dexterā et sinistrā suaz: sed sequentes moysen. i. legem dei: non pepercerunt p̄ri vel mri. Et tu ergo si veniente tētatione: et ira peccati nō inclinaueris ad dexterā vel ad sinistrā: nec ꝓuaricaris legem dei: sed stes medi⁹ firmus et stabil: nec curues genua tua pctō: nec pecudis caput. i. stulticie sequaris imaḡnē: assumeris de medio filiox isrl et in p̄mitiuox numero collocaberis. b Aperit vulua. Nō q̄dē q̄s apit vulua ꝓmatu dignus est. vñ: Alienati sūt peccatores a vulua er. a. v. lo. sunt fal. Quō cīm q̄s errare potuit a via dr̄i si tarim vt de vētre mr̄is exiuit? Aut quō potuit falsa loq̄ nup editus puer? Necessariū est q̄ ventrē et vulua talem requirere cui possit conuenire. Alienati sunt pctōres a vulua ꝛc. Et illa erit vulua quaz aperit oīs ꝓmitiuus q̄ sctificat dño. Aperuit dñs vuluā. Nie q̄ erat clausa: et pepit p̄triarchas. Similiter et Rachel vt pareret etiā ipa: cui⁹ visus erat ꝓspicax: et decox aspectus. Jn multis xo scꝑture locis inuenies apiri vulnas q̄rū si singulas ꝓ locis consideres: inuenies quō errant peccatores a vulua: et alij apientes vuluā sanctificanḡ in ordīe p̄mitiuoz. c Ex quo pcussi. Orige. Quia nō p̄i⁹ sanctificati sunt p̄mogeniti isrl: q̄s peuerenḡ p̄mogeniti egyptioz: et quasi cām sanctificationis hoz interitū ponit eox. vnde et ꝑ intelligendū est esse q̄sdam etiā p̄mogenitos in egyptiꝰ. i. contrarijs potestatibus quasi electos in malicia: et p̄mos int demones: qui nisi pcussi fuerint et extincti: israelitax p̄mogeniti sanctificari nō possunt. Hos aūt pcussit dñs me⁹ christ⁹ iesus: qui est p̄mogenitus oīs creature: qui p̄ncipat⁹ et potestates traduxit triumphans eos in cruce. Aliter cīm sanctificatio p̄mitualis ad nos venire nō posset. Et aūt nobis p̄mogenitox sanctificationes daret: effectus est p̄mogenitus ex mortuis: vt sit primatū tenens in omnibus: et nos credētes resurrectioni sue ꝓ p̄mitiuis assumeret: et in p̄mitiuox ordīe collocaret. d Numera filios tē. Orige. Recensamus attentius quō distribuuntur duodecim tribus ꝑ turmas suas i q̄tuor ptes: et per singulas celi plagas certa statione consistunt: et inueniem⁹ iudā ab oriente cū isachar: et zabulō. Ruben ad occidentē: cuz symeone et gad. Jn meridie ephrem cū beniamin et manasse. Jn aquilone vero dan cuz neptalim et aser. Quibus q̄s ꝑ q̄ttuor cardines terre in circuitu locatis: in medio eox (vt deo ꝓmi) circa tabernaculū dei constituuntur leuite. Jn castris q̄dem iudā: q̄ sunt ab oriēte moyses et aaron. Jn castris xo ruben: gerson. Jn castris vero beniamī caath. Ubi dan castra cōstituit: locatus est merari. Et ita in medio filiox israel ex oīi parte per circuitū quasi inserti ceteris tribꝰ innixi videnḡ esse filij leui. Obliuiscere q̄ paulisper terrena: et supra ipm celū gressu mentis incede. Jbi require tabernaculū dei vbi p̄cursor ꝓ nobis introiuit iesus et assistit nunc vultui dei interpellans ꝓ nobis. Jbi require quaternos ordies et stationes castrorum. Jbi israelitica agmina et excubias cerne sanctoruz. Jbi p̄mitiuox sacra rimare. Sed ego nō audeo illuc sol⁹ ascendere: p̄cedat paul⁹ cū et mihi viā ondat. Ipe vero apostoloꝝ maxim⁹ scīes multas eē nō solū i cris: sz et in celis ecclesias (ex quib⁹ septē q̄sdā iobānes cnūcrat) volēs ondere q̄ndā ꝓterea ecclesiā p̄mitiuox: dic ad hebreos: Nō. n. accessistis ad ardētem

q̄ ad ministrandū accesserit moziek. hic accipitur extern⁹ q̄cūq; non est de tribu leuitica: si se ingerat ministerio leuitarū: et omnis qui non est de filijs aaron si se ingerat officio sacerdotum: sicut dicitur infra. xvj. capi. de ipo choze qui fuit leuita: non tamen de filijs aaron qui mortuus est: eo ꝙ voluit sibi arripere officium sacerdotꝰ. a Locutusq; est dominꝰ. hic consequenter ponitur ratio sep̄arationis leuitarum et sacerdotum simul. erant enim vtriq; de tribu leui. et sic dicitur:
b Ego tuli leuitas: id est accepi mihi. cuius ratio subditur cum dicitur: c Pro omni primogenito. quia omnes primogeniti filiozum israel fuerunt deo obligati. exquo percussit primogenitos egyptiozum: et loco illozum voluit deputari sibi omnes masculos de tribu leui. ad hoc enim fuerūt magis apti q̄ de alia tribu: quia non fuerunt sic polluti in peccato vituli: vt predictum est. Ante enim legem datam ad primogenitos pertinebat offerre sacrificia: sed quia primogeniti aliarum tribuum polluti fuerunt in peccato vituli: et ꝛcepti redditi ad predictum officium leuite successerunt loco eoz̄.
d Locutus est dominꝰ ad. Descripta leuitarum separatione: hic consequenter agitur de eozum numeratione. Circa quod p̄mittitur p̄ceptum domini cum dicitur:
e Numera filios leui per domos patrum ꝛc. Jn tribu cīm leui erant tres domus. scilicet gerson caath et merari et quelibet domus habebat plures familias. Jn domo cīm gerson erant familie lobni et semei. et eodem modo dicendum est de alijs. f Omnem masculum. ad excludendum feminas.
g Ab vno mense et supra. quia ista numeratio fiebat ad cōmutandum filios leui pro primogenitis aliarum tribuum: vt habetur infra isto capitu. primogeniti autem debebant offerri domino talis etatis. Consequenter ponitur executio dicti mandati. cum dicitur: h Numerauit moyses vt ꝑcepat ꝛc. s. per tres domos ꝓdictas et familias eaz: i q̄libet domo describūt q̄tuor: nūer⁹ hoīm. loc⁹ eis assignat⁹ circa tabernaculū: p̄ncipes eox: et officiū: vt ptz lr̄a visq; ibi discurrēdo.
Jncipit āt a domo gerson. cū dr: De gerson ꝛc. et ptz lr̄a visq; ibi
Et habebunt

ad ardentem et tractabilem ignem: sed accessistis ad montem sion: et ciuitatem dei viuentis hierusalem celestem et multitudinem angelorum laudantiū: et ecclesiā p̄mitiuox ascriptā in celis. Moyses q̄ quattuor castra ppli dei diuisum scribit i terris. Apls quattuor ordines sanctoz in celis: ad quox singulos vnūquēq; nr̄m dicit accedere. Nō. n. oēs ad oēs accedūt sed alij ad montē sion: et paulo meliores ad ciuitatē dei viuentis hierusalē celestē. Dis q̄ eminentiores accedunt ad multitudinē angelorum laudantiū. Qui aūt supra oēs istos sunt: accedunt ad ecclesiam p̄mitiuox. Prepara ergo te et enitere quantū vales: si forte actib⁹ vita moribus fide et institutis ꝓficias vbi possis accedere ad ecclesiā p̄mitiuox. Si paulo iferiores accede ad multitudinē angelox laudantiū: vl ad ciuitatē dei viuentis celestē hierusalem: vel saltē ad montē sion: vt in monte saluer̄is. Tantū est: ne in terra resideas: ne in vallibus maneas: ne in demersis et humilib⁹ pseueres. Jta assumunt p̄mogeniti leui q̄ ministrāt deo: et altari eius et tabernaculo excubijs ꝑpetuis diuina ministeria celebrant. a Leui. Leui additus: vel assumptus. Hic est ordo doctox. qui p grām dei de mundo electus ad fuitium diui
Job.15.c nū: cetibus angelox vnit. Vñ: Ego vos elegi
Deu.22.c ō mundo: et alibi. Sed sunt sīc angeli dei i celo.
b Gerson et caath. Tres filij leui significant p̄dicatozes sctē trinitatis: cōfessione insignes fide et spe: et charitate mirabiles. Interpretat cīm gerso aduena. Caath patientia: vel molarel dētes. Merari: amara: vl amaritudo. Minister cīm dei aduenā se et pegrinū in mundo cognoscit: et patiens est. Verbū dei dente discreti onis molit: fm auditox capacitates: et seculuz sibi amax ostendit: alios a voluptatibus reuocat. Hi ab vno mense numerant: qz initiū vite deo debent cōsecrare: ne post multa scelera ꝓ
1.Tim.3.a moti faciant blasphemari nomen dei. Unde:
Oportet eum irreprehensibilem esse ꝛc.
c Hi post ꝛc. Filiox leui ordo cōueniēs ostēditur. vbi. s. q̄ primi sunt in ordine: oziētis plagam obseruant. Moyses et aaron cum filijs habentes custodiam sanctuarij in medio filiozum israel. Caathite: vnde moyses et aaron orti sūt: meridianā plagā obtineant: sub cura eleaçari sacerdotis q̄ maior est i filijs aaron. Post hos gersonite ad occidentalē plagā sub cura eleaçari. Nouissimi merarite ad septēntionalē plagam sub custodia ithamar filij aaron minoris. Jn his vero moraliter exponitur q̄ ministri ecclesie debent diligēter ordinē suū seruare: nec maiora appetere q̄s ꝓrius locus exposcit.
d Ad occi. Ubi dtes clauditur astra occidūt Jn his significatur q̄ ministri tabernaculi debent concupiscentiā fugere: carnalia desideria dei adiutorio mortificare: diē vltimū et finem
Gal.6.c laboris expectare: vt mortui mundo viuentes deo dicere possint: Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce dñi nostri iesu xpi. e Ad meridi. pla. Hec significat post lucē scie q̄ceptā predicatozes verbum patientie et solatij debere cum discretione proximis impendere. Sub eleaçaPs.126. ro. i. dei adiutorio. fm illud: Nisi dñs edificauerit domū in vanū laborauerūt qui edi. eam.
f In plaga septentrionali castrame. Extremi merarite sub ithamar (qui interpretatur amarus: vel vbi palma) plagam aquilonis sortiti sūt: vbi glacialis horror perdurat. Jn quo monentur ecclesie ministri: ne securitate torpeāt: quia licet per tanuam fidei iam in ecclesiam introierint lumen scientie perceperint: desideria carnis mortificauerint: nondum tamen ad perfectam suauitatem: id est ad eternam beatitudinem peruenerunt. Restat aliquid amarum: cum illo certandum est qui ad aquilonem dirigit solium suum: cuius duritiam molliri impos

a nus: et inuenti sunt filij leui per
b noia sua: Gerson et caath et merari. Als lebni.
Filij gerson: lobni: et semei. Filij caath: amrā: et iessaar: hebron et ociel. Filij merari: mooli et musi. De gerson fuere duę familię lobnitica et semeitica: quarum numeratus est populus sexus masculini ab vno mēse et supra: septem milia quingenti.
Ibi post tabernaculum metabuntur ad occidentē sub p̄ncipe Als helisaph.
peliasaphat filio iahel: et habebunt excubias in tabernaculo fœderis: ipm tabernaculum et operimentum eius tentoriuz qđ trahitur ante fores tecti fœderis et cortinas atrij: tentoriuz quoq; quod appenditur in introitu atrij tabernaculi: et q̄cquid ad ritum altaris ptinet funes tabernaculi et oia vtensilia eius Lognatio caath habebit ppl̄os amramitas: et iessaaritas: et hebronitas: et ocielitas. Hę sunt familię caathitax recensitę per nomina sua: omnes generis masculini ab vno mense et supra octo milia sexcenti: habebunt excubias sāctuarij: et castra metabuntur ad meridia nā plagā. Princepsq; eox erit elisaphan filius ociel: et custodiant arcā: mensamq; et cādelabrū: altaria et vasa sctūarij in quib⁹ ministrāt: et velum cunctamq; hu/
iuscemodi supellectilem. Princeps aūt principū leuitarū eleaçar. qz ei reddebant rōnē nō solū caathite: sed etiā illi qui erāt principes in alijs duab⁹ domibus. i At vo de merari. h ꝑsequit̄ de tertia domo. et ptz littera visq; ibi:
k Et paxilli cum fu. Istud videtur contrariari p̄dictis sz q̄ funes ptinebāt ad ger
sonitas. Dicendum q̄ aliqui funes erant inherentes immobiliter duris: et isti ptinebant ad meraritas: quia ad ipsos ptinebant dura que erant cē tabernaculum: sicut ad caathitas pertinebant dura q̄ erant intra tabernaculuz cū altari holocaustoruz qđ erat extra: et hoc est qđ dicit Ra. Sa. s. q̄ aliqui funes inherebant colūnis quibus appendebanḡ cortines: et illi ptinebāt ad meraritas alią inherebāt cortinis quibus imittebātur paxilli in terra fixi: vt cortine non mouerentur a vento inferius: et illi pertinebant ad gersonitas.
Castrametabūt

a Et habebūt excubias. i. diligentes custodias.
b Ipm tabernaculū. i. cortinas de diuersis coloribus q̄ erāt imediate sup tabulas.
c Et operimentū ei⁹. quod erat triplex. s. de sagis: ꝺ pellibus arietū rubricatis et de hiacynthinis. d Tentoriū q̄s qđ appendit in introitu atrij tabnaculi: et q̄cquid ad ritū altaris ptinet. Jn hebreo hr̄ sic: Velum ostij atrij qđ est sup tabernaculū et altare ꝑ circuitū: et hec videtur lra verior. illa cīm que ptinebant ad altare cuz ipo altari erant sub custodia et cura caathitax: vt hr̄. j. isto ca. et sequēti. sz velū pendēs i ostio atrij erat sub cura gersonitarū. Et qđ dr in hebreo q̄ erat sup tabernaculū et altare per circuitū: hoc est qz ꝓhibebat impetū venti a tabernaculo et altari qđ erat infra atrium vt exponit Ra. Sa. et ꝑ patet p hoc qđ hr̄ ca. se. vbi b repetit. qz ibi pōit añ tabnaculū.
e Funes tabernaculi et oia vtensilia eius. Inter vtensilia tabernaculi erat cādelabruz et mensa ꝓpositionis: et vasa eox: de quib⁹ nō pōt dici q̄ essent sub cura gersonitax. vñ in hebreo hr̄: Funes tabernaculi ad omne ministeriū ei⁹. ad gersonitas cīm pertinebat portare et seruare mollia: inter q̄ sunt funes. f Cognatio caath habebit ꝓpr̄. ꝓcēdit de secunda domo. et ptz littera ex ꝓdictis visq; ibi.
g Et velum. qđ diuidebat sanctū et sanctū sanctoz: qz illa que erāt ītra tabernaculū ptinebāt ad caathitas: interque est illđ velū licet esset de mollibus. b Princeps aūt ꝓncipiū leuitax eleaçar. qz ei reddebant rōnē nō solū caathite: sed etiā illi qui erāt principes in alijs duab⁹ domibus. i At vo de merari. h ꝑsequit̄ de tertia domo. et ptz littera visq; ibi:
k Et paxilli cum fu. Istud videtur contrariari p̄dictis sz q̄ funes ptinebāt ad ger
sonitas. Dicendum q̄ aliqui funes erant inherentes immobiliter duris: et isti ptinebant ad meraritas: quia ad ipsos ptinebant dura que erant cē tabernaculum: sicut ad caathitas pertinebant dura q̄ erant intra tabernaculuz cū altari holocaustoruz qđ erat extra: et hoc est qđ dicit Ra. Sa. s. q̄ aliqui funes inherebant colūnis quibus appendebanḡ cortines: et illi ptinebāt ad meraritas alią inherebāt cortinis quibus imittebātur paxilli in terra fixi: vt cortine non mouerentur a vento inferius: et illi pertinebant ad gersonitas.
Castrametabūt

Job.41.c esibile est. Ān: Cor eius indurabit quasi lapis ꝛc. Cū autē supabitur adepta palma exultandū est ꝛ letandum.

a Ad orientalem. Orientalis plaga ortū fidei significat vbi moyses q̄ interptat assumptus de aqua ꝛ aaro mons fortitudinis: cū filijs suis castrametabuntur. Qui ēm in ecclesia p̄sunt: quib⁹ clauel regni celestis cōmisse sunt: debent introitū ordinē cognoscere: ꝛ alijs predicare. Quia optet quēq; in lucem fidei p portā cōfessionis ad aquam baptismi intrare: vt de aq̄ assūpt⁹ sit filius adoptionis: ꝛ roboze constantie gignens filios boni opis. Introitū fidei p quē in ecclesiā ingressus est diligēter custodiat: ne ociosus ꝛ inutilis abijciatur.

b Digitidno milia. Apte numero. xxij. leuite intitulāt. Noc ēm numero cōprehendunt hebrea elemēta: ꝛ fm quosdam libri veteris testamenti. Ministri dei hac prescriptione monentur fm legem dei viuere ꝛ docere: nec vllo mō excedere. c Numera primoge. Sig. Multe sunt numeroꝝ differētie q̄ scribunt de filijs israel: sed post numerum filiorum israel: numerātur seorsum leuite. Nō ēm fuerant recensiti cū eis: ꝛ hr̄ eoꝝ segregatus ꝛ p̄cipuus numer⁹ q̄ referunt oēs simul. xxij. milia reperti: nec pl⁹ nec min⁹. Post h̄ precepit dñs numerari etiā p̄mogenitos filiorū israel eodem ordine: quo fuerant leuite numerati. i. ab vno mense et supra ꝛ iueniūtur. xxij. milia. et. cclxxij.

Putas ne per hec solā numeri historiam docere voluit moyses: et nullum his diuersitatibus numerorum conclusit mysterium? Digitidno quidem numerus in scripturis diuinis principalibus canūs ascriptus sepe reperitur. Nā. xxij. prima quidem apud hebreos elementa traduntur esse litterarum. Ab adam vsq; ad iacob: ex cuius semine initium. xij. tribus assumunt. xxij. patres fuisse memorantur. Tradunt etiam omnium creaturaruz dei species intra. xxij. numerum colligi. Propter hoc ergo leuite: id est qui deseruiunt deo et p̄mogeniti filiorum israel hoc sacrato numero intitulātur. Quod aūt in filijs israel addunt. cclxxij. non ociosum videtur. humani ēm generis in carne generatio (sicut asserunt periti talium) nouem mēsibus in vulua continetur. Sed nō p̄ius ad partum moueri fertur: q̄ decimi mensis triduum transeat. Et ita ducenti. lxxij. dies illos indicant: qui ex nouem mensibus: ꝛ triduo decimi mensis colliguntur: et simul ducenti. lxxiij. dies isti q̄: bus humano generi in hunc mundum prebetur ingressus. Et ita in xxij. omnium simul creaturarum rationibus mysticis summa colligitur. In his vero que ex abundanti in p̄mogenitis israel inueniuntur: etiam mysterium humane generationis exponitur. d Quinq; siclos. Mystice. Quisquis initiū conuersationis voluntatis vel operationis vult deo consecrare: quinq; sensus corporis debet diligenter custodire ne per lasciuiam in errorem aut immunda desideria defluat. Sed iuxta siclum sanctuarij q̄ est oboli. xx. i. fm decalogi doctrinā: q̄ i duob⁹ p̄cept⁹ charitat⁹ ꝓsistit: oīa opa sua referat in domum summi sacerdotis ꝛ filioꝝ eius.

† De voro. c. magne.

a Castrametabunt. hic agit vltimo de situ moysi ꝛ aaron qui erant ad orientalē partē cū filijs suis: ꝛ in h̄ erāt diuisi ab alijs caathitis: q̄ erāt ad meridiē. cuius cā sb̄dit cum dicitur:

b Habentes custodiā sanctuarij. cui⁹ introitus erat in pte oriētali. c Quisq; alienus accesserit. s. sine licentia. Consequenter ponit numeꝝ oīm leuitaꝝ sil̄ dicens: Oēs leuitez. sequit: d Fuerī. xxij. milia. Si aūt cōsiderantur numeri partiales leuitaꝝ p̄dicti faciūt. xxij. milia. et ccc. Ad q̄d dicendū q̄ illi trecenti q̄ hic tacent fuerūt p̄mogeniti. ꝛ ideo nō debebant h̄ numero includi: q̄ista numeratio vltima erat illoꝝ qui poterant accipi p primogenitis aliaꝝ tribuū: quod nō poterat fieri de p̄mogenitis leuitaꝝ: q̄ ex seipis erāt obligati dño rōne p̄mogeniture. e Et ait dñs. h p̄r agit de cōmutatione leuitaꝝ p primogenitis aliaꝝ tribuū: quoꝝ p̄mittit numeratio cum d̄r: Numera p̄mogenitos ꝛc. ꝛ sb̄dit cōmutatio. cū d̄r: f Tollesq; leuitas mihi. i. ad obsequiū meū. g Et pecora eoꝝ ꝛc. dicit aūt Ra. Sa. q̄ pecora munda aliaꝝ tribuū nō intelliguntur hic cōputata: q̄ ēmunda erant dño: sz ēmunda q̄ redimebant pecunia: vt h̄. s. xxiij. ca. excepto asino q̄ cōmutabāt oue vt ibidē d̄r. cetera patent ex dictis vsq; ibi: h In p̄cio aūt. cclxxiij. s. p̄mogenitoꝝ aliaꝝ tribuū. i Accipies. v. siclos. a q̄libet: q̄ nō poterāt redimi per p̄sonas leuitaꝝ: ideo redimunt p̄cio. de q̄titate aūt sicli dicti est Exo. xxx.

k Mille. cccl xv. siclo. tm̄ ēm ascēdit sūma si p q̄libet h mō redemptoꝝ accipiant. v. sicli: vt patet siquis velit numerare. Ad euidentiā maioꝛē p̄dictoꝝ hic descripta est figura situationis castrorū circa tabernaculū. Notādū q̄ Vegeti⁹ libro de re militari dicit q̄ optimus sit⁹ castroꝝ est in figura quadrata. ꝛ ideo sic debent situari nisi dispositio loci impediat: ꝓpter q̄d castra israel h infra in alio la re posui i figura quadrata.

Moraliter. Ca. III

a† De sunt generationes aaron ꝛc. In h̄ capi. agit de officio sacerdotū ꝛ leuitarū cum d̄r: g† Applica tribū leui ꝛc. officiū vero sacerdotum veteris legis erat offerre sacrificia ꝛ officium leuitarum ministrare sacerdotibus in sacrificijs offerendis. p quod significatur q̄ officium sacerdotū noue legis est eucharistiam offerre ī missarum celebratione. Nam eucharistia ē sacrificium noue legis figuratum p plura veteris legis sacrificia sicut vnum perfectū per multa iperfecta. q† Quisquis alienus accesserit morietur. p hoc significat q̄ offerēs eucharistiam nō ordinat⁹ in sacerdotē morit⁹ morte culpe et incurrit penā mort⁹ gehēne. e† Numera filios leui ꝛc. h agit de officijs leuitaꝝ ꝛ eoꝝ situatione circa tabernaculū p q̄ttuoꝛ ptes orbis. Persone situati fuert ad occidētalē ptē eoꝝ officiū fuit custodire ꝛ portare mollia. s. cortias tabernaculi ꝛ atrij ꝛ funes ꝛ opimēta pelliū. Caathite vero ad ptē meridionalez ꝛ eoꝝ officiū fuit portare vasa sctā. s. arcā testamēti: ꝓpitiatoriū mēsā cādelabrū ꝛ altare icēsi. Merarite vero ad aq̄lonē ꝛ eoꝝ officiū fuit portare dura. s. tabulas tabernaculi. colūnas ei⁹ ꝛ atrij ꝛ bases ꝛ hmōi. Moyses aūt ꝛ aarō cū filijs suis ad oriētalē ptez tabernaculi hūtes curā totiꝰ ꝓpli. Secūm sensū allegoꝛicū trib⁹ leui significat mīstros ecclie q̄ diuidūt ī q̄ttuoꝛ ptes. s. platos. sacerdotes: religiosos ꝛ clericos simplices. Digit moyses et aaron qz fuert duces populi. Ps. lxxvj. Deduxisti sicut oues po. tu. in manu moysi ꝛ aaron. ideo significant prelatos ecclesie qui sunt

duces populi xp̄iani. p h̄ aūt q̄ moyses ꝛ aaron fuerūt ad oriētem vbi erat ingressus tabernaculi: significat q̄ per ordinationē platoꝝ ad ecclesiastica officia cleri ingredi debēt. Merarite vero qui interpretant amari: significant religiosos habitātes in amaritudine penitētie ꝛ luctu p̄ peccis. ꝓpijs ꝛ alienis Hiero. ad ripariū Monachus plāgētis habet officiū. Per h̄ aūt q̄ merarite portabant dura significatur q̄ religiosi debēt viuere in austeritate ꝛ nō in mollicie delitiaꝝ. p h̄ aūt q̄ erāt

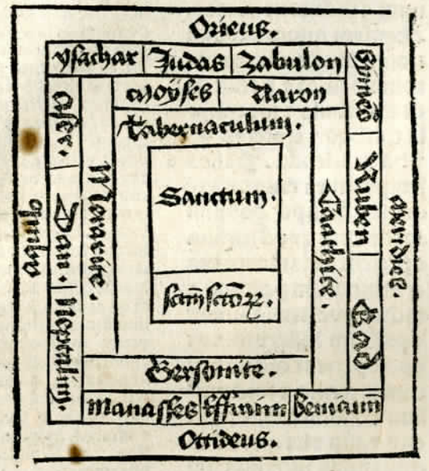

Glo.ordi.

a Tolle ꝛc. Orige. Cū in tres ordines Ca. IIII diuidunt filij leui: ex trib⁹ noibus p̄cipum singuli ordines censent: etiā in ipis diuersitates quedā nō sine mysterijs ascribunt. Mā filioꝝ caath p̄im⁹ ordo ponit: qz ex ipo descendit moyses ꝛ aaron q̄bus sūma sacerdotij cōmittit. Ex ipo ēm nascit amrā ex quo nascitur moyses ꝛ aaron. Secūs ordo est gersō qui p̄imus quidē est natiuitate. Dit ēm scptura. filij aūt leui gerson caath ꝛ merari. Sed ex filijs caath duo rursus ordines dirigunt: ꝛ bi qui ex aarō descēdunt sacerdotio mancipant: pars vero reliqua ministrat sacerdotibus: ꝛ ideo in quattuoꝛ partes leuitaꝝ diuiduntur officia: vt sacerdotio funganꝫ aarō ꝛ filij eius: sanctasanctoꝝ portent in humeris suis reliqui ex populo caath. Que aūt pertinent ad tabernaculi testimonij: vel ad atria eius ꝛ pelles eius vel etiam velamenta: ꝛ queq; min⁹ dura: ꝛ ad onus leuite procurant filij gerson. Columnas vero tabernaculi ꝛ bases eius: ꝛ seras: portent filij merari. Iō signanter scriptura ait: Ut recenseatur virtus merari. Virtute ēm opus est ad huiusmodi portādas sarcinas. Paulus vero libero iam ꝛ reuelato oculo mentis hec omnia aspiciens ꝛ veteris testamenti velamen abijciens. ait: Quia p̄ior populus in huiusmodi constructiōibus exēplaris ꝛ vmbre celestium, deseruiuit. Considera q̄ ne forte isti quattuoꝛ ordines castroꝝ exemplū sint ꝛ vmbra illoꝝ q̄ttuoꝛ ordinum quos ad hebreos scribens Paulus enumerauit in celis. Et rursum israeliticis quattuoꝛ castroꝝ ordinibus quaternos adijce leuitarum que nos non tam explanamus q̄ contingimus puritoꝛibus sensibus et liberis a secularibus indicem⁹. b Orige. Alia lra. Accipe numerum filioꝝ caath ꝛc. Ecce alius ordo numeroꝝ introducitur. Numerati sunt iam filij leui ab vno mense ꝛ. s. Nunc aūt numerant filij leui. a. xxv. anno: sed nō vt ceteris ꝛ. s. sz vsq; ad q̄nq̄gesimū ānū: ꝛ fit iste p̄cipu⁹ numer⁹ ꝛ elect⁹. Addit aūt his p̄dict⁹ oīs q̄. p̄cedit ad mīstrādū ad opa tabernaculi testimonij: isti sūt q̄ nūerant melioze ꝛ p̄cipuo nūero. Sic ēm i filijs israel dicebat: oīs q̄. p̄cedit ad bellū de filijs israel: ita hic oīs qui. p̄cedit ad ministeriū vt faciat opera in tabernaculo testimonij. b In tabernaculo. Orige. Tabernaculū testimonij sūt oēs sctī q̄ ib testimonio dei cēsent. In h̄ tabernaculo sūt quidaz meritis ꝛ gra celsiores: ꝛ ex his aliqui cādelabrū dicuntur: forte apli qui illuminant accedentes ad deū: ꝛ alij qui in hoc tabernaculū dei ingredientibus lumen scie ꝛ doctrine ostendunt: alij sunt mēsa: q̄ pane di pascūt animas

Moraliter Numeri Ca. IIII Moraliter

ad ptem aq̄lonarem vnde venit frigus: significat q̄ religiosi debent vti cibis frigidis ꝛ vestib⁹. Hersonite vero qui portabant mollia significant clericos q̄ minus pondus habent ceteris in ecclesia: ꝛ qz multi eoꝝ viuūt in mollicie delitiarū. p quas freq̄nter cadunt in alia vitia qō significat p h̄ q̄ gersonite erant ad occidentē. Caathite vero q̄ portabāt sacra vasa significant sacerdotes q̄ sctm̄ sctoꝝ offerūt in altari. p h̄ aūt q̄ caathite erant ad meridiē: vñ. p̄uenit feruoꝛ calozis: significatur q̄ sacerdotes feruere debent ardoꝛe charitatis.

Scōm moralē sensum dñi tabernaculū est ania fidelis vt dictū est capitulo p̄cedenti: ad eius q̄ttuoꝛ latera debēt esse act⁹ q̄ttuoꝛ virtutū cardinaliū. s. prudentia que est auriga virtutū: ꝓpt̄ qō significat p moysē ꝛ aaron duces ppli q̄ erant in parte orientali: ꝛ sic est actus prudentie qui p̄cedit oriēte actus aliaꝝ virtutū. Actus vero fortitudinis qui hz sustiere dura significat: p meraritas qui dura portabāt: ꝛ dr esse ad occidentē: nā difficile est sustinere dura sine casu. Act⁹ vero iusticie est ad meridiē vñ venit mal⁹ lumen. ꝛ de iusticia dī liber Eth. q̄ videt p̄clarissima virtutū ꝛ neq; hesper⁹ neq; lucifer est ita admirabilis: ꝛ significat p caathitas portātes candelabrū luminis. Act⁹ vero tpantie q̄ repmit ardoꝛe carnal⁹ cōcupiscētie est ad aquilonē vñ. p̄uenit frig⁹ calozis repressiuus significat p gersonitas q̄ aduene interpretant. nā temperati qui pauci sunt respectu alioꝝ q̄si aduene ab eis reputantur. Ad maioꝛē aūt intellectū p̄dictoꝝ ponit hic situs castroꝝ circa tabernaculū.

In ca. iij. vbi d̄r in postil. Aarō ꝛ moysi: cū filij moysi ꝛc.

Additio. Dec rō Ra. Sa. nō videtur valere: eo q̄ moyses nō solū docuit aaron ꝛ filios ei⁹ legem: sed etiā totū ppl̄m: vnde eadem rōne p̄ter tori⁹ ppli vel saltē doctoꝝ legis dz reputari: nec est dicēdū q̄ filij moysi nō recordant hic: quia licet nō recordent nō aliter sicut filij aaron qui fuerunt sacerdotes vncti: recordantur tamen generaliter in summa cognatiōis amramitaruz de qua erat et moyses.

Ca. IIII Ali. de ly.

a† Ocutusq; est dominus Ca. IIII ad moysen et aaron dicens: Tolle summam filiorum caath de medio leuitarū

§. lxx. a

per domos ꝛ familias suas a tri

xx. quinto.

gesimo ano ꝛ supra: vsq; ad q̄nquagesimū annū: omniū qui ingrediuntur vt stent ꝛ ministrent

b in tabernaculo fœderis. hic ē cul

§ exponit opa filioꝝ caath: in medio filioꝝ leui fm plebes suas in tabernaculo testimonij.

tus filioꝝ caath. Tabernaculuz fœderis ꝛ sanctūsanctoꝝ ingredi entur aaron ꝛ filij eius q̄ndo mo

descēderūt de caath p aarō ex h̄ hūerūt speciale nomē: ꝛ dicunt aaronite: ꝛ cū h̄ etiam caathite: alij aūt caathite tm̄. Prio q̄ describit officia aaronitaꝝ. scdo caathitarum. ibi: Cūq; inuoluerint. Circa p̄mū dr sic: b Tolle summā filioꝝ caath. separatim ab alijs.

c A. xxx. anno ꝛ supra. Jnfra. viij. ca. dicit a. xxv. annis ꝛ supra. Dicendū q̄ a. xxv. anno ponebant ad discendum ministeriū leuitaꝝ: sed in. xxx. anno instituebantur ministri qui per experientiam videbantur apti: ꝛ repellebantur inepti. Ratio aūt quare non instituebantur añ. xxx. annum est: qz vsq; tunc non ꝓficit robur hoīs corpe ꝛ mēte vsq; ad q̄nq̄gesimū ānū: ꝛ tūc icipit fortitudo corpis debilitari. d Dic ē cult⁹ f. i. illā ptē q̄ dr sctā. e Et san. san. i. sctam ptē. f Ingredientur ꝛc. ad inuoluendū ea q̄ erāt ītra tabernaculū: q̄z materia ꝛ forma exposite sūt Exo. xxv.

esurientes

Et iducēt

Dar.5.a esurientes ⁊ sitientes iusticiã: alij altare incensi: qui orationibus ⁊ ieiunijs vacant die ac nocte in tẽplo dei. Hi vero quibus arcana mysteria deus credidit: arca dicunt testamenti dei. Qui autẽ cũ omi fiducia p preces ⁊ supplicationes deũ hominibus repropiciant: ⁊ p delictis ppli interueniunt ꝓpitiatoriũ sunt. Qui meruerunt multitudinem scie: ⁊ abundantes diuitijs in agnitione dei cherubin pfit intelligi. Cherub in em plenitudo scie inꝑpetratur. Sed hos oẽs q̃ p hec singula designantur portari necesse est et in humeris. Ut ego opinor: angeli qui ordinati sunt ꝓpter eos q̃ hereditatẽ capiũt salutis eos portant. Cũ aũt solutũ fuerit tabernaculũ hoc ⁊ ceperimus ingredi ad illa sancta ⁊ pgere ad locũ promissiois: hi q̃ vere sunt scti ⁊ in scriptũ habent: angelis portãtibus incedunt: ⁊ vsq̃ requiescat tabernaculũ dei portant ĩ humeris: ⁊ extollunt in manibus. Aũ: Cm angelis suis mandauit de te: vt in manib⁹ tollant te tc. Hoc diabolus de saluatore intelligendũ putauit: sed excecatus malicia eloquia mystica nõ itellexit Recte cm saluator angelis indigebat vt nõ offenderet. Angel aũt suis mandat deus ꝓ pplo suo vt nõ offendat pedem suũ ad lapidem. Hinc Paulus ait: Sed nos qui viuim⁹ q̃ relicti sum⁹ simul rapiemur cũ illis in nubibus obuiam xpo in aera. Rapient g̃ ab angelis qui penitus purgati ⁊ leues a delictis effecti sunt. Portant g̃ ⁊ colũne tabernaculi a q̃busdã ⁊ atria tc. q̃ refert scriptura non ab israelitis: sed a leuitis. a Inuoluent. Me forte aliq̃ videant nudã ⁊ moriant. Exterminant em qui ineffabilia sacramenta cõtingit nisi meritis ⁊ scia in sacerdotij gradũ ꝓmotus fuerit.

Pſ.90. 1.Tef.4.d

Hugo. Septẽ quedã species numerant q̃ opiri ꝑcipiunt. Primo aũt vt oim ꝑciosior arca testamenti opiat velo: sed ⁊ pelle desuper hiacynthina tegat: addit etiã aliud velamen desup hiacynthinũ. Scdo mensa opit. Tertio candelabrũ. Quarto altare aureum. Quinto vasa ministerij. Sexto opimentũ altaris cum quibusdam velamentis opponit. Septimo opit ⁊ labrũ: ⁊ nihil hoc nudum relinquitur. Deinde additur. Nolite exterminare de tribu sua plebem caath: vt scilicet exterminandos se scirent: si forte ad hec mouenda manus suas mitterent nisi vnumquodq̃ eorum ꝓius fuisset a sacerdotibus tectum. Redeamus ergo ad tabernaculum ecclesie dei viuentis: ⁊ videamus quomodo oportet obseruari hec singula a sacerdotibus cbristi. Siquis vere sacerdos est cui sacra vasa: id est mysterioꝝ secreta sapie cõmissa sunt: discat q̃mõ hec oporteat intra velamen conscie custodire: nec facile in publicũ ꝓferre: aut si res poscit ꝓferre: ⁊ imperitioribus tradere: ne nuda ꝓferat: ⁊ ne apta ostendat ⁊ penitus patentia: alioquin homicidiũ facit ⁊ exterminat plebẽ. Exterminat em oes qui secreta ⁊ ineffabilia sacramenta contigerit nondũ meritis ⁊ scia in sacerdotij gradum translatus. Solis em filijs aaron. i. sacerdotibus arcã: ⁊ mensam: ⁊ candelabrum: ⁊ que supradicta sũt: nuda videre concessum est. Alq aũt hec operta videant: imo velata in humeris portent. b Et opient. Filij aaron sacerdotes: q̃bus oia nuda ⁊ aperta videre concessa sunt. c Panes semp. Aug⁹. Et panes qui sp sup eã erunt: nõ vtiq̃ ide semp: sed sibi succes eoꝝ: qui illi auferebant: ⁊ recentes q̃tidie ponebant: dum tñ sine panib⁹ mẽsa nõ relinq̃ret: Ideo dixit q̃ semp sup eã erunt. i. q̃ semp pães nõ qui illi semp. d Recnõ ⁊ alta. Alia lra. Et sup altare aureũ adopient vestimentũ hiacynthinũ: ⁊ adopient illũ opimẽto pelliceo hiacynthino. Posset ista locutio videri: quã velut absurdaꝝ ⁊ nõ integrã latini interpretes transferre voluerũt. i. super altare aureũ adopient vestimentũ hyacynthinũ tã q̃s debuerit dici: ⁊ altare aureũ adopient vestimento hiacynthino: nõ adopient vestimentũ hiacynthinũ: b videt significare q̃ ipm vestimentum hiacynthinũ aliũde adoperiret. Sed mihi videtur nõ tã genus locutionis esse q̃s subobscurus sensus. b em itelligi pot. Super altare aureum adopient vestimentũ hiacynthinũ vt ipm vestimentum hiacynthinũ alia re opiendũ ꝓcepit. qd vestimentũ tã sup altare esset: ac si breuiter vtrũq̃ cõplecteret: vt vestimento hiacynthino altare opiendũ: ⁊ vestimentũ hiacynthinũ alio tegmine opiẽdũ. Subiunxit deniq̃ vnde opiri vellet vestimentũ hiacynthinum: cum adiecit: ⁊ adopient illud operimento pellicio hiacynthino. e Tunc intrabunt fi. tc. Hugo. Qui licet non sint sacerdotes quia eis tamen ꝓximi sunt in humeris suis ista portare possunt alij vero sarcinas suas ⁊ ministeria in plaustris ponunt. Cum em offerentur a singulis tribubus plaustra: quattuor ex his accepe-
runt filij merari: duo vero filij gerson. Illi vero qui meliores sunt plaustra nõ accipiunt. Intuere ergo cuiusmodi diuisio sit in officijs diuinis ⁊ ministerijs: ⁊ quomodo que sanctificata sũt nõ portantur ab animalibus mutis sed rationales debent esse homines qui in humeris suis portant vasa quibus ministrantur sctõrũ sancta. Hzauioza vero ⁊ durioza non tam rõnalibus q̃s mutis animalibus ꝓponunt: ⁊ in ipis aliqua est differentia. Qui enim durioza ⁊ grauioza obsuãt misteria: plura hũt alia. Quattuor plaustra

uẽda sunt castra: ⁊ deponẽt velũ qd pẽdet añ fores iuoluẽtq̃ eo arcã testimonij et operiẽt rursũ velamie hiacynthiarum pelliũ: extẽdẽtq̃ desup pallium totuz hiacynthinum ⁊ inducent vectes. Mensam quoq̃ propositionis inuoluent hiacynthino pallio: ⁊ ponẽt cũ ea thuribula ⁊ mortariola cathos ⁊ crateras ad liba fundenda. Panes semper in ea erunt. Extẽdentq̃ desuper pallium coccineum quod rursum operient velamento hiacynthinarum pellium: ⁊ inducẽt vectes. Sumẽt ⁊ pallium hiacynthinuz quo operient cãdelabrũ cum lucernis ⁊ forcipib⁹ suis ⁊ emunctoriis ⁊ cunctis vasis olei que ad cõcinnandas lucernas necessaria sunt: ⁊ super oia ponent operimentũ hiacynthinaruz ⁊ pelliũ inducent vectes. Mecnon ⁊ altare aureum inuoluẽt hiacynthino vestimẽto: ⁊ extendent desuper operimentum hiacynthinarum pellium inducentq̃ vectes. Omnia vasa quibus ministrãt in sanctuario inuoluent hiacynthino pallio: ⁊ extendẽt desup opimẽtũ hiacynthiarũ pelliũ: iducẽtq̃ vectes Sz ⁊ altare mũdabũt cinere: ⁊ inuoluent illũ purpureo vestimẽto: ponẽtq̃ cũ eo oia vasa q̃b⁹ in misterio ei⁹ vtũr. i. igniũ receptacula: fuscinulas ac tridẽtes: vncinos ⁊ batilla. Cũcta vasa altaris opient simꝫ velamie hiacynthina ꝓ pelliũ: ⁊ inducẽt vectes. Cũq̃ inuoluerint aarõ ⁊ filij ei⁹ sctũarium ⁊ oia vasa ei⁹ i cõmotiõe castroꝝ: tũc itrabũt filij caath: vt portent in-

a Et iducẽt vectes. Exo. xxv. Et q̃ vectes arce semp erãt in ea: ⁊ nunq̃ exhebantur quõ g̃ dicuntur hic induci in motione castroꝝ: dicendũ q̃ inducebant sup scapulas portantium.

b Panes semper in ea erũt. etiã q̃ndo portabãt de loco ad locũ erãt panes inoluti cũ mẽsa: sicut et ignis in altari holocausti: vt dicit: Operient cãdelabrum tc. Sequit: c Induc̃t vectes Exo. xxv. vbi agit de factura cãdelabri nulla fit mẽtio de vectibus ei⁹. Dicendũ q̃ licet nõ haberẽt vectes trãseũtes p annulos: sic hẽbat mensa tñ qñ cãdelabrũ erat inuolutũ ponebãtur vectes in superficie opimẽti: vt meli⁹ posset portari: qz portabãt in humeris: vt hr̃. j. vij. ca. d Sed ⁊ altare. s. holocaustoꝝ. e Wundabũt cinere. ipm ejiciẽdo. f Et inuoluẽt illud purpureo vestimẽto. Cũ alia sint inoluta pallijs hiacynthinis: ꝝ istũ altare iuoluebãt purpureo: Dic Ra. Sa. q̃ erat ad designãdũ ignẽ desubt⁹ latentẽ. Dic em q̃ ignis q̃ descendit de celo: vt hr̃ Leui. ix. in altari illo semper erat. sed quãdo mouebantur castra ponebatur desup operimentũ eneum ⁊ pallium desup nec comburebat: sic nec ad ventũ vt pluuiam extinguebatur tpe quietis castroꝝ ille ignis discooperitus sub diuo: ⁊ b diuino miraculo. erãt em in pplo israel alia miracula trãseũtia: sic diuisio maris rubri ⁊ cõsilia. alij ẽo permanentia sicut descensus mãne ⁊ continuatio ignis in altari absq̃ eriam extinctione et consimilia. g Ponẽtq̃ cum eo omnia vasa tc. de quibus dictum est Exo. xxvij. h Cũq̃ inuoluerint. hic describitur officium caathitarũ quod erat portare illa que erant inoluta

Ꝑ dantur filijs merari. Filijs aũt gerson qui erant ꝓpinqui filijs caath: duo tantũ. Unde ostenditur q̃ opibus durioribus ⁊ grossioribus plures sunt q̃ velut aalia inseruiunt. Ad ea vero que rõnalibus ꝓ curant: panci de minus instructis accedunt. Nam ad illa que mystica sunt ⁊ secreta (solis sacerdotib⁹ patent) nõ solũ nullus aalis hõ accedit: sz nec ipi q̃ habent aliquid exercitij ⁊ eruditionis: nondũ tñ meritis ⁊ vita ad sacerdotalẽ grãm condescendert. Nec solũ ꝓ speculum ea ⁊ in enigmate vident: sed ⁊ opta ⁊ velata suscipiunt: ⁊ humeris portant vt ea magis actu q̃s scie revelatione cognoscant. Tales g̃ nos exhibeamus: q̃ digni efficiamur ozdine sacerdotij ne velut irrõnalibus onera gratia ꝓponantur: sz tã q̃ rõnales ⁊ scti sacerdotalib⁹ officijs deputemur

1.Pet.2.b Hens em sancta ⁊ regale sacerdotium sumus. tãtuz vt acceptã gratiã vite meritis equantes digni habeamur sancto ministerio: vt cũ discesserimus de hac vita mereamur assumi inter sacerdotes dei ⁊ ministrantes arce test. in arcanis. s. ministerijs revelata facie gloriã dei speculemur ⁊ ingrediamur terrã sanctam: cuius hereditatẽ prestabit nobis dñs noster iesus xp̃s. a Nolite perdere. Hugo. Nolite exterminare plebem caath tc. Intellige ꝓius collocationẽ tabernaculi: ⁊ sanctasanctoꝝ q̃ interiecto a sanctis velamine dirimunt: q̃ videre non licet nisi solis sacerdotibus. Postea vero quõ mouentib⁹ castra filijs israel soluit tabernaculũ: aaron ⁊ filij eius sacerdotes intra sanctasanctoꝝ operiunt singula operimentis suis: ⁊ operta ibidem relinquentes introducunt filios caath huic officio deputatos: ⁊ faciũt eos eleuare humeris suis: que operuit manus sacerdotalis. Ideo dicitur a domino. Ne exterminet⁹ de tribu sua plebem caath: quasi in eo exterminandi essent: si sctã sctoꝝ nuda ⁊ patentia cõtigissent: q̃ nec itueri fas erat. Si quis dignus est ex his q̃ deo ministrãt divina capere ⁊ videre mysteria: que videre ceteri nõ valent: hic aaron ⁊ filij eius intelligunt esse qui ingredi possunt ad ea que alijs adire fas nõ est. Huic soli revelata patet arca testamẽti: ⁊ vna hũs manna. Hic considerat propitiatoriũ: cherubin: mẽsam sanctam: candelabrum luminis: ⁊ altare incensi qui. s. verbo dei ⁊ sapie mysterijs operam dat: ⁊ deo soli in sanctis vacat. Sciat sane nõ sibi esse licitũ aperire ea quibus nõ licet: sed operta ceteris minus capacibus tradere portanda humeris. Cum enim ex verbis mysticis perfecti doctores opera iniungunt populis: ⁊ plebs implet que mãdantur: sed nõ itelligit rõnem opta sanctasanctoꝝ sup humeros portãtur. Moyses intelligebat que esset vera circũcisio: quod verum pascha: que vere neomenie: vera sabbata: ⁊ tamen ea per rerum corpalium spẽs adumbrabat. Et cum sciret verum pascha imolandũ esse christum: ouem corpalem imolari mandabat in pascha. Et de farine açymis diem festum agi: cũ sciret diem festum agendum esse in açymis sinceritatis et veritatis. Hec ⁊ hmõi erant sanctasanctoꝝ que cum moyses portanda ceteris traderet. i. rebus ⁊ operibus implenda: velata tamen cõmuni sermone tradebat. Humeri aũt opera significant. b Alij nulla tc. In ecclesiasticis quoq̃ obꝟuationibus sũt q̃ oĩbus facere necesse est: non tamen ratio oĩbus patet Qd em genua flectimus orantes: ⁊ ex oĩbus celi plagis ad solam orientis plagam vel partem cõuersi oramus: nõ facile patet cuiq̃. Eucharistie q̃s percipiende: vel eo ritu quo geritur explicande: vel eorum que geruntur in baptismo verboꝝ gestoꝝ: ozdinũ: interrogationũ ⁊ rñsionũ: q̃s facile explicet rõnẽ: Hec tñ (licet velata) hũc portam⁹: cũ ita iplem⁹ vt a magno pontifice ⁊ filijs eius tradita: ⁊ cõmendata suscepimus: nisi quis sit inter nos aaron: aut filius aaron: quibus conceditur hec nuda perspicere: ita tamen vt sciant sibi velanda esse: nisi ceteris dari et in opus ꝓferri rõ poposcerit. c A triginta. Tricenarius qui denario ter multiplicato componit: integritatem fidei ⁊ pfectionem opis significat: sine q̃bus nemo accedere debet ad diuina ministeria. Joseph tricenarius egypti suscepit gubernacula.

Ꝑ Et dauid

uoluta: ⁊ nõ tãgãt vasa sanctuarij ne moriãt. Ista sũt onera filioꝝ caath ĩ tabernaculo fẽderis: sup q̃s erit eleaçar filius aaron sacerdotis: ad cui⁹ pertinet curam oleuz ad cõcinnãdas lucernas et cõpositionis incensum: ⁊ sacrificiũ qõd semp offertur ⁊ oleum vnctionis: ⁊ quicquid ad cultum tabernaculi pertinet omniũq̃ vasorũ q̃ in sanctuario sunt. Locutus q̃s est dñs ad moysen ⁊ aaron dicens: Nolite ꝑdere populũ caath de medio leuitaruz: sed hoc facite eis vt viuant et nõ moriant si tetigerit sctã sctoꝝ. Aaron ⁊ filij eius intrabũt ipi q̃s disponent opera singuloꝝ: ⁊ diuidẽt q̃d portare q̃s debeat. Alij nulla curiositate videant q̃ sunt in sanctuario ꝓius q̃s inuoluant: alioquin morie tur. Locutusq̃ est dominus ad moysen dicens: Tolle summã etiã filioꝝ gerson ꝑ domos ac familias et cognationes suas

§ Lxx. a vicesimo quinto anno ⁊ supra.

a triginta annis ⁊ supra vsq̃ ad annos q̃nquagita. Numera oes qui ingrediuntur ⁊ ministrant in tabernaculo fẽderis. Hoc est officiũ familie gersonitarũ vt portent cortinas tabernaculi ⁊ tectum fẽderis operimentum aliud: et super oia velamen hiacynthinũ: tentoriumq̃ quod pendet ĩ itroitu tabnaculi fẽderis: cortinas atrij ⁊ velum in introitu q̃s aũ tabernaculũ. Oia que ad altare ꝓtinent funiculos ⁊ vasa ministerij iubẽte aaron et filijs eius: portabũt filij gerson ⁊ sciẽt singuli cui debeãt oneri mãcipari. Hic cẽ cult⁹ familie gersonitarũ in tabernaculo fẽderis. Erũtq̃ sub manu ithamar filij aaron sacerdotis. Filios quoq̃ merari ꝑ familias et domos patrũ suoꝝ recense bis a triginta annis et supra vsq̃ ad annos quinq̃ginta oes qui ingrediunt ad officiũ ministerij sui: ⁊ cultum fẽderis testimonij. Hec sũt onera eoꝝ.

a Sup q̃s erat eleaçar. Dicit⁹ est ca. precedenti q̃ erat sup oes leuitas: dicẽdum q̃ erat sup caathitas imediatate: sz sup gersonitas ⁊ meraritas erat mediate. b Ad cui⁹ pti net curã oleũ tc. Dic Ra. Sa. q̃ portabat illud ĩ manu dextera. c Et cum positionis incensum. in sinistra. d Et sacrificiũ qõd semp offert. i. oĩ die de q̃ dictũ fuit Exo. xxix. portabat ĩ brachio q̃tum requirebat ꝓ ipa die ad offerendum in hoza quietis castroꝝ. Sequitur:

c Alij nulla curiositate videant que sunt in scriptũ ꝓiusq̃ inuoluantur. Et ideo erat eis inhibitũ ne intrarent tabernaculũ donec omnia essent inoluta: nec experimenta aliq̃ modo retraherent ad videndum ea que essent interius. f Alioquin morientur. sic. j. Reg. xvj. Bethsamite mortui fuert eo q̃ viderunt arcam dñi nudam. g Locutusq̃ est dñs. hic describuntur onera gersonitarum. cum dicitur: Tolle summã etiam filioꝝ gerson. Seqũt: h Ut portent cortinas tabernaculi. que sunt de quattuor coloribus.

i Et tectum federis. i. opimentũ de sagis.

k Operimentum aliud. scilicet de pellib⁹: ista aũt exposita sunt Exo. xxvj.

l Et velum in introitu tc. In hebreo habet sic: Velum ostij atrij quod ẽ ante tabernaculum et altare per circũitũ: ⁊ hec videtur verior littera: vt dictum est ca. precedenti.

m Funiculos ⁊ vasa ministerij. In hebreo habet Funiculos ⁊ vasa ministerij sui. Et accipitur hic vasa. i. instrumenta sm modum loquendi hebraicũ. vñ ⁊. j. Reg. xx. vbi dicit de ionatha q̃ tradidit puero arma sua. In hebreo habet: vasa sua. Vasa. n. quibus ministrabatur in altari incẽsi ⁊ in altari holocaustorum portabãt caathite vt predictum est: sz gersonite portabant istrumenta que pertinebãt ad officia sua sicut martellos ⁊ cauillas quibus funes cortinarum ⁊ aliorum opimentorum tabernaculi figebantur ⁊ similia.

n Eruntq̃ sub manu ithamar. immediate: sed sub eleaçar mediate.

o Filios q̃s merari. hic describũt onera meraritarum

Et Dauid regnū:qđ septuaginta.i. ppetua q̄ete dign⁹ cōpleuit. Et Ezechiel ꝓphetic dona ꝑmeruit. Et q̄a p fidē aduersa debent longanimiter ferri:et premia sublimiter sperari:arcē vel tēpli altitudo:et tabernaculi longitudo.xxx.cubitis mēsuratur.

a Quinquaginta tē. In hoc q̄s lvbrō de hostium spoliis quidam offerunt dona dei quinquagesimam portionē:qui non ꝓcesserūt ad bellum Quidā vero quingentesimam. In

Gen.18.c geneſi quoq; vbi deus tractabat de indulgentia sodomoꝝ:si forte posset ad veniā puenire:hmōi mysteriozū ꝓsciꝫ abzaā a q̄nquagesimo numero cepit ꝓ indulgentia dño supplicare dicens:Si inuenti fuerint quinquaginta in ciuitate nō saluabis ꝓpter q̄nquaginta ciuitatē tē. Optet ergo opari leuitas in sanctis vsq; ad q̄nquaginta annos. Inferiozes quidez opera meliozes vero opera operuz. Doꝝ aūt supiozes spiritalib⁹ officiū deseruire:ꝛ introire in sancta sctōrū ꝛ ibi opire que opienda sūt:et tradere filijs caath portāda hūeris ꝛ manibus euehenda. b Oēs qui ingrediunt tē. Origē. Dicit de leuit̄ q̄ operenk a.xxv.anno ꝛ supra:vsq; ad quinquagesimū annū. Oīs inq̄t q̄ ꝓcedit ad opus opeꝝ:ꝛ ad opera que portantur tabernaculi testimonij tē. Nota distinctionē ꝫmonum. Ubi de operibus filioꝝ israel loquitur:nō dixit opera operum: sed sola opera. vbi vero de officijs leuitaruz dixit opera operum. Sicut cū sunt sancta:ꝛ sanctaſctōꝝ sic sūt opera:et opa operum. Unde mihi videtur q̄ moyses vbi sensit esse quedam opa visibilia q̄bus inesset mystica intelligentia:hec nō solū opa:ſz opa opm dixit. Que vero cōia ꝛ pñtis tpis ĩtelleꝛit:hec tm̄ opa nolauit. Sunt ergo opa opeꝝ (sicut in pñti lectiōe vł in exodo ꝛ in ceteris locis sub occultis ꝓcipitur mysterijs ꝛ partim in p̄senti:ꝛ partim in futuro explendis) q̄ nō cuilibet:sed solis leuitis tradēda mandant̄.s.a.xxv.anno:vsq; ad q̄nquagesimum.qz in.xxv. sensuum quinq; pfectio declaratur:vt q̄nquies quina numerantur. Quod indicat cum vocari ad opera operum in ministerio peragenda:qui oñi parte multiplicatis ꝛ purificatis sensib⁹ inuenitur perfectus. c Ad annuz quinqua. Quinquagesim⁹ aūt annus remissionē ꝛ indulgentiā sig-

Leui.25.b nificat. Hā quinquagesimus ann⁹ est qui inbileus apud hebreos dicit in quo possessionum seruitutis ꝛ de-

Ibidē.23.c biti fit remissio. Et quinquagesim⁹ dies post pasca festus traditur in le-

Luc.7.f ge. Et dominus in euangelio indulcēs debitozes cū pabolā remissionis ꝛ idulgētie doceret:vnū in q̄ngēti ꝛ aliū in q̄ngent̄ denarijs fuisse dic obnoxios. Quinq̄gita āt ꝛ q̄ngēti: cognatus est numerus. Decades.n. quinquaginta faciunt quingentos.

Aliter quoq; hic numerus sacratus est. Septem enim septimanis si addatur vni⁹ numeri perfectio quinquaginta faciunt dies. Septuaginta quoq; septimanis:si addaſ vni⁹ decade ꝓsūmatio fiūt q̄ngenti.

Omnem

Portabūt tabernaculi tabulas a ꝛ vectes eius:colūnas et bases b earū:columnas quoq; atrij per circuitum cū basibus ꝛ paxillis ꝛ funib⁹ suis. Omnia vasa ꝛ supellectilem ad numeꝝ accipiēt: sicq; portabūt. Hoc est officium † familie merarit̄ꝝ ꝛ ministeriū in tabernaculo fœderis. Eruntq; sub manu ithamar filij aarō sacerdotis. Recēſuerūt igit̄ moyses ꝛ aarō ꝛ ꝓncipes synagoge filios caath p ꝛgnationes ꝛ domos patrū suoꝝ: a triginta annis ꝛ supra, vsq; ad quinquagesimū omnes qui ingrediuntur ad ministeriū tabernaculi fœderis:ꝛ inuēti sūt duo milia septigēti q̄nquaginta. Hic est numer⁹ populi caath q̄ itrat tabernaculū fœderis. Hos nūerauit moyses ꝛ aaron iurta ꝫmonē domini p manum moysi. Numerati sunt ꝛ filij gerson p ꝛgnationes ꝛ domos patrū suoꝝ a triginta annis ꝛ supra: vsq; ad annum q̄ngesimū:oēs qui ingrediunt̄ vt ministrēt i tabernaculo fœderis:ꝛ inuēti sunt duo milia septēgēti triginta. Hic est populus gersonitarū q̄s numerauerūt moyses ꝛ aarō iurta verbū domini. Numerati sunt et filij merari p cognatiōes ꝛ domos patꝝ suoꝝ a triginta annis ꝛ supra vsq; ad annū quinquagesimū. oēs q̄ ingrediuntur ad explendos ritus tabernaculi fœderis:ꝛ inuenti sūt tria milia ducēti. Hic ē numerus filiozū merari quos recē

§ Als

suerūt moyses ꝛ aarō iurta ꝓcꝫ imperium.

ceptum domini p manū moysi: Oēs qui recensiti sūt de leuit̄: et quos fecit ad nomen moyses ꝛ aaron ꝛ principes israel p cognationes ꝛ domos patrum suozum a trigita āniſ ꝛ supra: vsq; ad annū q̄ngesimū ingredientes ad ministeriū tabernaculi ꝛ onera portanda: fuerunt simul octo milia quingēti ꝛ octoginta. Iuxta verbū dñi recensuit eos moyses vnūquēq; iurta officiū suū ꝛ onera sua: sicut ꝓceperat ei dominus.

Ca.IIII

Moraliter

a Mocut⁹ est domin⁹ tē. In b capō describunt officia leuitaꝝ in motu castroꝝ ꝓmo caathitaꝝ cū dicitur: d Hic est cultus filiozuz caath. Per qđ significant sacerdotes noue legis vt ꝓdictū est. ipi vero portabant arcam testamenti:mensā:candelabꝝ:altare īcē si ꝛ altare holocausti:ꝓ que q̄nq; significant q̄ debent esse in sacerdotib⁹ noue legis. Primū est sacre scripture noticia arcā testamēti significata. Malach.ij. Labia sacerdotis custodiunt sciam ꝛ legem ex ei⁹ ore rędrent:qm̄ angel⁹ dñi exercituū est. Scām est verbū doctrie qđ p mensam significat.nā in hac mēſa panis spūalis ꝓponit. Deutro.viij. Non in solo pane viuit hō: sed in oi ꝛbo qđ ꝓcedit de ore dei. Tertiū est lumen exēplaris vite qđ significat per cādelabrū. Matth.v. Nemo accendit lucernam ꝛ ponit sub modio:sed sup candelabꝝ vt luceat omnib⁹ qui in domo sunt. Quantum est odor oꝛonis deuote ꝛ significat p altare incensi. Ps̄.cxl. Dirigatur oratio mea sic incensū in cōspectu tuo. Quātum est rigor discipline ꝛ significat p altare holocausti Rom.xij. Obsecro vos p miſericordiā dei vt exhibeatis corpa vestra hostiā sanctam deo placentē tē.

† Hoc ē officiū familie gersonitarū. p quos clerici significant̄ vt supra dictum est. ipi portabant cortinas ꝛ vela tabernaculi opimenta ꝛ funes. p q̄ tria significant̄ q̄ debēt in clericis esse. Primū ē ornamentum spirituale quattuoz virtutum cardinalium quod significatur per cortinas et vela que texebantur ex quatuoz coloꝛibus. Secundum est charitatis connexio:que significatur per funes Tertium est exterioꝝ honestatis conuersatio:que per operimenta tabernaculi significatur. † Hoc est officium familie merarit̄rum. per quos significantur religiosi. ipi em̄ portabant dura scilicet tabulas:vectes: columnas ꝛ bases. tabule vero simul coniuncte per vectes et bases faciebant parietes tabernaculi sicut habetur Exo.xxvj. per quod datur intelligi q̄ religiosi docendo populum verbo ꝛ exemplo et pro bono statu populi deprecando dati sunt a deo q̄si murus defensionis post ꝓlatos ecclesie populo christiano. ꝓpter quod de malis religiosis dicit Ezech.xiij. Nō ascendistis ex aduerso neq; opposuistis vos murū pro domo israel. Per columnas vero significatur q̄ ipi sunt vocati i partez sollicitudinis ad suppoꝛtandum on⁹ ecclesie:ꝛ b ex fraterna charitate:prelatis autem hoc conuenit ex officij auctoritate. Per hoc autē q̄ onera leuitarū dispōnebantur per filios aaron mitra-

tos vt habetur Exo.xxviij. sub patre suo: datur ītelligi q̄ omnia ecclesie officia per summū pontificē ꝛ prelatos ecclie sunt disponenda. Item per hoc q̄ omnia predicta portabāt velata: significat q̄ opera bona sacerdotū/clericorum et religiosorum agenda non sunt ad ostentationem suam: sed ad dei laudem ꝛ primi edificationez: ita q̄ opera sint. in aperto tamē hec intētio maneat ĩ secreto cordis. Hzego. Homel.xxxvj. Sic autez sit opus in publico quatenus intē tio maneat in occulto: vt de bono opere ꝓximis ꝓbeamus exemplum: et tamen in intentione qua soli deo placere querimus semp optem⁹ secretū. Ca.V

Ca.V

Mocutusq; ē dominus. Descꝛpta dispositione populi. b consequenter describitur remotio impedimēti. impeditur autem per corruptionē immundicie corporalis: iniusticie: et suspitionis. Et ideo primo tollitur corporalis īmunditia. secundo corrigit̄ iniusticia. ibi: Locutusq; est dominus. tertio examinatur diffidentia. ibi: Locutusq; est. Circa primū tangitur triplex immundicia de castris tolleāda:scz leprosorum: seminiſluoꝝ ꝛ super mortuos pollutorum. cuz dicitur: b Ꝓcipe filijs israel vt ejiciant de castris tē. Dicit Ra. Sa. q̄ſz tot⁹ exercit⁹ israel diceret castra generaliter:tamē in speciali erant ibi tria castra. Prima erant tabernaculū et atrium circa ipm et dicebant castra deitatis: tum qz ibi colebatur de⁹: tū quia ibi cum moyse loquebat̄. Secūda erant habitationes leuitaꝝ circa atrium. put descripte sunt supra. iij. ca. Tertia erāt reliq̄ populi habitatiōes. Dicit igitur q̄ leprosi ejiciebant̄ extra tria castra p̄dicta ne inficerent alios: quia lepra ē morbus infectiuus aliozū: seminiſluj ejiciebant̄ de duobus primis: quia ibi requirebatur maioꝝ mundicia: sed ꝓmittebant̄ habitare in castris populi: quia non ē morbus infectiuus aliozꝝ. Polluti autem ex tactu mortui ejiciebantur ex ꝓmis castris: quia nō erat eis licitum ingredi atrium vbi vigebat cultus diuinus donec essent mūdati ꝓpter dei reuerētiā: permittebantur tamen esse in castris populi ꝛ leuitarū. c Locutusq; est domin⁹. Hic cōsequenter remouet̄ impedimentum qđ est iniusticia: que turbat pacem cōmunitatis. ꝛ maxime in retentione rei aliene. Et primo agitur de retentione rei non sacre. cum dicitur:

d Uir siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis q̄ solent hominibus accidere. illa que cōmunius accidūt sunt circa defraudationem aliozum. e Et per negligentiam transgressi fuerint. negligendo custodire mandata dei. f Confitebunt̄ peccatum suum. non violētia testium: quia tunc tenerētur reddere duplū: vt habetur Exo.xxij. Sed lex ista loquitur in casu in quo aliqs penitentia ductus vult facere satisfactionem ꝓximo. g Reddent ipm caput. i. ipsum debitum. h Quintā q̄s pārtem desuper ei in quem peccauerūt. i. primo quē defraudauerant. ꝛ ista pars quinta superaddit̄ ꝓpter damnū qđ habuit ex rei sue detentiōe: et vt boies essent minus proni ad retentionem rei aliene. i Sin autem nō fuerit qui recipiat: id est debeat reciperi: sicut ē in restitutione vaga. k Dabunt dño et erit sacerdot⁹. cōuertendo in vtilitatem suam quia de restitutiōe vaga debet minister dei ꝛ pauper sustentari. l Excepto ariete qui offertur ꝓ expiatione. peccati ipius defraudantis.

Ca.V

a Dēm leprosū. Allego. Rab. Leprosi sūt heretici varijs peccatoꝝ maculis polluti: non habentes vniformem colorē doctrine vel fidei: nec abscondunt imperitiam: sed ostendunt. Nulla ꝛo falsa doctrina est que non aliqua vera aliquando admisceat. Uera ergo falsis permixta in aliqua disputatione vel narratione cuiusli-

a ꝑ ecclesie ne viram polluant innocentium.

b ꝑ hereticum.

a ant de castris omnem lepꝛosum:

a ꝑ supfluis cogitatiōib⁹ abundat. ꝑ qui scz luxu carnalium desideriozū estuat. b ꝑ opere.

et qui seminē fluit: pollutusq; est

a ꝑ qui. s. mortuoꝝ in peccatis impietatē et exempla sequitur: et eoꝝ sordibus inquinatur.

super mꝛtuo: tam masculū q̄m fe

ꝑ ecclie. ꝑ cōragione mo

minam eijcite de castris ne cōtarum. a ꝑ nocentes cum innocentibus.

minent eā cum habitauerint vobiscū. Feceruntq; ita filij israel:ꝛ eiecerūt eos extra castra: sicut locutus erat domin⁹ moysi. Locutusq; est dominus ad moysen dicens: Loquere ad filios isr̄l: Uir siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis quę solent hoibus accidere: et per negligentiā transgressi fuerint mandatuz domini atq; deliquerint: cōfitebunt̄ peccatum suum et reddent ipsum ca

a ꝑ id est eo sensu corporis quo malum intulim⁹: bona reddere studeamus.

put: q̄ntāmq; partem desuper ei in quem peccauerint. Sin autem non fuerit q̄ recipiat dabūt dño et erit sacerdotꝫ: excepto ariete q̄

Exo.22.b Aug⁹. Queritur quomodo in Exodo legitur: Si quis furatus fuerit vitulum aut ouem restituere debet quinq; vitulos: vel quattuoz oues: si occiderit vel vēdiderit. Si autez quod abstulerit saluum apud eum inuenietur: duplum esse restituendu: cum hic restitui iubeat caput et quintam? Q̄d longe est etiam a duplo quāto magis a quadruplo: vel q̄nquies tāto. Nisi forte quia hic ait: Uir aut mulier quicunq; fecerit ab omnibus peccatis humanis. Peccata ignorantie voluit intelligi peccata humana. Fieri enim potest vt per negligentiam traiiciat homo rem alienam in rem suaz: quod ideo peccatum est: quia si diligenter attenderetur: non admitteret. Et hec voluit capite et quinta restitui non sicut furta multari. Hā si furta et fraudes bic intellexerimus que non per ignorantiam: sed furandi et fraudandi animo cōmittūtur. et ideo dicta humana que in homines fiunt: tunc ille (ni falloꝛ) erit exitus questionis huius: vt ideo qui fecit non reddat quadruplum qz non reꝛpehēditur: vel conuincitur: sed ignorantibus a quo factum sit: vel vtrum factum sit: ipe annunciet delictum suum. Cuz enim dixisset: Uir aut mulier quicunq; fecerit ab omnibus peccatis humanis: et despiciens deliquerit: id est contemnendo commiserit ista: adiunxit: anima illa annunciabit peccatum suum qđ peccauit: et restituet delictuz: caput ꝛ quintas eius. Forte ergo tm̄: quia annunciauit. et ideo non eo dam no plectendus fuit quo furem comprehensum vel connictum plecti oꝛtet. d Excepto ariete. Arietis oblatio christi passionē significat: in qua maxime cōfidimus: quia sine eo nihil possumus. Ipse

Job.15.a est sacerdos q̄ nos patri per oblationē carnis sue reconciliat. Ideo

Illi munera

non solū

illi munera nostra offerimus quo intercedente veniam mereamur. a Ad sacerdotē Christum ſcz cui dicitur: Tu es sacerdos in eternum ſm ordinē melchisedech. Eiꝰ ſcz iudicio cuncta referuāt: ne forte iudicet rē incertā. Unde: Molite ante tēpus iudicare q̄ adueniat dominus rē.

b Farie hordeacee. Rab. Farina hordeacea ſcientiā veteris legis ſignificat: q̄ bene hordeo cōparatur. Quia ſic hordeus magno labore a paleis purgatū adfarinam perducitur: ita littera legis ſpirita mola diſcretiōis farinaz ſenſus ſpiritalis emittit: et recte decia ps ſati offertur: qz lex decem preceptis cōſtat cuiꝰ decia ps quodlibet mandatuz eſt: cōtra quod prauа uoz egiſſe dicitur. Offertur ergo mulier ſacerdoti cū oblatione decime partis eum christi iudicio ſm legem diuinitꝰ data damnanda aut liberāda reſeruaſ. c Nō infunder. Rab. rē. Non decet oleo adulatiōis vſ idiſcrete miſericordie nec thure ſuperflue laudis: vel inordinate orationis i penitentes liniri: ſed celo iuſticie ſm preceptū domini vitiū inſtāter et ordinate perſequi.

d Aquam ſanctā. Iſtuic aque miſcet ſacerdos pauxillum terre de pauimēto tabernaculi cū christi decreto cōmorato patriarcharum ꝓphetarum et apoſtolorum ītromiſſa

a ſ parri. b ſ humani generis.

offertur ꝓ expiatione vt ſit placabi
a ſ bone voluntatis verborum et operū.
lis hostia. Omneſ quoq; primitie a
a ſ veri iſraelite qui mente deum aſpiciunt.
b ſ qui ſeipm ꝓ nobis obtulit ſpōte. ſ nō ad aliū.
quas offerūt filij iſrael ad sacerdo b
ſ ecclesia.
tē pertinent: et quicqd in sanctua c
ſ parri.
riū offertur a singulis et traditur b
a ſ christi: q̄ ad eius dignitatē et gratiā pertinet quicqd in ecclesia offerē.
manibꝰ sacerdotis ipius erit. Lo/ c
cutus est dns ad moysen dicens:
Loquere filijs iſrl et dices ad eos:
ſ docto. a ſ subditus qui magiſtro in omnibus obedire debuit ſicut uxor viro ſuo.
†Uir cuius uxor erraverit maritū † d
ſ hereticis. ſ. ſe cōmiſcens.
q̄ cōtemnēs dormierit cuz altero
ſ vel de
viro: et hoc maritus cōprehēdere
ſ fornicatio fidei.
nō quiuerit: sed latet adulteriū et e
a ſ iudiciario. ſ. ordie cōiuncti. b ſ a vero magiſtro
tēſtibꝰ arguī nō poteſt: quia non
a ſ aperto. ſ. actu hereſis.
est inuenta in stupro: ſi ſpiritus ze f
a ſ Zelus. ſ. iuſticie et ouis perdite. b ſ legitimū magiſtrum.
lotypię concitauerit virū contra
ſ hereſi.
uxorem suā quę vel polluta ē vel
falsa ſuſpitiōe appetitur: adducet f
a eaz ad sacerdotē: et offeret oblatio g
b nē ꝓ illa decimā ptē ſati farinę hor h
a ſ adulationis vel indiſcrete miſericordie.
deaceę. Non fundet sup eā oleū: i
nec imponet thus: quia ſacrificiū k
ſ qz diuino iudicio iudicanda ſeruatur.
adulterium. Offerēt igitur eam ſa l
cerdos et statuet coram domino m
ſ diuinā ſapiaz cōphenſā. ſ. in vili littera legis.
assumetq; aquā ſanctaz in vaſe fi/ n
ctili: et pauxillum terre de pauimē o
to tabernaculi mittit in eā. Lunq;
ſteterit mulier in cōſpectu domini p
diſcooperiet caput eiꝰ: et ponet ſu/ q
per manus illiꝰ ſacrificiū recorda/
tionis: et oblatiōez ęlotypię. Ipe r
a ſ peccati vindictā oſtēdentes.
aūt tenebit aquās amariſſimas i s
quibus cū execratione maledicta
congeſſit: adiurabitq; eā et dicet:
Si nō dormiuit vir alienꝰ tecum: t
et ſi non polluta es deſerto mariti
ſ vel non renebunt.
thoro: nō te nocebūt aḡ iſte ama/
riſſimę i q̄s maledicta congeſſi. Sin
autē declinaſti a viro tuo atq; pol
luta es: et cōcubuiſti cuz altero vi
ro: his maledictionibus ſubiace/
bis. Det te dominꝰ in maledictio/ v

non ſolum enim peccauerat contra ꝓximū ipſum defraudando ſed etiam contra deū mandatum ipius transgrediendo. et ideo ſicut per reſtitutionē fiebat ſatiſfactio hominis: ita per oblationem arietis ſacrificiū ipi deo. de qua oblatione habetur Leuit. v. Secūdo agitur de reſtitutiōe rei ſacre: quia primitie et decime quodāmodo inf res ſacras cōputantur: quia determinantur per legem deberi dei miniſtris. cum dicitur: a Omnes quoq; primitie quas offerunt filij iſrael. i. offerre tenentꝰ: vt habetur Exo. xxiij.

b Ad sacerdotem ptinent. dixerat enim in Exo. q̄ debebant offerri in domū domini: et nō determinauerat ſcriptura cuius eſſent. ideo hic exprimit q̄ ſunt ſacerdotis. et ideo ſi aliquid fuerit retentum de eis debet ei reſtitui. Sequit:

c Et quicquid in ſanctuario offerī a ſingulis. hoc nō pōt intelligi de omnib⁹ oblatis generaliter: quia aliqua totaliter incēdebantur ad honorem dei: vt holocauſta: et aliqua ſm partem: ſicut hoſtie ꝓ peccato: cuius pars non incēſa remanebat ſacerdoti. et hoſtia pacifica: cuius vna pars incendebatur: et aliam comedebat offerēs: et alia remanebat ſacerdoti. et ideo dicēdū q̄ intelligitur de primitijs que debebant dari ſacerdotib⁹ ex determinatione legis: vt habetur Deutero. xviij. et ideo ſi aliquid erat detentuz debebat ei reſtitui. Unde i hebreo habet: Que vir ſanctificanit eiꝰ erunt. i. ſacerdotis: et intelligitur ſanctificata per determinationē legis: vt primitie. vel ꝓ votum: ſicut ſi aliquis ꝓmiſit dare aliquid miniſtris dei.

d Et traditur manibꝰ ſacerdotis. per hoc intelligit q̄ ſacerdos non poterat talia accipere et tollere violēter de domibꝰ dominozū: ſed ſolum accipiebat ab alijs ſibi tradita.

e Locutusq; ē dominꝰ. Hic cōſequēter amouet ſuſpitio adulterij quod turbat pacem inter virum et uxorē et per cōſequens totam familiaz. Et primo circa hoc ponit caſus. ſecūdo examiatio eiꝰ. ibi: Adducet eā. tertio effectus. ibi: Quas cum biberit. Circa primū dicit Ra. Sa. q̄ iſtud hic dictuz de ſacrificijs ęlotypie immediate ponitur poſt illud qđ dictum eſt de retentione primitiarū: ad deſignādū q̄ qui in hoc defraudat ſacerdotem meretur vt confuſibiliter appareat coram ſacerdote adducendo uxorē ſuam ꝓ adulterij ſuſpitione. et hoc eſt qđ dicitur: Uir cuius uxor erraverit rē. et patet littera.

f Adducet eam. Hic ponitur examinatio dicte ſuſpitiōis per ſacrificium ęlotypie. eū dicitur:

g Offeret oblationem ꝓ illa. ſcz examinanda.

b Decimam partem ſati farine. nō dicit ſimile: quia ē farina delicatiſſima et purgatiſſima ſicut i aliis ſacrificijs: qz iſtud ē vile.

i Hordeacee. non triticee. eadem ratione.

Adducit eni Ra. Sa. aliā rationem: quia hordeum ē pabulū iumēti: cui adultera aſſimilatur.

k Non fundet ſuper eam oleum. quia eſt fomentū luminis. adulterium autem fit in tenebris. ſm illud Job. xxiiij. Oculus adulteri obſeruat caliginem.

l Nec imponet thus. quia ſignificat deuotionem: vt dictum fuit Exo. xxj. hoc autem ſacrificiuz non offertur ex deuotione: ſed ex ſuſpitione adulterij. et hoc eſt qđ ſubditur: Quia ſacrificium ęlotypie eſt. Sequitur:

m Et ſtatuet coram domino. ad tentandū ſi ex terroze confiteret adulteriuz. et qz ꝓ ea offerebat ſacrificium:

n Aſſumetq; aquam ſanctam. Dicit Ra. Sa. q̄ vocatur ſancta: eo q̄ accipiebatur de labro eneo de ſpeculis mulieruz deuotarum facto. Joſephus autem dicit q̄ dicitur ſancta: eo q̄ ibi dilnebatur nomen domini tetragrāmaton ſcriptum in cedula: vt habetur infra.

o Et pauxillum terre. eo q̄ iſtud ſacrificiū fiebat ꝓ vili cauſa.

p Diſcooperiret caput eius. ad maiozē cōfuſionem ipius: et vt ex hoc ſtupefacta recognoſceret adulterium.

q Et ponet ſuper manus illius ſacrificium recordationis: eo q̄ fiebat ꝓ ſuſpitione adulterij ꝑteriti.

r Ipe autem tenebit aquas amariſſimas. non formaliter ſed effectiue: quia effectum amaritudinis faciebant in muliere quando erat culpabilis.

s In quibus cuz execratione maledicta cōgeſſit. Iſta congeſſio ſm Joſephū non ē aliud q̄ dilutio cedule predicte: ex cuius effectu ſequebatur maledictio ſuper mulierem quādo erat culpabilis. ſm alios eſt impzecatio ſacerdotis ſuper mulierem q̄tum ad mala futura ſuper eam: que infra exponūt.

t Si nō dormiuit vir alienus tecum: et ſi non polluta es deſerto rē. incipit a mulieris innocentia: quā debet prelatus deſiderare et nō culpam. Sequitur:

v Det te dominus in maledictionem exemplūq; cunctoꝝ. i. omnes videntes te tibi maledicent ꝓpter cōmiſſum adulteriuz. Uel aliter: quia maledicentes alijs ponent te in exēplū dicentes: ita tibi male

accidat

reperitur. a Scribetq; ſacerdos in libel. rē. Quia ſcz pena peccatorum inſcriptura ſancta explanaſ. Quicunq; autem eam pie et fideliter hauſerit: ſupplicia peccatorum pertimeſcens et abſtinens a peccatis: fiet ei aq̄ amariſſima i ſalutem. Qui autem contempſerit: inflato ventre cōputreſcet femur eiꝰ: et erit in maledictionem et in exemplum: quia iuſto dei iudicio puniet: et erunt ei in opprobriū deſideria ſua et actus.

b Dabitq; ei bibere. Ut manifeſtet peccatū illius: vl hic ad correctionem: vel in futuro ad damnationem. Mihil enim occultum quod non reuelet: hic dominus ait: Sermo quem locutus ſum vobis: ille vos iudicabit i nouiſſimo die.

c Uinum et oī qđ pōt rē. Iſi. In duodecima māſione: id eſt ſinai precipitur naçareis vt vinum et ſiceram et omne quod i ebriare pōt non bibant neq; comedant. In p/uerbijs quoq; precipit vt potentes et iracūdi vinum nō bibant: ne obliui ſcantur ſapientie. In naçareis continentiū vita ſignatur bis vinum prohibetur: id eſt luxuria. Et ſicera: id eſt omnis voluptas terrena. Sicera enim ex diuerſo conficitur genere: ſic voluptas ex diuerſa vitiorum paſſiōe. Illi enī non bibunt vinum: ſed ſicerā bibunt qui ad decipiendos homīes vmbras quaſdā et imagines ſimulant virtutum. Una paſſa veſcuntur qui ad humanos oculos abſtinentie palloꝛe i nficiuntur: vt gloriam capiant ab hominib⁹. Aceruz bibunt qui poſt vite ſanctitatem ad ve/

nes ex emplūq; cūctoꝝ i populo ſuo. Putreſcere faciat femur tu/ a
um: et tumens vterus tuus dirū b
patur. Ingrediantur aque male
dicte in ventrem tuum: et vtero
tumeſcente putreſcat femur. Et
reſpōdebit mulier: Amen amen. c
a Scribetq; ſacerdos i libello iſta d
maledicta: et delebit ea aḡs ama
riſſimis in quas maledicta con/ e f
b geſſit: et dabit ei bibere. Quas
a ſ hoc fit cū ſancte crinitarius cōfeſſio in ſacrificio legis inuenit: q̄ digne in ara fidei offertur.
cum exhauſerit tollet ſacerdos g
ſ adulationis.
de manu eius ſacrificium gelotypię et eleuabit illud coram domi
no: imponetq; ſuper altare: ita
dumtaxat vt prius pugillum ſa/
crificij tollat de eo quod offertur
et incendat ſuper altare: et ſic po
tum det mulieri aquas amariſſi/ h
mas. Quas cum biberit ſi pollu
ta eſt et cōtempto viro adulterij
rea: pertranſibuut eam aque ma
ledictionis: et inflato ventre com
a ſ carnalis voluptas et actus.
putreſcet femur. Eritq; mulier in
ſ timoris et abſtinentie.
maledictionem et in exemplum
oī populo. Qđ ſi polluta nō fue/ i
ſ bona opera.
rit: erit innoxia et faciet liberos. k
Iſta eſt lex ęlotypię. Si declina
uerit mulier a viro ſuo et ſi pollu
ta fuerit: maritusq; ęlotypię ſpi/
ritu concitatus adduxerit eaz in
conſpectu domini et fecerit ei ſa/
cerdos iuxta omnia que ſcripta
ſunt: maritus abſq; culpa erit: et l
illa recipiet iniq̄tatē ſuā.

Ca. VI

Locutusq; eſt dominus m†
ad moyſen dicens: Loq̄
re ad filios iſrael et dices
ad eos† Uir ſiue mulier cū fecerit n
votū vt ſanctificentur: et ſe volue
ſ in quo eſt luxuria.
rint domino conſecrare: a vino et o†

Pro.31.a

Job.12.a

Mat.10.a

reperitur. a Scribetq; ſacerdos in libel. rē. Quia ſcz pena peccatorum inſcriptura ſancta explanaſ. Quicunq; autem eam pie et fideliter hauſerit: ſupplicia peccatorum pertimeſcens et abſtinens a peccatis: fiet ei aq̄ amariſſima i ſalutem. Qui autem contempſerit: inflato ventre cōputreſcet femur eiꝰ: et erit in maledictionem et in exemplum: quia iuſto dei iudicio puniet: et erunt ei in opprobriū deſideria ſua et actus.

b Dabitq; ei bibere. Ut manifeſtet peccatū illius: vl hic ad correctionem: vel in futuro ad damnationem. Mihil enim occultum quod non reuelet: hic dominus ait: Sermo quem locutus ſum vobis: ille vos iudicabit i nouiſſimo die.

c Uinum et oī qđ pōt rē. Iſi. In duodecima māſione: id eſt ſinai precipitur naçareis vt vinum et ſiceram et omne quod i ebriare pōt non bibant neq; comedant. In p/uerbijs quoq; precipit vt potentes et iracūdi vinum nō bibant: ne obliui ſcantur ſapientie. In naçareis continentiū vita ſignatur bis vinum prohibetur: id eſt luxuria. Et ſicera: id eſt omnis voluptas terrena. Sicera enim ex diuerſo conficitur genere: ſic voluptas ex diuerſa vitiorum paſſiōe. Illi enī non bibunt vinum: ſed ſicerā bibunt qui ad decipiendos homīes vmbras quaſdā et imagines ſimulant virtutum. Una paſſa veſcuntur qui ad humanos oculos abſtinentie palloꝛe i nficiuntur: vt gloriam capiant ab hominib⁹. Aceruz bibunt qui poſt vite ſanctitatem ad ve/

ſ tuſtatem

ſe poſita magꝰ elucescūt. Sciēdū tñ q̄ votū naçareoꝝ in aliqb⁹ erat ꝑpetuū: vt i ſamſone et ſamuele et ſilib⁹ i qb⁹ pceſſit figura religioſoꝝ noui teſtamēti. in aliqbus vo erat tpale. et de iſtis h agit. Circa qō primo deſcribit actꝰ pmiſſionis. ſcdo ritꝰ pfeſſionis. ibi: Oīs tpe. tertio ſtatꝰ pfectionis. ibi: Iſta ē lex conſecrationis. ḡrto modus bñdictionis. ibi: Locutusq; ē dns. Circa primū dr:

n Uir ſiue mulier cū fecerint votū vt ſāctificēt. i. diuino cultui ſpecialiť applicēt ꝓ deuotiōez et orationē.

o A vino

tudinem preteritorum labūtur
vitiorum: et corruptione veter[is]
nequicie delectantur. a Mo-
nacula non transibit: Id ē nec
dolum: nec maliciam in mente
retinebit ne polluaf[ur]: scilicet ce-
saries capitis. i. cogitatio men-
tis. Sed innocentiam teneat vs
Mar.10.c que ad finem vite. Aliter enī nō
erit votuz acceptabile. Qui au-
tem perseueraverit saluus erit.
b Super mortuum non ingre
dietur: Id est mortuuz in pecca
tis nō imitabitur: nec iniquita-
tis eius viaz ingredietur: ne p-
2. Tio.2. a dat laborem suuz. Non enim q̄
incboat: sed qui consūmat coro
nabitur. c Nec super patr[is]:
Id ē nullus carnalis retrahat
affectus: omnis persona: omis
dignitas: omnis consanguini-
tas christi seruitio postponēda
est. d Consecratio dei: Id ē
Eph.4.g spiritussancti gratia i corde el⁹
diffusa est. Unde: Nolite cōtri-
stare spiritūsāctū in quo signa-
ti estis omnes. e Dis dies
separationis: Id est vsq̄ i finē
persueret sine contaminatione
peccati atq̄ delicti. f Sin au-
tem mortuus fuerit: Id ē si mor
tali peccato pollutū imitari vo-
luerit: et vsq̄ ad consensum de-
scenderit: sciat necesse eius con-
tinentiam esse pollutaz et caput
radendum: id est mentem pur-
gandam a prava cogitatione et
noxia delectatiōe. g Radet
ilico. Tēpore scilicet cōpunctio
nis quo cognoscit se deliquis-
se: statim se emendare studeat:
et semper similē ruinam timeat.
h Duos turtures. Turtures
castitatem: pulli columbaz sim
plicitatem significant. Qui er-
go vult ad resurrectionez bono
rum peruenire: offerat Xo sacer
doti: id est christo castitatē men
tis et corporis et simplicitatē in
fide catholica per quam i eccle
siam intrat: vt per tanti pontifi
cis opitulationem expietur.
1. Joh.1.a i Et deprecabitur. Aduocat⁹
noster apud patrē. Vel quia fa
Rom. 8. c cit nos deprecari. Sm illud: Spi
ritus postulat pro nobis gemi
tibus inenarrabilib⁹. k Ut
dies priores. Nihil de pristina
cōuersatione presumat: sed i so
la dei gratia confidat cuius do
no percipit veniam et requiem
sempiternam. l Polluta est
Ezec.18.f sanctificatio. Cū conuersus fue
rit iustus a iusticia sua: et fecerit
iniquitatem: omnes iusticie ei⁹
oblivioni tradētur. m Ista
est lex tē. Postq̄ legislator na
çareū instruxit quomodo mun-
detur: si eius consecratio super
mortuo pollnaf[ur]: addit quomo
do post completū votum se pre-
sentet domino cū oblatiōe gra
tias redditurus: mystice inuēs
continentis vitam cum oblatio
ne operis: et mūditia cordis i fi
ne bono domino placituram.
n Agnum anniculuz. Hūc of-
fert qui totā spem suam in eius
§ immolatiōe

a § mentē. b § qualibet voluptate terrena.

omni qō inebriāre potest ābsti-
§ relabendo in voluptatē preriti vitij.
nebunt. Acetum ex vino et ex q̄ a
libet alia potione et quicquid ō b
vua exprimit non bibēt. Uuas †
§ ne pallescant abstinentia p vana gloria.
recentes siccasq̄ non comedent
cunctis diebus quibus ex vo
to domino consecrantur. Quic
quid ex vinea esse potest ab vua c
passa vsq̄ ad acinum non come
dent. † Omni tēpore separatio- d
nis suę nouacula non transibit e†
super caput eius vsq̄ ad com-
pletum diem quo domino con
secratur: Sanctus erit crescente
cesarie capitis eius. Omni tem f
poze consecrationis suę super †
b mortuum non ingredietur: nec
c super patris quidem et matris
et fratris sororisq̄ funere con-
taminabitur: quia consecratio
d dei sui super caput eius ē. Om-
§ alis omnibus diebus.
nis dies separatiōis suę sanct⁹
f erit domino. Sin autez mortu- §†
us fuerit subito quispiam co
ram eo: polluetur caput conse- b
g cratiōis eius: quod radet ilico i
in eadem die purgationis suę: k
et rursū i septima. In octauo au l
§ quo tempus resurrectionis significatur.
h tem die offeret duos turtures:
vel duos pullos columbę sa-
cerdoti in introitu fęderis te-
a § timore gehenne pro peccatis: scilicet faciet
gemere.
stimonij: faciētq̄ sacerdos vnū
a § vt suspiret. s. desiderio eterne vite.
pro peccato: et alterum in holo
i caustum et deprecabitur p eo:
quia peccauit sup mortuo: san- m
§ mentē a carnali desiderio eruram.
ctificabitq̄ caput eius in die il-
§ vt omnes sint sancti et immaculati.
lo: et consecrabit domino dies n
a § viram innocentem pro criminosa: simplici-
tatem p versutia.
separationis illius offerens ag o
num anniculum p peccato: ita
k tamē vt dies priores irriti fiāt:
l quoniam polluta est sanctifica-
m tio eius. Ista est lex consecrati- p
onis: Cū dies quos ex voto de b+
uote decreuerat cōplebūt: ad-
ducet eum ad ostium taberna-
culi fęderis: et offeret oblationē
n eius domino: agnum anniculū
immaculatum in holocaustum:

et omni quod inebriare potest abstinebunt.
quia talia ad peccata alia deducunt sm q̄ di
citur Prouer. xx. Luxuriosa res vinum et tu
multuosa ebrietas. a Acetum ex vino et
ex qualibet alia potiōe. In hebreo habetur:
Ex quolibet inebriativo. b Et quicquid
de vua exprimitur non bibent. etiaz agrestā.
ne per hoc appropinquarent ad potationem
vini. c Ab vua passa vsq̄ ad acinum. In
hebreo habetur: A cortice vsq̄ ad granula: q̄
sunt in medio granozum vue: et per hoc intel
ligitur q̄ nihil de vua penitus debēt gustā-
re. d Omni tempore separationis sue. Dic
consequēter ponitur ritus professionis. et pri
mo respectu persone propie cum dicitur:
e Nouacula non transibit super caput ei⁹. † Leui.21.a
Cuius ratio est ad detestandum cultum ido-
latrie vbi sacerdotes habebant capita rasa:
sm q̄ dicitur Baruch. vj. Sacerdotes sedent
habentes tunicas scissas: et capita et barbam
rasam. ideo fuit preceptum sacerdotibus ve-
teris legis vt non raderent caput nec barbā:
vt habetur Leuit⁹. xxj. et eadem ratione na-
çareus non radebatur tempore consecratio-
nis sue: quia illo tempore erat deputatus di-
uino cultui: vt dictum est. secūdo describitur
ritus sue professionis respectu aliozum. cum
dicitur: f Omni tempore consecrationis
sue super mortuuz non ingredietur. quia ido
latre in cultu suo vtebantur ossibus mortuo-
rum. et ideo sacerdotes minozes qui per tem-
poza certa ministrabant non debebant ingre
di ad mortuos nisi valde propinquos. Sum-
mus autez sacerdos qui semper debebat esse
paratus ad diuinum obsequiū totaliter erat
separatus ab ingressu super mortuum: vt ha
betur Leuit⁹. xxj. et eadem ratione naçareus
tempore quo implebat votuz suum. Alia etiā
ratio assignatur: scilicet ne per affectionez ad
propinquos mortuos mens eius a contēpla-
tione dei retardaretur vel impediretur.
g Sin autē mortuus fuerit subito quispiā
coram eo: id est in eodem tabernaculo in quo
manet: vt dicit Ra. Sa. b Polluetur ca-
put consecrationis eius. eo q̄ non habuit de-
bitam diligentiā subtrahēdi se. et etiam quia
debet imputare peccatis suis talez casum im-
pedientem ipsum. i Quod radet ilico. q̄
sicut premittitur, sanctus erit crescēte cesarie
capitis eius. Et quia illud incrementum a tē-
pore quo incepit votum vsq̄ tunc pollutū est
propter casum superuenientem. ideo precipi-
tur talis rasio. k Die purgationis sue: id
est prima in qua aspergebatur aqua lustrati-
onis. et iterum septima: purgabatur etiam p
sacrificium. quod notatur cum dicitur:
l In octaua autē die offeret duos turtures
et patet littera vsq̄ ibi: m Sanctificabitq̄
caput eius: id est disponet ad implendum vo-
tum. n Et consecrabit domino die separa
tionis illius. q̄z in illis debebat esse intentus
deuotioni et orationi et pijs operibus.
o Offerens agnum anniculum. in memori-
am illius agni per cuius immolationem fuerūt
liberati de seruitute egypti. p Ista est lex
consecrationis. Hic consequēter describitur
status perfectiōis qui consistit in complemē-
to voti: quod notatur cum dicitur:
q Cum dies quos ex voto decreuerat com
plebunt adducet eum: id est seipsum: vt dicit
Ra. Sa. vel adducet refertur ad sacerdotem
qui faciat venire naçareum ad tabernaculuz
federis: vt offeratur eius oblatio: et ponunt
hic sacrificia de omni genere: scilicet pro pec-
cato: et in holocaustum: et hostia pacifica.
Itez oblatio de diuersis generibus panum:
ad ostendendū q̄ naçareus debet esse parat⁹
ad omnib⁹ que sunt ad honorem diuinum.
* Tūc radet

Job.1.b immolatione ponit: de quo dicitur: Ecce agnus dei: ecce
qui tollit peccata mundi. Hunc in holocaustum offert
cum pro eius amore carnes mortificando totaz vitam su
am ardore charitatis incensā domino ꝓsecrat. Aug⁹.
Alia littera: Et offeret munus suum domino agnum an
niculum sine vitio in holocaustomata: et agnam annicu
lam sine vitio vnam in peccatum. Hoc quidam transfer
re noluerunt velut locutionem inusitatam vitantes: et di
xerunt: pro peccato et non in peccatum: cum sit sensus in
ea locutione non perturbādus. In peccatum enim dictū
est: quia quod pro peccato offerebatur: peccatum voca
2. Cor.5.b batur. Unde: Eum qui non nouerat peccatum p nobis
peccatum fecit: id est sacrificium p peccato. Sicut ergo
agnus in holocaustoma: sic et agna in peccatum: vt ipm
pecus esset peccatum: id est sacrificium p peccato. Sicut
de ariete q̄ sequitur in salutare dicit tanq̄ sit ipe saluta
re: cum sit sacrificium salutaris: q̄ postea repetendo ma
nifestat. Nam et illud p peccato dicit q̄ prius dixerat i
peccatum. Et hoc sacrificiuz salutaris: q̄ prius dixerat
Tropo. in salutare. Rab. Tropol. Agnum offert i holocaustū
qui deo exhibet simplicitatem cordis cum deuotiōe cha
ritatis. Quem: qui innocentie exemplum ostendit. Arie
tem Xo pacificam hostiam: cuz se in via dei bene regit: et
carnem rebellem anime imperio subiicit. a Et quem.
Quem offert pro peccato: qui christum innocentem pro
peccato humani generis fideliter credit oblatum.
b Et aritetem immaculatuz. Hoc fit cum ipm esse confi
dit qui per dispensationem carnis celestia et terrestria pa
cificauit: euacuans omnē principatū et potestatez: quem
Phill.2.b deus exaltauit: et donauit illi nomē quod est super omne
nomen tē. c Et lagana. Ueterem legem: spūsācto di
ctatam et temperatā ad vtilitatem humanā. d Absq̄
fermento. Quia spiritualis gratia in lege et in euāgelio
recte intelligentibus patet. e Que offeret. Merituz
et laborem cuiusq̄ meditationem et obseruationem legis
in conspectu dei remunerando presentans ad ingressum
vite celestis: pacto boni operis certamine. f Arietez
Xo immolabit tē. Dignum scz ostendens mercede quie
tis perpetue tanq̄ principē sui vel aliozum et ducem opti
mum: qui se bene rexit et duxit in semita mandatoz dei:
sm doctrinam scripturarū: et gratiaz spiritualiū charis
matū. Greg⁹. Quid est q̄ naçarei capillos nutriūt: ni
si q̄ per vitam magne cōtinentie presumptionū cogitatio
nes crescunt. Sed quid est q̄ deuotione cōpleta naçareꝰ
caput radere: et capillos i igne sacrificij ponere iubetur:
nisi q̄ tunc ad perfectionis summā peringimus: cum sic ex
teriora vitia vincimus: vt etiam cogitationes supfluas
a mente resecemus quas igne sacrificij cremare. i. diuini
amoris flāma incēdere: vt totuz cor in dei amore ardeat
et cogitatiōes supfluas cremans quasi naçarei capillos
deuotionis perfectione consumat. g Et armum coctū.
Fortitudinem scz operis: coctam et pbatam igne tribu-
lationis facit sūmus sacerdos sanctum suum offerre deo
patri. h Et laganū. Scientiam scilicet legis dono spi
ritussancti: iuuans in opere consūmare. i Eleuabit.
Bona scz q̄ continēs operatus ē patri psentabit et perpe
tua mercede faciet remunerari. k Sacerdotis erunt.
Quia ad eius gloriā pertinet quicquid naçareus bene
Phili.2.b voluerit et opere cōsūmauit. Ipe enī est qui operatur in
nobis et velle et perficere. l Post hec: Id est post re-
ctam intentionē: discretam, pmissionem: operis perfecti
onem: mercedis retributionē. m Bibere vinuz. Ple
Ps.35. ne et libere haurire spiritale donū. vnde: Torrente volu
ptatis tue potabis eos. n Locutusq̄ ē tē. Moyses le
gem: aarō sacerdotiū: et filij eius ordinē ecclie significāt.
Docet ergo dominus per legem sacerdotuz ozdinē quo
modo populū pdicatiōe edificent: frequēti oratiōe et be
nedictione confirmēt. Raba. Moyses multipliciē habet
significationē. Figurā habet iudaici pli: dū tenet cau
dam serpētis. Significat enī indeos i fine mūdi ad fidē
xpi vēturos. Legē q̄z significat sicut supra ostendimus.
Christi psonā gerit: electos suos de spiritali egypto per
aquā baptismi liberātis. s. dū pplm de egypto p mare ru
brū educit. dū tabnaculū cōplet: erigit et vngit. o Bē
dicat tibi. Notādū q̄ in hac benedictione nomē domini
tertio inducit: vt sācta trinitas intelligat: a quo: et p quē:
et in quo omnia bona sunt petenda et impetranda: q̄z ex
Rom.11.b ipo et p ipm et i ipo sunt omnia. p Et custodit. Bene-
§ dictionē qua

a et ouem anniculam immacula-
§ alij in peccatum.
b tam pro peccato: et arietem im-
maculatum hostiam pacificaz:
§ scripturam. a § spiritualis alimonie.
§ euangelice doctrine.
canistrum quoq̄ panuz azymō
a § leticie gratia spiritussancti.
c rum qui consperſi sunt oleo et la
§ malicie et nequicie.
d gana absq̄ fermētovncta oleo:
e ac libamina singulorum que of
§ christus.
feret sacerdos coram domino: et
faciet tam pro peccato q̄m in ho-
f locaustum: Arietez vero immo
labit hostiam pacificam domi-
no: offerēs simul canistrum azy
morum et libamēta que ex mo
re debentur. Tunc radetur na- a†
§ mens scilicet abstinentis a cogitationibus su
perfluis.
çareus ante ostium tabernacu- b
li federis cesarie consecrationis
§ plumptionum cogitationes.
sue: tolletq̄ capillos eius et po- c
§ diuini amoris.
net super ignem qui est supposi
g tus sacrificio pacificorum: et ar
a § mysteria scripturarum obscura reuelando.
mum coctum arietis: tortamq̄
a § scientia scripture.
absq̄ fermento vnam de cāni-
b stro: et laganum azymum vnū:
a § i. cum eum corruptione carnis spoliauerit:
et oncre curarum liberauerit.
et tradet in manib⁹ naçarei post
q̄m rasum fuerit caput eius. Su-
sceptaq̄ rursum ab eo cleuabit
§ parris.
in conspectu domini: et sanctifi
k cata sacerdotis erunt sicut pe-
a § quia nostra sapientia eius donum propri-
um est.
cusculum quod separari iussuz
a § carnalis voluptatis mortificatio.
b § predicta.
l est et femur. Post hec potest bi- d
§ predicta.
m bere naçareus vinū. Ista est lex f
naçarei cum vouerit oblationē
a § abstinentie consecrate.
suā domino tempore ꝓsecratio
a § que scilicet sponte facit.
nis sue: exceptis his que inue- g
nerit manꝰ eius: Juxta q̄ men
te deuouerat: ita faciet ad perfe
n ctionem sacrificationis sue. Lo h
cutusq̄ ē dominus ad moysen
dicens: Loqre aarō et filijs eiꝰ:
Sic bñdicetis filijs isrl: et dicetis i
a § infusione spiritualium charismatū.
b § cuiꝰ est custodire. vñ: Nisi dominus custo-
dierit ciuitatem frustra vigilat. tē.
eis: Bñdicāt tibi dñs et cūsto- k
§ dictionē

a Tunc radetur
naçareus. quia cre
scentia capillorum
erat signum dura-
tionis voti. sicut di
ctum est. Crescen-
te cesarie tē. et ideo
voto completo ra-
debatur in signuz
quod licitum erat
ei redire ad cōmu-
nem modum vinē-
di sicut ante votū.
b Ante ostium.
non sub diuo. sed i
vna exedra atrij.
c Tolletq̄ capil-
los eius et ponet su
per ignem qui est
superpositus sacri-
ficio pacificorum:
cuiꝰ carnes coque-
bantur i caldaria:
et in igne suppoſi-
to illi caldarie po-
nebātur capilli. ce-
tera patēt vsq̄ ibi:
d Et femur. hoc
erat speciale in sa-
crificio naçarei: q̄
femur hostie pacifi
ce daretur sacerdo
ti. In aliis autem
habebat tm̄ pectu-
sculum et armum
dextrum: vt habe-
tur Exodi. xxix. et
Leuit⁹. vij.
e Post hec potest
bibere naçareus vi
num: id est redire
ad modum vivendi
sicut ante votum.
f Ista ē lex naça-
rei. que scilicet da-
ta est. g Excepti
bis q̄ inuenerit ma
nus eiꝰ. quia si na-
çareꝰ vellet facere
maiora sacrificia et
oblationes q̄m sint
illa que determina
ta sunt in lege ista:
poterat addere sm
voluntatē suam et
facultatē. sed deter
minatis in lege nō
poterat defalcare.
h Locutusq̄ ē do
minus. Hic conse-
quenter ponit mo-
dus benedictiōis:
que sz fieret super
filios israel. specia-
liter tamē fiebat su
per naçareos: et sm
benedictio ipiꝰ sa-
cerdot⁹ determi-
natur. cum dicitur:
i Sic benedicet⁹
tē. et ponuntur ibi
ser per ordinez. cū
dicitur: k Bene-
dicat tibi dominꝰ.
gratiam iustifican-
tem conferendo.
l Et custodiat te.
a peccati recidiuo

Ps. 126. dictionem quam percepisti sua cõseruet gratia. Misi domin⁹ custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eam.

Ibidē. 77. a Ostendat. Ostensio vultus dei ꝓpitiatio est: ꝛ vere salutis ostensio. vnde: Ostende faciem tuam ꝛ salui erimus.

Ibi. 118. b Conuertat dominus vt̄. Conuersio vultus significat misericordiam: auersio irā. vnde: Respice in me ꝛ miserere mei. Et alibi: Quare auertis faciē tuā: ꝛ obliuiscer⁹ iopte nostre. Rogandum est ergo vt cuius gratiā auertimur a nobis peccādo: per pietatem suam vultum suum super nos illuminare dignetur: vt eum ab inimicis eruens: tribuat perpetuā pacem. c Inuocabunt. Sacerdotuz est nomen domini inuocare: domini autem q̄ petitur perficere. Memo ergo sibi tribuat quod sola trinitas cui vult ꝓstat. Ca. VII.

Ibidē. 43. † 1. q. 1. di, ctū ē a dño

A

Allego. d Tabernaculum. Allego. Ecclesiā vel ꝓfectos in quibus aromata virtutum ꝛ orationū adolentur: vel humanitatez christi in qua hostiā nostre redemptionis patri exhibuit. Ipe enim sacerdos: ipse hostia et altare quia in potestate mortem tenēs ꝓpria volū tate suscepit. Unde: Memo tollit animam meam a me: sed ego pono eam ꝛ iterum sumo eaz. e Principes isr̄ ꝛ capita vt̄. Patriarche: ꝓphete: apostoli: qui doctrina: exemplo ꝛ bñ operando: deo grata munera obtulerūt: ꝛ ad cõstructionem ecclesie quicquid boni potuerunt: leto animo contulerunt. Possunt etiaz tropologice ꝓncipes dici: qui apostolica doctrina instructi: tā corporis sensibus q̄ animi affectib⁹ recte principantur. Quoruz

Job. 10. d

Dar. 13. c dona deo gratissima que vnanimiter ꝓlata. Uñ: Si consenserint duo ex vobis super terram de omni re q̄cunq; petierint fiet illis a patre meo. ℣ Sex plaustra

Nico. de lyra

et gratiam datam cõtinuando. a Ostēdat dominꝰ faciem suam tibi. intellectum tuum in sui cognitione illuminando. b Et misereat tui. penam pro peccat⁹ tuis ꝓteritis relaxādo. c Conuertat dominus vultum suuz ad te. suas cõsolationes tibi imittendo. d Et det tibi pacem. causas ꝓturbationis auferendo. e Inuocabuntq; nomē meum vt̄. ꝓ hoc ostenditur q̄ sacerdotes benedicebant populum ministerialiter tm̄ verba benedictionis ꝓferēdo: sed deus benedicebat: effectum benedictionis causando. Ca. VI

Moraliter

m† Locutusq; est dominꝰ ad moysen vt̄. In hoc capło agitur de naçarei obseruantia ꝛ eius oblatione. Circa q̄ notandum q̄ naçarei fuerunt in duplici gradu. Nam aliqui fuerunt naçarei ad totū tp̄s vite sue: sicut legit de samuele. j. Beg⁹. j. ꝛ de sansone Judic. xiij. et isti fuerūt figura religiosoꝝ in noua lege: quoꝝ votum per totam obligat vitam. Alij ℣o fuerunt naçarei ad tempus determinatū: et isti voto peracto redibāt ad vitam cõmunem aliozum ꝓpter q̄ non fuerunt figura religiosoꝝ. de quibus dicit Luc. ix. Memo mittēs manū ad aratrum ꝛ aspiciens retro aptus est regno dei. Sed illoꝝ fuerūt figura qui faciūt votum de aliquo opere supergationis ad tempus exercendo: vt de peregrinatione vel alio pio opere et quoniaz illo tempore debent religiosius viuere. ideo subdit: o† A vino et omni quod inebriare ꝓtest abstinebunt. p q̄ significatur q̄ illo tempore debent esse in potu magis sobrij. † Uuas recentes siccasq; non comedent: id est rūc debent eē in cibo magis parci. et† Nouacula non transibit super caput eius: id est non resecabit aliquid de illis que cadūt ſb obligatione voti sui. † Super mortuū non ingredietur: id est non cõsentiet alicui in opere mortalis peccati. gi† Sin autē mortuꝰ fuerit quispiā coram eo polluetur. per quod designatur q̄ opus bonum in charitate factum si supueniat mortale peccatum mortificatur. b† Cuz dies quos ex voto decreuerat complebuntur vt̄. hic agitur de oblatione naçarei in completione voti sui: et ponitur hic triplex eius sacrificiuz. Unū in holocaustum q̄ totuz incendebatur ad bonozem diuinū. per q̄ significatur q̄ homo tempore voti adimplēdi debet ad amorem diuinum magis q̄ als inflammari. Aliud autem sacrificium erat ꝓ peccato per q̄ significatur q̄ homo votū suum impleuerit: tamen timere debet ne minus debite fecerit. Tertium erat hostia pacifica. ꝓ gratiarūactione. per q̄ significatur q̄ homo votum suū adimplēs debet deo regratiari de hoc q̄ sibi dedit gratiam adimplendi. Addebaꝫ vltra oblatio panum açymoruz: ꝓ quos significatur panis eucharistie: quia votum adimplens debet in huius sacrificij oblatiōe deuote assistere. a† Tūc radet naçareus vt̄. quod erat signum voti completi. et sic licitū erat naçareo redire ad cõmunem modum viuendi: et similiter in noua lege implens votū ad illud ampli⁹ non tenet. Ca. VII

† Exo. 40. b

a diat te: Ostēdat dominus faciez a
b suam tibi: et misereatur tui: † Conb c
uertat dominus vultum suuz ad d e
c te: ꝛ det tibi pacē. Inuocabūtq; f+
nomē meum super filios isrāel: ꝛ
ego benedicam eis. Ca. VII

f Actum est autez in die
a ℣ sanguine suo consummans. b ℣ christus.
qua cõpleuit moyses
a ℣ ecclesiā. b ℣ ad petendam gloriam.
b tabernāculum et erexit illud: vn
℣ oleo leticie. ℣ gratia spiritali.
xitq; et sanctificauit cum omni
a ℣ electis in diuersa ministeria ordinatis.
bus vāsis suis altare similiter et
℣ altaris.
c omnia vasa eiꝰ: obtulerūtq; ꝓn g
a ℣ diuersoꝝ ordinū vel ecclesiarū.
cipes isrāel et capita familiārū q̄
erant ꝓ singulas tribus: ꝓfecti
a ℣ qi ꝓfectis ꝓdicatoribus ministrāt.
eozum qui numērati fuerāt mu/

per qđ significatur q̄ homo votum suū adimplēdi debet deo regratiari de hoc q̄ sibi dedit gratiam adimplendi. Addebaꝫ vltra oblatio panum açymoruz: ꝓ quos significatur panis eucharistie: quia votum adimplens debet in huius sacrificij oblatiōe deuote assistere. a† Tūc radet naçareus vt̄. quod erat signum voti completi. et sic licitū erat naçareo redire ad cõmunem modum viuendi: et similiter in noua lege implens votū ad illud ampli⁹ non tenet. Ca. VII

† Exo. 40. b

f Actum ē autem in die. Descripta ordinatione ℣tum ad communem populum: hic consequenter describitur ordinatio ꝓsidētium. Et describitur primo deuotio ꝓncipum. secundo pontificis officiuz. ca. viij. Primum ostenditur dupliciter. primo in oblatione partim combusta. secunda in oblatione singulariter facta. ibi: Igitur obtulerunt. Circa primum dicitur sic: Factum est autem in die qua compleuit moyses tabernaculum: et erexit illud et vnxit et sanc. vt̄. Occasione huius littere dubium ē inter doctores de ordine istius historie. patet tamen q̄ ille oblatiões facte fuerunt ante numerationes populi supra ꝓpositas ꝛ posteri⁹ sint descripte: quia iste oblationes facte fuerunt in die erectionis tabernaculi: que facta fuit anno secundo egressionis de egypto mense primo: prima die mēsis vt habetur Exodi ca. vlt⁹. Numerationes autem predicte facte sunt eodem anno: mense secūdo. prima die mensis: vt habetur in principio huius libri. dicūt igitur aliqui q̄ prima die anni secundi in qua erectum est tabernaculum incepit consecratio altaris et sacerdotum. et durauit per septem dies. octaua autem die inceperunt principes offerre. et durauit oblatio duodecim dieb⁹. Sed hoc videtur contrariari textui qui dicit q̄ in die erectionis tabernaculi obtulerunt: que quidē erectio iam p̄cesserat septem diebus. Jdeo alij dicunt q̄ a die erectionis tabernaculi incepit dicta oblatio ꝛ concurrebat cum consecratione sacerdotum septem diebus. Sed tunc occurrit difficultas: quia septem diebus consecrationis sacerdotum solus moyses faciebat sacerdotale officium: qz sacerdotes non poterant offerre licite donec eozum consecratio esset completa. In illis autem septem diebus fiebant plura circa sacerdotes et sacrificia ꝓ eis vt habetur Exo. xxix. et Leuit⁹. viij. Similiter in oblatione cuiuslibet ꝓncipis fiebant plures oblationes ꝛ sacrificabant animalia. xxj. vt patet in textu ꝛ non videtur ꝓbabile q̄ solus moyses posset tot agere vna die maxime continuando septem diebus. Jdeo dicit Ra. Sa. q̄ duplex fuit erectio tabernaculi. vna quotidiana qua erigebatur mane et deponebatur vespere. alia stabilis que permanebat vsq; ad motionem castrozum. dicit ergo q̄ prima erectio facta fuit septem dieb⁹ vltimis anni primi egressionis de egypto. ꝛ in illis facta fuit consecratio sacerdotum ꝛ altaris ꝛ quibus solus moyses fecit sacerdotale officiū. octauo autem die que fuit prima dies anni secūdi facta ē prima erectio stabilis ipius tabernaculi. et extunc continuata. ꝛ illa die sacerdotes ceperūt ministrare et officium suum exercere simul cū moyse. ꝛ eadem die incepit oblatio ꝓncipum. ꝛ sic eadem dies fuit dies erectionis tabernaculi: loquendo de erectione stabili: ꝛ consecratiōis sacerdotū ℣tum ad perfectionem eius: quia tunc et non ante potuerunt ministrare: ꝛ oblationis ꝓncipum ℣tum ad eius inchoationem: quia non poterat fieri vna die illa oblatio que fiebat successiue duodecim dieb⁹ qua compleuit moyses tabernaculū. ꝛz enim beçeleel et alij artifices compleuerint opus exequēdo. moyses tamen eos docebat ꝛ dirigebat ad faciēdum opus ſm exemplar quod in monte viderat. et ideo ei attribuitur cõpletio tabernaculi sicut architectozi. g Obtulerūt ꝓncipes. in oblatione ad opus tabernaculi fuerunt vltimi: vt habetur

* Exo. xxxv.

a Sex plaustra. Plaustra que filij israel leuitis ad subuectionem tabernaculi obtulerunt: temporalia solacia significant: que deuoti populi ꝓdicatorib⁹ compensant: vt sine cura ꝛ impedimento diuino vacent obsequio: Et ꝛ q̄ euāgelium annūciant: de euangelio viuant. Si enī semināt spiritalia: non est magnum si metunt temporalia. Plaustra tecta: fide et misericordie affectu ornata: vt deo sint

1. Cor. 9. b

a nera cozā domino. Sex plaustra
a ℣ rabulis cooperta: vt intus recipiant onera: vel pannis strata vt dignius suscipiant taberna/culi armamenta.
tecta cum duodecim bob⁹. Unū
℣ quia vnum officium charitatis est acceptuz cū animo q̄ corpore ministratum: hilarem enim datorem diligit deus.
plaustruz obtulere duo duces: ꝛ
b vnum bouem singuli: obtulerūt a
q̄ ea in conspectu tabernaculi. b
Ait autez dominus ad moysen: c
Suscipe ab eis vt seruiant in mi
nisterio tabernaculi: ꝛ trades ea
leuitis iuxta ordinem ministerij
sui. Jtaq; cuz suscepisset moyses
plaustra et boues: tradidit ea le/
uitis. Duo plaustra et quattuor
boues dedit filijs gerſō: iuxta id d
quod habebāt necessariū. Quat
tuor alia plaustra et octo boues
dedit filijs merari ſm officia: et
cultum suuz: sub manu ithamar
c filij aaron sacerdotis. Filijs autē
caath non dedit plaustra et bo/
ues: quia in sanctuario seruiunt: e
et onera ꝓprijs portant hume/
d ris. Igitur obtulerunt duces in f
℣ consecrationem ecclesie.
e dedicationem altarꝫ die qua vn
ctum est: oblationem suā ante al g
tare: Dixitq; dominus ad moy/ h
f sen: Singuli duces per singulos
dies offerant munera in dedica
tionem altaris. Primo die obtu i
lit oblationem suā naason filius
aminadab de tribu iuda: fuerūt
a ℣ vas vbi accetum ponitur.
g q̄ in ea acẽtabulum argenteum k
pōdo centum triginta siclozum:
b phiala argētea habēs septuagi/ l
ta siclos iuxta pōdus sactuarij:
vtrūq; plenū simila ꝓspersa oleo
in sacrificium: mozarioluz ex de m
cem siclis aureis plenum incẽſo:
l bouem de armento ꝛ arietem et
agnum anniculū in holocaustū:

Exo. xxv. et ſso in dedicatiõe altaris tabernaculi festinauerunt ꝛ fuerūt primi.
a Obtulerunt q̄ ea. i. plaustra. b In conspectu tabernaculi. moyses enī noluit recipere donec sup ꝺ sciret voluntatē dñi. ideo subditur:
c Ait aūt dñs ad moysē: suscipe ab eis. et tūc suscepit ꝛ leuit⁹ distribuit. d Juxta id quod habebāt necessarium. gersonite enim portabant mollia: vt dictum ē. ℣. iiij. ca. ꝛ tō eis sufficiebāt duo plaustra. merarite aūt portabāt dura que erāt magꝭ ponderosa. tōo data sūt eis q̄tuor plaustra. Cahathitis aūt non dedit plaustra. cuius ratio redditur cuz dicit: e Quia in sāctuario seruiunt. et ideo portabant ea que erāt ꝛra tabernaculum que erāt sanctioza in humeris suis.
f Igit obtu. hic ꝓter describit oblatio ꝓncipū singulariter ꝛ successiue facta. cuz dicitur: Obtulerūt duces. Sequit⁹: g Ante altare. volebāt enī simul offerre q̄ sequuntur: ſ moyses noluit donec sciret voluntatē dñi. ideo subdit⁹: h Dixit q̄ dominꝰ ad moysen singuli duces per singulos dies. voluit enim dominus q̄ offerrēt nō ſm ordinez natiuitatis duodecim capitū tribuū isrāl: sz ſm ordinē vexillorū et motionis castroꝝ. q̄ supra positus ē. ℣. ca. ſso subditur: i Primo die obtulit &c. vt̄. Jstā aūt ꝓmitatez in vexillis ꝛ motionē castroꝝ ac etiaz dignitatez regiam meruit tribꝰ iuda: q̄ primo secuta est moysen p mare rubꝝ: vt dictum fuit Exo. xliij.
k Acetabulū argēteum. habeb⁹. Scutella argētea. Erat enī instrumentū vbi ꝓbabaꝫ incẽsum ꝛ similia vtrū essent accepta ꝛ acta ad offerendū. l Phiala ar. In hebreo habeb⁹: Bacinus argēteus in q̄ ꝓbabant liquida. m Mozariolū ex decẽ siclis. Dicunt alij q̄ ibi terebaꝫ incẽsuz. Sed ſ non videtur ꝓbabiliter dictū. tū q: de tā

Mystice

Act. 2. a Act. 4. f

accedunt. Mystica ℣o secreta solis sacerdotibus parẽt: nullus animalis accedit: nec ipi qui habere aliquid exercitij eruditionis videntur. o Obtulerunt. Unusquisq; q̄ ꝓ posse suo: fidem: doctrinam: ꝛ operationem bonā ad profectūet honorē ecclie debet offerre. e Unctū ē. Tpe incarnatiōis: q̄si post resurrectionē ꝛ ascēsionē susceperūt discipuli spūsancti effusionē. f Duces. Predicatozes: recti itineris duces. Qui ꝛz eā dē fidei doctrinā: ꝛ boni opis eadē exẽpla offerant: ꝓ diuersitate tm̄ loci ꝛ tē poris oblatiões distribuūt. g Accetabulū vt̄. Hec habēt os angustū: ꝛ angustiā lr̄e legis ꝛ obscuritatē ꝓphaꝫ significāt. Uaria vasa ad offerēda libamīa facta: varie sunt distinctiones verbi ꝓ varia capacitate auditoruz. Aliter enim sapientes: aliter insipiētes: aliter diuites: aliter pauperes: aliter sani: aliter infirmi docendi sunt: aliter rudis populus iudeoꝝ sub vmbra legis: aliter christianus in veritate euangelij. h Phiala argentea vt̄. Spiritalis scientia in lege ꝛ in euangelio est: que spiritali gratia ministrante ad salutem hominū scripta ꝛ plata est. hinc rite sacrificium fit: quia nihil tam acceptum deo q̄ meditatio legis cū executione operis. Raba. Phiala ꝓius de vitro facta: hialim enī grece vitrum latine: ꝛ in fumo lata: lucem euangelij significat: qua omnia legi et ꝓphetarum sunt explanata mysteria. Apostolicā quoq; doctrinam qua omnia legis enigmata claruerunt. Bene autem acetabula sunt centum triginta siclozum argenti: ꝓpter decalogum legis: ꝛ etatem legislatoris que centum viginti annozum fuit. Phiale quoq; septuaginta siclozum vbi denarius numerus septies multiplicat⁹ ostendit mandata spiritussancti gratia esse complenda: qui in nouo testamento manifestius datus est.
i Mozariolum. Uoz electozum diuina sapientia plenū cõtinens aromata virtutum. Unde dicitur: Quia multitudinis credentium erat coz vnum et anima vna.
k Ex decem siclis aureis ple. Quia cum implctione decem mandatorum odorem doctrine et orationis emittunt: vt denarium eterne vite accipere mereantur.
l Bouem de armento et arietem et ag. vt̄. Hec diuersas personas precedentium patrū significāt: q̄ nobis in exẽpla sūt. Alij enī doctoris officijs fūcti. alq̄ i duca/

℣ tū ꝛ regnū

hircumq; p peccato: et in sacrificio pacificorum boues duos: arietes quinq;:hircos quinq;:agnos anniculos quinq;. Hec est oblatio naason filij aminadab. Secūdo die obtulit nathanael filius suar dux ō tribu ysachar acetabulum argenteum appendens centuz triginta siclos: phialam argenteā habentē septuaginta siclos iuxta pōdus sāctuarij: vtrūq; plenum simila cōsparsa oleo in sacrificium: moztariolū aureum habens decem siclos plenum incēso: bouem de armento et arietem et agnum anniculum i holocaustū: hircumq; p;o peccato et i sacrificio pacificorum boues duos: arietes quinq;:hircos quinq;:agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio nathanael filij suar. Tertio die p;incepf filiorum zabulon heliab filius helō obtulit acetabulum argenteum appendens cētuz triginta siclos:phialam argenteam habentē septuaginta siclos ad pondus sāctuarij: vtrūq; plenum simila consparsa oleo in sacrificium: moztariolum aureum appendens decem siclos plenū incēso: bouem de armēto t arietem t agnū anniculuz in holocaustum: hircumq; p;o peccato: et in sacrificio pacificorum boues duos: arietes quinq;:hircos quinq;:agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio heliab filij helō. Die quarto p;incepf filiozuz ruben helisur filius sedeur: obtulit acetabulum argenteum appendēs cētum triginta siclos:phialam argenteā habentez septuaginta siclos ad pondus sāctuarij: vtrūq; plenum simila consparsa oleo in sacrificium: moztariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso: bouem de armento: t arietē t agnum anniculuz in holocaustū: hircumq; p;o peccato: et in sacrificio pacificorum boues duos: arietes quinq;:hircos quinq;:agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio elisur filij sedeur. Die quinto p;incepf filiozum symeon salamiel filius suri saddai: obtulit acetabulum argenteum appendens centū triginta siclos:phialam argenteam habentē septuaginta siclos ad pondus sāctuarij: vtrūq; plenum simila cōsparsa oleo in sacrificium: moztariolum aureum appendens decem siclos plenum incenso: bouem de armento t arietem t agnū anniculuz in holocaustum: hircumq; p;o peccato: et in sacrificio pacificorum boues duos: arietes quinq;:hircos quinq;:agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio salamihel filij surisaddai. Die

5 als heliasaph.

sexto p;incepf filiozū gad heliasaphat filius duel obtulit acetabulū argenteum appendens centum triginta siclos:phialam argenteā habentem:septuaginta siclos ad pondus sanctuarij:vtrūq; plenum simila consparsa oleo in sacrificiū: moztariolum aureum appendens decē siclos plenū incēso:bouē de armento:t arietem:et agnum agniculum in holocaustum hircumq; p;o peccato:et in hostias pacificorum boues duos: arietes quinq;: hircos quinq;: agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio heliasama filij ammiud. Die octauo p;incepf filiozum manasse gamaliel filius phadassur:obtulit acetabulum argenteū appendens centum triginta siclos:phialam argenteam habentem septuaginta siclos ad pondus sanctuarij: vtrūq; plenum simila consparsa oleo in sacrificium:moztariolum aureum appendens decē siclos plenuz incēso:bouem de armento:et arietez:t agnum anniculum in holocaustū: hircūq; p;o peccato:t i hostias pacificoz bones duos: arietes quinq;: hircos quinq;:agnos anniculos quinq;. Hec fuit oblatio gamaliel filij pha-

tum t regnū subditoz plati. alij simplicitate:t mānsuetudine cōuersationis vel fātissimi vl gratissimi. alij penitentia t fortiter t ordigne acta acceptissimi. Tropologice. Bouē offert q̄ vtilē i ecclia dei p;imis laborē ipendit. arietē q̄ se t alios in via iusticie dirigit. agnū anniculū q̄ simplex est t innocens. Hec oia i holocaustū p solius dei. s. amoze t desiderio eterne vite. Hircū p;o peccato offert: q̄ p peccatis suis penitere t orare nō desistit. In sacrificiū pacificorū offert duos boues: q̄ cū bonis opib⁹ implet duo precepta charitat⁹: dei. s. dilectionē custodiēdo mādata ei⁹: t p;imi ꝓsulēdo necessitatibus: in q̄b⁹ tota lex pēdet et p;pbe. Offert autez arietes quinq;: hircos q̄nq;: agnos anniculos q̄n: q̄ q̄nq; sensus corpis in via vitat⁹ fortiter ducit et a peccatis cōpescit et simplicitatis exempla ꝓponit. ¶ Duo milia

Ni. de lyra

parua quantitate auri non posset tale instrumētū fieri: tum q; nō ē verisimile q̄ instrumētū vbi terebat icēsū eēt p;ciosioris materie q̄s illa vasa in q̄b⁹ p;babāt offerēda. vñ et i hebreo habet: Coclear ex decē siclis aureis t̄c. cū q̄ ponebat incēsū vel thymiama in thuribulo ad ꝓcremādū cora deo i altari incēsi. a Bouē de armē. in memoria ipi⁹ ioseph q̄ vocabatur primogenitus taurus. Deutero. xxiij. b Et arietez. in memoriam isaac p quo fuit aries immolatus. Gen. xxij. c Et agnum āniculū. in memoriam agni paschalis. d Hircū q̄ p peccato. ad expiādum peccatuz vēditionis ioseph in qua fuit hedus occisus. Gen. xxxvij. vel q; ē animal fetidū. ideo offerebat p peccato q̄ fetet coram dño. e Bones duos. ad designādum duas tabulas testimonij. f Arietes quinq;. ad designandū quinq; p;cepta in vna tabula scripta. g Hircos q̄nq;. ad designādū alia q̄nq; p;cepta scpta i alia tabula: t hoc ſm opinionem hebreorum qui dicūt p;cepta quinq; scripta fuisse in qualibet tabula: vt dictum fuit Exo. xxij. h Agnos anniculos quinq;. ad denotandum quinq; libros legis. Eodem modo exponēde sunt oblationes xij. principum sequentium. Et sic patet littera vsq; versus finem capituli vbi dicitur: In die.

✠ In die q̄

a Allego. Duo milia t̄c. Allegorice. In vasis argēteis q̄ oīa duo milia t q̄dringentos siclos pōdere sanctuarij habent: p;fectā doctrinā vbi dei: que i duob⁹ testamētis p;sistit accipim⁹: cui si recte obedierim⁹: quadriga vtutū. i. prudētia: iusticia: fortitudine: t pantia: ad eternā beatitudinez nos p;ducit. Millenarius enī duplicat⁹ ostēdit q; duo testamēta nobis ad beatitudinez viā demōstrāt. Quadringēta vo q; cū p;fectiōe bonoz opez i q̄driga vtutū illuc p;ueniam⁹: nisi. n. bōis actib⁹ curraturr illuc nō p;uenik. b Allego. Moztariola. Allego. Moztariola aurea duodecim: q̄z singula denos siclos habēt: t simul oīa auri cētū viginti siclos: corda electozū significāt sciaz legē in oīb⁹ suare ſm aplicā doctrinā. Duodecies enim deni. c. xx. faciunt q̄ numero ꝑmitiua ecclia i hierusalē spirituz paracliti accepit. Unde subdik pondere sanctuarij. Sāctuarium enī ecclia ē: cui⁹ regulā fidei t itelligentie sequētes oīa q̄ i lege t ꝓphetis scpta sunt nob salubria esse credim⁹. Quicād aut ex ecclie vnitate sentik t itelligik aut seruak: ale dānationem parit. c Boues de armento in holo. t̄c. Boues: arietes t agni: duodenario numero cōphēsi: illos significāt q̄ vl i officio doctoris vl p;incipatu alicui⁹ honoris: vel simplicit vinētes oīa ſm doctrinā aplicaz t ꝓphetica agere studeant. d Hirci duodecim p peccā. t̄c. Hi sūt q̄ p;iaz studēt ſm regulaz aplice fidei p;ficere. e Boues. xxiij. In his spiritualis scia: cum bonoz opez p;fectione significāt: q;. xxiij. q̄t horis cursus diei p;agit: lumē scie et fidei oī xp̄iano necessariū esse significant. f Seraginta. Seragenarius. i. series denari⁹ p;fectionē mandatoz monstrat. Necesse est

a 5 pdicatores ppli doctores. b 5 scripturā sanctā. s. meditando. vñ loquit deus.

ptalim achira filius henan obtulit acetabulum argen
teum appendens centū triginta siclos: phialaz argen
team habentem septuaginta siclos ad pōdus sanctua
rij: vtrūq; plenū simila oleo consparsa i sacrificiū: moz
tariolum aureū appendēs decem siclos plenū incēso:
bouem de armento: t arietem et agnum anniculum in
holocaustū: hircūq; p peccato: t in hostias pacificozū
boues duos: arietes q̄nq;: hircos q̄nq;: agnos anniculos
quinq;. Hec fuit oblatio achira filij henan. Hec i de
dicatione altaris oblata sunt a p;incipibus israel i die
qua consecratum est: acetabula argentea duodecim:
phialę argenteę duodecim: moztariola aurea duode
cim: ita vt centū triginta argēti siclos haberet vnū ace
tabulū: t septuaginta siclos vna phiala: id ē in cōmu
ne vasozū oīm ex argēto sicli duo milia q̄draginti pon
dere sāctuarij: moztariola aurea duodecim plena incē
so: denos siclos apēdētia pōdere sāctuarij: id est simul
auri sicli cētuz viginti boues de armēto in holocaustū
duodecim: arietes duodecim: agni anniculi: duodeci t
libamenta eoz: hirci duodecim p peccato: hostię pacificozum: boues viginti q̄ttuor: arietes seraginta: hirci
seraginta: agni āniculi seraginta. Hec oblata sūt in de
dicatiōe altaris quādo vnctū ē. Cūq; ingrederet moy-

b vocē loquētis ad se de ꝓpitiatorio qb erat sup arcā te
i stimonij inter duos cherubin: vnde et loquebatur ei.

cesse est enim vt prelati subditi t penitētes omnia ſm ecclesie doctrinaz faciant: quaten⁹ oblatio eoz rituz et ordinē teneat pacifico: vt dei grām mereant nō offensam. g Cunq; ingrederet moyses tabernaculū fœder⁹. Quid ē q̄ moyses crebro intrat t exit: nisi q̄ ts q̄ itus i ꝓtēplatiōe rapik: foris infirmātiū negocijs vtget. Intus arcana dei cōsiderat: foris onera carnaliū portat. Qui ō rebus dubijs semp ad tabernaculū recurrit: cora testimonij arca dīm ꝓsulit: ex emplū ꝓbēs doctoib⁹: vt cū foris ambigūt q̄d disponāt ad mētē q̄si ad tabernaculū semp redeant: t velut cora arca testimonij de um ꝓsulāt. Sz de his in q̄bus dubitant apud se: int⁹ sacri eloquij paginas reād. Ut: Christ⁹ in monte Dut. 14. e
orationi inheret: miracula in vtilit⁹ exercet: imitationis viaz bonis rectoribus sternēs: vt si iā sūma ꝓtemplādo appetūt: necessitatibus tñ infirmātiū cōpatiēdo misceāt. Quia tunc ad alta charitas mirabilit surgit: cū ad ima ꝓpioz misericorditer se attrahit. Et q̄ modo benigne descēdit ad infima: valēter recurrit ad summa. h De ꝓpitiatorio. Quia per gratiam diuine ꝓpitiationis post culpam p;uaricationis aperuit nobis de⁹ viā vitatis. i Inter duos cherubin. Quia per angelicam visionem non in sua substantia apparuit deus mōysi. Unde: Lex ordinata per angelos in manu mediatozis. Vel quia per vtrūq; testamentum cōsona voce ad fidem veritatis nos erudit. Vel quia per filium qui in medio duum testamentorum in carne apparuit: locutus ē pater humano generi. ¶ Septē lu. Gal. 3. e

Nico. de ly.

a In die qua consecratū est. non q̄ illi oblationes omnes facte sint illa die: ſ quia tunc inceperūt fieri.
b Cūq; ingrederet moyses tabernaculum federis t̄c. dicit Ba. Sa. q̄ statim in ingressu tabernaculi audiebat vocem domini qua si egredientem de ꝓpitiatorio quod erat intra sanctum sanctoz in posteriori parte tabernaculi. t ly vox illa esset fortis et magna: ſm q̄ dicit psalmo. xxviij. Vox domini in virtute. vox domini in magnificentia: tamen non audiebat extra tabernaculum.

✠ Moraliter

Moraliter. gt Factū ē aūt. Hic agit Ca. VII de oblatione pncipū in erectione tabernaculi q̄ fuit duplex. Una p deportatiōe tabernacli ⁊ vtēsilium eius. et in hac oblatione duo pncipes simul conbinati obtulerunt vnum plaustrū et quilibet vnuz bouē. per duodecim principes figurati fuerunt duodecim apostoli et eoz̄ successores qui sūt episcopi: vt dicit di. xxj. in nouo testamēto. p cōbinationē pncipū gemina charitas. s. dei ⁊ pximi figuratur q̄ p ceteris debet in eis vigere. nam p suo grege tenent vitā exponere. Joh. x. Bon⁹ pastor aīam suam dat p ouibus suis qd est act⁹ maxim⁹ charitat. Joh. xv. Maiorē dilectiōz nemo habet q̄ vt aīmā suaz ponat quis pro amicis suis. Et per hanc dilectionem offerunt plaustrum: id est supportationem subditorū quorū sunt currus et aurige. sicut dicitur. iij. Reg. ij. de Helia. Pater mi currus israel et auriga. Per bouem vō qui est animal aptū ad agricultura: sicut dr Prouer. xiij. vbi vō plurime sunt segetes ibi manifesta est fortitudo bouis: significat q̄ prelati tenentur in agro dominico exercere: scz extirpando vitia ⁊ nutriēdo vtutes. Alia vō fuit oblatio pncipum p vasis et hostijs in obsequio tabernaculi. Licet aūt singuli principes singulis diebus obtulerint p ordinem vt habet in textu: tamen vniformis fuit omniuz oblatio. Ortum autem ad vasa quilibet obtulit acceptabulum vnum quod est instrumentū ad pbandum arida si essent pro oblationibus apta scz similā thus ⁊c. et phialam vnaz scz ad pbādū liq̄da vt vinū ⁊ oleū. p b aūt significat q̄ prelati debēt opa sua vite actiue q̄ significāt p arida: ⁊ vite ctplative q̄ signāt p liq̄da diligenter examiare: ne sit ibi cōmixio appetit⁹ laudis humane vel aliq̄d aliud per qd inepta reddātur in cōspectu dei. et mox tarditū ad tendum species ex quib⁹ fiebāt thymiamata et vnguēta: per qd significatur q̄ i prelatis ēcclie debent mores carnales ꝓteri exemplo beati Pauli di. j. Cor. ix. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo: ne forte cum aliis p̄dicauerim ipe reprobus efficiar. Cuius autem ad sacrificia quilibet pnceps obtulit hostiaz pro peccato et hostiā pacificam pro gratiarūactione: et holocaustū incensum sup altare per que significat q̄ prelati cētū cunctis sancti debēt se peccatores reputare ⁊ p beneficijs a deo sibi collatis gratias agere: et celo fidei pre ceteris feruere.

In ca. vij. vbi dicit in postilla. Primo die obtulit.

Additio. j. Qd aūt trib⁹ inda pmo sit secuta mo/sen p mare rubrū est incertū: cū non habeat fundamentū in lra. et ideo non ē attribuēda ipi primitias hac ratione: sed videt sufficere ad hoc ꝓbetia Jacob q̄ supra Gen. xlix. pnosticans facta filiozū de inda explse dixit. Te laudabūt fratres tui man⁹ tue in ceruices inimicoz tuozū adorabunt te filij patris tui ⁊c. et ibidē infra. Non auferet sceptrū de iuda: er q̄bus xp̄is satis patet q̄ eminentia regalis ac p̄sidentia ptinebat ad iudam inter alios fratres ex ꝓdinatione diuina ⁊c. In eodē ca. vij. vbi dicitur in postilla: Eodem modo exponende sunt oblationes.

Additio. ij. Quidam hebreoz̄ dicunt q̄ xij isti pncipes duodecim fuerūt cōformes in rebus oblatis non tamē in rationib⁹ oblatoz̄: quia quilibet pnceps eoz intēdit alias rones a ratiōib⁹ intentis p alios principes: vñ ex b dicūt: q̄ repetunt in lra oblatiōes cuiuslibet eoz̄ p se: xij sufficeret post oblatiōes pmi pncipis dicere q̄ quilibet alioz̄ silia obtulit i die suo: qō dicere⁊ breui⁹. ß ideo repetūt p singulos pncipes ⁊ p singulas oblatiōes ad denotādū qd dictū ē. Rones aūt qs assignāt cuilibet pncipi enarrare forte eēt magis tediosū q̄ vtile: ideo ptermitto. Potest aūt ratio huius repetitiōis assumi ex paritate tribuū: q̄ oēs erant quodāmodo eq̄les in b q̄ erāt pncipalia mēbra xpi dei. ⁊ ideo de cuiuslibet illaz tribuū oblatiōe mentio fiebat singularis.

Glo. ordi.

a Septē lu. Septē do/na spūssancti: q̄ in xpo semp mansērūt: ⁊ mēbris p voluntate eius distributa sunt. b Ad mēsā. Be. Mēsa et candelabrū tēporalia dei beneficia quib⁹ reficimur et illumiamur: vt his confortati crescente gra meritoz̄: ad panem angelozū in celis mā ducandum: ⁊ videndā veram dei lucem perueniamus. Hec sūt extra velum q̄ in hac tātū vita scripturis: et doctoribus ⁊ ceteris sacramentis indigem⁹. Jn futuro aūtez domin⁹ palam de patre nobis annūciabit. i. palam patrē ostendet nobis. Latus tabernaculi meridianum antiquā dei plebem significat: que prioz lucem diuine cognitionis: et feruoꝛem dilectionis accepit. Septētrionale vō congregatam de gentibus ecclesiaz que diutius in tenebris mansit. Recte ergo candelabrū q̄ est i parte australi gram prioꝛi populo datam significat. Mēsa vō in parte aquilonis data nobis būficia dei. Bene ergo candelabrum cōtra mensam positum: q̄ scriptura leg⁹ et pphetarum ad gratiam euangelij respicit perbibens el testimonium. c Sup can. Christū scz pmogenitū de radice iesse: super quē requieuit spūs sapiētie ⁊ intellect⁹: spiritus consilij ⁊ fortitudinis ⁊c. d Ex auro. Quia xp̄s specialiter ī/munis a peccato ⁊ opib⁹ iusticie preclar⁹: ⁊ mēbra inocentiā q̄ vt valent imitāt i futuro pficiēt. e Ductili. Quia xp̄s ex pceptiōe ⁊ natuitate pfect⁹ deus ⁊ hō extitit: passionū dolores ptulit: et sic ad resurrectiōis glīaz puenit. ⁊ oēs q̄ pie vinere volūt i illo ꝓsi metallū feriendo dilatatuz p passionis ꝓtumelias ad imortalitatis gram pueniunt. f Stipes. Christ⁹. s. de q̄ pcedūt calami: q̄ ab ipo accipiūt iusti q̄cqd habēt boni. Un: Sine me nihil potestis facere.

Joh. 16. f

Joh. 15. a

Mystice g Tolle leuitas. Mystice. Ordinez ecclesiasticum instruit: quomodo rite puebatur ad dignitatem sacerdotij.

Locutusq̄ est dñs ad moysen dicens: Loquere ad aaron ⁊ dices ad eū: Cū posueris septem lucernas cādelabrū in australi pte erigatur. Hoc igitur precipe vt lucernę contra boreaz e regione respiciāt ad mensam panū propositionis: contra eam partem quaz candelabrum respiciat lucere debebūt. Fecitq̄ aaron ⁊ imposuit lucernas super cādelabrū vt q̄eperat domin⁹ moysi. Hec autem erat factura candelabri: ex auro ductili tam medius stipes q̄ cuncta que ex vtroq̄ calamoꝛuz latere nascebāt. Juxta exemplum qd ostendit dominus moysi ita operatus est candelabrū. Et locutus est dominus ad moysen dicens: Tolle leuitas de medio filiozum israel ⁊ purificabis eos iuxta hūc ritū. Aspergāt aqua lustrationis

a ces ad eū
b spiciāt ad mensam panū
c lucernas
d erat
e ductili
f
g
a scripturam sacram euangelij.
a baptismi. s. vel lachrymarū qb⁹ abluūt pecca toium macule.

Nico. de lyra

Locutusq̄ est dñs. Hic psequēter agitur de pontificis officio. et pmo q̄tū ad lucernarū compositionē. scdo quo ad leuitarū ordinationez. ibi: Locutusq̄ est domin⁹. tertio quo ad phase celebrationem. ca. ix. Circa primū dicit: Loquere ad aaron ⁊c. Iz hic solus aarō ex primatur: tamē officiū cōpositionis lucernarum poterat facere non soluz p se sed etiā p filios suos q̄ erāt minores sacerdotes: vt habet Exo. xxvij. In australi parte. scz tabernaculi. Ut lucerne ꝓtra boreā ⁊c. Sicut ponūt luminaria cōa mēsis pncipū. Contra eā ptem ⁊c. q̄ sic erant disposita lychna scz lucernarū ex vtraq̄ pte lucerne medie: q̄ emitterēt lumē suū versus illā ptē vt dictū fuit Exo. xxv. vbi cetera q̄ b dicūt de cādelabro exposita sūt. Et locut⁹ ē. Hic describit ordinatio leuitaz q̄ ptinebat ad pōtificē officiū. ⁊ pmo ponit eoz̄ ordinatio. scdo officiorū executio. ibi: Locutusq̄ ē dñs. Circa pmū pmo ponit p̄ceptū dñi. scdo impletio mādati. ibi: Fecerunt q̄. Adhuc circa pmū pmo p̄cipit leuitarū ordinatio. scdo subdit hui⁹ mādati ratio. ibi: Statuesq̄. Circa pmū dr: Tolle leui. ⁊c. vt sint deputati diuino cultui. b Et purificabis ⁊c. in q̄ ritu q̄ttuor ptinent. Primū est aspersio eoz aq̄ lustratiōis. cū dr: Aspergāt ⁊c. i hac āt aq̄ ponebant cineres vacce cōbuste: vt habetur infra. xix. ca. que ordinata erat ad purgationem pollutoꝛum ex tactu mortui vel alter⁹ imundicie: ꝓpter quā non poterat sic pollutus ingredi atrium tabernaculi donec eēt mundatus. ⁊ ideo tales imūdicie erant q̄si q̄dā irregularitates ꝓhibētes accessū ad diuina: ꝓpter qd dicebatur aqua lustratiōis. i. purgatiōis. et inde dicit lustrum qd est spacium quinq̄ annoꝛū: quia i quolibet quinquēnio romani faciebant purgationem vrbis. sic igitur primo leuite aspergebantur ad tollendū irregularitates p̄dictas. Sm est q̄ radebantur. et tangitur cum dicitur:

Pilos car.

Glo. ordi.

Pilos carnis sue. Heg⁹. Pili carnis sunt quelibet superflua humane carnis vel vite veteris cogitationes. Quas sic a mente incidimus: vt de amissione earū nullo doloꝛe fatigemur. Leuita aūt assūptus dicit: Oportet ergo leuitas oēs pilos carnis sue radere: quia qui in obsequijs dei assumit aī oculos dei a cunctis carnis cogitationib⁹ mundus debet apparere: ne illicitas cogitationes mens ꝓferat et pulchram animi speciem quasi pilis fuscantibus deformem reddat. Sed q̄tus virt⁹ fācte conuersationis q̄libet euenerit: adhuc tamen ei de vetustate vite nascitur quod toleret: vnde et ipi leuitaz pili radi precipiunt non euelli. Rasis enī pilis in carne radices remanent et crescunt vt iterū recidantur. Quia magno studio superflue cogitationes amputande sunt: sed amputari funditus nō possunt. Semper enī generantur sup̄flua que spiritus ferro sollicitudinis recidat. Sz hec in nobis subtilius agimus: cū speculationis alta penetramus. b Lauerint. Mundauerunt: scilicet opera: vt in conspectu dei sit eoꝛum cōuersatio munda: ⁊ coram hominibus irreprehēsibilis. c Bouem. Mediatozem dei et hominum cuius immolatiōe peccata nostra deleta sūt. Jn vtroq̄ bone incarnatio eius significatur. Una enim passio christi: sz duo nobis impetrauit: ꝛepti onem scilicet a peccatis: et sanctificationē: vt nos offeret deo sanctificatos quidem carne: viuificatos aūt spiritu. Unde Paulus: Sed abluti estis: sed sanctificati in nomine domini iesu. Possunt per bos duos boues: quoz̄ vnus ꝓ peccato alter offertur in holocaustum: due actionum species exprimi: quaruz vna que male gessimus per penitentie lamentum abluimus: altera bonoꝛum operum et virtutum fructibus gratiam dei ⁊ premium beatitudinis promeremur. d Tabernaculum. Sacramentum passionis: qd spiritali sciētia intellectuz atq̄ tractatum fidelibus saluberrimum et deo gratissimū ē. Si tamen talibus mysterijs percipiēdis minister dei intus foziq̄ se mundū et dignum prebuerit. e Et applicabis. Applicātur leuite coram tabernaculo federis: cū electi ad officium altaris sm apostolicam doctrinā perducuntur: qua in verū tabernaculū intratur. si scz iuxta doctrinam et exempla sanctoz̄ bene inceperint: ⁊ vsq̄ ad finem perseuerauerint. f Ponent filij. Quia electioni deuotionis sue debēt assensum prebere: ⁊ ad imperium eoz̄ bonis operibus instare. g Ad filijs israel: Sub multoꝛum scz testimonio ⁊ cognitione facienda est electio: vt examinatio digna celebretur vt nemo reprehēdere possit. Debēt enī testimoniū habere bonum etiā ab his q̄ foris sunt. h Leuite quoq̄ po. ⁊c. Quia mīstri domini ꝓprio laboꝛe initia bonoz̄ operum domino cōsecrare festinant: vt siue penitētia sit agenda siue studia virtutum exercenda efficaciter perficiant. i Separabis. Non debet minister domini contētus esse populari disciplina. Moꝛibus et doctrina separatus ⁊ spectabilis debet esse. k Omne primogenitū i terra. Allegorice. Bige. Primogenita egyptioz̄ vitioz̄ primordia sūt: quib⁹ humana vita coꝛrūpitur. Omnis enim anima cū ad supplemētū etatis peruenerit ⁊ velut quedā natural⁹ lex in ea iura defendere ceperit: primos mot⁹ sm desideria carnis ꝓducit quos concupiscentie carnis vel ire fomite vis incentiua cōmouerit. Unde quasi ꝓpriuz ⁊ precipuū de christo dicit: Butyrū vel mel comedet priusq̄ faciat aut proferat maligna: eliget bonū. Quoniā priusq̄ sciat puer bonum aut malū reprobat malicie: vt eligat qd bonū est. Dauid aūt de semetipo dicit: Delicta iuuētutis mee: et igno. m. ne. me. Quia ergo primi a⁊e motus sm carnem ꝓlati in peccatū ruunt: merito egyptioz̄ primitiua dicūtur que extinguntur. Sed reliquie vite cōuersatio emendatiozem dirigat cursum. l Extinctis vitijs q̄ sunt pmogenita diaboli vl operibus carnis: quibus inquinat⁹ natura: boni mozes substituēdi sūt. Preterea minister dei debet perfectioꝛib⁹ mozib⁹ instrui: q̄s multitudo plebis. Jdeo enī ꝓ pmogenitis egyptiozum pmogenita israelitarū offerunt: ⁊ ꝓ primogenitis filioz̄ israel leuite in seruitium domini assumunt: vt pro peccatrice vita iusta ⁊ ꝓ iusta sācta ⁊ ꝓbata ⁊ ꝓfecta exhibeatur: vt altarib⁹ xpi ⁊ diuinis mysterijs ver⁹ leuita digne possit aptari. m Ut seruiāt ⁊c. Uideāt mīstri dñi q̄s ne cessariū sit eis officij sui iura custodire. Nec terrenis lucris: vel voluptatib⁹ inbiare: qb⁹, priū est tabernaculo

a ſ non cuellāt: quia remanēte radices vñ/de iterum crescant. b ſ cogitationes vt teris vite.
c rint tollant bouem de armē/tis ⁊ libamentum eius simi/lam oleo conspersaz. Bouē/ autem alterum de armento
d accipies pro peccato: et ap/plicabis leuitas coā taber/naculo federi ꝓuocata omi/ multitudine filiozum israel.
e Cunq̄ leuite fuerint coram
f domino ponent filij isr̄l ma/nus suas super eos: et offe/
ſ verus montanus. i. christus.
ret aaron leuitas munus in
ſ assumptos.
g cōspectu domini a filijs isr̄l:
vt seruiāt in ministerio ei⁹.
h Leuite quoq̄ ponent man⁹
suas super capita boum: e q̄
bus vnum facies pro pecca/to: ⁊ alterum in holocaustū
domini: vt deprecer⁊ ꝓ eis.
Statuesq̄ leuitas in cōspe/ctu aaron ⁊ filioz̄ eius: ⁊ cō
i secrabis oblatos dño ac se/parabis de medio filiozum
israel vt sint mei: ⁊ postea ī/grediāt tabernaculum fede/
ris vt seruiāt mihi. Sicq̄ pu/rificabis ⁊ consecrabis eos
in oblationez domini: quo/niam dono donati sunt mi/hi a filijs isr̄l. † Pro primoge/nitis q̄ aperiunt omnē vul/uā i israel accepi eos. † Mea
sūt enī omnia primogenita
filiozum israel: tam ex homi/nib⁹ q̄s ex iumētis. † Ex die q̄
k percussi omne primogenitū
in tra egypti sāctificaui eos
mihi: ⁊ tuli leuitas pro cun/ctis primogenit⁊ filioz̄ isr̄l:
tradidiq̄ eos dono aaron ⁊
filijs eius de medio populi
l vt seruiāt mihi ꝓ israel in ta/bernaculo federis: ⁊ ozēt ꝓ
eis ne sit in populo plaga: si
ausi fuerint accedere ad san
ctuariū. Fecerūtq̄ moyses
m ⁊ aarō et omnis multitudo
filioz̄ israel sup leuitas q̄ p/

deseruire

Nico. de lyra

a Et radant omnes pi/los carnis sue. vt ecnt mū/dioꝛes corpore. Aliā etiaz rōnez assignat Ra. Moy. dicens q̄ leuite deputabā/tur diuino cultui pro ꝓmo/genitis aliaruz tribuū vt dictuz est supra. iij. ca. qui fuerāt pulsi in idolatria vituli. et quia idolatria ē lepra spiritualis: ideo ī purgatione leuitaruz aui deo deputabant pro idolatris radebantur pili carnis eorum: sicut fiebat in emundatione leprosoz̄: vt habet Leuit. xiiij. tertio lauabantur eoꝛum vestimenta ad maioꝛem mundiciā: qō notatur cum dicit: Cū q̄ lauerint vestimenta ⁊c. quarto pro eis offerebant sacrificia. qō notatur cum dicitur: Tollant bouē ⁊c. et sequitur: b Bouem autem alterum de armēto accipies ꝓ peccato: ad expiandum peccatuz vituli. c Et applicabis leuitas coā tabernaculo: quia ibi veniebant illi pro quibus offerebatur oblatio. d Conuocata omni multitudine filiozum israel: qz leuite tradebantur domino pro primogenitis aliaruz tribuum. ⁊ ideo ipi leuite erāt quedam oblatio deo facta a tota multitudine. e Ponēt filij israel manus sup eos. quia offerens debebat ponere manum sup oblationē suam. vt patet i leuitico. f Et offeret aaron leuitas sicut erāt sibi ad hoc traditi a multitudine. g Leuite quoq̄ ponēt man⁹ suas super capita boū: quia erāt sacrificia ipsoz̄. h Statuesq̄. Hic subditur ratio dicti mandati. ad hoc enī de mandato domini ozdinabantur: vt seruirent sacerdotib⁹ in cultu diuino: qui cult⁹ ante legem datā pertinebat ad primogenitos israel: qui erāt ipi deo obligati: exquo peussit primogenitos egypti ⁊ ipsos saluauit: vt habetur Exo. xij. ß qz primogeniti aliaz tribuū facti sunt inepti ad cultū dei: vt dictū est. ideo dñs loco illoz̄ voluit leuitas ozdinari ad cultū suū: et hoc est qō dicit: i Expdie quo peussi omne pmogenituz in terra egypti sanctificaui eos mihi. i. primogenitos israel. k Et tuli leuitas. deputādo mihi ꝓ cūctis pmogenitis filioz̄ isr̄l. Cetera patent ex dict⁹. l Fecerūtq̄ moyses ⁊ aaron ⁊c. Hic ponit executio dicti mandati: et patet littera vsq̄ ibi:

Eleuauitq̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dsecrerire:et p populo ozare:ne sit in eo plaga disperdens:alioquin t
Dqla.ic se et populū in pditionem p̄cipitant:t dicit eis:Dnus non suscipiā
de manu vestra. a A vigintiq̄nq. Jsid. A vigesimo et quinto an
no mādantur leuite tabernaculo seruire:et a quinquagenario custo
des vasoꝝ fiunt. Per vigesimū et quintuꝫ annū:in quo flos iuue
tutis oritur.cōtra vnūquēq; vitioruꝫ bella si
gnātur. Per quinquagenariū in terra quies
domito bello mētis signatur. Per vasa taber
naculi fideliū anime. Leuite ergo a vigesimo
quinto anno tabernaculo seruiunt:et a quin
quagenario custodes vasoꝝ fiūt:vt qui ad
huc impugnantiū vitioꝝ certamina per cō
sensum delectationis tolerant:aliozū curā su
scipere non p̄sumant.Cum ẋo tentationū bel
la subegerint cum apud se iam de intima trā
quillitate sunt securi:animarū custodiā sortiā
tur.Sed q̄s hec pfecte subintret cuꝫ Paul⁹ di
Rom.7.d cat: Video aliaz legem i membris mets repu
gnantem legi mentis mee ꝛc̄.Sed aliud ē bel
la foztiter perpeti : aliud enerutt expugnari.
In istis excitatur virtus ne extolli debeat.i. il
La.IX lis omni mō extinguīt ne subsistēt.
b Faciant. Be. Faciant filij israel pbase i tē
poze suo.xiiij.die mē.bu.ꝛc̄.Cū in veteri testa
mēto tribus inditijs paschale tēpus obserue
tur:vt post equinoctiū.s.t mense primo tertia
† 77.di.in veteri lege ei⁹ septimana.i.a vespera q̄rtedecime lune(q̄s
est initium quintedecime) vsq; ad vesperā :id
ē terminū.xx.prime lune celebretur .quarta re
gula nobis est a resurrectione xp̄i imposita vt
cum equinoctio trāscenso lunam primi mēsis
quartodecimo oziri vespere viderim⁹:non sta
tim pascha faciamus sed dominicū diem quo
ip̄e pascha:id est translitū de morte ad vitaz re
surgendo celebrauit:expectātes in ip̄o pascha
celebremus. Q; si quis obiecerit non equino
ctij memoziam: sed tm primi mensis t tertie se
ptimane posuisse legiferū sciat quia et si equi
noctiū nominatim non expzimit : in hoc tamē
q; a plenilunio primi mensis pascha fieri preci
pit:equinoctij transcensū depromit. Quoniā
constat eam que prima trāsito equinoctio ple
num globū ostendit: primi mensis existere lu
nam. Quotiēs ergo diem dominicū mox ad
uentāte q̄ntadecima luna habemus: nihil no
strum temp⁹ paschale dissonat a legali : q̄uis
alijs sacramentozū generib⁹ pascha colimus.
Quotiens ẋo secūdo vel tertio vt quarto vt
quinto vel sexto vel septimo.ab hinc die idem
dominic⁹ occurrit:nec tunc legem et ꝓphetas
soluimus. Maz sicut tot paschaliū obseruantia cerimonlarū :ita etiā
tempus quo agi p̄cepta est sacra mysteria redolet. In primis enī eā
noctium transgredi iuxta legis decretum curamus :vt solēnitas in q̄
christus destructa potestate tenebrarum mūdo lucis iter aperuit: ipo
tempozis ordine foris ostēdat quid intus habeat. Et que nobis eter
ne beatitudinis lumen ꝓmittit tunc maxime celebretur cum sol an
nuo ꝓficiens incremento:primam sumit de noctis vmbra victoriam.
Deinde primum mensem anni:qui et nouozū vocatur :in quo pascha
celebremus:attendimus. In quo scz mundus iste formatus:et primꝰ
homo in paradisi sede locatus:quia p hanc solennitatē primaz stolā
et primū regnū a quo in lōginquā regionē discessim⁹ nos recepturos
2.Pe.3.c et primū regnū a quo in lōginquā regionē discessim⁹ nos recepturos
Apoc.21.b sperамus.vnde Petr⁹:Celos autē nouos:et terram nouā:et ꝓmis
sa illius expectamus. Et alibi:Ecce noua facio omnia. Be. Deinde
tertiam septimanaz obseruamus:qđ dominice resurrectioni cōgruit:
que tertio die facta est .et tertio tēpore seculi.i.cū gratie celestis aduē
tu tota eius in carne dispētatio per resurrectionis gloriaz consūmata
mūdo apparuit. Prima enim seculi tempora lege naturali per pres.
media lege litterali:vel ꝓphetis :extrema charismate piritali per se
ipsū illustrauit. Beda. Ipa quoq; lune conuersio sacramentuꝫ cele
ste nobis significat. Luna enim rotundi scematis a sole lumē accipit.
Jōo semper dimidio ozbe quē ad solem habet:lucida est. Altero ẋo
dimidio semper obscura. A prima vsq; ad quintā decimā lucis incre
mentum ad terras:defectum ẋo habet ad celos. Habet a quintade
cima vsq; ad nouissimam ecōuersio:que eius cōuersio recte paschalis
gaudij significat mysteria:quibus omnem mentis nostre gloziā a ter
renis auertere:et ad solam gratie celestis lucem suspēdere docemur.
Vel crescens ad humanos oculos lumen lune virtutū gratiam :qui
bus apparens dominus in carne mundo refulsit:insinuat. De quib⁹
Ddicit:Et

a Eleuauitq; eos aaron.i.presentauit. non enim pos
set eos eleuare in altum :sicut fiebat de oblationibus
alijs. b Totutusq; est dominꝰ. Postq; descripta ē
leuitarū ordinatio seu purificatio.hic cōsequēter ponī
tur officium suozum executio.cuz dicit: c Hec ē lex
tur officium suozum executio.cuz dicit: c Hec ē lex
leuitarū.s. p̄tum ad executio
nem officioꝝ. d A vigintiq̄nq; ānis ꝛ supza. tunc enī in
grediebāt ad addisēcdū of
ficia. s tricesimo āno institue
bant ministri vel repellebāt:
vt dictum ē supza.iiij. ca.
e Cunq; q̄nqua.an.iple.ser.
cessabunt.i.in pozādis oneri
bus:et ꝓsimilib⁹. f Erūtq;
ministri.q.d. non ꝓpter hoc
erunt ocioſi. ideo subditur:
g Ut custodiāt q̄ sibi fuerint
cōmendata.s.portas ꝛ vasa.

Dozali. La.VIII

a† Locu
tusq; ē dns ad moysen ꝛc̄.Hic
agit de mensa ꝓpositōis ꝛ cā
delabri situatiōe. Exo.xxv.di
ctum fuit q; p mēsam significa
tur ecclia:p candelabrum ẋo
p̄s ecclīam illuminās . ꝓpter
qđ ozhic q; cādelabrū situari
debet ō mēsaz.s.ad illuminā
dū eā. Cetera ẋo q̄ dicūt hic
ō cādelabro ꝛ mensa fuerunt
ibi mystice exposita. g Col
le leuitas. Hic agit ō purifica
tione leuitaꝝ sacerdotibus ve
teris legis ministrātiū p q̄s si
gnificant clerici mistrātes sa
cerdotib⁹ noui testamenti. ꝓ
pter qđ debēt purificari. ꝛ for
ma purificationis subditur:
i† Aspergāt aq̄ lustratiōis.
p qđ intelligit act⁹ ꝓfessionis
pure ꝛ frequentis. a† Et ra
dant oēs pilos carnis sue.per
qđ itelligit depositio superflui
tatis bonoꝝ tēporaliuꝫ vltra
necessitatez star⁹ ꝛ psone q̄ de
bēt expēdi i opibus pietatis.
† Cunq; lauerint vesti.sua.p
lotionē vestis intelligit bone
stas exteriozis cōuersationis.
† Tollāt bouē de armēt ꝛc̄. p bouē oblatum ꝓ pctō
intelligit q; debēt ē fortes ad modū bouis pctōꝝ ten
tationib⁹ resistēdo. b† Bouē aūt alterꝫ ꝛc̄.q offereba
tur in holocaustū p qđ significatur q; clerici charitate
feruere debēt ad ꝓficiēdū. c† Cuq; q̄nq̄gesimū ānū
etatis impleuerint seruire cessabūt ꝛc̄. p qđ significat
q; illi q̄ diu et bene seruierint in ecclesia a laboribus in
feriozibus imunes sunt dimittendi et ad maioza ꝓmo
uendi:in q̄bus laboz non requirit corpozalis.
In ca.viij. vbi dicit in postilla: In australi parte.s.
tabernaculi.

Additio.

In trāslatiōe nr̄a ponūt in b loco
q̄dā ẋba q̄ nō habēt in lr̄a hebraica.cū ō:In austra
li pte ꝓtra boream e regione respiciāt ad mēsā : vnde i
hebreo i b loco sic habēt: Loq̄re ad aaron et dices ad
eū:Cuq; accēderis lucernas ꝺ eā ptē quaz cādelabrū
respicit:luceāt septē lucerne :vñ oia alia q̄ b addunt i
nr̄a trāslatiōe vident fuisse apposita ab aliquo lectore
i margine p modū glose.ꝛ postea ab alio scriptore ipe
rito fuerūt textui interposita.ſnia tñ videt esse eadem.

La.IX

Locutus ē dns.hic ꝓter describit
officiū pontificis q̄tū ad phase celebrationē.
q; debebat docere populū de modo ꝛ tpe cele
brādi. Primo igitur describit tempus celebrationis.
secūdo casus dilatiōis.ibi: Ecce autem quidam.tertio
reatus transgressiōis.ibi: Si quis autem imundus ē.
Circa primum dicitur sic: t Faciant filij israel pha
se in tempore suo: scilicet q̄rtadecima die mēsis primi.

✠ Ad vesperā

Job.16.f dicitur: Et Iesus ꝓficiebat etate et sapientia ꝛ gratia apud deū et homīes. Reuertēs
ẋo ad celos resurrectionis et ascēsionis gliam: que in se quidē mox ꝓfecta ꝓuenit: s
i animo fideliū quibusdam lucis siue ꝓfectibus vsq; ad finē seculi crescit . Resurgēs
enī dns:primo singulis:postea binis:deinde pluribus:modo septē:mō vndecim:mo
do duodecim:mō plusq̄ ẋngentis frarribus simul:ad vltimū discipulis oībus appa
ruit. Quibus videntib⁹ in celū ascēdurus ꝓcepit eos dispēsa
tionis sue testes esse vsq; ad vltimū terre. Bene aūt luna cum
ad nostros crescit oculos:paulatiz a sole recedit.cū ẋo ad te
Job.16.f los:paribus spaciꝭ ad eū redit.hoc est ei qđ ait: Exiui a pa
tre ꝛ veni in mundum.ꝛ itez: Relinquo mūdū ꝛ vado ad pa
Ps.18. trē. Et danid ait: A summo celo egressio eius: ꝛ occursus ei⁹
vsq; ad sum ei⁹. Quia ergo luna lucis incremēto qđ eriēs a
sole ad nostros reuoluit obtutꝰ xp̄i in carne vsq; ad passio
nem doctrinā et virtutes significat. Eo aūt q; ad solē rediens
paulatim ad inuisibilem nobis celi faciem recolligit:resurre
ctiōis et posteriozis glozie miracula demōstrant. Merito q̄n
decima pascha gaudio adaptatur. Be. Dis quidē pasche
vel phase a lege assūptis indicijs:heredes noui testamēti eti
am dē dominicā adnectimus:q; ꝛ conditione primitiue luc
excellit:et triumpho dominice resurrectionis. Be. Septez
quoq; dies lune.i.a quindecima die vsq; ad vigesimā primā:
per quos ea dominica naturali ordine decurrit: vniuersitatē
eccleſie per totū mundum paschalibus mysterijs redempte si
Ps.113. gnificat. Septenari⁹ enī vniuersitatē significat. Vñ: Septies
Ibidē. 33 .in die laudabo te.hoc est: Semp laus ei⁹ in ore meo. Vñ et Jo
hān⁹ septē eccl̄ias asie scribēs: vniuersal ecclie mysteria de
mōstrat. vñ singulis hoztamēta ꝺscribēs vigilanter repetit:
A po.2.b Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat eccle
Dar.13.d sijs:quasi:quod vni dico omnibus dico. Idem. In nomie
quoq; pasche: vel phase amonemur moralit : vt de vitijs ad
virtutes transeamus. In mēse aūt nouozū (i quo adulti fru
ctus aduentu suo ꝓnunciauit veterū cessationē) vt exuamur
veterē hominē cū actibus suis:ꝛ induam⁹ nouū: ꝛ vegetati
diuersarū varietate virtutū:carūq; foliis velut amene arbo
ris adumbratiōe velati:tanq̄ lete ꝛ fructifere segetes pullule
mus. In plenilunio:vt perfectū splendozē fidei et sensus ge
rētes a peccati tenebrīs segregemur. In reuersa luce ad celos
quod a quindecima luna incipit:vt quāto magni sum⁹ humi
1.Cor.15.b liemur in omnibus.dicentes: Gratia dei sū id quod sū. Que
gratia superni muneris:quia tertio tempore seculi manifesti
us effusa est:pulcherrime figure consequenti.tertie lune heb
domade lumē ipsius quod catenus ad terras creuerat:ad ce
lestia crescere incboat. Pulchre hāc hebdomadez in pascha
obseruare p̄cipimur:vt accepte gratie memozes per singulos
gradus spīrialis transitus largitozi illius vicē rependamus.
mines luna:vita actiua:in reuersa ad celos:speculatiua ostendit. Vel in hac cōuersi
Dar .5.b one dilectio .primi:in illa dei. Vel huc conuersus lucis .pfectus ām̄onet:vt bona fo
ris opemur:illuc pozo:vt eadē opa solo supne mercedis fruitu faciamus. Huc vt lu
ceat lux vestra cozā hominibus:vt videāt opa vestra bona:illuc vt glorificēt patrem
vestrū qui in celis est. In vna sabbati que nouī testamēti ꝓpria solennitas est:instrui
mur vt spe future nostre in xp̄o resurrectionis patienter oia .p. xp̄o ꝛ ipam mortē to
Ro.8.b leremus: Quia si spūs eius qui suscitauit iesum a mozuis habitat in nobis ꝛ viuifi
cabit mortalia corpora nr̄a. Cuius spūs (q; septifozmis est gratia) pōt eo de septē die
rum lunarū numero:quo vna sabbati dies dominica circūfertur conuenienter intel
ligi. a Ecce āt q̄dā immun.su.a.ho.ꝛc̄. Aug⁹. Cunq; pasche tpe q̄dā immundi ef
Lcui. 12.a sent sup anīmā hominis:ꝛ quererent quō pascha facerent:q; oportebat eos ab immū
dicia septē diebus purificari ſm legē:consulit dīm moyses. Et respōsū accepit vt cui
cunq; hoc accidisset:vel longe remotus occurrere nō posset.alio mēse pascha faceret
ꝓpter diē mensis quartū decimū vbi lune numerus obseruabat. Sed si querat q̄d fa
cerēt:si forte talis immūdicia ad scōm etiā mēsem occurreret? Puto qđ dictum est de
mense secundo tanq̄ regulariter fuisse retinēdū: vt tertio mense obseruarēt. Aut for
te si pascha nō egissent:ad culpā non pertineret. b State vt cōsulā. Hzeg. Moy
ses crebzo de rebus dubijs ad tabernaculū recurrit relictis turbis. Ad tabernaculū
redire est postpositis exteriozum tumultib⁹ secretū mentis intrare. Ibi enī dīs consu
litur:et quod foris agendū est publice:intus silenē audit. Hoc quoq; quotidie boni
rectozes faciunt:cum se res dubias discernere non posse cognoscūt:et ad secretū mē
tis velut ad quoddā tabernaculū redeuntes:diuīa lege ꝓspecta quasi cozā posita ar
ca dominum consulunt. Et quod ꝓius intus tacentes audiunt:foris postmodū agē
tes innotescunt. Et enim exterioribus inoffense deseruiant:ad secreta cozdis recurre
re incessabiliter curant:ꝛ sic vocē domini quasi p occultā inspiratiōnē audiunt:dum
in meditatione mentis a carnalibus sensibus abstrahunt. c Homo qui fuerit im
mundus. Jsid. Precipit vt qui longi⁹ habitabāt:vel immūdi in anima fuerāt.in se
cūdo mense pascha faciāt:quia gentiles cū omnibus demonibus fornicari immundi
erant et a deo remoti. Sed salubri confessione mundari ad secundam nativitatem:q̄
si ad scōm mēsem transire ꝓcipiuntur. Raba. Immūdus est i anima:qui a diabo
lica illusione per idoloꝝ culturam et peccatoꝝ enormitatē pollluitur. In via ꝓcul
est qui verbum salutis audiens:idola deserere et fidē ꝓcipere elegit:sed nōdū ad ba
ptismum peruenit:quo intratur in ecclesiam:id est bierusalem vbem pacis: vbi do

✠ mini ꝛ em.

a Ad vesperā.qz talis hora erat le
ge determinata: vt pater Exo.xij.
b Juxta oēs cerimōias.p hoc intelli
gunt ꝓditiones agni: vt dicit Ra. Sa.
vt q; sit sine macula masculus ꝛ anni
culus. c Et
iustificatio.ei.
q̄tū ad modū
cōcedēdi.s. cuz
açymis ꝛ lactu
cis agrestib⁹ ꝛ
alijs ꝓditiōib⁹
q̄ pleni⁹ tacte
sunt ꝛ exposite
Exo.xij.
d Ecce autē.
hic pōit casus
dilatiōis q̄tū
ad aliās.cū di
cit: Ecce autē
quidā imūdi
er tactu moz
tui vel alia im
mundicia ꝓpē
quā ꝓpediebā
tur a celebrati
one dicta.
e Accedētes
ad moysen et
aarō.simul erī
stens ad docē
dum populuz
f Immūdi fu
mus siu aīam
homis.qđ ex
ponitur dupli
citer. Uno mo
do sic: Super
anima hois.i.
plus q̄ hō q̄ li
cite possit cōe
dere agnū pa
schalē.ꝛ sic ac
cipitur hic aīa
hominis ꝓ toto homine: sicut dr̄.j.
Mach.ix. Peremerūt animas hoīm
multas. Alio mō vt ꝓ anīmā hominis
intelligatur mozuus: vt sit sensus: im
mūdi sumus sup mozuū.ex tactu ei⁹.
vñ.s.ca.v. vbi trāslatio nostra habz:
Polluturq; est super mozuuz. Jn he
breo habēt: Sup animā. ꝛ qz hoc pōt
accidere sine pctō.imo etiā cū merito:
sicut in sepultura mozui.sequitur:
g Quare fraudamur.vt nō va.obla.of
fer.domīo ꝛc̄.ac si dicāt:ex bono ope
re nō debemus impediri a celebratione
phase. b Quib⁹.rndit moyses ꝛc̄.
qz casus videbāt dubius : voluit sup
hoc querere dei consiliū:per hoc ostē
dens q; in dubijs nō est ꝓcipitanter
respondendum. i Homo qui fue.i.
sup anima.exponatur modo p̄dicto.
k Siue in via .pcul in gente vestra.
Ex hoc autem qđ dicitur: Jn via .p
cul.posset aliquis credere q; lex ista lo
queretur de illis qui essent i itinere ex
tra terram israel:et per consequēs exi
stentes intra terram vbiq; possent fa
cere phase in die suo:quod non est ve
rum:quia non potest fieri extra hieru
salem:vt habet Deut.xvj.ideo addi
tur: l In gente vestra.ad ostendē
dum q; lex ista loquitur etiam de illis
qui erant in terra israel tantum extra
bierusalem. m Faciāt phase domi
no mense secundo.sicut enim irregula
ritas in nouo testamento aliquando

S ✠ causatur

mini templum: et sanctasanctorum. In
una enim domo carnes agni iubent co-
medi: quia extra ecclesiam non licet ede-
re corpus christi. Gentilis ergo populus
(quia primum pascha ℣m legē agere nō
potuit) in secundo mense: id est tempore
gratie iam purgatus ab omni immundi-
cia peccatoꝝ: domiqꝫ restitutus: vbi li
cet facere phase: ad vesperam mundi cū
a azymis ⁊ lactucis agrestibus agnum co-
medit. a Azymis. Azyma comedit
qui recta opera sine corruptiōe vane glo-
rie facit: et mā data misericordie sine pec-
cati admixtione. b Agrestib⁹. Quia
cum corpus christi accipim⁹: p pctis cō-
pungi debemus vt amaritudo penitētie
abstergat amorē peruerse vite. c Om
nem ritū. Quicquid in lege historialiter
preceptū est in celebratione pasche: eccle
sia spiritualiter obseruat. d Obseru
bunt. Quia eius dicta sollicite sunt discu
tienda vt in presenti vita intelligendo et
operando penetrentur. e Extermina
bitur. Eos qui sub lege erant cōminādo
instruit: ne tempus pasche obseruare ne
gligant. Nos quoqꝫ ammonet vt spiri-
tuale pascha suo tempore factamus. de q̄
1.Cor.6.a bile ⁊c. Paulus ait: Ecce nunc tempus accepta
bile facta est fide digna non celebrauerit: vi
tam suam in melioza non conuerterit: et
a vitijs ad virtutes non trāsierit tempo-
re huius mortalitatis: ad resurrectionis
gloziā in fine veris cultoribus christi tri
buendam non pertinebit: sed extermina
bitur a consortio sanctoꝝ.
f Peregrinus quoqꝫ et aduena si fue-
rit apud vos. Ostendit nullam distanti-
am esse personarum apud deum. Quicū
qꝫ enim ad fidem catholicam conuersus
⁊ christi baptismate ablur⁹ ecclesie vnita
tem intrauerit: ecclesiastic⁹ poterit com-
municare mysterijs. g Rubes. Jhū.
D Christus est columna: qui rectus et fir-
mus et fulciens infirmitatem nostram:
per noctem lucens: per diem non lucēs:
Job.9.g vt qui non vident videant: et qui vident
ceci fiant. Christi quoqꝫ sacramentum tā
qꝫ in die manifestum est: in carne velut i
nube. in iudicio vero tanqꝫ in terroze no
cturno. Quia tūc erit tribulatio magna
tanqꝫ ignis: ⁊ lucebit iustis: et ardebit i
Mystice iustis. Mystice. Incarnatio christi cu-
ius clementia tabernacu'm ecclesie pte
git: bonitas statum disponit: pudēcia i
via huius seculi transitum dirigit.
Hzegozius. In igne terroz. in nube le
nevisionis blandimentum. Dies vita iu
Eph.5.b sti. noꝫ ℣o peccatoꝝ. Unde: Fuistis ali-
quando tenebze: nunc autem lux in do
mino. In die ergo per nubem columna
monstratur: in nocte per ignem: quia de
us blandus iustis: terribilis apparebit
iniustis. Nos in iudicio veniens per le-
nitatis mansuetudinem demulcet: illos
per iusticiam districtionis terret. Aliter.
Columna nubis in heremo populum p̄
ibat splendoze ignis nō in die: sed in no
cte radians: quia christus sue conuersa-
tionis exemplo ducatum sequentibus p̄
stans. de insticia sua confidentibus nul-
la luce clarnit: peccatoꝝ suoꝝ tenebras
agnoscentibus igne sui amoris infulsit.
b Per verbum domini figebant tēto-
ria ⁊c. Significationem nubis que erat
signum diuine voluntatis: sicut vox lo-
quentis.

phase domino mense secundo
a ℣ mundi.
quartadecima die mensis ad-
a speram: cum azymis et lactucis a
b agrestibus comedēt illud. † Nō
relinquent ex eo quippiam vsqꝫ
℣ resurrectionis.
mane et os eius non cōfringēt:
c d omnez ritū phase obseruabunt.
Si quis autē imūdus ē: ⁊ in iti b
nere non fuit et tamē non fecit
e phase: extermiabitur anima illa
de populis suis: quia sacrificiuz
nō obtulit domio tempoze suo:
f Peccatū suū ipe portabit: Pere c
grinus quoqꝫ et aduēa si fuerit
apud vos: faciat phase dño iu-
xta cerimonias et iustificatiōes
eius. Preceptum idez erit apud
vos tā aduenę q̄ idigene. † Igit d ⁊
die qua erectuz est tabernaculū
g opuit illud nubes. A vespe aūt
sup tentoziuz erat quasi species
ignis vsqꝫ mane. Sic fiebat iugi
ter: Per diē operiebat illud nu-
bes: et p noctē quasi spēs ignis.
Cunqꝫ ablata fuisset nubes que
tabernaculū protegebat: tūc p
ficiscebāt filij israel: ⁊ i loco vbi
stetisset nubes: ibi castrametabā
℣ ad signum. s. nubis standi vel mouendi per
quod deus ꝺcipiebat vel stare vel moueri.
tur. Ad imperium dñi proficisce
bant: et ad imperiū illi⁹ figebāt
tabernaculū. Cunctis diebꝰ qui †
busstabat nubes super taberna
culū manebant in eodē loco: Et
si euenisset vt multo tēpore ma-
neret sup illud: erāt filij israel in
℣ custodientes. s. preceptū domini.
excubijs dñi: ⁊ nō pficiscebant
quotquot diebus fuisset nubes
super tabernaculum. Ad impiū
dñi erigebāt tētoria: ⁊ ad impe-
rium illi⁹ deponebāt. Si fuissēt
nubes a vespere vsqꝫ ad mane:
⁊ statim diluculo tabernaculuz
reliqꝫsset proficiscebāt. Et si post
diem et noctē recessisset: dissipa
bant tentoria. Siꝫ biduo aut
vno mēse vel longioꝝ tpe fuissꝫ
sup tabernaculū: manebant filij
israel i eodē loco ⁊ nō proficisce-
bantur: statim aūt vt recessisset
b mouebāt castra. Per ꝓbū dñi fi
gebāt tētoria: ⁊ p ꝓbū ei⁹ pficis
cebant: erātqꝫ i excubijs dñi iu-
xta impiū eius p manū moysi.

eausatur ex bono actu: vt ex occasio
ne malefactozis per sniam iudic⁹. sic
in veteri testamēto ex actu sepultu-
re impediebatur ad tempus celebra-
tio phase. Expectabatur autem mē-
sis secundus vt luna esset in eodem
statu: ℣m cuius motū ordiabāt istū † Exo.12.g
festū. a Cum azymis ⁊c. hoc ex- Job.19.g
positum est Exo.xij. b Si q̄s au
tem. Hic consequenter ponitur pena
transgressionis. s. mortis: si nō habe
bat causas ꝑdictas dilatōis.
c Peregrinus quoqꝫ et aduena. li
⁊ est expositiuū huius dictionis pe-
regrinus. vnde in hebreo est hic vna
dictio tm̄ p vtroqꝫ. dicit aūt hic pe-
regrinus et aduena qui nō est de fi-
lijs israel: sed est conuersus ad iudā
ismum: ⁊ talis similiter teneꝫ facere.
d Igit ⁊c. In ꝑcedentib⁹ hui⁹ li d
bri descripta sūt ea que ptinēt ad or-
dinationē populi, pficisci debētis. h
℣ir describit eius ordinatio actu p
ficiscētis. Circa qō ℣mo ponit, pfe
ctiōis directio, secūdo ipsa, pfectio. †
ca. r. ibi: Anno scōo ⁊c. Adhuc cir- Exo.40.d
ca primū premittit directio facta mi- 3.Reg.8.b
nisterio angelico, secundo humano:
in ꝓncipio. r. ca. Prīa directio erat
per motū nubis q̄ ministerio angeli
co mouebat: vt habetur Exo. xliij.
vbi dicitur sic: Tollēsqꝫ se angel⁹ q̄
ꝑcedebat castra israel abijt post eos.
⁊ cū eo pariter colūna nubis. cū igit
mouebat nubes mouebāt castra nu
bem sequendo. cum aut̄ quiescebat
ibi manebant figentes tentoria sua.
De colūna autē ignis ⁊ nubis vtruz
esset vna vel due: dictum fuit Exoꝺ.
xliij. Cetera patēt in littera. Ca. IX

Moraliter. b† Fac ant filij israel
phase in tpe suo ⁊c. Per hoc q̄ filijs
israel ꝓcipitur celebratio phase tem-
pore determinato sub pena mort⁹. si-
gnificat q̄ omnes catholici tenent
celebrare pascha tempore determina
to ab ecclesia. ⁊ tunc recipere debent
sacramentū eucharistie aliter incur-
runt mortale peccatū nisi legitimum
habeant impedimentū. quo cessante
debent deuote cōmunicare. sicut filij
israel impediti legitime mēse primo
faciebant phase mense secundo. Mo
dus aūt celebrādi phase et sensus ei⁹
mystic⁹ positi sunt supra Exo. xij. ⁊. r.
xij. d† Igit die qua erectuz est ta- d†
bernaculū opuit illud nubes ⁊c. per
nubem istam significatus fuit chri
stus qui stat sup ecclīam quasi colū
na ignis repellens tenebras noctis
ignozantie et quasi colūna nubis de
die refrigerās estū tribulatiōis mun
dane. † Cūctis diebꝰ q̄. sta. nu. †
sup ta. ma. in eo. lo. p hoc aūt q̄ filij
israel pficiscebant ad motū nubis ⁊
nō aliter significat q̄ homies move
ri nō debent ad motū passionis sz ad
instinctū rōnis q̄ est q̄dā ꝓticipatio
diuini luminis in nobis: ℣ qō ℣ in
℣s. iiij. Signatū est est su. n. lu. ⁊c.
In ca. ir. vbi dicit in postil. Ex ℣
aūt qō ℣: In via, pcul.

Additio. Istud de gēte ve-
stra. nō ē i hebreo
⁊ iō lex ista loquit̄ de eo qui est in iti
nere extra viā filioꝝ israel: vbi non
poterat celebrari phase: ideo li de gē

a Fac tibi duas tubas ⁊c. Istō. ⁊ paulo post. Cū cōcisus clā- Ca. X
goz increpuerit mouebunt castra ⁊c. Per duas tubas exercit⁹ ducit: qz
p duo testamēta vel duo charitatis ꝑcepta ad, pincīū fidei pplus euo-
cat. Que iō argētee fieri ꝓcipiunt vt ꝑdicatoꝝ ℣ba eloquij nitoze reful-
giant ⁊ auditoꝝ mentē nulla sui obscuritate ꝛfūdāt. Jō aūt ductiles: qz
necesse est vt q̄ venturā vitā ꝑdicāt: per tribu
lationū pscentiū tunsiones crescāt. Bene aūt di
cit: Cū pcisus clāgoz increpuerit mouebunt ca
stra. Quia cum subtilioꝝ ⁊ minutioꝝ ꝑdicatio
tractat⁹ auditoꝝ mētes ad tētationū certami-
na ardentius excitantur. b Si semel clā- b† ⁊† ⁊†
gueris. Ra. Semel tubis clāgere est verbū do
ctrine ℣z vnitatē fidei et pcordiā sensus carbo
lici ,pferre. Ad hūc sonum ꝓncipes ⁊ capita
multitudīs debēt cōuenire: vt q̄ presunt cete-
ris fide et dilectione vniti de salute sua ⁊ suoꝝ
fideliter disputēt: pacis ⁊ cōcordie exemplum
demonstrēt. Me sit in eis celus ⁊ cōtentio: sed
idipsuz dicant omnes in eodē sensu ⁊ in eadē
scientia. c Primi. Quibus. s. lux fidei pri c
mum infulsit. Ordinatis ergo euāgelij ꝑdica
Dat.10.a toribus. primū eis dicit: In viā gētiū ne abie
ritis: sed ite ad oues que perierūt dom⁹ israel:
quib⁹ ipe ꝛps. s. psentialit euāgeliū ꝑdicauit.
Post resurrectionē ℣o discipulis apparens
Ibi.28.d ait: Euntes docete omnes gentes ⁊c. Tribus
ergo iuda cū ceteris q̄ secum ad oriētē habita-
bāt primū castra mouebat. Deinde cetere ℣m
ordinē suū. Quia primū in iudea oportuit pri
mitiuā ecclīam construi: post de cūctis orbis
nationibus gētes ad fidē cōuocari.
d Si aūt congre. Raba. In cōuocatiōe po- d
puli simplex tubaꝝ clāgoz ⁊ cōcisus eē iubet:
qz qui multitudini verbū fidei ꝑdicat simpli
citer et aperte debet loqui vt multi intelligāt
1.Co.14.b ⁊ edificent. Me si obscure ⁊ insolēter ꝑdicaue
rit. auditores recedāt vacui. Ait Paul⁹: Fra
tres si venero ad vos linguis loquēs: q̄d, pde
ro nisi loquar: aut in revelatione: aut in scien
tia: aut in ꝓphia: aut in doctrina ⁊c. Et paulo
Ibidem. f post. Omnia ad edificationem fiant. Verbuz
enim nimis obscurū vel ambiguū vulgi moze
debet dici: vt itelligaē etiā ab idoctis. Quid
enim prodest locutiōis integritas: si audientē
nō edificat? p nihilo ei loqmur si ab his ,pt
quos loquimur nō itelligimur. Qui ergo do
cet vitet omnia verba que non docent: ⁊ si p
eis que intelligantur dicere potest integra: id
magis eligat. Si ℣o nō sunt vt in presenti nō
occurrūt: vtatur verbis minus integris, dū
modo res integre doceantur ⁊ discant. Nec
habebit solum in pīuatis collocutionibus: sed magis
cū pplus cōuocat. Est aūt optim⁹ discēdi mo
dus q̄ fit vt q̄ audit: veritatē audiat ⁊ intelli
gat: boniqꝫ ingenij in signis idoles in verbꝰve
rū amare: nō verba. Quid enī ,pdest clauis
aurea si non apiat? ⁊ q̄d obest lignea si apiat?
Nihil enī querim⁹ us nisi vt pateat qō clausuz
est. e Filij aaron. Predicatores. s. verbuz e
dei predicāt: et viā iusticie auditoribꝰ demon
strāt: vt in semita mandatoꝝ dei boni operis
gressū ponāt: ⁊ iter impioꝝ fugiant. f Clā- f
getis. Subditos. s. ad penitentiā ⁊ ad cōpun
ctionē lachrymaꝝ excitando: et corda audito
rū ad dei misericordiam implorandā ,puocā
do. g Si qñ habebit epu. Raba. Nota qz g
in aduersis ⁊ ,pspez tubis clāgere ꝑcepit: qz
omne tēpus ꝓuenit verbo dei. Modo ei legē
dū est: modo deo cantādū ē. Modo orare: mo
do docere: modo exhortari: modo increpare
cōuenit: quia ℣m qualitatem auditoꝝ tēperā-
Ps.33. dus est sermo doctoꝝ. Unde: Benedicā dñm in
2.Tio.4.a oñi tpe: sp laus ei⁹ in oze meo. Et alibi: Pre-
dica verbū: insta opportune: importune ⁊c.
h Anno secūdo ⁊c. Hiero. Duodecima mā- h
sione venerunt filij israel in desertū sinai die quadragesimo septimo ex q̄
Exo.19.a de egypto exierūt. Nā in Exodo: Mense tertio egressionis filioꝝ israel de
egypto. In hac die trālierūt in solitudinē sinai: pfectiꝝ filij israel de ra-

te vestra qō additū est in trāslatiōe nra nō est refe-
rendū ad viā ,pcul: sed ad bonitatē qui est in itine-
re: vt sit sensus: hō de gēte vra. i. de gēte ve-
Locutusqꝫ ē dñs. (stra faciat ⁊c. Ca. X
Hic ,nr agit de directiōe ,pfectionis mini-
sterio humano. s. sonitu tuba-
rū. cū dicit: Fac tibi duas tu
bas argenteas. qz argentū est
metallū bene sonoꝝ.
c Ductiles: id est factas cuz
martello non fusiles.
d Quibus conuocare pos- d
sis multitudinez quādo mouē-
da sunt castra. Cunqꝫ increpue- e
ris tubis cōgregabit ad te om- f
nis turba ad ostiuz tabernaculi
fœderis. Si semel clangueris: ve g
niēt ad te ꝓncipes ⁊ capita mul-
titudis israel. Sin aūt prolixioꝝ b
atqꝫ cōcisus clangoz increpuerit:
c mouebūt castra primi q̄ sunt ad
oriētalē plagā. In secūdo autē
sonitu et pari vlulatu tube leua
bunt tētoria q̄ habitāt ad meri-
diē: Et iuxta hūc modū reliq̄ fa-
ciēt vlulatib⁹ tub in ,pfectionez. i
d Sñ aūt congregādus est popu d
lus simplex tubaruz clāgoz erit
e ⁊ non ,pcise vlulabunt. Filij aūt k
℣ qz ,pnū est sacerdotū euāgeliū ꝑdicare.
aaron sacerdotis clangētibus:
eritqꝫ hoc legitimuz sempiternū l
a ℣ adiecta sz terrenoꝝ cura.
in generationib⁹ vr̄is. Si exieri- m
tis ad bellū de terra vestra ꝓtra
℣ demones.
hostes q̄ dimicāt aduersuz vos:
f clangetis vlulantibus tubis: ⁊ n
erit recordatio vr̄i coꝝ dño deo
℣ porestate. ℣ demonū.
vr̄o: vt eruami de manib⁹ inimi
g coꝝ vr̄oꝝ. Si qñ habebit epu- o
lū: et dies festos ⁊ calēdas: cane
tis tubis sup holocaustis ⁊ paci
ficis victimis: vt sint vobis i re
cordationē dei vr̄i: Ego dñs de
b us vester. Anno secundo mense p
secundo: vicesima die mēsis ele- †
uata est nubes de tabernac'o fœ
deris: Profectiꝝ sunt filij israel
℣ rubi.
p turmas suas de deserto sinai:
⁊ recubuit nubes in solitudine
℣ onager vel feritas.
pharan. Mouerunteꝝ primi ca-
℣ vel per manum.
stra iuxta imperiuz dñi in manu
moysi: Filij iuda p turmas suas

¶ phidim: venerūt in desertū sinai: ⁊ castrametati sūt in deserto ⁊ moyses ascēdit ad deū. Vocauitq; eū dñs de mōte ⁊c. Et rursū: Exo.19.b Eade inquit ad pplm tuū ⁊ sctificа eos hodie: ⁊ eras lauēt vestimēta sua: sintq; parati in diē tertiū ⁊c. Supputem⁹ nume rū ⁊ inueniem⁹ quinquagesimo die egressionis legē datā i mōte sinai. vnde ⁊ penteco stes solennitas celebratur: ⁊ euāgelij sacramentū spiritussancti descensione completur. In hac mansione media pars Exodi ⁊ totus Leuitic⁹ ⁊ Numeroꝝ p̄cepta nonnulla dicta: et per singulas pplōꝝ tribꝰ distributio: ⁊ oblatio principum describitur. Interpretatur aūt sinai rubi: nō vnus: vt supra in solitudine sin: sz plures vt ibi principiū sit hic effectio. Ibi solitarius numer⁹: hic multiplex: aliud est enim vnā: aliud oēs gratias possidere. Israel igit̄ post familiarem cū domino sermonez iuxta mōtē sinai commorat⁹: anno vno ⁊ diebus quatuor mira dispositione castrorū egressus est in solitudinem pharan que interpretatur onager vel feritas: ibiq; succubuit male bestie: fastidiens celestem panem: ⁊ egyptiorum carnes desiderans: quando multos subitū deuorauit incendium: ⁊ iterecedēte moyse flamma vorax consumpsit humum. L Tunc accipiunt coturnices: ⁊ vsq; ad nauseam deuorant. Eliguntur septuaginta presbyteri: ⁊ vadunt ad ostium tabernaculi: duo remanent beldad et medad: nō imperij negligētes: sed bu militare submissi. dū se honoze arbitrātur indignos. vnde ⁊ absentes ꝓphetant. Saturatoq; pplo: cū adhuc esca esset in oze eoꝝ ira dei ascendit super eos: ⁊ occidit pīgues eorum ⁊ electos israel impediuit ne ad malū velociter currerent. vnde dictus est locus sepulchra concupiscentie siue iuxta. Lxx. memozie desiderij. Ex his docemur q̄ seculare scientiā relinquim⁹. ⁊ egyptiacas ollas cōtēpsimus: non deberemur murare contra celestē scripture panez nec virulentias egyptiorum qui sunt magnarum carnium: sed simplicē mānē cibum querere. Si autē eas volu rim⁹ repetere: vozabim⁹ vsq; ad nauseā ⁊ stati domini igne torquebimur: ⁊ desiderium nostrum vertetur in tu Dat.23.c mulos: vt simus sepulchra dealbata: que foris apparent hominibus speciosa: intus autē plena sunt ossib⁹ mozтuoꝝ et omni spurcitia. a Proficiscimur ad locum ⁊c. Hzego. Plerūq; suadē elatis vtilia melius possum⁹: si ꝓfectum eoz̄ nobis poti⁹ q̄ illis ꝓfuturū dicam⁹: si eoz̄ meliorationē nobis poti⁹ q̄ illis ipendi postulamus. Facile enī ei⁹ elatio ad bonū flectit: si inflectio ei⁹ aliꝰ ꝓdesse credit. vnde moyses q̄ regēte deo ⁊ duce colūna pgebat: cū cognatū suū a gēilitate conuersatiōe vellet educere: ⁊ ōi dominio subiugare. ait: Proficiscimur ad locū quez dominus daturus est nobis ⁊c. Cunqꝝ ille respōdisset: Non vadam tecum ⁊c. Illico adiunxit: Roli nos relinquere. Tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus ⁊c. Non moysi mentem ignorantia itineris angustiabat: quam ad prophetie scientiam cognitio diuinitatis expanderat: quē columna et diuina collocutio instruebat. Sed vir prouidus elato auditoꝝ loquens solatium petijt: vt daret requirebat ducem in via: cui dux fieret ad vitā. Egit ergo vt superbus auditoꝝ voci ad meliora suadenti eo magis fieret deuotus: quo putaretur necessarius: ⁊ vnde exhortatorem suum precedere crederet: inde se verbis exhortantis iclinaret.

quoꝝ p̄ceps erat naason filius amiadab. In tribu filioꝝ isachar fuit p̄ceps nathanael filius suar. In tribu ẓabulō erat princeps heliab filius helon. Depositumq; a est tabernaculum: quod portantes egressi sunt filij gerson et merari. Profectiq; sunt ⁊ filij ruben b per turmas et ordinē suum: quorum princeps erat helisur filij⁹ sedeur. In tribu autez filioꝝ syme on princeps fuit salamiel filij⁹ surisaddai. Porro in tribu gad erat

§ als heliasaph.

princeps helisaphat filius duel. Profectiq; sunt ⁊ caathite: portā c tes sanctuarium. Tamdiu tabernaculum portabatur donec veni d rent ad erectionis locum. Mouerunt castra ⁊ filij ephraim p turmas suas i quorum exercitu princeps erat elisama filius ammiud. In tribu autē filioꝝ manasse princeps fuit gamaliel filius phadasur: et i tribu beniamin erat duxabidan filius gedeonis. Mouissi e mi castroꝝ omniū ꝓfecti sūt filij dan per turmas suas: in quoꝝ exercitu princeps fuit aieẓer filij⁹ amisaddai. In tribu autē filioꝝ aşer erat princeps phegiel filius ochran: et in tribu filioꝝ nepta

§ als ahira.

lim: princeps fuit achira filius henan. Hec sunt castra ⁊ pfectiones filioꝝ israel per turmas suas q̄ egrediebantur. Dixitq; moyses f

§ als. heliab

obab filio raguel madianite cognato suo. Proficiscimur ad locū quem dñs daturus est nobis: veni nobiscū vt benefaciam⁹ tibi: quia dñs bona promisit israeli. Cui ille respondit: Non vadaz

Pū.77

L

a

Exo.19.b

a

b

c

d

e

f

a

Glo.ordi. Numeri Ca. XI Moraliter

¶ a Arcaq; federis. Ra. Arca federis dñi p̄cedit filios israel p tres dies ꝓuidens loca castroꝝ: q; i carnatio domini electꝰ ab initio mūdi iter p̄sentis vite dirigit: atq; ducatū ad sanctā terrā veraciter tribuit: que ꝓius in figura patres veteꝝ testamenti ducebat: et nunc in veritate viā iusticie nob demōstrat. Via igit̄ triū dierū sancte trinitatis fides est. Tribus temporibus: ante legem: sub lege: sub gratia callē veritatis ⁊ iusticie sequētibus demōstrat.

Rubes quoq; . Protectio diuina: que spūssancti gratia electos ab initio mūdi defēdit: ⁊ ad futurā quietem custodit. b Cunqꝝ eleuareť . Exemplo moysi rectores plebis ꝓuocant: vt sē per solliciti cōmissū sibi gregem in p̄ncipio operis ⁊ in consūmatiōe domio cōmēdent: vt ꝓpias oues ꝓtegat: inimicos depellat. Ca. XI

c Murmur populi. Rab. Murmurantē pplm ignis' dñi accensus deuorat: quia ignis domini multe vltiōis in futuro illos excruciat: qui lingua i flammata a gehenna murmurant vel detrabunt. vñ p sapiētiā dicit: Susurro et bilinguis maledictus est. Ignis deuorat extremā partē castroꝝ finem

1.Reg.2.a sez p̄sentiū actionū. Unde. Domin⁹ iudicabit extrema terre. Qui autē vsq; ad mortē incorrectus persecuerauerit: tam in aīa q̄m in corpore vretur pena perpetua. ¶ Pepones poz

Nico. de lyra

a Roli inquit nos reliquere. ex quo tu es conuersus ad cultū veri dei.

b Tu enī nosti in q. lo. p de. ca. po. debe. qz māserat ꝓpe desertū illō. qđ patet ex hoc q̄ moyses pascens oues eiꝰ minauit gregē ad iterioza deserti: vt habeť Exo. iij. hoc videť ꝓradicere p̄dictis: qz de mādato dñi habebāt ponere castra ad indicium nubis. ergo in nullo indigebant indicio hominis q̄tum ad hoc. Ad qđ dicunt aliq; q̄ licet haberent ponere castra vbi sta

bat nubes: tū nescire poterant an ponerēt ad partē nubis posteriozē vel anteriozē: dextrā vel sinistrā: ⁊ iste sciebat q̄ ps esset accōmodatior exercitui: vtpote ꝓpter maiozē ꝓpinquitatē fontiū vel bonoꝝ pascuoꝝ quibus indigebat exercit⁹ ꝓ animalibus. sciebat etiā q̄ ps esset securior ab aduersarijs: ⁊ in b ⁊ in consimilib⁹ indigebant sua directione. c Profecti sūt ergo. moyses ⁊ obab ⁊ totus exercit⁹: d Tribꝰ triū dierū. dicit Ra. Sa. q̄ ꝑma die sui recessus ambulauerūt p tantū spacium quantū facit̄ tres diete: qz dñs volebat ostendere q̄ paratus erat eos cito introducere ad terrā ꝓmissionis: nisi ꝓsuissent impedimentum. Alij dicunt q̄ p tres dies continue ambulauerunt: ⁊ hoc magis consonat tertui in principio sequētis capituli vbi dicit q̄ ꝓ rāto labore itineris ortū est murmur populi. e Arcaq; fe. dñi p̄ce. eos p tres dies. Istud videť ꝓtra dicere p̄dictis. s. q̄ arca cū aliis vasis sanctis erat in medio ꝓgredientiū. Jō dicūt aliq; q̄ ordinatio p̄dicta de portatiōe arce in medio fuit ꝓpter quo timereť de aduersarijs: sz ptūc q̄ erāt lōge positi ab eis nō portabať in medio sed ante exercitus ad ꝓuidendū locū castroꝝ: qz colūna nubis erat sup eā q̄ stabat q̄si castra erāt ponēda. Ra. Sa. dicit q̄ erat q̄dā alia arca in q̄ reuerenter seruabanť p̄me tabule fracte: eo q̄ erāt scripte digito dei: ⁊ ista p̄cedebat exercitū: ⁊ in ea ꝓparebat signū ꝺctis: sic in statione nubis: ita q̄ certiozes essēt ex pluralitate signoꝝ. f Rubes ąz dñi su. eos e. licet enī nubes esset ertēsa sup totū exercitū ad refrigeriū estus. tū speciali mō p modū cuiusdā colūne erat sup arcā vbi erāt tabule integre tpe q̄ťz: tēpore aūt motiōis erat sup vexillū iude qđ p̄cedebat. g Cunqꝝ eleuareť arca. de loco castroꝝ vt portareť in via. h Surge dñe. qz confidimus de tua virtute. i Et dissipenť inimici tui. qz sunt inimici pplī tui. vel qz cultū latrie tibi soli debitum attribuūt idolis. k Cum aūt deponereť. in loco castroꝝ.

l Aiebat: Reuertere dñe ad ꝺseruandū pplm tuū: vt tibi exhibeat debitum cultum in loco quietis castroꝝ.

Moraliter

b† Fac tibi duas tu. Per q̄s C. XII ꝓdicatores mystice designant: Esaie. Quasi tuba exalta voce tua: et annūcia pplo meo scelera eoꝝ: ⁊ domui iacob petā eoꝝ. Dicunt aūt due ꝓpter geminā charitatē q̄ debet in p̄dicatoꝛib⁹ esse. ⁊ ad hoc significādū Luc. x. Bini missi sunt ad p̄dicandū: sm q̄ dicit Hzego. Homel. xxix.

c† Argēteas ductiles. i. factas cum martello. p argentū significať puritas vite. p ductilitatē ho virtus patiētie q̄ debet in p̄dicatoꝛib⁹ esse. d Quibus cōuocare possis multitudine. vsus enī istarū tubarū erat ad q̄ttuoz. s. ad ppli cōgregationē: ad castroꝝ motionē: ad belli ꝓgressionē: ⁊ ad festi celebrationez. p que designať q̄ p̄dicatores pplm catholicū ꝓuocare debēt ad vnitatē fidei ⁊ ad ꝓficiscēdum p viam meriti: ⁊ ad bellandū ꝓtra insult⁹ diaboli: ⁊ ad festū celestis gaudij.

† Eleuata est nubes de tabernaculo federis ⁊c. Hic agit de ꝓfectione filioꝝ israel. ⁊ ꝓmo ꝓfecti sunt q̄ erāt in parte orientali. secūdo q̄ erāt in pte meridionali. tertio qui in occidētali. quarto qui i aquilonari. ex quo patet q̄ ꝓficiscebant fm ordinē motus solis q̄ incipit ab oziēte ⁊ p meridiē trāsit in occidentē ⁊ flectit ad aquilonē. Eccs. j. Oritur sol ⁊ occidit: ⁊ ad locū suū reuertitur: ibiq; renascēs gyrat q̄ meridiem ⁊ flectit ad aquilonē. Per hoc igit̄ significať q̄ ꝓficiscētes ad terraz viuentiū q̄ est terra fidelibus ꝓmissa. sequi debēt instinctū solis iusticie: sez dñi nr̄i ihesu christi: cuius vita in terr⁹ discipli⁹ nos fuit. ꝓpter qđ dicit Johānis. xij. Si q̄s mihi ministrat me sequať: ⁊ vbi ego sum illic sit ⁊ minister me⁹. Et bene dicit vbi ego sum. qz extunc erat in pfecta beatitudine quantū ad aīam. Dixitq; moyses ad obab filiū raguelis. ⁊ sequitur: a† Roli nos relinquere. tu enī nosti in quibus locis ꝓ desertū pōere castra debeam⁹: ⁊ eris ductoꝛ noster. Cuius enī deus esset dux illi⁹ pplī: tū cuz hoc moyses volebat habere directionē homis periti. ex quo docemur q̄ licet nos deus dirigat in via nos tū nō debemus negligere adiutoriū humanū. nā in hoc homies sūt dei adiutozes: vt habetur. j. Coz. iij.

¶ In ca. x. vbi dicit in postil. Et dicūt aliq; q̄ fuit filij⁹ ietro.

Additio.

Opinio dicentiū q̄ obab de quo hic agit fuit filij⁹ ietro: non aūt ipemet ietro videť verioꝛ: qz magis cōsonat planioꝛi sensui littere. nā de ietro dicit supra Exo. xviij. aū dationē legis q̄ regressus est in terrā suā: sed videť q̄ obab filij⁹ ipsius ietro remānt cū moyse ⁊ cū sozore sua: de quo. ꝓtūc nō fuit mētio in scriptura q̄ regrederetur cū patre: qz remānerat in oreb q̄ erat locꝰ ꝓpe madian: sz cū moyses ⁊ pplus disponeret se ad recessū versus terrā israt ꝓut dicit: Moyses voluit vt secū iret cognatus suus. s. obab filij⁹ ietro. vñ ⁊ dixit ei: ꝓficiscamur ad locū. Hec valet qđ cōtra hoc dicit qđ in hebzeo habeť: Socero suo: tū qz cū sz: Socero suo. referť ad raguel nō ad obab: vt itelligať sicut dixit moyses obab filio raguelis: qui quidē raguel erat socer suꝰ: tū qz in hebzeo nō est in hoc loco distinctio casuū. tum qz dictio hebraica in hoc loco posita pōt sumi etiā ꝓ cognato.

m Interea. Hic ꝓr ponit casus ipediēs pro / Ca. XI gressum pplī ad terrā ꝓmissionis. Et pōitur mstiplex casus impediens. primo murmurationis populi. secūdo obiurgationis moysi. ca. xj. tertio desperatiōis explorato rū. xiij. ca. quarto seditionis chore ⁊ sibi adiunctoꝝ. ca. xvj. quinto cōmotionis pplī ꝓpter penuriā aquarū. xx. ca. sexto exinuasione ostium. ibi: Misit interea. ¶ Circa primū ponitur duplex murmuratio. prima ex ipatientia laboris. secunda ex concupiscentia saporis. ibi: Vulgus quippe. Circa primū dicitur sic: n Ortū est mur. po. quasi dolen. pro labore. quia p spacium triū dierū ambulauerunt vna die fm Ra. Sa. vel quia per tres dies continuos fuerāt in itinere fm alios: quia

Universidad de Navarra Biblioteca

¶ a Pepones porriq. Hzego. Carnaliuz mentes p amoze seculi dura q̃dã quasi q̃dã mollia ⁊ dilectabilia ferre parate sũt. Dũ in hac vita rerũ culmina appehẽdere conant: cessationẽ a mundi laboze dũs iperat: q̃etis dulcedinẽ psuadet: ⁊ tñ vetana iniquozuz mens plus assequi aspera carnaliter: ¶ tenere blanda spiritaliꝫ gaudet. Plus acerbitate fatigatiõis q̃ dulcedine pacis ck. Sic israelite dũ refectionẽ manne ds̃up peripert: ab egypto ollas carnũ: pepones: porros cepasq; cupiebãt. Significat eni mãna gratiaz suauissimi saporis ad refectionẽ vite interioris bene vacãtib⁹ ds̃up datã. Olle carnium carnalia opa visi tribulationũ laboriꝫbus q̃si ignib⁹ excoquẽda. Pepones: terrenas dulcedines. Porri ⁊ cepe: q̃ cũ lachrymis comedũk: difficultatẽ pũt⁹ vite: q̃ nõ sine luctu agit: et cũ lachrymis amatur. Mãna igit ꝺ serẽtes cũ peponibus ⁊ carnib⁹ porros cepasq; questi sunt: q̃ puersementes dulcia grẽ p q̃ etẽ dõa despicit: p carnalib⁹ voluptatib⁹ laboziosa huius vite itinera etiã lachrymis plena cõcupiscũt: cõtẽnãt habere vbi spiritualiter gaudeant: ⁊ desiderã tes appetunt vbi carnaliter gemãr.

¶ b Cõgrega mihi. lxx. tc. Hze. Sicut plerumq; inuenes dicuntur qui nulla cõsilij grauitate pẽmũr: ita senes nõ eos scriptura vocat qui sola grauitate tẽpozũ: sed mozũ grauitate maturi sunt. Unde senectus venerabilis est non diuturna: neq; numero annoz cõputata. Cani autem sunt sensus hominis: et etas senectut⁹ vita immaculata. Unde ad moysen dicitur: Cõgrega mihi. lxx. viros de se. tsra. q̃s tu nosti q⁹ senes populi sint. In quibus verbis senectus cordis notatur: cum tales tubentur elegi senes q̃ sciuntur. Si enim corporis senectus quereretur: a tantis sciri poterant a quantis videri. Cũ ꝺo dicitur: quos tu nosti q⁹ senes populi sint. patet quia senectus mentis non corporis eligatur.

¶ Ut descen-

Saꝑ.4.b

Ibidem

Mõ cũ audisset iratus ẽ: et accensus in eos ignis domini deuoza- a
uit extremã castrozũ partẽ. Lũq; clamasset populus ad moysẽ: ora- b
uit moyses dominũ ⁊ absozpt⁹ ẽ ignis. Uocauitq; nomẽ loci illi⁹ incensio: eo q; succensus fuisset cõtra eos ignis domini. Ulg⁹ q̃p- c
pe promiscuum quod ascenderat cum eis flagrauit desiderio carni- d
um sedens ⁊ flens: iũctis sibi pariter filijs isr̃l: ⁊ ait: Quis dabit e
¶ carnalia opera vitis tribulationum laboribus coquenda.
nobis advescendum cãrnes? Recordamur piscium quos comede- f
bamus in egypto gratis: in mentem nobis veniunt cucumeres ⁊ g
a ¶ herrene dulcedines. b ¶ difficultates vite pẽsentis q̃ nõ sine luctu agitur: et ramen cuz lachrymis amatur.
pepones porriq; et cepe ⁊ allia. a b
Anima nostra arida est: nihil aliud respiciũt oculi nostri nisi man. i k
†Erat aũt man quasi semen coriãdri coloris bdellij. Circũibatq; po- l
pulus: ⁊ colligens illud frãgebat m
mola siue terebat in mortario: coquens in olla et faciẽs ex eo toꝛtulas saporis quasi panis olea- n
ti. Lunq; descenderet nocte super o
castra ros: descendebat pariter ⁊ man. Audiuit ergo moysẽ popu- p
lum flentem p familias singulos p ostia tentoꝛij sui. Iratusq; est furoꝛ domini valde: sed et moysi intoleranda res visa est: et ait ad dominum: Cur afflixisti seruũ tuum? Quare non inueni gratiã coram te? Et cur imposuisti pondus vniuersi populi huius super

et hoc est quod dicitur Saꝑ. xvj. Substantiã eni tuã ⁊ dulcedinem tuaz quã in filios habes ostendebaz: et deseruiens vniuscuiusq; voluntati: ad quod quisq; volebat conuertebatur. Et cadẽ ratione malis hominibus immutabatur in peius per decoctionem. ideo subdit: n Quasi panis oleati. i. in cuius pistatiõe oleum miscebat. o Cunq; descenderet nocte super castra ros: descẽdebat pariter ⁊ man. Primo enim cadebat pruina quasi stramentũ mãne: postea manna: ⁊ tertio ros quasi ei⁹ operimentum. prout plenius expositũ fuit Exo. xvj. p Audiuit ergo moyses. Hic ponitur afflictio moysi habentis curam populi: cui intolerabilis videbatur ꝓpter malicia eius, ⁊ patet littera vsq; ibi:

¶ Non possũ

Ibidem

Exo.16.g

Ut descendã. Ihsũ. In tredecima mãsione descendit spiritus sup septuaginta viros electos: ⁊ dominus descendit ꝺ nube ⁊ retraxit de spiritu q̃ erat sup moysen: ⁊ iposuit sup. lxx. viros. Descendente enim in nube carnis xp̃o: diffusa est p fidem spũssancti gratia sup populos: ex septuaginta gentiũ linguis electos: veniẽs sup omnes donũ illũ virtutis celestis q̃ quondaz fuerat in moyse ⁊ ꝓphetis. b Et auferã de spiritu tuo: tradãq; eis vt sustẽt. tẽcũ. Aug⁹. Alia littera. Et auferã de spũ q̃ in te ẽ: ⁊ ponã sup eos: ⁊ sustinebũt tecũ impetũ ppli: ⁊ nõ portabis illos tu solus tẽ. Pleriq; latini nõ vt i greco est trãstulerũt: sed dixerũt: Auferã de spiritu tuo qui est in te: ⁊ ponã sup eos: aut ponã in eis: et fecerũt sensum laboziosuz ad intelligẽdũ. Putari eĩ potest de spiritu ipsius homis dicitur: quo humana natura complet corpoze adiuncto: que constat ex corpoze ⁊ spiritu: quẽ etiam animã dicũt. vñ Paulus: Quis hoim scit q̃ sũt homis: nisi spũs hominis qui in ipso est? Sic et que dei sũt nemo scit nisi spũs dei: Et qꝺ postea adiũgit: Nos aũt nõ spũm huius mundi accipimus: sed spiritũ qui ex deo est: ostendit aliũ esse spiritũ dei cultus ptriceps sit spũs hominis p gratiã dei. Quis possit etiã (sicut aliq; interꝓtati sunt) intelligi spũs dei. cuz dicit: de spiritu tuo qui est in te? q̃ sit etiã noster q̃ dei est: cũ dicitur: Vulgus quippe pmissum tẽ. isti erant egyptij conuersi ad iudaismũ. sicut dictũ fuit Exo. xij. d Flagrauit desiderio. i. ardenter desiderauit. Carnium. non est in hebzeo nec habẽt in libris coꝛrectis: quia non solum desiderauit carnes: sed etiam pisces ⁊ alia: vt infra subditur: e Quis dabit nobis ad vescendum carnes? patet ista petitio q̃ sit iniusta: q̃ addu ꝛerant secum de egypto multa animalia: vt habetur Exo. xij. Nec potest dici q̃ essent consumpta: quia infra. xxij. ca. dicitur: Filij autez ruben ⁊ gad habebãt pecoza multa tẽ. ideo inde poterant habere carnes: sed ꝓpter suam auariciam parcebant suis animalibus: ⁊ q̃ desiderabant carnes magis delicatas: ꝓpter quod dominꝰ quasi satisfaciens eozum desiderio misit eis coturnices. f Recordamur piscium quos comedebamus in egypto gratis. i. pro paruo precio: et non potest intelligi ꝓ nihilo. cum etiam palee ad conficiendum lateres non darentur eis gratis: vt habetur Exo. v. g In mentem nobis veniũt cucumeres. dicunt aliqui q̃ sunt cucurbite: alij ãt q̃ est aliud genus terrenascentiũ. h Pepones. i. melones. i Porriq; cepe ⁊ allia. per ista designãt cibaria que comedebãt cũ istis quasi cũ salsamento vel cõdimẽto. sicut Eccle. iiij. Memozes salis quod in palatio comedimus: id est ciboꝝ sale conditoꝝ. Secundo ostenditur murmuratio in iusta ratione cibi habiti. cum dicit: k Nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. quod tamen habebat in se omnem saporis suauitatem: vt habet Saꝑ. xvj. Man enim siue manna habebat triplices saporem. vnus erat naturalis: ⁊ erat quasi sapoz melꝰ: vt habetur exo. xvj. alius supernaturalis: ⁊ hic duplex: q̃ bonis sapiebat. prut volebãt. sapiebat eĩ pisces cũ ꝺsiderabãt pisces: ⁊ desiderãtib⁹ carnes: silr̃ quertebat eis in saporem carnis. ⁊ sic de aliꝭ cibis magis desiderando in speciali.

Luce.1.d

Ibidem

Mõ possũ solus sustinere. quõ cõquerit q̃ solus sustineret onus ppli. cũ de ꝺsilio ietro ꝺstituerit tribunos ⁊ cẽturiões? q̃ fm Ra. Sa. septuaginta senes qui cũ eo erãt ꝺstituti ad regimẽ populi iã mortui erãt: vt dictũ est in principio capituli. Alr̃ fm alios dicẽtes q̃ illi q̃ fuerũt mortui ab igne nõ fuerũt de maioꝛibus populi: iz de vulgaribꝰ. illi aũt q̃ erãt ꝺstituti sup ꝓpm cũ moyse ꝺtromittebãt se tẽ. de tpalib⁹. moyses aũt volebat habere etiã adiutoꝛiũ in spiritualib⁹. b Sin aliter tibi videtur: obsecro vt interficias me. i. accipias animã meã de vita pẽsenti ad te. c Ne tãtis afficiar malis. timebat ei moyses ne malicia ppli esset sibi occasio ruendi in malũ ꝑtẽtie. d Et dixit dñs. Hic q̃r ponit cõsolatio dñi. Et primo q̃tũ ad ppli curã. secdo quãtũ ad cibi ꝓuisionẽ. ibi: Populo quoq; e Circa primũ dicit: e Cõgrega mihi septuaginta viros tẽ. Ra. Sa. dicit q̃ isti fuerũt ꝓpositi filiozũ isr̃l cum essent i laboze egypti: et q̃ cõpatiebãtur eis nõ ꝑtabãt eos ad implendus numerũ laterũ: ꝓpter quod flagellati fuerũt ab exactoꝛib⁹ pbaraonis: vt habetur Exo. v. ideo meruerũt assumi ad regimẽ populi loco illoꝝ qui mozꝛtui fuerant: ⁊ cũ hoc habuerũt spiritũ ꝓphetie: vt. j. habẽt. Scdm alios fuerunt idẽ senes qui prius regebãt ppl̃z in tẽpoꝛalib⁹ ⁊ tũc cũ hoc imposita est eis cura in spũalibus: ꝓpter qꝺ recepꝛũt de nouo spũs ꝓphetie: q̃z ad spiritualia ꝓmouebank̃. f Et ducẽs eos ad ostiũ tabernaculi. in oculis toti⁹ ppli: vt in timoꝛe ⁊ reuerẽtia habeꝛtur. g Et auferã de spũ tu. i. de cura tua. h Tradãq; eis. vt partiꝛo in aliꝭ onere leui⁹ tibi sit. Aliꝭ expõꝛtur: De spiritu tuo. i. de spiritu gratie tibi date. ⁊ tũc nõ est intelligendus q̃ aliquid sit ablatũ moysi ⁊ traditũ aliꝭ: sed fuerunt illuminati absq; diminutiõe gratie moysi: sicut a lumĩe vnꝰ candele illuminãt plures absq; sui luminis diminutione. Scienduz tñ q̃ similitudo ista non tenet q̃tũ ad causam effectiuã: ita q̃ donũ gratie i moyse existẽs causaret gratiã in aliꝭ effectiue: sed tantũ meritoꝛie: in q̃tũ ad p̃ces moysi ad eius sublenationẽ aliꝭ fuerunt illuminati. i Populo q̃z dices. Hic ponitur consolatio contra defectum cibi. cum dicitur: k Sãctificamini. i. ꝓparate vos ad recipiendum id quod petistis. Sãctificatio eĩ in hebzeo frequent accipit̃ ꝓ ꝓparatione. Ra. Sa. exponit: ꝓparate vos ad recipiendũ punitionem ꝓpter veꝛstram murmurationẽ. sicut dicit Hiere. xij. Sanctifica eos in die occisiõis. Et vtrunq; põt intelligi: q̃z deꝰ dispoꝛnebat eis dare carnes sicut petiuerãt: ⁊ eos punire ꝓ iniusta petitione.

l Donec exeat per nares vestras: q̃z vomitus egrediens per os vt frequẽter fedat nares. m Eo q̃ repuleriꝭ dñm: quãtũ in vobis est ex ingratꝭ dñm: quãtũ in vobis est ex ingratitudine vr̃a. n Sexcẽta milia tẽ. s. j. ca. expressit numerũ eoꝝ sexcẽta ⁊ tria milia q̃ngẽti. l. Dicendũ q̃ illi q̃ erãt vltra sexcẽta milia fuerũt mortui in plaga ignis dicta in pincipio ca. o Et tu dicis dabo eis tẽ. Hic varie sentiunt doctoꝛes hebzeoꝝ. dicit eni Ra. Aquiba q̃ moyses hic dubitauit de ꝓmissione verbi dei: ⁊ ad hoc inducit id qꝺ sequitur de respõsione dñi: Numq̃d manꝰ dñi inualida ẽ? q̃ videt esse respõsio ad dubitantẽ vel desperantẽ de impletione facti: ⁊ ideo peccauit ita grauiter sicut in aquis cõtradictionis de quibus habetur in fra. xx. ca. Uerũtamen non fuit hic punitus sicut ibi: qz illud

¶ dei sñia

dei sententia q̄ diffidendo talia dixerit: Audite me increduli. Nunquid de petra ista educim⁹ vobis aquā? deinde sequit: Et eleuara moyses manu sua percussit petram virga bis ꝛc. ad b illā virgā in qua tanta miracula fecerat sūpsit eaq; petrā percussit: atq; inde solite virtutis est cōsecutus effectus. Verba ergo quib⁹ ait: Nūquid ex hac petra educimus aquā: possent accipi sic rāq; diceretur: Nempe ex hac petra ꝰ vīaz incredulitatē aquā educi non potest: vt deniq; pcutiēdo ostēderetur diuinitus potuisse fieri: q̄ illi in infidelitate nō crederēt. Marie q̄ dixerat: Audite me increduli. Sed deus q̄ inspector: est cordis quo animo dicta fuerīt indicauit. ait enī: Quoniā nō credidistis sāctificare me in conspectu filioꝝ israel ꝛc. ac p hoc intelligit moysē itadixisse ranq; ad incertū pcusserit: vt si nō sequerēt effect⁹: hoc pdixisse putarēt. cū ait: Nūq̄d ex hac petra educimus vobis aquā: q̄si in animo eius omnino latent: nisi dei sententia ,pdidisset. Ecōtrario ergo debem⁹ hic intelligere verba moysi de ,pmissis carnibus querētis quō fieret: nō diffidētis fuisse q̄s sententia dei secuta nō est que vindicaret: sed potiꝰ que doceret.

a Venit ergo moyses. Origē. Alia littera. Exijt inquit moyses ad pplm: ꝛ locutus est verba dñi. Donec verba dei audit moyses: ab ipso docet: intus est: ꝛ in interioribus ꝛ in secretis cōsistit. Vbi ꝛo turbis loquit ꝛ pplo ministrat: qui intus nō potest stare foraꝛ exire dicit. Omnis enī doctor ecclesi de ,pfūdioribꝰ mysteriis tractat: et occulta sapiētie inter pfectos ,pferat: intus est. Cū ꝛo ad turbas loquit ea q̄ ,pficiunt his qui foris sunt: ꝛ q̄ vulgus potest audire: foras exit et loquitur ad populū verba dei. Intus erat

2.Cor.2.b Paulus cū diceret: Sapientiā loquimur iter pfectos ꝛc. Ad
Eph. 4.g populū ꝛo ,pcedens ait: Omnis sermo malꝰ ex ore vestro nō ,pcedat: ꝛ qui furabatur iam nō furetur ꝛ similia ꝛc.

b Auferens de spiritu q̄ e. ꝛc. Non intelligendum est quasi materialē ꝛ corporeaz substātiam: in. lxx. portiones secuerit: ꝛ vnicuiq; particulā dederit. Impium enīz est intelligere hoc de natura spiritussancti. Sed moyses et spiritus qui erat in eo q̄si clarissimi luminis lucerna fuit. ex qua septuaginta deꝰ accēdit: ad quos principalis luminis splendor aducit: ꝛ ozigo ipsius nihil damni ex deriuatione accepit.

c Requieuisset. Ozige. Et requeuit sup eos spiritus: et ꝓphetauerūt omnes ꝛc. Non legitur requieuisse spiritus nisi in sanctis. Requiescit eī in his qui mundo sunt corde: qui purificant animas a peccato. Sic vt non habitat in corpore subdito peccatis: etiā si habitauit aliquando. Nō enī potest pati societatē mali. Certū ē autem in tempore peccati esse in corde cuiusq; spūm malū: ꝛ agere partes suas. Cum datur ei locus per cogitationes malas ꝛ concupiscentias: contristatus (vt ita dicam) fugatur spiritus

Eph. 4.g sanctus. vñ: Nolite contristare spiritū sanctū in q̄ signati estis ꝛc. Peccātes ergo cōristamus spiritū sanctū. Bene agētes requiē ei paramus. Quod ergo ait de septuaginta p̄dyteris: q̄ spūs requieuit in eis: laudem vite eoꝝ ꝛ virtutes exposuit.

Ozige. Et requeuit in eis vel sup eos spiritus: ꝛ pro. ꝛc. Cōtinuo opaꝝ spūs nec ociū patiꝰ: vbi opādi materia digna suppeditat. In omnibus ergo qui ,pphetauerunt requieuit spiri-
Esa.11.a tus: sed nō sicut in saluatore: propter quod de eo dictū ē: Exibit virga de radice iesse: et flos de radice eius ascendet: ꝛ requiescet super eum spūs dñi: spūs sapiētie ꝛ intellec. ꝛc. Vide enim quia super nullum aliuz spiritus domini requieuisse hac septē plici virtute describit: per q̄d diuini spiritus substantia (quia vno nomine non poterat) diuersis vocabulis explanat: requi-
Job.1.c escere super eū ,pphetat. Nic quoq; iobānes ait: Qui misit me baptizare in aqua hic dixit mihi: Super quē videris spūm descendētē ꝛ manentē sup eum ipse est. Addidit enī ꝛ manentez sup eum: vt esset hoc signum in saluatore: quod in alio nō pos-
Esa.53.c set ostendi. de illo enim solo dictum est. Quia peccatū non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Quia enī solus est qui

§ pctm̄ nō fe.

§ sed modū querit nō diffidit.

itegro: Nūq̄d ouiū ꝛ boum multitudo cedet vt possit sufficere ad
a cibū: vel ōes pisces maris inuenū congregabuntur vt satient eos: Cui rñdit dñs: † Nūq̄d manꝰ domini inualida est: Jam nunc videbis vtrū meus sermo opere cō

a § lxx. erit moyses ad pplm et locut⁹ ē verba domini: intus enim est dum ab ipso docetur. cū tur bis loquitur: foras exire ꝓhibetur.

pleatur. Venit igitur moyses et
c narrauit populo verba dñi congregans septuaginta viros de seniorib⁹ israel: quos stare fecit circa tabernaculum. Descēditq; dominus p nubē: ꝛ locut⁹ est ad eū: auferēs de spū q̄ erat in moyse: ꝛ

a § p puritate cordis ꝛ capacitate intelligentie. § laudem vite eorum exponit.

dās septuagīta viris. Cūq; re-
d quieuisset in eis spiritus ꝓphetauerunt nec vltra cessauerunt: Remāserāt aūt in castris duo viri: e quorū vnus vocabaꝝ heldad: et

peccatū nō fecit: ideo in illo solo māsit ꝛ gmansit spiritus. Cōstat ergo reliquos omnes fuisse sub peccato: nec cōgruit vt tē poze peccati dicamus spiritū mansisse in eis. Ipse enim moy- F20.b
ses cū iā spūz accepisset seipsū peccasse testat. cū diceret: Audite me increduli. nūquid de petra ista ,pducemus aquā vobis? In his enī dictis nō sanctificauit deum. i. nō cōfisus ē in virtute dei. Cū ergo hec loqueret nō de spiritussancto: sed ō spiritu peccati loquebat. Certū est ergo alios ,pphetas aliquādo habuisse spiritū dei: aliqñ nō habuisse.

Hinc ꝛ dauid ait: Et spūmsāctū tuuz Ps.50.
ne auferas a me. in quo ostendit q̄ po † Esa.58
test auferri. In sequentibus ꝛo tāq; ec.59.a
ablatū repoposcit. Redde mihi letici- Ibidem
am salutaris tui: ꝛ spiritu principali
confirma me. Salomonē quoq; nemo 3.Reg.3.b
dicit nisi in spiritussancto iudicia iudi
casse: vel tēplū dño ꝛstruxisse: aut rur Ibidē.6.a
sus in spūsancto demonib⁹ tēpla fecis- Ibi.11.c
se? aut impijs mulieribus latera fleriss- Ibi.13.a
se? Prophēta quipe etiā a domīo ab
do missus est in bethel: ꝛ in spiritu dei
verba dñi locutus est: nō tamē in eo
dē spiritu p̄ceptū dñi p̄uaricatus est
quo ,phibitus erat mādūcare panem
in bethel: ideo occisus ē a leone. Ego
autē (licet nō vsq̄quaq; ,pnunciem)
hec puto esse etiā quedā cōmunia hominū gesta: q̄ q̄nus peccato careāt: nō
tamē digna videntur quibus interse
spiritussanct⁹: vt cōnubia legitima ca-
rent quidē peccato: nō tamen quādo
actus coniugales gerunt spūssanctus
datur: etiam si ꝓpheta operaꝝ. Alia
enīz plura sunt in quibus sola sufficit
vis humana: nec res indiget neq; de-
cet spiritussancti adesse ꝓsentiam.

d Remāserant aūt in castris duo viri ꝛc. Non negligentia ꝓcepti domini: sed deuotione humilitatis idignos se iudicantes: ꝓceptione tāti muneris: ideo iudex cordiū deus dignos eos iudicauit et ostēdit. § Quid inqt

Nico. de lyra

fuit factū in publico cōā tota multitudine filioꝝ israel. ꝛ iō statim fuit determinata punitio. s. q̄ nō intraret terrā ,pmissionis: sed istud fuit factū in secreto. s. cōā deo tm̄: ꝛ iō pena nō fuit statim imposita q̄m aliter sūt puniēda petā publica et secrera. Ba. Sa. dicit q̄ moyses nō peccauit hic. ꝛ ad hoc inducit illud quod dicit ca. sequenti de moyse a dño. Qui i omni domo mea fidelissimus est. ꝛ hoc idem dicunt doctores nostri dicentes q̄ moyses nō dubitauit de impletione verbi dei sed quia modus implētionis nō erat sibi revelatus: quesiuit de modo implendi: nec in hoc peccauit. sicut nec beata virgo maria quando petiuit ab āgelo: Luc.ij. Quomodo fiet ꝛc. ꝛ sic exponendum est illud.

a Nunquid ouium ꝛ boum multitudo cedet ꝛc. ac si dicat implebit ne verbū nū ꝓ hunc modū vl aliū?

b Cui rñdit dñs: nūq̄d manꝰ dñi inualida est? ac si diceret: potētia mea pōt ꝛplere b multis modis cum sit infinita. modū tū istū nō revelauit tibi ꝛbor: ꝛ ostendā facto. ideo subdit: Jā nūc videbis ꝛc. sequit:

c Venit igit moyses. Nic ,nār describit impletio diuini ,pmissi. ꝛ primo q̄tū ad partē cure alijs imponēde. scdo q̄tū ad cibi ,puisionē. ibi: Ventꝰ autē egrediēs. Primū ptz in lra ex ,pdictis vsq; ibi:

d Prophetauerunt nec vltra cessauerūt. dictio hebraica q̄ ponitur hic est equiuoca ad addere ꝛ cessare. ꝛ fm b exponit oppositio mō ab hebreis. Uno modo sic: Prophetauerūt ꝛ nō addiderūt. i. illo tm̄ die prophetauerunt ꝛ non vltra. Alio modo sic: Prophetauerūt ꝛ nō cessauerūt. i. non fuit ablatus ab eis spūs ,pphetie. licet non continue ,pphetarēt. ꝛ hūc sensum sequitur nostra translatio que videt verior: q̄ spiritus prophetie erat eis datus ad regimē populi vt dictū est. ꝛ iō nō est verisimile q̄ habuerint tm̄ vno die: sed durāte eoꝝ regimine ꝛ hoc ostendit lra ꝓcedēs: Cunq; reqeuisset in eis spūs.

e Remāserant aūt in castris. non ex contēptu sed ex humilitate: reputantes se indignos tāta ,pmotione: ꝛ iō receperūt donū dei sicut ꝛ alij. ideo subditur:

☞ Sup q̄s

a Sup quos requieuit spūs. q̄ requieuit sup humiles: fm q̄ dicit Esa. lxvj. fm trāslationē lxx. Sup quē requiescet spūs me⁹: nisi sup humilē ꝛ quietū: ꝛc. Nā ꝛ ipsi descripti fuerāt ꝛc. Dicit Ra. Sa. q̄ moyses volēs cōpescere murmur populi cōtra se si plures acciperet de vna tribu q̄ de alia: accepit de qualibet tribu ser senes q̄ sūt simꝰ accepti. lxxij. § q̄ de⁹ ꝓcepat tm̄ d. lxx. iō accepit. lxxij. cedulas scribēs i q̄libz q̄que. i. senex: exceptis duabus cedulis in quib⁹ nihil erat scriptū: ꝛ illas cedulas posuit in vase vbi non poterant videri. dicens: lxxij. senibus q̄ quilibet acciperet ibi vnaz cedulā ad fortunā: ꝛ qui acciperet cedulaz nō scriptam signū erat q̄ deus nolebat eū cū senib⁹ computari. ꝛ ideo dicitur de istis duobus q̄ ipsi descripti fuerāt: qui cedulas scriptas habuerant.

b Alter medad: super quos reqeuit a
spiritus: Nā et ipsi descripti fue- b
rāt: ꝛ ñ exierāt ad tabernaculuz.

c Cucurrit puer ꝛ nunciauit moysi dicēs: Heldad ꝛ medad ,pphetant in castris. Stati iosue filius nun
minister moysi ꝛ electus e pluri
bus ait: Dñe mi moyses ,phibe d
eos. At ille: Quid inquit emula

a § ,pphetare omnes voluit qui bonum quod habuit non inuidit

ris ,p me? Quis tribuat vt oīs populus ,pphetet: ꝛ det eis dñs spiritū suū? Reuersusq; est moyses ꝛ maiores natu isr̄l in castra.

Vēt⁹ aūt egrediēs a dño arreptas e
trās mare coturnices detulit et f
dimisit in castra itinere quantū
vno die cōfici potest ex oñi pte
castroꝝ ꝓ circumitū: volabāt q̄q b
in aere duobus cubitis altitu-
dine super terrā. Surgens ergo
populus toto die illo⁹ nocte: ac
b die altero cōgregauit coturnicū i
multitudinem: qui parū decem k
chozos: ꝛ siccauerūt eas per gy

§ carnale desiderium.

ruz castroꝝ. † Adhuc carnes erāt l
in dentibus eoꝝ: nec defecerat
huiusce modi cibus: ꝛ ecce furoz †
domini cōcitatus in populū p/
cussit eū plaga magna nimis.

c Vocatusq; est ille loc⁹ sepulchra concupiscentie: Ibi enī sepiliēt populum qui desideraueruat carnes. Egressi autez de sepulchris
b concupiscentie venerunt in aseroth: ꝛ manserunt ibi.

Num.33.c retur in tumulos: vt sūꝰ sepulchra dealbata: que foris parent speciosa: intus plena sunt ossib⁹ mortuoꝝ et omni spuricitia.

d Venerūt in aseroth ꝛc. Hiero. Quartadecima mansio ē in solitudine pharan: q̄ in atria veretiē. In hac aarōꝝ maria ꝓpter ethiopissā ,xtra moysen murmurāt: ꝛ hoc pudēs lector attēde: q̄ post consūmatā i duo denario virtutē (q̄z sup bibit israel ꝛ in sepulchris cōcupiscētie carnes egyptias desiderauit) rursus fundamētum iacit: ꝛ arria. i. vestibula virtutis ingredit: ostēdēs nobis eos qui stant posse cadere: ꝛ qui ceciderunt posse resurgere. Positus est enim iesus in ruinam et in resur-
Die.5.d rectionē multorum. Qui ait per ,pphetam: Nūq̄d q̄ cadit nō adijciet vt resurgat? Isido. Quartadecima mā sio est in solitudine aseroth. In hac aarō ꝛ maria offēderunt detrabētes fratri q̄ vxorem aliēigenā accepisset: ꝛ illico maria lepra ,pcussa effloruit: q̄z sacerdotalis plebs xp̄o saluatori adūsus ecclīaz de gētib⁹ congregatā ꝛrogāt lepra pctī pfūdit. Nec redit ad dñi tabernaculū: dōec plenitudo gētiū ītrauerit. Tūc ei p̄tinā recipiet sanitatē cū septiformis spūs agnitio ad venīā reduxerit eam.

§ Locutaq; ē

a Interea ortū est murmur popu-
li ꝛc. Per hoc aūt q̄ ignis accēsus a dño cōbussit murmurātes cōtra eū. significatū fuit q̄ ignis gehēne cōburet murmuratores contra potētiā vel equitatē diuine iusticie.

c† Vulgus q̄z ,pmisd. q̄s ascē. cū eis ꝛc. ꝓ istos q̄ flagrauerūt desiderio carniū significāt reli
giosi mēdicātes: potissime q̄ post factā ,pfessionē in paupcula religione in qua nihil eis ,pmittitur q̄tū ad vitā p̄sentē: nisi austeritas et paupertas: et tamen volunt nimis laute viuere ac etiā delicate. ꝛ frequenter hoc contingit illis qui in seculo minus habuerūt. nec sūt contenti illis que administrantur eis. cum tamen sufficiēssent eis in seculo paucioza: et acriter murmurant contra illos qui pro victu illoꝝ procurando fideliter laborant: sicut populus iste cōtra moysen nequiter murmurabat. Per hoc autem quod dicitur in fine capituli: † Et ecce furoz domini concitatus in populum percussit eum plaga magna nimis ꝛc. significatur q̄ dicti murmuratores querulosi percutientur a deo igne gehennali. Per hoc autem q̄

Universidad de Navarra Biblioteca

§ ante pcus

ante percussionem istam dominus dedit eis in abundãtia magna coturnices que sunt anes delicate quasi satisfaciens eoꝝ irratiõabili desiderio: significatur ꝙ dñs aliquãdo ꝺdescẽdit petitionibus malozũ hominũ ad eoꝝ interitũ: eo ꝙ fit eoꝝ oratio in peccatũ. ¶ Cur imposuisti pondus vniuersi pplꝰ huius sup me. Per hoc autẽ ꝙ moyses plenus sciẽtia rã acquisita ẽ infusa: ꝛ cũ hoc tamẽ gratiã habebat erga dominũ ꝙ loquebatur cũ eo sicut homo loqui solet cũ amico suo: ꝛ tñ petiit aditores ad regimen populi. daꝭ exemplũ eccle ꝓlatis ꝛ curatis ꝙ nõ abhorreant homies bone vite ꝛ sufficiẽtis litterature sibi datos a deo in aditoriũ oneris sui supportãdi predicando et confessiones audiendo: sed magis eos diligãt ꝛ foueant et multiplicationẽ eoꝝ desiderẽt repellẽtes ꝺtrariũ consulentes. dicentes cũ moyse: Quid emulaꝛ ꝓ me: quis tribuat vt oĩs pplus ꝓphetet et det eis deꝰ spũm suum?

¶ In ca. xj. vbi dicitur in postilla: Deuorauit extremã castrorũ partem.

Additio. j. Per hoc quod dicitur hic: Extremã. nõ intelligitur an ista deuoratio sit de vulgo vel de maioribus: qz solum ostendit ꝙ hec deuoratio nõ fuit per omnia castra: sed ad quandã partẽ: q̃ tñ fuerit illa pars non determinat in littera: nec culpandi sũt seniores tanq̃ negligentes de repressione murmurationis populi: qz si sic moyses ꝛ aaron etiã fuissent culpandi qui magis tenebant ad regimẽ pplꝰ: sed tã isti q̃ illi ex duricia pplꝰ sũt excusabiles. vñ nec littera facit mentionẽ ꝺponẽdo huiusmodi culpã populo murmuranti. vnde ꝛ opinio Ra. Sa. non tenetur ab alijs exposi/toribus hebreozum.

¶ In eodem ca. xj. vbi dicitur in postilla: ꝺm aliquos dicit ꝙ illi qui fuerunt mortui ab igne non fuerunt de maioribus.

Additio. ij. Aliter videt magis proprie distinguẽdum in hac materia: vt. ſ. seniores constituti tribuni ꝛ bmõi de cõsilio ietro intẽdebãt tñ de iudicialibus inter partes vt expresse habeẽt. ſ. Exo. xviij. vbi de illis dicitur: Et iudicabũt pplm omni tpe: sed hic petebat moyses aditoriũ habere in regimine populi totꝰ vniuersali ꝓut ptinebat ad materiã de qua hic agit. vnde dicit: Nũquid cõcepi omnẽ hãc multitudinẽ vt dicas mihi: porta eos in sinu tuo: sicut portare solet mulier infantulũ. Ex quo patet ꝙ �herr aditoriũ a moyse �herr petitũ erat ad regimen seu curã vniuersalẽ pplꝰ: qđ est altioris rõnis q̃ iudicare tñ: qua ratione receperũt spiritũ ꝓphetie: qz ille ꝓplus in primitiuis ꝓphetis cõmuniter regebat ꝛc. ¶ In eo. ca. xj. vbi dicit in postilla Ra. Sa. dicit ꝛc. Congrega mihi. lxx. viros ꝛc.

Additio. iij. Ista electio de. lxx. senibꝰ que moysi fuit cõmissa: nõ videt principaliter ꝓsistere in laboze egyptiaco ꝛ bmõi: ſz potiꝰ in grauitate moꝝ ꝛ honestate vite. vñ glo. in ℔ loco dicit sic: In his verb̃ seneꝯ cozdis notaf: si ei cozpoꝛ seneꝯ queret a tãto sciri poterat a quãtis videri. cũ ℣o dicit: Quos tu nosti ꝙ senes pplꝰ sũt: ptz ꝙ seneꝯ mẽtis nõ cozporis eligaf. hec in glo. ¶ In co. ca. xj. vbi dicit in postilla: Et auferã de spũ tuo. i. de anima tua.

Additio. iiij. Ad quozũdã in ℔ ca. cõtẽtoꝝ ab illo loco vbi ꝺ: Quis dabit nobis ad vescendũ carnes ꝛc. vsq; ibi: Et det eis dñs spũm suũ viterio/rẽ declarationẽ occurrũt aliã inquirẽda. Primũ cur moyses q̃ cõiter in alijs excessibꝰ pplꝰ misericordit se habebat intãtũ ꝙ in pctõ vitull petebat deleri a libzo dei nisi eis peerctur: vt. ſ. Exo. xxxij. ꝛ ẽt ꝙ murmuratoribꝰ ozauit ꝛ cessauit ignis. vnꝺ. ſ. Nu. xvj. ca. in ℔ tñ loco nõ se cõuertit ad ozãdũ deũ ꝓ populo: ſz solũ ad subtrahẽdũ se a regimĩe pplꝰ dicẽs: Nõ possũ ego solus sustinere onus pplꝰ ꝛc. Secũdo q̃rẽdũ ẽ de ℔ qđ ꝺ: Cur ꝺposuisti pondus pplꝰ hui⁹ sup me ꝛc. videt ei ꝙ bmõi pondus fuit ipsiꝰ moysi ℔ petẽti seu volẽti: vt hr. ſ. Exo. xxxij. in additiõe. Tertio querẽdũ videt de ℔ qđ ꝺ. Ubi mihi carnes ꝛc. vt dem multitudi: flẽt enĩ cozã me ꝛc. dicẽtes: Da nob carnes vt mãducem⁹. cũ ipi nõ videãt ℔ petiuisse a moyse. dixerũt ei: Quis dabit nobis ad vescẽdũ carnes. in q̃ videt potiꝰ a deo tacite hoc petiuisse: a quo ceter a debant sibi: ꝛ sic incõuenienter videbaf dici a moyse. Uñ mihi carnes? qz ℔ ab ipso nõ petebant sibi dari: sed a deo: ꝛ hoc habebat in ptãte sua. Quarto querẽdũ videt cur dicit: Nõ possũ solus sustinere ꝛc. quia ad satisfaciendũ huic peritioni nõ videt facere ꝙ esset solꝰ aut cũ societate cũ hoc nõ posset impleri nisi potẽtia diuina q̃ similiter posset cũ moyse solo sicut etiã cũ socijs. Ad quozũ solutionẽ pmittẽda sũt duo. Primũ: qz in hoc loco pplꝰ peccauit peccato cõcupiscẽtie inordinate. habebãt enĩ elbũ ꝓtinuũ suauissimũ ꝛ salubrẽ. ſ. mãna ꝛ sine laboze: ꝛ tñ cũ ℔ cõcupiscebãt ine/pta cibaria. ſ. cepe ꝛ allia: quod ad concupiscẽtiã valde inordinatã ptinet. vnde vocatus est locus ille. ī. eodem capitulo sepulchrũ ꝺcupiscẽtie: ꝺm qđ vitiũ ꝺcupiscẽtie ℔ pbm in. iij. Ethic. est puerile vitiũ: nõ solũ qz cõtingit sepe pueris: sed ℔ similitudinẽ quandã. ꝛ hoc ꝓpter tria ꝺm sctm Tho. in secũda scõe. q. clxij. ar. ij. i corpoze ꝙstiõis. Primũ qz sic puer nõ attẽdit ad ordinẽ rõnis: sic ꝺcupiscentia rõnẽ nõ audit: vt in vij. Ethic. Secundum: qz sic puer si sue volũtati dimittaf crescit in ꝓpia volũtate: vt Eccl. xxx. ca. Filius dimissus a correctione euadet ꝓceps. sic ꝛ cõcupiscẽtia ꝺm Aug⁹. in. viij. cõfessionũ: si ei satisfiat maꝰ robur accipit. Tertiũ similiꝭ ℔tuꝭ ad remediũ. vñ. iij. Ethic. dicit: Quemadmodũ puerũ oportet ꝺm ꝓceptũ pedagogi viuere: sic ꝺcupiscibile ꝺsonare rationi. ¶ Dicendũ igit ad primũ quesitũ ꝙ moyses noluit pro hac vice ꝓ pplo ozare: vt dñs ꝓuideret de his que petebãt: ne eoꝝ malicia augeret vt dictũ est. ¶ Ad secundũ dicendum ꝙ licet moyses acceptasset seu petiuisset regimẽ pplꝰ sibi a deo cõmissũ: hoc tñ intelligebat in ℔tũ essent ꝓsetanei rõne saltez sicut homines adulti: nõ aũt vt pueri. ꝛ ió cõquerẽs dicebat: vt dicas mihi porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulũ. q. d. licet sustinuissem pondus pplꝰ q̃ se haberet vt hõ adult⁹: nõ tamen possum sustinere eos qui se habent vt infantuli in sinu nutricis sue: ꝛ hoc ꝓpter puerilitatem huiꝰ vitij: vt dictũ est. vnde dicit ꝓbus in. j. Ethic. Nihil differt etate iuuenis. vel ꝺm mores iuuenilis. ¶ Ad tertiũ dicendum ꝙ petitio populi in hoc loco posset dupliciter interꝓtari: qz aut ipsi petebãt habere qđ cõcupiscebãt miraculose a deo. ꝛ hoc erat grauꝰ: nã appetẽt ꝙ deꝰ ꝓtermitteret ordinẽ nature ad satisfaciendum supflue cõcupiscẽtie magis vitiosũ est: cũ magis deuiet ab ordine nature. Alio mõ ꝓt intelligi hec petitio per humanã industriã: sicut solent duces ꝓcurare vt apporteñ cibaria suis exercitibus: ꝛ hoc est leuius cũ nõ sit ꝓter ordinẽ nature. vñ moyses volens interꝓtari hoc dubium ad melioꝛẽ ptẽ dixit: Flent cozã me dicẽtes: Da nobis carnes vt comedamus. q. d. nõ petũt hoc sibi fieri miraculose qđ esset maxime inordinatũ: sed petũt a me vt eis ꝓcurẽ ꝓpria industria: qđ tamẽ nõ possũ. vnde dicit: Unde mihi carnes ꝛc.

¶ Ad quartũ dicendũ ꝙ qz vitiũ hoc erat puerile: ideo populus ille ℔tũ ad hoc ꝺligebat regimĩe pedagogi vt dictũ ẽ: nõ ꝓt aũt maxima multitudo pueroꝝ sub vno regi pedagogo: quia requirũt magis particularit instrui nec ad inuicem cõgregañ si sunt in magna multitudie. vnde dicit: Audiuit ergo moyses populũ flentẽ ꝓ familias ꝛ singulos in ostio tentozij sui: ex quo patet ꝙ erant diuisi ab inuicẽ ꝛ nõ cõgregati: sed pplus ex viris adultis cõgregatus etiã si sit magnꝰ potest sub vno duce regi seu ozdiari. ꝛ ió sequit: Nõ possũ sol⁹ sustinere ꝛc. q. d. si multitudo esset ℔ adultoꝝ in vno loco sociatoꝝ: forte possem eis satisfacere. Cõsequẽter circa ℔ qđ seqtur in lra: Cõgrega mihi. lxx. viros ℔ tu nosti ꝙ seneꝯ pplꝰ sunt: querendũ videt cur fuit ℔ electio moysi cõmissa: nã seneꝯ in ℔ loco ad lram ꝛtelligit nõ numero annoꝝ cõputata: nã ꝓut ait Hzego. Si de cozpoꝛ senectute q̃rerẽt ñ oporteret dici: ℔s tu nosti ꝙ senes pplꝰ sũt. seneꝯ enĩ cozpalis nõ solũ a moyse sed a cũctis videtur ꝺ vinosciꝭ. hec ille. Cũ aũt seneꝯ mẽtalis de qua hic agit a solo deo vere conspiciaf: q̃ coz intueꝰ: vt. j. Regꝺ. xvj. talium electio non erat moysi committenda: ſz potius illi senes fuissent a deo nominandi: sicut beseleel ꝛ ooli ab electi fuerunt a deo nominatim ad opus tabernaculi supza Exo. xxxj. Similiter in successorem moysi iosue fuit electꝰ nominatim a deo: vt. j. Deut. xxxj. Itẽ si forte ꝓpter aliquaꝝ causã hec electio fuisset cõmittenda: querendũ videt cur non fuit ppło cõmissa: sic. j. Deut. j. ꝺ: Date ex vobis viros sapiẽtes ꝛc. ꝓ hoc ei ꝙ pplꝰ elegit suos maiozes magis paꝝ pplꝰ cõseruabaf: videnꝭ enĩ oẽs quasi aliquã ptẽ habere in ꝓncipatu: vñ ꝛ oẽs talẽ ordinationẽ amãt ꝛ custodiũt: vt in. ij. Politic. Ad qđ dicẽdũ ꝙ ꝺm ꝓbm in. ij. Politic. inter spẽs regiminis alicuius cõmunitatis precipua est illa in qua vnus ℔z virtutẽ principaf: deꝰ voluit ꝙ moyses toti pplo tanq̃ ꝓfecti oꝛ ceteris ꝓesset vt pplꝰ dei sub optima specie regimĩs regeretur: qz tamẽ ꝓpter impfectionẽ populi moyses solus nõ sufficiebat. vñ dicit. ſ. Nõ possũ solus sustinere. disposuit deus vt sui coaditores essent ab ipso moyse electi: vt sub eo essent tã q̃ inferiozes: et sic populi regimen ꝓncipaliter esset monarchicum: quod est optimum. ideo dicit: Cõgrega mihi. lxx. viros ℔s tu nosti: qz tñ regimẽ aristocrarchicũ ī q regimĩe mihi ꝓncipanꝭ ꝺm virtutẽ ẽ bonũ regimẽ citra scõm: ió deꝰ voluit ꝙ illi electi essent senes pplꝰ. ſ. virtuosi vt dictum est. et sicut hec ordinatio. lxx. virozum predicto mõ electozum est mixta ex

regno monarchico: inq̃tum vnus ꝓncipaliter presidebat. et ex aristocrachia inq̃tũ multi sũt q̃ ꝺm virtutẽ sub illo vno ꝓsi debãt. Participabat aũt hoc regimẽ de monarchia inq̃tũ ex toto populo isti fuerũt electi ꝛ in equali numero de qualibet tribu: vt habeꝛ in postilla eo. ca. Cõsiderãdũ tñ ꝙ hec electio lxx. virozũ nõ fuit cõmissa pplo: tñ ꝓpter rõnẽ iã dictã. ſ. vt regimẽ esset ꝓncipaliter monarchicũ: tñ qz isti eligebanꝭ ad sta/tũ ꝓpheticũ. oẽs enĩ isti sic electi ꝓphetauerũt: vt ptz in ℔ ca. Cõstat aũt ꝙ pplꝰ nesciret discernere quiviri essent magis dispositi ad donũ ꝓphetie obtinendũ: qz hoc respicit ꝓfectiones ꝛtellectuales. qđ aũt legit Deut. j. Date ex vobis viros sapiẽtes: intelligit de electione tribunoꝝ ꝛ cẽturionũ q bmõi q fuerũt electi ad iudicia ꝓticularia inter ptes exercẽda: vt ibidem manifeste patet: ꝛ tales eligebanꝭ ex bona cõuersatiõe ꝛ fama celebri: q̃ etiã a pplo ꝑsit cognosci: q̃ quidẽ electio bmõi cẽturionũ nõ erat cõtra rõnẽ monarchici regimĩs: qz ipsi iudicabãt tñ de minoribꝰ: maiora aũt moysi referebãt: vt. ſ. Exo. xviij. qđ nõ legit de. lxx. viris hic electꝭ. Cosequẽter circa hoc qđ dicit in lra: Auferã de spũ tuo tradãq̃ eis. Uidendũ est an hoc qđ dicit de spũ tuo intelligaf de cura tua. ſ. vt in onere regimĩnis quod totaliter erat sup moysen in alijs partito: leuiꝰ remaneret in ipo moyse bmõi onꝰ: an cũ ꝺ de spũ tuo: intelligaf de spũ gr̃e ipi moysi gratꝭ date: q̃ qđẽ duo modi exponẽdi ponũt in postilla: sed ꝓmꝰ nõ ꝺsonat lr̃e: scdꝰ aũt modus verioꝛ videtur: nã de spũ gr̃e q̃ data erat moysi fuit datũ. lxx. viris: qđ intelligendũ est ꝓut in postilla. nõ q̃ ꝓ hoc fuisset aliq̃d ablatũ ab ipso moyse ꝛ alijs traditũ: ſz q̃ fuerũt illumĩati absq; diminutione gr̃e moysi: sic a lumine vnĩ⁹ cãdele plures illuminantur sine sui diminutiõe ꝓut in postilla: q̃ quidẽ similitudo videt tenere etiã ℔tũ ad cãm effectiuã: licet hoc videaꝛ negari a postillatoꝛe. Hlo. cĩ in hoc loco sic dicit: Moyses ꝛ spũs q̃ erat in eo quasi clarissimi lumĩs lucerna fuit. ex qua. lxx. deus accẽdit. ad ℔s ꝓncipalis lumĩs splẽdoꝛ aduenit: ꝛ ozigo ipsi⁹ nihil damni ex diminutione accepit. hec ĩ glo. Ex q̃ mãifeste patet ꝙ spũs seu lumẽ gr̃e in seniozib⁹ illis fuit deriuatũ a lumẽ gr̃e qđ erat in moyse sine sui diminutiõe. Circa qđ duo sũt attendẽda. Unũ est ꝙ spũs seu gr̃a de qua hic agit. ꝛ in glo. ꝺcta ꝓ lumẽ ostendit: nõ est lumẽ nature q̃ a solo deo creãte datur: nec lumẽ gr̃e gratũ faciẽtis q̃ a solo deo iustificãte ꝺferẽ: nec lumẽ glie ꝓ qđ rõnal creatura a solo deo btificaf: ſz debet intelligi spũs ꝓphetie q̃ est quoddã lumẽ in q̃ manifestanꝭ veritates q̃ ꝓ ꝓphetiã reuelanꝭ a deo ipsi ꝓphe. vñ ꝛ ad Epheꝭ. v. Omne qđ mãifestaf lumẽ est. Qꝺ aũt spũs iste de quo ℔ agit sit ꝓpheticus satis ptz ex lr̃a. cũ ꝺ: Cuncq; reqeuisset in eis spiritus ꝓphetauerũt. spũs enĩ ꝓpheticus in ꝑmis patrib⁹ ve. testa. requirebaf in rectozib⁹ ꝓncipalib⁹ pplꝰ: vt ptz discurrẽdo fere ꝙ rectores ꝓncipales a moyse vsq; ad dauid: patet etiã de Saule. j. Reg. x. ꝙ cum esset vnctꝰ in regno ꝓphetauit. vnꝺ ꝛ isti q̃ assumebanꝭ ad regimẽ pplo ī coaditores ipi moysi cõuenichat vt haberẽt spũm ꝓpheticũ. Secũdũ ẽ q illũiatio ꝓphetica q̃ a deo ꝓncipaliꝭ ẽ: qñq; tãgit mẽtes ꝓbaꝛ mediatib⁹ angelis: vt ptz de ipso moyse in ꝑmodio sue assumptiõis ad ꝓpheticũ statũ: Exo. iij. ꝛ de abzaã: Hcũ. xvij. ꝛ de multis alijs: ꝛ qđ magis est: ꝙ etiã inter angelos eandẽ beatitudinez possidẽtes supiozes illuminãt iferiozes ꝺm Dion. in. viij. ca. ce. hierarchie. ꝛ eodẽ mõ ꝓt intelligi circa. lxx. viros. ſ. ꝙ lumẽ ꝓphetici in mẽte moysi a deo infusũ ꝛ ozatoꝛ habuit lumẽ naturale ipsoꝛ seniozꝫ ꝛ mãifestabat eis veritatẽ de his q̃ ptinebũt ad statũ regimĩs pplꝰ: ita q̃ ꝓncipalitas huiꝰ illuminatiõis est in solo deo. secũdaria ℣o illumiatio actiua in ipso moyse sicut ꝛ luna recipit lumẽ ab ipso deo mediãte sole. Et ℔ videt sonare lr̃a q̃ in ℔ loco dicit: Desceditq; dñs ꝓ nubẽ ꝛ locutꝰ est ad eũ. ſ. ad moysen. nõ aũt seniozib⁹. sequiꝰ: Auferẽs de spũ q̃ erat in moyse ꝛ dãs. lxx. viris. Et notãdũ ꝙ vbi nos habem⁹: Auferẽs de spũ q̃ erat in moyse. ponit in hebzeo quoddã verbuz eq̃uocũ ad multa: nũq̃ tñ reperiꝭ idẽ signifiare qđ auferre. ꝛ trãslatio chaldaica in hoc loco posuit quoddã verbũ significãs idẽ qđ diffundere seu ꝓtẽdere. ꝛ est sensus ꝙ deus diffudit seu ꝓtẽdit de spũ q̃ erat in ipso moyse. ꝛ dedit. lxx. viꝛ modo ꝺicto. Et forte in trãslatiõe nr̃a ꝑmo fuit positũ: Auferaz de spũ tuo. simili⁹ afferẽs de spũ q̃ erat in moyse: qđ satis ꝺsonat cũ trãslatione chaldaica: ꝛ postea ꝙ vitiũ alicui⁹ scriptoꝛ fuit interpositũ: ita ꝙ vbi dicebaf afferam: positũ fuit auferã qđ nõ bene lr̃e cõsonat nec ꝓsito ꝛc. Et notãdũ etiã ꝙ ℔ excellẽtia rationabiliꝭ videt fuisse ꝺcessa ipsi moysi inẽ ꝓphas ceteros ve. te. tũ qz fuit eximi⁹ ꝓpharũ: ꝓut in scda scõe. q. clxxiij. ar. iij. in coꝛpe qstiõis. tũ qz solus inẽ illos dei essentiã in hac vita existẽs vidit: ꝓut Aug⁹. in li. j. de videdo deum: de moyse ꝛ paulo testaf. ꝛ ió ꝛgrue angeloꝝ deũ videntiũ ꝺgraꝺ tiuã habuit in illuminatiõe ꝓphetica. ſ. ꝙ sicut deꝰ mediantibus angelis illuminat mẽtes ꝓphetaꝝ: sic mediãte ipso moyse ꝙ lumen ꝓpheticũ sibi a deo excellẽtissime collatũ: lumẽ ꝓpheticũ traderet illis. lxx. viris: tũ qz hoc ꝓtinebat ad maiorẽ ꝑfectionẽ regimĩs pplꝰ. Si enĩ illi. lxx. viri recepissẽt a deo imediate spũm ꝓpheticũ sicut moyses imediate recipiebat esset quodãmodo oẽs pares in hmõi regimine nõ obstante ꝙ moyses in maiozi copia recepisset hmõi spũm q̃ illi. Nam ꝺm ꝑm magis ꝛ minus nõ variãt spẽm. Ex quo possent seq̃ duo inconuenientia. Primũ est ꝙ daret occasio vt pplꝰ reputaret eos equales in regimine et sic populus nõ regeretur monarchice: qđ ẽ optimũ regimẽ vt dicũ est. Scõm qz posset ꝛtingere aliq̃s sile illi⁹ qđ legit. iij. Reg. xij. de ꝓpha illo q̃ alĩ ꝓpheta indurit ad trãsgressionẽ mãdati dei dicẽs: Et ego sum ꝓpheta sicut tui: et angelꝰ locutꝰ est mihi in nomine dñi ꝛc. ex quo possent cõtingere multe tribulatiões in regimie vt satis patet. Ih hoc loco valde cõmẽdanda est humilitas moysi: q̃ potius voluisset vt sui coaditores ei pificarẽt ī spũ ꝓphetie q̃ ꝙ essent sub ipso ꝛstituti: qđ ptz ex ℔: nã Josue dicẽte ꝺ duob⁹ ꝓphetãtib⁹ in castris: Dñe mi moyses ꝓhibe eos. il/le rñdit: Quid ĩquit emulaꝭ ꝓ me: ꝺs tribuat vt oĩs pplus ꝓphetet: ꝛ det eis dñs spũm suũ. q. d. vana est tua emulatio: qz ego potꝰ vellẽ ꝙ nõ solũ ĩsti. lxx. ĩs oĩs pplus ꝓphetaret. ℔ etiã vltra hoc vellẽ ꝙ nõ ꝓphetarẽt: ex hoc ꝙ deꝰ accepit de spiritu meo vt daret eis: sicut modo fit: vt cẽsent esse me minozes: sed etiã vt haberẽt spũm ꝓpheticũ a deo imediate sibi datũ. ꝛ hoc est qđ dicit: Et det eis deꝰ spiritũ suũ. q. d. nõ meum vel de me qđ nõ ad modicã humilitatẽ reputandũ est. nã apli licet iã sepe doctrinã xpi audiuissent: in qua maxime cõmendauit humilitatẽ: vt Mat. xj. Discite a me qz mitis suz et humilis corde. in fine tñ imminẽte passionis tpe de maioritate cõtendẽtes legunt. vñ Lu. xxij. Facta est cõtẽtio inter discipulos q̃s eoꝝ videret maior esse. Moyses tñ vt hic testaf scriptura nõ solũ illis. lxx. sed etiã omnibus de populo parificari volebat vt dictũ est. Tenendũ est tñ ꝙ apli post confirmationẽ ad maiozẽ gradũ humilitatis attigerũt: sequẽdo doctrinã xpi dicẽtis: Qui maioz est vestrũ fiat sic miꝺ ꝛc. Sicut patet Luce in capitulo allegato.

Replica. Correctozij ꝺtra Burgẽ. ¶ In libzo numerozũ vsq; ad ca. xj. non ponit Burgẽ. q̃ multa egeant pertractatiõe. Ih ca. ita q̃. xj. vbi postillatoꝛ dicit gratiam moysi in. lxx. viros partitã sine sue gratie diminutiõe: sicut multe candele ab vna accenduntꝭ: ꝛ dicit illud q̃ ad moysen non intelligi debere effective sed meritorie veritas hierarchice. Contra hoc Burgen. audacter se oppõit asserẽs in hoc ꝙ in spiritus distributione ad. lxx viros moyses se habuit effective: addens ꝙ ille spiritus distributus debeat accipi ꝓ spiritu ꝓphetie resoluens se finaliter ad actꝰ hierarchicos: volens ꝙ sicut supioz purgat ꝛ illuminat effective inferiozem: ita et moyses reuelando veritates cõfoꝛtabat lumẽ naturale in illis. lxx. viris. Sed sic dicendo Bur. nõnulla ꝓintgunt incõuenientia. Primũ: quia sic Burgen. recedit a plana littere expositione. nam in littera dicit deũ dixisse nõ moysen: Auferam de spiritu tuo tradamq̃ eis. vbi de causalitate specialiter effectiua ad moysen pertinente nulla fit mentio: ſz potius oppositum: quia spiritus moysi er littera videtur habere rationẽ cause materialis: ex qua vel a qua respectu diuine distributionis. causa autẽ materialis et efficiens non coincidunt ex. ij. Physicoꝝ. Secũdũ incõueniẽs qđ accidit Burgen. est ꝙ illa ratione qua moyses hic ponitur causa effectiua respectu actus vel habitus sup naturalis: eadẽ ratione ꝛ baculus beliseꝰ ꝛ virga moysi ꝛ cetera instrumẽta quibus facta dicunt miracula dicerentur habuisse rationẽ cause effective: quod est contra communem scholam: nisi quis instrumenta reducere veller ad genus cause efficiẽt'. de quo supra Exo. viij. Tertium inconueniens q̃ nullus superior posset exercere actũ hierarchicũ inferiozẽ: nisi cõferret ei gratiã vel habitũ supernaturalem quod est falsum: quia actꝰ hierarchici ex dispositione diuina oꝛtuntur: ꝛ hec dispositio confertur nature vt exerceat illos actus naturali ordine docere põt. Et de hoc dictum est amplius sup Exo. xxxiij. contra Burgen. digressionem. Multa enim alia inconuenientia sic dicenti cõtingũt. de quibus transeo. Et si ille spiritus partitus debeat dici lumen ꝓphetie ꝓout vult Burgẽ. nõ est cõtra postilla. ꝛ q̃ ad ℔ sequit ꝙ moyses in hui⁹ lumis distributiõe nulla cãlitatez effectiuã hẽre potuit: nec ex lr̃a bñ intellecta habetur: sic enĩ illõ nomẽ moysi potuit hẽre rõnez cause materialis respectu

multiplicatiõis ei⁹ ꝑ deũ nõ ꝑ moysen facte: sicut costa ade respectu mulieris de qua materia. ⁊. Heũ. ij. cor rectorio vl. Estobñ ꝙ moyses in illo actu de quo sermo potuerit esse minister ñcã sicut sacerdos euãgelie⁹ in sacramẽtoꝝ administratiõe ⁊ ceteris actib⁹ hierarchicis: quo ad distributionẽ habituũ supernaturaliũ rõnes Bur. q̃ cũ ad sic imaginãdũ mouerũt debilesũt: ꝙ nihil ꝛcludũt nisi qꝫ supza dictũ ẽ: videlicet ꝙ moyses circa. Lxx. viros habuit officiũ purgãdi ⁊ ceteros actus hierarchicos exercẽdi: ex q̃ nõ habeẽ ꝙ ipe illis contulerit effectiue lumen ꝓpheticum quod supernaturale est: sed solũ effectiue fecẽ qđ naturaliẽ ex ordie hierarchico fieri oportebat. Stat enĩ ꝙ ꝗs alteri reuelet ꝓpheiã: q̃ tñ nõ cõstituet eũ esse ꝓphetã: ita ⁊ moyses potuit eos hierarchice illũiare: nõ tñ dare eis spũm ꝓphetie. Nec ad hierarchicũ quẽcũq; creatuꝛ ꝑ poterit otinere: qꝛ lumẽ ꝓpheticũ sicut a solo deo tearchice creaẽ: ita ab eo solo multiplicaẽ. diffudiẽ ⁊ tradiẽ: ꝗuis a creatura hierarchica ꝑ illumiationẽ ministerialiẽ deriueẽ nõ effectiue: nec ex hoc sequiẽ vt infert Bur. hierarchicã infertoẽ ⁊ supiozẽ pares: si a tearcha oẽs imediate lumẽ reciẽt vt oñdit btus Dion⁹. vbi. ē. Nec oportet inf suꝑiozes ⁊ iferiozes hierarchici ordis sp eẽ distictionẽ specificã: ꝫ suffiẽ fm diuinã dispositionẽ eẽ cor subordinationẽ fm dignitatẽ hierarchici ordis. Nec sequiẽ ꝙ pplus iudaie⁹ reputassent moysen: ⁊. lxx. viros equales: si nõ a moyse effectiue ꝛpũm ⁊ lumẽ habuissent ⁊ sic hierarchia cessaret ⁊ nõ esset regimẽ monarchicũ qđ est optimũ. Opinio enĩ ꝓpũ ad hoc nihil facit. Brocardicũ q̃s est qđ Burgẽ adducit de falso ꝓpha q̃ seduxit verum: vt patet. ij. Reg. xiij. hic ei agiẽ de ver⁹ electis ⁊ illuminatis hierarchice: vbi falsi sunt ꝛptinẽtes: imo tal⁹ deceptio ꝓueniẽ⁹ locũ haberet: si a moyse ille ꝛpũs effectiue darẽ: qꝛ ꝛstat moysen fuisse peccabilẽ ⁊ errare potuisse: ꝙ ꝛpũs decipi ⁊ decipe: multo fortius hoc etiam locũ haberet in. Lxx. ab eo illuminat⁹: si effectiue: si aũt ponit a deo effectiue: ⁊ a moyse ministerialiter: tũc cessat hmõi argumentũ: nec ꝑ in moyse in spe humilitatis cõmẽdãdum est: quod vt vult Bur. optrauit omni populo a deo ĩmediate dari de spũ dei nõ suo: q̃st. Lxx. soluz acceperint de spũ suo: ⁊ ꝙ eũ effectiue: nõ enĩ act⁹ humilitatis ẽ quertere velle ordinẽ hierarchicũ a deo ab origine rerũ institutuz: qđ fieret si ponereẽ ꝙ moyses effectiue ꝛpũm ꝓphetie distribuisset: ꝓut late. ē. ostensum est auctorizate beati Dionysij.

Glo.ordi.

A † 55. di. c. si post-ꝫ- ecclra. 2. q. 7. c. plerũq; -ꝫ- irẽ obijcitur. 33. q. 2. c. ꝫ ipsũ.

Locutaq; ẽ maria ⁊ aarõ ꝛc. Orig⁹. Maria plebs iudaica: moysel lex dñi ẽ: q̃ trãsit ad ꝓnubiũ ethiopisse: eccle. ſ. de gentib⁹ congrega te. Hãc lex spiritalis accepit vxorẽ: ⁊ lõ maria. i. synagoga idigna tur: ⁊ ꝛtrahit cũ aarõ: cũ sacerdotibus. ſ. ⁊ pharisei. Derogat ergo vsq; hodie plebs illa: ⁊ turpis ei videẽ: qꝛ circũcisionẽ carnil nõ docet apud nos: nec obseruantiã sabbati vel neomenie: nec sacrificia sanguinis: sed circũcisionem cordis: ⁊ ociũ peccãdi: ⁊ dies festos in aẽymis sinceritatis ⁊ veritatis: ⁊ sacrificia laudis: nec pecudũ: ꝫ vitiozũ victimas cedit. De his q̃ deꝰ dicat: et nuptias ethiopisse cõfirmat: ⁊ moysẽ cũ ea libenter habitare sinit: mariã de castr⁹ eiecit: ⁊ pozro. i. lõge facit a tabernaculo testimonij: cũ qua aarõ ejicitur: ⁊ ipsa lepꝛosa efficiẽ. Aspice illã plebẽ: vide quãta lepza peccati in illa est: quãta intelligẽtie caligo: quanta obseruantie feditas: sed hec lepza nõ est ꝓpetua. Ubi enĩ cõpleri ceperit mũdi septimana: reuocabiẽ ad castra. Jn fine enĩ mũdi cũ plenitudo gẽtiũ ĩtrauerit vel introierit: omnis ĩsrael saluabiẽ: ⁊ marie lepza cessabit. Recipiet eĩ decus fidei ⁊ splẽdoꝛẽ agnitiõis christi ⁊ restituẽ vult⁹ eius cũ fiet vnus greꝛ ⁊ vn⁹ pastoꝛ. Gize. Qꝛ detraxerũt aaron ⁊ maria moysi correpti sũt: maria etiã lepꝛosa efficiẽ: tãta enĩ fuit cura correctiõis: vt dñ maria p septimanã fuisset in lepza: pplus dei nõ agereꝛ iter ad terrã. ꝓmissionis: nec mouereẽ tabernaculũ testimonij. Jn quo moneoꝛ ne detrahã fratri: ne derogẽ: nõ solũ factis sed etiã quibuslibet ꝓmis. vñ: Sedens aduersus fratrem tuũ detrahebas: ⁊ aduersus filiũ matris tue ponebas scandalũ. Et alibi: Detrahentẽ occulte aduersus ꝓximũ suũ ꝑsequebar. Dis diuine scripture sermonib⁹ volut quibusdam gladijs vtrinq; acutis obtrectandi ⁊ derogandi vitium reseçaẽ. Lepza enĩ cõsequiẽ detractãtes ⁊ cacologos. Gize. Omnis etiam qui scripta moysi male intelligit: et spiritalem legem carnaliter suscipit: detrahit ei etiã qui de verbis spiritus carnaliter sentit.

Mystice Mystice non solum iudei sed heretici qui non recipiunt legez et prophetas detrahunt moysi. Qui inpingũt etiam ei ꝙ homicida fuit: quia egyptium ĩterfecit: ⁊ alia multa etiam in alios prophetas blasphemo oze concinnant. Ideo sunt in anima lepꝛosi: ⁊ ejiciũtur ab ecclesia dei. Uel heretici qui detrahunt moysi: vel ecclesiastici q̃ detrahunt ꝓximis. b Ethiopissam. Aug⁹. Devore moysi ethiopissa quꝛitur vtꝛ ipsa sit filia ietro? an alteram duxerit vel suꝑduxerit? Sed ipsam fuisse credibile est: de madianitis quippe erat: qui in paralipomenon ethiopes dicuntur: quando contra eos pugnauit iosaphat. Nam in his locis dicit⁹ eos perfecut⁹ ppl⁹ ĩsrl: vbi madianite habitãt: q̃ nũc saraceni vocãt: ꝫ nũc eos ethiopes fere nemo appellat: sicut solent locoꝝ ⁊ gentiũ nomina plerumq; vetustate mutari.

Si quis

Glo.ordi.

a ꝓpheria.

† Locutaq; ẽ mã Ca. XII

a ꝫ sacerdotes ꝛat plebs carnale sacerdotium. b ꝫ christum.

Bria t aaron ꝓtra moysen: propter vxorem eius ethiopissaz et direrunt: Num ꝙ solum moysen locutus est dñs: Nõne et nos

a † b

c

d

e

Nico.de lyra

Locutaq; est maria. Hic Ca XII ponit obiurgatiõis ipedimẽtũ cõtra moysen: ꝓter quã ꝑpls impeditus fuit ab ĩtrene: vt patet in fine huꝰca. Circa hoc igiẽ ꝑmo põit dicta obiurgatio. secũdo obiurgatiõis reꝑhẽsio. ibi: Quod cũ audisset. tertio eiusdẽ punitio. ibi: Jratusq; ea. Circa ꝓmũ dicit: Locutaq; ẽ maria. Jsta copulatiua ꝓiũctio q̃: cõiungit hoc capitulũ ꝓcedẽti: cuius cã dicetur. j. b Cõtra moysen ꝓter vxoꝛẽ eiꝰ ethiopissam. Circa hoc varie dicũt doctoꝛes hebreiꝰ catholici. Dicit enĩ Josephus ⁊ plures expositoꝛes catholici eũ in hoc sequẽtes ꝙ ista vxoꝛ moysi fuit filia regis ethiopũ: q̃ ethiopiꝰ rebellãtib⁹ egyptijs moyses q̃ ĩã erat adulꝰ ⁊ elegãtis fozme: missus fuit duꝛ exercit⁹ ad ipos domandos: quib⁹ debellatis in cãpo obsedit fugiẽtes ĩ ciuitate regia: cuius ꝓpter admirãs filia regis q̃ remãserat mozuo patre: misit ad eũ nũcios ꝓ matrimonio ꝛtrahẽdo. Cui ꝛsenlit moyses. Dicit igiẽ ꝙ maria ⁊ aarõ obiurgauerũt moysen eo ꝙ accepisset mulierez alienigenã. sed hoc nõ videẽ valere: qꝛ eadẽ ratiõe obiurgassent eus de sephoꝛa que erat gentilis. Et ideo dicũt alij ꝙ ꝛpreẽdeꝛt moysen: eo ꝙ illã acceptã dimiserat. Ra. Sa. aũt dicit ꝙ ista vxoꝛ fuit sephoꝛa que dicit⁹ ethiopissa. Et ideꝛ dicit Aug⁹. alia tñ rõne: qꝛ fm Aug⁹. ⁊ alios doctoꝛes nr̃os dicit⁹ ethiopissa: qꝛ madianite antiq̃⁹ ethiopes dicebanẽ. Ra. Sa. dicit ꝙ dicit⁹ ethiopissa ꝑ ꝛtrarium: qꝛ erat valde pulchra: nõ solũ coꝛpoze sed etiã moꝛib⁹. Unde interꝛtatur pulchꝛitudo fm Hiero. sicut de puero valde pulchꝛo aliquãdo dicit⁹: hic est pulcher maurul⁹. ⁊ quasi simili modo de iohãne baptista: Mat. xij. dicit: Arũdo vẽto agitata. ꝑ ꝛtrarium vel negatiue. De cã ꝙ obiurgatiõis moysi. ꝓpter sephoꝛã. dicũt expositoꝛes nostri ꝙ fuit: eo ꝙ maria soꝛoꝛ moysi ⁊ sephoꝛa vxoꝛ eius ꝛiꝛate fuerũt ad inuicẽ sicut accidere solet mulieribus: ⁊ maria sup hoc cõqsta fuit aaron: ⁊ ambo simul detulerũt q̃rimoniã apud moysen: ⁊ ipe sustinuit qtẽ vꝛozis sue: ꝓter qđ maria indignata ꝓupit in ꝛba cõtra moysen. Ra. Sa. dicit ꝙ cã obiurgatiõis moysi fuit ꝙ sephoꝛa vxoꝛe sua: ꝓter hoc ꝙ moyses sepauerat se ab ea q̃tuz ad thoꝛ: eo ꝙ frequẽter loquebaẽ cũ dño: ⁊ lõ volebat esse paratꝰ sp cũ vocaretur a dño: ad qđ requirit⁹ mũdicia carnis etiã ꝓ continẽtiã ab actu matrimoniali. Uñ ⁊ dicũt sancti ꝙ spũs ꝓphetie nõ tangebat coꝛda ꝓphetarũ cũ erãt depssa ex actu matrimoniali. Sacerdotes ẽt veteris legꝭ dieb⁹ q̃b⁹ ministrabãt ab vxoꝛib⁹ ꝛtinebãt: ⁊ iste modꝰ loquẽdi ꝛsonat textui: ⁊ fm hoc exponiẽ sic: Locutaq; est maria ⁊ aaron ꝓtra moysen ꝓpter vxoꝛẽ eiꝰ: qꝛ sepauerat se ab ea q̃tũ ad thoꝛũ sine cã: vt eis videbaẽ. lõ sbdiẽ: c Ethiopissã. negatiue vl ꝓ ꝛrium: vt sit sẽsus: nõ ẽ ita male gratiosa ꝙ deberet se separe cũ sit pulcherrima coꝛpe ⁊ moꝛib⁹: nec valet cã quã assignat. ſ. ꝙ de⁹ frequẽt loq̃ cũ eo. vñ subdiẽ: d Et direrũt: nõ solũ ꝓ moysen ꝛc. q. d. nõ. vñ subdiẽ: e Nõne ⁊ no. ſ. lo. ẽ. q. d. sic q̃ tñ renemꝰ legẽ act⁹ matrimoniaꝭ. q. d. ex ꝑ nõ hꝫ cãz sepandi se ab vxoꝛe. Si aũt q̃rat quõ maria ⁊ aarõ sciuerũt ꝙ moyses ꝛtieret ab vxoꝛe: Rñdet Ra. Sa. d. ꝙ qñ beldad ⁊ medad ꝓphauerũt ĩ castr⁹: vt dictũ ẽ ca. ꝓce. maria soꝛoꝛ moysi ⁊ sephoꝛa vxoꝛ eiꝰ erãt simꝭ. ⁊ cũ rumoꝛe de ꝓphia ipoꝛuenit ad eas. sephoꝛa dixit: Ue vxoꝛib⁹ eoꝝ: qꝛ extũc sepabunt viri eaꝝ ab ipis: sicut marit⁹ meꝰ separauit se a me: ⁊ tũc maria dixit ꝑ aaron: ⁊ ambo simul ꝛpehenderunt moysen.

Quod cum au

f ꝫ Si quis fuerit ꝛc. Orige. Audite q̃tũ beneficij cõferãt obtrectãtes. Rñdeꝫ enĩ iuenim⁹ nõm tñ laudasꝭ. Co. 14. g se moysen q̃tũ nunc: cũ detrahiẽ ei. vñ: Si fuerit ꝓpheta quis vr̃m dño in visionib⁹ agnoscat ei: ⁊ in sõnjs loquar ei: nõ sic famulo meo moysi ꝛc. vide qđ supa dne penes obtrectãtes ꝓtulerit: qđ illi laudis sibi turpitudinẽ: illi splẽdoꝛẽ: sibi lepzã: illi gliaz. Aũ tũ q̃s accipet ethiopissã nõ ẽ sçptũ: qꝛ in spẽ locut⁹ sit ei deꝰ: ⁊ nõ ĩ enigmate ea accepta. deꝰ dicẽ: Os ad os loquor ad eũ in spẽ ⁊ non in enigmate. Cũ enĩ moyses ꝓugiẽ nr̃e ethiopissẽ: iã lex dei nõ in figura sicut ꝓꝰ: sed in ipa spe cieritatis agnoscit: ꝙ ꝓꝰ ꝛsenigmate signabãt: nũc ĩdi. Cor. 10. a tate cõplet. vñ Paul⁹: Scimꝰ qñ ꝓres nr̃i oẽs sub nube fuerũt: ⁊ oẽs in moyse baptizatisunt in nube ⁊ mari ꝛc. Uides qđ Paul⁹ enigmata legis absoluit: et spẽ enigmatũ docet. dicens (qꝛ petra erat in enigmate apud moysen ante q̃ iũgereẽ ethiopissẽ) nũc in specie petra xp̃s est. Nũc enizos ad os loquiẽ ꝙ legẽ deus. Ante in enigmate fuit baptisms in nube et in mari: nũc ĩ specie regeneratiõis est ĩ aqua ⁊ spiritu. Tũc ĩ enigmate erat mãna cib⁹: nũc in spẽ xbi deus caro vere ẽ cib⁹. Nũc g̃ moyses ethiopisse iunctꝰ vl ipe ad nos vl ad ipz deꝰ: nõ loquiẽ in enigmate ꝫ in spẽ. b Deum vi. ꝛc. Alia lr̃a: Et gliam dñi vider. Uidit moyses gliaz dñi qñ trãsformat⁹ ẽ dñs ĩ mõte: ⁊ aderat ei moysi cũ bella ⁊ colloquebaẽ ei. Jõ recte addit: Quare nõ ti. detrahe. fa. meo moy. Qđ ad eos dr̃: qui euangeliũ suscipe videnẽ: derogãt autez moysi. Et merito

Luc. 9. d arguunẽ: qꝛ cũ discãt ꝙ euangeliũ ꝙ moyses cũ helia vidit gliam dñi: audeẽ derogare legi ⁊ ꝓphetis. Nõ

Jaco. 1. d detrahamus ergo legi: nec simus auditoꝛes solũ sed ⁊ factoꝛes vt cũ moyse gloꝛificemur. Parant ergo materiam derogandi moysi: qui legem non spiritualiter exponunt. Qui enim audiunt ritum sacrificioꝝ obseruantiam sabbatoꝝ vel similiuz in ecclesia recitaꝛizo offenduntur ⁊ dicunt: Quid ꝓsunt nobis ꝓcepta iudaica? Judei de bis viderint. Danda ẽ ergo opa vt ley spiritaliter intelligatur et explaneẽ: ne ab ĩperitis derogetur moysi. Sed conuertamur ad dominum vt

Exo. 34. d auferat a nobis velamen littere: ne deformis videaẽ

2. Coꝛ. 3. c nobis vultus moysi: sed decorus ⁊ gloꝛiosus: vt non obtrectemus: sed ꝓ magnitudine sensuum eum gloꝛificemus. c Nubes quoq; recessit que ꝛc. Origeñ. Et nubes recessit de tabernaculo ꝛc. Qđ recessit nubes q̃ maria repleaẽ lepza: vt ostendaẽ quia si est ĩ ali quo graria spiritusseẽti: ⁊ obtrectat ⁊ detrahit: recedit ab eo post obtrectationẽ: ⁊ lepza repleẽ aia eiꝰ. Hã po

Allego. pulꝰ ille qđ habuit in se gliam dei. Allego. Sz post q̃ in verũ mouesti. i. ꝓm ertẽderũt linguas blasphemantiũ vel blasphemie: discessit ab illis nubes ⁊ transiit ad nos in montem excelsum cum saluatoꝛ transformatus est: ⁊ nubes refulgens obumbrauit discipulos: ⁊ voꝛ de nube dixit: Hic est filiꝰ meus dilectꝰ ꝛc. Post hoc ergo maria facta est lepꝛosa sicut niꝛ. Hõec aderat nubes nõ erat lepꝛosa. dñ enĩ visitatio dei ĩ populo illo fuit: lepꝛosus non fuit. Moraliter. Timeamus et nos ne forte fugemus a nobis hanc nubẽ male cogitando: male loquendo: male agendo: ⁊ appareat in nobis lepza peccati.

Cũq; re,

bis similiter ẽ locutus: Qđ cuz audisset dominus iratus ẽ valde: Erat ei moyses vir mitissimꝰ sup omnes homies qui morabãtur in terra. Statim locutus est dominus ad eum ⁊ aaron ⁊ mariã. Egredimini vos tñ tres ad tabernaculũ fœderis. Cunq; fuissent egressi: descendit dñs in columna nubis: ⁊ stetit in ꝓtu tu tabernaculi vocãs aarõ ⁊ mariã. Qui cuz issent: dixit ad eos:

a Audite sermones meos: Si ꝗs fuerit inter vos ꝓpheta dñi: in visione apparebo ei: vel p somnium loquar ad illũ. ⁊ ait: At nõ talis seruꝰ meꝰ moyses q̃ in oñi domo mea fidelissimus est: Oze enĩ ad os loquoꝛ ei: ⁊ palaz non p enigmata ⁊ figuras dñz vider. Quare igiẽ nõ timuistiꝭ detrahere seruo meo moysi? Jratusq; cõ tra eos abiit. Nubes quoq; recessit que erat super tabernaculũ. a ꝫ plebs iudaica. b ꝫ precedente nube: id est dei visitatione.

lũ. Et ecce mariã appuit cãdẽs o

a

b

c

d

e

f

g

h

i

k

l

m

n

Mico. de lyra

dus gradꝰ ꝓphetie q̃ ẽ sine abstractiõe a sẽsib⁹: altioꝛ ẽ ꝓmo. ⁊ silr̃ tertiꝰ est altioꝛ. scdo. sic in cognitiõe naturali ille ẽ melioris ingenij q̃ veritatẽ intelligibilẽ capit absq; manuductiõe ꝙ exẽpla sensibilia: q̃ ille q̃ indiget talib⁹. Fm Þ igiẽ exponũt hebrei lr̃am istã: Si q̃s fuerit ꝛc. vl per somniũ loq̃r ad illũ. ꝓ locutionẽ i sõnio intelligiẽ ꝓim⁹ gradꝰ ꝓphetie: ꝙ visionẽ scdus: q̃ sũt iferiozes vt dictum est. Ac si dicat dñs aaron ⁊ marie. nõ attigistiꝭ nisi ad iferiozes gradus ꝓphetie.

b At nõ talꝭ ser. meꝰ moy. q̃ attigit gradũ suꝑiozẽ: ⁊ lõ nõ debetis in ꝓphetia ei vos eẽparare: nec in bonitate moꝛũ. iõ subdiẽ: i Qui i oñi do. mea fi. est. nec in cognitiõe diuinoꝝ silꝭ vos reputabit⁹ ei. iõ subdiẽ: k Oze enĩ ad os lo. ei. palã ⁊ nõ ꝓ enigmata ⁊ figuras de⁹ um videt. ꝓ Þ enĩ qđ dicit⁹ palã ꝛc. intelligit⁹ ꝛtiꝰ gradus ꝓphetie q̃ dictus: in q̃ nõ requiriẽ altq̃ visio imaginaria. ꝓ hoc aũt qđ dicit: Oze enĩ ad os lo. ei. intelligiẽ q̃ dã specialitas ⁊ dignitas in isto tertio gradu ꝓphie: qꝛ ꝙnto frequẽti⁹ ⁊ familiaꝛi⁹ deꝰ reuelat alicui supnaturaliẽ veritatẽ: tãto ille gradus est dignioꝛ ⁊ iste erat in moyse: tñ fm hebꝛos ſ. vidit dĩnã cẽntiã: ꝫ qđ dicit⁹ fuit sibi Exo. xxxiij. Nõ videbit me hõ ⁊ vi. Aug⁹. Ao dicẽ q̃ ꝓcessũ fuit ei ĩ pñti vita videẽ dei cẽntiaz: qđ accipit ex Þ qđ dr̃ Þ: Palã ⁊ nõ ꝓ enigmata deum videt. qꝛ oĩs cognitio dĩ citra visionẽ diuiẽ essẽtie enigmatica ẽ: ꝫ q̃ dr̃. j. ad Coꝛ. xiij. Eidem⁹ nũc ꝓ spe. ⁊ enig. ꝛẽ. Ubi aũt ⁊ q̃n fuerit ꝓcessa moysi talis visio: ñ vidi determiatũ ab aliq̃ doctoꝛe. l Quare igiẽ ñ ti. q. d. qꝛ ter hoies ille q̃ ẽ familiaꝛ regi mortali timeẽ offẽdi ⁊ iiuriari: ⁊ multo plus dr̃ timeri offensa amici mei. m Jratusq; cõtra eos abiit. Dic ꝛsequenter ponitur peccati reprehẽsi punitio: vbi primo ostẽditur indignatio dei. cũ dicitur: Jratusq; ꝓtra eos abiit: id est disparuit.

n Nubes quoq; recessit que erat super taberna. nõ tamen eo modo sicut recedebat in motione castroꝝ. o Et ecce maria apparuit candẽs lepza quasi niꝛ. Ista similitudo nõ renet q̃tũ ad oĩa: Þ quãtũ ad Þ q̃ candoꝛ niuis lucidus est: ⁊ candoꝛ lucens signum est lepꝛe: vt habetur Leuitici. xiij.

Obsecro dñe

¶ a Cunq; respexisset. Oti. Alia littera. Et respexit aaron ad mariam: ⁊ ecce maria erat lepr̃osa ⁊c. Vult in hoc ostendere q̃ populus ille forma fuit in vulua matris synagoge: nō tamē potuit pue nire ad integrū ꝓtū. Sicut abortus imp̃fectus part⁹ est: sic ille po pulus aliquādo tpe intra vuluā matris. i. synagoge, in institutiōe posit⁹ fuit. Sed peccatis intercedētib⁹ in tegre formari et viuificari nō potuit. ideo abiecti sūt pctō ꝓsumēte (vt ait) dimidiuꝫ carnis eius. Bonus ñ ē abortus nō ab/
Eccs.6.b solute: sꝫ aliqñ alijs cōparat⁹. vnd̄ Eccs.
Ibid. 4.a Bonus est abortus magis q̃ ille q̃ in va/nitate incedit. Et alibi dicit: Bonos esse mortuos magis q̃ viuentes. Quib⁹ si cō
Pſ.3 s. pares abortum: bonū dicas esse sup vtrū q̃. Non aūt alios nomīat viuentes: q̃ de quib⁹ dicit: Uerūtamē vniuersa vanitas
D omnis homo viuēs. Nō enī omnīt vita in vanitate est: sed que ſm carnē est: ⁊ ſm er/rores secult et voluptates. Sup hāc oīs
Bal.6.d hō est: qui huic vite mortu⁹ ē. ⁊ dicit: Mihi aūt mundus crucifixus est: et ego mun
Colos. 3. a do. de quo dicit: Mortui estis cū xp̃o ⁊c. Sup hos dicit esse abortus: qz licet venis/se videat in carne: nulla tamē huius vani tatis sumpsit initia. Alius videtur etiam
ista melior. de quo dicit Eccs. Et optimus sup hos qui nondū natus est. i. qui nec ad conclusionē vulue carnalis et corpore na
Eccs. 4.a tiuitatis venit in vitā. Nō aūt dicit eccle/siastes: Laudaui omnes mortuos magis q̃ vivos ⁊ eos qui viuunt vsq; nunc: eui/denter ostendit q̃ eos dicat meliores qui mortui sunt mundo: et inferiores qui viui sunt mundo. Ad litterā aūt nō magis lau dandi sunt mortui q̃ viuētes. Laudat ei quis in eo q̃ bona volūtate egerit. Mors aūt cōis nulli ex voluntate venit. Quō ḡ quis laudatur in eo qō cōtra ꝓpositū pa tit? Alio q̃n laudabit pharao submersus in mari sup moysen q̃ euasit: ⁊ egyptij sup populū dñi q̃ sicco vestigio transiuit. Si ḡ renunciasti seculo: si abiecisti vitia: si nō mouer⁹ ad pctm: q̃si mor/tuus eris. Mors vite laudabil: nā de morte cōi q̃ ꝺ lege nature ve nit nemo laudat. Scīēs aūt paul⁹ in suprascript⁹ ordinib⁹ esse ali/
1.Cor.15.a quē abortū de s. ipso ait: Nouissime aūt tanq̃ abortiuo visus est ⁊ mihi. Sup vinētes se ⁊ sup mortuos. post eos tñ q̃ nōdū nati sūt: numerās. Fuit ergo maria sicut abortus: nō enī potuit ppls ille
Eph̃. 7.c ad pfectū in lege formari. Aſi: Neminem ad pfectus adduxit lex. Quosdā etiā a fide lapsos ⁊ velut ī abortū cōuersos ad pfectē na
Gal.4.c tiuitatis instituta reuocat Apls: Filioli mei q̃s iterꝫ parturio: do/nec f. xp̃s in vobis ⁊c. b Clamauitq; Orige. Alia ſra: Et ꝓ/clamauit moyses ad dñm dicēs: Dñe p̃cor te sana eam ⁊c. Quem oportebat orare ꝓ sanitate ppli sui: nisi moysen? forte hoc erat qō cū dño loquebat in monte trāsformato: petēs vt cū plenitudo gē tiū introisset: oīs israel salvus fieret. c Spuisset. Signū repu/dij est in faciē cōspui. Aſi ꝓmus q̃ repudiat coniugium: dissecti
Esa.40.d atus in facie conspuitur. Hinc Esaias: Omnes gentes sicut gutta situle: ⁊ sicut sputū reputate sūt. Ostendit ergo q̃ etiā ille pplus si cut cetere gentes: que vt sputū reputant̄ abiectus est. Si enī cōsi/deres ꝓiorem honorem: pontificalem ordinem insignia sacerdo/tum: leuitica mysteria: maiestatem templi: ⁊ eos cum celestibus in terris habere consortia. Quis fuit ille honor: que gloria? Huc au tē multo dedecore horrescūt sine templo: sine altari: sine sacrificio: sine ꝓphet⁹: sine sacerdotio: sine celesti visitatiōe. Aſi patet q̃ pa ter conspuēs ꝓfudit vult⁹ eoꝝ ignominia. Septem ergo diebus se parentur extra castra. i. ꝓ septimanā mundi huius. In septimana autem dierum totius creature visibilis videtur producte esse sub/stantie. Tunc enim que non erant facta sunt. In septimana totius mundi quedam secreta et deo soli cognita dispensatione que tunc producta sunt: explicantur. In hac septimana (quia sequestrata ē maria) non mouentur castra filiorum israel: ⁊ sed stant in vno loco conclusi: ⁊ nullus est eis profectus donec mundetur maria a lepra sua. d Septem diebus et populus non est motus de loco il. Orige. Maria quidem interueniente aaron pontifice septima die curatur. Nos autem obtrectantes vsq; ad finem septimane mun/di. id est vsq; ad resurrectionē permanebimus leprosi: nisi dū pe/nitendi tempus est corrigamur conuersi ad iesum ⁊ p penitentiam supplicantes ei.

¶ Pharan

a lepra quasi nix. Cūq; respexisset eam aaron et vidisset perfusam lepra: ait ad moysē: Obsecro do/mine mi: ne iponas nob̄ peccatum qō stulte cōmisimus: ne fiat hec quasi mortua: ⁊ vt abortiuū qō ꝓcitur a vulua matris sue: Ecce iā mediū carnis eius deuo
ſ i. deuorauit lepra.
b rata est lepra. Clamauitq; moy/ses ad dominū dicēs: Deꝰ obse/cro sana eam. Cui respondit do/minus: Si pater eius spuisset in c faciem illius: nōne debuerat sal
ſ alijs septē diebꝰ.
tē septem diex ruborē suffundi?
ſ septimana huius mundi.
Separetur septez diebus extra d
ſ ecclesie.
castra: et postea reuocabit̄. Exclusa est itaq; maria extra castra
a ſ septima huius mundi. b ſ quia nullus ex eis profectus: donec munderur maria a lepra.
b sēptē diebꝰ: ⁊ ppls nō ē mot⁹ de e loco illo dōec reuocata ē maria.

a Obsecro dñe mi. humiliauit se aaron ex timore: qz vi/dit sororē suā lepra pfusā: ⁊ ex cōpassiōe orauit ꝓ ei⁹ sanatione. b Clamauitq; moyses ad dñm. tanq̃ ī mem/o ī iurie: memor clementie. c Si pater ei⁹ spuisset in faci/em eius, spuere in faciē alicui⁹: signū est cōtēpt⁹ ⁊ indigna tionis: ⁊ ideo hic est sensus: Si pa ter carnalis ostendisset ei indigna tionē ⁊ reprehēdisset eā sicut ⁊ ego feci debuisset esse ꝓfusa. vij. diebꝰ: multomagis debet esse cōfusa de i dignatiōe mea. d Separet. vij. diebus extra castra. eo mō quo le/proſi ejiciebant̄ ō castr̄: vt dictū ē .s.ca.v. e Et ppls nō est mot⁹. ex quo patet impedimētū itineris ex reuerentia ad mariam.

Moraliter. La. XII.

a Lo/cutaq; est maria ⁊ aarō ꝓtra moy/sen. Ipsi nanq; eleuati, ꝓpter donū ꝓphetie irreuerenter ⁊ falso locu/ti sūt ꝓtra moysen mitissimū vt di/cit in littera. Per istos allegorice significant̄ heretici in vtroq; sexu qui, ꝓpter aliquā noticiā sibi datā sup bientes locuti sūt cōtra christū mitissimū. Mat. xj. Discite a me qz mitis sū ⁊ humilis corde. Contra christū enī locut⁹ est Arrius ⁊ ei⁹ sequaces christi diuinitatē negan tes. ⁊ Manicheꝰ negans verā hu/manitatē ei⁹: ⁊ sic de alijs heretic̄. Et qñ hercsis ꝑ leprā significat̄ vt dictū est supra. ideo maria q̃ ꝑsum ptuose cōtra moysen cepit loqui p/cussa fuit lepra: nō aūt aarō qz sū/mus sacerdos erat: et qz statim pe/nituit ⁊ culpā humiliter recogno/uit. Per hoc aūt q̃ ad precel moy si maria fuit sanata: figuratuꝫ fuit q̃ heretici reuertentes ad ecclesiā sunt recipiēdi. Mozalit̄ aūt ꝓ mariā ⁊ aaron irreueren/ter loquentes contra moysen: qui tamē erat mitissim⁹ ſ/gnificantur discipuli sub benigno magistro superbientes et contra personā eius vel eius doctrinā irreuerenter lo/quentes: et tales sunt grauiter obiurgandi sicut aaron et maria: et vsq; ad satisfactionem cōdignā de sociatate alio rum discipulo⁹ ejiciendi. Unde refert cōmērator: super se/cundum de consolatione q̃ in ciuitate athenien̄si vbi anti quitus vigebat studium philosophie quidā discipulis ꝓ pter quoddam verbum irreuerentie contra suū magistrū de loco studij fuit electus vsq; ad quinquennium.

¶ In ca. xij. vbi dicitur ī postilla Ba. Sa. di. q̃ causa ob/iurgationis moysi fuit ꝓ Sephora vroze sua.

Additio.j.

Ratio Ba. Sa. in hoc loco in parte videtur continere veritatē. s. in hoc q̃ moyses separauit se a Sephora vroze sua q̃tū ad thoꝝ ꝓpter frequentiam diuine allocutionis: qō est vez. put ī postilla largi⁹ declarat̄: sed in hoc q̃ iterꝑtat illud qō di citur: Ethiopissam: negatiue vl ꝑ cōtrariū. Alie exponit ab alijs: ⁊ melī⁹ videt sc̄s q̃ Sephora erat nigra q̃si ethi/opissa: put ſra plane sonat. Madianite enī de quoꝝ nati/one Sephora erat ꝓ magna pte cōmorabāt in tētoriis: si cut habitātes Cedar. vñ Abacuk in cātico: Uidi tēdoria ethiopie: turbabunt̄ pelles terre Madian. ⁊ sic madiani/te ꝓpt calorē solis denigrabant̄. vñ ⁊ Aug⁹. put pōit in glo. Madianite put ī Paral. ethiopes nūcupāt. ⁊ ꝓtra eos pugnauit Josaphat. Maria aūt assignabat cāz sepa/tiōis ipsi⁹ moysi a sua vroze nō allocutionē diuinā sꝫ tur/pitudinē seu nigredinez ipsius Sephoze. q. d. Si moyses pulchrā habuisset vrozē: nō sepasset se a thoro illi⁹: ꝑ ꝺ fe/cit quia est ethiopissa. s. nigra. Ad quod probanduꝫ dice bat: Nonne et nobis similiter locutus est deus: quasi di/ceret ꝓpter ꝓphetiam non est necessaria separatio per petua ab actu matrimoniali: quia similit sumus ꝓphe/te et nos sicut ⁊ ille: tamen non semper separamur ab illo actu. In quo magis videbantur detrahere ipsi Moysi q̃ si Sephora esset pulchra: ⁊ cum hoc ab ea separet. naz

✠ ſm hāc sen

ſm hāc sniam in duob⁹ errabāt. Primo qz parificabāt se ipsi moysi qō erat manifeste falsū. Secūdo qz iudicabāt separatio nē eius ab vroze in deteriorē ptē. vñ sequit: Erat enīz moyses vir mitissimus sup oēs homines qui morabāt in terra: eo q̃ pa tienter tolerabat hmōi iniurias. Et notādū q̃ ex hoc possit su mi rō cōtinuationis capituli huius ad imediate p̃cedēs: q̃ ā/dē capitula debēt cōtinuari ex hoc qō dicit: Locutaq; ē ma/ria. cōiungit enī vtraq; capitula. cū dicit: Locutaq; ⁊c. Nō āt cōtinuatiōis sequit: qz in p̃cedēti ca. fuit ostensa notabilit̄ hu/militas ipsius moysi: in hoc q̃ placebat sibi vt tot⁹ ppls ei pa/rificaret in dono ꝓphetie: put ibidē fuit declaratū: in hoc au tē nō solū de parificatiōe nō curabat: sꝫ etiā detractione frat̄ q̃ magis intolerabilis est. iuxta illud Pſ. Si inimic⁹ me⁹ ma ledixisset mihi sustinuissē. vtiq; bñiliter sustinebat. vñ in ℔lo/co quasi cōcludēdo de humilitate moysi dicit: Erat ei moyses vir mitissimus ⁊c. ¶ In eo. ca. xij. vbi dicit in postilla: At nō tal⁹ seruus meus moyses ⁊c.

Additio.ij.

In verbis marie ⁊ aaron detrabentiū de moyse nō habeā q̃ equiparent̄ sibi de bonitate mor. dixerūt eni nō solū p moysen locutus est do/minus: nōne ⁊ nobis similit locut⁹ est: in quibus verbis nihil videtur dici, ꝓpie de bonitate morū: sed tm̄ de dono ꝓphetie ⁊ ideo hoc quod interponit hic: In omni domo mea fidelissi/mus est. exponēdū videt̄ de excellētia ꝓphetie moysi respectu alioꝝ. de q̃ ℔, ꝓut loq̃t. Dico q̃ sciēdū q̃ nō solū in dono ꝓ phetie moyses excedebat alios ī ℔ q̃ ore ad os loq̃bat et dñs ⁊ palā: ⁊ nō ꝑ enigmata ⁊ figurā deū ituebat̄: put in ſra habe tur. ⁊ expōit ī postilla: sꝫ ēt in ℔ q̃ ipe moyses hēbat revelatio/nes ꝓpheticas qñcūq; volebat: vt ptz Nu. ix. vbi ꝺ: State et ꝓsulā q̃d p̃cipiat dñs. vñ qñcūq; īrabat tabernaculū feder⁹: stari audiebat voce dñi loquētis ad eū. vñ Nu. vij. Cūq; īgre derel moy. taberna. feder⁹ vt cōsuleret oracu. audiuit vo. Alij ℥o ꝓphe nō sic: sꝫ reqrebat q̃ se disponerēt: put Ba. moy. de/clarat satis bñ ī suo Deut. Et ista ꝓria videt innuī b. vñ de alijs ꝓphis dic̄: In visiōe apparebo ei vl ꝑ somnū: q̃ nō sp ꝓtingūt qñ hō ea appetit. de moyse ℥o dic̄: In oīi domo mea fidelissi mus fuit. ille enī q̃ in alīq̃ domo reputat fidelissim⁹ p̃t īgredi ī illa domo qñcūq; voluerit sine ipedimēto ⁊c.

Replica.

correctorij ꝓtra Bur. ¶ In ca. xij. vbi ꝺ: de fidelitate moysi. Bur. nō vult expōi de bere ꝺ bōitate morīs: sꝫ de excellētia ꝓphetie: adūgēs q̃ moy ses habebat reuelatiōes ꝓpheticas qñcūq; volebat ⁊c. sꝫ cer/tū ē talia ad ifalē sēsū modicū ptīere: nec videt̄ catholicū moy sen vltra dñm nr̄m Jesū xp̃m extollere: q̃ volūtatē suā huma/nā diuīe volūtati subiectā esse debere clare oīdit dicēs: Pat nō sicut ego volo: sed fiat voluntas tua: ſm istam aūt inutilē commendationē moysi diuina voluntas videretur alligata: si quandocunq; voluit prophetare potuit. Et probatio Burgē. ad hoc inducta falsificat suā intentionē: qz adducit illud: Sta/te vt cōsulā q̃d p̃cipiat dñs. Ille enī text⁹ oīdit luce clarī⁹ illu strationes factas moysi potius dependere a diuīa volūtate p̃ cipiente q̃ a moysi voluntate obaudiente: vt patet recte intuē ti litterā: et sepe supra correcta est excessiua Burgen. extollen/tia: qua moysen p̃eter. immo contra intentionē littere commē dauit: vt in correctorio immediate p̃cedente: ⁊ in secūdo cor/rectorio capituli, xxxiij.

Glo.ordi.

¶ a Pharan. Ba. Notā dum q̃ pharan nō est speciale nomen mansionis: sed solitudinis plures mā siones continētis: sicut in cathalogo mansionuꝫ demonstrat̄. cum dicitur: Profecti filij israel de asseroth castra/metati sūt in rethma: deinde in remō/phares: sic vt omnes per ordinem vsq; ad astongaber: ⁊ vsq; ad tricesimā secundam mansionem sub pharan so/litudinis nomine māsionez comprehē se sunt: a rethma ergo que fuit in ordi ne. xv. vsq; ad tricesimā secundā ℔ cō/tinentur. ¶ Pharan interpretat̄ os visibile. in quo potest intelligi q̃ ver/bum caro factum est: et inuisibilis vi/sibilis effect⁹: ⁊ hoc significari q̃ post q̃ finis ⁊ perfectio omniū que ergo il lum populū gerenda erant venit: tūc transijt ⁊ venit ad eū quem verbū car nem factum ante nō credidit.

b ¶ Mitte viros qui considerent ter/ram. Raba. Duodecim explozatozes mittuntur ad sanctam terram. Botr⁹ defertur in ligno: vbi ⁊ christi bzeuis passio demonstratur. Murmurat po/pulus iudeoꝝ gigantū formidans ī/petum. Pugnatur contra amalech ⁊ chananeum volente deo et vincitur: Audit que debeat in terra sancta face
Jos.16.c re sacrificia. Dathā ⁊ abirō et filij cho re consurgunt contra moysen ⁊ aarō: et terre vozagine glutiunt̄. Inter moz tuos et viuentes pōtifex medius thu ribulo armatus ingreditur: et currēs
Ibi.17.c ira dei sacerdotis voce ꝓhibet̄. Air/ga aarō ⁊ florē ꝓfert ⁊ folia ⁊ in eter/nā mēoriā virēs siccitas ꝓcerat̄. Mec dū tēplū vl̄ editui: nec dū sacerdotes ⁊ leuite sacrificia obtulerāt: ⁊ ptes eoꝝ mystic⁹ ꝺmo describit. Uitula rufa in holocaustū cremat̄: ⁊ cinis ei⁹ piacla/ris aſpsio est.

c ¶ Ascendite ad meridianam plagā. Cūq; veneritis ad mon. ⁊c. Aug⁹. Alia littera: Et dixit ad eos: Ascēdi te de ista heremo: ⁊ videbitis terram que sit ⁊ pplus q̃ insidet super eam: si

¶ fort⁹ ē

Nico.de lyra.

a Profectusq; est po/pulus. Hic consequenter ponit impedimentum ex transgressio ne explozatoꝝ. et bene cōtingitur p̃/cedenti: quia sicut maria peccauit ver/bis malis et falsis: ita et explozatores: et diuiditur in partem ꝓncipalē ⁊ inci dentalem. secunda pars incipit. xv. ca.

Circa primū primo premittitur trās/gressio explozatoꝝ. secundo aliozuꝫ quattuordeci capitulozū. ¶ Circa ꝓmū ponit ꝓmo explozatoꝝ itineratio. scōo eoꝝ relatio. ibi: Locutiq; sunt eis. Circa iter explozatoꝝ p̃mo ponitur locꝰ vnde recesserunt. In deserto pharan. Ex hoc videtur q̃ retrocessisset: qz .s. x. ca. dicit̄ recedēdo de monte sinai. ꝓ mo requieuit nubes in solitudine pha/ran. Dicendū q̃ pharan est nomē gene rale deserti: in quo sunt multa loca de/terminata: quoꝝ vnus est asseroth. su/pra. x. ca. accipitur pharan pro prima p̃ te deserti prope montē sinai: hic autem pro vltima versus terram promissionis ⁊ asseroth est in medio. secundo ponit̄ eoꝝ missio. cum dicitur moysi.

b ¶ Mitte viros qui considerent terrā chanaan qua ꝺ. ⁊c. Circa qō sciēdū q̃ populꝰ incitabat moysen ad mittendoꝝ explozatoꝝ qui considerarēt terrā an te ingressum eoꝝ ſm qō habeā Deut. i. Accessistis ad me oēs atq; dixist⁹: Mit/tamus viros qui considerent terram ⁊ renuncient per quod iter debeam⁹ ascē dere. hoc autem non videbatur bonum ipsi moysi: eo q̃ dñs ei dixerat q̃ ēt eo rum ductor: vt hꝫ Exo. xxxiij. Uerūtā ꝓ pter ipoztūitatē ꝑpli ꝓsuluit sup ℔ dñz q̃ rndit ei: Mitte viros ⁊c. ita q̃ fuit ꝑ/missio ad malū qđ male petēt. sciebat enī dñs q̃ p explozatoꝝ deciperēt.

c ¶ Fec̄ moy. qđ ꝺ. i. In hebreo hꝫ: Qđ dixerat: qz nō fuit ꝓpie p̃ceptū: sꝫ pmis sio. ꝺ ¶ Mittēs ꝑn. vi. sic nolant̄: qz ꝑ tūc erāt bōi: sꝫ postea fuert ꝺteriozati. Cetera patent vsq; ibi: e ¶ Uocauitq; osee filiū nun io. q̃ aūt in p̃cedētib⁹ vo catus est iosue: ℔ ē p anticipationē. Nō

✠ aūt quare

fortis est an infirmus: si pauci sūt an multi. Exposuisse intelligit ꝙ dixerat: si potēs est an infirmus. ℞ est si pauci sūt an multi. Quō eni possent de monte ꝓspiciētes sentire humanarū virtū fortitudinem? ꝑ Potest ꝛ alius sensus multo esse cōgruentior veritati. Quod ait: Ascēdet in montē in ipam terrā quā explorare volebāt. Nō ei possent facile exploratores intelligi: nisi pere grinātes omnia perquirebant. Rā si de vertice montis eos putauerim⁹ conspexisse terram et explorasse: quomodo possent exquire re omnia quę moyses ꝺcepit? Quomodo intrare ciuitates quas leguntur intrasse: ꝛ de illa valle botrū tollere: ꝓpter quē vall⁹ botri dicitur? In ipso ergo explorat⁹ terra: qz ipsa erat que explorare tur: ꝛ ibi erat q̄dam depressior locus. de qua valle botrus ablatus est. a ¶ Quem portauerūt tc. Jhū. Botrum in ligno de terra promissionis duo aduehunt: quia christus pendens in ligno crucis ꝓmissus gentibus: de terra genetricis marie ex carne natus. Duo bajuli q̄ sub one re botri incedebant: vterq; pplus est: cuius ꝓior iudaicus cetus: et aduersus: ignar⁹ pē dentis gratie et pressus onere suspēli: cui subijcietur iudicanti. Unde: Obscurēt oculi eorū ne vi. et dor. e. s. incur. Qui vo posterior veniebat. populū gētū significabat: qui credens ꝛ christū ante oculos habens sp quem portat videt: et quasi seruus dñi ꝛ discipulus magistrum sequit. ℣m illud: Si q̄s vult post me venire tollat crucem suam et sequatur me. Hic est botrus qui effusum in salutē nostram vinum sanguinis fuit crucis contrarie perfudit: et expressum passionis sue calicem ꝓpinauit ecclesie. Quem in malogranato socia muneris gratia secuta est mat⁹ ecclesia: habens intra se per granorum numerū multitudinem populorū. per ruborem: id ē sanguinis christi signaculum coruscantem habentem etiam diuersa spiritussācti charismata: quibus se indignos increduli iudicātes: terrā carnis christi fluentem lacte ꝛ melle: accipere non meruerunt: quam per fidei eius seruī: id est christiani consecuti sunt: de cuius doctrina dicitur: Ex dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo. Sicū cū botro de terra promissionis attulerunt: id est imaginez legis cum figura christi. de quo enim dicitur: Frater meus vt botrus cypri: quia nec christ⁹ sine lege: nec lex sine christo esse potest. b ¶ De malis quoq; granatis. Que legem significant: quia nec christus sine lege: nec lex sine christo.

c ¶ Exploratores terre post quadraginta dies. Jhū. Exploratores qui ad terram vberez missi terruerunt populum ne crederent posse habere terram promissam: scribas et pharisēos significant. Sicut enim illi per moysē missi sunt vt soli fecunditatem sollicite considerarent: sic isti per legē et ꝓphetas vt p scripturarum inuestigationem domini specularentur aduentum: in quo erat terra: id est ca ro sancta: in qua regnum dei ꝛ vbertatē spiritualium fructum et vitam eternam conseq̄ possent. Sed sicut illi desperatione terruerūt populum ne crederent deo promittenti: sic isti suaserunt populo in deorū ne christo crederent: ad egyptum huius seculi redire cupientes: manna fidei repudiantes: et querētes ollas peccatorum nigras: et cepas blasphemiarum repudiatas et pepones vitiorū et libidinum corruptione marcentes.

d ¶ In desertum pharan quod est in cades. Rab. Solitudo pharan decem ꝛ octo mansiones continet. In quarum vltima reuersi exploratores ad moysen renunciauerunt que viderunt pozantes botrum cum malis granatis et ficis. Et in sequentibus scriptum est: Profecti de asiongaber castrametati sunt in deserto sin. Hec est cades que nō sancta (vt plerīq; estimant) sed mutata vel translata interpretatur. In hac mansione morīt

dianam plagā. Cunq; veneritis a ℣ terram. s. contemplandam.
ad mōtes considerate trā q̄lis sit: ꝛ populū q̄ habitator est eius: vtrū fortis sit an infirmus: pauci numero an plures: ipsa terra bona an mala: vrbes q̄les: murate an absq; muris: humus pinguis an sterilis: nemorosa an absq; arboribus. Confortamini: ꝛ afferte nobis de fructibus terrę. Erat autem tempus quando iam prę coquę vuę vesci possunt. Cunq; ascendissent: explorauerunt terram a deserto sin vsq; rohob itrā tibus emath. Ascenderuntq; ad meridiem et venerunt in hebrō: a vbi erant achiman ꝛ sisai ꝛ thol mai filij enach: Nam hebron septē annis ante tanim vrbē egypti condita est. † Pergēteq; vsq; c a ℣ christi qui de crucis ligno pendebat.
ad torrentem bōtri: absciderunt a palmitem cuz vua sua quem portauerūt in vecte duo viri. De malis quoq; granatis et de ficis loci illius tulerunt qui appellatus est nebelescol: id est torrēs botri: eo q̄ botrum inde portassent filij b israel. Reuersiq; exploratores terrę post quadraginta dies. omni regione circumita: venerunt ad moysen ꝛ aaron et ad omnem cętum filiorū israel in desertū pharan: quod est in cades. Locutiq; eis et omni multitudini ostenderunt fructus terrę et narrauerūt dicentes: † Venimus in terrā ad f quaz misistis nos: quę reuera fluat ℣ de doctrina christi dicitur: ꝙ dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo.
it lacte et mělle vt ex his fructib⁹ cognosci pōt. Sed cultores fortissimos habz: ꝛ vrbes grādes atq; muratas. Stirpē enach vidim⁹ g ibi. Amalech habitat in meridie:

aūt quare moyses mutauit nomē ei⁹ fuit: qz moyses orauit dñm vt reuerteret cū salute corpis ꝛ mentis: qđ ꝛ factū est: vt patet ex sequētibus: ideo vocat⁹ est Josue q̄ ī terpretat⁹ salus. Cetera patent vsq; ibi: a ¶ Et venerunt in hebrō. In hebreo habetur: Et venit in ebron. ꝛ ibi Ra. Sa. q̄ sol⁹ caleb iuit illuc et orauit dominū super sepulchra patrum: vt dominus ꝑturbaret eum a deceptione aliorū exploratorum quos videbat iā inclinatos ad malum. Et hoc accipit ex hoc quod habet Josue. xiiij. vbi caleb dixit Iosue: Jurauitq; moyses ī die illo: terram quam calcauit pes tuus erit possessio tua. Et sequitur ibi dem: Benedixitq; Iosue ꝛ tradidit ei hebrō in possessionē.

b ¶ Nam hebrō septē annis ante thanim vr. tc. hoc autem interponitur ad respondendū tacite questioni: quia immediate fecerat mentionē de filijs enach q̄ erāt gigātes ꝛ ī tanim egypti ciuitate cōmorabantur ꝓpter quod gigantes titānes vocati sunt: ideo posset aliquis mirari ꝛ quereret: maxime veniens de egypto sic erant filij israel quo modo in hebrō essent gigantes: ideo dicit q̄ hebrō fuit edita ante tanim. quasi diceret: nōn est mirum si ibi habitant gigantes: quia hebron est antiquior et propinquior tempori diluuij q̄s tanim in quo vigebat natio † Deu. 1. d gigantium.

c ¶ Pergenteq; vsq; ad torrē tem botri. Causa huius nominis exprimitur in littera. et patet: d ¶ Reuersiq; exploratores post quadraginta dies. dicit Ra. Sa. q̄ maius tēpus satis requirebatur ad peragrandum tanta terre spacia: sed dominus breuiauit: quia dispositum erat differre ingressum terre ꝓmissionis per quadraginta annos ꝛm numerum dierum quibus exploratores considerauerunt terram: vt habetur ca. 14. sequēti. e ¶ Locutiq; eis ꝛ omni multitudini ostendunt. Hic consequenter ponitur exploratorum relatio. cum dicitur:

f ¶ Venimus in terram ad quā misistis nos: q̄ reuera fluit lacte et melle: qz ibi est abundantia pascuoꝝ et nemoꝝ in quib⁹ apes mellificāt sine humano labore. Inceperūt narrationē suam a cōmendatiōe terre: vt magis crederet eis pplus postea ī detrahendo de ea. sic detractor aliquando incipit a cōmendatione persone cui vult detrahere: vt p talē cōmendationē ilicinet corda audientiū ad credendū q̄ in dicēdo mala de illa persona nō moueat odio: ꝛ veritatis amore: ꝛ sic sibi magis credatur: ꝛ iō subdiderunt difficultates obtinēdi terrā illā. cū dr:

g ¶ Sz cul. fortis. hz. qđ⁹ nō poterim⁹ resistere. h ¶ Stirpē enach. i. gigāteā. i ¶ Amalech habitat ī me. hūc pplm pmonstrat: qz habitabat in pte p quā ingressi erāt: ꝛ vt terrent pplm israel: cui amalech alias molestus fuerat: vt habetur Exo. xvij.

✻ Chanane⁹

¶ sione morīt maria ꝛ sepelit: ꝛ ꝓpter aquas cōtradictionis moyses ꝛ aaron offenderunt dñm: ꝛ ꝓhibent transire iordanem. Ca. XIIII

a ¶ Terra quā tc. Orige. Que est terra ista sancta quidem ꝛ bona: sed ab impijs habitata? Qui sūt hostes qui habitant in terra sanctoꝝ? Nō ejiciendi vt succedāt vel habitent sancti? Euangelia ꝓmittūt sanctis regna celoꝝ. Et apls⁹ dicit: Nostra aūt conuersatio in celis ē. In celis est ꝙ hereditas q̄ ꝓmittit sāct⁹. Putas ꝙ qz ibi nūc nullus habitator sit qui debeat expelli? a dieb⁹ Jobā. baptiste regnuz celoꝝ vim patit tc. Nisi essent inde aliqui expellendi: nunq; diceret ꝓ vim esse diripiendum regnū celoꝝ. Et nisi cū aliquibus nobis esset ꝓliū: nō diceret apls⁹: Nō ē nobis colluctatio aduersus carnē et sāguinē tc. De his etiā dr:

Esa. 34. a ¶ Inebriatus est gladius meus in celo. Necesse est ergo vt vincas spirituales neqcias q̄ in celestib⁹ esse dicūtur: qui sunt veri chananei: ꝛ expellas de celestib⁹ locis vt habites ꝓ illis. Scito tū esse gigantes. Gigas dr omnis q̄ deo resistit: qđ illi ꝑticipaliter faciūt. Tibi ꝙ dat vt ejcias gigantes. Unde

Esa. 49. 5 Mar. 3. b ¶ Quis accipiet a gigāte spolia? Et alibi. Nemo pōt introire in domū fortis et vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortē. Cōparatione ergo humane nature et demoniace nature nos locuste sum⁹. Precipue si dubia sit fides nostra: ꝛ nos ꝓterreat infidelitas: illi vere gigantes erunt: nos locuste. Si vero sequimur Jesū ꝛ verbis eius credimus: tā q̄s nihil erūt in cōspectu nostro. Mozaz enim nos ꝛ dicit: Si amat nos deus introducet nos in terrā hāc: qz bona est et fructus eius mirabilis. Figura ergo prece ssit in patribus: complet in nobis. Ejecerūt illi gigātes. ꝛ cōsecuti sunt terram eoꝝ: omnē terram iudee et bierlm ciuitatem: ꝛ montez sion. Ad nos autem dicit:

Heb. 12. c ¶ Non accessistis ad ea que visibilia sunt: sed ad inuisibilia. Accessistis enim ad montem dei viuentis: ꝛ ad ciuitatē celestē hierusalem: ꝛ ad multitudinē angelorū. Et alibi: Hierusalem que sursum est libera est: que est mater nostra. Hierusalem ergo celestem esse credimus: et ad typum huius terrene: ꝛ q̄ scripta sunt de hac terrena: ad illaz celestem spiritaliter referimus. Et sicut illi de terrestri bierlm ejecerūt chananeos et pherezeos

Gal. 4. d ꝛ ceteras gētes: ita et nos qui accessimus ad montē dei et ad celestia regna: necesse ē vt expellam⁹ de

Eph. 6. b his cōtrarias ptātes ꝛ spiritalia nequicie ī celestibus. Et sicut illi ejecerūt iebuseū de bierlm: ꝛ que vocabat iebus postea vocabatur bierlm: ita nos oportet prius expellere iebuseū ꝺ bierlm: ꝛ sic con

¶ sequi

a ¶ Chanane⁹ vero mozaz iuxta mare ꝛ circa fluenta iordanis: quasi dicat per istas partes nō est ingressus nobis possibilis ꝓpter aquas: et ex his fuit territus populus ꝛ incepit murmurare contra moysen. Et ideo Caleb qui fuerat fidelis in hac missione: ad reprimendū murmur populi ꝛ timorē dixit: b Ascēdam⁹ ꝛ possideāmus tc. valde faciliter cū dei adiutorio. c ¶ Alij vero tc. excepto Iosue ꝺ ¶ Terra perūtqz terre. nō ex sterilitate: qz ꝑtū dixerāt: ꝺ er mozbida et pestilēti habitatione: ita q̄ homines nō possūt ibi diu viuere. ꝛō dixerūt.

e ¶ Terra quā lustra. tc. dicit Ra. Sa. q̄ in illa terra viderūt in qualibet villa bones sepelietes mortuos suos: qđ dūs faciebat ad bonū filiorū isral: vt pauci remanerēt ad pugnadū cū eis: ꝛ ip si exploratores retulerūt ad malū populi israel.

f ¶ Ibi vidim⁹ mōstra quedā. i. bones vltra quātitatē naturalē alios mirabiliter excedentes vt sic filij isral terrerent ex cōditione terre ꝛ habitatoꝝ eiꝰ. g ¶ Quib⁹ cō. ꝛ si lo. vide. modus loquēdi est hyperbolicus ꝛ ℣m veritatē boibus rimentibus aduersarij sui videnī eis multo robustiores q̄s sint ī ꝛitate: ꝛ trepidāt vbi nō ē timor.

Moraliter. Et ꝑfect⁹ est Ca. XIII

ppls. Sedē: bꝰ Mitte viros q̄ cōsi. ter. Allegorice ꝓ exploratores terre ꝓmissionis significant sacerdotes ꝛ scribe veteris legis q̄ ꝓ scripturas explorabāt xp̄i aduētū q̄stū ad tps ꝛ q̄stū ad locū ꝛ alias circūstantias. Ūñ Matth. ij. requirente herode ubi xp̄s † nasceret respondērūt in bethlē iude. allegāres Baruc. 3. c ad hoc scripturā q̄ habet Michee. v. tū aliquā tulū aliter ī verbis. Et tu bethlē terra iuda nequaq; minima es in principibus iuda: ex te enīz exiet dux qui regat populū meuz israel. Ūñ sup illud Matth. xxj. Hic ē heres dicit Hieronym⁹.

A

Ex hoc ptz principes iudeoꝝ nō ex ignorantia † 90. dis. a lienus. sed inuidia crucifixisse dūm iesum xp̄m. Sed qz p̄ dicabat cōtra vitia eorū subuersa fuit in eis cognitio quā habebant de ipso. Christus aūt cōuenienter pōt dici terra ꝓmissionis eo q̄ ad terrā viuentiū nos introducit: ꝛ q̄ corpus eius terrenū est terra ꝓmissa nobis in lege et ꝓphetis. Per hoc aūt q̄ pauci exploratores scz caleb et Iosue tm in veritate steterūt alijs ab ea declinātibus ꝛ puertentib⁹ pplm: figuratū fuit q̄ in aduentu christi pauci de doctorib⁹ iudeoꝝ starent ī veritate: scz nicodem⁹: gamaliel: nathanael et alij q̄ alijs a veritate declinantibus et seducētibus pplm et inducentib⁹ eū ad perendū mortē christi: vt habetur Matth. xxvij. et Mar. xv. et Luce. xxiij. Apostoli vero qui steterūt in veritate nō fuerūt de doctorib⁹ iudeoꝝ sed fuerūt homines simplices et sine litteris: vt habet Act. iiij. Mozaliter aūt ꝓ exploratores in veritate nō stantes ꝛ ab ea pplm auertentes: significant ꝓlati et doctores ecclesie mali q̄ ꝓ noticiā scripturarū exploratores sunt terre viuētiū: sed ꝓ suam vitā malā ab eius ingressu deficiunt et etiā alios impediunt. Matth. xxiij. Ue vobis scribe et pharisei hypocrite qui claditis regnū celoz ante homines: vos eni nō intratis nec introeuntes finitis intrare. † Ecci. 46. b 1. Dar. 1

Ca. XIIII

b ¶ Situr. Post trāsgressionē exploratorū hic ꝛ̄ ponit trāsgressio alioꝝ. ꝛ primo. quātū ad eoꝝ ꝑsūptionez. ibi: Et ecce mane. Circa primum ponit dicta trāsgressio. scdo trāsgressiōis.

punitio. ibi: Et dixit dūs. Circa primū sciendū q̄ ex verbis exploratorū fuerunt territi ꝛ desperati de cōsecutione terre a deo sibi ꝓmisse. ꝛ ideo primo ꝓperunt in verba murmurationis. ꝛ ideo dicit: Et murmurati sunt tc. secundo desperationis. ibi: i Utinam mortui essemus in egypto et non in hac vasta solitudine. Jn hebreo habetur: Uel in hac solitudine mortui essemus. ꝛ hoc paret per verba dñi dicētis. j. eodē capitulo sicut locuti estis audiente me: sic faciam vobis: in solitudine hac iacebunt cadauera vestra. tertio in verba rebellionis dicentes: constituamus nobis tc. k ¶ Quo audito moyses et aaron ceci. tc. ne dominus irasceret: et vt furia populi frangeret. l ¶ At vero Iosue filius nun tc. dolentes de trāsgressione populi ꝛ de afflictione moysi. m ¶ Sciderunt tc. i. signū magne tristicie: ꝛ habet similē ī plurib⁹ locis ve. ac no. te.

¶ ✻ Volite

¶ sequi ei⁹ hereditatē. Illi armis visibilib⁹ ⁊ corpalibus vincebāt: nosc̄ inuisibilib⁹ ⁊ spiritualib⁹. Vñ: Nō est nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē ⁊c. Induite vos lorica charitatis: ⁊ galea salutis: ⁊ assumite scutū fidei ⁊ gladium spūs qđ ē verbū dei. Cū talib⁹ armis sequēs iesū ducē: sicut patres calcauerūt ceruicē gentiū: ⁊ tu calcabis ceruices demonū.

Luc.10.c Ipse enī sequentib⁹ se ait: Ecce dedi vobis potestatē calcādi sup̄ serpentes et scorpiōes. Ault ergo iesus semp̄ res mirabiles facere. vult de locustis vincere gigātes: ⁊ de his q̄ i terris sunt celestes supare nequicias.

Job.14.b Hoc ē forsasse qđ dr: Quia q̄ credit i eū nō solū faciet illa q̄ ipse fecit: sed ⁊ maiora. Mal⁹ enī mihi videt si hō in carne posit⁹ fragilis et caducus: fide tū xp̄i ⁊ verbo eius armat⁹ superet demonū legiones: Cuius ipse sit qui vincit i nobis: plus tū esse dicit q̄ p nos vincit: tm̄ est vt nos armis istis semp̄ simus parati ⁊ armati ⁊ p̄uersatio nostra semp̄ i celis sit: ois motus noster: act⁹: cogitat⁹ et sermo celestis sit. Quāto enī illic ardēti⁹ ascēdem⁹: tāto illi pēpites descendēt: ⁊ quāto nos supiores: tāto illi inferiores. Si vita nostra sancta ⁊ fm deū fit: mortē cōfert illis. Si segnis ⁊ luxuriosa: potētes aduersum nos gigantes facit: ⁊ q̄to nos dilatamur in terris: tāto illis latiora spacia cōcedimus in celis. Augescam⁹ q̄ vt illi minuanť. nobis ingredienti bus illi pellanť: ⁊ ascēdētib⁹ cadāt.

a ¶ Me timeatis. Aug⁹. Caleb et iesus naue loquētes ad pp̄lm ne timerēt ingredi terrā. p̄missiōis dixerūt: Vos aūt ne timueritis pp̄lm terre: q̄m cibus nobis sunt. absc̄essit eī tp̄s ab eis: dñs aūt in nobis: ne timueritis eos. Q̄m dictū est: cibus nobis sūt: hoc est cōsumem⁹ eos. Quod vero additū ē: Absc̄essit eī tēpus ab eis: dñs aūt in nobis. diligēter non dixerunt absc̄essit ab eis domin⁹: impij ei fuerūt. Sed q̄m etiā impūs occulta dispēsatione dat tēpus florēdi et regnādi tēpus ab eis discessit: Dñs aūt in nobis. Nō dixerūt tēpus absc̄essit ab eis ⁊ nostrū successit: Sed dñs aūt in nobis: nō tēpus. Illi enī tēpus habuerunt: isti dominū tempozū creatozē ⁊ ordinatozē et oīm dispēsatozē. b ¶ Feriam igit. Orige. Cōminatio hec nō est iracunda: sed ꝓphetia. Assumendus enī erat populus nationū: sed non per moysen: excusauit ergo se moyses. Sciebat enī que gens quia ꝓmittit nō per se vocanda erat: sed per Jesuz. nec mo saicus: sed christianus populus erat appellādus. Jdeo pluribus erozat pro populo suo. ¶ Orige. Feriā igitur. Fit comminatio hec a domino: nō vt diuina natura passibilis: ⁊ ire subiecta ostendat: sed vt moysi charitas quā erga populum habebat: ⁊ dei bonitas que supza omnem mentem est appareret. Scribit enim de irasci et comminari vt sciat homo tāntum sibi esse loci apud deuz: tantūq̄ fiducie: vt si etiā aliqua i ndignatio sit in deo humanis obseruationib⁹ mitigeť in tātū de deo impetrare posse hominem: vt ꝓpria statuta conuertat. Bonitas enim que sequit iracundiam ⁊ moysi fiduciam ostēdit apud deum: et alienā ab iracundie vitio diuinam docet esse naturam. Et mysterium in futuro explendum continet sermo: per quem ꝓmit-

¶ tit deus

circūiuimus valde bona est: Si ꝓpitius fuerit dñs inducet nos i eā: ⁊ tradet humū lacte ⁊ melle manantē. Molite rebelles eē cōtra dominū: neq̄ timeatis populum terre hui⁹: quia sicut panem ita possumus eos deuozare. Recessit ab illis omne p̄sidium: dominus enī nobiscū est: nolite metuere. Cunq̄ clamaret ois multitudo: ⁊ lapidibus vellet eos oppri-

a ¶ maiestas dñi regit eos in nubib⁹ celi.

mere: appāruit gloria dñi sup̄ tectum federis cunctis videntib⁹ filijs israel. Et dixit dominus ad moysen: vsq̄quo detrahet mihi populus iste: Quousq̄ non credēt mihi in omnibus signis que feci coram eis: Feriam igiť eos pestilentia atq̄ consumā: te aūtē faciam p̄incipem sup̄ gentē magnam ⁊ fortiorem q̄ hec est. Et ait moyses ad dñm: Ut audiant egyptij de quozū medio eduxisti populū istū: ⁊ habitatozes terre hui⁹ qui audierūt quoniā tu domine i populo isto sis: ⁊ facie videaris ad faciē: ⁊ nubes tua protegat illos: ⁊ in columna nubis p̄cedas eos per diē: ⁊ i colūna ignis p noctem: q̄ occideris tātā multitudinē quasi vnū hoiem: ⁊ dicant: Non poterat introducere populum in terram pro qua iurauerat ⁊ idcirco occidit eos i solitudine: Magnificetur ergo fortitudo dñi sicut iurasti dicēs: Dñs patiēs ⁊ mītę misericordię: auferēs iniq̄tatē ⁊ scelera: nullūq̄ in noxiū derelinquēs: qui visitas pctā patrū i filios i tertiā ⁊ quartā generatiōez: Dimitte obsecro pctm̄ populi tui huius fm magnitudinem misericordię tuę: sicut ꝓpitius fuisti egredientib⁹ de egypto vsq̄ ad locum istum.

a ¶ Molite rebelles eē ꝓtra dñm: tū q̄ rebellādo moysi rebellabāt deo cui⁹ erat nūcius: tū q̄ domin⁹ p̄ceperat eis q̄ irent ad terrā ꝓmissionis: ⁊ sic rebellabant ei in ꝑsona ꝓpria.

b ¶ Neq̄ timeatis populū terre hui⁹ ⁊c. q̄ sicut panem ita eos possum⁹ deuozare. i. absq̄ vlla difficultate. c ¶ Recessit ab illis omne p̄sidium. q̄ virtute diuina erant timoze p̄cussi: ita q̄ non remanserat in eis consilium ⁊ virtus resistendi. sed quia populus ita erat desperatus q̄ non recipiebat admonitionem ideo voluerūt se cōuertere ad occisionē. vn de subdit: d ¶ Et lapidibus eos vellet oppzimere. i. moysen et aaron iosue ⁊ caleb. e ¶ Apparuit gloria domini. ad defensionem eorum et terrozem malozū. f ¶ Et dixit dominus. Hic cōsequēter ponit dicte transgressionis punitio. Circa quod primo ponit dei cōminatio. secūdo pene relaxatio quantū ad vnaz partem. ibi: Dixitq̄ domin⁹. Circa primum igitur primo ponit trāsgressionis repetitio breuiter cum dicitur: Et dixit dominus ad moysen: vsq̄ quo detrahet mihi populus iste? quasi dicat ab exitu de egypto inceperunt: vt patet Exo. xiiij. et continuauerunt vsq̄ modo. g ¶ Quousq̄ nō credent mihi in omnibus signis: que fuerunt tam mirabilia q̄ deberent credere eis. h ¶ Feriā igitur eos pestilentia ⁊c. licet hoc nō fecerit. tamen verū dixit: q̄ loquebatur fm demerita populi: vt sit sensus: meruerunt vt hoc eis facerem. i ¶ Te aūt faciam p̄incipē. hoc autem intelligit cōditionaliter. i. si faceret p̄mum: facerem ⁊ istud scd̄m: quia merita tua exigunt. k ¶ Et ait moyses. ad auertendum irā dei: ne populus totaliter deleret: ⁊ ad hoc allegat blasphemiam nois dei si hoc fieret dicens:

l ¶ Ut audiant egyptij. q. d. si hoc fieret: veniret ad eozum noticiā: ⁊ tunc intenderent in tuam blasphemiam: q̄z ne sciunt populi culpam. m ¶ Et habitatozes terre huius. i. terre chananeoz ad quā ibant et imputent impotentie tue dicentes: q̄ licet potueris educere populū de egypto: non tamē introducere in terram ꝓmissam: quia fortior ē in ciuitatibus ⁊ habitatozibus q̄ egyptus: ⁊ hoc est qđ dicit: Non poterat introducere ⁊c. et ideo concludit:

n ¶ Magnificetur ergo fortitudo domini. introducendo populum istū ad terram quam ei ꝓmisisti. quod nō posset fieri si iste populus penitus deleretur: quia nō remanerent reliquie ex ipsis.

o ¶ Sicut iurasti dicēs. li dicēs nō refert ad litterā imediate sequentē: quia nō sunt verba domini sed moysi. vnde et similia verba dixit moyses dño Exo. xxxiij. sed refertur ad iuramētū dei facti⁹ abrae Gen. xxij. vbi dicit sic: Per memetipsum iurau dixit dominus. et sequit: Possidebit semē tuum ⁊c.

p ¶ Dominus. per omnium gubernationem. q ¶ Patiens. p penitentie peccatozum expectationem.

r ¶ Et multe misericordie. p pene relaxationem. s ¶ Auferens iniquitatem. id est peccata facta cōtra ꝓximum.

t ¶ Et scelera. ꝓtra deū. v ¶ Nullūq̄ innoxiū derelinquēs. q̄z oēs ꝓtrahūt pctm̄ originale: ⁊ adulti cū p̄ saltē veniale. x ¶ Qui vi. pctā pa. i fi. ⁊c. q̄z vsq̄ ad quartā generationē cōtingit p̄res videre filios suos ⁊ eōuerso: ⁊ sic filij vt frequēter fiūt imitatozes paternoz scelerū: ⁊ p̄res puniunť i eis: q̄n videt penas eoz. y ¶ Dimitte obsecro pec. po. ⁊c. q. d. totiēs ⁊ tā grauiter te offenderūt q̄ indigent tua maxima

¶ misericordia

†Exo.13.b

†Jbi.32.c

¶ tit deus q̄ alium populū hoc abiecto resuscitet. a ¶ Parūulos. Orige. Sed filij ipsoz⁹ qui sunt hic mecum quicunq̄ ignorant bonū vel malum ⁊c. Patres nostri fuerūt pp̄li ille ꝓtior: nos filij ipsoz⁹ sum⁹. illi q̄ peccauerūt abiecti sunt ⁊ ceciderūt: nos aūt filij ipsoz⁹ pro ipsis surrexim⁹ et erecti sum⁹: qui nesciebam⁹ bonum vel malū. Ex gentib⁹ enī sumus neq̄ bona q̄ ex deo veniūt noueramus: neq̄ mala q̄ ex peccato generāť. Unde:

Rom. 11.c Vide aūt seueritatē et bonitatem dei: in eos quidem qui ceciderunt seueritatem: in te aūtem bonitatem: si ꝑmanser⁹ in bonitate ⁊c. b ¶ Annus. p die. Orige ¶ Quasi pro die annū recipietis peccata vra p. xl. annos. Timeo hoc mysteriū discutere: Uideo enī q̄ in hoc cōprehendit ratio pctōrum et penarū. Si enī cuiq̄ peccatozi annus ascribit ad penā. p vnius diei pctō ⁊ fm rationem dierū quibus peccatur totidē annoz numer⁹ in supplicijs cōsumiť: vereoz ne forte nobis qui quotidie peccam⁹: nec ipsa secula aut etiam secula seculoz sufficere possint ad penas luēdas. Jn eo q̄ pp̄lis ille .p. xl. dierū delicto. xl. annis cruciať in deserto: nec terrā sanctā introire ꝑmittitur. Similitudo futuri iudicij videlicet: vbi pctōrū ratio discutienda est: vbi erit aliqua forsasse bonoz operū recōpēsatio: vel eozū q̄ in vita sua quisq̄ rece

Luc. 16. f pit: sicut de Laçaro dr: Sed hoc nullus

Job.5.d ad integrū nouit: nisi cui pater omne iudiciū tradidit. ¶ Orige. Reget q̄s forsasse bonitati dei conuenire: vt pro diei peccato annū supplicioū rependat: immo dicat etiā si diē pro die reddat: Cuius iustum: nō videtur esse benignū. Sed si vulnus corpoi infligať: aut os cōfringať: aut neruoz⁹ iūctura resoluať: sub vni⁹ enī horę spacio solent hec corpoz⁹ accidere: ⁊ pluribus postmodū cruciatibus aut doloz⁹ exactis multo vix tpe sanari. Quanti enī tumores in loco: tāta tormenta generanť. Si vero accidat vt in eodē vulnere vel in eadē fractura terū q̄s vulneret: ⁊ frequēt⁹ frangať: quātis penis quātisq̄ cruciatib⁹ potest curari? Quanto aūt tpe? si tū potuerit ad sanitatē pducť. Et vix aliquādo ita curabiť: vt vel debilitatē corporis vel feditatē effugiat cicatricis. Trāsi ab exemplo corporis ad vulnera aīe: que quotiens peccat totiēs vulnerať peccatis velut telis. vñ: Assumite scutū fidei i quo possit⁹ omnia tela maligni ignea nequissima extinguere. Patiť aūt nō solū vulnera iaculoz sed et fracturas pedū cum laquei parank pedibus ei⁹: ⁊ supplantāt⁹ gressus eius. Hec et huiusmodi vulnera quāto tpe putas posse curari? O si possum⁹ p vnūquodq̄ pctm̄ videre quō anima vulnerať. Sermo malus vulnus infligit: sed nō in lingua: vulnerať anima etiā p cogitationes et cōcupiscētias malas. Frangiť aūt et cōteriť p opera peccati. Que oia si viderem⁹: ⁊ vulnera te anime cicatrices sentiremus: vsq̄ ad mortē resisterem⁹ cōtra peccatū. Sed sicut demoniaci: vel mētecapti non sentiunt si vulnerent (q̄z carent naturalibus sensibus) ita in cupiditatib⁹ seculi amētes facti: vel vitijs inebriati non sentim⁹ quanta vulnera: quantas contritiones anime peccando acquirimus: ⁊ ideo cōgrua ratio est pene. i. cure ⁊ medicationis tempus extēdi: ⁊ p vnūquodq̄ vul-

¶ nus .p

Dixitq̄ domin⁹: Dimisi iuxta verbū tuū. Viuo ego: ⁊ implebiť gloria dñi vniuersa terra: Attamen

c ¶ modū correctionis moderatione liberata dispensat.

omnes homines qui viderūt maiestatem meam: et signa que feci in egypto ⁊ in solitudine: † ⁊ tētauerūt me iā per decem vices: nec obedierūt voci meę: nō videbūt terrā ꝑ q̄ iurauī pr̄ib⁹ eoz: nec q̄sqū ex illis q̄ detraxit mihi ituebiť eā. † Seruū meū caleb q̄ plen⁹ alio spiritu secut⁹ est me: inducā i terrā hāc quā circūiuit: ⁊ semen eius possidebit eaz: quoniā amalechites ⁊ chananeę habitāt i vallib⁹.

Eras mouete castra: ⁊ reūtimini i solitudinē p viā mari rubri. Locutusq̄ ē dñs ad moysen ⁊ aaron dicēs † Usq̄ q̄ multitudo hec pessima murmurat ꝓtra me? Quereles filioz israel audiui: Dic ꝙ eis: Viuo ego ait domin⁹: sicut locuti estis audiēte me: sic faciā vobis.

Jn solitudie hac iacebūt cadavera vra. † Oēs q̄ nūerati estis a vigiti annis ⁊ supza: ⁊ murmurastis ⁊ me: nō intrabit terrā sup̄ quā leuaui manū meā vt habitare vos facerē ꝑter caleb filiū iephone: et iosue filiū nun. Parvulos aūt vestros de qb⁹ dixistis q̄ ꝓdę hostib⁹ fozēt: introducā vt videāt terrā q̄ vobis displicuit. Cęlestra cadavera iacebūt i solitudine. Filij vestri vagi erūt i deserto ānis q̄draginta: ⁊ portabunt fornicationē vestrā donec cōsūmāť cadavera

¶ exponit mysteriū numeri

patrū i deserto iuxta nūerū q̄draginta dier⁹ qb⁹ cōsideraſtis terrā.

b † Ann⁹ p die imputabiť. Et q̄draginta ānis recipietis iniq̄tates vestras: ⁊ scietis vltionē meā: q̄m sicut locut⁹ sum ita faciā omni multitudini huic pessimę que conspirauit aduersuz me: Jn solitudine hac deficiet: et morieť. † Igiť oēs viri quos miserat moyses ad contemplandā terrā: ⁊ q̄ reuersi murmurare fecerāt cōtra eū omnem multitudinē detrahētes terre q̄ esset mala: mortui sūt atq̄ pcussi in cōspectu dñi. Josue aūt filius nun ⁊ caleb filius iephone vixe-

misericordia. a ¶ Dixitq̄ dñs. Hic nō ponitur pene relaxatio quātū ad vnā pte cū subdit:

b ¶ Dimisi iuxta. ⁊ bū dicit iuxta q̄ nō totaliter dimisit: ꝙ ¶ Ztū ad hoc q̄ ꝑ ñ deleret totū pp̄lm simul. tō subdit: c ¶ Uiuo ego. modus est assertiōis diuine: ⁊ est sensus: sicut verū ē q̄ ego sū vines: q̄ sū vita p essentiā: sic verū est verbū meū de nō delendo totū pp̄lm simul. tō subdit: d ¶ Et imple. glo. dñi vni. terra. i. p facta mirabilia q̄ facta introducendo populū in terrā ꝓmissam: diuulgabiť gloria nominis mei p vniuersam terrā: sicut pt̄z de siccatione iordanis et subuersione hiericho ⁊ similib⁹. Alij tū exponūt ⁊ bū q̄ hoc intelligať de christo q̄ fm carnē descēdit de illo populo: p quē impleta est omnis terra gloria domini.

e ¶ Attamē. Hic cōsequēter reseruat partem pene debite: ⁊ primo ꝙtum ad cōmunitatē populi dicens: f ¶ Omnes homines qui viderunt maiestatem meā ⁊c. p̄pter que debuissent mihi credere et obedire. g ¶ Et tentauerunt me iam per decem vices. semel ante egressum de egypto Exo. v. secundo in recessu Exo. xiij. tertio in deserto sur ad aquas marath. Exo. xv. quarto in murmure p defectu carniū: vt hic ca. xj. quinto plus colligēdo de māna ⁊ seruando vsq̄ mane: Exo. xvj. sexto ira pbidim p defectu aq̄: Exo. xvij. septimo in conflatione vituli: Exo. xxxij. octauo ex impatientia laboris vt hic ca. xxj. i p̄ncipio. nono ex cōcupiscētia saporis: Num. xj. decimo ex desperatione in p̄ loco. Cetera patēt vsq̄ ibi: b ¶ Oēs qui nume. estis a. xx. an. ⁊ supza. Ex quo pt̄z q̄ illi q̄ erāt minoris etatis nō incurrerūt hāc penā: si militer nec filij leui: q̄z nō fuerunt numerati a. xx. an. sed primo ab vno mēse. vt dictū est. ꝙ. lij. ca. Et scdo nūerati sunt a. xx. an. ⁊. ꝙ. vt dictū ē. liij. ca. i ¶ Parvulos autē vros. Hic determinať pena ꝙtū ad illos q̄ erāt. j. xx. an. q̄ lx nō fuerint i deserto mortui tū retardati sūt ab ingressu terre ꝓmissionis ꝓpter pctā patrū sicut. xxxix. an. et hoc ē qđ subdit:

k ¶ Filij vri va. erūt. i deserto annis. xl. p̄m⁹ annⁿ egressiōis ꝺ egypto q̄ iam trāsierat cōputať i istis xl. l ¶ Et por. foz. ve. i. penā pctōrū vestroz qb⁹ necessistis a dño: sicut fornicatrix a legitimo viro.

m ¶ Igiť oēs viri. Hic determinať pena explorato⁹. cū subdit:

n ¶ Mortui sunt atq̄ pcussi ⁊c. i. subito et horribiliter ad terrozem allozū ex sententia domini.

o ¶ Josue aūt filius nun et caleb filius iephone ⁊c. Dicit Ra. Sa. q̄ ex hoc datur intelligi q̄ successerunt eis in hereditate: quia ꝓpter peccatum eozum filij ipsoz⁹ fuerunt ꝓiuati hereditate in terra promissionis: ⁊ hoc iuste quia auerterant corda populi a consecutione terre promisse.

† Deu.1.f

† Jos.14.b

† Exc.4.b

† Judith.8.c
1.Co.10.b

¶ Et ecce

nus ꝓ qualitate plage medēdi spacia ꝓpa/
gari. Sic ergo ⁊ dei equitas ⁊ benignitas i
ipsis aie supplicijs cuidēs fiat: vt hec audi/
ens ꝙ peccauit relinq̄at ⁊ vltra nō peccet.
Conuerso enī i ꝑsenti vita ⁊ fructuosa peni
tentia celerē confert
medicinā. Nec nō
solū vulnꝰ ꝓteritum
sanat: sꝫ vltra nō si/
nit aiam petō vulne
rari. Auge. Ali/
ud adjicia. Si petōr
suꝫ: nūquid pena mi
hi erit eadē si semel
peccaui: q̄ si sedo et
tertio ⁊ frequentiꝰ?
Nō ꝓ mō enī ⁊ nu
mero ⁊ mensura pec/
cati etiā pene quāti/
tatꝫ metieda est? Un
de: Potabit nos in
lachrymis in mensu
ra. Mēsura aūt erit
quā quisq̄ sibi i hac
vita vel minus vel
plus peccādo queste
rit. Calix quoq; in
manu dñi vini meri
ꝺr esse plenꝰ mixto.
Miscet enī vnicuiq;
et fit iudiciū nō solū
ex malis q̄ gessit: sed
etiam ex bonis. cum
tū vtraq; misceant: r
fer eiꝰ (quā ego pu
to ꝓtes malozū dici)
nō ad integrū exina/
niet: Sed hec i ma/
nu dei sunt: nostrum
aūt citiꝰ ē emēdare ⁊
penitere: ꝓterita lu/
gere: futura cauere:

Ezec.18.f Quia vt cōuersus i
gemueris salꝰ eris.

1.Joh.2.a Habemꝰ enī aduoca
tū q̄ interpellat pro
nobis multo ꝑstan/
tiozes moyse: q̄ tū ꝓ
populo illo eruandi
tus est. Et fortasse ꝓ
pterea moyses scribi
tur priozi pplo veni/
am ipetrasse: vt mul
to magis cōfidam⁹
q̄ aduocatꝰ noster ihesus veniā nobis impe
trabit a patre. a Parati sumus. Raba.
O mira ꝓteritas humane mētis ⁊ hozrē
da stulticia cecati cozdis. Mādat deꝰ ꝓmis
sionibꝰ suis credere: ⁊ de sua potētia cōside
re ⁊ sic terrā intrare: Humana stulticia diffi
dit: ⁊ salutaria monita respuit: econtrario
suū negat auxiliū: illi cōtra dei volūtatem
terrā inuadere volūt. Quibꝰ siles sunt q̄ ꝓ/
missionibꝰ dei nō credūt ⁊ ꝓhibita faciūt.
Sed spiritales amalechite et chananei qui
habitāt in mōtibꝰ supbie: ꝓcutiētes eos ꝑ/
sequunt vsq; ad hozma Amalechite ꝑpls
lingēs sanguinē. chananei negociātes vel
motus: hozma anathema interꝓtāt. Aerie
q̄ nequitie q̄ nostrū sanguinē sitiunt: ⁊ ter/
renis negocijs ꝙplicare nos volūt: si in pec
catis ꝑseuerauerimꝰ: ⁊ mōtē supbie ascēde
rimꝰ: concidentes nos iaculis ignitis perse
quunt vsq; ad ꝓpetuū anathema. Non er
go de nobis ꝑsumamꝰ: sed nostrā infirmita
tem cōsiderantes dei ꝓceptū sequamur per
oīa. Sic enī oēs hostes supabimꝰ: sic patrie
celestꝫ gaudia q̄ nobis ꝓmissa sūt ꝓcipiemꝰ.

§ Sacrificiū

a Et ecce. Hic ꝑfir pontꝫ trāsgressio populi ex ꝑsūptione: q: sicut paꝰ ad mā/
datū dei ire noluerant: ita postea cōtra volūtatē dei ⁊ inhibitionē moysi ire vo
lebant. ⁊ ptz littera vsq; ibi: b At illi cōtenebrati. i. pctō suo exercati.
c Persecutꝰ ē eos vsq; horma. Nomē est loci impositum ab euentu vt habeꝫ
j. Reg. ca. sed hic ponit ꝓ anticipationē. Ca. XIIII

runt ex omnibus qui perrexerāt
ad cōsiderandam terrā. Locutusꝙ
est moyses vniuersa verba hec
ad omnes filios israel: ⁊ luxit po
pulus nimis. Et ecce mane ꝓmo a
surgentes ascēderūt verticē mō/
tis atq; dixerūt. Parati sumus
ascendere ad locū de quo dñs lo
cutꝰ est: q: peccauimꝰ. Quibus
moyses: Cur inquit trāsgredimi
niverbū domini: quod vobis nō
cedet in ꝓspex? Nolite ascēdere:
nō enī est dñs vobiscū ne corrua
tis corā inimicis vestris. Amale
chites et chananꝰ ante vos sūt:
§ spiritali igniro.
quoꝝ gladio corruetis: eo ꝙ no/
lueritis acquiescere dño: nec erit
§ nequicia mentis.
dñs vobiscū. At illi cōtenebrati b
§ superbie.
ascēderūt in verticē mōtis. Arca
aūt testamēti dñi et moyses nō
recesserūt de castris. Descēditq;
amalechites ⁊ chananeus q̄ ha/
§ superbie.
bitabant in mōte: ⁊ ꝓcutiēs eos
atq; concidens ꝑsecutus est eos c
§ anathema.
vsq; horma. Ca. XV

Locutusq; est dominus vt
ad moysen dicens: Loq̄
re ad filios isrl et dices

Moraliter.

bt Igit vociferās eis tur/
ba fleuit nocte illa. In ꝟ ca/
pitulo agit de murmuratione ꝓpli isrl ꝓtra moysen ⁊
aaron et eius rebellione cōtra deū: ꝓter q̄ data fuit
sniа mortis in deserto sup eos q̄ exierunt de egypto a
xx. annis et supra exceptis caleb et iosue. Per hoc al
legoize fuit figuratū q̄ pauci de iudeis cōpatiue in/
gressuri erāt ad fidē christi in aduentu eius: q̄ qdem
ingressus ꝓ fidē est introitus terre viuētiū in spe: ⁊ ꝟ
etiā scribit i quodā libro hebraico q̄ dicit canhedrin
apud hebreos auctētico exponēdo illō Hiere. liij. As
sumā vos vnū de ciuitate ⁊ duos de cognatione ꝛc.
Hosa. Mensuratus est egressus de egypto ingressui
eozū in terram ꝓmissam: quia duo tm̄ de sex milibus
ingressi sunt: sic erit in diebus messie: quod ptz imple † Deu.1.g
tū. nā pauci valde de iudeis in xp̄m crediderūt respe/
ctu nō credētiū. Moraliter aūt ꝓ hoc ꝙ pauci exēū
tium de egypto intrauerūt terrā ꝓmissionis: signifi/
catū fuit ꝙ pauci de credētibꝰ q̄ exierunt spūaliter de
egypto ꝙ virtutē baptismi terrā viuentiū. i. celestē pa
triā sunt intraturi: Matth. xx. Multi sūt vocati pau/
ci vero electi. Et Luce. xiij. Cōtendite intrare ꝙ angu
stā portā: dico vobis quia multi querunt intrare et
non poterunt. In ca. xiiij. vbi dicit in postilla:
Et ꝛō cōcludit: magnificet ergo fortitudo dñi.

Additio.

Supra i additiōe sup Exo. xxxiij.
sup illud verbū: Quo transeunte
corā eo ait: dñator dñs deꝰ ꝛc. Fuit obtētū q̄ illa ver
ba dñatoꝛ ꝛc. nō fuerūt moysi oztis: sꝫ ipi deꝰ doce
tis moysē vias suas q̄bꝰ deꝰ rōnalē creaturā regit: ꝓ
vt ibi fuit plenꝰ declaratū: q̄ qdē vie maxima ꝑte mi
sericordiā sonāt: q̄ quidē misc̄la maxime diuinā oī/
potētiā manifestat. ꝑut i in collecta ꝺr: Deꝰ q̄ oīpotē
tiā tuā parcēdo maxime ⁊ miserādo manifestas: idcir
co moyses edoctꝰ a deo de vijs dñi supradictꝫ cuꝝ mō
diuinas miserationes ꝙplorabat ꝓ pplo ꝓpter dicebat:
magnificet ḡ fortitudo dñi. Fortitudo enī dñi sua oī
potētia est ⁊ magnificat maxime. i. manifestat miserā
do. Nō aūt sequit i lra fm trāslationē nostrā: Sicut
iurasti dicēs: i Heb. hr: Sicut locutꝰ ē dicēs. ꝓpter re/
fert ad lram imediate sequētē q̄ fuerūt ꝟba dñi docē
tis moysen vias suas vt dictū ē. Et notādū ꝙ in ꝟ lo
co de patrū meritis moyses nō fecit mētionē in specia
li: sicut i pctō vituli dixit. c. xxxij. ca. Memēto abrahā
et isaac seruoꝝ tuoꝝ. Hec i generali: nō ei dixit: Qui
custodis misericordiā in milia. Cuiꝰ rō ē: q̄ in ꝟ loco
diuinis tm̄ miserationib⁹ ꝛnitebat: nō aūt meritis pa
trū sicꝫ ꝓtermisit i hoc loco: Miserator et misericors:
q: vt in ꝓdicta additione fuit expositū bozū duorum
noīm adiectiuoꝝ. primū intelligit de creatione fm quā natura creata ꝓducit
de nō esse ad esse: qō ptinet ad miseriam: scōm de his q̄ addunt sup naturā: vt
ibi fuit expositū de q̄bꝰ ad pñs moyses nō fecit mētionē: sꝫ pāo ꝙplorabat pati
entia diuinā. d. Patiēs: eo ꝙ irā dei videbat erga eos sic accēsas: q: oēs simul
minabat cōsumere. vñ dixit: Ne occidat tātā multitudinē q̄si vnū hoīem: vñ
moyses i ꝟ loco nō videt petiuisse relationē oīmodā isti⁹ delicti sꝫ lōganimi/
tatē diuinā: ⁊ etiā ꝙ pctā eoꝝ nō simul fuissent punita: sꝫ successiue. vnde dicit:
Qui visitas pctā patrū i filios: vñ i Deut. Moyses repetit oēs quas fecit
ꝓ pplo dicēs ca. ix. Et ozaui dñm ⁊ dixi ꝛc. ⁊ etiā de ozatiōe ꝓ aaron facit men
tionē: nō tū de hac oīone aliāꝺ dicit: q: nō petebat remissionē oīmodam nisi ꝙ
deꝰ se haberet lōganimiter erga eos: qō ptz i executiōe: q: oēs illi q̄ fuerūt in ꝟ
pctō explorato⁹ culpabiles fuerūt cōdēnati nō solū ad mortē tpalē in deserto:
sed etiā ad mortē eternā. Ad qō aliq̄ allegāt illud Pſ. Quadraginta annis
ꝛc. quibus iuraui in ira mea si introibunt in requiem meā.

Replica.

Correctoꝛij fm Bur. In ca. xiiij. Bur. singularis est. alle
gans circa oīonē moysi q̄si verba dñi sint: q̄ead modū. s.
Exo. xxxiij. lōga digressione cōfinxit: sed ea q̄ intendit hic ⁊ ibi nō ē fundata:
vide in correctorio vltimo. Ca. XV

Locutusq; est dominꝰ. Hic ponit quoddā incidens eo ꝙ circa idē tp̄s
de colligente ligna in sabbato accidit casus: ⁊ tū obseruatio sabbati fu
it statuta a principio creationis mūdi. vt habeꝫ Heñ. q̄. Et benedixit do
minus diei septimo et sanctificauit illum. ideo occasione huius fit hic memoria
de aliquibus alijs legalibus. ⁊ primo de oblatione sacrificiozū. secūdo de red/
ditione primitiarū. tertio de expiatione peccatoꝝ per ignorantiā. quarto ō pu
nitione

Sacrificiū simile ꝛc. Fidē incarna Ca. XV
tionis xp̄i q̄ in lege plenissime cōmēdaꝫ: vel obser
uantiā decalogi. Hiero. Josephus. Rex ꝓcipit i
priuatis publicisq; sacrificijs etiā farinā mūdis/
simā adijci: in agno quidē assarij mēsurā: in arie
te duoꝝ: in tauro triū: ⁊ sup altare etiā oleū mix
tū. Mā et oleū offerūt īmolantes: in boue q̄dem
hin medietatē. in arīete buⁱ mēsure tertiā partē:
⁊ quartā i agno. Hin aūt mēsura hebreoꝝ antiq̄:
fere chozos ātiquos duos capiēs: fm quā oleū of
Ruth.2.d ferebāt. Est aūt (vt i Ruth legit) ephi mēsura tri
um modioꝝ: hin aūt (vt illi volūt q̄ de pōderibꝰ
⁊ mēsuris scripserūt) sextarij mensurā tenet: q̄ ita
Allego. notaꝫ: q: sexta pars est congij. Hiero. Allego.
Jubet ergo ꝓ singulas spēs animaliū q̄ offerunt sa
crificiū adhiberi. Quia nos in terrā eccl̄ie ꝓ dñi
gratiā intrabimꝰ ꝓ singulas spēs bonoꝝ operū:
scientiā spiritualē in meditatiōe legis adhibere de/
bemus. Mēsura igit ephi q̄ tres mēsuras habet:
significat fidē sc̄tē trinitatꝫ: cuiꝰ decimā debemꝰ of
ferre. i. fidē incarnationis xp̄i q̄ in lege plenissime
cōmēdaꝫ vel obseruātiā decalogi. Jubemur ḡ of
ferre olcū. i. charitatē: ⁊ misericordiā ⁊ vinū ad li
bamētū: id est gratiā spūalē ⁊ cōtcationē passiōis
christi: ⁊ hec iuxta partitionē mensure hin. i. fm
distributionē ꝑfecte deuotionis. Senariꝰ enī qz
ꝑfectꝰ est: ꝑfectionē cuiusq; rei significat. Quid
est ḡ in agni oblatione decimā partē ephi offerre
simile cōsperse oleo iuxta quartā ptē hin: ⁊ vinū
eiusdē mēsure ad liba fundenda: nisi simplicitatē
mozū cū legⁱ sciētia: ⁊ ꝓdētia euāgelica exhibe
re? Nō placet enī simplicitas sine ꝓdētia: neq;
Dā.10.b ꝓdētia sine simplicitate. vñ: Estote ḡ ꝓn. si ser.
⁊ sim. si. co. Et stulticia ei ⁊ versutia deo abomina
bilis est. b Et arietis erit. Augꝰ. In oblatio
ne arietis due decime similes offerunt: olei ⁊ vini
tertia ꝑs hin. Quia aries rectoꝝ ordinē signat:
bñ cū duabꝰ decimis offert: cū q̄libet decalogus
legⁱ itellectu ⁊ opatione tenēs: rectoris officio de
legat. Olei vero atq; vini tertia ꝑs hin exhibet:
qñ ab eo charitas ⁊ misericordia: ⁊ gr̄a spūalis
doctrine circa subiectos impendit. c Quādo
vero ꝛc. Rab. In bonis oblatione: tres decime si
mile: ⁊ medietas hin in oleo vel vino. Bos vero
ꝓdicatores significat q̄ agrū dñicū colūt: ⁊ vome
re euāgelico extirpant vitiozū spinas: ⁊ multipli
cāt segetē virtutū. Hi cū trib⁹ decimis silē offerun
tur: qz decalogū legⁱ scia doctrina ⁊ ope tenētes:
fidei sācte trinitatis veri sunt assertozes. Hi cha
ritatē debent hr̄e: ⁊ ꝓximis ꝓ misericordiā cōsu
lēdo exēplū ꝓbere: ⁊ in gr̄a diuina ꝛnitū possūt ꝓ
ficere: vt ad vite ꝑfectionē ⁊ scitatē ꝓueniāt. fm
Leui.19.a illud. Sancti estote: qz ego sanctꝰ sum. Oz aūt in
hac vita deest: i celesti beatitudine ꝓ dei gr̄am in
se ꝓficiēdū sperent. d Cuꝝ veneritis ꝛc. Bab.
Cū q̄libet p̄sentē ecclesiaꝫ ꝓ fidē intrat: necesse est
vt terrā carnis sue. i. cozpalē vitā diligēter in dei
timore exerceat: ⁊ frugē virtutū ꝓducat in refe
ctionē eternā. Jubemur ḡ nō solū de areis: sed et
de pulmētis primitias cōsecrare deo. i. nō solū de
ꝓdicatiōis officio laboris primozdia dño cōsecra
re: sꝫ ⁊ de domesticis disciplinis q̄s i se q̄sq; soller
ter exerceat: inchoatione bone volūtatꝫ dño dedi
care. Sine enī in seipso aliquis virtutibꝰ studeat
sine alijs piū laborē impendat: nō sibi sed diuine
gratie imputet: vt ei cōsecret omnis boni initiuꝝ:
a quo sperat ꝑfectionis supplementum.
e Oz si ꝓ ignorantiam. Augꝰ. Oz precipit quo
modo peccata expienꝰ q̄ nō sponte cōmittunt: me
rito queritur que sint ipsa peccata nolentiū? vtrū
que a nescientibus cōmittunt? an que facere com
pellunt? Nam et hec cōtra volūtatē dici solēt. Sꝫ
vult quis ꝓpter qd facit: cum vult viuere. Si q̄s
nisi fecerit mortē mineꝫ: vult ḡ facere: qz vult vi
uere. Et iō nō ꝓ seipm appetēdo vt falsū iureꝫ: sed
vt falsū iurādo viuat. Si ita ē nescio vtrū possint
dici ista pctā nolētiū q̄lia hic dicūt explāda. Nā
si diligenter ꝓsideret: forte ipm peccare nemo ve/

§ lit: sed

ad eos: Cum i egressi fueritis ter a
ram habitatiōis vestre quā ego
dabo vobis: ⁊ fecerit oblationē
dño in holocaustū: aut victimaz b
pacificā: vota soluētes: vel spon
te offerentes munera: aut in solē
nitatibus vestris adolētes odo/
rē suauitatis domino de bobus
siue de ouibus offerret: quicūq;
§ spiritalē scientiā in meditatione legis.
a īmolauerit victimam sacrificium
simile decimā partē ephi cōsper/
§ charitate et misericordia.
sam oleo: qō mensuram habebit
a § gratiā spiritalē vel cōcatiōez passiōis xp̄i.
quartā partez hin: et vinūm ad
liba fundenda eiusdē mēsurę da
bit in holocaustū siue in victimā.
b Per agnos singulos et arietes
erit sacrificiū simile duarū decia
rū q̄ consperſa sit oleo tertię ptis
§ gratiā spiritalem.
hin: ⁊ vinū ad libamētum tertię
partis eiusdē mensurę offeret in
c odorem suauitatis dño. Quādo
§ predicatoribus.
ꝟo de bobus feceris holocaustū
§ alꝰ hostiam.
aut victimam: vt impleas votū
vel pacificas victimas dabis ꝓ
§ legis scientiam: operationē et
singulos boues simile tres deci/
doctrinam. § charitate.
mas cōsperſę oleo qō habeat me
§ spiritalem gratiam.
dium mensurę hin: ⁊ vinū ad li/
ba fundēda eiusdē mensurę i ob/
lationem suauissimi odoris dño.
§ predicatores.
Sic facietis per singulos boues
a § eccle duces. b § mutes et simplices.
c § penitentes.
et arietes et agnos et hedos: tā d
§ i ecclia nati. § de gētib⁹ vel iudeis venientes.
indigenę q̄ peregrini: eodem ri e f
tu offerēt sacrificia. Unum przeę
ptum erit atq; iudiciū tā vobis
q̄ aduenis terrę. Locutus est do g
minus ad moysen dicēs: Loque
re filijs israel: ⁊ dices ad eos: Cū d
§ per fidem. § ecclesiam.
veneritis in terrā quā dabo vo/
bis: ⁊ comederitis de panib⁹ re/
gionis illius: sepabit primitias h
a § domesticis disciplinis q̄s in se quisq; exercet.
domino de cibis vestris. Sicut i
§ primordia pij laboris circa alios.
de areis primitias sepabitis: ita k
⁊ de pulmentis dabitis primiti/
§ vel nō sponte. alia littera.
ua dño. Oz si ꝓ ignorantiā prę te l
rieritis quicq̄ horum q̄ locutus
est dñs ad moysen: et mandauit

lit:ſ ꝑter aliud fit qꝫ vult q̄ peccat. Oēs enīz q̄ ſcīēres faciūt qꝫ nō lz vellēt licere: vlq; adeo ip̄m peccare nemo appetit ꝑter ꝑ ip̄m: ꝑ ꝑter illud qꝫ ex eo cōſequit. Si hec ita ſe habēt: non ſūt pctā nolentiū niſi neſcientiū: q̄ diſcernunt a peccatis volentiū. a Vitulū offeret. Raba.

Mystice Mystice. Filij iſrl vitulū de armēto offerūt i holocaustū: cuz fideles pplī plena fide corpus xp̄i ꝙ ſalute humani generis in ara crucis ſimolatū credūt ⁊ cōfitēt. Offerunt ſacrificiū ei⁹ ac liba vt cerimonie poſtulāt: cū i ſacramēto panē ⁊ vinū in memoriā paſſionis ei⁹ offerūt: ⁊ participā tes corpus et ſanguinez ei⁹ veraciter ſe ꝓcepiſſe cōfidūt. Vircū vero ꝓ pctō: cū hūanitatē ⁊ ſimilitudinē carnis peccati eū ſuſcepiſſe ⁊ ꝓ peccat⁹ obtuliſſe credunt. Rogat ipſe ſacerdos patrē ꝓ
Deu.5.b peccatis ppli: ⁊ dimittunt ei: qz in dieb⁹ carnis ſue ꝓces et ſupplicationes deo offerēs: exaudi
Ibi.9.b tus eſt ꝓ ſua reuerentia. b Sacerdos. cbri ſtus qui ꝓ ꝓpzium ſanguinem introiuit ſemel in ſancta: eterna redēptione inuenta. c Anima vero q̄. Aug⁹. Alia ira. Alia q̄cūqz peccauerit i manu ſupbie ex indigenis aut ꝓſelytis deū exa cerbat exterminabit aīa illa ō pplo ſuo: qm̄ verbū dei cōtēpſit ⁊ mādata ei⁹ diſpdit: cōtritiōe cōtereꝫ aīa illa: pctm ei⁹ in illa. Que ſūt pctā q̄ fiūt in manu ſupbie expoſuit dicēs: Qm̄ verbū dei cōtēpſit. Aliud ē g̃ ꝓcepta dei cōtēnere: aliud magnipēdere. Sz aut ignarū ꝙ facere: aut in uitū: q̄ duo fortaſſe ptinēt ad pctā q̄ a nolentib⁹ fiūt: de qb⁹ ſupza quō deo ꝓpitiato expiarenꝫ admonuit. Deinde ſubiecit pctm ſupbie: cū q̄cqz ſupbiēdo. i. ꝓceptū cōtēnēdo ꝑerā facit: qō genus pctī nō dixit vllo genere ſacrificij purgari oportere: tā q̄ inſanabile iudicās illa curatiōe q̄ p illa ſacrificia gerebaꝫ: qualia illa hic faciēda ꝓcipiunt. Que ſi ꝓ ſeipſa attendāt nulli pecca to poſſum mederi. Si aūt res quozū hec ſacra menta ſunt inquirank: in eis inueniri poteſt pur
Pro.15.a gatio peccatozum. Quod ergo ſcriptū eſt: Pec cator cū venerit in profundū malozum contem nit. ille ſignificatus eſt: quē ſcriptura hic dicit in manu ſuperbie delinquere. Hoc ergo ſine pena cōmittentis non poteſt aboleri: ⁊ ideo non po

D teſt eſſe impunituz: et penitendo ſanatur. Ipſa enī affrictio penitētis pena peccati eſt q̄ſi me dicinalis et ſalubris. Merito enim magnū iudi catur peccatū: cum ſuperbia contemnit ꝓceptū.
Ps.50. Sed ecōtrario vt ſanari poſſit coz contritum et humiliatū deus non ſpernit: ſed quia ſine pena nō fit: talia hic dicta ſunt. Deū enim inquit hic
Jaco.4.b exacerbat: quia deus ſuperbis reſiſtit. Et exter minabitur anima illa de populo ſuo: quia talis omnino in numero eozū qui ad deuz pertinent
† 23.9.5.dd ergo. in fi. De.pe.di.3 quer ar. non eſt: quia verbū domini cōtempſit ⁊ ꝓcepta eius fecit irrita. Contritione cōtereꝫ. Adiungit aūt quare cōteraꝫ dicens: peccatū eius in illo: et ideo ſi tali peccato debitā contritionē adhibeat penitendo coz contritū deus non ſpernet: q̄uis in greco dictū nō ſit: ꝓtrition cōtereꝫ: qz ita pōt accipi quaſi omnīmō terēdo extinguaꝫ: vel exte
Eccl.6.d raꝫ: vt nō ſit. Sed anima immortalis eſt: et ſi qō exteritur omnino efficeretur vt non ſit: non dice retur de ſapientia: Hradus boſtiozū eius exte raꝫ pes tuus. Sed illa diſcretio conſiderāda eſt: vtrum nemo peccet: niſi aut ignarus aut victus aut contemnēs vnde nunc longū eſt diſputare.
d Cunqz educiſſent ꝛc. Jſido. Calūniank impij q̄ tam atrociter iuſſu dei ab omni pplo truci
1.Coz.10.c daſt: qz ligna collegit in ſabbato. Sed omnia in figura contingebant illis: ſcripta ſūt aūt ad coz rectionē noſtrā. Qui enī die ſabbati violare au ſus eſt: dū ligna colligeret: ⁊ ideo punitus eſt. ſi gnificauit eū qui bodie in chriſto ſignat⁹ inueni tur agere carnale opus. i. contrahere ligna: fe
Ibidē.3.c num: ſtipulam: in eſcam ignis eterni: qui ſi fue rit deꝑhenſus: lapidaꝫ et occidik: quia a ſpiritalibus iudicatur.

Fimbrias

per eum ad vos a die qua cepit a
iubere ⁊ vltra: oblitaq; fuerit fa
ſ christum.
cere multitudo vitulum offeret
ſ patriarcharum ſtirpe.
de armento holocaustū in odo/
a ſ panē et vinū in memoriā paſſionis xp̄i.
rem ſuauiſſimum dño: et ſacri/ b
ficiū eius ac liba vt cerimonię
a ſ christū in ſimilitudine carnis peccati. b ſ humani generis.
postulant: hircūmq; ꝓ peccāto:
ſ christus aduocatus noſter.
Et rogabit ſacerdos ꝓ oīi mul
titudine filioz⁹ iſrael: et dimit
teť eis: quoniā non ſponte pec c
cauerūt: nihilominus offeren/
a ſ oratione cū teſtimonio: ⁊ elemoſyna.
tes incēnſum dño pro ſe ⁊ pro
peccato atq; erroze ſuo: et di/
mittet vniuerſe plębi filiozum
iſrael et aduenis qui peregri/
nantur inter eos: quoniaz cul/
pa eſt omnis populi ꝓ ignoran
tiam. Qz ſi anima vna neſciēs
ſ penitentiā ſcz ſtudioſe agēs et omnino a pec
cato recedens.
peccauerit offeret caprā anni/
culā pro peccato ſuo: ⁊ deprека
ſ vel pro peccato. ſ christus. ſ.
b bitur pro ea ſacerdos q̄ inſcia
peccauerit coz̄ dño: impetra/
bitq; ei veniam: ⁊ dimittet illi.
Tā indigenis q̄ aduenis vna
lex erit omnium q̄ peccauerint
ignorātes. Anima vero quę p d
a ſ cōtemnens ꝓceptum domini.
ſuꝑbiam aliquid commiſerit:
ſiue ciuis ſit ille ſiue peregrin⁹:
qm̄ aduerſus dominū rebellis
a ſ de numero. ſ. eozū qui ad deum ꝑtinent.
fuit: pibit de pōpulo ſuo: Cler/ e
bū enī dñi cōtēpſit: ⁊ ꝓceptū illi
us fecit irritū: idcirco delebiť ⁊
portabit iniquitatē ſuā †Factū f+
eſt aūt cū eſſent filij iſrael in ſo/
litudine: ⁊ iueniſſent hoiem col
ligentē ligna in die ſabbati: ob
tulerūt eū moyſi ⁊ aaron: ⁊ vni
uerſę multitudini. Qui recluſe/ g
runt euz in carcere: neſcientes
qd ſup eo facere deberēt. Dixit
q̄z dñs ad moyſen: Morte mo
riať homo iſte: obruat eū lapi/
ſ ſententijs ſpiritualium.
dib⁹ omnis turba extra caſtra.
Cūqz educiſſent eum foras ob/ h
ſ iudicatus.
ruerunt eum lapidibus: et moz
tuus eſt: ſicut ꝓceperat domi
nus. Dixit quoq; dñs ad moy/ b+
ſen †Loquere filijs iſrl ⁊ dices ad

a A die q̄ cepit iubere. Ex q̄ ptz q̄ ꝑ intelligiť de pctis cō miſſis poſt ꝙ volūtas dñi fue rat ſignificata populo q moy ſen. b Et ſa. ei⁹ ac liba vt cerimonie poſtulāt: q̄ deter minate ſūt Leui. iiij.
c Qm̄ nō ſpōte pec. ꝓ hoc i telligūť ea q̄ cōmittunt timo re mortis vel alteri⁹ pene. vt dicit Aug⁹. qz ꝑ diminuit rō nēvolūtarij ⁊ ꝓ ſequēs pctī. Qz ſi aīa. Hic ꝓfr agiť de ex piatione ꝑdictoꝝ pctoꝝ q̄tū ad vnā ꝓſonā ſingularem. qz aliud ſacrificiū offerēdū erat ꝓ multitudine ppli ⁊ aliud ꝓ ꝓſona ſingulari. d Aia ve ro q̄ ꝓ ſuꝑbiā. Hic ꝓfr agiť ō punitione pctī cōmiſſi ex con cēptu. ſcdo ō iudeoꝝ habitu. ibi: Dixitq; dñs. De punitio nevero peccati ex cōceptu agi tur ꝓ ꝓ generaliter: qz gene ralis pena ē moꝛs. vñ ſubdik: e Peribit ō po. ſuo. ⁊ ꝑ eſt intelligēdū qñ aliqs erat con uict⁹ ꝓ teſtes nō ſolū ō facto: ſ etiā de mō faciēdi: videlicet q̄ ſciēter feciſſet ꝛ mādatum dñi. vt dicit Ra. Sa. ⁊ ꝑ erat qñ teſtes deponebāt ꝛ eū: et nō ſolū q̄ feciſſet ꝛ dñi māda tū: ſz etiā q̄ ſup ꝑ fuiſſet mo nit⁹ ⁊ edoct⁹ q̄ tale factū eēt ꝛ dñi mādatū: ⁊ fm ꝑ expo nūt aliqui ꝟbum ſaluatoris Matth. xviij. Si peccauerit i te frať tu⁹. i. te ſolo ſciēte ꝛc. ſe quiť: Si āt nō audierit te: ad hibe tecū vnū vel duos: vt i oze duoꝝ vel triū teſtiū ꝛc. di cūt enī q̄ ad ꝑ adhibebāť te ſtes vt coz̄ eis moneret eū et doceret q̄ tale factū eēt ꝛ dñi mādatū: vt ſi poſtea recidiua ret: haberēť teſtes ꝛ eū: nō ſo lū de facto: ſ etiā q̄ feciſſet ꝛ monitionē ⁊ correctionē.
f Factū ē aūr. Hic ꝓfr deter minať pena de pctō cōmiſſo p ſupbiā i ſpāli. i. p violatio ne ſabbati. g Qui recluſerūt eū i car. ꝛc. Sed ꝓtra ꝑ videť Exo. xxxj. Qis q̄ fecerit opꝰ i hac die moriet dicē Ra. Sa. q̄ bñ ſciebāt ip̄m debere iterfici: qz ſic dicit: dictū erat ſibi q̄ nō licebat ꝑ ei facere i die ſabbati: ⁊ tū non ceſſauit: neſciebāt tū q̄ morte debebat mori: qz modus moꝛtis nō fu erat determinat⁹: Exo. xxxj. ⁊ iō recluſerūt eū quouſq; ſci rent ꝑ ꝓ reuelationē dñi: qō ⁊ factū ē: qz ꝓcepit eū lapida ri. Alię expoſitores catholici dicūt q̄ recluſerūt eū qz neſci ebant ſi feciſſet ſcienter in ſab bato donec ſup ꝑ eſſent certi ficati ꝓ diuinā reuelationē.
h Dixit q̄z dñs. Hic agiť de diſtinctiōe filioꝝ iſrl ab alijs q̄tū ad habitū: ſicut enī ille ppls erat a deo ſpāliter electꝰ eo q̄ ipſe xp̄s erat ab illo na ſcitur⁹ ꝑter qō data ē ei lex ſpāliter ſicut fuit dictū i ꝓn/ cipio †Deu.22.b

a Fimbrias. Jubeť filij iſrl in quattuoꝛ angulis palliozꝝ hiacynthinas fimbrias facere: vt quō ī coꝛporib⁹ circūcīſio ſi gnū eſt iudaice gētis: ita a veſtis aliquā habeat differētiā: et moneanť q̄ ꝓcepto dei habitu a ceteris gētib⁹ differūt: ⁊ reli gione differre. Nos quoq; inſtruimur qz mādata q̄ videnť eē
Ecc. 29.d 1. Co. 10. d eos: vt faciāt ſibi fimbrias ꝑ an/ a
gulos palliozꝝ ponētes i eis vit/
tas hiacynthinas: Quas cū vide b+
rint recoꝛdenť oīz mādatoꝝ dñi ne ſequāť cogitatōes ſuas: ⁊ ocu los ꝓ res varias fornicātes: ſz ma gis memores p̄ceptoꝝ dñi faciāt ea: ſintq; ſācti deo ſuo. Ego dñs de⁹ vr: q̄ eduxi voſ ō terra egypti vt eſſem deus veſter. La. XVI

c Ece aūt choze filꝰ iſuar: filij
caath filij leui ⁊ dathā atq; abiron filij heliab: hon quo
q̄ filꝰ pheleth de filijs ruben ſur rexerūt ꝓtra moyſen: alijq; filioꝝ iſrael ducēti q̄ñq̄gīta viri ꝓceres ſynagoge: ⁊ q̄ tēpe concilij ꝓ noia vocabanť. Cūqz ſtetiſſent aduer/ d
ſū moyſen ⁊ aarō dixerūt: Suffi/ e
ciat vobis q̄ oīs mⁱtitudo ſctoꝝ f
ē: ⁊ i ipſis ē dñs: Cur eleuami ſup gh
pⁱm dñi: Nō cū audiſſz moyſes: i
cecidit ꝓn⁹ in faciē: locutuſq; ad k l
choze ⁊ ad omnē multitudinem:
Mane inq̄t notū faciet dñs q̄ ad m
ſe ꝑtineāt: ⁊ ſctōs applicabit ſibi: n
⁊ q̄s elegerit appꝛopinq̄bunt ei.
Hoc igiť facite: Tollat vnuſq̄qz thuribulū ſuū tu choze ⁊ oñe ꝓci liz tuum: ⁊ hauſto cras igne po nite deſup thymiama coz̄ dño: ⁊ quēcunqz elegerit ipſe erit ſan/ o
ctus. Adultuz erigimini filij leui. p

Nico.de lyra

cipio Exo. iō dñs voluit eos diſtingui i habitu ab alijs gētib⁹: ſicut i nono teſtamēto religioſi habēt habitū diſti ctū fm profeſſionē ad quā ſūt aſtricti: iō ꝙ talē habitū ꝓteſtabāť ſe eē iude os. a Et faciāt. ſibi fim. ꝛc. in ſignū q̄ deberēt habere cōſeruationē celeſtē reſpectu aliarū gētiū: qz color: bia cynthin⁹ eſt ſimilis colori celi quādo ſerenū ē. b Quas cū vi. ꝛc. vñ in cōfirmatione legis talis color appa ruit eis qñ viderūt dñm: vt hr Exo. xxiij. ⁊ iō talis coloris viſio induce/ bat ad memoriā mādatoꝝ. La. XV

Moraliter. ¢† Locut⁹ ē dñs ad moy ſen. Jn ꝟ capꝰ ponūť aliqua de mo do offerendi ſacrificia q̄ ſunt myſtice ſuper⁹ expoſita: ꝑter qō ꝟ ꝓtrāſco. ff Factū eſt aūt ꝛc. Hic agiť de col ligente ligna in ſabbato qđ dñs ꝑce pit a pplo lapidari: ꝓ qō oſtēſum fuit q̄ grauiter dñs punier violatores di ei dñice cui⁹ obſeruātia ꝑfigurata fu it in obſeruatione ſabbati inq̄tū illꝰ ꝑceptū fuit ceremoniale. b† Dixit quoq; dñs ad moyſen ꝛc. Hic agiť ō habitu iudeoꝝ q̄bus ꝑcipiť q̄ faciāt ſibi fimbrias ꝑ angulos palliozꝝ ⁊ po nāt ibi vittas hiacynthinas vitte ve ro hiacynthine ſunt coloris celeſtis. Judei vero figura fuerūt chriſtiano/ rum noue legis ſicut dicit. j. Coꝛ. x. Omnia i figura cōtingebāt illis. Per vittas igiť hiacynthinas i habitu iu deoꝝ ſignificatū fuit q̄ chriſtiani de bent eſſe cōuerſatiōis celeſtis Phil. iij. Noſtra aūt cōuerſatio in celis eſt. iō ſubdik: b† Quas cū viderint ꝛc. meditatio nāq; celeſtiū recoꝛdari fa cit diuinoꝝ mandatoꝝ.

Jn ca. xv. vbi oꝛ in poſtil. Et tū obſeruatio ſabbati fuit ſta tuta a principio creationis mūdi ꝛc.

Aditio.j. Obſeruatio ſabbati nō legiť fuiſſe ſtatu ta a principio creationis mūdi: fm hoc qō dicitur Heñ. ij. Be nedixit deꝰ diei ſeptime ⁊ ſāctificauit illū. Aliter intelligiť ad lr̄am ꝓut in additione ſup Heñ. ij. ē oſtēſum. Hec eſt querēda occaſio: quare repetūť aliqua legalia: qz ꝑ ſepe cōtingit in le ge moſaica. Jn eodē ca. xv. vbi oꝛ i poſtilla. Dixitq; dñs hoc agiť de diſtinctione filioꝝ iſrl.

Additio.ij. Hoc ꝓceptū de faciēdo fimbrias in an gulis palliozꝝ: ꝓut Hebrei exponūt et rōnabiliter: vt videť nō ordinať ad diſtinctionē filiozū iſrael ab alijs nationib⁹: qz tā de ꝑ habebāt ſignū notiſſimū. ſ. circū ciſionē q̄ data fuit i ſignū: vt. ſ. Heñ. xvij. ſed hoc ꝓceptū ordi nabať ad ꝑ vt cū viderēt illas fimbrias hiacynthinas recoꝛ darenť mādatoꝝ dei: ſicut cū aliqs hō rogat amicū ſuū vt ali qđ faciat ꝓ amoꝛe ſuo: ꝓ cui⁹ memoria ligat ſibi digitū cū fi lo: vt cū ꝑ viderit tradat memoꝛie illud qđ ē ſibi iniunctū: ⁊ ꝑ ſonat plane lr̄a cū oꝛ: Quas cū viderint recoꝛdenť oīm man datoꝝ. ⁊ iō nō fit hic mentio in reddēdo rōnē hui⁹ ꝓcepti ō ꝑ

Replica. q̄ ſit ſignū: ſicut in circumciſione ꝛc. Correctoꝝ ꝓtra Burgen. Jn ca. xv. vbi poſtil. vult q̄ obſeruātia ſabbati ſit ex inſtitutiōe mūdi. Bur. ſe opponit

lia tractare: eo q̄ caabtite ō q̄ꝰ ⁊ frāꝰ eraꝫ choze ⁊ trib⁹ rubē habe bāt tētoria ꝓpinq̄ i ſitu: qz iſti ⁊ illi debāt tētoria ad meridio nalē ꝑtē tabnacli: vt ꝑz ex ſupzadictꝝ ō poſitiōe caſtroꝝ: ⁊ qz iſti erāt potētes i duab⁹ tribub⁹ aggregaueŕt ſibi magnā ꝑtē maioꝝ ꝓpli. iō ſubdik: Alij q̄z filioꝝ iſrl. ccl. ꝛc. d Cūqz ſte aduer. ꝛc. volētes eos deiecere a ſuo bonoze. e Dixerunt ſuffi. vo. ſ. q̄ ſitis ſic alij ⁊ nō maioꝛes. f Quia oīs mul. ꝛc. .i. electa ad dei cultū: qz toti multitudini locut⁹ ē dñs i mon te ſinai: vt hr Exo. xx. g Et i ipſis ē dñs. qz eiꝰ tabernacu lū ē i medio caſtroꝝ. h Cur elc. ꝛc. q̄ſi dicat ꝑ eſt ex vr̄a ꝓſū ptione: nō ex diuīa ordinatione. i Nō cū au. Hic ꝓfr po niť culpe rep̄hēſio: ⁊ ꝓio q̄tū ab ambitione ſacerdotij. ſcdo q̄tū ad ambitionē ducatꝰ ꝓpli. ibi: Miſit q̄ moyſes. Circa ꝓ mū vt moyſes oñderet pplo ſe i hac rep̄hēſione moneri ꝛelo inſticie nō vindicte: ꝓmo ozauit dñm vt nō iraſceret ſ totuz ꝓpm ꝑter malicią iſtoꝝ. ⁊ ꝑ notať cū oꝛ: k Cecidit ꝓnus i fa. humiliādo ſe coz̄ deo. l Locutuſq; ē ad choze. rōnabi liter ⁊ charitative. dicēs: m Mane inquit no. ꝛc. i. cras ſa liua iciuna: tentabat ei vtrū interim choze reſipiſceret a ſuā temeritate. n Et ſactos appli. ſibi. i. oſidet q̄s vult fungi ſa cerdotio coz̄ eo. o Et quēcūqz elegerit ipſe erit ſanctus. i. ad diuina deputaꝰ in officio ſacerdotali. p Multū erigi mini. qz nō ſolū ꝓtra boſtes: ſed etiā cōtra deum.

Vocaret Ca.XVI da.Aug⁹.Quid ē q̄ dathā ⁊ abiron i seditiōe vocati a moyse fugbe ⁊ iniurioſe rñdētes: Nūq̄d puſillū h:q̄m induxiſti nos i terrā fluentē lac ⁊ mel: i terficere nos in heremo: q̄m p̄es nobis: princeps es:⁊ tu i terrā fluētē lac ⁊ mel induxiſti nos: ⁊ dediſti nobis ſortē agri: ⁊ vineas:⁊ Poſt ꝫ addiderūt oculos hoīm illoꝝ abſcidiſſes:ñ aſcēdim⁹.Quorū oculos dixerūt? vtrum ppli iſrl:q̄ ſi ita p̄ſtitiſſet: oculos eoꝝ abſcidiſſes.i. ita te diligerēt:vt oculos ſuos eruerēt:⁊ tibi darēt.

Dat.4.b ſm illū apli:Si fieri poſſet oculos v̄ros eruiſſet⁊ dediſſet mihi. Et deinde plenā cōtumaciā addiderūt. Nō aſcēdim⁹.i. nō venim⁹: q̄ vocauerat eos. An potiꝰ oculos hoīm illoꝝ.i. hoſtiū:q̄ nimiſ atroces ⁊ terribiles nūciabāt q̄ſi ⁊ ſi ꝫ fecilſes:nō obtēperarem⁹ tibi: niſi q̄ modus ꝛbi ali⁹ p alio poſit⁹ ē:vt nō dicerēt aſcēdem⁹: ſz nō aſcēdim⁹ quodā locutionis genere.

b Recedite taber. Aug. Alia lra. Aſcēdite vos ꝫ medio ſynagoge iſti⁹ ⁊c. Notādū ē tūc inbere dñs corpalē fieri ſepationē cū tā vindicta iminet malis.

Gen.7.c Sic Noe cuꝫ domo ſua a ceter⁹ ſepat diluuio parituris.ſic Loth cū ſuis ſeparat a ſodomis igne celi

Ibidē.9.c D r⁹ ꝛſumēdis. Sic ꝑ⁹ ipe

Exo.14.c ab egyptijs marinis fluctib⁹ obruēdis. Sic iſti nūc a ſynagoga chore dathā ⁊ abiron:q̄ ſe p̄⁹ p ſedition̄ abrūpere volueruūt cū q̄b⁹ tū ſancti antea viuētes ⁊ cōuerſantes:⁊ cū ceter⁹ q̄s reprobat deus: ꝛtraminari minime ab eis potuerunt. Nec ſe separe iuſſi ſūt:q̄ vindictā dñs differebat.vel talē adbi-

1.q.1.ſi quis inde in fi. bebat qua inocētes pericliterī nō poſſent:ſicut ſcr pentū moꝛſib⁹: vel ſtrage moꝛſētiū qua de⁹ quē volebat ſicut volebat alio p eutiebat itacto: nō ſic aq̄ diluuij:aut ignea pluuia: aut aqua maris: aut bia tu terre:q̄ pmixtos poterat pariterq̄ abſumere (nō q̄ de⁹ ſibi ſuos ſuare nō poſſet.Sz q̄d op⁹ erat tētatiōe miraculi: vbi ſeparatio poterat fieri) vt vl aq̄ vl ignis: vl hiat⁹ ſre q̄s i

Dat.13.b ueniſſet auferret:⁊ ſic i fine a çiçantis ſepabūt fumēta: vt malos cremātib⁹ flāmis iuſti fulgeāt ſicut ſol in regno patris ſui.

Dirupta

Dixitq̄ rurſū ad choze:Audite filij leui: Num parum vobis eſt q̄ ſepauit vos deus iſrael ab omni populo: ⁊ iūxit ſibi vt ſeruiretis ei in cultu tabernaculi:⁊ ſtaretis coraz frequentia populi ⁊ miniſtraretī ei? Idcirco ad ſe fecit accedere te ⁊ omnes fratres tuos filios leui: vt vobis etiā ſacerdotiū vēdicetis:⁊ ois globus tuus ſtet contra dñm? Quid eſt enī aaron vt murmuretis cōtra eū? Abiit ergo moyſes vt vocaret dathan et abiron filios heliab: Qui reſpōderūt: Nō veniemus. Nunquid parum eſt tibi q̄ eduxiſti nos de terra q̄ lacte et melle manabat:vt occideres in deſerto: niſi ⁊ dominat⁹ fuerī noſtri? Reuera induxiſti nos in terrā q̄ fluit riuis lactis et mellis:⁊ dediſti nobis poſſeſſiones agroꝝ et vineaꝝ: An ⁊ oculos noſtros vis eruere? Nō venim⁹. Iratuſq̄ moyſes valde:ait ad dominum: Ne reſpicias ſacrificia eoꝝ: Tu ſcis q̄ nec aſellum quidem vn̄q̄ acceperim ab eis: nec affixerim q̄piam eoꝝ. Dixitq̄ ad choze:Tu ⁊ omnis congregatio tua ſtate seoꝝſum coraz dño et aaron die craſtino ſeparatim. Tollite ſinguli thuribula veſtra:et ponite ſuper ea incenſum:offerentes domino ducenta quiquaginta thuribula:aaron quoq̄ teneat thuribulum ſuum. Nō cū fecilſent ſtantibus moyſe et aaron et coaceruaſſent aduerſum eos omnez multitudinez ad oſtium tabernaculi :apparuit cūctis gloria domini. Locutuſq̄ dominus ad moyſen ⁊ aaron ait:† Sepamini de medio congregationis huius vt eos repente diſperdam. Qui ceciderunt pꝛoni in faciem atq̄ dixerunt: Fortiſſime deus ſpiritum vniuerſe carnis:num vno peccante cōtra oēs ira tua deſeuiet? Et ait dñs ad moyſen: Pꝛecipe vniuerſo populo:vt ſeparetur a tabernaculis choze et dathā ⁊ abiron. Surrexitq̄ moyſes ⁊ abijt ad dathan et abiron: ⁊ ſequentibus eū ſenioꝛibus iſrael dixit ad turbaz:Recedite a tabernaculis hominū impioꝝ: ⁊ nolite tangere q̄ ad eos pertinēt: ne inuoluamini in pctis eoꝝ.† Cunq̄ receſſiſſent a tentoꝛijs per circūitū eoꝝ dathan et abiron egreſſi ſtabāt in introitu papilionū ſuoꝝ cū vxoꝛibus: ⁊ liberis omniq̄ frequentia. Et ait moyſes: In hoc ſcietis q̄ dominus miſerit me vt facerem vniuerſa q̄ cernitis et non ex pꝛopꝛio ea coꝛde ꝓtulerim: Si cōſueta hoīm moꝛte interierint et viſitauerit eos plaga qua ⁊ ceteri viſitari ſolent:nō miſit me domin⁹. Sin aūt nouaz rem fecerit dñs:vt aperiēs terra os ſuū deglutiat eos ⁊ omnia q̄e ad illos ptinēt: deſcēderint

ꝫ inferiores partes terre

q̄ viuentes in infernū:ſcietis q̄ blaſphemauerunt dñm. Confeſtim igit vt ceſſauit loqui

a Num parū eſt vobis ⁊c.q.d. nō deberet? reputare parū ꝫ multū diuina būficia q̄ fecit vobis p alijs. b At vo.etiā ſa.vē.i. indebite vſurpetis tāq̄ ingrati diuinis būficijs. c Et ois glo.tuus ſtet ꝫ dñm:a veritate eni ſe cē vacuos ꝓfeſſi ſūt: q̄ multitudine ſe armauerī. d Quid ē ei aarō vt murmuretis ꝫ cū.q.d.nō aſſūpſit ſibi ſacerdotiū:ſz dñs ipoſuit ei. e Misit ḡ. Hic ponit̄ reꝓhenſio moyſi ḡtū ad ambitionē ducat⁹ ppli.⁊ pꝛio vocauit moyſes iſtos ambitioſos coā alijs ſenib⁹ vt eos rōnabiliter induceret ad deſiſtendū. f Qui re.nō ve. oñdētes ſe apte rebellare: ꝓpter q̄s ꝫſur pcedūt ad cōuitia.

g Nūq̄d parū ē tibi.ſ.q̄ feceris b malū toti ppło: q̄s malū exprt/mit.cum ſubdit: h Qz eduxiſti nos de terra.ſ.egypti.

i Que la.⁊ mel.ma.i.bonis olbus abūdabat:illā terrā vltra de bitū cōmēdabāt i vituperiū moyſi.q̄ eos ide eduxerat. k Ut occideres i deſer.ex defectu cibi et potus. l Niſi ⁊ do.fue.nr? vſi iponebāt ei q̄ vellet eos redigere in ſeruitutē.q̄s erat falſum.

m Reuera induxiſti nos i terrā q̄ fluit riuis lactis ⁊ mellis? ꝫ dicebāt ironice ad deſignandum q̄ moyſes ꝓ falſas ꝓmiſſiōes decepiſſet ppm: ꝓmittēdo eis terrā lacte et melle fluētem. n An et ocu.no.vis eruere:nō venim⁹.q.d.nō mādas nobis q̄cq̄ ꝓ bono nr̄o ꝫ malo. o Iratuſq̄ moyval.non ꝓ iniuria ſibi illata:ꝫ q̄ talis iniuria inuehebaī ꝫ deū cuius erat nūcī⁹. p Reſpi.ſa. eoꝝ.ſicut nō reſpexiſti ad ſacrificia cain maligni:vt hr̄ Heb.iiij.

q Tu ſcis q̄ nec ⁊c.Cetera patēt vſq̄ ibi: r Et coaceruaſſent ⁊c.dicit Ra.Sa.q̄ ꝓ totā noctem p̄cedēte ⁊ ptē diei choze ⁊ ſibi adherētes diſcurrerāt p caſtra dicētes pplo:q̄ mouebanī ꝓ vtilitate cōi ⁊ ꝫ modo coaceruauerūt ſibi multitudinē. s Locutuſq̄ ē dñs. Hic ꝓ⁹ ponit̄ inflictio pene vbi ꝓmo ponit̄ cōminatio dei cū dicit: t Sepamini de me. conbu.q̄ ſūt indigni ſocietate vr̄a.

v Ut eos re.diſ.oēs ſimul.

x Qui ceci.ꝓ i in fa.ad placādū dei irā. y Fortiſſime de⁹ ſpi.i. q̄ cognoſcis coꝛda. z Nū vno pec.ꝫ ⁊c.q.d.nō decet. Iudex et mortalis q̄ nō cognoſcit coꝛda q̄ bō videt tm̄ q̄ parēt: aliq̄n punit inocētes cū peccātibus:ꝫ tu q̄ diſcernis videndo coꝛda hoīm non debes hoc facere.ideo ſubdit:

a Pꝛecipe vniuerſo pplo vt ſeparet ab iſtis q̄ manifeſte peccauerūt:⁊ ptz lra vſq̄ ibi: b Bathan et abiron egreſſi ſtabāt. parati ad reſiſtēdū moyſi. c Scietis q̄ dñs mi.me ⁊c.i.ſciet q̄ de mādato dñi feci illud ꝓ q̄b⁹ iſti ſe ditionē mouerūt:q̄ de mandato ei⁹ ducatū ſuſcepi:⁊ aaron i ſacerdotē ordinaui:⁊ eliſaphā pꝛincipē ſup caathitas cōſtitui. Sequit:

Deſcēderūt

a Dirupta eſt. Iſido.q̄ dathā ⁊ abiron ⁊ choze ſignāt hereticī ⁊ ſciſmatici:q̄ multos ſecū trahētes decipiūt:cōtēnētes ſacerdotes xp̄i:⁊ ſe a clero plebiſq̄ ſocietate ſegregātes: cōſtruere audēt eccl̄ias:⁊ aliud altare:ꝑcēs alterā illicitis vocibus faciūt:oñtce hoſtie veritatē ꝓ falſa ſacrificia ꝓphanantes. Et q̄: ꝛtra dei volūtatē ⁊ ordinationē ni

tunt:ob temeritatis audactā terre cōpagibus ruptis viuētes abſoꝛbēt⁹: nec tm̄ duces ꝫ oēs cōplices ⁊ fautores i eterno igne ꝓparata vltione peribunt. b Deſcēderūt. Aug⁹. Alia lra. Et deſcēderūt ipi ⁊ oia q̄cūq̄ fūt eis viuētes ad inferos. Notādū ꝫm locū terrenū dictos eſſe inferos.i. in inferioꝛib⁹ terre ptib⁹.ſub vario enī ſtellectu nomē inferoꝝ ponit̄:⁊ maxime i moꝛtuis hoc accipi ſolet. Sz q̄m iſtos viuentes dictū eſt ad inferos deſcendiſſe:⁊ ipſa narratiōe apparet q̄d factū fuerat manifeſtū eſt hic inferiores ptes terre inferoꝝ vocabulo nominari:cōpatiōe hui⁹ ſuperioꝛis terre in cui⁹ facie viuit. Sicut in cōpatione ſuperioꝛis celi:vbi ſctoꝝ demoꝛatio eſt angeloꝝ:peccātes angelos in hui⁹ aeris detruſos caligine ſcripturā dicit tāq̄ carceriꝫ inferi puniendos reſuari. c Pꝛecipe ele.Aug⁹. Alia lra: Et dixit dñs ad moyſen et ad eleaçarū filiū aaron ſacerdotem: Tollite thuribula erea de medio eꝛuſtoꝝ:et ignē alienū hunc ſemina ibi q: ſanctificauerūt thuribula peccatoꝝ hoꝛū in animabus ſuis:⁊ facies laminas ductiles circūpoſitiōez altari: q̄m oblata ſunt ante dñm ⁊ ſanctificata ſunt:⁊ facta ſūt i ſignū filijs iſrl. Cur nō ad moyſen ⁊ aaron ſicut in ſuperioꝛibus dñs locut⁹ eſt:ſed ad moyſen ⁊ ad eleaçarū filiū aaron? Hec mihi cauſa interim occurrit:q̄m queſtio erat de ꝓgenie ſacerdotuz .i. de quo genere eſſe deberēt? vnde illi ex alio genere:q: ſibi ſacerdotiū vſurpari auſi ſunt:mirabili ſupplicio pericrunt. Nō ad aaron ꝫ tā ſūm⁹ ſacerdos erat:ſed ad eleaçar voluit loqui de⁹: qui ei ſuccedere debebat: ⁊ ſcdo iam ſacerdotio fungebaf:vt ſic ſeriem generis cōmēdaret q̄ in ſucceſſionibus ſacerdotū eſſe deberet. Unde in ſequēti⁹ addit. Et accepit eleaçar filius aaron thuribula enea quāta obtulerūt q̄ eruſti ſunt:⁊ addidit ea in circūpoſitionē altaris memoriale filijs iſrl:vt nō accedat quiſq̄ alienigena:qui nō eſt de ſemine aaron imponere incenſum ante dñm:⁊ nō erit ſicut choze ⁊ ſicut cōſpiratio ei⁹ ⁊c. Hoc ergo modo voluit de⁹ nō ſacerdotiū q̄ iam erat in aaron:ſed ſucceſſionis ꝓgenie cōmendare. Q̄ vero ait alienū ignē ſemina:ibi ſparge intelligendū eſt. Et q̄ addidit:q: ſctificauerūt thuribula pctōꝝ hoꝛ i altaꝛ ſuis:locutiōe inuſitata ſnia erꝑſſa ē. Sz notādū nouo mō dicta ſāctificata in pena eoꝝ a q̄b⁹ ꝑ pctm̄ fuerat ppetratū: q: p eos erꝑplū datū eſt ceter⁹ q̄ ptimerēt. d Tollat thu. Orige. Choze figurā gerit eoꝝ q̄ ꝫ eccleſiaſtica fidē⁊ doctrinā veritat⁹ inſurgunt. Hic cū cetu ſuo i batillis ereis obtulit incenſū alieni ignis. Jubet ḡ a dño diſpgi ignis ⁊ ꝺ batillis q: ſāctificata ſunt laminas fieri ductiles:⁊ ex eis altare circūdari: q: oblata ſunt coꝛā dño et ſanctificata. Hoc aūt videt figurari q̄ batilla erea diuine ſcripture figurā tenēāt cui heretici alienū ignē imponētes.i. intelligentiā a deo alienā: ⁊ veritati ꝛtrariam:incenſū deo nō ſuaue:ſed exeꝛabile offerunt. Et ideo forma noſtris ſacerdotib⁹ dat: vt (ſi aliquid tale fuerit eꝛoꝛū) q̄ a veritate ſunt aliena:ab eccleſia penit⁹ excludant. Si qua vero in ipſis hereticoꝝ verbis ex diuine ſcripture ſenſibus inueniunt:nō reſpuant:ſanctificata eni ſunt⁊ dño oblata.

Orige. Poteſt et alio mō intelligi q̄d de batillis ꝓcipit peccatoꝝ vt ſocienf altari. Erea dicunt:q: vbi vera fides ⁊ integra verbi dei ꝓdicatio:aut argētea dicūt aut aurea: vt fulgoꝛ

Ps.11. auri declaret fidei puritatē:⁊ argēti igne ꝓbatū:eloquia dñi igne examinata ſignificet. Ista vero q̄ dicunt erea: in ſono tm̄ vocis cōſiſtūt:⁊ ſūt vt eramēti ſonās:aut cymbalū tinniens. Ista vero batilla erea.i. hereticoꝝ voces ſi adhibeam⁹ ad al-

tare dei vbi diuiⁿ ignis:vbi vera fidei ꝓdicatio:melius ſpſa veritas ex falſoꝝ cōpatione fulgebit. Si enī dicta marcionis aut baſilidis aut cuiuſlibet heretici ſermonib⁹ veritatis ⁊ teſtimonijs ſcripturaꝝ velut diuini altaris igne cōfutē: in me euidētio: ex ipſa cōpatiōe apparebit eoꝝ ipietas. Si ei doctrina eccliaſtica cēt ſimpler:⁊ nullis extrinſecus hereticoꝝ dogmatū aſſertionib⁹ ſcinderet: nō tā clara ⁊ tā ex- J.26.b aminata videret fides noſtra. Idco 1.q.1.ſi quis inde in fi. ⁊ doctrinā catholicā cōtradicētes oppugnāt: vt fides noſtra nō ocio toꝛpeſcat:ſed exercitijs elimet. Un: Opoꝛ- 1.Co.11.d tet hereſes eſſe: vt q̄ ꝓbati ſunt manifeſti fiant:quaſi oporteat hereticoꝝ ba- Deu.11.a tillis altare circūdari: vt fiat oib⁹ ma- Ps.105. nifeſta fideliū ⁊ infideliū differētia. Cū enī fides eccliaſtica velut aurū ceperit refulgere:⁊ ꝓdicatio ei⁹ vt argētū igne ꝓbatū reſplēduerit: turpius hereticoꝝ voces obſcuri eris vilitate ſordebūt. Bona eni ex deterioꝝ cōpa- † J.26.a ratione magis noſcunt. Quis ſciret bonā eē lucē niſi tenebras ſentirem⁹? Quis noſſet mellis dulcedinem: niſi guſtaſſet amaritudinē? Ipſius deni⁊ diabolum et cōtrarias ptātes ſi aufe ras: virtutes animi ſine oblectāte nō poterūt enitescere. Sic ⁊ ſacerdotū fideliū gloria nō pōt reſplēdere:niſi eā infideliū reꝓbatio et pena cōmen- Gen.6.b det. Singuli quoq̄ iuſtoꝝ magis ex cōparatione ceteroꝝ clari videntur apud deū. De Noe ſcriptū eſt q̄ eſſet iuſtus ⁊ pfectus in generatione ſua: in quo oſtendit q̄ nō ex integro pfectus:ſed in generatione ſua.i. ad ceteroꝝ comparationē. Similiter Loth Ibi.19.c. quanto quotidie deterioꝛes fiebant ſodomite:tāto iuſtioꝛ apparebat. Et cū regreſſi eſſent qui terrā inſpexerāt ⁊ decē mēdiculoſis ſermonib⁹ deſperationes populo incuſſiſſent: duo.i. caleb ⁊ Jeſus bona nunciaſſent:et in ꝓpoſito manere ſuaderent: immoꝛtale eis meritū cōtulit non tā ſua cōfeſſio q̄ formido ſodaliū. Nō ei tā magnifice in eis virt⁹ animi clariſſet:niſi reliquoꝝ ignauie formido patuiſſet. e Eo q̄ obla. Aug⁹. Circūpoſitionē vero altari cur.ſ. er eis fieri voluit:addidit dicēs:q̄ oblata ſūt in ſignū filijs iſrl. Nō ḡ i eis repꝛobare voluit q̄ a talib⁹ oblata ſūt ꝫ ſ̄ potiꝰ cogitari ⁊ attēdi añ quē oblata ſūt.i.q̄ añ dñm: vt pl⁹ in eis valeret nomē dñi añ quē oblata ſunt: q̄ peſſimū merituz eoꝝ a q̄b⁹ oblata ſūt. Hoc aūt ⁊ i Exodo cōmemoꝛauit ſcptu- Exo.27.a ra:qñ altare fabꝛicatū dicit: Un intelligiſ genera rerū geſtarū diſtributa eē p libꝛos:nō ordo tēpoꝝ cōtexꝰ. Nā et ex vir- †.17.a ga aaron quō res geſta ſit: vt flozēs ⁊ germinās electione ſacerdotij ei⁹ diuinit⁹ indicaret:in ꝫ libꝛo legiſ ⁊ tñ in Exo.ꝺz Exo.25.a vt ſciſſoꝝ cū māna i arca poneret:qñ ꝓcipit ſ̄ rabnacło fabꝛicādo:qđ lōge añ ꝓceptū ē:q̄ ipſ⁹ tabnaculū fabꝛicatū pfectūq̄ oſiſteret. Stetit aūt pꝛio mēſe ſecūdi anni ex q̄ de egypto egreſſi ſt:⁊ liber iſte ꝛcipit a ſcdo mēſe eiuſdē ānī ſecūdi:eiuſdē mēſis pꝛio die. Un clauſ ē iſta (ſi libꝛoꝝ ordinē oſiderem⁹) p recapitulationē.i. ꝓteritoꝝ recordationē cōmemoꝛari:q̄ putant q̄ min⁹ diligēter intēdūt: eodē facta ordine q̄ narrant.

Nico.de lyra

Tulit

a Deſcēderūtq̄ ⁊c.i. ſeriores ptes ſre i q̄b⁹ dr̄ē infern⁹ a doctoꝛib⁹: nō tñ ſic ē intelligēdū q̄ ſint i pena ſterni: ita q̄ ſi fuerūt moꝛtui pl⁹ moꝛte coꝛpali: q: ſm q̄ dr̄at Deu.ix. Stratū ē oib⁹ ſel moꝛi: ad ſoluēdū ꝺbitū nature lapſe: p⁹ ꝫ ät iudicū.ſ. retributio ꝑmij vl pene. b Sz lg.⁊c. Xtute diuīa: dicē ei Ra.Sa.q̄ exiuit ꝺ thuribuꝰ q̄ tenebāt. c Locutuſq̄ ⁊c. Hic ꝓ⁹ ponit̄ ſignū punitiōis ꝓdicte ad repſſionē alioꝝ i futurū a ꝓſili temeritate.cū ꝺr: d Pꝛecipe ⁊c. ꝫ ei ſignū ponebāt ad repmēdū alioſ i futuro ab vſurpatiōe ſacerdotij:⁊ iō ꝫ ſignū mādat fieri p eleaçaꝝ mag⁹ q̄ꝫ p aarō:qz debebat ſuccedere i ſacerdotio. e Qm̄ ſctiſ. ⁊c.i. p moꝛte pctōꝝ q̄ꝝ thuribula remanebūt appcbit tēpoꝝ ſctitas dꝺ ei i ſacerdotib⁹:⁊ ꝫ eſt qđ ſbdit: Et ſan.ſint vt cernāt ea ꝓ ſigno ⁊c.

Affigēs

a Tulit ergo eleazar. Orige. Apud deū nihil est ociosum: ſz que putant̄ abijcienda aliquid operis necessariū habent. Refert ergo scriptura qz ex precepto dei accepit Eleazar batilla erea que obtulerant qui exusti sunt: ⁊ fecerunt ex eis circulos: ⁊ apposuerūt eos altari in cōmemoratiōē filijs iſrl: vt nō accedat alienigena imponere incensū coram dño. Nō enī sūt cōsilia diuina sicut cōsilia hūana. Si apud hoīes iudicarent hec causa: ⁊ apud ecclesiarū principes de his (verbi gratia) qui diuersa ab ecclesijs docentes diuine sententie vel vindicte ptulerūt vltionē nonne iudicarent: vt q̄ locuti sūt: q̄ docuerūt q̄ scripserūt vniuersa cū vniuersorum cineribus disperirēt? b Sicut pas sus est. Orige. Posteris quoq; dat exemplum: ne quis p̄sumptione sup̄bi spiritus nō sibi a deo datum munꝰ pōtificatus inuaderet. Sed illi cedat quē non ambitio humana: non fauor corruptꝰ: nec largitio damnāda asciuerit. c Moyses ⁊ aaron. Orige. In sodomis quidem ad minus decez requirebant̄: p quos vix saluarentur qui habitabāt pentapoli: Nunc autē si duo inueniantur tales qualis fuit Moyses et aaron: sufficiunt vt tota gens iſraelitarum saluet̄. Quid ergo amplius est in his duobus que tanta virtus? q̄ meritum: q̄ sexcēta milia et eo amplꝰ liberēt? Ego arbitror q̄ in Moyse lex significat̄: que docet hominem scientiam et dei amorē. In aaron vero supplicandi deo et obsecrādi forma. Si quando ergo nobis vel vniuerso populo deus indignatur: ⁊ iam vltio procedit et recedente lege dei in cor nostrū que moneat et doceat nos conuerti ad penitentiam: et satisfacere p̄o delictis: continuo ira cessabit: ⁊ ꝓpitiabit̄ dominus: quasi moyse et aaron p̄o nobis intercedentibꝰ ⁊ p̄o vniuerso populo supplicantibus. Si autem indurentur corda nostra: nec cōuertamur nec humiliemur in cōspectu domini vt in confessione supplicationū iram mitigemus: sed econtra dicamus: Non est cura deo de vita mortalium: nec pertinēt hec ad deum: reliquit nos olim: nec ista nouit: non est

† 7.q.1. deni q̄ in fine

† 31.di. cenet

Ecc. 18. d

G

moyses et aaron in nobis legis. ſ. scientia ⁊ fructus penitētie p quos interitū possum⁹ euadere. d Operuit nubes. Orige. Nō enī legimꝰ antea q̄ obtexerit nubes tabernaculum et apparuerit maiestas dñi ⁊ receperit itra nubē moysen et aarō nisi cū populus in eos surrexerit et lapidare voluit. Discamꝰ ex hoc quanta sit vtilitas in psecutione christianis: quomodo ꝓtegat eos deus: ⁊ infundat̄ spiritussanctus. Tūc enī adest maxime gloie domini: cū hominū seuicia cōcitat̄. ⁊ tunc pacē habemus apud deū: cū ab hoībus ꝓpter iusticiam expugnamur: Ubi ei abūdat peccatū: supabundat et gratia. Operuit ergo eos nubes tabernaculi: ⁊ irruit synagoga sup moysen et aaron: ⁊ apparuit glia dñi ꝯ̄us magni meriti sint ⁊ virtutibus polleāt: nō apparet eis glia dñi nisi i tribulatiōe ⁊ periculo: ⁊ pene i ipa morte. Apls etiā in his gliam dñi cōseq̄ meruit. vñ

Rom. 5. d

2.Cor.11. f

enumerat se sup ceteros i tribulatoībꝰ fuisse: ter ꝛgis cesū: semel lapidatū fuisse: ⁊ naufragia ptulisse: ⁊ pictā mar̄ ac fluminū.
e Recedite de me. Orige. Jubētur q̄ moyses ⁊ aaron exire de medio synagoge: vt intereat. Sed videam⁹ q̄d faciūt: Sancti sūt ⁊ pfecti ⁊ magis euāgelij q̄z legis discipuli: iō diligūt etiā inimicos: ⁊ oāt ꝓ psecutoribꝰ. Jllis enī irruētibꝰ: isti ꝓcidūt in faciē et ait moyses ad aaron: Assume batillū ⁊ impone sup illud ignē: inꝺce incensum ⁊c. Videat q̄ q̄ deū pariter criminātur et legē: quō moyses et aaron ꝓiores fecerūt: q̄ postmodū euāgeliū docuit. Diligit moyses inimicos ⁊ orat ꝓ psecutoribus. Inuenīt ergo euāgelij virt⁹ in lege: ⁊ fūdamēto legis innitit euāgeliū. Nec ve. te. nomino legē: si cā spiritaliter intelligā. Illis tm̄ lex vet⁹ est testa. q̄ cā carnaliter intelligunt. Illis vetus est et senuit: qz vires suas obtinere non pōt. Nobis

Ecclus. 18. b

autē q̄ eam spiritaliter exponim⁹ semp noua est: ⁊ virūq; nobis nouū testamētū est. nō tp̄is etate: sed intelligentie nouitate. Ait iohānes ait: Mādatū nouū do vobis vt diligatis inuicē: cū sciret datū esse mandatū dilectionis in lege. Sz qz charitas nunq̄ cadit: nec mādatū veritatis veteralcit: semp nouū esse ꝓnunciat. Semp enī obser nātes nouos facit in spiritu. peccatori autē et charitatis federa nō seruāti etiā euangelia veteraſcunt: Hec pōt ei nouū testa. esse: qui nō deponit veterē hominē ⁊ induit nouū ſm deum creatū. Hortat̄ moyses pontificē magnū vt offerat in castris incensum et oret ꝓ populo. Jam ei ceperat populus vastari. In ipō videbat moyses q̄ gerebant̄: Intellige pplm iſrl in castris p ordinē tribuū ⁊ familiarū dispositū: virtutem vero quandā a deo missam: nō passim: sed ex prima parte cepisse pplm vastare: ⁊ ꝓcedente p ordinē mortis stragem. Considera post hec pontificē indutū veste pontificali: ⁊ portantē batillū atq; ignē cū incenso tendere ad locū quo p angelum vastantē mors gnerat̄: ⁊ stantem vbi mors finē dederat primis: ⁊ imminebat postremis. Jntuere stantē pontificē: ⁊ obiectiōe quadā viuētes a mortuis dirimentē: ⁊ virtutē reꝓpitiationis eius: ⁊ incēsi mysteriū: erubuisce angelū vastatorē: ⁊ in hoc mortes finitā ⁊ vitā reparatā. Considerata vero historia: ascēde ad verbi huius celsiora fastigia: ⁊ vide quō verus pōtifex. Jesus assūpto batillo carnis: et supposito igni altaris aīa. ſ. magnificā: adiecto etiā incenso: qui est ſpūs immaculatus: medius inter vivos et mortuos stetit: ⁊ mortē cōpescuit: destruens eum qui habebat mortis imperiū: vt q̄ credit in cū: nō moriat̄ sed viuat in eternum. Hoc ergo mysteriū postea futurū iā tūc qui pplm vastabat expauit: agnoscebat figurā batilli ignis incensi: et q̄lis offerenda erat deo hostia ab eo qui medius viuorū et mortuorū cōstiterat: puidebat. Jllos imago saluauit: ad nos salut̄ veritas puenit. Nō enī indumēta pontificis purpurea lanea byssoq; cōtexta

Heb.2. b

Job.3. b

Exo.28. g

erubuisset ille angelus: sed futura magni pōtificis indumenta intellexit: ⁊ cessit: quibus vniuersa creatura inferior est. Puto aūt q̄ nō solū primo aduētu dñi forma ista cōpleta sit sed etiā in secūdo cōplebit̄: veniet iterū filiꝰ hominis: ⁊ quosdam inueniet mortuos et quosdā viuentes. Et possumus intelligere q̄ nōnulli in hoc vite statu inuenianr̄: cum multi p̄cesserint mortui. Vel mortuos corpora intelligam⁹: viuentes aūt aīas: et tunc forte medius viuorū et mortuorum stabit Christus. cū staturet oues a dextris: hedos autem a sinistris: ⁊ dicet his qui a dextris: Venite bñdicti patris mei ⁊c. His aūt qui a sinistris: Jte maledicti in ignē eternū ⁊c. Sunt enī mortui q̄ i ignē eternū mittūt̄: viui aūt q̄ mittūt̄ ad regnū.

Mat.25.c

Ibidem

Nico.de lyra

Et stans

a Affligēs altari. ſ. holocaustoꝝ. b Murmuranit aūt oīs mul. Hic cōsequēter ponit̄ trāsgressio multitudinis. cuz dicit: Murmurauit aūt oīs multitudo. celās ꝓ choze ⁊ sibi adiūctis. c Vos interfe. pplm dñi. p hoc innuētes q̄ erant morte digni. vñ subdit: d Moyses ⁊ aaron fu. ad ptecti onē dñi. e Operuit nubes taber. dicūt aliq̄ q̄ non fuit illa nubes q̄ ꝓbebat ducatū ppli: sz quedā parua nubes in qua dñs solitꝰ erat loq̄ cum moyse: aliq̄ dicūt q̄ fuit ista q̄ ꝓbebat ducatū: ꝑ ante b semp stabat i alto sup tabernaculū: ⁊ tūc descēdit operiēs ⁊ ambiēs tabernaculū circūq; vt nullus posset accedere. f Cūq; iace. i ter. ad placādū irā dei ꝑ pplm excitatā. g Dixit Moyses ad aaron: Tolle thuribulū ⁊c. cognouit enī ex reuelatiōe diuina q̄ p p̄ces aaron ⁊ oblationes incensi quieseret plaga incoata.

Stans

a Stans inter mortuos et viuentes. vt retineret processum vindicte. b Reuersusq; est aaron ad moysen. adhuc pro populo orantem. Et in hoc dedit exemplum pzelatis q̄ non debent spiritualia subtrahere beneficia subditis ꝓpter iniuriam sibi illatam ab eis.

Ca. XVI

Moraliter.

Ecce aūt choze filiꝰ isaar. Per choze dathā ⁊ abiron q̄ aggregauerūt sibi multitudinē ad mouēdū seditionē vt p̄ bñ obtinerēt sacerdotij dignitatē: significant̄ illi q̄ inter seculares vel religiosos semināt cōtentiones vel discordias aggregātes sibi caudā magnā: vt obtineāt multitudine qđ cōseq̄ nō poterant rōne ⁊ hoc in principatibꝰ et regnis ḡtūs ad statū laicoꝝ. i ecclesijs vero ḡtūs ad statū clericoꝝ. in religionibꝰ vero ḡtus ad officia religionū: ⁊ sicut choze dathan ⁊ abiron descēderūt ad infernū sic et isti descendent cū ipsis nisi debito modo penituerint ꝺ peccatis. Moraliter aūt i eodē hoīe discordiā et scisurā faciūt motus irascibilis ⁊ cōcupiscibilis inordinati ⁊ habitꝰ ex eis generati. nā ipi trabūt ⁊ inclinābt hoīem ad malū. rō vero ⁊ synderesis trabūt ad oppositū: ⁊ sic in eodē hoīe fit scisura: ꝓpter qđ de talibus dicit ꝑbus viij. Ethi. Cōtendit ipse aīa et ꝺ qui dē trahit huc: hoc aūt illuc quēadmodū discrepantia. Et cōcludit cōclusionē vtilē ꝺ. Jgit̄ si sic miserus est malū esse fugiendū maliciā intense, illi vero q̄ p negligentiā reprimendi motꝰ inordinatos irascibilis et concupiscibilis sunt causa dicti scilmat̄ digni sunt pene gehennalis. †Sz et ignis egressus a domino interfecit ducētos quinquaginta viros qui offerebāt incēsū. Per istos vsurpantes sibi sacerdotium: intelligunt ambitiosi dignitatū ⁊ officioꝝ in religionibus et ecclesijs: ⁊ isti puniri merent̄ pena ignis gehēnalis. d Precipe eleazaro ⁊c. Thuribula sunt instrumēta ad offerēdū incēsum quod ptinet ad sacerdotis officiū. igit̄ p thuribula ambitiosoꝝ ꝑdictoꝝ q̄ sibi volebāt vsurpare sacerdotiū possūt intelligi ꝺba falsa: opa ficta ⁊ occulta mūera: p q̄ ambitiosi querūt obtinere i ecclia gradū indebitū sibi q̄ thuribula ꝓducūt i laminas q̄s manifeste detegit̄ ⁊ debite punit̄ ambitiosoꝝ falsitas: ⁊ iste lamine figūt̄ i altari q̄s manifestatio ⁊ punitio dicte falsitatis redigūt̄ in scriptura cōi: vt sic sint aliꝭ in signū ne querāt indebite honoris statuz.

† Sap.18. b

b Murmurauit aūt oīs multitudo ⁊c. hec aūt murmuratio ꝺ moysen ⁊ aaron fuit valde iniusta: ꝓpter qđ murmurātes puniti fuerūt incēdio corpali: p qđ significat̄ q̄ murmurātes iniuste ꝺ bonos supiores punient̄ nisi penitent̄ igne gehēnali. p bñ aūt q̄ aarō de p̄cepto moysi obtulit thymiama ꝓ illis q̄ cōburebant̄ ⁊ sic cessauit incēdiū: significat̄ q̄ boni superiores subdit̄ suis etiā ingrat̄ ⁊ indignis exhibere debet charitatis bñficiū. Matth. v. Bñfacite bis q̄ oderūt vos et ozate ꝓ psequētib⁹ ⁊ calūniantib⁹ vos.

Ca. XVII

c Et locut̄ est dñs ad moysen dicēs: Hic ꝑ ponit̄ sacerdotij determinatio ꝓ flozitione virge Aaron. Circa qđ primo tangit̄ virgarū accepcio ad faciendū discussionē. Secdo vnius germinatio ad sacerdotij ꝓbationem. ibi: Quas cū posuisset. Tertio eiusdē reseruatio ad recordationē. ibi: Dixitq; dñs. Circa pmū ꝺ: Accipe ab eis virgas singulas ꝓ cog. su. i. trib⁹. iō subdit̄: A cūctis principib⁹ tribuū ⁊c. d Et vniuscuiusq; nomē. ſ. trib⁹. e Suprscribes ꝛge sue. ita q̄ nomē rubē erat scptū i ꝛga illi⁹ trib⁹. ⁊ sic ꝺ aliꝭ. f Nomē aūr. a. ⁊c. hoc ꝺ: qz in virga q̄ erat ꝓ tribu leui nō erat scptū nomē leui. sic ꝺ aliꝭ. Cui⁹ rō erat: qz q̄stio ꝺ sacerdotio ḡtū ad illos ꝺ tribu leui iā erat determiata ꝓ morē choze ⁊ ducētoꝝ ⁊ q̄nq̄ginta viroꝝ q̄ ꝺtulerāt ī cēsū. ⁊ iō de sacerdotio aarō nō erat q̄stio nisi ḡtū ad alias tribus.

Et vna

Universidad de

ret in virga nucea esse vitaz: ⁊ in lebete succenso mortē. Vita enī et moꝛs ponuntur ante faciē nostrā. Et est vita xp̄s in sacramento nucis: moꝛs aūt diabolus in figura lebetis. Si ergo peccaueris: erit pars tua cū lebete accenso. Si bene egeris: in virga
Can. 6.b nucea cum pontifice magno. In canticis quoq; canticoꝝ sponsa dicit descendere in hoꝛtuz nucis: ⁊ cū nucibus sacerdotaliū pomoꝝ copiam inuenisse.

a Herminabit vir. Orige. Unū fructū ꝓmisit deus in virga ⁊ dedit plura: vt liberalitatē dei largiozē ꝓmissionibus attendam⁹. Erit inquit homo quēcūq; elegero: virga eius germinabit. Ubi vero ad rem venit nō hoc tm̄ ꝓmissum implet sed multa addunt: ait ei: Et ꝓduxit frondes ⁊ ꝓtulit flozes ⁊ germinauit nuces. solū aūt germē ꝓmissū est.

B Sicut in his ꝓmissionē suā de⁹ in quadruplū dedit: ⁊ multa plura ⁊ p̄cioſioza largit⁹ est q̄m ꝓmisit. In oīb⁹ locis scripture vbi aliqua ꝓmissio continet: in futuro multipliciter p̄
1.Coz. 2.b parabit: ⁊ vere cōplebit illud: Oculꝰ nō vidit ⁊ auris nō audiuit nec in coꝛ hois ascēdit. Siue g̃ terrā siue celū dixeris: siue solē būc ⁊ fulgoꝛem visibilis luminis: oīa hec oculus vidit ⁊ auris audiuit. Trāsgredere ergo oīa que vides: que audis: q̄cquid etiā cogitari pōt: ⁊ scito illud repositum esse diligentib⁹ deū: qđ nec ad cogitationē coꝛdis tui potest ascēdere. Ūñ puto nihil in his ꝓmissionib⁹ coꝛpoꝛale cogitandū. Ratio enī materie coꝛpoꝛalis sensū cogitantis nō effugit: sed q̄ in sola dei sapientia cōtinet. b Inuenit ger.
L vir. ⁊c. Greg. Cū aaron ad sacerdotiū qui de tribu Leui fuerat despicere⁊ dignusq; aliq̄ offerret holocausta credere⁊: duodecim virge iuxta duodecim trib⁹ in tabernaculo poni iubenꝫ: ⁊ virga leui viruit: ⁊ quid virtutis aaron i munere haberet ostendit. In quo innuit q̄ oēs qui vsq; ad finē mūdi iacemus in moꝛte: quasi virge reliquie in ariditate remanemus. Sed cunctis virgis in ariditate remanēntib⁹: virga leui ad flozē redūt: quia coꝛpus dñi veri. s. sacerdotis i moꝛtis ariditate positū in flozē resurrectionis erupit: quo flozе aaron recte sacerdos esse ostendit: quia hac resurrectionis gl̄ia redēptoꝛi q̄ de tribu iuda ⁊ leui oꝛtus est: intercessoꝛ ꝓ nobis esse mōstrat. Uirge. xij. tribuū in ariditate ꝑmanent: q̄ coꝛpus dñi post moꝛtē viuit: ſ nostra adhuc coꝛpa vsq; i finē mūdi differunt⁊ gl̄ia resurrectiōis. Orige. Uirga arida germinat cū coꝛpus extinctū reuiuiscit: cui quattuoꝛ ꝓstabunt. Seminatū in coꝛruptione: surget i incoꝛruptiōe. Se-
D 1.Coz. 15. f minatū in infirmitate surget i virtute. Seminatū in ignominia: surget in glozia. Seminatū coꝛpus aīale: surget ſpūale. Hec quattuoꝛ virga aridi coꝛpoꝛis i resurrectione germinabit. c Virgā. Greg. Carnē xp̄i: q̄ de radice iesse succisa et
Can. 2. a mortificata cito reuixit: post ariditatez moꝛtis. In virga regnāt⁊ potētia: i flozе pulchꝛitudo. Ūñ: Ego flos campi ⁊ liliū cōualiū. Alij hāc virgā q̄ sine humoze flozuit mariā eē
Esa. 11. a putāt: q̄ sine coitu edidit verbū dei. Ūñ: Egredieť virga de radice iesse: ⁊. f. de ra. e. af. xp̄s. ſ. q̄ future typū ꝓferens passionis: cādido fidei lumīe ac passiōis sāguine purpurabat: flos virginū: coꝛona martyrū: gr̄a cōtinentiū. d Et tur-
gentib⁹ ⁊c. Orige. Hac vero ratione qua ꝓmissionum bona maioza ꝓmissionib⁹ dātur: pene q̄ pctoꝛib⁹ ꝓdicunt: multiplicatis cruciatib⁹ inferunt. Nisi q̄s tertiū aliq̄d posse fieri cogitet: colligēs aliq̄ solatia ex his q̄ in cōminatione dauid cōtinent: vbi triduo ꝓnūciata est futura moꝛtis vastatio: ⁊ in sex hoꝛas bꝛeuiatū est tp̄s supplicij. Sz hec ibi ꝓficere possūt: vbi penitētie tp̄s ⁊ satisfactiōis locus cōcedit. Scribit tū q̄ de⁹ malis reddit pctā in tertiā et quartā ꝑgenīē: bonis aūt faciēs misericoꝛdiaz: nō solū in tertiā et quartā: sed scōm scripturā in mille generationes. Orige. Posum⁹ etiā sic intelligere coꝝ q̄ in virga germinauerūt differētias. Qui in christo credit: primo moꝛitur: et postea renascitur: ⁊ sic virgo arida germinat. Primum germē est prima in christo confessio. Secundo frondescit: vbi renatus donum gratie: ⁊ spiritus sanctificationem recipit. Inde affert flozes: vbi proficit et suauitate moꝛum decoꝛatur: et flagrantiā misericoꝛdie et benignitatis effundit. Tandem affert fructus iusticie quibus non solum ipse viuat: sed vitaz aliis prebeat: proferēdo. s. ex se verbū fidei ⁊ scientie dei vt alios lucrificaciat. Sic ergo singuli fideles de virga aaron q̄ est christus germinanť: quoꝝ quattuoꝛ iste differentie aliis scripture locis velut etates
1. Joh. 2. b quattuoꝛ designanť. Unde Johes ait: Scripsi vobis pueri: et scripsi vobis adolescentes: ⁊ scripsi vobis iuuenes: et scripsi vobis patres. In quibus non coꝛpoꝛalis etatis: sed anime profectus differentias ponit: sicut obseruamus in germine sacerdotalis virge. Habentur autem hec omnia non tam in virga aaron q̃, in ea que exiuit de radice iesse: ⁊ flos de radice eius ascēdet: super quē requieſcet spiritus domini. Hec videtur octauum q̄ virga dicit exire et flos ascendere. Octuis enim vnus sit christus per substantiam: singulis tamen diuersus efficitur ꝓout eget is in quo operať. Qui segnioꝛ est ꝓo disciplina: fiet ei virga: ⁊ in virga non ascendere dicit: sed exire. Exeūdum est enim ei qui est segnis: ⁊ tranſeundum ad aliū statum sicut virga. i. seueritate rigidioꝛis doctrine cōpulso. In iusto vero qui sicut palma flozet: ascendere dicit christus. Si quis ergo verberibus indiget: exit ad eum in virga. Qui autem ꝓficit ad
Gal. 5. b iusticiam ascendit ei in flozе vsq; quo afferat fructus spūs qui sunt: charitas: gaudiū pax: patientia: ⁊ cetere virtutes.

a Et vna virga cunctas coꝝ familias cōtinebit. Et hoc dicunt aliq̄ ꝓter. xij. virgas ꝓdictas erat vna cōis oībus tribub⁹: ſ hoc nō videť rōnabiliter dictū: q̄ nō apparet cui deseruiret ⁊ iō illo qđ
a aaron erit in tribu leui: ⁊ vna virga cūctas coꝝ familias ꝓtinebit: ponesq; eas in tabernaculo fed
ris coram testimonio vbi loquar
a ad te: Quē ex his elegero germinabit virga eiꝰ: ⁊ cohibebo a me querimonias filioꝝ isr̄l quibꝰ cō
tra vos murmurāt. Locutusq; ē moyses ad filios isr̄ael: et dederūt ei oēs principes virgas ꝑ singulas tribꝰ. Fuerūtq; virge duo c
decim absq; virga aaron. Quas cū posuisset moyses coram dño i tabernaculo testimonij sequēti die
§ crucis.
b regressus iuenit germinasse v̄gā
d aaron in domo leui ⁊ turgentib⁹ gēmis erupant flozes qui foliis dilatati i amygdalas deformati sunt. Protulit ergo moyses oēs virgas ò cōspectu dñi ad cūctos filios isr̄l: viderūtq; ⁊ receperūt
e singuli virgas suas. Dixitq; dominus ad moysen. Refer virgaz f
aarō i tabernaculū testimonij vt seruet ibi i signū rebelliū filioꝝ isr̄l: ⁊ quiescāt g̃relę coꝝ a me ne moriantur. Fecitq; moyses sicut ꝓcepat dñs. Dixerunt aūt filij
g isr̄ael ad moysen: Ecce cōsumpti
b

xiij. tm̄. d Uiderūtq; ſ. virgā aarō solā germinasse miraculose.

e Et rece. sin. vir. suas recognoscentes eas tanq̄ nō mutatas ⁊ sic viderūt sacerdotiū remāsisse aaron ⁊ filijs eius ꝑ signū datū a deo. f Refer virgā aaron in tabernaculū. vt si qui de cetero vellent cōtēdere ꝓ sacerdotio repriman⁊ hoc signo. Moraliter virga q̄ est signū dominꝰ ⁊ correctionis: significat bonū ꝓlatū: i q̄ ē ptās regēdi atq; etiā coꝛrigēdi. Hec g̃ x̄ga germinat bonitate conscientie: frondet veritate doctrine: flozet celebritate fame: ⁊ fructificat sāctitate vite: et iō sibi debeť dignitas sacerdotalis.

g Dixerūt aūt filij isr̄l. istud referť ad ꝓdicta in ca. ꝓcedenti viderant eī filij israel choze et sibi adiunctos moꝛtuos eo q̄ accedebant indebite ad diuina: et occasione etiam huius plures alij sunt moꝛtui: ideo timentes petierunt a moyse remedium apponi: et ideo non sunt puniti cum dixerunt:

b Ecce cōsumpti sumus: omnes ⁊c. quia non dixerunt hoc murmurando contra deum vel contra moysen: sed remedium querēdo.

✠ Dixitq;

a Tu ⁊ filij tui. Aug⁹. Alia lr̄a. Tu ⁊ filij tui ⁊ dom⁹ Ca. XVIII
pris tui accipietis peccata sctōꝝ. ⁊ pctā sacerdotij vr̄i. Hec sunt pctā sctōꝝ que appellanť sacrificia ꝓ peccatis. Peccata vero sanctoꝝ dicum est: nō que sancti cōmittūt: sed ab eo q̄ sunt sancta. Dictū est sanctoꝝ: q̄ in sanctis offerunť ⁊ peccata dicunť sacrificia pro peccatis: ideo appellata sunt peccata sanctoꝝ. Et peccata sacerdotꝫ vestri. i. eadē ipa que offerunť ꝓ peccatis: sicut etiā in Leuitico declarat: ⁊ ptinere dicit ad sacerdotē. Orige. Alia lr̄a. Tu ⁊ filij tui: ⁊ domus p̄ris tui tecū sumetis peccata sanctoꝝ. Qui meliozes sunt: inferioꝝ culRo. 15. a pas suſcipiūt. Ūñ vos qui foꝛtiozes estis infirmoꝝ imbecillitates sustinete. Israelita si peccet. i. laicus: ipe suū non pōt auferre peccatū: sed reꝛit leuitā vel sacerdotē vel pontificē vt peccatoꝝ remissiōez accipiat. Sacerdos autem aut pontifex si delinquat: ipe suū pōt purgare pctm̄: si tamē nō peccet in deū. De huiusmodi enim peccatꝰ nō facile videmus in legis litteris remissionē peccatoꝝ significari.

a Orige. Jesus pontifex noster q̄ penetrauit celos cū filijs suis. i. aplis et martyribus sumit peccata sanctoꝝ. Uenit enī vt peccata mūdi tolleret moꝛte sua. Filij quoq; coꝝ auferūt
2.Coz. 12. c peccata sanctoꝝ. Unde Paulus: Libenť impendar ꝓ animab⁹ vestris. Et alibi: Ego enī tam immolor. Hostia vero ad hoc immolať: vt coꝝ ꝓ quib⁹ iugulatur peccata purgenť.
2.Tio. 4. b De martyrib⁹ Johānes in apocalypſi scribit.
Apo. 6. c Quia anīe coꝝ qui iugulati sunt ꝓpter nomen iesu assistunt altario. Qui aūt assistit altario: ostendit sacerdotis fungi officio. i. ꝓ populi peccato supplicare. Uereoꝛ ergo ne foꝛte exquo martyres nō sunt: ⁊ hostie sanctoꝝ nō offeruntꝫ ꝓ peccatis nostris: nō fiat remissio: ⁊ accidat nob: qđ de se dicūt iudei. Quia nō hītes altare neq; templū neq; sacerdotiū: ⁊ ideo nec hostias offerētes: pctā nr̄a inquiūt manēt in nobis: ideo veniā nō ꝓsequmur. Nos aūt dicere debemus q̄ hostie martyrū nō offeruntur ꝓ nobis: ideo manēt in nobis pecca ta nostra. Non meremur enī ꝓsecutionez pati ꝓpter christū. Sciens enī diabolus ꝓ passionem martyrij remissionē pctoꝝ fieri: non vult nobis ꝓsecutionē gentiū publicaz mouere: q̄ inuidet glozie nostre: vel foꝛtassis scit nos deus idoneos nō esse martyrio. Orige. Unerendū est quō aliq̄ sancti dicanť: et de peccať coꝝ scribať? Non enī (vt putant q̄dam) statim q̄ sanctꝰ esse ceperit: peccare nō potest ⁊ cōtinuo esse sine peccato. Dicit enī ꝓ Ezechiele:
Ezech. 9. c A sanctꝰ meis incipieť. Si enī sancti sine peccato sunt: quō ꝓmi succūbūt in supplicio pecca
Pro. 5. c toꝝ? Et alibi: Justus in ꝓncipio sermōis sui ipe sui accusator sit. Apo
Ro. 1. a stolus quoq; q̄ in principio epistole scribit: Oīb⁹ q̄ sunt rome dilectꝰ
Jbi. 14. c dei vocatꝰ sanctꝰ. postea eisdē dicit: Nolite ꝓpter cibū soluere opꝰ dei.
1.Coz. 1. a Et ad Corinthios: Paulus vocatꝰ apls iesu xp̄i ecclie dei q̄ est corinJbi. 3. a thi scificatis in xp̄o iesu vocatꝰ sanctis. postea eisdē dicit: Cū enī sint inter vos emulatiōes ⁊ ꝓtentiōes: nonne carnales estis ⁊ ꝑm hoīem
Jbi. 5. a ambulatis? Et paulo post. Omo audiť inter vos fornicatio: ⁊lis nec inter gentes ⁊ vos inflati estis. In q̄ nullū immunē relinq̄t: duz aliꝫ fornicationē: aliꝫ inflationē supbie crimē ascribit: ⁊ multa huiusmodi: ⁊ peioza in sequētib⁹ ponit. Sed sctōꝝ multe differentie sunt. Sancti enī dicunť hi idēoꝝ pctōres: qui se deo vouerunt: ⁊ separauerūt a vulgo vitā suā vt dño seruiāt. Huiusmodi hō ꝑm hoc q̄ ceterꝰ actib⁹ circūcisis se dño mācipauit: scrūs ō: Sed foꝛte in ꝑ q̄ dño seruit: non ita gerit oīa vt cōpetit: sed in aliq̄b⁹ delinq̄t. Si enī q̄ sepat se ab oīb⁹ actib⁹ vt disciplinā medicine vel philosophie ꝓsequať: nō ꝓtinuo ita pfectꝰ est vt nō peccet in aliq̄: imo plurima delinquēdo vir ad pfectionē puenit: ⁊ tū cū ad hmōi scholas se tradidit: certū est cū inter medicos ⁊ phos numerari. Ita q̄ mancipať studijs sanctitať ꝑm ꝑ qđ ꝓposuit sanctꝰ appellať. Scōm ꝑ vero q̄ necesse est eum in multis delinquere: dū vsu ⁊ disciplina ⁊ diligentia abscidatur ꝓfectudo peccādi: peccatoꝝ ō: Addo amplius q̄ nisi sctm̄ ꝓpositū aliqs habeat ⁊ sanctitatis studiū gerat: nescit peccati pniam gerere: vel remediū querere. Qui nō sunt scti in peccať suis moꝛiunť: q̄ sancti sunt penitentiaz ꝓ peccať gerūt: vulnera sua sentiūt: lapsus suos intelligūt: sacerdotem req̄runt ⁊ purificationē p pontificē. Jdeo caute ⁊ signanter dicit

ſ quia pon

sumus: oēs bibimus. Quicunq; accedit ad tabernaculuz dñi moritur: Rum vsq; ad internitionez cuncti delendi sumus?

Ca. XVIII

O Jritq; dominꝰ ad aarō: a
a Tu et filij tui et domus b
a ſ Ex. Sumeris peccata seꝛōꝝ: q̄ p ea. ſ. q̄ offert pontifex pro peccato cuiusq; purificat eum.
pris tui tecū portabitis iniq̄tatē sctuarij: ⁊ tu ⁊ filij tui simul sustie/ c
ſ Sacrificia pro peccatis oblata que debentur sacerdotibus.
bitis pctā sacerdotij vestri: Sed d
⁊ fratres tuos de tribu leui et scepto patris tui sume tecū: p̄stoq; sint ⁊ ministrēt ibi. Tu aūt ⁊ filij e
tui ministrabitis in tabernaculo testimonij. Excubabuntq; leuitę †
ad p̄cepta tua: ⁊ ad cuncta opa tabernaculi: ita dumtaxat vt ad vasa sctuarij: ⁊ altare nō accedāt: f
ne ⁊ illi moꝛiank: ⁊ vos pereatis simul. Sint aūt tecum et excubēt in custodijs tabernaculi: ⁊ in oīmi
bus cerimonijs eius. Alienigena † non miscebitur vobis. Excubate in custodia sanctuarij: et in ministerio altaris: ne oꝛiatur indignatio sup filios israel. Ego dedi vo b
bis frēs vros leuitas de medio filioꝝ israel: ⁊ tradidi donū dño vt seruiant i ministerijs taberna/

Ca. XVIII

Moraliter. et Et lo/ Ca. XVII
cutus est dominus ad Moysen ⁊c. Hic agitur de certificatione dignitatꝭ sacerdotalis per signum virge germinantꝭ. Moraliter per virgam intelligitur doctrina: propter quod antiquitus philosophi portabant virgam in signum doctrine. Similiter Mar. vj. discipulis ad predicandum missis dicitur q̄ non portent nisi virgam tm̄.

Igitur ille doctoꝛ cuius virga germinat flozet ⁊ facit fructuz promouet: dignus est ad pontificis statum. germinat aūtez multiplicando discipulos. floret vero faciendo eos verbo ⁊ exemplo bonos et honestos: ſz facit fructum faciendo eos doctos ⁊ ad docendum aptos.

Allegorice per virgam aaron que germinauit sicca figurata fuit virgo maria. de qua scribitur Esa. xj. Egredietur virga de radice iesse: ⁊ flos de radice eiꝰ ascendet. Per quē flozez christus intelligitur ſm doctoꝛes hebraicos ⁊ latinos. Hec autem virga sicca germinauit absq; humoze virilis seminis concipiendo. flozuit autem tam sanctissime conuersando: sed fructum ꝓtulit deum nobis ⁊ hominem in vna persona pariendo. Ca. XVIII

a Jritq; dñs ad aaron. a
b Demittato sacerdotio. hic ꝓsequenter adiungitur oneris impositio. et primo inq̄tuz sacerdos est mediatoꝛ populi ad deum. secundo eō/ uerso inq̄tuz est mediatoꝛ dei ad populum ca. sequēti. Prima in duas: quia primo onus imponitur. secundo merces retribuitur. ibi: Locutusq; ē dominus. Circa primuz dicitur: Jritq; dominꝰ ad aaron. mediante tamen moyse: vt dicit Ra. Sa. b Tu ⁊ filij tui ⁊ domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarij: id est habebitꝭ illa que offerūtur in sanctuario pro peccatis populi: vt exponunt aliqui. Sed ista expositio non videtur conueniens: quia portare ⁊ sustinere designant onus impositum. receptio autem oblationum non est sacerdotibus onerosa. ideo aliter exponitur referendo ad finem capituli precedentis: vbi queritur remedium ꝓtra periculū moꝛtis in populo: si indebite aliq̄ accederent ad diuina. vt sit sensus: c Et tu et filij tui sustinebitis peccata ⁊c. id est si aliqui se ingerent ꝓ vestram negligentiā: nō solum punientur ꝓ sua temeritate: sed ⁊ vos ꝓ vestra negligentia. ⁊ ideo vobis incumbit onus arcendi eos: ⁊ diligenter ꝓcauendi ne aliq̄s indebite accedat. d Sed ⁊ frēs tuos de tribu leui ⁊c. sume tecum ꝓstoq; sint. sz ad officia sibi cōuenientia: vtpote in custodia vasoꝝ ⁊ portarum ne aliquis indebite se ingerat. e Tu autem ⁊ filij tui ministrabitꝭ in tabernaculo. leuitꝭ enī ſi erat licitū ingredi nisi in motione castroꝝ quando vasa sctā erant inuoluta: vt ea portarēt. f Ne tu illi moꝛiank. ꝓpter suā temeritatē. g Et vos pereatis simul ꝓpter vestrā negligentiaz. ⁊ sic patet q̄ impositum erat sacerdotibus reꝓmere leuitas: ⁊ leuitis populum.

h Ego dedi vobis fratres vestros leuitas. nō ad faciendum opera vestra exteꝛioza in domib⁹ vr̄is: ſz ad seruiendu⁊ in ministerijs tabernaculi. ideo subditur: Et tradidi donum domino. Sequitur:

✠ Tu autem ⁊

℣ quia pontifices ⁊ sacerdotes nō quorūcūq; sed sctōrū pecca/ta sumūt. Sanct⁹ enī est q̄ peccatū suū p pontificem curat.

a ¶ Tu aūt ⁊ filij ⁊c. Orige. Alia lra. Tu aūt ⁊ filij tui tecum in ꝓspectu tabernaculi testimonij obseruate custodias vras ⁊ altaris tabernaculi ⁊c. Obseruare diligēter cōuenit q̄ scri/

L pta sunt: ⁊ eos p̄cipue q̄ in ordine sa/cerdotali gloriant. Qui aūt obseruat ⁊ faciat q̄ sacerdotib⁹ mādata sunt: et q̄ vtatur ordine ⁊ ore sacerdotali ope/ra vero nō obseruet: solus nosse pōt q̄ scrutatur corda ⁊ renes. Mandantur aūt obseruari nō solū ea q̄ fozis sunt: sed p̄cipue q̄ intra velū sunt: q̄si cu/ra sit sacerdotib⁹ euidētia ⁊ manifesta diuine legis mādata implere: ⁊ myste/ria abscondita oñi pspicacia intueri. Si vero ad hominem velit referre ta bernaculū testimonij (Paulus enim corpus homīs tabernaculū dicit) in/teriora velaminis vbi inaccessibilia te gunt: principale cordis dicem⁹: qō so lum recipe potest mysteria veritatis. Duo vero altaria. i. interius ⁊ exteri⁹ (q̄n altare ozōnis indiciuz est) illud

1.Co.14.c puto significare qō dicit Aplūs: Oza/bo spiritu: ozabo ⁊ mente. Cū enim in corde ozauero: ad altare interi⁹ ingre

Mat. 6.a dior. Unde: Tu aūt cū ozaueris intra in cubiculū tuū ⁊ claude ostiuz et oza patrē tuū in absc̄dito. Qui ita ozat: ingredit ad altare incensi qō est interi⁹. Qui vero clara voce ⁊ verbis cū sono psalatis vt edificet audiētes: spiritu ozat: et offert hostiā in altario qō est foris ad holocaustū populi con stitutū. Oportet ergo sacerdotes ea p̄cipue curare: que intra velū interius tegunt: ne q̄d ibi pollutū inueniat: interioꝛē. s. hoiem ⁊ cordis secreta vt ibi immaculata pmaneāt. Cherubin ⁊ ꝓpitiatoriū scientia est intelligēda trinitat⁹. Cherubin quidē multitudo: id est p̄fectio scie nōis tēp⁹ tat: et q̄ est alia p̄fectio scie niſi agnouisse p̄em ⁊ filium ⁊ spūsctū. Hec q̄ cu randa sunt a sacerdotib⁹: vt incōtaminata ⁊ illesa seruentur. Urna vero hūs celestē cibū manne thesaur⁹ diuini verbi est. Arca aurea in q̄ sunt tabule testamēti mens nr̄a est in q̄ legē dei descriptā hr̄e debem⁹. hec debet esse aurea. i. pura et p̄cio/sa: in qua lex dei sit scripta. nō atramēto: sed spū dei viui. non in tabulis lapideis: sed in tabulis cordis carnalibus. Unde:

Ro.2.c ¶ Qui ostēdūt opus legis scriptū in cordib⁹ suis. Scripsit aūt de⁹ in cordib⁹ eoꝝ digito legē naturalē: quā dedit dñs hūa/no generi ⁊ in cūctoꝝ mētib⁹ scripsit: vnde initia sumimus: ⁊ femina quedā ad p̄scrutandā veritatem q̄ si bene excolamus

Allego. fructū vite afferēt nobis. ¶ Tu aūt ⁊ filij tui. Allego. Per/fectiozes. s. in ecclia ⁊ sancti doctozes: quoꝝ officiū est sacra/mēta diuīa manib⁹ cōtrectare: et vasa sctā. i. scripture mysti/ca verba ventilare ⁊ ad intellectū ꝑducere. Cetera aūt tur/ba mediter diligēter q̄ cape pōt ⁊ q̄ magistroꝝ discretio iu/bet. b ¶ Si q̄s ⁊c. Hō de tribu leui. Ozias enī de tribu iu/da: q̄ vsurpauit sacerdotiū lepra p̄cussus est. c ¶ Locut⁹ est dñs ⁊c. Orige. Alia lra. Locut⁹ est dñs ad aaron dicēs: Ecce dedi vobis ad ꝓseruandū p̄mitias. Alij tñ ad obſuan dū: sed veri⁹ ad ꝓseruādū. Querēduz est aūt quō sm legem p̄mitie obseruenk. Hō enī vt custodiāt sacerdotes accipiūt: sed vt consumāt. hoc ergo ad legē littere nō applicat: sed ad legē spirit⁹. Spiritales enī p̄mitie ꝓseruari possunt: littera/les nō p̄st. Chr̄istus p̄mitie est vere: q̄ ad ꝓseruandū nobis date sunt. Beatū est enim vt ania que chr̄istū suscepit semper ꝓseruet ⁊ semp habeat. Que aūt offerebank in lege cōsume/bank: ⁊ in ventre digerebanf in secessum. Das aūt p̄mitias q̄ māducauerit: ⁊ gustauerit panē qui de celo descēdit: nō mo

Joh.6.c rietur in eternuz. Hic est enī panis q̄ cū semp comedak semp pmanet: imo augeť. Quāto enī ampli⁹ verbū dei sump̄seris: tanto abundabit. d ¶ Pimitiaꝝ. Pimitie litterales ꝓsu munk: spūales custodiunk. Quāto enī verbū dei ampli⁹ sū/pseris: tanto abūdabit. e ¶ Omnia que sanc. a fi. ſ. Orige. Alia lra. Ex oīb⁹ que sanctifick mihiā a filijs isr̄l ⁊c. Hō vult de⁹ accipe p̄mitias niſi a sanctificat⁹ isr̄l. Inuēiunk enī apud gentiles opa digna deo. Excoluerūt enī aliq̄ virtutes animi: ⁊ pbia in nōnullis aliq̄d egit. Ex illis vult de⁹ benefacta su/scipere quoꝝ mens videt deū: ⁊ q̄ sancti sunt p fidē dei. Henti lis aūt etiā si q̄d bonestū habeat in moib⁹ (q̄ nō deo: ſ⁹ sibi

℣ ascribit) nō sanctificaf: nec inter p̄mitias recipit. Orige. Videť aūt sm lram ꝑselytos excludere: solos aūt sanctifica/tos ex filijs isr̄l vult offerre p̄mitias. Puto aūt ꝓselytū ex eo dici. q̄ nō licet ei ecclesiam ingredi. Scriptū est enī: Nō abo- Deu.23.b minaber⁹ idumeū: q̄ frater tu⁹ est. nec egyptiū: q̄ incola fuisti

a culi eius: Tu autē ⁊ filij tui custo a
dite sacerdotiū vestrū: ⁊ oīa que
ad cultū altaris ꝑtinent et intra
velum sunt: per sacerdotes admi
b nistrabūtur. Si quis externus ac b
c cesserit occidetur. Locutus ē do/ c
min⁹ ad aaron: Ecce dedi tibi cu
d stodiā p̄mitiaruz mearum: Oia d ↦
a ℣ nō a ꝓselytis: nō a gentilibus.
f que ſctificantur ā filijs israel tibi e
tradidi ⁊ filijs tuis ꝓ officio sa/
℣ spiritualiter. i. intellecta.
cerdotali legitima sempiterna.
a ℣ q̄ p se sancta non sunt.
g Hec ergo accipies de his q̄ sāc/
tificank et oblata sunt domino.

tus. Hō enī aliūde accedit ei sanctificatio: nec initiū sanctita/tis accepit. Jdē de p̄e ⁊ filio intelligēdum est. Sola enī trini/tas substātia est: q̄ nō extrinsec⁹: sed sui natura sctā est. Oīs enī creatura vel spūssancti dignatione vel meritoꝝ rōne sctifi/cata sctā dicit. Unde: Sancti estote q̄ ego sctūs sum ⁊c. Hō enī Leui. 19.a eadē sctitas in deo ⁊ hoie ponēda. De deo enī ōr: q̄ sctūs est. hominbus aūtē quasi q̄ nō semp fuerunt iubeť vt fiant sancti. Ubi aūt habem⁹ nos: sancti estote: in greco habeť. sancti essi/cimini. Sed nr̄i interp̄tes indifferēter estote. p efficimini posu/erūt. Unuſq̄sq̄ ℣ nr̄m exq̄ se deo vero corde mācipauit: sctūs efficit. Uere aūt ⁊ semp sctūs solus est de⁹. Unde. Qui enī sctifi Hebr.2.c cat ⁊ q̄ sctificank ex vno oēs. Hō aūt putes esse ꝺtrariū q̄d de xp̄o legim⁹: Quē p̄ sctificauit ⁊ misit ī hūc mūdū. Qui enim sctificaf sm carnē: xp̄s est: nō sm spm̄. Scōm spm̄ pariť et sm carnē dicit: Ego sctifico meip̄m. p eis: vt q̄ sctificat sm spm̄ in telligaf. q̄ aūt sctificaf sm carnē: vnus tñ ⁊ idē xp̄s. Ab oīb⁹ ergo fructibus sanctificate sunt offerēde p̄mitie: sed spiritali pontifici. Fruct⁹ aūt spūs est: charitas: gaudiū: pax: patien/ Gal.5.d tia ⁊c. Sūt aūt p̄mitie charitat⁹ vt diligat deū ex toto corde: ⁊ ex tota aīa: ⁊ ex tota mēte. Ex hoc charitatis fructu scōo ha bere debeo: vt diligā. p̄imum sicut meip̄m. Ille ergo p̄mitie Mat.22.d charitatis deo offerūtur p pontificē. q̄ scōo loco sunt meis vſi bus relinquūtur. tertio aūt loco ex hoc fructu diligere debeo etiā inimicos meos. Orige. Pimitias oīm gregū sacerdo/tibus lex mādat offerri: ita vt oīs q̄ possidet agrū: vineā ⁊ oli uetum hortū: ⁊ si q̄d exerceť in terris: ⁊ q̄ peculia cuiuscq̄ peco ris nutrit: offerat deo oñe q̄d p̄imū est. Deo enī offerri dicit q̄d sacerdotib⁹ daf. hoc enī ex lege docetur: q̄ nemo legitime vtitur fructib⁹ vel pecoꝝ⁹: nisi deo. i. sacerdotib⁹ ex singulis p̄mitie offerank. Hanc q̄ legē sm lram sicut alia nōnulla ne/cessario obseruādā puto. Sūt enī aliqua mādata etiā in nouo

Nico. de lyra

℣ testamēto

a ¶ Tu autem ⁊ filij tui custodite sacerdotium vestrū: id est sa/cerdotale officium quod seruaf debite ministrando: ⁊ perdi/tur indebite exercēdo: sicut nadab ⁊ abiu mortui sunt offeren/do ignem alienum: vt habetur Leuit⁹. x. b ¶ Locutusq̄ est dominus. Hic describitur retributio ꝓ labore: ⁊ primo q̄tū ad sacerdotes generaliter. secūdo q̄tum ad leuitas. ibi: Fi/lijs autem leui. tertio q̄tum ad summum sacerdotem speciali ter. ibi: Locutusq̄ est dominus. Quātum ad primum dicit:

c ¶ Ecce dedi tibi custodiam p̄imitiarum mearum. et dicitur custodiam: quia non oportebat talia comedere p̄ima die ⁊ se/cunda tñ: sicut de aliquibus sacrificijs quorum ꝛeliquie non poterant reseruari ꝓ victu sacerdotuz ī tempus magis lon/gum. d ¶ Omnia que sanctificantur. hoc est deo ꝓmittū/tur per votum. e ¶ Tibi tradidi ⁊ filijs tuis ꝓ officio sa/cerdotali: id est ꝓ labore officij.

℣ testamēto necessario obseruāda. Sunt tamē qui dicāt: Si ali quid obseruak sm lram: cur nō omīa? Si vero spiritaliter in telligēda: spiritaliter sunt omīa discutiēda. Nos au tē vtriuſq̄ assertionis insolētiam rēperātes: quid in his obseruandu sit auctoritate scripturarū proferem⁹. Scriptum est enī: Lex

Ps.18. dñi irrep̄hensibilis cōuertēs animas: testimoniuz dñi fidele sapiam p̄stans paruulis. Preceptū dñi lucidum illu

Ibidem mināns oculos: timor dñi castus pma. in se. se. Justicie dñi recte letificantes corda. Judicia dñi vera ⁊c. Misi eēnt hec singula diuersa: nō q̄rias differē tias vnicuiq̄ scriptura dediſſet: vt ali

Ibidem ud de lege domini: aliud de mādato: aliud de iustificatiōibus: aliud de iu/dicijs diceret. Aliud q̄ lex: aliud p̄ce/ptum: aliud testimoniū: aliud iudici/um: aliud iustificatio. Uñ alibi: Hec est lex ⁊ mādata: ⁊ iustificatiōes: ⁊ p̄/cepta ⁊ testimonia ⁊ iudicia que p̄cepit dñs moysi. Diligenti⁹ ergo his q̄ recitantur in lege intēdamus. Sicubi enim scribitur esse mandatū: nō conti nuo lex accipiēda est. Justificationes quoq̄ nō statim lex aut mandatū pu/tande sunt. Testimoniuz enim aut iu/sticia nō confuse vnū ex ceteris: sed di stincte accipiēdum est. Cum q̄ dicitur quia lex habz vmbram futurozū: non ideo mandatum vl̄ iusticia vl̄ iudicia vmbre sunt futurozū. Hec est enī scri/ptum hoc est mādatū pascbe: sed hec est lex pasche. Jn oue ergo corpozali

1.Co.5.c debeo intelligere vmbrā esse futuri boni. ⁊ quia: Pascha no strum immōlat⁹ est chr̄ist⁹. Similiter etiam inuenies de aḡis mis ⁊ de aliis festoꝝm diebus obseruantijs scriptum. Quia ergo hec omnia sub legis titulo scribunk in lege: q̄rere debeo q̄ sunt aḡyma futurozū bonozū. ⁊ inuenio apostolū dicentē.

Ibidem Non in fermēto veteri neq; in fermēto malicie ⁊ nequicie ⁊c. Scriptū ē quoq;: Hec est lex circūcisionis. Quero ergo quid circūcisionis vmbra bonozū cōtineatur futurozū: ne mihi in

Gala.5.a vmbra circūcisiōis dicat Paulus: Si circūcidimini chr̄istus vobis nihil ꝑdest. Hec ergo singula q̄ nō sm lram obseruan da dicit Aplūs: inuenies apud moysen legis titulo signari.

¶ Orige. Ubi vero dicit: Hō occides: nō adulterabis ⁊ hu/iusmodi: legis titulū nō p̄misit. Hec enim mandata sunt: ⁊ iō nō erinaniunk apud discipulos euāgelij: sed implētur. Non enim mandatū: sed lex vmbrā hr̄e futurozū dicitur bonoruz.

¶ Orige. Notandū vero q̄ lex duplicit dicit. Generalit enī omnia hec mandatū: iustificatiōes: p̄cepta: testimonia: iudi/cia: lex dicuntur. Specialit aūt aliqua pars eoꝝ q̄ in lege scri pta sunt: vt supradicta. Generaliter vero lex significatur cum

Mat. 5.b dicit: Hō veni soluere legē: sed adimplere. Et alibi: Plenitu/

Ro.13.c do legis est dilectio. Omnia enim q̄ in lege scripta sunt: lege

Deu.16.c nominauit. ¶ Orige. Alibi quoq;: Juste inquit sectare q̄d iu/stum est. Et q̄d opus est etiā in his allegoriā q̄rere: cum edifi cet lra? ¶ Orige. Quero quoq; si aliqua q̄ sm lram sunt sta re possunt: necessario etiā allegorice intelligank. Scriptuz est

Mat.19.a enim in lege: Propter hoc relinquet homo patrē ⁊ matrē et adherebit vxori sue ⁊c. Oꝛ hec allegorica mysteria cōtineant

Ephe.5.g Paulus. p̄nūciat dicēs: Mysteriū hoc magnū est ⁊c. Oꝛ au tē oportebat etiaz sm lram custodiri ipe dñs ostēdit dicens:

Deu. 2.d Scriptū est: Propter ꝺ relinquet hō patrē ⁊ matrē: ⁊ adhere bit vxori sue: ⁊ erunt duo in carne vna. Quod q̄ deus cōiun

Gala.4.c xit hō nō separet. Oꝛ autē abzaam duos filios habuit: vnum de ancilla: ⁊ vnum de libera. quis dubitat sm lraz stare? Ad/

Ibidem iecit autē Aplūs: Hec aūt sunt allegorica. a ¶ Omīs obla tio ⁊c. Orige. Est autē sapiētis scribe ⁊ docti de regno dei vt sciat de his thesauris ꝑferre noua ⁊ vetera: ⁊ quō penit⁹ lit/teram occidentē abijciat: ⁊ spūm viuificantē req̄rat: vt cōfir/met vtile ⁊ necessariā lr̄e doctrinam: aut manēte historia etiā mysticum sensum introducat: sicut in p̄senti loco.

¶ Orige. Utile est enim sacerdotibus euangelij offerre p̄mi/

1.Co.9.b tias: vt q̄ euangelium annūciāt de euāgelio viuant. Impiū est enim vt q̄ ingrediť ecclesiā dei: q̄ scit sacerdotes ⁊ ministros assistere altari ⁊ xbo ꝺi: aut ministerio ecclesie defuire nō of ferat sacerdotibus p̄imitias de fructibus terre quos dedit dñs: solem suū ꝑducendo ⁊ pluuias ministrando. Qui enī

℣ sibi datos fructus a deo credit: scit munerādo sacerdotes ho/nozare deum de munerib⁹ suis. Unde: Ue vobis scribe ⁊ pha- Mat.23.b risei hypocrite qui decimatis mentū ⁊ cyminū ⁊ anetū: ⁊ pre/teritis que maiora sunt legis. hypocrite hec oportet fieri: et illa non omitti. Ault ergo dñs hec ſm lram non omitti. Ad discipulos quoq; ait: Misi abundaue- Mat.5.c rit iusticia vr̄a plus q̄ scribaz ⁊ pha/riseoꝝ nō intrabit⁹ in regnū celozum. Quod q̄ vult a pharisēis: multa ma/gis a discipulis. Quod aūt a discipu lis nō vult fieri: ne a pharisēis. Unde dictū est antiq̄s: Nō occides: hoc ser- Ibidem uant pharisei. discipulis aūt ꝺr: Qui iraſcit fratri suo reus erit iudicio.

¶ Orige. Chr̄ist⁹ nos redemit de ma- Gala.3.b ledicto legis: nō de maledicto mādati vel testimonij vel iudicioꝝ: ne. s. subie cti essemus circūcisioni carnis: et sab/batoꝝ obseruationi: ⁊ hmōi que cōti nenť in lege: nō in mādatis. Abūdat ergo iusticia nostra plus q̄ scribaz ⁊ phariseoꝝ. Si illi de fructib⁹ terre gu stare nō audent: p̄mus q̄ p̄imitias sa/cerdotibus offerant: ⁊ leuit⁹ decimas separent. Ego autē nihil hozū faciens fructib⁹ terre ita abutar: vt sacerdos ⁊ leuita ⁊ dei altare nō sentiat.

¶ Orige. Petrus quoq; ⁊ Paulus p se p̄imitias credētiū offerūt. Unde Paulus dicit: Quia ab hierl̄m vsq̄ Ro.15.c ad illyricū repleuerim euāgeliū xp̄i: vbi nō nominat⁹ est chr̄ist⁹: ne sup ali enū fundamentū edificarēt. Omnes ergo quos docuit tanq̄ fruct⁹ suos offert: ⁊ quotidie q̄rit no/uos agros quos excolat: ⁊ noua rura q̄ seminet. Uñ ait: Cu- Ibi.1.b pio venire ad vos vt aliquē fructū habeā in vobis sicut in ce teris gentib⁹. Ex his oñibus electa queq; signat: ⁊ singularū ecclesiaz eligit ⁊ offert p̄imitias. ¶ Orige. Quisq̄s etiaz do/ctoz q̄ docet: p̄dicat ⁊ instruit auditores agrum ecclesie su e. i. credentiū corda videt excolere. Habet quoq; culture sue fru ctum: ⁊ in fructu electū aliquē ⁊ p̄cipuū quē quasi p̄imitias offerat: ⁊ aliū ꝓ primogenitis: alium ꝓ decimis. ¶ Orige. Habet forte aliqs primogenitos ⁊ inferiores: quos neq; ꝓ p̄i mitijs neq; ꝓ primogenitis: sed ꝓ decimis possit offerre.

b ¶ Jure ꝓpetuo. Quō potest eternum esse quod visibile est? Que enim videnk temporalia sunt. p̄imitie autez que offerun tur aaron: visibiles sūt: circūcisiōem quoq; ⁊ aḡyma: ⁊ pascha visibile: est necesse eternum nō esse: sed temporale. Jnuisibilis ergo circūcisio q̄ in occulto est: eterna est: ⁊ aḡyma sinceritatis 1.Co.5.c ⁊ veritatis. Sic ⁊ bec ei q̄ nō in manifesto sed in occulto iude⁹ Ro.2.d q̄ spiritu nō littera legē custodit sm interiozes hoiem legitima eterna dicunt. c ¶ Omnē medullā ⁊c. Orige. ostēdūm⁹ mā/datū de p̄imitijs frugū vel pecoꝝ⁹ debere etiā sm lram stare: videam⁹ quō spiritaliter intelligaf. Hic enim ait: Oīnes p̄i/mitie olei: vini ⁊ frumēti: hozū omniū p̄imitie que oblate fue rint dño mo tibi ea tradidi. Si autē omēs p̄imitie ad pontifi cem ꝑtinent: pontifex reḡrēdus est ad q̄d p̄imitie debeāt etiā ille p̄imitie quas in alijs locis etiam inuenim⁹. De christo au tem legim⁹ quia sit p̄imitie mortuozū. est ergo in aliqua parte 1.Co.15.c p̄imitie. Dicit etiā Apostolus de quibusdam q̄ sunt p̄imitie Ibi. vlti.c asie: ⁊ alij achaie p̄imitie. Consequens ergo est p singulas ec/clesias aliquos p̄imitias nominari. de quib⁹ est Cornelius q̄ Act. 10.d cesariensis ecclesie cū his qui cū eo spiritūssanctū susceperunt p̄imitie dicit: ⁊ forte omniū gentiū de q̄bus p̄m⁹ credidit et p̄imus spiritūsanctū meruit. Ager aūt mūdus dicit. Ager au Mat. 13.c tem nō terre solū sed corda humana: que angeli erceperunt ex colendum. Culture ergo sue fructus ipsi possident: eos. s. qui sub ꝓcuratorib⁹ ⁊ auctorib⁹ agūt: ⁊ nōdū ad summā etatis p/fectionē puenerūt. Perfectos vero tāq̄ electos ⁊ p̄cipuos of ferunt p̄imitias pontifici magno. Jnuenim⁹ ipsum Cornelīū

Nico. de lyra

℣ anteq̄

a ¶ Jn sanctuario come. illud. ⁊ sic determiat locū. b ¶ Ma/res tñ edēt. ⁊ sic determiat serū q̄tū ad sacrificia p̄dicta.

c ¶ Pimitias ā⁊c. seq̄t: Qui mūdus ēt domo tua vescet⁹. Licet possent comedi a masculꝰ ⁊ mulierib⁹: vtpote vroꝝ ⁊ fi/liab⁹ sacerdotū: tñ ñ erat licitū īmūdis. d ¶ Oēm medul. q̄ p̄imitie debebāt dari de meliozi q̄d significat ꝓ medullam.

Universidad de Navarra

Ber. 10.b ¶ anteq̄ doctrinā verbi vel gratiā baptismi a ꝑtro suscipe-
rent audisse ab angelo q̄ oratiões eius & elemosyne ascendissent
ad deū. vnde p̄ angelū videtur quasi primitie deo oblatus.
¶ Christus est primitie primitiarū. Cornelius primitie genti-
um. Alij primitie ecclesiarū: sicut q̄dā p̄mitie alie. alij achaie.

¶ Orige. Aderit vnusquisq; angelor
l cōsūmatiōe seculi in iudicio: pduces
secū eos quibus prefuit: q̄s inuit: q̄s
instruxit: p quib⁹ semp vidit faciem
patris q̄ in celis est. Et puto ibi inqui-
rendū vtrū culture hominū angelus
defuerit: an culture angelice non di-
gne humana segnicies responderit?
Erit ergo & in hoc iudicio dei vtrum
negligentia ministrozū qui in ministe-
rium z aditorziū missi sunt ꝓpter eos
qui hereditatē accipiūt saluis: an no
stra ignauia tot lapsus nobis eueni-
ant. Erit ergo etiā in homies & ange-
los iudiciū dei. Et forte iudicabūtur
aliqui cū ꝓaulo: & cōferent laborib⁹
& fructib⁹ eius q̄ ex multitudine credē
tium veniunt: & forte inueniet fortior
1.Co. 6.a aliquib⁹ angelis. Unde: An nescitis
quoniā angelos iudicabimus? nō q̄
ꝓaulus iudicet angelos: sed opus
ꝓauli iudicabit aliquos. Hinc fortas
1.Pe.1.c sis ꝓetrus ait: In quē ꝓcupiscūt
angeli etiā cōspicere. Quis etiā apo-
stoli angelis viantur adiutoribus ad
Act. 12.c p̄dicatiōis officiū cōsūmādū. Ita in actib⁹ aplor dicebat: q̄
angelus ꝑetri esset q̄ ad ostiū pulsaret. Sic ergo intelligit
esse angelus ꝓauli & cuilibet aplī: & singulor p ordinē vel
pro meritis: q̄s in laborib⁹ & doctrina vl aplor vel reliquo-
rū doctor necesse est p̄mas partes hr̄e: & aliarū que p eos ꝓfe
cerunt fructū cū his p q̄s operati sunt ad areā dñi cōportare.
Erit g̈ in ꝯgregatiōe fructuū. i. electioe credētiū q̄ fuit illius
ecclie p̄cipuus & eximius p̄mitie. Supior vero illius ecclesie
Deb. 10.a primogenit⁹ ab illo archangelo oblat⁹. Unde g̈ q̄ adumbra
tū est in lege (qm̄ lex vmbrā habet futurorū bonorum) alio
quodā modo p angelor ministeria in futuror bonor verita
te cōplebit: vt q̄ formata sunt in israel q̄ est ſm carnē: in veris
israelitis impleanē. Homen enī israelis ad angelos puenit q̄
tāto verius israel appellanē: quāto veri⁹ sunt mēs vidēs deū.
hoc enī israel interptaē. Sicut enī quedā noīa gentiū vel p̄n
cipū ad angelos malos referunē: vt pharao rex egypti. Na
buchodonosor: rex babylonis: vel Assyrius ita q̄ de sanctis
viris & de gēte religiosa scribunē: & ad scīos angelos referun
Esa. 37.g tur. Un̄ Esaias de Nabucho. Et inducā gladiū sup gentem
magnā & sup p̄ncipē assyrior. Et alibi: quasi de principe cu-
Ibi. 14.c iusdā gentis: Quō cecidit lucifer q̄ mane oriebaē? Or aūt in
Gen. 11.b genesi legim⁹ deū ad angelos loquentē: Uenite ꝯfundamus
linguā eor. purandū est q̄ diuersi angeli diuersas in boībus
linguas & loq̄las opati sunt: Uerbi gra: Un⁹ vni homini lin
guā impsuit babyloniā: alius egyptiā: ali⁹ grecā: & sic fortasse
diuersar gentiū ipi p̄ncipes fuerunt q̄ lingue & loquele vide-
bank auctores. Manserat autē lingua p adaz p̄mit⁹ data. i.
hebrea in ea parte boīm: que non angeli vl p̄ncipis: sed dei
portio est. ¶ Orige. Offerūt g̈ angeli ex nobis p̄mitias: & ex
colit q̄s q̄ studio se ab errorib⁹ gentiū ꝯuertit ad deū: & est
Deu. 32.a q̄s in portiōe vel cura illius vl illi⁹ angeli. Et sicut ab initio
cū diſpgeret de⁹ filios adam: statuit fines gentiū iuxta nume
rū filioꝝ vel angelor dei: & quecq̄ gens sub illo vl illo ange-
Ibidem.b lo facta est. israel autē pars dñi & funiculus hereditatis eius.
Ita credo in fine mūdi hui⁹: & in initio alteri⁹ seculi futuruꝝ:
vt iteꝝ diuidat & celsus filios adaz: & q̄ nō poterunt tam mū
di esse corde: vt ipm videāt deū: & esse portio dñi vel scīos an-
gelos videāt: & sint ſm numeꝝ angeloruꝝ dei. Optabile est g̈
ita ꝓficere quēq̄ vt inter p̄mitias vel p̄mogenita eligatur: & ꝑ
deo offerāt tanq̄ pars eius. Si min⁹ vl scīor angelor pars
Ps. 62. esse mereaē. Dūmodo non iuueniaē inter illos de q̄b⁹ dr: Jn-
troibūt in inferiora terre: tra. in ma. gla. par. vul. erūt. hoc ē
demonū. De sunt enī vulpes q̄ exterminānt vineas: ex quibus
Luce. 13.g erat herodes. de q̄ dr: Ite dicite vulpi huic: Refugiamus g̈
terrenos act⁹ & intelligentiā terrenā ne introeam⁹ in inferio-
ra terre. Introeunt enī q̄ legē dei & ꝓmissionū bona terrena
intelligēcia excipiūt: & nō excitāt animas terrenor ad expecta-
Colos. 3.a tionē celestiū: vt q̄rant q̄ surſuz sūt: nō q̄ sup terrā.

¶ Orige.

¶ Orige. Offerunt angeli p̄mitias vnusq̄sq; credo gentis sue
& ecclie sue: q̄bus Jobes in apocalypsi scribere videē: angelos
Apo. 1.b septem ecclie ephesi: smyrne & laodicie &c. Offert g̈ quisq; p̄mitias
gentis sue: vel ecclie que ei dispensanda cōmissa est vl forte ex-
trinsecus & alij angeli sunt q̄ ex oībus gentibus fideles ꝯgre-
gēt. Et ꝓsiderem⁹ ne forte sicut in aliq̄
ciuitate vbi nōdum x̄piani sunt: si q̄s
docear instruat et postea ibi princeps
eius fiat: ita sancti angeli eos quos
e diuersis gentib⁹ ꝯgregauerūt: si p̄
ficere fecerint: in futuro p̄ncipes fiant
Apo. 19.c & rectores: vt x̄ps dicaē rex regum et
dñs dñantiū. Si enī sunt reges eorū
q̄s regūt & p̄ficere faciūt. Ipi g̈ offe-
runt quosdā quidē pontifici: quosdā
filijs pontificis. i. supiozib⁹ virtutib⁹
& archangelis: quosdā leuit⁹. i. paulo
inferiozib⁹: si angelici ordines vt israe
lite distincti sunt: cū ipi dicaē vmbre
& exemplari deseruire celestiuꝝ. Forte
ergo in futuro cū oēs fructus ꝯgrega
bunē ad areaz: erit quidā portio ve
ri pontificis. i. x̄pi: alij leuitaꝝ vel an
gelis vel alijs celestib⁹ virtutibus se
gregati. quidā & portio hominū: q̄ in
hac vita prudentes dei dispensatores
fuerunt: vnde ei cui dñs crediderat
Luce. 19.c q̄nq̄ mnas: & fecerat decem. ait: Esto
potestatē habens sup decem ciuitates
&c. Que enī hic ptās sup ciuitates in
telligitur nisi gubernacula aniarū. Unde mihi videē q̄ inter
angelos alij p̄cipatum & ptātes sup alios gerāt. alij subiace
ant & obtemperēt potestati. Sic nec ille cui potestas decē ciui
tatum vel q̄nq̄ daē imerito ad hanc puenit potestatem. Om
nia ergo apud deū rōne & iudicio fiunt: nec ad gratiā: sed pro
merito. alius princeps multoꝝ esse ponitur: alius principatui
subiectus. ¶ Idem. Agri angelor corda nostra sunt: ꝺsq̄ eoꝝ
ex agro quem colit offert p̄mitias dño. ¶ Orige. Sicut chri
stus est rex regū: ita p̄mitie p̄mitiaꝝ: q̄ nō pontifici iā sed deo
oblate sunt: q̄ scīm hostiā obtulit deo: et surgens a mortuis
Hebr. 9.a sedet ad dexteraā dei. Dicit⁹ autē p̄mitie & p̄mogenit⁹ totius
Ephe. 1.d creature. Quod vtrū sic p singulas creaturas intelligi debe
at: vt inter homies p̄mitie dormientiū & vigilantiū: an cel-
sioꝝ & diuiniozi intelligētia: nō est p̄ntis temporis ꝓsequi.

Sed & si merer ego magnū & summū pōtificē dignū offer
re sensum: vt ex his que loq̄mur & docem⁹ aliquid egregium
summo pontifici placeret: poterat angelus q̄ preest ecclie ex oī
bus dictis nr̄is aliq̄d eligere: & loco p̄mogenitoꝝ vel p̄mitia
rum de agello nr̄i cordis dño offerre. Sed vtinā pro his q̄ lo-
quimur dānari nō mereamur: sufficeret nobis hec gratia.

a ¶ Uniuersa fruguz initia q̄ gignit
ſ corda humana.
humus & domino deportank: ce
dent in vsus tuos. Qui mūdus
est in domo tua vescer eis. Ome
qđ ex voto reddiderint filij israel
ſ primogenita sunt que cum mulie-
ribus non sunt coinquinati vel mareyres.
b tuū erit. Quicquid primū erum- a
pet e vulua cunctę carnis quam
ſ rationabilibus.
offerunt dño: siue ex hominibus
ſ idiotis simplicibus.
siue de pecorib⁹ fuerit: tui iuris
erit: ita dumtaxat vt pro homis b
vnigenito precium accipias: et
ome animal qđ immūduz est redi- c

a ¶ Uniuersa fruguz &c. Aug⁹. Primogenita omia quecq̄ in
terra eoꝝ fuerint: q̄cūcunq̄ obtulerint dño: tibi erunt. Hic p̄
mogenita nō fetus p̄mos vel p̄mitinos pecoꝝ dicit. Nam ipsa
grece prototocos vl prototosa nomniatur: hec autem protogē
nemata. Sed latine his duabus rebus duo nomia nō sunt re-
perta. & ideo ista protogennemata q̄dam p̄mitias interpreta
ti sunt: sed p̄nitie aperte dicunē & aliud sunt. Nec igit̄ tria ita
discernunē: quia prototocos vel prototosa sūt p̄mitiui animaliū
fetus & boīm. Protogennemata vero primi fructⁿ de ārā sum-
pti vel de arbore: vel de vite. Primitie autē de fructib⁹ q̄dez:
sed iam relatis de agro sicut de massa de lacu de dolio de cu-
pa: que p̄ p̄mitijs sumebantur. b ¶ Quicq̄d p̄mum. Orige. Possunt forte illi primogeniti dici q̄ cum mulieribus non
sunt coinq̄nati: vel etiam martyres. Primitie quoq; ecclesie
p̄nt dici &gines. decime vero q̄ post cōiugiū ꝓtinētes sunt.

Nico. de lyra

¶ Omnes p̄mi

a ¶ Quicq̄d p̄mum erumpet e vulua. i. quod p̄mo nascetur.
b ¶ Et p hominis p̄mogenito precium accipias. qđ est q̄nq̄ si-
clorum argēti: vt dictū est. ſ. iij. ca. & intelligit̄ de p̄mogenitis
aliarū tribuū a tribu leui cuius p̄mogeniti erāt deo oblati ad
ministerium tabernaculi. c ¶ Et omne animal qđ imundū est
redimi facias. hoc non intelligitur generaliter de omni ani-
mali immūdo: sed de omni indigente redemptione. inter ani-
malia enim immunda aliqua erant quorum p̄mogenita nō re-
dimebantur: sed interficiebantur: sicut p̄mogenitum canis: &
aliqua que nō redimebantur pecunia: sed p eis ouis offereba
tur: sicut p̄mogenitum asini.

Primogenitum

¶ a Omnes p̄mitias sanctu
arij &c. Baba. Jn vtroq; te-
stamento ministris altar⁹ ob
lationes & decime ad necessa
ria tribuunē: ne terrenis pos
sessionibus audeāt inbiare:
Mat. 10.b nec lucrum de misterio que
rere. vnde: Gratis accipist⁹:
gratis date. Nolite posside-
re aurū neq; argētū neq; pe-
Mystice cuniam. ¶ Mystice autē dece
me obseruantiā legis signifi
cant: vel sinceritatem integri
tatis fidei: vel pfectionez bo-
ni operis que maxime habe-
re debent qui ministerio diui
no se exhibēt. Jn denario ei
numero creature & creatoris
cognitio cōprehēditur: quia
septenari⁹ respicit ad huma-
nam naturam: tribus scilicet
vim anime ostēdētibus. Un-
Deu. 6.a de: Diliges dominū deum tu
um ex toto corde tuo: & ex to-
ta anima tua: & ex tota forti-
tudine tua. Corpus autem ex
quattuoꝝ constat elementis.
Septenarium autem ſ terna
rio numero fidem & confessio
nem trinitatis exprimenti ad
tres eris: denariuꝝ cōplebis.
b ¶ Pactum salis. Rab. Pa
ctum salis nominat oblatio-
num vniuersitatem q̄ ad mi
nisterium vel ad ius sacerdo-
tum pertinet. Unde in Leui-
Leui. 2.b tico: ¶ Quicquid obtuleris sa
Mystice crificij sale condies &c. My
stice ostēditur sapientiam cō
uenire sacerdotibus & predi
catoribus diuine legis: nō se
cularem sed apostolicam. de
1.Co. 2.b qua ꝓaulus dicit: Sapien-
tiaz loquimur inter pfectos:
sapientiā nō huius seculi &c.
Mat. 5.b De qua apostolis dicit: Uos
estis sal terre. Sicut enī om-
nis cibus sale cōdituresic om
nis sermo apostolica sapien-
tia. Aaron ergo & filijs eius
pactum est salis sempiternū:
quia non solum episcopis ne
cessaria est sapientia: sed etiā
presbyteris: diaconib⁹ & om-
nibus ordinibus. & hoc coram
deo. i. vt pura et simplex sine
versutia & malicia deo place-
Sap. 5.b at. Sapientia enim hui⁹ mū
di inimica est deo. Ca. XIX

l ¶ Locutusq; est dñs &c.
Aug⁹. Et locutus est
dominus ad mo⁹sen
aaron dicens: Ista est distin-
ctio legis: quecūq; constituit
dominus &c. Non est distin-
ctio nisi inter duo vel plura.
Distinctionem enim singula-
ritas non recipit: nec distin-
ctionem cuiuslibet rei memo
rauit: sed addidit legis: nec
cuiuscunq; legis. Assidue enī
in scriptura legitur de vna-
quaq; re: de qua legitime pre
cipitur: hec est lex istius vel
illius: nō vniuersalis lex que
continet omnia que legitime
precipiuntur. Hic vero cū di
xisset: Hec est distinctio leg⁹:

¶ adiūxit:

a Primoge. autem bo. & ouis & ca. nō
fa. re. qz sanc. sunt dño: qz debebāt immo
lari ipsi deo. b ¶ Carnes vero in vsum
tuū &c. sicut pec. ꝓsecratū. i. sicut de alijs
sacrificijs quoꝝ vna pars est offerentiū.
pectusculū tamē & armus dexter de illis
ptinēt ad te: sic carnes de istis. c ¶ Pa-
ctum salis sempiternū. in omni sacrificio
ponebaē sal: & ideo stabilitas alicui⁹ pa-
cti designaē nomie pacti salis. d ¶ In
terra eorum nihil possidebitis. ex q̄ enim
accipiebāt victū a populo nō debebāt ha
bere partē in hereditate. e ¶ Nec habe
bitis partē inter eos. hoc addiē ad deno
tandū q̄ nec etiam in preda hostium de-
bebant habere partē: vt dicit Ra. Sa.
f ¶ Ego pars & hereditas tua. qz oblata
& sanctificata dño erāt assignata ꝓ victu
suo. g ¶ Filijs autē leui. Hic ꝓsequēter
agitur de mercede leuitarū. & ptz ira vsq;
ibi: b ¶ Et poz. pec. po. qz si ex eorū ne
gligētia alij se ingerāt indebite ad taber-
naculū punienē. i ¶ Quas in vsus co- †
rum & necessaria separaui. ꝓ hoc ostendi-
tur q̄ leuite nō poterāt tm decimas come
dere: sed etiā in alia sibi necessaria cōmu
tare. k ¶ Locutusq; est dñs. Hic conse- †
quēter agitur de mercede summi sacerdo
tis specialiter: qz leuite de decimis rece-
ptis a ꝓplo debebāt dare partem decimā
summo sacerdoti: & de illis debebāt dare
illa que erant melioza: aliter peccarent si
scienter sibi melioza retinerēt. & ex his pa
tet ira vsq; ibi: l ¶ Ne polluatis obla
tiones filioꝝ israel: id est decimas vob̄
oblatas ab ipsis ꝓ peccatum predictum.
m ¶ Et moziamini. ſ. si hoc feceritis.

Moraliter. Ca. XVIII

Dixitq; dñs ad
aaron &c. Seqūtur: ¶ Ercubabitq; leui
te ad p̄cepta tua & ad cuncta opa taber-
naculi: ita dūtaxat vt ad vasa sanctuarij
& ad altare nō accedant. Per ꝺ aūt q̄ le-
uite arcentur ab ingressu sanctuarij & ab
actu offerēdi sacrificia in altari holocau-
stoꝝ: significaē q̄ clerici qui sunt sub sa-
cerdotibus etiaz in alijs sacris ordinib⁹
ꝓstituti nō debēt exercere act⁹ ptinentes
ad officiū sacerdotū. ¶ Alienigena nō
miscebiē vobis. p hoc q̄ populus cōmu
nis arceē ab ingressu loci diuini cultus &
ꝓcedit sacerdotib⁹ & leuitis eis ministrā
tibus: significaē q̄ in nouo testamēto po
pulus cōmunis arcēdus est a cancello vl
chozo vbi diuinū officium celebratur.
c ¶ Omia q̄ sanctificank a filijs israel ti
bi tradidi &c. p hoc aūt q̄ sacerdoti assi
gnank p̄mitie & leuit⁹ decime. p sustēta
tione sua familiarūq; suaꝝ: ondit q̄ i no
uo testamēto ꝓlis teneē ꝓuidere seruien
tibus deo de victu & vestitu ſm ordinōez
statuū & psonaꝝ: & istud obseruatuꝝ fuit
ab antiq̄ etiaz apud gentiles: sicut patet
Gen. xlvij. vbi dr q̄ sacerdotes egypti tē
poze famis nō fuerūt cōpulsi vēdere pos-
sessiones suas sicut alij: q̄ statuta cibaria
sibi ex horreis publicis pbebanē.

n ¶ Locutusq; est dñs. Ca. XIX

l ¶ Hic ꝓsequēter agit̄ de officio sa-
cerdotis inc̄tuz est mediator dei
ad populū: & hoc ꝓprie respicit purifica-
tionē que a deo deriuaē ad populū p sa-
cerdotis officiū. Jn lege autem erāt due
purificationes. Una ab immūditia spiri
tuali que cōtingit ex peccatis: & ista que
erat grauioꝝ purificabatur per oblatio-
nes & sacrificia vt habetur Leuit⁹. iiij. ex
v. Alia autem erat ab immunditia coꝝ

¶ quecunq; cōstituit dñs: preciplendo. s. nō creando. Quidam enim quecūq; precepit dñs transtulerūt. Si ergo hec est distinctio legⁱ quecūq; precepit domin⁹: magna est ista distinctio: & recte intelligitur duo testamēta intelligere vel distinguere. Eadem sunt enim in veteri & in nouo testamēto ibi obumbrata: hic reuelata. Nō enim tm̄ sacramēta diuersa sunt: sed etiam promissa. ibi videntur tempozalia ꝓponi: quibus spūale premium occulte significetur: hic aūt manifeste spiritualia promittuntur & eterna. Temporalium enim bonorum & carnalium: & spiritualiū atq; eternorum: que certior distinctio est q̄m passio christi.

In cuius morte claruit nō trāsitoriam felicitatem pro magno munere sperandam & optādam: cum vnigenito filio (quem tanta pati voluit) longe aliud deus a se peti & expectari aperta distinctione declarauit. Hanc ergo passionem velut distinctionem duorum testamētorum: quod de iuuēce rufe mactatiōe dicit: satis congrue figurat. Nocturnus est dñs ad moysen & aaron dicēs: Ista est distinctio legis q̄cūq; ꝓstituit dñs: deinde mandare incipit: hec adiūgens dicēs: Loquere filijs isr̄ael. Potest etiaz ita distingui. Et locutus est domin⁹ ad moysen & aaron dicēs: Ista est distinctio legis quecūq; cōstituit dñs dicēs: nō q̄cūq; cōstituit dñs creans sicut celum & terraz & mare & omia q̄ in eis sunt: sed quecūq; cōstituit dñs dicens: in duob⁹ scz testamēt̄. vt deide seq̄t: Loq̄re filijs isr̄ & accipiāt a te iuuēcā rufam sine vitio. Iuuenca rufa carnē christi significat. Serus femineus infirmitatē carnalē. rufam passione cruentam. Oz aūt ait: accipiāt a te: in ipo moyse figuraz ostendit legis: quia fm legez visi sunt sibi occidere christū: qz soluebat sabbatū: & obseruationes legis prophanabat.

a Vaccam. Per masculū fortitudo: p feminam infirmitas significat. p vaccam infirmitas dñice incarnatiōis ad sacrificiū assumpta figurat. Mortuus est enim ex infirmitate: sed viuit ex virtute dei.

Ca. 19.c Vaccam rufam: rubzam. scz sanguine passionis. Unde: Dilectus meus candidus & rubicūdus. Candidus. s. ex diuinitate. rubicūdus ex sanguine. candidus etiam p iusticiam vite.

Moralit Brego. Moza. Vaccam rufam mactamus: cū carnez a lasciuia voluptatis extinguimus: quā cum hysopo ligno cedrino & cocco offerimus: quia cū macerationē corporis sacrificium fidei: spei & charitatis adolem⁹.

b Nulla sit macula. Aug⁹. sine vitio. Hanc enim carnē cetere hostie significabant: vbi similiter sine vitio pecora imolari iubebant. Erat enim in similitudine carnis peccati: sed nō caro peccati. Sed hic vbi euidētius legⁱ distinctionē voluit deus cōmendare: parū fuit dicere sine vitio: nisi diceret que nō habet in se vitium. Nō si repetēdi causa dictū est: forte nō frustra est q̄ eā rez ipa repetitio firmius cōmēdauit: cuius nō aberret a vero: & iō additū intelligat: q̄ nō hz in se vitium: cū ia dictū eēt iuuencā sine vitio. Quia in se nō habuit vitium caro xp̄i: in alijs aūt habuit q̄ mēbra eius sunt. Que enī in hac vita caro sine peccato: nisi illa sola que nō habuit in se vitiū:

Job.5.d c Nec portauerit. Gis q̄ peccat: seruus est peccati: qz ergo christ⁹ nunq̄ peccauit: iugū nō portauit. Aug⁹. Et nō est sup eā suppositū iugū &c. Nō enī subiugata est iniq̄tati: cui subiugatos inuenies liberauit: & vincula eoz dirupit. Unde: Dirupisti dñe vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis &c. Sup illⁱ enī carnē nō est positū iugū: q̄ ptāē habuit ponendi animā suam: & iterū sumendi eam.

Ps.2. d Tradetisq;. Vaccam ad imolandū sacerdoti traditur: qz domin⁹ incarnatus pro redemptione nostra sacrificiū semet ipsum fecit: datus manibus iudaici populi. Aug⁹. Et dabis eam ad eleaçarū sacerdotem &c. Cur nō ad aaron? Forte ꝓfiguratum est non ad tempus quod tunc erat: sed ad posteros huius sacerdotij passionem dominī puenturam.

e Qui eductam extra castra. Quia extra portam passus est christus: vt nos a cōuersatione pūtis vite quasi a ciuitate educeret. Aug⁹. Et ejciant eam extra castra. Sic electus est dominus passurus extra ciuitatem. Aug⁹. In locū mūdum: quia nō habuit causam malam. Et occident eam in cōspectu eius: sic occisa est caro xp̄i in ꝓspectu eoz̄ qui futuri erant in nouo testamento dñi sacerdotes.

Moralit f Immolabit. Moraliter. Vaccam rufam (cuius cinis est expiatio populi) imolare nō poterit: nisi qui terrena opa nō fecerit: iugūq; delicti nō tra xerit: & vinculis peccatoū ligatus nō fuerit.

g In cōspectu om. Brego. Quia christ⁹ in cōspectu oīm quasi extinct⁹ est. In ꝓspectu patris imolatus: qz q̄ ante oculos hominū pena: hoc ante oculos pris sacrificiū fuit.

h Et tingens di. &c. Aug⁹. Alia lra. Et accipiet eleaçar sanguinē eius: & asperget ꝓtra faciē testimonij a sanguine eius septies. Quia xp̄s fm scripturas fudit sanguinē in remissionē peccatoū: ideo ꝓtra faciē tabernaculi testimonij: qz nō aliter declaratum est q̄ fuerat diuino testimonio ꝓnunciatum. Et ideo septies: quia ipe numerus ad mundationem pertinet spiritalem.

Brego. In digito discretio opatiōis signatur. In sanguine vacce digitū tingere: est in passiōe dñi nr̄a opa ꝓclarare: vt passionem

1. Pe.2.d eius quā cognoscimus imitemur. Passus est enim vobis: relinquens exemplū vt sequamur vestigia ei⁹.

Brego. Eleaçar sacerdos imolat: & in sanguine digitum tingit: qz plebs iudea ex reprobo parte humilitatē dñi vsq; ad passionē ꝑsecuta est. In electis vero opationē humilitatis ei⁹ imitata. Et asperget ꝓtra fores tabernaculi &c. tabernaculum synagogam significat. Qui ergo tinxerit digitum cōtra fores tabernaculi aspergat. i. quisquis passionis eius vias imitat: synagoge nō credenti & resistenti p exempla bona & predicationē rectam signum bene viuendi prebeat.

i Asperget. Brego. Id est resistenti plebi per predicationem rectam & opera passionis christi exemplā monstrabit.

¶ Septem vicibus

sent aaron dicēs: Ista est religio a
victime quā ꝓstituit dñs: Preci- b
pe filijs israel: vt adducant ad te c
a ¶ qz omnis operatio eius perfecta. d
vaccā rufaz etatis integre: i qua e
¶ qui peccatum non fecit: nec inuentus f
est dolus in ore eius. g
nulla sit macula: nec portauerit b
iugū: tradetisq; eā eleaçaro sacer- k
dotiᵗ Qui eductā extra castra im- l
molabit in cōspectu omnium: et
tingens digitū in sanguine eius: †
asperget cōtra fores tabernaculi †

Deu. 13.b

pozali: que ꝓtingit ex tactu alicuius rei immunde: vel alia immundicia corporali per quam efficiebatur homo ineptus ad ingrediendum locum cultus diuini: ita q̄ tales immūdicie erant quasi quedā irregularitates impedictes accedere ad locū diuini cultus q̄diu manebāt: et tales purificabantur p aspersionem aque lustratiōis: i qua cōmiscebātur cineres vacce cōbuste: & de ista purificatione agit hic. Circa quod primo ponitur ritus oblationis. scōo modus expiationis. ibi: Habebūt quoq; filij israel. Adhuc circa primū describitur vacce imolatio. secūdo ex hoc aliquoz inquinatio. ibi: Et tūc demum. Circa primuz dicit sic: a Ista est religio victime &c. qz immolabatur p purificatione totius populi vt posset accedere ad cultū dei: qui cultus in sacra scriptura vocaᵗ religio. & ideo hec victima specialiter noīatur nomīe religionis.

b Precipe filijs isr̄ vt adducāt. qz p purgatione multitudinis fiebat ista immolatio. ideo aīal immolandū debebat exhiberi a toto populo.

c Ad te vaccā. Erat enim immolāda p peccato idolatrie vituli. ideo dicit vacca magis q̄ vitulus: quia sic nominatur ille populus Osee. v. Sicut vacca lasciuiens declinauit israel: & eadem ratione adducebatur ad moysen: & nō ad aaron: quia timoze populi fecit idolum vituli: vt habetur Exo. xxxij.

d Rufam. In hebreo habeᵗ: Rubeam. quia idolum pdictum fuit aureum ꝓpter similitudinē coloris.

e Etatis integre. In hebreo nō habeᵗ: Etat̄: & ideo integritas refertur ad colorem vacce que debebat esse rubea integraliter absq; varietate alicuius alterius coloris.

f In qua nulla sit macula. i. defectus membrorum: quia talia defectuosa non erant immolaticia.

g Nec portauerit iugum. ad significandum q̄ filij israel in idolatria vituli abiecerant a se iugum legis dei.

h Tradetisq; eam eleaçaro. & nō aaron: quia eleaçar nō peccauit in constatione vituli.

i Qui eductam extra castra. non solum de castris deitatis et leuitarum: sed etiam populi. ad significandum q̄ idolatria debebat simpliciter a toto populo elongari: quia periculosius inficit q̄m lepza: propter quaz tamen ejciebantur leprosi de tribus castris predictis vt dictum est supza. v. ca.

k Immolabit in conspectu omnium. In hebreo habetur: In conspectu suo. quia sicut dicit Ra. Sa. eleaçar debebat eam immolare per alterum coram se & multitudine.

l Et tingēs digitum in sanguine ei⁹: asperget ꝓtra fores tabernaculi. nō q̄ de loco extra castra rediret ad tabernaculuz: vt dicunt aliqui: qz nō debebat inde recedere donec vacca esset incinerata: sed de illo loco vertebat se versus illaz partem vbi crāt fores tabernacnli aspergens versus illam partem: sicut Daniel. vj. dicitur: q̄ apertis fenestris orabat ꝓtra hierusalem existens tamen in chaldea.

✠ Septem vicib⁹

¶ a Septem vicibus. Quia septem dona spūsancti: que per christi sanguinē sup ecclesie populos distribuunt: in q̄ ab omni delicto purgantur.

Brego. Septem vicibus &c. In septenario pfectio significatur vel accipit: Uñ & septem dieb⁹ vniuersum temp⁹ implet: & spūsanctus septiformis vocaᵗ. Septem ergo vicibus in sanguīe digituz intingere est pfecta opatione mysteriū passionis imitari. Et septem vicibus ꝓtra synagogam aspergere est pfecta predicatiōe passionē infidelibus nunciare.

b Cōburetq; eam &c. Brego. Per pellem & carnē & sanguinem & fumū sacrificia in veteri testamento habita: que infirmitatē domini nunciabant significanē. Quia omnia postmodū spiritaliter a patrib⁹ intellecta iuxta exterius mysteriuz ſter- Phil.3.b coza sunt vocata. Uñ Paulus. Omnia arbitroz vt stercora que tradūtur flāme. Queis enī ꝑmū carnaliter sint exhibita: postmodū p spiritūsanctum intelligentie igne sunt consumpta.

Aug⁹. Et cremabūt eam in conspectu eius. Puto qz crematio ad signū ptinet resurrectionis. Natura enī est ignis vt in sugna moueaᵗ: & in ipsum ꝙuertitur q̄d cremaᵗ. Nam & ipm cremare de greco in latinū ductū verbuz est a suspensione. Q̄d vero additū ē: in ꝙspectu eius. i. in ꝙspectu sacerdotis: significare videᵗ qz illis apparuit resurrectio xp̄i q̄ futuri erant ad regale sacerdotiuz.

c Tam pelle &c. Aug⁹. Q̄d vero seq̄tur: pellis eius & carnes & sanguis ei⁹ cū stercore cōburetur. Jd expositū est quō cremabit: & significatū est q̄ nō solū substātia mortalis corpis xp̄i que cōmemoratione pellis & carnium & sanguinis intimata est: sed etiā ꝓtumelia & abiectio plebis q̄ in stercora significaᵗ: cōuerteᵗ in gloriā quā cōbustionis flāma significat.

Brego. Per pellem & carnē exteriora xp̄i opatio significaᵗ. Per sanguinem subtilis & interna virtus exteriora facta viuificans. Per fimum lassitudo: sitis: esuries & timoz mortis: & quecūq; ex humanitate pativoluit. Quicād ei defectu mortalitat̄ habuit: q̄si fim⁹ in eo abiciendū fuit: q̄ omīa igni cremāda sunt. i. iuxta veritatē spūsancti intelligēda: vt que ab eo corpaliter gesta sūt p incorporeum diuinitat̄ spiritum disposita sentiant.

d Lignum quoq; cedrinū. Cedrus lignū altū & imputribile est. Hysop⁹ herba valde humilis: que tm̄ inflationez āmonet pulmonis. Per cedrū ergo alta pseuerans ꝓtemplatio. p hysopū mansueti cordis humilitas signaᵗ. Qui enī ꝓtemplatione ad superna tollit̄: p humilitatis cōpassionē debet ꝓdescēdere inferioribus: nec se ex eo q̄ habet erigat: sed bis qui illud nō habent predicando libenter impendat.

Aug⁹. Et accipiet sacerdos lignū cedrinū & hysopū & coccinū: & mittet in medium cōbustionis iuuence &c. Lignū cedrinū spes est: que in supernis firmiter habitat. Hysopus fides q̄ est humilis herba radicibus berens in petra. Coccinū charitas: q̄ feruoze spūs igneo coloze testaᵗ. Hec tria debem⁹ mittere in resurrectionē xp̄i tanq̄ in medīū cōbustionis illius: vt cū illo sit absc̄dita vita nostra.

Brego. Potest intelligi p cedrū spes: que alta petit. Per hysopū (que etiā odoze stomachi immūdicia purgat) fides: que nimis aduersa equanimiter tolerat: et q̄cād ex ante actis peccatis ꝓtractū fuerat mūdat. Per coccū vero charitas. Unusq̄sq; igit̄ nostrū in flāmā que vaccā vozat: cedrū hysopū & coccū bis tinctū mittat. i. in sacrificio dñice passionis fidem: spem & charitatē exhibeat: ne passionē redēptoris sui sine causa audiat. Unde Paulus: Nunc aūt manēt fides: spes: charitas. Maior autē boz est charitas. Unde & hic coccus extremus ponit̄: quia fide & spe cōpleta: cū ad eternā patriā venerim⁹: sola in nobis charitas ad vltimū multiplicatur.

1. Cor. 13.c

Brego. Mittaᵗ in flāmā: que vaccā vozat. cedrus. i. pseuerantia: & altitudo nr̄e ꝓtemplatiōis cōburaᵗ igne dominice passionis. Mittatur hysopus. i. humilitas cordis nostri: veritatē mansuetudinis trahat ex admixtione dñice passiōis. Mittatur coccus bis tinctus: id est charitas q̄ nos ad amandum deū & ꝓximū excitat: assidue nos ꝓtemplari passionez dñicam cōpellat: vt in ipa discat opa recta que faciat.

e Hysopū. Jsido. Baptismū. qz hysopo tincto sanguīe agni spargebāt.

f Coccūq; bis tinctū. Jsido. Coccus bis tinctus: sanguis christi q̄ mente & corpe abluimur. Hec tria purgant: cedrus. i. fides crucis. hysopus baptismus vel martyrium. coccus sanguinis dñici sacramentuz.

Brego. In coccobis tincto virtus charitatis exprimit̄: que flāma sancti amoris succēsa: duob⁹ preceptis exhiberi iubeᵗ dilectione. s. dei et ꝓximi. Bis tinctus ergo coccus est: cum charitas duplici ꝓcepto formata: vt sic diligaᵗ deus: ne deseraᵗ ꝓximus: & sic ꝓxim⁹ ne ꝓtemnatur deⁱ: 1. Pe.2.b

g Sacerdos. Brego. Omēs qui in christo credimus sacerdotes sumus. Uñ: Vos aūt estis gen⁹ electū: regale sacerdotiū &c. Alta ergo que p ꝓtemplationē sentimus: & q̄ ex mansuetudine humilitatis agim⁹: quod p ignē charitatis exhibem⁹: passionis christi sanguine tingere debem⁹: vt omne q̄ in nobis est: illū imitetur a quo est: q̄ extra imitationē passionis nō tam virtus q̄ vitiū est.

Brego. Potest iste sacerdos q̄ vacce carnes: pellem: sanguinē: fimūq; cōburit: ordinē iudaici sacerdotij cū plebe suppositā in necem dñi ꝓsentientis significare. vnde seq̄tur: Et tunc demū lotis vestib⁹ & corpore suo.

B

b Et tūc demū &c. Jdē. Potest intelligi q̄ iste sacerdos & lotus sit vestib⁹: & tamen vsq; ad vesperam immūdus: qz iudaicus populus ex parte eozum qui crediderunt mundus: ex parte eozum qui non crediderunt vsq; ad vesperam p manet immūdus. Nauat ergo vestimenta & corpus: qz credendo exteriora opera & interiorem mentem a prauis actionibus mundat: & plene tunc ad castra reuertitur: cum ad fidem perfecte reuocatur. Sed quia iudea in infidelitate partim perdurante ad fidem gentilitatis ingreditur: & mysteria diuīe incarnationis intelligit, recte subdit: Colliget autem cineres vacce vir mūdus &c.

Aug⁹. Lauabit vestimenta sua sacerdos: et lauabit corpus suum aqua: & postea introibit castra: & immūdus erit sacerdos vsq; ad vesperā. Lauatio vestimentoz & corporis mūdatio est exteriozū & interiozū. hoc sacerdos. Deinde seq̄tur: Qui cōburet eam lauabit vestimenta sua: & lauabit corpus suum aqua: & immūdus erit vsq; ad vesperam. In eo qui comburit eos figuratos arbitor: qui christi carnem sepelierunt: resurrectioni eam velut cremationi mandantes.

i Usq; ad vesperam. Aug⁹. Ad vesperā sacerdos intrat: quia infidelis populus qui vsq; ad vesperam. i. finem mundi extra mandata vite: velut extra castra positus est: prauis operibus cōmaculatus: aqua baptismi & penitētia lot⁹: ad cognitionē in fine mūdi quasi in castra reuertit̄.

¶ Colliget

Nico.de lyra

a Septē vicib⁹. ad denotandū q̄ pctm̄ idolatrie quodāmodo equiponderat oībus aliis peccat̄: eo q̄ importat totalē recessum a deo: vniuersitas autē septenario numero designaᵗ.

b Comburetq; eam cūctis videntibus. In hebreo habetur: In cōspectu suo. q̄ istam combustionē faciebat per alium.

c Tam pelle & carnibus &c. flāme traditis. ad denotandum q̄ de peccato idolatrie nulla ꝓditio vel circūstantia debebat in populo remanere.

d Lignū quoq; cedrinū & hysopus. ista ponebanᵗ in igne ad repzimendū fetoze exalantē ex cōbustione pellis & fimi vacce.

e Coccūq; bis tinctū. q̄ diu seruat colozem: ad designandū q̄ eiones debebant seruari p totum annū ad purificationē populi. ꝓout subditur postea: Ut sint multitudini filiozū israel in custodiā &c.

f Et tunc demum lotis vestibus &c. hic querit quō cōburens vaccam maculabatur ex hoc: cū illa cōbustio fieret ad hoc q̄ ex cineribus vacce cōbuste immūdi purgarentur. Ad hoc respōdetur q̄ immundicia dupliciter ꝓtrahitur: vno modo ex immundicia rei tacte: & sic tangens mortuum efficiebat immundus. Alio modo ex indignitate tangentis: sicut si laicus tangeret calicē consecratum peccaret: & hoc modo rediges vaccā i cineres: & etiā colligētes cineres illos efficiebanᵗ immūdi: qz cineres illi ordinabanᵗ ad purificationē totius xp̄ūs: & iō tangēs illos q̄cūq; modo debebat se reputare ad ꝑ indignū: & maculā aliquaz ꝓtrahere: & p ꝓsequēs indigere aliqua purgatione. ista tm̄ purgatio nō fiebat p aspersionē cū aq̄ lustratiōis. de qua dicet. j. sed p ablutionē corporis & vestiū: & sic ptz lra vsq; ibi.

Colliget autem. Aug⁹. Et congregabit homo mūdus cinerem iuuence: reliquas. s. interfectionis: et cōbustionis. i. famā q̄ secuta est passionē et resurrectionē christi: qz sunt reliquie hominī pacifico. Cinis erat christ⁹ qz velut mortuus ab infidelibus ꝺdemnabat: et tm̄ mundabat: qz resurrexisse a fidelibus credebat. Et qz hec fama in cr̄ gentibus que nō erant de ꝓsortio iudeoꝝ maxime claruit. dictū est: Congregabit homo mūdus cinerē iuuēce. Mūdus. s. ab interfectione christi que in deos fecit reos: et reponet in locō mūdum. i. honorabiliter tractabit: tm̄ extra castra: qz extra celebrationē iudaice consuetudinis euangelicus sermo claruit. Hrego. Iaccam sacerdos cōburit: cineres vir mūdus colligit: quia infirmitatem dn̄i indens macta-nit: subtilia eius mysteria gentilis intelligit. Mūdi sunt qui passionē christi gētibus predicāt. b Effundet eos. Quia gētilis sacramēta q̄ agnouit predicare nō cessat: sed nescientibus manifestat. Hrego. Vir mūdus in loco purissimo vacce cineres fundit: dū quilibz doctus ex gētilitate assumptus: mūda p humilitatē gentilū corda requirit: et mysteria eis redēptoris tradere non desistit. Quod cū agitur fides gentiū multiplicatur: diuīa virtus agnoscit: disciplina ꝓceptoꝝ tenetur. Aū subdit vt sint multitudini filiozū israel in custodiā. Israel enim interꝓetatur vir videns ꝺeum. Et bene conuersa gētilitas israel dicit: que deū iam fide contēplatur. c Extra castra. Quia omīs gentilitas extra legē: extra sacrificiū: extra synagogam. d Purissimo. Quia prauis ac pollut⁹ meritibus nō sunt secreta dn̄i ce incarnatiōis tradēda: sed his q̄ ad fidem veniētes cor mūdauerūt.

L

e Multi. ſi. Aug⁹. Alia lra. Et erit synagoge filioꝝ israel in ꝓseruationem. Aqua aspersionis purificatio ē. Postea declarat plenius quēadmodū ex b cinere fiebat aqua asperſiōis vñ mūdabantur a cōtactu mortuoꝝ. i. ab iniquitate huius mozibūde vel mozticine vite. Sed mirū est qō seqtur: Et q̄ cōgregat inḡt cinerē iuuence: lauabit vestimēta sua: et īmūdus erit vsq̄ ad vesperā. Quō erit ex b īmūdus q̄ mundus accesserat: nisi qz et hi q̄ sibi videntur mūdi in fide xp̄iana agnoscūt: qz oēs peccauerūt et egēt gloria ꝺei: iustificati gratis p sanguinē ipsius. Hūc tm̄ vestimēta sua lauare dixit: nō etiā cozp⁹: credo q̄ illius cineris ꝓgregatiōe et repositione in loco mūdo (si hec spiritaliter intelligant) iā intrinsec⁹ vult intelligi fuisse mūdatū. Sicut Cornelio audiens et credēs qō p̄dicauit petr⁹: ita mūdatus est vt aſi visibile baptismū cū suis qui aderant donū acciper spūſsancti. Sed nec visibile sacramētū cōtēni potuit: vt ablutus etiā extrinsecus lauaret quodāmodo vestimēta sua.

f In custo. Quia subtiliora sacramēta mūdis gētilū cordibus tradita in mēris munitionē vertunt. Quia oū secreta et subtilia opatiōis illi⁹ p imitationē attēdim⁹: p hoc nobis mūdiciā prouidemus. Propter opationē in custodiā nostrā fiant cineres: ꝑter baptismū vero in aquā asperſiōis. Tūc cineres in nostrā custodiā ꝓuide custodimus: cū redēptorē nostrū p iniq̄tatibus nr̄is passum ꝓsideram⁹ sollicite. Perpendimus enī q̄d retribuat bonis qui volūt mori p malis: quid ad iustificiā fidei adducti eius gr̄e debeamus: qui in iniquitate positi intercessionē mortis eius acceꝑim⁹. g Habebūt hoc. Aug⁹. Et erit filius israel et ꝓselytis q̄ apponūtur. legitimū eternū ꝛc. Quid aliud ostēdit q̄ baptismuz xp̄i:

ſ quē signabat aqua aspsiōis et iudeis et gētib⁹ ꝓfuturū. i. filiꝝ israel: et ꝓselyt⁹ tāḡ naturalib⁹ ramis et inserto ꝑ fidei radicis oleastro. Quē aūt nō moueat q̄ post ablutionē de singulis q̄busq̄ ꝺr̄: et īmūdus erit vsq̄ ad vesperā: nō hic tm̄: ſz in oīb⁹: vel pene oībus talibus mūdatiōibus vbi nescio q̄d intelligat nisi q̄ oīs hō post remissionē plenissimā peccatoꝝ ꝑmanendo in hac vita ꝛtrahit aliq̄d vñ sit īmūdus vsq̄ ad finē vite: vbi eī dies iste q̄dāmodo claudet q̄ significat vespera.

b Qui te. ca. Aug⁹. Qui tetigerit mortuū ꝛc. Incipit dicere quō īmūdi facti hoīes: aqua illa aspsiōis purificabit. Qui tetigerit inḡt mortuū omnis aīa hois īmūda erit septē diebus: hic purificabit die tertio et die septimo et mūdus erit. Et b nihil aliud intelligo nisi tactū mortui homis esse iniḡta tē. Septē vero diex immūdicia ꝑter aīam et cozp⁹ dictā. aīam in ternario: cozp⁹ in ꝙternario. Sedm̄ b dictū arbitroꝝ p ꝓbam: In trib⁹ et ꝙtuoꝝ iniquitatib⁹ nō aduersabor. i Si die tertio ꝛc. Aug⁹. Si aūt purificat⁹ nō fuerit die tertio et die septimo non erit mūdus. Oīs q̄ tetigerit mortuū ab oī aīa corpis: et mortu⁹ fuerit tacto mortuo anteq̄ sit: vel fuerit purificat⁹: tabernaculū dn̄i pollnit: extereť aīa illa ex isr̄l. Notādū q̄ difficillime repit in his libris aliq̄d euidēti⁹ de vita anie post mortē fuisse ꝓscriptū. Dic ḡ cū dicit: Si fuerit mortu⁹ añ purificationē manere i illo īmūdiciā et exteri aīaz it lā ex israel. i. a ꝓsortio ꝑpli dei. Quid aliud intelligi vult nisi manere aīe penā etiā post mortē: si dū vixit mūdata nō fuerit hoc sacramēto q̄ xp̄i baptismus figurat? Mñ aqua aspsiōis inquit nō est aspersa sup cū: īmūdus est: adhuc īmundicia eius in ipo est. Adhuc. i. etiā post mortē. k Pollut⁹ et taber. Ortum i se est. sm illud: Spiritū nolite extinguere: cū extingui ille nō possit. Mā si ex hoc tabernaculū i mundū factū vellet intelligi: mūdari iuberet. l Vas q̄ nō ha. opercu. Hrego. Tegimen opercul⁹ vl ligatu-

ra: est cen

ſ exteriora opera. ſ mentē interiorem.

stimēta sua et corpus: īmundusq̄
ſ finē mundi. ſ agnoscēdo
a erit vsq̄ ad vesperā. † Colliget aūt
a ſ gentilis fide mūdus. vñ: fide corda cozmundans. b ſ subtilissima incarnatiōis sacramēta.
b ūir mundus cineres vaccę: et ef
c d fundet eos extra castra i loco pu
e rissimo: vt sint multitudini filio/
f rū israel in custodiaz et in aquam
a aspersionis: qz pro pctō vacca cōbusta est. Cuq̄ lauerit qui vaccę
ſ non etiam corpus.
portauerat cineres vestimēta sua:
a ſ contracta aliqua labe huius vite: etiam post plenam remissionem peccatorum.
immūdus erit vsq̄ ad vesperaz.
ſ proselyti gentiles.
g habebunt hoc filij israel et adue/
b ſ tanḡ pinguedini radicis inserti.
ne qui habitāt inter eos sanctuz
b iure ꝑpetuo. † Qui tetigerit cada
c uer homis: et ꝓpter hoc septem
diebus fuerit īmūdus: aſpgetur
ſ vt credatur christus die tertia a mortuis resurrexisse.
ex hac aqua die tertio et septimo:
i et sic mundabitur. Si die tertio
a ſ in regno. s. seculi
aſpsus non fuerit: septimo nō po
adueniente domino.
terit emundari. † Omnis qui teti
d gerit humanę aīe mozticinum: et
a ſ huius. s. gratie: fide munitus.
aſpsus ex hac cōmixtione nō fue
rit: polluet tabernaculum dn̄i: et
k ſ regno sanctorum.
peribit ex israel. Quia aqua expi
ationis non est aspersus: immundus erit: et manebit spurcitia ei⁹
e super euz. Ista est lex homis qui
f mozitur in tabernaculo: Omnes
qui ingrediunt tentoziuz illius:
et vniuersa vasa quę ibi sunt pol/
ſ quilibet homo.
l luta erūt septē diebus. Vas q̄d g

ptem dieb⁹ fuerit īmūdus: ita q̄ nō poterat ingredi atriū tabernaculi: cuius ratio est: tum ꝑpter reuerentiā illi⁹ loci: q̄ ex cadauere mortui exeūt humores cozrupti: q̄bus tangētes cadauer fiebāt inepti ad accedendū ad sacra. tum qz idolatre et sortilegi circa mortuos faciebant supstitiosa: et ideo īmūdi ex tactu cadaueris ꝓhibebant ab ingressu atrij: donec cēnt mūdati aqua lustratiōis p modū qui subdit cum ꝺr̄: Aſpergęt ex hac aqua: et patet. d Omīs q̄ tetigerit. Hic exprimit pena intrātis tabernaculū vel atriū nō purificatus a tali īmūdicia: cui⁹ pena est mors. vñ subdit: Peribit ex isr̄l. e Ista ē lex. Hic agit ꝺe purificatiōe ꝑdicte īmūdicie ꝑut se extēdit nō solū ad hoīes: sed etiā ad res alias. cū ꝺr̄: f Oēs q̄ ingrediuntur tentoziū illi⁹. s. hois mortui ꝛc. g Vas qō nō habuerit operculū ꝛc. Ex ꝫ habeť q̄ si in tentorio mortui cēt vas qō

habereť

ra: est censura discipline qua quisquis nō ꝓmitt⁹: q̄si vas īmundū pollutūq̄ reꝓbabat. Quasi enī vas sine opercu-lo vel ligatura polluit: qui ꝑ studiuz ostentationis patens nullo velamine

a ſ velamen taciturnitatis. b ſ censuram discipline.

nō habuerit operculū nec ligātu-
a ram desuper: īmmunduz erit. Si
quis i agro
Aug⁹. Alia littera. Oīs q̄ tetigerit sup faciem campi vulnerā aut mortuuz aut occisi hois os aut monumentū ꝛc. Querit q̄d intelligit vulneratuz aut mortuū? Si enī aliud voluit intelligi vulnerātū: aliud mortuum: cauendum est ne puteť īmūdus esse etiā q̄ tetigerit vulneratū viuum: qō vtiq̄ absurdū est. Sz quia ꝓbit⁹ mortui eē vlnerati: et ipos mortuos intelligit discreuisse: vt aut vulneratū mortuū intelligam⁹. i. vulnera pemptū: aut mortuū sine vulnere. b Lauabit et se ꝛc. Et lauabit vestimēta sua: et lauabitur aqua: et īmūdus erit vsq̄ ad vesperā. Alia ē aqua aspsiōis: et alia illa qua lauit vestimēta sua. Et lauabit aqua: quam puto spiritalem intelligendaz per significationem nō ꝓprietatem. Mā sine dubio visibilis erat: sicut omnes vmbre futuroꝝ. Sed q̄ sacramento baptismi recte ablnitur (qō illa aspersionis aqua figurabat) mundatur spiritualiter vt sit mundus cozpore et spiritu. Qz vero hysopo dixit aquam aspersionis aspergi: qua herba dixim⁹ significari fidem: quid aliud occurrit nisi quod scriptuz est: Fide purificās corda eoꝝ: Non enim ꝓdest baptismus: si desit fides. A viro autem mundo dixit hec fieri: vbi significantur ministri ꝓtantes personam domini: qui vere vir mundus est. Nam de his ministris in sequentibus dicet: Et quicunq̄ asperget aquā asperſionis lauabit vestimenta sua: id est obseruabit et cozpore. Et qui tetigerit aquam aspersionis: īmūdus erit vsq̄ ad vesperam: et omne quodcunq̄ tetigerit immundus: immundum erit: et anima que tetigerit: īmunda erit vsq̄ ad vesperam.

Levi. 11.f

Amos. 1.a

Act. 15.b

ſ Veneruntq̄

ſ mundi. ſ.

ſ als ex eo.

tinxerit hysopuz: aſpget ex ea oē
b tentoziū: et cunctaz ſuppellectilē:
et hoies huiuscemodi cōtagione
polluros. Atq̄ hoc mō mundus
d lustrabit īmūdū tertio et septio
e die. Expiatusq̄ die septio: laua/
b bit et se et vestimēta sua: et īmmū/
dus erit vsq̄ ad vesperuz. Si q̄s
f hoc ritu nō fuerit expiatus: peribit anīa illius de medio ecclesię:
quia sanctuarium dn̄i polluit: et
nō est aqua lustratiōis aspersus.
Erit hoc ꝓceptū legitimū sempiternuz. Ipse quoq̄ q̄ aspergit
g aq̄s: lauabit vestimēta sua. Omnis qui tetigerit aq̄s expiatiōis:
immundus erit vsq̄ ad vespam.
† Quicq̄d tetigerit immūd⁹: im
b mundum faciet: et anima quę ho
i rum quippiam tetigerit: immun
k da erit vsq̄ ad vesperam.

Nico.de lyra

a In custodiā et in aquā asperſiōis. Ad hoc enī custodiebant cineres: vt cū aliqui essent mūdandi ponereť de cineribus illis i aquā mūda: et tūc ex illa aqua aspergerentur illa que erāt mūdanda. p modū qui habeť infra.

b Habebūt hoc. Hic consequēter describit expiatiōis ritus q̄tū ad īmundiciā cōtractā ex mortuo: et ꝑmo q̄tū ad hoc q̄ ista īmūdicia est in hoībus. scōo ꝓut est etiā in aliis reb⁹. ibi: Ista est lex. Circa ꝑmū dicit sic: c Qui tetigerit cadauer hois: et ꝑpter b separtem dieb⁹ fuerit īmūdus: ita q̄ nō poterat ingredi atriū tabernaculi: cuius ratio est: tum ꝑpter reuerentiā illi⁹ loci: q̄ ex cadauere mortui exeūt humores cozrupti: q̄bus tangētes cadauer fiebāt inepti ad accedendū ad sacra. tum qz idolatre et sortilegi circa mortuos faciebant supstitiosa: et ideo īmūdi ex tactu cadaueris ꝓhibebant ab ingressu atrij: donec cēnt mūdati aqua lustratiōis p modū qui subdit cum ꝺr̄: Aſpergęt ex hac aqua: et patet. d Omīs q̄ tetigerit. Hic exprimit pena intrātis tabernaculū vel atriū nō purificatus a tali īmūdicia: cui⁹ pena est mors. vñ subdit: Peribit ex isr̄l. e Ista ē lex. Hic agit ꝺe purificatiōe ꝑdicte īmūdicie ꝑut se extēdit nō solū ad hoīes: sed etiā ad res alias. cū ꝺr̄: f Oēs q̄ ingrediuntur tentoziū illi⁹. s. hois mortui ꝛc. g Vas qō nō habuerit operculū ꝛc. Ex ꝫ habeť q̄ si in tentorio mortui cēt vas qō habereť operculū nō ꝓtrahebat īmūdiciā: qz īmūdicia talis nō ꝓtrahebat in superficie exteriozi: sed interi⁹ vbi reponebanť illa q̄b⁹ hoies vtebanť. a Siue os illi⁹ vel sepulchri. s. idolatre et sortilegi in supstitiōib⁹ suis vtebant⁹ ossib⁹ mortuoꝝ: et circa sepulchra talia exercebāt: et etiā qz talia hūt in se īmūdiciā corporalē. b Colletq̄ de cineribꝫ cōbustiōis atq̄ peccati. sic aūt notāt: qz sicut ꝑdictū est illa vacca īmolabatur in expiationē peccati idolatrie vituli. c In q̄b⁹ cū hō mū. tinxe. hysopū. q̄ est herba odorifera: ad denotanduz q̄ p talē aspersionē amouebať fetoz vel īmūdicia ꝓtracta.

d Atq̄ hoc mō mūdus lustrabit. i. aſpget īmūdū ex tactu mortui et modis ꝑdictis. e Tertio et septimo die. ad tollē dā eni talē īmundiciā reꝛebat talis ritus: aliter incurreba tur pena mortis: vel ſm alios pena excōicatiōis. vñ subdit: f Si q̄s b ritu nō fuerit expiat⁹. anteq̄ ſgrediat atriū dn̄i. Peribit aīa illi⁹ ꝛc. g Ipe quoq̄ q̄ aſpget aq̄s ꝛc. licet esset mūdus: vt ꝑdictū est: tm̄ ex tactu rei sacre debebat se reputare indigere aliq̄ purgatiōe: eo q̄ debebat se reputare indignū tali tactu: vt. s. dictum est de colligēte cineres. ista tm̄ purgatio nō fiebat p aspersionē aque lustratiōis: qz si aſpgeret seipm̄ ꝓtraheret maculā sicut aſpgens aliū: et si aſpgeretur ab allo eadez rōne: et ille aſpgens ipm̄ indigeret aſpgi p aliū: et sic in infinitū: ꝑpter q̄ ista purgatio fiebat p lotiōez vestiū suaꝝ. b Quicūq̄d tetigerit īmūdus īmūdū faciet. et iō etiā talia indigēt purgatiōe. i Et aīa q̄ illoꝝ ꝓpiā tetigerit. i. de illis q̄ sunt sic polluta. k Immūda erit vsq̄ ad vesperū. i. abstinebit ab ingressu atrij: nō tm̄ ad expiationē eius reꝛebat aſpsio aque: vel ablutio vestiū sicut in ꝑdictis: sed purgabať ꝑ translitū tpis. Ca. XIX

Moraliter. ꝛc. Locutusq̄ est dn̄s ad moysen In hebreo in hoc capitulo agit de īmolatione vacce rufe: de cui⁹ cinerib⁹ aque cōmixtis fiebat aqua lustratiōis ad purificationē īmūdoꝝ. Per hanc vaccā que debebat esse sine macula figurata fuit caro xp̄i sanctissima: et licet hec vacca in trāslatiōe nr̄a dicať rufa: tm̄ in hebreo dicit rubea: qz caro christi fuit in suo sanguine rubricata. Debebat etiā esse etatis integre: qz xp̄s tricesimo anno etatis sue ꝓ nobis fuit īmolat⁹: sm aūt aliōs passus fuit. xxxiij. ānos: sed b nō refert ad. ꝓpositū. nā vteꝛq̄ annꝰ est etatis ꝑfecte. b Cōburetq̄ ea. ad significandū q̄ xp̄s ex maximo charitatis feruoꝛe fuit passus. ꝓ b aūt q̄ cineres vacce ꝑ aq̄s viuentibus cōmixte purgabāt īmundicias carnis significabať q̄ virt⁹ xp̄i passi in aq̄s baptismalib⁹ purgaret īmūdicias mētis et in aq̄s penitētie īmūdicias ꝓst baptismū contractas. Heb. ix. Si sanguis hircoꝝ aut vituloꝝ aut cinis vitule aſpsus inq̄natos sanctificat ad emūdationē carnis: q̄to magis sanguis xp̄i q̄ ꝑ spūsctm̄ semetipm̄ obtulit īmaculatū deo: emūdabit ꝛscientias nr̄as ad seruiendū deo viuēti. Per b aūt q̄ in cōbustione vacce ponebať lignū cedrinū hysopus et coccus: significabanť tres ꝓsone cū xp̄o passe. due ꝓpassionē mētis: et tertia ꝑ cōpassionē carnis. Prima fuit beata virgo maria ꝑ hysopum: q̄ est humilis herba significata: qz fuit humillima. Lu. j. Resperit humilitatē ancille sue. Secūda fuit Jobes euangelista significat⁹ ꝑ cedrū q̄ est arbor multū alta. ipe vero fuit elenat⁹ ad videndū secreta celestia. Apoc. j. Tertia fuit latro xp̄m ꝛpitens in cruce significat⁹ ꝑ coccū bis tinctuz: q̄ xp̄o cōpatiebať mēte ꝺ. Lu. xxiij. Hic aūt nihil mali fecit. Et cū christo patiebatur in corpore.

† 1.q.1.c. ventum est cr. c. arrianos.

In ca. xix. vbi dicit in postilla. Circa primū dicitur sic: Ista est religio victime.

Additio.j. In hebreo in hoc loco nō dicit: Ista est religio victime: sed dicitur sic: Istud est cerimoniū legis: ꝓcepit filijs israel ꝛc. Et dicūt expositores hebreoꝝ q̄ b ꝓceptū vocať sic: qz nō habet rōnē ritalē sic clarā: sed potius secretā. Multa enī sunt in b ꝓcepto denūtia ab aliis sacrificialib⁹: vt ꝑz intuenti. Vñ in b loco Ra. moy. gerūdēn. excusans se a reddēdo rōnē. de b ꝓcepto talia ꝛ/ba scripsit. Nos aūt q̄ ꝑ ꝑctis nr̄is sum⁹ ꝛtamiāti in hac captiuitate: ignoraꝝ⁹ mūdicia scitatis: donec veniat sup nos spūs de alto: et effundat de⁹ aq̄s mundas super nos et mūdemur. amē: sic fiat in dieb⁹ nr̄is. Hec ille. Utinā iste Rabi saperet et scipm intelligeret. In eodē ca. xix. vbi dicitur in postilla: Ad designandū q̄ cineres debebant seruari per totum annum.

Additio.ij. Cineres vacce nō solū ſnabanť ꝑ totū annū: sed ꝑ plures annos. Tradūt enī hebrei q̄ sex vacce fuerūt tm̄ īmolate ꝑ totaz durationē vtriusq̄ tẽpli. Quaꝛ ꝓma fuit facta in deserto tpe moysi: de q̄ hic habeť: cui⁹ cineres duraueꝛūt ꝑ tẽplū primū. Secūa fuit facta tpe Eſdre sacerdotis in principio templi secūdi: alias autē duas. Symeon iustus īmolauit in diuersis temporibus q̄ fuit summus sacerdos: et durauit ꝑ. lxxx. annos in officio: alie autē due ꝑ Johānē summū sacerdotē ꝓrem Mathathie a q̄ discēderūt machabei ꝛc.

ſ Veneruntq̄

Colliget autem. Aug⁹. Et congregabit homo mūdus cinerem iuuence: reliquas. s. interfectionis: et cōbustionis. i. famā q̄ secuta est passionē et resurrectionē christi: qz sunt reliquie hominī pacifico. Cinis erat christ⁹ qz velut mortuus ab infidelibus ꝺdemnabat: et tm̄ mundabat: qz resurrexisse a fidelibus credebat. Et qz hec fama in cr̄ gentibus que nō erant de ꝓsortio iudeoꝝ maxime claruit. dictū est: Congregabit homo mūdus cinerē iuuēce. Mūdus. s. ab interfectione christi que in deos fecit reos: et reponet in locō mūdum. i. honorabiliter tractabit: tm̄ extra castra: qz extra celebrationē iudaice consuetudinis euangelicus sermo claruit. Grego. Iaccam sacerdos cōburit: cineres vir mūdus colligit: quia infirmitatem dn̄i indens mactauit: subtilia eius mysteria gentilis intelligit. Mūdi sunt qui passionē christi gētibus predicāt. b Effundet eos. Quia gētilis sacramēta q̄ agnouit predicare nō cessat: sed nescientibus manifestat. Grego. Vir mūdus in loco purissimo vacce cineres fundit: dū quilibz doctus ex gētilitate assumptus: mūdo p humilitatē gentilū corda requirit: et mysteria eis redēptoris tradere non desistit. Quod cū agitur fides gentiū multiplicatur: diuīa virtus agnoscit: disciplina ꝓceptoꝝ tenetur. Aū subdit vt sint multitudini filiozū israel in custodiā. Israel enim interꝓetatur vir videns ꝺeum. Et bene conuersa gētilitas israel dicit: que deū iam fide contēplatur. c Extra castra. Quia omnis gentilitas extra legē: extra sacrificiū: extra synagogam. d Purissimo. Quia prauis ac pollut⁹ meritbus nō sunt secreta dn̄i ce incarnatiōis tradēda: sed his q̄ ad fidem veniētes cor mūdauerūt.

e Multi. s. Aug⁹. Alia lra. Et erit synagoge filioꝝ israel in ꝓseruationem. Aqua aspersionis purificatio ē. Postea declarat plenius quēadmodū ex b̄ ciuere fiebat aqua asperſiōis vñ mūdabantur a cōtactu mortuoꝝ. i. ab iniquitate huius mozbūde vel morticine vite. Sed mirū est qd̄ seqtur: Et q̄ cōgregat inq̄t cinerē iuuence: lauabit vestimēta sua: et īmūdus erit vsq̄ ad vesperā. Quō erit ex b̄ īmūdus q̄ mundus accesserat: nisi qz et hi q̄ sibi videntur mūdi in fide xp̄iana agnoscūt: qz oēs peccauerūt et egēt gloria ꝺei: iustificati gratis p sanguinē ipsius. Hūc tm̄ vestimēta sua lauare dixit: nō etiā corp⁹: credo q̄ illius cineris ꝓgregatiōe et repositione in loco mūdo (si hec spiritaliter intelligant) iā intrinsec⁹ vult intelligi fuisse mūdatū. Sicut Cornelius audiens et credēs qd̄ p̄dicauit petr⁹: ita mūdatus est vt añ visibile baptismū cū suis qui aderant donū acciper spūssancti. Sed nec visibile sacramētū cōtēni potuit: vt ablutus etiā extrinsecus lauaret quodāmodo vestimēta sua.

f In custo. Quia subtiliora sacramēta mūdis gētilū cordibus tradita in mēris munitionē vertunt. Quia dū secreta et subtilia opatiōis illi⁹ p imitationē attrēdim⁹: p hoc nobis mūdiciā prouidemus. Propter opationē in custodiā nostrā fiant cineres: ꝓpter baptismū vero in aquā asperſiōis. Tūc cineres in nostrā custodiā ꝓuide custodimus: cū redēptoꝝ nostrū p iniq̄tatibus nr̄is passum ꝓsideram⁹ sollicite. Perpendimus enī q̄d retribuat bonis qui volūt mori p malis: quid ad iustificiā fidei adducti eius gr̄e debeamus: qui in iniquitate positi intercessionē mortis eius acceꝑim⁹. g Habebūt hoc. Aug⁹. Et erit filius israel et ꝓselytis q̄ apponūtur. legitimū eternū ꝛc. Quid aliud ostēdit q̄ baptismus xp̄i: q̄ signabat aqua aspsiōis et iudeis et gētib⁹ ꝓfuturū. i. filijs israel: et ꝓselyt⁹ tā q̄ naturalib⁹ ramis et inserto ꝓpriedini radicis oleastro. Quē aūt nō moueat q̄ post ablutionē de singulis q̄busq̄ ꝺr: et īmūdus erit vsq̄ ad vesperā: nō hic tm̄: sz in oīnibus: vel pene oībus talibus mūdatiōibus vbi nescio q̄d intelligat nisi q̄ oīs hō post remissionē plenissimā peccatoꝝ ꝓmanendo in hac vita ꝛtrahit aliq̄d vñ sit īmūdus vsq̄ ad finē vite: vbi ei dies iste q̄dāmodo claudet qō significat vespera.

h Qui te. ca. Aug⁹. Qui tetigerit morticinū ꝛc. Incipit dicere quō īmūdi facti hoīes: aqua illa aspsiōis purificabit. Qui tetigerit inq̄t mortuū omnis aīa hois īmūda erit septē diebus: hic purificabit die tertio et die septimo et mūdus erit. Et b nihil aliud intelligo nisi tactū mortui homis esse iniēta tē. Septē vero diex immūdicia ꝓpter aīam et corp⁹ dictā. aīam in ternario: corp⁹ in q̄ternario. Sedm̄ b dictū arbitroꝝ p ꝓpham: In trib⁹ et q̄tuoꝝ iniquitatib⁹ nō aduersabor. i Si die tertio ꝛc. Aug⁹. Si aūt purificat⁹ nō fuerit die tertio et die septimo non erit mūdus. Oīs q̄ tetigerit mortuū ab oī aīa corpis: et mortu⁹ fuerit tacto mortuo anteq̄ sit: vel fuerit purificat⁹: tabernaculū dn̄i pollnit: extereat aīa illa ex isr̄l. Notādū q̄ difficillime repit in his libris aliq̄d euidēti⁹ de vita anie post mortē fuisse ꝓscriptū. Dic q̄ cū dicit: Si fuerit mortu⁹ añ purificationē manere i illo īmūdiciā et exteri aīaz it lā ex israel. i. a ꝓsortio ꝓli dei. Quid aliud intelligi vult nisi manere aie pena etiā post mortē: si dū vixit mūdata nō fuerit hoc sacramēto q̄ xp̄i baptismus figurat? Mā si aqua aspsiōis inquit nō est aspersa sup cū: īmūdus est: adhuc īmundicia eius in ipo est. Adhuc. i. etiā post mortē. k Pollut⁹ et taber. Ortum i se est. sm illud: Spiritū nolite extinguere: cū extingui ille nō possit. Mā si ex hoc tabernaculū i mundū factū vellet intelligi: mūdari iuberet. l Vas q̄ nō ha. opercu. Grego. Tegimen opercule vl ligatura

Ra: est censura disciplīe qua quisquis nō ꝓmisit: q̄si vas īmundū pollutūq̄ reꝓbabat. Quasi eni vas sine opercu lo vel ligatura pollutū: qui p studiuz ostentationis patens nullo velamine

a sm velamen taciturnitatis. b sm censuram discipline.

haberet operculū nō ꝛtrahebat īmūdiciā: qz īmūdicia talis nō ꝛtrahebat in superficie exteriozi: sed interi⁹ vbi reponebanť illa q̄b⁹ boies vtebanť. a Siue os illi⁹ vel sepulchrū. qz idolatre et sortilegi in superstitiōib⁹ suis vtebant ossib⁹ mortuoꝝ: et circa sepulchra talia exercebāt: et etiā qz talia bñt in se īmūdiciā corporalē. b Colletq̄ de cineribꝰ cōbustiōis atq̄ peccati. sic aūt noīať: qz sicut ꝓdictū est illa vacca īmolabatur in expiationē peccati idolatrie vituli. c In q̄b⁹ cū hō mū. tinxe. hysopū. q̄ est herba odorifera: ad denotandū q̄ p talē asperſionē amouebať fetoꝝ vel īmūdicia ꝛtracta.

d Atq̄ hoc mō mūdus lustrabit. i. aſpget īmūdū ex tactu mortui et modis ꝓdictis. e Tertio et septimo die. ad tollē dā eni talē īmundiciā reḡrebat talis ritus: aliter incurreba tur pena mortis: vel sm alios pena excōicatiōis. vñ subdit: f Si q̄s b ritu nō fuerit expiat⁹. anteq̄s ingrediat atriū dn̄i. ꝓcidet aīa illi⁹ ꝛc. g Ipe quoq̄ q̄ aſpget aq̄s ꝛc. licet esset mūdus: vt ꝓdictū est: tm̄ ex tactu rei sacre debebat se reputare indigere aliq̄ purgatione: eo q̄ debebat se reputare indignū tali tactu: vt. s. dictum est de colligēte cineres. ista tm̄ purgatio nō fiebat p aspersionē aque lustratiōis: qz si aſpgeret seipm̄ ꝛtraheret maculā sicut et aſpgens aliū: et si aſpgeretur ab allo eadez rōne: et ille aſpgens ipm̄ indigeret aſpgi p aliū: et sic in infinitū: ꝓpter qō ista purgatio fiebat p lotiōez vestiū suaꝝ. b Quicūq̄d tetigerit īmūdus īmūdū faciet. et io etiā talia indigēt purgatiōe. i Et aīa q̄ illoꝝ ꝓpiā tetigerit. i. de illis q̄ sunt sic polluta. k Immūda erit vsq̄ ad vesperū. i. abstinebit ab ingressu atrij: nō tm̄ ad expiationē eius reḡrebat aſpsio aque: vel ablutio vestiū sicut in p dictis: sed purgabať p translitū tpis.

Moraliter.

La. XIX

nt Locutusq̄ est dn̄s ad moysen ꝛc. In hoc capitulo agit de īmolatione vacce rufe: de eni⁹ cinerib⁹ aque cōmixtis fiebat aqua lustratiōis ad purificationē īmūdoꝝ. Per hanc vaccā que debebat esse sine macula figurata fuit caro xp̄i sanctissima: et licet hec vacca in trāslatiōe nr̄a dicať rufa: tm̄ in hebreo dicit rubea: qz caro christi fuit in suo sanguine rubricata. Debebat etiā esse etatis integre: qz xp̄s tricesimo anno etatis sue p nobis fuit īmolat⁹: sm aūt aliōs passus fuit. xxxiij. ānos: sed b nō refert ad ꝓpositū. nā vteq̄ annꝰ est etatis ꝓfecte.

it Qui eductā extra castra īmolabit. in q̄ figuratuz fuit q̄ xp̄s extra bierim erat passur⁹: vt habet Job. xix. † Aspget ꝛtra fores tabernaculi septē vicib⁹. ad significandum q̄ p aſpsionē sanguis xp̄i mūdat ecclia ꝓfecte: q̄ ꝓfectio significat numero septenario: eo q̄ totū tp̄s reuoluit septē diebꝰ.

b Cōburetq̄ eā. ad significandū q̄ xp̄s ex maximo charitatis feruoꝛe fuit passus. p b aūt q̄ cineres vacce ꝛcc aq̄s viuentibus cōmixte purgabāt īmunditias carnis significabat q̄ virtꝰ xp̄i passi in aq̄s baptismalib⁹ purgaret īmūditias mētis et in aq̄s penitētie īmūditias post baptismū contractas. Heb. ix. Si sanguis hircoꝝ aut vitulo⁹ aut cinis vitule aſpsus inq̄natos sanctificat ad emūdationē carnis: q̄to magis sanguis xp̄i q̄ p spūm̄ sem̄etip̄m obtulit īmaculatū deo: emūdabit ꝛscientias nr̄as ad seruiendū deo viuēti. Per b aūt q̄ in cōbustione vacce ponebať lignū cedrinū hysopus et coccus: significabanť tres ꝓsone cū xp̄o passe. due p cōpassionē mētis: et tertia p cōpassionē carnis. Prima fuit beata virgo maria p hysopum: q̄ est humilis herba significata: qz fuit humillima. Lu. i. Resperit humilitatē ancille sue. Secūda fuit Jobes euangelista significat⁹ p cedrū q̄ est arbor multū alta. ipe vero fuit elenat⁹ ad videndū secreta celestia. Apoc. i. Tertia fuit latro xp̄m ꝓfitens in cruce significat⁹ p coccū bis tinctuz: qz xp̄o cōpatiebať mētem. Lu. xxiij. Hic aūt nihil mali fecit. Et cū christo patiebatur in corpoze.

† De cōse. dis. 3. c. 3 quam

† De cōse. dis. 4. c. nec quenq̄.

† De cōse. dis. 4. c. nec quenq̄.

Act. 10. g

Amos. 1. a

† 1. Reg. 5. b

† 1. q. 1. c. ventum est cr. c. arrianos.

Act. 15. b

Jn ca. xix. vbi dicit in postilla. Circa primū dicitur sic: Ista est religio victime.

Additio. j.

In hebreo in hoc loco nō dicit: Ista est religio victime: sed dicitur sic: Istud est cerimoniū legis: ꝓcipe filijs israel ꝛc. Et dicūt expositores hebreoꝝ q̄ b ꝓceptū vocať sic: qz nō habet rōnē ſcalē sic clarā: sed potius secretā. Multa eni sunt in b ꝓcepto denūtia ab aliis sacrificialib⁹: vt ptz intuenti. Añ in b loco Ba. moy. gerūden. excusans se a reddēdo rōnē. de b ꝓcepto talia ꝛba scripsit. Nos aūt q̄ p ptis nr̄is sum⁹ ꝓtamiati in hac captiuitate: ignoram⁹ mūdicia scitatis: donec veniat sup nos spūs de alto: et effundat de⁹ aq̄s mundas super nos et mūdemur. amē: sic fiat in dieb⁹ nr̄is. Hec ille. Utinā iste Rabi saperet et seipm intelligeret. Jn eodē ca. xix. vbi dicitur in postilla: Ad designandū q̄ cineres debebant seruari per totum annum.

Additio. ij.

Cineres vacce nō solū ſuabank p totū annū: sed p plures annos. Tradūt eni hebrei q̄ sex vacce fuerūt tm̄ īmolate p totaz durationē vtriusq̄ tēpli. Quaꝛ ꝓma fuit facta in deserto tpe moysi: de q̄ hic habet: cui⁹ cineres durauerūt p tēplū primū. Scūda fuit facta tpe Eſdre sacerdotis in principio templi secūdi: alias autē duas. Symeon iustus īmolauit in diuersis temporibus q̄ fuit summus sacerdos: et durauit p. lxx. annos in officio: alie autē due p Johānē summū sacerdotē p̄fem Mathathie a q̄ ascēderūt machabei ꝛc.

La. XX

v Eneruntq filij ꝛc. Isido. Tricesimatertia mā/sio est in deserto sin: hec ē cades. Sin au/tez interpretatur san/cta: per antifrasim: si/cut dicitur lucus: cū minime luceat: vl̄ bel luz: cum sit horridū. In hac mansiōe mo/ritur maria: ꝛ sepeli/tur: que significat p/phetiam moztuaz: ſi/cut moyses et aaron legis ꝛ sacerdotū fi/nem: qui non valent ad terram promissio/nis puenire: nec po/pulum de solitudine huius mundi dedu/cere: quod facit soluſ/ christ⁹. i. saluator dei filius. b Percu/tiens virga. Augul. Oz de petra aqua e/ducta est. Aplꝰ expo/suit dicens: Et omēs eundem potum spiri/talem biberunt. bibe/bant enim de spirita/li consequēti eos pe/tra: petra autem erat christus. Significa/ta ergo de christo. p/fluens gratia spirita/lis: qua interior irri/gatur sitis. Oz q virga petra percutitur: cruꝛ christi figurat. ligno enim acceden/te ad petram gratia manauit. ꝛ q bis p/cutitur euidenti⁹ ſi/gnificat cruces. Duo enim ligna sūt cruꝛ. c Quia non credi/distis. Isidorus. Hic moyses dominuz of/fendit ꝛ prohibet ioz/danem transire: tur/batus enim murmu/re populi dubitanter petram virga percuſ/sit: quasi nō posset de/us aquam de petra educere: quod fece/rat ante. Hic moyses iudaicum populum sub lege positū signi/ficat. Haz sicut moy/ses petram virga per/cutiens de dei virtu/te dubitauit: ita ille populus sub lege p moysen data positus christum ligno cru/cis affixit: sed eū dei virtutem esse non re/didit. Sed sicut per/cussa petra manauit aqua sitientibus: sic plaga dominice pas/sionis effecta est vi/ta credentibus. Hāc ergo carnalez de dei diuinitate dubitan/

Exo. 17.b

† De cele. missa. c. in quadam.

† De pe. di. 2 c. ſi enim

Eonem in/

1. Co. 10. a

B

Exo. 17. b

† De pe. di. 2 c. ſi enim

a Judeus sub lege moysi positus.

b set moyses manum percuti/

a ſ ligno crucis affigens.

b ſ propter duo ligna eiusdem cru/cis.

c ſ christum.

ens virgā bis silicē: egresse

ſ spiritalis gratie.

sunt aque largissime: ita vt po/pulus biberet ꝛ iumenta. Di/xitq dominꝰ ad moysen ꝛ aa/ron: ꝛ Quia nō credidistꝭ mihi

c

a Eneruntq. Hic ꝓsequēter ponit impedimentū. ꝓueniens ex aq̄s ꝓtradictiōis: vbi ꝓmo ponit retardatiū itineris ex aq̄ deficiēte. se/cūdo addit impedimētū ex hoste insurgēte. ibi: Misit in/terea. Circa ꝓmū ꝓmittit⁹ mariꝰ obit⁹. scdo aque defect⁹. ibi: Cūq indigeret aq̄. Circa obitū marie ꝓmittit⁹ locus. cū dr: b In deserto sin. iste loc⁹ est alⁱ ab illo q̄ voca/tur sin. Exo. xvj. vij ꝛ ille scribit p ſam ſamech: iste autē p ſade. Describit etiā tps cū dr: c Mense ꝓmo. ſ. qua/dragesimi anni ab exitu filioꝝ isrl̄ de egypto: postq̄ fue/rant vagi p desertū ꝑm sniam dei: vt dictū est. s. xiij. ca. d Et māsit ꝓplis in cades. Nicut aliq̄ q̄ iste ē locus de q̄ missi fuerūt explozatores: vt habet. s. xiij. ca. ita q̄ plus fuit bis in isto loco: semel ānō scdo egressiōis de egypto: qz q̄ recesserūt de monte sinai venerūt illuc: et tunc inde missi sunt explozatores: q̄ redeūtes fecerūt desperare po/pulū de ꝓsecutione terre ꝓmissionis: vt dictū est. xiij. ca. ꝛ tunc dns fecit eos reuerti p desertū: ꝛ postea. xl. ānō ab exitu de egypto redierūt ad eundē locū. Alij aūt dicūt q̄ iste ē alius locꝰ ab illo. vſ ꝛ ad differētiā eoꝝ locus vnde explozatores missi sunt vocaꝝ cadesbarne: vt hr̄ Deuꝛ. j. ꝛ Josue. xliij. Iste aūt vocaꝝ cades absolute sine additio/ne. e Moztuaq̄ ē ibi maria. Dicit Ra. Sa. q̄ moꝛs marie ꝓuenienter describit⁹ post capitulū de purgatione p aquas lustrationis: qz sicut fit expiatio p dictā aspersionē ita suo modo p iustoꝝ mortē: ꝑm q̄ dr: Pſ. cxliij. Preciosa in ꝓspectu dn̄i moꝛs sanctoꝝ eius. f Cūq indige/ret. Hic describit aque defect⁹: vbi ꝓpter ō describit ꝓmo ꝓli murmuratio. scdo defect⁹ reuelatio. ibi: Ingressusq̄. Circa ꝓmū dr: Cūq indige. aqua po. Dicit Ra. Sa. q̄ ō subdit⁹ post moꝛtē marie: ad insinuandū q̄ dn̄ viuebat q̄ eius merita: populus in deserto existens p magnū temp⁹ ante nō habuit defectum aque. g Et versꝰ in seditio/nē. i. rebellionē ꝛ contentionē ꝓtra moysen ꝛ aaron.

b Dixerūt: vtⁱ periſ. inter fra. no. hoc ē cū illis q̄ perie/runt tpe choze: qz moꝛs illoꝝ fuit bꝛeuis: ista aūt ꝓlixa: ꝛ p ꝓsequens grauioꝛ. i Quare nos feci. ascē. de egy. vbi viuebamus in abūdantia. Et adduxistis in locū istū pessimū. cuius causaz subdūt dicētes: k Qui seri nō potest. ꝛ sic patit defectum fructuū quos ꝓfert terra per humanū laboꝛē ꝛ etiā eoꝝ quos ſponte gignit. ideo subdi/tur: l Qui nec ficu gignit ꝛc. Ista tū querela erat irrationabilis: qz manna ſufficiebat p omni cibo homi/nibus bonis: vt dictū est. s. xj. ca. m Insup ꝛ aquam nō habet. ista plus habebat de rōne: qz sine aqua nō pōt hō ꝓuenienter viuere. n Ingressusq̄. Hic ponit defe/ctus reuelatio q̄tuz ad defectū aque q̄ nō poterat tolera/ri cōpetēter: vbi ꝑmittit moysi ꝛ aaron oratio. q̄ debet eē solitaria. ꝛ hoc notat cū dr: o Dimissa mul. ꝛc. humi/lis ꝛ supplicatoria. ideo subdit: p Corruerūt proni in terrā. debet etiā esse deuota. ideo subdit: q Clama/uerūtq̄ ad do. ex magno affectu ꝛ feruoꝛe. debet etiā esse rōnabilis et discreta. ideo subdit: r Et aperi eis the/saurum tuū fontē aque viue. Ista enī petitio erat discreta ꝛ rōnabilis: qz de ꝺ qō erat necessariū. Cōsequēter ponit dn̄i exauditio. cum subdit: s Et apparuit glia dn̄i. i. nubes in q̄ dn̄s solitⁱ erat loq̄ cū moyse qua ſit paratꝰ peti/tionē eoꝝ exaudire. vñ subdit: t Tolle virgā ꝛc. Ista fuit virga aaron: qz de ipa subdit: v Tulit igit moy/ses virgā que erat in ꝓspectu dn̄i. De virga aūt aaron dr ca. xvij. Refer virgā aaron in tabernaculū testimonij.

p Audite rebelles ꝛ increduli. hoc dixit moyses: qz fre/quēter ꝓsimilia acciderāt i populo. y Num de petra hac aquā vobis poterimus ejicere? Istud verbum moyſi poterat dupliciter intelligi: affirmatiue ꝛ negatiue: quia ſi ꝓtulit vt dicunt expositores catholici cōmuniter: q: li cet nō dubitaret de potentia dei quin posset illud: dubita/uit tū de effectu ne impediret ꝓpter maliciam populi. ꝛ iō dubitando de effectu dixit: Num de petra ꝛc. vt ſi effect⁹ fuisset secutus: sic intelligeret: nō obstante incredulitate vestra poterimus ejicere aquam de petra virtute diuina. ſi autem nō ſequeret: sic intelligeret: Num de petra ꝛc. q. d. non poterimus ꝓpter maliciam vestram. z Per/cutiens virga bis silicem. quia primo ictu non exiuerunt aque ꝓpter dubitationez moyſi. in secundo tamen ictu exiuerunt ꝓpter impletionem diuini promissi. Conseq̄/ter ponitur dubietatis punitio. cum dicitur:

a Quia nō credidistis mihi. tu ꝛ aaron: vt ſctificaretis

✠ me. i. ſanctis

onem in ipsius chri/sti altitudine deꝰ mo/ri iubet: cum moꝛtez carnis moyſi in mon/te ꝛcipit fieri. Sicut enim petra christus: ita ꝛ mons christus. petra humilis forti/tudo: mons eminēs magnitudo. Prudē/tia enī carnis viuit: cū tanē petra peuſ/sa christi humilitas i/

1. Co. 1. d

cruce ꝓtemnit. chri/stus enim crucifixus iudeis scandalū: gē/tibus autē ſtultitia. Prudētia carnis mo/ritur: cū tanē mon/tis eminētia christus excelsus agnoscitur.

Ibidem.

Ihs enī vocatis iu/deis ꝛ grecis christ⁹ dei virtus ꝛ dei ſapi/entia est.

a Hec est aqua ꝛc. Aug⁹. Quod de aqua illa dictū ē que de petra ꝓfluxit. hec est aqua cōtradictionis: quia maledixerunt filij isra/el ante dn̄m: ꝛ sancti/ficat⁹ est in ipſis. Ꝓ/ius maledixerunt qñ locuti sunt ꝓtra bene/ficium dei: quo edu/cti erant de egypto: et postea sanctificat⁹ est in ipsis: cū in mi/raculo eius sanctitas declarata est. An fo/te duo genera homi/nū demonstrauit cō/tradicentiū gre christi: ꝛ ꝓcipientiū: vt il/lis sit aqua ꝓtradicti/onis: istis sanctifica/tionis. De ipo enī di/

Luce. 2. c

citur: In signum cui ꝓtradicetur. b In/mōte hoz. Tricelima quarta mansio est in/monte hoz in extre/mis finibus edom in/quē ascēdit aaron in/xta ꝓceptum dn̄i: ꝛ moztuus est anno quadragesimo egreſ/sionis israel de egy/pto. ſ. quo nouus po/pulus terrā ꝓmissio/nis intraturus erat. Et ꝑ ꝙ in mōte sacer/dotiuz eleaçaro filio reliq̄rit: et lex eos q̄/cā ipleuerint ad ſum/mum ꝓducat: ipa tū ſublimitas ū ē trans/iordanē: sed in extre/mis terrenoꝝ operū finib⁹. Et plangit eū populus. xxx. dieb⁹. aaron plangitur: le/ſus vero non plangi/tur. In lege descen/ſus ad iferos: in euā/gelio ad paradiſum ascensus.

Quod cum

vt ſanctificaretis me coza filijs isrl̄ nō introducetis hos po/pulos in terrā quaz dabo eis.

a Hec est aqua ꝓtradictiōis vbi iurgati sunt filij isrl̄ cōtra dn̄m: ꝛ ſctificat⁹ est in eis. Misit inte/rea nūcios moyses ō cades ad regē edom q̄ dicerēt: Hec man/dat frater tuꝰ israel. Nosti om/nē laborē q̄ apprehendit nos: quō descenderint pres nri in egyptuz: ꝛ habitauerimus ibi multo tpe: Afflixeruntq̄ nos egyptij et patres nr̄os: et quō clamauerimus ad dn̄m ꝛ exau/dierit nos: miseritq̄ angelus q̄ eduxerit nos de egypto. Ecce in vrbe cades q̄ est i extremis finibus tuis positi: obsecram⁹ vt nobis transire liceat per ter/ram tuam. Non ibimus per a/

a ſ gratis. ſ. sed precium dabimuſ: quod decla/rat in sequentibus.

gros nec per vineas: nec bibe/mus aquas de puteis tuis: sed gradiemur via publica nec ad dexteram nec ad ſinistram de/clinantes donec transeam⁹ ter/minos tuos. Cui rndit edom: Non trāsibis per me: alioquin armatus occurram tibi. Dixe/runtq̄ filij israel: Per tritā gra/diemur viam: et ſi biberimus aquas tuas nos ꝛ pecoza nr̄a: dabimus quod iustuz est. Nul/la erit in precio difficultas tm̄ velociter transeamus. At ille respondit: Non trāsibitis. Sta/timq̄ egressus est obuius cum infinita multitudine et manu fozti: nec voluit acquiescere de/precanti vt concederet transi/tum per fines suos. Quobrem diuertit ab eo israel. Cunq̄ ca/ſtra mouissent de cades: vene/runt in montem hoz qui est in finibus terrę edom: vbi locu/tus est dominus ad moyſen di/cens: Pergat inquit aaron ad populos suos. Non enim in/trabit terram quam dedi filijs israel: eo q̄ increduluſ fuerit oꝛi meo ad aq̄s ꝓtradictiōis. Tol/le aaron ꝛ filiū eius cū eo: ꝛ du/ces eos in montem hoz. Cun/q̄ nudaueris patrem veste sua

me. i. sanctitatē meā in impletione ꝓmissi mei absq̄ du/bio credēdo: ꝛ fidem vestram absq̄ dubio coza populo ꝓnuncia/do: imo ꝓtrariū fecistis. ideo.

a Nō intro/bos po. in ter. quā dabo eis: sed moziemini añ ingressū: ꝛ licet multū desideraret ingredi: qz tū sciuerit q̄ verbū dei erat diffinitiuū: iō verbū dn̄i humiliⁱ acceptauerūt: ꝛ tūc nō ozauerūt ꝓ eⁱ retractatione: postea tū moyses ozauit dn̄m ꝓ ingressu terre: ꝛ non fuit exauditⁱ: vt hr̄ Deuꝛ. iij. Seqtur:

† 1. 21. e

b Et ſctificaꝝ ē in eis. ꝓ. b enī q̄ filij isrl̄ viderūt q̄ vindicta de eis nō parebat moyſi ꝛ aa/ron: q̄ erāt ſcti ꝛ amici sui: fuerūt territi ꝛ magⁱ obedien/tes ne incurrerēt offensaz dei. hebrei aūt dicūt q̄ moyses ꝛ aaron peccauerūt: eo q̄ nō fecerūt sicut ꝑcepat deꝰ: qz dixerat: Loq̄mini ad petrā coza eis: ꝛ illa dabit aq̄s: vt ptz in ter. ita q̄ ex solo vbo absq̄ pcussiōe deberet aq̄s q̄ fuisset nouū signū diuⁱ potētie. Nō enī legit q̄ ad/huc factū fuisset ſile. ꝛ iō subdit postea: Quia nō credi/distis mihi vt ſctificaretⁱ me coza filijs isrl̄. q. d. ſi coza fi/lijs isrl̄ dixissetis: Ecce lapis iste q̄ nō audit nec videt. et tū obedit verbo dei: emittēdo aquas absq̄ vlla pcussio/ne: multo fozt⁹ vos q̄ estis rōnales vbis dn̄i debetⁱ obe/dire absq̄ vlla flagellatiōe: in ꝺ scītatē meā. ꝑfli fuisse/tis verbo ꝛ facto: qō qz nō fecistis. ꝓut vobis impoſue/ram: iō nō introducetis hos ꝓplos ꝛc.

c Misit inte/rea. Hic addit impedimētū ex hoste insurgēte: ꝛ hoc tri/plicit. ꝓmo idumeoꝝ. scdo amoꝛeoꝝ ca. xxj. tertio moa/bitarū ca. xxij. Circa ꝓmū ꝓmo ponit impedimētū rōne reg⁹ edom insurgētis. scdo subdit ꝺpedimētū rōne ponti/fic⁹ moꝛtⁱ. ibi: Cūq castra mouisset. Circa ꝓmū adhuc ꝓmo ponit ꝓli depcatio ad regē edom: ꝛ vt iclinaretur ad exaudiēdū petitionē. ꝓmo allegat ꝓpinq̄tas generⁱ. cū dr: d Hec mā. fr. ru. isrl̄. idumei enī ꝛ israelite erāt de duob⁹ frib⁹. ſ. esau ꝛ iacob. scdo afflictionē laborⁱ. cū dr: e Nosti oēm la. ꝛc. afflictⁱ enī est ꝙtidiē. tertio ozdiatio diuⁱe volūtatⁱ cui nō est resistēdū. ꝛ ꝺ notat cū dr: f Et quō cla. ad. d. ꝛ exau. nos. ꝓto retardatio sui itinerⁱ. cū dr: g Ecce in vr. ca. ꝛc. q. d. nisi ꝓssimus trāsire ꝑ terrā tuā ab itinere qꝺ accepimus de mādato dei erim⁹ grauiⁱ impediti. Cōsequēter remouēt illa ꝓpter que petitio eoꝝ posset denegari. cū dr: h Nō ibi. ꝑ ag. ꝛc. i. nullū dānū terre tue inferem⁹: ꝺ pacifice trāsibim⁹. Cōsequēter describit⁹ huiⁱ petitiōis denegatio. cum dr:

i Nō trā. ꝑ me ꝛc. ꝛ ptz lra ꝑ se. Notandū tū q̄ huiⁱ cō/trariū videt⁹ hr̄ Deuꝛ. ij. vbi moyses dixit: Misi ꝙ nūcios ad seon regē ꝛc. ꝛ subdit: Nobis ꝓcedas trāsitu⁹ si/cut fecerūt filij esau. Ad ꝺ rndent expositores nr̄i cōiter dicētes q̄ licet rex edom nō ꝓcesserit filijs isrl̄ trāsitu⁹ p medium terre sue sicut petebāt: tū ꝓcessit eis trāsitu⁹ p ex/tremitates regni sui. Ra. Sa. dicit q̄ illud qō est allega/tū de Deuꝛ. nō referꝛ ad trāsitum sed ad cibum ꝓcessum ꝑ ꝑcio. duo enī petebat moyses a seon rege dicēs: Alⁱ/mēta ꝑcio vende. ꝛ postea subdit: Nobis ꝓcedas trāsi/tū: qō ptz Deuꝛ. ij. ꝛ qō subdit: Sicut fecerūt filij esau. ꝺ referꝛ tm̄ ad ꝓmū: qz vt dicit: licet filij esau denegasset israelitis trāsire ꝑ terrā suā: tū portabāt eis cibaria ve/nalia vbi trāsibant filij israel in extremitates regni edom: magis ꝓpter lucrū suū q̄ ꝓpter sustentationē fi/lioꝝ israel.

† Jos. 15. a

k Mobrem diuertit ab eo israel. i. de me/dio regni: nō tū ab extremitatib⁹ ꝑm ꝓmā expositionē ꝑ/dictam: vel totaliter a regno eius ꝑm aliā. l Cunq̄ ca/ſtra mouissent. Hic interponit impedimētū rōne moꝛ/tis aaron. cum dr: m Pergat aaron ad ꝓplos suos: id est ad limbū patrū. n Nō eī intrabit terrā ꝛc. vi/deꝛ q̄ ꝺ nō fuerit causa quare moꝛtuus est aaron añ in/gressum terre ꝓmissionis: quia ante factum de aquis cō/tradictionis dixerat dominus q̄ caleb ꝛ iosue tm̄ intra/rent terram: vt dictum est. xliij. ca. Ad hoc enim dicitur cōmuniter q̄ illa sententia fuit tm̄ super murmuratoꝛes: de quibus nō fuerunt moyses ꝛ aaron. Potest etiaz ali/ter responderi ex textu: quia ibidem dicitur: In solitudi/ne hac iacebunt cadauera vestra omnes qui numerati estis a. xx. annis ꝛ supra. in qua numeratione nō ꝓtinen/tur leuite: vt ibidē dictū fuit: de q̄bus fuerūt moyses et aaron.

† Jos. 15. a

o Tolle aaron. nō violēter: sed persuaſiue vt ꝓmpte obediat diuⁱe volūtati de suo transitu ꝛ filij suc/cessione. Ista enī duo debebāt eū cōsolari de moꝛte. ſ. qz deꝰ volebat: ꝛ qz filiꝰ eⁱ ei ī honoze succedebat. p Cū q̄ nudaueris patrē veste sua. i. tunica pontificali.

✠ Indues eꝛ

a Indues ea eleazarū filium eius. vt anteq̄ moriat videat filiū suum sui honoris successorē. Dicit enī Aug⁹. q̄ b factus fuit vt pontifex nouus p̄beret officium sepulture defuncti: & b nō videtur cōuenire ei qđ dr Leuit⁹. xxi. q̄ summus sacerdos nō debet aliquē sepelire. Et ideo dicit Ra. Sa. q̄ moyses fecit illud officium: dicens q̄ cū ascendissent in montē viderūt ibi spelūcam a deo paratam: & in ea lectum stratū: & ante lectū lampadē ardentē: & reuelatum fuit moysi q̄ erat locus sepulture aaron: & tūc ad dictū moysi ipe aaron posuit se in lecto illo: & extēdit manus & pedes: & clausit os & oculos: et sic deus accepit eius spm̄ in pace: propter qđ moyses b videns desiderauit talē modum mortis: & fuit sibi concessus a dño: sm̄ qđ dr Deut. xxxij. Inn̄geris populis tuis sicut mortuus est aaron frater tuus. Potest tamē teneri dictum Augustini q̄ eleaçar sepeliuit patrem suū: & q̄ hoc fuit specialiter illi cōcessum, ppter excellentiā aaron. Nec valet obiectio Ra. Sa. q̄ sicut Leuit. xxi. p̄hibetur summus sacerdos aliquē sepelire: ita etiaz sepulture p̄sentialiter adesse: & tñ oportet concedere q̄ eleaçar p̄ns fuit in morte patris sui tam ex tertu q̄ ex verbis oīm expositorū hebreorū & catholicorū. b Fecit moyses vt p̄ceperat dñs. p̄tiadendo ipsi aaron modo predicto. c Et ascēderūt in montē hor coram oīi multitudine. Dicit Ra. Sa. q̄ multitudo nō ascēdit: sed tñ moyses: aaron & eleaçar. tñ oīis multitudo vidit q̄n ascēderūt.

d Oīis aūt multitudo vidēs occubuisse aaron. p̄ enim vidit: q̄ viderūt q̄ nō redibat cū alijs duobus. ideo dr hic: e Videns occubuisse. de p̄terito. f Fleuit sup eū. xxx. diebus. tum q̄ diligebat eū: tum q̄ ppter reuerentiā pontificalis officij. Ex b aūt cepit ecclia p̄suetudinē faciendi memoriam defunctorū die tricesima sepulture. Or aūt hic dr aaron esse mortuū & sepultū in monte hor: videtur p̄tradicere ei qđ habet Deut. r. vbi dr: Morietur & sepelit⁹ est in monte. Ad hoc dicūt aliq̄ q̄ mosera & hor vn⁹ mons est diuersimode nominat⁹. Ra. Sa. dicit p̄trariū: p̄bans p illud qđ habetur. j. xxiij. ca. vbi dr q̄ inter moseroth q̄ est idem locus q̄ & mosera vt dicit israelitis. nolā enī ppria hebraica frequēter variantur a parte finis: licet idē significēt: sicut ī latino idē significant colinus & coletus: & inter montē hor sunt sex mānsiones. Dicit igit̄ q̄ aaron sm̄ veritatē fuit mortuus & sepult⁹ in mosera: vt dr Deut. r. sed postea filij israel venietes ad montem hor fleuerūt aaron ac si funus esset ibi p̄sēs: & ex hoc dicit ibi mortuus & sepultus. Ca. XX

Moraliter. a† Venerūtq̄ filij isrl̄ &c. In b capitulo agit de aḡs p̄tradictiōis vbi moyses & aaron peccauerūt: dubitādo de verbi diuini impletione ppter malicia p̄li sm̄ doctores latinos: sm̄ hebreos aut̄ peccauerūt trāsgrediendo verbū dñi q̄ nō dixerat eis: peutite petrā: sed loq̄mini ad petrā & illa dabit aquas: sicut plenius dixi passum istū litteraliter exponēdo. Per b igit̄ q̄ isti q̄ erant sanctissimi peccauerūt: debet incuti timor alijs q̄ntūcunq̄ sanct⁹ ne cadāt in p̄tm̄. sm̄ illud. j. Cor. x. Qui se existimat stare videat ne cadat. c† Misit aūt nūcios moyses de cades ad regē edom &c. p edom q̄ interp̄atur terren⁹ intelligunt mali christiani in bonis terrenis tm̄modo p̄fidētes: & isti frequēter nituntr impedire bonos christianos q̄ sūt fratres eor in fide a p̄fectu in via morū: ne ipi pueniāt & alios inducāt in terrā viuētium: & b aliq̄ faciūt p̄lati malo p̄silio informati & aliq̄ curati puersi q̄ bonos homines & litteratos impediūt a p̄dicatiōibus & p̄fessiōibus audiēdis. in b similes regi edom q̄ filios israel impediuit in p̄gressu ad terrā p̄missionis. n† Pergat in it aaron ad p̄los suos &c. Hic agit̄ de morte aaron & eleaçari substitutiōe. cū dr: p† Cūq̄ nudaueris patrē veste sua &c. Per b aūt q̄ aaron nudat⁹ vestibus sanct⁹ statim mortuus fuit corpaliter: significatiuus fuit q̄ in nouo testamēto pontifices & curati & etiā clerici seculares vel religiosi statim q̄ nudant vestib⁹ virtutū mortui sūt spūaliter: licet adhuc corpaliē viuāt. Apoc. iij. Nomē habes q̄ viuas & mortuus es. Per b aūt q̄ aaron spoliato eleaçar indut⁹ fuit: significat q̄ aliqbus a gra cadēt⁹ alij surrogātur. Apoc. iij. Tene q̄ habes vt nemo accipiat coronā tuā.

☞ In ca. xx.

a indues ea eleaçar filiū ei⁹: et aaron colliget & morietur ibi. Fecit moyses vt p̄ceperat dñs: & ascenderunt in montem hor coram omni multitudine. † Cūq̄ aaron spoliasset vestibus suis: induit eis eleaçarū filiū eius. Ille mortuo in montis supercilio descēdit cū eleaçaro. Omnis autez multitudo videns occubuisse aaron: fleuit super eo triginta diebus per cunctas familias suas.

† Deu. 10. b c. 32. g

In ca. xx. vbi dr in postilla: Audite rebelles & increduli.

Additio. Opinio hebreorū quā hic recitat postil. est solius Ra. Sa. Alij enī expositores hebreorum varie se hūt. Ceteris tm̄ dimissis Ra. moy. egypti⁹ dicit q̄ p̄tm̄ moysi in hoc fuit q̄ dixit: Audite rebelles & increduli. in q̄bus verbis manifestauit se iram magnam hr̄e ostra p̄lm: in q̄ dicit q̄ moyses errauit duplicit. Primo q̄ in tanto hoie sicut moyse a q̄ oēs debebant addiscere modū viuēdi: vitiū ire erat valde vituperabile p̄sertim ī publico. Secō q̄ ex b dabat occasionē vt p̄los crederet deū fuisse iratum in hoc loco & tra eos: q̄ tm̄ vt dicit non fuit sic: cū ipi petiuissēt illud qđ erat sibi necessariū. s. aquā in q̄ nō peccabāt: sicut nec in petēdo panē. s. Exo. xvj. Et ideo in b loco vt dicit nō fit mētio q̄ de⁹ irasceretur. Jn b aūt q̄ moyses nō fuit locutus petre sicut de⁹ dixerat eis: Loquimini ad petrā: sed bis p̄cussit eā: dicit q̄ nō peccauit moyses. Nā in b qđ dictum fuit sibi: Tolle virgā & cōgrega p̄lm: intelligit̄ q̄ tolleret virgā ad p̄cutiendū: q̄ in alijs locis q̄n accipiebatur x̄ga a moyse ī faciēdis p̄digijs seu signis b erat p exēplōem virge cū manu vt p̄cussionē & hui⁹mōi. Circa qđ attēdēdū q̄ hec sn̄ia Ra. moy. videt veritatē obtinere in b q̄ euacuat motiuū Ra. Sa. dicētis q̄ in p̄cussione p virgā fuit p̄tm̄ moysi. Sed motiuuz p̄ncipale Ra. mo. nō videt valere. Moyses enī licet p̄fectus fuisset: legit⁹ tñ q̄ficz fuisse irat⁹: sic. s. Leuit. x. fuit irat⁹ & tra Eleaçar & Jthamar: etiā sine cā rōnabili vt ibidem habet. & j. xxxj. ca. legit: Jratusq̄ moyses p̄ncipib⁹ exercit⁹ qui fuit sat̄ in publico: nō tñ ex b fuit punit⁹ nec rep̄hēsus. x̄ba enī dñi dicētis: Quia ñ credidist̄ mihi: manifeste oñdūt q̄ p̄tm̄ illud ad incredulitatē p̄tinet: nō aūt ad irā: vñ videt tenēdū cū expositorib⁹ nr̄is sc̄z q̄ p̄tm̄ moysi p̄tinuit ad dubietatē seu incredulitatē: put in postilla declarat. Si aūt tra b dicat: q̄re b dubitauit ne ī pediret effect⁹ diuini miraculi, ppter malicia p̄li magis q̄ in alijs locis? Dicēdū q̄ in b loco maxie videt p̄lm peccasse. tum q̄ eligebāt mag⁹ fuisse punitos p acerbissimā mortē corpalē & pertire a facie dei: sicut legit de chore & locijs ei⁹. s. Num. xvj. q̄ esse in hac vita sub diuio regimīe: qđ ptz ex hoc q̄ dixerūt: Utinaz perissem⁹ int̄ frēs nr̄os &c. q. d. eligibili⁹ fuisset nobis perire int̄ frēs: q̄ nō solū mortui sunt: sz perierūt coraz dño. i. a facie dñi q̄ in hac vita esse: tum q̄ p̄terierūt būficiū liberationis de egypto qđ p̄tiet ad maximā ingratitudinē. cū dixerūt: Quare nos fecisti ascēdere de egypto: tum quia nō fundabāt p̄ncipaliter ḡtimoniā suā in defectū aque: sed pot⁹ in defectū aliarū rerū q̄ nō erāt sic necessarie vite. vñ dicūt q̄rendo de illo deserto: Nec ficū gignit nec vineas nec malogranata. vñ videtes moyses & aaron tantā insaniā dimissa turba ingressi sūt tabernaculū federis: & corruerūt p̄ni ad adoradū. p eis: q̄ nō credebāt b esse rōnabile. b enī qđ sequtur in trāslatiōe nr̄a: Vñe de⁹ audi clamorē p̄li hui⁹? & aperi eis thesaurū tuū aque viue vt satiati cesset murmuratio eor? nō est in hebreo: sz statē cum dr: Corruerūt p̄ni in terrā. sequtur: Et apparuit gl̄ia dñi super eos. Nā in b loco misericordia diuīa excedit vota ipsius moysi q̄ nō eredebat eos esse dignos exaudiri. Ex q̄ quidē tam seditiosa & puersa p̄li murmuratiōe moyses timuit seu dubitauit ne impediret diuinū būficiū: & ex b quodāmodo turbatus p̄upit ad illa x̄ba q̄ dubitationem sonāt. Num de petra hac vobis aquā poterim⁹ ejicere: Cui⁹ sn̄ie veritas ptz p psalmistam dicētem: Et irritauerūt eū. s. p̄los. Et vexatus est moyses ppter eos: q̄r exacerbauerūt spm̄ ei⁹. s. ipsi⁹ moysi. Et distīnxit in labijs suis. s. ex illa exacerbatiōe vexat⁹ p̄upit talia x̄ba ī labijs suis q̄ erāt distinguēda: q̄r dubia. vñ totū illud p̄tm̄ fuit p̄mo & p̄ncipalr ī p̄lo: & Moyses errauit ex q̄dā infirmitate distinguēs ī labijs suis mō p̄dicto: qđ ppie sonat sn̄ie doctorū nr̄or: & deuiat a sentētijs Ra. Sa. & Ra. mo. Cōsiderādum etiā q̄ pena q̄ fuit ipposita ipi moysi & aaron valde leuis fuit. s. q̄ ñ trāsirēt iordanē. Ipi ei iā erāt ī fine diez suoz vt. j. Deut. xxxj. Moyses dicebat: Nō possuz vltra ingredi & egredi: q̄dē pena mag⁹ redūdabat in dānū p̄li: q̄ talib⁹ pastorib⁹ carebat. vñ. j. Deut. iij. Cū moyses depcaret deū vt reuocaret istā sententiā: legit: Jratusq̄ est dñs mihi ppter vos: & nō exaudiuit me. Ex quo patet q̄ p̄ncipale p̄tm̄ fuit in populo.

☞ Quod cum

Ca. XXI

Q Uod cū audisset. Audiuit chananeus q̄ venisset israel in locū exploratoū vbi quondā offendit p̄los: iniuit p̄elium: & captiuū duxit isrl̄. Rursūq̄ in eodē loco pugnatur: ex voto victor vincit: victi superant. Jn q̄ intelligit vt cū nos dei auxilio destitutos inuaserint hostes & captiuauerint: nō desperemus, pōt enī fieri vt vincam⁹ vbi victi sumus.

b Anathema. Aug⁹. Et anathematiçauit eū & ciuitates eius: & vocatū est nomē loci illius anathema: vt nihil inde victor in vsus suos auferret: sed totum in penam voueret. Est enim anathematiçare qđ vulgo dicitur deuotare. Ozigo autez hui⁹ x̄bi & in greca lingua ab his rebus q̄ vote & p̄solute. i., p̄misse & reddite: sursum ponebanť in templis: apo toy anotithemi. i. sursū ponere: vl fugiēdo vl suspendendo. c Profectiq̄ sunt &c. Tricesimaq̄nta mānsio est ī salmona. Tricesima sexta mānsio ē in phinon. Hec due in ordine historie nō inueniuntur. Jn his mortuo aaron: murmurat israel cōtra dñm & moysen. Wanna fastidit: a serpentib⁹ vulneratur. Pulchre autē salmona īterp̄atur imaguncula: quia ibi ep̄ssa ē imago christi p serpentē eneum qui in ligno pepēdit. Phinon vero interp̄atur os: q̄r cū passione eius cognoscimus: qđ corde credimus ore p̄nunciamus. Corde enim creditur ad iusticiam: ore aūt cōfessio fit ad salutem.

d Fac serpentē eneum &c. Jsido. Mozsus serpentium exaltato & inspecto eneo serpente sanabanť. Quia christus antiquū serpentē in patibulo triūphauit: et venena eius exclusit: vt quivere exp̄ssecz imaginē filij dei: & p̄assionē eius cōsp̄exerit: sanetur. Unde: Sicut exaltauit moyses serpentē in deserto &c. Eneus serpens in ligno suspēditur: quia ceteris metallis ē durabilius: & christ⁹ p humanitatē in serpente mortuus: viuit p diuinitatē quasi eneus.

e Profectiq̄ filij israel castrametati sunt &c. Tricesimaseptima mansio est in oboth: que vertitur in magos vl phitones. Quia post imaginem dei que in cordis ratione monstratur: & confessionem fidei que ore profertur: consurgunt serpentes & malefice artes. Nos autem omni custodia seruantes cor nostrum: ne audiamus voces incantantiū & carmina syrenarū obturem⁹ aures. f Unde egressi. Hiero. In ieabarim. Acer uus. scz lapidum transeuntiū. Hi sunt sancti qui p hoc seculum ad alias mansiones transire festināt. Sunt enim sancti lapides qui volunntur super terram leues & politi et rotunditate sua rotarum curribus similes. Sunt alij de via tollendi: ne ambulantium pedes offendant. Unde Esaias. Erigite lapides de capite platearum.

Esa. 62. d

Q Uod cū audisset. Hic ponit impedimētū, pueniēs ex inuasione chananeoz. Sciendū tm̄ q̄ chananei vno modo accipiunť generaliter, p omibus illis qui descenderunt de chanan: & hoc modo accipiunť hic: q̄r aradij amorrei & chananei descenderunt de chanaan, vt habet Heñ. r. Alio modo dicunť chananei specialiter illi q̄ descenderūt de chanaan: & cū hoc habitābāt in terra p̄missiōis: de q̄bus nō agit hic ī postea. q̄r filij israel nō erant in termino: sed adhuc ī via in qua filij israel fuerūt impediti. primo ab aradijs. secōo ab amorreis. ibi: Misit aūt israel. Circa p̄imū ponit impedimentū ex inuasione aradij. secōo ex murmuratione populi. ibi: Profecti sunt aūt. Circa p̄imū dr: Cū audisset chananeus rex arad: quia sicut dictū est descēderat de chanaan p aradiuz. ideo dr chananeus & rex arad. b Uenisse. s. israel p exploratoū viaz. Dicūt aliq̄ q̄ isti fūr exploratores q̄s misit moyses. vt dictū est. s. xiij. ita q̄ exercit⁹ israel incedebat p eandē viā p quā illi exploratores preparant: sed b nō videt verū: q̄r exercit⁹ multuz declinauerat a via recta vt circūiret terram edom. Non est aūt verisimile q̄ exploratores tanta gre rent diuerticula: maxime q̄ cōpleuerūt iter suū in breui tpe. vt dictū fuit: s. xiij. ca. Et ideo dicunt aliq̄ q̄ exploratores hic dicunt illi q̄ precedebāt exercitū israel ad p̄uidendū locū castroz: vt dictum fuit. s. x. ca. c Uixit ex eo p̄da. s. ex israel. que aūt fuerit ista p̄da nō exp̄mit in hra. Sed dicit Ra. Sa. q̄ fuit tm̄ vna ancilla ab eis capta: sed b nō bene sonat tertui videlicet q̄ p modica re dicerēt: Victor existens. ite q̄ subditur: d At israel voto dño se obligans. nō est aūt verisile q̄ p p̄dictione tam modice rei fieret talis solēnitas voti. e Delebo vrbes eius. in mēoriā diuini auxilij. f Et vo. no. loci illius hozma. i. anathema. istud est additū a trāslatore p expositiōe hui⁹ nomis hozma. Hozma enī hic accipiť p destructiōe. vñ supra dictū est: Delebo vr̄es. Sciendū tm̄ q̄ destructio alicui⁹ ciuitat⁹ pprie dr hozma: qñ occisis habitatorib⁹ spolia ciuitat⁹ separanť a cōibus vsib⁹: & applicanť diuino cultui: & ppter hoc spolia ciuitat⁹ hiericho vocanť hozma sue anathema: vt habet Josue vij. q̄r occisi fuerūt habitatores: & q̄cq̄ fuit auri & argenti & eris & ferri fuit dño p̄secratuz. vñ dr anathema ab ana qđ est sursum vl seorsum & thesis positio: eo q̄ talia seorsum ponunť a cōi vsu. g Profecti sunt aūt. Hic subdit impedimētuz ex murmuratione p̄li. cū dr: h Et te. ce. po. iti. ac la., ppter deuiationē magnā a recta via ratione p̄dicta. i Locutusq̄ cō. do. & m. lr̄a sequēs solū loq̄tur de moyse: tū hic ponit deus cū eo: q̄r sm̄ dictū saluatoris: Qui vos spernit me spernit. k Cur edu. &c. timebāt enī ne sicut q̄ partes eoz declinauerūt a recta via post desperatiōem quā p̄ceperāt ex x̄bis exploratoz: ne accidit moz & pestilētia in populo: vt. s. dictuz est. xiij. ca. ita accideret in hac deviatiōe.

l Deest panis. quia māna nō sapiebat eis. vñ subditur: m Anima nostra nauseat super cibo isto leuissimo. q. d. nō p̄bet nobis fulcimentum x̄tutis. quare aūt māna diuersimode sapiebat bonis & malis: dictū fuit. s. xj. ca.

a† Q Uod cū audisset chananeus rex arad qui habitabat ad meridiem venisse scilicet israel per exploratorum viam pugnauit cōtra illum: & victor existens duxit ex eo p̄dam. At israel voto se domino obligans ait: Si tradideri populuz istum in manu mea: delebo vrbes eius. Exaudiuitq̄ dominꝰ p̄ces israel: & tradidit chananeum: quez ille interfecit subuersis vrbibus ei⁹: & vocauit nomen loci illius horma: id est anathema. Profecti sunt autem de monte hor p viam q̄e ducit ad mare rubrum vt circūirent terrā edom: Et tedere cepit populū itineris ac laboris. Locutusq̄ contra dñm & moysen ait: Cur eduxisti nos de egypto vt moreremur in solitudine? Deest panis non sunt aquē: ania nr̄a iam nauseat super cibo isto leuissimo †. Qđ ob rem misit dñs in populū ignitos serpentes: ad quorum plagas et mortes plurimorū venerunt ad moysen atq̄ dixerunt: Peccauimus: quia locuti sumus p̄tra dominū & te. Ora vt tollat a nobis serpētes. Orauit moyses p̄o populo: et locutus est dñs ad eum:

† Fac serpentē eneū: & pone eū p signo. Qui p̄cussus aspexerit eū viuet. Fecit ergo moyses serpentem eneum et posuit p̄o signo: quē cū p̄cussi aspicerent sanabantur. Profectiq̄ filij israel castrametati sunt

† Deu. 10. b

† 1. Co. 10. b Judith. 8. e

† Joh. 3. b

Ro. 10. b

Phili. 3. b

n Oobrem. i. q̄r murmurabāt de beneficio diuino de q̄ deberēt gratias agere: o Misit dñs in p̄lo ignī. ser. dicūt aliqui q̄ dicunť ignitī: eo q̄ volantes p aerem emittebant scintillas ardētes. Alij autez eo q̄ p morsus eoz calefiebat caro: ac si ignirēt. Sequtur: p Fac serpentez eneum. In hebreo eneum non habet in hoc loco: sed postea habet: Fecit ergo moyses serpentē eneum. q Et pone eum p signo. In hebreo habetur: In pertica. & in idē redit. sic enī posit⁹ fuit: vt posset a lōge & a pluribus videri. vñ Joh. iij. Quēadmodū exaltauit moyses serpentem in deserto &c. r Qui p̄cussus aspexe. eū viuet. i. sanabitur. Dicit Ra. Sa. q̄ in serpentē nō erat virtus sanādi: sed aspiciētes serpentē recognoscebant afflictionem illam sibi a deo iuste illatam: petentes ab eo misericordiā & ipse sanabat eos. Ratio aūt mystica est: q̄r serpens ille figurabat christū passurū in cruce: vt habet Job. iij. p cuius intuitum & fide & deuotione sanamur a morsibus sathane. s Profectiq̄. Remoto impedimento. Hic p̄sequēter ponitur itineris p̄tinuatio.

a† Job. 5. b

b Oz aut̄em

☞ Fixere tento.

¶ Qui autem dicit: in finibus moab: & supra scriptuz est: in solitudine moab: que respicit moab cōtra solis ortum: ostēdit iuxta litteram q̄ hucusq; fuerint in finibus idumeoruz: & nūc veniāt ad terminum moab de alia scz prouincia ad aliam. Non enim semper vni virtuti studēdum est, sed de virtute in virtutem eunduz: et de alia ad aliam trāseundum. Ideo enī sibi: ita cōexe sunt: vt qui vna caruerit: omnibus careat. Hoc autem eoz̄ proprie est: qui solis iusticie ortum ꝓsiderant. a Venerūt ad torrētem carēth &c. Tricesimanona mansio fuit in dibongad: sicut in serie mānsionum scriptuz est: quod interpretatur fortiter intellecta tentatio. Sed pro hac in ordine historie dicitur: quia de ieabarim venerūt ad torrentem careth. Deinde castrametati sunt trās arnon: que est in solitudine finiuz amorrei: in terminis moabitarū & amorreoruz. Et postea venerūt ad puteum vbi cecinerunt carmen hoc. Ascēde putee quem foderūt principes &c. Et de solitudine in mathana: deinde ad torrētes dei: et post ad excelsa: & de excelsis ad vallem que est in regione moab. Hec loca in finibus amorreoruz quidam interpretātes putāt non mansiones esse sed trāsitus: nec prēiudicare debere catholico mānsionum extraordinariam expositiōem. Alij spiritualibus spiritualia comparantes: nolūt regiōes significari: sed per nomīa locoz̄ profectus & tutuz: q̄ post magos & congregationes lapidum sepe veniamus ad torrentem careth: quod interpretatur aliena descensio. & in descensione posti transeamus ad arnon: id est maledictionem q̄ est posita in finibus amorreoruz: qui amari hostes sunt: vel multa loquūtur. Si autem trāseamus terminos moab (qui de incestu natus vel generatus est: & a vero patre recessit) occurrit nobis puteus quē nō plebeius: non ignobilis fodit: sed principes & duces: qui canentes ꝓperant quo trāsituri sunt in deserto. i. in mathana. i. domum inde ad naballel. i. torrētes dei. deinde ad bamoth quod interpretatur excelsa: vel aduenientes mors: quādo formes efficimur mortis xpi. Postea occurrit nobis vallis būllitatis q̄ tū in vertice montis phasga posita est q̄ interpretat dolat⁹. i. nihil bōs informe vel rude: qui respicit solitudinē q̄ hebraice dr sinen: quia in virtutū culmine positi: totius mūdi ruinas & omniū pctoz̄ respicimus vastitatē. Dibongad interpretat fortiter intellecta tentatio. Post dibongad pugnat & ꝓta seon rege amorreoz̄: & og regez basan. Cū autē venerim⁹ ad summū & biberim⁹ de fonte principū ascēdentes mōtes phasga: ne sup biam⁹: sed ꝓposita nobis solitudinez timeam⁹. b In libro belloz̄ dñi. Aug⁹. Mō dixit i q̄ libro septū sit: vl cui⁹ ꝓphe vl pīarche: neq; negāduz e fuisse tā libros. siue chaldeoz̄ vū egressus e abrāā siue egyptioz̄: vbi didicerat moyses oēm illoz̄ sapiaz vl cuiuslibet alteri⁹ gēt: in q̄z libroz̄ aliq̄ potuit ꝑ ee septū: Qui tū ñ tō sit assumēd⁹ i eas scripturas: ab⁹ dīna cōmēdat auctoritas. Licuit enī dīne auctoritati vnde voluit verū testimoniū sumere: sed nō ideo oīa q̄ ibi scripta sunt accipiēda affirmat. Cur aūt ꝑ loco istud cōmemoratū sit: nō euidēter apparet: nisi forte vt fines illic inter duas gentes ꝓstituerent: bellū actum est. quod eiusdez loci homīes ꝓpter magnitudinē bellum dñi esse dixerūt: vt scriberetur in aliquo eorum libro bellum dñi. c Ex eo loco apparuit pu. sup quo lo. est do. &c. Orige. Quid est q̄ magnopere ꝓcipit dominus moysi populuz congregare: vt det aq̄s de puteo bibere: quasi non sponte ad bibendum cōueniret. Ait spūs p Salomonem in ꝓuerbijs: Bibe aquam de tuis vasis: & de puteorum tuoz̄ fonte: et ne sup effundantur tibi aque extra tuum fontem. Quis in alijs exemplaribus legerim⁹: Et effundant tibi aque extra tuū puteū. Habet ergo quisq; in semetipo puteum: imo puteos multos & vasa aque multa. Aū ait: De vasis tuis: & de fonte puteoz̄ tuoz̄. Habuit abraam puteos & isaac. In euāgelio sup puteū sedebat salvator requiescens post laborē. & dicens: Quia si q̄s biberit ex aq̄s quas puteus ꝓti nebat terren⁹: sitiat rursus. Qui aūt biberit ex illis quas dat iesus: fiat i eo fons aque vive &c. Alibi aūt dr: Qui credit in eū flumīa de ventre ei⁹ fluent aque vive. Qui ꝙ credit in eū nō puteū sed puteos: nō solū fontes sed flumīa habebit in se. Nō que moralē solēt ꝓferre vitā: sed q̄ ꝓferāt eternā. Scōm hec ꝙ que in ꝓuerbijs legim⁹: vbi putei cū fonte numerant vel nolant: accipiēdū est verbū dei. Puteus dr si ꝓfundū mysteriū tegit. fons aūt si ad ꝓlos effluit. Quere dū est aūt quō pluralit puteos: & singularit fontē in ꝓuerbijs dicit Sapia: Bibe aquas de fonte puteoz̄ tuoz̄? Videam⁹ ergo quoz̄ puteoz̄ vnum dixerit fontem. Ego puto q̄ scientia ingeniti patris vnus possit intelligi puteus: & alius agnitio vnigeniti filij. alius enim a patre filius: nec idem qui & pater. Unde: Alij⁹ est qui testimonium de me dicit pater. Tertius puteus cognitio spiritussancti. Alij⁹ enim est a patre & filio spiritus. Unde: Mittet vobis pater alium paraclitum spiritum veritatis. Est ergo hec trium personarū distinctio in patre & filio & spiritussancto: que ad pluralem puteoruz numerum reuocatur: quoruz vnus est fons: quia vna est substantia & natura trinitatis. Orige. Possunt et illi putei videri de quorum scientia dicit qui repletus est sapiētia dei. Ipse enim mihi dedit eoruz q̄ sunt scientiam veram: vt scirem scientiam mundanam: & elementoruz virtutem: & initium & finem & medietatem temporum: & vicissitudinum permutationes: & cōmutationes temporum: anni circulos & astroū positiones: naturas animalium et iras bestiarū &c. Aides quāti sunt putei in rez scientia. Puteus est scientia virgultorū: & forte cuiusq; virgulti natura habet ꝓpriū puteū. Item est puteus animalium

fixere tentoria in ieabarim in solitudine que respicit moab cōtra orientalem plagā: et inde mouēs aliena defectio.
tes venerūt ad torrentez careth: Que relinquentes castrametati
s maledictionem.
sunt cōtra arnon: q̄ est in deserto & prominet in finib⁹ amorrei. Si quidē arnon terminus ē moab: diuidens moabitas & amorreos: Unde dicit in libro bellorū dñi: Sicut fecit i mari rubro: sic faciet in torrentib⁹ arnon. Scopuli torrentiū inclinati sūt: vt requiescerent i arnon: & recūberent in finibus moabitaz. Ex eo loco apparuit puteus: sup quo locutus est

a Fixere tento. in ieabarim. In hebreo habēt in ꝙ ieabarim. i. in solitudinibus abarim. Abarim enī est nomen montis in quo moyses morit⁹ ascendit: vt habēt Deut. xxxij. Circa quē sunt solitudines: & tō translatio nostra videt deficere faciendo de duobus noib⁹ hebraicis vnū: q̄d factum esse creditur vitio scriptoz̄. b In soli. que respi. moab. i. in illa parte solitudinis circa montē ꝑdictū existētis ꝙ respicit terram filioz̄ moab. Dicit aūt Ba. Sabic q̄ petierūt filij isrl transitū per terrā moab: sed nō fuit eis concessus: & ideo iuerūt i circuitu & nō intrauerūt i terrā moab: & hoc etiaz br Judic. xj. vbi dr: Et circūiuit isrl ex latere terrā edom et terrā moab. q̄d aūt dr Deut. ij. Concedas nobis trāsitū sicut fecerūt filij esau q̄ habitāt in seyr: et moabite q̄ morant in ar: q̄d videt ꝓtradicere dicto eius. Nūdet q̄ li sicut fecerūt: refert ad cibū. ꝓcessum eis p pcio a moabitis: nō ad transitū p eoz̄ terrā sicut dictum fuit de filijs esau ca. ꝓcedēti.

c Ut dr. Hic ꝓfr ponit diuini būficij oblatio: & ꝓmo in trāsitu piculoso. vñ dicit in libro belloz̄ dñi. i. būficiū istud ibi dē scribit. Dicūt aūt alij q̄ iste liber non est trāslat⁹: sicut nec plures alij. vnde. ij. Regl. dicitur: In libro institoz̄: qui nō habet apud nos. Alij aūt dicūt q̄ intelligitur de libro Num. vbi hoc scribit: quia libri hebraeoz̄ in q̄bus ꝓtinent bella iudeoz̄: cōiter appellant libri bellorū dñi: quia ꝓtute ei⁹ vincebāt. Hebrei aūt dicūt q̄ hic est ter. In narratiōe belloz̄ dñi: q̄ dictio hebraica ꝑ posita est cōuoca ad libz̄ & ad narrationez. & est sensus ꝭm hebraeos: q̄si narrabunt bella q̄ fecerūt filij isrl dei ad iutorio ꝓtecti. narrabit etiā istud q̄ sub dit: d Sic fe. in ma. rubro. pugnās ꝓ hebraeis egyptios demergēdo & hebraeos saluando: vt dr Exo. xiiij. e Sic fa. in torr. arnon. i. pugnabit ibi ꝓ eis. vñ subdit: f Scopuli torr. incli. sunt. Dicūt ei hebrei q̄ i loco vbi debebāt trāsire filij israel erāt scopuli magni ꝓtēs sup aquā: ꝑ q̄b⁹ erāt cauernositates: & i eis aduersarij hebraeoz̄ posuerāt hoīes armatos latent vt inde cū lapidib⁹ & sagitt⁹ interficerēt filios isrl de subt⁹ trāseūtes: ꝑ q̄s fecit illos scopulos inclinari sup aliā partē aque: & sic illi q̄ latebāt ibi fuerūt mortui ex illa ĩclinatiōe: & filij isrl bauerī liberū transitū sup scopulos inclinatos: & postea illi scopuli dīna virtute reuersi sūt ad locū suū. g Ex eo lo. ap. pute⁹. non sic est intelligēdū q̄ ille puteus fuerit i loco vbi inclinati sunt scopuli: sed ex illo loco transierunt vltra: & posuerūt castra: & ibi dat⁹ fuit iste puteus vt pl's biberet & iumēta. vñ in hebraeo br: Ex ꝑ loco ad puteū. i. venerūt ad locū vbi dat⁹ ē puteus.

¶ Tunc cecinit

scientia: & forte que q̄z species animaliū ꝓpriū habet puteū: & hec singula (quoniā profundā habēt scientiā) merito putei esse dicunt. Et dum absconditū fuit mysteriū christi a seculis & generationibus: recte hoīs scientia putei dicunt. Cū autez credentib⁹ manifestauit deus p spiritūsanctū efficiuntur hec omnia fontes & flumīa: vt iam nō baptizatur in occulto hoīs scientia: sed riget credētes & satiet. Ideo credo salvatoz dicebat: q̄z qui credit in cum: et aquam doctrine eius biberit: nō iam puteus nec fons: sed fient in eo flumīna aque vive. Sicut enim vnus puteus. i. sermo dei efficit putei & fontes & flumina: ita anima hominis que est ad imaginem dei: potest in se habere et ꝓducere puteos & fontes et flumina. Sed putei qui sunt in anima nostra indiget fodiente vt mundentur: & quod terrenū est auferat: vt vene il le rationabilīū sensuuz quas eis inseruit deus: pura & sincera fluenta ꝓducant. Dum enim terra tegit: nō potest pura laticis vnda ꝓfluere. Ideo scriptum est: Quia pueri abrāā fodiebant puteos: sed operiebāt eos terra philistei. Isaac quoq; ḋ hereditatē ꝓpris susceperat: patris puteos fodit: & terrā remouit quā iniecerāt philistei. Notādū aūt q̄z dū viueret abraam nō ausi sunt philistei replere puteos aut injicere terraz: ꝭ eo mortuo inualuerūt: & insidiati sunt puteis eius: sed reparauit eos isaac. Puer quoq; abrae ad puteos inu enit rebeccā: que interpretat patientia. hec efficit vxor isaac: sed apud puteos. Similiter Jacob cū ad mesopotamiā venit habens ꝑceptum patris: nec alienigenā duceret vxorē: apud puteos iuenit rachel: & moyses sephoram. Si ergo intelleristi que & quales sint sctōrum vxores: si vis patientiā in cōiugiū ducere vl sumere: vel sapiaz & alias animi virtutes: & dicere q̄ de sapientia dictū est: Illanc queuiat mihi ducere vxorez: esto assidue circa puteos istos: & ibi repies hmōi cōiugem: q̄z apud viuentis verbi fluenta certū est habitare virtutes. Sunt ergo multi putei intra animā: & alij plurimi in singulis scripturarū seriemonib⁹ & sensib⁹: est tū hic eminētioz quē foderūt: nō q̄cunq; homines: sed principes: & hoc sublimiores quos appellauit reges. Ideo in hymnis canit deo apud hunc puteum. et scriptum est: quoniā hic est puteus sup quo locut⁹ est dñs moysi: Congrega populū & dabo ei aquā de puteo. a Congrega populū. Allego. Ler ꝓuocat te ad puteū: ꝓm. i. dei filiū ꝓpria quidē substātia subsistentē: vno tū cū patre & spū deitatis fonte nolatum. Ad hunc ergo puteū. i. ad xpi fidē conuocat te lex. Aū ipe dicit: q̄z moyses de me scripsit: Uocat aūt vt bibamus aquas: & cantemus ei canticū. i. corde credam⁹ ad iusticiam: & ore ꝓfiteamur ad salutē. b Ascendat puteus. Orige. Initiate illi puteū. i. initiū omniū ponite puteū: quia ipse est principiū & ꝓmogenitus omnis creature. Uel sic: vt verba dirigant er psona moysi ad ꝓlm. Date initiū corde vestro: vt incipiat intelligere quid sit puteus de q̄ spūales aque hauriēde sunt: & reficiēdus pl's credētiū. Initiate ergo ei. i. israeli hūc puteū: vt sensum mysticū sidis ex corde videt deum de ꝓfundis possit haurire. Ad hūc puteū moyses. i. lex cōgregat. ad quē videt aliōs puenire: sed nisi p moysen cōgregēt: nō est deo acceptus. Marcion videt sibi venisse: & Basilides & Valentin⁹: sed q̄z nō venerūt p moysen: nec acceperūt legez & ꝓphetas: nō pūt laudare deū de fontib⁹ israel. Nō veniunt ergo ad puteū tales: quē foderūt principes & excuderunt reges. Est aūt vallis salsa in q̄ sunt putei bituminis. Omnis autē heresis & omne pctm in valle est: & in valle salsa. Peccatum enī nō ascēdit sursum: sed semp ad ima: & ad inferiora descendit. Est ergo in valle posit⁹ salsus & amar⁹ oīs hereticus sensus: & oīs peccati act⁹. Quid enī dulce: q̄d suaue pōt habere pctm? Si aūt veneris ad hereticā sentētiaz & amaritudinem peccati: venisti ad puteos bituminis: quod est esca & nutrimētum ignis. Si gustaueris aquā de his puteis: si hereticū sensum & peccati amaritudinē receperis: fomēta ignis & gehēne incendia in te ꝓparabis. Talib⁹ dicit: Incedite in lumine ignis vestri &c. Foderūt illū principes & excuderūt reges. ꝓn cipes ergo foderūt: reges excuderūt: quod ab excudēdo: nō excidendo dictū est. Excudi enī dicit: quod in saxo cedit vel formatur. Principes tanḡ inferiores foderūt. i. quasi in terre molliciē altitudinē quandā demerserunt. Illi vero quos reges appellat: quasi fortiores: nō solū terre ꝓfunduz: sed saxi duriciam penetrāt: vt puenīat ad ꝓfundiores aquas: & ipas abyssi venas pscrutentur: sciētes iudicia dei esse abyssuz multam. Illi sunt apostoli quoz aliquis dicit: Nobis aūt reuelauit deus p spiritūsanctū. Spirit⁹ enim oīa scrutatur etiā alta dei. Qui ergo p spiritūsanctū possunt alta scrutari: & penetrare ꝓfunda mysteria putei: reperies esse dicūtur: qui puteum in petra excuderūt: quia dura & difficilia scientie penetrarūt secreta. Foderunt ergo puteū istū principes: & excuderūt reges gentium. i. apostoli qui gentes congregauerunt ad obediendū fidei: & oibus patefecerunt scientiā xpi: in quo sunt oēs thesauri sapiētie & scientie absconditi. Impleuerunt enī mandatuz dei: docētes oēs gentes: & baptizātes eos in nomine patris & filij & spūssancti. Et p ꝑ excuderunt. i. patefecerūt scientiā putei. Hec quoq; que in manib⁹ habem⁹ nobis puteus est: & oīs scriptura legis & ꝓphetarū: euangelica quoq; et apostolica simul vnus puteus ē: quē nō possunt fodere vel excudere nisi reges & principes: qui scz possunt auferre terrā & amouere supficiem littere: & de inferiori petra vbi christ⁹ est: spirituales sensus velut aquā vinam ꝓferre. Reges dicunt: q̄z peccati regnū expulerūt: & iusticie regnum in mēbris suis posuerūt. Decet enī eū docere ceteros q̄ prius fecerit q̄ docet. Unde: Qui fecerit & docuerit sic hoīes: magnus vocabit in regno celoz̄. Magnū aūt in regno esse: est rege esse. c Principes. Possunt idē vocari principes & reges. Uel principes ꝓphetas intelligim⁹. ipsi enim sensum & ꝓphetiā de christo defossam in ꝓfunditatem littere collocauerunt. ideo de illis dicit: Nisi occulte audieritis: plorabit anima vestra. Et alibi: Oē magna multitudo dulcedinis tue dñe: quā abscondisti timētib⁹ te? Reges sunt apostoli q̄ pscrutant alta dei: & ecclesias regunt. Unde & christ⁹ dicit rex regum.

d Et parauerunt duces. Orige. Excuderūt inquit reges gētium in regno suo dum dñarent eis. Nō enim possunt fodere puteum istū: nec latentes aque vine venas apire: nisi ꝑus dñi sint gentiū barbararuz. Quicqd in eis ferum fuit in actibus: quicquid barbarū in moribus domuerūt & subiecerunt regio sensui: vt nō gentiliter sed legitime agant. Ibi vere sunt reges ꝓfunda putei rimantes: & verbi dei arcana pscrutantes.

e Profectiōe sunt. Orige. Profecti a puteo venerunt in mathanaim: quod interpretatur munera ipsoruz. Fidem enim & affectuz expetit deus ab homine. Unde: Et nūc israel: Quid dominus deus tuus poscit a te: nisi vt timeas deū: et incedas in vijs eius & diligas eū? &c. Hec munera oportet a nobis dño dari: post q̄s agnitionē bonitatis eius de altitudine putei bibarim⁹. Notādū aūt q̄ ꝓpheta dicit: poscit a te: vt erubescant q̄ negāt in arbitrio hoīs esse vt saluet. Quō enim posceret ab homīe de⁹: nisi hret homo in ptāte sua q̄d poscenti debeat offerre? Sunt ergo que dant a deo & que ab hoīe. In hoīe fuit vt de vna mna faceret quinq;. Ex deo: vt mnam hret homo ex qua posset facere decē mnas. Cum aūt obtulit ex se: accepit ex deo: nō iam pecuniā: sed potestatē & regnuz decem ciuitatum. Petijt deus ab abraam vt offerret ei filium suum: obtulit intrepidus: imposuit super aram: cultruz eduxit ad iugulandū: sed continuo inhibetur: & aries ꝓ filio datur ad victimam. Aides ergo quia que deo offerimus: nobis manent: sed expectemur vt affectus noster & fides ꝓbet. Qui de hoc puteo bibit: ad hoc ꝓficit vt habeat munera que deo offerat. de quibus in lege dicitur: Munera mea: data mea. Ex his ergo que deus dedit offertur deo. dedit autem agnitionem sui: & homo offert ei fidez suam & affectū. Cum obtulerimus que ex deo sunt: consequimur que ex deo sunt. Cum enim nostram fidem & affectum obtulerimus: tūc ipse largitur diuersa dona spiritussancti. de quo dicitur: Omnia autem ex deo sunt.

Nico.de lyra

¶ In bamoth.

a Tūc cecinit israel. ꝓ gratiarū actione. b Ascendat puteus. id est aqua de puteo. c Quē fode. ꝓin. quia ex diuino iudicio ꝑcusserunt cum baculis in loco determinato: & inde exiit aqua in abundantia. d In datore legis. i. deo qui dedit legem principaliter: & moysi qui dedit eam ministerialiter: & ex eius merito data est illa aqua. Cetera patent.

¶ Misit autē

¶ a In bamoth. Bamoth aduētus mort⁹: qua. s. cōmouimur: vt cōiuam⁹ ei: ⁊ mortificam⁹ membra nostra sup terrā. Con sepulti enī sum⁹ illi p baptismū in morte. Qui enim ordinē sa lutaris vie tenet: debet p hec singula iter agere: ⁊ post multa ad hunc locū venire. ¶ Orige. Idez ex bamoth inquit in ne

¶ mus: quod est in campo moab a verti ce montis cesi q̄ respicit ad desertum. Si hoc itinere incedam⁹: qđ non tam locoꝝ vocabulis: q̄ anīe ꝓfectib⁹ cō stat. post dīa venim⁹ in nemus: vl fm alios in ranan: qđ interp̄tatur ascen sus vel verter montis. Per hec ergo venitur ad illud famosuz paradīsi ne mus: ⁊ amenas delitias antique habi tationis: vel ad ꝓfectiōis ⁊ beatitudi nis summitatē: vt dicam⁹ qz suscitauit nos cū eo: ⁊ sedere fecit in celestib⁹ cū christo. Vides q̄ usq; puēīt a puteo: q̄ bus manstiōib⁹: imo ꝓfectib⁹ iter ani me paraī ad celū. b ¶ Misit autez. Idem. Mittit israel legatos ad regez amoꝛeozum: regē. s. supbum. qui ait:

Esa. 14. c Virtute mea facia: ⁊ sapientia intelle ctus mei auferā fines gentium ⁊c. Et ascendā in celū: ⁊ sup sidera celi ponā thronū meū ⁊c. Ille q̄z supbus ⁊ ela tus q̄si vnigenit⁹ ei⁹. de q̄ scriptuz est:

2. Tes. 2. a Quia extollet sup oīe qđ dr aut qđ colit de⁹ ⁊c. Oīis ꝑ elat⁹ filius elati huj⁹ est vel discipulus ꝛ imitatoꝛ. vñ:

1. Tio. 3. b Ne forte elat⁹ incidat in iudiciū dia boli. In quo oñdit q̄ oēs elatus sicut diabolus ꝺdēnabit̄. Nos ergo q̄ trā sire volum⁹ p hunc mundū vt puenia mus ad sanctā terrā sanctis ꝓmissaz: mittimus verbis pacificis ad seon: p̄ mittentes qz nō habitabim⁹ in terra eius: nec mozabimur cū eo: sed transi bimus tm̄ incedētes viā regiaz: vl via regali: nusq̄ declinātes: nec in agrū: nec in vineā: nec de lacu ei⁹ bibentes. Cū enim ad aquā baptismi venim⁹: et prime fidei signacula suscipimus: dia bolo renūciamus ⁊ pompis ei⁹: ⁊ om nibus operib⁹ eius: ⁊ oibus seruitijs eius ⁊ voluptatib⁹. qđ adumbrat cū

2. Tes. 2. a dicit: Quia nō declinet israel ī agrū: neq; in vineam eius: neq; bibat de lacu eius. Nō enim vltra discipline diabolice: nō astrologice: nō magice: vel illius do ctrine que ꝓtra dei pietatē sit: bibit fidelis. Habet enī fontes suos: ⁊ bibet de fontib⁹ israel: de fontib⁹ saluatoris: non de lacu seon. Nec relinquens fontē aque vite: congregat sibi lac⁹ confractos vl cōtritos. c ¶ Ad seon regem. Seon q̄ interpretatur arbor infructuosa: vel elatus. Ide est rex amoꝛeo rum: qui interpretātur in amaritudinem adducentes vel lo quētes. Hic diabolus elatus ⁊ infructuosus. de quo dicitur:

Job. 14. c Venit ꝓnceps mundi hutus: ⁊ in me non habet quicq̄. Et

Ibid. 12. c alibi: Ecce ꝓnceps huius mundi mittetur foras: non quia creauit mundum: sed quia in mundo peccatoꝛes sunt: et ipse

1. Joh. 5. b peccati ꝓnceps est: fm q̄ dicitur: Quia omnis mundus in maligno positus est: ⁊ ipse mundi ꝓnceps est. d ¶ Ala

Joh. 14. a regia ⁊c. Que dicit: Ego sum via veritas ⁊ vita. De q̄ dicit:

Ps. 71. Deus iudicium tuū regi da. Hac incedendum est: ⁊ nusq̄ de clinandū: nec ī agrū nec in vineam. i. nec ad opera nec ad sen sus diabolicos volumus pacifice transire p munduz. Sed ꝟ magis incitat ꝓncipē mundi q̄ dicim⁹ nos nolle manere cū eo vel mozari vel aliq̄ eius contingere. Inde trascitur: ⁊ mo uet ꝑsecutiones ⁊ pericula: cruciat⁹ intentat. Inde dicit: Cō gregauit seon populum suum ⁊c. e ¶ Exercitu. Ꝓncipi bus. s. ⁊ iudicibus mūdi: ⁊ omnibus nequicie ministris: qui semper impugnant populū dei. f ¶ In iasa. In iasa vel isa ar: quod interpretatur mandati impletio. Si enim veniam⁹ ad impletionem mandatoꝛ superamus superbum ⁊ elatum. Mandatum enim complere. i. diabolum ⁊ exercitum eius su perare. Nihil enim nobis poterit nocere: si veniamus in isa ar. i. si ꝓcepta domini nostri iesu christi seruemus. g ¶ In

Deb. 4. c oze gladij. Viuus est sermo dei. i. efficaz: ⁊ penetrabilioꝛ om

Eph. 6. c ni gladio ⁊c. De quo dicit Aplus: Et gladiū spiritus: quod

¶ est verbum dei. In huius oze cadit seon: id est diabolus.

b ¶ Terra eius. Omnis terrena regio terra seon dicitur: Sed christus ⁊ eccl̄ia eius in omni terra seon dñatur. l ¶ Ab ar non vsq; iaboc. Jeboc ciuitas finisq; regni seon: sicut arnon initium. Interpretatur autē arnon maledictiōes eoꝝ. Jeboc luctamen. Necesse est enī vt qui vult exire de regno diaboli luctetur cū eī⁹ ministris. Sed si vicerit iā non erit ie boc ciuitas seon sed israelis. Hinc Ja cob cum venisset ad quendam locum: paratum est ei certamen: ⁊ ibi tota no cte lucratus cum inualuisset vocatuz est nomen eius israel. ¶ Tulit ergo i rael o. ⁊c. Aug⁹. Hic possedit israel ci uitates amoꝛeozum quas bello supe rauit: quia nō eas anathematiçauit. Si enim anathematiçasset: possidere non posset: nec inde ad vsus suos ali quid vsurparet. Notanduz vero quo modo dicta bella gerebantur. innoxi us enim transitus negabatur: qui iu re humane societat̄ debebatur: sed iā vt deus sua iussa vel ꝓmissa comple ret: adiuuit hic israelitas quib⁹ amoꝛ reozum terram dari opoꝛtebat. Nam edom cum similiter transitum nega ret: non pugnauerunt cū illa gente is raelite: id est filij iacob cū filijs esau: quia terram illam israelitis nō ꝓmise rat: sed declinauerunt ab eis.

k ¶ Israel. Qui in christo israel est: non in carne: sed in manifesto videns habitat in omnibus ciuitatib⁹ amoꝛ reozum: cum in toto orbe terrarum christi eccleſie ꝓpagantur. Sed ⁊ q̄s nostruz ꝓius fuit ciuitas regis seon: qui interpretatur elatus. Regnabat enim in nobis stulticia: superbia: im pietas: ⁊ omnia que sunt ex parte dia boli. Sed vbi expugnatus est fortis: ⁊ vasa eius direpta: effecti sumus ciui tates israel ⁊ bereditas sanctoꝝ: si tamen excisa est in nobis penitus po testas que ꝓius dominabatur: et ar boꝛ infructuosa: ⁊ rex elatus: et sun⁹ sub eo qui dicit: Discite a me quia mi tis sum ⁊ humilis coꝛde. In esebon et viculis eiꝰ ⁊c. Singil

Mico. de lyra

¶ gis enumerat:

a ¶ Misit autem israel. Hic ponitur impedimentum ex inua sione amoꝛreozum. ⁊ primo regis seon. secundo regis og. ibi: Verterunt̄q; se. Isti enim duo reges fuerunt amoꝛrei: vt ha betur Josue. j. Circa ꝓmum ponitur ipsius seon debellatio. secundo soluitur tacita questio. ibi: Urbs esebon. Circa ꝓmū dicitur: Misit autem israel nuncios: vt possent trāsire pacifice ad terram sibi ꝓmissam. Sequitur: b ¶ Qui cōcedere no luit. Dicunt enim hebrei q̄ ipse recipiebat tributum a chananeis qui habitabant terram ꝓmissionis vt impediret transi tum filiozum israel ad eos: ⁊ ideo non solum transitum ꝓhibuit: sed etiam iuit eis obuiam ad debellandum eos. Et patet littera vsq; ibi: c ¶ Quia forti ꝓsidio tenebantur termini ammonitarum. Dicit Ra. Sa. q̄ istud forte ꝓsidium erat ꝓ hibitio domini ne filij israel terram eozum acciperent: sicut ha betur Deutero. ij. d ¶ Urbs esebon. Hic respondetur tacite questioni: quia immediate dictum est q̄ israel habitauit in esebon et viculis eius: et tamen fuit in terra moab. ideo posset aliquis querere quomodo israel acceperit terram illam cum ess̄et ei prohibitum a domino ne pugnaret contra eos: et q̄ ni hil de terra eoꝝ daretur eis: vt habetur Deutero. ij. ideo ad hoc respondetur hic: quia licet illa terra fuisset intra termi nos moab: aliquando tamen seon rex amoꝛreozum eam ac quisierat iure belli: et sic israel eam licite occupauit: ꝓpter quod hic declaratur quomodo seon illam terram acceperat a filijs moab. cum oꝛ: ¶ Urbs esebon fuit seon regis amoꝛrei: qui pugnauit ⁊c. Idcirco dicitur in ꝓuerbio: hoc est in canti lena facta et diuulgata de victoꝛia quam habuit seon contra filios Woab.

✠ Venite in

¶ gis enumerat: et ꝓcipuam regni eius vrbem esebon nominat: que interpretat̄ co gitatiōes. Merito ergo maxima pars regni diaboliti ⁊ poresṫas eius plurima in

Mat. 15. b cogitationib⁹ regnat: quia de coꝛde ꝓdeunt cogitationes male: homicidia: adul

Luce. 12. f teria: ⁊ huiusmodi: que coinquināt hominē. Necessario ergo ista ciuitas igne ex uritur: quem saluatoꝛ venit mittere in terraz: ⁊ vult vt accendatur. ¶ Isidorius.

In triceſimanona mansione geritur bellum contra se on regem amoꝛreozum: et og regem basan. Seon inter

2. Coꝛ. 11. c pretat tentatio oculoꝛuz. Hic est diabolus q̄ transfigu rat se velut in angelū lucis: ⁊ p bereses ⁊ scismata veri similia mentit̄: vt incautos fallat: hunc amoꝛrei: id est amaricātes habent regē. Misi enim quedam simulatio veritatis ꝑcedat: non sunt bereses amaricātes: nec scis mata in eccl̄ia. Hunc regē quisq; occidit: cuz damnat si mulationē: ⁊ diligit veritatem. Og interp̄tatur conclu sio. Basan autem cōfusio. Id enim diabol⁹ agit vt con cludat viam ad deum opponēdo idola ne credaī ī chri stum. Conclusio ꝑcedit vt rex: sequitur confusio tanq̄ plebs. Qz qui mō concludunt̄ ne credant in christum: cum christus apparuerit cōfundent̄. Ideo māsio hec: id est dibongad interp̄taī foziter ītellecta tentatio: qz si superet̄ simulatio que per scisma vl̄ heresim exacerbat eccleſiā: ⁊ cōclusio que per sacrilegiū claudit fidei viā: tentatio intelligit: ⁊ intellecta foziter superatur.

a ¶ Seon regis. Seon: id est loquentis: qui enī sub dia bolo agunt tantū loqui noꝛūt: fz inania loquūt̄: vtpo

1. Coꝛ. 4. b te astrologi ⁊ aliqui philosophi. Fidelīū autē regnum q̄ a deo ē: nō in sermone fz in ☧tute dei. b ¶ Woab.

Gen. 19. g Rab. Woab qui interpretat̄ de patre vel aqua paterna: de incestu et ebietate conceptus: quasi absente ⁊ nesciē te patre: secularem scientiam significat: que auctoꝛē sui sensum habet. Et quia ex dei cōditione generat̄: videt̄ nasci de patre. Sed quia adulter est: ⁊ aduersari⁹ popu li dei: de incestu ⁊ spelūca ⁊ nocte generat. Nā fm Esa.

Esa. 16. a In nocte perit. i. in erroꝛe sempiterno. Ar quoq; vrbs moabitaruz: que interpretat̄ aduersarius: significat q

Rom. 8. b hec sapientia deo inimica ecclesiastico sermone cōtra se pugnāte: veritat̄ igne cōsumitur: a quo ⁊ habitatoꝛes excelsozum arnon deuozantur. Arnon enī maledictio: vel illuminatio eoꝝ interpretatur. Quia qui confidūt in eloquentia vel sapientia humana: que filijs tenebra rum videt̄ lucida: coꝛruunt consumunt̄. c ¶ Idcirco dicitur. Orige. Alia littera. Ꝓpter hoc inquit dicēt enigmatiste: Venite in esebon vt edificetur ⁊ constructur ciuitas seon: quoniā ignis ꝓcessit de esebon ⁊ flam ma ō ciuitate seō: ⁊ deuozauit vsq; moab ⁊c. Seon erat rex: cuius erat ciuitas esebon. hic est ergo verboꝛum oꝛdo: ac si dicant enigmati ste: Venite vt edificetur et construatur esebon: q̄ fuit ciuitas regis seon. Enigma dicitur sermo figuratus. Enigmatiste qui figuraliter loquūtur. hi sunt lex ⁊ pro

Ps. 77. phete. Aū: Aperiam in parabolis os meum loquar ꝓpositiones ab initio. Et

Esa. 29. b Esa. Erunt inquit ☧ba libri huius sicut verba libri signati. Signatus ē liber: qz figuris ꝓplerus est ⁊ enigmatibus inuolutus. Venite in esebon vt edificetur: ce cidit prima subuersa ⁊ incensa: reedificāda est alia. Si videas gētilem in dedeco re vite et in religionis erroꝛe: dic q̄ hic sit esebon ciuitas in regno regis seon. Re gnat enim in cogitationibus eius rex infructuosus et elatus. Ad hūc si accedat israel: id est ecclesie filius adhibens iacula verbi dei: distringens gladium spūs cōtra eum: et destruat in eo omnes munitiōes gentilīū dogmatum: et omnes ar gumentationes elatoꝝ igne veritatis exurat: dic quia subuersa est esebon ciui tas regis seon. Non tū desertus relinquit. Cum enī omnes filij israel euerterint in

Jere. 11. b hominib⁹ malas cogitationes ⁊ impios sensus: bonas cogitationes reedificant et pios sensus: doctrinam veritatis inserūt: religionis ritum: viuēdi oꝛdinem: et moꝛum honestatē. Et tunc vere dicūt isti enigmatiste adinuicem. Venite edifice mus esebon: que fuit ciuitas seon. Filij enī ecclesie: qz legⁱ enigmata spiritaliter intelligunt: enigmatiste dicunt̄. Unde: Ecce cōstitui te hodie super gentes et re gna: ut eradicare ⁊ subuertere: reedificare ⁊ plantare. Subuertit enim esebon: era dicat cogitationes impuras. Reedificat autē et replātat cogitationes castas: vt efficiatur esebon non amoꝛreozum sed filiozū israel. d ¶ Ue tibi moab ⁊c. Cha mos interpretat̄ cōgregans: vel quasi attrectatio. Dibon abundāter intelligēs tentationē: vel fluxus eoꝝ. Jophe sufflans vel spirans. Medaba: de saltu. Ue er

2. Co. 10. b go illis q̄ in spiritali moab confidētes: cōgregant sibi thesauros secularis sapiē tie: et erigunt se cōtra potentiā dei quoꝝ audacia nō ꝑualebit: fz fugiet et trade tur in captiuitatē regis spiritualiuz amoꝛreozū. Jugum enim ipsoꝝ disperiat ab esebon vsq; dibon. i. a radice cogitatiōis vsq; ad ꝓfunditatē intellectus defluet scientia eoꝝ: lassiq; sufflantes vanitates verboꝝ: et spirantes fetidū odoꝛem pu tridi sensus: in saltū puenient: vbi non sūt arbores fructuose: sed bestie: ꝓtra q̄s

Ps. 73. dicitur: Ne tradas bestijs animam confitentem tibi. e ¶ Jaçer: Id est foztitu dinem eoꝝ. Foꝛtissima fz bereticoꝝ dogmata dialectica arte constructa.

f ¶ Et possederunt. Ab erroꝛe cōuertendo: et ꝓcepta domini docendo: vt de eo rum coꝛrectione et ꝓfectu celestem sibi patriam acq̄rerent.

¶ Og rex

a ¶ Uenite in esebon: edificetur ⁊ construa tur ciuitas regis seon. primo enim eam de struxit pugnādo ꝓtra filios moab: ⁊ post ea eam sibi reedificauit. b ¶ Ignis egres sus est. quia ille seon incendit terram ī cir cuitu pugnando cōtra filios moab.

c ¶ Ue tibi moab. qz deuictus es a seon.

d ¶ Periisti populе chamos. nomen est idoli moabitarum.

e ¶ Dedit filios eius ī fugam. sicut victi so lent fugere quando possunt. f ¶ Et filias in captiuitatez re gi amoꝛreozuz seon. qz mulieres non pos sunt ita fugere sicut viri. ideo facilius ca piuntur. g ¶ Jugū ipoꝝ. i. dominiū mo abitarū. h ¶ Disperiit ab esebon vsq; di bon. per hoc ostendi tur q̄ seon non occu pauit totam terrā eo rum sed partem.

i ¶ Assi. ex bello ⁊ fu ga. k ¶ Pertene runt in iophe et vsq; medaba. Nomia sūt ciuitatū q̄ eis reman serunt et ad q̄s con fugerūt. l ¶ Habi tauitq; israel in terra amoꝛrei. Hec ē cōclu sio ad ostendendū q̄ isrl̄ non fecit cōtra p̄ ceptū dñi: occupādo terrā moabitarū seu amoꝛreozuz: qđ erat eis licitū. m ¶ Misit itaq; moyses viros q̄ explorarent iaçer. que erat ciuitas seon ī q̄ remāserant aliqui bellatoꝛes ad custodien dum. n ¶ Cui⁹ ceperūt viculos ⁊ possede runt habitatoꝛes. isti enī exploratoꝛes miſ ſi a moyse ne viderenṫ similes illis q̄s mi serat de cadesbarne q̄ in reditu suo terruе rūt populū: vt dictū ē supra. xiij. ca. nolue rūt reuerti donec cepissent loca ad que ex ploranda missi fuerant. o ¶ Verterunt̄q; se. Hic ponit impedimentū ex inuasiōe og. cum dicit: p ¶ Et occurrit eis og rex ba san ⁊c. ne timeas eū. Erat enī valde fortis et robustus: qz gigas valde magnus ⁊ ba bebat populū foꝛtez. ideo dixit dñs moyſi vt nō timeret: assecurās eum de victoꝛia. ⁊ paret lr̄a. De magnitudine ☧o ⁊ foꝛtitudi ne regis og dicit̄ in quodā libro: q̄ apō iu deos dicit̄ liber benedictionū vel benedi ctiones: q̄ cū og audisset q̄ castra filioꝝ israel occupabant tria terre miliaria luit ⁊ eradicauit vnū mōtē tantū spaciū occupā tem: ⁊ posuit super caput suum vt ꝓiceret super castra isrl̄. sed deus īmisit formicas que pforauerunt montē illum: et sic per fo ramen illud: mons ille descendit ☧ius col lum eius: et cum vellet se expedire de mon te illo creuerūt dentes eius ⁊ intrauerunt foramina mōtis: ita q̄ non potuit illū mō tem ō capite suo amouere: et ad hoc ibidē inducit̄ auctoꝛitas. psal. liij. falsificata tū. Dentes impioꝝ confregisti. gloſa: Non di cas sirabata. i. cōfregisti: sed sirabeta. i. ac creuisti, ī ibidem subdit̄: q̄ moyses habe

✠ ✠ bat decē

† Deu. 3. a et. 29. b

a Og rex basan ⁊c. Orige. Ad og regē basan nec legatos mittere dignāt: nec petere ab eo vt trāseāt per terrā ei⁹: ꝯ statim cum eo pugnant: ⁊ superant eū et populū eius. Basan in terpretat turpitudo. Merito ergo nec legati mittunt ad istā gentē: nec trāsitus petitur p terram eius. Nullus enī nobis trāsitus vel accessus debet esse ad turpitudinē: ꝯ ab initio statim expugnāda ⁊ omnino cauenda est. Og autē interpretat cōclusio: q̄ figurā tenet oīm carnalium ⁊ materialium rerū: quaꝝ desiderio detēta anima excluditur a deo: contra quos ita bellum ꝓcipitur gerendū: vt non relinquatur in eo vllus. Nullū ergo oportet relinqui a filijs israel in regno turpitudinis ⁊ dedecoris viuentem. Decet israeliticā virtutem resecare turpia: ⁊ pia reedificare et honesta. De regno aūt seon nō ē scriptuꝝ: vt nullus viuus relinquat: nec de regno moab. Forte enī ex illis aliquib⁹ indigem⁹ ꝓ vite huius exercitijs ⁊ agonib⁹: alioqn debuimus ex hoc mūdo exisse. De basan ℞o. i. turpitudīe nullo penit⁹ indigem⁹: excuti enda omnia sūt opa turpitudinis. In nullo enim potest honestuꝝ esse quod turpe est. ¶ Idēs aūt

Nico. de lyra

bat decē cubitos altitudinis ſm mēsurā tabulaꝝ tabernaculi: vt hī Exo. xxvj. Tenebat etiā securim cui⁹ manubriū habebat decē cubitos in lōgitudīe: ⁊ cū viderat og mōte irretitum cucurrit ad eū et saltauit in altum p decem cubitos: ⁊ sic attigit ad cauillā pedis ei⁹ ⁊ ꝓcecit ad terraꝫ. ¶ qz hoc est ita absurdum q̄ non indiget alia improbatione. ideo hoc ponit in hoc loco vt videaꝫ quāta cecitas est in iudeis qui credunt hoc esse verum ad lrām: qz nec Ra. Sa. qui fuit maximus doctoꝝ apud eos: nec alij doctores huius dicti assignāt aliū ītel lectum parabolicū vel mysticum. ¶ Ca. XXI

Moraliter. at Quod cū audisset chananeus ⁊c. Arad interpretatur descēdens. ideo p arad intelligit diabolus rex inferni: q̄ videns fideles p filios israel significatos ad terram viuentiū anbelare nititur eos impedire ⁊ aliquādo debellat eos et deprędaꝫ sicut rex arad victor exist̄s duxit ex israel prędā. sed quoniā varius est euētus belli nō debēt fideles ex hoc desperare. sed cum dei adiutorio fortius vires resumere qō notaꝫ cū dicit: d† At israel voto se obligans. Est enī votum ꝓmissio deo facta de meliori bono. ⁊ sic triūphant de diabolo. b† Et tedere cepit populū itineris ⁊ laboris ⁊c. Isti figurāt accidiosos generaliter ex opis boni labore fractos ⁊ specialiter paupes religiosos ex defectu victus ⁊ vestitus iniuste murmurantes ꝯtra suos supiores emendare nō potēs maxime cum in religionis ingressu ordinis grauia diligēter eis fuerit explicata. n† Qōbrem misit dom⁹ in ꝓpulū ignitos serpentes. p quos significant demones quos dom⁹ ꝓmittit tales murmuratores inuadere et ignē cōcupiscentie fortius in eis accēdere: ꝓpter qō debēt penitentiā agere: recognoscere culpaꝫ ⁊ veniam implorare. ¶ Et tūc p aspectum serpentis enei sanant: id est p aspectū x̄pi passi fide vera: sicut enī serpēs ene⁹ similis fuit animali venenoso: tū nihil habuit de veneno! sic x̄ps habuit carnem similē peccatrici: nihil tū habuit de veneno peccati. ideo dicit Joh. iij. Sicut exaltauit moyses serpentem in heremo ita exaltari oportet filiū hominis: vt omnis q̄ credit in eum nō pereat sed habeat vitam eternā. g† Ex eo loco apparuit puteꝰ. p quē significat sacra scriptura vbi hauriꝫ salutaris sapiētia. de quo dicit Joh. iiij. puteus altus est. nam intellect⁹ sacre scripture ꝓfunditatis est magne. ido subditur: c† Quē foderunt principes: id est apostoli aliq̄ doctores ad aperiendū eius intellectū litteralē ⁊ mysticū cū dei adiutorio fideliter laborātes. a† Misit autē israel nuncios ad seon. ab isto loco vsq̄ ad finē hui⁹ capituli agit de regib⁹ seon et og nitentib⁹ impedire filios isrl a transitu vsq̄ ad terram sibi ꝓmissam p quos designant demones ⁊ homies mali: q̄ nituntꝫ impedire bonos in ꝓcessu virtutis. sed sicut seon et og a filijs israel fuerūt debellati: sic demones ⁊ mali homines cū dei adiutorio a bonis supant: et sic p iter suū gdiunt. ps. lxxviij. Jbūt de ⁊rute i ⁊rutē: videbit deꝰ deoꝝ in sion.

In ca. xxj.

In ca. xxj. vbi dr in postil. Fecit ḡ moyses serpentē eneū ⁊c. Licet multis modis de⁹ potuisset sanare ꝓcussos ab ignitis serpentib⁹ q̄s p aspectum serpētis enei: tū ꝫ modus in ꝫ loco videtur valde cōueniēs ex duob⁹. Primo ex correspōdētia ad petīm. Peccauerant enī in hoc q̄ ex cibo optimo et suauissimo de q̄ naturaliter debuissent cū gaudio refici: nauseabat tū eorū aīa de illo: qō ē ꝯtra cōmunē cursū nature. vñ dicunt: Nauseat aīa nostra sup cibo isto leuissimo. Et ideo de⁹ p oppositū ꝓcussos a serpentib⁹ ignitis: q̄ cōmuniter debuissent ledi ab intuitu eorū: ꝓut tradunt medici de his q̄ a cause rabiem patiēte mordēt: ꝫ ꝯtra cursū nature de⁹ dispositum fert a ꝓcedenti: non solū q̄tū ad causā reculeantē vt dictū est: ꝫ etiā q̄tū ad formā reuelatiōis: qz reuelatio facta a deo ⁊ angelis sāctis nullā falsitatē ꝓtinet: ꝫ illa q̄ fit a demonibus frequēter habet admirtā falsitatem: qz ſm q̄ dicit Job. viij. Jpe demon mēdax ē ⁊ pater mēdacij. ⁊ ideo ly aliqñ reuelet hoib⁹ aliquas x̄itates: hoc facit vt efficati⁹ deciplat: vt ex pluribus veritatib⁹ ab eo ꝓdictis postea sibi credatur in falsitate: ſm q̄ dr in collatiōib⁹ patrū Coll. ij. abbatis moysi: q̄ demon i specie angeli boni cuidā fratri frequēter apparuit: ⁊ multas veritates sibi dixit: ⁊ qñ vidit illū fratrē bene inclinatū ad credendū sibi: tūc ei ꝓsalit vt circūcideret: ⁊ q̄ aliter nō poterat saluari. Scīendū etiā q̄ reuelatio veritatis q̄ fit a deo et angelis bonis: nō solū fit hoib⁹ bonis: ꝫ etiā aliqñ malis: vt ptz p verbuꝫ saluatoris. Matth. vij. Multi dicēt mihi in illa die: Dñe: nōne i nōie tuo ꝓpheтauim⁹ ⁊c. et subdit: Et rēspōdebo illis: nūq̄ noui vos ⁊c. Hoc etiā ptz p illud qō babetur. iij. Reg⁹. xiij. de ꝓpheta idolorum qui seduxit ꝓphetam dñi: ⁊ postea facta est sibi reuelatio a deo de morte illius ꝓphete dñi: eo q̄ nō obedierat voci eius. prophetia enim respicit actum intelligendi: charitas autē que facit hominē bonum est actus volūtat: q̄ ꝓcedit ab actu intelligēdi: ꝓius autē pōt eē sine posteriori:

¶ ⁊ ideo reue.

§ interclusio.

a rit eis og rex basan cuz omni populo suo pugnatur⁹ in edrai. Dixitq̄ dñs ad moysen. Ne timeas eum qz in manu tua tradidi illuz ⁊ omnē populū ac terrā eius: faciesq̄ illi sic̄ fecisti seon regi amorreoꝝ habitatori esebon. Percussērūt igitur ⁊ hūc cum filijs suis: vniuersumq̄ populum eius vsq̄ ad internitionem: ⁊ possederunt terrā illius. Ca. XXII

Profectiq̄ castrametati sunt ī campestribus moab: vbi trans iordanem

a Videns autem balach. Aug⁹. Nō dicit scriptura postq̄ vicit israel amorreos: ⁊ possedit oēs ciuitates eorū misisse legatos balach regem moabitarum ad conducendū balaam qui malediceret populū isrl. satis ostendit non omnes moabitas venisse in conditionē seon reg⁹ amorreorum: qñ eos bello supauit. Siq̄dē remānsit gens moabitarū vsq̄ ad illō tēpus vbi regnaret balach rex moab. Qz nō mo ab dirit senioribus madian. i. moabite senioribus madianitarū: Nunc ablinget synagoga hec oēs qui in circūitu nostro sunt. Non vna gens erat: ꝫ vicini ad vicinos dixerunt q̄ pariter cauendū erāt. Moab eī fuit filius loth. Madian filius abrae de chetura: non nō vna gens erat sed due vicine.

b Misit ergo nun. ⁊c. Orige. Bellum tibi iminet rex balach: oportet te arma ⁊ exercitus ꝓparare: ⁊ armis instructum occurrere. Tu nō mittis ad balaam diuinū munera multa: et ꝓmittis maiora dicens: Veni: maledic populuz qui exīt de egypto. Balaam nō refert hoc ad deum: ⁊ venire, ꝓhibetur. Rex item mittit legatos: et spem omnē ponit ī balaam: vt in populū ꝓ telis iaculetur maledicta: Si forte verbis ꝓsuperet populus: quem regis exercitus superare non poterat. Quid hec historia cōsequentie vel consiliꝫ habet? Quis regū aliquādo imminente sibi ꝓlio omissis armis ad diuini ⁊ aruspicis verba confugit? Primo ergo fatendum ē in quibusdam plus valere verba q̄s corpora. Nō enī exercitus nequit efficere: hoc verbis efficitur: nec dico sanctis verbis vel dei verbis: sed quibusdaz verbis que inter boues habent: que quomodo nominē nescio. Sūt tamē inutili are composita: cui⁹ vocabulū sit quod cuiqz placuerit. Erant ī egypto incātatores et magi. Quis bōm potest fortitudīe corporis virgā mutare in serpentē? vel aquā in sāguinem: qō illi fecerunt. Fecerat enī moyses ꝫ primus. Sed quia sciebat rex egypti hec quadaz arte fieri verborum: que habetur inter homines: putauit hoc moysen non dei virtute sed magica arte fecisse: ⁊ virtute dei factū simulasse. Cōuocat cōtinuo egyptioz incantatores ⁊ magos: qui inter eū qui virtute dei operabat: ⁊ eos qui demones invocabant facit esse certamen: efficit similiter ꝓtraria virtus: sed serpēs per dei virtutem factus absorbuit alios. Nō enī potuit virt⁹ demoniaca malū quod ex bono fecerat restituere in bonum. Potuit ex virga facere serpētē: sed non virgā reddere ex serpente. Ideo cōsumuntur omnes ab ea: que dei virtute cōuersa fuerat in serpentē: ⁊ per virtutem diuinaz nature sue redditur: vt nature deum fateretur: verterūt incantatores egyptioz aquam in sanguinē: sed non potuerunt sanguinem vertere in aquaz. Dei aūt virtus non aquā: sed rorum fluuiū vertit in sanguinem: ⁊ ozāte moyse nature sue reddit. Produxerūt magi scyniphes: sed nō potuerūt eas repellere. Moyses autē produxit ⁊ restituit. Cōtraria aūt virtus male aliquid facere pōt: sed restituere in integrū non potest. Sunt autem magozum differentie: alij enim plus valent: alij minus. Balaam famosus erat in arte magica: ⁊ ī carminibus potens. Non enim habebat potestatē vel artem verborū ad bene dicendum: sed ad maledicendū. Demones enim ad maledicendū inuitantur: non ad benedicendū. Quasi ergo expertus in talibus in oriente erat opinatissimus. Aliter enī nō ꝓsumpsisset rex hoc posse fieri sermonibus: quod ferro ⁊ acie vir compleretur. Certus ergo ⁊ frequēter expertus omnis bellicis instrumētis: mittit ad eū dicens: Ecce populus exīt de egypto ⁊ cooperuit faciem terre ⁊c. Videtur etiam rex audisse quia filij israel solēt hostes vincere oratione: non armis: non tam ferro q̄ pcibus. Nulla enim israel contra pharaonē arma cōmouet: sed dictuz ē ei: Dominus pugnabit ꝓ vobis: ⁊ vos tacebitis. Cōtra amalechitas quoqz non tātū vis armoz: quantū moysi valuit oratio: hec audierat rex moab. Scriptū est enim: Audierūt gētes ⁊ irate sunt: dolores comprehenderūt habitatores philistijm. Tunc festinauerūt duces edom: ⁊ principes moabitaꝝ ⁊c. Cogitauit ergo apud semetipm dicens: Quia orationib⁹ huius populi arma nulla possūt conferri: ideo mihi ꝓces requirēde sunt: que possunt ꝰpare orationes istorum. Scriptū ē ergo: Et dixit moab ad seniores madian: Nūc ablinget synagoga hec omnes qui in circūitu nostro sunt: sicut ablingit vitul⁹ herbā campi. Quia sicut vitulus abrumpit ore herbā campi: ⁊ lingua tanq̄ falce secat quecūqz inuenit: ita populus ore et labijs pugnat: ⁊ in verbis habet arma. Mittit ergo balach ad balaam vt opponat verba verbis: ⁊ ꝓces ꝓcibus. nec mireris si est in arte magica tale quid. Esse enim hanc artē designat scriptura: vt eā ꝓhibeat: sicut demones esse significat: sed coli verat: quia magozū magistri sunt spūs maligni. Nullus enim sanctorū spirituz obtemperat mago. Non pōt inuocare magus michael vel raphael vel gabriel. Minus ergo potest inuocare patrem vel filium vel spiritūsanctum. Nos soli accipimus potestatē hanc. Qui autē spūssancti particeps effect⁹ est: imundos spiritus inuocare non debet: ne fugiat ab eo spiritussanctus. Magi sunt qui inuocant beelzebub. Hoc sciebat populꝰ qui cōtra dominū

¶ mentiēs ait:

Exo. 7.b

Exo. 14. b
Ibidē. 17 c
Ibi. 15. b

Nu. 22. a

Jos. 24. b

Dic. 6. b

a hiericho sita ē. † Videsne āt balach filius sephor oia que fecerat israel amorreo: ⁊ q̄ ptimuissent eum moabite: ⁊ impetuz eius ferre nō posset: dixit ad maiores natu madian: Ita delebit hic populꝰ omnes qui in nostris finibus cōmorātur quō solet bos herbas vsq̄ ad radices carpere. Jpe aūt erat rex eo tēpore ī moab † Misit ergo nūcios ad balaaz filiū beor ariolum qui habitabat super flumen terre filioꝝ ammon: vt vocarent eum et dicerēt: Ecce egressus est populꝰ ex egypto q̄ operuit superficiem terre sedens cōtra me: Veni ergo et maledic populo huic q̄ fortior me est: forsitan valebimus vincere et eiciam eum de terra mea. Scio enī quos benedixerit benedicti sunt: et quos maledixerit maledicti sunt. Venit ergo nuncius ad balaam: et retulit ei verba balach. Qui dixit ad eum: Mane hic nocte una: vt sciam quid mihi respondere dominus dignetur. Venitq̄ deus ad balaam nocte illa: et dixit ei: Si vocauerint te viri isti: surge et vade cum eis: verumtamen quod ego locutus fuero ad te: hoc facies. Surrexit ergo balaam mane: et locutus est principibus balach: Ite in terram vestram: quia prohibet me dominus ire vobiscum. Qui cum abissent: et nuncios misissent ad balaam: Ait ad eos: Ite in terram vestram: quia nolo dominus dare mihi responsum a quo querebat: et fūr sibi reuelate veritates a deo ꝫ cōpulsus est. ꝓnūciare qō nolebat: videlz sanctitatē ⁊ ꝓsperitatem populi israel: cum tamen cōtrariuz desideraret: vt patebit: ⁊ hoc factum est ad cōmēdationem populi israel. et ad terroꝛē aduersarioꝝ: ⁊ ad gloriam dei ꝓncipaliter: qui erat ductor illi⁹ populi et ad salutem gentium: que ex ꝓphetijs balaam mote sunt postea ad querēduz christū natū: vt habetur Matth. ij. ⁊ ꝓpter hec ⁊ similia eius ꝓphetie scripte sunt in canonica scriptura. Dis ꝓlibatis descendendū est ad litteraz cum dicit: Profectiq̄ ⁊c. vbi primo ponit ipius balaam vocatio. secdo cōtra populum israel eius iniqua cōsultatio. ca. xxv. Circa primū describit balaam ad maledicendū vocatus. secdo ad maledicendum conatus. ca. xxiij. tertio ad benedicendum coactus. ca. xxiij. Circa primū ꝓmittitur ipius balaam vocatio sine effectu. secdo cum effectu. ibi: Rursū ille. Circa primū primo ponit ipi⁹ balach petitio. secdo ipi⁹ balaā rēspōsio. ibi: Cumq̄ venissent. Circa primū primitur causa petitionis. cum dr: a Videns aūt balach ⁊c. amorreo. i. seon ⁊ og ⁊ populis eorū quos iterfecerat israel: ꝫ essent fortissimi. b Et q̄ pti. eum moa. non audētes inuadere eos sicut fecerāt duo reges ꝓdicti. c Et ipetū ei⁹ fer. nō possent. Jn hebreo habet: Et abominatus est moab filios israel: id est odiebat. ex hoc ꝓfidebat balach q̄ moabite cum eo impedirēt filios israel: ⁊ hec videt verior lra: qz filij isrl nō fecerāt impetū ꝓtra moabitas: cū esset eis ꝓhibitū a dño: vt habet Deutero. ij. vbi dicit: Nō pugnes ꝓtra moabitas ⁊c.

d Dirit ad maiores natu madian. Erat enī balach de ꝓle illo nat⁹ vt dicit Ra. Sa. ⁊ etiā alij. Nec est idē populꝰ cum moabitis: qz moabite descenderūt de loth: ⁊ madianite de abraam p madian: q̄ fuit filiꝰ cetbure. e Jpe aūt. i. balach. f Erat eo tpe ⁊c. per hoc enī q̄ dicit: eo tpe: designat q̄ non erat rex naturalis vel ex ꝓgenie illius terre: ꝫ ex accidenti vtpote quia subiecerat sibi vnā ptem illius terre: sicut seon subiecerat sibi aliā: vt dictuz est ca. ꝓce. Vel forte qz moabite fugientes de ꝓelio seon subiecerāt se ipi balach reddēdo ei tributū: vt iuuaret eos ꝓtra seon vel ꝓtra filios isrl de quib⁹ timebant vt dictum est. g Misit ergo nūcios. Dic ponit ipa petitio balach p nuncios suos cuz subdit: h Veni igit ⁊ maledic ꝓlo huic ⁊c. vt ꝓ maledictionē tuam eius virtus debiliteꝛ. Dicūt etiaz hic aliꝫ hebrei q̄ balach audierat de populo isrl q̄ plus vincebat x̄bis ⁊ precibus q̄s armis vt dictuz est Exo. xvij. de victoria ꝓtra amalech. ⁊ ideo vocauit balaam vt maledicendo isrl. x̄ba x̄bis opponeret.

mentiens ait: In beelzebub principe demoniorū eiicit demonia. Saluator autem sciens verum esse q̄ beelzebub princeps sit demoniorū: in hoc non arguit mendacij, sed respondit: Si ego in beelzebub eiicio demonia filij vestri in quo eiiciunt? Costat ergo quosdā demones esse malos: qui invocari a magis assunt eis ad malū: non ad bonum: parati sunt aūe malefacere: bene autē facere nesciunt. Si ergo arte quadam: t cōpositione verborū in amicitias cessarunt balaam. de quorū amicitijs magnus fructus apud homīes videbat. Mittit ergo rex ad eum dicens: Veni huc: t maledic mihi populum hunc tē. a Si quo modo possim. Videt non ex integro considere in balaam: fama virtutum que in populo dei facte sūt p territus. b Novi q̄ benedictus sit. Arige. Non credo eum scire q̄ quibuscūq; benedixisset balaam: benedicti essent: sed adulandi gratia hec dicere: vt artem eius extollens promptiorē sibi faceret. Ars enī magica nescit benedicere: nec demones. Scit benedicere isaac et iacob t omnes sancti: Im'piorum nullus benedicere novit. c Divinatiōis precium. Alij: divinacula i artibus: quas curiositas humana composuit. Sunt quedā que scriptura divinacula nominavit. Gentilis autē cōsuetudo vel tripodas vel cortinas vl huiusmodi vocabulis appellat: que quasi ad hoc cōsecrata moveri ab eis et ptractari solent. Sed divina scriptura ephot vernaculo sermone nominat in ꝓphetis: qō tradūt esse indumentū ꝓphetantiū. Aliud tñ in divina scriptura ꝓphetia: aliud divinatio. Ait enī non erit augurium in iacob neq; divinatio in israel. Abdicatur ergo penitus divinatio: ope enim t ministerio demonū impleretur. Igit balaam acceptis divinaculis: cū solerent ad se demones venire fugatos videt: t deus adesse: quē ideo dicit se interrogare: q̄ consuetos sibi parere non videret. Venit ergo deus ad balaam: nō q̄ sit dign⁹: sed vt fugentur illi qui ad maledicendū t malefaciendū adesse cōsueverant: hinc enī ꝓvidebat deus populo suo. d Venit deus tē. Non dicitur vtrū in somnis hoc factū sit: Quis p noctē factum esse constet. Postea enim dicit scriptura: Exurgens balaam ma. tē. e Memo gloriet si sibi deus loquit. Novit enī quomodo loquēdū sit cum talibus: cum loquatur etiā cū reprobis.

Qui t cum per angelos loquitur: ipe loquitur.

Arige. Venit de⁹ t ait ad eum tē. Pōt obijci. Invocet ly demones balaam: maledicat pplo: invocati demones faciāt qō possunt: Nunqd non pōt deus defendere populū a demonib⁹ vimq; eorum compescere? Quid opus erat vt veniret ad balaam: phiberet demones: ne vel tētarent ledere populū? Licet ergo nō omnia que possūt occurrere: pferenda sint. dicemus tamē q̄ nō vult eos ante tempus dānare. Sciunt enī t ipi quia tempus eoū hoc psens seculum cōtinet. Unde: Venisti ante tēpus torquere nos. Ideo diabolū nō removit a principatu huius seculi: quia opera eius necessaria sunt ad pfectionem eoū qui coronandi sunt. Sic et reliquos demones nō vult ante tempus a ppositi sui intentione violēter abstrahere. Ideo non ꝑmittit eos p balaam invocari: ne forte invocati destruant ante tempus: t deo defendente populum perimerent. Aliud est enī si expectat demon a deo aliquē tentandū: sicut iob: t certa distinctiōe potestatē accipiat: t dicatur ei: do tibi omnia eius in potestate: sed ipm nō contingas. Aliud si mago exigente t adiuramentis q̄busdaz extorquēte: demones sine vila observatione reuniāt. In quo si eis libertas seruetur arbitrij: populū dei perdēt: si auferatur: hoc erit deo damnasse creaturam rationalē: t ante tempus intulisse iudicium: t impendisse omnib⁹ qui contra eos certantes poterant coronari. Si enī demonibus auferatur libertas aibitrij: null⁹ impugnabit athletas xp̄i: t nullum certamen erit: nullum premiū: nulla victoria. Sic ergo agit deus: vt popul⁹ adhuc rudis: et qui nup abstrahi cepat a cultu demonū: demonib⁹ nō tradat: t invocāti mago respōsa nō deferāt: t gen⁹ demonū arbitrū ptāte nudet. ideo p̄venit de⁹: t balaaz invocare demōes ꝓhibet: si tñ a cupiditate cessasset. Sz quia pīstit in desiderio pecunie in dulgēs ptāti arbitrij ire ꝑmittit: verbū tñ suū iniecit in os ei⁹ ꝓhibendo maledictionē fieri p demones: vt benedictionib⁹ locum parat t p maledictis pferre facit benedictiōes t ꝓphetias: que edificant etiā relīqs gētes. Si enī ꝓphetie ei⁹ a moyse scripte sūt: quāto magis ab his q̄ cū eo babitabāt in mesopotamia: apud qs tā cīq; discipulos hui⁹ artis magnific⁹ habebat. Ex illo fertur magoū genus t institutio i partib⁹ oriētis vigere. Qui scripta babētes omnia q̄ balaam ꝓphetaverat: b iter cetera babebant. Quia oriēt stella ex iacob: t exurget homo ex isrl. Ideo magi nato

Dño: agnoverūt

a Novi enī q̄ benedictus sit tē. hoc dixit: quia balaam p̄dixerat sibi anteq̄ eēt rex moab: ipm regnaturum ibidem: vt dicit Ra. Sa. b Et maledict⁹ in quem tē. quia p maledictiōes suas t carmia cōtra moabitas fuerant debellati a seon. c Habentes divinationis pcium i ma. In hebreo habetur. Habentes divinationes in manib⁹: qs exponit tripliciter ab hebreis. Uno mō vt p divinationes in manib⁹ intelligant munera ꝓ divinationibus: put accipit trāslatio nr̄a. Alio mō instrumēta divinandi: q̄ curiositas humana adinuenerat: t talia portabant nuncij ne balaam excusaret se ex defectu talium. Tertio modo q̄ illi nūcij q̄ erant de madian dixerāt ad invicem quasi ꝓ divinatione. Si balaam statim ꝓsentiat venire nobiscum: ei⁹ ad uentus erit nobis vtilis: si autem differat respōsionem nihil valebit nobis. vñ qō postea subditur: Manete h nocte. vbi subdit: Manētibus autē illis apud balaā. Jn hebreo habet: Et manserunt p̄ncipes moab apō balaam. q. d. iā recesserant maiores natu madian reputantes aduētum eius eis inutilē statim cū audierūt respōsionis dilationē. p talem modū Jz. j. Reg. xiij. q̄ ionathas dixit armigero suo de philisteis: Si talē locuti fuerint ad nos: manete donec veniam⁹ ad vos: stem⁹ in loco nr̄o. Si aūt dixerint ascēdite ad nos: ascēdamus: q̄ tradidit eos dñs in manib⁹ nr̄is. t ꝑ erit nobis signū. i ꝑ tamē ē differētia: q̄ ionathas nō dixit ꝑ supstitiose: sicut madianite: ꝑ ex divino instinctu. d Cūq; venissent. Hic ponit balaam respōsio cū dicit: e Ille rñdit manere hic nocte. Erat enī ꝓba demonū: vt p̄dictū ē. Revelationes autez a demonib⁹ quas iste q̄rebat vt cōiterfiūt de nocte: q̄ sūt spūs tenebrarū. f Et respō debo quicquid dñs mihi dixerit. Dicunt hic expositores aliq̄ dubiū est de quo intelligāt hic dñs: vtrū de deo vl de demone: q̄ magi t arioli demonē sibi apparētem vocāt p̄ncipē vel dñm exhibēdo sibi reuerentiā: sz apud hebreos nō est dubiū: q̄ vbi trāslatio nr̄a hic habet dñs. Jn hebreo hr̄: Nomē dñi tetragrāmaton. qō nō pōt intelligi nisi de deo vero. Sz hoc videtur ꝓtradicere p̄dict⁹. s. q̄ balaā querebat revelatiōes a demone. Ad qō dicendum: q̄ modus est magoū maxime cupidoꝝ qualis erat iste balaam: fingere coraz hoibus q̄ revelatiōes sibi fiant a deo vero: vt sic eis magis credāt t repotent maius lucrum. g Venit de⁹. i. angelus bonus loquēs in ꝑsona dei: t ideo aliq̄n deus: aliq̄n angelus noiatur. venit aūt iste angel⁹ bon⁹ non vocatus a balaā: ꝑ vt ꝑtute divina demonē arceret a deo respōsum ipi balaā: t ad imponendū legē t frenū ipi balaā ne faceret aliq̄d vel diceret ꝓtra isrl. h Quid si vo. ho. isti apud te? Nō q̄rit ex ignorātia: ꝑ vt ex respōsione balaam ꝙuentētius ꝓhibeat eum. vñ subdit: i Rādit ba. fi. se. rex moa. q. d. ꝓpter dignitatē regiā deberē ire ad eum. q̄rebat enī licētiā eundi motus cupiditate lucri. k Noli ire cū eis. ad maledicendū illi ꝓpo. l Neq; maledicas. etiā de loco isto. m Quia bñdictus ē. a deo a q̄ recepit bñdictionē in patrib⁹: vt ptz Gen. xxij. ✻ t in pluribꝰ

domino: agnoverunt stellam: t intellexerunt impleri prophetiam magis q̄m iudei: qui sanctorū ꝓphetarū vaticinia contēpserunt. Illi ergo agnoscētes adesse tempus: venerūt t adoraverunt. Et ad magne fidei argumentū paruum puerū q̄si magnum regem venerati sunt. a Sic dicit balach tē. Balach exclusio deuozatio. Jn q̄ significatur mundi huius aliqua contraria potestas: q̄ excludere et deuozare cupit israelem spūalē: nec vtiq; ministr⁹: nisi pontificib⁹ t scribis t pharisei. Jpos inuitat: mercedem ꝓmittit: illi xo sicut balaam cuncta simulant se ad dominum referre t zelo dei agere. Dicunt enim scrutare scripturas: t vide quia ꝓpheta a galilea non surgit: Et nos legem habemus: t ꝑm legē debet mori quia filium dei se fecit.

b Si dederit mihi tē. Aug⁹. Or ait balaam iteruz ad se missis honoratiorib⁹ nunctijs. Si dederit mihi balach plenam domum suaz auro t argento nō potero ꝑuaricare verbum tē. Nullum habet omnino peccatū: sed qō se quitur graue est peccatū. Jam enī cōstans esse debuit: cum dominus dixisset: Nō ibis cum eis tē. Nec eis spem dare q̄ posset dominus tanq̄ balaaz muneribus t bonozibus flectus ꝓtra populū quem benedictū dixerat suaz mutare sententiā. Sed se victū cupiditate monstrauit: vbi sibi loqui dominum de hac re iterum voluit: de q̄ ei⁹ tam noverat volūtatem. Quid enim opus erat adiūgere. Et nūc sustinete ibi nocte hac tē. Dominus aūt videns cupiditatem deuictam muneribus ꝓmisit ire: vt iumento quo vehebat⁹ eius auariciam coerceret. hoc ipo eius confundens dementiaz q̄ ꝓhibitionem domini per angelum factā: asina trāsgredi non auderet quam ille cupiditate trāsgredi conaret: q̄uis cupiditate timorē supprimeret. Venit enī deus ad balaā nocte: t ait illi: Si vocare te venerunt homines: exurge sequere eos tē. Cur post istam ꝑmissionem dñi iterum non cōsuluit: sicut post illam ꝓhibitionem: nisi q̄ cupiditas eius apparebat: q̄uis timoze ꝑmerēt? Veni q̄ scriptura dicit t iratus est ammiratiōe dñs: quia ibat: t insurrexit angelus domini: t cetera que sequuntur donec asina loqueretur. Nihil hic mirabilius videtur q̄m q̄ loquente asina territus non est: sed insuper ei (vt talibus ministris assuetus) ira pseverante respondit. Postea illi angelus loquitur: arguens eius viam: quo tamen viso exterritus adozauit. Deinde ire permissus est vt per ipsum prophetia proferetur. Nō enī omnino permissus est dicere quod volebat: sed qō spīrit⁹ cogebat. Jpe autem reprobus māsit. vñ: Secuti viam balaā filij beoz qui mercedem iniquitatis dilexit. c Venit ergo deus tē. Molestius est deo balaam: t ꝓpe extorquiet ꝑmitti si bi vt eat maledicere filijs israel: t invocet demones ad quem iam venerat deus. Arige. Difficile est in explanatiōe historie quomodo cum dicatur venisse deus ad balaam noctu primo: t interrogasse qui essent homines qui venissent ad eum: t respondisse missos esse a balach dicēte: Veni t maledic mihi populum. Respondit dominus: Nō ibis cum eis tē. Secūdo dicitur noctu nouisse t dixisse: vt iret cū eis tē. Sed verbum qō daret deus in ore eius hoc loqueretur. Et tertio eunti occurrisse angelus dei tē. Cui tamez via eius impotuna videtur: vt eum etiam interficere vellet nisi asina declinasset: t tamen culpatus: quia ire voluerit: ab ipo ire permittitur tāquz vt verbum qō deus dederit in ore eius solū proferat. Sed pro uisū veniamus ad rem dicēdū q̄ in hebreorum litteris nomē dei hoc: deus vel dominus diuerse dicitur scribi. Aliter enim scribitur quicūq; deus: aliter deus de quo dicitur: Audi isrl dominus deus tuus vnus est. Iste ergo deus israel de⁹ vn⁹ et creator omnium certo litterarum signo scribitur: qō apud illos tetragrāmaton dicitur: Quando sub hoc signo scribit nulla dubitatio est quin de deo vero dicatur. Quādo xo cōmunibus litteris incertuz est: an de deo vero an de quolibet aliorum dicat. Aiunt ergo qui hebreas litteras legunt: deū hic non sub signo tetragrāmatici esse posituz: de quo qui pōt requirat. Qō aūt deus dixit quasi interrogans qui sunt isti

homines? queritur cur ignorare videatur? Et iterū q̄ ait: Nō maledices populū: est enī benedict⁹, quasi si dixerit: Nō maledices populū meum. Nos iterum dicemus sapiētia dei omnia ita esse dispōsita: vt nihil octōsum sit apud deū vel bonum vel malum. Maliciā non fecit deus: tamen cuz ab alijs inuentam prohibere posit non ꝓhibet: sed cum ipis vtitur ea ad necessarias causas: per ipos enim in quibus est, pbat eos qui ad virtutum gloriam tendunt. Si enim perimeretur malicia: non esset q̄ contra iret virtutibus: virtus autez si contrariuz non haberet: non clarescere⁹: nec examinato fieret: nō probata xo nec examinata nec virtus eēt. Tolle maliciam fratrū ioseph: et inuidiā: simul perimes dispēsationē dei: t que in egypto pro salute omniū gentiū gesta sunt. Si ioseph non distrahitur: iō niū pharaonis non exponetur: nemo intelliget que de⁹ reuelauit ei. Nemo frumenta in egypto congregabit: peribit egyptus t finitime regiones: t ipe israel t semen eius querēs panē. Egyptū enim nō ingredietur: nec egredietur in mirabilibus dei: nō fient plage in egyptios: neq; virtutes quas fecit deus per moysen et aaron. Nemo mare rubrum sicco pede transibit: Nō dabit manna: nec aqua de petra: nec lex in monte sinai: que in exodo: leuitico: numeris: deuteronomio referūtur: ad humani generis scientiaz non venīet: terram promissionis nullus intrabit. Tolle regis balach maliciam qua maledici desiderat israelem: et astutiaz q̄ inuitat balaam ad deuozandum populum: t auferes dispensationem dei et ꝓpidentie eius fauorem nusq̄ erunt ꝓphetie balaam. Auferes maliciam iude t ꝓditionem: auferes pariter t crucem christi t passionē: nec exuuntur principatus t potestates: nec triūphantur in ligno crucis. Si non fuisset mors christi nec resurrectio eius: nec aliquis ꝓmo genitus ex mortuis: nec spes nobis fuisset resurrectiōis. Ꝑnamus diabolum non peccasse vel post peccatuz malicie volūtatē perdidisse: auferetur a vobis certamē aduersus astutias diaboli: nec erit corona iusticie t victorie legitime certanti. Si desint obsistentes: non erunt agones nec victoribus munera ponentur. Non solū ergo bonis vtitur deus ad opus bonum: sed etiam malis. Sunt vasa ad honores: sunt ad cōtumeliam: vtraq; tamen necessaria. Sunt autem rationabilia t liberi arbitrij neq; casu neq; fortuitu vnusquisq; vas honoris efficit. Qui xo pessime vivit fiet vas cōtumelie: nō a cōditore sed a semetipso causis cōtumelie datis. Nō ergo tales esse conditor fecit: sed eoū mētes fm ꝓpositū eoū, pudentie sue iusticia t ineffabili quadā rōne dispensat. Sicut in magnis vbibus terrime vite homines vltima opera t laboriosa cōdemnāt operari: q̄ tñ necessaria sūt: aut fornacib⁹ lauacri ad succēdēdos

Nico.de lyra

ignes defer.

t in pluribus alijs locis. a Prohibuit me deus ve. vobis. dicit Ra. Sa. q̄ balaā cupidus t supbus dixit: Quoliscū. fingens coram eis vt nō esset ꝓhibitus rōne vie fi rōne societat: quia nō erāt nunctij sufficiēter honorabiles ad deducēdū eum. ꝓpter qō balach misit ad eum scdo plures et honorabiliores nūcios vt postea subdit: b Rursum. Hic describit secūda vocatio que est cum effectu. Et primo describit eius vocatio. scdo reprehensio. ibi: Et iratus est deus. tertio receptio. ibi: Or cum audisset balach. Circa primū dicit: c Re conteris venire ad me: paratus habeo honorare te: t quicqd voluerīs dabo tibi. Sciebat enī balach ipm esse superbū t cupiduz. t ido ꝓmittit sibi honores t divitias vt alliciat eum ad veniendum. d Si dederit mihi balach domū suā ple. ar. t au. tē. p hoc intelligit q̄ erat cupidus taliū. e Non potero imu. ver. dñi. fuit enī coactus ꝓtestari virtutes dei vt nihil posset agere vel dicere nisi qō placeret sibi. f Obsecro vt hic ma. q̄uis enī iam prius fuisset ꝓhibitus ire: tamen cupiditate duct⁹ adhuc querebat quomodo posset ire: vt si forte demon ei ꝓuatus p mitteretur sibi dare responsuz de contrario. g Venit ergo deus ad balaam nocte t ait ei. exponatur sicut prius.

¶ ignes deseruiunt: vt vel cōmoditate vel delitijs perfruaris: aut cuniculos purgant aut huiusmodi faciūt: vt tibi fiat ī vt be delectabilis habitatio. Ita deus quidem maliciaz non fecit: inuentam tamē ex ꝓpositi intentione eorum qui declinauerunt a via recta auferre penitus noluit: ꝓuidens ꝙ si esset illi inutilis qui ea vtebatur: faceret tamen vtilem his aduersum quos exercebatur. Jdeo refugere omnino debemus ne vnq̄ malicia ī nobis inuenitatur. Jn alijs xo vincere: non eā perimere studēdū est: quia illi in quibus est aliud necessarij opis conferūt vniuersitati. Nihil enim ociosum: nihil inane apud deum. si enī bona sit ꝓpositio hominis: vtiq̄ ad bona. si mala: ad necessaria. Sz beatior eris si ex virtute que in te est aliquid boni bui⁹ vite vniuersitas cōsequatur. ¶m illud: Phili.2.b Ut sitis sicut luminaria in hoc mūdo verbum vite continentes ad gloriaz. Sunt ergo necessaria luminaria huic mūdo: ⁊ quid tam delectabile et tam magnificum q̄ opus solis ⁊ lune a q̄bus illuminat mūdus? Opus est enī mundo: etiam angelis qui sūt sup bestias ⁊ pūnt animalū natiuitati virgultorum plantationiq̄ ⁊ ceterorum incremētis et qui pūnt operibus sanctis qui eterne lucis ītellectū ⁊ occultoz dei agnitionē et rerum diuinarū scientiaz doceant. Aide ergo ne inter angelos inueniaris qui bestijs pūt: si beluinam duxeris vitā: aut iter eos qui terrenis operibus pūnt: si corporea ⁊ terrena dilexeris. Satage autez quomodo assumaris ad societatē michaelis qui orationes sanctoz semp offert deo. Assumeris autē in hūc numerū vel in hoc officiū: si instes semp orationi et vigiles ī ea. Vel in officiū ⁊ societatē Raphaelis qui medicine p̄ est: vulneratuz sz peccatis ⁊ sagittis diaboli cū videris adhibe curationē sermonū ⁊ medicinā verbi dei: vt peccati vulnera per patientiā sanes. ¶ Qui talia in hoc mundo agit p̄bet se vt in futuro vas electionis ⁊ vile domino ad omne opus paratuz a cōditore formet: qui contraria gerit vas ad contumeliā diuine dispensationis se p̄buit. Jdeo puto in diuinis voluminibus scripta esse bonoz gesta ⁊ malorū ⁊ ex sinistris dextrisq̄ actibus scripturas cōtextas: vt intelligamus quia apud deū ociosa non sūt nec malorū nec bonorū opera. a Si vocare ⁊c. Balaam diuinus erat demonū sz ministerio ⁊ arte magica nōnunq̄ futura prenoscens. Rogatur a balach: vt maledicat israel. Legati veniunt: diuinacula in manib⁹ ferūt: stāt attonite gentes ⁊ obnixe expectantes quid respondeat balaam quē dignum diuinis credebant colloquijs. Aide quomodo sapientia dei vas ad contumeliam ꝓparatuz ꝓficere fecit nō vnigeniti sed toti pene mundo. Et huic cui solebāt videri demones: ꝓhibens iter mali operi videtur deus. Stupescit balaam ⁊ miratur ꝓhibentis auctoritatē. Non en im solebat malum demonibus displicere. Remittit legatos dicens: Nō se posse facere nisi verbum q̄ deus dederit in os eius. Redeunt legati: iterū requirit: iterum molestus est: iteruz cupit audire. Nō enim facile cupidus mercede caret. ¶ Quid ergo audit secūdo? Si te vocare venerint homines isti: Surge ⁊ vade cum eis. Jn quo volūtati cupiditatis eius cedit deus: ¶m illud: Pū.80. Dimisit eos in desiderio cordis eoz ⁊c. Consilium autē diuine dispensatiōis expletur: Dicitur enim ad eum verbuz: quodcūq̄ posuero in ore tuo hoc loquar⁊. Si non indignus fuisset: verbū suū dñs nō in ore ei⁹ sed in corde posuisset: ¶ qz in corde desiderij mercedis erat et pecunie cupiditas: verbū domini non in corde sed in ore ponitur. Agebatur enim mira dispēsatione vt ꝓphetarum verba que intra israeliticā aulaz cōtinebantur per balaam ad gentes puenirent cuz ei omnes gētes crederent: ⁊ nationib⁹ secreta de christo mysteria ⁊ thesaurum magnum ꝓferret: non tam corde ⁊ sensu q̄ ore et sermone. b Surrexit balaaz mane ⁊ strata asina ⁊c. Origē.

Allego.

a deus ad balaaz nocte: ⁊ ait ei: Si a ¶ cepit deus cupiditati: dimittit eum in desiderium cordis sui.
vocare te venerīt homines isti surge
a ¶ expletur cōsilium diuine dispēsationis.
et vade cuz eis: ita tamē vt
b qō tibi p̄cepero facias. Surrexit
balaā mane: ⁊ strata asina sua p
fectus est cū eis ⁊ iratus ē deus: b
¶ missus a domino.
c Stetitq̄ angelus domini in via
contra balaam qui sedebat asi
ne: ⁊ duos pueros habebat secū.
d Cernēs asina angelū stātē in via ¶ d
euaginato gladio auertit se ꝺ iti- d
¶ q̄ erat extra meccrias vineaꝝ.
nere ⁊ ibat p agrū. Quā cuz verberaret balaam et vellet ad semitam reducere: stetit angelus ī angustijs duarum maceriarum quibus vineę cingebantur. Quē videns asina iunxit se parieti: ⁊ attriuit sedētis pedem. At ille iteꝝ e e verberabat eam: et nihilominus
f angelus ad locū angustum trāsiens: vbi nec ad dexteram nec ad sinistram poterat deuiari: obuⁱ⁹ sterit. Lunq̄ vidisset asina stantē
g angelū cecidit sub pedib⁹ sedētⁱ. f

Allego. Si videas cōtrariā potestatem dei populū impugnātem intelliges quis sit qui sedeat sup asinam. Et si videas homines quomodo a demonib⁹ ꝓcipitantur: intelliges q̄ sit asina. Si enim intelligis iesum mittentē discipulos ad asinaz alligatam ⁊ ad pullum vt soluāt ⁊ adducant vt ipe sedeat super eam: forsitan hec asina: id est ecclesia prius portabat blasphemiā sed a discipulis soluta christū portat: vt cuz ipa ingrediat hierusalē celestē. Unde: Ecce rex tuus venit tibi mitis: ⁊ sedens super subiugalē credētes sez ex iudeis: ⁊ pullum nouellum sez ex gētibus credentes. c Stetitq̄ angel⁹ domini. Qui aderat. ſ. filijs israel: de quo scriptum est: Angelus meus ibit tecum. d Cernens asina angelum. Magus demones videt: asina angelum: nō q̄ sit digna videre sicut nec loqui: sed vt ꝓfutetur balaam. Unde mutum animal arguit ꝓphete dementiam. Greg⁹. Balaam puenire ad ꝓpositum tēdit: sed eius votum animal cui p̄sidet prepedit: qz angelum asina vidit quē humana mens nō videt. Plerunq̄ caro p molestias tarda flagello suo menti indicat deū quem ipsa carni p̄sidens non videbat. Ita vt anꝛietate spiritꝰ ꝓficere in hoc mūdo cupientes velociter tendētes impediat: donec inuisibilem qui sibi obuiat innotescat. Unde bene p petrum dicit: correctionem habuit sue vesanie subiugale mutum: qđ hominis voce loquens ꝓhibuit ꝓphete insipientiam. Jnsanus quippe homo subiugali muto corripit: quando clara mens humilitatis bonuz qō tencre debeat ab afflicta carne memoratur: sed huius correctiōis bonū balaam non obtinuit: qz ad maledicendum pergens voce nō mētē mutauit. e Parieti. Jd est macerie illius vinee in qua nō erat angel⁹: quoniā ab alia parte in sulcis vineaꝝ: iuxta septuaginta. f Ad locum angustū. Nō iā in sulcis vineaꝝ ¶ inter ipas macerias. i. in via obstitit vt non posset ad dexterā neq̄ ad sinistrā ire. g Cecidit sub pedibus. Quia lesa nō fuit retro: in ptē nō declinauit: qz non ab altera

Da.21.a

Zach.9.b

baruch 6.a

Nico.de lyra

¶ pte terrebat

a Si vocare te venerūt homines isti surge ⁊ vade ⁊c. Dicūt aliqui q̄ hoc fuit dictum ironice ab angelo: sed balaā accepit hoc tanq̄ dictum seriose: ⁊ ꝓpter hoc angelus steterit in via cōtra eum tenens gladium euaginatuz vt postea subditur. Alij autem dicunt q̄ verbū angeli ly fuerit seriose dictum: nō tamē fuit ꝓceptum: nec concessio simpliciter: sed permissio que aliquādo fit a deo de malis: vt eliciantur inde bona: quia ¶m q̄ dicit Augustin⁹ in enchiridion: Deus adeo est omnipotēs et bonus: q̄ nō sineret mala fieri nisi inde eliceret maiora bona: et sic factum est in ꝓposito. permansit enī ire balaam satisfaciens eius cupiditati: ⁊ tamen iter illud qō faciebat intentione nocendi populo israel deus conuertit in bonum: sez cōmendationem populi israel: ⁊ ad dei gloriā vt patebit in sequentib⁹.
b Et iratus est deus. Stetitq̄ angelus dñi in via cōtra balaam qui sedebat asine: et duos pueros habebat secum. Hic ponitur ipius balaam reprehensio: qz ibat intentione peruersa: vt dictuz est: que nō pōt abscondi a deo: ly ab hominib⁹ abscō datur: ideo dicitur: Et iratus ē deus. ꝓpter eius puersam intentionem. vel ¶m alios qz verbū ironice dictum accepat vt seriosū. c Cernēs asina angelū stantē. apparebat enī in specie humana: quē balaam tū non videbat: qz in potestate angeli sic apparentis est facere q̄ sic videaꝰ ab vno ⁊ nō ab alio. Ꝺ aūt factū vt ꝑsumptio balaā ꝓfutaret etiā p aſal bꝛutū: ¶m q̄ dicit beat⁹ Petr⁹ sede canonice. ŋ. ca. Subiugale mutū bois voce loquēs ꝓhibuit ꝓphete insipientiā. d Auertit se ab itinere. timore angeli. e Attriuit sedētis pedē declinando q̄tū poterat ab angelo q̄ stabat versus ptem alterius muri. f Cecidit sub pe. se, timore angeli quē nō poterat declinare.

Aperuitq̄

¶ parte terrebaꝰ: ¶ in media via ī angusto erat angel⁹. a Aperuitq̄. Ut arguatur ꝙ eā balaā ⁊ mute pecudis vocib⁹ ꝓfuteꝰ q̄ diuin⁹ videbat ⁊ sapiēs. b Et locuta
Allego. est. Jſti. Allego. Asina cui balaā sedet: angelū videt ⁊ loquiꝰ: Jd ē bruta gētilitas quā quōdā balaā. ſ. seductoꝛ idolatrie q̄si brutū aīal ⁊ nulla rōne renitens q̄ voluit erroꝛe substrauit: angelū vidit quē bō videre nō potuit: ⁊ vidit ⁊ detulit: ⁊ locuta ē
Allego. turā. Origē. Allego. Asina cui balaā sedebat (qz scriptura dicit: boies ⁊ iumēta saluabis do.) ps credētiū pōt ītelligi q̄ ꝙ ꝑstulticia vel inocētia animalib⁹ cōparaꝰ. Unde: Non
1. Coꝛ.1.d multi sapiētes: nō multi potētes: nō multi nobiles: ¶ q̄ stulta sūt mūdi elegit deus vt ꝓfundat sapiētes. Jdi ꝙ a pessimis
Dat.11.a dñis scribis ⁊ pharisęis subiecti tenebanꝰ ⁊ vincti: ¶ a dño soluunꝰ non q̄dē p ipm ¶ p discipulos eiꝰ. Unde: Jte in vicū q̄ ē ꝓtra vos ⁊ inuenietis asinā alligatā ⁊c. Sicut ꝙ in euāgelio nō ipe dñs ⁊ discipuli eiꝰ solūt asinā: ita hic nō ab ipso deo ¶ ab angelo aperiꝰ os asine. Et sicut in euāgelio q̄ non
Jbi.11.d videt arguūt loquētes. Unde: Pater grās tibi ago qm̄ absconditi hec a sapiētib⁹ ⁊ pzu. ⁊ re.e.p. Scribe igiꝰ ⁊ pharisei sedebāt sup asinā ⁊ tenebāt eā vinctā. Jpius ꝙ irasciꝰ angel⁹. et nisi quodā futuroꝝ ꝓspectu illos demisset asinā seruasset q̄ vidit ⁊ reuerita ē eum q̄ venit ad vineā ⁊ stat iter ruinas. Comꝑessit tū pedes sedentis sup se in macerię. Jdeo forte
Jbidem. nō pōt ambulare ille sessoꝛ antiquⁱ⁹: nec veniet ad eū q̄ dicit: Uenite ad me oēs q̄ laboratis: ⁊ oneratī estis. Asina tū venit adducta a discipulis: ⁊ cui tūc sedebat balaā mercedis cupidus: nunc sedet iesus. Me mireris si eū quē dixim⁹ scribas ⁊ doctoꝛes populi significare videas de xpo ꝓphetare.
Joh.11.f cayphas enī ait: Expedit enī vobis vt vn⁹ moriaꝰ homo ꝓ populo. Sz inq̄t qz pōtifex anni illius ꝓphetauit. Remo q̄ extollaꝰ si ꝓpheteꝰ. si p̄scientia mereaꝰ: qz ꝓphetie destruē-
1.Coꝛ.13.d tur: lingue cessabūt: sciētia destrueꝰ: ꝙmanēt aūt fides spes charitas: maioꝛ aūt bis charitas q̄ sola nunq̄ cadit.
c Respōdit. Mirū tāta cupiditate plenꝰ ferebaꝰ vt nec tāti mōstri miraculo terreꝰ: ⁊ respondit quasi ad boiez loquens: cū deꝰ nō asine aiam in rationalē naturam vertisset. Sz qō illi placuerat ex illa sonare fecisset ad illiꝰ vesaniā co
1.Coꝛ.1.d bedā. Illud forte p̄figurās: Quia stulta mūdi elegit deꝰ vt ꝓfunderet sapiētes ꝙ ꝑspiritali ⁊ vero iſrl. d Ecce adsum: nūdū aliquid loq̄ ⁊c. Origē. Balaā in scripturis nunc vituperabilis: nūc laudabilis ponit. Jam vituꝑabilis ē cū ꝓhibitꝰ a deo venire ad regē ꝑsistit vt veniat: et mercedis cupidus iterū cōsuluit deum donec relinquaꝰ cupiditatib⁹ suis: et eat in voluntatib⁹ suis. Culpabilis est cum edificat aras victimas imponit demonijs: et apparatu magico diuina cōsulta poscit: cū ꝙsilium dat pessimū quo populus decipiaꝰ. Laudabilis ostendit: cū verbuz dei ponit in oze eius cum spūs dei sup eum sit: cum de xpo ꝓphetauit: cū indeis et gentibus de aduentu xpi mysteria futura prenūciat: cū ꝙ maledictionib⁹ populo bñdicit: ⁊ nomē israel sup visibilem gloriam mysticis extollat eloquijs. Difficile est ergo diffinire: ꝙsonam eius statuere: conabimur. Ex mesopotamia inquit vocauit me balach rex
Jꝛ.23.c sitas: sed etiā illud qō ipe de se velut ꝓpheras dicit: Moriatur aīa mea inter animas iustoꝝ: et fiat semen meū sicut
Dic. 6.b semen iustoꝝ. Per micheā quoq̄ dicit: Populus meus. memento quid cogitauerit aduersum te balach rex moab: t quid ei⁹ balaam filius beoꝛ responderit: a funiculis vsq̄ galgal vt cognoscereꝰ iusticia dñi. Ostēdit ergo qz p hec iusticia dñi cognoscereꝰ. Jdeo omnia illa respōdit balaā filius beoꝛ de rege balach q̄ scripta referūt. Quis putas inueniet
d ur q̄ possit ex ipis respōsis balaā ostēdere q̄ dei iusticia manifesteꝰ i illis? Si enī dei sermo posit⁹ ē in oze eius: et spiritꝰ dei factus ē sup eum: ⁊ iusticia dei ex respōsis eiꝰ cognoscit que ab eo dicuntur ꝓphetica ⁊ diuina esse credenda sunt: q̄uis difficile inueniaꝰ: qz factus est spūs dei sup aliquē ꝓphetaꝝ. Sz aut visio quaz videt: aut assūptio verbi dei: aut ꝛbū dei q̄ ē ad illū: vel ad illū ⁊ alia q̄dā de ꝓphetis legimus: ¶ factum esse spiritum dei super aliquem ꝓphetarum me legisse nō memini.
1.Re.16.c De dauid aūt ita scriptuz est: Et apparuit vel illuxit spiritus dei super dauid: ab illa die ⁊ deinceps: non tamē factus est spūs dei super dauid. De saul ꝛo ita scriptū:
Jbi.10.b Decidit spūs domini sup te ⁊ ꝓphetabis cum ipis: ⁊ cōuerteris in virū alterū. Jtē
1.Re.16.c de eodem: Spūs domini discessit a saul: ⁊ stupefecit eum spūs malignus a domio.
Jbidem. Jtem: Factum est cum esset spiritus malus in saul: assumpsit dauid psalteriū ⁊ psallebat ⁊ erat ei bonū ⁊ dulce erat ab eo spūs malignus. Mediuz ergo videri pōt qō
Judi.11.e scriptū ē. Et facꝰ ē spūs dñi sup eū. Jn pharisęoꝝ ergo ⁊ scribarum ꝙsona eisq̄ similiū balaam explicare conabimur. Ex mesopotamia inquit vocauit me balach rex moab ex montibus oriētis ⁊c. Mesopotamiam dicit terraz que inter flumina baby
Pū. 13.6. lonie iacebat: de quibus dicitur: Super flumina ba. il. se. ŋ. ſ. d. r. ſlon. Si quis ergo
¶ inter flumia

Qui iratus vehementius cędebat fustę latera eius. a Aperuitq̄ a
b dñs os asine: et locuta est: Quid b
feci tibi? Cur percutis me ecce iā
c tertio? Respōdit balaam: Quia b
cōmeruisti: ⁊ illusisti mihi Utinā
¶ als interficerē.
haberem gladium vt te percuterem. Dixitq̄ asina: Nōne animal tuum sum: cui semper sedere consueuisti vsq̄ in p̄sentem diem? Dic quid simile vnq̄ fecerim tibi? At ille ait: Nūq̄. Protin⁹ ape c
ruit dominus oculos balaā: ⁊ vidit angelū stātē i via euaginatū gladiū in manu tenētē: adoꝛauit d
q̄ eū pronus ī terrā. Cui angel⁹:
a ¶ fideles. ſ. stultos inocētes.
Cur inq̄t tertio verberas ¶asinaz e
tuam? Ego veni vt aduersarer tibi: quia peruersa est via tua mihi f
q̄ cōtraria. Et nisi asina declinasset de via dans locū resistenti: te g
occidissē: et illa viueret. Dixit balaam: Peccaui: nesciens q̄ tu stares contra me: Et nunc si displi- i
cet tibi vt vadaz reuertar. Ait an k
gelus: Uade cum istis ⁊ caue ne aliud q̄ p̄ceꝑo tibi loquaꝛ⁊. Juit igitur cum p̄ncipib⁹. Qō l
cum audisset balach egressus est m
in occursum eius in oppido moa n
bitarum: qō situs est in extremis finibus arnon. Dixitq̄ ad balaam: Nisi nūcios vt vocarent te: Cur nō statim venisti ad me? An quia mercedez aduentui tuo reddere nō queo? Cui ille respōdit: o
d Ecce adsū: Nūq̄d aliud loqui potero nisi qō deus posuerit in ore meo? Perrexerunt ergo simul et venerūt in vrbē quę in extremis

a Aperuitq̄ dominus os asine. non ē intelligendum q̄ asina illa verba intelligeret vel formaret: qz verba rationabilia non intelliguntꝰ vel formātur nisi ab habente intellectū: ⁊ ido illa verba fuerūt formata ¶tute ā geli mouentis linguam asine ad platio- † 2.Pe.2.6
nem verboꝝ. in confusionem ipius balaam vt p̄ dictum est.
b Respōdit balaam. Erat enim assuetus videre demōes sibi apparentes in specie animaliuz et secum loquētes. Ideo ad vocē asine non exꝑault nec admiratus fuit. c Protinus aperuit dominus oculos balaam. ly enim esset aperti ad videndū alia: non tamē ad visionē angeli: ratiōe p̄dicta. d Adoꝛauitq̄ eū. timore correptus. † De here. cū ex imun cre.
e Cur inq̄t tertio ⁊c. cum tamē magis deberes gratus esse eo q̄ declinauit gladium meum.
f Ego veni vt aduersarer tibi. Dicunt enī aliq̄ et ꝓbabiliter q̄ ꝺ erat angelus qui ꝑat exercitui israel. ido dixit: g Peruersa est via tua ⁊c. et sequitur:
h Dixit balaam. timore ductus. i Et nūc si displicet ti. ⁊c. iam enī direꝛat ei angel⁹ viā ei⁹ sibi esse ꝓtrariā: si cupiditate inuri q̄rebat licentiam eundi.
k Ait angelus ⁊c. exponatur sicut ꝓius hoc eē dictum ironice ¶m aliqs: vel p̄missiue ¶m alios. l Qō cū
au. ba. Die describit receptio ipius balaam bonozifica. cū dr: m Egressus ē in occursū ei⁹. ad faciēdū sibi reuerentiā. n Jn oppido moabitaꝝ qō situs ⁊c. qz filij iſrl nō itrauerūt termios moab: vt dictum ē ca. p̄cedēti. Sequitur: o Nūq̄d loq̄ po. aliud. hic coactⁱ⁹ ē ꝙfiteri diuinā ꝛtutē sicut pri⁹: sicut et ītra cogit benedicere populo iſrl: cuius tamē exterminiū desiderabat: vt parebit infra per consilium qō dedit ꝓtra eum.

inter flumina babylonis fuerit. Si quis reumatibus libidinis inundatur: t luxurie estibus circūsuitur: nō dicitur stare: ꝛ sedere. Unde: Super flumina babylonis il.se.t.f.d.re.s. Sed nec flere possunt nisi
Ps. 136. priꝰ recordati siō.
Bonorū nanq; recordatio maloruꝫ causas lamentabiles facit. Misi eniꝫ quis recordet̄ssion: nisi legē dei et scripturaꝫ mōtes aspiciat mala sua flere nō incipit. Ex his ergo fluminibꝰ vocat balaam: et ab his mōribus oriētis inuitat. Montes isti nō sūt montes sācti: de q̄bus
Ps. 86. dicit: Fūdamenta eiꝰ in mon. sanct̄.
Ibid. 124. Et alibi: Mōtes i circuitu eiꝰ: et do-
Esa. 13. fm aliā litterā in cir. po.s. Sz de quibꝰ dicit: Montes tenebrosi t̄c.
Mich. 4. fm aliā lit. Et alibi: Mons tenebrose. et itez. Ec
Piere. 51 c ce ego ad te mons corrupte. Isti sunt montes in quibꝰ ē oīnis altitudo extollēs se aduersus sciaz dei. Ab his mōtibus vocatur balaam. Quales sunt montes: talē habent orientē. habent eni oztum luminis sui. Ille qui cōuertit se sicut angeluz lucis: habet illaz lucem de qua
Job. 18. b dicitur: Lux ipsorum extinguet̄. Et sicut lux impiozuꝫ et que conuertit se sicut angelum luc̄
B contraria est illi luci q̄ dicebat: Ego
Job. 8. b sū lux mūdi: ita et iste oriens cōtrarius est illi: de q̄ dicitum est: Ecce vir oriens nomen eius. Ex
Zach. 6. c illius ergo non huius oriētis finibꝰ veniebat balaam illuminatus ab illo lucifero de quo dicitur: Et quomodo cecidit lucifer qui mane oriebatur. Ca. XXIII
Esa. 14. b a De aran. Lxx. De mesopotamia q̄ fluminibus babylonie abluit. vnde: Super
Ps. 136. flumina babylonis il.se.et fle.d.r.sion.
b Uenit inquit t̄c. Orige. Uenit inquit t maledic mihi iacob. In latinis sermōibꝰ pene superflua videtur esse repetitio: ꝛ in grecis sub nomine israel est prepositionis adiectio. s. sup maledic mihi israꝫ: vt maiori intentiōe maledictū in israꝫ q̄ꝫ i iacob videret exposcere: dū eni q̄s tm̄ iacob est. i. in operibus positꝰ: inferioribus maledictionibus impugnatur: vbi autem profecerit t interiozem hoiem ad videndū deū exacuerit: sup maledicet̄. i. vehemētioribꝰ maledictoꝝ iaculis impugnaꝫ: t tūc quidem os balaam maledictione t amaritudine plenuz erat: t sub lingua eiꝰ labor et dolor. Sedebat i ysdrjs cū diuitibꝰ: expe-

regni eius finibus erat. Lūq; occidisset balach oues t boues. ad faciendum grande conuiuium.
b Misit ad balaaz t principes t̄c. supra dicitur q habebat tm̄ duos pueros secū: t ideo principes q̄ hic nominant erant illi quos miserat balach: quibus misit munera p laboze vie: t quia fecerant illud qu od primi nūcij nō poterāt facere. Aliter exponitur q non misit munera nisi ad balaam: misit tamē principes cum muneribus illis vt essent gratiosioꝛa. c Mane aūt facto. scz post quietem noctis. d Duxit euz ad excelsa baal: id est ad mōtem vbi colebat idolum nomine baal. Scōz q dicit in Scholastica historia idola oꝛtuz habuerunt a Belo rege assyrioꝝ: quo mortuo filius eius nimus q̄ niniuen cōdidit: in consolationem suam de morte patris fecit idolum ei tantam reuerentiam exhibens: vt parceret seruis suis peccantibus quādo ad idolum refugiebāt: et inde ceperunt idola in alijs locis honozari t coli: t sicut inde ē tracta idolatria ad alia loca: sic et denominatio: q̄ sicut assyrij illud idoluz vocauerūt belum: ita babylonij idolum suuz vocauerunt bel. Alij populi bel: alij baal: alij baalim: alij beelphegoꝛ ex cōpositione alterius nominis cum eo. Judei autē vocabant idola beelzebub. i. deꝰ muscarū: eo q̄ ex sacrificijs ibi factis musce congregabātur. t hoc dicebant in contemptum idolatrie: quia apud eos tm̄ remanserat cultus vnius dei: t fm hoc dicebant de christo. In beelzebub principe demoniorū ejecit demonia. dicebant eni principem demonum in idolis dare responsa: t propter hoc nominabāt ipm̄ nomine idoli. Ductus est autem illuc balaam quia erat ariolus et magus t cultoꝛ demonum. e Et intuitus est extremam ptem populi. i. totum exercitum vsq; ad extremā ptem q̄ꝫ ex hoc q̄ dicitur sequēti capio vbi dicitur q̄ inde duxit eum ad alium locum vnde posset partē israelis videre et nō totum: ex quo cōcludiꝫ q̄ de hoc loco videbat totum exercitum israel. Ca. XXII
a Uidens autem balach t̄c. Per balach qui in arto positus recurrit ad consilium t auxilium balaā arioli: significantur illi qui in infirmitatibus vel alijs necessitatibus positi recurrūt ad illos qui sunt magicis artibus imbuti. t sicut iste balach in hoc magnas expensas fecit: t tamē nullum cōmodum sed magis oppositum reportauit: sic et illi grauiter valde peccāt t nullā vtilitatē reportāt. c Cernens asina angelum stantem in via. p hoc autē q̄ asina q̄ animal stolidum: vidit angelū quē balaam reputatus sapiens nō videbat: significaꝫ q̄ diuina secreta frequenter hominibus de seculari sapiētia p̄sumētibꝰ absconduntur t illitteratis atq; simplicibus reuelantur Matth̄. xj. Cōfiteoꝛ tibi pater domine celi t terre q̄ absconsisti hec a sapientibus t prudentibus t reuelasti ea paruulis.
d Dixitq; balaam. Hic describit ipius balaā ad maledicendū conatus. Et diuidit in tres partes fm q̄ ter conatus est ad hoc. scōa ibi: Dixit ergo balach. tertia ibi: Dixitq; balach. Circa pmū igit maledicere populo conaꝫ per sacrificia demonibus oblata. cuz dicit: g Edifica mihi hic septē aras. in veneratiōe septē planetaꝝ q̄s colebāt idolatre: t potissime illi q̄ erāt astrogia imbuti: q̄stū ad b q̄ oīa q̄ agunt in humanis actionibus deriuāt a stellis: de q̄b erat iste balaā. h Dixitq; balaā ad ba. t̄c. b enim rit̄ obseruabaꝫ i sacrificijs idoloꝝ. i Donec vadā si foꝛ. t̄c. scz nominet b nomē dñi: intēdebat tū habere reuelationē a demone quō ꝓcederet in pū israel maledictione: q̄rebat eni tūc augurijs vt habeꝝ in ꝓncipio sequētis capli: qō non dicit reuelatio a deo: sed a diabolo. Sciendum autem qō recedebat a societate altoruꝫ querēs augurium: tum qz demones cōmunius apparent magis in tenebris et in solitudine q̄s in luce vel societate: qz sunt spūs tenebrarum: t per pacta occulta et priuata t non per signa publice iusticie faciunt qō faciūt: tū qz apparitio qua apparent cultoribus suis cōmuniter fit per abstractionē a sensibus: t cum aliq̄ horribili passione corporis: et hoc fit de ꝺi ꝓuidentia vt ꝓphete demonum a ꝓphetis dei etiā p exteꝛioza signa distinguantur: in quibus talis passio horribilis nō fit: ꝓpter qō balaam querebat a turba segregari: quando querebat augurium vt libentius demon ei appareret: t vt aliqua passio horribilis sibi coram alijs non accideret: ꝓpter quā ab eis cōtemneretur: consequenter a tali augurio impeditur cum dicit: k Cūq; abijsset velociter. ad querendum demonis responsum qualiter posset maledicere populū israꝫ. l Occurrit illi deꝰ. impediēs ꝓdictu respōsū t ponēs i oze balaā cōtrariū: vſi sequit posteꝛa: m Assūptaq; parabola sua. parabola ꝺr q̄ſi vnū verbum. p alio ponit: t hoc modo ꝺr hic parabola q̄ꝫ quere bat ꝛba maledictiōis: t posita fuerūt in oze eiꝰ ꝛba b̄dictionis. ꝺr etiā parabola q̄ꝫ parabolice t p similitudines loq̄baꝫ: vt ptz in sequētib⁹. n De ārā addu. me balach t̄c. cū magno laboze t sumptibꝰ: t causā vocatiōis subdit: o Uenī inq̄t t maledic iacob. impēdo ei malū pene. p Ꝓpera t detestare israꝫ. ipe-

cat mercedem a rege vt in occultis interficeret innocentes. Sed deus qui facit mirabilia solus ex inimicis operatur salutem. Jniecit enim verbum in os eius: q̄uis nōdum cor eiꝰ possit capere verbum dei: adhuc enim erat in corde eius mercedis cupiditas. Unde post verbū dei quod habebat i oze dicebat ad balach: Ueni t dabo tibi cōsilium t̄c. Non eni in corde sed in ore tm̄ habuit verbū dei. Jdeo dicit: verbum dei. a Quomodo maledicā. Orige. Quō maledicam quem non maledicet dominꝰ? Aut quid sup maledicam quem non sup maledicet deus? Jacob nō maledicit dominꝰ: nec
Heñ. 3. c israel: sed alicui putas maledicit? Ad
Ibidem serpentem dicit: Maledictus tu i omnibus bestijs terre. et ad adam:
Ibi. 4. b Cain: Maledicta tu a terra q̄ aperuit os suum vt reciperet sanguinem fratris tui t̄c. Dicturus quoq; his qui a
Deu. 25. d sinistris eius erūt: Discedite a me ma-
Ibi. 23. b ligni in ignem eternum. t cū dicit: Ue vobis scribe et pharisei hypocrite et huiusmodi. Maledictis videtur arguere. Quid ē ergo qō apostolꝰ dicit
Rom. 12. c Benedicite et nolite maledicere. Qō ab hominibus non vult fieri ipe facit qui exemplum vite hominibus ponit. Non ita est: Deus enim cum maledicit meritum designat eius cui maledicit t sententiam promit: vtpote quem non fallit neq; peccati qualitas neq; peccantis affect⁹. Homo autem qui hec non potest scire neq; propositum mentē q̄ alterius agnoscere: si dicentis vel sententiam ꝓmentis intuitu proferat maledictum: non potest esse iusta maledicendi causa vbi peccantis ignoratur affectus. t maxime maledicta profert cum conuitijs atq; iniurijs pronocatur. Quod vitium resecat apostolus. ne maledictis maledicta: et conuitijs conuicia pronocemus: precipiens vt benedicamus t nō maledicamus: non q̄ iudicandi veritas que homines non latet t ꝓnunciandi auctoritas perimatur. b Cui non male dixit deus. Qui tm̄ merituz designat eius cui maledicitur et sententiaz promit: quem non qualitas peccati: nec fallit affectus peccantis. Homo autem neutrū nouit et sepe conuitijs
Rom. 12. c ꝓuocatus maledicit. Jdeo dicit apostolus: Benedicite t nolite maledicere: vt conuitiandi vitium resecetur. c De sumis t̄c. Quasi ideo non debet maledici: quia alta et celestis eius vita. Nemo intelligit eam nisi ad eminentem scientiā ascēderit. Orige. De verticibꝰ montium intueboꝛ eum: et a collibus intelligam eum. Quasi quia i excelsis collibus t altis montibus positus est israel: id est i alta t ardua vita: ad quā intuendam t intelligendā nemo sit idoneus nisi ascendat ad eminentem scientiam. Non ideo ei maledicit deus: quia eius vita excelsa non humilis t deiecta. Qō nō de carnali israel dici videt: sed de illo cuius super terram ambulantis conuersatio est in celis. Aut si etiam ad illum populū hec referunt: recte intueboꝛ t intelligam dicitur: vt cōpus futurū significetur quo omnis israel ad fidem xpi veniens saluabit. Et a mōtibus t a collibus intuebitur. i. qui excelsam t celestem vitā cōsurgentes cum christo exercuerint sup terrā. d Uidebo eum. Actus iacob: id est actiuoꝝ videtur: Cōtemplatio israel: id est cōtemplatiuoꝝ tm̄ intelligitur. Uel in futura resurrectione iacob videbitur: id est corpus israel intelligetur: id est resurgentium anima t spūs. e Populus solus. Quia non est permixtus ceteris hominibus nec inter ceteras gentes reputatus certis nobilitatus priuilegijs observationibꝰ t legitimis suis sicut tribus leui non est permixta ceteris.
Populus solus habitabit t̄c. Spiritalis iacob t israel vere solus habitat in gētibus. Si enim accessimus ad sion mōtē t ciuitatē hierusalez celestē: t venimus ad spiritalē iudeā que est portio dei: t in terris positi ibi conuersamur: vere nō reputamur inter ceteras gentes: nec eoꝝ fines nostris admiscentur: etiaz si restituatur sodoma in antiquum t egypt⁹: t si quid aliud tale in ꝓphetis scriptū est. Uerūtamen iacob t spiritali israel cum ecclesiam primitiuoꝝ ascenderint: nullꝰ equabitur vel miscebitur. Misi enim insertꝰ fuerit ramis olee strꝫ: t socꝫ factus radicis pinguedinis oliue: quomodo pōt sociari iacob vel israel? Cuz sine radice ista neq; iacob potest quisq̄ vocari nec israel. Neq; ego ex iacob vel israel si q̄s peccat: iacob dici vel israel potest. Neq; ex gentibus: si quis in-

gressus fuerit ecclesiaz dū iter gētes vltra reputabit. Quis dinumerare. Jdē. quis inuestiganꝫ semē iacob: t q̄s dinumerauit plebē israꝫ t̄c. Sic ē ꝺ illi qō ꝺixit dñs abrae: Respice ad
Heñ. 15. b celū t dinumera stellaꝫ celi si potes: t ait: Sic erit semē tuū. Et credidit abraā deo: t reputatū est ei ad iusticiā. Si abraā aut q̄libet hoīm vl etiā angeloꝝ: fortassis t supioꝝ xtuꝫ nō pōt numerare stellaꝫ nec semē abrae: q̄z dcīm ē: Sic erit semen tuū. Deꝰ aūt q̄ numerat multitu-
Ps. 146. dinē stellaꝝ t oīb⁹ eis no. vo. Et q̄ ꝺixit. Ego stellis oībus mādauī)pōt inuestigare semen iacob: et dinumerare puluerē israꝫ. Ipe eni solus scit q̄s vere sit iacob: t q̄s vere israꝫ. Non eni respicit iudeū i manifesto: nec circūcisionē i carne. Sz q̄ i occulto ē iudeꝰ: t corde circūcisus. Ipe q̄ solus q̄ dinumerare pōt t inuestigare: q̄ fm incōpēhēsibilem sapiaz ad illā celestē formā quā ipe solus scire potest. Posuit etiaz istos numeros quos habemus i manibꝰ in q̄bus precepit vt fm cogitationes suas t domos familiarū ex nomine omnes masculi p capita numerent a. xx. annis t supra: oīs q̄ egredit in xtute: t colligit eoꝝ q̄dē sacratus numerꝰ: tunc scz sacratus t placatus deo cū ipo ꝓcipiēte numeratur. Si autez ꝺ ꝓceptū dñi voluerit q̄s numerare: Iz ille dauid sit Iz magn̄ ꝓpheta: ꝛtra legem agit: t arguit p ꝓphetā: t patit illa que in scōo libro regnoꝝ sunt scripta. g Moꝛiat anima mea.
2 Re. 14. b Origenes. De se ꝓphetare videt. Sz fm ſam nec i balaā nec in illo israꝫ factū ē: nec fieri potuit: nec eni intra ipos fiab ipis mozꝛuꝰ est. Orige. Moꝛiat aīa mea mōrte iustoꝝ. Hoc magꝫ ꝓuenit ꝓsone ipoꝝ q̄ in ꝓsenti Iz vanus ꝓls habeanē: q: sunt sine gra spūssancti. Cum tm̄ plenitudinē introierit oīs ista ꝓpheria q̄ de israel ꝺicit: in spiritali israele cōplebit: t aīa eius moꝛiet cū aīabus iustoꝝ. Suscipiēt eni in se fidē xpi vt i morte ipiꝰ baptizent: t cōsepulti illi p baptismū i morte. Et fiat semē meū sic semē iustoꝝ. Nō eni ipi: fm semē eoꝝ fit sic semē iustoꝝ: q̄ credētes de gētibꝰ in xpo iustificati sūt. Neq; g circūcisio est aliq̄d neq; ꝓpuciū: fm fides que p dilectionez operat. Hzg⁹. Moꝛiatur anima mea morte iu. t fi. no. m. ho. t̄c. Multi intra ecclesiam pro illas ꝓeces ad deum habent: vitam ꝓcantium non habent: t in oratione lachrymarum: sed in tempore tentationis cuz supbia pulsantur: fastu intumescunt. Similiter auaricie luxurie ire tempestati succumbūt: nec se ꝓ eterni regni desiderio fleuisse meminerint. Q ō de se balaā ostendēs ait: Moꝛiatur anima mea morte iustoꝝ t̄c. Sed post cōpūctionē ꝛtra eoꝝ vitā q̄bus se similē fieri etiā moziendo poposcerat: ꝓhibuit: t occasiōe auaricie oblitꝰ ē q̄ ꝺe inocētia optauit. Pleꝝ eni mali inutiliter cōpūgūtur ad iusticiā: sicut bonī inoꝛie

tentant ad

Nico. de lyra

a Quō maledicā t̄c. q. ꝺ. ꝺicta facta sūt frustra: q̄z ꝓhibitꝰ sū a deo: cui nō possū resistere. b De sū. si. vi. cū. q̄ erat i alto mōte vbi duxerat eū balach: vt ptz ex dict̄ i fine ꝓcedētis ca. c De col. ſi. illū. nō ad maledicēdū: q̄z sū ꝓhibitꝰ fm agis ad b̄dicēdū q̄z sū cōpulsus. vū subdit: d Populꝰ solꝰ ba. i. segregat⁹ ab alijs ꝓls. ꝓmo i corde p fidē vnī⁹ veri dei: alijs ꝓls ad idolatriā declinātibꝰ. scōo in carne p circūcisionē. tertio i lege specialiē data illi ꝓlo: fm q̄ ꝺr pr̄s. cxlvj. Nō fecit taliter oī nationi: t iudicia sua nō manifestauit eis. q̄rto in veste vt dicū ē. s. xv. ca. h t similia b̄ificia facta sūt singulariter illi ꝓlo: eo q̄ xp̄s nasciturꝰ erat de eo fm carnē. e Et iter gē. nō rep. h erit ꝓls deo peculiaris: fm q̄ dicit Exo. xix. Erit̄ mihi i peculiū de cūctis ꝓlis. f Quis dinu. pol. pul. ia. i. multitudinē ꝺ eo egressurā. q. ꝺ. null⁹. vtiq; aūt h noīe puleris: q̄z hō fm carnē q̄ traducit a parētib⁹ originaꝫ a puluere fm q̄ ꝺr Heñ. ij. Formauit hoīem de de limo terre. Jn hebreo habet de puluere terre. Jtē q̄z abrae ō multiplicatiōe seminis fuerat dictuz Heñ. iij. Si q̄s possit numerare puluerē ter: semē q̄z tuū numerare poterit. g Moꝛiat aīa mea t̄c. mali enim hoies Iz nolint viuere vita iustoꝝ: tapetūr tm̄ moꝛi morte eoꝝ. t talis erat balaā. Alij exponūt dicētes: q̄ ꝓphetauit ō morte sua vt sit sensus: Moꝛiat aīa mea. i. pibit mea corporalis vita morte iustoꝝ. i. inflicta a iustis: q̄z postea fuit interfect⁹ a filijs israꝫ vt habet̄. j. xxxi. ca. h hec expositio nō ꝺsonat. Ie sequenti cū subdit: Et fiat nouissima mea bozū similia. h ꝺma cōsonat.

* Dixitq; ba.

* Quō maledicā

tentāt ad culpam. Fit enī dispensatiōe diuina vt illi de bono aliquid agāt qđ non ꝓficiant: vnde inter mala que plenissime ꝑpetrant confidant: ꝛ isti qui tentantur nec consentiunt per infirmitatē: gressus eorum dirigis per humilitatem ad iusticiam veritus figant. Alterum pater in balaam: de altero Paulus ait: Videō aliam legem in membris meis repugnantem legi mētis mee ꝛc. Ille ergo compungitur nec iusticie propinquat.

Rom. 7. b

Iste tentat: ꝛ tū culpa eū nō inq̄nat: qz nec malos bona imperfecta aduuant: ne bonos mala incōsummata cōdēnant. Virtutis enī pōdus oratio nō habet quā ꝓseuerātia non tenet. Ān vultus eius non sūt amplius in diuersa mutati. a Et fiāt nouissima.

1. Reg. 1. c

Deut. 2. a

Moc in magis q̄ de oriēte ꝑmi venerūt adorare xp̄m potest intelligi: qui de semine balaam erant p generis successionem ꝛ per discipline traditionē. Costat enī eos agnouisse stellaz quam ꝑdixerat balaam in israel oriturum. b Quid ē hoc. Balach ꝛtra spem benedictiones ꝓ maledictionib⁹ audiēs ꝛ vltra non ferens: ꝓhetantis verba interrupit.

Allego. Allego. Nō vult amarus rex bñdictionē: sed maledicta querit. Est enī de cognatiōe illius cui dicit: Maledictus tu ab oibus bestijs terre. c Dixit ḡ balach. Putat eū ꝑterritū israelis multitudine: et ideo non ausum maledicere: et mutationē loci sibi ꝑdesse. d Videre nō po. Demēs putauit israeliticam gratiā loci obiectione posse celari: nesciēs qz non potest absconditi ciuitas. ſ. m. po. e Edificauit. Res ꝓhanis sacrificijs agebatur: ꝛ diuinatio arte magica querebatur. Volēs tamen deus abundare gratiam vbi abundauit delictū: adesse dignabatur: non sacrificijs sed in occursū venīēti. Et ibi dat verbum suum ꝛ mysteria et futura ꝓnuncians: vbi maxime fides ꝛ operatio ꝛ ammiratio gētilium pendet: vt q̄ nostris nolūt credere ꝓhetis: credāt diuinis suis. f Sta hic iuxta. Ad holocaustum stabat in idolatria sua posit⁹. ideo magis cadebat: Surgere ḡ videt q̄ magis cecidcrat cū in idolatria stare videt. g Non ē de⁹ quasi ꝛc. Origc. Nō sicut homo frustrāt de⁹: neq; sicut fili⁹ hominis terret. Quasi putas deū sicut hoiem frustrari in his q̄ loquit. Moises enī multis vitijs impediunt ne verus sit qđ loquit. Irati enī loquūt aut metu aut cupiditate aut iactantie grā: deus aūt in quo nulla passio est: quicqđ dixerit ꝓ causarum meritis dicit. Et ideo non pōt frustrari: quia quicquid ratione proferatur: non potest ratione carere. Non est ergo qui frustra loquitur sicut homo nec vt filius hois terretur vel terret. In hominibus sententiā mutat terror: ſz deus qui ſuper omnia est a nullo terreri pōt vt sententiam mutet. Nec sicut filius hominis terret: homines enim ꝓ iactantia errores faciunt ꝛ minas etiam bis q̄bus nocere non possunt. Deus aūt ratione terret vt corripiat hominē in auditiōis tribulatione: vt verbo cōminationis territus emendetur: ne perueniat ad eum vindicta malorum suorum.

Num. 23. a

Dixit ergo et non faciet: locutus est ꝛc. Origc. Idem ipe eus dixerit: non faciet: loquetur ꝛ non permanebit? Cum homines non faciant que dicunt vitio humane fragilitatis mutabiles: deus immutabilis est. Sed dicit aliquis: Cum deus locutus sit de ninive q̄ post triduum subuerteretur: quare non ꝑmānsit in verbo suo? Et in his que locutus est de dauid: vbi tribus diebus promissa fuerat mors vt vastaret populum: ꝛ intra vnam diem: et vsq; ad horam ꝓandij cessauit? Videbitur fortasse que per interrogationem dicūtur non diffinita esse: sed medium aliquid ostendere. Et irreuocabilis sententie non monstratur affectus: q̄ temperātius dictum hoc videtur. Ipse cum dixerit nonne faciet? Scriptum est in Iona: Et Jonas quidem predicauit et dixit: Adhuc tres dies vel quadraginta ſm hebreos et ninive subuertet. Observandum ergo q̄ non inuenitur in sermonibus dei quibus ad ꝓphetam locutus ē: dictum: Adhuc tres dies ꝛ ninive subuertetur: vt sermo dictus ꝛ non factus a Iona potius q̄ a domino ꝓlatus videatur. In libro q̄z regum factū est verbum domini inquit ad Had ꝓphetā dicens: Hec dicit domin⁹: Tria leuabo sup te: elige tibi vnum ex his qđ faciā tibi. Et introibit Had ad dauid dicēs: Aut veniet tribus annis tibi fames sup terrā tuaz: aut trib⁹ mensib⁹ vt fugias inimicos tuos: aut a triduo mors fiet i terra tua. Obserua ḡ quō nec in his tribus cōminationibus de⁹ inuentur de morte trium dierum dixisse. In verbis enī Had positum est: non in mandatis domini. Et nō semp q̄ per ꝓphetam dicuntur quasi a deo dicta accipiūtur. Per moysen multa locutus est deus: aliqua tamen moyses ꝓpria auctoritate mādauit. vnde: Ad duriciā cordis vestri scripsit vobis ꝟ moyses ꝛc. vsq;: Q̄ ergo deus cōiunxit hō nō separat. Videt ergo hic deum neq;

Jone. 3. b

2. Reg. 24. b

Mat. 19. a

ꝟ ꝓcepisse ne

a et fiant nouissima mea horū simi
ſ secunda ꝓphetia balaam.
lia. Dixitq; balach ad balaam: a
b Quid ē hoc quod agis? Et maledicteres inimicis meis: vocauite ꝛ tu econtrario benedicis eis?
ſ cui verbum in ore posuit deus.
Cui ille respōdit: † Nū aliud possum loqui nisi quod iusserit dominus? Dixit ergo balach: Veni mecum in alteruz locum vnde partem israelis videas: et totum videre non possis: ꝛ inde maledicito ei. Cumq; duxisset eū in locū sublimem super verticez montis
c phasga: edificauit balaam septez
f aras et ꝓpositis supra vitulis atq; arietib⁹: dixit ad balach: Sta
g hic iuxta holocaustū tuuz donec ego pgā obuius. Cui cuz dīs occurrisset: posuissetq; verbū in ore
i ei⁹ ait: Reuertere ad balach ꝛ hec loq̄ris ei: Reuersus iuenit eū stātem iuxta holocaustū suū: ꝛ prīcipes moabitarū cuz eo. Ad quē balach: Quid inq̄t locut⁹ est dominus? At ille assumpta pabola sua ait: Sta balach et ausculta:
k audi fili sephor: Non est deus q̄si
ſ qui virtus impediat ne verū sit qđ loquitur.
homo vt mentiatur: nec vt filius
l ſ mutabilis vitio humane fragilitatis.
b hominis vt mutet. Dixit ergo et
m lius dicit vt mutet. Sed cōtrariū hui⁹ videt haberi Iere. xviij. Si penitētiaz egerit gens illa a malo suo qđ locut⁹ sū aduersus eā: agam ꝛ ego penitentiā sup malo qđ cogitaueraz vt facerem ei. Dicendum q̄ de⁹ omnino est immutabilis: ſm qđ dicitur Jaco. j. Apud quem non est trāsmutatio ꝛc. tamē facit ꝛ dicit mutabilia p̄ immutabilem voluntatem suam. Ad cuius intellectū considerandū q̄ aliqua dei verba significatiua sunt futurorum ſm q̄ sūt in dei prescientia: ꝛ illa immutabiliter euenīūt quia dei prescientia ē immutabilis. Alio modo sunt significatiua futurorum: ꝓ ut sunt in causis secūdis mutabilib⁹ que sūt merita ꝛ demerita hominū: ꝛ talia nō implent semper: sed mutantur frequēter: sicut ꝛ cause eoꝝ: ꝛ hoc modo dicit Jone. iij. Adhuc q̄draginta dies et ninive subuertet. hoc enī exigebant demerita illius populi ꝓ tunc: ſ q̄ egerūt pniaz nō est adimpletū illud xp̄ū. ꝛ p̄ nō arguit mutatiōez i deo: ſ i libero arbitrio hūano. q̄ p̄ ſ soluit auctoritas Iere. allegata.

Num. 23. b

Dixit ergo et non faciet: locutus est ꝛc. Origc. Idem ipe eus dixerit: non faciet: loquetur ꝛ non permanebit? Cum homines non faciant que dicunt vitio humane fragilitatis mutabiles: deus immutabilis est. Sed dicit aliquis: Cum deus locutus sit de ninive q̄ post triduum subuerteretur: quare non ꝑmānsit in verbo suo? Et in his que locutus est de dauid: vbi tribus diebus promissa fuerat mors vt vastaret populum: ꝛ intra vnam diem: et vsq; ad horam ꝓandij cessauit? Videbitur fortasse que per interrogationem dicūtur non diffinita esse: sed medium aliquid ostendere. Et irreuocabilis sententie non monstratur affectus: q̄ temperātius dictum hoc videtur. Ipse cum dixerit nonne faciet? Scriptum est in Iona: Et Jonas quidem predicauit et dixit: Adhuc tres dies vel quadraginta ſm hebreos et ninive subuertet. Observandum ergo q̄ non inuenitur in sermonibus dei quibus ad ꝓphetam locutus ē: dictum: Adhuc tres dies ꝛ ninive subuertetur: vt sermo dictus ꝛ non factus a Iona potius q̄ a domino ꝓlatus videatur. In libro q̄z regum factū est verbum domini inquit ad Had ꝓphetā dicens: Hec dicit domin⁹: Tria leuabo sup te: elige tibi vnum ex his qđ faciā tibi. Et introibit Had ad dauid dicēs: Aut veniet tribus annis tibi fames sup terrā tuaz: aut trib⁹ mensib⁹ vt fugias inimicos tuos: aut a triduo mors fiet i terra tua. Obserua ḡ quō nec in his tribus cōminationibus de⁹ inuentur de morte trium dierum dixisse. In verbis enī Had positum est: non in mandatis domini. Et nō semp q̄ per ꝓphetam dicuntur quasi a deo dicta accipiūtur. Per moysen multa locutus est deus: aliqua tamen moyses ꝓpria auctoritate mādauit. vnde: Ad duriciā cordis vestri scripsit vobis ꝟ moyses ꝛc. vsq;: Q̄ ergo deus cōiunxit hō nō separat. Videt ergo hic deum neq;

c Dixitq; balach. Hic consequenter balaam reprehenditur: quia agebat contrarium illius ꝓpter quod vocatus fuerat. b Cui ille respondit. se excusando. c Num aliud possum loqui ꝛc. quasi diceret: eius virtuti non possum resistere: ꝛ in hoc coactus fuit ꝑfiteri virtutem diuinationū ꝛ augurionum nullam esse nisi q̄tum deus permittit. d Dixit ergo balach. Hic describit secundus conatus ipsius balaā. et primo per mutationem loci. cum dicitur: e Veni mecū in alterum locum ꝛc. tū q̄z magi et augures in talibus obseruant loca ꝛ tē pora: tum q̄z balach credebat balaam fuisse territum: videndo totū populum et ex hoc nō fuisse ausum maledicere: vl q̄z sciebat maius meritū esse in toto populo q̄ in parte: vt si balaam fuisset ꝓhibitus maledicere toti populo ꝓpter merita eius: non tamen ꝓhiberet a maledictiōe partis ꝓ cōsequens et eī⁹ auersarij diminuerētur et debilitarent. Sed ꝓ ob lationem sacrificij. cū dicitur: f Edificauit balaam septem aras ꝛc. et exponāt sic supra. Tertio per iniquisitionē augurū. cum dicitur:

† ℣. 22. b

g Donec ego obuiā ꝓgam. intendebat enī obuiare demoni solito sibi apparere et loqui.

h Cui cum domin⁹ occurrisset. i cuius ꝓsentia demon nihil poterat.

i Posuissetq; verbum in ore eius. ad contrariū sue intētionis. vnde subditur: k Non est deus quasi homo vt mētiatur. q̄ ipe ē veritas per essentiā: l Nec vt filius hois vt mutet. Sed cōtrariū hui⁹ videt haberi Iere. xviij. Si penitētiaz egerit gens illa a malo suo qđ locut⁹ sū aduersus eā: agam ꝛ ego penitentiā sup malo qđ cogitaueraz vt facerem ei. Dicendum q̄ de⁹ omnino est immutabilis: ſm qđ dicitur Jaco. j. Apud quem non est trāsmutatio ꝛc. tamē facit ꝛ dicit mutabilia p̄ immutabilem voluntatem suam. Ad cuius intellectū considerandū q̄ aliqua dei verba significatiua sunt futurorum ſm q̄ sūt in dei prescientia: ꝛ illa immutabiliter euenīūt quia dei prescientia ē immutabilis. Alio modo sunt significatiua futurorum: ꝓ ut sunt in causis secūdis mutabilib⁹ que sūt merita ꝛ demerita hominū: ꝛ talia nō implent semper: sed mutantur frequēter: sicut ꝛ cause eoꝝ: ꝛ hoc modo dicit Jone. iij. Adhuc q̄draginta dies et ninive subuertet. hoc enī exigebant demerita illius populi ꝓ tunc: ſ q̄ egerūt pniaz nō est adimpletū illud xp̄ū. ꝛ p̄ nō arguit mutatiōez i deo: ſ i libero arbitrio hūano. q̄ p̄ ſ soluit auctoritas Iere. allegata.

l Mec vt filius hois vt mutet. Sed cōtrariū hui⁹ videt haberi Iere. xviij. Si penitētiaz egerit gens illa a malo suo qđ locut⁹ sū aduersus eā: agam ꝛ ego penitentiā sup malo qđ cogitaueraz vt facerem ei. Dicendum q̄ de⁹ omnino est immutabilis: ſm qđ dicitur Jaco. j. Apud quem non est trāsmutatio ꝛc. tamē facit ꝛ dicit mutabilia p̄ immutabilem voluntatem suam. Ad cuius intellectū considerandū q̄ aliqua dei verba significatiua sunt futurorum ſm q̄ sūt in dei prescientia: ꝛ illa immutabiliter euenīūt quia dei prescientia ē immutabilis. Alio modo sunt significatiua futurorum: ꝓ ut sunt in causis secūdis mutabilib⁹ que sūt merita ꝛ demerita hominū: ꝛ talia nō implent semper: sed mutantur frequēter: sicut ꝛ cause eoꝝ: ꝛ hoc modo dicit Jone. iij. Adhuc q̄draginta dies et ninive subuertet. hoc enī exigebant demerita illius populi ꝓ tunc: ſ q̄ egerūt pniaz nō est adimpletū illud xp̄ū. ꝛ p̄ nō arguit mutatiōez i deo: ſ i libero arbitrio hūano. q̄ p̄ ſ soluit auctoritas Iere. allegata.

✻ Ad benedi.

Deu. 22. b
1. Cor. 7. b
Ibidem.
Ibidē. e
Ibi. 9. a

precepisse neq; fieri voluisse diuortium. Sed moysen propter duriciam iudeoꝝ scripsisse dandus esse repudiū. Hinc Paulus ait: Dominꝰ dicit: non ego. Et alibi: Hoc autez ego dico: non dominꝰ. Et iterū: Preceptū domini non habeo: cōsiliuz autem do. Et iterum: Que loquo: non loquor ſm deum. Si militer ergo in ceteris ꝓphetis. Alia dominꝰ locutus ē: ꝛ non ꝓphete: alia ꝓphete: ꝛ nō dominus. Videtur ergo obiectio dissoluti: cum non tam sua q̄ ꝓphetica verba dominus reuocat ꝛ mutat in meliꝰ. Sed magꝭ arbitror ꝓpter absolutionem totius scripture sensibus cōuenire. Et in illis precipue quibus patiēs et multe misericordie ꝛ penitēs super malicia dicitur de us. Alꝭ i bis maxime que generaliter ab Hieremia ꝓnunciant: in quibus ostenditur ꝓ multꝭ miserationibus incomprehensibili bonitate sua deꝰ dicere ꝛ non facere: loqui ꝛ non permanere sic. In finē loquar: id est ex diffinito loquar sup gentes ꝛ sup regnuz: vt auferā eos vt disperdam. Et ſi contra rtur illa gens a malicijs suis penitebo de omnibus malis que cogitaui facere eis: et in finem loquar super gentem ꝛ super regnuz: vt edificē eos ꝛ plantem. Et fecerint mala in conspectu meo et non audierint vocem meā penitebit me de omnibus bonis que locutus fueram ꝛ facere eis. Quomodo ergo possumus bis que absolute ꝓ Hieremiam dicuntur preferre illa que suspense ꝓ balaam dicūtur nisi quia negligentibus et cōtemptoribus illa confirmanda: hec vo a perfectioribus secretius aduertenda sunt. a Nō est idolum in iacob. Alia trāslatio: Nō erit labor in iacob ne q̄ videbitur dolor in israel: in futuro sez seculo. Origc. Nō erit labor i iacob neq; videbitur dolor in israel ꝛc. Future vite status denunciatur: hec enim vita sine labore et dolore nō

2. Cor. 11. c

transcurritur. Paulus enim ter virgis ceditur: semel lapidatur: ꝛ innumeralia patitur: sed in futuro aufugiet dolor et tristicia ꝛ gemitus. Q̄ tamē non ad omnes sed ad eos tm̄ qui

Luc. 16. d

meritis iacob ꝛ israel fuerint refertur: vt pauper lazarus qui hāc vitā i labore ꝛ dolore trāsegit: vñ vbi dives cruciat: ille quiescit. Ille i vero israel ē: ꝛ in vero iacob i quē non venit labor ꝛ dolor. Dives autem ille erat ſm carnem israel: de cuius fratribus dixit: habent legem ꝛ ꝓphetas: audiant illos.

b Dominus deus eius cum eo est. Idem. Dominꝰ deus sꝰ cum ipo est: ꝛ preclara principum cuz ipo sunt ꝛc. Nū q̄z israel̄ sum deus. Preclara principum potestas ē principatus ꝛ regnum verum: quoniam sūt ꝛ aliqui principes q̄ de principatu suo vel pellendi vel iam forte pulsi sunt: ꝛ bi introducendi qui vere israel sūt. Post preclara illa omnia que habuere in celis illi principes qui nō seruauerūt principatū: sed reliquerunt eternā domicilia: israel iste ꝛ iacob qui luctatus est et vicit accipiet. c Et clangor. Admonitio predicationis: quia in vobis rex: id est christus diabolū triumphat. d Deus eduxit eu. Idem. Deus qui eduxit ex egypto sicut gloria vnicornis ei ꝛc. Eductus est ille israel de egypto ista terrena. Spiritualis autem de egypto huius seculi: ꝛ de potestate tenebrarum. Et ē ꝛ gloria eius quasi vnicornis. Unicornis fertur esse animal ſm nomen suum formatum: in cui⁹ virtute ꝛ potentia christus intelligitur. Cornu autem pro regno

Dan. 7. c

sepe ponitur. Unde: Quattuor autē cornua quattuor regna sunt. Sub nomine ergo vnicornis videtur ostēdi quia omne

1. Cor. 15. d

qđ est vnum eius cornu est: id est vnū regnum. Omnia enim pater subiecit sub pedibus eius: vsq;quo ꝛ inimicus nouissimus destruatur mors: ꝛ tanq̄ vnicornis vnum regnū omniū

Luc. 1. c

teneat: ꝛ regni eī⁹ non erit finis. Erit ergo spiritali israeli gloria sicut gloria vnicornis. Unde: Pater da illis vt sicut ego

Job. 17. b

ꝛ tu vnum sumus ita ꝛ isti in nobis vnum sint: cū scilicet trāsformabit corpus humilitatis nostre conforme corpori gloriose sue. e Cuius fortitudo. Cuius? christi. Cuius quicqđ est vnum cornu est: id ē vnum regnuz cui⁹ gloria est spiritali isrl.

Phili. 3. d
Job. 17. b

Ipe enī ait: Pater da illis vt sicut ego ꝛ tu vnum sumus ita in nobis vnum sint. f Non est augurium in iacob. Origc. Nō est auguratio in iacob neq; diuinatio in israel. Videt mihi ꝓscientia futurorū q̄tum ad ipam rem spectat: medium qđdam esse. i. neq; ꝓpria bonum neq; ꝓpria malum: cum possit interdū

malorū: vtꝝ ex manu dei ꝛ ꝓ arte iniuria venerit: an fortuitu acciderit ꝓpositis cōtemplantur indicijs. Sequit: cum imposuissent arcā dñi sup carrū. Direxerūt boues in via contra viā que ducit bethsames: ꝛ nō declinauerūt neq; ad dexteraz vel ad sinistra. Quis ergo in his diligēter inspiciens ꝓscientiā que de boum directione ꝓdicta est: vel fortuitā dicat vel arte compositā: ꝛ non a demonibus ministratā? qui timebant arce virtutē: qua etiā cultus demonū destruebat simulacris eoꝝ templisq; coꝝruentibus. Est ergo q̄dam opatio demonū in ministerio ꝓscientie que artibus q̄busdam ab his q̄ se demonib⁹ mancipauerūt colligit: ꝛ nūc ꝓ sortes: vt ꝓ auguria: nūc ex cōtemplatione fibrarū que vocāt auspicia: ꝛ huiusmodi ꝑstigijs cōprehendi videt ꝛ intelligi. Que artes adeo homīes decepe

1. Reg. 5. a
1. Reg. 6. a

runt vt iustissimi Ezechie filius Manasses hoc erroze deceptꝰ

4. Re. 21. a

edificauerit altare omni exercitui celi i vtraq; domo dñi spiritualib⁹. ſ. nequicijs in celestibus positis. Et talia erant que expectabat de q̄bus dici posset: Q̄ uia in omni ꝛtute signis ꝛ ꝓ

mat. 24. a

digijs mendacibus fierent vt decipiant etiam electi. Nec ergo omnia in operatione demonū fieri non dubito: dirigentiū vel auium vel pecudū vel fibrarum motus: aut fortium ſm ea signa q̄ ipi docuerunt obseruari ab his q̄busdam hanc artem traditam. A q̄bus oibus q̄ homo dei est: ꝛ in portione dei numerat penit⁹ debet esse alien⁹ q̄ occulte demōes machinā ꝛ nerursus demonib⁹ societ ſpū eoꝝ ꝛ ꝛtute repletꝰ: ne ad idolorū cultū reparet. Veli⁹ ē ignorare q̄ a demonib⁹ discere. Veli⁹ ē nec a ꝓpha discere q̄ a diuinis q̄rere. Diuinatio enī nō diui-

Nico. de lyra

Finitus

a Ad bñdicendū adduct⁹ sū. ſ. ex intentiōe diuina lz ego venerim intentione ꝛtraria. b Non ē idolum in iacob. i. idolatrie vitium: dicit tū idolum qđ fit ad similitudinē alicui⁹ rei existentis: ꝛ dicit ab idolis qđ est forma quasi formatū ad similitudinē alterius. Simulacrū autē est imago rei nō existētis: sicut si corpori humano inseranꝰ caput arietis ꝛ ale auis: qualiter pingebat imago Iouis. Et dicit simulacrum a simulo las. qđ est fingere. quasi quid fictum. c Dñs deus eius cum eo est. per verū cultum. d Et clangor victorie regis in illo. ſm diceret: rex celestis dat eis victoriā pugnando ꝓ eis: vt habeat Exo. xiij. de egyptijs. et. xvij. de amalechitis ꝛtute diuina debellatis. e Deꝰ eduxit illū ꝛc. in mirabilib⁹ suis. f Cui⁹ fortitudo sillis ē rhinocerotis. i. vnicornis ſm aliquos: ſm bracos est animal simile boui qđ vocatur gallice buple. ꝛ ē animal magne fortitudinis. Scīdū etiam q̄ li cuius ſm aliquos refert ad deum: ꝛ sic designatur hic fortitudo dei cui non pōt resisti. ſm alios refertur ad populum israel. ꝛ ſm hoc designatur fortitudo israelis cui aduersarij resistere non poterant: vt ꝑz in plurib⁹ locis i hoc libro ꝛ in libro Josue. g Nō ē augurium in iacob ꝛc. i. nō q̄rūt veritatē de occultis ꝓ tales superstitiones: ſ a ꝓphetis loquētib⁹ ex inspiratiōe diuina. ideo subdit:

✻ Ēpotib⁹ suis

Mar.1.c Bar.16.d

Enitus dak: ꝙ antiphr̃asim dr̃: qſi ꝙ hoies fiat demonibus repletos. Sz gẽtium ritus diuinũ credidit omne qđ ꝙ qĩcũq; spiritũ .pferr̃. Nos tñ ab his nihil discere de⁹ iubet ne efficiamur ꝓortes eox. Ad̃ xp̃s dedignans testimoniũ a demonib⁹ accipe ait: Obmutesce & exi ab eo. Paul⁹ qꝫ cũ mulier habens spiritũ phitonis clamaret. Isti hoies fuĩ sunt fũmi dei &c. dolẽs ait: Precipio tibi ĩ noĩe iesu xp̃i discede ab ea: quia

Leui. 11. b

Deuk.32. b Job.15.a

indignũ iudicabat sermoni suo a spũ phitonis testimoniũ da ri. Magis ⁊ dolere debem⁹ si qñ videm⁹ decipi alias ab his ꝙ velut diuio spiritui phitoni aut vẽtriloq; aut hmõi demõib⁹ credũr. Nõ erit ⁊ auguriũ in iacob neq; diuinatio in isr̃l. Secundũ iõ dicẽt iacob et isr̃l: qđ opatus sit de⁹. Ecce ꝓpulꝰ vt leena ꝓsurget: & qſi leo eriget. Nõ accubabit donec deuorauerit ꝓdã & occiſoꝝ sãguĩe bibat. Dixitq; balach ad balaam: Nec maledicas ei nec benedicas. Et ille ait: Nõne dixi ⁊ quicqd mihi deus imperaret hoc facerez. Et ait balach ad eũ: Veni ⁊ ducã te ad alium locum si forte placeat deo vt inde maledicas ei. Cumq; duxisset euz super verticem montis phogor qui respicit solitudinez: dixit ei balaam: ędifica mihi hic septẽ aras: ⁊ para totidẽ vitulos eiusdẽq; numeri arietes ꝙ singulas aras. Fecit balach vt balaaz dixerat ipsoluitq; vitulos ⁊ arietes ꝙ hoc deuicer⁹ fuit ac etiã ſpollatus. Pſs. lx. Infixe sunt gẽtes in interitu quẽ fecerũt: in laqueo isto quẽ abſcõderunt cõpẽsus est pes eorum.

In ca. xxiij. vbi dr̃ in postil. Occurrit ei de⁹ impediens p̃dictum responſum.

Additio. Querẽdũ occurrit cur de⁹ ꝓpediebat maledictionẽ Balaã quã ꝙ demonẽ volebat facere: cũ talis maledictio nõ posset nocere ꝓpl̃o nisi de⁹ ꝑmisſet: ⁊ sic erat oĩno vana: vñ ex hoc magis notificaret diuina potẽtia: qñ etiã maledicente diabolo cũ suo .ꝓpheta ex hoc nihil possent facere ꝓtra ꝓpl̃m dei: ex quo magis fierẽt cõfusi a vana expectatiõe sua: iuxta illud Pſs. Maledicẽt illi: tu aũt bñdices: qñ insurgãt in me cõfundãt̃ &c. Ad qđ videt dicẽdũ ꝙ de⁹ nõ ꝑmisit ꝙ balaã malediceret ꝓpl̃o ,ꝑter duo. Primũ est qz ſi balaã maledixiſſet eis: balach et moabite cõfiderẽt de tali maledictiõe et pugnarẽt cũ ꝓpl̃o: Dicebat ei balach in ꝑcedenti ca. ĩpi balaã: Veni igiĩ ⁊ maledic ꝓpl̃o huic: qz fortior me ẽ: Si ꝙ mõ possũ ꝑcutere ⁊ eijcere eũ de terra mea: noui ei ꝙ sit maledict⁹ ĩ quẽ maledicta cõgesser̃: ſ̃ bñ erat ꝑ dei dispoſitionẽ: qđ ꝓ tũc nolebat ꝙ filij isr̃l pugnarẽt cũ moabitis: vñ j. Deu. ij. Caue ne pugnes cõtra eos: nec moueris ad ꝓliũ &c. Secñm ẽ qz magꝰ diuĩa potẽtia manifestabat ĩ bñ ꝙ demones ⁊ eox .ꝓpheta nõ possent ,prũpere verbũ sine ꝑmiſſiõe diuina: ꝙ si ,pferrẽt maledictionẽ nõ haberet effectũ: vñ ꝺ ꝓpo legit̃ Luce. iiij. qñ nõ ſinebat demonia loq; ⁊ adhuc magꝰ videt manifestari diuina potẽtia: qñ demones seu eox .ꝓpheta inuiti id qđ de⁹ vult manifestãt: ſic̃ Matth. viij. de ꝓpo dicebãt: Venisti ante tp̃s torquere nos. Et sic ĩ ꝓposito intẽdebat de⁹ ꝙ balaã ꝙ erat valde famosus ĩ hmõi diuinationib⁹ demonũ: ꝑfit erẽt nullã cẽ xtutẽ diuinationũ ⁊ auguriox: nisi cẽtũ de⁹ ꝑmittit: ſ̃ enĩ videt magis redũdare in laudẽ diuinã ꝑsertim apud eos qđ hmõi demonib⁹ cõfidebant.

Ca. XXIIII

Cũq; vidisset balaã ⁊c. Cũ nullũ demonũ nullã cõtrariã ꝑtrẽ vidit assistere audientẽ victimis suis: ⁊ exclusos ministros malicie ꝗb⁹ vtebat ad maledicendũ: etiã potuit inde intelligere qz bonũ ĩ cõſpectu dñi esse benedicere israeli. Sz ille ꝓpl̃s qđ nũc vanẽſt: ⁊ doctores qđ in ꝓpo nõ credẽtes ĩ vanitate ꝓpl̃m detinẽt: videbũt in nouissimis diebꝰ cũ plenitudo gentium introierit ⁊ oĩs isr̃l ceperit venire ad fidẽ xp̃i: qñ nũc oculos habẽt ⁊ nõ vident nũc eleuabũt oculos ad altiores ⁊ ſpirituales ſenſus: ⁊ videbũt ⁊ intelligent qz bonũ in cõſpectu dñi bñdicere israel dispoſitũ ꝙ tribꝰ ⁊ domos ⁊ familias: ⁊ vnũquẽq; in ordine suo resurrectionis gloriã adeptur̃.

b Nequaq; abĳt &c. id est nõ ſtultꝰ ſenſibus sicut ſolebat: in muris aſalibus ⁊ pecudibus dei cõſiderat volũtatẽ. Sed agnoſcet qz neq; de bobus cura est deo: neq; de ouib⁹ neq; đ aut bus: aliſq; aſalib⁹: ſed q̃ ſcripta ſunt ,ꝑter hoies intellige ſcripta.

1.Co.9.b

c Irruente in se ſpũ. Aug⁹. Et fact⁹ ẽ ſpũs dei sup illũ. i. super balaã. Nõ fact⁹ est ſpũs dei tã q̃ factura sit: ſz fact⁹ est sup illũ. i. factũ est vt esset sup illuz. Quo ꝙ post me venit ante me factus ẽ. i. factũ ẽ vt ante me eẽt vt ꝓponerer̃ mihi: qz prior me erat. Sicut dñs fact⁹ ẽ adiutor meꝰ. Nõ enĩ dñs factura ẽ: ſz factũ ẽ vt me adiuuaret. Et fact⁹ est dñs refugiũ pauperi. i. factũ est vt ad oĩ refugerent pauꝑes. Et facta est sup me manus dñi. i. factũ est vt sup me esset et multa ſimilia.

Dar.5.c Pſ. 9. Ezech.1.a

d Dixit balaam. Origẽ. Dixit balaã fili⁹ beoz. Homo vere videns dixit audiens verba fortis ꝙ visum dei vidit ĩ ſomnis revelati oculi eius. Mirũ quõ tã dign⁹ habeaꝝ balaã ꝙ assũpta parabola hec de semetipso ,pnũciet. Quõ enĩ vidẽs est: qđ diuinationi ⁊ auguriis seruit? ꝙ magice ſtudet? Nisi forte qz dei ſpũs fact⁹ fuit in ipso: ⁊ verbũ dei positũ in ore ei⁹: tã magna de eo dicuntur: nec moyses enĩ nec aliꝝ ,pphetarũ facile inuenik tantis laudib⁹ clenat⁹. Aũ magis videnk hec illi ꝓpl̃o conuenire eo tpe quo ,puersus ad dñm deponit velamẽ qđ erat sup cor suũ.

e Et irruente in se spiritu dei. i. spiritu ,pphetie qui potest esse in aliquo cum malicia voluntatis: vt dictum est. s. xxij. ca.

Job.4.b

d Dixit homo cui⁹ obturat⁹ est ocu. Uno modo exponik de modo reuelationis q̃ fiebat sibi a demonibus: qz fiebat cõiter in ſomno vel in auersione a ſenſib⁹ ⁊ tũc oculus corpalis nõ videt. Allo mõ exponik de mõ reuelationis diuine sibi facte: qz fiebat sibi abſq; gr̃a iustificante vt sic videret veritates ꝙ aliꝝ: tñ nõ videbat ad cõſecutionẽ vel ꝓmotionẽ ,pñe salut⁹: ⁊ sic erat malicia excecat⁹.

Dan.2.c.et 4.d 2.Cor.3.d Pro.17.d Gen.3.a Ibidẽ.d Job.9.g

e Dixit⁹ balach. Hic põit tert⁹ conatus balaã ad male dicendũ populo isr̃l: increpatur tñ ꝓmo de bñdictiõe cum dicit:

f Nec maledicas ei nec bñdicas. quasi dicat ſi nõ potes maledicere: potes tñ cessare a bñdictione: de q̃ excusat ſe dicẽs:

g Nõne ait dixi tibi ꝙ quicqd mihi deus imperaret ⁊c. qđ dicat cõpulſus sum ſ̃ facere virtute dei: cui non possũ resistere. ſcđo ponit conat⁹ ad maledicendũ. cũ dicit:

h Et ait balach ad eũ: veni ⁊ ducã te ad aliũ locũ ⁊c. vbi exprimit conat⁹ ꝙ mutationẽ loci rationẽ ſup. adicta. ſcđo ꝓ oblationem ſacrificij cũ dr̃:

i Edifica mihi ſ̃ septẽ aras ⁊c. ⁊ exponak ſtẽ supra.

Cũq; vidisset ⁊c. Ca. XXIII

Moraliter. fit Dixitq; balaã ad balach ⁊c. Per balach ⁊ balaam q̃ ꝙ diuersos modos ⁊ vias ꝗrebant malũ populo isr̃l contra domini voluntarẽ: balach inducẽdo balaã ex equẽdo: significantur illi qui diuersis vijs malũ innocentib⁹ machinantur: sed domino disponẽte malũ ſuper eos reuertit: ſicut balach ⁊ balaam occaſione huiꝰ mali ꝙ filios israel fuerunt occiſi vt habeẽ infra. Simile ꝺo hui⁹ habetur. ij. Reg⁹. xvij. et. xviij. nã achitofel et abſalõ querebãt mortem dauid: ⁊ domino disponente dauid ſaluatus fuit: et achitofel manu ,pria ſe ſuſpendit: et abſalon capillis ,pplis ĩ quercu ſuſpẽſus a ioab ,pncipe militie fuit occiſus. Similiter diabol⁹ mortẽ xp̃i ,pcurãs ꝙ

tes ꝙ ſingl̃as aras.

Ca. XXIIII

a a† Cũq; vidisset balaaz ꝙ placeret dño vt benediceret israeli: nequaq; abĳt vt ante prexerat vt auguri um quereret: Sed dirigens contra desertum vultũ suũ: ⁊ eleuãs oculos vidit israel in tẽtorijs cõ

b morãtem per tribus suas: ⁊ irruente in se ſpiritu dei assũpta pa

c a ſ qz velamẽ ẽ positũ sup cor eoꝝ: neqꝫ videt ne qꝫ intelligũt. b ſ vañ⁹ ppls vel ꝺcipitas eos. ſ impellẽris. i. diaboli q̃ ad pcm impellit.

rãbola ait: Dixit balaam filiꝰ beoz: dixit homo cui⁹ obturat⁹ est ocul⁹: dixit auditoz sermonũ dei qui visionẽ oipotentis intuetus est: q̃ cadit ⁊ sic aperiũt oculi

d e f g

Ca. XXIIII

a Cũq; vidisset balaz ꝙ placeret dño vt benediceret israeli: nequaq; abĳt vt ante prexerat vt auguri um quereret: Sed dirigens contra desertum vultũ suũ: ⁊ eleuãs oculos vidit israel in tẽtorijs cõ

b morãtem per tribus suas: ⁊ irruente in se ſpiritu dei assũpta pa

c a ſ qz velamẽ ẽ positũ sup cor eoꝝ: neqꝫ videt ne qꝫ intelligũt. b ſ vañ⁹ ppls vel ꝺcipitas eos. ſ impellẽris. i. diaboli q̃ ad pcm impellit.

rãbola ait: Dixit balaam filiꝰ beoz: dixit homo cui⁹ obturat⁹ est ocul⁹: dixit auditoz sermonũ dei qui visionẽ oipotentis intuetus est: q̃ cadit ⁊ sic aperiũt oculi

d e f g

erint illis quos serpens aperuit videant bona dñi illis q̃s iesus aperire venit. Nisi enĩ pr̃ claudat visus malox nõ patebit intuitus bonox. Hic q̃z dr̃: Quis fecit videre ⁊ cecũ: videre. i. ſm ſpm xp̃i. cecũ vero ſm ꝓ ſilĳ serpẽtis. Apparet q̃ balaã (qz reuelati fuerant oculi ei⁹ dicere) de semetipso. Homo vere videꝰ ⁊ dixit audiẽs verba fort⁹. Similiter aũt alie aures claudende et aperiende. Sed si q̃s hec ſm historiaz velit accipere pot dicere: qz ꝙ qđ vidit balaã ꝙ bonũ est in conſpectu dñi benedicere isr̃l: reuelati sunt oculi ei⁹ et factus hõ vere videns. Vera enim vidit que futura erãt iacob vel israeli. Audiuit verba fortis cũ venit ad eum de⁹: ⁊ dixit ei in ſomnis: verbũ qđ dedero in ore tuo obserua vt loquaris. Et hoc erit visum dei qđ vidit in ſomnis: ⁊ ideo dicit revelatos oculos ei⁹ esse: qz potuit videre que vidit.

Exo. 4.b

A

c Cui⁹ obturat⁹ ⁊c. Quia in ſomnis clausis corporeis oculis angelico ministerio hec vidit. Oculos vero mẽtis partim habet aptos partim clauſos qui mysteria futura agnoſcit: sed errorẽ nõ corrigit. Sic iniqui aliud scientia: aliud moribus agunt: aliud ore: aliud opere ostendunt. ſ Quã

g Cũq; vidisset. Hic describit balaam vt coactus ad benedicendum populo israel. Duabus autem vicib⁹ ꝓcedentibus licet fuerit ,phibitus maledicere ⁊ compulsus benedicere: tamen fuit permissus ire et querere augurium ad maledicendum populo: sed hic non permissus fuit: sed ſtatim post mutationem loci et oblationẽ sacrificij fuit cõpulsus benedicere israeli. ꝓmo igiĩ describitur benedictio. ſcđo eius interruptio. ibi: Suꝑtus q̃ balach. tertio eius resumptio. ibi: Sumpta igitur parabola. Circa ꝓmũ dicit: Cũq; vidisset balaam ꝙ placeret dño &c. hoc factũ est ad ostẽdẽdũ ꝙ absq; dei ꝑmissione nõ solum demones nõ possunt dare responſum hominibus sed nec etiã homines possunt hoc querere.

b Vidit israel in tentoꝛijs commozãtem ꝙ tribus suas: qz quelibet tribus erat distincte ⁊ ordinate posita: sicut dictum est. s. ij. ca.

c Et irruente in se spiritu dei. i. spiritu ,pphetie qui potest esse in aliquo cum malicia voluntatis: vt dictum est. s. xxij. ca.

d Dixit homo cui⁹ obturat⁹ est ocu. Uno modo exponik de modo reuelationis q̃ fiebat sibi a demonibus: qz fiebat cõiter in somno vel in auersione a ſenſib⁹ ⁊ tũc oculus corpalis nõ videt. Allo mõ exponik de mõ reuelationis diuine sibi facte: qz fiebat sibi absq; gr̃a iustificante vt sic videret veritates ꝙ aliꝝ: tñ nõ videbat ad cõſecutionẽ vel ꝓmotionẽ ,pñe salut⁹: ⁊ sic erat malicia excecat⁹.

e Dixit au. ſer. dei. nõ tñ factor.

f Qui vi. oipo. ⁊c. inq; tũ fiebãt sibi revelationes a deo.

g Qui ca. ꝙ somnũ vel auersiõez a ſenſib⁹.

h Et sic aperiunt oculi ei⁹. qz ꝙ mõ fiebat sibi revelatio demois cõiter vt dictũ ẽ. Allo mõ exponik de revelatiõe diuĩa. Qui cadit ꝙ malicia volũtat⁹. Et sic aperiunt oculi eius: qz ꝙ mõ fiebat sibi revelatio. ſ. absq; gr̃a iu

stificante

a Ꝑulcra tabernacula. Origē. Ꝛ bone dom⁹ tue iacob: ⁊ tabernacula tua israel ⁊c. Nō terrenas domos laudat q̄ non erāt apud eos ꝓter ceteras gētes. Sed ꝑplus diuisus erat ꝑ trib⁹: tribus ꝑ plebes: plebes ꝑ cognationes: cognationes ꝑ domos familiarū: domus ꝑ numer⁹ hoīm: ⁊ ꝑ capita numerabant. hoc est: oīs q̄ erat a viginti annis ⁊ supra masculus q̄ ad bellū ꝓcedere poterat: hec in spiritu ꝓuidēs extollebat. Nec ſolū hec contuenda est ſententia: assumpta enī parabola loquit. Si enī cōſideres diuiſiones ⁊ ordines populoꝝ qui in reſurrectione i vero israel erūt cū quiſq; reſurget in ordine ſuo. Si potes intueri trib⁹ ſuas et cognationes in q̄bus nō tm̄ carnis ⁊ ſanguinis cognatio q̄ mentis et animi: intelliges q̄ bone ſūt dom⁹ iacob ⁊ tabernacula israel. Eſt autem domus res fundata et ſtabilis et certis terminis ſepta: tabernacula eoꝝ q̄ ſemp in via ſunt et ambulant nec itineris terminū reppererunt. Iacob ḡ habēdus eſt in eoꝝ ꝑſonis q̄ in actibus perfecti ſunt. Iſrael vero ſunt q̄ ſapientie et ſcientie ſtudēt. Quia ergo actuū exercitia certo fine claudūt (Nō enī ſine fine eſt operū ꝑfectio) vbi impleuit q̄s oīa q̄ facere debuit: ipſa enī operū ꝑfectio bona dom⁹ dicit. Eoꝝ vero qui ſapientie et ſcientie ſtudent (q: nullus finis eſt. Quis enī finis dei ⁊ terminus ſapiēcie erit? Ꝛto ei quis acceſſerit tāto ꝓfundioza inueniet: incōꝓhenſibilis eſt enī ſapiēcis dei) eoꝝ dom⁹ nō laudat: q: nō ꝓuenerūt ad finē: ſed tabernacula mirāt in quibus ambulāt ſemp ⁊ ꝓficiūt: ⁊ q̄to ꝓficiūt tāto ꝓficiendi via augeāt et in immenſaꝝ tendāt: ideo tabernaculū nominat. Siq̄s autem ſcientie cepit aliquos ꝑfectus: ⁊ aliq̄d experimenti: ſcit q: vbi ad aliquam venerit theoricā ⁊ agnitionē ſpiritualiū ibi aīa quaſi in tabernaculo morāt. Cū ergo ex his alia q̄ reperit rimatur: ⁊ ad alios ꝓficit intellectus: quaſi eleuato tabernaculo tēdit ad ſuperioza ⁊ ibi collocat animi ſedem ſenſuū ſtabilitate cōfirmam: deinde ex ipſis alios inuenit quos ꝓiozū ſenſuū cōſequentia ꝓfecit: ita ſemp ad ꝓioza ſe extēdēs tabernaculis icedit. Hū quā eſt enī q̄ aīa ſcietie igniculo ſuccēſa otiari poſſit ⁊ quieſcere: ſed ſemp a bonis ad meliora: ⁊ a melioꝛib⁹ ad ſuꝑioza ꝓuocāt. Hoc ḡ iter ſapiēcie dei grādi ⁊ multo decore ſcripſit diuīs: vt nemora ymbrantia: ⁊ vt paradiſi ſup flumina ⁊c.

b Ut valles nemoroſe. Alij nemoroſa ymbrātia. Qui iter ſapientie dei incedūt nemora ſunt eis oīs cet⁹ iuſtoꝝ ⁊ chorus ꝓphetarū: ſub ymbra enī ſenſuū quos apud eos ſcriptos inueniunt refrigerant anime eoꝝ et in doctrina eoꝝ quaſi incedentes ꝑ opaca nemoꝝ delectant. c Ut ozti iuxta fluuios. Idē. Et ſicut paradiſus ſup flumina. Inueniūt iſti paradiſos ſup flumina ſiles illi i quo lignū vite eſt. Sunt enī flumia ſcripture euāgelice vel apoſtolice: vel celeſtiū virtutum ergā hmōi animas aditoꝛia. Riganť enī ab illis ⁊ inundanť ⁊ ad oēm ſcientiā ⁊ agnitionē celeſtiū nutriunť. Quoꝝ enī rp̄s fluuius ſit qui letificat ciuitatē dei: ⁊ ſpūſſanct⁹ nō ſolū ipſe fluuius eſt: ſed his q̄bus datū eſt vt flumina de ventre eoꝝ ꝓcedāt. Pater quoq; dicit: Me dereliquerūt fontē aque viue: eoquo. s. flumina iſta ꝓcedunt. Dis fluminib⁹ inundata tabernacula israel fiūt ſicut tabernacula q̄ fixit dn̄s. tabernacula ḡ tabernaculis cōparat. Poſſum⁹ enī dicere domos iacob eſſe legē: ⁊ tabernacula iſrl ꝓphetas. Nō enī ipſum iacob: ſed domos ei⁹ laudat: nec iſrl ſed tabernacula ei⁹ cū reuelati fuerint oculi eius. Qdin enī velamē poſitū eſt ſup lectionē legis ⁊ ꝓphetarū: nō videnť bona tabernacula: nec laudabiles dom⁹.

Sed cū intelligiť q: ſpiritalis lex eſt et ꝓphete amota littera q̄ occidit: ⁊ ꝓcepto ſpiritu qui viuificat: videnť etiā credētes populi de gentib⁹ cōgregati corpora ſimul laudari ⁊ anime: dom⁹ iacob de corpibus dicať: ſicut in quodā libello legiť: q̄nā iacob dom⁹ ſit israel. i. corpus eius iacob dicať: et aīa ei⁹ iſrael. Iacob ergo corpus laudabile eſt in continentia et caſtitate. Tabernacula vero iſrl anime ꝓfecte quibus cōuenit nomen iſrael a videndo deū. Iſta ergo tabernacula ſunt ſicut tabernacula que fixit deus. Illa. ſ. que oſtendit moyſi cū tabernaculū cōſtrueret dicēs: Vide oīa facias ſm typum qui oſtē-

a eius. Ꝑulcra tabernacula tua a
a ſ coꝝ. ſ. qui ſemp ambulant nec itineris certus terminum reperiunt. ſ qui in acru et opere perfectus eſt. b ſ qui ſapientie ⁊ ſcientie ſtudent.

b Iacob: ⁊ tentoria tua iſrael vt val b
a ſ his fluuijs tabernacula israel inundara ſunt ſicut illa que fixit dominus.

c leſ nemoroſe: vt horti iuxta fluui c
a ſ de quibus ꝛ: vt recipiāt vos in eterna tabernacula. ſ qz nō circūferūť oēm vētō doctrine.

os irrigui: vt tabernacula q̄ fixit c
a ſ angeli. b ſ iuxta. c ſ diuiną ſapiētiā.

d dn̄s: quaſi cedri ꝓpe aquas. d
a ſ populi multi vel doctrina. b ſ gentes vel primitiua eccleſia.

e Fluet aqua de ſitula eius: et ſe e
men illi⁹ erit in aquas multas:
a ſ a regno. ſ. b ſ regē. ſ. amalechitarū cui pepercit. c ſ ſaul.

Tolleť ꝑpter agag rex eius: ⁊ au f
ferť regnū illius. Deus eduxit b
multis: ⁊ exaltabit gog regnū eius. Deus deduxit eū ex egypto. Sicut gloria vnicornis ⁊c. Chriſtus exijt de ſemine iſrl ſm carnem qui dominať in gētibus. Vnde: Pete a me ⁊ dabo tibi gentes hereditatem tuā ⁊c. Hoc interpretatur ſuper tecta: ⁊ hic non ꝑ gente ponit vt putatur: ſed vt in multis ipe ſermo hebraeus non interpretatus relictus eſt. Eſt enim ſermonis conſequentia talis: et exaltabit ſuper tecta regnū ei⁹ et c.r.e. Exaltari autē ſup tecta de perfectione credentium dicitur: creſcere autem de multitudine. In his ergo qui perfecti ſunt ſuper tecta exaltatur regnum chriſti. i. ſuper eos qui in ſupnis ſunt. Sunt enī forte aliqui in celeſtibus qui rebus aliquibus plus ꝓficiant: ⁊ altius exaltanť hi qui in regno chriſti ſunt. Unde: Qui in tecto eſt nō deſcendat aliquid tollere de domo. Qui enī ad excelſam ꝓfectionē venerunt: non debent ad huius mundi (qui domus appellať) humilia deſcendere. ⁊ alibi: Nō audiſtis in aure ꝓdicate ſuper tecta. Creſcit autem regnū eius dum multiplicatur eccleſie numerus (vſq; duo ponat pater inimicos omnes ſub pedibus ei⁹) ⁊ nouiſſimum inimicum deſtruat mortem. f Eduxit illum de egypto. Deus eduxit eum ex egypto poſt mortē ſcz hero/dis. Unde: Ex egypto vocaui filium. qđ ex hoc loco videtur

Nico. de lyra

ſtificāte. a Ꝑulcra taber. t. i. bū ordinata. b Ut valles nemoroſe vt horti iuxta ⁊c. i. delectabilia ad habitādū.

c Ut taber. q̄ fixit dn̄s. qz tabernaculū federis vbi erat habitatio diuina erat i medio et tentoria iſrl in circuitu poſita: vt viſum eſt. ſ. ij. ca. et. iij. d Quaſi cedri ꝓpe aquas. per hoc deſignať ꝓſperitas populi iſrael. vel ſm alios hoc refertur ad templum poſtea factum a ſalomōe o lignis cedrinis. vt habetur. iij. Reg. v. e Fluet aqua de ſitula eius. per ſitulā que eſt inſtrumētū hauriēdi aquā de puteo ⁊ effundendi ad vſum humanū: intelligiť ſtudiū legis et ꝓphetarū: qđ viguit in hieruſalem circa templū. ꝑ quod ſtudiū hauriebantur aque ſapientie de puteo ſacre ſcripture: et effundebantur docendo populū: ſm q̄ dr Eſa. ij. De ſion exibit lex ⁊ verbuz dn̄i de hieruſalē. f Tolleť ꝑter agag rex eius. in hoc ꝓphetat de ſaule rege iſrael: qui nō impleuit ꝑceptū dn̄i de deletione amalech: ſed cepit agag regē amalech viuū: ⁊ de ſpoliis meliora ſeruauit. ſ. fuit repzobatus a regno. vt habeť. i. Reg. xv. g Et auferet regnū illius. qz trāſlatū fuit de domo ſaul ad domū dauid. Ra. Sa. aliter exponit dicēs q̄ hic eſt text⁹: Altior agag rex eius. i. ꝓm⁹ rex israel capiet agag: et hoc fecit ſaul. Et eleuabitur regnum eius. ſ. regnū iſrl: qđ fuit poſtea valde eleuatum tpe dauid et ſalomonis.

b Deus eduxit illum ⁊c. exponať ſicut ca. ꝓcedenti.

assūptū ⁊ euāgelio inſertū: vel de Oſee ꝓpheta. Poſt mortē herodis: vel de ſeculo eduxit illū pater ad ſemetipſuz vt vitam faceret eis qui de hoc mūdo aſcenſuri erant ad deū.

a Cui⁹ fortitudo ſimilis ⁊c. Omnia enī demonū regna ejiciens vnū ſcz regnū quaſi veri vnicornis fundauit in gloria: eoꝝ enī regnū ſignificat.

b Deuorabūt gētes ⁊c. Edet gētes inimicoꝝ ſuoꝝ: ⁊ craſſitudines illoꝝ medullabit ⁊c. Dentes. ſ. quas inimici ſui poſſidebant ipſe edet deſtructa virtute inimici: ⁊ craſſitudines illoꝝ medullabit cū de his ſenſum craſſum et carnalē extenuabit ⁊ cōuertet ad intelligentiā ſpiritualē. Craſſitudo aūt Deut.13.b in malo ponit: ſm illud: Ingraſſatuz Deu.32.b eſt coꝛ populi hui⁹. Et alibi: Satiat⁹ eſt ⁊ incraſſat⁹ eſt ⁊ recalcitrauit dilectus. Edit ergo gentes ⁊ cibū habet Job.4.b eos qui credūt in ſe. vnde: Deus cibus eſt vt faciā volūtatē eius qui miſit me: cuius ſcz voluntas erat vt gentes conuerterenť ad fidē. Subtilitas Sap.7.a autē laudabilis eſt: quia ſpiritus ſapientie qui intelligibilis ⁊ ſanctus ē: ⁊ vnus ⁊ multiplex dicit et ſubtilis.

c Et ꝓfozabūt ſagittis. Lxx. Et iaDeut.4.b culis ſuis ſagitrabunt inimicū. Chriſtus enī verbis ſuis vicit diabolū: et oēs contradicentes ſuperat ⁊ confringit. omni⁹ enim qui peccat inimicus eius eſt dum peccat. Si autē verbis dei confixus peccata ſua agnoſcēs cōpungatur: ⁊ ad penitentiaz cōuerſus iaculis eius confixus dicitur.

d Accubās dormiuit vt leo ⁊c. Si intelleꝛiſti quantam requiem habeat iter ſapientie: q̄tū gratie: q̄tūq; dulcedinis: noli diſſimulare: noli negligere: aggredere iter nec heremi ſoliturdinē perhorreſcas: habitanti enim in huiuſmodi tabernaculis occurret manna celeſte: ⁊ angelorū panē manducabis. Incipe tm̄ cito in conſortiū tuuz venient angeli quos ſignificant cedri. e Quā ſuſcitare nullus audebit. Lxx. Quis ſuſcitabit eū? Hūc Job.2.d enī a patre ſuſcitaⁿ dicit: Hūc ipſe tē plum corꝑis ſui ſuſcitare ſe dicit: iō quaſi percunctantis ſignificat affectus. f Qui benedixerit tibi erit ⁊c. Qui benedicunt: Chriſto benedicunt in communione paterne benedictionis aſſumpti. Qui autem maledicunt: maledicti ſunt. Iudei qui maleJob.9.c dixerunt chriſto lachrymabiliter maledicti ſunt. Quid enī poſſit illis euenire qui maledicūt ſapientie veritati ⁊ vite niſi vt ab his omnibus exules iaceant? Hec enī omnia chriſtus eſt.

g Qui maledixerit tibi ⁊c. Origē. Ego puto q: nō ſolū maledicit Chriſto qui ſermonē aduerſus eum ꝓfert maledictuz: Sed etiā qui ſub nomine chriſtiani male agit: turpiter viuit: ⁊ inhoneſtis verbis aut factis nomen eius facit blaſphemari. Sicut non ſolū deū benedicit: q̄ ſermonib⁹ ſolis ſed actib⁹ vita et moribus facit nomen dei benedici. h Domin⁹ pzmunit te honoze ⁊c. Oſtendit dominus quia etiā balach intellexit non iam demonū miniſterio decipi balaam: ſed dei virtute ad meliora tranſferri. i Non potero ꝓterire. Sciens balaam q: nō ſibi per miniſtros ſolitos reſpōſa deferenť: ſed ab eo qui habet omnium poteſtatē recte videtur ꝓteſtatus ſe nō poſſe ꝓterire verbū domini: vel ꝓferre aliquid boni vel mali ex ore ſuo. Qui enim loquiť nō poteſt ſacrificijs vel muneribus permutari: apud quē nō eſt trāſmutatio: ⁊ ideo nō poteſt ſacerdos mercede mutari vbi deus muneribus non mouet. Diſceſſurus tamē balaam incipit iterū ꝓphetare. Et dicit: cōſilium do tibi ⁊c. k Dabo tibi cōſilium. Origē. Uenī cōſiliū do tibi quid faciat populus hic populo tuo in nouiſſimis diebus. Et aſſumpta parabola ſua ait ⁊c. Uelim requirere q̄s ſit hic ſenſus vel ordo verboꝝ? Conſiliū enim dare nō videť:

ſed ait quid facturus ſit hic populus populo tuo in nouiſſimis diebus. Cū videreť cōuenientius dici: veni ꝓphete tibi quid facturus ſit populus hic populo tuo: et eſſent conſequentia vt videreť balaā ꝓphetare de his que populus iſrl factur⁹ eſſet populo balach vel ceteris gentibus vt nō relinqueret ex vrbibus moab vllum ſaluum. Hec ꝓphetia quoq; quā de rp̄o cōiungit. ⁊ dicit: Oriet̄ ſtella ex iaGen.49.b cob ⁊c. cōuenienter poſita videre ſi diceret: veni ⁊ ꝓpheto tibi. Sic ergo intelligendum eſt: conſiliū do tibi diuinū. ſ. qđ in nouiſſimis diebus impleꝛdum eſt: mihi nūc reuelatum aperio tibi ⁊ manifeſto: vt ſcias quid ꝑplus hic faciat populo tuo. hoc eſt: conſilium dei tibi manifeſto. Similiter etiā intelligendū puto qđ apoſtolus ait: Quis cognouit ſenſum domini: aut Ro.11.b quis conſiliarius eius fuit? hic enim quis non ꝓo nullo: ſed ꝓraro ⁊ ꝓximio habetur. Cognouit enī filius Mat.11.b ſenſum dei qui dicit: Nemo nouit patrem niſi filiⁿ ⁊ cui vo. fi. re. Que ſcit ergo pater ſcit et filius: ⁊ conſiliū ei⁹ 1. Cor.2.c et ſenſuz. Spūs quoq; qui ſcrutať alta dei ſenſum eius agnoſcit. Filius ergo qui agnoſcit ſenſum dei cōſiliar⁹ eius eſt: nō q: ignoranti quid agat cōſiliuz det filius aut ſpūs: ſed conſilij ⁊ voluntatis eius particeps et ſciens eſt. Balaam ergo quia cōſiliū quod reuelauerat ei de⁹ participem faciebat. balach ait: Uenī cōſiliū do tibi: tā q̄ qui vere videns ſit ⁊ vere audierit.

l Dixit balaā ⁊c. Origē. Dixit balaā filiⁿ beoꝛ. Homo vere videſ ⁊ vere audiſſe ſermones dei ſciens ſciam excelſi ⁊c. Hoc nō facile de quolibet ꝓphetarum ſcriptum repperi. Miroꝛ ergo quō de balaam ſcriptum eſt: cui nec hoc dicere conceſſum eſt quod in ꝓphetis in vſu eſt. Hec dicit domin⁹: ſed ait: Dixit balaam ⁊c. Quomodo ſcit ſcientiam excelſi? Qui etiam balach docuit quomodo mitteret ſcandalum coram filijs iſrael vt manducarent immolata et fornicarent. De apoſtolis enim vir inuenit dictum q̄ ſciant ſcientiam excelſi q̄uis Paulus dixerit ſe audiſſe arcana verba 2.Co.12.a que non licet homini loqui: nō eſt ꝓ-

Nico. de lyra

a Deuorabunt gentes hoſtes illius. i. iſraelis ⁊ li gentes eſt accuſatiui ca ſus: hoc eſt dictum hebrei perfecte triumphabunt de aduerſarijs ⁊ hoc patet per litterā hebraicam que planioꝛ eſt que ſic habet: Deuorabit. ſ. iſrael gentes hoſtes ſuos: ⁊ oſſa eoꝝ corodet. i. fortitudinem earum deſtruet. b Accubās dormiuit. i. dormiet: et ponitur hic ꝓteritus ꝓ futuro propter certitudinē ꝓphetie. ⁊ deſignat in hoc ſecuritas populi in terra ſibi promiſſa: aduerſarijs debellatis. ideo ſubdit: Quaſi leena. ſequit: c Quā ſuſcitare nullus audebit. q̄diu enim in vero cultu dei ꝑſtiterunt: habitauerunt in terra iſrael confidēter. d Qui benedixerit tibi ⁊c. quaſi diceret tāta erit opinio bonitatis hui⁹ populi q̄ bñdicētes ei reputabunť benedicti: ⁊ maledicētes maledicti. e Iratuſq; balach. Hic ponit benedictionis interruptio per balach ipm̄ reꝓhendentē. ⁊ ptz littera vſq; ibi: f Uerūtā pgens ad populū ⁊c. ſciebat enī balaā q̄ q̄diu ſpiritus dei ſuper illos mouereť ad loquendum nō poſſet populo iſrael maledicere: ſed cogitabat q̄ in receſſu de terra illa huiuſmodi ſpūs ab eo recedereť: ⁊ tūc ꝓmitteret agere ⁊ loqui ſm malā voluntatē ſuā: ⁊ tunc daret ipſi balach cōſiliū cōtra filios iſrl: qđ ⁊ factū eſt: vt habebitur in principio ſequentis ca. g Sumpta igiť parabola. Hic ponit benedictionis reſumptio: ⁊ primo cōuertit ei⁹ ꝓphetia ad iudeos, ſcđo ad alios, ibi: Uidq; vidiſſet. Circa pri-

Ecci.1.a 1.Cor.2.b

¶ fessus se habere scientiam excelsi. In ecclesiastico dicitur: Omnis sapientia a domino deo est. Quod forasse ita intellige re possumus quasi a deo sit etiam sapientia mundi que destruetur: t principium mundi: t siqua est: per quam falsa scientia commendatur. Sed in sequentibus legitur: Non est sapientia malicie disciplina vbi docet: quia omnis disciplina que falsum asserit etiam si vehemens videatur t verisimilis: tamen non debet sapientia dici. Sed omnis sapietia a deo est. i. omnis peritia que vel erga aliquam artem vsui humano necessaria habet: vel cuiuslibet rei scientia a deo data.

Job.38.d Unde in Job dictū est: Quis dedit mulieribꝰ texendi sapientiā t varietatis disciplinam? Et de beseleel dicit

Exo.31.a dñs: Repleui eū spiritu sapientie t intellectus vt in omni opere intelligat: t sit architectus ad operādū argentū t aurū tc. Hoc ergo sciētia ab excelso est. Quomodo non geometrica ex qua scientia architectonica deriuat:

Zach.2.a ¶ In zacharia quoq; funiculus geometricus dicit: in quo angelus hierusalem metit. Quid de musica cuiꝰ peritia tta attigit dauid: et melodie t rhitmorum disciplinā: vt ex his omnibꝰ sonos inueniret quibꝰ etiā regē vexatum a spiritu maligno mitigaret: De

1.Re.16.c medicine vero scientia nec dubitādū puto. Que enim scientia magis est a deo q̄ sanitatis: in qua etiā herbarū vires t succorū qualitates ac differētie noscunt: Scientia ergo balaā pro qua vocatus est de mesopotamie mōtibus ab oriente habet originē ab excelso. Unde nouit naturas animaliū. vel morꝰ aniū: vel differentias vocū t quod accepit ad scientiā bonorū cō

tulit ad vsus malorum: velut si medicus venenarius fiat: et p remedijs morbos p sanitatibus mortes inferat. Ut autem amplius sciamꝰ totius sapiētie sciētiā a deo originē trahere. ab hominibꝰ aūt mali ppositi vel etiam a demonibus corrumpt elas quasdā sapientie dei miscentibus declinari ad malū:

Dan.1.b Notandū est quia dedit dominus Danieli et socijs eiꝰ scien

Ibidē.1.c tiam t intellectū t prudentiā in omni arte grāmatica: t Danieli dedit intellectum in omni verbo t visione t somnijs: t inuenti sunt a rege decuplo sapientiores q̄s sophiste t philosophi t incantatores t magi qui erant in omni regno eius. Ex his omnibꝰ colligit quomō balaā dixit de semetipso. scz vt intelligat q̄ ozigo totius scientie ab ipso cepit exordium: sed vitio humane malicie conspirātibus t surripientibꝰ demonibus in gnicie versa sunt q̄ pro vtilitate concessa sunt. ¶ Brego. Dixit homo cuius obturatus est oculus: dixit auditor: sermonū dei: q̄ visionē omnipotētis intuitus est: qui cadit: t sic aperiant oculi eius. Nescit impius mala que facit: nisi cū pro eis puniri ceperit. Cōsiliū balaam cōtra israelitas pbuit: sed post in pena vidit quid prius ex culpa cōmiserit. Electi autem q̄ nec peccare debeant prouident: oculi eozū ante casum patēt. Iniquus vero post casum oclos aperuit: q̄ post culpā iam in pena cōspicit: quia malū debuit vitare quod fecit.

a ¶ Qui cadens. Sepe malus eterna iudicia admirat: pdictionē celestis patrie cū audit diligit: t opera diuine dispositionis obstupescit. Jacens ergo miracula cōsiderat: quia dei potentiam sciendo pensat: sed viuendo non amat. b ¶ Videbo eum tc. Alia littera. Ostendam ei: t non modo. Beatificabo t nō appropinquat. Hec ad illos quoꝝ personā gerit referuntur. Qui a doctores legis et scribe ostendunt christū lege t p

Rom.11.d phetis promissum: sed non modo. i. quando venit: sed cū plenitudo gentium introierit: tūc oſtēdēt: tūc beatificabūt quem modo blasphemāt. Sed tēpus quo hec futura sunt longe est: t in fine seculi. Jdeo ait ostendā illi. i. populo qui tunc saluabit: sed non modo. c ¶ Nō modo. Cum ista loquor: Quia

Gal.4.a vbi venit plenitudo temporis misit deus filiū suū.

d ¶ Dicitur stella ex iacob tc. Origc. De hac stella in euange

Mat.2.b lio dicit quia veniens steterit supra vbi erat puer. Sed si inde discesserit: vel euanuerit: vel assumpta sit: vel quid omnino in de factū fuerit non dicit: Sed forte sicut in baptismo sup chri

¶ stum spiritus quasi colūba descēdit et mānsit super eū: t vox patris audita est: Hic est filius meus dilectus: ita et stella q̄ venit supra vbi erat puer t stetit in christo pmansit. Et sicut ibi veniste spiritum dei super eum et mānsisse in eo ita accipimus q̄ nunc̄ ab eo recessit spiritus dei: ita stella que venit t sterit sup eū nūc̄ discessit. Jdeo diuinitatis eiꝰ indiciū illā stellā fuisse opinor. Ordo quoq; ppbetie idē ostendit: cū de diuinitate dicit: Orietꝫ stella ex iacob. De humanitate vero: Exurgetq; homo ex israel: t vtrūq; euidēter ꝓberatū apparet. e ¶ Et percutiet duces. Principatus t potestates affigens cruci. Aliter nō potest saluare moabitas: nisi prius vastasset duces impietatis. f ¶ Vastabitq; omnes. Jdem. Et prędabit omnes filios seth. Jste est serb filius adam: de quo dictum est: Suscitauit mihi deꝰ semē aliud pro abel quē occidit cain. Ad hoc enī omne humanum genus: qui enim de cain fuerāt diluuio perierūt. Filij ergo seth omnes homines. Prędam ergo accipit omnes filios serbvi etis demonibus: eos scilicet qui sub eoꝝ dominatione tenebār: quos xp̄s quasi victorie prędam ducit: t spolia salutis reportat. Unde: Ascēdens in altum captiuam duxit captiuitatem. Captiuitatem. scilicet generis humani quā diabolus ad perditionem ceperat: christus captiuam duxit: t de morte reuocauit ad vitā.

g ¶ Et erit idumea. Jdē. Et erit edom hereditas ciꝰ: esau inimicus eius tc. Edom idem est qui esau. Hic scōm hi storiam inimicus est israel. Sed in aduentu christi ipse erit hereditas eius: id est ad fidem recipietur. Non excludetur ab hereditate christi. Spiritualiter ergo edom caro intelligitur que spiritui aduersatur: t est inimica eius. Sed in aduentu christi cum subiecta caro fuerit spiritui per resurrectionis spem ipsa etiam ad hereditatem veniet: non enī sola anima sed et caro que aliquādo fuerit inimica per obediētiam spiritus consors future hereditatis existet.

b ¶ Israel vero fortiter aget. Origc. Et israel fecit in virtute. Quia. s. tunc edom: vel esau. i. carnis natura in hereditatis societatem vocabit: cum israel. i. anima facta fuerit in virtute decenter virtutibus repleta. Si enim anima ad virtutes nō veniat sed persecuet in ignauia: nec caro ad hereditatē veniet: sed ad iudicium illiꝰ qui potest animā t corpus pde

Mat.10.c re in gehennam. ¶ Et perdat

Nico.de lyra

mū ex pdictis patet littera vsq; ibi: a ¶ Videbo eum tc. ex ponitur autē hec littera ab hebreis de ꝓperitate regni israel tempore dauid et salomonis de qua dicit balaam: Videbo eum sed non modo. q. d. licet status illius ꝓperitatis mihi ostendatur visione prophetica: tamen non erit temporibus meis: quia adhuc multū distat. b ¶ Orietꝫ stella ex iacob. i. dauid vt dicunt aliqui hebrei qui nominaſ stella ꝓpter sanctitatem: fm Ba. Sa. per stellam intelligitur aliqua constellatio specialis que apparuit circa natiuitatem ipsius dauid designans ortum eius. sed cuiusmodi fuerit illa constellatio non dicit. c ¶ Et consurgit virga de israel. i. dauid: qui dicitur virga ꝓpter potestatem regiam. d ¶ Et percutiet duces moab. fm q̄ dicitur. ij. Reg. viij. Et percussit dauid moab et mensus est eos funiculo coequās terre. e ¶ Vastabitq; omnes filios seth. dicit Ba. nathan q̄ seth pro ut hic accipitur est nomen ciuitatis in terra moab cuius populum totaliter destruxit dauid. f ¶ Et erit idumea possessio eius. fm q̄ dicitur. ij. Reg. viij. Et facta est vniuersa idumea seruiens dauid. g ¶ Hereditas seir cedet inimicis suis. i. filijs israel quorum erant inimici. h ¶ De iacob erit q̄ dñabit. s. vniuersaliter. B referr ad salomonē fm aliquos hebreos dicētes: q̄ ipse dominatus fuit toti orbi: fm q̄ dicit. iij. Reg. v. Magnificatus est ergo rex salomon sup oēs reges terre tc. t subdit ibidē: Et singuli deferebāt ei munera. i. tributa fm istos.

¶ Et pdas

¶ a Et pdat reliquias tc. Jdē. Perdet liberatū de ciuitate. Videam⁹ si forte ꝑ mō possit explanari. Ciuitatē hic mūdū intelligam⁹: sicut in eua

Luc.15.c gelio de luxurioso filio dicit: q̄ dissipauit substātia patris. Accessit inḋt ad quēdā primariū ciuitatis in regione illa: a quo receptus in agrū mittit pascere. Dec ergo ciuitas cui⁹ ille primarius erat mūdus est.

Jgit̄ de hac ciuitate liberatū. i. quē de hoc mun

Dā.10.d do xp̄s liberat perdit eū dicēs: Qui pdet aiam suā ꝓpter me saluā faciet eā. Saluditer g̃ Jesus pdit quē de hoc mūdo erunt. Sti volum⁹ ergo ad saluā venire t de mūdo liberari: pdam⁹ aias nostras pditiōe necessaria t vtili. pdit enī aiam fm xp̄m q̄ desideria eiꝰ refrenat: cupiditates resecat: luxuriā t resolutiones castigat: t in nullo facit voluntatē suā: sz dei. Per hec dicit perire aia: perit enī vita eiꝰ prior: t incipit noua q̄ est xp̄o: cui sī cōmorimur etiā conuiuem⁹.

b ¶ Principiū gētiū amalech. Nō hoc ad historiale amalech referri pōt. Nō enī primꝰ erat antiquitate: sed ad spiritalē q̄ declinando pplos a deo t faciēdo gentiles ex dei cultoribꝰ amalech

Gen.14.a nominat. Et initiū gentiū dicit: q̄z initiū dedit vt hoies fierent gētiles mutādo gloriā incorruptibilis dei in similitudinē imaginis corruptibilis hois: vt enī in pplo dei xp̄s est initiū: sic in pplo qui declinat a deo t gentilis efficit amalech. ¶ Orige. Initiū gentiū amalech: t semē eoꝝ

Gen.14.a peribit. Scriptū est in Genesi. Et reges hi cōuenerūt ad fontem iudicij: hic est cades: t iterfecerūt oēs principes amalech: t amorreos. Sz que rit vtrū sint due gentes cuiusdē nois amalech? q̄z in catalogo filioꝝ esau

Ibi.36.a scriptū ē: Jste sūt generatiōes esau p̄ris edom in mōte seir. Et hec noīa filioꝝ esau: eliphaz filiꝰ adas vxoris esau. Fuerūt aūt filij eliphaz: omar sephu: gathan: cenez: thamna. Thamna aūt fuit cōcubina eliphaz filij esau: t hec peperit amalech ipi eliphaz. Et isti sūt filij adas vxoris esau. Et post pauca: t hi sūt duces ex filijs esau: filijs eliphaz qui fuit primogenitus esau. Dux theman: dux omar: dux sephu: dux cenez: dux dux gathan: dux amalech. Hic igit̄ amalech fuit filiꝰ eliphaz primogeniti esau de cōcubina thamna. Redeam⁹ aūt ad primā cōmemorationē de amalech: vbi bi q̄ reuersi sūt t venerūt ad fontem iudicij q̄ vocat cades: interficiūt oēs principes amalech. Cades enī interp̄tat sanctificatio vel sancti: Amalech vero ablingēs pplm vel declinās pplm. Qui ergo reuertunt ad sanctū t cōuertūt se ad sāctificationē interficiūt amalech: q̄. s. ablingit pplm vl̄ declinat. Dec est cōtraria virt⁹ t nequitie spiritales q̄ declinat pplm a deo. Nozū principes sūt p̄cipat⁹ cōtra quos sanctis est colluctatio: q̄s tñ superare nō poterūt nisi cōuertant ad sāctimoniā q̄ est cades: t in ipsa est fons iudicij. Dis enī q̄ se ad sāctimoniā vertit: habet semp ante oculos fontē iudicij: ꝓspicit enī diē iudicij t purificato corde tā malorū penas q̄s ꝓioꝝ beatitudines cōtuet: q̄s faciēs amalechitarū principes ꝓsternit. Alij vero subiciunt principibꝰ amalech. Hos enī ablingit t consumit: t talē pplm declinat a deo: hec ad illū primū referūt amalech. Videam⁹ t istū amalech filiū eliphaz primogeniti esau que peperit ei thāna cōcubina. Cuiꝰ pater eliphaz interp̄tatur deꝰ me dispersit: mater thāna: primo quidē degener: deinde defectio cōmota. Necessario q̄ ab his gignitur bostis israel est: ablingēs vel declinās populū. Primꝰ enī hebreos egressos de egypto aggressus ē in ra

Exo.17.c phidim cū moyses dixit ad iesū: Elige tibi viros: t cōflige cū amalech

Ibidem.d tc. Et pꝰ pauca sequtū ē: Quia fugauit iesus amalech: t pplm eiꝰ gladio deiecit: cū dñs dixit ad moysen: Scribe hec ad memoriā in libro t da in auribus iesu: q̄z deles delebo memoriā amalech de sub celo. Et edificauit moyses altare t noīauit nomē eius dñs refugiū meū. t ait: Quia in manu occulta dñs expugnat amalech a generatione in generationem. Hide q̄d debeat intelligi amalech quē manu occulta. i. inuisibili expugnat deꝰ a generatione in generationē. Jn Deuteronomio q̄z scriptū ē:

Deu.25.d Memēto quāta fecit tibi amalech cū exisses de egypto: quō obstitit tibi i via et excidit caudā tuā: oēs q̄ laborāt post te tc. ¶ Nota quō amalech obstitit pplo dei in via nō tñ potuit eiꝰ caput abscidere: sed caudā. i. eos q̄ retro vltimi sequebant: nec ea q̄ retro erāt obliuiscētes extēdebant se

Luc.9.g ad anteriora. Usi: Nemo mittēs manū suā ad aratrū t aspiciens retro aptꝰ est regno dei. Qui enī retro inuēt⁹ fuerit in cauda abscidet eū ama

1.Re.15.a lech. Jn libro etiā regū ait samuel ad saul: Hec dicit dñs deꝰ Ostutū: Recogitaui oīa q̄ fecerit amalech aduersū israel qui pessit eū in via cū ascenderet ex egypto: nūc g̃ vade t pcute amalech: et anathematiza oīa q̄ ha

Ibidem.c bet t nemini parcas tc. Paulo post: Penitet me q̄z vnxi saul in regē. Et ꝰ ergo obserua quō deus p ꝓphetā p̄cipit sauli: vt expugnaret amalech: t nō parcat cuiq̄: t q̄z pepcit: offensā occurrit inexpiabilē: vt ꝓtra naturā suā deꝰ diceret: Penitet me q̄z vnxi saul in regē. Nō ergo parcamus illi q̄ declinat populū vl̄ ablingit t deuozat. Jnuisibilis amalech q̄ volentibus ascendere de egypto t de mundi tenebris cōsecendere ad terram ꝓmissionis resistit in via t impugnat: t si inuenerit lassos defectos retro aspicientes: in vltimis t in cauda positos abscidet t pimet. Jdeo tendendum est ad anteriora: t in verticem montis ascēdēdū et semp le

¶ uande

a Et pdat reliquias ciuitatis. q̄z plures subiecit quos non subiecerat pater eiꝰ. Ra. Sa. exponit de messia: qꝰ dr hic: De iacob erit q̄ dominet. s. vniuersaliter: fm qꝰ scriptū est de eo ꝑs. lxxj. Et dominabit a mari vsq; ad mare: t a flumine vsq; ad termios orbis terrarū. Et p dat reliquias ciuitatis. i. rome q̄ fuit ciuitas notabilissima: t p ipam intelligit romanū imperiū: in quo successerūt catholici: q̄ fm eius p messiam venturum cum aliꝭ gentibus sunt destruendi. Sed hec expositio falso innititur fundamento: scz q̄ messias sine christus sit venturus ḡtum ad primū eius aduentum de quo loquit: quia tamen est trāsactꝰ: vt diffuse declarauī p scripturas hebreoꝝ in quadam questione de quolibet. Item falsum assumit. scz q̄ primus aduentus christi sit in virtute armoꝝ: cum Zacharias propheta dicat cōtrariū ca. ix. Exulta satis filia sion: iubila filia hierusalē: Ecce rex tuꝰ venit tibi iustꝰ t saluator t ipe paup. Que auctoritas fm doctores hebreos de xp̄o intelligit. ideo aliter exponēda est ista ꝓphetia balaam a principio: q̄ fm oēs doctores catholicos de xp̄o intelligenda est: Videbo eū sed nō modo: q̄z balaā t oēs alij viuri sūt xp̄m ertam corporeis oculis: qñ in forma humana apparebit ad iudicādū. Sed nō ꝓpe q̄z multū distat iudiciū. Aliter exponit t melius vt videt de aduentu in carne: Videbo eū sed nō mō: q̄z nō vidit eū in p sona ꝓpria: sed in posteris suis: q̄z magi qui venerūt adorare xp̄m natū: fuerūt de stirpe balaā. Sz nō ꝓpe: q̄z natiuitas xp̄i adhuc distabat p magnū tēpus. Cōsequēter ostēdit signū dicti aduētus cū dicit: Orietꝫ stella ex iacob: q̄z in natiuitate xp̄i stella apparuit: q̄ magos ad xp̄m natū pduxit: vt habet Matth. ij. t fuerūt ad hoc excitati ex ꝓphetia ista: Et cōsurget virga de israel. i. xp̄s ꝓpter potestatem regiā. vnde de ipso dicit ꝑs. ij. Reges eos in virga ferrea tc. Et percutiet duces moab. i. idolatras qui significant p moabitas: eo q̄ erāt idolatre: vt ꝓtz ex ꝓdictis. Nec mirandū est de tali significatione: q̄z balaā parabolice loquebat: vt ꝓtz in textu. Nō aūt destructa sit idolatria post christi aduentum: patet ꝑ effectū. Vastabitq; omnes filios seth. i. omnes populos subiciet fidei catholice ante finem mundi: licet nondum sit impletum: de seth enim egressi sunt oēs populi: q̄z abel mortuus fuit sine filijs: et filij cain fuerunt deleti in diluuio. Dicuntur autem vastari filij serb per conuersionē ad fidem catholicā inq̄tuz desierūt esse quod erāt per infidelitatez: sicut dicit Prouer. xij. Certe impios et non erūt. subaudi impi: sicut erant prius. Et erit idumea possessio eius tc. per edom et seir fm hebreos intelligitur ciuitas romana: et ipsa facta est possessio xp̄i: q̄z facta est sedes principalis sui vicarij. De iacob erit qui dominet. s. vniuersaliter: q̄z christo subiecta sunt omnia. fm q̄ dicit Matth. xxviij. Data est mihi omnis potestas i celo t in terra. Et perdat reliquias ciuitatis. i. cōgregationis malorum obstinatorū: qui sunt ciuitas diaboli: sicut et iusti sunt ciuitas dei. b ¶ Cunq; vidisset. Hic conuertit ꝓphetia balaam ad alias gentes: t primo ad amalechitas. cum dicitur:

c ¶ Principium gentium amalech. non potest dici q̄ amalech sit simpliciter principium gentiuz: q̄z fuit filius eliphaz filij Esau. vt habet Gen. xxxvj. ante quem fuerunt multi gentiles: fed dicitur ꝑn cipium gentium que insurrexerant primo contra filios israel post exitum de egypto. vt habetur Exo. xvij. d ¶ Cuius extrema perdentur. per filios israel: quod factum fuit tempore saulis regis. vt habetur. j. Reg. xv. Secundo conuertitur ꝓphetia ad filios Ietro. cum dicitur:

Exo.17.c nande man⁹ in oratiõe ad celũ: vt ita demũ vincaĕ amalech. Dauid cũ multa bella gessisset:ꝛ contra allophilos fuissent ei accerrimi frequẽtesq; cõflictus:nõ scribit obtinuisse regnũ:ni
2.Re.1.a si prius dominisset amalech. Unde etiam regressus est dauid postq̃ cecidisset amalech:ꝛ suscepit regnũ saul:cũ tñ amalech scribaĕ multas prius strages fecisse i populo israel:ꝛ incendisse plurimas vrbes. Ante aduentũ eni veri dauid qui natus est ex semine dauid: spiritales amalechite.i. cõtrarie virtutes multas strages fecerunt ih populo israel:ꝛ ipsius dauid captiuauerũt duas vxores iudeũ.s.ꝛ gentilem ppũm.
Rom.3.b Omnes enim cõstat sub pctõ fuisse: sed nõ in his rerũ exitus mãsit. Adueniens aũt dauid: inuenit dispos amalechitas mãducãtes ꝛ bibentes ꝛ exultãtes p̃da:ꝛ cecidit eos:ꝛ post hanc cedẽ regressus suscepit regnuz.
3.co. De hoc ergo amalech ait balaã: Initiũ gentiũ amalech:ꝛ semẽ eorpibit. Semẽ eoꝝ est psuasio ꝛ doctrina qua docẽt boies declinare a deo: hoc ergo peribit:nõ ipsi in quib⁹ seminatũ
Ezec.18.c est:ipsi enĩ cũ cõuersi ingemuerĩt salui erũt. Hec expositio illis obstitit q̃ deũ legis duricie ꝛ crudelitatis accusant:qui nõ solũ gentem amalech:sed ꝛ semen ei⁹ ꝓnũciãt periturũ cũ gẽs ad spiritales nequitias referaĕ. Semen vero doctrina gentiliũ suptitionũ ꝛ cult⁹ idolorum:ꝛ oĩs secta que a deo ppũm declinat exponaĕ.
a Vidit quoq; cineũ. Idem. Et videns cineum dixit:valida habitatio tua:ꝛ si posueris nidũ tuũ in petra:ꝛ si fuerit tibi deor nidus astutie assyrij captiuũ te ducẽt ꝛc. Deoz pater est balaã :hereticos figurans. Et dicit q̃ saluus possit esse cineus si ponet in petra.i.in rpõ nidum suũ:ſpem.l.nec hereticoũ circũdet eus ꝛ circũscribat astutia. Si eni hoc fecerit:nihil ꝓderit q̃ in petra locatus videt:ab assyrijs eni captiuus ducẽt malignis.s. spiritibus a q̃bus hereticl captiuant. Videt but⁹ expositiõis cõiunctio cõturbare sensum:sed vernaculũ est hebree lingue i cõiunctione frequẽter vti:vt interdũ abũdet. Habet eni vna quecq; lingua aliquid ꝓprietatis qõ apud alias videt vitiosũ. Hic ergo ꝛ cõiũctio abũdat ꝛ supfluit. Caueat ergo cineus q̃ interpꝛaĕ possessio:q̃uis possideat istam gratiã vt in ecclesia christi sit:ne forte astutia deoz circũueniat eum:ꝛ declinãs ad
1.Tim.1.d prana dogmata tradaĕ assyrijs: qui eni blasphemãt in ecclia positi tradunt sathane vt discant nõ blasphemare. Tradunt aũt assyrijs q̃ interpꝛtanĕ dirigentes nõ vt penitus pereant: sz dirigant ꝛ corrigank ꝛ discant nõ blasphemare. Non videt
1Re.15.b cineũ valde culpabiliter noĩare eni dixit saul :Discede de medio amalech ꝛ nõ pcutiã te:qz fecisti misericordiã in israel ꝛc. Sui⁹ robustũ est habitaculũ si ponat in petra que est christus nidum suũ. Grego. Cineus possessoz. Qui ꝓsentia possidẽt: qui ingenio polluent:qui ingenio secularis sapientie callent: qui vere sibi robustũ habitaculũ cõstruũt:si se infirmos sentiunt:ꝛ in excelsa humilitate christi fouenda mentis fiduciaz ponũt:ꝛ omne quod ꝓterit cordis volatu trãscendũt.
b Electus. Electi de numero sapientũ: veritatis inquisitores vita viuunt ꝓpetua. vnde: Qui elucidant me vitã eternã
Eccl.24.c habẽt. c Assur. Diabolus.s.cui hereticl tradunt dirigendi ꝛ corrigendi. d Parabola. Sepe parabolice loqui dicit:ne q̃d i bis:nõ quasi parabolã:sed ſm litterã accipiam⁹.
e Quis victurus. Tam felix qui hec videat:sentiat: intelligat:ꝛ credat:q̃ hec ita fecerit deus. f Quando ista faciet deo. Cũ.s.oziel stella ex iacob surget homo ex israel:ꝛ delebit amalech et semẽ eius peribit. Jd est cũ veniet xp̃s:ꝛ cultum idolozũ destruet:ꝛ demonũ potestatẽ subijciet.
g Veniẽt ꝛc. Videt significare q̃ iuxta incarnationẽ dñi venirent romani assyrios hebreos ꝛ oẽs orientales supaturi:ꝛ
Dan.2.c tandẽ regnũ pdituri ſm statuã danielis. Vel q̃ in aduẽtu xp̃i in fine tẽporũ qõ pars occidentalis significat:oĩa regna mun
Eph.6.b di gladio spũs.i. verbo dei superenk:ꝛ in tẽpore antichristi cessaret p̃dicatio euangelij. Orige. Et exibunt de manibus citiorum:ꝛ affligẽt assyrios. Citij interpꝛtanĕ plaga finis. Qui ꝑ conuersi ad deũ ꝛ a christo eruditi plaga que in fine seculi impijs veniet effugiũt affligent assyrios. Jd est hi q̃bus in agone positis cõteret deus sathanã sub pedib⁹ affligẽt assyrios .i. demones. Calcabũt eni sup serpentes ꝛ scorpiones ꝛ super oẽm virtutẽ inimici.
Rom.16.c Luc.10.c b Hebreos. Hebreus ẽ q̃ de egypto trãsiit ad terrã ꝓ.de tenebris ad lucẽ:de morte ad vitã. Sz nõ sine magno certamine potest obtinere. Affligit ergo ꝛ affligitur: cedit aduersariũ et cedit:affligunt ꝑ assyrij hebreos.i. pplm dei: sicut affligũt ab eis. i Etiã ipsi peribunt. Idem Et ipsi pariter peribũt. Nõ cũ hebreis.s. sed pariter .i. statim vt hebreos afflixerint. Pariter eni grecus sermo ꝓ statim ponit. Nic ergo erit finis oĩm vt assur cui tradebanĕ delinquentes in populo dei: vel in iteritũ
1.Cor.5. carnis vt spũs saluus fieret:vel vt diceret nõ blasphemare:pereat etiã ipse ab eo qui potestatem habet pdere
Dat.10.c in gehẽnã qui dicet eis: Jte in ignem
Jbid.25.d eternũ: qui ꝑ.est di. et an. eius. Peribit vna ouis de centũ:sed hanc bon⁹
Luc.15.a pastor relictis nonaginta nouẽ i montibus descendens ad hanc vallem lachrymarũ:et requirens inueniꝛ ꝛ imꝑositam humeris reportauit. Jste autem assur qui in fine omniũ dicit peribit. Peribit vna ouis de centũ:sed hanc bon⁹ pastor relictis nonaginta nouẽ i montibus descendens ad hanc vallem lachrymarũ:et requirens inueniꝛ ꝛ imꝑositam humeris reportauit. Jste autem assur qui in fine omniũ dicit perituꝛus. nescio si aliquando aut queri possit aut inueniri: perijt ergo non erroꝛe sed iudicio:nõ lapsu motus:sz pseuerantia obturatus. Nõ eni scriptum est:Ego occidã ꝛ ego viuere faciam:deducã in infernũ ꝛ reducã. nescio si generaliter ad omnes aspiciat: an ad eos tñ quos deceptio diaboli
Deu.32.d deduxit in mortẽ. k Surrexitq; balaaz. Quia balaã dei virtute cõtricꝰ nõ potuit israẽ maledicere volens regi placere.ait:Veni cõsiliũ do tibi:sed cõsiliũ nõ aperuit: qõ tamẽ referꝛtur in fine bui⁹ libꝛi:sed plenius vbi iobãnes ait:Habes ibi doctrinã balaã:qui balach docuit vt mitteret scandalum in cõspectu filioꝝ israẽ:vt manducarent idolis ĩmolata ꝛ fornicarenk. Quasi ꝑplus hic nõ ꝓpꝛijs viribus ꝛ deũ queredo vincit et pudicitiã cõseruãdo. Deijce pudicitiã ꝛ sponte vincetur:nõ virtute militũ sed decoze mulierũ pugnandũ ẽ: forma vincit armatos:ferrũ pulchritudo captiuat. Ubi sẽserint eos mulieres manus dedisse libidini:nõ se ꝓtius cupiẽtibus prebeant q̃ de sacrificijs idolozũ comedant: et conseq̃rent beelphegoz. Rex vero balach cõtinuo cõsilio paruit.
Ps.51. Apoc.2.b

Nico.de lyra

Et fornicat⁹ a Vidit quoq; cineũ. Jste cin⁹ a quo dicti sunt cinei fuit filius ietro vt dicunt aliqui: vel potius ipsemet ietro vt dicũt alij: ꝓut dictum est supra.x.ca. Et ponit hic iste populus iuxta amalech:quia habitabat iuxta eum:ſm q̃ dicit.j. Reg. xv. Dixitq; saul cineo: Abite recedite atq; discedite ab amalech: ne forte inuoluã te cum eo. b Robustum quidẽ est habitaculum tuũ. locus enim siue habitationis erat fortis ꝓter difficilem accessum ex rupibus. sequit: c Assur eni capiet te. fortitudo ei loci nõ potuit eũ saluare:quin caperet ꝛ captiuaretur cũ decẽ tribub⁹ israel:quas captiuauit rex assur tempore Ose regis israel: vt habet .iij. Reg. xvij. Tertio cõuertit parabola ad romanos. cum dicit: d Assumptaq; parabola ꝛc. prophetie tamen siue ꝑmittit exclamationẽ dicens:
e Heu quis victurus est quando ista faciet deus? scilicet q̃ sequunt. q.d. tanta strages per romanos fiet in diuersis partibus orbis q̃ vix poterit aliquis euadere gladiũ eorum.
f Venient in trieribus. i. in nauibus: g De italia. quia p nauigium venit exercitus romanoꝝ ad partes illas orientales. h Supabunt assyrios. quozũ dominiũ erat magnũ.
i Vastabũtq; hebreos. quod inchoatũ est tempore Pompeij: et consummatuꝛ tempore Titi ꝛ Vespasiani. k Et ad extremũ etiã ipsi peribunt. s. romani. quod exposuit Ra. Sa. futurũ ꝓ regẽ messiã:vt dictũ est supra ꝛ improbatũ. ideo alter dicẽdũ q̃ hoc factũ est per bella intestina inter romanos consurgentia: ꝓpter que multa regna recesserũt a dominio imperij romani:ꝛ illud quod remansit videt quasi quotidie intestinis bellis cassari: ꝛ hoc notaĕ cũ dicit: Ipsi peribunt .i. a semetipsis bellis intestinis.

a Balach quoq; via qua venerat rediit:cõdurerat eni balaã vsq; ad fines terre sue: vt haberet cõsiliũ ab eo cõtra filios israel in fine sicut ei ꝓmiserat. La. XXIIII

Moraliter. a† Cũq; vidisset balaã ꝛc. Per balaã qui verã ꝓphetie doctrinã habuit ꝛ tñ male vite fuit:significaĕ doctor quicunq; vel ꝓdicator habẽs bonam ꝛ verã doctrinã sed malã vitã: cuius doctrina alijs ꝓdest sibi tñ obest Luce.xij. Seruus qui cognouit voluntatem dñi sui ꝛ nõ facit: vapulabit multis.s. plagis. ff Uerũtamen ꝑgens ad populũ meũ dabo ribi cõsiliũ. Per hoc autẽ q̃ balaã ꝓhibitus est a deo maledicere populo israel:tñ cõtra eũ dedit consiliũ pessimũ p q̃s fuit tractus ad fornicationẽ corpoꝛalẽ ꝛ etiam spiritualẽ.s. idolatriã:significati fuerũt heretici necromãtici ꝛ cõsimiles:qui timoze pene corpalis impediunk suã doctrinã pestiferã in publico:sed eã docẽt in suis cõuẽticulis in occulto. Jtẽ ꝑ hoc q̃ balaã filios israel debellare nõ potuit ꝑ demones:ꝛ tñ eos cõfudit ꝛ afflixit ꝑ mulieres: ostendit nobis q̃tũ horrenda est familiaritas mulierũ atq; fugienda Eccẽ. vij. Jnueni mulierẽ morte amariozẽ:q̃ laqueũ venatorum est:sagena coꝛ eius :vincula sunt manus illius:qui aut̃ placet deo effugiet eam.

a Vidit quoq; cineũ. Jdem. Et videns cineum dixit:valida habitatio tua:ꝛ si posueris nidũ tuũ in petra:ꝛ si fuerit tibi deoz nidus astutie assyrij captiuũ te ducẽt ꝛc. Deoz pater est balaã :hereticos figurans. Et dicit q̃ saluus possit esse cineus si ponet in petra.i. in rpõ nidum suũ:ſpem.l. nec hereticoũ circũdet eus ꝛ circũscribat astutia. Si eni hoc fecerit:nihil ꝓderit q̃ in petra locatus videt:ab assyrijs eni captiuus ducẽt malignis.s. spiritibus a q̃bus hereticl captiuank. Videt but⁹ expositiõis cõiunctio cõturbare sensum:sed vernaculũ est hebree lingue i cõiunctione frequẽter vti:vt interdũ abũdet. Habet eni vnaquecq; lingua aliquid ꝓprietatis qõ apud alias videt vitiosũ. Hic ergo ꝛ cõiũctio abũdat ꝛ supfluit. Caueat ergo cineus q̃ interpꝛtaĕ possessio:q̃uis possideat istam gratiã vt in ecclesia christi sit:ne forte astutia deoz circũueniat eum:ꝛ declinãs ad
1.Tim.1.d prana dogmata tradaĕ assyrijs: qui eni blasphemãt in ecclia positi tradunt sathane vt discant nõ blasphemare. Tradunt aũt assyrijs q̃ interpꝛtanĕ dirigentes nõ vt penitus pereant: sz dirigant ꝛ corrigank ꝛ discant nõ blasphemare. Non videt
1Re.15.b cineũ valde culpabiliter noĩare eni dixit saul :Discede de medio amalech ꝛ nõ pcutiã te:qz fecisti misericordiã in israel ꝛc. Sui⁹ robustũ est habitaculũ si ponat in petra que est christus nidum suũ. Grego. Cineus possessoz. Qui ꝓsentia possidẽt: qui ingenio polluent:qui ingenio secularis sapientie callent: qui vere sibi robustũ habitaculũ cõstruũt:si se infirmos sentiunt:ꝛ in excelsa humilitate christi fouenda mentis fiduciaz ponũt:ꝛ omne quod ꝓterit cordis volatu trãscendũt.
b Electus. Electi de numero sapientũ: veritatis inquisitores vita viuunt ꝓpetua. vnde: Qui elucidant me vitã eternã
Eccl.24.c habẽt. c Assur. Diabolus.s. cui hereticl tradunt dirigendi ꝛ corrigendi. d Parabola. Sepe parabolice loqui dicit:ne q̃d i bis:nõ quasi parabolã:sed ſm litterã accipiam⁹.
e Quis victurus. Tam felix qui hec videat:sentiat: intelligat:ꝛ credat:q̃ hec ita fecerit deus. f Quando ista faciet deo. Cũ.s. oziel stella ex iacob surget homo ex israel:ꝛ delebit amalech et semẽ eius peribit. Jd est cũ veniet xp̃s:ꝛ cultum idolozũ destruet:ꝛ demonũ potestatẽ subijciet.
g Veniẽt ꝛc. Videt significare q̃ iuxta incarnationẽ dñi venirent romani assyrios hebreos ꝛ oẽs orientales supaturi:ꝛ
Dan.2.c tandẽ regnũ pdituri ſm statuã danielis. Vel q̃ in aduẽtu xp̃i in fine tẽporũ qõ pars occidentalis significat:oĩa regna mun
Eph.6.b di gladio spũs.i. verbo dei superenk:ꝛ in tẽpore antichristi cessaret p̃dicatio euangelij. Orige. Et exibunt de manibus citiorum:ꝛ affligẽt assyrios. Citij interpꝛtanĕ plaga finis. Qui ꝑ conuersi ad deũ ꝛ a christo eruditi plaga que in fine seculi impijs veniet effugiũt affligent assyrios. Jd est hi q̃bus in agone positis cõteret deus sathanã sub pedib⁹ affligẽt assyrios .i. demones. Calcabũt eni sup serpentes ꝛ scorpiones ꝛ super oẽm virtutẽ inimici.
Rom.16.c Luc.10.c b Hebreos. Hebreus ẽ q̃ de egypto trãsiit ad terrã ꝓ.de tenebris ad lucẽ:de morte ad vitã. Sz nõ sine magno certamine potest obtinere. Affligit ergo ꝛ affligitur: cedit aduersariũ et cedit:affligunt ꝑ assyrij hebreos.i. pplm dei: sicut affligũt ab eis. i Etiã ipsi peribunt. Idem Et ipsi pariter peribũt. Nõ cũ hebreis.s. sed pariter .i. statim vt hebreos afflixerint. Pariter eni grecus sermo ꝓ statim ponit. Nic ergo erit finis oĩm vt assur cui tradebanĕ delinquentes in populo dei: vel in iteritũ
1.Cor.5. carnis vt spũs saluus fieret:vel vt diceret nõ blasphemare:pereat etiã ipse ab eo qui potestatem habet pdere
Dat.10.c in gehẽnã qui dicet eis: Jte in ignem
Jbid.25.d eternũ: qui ꝑ.est di. et an. eius. Peribit vna ouis de centũ:sed hanc bon⁹
Luc.15.a pastor relictis nonaginta nouẽ i montibus descendens ad hanc vallem lachrymarũ:et requirens inueniꝛ ꝛ imꝑositam humeris reportauit. Jste autem assur qui in fine omniũ dicit peribit. Peribit vna ouis de centũ:sed hanc bon⁹ pastor relictis nonaginta nouẽ i montibus descendens ad hanc vallem lachrymarũ:et requirens inueniꝛ ꝛ imꝑositam humeris reportauit. Jste autem assur qui in fine omniũ dicit perituꝛus. nescio si aliquando aut queri possit aut inueniri: perijt ergo non erroꝛe sed iudicio:nõ lapsu motus:sz pseuerantia obturatus. Nõ eni scriptum est:Ego occidã ꝛ ego viuere faciam:deducã in infernũ ꝛ reducã. nescio si generaliter ad omnes aspiciat: an ad eos tñ quos deceptio diaboli
Deu.32.d deduxit in mortẽ. k Surrexitq; balaaz. Quia balaã dei virtute cõtricꝰ nõ potuit israẽ maledicere volens regi placere.ait:Veni cõsiliũ do tibi:sed cõsiliũ nõ aperuit: qõ tamẽ referꝛtur in fine bui⁹ libꝛi:sed plenius vbi iobãnes ait:Habes ibi doctrinã balaã:qui balach docuit vt mitteret scandalum in cõspectu filioꝝ israẽ:vt manducarent idolis ĩmolata ꝛ fornicarenk. Quasi ꝑplus hic nõ ꝓpꝛijs viribus ꝛ deũ queredo vincit et pudicitiã cõseruãdo. Deijce pudicitiã ꝛ sponte vincetur:nõ virtute militũ sed decoze mulierũ pugnandũ ẽ: forma vincit armatos:ferrũ pulchritudo captiuat. Ubi sẽserint eos mulieres manus dedisse libidini:nõ se ꝓtius cupiẽtibus prebeant q̃ de sacrificijs idolozũ comedant: et conseq̃rent beelphegoz. Rex vero balach cõtinuo cõsilio paruit.
Ps.51. Apoc.2.b

a Balach quoq; via qua venerat rediit:cõdurerat eni balaã vsq; ad fines terre sue: vt haberet cõsiliũ ab eo cõtra filios israel in fine sicut ei ꝓmiserat. La. XXIIII

Moraliter. a† Cũq; vidisset balaã ꝛc. Per balaã qui verã ꝓphetie doctrinã habuit ꝛ tñ male vite fuit:significaĕ doctor quicunq; vel ꝓdicator habẽs bonam ꝛ verã doctrinã sed malã vitã: cuius doctrina alijs ꝓdest sibi tñ obest Luce.xij. Seruus qui cognouit voluntatem dñi sui ꝛ nõ facit: vapulabit multis.s. plagis. ff Uerũtamen ꝑgens ad populũ meũ dabo ribi cõsiliũ. Per hoc autẽ q̃ balaã ꝓhibitus est a deo maledicere populo israel:tñ cõtra eũ dedit consiliũ pessimũ p q̃s fuit tractus ad fornicationẽ corpoꝛalẽ ꝛ etiam spiritualẽ.s. idolatriã:significati fuerũt heretici necromãtici ꝛ cõsimiles:qui timoze pene corpalis impediunk suã doctrinã pestiferã in publico:sed eã docẽt in suis cõuẽticulis in occulto. Jtẽ ꝑ hoc q̃ balaã filios israel debellare nõ potuit ꝑ demones:ꝛ tñ eos cõfudit ꝛ afflixit ꝑ mulieres: ostendit nobis q̃tũ horrenda est familiaritas mulierũ atq; fugienda Eccẽ. vij. Jnueni mulierẽ morte amariozẽ:q̃ laqueũ venatorum est:sagena coꝛ eius :vincula sunt manus illius:qui aut̃ placet deo effugiet eam.

ꝛ reuersus est i locũ suũ:balach a quoq; via qua venerat rediit.

In ca. xxiiij. vbi dr i postil. Ꝓulchra tabernacula tua ꝛc.

Additio. Circa ꝓphetias balaã tã ꝑcedentes q̃s sequntes tria occurrunt attendẽda. Primũ est q̃ licet de statu populi israelitici a principio vsq; ad finem tractent: vt patet. nũq̃ tamen aliquid tangunt de infortunijs seu aduersitatibus:licet multa talia eis deuenerunt:tam tempoze iudicum q̃s etiã temporib⁹ regũ:ꝛ maxime in captiuitate babylonica et in alijs:sed solum tangunt ꝓsperitatẽ eoꝝ. Cuius ratio potest esse:q̃ deus nolebat vt talia reuelarentur balaã:nec per ipsum manifestarenk gentib⁹. ne ex hoc possent audaciã assumere resistendi seu inuadendi eos:ꝛ ideo in principio deꝰ vniuersaliter dixit ipsi balaã: Nõ maledicas populũ:qz bñdictus est. in quo ꝓbuit sibi ne aliq̃d mali de eis diceret. Secũdũ qz balaã ꝓphetauit de bis q̃ ꝓtinent ad ꝓsperitatẽ illius ppũ:nõ solũ temporalẽ:sz etiã spũalẽ. q̃ quidẽ bona spũalia intelligenda sunt de iustis.s. de israel seu iacob ſm spm:nõ aũt de puersis:vt patebit inferi⁹ in locis suis. Tertiũ est q̃ quattuoꝛ ꝓphetie isti⁹ balaã videnk respicere q̃ttuoꝛ status populi israelitici. quoꝝ ꝓmus⁹ ante legẽ est. s. ab Abraã vsq; ad dationẽ legis. secũdus est a datione legis vsq; ad tẽpus quo possederũt terrã ꝓmissionis:anteq̃s tñ regẽ babuissent aut tẽplũ. tertiꝰ vero a tẽpore ꝑdicto vsq; ad tẽpus quo habuerũt regẽ ꝛ tẽplũ inclusiue. quartꝰ vero ꝛ finalis status populi sub christo:ꝛ in oĩbus istis semꝑ tangiĕ ꝓperitas eorum:omissis aduersitatibus ratione ꝑdicta. Jn ꝓma igiĕ ꝓphetia cõmẽdat ꝓmũ statũ illi⁹ populi de quartuoz. Primo de hoc q̃ erat a deo benedict⁹: vnde nõ poterat maledici qõ coꝛrespõdet cũ hoc qõ fuit dictũ abrae in ꝓma sui vocatione Heũ. xij. Benedicã tibi ꝛc. Et benedicã benedicentib⁹ tibi ꝛc. de quo dicit hic balaã: Quõ maledicã cui nõ maledixit deus. Secũdo cõmẽdat eũ de hoc q̃ erat ꝛepatus in gentib⁹ in fide de qua hic dicit: Populus solus habitabit:ꝛ inter gẽtes nõ reputabiĕ:ꝛ qz ista distinctio incepit ab abraã ꝛ fuit cõtinuata ꝑ patriarchas:ideo huic distinctioni ꝑdicit: De sumis silicibus videbo eũ:ꝛ de collibus cõsiderabo illũ. s. de viris iustis ꝛ ꝑfectis qui mõtibus in scriptura assimulank: a quibus ille populus sũpsit initiũ. Tertio cõmẽdat eũ de magna numerositate:quia cuz ꝓmi patres essent pauci:tamẽ in magnã multitudinem creuerũt. de quo dicit: Quis dinumerare possit pulueꝛem Jacob ꝛc. coꝛrespondent ad illud quod dixit deus abrae Heũ. xiij. Multiplicabo semẽ tuũ sicut pulueꝛem terre. Quarto cõmendat eũ de bono fine. de quo dicit: Moziaĕ anima mea morte iustoꝝ:ꝛ fiant nouissima mea horũ similia. coꝛrespondet ad hoc quod dicit Heũ. xv. Tu autẽ ingrediꝛis ad patres tuos in pace:in quo videt assecurare eum de penis alterius vite:vnde in sinu abrae iusti ante aduentũ christi legunk collocari: vt Luce. xvj. Hec mirum si balaam cum esset pessimus appeteret finem iustoꝝ. Nã scõm Grego. in pastozali: Sicut plerũq; mali inutiliter cõpungunk ad iusticiam:sic plerũq; boni innoꝛie tentank ad culpam. Jn secũda ꝓphetia ꝓmo cõtinuat dicta dicẽdis dicẽs: Non est deus qua si homo vt mentiaĕ ꝛc. q.d. iste populus vt dixi non est maledictus a deo:sed ecõtra:quia deus mentiri nõ potest ideo ad benedicendũ adductus sum ꝛc. Consequenter videt rangere
secũdũ
scõm statũ populi supradictũ quẽ cõmẽdat in quiq;. Primo a separatione idolatrie q̃ in ꝓmo ꝑcepto fuit ꝓhibita ꝺ quo dicit: Nõ est idolũ in iacob:nec videt simulacrũ in israẽ. Secũdo cõmẽdat illum statũ de cultu vnⁱ dei:qõ multipliciter tradit i lege. de quo dicit: Dñs deꝰ eius cũ eo est. Tertio, cõmendat eũ de hoc q̃ etiã sine rege tẽporali victoriã obtinebãt de regibus sibi aduersantib⁹: vt patet ꝑcipue in historijs Iosue et etiã iudi. de quo dicit: Clãgoz victorie regis i illo ẽ. q. d. licet nõ habeãt regẽ tpale obtinẽt tñ victoriã ac si regẽ habuissent:ꝛ qz illa victoria ꝓcedebat ab illo cui⁹ fortitudo maxima est. ꝛ subdit: Dñs deus eduxit eũ de egypto cui⁹ fortitudo similis est rhinocerotis. s. cui⁹ cornua in quib⁹ designaĕ ptãs seu fortitudo: sunt ꝑeminentia ceteris. Quarto cõmẽdat eos in hoc q̃ nõ regebanĕ in cognitione agendoꝝ seu futuroꝝ ꝑ vana ꝛ suꝑstitiosa:sed ꝑ reuelationes diuinas. ſ quo dicit: Non est auguriũ in iacob:nec diuinatio in israẽ:ꝛ tẽporib⁹ suis dicet iacob et israeli q̃d operaꝰ sit dñs. s. ꝓ ꝓphetas denũciantes ea q̃ deus vult operari. Quinto cõmendat eos de hoc q̃ in ꝓmptu erat eis pacta victoria de aduersantib⁹. ꝺ quo dicit: Ecce populus vt leena cõsurget ꝛc. Et nõ accubabit leo donec deuoꝛet ꝑdã ꝛ occisoꝝ sanguinẽ bibat:qõ ꝑt intelligi ꝺ illo populo sub moyse: qui quidez moyses non accubauit. l. mozte nõ vidit donec deuicit reges foꝛtes seon ꝛ og ꝛ madianitas:quoꝝ sanguinẽ effudit. Uel itelligiĕ de toto pplo q̃ nõ accubabit. l. nõ habebit q̃tã possessionẽ terre sibi ꝓmisse: donec occideret oẽs reges chanaã: vt ptz in historijs sacris de hoc tractãtib⁹. Jn tertia ꝓphetia videt tãgere tertiũ statũ populi supradictũ quẽ cõmẽdat in q̃nq;. Primũ in hoc q̃ habebãt habitationẽ diuinã inter eos:ꝛ hoc q̃nq; i tẽporijs sicut a tpe moysi vsq; ad dauid inclusiue: q̃ arca federis q̃ in tentorio a moyse fabricata existẽs in diuersis locis figebatur:q̃nq; vero in tabernaculis. s. in tẽplis sicut in tẽplo Salomonis:ꝛ postea in templo ꝑ Esdrã et Neemiã edificato. ꝺ de quo dicit: Ꝓulchra ꝛc. Ubi notãdũ q̃ in hebreo in hoc loco ꝓmus ponunk tentoria q̃s tabernacula:sicut ꝛ in ordine tpis ꝓiora fuerũt: vñ assimilaĕ hmõi tẽtoria vallibus nemoꝛosis ꝛ hoꝛtis irriguis:in q̃bus boies quasi in trãsitu delectank:eo q̃ talia tentoria nõ habebãt locũ fixũ: sed mouebãtur de loco in locũ trancũdo:vt dictũ est. De tabernaculis vero. s. de tẽplis q̃ immobilia erant ꝛ cedrina:dicit q̃ tabernacula q̃ fixit dñs quasi cedri ꝓe aquas. Secũdo cõmẽdat illũ statũ de doctrina sacra. de quo dicit: Fluit aqua de situla ci⁹: exponik ꝓut in postilla. de studio legis ꝛ ꝓphetaꝝ qõ viguit in hierlm. vel de sapia Salomonis ad quã audiẽdã de vniuersa terra venichãt: vt in .iij. Reg. iiij. Tertio cõmendat illũ de regno tpali: q: ꝓmus rex qui fuit in israel deuicit regẽ agag qui erat principalis aduersariꝰ illi⁹ populi de quo dicit ſm verã litterã hebraicã: Sup exalteĕ sup agag rex eius. ꝛ sequik: Et eleuabiĕ regnum eius: exponik ꝓut in postilla. Quarto cõmendat illũ statum de victoria quã habuit de circũstantibus aduersarijs: vt ptz tpe dauid: quã victoriã attribuit fortitudini illi⁹ q̃ eduxerat eos de terra egypti dicẽs: Deꝰ eduxit illũ de egypto ꝛc. Devastabũt gẽtes hostes illi⁹ ꝛc. Quinto cõcludit hanc ꝓphetiã coꝛrespõdenter ad ꝓmũ dictũ sue ꝓphetie vbi dixerat: Quõ maledicã cui nõ maledixit dñs. q. d. illa bñdictio dei qua bũc pplm in patribus bñdixit firma est ꝛ irretractabilis. Jn quarta vero ꝓphetia agit de quarto statu illius pplꝰ. s. ꝺ christo: vnde in hac ꝓphetia ꝛ nõ in alijs facit mẽtionẽ de extremo tpe: quia vltimus status pplꝰ israelitici ſm oẽs in hac vita est tempus Messie: vltra qõ nõ est nisi aliud seculum. Et qz in hoc statu mysteria abscõdita a seculis erãt impleda: idcirco in hac tñ ꝓphetia de se dixit. Qui nouit doctrinã altissimi. q. d. ista q̃ dicturus sum nullus scit: nisi q̃ nouit doctrinã altissim. l. secreta altissimi: quẽ quidẽ statũ cõmendat in quattuoꝛ. Primo ex ꝺ q̃ rex eⁱ⁹ futurus erat celestis. de quo ꝺ: Oriet stella de Jacob: vnde Ra. moy. gerũdeñ. sic dicit in ꝺ loco: quia Messias cõgregaturus ẽ dispsiones israel ab extremis terre vsq; ad extremũ: idcirco assimilat eũ stelle q̃ transit ꝑ firmamentũ a sũmo celo. De quo etiã dixit Daniel: Ecce in nubibus celi sicut filꝰ hois veniebat. hec ille. Qꝺ sat⁹ cõcoꝛdat veritati nostre: licet ipse qui loquik: hoc non ꝑfecte sentiret. Jn signũ aũt bui⁹. s. q̃ rex Messias esset rex celestis stella nouа apparuit magis: cũ natꝰ esset christus Matth. ij. Secꝺo cõmẽdat statũ istũ ex pte ꝓdicti ꝓsidentis. s. xp̃i: q̃ idolatriã pe

nitus deuastaturus erat: ⁊ sic princeps huius mūdi eijciendus erat foras. vt habet Job. xij. ⁊ de hoc dicit: Consurget virga de israel. s. virga directionis virga regni tui. Dilexisti iusticiā ⁊ odisti idolatria ante tēpus legis euangelice totū mūdū cōphendebat. idcirco dicit: Vastabitq; oēs filios seth: A seth enī gen⁹ humanū cōsequēter descendit: put deducit in Hlosa. Vastauit igit christus omnes a seth descēdētes: quia deorum suoꝝ cultus amouit ⁊ tēpla vastauit ⁊ aras destruxit. Dominauit tū inter oēs gentes moab ⁊ idumeam seu seir: q̄ est terra ipsius edom ꝓpter diuersas rōnes. Moab enī qz cū moabitis loquebaꝫ quasi diceret eis: Et si ꝓnunc nō supabunt te: tamē in futurū eis subijcieris. Idumeā vero nominauit: qz fuit primus aduersari⁹ ipsius iacob ab vtero: cuius primogenitura ⁊ būdictionem iacob accepit: vt ptz Gen. xvij. Et ió in scripturis sicut israel sepe accipit ꝓ populo qui fide ⁊ cultu dei residet: etiā si ab israel nō descēdat fm carnē: sic edom ⁊ seir sepe accipit ꝓ gente que aduersat populo dei: etiā si ab edom ⁊ seir fm carnem nō descēdat: put in ꝓphetia Abdie deo duce largius est tractandū: qđ in christo impletus est. Subiecit eī omnes tales in primo aduentu: ad hoc spiritu aliter cū post resurrectionē dixit: Data ē mihi omnis potestas in celo et in terra: fm quā potestatē cōdemnauit omnes infideles dicens: Qui nō crediderit condēnabit: Mar. xvj. Et isto etiaꝫ modo potest intelligi id qđ dicit: Vastabitq; oēs filios Seth. Tertio cōmendat illū statū respectu populi qui fidem christi cū tāta cōstantia ⁊ virili fortitudine susceperunt: q̄ etiā vsq; ad effusionē sanguinis fidē christi ꝓ ordē diuulgauerūt: de quo dicit: Israel vero fortiter agit. Quarto cōmendat illū statum circa scām aduentū quādo nō solum idumei. s. aduersarij fidelium erūt subiecti fidelibus modo ꝓdicto: sed etiam ex toto cōsūmentē euntes in ignē eternū: ⁊ de hoc dicit: De iacob erit qui dominet: ⁊ pdat reliquias ciuitat⁹. s. mūdi vel diaboli. Unde: Abdias ꝓpheta de hoc tractans similiter dicit: Nō erūt reliquie dom⁹ esau: ⁊ sic finit quarta ꝓphetia q̄ respicit israel fm quattuor statꝰ ꝓdictos: tāgēs ꝓsperitates eoꝝ: ⁊

Mat.28.d
Nu.24.d
Abdie.f

Glo. ordi.

a Et fornicatus est ꝓpls. Origē. Ipsa histo ria nos edificat docens qz aduersus nos militat fornicatio. Sz si habuerim⁹ arma apostoli iuxurie tela nō nocerēt nobis. i. si habeam⁹ loricam iusticie: galeam salutis: gladiū spiritus qđ est verbum dei: et scutum fidei: calciati pedes in ꝓparatione euangelij pacis. Si hec arma ꝓcipimus diabolo locum damus: ⁊ captiuat nos omnis de monum chorus et deus contra nos irascit: nec solum in ꝓsenti sed in futuro puniemur. Faciunt autem nos vincere pudicitia ⁊ iusticia prudentia ⁊ cetere virtutes. Faciunt autem vinci: luxuria: libido: auaricia: impietas ⁊ omnis malicia. Idē ait Johānes in Apocalypsi: Habes ibi quosdaꝫ tenentes doctrinam balaam ⁊c. Qui facit que facit balaam: doctrinam eius docere videt. Sicut de doctrina ieçabel ibi memoratur: Nō q̄ aliquis ex discipulis ieçabel doceat que illa tradiderit: sed qui ꝓphetas persequitur sicut illa: aut dolo aliquos capit: aut falsis criminibus perimit innocētes: iste tenet doctrinam ieçabel. Sic ergo qui ꝓcauo consilio scandalum generat in populo: ⁊ offensionē ⁊ iram dei ꝓuocat: vel idolorum sacrificijs cōmunicādo: vel libidini seruiendo: doctrinam balaā tenet. Est ergo execrabilis etiā corporis fornicatio qui violat templū dei: ⁊ tollit membra christi: et facit membra meretricis. Sed execrabilior generalis fornicatio in qua omne genus peccati pariter cōtinet. Cum anima. s. cōsortio verbi dei ascita: ⁊ matrimonio eius sociata ab aduersario eius qui eaz sibi in fide despondit corrumpit. Est ergo sponsus et vir anime mūde verbum dei. i. xp̄s. Unde: Volo autē vos omnes vni viro virginē casū. ex. xp̄o ⁊c. Dum igit anima adheret sponso: ⁊ cōplectitur ⁊ audit verbū eius: ab ipso suscipit semen verbi: ⁊ concipit ⁊ facit filios vt salua sit per generationem filiorum. Si ꝓmanserit in fide ⁊ charitate (etiā si ꝓius sicut eua seducta fuit) vbi cōcubitus fuerit anime cū verbo dei ⁊ complexus adinuicē datus: nascitur generosa ꝓgenies: pudicitia. s. iusticia patientia ⁊ omnes virtutes. Si autem se diabolo ⁊ demonibus ꝓstituerit: faciet filios adulterij. s. omnia peccata. Per singula ergo que gerimus generat filios anima nostra sensus. s. ⁊ opera. Et siquidem scām legem est ⁊ verbum dei quod facit: parit spiritū salutis: ⁊ saluabit ꝓ generationē filioꝝ: de quibus dicit: Filij tui sicut nouelle oli. in cir. men. tue. Si vero contra legē xp̄i qđ agit: de conceptione cōtrarij spūs parit filios peccati ⁊ maledictionis. Anima semper parit: semp generat: vel de verbo cōcipiens vel de cōtrario spiritu. Forte ad has generationes respicit qđ dictū est: Cum enīz nōdum nati fuissent aut aliquid egissent boni aut mali ⁊c. Iste enī generationes anime ex spiritu sancto generate ꝓiuscq; faciunt aliquid boni diligunt. Si vero ex spiritu maligno: ꝓiuscq; impleant aliquid mali: hoc ipso q̄ bmōi volūtatem peperit anima: digne odio habet male voluntatis execrāda conceptio. Ideo forsitan et chanaan puer anteq̄ nasceretur maledicitur: qz peccaturat

Pō.44.
Apoc.2.d
3.Re.1 8.a
Eph.6.c
Pō.136.
Rom.9.c

fꝰ pater

Ni. de lyr.

Ca. XXV

a† Mozabatur autez. Hic cōsequēter ponit ꝓuocatio filioꝝ israel ad peccatum ex consilio balaam. Et primo ponit dicta ꝓuocatio. secūdo ipsius punitio ibi: Locutusq; est dñs. Circa ꝓmū describit primo israelis ꝓuocati transgressio. secdo trāsgressionis punitio. ibi: Et iratus dominus. Circa primum sciendum q̄ balaam sciens filios israel esse ꝓnos ad luxuriam dedit consilium ipsi balach vt mitteret puellas pulchras nobiles et ornatas ꝓpe exercitum eozum: et q̄ iuuenes venientes ad se verbis allicerent: et cum viderent eos inflammatos ad actum carnis: non permitterent se ab eis cognosci nisi prius comederent ō idolotitis: ⁊ idola adorarent que secum portauerant vt sic deus offenderetur: et populus israel a deo percuteretur: et in manibus hostium traderetur. Dicit etiam Josephus q̄ aliqui nobiles de israel acceperunt sibi vxores de illis. Licet autem hic non sit scriptum q̄ balaam dederit hoc consilium: tamen habet ex eo quod dicit xxxj. ca. Cur feminas reseruastis: nonne iste sunt que deceperunt filios israel ad suggestionem balaam? Et Apoca. ij. dicit: Habes illic tenentes doctrinam balaam q̄ docebat balach mittere scādalum coram filijs israel: edere. scz de idolotitis et fornicari. et hoc est quod dicitur hic: Mozabatur autem israel eo tempore in sethim. nomen ē loci. ꝓpinqui loco vbi prędicte mulieres venerunt. c Et fornicatus est populus. spiritualiter per idolatriā: et corporaliter per luxuriam: vt dictum est.

Num. 25. Ca. XXV

a Et fornicatus est ꝓpls. Origē. Ipsa histo

fꝰ applicuit israel in sethim.

Mozabat autē

a fꝰ sethim rūsio vel refutatio

eo tpe israel in sethim: ⁊ fornicatus est ꝓpls cū filiabꝰ moab

b

a fꝰ qui nō bene applicuit refutat⁹ ē a deo.

que vocauerūt eos ad sacrificia

Ephes. 6. c

Glo. ordi.

Bch. 9. b pater eius: ⁊ ꝓphetans Moe q̄ vnicuiq; filiozum suoꝝ optima queq; signaret: vbi ad cham ventū est. Maledictus inquit chanaā puer. vnde: Filia babylōis misera beatus qui retribuit tibi retribu. quā tu. re. n. Beatus qui te. ⁊ alli. par. su. ad pe. Et si nōdū aliquid operis gessit in nobis babylonius cōceptus: sū paruulus est nō miseria ris: statim interfice. odibilis enī est: elide eum ad petram ne crescat: ne augeantur opera fornicationis in eo. Petra xp̄s est: in conspectu tremendi iudicij eius posita pereat hec soboles. Hec dicta sunt de generali fornicatione: cuius spes est corporalis fornicatio. Hinc Paulus ait: Qui se iungit deo vnus spiritus est: ⁊ qui se iungit meretrici vnum corpus est. Quasi omnis anima aut domino cōiuncta est: aut meretrici. Dominū aūt dicit virtutes que christus est. i. verbum: sapientiam: virtutem: iusticiam ⁊ huiusmodi. Meretricem vero omnes malicie species. Unde: Mulier occurrit ei habens speciem meretricis: que iuuenum facit auolare cozda. Hec meretrix malicia est: qui se iungit huic meretrici vnuz corpus malicie efficit. Sicut ergo qui se iungit domino iungit se sapientie iusticie pietati ⁊ veritati ⁊ cum omnibus vnus efficitur spiritus: ita qui se iungit huic meretrici iungit se impudicitie iniquitati mendacio ⁊ omnib⁹ malis cum quibus vnum corpus efficit. a Comederunt. Quasi etiam de his que immolata sūt idolis comederit que execrabilia sunt apud deum. Quis enī consensus dei cuz idolis? Origē. ait apostolus. Si quis viderit scientiā habentē in idolo recūbere: nōne scientia eius cū sit infirma edificabit ad manducandum idolatira? Ubi videt non tam rem ipsam grauem ꝓnunciare q̄ illius offensam qui hec videns ad idē ꝓuocatur: cum non simili sententia muniatur: vt non tam sui q̄ alterius sit reus. Forte studiosi litterarum grecarum homines ⁊ amatores philosophie desiderio studiozum veterū tenebant: philosophozum dogmata quasi idolis īmolata edebant. Que forasse non ledebant eos qui scientiam veritatis acceperāt. Sed minus in christo eruditi si imitantes talia legerent vulnerari poterant. Quia ergo charitas nō querit qđ vtile est sibi: sed quod multis: talem verbi cibuz capiamus q̄ non solum nos edificet ⁊ delectet: sed etiā videntes non offendat. Est ergo nō solum in cibis idolis immolatis: sed ⁊ in verbis. Omnis sermo qui pietatē iusticiam ⁊ veritatē docet deo immolatus est. Qui autē impudicitiam iniusticiā impietatē idolis: et qui eum recipit idolis immolata manducat.

a fꝰ consecrati sunt. s. idolis gentiū. b fꝰ non solum. s. manducauerunt.

a b c sua. At illi cōmederūt: ⁊ adorauerunt deos earuz. † Initiatusq; est a

a fꝰ qz arguit eos lex negligentes ⁊ desides.

israel beelphegor: Et iratus dñs b

d nus dixit ad moysen: Tolle cunctos principes populi ⁊ suspēde c d

a quē nihil latet. b pala. s. vt omnibus sint exemplum.

eos cōtra solē in pātibulis: vt e auertatur furoꝝ meus ab israel.

Deu. 4. b

Num. 25. c

3. Re. 11. a

Cañ. 6. c

1. Cor. 8. c

1. Cor. 13. b

3. Tes. 2. b

Apoc. 2. d

Jos. 22. b

Esa. 11. a

Deu. 13. c

Mat. 28. d

Joh. 12. c

Mat. 8. c

Joh. 6. c

Luc. 14. c

Act. 13. a

Jbi. 20. c

Apo. 2. b

Nico. de lyra

fꝰ sabit a

a Initiatusq; est israel beelphegoz. i. applicatus est siue conīunctus cultui illi⁹ idoli. b Et irat⁹. Hic ꝑsr ponit huius trāsgressionis punitio. Et primo in generali. secdo in speciali ibi: Et ecce vnus. Circa primū dicit: c Tolle cūctos ꝓncipes ꝓpo. ⁊ sus. eos, dicunt expositores nostri q̄ punitio primo facta est in principib⁹ per suspēsionē: qz aliqui erāt culpabiles in trāsgressione idolatrando: ⁊ alij subditos reprimere negligēdo. Ra. Sa. aliter exponit dicēs: Tolle cūctos principes populi. i. congrega eos vt iudicent ⁊ puniant transgressionē predictam. d Et suspende eos. s. qui inuenient culpabiles: ⁊ hoc vltimū non refert ad principes. e Contra solez, vt pena sit publica sicut ⁊ peccatū: ⁊ ad terroꝛē alioꝝ. ⁊ dictū Ra. Sa. cōsonare videt huic qđ subdit:

fꝰ ⁊ Dixitq;

sabit a populo. Nec si cogitarent homines: principatus non ambirent: sufficit cuiqz pro peccatis ppriis argui z reddere rationem. Quid necesse est p peccatis populi ostentari contra solem ante quē nihil potest abscondi: nihil obscurari? Aug⁹. Et dixit dominus ad moysen: Accipe duces populi z ostenta eos domino contra solem: z auferet ira animationis dñi ab isrl. Jratus dñs de fornicationib⁹ israel carnalib⁹. s. z spūalib⁹: Nā z filiab⁹ moab se miscerāt: z idolis fuerāt cōsecrati. moysi dixit vt ostentaret dño duces ppli cōtra so lē. i. palā in conspicuo hui⁹ lucis. Nā grecus ait: paradigmatison qđ dici posset exempla: qz paradigma exemplū dicit: Nā Agla dixit. Cōfige: vel potius suffige: Symmachus aūt suspende. Sed mirū est q scriptura desūt narrare vtrū hoc fuerit ex p̄cepto dñi impletū: qđ cōtemni potuisse nō video: aut si contēptū est ipsum cōtemni. Si aūt factuz est z tacitū: cur ex eo q phinees transfixit adulteros placatū fuisse dñm scriptura dicit plagā cessasse? Quasi crucifixis ducib⁹ sicut p̄ceperat dominꝰ: adhuc indignatio pseuerās alio mō placāda videret: cū fallū esse nō posset qđ p̄nūciauerat dicēs: Auertet ira animaduersionis dñi ab isrl. Si g factū erat qs dubitet iram fuisse auersam? Quid g opus erat: vt phinees ad placandū deū in adulteros vindicaret: z scriptura phiberet q sic placauerit dñm? Nisi forte intelligam⁹: cū illō qđ p̄ceperat dñs de ducib⁹ ppli moyses implere disponeret: voluisse eū etiā fm legē talia punire flagitia: vt iuberet vnūquēqz interficere primū suū dns alienis consecratū: z interea illud phinees faceret: z sic ira dei iam placata: nō opus fuisse duces ppli crucifigi. Hec sane securitas illi tempori congrua q̄tū malū sit fornicationis et idolatrie prudentiū fidei satis cuidenter ostendit.

a Qđ cū vidisset phi. Origc. Hec edificauerūt prozē pplm: tibi aūt qui a xp̄o redēptus es cui ō manibus gladius corpalis ablat⁹ est: z datus est gladius spūs: arripe hūc gladiū. Et si vides isrā eliticū sensū cū madianitis scortantē meretricib⁹: id est cū diabolicis cogitatiōib⁹ volutārē: ne parcas: ne dissimules: statiz pcute: pctū perime: ipsā quoqz vulnā. i. secreta nature discutiens z penetrās ipm fomitē peccādi reseca: ne vltra cōcipiat z generet: z maledicta peccatoꝝ soboles israeliti ca castra cōraminet. sic enī scelabis iram dei. Prezuenisti enī die iudicij que dies ire dr z furoris. Et exterminato fomite peccati q̄ hic vulua mulieris appellat: ad iudiciū venies securus. Orem⁹ g vt inueniā semp paratū istū gladiū spūs p quē exterminent ipsa semina et concepta culpa: z ppitius vobis fiat deus p verū phinēē dñm nostrū iesum christū. b Arrepto pugione. significat p crucē xp̄i nō solū idolatriā: sed z oēm carnis affectū vel cōcupiscētiā pimi: z sic deū placari. c Occisi sunt. xxiij. milia. Quia lumē veritat⁹ z iusticie relinquētes cecitatē idolatrie z fornicatiōis amauerūt: solis eterni lumine pziuati: mortē tenebras incurrūt. Visibiles enī sol vigintiquattuoꝝ horis oībē illustrat: z suo ambitu noctis tenebras fugat: sic et christus ad fugandas peccati tenebras per apostolos et pphetas mundū illustrat.

d Pactum sacerdotij sempiternuz. Quisquis zelo dei compunctus carnis stimulos contemnit cōpzimit vel subiectos ne lasciuiant corrigit: sempiternum sacerdotiū acquirit: ptinens ad eundem de quo dicit: Tu es sacerdos in eternū fm ordinē melchisedech. cū quo eternū regnū possidebunt. Interp̄tatur aūt phinees oze parcēs: vel oze requieuit: vel otiꝰ auguriuz. Eleaçar deus meus adiutoz vel dei adiutoziū. Aaron mons fortitudinis vel mons fortis. Que nomina cōgrue p̄dictū sensuz exprimunt. Qui enī oze parcit ne praua loquaꝝ: et mysteria celestia exponit: auditoribus p dei adiutoziū pium laborē explens: ad mōtē fortitudinis. i. christum feliciter ascendit. e Erat autem nomen viri rē. Jsraelita qui fornicatus est cū madianitide: significat eos qui ab ecclesia per errorem vel pauā operationem separati: blasphemiā dei inter infideles excitāt. Quib⁹ dr: Per vos blasphemaꝝ nomē dei i gētib⁹. qs noīa ista ostēdūt. Nā z çambri iterūq; psalmus vl canticū. Salumi: tentatione respiciens. Symeon audiuit tristiciam: vel nomen habitaculi. Cozbi calix immensus: vel immola mihi. Sur: murus vel angustia. Madian:

Dixitqz moyses ad iudices isrl: †Occidat vnusquisqz primos suos qui initiati sunt beelphegoz. Et ecce vnus de filijs israel intrauit coram fratribus suis ad scortum madianiten vidente moyse z omni turba filiozum israel: qui flebant ante fozes tabernaculi.

§ christus.

a †Qđ cū vidisset phinees filꝰ eleçari filij aaron sacerdotꝭ: surrexit de medio multitudinis: et arrepto pugione ingressus ē post virum israelitem in lupanar z perfodit ambos simul: virū. s. et mū/lierē in locis genitalibus. †Cessauitqz plaga a filijs israel: et occisi sūt vigintiquattuoꝝ milia hominum. Dixitqz dominus ad moysen: Phinees filius eleaçari filij aaron sacerdotis auertit iram meā a filijs israel: quia çelo meo commotus est contra eos vt nō ipse delerem filios israel in çelo meo. Jdcirco loquere ad eum: †Ecce do ei pacem fœderis mei: et erit tam ipsi q̄ semini illius pactuz sacerdotij sempiternū: quia çelatus est pro deo suo: et expiauit scelus filiozum israel. Erat autem nomē viri israelite q̄ occisus est cum madianitide çambri filꝰ salumi duc⁹ de cognatione z tribu symeonis. Pozro mulier madianitis que pariter interfecta ē

a Dixitqz moyses ad iudices israel. primos suos rē. principes enī erant de iudicibus.

b Et ecce vnus. Hic ponit punitio dicte trāsgressionis in speciali cum dicit: Et ecce vnus. iste fuit magis effrons z audax in peccato suo q̄ alij: quia erat princeps in tribu sy/meō. vt habet. j. z de isto dicunt Josephus et Ba. Sa. q i palam dixit moysi coram iudicibus populi: q licite poterat ingredi ad illam mulierem z accipere eam vxorem: sicut moyses acceperat sephoram filiam sacerdotis madian: vt habetur Exo. ij. sed nō erat simile: qz quādo moyses acceperat sephoꝛā: adhuc nō erat data lex filijs israel que prohiberet matrimoniū cum alienigenis: nec moyses per vxorem suam fuit tractus ad idolatriā: sed ecō trario ipse traxit eam de ritu gentili ad cultum veri dei. c Intrauit coram fratribus suis. i. contribulibus: qui ei psuade bant contrarium.

d Vidente moyse z omni turba filiozum israel: nō q̄ viderent ipsum cubantem cū muliere: vel intrantem locum vbi ipsa erat: quia nō erat ita ppe tabernaculum federis: sz quia videntibus moyse z alijs ipse recessit de loco dicens: q ibat ad mulierem illam pro actu venereo: z sic grauis erat eius culpa: tum ex contemptu tali: tum etiā ex publicatione. e Qui flebant ante fozes tabernaculi. timentes iram dei propter peccatum populi.

f Quod cū vidisset phinees. p̄dictum virum sic ptinaciter z inuerecunde recedentē. g Surrexit ō medio multitudinis. accensus çelo legis.

b Jngressus est post virū israelitem in lupanar. Jn hebreo habet: Jn tabernaculuz. vnde dicunt aliqui hebrei q intrauit tabernaculum illius principis vbi adduxerat p̄dictam mulierem vt ibi cognosceret eam carnaliter. Alij aūt q intrauit tabernaculum mulieris quod erat extra castra per modum p̄stibuli: vt dicit translatio nostra.

i Et p̄fodit ambos. qz repperit eos in coitu.

k Cessauitqz plaga a filijs isrl. qz p çelū ipi⁹ phinees dns fuit placat⁹ ne p̄cederet vltra plaga in populo vt patet ex littera sequēti. l Ecce do ei pacem fœderis mei. i. dignitatē sacerdotij post patrē suū. licet enī dominus dedisset sacerdotiū aarō z filijs eius: tamen phinees non erat certus q deberet superuiuere patri suo: z ei succedere in sacerdotio: sed hic fuit certificat⁹ de vtroqz. m Erat aūt nomē viri rē. hoc dicit ad cōmendationē phinees: qz çelo dei motus non timuit occidere principem vnius tribus. n Pozro mulier madia. rē.

§ contradictio vel respōsio. Zambri g fornicatorē corpzalē vl spiritualē significat: q nō canti cum laudis sed psalmū irrisionis inter inimicos xp̄i excitat.

Pſ. 68. Vſi: In me psalebant q bi. vinum. Hic g ad tentationem respicies: z tentationi cōsentiēs: sub noīe habitaculi. i. sub nomine ecclesiastici de casu suo increpat. Salumi: tentatione respiciens. Symeon audiuit tristiciam: vel nomen habitaculi. Cozbi calix immensus: vel immola mihi. Sur: murus vel angustia. Madian: vocabaꝝ cozbi filia sur principis

a § madian cōtradictio vel respōsio.

nobilissimi mādianitarū. Locutusqz est dns ad moysen dicens: †hostes vos sentiāt madianitę: z pcutite eos: qz et ipsi hostiliter egerūt contra vos z deceperunt

§ loci illius. § vel cozbi.

insidijs p idoluz phegoz z cozbi filiā ducis madian sozozē suā: q̄ pcussa est in die plage p sacrilegio phegoz.

Ca. XXVI

a Postq̄ noxiozū sanguis effusus est: dixit dominus ad moysen z eleazarū filiuz aaron sacerdotē: † Numerate omnē sūmā filiozū israel a vigiti annis z supza p domos z cognationes suas cūctos qui possunt ad bella pcedere. Locuti sūt itaqz moyses et eleaçar sacerdos i cāpestrib⁹ moab sup ioz danē ptra hiericho ad eos q̄ erāt a vigiti annis z supza: sicut dns imparat: quoꝝ iste ē numer⁹. Ruben primogenit⁹ isrl: † hui⁹ filius enoch: a quo familia enochitaꝝ. et phallu: a quo familia phalluitarū: et esrom: a quo familia esromitarū. et charmi: a quo familia charmitarū. Hę sūt familię de stirpe ruben: quarū numerus inuētus est quadragintatria milia z septingenti triginta. Filius phallu: heliab: huius filij namuel et dathan et abiron. † Isti sunt dathan z abiron principes populi q surrexerūt contra moysen et aaron in seditione chore quādo aduersum dñm rebellauerunt: z aperiens terra os suū deuozauit chore morientibus plurimis qñ cōbussit ignis ducentos q̄nquaginta viros. Et factū est grande miraculum vt chore pereūte filij illi⁹ nō perirent. Filij symeon p cognationes suas. Namuhel: ab hec familia namuhelitaꝝ. z iamin: ab hec familia iaminitaꝝ. iachin: ab hoc familia iachinitaꝝ. çare: ab hoc familia çareitarum. saul: ab hoc familia saulitarū. Hę sūt familię de stirpe symeon: quarū omnis numerus fuit vigintiduo milia ducēti. Filij gad p cogna/

Ca. XXVI

Postq̄ noxiozū sanguis effusus est: dixit dominus ad moysen z eleazarū filiuz aaron sacerdotē: † Numerate omnē sūmā filiozū israel a vigiti annis z supza p domos z cognationes suas cūctos qui possunt ad bella pcedere. Locuti sūt itaqz moyses et eleaçar sacerdos i cāpestrib⁹ moab sup ioz danē ptra hiericho ad eos q̄ erāt a vigiti annis z supza: sicut dns imparat: quoꝝ iste ē numer⁹. Ruben primogenit⁹ isrl: † hui⁹ filius enoch: a quo familia enochitaꝝ. et phallu: a quo familia phalluitarū: et esrom: a quo familia esromitarū. et charmi: a quo familia charmitarū. Hę sūt familię de stirpe ruben: quarū numerus inuētus est quadragintatria milia z septingenti triginta. Filius phallu: heliab: huius filij namuel et dathan et abiron. † Isti sunt dathan z abiron principes populi q surrexerūt contra moysen et aaron in seditione chore quādo aduersum dñm rebellauerunt: z aperiens terra os suū deuozauit chore morientibus plurimis qñ cōbussit ignis ducentos q̄nquaginta viros. Et factū est grande miraculum vt chore pereūte filij illi⁹ nō perirent. Filij symeon p cognationes suas. Namuhel: ab hec familia namuhelitaꝝ. z iamin: ab hec familia iaminitaꝝ. iachin: ab hoc familia iachinitaꝝ. çare: ab hoc familia çareitarum. saul: ab hoc familia saulitarū. Hę sūt familię de stirpe symeon: quarū omnis numerus fuit vigintiduo milia ducēti. Filij gad p cogna/

hoc exprimitur ad ostendendum odium madianitarū contra filios israel: qui cum alijs mulierib⁹ miserunt filiam nobilissimi principis eoꝝ ad pstibulū vt possent decipere filios israel z ptrahere ad offensam dei sui. a Hostes vos sentiāt. Hic pūr ponit punitio madianitarū: eo q puocauerūt filios isrl ad peccatū vt dictū est. Et circa hoc dicta punitio primo p̄cipit. scdo ordinatio ppli interponit ca. xxvj. tertio moyses pdictū p̄ceptū exequit ca. xxxj. Circa primuz † 31.b dicit: Hostes rē. li hostes est hic accusatiui casus. b Et pcutite eos. nō sic aūt p̄cipit de moabitis: tū qz z si ipsi miserūt filias suas ad decipiēdū filios isrl: nō tñ ita nobiles miserūt sicut fecerūt madianite: tum qz ipsa Ruth erat descensura de eis de qua descēdit ipse dauid: vt habet Ruth vlti. tum qz dns phibuerat ne bellarent contra moabitas: vt dictum est supza. xxj. ca.

Ca. XXV

Moraliter. b† Mozabak aūt eo tpe isrl in sctbum z fornicat⁹ est ppls cū filiab⁹ moab. Per hoc aūt q ppls isrl trahēs mozā ppe mulieres gētiles z idolatras tract⁹ fuit ad luxuriā z idolatriā: monemur nos elongare a mulieribus: ne verbis earū signis et aspectib⁹ decipiamur: qz scribit Eccli. Qui amat periculū i illo pibit. Et Jsidorus libzo de bona z honesta cōuersatione: Si vis a fornicatione esse tutus esto a muliere corpe z visitatione discretus: iuxta serpentē z p̄prium periculo diu ille sus nō eris: ppe ignē inadustus nō eris: ferre⁹ sis aliqñ tñ dissolueris. ft Qđ cū vidisset phinees rē. Per phinees q̄ zelo dei cōcitatus occidit p̄ncipē trib⁹ symeonis: z filiaz nobilissimi p̄ncipis madianitarū: significat iudex bonus tpalis vel ecclesiasticus secularis vel religiosus: q̄ humano timoze sublato nō omittit facere debitā iusticiā de psonis q̄ sūt in scandalū cōitatis. licet sint alti status vel sanguinis. Per hoc aūt q phinees ex hoc facto p ordinationē dei promotus fuit ad sūmi sacerdotꝭ dignitatē: daꝝ intelligi q boni iudices ppter timoꝛē bonū nihil de cōtingentib⁹ omittentes dignitatē celestis curie cōsequēt: in qua omnes sunt reges z sacerdotes. Apo. j. Fecit nos regnum z sacerdotes deo et patri.

Ca. XXVI

Postq̄ noxiozū rē. Hic interponit reordinatio ppli: q̄ fuerat deordinat⁹ p idolatriā vt dictū ē. Et ponit hic triplex ordiatio. Prima ē viri ad primū. Secda ppli ad p̄cipē suū circa medium. ca. xxvij. ibi: Dixit q̄z dns. Tertia vtroqz ad deū. ca. xxviij. Circa primū sciēdū q ad bonā ordinationē ppli iter se: reqrit⁹ possessionū diuisio: vt dicit pbus. ij. Polit. tū qz cōia negligūt z pria magis curātur. tū qz p̄ multa litigia z cōtentiones cessant: eo q̄libet scit qđ est suū: z qđ est alienū: z qz diuisio possessionū debet fieri fm munerū psonarū: tō primo describit ppli numeratio. scdo describit diuisiōis modus z determinatio. ibi: Locutusqz est dns. Adhuc primo ponit p̄ceptū numerationis. scdo modus executiōis. ibi: Ruben primogenit⁹ isrl. Circa primū p̄mittit tps numerationis. cū dr: Postq̄ noxiozū sanguis effusus est: z dicūt aliq̄ q̄ fuit post occisionē madianitarū q̄ hr. j. xxxj. ca. Iz ante scribat: qz nō oia scripta sunt eo ordine q̄ facta sūt. Alij dicūt z pbabilꝰ vt videt q̄ fuit ante. z qđ dr hic: Postq̄ noxiozū rē. intelligit de filijs isrl occisis ppter pctm idolatrie vt habet ca. p̄ce. q̄ de filijs isrl occisi sūt. xxiij. milia: vt dicit Ra. Sa. qđ iste est pastoz cuius gregē intrauerūt lupi: z post mortē plurū numerat residuū: vt sciat numerū remanentiū: vñ in hēb. hr: Et factū est post mortalitatē dixit dns rē. in quo videt intelligi mortalitas inducta a deo sup filios isrl p pctō p̄dicto. Cetera patēt in lra. d Ruben primogenitus israel. Hic p̄sequēter ponit executio numerationis: z primo numerant illi q̄ habitabant ad partem meridionalem tabernaculi. s. tribus ruben: tribus symeon: z tribus gad. z patet littera vsq; ibi:

e Jn seditione chore quādo aduersum rē. licet iste esset de filijs leui: tamen hic recolitur quia pro seditiōe eius mortui sunt dathan et abiron qui erant de tribu ruben: vt dictum est supza. xvj. capi. f Et factum est grande miraculū vt chore rē. quale autem fuerit non habetur ex textu nisi in generali: scilicet q filij chore non fuerūt mortui cum eo: sed in Glosa hebraica super Psalmo. xlv. dicit q quando terra aperuit os suum et deuozauit chore cum multis alijs: filij eius remanserunt stantes in aere diuina virtute quousqz terra fuit iterum recluſa sub pedibus eozum: propter quod in gratiarūactionem tanti beneficij sibi collati fecerunt illum psalmum vnde et intitulatur in hebreo a filijs chore: et littera huic miraculo consonat cum dicitur: Deus noster refu/

† 2.q.7.c. nos si. i fi. 23.q.8.legitur. ec.c.o. cidit phinees.

Deu.17.a

Soph.1.d

Rom.2.d

Pſ.109.

† Ecci.45.d 1.Mac.2.f

† 1.Mac.2.c

† Exo.32.f

† 1.Co.10.b

† Gen.46.b Exo.6.c 4.Reg.5.a

† 3.16.a

a Istis diuidet terra. Orige. Reprobatur pro populus q̄ est in circūcisione et introducit scōs p̄ p̄putio: q̄ paterna hereditatē cōsequit nō a moyse sed a iesu: Moyses ei si dat aliquib⁹ hereditatē nō ītra iordanē quē nec trāsit oīno: extra dat terrā: nō fluentē lac ⁊ mel: sz pecorib⁹ aptā: muta alaba et irrōnabilia melius q̄ hoēs nutrientē. Iesus meus scōo ppo terrā dat lacte ⁊ mel le manātē: imo q̄ est fanus mellis p̄ oīm terra. Et moyses q̄ dē hereditatē nō dat ī clero: nec pōt p̄ plebes domos familias noīa ⁊ merita singulor diuina sorte pensare. Hoc facit solus Job. 5.d tesus: cui oē iudiciū dedit pater. Ipse scit etiaz quō vnūquēq; digna mansione dispenset. Sunt aliqui tñ in istis q̄ supemi nent: ⁊ oīno nō ducunt ad sortē: oēs leuite. s. B est oēs q̄ intente p̄manēt in ministerio dei: puigiles in seruitio eius exc. bias gerūt: sortē inter ceteros nō que rūt vel accipiūt: sed nec in terra ē sors eo F.18.d rū: ipe dñs ē sors eis E ⁊ hereditas. Hi sunt q̄ nullis corporee nature obstaculis hebetant: oīm inuisibilium gliam supgressi ī sola dei sapia ⁊ verbo: ei viuēdi vsū exercitiūq; posuerūt q̄ nihil corporeū requirūt. Sz solā agnitionē secretorum dei: ⁊ Dan. 6.c vbi est cor eor ibi est et thesaurus: semp ī dño ⁊ in verbo eius ⁊ in sapientia delectabūt. Hic eis cib⁹: B poculū: iste diuitie B erit regnum. Qui aūt iferiores sūt: hereditatē terre accipiunt: lz sublimioris alicui⁹ ⁊ potētioris. Terra ei viuētiū p̄mittit: q̄ viuētiū dr: qz nescit mortem. Et isti q̄dē magni ⁊ brīs beatiores illi q̄ iaz nō p speculū ⁊ ī enigmate: neq; ī subst̄ātijs corporalib⁹: sed facie ad faciē deū vi a debūt sapie lumine radiati: et mere di-

g uinitatis

tiones suas. Sephon: ab hoc familia sephonitarū. aggi: ab hoc familia aggitarū. suni: ab hoc familia sunitarum. oēni: ab hoc familia oēnitarum. her: ab hoc familia heritarum. harod: ab hoc familia haroditarū. aribel: ab B familia aribelitarū. Iste sunt familię gad: quarū oīs numerus fuit quadragīta milia q̄ngēti: † Filij iu a †Deu. 38 a da her ⁊ onan q̄ ambo mortui sūt ī terra chanaan. Fuerūtq; filij b iuda p cognationes suas: sela: a quo familia selaitarū. phares: a quo familia pharesitarū. care: a quo familia careitaz. Pozro filij phares: esrom: a quo familia esromitaz. ⁊ amul: a quo familia amulitarū. Iste sūt familię iuda quarū oīs numerus fuit septuaginta milia quingēti. Filij isachar per cognationes suas: thola: a quo familia tholaitarum. phua: a quo familia phuatarum. iasub: a quo familia iasubitarum. semram: a quo familia semramitarum. Hę sunt cognationes isachar: quarum numerus fuit sexaginta quatruor milia trecentor. Filij çabulon per cognationes suas: sared: a quo familia sareditarum. belon: a quo familia belonitarum. ialel: a quo familia ialelitarū. Hę sunt cognationes çabulon: quaruz numerus fuit sexaginta milia quingentor. Filij D c Filij Ioseph p cognationes suas manasse et ephraim. De manasse ortus est machir: a quo familia machiritarum. Machir genuit galaad: a quo familia galaaditarū. Galaad habuit filios hieçer: a quo familia hieçeritaz: ⁊ helech: a q̄ familia helechitarū. et asriel: a quo familia asrihelitaruz: et sechem: a quo familia sechemitarum. et semeda: a quo familia semeditarum: et epher: a quo familia epheritarū. Fuit autē epher pater salphaat: qui filios non habebat sed tantū filias: † quaruz ista sunt nomina: maala ⁊ noha ⁊ egla et melcha et thersa. Hę sunt familię manasse: et numerus earum quinquaginta duo milia septingētor. Filij aūt ephraim per cognatiōes suas fuerūt hi: Suthala: a quo familia suthalitarum. becher: a quo familia becheritarum. tehen: a quo familia tehenitarū. Pozro filius suthala fuit heran: a quo familia heranitarum. Hę sunt cognationes filiozum ephraim: quarum numerus fuit triginta duo milia quingentor. Isti sunt filij ioseph per familias suas. Filij beniamin in cognationibus suis. bale: a quo familia baleitaruz. açbel: a quo familia açbelitarum. açhiram: a quo familia açhiramitarū. suphum: a quo familia suphamitarum. huphan a quo familia huphamitarum. Filij bale: hered et noemā. De hered familia hereditarum. De noemā familia noemitarū. Hi sunt filij beniamin per cognatiōes suas: quorum numerus fuit quadragintaquinq; milia sexcentozū. Filij D dan per cognationes suas. Suham: a quo familia suhamitarū. Hę sunt cognationes dan: per familias suas. Omnes fuere suamite quozū numerus erat sexagintaquattuor milia quadringētozuz. Filij aser per cognatiōes suas. Jemna: a quo familia iemnaitarū. iessui: a quo familia iessuitarū. brie: a quo familia brieitarum. Filij brie haber: a quo familia haberitarum: et melchiel: a quo familia melchielitaruz. Nomen autem filię aser: fuit ça e ra. Hę cognationes filior aser ⁊ numerus eozū fuit quinquaginta tria milia quadringēti. Filij neptalim p cognationes suas: iesihel: a quo familia iesihelitarum. guni: a quo familia gunitaruz. ieser: a quo familia ieseritarū. sellē: a quo familia sellemitarum. Hę sunt cognationes filior neptalim p familias suas: quorum numerus quadraginta quinq; milia quadringentor. Ista ē summa filior isrl̄ qui recensiti sunt: sexcenta milia ⁊ mille septingēti triginta. Locutusq; est dominus ad moysen dicens: Istis f g diuidetur terra iuxta numerū vocabulor in possessiones suas.

a Pluribꝰ partē maiorē. scōm enī q̄ tribꝰ aliqua habebat plures familias ⁊ plures domos: ſm ꝺ debebat plus accipere de hereditate in terra ꝓmissionis.

b Ita dūtaxat vt sors terrā tribubꝰ diuidat hoc ꝺr ad excludendum cōtēciones q̄ possent oriri in diuisione terre: si fieret simpliciter ex humana ordinatione: sic tñ cadebat sors ordinatione diuina: q̄ sors cuiuslibet tribus cadebat super ptem terre sibi ꝓportionatā ſm pluralitatē vel paucitatē familiarū ⁊ domoz in ea cōtentarū: ſm q̄ ꝺr Prou. xvj. Sortes mittunt in sinū: sed a dño tēperāt. Alij dicūt q̄ terra primo diuisa est p ptes equales tribubus: et postea quelibet pars diuisa est in familijs et domib⁹ p sortes ⁊ p ptes inēgales: qz illa familia q̄ habebat plures domos: habebat partē maiorē. c Hic q̄z ē numerus. Hic g̃r numerāt tribꝰ leui cui nō est terra diuisa sicut alijs: ⁊ tō numeratio eiꝰ ponit post ordinationē de diuisione terre. ⁊ ptz lra vsq; ibi:

d Ar Xo caath ꝛc. Iochabeth filiā leui. Ista aūt iochabeth ꝺr recolit ꝓpter excellentiā moysi ⁊ aaron quozū mater fuit: dicit aūt hic filia leui: nō qz eā genuit sz qz fuit neptis sua. s. filia filij sui: ⁊ p talē modū labā vocauit filios iacob filios suos: qz erāt filij filiarū suarū: vt habet Deu. xxxj. ca. ⁊ B fuit diffusius declaratum Exo. ij. e Inter † Exo. 6.g quos nullus fuit cor q̄ ante numerati fuit: sz ꝓcipio libri buius: hoc aūt addit: qz numeratio ista differt ab illa in multis: de quo nullus debet admirari: qz est aliozū hoim. † f Filij caleb filij iephone et iosue filius nun: erant ei excepti a dei sniā.

Ca. XXVI

Moraliter

Et Postq̄ noziorum sanguis effusus est ꝛc. Per hoc q̄ dominus ꝓcepit post mortem peccatozum qui fuerunt viginti quatuor milia numerare remanētes in vita sicut paterfamilias post gregis mortalitatem numerat partem remanentem: et sic cognoscit numerū vtrozq;. Moraliter fuit significatum q̄ cozā deo recolere debemus et numerare peccata nostra que sūt opera mortua: et opera bona que sunt opera vtua: illa ad dolendum ⁊ de ipsis misericordiā postulādū. ista vero ad agēdū deo grās cuius adiutorio sūt facta Job. xv. Sine me nihil potestis

g uinitatis capaces p puritatē effecti. Orige. Terre hui⁹ diuisio ⁊ hereditas formā celestis hereditatis tenet q̄ sanctis diuidet. Sunt Dat. 7. b ibi plures: sunt ⁊ pauci: sed pauci beatiores. Multi enī q̄ p lata viā q̄ ducit ad mortē cūt. Qui vero p artā viā q̄ ducit ad vitā tendunt Auct. 13. c pauci dicunt. Et alibi dr: Oē pauci sūt q̄ saluant. ⁊ alibi: Ubi mul Da. 24 b plicat iniq̄tas: refrigescit charitas multoz nō paucoz. In arca Noe (vbi mēsura celitus dat) in inferiorib⁹ trecētozū cubitoruz ponit lōgitudo: ⁊ q̄nquagīta latitudo. Sūmitas vero vni⁹ cubiti spacio cōsūmat. In inferiorib⁹ enī bestie erāt ⁊ pecudes. In superiorib⁹ aues. in summis vero homo rōnalis. Ipse verter in vnū cubitū colligit. Omnia enī ad monadē reducunt Pone oēm humani generis numerū: elige fideles: pauciores erūt q̄z vniuersi de fidelib⁹: elige meliores: pauciores reperies. De ipsis rursus elige p fectiores pauciores erunt. Et quāto eligēdo ꝓcesseris: tanto panciores inuenies: donec tandē venias ad vnū aliquē qui confidenter dicat q̄ plus oībus laborauit. Qui hoc mō plures sunt plus terree et corpoze hereditatis acciṗūt. Pauci aūt exiguum q̄z plus habent in dño. Alij nihil oī no terrene hereditatis accipiūt q̄ digni sūt sacerdotes esse ⁊ ministri dei. Dozū enī ex i tegro ipse dñs hereditas est. Ipsi tñ ꝓpter iumenta sua accipiunt aliquid terre: sed illius q̄ vrbibus cōtigua est. a Pluribꝰ maiorē. At scz numerosioz tribꝰ maiora spacia terre sorciāt: q̄ minoz autem fuerit boim numero minorē. Unus iust⁹ ſm q̄ a deo Ecci. 16. c acceptus pro pluribꝰ habet. vñ: Per vnū sapientē habitabit ciuitas: tribus autē iniquozū desolabit: et vnus iustus ꝓ toto mūdo. Intqui aūt et si multi sint: exigui ⁊ pro nihilo ducunt apud deum. Est ergo et multitudo laudabilis: vnde abrae quez edurit Ecc̄. 15. b foras. ait: Respice celū si pores dinumerare stellas ita erit semē tuū ꝛc. In quo notādū quia iustus in interioribus semper consistit quia in abscondito orat patrē: et omnis gloria filie regis. i. regalis anime intrinsecus est: sed deus educit eum foras cū res postulat et rerum visibilium ratio.

b Ut sors terram. Per sortem precipit dividi hereditas: sed video ipsum moysen cui ista mandant: nō sorte diuidere hereditatē. Jos. 15. a Ruben et gad ⁊ dimidie tribui manasse. Je Jbi. 16. a sus quoq; extra sortem dat hereditatem tribui inde et caleb et tribui ephraim: ⁊ dimidie tribui manasse. In ceteris sors mittitur vnde puto q̄ in celesti hereditate aliqui nō venient ad sortem: neq; cum ceteris (q̄uis sancti sint) numerabunt: sed erit egregia eorum hereditas: sicut fuit caleb: ⁊ tribui iude et iesu filio naue. Sicut enī cum adepta victoria diuiduntur spolia: egregij bellatores cum ceteris non ducunt ad sortem: sed optima queq; virturum merito percipiunt: ceteri sorte vtuntur iure victorie. Ita videtur mihi christus dominus meus factur⁹. Illis enim precipuos et sublimes decernet honores: quozum facta magnifica et sublimes cognoscit virtutes. vnde ait: Volo pa Joh. 14. b ter vt vbi ego sum illic et isti mecum sint. et Luc. 22. c alibi: Se debitis et vos super duodecim thronos. et alibi: Joh. 17. b Sicut tu in me pater: et ego in te: ita et isti in nobis vnum sint. Hec omnia non sorte descendunt: sed dilectionis ꝓrogatiua. c Misi caleb filius iephone ꝛc. Isido. Sexcenta milia armatozum de egypto dicuntur egressa: et duo tantuz in terram promissionis ingressi. Multi enim per baptismum ad fidem transeunt: sed ad celestem patriam pauciss̄imi perDa. 20. b ueniunt: ſm illud: Multi vocati: pauci vero electi. Duo tantum ingrediuntur propter eos qui ex vtroq; populo celeste regnum adipiscuntur: vel qui per actionem et contemplationem ad eternam beatitudinem predestinant.

g Date nobis

f dignitate vite.

a Pluribus maiorē partē dabis a ⁊ pauciozibus minorē: singulis sicut nūc recēsiti sunt tradet pos/sessio: ita dūtaxat vt sors terrā b tribubꝰ diuidat ⁊ familijs. Quicquid sorte cōtigerit: hoc vel plures accipiant vel pauciores. Hic c quoq; est numerus filiozꝝ leui p familias suas. Gerson: a quo familia gersonitaz. Caath: a quo familia caathitarum. Merari: a quo familia meraritarū. Hę sunt familię leui: Familia lobni: familia hebzōi: familia mooli: familia musi: familia chozi. At vero ca/d ath genuit amrā: q̄ habuit vxorē iochabeth filiā leui quę nata est ei i egypto. † Hęc genuit viro suo amram filios aaron ⁊ moysen: ⁊ mariam sororem eoz. De aaron orti sunt nadab ⁊ abiu ⁊ eleaçar ⁊ ithamar: † Quoz nadab ⁊ abiu mortui sunt cū obtulissent ignez alienum coram dño. Fueruntq; omnes qui numerati sūt viginti tria milia generis masculini ab vno mēse ⁊ supra: qui nō sunt recēsiti inter filios israel: nec eis cū ceteris data est possessio. Hic est numerus filioz israel qui descripti sunt a moyse ⁊ eleaçaro sacerdote in campestrib⁹ moab supra e iordanem contra iericho: inter quos nullus fuit eoz q̄ ante numerati sūt a moyse ⁊ aaron i deserto sinai. Prędixerat enī dominus q̄ oēs morerent i solitudine: nullusq; remāsit ex eis nisi ca f f fideles. s. virtusq; populi vel sectatores actionis vel contemplationis.

leb filiꝰ iephone: ⁊ iosue filiꝰ nun.

facere: et Esa. xxvj. Oia opa nostra opatus es in nobis dñe. Allegorice vero q̄ p q̄ mortuis trāsgressoribꝰ i deserto ſm deū sniam supra posita. xxiij. ca numerat hic nouꝰ ppls trāsiturus iordanē ⁊ ꝓmissōis terrā intratur⁹ significatū fuit q̄ ppls numero ⁊ merito finali ad nouū ptinēs testamētū vtpote q̄ p sacramētū baptismi trāsiuit q̄s p iordanem significat eo q̄ fuit ibi institutū q̄s saluator noster tactu sue sanctissime carnis cōtulit aquis virtutē regenerandi. terrā intrabit viuētiū fidelibus promissam. Jn eo. ca. xxvj. vbi ꝺr in postilla: Et factū est grā de miraculū: quale aūt fuit nō habet ex textu.

Additio.

Ubi translatio nostra habet: Factū ē grā de miraculū: vt chore pereūte filij eiꝰ non perierūt

perierunt. in hebreo habet: Facti sunt in signum. s. miraculū. Et quod addit: vt chore pereunte &c. etiā nō est de textu: & sic refertur hoc quod dicit: Facti sunt in signum ad immediate p̄cedentia. s. q̄ illi qui fuerunt deuorati ab ore terre: similiter et cōbusti ab igne a deo egrediente: facti sunt in miraculū: quod est manifestū: vnde illa Glo. hebraica quā allegat postilla. nō habet fundamentum in littera: similiter nec hoc quod dicit q̄ Ps. Deus noster refugium &c. fuit factus ꝓpter hoc miraculum non habet certum fundamentū: exponit enī aliter ꝓ ut ibidem. Similiter quod dicit q̄ dauid nō fecit omnes psalmos est cōtra opinionem Aug⁹. quā credo esse veram: put in psalterio deo dante pluribus locis tractabit.

Glo. ordi.

Ca. XXVII

a Date nobis. Orige. Dabis posA sessionē &c. Nec ſm historiā palā est omnib⁹ quid vigoris habeant qui sciūt leges istas nō solū apō filios isrl custodiri: sed apud omnes hoīes: q̄ tū legibus viuūt. Unde apparet q̄ libertas filiarū salphaat nō solū eis hereditatē cōtulit: sed perpetua viuendi iura seculo dedit. Vides quanta sit historie etiā vtilitas: quis pōt leges istas dissoluere q̄bus vniuersus vtitur mūdus? Nos aūt queram⁹ quō spiritaliter edificemur. fieri enī pōt vt neq; filie mihi sint ſm carnē: neq; iurtis hereditas: Erit ḡ alicui ociosa lex q̄ diuina voce sanctita est. Requiramus ergo apud spūalē legē que sint iste quinq; filie? Quarū etiā si pater mortuꝰ fuerit ꝓ aliquo peccato: ipse tamen hereditatē iussu dei accipiunt. Uirtutes animi: & sensus mentis filij sunt: filie vero opera corporis ministerio implera. Quinq; enī sunt corporis sensus q̄bus omne opus in corpore explet⁹. Iste ergo quinq; filie. i. operū ꝑfectio: etsi patre ozbate remaneant: nō abiciunt ab hereditate: ꝛ nō excludūt a regno: sed in medio populi dei hereditatē accipiūt. Salphaat aūt interp̄t ⁊ vmbra in ore eius: hec est intellect⁹ operū pater. Sunt multi fratres in quibus intellectus altior & ꝓfundior nullus. Sed est in eis sensus emortuus. vnde:

11. Re. 25. f Et emortuū est cor ei⁹ in ipso. Hic igit̄ si ad intelligentiam spiritualem nihil sapit: sed est emortuus: tamen si genuerit filias. i. opera mandatorum dei: hereditatē certe cū plebe dei consequet̄. Non potest quidem numerari inter eos quorum ipse dīs

Ps. 20. b portio est: Multi ei vocati pauci vero electi. Ostēditur aūt ipso noīe quare filios non potuit generare. Interp̄tatur enī vmbra in ore eius: qui vmbram legis in ore habet: ꝛ non ipsam imaginē rerum: nihil spirituale: nihil ꝓfundi intellectus sentire pōt: sola vmbra legis i ore ei⁹ ē: sensus viuos ꝛ spirituales generare nō pōt: ſz opa ꝛ actus q̄ sunt simpliciora vita mysteria. Et iō oñdit in his clemētiā dīi q̄ innocentiores etiā si sensu deficiāt: ꝛ bona opera habeant nō excludant̄ ab hereditate sanctorum. Recte ergo locute sunt filie salphaat.

b Homo cum moritur. Orige. Supponit lex de successione vt primo filius. Filia secūdo loco succedat. tertio frater. quarto patris frater: ānus gradus certū aliquē nō designat. Sed quicunq; ꝓpinquior ex omni familia fuerit succedat. In his inter ger ꝛ ꝑfectus est historie sensus: vt nihil requirere videatur: sed qui in spiritalibus legibus est eruditus potest intelligere diuersos successionum gradus: ꝛ quomodo primꝰ sit cōsequēde celestis hereditatis gradus doctrine et scientie merito: qui est masculus filius. Secūdus operum ꝓrogatiua q̄ est filia. Tertius cōpassionis ꝛ imitationis: vnde ꝛ frater nominat. Sunt enī nōnulli qui spōte ꝛ ꝓpzio intellectu nihil agunt: sed positi inter fratres ex imitatione ea videntur agere que illi agūt qui ꝓpzio intellectu mouentur: datur etiam istis tertius hereditatis gradus quasi fratribus. Quantus quē fratrē patris nominat potest intelligi ordo hominū qui audita a patribus conant̄ implere: nō tam ꝓpzijs sensib⁹ moti nec ꝑsenti doctrina excitati q̄ veterū traditione: boni vero aliquid gerunt. Ultimus vero scribitur gradus qui quolibet pacto his ꝓmus fuerit: quasi diceret: sine occasione sue veritate doctrine quis aliquid boni fecerit non perdet mercedem suam.

Replica.

Correctorij ꝓtra Burgēſ. In ca. xxvj.

Burgēſ. ponit tria satis dubia ꝛ fortassis falsa que non ꝓbat. Primo dicit id quod dicit de chore pereunte non est de textu: vbi sine auctoritate ꝛ ratione redarguit nostram translationē. Secundo dicit Glo. hebraicam quā allegat postilla. non habere fundamentum sed nec hoc ꝓbat auctoritate vel ratione: q̄uis ꝓmittat eius ꝓbationem dare velle circa expositionem psalmi: Deus noster refugium. quē ſm psalmū non tangit vnico verbo. Tertio dicit dauid cōposuisse omnes psalmos: ꝛ sic improbat beatū Hieronymū q̄ ſm hoc habeat veritatē de auctoritatibus psalmorū dicēt. s. in correctorio primo circa psalmū primū.

Nico. de lyra

Ca. XXVII †s. 26. b J. 36. a Joſ. 17. a

†Cesserūt autē filie salphaat filij epher: filij galaad: filij machir: filij manasse q̄ fuit filiꝰ ioseph: quarum sunt: noia maala ꝛ noa ꝛ egla ꝛ melcha: ꝛ thersa: steterūq; cōra moysen ꝛ eleaçaro sacerdote ꝛ cūctis ꝓncipib⁹ populi ad ostium tabernaculi fœderis atq; dixerunt: Pater noster mortuus est i deserto: nec fuit in sedi b tione q̄ cōcitata est contra dīm sub chore: ſz in pctō suo mortuꝰ est. Hic nō habuit mares filios: Cur tollitur nomen illius de fa c milia sua q̄ nō habet filiū? Date nobis possessionē iter cognatos patris nostri. Retulitq; moyses cām eaꝝ ad iudiciū dīi: Qui

a ſ quia ne plebs legis ab euangelij possessione excluderitur.

dixit ad eū: Justām rē postulant

a ſ filie. i. opera ministerio corporis cōplera.]

b ſ eius. s. q̄ vmbrā legis habet in ore nihil ꝓfundum nihil spirituale sentiens.

filiē salphaat: Da eis possessionē inter cognatos patris sui: ꝛ ei in

ſ in plebe. s. non in leuitis quibus solus deus est hereditas. ſ celestem.

hereditāte succedant. Ad filios b aūt isrl loqueris hec: Homo cuz

a ſ qui sapientia et intelligentia vigeat. ſ cuz

moꝛtuus fuerit absq; filiō ad fiſz qui ꝓgratia operū viget.

liā eius trāsibit hereditas: si filiā nō habuerit habebit successores

ſ qui ex imitatione sapientum agunt.

fratres suos: q̄ si ꝛ frēs non fue/

a ſ illis. s. q̄ traditione veterū nō ꝓpzio sensu nec ꝑsentis doctrine monitiōe aliq̄d agunt boni.

rint: dabitis hereditatē frātribꝰ patris eiꝰ. Sin aūt nec patruos habuerit: hereditas dabitur his

ſ. s. q̄ sine occasione siue veritate doctrine aliq̄d boni agūt: nō enī ꝓdunt mercedē suā. s.

qui ei ꝓximi sunt. Eritq; hoc i filijs israel sanctum lege ꝓpetua: k

Ca. XXVII

a† a Cesserūt autez. Hic agit̄ de diuisione terre inq̄ntū ptinet ad mulieres. ꝛ diuidit in duas ptes: in partē ꝓncipalē ꝛ incidētalē. scōa. ibi: Ad filios aūt isrl. Circa primū sciendū q̄ qz supra dixerat dīs: Jstis. s. numeratis diuidet terra: ꝛ soli viri fuerūt numerati. ideo hic ostēdit in quo casu mulier debeat here ditare: videlicet q̄n pater eius nō habet filiuꝫ ꝛ hoc ē q̄d dicit: Accesserunt aūt filie salphaat &c. q̄ nō habuit filiū.

b Atq; dixerūt. pater noster mortuꝰ est in deserto. dicūt hebrei q̄ fuit ille q̄ lapidatus est: eo q̄ colligebat ligna i sabbato. vt dictū est. s. xv. ca. c Nec fuit in seditione que cōcitata est cōtra dīm sub choze: b allegauerūt ne eis diceretur: q̄ ꝓinquꝰ fuisset iure hereditatis ex illa seditione: vt dictū fuit xvj. ca. d Sed in pec cato suo mortuus est. q. d. peccatū suū nulli nocuit nisi sibi. e Cur tollit nomē illiꝰ. q. d. nō est iustū. f Retulitq; moyses causam &c. qz dictū fuerat sibi ꝑ ꝓ a domino q̄ terra diuideret numeratis qui erāt tm̄ viri: ꝛ iō noluit eis dare hereditatē absq; aliqua determinatione dīi.

g Qui dixit ad eū &c. ꝛ sic determinauit ꝓ ipsis. b Ad filios aūt isrl. Hic ꝓn determinatur occasione filiarū salphaat q̄s debeat hereditare etiā in alijs casib⁹: q̄ pater nō habet filios quia si habet filiā debet succedere: ꝛ si nec filiam habeat: frater suus debet hereditare: q̄ si nec fratrem habuerit: patruus suus debet succedere: et si nec patruum habuerit alter de eius genere ꝓpinquioz debet hereditare. ꝛ ptz littera. i Eritq; hoc filijs isrl sācti. i. firmum. k Lege ꝓpetua. sicut enī imperator ꝓter leges quas condidit pro generali ordinatione

Ascende

Ca. XXVII

a Ascēde in montē &c. Orige. Uide quō qui ꝑfect⁹ est: beatus est: non in valle: nō in planicie: nō in colle: sed in monte. i. in alto ꝛ in arduo defungit̄ loco: qz vite eius cōsūmatio habebat in excelso. Sed oculis ubiq; cōtuert omnē terrā promissionis: et diligenter ex alto cūcta ꝑspicere. Oportebat eī sūmā perfectionis cōsecuturo nihil incognitū remanere: sed cūcto ꝛ q̄ videnk et audiunk habere noticiaz.

Ideo credo vt oīm q̄ in carne posit⁹ corpali cepit aspectu: i spū effect⁹: ꝛ nuda mente ad auditoria ꝛ discipulatū sapientie ꝓperās velociter eoz rōnes assequat ꝛ causas. Que enī vtilitas decessuro de seculo ostēdere terras et loca: quorum nec laborē ꝓpessurus nec gloriā esset ꝓcepturus? Perterret

Exo. 33. c me q̄ de moyse famulo ꝛ amico dei cui facie ad faciē locut⁹ ē

Deu. 29. g dīs: ꝓ quē fecit signa ꝛ ꝓdigia: tā periculosa dicunk. Apponeris inquit ad ꝓplm tuū: sicut apposit⁹ est aaron frater tuus in mōte hoz. Causaz exponit dicens: ꝓter q̄ transgressi

J. 20. d estis verbū meū in deserto sin: nō me sanctificastis in aqua cōra eis. Ergo nec sine culpa est moyses: etiā ipse transgressus est: ꝛ fact⁹ sub peccato. Ān: Regnauit moꝛs ab adā vsq;

Rom. 5. c ad moysen: nec enī ipsi pepercit. Cōclusit enī d deꝰ omnes sub pecca

Ibi. 11. d to

Rom. 7. d oēs vt oīm miserea ꝛ. Hratia aūt xp̄o q̄ nos liberauit de corpoze mortis hui⁹. Moyses enī liberare nō potuit cū ꝛ ip se trāsgressus sit. Ille ergo solus debet requirī q̄ pctm nō fecit. e Jdē. Moꝛs moysi finis legis q̄ ſm lr̄am dicit: sacrificioꝝ. s. interruptio et cetera ꝓ q̄ sibi mandank i lege. Hec ergo vbi finē accipiūt: iesus accipit principatū: Finis ei legis xp̄s ad iusticiā omni credēti. Et sicut de ꝓzoib⁹ dictū est: q̄

Ibi. 10. a oēs in moyse baptiçati sunt in nube ꝛ in mari: ita et de iesu

Joh. 3. b dicaꝫ: q̄ oēs in iesu baptiçati sūt in spūsācto ꝛ aqua. Jesus est enī q̄ transit aquas iordanis: ꝛ in ipsis quodāmo iā tūc ꝓplm baptiçat. Ipse est qui terrā sanctā partit̄ vniuersis nō ꝓzoi ꝓlo: sed scōo. Prioz enī ꝓ pctō suo cecidit in deserto. Tēpozibus iesu quieuit terra a bellis: nō tpib⁹ moysi. Sed de iesu xp̄o dictū est: nō filio naue. Et vtinā terra mea cesset a bellis: ꝛ cessaret si sub iesu meo ꝓncipe fideliter militarē: caro mea nō insurgeret aduersus spiritū meū: nec impugnaret terra mea a cōtrarijs gentib⁹ diuersis. s. cōcupiscētijs stimulata. Qzem⁹ ergo vt iesus regnet sup nos: ꝛ terra nostra cesset a bellis ab ꝓpugnationibus. s. carnalitaz desiderioꝝ: et tūc requiescet vnusquisq; sub vite sua: ꝛ sub ficu sua ꝛ oliua sua. i. sub velamēto ꝑis et filij ꝛ spūsācti requiescet anima nostra. b Quia offendistī &c. Aug⁹. Eam cām moꝛt⁹ moysi dicit dīs quā et fratris ei⁹: qz. s. nō sanctificauerūt eū cora ꝓplo ad aquā cōtradictionis. i. qz dubitauerūt q̄ dono eiꝰ

Mystice posset aqua ꝺ petra ꝓfluere. Mystice aūt significaꝫ qz nec vetus sacerdotiū cuiꝰ ꝓsona aaron gerebat: nec ipsa lex ei⁹ ins ꝓsona gerebat moyses: introducunt ꝓplm dei in terram eterne hereditatis. Sed iesus in quo significaꝫ christus: id est gratia per fidem.

J. 21. e Et aaron quidem ante defunctus est ꝙ israel in aliquā partem terre ꝓmissionis intraret. Moyses aūt adhuc viuente capta est terra amoꝛreoꝝ et possessa: sed iordanem cum eis nō transijt. Ex aliqua enī parte lex obseruak in fide christiana. Ibi enim sunt etiā ꝓcepta que vsq; hodie obseruare christiani iubemur. Sacerdotium vero illud et sacrificia nullam partē tenent hodie fidei christiane nisi q̄ in vmbris futuroꝝ acta et trāsacta sūt. Cū vero ambobus fratribus vt apponant̄ ad populū suū dicit: manifestum est non esse in illos iram dei que sepa rat a pace eterne societis. Unde patet: nō solum officia: sed et mortes eozum signa fuisse futuroꝝ: nō supplicia indignationis dei. c Prouideat dīs. Nota nō eligit filios: non nepotes: nec rogat vt cōstituant̄ duces: iudicio dei electionem committit. Orige. Prouideat dominus deus. Recessurus de hoc seculo. s. ozat deum vt prouideat ducem populo. Erant ei filij gersan: et eliezer: et filij fratris magni et egregij viri: non ozat deum pro ipsis vt constituank duces populi: vt discant ecclesiarum principes successoꝛes sibi non ꝓpinquitate carnis testamento signare: neq; principatum ecclesie hereditarium tradere: nec eligere eum quem human⁹ cōmendat affectus: sed dei iudicio successoris electonē

J. 11. d permittere. Poterat recto iudicio ꝓcipem eligere: cui dixerat deus: Elige ꝓzyteros ꝓplo quos tu scis ꝓelbyteros: et elegit tales in quibus continuo dei spiritus quieuerat: et ꝓbetarent omnes: Sed nō eligit: et non audet ne relinquat posteris ꝑsūptionis exemplū: sed ait: Prouideat domin⁹ deus &c. Quis erit ergo ex plebe que sepe clamoribus ad gratiā vel ꝓcium excitatis moueri solet: vel etiā ex sacerdotibus qui se ad hoc idoneū iudicet: nisi si cui ozanti et petēti a domino reueleꝰ: Sicut deus dicit ad moysen: Assume ad temetipsum iesum filium naue &c. Judis euidenter ordinationem ꝓncipis populi tam manifeste descriptam vt pene expositione nō egeat. Nulla hic populi acclamatio: nulla ꝓpinquitatis contēplatio. ꝓpinquis agroꝝ et prediozum relinquaē hereditas: gubernatio ꝓli illi tradaē quez deus elegit: qui. s. habet in se spūm dei: ꝛ in conspectu suo ꝓcepta dei: qui moysi notus ꝛ familiaris sit. i. in quo sit claritas legꝫ ꝛ scientia vt possint eum audire filij israel.

d Spiritus. Sanctus. s. Non enī de spiritu hominis hoc diceret: quē nullus erat qui nō haberet. Jubetur tū manus ei imponere ne quisq; quantalibet pollens gratia sacramēta cōsecrationis audeat recusare.

ne sui imperij: statuit aliquas speciales ex casib⁹ emergētib⁹: sic etiā dīs ꝓter leges quas dedit moysi ꝓ ordinatiōe ꝓpli in cōi aliquas etiā ꝑales dedit ex casib⁹ emergētib⁹: sicut in casu ꝓsito ꝛ in pluribꝰ alijs.

a Dixit ḡz dominꝰ &c. Hic ꝓn describit ordo populi ad ducē. ꝛ primo describit huiꝰ ordinatiōnis ratio. scōa ipsa ordinatio. ibi: Dixitq; dominꝰ. Ratio ordinādi de duce fuit moꝛs moysi imminēs ꝺ ꝓpinquo. q̄d notat cū dicit:

b Ascende in montē istū abarim ꝛ cōtemplare inde terram. q. d. licet determinauerim te nō ingredi illuc vt habitū ē. s. xx. ca. tū volo q̄ tu videas eam ad aliqualē tuā cōsolationē.

c Jdis ꝛ tu ad ꝓplm tuuz sicut iuit frater tuus aaron. i. ꝓ talez modū moꝛiēdi: ita quietū ꝛ pacificū: qz hoc desideraūt moyses vt dictuz est supra i fine. xx. ca. d Quia offendistis me i deserto sin in cōtradictione multitudinis &c. istud addit̄ ne ab aliquibus crederet q̄ moyses alias offendisset dīm et ꝓpter hoc fuisset ꝓriuatus ingressu terre: et etiā ad cōsiderandū seueritatem diuine iusticie qui amicū suum moysen ꝓriuauit ingressu terre desiderabilis sibi ꝓ una offensa. e Cui respōdit moyses ꝓuideat dominus &c. in quo ptz charitas moysi qui acceptās dei voluntatem ꝓ se nihil petijt: sed statim ad ꝓcurādū bonū ꝓpli se cōuertit. f Deꝰ spi. oīs carnis. q. d. qz tu nosti cozda hoīm que sunt ignota boibus: iō tu solus potes ordinare de duce vtili ꝓ populo istoꝝ: ad qō requirit̄ homo bene ac ꝑfecte volūtatis. vnde subdit: g Homi nē q̄ sit sup multitudinē hāc. intendendo vigilāter ad bonū cōtatis: magis volens ꝓdesse q̄ ꝑesse. h Et possit exire et intrare ante eos: ita q̄ nō sit vltimꝰ ad labores sed primus. i Ne sit populus dīi sicut oues absq; pastoꝛe. post mortē meā: qz scribit ꝓuer. xj. Ubi nō est gubernatoꝛ populus corruet. k Dixitq; dīs. Hic ꝓn ponitur ducis ꝓuisio. cū dicitur:

l Tolle iosue filiuz nun. ꝓsuadendo ei q̄ ad volūtatē meā suscipiat onus populi.

m Uirū i quo est spūs dei. q. d. talis est sicut petisti. n Et pone manū tuaz sup eū. ita q̄ te viuēte instituat in ptāte: vt ne post mortē tuā aliqui vellent cōtradicere.

o Qui stabit cozā eleaçaro &c. vt oēs videant q̄ post te debeāt ei obedire.

Et dabis

¶ a Et dabis ꝛc. Jsid. Jesus succedit moysi: ꝛ dicit q̄ spiritaliter debeat offerre i ecclia. Legi ei succedat euāgeliū: lex faciēda monet et grā cōplet: ꝑuū q̄d offerri debeat ꝓ singulos: debinc q̄d i sabbato ꝓpter spez quietꝫ eterne: q̄d i kalēdis ꝓ innouatiōe vite: q̄d i pascha qua sepeliemur christo per baptismum: quasi a mortuis transeuntes ad vite nouitatē: q̄d i pētecosten ꝓpter gram spūssancti: ꝛ remissionē peccatoꝝ ꝛc.

b Et ptē glie. Quasi: facies euz sociū gloríe tue. Nō ei res hmōi quasi partialiter diuise minuunt: sed tote sūt omnib⁹: tote singulis q̄ earū habēt societatē. c Et audiant ꝛc. Orige. Si sacrificia ꝛ instituta legalia vsq; in ꝑsens mālissent: euāgelij fidē excludissent. Erat enī in illis magnifica ꝛ reuerentie plena religio: q̄ primo aspectu stupefaceret intuentē. Quis enī vidēs sanctuariū altare sacerdotes sacrificiū cōsūmātes: ꝛ oēm illius rei ordinē: nō putaret plenissimū hūc esse ritū quo de⁹ coleret creatoꝛ omniū? Sed gratias aduentui christi qui illa destruxit que magna videbant in terris: et cultum dei a visibilib⁹ ad inuisibilia transtulit: ꝛ a tēporalibus ad eterna. Sed ipse christus aures requirit q̄ hec audiāt: et oculos q̄ hec videant. d Pro hoc si q̄d ꝛc.

Moralit A

Moraliter ist̄ruimur vt quisq; accipiat potestatē in populo dei ꝑm magisteriū diuine legis: q̄ in sacerdotis officio maxime cōmēdat: vitā suā ꝛ ꝛbitoꝝ ordinet atq; regat.

d Jxit quoq; Orig. Et Ca. XXVIII locutus est dūs ad moysen dicens:

Leui.1.d ꝑm alīa lectoram.

Precipe filijs jsrael et dices ad eos: Munera mea: data mea: hostias meas in odorē suauitatis obseruate: vt offeratis mihi in dieb⁹ festis meis. Et dices ad eos: Hec sunt hostie mee quas offeretis dño ꝛc. Memo suū aliquid offert dño: sed quod domio est: nec tam offert q̄ reddit. ideo dicit: Munera mea: data mea ꝛc. Quasi que ꝓceptus sum vt offeratis in diebus festis meis: data mea sunt. i. a me vobis dantur: ne q̄s credat offerendo se aliquid offerre deo. Jm pius enī est qui putat aliquid se deo prestare velut indigenti. Orige. In diebus festis meis. Habet deus dies festos suos. Est enī ei magna festiuitas salus humana. Puto q̄ per singulos fideles: per singulos qui conuertuntur ad deum ꝛ in fide proficiunt: festiuitas ozit̄ domino. Letificat eū impudicus: si sit castus: ꝛ iniustus: cū iusticiā colit. Agit festū christus q̄ ꝓ salute nostra sāguinē fudit: cū videt ꝓdesse q̄ se humiliat: factus obediēs vsq; ad mortē. Agit festa spiritussanct⁹ cū in his qui conuertunt videt sibi tēpla parari.

† De ꝑse. di. 2. nō oportet.

Phili.2.b

Luc.15.b

Letant angeli ad quorum festiuitatem accedunt conuersi. Gaudium enī est in celo sup vno peccatoꝛe penitentiā agente. Deo et angelis eius occasionem leticie damus: cū super terram ambulantes cōuersationē in celis habem⁹. Uereoꝛ ne ecōtrario mala conuersatio nostra nō solū terris sed et celo lamētationes inducat: et foztassis ipsi deoꝛ vt quid enī dicit: Penitet me quia feci hominem sup terrā? Et christus videns ciuitatē fleuit sup eam dicens: Hierusalem hierl̄m que occidis ꝓphetas: ꝛ la. eos ꝛc. Et ego hodie si ꝓphete nō audiam verba ꝛ monita eius spernā: lapido ꝓphetā: ꝛ q̄tum in me est: occido: cuius tā q̄ mortui verba nō audio. Illa quoq; lamentantis dei voꝛ est: Heu me: q̄: factus sum sicut qui cōgregat stipulā in messe: ꝛ sicut racemos in vindemia ꝛc. Hierusalē vero quia peccauit grāde peccatum: perierūt omnes festiuitates ei⁹. Quia in loco sancto ꝛ in die festiuitatis christū occiderunt. ideo dicit ad eos: Neomenias vr̄as et sabbata vestra ꝛ dies festos odiuit anima mea. Ubi de munerib⁹ mandat: vbi ad huc nulla sunt peccata: dies festos meos dicit: f Hec sunt sacrificia. Queramus ergo diligēter quis sit ordo festiuitatū: vt ex ipsis ordinibus et sacrificioꝝ ritu colligamus qualiter vnusquisq; ex factis suis festiuitatē deo parare possit. Prima ergo est festiuitas dei que dicit indesinēs. De his enī mandat: que indesinenter matutinis et vespertinis sacrificijs offerant. Nō primo mandat de festiuitate pasche: vel azymoꝝ et scenophegie: hāc primaz posuit in qua sacrificiū indesinens mandat offerri: vt agnoscat q̄

Beū.6.b

Luc.13.g

Mich.7.a

Treū.1.c

Esa.1.d

¶ vult esse

a tudine: ꝛ dabis ei ꝓcepta cunctis videntib⁹ ꝛ partē glorie tue: et audiat eum ois synagoga filioꝝ israel. Pro hoc si q̄d agēdū erit eleazar sacerdos consulet dūm. Ad verbū ei⁹ egredieť ꝛ ingredieť ipe ꝛ oēs filij isr̄l cū eo ꝛ cetera multitudo. Fecit moyses vt ꝓceperat dūs. Cunq; tulisset iosue statuit eū cozā eleazaro sacerdote ꝛ omni frequētia populi: ꝛ imposit̄ capiti ei⁹ manibus cūcta replicauit q̄ mādauerat dominus.

e Jxit q̄q; Ca. XXVIII dūs ad moysen: Pręcipe filijs israel ꝛ dices ad eos: Oblationē meā ꝛ panes et incensuz odoris suauissimi offerte per tpa sua. Hec sunt sacrificia que offerre debetis: Agnos anniculos imaculatos duos quotidie in holocaustū sempiternum

a ¶ in lege et ꝓphetis attendēdes.

vnum offeretis māne ꝛ alterum

¶ in euāgelica doctrina.

ad vesperā: decimā partē ephi similę que cōsperſa sit oleo purissimo: ꝛ habeat quartā ptem hin.

a ¶ vt sine intermissione oremus. et ascēdat oratio nostra sicut incensum in conspectu dñi.

† Holocaustuz iugē est qđ obtulistis in monte sinai in odorē suauitatis: et libamenta eius sicut ordinata sunt in sanctuario meo. Locuta est autē dūs ad moysen dicens:

Dixit quoq; dominus. Die Ca. XXVIII cōsequenter describit ordinatio totius populi ad deum: et primo in illis in quibus astringebat lege diuina. scdo in his quibus astringebat voluntate propria. xxx.ca. Circa primum sciendū q̄ homo ordinat ad deū per oblationes et sacrificia et festa solēnia: in quib⁹ debet vacare diuinis: inter que erant aliqua que fiebant pluries in anno de quibus primo agit. scdo de illis que fiebant tm̄ semel in anno. ibi: Mense aūt primo. Circa primū sciendum q̄ aliq̄ erat sacrificiū quod fiebat omni die sc̄z iuge sacrificiū qđ offerebať quotidie mane et vespere: ꝛ de hoc primo agit. cū subdit: f Hec sunt sacrificia q̄ offerre debetis agnos anniculos immaculatos. non ꝓpter varietatem colozis excludendam: sed defectum membroꝝ: vt frequenter dictum est alibi. Ritum autem huius sacrificij et rationem et alia que ad hoc pertinent posui: Exo. xxix. versus finem capituli: vbi eadem sentētia ponit sicut hic: excepto qđ hic addit: g Quod obtulistis in monte sinai. quia hoc sacrificiū primo oblatuz est ibi in cōsecratione sacerdotū et dedicatiōe altaris holocaustoꝝ: vt habeť Exo. xxix.

✠ Die aūt

¶ vult esse perfectus: quia non est intermittenda festiuitas: sed semper indesinenterq; agenda: quod significat sacrificium indesinēter: id est in vespertinis ꝛ matutinis ofᵹ ferendum: vt in lege et prophetis (qui matutinum tempus ostendunt) et in euangelio (quod vespertinum: id est in vespera mundi saluatoꝛis ostendit aduētum) indesinenti intentione persistat. Qui autem peccat: et agit dies p diem festum: et offerre indesinens sacrificium. Qui autem indesinenter custodit iusticiam: et abstinet a peccato: contᵹ nuum offert sacrificiū. Si oratio iusti sicut incensum offert in cōspectu domini ꝛ eleuatio manuū eius sacrificiū est vespertinum: cum apostolus dicat: Nolite fraudare inuicem: nisi forte ex consensu vt vacetis orationi. Et itez. Redite in idipm. certum est quia impeditur sacrificium indesinēs his qui coniugio seruiunt. Uidetur ergo ille solus offerre sacrificium indesinens qui deuotus est perpetue castitati. Sed sunt alij dies festi his qui nō possunt indesinenter immolare sacrificium castitatis. a Die autem sabbati. Secunda ergo festiuitas est sacrificij sabbati: et oportet q̄ez iustuz festiuitatem hanc agere. de qua dicit Apl's: Relinquetur ¶ sabbatismus: id est obseruatio sabbati populo dei. Relinquētes ergo iudaicum sabbatuz: qualis debeat christiano esse sabbati obseruatio videamus. Die sabbati nihil d̄ mundanis actibus oportet operari. Si ergo nihil mundanū gerας: spiritualibus vaces: ad ecclesiaz venias: verbo dei aurem prebeas: celestia cogites: de futura spe sollicitudinē gerας: venturuz iudicium ꝓe oculis habeas: nō respicias ad ꝓsentia et visibilia: sed ad inuisibilia ꝛ futura. Hec est obseruatio sabbati christiana: hec iudei obseruare deberent. Apud ipsos quoq; faber et structoꝛ ꝛ hmōi opifices in die sabbati ociantur: lectoꝛ aūt diuine legis vel doctoꝛ ab opere suo nō desinit: nec tamen contaminatur sabbatū. Unde: Sacerdotes in templo sabbatū violāt: ꝛ sine crimine sunt. Qui ergo cessat ab operibus seculi ꝛ spiritualibus vacat: sacrificium sabbati et diem festum agit. Neq; onera portat in via. Onus enim est omne peccatum: ꝑm illud. Sicut onᵹ graue grauate sunt super me: neq; ignem accendit: de q̄ dicit: Jte in lumie ignis vestri ꝛc. Unusq̄sq; sedet i loco suo: et nō procedit ex eo. Locus anime spiritalis est iusticia: veritas: sapientia: sanctificatio: ꝛ omia que christus est: locus anime est. Ex hoc loco non oportet eam exire: vt vera sabbata custodiat: ꝛ diem festū sacrificijs exigat sabbatozum: ꝑm illud: Qui manet in me: et ego in illo. Uerum altius repetamus que sit veri sabbati obseruatio. Ultra huc mundum est: quod enim scriptuz est: Requieuit deus in die sabbati ab operibus suis: Nō videmus vel tunc factum esse in die septima: vel etiam nunc fieri. Semper enī videmus deum operari: nec est sabbatum in quo nō opereť producens solem suū super bonos ꝛ malos: ꝛ pluens sup iustos ꝛ iniustos: producens in montibus fenum: ꝛ herbam seruituti hominū: pcutiens et sanans: deducens ad inferos et reducens. Unde cum iudei ꝑscriberent sibi de operatione ꝛ curatiōe sabbati: respōdit: Pater meus vsq; modo operatur: ꝛ ego opero? Ostēdens in nullo huius seculi sabbato requieſcere deū a dispensatione mundi. Erit ergo verum sabbatū in quo requieſcet de⁹ ab omnibus operib⁹ suis: cū auſugiet dolor ꝛ tristicia ꝛ gemit⁹ ꝛ erit deus omnia in omnib⁹. In quo diem festū: ꝛ verū sabbatū cum angelis celebrabimus offerentes sacrificiū laudis: ꝛ sacrificiū indesinēs cuz indesinenter assister deo anima: ꝛ offeret sacrificiū laudis per pontificez magnum qui sacerdos est in eternū ꝑm ordinē melchisedech. b Et duas decimas ꝛc. Hec offert q̄ spirituali gratia repletus scientiā duum testamētoꝝ docente spūsancto: verbis et exemplis docet auditoꝛes suos: nō ꝓ tempozali lucro: sed ꝓ vite eterne premio.

c In kalendis. Jd est: in neomenijs: cū ecclesia vel quelibet alia soli iusticie sic ꝓpinquat: vt vnus spūs cum eo fiat: ꝛ ꝓ ipm innouata veterem hominē abiciat.

Jdem. Tertia festiuitas neomenie dies: in q̄ ꝛ hostia offerť. Neomenia autem noua luna dicit. Noua aūt dicit soli proxima vt sub claritate ei⁹ lateat. Sed ē hec festiuitas vmbra futuroꝝ sicut ꝛ alie. Sol iusticie christus est: huic ſi luna. i. ecclia que lumie eius repleť iuncta fuerit: vt vnus spūs cū eo fiat: tūc festiuitatē neomenie agit. Tunc enī noua efficit: cum abijcit veterem hominē: ꝛ induit nouū qui ꝑm deum creatus est. Tunc neq; videri neq; cōprehendi humanis potest aspectibus. Cum enī totam se sociauerit dño ꝛ ad splendoꝛē eius totam se cōesserit: nihil omnino terrenum cogitat vel querit: nec hominibus placere studet: sed totam se sapientie: totā se lumini: totā se calozi spūssancti mancipat subtilis ꝛ spiritalis effecta. Jdeo dignissime dic̄ festū agit: et hostiā neomenie domino tanq̄ ꝓ spiritū innouata iugulat. d Uitulos de armēto. Potest in duob⁹ vitulis iocūditas boni operis in anima vel in coꝛpoze signari. Que ꝑm duo testamenta offertur domino vel deo in duobus preceptis charitatis. e Arietem vnum. In ariete regimen discipline foꝛte ꝛ immobile ꝑm vnitatem fidei catholice. f Agnos agniculos septē. Simplicitatē ꝛ mansuetudinem moꝛū ꝓ celesti requie ꝓ gratiā septiformis spūs. g Et tres decimas. Hec offert qui scientiā spiritalē in sancte trinitatis fide oleo leticie illuminatus exhibet cum bono opere. b Et duas decimas. Hoc facit q̄ decalogum legis in duobus preceptis charitatis ad suam et proximoꝝ vtilitatem studet conuertere: et sic totam vitam suam in suauem odorem dño dedicare.

¶ Et decimā

a Die autem sabbati. Hic cōsequēter agitur de festiuitate sabbati que reiterabatur qualibet hebdomada semel. fiebat autem in memoriam beneficij creationis: vt habetur Exo. xx. vbi dictū fuit de modo obseruandi: ꝛ hic agit de ipso sabbato q̄tum ad sacrificia in ipo offerenda cū dicitur: Die autez sabbati offeret duos agnos anniculos. diceb tur autem agn⁹ agniculus post octauam diem: quia ex tunc poterat offerri vsq; ad completionem anni.

b Jmmaculatos. i. sine defectu membroꝝ.

c Et duas decimas. accipitur autem hic decima ꝓ decima parte ephi: ꝛ cius quantitate dictū fuit Exo. xvj. in fine.

d Oleo ꝓsperſe. quia in pistatiōe eius admiſcebatur oleuz.

e Per singula sabbata. p ꝛ designat q̄ oblatio sabbati sil omitteretur nō poterat suppleri in alio sabbato sequenti: vt dicit Ra. Sa.

f Jn holocaustum sempiternum. Jn hebreo habetur: Super holocaustum iuge. quia iuge sacrificium de quo dictum est non ꝓtermittebatur in sabbato ꝓpter specialem oblationem sabbati: sed eodem die fiebat sicut in alijs: qz nunq̄ dimittebatur ꝓ quacunq; oblatione alia vel solennitate. et ideo dicitur hic: Super holocaustum iuge: id est vltra. quia illa sacrificia erant quedam superaddita iugi sacrificio: ꝛ etiaz quia alia sacrificia fiebant post oblationē iugis sacrificij matutini. g Jn kalendis. Hic cōsequenter agitur de festo neomenie quod reiterabať quolibet mense. i. in nouilunio: qz iudei accipiūt menses ꝑm lunationes: et dicitur neomenia a neos quod est nouum: ꝛ mene defect⁹ et accipitur hic ꝓ luna. Fiebat autem hec solennitas ꝓpter beneficium diuine gubernationis: sicut sabbatum ꝓpter beneficium creationis. ideo fiebat in nouilonio: quia mutatio in istis inferioꝛibus magis apparet ꝑm innouationem lune q̄ temporibus alijs cōmuniter. que autem sacrificia debeant tūc offerri: ostenditur. cum dicitur: Offeretis holocaustum domino: vitulos de armento duos. sequitur: b Et tres deci. si. oleo conſperſe ꝛc. Dicunt aliqui q̄ vituli debebant esse trimi. i. trium annoꝝ. ideo cuz quolibet offerebantur tres decime simile: arietes bimi: et ideo cū quolibet offerebanť due decime simile: agni

Z ✠ vero

Mal.4.c

1. Coz.6.d

Eph.4.a

Mat.12.a

Pſ.37.

Eſa.50.b

Job.15.a

Heb.2.a

Job.5.c

Pſ.14.a

1. Coz.7.a

Ibidem

Deu.4.c

¶ a Et decimam decime. Hoc fit cum simplicitas moꝝ ſm ſcripturaruꝫ regulā gratia ſpūſancti cooperāte inſtinctu ꝛ ornaſ. Bene aūt hec oīa in holocauſtū domino iubent offerri q; hec agere debem⁹ nō vt humanam laudē vel ꝑſentem retributionē queramus. ſed oīm bonoꝝ datori deo ꝑ oīa placeam⁹ ꝛ eterne vite retributionē mereamur. b Dēſe aūt ꝑmo tē. Oꝛi. Quarto loco ponit inter feſtiuitates dei paſce ſolennitas: in qua agnus occidit: agnus. ſ. verus agnus qui tollit peccata mundi: qz paſca noſtrum immolatus eſt chriſtus. Iudei carnali ſenſu cōmedant carnes agni: nos aūt carnez verbi dei. Ipſe aūt ait: Niſi comederitis carnes meas non habebitis vitā in vobis. Hoc quod modo loq̄mur carnes ſunt verbi dei: ſi quaſi infirmis olera: aut quaſi pueris lactis alimoniā ꝓferamus: ſi tū ꝓfecta loquimur: ſi robuſta: ſi fortia: carnes verbi apponimus comedendas. Ubi enī myſticus ſermo: ꝛ trinitatis fide repletꝰ et ſolidus ꝓfertur: vbi futuri ſeculi amoto velamine littere legis ſpiritalia ſacramenta panduntur: vbi ſpes anime auulſa de terris: collocaī in illis que oculus non vidit: nec auris audiuit: hec oīa ſunt carnes verbi dei. Qui pōt perfecto veſci: ꝛ corde purificato: ille vero feſtiuitatis paſce immolat ſacrificiū: q diē feſtū agit cū deo ꝛ angelis eius. c Quintadecima die. Idem ſequitur huic cōtinua feſtiuitas açymoꝝ: quā merito celebrabis: ſi extermines oīe fermentū malicie ꝛ nequitie ab anima tua: ꝛ açyma ſinceritatis ꝛ veritatis cuſtodias. Nō enī putandū eſt deū leges hominib⁹ ꝓ fermento ſcribere: ꝛ exterminari aīam inbere de populo ſuo ſi parū fermēti in domo ſua habuerit: ꝛ hui⁹ fermēti cauſa tm̄ offendi vt aīam quā ad imaginē ſuā fecit exterminari iubeat ꝛ euerti. Sz illud horreſcit deꝰ ſi malicie: ire: vel nequitie ſpūs aīa fermēteſ et inumeſcat ad flagitia. Hec ſi de domo aīe nr̄e nō abijcim⁹ merito exterminabimur. Sed ne cōtemnas etiam ſi videris paruā intra te fermentari maliciam. qz modicum fermenti totam maſſam cozrumpit: ꝛ vnū peccatū aliud gignit. Si enim quis accepto caſtitatis fermēto quotidie caſtioꝝ efficitur: ſi accepto nequitie fermento quotidie efficitur nequioꝝ et deterioꝝ. Idem Omnes qui imbuendi ſunt altioribus diſciplinis: moleſtum habent rudimentoꝝ laborem cū diſcipline ignoꝛāt vtilitatē. Moleſta ergo nobis videnſ rudimēta iudeoꝝ qui primis imbuebanſ elementis: cū primo audiunt. Quid enim quiſq; diſcere de bis que ad ſalutem pertinēt: cum aūt ſacrificia arietum bircoꝝ ꝛ vitulorū recitantur: nihil vtilitatiſ ineſſe putat. Sed ſi poſſit veteris teſtamenti velamen remouere: videbit q̄ magnifica ſint que ſupflua ꝛ ſuperſtitioſa ducuntur. in paſce feſtiuitate agnus eſt qui purificat populum: in alijs hircus: in alijs vitulus: aut aries vel capra vel vitula. Unus ergo ex bis qui ad purificandum populum ſumunt: eſt agnus: id eſt ipſe chriſtus: qui tollit peccata mundi. Quod ſi agnus qui ad purificandu ꝑ populū datus eſt: chriſtū ſignificat: cōſequenter etiam cetera animalia purificationi deputata referuntur ad alias perſonas que aliquid purificatiōis cōferāt humano generi. Sic enī chriſtꝰ in ſacrificiū oblatꝰ: peccatoꝝ remiſſionez in vniuerſo mundo ꝓteſtitit: ita forte ceteroꝝ ſanctorū: ſanguis q̄ effuſus eſt: alterī⁹ ſicut vitule: alterī⁹ ſicut hirci: aut capre: aut alicuⁱ⁹ horū fuſus ē ad expiandū ꝑ parte aliqua ꝑplm. Siue hec ad iuſtoꝝ ꝑbarū q; ꝓſonas q̄ in b̄ mundo ingulati ſunt vel eoꝝ qui dicūt: Qui ꝑter te morti ficamur tota die: eſtima. ſu. tē. Referēda ſunt: ſiue ad ſuꝑiozes ꝛ tutes: quib⁹ ꝑcuratio hūani generis data eſt q̄s facile audeat affirmare? Neq; enī aīalia hec ꝑ ſpeciē: ſz ꝑ figurā referunt ad illā: vel ad illā ꝓſonā. Sicut ipſe chriſtꝰ: nō ī̄ō agnus dicit q; in agni ſpeciē ſit conuerſus: ſed qz volūtas ꝛ bonitas eius qua deū hominib⁹ ꝓpitiauit: ꝛ peccata delet: quaſi agni hoſtia fuit imaculata ꝛ innocēs: q̄ placari hominib⁹ diuina credunt: ſic ḡ fortaſſis ſiquis angeloꝝ vl iuſtoꝝ hoīm entium interueniat ꝑ peccatis hoīm: ꝑ reꝓpitiatione diuina: velut aries: aut hircus: aut vitulus oblatus ſacrificiū ad purificandū ꝓ̄m accipi pōt. An nō videt vt aries: vel hirc⁹: holocauſtū ſe obtuliſſe Paulus ꝑ populo iſrael cum diceret: Optabam anathema eſſe a chriſto ꝑ fratribus meis tē. Et alibi: Ego ei iā īmoloꝛ tē. Figuraliſ aūt pōt videri q; aliⁱ⁹ ꝑ feſtiuitate ſabbati: aliⁱ⁹ ꝑ feſtiuitate nouoꝝ: aliⁱ⁹ ꝑ feſtiuitate tabernaculoꝝ q̄ſi hirc⁹: vel vitulus: aut aries offerāt ad recōciliandū homin⁹ deū. Nā enī ſunt peccata: neceſſe ē requiri hoſtiā ꝑ peccatū. Si eſſ nō fuiſſet peccatū: nō neceſſe erat dei filiū agnū fieri: ꝛ carne poſitū in gulari. Sz qz introiuit peccatū in hūc mūdū: cui⁹ neceſſitas ꝓpitiatio

Exo.29.c Leui.23.a

Deu.9.a

Hiere.4.a

Roſſi.9.a 2 Tim.4.b

¶ nem requirit: que tm̄ ꝑ hoſtiā fit: neceſſariū fuit ꝑ peccato hoſtias ꝓuideri: ꝛ qz peccati diuerſe ḡlitates fuerī: ꝓuidenſ hoſtie diuſoꝝ aūaliū. Sic ḡ aliⁱ⁹ angeloꝝ vel ſctoꝝ efficit virtulus q̄ in illa feſtiuitate interuenit ꝑ delict⁹ ꝑpli. Aliⁱ⁹ aūt aries ī alia feſtiuitate. Qđ ſi purificari potuerint homines a peccatis: minuunt hoſtie. Si enim ꝑ multitudine peccatoꝝ multipli cantur hoſtie: ꝛ ꝑ exiguitate minuunt. Unde in feſtiuitate ſcenophegie cum ꝑ octo dies iubenſ hoſtie offerri: ꝑma die q̄ſi adhuc in abundantia peccatoꝝ. xliij. vituli iubenſ offerri. Scōa quaſi īminutis petis minuunt hoſtie: ꝛ offerūtur. xij. vituli. Tertia. xij. poſt hec. xj. quaſi purificatio nibus deficiente ꝑ dies multitudine peccatoꝝ minuiſ numerus hoſtiaꝝ. Sic etiā ꝑ diſpoſitiōe totius mūdi ratioēz purificatiōis intellige. Indigent enī ꝑ purificatiōe nō ſolū que in terra ſunt: ſz etiaz que in celis. Imminet enī celis ꝑditio: qz perībit ī oēs vt veſtimentū veterascent: ꝛ mutabunt. Intuere ḡ totius mundi. ſ. celeſtiū: terreſtriū: et infernoꝝ purificationez. Uide quātis indigeant hec oīa boſtijs: quātos requirant vitulos: quātos arietes: quātos bircos: ſz in his omnib⁹ vn⁹ eſt agn⁹ qui totius mūdi potuit auferre peccatū. Ideo cetere ceſſauerūt: qz hec vna boſtia ſuffecit ꝑ toti⁹ mundi ſalute: cetere enī ꝑcib⁹ peccata: hic ſolus ꝓtē dimiſit. Dicebat enī: Fili remiſſa ſunt tibi peccata tua. Sic ergo imbuiſ mūdus. primo ꝑ diuerſas boſtias querere remiſſionē peccatoꝝ: donec veniat ad hoſtiam ꝑfectā agnū anniculū perfectū qui tollit peccata mundi: ꝑ que feſtiuitates agat ſpiritales: nō ad ſatietatem carnis: ſz ad ꝑfectū ſpūs ſacrificijs ſpiritalib⁹ in purificatione mentis oblatis. a Dies etiam ꝓmitiuoꝝ. Augē. Sexta feſtiuitas dicit nouoꝝ qz ꝓmitie de nouis fructibus offerunt: vbi enī ſeminat⁹ fuerit ager: ꝛ diligēter excult⁹: ꝛ ad maturitatez ꝓuenerit ſeges in fructū ꝑfectiōe feſtiuitas domini aget. Si vis ergo nouoꝝ diem feſtum agere cū deo: vide quō ſemines aut vbi vt poſſis tales metere fructⁱ⁹ q̄bus letari facias deū: et agere die feſtū. Qđ ꝓplere non poteſ: niſi in ſpū ſemiaueris vt de ſpū metas vitā eternā: ꝛ vere agas feſtum nouoꝝ. vnde: Innouate nobis noualia et nolite ſeminare ſuper ſpinas. Qui coꝛ ſuum innouat: iunouat ſibi noualia et non ſeminat ſuper ſpinas ſed ſuper terram bonam: que reddet ei fructum triceſimum: aut ſeꝛageſimum: aut centeſimuz. Iſte eſt ergo qui in ſpiritu ſeminat et colligit fructū ſpiritus. Fructus aūtem ſpiritus: primum omnium eſt gaudium: ꝛ merito diem feſtum nouoꝝ fructuum agit: qui gaudium metit. Precipue autem ſi ſimul metat pacem: patientiam: bonitatem: manſuetudinem et ſimilia.

¶ Menſis

¶ peccatū. ſ. qui facit peccatū ſeruus eſt peccati.

Omne opus ſeruile nō facietis in ea: Offeretiſq; i incēſuz holocauſtū dño vitulos de armento duos: arietē vnuz: et agnos anniculos imaculatos ſeptē: ꝛ ſacrificia ſinguloꝝ ex ſimila que conſperſa ſit oleo: tres decimas ꝑ ſingulos vitulos: ꝛ duas decimas ꝑ arietem: ꝛ decimam decime ꝑ agnos ſingnlos. i. ſeptē agnos: ꝛ bircuz ꝓ peccato vnum: vt expiet ꝓ vobis: ꝓter holocauſtum matutinū qđ ſemp offeretis: Ita facietſ per ſingulos dies ſeptem dieruz in fomitem ignis: ꝛ in odorē ſuauiſſimuz dño qui ſurget de holocauſto ꝛ de libatiōibus ſingulorum. Dies quoq; ſeptimus celeberrimus et ſanctus erit vobis. Omne opus ſeruile nō facietſ in eo. Dies etiam ꝓmitiuoꝝ qñ offeretis nouas frūges domino ex pletis hebdomadibus: venerabilis ꝛ ſcta erit. Omne opus ſeruile nō facietis in ea: Offeretiſq; holocauſtū in odorē ſuauiſſimuz domio: vitulos de armento duos: arietez vnū: ꝛ agnos anniculos imaculatos ſeptem: atq; i ſacrificijs eoꝝ ſimile oleo cōſperſe tres decimas ꝑ ſingulos vitulos: per arietas duas: ꝑ agnos decimaz decime: qui ſimul ſunt agni ſeptem: bircuz quoq; qui mactatur ꝓ expiatiōe ꝓter holocauſtum ſempiternum et liba eius: Immaculata offeretis omnia cū libationibus ſuis.

Omne opus ſeruile nō facietis in ea. dicit aūt ſeruile: qz illa que ꝓtinebāt ad cibū illius diei poterant ꝓpararī ꝓut habet Exo. xij. Nihil operis facietis in eis: exceptis his q̄ ad veſcendū ꝓtinent: ꝛ loquit de prima die huiⁱ⁹ ſolennitatis ꝛ ſeptima: vt ꝓz ibidē. b Offeretiſq; incenſum holocauſtū dño. incenſuz nō accipit hic ꝑ thymiamate: ſed ꝑ crematiōe holocauſti: qđ eſt ſacrificiū totaliter incenſum ad honorē diuinuz. ꝛ ideo li incenſum eſt hic adiectiuū hui⁹ nominis ſubſtātiui holocauſtū. Cetera patēt ex ꝓdictis: vſq; ibi: c Dies quoq; ſeptimus celeberrimus tē. per hoc nō eſt intelligendū q; eſſet celebrioꝛ primo: ſed diebus intermedijs in quibus nō ſolū erat licitū coquere cibaria: ſed etiā facere aliqua alia opa que non erant licita ꝑmo die ꝛ ſeptimo. d Dies etiam ꝓmitiuoꝝ. Dicit conſequenter agit de ſolennitate pentecoſtes cum dicit: Dies etiā ꝓmitiuoꝝ. in paſcate enī bene offerebanſ ꝓmitiua de granis: ſz in pentecoſte offerebanſ ꝓmitiua de nouis frugib⁹: ſcz duos panes de nouo frumēto. e Expletis hebdomadib⁹. qz a die craſtina paſce nūerabanſ. vij. hebdomade plene: vt dēm fuit Leuitici. xxiij. ca. que faciūt xlix. dies: ꝛ in quinq̄geſima die fiebat dicta ſolennitas in memoria datiōis legis: que fuit data in ḡnquageſima die a die exitus de egypto excluſiue: vt dictū fuit Exo. xix. f Omne opus ſeruile non facietis in ea. exponaſ ſicut ꝓius. g Preter holocauſtū ſempiternū. i. iuge ſacrificiū quod nunq̄ ꝓtermittebaſ. Cetera patēt ex dictis.

La. XXVIII et XXIX

Moraliter. Dixit q̄z dominus ad moyſen tē. In b aūt ca. ꝛ ſequēti agit de ſolēnitatib⁹ veterī legis. ſ. ſabbato neomenia: paſchate: pentecoſte: feſto tubaꝝ et expiationis tabernaculoꝝ et ceteꝝ. quarū ſolennitatū expoſitiōes myſtice ſupra ſūt poſite Leuit. xxiij. ꝓpter qđ hic dimitto: qui enī vult eas videre ibi recurrere poteſt. In ca. xxviij. vbi dicit in poſtilla: Ritū aūt hui⁹ ſacrificij ꝛ rationē tē.

Additio. Ratio hui⁹ iugis ſacrificij quā poſtill. aſſignat ſuper Exo. xxix. eſt vna tm̄. ſ. q; hoc iuge ſacrificiuz figurabat eternitatē agni imaculati ieſu chriſti: q̄ quidē rō ſz ſit vera: nō tm̄ ē ſ̄ralis: ſz figuratiua: vñ rō ſ̄ralis videt eē illa quā aſſignat ſctūs Tho. ꝑma ſcde. q. cij. ar. iiij. in rñſiōe ad decimū argu. vbi dr qđ ꝑ iſtud ꝓtinuū feſtuz iugis ſacrificij repūtabaſ ꝓpetuitas diuīe bntudinis. ꝛ b intelligendū ē ꝓtinere ad ſenſum ſ̄ralez. Hebrei enī q̄ ſ̄ram marie ſequunt ꝓpetuitatē diuīe bntudinis ꝓcedūt ſic ꝛ nos. vñ teſtat Exo. xv. Dñs regnabit in eternuz ꝛ vltra: qđ ꝓcipue eternitatē diuinam demōſtrat: ſm quā rōnē ſ̄ralē huiⁱ⁹ iugis ſacrificij ꝓpter iungit ei rō ſolēnitatis ſabbati q̄ celebraba tur ī memoria creatiōis rez. q̄ ſupponit predictā eternitatē. Silr ꝛ ſubiūgit feſtum neomenie: ꝑ qđ celebrabaſ memoria diuīe gubernatiōis. q̄ ꝓſupponit creationē. Si aūt rō figuralis de b ſacrificio querat: ſic ꝑ iuge ſacrificiuz agni figuraſ ꝓpetuitas xp̄i: put ipſe ſctūs doctoꝛ vbi. s. declarat. ſm quā rōnē ꝑ ſabbatuz figuraſ ſpūalis requies nobis data ꝑ xp̄m: vt hr̄ Heb. iiij. ꝛ ꝑ neomeniā figuraſ illumiatio ꝓmitiue eccle ꝑ xp̄m: q̄ tria ad inuicez ſub rōne figurali cozreſpōdēt. Attribuere aūt rōem iugis ſacrificij perpetuitati xp̄i q̄ ē agn⁹ dei. ꝛ ꝑ ꝑs ſabbati rōnē creatiōi mūdi. ꝛ rōnez neomenie gubernatiōi: nō videt ꝓuenienſ dictū. Pōt etiā alia rō hoꝝ triū ſacrificioꝝ q̄tidiani ꝛ neomenie ꝛ ſabbati aſſignari ſic vt ꝑ iſta tria ſacrificia inſinuaref diuīa excellētia: ſilr euitet idolatrie cultus: qđ ꝓtinet ad rōnem ſ̄ralē: vt Tho. in ꝑma ſcde. q. cij. arti. ij. in corpe. q. vñ ꝑ iuge ſacrificium quod veſpe et mane cōtinue fiebat: ꝓteſtabaſ q; deꝰ cui offerebaſ eſt prima ꝛ ꝓncipalis cauſa diurni moꝰ ſolis: q̄ quidez motus marie mane ꝛ veſpere manifeſtaſ. Per ſacrificiū neomenie ẋo ꝓteſtabaſ q; deꝰ ē cauſa ꝑma ꝛ ꝓncipalis moꝰ. ꝓpij fidez: q̄ eſt ab occidente in orientē: q̄ dē moꝰ manifeſtaſ in nouilonio ꝑ ḡs q̄dē duos moꝰ hec inferioꝛa in generatiōe ꝛ coꝛruptiōe regunt: vñ Aug⁹. lij. de trini.

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

Corpa crassiora ⁊ iferiora p subtiliora ⁊ potiora q̃dã regunt ordie. Aũ p istas ꝓtestatiões i hmõi sacrificijs intellectas insinuabatur diuĩa excellẽtia: ⁊ excludebanꝫ errores idolatrarum: qui solem ⁊ lunã tanq̃ deos colebãt: in rta illud Deuteronomij. Ne forte eleuatis oculis in celũ ⁊c. p sabbatũ etiã qͦ requiẽ signat, ꝓtestabat diuĩa ĩmobilitas q̃ cũ sit ĩmobilis est cã pdictꝰ motuũ: ⁊ dat cũcta moueri. Correspõdet aũt huic sñe ordo pdictꝰ ad inuicẽ. Primo enĩ sabbatũ ponit: ĩmobilitas enĩ diuina prima ⁊ principua causa est oĩm motuũ. Secũdo ponit iuge sacrificiũ: qͥ motus diurnus est primus oĩm motuũ. Tertio loco ponit neomenia: qͥ motus ꝓprꝰ planetarum ⁊ siderum est efficax in generatione ⁊ corruptiõe oĩm inferioꝝ: put in primo de generatiõe ptz: q̃ oĩa ptinẽt ad sensum litteralem vt dictũ est.

Replica Correctorij ꝑtra Burgẽ. vult magnifica re fim

Glo.ordi.

Mensis etiã se. La. XXIX ptimi. Origẽ. Sequit festiuitas septimorũ. Sicut enĩ inter dies septimus quisq̃ obseruatur sabbatũ: et est festiuitas: ita inter menses septimus quisq̃ mensis sabbatum est mensium. Agit ꝯ festiuitas que dicit sabbata sabbatoꝝ: ⁊ fit in die prima mẽsis memoria tubaruꝫ. Sed quis est qui festiuitatem gerat memorie tubaꝝ: nisi qui scripturas ꝓphẽticas ⁊ apostolicas (que veluti celestis personant tuba) memorie thesauro cõmendat: ⁊ ĩ lege dei meditatur die ac nocte: ⁊ qui potest gratias spũssancti ꝑmereri: quibus inspirati sunt ꝓphetes: ⁊ psallens dicere: Canite in initio mensis tuba? Est et alia festiuitas cũ affligunt aĩas suas ⁊ humiliant festa celebrãtes. O mira festiuitas: dies festus vocatur anime afflictio. Hic enĩ ĩnãt dies ẽ ꝓpitiatiõis decima die mensis septimi. Vide ꝯ si diez festũ vis agere: si vis vt letẽt deus super te: afflige aĩam tuaꝝ: ⁊ humilia ne expleat ꝺsideria sua: ne lasciuiat. Denicq̃ pasce festiuitas ⁊ açymoꝝ panem afflictiõis habere dicunt: nec põt ꝯs agere die festũ nisi afflictionis panẽ mãducauerit. Et pascha cum amaritudine manducat. Vides ꝯ quales sunt festiuitates dei: nõ recipiunt corporalẽ dulcedinẽ: nihil remissum: nihil voluptuosuꝫ volunt: sed afflictionez anime ⁊ amaritudinem humilitatemq̃ deposcunt: quia qui se humiliat exaltabitur. Hoc ergo poscit dies ꝓpitiationis. Cũ enĩ afflicta fuerit aĩa: ⁊ humiliata in conspectu dñi ꝓpitiatur xp̃s quẽ ꝓposuit deꝰ ꝓpitiatorẽ in sanguine suo per fidem.

b Quintadecima ẏo die. Orig. Ultimus dies festus de quo letat in homine scenophegia est. Letat ergo super te cum viderit in tabernaculis habitantẽ: nõ sup terram fixum ⁊ fundarum animuꝫ habentem: nec que terrena sunt: et quasi vmbra ꝓo hereditate possidentez: sed in transitu positum ⁊ dicentez: Incola ego suꝫ ⁊ peregrinus sicut omnes pa. m. In tabernaculis enĩ habitauerũt abraã: isaac: et iacob. Cuꝫ ergo paratus es extendere te ad anteriora: vsq̃quo peruenias ad terram fluentem lac et mel: letatur deus in te: et diem festũ agit sup te: hoc quidem in ꝓsenti. In futuro

Mensis etiã La. XXIX septimi ꝑma dies venerabilis ⁊ sancta erit vobis. Omne opus seruile nõ facietis in ea: qz dies clangoris est ⁊ tubarũ. Offeretisq̃ holocaustũ in odorẽ suauissimum ꝺño: vitulum de armento vnũ et arietem vnum agnos anniculos immaculatos septem: et in sacrificijs eorũ similẽ oleo cõsperse tres decimas p singulos vitulos: duas decimas per arietẽ vnã decimã p agnum: qui simul sunt agni septẽ ⁊ hircũ p peccato qui offertur in expiationem populi ꝓter holocaustũ kalendarum cum sacrificijs suis: ⁊ holocaustum sempiternum cum libationibus solitis: Eisdem cerimonijs in odorem suauissimum incensum domino. Decima quoq̃ dies mensis huius septimi erit vobis sancta atq̃ venerabilis: et affligetis animas vras. Oñe opus seruile nõ facietis in ea: Offeretisq̃ holocaustum ꝺño in odorem suauissimum: vitulum de armento vnum: arietẽ vnum: agnos anniculos imaculatos septem: et in sacrificijs eorũ similẽ oleo consperse tres decimas p singulos vitulos: duas decimas per arietẽ: decimam decimẽ per agnos singulos: qui sunt simul agni septẽ: et hircũ p peccato: absq̃ his q̃ offerri ꝓ delicto solent in expiationẽ: ⁊ holocaustuꝫ sempiternũ in sacrificio ⁊ libaminibꝰ eoꝝ. Quintadecima ẏo die mẽsis septimi q̃ vobis sancta erit

Nico.de lyra

Mensis etiã se. Hic ẏñr La. XXIX agit de festis que celebrabant ꝛpe autumnali. s. in septembri: ⁊ ille mẽsis erat quasi totus festiuus. Fiebant enim in illo quattuor festa. s. festũ tubarũ de quo primo agitur. secõ expiatiõis, ibi: Decima quoq̃ dies. tertio tabernaculoꝝ. ibi: Quintadecima ẏo die. quarto cetus vl collecte. ibi: Die octauo. Prima igit die huius mẽsis erat festum tubaꝝ: ⁊ ꝑ est quod dicitur:

b Dies clangoris est ⁊ tubaꝝ. fiebat enim hoc festũ duplici de causa. Una erat in memoriã liberatiõis isaac a morte, ꝓ quo ĩmolatus fuit aries: vt habet Gen. xxij. et ideo illa die clangebant iudei in cornibus pecorum: qz ille aries inter vepres herebat cornibus: vt ibidẽ dicit: Alia causa, qz iste clangor erat quasi quedã denunciatio solẽnitatum sequentiũ: vt se homines ad illas ꝓparent. c Vitulũ de ar. vnũ. in memoriã vitule immolate ab abraã Gen. xv. d Arietem vnũ. in memoriaz arietis immolati pro isaac. e Agnos an. ĩma. septẽ. ꝓ multitudine filioꝝ israel que septenario numero designat. f Preter holo. kalẽ. qͦ offerebatur in festo neomenie: qz nõ ꝓtermittebatur ꝓpter illud sacrificiũ: qͦ eadem die offerebat. neomenia enĩ mensis septimi ⁊ festum tubaꝝ eadem die fiebant. g Et holo. sempi. i. iuge sacrificiũ qͦ sũr nõ ꝓtermittebat. h Decima quoq̃. Hic cõsequẽter agit de festo expiatiõis quod fiebat in memoriam illius beneficij q̃ ds fuit placatus sup fabricatione vituli. qͦ fuit decima die septembris. i Et affligetis animas vras. ꝓ expiatiõe dicti peccati. Cetera patent ex dictis vsq̃ ibi: k Absq̃ his que offerri ꝓ delicto solent. qz ꝓter istuꝫ hircum ꝓ peccato oblatũ offerebat etiã vitulus cuꝰ sanguis inferebat intra sanctũ sanctoꝝ: et alius hircus sup quẽ sacerdos cõfitebatur peccata populi: et sic emittebatur in desertum: vt habetur Leuit. xvi. l Et holocaustum sempiternum in sacrificio ⁊c. i. iuge sacrificium. m Quintadecima ẏo die. Hic ẏñr agit de festo tabernaculoꝝ qͦ agebat. xv. die. mẽsis septimi: in memoriã illiꝰ bñficij q̃ deꝰ fecit habitare filios isrl longo tpe in deserto: que est terra sterilis: ⁊ tñ conuenienter ꝓuidit eis de necessarijs nõ solũ quo ad cibũ: sz etiam ꝯtũ ad vmbraculum nubis ꝓtra estũ: ⁊ inde deduxit ad eos terram delectabilez ⁊ fructuosam: in cuius signum in hoc festo debebant habere fructꝰ arboris pulcherrime: vt habetur Leui. xxiij. vbi de hac solennitate ⁊ alijs precedentibꝰ dictum fuit: ꝓpter qͦ breuius hic transiui: maxime: qz hic repetunt iste solẽnitates ratione sacrificioꝝ q̃ fiebãt in illis q̃ nõ fuerũt alibi ad plenum explicata: et ideo de sacrificijs huius solennitatis subditur:

Offeretisq̃

futuro ẏo si vis considerare quomodo agantur dies festi obliuiscere omnia mũdana: describe tibi quo celũ ⁊ terra transeunt: ⁊ transit omnis habitus mundi. Celũ ẏo nouũ
1 Joh. 2. c ⁊ terra nova fundab. Amoue
2. Pe. 3. c solis hui⁹ luccm: ⁊ da illi mũdo qui venturus est solis bius septuplũ lumen. ĩmo ipm deum. Pone astantes angelos glozie: ⁊ omnes celoꝝ virtutes. Considera quõ ibi agi possunt dies festi dñi: que ibi festiuitas: q̃ ibi gaudia: q̃ letitie magnitudo. Quis enim magne sũt ⁊ vere festiuitates q̃ spiritaliꝫ gerunt ĩ aĩa: ex p
1. Cor. 13. c te tñ sũt: nõ ex ĩtegro: sic ex p te scim⁹ ⁊ ex parte ꝓphetam⁹.
Coloss. 2. c Aũ: Nemo vos iudicet in cibo: aut potu: aut in pte diei festi. nõ dixit in die festo. Ex pte enĩ diem festũ in ꝑ mundo
Sap. 9. c celebram⁹. Corpus enĩ corruptibile aggrauat aĩam: ⁊ deꝑmit sensum multa cogitantẽ.
1. Co. 15. d Cũ aũt venerit qͦ ꝑfectũ est euacuabit quod ex parte est.

Siquis

Nico. de lyra

a Offeretisq̃ holocaustuꝫ in odorem suauissimũ ꝺño vitulos de armento. xiij. Dicũt hebrei qͦ offerebanꝫ ꝓ gentibus alijs: ⁊ ideo in vniuerso offerebanꝫ. lxx. vituli ꝓm numerũ. lxx. gentium. in. lxx. linguis distinctarũ: offerebãtur aũt ꝓma die. xiij vituli. ⁊ secunda die. xiij. ⁊ sic diminuẽdo semp vnũ vsq̃ ad vltimũ diem inclusiue: vt ptz in lra: ꝓ qͦ designabat vt dicunt qͦ dominiũ gentiũ esset diminuendũ ⁊ terminandũ sub rege messia cuiꝰ dominio erãt subdende omnes gentes: qͦ ipsi expectant futuꝝ: sicut ⁊ messiam suũ: qͦ tñ ĩ christo ꝓm veritatem est impletũ ꝓm qͦ dicitur Matth. vlti. Data est mihi omnis potestas ⁊c. auctoritatiue ꝯtum ad omẽs. executiue ꝯtuꝫ ad catholicos principes: quoꝝ colla in multꝫ ꝑtibus orbis iugo christi sunt subdita: ⁊ finaliter omnes gẽtes ei subdẽtur. b Agnos anniculos imaculatos. xiij. dicũt hebrei qͦ offerebanꝫ ꝓ populo israel qui in scriptura aliquãdo vocat agnꝰ: ⁊ erãt in vniuerso. xcviij. agni vt a populo israel excluderentur. xcviij. maledictiões ponite in lege cõtra trangressores. Cetera hucusq̃ patent ex predictis. c Die octauo. Hic agitur de festo cetus vel collecte qͦ celebrabaꝫ imediate post festum tabernaculoꝝ: vt ptz in littera cũ dicitur: Die octauo qui est celeberrimꝰ. Jn breo habeꝫ: Qui est retentio qz illa die retinebatur populus qui venerat ad festum tabernaculoꝝ: nec licitum erat eis illa die recedere: tum ratione festi: tum quia illa die colligebaꝫ pecunia a pplo ꝓ sacrificijs et necessarijs tabernaculi et tẽpli: ꝓ tẽpore q̃ fuit tẽpluꝫ. d Vitulũ vnuꝫ: arietem vnũ ⁊c. non enim fiebant tot sacrificia in hac die sicut in ꝓcedentibus: tũ qz illa die colligebaꝫ pecunia ꝓ sacrificijs tot⁹ anni que fiebant de sumptibꝰ popuꝫli: et sic quodãmodo reputabãtur sacrificia illius diei: tum qz illi q̃ erãt de lõge nec poterant freq̃nter ad tẽplũ venire sacrificia ⁊ oblatiões q̃ p annũ voue rãt ista die soluebãt. iõ ꝺbãt:
e Hec offeretis domino in solennitatibus vestris. et loquit de sacrificijs oblatis in omnibus solennitatibus predictis.
f Preter vota et oblationes sponta. ⁊c. que offerebanꝫ maxime die ista. vt dictum est. Rõ aũt quare de alijbus ꝓdictis s. vitulis arietibꝰ ⁊ hircis plus ꝑ de alijs ꝑcieb⁹ aĩalium fiebant sacrificia: posita fuit ĩ ꝓncipio Leuit. ⁊ Gen. xv. Cetera patent ex predictis.
Jn ca. xxix. vbi dicit ĩ posti l la: Decima quoq̃ Hic ẏñr agit de festo expiationis.

Additio. j. Jn hac die. s. mẽsis septimi credit fuisse annũciata zacharie sumo sacerdoti cõceptio ꝓcursoris xp̃i. de q̃ Lu. j. agit: vt ibidẽ in additione fauente dño videbit. Aũ celeberrima dies erat: in q̃ etiã afflige re debebãt aĩas ad ꝓclamã dũ misericordiaz diuinã: vt de remissione pcoꝝ Ya ⁊ vniũsali deꝰ dignaref hũano generi, ꝓuidere.
Jn eodem ca. xxix. vbi dicitur in postilla. Die octauo: hic agit de festo cetus.

Additio. ij. Jstud festum seu collecta: nõ fiebat ĩ memoria alicuius bñficij seu miraculi ꝓteriti: vt patet ꝓ omẽs doctores tam catholicos q̃ hebreos. Similiter nec fiebat ad colligendum pecuniam ꝓo sacrificijs ꝓout in postilla: sed erat figurativum futurorum scilicet congregationis fidelium in ꝑsenti ecclesia: seu in regno celorum: ꝓout large fuit deductuꝫ. ꝛ. additiõe. supra Leui. xxiij. et ideo subiungatur ceteris festis veteris testamẽti tanq̃ vltimum et finis eorum.

Replica Correctorij Jn capi. xxix. Burgẽ. qui sepe ꝓmittit litteram insistere et certe a littera multũ videt recedere ponens festum expiationis pertinere ad annunciationem cõceptionis Jobannis baptiste. et festũ collecte nõ hre sensum litteralẽ de re ꝓterita: sed soluz figurativũ de re futura: cuius correctoriuz vide Leuit. xxiij.

Si quis virozū ꝛc. Anime que impfectum virū occurrit: nemo dominaꝫ in votis: sed libertatē suā habet in illis. Aug. Aotoꝫ lex ponit: ꝛ nouo ꝓncipio i hac lege moyses vtitur. Ait enī: Ḋomo hō quicunq; vouerit dominō ꝛc. Quasi nō dixisse sufficerit: hō qui votum vouerit domino. Est enī alius interioꝛ homo qui renouaꝫ de die in diē ſm imaginē dei. alius xō exterioꝛ qui corrūpitur. Cū xō venit ad hūc ꝓfectum vt lex dei suscipiaꝫ: ꝛ vota offeranꝫ: q offerre nō pōt nisi q̄ habz aliq̄d i semetipo qō offerat deo: non sufficit exterioꝛ legem dei suscipere et vota solus offerre: quia nō potest aliquid dignuꝫ deo habere. Sed interioꝛ qui habet in se quid offerat deo: i q̄ est habitatio virtutum: intellectus scientie: et diuine imaginis innouatio. Qui cum speciē suam que ab initio a deo facta est recuperauerit: ꝛ virtutum redingenerationem pulchritudine ꝓioris forme: potest vota offerre: ꝛ tūc nō homo solum: sed hō homo dicit. Nam qui interiozem hominem non excolit virtutibus: non construit: moribus nō ornat: sapientiam dei non querit: ꝛ scripturis operam non impendit: non potest homo homo dici: sed homo tm̄: et homo animalis. Quia interioꝛ q̄ verius et nobilius dicit homo sopitus in eo est carnalib⁹ vitijs: et mundi bulus curis. Unde cuiq; agenduꝫ est: si interioꝛem hominē peccatorum sordibus in se oppressum videt: vt citius eruat eum ab omni inquinamēto carnis ꝛ sanguinis: ꝓuertaꝫ od penitentiā: reuocet ad se memoziā dei ꝛ ſpem salutis. Non enī hec extrinsecus querenda sunt. Intra nos est salutis occasio. Unde: Ecce regnum dei intra vos est. Intra vos enim est conuersionis facultas. Cum enim conuersus ingemueris saluus eris. ꝛ poteris digne altissimo reddere vota tua: et homo homo appellari. Uotum aūt est cū aliquid de nostris offerimus deo. Uult aliquid a nobis accipere deus: et ita nobis largiri ipse vt dona sua non immeritis largiatur. vnde: Et nunc israel quid dominus deus tuꝰ poscit a te: nisi vt tu timeas dñm deū tuū: et ambules in vijs eius: et diligas eum ex toto cozde tuo ꝛc. hec poscit deus a nobis: que si ꝓius nō offeramus: nihil ab eo accipiem⁹. Si derimus gloziā: recipiemus gloziā. ait enī: Glorificantes me glorificabo. Si offeramus iusticiā nr̄am: accipiem⁹ iusticiaz dei: ꝛ si offerem⁹ nostrā. i. corpis castitatē: accipiem⁹ ab ipso ſpūs castitatem: ꝛ si offeramus sensum nostrū: accipiem⁹ sensum ipsius. vnde apostoli: Nos aūt christi sensum habemus Sic ergo nō soluz homo: sed hō dicemur. vterq; enī vocabuli sui ꝓfectione ornatus est. Legunt diuersa vota i scripturis. Anna vouit deo fructū ventris sui: ꝛ samuel consecrauit in templo. Jepte qōcūq; sibi post victoriā occurrisset: ꝛ occurrente filia vota soluit lachrymanda. Alij vitulos vel arietes vel domos vel alia ratione carentia. Ille vero q̄ appellaꝫ naçareus semetipm̄. Hoc enī est votum naçarei qō est sup omne votū. Filius enī vl filia aut pec⁹ aut ꝓdiū extra nos est. Semetipsum deo offerre: nec alieno labore: sed ꝓprio placere perfectius ꝛ eminentius est in omnibus votis. Qō qui facit imitatoꝛ est christi. Ille enī dedit terrā mare: ꝛ oīa que in eis sunt. Celū quoq; solē ꝛ lunā ꝛ stellas ministerio hoim̄: pluuias ꝛ ventos: ꝛ q̄cquid in mundo est hominibus largitur: ꝛ postea semetipm̄. Sic enī dilexit deus mundum: vt filiū suū vnigenitū daret ꝓ mūdi vita. Quid enim magnū faciat homo si semetipm̄ offerat deo: Cū se deꝰ obtulerit ꝓioꝛ. Si g̃ tollas crucē tuā ꝛ sequaris xp̄m: si dicas. Uino aūt iam nō ego: viuit xō in me xp̄s. Si desideret anima tua esse cum xp̄o: ꝛ nō delectet in seculo temetipm̄. i. animaz tuaz obtulisti deo. Qui in castitate viuit: corpus suū vouit. vnde Uirgo cogitat quomodo sancta sit corpoze ꝛ ſpū. Sancti ergo dicunt qui deo vouenk. Unde aries si deo vouetur: sanctus appellaꝫ: nec licet eū tonderi ad cōmunes vsus. Similiter vitulus: nec lz eū iungi in cōmune opus. Si g̃ te voueris deo: imitandus est tibi vitulus: vt facias tm̄ qō ꝓtinet ad diuinuz cultū.

Idem aniaz q̄ in ecclesia dei sunt curam hñt angeli: q̄s etiā ad iudiciū cū dominib⁹ venire ostēdimus: vt constet vtz sui desiderio peccauerint boies: an custodū negligētia. Uidetur g̃ mihi q̄ alie sub eis degūt vt filie: a quibus ꝓtegunt. Si aūt aliq̄d ꝓpeꝛope ꝛ minus apte: custodis ē repmere vouētis audaciā et retūdere. Qz si non fecerit: aīa liberabit a culpa: ipse vero voti erit rē. sed ꝗ de inferioꝛibus. Perfectioꝛibus xō adest ipe deꝰ: sicut ꝛ de pl̄o isr̄l: ipse dñs ducebat eos. Sz postq̄ deliquerūt ꝛ iferiores seipis facti sūt: angelo tradunt. Ait moyses dicebat: Rili tu ipse veneris nobiscū: non me educas hinc: ꝛ de iusto dicit deꝰ: Cum ipo sū in tribulatiōe. ꝛ alibi dic: Me timeas descēdere in egyptū q̄n tecū ero. Justis q̄ ꝛ electis dñs adest: inferioꝛib⁹ xō angeli. Nos aūt ꝓtendere debemus vt occurram⁹ in virū ꝓfectus: et vtamur libertate voto: ꝛ vt cū ipo domino vn⁹ spūs sim⁹: vt ipse in nobis maneat: ꝛ nos in ipo: nihil i nobis fremineū: nihil puule etat⁹ habeaꝫ: nec necesse sit nobis sub tutoꝛib⁹ ꝛ pcura tozib⁹ derelinqui a patre. Jramento ꝓstrinxerit nō ꝛc. Aug⁹. Nō ꝑ ad omnē iurationē ptinet: sed ad eaz vbi q̄sq; vouet aliq̄ rei abstinentiā q̄ licebat vti p legē: q̄ votū ipe sibi efficit nō licere. Mulier si ꝛc. Jd est si femīa ꝛ adhuc tenera fuerit aīa: cui vir vel pater dñaꝫ in votis nō sp in ipsa ē culpa: q̄z interdū redit ad vi/ros vl parētes. Et iuramentū q̄ ꝛc. Lxx. Et diffinitiones q̄s diffiniūt aduersus aīam suā. Nō q̄ talib⁹ vo/tis noceāt aīe sue: q̄z aduersus animā dicit: aduersus aīalem delectationē: sicut ibi: Affligetis animas vr̄as. Aug⁹. Me/

rito querit in hoc loco etiā de voto virginitatis. Mulieres enī etiā virgines in scriptura solent appellari: ꝛ videt Apostol⁹ de patre loqui cū dicit: Seruet virginē suam: ꝛ det nuptui virginē suam ꝛc. ꝛ hoc modo. vbi nōnulli intellexerunt virginē suā. i. virginitatē suā: nulla tñ hoc fiūt scripturaꝝ locutione demonstrant: cū sit inusitatissima. Nec obnoxia tene. Lxx. Dominus mū

dabit eam: q̄z abnuit pater eius. i. mundā habebit ꝛ iudicabit: sicut dicitur: Mūdauit eā sacerdos: ꝛ mūdatione nō mundabis reum. i. nō dices mundū cuz qui inundus est. Si maritū: id est. si adulta et viripotēs fuerit ad cōcipiendum semen verbi dei: et doctrine spiritalis capiēda secreta. Unde: Volo aūt omnes vos vni viro virginē castā exhibere christo.

Aug⁹. Quia dñs mādauit feminā sub patre esse anteq̄ nubat: ꝛ sub viro nupta: noluit ita lex aliquid vouere eam aduersus aīam suam. i. in rerum licitarum abstinentia: vt in eisdez votis feminea valeat auctoꝛitas ꝗz virilis. Jta vt sic adhuc innupte iaz cōcesserit pater vota ꝓsoluere: si anteq̄ ꝓsoluerit nupserit: ꝛ viro eius hoc cognitū nō placuerit: nō ꝓsoluat: ꝛ sit omnino sine peccato: quia dominus mūdauit eam sicut dicit: id est mundā fieri iudicauit. Meq̄ hoc contra deū fieri putanduz est: cum ipse ꝓcreperit ꝛ voluerit. Uxoꝛ i domo viri ꝛc. Aug⁹. De illa ꝓi⁹ dixit q̄ in domo ꝓis suivouit: ꝛ añq̄ redderet nupsit. De ea g̃ q̄ i domo mariti vouit: ita loq̄t. Si i domo mariti ei⁹ votū ei⁹: aut diffinitio q̄ aduersus aīam eius cū iureiurando: ꝛ audierit vir ei⁹. ꝛc. Manifestū est ergo ita voluisse legem feminam esse sub viro: vt nulla vota eius que abstinētie causa vouerit reddanꝫ ab ea: nisi vir fuerit auctoꝛ ꝓmittēdo. Nam cum ad peccatū viri ꝓtinere voluerit: si ꝓi⁹ ꝓmiserit ꝛ postea ꝓhibuerit: etiam hic (tamen nō dixit vt faciat mulier: quod vouerat: q̄z ꝓmissa ꝓius a viro fuerat) viri dixit esse peccatum qui abnuit qō ꝓius ꝛcesserat: nō tñ mulieri ideo ꝓmisit vt si vir postea ꝓhibuerit: cōtemnaꝫ. Sed vtrum ista etiam ad vota continentie: ꝛ ad concubitus abstinentiā pertineant: merito querit: ne forte ea intelligaꝫ tātū aduersus aīam vouēri que sunt in cibis ꝛ potibus. qō etiaz videt ibi significari. Nōne aīa plus est q̄ esca? Et cū de ieiunio ꝓcipit: ita dicit: Affligetis aīas vestras. Nescio aūt vtrum alicui legaꝫ aduersus aīam votū dici quod de abstinentia ꝓcubitus fuerit. Maxime cū hic lex auctoꝛitatē viro tribuat nō mulieri q̄ viro subdita est: tūc vota ꝓsoluere si vir vota apprObauerit. Si aūt renuerit nō deberi. Aplus cū de huiusmodi loqueret: nō maioꝛē auctoꝛitatē viro q̄s femine dedit. Sed vxoꝛi inquit vir debitū reddat: similr ꝛ vxoꝛ viro. Uxoꝛ nō hz potestatē sui corpis sed vir. Silr ꝛ vir nō hz potestatē sui corpis ꝗz mulier. Cū g̃ parē vtriq; tribuat potestatē: insinuat de cōcubēdo vel nō cōcubendo regulā nō ptinere ad ea vota vbi nō babēt parē potestatē: ꝗz vir maioꝛē: ꝛ prope ei⁹ solius est. Nō enī ait lex virū nō debere reddere vota sua si vxoꝛ ꝓhibuerit: ꝗz vxoꝛē si vir, ꝓhibuerit. Preterea iste iustificatiōes dicunt: ꝛ meminim⁹ i illis iustificationib⁹ que i exodo sub ℔ noie memorant multa ꝓcipi q̄ ad ꝓprietatē nō pñt accipi. nec in nouo testamēto obseruari: sīc ꝑ aure serui ꝓtundēda: ꝛ bmōi. Uñ etiā hic aliq̄d figurate dictum intelligiē: vt q̄m sunt multe abstinētie cerimoniaꝝ irratōnabiles ꝛ inimice veritati. Hoc forte intelligi voluit tūc ratas esse: cū irrōnabiles fuerint: id ē cū eas ratio approbauerit: g̃ sīc vir debet regere oēm aīalē motionez. q̄ fit non tm̄ in appetendo: sed etiam in abstinendo: vt si mente et ratione decernitur: tūc fiat. Si aūt impzobatur: nō fiat. Si autem ratio quod ꝓius recte faciendum esse decreuerit post improbet: sit peccatū conſilij: etiam sic tamen nō nisi rationi motio illa cosentiat

Ulciscere. Origc. Scandala filiꝰ israel madianitaruz tergiuersatione acciderant: qui subornauerāt mulieres que eos deciperent vt peccarent. Illi ergo ꝓ peccato suo puniti sūt: mediocrius tñ ꝛ parcius. Ubi vero qui fuerant causa peccādi multo vehementius. Unde patet quia longe grauius est causam peccati ꝑbere q̄s peccare. vnde dicit: Quia meli⁹ fuerat illi homini nō nasci: aut molā asinariam alligari circa collum eius: ꝛ precipitari in ꝓfundum maris: q̄s vt scandaliçaret vnū de pusillis istis. Scandalum autem est: vbi recte ambulanti deceptio ad peccandū subijcitur.

Et sic colligeris. Nouissime in quit: Apponeris ad populum tuum ꝛc.

Moꝛ abſq̄

ta erūt nec obnoxia tenebiꝫ spōsioni: eo q̄ ꝓtradixerit pater. Si maritū habuerit ꝛ vouerit aliq̄d: et semel verbū de oze eius egrediens animaz illius obligauerit iuramento: quo die audierit vir et nō contradixerit: voti rea erit: reddetq; quodcūq; ꝓmiserat. Sin autē audiens statim ꝓtradixerit: et irritas fecerit pollicitationes eiꝰ: verbaq; q̄bus obstrixerat aīam suā: ꝓpitius erit ei deꝰ. Uidua et repudiata q̄cquid vouerint: reddēt. Uxoꝛ in domo viri cū se voto constrinxerit ꝛ iuramento: si audierit vir et tacuerit nec ꝓtradixerit spōsiōi: reddet qō cūq; ꝓmiserat. Sin autē exemplo contradixerit: non tenebitur ꝓmissionis rea: quia maritus cōtradixit: et dominus ei ꝓpitius erit. Si vouerit et iuramento se constrinxerit: vt per ieiunium vel ceterarum reruz abstinētiam affligat animam suā: in arbitrio viri erit vt faciat siue non faciat. Quod si audiens vir tacuerit: ꝛ in alteram diem distulerit sentētiam: quicq̄d vouerat atq; ꝓmiserat reddet: quia statim vt audiuit tacuit. Sin autem contradixerit postq̄ resciuit porta bit ipse iniq̄tatē eiꝰ. Iste sunt leges q̄s cōstituit dñs moysi inter virum ꝛ vxoꝛem: inter patrem ꝛ filiam que in puellari adhuc ętate est: vel que manet in paretꝝ domo.

Ca. XXXI

Locutusq; ē dñs ad moysen dicēs: Ulciscere ꝓꝰ filios israel de madianitis: ꝛ sic colligeris ad ꝓpīm tuū. Ca. XXXI

ꝓn ꝑ ponit executio dicte punitiois. ꝛ diuidit in duas ptes. i. in partē principalē ꝛ incidentalem. xxxij. ca. Circa ꝓmū premittit apparatus pugne. secdo subditur obtentus victorie. ibi: Cūq; pugnassent. tertio ordinatio prede. ibi: Ceperūt q̄ mulieres. Circa ꝓmū oñdit bellū iustū ex diuino ꝓcepto. cū dicit: Locutusq; est dñs ꝛc. de madianitis. ꝛ nō dicit de moabitis: cuius causa superi⁹ fuit expressa. xxv. ca. in fi. Et sic col. ad ꝓpīm tuū. i. ad limbū sanctoꝝ patrum.

Statimq;

Hoc cōtra samaritas qui negāt resurrectionē mortuo: nec fidē futuri seculi recipiūt. Nemo enī apponit ad eos q̄ nō sunt. Constat ergo esse aliquem populum cui moyses dicit esse apponendum. a Mille viri tc. Aduerte diuine virtutis magnificentiā. Filij israel: dū sexcenta milia fuerant armatox: omnes victi

1 Dec.3.b milia victores vincūt: qz nō in mīkitudine vincit israel: sed iusticia et pietas ē in

Deut.32.d eis que vincit. vnde: Anꝰ plequet mille et. xij. milia. Vides ḡ: qz plus valet vnꝰ

Eccli.35.c sanctus orando q̄ innumeri pctōres pliando. Oratio enī sancti celuz penetrat. Quō ergo in terris hostem nō vincat: Queramus ergo t custodiamꝰ iusticiā:

Eph.6.c induamur loricam iusticie accincti veritate: t accipiamꝰ galeam salutis: et gladiū spiritus: t añ omnia scutū fidei: in q̄ extinguamus ignes tela maligni. Talibus enim armis instructi diabolica castra fugabimus. b Et reges tc. Ozi. Interficiunt reges madianitax: t q̄ prius a mulieribus victi sunt: nūc expiatione habita t acta penitētia reges vincūt tantū valet querio ad deuz t correctio peccatox. Fuit aūt cure diuīe scripture noīa regū memorare eni t recem t sur t vr sozophoc. Hi enī regnāt apud madianitas: q̄s penitꝰ debet extinguere omīs qui militat deo. Eni nāq; beluinus vel ferinus interpretat. Beluinos ḡ et ferinos mozes debes omīno pimere: vt placeas ei qui te ꝓbanit: t puenias ad beatitudinē mortificata totius iracundie feritate. Ego puto q̄ hec noīa scriptura diuina nō narrauit ꝓ bistoria: sz ꝓ causis t rebus aptauit. Quis enī stultus filio suo nomen beluinis imponit: sed magis institutionē alīax ꝓsperit sermo diuinꝰ: volens ostendere q̄ aduersus hmōi vitia militare debemus: et istos reges fugare ō corpozis nr̄i regno ne regnet peccatum in nr̄o mortali corpe. Noīa enī ꝓ rebus aptanf: etiā apud gentiles t bar

Gen.17.a baros. Notū est cur abram abrāā dictꝰ

Ibidem est: t sarai sara: et iacob isral. Joseph aūt a pharaone barbara lingua photophanec cognominatꝰ est. qđ in lingua sua de secretoū vel somnioꝝ reuelatione cōpo fuit. Daniel q̄s in babylonia balthasar noiaf. Et ananias t azarias: et misael si drac misac: t abdenago. Madianitax ḡ regē moyses appellauit: ꝓut gessit. Bel uina inquit feritas est que regnat in madianitis: nec ipsa solū alius est rex nomine recem. i. inanitas que ibi regnat. Multa enim inanitas t vanitas in hoc mūdo quā dei miles superat et vincit: si nihil inaniter nihil supflue agit: memorās: qz etiā

Dan.22.c de ocioso verbo reddent homines rationem in die iudicij. In bac vita hominis totū pene ociosum t inane est qđ dicif vel agitur. Jnanis est omnis actus t sermo in quo nō est intrinsecus aliquid ꝓ deo vel dei mādato. Est et alius rex madian vz. i. irritatio. Vides quales sunt q̄ regnāt apud madianitas. Qui. s. debent expugnari: imo perimi ab his qui deū sequuntur. Nō enim tam regū q̄s vitioꝝ noīa que regnāt in hominibus referunt in lege: t nō tam gentiū bella q̄s ꝓcupiscentiarū carnaliū q̄ militant aduersus animā describunt. Deniq; hi q̄ in vitijs regnāt. v. reges esse dicunt: vt pateat: qz oīe vitiuz qđ regnat in corpe ex q̄nq; sensibꝰ pendet: Hi ḡ perimēdi sūt de regno madianitax: vt vltra vitia nō regnēt ꝓ eos sed iusti-

Mar.9.g cia: nec ad scā dalū videāt ocli: sz ad edificationē. Si: Si oculus tuus scā dalisat te: erue eum tc. Nō tamen effodiendus ꝓcipit oculū corpis nr̄i: nec manū aut pedē absc̄dēdū: sz sensū carnalia sentientē: t ꝓcupiscētijs lasciuiētes: vt oculi recta videāt: aures recta audiāt: gustus noster verbū dei gustet: manus palpent t cōtrectent de verbo vite. Et sic pemptis regibꝰ

1.Cor.1.d madianitarū: regnet in nobis iusticia. i. chriſtꝰ qui factus est nobis a deo iusticia t paz t redemptio. c Balaaz q̄s. Paret cōsilio balaā suboznatas esse mulieres madianitarū q̄ deceperant israel: Unde hic velut auctor sceleris interficitur.

℣ Origc.

a Statimq; moyses: arma. inqt tc. ex q̄ patet fidelitas et obedientia moysi ad deū: qz audierat dilationez mortis sue vsq; ad interfectionē madianitax: t tñ nō ꝓpter ḃ distulit pugnā cōtra eos sed magis accelerauit. b Qui pos. victio. do. tc. in quo apparet etiaz iusticia belli: qz madianite nō solū fecerāt cōtra filios isral: sed etiā cōtra deū: qz sciēter t a ꝓposito ꝓuocauerūt filios israel ad idolatriam: vt dictum fuit. ſ. xxv. ca.

c Mille viri de sin. tri. tc. non misit magnū numex pugnatox: vt victoria manifestius deo attribuere-

tur. d Quos misit moy. cū phi. filio eleaçari. iſm aūt fecit duce exercitꝰ: eo q̄ iam añ celo dei ductus inceperat punitionē interficiendo ꝓncipē tribꝰ symeon cū muliere madianitide: vt dictū fuit. ſ. xxv. ca.

e Vasa q̄s sancta. dicūt hebrei q̄ ista vasa fuerūt arca t lamina sancta. f Et tubas ad clangendum. in signū victorie a deo obtinende. g Cūq; pugnassent. Nic ponīt obtentꝰ victorie que fm hebreos fuit a deo manifeste: qz elevata lamina sancta in altū exercitus madianitarū qui erat valde magnus fuit excecatus t cadebāt ad terrā cozā filijs israel. vñ in hebreo habet: Reges eoꝝ occiderūt sup interfectos. i. sup ꝓstratos diuina virtute: vt ipsi exponūt. h Balaam q̄s filium beoz iterfecerūt gladio: cepefrq; mulieres eozū t paruulos: oīaq; pecora t cunctam supellectilem. Quicqđ hſe potuerāt de populati sunt: tam vrbes q̄ viculos t castella flamma cōsumpsit. Et tulerūt ꝓdā t vniuersa q̄ ceperant tam ex hominibꝰ q̄s ex iumētis: et adduxerunt ad moysen: t eleaçarū sacerdotē: t ad oēz multitudinē filioꝝ isral. Reliq̄ etiā vtensilia portauerūt ad castra i campestribus moab iuxta iordanem cōtra iericho. Egressi sunt āt moyses

a ℣ Errox perfidie ligno crucis interficitur.

Origc. Dictū est supius: q̄ balaā rediit i locū suū. Sz forte reuersus est: q̄uis scriptura nō dixerit. Vel forte i locū suū rediit ab eo loco vbi sacrificia faciebat: in eū. s. locū vbi tanq̄ peregrinꝰ habebat hospitiuz. Nō enī dictū ē in domū suā: aut in patriā suā. De balaach aūt dictū ē ad semetipsum: vbi tanq̄ dñs habitabat. a Cur feminas re. tc. Rab.

Mystice Mystice. Feminā in ꝓdaz de bello reuertēs seruat qui fozas actus ꝓauos cohibens: t celo bono destruēs: delectationē carnalē in abscōdito pectoris celat. Sz hoc moyses. i. lex redargu-

it. Qui enī delectatiōem carnis i occulto corporis celat: facile in culpā ꝓaue opationis exozbitat. Jubeť ḡ oīe masculinū: paruulus etiā: mulieres q̄ que nouerūt viros iugulari: qz turpē apperitū t delectationē carnis: que cōcipit iniquitatē t parit peccatū: penitꝰ interficere debemꝰ. Puellas aūt t feminas virgines. i. partez delectationis q̄ nō ꝓliuis est ad peccandū: sz exardescit ad bonū ꝓseruemꝰ: vt que deo placita sūt desideremꝰ t pficere studeamus. b Ad suggestionez ba. Hic euidentꝰ ostendit balaā suggestiōe mulieres subornatas fuisse. Jsid. Non dubitauit balaā oblata copia feminax fornicari onis ruina israelitas collapsuros: q̄ ꝓcupiscibiles aīe eoꝝ ptes sciebat esse corruptas. Ita demones vnūquēq; ꝓtemptāt illis affectibus aīe laqueos tradentes: quibꝰ nos senserint egrotare. c Eleaçar. Mota q̄ eleaçar nō ad omnem populū: sed ad viros virtutis loquit: q̄ reuerte banť ō ꝓelio. Viri aūt virtutis sunt qui ad bellū ꝓcedūt: q̄ in agone ꝓtendūt: t ab oīnibus se abstinēt. alij xo nō viri sūt virtutis. d Aurū et argentū tc. Tempus belli est in ḃ mūdo ꝓtra nequitias spūales t concupiscentias carnales. Spectat nos angelox chorus: t virtutū celestium pia erga nos pendet expectatio: qđ vel quō de ꝓlio reuertamur. quis plus afferat auri: vel argenti: q̄s lapides ꝓciosos curiose intueť. Requirunt etiam qui deferūt es: qui ferrū: q̄ plumbū: vel vas ligneū: vel fictile aut aliquid hmōi magne domus vsibꝰ necessariū. Scōm ḡ ea que quisq; detulerit māsionis ei meritū deputabiť. Probanť tñ hec omīa: alia ꝓ ignē: alia ꝓ aquā: vniuscuiusq; opus quale sit ignis ꝓbabit.

e Et lauabitis. Origc. Vides quō purgatione indiget oīs q̄ exit de ꝓlio hui⁹ vite. Qui pugnauerūt ꝓ filijs israel: madianitas interfecerūt: in q̄ deo placuerūt cui⁹ volūtatē ꝓpleuerūt: b tñ ipso immundi dicunť effecti. vñ iubentur lauare vestimēta sua t mundari: t sic intrare in castra. Ibi ḡ q̄ pugnāt: qz īmūdos hostes ꝓtingūt: polluti sunt. Si ḡ diabolū vicero: t cogitatiōes immundas q̄s suggerit: vel venientes repulero: vel ingressas intra me ne ad effectū veniāt necauero: ꝓculcās caput draconis ḃ ipo tñ pollutꝰ sum: q̄ pollutū calcare ꝓtēdi. Beatꝰ tū qz superaui. vñ:

Job.15.b Nemo mūdus a sorde. Omēs ḡ purificatiōe indigemꝰ imo purificationibꝰ. Multe enī t diuerse nos manēt purificatiōes. Sz mystica hec sūt: et ineffabilia. Quis enī enarrare poterit q̄ sint purificatiōes q̄ parenť petro t paulo: t silibꝰ q̄ tot hostes ꝓstrauerť: tot spolia ceperť: q̄ cruētis manibꝰ a cede redeūt: q̄x pes tinctꝰ ē i sanguīe: t manꝰ suas lauerť i sanguīe pctōx: iterficiētes in matutino oēs pctōres tre. Peremerūt enī diuersas demonū gētes q̄s nisi vicissent captiuos nō liberassent: nec ad obediētiā xpi pduxissent. Brūs q̄ succedit i his plijs: t iterficit madianitas: vt iustificet ex sanguīe eoꝝ. Sanguīnē demonū fundit q̄ captinos eripit. Purificabiť autem in regno dei: vt mūdus ingrediať ciuitatez dei vel domini. f Qui pugnauerunt. Allegorice. Origc. Sūt quidā in populo dei q̄ militāt q̄. s. nō obligāt se secularibꝰ negocijs. Hi ꝓcedūt ad bellū q̄ gētes munitas t ꝓpitiales nequitias: ꝓ his q̄ firmiozes sūt vel etate: vel sexu: vel. ꝓposito. Pugnāt aūt oratiōibꝰ: ieiunijs iusticia: pietate: māsuetudine castitate: t omnibꝰ cōtinētie virtutibꝰ. Et regressis ad castra victoribꝰ fruunť laboribꝰ eoꝝ etiā ibelles q̄ ad pugnā nō vocank: vel exire nō ꝓsit. Sciendū aūt q̄ oīa q̄ sumunť ex his gentibus

℣ mutanda

a Cur femias re. q̄si diceret: nō est bñ factū. cuiꝰ causa iubdit: b Nōne iste tc. de q̄ deceptiōe fuit dictū. ſ. xxv. ca. c Ergo cūctos inf. tc. in detestationē criminis patꝝ q̄s filij isral nō ꝓterebāt: et tñ valde hostilit egerūt ꝓtra eos: vt dictuz fuit. ſ. xxv. c. d Et mu. q̄ no. vi. tc. qz nesciebāt distinguere eas q̄ ꝓuocauerūt filios israel ad luxuriā t idolatriā t etiā qz ille q̄ nō venerāt ad ꝓuocandū i ꝓpria ꝓsona: tñ coopate sūt docēdo eas q̄ venerūt de mō decipiēdi t oīa nōdo eas ornamētis suis vt facili⁹ filios isral ꝓuocarēt. Dicit aūt Ra. Sa. q̄ faciebāt mlieres trāsire añ arcaz dñi: t tunc ex signo a deo dato cogñscebāt q̄ erant xpgines t q̄ nō. e Et ma. ex castra tc. qz erāt ꝓtamīa ti ex ꝓtactu mortuox q̄s occiderāt: t quox ꝓolia accēperāt: t iō nō debebāt ingredi atriū tabernaculi donec essent mūdati aqua lustrationis tertia die t septīa: vt dictū ē. ſ. xix. ca. Et accipiunť hic castra ipi⁹ deitatť si dictū ē. ſ. v. ca. f Et de oī ꝑda. Hic scdo agit ō pte ꝑ de reseruata. et ꝓmo ꝓtum ad eiꝰ purgationē q̄ facta ē p talē modū: videlicet q̄ illa q̄ poterāt sustinere ignez absq; sui corruptione igne purgabank. q̄ aūt sustinere nō poterāt aqua expiatiōi purgabank: de q̄ purgatiōe ſ. dictū est. xix. ca. t ptz lra vsq; ibi: g Postea castrabitis. i. atriū tabernaculi: q̄ vocať castꝝ deitatť vt dictuz ē. ſ. v. ca. h Dixitq; dñs. Hic scdo agit de ꝑda reseruata q̄tum ad eiꝰ diuisionē. t ꝓmo q̄tū ad diuisionem q̄ fiebat ex debito scdo q̄tū ad illaz que facta est ex bñplacito. ibi: Cunctq; accessissent. i Circa ꝓmum sciendū q̄ ꝑda ex debito diuidēda erat tñ ō viuētibꝰ: et ḃ notať cū dicit: Tollite sūmā eoꝝ tc. et ita ꝓcedabat diuidebat in duas ptes equales. vna erat pugnatoꝝ q̄ fuerāt in ꝓlio t alia reliquę multitudinis: t ḃ notať cū dicit: k Diuidesq; ex equo ꝑdam tc. et q̄ ḃ sit sentētia ptz ex lra hebraica q̄ sic hz: Et mediabis ꝓdā inter magistros belli et totā multitudinē: qz magistri belli mediebatť eis assignatam diuidebāt pugnatoribus: iterū quelibet medietas diuidebať in duas partes inequales qz de medietate pugnatoꝝ sepabať pars quinquagesima domino et dabatur eleaçaro sacerdoti. et ḃ est qđ ō:: l Et separabis ptē dñō. In hebreo habeť: Sepabis solutiōez dño. ex q̄ ptz q̄ illa ꝑs sepabatur ō pte bellatox ex debito. m Ex vna aiaz ō q̄ngētis. i. vnū idiuiduū: qz ibi accipiť aīa ꝓ toto cōposito n Tā ex hoīb⁹. i. ex xginib⁹ q̄ fuerť refuate: vt ꝓdictū ē. Nō ei est cōis generis: t pōt accipi ꝓ masculo t ꝓ femina.

℣ Et dabis

mutanda sunt: ꝛ forte q̄dā ex ꝟ seculo assumit: vt plio capiť: ꝛ immundū est: ꝛ purificatiōi indiget: ꝛ q̄dā p ignē trā ſeūt: alij ſufficit aque purificatio. Aſſumunť aūt ex plio boies ꝛ iumēta: cum captiuať ois intellecť ad obediendū chriſto p verbū dei. Jn q̄ pugnātes capťuāť intellectū eoꝝ q̄traria ſentiūt. Pauci ſunt tū q̄ pugnare poſſint: ꝛ plia iſta cōficere: de ſexcētis milibus armatoꝝ q̄ videnť militare deo. ſola. xij. millia eliguntť, ceteri reliquuntť ī caſtrť. Jntuere quāti ſint in eccliā q̄ poſſint p veritate pugnare: ꝛ ꝓtradicētibus reſiſtere: q̄ ſciāt x̄bi bella tractare. Beati ſūt q̄, p pplo dei pñt pugnare: ꝛ ō boſti bꝰ ſpolia reportare. Beliq̄ tñ ps pñ q̄ videť ī bellis: ſi cū quiete reſideat ī caſtris: ī ſilētio agat: a moyſe nō recedat ſz in lege dei pmaneat: ſpoliorꝝ ptē habebit. Fiet ei equa portio: nō p nūez: ſz ex tū dat oñi pplo. tm. xij. milib⁹ q̄ ſpolia ceperūt. Quis h audiēs nō animeť, p eccliā pugnare: ꝛ inimicis veritatis reſiſtere: q̄ dogmata eccliē oppugnare: vel voluptati et luxurie docent operā dare? Qui g̃ hos expugnat: vel in ſeipſo, primis vitia pimit: capiet ſpolia mlta q̄nquagies miltiplicata ex ceteri. Jntantū enī nūeri ex̄titas videtur augeri cū ſexcētis milib⁹. xij. milia ꝓferunť. Offerre tñ vtraq̄ ps iubetur deo: ꝛ illi q̄dē q̄ vicerūt vnū ex q̄ngēt⁹. Qui aūt domi reſederť vnū ex. i. Uter

Luc.7.f q̄ aūt nūer⁹ ſacrať ē. Uñ vn⁹ debebat denarios q̄ngētos: ꝛ ali⁹. l. xē. Sz et ſe ptē ſeptimane vno addito q̄nq̄geſimuz die faciūt: q̄ pentecoſtes feſtiuitas dr: Silr. lxx. ſeptimane addita vna decade q̄ngētos reddūt. Et quanto plures ſūt. lxx. ſeptimane ex. vij. tāto ꝑfectior eſt numerus q̄ngētoꝝ ex q̄nquaginta.

a Cūq̄ acceſſiſſent. Qri. Differentias eſſe ꝛ, pfect⁹ meritoꝝ in pplo fideliū: ꝛ in alijs locis. ꝛ hic colligimus ō eo q̄ ſcriptū ē: Et acceſſerūt ad moyſen oēs q̄ cōſtituti erant pncipes per tribus in exercitu tribuni ꝛ centuriones: ꝛ dixerūt ad moyſen: Nos pueri tui collegimus ſummā virorū bellatoꝝ noſtroꝝ: et nō diſſenſit ex nobis quiſq̄: ꝛ obtulimus munus domino ꝛc. Loquuntur ergo ad moyſen electi pncipes q̄ conſtituti ſunt ſuper exercitū: ꝛ pro rebus bene geſtis munera offerūt domino dicentes: Nos pueri tui ſumus qui acciꝑimus ſummā filioꝝ iſrael bellatoꝝ. ſ. xij. milia qui electi ſunt ex omnib⁹ tribubus: vt pugnarent contra madianitas. Sunt ergo in populo dei bellatores multi: ꝛ multi imbelles: ꝛ inter bellatores quidam qui appellanť ſumma bellatoꝝ: eminentiores. ſ. inter bellatores: ꝛ rurſus his celſiores qui cōſtituti ſunt ſup eos pncipes ꝛ prelati ſingulis milibus electoꝝ. Eſt ergo multa diuerſitas in ordine bellatorū. Jnter imbelles quoq̄ eſt aliq̄ differentia. Quidam eni ita ſūt imbelles vt nunq̄ poſſint fieri bellatores vt ſenes: femīe: ſerui. Pueri x̄o ita ſunt imbelles vt ſperent fieri bellatores cū occurrerint ſcz in virū pfectū: ꝛ in menſurā etatis: etiam ī ſummā bellatoꝝ venire ſe ſperāt: et eſſe electi in. xij. milib⁹: vel eſſe pncipes electoꝝ. Conſidera omnia ꝓſentia ſeculi repleta bellis: ꝛ demonū innumerabilibus prelijs perurgeri. Jn populo vero dei eſſe quoſdaz fide robuſtos virtutibus armatos: qui huiuſmodi bella cōficiant: et ſemp in procinctu poſiti etiam eos qui pugnare nō poſſunt ab hoſtib⁹ tueant verbo ꝛ exēplo ſi tñ nō deſit eis fides. Impoſſibile eſt enī ſine fide ſaluari. Jnter ipſos bellatores ſunt alij parati ꝛ expediti: vt nullis ſe implicent ſecularibus negocijs: meditantes in lege die ac nocte. Jſti ſumma bellatoꝝ nappellatur. Nō eſt aūt dictum de cōmuni numero bellatoꝝ qz nemo ī eis diſſenſit: ſz de his q̄ ſumma bellatoꝝ dicunť. Jn talibus enī nulla diſſentio: nulla diſcordia. De his enī dictuz ē: Multitudinis credentiū erat cor. v. et a. v. ꝛc. Jſti ſunt q̄ plurimū auri pugnādo ceperant: ꝛ oñe aur ꝛ ornamentū: ſiue capitis: ſiue brachioꝝ: vel digitoꝝ. i. q̄cquid intellectib⁹ vl opib⁹ hñt: deo offerūt: ſciētes qz munera eiꝰ: data eiꝰ ſunt: ſi nec vn⁹ diſſenſit (diſſentiētes enī nō pñt offerre Uñ: Si offers munus tuū ad altare ꝛ memoratꝰ fueris qz frater tuus hz a. aduerſuz te: re. i. m. t. ꝛc.) vt leuēt ſcz manꝰ ſuas ad deum ſine ira ꝛ diſſenſione. Jn muſicis enī ſi armonia chordaꝝ ꝓſonāter aptať: ſuauē ſonū reddit: ſi aliq̄ ſit diſſonantia carmīs dulcedo cor̄pit. Jta ſi dei milites diſſentiāt ingrata ſūt oīa deo: etiā ſi bella mlta ꝟficiāt: ſpolia multi deferāt: ꝛ mūera offerāt. Dicet enī vade pri⁹ recōciliari fratri tuo ꝛc. Si enim in aliq̄ diſſentť a mādať dei: nec hoſtē vincere potes. Jn eo enī ipo iam victus es a diabolo: in q̄ diſſentis a deo. Si g̃ vis vicere ꝛ ſūma bellatorū eſſe: adhere deo: o corda cū ipo dicens: Quis nos ſepabit a charitate xp̄i: tribulatio ꝛ āguſtia ꝛc. Qui talis ē: pōt vicere madianitas ꝛ iterfi cere oēs pctores terre. i. carnīſ fomitatiōes: imūdicia: paſſionē: ꝺcupiſcētiā: auariciā ꝛ hmōi. Et ſic erit dign⁹ offerre oñe vas aureum torquē: aut viriolā: aut anulū: aut dextrale: aut catbenulā. Torques ornamētū ſapientie ē. Jn, puerbijs enī de ſapia dr: Qr q̄ acq̄ſierit ea: torquē aureā ponat circa collū ſuū. Viriola ꝛ anulus ornamēta ſūt manuū: ī q̄b⁹ ſignanť opera. Silr ꝛ dextrale. Catenule vo x̄bi et doctrine ꝓnexiōes ſignificāt.

Deprecerisꝝ

Nico.de lyra

a Et dabis eaz eleaçarō. qz ꝑmitte dñi ſunt: ō acq̄ſitis iure belli. ꝛ iō cedebāt in vſuz ſacerdotis ſicut primitie fructuū ꝛ a'aliuz. b Ex media q̄z ꝛc. Hic ꝓfr agit ō mediētate que erat reliq̄ multitudinis cui⁹ q̄nq̄geſimū indiuiduū debebat tradi leuitis q̄ ſeruiebant in tabernaculo. Cetera patēt in lra. Cūq̄ acceſſiſ. Hic agit de diuiſiōe ꝑde ꝑdicta facta ex bñplacito ſeu deuotiōe. pncipes enī exercitꝰ in reditu de bello ſicut ꝓfue tum eſt numerauerūt bellatores ſuos ꝛ inuenerūt eundē numeꝝ q̄ erat ante belli ꝓgreſſuz qz nullus cecidérat in prelio, ꝓpter q̄ moti deuotiōe obtulerť dño oſſe aux q̄ rapuerāt in ꝑda ad faciēdū vaſa q̄ erāt neceſſaria ī tabernaculo: ꝛ ptz lra vſq̄ ibi:

Periſcelides

a Deprecerisꝝ nobis. Orige. Ad ꝓpitiandū deū ꝓ nobis. Si dicamus, ꝓpter aurū deū, ꝓpitū fieri dominꝰ: absurdū ꝛ impiū iudicatur. Hoc enī in viro bono notabile dicit, Per aurum ergo virtutes ꝛ opera bona ſignanť: q̄ ſola deo digne offerunť: ꝓ quibus ſolis decet eū ꝓpitiari. b Suſceperūtq̄. Et accepit moyſes ꝛ eleaçar ſacerdos aurū ab omnib⁹ tribunis ꝛ centurionibus: ꝛ intulit illud in tabernaculū teſtimonij memoriale filijs iſrael coraz dño. Mota qz que dicunť nō ad ꝟſpectū viſibilē: ſed ad mētis memoriā referunť. Beatus enī eſt qui recordatur ſe aliquid boni operis feciſſe coram dño: ꝛ obtuliſſe munera bñplacita deo virtutes. ſ. animi: ꝛ ornāmēta pietať. Ca. XXXII

Jlij aūt ruben. Origē. Dia q̄ dicunť: nō ſolum ex ſermone q̄ dicit pēſanda ſunt: ſz ex pſona dicētis. Si puer loq̄tur: alas nr̄as ad auditū eloquij pueril aptamus: nec plus ī his q̄ dicunť q̄ puer ſentire poterat expectam⁹. Si aūt vir loquiť: ꝓtinuo cōtēplamur: Si viro digna ſint q̄ dicunť: et ſi erudit⁹ ſit: ꝓ eruditiōis intuitu etiā dicta pēſamus. Si aūt imperit⁹ ꝛ idiota: aliter que dicunť accipim⁹. Si aūt ſenioz aut multe peritie ac probate (vt qui in eruditiōe cōſenuit) longe in eo maioz habebit dictorum expectatio. Dic aūt qui loquiť ſpūſanct⁹ eſt. vñ enī poterat moyſes que ab origine mundi geſta ſunt: vel in fine gerenda narrare: niſi ſpirit⁹ dei inſpiratione? Uñ potuiſſet de xp̄o, ppbetiçare? Job.5.g Chriſt⁹ enī ait: Si crederetis moyſi: crederetis vtiq̄ ꝛ mihi: de me enī ille ſcripſit ꝛc. Hoc ergo ſm maieſtatē loquētis oportet intelligi. Luc.16.g vnde abzaam dicit: Habent moyſen et ꝓphetas audiant eos. Nō homines in cōpoze poſitos ſignificans: ſed que ab ei ſcripta ſunt dicante ſpiritu dei. Moyſi ergo litteras remoto velamine ita intelligamus: vt ſingulis dicta videantur: vt ſi intelligant auditores ꝛ obſeruent: non eant in locum tormentoꝝ ſicut dicunť ſed audire contempſit: ſed in ſinuz abzae vbi laçarus requieſcit. Nec tamen ad liquidū ſcire ipſius puto eſſe ſpirituſſancti qui inſpi- Job.5.g rauit: et ieſu chriſti qui ait. De me enim ille ſcripſit. ꝛ patris: cuius conſilium arktiquū humano generi non nudum ſed velatuz litteris indicatur. Sed iam ad ſenſum eoꝝ que latere videntur veniamus. Duobus modis de egypto exitur. Cum enim quis de errozum tenebris ad agnitionis lumen adducitur: ꝛ de terrena cōuerſatione ad ſpiritualia inſtituta cōuertitur de egypto videtur exiſſe: et ad ſolitudinem veniſſe ad illū. ſ. vite ſtatum in quo ꝓ ſilentiuz ꝛ quietem diuinis legibus exerceatur: ꝛ celeſtib⁹ eloquijs imbuať: ꝓ que iſtituť ꝛ direct⁹ cū iordanē trāſierit: ꝓperet vſq̄ ad terrā, pmiſſiōis, i. ꝓ grām baptiſmi vſq̄ ad euāgelica inſtituta. Exit etiā aīa de egypto: cū reliquit hui⁹ mūdi tenebras ꝛ corꝓoree nature cecitatē: ꝛ trāſſerť ad aliud ſeculū: q̄ ſinus abzae vt ī laçaro: vel paradiſus vt ī latrone indicat. Vel ſi q̄ nouit deꝰ eſſe alia loca vel manſiōes: ꝓ que trāſiēs aīa deo credens: ꝛ pueniēs vſq̄ ad flumen q̄ letificat ciuitatē dei vltra iꝑm ſortez hereditať, pmiſſe patrib⁹ accipiat. Cū g̃ dupliciter deſigneť egreſſus de egypto ꝛ trāſitus ad deſertū: ꝛ inde egreſſus ad ſancte terre hereditatē: videam⁹ q̄d ſibi velit ruben ꝛ gad ꝛ dimidie trib⁹ manaſſe hereditaſ: q̄ ꝓ moyſen tradiť: ꝛ ex̄ iordanē decerniť. Jn. xij. tribub⁹ filioꝝ iſrl: myſtice totius hūane generꝭ figurā cōplectiť: vel oīm q̄ ad agnitionē dei venerūt. Dox ꝓ extra iordanē hereditatē cōſequiť ꝓ moyſen. Pars x̄o trans iordanē in terra, pmiſſionis ꝓ ieſum. Et quidē illi quib⁹ extra iordanē hereditas datur: ꝓmitiui ſunt: licet min⁹ nobiles: licet non inculpati. Ruben nāq̄ eſt ꝓmogenit⁹ iacob: licet cōtaminauerit thorū patrꝭ: ꝛ gad licet ex ancilla. Manaſſes ex cui⁹ dimidia trib⁹ extra iordanē hereditatem conſequiť: Jſtis de egyptia notus: tū ꝓmogenitus eſt. Omnes g̃ iſti ꝓmogeniti ſint: ꝛ iō ſignificāt ꝓiozem pplm q̄ nō p ieſuz: ſz p moyſen hereditatē extra iordanē accipiūt. d Terra quā per. ꝛc. Hze. Sūt multi in eccliā qui puuli eſſe deſpiciūt ꝛ ī loco humilitatis poſiti: imanes apnd ſe eſſe nō deſinūt: bi bonozib⁹ extolluntť: voluptatib⁹ ꝓfruunť: ꝛ rerum multiplicitate dilatantť preſſe appetūt ꝛ a multť timeri: recte vitere negligūt: ꝛ famā bone vite habere cupiūt: adulationes querūt: fauoribus intumeſcūt: qz ꝓſentium copia delectantur: ventura gaudia non requirūt. Cūq̄ eos multiplex actio occupat, ꝛ a ſemetipſis alienos demonſtrat. Siqua tamen fidei

tentatio

a Periſcelides. ornamēta ſūt mulierꝭ in veſtib⁹ circa renes: ꝛ dr periſcelides a peri q̄ ē circū: ꝛ cele q̄ eſt curuū. b Et armillas. ornāmēta ſūt circa ſcapulas. dicta ab armo. c Anulos. ornamenta ſunt digitorū. d Dextralia: brachioꝝ. e Murenulas. ornamenta ſūt circa collū mulierꝭ. f Anuſiſq̄ enī q̄ in ꝑda rapuerat ſuū erat. ſ. de inanimatis et iō q̄ dederūt inde non fuit ex debito ſz ex deuotione eo q̄ domin⁹ eos reduxerat ſaluos de prelio. Ca. XXXI

a ſ operū. ſ. ornamenta.

nire periſcelides ꝛ armillas: ānulos ꝛ dextralia ac mūrenulas vt deprecēris ꝓ nobis dñm. Suſceꝑ

a ſ auro ꝛ argento factas.

b ſ virtutes animi ꝛ bona opera.

peruntq̄ moyſes ꝛ eleaçar ſacerdos oñe aurū ī diuerſis ſpecieb⁹ pōdo ſanctuarij ſedeci milia ſeptigētos q̄nq̄ginta ſiclos a tribuniſ ꝛ centurioib⁹. Unuſquiſq̄ enī q̄dō in preda rapuerat ſuū erat. Et ſuſceptū intulerūt in tabernaculuz teſtimonij ī monimētū filioꝝ iſrael coram dño. Ca. XXXII

Jlij aūt ruben ꝛ gad habebant pecora multa: et

ſ als illis.

erat eis in iumentis inſignita turba. Cumq̄ vidiſſent iaçer ꝛ gallaad aptis aialibus alēdis terras venerūt ad moyſen et ad eleaçarū ſacerdotē et ꝓncipes multitudinis: atq̄ dixerūt: Aſtaroth ꝛ dibon ꝛ iaçer: ꝛ nemra eſe bon et eleale et ſaban et nebo et beon: terra quaz percuſſit dñs in conſpectu filioꝝ iſrael regionis vberrimę eſt ad paſtū animaliū:

Moraliť. Alci ſcere ꝓ filios iſrael ō madianitis ꝛc. Madian interꝑtať iniquitas ī deo ꝓ bellū ꝓtra madianitas ſignificať bellū hominuz cōtra vitia ꝛ peccata: de quo bello dicit Seneca: Pace habeto cū hoib⁹ ꝛ cuz vitijs bellū. Jlli x̄o qui ad bellū cōtra madianitas iuerūt mares tm occiderūt ꝓmo: ꝛ feminas reſeruarūt vt dicit in textu. ꝛ iō illos ſignificant illi qui ſpiritualia vitia querūt extirpare ꝛ carnalia reſeruantes. nam ſm Augť. per viruz ſignificatur intellectus vel ratio. per feminaz x̄o ſenſualitas. ꝓpt qō bene ꝑ mares ſpūalia vitia. per feminas x̄o carnalia deſignanť: ꝛ qz ꝑ vtraq̄ damnatur hō. nō ſufficit illa extirpare ſine iſtis. ꝓpter quod a moyſe de mulierū reſeruatione fuerunt merito reprehenſi dicente: a Cur feminas reſeruaſtis. nōne ille ſunt q̄ decꝑerunt filios iſrael: et iō diſtinxit ō mulierib⁹. nam illas que cognouerāt viros ī coitu ꝓcipit ingulari: alias reſuari ꝑ ꝓmas aūt ſignificāt motꝰ ſenſuales rationē ad conſenſum mortalis peccati trahentes: ꝛ iſti motꝰ ſūt totaliter extirpādi. ꝑ virgines aūt ſignificanť motus ſenſitiue partis: qui nō trahūt rationē ad conſenſum peccati mortalis: ſz magť rōni deſeruiūt in opę x̄turis. ſic dicit pbs. iiij. Ethicq̄ fortis ꝑ rōnē excitat in ſe motū ire vt expediti⁹ actū fortitudinis exequať. † Offerim⁹ in donarijs dñi ſinguli q̄ ō in ꝑda auri potuim⁹ inuenire. Per ō ſignificať q̄ victores vitioꝝ hāc victoriā attribuere nō debent virtuti, ꝓprie ſed bonitati diuīe. Ca. XXXII

Jlij aūt ruben. Hec ē ꝓs incidentalis q̄ ſic patet ex ꝓcedentib⁹ terra quā occupauerūt filij iſrael anteq̄ venerūt ad iordanē q̄ eſt terminus terre, pmiſſiōis ex illa ꝓte: put ptz in multť locis ve. te. nō erat infra termios terre ſibi, pmiſſe: ſz qz habitatores illiꝰ terre noluerūt dare tranſituz filijs iſrael vſq̄ ad terminū terre ſibi, pmiſſe: imo hoſtiliter eos inuaſerť vt patuit. ō. de ſeon rege eſebon: ꝛ og rege baſan. iō filij iſrael cōpulſi bellare ꝓtra eos ꝛ iō ipſius debellatis ture belli acq̄ſierūt terrā illā: de cui⁹ poſſeſſiōe ꝛ diuiſiōe hic agit ex ꝓdicto caſu accidēti: vbi ꝓmo ponit filioꝝ ruben ꝛ gad irrōnabilis petitio. ſcdo eiuſdē petitiōis iuſtificatio. ibi: At illi, ꝓpe accedētes. tertio ipi⁹ cōceſſio. ibi: Quib⁹ moyſes ait. Adhuc circa ꝓmuz ꝓmittit dicta petitio. ſcdo ipſi⁹ repulſio. ibi: Quibus rūdit moyſes. Circa ꝓmū ponit motiuū petitiōis, cū dicit: Filij ruben ꝛc. qz forte de ꝑda aialium dicta ca. ꝓcedenti emerant magnaz ptem ab alijs. b Et erat illis in iumentis inſignita turba. i. valde multa: et eſt modus loquēdi hyperbolicꝰ. i Cūq̄ vidiſſent iaçer ꝛ galaad aptis ani. alen. terras. qz erāt ibi multa paſcua ꝛ bona. iō formauerūt petitionē ſequentez.

Preca.

tentatio exurgat qz in ea specie/
ren⁹ ꝓtinent: verbis eā ⁊ labori
b⁹ defendūt: ⁊ celestē patriā ven
dicāt: nec tū amāt. Quos bū ru
ben ⁊ gad: ⁊ dimidia tribus ma
nasse significāt: qz multa pecora
et iumenta possidentes: dū circa
iordanem campestria ꝑcupiscūt:
in terra ꝓmissiōis hereditatē ha
bere noluerunt. dicētes: Terra
quaz ꝓcul. do. in cō. fi. il. re. vb. ē
ad p. a. tē. Qui ḡ iumenta plu/
rima possidēt iordanē trāsire re/
fugiūt: qz ꝑs multa mundi impli
camēta occupāt: habitationē ce/
lest⁹ patrie nō requirūt: ꝛ fides:
(quā ꝑfitenus tenent) increpat ne ociosi delectatione torpescāt: ⁊ alios exemplo suo a labo/
ris tolerātia: ⁊ studio lōganimitatis frangant. Unde eis ꝑ moysen dicit: Nunqd fratres vestri
ibūt ad pugnaz ⁊ vos h sedebitꝭ tē. Sed qz erubescūt nō defende
re qđ ꝓfitent ꝑ fide ad certamē
,perant. eamqz nō sibi: sed ,primis vendicant. Caulas quoq; ouium
fabricamus: et stabula iumentorum tē. Qui moꝛ fozres ,p alijs
venit: et promissionis terraz ab
dostibus liberant ⁊ relinquunt:
ad pascenda armenta extra iordanem redeunt: quia cōtra fidez
baptismi tota mente et desiderio
rebus perituris inseruīt: quia
beredītatem terre promissionis:
id est fructum fidei non amant.
Sicqz ꝓ illa pugnāt: vt sua pignoza extra illaz deponāt: quia
enim paruulos fozis habent effectum in eius habitatiōe nō habēt. Uñ ad cāpestria redeunt: qz
ab altitudie montiū q̄si a spe celestiū dilabunt⁹ vt extra terrā ,p
missionis buta aīalia nutriant:
irrōnabiles. s. mot⁹ animi vanis
desiderijs: qz eterne lucis claritatē nesciūt dū trāsitoꝛijs exercēcā
tur. a Jumēta plurima. Qui. Jumenta ⁊ pecora multa sūt tē.
Ideo: ppls ad hereditatē illius
terre que lacte fluit ⁊ melle: non
potuit puenire. nec verbuz caro
factū agnoscere: qz multa iumenta et pecora habebat. Animalis
enī nō potest ꝑcipere que sūt spirit⁹ dei: nec spiritaliter dijudicare: qz cum homo in honoze esset
nō intellexit: sed comparatus ē
iumentis insipientibus. Accepit ergo ille populus hereditatē
per moysen: terraz scilicet duoꝝ
regum: non enim amplius potuit interficere moyses nisi duos
reges: quoꝝm terram diuideret
populis multa animalia multaqz pecora habentibus. Illis vero qui iordanem transeunt iesus
diuidit terram. Quāuis enī animalia habeant pecora nō tanta
que eos ꝛcludant ne iordanem
transeant: sed cum ipsis et multe
ribus et infantibus contendunt
transire: et ad patrum promissa
peruenire. Illos autez hec omia
remozātur nec possint iordanem
transire nec ad fidez christi: que
est terra promissionis intrare.

¶ Si trās.

a ¶ Gregorius. Quos multa mundi impedimenta occupant habitationem celestis patrie non desiderant.

a et nōs serui tui habemus iumenta pluri/
ma: ꝓecamurqz si inuenimus gratiam co/ a
ram te vt des nobis famulis tuis eam in
possessionē: nec facias nos transire iorda/
danem. Quibus respōdit moyses: Mun/ b c
quid fratres vestri ibunt ad pugnā ⁊ vos
¶ Origenes. Mora q̄ volentes vltra iordanem remanere increpat moyses: id est lex.
hic sedebitis? Cur subuertitis mentes fili/ d
oꝝ israel ne trāsire audeant in locū quem
eis daturus est dñs? Nonne ita ḡerūt pa
tres vestri: qñ missi de cadesbarne ad explo e
randā terrā? Cumqz venissent vsqz ad val/
lem botri lustrata oñi regiōe subuerterūt
coꝛ filioꝝ israel vt nō intrarēt fines quos
eis domin⁹ dedit. Quibus iratus iurauit f
dicens: Si videbunt homies isti qui ascen
derunt ex ḡypto: a viginti annis ⁊ supra
terrā quā sub iuramēto pollicit⁹ sum abra
am isaac et iacob: ⁊ noluerūt sequi me pre
ter caleb filiuz iepbone ceneꝛeū: ⁊ iosue fi/
lium nun. Isti impleuerūt voluntatē meā.
Iratusqz dominus aduersum israel: circū/
duxit eum per desertum q̄draginta annis
donec cōsumerēt vniuersa generatio que
fecerat malū in conspectu eius. Et ecce in/ g
quit vos surrexistis ꝓ patrib⁹ vestris in/
crementa ⁊ alumni hoim peccatoꝝ vt au/
geretis furoꝛem domini cōtra israel: Qui
si nolueritis sequi eū: in solitudine populū
derelinquet: ⁊ vos causa eritis necis oim.
At illi ꝓpe accedētes dixerunt. Caulas b
ouiū fabricabimus ⁊ stabula iumentoꝝ:
paruulis q̄z nostris vrbes munitas: nos i
aūt ipsi armati et accincti ꝑgemus ad prę/ k
lium ante filios israel donec introducam⁹
eos ad loca sua: Paruuli nostri ⁊ q̄cqd ha m
bere possum⁹ erunt in vrbibus muratis: ꝓ n
pter habitatoꝝ insidias. Non reuertemur
in domos nr̄as: vsqz quo possideant filij
israel hereditatem suam: nec q̄quā queri/
mus trans iordanez: quia iam habemus
possessionem nostram in oriētali eius pla/
ga. Quibus moyses ait: Si facitis qđ ꝓ o
mittitis expediti pergite coram domino
ad pugnaz: ⁊ omnis vir bellatoꝛ armatus
iordanez transeat: donec subuertat domi
nus inimicos suos ⁊ subiiciat ei omis ter
ra: Tūc eritis inculpabiles ⁊ apud dñm et
apud israel: et obtinebitis regiones quas
vultis coraz domino. Sin autē qđ dicitis p
non feceritis: nulli dubium quin peccetis
in deum: et scitote qñ peccatuz vestrū ap/ q
ꝓhendet vos. Edificate ergo vrbes pa/
uulis vestris et caulas ac stabula ouibus

a ¶ Precamurqz tē. vt des nobis famulis tuis eaz tē. quod
erat irrationabile scilicet q̄ haberēt terrā laboze alioꝝ acq̄si/
tam: ⁊ ipsi nō trāsirent cū alijs
ad acq̄rendū terrā ꝑ alijs tri/
bubus: qđ videbaī sonare eoꝝ
petitio. b Quib⁹ rñdit moy
ses. Dic ꝙñr ponit dicte petitio
nis repulsio. vbi ꝑmo coꝛ igna
uia arguit. cū dicit: c Nūqd
fratres vr̄i tē. Secdo ꝛpedimen
tū alioꝝ ꝛducit. cū ꝺr: d Cur
subuertit⁹ mētes filioꝝ isr̄l tē.
q. d. ꝓpter ignauiā vestraz alij
credēt q̄ timeant fortitudinem
terre a deo ,promisse: ⁊ fortitudi/
nē pplī: ⁊ sic trāsire nō audeāt:
⁊ impediāt dei mandatū. Terad b exemplū ꝓcedēs adducit
cū ꝺr: e Nōne ita egerūt patres. vr̄i qz territi⁹ verbi explorato⁹ voluerunt reuerti in egy
ptū vt dictū est. s. xiij. ca.
f Quib⁹ irat⁹ iurauit dicēs si
videbūt hoīes isti tē. ⁊ accipit
b si ꝑ nō. i. nō videbūt. Cetera
patēt ex his q̄ dicta sūt. s. xiij.
ca. vsqz ibi: g Et ecce inquit
vos surrexist⁹ ꝑ patrib⁹ vr̄is. i
malū ⁊ vultis pei⁹ facere q̄ ipi
qz vidistis malū ipsoꝝ ⁊ nō est⁹
castigati. Quarto ostēdit q̄ b
malū debeat cadere sup totum
populū generaliter ⁊ sup ipos
specialiter. cū ꝺr: Nō si nolueritis sequi eū tē. ⁊ ꝛdit: Et vos
causa critis necis oīm. sequit:
h At illi. Dic ꝙñr ponit ꝓdicte petitiōis iustificatio. ⁊ ꝑmo
q̄ntum ad ignauiaz contra eos
allegataz. cū dicitur: i Nos
autem ipsi armati. i. muniti armis ad defensionē. k Et accincti. armis ad inuasionem.
l Pergem⁹ ad prę. asi filios
israel. q. d. nolumus esse in cauda exercit⁹ sic ignaui: ꝙ in fronte. secdo ostēdit q̄ velint fideliter laborare ad acq̄sitionē terre ꝑ
alijs tribub⁹. cuz ꝺr: Donec introducamus eos ad loca sua. ⁊ subdit: m Paruuli nr̄i ⁊ q̄c
quid habere possum⁹ tē. quasi
dicerēt: tēnt nobis oneri si trāsirent nobiscum. ideo subdit:
n Erunt in vrbibus muratis.
aliter nō essent securi: q: nō intendimus cito reuerti. ꝛ subditur: Non reuertemur tē.
o Quib⁹ moyses ait: Dic consequēter ponit petitiōis iustificatē ꝛcessio. ⁊ ꝑmo sub ꝺitione.
secdo simplr ⁊ absolute. ibi: Respōderūtq; filij gad. Conditio
aūt est vt obseruēt fideliter ,p/
missum ꝓdictū qđ notat. cū ꝺi- Jos.1.c
citur: Si facitis qđ ,promittis
tē. ⁊ ptz ꝛa. p Sin aūt qđ dicitis nō feceritis: nulli dubiuz
est q̄n peccetis in deū. q: illa ,p
missio nō tm̄ fiebat hominibus
sed deo de cuius mādato terra
erat acq̄renda. q Et scitote
qm̄ peccatū vestrū apprehēdet
vos. ꝑ penam debitaz vobis
a deo inferendam. sequit: Precepit ergo moyses eleaçaro sa/
cerdoti

¶ a Si transierint filij gad et filij ruben vobiscum iordanem
omnes arma. Q̄ rige. Alia littera. Si transierint filij ruben
⁊ fi. gad. vo. ioz. omnes armati ad ꝓlium coꝛa dño: ⁊ obtinueritis terrā in ꝙspectu vr̄o: dabitis eis terrā galaad tē. Terra multis modis accipit⁹. ⁊ terra hec in qua habitam⁹ nō ab
initio terra vocata est: sed arida: ⁊ postea terra. Sic hoc celū visibile ꝓius firmamētū dicit⁹ ē: postea celū. In ꝓncipio
tē creature celū ⁊ terrā fecisse dicit⁹ de⁹: ⁊ postea aridā ⁊ firBgg'.2.b mamentū. Unde Aggeus ait: Adhuc semel mouebo celuz ⁊
terrā: ⁊ mare ⁊ aridā. Videt⁹ quō aliud ponit terrā: alis aridā: In multis quoq; locis terra in bono accipit⁹: arida ꝛo
raro. Uā ⁊ adā post peccatū in locū detrudit⁹ q̄ arida nomiDat.5.a nat: antea enī erat in terra. paradisus enī nō in arida sed in
Ibi.13.b terra est. Mansuetis quoq; in euāgelio nō arida: sed terra
,promittitur. Beati māsueti qm̄ ipsi hereditabunt terrā. Semē etiā quod fructū dat centesimū: sexagesimū: tricesimuz:
terra dicit⁹ esse non arida. Puto aūt q̄ ꝓfectus sit ab arida
ad terrā venire: sicut ꝓfect⁹ fuit vt arida terra vocaret⁹. Uū
enim infructuosi sumus: nec fructū iusticie: pudicitie vl pietatis afferimus: arida sumus. Si autem nos excolentes ad
virtutū frugē suscitamus: terra ex arida efficimur: que verbi dei suscepto semine fructificet. Est ergo quedā terra etiaz
in regno dei que mansuetis ꝓmittit⁹: ⁊ terra que viuentiuz
Ps.36. nominatur. Est terra in excelsis posita de qua ad iustum dicitur. Exaltabit te vt heredites terrā. Huius terre hereditatē de egypto mundi exiēs aīa cōsequit⁹. ⁊ alibi quidez: q̄ sub
lege vixerūt: alibi q̄ ꝑ christi fidem ⁊ gratiā dispensati sunt.
Qui tamen videntur ꝓmi ⁊ ꝑ moysen dispēsati nō cōsequūtur hereditatem: nisi ꝓius transiāt cū his quos iesus dispēsat: ⁊ pugnent cum eis contra inimicos: ⁊ collocent eos in sedibus suis: ⁊ ita consequantur hereditatē quaz moyse duceHeb.11.g meruerunt. Unde Paulus: Et hi omnes testimōio fidei susceptō nō ꝓceperunt repromissiones deo ꝓ nobis aliquid
melius ꝓuidente: ne sine nobis cōsummarent⁹. Quasi dicet: iste nouē ⁊ semis tribus de illis duab⁹ ⁊ semis tribub⁹.
Ideo non acceperūt ,promissionē terre illius que eis extra ioꝛdanē ꝑ moysen decreta est deo ,p nobis aliquid melius ,putēte: ne sine nobis cōsumarent⁹: ⁊ ideo trāseunt nobiscum armati ⁊ iuuant expugnare inimicos. Sed transeunt tm̄ arma
tiviri: scilicet fozres et potentes. Ignaua manus ⁊ imbellis
remanet extra iordanem. Fozres vero relictis animalibus ⁊
pecozibus ⁊ omnibus impedimentis pugnant nobiscum donec vincantur inimici nostri vsqz quo hereditatem promis/
se terre capiamus. Sancti enim patres oratiōibus iuuant
⁊ exemplis hortantur ⁊ confirmant: ⁊ script⁹ suis que ad memoziam reliquerunt: instruunt nos quomodo aduersus inimicas potestates pugnemus ⁊ certamina toleremus. Pugnant ergo ꝓ nobis: ⁊ incedunt ꝓmi armati. Ipsos enīz
nobis ꝓponimus: et videntes fortia facta eoꝝ ad ꝓliū spiritale armamur ⁊ dimicamus. Sic deniqz qui sub duce iesu
militant. xxx. ⁊ eo amplius reges perimunt: ⁊ terras eorum
sorte accipiunt. Depulsis etiā spiritalibus nequicijs: de celestibus hereditatē celi christo dimicante percipiunt. Potest
adhuc tertius expositionis modus esse vt in filijs israel: id ē
in populo ecclesie intelligant⁹ esse quāsi spiritales: ⁊ intra
iordanē ꝛcipere hereditatē terre fluēt⁹ lac ⁊ mel: sapie ⁊ scie
dulcedinē capientis: quoꝝ terra flumie dei quod repletū est
aquis diuine intelligentie circundatur ⁊ rigatur. Alij autez
Gala.5.a sunt carnales iumentis ⁊ pecudibus. i. crassis ⁊ stolidis sen
Ibidem sibus abundantes: qualibus dicit Apostolus: Ira insensati estis: vt cum spiritu ceperitis nūc carne perficiamini. Eti
sensati galathe: quis vos fascinauit veritati non obedire?
Sed vnusquisqz nostrum nisi se armauerit: ⁊ ablectis bruti
tis et beluinis sensibus ad spiritalem intelligentiam ꝓpe
rauerit: remanebit extra iordanem: nec poterit per sapientie
flumen incedere: quod letificat ciuitatem dei: id est animam
dei capacem. Nec assequitur verbi dei interiora: que sūt dulcioza super mel ⁊ fauum: sed illam tm̄ consequetur terram in
1.Coz.10.d qua duo reges occisi sunt. vbi dicatur ei: Nihil indicaui me
scire inter vos nisi iesum christum ⁊ hunc crucifixum. Qui
autem potuerit transire iordanem: ⁊ ad interiora penetrare:
sequens dominum iesum christum: interficiet triginta ⁊ eo
Ps.2. amplius reges. Illos fozres de quibus dicitur: Astiterunt
reges terre: ⁊ principes conuenerunt in vnum aduersus dominū ⁊ xp̄m eius. Quibus ꝓstratis agnosces secretiora
mysteria vsqz quo venias ad sedem dei ⁊ hierusalem ciuitatem dei viuentis: non que seruit cum filijs suis: sed que sursum est ⁊ libera est ⁊ mater omnium nostrum est.

¶ Hesūt

ac iumētis: ⁊ qđ polliciti est⁹
implete. Dixerūtq; filij gad ⁊
ruben ad moysen. Serui tui
sumus: faciemus quod iubet
dominus noster. Paruulos
nostros ⁊ mulieres ⁊ pecora
ac iumēta relinquemus in vr/
bibus galaad: nos autem fa
muli tui omnes expediti ꝑgemus ad bellū sicut tu domie
loquer⁹. Precepit ergo moy
ses eleaçaro sacerdoti: ⁊ iosue
filio nun ⁊ principibus fami
liaruz per tribus israel: et di/
xit ad eos: † Si trāsierint filij a
gad ⁊ filij ruben vobiscuz ioꝛ
danez omnes armati ad bel/
lum coꝛam domino: ⁊ vobis
fuerit terra subiecta: date eis a
galaad in possessionē. Sin āt
noluerint transire vobiscum
in terraz chanaan: inter vos
habitandi accipiāt loca. Re/ b
sponderuntq; filij gad ⁊ filij
ruben. Sicut locutus est dom⁹ seruis suis ita faciem⁹.
Ipsi armati pergemus coꝛa
domino in terram chanaan:
et possessionem iam suscepis/
se nos confitemur trans ioꝛ
danem. † Dedit itaq; moyses c
filijs gad ⁊ ruben et dimidię
tribui manasse filijs ioseph re
gnum seon regis amoꝛrei:
⁊ regnū og regis basan: ⁊ terram eoꝝm cum vrbibus su/
is per circūitum. Igitur ex/ d
truxer⁹ filij gad dibon ⁊ astaroth ⁊ aroer ⁊ roth ⁊ sophā ⁊
iazer ⁊ iechaar ⁊ bethnemra: ⁊
betharan vrbes munitas: et
caulas pecozibus suis. Filij
ꝝo rubē ędificauerūt esebon
⁊ eleale ⁊ cariathiarim ⁊ nabo ⁊ baalmeō vniūsis nomi
nibus. Sabama quoq; ipo/ e
nentes vocabula vrbib⁹ q̄s
extruxerant. Pozro filij machir filij manasse perrexerūt
in galaad: ⁊ vastauerūt eam
interfecto amoꝛreo habitatore eius. Dedit ergo moyses
terram galaad machir filio
manasse qui habitauit in ea.
Jair autē filius manasse abi f
it et occupauit vicos eius:

cerdoti tē. ⁊ sequit:
a Date eis galaad
i possessionē si fecerit
,promissū: aliter non.
b Rūdeꝛtq;. Dic cō
sequēter ponit cōcessio absolute: q̄a filij
ruben ⁊ gad videntes
q̄ moyses dubitabat
de ipletione sui ,promissi: propter quod nō
cōcedebat terram ni
si sub cōditione. iō ꝑ
cessert ad cōfirmatiōnē sue ,promissionis: vt
patet in littera: q̄ facto moyses ꝛcessit eis
absolute terrā quam
petebant. vñ subdit:
c Dedit itaq; moy/ ¶ †
ses filijs gad ⁊ rubē Josue.4.c
⁊ dimidie tribui manasse. ista dimidia tribus fuit adiūcta: qz
adiunxit se alijs duabus tribub⁹ in petitione: ⁊ quia terra sufficiebat ꝓ ipsis ⁊ ꝓ
illis. d Igit⁹ extruxerūt filij gad dibon
⁊ astaroth: ciuitates
sūt quas filij isr̄l destruxerant anteq̄z scirent q̄ deberēt ibi habitare: ⁊ postea reedificauerūt ad tuendū
vroꝛes suas: filios ⁊
familias. e Impo
nentes vocabula vrbibus quas extruxerant. āteq̄z enī ⁊ destruerent denominabant⁹ † Josue.22.a
a nominib⁹ idoloꝝ: saltem ꝓ magna ꝑte. ⁊ ido filij israel nominauerunt eas alijs nominibus: ⁊ etiā
vt ex nomine aliquaꝝm ciuitatū esset memoria edificantiū: ꝛz
q̄ dicitur postea.
¶ Jair aūt tē. qs appellauit auothhair. i. 6
villas iair: ⁊ idē dicitur ꝺ ipso nobe quod apꝑdit chanath: ⁊
vocauit eum nomine
suo nobe. Moraliꝛ
per tribum ruben et
gad ⁊ dimidiā tribū
manasse intelligunt⁹
tres status excellētes
in ecclesia. Per rubē
enī qui interpretatur
filius visionis: intelligitur status ꝓfectoꝝ. Per gad qui interpretatur accinct⁹: status principū. q̄ debent esse armis accincti ad defensionez populi. Per manassen
qui interpretatur obliuio status religiosoꝝ. ꝺ quo dicit ps.
xliij. Obliuiscere populum tuuz et domū
patris tui. Sūt igit

aa ꝛ plurimi

¶ Hec sunt mansiones &c. Orige. Diuersas creauit deus cibo/ rum differētias ,p diuersitate animaliū: vl humani desiderij. Unde & ani/ malia cognoscunt ,prios cibos: & alijs vtif leo: alijs ceruus. In homini/ bus quoq; q̄ sanus est & validus morte cibū requirit: cōfiditq; edere omnia. Infir/ mus delectat olerib⁹ & forte cibū nō patif. Paruul⁹ xo si non vocē re tū ipsa lac tm requirit. Cibus aūt rōnis nature verus sermo dei est. Sed & hic differētias habet. Mō ois eodē verbo nutrif. Est alijs in verbo dei cibus lactis aptior. s. doctrina: sicut moralis que rudibus solet ꝓberi. Ibi lectionē in qua nihil est obscurū libēter accipiūt. verbi gratia: bester: iudith: to biā & mādata sapietie. Si legat eis leuiticus offendit cō/ tinuo anim⁹ q̄si nō sit cibus suus. Uenit enī vt discerat de um colere: iusticie & pietatis ꝓcepta suscipere: & audit mā data sacrificioꝝ: & rit⁹ imolationū. Alij euāgelistaꝫ Apo postolū psalmos libent amplectit: velut remedia infirmi tatis sue. Cui si leganf hec que habem⁹ in manib⁹: nihil infirmitati sue aut saluti anime ,pdesse iudicabit: sed refu rabit tanq̄ graues & onerosos cibos. Sed sicut leo si ha/ beat intellectū nō abūdātia herbaꝝ culpabit creatas: nec dicet supfluā: q̄ carnibus vtif. nec homo: q̄ sibi aptis vtif alimonijs: culpare de bet q̄ fecit deus serpētes in cibū ceruoꝝ. Ita in cibis rōnabilibus nō refutāda est scriptura q̄ obscurioꝝ videf: & icōuentēs incipiētib⁹ paruul⁹ infirmis: & min⁹ ad in/ telligendū validis. Quisq; q̄ sibi sanū sentit assumat. Ait ergo: Hec māsiones fi/ lioꝝ isrl ex q̄ exierūt de ra egypti cū ꝟtute sua & mānu moysi & aarō. Et sēpsit moyses ,pfectiones eoꝝ & māsiones eoꝝ ꝓ ꝟbū dñi &c. Quis q̄ audeat dicere q̄ ꝟba q̄ scribun/ tur ꝓ verbū dñi nihil habeāt vtilitatis aut salutis: sed solā narrēt historiā? Duo/ bus modis pōt q̄sq; spiritalit exire de egypto: vl reliquēdo gētilē vitā: & ad cogni tionē diuine legis accedēdo: vl cū aīa de corpor⁹ habitatiōe discedit. ad vtrūq; enī spectāt he māsiones. De illis enī māsionib⁹ quas aīa exuta corpore: imo rur sus induta suo corpore habitura est. dicit: In domo patris mei mansiones multe sunt &c. Sunt ergo multe mansiones que ad patrē ducunt. In quib⁹ singulis q̄d vtilitatis anime cōmoratio: quidue eruditionis aut illuminatiōis accipiat scit so/ lus pater futuri seculi qui ait: Ego sum ostiū: nemo venit ad patrē nisi ꝑ me. Qui foꝛte in his singulis māsionibus vniuersę anime ostiū fiet: vt ꝑ ipm intret & exeat & pascua inueniat. vsq; quo ad ipm ꝓueniat patrē. Sed redeam⁹ ad ea q̄ inter nos & in nobis gerunt. In egypto erant filij israel in operibus pharaonis: luto & late re affligebant: donec ingemiscētes clamauerūt ad dñm: et misit eis verbū suū per moysen: & eduxit de egypto. Nos igit cū essemus in egypto. i. in huius mūdi er/ roꝛibus: & ignoꝛātie tenebris: operātes opera diaboli in ꝟcupiscētijs & voluptati/ bus carnis misert⁹ dñs misit verbū suū. i. vnigenitū filiū suū: qui nos de ignoran tia erroꝛis ad lumē diuine legis adduceret. Sed ꝓmo omniū intuere mysteriū ra tionē. In egressione enī filioꝝ israel de egypto sunt. xl. due māsiones: & aduentus xp̄i in mundū fit ꝑ. xl. duas generationes. Ūñ ab abraam vsq; ad dauid gene/ rationes. xiiij. &c. Quadraginta ergo duas generationū māsiones quas ebrist⁹ fecit descendens in egypti huius mundi: faciūt qui ascendūt de egypto. In. xl. er go duabus mansionibus peruenīūt filij israel ad principiū capiende hereditatis: vbi ruben & gad & dimidia tribus manasse accipiūt terraꝫ galaad. Sicut xp̄s per xliij. patres quasi mansiones descendit vsq; ad nos: & filij israel ꝑ totidē mansiones ascenderunt vsq; ad hereditatis ,pmisse principiū. Incipiamus ergo per ea ꝑ que descendit ascendere: et primā mansionē facere quā ille fecit nouissimā q̄ natus est de virgine. Erit ergo prima mansio de egypto exeuntibus relicto idoloꝝ cultu: vt credamus christū de virgine natū: & de spiritu sancto: & verbū carnē factū venisse in mundum. Post hec ascendere ad singulos fidei virtutū gradus nitamur: & sin gulis immoꝛemur: donec ad summū ꝓuenientibus nobis institutionū fastigiū ,p missa cōpleat hereditas. Anima quoq; cū de egypto bui⁹ vite tēdit ad terrā ,pmis/ sionis: pgit per quasdā vias & certas cōficit māsiones. vñ: Effudit sup me manū tu am vel animā meā: quādo ingrediar in locū tabernaculi admirabilis vsq; ad do/ mum dei. De his mansionibus alibi dicit: Quā amabilia sunt tabernacula tua dñe virtutū: cōcupiscit & deficit aīa mea in atria domini. Et alibi: Multum peregrina ta est anima mea. Intellige ergo que sunt be peregrinationes anime: in quibus se peregrinari diutius dolet. Tūc aūt ver⁹ intelliget que fuit ratio peregrinatiōis sue cū regressa fuerit in requiē suā. i. in paradisū. vñ: Cōuertere anima mea in re/ quiem tuam. &c. iste ergo sūt māsiones quibus itur in celū. Sed quis ita diuinoꝝ cōscius secretoꝝ qui possit huius ascensionis describere māsiones: & cuiusq; loci labores vel requies? Quis enarret q̄ post primā & secundā & tertiā mansionē ad/ huc insequaf pharao & egyptij: licet nō cōprehēdāt: licet submersi sint. Quō enū ciet q̄ salu⁹ effect⁹ ꝑplus dei: post aliāt māsiones ꝓmū cātauit canticū. dicēs: Cā/ tem⁹ dño: glorioseenī magnificat⁹ ē. Quis hec egressioni anime singula possit vl audeat adaptare? Et quō ver⁹ ꝑplus cecidit: cui cōuersatio & habitatio fuerat cum egyptijs: saluus aūt nouus ꝓuenit ad regnū qui ignoꝛabat egyptios: exceptis sa/ cerdotibus & leuitis? Qui enim in sacerdotium vl leuitarū ordine fuerit: & solum deū portionē habuerit: in deserto nō cadit: sed ꝓuenit ad terrā ꝓmissionis. ꝓnūtur nomia māsionib⁹. Hec̄ enī cōueniēs videbaf: vt cetera omnia suis vtereꝛ nō minib⁹: ascēsio xo anime māsionū suarū nomia nō haberet. Habet ergo nomina mystica et deducente se: nō moysen q̄ quo iret ignoꝛabat: sed colūnā ignis & nubē filiū. s. dei: & spūmsanctū. Cū subm̄si fuerit omnes egyptij & amalechite: & oēs q̄ ꝑpugnauerūt eā: vt ꝑ singulas māsiones q̄ dicunf esse apud patrē illumiceꝛ ampli us: donec assuescat illius lumis q̄ illuminat omnē hominem intuitū patri: & inire

¶ maiestatis

quos appellauit auothiair :id ē villas iair. Hobe quoq; prexit & apprehendit cariath cū viculis suis: vocauitq; eam ex nomine suo hobe.

La. XXXIII

a b ¶ Hec sunt mansiones filio a† ruz israel qui egressi sūt

La. XXXII

plurimi de istis statibus q̄ nō querūt ter/ rā patribus ,pmissā. s. terrā viuētiū: ꝟ vo lunt manere circa ordinē in terra mortiē tiū in bonis vite ꝑsentis figēnis ibi pedez affectionis in qua edificāt vrbes. i. pala/ tia ad sui ostenta/ tionē. Caulas oui um querētes dēli/ tias ad sui delecta tionem. Stabula iumentorum: qua si querentes equi/ tare: semp tēdētes ad altioza ꝑ ambi tionem. & isti labo rāt ,p alijs vt ha/ beant terrā ,pmis/ sionis: q̄ frequen ter contingit q̄ ꝑ/ lati opāf ad salutē ppl̄ariū in regimie spi rituali: & ꝓncipes in regimie tpali: & reli/ giosi ꝓsulendo ppl̄is ꝑdicādo ꝟbū dei: ipi oēs tū hac salute ꝓuuant in ꝓsonis ,p/ ꝓijs suis opibus & intētionib⁹ ꝓuersis. Cetera patēt.

Mozaliter. gt Filij autem ruben & gad &c. Per rubē q̄ fuit ꝓmoge/ nit⁹ iacob: & tū maculauit stratuz eius vt dicit Hen. xlix. intelligunf mali ꝓlati qui rōne stat⁹ ꝓmatū tenēt in ecclesia dei: et tū ipsā que ē stratū xp̄i maculāt multipli/ cit̄ ꝑ vitā suā malam. de quo dici pōt illō ꝑs. lxxviij. Deus venerūt gētes in here ditatē tuā: polluerūt tēplū sctm tuum &c. Per gad xo q̄ fortuna interꝑtaf signifi/ canf clerici cupidi q̄ congregandis fortune bonis totalit sūt intēti. Per manasse xo q̄ interꝑtaf obliuio: significanf religiosi qui domum patris sui debēt obliuisci. Et qm̄ inter eos sūt aliq̄ valde mali. ꝓpt qō dicit Aug⁹. Sic nō inuēi meliores bis q̄ in monasterio ,pfecerūt: ita nō ineni dete riores illis q̄ in ipsis defecerūt. & isti mali significanf ꝑ dimidiū tribū manasse q̄ cū filijs ruben & gad accepit possessionē ex/ tra ,pmissionis terrā: renūciātes iuri qō ī terra ,pmissionis essent habituri. Per ꝟ autē significatū fuit q̄ ꝑlati clerici & reli/ giosi mali in sua malicia ꝓseuerātes pos/ sessionē nō sunt in terra viuentiū habitu/ri: q̄ sūt bonis vite ꝑfctis ꝓtēti. verūtamē de istis i textu ꝛ̄ q̄ fuerūt parati ad acq/ sitionē terre ,pmissionis nō ꝑ se & ꝑ alijs. ꝑ qō significat q̄ licet habeāt malā vitā: multi tū eoꝝ habēt sanā doctrinā. Mat. xxiij. Sup cathedrā moysi sederūt scribe & pharisei: qōcūq; vobis dixerit facite: & opa aūt eoꝝ nolite facere. dicūt enī & non faciūt. Et sic ꝑ bonā doctrinā aliof ad ter rā viuētiū inducūt: & ab ea seipsos ꝑ ma/ lā vitā excludunt.

La. XXXIII

b ¶ Hec sūt māsiones. Hic describit re/ capitulatio breuis ꝓcedētiū. i. qui/ bus actum est de ꝓcessu filiorum israel ab exitu de egypto vsq; ad iordanē fluuium qui erat terminus ad quez sui ꝓ/ cessus: q̄ ab eo incipit terra ,pmissionis.

¶ Circa quod sciendum q̄ in ꝓcedentib⁹ tām in Exodo q̄m in hoc libro ītētio moy/ si fuit describere ,pcessū filiorū israel non notādo oīa loca vbi māserūt filij israel in via: sed illa solū in quibus fiebāt aliqua notabilia. & ideo hic ponit numez & ordi/ nem māsionū ab exitu de egypto vsq; ad iordanē. & diuidit in tres ptes ꝙ tria no/ tabilia loca vnde castra mouerī. s. rames/ ses, mons sinai & cades. ſcda incipit ibi:

Sed et de

¶ maiestatis fulgorē. Si ergo veros anime in hac vita posite ꝓ hec doceri intelligamus, ꝑfect⁹ q̄ cōuersa a gētili vita nō tam moysen q̄m legē dei: nec aaron: sed sacerdotē illuz q̄ ꝑmanet in eternū sequif: anteq̄m ad ꝑfctū vēiat: in deremo habitat: vbi in ꝓceptis dñi exercef: vt fides ei⁹, ꝑbef: & victa vna tētatiōe venīat ad aliā: quasi de mansione ad mansionem: cū ea que acciderint fide/ liter tulerit. Ita enim per singula ten/ tamenta vite & fidei ,pfectus māsiones habere dicitur: ꝙm illud: Ibūt de vir tute in virtutē: donec ꝓueniatur ad sū mū gradū virtutū: & trāseatur flumē dei: & ,pmissa suscipiaf hereditas. Sci re aūt in deserto illo quomodo voce tur ille locus vbi applicuerīt quid vti litatis affert legētibus: & legē dei die ac nocte meditantibus. cū secundo de scribantur nomina: licet in nonnullis mutata: & ꝓ verbū dñi a moyse descri/ bi iubentur? Q̄d ideo fit vt duas aīe ostenderet vias: vnā qua in carne po sita per legē dei virtutib⁹ exercef: & ꝓ quosdā gradus ,pficiens ascendit de virtute in virtutē: quasi de mansione in mansionē. Aliā xo quā post resur/ rectionē ascensura ad celos: non subi to nec impoꝛtune ꝓscēdit: sed per mul tas mansiones vbiq; singulis lumīe sapientie illustrata ad ipsum patrē lu/ minum peruenīat.

a ¶ Per turmas suas. Lxx. Cum virtute sua christo. s. qui est dei virtus & dei potentia. Cum ipso ergo ascenditur qui ad nos descē dit: vt ascēderemus. Qui enim descē dit ipse ē qui ascendit & qui ait: Tecū descendam in egyptum: ideo non erat in tribubus eorum infirmus.

b ¶ In manu moysi & aaron. Orige. Nom enim tm̄ scientiam legis & fidei sed etiam operum quibus deo placeī fructus habere debemus cū de egypto exim⁹. Si enī exiens ō egypto & cōuersus ad deū abūcia supbiā ꝑ manus aaron: tau rū deo sacrificaui. Si lasciuiā pemero: bircū. Si libidinē: vitu lū. Si stulticiā: ouē. Si q̄ cū aīe vitia purgāf: man⁹ aarō opaf in nobis: & manus moysi cū ad hec intelligēda illumīamur ex lege. Utraq; ergo manus necessaria est vt inueiaf in nob nō solū fidei & scientie: sed etiā actuū operūq; ꝑfectio. Hec tū due sunt manus: sed vna. In manu enim dixit: non in manibus. Unū enim opus vtriusq; manus est: & vna ꝑfectiōis expletio.

c ¶ Quas descripsit moyses iuxta castrorum loca. Et scripsit moyses ꝓfectiones eoꝝ et mansiones per verbū domini. Ut scz legentes quante nobis immineāt ,pfectiones & mansiones ꝓparemus nos ad hanc viam: nec segniter tps nr̄m cōsuma mus. Medū vanitatibus immoꝛamur: & singulis q̄ visum: au ditū: tactū: odoratū: gustumq; veniunt delectemur: ꝓeterea tēpus nec spatium vite expleamus: sed in medio deficiamus q̄ si in deserto. Idcirco enī venimus in hunc mundum vt transe amus de virtute in virtutem. neq; permaneam⁹ pro terrenis in terra: sicut ille qui dicebat: Anima habes multa bona. mā duca bibe & letare. Ait enī illi dominus: Stulte auferetur a te hac nocte anima tua. Non dixit in hac nocte nec i hac die sed hac nocte. Nocte enim perimitur sicut ꝓmogenita egypti orum: quia dilexit mundum et tenebras eius: socius rectoꝝ mundi huius tenebrarum barum. Tenebre aūt et nox ita di citur mundus ꝓ his qui in ignoꝛantia viuunt: nec lumē ve ritatis recipiant: et de rameſſe ad socboth nō transeunt.

d ¶ Profectiq; igit. Filij israel adhuc in egypto positi quarta decima die fecerūt pascha: & initiū quoddā festiuitat⁹. Sequē ti ergo die qui est ꝓmus açymoꝛum: quinto decimo. s. primi mensis ,pficiscuntur de rameſſe: & veniūt in socboth: vt ibi fa ciant festiuitates azymoꝛum vel diem. Quis hec intelligat? Quis vel ex parte cognoscat: sicut Aplus dicit: Ex parte sci/ mus: & ex parte ꝓheramus. Quis enī intelliget quō ex par/ te dies festos agimus: vt nemo nos iudicet ī ꝑte diei festi: aut neomenie aut sabbati? Omnis enim dies festus qui hic agif: in parte geritur: non in integro. Sed cum exieris de egypto: tunc erit tibi perfecta festiuitas. Scito tamen q: post illud pa/ scha quod in egypto factum est semel: inuenitur in deserto ali/

ud curatum

Pſ. 83. a de egypto ꝓ turmas suas in mā/ a ſ nō eni sufficit manus moysi q̄ significat scien/ tiam legis: querif et manus aaron: q̄ sacrificādi deo peritiā significat. b ſ vt legam⁹ ſp & videam⁹ quante nobis imminent ꝑfectiones & māsiones.

b c nu moysi et aarō quas descripsit moyses iuxta castrorū loca q̄ do/ mini iussiōe mutabant. Profecti a

b c a ſ cōmotione turbida: vel cōmotione tinee. Sic enī q̄ in mūdo sunt in ꝓturbatiōe & corruptiōe po sita sunt.

b c igitur de rāmesse mēse primo: q̄n b c

a ſ quia quartadecima egerūt paschā in egypto er quoddā initium festiuitatis iugulantes agnuz pridie q̄m ꝑficiscerētur.

d e f tādecia die mēsis ꝑmi: fecerūt alte d e f ra die phase filij israel i manu ex/ celsa videntibus cunctis egypti/

a ſ mortui sepeliebant mortuos suos: et viuentes sequebantur dominum suum.

g is & sepēlientibus primogenitos quos percusserat dominus. Maz g

f et in dijs eoꝝ exercuerat vltio f nem: castrametati sūt in socboth b

g b i & de socboth venerūt i ethan que g b i est in extremis finibus solitudis.

Epſ. 4. b Deu. 46. a

Co. 13. c

2. Co. 5. b

¶ id est operatiōe.

maiestatis fulgorē. Si ergo veros anime in hac vita posite ꝓ hec doceri intelligamus, ꝑfect⁹ q̄ cōuersa a gētili vita nō tam moysen q̄m legē dei: nec aaron: sed sacerdotē illuz q̄ ꝑmanet in eternū sequif: anteq̄m ad ꝑfectū vēiat: in deremo habitat: vbi in ꝓceptis dñi exercef: vt fides ei⁹, ꝑbef: & victa vna tētatiōe venīat ad aliā: quasi de mansione ad mansionem: cū ea que acciderint fide/ liter tulerit. Ita enim per singula ten/ tamenta vite & fidei ,pfectus māsiones habere dicitur: ꝙm illud: Ibūt de vir tute in virtutē: donec ꝓueniatur ad sū mū gradū virtutū: & trāseatur flumē dei: & ,pmissa suscipiaf hereditas. Sci re aūt in deserto illo quomodo voce tur ille locus vbi applicuerīt quid vti litatis affert legētibus: & legē dei die ac nocte meditantibus. cū secundo de scribantur nomina: licet in nonnullis mutata: & ꝓ verbū dñi a moyse descri/ bi iubentur? Q̄d ideo fit vt duas aīe ostenderet vias: vnā qua in carne po sita per legē dei virtutib⁹ exercef: & ꝓ quosdā gradus ,pficiens ascendit de virtute in virtutē: quasi de mansione in mansionē. Aliā xo quā post resur/ rectionē ascensura ad celos: non subi to nec impoꝛtune ꝓscēdit: sed per mul tas mansiones vbiq; singulis lumīe sapientie illustrata ad ipsum patrē lu/ minum peruenīat.

a ¶ Per turmas suas. Lxx. Cum virtute sua christo. s. qui est dei virtus & dei potentia. Cum ipso ergo ascenditur qui ad nos descē dit: vt ascēderemus. Qui enim descē dit ipse ē qui ascendit & qui ait: Tecū descendam in egyptum: ideo non erat in tribubus eorum infirmus.

b ¶ In manu moysi & aaron. Orige. Nom enim tm̄ scientiam legis & fidei sed etiam operum quibus deo placeī fructus habere debemus cū de egypto exim⁹. Si enī exiens ō egypto & cōuersus ad deū abūcia supbiā ꝑ manus aaron: tau rū deo sacrificaui. Si lasciuiā pemero: bircū. Si libidinē: vitu lū. Si stulticiā: ouē. Si q̄ cū aīe vitia purgāf: man⁹ aarō opaf in nobis: & manus moysi cū ad hec intelligēda illumīamur ex lege. Utraq; ergo manus necessaria est vt inueiaf in nob nō solū fidei & scientie: sed etiā actuū operūq; ꝑfectio. Hec tū due sunt manus: sed vna. In manu enim dixit: non in manibus. Unū enim opus vtriusq; manus est: & vna ꝑfectiōis expletio.

c ¶ Quas descripsit moyses iuxta castrorum loca. Et scripsit moyses ꝓfectiones eoꝝ et mansiones per verbū domini. Ut scz legentes quante nobis immineāt ,pfectiones & mansiones ꝓparemus nos ad hanc viam: nec segniter tps nr̄m cōsuma mus. Medū vanitatibus immoꝛamur: & singulis q̄ visum: au ditū: tactū: odoratū: gustumq; veniunt delectemur: ꝓeterea tēpus nec spatium vite expleamus: sed in medio deficiamus q̄ si in deserto. Idcirco enī venimus in hunc mundum vt transe amus de virtute in virtutem. neq; permaneam⁹ pro terrenis in terra: sicut ille qui dicebat: Anima habes multa bona. mā duca bibe & letare. Ait enī illi dominus: Stulte auferetur a te hac nocte anima tua. Non dixit in hac nocte nec i hac die sed hac nocte. Nocte enim perimitur sicut ꝓmogenita egypti ozum: quia dilexit mundum et tenebras eius: socius rectoꝝ mundi huius tenebrarum barum. Tenebre aūt et nox ita di citur mundus ꝓ his qui in ignoꝛantia viuunt: nec lumē ve ritatis recipiant: et de rameſſe ad socboth nō transeunt.

d ¶ Profectiq; igit. Filij israel adhuc in egypto positi quarta decima die fecerūt pascha: & initiū quoddā festiuitat⁹. Sequē ti ergo die qui est ꝓmus açymoꝛum: quinto decimo. s. primi mensis ,pficiscuntur de rameſſe: & veniūt in socboth: vt ibi fa ciant festiuitates azymoꝛum vel diem. Quis hec intelligat? Quis vel ex parte cognoscat: sicut Aplus dicit: Ex parte sci/ mus: & ex parte ꝓheramus. Quis enī intelliget quō ex par/ te dies festos agimus: vt nemo nos iudicet ī ꝑte diei festi: aut neomenie aut sabbati? Omnis enim dies festus qui hic agif: in parte geritur: non in integro. Sed cum exieris de egypto: tunc erit tibi perfecta festiuitas. Scito tamen q: post illud pa/ scha quod in egypto factum est semel: inuenitur in deserto ali/

ud curatum cū lex data est: & post hec nusq̄m geri nisi in terra ,p/ missionis. Hic ordo & distinctio māsionū valde necessaria est & obseruanda his qui sequunf deū & cogitāt de ꝑfectib⁹ vir tutū. Fit ergo prima ,pfectio ex rameſſe: siue de ꝟ mūdo ani/ ma ,pficiscēs: & ad futurū seculū pgēs siue ab erroꝛib⁹ vite ad viam virtutis & agnitionis dei. De ra messe ,pficiscif: q̄ interꝑtaf cōmotio turbida: vel cōmotio tinee: q̄ in ꝟ mū do oīa in cōmotiōe & ꝓturbatiōe & coꝛ ruptione posita sūt. Jn quib⁹ nō opoꝛ ter animā residere: ſ ,pficisci & venire i socboth. i. tabernacula. Prim⁹ ergo anime ,pfectus est vt auferaf a cōmo/ tione terrena: & sciat sibi tāq̄ peregri nanti: vt iter agenti in tabernacul⁹ ha/ bitandū. Quo velut in ꝓcinctu po/ sita aduersus insidiantes expedita oc currere possit: & libera inde iam vbi sē tit esse ꝓparata: ,pficiscif ex socboth & applicat in burban. e ¶ Manu ex celsa. Ubi nō est humanū op⁹ neq; ter renū: sed diuinū ibi excelsa man⁹ no minaf, per manū enī op⁹ intelligit.

f ¶ Et in dijs eoꝝ. Omnes dij gentiū demonia: in quib⁹ faciet dñs vindictā in die iudicij: facit & nūc̄ q̄s ab illis decep⁹ fuerat vt idola colerent: ꝑ ver bum dñi cōuersus verbū colit. i. deuz vel cū fornicatoꝛ ad pudicitiā cōuerti tur & se erraſſe deploꝛat: ipsius penitē tie lachrymis vtif demō: vl de supbia ad humilitatē: de luxuria ad parsimo niam. Quātis eos putas agi tormen tis si quē videant vēdere oīa sua & da re paupib⁹: & tollere crucē suā & sequi christum: vel cū vidēt fraudis sue ne/ bulas ꝑ agnitionē diuine legis reseca ri. Mō enim sine ipsis consummaf pec catū. Nobis & q̄mope agendū est: ne egyptioꝝ ꝓmogenita vl deos eoꝝ quos dñs extinxit resuscitem⁹ in nobis: si dederim⁹ eis locuz opandi in nobis que dñs odit. Sic enī dñs puniet deos egy/ ptioꝝ de emēdatiōe nr̄a & cōuersatione. g ¶ In socboth &c. tabernaculis. Dū enī peregrinamur in corpoꝛe in tabernacu lis habitamus. ¶ Cū exierim⁹ de egypto. i. de seculo: primuz tabernacula figimus: sciētes q: ad vltериoꝛa & ad terrā ſctā celestē. s. ꝑperam⁹. h ¶ De socboth. Orige. Proficiscūf ex socboth. & applicāt in buthā: q̄ cōuallis dicit. Sūt ei in his ꝑfect⁹ virtutis que exercitio & laboꝛe acquirif: nec tantuz in ꝓsperis quātū in aduersis, ꝑbaf. Uenīt ergo ad cōuallē: in conuallibus & inferioꝛib⁹ certamē habet cōtra diabolū & ae reas potestates. Abraā in valle salinaꝝ pugnauit cōtra bar baros reges: & victoriā cōsecutus ē. Descēdit q̄ viator noster ad eos qui in ꝓfundis sunt & in imis. nō vt ibi moꝛet: ſ vt vi ctoriā cōsequaf. i ¶ In ethan. Ethan sana foꝛtitudo: vl ꝓ/ fessio: in q̄ foꝛtitudinē & robur assumim⁹: ne ī via deficiam⁹.

Mico. de lyra ¶ Inde egressi

Sz & de solitudīe sinai egressi. ktia ibi: Egressiq̄s ō cades. In ꝓma ꝑte cōtinenf. xij. māsiones q̄ sic enumerant: a ¶ Profe cti igit de rameſſe. Hic est loc⁹ vnde primo recesserūt.

b ¶ Mense ꝓmo. s. marcio. c ¶ Quintadecima die mensis, in mane illius diei recesserunt: vt dictū fuit Exo. xij.

d ¶ Altera die phase: id est in crastino immolationis agni pa schalis: quem immolauerant die ꝓcedenti. s. quartadecima die mensis ꝓmi ad vesperā: vt habetur ibidē. Aliqui aūt li/ bri sic habent: Altera die fecerunt phase. sed li fecerūt nō ē in hebreo nec in libris coꝛrectis: nec mirū q: nō est de textu: sed peruertit snīaz vl saltē obscurat eā: q̄uideſ sonare q̄ filij isrl fecerūt phase p⁹ exitū de rameſſe q̄ nō est vez: ſ aū vt dicit est. e ¶ Filij isrl. Hic referī ad illō q̄ ꝓdicit: Profecti igit de rameſſe: q̄ media nocte interfecti sūt a deo ꝓmogēiti egy/ ptioꝝ, ꝓpt q̄ egyptij territi cōpellebāt filios isrl exire de ter ra: & sic recesserūt in mane de rameſſe. f ¶ In ma. excel. i. in potestate diuina. g ¶ Mā & in dijs eo. ex. vlti. tūc enīz idola egypti coꝛruerūt & cōminuta sūt. h ¶ Castra sūt in socboth. Ista fuit ꝓma mansio & post istā enumerāf. xj. vsq; ad mōtē sinai: vbi fuit, xij. māsio, & ptz littera vsq; ibi:

aa 2 Fixerūt

¶ a ¶Inde egressi. Idē. Profectiōe ex buthā applicuerūt airoth quod interptat̄ victus. Rondū enī ad ciuitatē venit: nec pfecta iā tenēt: sed quedā parua. Die ē pfect⁹ vt a paruis ad magna veniatur. Venit ergo ad os. i. ad primū ingressū vici: qđ est indiciū cōuersatiōis t abstinētie. †Airoth aūt posita est cōtra beelsephon t contra magdalū. beelsephon interptat̄ ascēsio specule: vel turris. A paruis ergo ascenditur ad magna. Nec dum anima in ipsa specula: sed contra speculam. i. in cōspectu ecclesie posita est. speculari enī incipit t pspicere spem futuram t latitudinē profectuū. Et paulati crescit duz plus spe nutritur q̄, laboribus fatigatur. Quarta ergo māsio est cōtra magdalum nondū in ipso q magnificētia dicitur. Habet ergo in conspectu ascensionem specule t magnificentiam rex futurarū quibus pascit et nutrit. ¶In pfectibus enim est non in pfectione.

B ¶Hiero. Quarta mansio ē phiaroth: quod interpretatur os nobiliū: que scribitur per litteram beth. Quidam putant male airoth villas erroq̄ manifestus: q̄ pro supradicto elemento: ain litteram legāt. Beelsephō interpretatur domus aquilōis vl ascēsus specule: vel habens arcana. magdalum magnitudo turris. Assūpta ergo fortitudine nobilitanur vel militamus in domino: t diaboli arcana contemnimus: t magnificentiam illius t turritā superbiam declinamus.

Can.1.b ¶Non enim est ab austro vnde domin⁹ venit: t a meridie vbi sponsus recumbit in flozibus: sed possessor aquilonis vēti frigidissimi vnde exardescūt mala: qui cum sit frigidissimus nomīe dei vocatur: falso sibi assumens vocabulum virtutis et dextere cum totus sit in sinistra. a ¶Jn mara. Hiero. my. Quinta mansio est mara. i. amaritudo: non poterant ad maris gurgites guenire: t pharaonē cū exercitu videre pereuntē: nisi haberet in ore nobilitates. i. in domini cōfessiōe virtutes. Post predicationez euangelij: post tabernacula transmigrantium: post assumptam fortitudinem: post confessionis nobilitatem: pericula rursus occurrunt. Semper ergo cauende insidie: invocanda dei misericordia: vt in sequentē pharaonē possimus effugere: t nubis spiritalis baptismo suffocēt. Egressis de mari rubro occurrit beremus sur: que t solitudo ethan dicit. In qua tribus diebus egredientes nō habuerūt aquā t pueniunt ad marā ex amaritudine sic dictā. Habebat fons aquā nō dulcem. Murmurat populus aquas videns t potare nō sustinēs. Mara significat aquas occidentis littere: quibus si imitat̄ cōfessio crucis: t sacramēta dominice passionis: amaritudo vertet̄ in dulcedinē. vnde: Constituit dñs populo legē t iudicia: t tentauit eum. Ubi enī magnitudo gratie: ibi magnitudo discriminis. Ne terrearis si post victoriā venias ad amaritudinem: quia verū pascha facientes cū amaritudinib⁹ comedūt: t tentatio ꝓbationē: ꝓbatio spem: spes parit salutē. Apō medicos quoq̄ antidotū noxios humores tēperās ex amaritudine nominat: qđ dulce ostendit restituēs sanitatē. Sicut econtrario voluptas atq̄ luxuria amaritudie tēperat. Ufi q̄ ad tēpus pigues facit fauces tuas: nouissime ꝏ amari⁹ felle inuenies. ¶Post hec pfecti sūt de airoth: trāseunt p medū mar̄ rubri: t applicāt ad amaritudines. Tēpus enī pfectuū ptculoſuz est. Ex molesta tentatio est transire p medium mare: videre fluctus in tumulū crescere: audire vndarū insaniētiū frago. Si tamē sequaris moysen. i. legē dei: aque fient tibi murus dextra leuaq̄: t siccū iter in medio mari inuenies. Jllud quoq̄ celeste iter qđ agit anima potest offēdere vndas. Est enī ps aquarū sup celū: pars sub celo. Nos interum earū q̄ sub celo sunt vndas t fluctus pferimus: de⁹ viderit si ille q̄tre sint: t semper placide: nec vllis flatibus excitate. Cū aūt venerim⁹ ad transitū maris: etiā si videam⁹ pharaonē t egyptios insequētes: nihil trepidemus. credamus in vnū verū deū: t quez misit filiū suū iesū chr̄istū. Credam⁹ etiā moysi. i. lege ōi. ꝓphetis t vide.

Exo.15.c tis t videbim⁹ egyptios iacētes ad lit⁹ maris: t cātabim⁹ domino q̄ equū t ascēsorē dimersit in mare. Applicuēr ergo ad amaritudines: sed ne paueas. Omnis enī eruditio ad pſens Heb.12.e nō videt dulcis esse sed amara. postea ẋo fructū dulcissimuz iusticie reddit exercitatis. Açyma quoq̄ cuz amaritudie comedunt. Nec pueīk ad terrā ꝓmissionis nisi p amaritudines. Sicut enī medici qualdā amaritudines medicamētis inserunt ꝓ suauitate languentiū: ita medicus animarū voluit nos pati amaritudines hui⁹ vite: q̄ ex amaritudinis acquirit dulcedinē sanitat̄: sicut amarū finē finis mundane dulcedinis. Re refugias ergo applicare ad amaritudinē. c ¶Jn helim. Profecti q̄s de amaritudine venerūt in helim: vbi sunt. xij. fontes aquarū: t. lxx. palme erāt. Aides post amaritudines t tētationū asperitates q̄s amena te susci/piāt loca. Nō vēisses ad palmas nisi tētationū amaritudiēs ptulisses. Nec ad dulcedinē fontiū nisi tristia t aspera supasses. Non q̄ in his sit finis iteneris t pfectio cūctorū: sed dispēsator animarū deus interserit laborib⁹ que dā refrigeria: quib⁹ recreata aīa ꝓmptior reddat̄ ad reliquos labores. Jhelim interptat̄ arietes. Arietes sūt duces gregis: bi sūt apli duces greg⁹ xpi q̄ sunt etiā. xij. fōtes. Sed q̄ nō solum illos elegit xp̄s ſ̄ t alios. l. xx. ō. lxx. arbores scribunt̄ esse palmas: t ipsi enī apli nominant̄. vñ Paulus: Deinde 1.Co.15.a apostolis omnibus. Nec te amenitas post amaritudinē: nec req̄et post tētationē. d ¶Sed t inde regressi. Quia post apostolicā doctrinā t dulces fruct⁹ triumphoz interdū apparēt ꝑterita discrimina. ¶Profecti de heliz applicuerunt iuxta mare rubr. Nota q̄ nō iam intrāt in mare: suffecit semel itrasse: sed applicant iuxta: t mare quidez

a ¶Os nobiliū. fortitudie enī assumpta nobilitamur in domino: et despicimus beelsephon. i. dominum aquilonis t eius superbiam declinamus.

a ¶Inde egressi venerūt cōtra phiāroth quę respicit beelsephō: t castrametati sūt añ magdalū. Profecti q̄s de phiairoth transierunt per mediuz mare in solitudinez: et ambulantes tribus diebus p desertū ethan castrametati sunt

a ¶ magnitudo vel turris.

a ¶ mara interpretatur amaritudo: vt voluptas et luxuria vite amaritudine terminet: et per crucis lignum quasi per cruciatum suauitas doloris reseret.

in mārat ¶Profecti q̄s de mara venerūt in helim: ibi erāt duodecim

a ¶ arietes hi sunt apostoli et duces christiani gregis b ¶ apostolica doctrina viuentium.

b nerūt in hēlim: vbi erāt duodecim

a ¶ alij scilicet discipuli: qui tamen apostoli dicti sunt.

fōtes aquar: t pālme septuagita: c ibiq̄ castrametati sūt. Sz t inde d egressi fixert tētoria sup mare ru/ a bzum. ¶Profecti q̄s de mari rubro

a ¶ Rubus vel odium: quia cuz venimus in locū ecclesie de qua nobis loquitur deus odium inimici meremur.

f castrametati sunt in deserto sin.

vident t vndas: sed motus eī⁹ t impetus non timent.

e ¶Mare rubr̄. Hiero. Hebraice: iamsuph. Pergētib⁹ q̄dā sinus maris occurrit iuxta quē fixere tentoria qđ aliud est q̄ mare transire. Post euangelicā enī disciplinā: post dulces et bos triumphoz apparet interdū mare t ꝑterita discrimina. Jamsuph ex mari t rubro cōpositū est. Suph enī rubr̄ t scirpus dicit. Fortitan ergo venerūt ad quādā paludē carecto t iūcis plenā. ¶Es aūt congregatiōes aquaz dicūt maria. Hec māsio in Exodo nō habet: sed scriptū est q̄ de mari rubro venerunt in desertū sin: que est inter helim t sinai. xv. die mēsis secūdi egressionis eoz ex egypto. i. xxj. postq̄ egressi sūt de rameſſe. f ¶Jn deserto sin. Hiero. Profectiq̄s de mari rubro castrametati sunt in deserto sin. Hec octaua mansio est: licet iuxta Exodū. vij. Sed sciendū q̄ ois herem⁹ vsq̄ ad mōtē sinai: sin vocāt: et ex tota ꝓuincia loc⁹ illi⁹ māsiōis nomē accepit: sicut moab tā vbis q̄m ꝓuincie nomē est. Jn hac solitudine māsiones quinq̄ sūt: iamsuph t herem⁹ sin: t defeca: t halus: t raphidim. Sin aūt interptat̄ rubus vel odiū. Cū enim venerimus ad locū illius māsionis de quo nobis loquitur dñs: odiū inimici incurrim⁹: t videm⁹ ardere rubū: t non cōburi. ecclesiā ꝑsecutionibus inflammari: t loquente in illa dño nō perire. Et nota q̄ in hac mansione in qua nostra tor/cularia sunt. vnde. viij. ps. ꝓnotat̄ desertū carpimus rubi: q̄ plures deserti filij q̄s eius q̄ habet virtū. ¶Profectiq̄s de mari rubro applicuerunt in deserto sin. Sin rubus interpretat̄ vel tentatio. Jbi iam incipit arridere bonoz spes: vbi de rubo apparuit dñs et respōsa dedit moysi: t initiuz visitationis filijs israel. Solet enī in visionibus esse tentatio. Solet enim

Nico. de lyra

¶ angel⁹

a ¶Fixerūt tēto. sup ma. ru. istud nō videt̄ vez: q̄ lā añ mare rubrū trāsierāt t ab eo se elōgauerāt p ples māsiones. Ad qđ dicēdū q̄ mare rubrū frequēter habet sinus magnos vbi plus itrat terrā: t sic factū ē h̄: q̄ postq̄ filij isr̄l transito mari rubro ambulauerāt p desertū venert sup vnū sinū mar̄ rubri

vbi fixe

2.Cor.11.c angelus iniquitatis trāsfigurare se in angelū lucis: t iō solli/
Josue. 5.d cite agēdū est vt discernas visiōes. Ufi iesus naue cū visiones videret: interrogat eū qui apparuit: noster es an aduersariorū? Jta ergo ꝓficiscēs aīa cū adinuenerit discretionē visionuz ꝓbabit spiritalis esse. Est enī inter dona spūscti discretio spirituū. a ¶Jn dephe. Hebraice phichaici. i. pulsatio. Post responsa dñi: post octauū numerū resurrectiōis xp̄i incipim⁹ sacramēta pulsare. ¶Zig. Profecti de deserto sin. venerūt in raphea: q̄ interpretat̄ sanitas. Nota oz dinē. pfectuū. Ubi spiritual efficit aīa t discretionē habet visionū: pueit ad sanitatē vt merito dicat: Benedic aīa mea dño q̄ sanat oēs lāguores tuos. Multi sūt languores anime: auaricia. s. ſuphia: iactātia: formido: incōstantia t similia. b ¶Castrametati sunt. Hiero. Decima māsio i Exodo nō habet: t credit i beremo sin cōtineri: eo
Exo.17.a dē narrāte libro: Profecta ē ois multitudo ſrael de beremo sin per māsiones suas per os domini: t venert i ra phidim. Ufi ptz ples māsiōes hui⁹ regionis vocabulo demōstrari. Jn hac solitudine murmurat populus ꝓpē famem: et conuersus respicit procul in nube glozią dei: accipit vespere coturnicē: mane autē mānā. Et nota in māsione decima fermentum poni: t postesum carnium manna tribui t impleri
Pō. 77. scriptura: Panē ā gelorū mād ducauit homo. ¶Profectiq̄s de rapheca veniunt in halus. i. labores. Nec mireris si sanitatē sequuntur labores: q̄ ideo sanatur anima vt delectabiliter laboret et dicatur ei: Labores fructū tuorum manducabis: beatus es t bñ tibi erit. c ¶Jn raphi. Hiero. Castrametati sūt in raphidim. Undecia māsio hec in Exodo ꝺz post ꝓfectionē de
Exo. 17.b beremo sin. Jn ea querit̄ ppls ob ardozē sitis: t fons de petra oreb erūpit t ꝓfluit: tētatiōisq̄ nomē sortit̄. Moyses ascendit in montē: iesus contra amalech militat: t crucis signo superat̄ inimicus. Remissis oāt̄is manibus host⁹ victor insequitur. Sedet moyses sup lapidē cacharie: qui septē oc̄los habet t in samuelis volumine appellat̄ abnecer. i. lapis adiutorij. vtrāq̄ manū ei⁹ aaron t hur. i. montan⁹ t lucidus sustinēt: deuicto aduersario supuēit ietro. adducit sephorā t vtros q̄ filios: dat consiliū. lx. seniorū: t in typū ecclesie de gētibus congregate imminutio legis cuā gelio suggerēte cōpleī. Bene dissolutio vel sanitas fortiū raphidim dicit: ꝓpter dissipatuz amalech: vel sanatū israel: vel remissio manuū iuxta syros. ꝓpter offensam ppli: qui contra dñm in hoc loco murmurauit. Post fermentū ergo halus t massam ecclie solēt demonū tēta menta consurgere. ¶Origē. Post hec veniunt in raphidim q̄ interpretatur laus iudicij. Bene laus sequit̄ post labores: sed laus iudicij. Fit ergo digna laude aīa que recte iudicat t discernit: que. s. spiritaliter dijudicat omnia: t a nemine dijudicatur. d ¶Jn deserto sinai. Hiero. Sinai duodecima mansio. Statim tibi veniat in mentē apostolor⁹ numerus. Una de pluribus: sed maioz omnibus: nō separat̄ in ordine: ꝑcellit in me
Exo. 19.a rito. Ad hanc. xlvij. die pueniūt dicente scriptura: Mense tertio egressionis filioz israel de egypto: in die hac transierunt in solitudine sinai. ¶Post peruenit̄ in desertū sina. Sina quidē locus deserti est: quem supra sin nominauit. Sed hic magis locus montis qui in ipso deserto est: appellatur: qui ex vocabulo ꝺserti sina dicitur. Postq̄ ergo laudabilis iudicij facta ē aīa t rectū cepit hēre iudiciū: dat ei ler a deo: q̄ capax ē dinioz secretoz t celestiū visionū. e ¶Ad sepul. cō. Hiero. Tredecia māsio sepulchra cupiscētie. Est aūt sēsus ille ꝺ euāgelio q̄ dñs iesus baptiz⁹: stati a spū duct⁹ ē i desertū: t tēptabat̄ a diabolo. Jtaq̄ isr̄l post familiarē cū deo sermonē postq̄ iuxta montē sinai cōmotus est: anno vno t dieb⁹. iij. mira dispositione castrozū egressus est in solitudinē pharā: que interpretatur onager vel scritas. Jbiq̄ succūbit male bestie fastidiens celestem panem. ¶Origē. Profecti de sina veniunt ad sepulchra concupiscentie: vbi sez sepulte sunt t obrute concupiscētie t extincta omnis cupiditas: ne vltra concupiscat caro aduersus spūm: mortificata. s. morte christi. f ¶Jn aseroth nō. Hiero. Quartadecima mansio in aseroth: q̄ interptat̄ atria. Jbi aaron t maria ꝓpter ethiopissam cōtra moysen murmurant: t in typū murmurāt⁹ ꝓtra ecclesiā de gētib⁹ cōgregatā ppls indeozū lepra pfudit: nec redit ad tabernaculū cū ꝑstina sanitate: donec statutum plenitudis gētiū tp̄s cōpleat. ¶Hi. Post hec venit̄ in aseroth qđ interptat atria pfecta vel beatitudo. Jn/tuere viatoz diligēti⁹ q̄s sit ordo ꝓfectuū. postq̄ sepelieris t mortificaueris cōcupiscētias carnis: vēies ad amplitudinē artioz t venies ad beatitudinē. Beata est enī aīa q̄ ia nullis vitijs carnis vigeāt. g ¶Jn rethma. Hiero. Castrametati sūt i rethma. Nec ē. xv. mansio. t notandū q̄ reliquę māsiōes xvij. quarū breuiter catalog⁹ describit a rethma vsq̄ ad asiongaber. i. xxij. mansionē sub pharā solitudinis nomine cōtinent. Jn quib⁹. xij. explo-
Num.13.a ratores missi sūt ad terrā sanctā: t botrus in ligno relat⁹ ppls gigātes foremidās murmurat t ꝓtra amalech pugnat t vincit. Jn datan t abriō t filios chozevindicta dei ꝓfert: virga aaron germinat: vitula rufa in holocaustum cremat. Postq̄ sepulchra cōcupiscētie t vestibula trāseundū ē ad imperiū que diu calozē seruat: vt simus feruētes spū t claro sonitu euāgeliuz ꝓdicemus. ¶Zi. Jnde vēit in rethma siue pharā. Rethma visio cōsumata interpretat̄. Pharā ẋo visibile os. Quid vbi ita crescat aīa vt cū desierit molestijs carnis vzgeri visiōel habeat cōsumatas. t rex pfectā capiet intelligentiā. causas. s. incarnationis verbi dei: t rationes dispensationū eī⁹ altiꝰ cognoscens. b ¶Jn remonphares. Hiero. Mali punici diuisio. Jn quo significat̄ ecclia q̄si multa grana vno cortice cōtegi: dū omnē turbā credentiū in fidei vnitatē cōcludit. Uel varietas t ꝺsonātia virtutū. Ufi multitudinis credentiū erat. c. v. t. a. vna. Act.4.f
Sicq̄ diuisi sunt singuli gradus: vt omnes eadē cōpage teneantur. ¶Orige. Jnde venitur in rēmonpha: vbi. s. diuinaz t celestiū rerū a terrenis t infimis discretio fit. Crescente enī intellectu anime noticia ei excelsoz prebetur: t iudiciū datur quo sciat a tēporalib⁹ eterna: t a ꝑpetuis caduca separare.
i ¶Jn lebna. laterē. s. Jn hoc enī trāsitu nunc crescim⁹ nunc decrescimus. t post multos ꝓfectus sepe ad laterē. i. carnalia opa redimus. ¶Post hec venit̄ in lebna: qđ interptat̄ dealbatio. Scio in alijs dealbationē culpabilē poni: vt cū dicit paries dealbat⁹: t monumēta dealbata. Jdic aūt dealbatio ē ꝺ qua dicit: Nauabis me t sup niuē dealbabor. Et si fuerint Ps.50.
pctā vestra sicut phenicij: vt niuez dealbabo. t alibi: Jbi.67
Riue dealbabunt̄ in selmon. Et veteres dierū capilli dicunt esse cādidi. i. albi sicut lana. Hec igit̄ dealbatio ex splēdore verę lucis intelligitur prouenire: t ex visionū celestiū claritate descēdere. k ¶Jn ressa. Frena. s. Si enī ad lutulenta opera descendimus infrenandi sum⁹: t cursu vagi atq̄ precipites septurarū retinaculis dirigendi. ¶Origenes. Post hec fit māsio in ressa: quod est visibilis vel laudabilis tentatio. Cuius enim grandes habeat ꝓfectus anima: tamen tentatiōes nō auferunt̄ ab ea: quia quasi custodia: t munimen sunt ei. Sic̄ enim caro si non sale aspergitur corrumpitur: ita anima si tentatione non salitur continuo resoluitur. Unde dictum est q̄

Nico. de lyra

¶ omne

vbi fixerūt tētoria. a ¶Jn raphi. fixe. tē. vbi ppls defuit aq̄ tē. put habet Exo. xvij. b ¶Sed t de soli. Hic ꝺz enumerant māsiōes a mōte sinai exclusiue vsq̄ ad cades inclusiue: t sūt māsiones. xxj. c ¶Jene. ad sepul. cōcupis. sic enī vocat⁹ est loc⁹ ille: q̄ ibi sepultus est ppl⁹ q̄ desiderauerat carnes: vt dictū ē. s. xj. ca. Let era patēt i littera.

1.Co.12.b omne sacrificium sale salietur. Hinc Paul⁹ ait: Ne magnitudo reuelationū extollat me: dat⁹ est mihi stimul⁹ carnis mee. ℌ est ergo visibilis ⁊ laudabil' tẽtatio. a ¶ In mõte sepher. Hie. Pulchritudis. Mõs aũt pulchritudis est christus. Vicesima
Ps.14. mãsio in mõte pulchritudis ꝟstituta est, de qua ꝺr: Dñe ꝙs habitabit i taber.tuo ⁊c. Vide ꝙd ꝓsint frena. A vitijs nos retrahũt: ad vir/tutũ thoros nos introducunt: in christo mõte pulcherrio habitare faciũt.

Inde venit in mõte sepher. qđ tubicinatio dicit. Tuba signũ belli ẽ: vbi ei se tantis ac talib⁹ virtutib⁹ armatam sentit anima necessario ꝓcedit ad bellũ qđ est cõtra ꝓncipatus ⁊ ptates: et buj⁹ mũdi rectores. Al' tuba cãit i verbo dei: doctrine. ſ. ⁊ predicatiõis: vt q̃ audierit tubã ꝑparare se possit ad bellum. b ¶ In arada. Hiero. Miraculũ. Et nota ordinẽ: post frenos i ecclesiam intromittimur: inde ad montem
1.Cor.2.c christi ascendimus: in quo positi miramur que nec oculꝰ vidit: nec auris audiuit. ¶ De mõte sepher venerũt i caradad: qđ interꝑtatur idone⁹ effectus vt. ſ. dicat: idoneos nos fecit ꝓmistros noui testamenti. c ¶ Maceloth. Cetus. Hec est ecclia de qua dicit: Ecce
Ps.132. q̃ bonũ ⁊ q̃ iocundũ ba.fra. i vnum. vl cõsonãtia oĩm virtutũ. ¶ Inde venitur ad maceloth: qđ interpretat ab initio. Cõtẽplat enĩ q̃ ad pfectionẽ tẽdit initiũ rerũ: ĩmo cũcta ad eũ refert qui erat in principio apud patrẽ. ſ. deum: nec ab isto vnq̃ recedit initio.

Et hac venit in maceloth: qđ est ꝓnciparus vel virge: vtroq̃ ptãs indicatur: ⁊ q̃ eousq̃ ꝓfecerit: vt dominet corpori quasi tenens virgam potestat⁹
Gala.6.d immo toti mundo. cũ dicit: Mihi mũdus crucifixus est ⁊c. d ¶ Taath. Panor qui est custos beatitudinis: vt qui tantũ ascendit non superbiat: quasi venisti ad ecclesiã: ascendisti ad montẽ pulcherrimũ: stupore et miraculo christi magnitudinez
Ro.12.a consideris. Vides ibi multos virtutis socios: Noli altuz sapere: sed sapere ad sobrietatem. Timor virtutũ custos: securitas
Ps.22. labilis. vnde: Virga tua ⁊ baculus tuus ipsa me consolata sũt. Hoc est dum tormenta formido: gratiam acceptã seruo.

¶ Orige. Post hec fit mansio in taath. quod est confirmatio vel patientia. Necesse est ei eũ qui vult alijs ꝓdesse multa pa-
Act.9.c tj: ⁊ cuncta patienter ferre. vnde: Ego enĩ ostendam ei quãta oporteat cũ pro nomine meo. c ¶ Castrametati sũt in thare. Hiero. Id est malicia vel pastura: ſm quosdam: Nec erraret si per eyn litterã scriberetur. Sed quia aspiratio duplex in extrema syllaba est: errozis causa manifesta est: eodẽ vocabulo ⁊ eisdem litteris patrẽ abrae scriptum inuenio: qui in apochrypho parue genesecos volumĩe abactis eozuis que hominũ frumenta vastabant: abactoris: vel depulsoris sortitus est nomen. Imitemur ergo thare: ⁊ volucres iuxta viam triticũ deuorantes ꝓhibeamus. Nam abrãã patriarcha in typo israelis sacrificia per mẽbra diuisit: ⁊ volucres abegit: ⁊ ꝓtẽptozes oculũ effodiũt eozui de ꝙallibus: veruntamen moyses ducit ethiopissã: ⁊ helias a eozuis pascit. Inde venit ad thara: qđ ẽ cõtẽplatio stupozis. i. extasis: cũ alicuj⁹ magne rei stupescit anim⁹.

¶ Hieron⁹. Malicia: vel pastura qđ ad ꝓpositos ecclesie: vel ad custodiã anime refertur: vt sollicitus sit q̃ pascit: ne diabol⁹ in caulas ouium: id est ecclesias aliquo vitiozũ fozamine se ingerat. f ¶ Mercha. Hiero. Dulcedo. Quasi: ascendisti in excelsũ montẽ patris: ⁊ mirat⁹ es virtutũ chozos: timuisti ruinã: abiecisti insidiatozes: tõ dulcis te fructus laboris insequik: vt
Ps.118. dicas: Q̃ dulcia faucibus meis eloquia tua. Samson que abIudi.15.a egerat a fructib⁹ suis anes: ⁊ vulpes q̃ exterminãt vineas col-
Ibi.14.b ligan erat: leonem quoq; interfecerat rugientem: fauum inuenit in ore mortui. ¶ Post hec venerunt ad mercha: quod ꝺiteꝛpretatur moꝛs nouã. Moꝛs autem noua est: quando christo cõmoꝛimuꝛ ⁊ cõsepelimuꝛ et conuiuam⁹ ei. g ¶ Esmona. que interꝑtatur festinatio: quia post dulces fructus laboris nõ debemus esse ociosi: ſz obliti preteritozũ in futura nos extẽdam⁹

ℌ Orige.

a ſ qõ iterꝑtat ecclia: vt vagi cursus ad ecclesiaz referantur.

ressa venerũt in cẽelatha. Vñ ꝓ/
a fecti castrametati sũt in mõte se/pher. Egressi de monte sepher ve
b nerũt in arada. Inde ꝓficiscẽtes
c castrametati sunt in maceloth. Profectiq̃ de maceloth venerũt
d in taath: De taath castrametati sunt in thare: Unde egressi fixe/
f re tentoria i metcha. De metcha
g castrametati sũt in esmona. Profectiq̃ de esmona venerũt in mo
b seroth: Et de moseroth castrame
ſ als baneiachan.
tati sunt in baneiachan: Egressi/
i q̃ de baneiachan venerũt in mõ/
k a ſ expeditio vel accinctio vel nũcius vel cõcussio hozũ ḋcḋ magister facit in mõte cõsistit. ſ vl gal garth. ſ vel galgad.
tem galaad. Inde ꝓfecti castra
ſ tricesima mansio.
l metati sunt in iethebatha: et de
m iethebatha venerũt in hebzona. Egressiq̃ de hebzõa castrameta/
n ti sunt in asiongaber. Inde ꝓ/fecti venerunt in desertum sin:
o

Orige. Inde ad semã venitur quod os vel ossa significare dicitur: in quo virtus ⁊ robur patientie declarat. b ¶ Moseroth. Vincula: vel disciplina. Ut magistrozũ teramus limina: et ꝓcepta virtutũ ac mysteria scripturarũ vincula putemus esse eterna cõtra diaboli potestatẽ ⁊ vincula. Quib⁹ diruptis vicit hostel samson. de quibus dicitur: Dirupisti vincula mea. ¶ Qui
Ps.115 vinculo christi fuerit ligat⁹ dicet: Si/nistra eius sub capite meo: ⁊ dextera eius amplexabitur me. ¶ Orige. Inde ad moseroth: quod est excludens: vt lã excludat suggestiones contrarij
Eccl.10.a spiritus de cogitationib⁹ suis. Unõ si spũs potestatẽ habẽtis descẽderit su/p te: locũ suũ ne dimittas. Tenẽdus est ergo locus: ⁊ excludẽdus aduersarius est: ne inueniat locũ i corde nro. vñ: Rolite locũ dare diabolo.
Eph.4.d t ¶ Baneiachan. Hiero. Filij necessitatis vel stridozis. xxviij. mãsio. Nota numerum: quia ſ ab vno incipias: ⁊ paulatiz addẽs ad septimũ vsq; ꝓ/uenies vicesimus octauus efficitur.

Hiero. Baneiachan interpretat filij necessitatis vel stridozis. De his filijs dicitur: Afferte dño filios arietũ.
Ps.28. Cũ aũt diuinis scripturis fueris eruditus: ⁊ leges eaz⁹ testimonia scieris esse vincula charitatis: ⁊ cõtẽdes cuz aduersarijs ligabis eos: ⁊ victos duces in captiuitatẽ: ⁊ de hostibus ⁊ captiuis efficies liberos dei. Et filij stridoꝛis timoꝛe iudicij vel supplicij: vbi est fletus et stridoꝛ dentiũ: deseꝛentes vincula diaboli: christo colla submittent. ¶ Orige. Post hec venit ad baneiachã: qđ significat fõtes vel exco/lationes. vbi scz diuinozũ verboꝛũ fõtes haurit vsq; quo excolet eos ibendo: vt nec minimũ quidẽ mãdatũ ꝓtereat: immo nec vnuz iota: aut vnus
Mat.5.e apex de verbo dei in intellectu ei⁹ beatur ociosus. k ¶ Monte ga. Hie
ro. Galaad vel galgath: interꝑtat ſtunci⁹ vl actio vl cõcussio. Nõ enĩ possum⁹ facere filios necessitatis nisi ꝓceptores eoruz interfecerim⁹: nec parcat man⁹ nr̃a armũ aut extremũ auriculę extrahere de ore leonis: ⁊ nũciauerimus ꝓnia futura ⁊ accinctos esse in rebellẽdo docuerimus. vñ: Maledict⁹ q̃ facit
Hie.48.b opus dei negligenter: ⁊ ꝓhibet gladiũ suũ a sãguine. Et dauid: In matutino interficiebã oẽs pec.ter ¶ Post hec venit i ga-
Ps.100. laad qđ interꝑtat tẽtamẽtũ vl cõstipatio: fortitudo q̃dam in deo: ⁊ munimen est anime tẽtamẽtũ. Ita enĩ virtutib⁹ admulcetur vt videatur absq; eo nec decore esse nec plene. ⁊ iõ ꝓficientibus ad virtutẽ varie ⁊ frequẽtes mãsiones in tentationibus fiũt: quas ch̃isteris applicabis in thabatha. Thabatha iterꝑtat bona: ad bonũ ergo nõ nisi post tẽtationũ experimenta venitur. l ¶ Jethebatha. Hiero. Bonitas que ẽ
Ezech.1.a christus. vt cũ puenerim⁹ ad ꝓfectũ virũ sacerdotalẽ graduz ⁊ etatẽ plenitudinis xꝑi in q̃ Ezechiel erat iuxta fluuiuz chobar possim⁹ in. xxx. Ps. canere: Dñe in te speraui nõ cõfun.i
Jos.10.b eter. Pastor ei bon⁹ põit aiaz suã ꝓ ouib⁹ suis. m ¶ Hebzona. Hiero.
1.Cor.7.f Trãsitus. i. mũdus. Preterit enĩ figura huj⁹ mũdi in quẽ venientes scti cupiũt ad meliora trãsire. Ad hãc mãsionẽ vẽit ver⁹ hebze⁹. i. trãsitor: qui dicere potest trãsiẽs. Si
Exo.3.a debo visionẽ hãc magnã. vñ: Et nõ dixerit q̃ ꝓteribãr: Visi/
Ps.118. ctio domini sup vos. ¶ Orige. Inde applicuerũt in hebzona qđ est trãsit⁹. Trãseunda enĩ sũt omnia: que etiaz si ad bona venias oportet te ad meliora transire: vsq; quo ad illũ bonuz venias in q̃ semp debeas pmãere. n ¶ In asiongaber ligna viri: q̃ scz saltuũ ⁊ omniũ arboꝛ genera põt multitudinẽ gentiũ figurare. Ducuq; solitudo pharan. xvij. cõtinet mãsiones q̃ describte in catalogo in supioze itin ere nõ ponunt. ¶ Qui. Post hec venit ad asiongaber: qđ interpretat ꝓlia viri. Si quis desiꝛt puer esse sensib⁹: puenit ad consilia viri: sicut ille q̃ dicebat: Q̃ aũt fact⁹ sũ vir euacuaui q̃ erãt puuli. Sũt ergo
1.Co.13.b magna ꝓlia viri. vñ: Aqua alta cõsiliũ in corde viri.
Pro.20.a o ¶ In deser. sin. Hie. Querit cur octaua. ſ. mãsio. xxviij. dicat. Sz sciẽdũ q̃ ꝓioz scribit q̃ sameth lr̃az: ⁊ interꝑtat rub⁹

ℌ vel odiũ

ℌ vel odiũ. Hec aũt ꝓ sade: ⁊ interꝑtat mãdatum. Cades nõ (vt pleriq; estimãt) sctã dicit: ſ mutata ⁊ trãslata. vñ in Heñ. Idiras interrogat ſm hebraicã veritatẽ vbi est cades. i. fcortũ cuius habit⁹ a ceteris femĩs mutat⁹ est. Sin aũt sctã interꝑtat q̃ antifrasim: sicut parce dicũt: q̃ minime parcũt: ⁊ bellũ: q̃ non
Ro.10.c est bonũ: ⁊ lucus: q̃ nõ lucet. Jn hac ei mãsione mozit maria ⁊ sepelit⁹: ⁊ ꝓpter aquas cõtradictionis moyses et aaron offendũt dñm: ⁊ ꝓhibent trã/sire trãs iordanẽ. Missisq; nũcijs ad eosdẽ trãsitus petit ⁊ negat. Quis timeret post tãtos ꝓfectos murmur populi: ⁊ offẽdã mgroꝛ: ⁊ vie trãsit⁹ denegatos? Et nota q̃ post mortẽ ꝓpheti
a ⁊ aqs ꝺdictiois idumeuz carneũ atq; terrenũ trãsire nõ possũt. Sz egrediatur edom aduersus eos in ꝓ\o mlto: ⁊ in fozti manu. Interꝑtatio q̃s nominis mozti ⁊ offense: ⁊ negato transitui
b cõuenit. vbi enĩ mãdatũ ibi peccatuz: vbi peccatũ ibi offensa: vbi offensa ibi mozs. De hac mãsiõe dicit: Cõmouebit dñs ꝺsertũ cades. ¶ Ori. Hinc iterũ sin. i. tẽtatio: q̃ nec aliter expedit ħ iter agere. Aurifex enĩ vas necessariũ facere volẽs frequẽter admouet igni: subdit malleis: rasozijs perstringit vt purgatius fiat: ⁊ ad speciem quam ꝓspicit artifex pueniat. ¶ Orige. Post hec venerunt ad pharaã cades q̃s est fructificatio sancta. Vides quo venitur: vides: quia tẽtationis sulcos fructificatio sancta subsequit. Hoz. Hiero. Quidã interpretãt lumẽ: nec errarẽt si q̃ alepli lr̃am scriberet, alij pellẽ qui vex dicerẽt si ibi esset eyn. Mõnulli fozamẽ qđ posset accipi: si beth baberet elementũ. Cũ aũt legat⁹ p̃ bemagis mons intelligitur. Et legi potest.
a ſ Hiero. Sancta per antifrasim.
Hec est cãdes. Egressiq̃ de cades
a castrametati sũt in mõte hoz i ex/
b tremis finibus terrę edom. † Ascẽ
c ditq; aaron sacerdos i mõtẽ hoz iubente domino: ⁊ ibi mortu⁹ est anno q̃dragesimo egressiõis filiorũ isrl̃ ex egypto mẽse quito: ꝑma die mẽsis cũ esset annoꝝ cẽtũ vi/
b gititrium: Audiuitq; chananęus
b rex arad qui habitabat ad meridiẽ in terrã chanaan venisse filios israel. Et ꝓfecti de monte hoz
c castrametati sunt in salmona: vn
d de egressi venerunt in phinon.
e Profectiq̃ de phinon castrame/
e tati sũt in oboth: ⁊ de oboth ve/
ſ aceruus lapidum transeuntiũ. i. fcoꝝ ꝓ hoc se culũ ad alias mansiones transeuntes.
f nerũt in ieabarim: q̃ ẽ in finibus moabitarũ. Profectiq̃ de ieaba
a ſ fortiter intellecta tentatio.
g rĩ fixere tẽtoꝛia i dibõgad: vnde
b egressi castrametati sũt i helmon/

Ro.10.c

Jos.20.d

Ibidem. c

Ibidem

Luc.1.d

qꝝ ibi exꝑssa est imago saluatoris ꝓ serpentẽ eneũ q̃ in ligno pendit. d ¶ Phinon. Os: qz cũ passione filij dei cognoscim⁹ qđ corde credim⁹? ore ꝓnũciam⁹? Hz illo: Corde enĩ creditur ad iusticiã ⁊c. ¶ Orige. Hinc venit ad phinon qđ putam⁹ esse os parsimoniã. Qui enĩ potuerit mysteriũ christi ⁊ spũscti intelligere: et viderit vl audierit ũ nõ licet bo/mini loq̃: necessario habebit ozis parsimoniã: scies quib⁹ quãdo vel quo ꝺ mysterijs diuinis oporteat loq̃.

e ¶ Oboth. Magi: vel phitões: quia post imaginẽ dei qui in corde ratione mõstrat: ⁊ cõfessione fidei q̃ ore ꝓfer, tur: cõsurgent serpẽtes ⁊ malefice artes ad bella nos ꝓuocãt. Sed ostia custodia seruãtes coꝛ nr̃m: ꝓturnemus aures nr̃as ne audiamus voces incãtãtiũ ⁊ carmĩa sirenarũ. ¶ Orige. Phec venit in oboth. Cui⁹ nomis cũ nõ inuenerim⁹ interꝑtationẽ nõ dubitamus sicut in ceteris: ⁊ in hoc consequentiã ꝓfectũ conseruari. f ¶ In finibus moabi. Significat ſm lr̃az q̃ bucusq; fuerũt in finib⁹ idumeozuz: ⁊ nũc veniũt ad termios moab. ¶ Orige. Sequik post hec mãsio gai. i. chaos. apprꝺpiãt enĩ ꝙ hos effectus ad finũ abrae q̃ ait: Jnt nos ⁊ vos magnũ
Luce.16.f chaos firmatũ est: vt cũ laçaro reꝙescat. g ¶ In dibongad. Hiero. Dibongad, xxvij. mãsio. Ꝓ hac in ordine historie legit: quia postq̃s castrametati sũt in teabarim in finib⁹ moab ẽtra ortũ solis: inde ꝓfecti sunt ⁊ de/
ſ nerũt ad torrentẽ zared: ⁊ inde ꝓficiscentes castrametati sunt trãs arnõ: q̃ est in solitudine finiũ amoꝛrei: eo q̃ arnon in terminis sit moabitarum ⁊ amoꝛreoꝛũ: post dibongad: bellũ geritur contra seon regẽ amoꝛreoꝝ ⁊ ogre gẽ basan. vñ dicimus qz cũ venerimus ad summũ: nõ supbiamus: sed cõtrario solitudinẽ nobis ꝓpositã nouerim⁹. ¶ Orige. Inde veit iter ad dibongad: qđ interꝑtat apiariũ tẽtationũ. O mira, puidẽtie cautela diuine. Jã viatoꝛ celestis sũme pfectioni ꝓximũ fit sucẽssiõe virtutũ: tũ ei tẽtamẽta nõ deſũt: sed nouj gener⁹ audi tẽtamẽta. Apis laudabile animal in scripturis est: cuius laboribus ⁊ reges ⁊ mediocres ad sanitatẽ vtunt: qđ recte de xp̃o ꝓphaꝝ ⁊ apostoloꝝ: ⁊ omniũ q̃ sacra volumina scripserũt accipit. Et hoc esse apiariũ omnẽ numeꝝ scz diuinaꝝ scripturarũ puto. Est ꝙ bis qui ad pfectionẽ tendunt: etiã in hoc apiario tentatio: vi deo in hoc apiario tẽtationẽ. cũ dicit: Vide ne aspicies solem
Deu.17.a ⁊ lunã adozes ea que sequestrauit dominus deus tu⁹ gentibus. ⁊ alibi: Deos nõ maledices. Et in nouo testamẽ. Quid
Exo.22.d me vultis occidere hominem qui veritatẽ locut⁹ sum vobis. ⁊ alibi: Propterea in parabolis loquar eis: vt videntes non
Joh.8.e videant: ⁊ audientes non intelligant ⁊c. Apostol⁹ quoq; ait:
Mat.13.b In quibus deus huius seculi excecauit mẽtes infidelium: ⁊ mul-
2.Cor.4.a ta huiusmodi tẽtamẽta in diuino apiario inueniesad que ne cesse est euenire vnũquẽq; sctoꝝ vt etiã p hec q̃s pfecte ⁊ pie ꝺ deo sẽtiat cogĩscat. b ¶ Helmodeblathaim. Qđ interꝑtat cõceptus palatoꝝ: vel oppꝛobrioꝛũ. Et intelligam⁹ oia dulcia ⁊ illecebras voluptatũ in hoc seculo contemnendas: ⁊ oppꝛo

Nico. de lyra

ℌ bria di

a ¶ Egressiq̃ de cades. Hic describũntur mansiones a cades vsq; ad iordanẽ exclusiue: ⁊ sunt noucm mansiones.
b ¶ Castrametati sunt in monte hoz. ista est ꝓma post egressum de cades. c ¶ Ascẽditq; aaron ⁊c. ⁊ ibi mortuus est sicut dictum fuit supra. xx. ca. Dicunt tamen aliqui ipsum mortuum fuisse in moseroth: sicut dictũ fuit ibidẽ. d ¶ Audiuit q̃ chananeus: scilicet mortem aaron ⁊ aduentum filiozũ isra/el: ⁊ ex morte aaron que acciderat fuit audacior ad inuadendum filios israel: quia credebat diuinuz adiutoriũ ab eis elõgatum: eo q̃ aaron qui oꝛabat ꝓ populo ⁊ offerebat sacrificia mortuus erat. e ¶ Venerunt in ieabarim. In hebreo habetur. Jn ieabarim. i. in solitudinib⁹ abarim. Est enĩ abarim nomen montis iuxta quem sunt solitudines in quibus fixerunt tentoria.

bzia diligẽda. Que si falso obiiciãt beatitudinẽ pariũt. Mel nõ offertur in sacrificijs dei: ⁊ cera que dulcia cõtinet in tabernaculo nõ lucet: sed oleũ purissimũ quod de oliue ꝓferẽ amaritudine. Mel enĩ distillat de labijs meretricis: de quo puto mystice gustasse ionathan vir ppli ꝓcibus liberatũ.

Orige. Post hec vẽit in helmõdeblathaim: qđ interꝑtat contẽptus ficum: id est vbi contẽnunt penit⁹ terrena. Nisi enĩ cõrẽpta fuerint q̃ delectare viderit in terris ad celestia transire non possumus. a Venerũt ad mõtem ab. ⁊c. Quadragesima prima mãsio vertitur in montes transeuntium: ⁊ est contra faciem montis nabo.

Sequit mãsio abarim quod ẽ trãsitus cõtra naban: quod est abscessio. Vbi enim per has omnes virtutes anima transierit: et summã perfectiõis ascenderit: transit iam de seculo ⁊ abscessit sicut Enoch q̃ nõ iueniebat: qz trãstulit illũ de⁹. Quod si videat ad huc in seculo esse ⁊ in carne habitare: tamẽ nõ iueniet in vllo seculari actu: quia transtulit illum deus in regionẽ virtutum. Hierony. Hic mozi⁹ moyses: terra ꝓmissionis ante conspecta. Nabo iterpretatur conclusio: in qua finitur lex ⁊ nõ inuenitur eius memoria: sed gratia euangelij sine fine perseuerat. Et notandum q̃ mansio transeuntium in montibus sita est: ⁊ adhuc profectu indiget. Post montana enĩ ad campestria moab ⁊ iordanis fluenta descendimus: qui interpretatur descensio. Nihil enim tam periculosum q̃ glozie cupiditas ⁊ iactantia: ⁊ animus conscientia virtutũ tumidus.

b Ad campestria moab. Hiero. In quadragesimã secunda mansione que extrema est, residens pplus benedicitur a balaã: ⁊ maledictio mutatur in laudes: fornicat cũ filiab⁹ madian: ⁊ phineces fornicantes cũ pugione trãsfigit: numeratur rursus populus: numerant⁹ ⁊ leuite: vt interfectis pessimis nouus dei populus cẽseatur. Filie salphaat hereditatẽ iudicio dñi accipiunt inf fratres: nec femineus sexus a possessiõe dñi excludit. Jesus moysi in mõte succedit: ⁊ discit a lege que spiritaliter debeat offerre in ecclesia: quid per singulos dies: quid in sabbato: quid in kalendis: quid in pascha: quid in pentecoste: quid in neomenia mensis septimi: quid in ieiunio eiusdẽ mensis die decimo: quid in scenophegia quãdo figunt tabernacula? Quĩto decimo die mensis eiusdem: vrozũ ⁊ filiozũ vota sine auctoritate ⁊ patrũ ⁊ virozũ cassa memorãt. Bellũ cõtra madianitas: mosbalaã. pzede diuisio: oblatio ex ea in tabernaculo dei. Ruben ⁊ gad ⁊ dimidia tribus manasse circa iordanẽ in deremo possessionẽ accipiunt. Plurima enĩ habebant inmẽta: nec adhuc poterant habitare in templo: docetur populus vt in terra sancta idola destruat: ⁊ nullus de priozibus habitatozibus seruetur. Describit olim cupita prouincia et duarum ⁊ semis tribuum hereditas seperatur: numcrantur tribuum principes qui terram intrare debeant sanctam. quadragintaduas vrbes cũ suburbanis suis vsq̃ ad mille passus per circumitũ leuite accipiunt. quot sunt scilicet mansiones. Adduntur sex vrbes fugitiuozum: tres intra iordanem: ⁊ tres vltra: vt sint quadragintaocto qui fugitiuozũ suscipi: qui interfici debeant: ⁊ vsq̃ ad mortẽ summi pontificis reseruari. Succedit deuteronomium: secunda lex meditatoziũ euangelij. Jbi breuiter discimus que inter pharan ⁊ thophel ⁊ laban ⁊ aseroth ⁊ loca aurea: abiecto iuda infelicissimo. xj. diebus: in via de chozeb per vlã montis seir vsq̃ cadesbarne moyses sit in populo locutus. Et extremuz canat canticũ in quo synagoga ꝓiicitur: ⁊ ecclesia domino copulatur. Impinguatus ⁊ incrassatus ac dilatatus ⁊ recalcitrauit ⁊ oblitus est dei saluatoris sui ⁊c. Benedicuntur filij israel: ⁊ rursus in simone iudas misserandus excludi tur. Ascendit moyses ad montem nabo in vertice phasga: qui est cõtra biericho. ⁊ ostendit ei dominus omnem terram galaad vsq̃ ad dan: ⁊ neptalim: ephraim ⁊ manassen: ⁊ vniuersam terram iuda vsq̃ ad mare magnũ contra austrũ ⁊ regionẽ cãpestrem bierichontine ciuitatis palmarũ vsq̃ phegor. Quis

deblathaiz. Egressiq̃ ꝺ helmõde
a blathaim venerũt ad mõtes aba
rim ꝺ nabo. Profectiq̃ de mõti
b bus abarim transierunt ad cãpe
stria moab supza iordanẽ contra a
biericho. Jbiq̃ castrametati sũt b
de bethsimõ vsq̃ ad belsathim i
planioribus locis moabitarum: c
vbi locutus ẽ dominus ad moy
sen: Precipe filijs israel ⁊ dic ad d
eos: Quãdo trãsieritis iordanez
ꝭ possessionem virtutum.
d intrantes terram chanaan disp e
ꝭ mentis.
e dite cunctos habitatozes regio
nis illius. Confringite vitulos f
et statuas cõminuite: atq̃ oĩa ex g
ꝭ superbiam carnis. h
celsa vastate: mũdãtes terrã et ha
ꝭ carnalem animã assqualore vitiorum.
bitãtes ĩ ea. Ego ei dedi vob illã i
in possessionem: quam diuidetis

potest tanta mysteria explanare: qui in extremis legis huius vite finibus cõstitutus nõ intelligit sp ibi eẽ pugnãdũ: ⁊ tũc plenã victoziã dari si fuerit in cãpestrib⁹ belsathim: quod interꝑtatur luctus spinarũ ⁊ fleuerit antiqua peccata: ⁊ spinas que suffocauerunt sementem verbi dei, de quibus dicit: Ver- Ps. 31.
satus sũ in miseria dum mihi ꝯfigitur spina. Orige. Ultima mãsio est ab occidente moab iuxta iordanẽ. Hic enĩz cursus propterea agit vt queniat ad flumen dei sapientie: scz ⁊ scientie: vt purificati terrã promissionis intrem⁹. In litterario ludo vbi pueri elementa suscipiunt. alij dicunt abecedarij: alij syllabarij: alij nominarij: alij calculatores dicuntur. Et cũ audierim⁹ hec omnia puerozũ ꝓfectus agnoscimus. Similiter in liberalibus studijs cũ locũ recitare vel locutionẽ vel laudem, vl alias per ozdinẽ materias audierimus ex materie nomine ꝓfectuz adolescentis aduertim⁹. Per hec ergo locoz quasi materiarũ nomina ĩ diuinis eruditionib⁹ ꝓfect⁹ indicant⁹: ⁊ sicut illi in singulis imozãtes q̃si mansiones faciũt: ⁊ de vna ad aliã tẽdũt: ita hic mãsionũ nomĩa ⁊ ꝓfectiões ab vna vsq̃ ad aliã ꝓfectũ mẽt⁹ indicãt ⁊ incremẽta virtutũ. c Trãsierit⁹ ioz. i. cũ baptizati fuerit⁹: q̃si cũ deposito veteri hoĩe cũ actib⁹ suis ĩdueritis nouũ q̃ renouat in agnitiõe dei.

d Dispdite. Cũ terrã sctaz repromissionis ingredimur: simul cũ idolatria etiã omnia vitia extinguimus.

e Habitatozes. Malignos spũs fãtasmata vitiorum cum suggestionib⁹ suis. vnde: Beatus qui tenebit ⁊ allidit parvulos suos ad petram. Ps. 136.

ꝯ Plurib⁹ da

Nico. de lyra

a Supra iozda. cõtra hie. ita q̃ iordanis fluuiꝰ erat iter exercitũ filioz israel ⁊ biericho q̃ est ciuitas terre ꝓmissiõis.

b Jbiq̃ castra. sunt de bethsimõ vsq̃ ad belsathim. in ꝺ ostẽditur quãtũ spaciũ tenebat exercit⁹. s. de vno istoz locoz vsq̃ ad aliũ. Dicit aũt Ra. Sa. q̃ sunt ibi. xij. miliaria: ꝑ nõ est verisimile q̃ exercit⁹ tãtũ spaciũ occuparet: maxime qz castra erant situata in quadro circa tabernaculũ vt dictũ fuit. ꝑ. iij. ca.

c Ubi locut⁹ est dñs ad moy. illa q̃ sequũt in isto libro Deut. ꝯtũ ad magnã ptẽ. Jn Deut. enĩ multa replicant⁹ q̃ fuerãt antea sibi dicta a dño. Sciendũ aũt q̃ ꝓdicte mãsiões in vniuerso fuerũt. l xij. quarũ filij isrl fecerũt. xiiij. ꝑmo anno egressionis sue de egypto: ⁊ in principio secundi anni. f. vsq̃ ad locũ vnde missi fuert explozatozes: Jtẽ octo fecerũt quadragesimo anno: scz a mõte hoz exclusiue vsq̃ ad iordanẽ: et sic patet q̃ tẽpoze intermedio qđ fuit fere. xxxviij. annoz filij israel fecerũt tm̃ viginti mãsiões. ex q̃ patet q̃ licet dictũ fuerit. ꝑ. xiiij. ca. q̃ filij isrl essent vagi q̃ desertũ toto illo tpe: nõ tm̃ sic est intelligendũ q̃ essent quasi sic in cõtinuo motu de loco ad locũ: ꝑ aliq̃ ĩ vno loco diu mãserũt: qz tãdiu manebãt in vno loco q̃diu nubes stabat sup tabernaculũ. d Preci pe filijs isrl. Supra descripꝰ est status pplꝰ in itinere ꝓcedẽtis: hic ꝓsequẽter describit statꝰ eiꝰ ad terminũ accedẽt⁹. vbi primo precipit idolatrie destructio. secõ describit terre ꝓmissionis limitatio. ibi: Locutusq̃ est. tertio terre limitate distributio. ibi: Precepitq̃ moyses.

e Circa primũ dicit⁹: Precipe filijs israel. auctoritate mea vt sint ad hoc firmiter obligati. Quãdo trãsieris iordanẽ. Sequit⁹:

f Dispdite cũctos habitatozes terre illius. Jntãtũ enĩ multiplicati erãt iniqtates eoz q̃ snĩa mortis erat a deo data sup eos. fm qđ ꝓdictũ fuerat abzaã: Heb. xv. Modũ enĩ cõplete sũt iniqtates amoreoz. q. d. q̃si ꝺplebunt tũc occident⁹: ⁊ filij tui possidebũt terrã.

g Cõfringite titulos. l. aras.

h Et statuas cõminuite. i. idola q̃ erãt sup altaria.

i Atq̃ oĩa excelsa vastate. qz in mõtibus altis fiebãt edificia ⁊ plãtabãt arbozes ad idolatriã exercẽdã: ⁊ oĩa talia ꝓcipiunt destrui vt tollerẽt idola tria ⁊ memoria ei⁹ ꝺ terra illa q̃ erat deputata a cstozib⁹ vni⁹ veri dei.

k Quam diui. soz. ⁊c. Ꝺ est expositũ. ꝑ. xxvj. Si ãt

✠ nolueritis

Ca Pluribus da. la. Qula qui habẽt copiã virtutũ latitudinẽ sperãt ꝓmiozũ. Qui aũt paucitate virtutũ cõtẽti sũt: fm meritũ suũ retributionez
2.Co.9.b accipiũt. vnde: Qui parce semĩat parce ⁊ metet ⁊c. Ca. XXXIIII

Locutus est dñs ⁊c. Orige. Diuinis numeris nõ oẽs digni sũt: ꝯz ceteris ꝓgatiuis designant: q̃ intra numez dei cõprehẽdũtur. An de in hoc libro neq̃ mlieres nominant⁹ ꝓ feminea. s. infirmitate: neq̃ serui vita ⁊ mozib⁹ degeneres. nec egyptij q̃ pplo dei erãt admixti q̃ alienigene ⁊ barbari: sed soli israelite. Neq̃ illi omẽs sed a. xx. annis ⁊ supza. Hec sola etatis habeẽ ob seruatio: sed querit⁹ si habeãt robur aptum bello. Precipit⁹ enĩ vt numeret⁹ omnis q̃ ꝓcedit in virtute. Puerilis etas nõ numeratur: nisi forte ꝓmo geiti sint: aut sacerdotali aut leuitica stirpe descẽdant. Si enĩ hec ad litterã cõsideretur: quis dabitur ꝓfectus bis q̃ sacris voluminibus gestiunt erudiri? Docet aũt ꝑiens lectio qđ sit trãsecẽdere
1.Co.14.d puerilem insipientiã. Si enĩ desiero paruul⁹ esse sẽsibus: ⁊ vir effectus ꝺpsuero que sunt paruuli: ⁊ effectus iuuenis vincã malignũ: ꝑcedã in virtute israel: ⁊ dignus diuinis numeris cõputabor. Nũ ꝺo inest alicui nr̃m puerilis vl lubric⁹ sensus: vel femĩnea ⁊ resoluta segnities: dum egyptios ⁊ barbaros gerimus mozes: in sacrato numero esse non meremur. Jnnumeri enĩ sunt qui pereunt: numerati aũt q̃ saluanꝰ. vnde: Qui numerat multitudi
Ps.146. Mat.10.d nem stel. ⁊c. Christus etiã capillos discipulozꝰ dicit esse numeratos: capillos scz illius capitis: qui in naçareis erat. Quibus inerat virtus spiritualis: eti ad prosternandos alienigenas virtutes scz animi: ⁊ multitudinem sensuum qui de principali mẽtis ranꝯ de capite apostolozꝰ ꝓcedebãt. Locutus est ergo dominus ad moysen in deserto sina. Jlla scilicz que superius breuiter cõprehendimus vbi ꝓcipitur numerari a. xx. annis ⁊ supza: omnis qui ꝓcedit in virtute israel ⁊c. Si quis ergo ꝓcedit in virtute ille numeratur. Nec in qualicunq̃ virtute vel egyptiozũ vel assyriozꝰ vel grecozũ: ꝑ in virtute israel: que a deo ꝑ scripturas diuinas docetur: ⁊ per fidem apostolicã ⁊ euãgelicã traditur

Orige. Ratio quoq̃ tribuum: distinctio ordinum: societas familiarũ: ozdinatio castrozũ: ingẽtia prodit sacramenta. Certa expectatio est nobis resurrectionis mozuozum: cum hi qui viuũt qui relicti sunt non preuenient in aduentu christi eos
1.Tes.4.d qui dormierunt. Sed cum illis rapientur in nubibus obuiã christo in aera: sine omnes in aere (sic Paulus dicit) permansuri: siue etiã aliqui ad paradisum aut ad alia quelibet (ex multis mansionibus que apud patrem sunt) loca transferendi. Diuersitas autem translationis ⁊ glozia fm merita cuiq̃ prestabitur. Et erit vnusquisq̃ in ozdie suo. Unusquisq̃ ergo in resurrectione: aut in tribu ruben ascribetur: quia in moribus: vel in actib⁹: vel in vita: ipsi ruben aliquid simile ⁊ cõsãguineũ habuit. Alius in tribu symeon: forsitan pro obedientia. Alius in tribu leui: qui scilicet bene prefuit sacerdotio: vel bene ministrans gradum sibi bonũ acquisiuit. Alius in tribu iuda: qui regio spiritu populum suum: sensus scilicet mentis: ⁊ cogitationes cordis bene rexit. Singulis quoq̃ tribubus sociabitur: qui eis aliquid cognatum: vel in actibus vel in moribus habuit. Illud etiam q̃ socia connexione tribuum: castrozum positio: et metationis ozdo describitur: pertinet ad aliquem statũ in ꝓresurrectione mozuozum. Qz tres ad orientem dicuntur esse tribus: tres ad occidentem: tres ad mare: ⁊ tres vltime ad aquilonẽ (qui dur⁹ dicitur ventus) ⁊ q̃ tribus iuda que regalis est: ad orientẽ statuit⁹ de qua oritus est dominus noster: non puto ociosum. Et q̃ isachar huic iungitur: et çabulon ⁊ q̃ in. iij. ptes trinus iste numerus ozdinatur. Que q̃uis positionuz suarum diuersas habeant qualitates: omnes tamẽ in trinitat⁹ numero ꝓtinent⁹: qz sub vno numero patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti censentur
Mat.8.b oẽs qui ex. iij. ozbis partibus venientes inuocãt nomẽ dñi: Recũbentes cũ abzaam: isaac ⁊ iacob in regno dei. Ego aũt imparẽ me iudico ad enarãda numeroz mysteria. Sed festinandũ nobis est ad verũ iesum: prius tm̃ pedagogo moyse vtentes: ⁊ apud eũ multa rudimẽta infãtie deponẽtes. Tẽdamus ad perfectionem christi. Moyses enim non multa bella cõpressit: iesus omnia bella compescuit: pacem omnibus dedit. Considerandum etiam q̃ egressus de egypto populus non statim numeratur. Adhuc enim

ꝯ ꝙsequeba

a Erũt vobis ꝙsi claui in oculis ⁊c. id est mortales aduersarij: b Et ꝺc. ꝺ illis cogitaueram facere. mozem inferendo. c Vobis facã. eo q̃ nolueritis Ca. XXXIII exequi iusticiam meã

Moraliter.

a Me sunt mãsiones filiozũ israel ⁊c. Per hoc ãt q̃ populus israel exiẽs de egypto venit ad terrã promissionis ꝑ quadraginta duas mãsiones intelligũtur mystice quadraginta due generationes ꝑ quas dei populus ab abzaã patre fidei nr̃e venit ad christũ, qui dicit Mat. j. Ab abzaã vsq̃ ad dd generationes. xiij. ⁊ a dd vsq̃ ad trãsmigratiõe babylõis generationes. xiij. ⁊ a trãsmigratiõe babylõis vsq̃ ad x̃pm generationes. xiij. Que simul iuncte sũt quadraginta due. Christus ãt est hereditas nobis ꝓmissa in veteri ac nouo testamento. Scõm amb. xo in sermone q̃dragesime ꝑ q̃draginta duas mãsiões figurati fuerũt q̃draginta duo dies: quib⁹ in observatione quadragesime ieiunamus. ꝺ. sic: Ꝺ ꝺ inꝯ numero moyses ꝑ mãsiones quenit ad requiẽ quo ⁊ nos ꝑ ieiunia ꝓperam⁹ ad celũ. Ca. XXXIIII

Locutus est domi. Hic describit terre promissiõis limitatio. Cuius vna ratio fuit: qz aliq̃ erant ꝓcepta ille ge que obligabãt tm̃ ĩ terra illa. ⁊ aliq̃ etiã q̃ nõ poterant fieri extra. sicut edificatio tẽpli ⁊ oblatio sacrificij. ⁊ ideo debuerũt limites hui⁹ terre determinari. ⁊ primo determinat⁹ terminus partis meridionalis. cum dicitur: Pars meridiana incipiet ⁊c.

e Et bẽbit ĩ. ꝺo. ma. sal. l. mare mortuũ: qđ est ita spissũ ⁊ sallũ q̃ ũ ẽ nauigabile: neq̃ pisces possũt ibi viuere: vt dicit pbs. ij. Meteuroz. Ille est locus vbi quinq̃ ciuitates fuerunt submerse: vt habet Heg. xix. et in illo loco descen-

dit iordanis fluuiꝰ. Illud igit mare erat in angulo cõiũgẽte ptẽ oriẽtalẽ terre ꝓmissionis ⁊ meridionalẽ.

f Qui circũibũt australẽ plagã per ascensũ scorpiõis. mõl ẽ in latere meridionali illi⁹ terre sic nomiat⁹: qz scorpiões erãt ibi in multitudine.

g Usq̃ ad torrẽtẽ egypti. hic est nil⁹ fm aliquos. fm alios ꝺo qđ videt ꝓbabili⁹ ẽ q̃dam torrẽs descẽdẽs in mari mediterraneo vocat⁹ Rinocozula. ⁊ est in extremitate terre ꝓmissiõis versus meridiẽ.

h Et magni maris litoze fi. i. litore maris mediterranei: quod ꝺ hic mare magnũ respectu maris mortui: a q̃ incipit terminꝰ meridionalis terre ꝓmissionis vt predictũ est: ⁊ finit litore maris mediterranei.

i Plaga aũt occidentalis. Hic describitur terminus occidentalis qui est totus sup litus maris mediterranei.

a a ꝙ ✠ Porro ad se

¶ psequebaꝫ pharao. ¶Nec cū mare rubrū trāsīēs venit in deser/
tū. nōdū enī fuerat tēptat⁹: nōdū ab hoste ipugnat⁹. Cōfligit
aduersū amalech ⁊ vincit: nec adhuc numerat: nō enī sufficit
ad pfectionē tēdēti yna victoria. ¶Māna accipit ⁊ aquā de pe/
tra nec tūc numerat: nōdū cī in his q̄ numeris apta sūt adole
uerat. Tabernaculuz cōstruit: ler per
moysen dat: sacrificioū ⁊ purificatio
nū ritus docet: sāctificationū leges ⁊
sacramēta cōdunt: ⁊ tūc ad numeruz
ex pcepto dei pplus adducitur. Vide
quāta tibi transeunda sunt: quāta to
leranda: q̄r pfectionib⁹: q̄r tēptationi/
bus: q̄r plūs pugnandū ⁊ vincēdum:
vt possis ptinere ad diuinū numerū:
⁊ inter sctās tribus numerari ⁊ visita
ri possis: ⁊ per dei sacerdotes aaron et
moysen numeroz censib⁹ ascribi. Su/
scipiēda tibi est lex dei offerēda sacrifi
cia: explēde purificatiōes: ⁊ cūcta pa/
genda q̄ lex spūs docet: vt possis ad
israeliticū numez ptinere. a ¶Ad se
ptēntrionalē ⁊c. Dicūt hebrei septētrio
nalē plagam incipe a mari magno qō
palestine phenicis ⁊ syrie(q̄ appellaꝫ
coele cilicie) trēdit litoribus: ⁊ p egy/
ptū tēdit ad libyā. Oz aūt ōz puenien
tes vsq̄ ad montē altissimū: autumāt
significari montē armanū. vel taurus
qō verius videt. b ¶Jbūtq̄ cōfinia
⁊c. A fine septēriōalis plage .i. atrio
benan: tendūt fines vsq̄ ad sephama:
quā hebrei aphamiam vocant: ⁊ de a
phamia descendūt in reblatha q̄ ē an
tiochia syrie. vñ addit ꝫtra fōtē: quez
pspicuū est eē amnē ō quo antiochia
abūdātissimis fruit aquis.
c ¶Hec erit terra ⁊c. ¶Origen. In ꝓzi
diuisione trās iordanē p moysē dua/
bus tribubus ruben ⁊ gad. ⁊ dimidie
tribui manasse terra diuisa est. Intra
iordanē p iosue filiū nun: ⁊ eleaçaruz
filium aaron. Judas possedit ab au/
stro. Ephraim ⁊ dimidia trib⁹ manas/
se ab aq̄lone. Postea ꝛo de sylo mis/
sis exploratoribus p singulas tribus
⁊ descriptione terre allata ad iosue et
eleaçarū: beniamī iuxta iudā ⁊ ephra
im: ⁊ dimidiā tribū manasse: ab austro
ſm sortē possessionez accepit. Secūda
tribus symeon in tribu inda vt imple
ret qō scriptū ē de leui ⁊ ō symeō. Di/
uidaz eos in iacob: ⁊ dispergā in isral.
Tertia çabulon: galileaz accepit in q̄
est mōs thabor. Quarta isachar vbi
est ieçrael vsq̄ ad montē carmelū qui
imminet mari magno tirūq̄ ⁊ sidonē.
Sexta neptaliz in galilea vsq̄ ad ior/
danem vbi est tiberias que olim ap/
pellabatur cenereth. Septima dan vs
q̄ iopen ibi sunt turres achilaon ⁊ çe/
lebi ⁊ emaus que nunc dicitur nicopo
lis: licet postea legerimus q̄ ceperint sibi trans cēsis alijs tri
bubus vbē iasem in tribu dan que hodie dicit paneas. Am/
bza enī sunt hec futuroz bonoz: ⁊ omnis hereditas terre illi/
us que in iudea terra sancta ⁊ terra bona dicitur. Omnis in
iudea locus: mons: ciuitas ⁊ vicus certis nominib⁹ designa/
tur. quibus sez aut chananei in locis suis: aut phereçei: amoz
rei: euei vel hebzei nominauerūt. Fositan ergo ſm Paulū: q̄
vmbza celestiū dicit esse terrena. in celestib⁹ regionib⁹ sūt dif/
ferentie locorū. In celis autē euidenē hierlm ciuitas ⁊ mōs si/
on ab Aplo esse dicit. Cōsequēs ergo ē esse ibi alias ciuitates
circa terrenā hierusalē sitas ⁊ vicos ⁊ regiões: in q̄b⁹ pplꝰ dei
⁊ verus israel: per verū iesū locandus est: ⁊ hereditaz sortis
distributiōe. i. meritoz cōtēplatiōe captur⁹. Vbi gra: Qui ita
negligenē vixit: vt p fide q̄dē mereatur haberi iter filios isrl.
p negligēcia ꝛo vite in tribu ruben aut gad vl dimidia tribu
manasse nō intra iordanē ſ extra sortē accipiet. Qui ꝛo emē/
datiōe ꝓpositi talē se reddiderit: vt fz (q̄s sol⁹ de⁹ nouit (ratio

a detur. Porro ad septentrionalez a
plagā a mari magno termini in/
cipient peruenientes vsq̄ ad mō b
tem altissimum: a quo veniunt in
emath vsq̄ ad terminos sedaba:
a ſ vñ hodie zepheū oppidū cilicie vocāt.
b ibuntq̄ confinia vsq̄ ad çephrō/
a ſ hebraice asserā: qō interꝑtatur atrium fōris :
⁊ est terminus Damasci.
na ⁊ villā benān. Ihi erūt termini
in parte aquilonis. Jnde meta/ c
buntur fines contra orientalem
plagā ō villa henan vsq̄ ad sepha
ma: ⁊ de sephama descendent ter
mini in reblatha contra fontem d
daphniz. Jnde pueniēt cōtra ori e
ſ stagnū tiberiadis. quelibet enī cōgregationes
aquarum appellantur maria.
entem ad mare cenereth ⁊ tēdēt f
vsq̄ ad iordanem: ⁊ ad vltimum g
ſ mortuo vel lingua maris rubri: in cuius litore
achila posita est.
salsissimo claudentur mari. Jhanc
habebitis terram per fines suos
in circūitu. Præcepitq̄ moyses fi h
lijs israel dicens: Jhec erit terra i
quā possidebitis sorte: ⁊ quā iuſ/
sit dñs dari nouem tribubus et k
dimidie tribui. Tribus enī filioz l
ruben per familias suas: ⁊ tribus
filioz gad iuxta cognationū nu/
merum. Media quoq̄ trib⁹ ma/
nasse: id ē duę semis tribus acce/
perunt partē suaz trans iordanē
cōtra hiericho ad orientalem pla
gaz. Et ait dñs ad moysen: ¶Hec m†
sūt nomia viroz q̄ terram vobis
diuident. Eleaçar sacerdos: ⁊ io/ n
sue filius nun: ⁊ singuli pncipes o

sen cōstitutus fuit pnceps. o ¶Et singuli pncipes de tribu/
bus singulis. hoc est itelligendū solū de pncipib⁹. .x. tribuū:
quib⁹ erat diuidēda terra. cetera patēt in lra. ¶Ad in hoc ca.
⁊. ō. .xxvj. dictū est q̄ terra esset sorte diuidēda. ideo querit ō
vtrū vti sortib⁹ sit licitū. Ad qō dicendū q̄ vti sortibus est ex
vario euentu seu dispositione alicuius rei sensibilis proposite
determinare aliquid dubium vel incertum: sicut ex festuc̄ ꝓ/
positis per hoc q̄ aliquis accipit bzeuiozē vel longiozē: seu in
protectione tzillo⁹: ex hoc q̄ aliquis proijcit plura vel pau/
cioza puncta: vel ex cōsimilibus vbi aliquod dubiū inter ho/
mines determinatur. ⁊ si hoc fiat ad alicuius rei diuisionē in
ter homines: vt per hoc determinetur quis quā partē accipi/
at: vocatur sors diuisoria. si autē hoc fiat ad aliquid determi
nate agendū vocaꝫ sors consultoria. igit̄ si dispositio vel euē
tus sortiū expectet a fortuna tm: nullū est vitiū: vt si mittan/
tur sortes ad determinādū iter boes q̄s quā ptē accipiat ali
cuius rei: ⁊ ꝑ ex cōi cōsēsu cōmittit fortune. Cā tū motiua po/

¶ nes: aut in tribu iuda aut in tribu beniamin
(in qua hierusalem tēplū ⁊ altare ꝓsistit) de/
beat deputari: ⁊ alī⁹ in alia: atq̄ alī⁹ in alia.
Hoc mō adumbratio q̄dā fit future sortis in ce/
lis eoz tm̄ q̄ p iesū saluatorē nr̄m hereditatez
capiēt celoz. Jbi forte
ꝑ obseruabūt ꝓilegia
sacerdotū q̄b⁹ vicina q̄
qz vbiq⁹ loca ⁊ ipī me
nib⁹ iūcta segreganť.
¶Augꝰ. Videt q̄z qui
busdā q̄ singloz q̄s si/
dez positio ⁊ sit⁹ dici ei
uitas vł haberi possit i
celo: qō ego diffinire n̄
audeo. Video enī oēm
creaturā in spe q̄dē, qđ
eū q̄ sbiecit eē subiectā:
expectare tū libertatez
redēptiōe filioz dei: si
ne dubio ꝑclari⁹ aliq̄d
⁊ sublimi⁹ optri. Qui
ḡ exēplari ⁊ vmbre cele
1.Co.13.d stiū in lege deseruiūt et
nūc p speculū i enigma
te: tūc āt facie ad faciē
ꝑ merita ꝓuersationez
habebūt i cel⁹: i illa vł i
illa gte. Sed sic multa ē
differētia in terr̄ habi/
tare. s. i loc⁹ fecūdis ⁊ co
piosis: vbi aer⁹ tēperi/
es: liberalia instituta:
aut i loc⁹ ifecūdis estu
osis vbi nīsi leges: ⁊ ianis ⁊ fera barbari/
es sp bella: nūq̄ reḡes:
nec sine occulta dei dis/
pēsatiōe ⁊ iusto iudicio. Jta ⁊ illī loc⁹ erit ali/
q̄d tale: vt in nullo prorsus inanis habeaꝫ in
terr̄ vmbra celestiū: erit ergo ibi aliq̄ ciuitas
refugij: ⁊ erit alia in deserto: sic bosoz in here/
ditate ruben. Alia q̄z ꝓsequētia capiēda sūt:
qz si de⁹ cū disp̄dēt filios adā statuit filios gē
tiū iuxta numez āgeloz dei (vł iuxta alios co
dices: ſm numez filioz isral) in initio mūdi et
ita dispsi sūt sic illoz merita vł ipsius ade con
templatio postulabat. Quid dicem⁹ futuruz
cū nouissimi ade (qui nō in animā viuentē: sz
in spiritū viuificantē factus est) ceperit filios
non dispergere: sed dispēsare diuīa dignatio:
nō in initio sed in fine mundi: nec illos qui in
adam omnes mortui sunt: sed qui in christo vi
nificati sūt. erit sine dubio quedā distributio:
q̄ nō solū ꝑ meritis eoz qui dispēsanť: sed et
ꝑ nouissimi ade cōtēplatiōe dispensanda sit.
Sed quis nostrū talis est vt ab hac distribu/
tione ad illā celestis hereditatis sortez venire
mereatur? Quis ita beatus vt sors eī⁹ in hie/
rusalem veniat: vbi sit templum dei: immo ipe
sit templū dei? Quis ita beatus vt dies festos
ibi agat: vbi altare diuinum ꝓpetuis adolef
ignib⁹? Quis ita beaꝫ vt sacrificiū suū ⁊ in/
censū suauitatis. supra illū ignē ponat. de quo
Luce.11.f dicit: Ignē veni mittere in terrā ⁊c. Quis ibi
pagit pascha: in loco quē elegerit dñs de⁹ su/
us: ibi pētecosten: festiuitatē ꝓpitiatiōis: ⁊ ta
bernaculoz solennitatē: nō iā per vmbrā sed
per ipsā veritatem? Quis nostrū dignus erit
cū diuidere ceperit deus filios nouissimi ade:
eni dicat: eris supra quinqz vel decem ciuita/
Mat.25.b tes: non cui dicat: Jntra in gaudium domini
tui: ſ sedete ⁊ vos mecū sup. xij. thronos iudi
Job.17d cātes. xij. trib⁹ isral. ⁊ ō q̄b⁹ dicat: Volo pr̄ vt
vbi ego s. ⁊ isti m. sint. volo istos reges eē mecū
vt ego sū tecū. volo eos hēre pōationē: sic ego
sū dñs dnantiū? Jdi sūt vere sacr⁹ numer⁹ apō
deū nūerati: imo q̄z oēs nūerati sūt capilli.

de singulis tribubus: quoz ista
sūt vocabula. De tribu iuda: ca/
leb filius iephone. De tribu sy/
meon: samuel filꝰ amiud. De tri
bu beniami halidad filꝰ caselō.
De tribu filioz dan: bocci filius
iogli. Filiozum ioseph. De tribu
manasse hāniel filꝰ ephod. De
tribu ephraī chamuel filꝰ septhā
De tribu çabulō elisaphan filꝰ
pharnath. De tribu isachar: dux
phaltibel filꝰ oçā. De tribu aser
abiud filius salomi. De tribu ne
ptali: phedahel filius amiud. Ihi
sunt quibus pręcepit dominus
vt diuiderent filijs israel terram
chanaan.

La. XXXV

Hec quoq̄ locutꝰ est do/ a
minꝰ ad moysē i cāpestri
bus moab super iorda/
nem contra hiericho: ¶Precipe b†

testē esse peccatū: vt si ꝓpter cupiditatē ꝓpriā vel aliud vitiū nō pñt alī⁹ diui/
dere cōcorditer. si aūt dispositio sortiū vel euēt⁹: nō expectet solum a fortuna
sed ab alia cā. hoc ē dupliciter. Uno mō a cā corpalivt a dispositiōe stellaꝝ:
⁊ sic cū actus stellarū ad hoc se nō extēdat supstitiosum est ⁊ illicitū: ⁊ nō ca/
ret occulto pacto demonū. ¶Alio modo quia expectatur euentus ⁊ dispsi/
tio sortiū a causa spirituali dirigente: ⁊ hoc est dupli/
citer. Uno modo a demone: ⁊ hoc est illsitū: qz inclu
dit familiaritatē et pactū cū demonibus. Alio mō a
deo expectaꝫ imediate vel mediātibus sanctis ange/
lis: ⁊ hoc non est illicitum ſm se: si fiat cū reuerentia
debita. vnde dr Prouer. xvj. Sortes mittūr in sinū:
sed a dño tēperant. Pōt tū in hoc quadruplicit pec/
catū accidere. Primo si absq̄ vlla necessitate ad sor
tes recurratur: hoc enī videt ad dei tentationē pti/
nere. vnde dicit Ambro. sup Lucā: Qui sorte eligit
humano iudicio nō cōprehendit. Secūdo si q̄s etiaz
in necessitate absq̄ reuerentia debita sortibus vtať.
vnde sup act⁹ Aplōz dicit Beda: Si q̄ necessitate ali
qua cōpulsi deū purāt sortib⁹ exēplo aplōz esse cōsu/
lendū: videāt hoc ipsos nō nīsi collecto fratrū cetu ⁊
ꝑcibus ad deū fusis egisse. Tertio si diuina oracula
ad terrena negocia conuertanť. vnde dicit Aug⁹. ad
inquisitiones Januarij. Jdis q̄ de paganis euāgelic⁹
sortes eligūt: ⁊ si optandū sit: vt hoc potiꝰ faciant q̄s
ad demonia cōsuleda cōcurrāt. tū mihi displicet ista
cōsuetudo ad negocia singularia ⁊ ad vite huius va
nitatem diuina oracula velle conuertere. Quarto si i
electionibus ecclesiasticis q̄ ex spūssancti inspiratiōe
fieri debēt aliq̄i sortib⁹ vtanť. vnde dicit Beda sup
act⁹ Aplōz: Matthias ante pentecostē ordinandus
sorte queritꝰ: qz. s. nōdū erat plenitudo spūssctī i eccle
sia effusa. Septē aūt diaconi postea nō sorte ſ electiōe
discipuloz sūt ordinati. secus aūt est in tpalib⁹ digni
tatib⁹ q̄ ordinanť ad terrena disponēda. ⁊ iō in electi
one illarū possūt hoēs vti sortibus sicut ⁊ in diuisio
ne reꝝ tpaliū: vt ꝓdictū ē. Sīḃo alīq̄ necessitaꝫ alia vł
ab electiōe dignitaꝫ ecclīastice imineat: licitū ē cū de
bita reuerētia sortib⁹ diuinū auxiliū ꝑlozare. vñ dic
Aug⁹. i epla ad Honoratū. Si inter dei ministros sit disceptatio q̄ eoz tpe p
secutiōis maneāt ne fuga oīm ⁊ eoz fugiāt ne morte oīm deserāť eccīa si ꝺ
disceptatio alīq̄ nō ꝓterit termīari q̄tū mihi videť: q̄ maneāt ⁊ q̄ fugiāt sor/
te eligendi sunt. ⁊ hoc modo ⁊ alijs modis licitis ꝓdictis vti sunt sortibus
viri⁹ sancti qui in vetere ac nouo testamento vti fuisse sortibus legūtur: sicut
Josue iudicio sortium puniuit achan: Josue. vij. ⁊ Saul deprehendit iona/
than filium suum mel comedisse. j. Reg⁹. xiiij. ⁊ Zacharias sorte exijt vt incē/
sū pōeret: Luc̄. j. ⁊ Matthias in aplatū ꝓmot⁹: Act̄. j. ⁊ sic de aliis. ⁊ sic ptz

Moraliter. In hoc ca. de (rsio ad q̄tionē. Ca. XXXIIII scribunť termi terre ꝓmissiōis ꝑz q̄tuoz ptes orbis
q̄ sūt: oriēs: occidēs: aq̄lo: meridies. Per terrā ꝛo ꝓmissionis significať ter
ra viuētiū siue vita beata q̄ nō est ꝓprie loquēdo celū empyreū. Hā oēs an/
geli ſm doctores catholicos fuerūt ibi creati: nō tū tūc fuerť beati: qz sic nul
li cecidissent: qō est falsū. igit̄ terra viuētiū qō idē est q̄ vita bta duplicit pec/
catū accidere. Primo si absq̄ vlla necessitate ad sortes recurratur: hoc enī videt ad dei tentationē pti/
nere. vnde dicit Ambro. sup Lucā: Qui sorte eligit humano iudicio nō cōprehendit. Secūdo si q̄s etiaz
in necessitate absq̄ reuerentia debita sortibus vtať. vnde sup act⁹ Aplōz dicit Beda: Si q̄ necessitate ali
qua cōpulsi deū purāt sortib⁹ exēplo aplōz esse cōsu/
lendū: videāt hoc ipsos nō nīsi collecto fratrū cetu ⁊
ꝑcibus ad deū fusis egisse. Tertio si diuina oracula
ad terrena negocia conuertanť. vnde dicit Augꝰ. ad
inquisitiones Januarij. Jdis q̄ de paganis euāgelic⁹
sortes eligūt: ⁊ si optandū sit: vt hoc potiꝰ faciant q̄s
ad demonia cōsuleda cōcurrāt. tū mihi displicet ista
cōsuetudo ad negocia singularia ⁊ ad vite huius va
nitatem diuina oracula velle conuertere. Quarto si i
electionibus ecclesiasticis q̄ ex spūssancti inspiratiōe
fieri debēt aliq̄i sortib⁹ vtanť. vnde dicit Beda sup
act⁹ Aplōz: Matthias ante pentecostē ordinandus
sorte queritꝰ: qz. s. nōdū erat plenitudo spūssctī i eccle
sia effusa. Septē aūt diaconi postea nō sorte ſ electiōe
discipuloz sūt ordinati. secus aūt est in tpalib⁹ digni
tatib⁹ q̄ ordinanť ad terrena disponēda. ⁊ iō in electi
one illarū possūt hoēs vti sortibus sicut ⁊ in diuisio
ne reꝝ tpaliū: vt ꝓdictū ē. Sīḃo alīq̄ necessitaꝫ alia vł
ab electiōe dignitaꝫ ecclīastice imineat: licitū ē cū de
bita reuerētia sortib⁹ diuinū auxiliū ꝑlozare. vñ dic
Aug⁹. i epla ad Honoratū. Si inter dei ministros sit disceptatio q̄ eoz tpe p
secutiōis maneāt ne fuga oīm ⁊ eoz fugiāt ne morte oīm deserāť eccīa si ꝺ
disceptatio alīq̄ nō ꝓterit termīari q̄tū mihi videť: q̄ maneāt ⁊ q̄ fugiāt sor/
te eligendi sunt. ⁊ hoc modo ⁊ alijs modis licitis ꝓdictis vti sunt sortibus
viri⁹ sancti qui in vetere ac nouo testamento vti fuisse sortibus legūtur: sicut
Josue iudicio sortium puniuit achan: Josue. vij. ⁊ Saul deprehendit iona/
than filium suum mel comedisse. j. Reg⁹. xiiij. ⁊ Zacharias sorte exijt vt incē/
sū pōeret: Luc̄. j. ⁊ Matthias in aplatū ꝓmot⁹: Act̄. j. ⁊ sic de aliis. ⁊ sic ptz

Additio. In ca. xxxiij. vbi dicit in postil. Plaga āt occidētal⁹.
Quidā hebreoz dicūt q̄ mare magnū ō q̄ ꝺ fit mētio qō
ē tmin⁹ occidētal⁹ terre ꝓmissiōis nō ē mare mediterraneū ſ mare oceanū: qz
mare oceanū ꝓprie ꝺr mare magnū. Sz si sic eēt oporteret dicē q̄ limites tre
ꝓmissiōis se extēderēt vsq̄ ad mare hispanie: qō ē icōueniēt dictū. Remāsis/
set eī maria ps tre ꝓmissiōis q̄ nūq̄ fuissz acq̄sita: nec aliq̄ mētio ō ipa fetā.

b Hec quoq̄ locutꝰ est. Dic ꝓtr agit de terre diuise ac diuidende datiōe q̄tū ad eī⁹ ptē. Cuius fuit duplex cā. Una ꝓ leuita
rum habitaculo. alia ꝓ fugitiuoz receptaculo. q̄ describitur ibi: De
ipsis autem oppidis. Circa primum dicit: b ¶Precipe filijs israel. Ex quo
patet q̄ erant ad hoc astricti diuino pręcepto.

La. XXXV

¶ a Decernite que vbes ꝛc. Aug⁹. Quid est quod ait: Et erũt ciuitates vobis refugia a vindicãte sãguinẽ: ꝛ nõ moriek is qui occidit: quoadusq; stet i ꝓspectu synagoge in iudicio. cũ de bis loquak qui nolentes occiderint. ꝛ alibi dicat: tunc vnũquẽq; i tali causa cõfugientium eri re liberũ de ciuitate quo cõ fugerat cum sacerdos ma ri mus fuerit defũctus. Quo modo ergo hic dicit: Non morietur ꝛ is qui occidit q̃ aduſq; stet in cõſpectu synagoge i iudicio. Nisi qz ideo iudicak vt tũc el liceat esse i ciuitate refugij. Si manife ſtũ fuerit in iudicio q̃ nolẽs occiderit.

b ¶ De ipsis tamẽ vbibus. Ra. nõ. si forte ꝓ conſciẽtia peccatorum: ciuitates ter re ꝓmiſſiõis .i. eccleſie nõ audes intrare: est boſor ci tra Iordanẽ in ſolitudine: q̃ interpretatur angustia: id ẽ monaſterij cellula. Que be ne est de tribu ruben eius. ſ. q̃ patris thoꝛ maclauit. Eſt ramoth de tribu gad: q̃ int̃ pretatur excelsa: moꝛs vl vi ſio moꝛtis. vere enĩ excelſa moꝛs penitẽtia dicenda est: cum moꝛtificatis membris ducitur homo ad excelſa ce li vnde cecidit. Vel quia no bilius est ꝛ rationabilius ẽ per penitentiã peccatis mo riꝛ: q̃ cõi moꝛte diſſolui. Pe nitentes quoq; ꝓponimus nobis tormenta inferni: vi demus ipſã ſpeciẽ moꝛtis ꝺ

Job.8.f qua per penitentiam libera mur. In ciuitate ꝺo filij an cille penitentiam agimus: quia omnis qui peccat ſer nus est peccati: ꝛ formã ſer ui accipiens debet ſe humi liare reuſq; ad moꝛtẽ. Eſt gau lon in finibus manaſſe: q̃ in terpretaꝛ voluptatio vt me mineris te in cilicio eſſe vo luptandum: ꝛ hoc in finib⁹ manaſſe qui interpretaꝛ ob liuio: vt obliuiſcaris que fe ciſti ꝛ ad melioꝛa te extẽdas. Hic ergo habita vt per an guſtiam moꝛtis ꝛ voluptа tionis iram perſecutoꝛis e uadas: ꝛ ſpem ſalutis inue nias. Si quid hic vtiliter e geris: ad cades in terrã ꝓ miſſionis ꝛ in galileam po teris peruenire: que interꝓ tatur ſãcta: vt cum in tribu latione opus coꝛruptionis abiceris: ad ſanctam tibi eccleſiam tribuatur acceſſus vt in ſoꝛte neptalim que di citur vitis remiſſa domini ci ſãguinis participare me rearis. Hebꝛon quoq; tibi patebit que interpretatur coniunctio vel coniugium. Reuertetur enĩ anima tua ad ſpõſum ſuum quem ami ſeraꝛ per peccatum. Tan dẽ vero ſicben intrabis quam ioſeph noſter ſibi in hereditatem elegit in qua et ſepultus eſt: que in terpretatur humerus vel laboꝛ: vt oſtendas te ꝓ

¶ laboꝛem peni

a Ut dent leuitis de poſſeſſionib⁹ ſuis. iã habetis ⁊ãtũ ad duas tribuſ ꝛ dimidiã: ꝛ habendis ⁊ãtuꝫ ad nouẽ trib⁹ cũ dimidia. b Urbes ad habitandũ. nõ dicit ad dominandũ vl ad reddit⁹ inde accipiendũ: qz ſic erãt ipſius regis vel alioꝝ dominoꝝ vbes in quibus habitabãt leuite. vñ ꝛ beb ꝛon fuit vna de

filijs iſrael vt dent leuitis de poſ a
ſeſſionibus ſuis vbes ad habi b
tandum† et ſuburbana earuꝫ per c
circũitum vt ipſi in oppidis ma
neant: et ſuburbana ſint peꝛcꝛi
bus ac iumentis: que a muris ci d
uitatum foꝛinſecus per circũituꝫ
mille paſſuuꝫ ſpacio tẽdẽtur: Cõ e
tra oꝛientez erunt cubiti duo mi
lia: et contra meridiem ſimiliter
erũt duo milia: Ad mare quoq;
quod reſpicit occidentem: eadez
menſura erit: et ſeptentrionalis
plaga ęquali termio finiek. Erũt
q; vbes in medio: et foꝛis ſubur
bana† De ipsis autem oppidis q̃ f
leuitis dabitis ſex erunt in fugi
tiuoꝝ auxilia ſeparata: vt fugi g
at ad ea qui fuderit ſanguinem:
ꝛ exceptis his alia quadraginta
duo oppida: id est ſimul quadra
gintaocto cum ſuburbanis ſuis.
Ipſeq; vbes que dabuntur de
poſſeſſionibus filioꝝ iſrl: ab his
qui plus habent plures auferen
tur: et qui minus pauciꝝef. Sin
guli iuꝛta menſuraꝫ hereditatis
ſue dabunt oppida leuitis. Ait
dominus ad moyſen: Loquere
filijs iſrael: et dices ad eos† Quã
do tranſgreſſi fueritis iordanem
in terraꝫ chanaan: decernite q̃ vt †
bes eſſe debeant in preſidia fugi
tiuoꝝ qui nolentes ſanguinez
fuderint. In quibus cum fuge
rit pꝛofugus cognatus occiſi euꝫ
non poterit occidere donec ſtet i b
conſpectu multitudinis ꝛ cauſa
illius iudicetur. De ipſis autẽ vꝛ
bibus q̃ ad fugitiuoꝝ ſubſidia a
a ſ boſoꝛ in campeſtri ſolitudine de tribu ruben:
et ramoth galaad de tribu gad: et gaulon in ba
ſan de tribu manaſſe.
ſeparãt treꝫ erũt trans iordanẽ: k

ſ cades i galilea mõt̃ neptalim: ꝛ ſichẽ in monte
ephraĩ ꝛ chariatharbe ẽ hebꝛõ i mõte iuda.
et tres in terra chanaan: taꝫ filijs
iſrael q̃ aduenis atq; peregrinis:
vt confugiat ad eas q̃ nolẽs ſan

trans iordanem: habitabant homines pꝛoni ad effuſionem ſanguinis: ſm quod dicitur Oſee. vj. Galaad ciuitas operantium idolum ſupplan tata ſanguine. vbi in hebꝛeo habetur: Toꝛcular ſanguinis. Alia etiam

Jos. 21.a

Jos. 20.a

Deu. 19.a

¶ causa põ

guinẽ fuderit. Si quis ferro pcusse a
rit ꝛ moꝛtuꝰ fuerit q̃ pcussus est: reꝰ
erit homicidij ꝛ ipse moriek. Si la b
pidẽ iecerit ꝛ ictus occubuerit simi
liter puniek. Si ligno percussus in
terierit: percussoꝛis ſãguine vindi
cabik. Propinquus occiſi homici
ſ nõ enĩ opus est cũ ad iudiciũ educi cũ iã homi
cida iudicaꝰ sit: ꝛ ꝓrerea de illis ciuitatibus expul
ſus.
a Reꝰ erit: id est eterni moꝛ
te obnoxiꝰ. vn
mar.14.a de: Si q̃s ſcan
dalizaue. vnũ
ex puſillis istis q̃
in me creꝺ. ꝛ
1.Joh.3.c alibi: Omnis
qui oderit fra
trem ſuum bo
micida est. nec
habet vitam e
ternã. Hic ſm
Exo.21.b Exoduz ab al
tari iubek auel
lit: quia idigno
ſacramẽtis do
minicis a par
ticipatione ſa
cri altaris re
mouek: nec re
nocatur ad ve
niam niſi ꝓ cõ
dignam peni
tentiam.
b Postq̃ ãt.
Hiego. Post
moꝛtez ſummi
pontificis bo
micida iubek
reuerti i terraꝫ
ſuam: q̃ bũa
nũ genus pec
cãdo ſibi moꝛ
tẽ intulit: poſt
moꝛtez veri ſa
cerdotis. i. xpi
abſolutionem
reatus accepit.
c We pollua
tis terram ha
bitationis ve.
Mozalik Mozali. Pol
luit terrã habi
tationis ſue q̃
eruct̃aꝛ nepha
ria facit opa:
ꝓmoſ ſcãda
liçando ꝛ ſpiri
taliter interfi
ciendo. Et ni
ſi ꝓ confeſſio
nem peccatoꝝ
et condignam
penitẽtiã deſi
deria carniſ oc
cidantur: ter
ra coꝛporꝭ nul
lo modo mun
dabik: nec cre
atoꝛ oĩm. i eiuſ
dã habitabit
vbi ſqualoꝛez
ſoꝛdide ꝑuſati
onis dñari vi
debit.

¶ Accesſerũt

a ſ laudem ſpiritus. b ſ leticie ꝓ cõſoꝛtib⁹ ſuis.
q̃ ibi donec ſacerdos magnꝰ q̃ oleo
ſ a patre. ſ in cruce. ſ impetrens. ſ.
ſancto vnctus est moꝛiatur. Si in
ꝛ ideo a ſocietate ſcoꝝ ꝛ eccleſie vnitate remoꝰ.
terfectoꝛ extra fines vbiũ q̃ exuli
bus deputatę ſunt fuerit inuentus
ꝛ pcuſſus ab eo qui vltoꝛ est ſãgui
ſ quia ſnia ſupni iudicis q̃ ſm carnez ꝓximus no
ſter est abſoluitur q̃ eũ geutie q̃ de ſalute ſua ſolliciꝰ
ẽ neglexerit.
nis: abſq; noxa erit q̃ eũ occiderit:
a ſ .i. penitẽs in fide catholica manẽdo nõ debuit ſce
leris ſui veniã ſperare niſi in mediatoꝛis dei ꝛ homi
num moꝛte.
Debuerat enĩ pꝛofugꝰ vſq; ad moꝛ
tẽ pontificis in vbe reſidere. Poſt b
a ſ .i. digna acta penitentia mereꝺ paꝛadiſi patriaꝫ
recipere.
q̃ autẽ ille obierit homicida reuer
tetur in terrã ſuam. Hec ſempiter
na erunt ꝛ legitima in cunctis ha
bitatiõibus veſtris. Homicida ſub g
teſtibus punietur. Ad vnius teſti h
mõiũ nullꝰ condẽnabik. Mõ accipie i
tis põium ab eo qui reus est ſãgui
nis: ſtatim ꝛ ipſe moꝛietur. Exules k
ꝛ pꝛofugi ante moꝛtem pontificis
nullo modo in vbes ſuas reuerti
poterunt ne polluatis terrã habi m
tationis veſtrę que inſontũ cruoꝛe
maculatur: nec aliter expiari põt
niſi ꝓ eiꝰ ſãguinem qui alteriꝰ ſan

causa põtificis ꝛ eccleſie vnitate remoꝰ. Hic ꝓ
terfectoꝛ extra fines vbiũ q̃ exuli
bus deputatę ſunt fuerit inuentus
ꝛ pcuſſus ab eo qui vltoꝛ est ſãgui
nis: abſq; noxa erit q̃ eũ occiderit:
a ſ .i. penitẽs in fide catholica manẽdo nõ debuit ſce
leris ſui veniã ſperare niſi in mediatoꝛis dei ꝛ homi
num moꝛte.
Debuerat enĩ pꝛofugꝰ vſq; ad moꝛ
tẽ pontificis in vbe reſidere. Poſt b
a ſ .i. digna acta penitentia mereꝺ paꝛadiſi patriaꝫ
recipere.
q̃ autẽ ille obierit homicida reuer
tetur in terrã ſuam. Hec ſempiter
na erunt ꝛ legitima in cunctis ha
bitatiõibus veſtris. Homicida ſub g
teſtibus punietur. Ad vnius teſti h
mõiũ nullꝰ condẽnabik. Mõ accipie i
tis põium ab eo qui reus est ſãgui
nis: ſtatim ꝛ ipſe moꝛietur. Exules k
ꝛ pꝛofugi ante moꝛtem pontificis
nullo modo in vbes ſuas reuerti
poterunt ne polluatis terrã habi m
tationis veſtrę que inſontũ cruoꝛe
maculatur: nec aliter expiari põt
niſi ꝓ eiꝰ ſãguinem qui alteriꝰ ſan

causa põt aſſignari: qz terra trãs Iordanẽ erat lõginqua a
tẽplo dñi: ideo ibi multiplicabant̃ ciuitates refugij vt effu
ſores ſanguis elõgarẽt a tẽplo: vnde ꝛ danid licet eſſet ſã
ctus: pꝛhibitꝰ ẽ tñ edificare tẽplũ eo q̃ multũ ſãguinẽ effu
derat in bellis: vt habet̃. j. Paral. xxij. Itẽ qz alie tres ad
dẽde erãt q̃ſi dilatati fuiſſet termi habitatiõ eoꝝ: vt ha
bet̃ Deu. xix. a Si q̃s ferro pcuſ. Hic ꝓfr̃ deſcribit̃ fugi
tiuoꝝ ſaluatio. ꝛ pmo oſtẽdit vt q̃ fugitiui nõ ſint ſaluãdi.
ſeꝺo q̃ ſint ſaluãdi. ibi: Qꝺ ſi fortuitu. tertio q̃liter nõ ſaluã
di debeãt cõdẽnari. ibi: Homicida ſub teſtib⁹ puniek. Cir
ca primũ ſciendũ q̃ peutiẽs a ꝓpoſito: ſi ex pcuſſiõe ſeque
bak moꝛs nõ debebat ſaluari ꝓ ciuitatẽ refugij. ꝛ ẽtũ ad b
dicit: Si q̃s ferro pcuſſerit ꝛ moꝛtuꝰ fuerit q̃ pcuſſus. est q̃
autẽ loquitur ſcriptura de peutiẽte a ꝓpoſito pater per il
lud qꝺ ſequit poſtea. Qꝺ ſi fortuitu quicq̃ horum fecerit.
Conſiderandũ est q̃ ſm q̃ dicit Ra. Sa. in inſtrumento p
cuſſionis requirit̃ q̃ homo pcuſſus ex eo poſſit moꝛi: ꝛ ido
conſequenter dicitur: b Si lapideꝰ iecerit ꝛ ictu occubu
erit. i. ſi lapis ſit tante magnitudinis q̃ poſſit letale vuln⁹ Deu.19.a
inferre: ꝛ eodẽ modo dicit̃ in aliis leſionibus in tertu he
braico: excepto primo vbi dicit̃ abſolute: Si quis ferro per
cuſſerit ꝛ moꝛtuus fuerit: ꝛ nõ exprimitur ictus: qz ſufficien
ter intelligitur: eo q̃ cũ minimo inſtrumẽto ferreo: vtpote
cũ acu poſſet iterfici homo. Si autẽ aliqꝭ pcuteret ꝓmũ
a ꝓpoſito lapillo minimo vel feſtuca ꝛ pcuſſus moꝛeretur
nõ eſſet ꝓpter hoc pcutiẽs iterficiendus: quia nullo mõ
est veriſimile q̃ pcuſſus eſſet moꝛtuus ex pcuſſione illa: ſed
alia cauſa. c Statim vt apprehenderit eum interficie
tur: etiã in ciuitate refugij: vt dicit Ra. Sa. ſed hoc est in
telligendum quando inueniet eum poſt iudiciũ datum de
homicidio illo quod fuit factũ a ꝓpoſito. d Qꝺ ſi foꝛ
tuitu. Hic oſtenditur quis debeat ſaluari in ciuitate refu
gij: videlicet interficiens a caſu abſq; odio ꝛ inſidijs. ꝛ po
nitur ad hoc exemplum Deuk. xix. de illo qui non habens
inimicitias cum ꝓmo vadit cũ eo ad ſcindendũ ligna: et
ferrũ ſecuris deſiliens manubrio interficit ꝓmum. ſequi
tur: e Reducetur per ſentẽtiã in vbẽ ꝛc. Ex quo pꝛz q̃
iudiciũ de homicidio ꝓpterꝺ vtrũ fuerit a caſu vl a ꝓ
poſito nõ fiebat in ciuitate refugij: ſed magis in illa in cuꝰ ter
minis factum fuerit homicidiũ: qz ibi magis poterat ſciri
veritas de facto: ꝛ qz conditiones rei ꝛ actoꝛis erãt ibi ma
gis note: ꝛ ideo dicitur hic: q̃ data ſententia in illa ciuita
te de innocentia pcuſſoꝛis reducebaꝭ pcuſſoꝛ in vbem ad
quam confugerat. Conſequẽter deſcribit̃ modus ſaluan
di. cum dicit: f Manebitq; ibi ꝛc. Si enim ante exiret
terminos ciuitatis illius non ſaluabaꝭ: qz inuentus extra
poterat occidi a ꝓpinquo interfecti: ad quem de iure perti
nebat moꝛtẽ ꝓpinqui ſui vindicare. Rationẽ autẽ predicte
moꝛe aſſignat Ra. Sa. dicens q̃ effuſio ſãguinis etiã a ca
ſu abbꝛeuiat vitã. est etiã boꝛrida coꝛã deo. Officiũ autem
ſummi ſacerdotis est oꝛationibus ꝛ ſacrificijs ſpetrare ꝓ
longationẽ vite ꝛ deitatẽ placare. ꝛ ideo ipſo viuẽte: homi
cida nõ debebat ad terrã ꝓpriam redire. Alia aũt ratio ad
hoc põt aſſignari: licet enĩ interfectoꝛ a caſu eſſet innocẽs:
ꝛ puniꝛeꝭ ſine ſua culpa in hoc q̃ erat ꝓfugꝰ a ciuitate ſua
nõ tñ hoc erat ſine cauſa quia ex moꝛa ipſius inter amicos
defuncti poterãt ſeditiones ꝛ homicidia oꝛiri: ꝛ ꝓ cõſeq̃ns
pax cõmunis turbari: maxime qz iudei crudeles erãt ꝛ ꝓ
ni ad effuſionẽ ſãguinis: ideo ad hoc malũ euitandũ in cõ
munitate: homicida a caſu manebat exul ad tps: qz detra
hendũ est bono particulari ꝓpter conſeruationẽ boni com
munis, poterat aũt reuerti in moꝛte ſummi põtificis ꝓ qua
tunc erat afflictioꝛ ꝛ luctus in toto ppło: ꝛ tali tpe ſolent ire
particulares ſedari. g Homicida. Hic conſequenter de
ſcribitur qualiter nõ ſaluãdus debeat cõdẽnari. ꝛ ꝓmo q̃ſ
tũ ad teſtes. cum dicit: b Sub teſtibus punietur. quia
duo teſtes ad minus ad eius cõdemnationẽ requirunt̃. ſe
cundo q̃ſtũ ad iudices. cũ dicit: i Mõ accipietis preci
um ab eo qui reus eſt ſanguinis: vt a moꝛte ſaluet̃: nec eti
am vt eius moꝛs differaꝛ. ideo ſubdit̃: k Statim ꝛ ipſe
moꝛietur. quãdo erit cõuictus de homicidio volũtario.
l Exules ꝛ pfugi ꝛc. quia ſimiliter per pecuiam non po
terãt reũti ad loca ſua ab moꝛte ſũmi põtifi. m We pol
luat̃. Hic reddit̃ rõ põdicte punitiõis. ſ. vt ẽrra cuſtodiret̃
mũda: q̃ maculaꝭ effuſiõe ſãguis inocẽt̃: q̃ mãcula erat au
ferẽda ꝓ moꝛte volũtarij homicide: ꝛ eadẽ rõe effuſio ſan
guis homicide a caſu ꝓ exiliũ põdictũ erat pcuẽda. cã ẋo
mũdicie terre cõſeruãde tãgit̃. cũ dicitur:

¶ Ego enĩ ſũ

Ceesserunt ꝛc.Ra. Prouidere debēt pie cogitatiōes ne possessio bonoꝝ meritoꝝ in alienorum transeat dominū:sed legitimo heredi ppetuo maneat:ꝛ ob hoc moyses.i.lex cōsulat vt respōdeat qualiꝫ sui in/ris ppetui possessores fiāt ꝙ ipa exprimūt nomia. Interptat enī galaad aceruus testimōij: machir vendēs:manasses oblitus:ioseph auctus:salphaat vmbra formidis. Loquunt ꝯ ꝓncipes familiaꝝ galaad:filij machir:filij manasse:de stirpe filiorū ioseph ꝓ filiabꝰ salphaat qū cogitatiōes pie mētis ꝼm scripturarū testimonia decertāt ꝓ anima fideli q̄ laborē p̄sētis vite ꝓ futura vēdidit:ꝛ obliuiscēs q̄ retro fuit:in anteriora se extēdit vt per augmentū bonoꝝ opeꝝ premia eterna ꝙsequat. Quinq; enī filie salphaat.i. vmbra formidinis exteriora significāt:que quinq; corporis sensibus explent. Necesse est aūt vt qui in vmbra p̄sentis vite bonis opib⁹ studeant in timore cōseruēt ne ꝑdāt laborē. Aterent ergo ꝓncipes galaad ne possessio sua in alienā tribū trāsferat.ꝛ q̄sq; fidelis ꝓuidet vt opa q̄ agit ad salutē ꝓficāt sibi ne si prauā intētione geranꝫ ab immūdis spiritib⁹ paruadanꝫ.vñ: Attendite ne iusticiā vrām faciatis coram hominib⁹. ✠ Rubāt q̄b⁹

Nico.de lyra

a Ego ei sū dñs q̄ habito iter filios isrl.ꝓ verā fidē vni⁹ dei: ꝛ ꝙ speciale cultū latrie:ꝛ ideo terra but⁹ habitatiōis diuine ꝑ ceteris debet seruari mūda ꝙ purgatione pcōꝝ:ꝛ maxie homicidiū volūtarij:qz sāguis innocēs effusus sup terrā ꝓpter horroꝝ crimīs dicit clamare coram deo. Gen.iiij. Ecce vox sanguis fratris tui abel clamat ad me de terra. La. XXXV

Moraliter. b Precipe filijs israel vt dent leuit. de possessionibus suis vrbes ad habitandū ꝛc. Per hoc significatū fuit q̄ ꝓncipes ꝛ populi christiani debēt ꝓuidere illis q̄ deputati sūt ad cultū dei: nō solū de victu ꝛ vestitu:sed etiā de locis ad habitandū oportunis.

† Decernite que vrbes esse debeāt in p̄sidia fugitinoꝝ. Ad hoc aūt fuerūt sex vrbes assignate:tres vltra iordanē ꝛ tres citra. Jordanis aūt interpretat riuus iudicij: ꝓpter qđ ꝑ ipm significat rigor examis extremi.sic igit tres sūt ciuitates.i.tres ciuiū vnitates.nā ciuitas ē ciuiū vnitas:in quib⁹ vniunt fideles aī iudiciū q̄ sūt ciues scoꝝ ꝛ domestici dei:Ephes.ij. bas aūt ciuitates vl ciuiū vnitates ponit Aplꝰ Ephes.iiij. Unus dñs:vna fides:vnū baptisma. Sitr post iudiciū tres ciuitates vel ciuiū vnitates in quib⁹ omnes electi in anima ꝛ corpore cōstituti vnienꝫ.dici possunt tres psone in trinitate ꝑsonarum ꝛ vnitate essentie. Nā q̄libet ꝑsonarū est vna ꝑsonaliter:ꝛ tres ꝑsone sunt vnus deus essentialiter. Possent etiā dici tres iste ciuitates dei:visio clara:fruitio ꝓfecta:ꝛ tentio firma.ante tū iudiciū anime scoꝝ diuinā essentiā ꝛ tres ꝑsonas videt ꝛ ea fruuntur ꝛ in ipsa firmiter stabiliuntur.

In ca.xxxv. vbi dicit in postilla. Et suburbana ꝑ circuitum spacia sunt extra muros ciuitatis.

Aditio. Sicut expositio prima que dicit q̄ idē est spaciū mille passuū:ꝛ duoꝝ miliū cubitoꝝ nō videt veritatē obtinere ꝓpter rationes q̄ assignant in postil. sic nec expositio Ra.Sa. videtur valere.nā hoc qđ dicit: q̄ mille cubiti ꝓpinquiores muri erāt sic ordinati q̄ nō poterāt ibi domus edificari:nec poterāt arari vel seri ꝛc.sed ꝛ in alijs mille cubitis longinquioribꝰ poterāt vinee plātari ꝛ hmōi: nullum habet in lra fūdamētū:silr nec ꝫ qđ dicit:q̄ spaciū mille cubitoꝝ lōgitudinoꝝ nō ꝓprie ꝫ large suburbana vocanꝫ: hz aliqꝫ fūdamētū i textu.ꝛ iō nulli⁹ auctoritat videt ee. vñ ad planū sensū lre habēdū alit dicēdū videt. Pro q̄ sciēdū q̄ scriptura i ꝫ loco determiat modū mēsurādi suburbia ciuitatū: q̄ dāde erāt leuitis sub hac forma: videlicet q̄ pri⁹ ferat vn⁹ circul⁹:cuius circuli ciuitas sit in medio.s.in cētro:ꝛ semidiamet circuli sit lōgitudis mille cubitoꝝ:ꝛ hoc exprēsse cōtinet in ꝫ qđ dr: Suburbanaq; ciuitatis fozinsec⁹ p circūitū mille cubitoꝝ spacio tēdanꝫ.in hoc enī q̄ dicit:Per circūitū mille cubitoꝝ .ptz manifeste q̄ circulariter spaciū mille cubitoꝝ a muris ciuitat fozinsecus tēdi debeat:qđ est ꝓpositū. Deinde mandat formare vnū quadratū equilaterū:cui⁹ quadrati q̄libet lat⁹ sit lōgitudinis duoꝝ miliū cubitoꝝ:ita tū q̄ vnū lat⁹ sit cōtra oriēt.ꝛ aliꝰ ꝙ meridiē:aliꝰ ℞o respiciat occidentē:ꝛ aliꝰ septētrionē.ꝛ hoc expresse habet in hoc qđ sequitur:Cōtra orientē duo milia erūt cubiti.ꝛ cōtra meridiē similiter duo milia: ad mare quoq; quod respicit occidentē eadē mensura erit. et septentrionalis plaga eodē termio finiet. Ex q̄ ptz q̄ suburbia hāc ciuitatū ꝓtēdāt ivno q̄drato eqlatero lōgitudis duoꝝ miliū cubitoꝝ:ꝛ latitudis eiusdē mēsure. Qđ qđē q̄dratū in ꝗtuor diuidebat q̄drata:q̄ꝝ q̄libet lat⁹ erat lōgitudis mille cubitoꝝ. Et vt ista intelligant ponit sequēs figura:in q̄ ciuitas sit.a.ꝛ circul⁹ circūitū ciuitat delat⁹ sit.c.f.b.e.cuius circuli.a.ē centrū.ꝛ sit lōgitudo semidiametri huius circuli mille cubitoꝝ:ꝛ assigneē punctus oriental⁹ huius ciuitat in hoc circulo:ꝛ sit.c.ꝛ punctus meridionalis. ꝛ sit.f.ꝛ punctus occidētalis.ꝛ sit.b.ꝛ punctus septētrionalis.ꝛ sit.e.ꝛ ꝓtrahat vna linea ab oriēte in occidentem.ꝛ sit.c.a.h.ꝛ alia linea a septentrione in meridie: ꝛ sit.e.a. f. Deinde ꝓtrahatur alia linea a pūcto.c. qui est orientalis punctus: q̄ quidē linea tāgat lineā.a.c.ad āgulos rectos.ꝛ sit linea talis.b.c.d. cui⁹ lōgitudo sit duo milia cubitoꝝ.i.mille ex vtraq; ꝑte a pūcto.c.q̄ est pūct⁹ oriētis. Similiꝫ ꝓtrahat scda.cū lis linea a puncto.f. qui est punct⁹ meridional.ꝛ sit.d.f.l.q̄ q̄dē linea tāgat lineā.a.f.ad angulos rectos. Similiꝫ etiā ꝓtrahat tertia equalis linea a pūcto.b.q̄ est punct⁹ occidētis. ꝛ sit linea.l.b.g. que tangat lineā.a.b.ad angulos rectos: ꝓtrahat etiā ꝗrta linea equalis a pūcto.e.q̄ ē pūct⁹ septētrionis.ꝛ sit.g.e.b.q̄ q̄dē linea tāgat lineā.a.c.ad āgulos rectos.

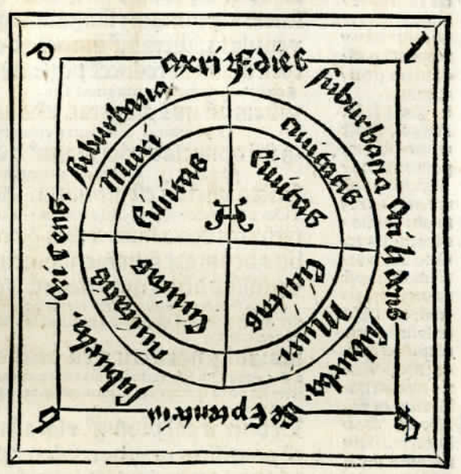

Que quidē figura manifeste adaptat sensui plano lre in hoc loco: vt patet. Nam cū dicitur suburbana a muris ciuitatum fozinsecus per circūitū mille cubitoꝝ spacio tendenē.legit de circulo.c.f.b.e.qui per mille cubitos fozinsecus a ciuitate per circūitū tendit.Cum aūt subdit:Contra orientez duo milia erunt ꝛc.Loquitur de quadrato.b.d.l.g.cuius latera versus quattuor mundi plagas se extendentia habēt quodlibet duo milia cubitorum in longitudine.quod autem sequitur:Erit q̄ vrbs in medio. patet manifeste in figura cuz ciuitas .a .sit in medio tam circuli q̄ quadrati ꝛc.

Replica. correctorij contra Burgensem. Et similiter ca.xxxv. Burgēs. imaginatur de suburbijs ꝛ eorum mensuris quedaz mathematica ad expositionem littere parum valentia: cui tamen placet vtaꝫ cis:quia non sunt contra postillatorem.

b Ceesserit ār. Hic ex ꝓdict⁹ pōit q̄stio:ꝛ La. XXXVI ꝑmo q̄stio mouet.secūdo ad q̄stionē respōdet.ibi: Respōdit moy.tertio rūsio executiōi dat.ibi: Fecerūtq;. Questio aūt oritur eo q.ē.xxvij.ca.de mandato domini ordinatum fuit q̄ filie salphaat succederēt patri in hereditate: eo q̄ nō habebat filium masculū:ꝛ hoc est quod subditur: ✠ Tibi dño

1.Co.7.ꝫ a Mubant. quibus. Simile dicit Aplꝰ: Cui vult nubat: tm̄ in dño.i. viro catholico:ne possessio.s.bonoꝝ operū ꝛ recte fidei ꝙdaf si gētili aut iudeo nupserit. Tropologice vero mutet.i.pie intētioni ꝙ bonā actionē cui voluerit licet se ꝓpōgere labor:sic tū vt pietatē ꝛ religionē i omnib⁹ cōseruet:ne operis sui ꝓ quo eterne hereditatis possessionē sperat ꝺtrimētū patiat: si alteno.i.terreno se cōiūxerit. b Rupse rūt maala ꝛc. Ra. Hoc fit cū q̄libet de numero credētiū iudeoꝝ doctori de gentib⁹ credēti se iūgit: vt ei⁹ magisterio filios gignat.i.pietatis opa. Homine enī partui dici pūt de gētib⁹ electi. qz fratres sūt sanctoꝝ ꝑdicatoꝝ q̄ fuerūt in iudea cōstituti. Nō debet ee scisma in spiritali cognatiōe: vbi vna ē fides in ꝓfessione. Et sicut est vnus pastor: debet esse vnū ouile. Oēs enim frēs sum⁹. Qui humilitatē habere studet:ꝛ infirmitatibus suis cōplacet solēnitatē agit:ꝛ grata mūera deo tribuit ꝛ rer sue cōuersatiōis existit:ꝛ ꝓgressu virtutū mouēt ambulās de vir tute in virtutē. ✠ Euēit q̄ qū

Nico.de lyra

a Tibi dño ꝛc.ꝛ lō si nuberēt viris alteri⁹ tribus: sequereē q̄ hereditas earū trāsiret ad aliā tribū:qz filij natus ex illa muliere q̄ debebat terrā illā hereditare:nō erat cōputādus i tribu matr⁹ ꝫ ꝓis:qz genealogia hominū nō accipit ꝑ matres ꝫ ꝑes:ꝛ ex hoc seqbat q̄ i anno q̄nq̄gesimo iubilei:in quo hereditates debebāt reuerti ad ꝓmos possessores:qz nō poterāt vēdi vl alienari ēt vltra illū terminū: ꝗtū ad hereditatē ꝑdictā nō reuerterenē:ꝛ sic sequereē sortiū ꝓfusio ex tali trāslatiōe de ꝑte hereditat⁹ vni⁹ tribus trāslata ad aliā:qđ est ꝓtra dñi ꝑceptū:vt dr:ꝛ Leuit.xxvij.dr. b Respōdit moyses. Hic ponit rūsio moysi ex auctoritate dñi:videlicet q̄ ad eum/tandū icōueniēs ꝓdictū filie salphaat nō posset ꝓtrahere matrimoniū nisi cū hoib⁹ sue trib⁹:ꝛ sic hereditas earū nō trāsibat ad aliā tribū. ꝛ eodem modo ꝑcipit de alijs mulierib⁹ habentib⁹ hereditat:ꝛ hoc patet ꝑ illud qđ subdit: c Cūcte femie ma.de eadē tribu accipiēt. Jn hebreo dr sic: Oīs filia q̄ hereditabit hereditatē: vni de cognatione patr⁹ sui erit vxor. ex q̄ videt q̄ istud ꝑceptum nō cadit nisi sup mulieres succedētes in hereditate vt dicūr aliq̄:ꝫ ꝓtrariū videt ꝑ illꝰ qđ i textu dicit: d Oēs enī viri ducent vxores de tribu ꝛ cognatiōe sua. ex q̄ videt q̄ nō poterāt accipe mulieres ꝺ alia tribu:etiā hereditatē nō habētes. nec ꝑ ons poterāt ille cōtrahere cū viris alteri⁹ trib⁹. vñ ꝛ eadē rō hui⁹ assignat ex vtraq; ꝑte tā viri q̄ mulier⁹.s.in ꝓmixtiōe tribuū. vñ subdit:

e Nec sibi misceank tri.ꝛc. dispēsatū fuit q̄ trib⁹ sacerdotal⁹ ꝛ regia possent cōmisceri ꝑ matrimonia: tū ꝓpter nobilitatē vtriusq; trib⁹: tū vt reges ꝑ sacerdotes familiaritatē cū eis habētes in vero cultu dei teneren⁹:tū etiā vt ꝑ hoc pax in cōmuni pplo magis seruaret. f Fecerūtq; filie salpha. Hic ponit ꝓdicte respōsiōis executio.ꝛ ptz lra. g Hec sūt mādata. Hec ē ꝛclusio libri:hec.s.q̄ ꝓdicta sūt. Sūt mādata: ꝗtū ad moralia ꝛ cerimonialia. h Atq; iudicia. ꝗtum ad iudicialia.

In ca.xxxvj. vbi dr postil. Et eodē mō ꝓcipit ꝺ alī.mlieri.

Additio. In ꝫ capitulo multū deuiat trāslatio nra a veritate hebraica. Nā ꝼm hebraicā veritatē ꝓhibet femīs quin nubāt q̄buscūq; voluerit ꝺ genere israelitico:nisi tm̄ feminis que hereditatē habēt. s.illis q̄ nō habēt fratres:ꝛ istis tm̄ ꝑcipitur q̄ alicui de cognatiōe patr⁹ sui nubāt.ꝛ ꝫ est qđ dicit: Oīs filia q̄ habet hereditatē vni de cognatiōe patris sui erit vxor. Silr nō ꝓhibet q̄n viri ducāt vxores ꝺ alia tribu.ꝛ hoc qđ dicitur in trāslatione nostra: Omnes enī viri ducēt vxores de tribu ꝛ cognatiōe sua:nō est in hebreo:sed ibi dicit sic: Nō reuertāt hereditas filiorū israelis de tribu in tribū:ꝫ vnusqsq; i hereditate tribus patrū suoꝝ adhereat. Similiꝫ qđ dicit in trāslatione nra: Ne sibi misceāt tribus:sed ita maneāt.nō est sic in hebreo:sed dicit sic: Nō reuertatur hereditas vnius trib⁹ ad aliā tribū. Et ratio huius legis testatur ꝓ veritate hebraica: q̄ quidē rō finalis ē vt diuisio hereditatū fīēda inter tribus ppe tuo remāneat:ita q̄ nihil de terra q̄ i sorte tribui inde caderet. posset aliquando reuerti ad tribū beniamin:ꝛ sic de alijs. Et quia ꝫm legem veterem femine non succedebant in hereditate paterna:nisi ille tm̄ que fratribus masculis carebant: vt.ꝫ. xxvij.ca. ideo de istis dabat tm̄ lex ne cōmiscerēt alicui de alia tribu:quia ꝑ talē cōmixtionem hereditas vnius tribus transiret in aliam:quod erat cōtra ordinationem diuinā:sed alie femine que fratres habebāt:ꝛ ꝓ consequēs non succedebant in hereditate paterna non ꝓhibebantur per istam legē:q̄n cōtraberēt cū alijs ꝗcūq; tribubus:qz ex ꝫ nō sequebat ꝓfusio sortiū:vt sar⁹ ptz. Hec legit etiam aliquā dispēsatiōez fuisse ꝓ ꝫ factā q̄ trib⁹ sacerdotal⁹ et regia posset ad inuicē cōmisceri ꝑ matrimoniū:nō enī requirebat in ꝫ dispēsatio:qz de⁹ nō ꝓhibuit cōmixtionē tribuū: nisi tm̄ vbi ex tali matrimōio posset seq̄ cōmixtio hereditatū: vt patet ꝼm veritatem hebraicam: vt dictum est.

ꝫ auctus.

nasse de stirpe filiorū ioseph: locutiq; sunt moysi coram principibus israel: at q; dixerūt: Tibi domio nro ꝑcepit a dominus vt terrā sorte diuideres filiis israel:ꝛ vt filiabus salphaat fratris nostri dares possessionē debitā patri: Quas si alterius tribus homies vxores acceperint sequetur possessio sua: et trāslata ad aliam tribum de nostra hereditate minuetur: atq; ita fiet vt cū iubileꝰ:id est quinquagesimus annus remissionis aduenerit:confunda tur sortium distributio:ꝛ aliorū possessio ad alios trāseat. Respōdit moyses filijs israel et domino ꝑcipiente ait: Recte tribus filiorum ioseph locuta ē:ꝛ hec lex super filiabus salphaat a domino promulgata est † Mubāt quibus volunt:tantū vt sue trib⁹ hominibus ne cōmisceatur possessio filiorū israel de tribu in tribuz. Oēs enī viri ducēt vxores ꝺ tribu ꝛ cognatiōe sua:ꝛ cūcte femie maritos de eadē tribu accipiēt: vt hereditas permaneat in familijs:nec sibi misceank trib⁹:sed ita maneāt vt a dño sepate sūt. Fecerūtq; filie salphaat vt sibi fuerat ꝑ patrū

ꝫ vmbra formidinis.

ꝫ infirmitas. ꝫ contēplans vel cōplacens. ꝫ solennitas vel virtutes. ꝺ rex eius.

b ꝛ nupserūt māala ꝛ tersa ꝛ eglā ꝛ melcha et noa filijs patrui sui de familia manasse q̄ fuit filius ioseph ꝛ possessio

ꝫ morus. ꝫ pia actio. ꝫ ecclesia catholica.

q̄ illis fuerat attributa: māsit in tribu ꝛ familia patris earū. Hec sunt māda ta atq; iudicia que ꝑcepit dñs ꝑ manum moysi ad filios israel in cāpestribus moab supra iordanē contra hiericho.

Finit liber Numeri.

Replica. correctorij ꝓtra Burgēsem. Nec pōderādū videt quod Burgēs. circa ca.xxxvj. addit qz ē ꝓtra nram trāslationē ꝛ beatū Hiero.ꝛ alios scōs doctores: nō est tū directe contra postillatorē:qz videt idem sentire cum Burgen. in tractatu de differentia nre trāslatiōis ꝛ hebraice veritat⁹: cuius ꝫ disputet materiā illā ad ptes opinionū:immo ex trāslatione nra tdē pōt haberi si respiciat ꝫ q̄stio mota ꝑ filios ioseph:ꝛ rūsio data ꝑ moysen: q̄stio enī mota fuit solū ꝑ filiab⁹ succedētib⁹ in hereditate. ꝑ alijs nō: vt ptz per postillatorē. ī. Judic.ꝛ.xvij.

Postilla libri Numerorum finit.

Euenit q̄ quando luna. xliij. est in equinoctio vernali aut quarto die tertij mensis: illius anni esse annum solarem. ℣. iiij. dies vsq; ad vicesimum diem secundi mensis anni secundi: ita q̄ primus mensis vocetur vtriusq; anni ille cuius plenilunū post equinoctium vernale prius occurrit: ℣ sic creditur fuisse i anno egressionis israel de egypto.

Iber iste vaidabber hebraice: sed latine liber numeri dicitur qui inter libros. v. legis quartū obtinet locuz. In quo licet ordini historie seruiatur: mysticus tamē intellectus innuitur. Ordini historie seruitur: q̄ cū in Leuitico q̄ est tert⁹ de cōsecratiōe sacerdotū ℣ vsu sacrificioz q̄ue in tabernaculo fiebant agat: in ℣ de eius dem tabernaculi dedicatione ℣ muneribus principū que in ipa dedicatione obtulerunt scribitur. Et cuz tabernaculū deponi ℣ ad aliū locū trāsferri debeat: qui ō tabernaculo ℣ quid efferre debeant. i. quid caathite: quid gersonite: quid merarite de portarent assignatur. Qui etiam leuite: ℣ sm quā eratē mīstrare debeant in tabernaculo docetur. Conueniēter itaq; post tertiū Leuiticū iste quartus ponitur. Mysterium etiā nobis qō in ōrto loco pōitur: iūnat. Sic enī inter omnes figuras quadrata est pfectior: sic quaternarij perfectione huius opis pfectio cōmendatur. Nam sicut quarto die facta sunt luminaria. Quarta eras sub dauid fuit robustissima: quarta etiā eras hominis. i. iuuen⁹ inter alias fortissima: ℣ alia multa sub quaternario cōstituta perfectiōis sūt indicia. Ita coz q̄ hoc libro numerank ostendit fortitudinis pfectio: dū hi tm̄ q̄ in virtute isrl̄ pficiūt numerank. Excludūt quippe ab hoc numero pueri femine egyptij serui soli de pueris sacerdotū ℣ leuitarū pmoge geniti numerank. Quinis quippe numeris est indign⁹ puerik ℣ lubricus sensus. femiea lara ℣ dissoluta segnicies: egyptij. i. seculares mores ℣ seruiliter timētes. Solus israel numerat: nec tamen omnis: sed tm̄ qui virtute pcedit ad bellū cōtra spirtualiū nequicias poterit atum. Notādum ℣o q̄ nec in egypto nec post exitū statim pplus dei numerat: pa⁹ quippe egyptus deserīt: mare trāsitur: amalech superat: manna māducatur: ℣ tabernaculū ꝛstruit: lex digito dei scripta suscipit. ℣ tūc pplus dei a. xx. annis ℣ supra numero diuino dign⁹ cōputat. In quo significat: q̄ nisi ds egyptū. i. mundū ℣ ei⁹ ꝛcupiscentias reliquerit: mare rubrū. i. baptismū sanguine christi conse, cratū susceperit: et tēplū dei per inhabitantē spūmsanctū fact⁹ fuerit amalech. i. lingens sanguinem. i. diabolum ℣ vitia virtute dei superauerit corpus ℣ sanguinem dñi pceperit: ℣ eo ꝛsti manna vsus fuerit: legē quoq; dei p omnia seruauerit: ad huius numeri dignitatem peruenire nō poterit. Ratio quoq; tribuuz que quattuor locis circa tabernaculū disponunt per ternariū: ordo ℣ numerus mansionū: societas familiarū: et cūcta ordinatio castrozū mira spirāt sacramenta. Quod enim p q̄tuor partes trine tribus collocantur: innuitur per quadriparatita mundi climata: sancte trinitatis fidem doctorū officio predicādā. In ipsa quoq; familiarū societate innuitur certa spes resurrectionis. s. q̄ in illa resurrectiōe illi tribui siue illi ordini angelorū vnusquisq; sociabitur quē in hac vita manēdo imitat, p posse suo laborauerit. Catalogus quoq; mansionū quas a prima que fuit in rameste vsq; ad vltimā que fuit iuxta iordanem. xliij. numeramus numerū māsionū per quas ad celū ascēdimus (sicut in eozū dispositionibus dicem⁹) infinuat. Et eundem numerū in celū nostre ascensionis habem⁹: quem in enumeratione generationis christi descēdētis a primo patriarcha matthеus ponit: vt in eodē numero nos ascendere ad celū sciamus: quo christum ad beatam virginē quasi ad iordanē descendisse euangelista signauit. Que virgo bene iordanis dicitur: quia pleno gurgite fluens spūssancti gratia redundauit. Patet igit̄ ex supradictis hūc libū ideo dici libū numeri: q̄ in eo pplus israel numerat: vel catalogus mansionuz ꝛtinet. In quo intendit moyses per numerum filiorum israel qui ad iordanem descendisse dicuntur: ℣ catalogum mansionum quibus ab egypto vsq; ad terrā ꝓmissionis peruenerunt: qui ℣ q̄ itinere veniat ad celū designare. p hoc enī q̄ ostēdit qui numerentur: ostendit qui. Per hoc ℣o q̄ nec in māsiones numerank: ostēdit quo itinere veniat: Ordo talis est: primo duces populi et populū enumeratū circa tabernaculū per quadrū collocat: leuitas a numero alioz exceptos ad ministeriū tabernaculi designat. Deinde tabernaculum dedicat: oblationes assignank q̄ in ipsa dedicatione offerunt. Deinde balaaz a rege balach ad maledicendum populū dei inducit: postea catalogus mansionum describitur. In fine sex ciuitates ordinantur: tres citra ℣ tres vltra iordanē ad quas cōfugeret qui ignozās ꝓmi sanguinē effunderet. Leuite inter tabernaculum ℣ ceteros filios

℣ israel excubā

israel excubantes diuisi per aaronitas ab oriente: ℣ caathitas ab austro: ℣ gersonitas ab occidente: ℣ merauitas ab aquilone: significant prelatos ecclesie qui sunt medij inter claustrales qui per tabernaculū: quibus et in tēporalib⁹ ꝓsident: et laicos quib⁹ in spiritalibus pfsunt. aaronite. i. moyses ℣ aaron ℣ bozū filiozū filij plicāt ℣ inuoluūt in tabernaculo secretioza: ℣ introducentes caathitas dant eis ꝓpūs humer⁹ portanda inuoluta ne videntes moriant̄. Non enī ꝓpalāda mysteria ecclesie: nisi summatib⁹ viris. i. moysi ℣ aaron: q̄ infirmi inde scandaliz̄arentur. vnde ℣ liber presbytero et diacono apertus portak: ceteris clausus. Gersonite ℣ merarite q̄ sunt indigniores caathitis: nō ꝓpzijs humeris sed bob⁹ ℣ plaustris portant sua onera. Quia qui vult meus esse discipulus me sequatur. q. per mortē. Et quāto quis magis vult accedere ad ipsum deū: tanto grauiozē incurrit psecutionē. Benedicetis filijs israel: ℣ dicetis eis. De hoc loco sumpta est benedictio quā facit episcopus duobus digitis iunctis ℣ elenatis. Duo digiti iuncti ℣ eleuati significāt legē ℣ sacerdotiū que p moysen ℣ aaron intelliguntur. Tres versiculi qui sequunt cōtinent illā trinā petitionē que fit in verbis episcopi quecunq; sint: petitur gratia spiritussancti: vera salus: pax eterna. Deinde sequitur distinctio personarum semp bis verbis: qō iste pestare dignetur qui cum patre ℣ spiritusācto vivit ℣ regnat in eternum.

Prothema in Deuteronomium.

Ascicul⁹ myrrhe dilectus mihi. Myrrha arbor aromatica quinq; cubitis tātum in altū exercescit: cuius cortex ℣ radix et folia ℣ oia amara sunt. Myrrha amara est ℣ cadauerib⁹ apponit: vt arceat putredinē vermiū. Hec est lex vet⁹ in. v. libris comprehēsa: amara. i. nemini parcēs. vnde ℣ marath designata ē. Apposita cadauerib⁹. i. inuētis ꝓ pctō ribus: vt corruptionē criminū ab eis arceret. huius fasciculus est Deuteronomius: id est ramusculozum plurium in vnum collectio. Terminata autem lege in quattuor voluminibus iste quintus additus est: diffuse dicta in vnum breuiter colligens: quedam etiam pretermissa supplens. Additus autem est illis vt numero legali satisfaceret. Quinarius enī numer⁹ est legis. quaternarius euangelij. Unde ℣ refectio quinq; milium hominum in euangelio ad patres veteris testamenti spectat. Refectio quattuoz milium ad patres nouī. Illis enīz ꝓmissa sunt ℣ data terrena: que quinq; sensibus subsunt. Illis quadrata: id est soliditas terre vinentium. Deserūt etiam liber iste euangelio in nomine: in explanationis serie: in sui dignitate. Dicitur ei hebraice Elle hadbozim: grece deuteron: latine secunda lex: non vt quidam dixerunt: altera post predictam. vnde in predictis dicebatur: Locutus est dominus. hic autem: Locutus est moyses. Sed secunda. i. secundo iterata hoc nomine pfigurans euangelium: quod successit legi: cui nullum succedet. Cum etiam multa breuiter colligit ℣ supplet quedam: formam euangelij prefigurat. Hoc est enim abbreuiatum verbū quod fecit dominus super terrā: et supplet impfecta legis. vnde: Non veni solnere legem: sed adimplere. Cū autem hoc opus dicitur adeo dignum: q̄ manibus regis gestari iubeatur: dignitatem euangelij aperit: quod ordinatum est in manu mediatozis. Cum ergo sic seruiat euangelio: merito est fasciculus dilectus christo: non tantum pro se quantū qz ostendit rotā i medio rote. Intentio ē recapitulare p̄dicta triplici fine. Ut artius memorie commendentur. Ut vtilitas predictozum inculcetur. Quod enim vtile est sepe dicere nec pigrum esse debet (vt ait Apostolus) nec molestum audire. Et vt duricia indeozum condemnetur: qui totiens dicta nō intellexerunt. Modus agendi. Premittit quasi prologuz: quo ostendit quis scripserit: et quid tē. Post memorat graue delictū pro q̄ perierunt in deserto: vt hoc timore exciter ad audiendum. Post separat ciuitates refugij. Post recapitulat dicta et facta bona ℣ mala suppler. Post inbet hunc libzum poni i arca: ℣. vij. anno. legi omit israeli i scenophegia. Post subdit canticum: Audite celi tē. in memoriam murmuris eozum ℣ pene obedientie et premij. Et post benedictiones tribuum. Ultimo de morte moysi.

℣ Hec sūt ver.

Hec sunt verba tē. Premittit legislatoz titulū quasi prologum: in quo ostendit nomen auctoris: ℣ q̄d fecerit: ℣ vbi ℣ q̄n. Sicut paulo post in Glosa distinguef ℣ terminatur: vt quibusdā videk. ibi: Quadragesimo tē. vel inferius. ibi: Deus noster tē. Sed ad eozū euidentiā que in prologo: ℣ eozū que sequūtur: tangenda est aliquantulū veritas historie. Ab exitu filioz israel de egypto vsq; quo puenerunt ad campestria moab supra iordanem: fluxerūt. xliij. anni: in quib⁹ diuersis temporibus. xliij. mansiones fecerunt. Quādo nubes leuabatur: castra mouebanf. et cū stabat: figebātur: ℣ manebāt eodem loco q̄nouisq; iteruz leuabak nubes. Prima mansio fuit in rameste: vltima in campestrib⁹ moab. A rameste vsq; ad montem sina: spacio. xl vij. dierum. xij. mansiones fecerunt: ℣ hoc primo anno: ℣ ibi fere per totum annū steterunt. Ibi lex data est: ibi Genesis scripta: Exodus: Numeri scripti sūt: ℣ magna pars huius. Inde pedem mouentes anno secundo puenerunt in cadesbarne: ℣ in spacio illo fecerunt. xx. mansiones. de cadesbarne miserūt explozatores: qui reuertentes nunciauerūt terram bonam: sed robustos ℣ gigantes homines inuenerūt: ℣ territi volentes redire in terram egypti. vnde iratus dominus: Abierunt retro ℣ lustrauerunt montes seir p. xxxviij. annos: ibi mortui ℣ prostrati sunt murmurātes. In. xl. anno puenerūt ad cadesbarne. vnde retro abierunt per desertum. ℣ i illo spaico. ix. mansiones iterum fecerunt. Undecimo vero die moyses anteq̄ veniret ad cadesbarne: legem solo verbo recapitulauit: ℣ de cadesbarne vsq; ad campestria moab: et illo spatio xl. dierum scripto voluit cōmendare. Ecce de primo anno, xij. de secūdo. xxj. de. xl. ix. ℣ ita. xliij. mansiones. Hec fuit causa huius libri: vt. s. que facta fuerāt breuiter collecta: artius tenerenk in memoria. facile enim retinentur que breuiter dicunk. Hiero. Hec sunt verba que locutus est moy. tē. Principiū Deuteronomij titulus eē videtur totius operis: qz psonā indicat auctoris: ℣ q̄d fecerit: ℣ locū ℣ tempus. Nomen quoq; libri gratiam demonstrat noui testa. Deuteronomius nāq; secūda lex interpretatur ℣ euangeliū significat q̄d veteris testamenti sacramenta spūaliter explanat. Sicut liber Deuteronomij repetitio est. iiij. libroz legis. Illi enī propias cōtinent in se causas: iste replicat vniuersa: habet ℣ ipe propria sacramēta. a Hec sūt verba q̄ locutus est moy. tē. Hoc de se tanq̄ de alio de moe sancte scripture dicit. Sicut ℣ ibi: Erat moyses mitissimus sup oēs homines q̄ morabanf in terra. Sic enim vitat arrogantiā: ℣ demonstrat vitandam. Similiter ℣ Job de se dicit: Vir erat in terra huz. noīe Job tē. ℣ Jobes: Hic est discipulus ille q̄ testimonium phibet de his tē. De se tanq̄ de alio loquit. sicut Johānes de se ait: Discipulus quez diligebat iesus. Uel spiritussanctus phibet ei testimoniū: vt nemo posset dubitare moysen ista scripsisse. b Locutus ē moyses ad omnē israel tē. Allego. Moyses lex vetus est: q̄ trans iordanem. i. ante baptismū israeliticum docuit populū. In iordane enim significatur baptismus: in q̄ baptiçatus est christus. In solitudine campestri. i. in sterilitate carnalis populi: qui fructū virtutū nō attulit.

c In solitudine. Sterilitate plebis. cui dicitur: Relinquetur vobis domus vestra deserta. d Contra mare rubrum. Quia generatio praua ℣ peruersa ablutioēz peccatorum in sanguine christi credere noluit.

e Inter pharan. Pharan auctus: thophel insulsitas: laban dealbatio: aseroth atria. Auctus est enim populus numero hominū. Doctrina legis ℣ ppheta: ꝛ sed in

℣ sulsus fuit

Incipit Deuteronomius: La. I

Eclaratio sermonū tuozū illumīat: ℣ intellectū dat parvulis. Sicut dictum fuit in pncipio Exodi: lex non datur ꝓpzieyni persone singulari sed cōmunitati: ℣ ideo datio legis presupponit adunationem plebis cui lex sit danda: et ideo sicut fuit dictū in pncipio Heñ. lex que ꝓtinef in q̄nq; libris moysi sic diuidi tur: qz pmo in libro Heñ. describitur separatio fidelis ꝑ ab infideli: ℣ ei⁹ adunatio sub cultu vnius dei. In Exodo vero ℣ in aliis duob⁹ libris sequētib⁹ describik datio legis ꝑ lo tā adunato. In Deuteronomio vero describik replicatio legis data in ei⁹ explicatiōe: de qua pōt dici cōpetenter verbū ꝓpositū: Declaratio sermonū tē. Unde liber iste ꝓcedit sm quadruplicē modū in ℣bis ꝓpositis ꝓtentū. scz explicando obscura. qō notak cū ō: Declaratio. scdo replicatio in alijs libris predicta. qō notak cū ō: Sermonū tuoz. tertio supplēdo omissa. qō notak ibi: Illuminat. quarto applicādo ℣ addēdo necessaria. qō notak cū ō: Et intellectū dat parvulis. sic videbik in ꝓcessu libri. Qui q̄dem liber diuidik in ꝓemiū ℣ executionem: qué incipit ibi: Cepitq; moyses. In ꝓemio q̄tuoz notanf. pmo q̄s scripsit. scdo q̄b⁹. ibi: Ad oēm isral. tertio vbi scripsit. ibi: Trās iordanez. q̄rto q̄n scripsit. ibi: Quadragesimo āno. Circa primuz scz. a Hec sunt ℣ba: sciēdū q̄ aliq̄ dixerūt q̄ moyses nō scripsit hūc libū: sed tm̄ ꝓtulit verba vel sniam: q̄ Josue ℣ alij senes memoriter retinētes in hūc libū cō scripserūt post mortē moysi: ℣ ꝑ ꝓbant ꝑ moyseo q̄ dz in pncipio: Hec sunt verba q̄ locut⁹ est moyses. ℣ nō ō: que verba scripsit. scdo ex hoc q̄d ō: Trās iordanē. ℣ sic videk q̄ liber fuerit scriptus trās iordanē. Moyses aūt iordanē nō trānsiuit: vt ꝓz i fine huius libri ℣ in plurib⁹ aliis locī. tertio ex hoc q̄ in fine hui⁹ libri de scribik mors ℣ sepultura ipsi⁹ moysi: quā ipe moyses scribere nō potuit. Sed hoc est mānifeste ꝓtra id q̄d habek. j. xxxj. ca. vbi dz: Scripsit itaq; moyses legē hanc: ℣ tradidit sacerdotib⁹ filijs leui: q̄ portabant arcam federis dñi dicēs: Tollite libū istū tē. Et ideo dicunt alij q̄ Esdras scripsit pncipiū ℣ finez hui⁹ libri addēdo ℣bis moysi: ꝑ q̄ est cōtra illud q̄d dz in pncipio hui⁹ libri: Hec sunt verba q̄ locutus est moyses: ex quo ꝓz q̄ nō sunt verba Esdre: sed moysi. Propter quod dicit Ra. Sa. ℣ hebrei alij q̄ tot⁹ iste liber script⁹ fuit a moyse excepto vltimo ca. quod scpsit Josue post mortē moysi. Ad illud aūt q̄d objcik pmo dicendū q̄ moyses verba libri hui⁹ seu sententiā pmo ꝓtulit cozā ꝓlo p modū exhortatiōis. ℣ ꝓtuz ad hoc ō: Hec sunt verba q̄ locutus est moyses: sed postea scripsit ad memoriaz in futurū. Ad aūt scdo objcit: magis est ad oppositū: qz trās iordanē ℣ citra accipiunk in sacra scriptura respectu situs hierusalez. ℣ iō illa pars vbi habitabant due tribus cum dimidia: que fuit acquisita ante transitū iordanis vocak trans iordanē: qz inter ipam ℣ hierusalem iordanis est medius. Ad tertiuz responsio patet ex dictis. Consequēter oñditur quib⁹ scripsit. cū ō: b Ad oēm israel. Dicit antē Ra. Sa. q̄ ad hoc vocauit totū populū: vt quilibz haberet locū loquendi si vellet in aliquo objcere verbis moysi vt sic postea nullus haberet locū ꝓtradicēdi: sed nō est verisimile q̄ tot⁹ populus posset generaliter audire verba moysi loquētis: cum numerus virorum qui poterant ad bella procedere absq; mulieribus ℣ paruulis esset sexcenta milia ℣ mille septingenti triginta: vt habetur Nume. xxvj. Et ideo melius videtur dicendum q̄ quando moyses loquebatur verba libri huius populo per modum exhortationis: fuerūt ibi tm̄ capitanei ℣ principales populi: in quibus quodāmodo tota multitudo populi continebatur. Scripsit tamen moyses ad omnez israel generaliter: quia non solum illi qui erant tunc presentes sed etiam absentes ℣ futuri de populo illo obligabantur ad ea que fuerunt scripta in hoc libro: ex ideo fuit repositus in latere arce vt legeretur quolibet anno septimo: vt habetur. j. xxxj. ca. Consequenter ostenditur vbi scripsit. cum dicitur: c Trans iordanem in solitudine campestri. anteq̄ transirent iordanem. d Contra mare rubrum. habet enim hoc mare multos sinus: vt vnus illozum est cōtra locum illum. e Inter pharan ℣ thophel ℣ laban tē. nomina

¶ sulsus fuit: q; sal sapie nō habuit. dealbat⁹ vero legis cerimonijs varijsq; mundicijs: q̄s ex lr̄a legis se hr̄e credidit.
Qui bene p atria significat: tanq̄ p diuīas scripturas ad introitum fidei parat⁹. vñ multi in aduētu xp̄i facilius susceperūt quē ante p dictū agnouerūt. Ān Philipp⁹: Quē
Job.1.g scripsit moyses i lege t̄ ꝓphe: inuenim⁹ iesum filiū ioseph a nazareth.
Quattuor di mōres q̄ttuor cuāgelia significāt quib⁹ ecclia circundat. a ¶ Undecim dieb⁹. Lex p moysen vndecim dieb⁹ explanata: iudaice plebis trāsgressionē in mādat⁹ decalogi significat. ¶ Undecim dies sunt. rj. apli p q̄s (iuda repsobato) euāgeliū xp̄i predicatū est in mūdo. b ¶ De oreb. Qui etiam chorēb incipiens p seir. i. pilosum t sozdidū vitijs ꝓfīn trāsiens venit ad cadesbarne: qui cōmutat⁹ vl̄ electus: vel nobil⁹ interpretat⁹: signifi-
cans litteralē leg⁹ sensum in spirita-
1.Co.10.c lem p euangeliū cōmutatū. Omia enī in figura ꝓtingebāt illis: scripta ad correctionē nostrā i q̄s fi. se. de.
Mat.5.c Lex enī nō est soluta: sed adimplet⁹: nec vnū iota aut vn⁹ apex p̄teribit donec omia fiant. c ¶ Quadragesimo anno t̄c. Jsido. Allego.
Allego. Quadraginta anni quib⁹ laborio se pactis filij isr̄l ad terrā p̄o. tran sierūt: totū hui⁹ seculi temp⁹ signifi cant: in quo ecclia sub laboribus t periculosis tentatiōib⁹ q̄s nō videt sperando: p patientiā expectat: donec veniat ad ꝓmissaz patriam. Jō dñs quadraginta dieb⁹ ieiunauit t quadraginta noctib⁹: tentat⁹ est in heremo. Corpus enī xp̄i q̄s est ecclia: tentatiōes trāsmittit t labores: donec veniat ad consolationē. Qz aūt vestis israelitaz p tot annos nulla vetustate corrupta est: t pelles calciamentoz sine labe durauerūt: significat incorruptibilitatez corpoz: q̄ modo corruptibilia sine corruptione manebunt. ¶ Quadragenarius ex denario t quaterno significat vel ꝓstat: et legis t euangelij implētionē significat: que fit in legē. decez nangz ad ecclesiā ptinent: quattuor vero ad euangelium.
d ¶ Undecimo t̄c. Sicut in vndecima expressa est leg⁹ trāsgressio: sic in ꝓma die quigil ad docendū legislatoris intentio: qui exquo inobediens populus legē trālgredi non timuit statim ꝓdicando: t corrigēdo volūtatē dñi ī sinuare studuit: t eos ad melioza trahere vl̄ pronocare verb⁹ t exēplis nō cessauit. e ¶ Postq̄ ꝓcussit seon regem amozeorum t̄c. Notandū q̄ interfectis duobus amozreoz regibus lex recapitulat: t ꝓls instruit: q; remotis scandalis t superatis vitioz turmis cōpetent doctrine insistitur: t si dei lumen digne desiderantib⁹ aperit. ¶ Debem⁹ ꝓius in nobis vitia occidere: t sic mandata diuina populis trade-
Allego. re. f ¶ Seon regem amozreoz. Jsido. Allego. Jn his regibus licet res gesta cognoscatur: p nom tñ interpretationes spūalis significatio intimat. Seon nāq; germen inutile vel tentatio oculoz interp̄tat: p quā diabolus figurat:
2.Co.11.c qui trāsfigurat se in angelū lucis: vt p scismata incautos decipiat: vel p heresim. hunc amozreū. i. amaricantes regē habent. Misi enī quedā simulatio p̄cedat: nec erunt hereses amaricantiū: nec scismata exacerbantium. Hic in vno quoq; occidit: cū simulatio dānat: veritas amat. Og vero interp̄tat ꝓclusio: balsan ꝓfusio. Jd enī agit diabol⁹ vt vitā ad deū p̄ecludat obiecta idolatria ne q̄s in xp̄m credat. Conclusio enī p̄cedit vt rex: ꝓfusio sequitur vt plebs. Quos enī a fide xp̄i excludit: ꝓfundenk cū xp̄s apparuerit. Seon aūt habitauit in esebon: q; diabolus rex vitioz humanis se imiscet cogitatiōibus: t mentē cingit supfluis sollicitudinibus ne verba ꝓferat veritatis vel exerat opera pietat⁹. Interp̄tat enī esebon cogitatio vel cingulū merozis. Og quoq; rex basan habitauit in aseroth et edrai. Aseroth quippe atria: edrai inundationē malozū sonant: infidelitatē scilicet cum operibus pzauis. Ad hoc enī diabolus certat: vt quos regit nunq̄ intrent ianuam fidei: ꝑ fozis manentes: semper operibus instant pzauis.

¶ Jn terra

a ¶ Jn ecclesia. b ¶ sapientie. c ¶ multipharia significat mysteria: t spūales thesaurus sapie his que dicunt inesse. d ¶ numerus trāsgressiōis.
a ubi est aūri plurimū: vndecim a b
a ¶ quenerūt: subaudi. ¶ q; lex a mon
b diebus de oreb p viam montis c
te dei oreb. ¶ cōmutatus.
c seir vsq; ad cadesbarne. Quadra d
¶ vt supra. a ¶ in principio gre.
b gesimo āno vndecio mense: ꝓmā e
¶ scribendo.
die mēsis locut⁹ est moyses ad fili
a ¶ inter q̄s t deū ipe mediator erat. b ¶ non a se sed a deo acceperat.
os israel omnia que p̄ceperat
¶ tanq̄ mediator.
illi domin⁹ vt diceret eis: postq̄ f
¶ germen inutile: vel tentatio oculorum. ¶ amaricantium.
f percussit seon regem amozreoz
a ¶ cogitatio vel cingulum merozis. ¶ qui
qui habitauit in esebō: et og re-
conclusio interpretatur.
¶ confusio. a ¶ vestibula vel atria.
gem basan qui mansit in aseroth

dum filijs israel: qualiter deus accelerabat iter populi ad intrādum cito terrā ꝓmissionis: nisi peccatū eoz impediuisset quando territi verbis exploratorum murmurauerunt cōtra dominū. volentes reuerti in egyptū. t ideo. xl. annis fuerunt vagabundi p desertū. Jgit ꝑm hanc expositionē est sensus: Undecim dieb⁹ de oreb. supple itur vsq; ad cades eundo. c ¶ Per viam montis seir. i. qua itur de oreb in seir: q; cades est intermedia: t subintelligitur: quā viā trib⁹ dieb⁹ fecist⁹ deo acceleráte iter vestrū: et ita acceleraſſet residuū: nisi peccata vestra posuissent impedimētū. Aliter etiā exponit referēdo li vndecim dieb⁹ ad totū iter filiorū israel de oreb vsq; ad ingressum terre ꝓmissiōis. vt sit sensus: Si nō peccauissetis dño: vndecim dieb⁹ de oreb venisset⁹ ad ingressum terre ꝓmissiōis transeundo p cades t p montem seir: q; dñs dedisset vobis gratiā in ꝓspectu filioz esau: t ꝓcessissent vobis transitū p mediū terre sue. Sed ꝓpter peccatū vestrū denegatus est vobis illic transit⁹: t circūuisstis montez seir longo tpe: vt habet⁹. j. eo. ca. t ꝑm vtrāq; expositionē est hic modus loquendi qui apud hebreos vocat⁹ decurtatus vel recisus. s. qñ aliqua tacenk: que tñ necessario subintelliguntk. Sicut. ij. Reg⁹. v. ca. vbi trāslatio nostra habet: ꝓfecerat enī dauid ydie illa ꝓcessum ei qui ꝓcussisset iebuseum t̄c. Jn hebreo habet sic: Et dixit Dauid in die illa q̄ ꝓcusserit iebuseum t̄c. t nō fit mentio de ꝓmio nec in generali nec in speciali: t tñ subintelligitk q̄ ꝓmium ei⁹ foret q̄ esset ꝓnceps militie: vt habet⁹. j. Paral⁹. xj. sic in textu p̄dicto ꝑm duas expositiones vltimas aliqua subintelliguntur: vt ptz ex ꝓdictis. Cōsequēter ostendit⁹ temp⁹ quo moyses scripsit. cū dicit: d ¶ Quadragesimo anno. s. ab egressu filioz israel de egypto: q; in quadraginta annis q̄bus filij israel fuerūt vagi p desertū includit⁹ annus q̄ trāsierat ab egressu de egypto vsq; ad missionē explozatoz: vt dictū fuit Rume. xiij. e ¶ Undecimo mense. ex quo ptz q̄ verba hui⁹ libri dixit moyses filijs israel t scripsit ꝓpinquus morti sue: t hoc duplici de causa. Una est: q; ibi ꝓtinenk aliqua ꝓba increpatiōis ꝓpter petā q̄ cōmiserant: sicut t Jacob increpauit ruben: leui: et symeon ꝓpinquus morti: vt habet⁹ Geñ. xlix. t Josue filios israel vt habet⁹ Josue vl̄ti. t similiter Samuel. j. Reg⁹. xij. Scēa cā est vt fortꝫ memorie impimerenk: q; verba q̄ a patrib⁹ filijs t a ꝓncipib⁹ subiect⁹ p̄pe mortē traduńk: meli⁹ cōmēdanť f ¶ Postq̄ ꝓcussit seon t̄c. q; si increpasset eos anteq̄ introduxisset filios isr̄l in partē terre ab eis possidendā potuisset dixisse cū essent dure ceruicis et ad rebellandū ꝓni: q̄d ad⁹sū increpare nos t legē nobis imponere q̄ nō potuit nos introducere ī aliquā ptē t̄re a nob⁹ possidēdē.

¶ Cepitq; moyses

¶ a ¶ Jn terra moab. Exler siquidē ꝓls fuit: q̄ legem spiritalē nō habuit. b ¶ Dñs deus nr̄ t̄c. Jn libro Numeri de ꝓfectiōe filioz israel de deserto sinai narrat: sed ꝓceptum dñi ad moysen de eodē trāsitu nō dr: de nube q̄ tabernaculū tegebat: t q̄n ꝓficiscendum
¶ inundatio malorū. ¶ vt supra. ¶ i. exler.
a erat: recedebat: t ad locū figendo p castroꝝ ꝓcedebat. Sic enī scriptū est anno secūdo: mēse secūdo. xx. die mēsis elevata ē nubes de tabernaculo federis: t recubuit in solitudine pharan. Sed manifestū ē trāsitū illū dei ꝓcepto eē dispositū: licet ibi nō sit commemoratū. Ān alibi in li-
Nu.9.d bro Numeri ad imperiuz dñi ertigebāt tētoria: t ad imperiū illi⁹ deponebāt.
c ¶ Sufficit vob t̄c. Ꝓcipitur moysi vt recedat a monte in q̄ legez accepat: q; doctor non semp dr: instare ꝓplatiōi: sed aliq̄s descēdat vt sui t ꝓmor
2.Cor.5.c curam gerat. Ān sine mēte excedim⁹ deo: sue so. s.
¶ Silbertus. Non omnia q̄ sunt in citbara sonāt: sz omia inuāt: sic nō tota historia spiritalē intelligentiaz sonat: sed tota iuuat. Misi enī cetera circūstarēt q̄ spūalia sonāt non extarent. d ¶ Dixiq; vobis in il. tē. t̄c. De hac duplici ne ꝓtātū ī Exodo anteq̄ venirent ad montez sinai
Exo.18.d scriptuz est: q; ietro sacerdos madian cognat⁹ moy si hoc ipsi suggesserit. Ān merito queriť quō b sibi t mō t tpe cōueniāt? Sed qō hic dr: dixisse moyses: in il. tē. nō pot. so. su. vos t̄c nō illud tz̄ s significat: q̄ de oreb ꝓficiscebanť: sz totū tps q̄ ꝓfecti de egypto in solitudine morabā-
tur: t moyses nō ex suo sz ex cognati sui cōsilio hoc
ꝓlo suo ꝑsuasit. e ¶ Jl lo tpe. Omia faciūt sancti in tpe oportuno. s. deo q̄s
Gal.4.a vbi venit plenitudo tpis misit filium suum.
f ¶ Dominus deus patrū vestrorum t̄c. Docet doctores de profectu subditorum gaudere: gratias agere: et semp meliora oprare. g ¶ Ad hūc numerum multa mi. Diffinitum apud deuz nouit qui sunt eius: qui numerat multitudinem stellarum.
h ¶ Non valeo solus negocia t̄c. Aug⁹. Vide q̄s
Ecti.11.b observandum sit quod alibi scriptura dicit: Fili
Exo.18.c ne in multis sint actus tui. Verba quoq; ietro cōsilium dantis considera. ait enim: Audi me: t cōsilium dabo tibi: t erit deus tecum. Videť significari nimis intentū animū actiōibus hūanis deo quodāmodo vacuari: q̄ tanto fit plenio: q̄nto in supna t eterna liberi⁹ extendit. i ¶ Date ex vobis. Date vos: nō ego: q̄si nolo vob impare: ꝑ obedire. k ¶ Ponā cos. Nota subditť electionē tribuit: positionē sibi retinuit. Me plebs ꝓnat aut oderit si nō licuit habere quem voluit.

¶ Tribunos.

a ¶ Cepitq; moyses. Hic incipit executio libri. t diuidit⁹ in q̄ttuor partes principales. Jn ꝓma moyses ponit inductionē ad leg⁹ reuerentiā p beneficia eis ꝓmissa t in parte ꝓstita. scō ponit explanationez ad leg⁹ obseruantiā t efficaciā. ca. iij. tertio excitationē p benedictiōes t maledictiōes futuras ad legis obseruantiā. ca. xxvij. quarto finalē dispositionē ad pseuerantiā in lege q̄si cōdens testamētū t disponēs ad introductionē in vteriozē terrā. xxj. ca. Circa ꝓmū notandū q̄ inducit hoies ad leg⁹ reuerētiā. ꝓmo reducēdo ad memoriā būficia ante legez patrib⁹ ꝓmissa t partim etiaz filijs eoz ꝑstita. secūdo recolēdo būficia post legē datā exhibita. ca. ij. Circa ꝓmū ca. ꝓtio repetunť būficia ꝓmissa. secūdo culpa cōmissa. ibi: Profectiq; d oreb. tertio penitētia omissa. ibi: Et rūdist⁹ mihi. Circa ꝓmū sciendū q̄ ante legē duo special⁹ patrib⁹ de⁹ ꝓmisit. s. terre magnitudinem Geñ. xiij. Dixit dñs ad abraam. Seq̄tur: Leua oculos t vide a loco in q̄ nūc es ad aq̄lonē t meridiē t orientē t occidentē: omnē terrā quā ꝑspicis tibi dabo t semini tuo: et prolis multitudinē. Geñ. xv. Suscipe celū t numera stellas si potes. t dixit ei: Sic erit semen tuum. Primo igit⁹ recolit primū. secō secūm. ibi: Dixiq; vobis. Circa primū dr: sic: Cepitq; moyses explanare legē: addendo aliq̄ ad eius intellectū t eius declarationē. b ¶ Et dicere ea. q̄ infer⁹ sequūtur. c ¶ Dñs de⁹ nr̄ locut⁹ est ad nos in oreb. et ideo cū sit veritas p essentiā debuistis ei credere absq; desitatiōe. q̄d aūt dixit subdit cū dicitur:
d ¶ Sufficit vobis q̄ in b monte mānsistis: q; filij israel iam recepant legē a dño: vt habet⁹ Exo. xx. t fecerūt tabernaculū t oīa eius instrumēta ad dei unum cultū: vt habet⁹ Exo. xxv. t ordinati erant super populū tribuni t centuriones quinquagenarij t decani: vt habet⁹ Exo. xviij. t ideo non debebant plus manere in monte oreb: sed trāsire ad terrā sibi ꝓmissam. ideo subdit: e ¶ Reuertimini. nō q̄ filij israel q̄ tūc erāt ꝓt⁹ fuissent in terra ꝓmissionis: sed ꝓpter eoz q̄ inde descēderāt i egyptum. ꝓpter q̄s Geñ. xv. dr: Generatiōe aūt q̄rta reuertent huc. t iō b dr: Reuertimini t venite ad montem amozreoz: vbi describit terre ꝓmissiōis magnitudinez. f ¶ Et in. li. ma. s. mediterranei sup q̄s terra ꝓmissiōis sita ē ꝑm longitudinē suā.
g ¶ Et libani. mons ē in fine t̄re ꝓmissiōis xp̄us aq̄lonē: a q̄ denoiata ē terra q̄ ē circa montē illū.
b ¶ Usq; ad flu. magnuz euphraten. ex q̄ ptz magnitudo terre sibi ꝓmisse: tñ nō obtinuerūt eā tota vsq; ad flumē euphraten aū tps Salomonis.
i ¶ En inq̄t tradidi vob. i. tradā. t loq̄tur de futuro p modū ptoriti ꝓpter certitudinez xp̄i diuini. ita enī certi debebāt esse de ea obtinēda p au xiliū
diuinū: ac si ea obtinerēt de ꝓsti: q; sic factū fuisset nisi ꝓtm eoz impediuisset. ō subdit: k ¶ Ingredimini t possidete eā. ac si dicat: nullus poterit vobis ī aliq̄ resistere. qō etiā. ꝑbat p b qō subditur: l ¶ Sup quā iura. do. pa. ve. t̄c. licet enī verbū simplex ipsi⁹ dei sit certū: tñ in ꝓmissiōe terre addidit iuramētū: vt hr̄ Geñ. xxij. vt de impletione hui⁹ ꝓmissionis nulla deberet esse hesitatio addidit iuramētū. m ¶ Dixiq; vobis. Hic replicat scō ꝓmissuz. s. seminis multitudinē. qō ostē dit⁹ adimpletū cū dr: n ¶ Nō pot. so. susti. vos. i. curā regimis vr̄i. b dixit moyses ꝓlo de ꝓsilio ietro: vt hr̄ Exo. xviij. o ¶ Quia do. de. ve. multi. vos. sicut patrib⁹ ꝓmiserat. p ¶ Et ecce ho. sic
stelle celi plurimi. i. ad modū stellaz multiplicati. sic enī dixerat abrae Gene. xv. Suspice celū t numera stellas si potes. t dixit ei: Sic erit semē tuū.
q ¶ Dñs de⁹ patrū vr̄oz addat t̄c. sicut dictū fuit Geñ. xv. q̄ filij isr̄l erāt multiplicandi sicut stelle celi q̄tū ad bonos: t sicut pulvis terre Geñ. xiij. q̄tū ad malos. t ideo q; fecerat moyses hic mētionē de multitudine eoz ad modū stellaz. iō subdit: deꝑcando dñs addat ad hunc numerū multa milia: q; desiderabat multitudinē bonoz t nō malor. r ¶ Nō valeo solus. ne. sustinere. q̄tū ad spūalia. ꝓmonēda. s ¶ Et pondus. q̄tū ad tē
poralia disponēda: q̄ aggraūat mentē ad modū ponder⁹. t ¶ Ac iurgia. q̄tū ad lites t iudicia ꝑcindēda. t iō subdit: v ¶ Date ex vo. viros. i. pollentes xtute animi. x ¶ Sapientes. in diuinis. y ¶ Et gnaros. i agilibus hūanis. z ¶ Quoz̄ conversatio sit ꝓbata. q̄ claritatem vite t fame. a ¶ Et ponā eos ꝓcipes. ad regendū mecū populum.

¶ a Tribunos, Millenarios: grece chiliarchos: qui de spe. l. eterni ꝓmij do
cent subiectos. b Et cēturiones, Centuriones: grece h̄ cacōtarcos: qui
celestia mā data ꝓfectis tradūt. Jure ꝑponunt̄ q̄ cētenario numero. i. p̄
fectione p̄diti. Quasi cētuz regūt dū ad ꝓfectionē ducūt. c Et q̄nq̄. Gre
ce pentacōtarchos: qui opa pnie annūciēt. d Decanos. Qui denarij p
fectione: vinee denariū expectātes: eiusdē denarij
multos ꝑarāt participes. e Quia dei. Bon
hoim: q̄si iudicādo dei vicarij estis: q̄ ꝓsonā nō ac
cipit. f Et si difficile tē. Maiora queq̄ t difficilia discernere t iudicare debēt maiores: parua et facilia minores. g Profecti aūt. Hilbert⁹. Nec in locis ꝓpijs ꝓgrue exposita sunt. exposita ꝫo exponere otiosi est nō studiosi. h Cūq̄ ve. in casdebarne tē. Q̄ scdo anno egressiōis sue pl̄s i deserto pharan: quod est cades venerit: vbi reuersis explozatoribꝰ cū fructibꝰ terre: t q̄ viderāt nunciantibꝰ murmurauerunt ꝫtra moysen t aaron. t iō longi ītiner⁹ tedio t mortalitate affecti interierūt: hic locus manifestū dabit indiciū. Abi notandus q̄. xl. due mansiones quas ab egypto vsq̄ ad iordanem habuerūt triū tm̄ cōgruere videnť curriculis annoz̄: primi. l. secūdi t quadragesimi egressionis de egypto. Primus certa distinctiōe ꝫtinet. xij. primam rameſſe. xv. die primi mensis ingressam: vltimā solitudinē sinai prima die tertij mēsis aditaz: t p vndecim ꝫtinuos menses ꝓstrundi tabernaculi t docende legis gr̄a minime relictā. Quar. xij. māsionū. ix. tm̄ in Exodo exprimunť nois̄atim: tres in vocabulo deserti sin (qđ dr̄ esse iter helim t sinai) indiscrete significanť. Scōus ann⁹ cōplectit mansiones. xx. vnā. Quib⁹ in ordine hist̄orie cūctis indifferenť sub noīe solitudinis pharan cōprehensis ꝓxima tm̄ t scda: t vltima. i. sepulchra cōpiscētie: scdo mense eiusdē scdi anni. xxij. die mēsis introita est. Anno enī scdo (vt scriptura dicit) mēse scdo. xx. die mēsis mouerunt castra de deserto sinai t recubuit in solitudine pharan nubes. ꝓfectiq̄ sunt de monte dñi viā triū dierū: donec venirēt ad locū mansiōis: que merito populi carnes cōcupiscētis sepulchroz̄ ꝫcupiscētie nomē accepit. Ultima hax. i. cades quoto die vel mēse eiusdē anni ingressa sit nō ꝺr: que tm̄ in solitudīe pharan sita est: q̄ eodē anno addita fuerit nō tacet. Scriptū ē enī.
Nu. 12.d Populus nō est mot⁹ de loco illo donec reuocata est maria. Profectusq̄ est de aseroth fixis tētoriis in deserto pharan: vbi locut⁹ ē dñs ad moysen. d.
Ibi. 13.a Mitte viros q̄ ꝫsiderēt terrā chanaan. Q̄ ne prima post aseroth mansiōe iussum factūq̄ putet: sed in vltima eoz̄ q̄ sub noīe pharan ꝫtinent impletuz infra scriptū est. Reuersiq̄ explozatores terre post xl. dies oīm regione circūita: venerūt ad moysen i pharan qō est cades. In Deuteronomio quoq̄ dicit moyses pl̄o. Cū venisset⁹ in cadesbarne dixi vobis: venistis ad montē amorrei tē. t dixistis: Mitte viros q̄ ꝫsiderēt terrā tē. Q̄ aūt tandē māsionē scdo anno egressiōis adierunt: a qua tamē peccato murmurationis reuerti: t diu p desertuz errare t passim cadere meruerūt: testatur Moyses in sequētibus dicens: Sedistis in cadesbarne multo tempoze. profectiq̄ inde venimus in solitudinem que ducit ad mare rubrum: sicut dixerat mihi dominus: t circūiuimus montem scir longo tempoze: t infra: temp⁹ quo ambulauim⁹ de cadesbarne vsq̄ ad torrentē zareth. xxxviij. annoz̄ fuit donec cōsumerēť omis generatio bellatoz̄. Zareth autez nō est nomen alicui⁹ mansionis de. xl. duabus: sed torrētis ad quē (sicut in libro Numeri legitur) transgressa. xxviij. mansione noīe icabarim venerūt: quē relinquētes inquit: castrametati sunt ꝫtra arnon: q̄ est in deserto: t pro minet in finibus amorrei: qđ. xl. anno gestum fuisse nō latet: qui vltimus p desertum longissime vie māsiones cōtinet. x. quarū prima magno laboze repetita: eadē. s. ipsa cades deserti sin: quā ante annos. xxxviij. culpa exigente post se reuersi reliquerūt. de qua scriptū est: Venerūt filij israel in desertū
Nu. 20.a sin mense primo t mansit populus in cades: t mortua est ibi maria t sepulta in eodem loco. Cunq̄z indigeret aqua pl̄s: ꝫuenerunt aduersus moysen t aaron tē. vsq̄ ad hoc: hec est aqua ꝫtradictionis tē. Notandū q̄ eadem t cades t in deserto pharan t in deserto sin facta est: sicut scriptura refert. vñ cōtingimus partez deserti pharan vbi cades est: specialiter sin appellari. Sin autem nō est ipsa cades quā mox transgresso mari rubro inter helim t sinai
¶ q transierūt

a Bona res ē quam vis facere. quia p hoc negocia citius t facilius expediebantur. b Tuliq̄ de tribubus vestris. per electionem t cōsensum vestrum. c Et q̄nq̄. Greciros sapientes et nobiles. moribus t genere. quia ſm q̄ dicit Boetius de consolatione: nobilitas generis cōtuz est de se vi detur ipsis nobilib⁹ q̄n dam necessitatem imponere ne a maiorum suoz̄ probitate degenerent.
d Et constituī eos p̄n cipes. in diuersis gradibus t officijs. vnde subditur: e Tribunos. qui ꝑunt mille. f Centuriones. q̄ centuz. et sic de alijs. g Precepiq̄ eis dicens: Audite illos: q̄z iudiciū debet dari cū maturitate t discretione ad qđ ꝑtigitur q
Job. 7.e partes diligent audiantur. h Et qđ iustū est iudicate. nō diuertentes a iustitia aliq̄ ꝓmio: nec fauoze vel amicitia. ideo ſ̄ditur: i Siue ciuis sit ille siue peregrinus. quia cōciues solent magis diligi q̄ alieni.
k Ita paruum audietis vt magnū. ꝫ dicit q̄ diuites solent magis honorari q̄ audiri q̄ pauperes: qđ non debet esse in iudicio. l Quia dei iudi. est. alij enī iudicant sicut ei⁹ ministri. et ideo si diuertant a iustitia: directe faciunt cōtra deū.
m Q̄ si difficile vobis visum aliq̄d fuerit: ita q̄ nō videatis clare q̄d sit determinandū. n Referte ad me t ego audiā. vt determinez vobis q̄d agendū sit si sciā: vl si nō: ad ꝓsiliū dñi referaz: siē fecit de filiab⁹ salphaat: vt dictū est Nu. xxvij.
o Profecti āt de oreb. Postq̄ moyses narrauit p̄dicta beneficia. hic ꝫr refert culpaz cōmīſſam ex relatiōe explozatoz̄ p quā fuit retardatū ꝓmū. ꝓmissuz de ingressu terre ꝓmissionis.
Circa qō moyses p̄mo replicat accessum pl̄i ad missionis locū. scdo missionē explozatoz̄. ibi: Et accessistis. tertio petīt cōmissuz. ibi: Et noluistⁿ ascēdere. q̄rto ꝓmissi impedimētū. ibi: Cūq̄ audisset dñs. Circa ꝓmū ꝺr: Profecti aūt de oreb. q̄ alio noīe vocat mons sinai. p Trāsiuim⁹ p heremū terribilē. q̄ erāt ibi serpētes magni et scorpiones in multitudine: ſm q̄ ꝺr. j. viij. cap. Erat ibi serpens flatu adurens t scorpio.
q Per viā mōtis amorrei. i. p viaz q̄ ducit ad illū montē p quē debebāt ingredi. Seqūtur:
r Dixi vo. venistⁿ ad mon. amorrei. oñdēdo vobis locū p quē debebat⁹ terrā ingredi de māndato dñi. vñ subdit: s Ascende t posside eā. q̄z dñs parat⁹ est iplere ꝓmissum: t q̄z noluerūt statim intrare ſ̄ mag⁹ negociū retardare mittendo ꝓias explozatores quasi de diuina directiōe diffidentes. ideo suo demerito promissi sunt peccare p quod retardatus est ingressus terre.
✠ Et accessistis

¶ pertrāsierūt: sed alia prozsus t alijs apud hebreos scripta litteris. Secūda vero eiusdem
Nu. 20.b quadragesimi anni māsio est mons hoz: in q̄ occubuit aaron primo die quīti mensis: vltima campestria moab sup iordanem ꝫta hiericho: vbi Deuteronomiū meditātes manserūt: donec mortuo moyse: Josue duce primo die decimi mēsis iordanē trāsierūt. Fiunt ergo māsiones primi anni. xij. scdi. xxj. vltimi. x. t ipa vices tam prima q̄ est cades: et alle. lx. simul. l. oīes. xl. due.
Nu. 13.a a Et accessistis ad me tē. In libro Numeri scriptū est dñm dixisse moysi vt mitteret viros qui ꝓsiderārēt terram. hic vero pl̄s dixisse legit: Mittam⁹ viros qui ꝓsiderēt terraz. Sed pl̄s hoc ꝑius moysi suggessit: moyses ꝓsiliū ad dñm retulit: ſm cuius preceptum postea explozatores misit. b Misi ex vobis. xij. vi. tē. Ysido. Duodecim explozatores missi ad explozādū vberem terrā qui populū terruerūt: scribarū t phariseoz̄ speciē gerūt. Sicut et illi p moysen missi sūt t vberē terrā sollicite ꝓsiderārēt: sic isti p legē t ꝓphetas vt p scripture inuestigationē x̄pi specularent adueniū: in q̄ erat terra. i. caro sct̄a: in qua dei regnū t vbertatem spūaliū fructuū: t vitā ꝓsequerenť eternā. Sed sicut illi pl̄m ꝑterruerūt desperatione ne ꝓsiderēt in dei ꝓmissione: ita scribe et pharisei populo ꝑsuaserūt ne crederēt i christum: ad egyptū seculi hui⁹ redeūtes: māna fidei repudiātes querētes ollas pctōrum nigras: t cepas blasphemozū putridas t pepones vitioz̄ t libidinū corruptione marcētes. Botrus aūt quē duo attulerūt: x̄ps est pendens in crucis ligno. ꝓmissus gentib⁹: alla/
Ps. 68. tus de terra. ꝓmissionis de ventre virginis. Duo baiuli qui incedūt sub onere botri: duo sunt pl̄i. Ꝓzo iudaic⁹ cecus t auersus pendentis gr̄e ignar⁹: t onere suspēi ꝑssus: cui subiacēt iudicāri ſm illud: Obscurenť oculi eoz̄ ne videāt: t doz. e. sem. i. Posterioz vero gēilis x̄pm credēs sp ante oculos hn̄s: t q̄si seru⁹ dñm: t discipul⁹ mg̃m sequēs: t illud
Luce. 9.c euāgelicū audiēs: Qui vult venire post me abneget semetip̄m t tollat cru. s. t se. me. Hic est botrus q̄ sanguinis sui vinū in salutē nostrā crucis ꝫtritiōe ꝑfudit: t exp̄ssuz passiōis sue calicē ecclie ꝓpinauit. Hic est botrus quē malagranata. i. mater ecclia secuta est. Hn̄s numerū granoz̄. i. multitudinē pl̄oz̄: et rubozes sanguinis x̄pi signaculo cozuscantem. habet etiā distincta grana: diuersa. s. charismata. Hdis oībus se indignos increduli iudicantes: terrā carnis x̄pi fluentē lacte t melle accipe noluerūt quā serui ei⁹. i. christiani ꝓse
Cant. 4.a cuti sunt: de cui⁹ doctrina cantat ecclia: Ex dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua sup mel o. m. Ficus aūt legē significat: sicut botruſ figurā saluatoris gestat: q̄z nec christ⁹ sine lege: nec lex sine x̄po.
Allego c Duodecim viros. Allego. Hi doctozes ecclie significant: q̄z alij ꝑuia docēdo pl̄m puertūt: alij recta pdicādo ꝓfi ciunt. d Nocte oñdens tē. Nox pctōris: dies: vita iusti. In colūna ignis maloz̄ damnatio: quibus terribilis apparebit dñs in iudicio. In colūna nubis lenis t blanda visio: qua consolabuntur electi. e Die per columnā nu. In estu huius seculi obumbrans t sustentans fortitudine t propitiatione sue carnis. f Juravit. Non est deus passibilis: nec vitio iracundie subiectus. Sed p hec charitas moysi erga populuz manifestatur: t dei bonitas que omnem sensum superat.
g Non videbit quispiam. Simile dicit de illis qui inuitati ad cenam excusauerunt se: Memo virorū illoz̄m qui vocati sunt gustabit cenā meā. Pessima generatio nō possidet
Luce. 14.c terrā bonā: q̄z x̄pi nō credit incarnationē.
¶ Nec mirāda

a Et accessistis. Hic ꝓiter replicat missiōem explozatoz̄ q̄. ꝓcessit ex ipoztunitate pl̄i. hoc petētis: vt dictū fuit Nu. xij. t ꝫ est qđ dicitur: Et accessistis ad me oēs. i. cuz tumultu t ipoztunitate. b Misit tam⁹ vi. qui ꝓsi. ter. qualis sit: cū tū dixisset de⁹ ipam esse fluentē lacte t melle cui credere debebant.
† Nu. 13.e c Et renūciēt p qđ iter debeam⁹ ascēdere. quasi diffidētes de diuina directiōe: q̄ erat eoz̄ ductor.
d Cūq̄ mihi ſmo placuisset. ꝫ accipit placere ꝓ ꝓsentire: q̄z hoc moysi simplr̄ displicuit: vt dictum fuit Nu. xij. sed ꝓpter importunitatē pl̄i sup hoc ꝓsiluit dñs qui rūdit ei: Mitte explozatores: nō p̄cipiēdo sed mag⁹ permittēdo impleri petitionē pl̄i ad malū suuz: eo q̄ male petebat. Sequitur:
e Venerūt vsq̄ ad vallē botri. sic noīatus est loc⁹ ille: eo q̄ explozatores inde tulerūt botrū: vt hr̄ Nu. xij.
f Bona ē terra quaz dñs de⁹ nr̄ datur⁹ est nob: ꝫ verbū dixerunt caleb t iosue tm̄: licz enī alij explozatores cōmēdassent terrā de fertilitate: tū dixerunt q̄ impossibile erat pl̄o ipam acq̄rere: ꝓpter qđ de ꝓsilio explozatoz̄ filij israel desperati de ingressu terre ꝓmissiōis: voluerūt reuerti in egyptū. Josue aūt t caleb non solū dixerāt terrā esse bonā: ꝫz etiaz q̄ ex aditorio dei absq̄ difficultate possent obtinere eā: vt habet Nume. xiij.
g Et noluistis ascēdere. Hic describit petīs commissum multiplex. ꝓmus fuit inobediētie. cū dr̄: Et noluistis ascendere. ad mādatū dñi t meuz et caleb et iosue exhortationem. scōm fuit incredulitatis. qđ notat cum dr̄: Sed increduli ad tē. tertium murmuratiōis. ibi: Et murmuraſtis. quartum blasphemie. ibi:
h Atq̄ dixistis: odit nos dñs. cū tū ecōtrario signa certe dilectionis eis oñdisset in exitu de egypto t in deserto: vt patet in Exo. q̄ntū pusillanimitatis. cum dicit:
i Nūcij ter. coz no. di. maxi. multi. est tē. hoc expositū est Nu. xiij. vsq̄ ibi: k Et dixi vobis. vos ꝓsolando. Ꝓzo vobis ipe pugnabit sicut fecit in egypto: interficiēdo ꝓmogenitos egyptioz̄: t submergēdo pharaonē t ei⁹ exercitū: t in solitudine amalech debellando. l Portauit te dñs tē. i. dilig̃ter te custodiuit t nutriuit dū do mānā: sicut solet nutrix custodire t nutrire infantulū. m Et nec sic quidez credidistis dño deo
in vobis. a ſ qđ dux t comes laboris. b ſ indicio nubis stante. s. columna nubis.
vestro: qui p̄cessit vos in viā: t metatus est locū in quo tentoria
a ſ In cecitate huius seculi prebet lumen spiritussancti. ſ vt qui non vident videant.
b figere deberetis: nocte ostendēs
a ſ vt qui vident ceci fiant.
e vobis iter per ignem: et die per columnā nubis. † Cunq̄ audisset n
dñs vocem sermonum vestroz̄:
ſ Deus iratus dicitur: cum ea que sunt ira t vltione digna facimus.
f iratus iurauit et ait: Non vide/ o

† De pe. di. 9. ſ. auctoritas De pe. di. 2. c. reuerta. Nu. 14.b

a Nec miranda tē. Hic dicit moyses ꝓpter ꝓsūm iratum sibi dñm dixisse q̄ in terrā ꝓmissionis non ingrederet: cū in libro Num. 20.b Num eri legatur. Dixit dñs ad moysen t aaron: q̄ nō credidistis mihi vt sctificaretis me coā filijs isrl: nō introducetis hos ꝓplos in terrā quam dabo eis. Sed ista sequēs videt soluere Ibidem ꝯfessionē. Nec ē inḋt aqua ꝓtradictiōis vbi iurgati sunt filij israel ō dñō tē. Jurgiū ei t rebellio ꝓli cā fuit ire t vidicte tā i ꝓsūm q̄ i moysen t aaron.

b Nec tu ingre. Jsido. Videt i marta ꝓheta mortua. i moyse t aaron lex t sacerdotiū iudeoꝝ: q̄ nō potuerūt ad terā ꝓmissionis ascēdere: nec credētē populū de solitudīe hui⁹ seculi educere: sed solus iesus. i. saluator ver⁹ dei filⁱ. In tricesima tertia māsione moyses dñm offendit. Perturbat⁹ enī murmure ꝓli dubitādo petrā percussit: q̄si aquā nō posset de⁹ dare de petra q̄s ante ñ fecerat. Moyses in B loco figurā gerit ꝓli sub lege positi. Sic ei ꝓplis xp̄m i ligno affixit crucⁱ: nō credēs dei eē virtutē: sic moyses cū petrā percussit de xtute dei dubitauit.

Ps.c Sz petra ꝓcussa manauit aq̄: t plaga xp̄i reddita ē credentib⁹ 1.Co.10.a vita. petra ei erat xp̄s. Hāc carnalē de xp̄i diuitate desperatiōnē in ipⁱ xp̄i altitudine dñs iubet moꝝ dū moysen i mōte mori ꝓcipit. Petra ei xp̄s: mons xp̄s. petra humilis fortitudo: mons eminēs magnitudo. De Mat. 5.b B mōte ꝺr: Mō ꝓt abscōdi ciuitas supra mōtē posita tē. Prudētia carnis viuit: cū tā q̄ petra ꝓcussa ꝓtenit in cruce būilitas xp̄i. Prudētia carnis mori⁹ cū tā q̄ mōtis eminētia xp̄s excelsus agnoscit. c Cunq in. ar. tē. Hec ista hūanā ꝓcutit supbiā q̄ de suis viribꝰ ꝓsumit: nec i dei ꝓfidit potētia. Amoꝝei ei. i. amaricātes: hostes sūt spirituales: q̄ bītāt i mōtib⁹ supbie t ꝓsūptuosos necant desēr vsq̄ hozma. i. a squaloze vitioꝝ vsq̄ ad dānationē penaꝝ. Seir nāq̄ pilosus hozma iterꝑ tas anathema. Quisq̄s ei vitiorū sozdib⁹ ñ metuit pollui: hūc necesse est ꝓ merit⁹ ignibus gehēne tradi. Demōes nāq̄ volūt nos ꝓplicare cupiditatib⁹ terrenis: t si ꝓsequeram⁹ in pctis: t i montē supbie ascēdere nō desistim⁹: ignit⁹ iaculis ꝓcidūt t ꝓducūt ad anathema ꝓpetuum. Jō ñ ꝺm pelagianistas ꝺ nra ꝓsumam⁹ potētia: ꝫ ifirmitatem nraꝝ ꝓsiderātes: dño ꝓ oīa obsequamur: vt superat⁹ hostib⁹: celestⁱ patrie gaudia ꝓmissa cōsequamur. Cauenduz est ne murmurātes contra dñm ascēdamus in montē supbie: putātes nos ꝓpijs viribus saluari posse: ne continuo tradamur amoareis. i. demonibus.

Profectiq̄

bit q̄spiā de hoīb⁹ generationis hui⁹ pessime terrā bonā quā sub a ꝯ nō malis sed bonis: mihi ergo debeo malis. iuramēto pollicit⁹ sum pātribus vr̄is ꝓter caleb filiuz iephone: a ꝯ possidebit. b ꝯ mente. c ꝯ xp̄i carnē.

Jplē ei videbit cā: t ipi dabo trā ꝯ limitatoribus. ꝯ obedien, quā calcauit t filijs ei⁹: q: secut⁹ ē do: credendo.

a dñm. Hec mirāda indignatio in ꝓsūm: cū mihi q̄s irat⁹ dñs ꝓpter b pp̄m: cū mihi q̄s irat⁹ dñs ꝓpter a ꝯ iurgantes ad aquā cōtradictiōis. b ꝯ lex nec minem ad perfectum duxit.

vos dixerit: Hec tu ingrediēr⁹ il b a ꝯ iesus verus. b ꝯ christus non venit leges soluere: sed adimplere.

luc: ꝫ ipse fili⁹ nun mist̄r tu⁹ ipe intrabit ꝓ te: hūc exhortare t ro a ꝯ electiōe grē. b ꝯ In domo ꝓris mei mā. m. ē.

boza: t ipe terrā sorte diuidat is/ a ꝯ gnnles pauges spū quos desperastis. raeli. Parūli vr̄i de q̄b⁹ dixist⁹ ꝯ a diabolo. ꝯ non serui.

q̄ captiui ducerent t filij qui ho b a ꝯ dei. b ꝯ diaboli. c ꝯ fuistis aliq̄n tenebre: nunc autem lux in domino.

die bōni ac mali ignōrāt distan/ a ꝯ libero arbitrio. b ꝯ p gratiā. tiā: ipsi ingrediēnt: t ipsis dabo a ꝯ viuentiū vel meiꝑm. b ꝯ in eternū.

terrā t possidebūt eā. Vos aūt re e uertimini t abite in solitudinē ꝓ via maris rubri. Et rūdist⁹ mihi: f peccauim⁹ dño: ascēdemus atq̄ pugnabimus sicut ꝓcepit do/ a ꝯ propria virtute cōfidentes.

c minus de⁹ noster. Cūq̄ instructi armis pergeretis in montez ait mihi dominus: dic ad eos† Moli a ꝯ in montem superbie. ꝯ ego humiliras. te ascendere neq̄ pugnetis. Nō ꝯ qui superbi inobedientes. ꝯ ꝓstrari. enim sum vobiscū ne cadatis co t ꝯ demonibus. ꝯ q̄ tribulant me: exul. s. m. f. ꝯ cōsulendo. ram inimicis vestris: Locut⁹ suz ꝯ aure cordis. t non audistis: sed aduersantes ꝯ qui in me loquebatur. ꝯ qui se exaltat hu. imperio domini: t tumentes sup ꝯ proficiendo in peius. ꝯ superbie. bia ascendistis in montez. Jtaq̄ g ꝯ de insidijs. ꝯ amaricans. i. diabolus. egressus amoꝝeus q̄ habitabat ꝯ superbie. in montibus: t obuiam veniens persecutus est vos sicut solent a/ b a ꝯ ignitis iaculis. b ꝯ gladio spiritali. c ꝯ squaloze vitioꝝ que hispida t horrida. pēs ꝓsequi: et cōcidit de seir ūsq̄ ꝯ anathema. a ꝯ a supbia. ꝯ ꝺsi penitentes. hozma. Cunq̄ reuersi ploraretis coā dño nō audiuit vos: nec vo i ꝯ non sue. ꝯ humiliari. ci vr̄e voluit acq̄escere. Sedistis k ergo in cadesbarne multo tpe.

lis qui nōdū attigerāt. xx. annuz. a Nec miranda indi. in ꝓsūm. q̄ tam grauiter peccauit: vt predictū est. b Cū mihi q̄z iratus dñs ꝓpter vos di. tē. Contrariū aūt videtur Num. xx. vbi ꝺr sic: Dixitq̄ dñs ad moysen t aaron: q: nō credidist⁹ mihi vt sanctificaretis me coā filijs israel: nō introducetis hos ꝓplos in terrā quā dabo eis. exquo ptz q̄ dom⁹ fuit irat⁹ ꝓtra moysen ꝓpter pctm suū. Dicenduz q̄ pctm ꝓli fuit occasio ipi moysi discredēdi verbo dñi. t sic loq̄tur hic.

c Propter vos. s. occasionaliter. d Et filij qui tē. B dixit ꝯtū ad illos q̄ adhuc nō bāt vsum rōnis. e Vos aūt reu. tē. a ꝓcessu versus terrā ꝓmissiōis. f Et rñ. mi. Hic describit ꝓnia omissa siue obstinatio. licz enī filij isrl audita ista dñi ꝑdicta peniterēt de B q̄ nō ascēderāt ad terrā ꝓmissiōis ꝺm māda tū dei: tñ nō fuit vera pnia q̄ volebāt accedere ad eā ꝓtra ei⁹ ꝓhibitionē: t ideo ab aduersarijs fuerūt debellati. t ptz lra. g Itaq̄ egressus ē amoreⁿ. Nu. xxi. hr chananeⁿ. Dicēduz q̄ oēs q̄ descēderūt de cham filio noe: noīe generali vocant chananeⁿ: ꝑ a diuersis filijs ei⁹ noīant specialitⁱ⁹ noīb⁹. s. aliq̄ iebusei: aliq̄ amorrei: t sic de alijs. igit̄ Num. xxi. ponit nomē generale: hic aūt ꝑticulare.

b Sicut solēt apes ꝓsequi. i. faciliter t turmatim. apes enī q̄n aliq̄d ꝓsequunt volādo turmatim ꝑ facūt. Ra. Sa. exponit ꝺ de ꝗdam genere muscaꝝ q̄ sunt sines apib⁹: ꝑ bīt aculeos venenatos. t ideo q̄n boues ab eis pingūtur cadūt t mouūt. sic filij isrl tūc coā suis aduersarijs ceciderūt. i Nec voci vr̄e voluit acq̄escere. q: nō retractauit suā ꝺnam: ꝑ magⁿ firmauit. k Sedistis g̃ in cadesbarne multo tpe. In hebreo hr sic: Et sedistis in cades dieb⁹ mult⁹: ꝺm dies q̄b⁹ sedistis. i. ꝺm numeꝝ dieꝝ q̄bus sedistis in aliis māsiōib⁹. vt exponit Ra. Sa. q: ꝺm euz tanto tpe sederūt ibi q̄nto tpe sederūt in aliis mansiōibus sequētib⁹. i. xix. annis: q: totū tps q̄ sedecrūt in cades t aliꝭ fuit. xxxviij. annoꝝ: vt hr ca. se. includunt tū ibi dies q̄b⁹ ambulabant.

Mozaliter. Ca. I †Nu.14.a

Seq̄tur: a Cepitq̄ moyses explanare legē. Mozalit ꝑ B ondit q̄ nō solū licitū est ꝑ etiā meritoziū hoīb⁹ litterat⁹ sacrā exponere scripturā ꝺm fidei tenoreⁿ: t ei⁹ obscura min⁹ intelligētib⁹ declarare. ꝓpter q̄d in ꝑsona sapientie ꝺr Eccl. xxiij. Qui elucidāt me vitā eternā habebūt. Sacra vero scriptura ꝓprie ꝺr sapia infra. iiij. ca. Hec est sapientia vestra t intellect⁹ coā populis. r Nō valeo solus negocia vestra sustinere tē. Per hoc aūt q̄ moyses sapiens t deo familiaris: intātū q̄ cū eo loq̄bat sicut solet hō loqui ad amicum suū: t tñ pressus onere regiminis populi ⁊sti tuit adiutores sibi: instruunt ꝓncipes t ꝓlati ac etiā curati q̄ sub imposito sibi onere sunt valde ꝓcssi querere t instituere sibi adiutores ad sublenationē oneris. ꝓncipes in regimine tpaliū. ꝓlati vero t curati in regimine spūaliū. quales aūt esse debeāt adiutores isti ostendit cū ꝺr: r Viros sapientes. q̄tū ad naturalē industriā t sacre scripture noticiaz: t ꝑ in regimīe spūali: in tpali vero regimine debent esse industrij scireq̄ cōsuetudines et iura ciuitatū t terraꝝ ad quas se extēdit regimen suū. vi Et gnaros. q̄tū ad sollicitudinē debite ꝓuidētie. ʒ Quoꝝ ꝓuersatio sit ꝓbata ꝓ experientiā bone vite: t hec duo vltia in vtroq̄ regimīe c. s. spūalū t tpaliū requiruntur. b Wittam⁹ viros q̄ consideret terram tē. sensus mysticus coꝝ que dicūtur hic de istis exploratoribus positus est supra Numeri. xiij. ca. t. xv.

Profectiq̄

a Profectiq̄ in. tē. Hic ꝓsequitur inducit moyses populū ad legis reuerentiā replicando beneficia dei post legem datam. t primo beneficia collata temporе pactis. secūdo data tpe belli: circa medium huius ca. Surgite t transite tē. Prima in tres ꝺm tres populos ꝓtra quos ꝓhibiti fuerūt intre bellum. secūa ibi: Cunq̄ transissemus. tertia ibi: Postq̄ aūt. Primus populus ꝓtra q̄e prohibiti fuerūt bellare fuit populus idumeoꝝ qui descenderūt de esau. Circa quod premittitur prohibitio belli ꝓtra idumeos. t secūdo describit sub breuib⁹ verbis beneficioꝝ exhibitio illo tpe t precedenti q̄tuz ad aliquid t etiā sequēti. ibi: Dominus deus tuus. Premittitur g̃ modus deueniendi iuxta terrā idumeoꝝ. cū dicit: Profectiq̄ inde. s. de cades. b Venimus in solitudinē que ducit ad mare rubruz sicut ꝺxerat mihi dom⁹. ꝓout habet ca. ꝓcce. anteq̄s enim peccaret populus decept⁹ ab exploratoribꝰ incedebat recte versus montem seir qui est in terra idumeoꝝ: sed post peccatū declinauerunt a via recta: t magno tempoꝛe fuerunt vagabundi ꝑ desertum: t postea redierūt versus montē seir: t quia filij esau noluerūt eis cōcedere transitum ꝑ terram suā: coacti sunt declinare⁊ circūire terrā illam quousq̄s venissent vltra: vt habet Num. xx. t hoc est quod subditur: Et circūiuimus montez seir tē. Consequēter describit ꝓhibitio belli cōtra idumeos. cū dicitur: c Transibitis q̄ terminos. i. iuxta terminos: quia nō intrauerunt terrā eoꝝ: vt dictum fuit Num. xx. ꝺm probabiliorē opinionē. t dicet infra isto ca. d Fratrum vestroꝝ filioꝝ esau. vocat fratres quia iacob a quo descenderūt filij israel: et esau a quo idumei: fratres fuerūt vterini: vt habet Gen. xxv.

e Et timebūt vos. tūc enim nec vellent occupare terram eoꝝ: vel saltem ibidem aliquod malus facere. ꝓpter quod negauerunt eis transitum p eam.

f Me mouearmini contra eos. ad ꝓelium ꝓpter ꝓdictam denegationē. g Neq̄ enim dabo vobis de terra eoꝝ tē. quia ex merito abrae a quo descenderunt: t promissiōe sibi facta illa terra fuit cōcessa a filijs esau: qui ex adiutorio dei expulerūt inde horreos qui erant fortissimi: vt habet infra eodez ca. h Libos emetis ab eis. q̄z licet filij esau nollent eis ꝓcedere transitū ꝑ terram suā: tamen portabant eis cibaria venalia ad locū vbi transibant iuxta terminos suos.

i Dñs deus tuus. Hic replicanᵗ in generali beneficia toto illo tpe exhibita. cū dicit: Dñs deus tuus benedixit tibi. dando legē. k In om. op. ma. tu. t maxime in ope tabernaculi ad cultū dei post legē datam.

l Mouit iter tuū. ducendo te in colūna ignis et nubis. m Quō transierⁱ solitudinē hanc. in qua sūt serpentes t scorpiones in multitudine ꝓseruādo te ab eoꝝ lesione. n Per quadraginta annos habitās tecū ꝑ specialē cultū. o Et nihil tibi defuit. quia dedit tibi manna t eduxit aquaz de petra. p Cunq̄ transissemus. Hic describit secūdus populus. f. moabitarū cū quibus prohibiti fuerūt filij israel bellare: t premittit modus veniendi ad terrā coā. cū dicitur: Cunq̄ transissemus tē. Consequēter ꝓhibet cōtra eos bellum. cū dicit: q Non pugnes cōtra moabitas tē. cuius causa subditur cū dicit: Non enim dabo tibi quicq̄ de terra eoꝝ. r Quia filijs loth tradidi eam in possessionē. t hoc fuit ex merito abrae et ꝓmissione sibi facta. ex hoc enim q̄ loth recessit de aran vt iret cū abraam in terrā chanaan: et cū eo init in egyptū t redijt: vt habet Gen. xij. t xiij. Abraaz reputauit eū ꝗsi filiū. s Emim ꝑ. f. h. ei⁹. dicti sūt autez emim. i. terribiles: q̄z ex aspectu sue magnitudinis alij terrebanᵗ. t Et de enachim stirpe. enach fuit gigas de cuⁱ⁹ magnitudine t filioꝝ ei⁹ ꝺr Num. xiij. quib⁹ cōparati ꝗsi locuste videbamur. v Sicut fecit. tē. Ex B aliq̄ dicūt q̄ Esdras scripsit ꝓncipiuz huⁱ⁹ libri: q: hic loquit⁹ de acq̄sitiōe terre filioꝝ israel: q̄ tñ fuit acq̄sita post mortē moysi: sed hoc dictū supra ipo batū ē. ideo dicēdū ē q̄ moyses ꝑ loq̄tur de futuro ꝓ modū ꝓteriti ad oñdēdū certitudinē impletiōis diuini ꝓmissi. Pōt etiā dici q̄ loquit⁹ ꝑ de ꝓterito q̄tū ad acq̄sitionē tre seon regⁱ esebon t og regⁱ basan: q̄ fuit acq̄sita viuēte moyse t añ q̄ scriberet librū istū. ceta patet.

Allego. b Montem seir. Seir est mons in terra edom in quo habitauit esau in regione gebalena vbi habitauit ante ꝺxerⁿ: quē interfecit chodorlaomor: qui ab esau pilosus t hispidus dicit. i. pilosi nomē accepit. Choꝛei sicut cetere gentes quas superauerūt q̄ de ꝓtriarcharū semīe descēderūt: malignos spiritⁿ⁹ vel vitia exprimunt: que illi expugare possunt: qui sanctoꝝ patrū vestigijs t doctrinis insistunt: t spiritalē militiam sub rege chr̄isto agunt. de qua ꝺr:

Eph.6.b Non est colluctatio vobis aduersus carnem t sanguinez: sed aduersus ꝓncipes. potestates tē. c Filijs loth tradidi ar i pos. tē. Ar metropolis est moabitarū: super ripaz torrētis arnon: olim possessa a gētе veterrima emim postea retenta a filijs loth. i. moabitis subuersis accolis. Hec ostēditur hodie i vertice montis: torrens vero per abrupta descēdēs: in mare moꝛtuū fluit. Allego. Ar interpretatur suscitauit. Emim. i. terribiles. Hi sunt demones q̄ lites suscitant: t ꝓtentiones t tela nequitie parant ꝓtra fideles. Enachim q̄s de stirpe enach ꝓcreati: t gigantib⁹ ꝓceritate eq̄ti: ꝺm nomen suum ꝗsignificant demones. Nam monile collo sublimi interpretantur. Superbie enim fastu elati: omnez militie sue paratū ascribunt ꝓprie virtuti. Ideo illis facile cedunt: qui in virtute dei confidunt: t cum Psalmista dicūt: Fortitudo mea t laus mea dominus tē.

d De cadesbarne. Hiero. Cadesbarne est locus in deserto: qui coniungitur ciuitati petre in arabia vbi occubuit maria: t moyses rupe ꝓcussa ꝯ aquam

¶ aquā fuit ēt ꝓlo ōdit. Monstrat vsq; hodie ibidem sepulchrū marie: sed t ꝓncipes amalech ibi cesſ sunt a chodolaomor. a ¶ Misi ergo nuncios ꝛc. Allego. Scon diabolū ſignificat: qđ germen ē inutile: vel arbor infructuosa: vel elatus. Iſrael populū christianū qui ꝑ viam mundi huius cupit transire: t ad celestia regna ꝑuenire. hic mittit ad scon verbis pacificis ꝓmittēs se non habiturum in terra eius: sed tm̄ transitum t regali via incessurum. Hoc quisq; ꝓmisit cum ꝓmū ad aquam baptismi peruenit: t prima fidei signacula suscepit. Abrenūciauit enim diabolo et pompis eius et operibus eius t omni seruitio t voluptatib⁹ eius. Hoc est quod dicitur: Nu.21.e Quia iſrl nō declinabit in agrum eius: vel in vineaz eius: t aquā de lacu eius non potabit. i. disciplinam vl astrologie vl magice vl cuiuslibz doctrine que contra pietatez est: amplius nō sumet. Sz bibet de fontibus saluatoris: non derelinquet fontem aque viue: vt bibat de fonte scon: ſz incedet via regia que est christus. qui dicit: Joh.14.a Ego sum via veritas t vita t rex. Fz illud: Pſ.17. Deus iudicium tuum regi da. Non declinabit in agrum neq; in vineam eius: ad opera scilicet vel ad prauos sensus eius. Amorrei loquētes interpretātur: vel amaricantes: quia deum ad amaritudinē ꝓuocant: t in verbis tm̄ confidūt: vt poete: astrologi: philosophi: qui inania loquūtur. Regnum autē dei non est in sermone: sed i virtute. Volūt fideles cū pace transire t pacifici esse etiam cum inimicis pacis: sed eo magis ꝑnicipē mūdi offendūt: q̄ se cū illo nolle morari dicunt: nec aliq̄d eius contingere. Inde exacerbatus magis persequitur: pericula suscitat: cruciatus intētat: congregat populuz suuz: exigit cōſligere aduersum iſrael. Populus eius sūt ꝓncipes t iudices mūdi cūctiq;

¶ nequitie

rum fuit: donec ꝓsumeret eos generatio hoim bellatorū de castris sicut iurauerat dñs: cui⁹ manus fuit aduersum eos vt interirēt de castrorū medio. Postq; aūt uniuersi ceciderūt pugnatores locutus ē dñs ad me dicēs: Tu trāsibis hodie terminos moab: vbē nomine ar: et accedens in vicina filiorū ammon cauе ne pugnes contra eos: nec mouearis ad prelium. Non eni dabo tibi de terra filioz ammon: quia filijs loth dedi eam in possessionem. Terra gigantū reputata est: t in ipa olim habitauerūt gigātes quos ammonitę vocant ꝯmunis populus magnus t multus t procerę longitudinis: sicut enachim q̄s deleuit dominus a facie eorum: t fecit illos habitare ꝓ eis: sicut fecerat filijs esau qui habitabāt i seir delens eos t terraz illorum eis tradens: quaz possident vsq; in ꝓsens. Euoeos quoq; qui habitabant i aserim vsq; gaçā cappadoces expulerē eos: Qui egressi de cappadocia deleuerunt eos et habitauerunt ꝓ illis. Surgi b te et transite torrentem arnon. Ecce tradidi in manu tua seon regem esebon amorreorum: et terram eius incipe possidere: t committe aduersuz eū prelių. Hodie c incipiam mittere terroꝛē atq; formidinē tuam in populos qui habitant sub omni celo: vt audito nomine tuo paueant: t in morez parturientiū cōtremiscant: t doloze teneanť. † Misi ergo nūcios de solitudine cademoth ad seon regem esebon verbis pacificis dicens: Trāsibimus ꝓ terram tuā: publica gradiemur viā: nō declinabimus neq; ad dexteraz neq; ad sinistram: Alimēta precio vende nobis vt vescamur: aquaz pecunia tribe et sic bibem⁹. Tantum est vt nobis concedas transitum sicut fecerunt filij esau qui habitant in seir: t moabitę q̄ morantur i ar donec veniamus ad

a ¶ Postq; aūt. Hic describitur tertius ꝓlis. s. āmonitarū cōtra quē ꝓhibitū fuit prelių: qz ammon t moab ex quib⁹ descenderūt ammonite t moabite fuerūt filij loth de duabus filiab⁹ suis: vt habetur Heñ. xix. Quos deleuit deus a facie eoz ꝓpter meritus abrae cuius filij⁹ loth reputabat. b ¶ Surgite. Hic conſequēter inducit moyses populū ad dei t legis reuerentiam recolendo beneficia diuina tpe belli. t primo recolit beneficia exhibita tpe belli preteriti. secō exhibē da tpe belli futuri. ibi: Josue quoq;. Beneficia aūt exhibita in bellis ꝓteritis sunt regna acquisita ꝓ victoriam diuinit⁹ datam. Circa qō primo agit de terre acquisitione. secō de distributione acquisite. ibi: Terrāq; possedimus. circa mediū. iij. ca. Adhuc ꝓmo describitur acquisitio regni seon. secō ipsius og in principio iij. ca. Circa ꝓmū primo describitur prelij causa. secō victoria. ibi: Percussimusq;. Circa primuz ostenditur belli causa t iusta ex parte filiorū iſrael. secūdo iusta ex parte seon. ibi: Voluitq; seon. Circa primū ostenditur bellū filioz iſrael esse iustū ex auctoritate et precepto dñi qui terraz vnius ꝓ voluntate sua potest dare alteri. t hoc est qđ dicit: Surgite t transite. t hoc cōnuatur sic cū precedētibus q̄ sunt verba dñi ad populum que refert moyses. c ¶ Ecce tradidi i manu tua scon. hoc dicit ad ostendendū q̄ victoria fuerat ex beneficio diuino: nō ex virtute populi iſrael. d ¶ Hodie incipiam mittere terroꝛē ꝛc. qz per victorias habitas de regib⁹ seon t og timoz filiorum iſrael cecidit super omnes hoc audiētes. e ¶ Qui habitant sub omni celo. Ex hoc dicit Ra. Sa. q̄ in pugna iſrael ꝓtra seon t og sol steterit sicut tpe Josue. t ꝓ hoc victoria nota facta fuit sub omni celo: sed nō est verisimile q̄ moyses tm̄ ōi beneficiū tacuisset: cū ꝓ scriptura hui⁹ libri intēderet inducere ꝓsentes t futuros ad reuerentiā dei t legis diuine. t ideo dicendū q̄ est modus loquēdi frequēter in sacra scriptura reperiť. f ¶ Et in morem parturientiū contremiscant. exterius in corꝑe t doloꝛ teneantur: interius in corde. g ¶ Misi ergo. Hic secūdo ostenditur bellū filiorū iſrael iustū ex parte ipsoz: quia ꝓmo obtulerūt pacem: petentes transitum pacificū. licet eni moyses sciret ꝓ reuelationē dei vt ꝓdictū est: q̄ seon transitū nō cōcederet: ſz magis contra eum bellaret: tamē pacem obtulit: vt daret exemplū filijs iſrael in futurū: li cet eni esset eis inhibitum ne pacem aliquā facerent cū habitatoribus terre chanaan: sed eos delerent simpliciter: sicut dictuz fuit Rume. xxxiij. tamen cū gētibus alijs pugnaturi ꝓmum debebāt offerre pacē: vt habet. j. xx. ca. Regnuz aūt seon erat extra terrā chanaan: t ideo misit ad eos nuncios verbis pacificis. sicut dicit hic: Misi ¶ nuncios ꝛc. b ¶ Publica gradiemur via. ita q̄ nullum nocumentū inferem⁹ bonis tuis immobilib⁹ seu terre tue nascētib⁹. i ¶ Alimenta precio vende nobis. ita q̄ nullam iniusticiā faciemus tibi in bonis mobilib⁹. k ¶ Tantū est vt nobis concedas transitū sicut fecerunt filij esau. Contrarium videtur Rume. xx. vbi dicitur: Cui respōdit edom: Non transibitis ꝑ meo alio quin armatus occurram. t postea subditur: Et diuertit ab eo iſrael. Ad hoc dicunt aliqui q̄ licet filij esau non concesserint transitum filijs iſrael per mediuz terre sue: tamen concesserunt transitum per terram suam in extremitatibus. Ra. Sa. dicit q̄ non concesserunt transitum ꝑ aliquam partem terre sue: sed portabant eis alimenta venalia ad loca per que transibāt iuxta terram suam. t ideo dicit q̄ illud quod hic dicit: Sicut fecerunt filij esau. hoc non refertur ad concessionē transitus: sed solum ad venditionem victualiuz. duo enim petebant filij iſrael, scilicet transitum per terram t venditionem victualium. primum negauerunt filij esau: et secundum concesserunt. Posset autem dici q̄ li sicut fecerunt ꝛc. potest referri ad vtrūq;: quia licet filij esau non concesſſent transitum per terram suaz: tamen dimiserunt filios iſrael pacifice transire iuxta terminos terre sue vendentes eis ibidem victualia. neutrum autem concesſit scon: sed exiuit de terra sua contra filios iſrael vt eos exterminaret. l ¶ Et moabite. qui similiter vendiderunt eis victualia.

¶* Voluitq; seon

¶ nequitie ministri: q̄ ꝓsequunť populuz dei: sed t ipe venit in iesa: quod interpretatur mādati impletio. Qui eni ad explerionez mādatoꝛ dei venerit: scon vel exercitū eius seuientē nō timebit. Mandata eni dei cōplere est diabolū t exercitū eius superare. Sic enim cōterit deus sathan sub pedib⁹ nr̄is: t dat nob potēti calcādi sup serpētes t scorpiōes t sup omnē virtutē inimici. a ¶ Quia indurauerat. Longa patiētia: nō cozrigēdo. vñ in Exodo: Ego induraui coꝛ pharaonis. t in Pſ. Conuertit coꝛ eoꝝ vt odirēt ꝓplm ei⁹. Causa Exo.10.a Pſ.104. aūt indurationis addit: vt traderet eum in manus tuas. i. vt ꝓtereret a te: qđ nō fieret nisi resisteret: nec resisteret nisi indurat⁹ eēt. Hui⁹ rei iusticiā si q̄rimus inscrutabilia sunt iudicia ei⁹: ſz iniq̄tas nō est apud deū. b ¶ Percussimusq; eū cū fi. ꝛc. Qui sunt veri iſraelite: nō carne iudei ſz spū: habitant in oīb⁹ ciuitatib⁹ amoꝛreoꝝ: cū in oī oꝛbe terraꝝ xp̄i eccl̄ie ꝓpaganť: t vnusq;sq; nr̄m ciuitas fuit regis seon: qz regnabat i nob stultitia: superbia: ipietas t oīa q̄ diabol⁹ suggerit. Sed vbi vict⁹ ē fozť t vasa ei⁹ direpta: facti sum⁹ ciuitates iſrl̄ habere ditas sctō: excisa ꝓtus arboze infructuosa: t deiecto clato rege: t regnā- Deut.11.d te in nobis mānsueto: q̄ dicit: Discite a me qz mitis sum t humilis coꝛde ꝛc. Voꝛa quoq; locoꝛ ꝓcuriūt. Aroer nanq; sublevans interꝑtať. Arnon acer⁹ tristicie. Galaad acer⁹ testimonij. Ab aroer q̄ ē sup ripā torrētis arnon ꝛc. Quia oīs ꝓsona cuiuslibet dignitatis fastu superbie vl pompa ꝓfidēs mūdana: cū ꝓsecutoꝛibus q̄ varijs tribulationib⁹ xp̄ianos angustāt vsq; ad hereticoꝝ zeliabula: q̄ testimonijs scripturaꝝ depꝛauatis ꝓtra eccl̄iam pugnāt: sed resistere nō ꝑualēt: traduntť victi in man⁹ sctoꝝ cū habitaculis suis. ¶ Ca. III

c ¶ Itaq; ꝓuersi al. ꝛc. Ad og regē basan: nec legatos dignātur mittere: nec trāsitum ꝑ terrā ei⁹ petere ꝓtinuo ꝓfligūt cum eoꝝ superātes eū t populū suum. Basan interꝑtať turpitudo. Merito q̄ nec legati mittunť ad gentē istā nec trāsitus petiť. nullus eni trāsiť ꝺz nobis esse vel ascēsus ad turpitudinez: q̄ statim expugnāda t oīno cauēda est. Cū og interꝑtať ꝓclusio: carnalia significat: q̄ꝝ desiderio aīa excludiť t sepať a deo. Aduersus ℔ sic est bellādū: vt nullū relinquať vitium. Nullū eni opoꝛtet relinq̄ i regno turpitudinis. Debēt ei turpia resecari: vt honesta t religiosa possint edificari. In regno seon vl moab ſ̄ ꝑcipitur. Forte eni ex illis aliq̄d nob op⁹ est: q̄ multiplex ꝑfť vite vsus egit: alioq̄n deberem⁹ exire de ℔ mundo. De basan ℞o. i. de turpitudine nihil relinq̄m⁹: qz nihilo indigem⁹. Nonne stū eni ē nō pōt qđ turpe est.

d ¶ Seraginta vbes ꝛc. Suptoꝛem sensuz ꝓfirmat. Seragenarius q̄ppe numer⁹ sicut senarⁱ ꝓfectiōez signifi cat. Vñ aūt. lx. vbes memorat vastatas in regione og regis basan. i. diaboli: q̄ est rex turpitudinis: qz ꝓfecte oīm vitioꝝ delectatiōem destruēdaz

¶ esse significat

iordanē: t transeam⁹ in terrā quā dñs de⁹ noster daturus est nobis. Voluitq; seon rex esebon dare no a bis transitum: quia indurauerat b dñs deus tuus spiritū eius: t obfirmauerat cor illius: vt tradere/ c tur in manus tuas sicut nunc vides. Dixitq; dñs ad me: Ecce cepi tradere tibi seon t terrā eius: incipe possidere eam. Egressusq; est d seon obuiā nobis cū omi populo suo ad prelių in iesa: t tradidit eū dñs deus noster nobis: Percussi/ e muscq; eū cūz filijs t oīni populo f suo: cūctasq; vbes i tpe illo cepimus interfectis habitatoꝛib⁹ earū viris ac mulierib⁹ et paruulis: Non reliquim⁹ in eis quicq; absq; iumētis: quę in partē venere prędanciū: t spoliis vbiū quas cepi mus ab aroer que est sup ripā torrentis arnon oppido: qđ in valle sitū est vsq; galaad. Nō fuit vicus g t ciuitas q̄ nr̄as effugeret manus. Omnes tradidit dñs deus nr̄ no bis absq; terra filiozum ām on: ad quā nō accessim⁹: t cunctis q̄ adiacent torrenti ieboch: t vbib⁹ montanis: vniuersisq; locis a qb⁹ nos phibuit dñs de⁹ nr̄. ¶ Ca. III

c ¶ Itaq; cōuersi ascēdimus ꝺz per iter basan † Egressusq; k est og rex basan in occursum nobis cū populo suo ad bellandum in edrai. Dixitq; dñs ad l me: Ne timeas eū qz in manu tua traditus est cū oīni populo ac terra sua: faciesq; ei sicut feciſti seon regi amoꝛreoꝝ q̄ habitauit in esebon. Tradidit ergo dominꝰ deus noster in manib⁹ nr̄is etiaz og a rege bāsan t vniuersum populuz eius: ꝑcussimusq; eos vsq; ad m internitionem vastantes cunctas ciuitates illius vno tpe. Non fuit oppidum qđ nos effugeret. Sexaginta vbes t omnē regionem

a ¶ Voluitq; seon. Hic describit bellum iniustum ex parte regis seon: ꝓmo qz deneg auit petitionē rationabilem. quod notať cum diať: Voluitq; seon ꝛc. t subdit causa: b ¶ Quia indurauerat dñs ꝛc. Dicitur aūt dñs indurare hoies in malo in ꝑtrum suo iusto iudicio ꝓpter demerita hominū subtrahit eis gratiā vel nō infundit. t qz effectus gratie est coꝝ mollificare. ideo ad eiꝰ subtractionē sequit induratio coꝛdis t obstinatio in peccatis. c ¶ Et traderet ꝛc. manus tuas. li vt teneť hic ꝓsecutiue: qz ad indurationēz secuta est illa pena. secō ondit bellum seon iniustū: qz ꝓtoz impugnauit filios iſrl̄ sine cā. t ꝑ ē qđ ꝺz: d ¶ Egressusq; est ſz. ꝛc. Nō vocauit seon og ad suū auxiliū: qz nō reputabat se indigere auxilio eiꝰ ad destructionē filioꝝ iſrael. e ¶ Percussimusq; eū. Hic describit victoria ꝓfecta eū ꝺz: ꝑcussim⁹ eū. i. interfecim⁹. f ¶ Cū filijs suis. In hebreo habeť: Cū filio suo. qđ exponēs Ra. Sa. dicit q̄ hoc intelligiť de quodā filio notabili quē habebat t erat eqlis pri in magnitudine t fortitudine. pōt tm̄ dici ꝑm trāslationem nostrā q̄ in hebreo ponit singulare. ꝑ plurali: sicut Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. Cetera patent vsq; ibi: g ¶ Nō fuit vicus. villa est q̄ nō haberet muros. t ciuitas villa est clausa murť. ¶ Ca. II

¶* Moraliter. Profectiq; inde ꝛc. Sequitur: † In possessionez esau dedi mōtē seir. Et de ēris moabitaꝝ t āmonitaꝝ ꝺz. j. eodē ca. q̄ dñs dedit eā filijs loth i possessionē: sicut t filijs iſrl̄ dedit terrā chanaan: t ꝑ idumei moabite t āmonite erāt idolatre. filij vero iſrael cultoꝛes erāt vni⁹ veri dei. ex quo ꝓz q̄ de⁹ terrena bona et tpalia dat indifferēter bonis t malis. sic aūt nō est de spūalib⁹ bonis t eternis. nā bona gratie t glozie solis bonis cōceduntur. t ideo collatio bonoꝝ temporaliū nō est certū signū amicitie diuine: sed aliqñ magis est ad ꝓtrarium. Job xxi. Quare ergo impij viuūt sublevati sunt ꝓfoꝛtatiꝛ diuitijs ꝛc. Seq̄tur: Ducūt in bonis dies suos: et in puncto ad inferna descēdūt. ¶ Ca. III

b ¶ Itaq; cōuersi. Hic conſequēter describitur victoria ꝺ rege og: q̄ primo describitur occasio pugne. secūdo cōditio victorie. ibi: Percussimusq;. Circa ꝓmum dicitur sic: Itaq; cōuersi. ad cōtinuādum iter nostrum post debellationē seon. A † Nu.21.e

t ¶ Ascendimus. ꝑ iter basan. i. quod ducit ad basan. k ¶ Egressusq; est og. ex ℔ apparet cā quare moyses non petiuit trāsitū verbis pacificis ab isto og sicut fecerat a seon: quia iste og nō expectauit q̄ moyses ad terrā ei⁹ ap ꝓpinquaret t inde nūcios mitteret: sed ꝓccupauit tp̄s monēdo bellū iniustū ꝓtra filios iſrl̄. l ¶ Dixitq; dominꝰ ad me: ne timeas eū. ℔ dictū fuit specialiť de og: qz erat mire magnitudinis t fortitudis: vt ꝓz. j. eo. ca.

m ¶ Percussimusq; eū. Hic describit magnitudo victorie: t ꝓmo ex hoim interfectoꝝ t ciuitatū captarū t prędarū multitudine: t ꝓz littera. secundo ex regis og magnitudine. cū dicit:

¶* Solus

esse significat. Argob. i. maledicta sublimitas terrenā supbiaz significat: q̄ in filijs ire regnat. Destructis vrbib⁹ viros ac mulieres ac paruulos dicit interfectos: iumēta ꝛ spolia direpta: qz munitione diaboli supata q̄cq̄ lasciuū senserim⁹ cū paulis cogitatiōib⁹ zelo dī est ꝺterēdū. Quicq̄ aūt in simplicitate puri sensus vel mēbroꝝ ornatu fuitio dei aptū inueniem⁹ refuare debem⁹. a Terrāq̄ pos. in tē. ih. Grego. Sunt multi in eccl̄a q̄ paruuli esse despiciūt: ꝛ loco būlitatis cōstituti immanes apud se esse nō desistunt: hi bonozib⁹ extollunt: voluptatib⁹ pfruunt: rerum multiplicitate dilatant: ꝑesse ꝛ timeri appetūt: recte viuere negligūt: ꝛ recte vite famā brē ꝓcupiscūt. Si qua tñ fidei tentatio exurgat: verbis ꝛ clamozibus eā defendūt: ꝛ celestez patriā vēdicāt: nec tñ amāt. Tales filij ruben ꝛ gad: ꝛ dimidia trib⁹ manasse ex primūt: q̄ multa pecoza et iumēta possidēres: terraz cāpestrē vltra iordanē cōcupiscūt: ꝛ in terra ꝓmissionis hereditatem habere nolūt: dicētes terrā quaz pcussit dñs in ꝓspectu filiozū isrl regiōis vberrime est tē. Qui iumēta plurima possidēt nolūt trāsire iordanē. Quia q̄s multa mūdi ipedimēta occupāt: celestē nō reꝙrūt habitatiōnē: ꝛ fides quā tenēt speciem⁹ increpat ipos negocio torpescāt: ne exēplo suo a laboze ꝛ longanimitate alios retrahant. Añ

† 23.q.5.§.ꝑ. per scripturas.

Nu.32.b

eis ꝙ moysen ꝺz: Mūq̄d ꝛ frēs vr̄i ibūt ad pugnā: ꝛ vos hic sedebit⁹? cur subuertitis mētes filioꝝ isrl? Sed qz erubescūt non defendere fidē quaz ꝓfitent ad certamē, ꝙerāt: eamq̄ ſ sibi ſz ꝓmiss vēdicāt. Unde ad moysen dicunt:

Nu.32.c

Caulas ouiū fabricabim⁹ tē. adiūgunt armati ꝛ accincti ꝓgemus ad ꝑlium. Moꝝ ꝙ terrā ꝓmissionis ab hostib⁹ liberāt ꝛ relinquūt ꝛ ad pascēda iumenta vltra iordanē pergunt. Quia ꝓtra fidē baptismatis toto desiderio petiunt⁹ inseruiūt. Sic enī pugnāt vt pignoza sua extra fraz ꝓmissiōis deponāt in q̄b⁹ hāt affectū. Ꝺōq̄ ad cāpestria redeūt ab altitudine mōtiū: q̄si a spe celestium: ꝛ ex ērā ꝓmissiōis bruta aīalia nutriūt: vana. ſ. desideria ꝛ irrōnabiles aī mot⁹. b Rubē ꝛ Aug. Ruben ꝓmogenit⁹ iacob ſz ꝓtamiauerit thoꝝ ei⁹. Manasses q̄z cui⁹ dimidia trib⁹ ex iordanē remaner: ꝛ q̄uis ꝺ egyptiaca nat⁹: ꝓmogenit⁹ ē. Itaq̄ ꝓpe ꝙlm designat: q̄ ſ ꝙ vez iesū: sed ꝙ moysen ex iordanē sorte acciꝑiūt ꝛ ꝓores: ꝛ ex iordanē: ꝛ seq̄strati a ceteꝛ. Jumēta inq̄ūt ꝛ pecora mīta sē nob.

Ibidem. c

¶ Hac causa

¶ Solus q̄ppe og tē. de stirpe gigantū. Dicit aūt Ra. Sa. ꝙ loq̄tur hic de gigātib⁹ q̄s interfecit chodozlaomoz ꝛ socij ei⁹: vt habet Heñ. xiiij. ꝛ de illa interfectione euasit solus og q̄ postea fact⁹ est rex basan: vt dicit. ꝛ ſm hoc iste og dīn vixerat: qz a tpe belli predicti de q̄ euasit vsq̄ ad bellū in q̄ obijt fluxerūt plus q̄. cccc. annis. b Et monstrat lect⁹ ei⁹ ferr⁹ tē. de magnitudine huius og dicūt iudei ꝙ a planta pedis eius vsq̄ ad cauillaz pedis erant. xxx. cubiti humani ꝓout diffusius posui in libro Mun. xxj. ꝛ quia iste passus vbi describit⁹ mēsura lecti ei⁹: illam falsitatē destruit. ideo ad colozandu⁹ predictam falsitatē iudei peruerse exponunt hanc litterā. Dicūt ei aliqui ꝙ in hebreo non est lectus sed cuna in qua erat positus quādo erat puer: ꝛ ꝙ ita tante erat fortitudinis ꝛ magnitudinis ꝙ nō poterat teneri nisi in cuna ferrea habēte. ix. cubitos vsuales in longitudine. Sed hec expositio assumit falsum: quia in hebreo non habetur cuna sed lectus vel stratum: vt magis ꝓprie loquamur. eadem ei dictio est hic hebraica que habet Ps. vj. Lachrymis meis stratum meū rigabo. ꝛ Heñ. xlix. Maculasti stratū eius. de lecto Jacob cū iam esset vir ꝑfectus de quo certuz est ꝙ nō iacebat in cuna. Item licet puer de nouo natus sit minoris quātitatis q̄ in etate adulta: tñ de cōmuni cursu habet quātitatē pedalē vl̄ paruū plus respectu sui ipsius in etate adulta. spaciū aūt a planta pedis vsq̄ ad cauillā ad plus nō est nisi quarta pars lōgitudinis pedis. ꝛ ideo si fictio iudeoꝝ ꝑdicta de longitudine og esset vera q̄si fuit de nouo natus: nō solū habuit nouē cubitos vsuales in longitudine sed quater. xxx. ad min⁹. ſ. cxx. ꝛ ideo ad colozandū predictā fictionē seu falsitatem. Ra. Sa. aliter exponit litterā predictā ꝓcedens ꝙ hic habet lectus: ꝛ nō cuna: sed cū subdit: Habens nouē cubitos longitudinis ad mēsurā virilis man⁹. dicit ꝙ ꝗ nō ē intelligēdū de mēsura cubiti ipsius og: q̄ vocabat⁹ vir ꝙ q̄ndā excellētiā: ꝛ ille cubit⁹ erat valde magn⁹. Sed hec expositio nō pōt stare nec coloꝛare ꝑdictā falsitatē: qz sicut iā dictū est: longitudo q̄ ē a plāta pedis vsq̄ ad cauillā nō est ad plus nisi q̄rta ꝓs longitudinis pedis. ꝛ lō si inter plantā pedis ꝛ cauillā ipsi⁹ og erāt. xxx. cubiti vsuales ſm ꝑdictā fictionē: seq̄tur ꝙ tota longitudo pedis ei⁹ ad min⁹ eēt. cxx. cubitoꝝ: vt ꝓdictū est. Cubit⁹ aūt ꝓtinet duos pedes ſm cōtorez opinionē ꝛ verioꝛē: vt credo. ſm aliā vero pedē et dimidiū. ex q̄ seq̄tur ꝙ cubit⁹ ipsi⁹ og continebat ccxl. pedes cōes ſm ꝑdictā fictionē vel ad minus cl xxx. ꝛ ꝓ ſis lect⁹ ei⁹ nouē cubitoꝝ ꝓtinebat nonies tñ in longitudie: qō includit maxima absurditatē: qz nō posset fieri lect⁹ ferreus tāte longitudinis ꝛ latitudis coꝛespōdent⁹: nec inueniret⁹ tanta materia ferri: nec artifex q̄ faceret: nec eēt verū qō ꝺz in textu: Et mōstraē lect⁹ ei⁹ ferr⁹ q̄ ē in rabath filioꝝ ămon. i. in tali ciuitate: qz magnitudo ꝑdicti lecti fere occuparet locū vni⁹ magne ciuitatis. ꝛ lō dicendū ꝙ hic accipit⁹ cubit⁹ vsual⁹ ꝛ cōis q̄ ꝓtinet duos pedes cōes: vl̄ ad min⁹ pedē ꝛ dimidiū. Exq̄ ptz ꝙ lect⁹ ipsi⁹ og erat bñ magn⁹ cōtinēs nouē cubitos lōgitudis. i. xviij. pedes cōes ſm cōtorē opionē de magnitudie cubiti: vel. xiij. pedes cū dimidio ſm aliā. Mozalit⁹ og q̄ interp̄tat ꝙregās significat petorē q̄ sibi ꝙregat intēratē. ſm qō ꝺz ꝑs. xl. Coꝛ ei⁹ ꝙgregabit iniq̄tatē sibi: qz ſm Grego. Petm̄ qō ꝙ pniam nō diluit: moꝝ suo pondere ad alind trahit. Lect⁹ enī sunt alliciētia ad petm̄ ꝛ detinētia in ꝑo: sicut in lecto in q̄ iacet ꝑstrat⁹. hz aūt. ix. cubitos longitudis: ꝛ q̄tuoꝛ latitudis: exēplū in pctō carnis: ꝛ sic pōt intelligi de aliis. Petim⁹ cubit⁹ lōgitudis ē i esc⁹.

a Solus ꝗppe og rex basan restiterat de stirpe gigātū.

ſ in hebreo raphaim

b Monstratur lectus eius ferreus qui est in rabath filiozū ammon

ſ magnitudinem eius commendat.

nouem cubitos habens longitudinis: ꝛ quattuoꝛ latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus.

c Terramq̄ possedimus in tempore illo ab aroer q̄ est sup ripam torrentis arnon vsq̄ ad mediam partem montis galaad: ꝛ ciuitates illius dedi ruben ꝛ gad: Reliquam partem aūt galaad et omnē basan regni og tradidi medię tribui manasse omnem regionez argob. Cunctaq̄ basan vocabatur terra gigantū. Jair filius manasse possedit omnem regionem argob vsq̄ ad terminos gessuri ꝛ machati. Uocauitq̄ ex nomie suo basan auothiair. i. villas iair vsq̄ in ꝑsentem diem. Machir

ſ quod est maledicta sublimitas.

ſ rebelles.

ſ lasciuiam. ſ infirmas cogitationes.

ſ simplices seruitio dei vrites. ſ ornatū verboꝝ.

† Tulimusq̄ illo in tempoze terrā de manu duoꝝ reguz amoꝛeoꝝ qui erāt trās iordanē a torrente arnon vsq̄ ad montez hermō: quē sidonij sarion vocāt: ꝛ amoꝛrei sanir. Oēs ciuitates que sitę sūt in planicie: ꝛ vniuersam terram galaad et basan vsq̄ selcha et edrai: ciuitates regni og in basan. Solus ꝗppe og rex basan restiterat de stirpe gigātū. Monstratur lectus eius ferreus qui est in rabath filiozū ammon nouem cubitos habens longitudinis: ꝛ quattuoꝛ latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. Terramq̄ possedimus in tempore illo ab aroer que est sup ripam torrentis arnon vsq̄ ad mediam partem montis galaad: ꝛ ciuitates illius dedi ruben ꝛ gad: Reliquam partem aūt galaad et omnē basan regni og tradidi medię tribui manasse omnem regionez argob. Cunctaq̄ basan vocabatur terra gigantū. Jair filius manasse possedit omnem regionem argob vsq̄ ad terminos gessuri ꝛ machati. Uocauitq̄ ex nomie suo basan auothiair. i. villas iair vsq̄ in ꝑsentem diem. Machir

a

b

c

†

populus ad terrā fluentē lacte ꝛ mel/
le nō pōt venire: nec ꝙ factū car/
nē cognoscere. Aīalis enī nō ꝑcipit
1.Cor.12.b que sunt spūs dei: sed cōparat iumentis insipientē ꝙ quib⁹ hereditatem accipit extra iordanē. terrā. ſ. duoꝝ regū. Non enī potuit moyses nisi duos tm̄ interficere reges: q̄z terrā habētibus pecoza multa diuideret. Jesus diuisit terrā his q̄ trāsierūt iordanē. habentib⁹ q̄dē pecoza: sed nō tanta q̄ retineant eos vltra iordanē: sed cū ipsis mulieribꝰ ꝛ infantib⁹ ꝓtendūt trāsire
Allego. ad patriā q̄uenire. a Precipe iosue ꝛ corro. eū tē. Allego. Magna dispensatione dei factū est: ne moyses q̄ est typus legꝭ introduceret ꝙlm ꝛ terra ꝓmissiōis: qz lex neminē ad pfectū
Deu.7.c adduxit. Josue aūt typus xp̄i q̄ salua toꝛ interptat. Christ⁹ enī ꝙlm suū salnauit: q̄uenięter dux ꝛ ꝓnceps i terrā ꝓmissionis introduxit. ¶ Nō ad

Nico.de lyra

a Et terminos cenereth. nomē ē lacī magni ꝙ quē trāsit iordanis fluui⁹: ꝛ vocat⁹ in euāgelio mare cenereth a quadā villa sic noīata sup litus eius sita. ꝛ mare tyberiadis a quadaz alia ciuitate sita in ei⁹ litoꝛe. ꝛ mare galilee qz est in ꝛta galileā regionem.

b Usq̄ ad mare deserti. q̄d est salsissimū: nomē ē alteriꝰ lacī in q̄ cadit iordanis fluui⁹: ꝛ est i loco vbi subuerse sunt q̄nq̄ ciuitates: de quaꝝ subuersione bꝛ Heñ. xix. ꝛ de isto lacu dictum fuit Mu. xxxiij. Uocat⁹ aūt mare moze hebraici ꝛmōis ſm quē q̄libꝫ ꝛgregatio aquaꝝ notabil⁹ mare vocat⁹. ſm illud Heñ. j. Cōgregatiōes q̄ aq̄ꝝ appellauit maria. c Expediti ꝑcedite. Hoc ꝺz viris bellatoribꝰ duaꝝ tribuū ꝛ dimidie q̄ ibi habebāt terraz assignatā: ꝛ ciuitates muratas in q̄bus reliq̄rūt vxores suas ꝛ paruulos ꝛ familias.

d Josue q̄z. Postq̄ explicauit bñficia ꝑstita in bellis ꝑteritis. hic ꝛ ꝑplicat bñficia ꝓbenda i bellis futuris: ꝛ ꝺ totū fit ad inducendū filios israel ad dei reuerētiā ꝛ obseruantiā legis: ꝛ diuidit in partē ꝓncipalē ꝛ inciden/talē. scōa ibi: Precatusq̄ sum. Circa primū moyses ex victoriis diuinit⁹ cōcessis filijs isrl de ꝑterito: assecurat de ꝓcedēdis in futuro: qz ſm q̄ dicit beatus Grego. Preteritarū rerū exhibitio futuraꝝ est certitudo. ꝛ ptz littera.

e Precatusq̄. Hec ē pars incidēta/lis: ex ꝺ enī q̄ moyses ex ꝺi aditorio duos reges debellauerat ꝛ terrā eoꝝ distribuerat: vt ꝑdictū est: opinat⁹ fuit q̄ verbū dñi sibi dictuz Mu. xx. ſ. q̄ nō intraret terrā ꝓmissiōis nō eēret ꝺū sne diffinitiue ſ magꝭ cōminationis: qō freq̄nt retractat⁹ sic illud Jone. ij. Adhuc. xl. dies ꝛ ninive subuertet: ꝛ lō ozauit dñm vt trāsiret iordanē ꝛ videret terrā ꝓmissiōis ac diuideret. et ꝺ est qō ꝺz: f Dñe deꝰ tu cepisti oñdere fuo tuo. i. mihi moysi. g Magnitudinē tuā. in opib⁹ mirabiliū. h Manūq̄ fortissimā. in debellatione duoꝝ regū. i Trāsibo igit⁹ tē. i. ꝺ peto ex tua gra. k Et montē istū egregiū ꝛ libanū. Ra. Sa.

a

b

c

d

e

f

g

h

i

k

¶ dicit q̄ ꝙ

quoq̄ dedi galaad ꝛ tribub⁹ ruben: et gad dedi terram galaad vsq̄ ad torrentē arnon medium torrentis ꝛ ꝓfinīū vsq̄ ad torrētē iaboch qui ē termin⁹ filioꝝ ămō: ꝛ planicię solitudinis atq̄ iorda/nē: ꝛ terminos cenereth vsq̄ ad mare deserti qō est salsissimuz ad radicē mōtis phasga cōtra orien/tem. Precepiq̄ vobis in tempore illo dicēs: Domin⁹ deꝰ vester dat vobis terrā hanc in hereditatez: expediti ꝓcedite fratres vestros filios israel. Omnes viri robusti absq̄ vxoꝛibus ꝛ paruulis atq̄ iumentis. Noui enī ꝙ plura habeatis pecoza: ꝛ in vrbibus remanere debebunt quas tradidi vobis donec requiez tribuat dominus fratribus vestris sicut vobis tribuit: ꝛ possideant ipsi etiā terram quā daturus est eis trās iordanem. Tunc reuertet⁹ vnusquisq̄ in possessionē suam quam dedi vobis. Josue quoq̄ in tempoze illo precepi dicens: Oculi tui viderunt que fecit dominus deus vester duobus his regib⁹: sic faciet omnibus regnis ad que transiturus es. Ne timeas eos: Dominus enim deus vester pugnabit pro vobis. Precatusq̄ sum dominuz in tpe illo dicens: Domine deus tu cepisti ostendere seruo tuo magnitudinem tuā manumq̄ fortissimam. Neq̄ enī est alius deus vel in cęlo vel in terra qui possit facere opera tua: ꝛ cōparari fortitudini tuę. Trāsibo igitur ꝛ videbo terram hanc optimam trās iordanem: ꝛ montem istum egregium et libānum. Iratusq̄ est dominus mihi propter vos: nec exaudiuit me ſz dixit mihi: Sufficit tibi: nequaq̄ vltra loquaꝛ de hac re ad me. Ascende cacumē phasge: ꝛ oculos tuos circumfer ad occidentem ꝛ ad aq̄lonez austrumq̄ ꝛ orientē ꝛ aspice: Nec enim transibis iordanem istum. Precipe iosue et coꝛrobora eū atq̄ cōfoꝛta: qz ipse ꝑcedet populū istū: ꝛ diuidet eis terram quam visurus es. Mansimusq̄ in valle cōtra phanū sogoꝛ.

a

b

c

d

e

f

g

h

i

k

l

m

n

o

p

q

D

dicit q̄ ꝙ montē hi. c intelligit hierlm q̄ ꝙ parte ꝓncipali erat sita in mōte: ꝛ ꝙ libanū ipm ꝛplū q̄ꝺ fuit factū de lignis libani: vt hꝝ. iij. Regꝫ. v. ſz ꝺ nō videt⁹ vez: qz moyses nō petebat visionē spūalē terre sed corpalē: vt manifeste ptz ex textu. ꝛplū aūt nō fuit factū vsq̄ ad tpa Salomonis: ꝛ lō vsq̄ tūc videri nō poterat visione corpali: ꝛ lō dicēdū ꝙ q̄ montē ꝛ libanū intelligunt duo ẽmini terre ꝓmissiōis ſm ei⁹ longitudinē: qz mons i q̄ ē ascēsus scoꝛpionis ē in termio australi ꝛ libanus i termio aq̄lonari: ꝛ ꝙ ꝺ intelligitur petita visio locoꝝ intermediozū.

l Iratusq̄ ē mi. do. ꝙ. vos. istud refert ad petm moysi i aq̄s cōtradictionis: qō ꝺ ꝛ Mu. xx. cui⁹ peccati occasio fuit malicia ꝙli: vt. ſ. dictū ē ca. j.

m Nec exau. me. verbū suum retractādo ſz magꝭ ꝓfirmādo: q̄tū ad ꝺ ꝙ terrā nō intraret: ꝛcessit tū ꝙ eā ab extra miraculose videret. vñ subditur:

n Ascēde cacumē phasge. nomē est mōtis.

o Et ocu. circūfer. ad oriēn. tē. Nō accipit hic oriēs ꝛ occidēs auster ꝛ aq̄lo. ꝙr sunt termini totius terre habitabil⁹: qz sic ſ fuit oñsa moysi: sed ꝙr significāt termios ꝛre ꝓmissiōis: qz moyses vidit ocul⁹ corpalibus totā terrā ꝓmissiōis a termio eiꝰ australi vsq̄ ad aq̄lonarē: ꝛ ab oriēta li vsq̄ ad occidētalē.

p Precipe iosue. vt recipiat regimē ꝙli ꝛ labozes i acquirēdo terrā ꝛ diuidēdo.

q Et coꝛroboza eū atq̄ ꝓforta. timebat enī iosue ne sicut moyses magꝰ suꝰ ab igresu terre ꝛ ei⁹ diuisiōe fuerat impeditꝰ: ita ꝛ ipe ꝙ nō erat tāte ꝑfectiōis mīto fortiꝰ impediret. ꝛ lō ꝺns voluit eum assecurare de trāsitu ꝛ diuisiōe. iō seq̄tur: Ipe ꝑcedet ꝙlm istum et diuidet eis terram tē.

Ca. III

Moraliter.

† Jair filiꝰ manasse tē.

Per manassen q̄ interp̄tatur obliuio ꝓuenięter significari pōt ꝓmus pr̄ alicui⁹ religiōis approbate: vt beat⁹ Augustin⁹: beat⁹ ẽdict⁹: beat⁹ Franciscus ꝛ sic de aliis. quā q̄libet ingrediens obliuisci ꝺz ꝙli sui et dom⁹ pr̄r sui. ꝙ Iair vero q̄ interp̄tat vigilās vl̄ illuminatio: significat q̄libet ꝺ⁹ religiosus q̄ sui ꝓris exemplo vigilat ad ꝓficiendū in scia ꝛ vita: ꝛ iste obtinet regionē argob: q̄ interp̄tat maledictio ꝛ sublimitas. ideo significat excellentiam supboꝝ maledictā. Job. v. Vidi stultū firma radice ꝛ maledixi pulchritudini eius. Dis aūt supbꝰ est stultꝰ cui⁹ etymologia est statu altus. Iair aūt obtinet argob. i. excellentias supboꝝ qñ bonꝰ religiosus verbo ꝛ exēplo supbos reducit ad humilitatē bonorum: ꝛ sic vertit noīa eoꝝ vocans eos auoth iair. i. villas iair: quia facti sunt habitacula dei q̄ habitat in mētibus humiliū. Esa. lvj. Sup quē reqēscet spūs meꝰ nisi sup paupez ꝛ ꝑtritū ꝛ tremētē ſmones meos. Ubi vero trāslatio nr̄a hz paupez: alia trāslatio hz humilē: ꝛ idē significat. Mā Mat. v. hūles dicunt⁹ paupes spū. i. nō habētes inflatū spm̄ vt exponit Aug⁹.

als auothi air.

c Precedite frēs ve. fi. isrl. tales enī religiosi ad edificatiōes alioꝝ apti ad ꝓdicādū ꝛ ofessiōes audiendū a suis supioꝛib⁹ sē mittēdi. † Absq̄ vxoꝛi/

¶ bus ꝛ paruulis

bus ⁊ paruuli ⁊ iumēt'.p vxores itelligunt carnales:q̄ q̄uis sint litterati:nō tñ sunt inter seculares mittēdi:qz plus nocerent mala vita q̄ pficerēt doctrina:eo q̄ in mozalib⁹ magis mouēt facta q̄ verba. Per paruulos aūt intelligunt nouicij vel de nouo pfessi q̄ nō sunt adhuc bene firmati:⁊ isti sūr nō sunt mittēdi. Per iumēta vero intelligunt frēs simplices ⁊ illitterati.q̄ ꝑter defectū scie nō sunt ad p̄dicandū apti.

In ca.iij. vbi dicit in postilla: Transibo igit ⁊ videbo terram hanc optimam ⁊c.

Additio. Si visio terre p̄missiōis q̄ moyses petebat a deo intelligat de visione corpali tñ nō modice admiratiōis dignū videt cur moyses q̄ tante pfectionis erat vt de eo diceret: Qui in oīi domo mea fidelissimus est:⁊ palā ⁊ nō p enigmata ⁊ figuras dūm videt.s. Ume.xij.cū tanta affectiōe ⁊ tam ardēti instātia peteret videre terrā illā trans iordanē:⁊ montē illū egregiū nō transiret iordanē:p̄sertim cū ad h̄ impetrāduz ducat memorīā marimorū operū q̄ deus sibi ostēderat.ad hoc cū dicit: Tu cepisti oīndere seruo tuo ⁊c. Neq̄ enī alius de⁹ in celo et in terra qui posset facere opa tua:in quo videt maxime magnificare huiusmōi petitionē quasi coequādo eam his potissimis:que iam de⁹ sibi oīnderat:cū tñ inter illa sit modica vel nulla comparatio. Rā p̄ma magnalia q̄ moysi fuerūt ostensa de q̄bus hic fit mētio ptinebāt ad oīmpotentiā diuinā et ad magnam pūs dei vtilitatē:sicut redēptio egyptiaca:⁊ datio legis ⁊ deductio p desertū ⁊ huiusmōi. Q̄ aūt moyses trāsiret iordanē ⁊ videret illā terrā corpaliter nihil hoz ſile vel equale includit. Ad quod quidā expositores hebreoz dicūt q̄ hoc faciebat moyses vt pp̄s ille magis diligeret terrā illā cuius visio tam desiderabilis erat a viro tante pfectiōis:sed hoc nōvidetur incōueniēnē dictū:qz si sic moyses h̄ petebat p modū fieti ad virū dei:vñ videt aliter dicendū q̄ moyses desiderabat illam terrā videre ex deuotione quā habebat ad illa q̄ fuerunt ibi facta.s.immolatio ysaac:que fuit celebzata in monte mozie vbi deus ꝑcessit ⁊ iuramēto solēnissimo firmauit:q̄ in semine abrae.i.christo benedicerent oēs gentes:put fuit large ostē sum.ē.Hen.xxij.in additione.iiij.⁊ ideo fecit hic mentionem de monte dicens:Et montē istum egregium:⁊ qz ex fide etiam cognoscebat:q̄ in illo monte postq̄ ibi templū fuisset edificatum de lignis libani erat offerēdus christus ⁊ doctrinā salutis ibi docturus.ideo fecit mentionem de libano dicēs:Montem istum egregiū ⁊ libanū:⁊ generaliter desiderabat terram totam videre:vt patet in littera:quia per totā terrā p̄missionis.s.iudeā:galileā ⁊ trans iordanē christ⁹ ingressur⁹ erat predicando ⁊ docendo ⁊ mirabilia faciendo:vt in hist̄ozijs euangelistarum satis patet. Unde moyses ⁊ si videre petebat corpozalem visionem terre:hoc tamen erat ꝑpter visionem spiritualem supradictā. Mirū si ratione huius deuotionis moyses petiuisset videre terram illam:quia etiā hodie fideles christi videmus in longinquas regiones peregrinari:vt loca sancta visitent:sed deus vt suam iusticiaz ostenderet: etiam circa sanctos noluit sibi concedere illam visionem de propinquo: sed tñ a longe dicens:Ascende ad cacumen phaſ ⁊ oculos circumfer ad occidentem ⁊c. In viris enim perfectis modica exercitatio corpozis in rebus ad deuotionem excitantib⁹ tantum operatur:sicut talium magna exercitatio in minus deuotis.nam ſm philosophū: Actiuozum actus est ſm dispositionem passi. Est etiam hic alia ratio que habetur in Glo. vbi sic dicitur: Magna dispensatione factum est: vt moyses qui est typus legis non introduceret populum in terram promissionis: quia lex neminem ad perfectum adduxit. Sed Josue typus christi qui saluator interpretatur:tanq̄ dux ⁊ princeps populum in terram promissionis introduxit. Hec in Glo. Que qui dem expositio licet allegorica sit:multum tamen coresponder litterali: vt patet consideranti.

Glo.ordi.

a Non addet' ad verbum. Docet nomā eōtatis ⁊ oēm beresim pcutit. Erat enī recte doctrine aliq̄d praue intentiōis addere: vel aliq̄d veritat' subtrahere. Via enī regia incedēdū est:nā ad dexterā vel ad sinistrā. Quia recte vie dñi:⁊ iusti ambulabūt in eis. Sīr ait Jobes: Si q̄s apposuerit ad hec:apponet de⁹ sup illum plagas scriptas i libro isto. Si q̄s diminuerit:auferet de⁹ partē ei⁹ de libro vite. b Hec ē alia ⁊c. Nō ē alia natio tā grādis dignitate.s.donoz:non multitudīe pp̄loz. Nec enī gens inde ozū numero vincebat alias gētes aut potētia:sed patrū p̄rogatiua:⁊ dignatione diuina. ℣ Que viderūt

Deut.14.d Apo.22.d Ibidem.

Nico.de lyra

Tnunc isr'audi Ca.IIII p̄cepta ⁊ iudicia q̄ ego doceo te:vt faciēs ea viuas:⁊ ingrediēs possideas t̄rā quā dñs de⁹ patrū vestoz dat⁹ est vobis. Non addetis ad vbum quod loquor:nec auferetis ex eo. Custodite mādata dñi dei vr̄i q̄ ego p̄cipio vobis. Oculi vr̄i viderūt

a ℣ Sicut scribe ⁊ pharisei:q̄ ꝑpter traditiones suas reliquerūt p̄cepta dei. b ℣ Non ꝑhibet veraciter aliquid addere:sed falsitatē omo remouet.

a ℣ idolum amonitarum.

omnia que fecit dñs ꝓtra beelphegor quomō contriuerit omēs cultores eius de medio vr̄i. Vos autem qui adheretis domino deo vestro:viuitis vniuersi hodie in p̄sentē diem. Scitis quia docuerim vos p̄cepta atq̄ iusticias:sicut mandauit mihi dominus deus meus: sic facietis ea in terra quā possessuri estis:⁊ obseruabitis ⁊ implebitis opa. Hec est enim vestra sapientia ⁊ intellectus coraz pplis:vt audientes vniuersa p̄cepta hec dicant:En populus sapiens ⁊ intelligēs:gens magna.

a ℣ vita eterna.

Nico.de lyra

legis ꝑlonget vitā:oīndit p̄ h̄ q̄ violatores leg' ꝑ idolatriā fuerāt omnes mozti:⁊ obstrāres eā adhuc erātvi.⁊ h̄ est qđ dz: Oculi vr̄i viderūt ⁊c. ⁊ ꝓz lra. De idolatria aūt p̄dicta et mozte idolatraz dictū fuit Ru.xx. tertio oīndit eminētia leg' ex ei⁹ cōditōe. cū dz: a Nec ē ei vra sapia.i. sapida scia q̄ inducit ad dei amorez. Sapia aūt ꝓbat mag' inducebat ad elatiōis tumorē. b Et intellect⁹ corā pplis.intellect' ꝑprie dz habit⁹ p̄ncipioz de q̄rū veritate nō est hesitatio.⁊ p hūc modū lex diuina vocatur intellectus:quia eius veritas est certissima certitudine adhesiōis:licz nō certitudine euidētie. Item sicut ea q̄ manifeste sequūtur ex principijs p se notis:absq̄ hesitatiōe tenent' p se vera.q̄ aūt repugnāt repudiant' tanq̄ falsa:sic ea q̄ sequunt' ex diuina lege debēt tanq̄ vera approbari:⁊ q̄ repugnāt tāq̄ falsa repudiari. c Nec est alia natio. Hic replicat' explanando eminētiaz legislator':q̄ potissime apparuit i datiōe leg':quā q̄dez eminētia q̄tuoz oīndit q̄ ꝓ sigillatim explicant'.secōo vt melius cōmēdent' meōrie insimul breuī⁹ replicant'. ibi: Interroga de dieb⁹ antiq̄s. Illozuz aūt q̄tuoz p̄mū ē benignitat' amoz. secōm ptātis terroz. ibi: Me obliuiscaris.tertio pietat' dulcoz. ibi: Vos aūt tulit.q̄rtū seueritat' rigoz. ibi: Caue ne q̄n obliuiscar'. Primū aūt oīndit p h̄ q̄ dñs filijs isr'l familiariter ꝺde sedēbat:vt ꝓz in descēsu mane q̄tidie:⁊ in pp̄li allocutiōe in leg' datiōe ⁊ ceteris alijs bñficijs.⁊ h̄ est qđ dz: Nec est alia natio tā grādis:nō numero vel corpali q̄ntitate: sed dignitate:qz multe alie natiōes fuerunt maiores in fortitudine ⁊ multitudine:sed ista fuit dignioz alijs in q̄tū accepit legē diuinit⁹ datā disponentē ad xp̄m:qui erat nasciturus ſm carnem ex

Glo.ordi.

a ℣ Manifeste operādo:p signa ⁊ ꝓdigia auxiliādo.

b ℣ Sculptaz similitudinē. Aug⁹. Forsitan bis duobus vocabulis vnā rem significauit. Vel similitudinē vocauit statuā: vel simulacrū non ex alicui⁹ hominis liniamentis imitādo exp̄ssū. Qđ enim tali expressione fit :imaginem dici nemo dubitauerit vt sit ois imago similitudo :ſ non conuertitur. In geminis enim similibus : similitudo ē cuiuslibet in altero:non imago:ſz si patri similis sit filius re ete imago dicit':vt sit pater p totypus .i.ꝑma figura:vnde illa imago exp̄ssa videatur. Harū imaginū alie sunt eiusdem substantie vt filius :alie non: vt pictura. Ūñ illud qđ Gen.1.d scriptuz est: Fecit deus hominem ad imaginē suam :sic intelligēdū est:vt nō sit eiusdez substātie imago: que facta ē. Si enī eiusdem esset: nō facta ſz genita diceret. Qz xo non addidit:⁊ similitudinez:sicut supius. ideo factum videt:qz vbi imago et similitudo. Ūñ et hic moyses similitudinē et imaginez fieri ꝓhibet. In decalogo aūt nullā faciendā eē similitudinē dicitur:nec imago memozatur. Si enim non sit similitudo nec imago. Quoniam si imago:et similitudo. Deniq̄ vbi ꝓhibuit similitudinem et imaginem:Domies itelligi voluit:vbi similitudo fieri potest:non huius aut illius ꝓprie:sed cuiuslibet:⁊ imago.i.huius ꝓprie vel illius hominis. Cum xo de irrationabilibus animantib⁹ diceretur:solaz similitudinē dixit: Memo enī vnuz canē sibi cōstituit:vel huiusmodi: quē intuens imaginez pingat vel fingat:qđ de hominib⁹ vsitatum est. c Qui sub terra mozāt in aq̄s ⁊c. Aug⁹. An aquam terrā intelligi voluit: ꝓpter tractabilez corpulētiā: sicut ibi: Fecit deus celum et Ps. 120. terram.⁊ ibi: Aurilium meū a dño q̄ fecit celū ⁊ terrā. An ideo dictum ē sub terra: quia nisi aquis terra superioz eēt: habitari ab hominib⁹ et animalia terrena nō posset habere. d Que creauit do.de⁹ ⁊c. Aug⁹. Non ita dictuz est tanq̄ deus ꝓceperit ea a cunctis gētibus coli:a solo populo suo nō coli:sed q̄ prescierit gentes cultura exhibituras: ⁊ tamē ꝑsciens creauerit :populum xo suum futurū esse q̄ ista non coleret. Qđ intelligatur vsus:qui cōmēdat in Genesi vt sint in signis ⁊ temporibus ⁊ diebus ⁊ ānis:quem vsum cōmunē habet ꝓpls dei cum omnib⁹ gentibus:ſz non cultū quē habēt alie gentes.

℣ Sculptam

Nico.de lyra

a carnem ex iudeis in quo cōsistebat maxima dignitas illius populi. a Que habeat deos appropinquātes sibi.i. cōdescendentes.⁊ dicit deos in plurali. qnia alie nationes colebant pluralitatē deozum.

b Sicut deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris.ſz enim demones in idolis gentiū aliquādo darent eis respōsa hoc tamē erat raro:erāt etiā illa responsa obscura ⁊ ambigua ⁊ ꝓ ꝓsequens deceptiua:sicut illō: Dio te Eacida romanos vincere posse.per qō decep⁹ pugnauit cōtra romanos ⁊ fuit deuict⁹. posse enī vincere:poterat referri ad ipm vel ad romanos:et ipse retulit ad se: qō ad romanos ſm veritatē erat referendū. verba aūt dñi semp sunt vera ⁊ nullo modo deceptiua. familiaritas aūt quā ostendit deus filijs israel in vetert testamento fuit figura illi⁹ maxime familiaritat' quaz nobis ostēdit in beneficio sue incarnationis :de qua habetur Joh.j. Verbum caro factuz ⁊ habitauit i nobis ⁊c. et qz diuina familiaritas requirit mundiciā cordis ⁊ corporis .iōo cōcludit: Custodi igit temetipm et aīam tuam sollicite. et sequitur: c Me obliuiscaris. Hic consequenter ostenditur sue potestat' terror:qz sicut amoz attrahit ad bonum:ita terroz retrahit a malo.et ideo sicut in datione legis alloquēdo populū ostendit eis sue benignitatis amozē:ita ꝓ signa terribilia que tunc fiebant ſcz tonitrua et coruscatiōes et similia :incussit sue potestatis timozem.⁊ primo ostendit proposituz.secōo ex hoc infert corelariū. ibi: Custodite igitur. Circa ꝑmū dicitur : Me obliuiscaris verborum eius audistis: et fōrmam penitus non vidistis. Et ostēdit vobis pactuz suum qō ꝓcepit vt faceretis:et decē verba q̄ scripsit in duabus tabulis lapideis. Adhiq̄ mādauit in illo tēpore vt docerem vos cerimonias:et iudicia que facere deberetis in terra quā possessuri estis. Custodite igitur sollicite animas vras. Non vidistis aliquaz similitudinem in die qua locutus est dominus vobis in oreb de medio ignis :ne forte decepti faciatis vobis sculptā similitudinem aut imaginē masculi :vel

b hoc de hominibus.

b hoc de animalibus.

femine:similitudinez omniū iumentoz̄ que sunt super terram: vel auiū sub celo volātiū:atq̄ reptilium que mouētur in terra:siue piscium qui sub

a ℣ ne in celo vidisti similitudinē ne ⁊c.

terra morātur in aquis:nē forte oculis eleuatis ad celum videas solē et lunā et omnia astra celi:⁊ erroze decept⁹ adores ea et colas que creauit

℣ alij distribuit.

℣ in vsum.

dñs deus tu⁹ in ministeriuz cunctis gētib⁹ que sub celo sūt. Vos aūt tulit domin⁹ ⁊ eduxit de fornace ferrea egypti: vt haberet populum hereditariū sicut est in p̄senti die. Iratus q̄ est domin⁹ cōtra me ꝓpter sermones

Deut.1.a Gen.1.d Gen.1.b

a carnem ex iudeis in quo cōsistebat maxima dignitas illius populi. a Que habeat deos appropinquātes sibi.i. cōdescendentes.⁊ dicit deos in plurali. qnia alie nationes colebant pluralitatē deozum.

b Sicut deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris.ſz enim demones in idolis gentiū aliquādo darent eis responsa hoc tamē erat raro:erāt etiā illa responsa obscura ⁊ ambigua ⁊ ꝓ ꝓsequens decepriua:sicut illō: Dio te Eacida romanos vincere posse.per qō decep⁹ pugnauit cōtra romanos ⁊ fuit deuict⁹. posse enī vincere:poterat referri ad ipm vel ad romanos:et ipse retulit ad se: qō ad romanos ſm veritatē erat referendū. verba aūt dñi semp sunt vera ⁊ nullo modo deceptiua. familiaritas aūt quā ostendit deus filijs israel in vetert testamento fuit figura illi⁹ maxime familiaritat' quaz nobis ostēdit in beneficio sue incarnationis :de qua habetur Joh.j. Verbum caro factuz ⁊ habitauit i nobis ⁊c. et qz diuina familiaritas requirit mundiciā cordis ⁊ corporis .iōo cōcludit: Custodi igit temetipm et aīam tuam sollicite. et sequitur: c Me obliuiscaris. Hic consequenter ostenditur sue potestat' terror:qz sicut amoz attrahit ad bonum:ita terroz retrahit a malo.et ideo sicut in datione legis alloquēdo populū ostendit eis sue benignitatis amozē:ita ꝓ signa terribilia que tunc fiebant ſcz tonitrua et coruscatiōes et similia :incussit sue potestatis timozem.⁊ primo ostendit proposituz.secōo ex hoc infert corelariū. ibi: Custodite igitur. Circa ꝑmū dicitur : Me obliuiscaris verborum eius audistis: et fōrmam penitus non vidistis. Et ostēdit vobis pactuz suum qō ꝓcepit vt faceretis:et decē verba q̄ scripsit in duabus tabulis lapideis. Adhiq̄ mādauit in illo tēpore vt docerem vos cerimonias:et iudicia que facere deberetis in terra quā possessuri estis. Custodite igitur sollicite animas vras. Non vidistis aliquaz similitudinem in die qua locutus est dominus vobis in oreb de medio ignis :ne forte decepti faciatis vobis sculptā similitudinem aut imaginē masculi :vel

b hoc de hominibus.

b hoc de animalibus.

femine:similitudinez omniū iumentoz̄ que sunt super terram: vel auiū sub celo volātiū:atq̄ reptilium que mouētur in terra:siue piscium qui sub

a ℣ ne in celo vidisti similitudinē ne ⁊c.

terra morātur in aquis:nē forte oculis eleuatis ad celum videas solē et lunā et omnia astra celi:⁊ erroze decept⁹ adores ea et colas que creauit

℣ alij distribuit.

℣ in vsum.

dñs deus tu⁹ in ministeriuz cunctis gētib⁹ que sub celo sūt. Vos aūt tulit domin⁹ ⁊ eduxit de fornace ferrea egypti: vt haberet populum hereditariū sicut est in p̄senti die. Iratus q̄ est domin⁹ cōtra me ꝓpter sermones

Deut.1.a Gen.1.d Gen.1.b

a Sculptam similitudinem. Aug⁹. Dic generaliter loquēs similitudinē posuit: imaginē tacuit: qñ nulla similitudo nec imago. b Celū t terrā. Methonomicos: per id qđ ꝓtinet: id qđ cōtinet significat. c Nouissimo aūt. Cōuersionē israelis ad fidē xpi ꝓnunciat vt postea plenitudo gentiū itraueniat: omnis israel saluus fiet.

Rom.11.d

d Ā sūmo celi ꝛc. Aug⁹. Cur non diuerit similiter a a sūmo terre vsq; ad sūmum terre. difficile ē dinoscere: sicut t in euāgelio vbi dicit:

mat.24.c. Congregabunt electi a sūmis celoꝝ vsq; ad termios eoꝝ. Sed forte hic intelligi voluit: nec in hoībus nec i angelis auditum esse: qđ in populo factus ē: sicut sequētia demonstrāt. Sed quō intelligeret illud in euāgelio a summis celoꝝ vsq; ad terminos eorum: cū hoc de nouissima electoꝝ ꝟgregatiōe dicat: ℣ Dñs deus

Ni. de lyra

debebant eē multum grati deo eo q̄ faciebat eis beneficū. qđ moysi negauerat: introducēdo eos in terrā promissiōis. t ꝓpter hoc. a Caue ne qñ. Hic ꝓfert circa legislatorē describit̄ severitatis rigor: ne rōne sue pietatis insolescerent t ad idolatriā declinarēt. t ꝓ ē qđ ꝺr: Caue ne qñ obliuiscaris pacti dñi. i. legis q̄ primo precepto ꝓhibet idolatriam.

b Quia dñs deꝰ tuꝰ ignis ꝯsumēs ē. i. acriter puniēs: sicut ignis inter elemēta est magis actiuꝰ. t qz ista pena non solū erat eis inferēda ℣ etiā posteris eoꝝ si ad idolatriā declinarent. ideo subdit: Si genuerit filios ꝛc. Sequit: c Testes inuoco. ce. t terrā. i. omnez creaturā intellectualē in celo t i terra existentē: qz sola creatura itellectualis pōt ꝓprie testificari: t exprimit consequēter multas penas. Prima ē plurimoꝝ mors sine ꝓditio. cuz dicit: Cito perituros vos. secūda de terra eiectio. ibi: Non habitabitis ꝛc. tertia inter infideles dispersio. ibi: Atq; dispergat. q̄rta idolatrie seruitꝰ t subiectio. ibi: Ibiq; seruietis ꝛc. Verūtū quia cū dei iusticia semper currit misericordia. ideo cōsequēter ꝑmittit eis pene remissionem: si agant veram penitentiaz. cum ꝺr: d Cūq; quesieris ibi dñm ꝛc. et patet lra. e Interroga ō dieb⁹ antiquis. Hic ꝓsequēter p̄dicta de legislatoris eminētia replicat breuiter vt ea memorie firmius imprimāt. t primo de benignitate t familiaritate legislatoris. cum ꝺr: Interroga ō dieb⁹ antiq̄s. i. de his q̄ facta sunt ab antiquo.

f Ā sūmo celi vsq; ad sūmū eius. i. ab omni creatura q̄ celi ambitu cōtinetur.

g Si facta est aliquando huiuscemodi res: id ē tāta dei benignolētia ostēsa alteri populo. h Et audiret populus vocem dei loquētis. dādo sibi imediate mādata.

i Sicut tu audisti et vidisti. Jn hebreo habeē. Et vixisti. q. d. ℣ nō ē factuz alteri ꝓlo. Cōsequēter repetit ō pietate legislatoris i eductione ꝑsē de egypto. cum ꝺr: k Si fecit deꝰ. s. alteri ꝓlo. l Et igre. t tol. sibi gētē. sicut ꝓ effectꝰ sue ꝛtur. igressus ē egyptū vt te inde tolleret. m Per tētationes ꝓmo mādando pharaoni simplici ꝛbo vt te dimitteret. vt ḃr Exo. v. quasi tentans si dimitteret populū absq; flagello.

n Signa q̄ dedit fieri per moysen vt sibi crederet q̄ eēt nuncius dei: sicut fuit versio virge in serpentē. et silia. o Atq; portēta. i. plagas egypto illatas.

p Per pugnā et robustā manū ꝛc. sez in mari rubro ℣m q̄ ḃr Exo. xiiij. Dominus pugnabit ꝓ nobis ꝛc. q Et horribiles visiones. ℣m q̄ habetur Sap. xviij. Visus maloꝝ somnioꝝ turbauerūt eos ꝛc. r De celo te fecit audire vocē suā. Hic accipit celuz aereū: qz vox illa formabaf in cacumine montis sinai imediate a deo: vl̄ misterio angelico t audiebaf a ꝓlo existēte circa pedem montis. Cōsequēter repetit de terroze potestatis. cum ḃr: s Et in terra ostēdit tibi ignem suuz maximū. q̄ erat valde terribilis: vt ḃr Exo. xix.

t Quia dilexit pres tuos. hoc inducit ad ostendēdū q̄ ista beneficia nō fecit deus filijs israel ꝓpter bonitatem eoꝝ sed ꝓpter meritā patrum abraam isaac et iacob. u Sicut cernis ī ꝓsenti die de terra seon et og data tibi. Cōsequēt exꝑdictis ꝓcluditur q̄ latria soli deo sit impēdenda cuz dicitur: Scito ergo hodie ꝛc. scdo q̄ eius lex sit custodienda. cum dicit: p Custodi ꝓcepta ei⁹. et ptz lra. r Tunc separauit. vidēs eni moyses iminere mortez suam: separauit tres ciuitates trans iordanem vt possent ibi refugere et saluari q̄ absq; inimicitijs t a casu ꝓrimum occiderēt. t patet

lra. Sciēdū tñ q̄ iste ciuitates nō fuerunt simpliciter determinate ad refugiū quouisq; alie tres fuerūt instituite i terra chanaan. ꝓut dictū fuit Nume. xxxv. vbi etiā determinatū fuit q̄ t q̄liter deberēt ibi saluari: t q̄ nō. a Jsta ē lex. Hic ponit̄ ꝯclusio intēta in ℣ ca. ad ℣ eni replicauit legis dationē declarādo eminētiaz legis t legislatoris vt p ℣ redderēt filij isrl̄ attēti ad itelligēdū t retinēdū legē q̄ erat replicāda et declarāda ca. sequēti. t vltra vsq; i finē libri. t q̄tū ad ℣ ꝺr: Jsta ē lex quā ꝓposuit moyses. s. ca. se. b Et hec testimonia. p legē enī intelligunt̄ ꝑcepta decalogi. p testimonia itelligunt̄ alia ꝑcepta moralia. c Et cerimonie. p ℣ itelligūt cerimōialia ꝑcepta q̄ ordināt hoiez ad cultū dei. d Atq; iudicia: q̄ ordināt ad iustū ꝓximū. Tāgit etiā ꝑs huiꝰ explanationis legis. cū ꝺr: Qñ egressi fūt de egypto. t locus ibi: trans iordanem ꝛc. et q̄liter fuit acquisit⁹. cum subdit: Filij q̄z isrl̄ egressi de egypto possederunt terram eius.

Ca. IIII

Ꝺoraliter.

a Et nūc isrl̄ audi ꝑcepta ꝛc. Jn ℣ capᵒ moyses ꝓmittit filijs isrl̄ facilē ingressū terre ꝓmissiōis et eius possessionē pacificā si tñ obseruēt dei mādata diligēter. si ꝛbo transgrediāf: eis electionē de terra illa cōminaf: t captiuitatez i aliena ꝛra: vbi dijs seruiēt alienis: sicut frequēter dictū ē. Per terrā ꝓmissiōis ītelligitur terra viuētiū cuiꝰ duplex ē ingressus. vnꝰ i re sic ingressi fūt beati. t q̄ sic ingrediūt nūq̄ ejciēt. oēs enī fūt certi de sue beatitudinis stabilitate. alij est ingressus ci⁹ i spe t sic ingrediūt fideles dei gratiaz recipiētes: quia tñ ab ipa possunt cadere ꝓ mortale pctm. deo ꝓmittēte t diabolo ꝓcurāte. t aliq̄ sic cadūt et sic de terra viuētiū ejciunt̄ t fiūt captiui t serui vitioruz. Job. viij. Qui facit pctm seruꝰ est peccati. Et qz multa fūt vitia t peccata. ideo seruiūt dijs alienis i plurali. Jhelosus enī vē tri suo seruit sicut deo suo. Phil. iij. Quoꝝ deꝰ vēter ē t glia i ꝓfusione eorū q̄ terrena sapiūt. Similiter auarꝰ seruit auro t argento t lapidiꝰ ꝑciosis tāq̄ idolis suis. ꝓpter qđ apls Col. iij. auariciā vocat idolorū seruitutē. nam auarus tot idola sibi colenda statuit quot cōtra deum cōcupiscit.

Jn capᵒ. iiij. vbi ḋr ꝓstil. Ne forte eleuat oculꝰ i celū ꝛc.

Additio. j.

Hō videt sufficiēs ratio i ꝓposito quā postillator ℣ assignat dicēs: q̄ si creatura humane nō debet impēdi latria multo minꝰ corpoziḃ⁹ celestiḃ⁹ q̄ ꝓpter hoiem sūt facta. Primo qz nō erat notū his q̄bus logbaf: q̄ motꝰ celi cēt ordinat̄ ad cōpletionem numeri electoꝝ: t q̄ ipo cōpleto cessaret. Hō enī ℣ habeē ex auctē diuina i lege mosaica ꝓcēta: quā ille ꝓs recipe tenebaf: ℣ potius ex auctē no. testa. qđ erat eis ignotū. vñ rō ꝓdicta nō ēcludebat eis q̄ mediū huiꝰ ꝓsequētie ignorabāt. Secdo qz ꝓposito q̄ motꝰ celi ordineē ad cōpletiōez numeri electoꝝ. ex ℣ ñ tollit q̄n hmōi motꝰ habeat efficaciā i his inferioribꝰ magis q̄ alie creature: q̄z sūlitudines ℣ ꝓhibet: vt iumēntoꝝ: auium t reptiliū t hmōi. Et ideo ex ℣ q̄ alijs creaturis inferioribus ꝓhibeē cult⁹ latrie impēdi: nō sequit q̄ talis cult⁹ non deberet impēdi corpoziḃ⁹ celestiḃ⁹: q̄ sunt altioris t maioris efficacie. Tertio qz ℣m sanctū Tho. in ꝑma pte. q. lxx. arti. iij. in responsione ad scdm argu. Nihil ꝓhibet dici q̄ dignioz creatura facta sit ꝓpter inferioreē: nō ℣m q̄ in se ꝓsideraf. sed ℣m q̄ ordināt ad integritatē vniuersi. t ideo dato q̄ corpa celestia ꝓpter hoiem sint facta: ex ℣ nō tollit q̄n sint dignioza: vt per ꝓsequēs eis alijs cultꝰ impediref a suis inferioribꝰ: ꝑsertim ab hoibus q̄ rēpozalia ꝓncipalit sequūt: in q̄bꝰ celestia corpa euidentes habēt effectꝰ: vñ aliter videtur dicendū ℣. Ad qđ sciendū ē q̄ vbi trāslatio nra habet: que creauit dñs deꝰ i mundo videre possūt ex lege mosaica: q̄ sol

moyses tres ciuitates trans iordanē ad oriētalē plagā vt confugiat ad eas qui occiderit nolens ꝓximū suuz: nec fuerit inimicus ante vnū t alterū diem: et ad harum aliquaz vrbiū possit euadere: Bosoz in solitudine q̄ sita ē in terra campestri de tribu ruben: t ramoth in galaad que ē in tribu gad: t golam i basan q̄ ē in tribu manasse. Jsta ē lex quā ꝓposuit moyses coraz filijs isrl̄: t hec testimonia et cerimonie atq; iudicia q̄ locutꝰ est ad filios israel quando egressi sunt de egypto trans iordanē in valle contra phanuz phogoz in terra seon regis amoꝛrei: q̄ habitauit in esebon: quem percussit moyses. Filij quoq; israel egressi ex egypto possederunt terram eius: t terrā og regis basan duoruz regum amoꝛreoꝝ qui erant trans iordanez ad solis oꝛtum: ab aroer que sita est super ripā torrentis arnon vsq; ad montem seon: q̄ est et hermon omnez planiciem trans iordanē ad oriē talem plagam vsq; ad mare solitudinis et vsq; ad radices montis phasga.

Replica

Correctoꝛij contra Burgen. Jn ca. iiij. Deuteronomij vbi postillatoz dicē q̄ corporibus celestibus cultus latrie ꝓhibet̄ exhiberi: ea ratiōe: quia ꝓhibeē impendi humane creature: quā rationem cōfirmat: eo q̄ corpoza celestia tanq̄ minoris ꝑfectionis in obsequiū hominū sunt creata ꝛc. Huic rationi se opponit Burgen. asserens eaz non sufficere: ꝓmo quia p auctoritatez noui testamēti cōfirmata. secdo qz dicit corpa celestia eē altioris t maioris efficacie. iō negat cōsequentiā postill. Et illud scdm dictū ꝓfirmat per sanctum Tho. ꝑma parte. q. lxx. arti. iij. in responsione ad scdz argumentū: putauit Burgen. q̄ ratio nō cōcluderet iudeis: ſ si virtus rationis postillatoris inspicit: non solū iudeo verus t pagano t cuilibet lumine recte rationis vtēti cōcludit. Quis vtens recte ratiōis dictamine respicientis ad ordinem essentialis eminētie audebit negare ꝓsequentiā illam: latria nō debet impendi homini: igit̄ nulli corpoꝛi celesti. cū talis ꝓsequentia teneat p locum a maiori destructiue: qui locus fundaf in regula cōmuni. Si illud qđ magis videtur inesse nō inest: nec illud qđ minus. cū igit̄ latria impendit alicui rōne ꝑfectionis essentialis: si igit̄ non impendit homini: q̄ est essentialiter ꝑfectior t dignioꝛ: nō mō corpoze celesti: sed t toto celo: min⁹ impendetur corpoꝛi celesti cuicūq;. Qz autem homo ꝑfectior sit essentialiter celo non indiget ꝓbatione: quia eius oppositū sapit multos errozes pariſ⁹ damnatos. t quilibet vtens recta rōne iudicabit subſtantiā rationalē essentialiter ꝑfectioꝛē subſtantia nō rationali. homo autē est rationalis subſtātia: celum non apud auctēticos phos qui celi animaz dicunt̄ celo cōiungi ſm operari non ſm esse: vnde celum nō dicit rationale sed a rationali mouet: de quo alſs erit sermo. nec valet qđ Burgen. addu, cit: qz videlicet iudei non recipiunt nouū testamētū: igit̄ in expositione veteris testamēti insufficiēter assumit: nec valet: ſ lege mosaica nō habeē: igit̄ incōuenienter assumit in expositiōe sacre scripture. Burgen. enī t iudei videre possūt ex lege mosaica: q̄ sol

salca: q̄ sol ⁊ luna sūt i ministeriū dominū creata: vt ptz Heñ. j. et eadē lege videre possunt resurrectionē mortuoꝝ finalez retributionē ⁊ remunerationē iustoꝝ. ⁊ pncipiū electoꝝ ⁊ cōplementū: quib⁹ simul cōportatis videre possunt recta ratione dirigente id q̄ postillator⁹ ō nouo testamento assūpsit: et q̄ ex Heñ. pncipio habēt corpora celestia creata: recta rōne habere debent ea fm se fore trāsitoria: ex quib⁹ omnibus cōcludit cultum latrie eis exhiberi nō debere: imo minus q̄ humane creature ratione pfectionis essentialis. Audeo ⁊ dicere q̄ min⁹ q̄ iumentis eadē ratione. Nam omne formaliter viuū etiā si musca est essentialiter pfectioz celoꝝ: nec influentia corpoꝝ celestiū arguit eorum pfectionem specificam vltra formaliter viuēria. Stat enī in causis equinocis maxime partialibus effectuz esse specifice pfectiorem sua causa: vel ecōuerso. Nec deductio sācti Tho. quā Burgēn. adducit. valet: per scholam enim parisiensem reprobat: et ad errorem reducit: q̄ celum sit dignius homine. Nam et si sit dignius in genere corporū: non tamen in genere viuentiū: super totam enim latitudinem perfectionis substantie corporee substantia animata ⁊ maxime rationalis addit essentialem pfectionem nec influxus vel efficientia manifesta corporum celestium in inferiora arguit pfectionem vel dignitatem essentialē. Naz ignis manifestam habet efficientiā ad hominē cōburendū: tamē est dignioz homīe: nec valet expositio Burgen. quā addit: q̄ innitit fabule paganorum et iudeoꝝ dicentiū: Singulis gētib⁹ singula astra sicut singulos angelos pōsidere: qō fictum est.

Glo. ordi.

a Dñs deꝰ noster ⁊c. Aug⁹. An ideo La. V dictum ē: q̄ illi non ingrediūt in terrā pmissionis? Oēs enim mortui sūt: nec ptinēt ad B testamentū quoꝝ tūc recognitio facta est: cuz a xx. annis ⁊ supra numerarent⁹ vsq̄ ad. l. ānos habiles ad bellū. Quō ergo illis locut⁹ ē dns q̄ hodie viuūt: an q̄. xx. vel. x. ⁊. ix. annoꝝ ⁊ infra potuerūt multi tūc esse: q̄ B meminissent alient a pena quā dns pstituit illis q̄ numerati sūt: non intrare. s. terrā. pmissiōis. Sed hos vtiq̄ appellat: q̄ ex eis. xx. annoꝝ ⁊ supra non essent: cum deꝰ in mōte loquebat⁹ vt numerari possent: potuerūt tñ ee. x. ⁊. ix. ⁊ infra: vsq̄ ad puerilē etatē: q̄ possent q̄ facta ⁊ dicta sūt videre: et audire et memoria retinere. b Facie ad faciē locutus ⁊c. Aug⁹. Paulo añ ām̄one curauit q̄ nullā similitudinē viderint ex solam vocē de medio ignis audierint. Sed forte ꝓpter rerū euidentiaz: ⁊ quodāmodo diuine maiestat⁹ pstentiā: de q̄ dubitare nemo posset: his verbis vsus est. Potest siliter intelligi qō dicit ē mo⁹ sen-facie ⁊ faciē cum dño locutum: vt nec ipe pter ignem aliq̄d viderit. Sed si amplius aliq̄d (Scriptū ē enī: Cū intrasset nebulam: vbi erat deꝰ) nō tū moꝛtalib⁹ oculis vidit substantiā dei. Añ postea ait: Ostēde mihi teipm: vt sciēter videā te. Nos aūt q̄ nunc videmus ꝓ speculū in enigmate: in fine facie ad faciem videbim⁹. vnde: Tūc aūt cognoscā sicut ⁊ cognit⁹ sum: vt scz q̄ pfecte nunc deꝰ nouit: sed sicut deꝰ: ita tūc pfecte noscat homo deum: sed sicut homo. Neq̄ enī qz dictum est. Estote perfecti sicut pater vester celestis perfectus est. Ideo equalitatē patris quā filius habet sperare debem⁹: cuius aliq̄ B sperauerunt. c Inter vos ⁊ deum ⁊c. Aug⁹. Tanq̄ dominus esset in loco. i. in monte: vnde ⁊ illi voces audiebāt qui vbiq̄ totus: nec per locoꝝ iteruallā ꝓpinquat aut recedit. Sed demōstrationes eius in creatura que non est q̄ ipe: nō aliter humanis sensibus exhibent. Nō fuit ergo moyses medius loci interuallo: sed per eū placuit populo audire cetera dei ꝑba: postq̄ terri tus est: audiēs de medio ignis vocē dei dicentis decalogū legis. d Reddēs iniquitatem patrū ⁊c. Ihē. Sunt q̄ ita edisserāt: vt ad animā humanā sententiā vertāt. Patrē in nobis leuem punctū sensuū: ⁊ incētiua vitioruz ee dicentes: filium ꝺo si cogitatio peccatum concepерit: nepotē si cōceptionem opere ꝓpetrauer⁹: proneporem si in ꝓpetratis glorieris: fm illud Pro. 18. a Impius cum in ꝓfundum malorū venerit: cōtemnit. Vel sic pōt intelligi q̄ tante misericordie sit: vt non statim puniat: scz sentētiā diu differat. e Dis qui oderunt me ⁊c. Dis scz qui hereditaria impietate deum oderunt. Pertuersum est enī peccata patrum filiꝰ non peccanti bus imputari. Cum per Ezechielē dicitur sit: Filius nō portabit iniquitatem patris ⁊c.

f Nō vsurpabis nomē dñi dei tui ⁊c. Primū mādatū ad patrē ptinet: qō ꝺr in sequentibus.

T. 6. a Audi israel dns deꝰ tuus ē. vt hoc scz audiēs

B vnum deum patrē colas: non multos deos su-

Exo. 42. d

Ibi. 33. c

1. Cor. 13 d

Dat. 5. g

Pro. 18. a

Ezech. 13 e

Glo. ordi.

La. V

a† Vocauitq̄ moyses omnem israelem: et dixit ad eum. Audi israel cerimonias atq̄ iudicia q̄ ego loquor i auribus vestris hodie: Discite ea: et opere complete.

a Dominus deus noster pepegit b

§ scripta legis.

nobiscum fedus in oreb: Nō cū c

§ abraam isaac ⁊ iacob.

patribus nostris iniit pactum: sed nobiscum qui in presentiaꝝ d

sumus et viuimus: Facie ad faciem locutus est nobis in mōte e

ō medio ignis. Ego sequester ⁊ f

a § nō loco sed interpretādi officio verba dei populo ⁊ populi renuncians deo.

c medius fui inter deuz et vos in tempore illo vt annūciarem vobis verba eius. Timuistiꝭ enim g

ignem ⁊ non ascendistis in mōtem: ⁊ ait: † Ego dominꝰ deus h

tuus qui eduxi te de terra egypti de domo seruitutis: Nō ha- i

a § idolatriam ꝓhibet. b § quē nihil later.

bebis deos alienos in cōspectu meo: Nō facies tibi sculptile: nec similitudinem omniuz q̄ in celo sunt desuper: ⁊ que i terra deorsum: et que versantur in aquis sub terra: Non adorabis ea et non coles† Ego enim sum dominus deus tuus: deꝰ emu- k

§ vindicans et zelans.

lator: † reddens iniquitatem pa- l

a § primi motus sensuum. b § operationem.

trū super filios in tertiā ⁊ quar-

a § glorificationem. b § Non alijs: sed. c § hereditaria impietate.

tam generationem bis qui odē

§ izm cito.

runt me et faciens misericordiā

a § vera dilectione.

in multa milia diligentibus me

a § In hoc ꝓbatur dilectio. § vnde: Si diligitis me: sermonem meum seruate: vel precepta mea. b § quasi thesaurum.

et custodientib⁹ ꝓcepta mea.

a § primum mandatum ꝓhibet idolatriam. scōm periurium.

f Non vsurpabis nomen domini

Nico. de lyra

La. V

a† Vocauitq̄ moyses omnem israelē. Hic incipit secūda pars ꝑcipalis libri in qua incipit explicatio legis ⁊ eius explanatio et primo replicātur decalogi ꝑcepta: que ꝓprie dicuntur lex. secūdo alia ad legem ptinentia vj. ca. Circa primuz moyses primo ponit quoddam preambulum. secūdo exequit ꝓpositum. ibi: Et ait: ego dominꝰ ⁊c. Preambulum autem est explicatio modi q̄ quem deus dedit precepta decalogi. et hoc notatur cū dicit: b Dominus deus noster pepegit nobiscū fedus. i. decem p̄cepta decalogi que ab eo fuerūt data īmediate. c Nō cum patrib⁹ nostr⁹ iniit pactū: id est legem datā: quia nō legit eā dedisse abrāā isaac ⁊ iacob. d Sz nobiscū qui in presentia rum sumus. q. d. ex hoc de eius custodia magis solliciti esse debemus. e Facie ad faciē locutus est nobis. i. absq̄ medio p̄tum ad ꝓplationem decem p̄ceptoꝝ: verūtamē quia alia precepta non sic fuerūt tradita populo sed mediāte moyse. ideo sequitur: f Ego sequester ⁊ medius ⁊c. annūciando vobis alia q̄ ab eo recepi: ⁊ causa huius mediationis subditur:

g Timuistis enī ignē ⁊c. Timore enī percussi petierūt q̄ solus moyses audiret verba dei ⁊ eis referret: vt habet Exo. xx.

h Et ait. hic ꝓsequenter ponitur replicatio decem precepto- rum ex ore dei datorum: in quo primo ostēditur dei loquentis sublimitas siue auctoritas. secūdo populi audiētis fragilitas. ibi: Vos autem. Circa primuz dicitur: Et ait scz ipe deus:

i Ego dominꝰ deꝰ tuꝰ. p creationem ⁊ gubernationem:

k Qui eduxi te de terra egypti. vt esses mihi seruus et non homini. q. d. ex his patet q̄ in omnib⁹ debes obedire mihi. et in q̄bus debeat esse ista obediētia cōsequenter explicat dicēs:

l Non habebis deos alienos ⁊c. et ponūtur cōsequenter alia precepta decalogi eodem ordine et fere sub eisdem verbis: sicut ponūt Exo. xx. et ideo pertrāseo. qz ibi dictum fuit q̄liter ista p̄cepta distinguunt ⁊ exponunt fm doctores catholicos ⁊ hebreos.

Exo. 20. a Pſa. 80.

Exo. 34. a

Dic. 32. c Nah. 1. a

scipias. Sedz pertinet ad filiū: de quo hic dicitur: Nō assumes nomen dei tui in vanum: id est non existimes creaturam eē dei filiū. Omnis enī creatura subiecta ē vanitati. Sz tu das eū ēē patri: deū dēitz: deum apud deum: p quē omnia facta sunt. Tertiū ad spiritū cui⁹ dona requies eterna ꝓmittitur: qz enim spūssanctus dicit: iso septimuz diem sanctificauit deꝰ. In aliis enī diebus operū sanctificatio non nominat⁹ nisi in sabbato: in quo requieuit deus. Recte ergo hoc mandatum ptinet ad spiritū: tum ꝓpter sācti ficationis nomen: tum ꝓpter requiem ad donū sācti spūs ptinētem: dicitur enī sic: Memēto vt diē sabbati sanctifices: ser diebus operaberis ⁊c. In opere ser dierū videtur ser miliū annoꝝ operatio signari. In septimo tps eterne quietis: in q̄ post bona opa quies eterna ꝓmittitur. Quicūq̄ ergo agimus: si ꝓpter futuram requiem facimus: sabbatū observuamus.

a Honoza patrē tuuz et matrez sicut precepit ⁊c. Post tria precepta succedunt. vij. que ad primū ptinent. Inter vij. primū: sed in ordie omniū quartū est. Honora patrem tuum ⁊c. A parētibus enim hō oculos aperit et vita b ab eoꝝ dilectione exordium sumit. Vñ hoc mandatum maximuz. ⁊ primū dicit in altera scz tabula. Jubemur ergo parētes honozare ⁊ officiuz pietatis ⁊ reuerentiā eis exhibere. Qui enī hoc parētib⁹ non facit quomodo faciet aliis? Quintū. Nō mechabe⁹: id ē ꝓter legitimam vxorem nulli misceberis. Sextum. Non occides. Occidit etiam qui fame vel nuditate ꝓximum morti videt: nec subuenit in q̄tum pōt. Septimuz. Non furtuz facies. In quo omnē rapinā ꝓhibet. Octauū. Nō falsum testimoniū dices: Crimen mēdacij ⁊ falsitatis abominat⁹. Nonum. Nō concupisces vxorem ꝓximi tui. In quo etiam adulterinaz cogitationē

† 35. q. 5. si nō 13. 6. di. nō ē perm. 4-his ira/ qz.

§ filij. † § Jurādo p re que non est: vel nomē domini ligno vel lapidi ⁊ huiusmodi tribuendo.

dei tui frustra: quia non erit impunitus qui sup rem

a § omnis creatura subiecta est vanitati. b § christum. s. purum hominē puranz. c § vt omnia facias ꝓpter sabbatum: id ē eternam requiem: ad spiritussanctī donum pertinentem.

vanam nōmē eius assumpserit.† Obserua diem sab-

a § Omnia sancte faciēdo a strepitu vitiorum cessando.

bati vt sanctificēs eum sicut precepit tibi dominꝰ de-

a § Omni tempore operandi bona ⁊ pfecta.

us tuus. Sex diebus operaberis ⁊ facies omia ope

§ nature tue congrua.

ra tua: Septimꝰ dies sabbati est: id est reqes domini

§ seruilis. § q̄ amoze seruit.

dei tui: nō facies in eo q̄cq̄ operis tu ⁊ filꝰ tuus ⁊ fi-

a § qui adhuc. s. timore ꝑmitur. b § iudeus vel sapiens. c § gētilis ⁊ stul

tus. d § homines ⁊ iumenta saluabis domine.

lia: seruus ⁊ ancilla: ⁊ bōs: ⁊ āsinus: ⁊ omnē iumentū

a § nouiter conuersus. § aduena ⁊ peregrinus ego sum sicut. omēs patres mei

b § ecclesie tue: Diligat dominus portas sion. o. c. ia

tuum: et pegrinus qui est intra portas tuas: vt requiescat seruus ⁊ ancilla tua sicut ⁊ tu. Memento q̄

a § deo vel diabolo. b § mūdo. c § ad filialem timorem.

ipe seruieris in egypto et edūxerit te inde dominus

§ omniporens. § filio. § manifesto.

deus tuus in manu forti ⁊ brachio extento. Idcirco

a § Hoc est maximus ⁊ primum mandatum in altera tabula. § Officio pietatis et honoris.

a precepit tibi vt obseruares diē sabbati.† Honora pa

§ carnalem vel spiritualem. § ad litteram vel deum et ecclesiam.

trem tuum et matrē: sicut precepit tibi dominꝰ deus

a § vita eterna, p qua laborandum est. § viuentiū.

tuus: vt longoviuās tempore: ⁊ bene sit tibi in terra

a § gratias. b § Qui odit frarrē suum homicida est. § Re vel voluntate ⁊ vt subtrahendo q̄ potes prestare.

quā dominus deus tuus dāturꝰ est tibi.† Non occi-

a § Adulteriū ꝓhibet carnale vel spūale. fornicario ē idolatria: ⁊ scripturaruz expositio praua. b § acru vel habitu: vel auaricia cōmissi ralenti.

des neq̄ mechaberis furtūmq̄ nō facies. Nec loque

a § Pessimū genus mendacij. § falsitatem interdicit. b § Sola voluntate. Qui viderit mulierē ad concupiscē ndū: mechatus est eam.

ris cōtra ꝓximū tuuz falsum testimoniū.† Non concupisces vxorem ꝓximi tui: Nō domum: nō agrū: non

a decimo mādato omniq̄s rei cupiditatem interdicit. § ambitionem ⁊ concupiscentiam damnat.

seruū: non ancillā: nōn bouem: non asinum: ⁊ vniuersa q̄ illiꝰ sūt. Hec verba locutꝰ est dominꝰ ad omnem

§ Nemo excipitur.

multitudinē vestrā in mōte de medio ignis ⁊ nubis

§ in tabulis.

⁊ caliginis voce magna nihil addens amplꝰ: et scri-

a § duo sūt testamenta: duo dilectionis ꝑcepta. b § qz cōtra iudeorum dura

b psit ea i duabꝰ tabulꝭ lapideis q̄s tradidit mihi. Vos a†

aūt postq̄ audistis vocē de medio tenebrarū: ⁊ montem ardere vidistis: Accessistis ad me oēs principes tribuum ⁊ maiores natu atq̄ dixistis: Ecce ostendit nobis dominus deus noster maiestatez ⁊ magnitudinē suā: Vocē enī eiꝰ audiuimꝰ de medio ignis: ⁊ ꝓbauimꝰ hodie q̄ loquēte deo cū hoīe viuerit hō. Cur q̄ moziemur ⁊ deuozabit nos ignis hic maximꝰ? Si enī audierimꝰ vltra vocē domini dei nr̄i: moziemur. Quid ē ois caro vt audiat vocē dei viuēt̄ q̄ de medio ignis loq̄t̄ sicut nos audiuimus ⁊ possit viuere? Tu magis accede ⁊ audi cūcta q̄ dixerit dns deꝰ nr̄ ti bi: loq̄risq̄ ad nos ⁊ nos audientes faciemꝰ ea. Nō b

cuz audisset dns: ait ad me: Audiui vocē verboꝝ ꝑpli

§ nisi ego. § gram infusā.

c hui⁹ q̄ locuti sūt tibi. Bñ oia locuti sūt: Quis det talē

Glo. ordi.

cogitationē interdicit. Decimū. Non ꝓcupisces rem ꝓximi tui. In quo ambitionē ⁊ ꝓcupiscētiaz ꝓcutit. Primū q̄ ꝓhibet surrepti onē. Secūm errorē. Tertiū seculi amorē. Quartū impietatē. Quintū fornicati onē. Sextū crudelitatem. Septimum rapacitatem. Octauū falsitatē. Nonuz cogitationē adulterij. Decimū cupiditatem mundi. Et notandū q̄ sicut decem plagis ꝓcutiūt egyptij: sic decē ꝓceptis regit ꝓpul⁹ dei: ⁊ demones oppugnāt.

b In duab⁹ tabulis ⁊c. Ihē. Duo testamēta significant in duabus tabulis: vel dilectio dei ⁊ ꝓximi: in quibus tota lex pendet et ꝓphete. In vna enī tabula tria ꝓcepta ad dilectionē dei ptinēt: i altera. vij. ad ꝓximi societatem. Lapidee tabule: lapidea inde ozum cozda significant: de q̄b⁹ ōz: Auferam a vobis cor lapideū: ⁊ dabo vobis cor carneū sensibile. s. ⁊ intelligibile. c Quis det talē eos habere mētez ⁊c. Ault deꝰ intelligi gra sua hoc beneficiū ꝓcedi: vt in oibus sit iustitia dei ex fide: nō quasi ex lege ꝓpria.

Vñ: Auferam eis cor lapideū: ⁊ dabo cor carneū. i. sensatū. caro enī sensū habet. lapis ño nō habet. Et alibi: Idoneos nō fecit ministros noui testamēti: nō lr̄a sed spū. § Diliges

Nic. de lyra

a† ⁊ hebreos. Hos aūt. Hic ꝓfiter describit audiē tis ꝓpli fragilitas: vbi primo describitur timoz ꝓpli. secōo approbatio dei. ibi: Nō cū audisset dns. Circa ꝓmū sciēdū q̄ humana fragilitas nō pōt bñ sustinere sublimitatē dei. vñ et Daniel ex apparitione angeli intēse cozruit i terraz: vt habet Dan. x. et eodem mō b populꝰ ex sublimitate diuini ⁊monis territ⁹ et debilitat⁹ petijt hūiliter q̄ solꝰ moyses q̄ erat pfectior ⁊ deo familiarior ꝺba dei audiret ⁊ eis referret: ⁊ q̄ parati erāt illi obedire sīe nūcio dei: ⁊ ptz lra.

b Nō cum audisset. Hic ꝓfiter describit approbatio dei. ⁊ lō subdit: c Bene oia sūt locuti. petentes audire mādata dei p internūciū: cui⁹ causa subditur:

d Quis det talē eos ha. mē. ⁊c. q. d. Bē mihi placitū. s. q̄ timeāt dñm ⁊ eius mādata recipiant hūiliter ⁊ obseruēt nō solū audita a deo immediate: sicut sunt p̄cepta decalogi: sed etiam

Lcui. 25. a Die. 17. c Ezec. 20. b Nec. 9. c

Ezech. 11 b † Mat. 5. c

2. Cor. 3. b

alia eis denūciata ꝙ nuncios ex pte dei: sicut ꝓ moysen ⁊ alios ꝓphas. a Non declinabit. ⁊c.i. ꝓ aliq̄ ꝓsperitate obtinenda vel aduersitate euitranda. Cetera patent. Ca. V

Moraliter. a† Locauitq; moyses oēm israelez ⁊c. In ꝟ caplo replicanť ꝓcepta decalogi posita supl⁹ Exo. xx. et qz sunt moralia. nō ē ibi alia moralitas querēda sicut fuit dictū ibidez excepto ꝓcepto de observatione sabbati: qđ ptim fuit cerimoniale: ⁊ ꝯtruz ad ꝟ sensus mystic⁹ ibidē fuit posit⁹. a Vos āt postq̄ audistť vocē ⁊c. ꝙ ꝟ autē ꝙ populus nō potēs sustinere ꝛba dñi loquētis petijt ꝙ sol⁹ moyses audiret ī mediate a dño ⁊ referret ꝙ lo ⁊ dñs ꝟ approbault: significatū fuit ꝙ plati ⁊ doctores credēda et operāda debent accipere a deo q̄ loquitť eis in sacra scriptura. ⁊ ipl̄ ꝙ doctrinaz alijs tradere debent eo mō q̄ capę possūt. Szeg⁹. in pastorali. Seōm ꝯtlita ꝯauditorū fozmari debet sermo doctorū. Et apls. j. Cor. ij. dicit. Sapiētiā loq̄mur inter perfectos. Et ibidē. iij. caplo. Tanq̄ paruulis ī xpo lac potum dedi vobis nō escā: nōdum enim poteratis scz intelligere altioza.

In caplo. v. vbi dicitur ī postił. Et primo replicanť decalogi ꝓcepta q̄ ꝙ ptie dicunť lex. ꝓceptuz tū de dilectione dei qđ ponit hic. et plene exprimit ī capitulo sequēti. s. sexto in quo tota lex pē det et ꝛphete: vt habeť Matth. xxij. s Non minus ꝓprie lex debet dici: cuz it primū ⁊ ꝑncipale totius legis: tā q̄ illud in qđ cetera ꝓcepta ordinantur: quia vt Apls dicit. j. Timoth. j. Finis ꝓcepti ē charitas. Unde hec distinctio ꝑma postillatoris videť incōuenienter dicta: specialiter ꝯtum ad scōz mēbū: qđ cōprehēdit sertū caplm. Circa qđ melius ⁊ verius dicerętur ꝙ in eo ponunť ꝑma ꝓcepta fidei. ⁊ maximū ⁊ principalissimū legis mandatū cum quibusdā alijs ad legem ptinentibus: put in eodem capitulo patebit.

A

In eodem caplo. v. vbi dicit in postilla. Et ponunť consequēter aliqua ꝓcepta decalogi eodem ozdine ⁊ fere sub eisdē verbis sicut ponuntur Exodi. xx. ca.

Additio. ij. Doctores hebreozuz q̄ nimis ſram seq̄untur asserūt aliquā varietatē eē inter ꝓcepta decalogi q̄ ponunť supra Exo. xx. ⁊ ꝓcepta decalogi q̄ hic ponūť specialiter ī ꝓcepto de observatione sabbati de q̄ in ꝑma traditōe ꝛz: Memento vt diē sabbati sanctifices. ⁊ in scōa traditōe scz in hoc ca. vbi dicit: Observa diē sabbati. inter que verba dissimilia asserūt esse magnā differētiā: dicūt enī ꝙ cum dicit: Memēto. In ꝑma est ꝓceptū affirmatiuū: in quo ꝓcipit ꝙ homo sit memoz ad sanctificandū illū diem: itaq; ſ q̄s nihil opis seruilis faceret in die sabbati. ⁊ tū haberet in memoria ꝙ illa dies est sanctificāda ⁊ vt sabbatū: esset transgressoz illi⁹ mādati affirmatiui ꝑ omissionē Similiter si quis haberet in memoria diem sabbati: ⁊ sanctificaret eū faciendo eum diē solennē: ⁊ tū cuz hoc quicq̄ opis seruilis faceret: nō esset trāsgressoz ꝑcepti affirmatiui in quo dicit: Memēto. ſ etiā trāsgressoz scōi scz Observa. Cōsequēter ad ꝓdicta dicūt: qz vt moyses q̄ fidelissim⁹ in tota domo dei est: non videť falsę repetisse hmōi ꝓcepta. ideo dicunt ꝙ hec duo verba: scz memēto et observa fuerunt a deo ꝓlata simul ⁊ semel sub ꝙprijs lris et syllabis vtriusq; verbi: qđ ē ineffabile: qz ꝑ omnipotētiā diuinā hoc dicūr esse factū: ⁊ qz moyses nō poterat hoc facere ꝛbo nec scripto. ideo in ꝑma traditōe scripsit: Memēto. In scōa ꝛbo: Observa. In q̄ loco altercatio breozū dicit friuola: tū qz vbi dicit: Memento. statim ꝓhibet opa seruilia dicēs: Nō facietis op⁹ ⁊c. et sic etiam tradit ibi rōnem negatiui ꝓcepti: et in hoc loco vbi dicit: Observa diē sabbati. statim sequit: Et sanctifices eū ⁊c. qđ ptinet ad hoc vt homo vacet diuinis in sabbato qđ est affirmatiuū: tū qz moyses ⁊ si non potuerit simul ⁊ semel duo ꝛba dissimilia

§ Casto timore.

eos habere mētē vt timeāt me: ⁊ a § non lapidei sed sensibiles. b § vt vnum iora non ꝓtereat.

custōdiāt vniuērsa mādata mea ī oi tpe vt bñ sit eis ⁊ filijs eoz̄ in sempiternū. Unde ģ ⁊ dic eis: Reuertimini in tentoria vr̄a. Tu ꝟo hic sta mecū: ⁊ loq̄r tibi oia mandata: ⁊ cerimonias atq; iudicia q̄ docebis eos vt faciāt ea in terra quā dabo ill⁹ ī possessionē. Custodite igiť et facite ea q̄ ꝓcepit dñs de⁹ vob. † Nō declinabiť neq; ad a § vt addatis aliquid vel minuatis.

dexterā neq; ad sinistrā: sed ꝙ viā quā ꝓcepit dñs de⁹ vester ambulatis vt viuatť et bñ sit vobis: et ꝓtelenť dies vr̄i in terra possessionis vestre. Ca. VI

b Hec sūt ꝓcepta et cerimonię atq; iudicia q̄ mādauit dñs de⁹ vester vt docerē vos: et faciatis ea ī terra ad c

ꝓferre: potuisset tū tradere ista ꝓcepta dicēdo: Memēto ⁊ observa diē sabbati. ⁊ sic magis ꝛformaret diuine locutiōi q̄ dicēdo vnū ⁊ omittēdo aliud. Et notādū ꝙ ꝟ distinctio ab alijs assignata inť memēto et observa: facit valde cōtra eos in expositione illi⁹ ꝛbi, Malach. vltˀ. vbi ꝛz: Memento legis moysi: ꝓzout deo duce ibidem declarabit.

In ca. v. vbi ꝛz ī postił. Cui⁹ causa ſdūt: Quis det eos talē hr̄e mentē?

Additio. iij. citur: Quis det eos talē habere mētē. nō solū ītelligiť ꝙ eēt beneplacitū deo vt deuz timerēt ⁊c. ſ etiā includitur ꝙ ꝟ pēdet etiā a prāte hūana ꝑ libez arbitriuz: iuxta illud Eccl. xv. De⁹ creauit hoiez ⁊ reliq̄t eū in manib⁹ ꝓsilij sui: i vanū enī aliq̄s diceret optando: Quis det vt ꝟ fiat. si illud optatuz esset omnino in potestate optantis.

In ca. v. vbi dicit in postill. Nō declinabiť ad dexterā neq; ad sinistrā.

Additio. iiij. dicitur: Nō declinabitis ad dextram neq; ad sinistrā: ꝓhibeť declinatio observātia ꝓceptoz: nō solū causa ꝓsperitatis vel aduersitatť: ſ etiā ne ex aliq̄ alia causa deuieť ab intētione legislatozis ad vnā ptē nec ad aliā: sicut cū ꝛz supza ī Deutero. iij. Non adijcietis sup verbū qđ ego ꝓcipio: nec minuaſ. et iste sensus videť cōphēdere ꝑmum: ⁊ magis ptinere ad sensū litterale: nā q̄ ꝑ dexterā intelligať ꝙsperitas: ⁊ ꝙ sinistram aduersitas: videtur ptinere ad mysticā expositionem ⁊c. † Ꝛ. 17. b

Replica correctoriū contra Burgē. Jn q̄n to ca. distinguit postill. ꝓcepta decalogi a ꝓceptis dilectiōis dei et ꝓximi ꝑ c

hoc qz decalogus ꝙprie dicit lex: dilectio autē finis ⁊ ꝑncipiū est decalogi: in qua decalogus ordinať: ꝙt innuit in. vj. ca. huj⁹: hanc distinctionē egreferēs Burgē. dicit ꝓceptum dilectionis dici debere legē ꝙprijssime: cum sit primū ⁊ maximum ꝓceptum in lege: ad qđ omnia ꝓcepta ordinanť: in ꝛta illud Aplī: Finis ꝓcepti ē charitas. Hoc aūt argumētū Burgē. tentatiuū est: laborans in iniquitate: nam postillator ꝑ suā distinctionē nō negat: q̄n ꝓceptum dilectionis sit maximū ꝓceptum in lege contentum: qz saluatoz sic respōdit querenti de magno mādato in lege: verūtamē non sequit qđ Burgē. intendit: qz cōsequentia non valet: hoc est mandatū magnū in lege: igitur est ꝙprie lex: quia multa continenť in lege: que cōtra legem ꝙprie acceptam per Aplm distinguunť: ad Gal. iij. vbi apls volens ostendere ꝙpriam legis acceptionem dicit per legem nō esse iusticiam sed per fidem: dicit etiam legem ꝙpter transgressionem positam. ⁊ multa similia: put in suis ꝓlis videri pōt: que ꝓprie dilectioni non cōueniunt: quia vtiq; dilectio iusticia est: vt distinguiť contra legem: quia qui diligit vnus efficitur cum eo spūs: qđ sine perfecta iusticia nō fit: etiam dilectio non est ꝙpter transgressionē: imo fuit recte rationi complanta tā in angelo ⁊ homine ante transgressionez: sic igiť accipiendo legem ꝙt Apostol⁹ distinguit a ꝙmissione et fide formata q̄ est dilectio: ꝓprie lex non est: q̄uis in lege principaliter vt finis intendatur: sicut et ꝙmissio que in lege patribus facta est: lex dici non meretur simili ratione. Frustra igiť Burgē. postil latorem notauit: q̄ circa capitulū. vj. in quo hoc maximum ꝑceptum continetur breuiter se expediuit: ponens tamen ad intellectum necessaria: quia non erat sui ꝓpositi scribere tractatus quemadmodū Burgē. et alij: sed soluz ozdinare postillā litteralis sensus sufficienter declaratiuam. Ca. XI

b Hec sūt ꝓcepta. Hic ꝛgitur agitur de ꝓceptis alijs a ꝑceptis decalogi. ⁊ primo de ꝓceptis hmōi ponit exhoztatio generalis. scōo explicatio spālis. ibi: Audi isrl. Circa primū ꝛz: Hec sūt ꝓcepta et cerimonie atq; iudicia: qz in hmōi ꝓceptis altiq̄ sūt circa mozes ⁊ dicūr ꝓcepta. aliqua circa modū colēdi deū ⁊ dicūr cerimonie. aliq̄ circa iustū hoīs ꝓut ctum ⁊ dicūr iudicia. c Et faciaťis ea ī tra. qz aliq̄ eoz̄ obligabāt tū in terra illa: ⁊ aliq̄ extra illaz terrā fieri non poterāt

✠ vt dictū

Ca. VI

a Diliges dñm deū tuū ⁊c. Augˀ. Charitas nō auferet: ꝛz implebiť ꝛtēplata qđ credebat: adepta qđ ſperabat ī ea plenitudie ꝟ ꝓceptū implebiť. Cū enī ineſt aliq̄d carnalis ꝙcupiscētie qđ vel ꝙtinēdo frenctur: non oīno ex tota aīa de⁹ diligiť. Nō enī caro sine aīa cōcupiscit: ꝯuis caro ꝙcupiscere dicať: qz carnaliter aīa ꝙcupiscit. Tunc aūt lex nulla erit ī mēbris q̄ repugnet legi mētis: ſ toto corde: tota aīa: tota mēte diligiť de⁹. Debuit aūt hoī ista pfectio ꝓcipi ꝯuis in hac vita nō possit haberi: nō ei rete ere currit si q̄ currēdū ē neſciatur. Currim⁹ aūt ſperādo: credēdo: et desiderādo: et elemosynas dādo: et ozādo: vt currentes adiuuemur ⁊ sic ꝓcepta pfectiōis audiam⁹: nec ad plenitudinē charitatis ceramur. Dictur⁹ ꝙ diliges ꝙmū tuū: ꝑmisit. diliges dñm deū tuum: vt prius in nobis radicē sui amoris figat. ⁊ postea fraterna dilectio ramos expandat. Qz autem amoz dei ꝙmi amoze Mat. 22 d 1. Tim. 1. b

1. Joh. 4. d coalescat Johs oſidit d. Qui ꝟ diligit fratrē suū quē videt: deū quē nō videt. q. p. diligere: Dilectio dei per timorē nascitur: sed in affectu crescendo mutať. Et aūt oſidat ꝯ longe ąſq; sit a charitate ꝙmi vel in ea profecerit alios flagellis deus deꝙmit: alios successibus fulcit. Sepe enim nos miseros insequūtur: qui felices sine cōparatione venerantur. Cum autem quis in ꝓsperitate diligit vel diligitur: incertum est an ꝓsperitas: an persona diligatur. Jn bonis enī non agnoscitur amicus: ⁊ in malis non abscondiť inimicus. Triplicis nature ē anima: ideo iubetur diligere tripliciter. Non vult deus amozem suum partiri: vt sumul diligamus deum ⁊ aurum: vł vxorem vł filios. Nemo potest duobus dominis seruire: ipe super omnia diligendus: eius dilectio ꝓponitur. Deut. 6. c

b Et ligabis ea quasi signuz in manu tua. Hoc phariſei male interꝓtātes in mēbranulis decalogū: id ē decē ꝛba scribebāt: ⁊ ligata ī fronte portabant. Nō vsq; hodie faciunt babylonij: vt putenť religiosi. Ass: Dilatāt enī phylacteria sua ⁊ magnificāt fimbrias. Jbid. 23. a

quā trāsgredimini possidēdā: vt timeas dñm deū tuuz: ⁊ custodias oīa mādata ⁊ ꝓcepta eius q̄ a ego ꝓcipio tibi ⁊ filijs ac nepotibus tuis cūctis diebˀ vitę tuę: vt b plōgenť dies tui. Audi isrl ⁊ obserua vt facias q̄ ꝓcepit tibi dñs ⁊c bñ sit tibi: ⁊ multiplicerſ amplⁱ: † sic pollicit⁹ ē dñs de⁹ patrū tuoꝝ c

§ omni copia.

tibi terrā lacte ⁊ melle manantē. d

Audi israel: † Dñs de⁹ vester de⁹ e

§ In maiestate: trinus ī personis. Nec habet diuisionem: nec recipit solitudinem.

a vnus est. Diliges dominum deū f

§ intellectu.

tuuz ex toto corde tuo: et ex tota g

§ vita. § viribus vel affectu.

anima tua: et ex tota fortitudine b

tua. Eruntq; verba hec q̄ ego ꝓcipio tibi hodie ī corde tuo: ⁊ nar i+ ſ.

§ in eis.

rabis ea filijs tuis: et meditabe/ m

§ domi vel foris.

ris sedēs in domo tua: et ambu/ n

§ foris. § in oibus. s. que egeris.

lans ī itinere dormiens atq; con o

§ vt oge cōpleas: ⁊ alijs exemplū tribuas.

surgens: et ligabis ea q̄si signum p b

§ vt in memoria habeas. a § vt die ac nocte me/

ī manu tua: eruntq; ⁊ mouebun/ q

diteris ea. § cordis.

tur inter oculos tuos: scribesq; r

§ ingrediens ⁊ egrediens semp ea mediteris.

ea in limine et ostijs domus tuę.

§ Per nomen

vt dictū fuit Rume. xxxiij. a Que ego ꝓcipio tibi ⁊ filijs tuis. qz obligabat futuros sicut ⁊ pītes. b Et ꝓlōgēť dies tui. Hic est vn⁹ effect⁹ obseruātie legis: vt dictū ē supza. xiij. ca. c Et multipliceris amplⁱ. numero et prāte. d Audi isrl. Hic ꝛz ponit explicatio illoꝝ ꝓceptoꝝ q̄ sūt alia a ꝓceptis decalogi q̄ sūt ī duplici ḡdu: qz aliq̄ se bñt ad ꝓcepta decalogi sic ꝓncipia eoꝝ. aliq̄a sūt se habēt ad ea sic q̄dā cōclusiones elicite ex ꝓceptis decalogi. Alia aūt ꝓcepta a ꝓceptis dilectionis ⁊ ꝓceptis decalogi sūt q̄si q̄dā cōclusiones elicite ex ꝓceptis decalogi et ꝓ ꝛsequēs q̄daz declaratiōes q̄liter ꝓcepta decalogi debeāt obseruari. Jtē sciēdū ꝙ dilectio ꝙmi ordinať finalit̄ ad dilectionē dei. ex quo sequť ꝙ ꝓceptū de dilectiōe dei habet rōnez finis. ⁊ ꝓ ꝛsequēs ꝓncipi respectu oīm ꝓceptoꝝ. Primo q̄ agit de dei dilectiōe q̄ est q̄si finis ad quē ꝓcepta decalogi ordinanť. scōo de alijs ꝓceptis q̄ sunt ꝛclusiones q̄ ex ꝓncipijs decalogi eliciunť. xij. ca. Circa ꝑmum moyses describit ꝓmo ea q̄ ptinent ad dei dilectionē. scōo infert ꝛclusionē intētam. xj. ca. qđ sic incipit: Ama itaq; dñm deū. Circa ꝑmū moyses ꝓmo ꝙ modū exhortationis describit ꝓceptū dilectiōis diuīe ꝯtū ad diligendi modū. scōo huj⁹ dilectiōis multiplex impedimētū ⁊ incitamētū: impedimēta excludendo: incitamēta includendo. ibi: Cuq; introduxerit. Circa ꝑmuz dicit: Audi isrl. i. attende diligēter qz ad illd qđ subdit tota lex finaliť ordinatur. e Dñs de⁹ noster de⁹ vn⁹ ē. ⁊ ideo vnie: sup oīa et ꝑfectissime diligēdus est. ⁊ subditur huj⁹ dilectionis modus cum ꝛz: f Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo. i. ex toto motu volūtatis qui hic desiguat noie cordis: qz sicut coz mouet alia mēbza cozpis sic volūtas mouet alias aīe potētias ad act⁹ suos. g Et ex tota ⁊c. i. ex toto ītellectu ⁊ sensitiuo appetitu vt ex motu dilectiōis ītellect⁹ sit deo subdit⁹ maxie ī his q̄ ptinent ad fidē: et appetit⁹ sensitiu⁹ sit ꝛm ordinē dilectiōis diuine regulatus. h Et ex tota foz. tua. ꝓ quā designat vis exterior executiua: qđ fit cū ex diuina dilectiōe actus noster exterior exequit imperiū volūtatis ꝙmpte ⁊ expedite. i Eruntq; verba hec. de dilectione dei. k In corde tuo. ad firmiter retinendū. l Et narrabis ea filijs tuis. de dilectione dei eos informādo. m Et meditaberis sedens in domo tua. i. tēpore quietis. n Et ambulās ī itinere. tēpore laboris. o Dormiēs atq; ꝛsurgens. Jn hebreo habetur: Cubans atq; cōsurgens: qz in ingressu lecti ad dormiēdū ⁊ in egressu ad vigilandū debet homo ꝓ dilectionē coz suū reducere in deū. pōt etiā exponi dormiens ꝛm trāslationē nostrā: qz de his circa q̄ sollicitať homo in vigilia solēt in dormiēdo occurrere fantasmata: ⁊ sic sollicitis in vigilia ꝺ dilectione dei solēt ꝛsimilia fantasmata occurrere in dormitiōe. ꝙpter qđ dicit pbs ꝑmo ethicoꝝ: ꝙ ī dormientib⁹ melioza sūt fantasmata studiosoꝝ. i. virtuosoꝝ q̄s quo rūcunq;. p Et ligabis ea q̄si sig. in manu tua. i. in opibus tuis qz manus ē organū organoꝝ. iij. de aīa: que debent fieri ex charitate. q Eruntq; ⁊ mouebunť inter oculos tuos. i. nullo modo erūt tibi oblitioni: sicut hō nō obliuiscť rei q̄ ante oculos suos appendit. r Scribesq; ea in limine ⁊c. i. intrās domū tuā ⁊ exiēs recozdaberis de dei dilectione: Judei autē ꝟ exponētes nimis litteraliter dixerunt passum istū q̄ incipit ab illo loco. Audi isrl dñs deus noster vn⁹ est. diliges dñm ⁊c. vsq; hic: In limine ⁊ ostijs domus tue. similiter passum illum de dilectione dei. qui habeť infra xj. ca. qui sic incipit. Si ģ obedieritis mandatis meis que ego hodie ꝓcipio vobis vt diligaťis dñm. vsq; ibi: Et scribes ea sup postes

a Per nomē illi⁹ iurab. Permittunt iurare p nomen dei: ne forte p idola iurātes: t assidue nominātes: ea colere incipiēt. b Nō iurare iubet p alterius dei nomē iurare, phibet. Melius autē oino nō iurare: non q mala sit iuratio vera: ñ ne facilitate iurādi in piurium cadas. Qui enī iurat: piurare potest. Qui āt oino nō iurat: lōge a piurio ē. b Nō tētab tē. Deū tentat: q̄ habens q̄ faciat sine rōne se committit periculo experiens vtrum possit liberari a deo.

Nico. de lyra

Hētes et ianuas dom⁹ tue. inclusiue debebāt scribi in cedulis et ligari in brachio et sup frontē: t poni in limine supiori domus. t adhuc in dei hoc obseruāt i pluribus locis q̄ p̄dicti duo passus scribūtur in cedula q̄ ponit in supiori limine ostij dom⁹. intentio tñ legislatoris ē q̄ sint in recordatiōe mō supradicto. Notandū etiā q̄ oīa p̄dicta de mō dilectionis diuine nō sic p̄cipiūt q̄ sint semp in actu sed in habitu: q̄ homo teneat semp habere charitatis habitū qui ſm Aug⁹. diuidit inter filios regni t filios dationis. a Cūq introduxerit. Hic ꝓsequitur ponit impedimēta t icitamēta p̄dicte dilectiōis illa remouēdo: ista inducendo. t p̄mo ponit ista, put ꝓtingūt homini respectu sui, secūdo respectu extranei vl aduersarij. ca. vij. tertio respectu dei. ca. viij. Prima in duas. q̄ p̄mo removeat impedimentū. scdo exprimit incitamētū. ibi: Custodi p̄cepta dñi. Circa p̄mū sciēdū q̄ hō ꝺ penuria veniēs ad magnā abūdātiā: ex ℔ i semetipo solet eleuari: t a dei amore retrahi t impediri ſm q̄ dicit Hzech⁹. homel. xx. Tanto q̄s a supno amore diliungit: quāto inferius delectat. t ideo moyses timebat ne filij isrl exeūtes de terra deserta t itrātes terrā ꝓmissionis plenā oīb⁹ bonis p ℔ ab amore dei retraherent. ꝓp ℔ etiā ꝺr in cātico infra. xxxij. Incrassatus est dilect⁹ t recalcitrauit: incrassat⁹: impinguat⁹: dilatat⁹: derelīqt deus factorē suū. tē. ideo p̄monuit eos ne ex tali affluētia auerterēt a dei amore et ad idolatriā ꝙuerterēt. et ℔ ē q̄ ꝺr: Cūq introduxerit te dñs tē. et enumeratis multis bonis mobilib⁹ et īmobilib⁹ q̄ habituri erāt filij isrl gratis. intulit: Caue diligēter ne obliuiscaris tē.

b Dñm deū tuū timeb. timore filiali. c Et ipi fuies. fuitute latrie. d Ac p nomen illi⁹ iura. ex ℔ loco errauerūt aliqui iudei dicētes q̄ iuratio p nomē dñi erat frequentāda: etiaz sine necessitate. q̄ improbat saluator Mat. v. dicens: Nolite iurare oīno. i. nō iuretis ex q̄libet causa. q̄z ℔ ad irreuerētiā nominis dei ꝓtinet ℔ tñ ex causa necessaria: vt si occurrit necessitas aliq̄d affirmandi iter hoīes debet fieri p veritatē īmobilem q̄ sit iurādo p nomē dñi. et in tali casu loquit ℔ scriptura. e Nō ibitis post deos alienos. ipēdendo eis cultum latrie. f Cunctarū gentiuz que in circūitu vestro sūt. t idem intelligendū ē de dijs aliaz gentiū a iudeis remotarū. ℔ p exemplo ponit illud q̄ erat ꝓpinquū. g Nō tentabis dñm deum tuū sicut tētasti tē. de hac tētatione q̄liter sit intelligēda dictū fuit Exo. xvij. h Custodi p̄cepta. Remoto impedimēto diuine dilectionis hic ponit eius incitamētū. t ꝓmo respectu subiecti, ꝓprij, scdo respectu filij q̄ est quasi idē cū pre. ibi: Cūq interrogauerit. t q̄ signū dilectionis ē exhibitio opis: vt dicit beat⁹ Hzeg⁹. ideo ꝺr ℔. Custodi p̄cepta dñi dei tui tē. s. ex dilectiōe. t incitamentū ad ℔ subdit cuz ꝺr: Ut ℔ sit tibi tē. et ptz lra. i Cū interrogauerit. Hic ponit incitamētū amoris diuini respectu filij q̄ est q̄si idē cuz patre: q̄z in ipo remanet pr̄ post mortē quodāmodo: t ideo debet ipm incitare ad dei dilectionē t mādatoz ei⁹ implctionē p bñficia patrib⁹ facta. et ℔ ē q̄ ꝺr hic: Cum interrogauerit te filiꝰ tu⁹ cras. i. i. posterū. k Dices ei: Fuieram⁹. seruitute grauissima tē. l Et eduxit nos dñs de egypto i manu forti. Hec exposita sunt supra. iij. ca. m Precepitq nobis dñs vt faciam⁹ oīa legitima hec. ex dilectiōe. n Ut ℔ sit nobis. q̄z p opa bona ex charitate facta acquirit grā in pñti: et gloria in futuro. ideo subditur: Eritq nostri misericors.

Ca. VI

Moraliter.

Hec sunt p cepta tē. Sequitur: Sicut pollicit⁹ ē dñs deus patrū tuoū dare tibi terrā lacte et melle manātē. Ista terra figura fuit ſm sensum allegoricū ℵgnis glorioſe ꝺ qua ꝺr Esa. lv. Rorate celi desup et nubes pluant iustū. aperiat terra t germinet saluatorē. Ista terra fluit lacte ad nutritionē paruulorz in fide. et melle reficiendo pfectos in ꝺtemplatione. nam vtroq̄z sua dulcedine fouet et ꝓfolat. Scōm aūt sensū anagogicū terra ista figura fuit celestis patrie. de q̄ dicitur ps. cxlj. Portio mea i terra viuētiuz. Manat aūt ista terra lacte t melle. nā in ea cōplet totū desideriuz. i Erūt q̄ ℵba q̄ ego p̄cipio tibi hodie in corde tuo. Ex quo patz q̄ moyses loq̄t ℔ ℵbis Deuteronomij. ſm ℵo Hiero. i epla ad Paulinū ꝺ oīb⁹ sacre scripture libris Deuteronomiū ē none legis p̄figuratio q̄ ē lex amoris. t ideo debet eē in corde scripta, ꝓpter q̄d a ꝓo scripta nō fuit i tabulis lapideis vel chartis ſz i cordib⁹ credētiū p missionē spūſc̄ti in signo visibili. Act. ij. sicut p̄dictum fuerat Hiere. xxxj. Ecce dies venient dicit dñs: t ferīā domui israel et domui iuda fedus nouū: nō ſm pactū q̄d pepigi cū patrib⁹ vr̄is tē. Sequit: Dabo legē meam in viscerib⁹ eoz t in corde eoz scribā eaz: et ero eis in deū t ipi mihi erunt i populū. l Et narrabis ea filijs tuis tē. sicut enī pater tenet. puidere filijs ꝺ victu t vestitu: ita et de documēto q̄tum ad agenda t credenda: q̄ sūt de necessitate saluat⁹. et tanto magis eis in ijs. puidere tenetur: quāto q̄ sūt anime corporalib⁹ p̄ferunt. cetera ℵo nō indigent moralitate: quia sensus eorum litteralis est etiam moralis.

In ca. vj. vbi ꝺr i postil. Audi isrl.

Additio.

In hoc ca. ponit duo legis p̄cepta: q̄z vnū est p̄mū t p̄ncipalissimuz circa credēda. s. Audi isrl ꝺns vester vnus est. Articul⁹ enim de vnitate dei p̄mū locū in symbolo tenet. scōm ℵo p̄ceptū q̄ hic ponit p̄mū est t magnū circa agēda. s. Diliges dñm deum tuū, vñ Saluator Matth. xxij. ca. hoc est primū

est primum t maximū mādatū. Et q̄z in hoc p̄ceptoz expositione postillatoz valde breuiter videt se expedisse. ideo circa eoz declarationē videt eē insistendū. Circa declarationem p̄mi inq̄rendū p̄ma facie occurrit: q̄ fuerit necessitas ponēdi ℔ istud p̄ceptū de vnitate dei. vnitas enī diuine manifeste traditur i decalogo: q̄z a deo imediate fuit populo tradit⁹. Exo. xx. et in p̄cedenti ca. v. a moyse repetitus: in vtriusq̄ enī decalogi pambulo dicit: Ego sum dñs deus tuus qui te eduxi tē. Jn q̄ t per totum decalogū tam noīa q̄ verba que de deo dicūt sūt singularis numeri: in q̄ manifeste ostenditur vnitas dei. Si aūt dicat q̄ ℔ p̄ceptū de vnitate dei ponit ad excludendū pluralitatem deoz: circa q̄d multi errauerūt: vt manichei t alij: ℔ nō videt sufficere. nā pluralitas deoz manifeste excluditur i p̄mo p̄cepto decalogi: vbi ꝺr: Non habebis deos alienos coram me. i. ꝓter me: vt supra exposituꝫ ē. t adhuc exp̄ſſi⁹ supra. iiij. ca. talis pluralitas excludit. ꝺr enī ibi: Scito ergo hodie t cogita in corde tuo. q̄z dñs ipse est de⁹ in celo sursū t i terra deorsū: t nō sit alt⁹. Vñ dicēdū videt: q̄ ly vnitas diuina cū exclusiōe pluralitatis deoz intelligat ex p̄dictis t aliꝫ in sacra scriptura ꝓtentis: exprimit tñ ℔ p modū p̄cepti: q̄ deus ē vn⁹ vt vnitas q̄ ℔ deo attribuit q̄ quandā excellentiā intelligat: sic ꝙz t vnitas hmōi soli deo ꝙueniat. Si enī vnitas q̄ ℔ soli deo attribuit etiaz creaturis posset ꝙuenire: sicut de vno ꝙuertibili cū ente cōmuniter intelligit: sic superflue poneret in p̄cepto. Sicut enī quilibet homo ē vnus homo. t quilibet equus ē vnus equus: sic quilibet deus est vn⁹ deus. vnde ℔ modo non indigebat vt institueret tanq̄ p̄ceptū t ꝓmulgaretur: ſz in hoc q̄ hic ponitur vt p̄ceptū pertinens ad fidem: t cum hoc p̄mittit: Audi israel. Fides enī ē ex auditu: ad Roma. x. manifeste datur intelligi: q̄ vnitas q̄ hic singulariter deo attribuitur: intelligi debet sic: q̄ deus credat marie vnus: q̄d nulli rei create cōpetit. Cui⁹ ratio ē: nam ſm sanctū Tho. in ꝓma pte. q. xj. arti. iij. in corpe q̄stionis. Cum vnū sit ens indiuisū ad ℔ q̄ sit maxime vnū. oportet q̄ sit maxime ens t maxime indiuisū. Cōstat autē q̄ de⁹ est maxime ens: inq̄tum ē ipm esse subsistēs oībus modis interminatū. t ꝓma causa totius entis creati. Si militer ꝙstat q̄ deus est ens maxime indiuisū inq̄tū non diuidit nec actu nec potētia: nec alio modo diuisionis: sed oīb⁹ modis ē ſme simplex. Unde oportet dicere: q̄ de⁹ est maxime vnus: sic q̄ nulli creature talis vnitas cōpetit. et ideo ly in decalogo et aliꝫ locꝫ scriptura de deo loquat tā ℔ de vno excludendo pluralitatē deoz: nihilominus tamē fuit datuz hoc p̄ceptū exprimens diuinā vnitatez: et talis vnitas intelligatur singulariter deo cōueniens modo p̄dicto. Unde Bernard⁹ in v. de cōsideratione: post ℔ posuit multiplicē modū vnitatis q̄ in creaturis diuersimode inuenit: de vnitate dei sic dicit: Ut hec omnia quid ad illū summū vnum: atq̄ vt ita dicam: vnice vnum: vbi vnitatem cōsubstātialitas facit: huic vni quoduis illoꝝ si assimiles erit quodāmodo vnū: si compares nullo. hec ille. Sz potest dici contra p̄dicta: q̄ talis vnitas que hic attribuitur deo: ly sit vera non tamē pertinet ad fidem: saltem apud omnes: nam deū esse vnū modo p̄dicto pōt esse scitū per demonstrationē. Unde ꝓbus. xij. Metaph. hoc demōstratiue ꝓbat. Multi etiā alij ꝓbi hoc demonstratiue induxerūt, put i scōa scde. q. j. Sanct⁹ Tho. tradit arti. v. in resp̄sione ad ꝛ̄tum argumentū. Ad q̄ dicendū ſm eundē ibidez: q̄ multa p fidem tenemus de deo: que naturali rōne ꝓbi inuestigare non poterant: puta circa ꝓuidentia eius et omnipotentiā: t q̄ ipe solus sit colendus: que omnia cōtinent sub articulo vnitatis dei. hec ille. Ratio autē quare p̄dicta videantur contineri sub articulo vnitatis dei talis videt eē. Nam p fidem illum credimus esse vnū deū: qui est omniporēs t omnib⁹ ꝓuidens t qui solus est colendus. Omnia enī que in simbolo traduntur copulative intelligūt esse credēda. Alterius circa hoc videtur attendendū: q̄ ex ista trina iteratione diuini nominis cum dicitur: Dominus deus vester domin⁹ vn⁹ est. cōuenienter ſm veritatem catholice fidei: ſm quā vnus deus in trinitate veneraꝫ intelligenda est trinitas ꝓsonarū in diuinis cum vnitate essentie. Si enī p̄dictis verbis moyses solum vnitatem dei sine q̄cunq̄ pluralitate credendum tradere valuisset: sufficeret dicere: Audi israel deus vester vnus est: vel dominus vnus est et sic dicendo p̄cte vnitatem exp̄ſſisset: remota quacūq̄ pluralitate: sed in hac trina iteratione manifeste ostendit p̄supposita fide vera: q̄ esse diuinū est vnū. verbum enī essentiale q̄d ℔ ponitur scz est: ē singularis numeri: tria ℵo nomina diuia q̄ per modum suppositi significant pluralitatem trium personarū. p pie ostenditur. t sic talis vnitas omnē aliam vnitatem maxime transcendit: vnde Bernar. vbi supra. Inter omnia que vnum recte dicūt arcem tenet vnitas trinitat⁹: q̄ tres persone vna substantia sunt. t ibidē infra. Nec abducimur ab hac vnitatis, p̄fessione assertione triū: cum in hac trinitate non recipiamus multiplicitatē: sicut nec solitudinē in vnitate. Quōdcunq̄ cum dico vnum: non me trinitas turbat. Numerus enim qui essentiā non multiplicat: non variat: nō partit. Rursū cuz dico tria. nō me arguit intuit⁹ unitatis: q̄ illa quecunq̄ tria sint illos tres: nec in cōfusione cogit nec in singularitatē redigit. hec ille. Que q̄dem verba huius sācti doctoris bñ videtur adaptari ℵbo ꝓposito. s. cū dicit: Audi israel. hoc enī mysticum, put ipe dicit ibidem non rōne ꝓspicuū est: sed fide p̄suasum: vnde Audi israel. i. ex auditu crede. hoc enī sacramētuz magnum est: nā quomodo pluralitas in vnitate et vnitas in pluralitate sit scrutari temeritas est: credere ℵo pietas: nosse ℵo vita eterna. Circa hoc etiā notādū est: q̄ hebrei q̄ ista p̄cepta. s. Audi isrl tē. et diliges dñm deum tuū tē. cuz magna solēnitate bis in die recitant: dictis bis verbis. s. Audi israel domin⁹ deus vester de⁹ vnus est: antеq̄ incipiāt dicere: Diliges dñm deum tuuz. interponūt sub silentio verba hebraica: que dicunt: Sit benedictū nomē maiestat⁹ regni eius in seculū seculoꝝ. q̄d tamē in aliꝫ invocationib⁹ diuini nominis nō dicūt. Ex quo satis videt innui: q̄ in hoc loco ꝙspecialiter exprimitur: q̄ nomē diuine maiestatis est trinū t vnum. Est enī ordinatio hui⁹ benedictiōis eis tradita ad antiquo: scz a tpe ꝓphetarū qui fuerūt ab initio tēpli secūdi: put ex codicibus eoz cōprobari posset: t hoc de p̄mo p̄cepto p̄dicto circa credenda. Sequit in lra: Diliges dñm deū tuū. Circa cōtinationē huius p̄cepti ad imediate p̄cedens. s. de vnitate dei credenda ꝙsiderandū est: q̄ cum p charitatē homo vnitur deo. Amoz enī ſm Dionysiū. iiij. de diui. no. est vis vnitiua. p vnionē enī charitatis homo sic vnit deo: vt quodāmodo efficiat vn⁹ spūs cū eo. iuxta illud. j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus spūs est cū eo. Ideirco p̄cipit ℔ de vnitate dei ineffabili ē p̄cedenti p̄cepto tractauit: statim subiūxit p̄ceptum charitat⁹ p quā supnaturaliter vnit sūme vnitati. Circa q̄d ꝺd̄ p̄ceptum sane intelligendū multa t magna a doctoꝛib⁹ traduntur q̄ hic omittunt causa brevitatis: nisi solū quedā q̄ ad intellectum hui⁹ p̄cepti vident potius requiri: quoꝝ ꝑmū occurrit inquirere rationē q̄d istud p̄ceptū dicat ꝑmū t maximū legis p̄ceptuz iuxta sententiā saluatoris. Matth. xxij. Ad q̄d dicendum q̄ ratio hui⁹, ꝓprie et sufficiēter habetur ab apl̄o. j. ad Timoth. j. vbi dicit q̄ finis p̄cepti ē charitas de corde puro t ꝙscientia bona: t fide nō ficta. Jn hoc enī q̄ dicit: Finis p̄cepti est charitas. manifeste habet q̄ p̄ceptū charitatis est ꝑmū inter legis p̄cepta. Finis enī in agibilib⁹ habet rationem p̄ncipij: cū finis ſm ꝓbm est ꝑmū i intrētiōe. in hoc autē q̄d subiūgit: De corde puro t ꝙscientia bona: et fide nō ficta. ostēdit q̄ p̄cepta legis q̄ oīa de actibus virtutū dātur: requiruntur et ordinant ad diligendū deū. q̄ q̄dem p̄cepta sūt in triplici differentia: q̄z aut sūt talia q̄ ordinātur ad purificādū cor a turbationib⁹ passionū: sicut virtutes q̄ sūt circa passiōes de q̄b⁹ dicit: De corde puro. Cor enī impuru a dei dilectiōe abstrahit, ꝓpter passionē declinātē ad terrena: vel ordinant ad habēdū bona ꝙscientia circa opatiōes. de q̄b⁹ dicit: Et ꝙsciētia bona. ꝙsciētia enī mala facit horrere diuinā iusticiā, ꝓpter timorē pene: vel ordinātur ad habēdā rectā fidē sicut illa q̄ ꝓtinent ad diuinū cultū. de q̄bus dicit: Et fide non ficta. Fides autē ficta: scz non recta trahit affectum in id q̄d de deo fingitur seꝑans se a dei veritate. t sic ptz q̄ dilectio dei ē p se intenta a legislatore tanq̄ finis. Cetera vera p̄cepta querunt̄, ꝓpter hanc tanq̄ ea que sūt ad finē. t q̄z in quolibet genere id q̄d ē p se potius est eo q̄d est aliud: ideo maximū p̄ceptuz ē de charitate: que oīa plene traduntur scōa scde. q. xliij. Scdo cōsiderādū occurrit. q̄ ex hoc q̄ huiusmodi p̄ceptum ē maximū ad q̄d oīa sunt referenda vt dictū est. ideo totalitas q̄dam fuit de signāda circa p̄ceptum de dilectione dei: vnde dicit: Diliges dñm deū tuuz ex toto corde tuo tē. Si autē cōtra hoc aliq̄d ex eo q̄ dicit: Ex toto corde tuo: q̄d importat modum diuine dilectionis: modus aūt virtuosi actus non cadit sub p̄cepto: vt in ꝓma scde. q. c. arti. x. in resp̄sione ad q̄stionē. Ad ℔ dicendū: q̄ ly modus quē habet act⁹ virtutis ex aliqua superiori virtute nō cadit sub p̄cepto inferiozis virtutis. non enī cadit sub p̄cepto de honoratiōe parentuz q̄ hec honoratio fiat ex charitate: modus tñ q̄ ꝓtinet ad rōnem ꝓprie ℵrutis cadit sub p̄cepto ipsi⁹ virtutis: sicut q̄ aliꝫ opet scīēs cadit sub rōne p̄cepti tā legis diuine q̄ humane. Ignorātia enī simpliciter ꝙsiderata tollit rōnez p̄mij vel pene i actib⁹ humanis: et hoc modo sub p̄cepto de diligendo deum cadit: q̄d dicitur. Ex

citur: Ex toto corde. Si aūt ꝓximus hoc dicat: q ꝙūq; facit aliq̄d qđ non ptinet ad dilectionē dei: nō diligit deū nō ex toto corde ⁊ sic agit ꝓximus dei ꝑceptū. et p ꝓsequēs peccat mortaliter: ex quo sequit q; peccatū veniale esset mortale. Ad hoc dicendū q; deum diligere ex toto corde contingit dupliciter. Uno modo in actu: sic vt cor homis semp actualiter in deum ferat: ⁊ ista ꝑfectio charitatis patrie: q̄ cuicunq; pctō q̄tūcunq; minimo venialī non ē cōpatibilis. Alio modo diligere deū ex toto corde: est cū habituali totū cor hois in deū ferr. ⁊ hoc dupliciter. Uno mō qñ homo ex tali dilectiōe dei se abstrahit in q̄ntum possibile est a rebus tēporalib⁹ etiam licitis: que p occupationē erga eas habitam impediūt actualem motū cordis et rōnis in deum et hec est ꝑfectio charitatis ad quā ordinat consilia. Alio mō quādo hō ex dilectione habituali quā habet ad deum: et si non abstrahat se a reb⁹ tpalibus licitis: que actū charitatis impedire solēt nihil tñ ꝓtra dei dilectionē cor eius ⁊ ratio recipit. ⁊ hec ē ꝑfectio charitatis vie: que est ex necessitate salutis. Et istis duobus modis vltimis non ꝓtriatur veniale peccatū diuine dilectiōi. cū nō tollat habitū charitatis: ꝑ solū impedit charitatis vsū. Ulterius considerandū occurrit quō totalitas que assignatur i hoc loco circa dilectionem dei intelligēda sit in corde ⁊ aīa ⁊ fortitudine. put ꝫ dr. similiter ⁊ in mēte. put Matth. xxij. ⁊ Xtute. put Lu. x. Ad cui⁹ declarationē sciēdū q; ista noīa que in materia hui⁹ ꝑcepti ponunt. s. cor: anima: mens et huiusmodi: varias significatiōes habēt in scripturis sacr. Cor enī non solum significat cor carneū ꝑ etiam significat qñq; intellectū humanū siue rationē Eccli. viij. Tēpus ⁊ respōtonez cor sapiētis intelligit. qñq; ꝙ significat affectum ītellectiuū humanum: vt in psalterio: Desiderīū cordis eius tribuisti ei. Mens etiā qñq; significat humanas cogitatiōes: vñ. j. Paralipo. xxviij. Uniuersas mentiū cogitatiōes intelligit. qñq; ꝙ memoriā significat hois. vnde in ps. lxxvj. Annos eternos in mēte habui. Siliter aīa qñq; significat aīaz sensitiuā. Gen. j. Producat terra aīam viuentē. qñq; ꝙ significat animā rationalē: Eccli. xvij. Anima q̄ peccauerit ipsa morief. Habent etiā ꝓdicta noīa ꝓeter ꝓdictas significatiōes ꝗdaz alias: q̄ causa brcuitatis omittunt. Ex qua q̄dē significatiōnū varietate doctores nr̄i diuersimode ꝓdicta noīa in ꝫ loco exposuerūt. Aā Aug⁹. ꝓmo ꝙ doctrīa christiana: p cor ītelligit cogitationes: p aīaz ꝙ vitā: p mentē autē ītellectū. Alij ꝙ p cor aīam vegetatiuā: p animā ꝙ sensitiuā: p mentē ꝙ intellectiuum. Alij ꝙ aliter. Ista tamē diuersitas expositionum non videt deuiare a mente legislatoris. Intentio autem legislatoris vt dictum est i hoc ꝑcepto fuit: vt deus diligat sicut finis vltimus: ad quē actus humani interiores sunt saltem habitualiter referendi. vnde quomodocūq; ꝓdicta noīa a dictis sanctis doctoribus accipiant: noīa que in hoie sunt: ꝛ deum referibilia videntur cōtinere: vt ptz recte cōsideranti: vnde nulla expositio eozū ē excludenda. Uidetur tñ planior sensus circa hoc esse talis sez vt per hoc qđ ꝑcipitur deum diligi ex toto corde: intelligatur q; tota intentio feratur in deū. sicut enī cor copozale omniū tempozalium motuū ē ꝓncipiū: ita intentio volūtatis respectu finis vltimi est ꝓncipium oīm motuū spiritualium. Jncluditur etiam in hoc ꝑcepto: q; intellectus noster subdat deo: iuxta illud. ij. Cor. x. In captiuitatem redigentes omnē intellectuz in obsequiū xp̄i. Et sic deus ex tota mente diligitur. Jncluditur etiam in hoc precepto: q; appetit⁹ noster inferioz reguletur fm deum: qđ est ex tota anima diligere deum. Jncluditur etiam: q; exterioz actus noster obediat deo: qđ est ex tota fortitudine vel virtute vel viriḃ deū diligere. Ulterius quia fm Aug⁹. in libro de ꝑfectione iusticie: in plenitudine charitatis patrie: ꝑceptuz istud impletur. s. Diliges dñm deum tuum ex toto corde tuo ⁊c. nam cū adhuc est aliquid carnalis concupiscētie nō omnino ex tota anima diligit deus. videndū est ergo quomodo deꝰ nobis ꝓcipit qđ implere in via non possum⁹. Maledictus est enī fm Hiero. q̄ dicit deuz aliquid impossibile ꝑcepisse. Ad qđ dicendū fm sanctū Tho. in scđa scđe vbi supra: q; implere ꝑceptum cōtingit dupliciter. Uno modo ꝑfecte: ⁊ ꝫ ē qui quenit ad fidē quē ītēdit ꝑcipiēs. Alio mō imꝑfecte qñ et si nō pertingit ad finē quē ꝓtendit ꝑcipiens: non tñ recedit ab ordine ad finem quē ꝓtendit ꝑcipiens: sicut si dux exercit⁹ ꝑcipiat militib⁹ vt pugnent ad victoriā hostis: ille ꝑfecte impler ꝑceptum: q; pugnādo hostem vincit: qđ dux ꝓncipaliter intēdit. Ille etiam implet sed imꝑfecte cuius pugna et si ad victoriaz non ptingit: pugnat tñ sic q; cōtra disciplinam militarē non agit. Intendit autē deus q; hoc ꝑceptū vt homo totaliter deo vniat: qđ fiet in patria: quādo deus erit oīa in oībus: vt dicitur. j. Cor. xv. Et ideo plene atq; ꝑfecte i patria implebitur hoc ꝑceptum: in via ꝙ impleri sed imꝑfecte modo iam dicto.

Sed cōtra ꝓdicta solet dici q; frustra daret hoc ꝑceptū: si impossibile esset adimpleri. ꝑcepta enī dant ad dirigēdos hoīes in viam salutis: vnde in ps. xviij. Preceptū dñi lucidum illuminās oculos. Ad qđ respondet: q; ideo ꝑcipit homini ista ꝑfectio q̄uis eaz in hac vita nemo habeat de cōmuni lege: q; nō recte currit: si q̄ currēdū sit nesciat: neq; q̄ currēdū ē sciret: si nullis ostēderet ꝑcepta. Sz etiā ꝫ nō videt ex toto sufficere. nā si sic. ꝫ nō deberet dari p modū ꝑcepti: cū nō det nisi soluz ad ostendēdū terminuz ad quē currit: ad qđ sufficeret dicere: sicut Apls: Deꝰ erit oīa in oib⁹. Jn q̄b⁹ verbis Apls nō ꝓcedit vt ꝑcipiēs: ꝫ vt ꝑnūcias. Uñ salua semp fide tocꝝ reuerentia videt dicendū: q; hoc ꝑceptū de dilectiōe dei nō fuit impossibile vt impleret ꝑfecte etiā in hac vita vniuersaliter loquendo. Impleuit etiā ꝑfecte rp̄s istud ꝑceptuz: q̄n fuit in hac vita: in qua fuit verus viator: simul ⁊ verꝰ cōprehēsor. ⁊ ido a ꝓmo instanti sue ꝛceptionis ꝫ ꝑceptū in q̄ plenitudo legis fm Apl̄m Roma. xiij. consistit impleuit. cuiꝰ respectu ꝓncipalit̄ in lege p̄missum est ꝫ ꝑceptū tanq̄ possibile saltē p ipm rp̄m totaliter adimpleri. p alios ꝙ imꝑfecte et q̄si ꝑticipative. vñ tāto vn⁹ ꝑfectius alio implet: quāto magis accipit p quandā similitudinem ad ꝑfectionē impletiōnis rp̄i: de quo Matth. v. Non veni soluere legem: sed ad implere. ꝓpie enī et vere loquēdo toram legē impleuit rp̄s: implendo ꝑfecte huiusmodi ꝑceptū: vt dictum ē. Hec mirādū: si ꝓpter vnum singulare indiuidnū ꝑceptum generale daret: quia dicitur Leuit. xij. Mulier si suscepto semine peperit masculū. Que q̄dem cōditio: que intelligitur cum dicit: Si suscepto semine: solum fuit apposita ꝓpter vnam singularem psonam: scz beatam virginē. Nulla enī alia sine susceptione seminis concepit ⁊ peperit: ⁊ similiter dicēdū ē in ꝓposito. Ulterius si querat circa ꝓdicta precepta cum ꝑceptū de dilectione dei sit simpliciter primū vt dictum fuit. ⁊ ꝑceptum de credendo vnitatē dei: est primū et maximū respectu credendoz: cur ista fuerūt ꝓposita ꝓ lo ē decalogi traditiōe: in quo ꝑcipua legis ꝑcepta tradunt. Ad qđ dicendū: q; hec q̄stio fuit mota supra in additiōe supra Exo. xx. ca. specialiter circa ꝑcepta charitatis. Ad qđ fuit responsū diuersimode fm varias expositiones. Opinio autē que mihi saluo meliori iudicio i hoc rationabiliter videt: hec est: q; ꝑcepta decalogi data fuerunt de notioriḃ quo ad intellectuz. et faciliozibus quo ad affectum: ⁊ quia ꝑceptum de dilectione dei. put in lege tradit̄ur: sez vt deus diligatur ex toto corde: et ex tota anima ⁊c. qđ imporat etiam interiorē motum animi cum magna ꝓmptitudine: est difficillimū seu impossibile nō habenti charitatē: id circo expressio hui⁹ ꝑcepti fuit rationabiliter reseruata ad tps vltimuz totius doctrine mosaice. s. in. xl. anno: in q̄ tpe post q̄ repetijt ꝑcepta decalogi in capło videlicet imediate ꝑcedenti: ꝛsequēter in ꝫ capło ꝓposuit eis tāq̄ aliq̄liter iā ꝑfectis: hoc ꝑceptū de dilectione dei p extēsum: put plenī⁹ videt ⁊ continetur in ꝓdicta additiōe: vide ibi. Jtē dicēdum ē de ꝑcepto imediate ꝑcedēti. s. Audi isrl ⁊c. in q̄ diuina vnitas traditꝰ cū multiplicatione trinitatis ꝓsonarū: vt dictuz est: qđ q̄dē mysteriū inter cetera q̄ nobis p fidem tradunt altius ē et ineffabilius. Uñ nō decebat vt in ꝓmis rudimētis ꝓ lo rūdi ꝓponeret: sed fuit reseruatū vsq; ad vltimū tempus mosaice doctrine ratiōe ꝓdicta. Sed adhuc restat querenduz q̄re ista duo ꝑcepta cū sint ꝑcipua et dignissima non fuerūt tradita populo a deo imediate: saltem in hoc tempe. s. in. xl. anno: q̄n iam populus erat magis ꝑfectus: vt dicit in ꝓdicta additiōe. Ad qđ dicendū: q; Iz populus iam isto tēpore esset quodāmodo aptior ad capienda diuina: nō tamē sufficiebat ad vocem dñi audiendā: vñ dicitur supra in capło ꝑcedenti. Si enī audierim⁹ vltra vocem dñi dei nr̄i moriemur. Et ido moyses post repetitiōez decalogi i ꝑcedēti capło ab ipo factā añq̄ ista ꝑcepta mar̄ie exꝑmerēt: ītroduxit narrādo terroꝛē magnū quē ꝓ⁹ habuerat i audiēdo vocē dei. ⁊ quō ab ipo moyse instāter petierūt dicētes: Tu magis accede: ⁊ audi cuncta q̄ dixit dñs deꝰ nr̄ tibi loq̄ris ad nos: ⁊ audiētes faciem⁹ ea. q. d. ista ꝑcepta q̄ statim ꝓponēda sūt vobis ab ipo deo imediate debuissetis audire tāq̄ ꝓncipalissima legꝭ diuine ꝑcepta: ꝫ ad instātiā vestrā vt dictū est ego fui intermedi⁹ inter deū ⁊ vos: put ista melius apparēt intuēnti ea que legunt hic i lra inter repetitionē decalogi ⁊ hoc ꝑceptoꝛ ꝓpositionē. Cōsequēter vt hec ꝑcepta tam ꝓncipalia efficatius memozie cōmendarent. subiunxit: Eruntq; ꝛba hec q̄ ꝑcipio tibi hodie. s. ō charitate ⁊ fide i corde tuo. Et narrabis ea filijs tuis ⁊ meditaberis ⁊c. exponit ꝓut in postilla.

a Gentes multas. Jstō. La. VII

Septem gentes sunt septē ꝓncipalia vitia q̄ per dei gram spiritalis miles exuperās exterminare iubet. Maioris numeri dicunt: quia plura sūt vitia q̄ virtutes. Jn catalogo dicuntur septem nationes. in expugnatiōe sine numero ponunt. Sed cum deleuerit gētes multas cozam te: ⁊ theum et gergeseum ⁊ amozreū ⁊ chananeum ⁊ pherezeum ⁊ euꝗum

a ℣ Septē ꝓncipalia vitia: ⁊ eoꝝ genimina.

a ris: ⁊ deleuerit gētes multas cozam b te: ⁊ theum et gergeseum ⁊ amozreū ⁊ chananeum ⁊ pherezeum ⁊ euꝗum

c ⁊ iebuseum: septē gētes multo maiozis numeri q̄ tu es et robustiozes d te: tradideritq; eas dñs deꝰ tuꝰ tibi: percuties eas vsq; ad internitionem. † Nō inibis cum eis fedus: nec miseb reberis earum: neq; sociabis cū eis c

a ℣ cogitationē tuam. s. virtūs non sociabis.

cōiugia. Filiā tuā non dabis filio eiꝰ: nec filiā illiꝰ accipies filio tuo: q; seduc et filiū tuuz ne sequat me et vt magꝭ seruiat dijs alienis: Jrascetur q; furoꝛ dñi: et delebit te cito. Quin d

℣ asturias cōremnite.

poti⁹ hec facietis eis: † Aras eoꝝ subf uertite: ⁊ cōfringite statuas: lucosq; g b l k succidite ⁊ sculptilia cōburite: q; populꝰ sanct⁹ es dño deo tuo. † Te elegit dñs deus tuꝰ vt sis ei populꝰ peculiaris de cūctis populis q̄ sunt super terrā. Non q; cunctas gentes numeh ro vincebatis: vobis iunctus est dominue et elegit vos cū omnib⁹ sitis populis pauciozes: sed quia dilexit vos dominꝰ: et custodiuit iuramen/m tū qđ iurauit patribus vr̄is: Eduxit q; vos i manu foꝛti: ⁊ redemit de domo seruitutꝭ: de manu pharaonis regis ęgypti: et scies q; dñs deus tuꝰ

a ℣ Nullum in se sperantē decipit.

ipe ē deꝰ foꝛtis ⁊ fidelis: cūstodiens pactum ⁊ misericordiaz diligentib⁹ se: et bis qui custodiunt ꝑcepta eius in mille generationes: ⁊ reddēs odi n

℣ Omne tps eternitati cōparatum ē quasi punctum.

entib⁹ se statim: ita ut disperdat eos: et vltra nō differat: protinus eis reꝛ stituens qđ merenꝭ. Custodi ergo q̄/ o cepta ⁊ cerimonias atq; iudicia que ego mando tibi hodie vt facias. Si postq̄ audierꝭ hec iudicia: custodierꝭ ea ⁊ feceris: custodiet ⁊ dñs deꝰ tuꝰ p tibi pactum ⁊ misericordiam quā iurauit patribus tuis: et diliget te ac q† multiplicabit: bñdicetq; fructui ventris tui: ⁊ fructui terre tue: frumento tuo atq; vindemie: oleo ⁊ armentis gregib⁹ ouiū tuaꝝ sup terram: p q̄ iurauit patribus tuis vt daret eā tibi. † Benedictus eris inter oēs ppl̄os. s

Mō erit apud te sterilis vtriusq; sexꝰ e

Insup

a† Um ꝙ introduxe La. VII

Dic ꝙ nr̄ remouēt ipedimēta diuine dilectiōis ptingētia respectu aduersarij. ⁊ sunt tria. Primū ē falsa pietas. scđm pusillanimitas. ibi: Si dixerꝭ i corde tuo. tertiū cupiditas. ibi: Sculptilia eorū igne ⁊c. Adhuc primo remouet amozis ipedimētū ꝓmū. scđo infert oppositū incitamētuz. ibi: Custodi ⁊. Adhuc circa ꝓmū ꝓmo ostendit apostū. scđo remouet quod dā falsum. ibi: Nō q; cūctas. Circa ꝓmū sciēdū q; septē gētes terrā ꝓmissionis habitātes añ ingressū filioꝝ isrl ex dei sniа ꝛdēnate erāt ad mortez ꝓpter iniquitates suas: vt hr̄ infra ix. ca. ⁊ filij isrl illuc a deo mittebā- tur: vt ꝓdictā dei iusticiā exeꝛcērēt. ⁊ ido si eis parcerēt falsa pietate de lusi ⁊trahētes cū eis amicitias: deus merito ꝓmitteret eos ab eis decipi ⁊ a suo amoꝛe retrahi ⁊ ad idolatriā ꝙuerti. ⁊ ꝫ ē qđ dr: Cū introduxerit te dñs ⁊c. et pater. ſra vsq; ibi: Nō inibis cū eis fe. vt remanēat in ēra ſb tributo. c Hec miserebꝭ eaꝝ. dimittēdo eos habere cum sola vita. d Neq; sociabis cū eis ꝛngia. ꝫ est cū illis gentibus q̄ erāt ꝛpe terrā suā. q; p talia fideles solet trahi ad idolatriā. e Quinpoti⁹ hec facietis eis. ad destruendū oīno idolatriam.

† 23. q. 5. reuertuntur.

† 28. q. 1. sicut enī. 9. ruta. 35. q. 1. cuz igitur.

† Exo. 23. b

† Exo. 34. b

† 12. a

† 26. b

f Aras eoꝝ subuertite. sup q̄s ponebanꝭ idola ⁊ incendebāꝭ thura.

g Et ꝛfringite sta. i. imagines metallicas ⁊ lapideas. h Lucosq; succidite. q̄ erāt circa tēpla idoloꝝ ad exercendū luxuriā. i Et sculptilia comburite. i. idola lignea.

k Quia popul⁹ sanctus es domino. i. separatus ab alijs: et dedicatus cultui diuino. l Non quia cunctas gentes. hic remouet falsā opinionē eozuz qua aliqui possent credere q; domin⁹ elegisset illū populum: eo q; eēt maioz numero: qđ remouet dicens: Nō quia cunctas gentes numero vincebatis ⁊c. sed quia dilexit vos dominus ex sola sua benignitate: ⁊ ex merito patꝝ. ideo subdit: m Et custodiuit iuramētū. de quo habetur Gen. xxij. ad abzaam: Per me metipm iurauī dicit dominus ⁊c. n Et reddens odientibus se statim ⁊c. hoc intelligit de filijs israel de quibus dicitur. ij. Machab. vj. Non enim sicut in alijs nationib⁹ domin⁹ patienter expectat vt eas cum iudicij venerit tempus in plenitudine peccatoꝝm puniat. o Custodi ergo ꝑcepta. Die cōsequenter ponit incitamentū dilectionis: sez bonum multiplex ex hoc consequendum. ꝓmittitur ergo monitto: cū dicitur: Custodi ergo ꝑcepta ⁊c. sez ex dilectione. et subditur incitamentum cum dicitur: p Custodiet dominꝰ deꝰ tuus tibi pactū: id est bonum patribus ꝓmissum. q Et diliget te. dando tibi gratiā suam. r Ac multiplicabit. in p/le et in bonis tēporalibus et exemplificat in littera de multis bonis. et ptz s Bñdict⁹ eris inter oēs populos. cūtū ad fame claritatem.

† Exo. 23. b

℣ Auferet dñs.

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

a Jnsuper ⁊ sca. ⁊c. Non legit alicubi in hystoria q̄ scabrones vel vespas in hostes eorum deus p̄miserit. Sed p animalia aculeata timoris p̄ctiones designat: q̄bus hostes territos fugabat. b Non poteris ⁊c. Cauēdū esse ostendit ne forte expulsis pctis a carne nostra ⁊surgat spiritalis bestia. i. tactātia. supbia: vana gloria que difficilius extirpāt q̄ carnalia vitia. Lotb enim q̄ sodomis continuit: in mōte fornicatiōe pollutus est. Expulso vitio statim virtus plātetur: ne ⁊mundus spirit⁹ redeat: ⁊ domuz vacantem inueniat.

Greg⁹. Quibusdā maiora bona dat deus: nec mioza vt semper animꝰ eoz habeat vnde se reprehendat: vt dū perfecti eē appetūt: nec possūt: minime se extollant i bis que habent: q̄ p se parua non habere valent. Hinc ē q̄ fortes ⁊ porētes aduersarios extinxit philisteos et chananeos diu refuauit vt i eis eruditetur israel habens cōtra quos pugnaret ne de maioribus deuictis sese extolleret. Eadez ergo mens pollet ex virtute: lacessit ex infirmitate: vt dū querit q̄ habere nō valet: q̄ habet humiliter seruet. Superna quoq; regio in ciuibus suis exparte dāna pertulit: exprte fortiter stetit vt electi angeli dū alios per supbiaz ceciditse conspicerent: tāto robustiꝰ quāto humilius starēt. Sic i vnaquaq; aīa agit: vt maria lucra conferāt. aliq̄ minima dānar. c Anathema. apo tov anatitheme. La sursuz ponendo: vel suspendēdo sicut donaria in tēplis suplis suspendebāt: et ab eis q̄ dabant alienabant. Ca. VIII d Quadragita annis per desertū. Jōo enim per quadragita ānos permisit eos affligi: vt cognoscerent quante fragilitatis essent.

Ut affligeret te at. ⁊c. Aug⁹. Hic apti⁹ dictū ē: q̄ alibi genere locutionis obscurū ē. Hoc ē tentat nos dūs deus nr̄: vt sciat si diligit⁊ eu. z. i. scire faciat q̄ nō apte dictuz est: vt tentaret te: ⁊ nota fierēt q̄ i tuo aīo ꝟsabāt ⁊c. Non enī ait vt cognosceret. Nō si dixisset: itel ligēdū erat cognita facere. b Manna. Carnē xp̄i: q̄ refecti ad vera p̄missiōis terrā veniam⁹. Quadragita ānis manna comedim⁹. i. toto tpe nr̄o q̄d. iiij. vicissitudinibus voluit dūici corpis sacramēto pascimur. c Nō i so. pa. ⁊c. Spiritalis cib⁹ cōmēdatur: vīale i eternū victure sanitatur. Māna de celo datū carnē xp̄i significat: qui ait: Ego sū panis vite: b ē panis q̄ de celo descendit: q̄ xbū caro factū ē: et habitauit i nob. Qui māducat hanc carnē: habet vitā eternā. Nō i solo pane viuit hō ⁊c. Significat geminaz nature nr̄e substātiā. Hō eni ex aīe ⁊ corpe cōstat: q̄d ex ēra est: terreno alīq̄ cibo. aīa xo viuit ꝺ xbo dei. spiritum xo hoīs viuificat spūs dei si tū hō est i corpe ecclie. i. xp̄i ⁊ in fide filij dei. Jsto additve stimētum eius vetustate non defecere: quia noui hominis cōuersatio i nouitate vite debet pmanere. cū pes nō ē subtritus q̄ gressus operū eius seruat illesus: Quia nouit dūs viā iustoꝝ: ⁊ iter impioꝝ peribit. d Judicia. Que p moysen p⁹ le gē datā diuersis tpibus ꝑpo p̄cepta sūt: q̄ i Exodo iustificationes appellant. e Et cerimonias. Circūcisionem: ritus sacrificioꝝ. Vñ Ambrosius sup epistolā ad Romanos: Triplex (inquit) lex est. prima ps de sacramēto diuinitatis. secūda congruit legi naturali: q̄ peccatū interdicit: tertia festoruz legis. i. sabbata neomenie: ⁊ circūcisio.

f Ac dipsas: ⁊ nulle omnino aque ⁊c. Hen⁹ aspidis que latine dicitur situla: quēcunq; momorderit siti perit. adeo parua vt cum calcatur nō videatur. Cuius venenuz ante extinguit q̄ sentiatur: nec tristiciam sentit moriturus. Mystice. Alij serpentes hereses sūt inter se q̄dez diuerse: sed omnes mortifere.

g Nec eni

a Auferet dūs a te oēm lāguorē. qz nō solū multiplicabit te in bonis sz etiā pferuabit te a malis. b Si dixeris. Hic remouet impedimentū scōm q̄ ē pusillanimitas: q̄ posset ꝛtingere si filij isr̄l cōsiderantes p̄dictaz gentiū multitudinē ⁊ fortitudinem nō essent ausi bellare ꝺtra eas. ⁊ sic facerēt cū eis pacē ⁊ cōtraberēt amicitias ex q̄bus ab amore dei retraherēt: ⁊ ad idolatriā ꝛuerterēt. b remouet dicēs: c Noli metuere. f. eoz multitudinē ⁊ fortitudinē. cui⁹ causa subdit: d Sed recordare q̄ fe. d. de⁹ tu⁹ pharaoni. cui⁹ exercitū magnū ⁊ fortez vno flatu submersit. e Sic faciet cūctis ꝓplis quos metuis. ⁊ ideo nō habes causā metuēdi. f Paulatim atq; p ptes. non q. d. nō possit eas delere simul ꝟ ꝑpter aliud q̄d seq̄t: g Ne forte mul. ꝺtra te bestie. q: filij isr̄l nō erāt adhuc in tāto numero q̄ possent terrā sufficiēter populare. b Sculptilia eoz. Hic remouet terrium impedimētū. puentes ex cupiditate. videlz si de idolis ꝙfactis acciperēt aurū ⁊ argētuz ⁊ in vsus suos ꝛuerterēt. ⁊ sic deū offenderēt. ⁊ ideo p hibet ꝟ dicēs: Nō ꝙcu. au. ⁊ ar. ⁊c. et ptz lra.

Doctr. Moraliter. trodu xerit te dūs de⁹ tu⁹ in terrā ⁊c. In ꝟ caplo septē gentes enumerāt de q̄b⁹ ꝓcipit dūs filijs isr̄l vt nullū fedus cum ꝓtis habeāt ꝟ totaliter destruant. p q̄s moralit intelligunt septē vitia capitalia q̄ sūt a fidelib⁹ totaliter destrueda: sz accidia q̄ ē quedā tarditas et pigricia in bonis opibus incipiendis ⁊ ꝓtinuandis: et significat p Ethcū q̄ formidās interp̄tat. accidiosus eni semp ē formidās ⁊ trepidās in bonis opibus inchoandis. Prouer. xxvj. Dicit piger: leo ē in via: leena in itinerib⁹. Scōm vitiū est auaricia cui⁹ etymologia est eris auida. Eccs. v. Auarus non implebit pecunia: Et significat p Chananeū q̄ interp̄tat cōmutās ⁊ possidēs. nam in cōmutationibus rerū frequēter fiūt fraus et dolus ex auaricia. Auarus etiam ita tenaciter possidet ea q̄ habet q̄ non ꝓsunt alijs nec sibi. Hieronym⁹ in epistola ad Paulinuz de omnibus sacre scripture libris. Antique dictū ē: auaro ꝺest tam q̄d habet q̄ non habet. Tertium vitium ē superbia que semp nititur alios sibi subijcere: et per consequēs eos a statu suo et honore deijcere: ꝑpter quod significatur per Hergeseū: qui interp̄tat ejciēs colonū. p̄s. cxviij. Superbi inique agebāt vsq; quaq; cunctos volentes suppeditare. Quartū vitiuz est inuidia que est tristicia de bonis ꝓximi. ⁊ significatur p amoreuz: qui interp̄tat amarus. inuidus eni amare fert ꝓsperitatez alteri⁹ Eccl. xliij. Neq; est oculus inuidi: quia videre nō potest bonum ꝓximi. Quintū vitiū ē ira q̄ ē appetit⁹ vindicte: ꝑpter q̄d significat p Eueū: qui interp̄tat colligens lapides. tracūdus eni cum lapide vel alio ledente statim ꝙcutit ꝓximum iniuriose. ideo ꝺ Proner. xvij. Spiritū ad irascendum facilem q̄s poterit sustinere? Sextum vitiū est gula ⁊ significatur p Jebuseū: qui interp̄tat p̄sepe meuz. gulosus eni semp vult esse in p̄sepe. ciborum super ebium ⁊ pōtum se effundens sicut animal brutum. vnde de diuite epulone dicitur Luc. xvj. q̄ epulabatur quotidie splendide. Septimum vitium ē luxuria que significabatur per Pherseuz: qui disseminatio interp̄tatur. per luxuriam enim semē humanum indebite disseminatur. vnde Sapie. ij. 8z in persona luxuriosoꝝ: Nullū ꝓtatum sit q̄d nō p transeat luxuria nostra. Ca. VIII

h Nne mandatuz. Hic ponunt incitamenta ad dei dilectionem sūpta in respectu ad deū. ⁊ primo ex ꝓsideratione sue munificētie. secūdo ex ꝓsideratione sue misericordie. ix. ca. Prima in duas. q̄ primo ponūt incitamēta ex dei munificētia in bñficijs p̄teritis. scōo in futuris. ibi: Dūs de⁹ tuus introducet te. Circa primum ꝺ: Oīne mādatū ⁊c. facias. ⁊ ꝟ ex dei dilectiōe. cui⁹ icitamēti subdit causa cū ꝺ: Et recordaberis cūcti itineris. ab egressu de egypto vsq; ad diem hanc.

Ut affligeret

a Ut affligeret te at. ⁊c. Aug⁹. Hic apti⁹ dictū ē: q̄ alibi genere locutionis obscurū ē. Hoc ē tentat nos dūs deus nr̄: vt sciat si diligit⁊ eu. z. i. scire faciat q̄ nō apte dictuz est: vt tentaret te: ⁊ nota fierēt q̄ i tuo aīo ꝟsabāt ⁊c. Non enī ait vt cognosceret. Nō si dixisset: itel ligēdū erat cognita facere. b Manna. Carnē xp̄i: q̄ refecti ad vera p̄missiōis terrā veniam⁹. Quadragita ānis manna comedim⁹. i. toto tpe nr̄o q̄d. iiij. vicissitudinibus voluit dūici corpis sacramēto pascimur. c Nō i so. pa. ⁊c. Spiritalis cib⁹ cōmēdatur: vīale i eternū victure sanitatur. Māna de celo datū carnē xp̄i significat: qui ait: Ego sū panis vite: b ē panis q̄ de celo descendit: q̄ xbū caro factū ē: et habitauit i nob. Qui māducat hanc carnē: habet vitā eternā. Nō i solo pane viuit hō ⁊c. Significat geminaz nature nr̄e substātiā. Hō eni ex aīe ⁊ corpe cōstat: q̄d ex ēra est: terreno alīq̄ cibo. aīa xo viuit ꝺ xbo dei. spiritum xo hoīs viuificat spūs dei si tū hō est i corpe ecclie. i. xp̄i ⁊ in fide filij dei. Jsto additve stimētum eius vetustate non defecere: quia noui hominis cōuersatio i nouitate vite debet pmanere. cū pes nō ē subtritus q̄ gressus operū eius seruat illesus: Quia nouit dūs viā iustoꝝ: ⁊ iter impioꝝ peribit. d Judicia. Que p moysen p⁹ legē datā diuersis tpibus ꝑpo p̄cepta sūt: q̄ i Exodo iustificationes appellant. e Et cerimonias. Circūcisionem: ritus sacrificioꝝ. Vñ Ambrosius sup epistolā ad Romanos: Triplex (inquit) lex est. prima ps de sacramēto diuinitatis. secūda congruit legi naturali: q̄ peccatū interdicit: tertia festoruz legis. i. sabbata neomenie: ⁊ circūcisio.

f Ac dipsas: ⁊ nulle omnino aque ⁊c. Hen⁹ aspidis que latine dicitur situla: quēcunq; momorderit siti perit. adeo parua vt cum calcatur nō videatur. Cuius venenuz ante extinguit q̄ sentiatur: nec tristiciam sentit moriturus. Mystice. Alij serpentes hereses sūt inter se q̄dez diuerse: sed omnes mortifere.

g Nec eni

a Ut affli. te. nō ex defectu dilectiōis sz ad bonū tuū sic pr̄ aliq̄s ex dilectiōe permittit affligi filiū. ꝺo subdit: b Atq; tētaret. vt patiētia tua alijs esset nota ad eoz exēplū ⁊ tibi ad meritū. ⁊ loq̄t ꝟ scriptura q̄tuz ad bonos illi⁹ pp̄fi: q̄z ꝟm regulā Jsid. ad ꝛtelligēdū sacrā scripturā: Sacra scriptura frequēter attribuit toti pplo: q̄d tū ei ꝛuenit rōne vn⁹ partis. c Afflixit te penuria. i. defectu cibi ⁊ potus: vt hr̄ in Exo. ⁊ libro Nu. in plurib⁹ locꝭ. ꝟ tū cessat ad bonū eoz: q̄z ex ꝟ dulcior ⁊ acceptior fuit abūdātia por⁹ ⁊ cibi a deo dati. ideo subditur: d Et dedit tibi cibum manna. quod ignorabas ⁊c. vt ostenderet tibi q̄ non in solo pane viuit hō. i. cibo hoīs laboze parato. e Sz i oī xbo q̄d egredit ꝺ oze dūi. i. ex māna q̄ ad p̄ceptuz dūi descēdebat. Jn hebreo eni nō habeē xbo. tū ꝟm trāslationē nostrā vbi habeē māna: pōt dici xbum: inq̄tū ex mādato dūi descēdebat. sic ⁊ verbū aliq̄ accipit ꝙ re q̄ xbo dicit: sicut hr̄. ij. Reg. j. Q̄d ē xbū q̄d factū ē. i. res gesta vel facta. f Estimētū tuū q̄ operiebar⁊ ⁊c. dicit aūt ꝟ Ra. Sa. q̄ vestimēta pueroꝝ crescebāt cū eis ꝟm augmētū sue quātitatis. g Et pes tu⁹ nō ē subtritus. ꝟ nō pōt itelligi generaliter ꝟ tūc de bonis. put dictū fuit Nume. xj. in ꝓncipio sup illud: Dolētium ꝙ laboze: q̄z si ex itinere fuit dolor i corporibus ꝟ maxie fuit i pedib⁹. ⁊ ibi rēdrat expositio hui⁹ passus. h Dūs eni de⁹ tu⁹. Hic ponit incitamentū ex dei bñficijs futuris. ⁊ primo facit ꝓpositū. scōo infert corelariū. ibi: Observa ⁊ caue. Circa ꝓmum ꝺ: sic: Dūs eni de⁹ tu⁹ introducet te in terrā bonā. ꝟ ꝺ vt scirēt q̄ terrā illā non obtinerēt ꝛtute q̄rum ꝛ ex diuina. i Terrā riuoꝝ aquaruq; ⁊ fontiū. dicunt aūt fontes aque existētes i ozigine riui fluentes ab ozigine. stagna lacus ⁊ paludes retinēt sibi nomē cōmune. s. aquaꝝ. k In cui⁹ campis ⁊ mōtib⁹ erumpunt fluuioꝝ abyssi. hoc ꝺ ad ostendēduz q̄ illa terra erat humida ⁊ pascualis ꝓ aīalibus nutriendis. l Terrā frumēti ⁊c. ad ostēdendū fertilitatē terre ꝓ sustētandis hominib⁹. m Cuius lapides ferrū sūt. q: minera ferri est in terra lapidosa: vt cōmuniter. n Et de montibus ei⁹ eris metalla fodiunt. i. minere vñ fiūt metalla. ista aūt dicunt ad ostēdēdū bonitatē illius terre q̄tū ad metalla de q̄bus fiūt vasa varia ⁊ instrumenta i vsus vite humane necessaria. o Benedicas dño deo tuo. i. ista dicta sūt vt diligas dūm deum tuū corde: ⁊ benedicas ozi ꝓ suis beneficijs tibi collatis. p Observa et caue ne q̄n obliuiscaris. Hic infert corelariū. frequenter eni cōtingit q̄ ex diuinis bñficijs que debēt esse materia diligēdi deum ⁊ obediēdi sibi. homines insolescūt: et mandata dei contemnūt. ideo ad hoc excludendū dicit: Observa ⁊ caue ne quā. do obliuiscar⁊ dūi dei tui ⁊ negligas mādata ei⁹ ⁊c. et patet littera ex p̄dict⁊ vsq; ibi: q̄ Jn q̄ erat serpens statu adurēs ⁊ scorpio ac dipsas. a quoꝝ lesione te defendit. ⁊ accipitur hic singulare ꝓ plurali. Serpens: id ē serpentes. ⁊ sic de aliis. sicut Exo. viij. Venit musca grauissima: id ē multitudo muscarum. Sciēdū etiaz q̄ ꝟm q̄ dicit Glosa. Dipsas est genꝰ minimum serpentis: ita q̄ vix percipitur. ⁊ quemcunq; momorderit siti perit. Cetera patent ex dictis.

Moraliter

Biblioteca de Humanidades

La. IX.
a Audi enī rē. Aug⁹. Isti sunt q̄ nō meruerunt perire in deserto qz nescierunt deum suam aut finistrā. Jā vo dura cernitis dicuntur. Illo ḡ in sacramēto dictum ē:nō istoz meritā cōmēdata:nec ḡs enī exīstimet subito vitupabiles factos:q̄ merito fuissēt ante
Deu. landati. paulo post eis dz:Memento rē. ne. ob. rē. Si aūt q̄daz tales erāt:q̄daz vo fideles rē bonī:etiā sic nō datur illis ēra pro. q̄ nescunt dexteram aut sinistrā vt ḡ sic intelligamus:q̄si nō offēderint dīm. Nā et pres eozū qui mortui sūt nec in terra pro. intrauerūt: tales fuisse inueniūt: vt in eis cēnt aliq̄ boni. Aī apls q̄si dā eoz nō oīs dicit offēdisse:et petā eoz cōmorat:filles enī paretib⁹ suis.q̄ adiunctū ē ostēdit:rin ozeb exacerbastis dīm vbi illi exacerbauerūt dīm q̄ merito suo i terrā pmissois inducti non sunt.
b Deditq̄ rē.
Exo.19.d Aug⁹. In Exodo legit q̄ tabulas Moysi dīs dederit. Moyses vo eo dictā/te scripserit: cuz dīs facultatem scribēdi dederit Motādū ē q̄ tabule q̄s dīs dedit: i q̄b⁹ homo nō laborauit cōfracte sunt: ille vo q̄ bñano labore composite sunt:integre per
Allego. manserūt. Allegozi. Quia lex quā dīs iudeis dedit illis nolētib⁹ opari non pmāsit. Euāgeliū vo q̄s gētibus datū ē:ipis operātib⁹ et spiritalit exercētibus: durat in seculū.
b Scripsitq̄

ℭ cui arribuenda oia

ℭ arribuendo tibi.

diceres i corde tuo: fortitudo mea rrobur manꝰ meę hec mihi oia prę

ℭ pmissionem. ℭ firmiter ꝓmittēdo.

stiterūt: sed recorderis domini dei tui q̄ ipe tibi vires p̄buerit:vt ipse ꝓfirmet pactum suū sup q̄ iurauit patribus tuis:sic pīs indicat dies. Sin aūt oblitꝰ dīi dei tui secutꝰ fueris deos alienos:colueriscz illos rad orazueris: ecce nūc p̄dico tibi q̄ omno dispereas:sicut gētes quas delebit dīs in introitu tuo:ita rvos peribitis si inobedientes fueritis voci dīi dei vri. La.IX

a Audi isrl: Tu trāsgredieris hodie iordanē vt possideas nationes maximas et fortiores te: ciuitates ingentes et ad cęlū vsq̄ muratas:populū magnum atq̄ sublimē filios enachim q̄s ipe vidisti rauditi:q̄b⁹ nullus pōt ex aduerso resistere. Scies ḡ hodie q̄ dīs deꝰ tuꝰ ipse transibit añ te ignis deuorans atq̄ consumēs q̄ cōterat eos:rdeleat atq̄ disperdat añ faciē tuaz velociter: sicut locutꝰ ē tibi. Ne dicas i corde tuo cū b deleuerit eos dīs deus tuꝰ in ꝓspectu tuo:ꝓpter iustitiā meam introduxit me deꝰ vt terrā hanc possidere:cum ꝓpter impietates suas istę deletę sint natiōes. Neq̄ enim ꝓpter iusticias tuas rę q̄tatez cordis tui ingredierīs vt possideas terras earū. Sed quia ille egerūt impie ītrocunte te deletę sūt:et vt cōpleret verbū suuz dīs q̄b sub iuramēto pollicitꝰ est patribꝰ tui abraā isaac et iacob. Scito igit q̄ nō ꝓpr iusticias tuas dīs deꝰ tuꝰ dederit tibi terrā hāc optimā i possessionē: cū durissimę ceruicis sis pp̄s. Memēto rne obliuiscarīs quō ad iracūdiam ꝓuocaueris dominum deuz tuuz in solitudine: rex eo die quo egressus es ō ęgypto vsq̄ ad locū istum semp aduersū dominū cōtēdistis. † Nā rin oreb ꝓuocasti eum: f riratus delere te voluit q̄n ascendi in montē vt acciperē tabulas lapideas: tabulas pacti q̄ pepigit vobiscū deꝰ:et pseueraui in monte quadraginta diebus ac noctibus: panē nō comedēs raquam nō bibens. Deditq̄ mihi dīs duas ta/

Moraliter. Omne mādatū rē. Se quit infra: b† Nūs enī deꝰ tuus introducet te i terrā bonā rē. Scdz sensū allegoricū p terrā istā significat militās ecclia q̄ bn dz terra riuoz aquarū et fontiū. p fōtes intelligūt doctores i scholis. p riuos scholares audītes ab ipis. p aqs p̄dicātes pp̄lis. Prouer. v. Deriuēt fontes tui forasrin plateis aquas tuas diuide. k† Jn cui⁹ cāpis rmontib⁹ erumpūt fluuioz abyssi. p q̄ signat sacramētū baptismi q̄ dat a sacerdotib⁹ q̄ dicunt mōtes ꝓpē altitudinē stat⁹ sup populū: dat etiā i necessitate simplicib⁹ laticis q̄ cāpoz planicie designāt: rsic fluui⁹ baptismalis erūpit de mōtib⁹rcāpis. l† Terrā frumēti hordei ac vineaz. dz aūt ecclia terra frumēti rōe corporis xp̄i q̄ i ea ꝓfecrat i pane frumēti: ꝓpē q̄ rps grano frumēti se compat dicēs Joh. xij. Nisi granū frumēti cadēs i terrā mortuū fuerit ipm solū manet rē. Dicit etiā terra vinearū rōne sāguinis xp̄i q̄ i ea cōficit i vino vitis. Dicitur aūt hordei terra ꝓpē sacramētū penitētie q̄ exigit austeritatē vite. † Jn q̄ ficus.i.dulcedo māsuetudinis q̄ debet esse in fidelib⁹rmaxīe in plat̄is ecclie. † Et malagranata. vbi grana iterꝰ onecrunt rp̄ ꝓnerio fideliū in charitate significat. † Et oliueta.i.pietatis opa. † Terram olei. exultatiōis iterne. ps. xliij. Propter ea vnxit te deꝰ deꝰ tuꝰ oleo letitie. † Ac mellis. degustatōis diuīe bonitat⁹. ps. xxxiij. Gustate rvidete qm̄ suauis ē dīs. m Cuius lapides ferrū sūt. p q̄s significant simplices ꝓpani q̄ dicūt ferrū ꝓpter firmitatē fidei q̄ frequēter magis viget in eis q̄s in hominib⁹ litteratis. n† Et de montibus eius eris metalla fodiunt. p montes intelligunt ꝓlati rdoctores. p metalla vo q̄ sūt sonorosa intelligit sonus p̄dicationis rson⁹ diuine laudis: q̄ educunt de plat̄is rex ministris rde doctorib⁹rex discipulis. † Ductor tuꝰ fuit in solitudine. s. dīs. p solitudinē intelligit religionis stat⁹. de quo dz ps. lxiij. Ecce elōgaui fugiēs rmansi in solitudine. Ad hanc solitudinē adducit dominꝰ sua sancta inspiratione. q† Jn q̄ erat serpens flatu adurens. i. diabolus cuiꝰ anhelitꝰ pruinas ardere facit. vt dz Job. xli. Nūquid eni fortiꝰ tentat religiosos cōmuniter q̄s seculares. Unde dicit Leo papa de diabolo: Illos pullsare negligit quos quasi subiectos tenet. † Et scorpio. que vultu blandit rcauda pungit: ꝓpter q̄ tentatiōnē significat qua sub specie boni ad malū inducit. rḡ mō tentandi diabolus frequēter religiosos seducit. † Et dipsas. que illū quē pcutit siti mori facit. ideo significat tentatiōnē de vitio ꝓprietatis qua religiosus pcussus mortī siti cupiditatis. La.IX

a Audi israel. Nic ꝓnter ponunt incitamenta diuine dilectiōis ex ꝓsideratiōe diuine misericordie pozātis patiēter eozū peccata ac etiā remittentis. rpzimo describit trāsgressionis actus. secūdo reconciliationis fedus. ca. x. Adhuc circa pmū excluditur eozū iusticia. secūdo concludit eozū culpa. ibi: Memento. Circa pmū predicit eis moyses q̄ in terra eis ꝓmissa habituri erāt vir tute diuina victorias mīras et magnas. Et quia ipi vl aliqui eozū possent credere q̄ hoc facerent eis deus ꝓpter eoz merita. ideo hoc excludit cū subdit: b Ne dicas in corde tuo. rpatet littera. rsubdit causa vera dictarum victoriarum: que est duplex. vna ꝓpter ini quitates gentiū in terra ꝓmissionis habitantiū ꝓpter quas mortem merunt qd notat cum dicit: c Sed quia ille egerunt impie rē. scda vt impleretur iuramētū domini factū ad abraam Gen. xxij. Per me metipm iurauī dicit dominꝰ rē. Sequitur: Possidebit semen tuū portas inimicoz suoz rē. Cetera patent. d Memento. Hic ꝓsequēter describitur eozum multiplex culpa rpmo ante recessum eozū de mōte sinai. secūdo post recessū. ibi: Jn incēdio quoq̄. Circa pmū ꝓmittitur trāsgressio populi. secdo subdit oratio moysi. ibi: Et ꝓcidi añ dīm. Circa pmū dz: Memēto rne obliuiscaris quō ad iracūdiā ꝓuocaueris dīm deum tuum in solitudine. i. post transitum maris rubri: murmurādo ꝓpter defectuz aque rcibi: vt habet Exo. xv. r. xvj. r. xvij. e Et ex eo die quo egressus es ex egypto. quia cuz adhuc essent i egypto sup mare rubrū videtes egyptios super se venientes insultantes domino et moysi dixerunt: Forsitā non erant sepulchra in egypto rē. vt habetur Exo. xiiij. f Nam et in oreb ꝓuocasti euz. fabricando vitulum aureum radorādo cuz. dum moyses mozam cōrraberet i mōte cuz domino vt acciperet ab eo legem rtabulas: vt habet Exo. xxxij. vbi exposita est ista historia q̄ hic repetitur.

Et ꝓcidi.

† Exo. 32. b

a Et ꝓcidi. Nic ꝓnter describit oratio moysi ꝓ remissiōe peccati ḡdicti. rḡ q̄ dz: Et ꝓcidi ante dīm sicut pri⁹ q̄dragita diebus: q̄ sicut ante q̄draginta diēb⁹ ieiunauerat i mōte ad accipiēdum tabulas. ita scdo ieiunauit aliis q̄draginta diēb⁹rnoctib⁹ ad impetrādū remissionē illi⁹ peccati vt habet Exo. xxxij. Ascendā ad dīm si q̄ mō quiuero euz deꝑcari ꝓ scelere vro. tertia fuit q̄n dīs placatꝰ orationib⁹ moysi dixit ei: Precide tibi duas tabulas lapideas instar priozū q̄b⁹ pcisis ascēdit in mōtē vt lex in illis tabulis scriberet: vt habet Exo. xxxiij. et ibi stetit. xl. dieb⁹rex. xl. noctib⁹ sicut fecerat ꝓ pmis tabulis. vñ et case. vbi dicit: Ego aūt steti i mōte sicut pus. xl. dieb⁹rē. i hebreo habet: Ego aūt steti i mōte sic dieb⁹ priozib⁹. xl. dieb⁹ rē. q̄ exponit. Ra. Sa. dicēs: Sicut ꝓma q̄dragena fuit moysi ꝓlabilis: quia fuit añ offensā dīi: ita rtertia qz fuit post remissionez peccati. scda aūt q̄ fuit intermedia fuit tristabilis: qz orabat ꝓ remissiōe peccati. nec erat cert⁹ de obtētu vsq̄ ad vltimaz die illi⁹ q̄dragene q̄ dīs dixit ei: Indulsi petīn ꝓ q̄ orasti. rin signū huiꝰ ꝓcepit secūdas tabulas excidi. vt lex reparet. Expositores aūt nr̄i cōiter tenent q̄ moyses fecit i mōte tri⁹ duas qua dragenas: qz vt dicūt nō plures ponunt

bulas lapideas scriptas digito dei: et continentes omnia verba que vobis locutus est i mōte de medio ignis quā do concio populi cōgregata est. Cūq̄ transissent quadraginta dies rtotidē noctes: dedit mihi dominus duas tabulas lapideas: tabulas fęderis: dixitq̄ mihi: † Surge et descende hinc cito:

ℭ quasi non meus quē offendit.

quia populus tuus quem eduristi de

a ℭ quasi leues. b ℭ christū q̄ est via veritas rvita.

ęgypto deseruerūt velociter viam quā

ℭ ideo inexcusabiles.

demonstrasti eis feceruntq̄ sibi conflatile. Rursumq̄ ait dominꝰ ad me: Ler/

a ℭ indomite superbie. b ℭ quē pctibus remotaris.

no q̄ pōpul⁹ iste durę ceruicis sit: dimit † te me vt cōteram euz rdeleam nomē eius de sub cęlo: et constituaz te super

a ℭ intellectū legis. ℭ populū gentilē ad fidē conuersū.

gentē quę hac maioz rfortioz sit. Cū q̄ de monte ardente descēderē: rduas

a ℭ q̄ ꝓcepta ope sunt rencnda vel complenda.

tabulas fęderis vtrāq̄ tenerez manu: vidissemq̄ vos peccasse domio deo ve

a ℭ vitulū fecerūt: q̄ egyptios boues colere viderunt.

stro: et fecisse vobis vitulum cōflatilez ac deseruisse velociter viam quam vo/

ℭ per me.

bis ostenderat: pieci tabulas de manibus meis: cōfregiq̄ eas in ꝓspectu vestro. Et ꝓcidi ante dominū sicut prius quadraginta diebꝰ rquadraginta noctibus: panē non comedēs: raquā nō bibens ꝓpter oīa peccata vestra: quę gessistis cōtra dīm: reū ad iracūdiam ꝓuocastis. Timui enī indignationē et iram illi⁹: qua aduersū vos concitatus delere vos voluit. Et exaudiuit me dominus etiā hac vice. Aduersum aaron quoq̄ vehemēter iratus voluit eū conterere: rꝓ illo similiter deꝑcatus sum.

b Peccatū aūt vestrū q̄ feceratis: id est vitulum arripiens igne combussi: rin frusta cōminuens: oino q̄ in puluerem rediges pieci in torrētē q̄ de mōte descendit. Jn incēdio q̄z rtētatione: rin sepulchris ꝓcupiscētię ꝓuocastis dīm: et q̄n misit vos de cadesbarne dicens: ascendite et possidete terram quā dedi vobis rcōtempsistis imperium domini dei vri: rnō credidistis ei: neq̄ vocē ei⁹ audire voluistis. Sz semper fuistis

c rebelles a die qua nosse vos cępi: Et iacui coraz dominoo quadraginta diebus ac noctibus: q̄bus euz suppliciter

f deꝑcabar ne deleret vos vt fuerat cōminatus: et orans dixi: Domie deus

g ne disperdas populū tuuz et hęredita/

ponunt in Exo. vbi pleni ℌ historia describit. Jte qz a ꝓmo ascensu moysi ad accipiēdū tabulas a q̄ incipit ꝓma q̄dragena vsq̄ ad die expiatiōis i q̄ descēdit moyses apoztans fedas tabulas vt supponunt oēs doctores catholici rhebrei: ꝓpter q̄ illa die fit festū expiatiōis ex placatiōe dīi: nō possūt inueniri tres q̄dragene diez: vt dicūt ℌ ista nō infringūt dictū hebreoz. Pzi/ † Exo. 32. b
miū eni nō valet: qz q̄n historie scripture sacre i pluri⁹ locis eiusdem scripture narrant frequenter ꝓtingit vt q̄s omittit i vno loco supplet/atur in alio: vt patz in omnibus libris historiaz sacre scripture maxime in libro Regū rParal'. in veteri testamēto rin enāgeliis i nouo. L
Et eodē mō potest dici in ꝓposito q̄ tertia q̄dragena que i Exo. omittit hic supplet. Similiter scdm nō valet q̄ assumit falsū. Ad cui⁹ intellectum ꝓsiderandum q̄ filij isrl exierant de egypto. xv. die mensis ꝓmi vt habet Exo. xvj. Festum autez ex piationis celebrabatur. x. die septimi mēsis Leuit'. xxiij. rsic a prima die ꝓmi mensis in quo exierunt filij israel de egypto vsq̄ ad diem expiationis fluxerunt sex menses integri rdecē dies qui simul iuncti faciunt dies. clxxxvij. qz iudei faciunt mēses p lunationes. rideo duo mēses cōtigui faciunt. lix. dies rsic de aliis cōbinando. si igit a. clxxxvij. diebus predictis subtrahant. xiij. dies ꝓmi mensis ante egressū filiorum isrl remanēt. clxxiij. dies ab exitu filiorum israel de egypto vsq̄ ad diem expiationis. omnes autez doctores tam catholici q̄ hebraici dicūt q̄ lex fuit data q̄nquagesima die ab exitu de egypto. rpotest hoc haberi ex Exo. xix. Si igitur cuz p dictis quinquaginta diēb⁹ addantur tres quadragene dicrū non habentur nisi. clxx. dies. ex quo patet q̄ a ꝓmo ascensu moysi qui fuit i mediate post dationem legis predicte vsq̄ ad expiatiōis diē fluxerūt tres quadragene et plus. rideo p dicta nō impediunt dictum hebreorum. Andreas etiā super Leuit'. xxiij. dic q̄ moyses ieiunauit i mōte sinai tribus quadragenis. q̄ autem vult tenere oppositū potest dicere q̄ cum hoc dicit. Et iacui coraz domio. xl. diebus rē. rectificat ad illud quod p̄dictus est. Et ꝓcidi ante dominum sicut prius q̄draginta diebus: ita q̄ secūda quadragena hic repetitur rnon additur tertia. et ℌ hoc eadē quadragena dicrū fuit i qua moyses orauit pro remissione peccati ex fabricatione vituli et pro expiatione secundarū tabularum. rhuic dicto satis videt cōsonare textus sequens. cum dicit:
f Quibus. scz diebus. cuz suppliciter deꝑcabar ne deleret vos. Et cōsequenter ponitur oratio moysi cum dicitur: g Domine deus ne disperdas populum tuum rē. et patet littera ex his que dicta sunt super Exo. xxxij. vbi ponitur cōsimilis oratio q̄tum ad sensum et partim q̄tum ad verba.

Moraliter

Ga Scripsit ꝙ. Aug⁹. In Exodo moyses. x. ẏba leg⁹ i tabulis scripsisse narrat. In Deutero. ipse de⁹. In Exodo ꝛ priores tabulas digito dei scptas ꝛ postea fractas: scdas aūt in arca. et i tabernaculo custoditas: duo te. significare dixim⁹: vt in veteri testamento lex cōmēdaretur tangē opus dei: vbi homo nihil fecit: qz lex nō pōt impleri: qz cū vere sit op⁹ legis: charitate fit: nō timore: q̄ est gra noui testamēti. In scdis ẏo tabulis bō legitur scripsisse verba dei: qz hō pōt facere op⁹ legis p charitatē instic: qđ nō pōt p timorē pene. Duz ergo legit in Deutero. Et scripsit de⁹ ꝛc. i. in tabulis ſm scripturā priores ꝛc. ytrasq; de⁹ tabulas scripsisse legit ꝛ nō bō. In Exodo q̄z dicit dom⁹: Scribā in tabulis q̄ erant in priorib⁹ ꝛc. Sol⁹ ergo Exodus q̄stionē facit. paulo post enī dicit: Scribe tibi verba ẏ ꝛc. Et post pauca adiūgit: ꝛ scripsit i tabulis ẏba t. Si enī sic ītelligatur: Scribe tibi ẏba ẏ. alia scz q̄ non sūt scripta in tabulis scd i libro legis certe qđ sequit: Erat ibi moyses in ꝓspectu dñi. xl. diebus et. xl. noctibus pa. n. man. et scripsit i ta. te. r. ẏba: māifestat moyses in tabulis scripsisse non deū: nisi violenter dñm subaudiamus nō moysen: ꝛ sic nō erit differētia testamēto⁹: cū priores ꝛ scdas tabulas scripserit de⁹. Non homo priores: tū sine dubio deus fecit ꝛ scripsit: Nō enī tunc dictū est ad moysen: Excide tibi duas tabulas: sed ita legit: Descendit moyses de mōte: ꝛ due tabule in manibus ei⁹: ꝛ tabule opus dei erāt et scriptura supra q̄z dictū erat: Dedit moysi tabulas lapideas scriptas digito dei. Scdas aūt moyses iubet excidere: vt ope humano intelligant excise: q̄uis deus scripserit. Ideo aūt vtrūq; dicit i scdis tabulis: qz deus p gratiam suam opus legis facit in homīe: ꝛ homo p fidem gratiaz dei suscipiens (qđ ptinet ad nouum testamentū) coopator⁹ est adiuuantis dei. Ideo in primis solum dei opus memorat: qz lex spiritalis ꝛ sancta est: ꝛ mandatū sanctū: vbi nullum opus homīs: quia infideles nō cōtemperant adiutorio dei gratie: sed iusticiā suam volūt cōstituere: et lex eis in damnationē est: qđ significat contritio tabularum. Ideo aūt supius ꝓmisit se deus scripturū: ꝛ in Deutero. nō solum promisisse: sed etiaz scripsisse narratur. Deus enī operatur i nobis velle: ꝛ operari et perficere: ꝛ nos cum timore ꝛ tremore salutem nostram opamur: ipe aūt adiuuat bone volūtat⁹ arbitriū.

Exo.34.a

Ibidem.d

Ibidem.

A

Exo.32.d

Ibi.31.d

B

Phili.2.b

b Verba decem que. Hill. Cōuenienter in denario numero terminant⁹ ẏba legis. Denarius enī ex octonario ꝓstat ꝛ binario. Octo siḡdē sūt beatitudines: duo charitatis mādata. Ex septenario q̄z et ternario ꝓstat: qz septē dona spūssancti implēt fidē trinitatis. Diuidit etiā in senariū ꝛ q̄ternariū: q̄si explicās perfectionē operū ꝛ impletionē q̄ttuor euāgelioz.

Nu.20.d et.33.e

c In mosera. In libro Numeri in mōte hoz: mozt⁹ scribit: ſz forsitan loc⁹ est binominis. Beroth enī filiozū iachā loc⁹ est in deserto: sicut mosera vbi obiit aaron sicut in libris locoz legit. Et ostēdit vsq; hodie i decimo lapide vbis

Moraliter.

Audi isrl'tu trāsgredieris hodie tor. tē. Sedē: † Dñs de⁹ tu⁹ ipe transibit ante te. p b docemur q̄ nullū bonū actū debem⁹ nobis attribuere: ſ totū xtuta diuine. Idem⁹ enī i instrumētis alicui⁹ artis q̄ lz sint optime ꝓstituta i esse sibi cōpetēti. tū nihil agere possunt sine motu artificis: vt securis q̄tūcūq; acuta scinde re nō pōt nisi moueat manu carpētatoris. Res aūt naturales compar ad deū sicut ad artificem. Sap. vij. Dim est enī artifex oēm habens xtutē. Et ideo res ꝓstitute i esse naturali opari nō possunt sine dei motione generali: qz causa ꝑma plus influit i causatū q̄ secūda. ꝑma ꝓpositiōe de causis. Eodez mō in actū meritoriū null⁹ pōt exire sine speciali dei motiōe. d Memē to ne obliuiscaris quō ad iracūdiam ꝓuocaueris dñm tē. lz enī bonorum actuū nostrozū debeam⁹ reminisci deo grās agēdo qui ꝑncipalis est actor eozū vt dicū ẽ: tū peccatoz nostroz frequētius debem⁹ memorari: dolēdo de ipis et venīā postulando: qz petīn totū est a nobis in q̄tū peccatum. de⁹ enī nō est causa peccati ſm qđ ipe dicit Osee. xiij. ꝑditio tua isrl. ex me tātū modo auxiliū tuū. † Dimitte me vt ꝓteram eū. Et b verbo qđ dicit dom⁹ moysi de populo peccatoz patet q̄ boni prelati suis meritis ꝛ orationib⁹ retinēt a peccā ti populo vindictā dei. ꝛ qz pauci sunt tales ꝑlati. ideo dicit Esa. lviij. Non ē qui īuocet nomē tuū q̄ ꝓsurgat ꝛ teneat te. Cetera sūt mozalia vl replicatiōes q̄rūdā factozū q̄z sensus mysticus supra posit⁹ est.

† Exo.34.a

a In tpe illo. Hic ꝓnter de scribit diuine placationis fedus. et primo describit ꝓpositum. scdo cōcluditur intentum. ibi: Et nūc isrl. Prima in duas. in ptem ꝑncipalem ꝛ incidentalem. secūda ibi: Filij autem israel. Circa primum sciendum q̄ signū diuine placationis fuit legis repatio i secūdis tabulis. et hec reparatio describit. cuz dicitur: In tpore illo dixit dominus ad me. in signū recōciliationis pfecte. b Dola tibi duas tabulas lapideas ꝛc. hoc fuit exp̄ositū Exo. xxxiij. Sequit: c Feci igitur arcam. dicit Ra. Sa. q̄ ista arca fuit alia ab illa qu am fecit beçeleel. sed non est verisi mile: quia postea subditur: d Et posui tabulas in arcam quā feceram ꝛc. ex quo sequitur ſm dictuz Ra. Sa. q̄ illa arca cū tabulis erat intra arcam quam fecit beçeleel: quia iam quadragesim⁹ annus ab ext tu de egypto inceperat quādo moyses dixit ista. In epistola ad Hebreos. ix. habet q̄ in arca quam fecit beçeleel non erāt nisi due tabule manna et virga aaron. ꝛ isto melius videtur dicēdū q̄ arca de qua hic fit sermo est illa cadē quam fecit beçeleel. dicitur tamen hic moyses eam fecisse quia ꝓcepit eam fieri et disposuit qualiter fieri deberet tanḡ architector. e Filij autē israel castra mouerunt ꝛc. Hec est pars incidentalis que primo ponitur. secundo ad precedētia moyses reuertitur. ibi: Ego autem steti. Circa primuz incidēt̄aliter ponitur motio filiozū israel per aliquas mā siones: et sepultura aaron: et separatio leuitarum ab alijs tribubus. ꝛ videtur satis extraneuz q̄ ista hic interponuntur: maxime quia alique contrarietates ad supradicta ẏ poni videnť. Primo quia hic dicitur: Filij autem israel ꝛc. in mosera. et Numeri. xxxiij. vbi describuntur mansiones per ordinem. cū dz: Et de moseroth castrametati sūt i baneiachan. moseroth autem eadē est mansio cum mosera: vt dicunt hebrei: ꝛ beroth filiozū iachan enz baneiachā: quia bene idem est qđ filiozū. ꝛ subintelligitur beroth. Secūdo quia hic dicitur: f Ibi aaron mozt⁹ et sepultus est. scz in mosera. sed Nume. xx. dicitur q̄ mortuus est ⁊ sepultus fuit in monte hor. tertio quia hic dicitur:

Ga petre i mont⁹ xtice.

a Tribū leui. Misi p hanc significare cē oīe regale sacerdotiū qđ ptinet ad nouū testa. nō anderet hō dicere q̄ de ea tribu non erat. Pars mea dom⁹ ꝛ alibi. Dominus pars hereditatis mee.

Pō.72.

Ibidem

b Celūz celi: terra ꝛc. Quidam dicunt tres cē celos: aereuz ethereū: ꝛ sidereum: Mōnulli septē: ꝑmū aereū: scōz ethereū: tertium olympium: quartum igneuz: q̄ntum firmamentū: sextum aqueum: septimum angelorum.

c Circūcidite ꝛc. Spiritalē circūcisionē significat. i. mētis custodiā ꝛ veram abstinētiam. Quasi cū luxuriā carnis extinxeritis: etiā mentis superflua resecate. Circūcidendi sunt oēs sensus. Ita moyses se incircūcisū labys cōq̄rit. Et stephan⁹ in

Act.7.f

deis: Incircūcisi in q̄t corde ꝛ auribus ꝛc. Vere ẏ circūcisus ē: q̄ obturat aures ne audiat sanguinez: ꝛ claudit oculos ne videat malū: q̄ nō delq̄t i lingua: cui⁹ coz nō ḡuaẽ crapula ꝛ ebrietate: q̄ lauat inf inocentes manus suas: ꝛ ab oī via mala ꝓhibet pedes suos. Qui castigat coz⁹ suuz et fratrem suū ꝓpriuit et oī custodia fuat coz suum. Vana ẏ circūcisiōe idigemus: ne exhis q̄ram⁹ vanā gloriā: nec for⁹ mūdi ꝛ ir⁹ imādi simus: ꝛ sīlr scītat⁹ penas sustineam⁹: sīc sichimite qui ꝑtriarchaz circūcisionē imitati sūt: nō dei amore: ſz ob cām luxurie. ió nihil mercedis acḡsierūt: ſz die tertia intra ciuitatis sue ruinas perierūt. Tales enim in tempore resurrectionis euacuatis quib⁹ confidebant virtutibus in eternū morient⁹.

1.Cor.9.b

d Descenderūt patres tui in egyptuz. Descēditur i egyptū facilis descensus animi. Jn hierusalē ascēditur: quia arta est via que ducit ad vitam: ꝛ tēdit i ardua virtus.

Dat.7.b

batha in terra aquarū atq; torrentiū.

a Eo tpe sepaui tribuz leui vt portaret arcā fēderis dñi: ꝛ staret corā eo in ministerio: ac bñdiceret in noīe illi⁹ vsq; in ꝑsentem diem. Jobrem non habuit leui partem neq; possessionē cuz fr̄ibus suis: qz ipe dñs possessio eius est: sicut ꝓmisit ei dñs deus tu⁹. Ego aūt b steti in monte sīc prius quadraginta diebus ac noctibus: exaudiuitq; me dñs etiā ea vice: ꝛ te pdere noluit. Di c xitq; mihi: Vade ꝛ ꝓcede populuz vt d ingrediať ꝛ possideat terrā quā iurauī patribus eoz⁹ vt traderē eis. Et nūc e israel quid dñs deus tuus petit a te: nisi vt timeas dñm deū tuū: ꝛ ambules in vijs eius † ꝛ diligas eū ac seruias dño deo tuo in toto corde tuo ꝛ in tota aīa tua: custodiasq; mādata domini ꝛ cerimonias eius q̄s ego hodie

a

ꝓcipio vt bñ sit tibi. Ēn dñi dei tui cē f lum est: ꝛ celuz celi: terra ꝛ omnia que in ea sunt: ꝛ tñ patribus tuis cōgluti g natus est dñs: et amauit eos: elegitq; semē eoz⁹ post eos: id est vos de cūctis gētibus sicut hodie cōprobať. Circū b

b

cidite igitur ꝓpucuz cordis vestri: c et ceruicē vſam ne induretis ampli⁹: i

a ſ contra quem stul/

†qz dñs de⁹ vester ipe est deūs deoruz k tum est superbire.

et dñs dñantium: deus magnus ꝛ potens ꝛ terribilis: qui personā nō accipit nec mūera: Facit iudiciū pupillo ꝛ viduę: amat peregrinū et dat ei victū atq; vestitū. Et vos q̄ amate pere l

a ſ Sicut ipe vt ſtis

filij ꝑris vr̄i qui in celis est.

grinos: qz et ipi fuistis aduene i terra

a ſ filialiter.

egypti. † Dñm deum tuum timēbis et

a ſ spūaliť. ſ mihi aūt adherere deo bonum est. ſ permissio est.

ei soli seruiēs. Jpiq; adherebis: iura/

a ſ nō idoloz. b ſ quē solū laudare debes ſ In domino laudabitur anima mea.

bisq; in noīe illius. Jpe ē laus tua: et

a ſ ne sis ingrat⁹ ſ que nemo alius fecit.

deus tu⁹: qui fec tibi hec mągnalia: ꝛ

ſ hostibus. ſ ne audeas dubitare.

terribilia q̄ viderunt oculi tui. Jn se/ptuaginta animabus descenderunt patres tui in egyptum: et ecce nunc multiplicauit te dominus deus tuus

d

ſ fm fideles ecclesie.

sicut astra celi.

a Eo tpe se. ꝛc. ꝛ tñ fuit sepata ꝛ sctificata dño a tpe q̄ interfecerūt idolatras in adoratione vituli. vt hr̄ Exo. xxxij. qđ fuit anno ꝓmo egressionis filioz isrl de egypto. ꝛ Nume. ij. exp̄sse hr̄ ẏ fuerunt sepati leuite ab alijs tribubus ad seruiendum domino añ recessum filioz israel de monte sinai: ꝛ tamen recesserūt inde anno scdo egressionis de egypto secūdo mense: vt hr̄ Nume. x. motio aūt filioz israel de q̄ fit b ꝓmo fuit anno. xl. ab egressu de egypto. Dubitationes aūt istas expositores nr̄i parū aut nihil tangūt: lz Ra. Sa. ad solutionē auctoritatis ꝓme dicit q̄ q̄n filij isrl pugnauerunt contra regem arad ꝛ victi fuerunt ab eo: vt hr̄ Num. xxi. qđ q̄dē bellū fuit. xl. anno ab exitu de egypto: populus vl saltē magna ꝑs eius territ⁹ incepit reuerti versus egyptū ꝛ sic ex beroth filioz iachā reuersi fuerūt in mosera et ad q̄dā alia loca declinauerūt q̄ b nominanť: ꝛ ideo istud ꝓponit b ad arguēduz filios israel de tali rebellione ꝺ dñm: eo q̄ ca. ꝑce. moyses arguendo eos ad memoriā reduxerat plures eoz⁹ rebelliones alias. Secunda vero dubitatio soluta fuit Nu. xx. Ad tertia dicit Ra. Sa. q̄ filij leui q̄ ꝑfectius ceteris tribub⁹ dño adhesērāt sicut ex celo dei interfecerunt idolatras post adoratione vituli anno primo egressionis de egypto: vt hr̄ Exo. xxxij. sic. xl. anno a dicta egressione contra pplm retrocedentē mō ꝑdicto pugnauerūt ꝛ interfectis pluribus illoz⁹ alios reduxerūt ad obediendū dño: ꝛ sic scdo pugnauerūt contra regē arad ꝛ deuicerunt. et ió istud factū leuitaz p recordatione cōiungiť cū eo qđ fecerūt tpe fabricationis vituli: vt sit sensus: Eo tpe sepaui tribū leui ꝛc. i. sīc tpe fabricationis vituli aliqs tribubus recedentibus a dño p idolatriā tribus leui nō sic declinauit: sic ꝛ in retrocessū ꝑdicto alijs se male habentibus tribus leui bñ se habuit. ꝛ ió ex tro q̄ facto fuit digna separi ab alijs ꝛ dño applicari. b Ego aūt steti. Positis incidentibus ꝑdictis moyses ad ꝓpositū reuertit dicens: Ego aūt steti in monte sic prius. xl. diebus. hoc refertur ad scdam quadragesimā supradictā ſm expositores catholicos: qui cōit dicunt moysen tñ duas quadragenas in mōte fecisse: vt predictuz est. Jm hebreos vero refertur ad tertiā de q̄ dictū est ca. ꝓceden. c Et te perdere noluit. licet meruisses. d Dixitq; mihi: vade ꝛ ꝓcede pplm ꝛc. in q̄ ostdit magna dei misericordia qz ñ solū pepcit pplo a morte quā meruerat ſz etiā adimpleuit in eo promissum qđ patribus fecerat de obtinenda terra ꝓmissionis. e Et nūc isrl. b ꝛcludit ex predictis ꝓpositū: videlicet q̄ debeant timere ꝛ diligere deū: q̄ ꝓpē pctā predicta eos nō dimisit: cū tñ in nullo eis indigeret: sed magis econuerso. vñ subdit: f En dñi dei ꝛc. i. celuz empyreū nobis inuisibile: qđ dz celū q̄ antonoma siam: ideo dz: Celū celi terra ꝛ oīa q̄ in ea sunt. per b intelligiť omnis creatura q̄ celi ambitu continet q. d. ex b patet q̄ tui nō indiget. g Et tñ prib⁹ tuis conglutinatus est dñs. i. glutino charitať cōiunctus ex sua mera liberalitate: qz nō indigebat eis: sicut nec te. b Circūcidite igiť ꝓpurium cordis vestri. i. oēm malā cogitationē ꝛ voluntatē auferendo. i Et ceruicē vſam ne induret⁹ amplius. p rebellionē ꝺ eū. k Quia deus deoz⁹ ē. i. ꝑcellēs dijs p participationē. sīc sunt scti angeli ꝛ homines. sequit: l Amate pegrios. qz ꝛ ipi fuistis aduene. ꝓpia em passio debet inducere ad alioz cōpassionē. cetera patēt ex ꝓdictis.

Moraliter.

poze dixit dñs ad me. Dola tibi duas tabulas sīc ꝓtiores fuerūt. Sīc dictum fuit supra tabule ꝓme q̄ fracte fuerūt significāt ve tus testamentū. qđ factū est irritū q̄tū ad cerimonialia ꝑcepta et iudicialia. Secūde vero tabule q̄ remanserunt integre significant nouū testamentū qđ est ꝓmansiuū. Jn ꝓmis aūt tabulis homo nihil operatus ē: sed dñs dedit moysi tabulas illas dolatas ꝛ scriptas vt habetur Exo. xxxj. Jn secundis autem tabulis homo. i. moyses cooperat⁹ fuit

scz eas dolando vt dz hic et Exo.xxxiij.p qđ significatū fuit q̄ tpe dationis veteris testamenti de nō erat hō:et sic datum fuit a solo deo:sed tpe noui testamenti in vna psona ē de & hō q̄ dedit nouū testamentū:et iste scđe tabule posite fuerūt i arca de lignis setthim iputibilibus facta vt dz b.p quā significaī fidelis aīa que p naturā est īmoralis & p grām a putrefactione petī pſuaī.in hac aūt arca fuari dz nouū testamentuz p verā & firmā fidē charitate formatā. Ad deportationē aūt buiꝰ arce deputata fuit tribꝰ leuitica sic dz.j.codē ca. Eo tpe segaui tribū leui vt portaret arcā &c. p qđ significatū fuit q̄ sacerdotes q̄ per tribū leui significanī & maxime curā animarum habentes:p exēpla bona vite & hortamenta sane doctrine et opa miscōie debent portare fideles. Cetera buiꝰ capli moralia sunt.īō nō est alia moralitas querenda.

Glo.ordi.

¶ Capitu. XI

a ¶ De q̄ exīsti &c.Mente duce moyse.i.docente lege terrenas voluptates despicere & terrā p̄missionis duce iesu itrare.

A b ¶ In hoc.&c.Quia carnales cuiꝰ pñtem felicitatē & copiā rer̄ tpaliuz certāt sibi multiplicare.

c ¶ A p̄ncipio. Ab initio.s.bone volūtatis vsq̄ ad pfectionē bōi opis cursū vite dirigit.Deus em̄ est q̄ opaī in nobis velle & pficere p bōa voluntate. d ¶ Temporaneā &c.Quia electis suis ꝑ oze tpe legis intellectū cōtulit.Serotinaz pluuiā tribuit: qz vltio tpe incarnatiōis sue mysteriū patefecit nobis.

Phil.2.b

B e ¶ Et serotinam.Quia nouissima hora est cū p̄dicatio eius ad nos peruenit. q̄ dicit: Elevatio manuū meaꝝ sacrificiuz vespertinū. f ¶ Scribes ea su.Aug⁹.Hoc fz lr̄am nemo israelitarum fecisse mēoratur: nec facere potuit:nisi per multas partes domus sue forte ea diuiserit:an hyperbolica locutio est sicut multa dicuntur.

Ps.140.

Ni. de lyra

¶ Montem

A a ¶ Ma &c. Ca.XI itaq̄ dñm. In b ca. pomit ꝺclusio respectu p̄dictoꝝ a p̄ncipio.vj.ca. vbi icipit agere de dilectione dei. & p̄mo ponit conclusionem intentam.secundo inducit ad hoc multiplicē rōnem per modum cuiusdā replicationis & additionis.ibi:Cognoscite hodie.Circa p̄mum dicit Ama itaq̄ dñm:& patet lr̄a. b ¶ Cognoscite. b adducit p̄mo rationē supra frequenter positaz ex būficijs iam p̄stitis cū dz:Cognoscite hodie q̄ ignozant filij vr̄i: non q̄ ignozarēt simpliciter saltē ꝯtum ad illos qui attigerant annos discretionis:sz qz nō viderāt mirabilia q̄ fecerat dñs illi pplo saltē ꝯtum ad multa: sz tñ audierant p relationē que non movet ita aīm sicut visus.

Et dabā

Glo.ordi. Deuteronomiū Lā. XI Moraliter

¶ a Montē gariçim.Hariçim interp̄tatur diuisio vel aduena. Hebal vorago vetus interp̄tat. Qui em̄ a vitijs se sepant:& se aduenas & peregrinos in hac mūdo iudicāt:etiā eternā merentur hr̄ditionē. Qui vo in voraginē veteris vite se p̄cipitāt carnalib⁹ desideriis fuietes eterne maledictioni subiacebunt. ¶ Decimas

Nico. de lyra

a ¶ Si em̄ custodieritis.b ꝓinducit rationē ex debellatione aduersarioꝝ si diligāt dñm et obediant ei:et patet lr̄a vsq̄ ibi: b ¶ A deserto et a libano.b describunt termini terre ꝓmissionis:qz terminꝰ australis est desertus egypti:terminꝰ aq̄lonaris est mons libani:orientalis flumē euphrates. nō habuerūt tñ terrā vsq̄ ad terminum illū vsq̄ ad tpa salomonis.ideo alibi cōter ponit terminꝰ orientalis iordanis fluuius:qz vsq̄ ad illū terminum terrā possederūt stati ab ingressu suo vt hr̄ in libro Josue:mare aūt mediterraneū est terminꝰ occidentalis: et dz hic mare occidentale ad differentiam maris mortui:qđ est in pte orientali. c ¶ Ex ꝓpono.hic adducit rōnē ad ꝓpositū ex benedictione diuia q̄ erat cōcedenda diligentib⁹ deū & obedientibus ei.& ex maledictione eius q̄ erat inferenda recedentib⁹ ab eiꝰ dilectione & obedientia:& vt ista būdictio & maledictio magis mouerēt animū b p̄cipit q̄ post ingressum tre ꝓmissionis publicenī soleniter i mōte gariçim & in mōte hebal.& b ē qđ dz: d ¶ Cū vo introduxerit te d.o.t.&c. et pt̄z lr̄a.De istis tñ būdictionib⁹ & maledictionib⁹ pleni⁹ hr̄. j.xxvij. ca. qđ aūt b breuiter dz de eis ꝑ anticipationem. ¶ Ca.XI

a dabit atq̄ abirō. de quoꝝ rebellione & punitione hr̄ Num.xvj.et oīa p̄dicta et ꝓsilia debebant eos mouere ad timēdum deū et diligendum. d ¶ Terra em̄.b ꝓinducit rōnez ex būficijs futuris sub cōditione tamē si timerēt deū et diligerēt et fuirent ei.et primo sub hac conditione ꝓmittit fertilitas terre & abūdantia bonoꝝ. scđo debellatio et electio aduersarioꝝ ibi:Si em̄ custodieritis. † Nu.16.c

Circa p̄mū notandum q̄ fertilitas terre ꝓmissōis depēdet ex descēsu pluuie sup terrā q̄ ꝓmittitur eis. & hoc est qđ dz:Terra em̄ ad quā ingredieris possidendam nō est sic &ra egypti.i. ita fertilis de facili sic &ra egypti ꝑm expositionem aliq̄oꝝ. vñ subditur: e ¶ Ubi iacto &c.i.cū modico labore pōt fructificare.sz ꝑ nō videt cōsonare scꝑture in pluribus locis q̄ describit terrā promissionis tanq̄ lacte et melle fluentem & abundantem oībus bonis:& iō alii exponunt hebrei:Nō est sic &ra egypti.q.d.multo melioz est q̄ illa.& iō ſbdit: Ubi.s.i terra egypti. Jacto semīe i hortoꝝ mozem aq̄ ducunt irrigue. qz ad fecundandū eā non sufficit pluuia de celo descendēs & ros:sz reqrit q̄ cuz magno labore aq̄ de fluuio nili p alueos deducāt:sic solet fieri in hortis in quoꝝ cultura maioz labor requirit q̄ in ꝛa campestri. f ¶ Et oculi illi⁹ in ea sunt.s.ad vandū rorē & pluuiā ꝑm oppoztunitatē tēpoꝝ:suppositā tñ p̄dicta cōditione.iō ſbdit: Si q̄ obedieritis mandatis meis &c. † Ge.16.b

g ¶ Dabit pluuiā &re vr̄e tpaneā.i.post semīationē ad germinationem & augmentationē coꝝ q̄ semīata fūt. b ¶ Et serotinā. sz aū messē ad ingressū dū grana. i ¶ Cauete ne forte decipiat cor vr̄m. declinādo a dilectione et seruitute dei. k ¶ Ira tusq̄ do.&c.ex cuiꝰ influētia dependet fertilitas terre vr̄e. l ¶ Ponite &c. ista exposita sūt.ſ.vj.ca.

Si em̄

terrę: Si enim custodieritis mā/ a
data quę ego p̄cipio vobis:
et feceritis ea vt diligatis dominum deum vestrum:& ambuletis in omnibus vijs eius adhęrentes ei. Disperdet dominꝰ omnes gentes istas ante faciem vestram:& possidebitis eas quę maiores & fortiores vobis sūt. Omnis loc⁹ quē calcauerit pes vester: ꝓ qđ est in meridie. ꝓ in septentrione.
vester erit. A deserto et a libano b
ꝓ in oriente.
et flumine magno euphrate vsq̄
ꝓ terrenū: hi sūt termini terre ꝓmissionis.
q̄ ad mare occidentale erunt termini vestri. Nullus stabit cōtra
ꝓ vt nocear vobis.
vos. Terrorem vestrum & formidinem dabit dominus deus vester super omnem terram quam
ꝓ ne superbiat. ꝓ qui non mentitur
calcaturi estis:sicut locutꝰ est vobis. En propono in cōspectu ve/ c
ꝓ vt eligatis quod vultis.
stro hodie benedictionem & maledictionem.
ꝓ gratie.
ꝓ quod est liberi arbitrij.
Benedictionem:si obedieritis mandatis domini dei vestri quę ego hodie p̄cipio vobis. Maledictionem: si non audieritis mandata domini dei vestri:sed recesseritis de via quā ego nunc ostēdo vobis:& ambulaueritis post deos alienos q̄s ignoratis. Cum vero introduxerit te dominus deus tuus in terram ad quam pergis habitandam:pones benedictionem sup b
montem gariçim:maledictionez
ꝓ vorago vet⁹ interpretatur.
super montem hebal:q̄ sunt trāsiordanem post viam quę vergit ad solis occubitum:in terra cha
nanei q̄ habitat i cāpestrib⁹ con
ꝓ que est collis preputioꝝ:quia ibi a Josue circūcisus est populus.
tra galgalā:quę est iuxta vallem tendentē & intrātē procul. Eos
ꝓ baptismum.
enim transibitis iordanē vt possideatis terrā quam dominꝰ deꝰ
ꝓ viuentium.
ꝓ gratis.
vester daturus est vobis: vt habeatis et possideatis illā. Custodite ergo vt impleatis cerimonias atq̄ iudicia q̄ ego hodie ponam in conspectu vestro.

ca.dz tpanea et serotina. p tpaneam significaī grā iustificans in p̄nti. per serotinam gratia glorificans in futuro.gloria nāq̄ dz grā ꝑfumata. Ps. lxxxiij. Hēram et gloriā dabit dñs. iste vero pluuie a deo dant obedientib⁹ sicut in textu dz. † Si ergo obedieritis &c. Sed rebellib⁹ denegātur. iō sequit: Cauete ne decipiat cor vestrū &c.sequit: k† Gratusq̄ dñs claudat celū.subtrahendo grām suā cor emollientē.ꝑpter hec ipa subtracta sequit obduratio cordis:& p̄ dñs defectus fructus bone opationis. iō subdit:nec terra ꝓfert germē suū. †Jos.11.a

¶ In ca.xj. vbi dz in postilla. Circa p̄mū sciendū q̄ fertilitas terre ꝓmissionis dependet ex descēsu pluuię &c.

Additio.

Hec expositio hebreoꝝ quā hic videtur postillator approbare est solius Ra.Sa. Alij aūt q̄ magis sunt antīqui tenent primā expositionē q̄ planius cōsonat lr̄e precedenti & sequenti. Ad qđ sciendū q̄ terra egypti multū cōmendaī in scriptura ex amenitate vñ Gen.xiij. terra egypti cōparadiso dñi. q̄ aūt fertilitas terre egypti plurimū excedat fertilitatē &re ꝓmissionis satis ptz ex gestis patriarchaꝝ. Abraā em̄ ꝓpter sterilitatē terre ꝓmissionis descendit in egyptū: vt Gen. xij. Et de Iacob & filijs eius. Gen.xlvj. Et rō est: qz in terra q̄ est irrigua specialiter ex magno fluuio: put est terra egypti:nō ita cōtingunt sterilitates:sicut in terris q̄ licet sint magis fructifere:nō tñ possunt irrigari: nisi solū ex sola pluuia celesti:q̄ deficiēte in aliq̄ pte anni ad b oportuna: statī sequit fames:cuiusmodi erat terra ꝓmissionis:q̄ si erat irrigua:vñ dz i lr̄a: Mōtuosa &c de celo expectā spluuias. & iō ex hoc iducit eos moyses ad timorem dei:qz terra illa ad quā ingressuri erāt freqnter indigebat būficio diuino in pluuijs opportunis:de quo dz: Semp oculi illi⁹ in ea sunt a p̄ncipio anni vsq̄ ad finē eius.& sic fertilitas terre illius dependet ex obedientia mandatoꝝ dei: vñ sequit: Si q̄ obedieritis &c. dabit pluuiā terre vr̄e tpaneam & serotinā: vt colligatis frumētū et vinū &c. & infra p̄ oppositū: Ira tusq̄ dñs claudat celū & pluuie nō descendant:& sic ex p̄dictis inducit eos ad timorē dei:tanq̄ frequenti⁹ indigentes būficio diuino.i.pluuia ad nec cessaria vite habenda:q̄s si cōmozarētur in egypto vbi talis frequētia non erat sic necessaria. Qđ dz de terra ꝓmissionis:q̄ est lacte & melle manans nō cōtradicit p̄dicte:nā b intelligitur p̄suppositā pluuia optima:put qualitas patrie requirebat.

Replica.

In ca.xj. vbi postillator exponēs illud: Terra quā ingredieris nō est sic terra egypti adducit q̄rūdā iudeoꝝ expositionē dicentiū q̄ terra ꝓmissionis nō ē sic &ra egypti. Sz illā expositionē abijcit rōnabiliter ex lr̄a q̄ dic̄ terrā ꝓmissam non solū b:sz & in multis alijs locis optimā lacte et melle manātē. Burgē. aūt dic̄ illā abiectā expositionē eē maxie autēticā:& nititr̄ solue re argumentū postillatoris dicēs: q̄ terre ꝓmisse cōmendatio dz intelligi

presupposita plunia oportuna ꝓut q̄litas terre reḡrebat: ad/dens q̄ fertilitas illi⁹ terre depēdet ex obedientia mādato⁹ dei: ꝑ eā etiā verū eēt: q̄ ad singularē respectū diuinū erga il lū ꝑplm israelē: nō ē tā verū de cōik accedētib⁹: immo sic sem/per fuit optima etiā tpe ꝛcredulo⁹. Ān etiā filij isrl̄ ,ppt̄ iobe/dientiā aliq̄s passi sunt penuriā in terra illa: ꝫ nō arguit steri litatē terre: q̄ et sic eo⁹ iobedientia punire potuit in egypto: ⁊ diabolꝰ inobediētia punita ē in celo: nec valent motiua que Burgēn. ꝓ sua opinione allegat. ꝓdo cōmendatione eā egy pti vltra terrā ,pmissionis allegat falsē Heñ. xiij. q̄ egypt⁹ cō pāt padiso dñi: nā solū illa portio q̄ de egypto venit in segor cōmedat assimilādo nō padiso: vt allegat Burgē. ſz regioni circa iordanē: vide bñ falsā Burgē. allegationē nec gesta pa triarchaꝝ q̄ Burgē. ad idē allegat: ꝓbāt q̄ dētedit. abrāā eā nō ,ppt̄ sterilitatē tre ,pmisse ꝑegriabat i egyptū: q̄ vt Act. vij. dr: De⁹ nō dedit ei hereditatē i illa tra: nec passū pedis: ſz

Glo.ordi.

¶ a Decimas et primitias La.XII Querendū est quō iubeat decimatio nes oīm fructuū et ꝑmitiua oīm pecoꝝ rū nō māducari nisi in ciuitate vbi tē plū erit: cū eas leuitis dari ꝑcepit.

¶ Caue ne offeras

Nico.de lyra

Ec sunt ꝑcepta. La.XII

b Postq̄ moyses explanauit ea q̄ ꝑtinent ad ꝑceptū dilecti onis diuine q̄ est ꝓncipiuꝫ respectu ꝑceptoꝝ decalogi: vt ,s. dictū est ca. vj. ꝫ nr ponit alia ꝑcepta ⁊ monitio nes q̄ sunt q̄si q̄dā cōclusiones elicite ex ꝑceptis decalogi: et ꝑ ꝫis quedā explanationes quō decē ꝑcepta debe ant ordinari et obſuari. Circa q̄ sic ,pcedit q̄ ꝓmo ponit hmōi ꝑceptoꝝ explicatio. ſcdo infert intēta cōclusio ca. xxvj. Adhuc ꝓmo ponūt illa que ordinār ad deū. ſcdo ea q̄ ordinār ad ,primū ca. xvj. ibi: Judices ac magi/stros constitues. Sciēdū tñ q̄ ista di uisio nō est ita ꝑcisa q̄n in ꝓma parte multa ponanť q̄ ordinant ad ,primū et in ſcda multa q̄e ordinār ad deū. Moyses em̄ hunc libꝝm: ꝓmo tradi dit filꝫs isrl̄ verbis ꝑ modū exhortationis et ꝑdicationis: sicut dictum fu it in ꝓncipio huius libri: et patet ꝫ ex toto ,pcessu ipius: ,pter q̄ frequ ter repetit eandē sniam in diuersis lo cis: et aliq̄n sub eisdē verbis: ⁊ ꝫ vna materia frequēter transit ad aliam: ⁊ ad ꝑcedentē reuertit: sicut solet fieri in ꝑdicationibus et exhortationibus et iō in ꝫ libro et maxīe in seq̄ntibus huius libri nō pōt inueniri diuisio ita ꝑcisa q̄n de materia vni⁹ ptis tracteť in alia. et ecōuerso. Hoc igit̄ ꝓmisso sciendū q̄ circa deū ordinať hō ꝑ de/stitutionē idolatrie et institutionē la trie: et q̄ opposita iuxta se posita ma gis eluescunt. iō frequnter facit vtrū/q̄ in eo. ca. vt videbit. Primo igitur ,prosequit ,ppositū ex cōsideratiōe ope ris. ſcdo ex cōsideratiōe tpis ca. xvj. Prima in tres: q̄ ꝓmo ,prosequit ,ppositū suū in facto. ſcdo in signo ca. xiiij. tertio in motiuo ca. xv. Prīa adhuc in duas: q̄ ꝓmo ,prosequit ,pposituꝫ re spectu totiꝰ cōitatis. ſcdo respectu vni us persone vel vni⁹ ciuitatis. xiij. ca.

La.XII

Ec sunt ꝑcepta atq̄ iu a
b dicia que facere debetis in terra quaz dominus de⁹ patrū tuoꝝ datur⁹ est tibi: vt possideas eā cūctis diēb⁹ q̄b⁹ sup humū gradieris. Subuertite oīa b+

ꝫ vana ⁊ idola q̄ coluntur in locis.

loca in q̄b⁹ coluerūt gētes q̄s pos c
sessuri estis deos suos sup mon/
tes excelsos ⁊ colles ⁊ subter oē d
lignū frondosum† Dissipate aras e

ꝫ vt nō remaneat memoria.

earū ⁊ cōfringite statuas: lucos igne cōburite: ⁊ idola cōminuite Dispdite noīa eoꝝ de locis illis f
Nō facietis ita dño deo vestro: g
ſz ad locū quē elegerit dñs deus h
vester de cūctis tribub⁹ vr̄is: vt i
ponat nomē suū ibi ⁊ hitet i eo: k
venietis ⁊ offeretis i illo loco ho l
locausta ⁊ victias vr̄as: decimas m a
⁊ ꝑmitias manuuz vr̄aꝝ ⁊ vota
atq̄ donaria ꝓmogēita bouz et
ouiū. Et cōedet ibi in conspectu n
dñi dei vr̄i: ac lętabimini i cūctꝫ
ad q̄ miseritꝫ manū: vos ⁊ dom⁹
vr̄e: in q̄b⁹ bñdixerit vobis dñs
de⁹ vester: Nō faciet ibi q̄ nos ꝫ o
facim⁹ hodie: singuli q̄ sibi rectū
videť. Neq̄ em̄ vsq̄ in pñs tps p
venistis in requiē ⁊ possessionez
quā dñs de⁹ datur⁹ ē vob:
vt reqescatꝫ a cūctꝫ hostib⁹ p cir
cuitū: ⁊ absq̄ vllo timore habite
tis in loco quē elegerit dñs deuꝫ

Nico.de lyra

idoloꝝ. d Et subter oē lignū frō dosum. tales em̄ arbores plantaban tur inꝛ loca idolatrie ad exercendum actū luxurie. e Dissipate aras ea rū ⁊c. ꝫ exposita sūt. ſ. vij. ca. ꝫe ꝑncipiū. f Nō facietis ita. ꝫ nr determinať latrie loc⁹ ⁊ rit⁹. et ꝓmo cir ca ꝫ ponit ꝑceptū. ſcdo declarať di ctū. ibi: Nō facietis. tertio concludit ꝓncipale intentū. ibi: Observa ⁊ au di. Circa ꝓmū ꝓcipit̄ vnitas loci vbi debeant sacrificia ⁊ oblationes offer ri. cū dr: Nō facietis ita dño. ſ. ita of ferēdo sacrificia in plurib⁹ locis vt fa ciebant idolatre suis idolis.

†ſ.7.a Exo.34.b

g Sed ad locū. ſ. vnū. h Quē ele gerit dñs. q̄ iste loc⁹ nō erat ſm volū tatē hoīm determinād⁹. i De cun ctis tri. ve. ista fuit trib⁹ leuitaz i cui⁹ sorte fuit altare holocaustoꝝ ⁊ tēplū. k Ut ponat no. ſu. ibi. ꝓ recordatio nē: q̄ nomē dñi recolebať i sacrificijs ⁊ oblationib⁹: et diuinis laudibus. l Et hitet in eo. ꝑ spēale ꝛfuationē loci: vt hr̄. ij. Macb. iij. Jpe q̄ hz i ceť habitationē visitato⁹ et aduto⁹ ē lo ci illi⁹ ⁊c. m Venietis ⁊ offe. i il lo. nō alibi. n Et comedet ibi in ꝓspectu dñi. ꝫ nō ē itelligendū q̄ sp cōederēt talia i loco tēpli: ſz ītra mu ros ciuitat⁹ hierl̄m. o Nō faciet ibi. ꝫ exponiť ꝑdictū ꝑceptū ꝗtū ad duo ibi ꝛclusa. ⁊ ꝓmo ꝗtū ad sacrificij locū. ſcdo ꝗtū ad cōestiōi modū. ibi Sī aūt cōedere volueris. Circa ꝓmū sciendū q̄ licet regularit̄ eēt deputa ta vnitas loci ꝑ sacrificijs ⁊ oblatio nib⁹ offerēdis: tñ i casu poterat aliter fieri: ⁊ ꝫ ē q̄ dr: Nō faciet ibi q̄ nos ꝫ facim⁹ hodie: vt offeratis sacrificia ⁊ oblationes i plurib⁹ locis sic nos ꝫ facim⁹. ꝗdiu em̄ filij isrl̄ fuerť i deser to etiā p⁹ ꝓstructionē tabnaculi pote rāt offerre sacrificia ⁊ oblatiōes vo lūtarias alibi ꝗ i tabernaculo: vt di cit Ra. Sa. nō aūt sacrificia ⁊ oblatio nes ad q̄ tenebanť ex debito ⁊ ꝫ fuit eis licitū q̄lscz eēnt ętati in terra ꝑ missionis: q̄ nō fuit. xliij. an. q̄s po suerūt ad capiendū frā ⁊ diuidēdum eā. ⁊ ꝫ est q̄ subdit: p Neq̄ em̄ ⁊c. ſz q̄s fuerūt ętati nō debēt of ferre ꝑdicta nisi in vno loco vbi fuit positū tabnaculuz. ⁊ iste loc⁹ fuit ꝓo

Ꝓma in duas. q̄ ꝓmo ꝑcipit̄ destrui locus idolatrie. ſcdo ꝑ oppositū locus instituit latrie. ibi: Nō facietis ita. Circa ꝓ mū dr: Hec sunt ꝑcepta ⁊c. et iō obligatoria. b Subuerti te omnia loca ⁊c. ne ꝓhanis seu tēplis idoloꝝ remanentibus iudeis occasio idolatrie dareť: et vt memoria idolatrie totaliť deleret. c Sup mōtes excelsos. q̄: ibi cōiť fiebāt templa

idolorum

ſylo vbi tabnaculū ⁊ arca dñi hūerť stabilē māsiōz. ſ. cccxliij. an. sic pōt ,pbari ꝑ tpa inducū q̄ fuerť a iosue vsq̄ ad mortez heli: q̄ tūc fuit arca capta: vt hr̄. j. Reg. iiij. postea capta ar ca a philisteis trāslata fuit i cariathiari: ⁊ ide i masphat: et ide i galgala: ⁊ ide i nobe: ⁊ ide i gabaon: vt hr̄ libro de he brai. ꝗsti. ⁊ ide i domū obededon: ⁊ ide in ciuitatē dauid: vt

¶ habetur

¶ a Caue ⁊c. Occasionē am putat idol' sa crificādi. Jdo em̄ ꝓcipit i tē plo et ad alta re dñi hostias offerri: vt vbi ītegra est reli gio ibi cultus cōgru⁹ exhibe

Mystice atur. Mysti ce autem iuxit nullū mun⁹ ac ceptabile esse deo eē catholi cā eccleſiā. hic em̄ est loc⁹ quē de⁹ elegit vt po neret nomē su um ibi ⁊ habi tet in eo. a

b Absq̄ esu ⁊c. Homicidiū ꝓhibet. San guis ,p aīa po nit: q̄ sedes aīe. i. hūane vi te i sanguīe ē. c Jn oppidis tuis. i. meritis tuis ñ assigna/bis q̄ diuīa lar gitate ꝑcpis: nō virib⁹ tuis ſz deo cui⁹ mu nere ꝫ hūeris. b c

d Caue ne

Gal.6.b dereli. Cōicet is q̄ catheçiça tur ꝛbo ei qui se catheçizat i

1.Cor.9.c om. bonis qui em̄ euāgelium annūciant: de euangelio de/bent viuere.

e Hoc soluz caue. Ad ſrāz. Apll ꝫ ꝑcce/perūt: ſz i sā guine ,phibeť homicidiuz et odiū fratrum.

1.Joh.3.c Qui em̄ odit frēm suum ho micida est. d

f Sāguis. n. eoꝝ. Quia ali qō vitale est i sanguīe: et per ipm̄ maxīe in hac carne vini tur q̄ ꝑ oēs ve nas diffundiť ipm̄ animā vo cat. i. eoꝝ pis vi tā: q̄ morte fi nitur. Mystice aūt innuiť: vt carnales ho mines a ꝑstia cōuersatiōe di scedentes: in vnitate fidei ⁊ bonoꝝ operū sociātes: eoꝝ errores i vsuz

¶ nostrū

veſter: vt sit nomē eⁱ⁹ in eo. Jlluc a
oīa q̄ ꝑcipio cōferetis holocausta ⁊ hostias ac decias ⁊ ꝓmitias ma nuū vr̄arū: ⁊ q̄cq̄ ꝑcipuū est i mu neribus q̄ vouiſtis dño. Jbi epu labimini coꝝa dño deo vr̄o: vos ⁊ filij ac filię vr̄e: famuli ⁊ famule at q̄ leuites qui in vestris vrbibus cōmorank Neq̄ em̄ hz aliā partē a
⁊ possessionē inter vos. Caue ne offeras holocausta tua in oi loco quē videris: sed in eo quē elegerit dñs: in vna tribuū tuaruz offeres hostias: ⁊ facies q̄cūq̄ ꝑcipio tibi. Sin aūt cōedere voluerꝫ te esus b
carniū ꝺlectauerit: occide ⁊ come/de iuxta bñdictionem dñi dei tui quā dedit tibi in vrbib⁹ tuis: siue c
īmundū fuerit: hoc est maculatuz d
et debile: siue mundū: hoc est inte cf
grū ⁊ sine macula: qō offerri licet: sicut capream ⁊ ceruum comedes g
absq̄ esu dūtaxat sanguis: quem b g1
sup terrā ꝗsi aquā effundes. Non c
poteris cōedere in oppidis tuis

ꝫ bonā volūtatem. ꝫ gratiam ſpiritalem. ꝫ mise

decimā frumenti ⁊ vini ⁊ olei tui: ricordiam.

primogenita armentoꝝm ⁊ pe/coꝝm: ⁊ oīa q̄ voueris et sponte offerre volueris: ⁊ ꝓmitias ma nuū tuaꝝ: sed coꝝm dño deo tuo k

ꝫ affectu humanitatis ⁊ innocentie.

comedes ea in loco quez elegerit l

ꝫ generale vt est hoc ꝑceptū oēs conseruent.

dominus deus tuus! tu ⁊ filⁱ⁹ tuus! ac filia: seruus! ac famula: atq̄ leui tes qui manet in vrbibus tuis: ⁊

ꝫ supno gaudio: Gaudere i dño ſp: ⁊ iterum dico gaudete. Qui gloriatur: in dño glorietur.

lętaberis et reficieris coꝝm dño deo tuo in cūctis ad q̄ extenderis d
manū tuā. Caue ne derelinq̄s le/ m
uiten in oi tpe q̄ versaris in terra Qñ dilatauerit dñs deus tu⁹ ter minos tuos: sicut locutus est tibi ⁊ volueris vesci carnibus q̄s desi derat aīa tua: locus aūt quē elege rit dñs deus tuus vt sit nomē eⁱ⁹ ibi: si ꝑcul fuerit: occides de armē tis ⁊ pecoꝝib⁹ q̄ hūeris sicut ꝑcepit tibi: ⁊ cōedes in oppidis tuis vt ti bi placet† Sicut cōedit capꝛea et ceruus: ita vesceris eis: ⁊ mūdus n
et īmūdus in cōmune vescentur:
e Hoc solū caue ne sanguinem co/
f medas. Sanguis em̄ eoꝝ ꝓ aīa ē: ⁊ idcirco nō debes aīam cōedere

La. XII Nico.de lyra

habetur. ij. Reg. vj. ⁊ inde in templū salomonis: vt pleni⁹ dice tur. j. Reg. vij. Et habuerūt pacē ꝑfectā tpe salomonis et ex tunc nō fuit eis licitū alibi offerre: q̄ ille locus fuit ad ꝫ sim/pliciter electus ⁊ vltimate a deo: vt hr̄. ij. Paral. vj. nisi ex di uino instinctu ⁊ dispensatione: sicut helias obtulit sacrificium in monte carmeli: vt hr̄. iij. Reg. xviij. vñ ſdicit: a Jlluc oīa q̄ ꝑci. cō. ⁊c. Tpe medio inf destructionē ſylo ⁊ cōsūmatio nē tēpli salomonis sacrificia votiua ⁊ oblationes poterāt ali/bi fieri q̄ vbi erat arca: q̄ illo tpe nō habuit stabilē māsionē sic ⁊ q̄ erat in deserto: vt dictū est: sic aūt nō pōt dici de ſylo. q̄ arca ibi habuit diu stabilē māsionē. ſ. ccclxiij. an. q̄ fuerť a. xiiij. anno ducatus iosue q̄ fuit posita arca in ſylo vsq̄ ad †De cons. mortē heli q̄ fuit capta a philisteis: cetera patent. b Si dis. i. sic nō aūt comedere volueris. ꝫ exponiť ꝑceptū ꝗtū ad comestiōis actū: q̄ dixerat ibi: Comedetis in conspectu dñi. Possent ali qui credere q̄ esus carniū esset omnino eis ꝓhibitus extra hierusalē. ideo declarat quō esus carnū erat alibi eis licitus ſz de animalibus que nō tenebank offerre: niſi essent de aīa/libus īmundis ſm legem quoꝝ carnes ꝓhibebant comede re. et hoc est quod dicit: c Siue immundū fuerit. nō im/munditia immediate ꝑdicta: sed īmunditia que reddebat ani mal īmolaticiū ineptū ad sacrificiū. et hoc est quod dicit: d Hoc est macu. ⁊ debi. istud nō habeť in hebreo: sed appo/situm fuit a translatore ad intelligendū quid vocet hic īmun/dum. ſ. animal habens defectū alicuius mēbri vel lāguidum quod nō poterat offerri: licet esset īmolaticiū ſm gen⁹ vel spe/ciem. e Siue mundū. nō solū munditia cōmuni: q̄ aīalia licita sunt comedi a iudeis sed etiā munditia speciali qua lici ta sunt offerri. ⁊ hoc est quod dicit: f Hoc est integrū ⁊c. hoc em̄ nō est in hebreo: sed additū est a translatore: ad intel/ligendum quid vocetur hic mundū. g Sicut capꝛeā ⁊ cer uum comedes. ſ. ita licite et absq̄ oblatione eoꝝm sicut ceru⁹ et capꝛea non offerunk ⁊ licite comeduntur. b Absq̄ esu ⁊c. cuius esus generaliter ꝓhibetur in lege: cuius ratio est ne ꝓ esū sanguis boies nō abhorreāt effusionē sanguis humani ad quā iudei erāt ꝓni. et vt ad pietatē exercerētur: etiā circa bruta aīalia: vt ꝓ ꝫ circa boies magis mouerēť pietate: et q̄ idolatre p⁹ sacrificia sua ꝓgregabank circa idola ad cōēdēdū sanguinē sue victime ī veneratiōē idoli. i Quē su. terrā q. a. ef. i. totaliter. sic aq̄ ꝑfectius effundiť de ꝓhase ꝫ ceteri li ꝗres: ⁊ q̄ dixit q̄ ex hierl̄m poterat cōedi aīal mundū: vt di ctū ē: ne ꝫ itelligať generaliť: excipit ꝓmegenita aīalīa et de/cimas: et ea q̄ ex voto offerebank. cū dr: Nō poteris cōedere ī oppidis tuis ⁊c. k Sz coꝝ dño ⁊c. Contra ꝫ arguiť: q̄ de cime debebank leuit⁹: et ꝓmitiua sacerdotib⁹. si ꝗ talia reddē/tes poterāt ide facere festa sibi et familijs: seq̄tur q̄ sacerdo/tes ⁊ leuite fraudabant debito suo saltē in ꝑte: et iō dicit hic aliq̄ q̄ iudei faciebāt q̄libet āno duas decias de oīb⁹ bōis su/is: et ꝓma erat tota de iure leuitaꝝ. ſcdo q̄ erat de nouē ꝑtib⁹ †.15.q.1.§ eis remanētib⁹ nō sic erat. et de ista loquiť ꝫ ſcptura. Et eodē bis ita. De mō dicūt q̄ faciebāt ſcda ꝓmitiua et de illis silr̄ ē ꝫ ſmo: q̄ nō decimis. c.i. erat de iure sacerdotū. ſz ꝫ dictū nō br̄ ex ſcptura ſz solū vna decia q̄libet āno fiebat. alia q̄libet tertio āno q̄ erat ꝓ pauperib⁹: vt hr̄. j. xiiij. Et iō aliter soluiť: q̄ iudei i festiuitatib⁹ i q̄ bus tenebanť appere coꝝ dño ñ debebāt venire vacui a mu neribⁱ⁹: vt hr̄ Exo. xxiij. et. xxxiiij. Hec itelligiť ꝫ de apporta tione deciaꝝ et ꝓmitiuoꝝ cū ꝫ eēt debitū: ſz de hostijs pacifi cis q̄s tūc faciebāt q̄rū pectusculū et arm⁹ dexť erāt sacerdo tis de iure: cetere carnes erāt offerentiū. et de istis loquiť hic cū dr. l Cōedes ea. ꝫ videť ꝓ illud q̄ hr̄. j. xvj. Oblati onē spōtaneā quā offeres iuxt̄ būdictionē dei tui. i. facultatem datā a deo. Et epulaberis coꝝ dño deo tuo tu et filⁱ⁹ tu⁹ ⁊c. Aliq̄ ꝛo dicūt q̄ intelligiť de ꝓmitiuis aīaliū q̄ ,ppt̄ maculā nō erāt īmolaticia: et iō redimebank et comedebanť in oppi dis et de ꝑcio emebank in hierusalē aīalia ex q̄b⁹ fiebāt epu lationes ꝑdicte: ſz ꝫ videť redire in incōueniens ꝑdictū: q̄ si tenebanť redimi: ꝑciū redēptiōis erat de iure sacerdotū: et sic fraudabanť ac si fierēt de ꝓmitiuis īmolaticijs. m Caue ne de. le. in oī t. q̄ ꝛo. i terra. ſ. ꝓmissiōis: q̄ sic dicūt hebrei nō obligabanť ad ꝫ q̄ erāt ex frā isrl̄ positi: vtpote i captiuita/te babylonica vel alia. et ꝫ rōnabiliť: q̄ ibi nō habebāt here/ditatē: sic nec leuite. ꝓmitiua tñ aīaliū in casu poterāt comedi ex hierl̄em: videlicet q̄n habētes talia erāt lōge a hierl̄em: vt ꝑceret labor eoꝝ: ꝓcessū fuit eis vt illa vēderēt vel q̄ iusto ꝑ cio sibi retinerēt ⁊ sic cōederēt ⁊ ī solēnitate q̄n tenebāť ire in hierl̄m portarēt ꝑciū ⁊ ide emerēt aīalia ꝓsima mūda: ⁊ de illꝫ offerrēt: vt hr̄. j. xiiij. ca. pleni⁹ ꝫ bz⁹ tāgiť cū dr: Q̄n di latauerit d. d. t. t. ⁊c. sequiť. n Mūd⁹ ⁊ īmū. ⁊c. q̄ boles

dd 5 ¶ immundi

¶ nostrū nō conuertam⁹ sed effundam⁹ .i. p cōfessionē ,platos terrene fragilitati deputemus: ⁊ quasi indignos viris spūalibus abijciamus. L.XIII

a V Si surrexerit ⁊c. Sicut intelligi tur: etiā si euenerint nō esse sic accipienda vt fiant q̄ ab eis p̄dicunē nec p̄ter ptātem suā oūdit esse que tra contingunt. Sed ire ꝓmittat suppōit ad cognoscendū .s. cū diligant deuz seruientes ipis nō illi qui oia nouit.

b Ut palā fiat. Lxx. Scire an diligatis: sed latini interptes ita: vt sciat an diligatis: sed eadem sntia est: qō enim dictū est tēptat vos scire: ꝫ est tentando vos facit scire. ¶ Nō vos

Nico. de lyra

imundi ex tactu mortui vel alterius rei imunde poterāt inde cōedere sicut et mūdi licet nō possent intrare templum donec essent mūdati vt dictū fuit Nume. v. Ab ista tū cōcessione vēditionis aīaliū p̄dictoꝝ excipiunt aīalia p votū deo sanctificata q̄rū carnes nō poterant cōedi ex hiemem ⁊ nisi cēnt pīs oblata in tēplo: ⁊ p̄ est quod dicitur:

a Que aūt sanctificaueris ⁊ vouerī dño tolles ⁊ venies ad locū quem elegerit dñs ⁊c. talia em aīalia per votuz obligata dño mutari nō poterāt: vt hr Leui. xxvij. b Obtua ⁊ audi oīa q̄ ego p̄cipio tibi: vt bñ sit tibi ⁊ filijs tuis post te in sempiternū. ꝫ cōcludit p̄ncipale intentū hui⁹ capi. ad ꝫ em p̄dicta sunt oīa vt diligenter cauerent ab idolatria: ⁊ ptz lra vsq̄ ibi:

Offerētes filios ⁊ filias: ⁊ comburentes igni. modus aūt hui⁹ cōbustionis fm q̄ dicunt hebrei erat quia fiebat idolū cupreū concauū: ⁊ in illa cōcauitate accendebaī ignis ⁊ q̄si idolū in qualibet pte erat ignitū tūc sup manus idoli q̄ erant disposite ad accipiēdū ponebanī pueri: ⁊ sic ex adustione moriebantur. sacerdotes vero idoli habebant tympana in quibus p̄cutiebāt fortiter: vt ex fortitudine illi⁹ soni non audiretur clamor pueri: ⁊ sic parētes de morte pueroꝝ nō dolerent: ꝫ magis crederēt aīas coꝝ sine afflictione a dijs accipi. La. XII

A † 26. q. 5. nec miruz circa fi. et c. illud ante fi.

Moraliter

Hec sunt p̄cepta ⁊c. Seqt b † Subuertite oīa loca ⁊c. Hic tria loca notanī in quibus exercebaī idolatria. s. montes excelsi: colles ⁊ ligna frondosa siue luci. Aplis aūt Colł. iij. Auariciā notaī idolorꝝ fuitutē qō nō est intelligendū ,ppie sed similitudinarie eo q̄ auarus colit pecuniam suam sic idolatra suū idolū: ⁊ p talē modū loquēdi quodlibet vitiū idolatria p̄t dici. Scōm hoc igit sup montes excelsos idolatrant illi qui sunt multum in sup̄biā eleuati cōtemnentes alios ⁊ se tm̄mō reputantes: sic ille pharisē dicebat Lu. xviij. Nō sū sicut ceteri hoīm. Qō exponens Aug⁹. dic: Qui sūt ceteri hoīm nisi oēs p̄ter ip̄m. Super colles idolatrant ambitiosi. Collis em a collo dr: eo q̄ est quasi collum montis inter cacumen eius ⁊ ptem eius inferiorem existens: ⁊ sic est in ascensu montis. sic est aūt in ambitiosis q̄ sp q̄runt ascendere ad gradū indebitū sibi: ⁊ p modū illicitū. Subter ligna frondosa vel in

ſ .i. terrenitati deputans.

cū carnib⁹: ⁊ sup terrā fūdes q̄si aquā vt bñ sit tibi ⁊ filijs tuis post te cū feceris qō placeat in conspectu domini. Que autē a sctificaueris ⁊ voueris dño: tolles ⁊ venies ad locū quē elegerit dñs: ⁊ offeres oblatiōes tuas carnē ⁊ sanguinē sup altare dñi dei tui. Sanguinē hostiaꝝ fundes in altari: carnibus aūt ipe vesceris. Obtua ⁊ audi oīa b q̄ ego p̄cipio tibi: vt bñ sit tibi ⁊ filijs tuis post te in sempiternum: cū feceris qō bonū est et placitū in cōspectu dñi dei tui.

†Cū diligenter dñs de⁹ tuus aū faciē tuam gentes ad quas ingredieris possidendas: ⁊ possederis eas: atq̄ habitaueri in terra eaꝝ: caue ne imiteris eas postē̄ te fuerint introeūte sub ueri: ⁊ reqrasi cerimonias eaꝝ dicens: Sic̄ coluerunt gentes iste deos suos: ita ⁊ ego colaz. Nō facies sili⁹ domio deo tuo. Oēs em abominationes quas auersatur domin⁹: fecerūt dijs suis offerētes filios ⁊ filias: ⁊ c cōburētes igni. Qō p̄cipio tibi hoc tantū facito dño: nec addas q̄cq̄ nec minuas L.XIII

a ſ Si surrexerit i medio tui d† pphetes aut qui somnium se vidisse dicat: ⁊ p̄dixerit signū atq̄ portentū: ⁊ eue e nerit qō locut⁹ ē: ⁊ dixerit tibi: f eamus ⁊ seq̄mur deos alienos quos ignoras ⁊ seruiam⁹ eis: nō g

ſ gentilis vel heretici.

audies verba ,pphetę illi⁹ aut somniatoris: quia tentat vos k b dñs deus vester: vt palam fiat l vtrū diligatis eū an nō in toto corde vro ⁊ in tota aīa vestra. Dñm deū vm seq̄mini et ip̄m timete: et mādata illius custodite: et audite vocē eius. Ipsi seruietī: et ipi adhęrebitī. Pro m pheta autem ille aut fictor somniorum interficietur: quia locutus est vt vos auerteret a domino deo vestro q̄ eduxit vos de terra ęgypti: et redemit de domo seruitutis: vt errare te faceret de via quā tibi p̄cepit vel in lucis idolatrāt luxuriosi q̄ latibula q̄runt ad exercitiū sui peti. Job xxiij. Oculꝰ adulteri obtuat caliginē. Qō bñ significat p lucū q̄ ꝺr a luce luces p cōtrariū. vñ versus: Lucus ⁊ officiū bellū libitinaq̄ parca. Ista per antiphrasim dicunē nomina monstruz. Qui dicit a moueo mones p̄ contrariū. Igit idolatria mōtiū subuertit quādo supbia p verā humiliationē deijcit Exēplū Dañ. iiij. de nabuchodonosor valde supbo qui vere hūiliatus dixit: Nunc ę̄ ego nabuchodonosor: laudo ⁊ magnifico ⁊ glorifico regē celi: quia oīa opa eius vera ⁊ oēs vie eius iudicia ⁊ gradientes in supbia pōt hūiliare. Idolatria vero colliū subuertit q̄n ambitio vel cupiditas abijcit p̄ ꝺtem ptū oīm mundanoꝝ. Exemplū de matheo q̄ surgens de teloneo secutus est xp̄m: vt hr Matth. ix. ⁊ nō est dubiuz q̄n oīa mundana reliquerit sic et alij aplī ,pter deū. Idolatria vero lucoꝝ †ſ.19.a subuertit q̄n luxuria p castitatē oīno repellit. Exemplū de magdalena Lu. vij. de qua dic Greg⁹. Cōuertit ad virtutes numeꝝ criminū vt totū seruiret deo in pnia q̄cd ex se deū cōtempserat in culpa. La. XIII

d Si surrexerit. b p̄cipit de structio idolatrie in particulari. ⁊ p p̄ns confirmatio latrie sibi oppositę. ⁊ p̄mo q̄tū ad vnā personā. scdo q̄tū ad vnā ciuitatē. ibi. Si audieris in vna vrbiū. Adhuc p̄mo fac ,p positū in psona nō coniūcta. scdo in cōiuncta. ibi: Si tibi voluerit persuadere frater tu⁹. Circa p̄mū sciendū q̄ sic dictū fuit sup libz Nume. xxij. boes aliq̄ instruūt de xitatib⁹ sup natura lib⁹ p demōes: ⁊ tales dicunt ,pphete demonū: vt dictū fuit ibidē de balaā. ⁊ isti etiā aliq̄ habēt reuelatiōes a do immediate vel mediātib⁹ sctis angel⁹ ꝫ ab eis nō q̄rāt sic fuit ibidē dictum de balaā: tñ q̄n reuelatiōes fiūt eis a deo vel a sctis angelis: b fit ad bonū finē: vt dictū fuit ibi de ,ppia balaā: ꝫ q̄n ordinaī talis reuelatio ad malū finez ⁊ deceptionē: b fit a demonib⁹ q̄ q̄nq̄ plures xitates dicūt boib⁹ vt postea magis credāt eis in falsi suggestione: sic ibidē fuit declaratū ,p exemplū: et de tali ,ppa est b p̄mo q̄ decept⁹ a demonib⁹ nitit boies ptrahere ad idolatriā: cū ꝺr: Si surrexerit in medio tui ,pphetes. decept⁹ mō p̄dicto in vigilia e Aut q̄ som. vi. se dicat. ab ipo conficta vel imissū a diabolo. f Et p̄dixerit signū. mirabile vētuꝝ de ,ppinq̄. g Atq̄ portētū. futuꝝ magī de lōgi q̄: ⁊ ꝺr a portēdo. dis. q̄ significat protensionē lōgū. h Et euc. q̄ lo. est. q̄ demōes aliq̄n p̄dicūt vera futura q̄ excedūt cognitionē hūanā ,put declaratū ē Nume. xxij. i Et dixe. tibi ea. ⁊ sc. deos alienos. ex b ptz q̄ reuelatio sibi facta fuit p demōes. ió subdit: Nō audies verba ,pbe illi⁹. Sequitur:

k Quia tētat vos do. i. ꝓmittit talia fieri vt ,pbemini. l Et palā sciat. i. ab alijs sciri faciat: q̄ ipe de nouo nō accipit alicui⁹ rei noticiā sz oīa nouit ab eterno. ⁊ b mō loquitur Heñ. xxij. Nūc ꝺgui q̄ timeas dñm. i. ꝺgscere fec. q̄ p oblationē Isaac nota fuit boib⁹ obediētia abrae ⁊ posita eis i exēplū. m Propha āt ⁊c. sine miseria: dum

¶ a Nō vos ⁊c. Usq̄ L. XIIII hodie m̄te gētes icidūt se i fu-
1. Tes. 4. c neribus mortuoꝝ. Nō vos cōristemini sic ⁊ ceteri q̄ spem nō habent. Hec aūt facere eoꝝ est qui desperāt ō resurrectiōe.
b Nec facietis caluitium ⁊c.
Mat. 10. d Capilli capitis vri nūerati sūt .i. cogitationes q̄s nō oportet ab honestate capitis auferre ⁊ diabolo offerre: sic q̄dā corpa-
les capillos diabolo offerunt.
c Ne comedetis que ⁊c. Nō animalia immunda sunt: sed q̄ significando exp̄munt: mores scz hoīm ⁊ act⁹ ⁊ voluntates.
d Camelopardalum. Qui al bis maculis respersus: capite camelo silis collo eq̄no pedib⁹ bubali cetera pardo i ethiopia nascit. ¶ Ome animal

Nico. de lyra

tamen conuictus fuerit p testes vel cōfessus: ⁊ patet littera.

a Si tibi vo. ⁊c. b p̄cipit destrui idolatria respectu persone p̄iucte q̄cūq̄ ppinq̄tate: ⁊ b ē q̄ ꝺr: Frat⁹ tu⁹ ⁊c. b Clam di. ea. ⁊c. corūpēs i secreto et inducēs boies ad idolatriam.
c Nō acq̄e. ei. recipiēdo eius psuasionē iniquā. d Neq̄ parcat ei ocu. ⁊. falso iudicio iustificando eū vel tacēdo malu⁹ suū. e Sed statim interfices. eū iudicat⁹ fuerit p iudices.
f Sit p̄imū man⁹ tua sup eū. q̄ testes hēbant interficere tales cōdēnatos. vt hr. j. xvij. ca. vij Act. vij. ꝺ bto stephano ꝺr: Et testes deposuerunt vestimēta sua ⁊c. cetera patent.
g Si audieris. b p̄cipit idolatria destrui respectu vni⁹ ciuitatis: q̄ si fuerit corrupta idolatria: p̄cipiunt b boies iterfici ⁊ pecora ⁊ supellectilia cōburi et oīa q̄ ptinēt ad illā ciuitatez: ⁊ ipa ciuitas destrui absq̄ recedificatione. ⁊ ptz lra vsq̄ ibi:
h Ut auertat dñs ab ira furoris sui. q̄ tali corruptiōe vni⁹ ciuitatis ira dñi ,puocat cōtra totū regnū. ⁊ marie q̄n negligitur puniri ei⁹ pctm. i Multiplicetq̄ ⁊c. b in fine hui⁹ ca. addif: vt ex destructiōe idolatrie: latria fortius cōfirmetur.

Moraliter.

La. XIII

b† Si surrexerit in medio tui ,pphetes ⁊c. Per istū ,pphetā falsum q̄ p̄cipit interfici significanī oēs diuinatores ⁊ doctores superstitiosi q̄ p̄mo sunt occidendi spūali gladio p excōicationē. ⁊ si permanserint obstinati dimittendi sūt iusticie seculari occidendi p morte corpalē. a† Si tibi voluerit p̄suadere frat⁹ tu⁹ ⁊c. Ex b videt q̄ in ecclia nulli p̄sone q̄tūcūq̄ ,ppinque parcēdū sit in p̄fidia heresis si fuerit obstiata et marie si studeat ad sbuersionē alioꝝ. Matth. xviij. Si man⁹ tua vel pes tu⁹ scādalizat te abscide. ,pisce eū abs te.

ſ Si oculus tu⁹ scandalizat te: erue eū: ⁊ proijce abs te: Melius est ⁊c.

†Si tibi voluerit p̄suadere frater tuus filius a† matris tuę: aut filius tuus vel filia: siue vxor q̄ est in sinu tuo: aut amicus quem diligis vt aīmā tuā clam dicens: Eam⁹ ⁊ ſuiam⁹ b dijs alienis q̄s ignoras tu ⁊ patres tui: cunctarū in circūtu gentiū q̄ iuxta vel ,pcul sūt ab initio vsq̄ ad fīnē trę: nō acq̄escas ei nec c audias: neq̄ parcat ei ocul⁹ tu⁹ vt misereari d ⁊ occultes eū: sed statī interficiel. Sit p̄imū e f manus tua sup eū: ⁊ post te oīs p̄ls mittat

ſ dura obiurgatione ⁊ forti sententia.

manū: lapidib⁹ obrutus necabiī: qr volu it te abstrahere a dño deo tuo qui eduxit te de terra ęgypti de domo ſuitutī: vt ⁊ oīs isrl audiens timeat: ⁊ nequaq̄ vltra faciat q̄pi am bui⁹ rei simile† Si audieris in vna vrbiū g† tuaꝝ quā dñs de⁹ tu⁹ dabit tibi ad habitandū dicentes aliq̄s: Egressi sunt filij belial de medio tui: ⁊ auerterūt habitatores vrb tuę atq̄ dixerūt: Eam⁹ ⁊ ſuiam⁹ dijs alienis q̄s ignoratis: quere sollicite ⁊ diligenter rei veritate p̄specta: si inueneris certū eē quod dicī: ⁊ abominationē hanc ope ꝑpetratā: statim p̄cuties habitatores vrbis illius in ore gladij: et delebis eam: omniaq̄ que ī illa sūt

ſ studij.

vsq̄ ad pecora. Quicquid etiam supellectilis fuerit: congregabis in medio platearum

a ſ diaboli que est babylon magna: cum qua fornicari sunt omnes reges terre. b ſ igne perpetuo.

eius ⁊ cum ipa cīuitate succendes: ita vt vniuersa consumas domino deo tuo: ⁊ sit tumulus sempiternus. Non ędificabitur amplī⁹ ⁊ non adhęrebit de illo anathemate quicq̄ i in manu tua: vt auertatur dominus ab ira b furoris sui: et misereatur tui: multiplicetq̄ te sicut iurauit patribus tuis quando audieris vocem domini dei tui: custodiens oīa p̄cepta eius que ego p̄cipio tibi hodie vt facias quod placitum est in cōspectu domini dei tui. La. XIIII

a ſ Sicut leguntur fecisse

sacerdotes in libro regum

k† Alij estote domini dei vestri. Non vos l a ſ Sicut ethnici capillos rondent: ⁊ mortuis consecrant.

incidetis: nec facietis cāluitium super m mortuo: †quoniam populus es sanctus domino deo tuo: et te elegit vt sis ei in populū peculiarem de cunctis gentibus que sunt super terram. Me comedatis que immūda sūt. n† c

ſ mundum scz.

†Hoc est animal quod comedere debet⁹: Bo o

a ſ bubali sunt qui alieno nomine dissonres dicuntur.

uem et ouem ⁊ capram ceruū capreā: būbalū p

ſ hircocerunum similis hirco et ceruo.

d tragelaphū pygarrū oryḡ camelopardaluz q

Moraliter

Per manū eius vel pedē itelligit ibi p̄sona familiar⁹ ⁊ p pinqua. g† Si audieris in vna vrbiū ⁊c. ex b patet q licet in multis casibus parcē dū sit cōtrari nō tū i casu idolatrie vel hereſis ē parcēdū. †.23.q.fi.c legitur.

h Iij esto La. XIIII te dñi. b p̄hr destruit idolatria i signo. ⁊ p̄mo destruit hmōi idolatria scdo instruit latria opposita: ibi: Decimā ptē. Circa p̄mū sciēdū q̄ idolatrie signa p̄t assimilari idolatrie in exteriori apparētia q̄ cōstitūt i mō se hūdi ⁊ in mō viuēdi. Pcio ꝺ ,pbibet modus idolatrandi circa mortuos. scdo circa cibos. ibi: Me comedatis. Circa p̄mū ꝺr: Filij estote dñi dei vri. q. d. nō debetis in aliquo idolatris assimilari.

l Nō vos incidetis. Jn hebreo hr: Nō vos lacerabitis sic in planctu mortuoꝝ aliq̄ gentiles ⁊ idolatre vnguib⁹ lacerabant carnē suam. †.23.q.5. fi audieris.

m Nec faciet⁹ caluitiū. eradicādo capillos vl tōdendo. talis em luct⁹ moderatus et inhonest⁹ nō decet filios dei q̄ habent fidē resurrectionis mortuoꝝ. moderat⁹ tñ luct⁹ ⁊ honest⁹ ꝑcedens ex pietate naturali bñ ꝺz et decet.

n Ne comedatis. b p̄hr prohibet mod⁹ idolatrarū circa cibos. ⁊ p̄mo in carnib⁹ aīalium. scdo piscium. ibi: Hec comedet⁹. tertio auiū. ibi: Oēs aues. Circa p̄mum ꝺr: Ne comedat⁹ q̄ imūda sūt. Sciēdū q̄ nulla imūdicia spūalis pōt eē i bz⁹ q̄ peccare non p̄t: pōt tñ aliq̄ mō redūdare i eis inquātū boies vtunt eis ad mala: vtpote qz idolis immolāt ipa: vel eis vtūt ad maleficia alia. pōt aūt in eis eē di recte imūdicia corpal⁹: vt qz i mūdo cibo nutriūt: sic pocz vel qz loco imūdo habitant sic mures i ęra: vñ ⁊ ex b feto rē ꝺbūt: ⁊ ex b abominabilia sūt. ppt vtrāq̄ em cām ⁊ cō simile multa aīalia ⁊ aues ⁊ pisces ,phibenī i lege indeis. Sūt etiā ptēr b alie cause mystice ⁊ figurales: inquantū p talia designanī boies hūtes aliq̄ vitia: sic carnal⁹ assimilatur porco: piger asino: ⁊ sic de alijs. o Hoc ē aial ⁊c. tā- q̄s carēs imūdicijs ꝺictis ⁊ enūerat aliq̄ i spēali dicens: † ū. 7. ū ꝺ. 26. b

p Bouē ⁊c. tragelaphum. aīal ē mūdū: et ē parti simile hyrco: ⁊ partim ceruo: ⁊ ꝺr a tragos q̄ ē hyrc⁹: ⁊ laphos q̄ ē ceru⁹. q Camelopardalum. aīal est silē camelo in Leui. ii. ſ capite. ⁊ ió ab eo denoīaī: hz tñ maculas albas i corpe sic pard⁹: ⁊ eq̄ silis ē i collo: bubalo ño i pedib⁹. Jn hr pōt regulā cōem: cū aliq̄ tamen exceptione. cum dicitur:

¶ al Omne aīal ꝛc. Illos recipit ecclia ꝛ mē/
bris incorpat: qui vngulā findunt: q discre
tionē boni ꝛ mali bñ sciunt: ꝛ qui rumināt
.i. meditant in lege die ac nocte.
b Ds duas. Aut scz duo testamenta su/
scipiens firmo gradu iusticie ꝛ inocētie sese
cōstituit. c Camelū. Judeis qui liquat
culicē: ꝛ glutit camelū: q lram ruminat: sed
nō hz fissam vngulaz: q a spū lram nō diui
dit hi sunt scribe ꝛ pharisei. d Lepore
cyro. Per chirogryllū ꝛ leporē multitudinē
significat iudeox. Utrūq; em animal debi/
le ꝛ infirmū. e Quia ruminat ꝛc. Ru/
minat iudei verba legis: sed vngulā nō di
uidunt: q in patrē ꝛ filiū non credunt: nec
duo testamenta recipiunt. quidā aūt hereti
ci vngulā findunt: sed doctrinā veritat in
ore nō ruminat. f Hec cōede. Per hec
gentiles intelligunt qui in aquis baptismi
renascuntur. g Que habent pennulas.
ꝛc. Meditātes legē vite sublimis. q igran
tia diuine legis diu in legis diu in gentib fue
rat: pēnulas squamas adiūgit. Sic em pi/
sces squamati sunt ꝛ pinnati: sic quibus est
ignozantia tpalis. cito additur cognitio vi
te sublimis celestis. h Et gryphē. Que
est quadrupes: capite ꝛ alis aquile similis:
relīq corpe leoni: ꝛ abūdat in hyperboreis
montibus: equis maxime ifensa ꝛ boibus.
i Strutbionē. Qui a terra nō leuat scu
laribus negocijs implicat. k Noctuā.
Que in nocte acute videt: ꝛ nō in die. Sic
q scia legis gloziantur: ꝛ lucē euāgelij non
capiunt. l Larū. Qui vt auis volat: vt
aquatile natat. qui .s. circūcisionē venerat ꝛ
baptisma. Talibus paulus ait: Si circūci
dimini xp̄s vobis nō ꝓdest.
m Accipitrē. Qui māsueti videntur: sed
potentibus ꝛ auaris sociantur.
n Cygnū ꝛ ibin. Me longi colli esse: et ci
bum de profundo terre trahere dicuntur.
Nos aūt debemus querere panem qui de
celo descendit: nec esse solliciti quid man/
ducemus. o Nycticoracem. Que no/
cte repit ꝛ opatur: significans eos qui no/
ctis operibus dedicantur: que sunt fornica
tio: immundicia: idoloꝝ cultus ꝛ similia.
p Upupam. Que luctū amat. Seculi aūt
tristicia mozē opat. Nos vero debemus i
dño gaudere in omnibus ei gr̄as agere.
q Uespertilionē. Que circa terraz volat et
pēnis ābulat. Hra āt quersatio i cel dz cē.
r Quicqd aūt. Mystice ꝓcipit ecclesiasti
co vire: vt se i sctitate fuet: ꝛ oēm pctī īmū
ditiā deuitet: pegrinū. i. gentilē in suis so/
cietatibus remanere ꝓmittat. s Peregrīo
qui. Quasi paganis ꝛ hereticis imunda re
linque. Nunc demones in euangelio ꝓmi/
tunt ire in gregē porcoꝝ. ꝛ dr: Sine mortu/
os sepelire mortuos suos ꝛc. t In lacte.
Mediocribus disciplinis: sz austeriozibus
vt restaurent amara q perdiderunt dulcia.
v Decimā partē. Quasi bona q facis ꝑm
diuīe legis ꝓcepta facias ꝛ dño separes: vt
ad eius laudē oīa facias. x Primoge/
nita: Id est boni opis initia que decimā/
da sunt. i. domino consecranda.
y Portare. Quasi qui longe sunt a perfe
ctione sanctozum: nec possunt ascēdere cul
men virtutū: nec contemplatiōi vacare: q
ꝓnt agant humiliter ꝛ deuote: ꝛ faciant sibi
amicos de māmona iniquitatis: ꝛ thesau/
ros in celis vt recipiant in eterna taberna/
cula: vbi epulandū ꝛ letandū cum amicis.
id ē sanctis ꝛ electis dei. z Et emes er.
ꝛc. Spūalr ꝓcipit vt semp bōis opib ilīsta
mus. q̄tin ꝑ hāc vitā ad domū nr̄am. i. ad
celestem patriam reuertamur.

¶ Aliam

a b Omne animal quod in duas partes findit vn
gulam ꝛ ruminat comedetis. De his aūt q̄ ru
minant ꝛ vngulā nō findunt hec cōedere non
a ¶ velocem timidum. b ¶ debilem rapacē
mortiferum.
c debetis. Camelū lēporem chirogryliū: q ruminat ꝛ nō findit vngulā īmunda erūt vob.
Sus q̄z qm̄ diuidit vngulā ꝛ nō ruminat: imū
a ¶ stimularis virtutibus. ¶ rales. s. in societatē nō recipies.
da erit. Cārnibus eox nō vescemini: ꝛ cadaue
¶ .i. opa mortua nō imitabimini. ¶ morticina. i. pctā. ¶ cōcando.
f ra non tangetis. Hec comedetis ex omnibus
¶ baptismi.
g que mozantur in aquis †que habent pēnulas
¶ ignozantiam que ciro aufertur.
ꝛ squamas cōedite: q̄ absq; pēnulis ꝛ squamis
¶ de cōēplariuis ꝓpriū capitulū ponit sicut in sacrificijs.
sunt ne cōedatis: q īmunda sunt. Oēs aues
a ¶ aliena rapientes: ꝛ iniustis lucris gaudentes.
mundas cōedite: īmūdas ne comedatis: aq̄lā
¶ falconē. ¶ Qui bellis gaudet ꝛ mortibus
b scz ꝛ gryphē: ꝛ alietū: ixion: ꝛ vulturē ac miluū
b ¶ rapientium. a ¶ Oēs ē sine affectu: sicut iudas circa mgrm.
i iuxta genus suum: ꝛ oē cōruini generis ꝛ stru
k ¶ Lxx. glaucum.
l m tionē ac noctuā ꝛ larū atq; accipitrē iuxta ge/
¶ girfalco vulgo: rapit aquilam.
n nus suum herodiū ac cygnū: ꝛ ibin: ac mergu/
¶ Lxx. pellicanum.
o lū porphyrionē: et nycticoracē onocrotalum ꝛ
c ¶ non calandre vt putant.
p et caradriū: singula in genere suo: Upupaz q̄z
a ¶ intentū terre: ¶ius contemplationem similat.
q et vesptilionē ꝛ oē qō reptāt ꝛ pēnulas habet
a ¶ honestis operibus ꝛ moribus cōicate. ¶ sine pctō.
imundū erit ꝛ nec comedet. Omnē qō mundum
a ¶ ab opibus mortuis abstinere. b ¶ pctō contaminatum. ¶ con/
r ē cōedite. Quicqd āt mōrticiniū ē ne vescami
sentiendo vel idem faciendo.
s ni ex eo: pegrino q̄ intra portas tuas est da vt
b cōedat: aut vende ei: q ꝛ tu pp̄s sctūs dñi dei
a ¶ purgabis. ¶ Qui statuerur a sinistris. b ¶ pctōr. ¶ ecclesie.
t tui es †Nō cōques hēdum in lacte matris sue.
f
v †Decimā partem separabis de cūctis frugib
tuis que nascuntur in terra per annos singu/
los: et comedes in conspectu domini dei tui
in loco quem elegerit vt in eo nomen illius in
a ¶ corporis christi vel predicationis. b ¶ Sanguinis christi vel
hilaritatis mentis. c ¶ Operum misēdie vel charismatis.
uocetur: decimam frūmenti tui ūini et olēi et
g
a ¶ maioribus operibus. b ¶ simplicitate.
x primogenita de ārmentis et ouibus tuis: vt
discas timere dominum deum tuum in om/
ni tempore. Cum autem longior fuerit via et
locus quem elegerit dominus deus tuus: ti/
biq benedixerit: nec potueris ad eum hec cū/
cta portare: vendes omnia et in pecium redi
y ges: portabisq; mau tua: et proficisceris ad lo
5 cum quē elegerit dñs de tu: ꝛ emes ex eadē
pecunia quicquid tibi placuerit siue ex armēt

¶ Anno

a Dē aīal ꝛc. Cetera exposi
ta sunt Leui.
xi. vbi hec ma
teria plenī tra
ctatur: aliqua
tamen ponunt
hic que nō sūt
ibi: ꝛ illa sunt
hic exponēda.
b ¶ Iriō. aut ē
de genere vul
turis alba: et
mior. q̄ sit vul
tur. c Nycti
cozacem. alius
est de nocte vo
lans: a nyctos
quod est nox:
ꝛ corax quod
est cornus: q̄si
cornus noctis.
Dicunt tamen
aliqui q ē idē
quod noctua:
sed hoc non vi
detur: quia b
separatim pro/
hibentur.
d Peregri/
no q̄ intra por
tas tuas ē da.
si est pauper.
e Aut vēde
ei. si habet vñ
emat: ꝛ loquit
hic de peregri
no qui est con/
uersus ad iu/
daismum alicj
non posset co/
medere licite.
f Nō coques
hedum ꝛc. hoc
fuit expositum
Exoð. xxiij.
g Decimam
frumēti tui ꝛc.
hic consequen
ter inducit ad
latriam. p hoc
q inducit ad
sustentationez
sacerdotum et
ministrozum: ad quos perti
nebat colere
deum pro se et
pro populo. p
mogenita em
debebantur sa
cerdotibus. et
decime leuitis
portabantur
tamen ad tem
plum quantuz
ad partes leui
tarum qui ma
nebant ibi ad
ministranduz
ꝛ patet ptz lit/
tera ex his q̄
dicta sunt su/
pza. xij. Conse
quenter indu/
cit ad sustenta
tionem paupe
rū. cum dicit:

¶ Anno

†Lc.11.a

†Exo.23.c
er.34.d

¶ a Aliā. Extra illā
sez quā māducas cū
tuis ꝛ leuitis in loco
quē elegit dñs.
b Venietq; leuites.
Māifeste oñdit hāc
decimā nō ee ei q̄ of/
fert cōcādā: sz tm̄ il
lis quib pcipit ero/
gari: in qbus pcipue
leuitē posuit.
Septio. L. XV
anno ꝛc. In
b capło pie/
tas ꝛ dilectio cōmen
dat vt pxis misera
mur ꝛ pmiū a domi
no expectem. Tpe
em̄ suo metem non
deficientes: si dū tē/
pus habemus opere
mur bonum ad oēs
maxie aūt ad dome/
sticos fidei. vnd: Di
mitte ꝛ dimittet vob
date ꝛ dabit vobis.
Luc.6.f
c Septimo. Quia i
septifozmi spiritu re
missio est. Oēs pene
legis solēnitates in
septenario nūero sūt
Sabbatū em̄ in die
septīa est. Et pēteco/
stes: finit septē beb
domadib. Septim
q̄z annus celebrat.
Et iubile septies se/
ptē ānis succedit.
d A peregrino ꝛc.
Licet oēs primi no
strī sint: maxie tā ill
miscebia vtrūq; pce
perit. s. cōmodari cū
q̄sq; idiget: ꝛ remitti
āno remissiōis. quō
misericordit remissu
r ē vl remittēdū ē: si
crudelit cogitat illo
tpe dādū ñ ee q̄ dan/
dū ē.

¶ Cū tibi

a ¶ Omne qō inebriare potest excepto vino.
siue ex ouib: vinū q̄z ꝛ sicēram et
oñe qō desiderat aīa tua: ꝛ come
des corā dño do tuo: ꝛ epulabet
tu ꝛ domus tua ꝛ leuita qui intra
portas tuas est. Caue ne derelin/
quas eū: q nō habet aliā ptem in
¶ vno interposito.
possessione tua. Anno tertio sepa
a rabis aliā decimā ex omnibus q̄
a ¶ Nō referes ad locū quē elegit dñs.
nascuntur tibi eo tempore ꝛ repo
nes intra ianuas tuas: venietq;
leuites q̄ aliā nō hz partē nec pos/
sessionē tecū: ꝛ pegrin ac pupill
ꝛ vidua q̄ intra portas tuas sūt:
ꝛ cōedent ꝛ saturabunt: vt bñdi/
cat tibi dñs de tu in cūctis operi
bus manū tuaz q̄ feceris.
c Septimo ānō L. XV b
facies remissionē q̄ b oz/
¶ moralia precepta.
dine celebrabit: Cui de/
¶ intra ecclesiā. ¶ in deo.
betur aliq̄d ab amico vel ꝓximo
¶ Pater noster q est in celis vnus est xp̄s.
ac fratre suo repetere nō poterit:
¶ qui aliene religionis est.
d q: ann remissionis ē dñi. A pegri c
no ꝛ aduena exiget: ciuē ꝛ propin
quū repetēdi nō habet potestatē.
¶ Mystice q̄si pecunia sbi oib large dispensetur.
Et oino idigēs ꝛ mēdic nō erit in d
ter vos: vt bñdicat tibi dñs deus e
tu in terra quā tradit ē tibi in
possessionē: Si tm̄ audieris vocez f
dñi dei tui: ꝛ custodieris vniuersa
q̄ iussit ꝛ q̄ ego hodie ꝓcipio tibi:
¶ fenerabis verbum dei.
e bñdicet tibi vt pollicit ēt ¶ Fenera g
bis gentibus multis: ꝛ ipe a nullo
accipies mutuū. Dñaberis natio b
nibus plurimis: ꝛ tui nēo dñabit.
Si vnus de fratrib tuis qui mo/ i
rank intra portas ciuitatis tue i ter
ra quā dñs de tu datur ē tibi ad
¶ quasi imisericors
pauptatē venerit: nō obdurabis k
¶ per auaritiā: sed exrēdes p misericordiā.
coz tuū nec contrahes manū sed
aperies eā pauperi: ꝛ dabis mu/
f tuū q̄ eū idigere pspexeris. Caue l m
ne forte subrepat tibi ipia cogita/
tio ꝛ dicas in corde tuo. Appropi
quat septim ān remissiōis: ꝛ auer
tas oculos tuos a paupe ffe tuo: no
lens ei quod postulat mutuuz cō
modare: ne clamet cōtra te ad do
minum ꝛ fiat tibi in pctm: sed da/
bis ei: Nec ages q̄ppiā callide in n
ei necessitatibus subleuādis: vt

¶ Nō deerunt

a ¶ Anno tertio ꝛc. ſ. p sustentandis pauperibus: vt D
patet ex sequētibus: qō fiebat ex lege pietatis natu/
ralis ꝛ ne indei paupes cogerent q̄rere elemosinas
a gentilibus: vel seruire eis p sustentatione vite ne
ꝛ sic cogerent de idolatritis comedere cū gentilibus
ꝛ p ons possent ptrahi ad cultū idolatrie.
Moraliter. d† Filij estote La. XIIII
¶ dñi dei vr: nō incidet vos
neq; caluiciū facietis vobis sup mortuū. Per b do/
cent xp̄iani q̄ moderate nō debent affligi de morte
amicoꝝ suoꝝ. hoc em̄ qōdā signū est defectus. fidei
quantū ad articulū resurrectionis ꝛ vite beate. ꝛ ta
lem afflictionē imoderatā faciebāt infideles vitam
aliā nō sperantes. n† Me comedatis q̄ immun/
da sunt ꝛc. Mystice rones istoꝝ sunt posite s. Leui.
xi. tū hic addit inter aues īmūdas ꝓxion q̄ est auis
alba minoz miluo ꝛ est de genere vulturis q̄ pascit
cadauerib: et significat vitiū hypocrisis: q̄ propter
laudē būanā ꝓtendit exterius albedinē sanctitatis
ꝛ interius pascit cadauerib iniqtatis Matth. xxiij.
Ue vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite q̄ sīles estis se
pulchris dealbatis que apparent hoib speciosa: intus vero plena sunt ossibus mortuoꝝ et omni spurcitia.
b Septimo anno. hic inhibetur idola La. XV
tria q̄ntū ad ꝓncipiū motiuū seu occasionem
Si em̄ obligati debitis et ipotentes soluere A
artarent p penas corpis vel alio mō: possent hr̄e oc
casionē fugiēdi de terra isrl ꝛ habitare inter gentiles
et sic seruire dijs alienis: sm̄ qd dicit Dauid de scipo
fugitiuo. i. Reg. xxvj. Maledicti sunt in ꝓspectu dñi
q̄ eiecerunt me hodie vt nō habitē in hereditate dñi
dicentes: vade serui dijs alienis. licet em̄ dauid hoc
nō fecerit tū p̄secutozes eius dabant ei occasionē fa/
ciendi. Ad b igit āmouendū septim ann remissiōis
fuit in lege instituta in q̄ remittebant debita impo/
tentibus soluere. Sic ergo primo aufert idolatrie oc
casionem. secundo inducit ad latrie culturā. ibi: De
primogenitis. Adhuc primo inducit ad relaxationē
debitozum. secundo ad relaxationem seruozum. ibi:
Cum tibi venditus fuerit fra. tu. Adhuc primo in/
ducit ad debitoꝝ relaxationē. secundo ad liberalem
accōmodationē. ibi: Si vnus de fratribus tuis. Circa primum sciendū q̄ remissio debitoꝝ in septio anno nō imponit: nisi ꝓ illis q̄ sunt de ritu iudeoꝝ. iō subdit: c A pegrino et aduena exiges. In he
breo hr̄: Ab exneo exiges. p q̄ ptz q̄ idē intelligit
b p pegrinū ꝛ aduenā. exneus aūt dr q̄ nō est de ri/
tu eoꝝ. d Et oino idigēs. b ꝓ hoc inducit ad pau/ †††28.b
pez subleuationē: ꝛ it elligit de iudeis paupib q̄s
debāt adiuuare: ita q̄ nō cogerēt publice mēdicare
e At bñdicat tibi dñs. multiplicando te in bōis tē
poralibus ꝛ spūalibus. f Si tm̄ audieris. i. si fece B
ris q̄ dictū est. ꝛ p hoc intelligit oppolita negatiua.
videlicet q̄ si nō feceris non multiplicabit te.
g Fenerabis gentib multis. b nō accipit ꝓ vsura
q̄ licet cēt eis ꝑmissa cū exneis gētib: nō tñ pōt eis p
mitti ꝓ ꝑmio pietat erga paupes: cū sit illicita: sz ac
cipitur hic pro accommodatione. vnde in hebreo
habetur: Uadiabis gētes multas. i. vadia accipies
ab eis: q̄ nō tenebant eis accōmodare sine vadio.
in b igit ꝓmittit eis multiplicatio bonoꝝ tpaliū p
quā possent dare mutuū nō solū frib suis iudeis: sz
etiā alienis gētib. h Dñaberis nationib plu/
rimis. q̄ ꝓ actu pietatis nō solū ꝓmittit eis multi/
plicatio diuitiaꝝ: sed etiā dominij sine excellētiarū.
i Si vnus de fratrib. b inducit eos moyses ad li
berā mutuationē: q̄ debet ꝓcedere ex affectu. iō sub
dit. k Nō obdurabis cor tuū ꝛc. ꝛ cū effectu: iō
subdit: Sed apies manū paupi ꝛc. l Quo cū i.
pspe. q: nō tm̄ debebāt frib suis accōmodare pecu
niā: sz etiā aliā rē necessariā: vtpote equū. cuz. et si
milia: q̄ frequēt deteriozanē ex accōmodatiōe.
m Caue ne foꝛ. ꝛc. iducit eos vt nō retrahant ab
accōmodatione ꝓpē appropinq̄tionē ānī septimi in
q̄ debita relaxabant. n Nec ages q̄ppiā cal. ꝛc.
vt p b machinet ad aliq̄s malū: vt ad familiaritatē
inhonestā cū eox vxore: vl filia: vl aliq̄d aliꝝ illicitū.

a ℣ Cū tibi vendit⁹ ⁊c. Isido. Si hebr⁹ puer in seruitutē deue-
nerit: ꝓcipit vt seruiat. vj. annis. vij. liberet. Si noluerit ,ppē
vxorē ⁊ filios: ꝑfozabitur auricula eius ⁊ erit seruus in secu-
lū. Hoc de ꝑsti seculo non dr: sed de futuro qz in sex etatibus
huius seculi seruientes. septimo die. i. eterno sabbato libera-
mur: si tñ liberi esse voluerimus dum
in seculo petō seruimus. Si aūt nolu-
erimus: ꝑfozabitur nobis auricula
in testimoniū inobedientie: ⁊ cū vxo
re ⁊ filijs nr̄is: quos ꝓtulimus libera
ti. i. cū carne ⁊ opibus eius. ſ. peccati
in eternum seruiemus. ¶ Cum tibi
ven. ⁊c. Hebreus trāsitor qui ad eter
nam ſcz patriam tendit ⁊ de vitijs ad
virtutes de terrenis ad celestia tran-
sit: si talis se tibi vendiderit. i. magi-
sterio tuo se addixerit: docebis eū vt
in ꝑsti vita studeat opari vt ad requi
em peruenire possit: Hoc est sex ānis
seruiet tibi. Septimo dimittes eum li
berum nec vacuū abire patieris qua
si eterna premia ⁊ verā libertatem ,p
mittenes ei in alia vita. Si aūt dixerit
nolo egredi: eo ꝙ diligat te ⁊ domuz
tuā. i. si bona q̄ fecit: nō ,p etna mer-
cede: sed ,p humana laude: quasi dilli-
gens ꝑsitem vitaz fecerit: perfozabis
aurem eius subula. i. mentem ei⁹ ter-
roze iudicij cōpunges i ianua dom⁹:
qz iudiciū erit in huius vite egressu ⁊
alterius ingressu: et seruiet tibi vsq; i
eternū. i. docebis eum si seculū plus
amauerit q̄ deum eternis supplicijs
mancipandū. ¶ Greg⁹. Cū actiua vi
ta ⁊ contēplatiua sit nobis ex dei gra
vna est in necessitate: altera in volun
tate. Nemo em̄ deū cognoscēs regnū
ingredit sine actiua vita: sine cōtępla
Exo.21.a tiua vero multi. vñ: Si emeris fuum
hebreū ⁊c. Hebreus. i. transiens emi
tur: qñ vnusquisq; qui a seculo men
te transit: seruitio dei subijcitur. Sex
annis fuire ꝓcipit. vt in. vij. gratī li-
beret. In senario actiue vite ꝑfectio.
In septenario cōtēplatiua exꝑmitur.
Sex annis seruit. vij. liber egreditur
qz ꝑ actiuā ꝑfecte trāsacta: ad cōtem-
platiue vite libertatem transit. Erat
qz cum būfecerimus serui inutiles su
mus. Sicut ergo actiua est ex mune-
re: ita ⁊ cōtēplatiua. Cum quali veste
intrauerit: cum tali exeat: quia neces-
se est vt in incepto quisq; perseueret.
Bñ em̄ ad contemplatiuam vitā trā-
sit: qui in actiua intentionis sue vestē
nō mutauit. Quidā ℣ priusq; seruī
tio dei socient: bñ opari diligunt. alij
postq̄ ad eius puenerint seruitium.
Qui ergo bonā opationē ꝓcipe ha-
buerit: cum vxore emptus est. Js pōt
ad contēplatiuā vitā transire: ⁊ tamē
Exo.21.a actiuā nō deserere. vñ: Vxor egredia-
tur simul. Ad contemplationem enī
transiens: affectionē boni operis qua
alijs ,ꝑsit nō relinquit. Mulier ⁊ filij
eius erūt dñi sui: seruo empto. dat do
minus vxorem: cū ꝑdicatore eū quem
dño manicipauit: bone actioni cōiun-
git. Predicatores em̄ dñi vocantur:
4. Re.1. a vñ: Scis qm̄ dñs tuus tollatur a te?
Vxor filios ⁊ filias parit: cum bona
actio fructus fozes vel teneros gi-
gnit. Hec mulier cū filijs dño remanet⁹ exit cū veste qz bo
na actio ⁊ ei⁹ fructꝰ ꝑdicatori iputāt. Ipse cū desiderij ŭtētione
ad cōtēplatōez ꝙ grāz lib̄ egredit. Si dixerit fu⁹: Diligo dñm
meū ⁊c. Seru⁹ dñm diligit: qñ ꝑdicator? ℣ba sollicita mente
custodit. Vxorē amat ⁊ liberos vitā. ſ. actiuā ⁊ fructꝰ ei⁹. Dñs
offert cum dijs: ⁊ applicat ad ostiū ⁊ postes ⁊ ꝑfozabit aurem
subula

bñdicat tibi dñs deus tu⁹ in om
ni tempore: ⁊ in cunctis ad que
manum miseris. † Non deerunt a
paupes i terra habitatiōis tue:
idcirco ego ꝓcipio tibi vt apias
manū fratri tuo egenoz pauperi
a qui tecū versanť in terra. Cum ti b+
ſ in fide.
bi vēditus fuerit frater tuus he-
a ſ trāsire ad me oēs qui cōcupiscitis me.
b ſ perfectione actiue vite.
breus aut hebrea: ⁊ sex annis ser
a ſ Nō generalis remissionis sed quicunq; a vē-
ditione septimus occurrerit. ſ eterna requie.
uierit tibi: in septimo āno dimit-
tes eum liberū. Et quem liberta
te donaueris: nequaq; vacuum
abire patieris: sed dabis viaticū
de gregibus ⁊ de area ⁊ torcula
ri tuo quib⁹ dñs deus tuus bñ-
dixerit tibi. Memēto q ⁊ ipe ser-
ueris in terra ęgypti: ⁊ liberaue
rit te dñs deus tu⁹: ⁊ idcirco ego
nunc ꝓcipio tibi. Si autem di-
ſ ab actiua vita. ſ ꝑdicatorem.
xerit: nolo egredi: eo ꝙ diligat te
ſ ecclesiam.
⁊ domū tuaz ⁊ bene sibi apud te
ſ diuini timoris subrilitatem.
esse sentiat: assumes subulā: et p
a ſ Mentē inobedientē. b ſ In introitu eccle-
sie: vt sit memor celestis rabernaculi.
fozabis aurē eius in ianua dom⁹
ſ In actiua vita bene operando. ſ pñs seim.
tue: et seruiet tibi vsq; in eternū
ſ Infirmfori ⁊ indocrori.
Ancillę q̄z similiter facies. Non c
ſ sollicitudinem.
auertes ab eis oculos tuos quā
ſ in cōemplatione. a ſ liberos a seruiture acti
ue vite. ſ vt recipiant mercedem eternam.
do dimiseris eos liberos: quoni
am iuxta mercedem mercenarij
ſ ꝑdicatori. ſ remunerando.
per sex annos seruiuit tibi: vt bñ
dicat tibi dom⁹ deus tuus in
ſ bonis dictis vel factis. ſ primor
b cunctis opibus que agis. De pri- d+
dūs bone voluntatis ⁊ operationis.
mogenitis tuis que nascuntur i
armentis ⁊ ouibus tuis: ḥcquid †
ſ forte ⁊ virile. a ſ attribuendo. b ſ nō tibi.
c sex⁹ masculini est sctificabis dño

Nico. de lyra

a Mō deerūt pau. Mō ē ꝓhū ei qđ. ꝙ dictū est: Dino indigens ⁊ mendic⁹ nō erit inter vos: qz ibi loquit de mē-
dicante publice: qđ non debebant in dei pmittere: vt dictū est. B aūt loquit de paupe: q̄ de suis facultatibus non pōt cōuenienter sustētari: ⁊ tō idiget p accōmodationē ab alijs auxiliari.
b ¶ Cū ti. vē. f. f. t. ista exposita fuerit Exo. xxj. B excepto. c ¶ Non auer. ab. ⁊c. i. nō respicies eos torto oculo: q̄si tibi sit ḡuis libtas eoz. Ā in he-
breo hr̄: Mō erit graue in oculis tuis cū dimiseris eos libos. d ¶ De pri. t. q̄ na. i armē. ⁊c. Destituta idolatria ḡtū ad occasionem: b reuertit ad de-
terminationē latrie excludēdo ḡnāl cupiditatē occasiōe latrie aliq̄lit̄ con-
tingentē. Et ꝓmo fac ,ꝓsitū. scdo re
mouet' qđā dubiū. ibi: Hoc solū. Circa qđ sciēdum ꝙ ex eo
tpe quo dñs ꝑcussit 'pmogenita egyptioz tam i boiḥ⁹ q̄m in alalib⁹ oīa ꝓmogenita filioz isr̄l fuerť obligata dño ⁊ san
ctificata: vt hr̄ Exo. xiij. ⁊ in pluribus alijs locis. Verūtamē
aliqui cupiditate ducti volebant inde trahere voluntatem
suā vtpote i ꝓmogēito bouis arādo: ⁊ ꝓmogenitū ouis tōdē

† Exo.21.a
Mier.34.c

Mystice

c

2. Cor.5.b

d+

do anteq̄

a ℣ Nō opaberis. Greg. In
ꝓmogenito bouis arare ē bo
ne cōuersationis ꝓmodia in
exercitio actiōis publicare.
Primogenita ouiū tondere
est ab occulto rōnis tegmine
inchoantia bona nudare. Si
q̄d em̄ bonū robustumq; inci
pimus exercere: nō debemus
cito ostēdere: simplex ḡz ⁊ in
nocuū non debet nudari suo
velamine. Ad sola sacrificia
diuina ista proficiant: vt ad
bonoz intimi iudicis in ara
cordis imolenť: ne ꝓmodia
adhuc carnali vite commixta
citius innotescāt: ⁊ cū laudā
tur bona: decept⁹ animꝰ nō de
prehendat q̄ in eis sūt mala.
b ¶ Sin autem habuerit ⁊c.
Sūt q̄dā opa q̄ licet min⁹ pla
ceant deo: ꝑsunt tñ ꝓximo
et si deo offerri nō ꝑsit come-
di ꝑsit. Cū em̄ deo ꝓplace
ant ,p fuscata intentiōe (quā
deus intuetur) ,primis tñ ex
emplo opitulanť. Quasi ca-
prea et ceruo. Caprea salta-
tim incedit: ceruꝰ inimicus ē
ſpēti ⁊ aspa ⁊ spiosa trāsilies
mōtana trāscēdit: et iō in bo-
nā ptē accipiūť. ℣ Obfua
a ſ quasi neophicum non pmittas in ecclesia docere.
ſ predicabis. ſ bona operatione primi temporis
adhuc in firma care.
a deo tuo. Mon operaberis in primo †
a ſ hoc est primogenita innocentie nō nudabis vt vi-
deantur ⁊ laudentur ab hominibus. ſ Non sunt in
exemplum ostendenda: nisi que sunt firma.
genito bouis: et nō tondebis ꝓmo- †
a ſ. i. de bono opere tuo: soli deo placere curabis.
genita ouium. In cōspectu domi-
ni dei tui cōedes ea per annos sin-
gulos in loco quez elegerit domin⁹
b tu⁹ ⁊ domus tua. Sin aūt habuerit a+
ſ criminis. ſ gressu boni opis. ſ ignorantia.
maculā ⁊ vel claudū fuerit vel cecū:
aut i aliq̄ parte deforme vel debile:
ſ impurabitur. a ſ a quo omne bonum: sed tibi a q̄
omne malum.
nō imolabitur dño deo tuo: sed itra
portas vrbis tue cōedes illud. Tā
mundus q̄z imundus similiter ve-
scētur eis quasi caprea ⁊ ceruo. Hoc b
solum obseruabis vt sanguinē eoz
non comedas: sed effundas in ter-
ram quasi aquam.

Additio

Ca. XV

Moraliter. Illa q̄ hic ponunť moralia sunt. Ideo ꝓtranseo vsq; ibi: b+ ¶ Cū tibi vē
ditus fuerit frat⁹ tu⁹ hebr⁹ ⁊c. cui⁹ sensus mystic⁹ supra posit⁹
est Exo. xxj. d+ ¶ De ꝓmogenitis aūt q̄ nascunť in armētis
et ouibus ⁊c. De ꝓmogenitis istis duplex sensus mysticus po
nit⁹ a doctorib⁹. Unus est q̄ p ꝓmogenita significanť bonoz
opez initia. ⁊ de istis dr: † ¶ Quicūd ē sex⁹ masculini sctifi-
cabis dño. q: ḥcd ē ibi ꝑfectiōis dr̄ deo attribui. sex⁹ em̄ ma
sculinus ꝑfectus est. Iō significat ꝑfectionē deo attribuendaz
a+ Si aūt habuerit maculā ⁊c. p qđ significať q̄ si in optb⁹
nr̄is bonis defectus aliq̄s sit admixtus. attribuend⁹ est nr̄o
defectui. Osee. xiij. Perditio tua isr̄l: ex me tm̄ auxiliū tuum.
Alius sensus mystic⁹ est q̄ p primitiua significanť homies de
nouo cōuersi incipientes seu neophiti ⁊ de istis dr: † ¶ Mō
op aberis in ꝓmogenito bouis. q: ꝑdicti incipientes vel noui
nō debent opi doctrine vel ꝑdicationis significato per opus
bouis applicari. nā ad opus doctrine seu ꝑdicationis requiri
tur maturitas et firmitas. q̄ aūt p agricultrā q̄ est opus bo
uis significentur ꝑdicatio et doctrina hr̄. j. Coz. iij. vbi dicit
Aplꝰ: Dei adiutores sum⁹: dei agricultura estis. † Mon
tōdebis ꝓmogenita ouiū. p qđ significať q̄ opa bona neophi
toz nō sunt exterius denudāda ne p inanem gloriā amittāť.
Greg⁹. Primogenita ouiū tondere est occultationis tegmine
inchoantiū bona nudare. solis aūt firmis et ꝑfectis dr̄ illud
Matth. v. Sic luceat lux vr̄a coram hoibus vt videant opera
vr̄a bona: ⁊ glorificēt p̄rem vr̄m q̄ in celis est.
¶ In ca. xv. vbi dicitur in postil. Ad hoc igit amouendū se-
ptimus ann⁹ remissionis in lege institutus est ⁊c.

Additio. Licet cōiter teneať apud hebreos: q̄ in an
no. vij. totaliter remittebanť debita: sic q̄
etiā post trānsitū illius anni septimi nō pūt repetere ea. Ta-
men b nō videť rōni cōsonū: qz sic si aliqs accomodaret proxi
mo suo pecuniā: vel aliq̄d hmōi in anno sexto vel etiā prope
finē anni: statim intrante anno septimo erat remittenda quod
videť cōtra eqtatē iusticie: fm quā hō teneť reddere mutuum
vñ Ps. xxxv). Mutuabit pctor ⁊ n̄ soluet. Hec valet dicere
q̄ hec remissio intelligiť q̄ ad impotētes soluere tantū: prout
postillator videť dicere: tū q: sc̄ptura indistincte loquiť dicēs:
Cui debeť aliq̄d ab amico vel ,primo vel fratre suo repetere
nō poterit: q: ān⁹ remissionis est dñi: nō distinguēs de potēte
vel ipotēte: tū q: ab ipotēte nō solū anno septio: sed etiā alijs
temporibus nō erat debitū repetendū: dicit em̄ infra. Si vn⁹
de frib⁹ tuis ⁊c. ad pauptatē deuenerit nō indurabis coz tuuz
nec contrahes manū: sed apies eā paupi ⁊ dabis mutuū q̄ eū

Replica In ca. xv. (Irritū feciťis mandeiť.
cum postillator remissionem debitorum
verius dilationem in anno septimo exponeret de impoten
bus soluere: sicut et supra exposuit Leui. xxv. Burgen. ⁊
hic dicit huiusmodi expositionem nō habere fundamentum
pro eo: quia vt dicit scriptura indistincte loquitur de poten
tibus ⁊ impotēt⁹: hic dico saluo meliori iudicio: q̄ funda-

indi

mentū

mentū expositionis post: stat in recta rōne. recta eñ rō ꝑ ergit: vt potens soluere soluat sine dilatione: nō eñ sine fraude ad annū remissionis differret si soluere posset. q si non posset tā potens nō esset: ⁊ sic sequeret ꝙ potens de ꝙ casu non esset potens q̄ est ꝓdictio. vñ etsi lra loq̄t indistincte: optet tñ ex rōne recta de ipotentib⁹ ispaliter intelligi: als si potens esset ad soluendū et differret: daret occasio nō mutuā di: imo ⁊ potēs in anno remissionis tenebatur soluere: Iuis mutuans nō potuit rem suā aggrauanter exigere. Ille igit annus erat ꝑ impotentibus: a quib⁹ nō potuit illo anno q̄cq̄ repeti: nec ꝑ eos oportuit ꝓpt ipotentia aliq̄d solui: potētes aūt et illo anno ⁊ q̄libet alio solutionē sine fraude differre nō potuerūt. Nec valet qđ Burgēn. dicit q ipotente nec illo nec quocūq; alio anno repeti debitū posset: qz sic daret via paupib⁹ nō mutuā di sed solū paupes recipent ꝑ modū donationis: ⁊ sequeret septimū annū nō solū dilationis cē: sed totalis remissiōis: cui⁹ oppositū Burgēn. nitit oñdere ꝺ contra iudeos nec textus quē Burgēn. allegat est ad sui ꝓpositū: qz text⁹ ille dic oī tpe mutuā dū necessitatē patiēti: nō phibet repetitionē nisi ⁊ ano vij. q̄ dicebat remissionis ꝑ illo āno: quo cōpleto repetitio fieri potuit: vt habetur a scholastica historia ponente differē tiam inter annum iubileū ⁊ remissionis. in illo nāq; remittebant debita: in isto differebantur.

Ca. XVI

Bserua mensez Ca. XVI
Quia in eo manipuli spicarum. i. primitie per sacerdotem offerebantur domino.

Mensem primū. s. hebreoꝝ qui apud eos nisan: apud grecos q̄z xātiquos: apd latinos aprilis dr in quo agnus paschal occidebat.

Mystice b Eduxit te ⁊c. Mystice. Nos q̄z de egypto huius mūdi libati nouū hoīem induti: in nouitate vite ambulemus primitias bonorum operum consecrantes. ⁊ phase. i. transitum bonum celebrantes: vt relicta egypto ad terram ꝓmissionis veniamus. c Et de bobus ⁊c. Boues addit: cū de ouibus et hedis vel capris ꝓpr̄ꝝ: qui fm carnem ex iustis fuit et peccatoribus: nō eñ ait ex ouibus vel capris: sed ex oūb⁹ et capris: licet ꝓpter nō itelligat ouis et capris: ne iudei dicerent sBaudiendū esse caprum. quare q̄ additi sunt boues: an propter alia sacrificia que diebus azymoꝝ sunt immolanda? d Panem fermentatū. Corruptam doctrinam vel veterem conuersationem. vñ:

1.Cor.5.a Epulemur in azymis: nō in fermēto veteri ⁊c. e Septem dieb⁹ ⁊c. Toto tempore ꝓsentis vite Sicut illi. vij. diebus azyma comedebant: sic nos pure et simpliciter septem diebus huius vite cōuersemur quibus quotidie agn⁹ occiditur: et pascha celebratur: si innouati nihil ex veteri corruptione retinemus. Quid enim est aliud fermentū q̄z nature corruptō. Fermentatum eñ recedit a naturali dulcedine: et corrumpit adulterino rancore.

Ibidem f Nō apparebit fer. ⁊c. Epulemur non in fermento veteri: neq; in fermēto malicie ⁊ nequitie ⁊c. Quasi relinquite veterem hominem ⁊ induite nouū. g Nō remanebit ⁊c. In hac vita olā sacra dñice incarnationis pscrutāda: et cūcta p̄cepta eius iplēda sunt: añ q̄z mane. i. finis seculi aduēiat.

h Non poteris īmolare ⁊c. In vna domo agnus paschalis ediꝺ: ⁊ in vno loco phase immolatur. i. catholica ecclia. ex illā nō recte pascha celebrāt Erat celebrare mysteria xp̄i in cōuēticulis hereticoꝝ. i Vespere. Nouissima etate mūdi: qñ ver⁹ sol in passione occubuit

Ibidem. c et egyptiacā captitatē soluit: cū pascha nr̄z īmolatus ē xp̄s. k Cadēs ⁊ ra. Peractoq; fuitio dñi mane resurrectiōis trālibim⁹ i ecna tabnacula vt q̄escam⁹ ab oī laboze letātes de p̄cepta bñdictiōe

als retributiōe.

a Bua mēse La. XVI
nouaꝝ frugū ⁊ verni primum temporis vt faci/
ſ paſcha.
as phase domino deo tuo: q̄niaz
b in isto mense eduxit te dñs deus
ſ mundo.
tuus de egypto nocte. Immola/
ſ agnum. ſ ſimplicitatis.
biscp phase dño deo tuo de oui/
ſ operationis. ſ in eccleſia.
c bus ⁊ de bobus in loco quē elegerit dñs deus tuus vt habitet
d nomē ei⁹ ibi. Nō cōedes i eo pa/
ſ tota pñti vita.
e nē fermentatū. Septē diebus co
ſ in valle lachrymarum.
medes absq; fermēto afflictiōis
panē: qm̄ in pauore egressus es
c ō egypto: vt memieri diei egreſ
sionis tuę de egypto oīb⁹ dieb⁹
f vitę tuę. Non apparebit fermentatū in omnibus terminis tuis
g septē diebus: ⁊ nō remanebit de
d carnibus eius qđ immolatū est
b vespe: i die ꝓmo vsq; mane. Non e
poteris īmolare phase in q̄libet
ſ congregationum. s. iudeorum: hereticorum: aut
q̄z gentilium.
vrbiū tuaruz quas dñs deus tu
ſ subiecturus ſ eccleſia.
us daturus est tibi: ſz i loco quē f
ſ gra sua. ſ nō vos me elegistis ſz ego elegi vos.
elegerit dominus deus tuus vt
habitet nomē eius ibi. Immola g
ſ xp̄i. ſ mortem.
i biscp phase vespe ad solis occa/
ſ mundo.
sum quando egressus es de egy b
ſ eccleſia.
pto: ⁊ coques et comedes i loco i
quem elegerit dñs deus tuus:
k manecp consurgens vades in ta k
ſ In coralabozioſa vita.
bernacula tua. Sex diebus co/ l

Bserua mensem. La. XVI
ꝺ declarant ꝓcepta q̄ ordināt hominē ad deū ex ꝓsideratōne tpis. Circa qđ sciēdū q trib⁹ tpib⁹ in āno celebrabant iudei festa solēnia: videlicet primo mēse festū phase: ppt būficiū egressionis de egypto: ⁊ tertio mēse festū pentecostes ꝓpter būficiū legis date: ⁊ septimo mense festū tabernaculoꝝ: ppt būficium ꝙuationis ipoz in deserto. xl. annis q̄bus deus ꝓtidit bītātib⁹ in tabernacul. Dr̄io ḡ agit de ꝓmo festo. scdo de scdo. ibi: Septē hebdomadas. tertio ꝺ tertio. ibi: Solēnitatē q̄z tabernaculoꝝ. Sciendū etiā q de istis trib⁹ festis būt plura Rum. xxviij. ⁊ Leui. xxiij. ⁊ aliq; ꝺ addūtur: ⁊ aliq̄ repetunt. Quantū igit ad pmū festū ꝺr: Obꝛua mensem nouaꝝ frugū: nō q tunc tps esset messiū: sed q circa. xiiij. diē mensis ꝓmi in aliq̄ pte ꝛre. ꝓmissionis aliq̄ fruges ꝓpinq̄bant ad maturitatē: ⁊ de illis colligebant spice de q̄bus fiebat manipulus q̄ offerebat in solēnitate paschali: ⁊ tozrebat: et tunc ꝑ cōfricationē grana excutiebant: ⁊ de ill fiebat sacrificiū. b Immolabiscp pha. ⁊c. nō loquit ꝺ scḝtura de īmolatione agni paschalis de q̄ postea agit: ſz de alijs sacrificijs q̄ offerebant in illa solēnitate: q̄rū aliq̄ offerebant a tota cōitate: q̄ determinant Rume. xxviij. Aliq̄ ꝺo offerebātur a ꝑsonis singularib⁹ ex deuotōe: ⁊ talia nō cadūt ſb nūero determinato: qz in talibus cuilibet ꝓmittebat facere suā voluntatē. sequit: c Mane. p. e. es de. e. Jn hebreo hr̄: Subito vl festināter egressus es de egypto. ⁊ ꝓpt ꝺ tūc comedert agyma: qz fermētare nō poterāt egyptijs coꝛgentib⁹ eos exire. vt habetur Exo. xij. d Et nō re. ⁊c. et⁹. s. agni paschalis: de cui⁹ carnib⁹ nihil debebat remanere vsq; mane: vt hr̄ Exo. xij. e Nō po. ⁊c. ꝺ ꝓcipiebat ad euitādū occasionem idolatrie: qz sub ꝓtextu bui⁹ ⁊ occasione posset fieri alie īmolationes ptinētes ad idolatriā: ⁊ vt cū maiori reuerentia fieret ista īmolatio in ciuitate electa ad diuinū cultū. ⁊ ꝺ ē qđ ꝺr: f Sz i lo. q. cle. ꝺ. ⁊ ac cipit ꝺ loc⁹. p tota ciuitate hierlm q̄ fuit electa a deo ad cultū diuinū: qz in q̄libet domo poterat īmolari: dū tñ bēret numerus aiaꝝ q̄ sufficerēt ad esum agni: vt ꝺr Exo. xij. debat etiā poni de sanguīe supvtrūq; postē: ⁊ i supliminarib⁹ dom⁹ vbi cōedebat: qđ nō pōt itelligi de domo tēpli qz ibi nihil pōebat de sanguīe agni. g Immolabiscp pha. ve. i. p⁹ oblatiōez sol. h Nā e. es ⁊c. nō q illa nocte egressi fuerit filij isr̄l ꝺ egypto: ſz qz ipa īmolatō erat q̄dā ꝑpatio ad exitū: ⁊ qz illa nocte se ꝑparuerūt ad exitū ⁊ māe seq̄nti egressi sūt: vt hr̄ Exo. xij. i Et coques ⁊ co. ⁊c. de mō coq̄ndi ⁊ cōedi ꝺr Exo. xij. k Manecp ⁊c. ꝺ accipit mane sc̄de diei. ꝓpria aūt dies ciipiebat a vespe. xiiij. diei ꝓmi mēsis: ⁊ īmolabat in ꝓmo vespe. xv. diei: ⁊ tota die illa ⁊ nocte seq̄nti debebāt remanere i hierlm ⁊ māe sequenti poterāt recedere qui vellēt. l Sex diebus comedes. s. eodem

ca. dicit:

Nals retributione.

a Die septīa. Eterna requie quā septenarī⁹ significat: ꝓpt sabbatū vbi nulī labor nul
la opandi rō. b Septē hebdo. ⁊c. Jn leuitico pleni⁹. Nūerabis ḡ ab altero die sabbati septē hebdomadas plenas vsq; ad lr̄az diem expletiōis hebdomade septīe. Aug⁹. Septez hebdomadas ⁊c. Si ab vnīūso ꝑplo doc pentecoste iussa ē obꝛuari nunq̄d omēs credēdū ē vno die falcē tussos mittere i messem. Si autez sibi ꝺsq; obꝛuat istam q̄nq̄gesimā dinumerās ab illo die q falcē mittit: non vna est vniuerso ꝑplo. Illa x̄o vna ē q̄ cōputatur ab īmolatiōe paschē vsq; in diē date legis in sina. Nos q̄z celebram⁹ pentecosten i. aduētū spūssancti: q̄ est digit⁹ dei q̄ scripta est lex i tabul. c So lēnitatē ⁊c. Qui vt tabernaculo pñti mūdo vtiē: festiuitatē agere ⁊ letari i eo pōt ꝓpter futuri expectationem. Quia sterrena dom⁹ bui⁹ habitationis dissoluaꝝ: habebit domū nō manufactā i celis. d Nō collegeris ⁊c. Cōsummata pfectione omniū bonoꝝ et multarū collectione virtutū: letandū ⁊ exultandū esse cū amicis signi ficat. Cū exultabit q̄s̄q; de p̄cepta retributione q̄ hic largꝰ fuerit in munere: tūc vere tabernaculoꝝ solēnitas agetur: nō mutabiliuz scz sed eternoꝝ. vnde:

Luc.16.c Ac recipiāt vos i eterna tabernacula.

e Masculū. Nō femineuz. Nihil enī molle et fragile ⁊ infirmū in nostra cōuersatiōe debet esse. fortia queq; a nobis exigit deus. Si autē in fide trinitatis patris et filij ⁊ spiritus sancti eterne mercedis respectu tpe ꝑsenī vite bonis operibus īsudamus masculuz in conspectu domini stabimus. f Nō apparebit. Aug⁹. q. d. Qui promerende vite mercedem bñ agendo nō ꝓuidit: in conspectu domini vacuus apparebit. vnde: Veniētes aūt veniēt cum exultatiōe. p. m. s. Ad exame

Ps.125. quippe

a ſ sinceritatis ⁊ veritatis. ſ non in fermēto veteri ⁊c. ſ requiuit deus die septimo.

a medes āçyma: ⁊ i die septima qz a
ſ sancto⁹um.
collecta est domini dei tui: non
ſ feriale. ſ quib⁹ finitis aduentat spūssanctus
b facies opus. Septem hebdoma b+
ſ hoc iudei nec ad lr̄az: nec ad spiritū custodiūt.
das nūerabis tibi ab ea die qua c
falcem in segetem miseris: et ce/ d
a ſ In quo suscipies spiritū sanctum.
lebrabis diem festum hebdoma
ſ cui omnia debes.
darum domino deo tuo oblatio/
a ſ hilarē datorez diligit de⁹. ſ oparīōis ꝓprie.
nem spōntaneā manus tuę: quā
ſ multiplicationem bonorum operū.
offeres iuxta benedictionem do
a ſ i azymis sinceritatꝭ ⁊ veritatis. ſ būplacēs.
mini dei tui: ⁊ epulaberis cozam e
dño deo tuo: tu ⁊ filius tuus ⁊ fi
a ſ nō est personarum acceptio apud deum.
lia tua: et seruus tuus et ancilla
tua: et leuites q̄ est intra portas
tuas: ⁊ aduena ac pupillus: et vi
dua qui morant vobiscū in loco
quē elegerit dñs de⁹ tuus: vt ha
biteꝭ nomen eius ibi: ⁊ recorda/ f
beris qm̄ seruus fuer i egypto:
custodiesq; ac facies que tibi prę
ſ non habēs hic manentem ciuitatē.
cepta sunt. Solennitatem quoq; g+
ſ tu cum tuis.
tabernaculoꝝ celebrabis ꝑ septē
d dies quādo collegeris de area et
torculari fruges tuas: ⁊ epulabe
a ſ paru⁹ ac magn⁹ ibi sūt: ⁊ seru⁹ liber a dño suo
ris in festiuitate tua: tū ⁊ filiꝰ tu/
us ⁊ filia et seruus tu⁹ et ancilla:
leuites quoq; ⁊ aduena et pupil/
ſ ecclesie.
lus ac vidua qui intra portas tu
as sunt. Septez diebus dño deo
tuo festa celebrabis i loco quem
elegerit dñs: bñdicetq; tibi dñs
ſ virtutum fructibus.
de⁹ tuus in cunctis frugib⁹ tuis:
et in omni ope manuum tuaruz:
ſ in fide trinitatis.
erisq; in lętitia. Tribus vicibus b+
ſ placens per bona opera.
e ꝑ annū appebit oīe masculinuz
tuū in ꝓspectu dñi dei tui in loco
quē elegerit i solēnitate azymoꝝ
⁊ i solēnitate hebdomadaꝝ ⁊ i so
a ſ in iudicio. ſ i cui⁹ man⁹ iacidere ē horrendū.
f lēnitate tabernaculoꝝ† Nō ąppe †
ſ fructum laboris.
bit añ dñm vacu⁹: ſz offeret vnus
ſ tanrū debet quantū potest. ſ omne datū optimum desursum est.
q̄sq; fm q̄ habuerit iuxta bñdicti
onē dñi dei sui quam dederit ei.
ſ ecclesie. ſ immobiles.
†Judices et magistros cōstitues i

ca. dicit: Nō appebit fermētatū in oīb⁹ terminis tuis septē dieb⁹. Ab ꝺ soluendū dixerūt aliq̄ hebrei q̄ dies septim⁹ nō est de p̄cepto: ſz q̄ volebāt comedebant azyma. Dicūt etiā q nec alij sex dies sūt nec septim⁹: ſz solū vespere ꝑme diei in q̄ īmolabat agn⁹: ſz ꝺ videt ꝓtra textū. Exo. xij. vbi sic ꝺr: Quicunq; comederit fermentatū pibit aīa illa ꝺ isr̄l a ꝓmo die vsq; ad septimū diē. Et iō dicēdū q ꝑ ꝺ qđ ꝺr ꝺ: Sex dieb⁹ comedes azyma nō excludit septīa ab ista obseruatiōe: qz senari⁹ includit in septenario: ⁊ q̄ obseruat septenariū obꝛuat senariū. distinguit tñ ꝺ dies septima: qz erat celebrior q̄nq; p̄cedētib⁹: qz ꝓhibitū erat op⁹ fuile i illa sīc ⁊ in ꝓma vt hr̄ Nu. xxviij. nō aūt in intermedijs. ⁊ ꝺ ē qđ ꝺr: a Et i die se. ⁊c. qz ꝺr ꝺ collecta: dicunt aliq̄ q illa die fiebat collecta ꝓ sustentatiōe paupez: sīc in septēbri fiebat collecta ꝓ necessarijs ad vsuz sacrificioꝝ tēpli: ſz ꝺ nō videt bñ ꝓpriū ei qđ iam ꝓdictū ē. s. q̄ scḝa die habebāt licentiā recedēdi q̄ vellēt: si aūt illo tpe fieret collecta ꝓ pauperib⁹ ꝓbabili⁹ videt q debeꝛet fieri ante recessuz ꝑpli. vñ i hebreo hr̄: Jn die septīo retentio est dñi dei tui. qđ exponit ꝓ retentiōe ab opib⁹ ſuilib⁹ fm hebreos que illo die ꝓhibent fieri: vt ptz in lra. Trā slatoꝛ aūt noster accepit ꝓ retētiōe ꝑpli ad collectā faciendā: seu ꝓ retētiōe pecunie sic collecte. et iō trāstulit collecta. Prim⁹ tū modus ꝺicēdi cōtoꝛ ē apud auctores nr̄os. Pōt etiā ꝺici q dies septimus erat collecte dies: eo q tūc nūerabat pecūia: ⁊ reponebat i thesauro tēpli q̄ tū pecūia fuerat recepta ab offerētib⁹ a p̄nciplo festi. b Septē hebdo. Jdic agitur ꝺ solēnitate pētecostes q̄ celebrabat. i. die a solēnitate pasche: ⁊ ꝺ ē qđ ꝺr: Septē hebdomadas nūerabis tibi. q̄ faciūt. xlix. dies. c Ab ea die q̄ falcin se. miseri. i. a die paschē: q̄ tūc icipet messio frugū: vt ꝑdictū ē: ſz qz tūc secabant spice magꝭ appropiquātes ad maturitatē. d Et celebrabis diē fe. s. pēte. die īmediate seq̄nti. vij. hebdomadas ꝑdictas: et illa erit q̄nq̄gesima dies a die pasche. e Et epulaberis ⁊c. ⁊ addunt q̄ttuoꝛ titulo hoīs faciētis illud cōuiuiū. cū ꝺr: Filiꝰ tu⁹ ⁊ filia tua: seru⁹ tuus ⁊ ancilla tua: ⁊ q̄ttuoꝛ titulo ipsi⁹ dei curā habētis de pauperib⁹. s. leuites ⁊ aduena: pupillus ⁊ vidua: vt ptz in lra. f Et recordaberis qm̄ ⁊c. ꝓ q̄ns obligaꝰ es ad seruiendū deo. iō subdit: Custodiesq; ⁊c. ⁊ ptz. g Solēnitatem q̄z tabernaculoꝝ. Jdic agit de festo tertio qđ celebrabat in septēbri collectis frugib⁹ anni: de cui⁹ sacrificijs ⁊ oblationib⁹ determinat Nu. xxviij. et Leui. xxiij. ⁊ ptz lra. postea recolligit ꝺ tribus solēnitatib⁹ ꝓdict⁹ dicens: h Trib⁹ vicib⁹ p annū ⁊c. s. in trib⁹ festiuitatib⁹ ꝓdictis: verūtñ illis q̄ erāt lōge a hierlm parcebat de duobus festis. s. tabernaculoꝝ ⁊ pēteco. ⁊ ptz lra. i Judices ⁊ magistros. Postq̄z posita sūt p̄cepta q̄ sūt q̄si ꝛclusiones p̄ceptoꝝ decalogi ordinātes ad deū: hic ꝛ̄ ponunt illa q̄ sūt q̄si ꝛclusiones ordinātes ad ꝓximū. Ordo aūt inf hoīes ꝓsistit i diūsis gradib⁹ hoīm bñ instituꝰ ⁊ seruat⁹. Pr̄io ḡ agit ꝺ his q̄ ptinēt ad diūsos stat⁹ ꝑsonaꝝ sublimiū. scḝo de his q̄ ptinēt ad stat⁹ etiā vulgariū. xix. ca. Circa ꝓmū agit ꝓmo de iudicibus iferioꝛib⁹. scḝo ꝺ supioꝛib⁹. xvij. ca. ibi: Si difficile ⁊ ambiguū ⁊c. tertio ꝺ reg⁹ istitutiōe. ibi: Cū ingressus fuer⁹. q̄rto de sacerdotū ⁊ leuitaꝝ sustētatione. xviij. ca. i ꝓncipio. q̄nto de ꝓphetica reuelatiōe. ibi: Qñ ingressus fuer⁹ Circa ꝓmū ꝺscribit iudicū institutio. scḝo officij exercutio. ibi: Nō plantabis Circa ꝓmū sciendū q̄ nulla societas pōt ꝑmanere absq; iustitia etiā illoꝝ q̄ odiūt iustitiā: vtpote latronū: qz nisi iuste inē se furta diuiderent oꝛirēt inē eos seditio: ⁊ sic coꝝ societas deperiret: ꝓpt qđ in ꝓsua

†Exo.23.b tiōe rei publice iustitia ē maxime necessaria: ad quā

cr.14.c faciēdā hic ꝑ legē iudices ordinant. cū ꝺr: Judices

Eccli.35.a et mgros ꝓstitues. ⁊ exponit li et ꝓ ideſt. cū ꝺr: Judices ⁊ mgros: id est mgros pitos: qz iudices tales debēt institui q̄ sint i legib⁹ istructi: fm q̄s debēt iudicare: aliē eēt sīle: ac si mitteret artifex ad executionem opis absq; regula sue artꝭ. Jn hebreo hr̄: Judices ⁊ exactozes: vt vocent iudices q̄ bñ ꝛ̄ ordinate ꝛ̄ ⁊ ptz.

†De consecr. dis. 1. c. 6 christian⁹.

ce ⁊ tentiam

quipe iudicij portātes mālipulos veniūt
q̄ t semetipis recta opa q̄b⁹ vitā merenē
ostēdūt. a Jn omnib⁹ portꝫ. Et aduenientes vndiqꝫ stari i introitu patos inuemāt a q̄b⁹ iusta iudicia accipiāt. b Oculos sapiētū. Apud hoīes: ñ apd deuꝫ q̄b⁹ dr: Ne q̄ sapiētes est i oculis vr̄is. c Juste qđ iu.tē.Hoc. Jnuste qđ iustū ē exequir: q̄ ad defensionē iusticie ñ virtut⁹ emulatiōe: sz amore p̄mij tpalis excitat: t iusticiaz quā prēdit: vēdere ñ vereī. Juste ḡ iustū exeq̄: est i actiōe iusticie ipaz iusticiam q̄rere.

Sūt vie q̄ videnē hoibus iuste tē. t alibi. Ne q̄ iustificat⁹ vos coā hoib⁹. d Nō plantabis. Occasionē idolatrie amputat. Solebāt enī gētes in lucis immolare: t i delubris statuas adorare. e Lucū. Jsi. Mem⁹ frōdētes arbozes infructuose sola delectatiōe visus plātate gētiles q̄ rōnē suā xbozū decoze cōponunt: vt non auertāt a vitijs sz delectēt. Nos aūt circa altare dei. i. dñicam fidē nihil in verbis ifructuosum: nihil illecebrosum componimus: sed purā veritatis scientiā p dicamus. vñ: Nō indoctis humane sapientie verbis: sed in doctrina spiritus t veritate.

Juxta altare. Mystice Mystice. Juxta altare fidei. phi/ dēt infructuositatem ociosi sermonis vel prauorum operum et obscuritatem ignozātie statuere: nec pmittit fictionem falsitat⁹ vel erroris veritati catholice sociare. Ca. XVII g Cuncꝫ reperti fuerint apud te. tē. Nec errozem t idolatriam martyme detestaī. Maximū enī scelus ē bonozē creatozis ipēdere creature qđ faciunt gentiles vel mali catholici: q̄ lz ab ecclia nō recedāt: magꝫ inueniunt p diuersa vitia seuire diabolo q̄z p bona tpa militare deo. Dos lapidib⁹ inbet obrui: quos irreuocabilis sen

§ dictis apostolorum t prophetaꝝ.

a n omnib⁹ portis tuis quas dñs deus tu⁹ dederit tibi p singulas
§ divine legis
tribus tuas: vt iudicēt pplm iu/
§ vel prece vel precio.
sto iudicio nec in alterā partē declinent †Non accipies psonā nec b
munera: q̄ munera excecāt oculos sapientū: t mutant verba iu/ d
§ nō duri⁹ equo nec remissus. § alis ex.
storum. Juste quod iustū est pse/ e
§ in eternū. § viuentium.
q̄ris vt viuas t possideas terraz f
a § in futuro. § gratias vnde: Gratia autem dei vita eterna est.
quaz domin⁹ deus tuus dederit
§ pulchram philosophorum
tibi. Non plantabis lucū et oēm st
facundiam sed inanem. a § Mysterium passionis vel incarnationis christi. Quasi non disputarabis de mysteriis christi sm argumenta sapientie secularis.
f arborez iuxta āltare dñi dei tui:
nec facies tibi atq̄ cōstitues sta/ b
tuas que odit dñs deus tuus.

On imola/ Ca. XVII i
§ fortiter operantem
Dbis dño deo tuo bouē t
a § simplicē. § quodlibet peccatuz quod fedat cetera bona.
ouem i quo est macula aut quip/
piam vitij: q̄ abominatio est do
g mino deo tuo. Cūq̄ repti fuerint k
§ ecclesiarū que ducūt ad celum.
apud te intra vnā portarū tuaꝝ
quas dominus deus tuus dabit
tibi: vir aut mulier qui faciūt ma l
§ si homines lateat.
lum in cōspectu domini dei tui: t
§ legem.
transgrediuntur pactuz illius vt
§ recedentes a deo.
vadant et seruant dijs alienis et
adorent eos solē et lunam t oēm
§ que militat creatori.
militiā celi que ñ p̄cepit: t hoc
tibi fuerit nunciatuz: audieſq̄ in m
§ nihil indiscrete agens.
quisieris diligenter t verum esse
repereris: t abominatio facta est
in israel: educes virū ac mulierez n
qui rez sceleratissimaz perpetra/

tentiā fm inuēta. Exactozes xbo q̄ veritatē indrūt verberib⁹ t afflictiōib⁹: moderatis tamē. t exequunt iudicū sententiā: q̄ frustra daret sentētia nisi esset q̄ eam exequeret. a Jn omnib⁹ portꝫ tuis. i. in portis cuiuslibet ciuitat⁹: nō tñ in q̄libet porta ipsius: hoc tñ fuit institutū q̄ porta ciuitatis est loc⁹ cōmunis ad quē pñt accedere pauperes sicut diuites: t extranei sicut ciues. b Nō accipies psonam. Loquit⁹ iudicib⁹ vt nō plus deferāt in iudicio diuitibus t ppinquis q̄ pauperibus t extraneis. c Nec munera q̄ munera excecāt ocu. q̄ cupiditas rōne accepti muneris trahit extra limites suos iudicij rationis.

d Et mutāt verba iustorum. q̄ os p formaī cordi: eo q̄ voces note. i. signa eaꝝ passionū q̄ sunt i aīa: vt dicit pbs j. Periere. et saluator Luc. vj. Ex abundantia cordis os loquit⁹. e Juste qđ iustū est psequer⁹. q̄ modus procedēdi debet esse iust⁹. f Ut viuas t possideas terraz. Ꝑ nō solū referr⁹ ad iudicē: cū sz etiam Ꝑ ad cōitatez pplī q̄ p exercitiū iusticie in bono statu diu cōseruar⁹. g Nō plātabis lucū. Hic ponit⁹ officij executio. t p̄mo ponit⁹ casus. scdo iudicij effect⁹. xvij. Circa primū sciendū q̄ ponit⁹ casus p exēplo: vt sic fiat i alijs: t q̄ intētio legislatoris p̄ncipalit⁹ tēdit ad destructionē idolatrie t latrie institutionē: vt pt̄z ex p̄cessu libri: ibi⁹ p exēplo ponit⁹ casus ptinens ad destructionē idolatrie. Et etiaz q̄ quicūq̄ ad idolatriā ptinet ē p̄tra primū p̄ceptū. ideo de Ꝑ ponit⁹ exemplū cū dicit: Nō plantabis lucū. supra enī dictū est frequēter q̄ in locis idolatrie luci t arbozes plātabātur t ibi a loco cult⁹ diuini talia p̄hibēt ne ex assimilatiōe loci traherent⁹ ad assimilationē facti. ibi⁹ subdit: h Nec facies tibi atq̄ cōstitues statuā. i. idoluz adozandū: ac si dicat primū p̄tra hit ad istud scm. Consequēter ponitur casus de latrie institutiōe. cū dicit: Nō imolabis domino de tuo bouem in quo est macula: q̄ in cultu latrie debēt offerri meliora. Ca. XVI

Dozaliter.

a Observa mensem nouarū frugū tē. Hic replicat moyses de trib⁹ solēnitatib⁹. s. pasche pētecostes t tabernaculoz de quib⁹ actū ē. s. Leui. xxiij. Primū aūt istoz figura fuit resurrectiōis xp̄i passi q̄ ē pascha nr̄m sic dic⁹ Apls. j. Cor. Pascha nr̄m imolatus ē xp̄s: itaq̄ epulemur nō in fermēto veteri neq̄ in fermēto malicie t neq̄tie sz in azymis sinceritatis t veritat⁹. Jgit̄ p septez dies azymoz significat totū tp̄s nr̄m: eo q̄ septē dieb⁹ revoluit⁹ vt dic⁹ Greg. Homel. xxv. t iste septenari⁹ debet deduci sine fermento malicie t nequitie. t in azymis sinceritatis t veritatis: t tūc reuertemur i tabernacula nr̄a. i. ad mansiones patrie celestꝫ sic filij israel celebratis septē diebus phase ad loca sua reuertebant. De secūdo festo. s. pētecostes dicit: b Septē hebdoma. tē. per q̄s figurata fuerūt septē dona spūssancti qui dat⁹ fuit in pentecoste nr̄a aplis alijsq̄ discipulis in signo visibili. De tertio xo festo dicit: g Solēnitatē q̄z tabernaculoz tē. fiebat enī illud festū in memoriā q̄ dñs filios israel habitare fecerat in tabernaculis. p̄cedēdo p desertū ad terrā. p̄missionis. ꝑpter q̄s figura fuit nr̄e pegrinationis in hac vita q̄ tota decurrit p septē dierū revolutionē vt p̄dictum est. b Tribus vicibus apparebit tē. Per sexum masculinuz qui p̄fectus est significant⁹ operaperfectionis: t per tres vices significat⁹ trinitatis fides. Per hoc igitur significatur q̄ opera bona in conspectu domini fieri debent in fide trinitatis. Per istum aūt terminariū p̄t etiā intelligi devotio cordis oris t operis.

† Nō apparebis añ do. tē. s. a sanctis meditationib⁹. g Non plantabis lucū tē. Hoc fuit p̄ceptuz ad excludendū luxurie vitiū q̄s exercebaī. ꝑpe altaria idoloz. et p hoc significaī q̄ sacerdotes noui testamēti q̄ accedunt ad altare christi t eoz ministri mūdi debēt esse t casti.

Jn ca. xvj. vbi dr i postil. Et i die. vij. ḋa collecta ē dñi

Additio.

Quō ītelligaī festū vl cet⁹ (dei tui.

Replica.

vel collecte dictum fuit in additiōe su (pra Leui. xiij. vide ibi.

Et q̄dā Burgen. tāgit. xvj. ca. de festo collecte vide correctoriū. supra Leui. xxiij.

In Gn imolabis tē. k Seāt Cūq̄ repti fuerit. Hic ponit⁹ effect⁹ iudicij. cū dr: Cūq̄ repti fuerint apud te: q̄ homies iudicāt ea que parēt: deus aūt intuet cor. j. Regū. vj. Et ideo omnino occulta divino iudicio reseruanī: q̄ aūt aliq̄ mō patēt: hoīm iudicio committunt. l Vir aut mulier. ita ꝑ fragilitate sexus nō est mulieri parcendū i diuini mādati trāsgressiōe. m Audieſq̄ inquisieris diligēter. q̄ nō est ꝑcedendū ad sniaz sine diligēti examinatiōe p̄uia: seu etiā ad infamiam denūciatoruz.

n Educes virū ac mulierē tē. vt in loco iudicij detur eis audientia anteq̄ infe/

ratur

§ vbi celebrantur iudaica: ne sine iudicio quis damnetur.
rūt ad portas ciuitat⁹ tuę: t lapidib⁹ ob/ a
§ districta sententia
ruent⁹ †Jn ore duoꝝ aut triuꝝ testiū pibit b
a § vnius testimonii nec legib⁹ nec canonibus suscipitur.
qui interficiet⁹. Nemo occidat⁹ vno cōtra
§ nō testis.
eū dicēte testimoniū. Manus testiū p̄ma
interficiet eū t manus reliqui populi ex/
§ vt. s. terreantur ceteri.
trema mittetur: vt auferas malū de me/
§ hoc quoq̄ in ecclesia seruandum est.
dio tui† Si difficile t ambiguū apud te iu c
diciū esse p̄spexeris inter sanguinē t san/ d
guinē: causam t causaz: lepā t nō lepā: e f
§ In ciuitate tua.
et iudiciū intra portas tuas videris ver/
a § Nota appellandi tribuit facultatem. § ecclesiam.
ba variari: surgē t ascende ad locū quem g
§ gratia sua. § legitimos. s.
elegerit dñs deus tuus: venieſq̄ ad sacer †
§ Pontificem.
dotes leuitici generis: et ad iudicē qui fu
a § In partem nō declinantes.
erit illo tēpore: queresq̄ ab eis: q̄ iudi/ b
a § obediendo.
cabūt tibi iudicij veritatē: et faciēs quod
§ obedire preposituis vestris.
cunq̄ dixerint q̄ p̄sunt loco quez elegerit
dñs t docuerint te iuxta legē eius: seque i
rieſq̄ sententiā eoꝝ: nec declinabis ad dex/ k
terā neq̄ ad sinistrā. Qui aūt supbierit
nolens obedire sacerdotis imperio q̄ eo
tpe ministrat dño deo tuo t decreto iudi
§ exemplum mali.
cis: morieī homo ille: et auferes malū de
§ sententiā. § instā sapiēte timor dñi.
israel: †cūctusq̄ populus audiēs timebit l
§ illo punito.
vt nullus deinceps intumescat supbia.
§ promissionis.
Cū ingressus fueris terrā quā dñs deus m
tu⁹ dabit tibi: t possederis eā: habitaue/
§ tu non ego. § nō deū sed hominē.
risq̄ i illa: t dixeris: cōstituā sup me regez s
§ in circuitu impij ambulāt. a § gētiles q̄ fm nare
sicut habēt omēs p circuitū nationes: eū n
nō renare. a § p̄mittit nō cōmittit. b § magistrum vel sacerdotem c § aliquo iudicio sicut saulē. § canonica electione.
constitues quem dñs deus tuus elegerit o
§ nō de aliena secta. § i. nō debebis. § alienigenā.
de numero fratrū tuoꝝ. Nō poteris alte
rius gentis hominē regem facere: qui nō
§ cognatione.
sit frater tuus Cunq̄ fuerit ꝓstitutus: nō †
a § pompā t ambitionē seculi. § fallax equus ad salutem.
b § cēptio: dūatione: p̄suasiōe: c § varium et mutabilem.
multiplicabit sibi eq̄os: nec reducet pō/ q
a § mundi appetitū. b § simplici supbia humana potentia vel mūdana. § sicut pulueis quē ꝓcul⁹ venit⁹ a facie terre.
pulū i egyptū eāt⁹ numero subleua/
tus: p̄sertim cuz dñs p̄ceperit vobis vt
a § p alia viam: subaudis reuertimini in regionē vestrā.
neq̄q̄ amplius p eāndē viā reuertamini.
a § sollicitudines superfluas b § et si plures.
c § alienigenas videtur tangere.
Non habebit vxores plurimas q̄ allicīat r
§ liter

ratur cōtra eos sniā. a Et lapidib⁹ obruent. post sententiā datā. b Jn ore duoꝝ aut triū testiū. Jstud debet ꝑcedere ꝑ lationē sentētie. c Si difficile. Hic agit⁹ d supioꝝ iudicib⁹ ad q̄s debz esse recursus in dubijs t difficilib⁹. t ponunt⁹ aliq̄ ꝑ exēplo. cū dr: d Inter sanguinē t sanguinē. Hoc est q̄n vna ps iudicū dic⁹ q̄ effusio sanguinis alicuꝝ⁹ hois est morte plectēda: q̄ re ducit⁹ ad homicidiū volūtariū. Alia ps dic⁹ nō: q̄ reducenda est ad homicidiū casuale. e Causaz t nō causaz. s. q̄n vna ps iudicū dicit causaz actoris esse iustaz: alia aūt cāmei. f Lepā t nō lepā. s. q̄n vna ps dicit infirmitatē alicuꝝ⁹ esse lepā: alia nō. † Qui filij sine legit. c g Surge t ascende tē. in casib⁹ t ꝑ similib⁹ recurrēdū ē ad supiores iudices. s. ad sommū sacerdotē t indicē ppli israel. Et ali q̄n ꝑtingebat q̄ vtrūq⁹ officiū in vnā ꝑsonā deberet ꝑsonā: sicut ptz de beli qui fuit iudex et summus sacerdos ppli. j. Reg. iiij. sed vt cōmuni⁹ erāt ꝑsone distincte: sīc̄ officia. potest ḡ intelligi iste recursus ad vtrūq⁹ consuetum. t Ꝑ erat i causis q̄ nō poterāt terminari ab vno sine alio: vtpote i edificatione tēpli q̄ nō poterat fieri sine potestate regia: nec disponi absq̄ sacerdotali ordinatiōe: vt diuisim. vt in causis spūalib⁹ esset recursus ad summū sacerdotē: t i tpalib⁹ ad iudicē. t ex Ꝑ inoleuit ꝑsuetudo q̄ ab inferioribus ad iudicib⁹ ecclesiasticis appellaī ad summū pōtificē: t ab inferioribus ꝓncipib⁹ t iudicibus secularib⁹ ad regē seu impatorē. h Qui iu. t. iu. ve. Debēt ei cē magī instructi alijs: ita q̄ possint dirigere i dubijs. i Seq̄risq̄ sen. eo. q̄ē vltia q̄tū ad oēs. k Nec declinabis. † ū. 5. cli. tē. i. mot⁹ cōmodo vl dāno tpali. Hic dicit Glo. hebraica: si dixerit tibi q̄ dextera sit sinistra: vel sinistra dextera: talis sniа est tenēda qđ ptz manifeste falsuz: q̄ sniа nullius hois cuiuscūq̄ sit auctis est tenēda: si ꝓtineat manifeste falsitatē vel errorē. t hoc pz Ꝑ qđ ꝑmittit i textu. Judicabūt tibi iudicij veritatē. postea subdit: Et docuerit te iuxta legem ei⁹. ex quo ptz q̄ si dicāt falsum vel declinēt a lege dei manifeste nō sunt audiēdi. Cetera patēt vsq̄ ibi: l Cunctusq̄ populus audiens timebit vt nullus deinceps intumescat. Pena enī mortis nō infligitur ad coercionē illi⁹ qui sustinet: sed aliorū. m Cū ingressus fueris terrā quam dñs deus tu⁹. Hic ꝑnr agit de regis institutione. Circa qđ sciendū q̄ illud qđ dicit⁹ h: n Eū cōsti. s. in regē: t nō ē ꝑceptū nec simpliciter ꝑcessio: q̄ sic nō peccasset populus israēl petendo regez: cui⁹ ꝓtrariū dr. s. Regū. xij. sz est ꝑmissio q̄ ē de malo. Bonū enī ppli cōsistebat in Ꝑ q̄ solus de⁹ regnaret sup eum: eo q̄ erat ppls peculiar⁹ dei: verūtū si ipoztune regē hre vellēt ꝑmittebat eis sub ꝓditiōib⁹ tñ. Prima erat q̄ esset ḋ filijs israēl q̄ notat cū dr: De nūero fratꝝ tuoꝝ. Secūda q̄ nō esset simplicit ad volūtatē ppli: sz p electionē dei. q̄ notat cū dr: o Quez dñs de⁹ t. ele. t sic factū fuit de saule ꝑmo rege t ḋ dauid scdo vt hr̄. j. Re. x. et. xvj. Cōsequēter describit ꝑditio regis ꝓstituti. cū dic⁹: p Nō mul. si. eqs. s. ad iactantiaz: sz solum ad decentiā sui stat⁹ t regni defensionem. q Nec reducet pplm in egyptum: ꝑsumēs acq̄rere terrā illā. r Nō habebit vxores plurimas. nō inhibet regi simpliciter pluralitas vxoꝝ: cū dauid q̄ fuit sanct⁹ sex vxores habuerit: sz q̄ nō habeat i numero excessiuo: et potissime alienigenas: t Ꝑ est qđ notaī cū dic⁹: s Que alliciāt animū ei⁹. sz ad nimīā carnalitatem: t inde ad idolatriam saltem aliqualiter sicut de salomone

ee 2 accidit

liter ꝓhibita ẽ ꝓmissuz ẽ reqꝛ plures bñ: ſz nō multiplicare ne multiplicādo ꝓueniat ad alienigenas. a Neqꝫ argẽti ⁊c.
Mol̃te thesauriçare vobis thesauros in terra. b Legetqꝫ illud. Nota q̃nta auditurare legere debẽt ſacerdotes: cū aſſi
Deu.6.c
Job.6.g
due legãt reges. Lectio ipa lux ẽ ⁊ vita. vñ: Verba q̃ ego lo/
q̃r vob: ſpūs ⁊ vita ſũt. c Sup frẽs ſuos. Quaſi ſciat ſe eẽ fratrẽ. Unū pa
Luc.11.a
trẽ deū oẽs habem⁹: cui: dicim⁹. Pat
nr̃ q̃ es i cel⁹ ⁊c. d Sup iſrael. Bñdi
ctio ẽ regnare ſup iſrl. i. regnãdo face
re iſrl. ſ. deū videtes. La. XVIII

Non habebunt ſacerdotes. Et in veteri ⁊ i nouo te. miniſtr̃ altaris ꝓceptū eſt de oblatiõ/
b⁹ ⁊ decimis viuere: nec terrenis poſ
ſessionib⁹ acq̃rendis ꝓcessum eſt inbi
Mat.10.a
are. vñ: Molite poſſidere aurꝫ neqꝫ ar/
Ibidē.b
gentū ⁊c. ⁊ poſt pauca. Dign⁹ eſt eniz
1.Cor.9.b
operari⁹ cibo ſuo. Et alibi: Qui altra/
rio fruit̃ cū altario ꝑticipāt. Nō enī
oportet vt q̃ ſemp aſtare debet officio
diuino: inbiet terreno lucro: cui deus
hereditas ẽ. Quid ꝺ deeſſe pōt illi q̃
omia habentẽ habet. f Hereditas
Act.1.a
eoz. Pro opatiõe bona vt qđ mente
conceperit ope ꝓbet. vñ: Cepit ieſus
facere ⁊ docere. g Dabit ſacerdo.
Quia in corporalib⁹ ſolatijs ⁊ ſpūali
bus emoluentis deuote doctoribꝰ
Gal.6.b
noſtris cōmunicare debem⁹. Un: Cū
municet is qui catheçiçat verbo ei q̃
ſe catheçizat i oi bono ope. h Ven
triculū Uenter receptaculū cibozum
omnes hoim labores ⁊ momentanea
gule blandimẽta ſunt: q̃ꝫ finẽ cõdem
nat: et mentibus deo ſacratis oſtẽdit
totū qđ vozam⁹ in ſeceſſum ꝓici. vn/
1 Cor.6.b
de: Esca ventri: ⁊ vẽter eſcis: de⁹ aũt
⁊ hũc ⁊ has deſtruet. Primitias

Nico.de lyra

A
accidit: licet eſſet ſapiẽtiſſim⁹: de quo
†.12.q.1.c.
clericus.
ſcribit̃. iij. Regũ. xj. Cunqꝫ iã eſſet ſe
nex: deprauatũ eſt cor ei⁹ p mulieres
vt ſequeret deos alienos ⁊c. a Neqꝫ argẽti ⁊ auri im. pondera. i. ad ſup/
fluitatẽ: ſed ſolum ad neceſſitatem ſui
ſtatus ⁊ regni defenſionez. b De/
ſcribet ſibi deuteronomium legis hu
ius. i. faciet deſcribi. c Et habebit
ſecum. dicũt hebrei q̃ debebat habe
re volumen duplicatũ. vnũ ad portã
dum ſecũ vt poſſet ibi frequẽter lege
re: aliud ad reſeruandũ in domo tbe
ſauri ſui ranq̃ q̃d ꝓcioſiſſimum.
d Nec eleuet cor ei⁹ i ſuperbiã. ſic acci
dit de ſaule: ꝓt qđ fuit a dño repro
bat⁹. ⁊ regnũ ablatũ a filijs ei⁹. j. Re.
xiij. e Ut lõgo tpe regnet ipſe et fi
lij eius. ſicut ptz de dauid ꝓpter cui⁹
iuſticiam regnuz fuit ſibi ⁊ filijs eius
a dño cõfirmatuz. vt habeẽt. ij. Regũ.
vij. ⁊ i plurib⁹ alijs loc⁹. La. XVII

Moraliter.

Non immo/
labis ⁊c. ſeq̃
tur: † Uenies ad ſacerdotes leuitici generis ⁊ ad iudicẽ
q̃ fuerit i illo tpe. p qđ oſtẽdit q̃ chriſtiani debent in dubijs
ad pontifices recurrere q̃tũ ad ſpūalia ⁊ ad ꝓncipes q̃tũ ad
tpalia: ⁊ eoꝝ firmiter tenere ſniaz niſi erroꝛe ꝓtineat manife/
ſtũ. † Cũqꝫ fuerit ꝓſtitut⁹. ſcz rex de q̃ loquit̃. p Non
multiplicabit ſibi eq̃s ⁊c. ex ꝺ oſtendit q̃ reges catholici nō
debent eſſe ſuperbi: nec lubrici: nec cupidi aut ignaui ſed hu
miles. Eccli. iij. Quãto magn⁹ es humilia te in omnib⁹. ⁊ coꝝ
deo inuenies gratiã. Debent etiam eſſe continentes: libe
rales: ⁊ diuine legis ꝯlatores: ⁊ iuſticiã oñib⁹ ꝓſeruantes.
ideo ſubdit in fine: † Neqꝫ declinet in dexterã ꝓtem. p/
pter fauorem vel vtilitatez temporalem a iuſticia declinãdo
† Neqꝫ in ſiniſtram. ex affectione peruerſa vel odio iuſtici/

a ſ auaritiã ſuggillat.
a animũ ei⁹: neqꝫ argẽti ⁊ auri im/ a
a ſ vltra menſurã neceſſitatis. ſ nõ adiumẽta.
ſ portantẽ in inferiũ mergentia. ſ quies graui
tas maturitas regum eſt.
meſa pōdẽra. Poſtq̃ aũt ſederit
a ſ ne ad volũtarem ſuam faciat: ſed ſm diuina
i ſolio regni ſui: ꝺſcribẽt ſibi deu/ b
ꝓcepta. ſ non aliene.
teronomiũ legis hui⁹ in volumi
ſ vbi nihil fuſcarũ: nihil corruptũ.
ne accipiẽs exemplar a ſacerdoti
bus leuitic̃ tribus: ⁊ habebit ſe/ c
ſ vſus reddit magiſtrũ.
cuz: legetqꝫ illud oĩb⁹ dieb⁹ vite
a ſ legendo. ſ caſto timore timoꝛ domini ſancꝰ
permanet in ſeculum ſeculi.
ſuę: vt diſcãt timere dñm deũ ſu/
um: ⁊ cuſtodire ꝟba et cerimoni/
a ſ ne corde intumeſcat.
as eius q̃ in lege ꝓcepta ſũt. Nec d
ſ que ſequit̃ poteſtarem.
eleuet coꝝ ei⁹ i ſuꝑbiã ſup fratres c
ſ declinet amicitia vel odio vel gliber occaſiõe.
ſed regat in virga ferrea.
ſuos: neqꝫ declinet i ptẽ dexterã †
ſ corgaliter ⁊ ſpūaliter.
vl̃ ſiniſtrã: vt lõgo tpe regnet ipe †
ſ carne vl̃ imitatiõe.
et filij ei⁹ ſuper iſrl. La. XVIII d

ſ Nemo militãs deo implicat ſe ue
gocijs ſecularibus.

Non habebunt ſacerdo † e
tes ⁊ leuitę et omẽs qui
de eadez tribu ſunt: partem ⁊ hę
reditatem cum reliquo iſrael: qz f
ſ non de vicꝰ vel veſtitu ſint curioſi. ſ Qui/
ſi quis querat vnde ee viuent.
ſacrificia dñi ⁊ oblationes ei⁹ cõ
medẽt: ⁊ nihil aliud accipient de g
ſ qui omnia poſſider.
poſſeſſione fratrũ ſuoꝝ. Domin⁹ h
a ſ vt tanto ſponſore ſint ſecuri.
eni ipſe eſt hereditas eoꝝ ſicũt lo f
cutus eſt illis. Hoc erit iudicium i
ſacerdotum a populo ⁊ ab his q̃
offerunt victimas ſiue bouem! ſi
ue ouem immolauerint dabunt k
ſacerdoti armum ac ventriculũ: l

pidis. b Dñs eni ipe eſt hereditas eoꝝ. hoc dicit qz ꝺ ob
latis dño mõ ꝺicto ſuſtẽrabant ſicut de hereditate ꝓpria. ſic
locutus eſt illis Ru. xviij. Conſequẽter deſcẽdit ad id qđ per
tinebat ad ius ſacerdotum. cũ dicit: i Hoc erit iudicium.
hoc eſt traditum vel cõceſſum. k Armum. ſ. dextrum. hoc
autẽ fiebat ad deſignandũ q̃ ſacerdos debet habere fortitu/
dinem ⁊ cõſtantiã ad ſuſtentandũ on⁹ ꝓpli: qđ ꝑ armũ dext̃
deſignat̃ vbi eſt fortitudo coꝛpis. Itẽ ad remouẽdũ quandã
idolatrie ſpeciẽ que ſpatulomãtia dicit̃. idolatre eni os armi
de ſacrificijs ſuis reſeruabãt: ⁊ in eo diuinationẽ exercebant.
l Ac ventriculũ. Dicunt aliqui q̃ hic accipit̃ ventriculus ꝑ
petuſculo: quod de iure ſacerdot̃ determinat̃ Exo. xxix. et ꝺ
eiſdem rationibus quib⁹ ⁊ de armo dextro dictũ eſt: qz ꝑ ipm.

am ſubuer

Additio. Preceptũ iſtud (nec ſimplex cõceſſio. de cõſtitutione regis non eſt permiſſiue in
telligendum. put in poſtilla: ſed ẽ ſim
plex cõceſſio cum cõditionibus i litte
ra ſcriptis. Nec ſequit̃ q̃ ſi ſit ꝓceſſio
ſimplex: tunc nõ peccaſſet ppl⁹ iſrael
petendo regem: Nam petierũt regez
aliter q̃m fuit ſibi ꝓceſſum: nã ex ꝺ etiã
q̃ ille populus erat peculiaris dei ſe/
quit̃ q̃ nõ deberet habere regẽ ſupra
ſe: put iſta amplius dño ꝓcedẽte tra
ctabunt̃ in additione. ſ. j. Regũ. vij.
vbi poſtillator mouet queſtionẽ vtrũ
filij iſrael peccauerũt petẽdo ſupra ſe
regem.

Replica In ca. xvij. vbi poſtillator litterã de cõſtitutione regis dicit nec ſonare
ꝓceptũ: nec ſimplicem ꝓceſſionẽ ſed
pmiſſionem. Burgeñ. dicit eſſe ꝓcep
tum ⁊ ſimplicẽ ꝓceſſionem cũ ꝺitio
nibus i lra poſitis. Et videt̃ Burgẽ.
duplicẽ intrare ꝓtradictiõez. cũ enim
ſm eũ ſit cõceſſio: nõ erit ꝓceptũ: ipſe
tñ dicit eſſe ꝓceptũ cũ tñ nullũ verbũ
ꝓceptoriũ nec ꝓcepto equipollens in
lra ponat. Et cum dicit eſſe ꝓceſſionẽ
ſimplicem videt̃ cõtradicere ei qđ di
cit cõceſſionem ſub cõditionibu⁹. con
ditionata eni cõceſſio ſimplex dici nõ
poteſt. vnde intuendo lram ⁊ poſtilla
torꝭ intentionem occurrit q̃ paſſus
iſte de regis cõſtitutiõe ſit ꝓnoſticus.
et huic ꝓnoſtico addit̃ ꝓceptum nega
tiuũ de nõ cõſtituẽdo extraneo et cete
re negatiue i littera poſite de nõ mul
tiplicando vꝰibus ⁊ equis ⁊c. Illa
eni ſola ſonant ꝓcepta: ſed nõ ad intẽ
tionem Burgeñ. Et qz Burgeñ. hãc
materiã remittit ad ꝑmi Reg. viij. vi
de ibi latum coꝛrectoriũ.

Non habebunt La. XVIII
ſacerdotes et leuite. Hic cõſe/
quenter agitur de ſacerdotuz
et leuitarum ſuſtentatione. Et primo
in generali. ſecũdo in ſpeciali. ibi: Si
exierit leuites. Scõm q̃ dicum fuit
Ru. xviij. trib⁹ leui nõ dabuit ptez in
terra ſicut alie tribus: niſi ſolũ vbes
et ſuburbana ad habitandũ. ⁊ iõ de
bebant de bonis alioꝝ ſuſtentari. ⁊ ꝺ
eſt qđ ꝺicitur: Nõ habebũt ſacerdo
tes ⁊ leuite ⁊c. ⁊ ſubdit̃ modus ſuſtẽ
tandi eos. cum ꝺicit̃: g Sacrificia
dñi ⁊ oblatiões ei⁹ comedent. Si acci
pianꝫ ſtricte ſacrificia ⁊ oblatiões q̃
fiebant in templo: ex illis ſuſtentaba
tur tñ ſacerdotes ⁊ leuite q̃ miniſtra
bant in tẽplo in hieruſalẽ. Si aũt acci
pianꝫ large oblatiões. put ſe extẽdit
ad decimas: ſic ex eis ſuſtẽtabant le
uite q̃ morabant i alijs vbibus ⁊ op

a Primitias. Primitias frugũ. laborantẽ agricolaz oportet primũ de fructib⁹ accipere. b Si exierit. Quaſi vbem ⁊ domũ deſerit: qui gratis deo ſeruit ⁊ ſine ſumptu euãgeliz ponit. c Excepto eo q. Hzego. Lxx. Preꝺ
a
b
c
venditionẽ q̃ ſm familiã eſt: quaz ꝺicat venditionẽ obſcuruz eſt: niſi forte qz deci/ matiões ⁊ ꝓmogenita ꝓcepit vẽꝺi ab his qui in longinq̃ habitarẽt: ne multa coge/ rent̃ portare ad locũ inuocationis dñi vl̃ pecora ducere vt illic denuo emerentur ex precio. Et iuſſerat habere ibi partẽ leui tam q̃ maneret i ea ci uitate vñ ille decima tiões ⁊ primogenita debebant̃. Et iõ ꝺi/ xit familiã qđ ꝺebe ri leuite qñ ex ſucceſ ſione q̃ parẽtib⁹ ſucce/ ꝺit ꝺ circa eũ ſeruari oportet qꝺ parẽtib⁹ exhibitum eſt.
a primitias frumenti vini ⁊ olei et a
lanarũ partem ex ouium tonſio/ ne. Ipſum eni elegit dom⁹ deꝰ b
tuus de cũctis tribubus tuis vt
a ſ firm⁹ in domo dñi in atriijs dom⁹ dei noſtri.
ſtẽt et miſtret nomini dñi dei tui
ipe ⁊ filij ei⁹ i ſempiternũ. Si exie c
rit leuites ex vna vbiũ tuaꝝ ex omni iſrl in q̃ habitat: ⁊ voluerit venire deſideraſ locũ quẽ elege/ rit dñs: miniſtrabit i noie dñi dei
ſ conſanguinei. ſ firmiter
a ſ beneplacentes.
b ſ qui altario ſeruiunt cũ altario participant.
d Cũ ingreſſus ſ. Aug⁹. Cũ poꝛtoꝛ/ rũ inſpectiões inter/ ꝺicunt: ꝙrẽdũ ẽ quõ poꝛtẽta q̃ inſpici ꝓ/ bibenẽ: ꝺiſcernant̃ ab eis q̃ ꝺiuinit⁹ dan tur vt q̃ ſignificent ꝺici ꝺebeat: ſic mira/ cula que in ſcriptur̃ reperiunt̃ ſignifican tia qꝺ ad regulam fi dei ptineat: velut vel luſ i area cõpluta ſic/ cũ aut i ſicca cõpluta aut virga aaron que flouit ⁊ nuces ꝓdu/ lit: ⁊ hmõi. Sicut au tem diſcernunt̃ diui/ nationes quas in ſe/ quentibus ꝓhibet a diuinationib⁹ ꝓphe taꝝ: ſic inſpectiones ꝓdigiozũ a ſignifica/ tionib⁹ miraculoꝝ.
d
v
e Ariolos. Qui cir cũeunt aras nefan/ dis ꝓcib⁹: ⁊ diuinatio nẽ i ext̃ aĩaliũ q̃rũt.
f Auguria. Quaſi auigeria q̃ in vocib⁹ auiũ gerunt̃. Vel a/ nigarria ab auiũ gar ritu. g Phytones Ventriloqs: de quo ruz ventre demones loquunt̃ a phytio ſic ꝺictos: id eſt apolli/ nis quẽ deũ ꝺiuinati onis credebant eſſe. h Prophetã deigẽ te tua et. Licet hiſto rialiter de ꝓphet̃ ac cipi poſſit q̃ p⁹ moy/ ſen in ꝓpko iſrl̃ reple/ ti ſũt ſpũ dei: meli⁹ tñ de dño. ꝓphaꝝ accipit̃: de q̃ turbe ab ipo ſaci/ ate ꝺicunt: Hic ẽ ꝺe ꝓpha q̃ vẽtur? ẽ i mũdũ.
e
f
g
h
Joh.6.b
Luce.7.c
Et alibi: Prophꝫ magn⁹ ſurrexit i nobis.
ſ Tres ciui.
ſ fortitudo
ſ Christum.
b ne omnia ſunt locuti. Prophetã a
fortitudo deſignat̃: ⁊ qz in oſſe pectoris reſeruato ab idolatr̃ diuinatio exer cebatur. Jn hebreo habet̃: Armũ ⁊ genas ⁊ muletã. ita q̃ p duo vltima in/ telligunt̃ quedã ſupaddita armo ⁊ pectuſculo ꝺanda ſacerdoti. a Pri/ mitias frumẽti vi. ⁊c. iſta ſimiliter ptinebant ad ſacerdotes. q̃titas aũt tali um nõ ꝺeterminat̃ p ſcripturã: ſz ꝺeterminata fuit p ſapientes hebreoꝝ: vi/ delicet qꝺ ꝑ primitijs ꝺaretur ps. lx. ad minus. xl. ad plus. l. mediocr̃. ita q̃ min⁹ ꝺenoti ꝺabãt. lx. magis ꝺenoti. xl. intermedij q̃z. l. ⁊ ꝺ idẽ bñ i libro de collati/ onib⁹ patꝝ collãtiõe ꝓma Theo. abbat̃. ⁊ ſic q̃titas iſta q̃tũ ad aliq̃d erat ꝺetermiata: ⁊ q̃tũ ad aliq̃d ne uortiõi ꝺatiũ ꝛelicta. b Ipm ei elc. ꝺ. ⁊c. inſtũ ẽ aũt q̃ illi q̃ fuiũt ꝺeo ſuſtẽtẽt a pl̃o. c Si exi. le. ꝺic a/ git̃ de ſuſtentatiõe leuitaꝝ in ſpãli. ſ. q̃ſ aliq̃s leuites ex̃ hieruſalẽ habitaſ ꝺeuotiõe ꝺuct⁹ veniebat ad ma nendũ i hieruſalẽ vt fuiret̃ dño in tẽplo. et i iſto caſu ꝺetermiat̃ ꝺ q̃ accipiat ptẽ de oblatiõib⁹: ſic etiaz alij leuite ibidẽ miniſtrãtes. ⁊ ptz lra vſq̃ ibi: d Excepto eo q̃ in vbe ſua ⁊c. Jn vbib⁹ eni in q̃bus manebãt ex̃ hieruſalẽ habebãt ꝺomos ad habitandũ. ꝑ ſe ⁊ ꝑ pecorib⁹ ſuis ⁊ talia ſuccedebãt eis a patrib⁹. ⁊ ꝺ talib⁹ poterãt viuere q̃ veniebãt i hieꝛlm mõ ꝺicto cuz illis q̃ accipiebãt ꝺe oblatiõib⁹. Jn hebreo bñ: Ex ceptis venditiõib⁹ ſuis. ⁊ in eadẽ ſnĩa reuertit̃: qz qñ veniebat in hieruſalẽ ad manendũ vẽꝺebãt talia ⁊ ꝺ ꝓcio ſe iuuabãt. e Cũ ingreſſus fu. Hic ꝓfr agit ꝺ ꝓphetica reuelatiõe. ⁊ ꝓmo a q̃uſdã abominatiõib⁹ ꝓpl̃oꝝ inhabitantiũ terrã. ꝓmiſſiõis filios iſrl̃ ꝺehoꝛ tatur. in ſcõo oſtẽꝺit neceſſitas. ꝓphetie ⁊ miſſio ꝓ/ phete ibi: Sẽtes iſte. Circa primũ ſciendũ q̃ hõ oꝛ/ ꝺinat̃ ad finẽ ſupnaturalẽ vim rõnis naturalis tran/ ſcẽꝺentẽ. ſm illud. j. Coꝛ. ij. Qꝺ oculus nõ vidit nec auris audiuit: nec i coꝛ hois aſcẽꝺit ⁊c. Tendẽti aũt ad finẽ neceſſariũ ẽ ꝓcognoſcere aliqualiter finẽ ⁊ ea q̃ in finẽ ꝺirigũt. Cum igit̃ ſe ad ꝺ nõ extendat reſpe/ ctu vltimi finis ſimpliciter cognitio naturalis. req̃rit ꝺiuia reuelatio. hãc aũt cognitionẽ ſupnaturalẽ nõ tñ reſpectu vltimi finis ⁊ ꝺirigẽtiũ i eã ſm x̃itatẽ: ſz ſm falſaz eſtimationẽ ſeu ꝺeceptionẽ: querebãt gẽtiles a ꝺemonib⁹ ꝑ ſacrificia ⁊ q̃ꝺã alia ſupſtitioſa: q omnia ꝓhibent̃ filijs iſrael. cũ ꝺicit̃: f Caue ne imita. ve/ lis abomi. i. ſupſtitioſas inãſtitiões occultoꝝ idoloꝝ.
Lcui.20.b
1.Re.28.a
g Nec inueniaꝫ in te q̃ lu. fi. ſuũ. Erat eni quiꝺã ſu/ pſtitionis modus q̃ adhuc ꝺicunt vri tartari qui cre/ ꝺũt oĩa ꝑ ignem purificari. ⁊ iõ boies extranei ad ꝓ/ cipẽ accꝺẽtes: añ tranſeũt inter ignes. ⁊ talis trãſit̃ vocatur hic luſtratio. h Aut q̃ ariolos ſciſcitetur. querendo ab eis futura vel alia occulta. Dicunt aũt arioli q̃ in viſceribus aĩaliũ ſup aras idolis immola/ toꝝ ꝺiuinant. i Et obſeruet ſomnia qualiter autẽ ſit licitũ ⁊ qualiter ſupſtitioſum ꝺiuinare ꝑ ſomnia ꝺi ctũ fuit Hen. xl. ca. i fine. k Atq̃ auguria. ꝺiuina/ tiões ſunt ꝑ garritũ ſeu volatũ auiũ. l Ne ſit ma. qui p inuocatiões quaſdã ſeu incantatiões facit appa rere ꝺemonẽ in aliq̃ effigie viſibilit̃ ad ꝺandũ reſpõſa. m Nec incãtoꝛ q̃ ꝺeludit ſenſus hũanos: vt videat qđ nõ ẽ. n Neqꝫ phy. ꝺicunt aũt phytones vẽ triloq̃: q̃ hñt i vẽtre ꝺemonẽ x̃ba exterꝰ. ꝓferentẽ. tñ j. Re. xxviij. Sz illa mlier phytoniſſa: q̃ faciebat appa rere mortuos quaſi ſuſcitatos. o Nec ꝺiuinos. qui fingunt̃ ſe loqui ex reuelatione ꝺei: cum tamen loquã tur ex reuelatione ꝺemonum ſicut balaaz. p Et q̃/ rat a mortuis veritatẽ. ſtãꝺo ſup tumulos ⁊ eos iuo/ cando ſeu p aliquẽ aliũ modũ ſupſtitioſuz. q Per fectus eris. ꝺeo fideliter ſuiendo. r Et abſq̃ ma. a ꝺict̃ cauẽꝺo. s Sẽtes iſte. Hic ꝓfr ꝺicribit̃ miſ/ ſio ꝓphetc. ⁊ ꝓmo agit̃ ꝺe ꝓpha vero. ſcõo ꝺe ꝓpha falſo. ibi: Prophꝫ aũt. Circa ꝓmũ ꝓmo cõtinuat ſniam ꝓdictis. cũ ꝺ: Sẽtes iſte ⁊c. ſcõo exequit̃ ꝓpo ſitũ. cũ ꝺ: t Tu aũt a dño ⁊c. ppls ꝺei. ſ. p legẽ ꝺi/ uinit⁹ ꝺatã. ⁊ vbi nõ ſufficit leg⁹ ꝺetermiatio. ꝺabit̃ ti bi ꝓphetica reuelatio. ⁊ ꝺ ẽ qđ ſubdit̃: v Prophe/ tã ꝺe gẽ. tua. i. ꝺe iudeis. p Sic me. x̃ba ſũt moyſi. y Jpm au. ſ. ꝓphetã a ꝺeo tibi ꝺandũ. z Et peti/ ſti a ꝺño. vt hr Exo. xx. quia nõ poterãt vltra ſuſtine/ re verba ꝺei loquẽtis: petierunt q̃ loq̃r̃ eis p moy/ ſen: qđ fuit eis ꝓceſſuz: ⁊ nõ ſolũ p moyſen ſz etiã p altos ꝓphaꝝ i ꝺiuſis ge/ nerationib⁹ ſuccedẽtes. vt ꝑz ꝺ Joſue: Samuele: Eſaia: Hieremia ⁊ alijs. ⁊ ꝺ eſt qđ ſbꝺit̃: Et ait ꝺñs. ⁊ ſequit̃: a Prophetã ſuſci. ⁊c. Et intelligit̃ ꝺ nõ
Deu.18.a
t Act.7.e
Exo.20.e
ee 3 ꝟ solum

solū ꝺ iosue:q̄ ī mediate succeſſit moyſi:ſz etiā ꝺ aliis ꝓpheꝛ ſequntib⁹. a Silez tui.oēs ei ꝓpe ſiles fuerī moyſi ī ℔ qꝺ ſḋicit: b Et ponā ver.rc.qz deꝰ loq̄bat ꝑ ꝓpham ora.ista tñ auctoritas ꝑncipaliꝫ itelligit ꝺ dño nr̄o ihesu xp̄o.vt hr̄ Act⁹. vij.qſ fuit ꝓpha magn⁹:ad quē ꝓpheţe alioꝝ ꝓphaꝝ fuerūt ordinate. c Propha autē.Nic ꝗr agit de ꝓpha falſo q̄ nō ē audiēdus ſz magis interficiēdus.Et huiꝰ ꝓphe ponit duplex modus.Unꝰ eſt qñ aliq̄s ad ſui iactantiā vel ꝓpt̄ q̄ſtū acciꝑit ꝓphetiā a vero ꝓpha dictā ꝛ eaz denūciat noīe ſuo:q̄ſi ſibi reuelatā.et ℔ notaꝫ cū ꝺr: d Voluerit rc.nō ꝑcepi illi vt diceret:ſz magꝰ alteri. Secūdus modus ē qñ aliq̄s ē ꝓpha deꝫmonū ꝛ ꝑ modū quēcūq̄ ſuꝑſtitioſū. ꝛ ℔ notaꝫ cū ꝺr: e Aut ex noīe rc. ꝛ qz ſtati poſſent dicere quō diſtīguꝫtur falſus ꝓpha a vero.iō ad ℔ rñdetur cum ſubdit: f Hoc habebis ſignū rc.℔ dño nō ē locut⁹.ꝛ ꝑ ꝺño taꝫlis eſt ꝓpheta falſus:ſz qz.ſ.dictū ē. xiij.ca.q̄ ſignū ꝑdictū a falſo ꝓphe ta aliq̄n ſic euenit:quō tūc cognoſceꝫ falſitas eius:dicendū q̄ ibi docet.ſ.ſi ex hoc ꝓcedat ad auertenduꝫ hoīes a deo ꝑ idolatriā vel aliā nequitiam. Et ſic ꝓtꝫ q̄ falſitas ꝓphete duobus modis deꝑhēdit̄.vno mō ex euētu. ſcz qñ nō euenit qꝺ ꝑdixit.alio mō ex fine intēto:vt ſi qꝺ ꝑdixit euenit. vel q̄cūq̄ alio mō videaꝫ eſſe ꝓpha ꝛ poſtea nitit hoīes auertere a deo.qz nullus talis ꝓpheta pōt eē a deo.Sz cōtra vtrūq̄ modū arguit̄. Cōtra ꝑmū ſic:Eſaias ꝑdixit Ezechiā moriturꝫ de ꝓpinq̄.Eſa.rxxviij.Et ionas nineuen ſubuertendā: Jone.iij. et tñ non ſic euenit:ꝛ tñ nō dicunt ꝓpter ℔ falſi ꝓphete ſed veri.Cōtra ſcḋm ſiliter arguit̄:qz ímolatio ī excelſis fuit illicita poſt edificatiōnē templi:ꝛ tñ helias tūc induxit populū ſrael vt fieret ímolatio ī mōte carmeli.vt hr̄.iij.Regū.rviij. Nec tñ reputaꝰ ē falſus ꝓpha ꝓpter ℔ Ad ꝑmū rñdēt aliq̄ qui dicēt:qꝺ ꝛz ille ꝓphetie nō fuerint adimplete ſm ſenſū ſrałez:fuerūt tñ iplete ſm ſenſuz ſpūalē.verbi grā de ꝓphetia nineuē:fuit enī ibi verſio ſpūalis.ſ.a culpa ꝑ penitentiā. ſm illud Prouerb.rij.Aerte ipios ꝛ non erūt.ſ.impij.Sed iſta reſpōſio nō videt ſufficere:qz de ꝗcunq̄ ꝓphetia ab homine ꝓficta ſi nō eueniret ad ſrām: poſſet fingi aliꝗs ſenſus myſtic⁹ in q̄ dicereꝫ cōpleta.ꝛ ideo aliter dicendū Ad cuius intellectū ſciendū qꝺ ꝓphetica reuelatio eſt quedā impreſſio cognitiōis diuine facta in mēte ꝓphete. Futuꝝ aūt cōtingens dupliciter cognoſcit a deo.Uno mō ꝑ intuitus diuine cognitiōis ferꝫ ſup ꝑſentiā ipſi⁹ ſz futurā: eo q̄ intuitus diuine cognitiōis menſuraꝫ eternitate q̄ complectit oēm tēpus.ꝛ qꝺ ſic ꝑcognoſcit futurū infallibiliter euenit. Alio mō ſm ordinē cauſe ad effectū.ſ.ꝑ ꝓtingēs futuꝝ eſt in cauſa variabili ꝛ ꝓtingente:ꝛ qꝺ ſic ꝑcognoſcit nō ſemꝑ euenit:qz aliq̄n mutaꝫ cauſa:ꝛ ꝑ ꝓſequēs effect⁹.Impreſſio aūt diuine cognitiōis fit in mēte ꝓphete ſm formā volūtatis diuie. Ñq̄ igit in mente ꝓphete impꝛimit̄ cognitio alicuiꝰ futuri cōtingentis ꝑmo mō.ſ.ꝑ intuitus dei,ꝑt̄ ſup illud.et qꝺ ſic a ꝓpheta denūciaꝫ futuꝝ:infallibiliter euenit:ꝛ vocaꝫtur talis ꝓphetia a doctoriꝺ⁹ ꝓphetia ꝑdeſtinatiōis. Aliq̄n aūt in mēte ꝓphete impꝛimit̄ cognitio futuri ſecūdo mō. videlicet ſm ordinē cauſe variabilis ad effectū.ꝛ qꝺ ſic denunciaꝫ ꝑ ꝓpheta: nō ſemꝑ euenit ꝓpter mutationē cauſe.ꝛ ℔ mō fuit de ꝓphetijs ꝑdictis. Infirmitas enī Ezechie erat diſpoſitio ad mortē.ꝛ malicia niniuitaꝝ meruerat ciuitaꝫ ſubuerſionē:tñ ꝓpt̄ ꝑces Ezechie ꝛ penitētiā niniuitaꝝ facta ē mutatio cauſaꝝ:ꝛ ꝑ ꝓſequēs effectū. ꝛ talis ꝓphetia vocaꝫ a doctoriꝺ⁹ ꝓphetia cōminationis:qz ſubintelligit cōditio vt pote q̄ niniue ſubuerterēt:niſi niniuite peniterēt:ꝛ q̄ ezechias mozereꝫ:niſi ꝑ ꝑces denotas ꝓlongatiōez vite ꝑtraret ꝛ ſic factū ē.Ex quib⁹ ꝓtꝫ q̄ eſaias ꝛ ionas falſuz nō ꝑdixerūt. Licet aūt ꝑdicta ſint vera.tñ nō vident̄ ad plenū ſolueꝛe queſitū.ſ quō a populo diſtinguaꝫ ver⁹ ꝓpha a falſo: qñ

ꝓpheta

ꝓpheta ver⁹ ꝺditionē ꝑdictā nō exꝑmit:ſic̄ Eſaias dixit abſolute ipſi Ezechie:Diſpone domui tue:morieris enī tu ꝛ nō viues.Et ionas dixit abſolute: Adhuc.xl.dies et ninsiue ſubuertetur. Ad qꝺ dicendū q̄ adhuc diſtinguiť verus ꝓpheta a falſo:qz q̄n ꝓnunciatū a vero ꝓpha nō ē ventuꝝ ꝓpt̄ mutatiōē cauſe ℔ ꝗr reuelať ipſi ꝓphe: ſic̄ eſaie poſt denūciatiōnē mort̄ ezechie dictū fuit a dño. Unde et dic ezechie hec dicit dñs deꝰ:audiui oratiōez tuā et vidi lachrymas tuas:ecce ego adiꝛciā ſup dies tuos.xv.annos.Et eodē mō ipſi ione fuit reuelata miſſatio dñi ſup niniuitas ꝓpt̄ eoꝝ penitentiā:qꝺ nō fit falſus ꝓphetis. Alio etiā mō ꝺ ſtinguiť ꝑ mutationē cauſe effect⁹ futuri:ſicut penitētia niniuitaꝝ fuꝛt cauſa ꝺ ſtructionis eaꝝ. Impreſſio aūt diuine cognitiōis fit in mēte ꝓphete ſm formā volūtatis diuie. Ñq̄ igit in mente ꝓphete impꝛimit̄ cognitio alicuiꝰ futuri cōtingentis ꝑmo mō.ſ. ꝑ intuitus dei,ꝑt̄ ſup illud.et qꝺ ſic a ꝓpheta denūciať futuꝝ:infallibiliter euenit:ꝛ vocaꝫtur talis ꝓphetia a doctoriꝺ⁹ ꝓphetia ꝑdeſtinatiōis. Aliq̄n aūt in mēte ꝓphete impꝛimit̄ cognitio futuri ſecūdo mō. videlicet ſm ordinē cauſe variabilis ad effectū.ꝛ qꝺ ſic denunciať ꝑ ꝓpheta: nō ſemꝑ euenit ꝓpter mutationē cauſe.ꝛ ℔ mō fuit de ꝓphetijs ꝑdictis. Infirmitas enī Ezechie erat diſpoſitio ad mortē.ꝛ malicia niniuitaꝝ meruerat ciuitaꝫ ſubuerſionē:tñ ꝓpt̄ ꝑces Ezechie ꝛ penitētiā niniuitaꝝ facta ē mutatio cauſaꝝ:ꝛ ꝑ ꝓſequēs effectū. ꝛ talis ꝓphetia vocaꝫ a doctoriꝺ⁹ ꝓphetia cōminationis:qz ſubintelligit cōditio vt pote q̄ niniue ſubuerterēt:niſi niniuite peniterēt:ꝛ q̄ ezechias mozereꝫ:niſi ꝑ ꝑces denotas ꝓlongatiōez vite ꝑtraret ꝛ ſic factū ē.Ex quib⁹ ꝓtꝫ q̄ eſaias ꝛ ionas falſuz nō ꝑdixerūt. Licet aūt ꝑdicta ſint vera.tñ nō videnť ad plenū ſolueꝛe queſitū.ſ quō a populo diſtinguať ver⁹ ꝓpha a falſo: qñ

ꝓpheta

ligiť de xp̄o tantū,ꝓt etiam in glo.interliniari hr̄. Ratio aūt huiꝰ diuerſitaťꝫ ptz ex ꝓtinuatiōe vtriuſq̄ verbi ꝑdicti ad ea q̄ ſtatim añ dicunť. nā ſm Hilariū.intelligētia dictoꝝ ex cauſis eſumēda dicēdi. In ꝑmo enī loco intēdebat moyſes induceꝛe ꝓlm ad ℔:q futura ꝓtingētia ꝛ alia hmōi q̄ꝝ noticiā hr̄e conueniꝛe ꝓplo poterat: nō q̄reret ſcire ab ariolis ſeu phytonib⁹ ꝛ hmōi:ſic̄ alie gētes q̄rebāt.Promittebat enī eis q̄ talia q̄ſ oportuiſſet potuiſſent ſcire ꝑ reuelatiōē diuinā.ſ.ꝑ ꝓphetā ꝺ ꝓpria gēte:cui deꝰ ea reuelaret.ꝛ ſic ſine ꝑcō ſcirēt illa:ꝛ ℔ q̄ qꝺ ꝺr i ꝑmo loco: Perfect⁹ eris ꝛ abſq̄ macla cū dño deo tuo:℔ ē dicere hāc ꝓfectionē.ſ.ſcieꝺi abſcōdita abſq̄ macula.i.ſine pcō:hēbis cū dño deo tuo.Et ſtati declarat de q̄bus ℔ loquiť dicēs: Hētes iſte q̄ſ poſſidebiť terrā:augures ꝛ diuinos audiūt:tu aūt a dño deo tuo alr̄ inſtituť⁹ es.ſ. ad habēdū noticiā de talib⁹ abſcōditſ:ꝛ ℔ qz ꝓpham de gēte tua et frīb⁹ tuis ſuſcitabit tibi dñs deus tu⁹.ſ.ꝑ quē poteť ſcire ꝑdicta cū oporteat:ꝛ ꝓſr addit aliud ꝗdāmō iſte dicens: Ut petiſti a dño deo tuo ī oreb rc.in q̄ loco inducit aliū caſū a ꝑmo in q̄ requiriť ꝓpheta ī ꝑſo.ſ.ad habendū noticiā de lege diuīa. ꝛ de ꝑceptis eiꝰ:ad ℔ vt vita ꝑſi ordinareť ſm legē diuinā.et de ℔ dic: Ut petiſti a dño deo tuo ī oreb.i.nō ſolū ꝓuidebit tibi deꝰ de ꝓpheta reuelāte ꝓtingētia,ꝛ hmōi abſcōdita:q̄ alie gētes ꝑ diuinos ꝛ augures conanť ſcire:ſz etiā qꝺ ampliꝰ ē,ꝑ uidebit tibi de ꝓpha.q̄ abſq̄ terroꝛe ꝓturbāte docebit te diui nā legē qꝺ ad nullū ꝓphetā ve.te.ꝓtinuit nīſi ad ſolū moyſen q̄ fuit legiſlatoꝛ ve.te. et ℔ ē qꝺ ꝺr: Et petiſti a dño deo tuo in oreb rc.Ibi enī qꝛ ꝑſ nō poterat ſuſtinere audirū terribilis vocis dñi:nec videre ignē maꝛimū ibidē ꝓcurrentē:iō ad noticiā legꝭ habēdā petierūt mediatoꝛē ꝑ quē legē diuinā trāſlī⁹ ꝛ familiarī⁹ ꝑciperēt: ꝓut.ſ.Exo.xx. qꝺ fuit ſibi ꝓceſſum. vñ dic ℔ in ſrā:Et ait dñs mihi:℔ oīa ſūt locuti:ꝓbām ſuſcitabo eis rc.qꝺ nō ītelligiť de ipō moyſe:qz ſuſcitatus erat: nec etiā de alio ꝓphaꝝ ve.te.cū nullus eoꝝ fuit ſuſcitatus ad dandā legē:vñ oportet q̄ intelligať ꝺ xp̄o quē ſuſcitauit dñs de medio fratꝝ ſuoꝝ.ſ.de ſemīe dauid:ꝓut in glo. de q̄ dicit:

Silem tui rc.ſ.vocꝫ hoīez.ꝺ q̄ vlteriꝰ dicit: Qui aūt ꝛbam eiꝰ q̄ loquek ī noīe meo audire noluerit:ego vltoꝛ exiſtā. iuꝛ illud Mar.vlti. Qui aūt nō crediderit ꝺemnabiť rc. Ñ ad iſtā auctoꝛitaťē moſaicā referēda ſūt iſta Joh.v. Si credeꝛetis moyſi crederetis forſitan ꝛ mihi.de me enī ille ſcꝑſit.ſ.vt mihi crederet:nō tñ legiť ī toto pēntateucho q̄ moyſes ꝓcepeꝛet vt crederet xp̄o:niſi ī ℔ loco tm̄. Jn eodē ca.rviij.vbi ꝺr in poſtilla:Et iō ímolatio ī excelſis erat diſpenſabilis.

Additio.ij. Quidā expoſitoꝛes hebreoꝝ dicunt q̄ vero ꝓphe credēdū ē: qñq̄ vt fiat aliq̄d qꝺ ē ꝓhibitū.qz malū:ꝺn tñ nō aſſeꝛit ℔ eſſe licitū ſumplicit:ſz ꝑ tūc ex cā emergēte ꝛ ℔ nō dicūt q̄ Helias ī mōte carmeli ímolauit aſſeꝛēs ex ꝑte dei q̄ tunc illa ímolatio erat fienda:ſz nō alias:Si aūt ꝓpheta aſſereret:q̄ aliq̄d in lege ꝓhibitū eſſet licitū ſimplicit:etiā ſi eſſet ꝺ his q̄ſtū mala q̄ ꝓhibita:tunc eſſet occidēdus:ꝓut.ſ.in ca.xiij. Facit ꝑ hac opiniōe q̄ oſeas accepit mulieꝛē adulteraz iuſſu dñi. Oſee. iij.ꝛ tñ mālefactiꝰ ē q̄ adultera ē ꝺ his q̄ſtū ꝓhibita qz mala.

Replica. Jn ca.rviij. vbi poſtillatoꝛ ꝑtractans illud dicit de dño nr̄o ieſu xp̄o. Burgeñ. dicit ꝺr tm̄ de xp̄o nō de aliꝭs.allegat ad id glo.ſz Burgeñ.ad dictū ſuum falſuz falſe allegat glo.nā glo ſa interlinearis exponit ꝺ xp̄o ſine excluſiōe. Hoc aūt marginalis exponit ꝺ aliꝭs:ꝑncipaliter tñ de xp̄o. Hec rōnes Bur. valēt. Mā ꝑma q̄ rōne ꝛbi futuri tꝑis.ſ.ſuſcitabo:de moyſe iā ſuſcitato dicit:ītelligi nō poſſe. Jta dico q̄ verbū futuri tꝑis.ſ.ſuſcitabit:de ioſue iam ſuſcitato nō poſſit intelligi:de q̄ tñ Burgeñ.exponit. Reſpō deo igiť q̄ talia ꝛba ſignificāt q̄ vltra ꝓpheticas illuſtrationes iā factas alias ſupaddat. Sic igiť de moyſe ꝛ aliꝭs ſucceſſoriꝺ⁹ intelligunť recte ad ſrām q̄uis ꝑncipaliter de xp̄o. Hec ſcḋa ratio Burgeñ. valet cū dicit q̄ nullus ꝓphetarus alioꝝ a xp̄o ſuſcitaťꝫ fuit ad dādā legē:qz ſrа nō dicē ſuſcitabo legiſlatoꝛē ꝓphetā q̄ audiri debuit:nō ꝺr vt legiſlatoꝛ:ſz vt verboꝝ dei annunciatoꝛ.

Glo.ordi.

a Tres ciuitates.Hi/ dem ſpem ꝛ charitatē ad q̄s oēs penitētes debēt ꝓfugere. Tres ciuitates refugij vltra iordanē ꝓſtituit moyſes homicidis q̄ nō ſpōte homicidiuz cōmiſerūt:alias tres citra iordanem iuber ſepari myſtice inſinuās q̄ añ ꝓceꝑtionē baptiſmi q̄ vult a pctō ſaluari ꝛ ab hoſtib⁹ ſpiritalibus liberari ſancte trinitaťi fidē debet ſincera mente ꝓfiteri ꝛ poſt baptiſmū in fide: ſpe et charitate: virilit̄ opari.Siceꝛ religioſe cōuerſans in mūdo q̄ ſenario cōditus eſt nūero:poſt ꝑfectionē bonoꝝ operū requiē eternā expectat in ſabbatiſmo. b Et i tres eq̄liter. Ut q̄ ſaluādus eſt facilꝰ euadat. Predicatoꝛes ag̃ ꝛbo ꝛ exēplo debēt peccātibus ꝓſulere:ꝛ equaliter in tota terra ecclesie fidem trinitatis omnib⁹ inſinuare:vt viā veritaťꝫ ꝛ portā fidei agnoſcāt patere ſibi:ꝛ ſe merito dānādos ſi intrare noluerit. c Sz abiſſe cū.Exēplo eni oſtēdit q̄lis homicida ſaluādus ſit. Grego. Ad ſiluā cum amica imus q̄tiēs cū ꝛrio ad diſcutiēnda delicta ꝓuertimur.Simpliciť lingua ſuccidim⁹:cū delinq̄entiuz vitia pia intētione reſecam⁹.Securꝫ manū fugit:cū correctio ī aſperitaťē ſeſe pertrahit.Ferrū de manubꝛio ꝓſilit: cū de correctione ſermo durioꝛ exceditAmicū peutiēs occidit q̄ auditoꝛē ſuum ꝓlata ꝓtumelia a ſpū dilectionis iterficit:coꝛrecti eī mēs inde ad odiū ꝓuit. Sz q̄ incaute lignū ꝑcutit ꝛ ꝓximū extinguit:ad tres vbes fugiat vt viuat:qz ſi ad penitentiā cōuerſus ſub ſpe:fide ꝛ charitate:abſcōdiť:reus homicidiū nō teneť. Cūq̄ extinct ꝓxim⁹ eū iuenerit:nō occidet: qz cuz

ꝝ chriſtus

Nico.de lyra

a Um diſperdiderit rc. La. XIX ſperdiderit. Explicatis illis q̄ pti nēt ad ſtatꝰ ꝑſonaꝝ ſublimiū.hic ꝗr ponunť q̄ pertinēt ad bonū ſtatū inferioꝝ ꝛ vulgariū. Circa qꝺ ſic ꝓcediť.qz ꝑmo ponunť ea q̄ ordināt hoiem q̄ctū ad ptez iraſcibilē.ſecūdo q̄ctū ad ꝓcipiſcibilē ca.rxij.ibi: Si duxerit vir vxoꝛē rc. terio q̄ctum ad rōnalem. ca.rxiij.ibi: Ammonites ꝛ moabites. Circa ꝑmū ſciēdū q̄ de ordiatio pt̄ iraſcibil⁹ maxime appet ī homicidio. ſcḋo ī q̄buſdā aliꝭ q̄ ꝓcedūt ex rāciocin⁹ odio.Ꝑtimo ergo agiť de homicidio.ſcḋo de q̄buſdā aliꝭ ꝓcedunt ex odio.rxij.ca. Adhuc ꝑmo agiť ꝺ homicidio cui⁹ actoꝛ cogſcit ſcḋo de illo cui⁹ actoꝛ ignorať.ca.rxj. Jtez adhuc circa ꝑmū agiť ꝑmo ꝺ homicidio ī ꝑticulari facto. ſcḋo de homicidio in bello ca.rx. Adhuc circa ꝑmū agitur ꝑmo ꝺ caſuali homicidio. ſcḋo de facto a ꝓpoſito.ibi:Si q̄s autē odio. Circa ꝑmū ordiāt lex q̄ occidēs a caſu tota liter poſſit refugere ad aliquā ciuitarem refugij et ibi ſaluari.ꝛ ptz lr̄a ex his q̄ dicta fuerī Au.rxxv vbi ℔ materia plenⁱ ran-

ee 4 ✠ gitur

A
† ſ.12.d' Num.35.b Joſu.20.a

B

† .15.q.1.c illa.et.c.ſi.

¶ christus venerit qui sese nobis p nature nře ꝓsortiū iunxit: ab eo vindictā nō exiet quē sub eius venia fides spes charitas absc̄det. Citi⁹ enī culpa dimittit̄ que nō malicioseppetratur ¶ Ambro. In libro de fuga seculi. C̄ogrue ꝓuisum li/quet: qz leuite fugitiues sūt mūdi huꝰ vt placeāt deo. Mine

Deu.12.a abzae dictū est. ¶Eri dē terra tua ⁊c.q̄ habebat ī lūbis suis leuitas. Et dñs

Luc.9.c leuit: hoc est: aplis dicit: Si q̄s vult post me venire abne. seip. et tol. cru. su. et se. me. Nec vera est fuga sacerdotis: abdicatio domestic⁹: vt se suis abneget q̄ se deo seruire gestit. Recte ergo fugaces fugacibus commendat eterne legis sanctio: vt q̄ hūc mundū obliti sunt: eos recipiāt q̄ pctā sua cō

¶ demnātes atq; opa oblitionē vite superiores expectāt ⁊ secularia q̄ gesserūt abolere desiderāt. Est etiam alia causa qz ministri dei sunt leuite: et iō ipsoꝝ ciuitates fugientiꝫ homicidis p leges deputanē qz ipis ius est diuina mādata exequi circa eos q̄ crimen mortale admiserūt. Dic aplꝰ q̄si leui/

1. Coz.5.b ta. Tradidi inquit hmōi sathane ī interitū carnis vt spūs sal.sit. Percussus leuitico gladio moriaꝝ sensus carnis: vt viuat anīa vr̄a. a ¶Addes tibi ⁊c. In libro iesu naue sex ciuitates refugij decernunt̄ talibꝫ homicidis. Cades ī galilea mōtis neptalim. Sichem ī mōte ephraim: ⁊ cariathbarbe q̄ hebron est. Et trās iordanez bosoꝛ de tribu ruben. ⁊ ramoth ī galaat de tribu gad. ⁊ gaulon in basan ꝺ tribu manasse. ¶Iē Ambro. in eodem. Sex aūt ciuitatū refugia sunt vt ꝓna sit ciuitas cognitio verbi ⁊ ad imaginē eius forma viuēdi. Quicūq; enim eā cognitiōez fuerit ingressus: mūdus

Job.15.a est a pena ſm q̄ et dc̄ ait: Jam vos mūdi estis. ꝓpt sermonē quē dixi vobis.

Ibid.17.a Et alibi: Hec ē vita eterna vt cognoscāt te solū deū verꝫ ⁊ quē misisti. i. xp̄m. Hec ciuitas velut metropol ē cui subiacēt alie q̄nq; ciuitates leuitarū: vt q̄ nūero mūdus formaꝫ est: eoꝺez nūero aduersus mūdana vitia et seculi hui⁹ naufragia remediū prouideat. Seꝺa ciuitas ⁊ scōm remediuz est vt q̄ nō pōt cognitiōez boni illi⁹ p/

† 23.q.4.c. est iniusta ī p̄in. 9.q. 2 c.i.et.12.q. 2. in legib⁹ 7.q.1.ca. si dis cps.16. q.3.c. inter memoratos libare ⁊ tardioz ē vel ingenio vl fidei cōprehēsione (qm̄ veloci mētis vigore: atq; ingenij acumine ad cognitionis summā cōtendit) saltē opa dñi cō sideret: atq; ex his q̄ facta sunt tanti ꝓtemplet opis actorem. Quō ex his bonis q̄ sunt ī ꝓstitutiōe ist⁹ creatu/re (bona enī sūt valde: sic dñs dixit) bonū illud summū atq; eternū cōprehēdat. Quis ordo rei: q̄ disciplina: q̄ glia: Nōne his (q̄uis tardū ingeniū) diligere actorem suum ꝓuocat?

Eteni si parētes q̄ nos genuerūt amam⁹: quātomag⁹ diligere debem⁹ creatorē parentū actorēq; nr̄m. Ergo operatoria

Job.10.g virt⁹ dei ⁊ si nō videt: tñ ex opib⁹ suis estimatur: opatorēq; sua opa ꝓdūt: vt intelligat q̄ nō cōprehendit: Aīa ⁊ dñs. Si mihi nō credit: operibus credite ⁊c. Bona igitur etiam hec ad refugiū: q̄ edificatoris testificanꝫ gr̄a ad effectū nostrū excitāt: vt ci⁹ simus cupidiores q̄ tantā nobis fabrice hui⁹ videat ꝓtulisse pulchritudinē. Tertiꝰ ordo est tertie ciuitat⁹: regalis potestat⁹ cōtemplatio: vt subyciamur regi: si nō differi mus metu tanq̄ parēti. Metu enī ꝑfidētis plerūq; fit obediens ptāti q̄ est saluti⁹ ingrat⁹: vt necessitatē sobrietat⁹ agnoscat q̄ noluit ac neq̄uit gr̄az pietat⁹ agīscere. Corrigit ḡ necessitas: quē pietas ꝓuocare debuerat. Ite tres ciuitates trās iordanē pfectiori prudētie ad refugiū date: vt ꝑmum effugiamus culpā inductiōe animi ꝓfectus ad imaginē dei. Ita cī

Deu.10.c creati sum⁹ dicēte deo: Faciam⁹ hoīez ad imaginē ⁊ similitudinē nr̄am. hec ḡ ꝓma lex isti⁹ ciuitat⁹ ē. Deinde si ꝓ fragilitatez carnis ⁊ mūdi illecebras ita formare mentē nr̄az nō possum⁹: reuerētia paterne generatiōis ⁊ sedulitate ꝓlis peccatū leuemus. Charitas mīsitudinē opit pctōr. Qui ḡ ad imaginē dei esse non potuerit: sit ad plenitudinem charitatis. Illa culpa culpā excludit: hec soluit. Hec deniq; lex secūde ciuitat⁹. Diliges dñm deuz tuū ex to. a. t. Sz si rursus āgustiami, ni: ⁊ muniti sūt q̄ abūdantiā charitatis ⁊ gr̄az recipe nō pūt: habes tertiā ciuitatē vt diuīe prātis formido te subzū faciat ⁊ inflectat met⁹ ⁊ hec ē lex tertia. Dñm deū tuum adorabis: ⁊ illi so. ser. Ne igit̄ p̄cipue virtutes: ⁊ ideo paucoꝝ nō pluriū supza iozdanē posite sūt: vt exp̄mat q̄si imago architypū diligas q̄si filī⁹ patrē adores q̄si sbdi/tus regē. Qui aūt iozdanē trāsierūt. Jozdanis āt eoꝝ descēsio ꝺr. Qui deſcēdēt ḡ ex illis supioꝛibꝫ virtutibus ad hec inferioza. i. ī q̄b⁹ ītegritas charitas humilitas vacillauerit: bñt ꝓpzia bois refugia q̄ petant. Et qui ob noxꝝ delict⁹ ⁊ inferi vitijs sūt nōvolū tarijs: sperēt dñm sibi recōciliari posse veniā petāt: sperēt posse corrigi: si p̄cepta seq̄nt celestiū sacramētoꝝ. q̄b⁹ aut infoꝛmamur ad innocentiā aut reuocamur a culpa. Ibi igit̄ intra iozdanē ciuitates sequētes sunt: vt ꝓpitiemus nobis deū: seq̄mur q̄ iubet: vite mus q̄ ꝓhibet. Sit ḡ ꝓpitiande diuinitat⁹ ambitio: seq̄nde p̄ceptiōis obeditio: interdicte p̄uaricatiōis cautio: q̄bus ꝓpitiatoziā dei misericordiā et monotichen ei⁹ ꝓuidentiā: vel instauratoꝝ obsequio vel interdictoꝝ decliꝫnatiōe veneremur. b ¶Si q̄s aūt ⁊c. Qui malicia aliquē pcutit ī mōtē aīe ducit: reus ē eterne mortis. vñ: Si q̄s

Dat.18.a scādalizauerit vnū ɔ pusillis q̄ in me credūt ⁊c. Et alibi: Qui odit fratrem

1.Joh.3.c suū homicida est: ⁊ nō habebit vitam eternā. Hic ab altari diuellit̄ tanq̄ sacramētis dñicis indign⁹: nec veniam nisi p cōdignam penitētiā ꝓmeretur. Qui aūt nō sponte occidit: hz vrbes refugij ecclesiā scz catholicam: vbi se angustia penitētie coerceāt: p oīne tp̄s p̄sentis vite bonis opib⁹ studeat: ⁊ si spem ī morte sūmi pōtificis. ſ. redēptoris sui posuerit: tandē merebit̄ saluari ¶Qui fraternū odiū retinet ī cozde: nō pōt fructuosaz penitētiā agere: nec deum sibi placare. c ¶Nō assumes ⁊c. Allego. Añ ne trangrediaris termi/nos antiq̄s q̄s posuerūt patres tui. i. ꝑcedentiū patrū regulas ⁊ diffinitiones viuendi. ¶Nō stabit

¶Nico. de lyra

gitur. additꝰ tñ hic aliq̄d cum dicit:

a ¶Addes tibi tres alias ciuitates. Ex q̄ ptz q̄ non tñ debebāt esse sex ciuitates refugij: ſz. ix. q̄ tota terra patrib⁹ ꝓmiſsa foret acq̄sita. b ¶Si q̄s aūt odio. Hic agit̄ de homicidio voluntario. ⁊ ꝓmo ponit ꝺemnatiōis act⁹. scḋo modus. ibi: Nō stabit testis vn⁹. Prima in duas: in ptem p̄ncipalē ⁊ incidentalē. ibi Nō assumes. ¶Circa ꝑmū dicit q̄ homicida a ꝓposito cū ꝺ declaratū fuerit: debet ad mortē cōdēnari p̄ seniores seu iudices ciuitat⁹ illi⁹: in cui⁹ ꝼminis factū fuit homicidiū: ⁊ ptz lr̄a ex his q̄ dicta sūt Au. xxxv. c ¶Nō assumes. ꝺ ponit incidens. ſ. q̄ mete terraꝝ ⁊ campoꝝ nō mutenť ab alīq̄ in augmentū sue possessiōis ⁊ diminutionem hereditatis ꝓprii: ⁊ ponit in isto capitulo qz talia solent fieri maxime tp̄e quo aliq̄s est exul a sua terra ⁊ ciuitate: quia tunc nō potest dāno sue hereditatis ꝑcauere. In hoc aūt ca. facta ē mentio de homicida a casu qui debebat esse exul a sua ciuitate ⁊ patria vsq; ad mortē summi pōtificis. Au. xxxv. ⁊ iō inhibitio de trāslatione

✱ terminoꝝ

¶ a ¶Non stabit testis vn⁹ ꝓtra aliquē: q̄cūq; illud peccati et facinoꝛis fuerit: ſz in oze duoꝝ aut triū testiuz stabit oīne verbū. Si steterit testis mendax cōtra hominē accusans eū p̄uaricatiōis: stabūt ambo quoꝝ causa est ante dñm in cōspectu sacerdotū et iudicum qui fuerint in diebus illis † Lūq; diligentissime pscrutantes inuenerint falsuz te/

† 5.12.c stem dixisse cōtra fratrē suū mendaciū: reddēt ei sicut fratri suo facere cogitauit: ⁊ auferes malū de medio tui: vt audientes ceteri timoꝛē habeāt: ⁊ nequaq̄ talia audeāt facere † Nō misereberis eiꝰ: ſz

Pſ.56. ſm illud. Filij hominum dentes eoꝝ arma. Et alibi:

Deu.49.b Dētes eius lancea. i. lege cādidioꝛes. ¶Manū ꝓ manu. Operationez: vt ea. ſ. sint ei vtilia aut nociua que in alio peruertit.

¶La. XX

e ¶Quia dominus deus vester ī medio ⁊c. Mystice. Aug⁹. Lxx. Quia dominꝰ deus vester qui ꝑcedet vobiscum: ſi/mul ꝺbellabit vobiscū vtinos ve/

5 stros ⁊ saluos faciet vos. Ecce quē admodū ⁊ in spiritualibus conflictibus sperandus et petendum est adiutoꝛium dei: non vt nihil faciamus: sed vt adiuti eoꝝ/peremur. Alit enī: ꝺbellabit vobiscū vt etiā ipsos actuꝝ ostenderet.

f ¶Quis est hō q̄ edi. ⁊c. Aug⁹. Nō est meliꝛ ī bello q̄ iam edificia dedicauit: vel ɔ nouel/la bibit: aut spōsā duxit. Sz qz bis reb⁹ hūanus teneť affect⁹: iō hec dicūtur ad bellū ꝓcedēnt⁹: vt q̄ afficit his appareat cum reuertāt: ne ꝓpter hec minus fortiter agat timens ne añ moriaꝝ: ꝙ illa expleat. Quantum enim ad feminam pertinet: melius nubit alteri ī ꝑfecta ꝙ vidua: ſz hec instituta sunt ꝓpt animos explorādos.

¶ Quis

terminoꝝ hic ponit cū ɔr: Nō assumes lapidē positū ꝓ meta. eradicādo. a ¶Et trāsferes. alibi ponēdo ad augmentū tue portionis ⁊ diminutionē alteri⁹. dicit autez Ra. S. q̄ hoc ponit hic ad designandū q̄ talis transferens terminos intra terrā ꝓmissionis trans̄gredit duo ꝑcepta negativa. ſ. illud: Nō furtū facies. ⁊ illud q̄ hic dicit: Nō trāsferes. Si aūt ꝺ fieret extra terrā ꝓmissionis: esset solū ꝓtra illud: Nō furtū facies. nō aūt ꝙ illud q̄ ꝺ ɔr: q̄ ꝓbat p ꝺ q̄ subdit: In possessiōe tua quaz dñs dc̄ tu⁹ dabit tibi in terra quā acceperī possidēdā. sequit: b Nō stabit testis vn⁹ ꝓtra. Ibi agit de modo puniendi homicidam voluntariū: qz nō debet ꝙdem nari p vnū testem ſz p duos vel per tres diligenť examinatos: ⁊ si p talē examinationē apparuerit aliquis testē mendaz vel falsus: ꝑcipiť puniri ſm legē talionis. ſ. eadem pena qua puniret ille ꝓtra quē dcūit si fuisset confictus: ⁊ ptz lr̄a. c ¶Nō misereberis. nō. ꝓhibet cōpassiōne naturalē: ſz cōpassionē penā debitā diminuentē vel differentē cōtra iusticiā. d ¶Oculum ꝓ oculo ⁊c. Dicit aūt Ra. Sa. q̄ talis mutilatio nō ē infligēda: ſz ꝑcūſm taxationē iudicū. sic etiā dictū fuit: Exo. xxi. ſz b nō videť rōnabilit dictū: qz in lr̄a ɔr: Nō misereberī eis: qz aliqua misericordia esset si ꝑ membꝛo mutilādo posset da

† 27.c † Dat.18.b Job.5.c 2.Coz.13.a 1.Tm.5.d Deu.10.c ɔ.17.a

† 31.q.5.c. hec imago.

¶Doralter

cri pecunia. ¶La. XIX ¶In huꝰ capituli ꝓncipio agit de ciuitatiꝫ refugij de q̄bus dictū ē. ɔ. ¶Hu. xxv. ꝙ ſr agit b de homicidio casuali. cū ɔr: † Sz abijsse cū eo simplicit ī siluā. Per siluā q̄ ē latibuli feraꝝ significatur pctā vl pctoꝛes ī quib⁹ ē habitatio demonū. Apoc. ij. Scio vbi habitas vbi sedes est sathane. Ille igit̄ simpliciter cū amico ad abscindenda ligna in siluam vadit qui pia intentiōe ꝓrimū coꝛripe satagit ſz ferrū securis manū ei⁹ fugit: q̄ ad correctionē indiscretā ꝓmpit ⁊ tūc ferrū ꝓrimū occidit: q̄ ex tali indiscreta coꝛreptione ꝓrim⁹ nouū peccatū incurrit: qꝺ pōt ꝓtingere dupliciter. Uno mō si ꝓrim⁹ coꝛripiēdus ad suspiciendū coꝛreptionē nō sit dispositꝰ. vt qz adhuc ē in passiōe vel aliq̄ alia rōne: ⁊ tūc coꝛreptionē nō recipit ſz magꝛ peccatum defendit qꝺ ē grauiꝰ. j. Regū. xv. Quasi peccatū ariolādi est repugnare: et q̄si scelus idolatrie nolle acq̄escere. Alio mō ꝓtingit ex ꝑte coꝛripiēt⁹ q̄ zelo indiscreto nimis aſpe coꝛripit pctm̄ nimis aggrauando: ⁊ sic peccatoꝛ labitur ī desperationē. sic ɔr in collatiōib⁹ patrū de q̄dam sene q̄ quēdā iuuenē querentē ab eo ꝙsiliū sup tentatiōnē grauē carnis quā patiebat ita iuuenis passionez aggrauauit qꝺ iuuenis ꝺsperās ad seculū redire voluit: ſz aliꝰ senex māsuete coꝛripiēs ⁊ ꝙfortās eū reduxit ſm illud Pſ. lxxxix. Cū supuenit mansuetudo ⁊ coꝛripiemur. Igit̄ ille q̄ ex indiscreta coꝛreptiōe ꝓrimū occidit: ad ciuitatē refugij debet recurrere. i. ad eccleſiā ꝓ sacramento penitētie: ⁊ tūc ꝓrim⁹ occisi nō pcutiet eū. ꝓ hūc ꝓrimū intelligiť xp̄s q̄ ſe amicū ostendit peccatoribus. Luc. xv. Hic peccatoꝛes recipit ⁊ manducat cū illis: ɔz de xp̄o. Ipe xo illū nō pcutit qui sūb vera penitētia ꝓ

A

e Jexteris ad bel/ (rcctū esse cogīcit. ¶La. XX lū. Hic ꝙr agit de homicidio facto ī cōi. ſ. in bello. Et ꝓmo ostēdit q̄d sit agēdū in ꝙgressu belli. scḋo ī obsidione aduersarij. ibi: Si q̄s accesseris. ¶Circa ꝓmum tria describuntur. Ꝓmū ptinet ad cōmunem populum exeuntem ad belluz iustū. ſ. q̄ nō timeant si vi

k+ deant maiozem multitudinem aduersariozum q̄ suaz: memoꝛes illius magne multitudinis egyptioꝝ quā sub mersit dominus in mari rubro pugnans ꝓ hebreis: vt habetur Exo. xiiij. Scōm ptinebat ad sacerdotes: quia sacerdos debebat stare ante aciem et animare populuz bonis exhoꝛtationibus ad secure certandū ꝓ iusticia: et hoc est qꝺ dicitur: f ¶Appꝛopinquāte aūt iam ꝓlio. ⁊c. Et subdit: g ¶Nō ptimeſcat coꝛ vestrū: qz deficiēte coꝛde p timoꝛē destituunt membꝛa exteꝛioza ab actibus suis. h ¶Nolite metuere. pigre ⁊ pauide ꝓtra aduersaꝛios ꝓcedendo. i ¶Nolite cedere: fugiendo. 1.mach.3.g

k ¶Quia dominus deus vester in medio vestri est. qꝺ exponunt aliqui hebrei de arca domini que portabatur ad ꝓeliū: sed qz raro portabat: melius exponit̄ de ꝑsentia dei: qui licet sit vbiqꝫ: tñ ī iusto bello solet adesse certantibus ꝓ iusticia per specialem cōseruationem ipoꝛ et protectionem. Tertium ptinet ad duces exercit⁹: qui ꝓmo debēt remouere ineptos ad bellādū ɔ acie de q̄ re/

cc ſ ✱ mouenda

¶ a ¶ Quis ē homo formidolosus ⁊c. Jsi. Docet nō posse quē ¶ pfessionē cōtemplatiōis vel militie spiritalis arripere: qui adhuc nudari terrenis opib⁹ ptimescit ne ifirmitate mentis reuertatur: suoq⁹ exemplo alios reuocet et terroze suo ifirmet. Reuertant ī domū suaz qui duplici corde sunt: q̄ p̄lia dūt p̄liari nō pūt. Vir enī duplex aīo inconstās ē in oīb⁹ vijs suis. Talesnec initiū renūtiationis accipiant q̄bus melius est vt actiua vita ofistāt: ¶ te-
pide cōtemplatione exeūntes maioꝛi se diserimīe involuāt. Jdē illi dz qui ꝓrozē dixit: q̄ vineā plātauit. i. propagines filioꝛ. nō ei potest seruire cōtemplationi seruus ꝓrozis: nec assequi studium cōtemplationis qui heret ī delectatiōe carnis.

2. Tim. 2. a ¶ Nemo enī militans deo implicat se negocijs seclarib⁹: vt placeat cui se pbauit. ¶ Meli⁹ est pfessionē vt pfecutionē deuitare: q̄ ī ea succūbere. Ad disputationem quoq⁹ cōtra hereticos venire nō debet nisi doctus ⁊ perfectus ne scāda/liçet alios superatus.

b ¶ Nullū oīno pmittes. ⁊c. Nulli vitio ī nostra conuersatione parcendum ne cozam oculis dñi voluptatibus cozrupti et abomīabiles appareamus ⁊ exultrantes inimici de ruina nostra dicant: Euge euge anime nostre deuozabimus eum.

Ps. 34.

¶ Quādo

¶ ferueꝛem noue cōuersationis.

qui plantauit vineam: ⁊ necduz fecit eam a
¶ alijs in exemplo producendo.
esse cōmunē et de qua vesci oīm⁹ liceat:
vadat ⁊ reuertat in domuz suam: ne forte
moziat in bello: ⁊ alius homo eius funga
¶ adhuc. ſ. detentus seculi sollicitudinibus.
tur officio†. ¶ Quis est homo q̄ desponsauit
a ¶ si renet eius affectu. b ¶ a proposito contemplationis.
vxoꝛem et nō accepit eā: ¶ vadat ⁊ reuerta b
¶ nō ꝓcedat ad spirituale bellū ne minus fortiter agat.
tur in domū suaz: ne forte moziat ī bello:
et alius homo accipiat eā. His dictis ad-
dent reliqua: et loquentur ad populum.
¶ vir duplex animo incōstans est in omnibus vijs suis.
a †Quis ē homo formidolosus ⁊ corde pa/
¶ a ꝓposito contēplationis. ¶ cōsuetudinē vite priozis
uido: vadat et reuertatur in domū suam:
¶ si defecerit. ¶ qui idem volunt incipere.
ne pauere faciat corda fratrum suoꝛum: si c
cut ipse timoꝛe est ꝓterritus. Cūq⁹ siluerit
duces exercitus: ⁊ finē loquendi fecerint:
a ¶ subditum populum. ¶ horrando.
vnusquisq⁹ suos ad bellandū cūneos ꝓpa d e
rabit. Si quādo accesseris ad expugnādā f
a ¶ cōuēticula hereticoꝛ vel mundū vel exteriozē hominez qui aduersantur spiritui. b ¶ predicando. c ¶ pax huic domui.
¶ verbū pacis in societatē fidei venies. ¶ christū qui pax nostra: qui fecit vtraq⁹ vnū. a ¶ sponte. b ¶ sensus et affectus.
¶ cordis vt recipiat hospitem christum.
rit et ꝑaperuerit tibi portas: cunctus popu
a ¶ a morte. b ¶ obediendo. ¶ predicanti. ¶ bonoꝛū operū: et
lus q̄ ī ea est salūabit: ⁊ seruiet tibi sub tri
impletione preceptoꝛum. ¶ pacis fidei.
buto: Sinautē fedus inire noluerint: ⁊ cę
¶ dispurationis. ¶ scripture testimonijs.
perint cōtra te bellum: oppugnabis eam.
¶ quo adiuuante superas. ¶ victam.
Cunq⁹ tradiderit dñs deus tuus illam in
¶ potestate. ¶ in erroze fortes fidei resistentes.
manu tua: pcuties omne q⁹ in ea generis s
¶ vigoꝛe repugnandi. ¶ quod est verbum dei.
masculini est in oze gladij absq⁹ mulieri⁹
¶ his. ſ. qui facile cōuertunt p̄dicatiōi accēdentes nec veritati
et infantibus iumentis et ceteris que in
resistūt. ¶ Omne bonum q̄ agimus in vtilitatē fratrū redigere debemus. ¶ militibus christi.
ciuitate sunt. Omnē prędam exercitui di/
¶ sociaberis cū ap. g. r. vel dei. ¶ quo deo subiugasti.
uides et comedes de spolijs hostiū tuoꝛū
¶ non tue vires.
que domin⁹ deus tuus dederit tibi. Sic b
¶ religione diuersa
facies cunctis ciuitatibus q̄ a te ꝓcul val
de sunt: ⁊ nō sunt de his vrbibus q̄s ī pos
a ¶ catholicis ecclesijs.
sessionē acceptur⁹ es. De bis aūt cīuitati/ i
bus que dabunt tibi: nullū oīno pmit/ k
tes viuere: ſz interficies in oze gladij: ethe
um videlicet: ⁊ amoꝛreū ⁊ chananeū: phe
reçeū et euęuz et iebuçeum: sic ꝓcepit tibi
dominus deus tuus: ne forte doceāt vos
facere cunctas abominationes quas ipsi
operati sunt dijs suis: et peccetis in domi
¶ falsam philosophoꝛum munitionem.
nū deū vestrū. Quādo obsederis ciuitatē l

¶ Ca. XXI

a q Uando inuentus fue/ ¶ scripturarum.
rit in terra quaz dominus deus tuus datu/
multo tpe ⁊ munitiōibus circū
dederis vt expugnes eam: non a†
¶ Jndiscrete iudicando. vū: Instruite hmōi in
spū lenitat. ¶ homies scie ⁊ virtutū fructibus
habiles. ¶ phisicam ecclesiam logicā. ¶ de q̄bus
succides arbozes de quibus ve
¶ multa vtilitas. a ¶ acumine acioꝛis iudicū.
sci potest: nec secūribus ꝓ circūi
tuz debes vastare regionē: qm̄ b
¶ fructiferum.
lignū est et nō homo: nec potest
bellantiū cōtra te augere nume
¶ figmenta et voluptuosa carmina.
rū. Si q̄ aūt ligna nō sunt pomi
¶ agrestis sensus et inordinati.
fera ſz agresta ⁊ in ceteros apta
¶ A nefando studio cuelles vnde nec cum hu/iusmodi cibū sumere. ¶ gentiles ex libris suis
sunt superandi.
vsus: succide ⁊ extrue machias:
donec capias ciuitatem que cō
tra te dimicat. Ca. XXI

a Quando inuentum fue c†
q rit in terra quaz domi/
nus deus tuus datu/
¶ corpus christi.
rus est tibi hominis cadauer oc
cisi: et ignoratur cędis reus: d
egredientur maioꝛes natu ⁊ iu
dices tui: et metientur a loco ca
daueris singularum per circūi/
tum spacia ciuitatum: et quam
viciniozem ceteris esse perspe/
a ¶ Apostoli et apostolici viri: per quos pecca/
toꝛum nostroꝛum expiatione crucifixa predicaf.
xerint: seniozes ciuitatis eius †
¶ christi carnem. patriarcharum ⁊ ꝓphetaꝝ.
tollent vitulam de armēto que d e
a ¶ peccati. b ¶ sine semine viri edita: de virgine nata.
non traxit iūgum nec tẽraz sci †
a ¶ hierusalem quā esaias vocat vallem visio/
b dit vomere: et ducent eā ad vāl f†
nis. ¶ duram et indomitam a spinis victoriaz asperrimam. ¶ Quia sanctis doctoꝛibus non
perfecte cessit. vnde: Hierusalem que occidis ꝓphetas et lapidas eos qui ad te missi sunt.
lē asperā atq⁹ saxosaz que nun/ †
a ¶ Euangelij scilicet pro fructu spinaꝝ: et pro
vnis attrulit labruscas.
q̄ arata est: nec sementem rece/ †
a ¶ vbi christi carnez crucifixerunt.
pit: et cędent in ea cẽruices vi/ s†
a ¶ Apostoli et eoꝛum sequaces: quibus ordinem ecclesiasticum regere et predicare commisit.
tule. Accedētq⁹ sacerdotes filij h
sum ẽ. a ¶ nō vos me elegistī ſz ego elegi vos.
leui quos elēgerit dñs deus tu
¶ predicando.
us vt ministrent ei: ⁊ benedicāt
¶ non ipsoꝛum.
in nomie eius: et ad verbū eoꝛ
oīne negociū pendet: et quicād
¶ ſ. discernatur.
mundū vel immūdū est iudice/
tur: Et venient maioꝛes natu
ciuitatis illius ad interfectum:

¶ Leua.

a ¶ Nō succides arbozes de quibus vesci potest. ⁊ hoc q̄z
poterāt eis ꝓficere tpe obsidionis edendo de fructibus ⁊
etiam tpe captionis: quia terra ex reseruatione taliuz erat
melioꝛ ⁊ apta ad inhabitandū ⁊ per sequens si talis ciuitas erat intra terram promissionis: erat melioꝛ ꝓ habitatione ipsoꝝ. Si aūt extra: redderet eis melius tributū.
et hoc notatur cum dicitur: b ¶ Quoniā lignū est et non homo. q. d. nō potes fugere nec contra te bellare: nec fructus suos tibi denegare: et ex hoc patet q⁹ si ciuitas expugnanda esset ita fortis q⁹ filij israel desperarent de eius captione: ⁊ recederent de obsidione: poterant talia excidere: quia si remanerēt deseruirēt vtilitati aduersarioꝝ: ⁊ p consequēs essent eis in nocumentū. ⁊ hoc modo filij israel recesserunt de obsidione vrbis regie filioꝝ moab succisis arboribus fructiferis regionis. iiij. Regū. iij. Ca. XX

Moraliter. Si exieris ad bellum ⁊c. Scōm
bonis colluctatio aduersus carnez ⁊ sanguinem. i. aduersus homies tm̄: sed aduersus ꝓncipes ⁊ potestates tenebraꝝ
haꝝ: cōtra spūalia nequitie. Et licet sint multi et fortes tñ
nō debem⁹ pauoze dissoluī: q̄z plures ⁊ fortioꝛes sunt in adiutoriū nostri. ideo sequit: k† ¶ Quia domin⁹ deꝰ vester
in medio vestri est. cuius fortitudo est infinita: item in adiutoꝛium nostri sunt angeli sancti ⁊ omnes beati qui sunt
in maioꝛi multitudine cū spiritus maligni. omnes etiā boni catholici nobiscum sunt charitate cōiuncti. ꝓpter q̄s
cum heliseo possumus dicere illud. iiij. Regū. vj. Plures
nobiscum sunt cū illis. Ad istud aūt bellum inepti reputantur illi qui de nouo duxerūt vxoꝛes. per quos significant molles et effeminati. Jtem illi qui de nouo domos
edificauerūt ad sui magnificentiā: per quos designant homines elati in superbiam. Jtem illi qui de nouo plantauerūt vineas. per quos designant hoīes nimis occupati circa cupiditatem terrenā. Jtem homines pauidi. per q̄s intelligunt illi qui tentationibus nō resistūt sed statim p cōsensum demonib⁹ se tradunt. a† ¶ Nō succides arbozes de quibus vesci potest. homo dicit̄ arboꝛ conuersa. vnde: q̄. de Aia dicit̄: q⁹ radices sunt oꝛi sisles. nā p illas trahūt arbozes alimentū sicut homines p os quod est in parte superioꝛi. per hoc igit̄ q⁹ hic dicitur de arboꝛib⁹ fructifer⁹ q⁹
nō debeāt succidi: significat q⁹ i illo etiā bello iusto nō sūt
homines occidendi: de quibus est spes q⁹ fructificent ī ecclesia dei: sed illi tm̄ de quib⁹ talis spes nō habet ⁊ de q̄z
reseruatione timetur periculum euenire. ¶ In ca. xx. vbi
dicit̄ in postilla: Quoniā lignum et non homo.

Additio. ¶ In hebreo nō est aliqua negatiua ex/
¶ pressa: sed hic dicit̄: Lignū est hō quod
varie exponit̄ ab expositoꝛib⁹ hebreoꝝ: sed translatio nostra ꝓposuit illa verba interrogatiue vt intelligerent̄ sic:
Numq̄d lignū est homo. s. vt fugiat a te. q. d. lignū nō ē homo: ⁊ sentētia trālatiōis nostre cōsonat verbis: que b ꝓnunt in hebraico: si itelligant admiratiue: vt dicēdo: Nūq̄d lignū ē hō q⁹ satis ire hebraice ꝓsonare pōt. ¶ Ca. XXI

q Uando iuentū fu. ¶ Postq̄ actū est ō homicidio cu/
¶ ius actor cognoscit̄: hic ꝓr agit de illo cuius actor
ignoraf: ad cuius inuestigationē ꝑm q⁹ dicit Rabi
Moyses de ciuitate ꝓpinquioꝛi loco in quo fuerat factus homicidiū vitula accipiebaf ⁊ occidebaf: ⁊ carnes eiꝰ i loco occisionis relinquebanf in putredinē cōuertēde. Loc⁹
etiam ille remanebat incultus: ⁊ ibi⁹ duob⁹ dānificabaf illa ciuitas. senes etiā ciuitatis iurabāt q⁹ nō fuerāt negligētes ō custodia viaꝝ: ita q⁹ p negligētiā eoꝝ nō ꝓtigerat illud homicidiū. Hoc aūt iuramētū nō libenf faceꝛēt si sciꝛēt aliq̄d ō ꝓpetratiōe dicti homicidij: nec ciues p̄dicta dāna sustinerēt. ⁊ iō ad euitandū p̄dicta: frequenter ꝓdebaf homicida: q̄ vt cōmuni⁹ ē de ciuitate ꝓpinquioꝛi loco facti homicidij: q⁹ difficile erat ḡn verba aliq⁹ ⁊ suspitiōes eucurrissent inter ciues de actoze illi⁹ homicidij. His dict⁹ ꝓ magna pte ptz ira. d ¶ Tollēt vitulā de armēto. ita q⁹ sit sufficiētis etatis. e ¶ Que nō traxit iugū ⁊c. q⁹ debebat
ē fozt⁹ ⁊ nō fracta labore: ⁊ ꝑ hoc ad inferēdū mal⁹ dānū
ciuib⁹: nisi ꝓderet homicidiū. f ¶ Et ducēt eā ad val. asp.
atq⁹ saxo. ⁊c. ꝓ q⁹ designaf horroꝛ homicidij ꝓpetrati.
g ¶ Et cedēt i ea cer. vitule. ad designandū q⁹ homicida ⁊ celātes homicidiū essent digni dolorosa morte. h ¶ Accedētq⁹ sacerdotes. q̄ erāt ceteꝛ certioꝛes ī iudicijs ⁊ ꝓspicatioꝛes in factis ingrendis: ad videndū si de actoꝛibus homicidij appareret aliquod signum.

¶ Leuabūtq⁹

a Leuabūtq̄ man⁹ suas ⁊c. Id est opera sua in passione christi demonstrabūt esse munda. Licet enī eiusdem passiōis sacramenta q̄tidie imitent: ab omni fraude iudeorum corda ⁊ opa hñt mundissima.

b Propitī⁹ esto. Pro officio suo benedicūt populo: vt nō reddatur vindicta p̄ scelere: sed salus p̄ redemptione. c Si egressus fueris ad p. Jhū. Dicant iudei quomodo hec seruent q̄d cause sit mulierem decaluari ⁊ vngues circūcidi. quid si sine capillis ⁊ vnguibus inuenta fuerit? d Mulierem pulchram. Sicut paulus q̄ de menandro sumpsit. Corrumpūt bonos mores colloquia prava. Et de aratro. Jn ipo viuimus mouemur et sumus: ipsi? enim et genus sumus. Alij putāt hanc mulierem specie decorā significare rationabilē disciplinaz apud gentiles inuentā. ab ea enī oportet recidi omnē superstitionis immunditiam: vt ad studium veritatis assumatur. Nihil enim munduz habēt disciplinę gentilium: quia nulla apud eos disciplina est cui nō sit aliquid immūdicie vel superstitiōis admixtū. e Uno mēse. Jd est. xxx. diebus. et post fidē trinitatis ⁊ op⁹ legis mereatur ecclesie sociari: ter enim decem xxx. efficiunt.

f Et postea. Cum nec in capite. i. sensibus nec in manibus. i. operib⁹ aliquid superfluū aut imundū erit.

g Si habuerit homo du. vxo. ⁊c. Christ⁹ sibi duas vxores p̄pm scz iudeozū ⁊ gentiū cōiugij copulauit noīe: odiosa ē synagoga: semp̄ p̄tiosa: dura cervice: icircūcisa corde dilecta gentilis ecclia sz nō pōt filium dilecte p̄ferre filio odioso. i. ecclesiā de gentib⁹ vt filios ei⁹ p̄ferre aplis ⁊ alijs p̄mitiuis q̄ sunt filij synagoge. Agnoscit odiose p̄mogenitū: dat ei duplicia qz p̄mitiuis synagoge filijs dedit legē ⁊ pphetas ⁊ noticiā noīs sui: ⁊ p̄mo eis euangeliū p̄dicauit. Hic enī est p̄mogenit⁹ liberoz ei⁹. h Una dilectā. Alia litatem: que dulcis videtur ⁊ delectabilis: omīa voluptuosa cupit et nullo meroze afficit. i Alteram odiosam. Rationalitatez: que non indulget corpori: nec fuit voluptati sed abdicat occulta dedecoris.

k Primogenit⁹. Apostoli ⁊ apostolici viri qui locuz p̄mogeniti obtinent quoz ecclesia sequitur auctoritatem. l Sed filium odiose agnoscet. Hoc ad litteram faciendum est ne secundum quis animi sui motum vel amorē vel odiū sz naturā. m Cūcta duplicia. Aplī cuncta duplicia susceperūt q̄ doctrīa ⁊ operatiōe p̄diti fūr. Alij dabit vt viuat non vt abūdet: sic abraā filium ancille supnatiōes p̄fecit: filio sare nō solū temporalia sz spūalia accumulauit.

1.Re.15.e n Si genuerit ⁊c. Melior ē obedientia q̄ victia: ⁊ auscultare magis q̄ offerre adipem arietum: quoniā quasi peccatum ariolandi est repugnare ⁊c. Jnobedientem ergo filium et vitiosum moyses obruit lapidibus: cuāgeliū q̄z duris increpationibus

leuabūtq̄ man⁹ suas sup vitulā q̄ i valle p̄cussa ē: ⁊ dicēt: Man⁹ nr̄e nō effuderūt sanguinē hūc: nec oculi vi derūt. Propitius esto pp̄lo tuo isra/el quez redemisti dñe: ⁊ nō reputes sanguinē innocentē in medio popu li tui israel: et auferet ab eis reatus sanguinis: tu aūt alienus eris ab innocentis cruore q̄ fusus est cū fecerī quod p̄cepit dñs. Si egressus fueris ad pugnā cōtra inimicos tuos ⁊ tradiderit eos dñs deus tuus i manu captiuosq̄ dūxerī: ⁊ videris i nūmero captiuoz mulierē pulchrā ⁊ adamaueris eā: vōlueriscq̄ habere vxo/rē: introduces eā i dom̄ tuā. Que radet cesariē ⁊ circūcidet vngues

a Leuabūtq̄ manus suas. ad deffendendū innocentiā suā. b Et dicet cū iuramēto. c Man⁹ nr̄e nō effuderūt sanguinē hūc. Dicit Ra. Sa. ⁊ q̄ nulli debebat esse dubiuz q̄ senes illi q̄ erāt mellozes in toto pp̄lo ciuitatis nō fecerāt homicidiū illud manib⁹ p̄ p̄zijs: ⁊ iō nō erat de ⁊ ipsoz iuramentū. sz iurabāt q̄ ⁊ nō esset factū p̄ eoz negligentiā vel ꝯsensum. d Nec oculi vidērūt. ⁊ intelligik q̄ nihil oīno scirēt: qz p̄ visionē oīs alia cognitio designat. e Si egressus fueris ad pugnā. Poltq̄ egit ⁊ homicidio hic p̄r agit de his q̄ solent p̄cedere ex odio: licet enī odiū sit passio partī cōcupiscibilis sicut ⁊ amor: tū passiones irascibilis ordinant ex passionibus ꝯcupiscibilis ⁊ i ipsis terminant qz oriunt ex amore ⁊ odio: ⁊ terminātur in delectationē ⁊ tristiciam: ita q̄ passiōes irascibilis que malū respiciunt oriunt ex odio. Jgitur de talibus agit. Et primo respectu persone cōiuncte. scdo respectu extranee. ibi: Quādo peccauerit. Prima i duas: qz primo excludit effect⁹ odij respectu vxoris. scdo respectu prolis. ibi: Si habuerit hō. Circa primū dicit: Oz si filī⁹ odiose vxoris esset p̄mogenit⁹: pater nō poterat ꝑp̄ odiū ipm p̄iuare iure primogenite: qđ p̄sistebat in duobus: qz primogenitus erat alijs filijs in honoze p̄onēdus: ⁊ tm debebat accipere de bonis paternis q̄tum duo alij. vnde ⁊ ioseph qui successit patri suo iacob in iure primogenite q̄tum ad hereditatem accepit duplicem partem vt dictum fuit Gen. xlix. Ex dictis patet littera.

p Si genuerit homo filium cōtumacem et proteruum: quia dictum est q̄ ex odio nō debet filī⁹ a bono sibi de-

Dar.3.b tionib⁹ q̄sī lapidibus tales arguit. Henimina viperarū q̄s docebit vos fu. a ven. ira? a Appē
1.Tim.5.c sus. Cruciatū ei⁹ vidente pp̄lo. vñ: Pctōres cora oībus⁹ argue: vt ceteri metū habeāt. b Nō
pmanebit cada. ⁊c. Hoc ē: nō debet relinq̄ in eadem damnatiōe: sz reuocari doctor exhortatione: vt nulli dum viuit reconciliatio negetur.

Nō pmanebit. Nō est de die in diem differēda penitētia: sz stati agēda: vt p̄nias fructuosā ab ocul⁹ dei absc̄dank deli
Ps.31. cta. vñ: Bti q̄z tecta sūt pctā. c Maledict⁹ a. ⁊c. Aug⁹. Christus nos redemit de maledicto legis fact⁹ p nobis maledictū (Adā nanq̄ in ligno p̄uaricatiōis corruit: Jō sibi ⁊ posteris suis maledictionē meruit: de
Gal.3.b qua dr. Maledict⁹ oīs q̄ pendet i ligno) Maledictū nāq̄. i. execrabilē et turpissimā mortem susceperit. Aug⁹. Maledict⁹ a deo ē. q. p. ⁊c. Quidaz heretici ad calūniā passionis x̄pi hāc sniam trāferūt nō intelligētes qz mors ex pena pcti ē. vñ ⁊ petrus dicta ē (nō q̄ peccet hō dū moriē) sic loq̄la p̄ linguā formata lingua dr: ⁊ man⁹ sc̄ptura: vñ dicimus. pbata ⁊ electa ē man⁹ ei⁹. Petrus q̄ nō tm opus malū qđ pena dignū ē: sz ipsa mors q̄ pctō facta ē appellat. Illud q̄ petrus q̄ re⁹ esset mort⁹ nō cōmisit x̄ps: sz alter. i. mortē q̄ pctō inflicta ē: susceperit p nobis. Hoc suspendit i ligno: ꝟ maledictus p moysen. i. mors dānata ē: ne regnaret ⁊ maledicta vt piret. Per x̄pi tale petrus damnatū est nr̄m vt liberaremur: ne regnāte pctō dānati remanemus. Quid q̄ miraf Faust⁹ maledictū ee petrus: maledictaz mortē ee mortalitatē carnis: sine pctō christi? Ex pctō tm hois etiā i x̄po factuz ex adā q̄ppe corp⁹ assumpsit: erq̄ maria q̄ x̄pm pepit. Dixit x̄o de.
Gen.2.c Qua die tetigeritis: morte morieris: ꝟ est. maledictū qđ pepēdit i ligno. Ille negat x̄pm maledictū
Rom.6.a q̄ negat mortuū: vñ apls. Uetus hō nr̄ sil cū illo crucifixus ē ⁊ fact⁹ ē p nobis maledictū. Maledictū x̄o ē oīe pctm: sine ipm. p q̄ sequit. s. suppliciū. sine ipm supplicium. Suscepit aūt x̄ps supplicium nr̄m: nō erat caro x̄pi pcti: qz non de traduce mortalitat⁹ i mariā p masculū venerat: sed qz de pctō est mors: q̄uis ex virgine mortalis fuit ex q̄
Rom.8.a filitudinē habebat carnis peccati: Uñ vt de pctō
2.Cor.5.d dānaret pctm i carne. Et alibi. Euz q̄ nō nouerat pctm. p nob⁹ pctm fecit. Maledictū āt comes peccati ē. Maledict⁹ q̄ oīs q̄ pēdet in ligno. Nisi deodisset pctm ⁊ mortē: nō ad ea suscipiēdā ⁊ delendā filiū mitteret. Uñ q̄ maledictū dr qđ odit de⁹: ꝟ pepēdit i ligno. t Cōtamīabis. Penitētie lachrymis fetorem pctōz abluere debem⁹: ne alijs scandalum ⁊ nobis germinet cruciatum.

Hō videbis

a ꝟ predicatoꝛ.

mō filium cōtumacez ⁊ proteruū
a ꝟ dei vel predicatoris. b ꝟ ecclesie vel legis.
qui non audiat pātris ac mātris
ꝟ sepe admonitus
imperiū: ⁊ coercitus obedire cō/
ꝟ ve corrigant.
tempserit: apprehendēt eū ⁊ du/
ꝟ quoz auctoritate acquiescendū.
cēt ad seniores ciuitatis illius et
ꝟ ecclesiam qua itur in celum. ꝟ diserertionis.
b ꝟ sic in ecclesia faciūt minores episcopi ad maiores maiorem causam referentes.
ad portā iudicij dicēntq̄ ad eos:
Filius noster iste proteruus ⁊ cō
tumax est: monita nr̄a audire cō/
temnit: comessatiōib⁹ vacat ⁊ lu
ꝟ duris increpationibus.
xurie atq̄ cōuiuijs: lapidib⁹ eum
ꝟ vt publice correctus erubescat eius. ꝟ peccato vt viuat deo.
obruet populus ciuitat⁹: ⁊ morie
ꝟ sic. a ꝟ peccatū. ꝟ ne alios exemplo corrumpat: vt auferatis mālū de medio
rūpar. ꝟ pestilētē flagellaro sapiēs asturōr fiat.
vestri et vniuersus israel audiēs
pertimescat. Quādo peccauerit a
ꝟ christianus. ꝟ. s. mortale crimen.
homo qđ morte plectendum est
ꝟ reatui.
a ⁊ adiudicat⁹ morti apensus fue
b rit in patibulo: nō pmanebit ca/ †
dauer eius i ligno: sed i eadē die
a ꝟ Pro peccato punitus. b ꝟ Qui dixit q̄ die regrigerit⁹ morte morientur q̄ peccarū ⁊ mortē odit.
c sepelietur: †quia maledict⁹ ā deo b
ꝟ perseuerādo. ꝟ fixus non vt iudas: sicut quidam voluerunt. a ꝟ peccato quia primum peccatum in ligno.
est q̄ pendet in lignō: et nequaq̄
ꝟ sordibus peccatoꝝ. ꝟ carnem.
d cōtaminabis terrā tuaz quā dñs
de⁹ tu⁹ dederit tibi i possessionē.

a Si peccauerit hō qđ morte plectēdus ē. Hic⁹nr excludit effectus odij in pōnis nō cōiunctis. Et primo in mortuis. scdo in viuis. in pncipio xxij. ca. Circa primū sciendū q̄ sepelire mortuuz est opus misericordie. ⁊ iō de cōdēnat⁹ ad mortem ⁊ suspēsis in patibulo p̄cipit⁹ b q̄ nō p̄uent sepultura: iz eoz vita fuerit odiosa. ⁊ assignat rō cū dr:
b Quia maledict⁹ a deo est q̄ pēdet in ligno. In hebreo habet: Ablificatio dei ē suspēsio. qđ exponit Ra. Sa. dicēs q̄ hō ad imaginē dei factus est: ⁊ iō si dim remaneret suspēsus: ꝟ q̄dāmō rediret in debonorationē dei. Fm Jo trāslationē nr̄am maledictio dei hic accipit. p pena suspēsionis inflicta a iudicib⁹ qui tenet locū dei: vt sit sensus. Quia maledict⁹ a deo est q̄ pendet in ligno. i. qz debet suffocere talis pena a tenentib⁹ locū dei imposita: ideo nō debet vltra hoc p̄iuari sepultura: ⁊ qđ dictuz ē hic de sepultura suspēsi: intelligēdū est de sepultura lapidati vel decapitati: vel alio condemnati ad

Moraliter. (mortem. Ca. XXI

Quādo inuentum fuerit in terra quā dñs deus tuus daturus est tibi homīs cadauer occisi. Homo p̄mus a die trāgressionis fuit occisus. Hen. ij. In quocunq̄ enī die comederis ex eo morte morieris. ei⁹ homicida fuit diabolus: qui dicit hic mystice occultus eo q̄ est inuisibilis hominib⁹. d Seniores ciuitatis illi⁹ tollent vitulum de armento. per istos seniores intelligunt pphete veteris testamenti: p vitulā aūt humanitas christi. hanc aūt vitulā tulerūt pphete. i. tolli pāssi sunt in eius passione. e Que nō traxit iugū. i. nullū p̄traxit peccatū. † Nec terram vomere scidit. i. nullā seditionez cōmouit. f Et ducent eam ad vallem asperā ⁊ saxosam. i. eam duci p̄dicent ad hierusalē que dicit vallis ꝓpter eius lapsum in malis. aspera ⁊ saxosa. ꝓpter eius duriciā ⁊ rebellionē p̄tra pphetas ⁊ etiā christi verba. Matth. xxiij. Hierusalē hierusalē que occidis pphetas ⁊ lapidas eos q̄ ad te missi sunt ⁊c. iō subdit tur: † Que nūq̄ arata est. s. aratro timoris domini. † Nec sementē recepit. i. verbū dei qđ dicitur semen dei Luc. viij. g † Et cedent i ea cervices vitule. i. cedi predicēt. Nam pphete p̄dixerunt christū hominē passurū in hierusalez: vbi cer † Gal.3.b uix eius cesa fuit corona spinea. † Et auferetur ab eis reatus. s. homicidij q̄ auferebat a ciuib⁹ nō tm ab homicidijs p quod significatum fuit q̄ mors christi. pfutura erat sanctis patribus ⁊ pphetis in limbo detentis. nō aūt diabolo ⁊ angelis ei⁹ quoꝝ peccatū est inexpiabile ⁊ pena interminabilis.

† Si egressus fueris ad pugnā ⁊c. sequit: † Et inter captiuos videris mulierē pulchrā. Per hāc mulierē significat peccatrix anima que pulchra dicitur rōne imaginis sed captiua rōne criminis Job. viij. Qui facit peccatū seruus est peccati. Hāc mulierē adamat x̄ps aliqn sicut ptz de Magdalena Luc. vij. Et vult eā sp̄sam hr̄e p̄ fidē formatā charitate: sed oportet q̄ deponat vestes in q̄b⁹ capta fuit. i. oīa vitia ⁊ pctā p̄terita p̄ verā cōtritionē ⁊ confessionē: ⁊ q̄ radat cesariā ⁊ circūcidat vngues. p quod designat q̄ debet peccatoꝝ circūstantias aggrauātes p cōfessionē deponere et occasionem peccādi cauere: ⁊ q̄ fleat patrē suū ⁊ matrē. i. dolere debet ⁊ plāgere q̄ habuit diabolū patrē: sicut dr Job. viij. vos ex pr̄e diabolo est⁹ et q̄ matrē habuit malox congregationē: sic ecclia q̄ est congregatio fideliū mater est instox. o Si habuerit hō duas vxores ⁊c. homis x̄pi due sunt vxores. s. iudea ⁊ gentilitas: iudea facta est odiosa: qz p maiori pte remāsit in infidelitate: gētilitas x̄o facta ē dilecta qz fidē x̄pi recepit devote.

† Nō poterit filiū dilecte facere p̄mogenitū. p qđ significat q̄ nullus de gentilitate renatus in christo p̄ponit⁹ aplis in donis gratie ⁊ glie: sed magis ecōuerso qui renati sunt de iudea. p † Si genuerit hō filiū ꝓtumacē. plat⁹ vl̄ p̄dicatoꝛ bon⁹ pater spūal⁹ ē illi⁹ q̄ p ei⁹ exhortatione vl̄ ministeriū suscepit baptismū: ⁊ si talis renat⁹ in malis fuerit obstinat⁹ debet p̄ platū ecclesiarī: ⁊ vlteri⁹ si in cōtumacia pseuerauerit in casib⁹ aliquib⁹ tradi iusticie seculari. a † Cū peccauerit hō qđ morte plectēduz ē ⁊c. sequitur: † Nō pmanebit cadauer ei⁹ i ligno. Cadauer dici potest cleri-

Moraliter. a On videbis bouē. Mora. Frater tuꝰ doctor ecclie: cuiꝰ discipulū vel doctū: q̄ significatur per bouem: vel indoctum qui significat per ouem: si videris errare noli negligere: sed exhortare vt fratri ⁊ magistro possis reconciliare. Duc in domuz tuam. i. adhibe curam. Et si nō est ꝓpinquus. i. ecclesie tue: sed alterius doctor. b Similiter facies de asino. Hentili. s. cuius vilitatē ⁊ īmūditiā nō debemꝰ despicere. c Testimēto. Plebe qua ornat doctor. Ad iram quoq; ola hec ⁊ similia seruāda sunt. d Non induet mu. ⁊c. Aug⁹. Alia editio. Nō erūt vasa viri sup mulierem. Vasa bellica voluit ītelligi. i. arma. Mystice autē hoc exponit apls. Nō permitto mulieri docere ī ecclesia. nec enī sacerdotium nec doctrina cōcedit feminis in ecclesia: ne induant̄ veste virili. Sz nec vir debet indui veste femi-
nea: qui enī vir est ⁊ ꝓncipatuz gerit ecclesie: nō debet aliq̄d femineū vt molle in doctrina sua
hre. e Mulier. Cuiꝰ naturaliē diuīsus color mot⁹: incessus: vires: cui nō ꝑmittitur docere: nec dominari in virū: nec vsurpet officium ꝓdicandi. Contra naturam est virū muliebria facere: comam crīspare: torquere capillos. vnde: Vir si comaz nutrierit ignominia ē illi. Mulieri autē capilli ꝓ velamine dati sūt. nō ergo induetur vir ve-
ste. opatiōe. s. fluxa ⁊ dissoluta. f Si amb. per vi. Hrego. Per viam imus dum ꝓsentē vitaz transimus. Hidus autē i arbore vel i terra. verba historie: aut in contemplatiua: aut in actiua vita: Ꝓcepta actiue nidus in terra: cōtemplatiue in arboze. Mater pullis vel ouis incubat cū spiritalem intellectū fouet historia: ⁊ quedaz pleno eloquio q̄si pullos ꝓfert. quedaz ẋo vt ex eis legentis animū ad altiora perducat: et quasi sub se ouacōtinens ex quibꝰ pullos ꝓducat. Qua enim fouenē vt ex eis pulli nascanē: ⁊ sunt quedā cōtēplatiue vite q̄ ꝓ qualdaz imagines videnē: vt post in sua virtute ⁊ natura videanē. vñ: Audemus nunc per speculū in enigmate ⁊c. Cū vꝰ habenda nō sit nisi filiozuꝫ grā: Paulus tñ alt: Ꝓpter fornicationē vnusquisq; vxoꝛē suam habeat vñ. s. ad meliora surgerēt. i. ad ꝓiugij copulā legalē. Hinc q̄z ꝓdicatore timoꝛē ꝑmittūt: ⁊ sic ad amorem ꝓducūt: ꝙ effecta charitas foras mittit timoꝛē: ⁊ pulli viuere incipiūt cuz timoze nō succūbūt. Lex q̄z
ova ipositis dicēs: Oculū ꝓ oculo: dētē ꝓ dēte: pulos ꝓdurit. cū dixit: Ne queras vltionē nec memoz eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Notandum autē qđ dicit: nō tenebit eam cum filijs: ꝙ abire. pa. cap. t. fi. qz aliqñ ꝑtermittenda ē historia: vt reficiat nos spiritalī intelligētia: nō historialis vsus reficiat. Legimꝰ autē ⁊ argentum egyptiozuz ab israelitis deceptoria petitione surreptuz ⁊ carnalia sacrificia deo exhibita. Sed in hoc verboꝝm nido mater dimittenda est filij tenēdi. Cum enim a secularibus vigilantiā ingenij ad defensionē Xriaī trahim⁹: ⁊ eoꝝ eloquiū ī vsū recti-

La. XXII

a On videbis La. XXII a†

a ꝙ operatoꝛē. ꝙ qui a iugo legē ad fidē vocatus est. ꝙ christi qui ait: Ite nūciare fratrib⁹ meis. ꝙ catholicū simpliciē.

bouem fratris tui aut ouem errantem ⁊ preteribis: sed reduces

ꝙ per hereses peccantē. ꝙ negligenter. ꝙ reuocando. ꝙ christo. ꝙ a quo discedit.

fratri tuo. Etiā si nō est ꝓpinquꝰ frater tuus nec nosti eum: duces

ꝙ domesticam curam. ꝙ in vnitate ecclesie.

in domum tuam: et erūt apud te

ꝙ ueniens ad iudicū. ꝙ re redeunte.

ꝗdiu querat ea frater tuus et recipiat. Similiter facies de asino b

ꝙ operibus indoctis exterioribus que si videri-
mus deuiare: debemus in viam iusticie dirigere.

c ⁊ de vestimēto ⁊ de oñi re fratrī

ꝙ ab ipso.

tui quę perierit: si inueneriſ eā ne negligas quasi alienam. Si vide c

ꝙ gentilem. ꝙ iudeum lege doctū.

ris asinuꝫ fratris tui aut bouem

ꝙ peccato improuiso. ꝙ presentis vite.

cecidisse in via nō despicies: sed

ꝙ alter alterius onera portate. ꝙ vtriqꝫ sexui diuersum indumentum natura dedit.

b subleuabis eū eo† Non induetur d†

c mulier veste virili: nec vir vtetur veste femínea: Abominabilis enī e

f apud deuz est q̄ facit hęc. Si am- f+

a ꝙ presentis vite. b ꝙ scriptura que de contemplatiua loquitur. ꝙ contemplatiua.

bulans pēr viaz in arbōre vel in

ꝙ que de actiua. ꝙ verba historie. ꝙ historiā.

terra nidū auis ſueneris ⁊ mſem

ꝙ Spirituali intellectu iam manifesto.

ꝙ nō manifesto quasi nondum egresso.

pullis vel ouis desup incubantē

ꝙ Quia in quibusdā locis ꝓtermittenda est historia: vt soli pulli: id est spiritalis intelligētie sensus reficiat nos.

non tenebis eam cū filijs: sed ab † ire patieris captos tenēs filios:

a ꝙ Longo uiuit tempore qui per spiritalez intelligentiam eternitatis annos apprehendit.

vt bñ sit tibi ⁊t lōgo viuas tem-

instrumēta eaꝝ: vtpote colū fusū ⁊ similia. iō subdit: e Abominabilis enī apud deū est q̄ facit hoc. Abominatio enī ī sacra scriptura cōiter accipiť ꝓ idolatria: seu ꝓ alīq̄ ad idolatriā ꝓtinēte. Si aūt hēc ꝓdicta intelligať ꝺ veste cōi: ꝓhibeť hic talis vsus: vel potiꝰ abusus: qz ē occasio libidinis: qz mulier ī veste virili posset licēti⁹ cū hominibꝰ luxuria exercere: ⁊ sīl vir in veste mulieri: qz liberiꝰ posset loca secreta mulieꝝ ingredi. f Si ambulās ꝓ viaz. Hic ordinať irascibilis respectu irrationalis creature. ꝙ ꝺ enī q̄ lex inducit ad ea q̄ speciē pietatiꝫ bñt. et retrahit ab his q̄ bñt speciē crudelitatis circa irrōnabilia: multofoꝛtius ad talia inducit homīes circa rationalem creaturā. ad quandam aūt crudelitatem videtur ꝓtinere q̄ auicula capiatur simul et detinea-
tur cum pullis suis: et ad pietatem q̄ dimittatur. abire: ideo ad hoc inducit lex. et patet littera.

ꝙ Cū edifi.

tudinis aurū ⁊ argentuz tollimus ab egyptijs: 2 Coz. 10. b
vt nos diuites illi pauperes efficiañ. vñ: Ꝺn captiuitatē redigētes oēm intellectū in obsequiū xpi. Et cū nra corpa ꝑ abstinētiā domam⁹: carnalia sacrificia offerem⁹. Historie igiť exēpla dimittimus: sed ex ea allegoricum sensum in mente retinem⁹. a Domū nouam: id est ecclesiam. Murum tecti. i. virtutū custodiaz. Me ex. san. in do. ⁊. hoc est. ne alio peccante reus tenearis.

ꝙ virtutibus. ꝙ conuersatiōem ꝓ

a poze. Cū ędificaueris domū no- a†
uam facies mūrum tecti ꝓ circūi- †
b tum ne effundať sanguis in do- b

a ꝙ Qui doctrina ⁊ exemplo seruare potuisti ⁊ neglexisti.

mo tua: et sis reus lāb̄te alio ⁊ ī

ꝙ instirues. ꝙ ecclesiam.

c ꝓceptor ruēte. Non seres vineaz b+

ꝙ aliena doctrina.

d tuā altero semine: ne et sementis c
quā seuisti et q̄ nascunť ex vinea d

ꝙ vel suffocentur.

Luc. 5. b

e pariter sanctificenturꝫ Non ara- e
f+

a ꝙ iudeo sub iugo legis posito. b ꝙ gentili qui ad euangelium pertinet.

f bis in bōue simul et āsino. Nō in g†

ꝙ Arrēdite a falsis ꝓphetis qui veniūt ad vos in ve. o. rē. ꝙ simpliciratē innocētie.

dueris vestimento qō ex lana li- f

a ꝙ malicie simplicitate. ꝙ hiacynthinas fimbrias

as. ꝙ in omnib⁹ q̄ agis memo: esto ꝓceptoꝛ dei.

g nōꝛ cōtextum est† Funiculos in h+
fimbrijs facies ꝓ quattuoꝛ angu-
h los pallij tui quo operiris. Si du i+

ꝙ .i. regendam acceperit plebem.

ꝙ doctoꝛ. ꝙ ambitione maioris ꝓcipatꝰ.

xerit vir vxoꝛē ⁊ postea odio habuerit eā: quęsieritqꝫ occasiones

ꝙ sibi commissam.

quibus dimittat eā: obijciens ei k

ꝙ hereſis vel inobedientie.

nomen pessimū et dixerit: vxoꝛē

ꝙ regendam. ꝙ vt fructū spūalem gignerem.

hanc accepi ⁊ ingressus ad eā nō

ꝙ de q̄: Despondi enī vos v. vi. vir. ca. ex. christo. ꝙ deus.

i inueni virginē: tollent eaz pater l

ꝙ ecclesia. ꝙ diuinorum

et mater eius: ⁊ ferent secū signa l

testamēꝛoꝝ opa. a ꝙ iregre fidei. ꝙ mgros ecclie.

virginitatis eius ad seniōres vr- m

Moraliter. f Nō indu. ve. Mora. Lana simplicitas: linuz subtilitas: vestis q̄ ex lana linoq; conficiť: linuz interius celat: ī supficie lanā demonstrat. Veste ex lana ⁊ lino induť: q̄ sub locutiōe inocētie celat subtilitatem malicie.

Allego. g Funiculos. Ad differentiam. s. sicut signum circūcisionis israelitas separat a ceteris. Superstitiosi vero magistri captātes aurā populi ⁊ lucra seculi ex mulierculis dilatabāt fimbrias et eis alligabant spinas: vt vel ambulātes vel sedentes pūgerenť: ⁊ sic ad fuiēdū deo moueren. vñ Deut. 23. a

Dilatāt philacteria. ⁊ ma. fim. h Si dux. ⁊c. Aug⁹. Apparet quō ꝺditas virī femias ⁊ pene famulas lex eē voluerit vxores: qz dicēs adūsus vxoꝛē vir testimoniū: vt lapideť illa si vez ꝓtat: ipe nō vicissim lapidať si falsū iueniť: ꝙ castigať ⁊ dānificať ⁊ eā ꝓpetuo hre iubeť. Jn alijs autē causis q̄ testimonio falso nocere voluit eadem pena plectiť q̄ fuerat alter plectēdus. i Pater ⁊ ma. Doctores ecclie q̄ q̄si pater ⁊ mater fouēt plebem. Patres auctoritate: matres pietate.

ꝙ Et verbe.

B

b Nō seres vineā tuā altero semine: vtpote in vinea seminādo triticū vel hordeū vl̄ hmōi. c Ne et semētis quā seuisti. i. fructꝰ ꝓueniēs ex grano seminato. d Et que nascunť ex vinea. i. racemi. e Pariter sanctificenť. reddēdo inde ꝓmitias et decimas dño. Fructꝰ enī ꝓueniēs ex semine ꝑdicto citius maturescit ⁊ colligiť q̄ fructꝰ vinee. ⁊ iō in collectione bladi si darentur inde ꝓmitie ⁊ decime: crederent aliqui q̄ hoc deberet sufficere pro ꝓmitijs ⁊ decimis totī agri: ⁊ sic damnificarenť sacerdotes ⁊ leuite ẽptum ad ꝓmitias ⁊ decimas fructū vinee. ꝙ aūt hebreos hic est textus: Nō seres mixtim ne polluať plenitudo seminiſ qs̄ seminasti. ⁊ ꝓueniꝫ vinee. ⁊ vocať hic plenitudo seminis qñ granū est ꝓpe maturitatez eius: ⁊ exponiť ista sic: Fructus enī vinee ō nouo plātate tribꝰ annis ꝓmis ꝙm legez reputať immūdus: vt habeť Leui. xix. de arboꝛib⁹ plantatis. et idē est de vinea ⁊ sic de illo nō poterat fieri oblatio dño. fructꝰ aūt grani seminati codē anno reputať mūdus. Si igiť in vinea de nouo plātata seminareť bladus: fructꝰ inde ꝓueniēs tangēs fructum vinee ĩmundū: silr polluereť ex tactu rei ĩmunde ⁊ sic de illo non possent fieri oblationes dño: vtpote ꝓmitie ⁊ decime. et sic damnificarenť sacerdotes ⁊ leuite. Nō aūt q̄re hebreī hic dicūt pollutionē vbi trāslatio nra habz sanctificationez est: qz dictio hebraica q̄ hic ponīe equoca est: ⁊ ꝓportat vtrāq; significationē. ꝓut vario mō punctať. ⁊ tñ puncta nō sunt ō substātia lre sz variāt modū. ꝓnūciandi ⁊ significandi: sicut varius accentus apud latinos variat ꝓnūciationem et etiā significationē. f Non arabis. Hec est ps incidentalis in qua ponunť duo incidentia ex prędictis. Primū est. qz supza inducēdo ad pietatem circa irrōnabilia: posuerat tñ exemplū ō auibus. Posset aliqs credere q̄ nō esset intelligēdū de aīalib⁹. iō de ipis ponit exēplū dicēs: Nō arabis ī bouē simul ⁊ asino. bos enī est fortioꝛ asino ⁊ hz maioꝛē passuz: ⁊ iō asin⁹ nimis grauareť si cū eo in ope copulareť. Aliq̄ tñ dicūt q̄ ꝺ est pabolica locutio: ꝙ quā ītelligiť q̄ sapiēs ⁊ fatuꝰ ī ope ꝓdicatiōīl nō sunt sīl cōbinādi. Secōm incidēs ē. qz. s. dixerat q̄ mulier nō debet vti veste virili: vl̄ ecōuerso. iō hic tractat de decentia vestimentoꝝ apud indeos. primo ostendendo quid sit cauendū: cū dicit:

g Nō induēris vestimento ⁊c. qđ exponit Josephus dicēs q̄ hoc fuit ꝓhibitū ꝙpter sacerdotij dignitatē: qz in vestib⁹ sūmi sacerdotis erat talis cōmixtio texture: ⁊ iō nō erat licita alijs vestis sicōtexta. Aliqui aūt doctoꝛes dicūt q̄ ꝺ fuit inhibitū ad euitandū quādā similitudinē idolatraꝝ q̄ colebāt militiā celi: ⁊ ad designandū ꝓiuctiones planetarū ī sacris suis talib⁹ varijs cōmixtiōib⁹ vtebanť ī vestib⁹ suis ⁊ reb⁹ alijs. Secō ostēdit q̄d sit ī vestib⁹ indeoꝛ obseruandū. cū dicit: h Funiculos in fimbrijs facies ⁊c. et istud est expositum. s. Nu. xv. i Si duxerit vir vxoꝛē. Postq̄ ordinauit hominē in ꝓte irascibili. hic ꝙ ordinat eū in ꝓte ꝓcupiscibili. Et ꝓmo reprimēdo adulteriū. secōo stupꝝ. ibi: Si inuenerit vir puellam. tertio incestū. ibi: Nō accipiet. Circa ꝓmū sciendū q̄ mulier pōt accusari de adulterio dupliciter. Uno mō postq̄ ducta est in vxoꝛē. Alio mō añ. tamē post affidationem: de quo agit secōo. ibi: Si puellā virginē despōsauerit vir. Adhuc circa ꝓmū sciēdū q̄ post ꝓtractū matrimoniū mulier duplicē potest de adulterio accusari. Uno mō qz a viro nō inuēta ē virgo. ⁊ de hoc agit ꝓmo. Alio mō qz licet sit inuenta virgo: postea tñ adulterata est: de quo agitur. secōo. ibi: Si dormierit vir Circa ꝓmū dicit sic: Si duxerit vir vxoꝛē et postea odio habuerit eā. qđ pōt esse iuste: ⁊ tūc mulier est puniēda. vel iniuste ⁊ tūc vir est puniēdus: vt declarabiť postea. k Obijcies ei nomē pessimū. secz eā cōmisisse adulteriū nō post ei⁹ acceptionē in vxoꝛē: ꝙ post affidationē. ⁊ sic ē ibi fractio date fidei. ⁊ ꝓ ꝙ adulteriū ingīt tale peccatū accidit ei post matrimoniū ꝺicto modo inchoatū. l Et ferent secū signa virginitat⁹ ei⁹. que aūt sint illa: postea dicet: m Ad seniores vbis. i. ad iudices.

Expandent

L a Et verberabūt. Mō mirū si vir q̄ falsō accusat iubeē cedi ⁊ multā reddere. puella vero si culpabilis sit lapidari: qz p feminā initiū peccati q̄ viz seduxit ⁊ duplicit peccauit: pz in deū: postea in virū: vir tantū in deū. b Centū si. tc. Perfectiōez doctrine ⁊ solliciti dinis: quaz ipendat sbiecte plebi vel penitētie. Cētenarius enī pfect⁹ ē: q̄nq̄genarius penitētie ꝛ sacratus

c Si puellā vir. In b capitulo sic̄ in duob⁹ p̄cedētib⁹ ⁊ duob⁹ succedētib⁹ corpalem ꝺdemnat fornicationē ꝺ Nihil patiet̄. Sz ad inceptā fidē revocabit ꝑ gratiā baptismi liberata ab hostib⁹. c Mō poterit dimi. Aug. Merito q̄rit viz ista pena sit: vt nō eaz possit dimittere p oē tp̄s quā iozdinare ⁊ illicite maclauit? Si enī itelligī eā ī posse. i. nō debere dimitti p oīe tp̄s q̄ vxor effecta est: occurrit ꝙ moyses p̄misit dare libellū repudij ⁊ dimittere. In his aūt q̄ illicite vitiāt noluit licere: ne videaf ad ludibriū feciſſe: ⁊ potī⁹ finxiſſe ꝙ eā duxerit. Hoc q̄z de illa iuſſit cui vir calūniatus fuerit de virginalib⁹ nō iumētis.

†.33.q.5.c. hec imago

†.23.q.5.c. reos.

†.24.q.2.c non satis.

L Mō acci.

Nico. ꝺ lyra

a Expandet vestimentuz coz̄a seniozib⁹ ciuitatis. Dicūt exp̄sitoꝛes catholici cōmunit ꝙ pater ⁊ mater spōse reseruabant lintheū in q̄ eozuz filia a viro suo fuerat defl̄orata sub sigillo autentico: vt p hoc ostenderēt ſigna virginitatis: si vir eiuſ vellet postea ei obiȝcere maliciose q̄ eā virginē nō inueniſſet: ſz b videt valde turpe ꝙ pannus talis expādꝛetur coraz iudicib⁹. ꝓterea nō est verisile ꝙ vir ei⁹ auderet eam falsō accusare cū sciret parētes vxozis habere testimonium p̄dictuz sue virginitatis: qz erat cōsuetudo cōis sic seruare pannū ſm istā opinionē. ⁊ō aliter exponūt hebrei dicentes ꝙ hic ē locutio parabolica. cū dicit: Expandēt vestimētū ⁊c. i. p verba testiū declarabūt ⁊ explicabūt virginitatem filie ſue: sicut explicaf pann⁹: sic̄ Exo. xxij. de fure nocturno est locutio metaphoꝛica. cuz ꝺz: Mō si ortō sole b fecerit ⁊c. sic̄ ibidē fuit exp̄sitū. Modus aūt testificādi virginitatem potꝛat esse p matronas fidedignas q̄ ad petitiōez parētū vidiſſent virginem secrete qñ debuit tradi viro: scriptura sacra in pluribus locis hz

ſ iudicātes causaz populi. ſ cui⁹ iudicio manifestanf occulta. ſ ecclesiaz.

bis qui in porta sunt: ⁊ dicet pater: Filiā meā dedi huic vxorē: quam quia odit imponit ei nomē pessimū vt dicat: nō inueni filiā tuaz virginē: ⁊ ecce hec

ſ integre fidei et operationis.

sunt signa virginitatis filie meę† Expandent vesti- a

ſ diuine legis opera quibus probatur incorrupta.

mentum coram senioribus ciuitatis: apprehendēt b

ſ doctores. ſ auctoritate ecclesie corripient.

a q̄ senes vrbis illius virum ⁊ verberabunt illū: cō- c

demnantes insup centū siclis argenti quos dabit b

ſ deo cui cura est de vobis.

patri puellę: qm̄ diffamauit nomē pessimū sup vgi

ſ deum videntium.

nem israel: habebitq̄ eam vxorem: et nō poterit di

ſ vt illa relicta cōrafeat ad aliā eccliam. ſ id est si plebs illa est errore, stupꝛata: vel virtus corrupta ⁊ incorrigibilis inuenta.

mittere eam omni tempore vitę suę. Mō si verum d

est qđ obiȝcit: et nō est in puella inuēta virginitas:

ſ ecclesie iudicio condemnabunt. ſ limnia vniuersalis ecclesie.

ejcient eam extra fores domus patris sui: ⁊ lapidi e† f

ſ duri anathemat⁹: qz fidē catholicā corrūpere nō timuit. ſ eterna morte.

bus obruent viri ciuitatis eius et moriet: qm̄ fecit

ſ heresim. ſ recedendo a vero sposo. ſ ecclesia.

nefas in israel vt fornicaretur in domo patris sui:

ſ pe cōsentiendo facies tuū. a ſ ad lr̄az adulterio dererrer. ſ corrūpendo b ſ hereticus vel iudeus.

et auferes malū de medio tui † Si dormierit vir cū g †

a ſ Ecclesia christi cui fide et dilectione sociata. b ſ ille: quia seduxit: et illa quia consensit. ſ de peccato penitendo: vel impenitens eterno depurabitur tormento. Leui.20. b

vxōre alterius vtērq̄ moriet: id est adulter ⁊ adul

a ſ plebem scilicet ecclesiasticaz: vel animā christianam verbo dei despōsatā.

tera: et auferes malū de medio israel †Si puella vir b

ſ arra fidei. ſ christus. a ſ iudeus vel hereticus: vel scismaticus vel etiam paganus.

ginem desponderit vir ⁊ inuenerit eā āliqs i ciuita

ſ errore maculans. ſ iudicium seniorum ecclesie.

te: et concubuerit cum illa: educes vtrūq̄ ad portā

a ſ duris increpationibus vel sententijs. b ſ ples vel anima. c ſ in auxliū vocādo doctores ecclesie: qui corruptorē corriperēt. ſ errori cōsentiens.

ciuitat̄ illius: ⁊ lāpidibus obruenf: puella: qz nō

a ſ vbi cito audiretur et liberaretur a doctoribus. b ſ A dignitate fidei.

clamauit cū esset in cīuitate: vir qz humiliāuit vxo

ſ christi.

rem proximi sui: ⁊ auferes malū de medio tui. Sin

ſ inter gentiles. ſ extra ecclesiā: nec societate sanctorum susceptam. ſ animā. ſ ſ deo. ſ fide imbuta. ſ per carnalcismum.

aūt in agro reppererit vir puellā q̄ desponsata ē: ⁊

ſ ibidem. ſ semine erroris corrumpendo. ſ seductor. ſ anathemate punitus.

apprehendēs concubuerit cū ea: ipe moriet solus:

a ſ quia seductori nō potuit resistere. nec habuit doctorē qui eā adiuuarer.

puella nihil patietur: nec est rea mortis: quoniā si- b

ſ de insidijs. ſ spiritali gladio.

cut latro consurgit cōtra fratrē suū: et occidit aiam

ſ vi cogente. ſ extra societatem ecclesie.

eius: ita et puella ppessa est. Sola erat in agro: cla-

ſ multi enim tales repugnant.

mauit et nullus affuit qui liberaret eā. Si inuene i

ſ aliquis doctor. ſ discipulū ſ cui. ſ. non adest consilium ecclesie.

rit vir puellam virginem quę nō habet sponsum: ⁊

ſ id est sibi sociare presumpserit. ſ vel ea.

apprehendēs cōcubuerit cū illa: ⁊ res ad iudicium

ſ deo. ſ perse-

venerit: dabit qui dormiuit cū ea patri puellę ān-

cram penitentiam. ſ sub cura et prouidentia sua.

quaginta siclos argenti: ⁊ habebit eā vxorē: qz hu

ſ maxime vbi se voto discipulus alligauit.

c miliauit illam. Mō poterit dimittere eā cūctis ꝺieb⁹

cis hz talē modū loquēꝺi metaphoꝛicum: sic̄ hr̄ Judic. ix. Jerūt ligna vt vngerēt sup se regez ⁊c. ⁊ ī plurib⁹ alijs locis.

b Apprehēdētq̄ senes vrbis illū viz. si cōuict⁹ fuerit ꝺ falsa accusatiōe.

c Et verberabūt illū. i. faciēt cozā se verberari. ista tñ Xberatio nō debz exꝯedere. xl. ictū vt hr̄. j. xxv. ca. Et ꝑ etiaz ptz q̄ vir ⁊ vxor nō sp iudicabanf ad paria etiā ī fide litate thoꝛi: qz vir deficiens ī ꝓbatiōe ꝑpositi criminis nō puniebaf ſm le gē talionis. ſ. morte sicut vxor. sisr vir poterat habere plures vxores: ⁊ ī cōuerso ⁊ vir poterat repudiare vxorē ⁊ nō cōuerso. d Mō si verū ē qđ obijcit. ſ. eā fuisse cognitā post affidationē.

e Ejciēt eā ex fo. domꝰ pris sui. ī verecūdia parentū: q̄ in domo sua mutrierūt tm̄ malū. f Et lapi. obruēt. ex q̄ ptz q̄ ſ accusabaf ꝺ fractiōe virginitat̄ añ affidationem viro: qz tale peccatuz nō punit morte. vt hr̄ ī fine buj⁹ ca. ⁊ Exo. xxij.

g Si dormierit vir. Hic agit ꝺ adulterio post cōtractū mr̄imoniū perpetrato: qđ punit morte ꝯ adulteri ⁊ adultere.

h Si puellā. Hic agit ꝺ fractiōe virginitat̄ iposita puelle post affidatiōnē viri q̄ tm̄ erat añ cōsūmationē mr̄imonij. ⁊ sic iste casus differt a p̄cedēti: in q̄ vir ponebat vxori iā ducte culpā eam nō esse virginē inuentaz ab eo in ꝓsūmatiōe mr̄imonij: ⁊ ſ accidat ī ciuitate: vbi puella p clamoꝛez poterat adiutoriū hr̄e et tacuit: vterq̄ debz mori scz puella ⁊ vir q̄ ꝺcubuit cū ea. si aūt ex ciuitate vbi nō poterat hr̄e adiutoriū p clamoꝛē: solus vir debet mori: qz lex interp̄tatur factū ī ptē meliorē. scz q̄ puella clamauerit: ⁊ cognita fuerit p violētiā. ⁊ ex ꝺ hr̄ argumentū q̄ dubia sint in meliorez ptez interp̄tāda. i Si inue. vir. Hic repmit cōcupiscibil' ḡtū ad stupꝝ qz agit ꝺ puella defloꝛata ab aliq̄ añ ḡ eēt alicui affidata: ⁊ de tali dēmnat lex q̄ vir eā defloꝛāſ debz dare p̄ri puelle. l. siclos argēti. p iniuria sibi facta. qz puella erat ī ei⁹ tutela: ⁊ cū ꝺ teneꝭ eā accipere vxorem. si p̄ puelle voluerit sibi dare: nec

postea

L a Mō accipiet. Pater noster xp̄s ē cui⁹ eccl̄ia vxor ē. nō hz boī dignitatē illi⁹ spōsi trāſferre ī se: nec sponsa ei⁹ violare: vt amozē ei⁹ cōmittet ī se: ex dono Xtutū vl ex p̄dicatiōe laudē suā q̄rēdo nō dei: cui

Pū.113. dicere ꝺuenit: Mō nob⁹ oñe nō nobis ſ noī tuo da gloriā. Ca. XXIII

a vitę suę. Mō accipiet hō vxorē pa- a

tris sui: nec reuelabit operimentum eius. Ca. XXIII

a ſ ſ. nō seducet animā deo patri cōiunctam. ſ p̄dicatoꝛ. b ſ ecclesiā. c ſ christi.

b n †On intrabit eunuchus attrit⁹: vl aputatis testi b+

ſ societatem sanctorū

culis: ⁊ abscisoveretro eccl̄iā dñi.

c †Mō ingredieē māçer: b est ꝺ scoꝛ † c

ſ cōsoriū sanctorū. ſ decalo/

to nat⁹ ī eccl̄iam dñi vsq̄ ad deci

gi obseruationē. ſ qui de incestu nati.

d cimā generationē. Ammonites † d

ſ Aug⁹. b ē ī eternū: qz denar⁹ clausula nūeroꝝ

⁊ moabites etiā post decimā generationē nō itrabūt eccl̄iaz dñi

e in ęternū: qz noluerūt vobis oc- e

tū gebēne. q† Mō seres vineā tuā al. semīe. i. eccl̄iaz tue custodie cōmēdatā p te vel p alterū nō instrues miscēdo cū semine ꝛbi diuini ççanīā male doctrine.

f Mō arabis simul ī bone sīl⁹ sapiēti ⁊ igna ro. g† Mō iduer⁹ vestimēto ⁊c. In tali nāq̄ veste linū absc̄ditur ſ lana. Moraliter igit̄ tali veste induit q̄ sub ꝛbis inocētie celat subtilitatē malicie. h† Filiculos ī fimbꝛijs facies ⁊c. b ē exp̄sitū. ſ. Mume. xv. i† Si duxerit vir vxorem ⁊c. Per istū significat eps q̄ spōlus ē eccl̄ie sibi tradite. ꝓpter qđ potꝛat anulū in despōsatiōis signū. nec eā pōt dimittere sine licentia pape: igit̄ si ex odio velit eaz dimittere: crimē hereſis iponēs ei pz̄ ḡ acciperet eā incurrisse qđ crimē ē violatio virginitat̄. i. integritat̄ fidei si falsum ē qđ dicit pat⁹ ⁊ mater. l. xp̄s ⁊ eccl̄ia de hēt ꝛ̄ius declarare: ⁊ ille teneē ꝑ debitā penitētiā ⁊ mādatoꝝ dei obseruātiā satisfacere q̄ ſignificat p. c. siclos argēti ī q̄bus cōdēnat. cētenari⁹ enī numer⁹ p multiplicationē denarij ī scīpm cōsurgit: ⁊ sic p̄fectā ip lectionē mādatoꝝ decalogi designat. Mō si verū ē qđ obiecit. ſ. q̄ illa eccl̄ia hereſi fuit corrupta p̄iuſq̄ illā acciperet. e† Ejciēt eā extra. ſ. p excōicationē: ⁊ si cōtumax fuerit puniri debet p gladiū materialē. Residuū huj⁹ capituli morale est. Ca. XXIII

b On intrabit eunuch⁹. Postq̄ declarata sūt ea q̄ ptinēt ad ordinationem ptis irascibilis ⁊ cōcupiscibilis. hic ꝓpr ponūf ea q̄ ptinēt ad ordinatiōez ptis rōnalis: ⁊ p̄zo attēdēdo ad bonū cōe. scōo ad bonū singular⁹ psone. ibi: Mō trades seruū. Tꝛia ī duas ſm q̄ bonū cōe ē attēdēdū tpe pacis ⁊ tpe belli. scꝺa. ibi: Qñ egressus fuer⁹ aduersus hostes. Circa pmū sciendū q̄ bonū cōe maxie pacis tpe ex trib⁹ cōseruaf. Pzimū ē si bona ꝛ bonesta cōmunia cōgnant q̄ ꝑ bona ꝓples ꝓpereaf. Scōm ē si psone ītūde a diuinis elōgent. Tertiū si p/sone viles ⁊ defectuose ad honoꝛes ⁊ regimē ppli nō admittāf: ⁊ ſm lr̄a ista tripliciter exponit. p̄zo mō sic. dicūt ei hebrei q̄ p ingressū ī eccl̄ia dei a q̄ repellunt ꝑ aliq̄ psone ⁊ gētes: ⁊ aliq̄ ad semp: ⁊ aliq̄ ad tps: itelligit̄ scr⁹ mr̄imoniū cū mulie re israelitica: a q̄ ipediūt ipotētes ad gñandū: qz nō ē ibi bonū. plis: ⁊ patētes defectū natalū. ꝓpt vilitatē oꝛiginis. Ammonite ⁊ moabite repellūt ad tempꝰ ꝓpter pctm̄ ꝺ pp̄m isr̄l cōmissū: ⁊ egyptij ⁊ idumei ad tps. ſ. vsq̄ ad tertiā gñationē. qz sicut dicit Ra. Sa. nō peccauēr ita grauiter ꝺ pp̄m isr̄l sicut ām̄onite ⁊ moabite: qz fecerūt eis psecutionē corpalē: vtpote egypti pp̄m laboꝛib⁹ affligēdo ⁊ pueros ī flumine demergēdo: vt hr̄ Exo. j. Idumei ꝺo ī gladio filijs isr̄l occurrēdo. Mume. xx. Sz ām̄onite ⁊ moabite psecuti sūt eos spūal⁹ cōducēdo balaā ad maledicēdū eis: ꝺ cui⁹ ꝓsilio filij isr̄l īduceti sūt ad luxuriā ⁊ idolatriā. Assignaf etiā alia rō ī lr̄a. ſ. q̄ idumei descēderūt ꝺ esau: q̄ fuit frater iacob a q̄ descēderūt israelite: ⁊ sic israelite ⁊ idumei erāt q̄dāmō frēs: ⁊ ꝑ ē qđ ꝺz: Quia frater tu⁹ ē. Sisr egyptij receperūt filios isr̄l ī terra sua tpe famis: ⁊ fu erūt ibi cōfortati sub. puidētia ioseph. ⁊ ꝑ ē qđ ꝺz: Aduena fuisti ī terra ei⁹. ⁊ iō idumei et egyptij citi⁹ admittebanf ad ꝯhēdū mr̄imoniū: ⁊ ſm hāc ſniam ptz lr̄a ꝑ excepto. c Quia no. occur. tc. Mō videf ꝛ̄ius ei qđ. ſ. dictū ē. ij. ca. q̄ hz moabite nō excōicabant eis trāſitū p terrā suā: tñ ī cōfinio terre sue poꝛtauerūt eis alimēta venalia. Ad ꝑ ñdēt hebrei q̄ viri nō poꝛtauerūt talia remanētes ī ciuitatib⁹ armati ad custodiā terre ſz mulieres tm̄: ⁊ ꝛpter ꝑ veri fuerūt repulsi a mr̄imonio p̄dicto. nō aūt mulieres. vnde ⁊ ruth moabitis fuit vxor viri israelite. ⁊ iō ꝺz hic ām̄onites ⁊ moabites: q̄ sūt noīa masculini generis ⁊ nō feminini. scꝺo mō exponit⁹ ab aliqbus doctoꝛib⁹ catholicis q̄ p ingressū eccl̄ie dei a q̄ psone supꝛadicte excludūf: intelligit ingressū atrij

ff sus atrij

ad verā terrā ꝓmissiōis offerūt panē pollutū: nō aū sapiē dulcozatū: ⁊ iō ab eccla alienati sūt. a Hērtitq; ⁊c. Quia sepe pscutio cā maioris ꝓsperitatis est: Quia diligē-
Rom.8.c tib⁹ deū oīa cooperāt i bonū. b Mō abominaberis ⁊c. Idume⁹ sanguine⁹: vel terren⁹ carnē cui⁹ est terrena materia significat. Egypti⁹.i. tenebrosus: corp⁹ mozbidū. Carnē nram nō debem⁹ abnegare: ꝙ fouere et necessaria ei ꝓbere: curā tū eius i desideriis nō facere: Frater inquit tu⁹ est: qz ex carne sum⁹ ⁊ aīa. Egyptiū.i. corpus nō abominemur: i cui⁹ terra aduene fuim⁹. aīa enī q̄ celestē habet originē: q̄ſi aduena mozaī i corpe.
2.Cor.5.b vſ aplꝰ: Dū sum⁹ in corpe peregrinamur a dño. Qui nati fuerint ex eis ⁊c. paulatim fient ſpirituales. Mō abominaberis idumeum ⁊c. Per idumeū ⁊ egyptiū significat ꝓsens vita cui q̄uis renūciātes egyptiā terrā .i. cōuersationē paſtinā ⁊ cōcupiscētiā mūdi declinem⁹: dū tñ hui⁹ mūdi necessitatib⁹ subdimur: nō oīno egyptiā nationē extiguim⁹: ꝙdāmodo separati quotidiano victu ⁊ vestitu cōtēti sum⁹. tertia generatione i eccliam i trabūt: qz secularis pōt ſactis cōiugii: cū pfecte in patrē ⁊ filiū ⁊ ſpūſctū crediderit: vel cū ſpe: fide ⁊ charitate ornat⁹ fuerit.
1.Cor.9.d c Mū egressus. Spiritales xpi milites instruit: q̄b⁹ alibi dr: Dis q̄ in agone cōtēdit: ab oīb⁹ se abstinet. d Si fuerit inter vos. Aug⁹. Multa ponit lex i sacrameīt⁹ / symbzis futuroꝝ. Quedā enī i semine materialis informitas: q̄ formata corp⁹ hois redditura ē: i significatiōe posita ē vite informis ⁊ ineruditē: a q̄ informitate oportet doctrine forma ⁊ eruditiōe mundari. iō illa purificatio p̄ceptа est post seminis effusionē: nec enī i ſomnis pctm̄ ſit. Aut ſi b q̄s pctm̄ putat nō arbitrans accidere niſi hm̄oi desiderio: qđ falſū est: nūq̄d ⁊ ſolita mēſiū pctā ſūt femiarū: q̄s lex p̄cipit expiari nō niſi ꝓpter ipam materiālē informitatē: q̄ fctō cōceptu tā q̄s in edificatiōnē corpis addit. Ac⁹ b cū informiter fluit significari lex voluit animū ſine disciꝑline forma indecēter fluidum ac dissolutū: quē formā dū significat: cū fluxū purificari imparat. Postremo mozi pctm̄ nō ē: ⁊ mozt⁹ sepelire hūanitatis officiū ē: ⁊ tñ purificatio mādata ē: nō qz corpus moztuū pctm̄ est: ſ significat pctm̄ aīe a iuſticia deserte.
Mystice Greg. Mystice. Si fuerit inter vos hō ⁊c. Nocturnū ſomniū tēptatio occulta: q̄ tenebzosa cogitatione turpe aliq̄d cōcipit: ſ ope nō explet. Nocturno somnio pollut⁹ extra castra egredit: vt q̄ cogitatione polluit: indignū ſe ſocietate fidelīū arbitret: ⁊ bonoꝝ se cōpatiōe despiciat. Ad vesperū lauat aqua: cū defectū ſuū cōſpiciēs ad lamēta penitentie cōuertit: vt flerib⁹ deleat qđ occulta ingnatio accusat. Sz post occasum solis redeat ad castra. i. deferuescēte calozis ardoze fiducīā erga bonoꝝ societatē ſumat: ⁊ ad fidelīū merita repareſ ꝓsumēda. e Habebis lo. Corpalē ei mūdiciā diligit de⁹. Ideo ꝓcepit nihil fedū remanere i castris. Hrego. Mystice. Habebis locū ⁊c. Nature corruptibil q̄uate a nr̄e mēt⁹ vtero q̄dā cogitationū ſuperflua: q̄ſi vētris grauamē erūpūt. Sz portare sub baltheo parzillū debem⁹ vt ad rephēdēdū nosmetipos semp accicti acutū circa nos stimulū cōpūctiōis habeam⁹: q̄ terrā nr̄e mētis pnie doloze confodiat: ⁊ qđ a nob fetitū erūpit abſcōdat. f Jn bal. Baltheo ei renes accigūt: iō p baltheū male volūtat⁹ cōtritio designat. vñ Job: Baltheum regū dissoluit: ⁊ pcinxit fune renes cor. g Speries. Terrena fragilitate ꝓsiderata: sordes debem⁹ optare. h Non tra. ſer. Aug⁹. Nxx.
Job.12.c ſ Mō tra.

carrere cū pane ⁊ aq̄ i via qñ
a ſ mūdo. ſ sicut hereticī exercār p diabolū pſecutionē pplo fideliū.
egressi estis de egyptō: ⁊ qz cōduxerūt ꝓtra te balaā filiū beor de mesopotamia syrie vt malediceret tibi: ⁊ noluit dñs de⁹ tuus audire balaā:
a vertitq; maledictionē ei⁹ in ſ gratis. ſ.
bñdictionē tuā eo q̄ diligeret te. Mō facies cū eis pacē: nec ḡras eis bona cūctis diebus vitę tuę in sempiternū.
a ſ ꝓsentē vitā. ſ sanguineū vel terrenū: hec est caro nostra q̄ de terra est.
b Mō abominaberis idūmeū: † b
a ſ tenebzosum. i. corpus mozbidum.
qz frater tu⁹ ē: nec egyptiūz: ‡ ‡
ſ patria nostra paradisus est.
qz aduena fuisti i terra eius.
Qui nati fuerint ex eis tertia generatiōe intrabūt i ec-
a ſ in pfecta fide trinitatis.
c clesiā dñi. Quando egressus a
a ſ demones.
fueris aduersus hostes tuos i pugnā custodies te ab oī
a ſ nociua. b ſ tenebzosa cogitatione.
re mala. Si fuerit ītervos hō b+
a ſ occulta rēptatione. b ſ cōsentiēdo.
q̄ nocturno pollut⁹ sit som-
a ſ socierate fidelīū. b ſ se idignū iudicās
nio egredieſ extra castra: et c
a ſ supaꝛo. ſ. feruoze rētrationis.
nō reuertet ꝓiusq; ad vesperā lauet aquā: ⁊ post solis oc
ſ pnie. ſ lach:ymarum.
a ſ tentatione deferuescente. b ſ fidelius consortia.
c āsus regredieſ in castra. Iha d
ſ cōsciētiā i qua cōpugnat. a ſ fctō.
bebis locum extra castra ad
quē egredieris ad reqsita na
a ſ acutū cōpūctionis stimulū.
f ture: gerēs pālū i balthEo.
ſ cordis compunctionem vel memoriā castitatis.
Cūq; sederis fodies p circūi-
a ſ ne appareat ante oculos dei.
g tum: ⁊ egesta humo opēries e
quo reuelatus es. Dominus
eniz deus tuus ambulat in
a ſ ecclesia que est vt castrorum acies ordinata.
medio castrorū: vt eruat te ⁊ tradat tibi inimicos tuos: vt sint castra tua sancta: ⁊ nihil in eis appareat fęditat⁹:
a ſ a seruitute diaboli vel pcti fugientē.
b nec derelinquat te. Mōn tra- f
a ſ respuendo vel in desperationem mittendo. b ſ diabolo vel peccato.
des seruū dōmino suo q̄ ad
ſ ritas ad

ſ Mō trades puerū dño suo: q̄ apposit⁹ est tibi a dño suo. Mō q̄ dñs eū apposuerit. i. cōmēdauerit: qz depositū dicerēt: ſz appositū dixit. i. adiūctū huic cum ab illo discesſisset. Reddi q̄ ꝓhibuit fugitiuos: nō suſcipi. Quō b putari pōt nisi gēti ⁊ pplo intelligamus ista dici: nō vni hoi? Ex alia vtiq; gēte refugientē ad hāc cui loq̄bat: a dño suo. i. a rege suo: reddi prohibuit:
1.Re.27.a qđ alienigena achis rex geth fuauit qñ ad eū fugit dauid a facie dñi sui. i. reg⁹ saul: b explanat dicēs: Jn vob habitabit i oī loco vbi placuerit ei. a Non erit me. Aug⁹. Lxx. Mō erit meretrix a filia b⁹ isrl': ⁊ nō erit fornicās a filijs isrl. Manifeste prohibet viros ⁊ femias fornicari: etiam cū nō alienis cōiugibus: pctm̄ eē demōſtrans misceri nō cōiugib⁹ suis: qz ⁊ meretrices eē ⁊ ad eas ꝓhibet accedere: q̄rū publice venalis est turpitudo. Jn decalogo aūt noīe mechie nō videt ap te ꝓhibuisse: q̄ nō nisi adulteriū intelligi solet: vñ q̄d nobis videt: ibi tractauimus.
Spūalit⁹ inuit qz nō ſz alie xpiane errozib⁹ hereticoꝝ se miscere filiū dei ꝓdicitie: et libidini nō ſz se tradere.
b Mō offeres. Aug⁹. Lxx. Mō offeres mercedē meretricis neq; cōmutatiōnē canis i domo dñi dei tui ad oē votū qñ abominatio est dño deo tuo. Utrūq; ſ. nō vnū: de cane ei verat fieri cōmutatione ꝓmogenitoꝝ: quā iubet fieri ō imūdis aīalib⁹. i. equis asinis: ⁊ q̄ adiuuāt bolem: vñ ⁊ iumēta dicūt. De cane autez noluit ⁊ de porco: ḡre noluit q̄rēdū ē: ⁊ ſi de oīb⁹ talibus noluit: ḡre hic ſolū canē excipit? Mā mercedē meretricis videt repulisse: qz ꝓhibuit eē meretricē de filiab⁹ isrl': aut quēq̄ filioꝝ israel vti meretrice: ⁊ ne q̄s putaret posse b expiari ſi aliq̄d inde i tēpluz offerret: dicendū fuit q̄ dño abominatio sit. c Preciū canis. Canis rapacis. Dona iniquoꝝ non ꝓbat altissim⁹.
Ecci.34.c
Ibidem. Qui offert sacrificia ex substātia paupez: q̄ſi q̄ victimat filiū i cōſpectu patris.
d Mō fenera. Usurā ⁊ auariciā remouet ⁊ charitatē im pēdere iubet. Est pecunia q̄ ad vſurā dari ꝓhibet: qz vt tiū cupiditat⁹ ē exigere velle qđ cognoſcis te nō cōmodasse. Hāc dñs habuit ⁊ inde paupib⁹ erogādā tradidit a nos ad liberalitatē largitat⁹ inuitauit. Alt̄era ē quaz
Dat.25.c ad vſurā dare debem⁹. vñ: Nōne oportuit te pecuniā cōmittere numularijs: vt ego veniēs exigerē qđ meū ē cū vſura? e Sz alieno. Jnfideli vel iniq̄ cui pecuniā dam⁹ ad vſurā: cū ꝓ xbo ꝑdicationis exigim⁹ fidē pniaz ⁊ opationē bonā. f Mō tar. Aū salomon:
Pro.20.d Ruina est hō post vota tractare vl' tardare. g Jngref. vi. Jn eccliā alteri⁹ epi pōt alē aliōs corrigere vl' ꝓfirmare: totā plebē ſi lz ei regere: vl' magna negocia tractare. h Foras. Extra eccliaz gradz efferre nō lz: qz i vna domo carnes agni edi iubēt. i Si itra. ⁊c. Sūt
ſ quedā

a ſ ad fidē veniēs vel penitēs. b ſ sub munimine fidei.
tē cōfugerit: habitabit tecum in a
a ſ ecclesia: vel sub quocūq; ordine fidelīū.
b ſ ecclesiarū vel cōuersationū.
loco q̄ ei placuerit: ⁊ i vna vrbiū
a ſ in pace ecclesie. b ſ qz magis foueendus est ne desperet.
tuarū requescēt: ne cōtristēs eum.
a ſ fornicationi hereticoꝝ iūcta. b ſ aiabus. que sunt templū dei vivi.
a Non erit meretrix de filiab⁹ isrl': a
a ſ vnde fugiere fornicationē. b ſ q̄ deo adoprati sūt. c ſ Moralit⁹. ostēdit q̄ sicut abominatio est mercedes ꝓhibuit: sic ⁊ donū repacitatis.
b nec̄z scortator ō filijs isrl. Non of b
c feres mercedez ꝓstibuli: nec pciū c
canis i domo dñi dei tui: q̄cq̄d illud ē qđ vouerit: qz abominatio ē
d vtrūq; apud dñm deū tuū. Non d
ſ mercedē cupitēs. ſ catholico. ſ iudeo.
fenerabis fratri tuo ad vſurā pe-
ſ verbi dei.
cuniam: nec fruges: nec quālibet
e aliā rē ſz alieno. Fratri aūt tuo e
absq; vſura id q̄ idiget cōmodabis: vt bñdicat tibi dñs de⁹ tu⁹ i
oī ope tuo i terra ad quā igredie
a ſ vouere ⁊ reddere domino deo vestro.
ris possidēdā. † Cū votū vouēris e
f dño deo tuo nō tardabis redde
ſ quasi debitum.
re: qz requiret illud dñs de⁹ tu⁹:
ſ reddere. ſ ipsa mora.
et si mozatus fueris reputabit
tibi in peccatū. Si nolueris pol- f
liceri absq; pctō eris. Quod autez
semel egressuz ē ō labijs tuis obseruabis: ⁊ facies sic̄ pmisisti dño
ſ ideo iure teneris.
deo tuo: ⁊ ꝓpria volūtate ⁊ ore
a ſ scripturā sacrā: vel ecclesiā catholicā. ſ xpi.
g tuo locut⁹ es. † Jngressus vineaz g†
a ſ necessitati cōsulit: auaritiā ꝓhibet. ſ Jn carnatiōnē christi crede: sacramēta ei⁹ ꝑticipare
primi tui comedes vuas q̄tū tibi
b placuerit: foras āt ne efferas te-
a ſ mediādo. ſ legē. ſ christi q̄ ver⁹ amicus
cū. Si intrauer̄ segetē amici tui:

† 13.q.1.§ his v. item ꝓcepit dñs 6.q.3. scriptum. Decle.c. veera bilē. in ꝑn.

Moraliter. b Mō Ca. XXIII intrabit eunuch⁹ ⁊c. Per b significat q̄ vir ꝓpter ea generāduz xbo ⁊ exēplo filios i eccliā dei ad curā aliaruz nō debet ꝓmoueri. † Mō igredieſ mācer ⁊c. ab b ſſr excludit q̄ defectū natalū patit.
† Ammonites ⁊ moabites etiā post decimaz gnatio. nō itrabūt eccl'. do. i. cter. p istos q̄ q̄tū potuert ipediuerūt filios isrl' ab ingressu terre ꝓmissōis: significāt illi q̄ deuotos q̄tuz possūt ipediūt ab ingressu religionis: ⁊ ingressos p se ⁊ p alios ipedire nituntē ab actu ꝓfessiōis ⁊ tales puari merēt ab ingressu pne celestis. † Mō abominaberis idumeū. Idoxbū dr filijs isrl' p quos intelliguīt hoies litterati q̄ nō debēt despicere simplices christianos circa terrena occupatos: ꝓpter qđ significant p idumeos q̄ terreni i terptanē: ⁊ rō dicti subdit cū dr: † Quia frater tu⁹ ē. i. regenerat⁹ ex xpo et ecclia sicut et tu q̄ es israt⁹. † Nec egyptiū qz in terra ei⁹ aduena fuisti. p egyptiū q̄ tenebzosus interptat peccatoz significat qđ iust⁹ nō debet abominari qz fuit aduena in ei⁹ terra. i. pctōz sicut ipse. i. Job. i. Si dixerim⁹ qz pctm̄ nō habem⁹ ipi nos seducim⁹ ⁊ ve

ꝯ q̄dā sc̄pture q̄ hist̄oriāliter fidē imbuūt: q̄dā moraliť sāctā cōuersationē ilstruūt: Quēdā nō ꝑm hist̄oriā ꝑ ꝑm allegoriā venerāda mysteria oñdūt. Caute g̈ i segetē ꝓmi intrādū ē: vt discernēdo carpas cibū: nō ꝓcipitādo succise messis in/currus iudiciū.

Moralit̄ **C**a.XXIIII

I accipit. Hego. Moraliter hō vxorē accipit: cuj terrene actiōis curā suscipit. Fideitatē agnoscit: cuj polluta esse ꝓtestat sciēt. Dimittet eā de domo sua. i. amorē eⁱ⁹ abijcit a mente sua. Egressa alterj accipit. qz frenā actionē quaz deseris: alij⁹ ꝯcupiscit. Ipsi q̄z ī odiū venit et eā vtiliter dimittit. vñ bñ seq̄t: Si dimiserit eā aut mortuus fuerit ⁊c. Quisq; terrenā curā aut dimittit aut morit. i. aut nō ex aīo succubit: aut ꝑ eū fūdit⁹ ī aīe vita succubit. Sine g̈ sequēs marit⁹ dimiserit siue mortu⁹ fuerit: ꝓior nō recipiet eā ī vxorē: qz polluta ē: vt. s. q̄ semel terrenā curā reliq̄t ad eam vltra nō redeat quā ipe ꝓ/prio iudicio polluit: q̄ ꝓi⁹ deseruit: qz polluta cognouit. Mystice Mystice. Si accepit hō vxorē ⁊c. Christ⁹ vxorē sibi accepit: cū synagogā sibi copulauit: quaz legē tribuendo ī iudicio ⁊ iustitia ⁊ misc̄dia despōsauit: ꝑ illa nō fuerit gr̄am ꝓi incredibilitatē ⁊ idolatrie feditatē. Scripsit ei libellū repudij. i. euāgelium ī q̄ declarat q̄ indigna fuerit spiritalē cōsortij: cū xp̄m crucifigē dū tradidit: barrabā elegit. Dat⁹ ē in man⁹ eⁱ⁹ libell⁹ repudij: cū ꝓās data ē crucifigendi. Jdeo ō domo. i. eccl̄ia electa ē. vñ: Multi veniūt ab oriēte ⁊ occidēte vt recūbāt cū abrāā ysaac ⁊ iacob ī re. cc. filij aūt regni ejcient ī tenebras exteriores. Qr āt seq̄t: Cūq; egressa alterū maritū duxerit ⁊c. significat q̄ lz apl̄s post passionē ⁊ resurrectionē xp̄i eā ad fidez ⁊ pniam ꝓuocauerit: ꝛ spiritalib⁹ nuptijs copulare voluerint: tā ꝑ indigna ⁊ erroze polluta abominabilis pmāsit. vñ: Qbis opozebat primū loq̄ xp̄ūs dei: ꝑ q̄m repulistis illud ⁊c. Aug⁹. Multe erāt ī lege cause dimittēdi vxores: xp̄s solā fornicationē excipit: ceteras molestias iubet ꝓ fide ⁊ castitate cōiugū sustineri. Et mechū dicit eū q̄ eam duxerit q̄ alligata ē viro. i. q̄diu vir eⁱ⁹ vivit: q̄ mortuo soluta ē. Vir q̄z si dimiserit: aliam nō ducat. Si aūt nec illi nubere: nec huic lz alterā ducere: viua vxore q̄a dimisit multo min⁹ lz cū q̄libet scortari. Beatioza sane cōiugia q̄ sine filijs ꝓcreādis siue terrena ꝓle cōtēpta: pari cōsensu cōtinētia fuare pñt. Nec illud est ꝑ q̄ dñs cōiugē dimitti vetat. Nō ei dimittit q̄ cū ea nō carnaliter ſ spūaliter viuit: vt q̄ habēt vxores sint q̄si nō habētes. q Scribet li. Ad duriciā cordis vñ scripsit moyses ꝓceptū istud: malens. s. indulgere discidiū q̄ cōmitti homicidiū.

c We peccare. Polluit terrā suā q̄ cōcupiscētijs carnalib⁹ iquinat cozp⁹ suū. Jdeo ne

ꝯ cesse

a ſ rigorē lr̄e exponēdo ad spiritalē sēsū rediget
b ſ. i. in aliū sensum nō transferes.

frāgēs spicas: ⁊ manu conterēs: falce aūt nō metes. La. XXIIII

ſ quilibet terrene actiōis curā.

S I acceperit hō vxorē et
a ſ q̄ terrena actio priusq̄ habeat fortiter amat añq̄ feda cognoscat.
habuerit eā: ⁊ nō iuēnerit gr̄am
ſ ꝑtm̄ q̄ cognoscit in ea.
ante oculos eⁱ⁹ ꝓpter aliquā fe/
ditatē: scribet libellū repudij ⁊ da
ſ. i. abijciet amorē eⁱ⁹ a mente.
bit ī manu illi⁹: ⁊ dimittet eaz de
ſ q̄ frenā actionē quā ali⁹ deserit: ali⁹ cōcupiscit
domo sua. Cūq; egressa alterum
maritū duxerit: ⁊ ille q̄s oderit eā:
ſ nō ex aīo suc
dederitq; ei libellū repudij: ⁊ di/
cūbendo ei. ſ in aīa succūbēdo ei.
miserit ō domo sua: vl̄ certe mor
tu⁹ fuerit: nō poterit ꝑ⁹ marit⁹
a ſ ipi⁹ iudicio: q̄ ea q̄si polluta ꝓi⁹ dimisit.
recipe eā ī vxorē: qz pol̄luta ē et
abominabilis facta cozā dño: ne
ſ vel pollui.
peccare facies terram tuam quā
dñs de⁹ tuus tradiderit tibi pos

ſſ

ritas ī nobis nō ē. b Si fuerit iter vos hō q̄ nocturno ⁊c. ex ꝑ inoleuit consuetudo q̄ sic polluti nō celebrāt vel cōicāt in crastino nisi necessitas aut dies solēnitas recōpēset: vel ꝓbabiliter credat q̄ a diabolo talis pollutio ꝓcuret vt a polluto fruct⁹ eucharistie subtrahat. Vñ legit ī collatiōib⁹ patrū q̄ q̄dā semp ī dieb⁹ solēnib⁹ q̄b⁹ alij cōtabāt talē pollutionē cōiter patiebat: ⁊ seniores ꝓceperunt q̄ cōicaret sicut alij: ⁊ sic cessauit illa machinatio diaboli. f Mō trades seruū dño suo q̄ ad te confugerit. p seruū significat pctōr de q̄ dicit Job. viij. Qui facit pctm̄ seru⁹ est pcti. Qui ꝓpe/nitētiā ⁊ spem venie cōfugit ad confessozē: q̄ debet, eū ita charitatiue tractare ⁊ discrete q̄ nō ver ei occasionē recidiuādi ī culpā. g Ingressus vineam †Dat. 5. c. 19. b Dā. 10. a
ꝓmi tui comede uuas ⁊c. per vineā intelligit ecclesia Esa. v. Vinea dñi exercituū dom⁹ isr̄l est. Jgitur intras ecclesiam alteri⁹ ⁊ saluti aīarū cōsulēs ꝓdicādo ⁊ cōfessiōes audiēdo. ibidē uuas comedit. nā etiā sibi ꝓficit: lz extra portat q̄ ꝑ sine licentia curati vel supioris ꝓlati facere pōsumit. Qr aūt ibi dē subdit de messe idē significat sub alio noie.

a **I** acceperit hō. Hic ordinat Ca. XXIIII
rōnalis ī vita domestica: q̄ maxime cōsistit in cohabitatiōe viri cū vxore: ⁊ qz cōtrario rū eadē est disciplina. iō primo agit de sep̄atione viri ab vxore. scdo de cohabitatione. ibi: Cū acceperit hō: tertio ō necessarie supellectilis pacifica possessione. ibi: Nō accipies. Circa primū sciēdū q̄ in veteri lege plures erāt cause ꝓpter quas hō poterat dimittere vxorē: saluator aūt. vnā solaz ponit. s. fornicationē Matth. v. lz enī hic odiū dicat cā dimissionis: verūtā q̄ vxor nō habeē odio nisi ꝓpter aliquā cām aliā. tō reducēda ē talis dimissio ī aliaz causam vlteriorē q̄ pōt eē multipler. iō dicerūt aliq̄ q̄ cause ꝓpter q̄s poterat dimitti vxor crāt feditates ī cozpe: puta infirmitas vel aliqua macula notabilis ī cozpe vel in aīa: sicut fornicatio occulta: vel aliq̄d hmōi q̄ ī mozib⁹ deformitatē facit: ⁊ ꝑ ē q̄ ō: ī lr̄a. b Propter aliquā feditatē. s. in cozpore vel ī mozib⁹. Jn hebreo aūt habeē: Propter rē turpē: ⁊ eodē mō pōt ītelligi. Alij aūt restringūt has cās satis ꝓbabiliter dicētes q̄ nō poterat vir repudiare vxorē: nisi ꝓpter aliquā cām pōt mīmo niū supueniētē: nec etiā ꝓpter qualibet talē: lz ꝓpter illas solas q̄ possūt bonū ꝓlis impedire: vel ī cozpe vt sterilitas: lepra: morbus caducus ⁊ fistula. vel in aīa: vt si vxor eēt malozū mozū quos ⁊ filij ⁊ filie ex cōuersatiōe cū mīe imitarent. c Scribet libel. repu. ⁊ dabit ī manu illi⁹ ⁊ dimittet eā de domo sua: licet repudiatio nō esset iniūcta: lz tm̄ pmissa: cōscriptio tm̄ libelli repudianti⁹ erat iūcta: ad ꝑ vt mulier libere posset altari nubere si vellet. Unde dicit: Josephus q̄ fozma illi⁹ libelli talis erat: Ꝓmitto tibi q̄ nūq̄ tecū cōueniam. Alij aūt dicūt q̄ ī libello erat scripta cā repudij: lz ꝑ nō videē rōnabiliter dictū: qz aliq̄n cā erat occulta: vtpote fornicatio soli marito nota: ⁊ iō si hanc cām vel cōsilem ī libello scriberet: eā diffamaret publicādo pctm̄ occultū: ꝓpterea ī lr̄a ō: q̄ iste libellus ī manu mulieris repudiate dabaē: ⁊ iō nō ē veri simile q̄ ibi aliq̄d exp̄sse cōtinerē q̄ eēt ī diffamationē mulieris. Sz mag⁹ ꝑ ꝓceptū de libelli datione videē fuisse datū ī fauozē mulieris repudiate. Nam dabaē ad ꝑ vt posset alteri nubere: vt dictū ē: ⁊ ne marit⁹ posset eā ꝯuolūtariam ad se revocare: ⁊ sic esset min⁹ ꝓnus ad repudiandū ipam a principio.

d We peccare facias terrā tuā. i. habitātes ī terra tua: q: si mulier bis repudiata: iterū nuberet alteri: vel marito ꝓiori ꝓpter ꝓcedētia tā ꝑ abominabilis posset de facili a marito īterfici. Ad maiozē itellectū eoz q̄ dicta sunt hic q̄rit⁹ vtrū repudiatio vxoris eēt licita ī veteri lege: Dicēdū q̄ sic ī casu fornicatiōis ⁊ ī ꝑ cōueniūt oēs: loquēdo saltē de repudio q̄tū ad thorū. Jn aliis etiā casi b⁹ dicūt aliq̄ q̄ erat licita ex dispēsatione leg̈ sicut habere plures vxores. siē enī vnitas vxoris ē de dictamine nature: sic ⁊ insep̄abilitas. ⁊ iō sicut illud fuit licitū: qz abrāā ⁊ iacob nō peccauerūt: nec etiā dauid q̄ post legem habuit plures vxores: sic nec repudiātes peccabāt. Itē lex vet⁹ ⁊ si nō cōferebat gratiā: tm̄ pctm̄ oñdebat ſm oēs doctores. Si igit̄ repudiū eēt illicitū ostēsū fuisset ꝑ legē: q̄d nō fuit factū: qz magis cōcedit: vt videē hic cū ō: Scribet libellū ⁊c. Aut ꝓ ꝓphetas: q̄d nō videē ctiā: qz Malach. ij. ō: Si odio habueris eā: dimitte eā. Item dicit Chrysostom⁹ q̄ sicut apl̄s pmiserunt sēdas nuptias: sic moyses libellū repudij. scdo aūt nuptie fuit licite q̄ ⁊c. Sz ꝑ videē cē ō dictū saluatoris Matth. ca. xix. s. q̄ libellus repudij cōcessus ē a moyse ꝓpter duriciā cordis eoz: talia nō exculsant a pctō qz nō videnē cōcessa nisi ad euitādum mal⁹ malū: sicut etiā dictū ē ca. ꝑec. Nō tradas fratri tuo ad vsuraz: ſ alieno tradere tm̄ alieno nūq̄ fuit licitū: vt oēs doctores catholici dicūt. ⁊ etiā ꝑbus dicit q̄ est ꝺ naturā. v. Ethico. ⁊ iō dicendū q̄ nūq̄ tale repudiū fuit licitū: qz fuit cōcessū: vel potī⁹ pmissū ad euitādū mal⁹ malū. s. vxoricidiū: ⁊ ꝑ nō facit licitū: sicut pmissio fornicatiōis ad euitādū adulteriū nō facē eā licitā. d Ad ꝓmū dicēdū q̄ nō est silr̄: qz vnitas vxoris ī veteri lege fuit ītermissa ꝓpter ma/

ꝯ ius bonū

ꝯ cesse ē ambitionē pñtis vite citi⁹ domari: ne valeat dñari. Et cū terrena actio semel fuerit repulsa: nō ē repetēda: ne post tergū respiciat ⁊ aratro manū posuerat. Luc. 9. g a Cū acceperit. Quasi q̄cūq; carnalibus desideriis se obligat ad regimen ecclie ⁊ ad spiritalez militiā se nō habilez ē cognoscat: Multa 2. Tio. 2. a nemo militās deo ī/plicat se secularibus negocijs vt ei place/at cui se ꝓbauit. vñ: 1. Tio. 5. d Memini cito manuz ipositeris. b Non accipies. Loco g̈ pignoris mola supioz aut inferioz nō tollatur: qz q̄ ꝓdicat peccatoz tāta dispēsationē ꝓdicare debet: vt ſ relicta spe timorē ſbrahat: nec subtracta spe timorē relinquat. Jsid. Tollit molā superiozē: q̄ pctm̄ flēti dicit: Nō habebis veniā ō cōmissis. Tollit inferiozē: q̄ pctm̄ palpando dicit: age male q̄s tuz vis: de⁹ pius est ⁊ adueniā paratus: vtiliter vtraq; mola habeē: si spes sit cuz emēdāte formidine ⁊ fozmido cū spe.

Grego. Nō accipi es loco pignoris ⁊c. Accipe aliq̄n auferre dicim⁹: vñ ⁊ aues q̄ alias rapiūt accipitres vocam⁹: vnde: Si q̄s deuozat: 2. Coz. 11. d si q̄s accipit. i. rapit. Pignus debitoris: cōfessio peccatoris: ꝑ accipit: cū a pctōre peccati cōfessio teneē. Superior ⁊ inferior mola spes ⁊ timor. spes ad alta sꝛ uehit: timor aūt cozī ferius ꝓmit. vna mola sine alter a inutiliter hr̄. Pctōris q̄ pectore semp debēt spes ⁊ fozmido cōiūgi: qz licastuz misericordiā sperat: si iusticiā nō timeat: ⁊ incastū metuit: q̄ nō cōfidit. c Auferes malū. Aug. Assidue ꝑ scriptura dicit cū malos iubet occidi: sicut ibi: Auferte malum ex vobismetipsis. i. malignū ſm grecū masculino genere nō ꝑ malū: cū. s. q̄ tale aliq̄d cōmisit vt ex cōicatione dign⁹ sit. Hoc eni nūc agit ī ecclesia excōicatio q̄ tūc interfectio. Qnis illud aplicū aliter intelligi possit: vt vnusq̄s q̄ malū vel malignū ex seipso auferat: q̄ sensus acceptabilior esset si hoc malū: vel ꝑ malignum: nō hūc malignū scriptū esset: nūc vero credibilius est de hoie dictū q̄ de vitio: quā q̄ elegāter posset intelligi homo auferre a se malū hoiem: sicut dictū ē: Exuite vos Coloſ. 3. b veterē hoiem q̄ exponēs ait: Qui furabat Eph. 4. c iā nō furet. d Plagam le. Nota. ꝓpter peccatū hāc infirmitatē hoīb⁹ accidere: sicut 2. Pa. 26 d Oꝛie qui sacerdotiū vsurpauit. e Cū repetes. Aug⁹. Ad opus misericordie ꝓtinet vt pignoratoz in domū nō intret: nec fiat ꝓtr/batio debitori: ⁊ debitorē admonet pignus

ꝯ ꝓferre

a ſ idendā. † Cū acceperit hō nuper
ſ carnalē delectationē. ſ contra demones.
vxorē nō ꝓcedet ad bellū: nec ei
ſ ecclesiastice cure.
q̄ppiā necessitatis iniūgeē publi
a ſ quā icurriſſet si ecclesiā regēdā suscepisset.
ce: ꝑ vacabit absq; culpā domui
suę: vt vno anno lęteē cum vxore
a ſ auferes. b ſ cōfessionis peccatoris que ē pignus emendationis.
b sua. Nō accipies loco pignoris ī
a ſ timorē qui quasi pigra mola facet imobilis.
b ſ spem q̄ mira celeritate volutur: ⁊ accepta fruges ad vsum hoim molit ⁊ minuit.
feriozē ⁊ superiozē molā: qz aiam
suam apposuit tibi. Si deprehē/
a ſ seductoz. b ſ ad peccādū.
sus fuerit hōmo sollicitās frātrē
a ſ cū peccam⁹ diabolo venūdamur.
suum de filijs isr̄ael: ⁊ vēdit̄o eo
ſ intentionis sue finē. b ſ spūaliter.
acceperit pręciū interficietur: et
ſ excōmunicabitur.
auferes malū de medio tui. Ob/
a ſ ab hereticis: quoꝝ sermo vt cācer serpit.
seruā diligenter ne incurras pla
a ſ peccati vel erroris. b ſ sup cathedrā moysi sederūt scribe ⁊ pharisei: q̄ dicūt vobis: facite.
c ſ contra pctm̄ vel heresim.
gē lęp̄z: lz facies quęcūq; dōcue
a ſ apparet omnē sacerdotē leuitā fuisse: cęteris nō ois leuita sacerdos fuerit.
rint te sacerdotes leuitici generꝭ
ſ nō q̄ addūr vel fingunt.
iuxta id q̄ ꝓcepi eis ⁊ imple sol/
ſ vt cauearis.
licite. † Memento te q̄ fecerit dñs
a ſ. i. synagoge murmurāri cōtra ethiopissam. i. eccl̄iam.
de⁹ vester mārię in via cū egre/
deremini de egypto. Cū repetes

ſſ

ius bonū. s. ꝓpter multiplicationē ꝓlis ad cultū diuinū q̄ tūc multiplicanda erat ꝑ generationē carnalē: ⁊ talis ītermissio est sctā ⁊ licita: lz pmittere malū aliq̄s ꝓpter mai⁹ malū vitādū nō facit illud licitū: vt dictū est. Ad scōm dicē dū q̄ aliq̄d est illicitū q̄s tm̄ lege pmittit: ostēdit dupliciter. Uno mō ꝓ ꝓhetā a spūsancto loquētē: ⁊ bō mō vsurā esse illicitā etiā cū extraneo dauid ꝓpheta oñdit dicēs: Dñe q̄s habitabit ī tabernaculo tuo ⁊c. sequit: Qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. absolute loquēdo ⁊ nullū excipiēdo: qz indefinita iuris eāpol/let vniuersali. vñ in lib. Machtoc. q̄ apud iudeos est autēticē: vbi exponit psalm⁹ ꝓdict⁹ sup illud verbū. Qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. dicit Glo. etiam gētili. Alio mō oñdit illicitū ꝓ cōem obſuationē bonoz: qz cōsuetudo ē optima interꝑes legis. ⁊ ꝺz cōsue tudo bon⁹ vsus: nō aūt abusus: ⁊ sic oſtēsū est repudiū illicitū: qz nullus eoꝝ q̄ cōmēdanē ī scriptura legit hoc fecisse: nisi de mādato vel instinctu diuino: sicut de mādato dei abrāā emisit agar: qz deus pōt mīri monia cōiugere ⁊ dissoluere ꝓut sibi placet. Ad tertiū dicēdū q̄ cōtractus secūdaz nuptiaz ꝓprie vel large vocat̄ pmissio: inq̄ntū cōsilū q̄d daē de minori bono. timoze ne mal⁹ bonū male cōsequeē vocat̄ permissio: ⁊ sic apl̄s cōsuluit vel pmisit large loquēdo inmoꝛes viduas nubere. 1. Tim. v. ⁊ ꝑ est respectu licitī: nō sic aūt pmissio minozis mali ad vitādū maius: vt dictū ē. a Cū accepit. Hic agit̄ de viri ⁊ vxoris cohabitatione ī nouitate matrimonij cōtracti: qz tunc pmittebāt simul cohabitare ⁊ letari: vt amoz ad inui cē magis firmaret̄. iō ꝺ: b Nō ꝓcedit ad bel. cui⁹ cā superi⁹ ē exp̄ssa. xx. ca. c We ei quippiā necessitatis iniūgeē publice. Dicit Ra. Sa. q̄ hoc est intelligēdū tm̄ de ptinētib⁹ ad bellū. vñ in hebreo habeē. Wec ꝺponeē ei aliud. s. de ptinētib⁹ ad bellū: ita q̄ referē ad lr̄am ꝺmediate ꝑcedētem: qz sicut nō debebat bellare: vt dictū est. s. xx. ca. sic nec victualia portare exercitui: vel vias ꝓparare: vt exercit⁹ posset trāsire: vel alia ad bellū ptinēta. Illis aūt q̄ plātauerāt vineas de nouo ⁊ domos edificauerāt: ⁊ vxores despōsauerāt: lz nōdū acceperāt ista bñ iniūgebāt: lz eis ō cōgressu belli parceret. d Non accipies. Hic ꝓr agitur de necessaria supellectili in domestica vita seu habitatione. Nō eni possūt habitare in domo vir et vxor absq; supellectili ad cibū ꝓparandū: ⁊ iō hic ꝓhibeē ne creditor accipiat talia ꝓ pignore. cū ꝺz: Nō accipies in loco pignoris inferioz ⁊ superiozē molā: qz vtraq; est necessaria ad terēdū bladū: vnde fit panis: vel alia ad vitā necessaria: ⁊ idē intelligēdū est ō aliis vtēsilib⁹ necessarijs ad ꝓparandū cibū: vt dicit Ba. Sa. lz istud solū ponat ꝓ exēplo. e Si deprehē/ † Nu. 22. a sus fuerit. Postq̄ actū ē de legalitate seruāda ī opationib⁹. hic ꝓr agit̄ de ei⁹ obseruatione in punitionib⁹: ⁊ ꝑ in duob⁹ grauib⁹ casib⁹. Et primo describit punitio ab hoīe inferēda. scdo punitio a deo timēda. ibi: Obserua diligēter. Circa primū sciēdū q̄ hō inter creaturas inferiozes est nobilio: qz ad imaginem dei factus est. ⁊ iō ꝓ furto hoīs ꝺponit maioz pena. s. pena mozris ⁊ hoc est q̄d dicit: Si deprehensus fuerit homo. i. cōuict⁹ ī iudicio. f Sollicitās fratrē suū. i. sollicite insidiās vt eū possit furari. g Et vēdito eo ⁊c. Ex quo ptz q̄ si deprehēdereē fur ante q̄s hoīez furto sublatū vēdidisset nō puniebāt pena mortis: sed alia minozi ſm arbitriū iudicis: sicut Exo. xxij. ꝺz de illo q̄ furatus fuerat ouē vel bouē ⁊ occiderat vel vēdiderat: q̄ debebat reddere ōttuoz oues ꝓ vna: ⁊ q̄nq; bones ꝓ vno. Si aūt iueniebat aīal viuēs apud eū anteq̄s vēdidisset vel occidisset: nō restituebat nisi duplū: sicut ⁊ de alijs rebus.
b Et auferes malū de medio tui. s. malū culpe ꝓ bonū iusticie. i Obserua diligēter. Hic describit punitio a deo timēda. ꝓ peccato rebellionis ad superiozes: ⁊ maxime sacerdotes: ꝓ qua a deo inflicta est aliqn̄ plaga lepre: vt ptz in Oꝛia rege iuda. ij. Paral. xxvj. ⁊ ꝑ est q̄d ꝺz hic: Obserua diligēter ne incurras plagā lepre. ꝓter rebellionē ad superiozes. ⁊ iō subdit: k Sed facies ⁊c. Jn hebreo hr̄. Obserueris ī plaga lepre. q̄d exponit Ra. Sa. dicēs: Caue ne celes plagā lepre in te vel in alio. Sz facies quecūq; docuerint te ⁊c. i. si dixerint te vel aliū eijciēdū de castris: sicut lepros. vel recludēdū ad diligētiꝰ cōsiderādū vel iudicauerint īmūdū: obedias eis. prima tm̄ expositio videē magis cōcordare lr̄e sequēti. l Memētote q̄ fecerit ⁊c. quā pcussit plaga lepre ꝓpter eⁱ⁹ rebellionē cōtra moysen. vt hr̄ Num. xij. ac si dicat: memores debetis eē huiꝰ facti: ne ꝓpter pctm̄ rebellionis plaga lepre inferatur vobis: qz in hoc dñs nō pepercit marie: licet esset sancta ⁊ ꝓphetissa: vt habetur Exo. xv. m Cū repetes. Post ordinationē rōnalis in legalitate ad oēs hic ordinat in pietate ad paupes. Et primo in pignoribus accipiendis. scdo in mercedib⁹ reddēdis. ibi: Nō negabis mercedē. tertio ī iudicijs nō puertē

ff 3 ꝯ dis. ibi:

¶ pferre creditori. Sed monet q̄ iubet egenti pign⁹ eodē die restitui: qz nō habet vbi dormiat: cūr nō pot⁹ creditori p̄cipit vt nō auferat q̄ eodē die restituendū? Quid si ad torē fieri voluit q̄mo se vrgeat ad reddēdū: cū sciat se pign⁹ eo dē die receptu/rū? Ante forte ꝓpter memoriā fieri ꝑvoluit ne obliuiscaī reddere? tūc non reddat si vere ſ habeat? Maxime qz credito/ris misericordia vincīt: cui non debet eē ingratus si pign⁹ receperit in q̄ doz miat. Creditori q̄z cū nō reddiderit dz eum credere non habere q̄ hac etiaz indiget miseri/cordia vt pign⁹ sibi restituaī ſ habēs vbi dormiat.

a ¶ Nō negab. 2.Cor.9.c Qui euāgeliū annūciat ō euā Luc.10.b gelio viuat: Dignus est ei ope/rarius mercede sua. b ¶ Non occidēs. Aug⁹. Etiam lex dicit sua quēq; cul/pa interimēdū. Quid ē g̃ q̄ dicitur: Reddēs

Exo.20.a

pctā patrū in filios in tertiā q quartaz generationē? An de filijs nōdū natis i telligēdū ꝓpter originale pctm̄ qō ex adā trahit gen⁹ hūanū? Dic aūt de filijs iā natis facta est distinctio: vt q̄sq; moziaī i pctō suo. Nihil enī trahit ex pre peccāte q̄ iā nat⁹ ē. Sed cū ibi dz: bis q̄ oderunt me: manifestū est illam cōditionē posse mutari: si filij parentū suorū facta nō fuerint imitati. nā q illis ex adā tpaliter reddit: qz oēs ꝓpter ꝑ moziunt: nō aūt i eternū eis q̄ fuerint p gratiā regenerati q in ea vsq; in finē pmāserint. Cuius merito querak si reddunk peccata patrum in filios bis qui oderunt deum: cur in tertiā et quartaz generationem vel ꝑtermissa prima: vel secunda vel non etiam in ceteras permanente impietate et imitatione malorum parentum? An per septenarium vniuersitatem intelligi voluit? nec posuit ipsum septenarium dicens: In septimam generationē: sed causam perfectionis eius. Jdeo enī septenarius p/fectus dicit: quia cōstat ex ternario p/mo. s. impari toto q quaternario pri/mo pari toto. Similiter illud intelligēdum puto in tribus et quattuor impietatibus nō aduersabor: vniuersas enī impietates non tres vel quattuor intelligi voluit.

¶ Nō peruertes iudicium aduene et orphani et viduę. Nō pignorabis vestimētū viduę. Cur non ait: q nō pignorabis vestimētū eoz? Que cā est vt triū iudicium declinare vetuerit: pign⁹ vestimētū soli viduę auferri. Nisi qz iudicia oim faciēda: q̄ nō habēt a q̄bus defendāt, Vidu/as vero ammonet veras eē q̄ paupes

1.Tio.5.a sūt. vñ: Sit̄ vidua filios vel nepotes habet: discat pri⁹ domū suā pie tracta/re tc̄. q cōtinuo subiūxit: Que aūt ve/re vidua est q desolata: speret in dño tc̄. Hāc verā viduā dixit q̄ nō habet a q̄b⁹ sustentet: q̄ q viro q poster⁹ et oī ope destituta est: diuitē q̄ppe nō dice/ret desolatā. Eoipso q̄z q vestimentū ꝓhibet auferre: pauperē ostēdit. Credi/toz nāq; libēt⁹ auferret argentū q̄ vestimētū. Si aūt multa habet q sup/flua quō est vere vidua? vera enī vi/dua desolata ē nec delitiosa. Quecūq; aūt diuites nubere nolūt: cōtinen/tia in eis laudak nō desolatio cōmen/dak. b ¶ Vidue. Vidua aīa ante dia/bolo iūcta: cui cōuerse fidei vestimē/tū nō est auferendū. c ¶ Nō reuerte. Jnuidēdo gētib⁹ q̄ sūt aduene testa/mēto ꝙ dei. d ¶ Si fruges col. Etsi su/pbi colligāt q ꝓbi abiiciāt: ille misceiam fa/cit q̄ ꝑ aio dimittit vt egētes habeāt. Ꝓpterea cū hec ꝓplo ꝓcipiūt q̄ non indigēt ammonenk ne ista q̄rant. Si aūt q̄sdam ꝓfecerint tā q̄q̄ ꝑdones pauperū iu/dicādi sunt. e ¶ Vineā tuā. Vineam de qua colligit vinum q̄ letificat coz dominū.

¶ Si fuerit

Nico.de lyra

cedentis in detrimētū salutis aīarum vel honoris diuini: vel cōis boni intuitū pena sic dura paucis respectiue: q multi p ꝑ terrēt: q ab enormib⁹ p q̄ pos/set trāq̄llitas ciuitatis vel regni ꝓtur/bari arcenk: q sic bonū cōe p detrimē/tū boni particular⁹ cōseruak: talis tñ occisio innocētū ingēt̄ē pena referk ad peccātes q̄ i ꝑ puniūk: ingēt̄ filij sui vel amici seu subditi occidūk: ingēt̄ tū tñ ē medicina referk ad illos q̄ occi/dunk: qz valet eis ad salutē aīe ſ pa/tiēter sustineāt ordinē iusticie ꝓt bo/nū cōe. Est etiā medicina respectu ali/orū q̄ p hoc deterrenk: q a malis coer/cenk: vt ꝓdictū est. Sic igit fm iſtam viā q̄ dz hic: ¶ Nō occidenk tc̄. intelli/gendū est ingēt̄ occisio habet ratio/nē pene: nō aūt ingēt̄ habet rationē medicine modo ꝓdicto: sed q̄m occi/sio innocētis est directe cōtra ꝓceptū decalogi: quo dicit: Non occides: si/cut dictū fuit Exo.xx.q̄ quidē ꝓce/ptū est indispēsabile saltē p hoiem. Jō difficile videk qualiter innocēs possit p hoiem ad mortē cōdemnari: cuius/cūq; etiā sit auctoritatis: sed auctoritate dei q mandato pōt ꝑ fieri: qz nullus in ꝑsenti vita ingēt̄ ad hoc est ei innocens: sed oēs sunt debitores mortis: ideo potest hoc debitū quādo et quō vult exigere. Jdeo q̄ vult tenere opinionē aliam q̄ mitior videt: pōt de facili rñdere ad scripturas inductas ꝓ alia opi/nione. licet enī nō habeak exꝑsse de textu q̄ dñs ꝓceperit filios achan cū ipso interfici: tñ credendū est q̄ iosue in quo erat spūssanct⁹ nihil fecit in hoc nisi de mādato dñi. Pōt etiā hoc haberi ex textu aliquo modo vbi dz a dño: ¶ Nō poteris stare coꝛā hoib⁹ tuis donec deleak ex te q̄ cōtaminat⁹ est hoc scele/re. delectio aūt hoīs importat mortē eius cū sua posteritate: qz q̄diu viuūt filij: remanet in eis pater defictus quodāmodo. vt hr̄.ij.ꝺ aīa. et Eccle.xxx.dz: Mortuꝰ ē ꝑ/ater ei⁹: q quasi nō est mortuꝰ: reliquit enī filiū sibi. Sic dicendū de interfe/ctione paruulorꝰ beniamin qz cū a.r. tribub⁹ ḡrerek ꝓ filiū dñi: rūdit. Ascēdite: cras ei tradā eos i manꝰ vras. Judi.xx. q iō cū ꝓcel/

a ¶ Nō puertes. Aug⁹. Xx. Nō declinabis iudiciū aduene q orphani q vidue. Nō pignorabis vestimētū vidue. Cur non ait: q nō pignorabis vestimētū eoz? Que cā est vt triū iudici/um declinare vetuerit: pign⁹ vestimētū soli viduę auferri. Nisi qz iudicia oim faciēda: q̄ nō habēt a q̄bus defendāt, Vidu/as vero ammonet veras eē q̄ paupes sūt. vñ: Sit̄ vidua filios vel nepotes habet: discat pri⁹ domū suā pie tracta/re tc̄. q cōtinuo subiūxit: Que aūt ve/re vidua est q desolata: speret in dño tc̄. Hāc verā viduā dixit q̄ nō habet a q̄b⁹ sustentet: q̄ q viro q poster⁹ et oī ope destituta est: diuitē q̄ppe nō dice/ret desolatā. Eoipso q̄z q vestimentū ꝓhibet auferre: pauperē ostēdit. Credi/toz nāq; libēt⁹ auferret argentū q̄ vestimētū. Si aūt multa habet q sup/flua quō est vere vidua? vera enī vi/dua desolata ē nec delitiosa. Quecūq; aūt diuites nubere nolūt: cōtinen/tia in eis laudak nō desolatio cōmen/dak. b ¶ Vidue. Vidua aīa ante dia/bolo iūcta: cui cōuerse fidei vestimē/tū nō est auferendū. c ¶ Nō reuerte. Jnuidēdo gētib⁹ q̄ sūt aduene testa/mēto ꝙ dei. d ¶ Si fruges col. Etsi su/pbi colligāt q ꝓbi abiiciāt: ille misceiam fa/cit q̄ ꝑ aio dimittit vt egētes habeāt. Ꝓpterea cū hec ꝓplo ꝓcipiūt q̄ non indigēt ammonenk ne ista q̄rant. Si aūt ꝓfecerint tā q̄q̄ ꝑdones pauperū iu/dicādi sunt. e ¶ Vineā tuā. Vineam de qua colligit vinum q̄ letificat coz dominū.

¶ Si fuerit

Nico.de lyra

cedentis in detrimētū salutis aīarum vel honoris diuini: vel cōis boni intuitū pena sic dura paucis respectiue: q multi p ꝑ terrēt: q ab enormib⁹ p q̄ pos/set trāq̄llitas ciuitatis vel regni ꝓtur/bari arcenk: q sic bonū cōe p detrimē/tū boni particular⁹ cōseruak: talis tñ occisio innocētū ingēt̄ē pena referk ad peccātes q̄ i ꝑ puniūk: ingēt̄ filij sui vel amici seu subditi occidūk: ingēt̄ tū tñ ē medicina referk ad illos q̄ occi/dunk: qz valet eis ad salutē aīe ſ pa/tiēter sustineāt ordinē iusticie ꝓt bo/nū cōe. Est etiā medicina respectu ali/orū q̄ p hoc deterrenk: q a malis coer/cenk: vt ꝓdictū est. Sic igit fm iſtam viā q̄ dz hic: ¶ Nō occidenk tc̄. intelli/gendū est ingēt̄ occisio habet ratio/nē pene: nō aūt ingēt̄ habet rationē medicine modo ꝓdicto: sed q̄m occi/sio innocētis est directe cōtra ꝓceptū decalogi: quo dicit: Non occides: si/cut dictū fuit Exo.xx.q̄ quidē ꝓce/ptū est indispēsabile saltē p hoiem. Jō difficile videk qualiter innocēs possit p hoiem ad mortē cōdemnari: cuius/cūq; etiā sit auctoritatis: sed auctoritate dei q mandato pōt ꝑ fieri: qz nullus in ꝑsenti vita ingēt̄ ad hoc est ei innocens: sed oēs sunt debitores mortis: ideo potest hoc debitū quādo et quō vult exigere. Jdeo q̄ vult tenere opinionē aliam q̄ mitior videt: pōt de facili rñdere ad scripturas inductas ꝓ alia opi/nione. licet enī nō habeak exꝑsse de textu q̄ dñs ꝓceperit filios achan cū ipso interfici: tñ credendū est q̄ iosue in quo erat spūssanct⁹ nihil fecit in hoc nisi de mādato dñi. Pōt etiā hoc haberi ex textu aliquo modo vbi dz a dño: ¶ Nō poteris stare coꝛā hoib⁹ tuis donec deleak ex te q̄ cōtaminat⁹ est hoc scele/re. delectio aūt hoīs importat mortē eius cū sua posteritate: qz q̄diu viuūt filij: remanet in eis pater defictus quodāmodo. vt hr̄.ij.ꝺ aīa. et Eccle.xxx.dz: Mortuꝰ ē ꝑ/ater ei⁹: q quasi nō est mortuꝰ: reliquit enī filiū sibi. Sic dicendū de interfe/ctione paruulorꝰ beniamin qz cū a.r. tribub⁹ ḡrerek ꝓ filiū dñi: rūdit. Ascēdite: cras ei tradā eos i manꝰ vras. Judi.xx. q iō cū ꝓcel/

a ¶ filius nō portabit iniquitatē patris tc̄. Anima que peccauerit ipsa morietur.

ꝓ filijs nēc filij ꝓ patribus: sed vnusquisq; ꝓ peccato suo morie/tur. a ¶ Non puertes iudiciuz adue/ a

a ¶ qui nō poterit se defendere in aliena terra.
b ¶ qui parentib⁹ caret.

nē q pupilli: Nec auferes pigno/ b

a ¶ q̄ merito caret: imo paup oīmodo desolata q̄
ris loco viduę vestimentū. Me/ c

ē vera vidua. ¶ mūdo. ¶ in san
mento q̄ seruierꝛ i egypto: q eru/

guine filij. ¶ de potestate tenebrarū.
erit te dominꝰ deus tuus inde:

¶ ne sis ingratus. s.
Jdcirco ꝓcipio tibi vt facias hāc

a ¶ misericordia cōmēdat. ¶ meditādo legē.
rem. Quādo messueris segetem d†

¶ spirituale sensum.
in agro tuo: q oblitus manipulū

¶ non valens intelligere.
reliquerꝛ: nō reuerterꝛ vt tollas

a ¶ tam non estis hospites et aduene: sed estis ci/
ues sanctorum.
eum: sed aduenā q pupillū et vi/

a ¶ que neglexisti. ¶ multiplicet re q tua.
duā auferre patieris: vt benedi/

cat tibi dominus deus tuus in

a ¶ qui nō laborat nō manducet.
b omni opē manuū tuarū. Si fru/

¶ scripturarum.
ges collegeris oliuarū: quicquid

c remāserit in arboꝛib⁹ nō reuerte/

¶ vt supra.
ris vt colligas: sz reliques adue/

d nę: pupillo ac viduę. Si vinde/

¶ sub qua requieuit sanctus.
e miaueris vineaz tuam: nō colli/

a ¶ sententias spūales.
ges remanentes rācemos: sed ce

a ¶ q reliquerint diabolū patrē malorū.
dent i vsus aduenę pupilli ac vi/

a ¶ que fugit diaboli matrimonium.
sub peccato. ¶ venūdar⁹
duę. Memēto q̄ q tu seruieris in egypto: et idcirco ꝓcipio tibi vt facias hanc rem.

cū ꝓceſſ⁹ ad bellū de cōsilio q mādato dñi: nō est verisile q excesserint cōsiliū q mādatū eⁱ⁹: q dñs mādauerit oēs in/terfici cuiuscūq; etatis. licet nō sit scriptū: qz non oīa q̄ deus dixit fuerunt scripta: q eodē mō dicendū est de interfectione paruuloꝛ in labes galaad. Ad illud q̄ inducit de iure eui/li: pōt dici q leges hūane multa pmit/tūt q etiā statuūt: q̄ q diuinū iudiciū sūt puniēda: qz rō hūana nō ē infalli/bilis regula: sz aliq̄ deficit deducen/do cōclusiones ex pncipijs opabiliū: leges aūt hūane sūt tales cōclusiones ꝓput a pncipib⁹ sūt cōstitute: lz fm vi/tatē nō habeāt rōnē legⁱ. qñ deuiāt a vitate. Ad rōnē aūt alteri⁹ opinionis pōt dici q̄ ꝓpinare talē medicinā q̄ est p mortē innocētis nō ptinet nisi ad supmū medicū: q̄ ē dñs vite q mortis.

a ¶ Nō puer. iu. Hic ordinat rōnalis ingēt̄ ad pietatē i iudicijs magis i par/ticulari: videlz vt nō puertat iudiciū aduene q pupilli: qz in ꝑ cōmittit du/pler pctm̄. s. iusticie subuersio q pau/perū depssio: q qz pupillus q vidua frequēter simul iūguntur i sacra scriptu/ra: iō ꝓnr agit de pietate ad viduā. cū dz: b ¶ Nec auferes pig. tc̄. dictū ē enī .s. q vestimētū necessariū de die non erat retinēdū ō die ab ipo creditoze: sz solū p noctē: nec vestimētū necessa/riū de nocte debebat retineri p noctē: sz solū i die: vidue aūt ꝓ illo tpe habe/bāt vestimēta distincta: ꝙ distingue/bank ab alijs mulierib⁹: q iō tale ve/stimētū pauperis viduis erat necessa/riū de die ad incedēdū: q de nocte ad se cooperiendū. q iō rōnabiliter ꝓcipit q̄ nō accipiak loco pignoris: qz nō de/bebat retineri a creditoze nec de die nec de nocte. c ¶ Memēto q ser. q. d. ex ꝙ tu debes scire te esse obligatū ad obediendū mādatis meis. d ¶ Cū messueris. Hic ordinat rōnalis ꝓpie/tate erga pauperes in elemosynis cōfe/rēdis: qb⁹ titulo elemosyne de fructi/bus colligēdis erat pars aliq̄ relin/quēda. q ptz lr̄a.

Ca. XXIIII

Moraliter. a† Si acce/perit pō vxo/rē tc̄. Moraliter ꝓ vxoꝛe viri intelli/git ecclia plati: q̄ si post ei⁹ acceptio/nē: displicuerit curato: eo q̄ nō videt ibi se ꝓficere sz magis deficere ꝓpter populi malicia vel aliā cām: si ꝓpter hoc eā dimittat intrās religionē: et si alius illā eccliam acceperit q ex illi cā similiter dimiserit vel mortu⁹ fuerit q sic ecclia vacet: ñ poterit ꝓior marit⁹ recipere eā in vxoꝛē dimittēdo religio/nē q̄ scribit Luce.ix. Memo mittens manū ad aratrū q aspiciēs retro apt⁹ est regno dei. b† ¶ Non accipies lo/co pīg. tc̄. supioz mola spem vite cele/

Leui.19.d
Deu.24.b

ff 4 messueris

messueris segetē ⁊c. p ꝫ aūt q manipul⁹ oblit⁹ ꝓhibeť a mente colligi: significat q ꝓcedēs doctor eť, ⁊c. nō debetat tribuere sibi meritū sequēt⁹: verbi gr̄a: dicēdo q sequēs nihil addidit ad dicta sua: asserēs q ī dictis suis ḡḋ boni sequēs dixerit realiter vel virtualiter cōtinebat: ⁊ si ꝫ factū fuerit in doctrina iuris pōt dici manipul⁹: si aūt ī ope pietať oliue fruct⁹ ⁊ si in expositione divine legis racemus.

¶ In ca. xxiiij. vbi dr ī postil. Circa p̄mū sciēdū q ī ve. le. ⁊c.

Additio. j. Snia salvatoris ꝺ cā legitima repudij est verissima ꝑut lr̄a testať. nā vbi nos habem⁹: ꝓpter aliquā fœditatē: in hebreo hr̄ ꝑpter aliquā turpitudinē. qꝺ ḡḋē dictū ꝫ eadē forma ponit. ſ. Leui. xvij. vbi ꝺ adulterinis ⁊ icestuosis coitib⁹ agit. Ex ḡ pz q ꝺ nullo mō licebat repudiare vxorē: nisi ꝑpē hmōi turpitudinē q̄ fornicationē includit. Thalmudici x̄o q̄ pharisaicā doctrinā sectantes sepe irritabāt mādata dei ꝑpter traditiones suas: vt Matth. xv. Jn tm̄ deuiauerūt a x̄itate in ꝫ loco: q fm cōem falsam eor̄ doctrinā ꝑ solo libitu volūtatis vir posset repudiare vxorē: ⁊ sic inoleuit vsus vel abusus gnitiosus vsq; ad hodiernū diē ī ter eos: qꝺ cōstat manifeste eē ꝺ diuinā legē. Nec obstat qꝺ ꝺr Malach. ij. Si odio habueris eā dimitte eā. Nā ꝫ est intelligendū de odio causato fm formā mosaice legis in pñti ca. cōtentā. Ipse enī Malachias ī fine sue ꝓphetie cōcludit: Memento legē moysi. ¶ Jn eo. ca. xxiiij. vbi ꝺr in postilla. Ad maiorē intellectū eorū q̄ dicta sunt.

Additio. ij. Circa questionē hic motā ꝑ postillatorē. ſ. an repudiatio vxoris eēt illicita in veteri le. sūt due opinīões pcipales: q̄rū illā tenet q cōius tenet. ſ. q repudiū nūq̄ fuit licitū: ꝫ p̄missū ad euitādū maius malū. ſ. vxoricidiū: q̄ ḡḋē p̄missio nō facit licitū. sicut tradere ad vsurā nūq̄ fuit licitū etiā alieno cū sit ꝺ naturā: fm pbm ī v. Ethicor. Licet fuerit p̄missū ad euitādū mai⁹ malū. ſ. ne fe nerarent fratrib⁹. Sz ē alia opinio quā ḡḋ tenēt. ſ. q repudiatio vxoris fuit licita ī ve. le. ex p̄missione diuīa. Que ḡḋē opinio scōa: ꝫ nō sit cōiter tenēda: videť tm̄ saluo semp meliori iudicio magr̄ cōsona lr̄e ⁊ rōni: qꝺ ptz ꝑio sic: Nā lex vet⁹ q̄ꝫ uis grām nō cōferret: tm̄ ad ꝫ data erat: vt pctm̄ oñderet: fm aplm ad Ro. vij. Peccatū nō cognoni nisi ꝑ legē. Si igit̄ repudiare vxorē semp fuisset pctm̄: ꝫ saltē ꝑ legē aut ꝓpheras oñdi debuisset. vñ Esa. lvij. Annūcia pplo meo pctā eorū. Si enī aliq̄ q necessaria sūt ad salutē nūq̄ eis nūciata fuissent: ex cusabiles fuissent in ꝛa illud saluatoris: Joh. xv. Si ego non venissez ⁊ eis locut⁹ nō fuissem: pctm̄ nō haberēt. Sz cōstat q repudiationē vxorū fuisse pctm̄ nūq̄ eis fuit ꝑ legē nec ꝓphetas ḋictū ⁊c. Si aūt ꝛa ꝫ dicať q repudiationē vxoris eē illicitā habeť de iure naturali: eo q̄ insepabilitas mr̄imonij ē de iure nature: ꝑut postill. intrēdit ꝑbare sup Matth. xix. Et ſō nō fuit op⁹ vt denūciaret ꝑ legē ⁊ ꝓbas. Juxta illud apli j. ad Cor. xj. Nōne natura docet vos: ꝫ ñ videť valere. Nā ea q̄ sūt ꝺ lege nature plenarie tradūť ī lege ⁊ euāgelio. Et sic exponiť illud qꝺ ꝺr in decretis distin. j. q. ius naturale ē: qꝺ ī lege ⁊ euāgelio cōtineť: ꝑut sctūs Tho. in ꝑma scē. q. xciij. arti. iiij. ī rñsione ad p̄mū argumētū exponit. ꝫ repudiationē vxoris eē illicitā: nō tradiť ī lege: ꝫ poti⁹ oppositū vt ī pñti ca. Silr nec in euāgelio: ꝫ poti⁹ oppositū. Nā Matth. xix. dicit: Quicūq̄ dimiserit vxorē suā nisi ob fornicationē: ⁊ aliā duxerit mechať. Ex q̄ plane ītelligiť a ꝛario sensu q ḋ dimiserit vxorē suā ex cā fornicatiōis: ⁊ aliā duxerit ñ mechať. Ex ḋḃ⁹ ptz q insepabilitas mr̄imonij nō ē ꝺ iure nature ī lege ⁊ ī euāgelio cōtēto. de q tñ. ſ. Matth. xix. dco duce ampli⁹ videbiť: vbi postillator ꝺ ꝫ large tractat. Jtē illud q ḋ⁹ ī lege sua nō solū exp̄sse mādat fieri: ꝫ etiā dat modū ⁊ formā quō fieri debeat: nō ē intelligēdū cōcessū fuisse ꝑ modū p̄missiōis alicui⁹ illiciti. vñ in argumēto a sili qꝺ deducit postillator de vsura ꝑ missa alieno: ḋ⁹ nō dedit modū ⁊ formā: quō hebre⁹ daret pecuniā alieno ad vsurā: ꝫ solū dixit: Nō trades fratri tuo ad vsurā ꝫ alieno. Sz hic nō solū ḋ⁹ mādat sed ꝑmittit fieri repudiū: ꝫ etiā dat certā formā repudiādi dicēs: Scribet libellū repudij. Ex q̄ hr̄ q repudiū debet dari ī scriptis a viro ī manu vxoris. ⁊ feq̄ť: Dimittat ea de domo sua. Ex q̄ hr̄ q ꝺ ceterо nō debet cohabitare cū ea: talis ꝑ ꝓcessio simpliciter ē tenēda cē licita: ḋ⁹ enī ꝫ aliq̄ mala ꝑmittat nō tm̄ dat modū ⁊ formā quō talia fiant. Jtē si repudiū esset illicitū ī veteri lege: tūc facto repudio ī lege cōtēto: adhuc remaneret vinculū mr̄imonij inter repudiantē ⁊ repudiatā: incōuenienter q̄ ḋ⁹ ꝑmitteret q repudiata posset alteri nubere: cū ꝑm⁹ esset semp ver⁹ maritus: etiā post repudiū qꝺ tm̄ in lr̄a manifeste videť ꝑmitti: vt ptz ꝑns ca. intuenti. Jtē posito q de dictamine iuris naturaľ esset insepabilitas mr̄imonij ꝑut postillator ꝓsupponit. ꝫ minus vere: vt patebit in additione. ſ. Matth. xix. hoc nō obstante repudiū esset licitū in veteri lege: eo q fiebat de mandato exp̄sso dei. Deꝰ ei pōt matrimonia cōiugere ⁊ dissolvere, ꝑut sibi placet: sicut ipemet postillator dicit ī hac eadē materia in solutione singulariter ad scām argumētum excusando abraam de ḃ q emisit agar: eo q illa emissio fuit facta de mādato dei, ꝑut ī postil. Cōstat aūt q idē deꝰ est q mādauit abrāā dimittere agar vxorē suā: ⁊ q mādauit ꝑ moysen dari libellū repudij ī casu ꝑ legē determinato. Cōfirmat hec opinio auctoritate Chrysostimi plane ītellecta: dicit ei q a pctō abstulit culpā legislator qñ ꝑmisit repudiū. Auctoritas enī quā postillator inducit ī ꝛariū ꝺ dicto saluatoris Matth. xix. vbi ꝺr q libellus repudij cōcessus ē a moyse ꝓpter duriciā cordis eor̄ nō cōcludit suū ꝓpositū. Pro q sciēdū q lex vetus fm aplm ad Heb. vij. Neminē ad pfectū adduxit. cuius cā nō fuit ex parte dei legē dantis: cū dei pfecta sint opa: vt infra. xxxij. Sz ex ip̄fectione ppli cui lex dabať: ⁊ sic intelligiť: Propter duriciā cordis vestri. i. ꝑpter ineptitudinē vestrā ad capiēda pfecta seu sublimia mādata: q̄ ꝑpter multitudinē ad pfectionē nō ꝓcipiebanť in vete. lege q tū ꝓcipi unť in noua. vnde saluator Matth. v. Audistis qꝺ dictū est antiquis: Nō occides ⁊c. Ego aūt dico vobis: q̄ qui irascit fratri suo reus erit iudicio. Cōstat aūt q qui irascit fratri nō est transgressor alicui⁹ ꝓcepti vete. le. sed noue tm̄. Similiter intelligendum est de repudiatione vxoris: q in lege veteri erat licitū: nō aūt in lege noua in qua matrimoniū ē inseparabile. vnde illud dictum. Matth. xix. Qui dimiserit uxorem mechať. ꝑtie intelligendū est fm legem nouā christi. Et ideo discipuli audientes huiusmodi indissolubilitatē matrimonij: quasi de quodā nouo alias inaudito dixerunt: Si ita ⁊ē causa hominis cū vxore nō expedit nubere. Circa qꝺ attendendū: q est quedā ratio specialis in matrimonio qua ratione in veteri lege ꝛepatio erat licita: nō aūt in noua lege: quā rationē sanct⁹ Tho. in ꝑma scē. q. cij. arti. v. in rep̄sione ad tertiū argumētū ponit. vbi sic dicit: Matrimoniū fuit quidē in veteri lege ꝑut erat in officiū nature: nō aūt ꝑut est sacramētū cōiūctionis christi et ecclesie: q̄ nōdum erat facta: vnde in veteri lege dabať libellus repudij: qꝺ est cōtra sacramēti rōnē. hec ille. Ex dict⁹ faciliter excludūť solutiones postillatoris ꝓ ꝑma opinione hic posite. Nam ꝑma in qua dicit: q vnitas vxoris in ve. le. fuit ꝑtermissa ꝓpter maius bonū. ſ. multiplicationē ꝓlis non videť valere: Nam fm apostolū. Ro. iij. Nō sunt facienda mala vt eueniant bona. Constat autē scōm ip̄m postillatorē q pluralitas vxorum est de se mala: tanq̄ cōtra legē naturalem facta. Jn hoc autē q vlteri⁹ intrēdit in eadē solutione dicere. ſ. q repudiū de se est malū: vnde si cōcedať ꝓpter maius malū vitandum nō facit illud licitū. ꝓsupponit falsum. Naz repudium in veteri lege determinatū fuit licitū ⁊ bonū saltem durante tempore veteris legis: vt dictū est. Ad hoc qꝺ dicit in tertia solutione q aliquid est illicitū qꝺ tamē lege ꝑmittiť: ostenditur vno modo ꝑ ꝓphetā a spiritusancto loquentem dicendū q hoc verū est: et isto modo nō ostendiť ꝑ aliquē ꝓpheтam a spiritusancto loquentē q repudiū fuisset illicitū: sed potiꝰ oppositū: vt ptz Malach. iij. vbi dicit: Si odio habueris eā dimitte eam: nihil excipiendo: sed indistincte loquendo: qꝺ equialer vniuersali locutioni. ꝑut ipse postillator ibidē allegat. De alio vero modo quē ibidē ponit ad ostendendū q repudiū sit illicitū: eo q nullus eor̄ qui cōmēdāť in scriptura legiť repudiū fecisse ⁊c. parū est curādū: tū quia nō est necessariū q de oībus licitū legať q sancti talia fecerūt. Eius enī cerni licitus est fm legem vt Leui. ij. nō legiť q aliquis sanctus ceruinas carnes comedisset: tuz qz habuisse plures vxores multi sancti legunť in vete. testa. qꝺ tū aliquā sepabilitatē matrimonij includit: cū vir habēs plures vxores carnē suā in plures dividat: cōtra illud: Erūt duo in carne vna. Ratio autē postillatoris in tertia solutione ꝓsupponit q in repudio vxoris permittiť minus malum ad vitandum maius: quod ꝓsupponit: vt dictū est nō est verū. Nā in repudio tē pore legis nō ꝑmittiť aliqꝺ malum vt dictū est: sed potius cōcediť aliqꝺ bonū: nō tamen ita ꝑfectum: vt in lege noua: in qua pfectiori modo matrimoniū dať. ſ. nō solū in officiū nature: sed etiā in sacramentū vt dictum est. Et notandū q fm sanctū Tho. in. iiij. dist. xlvij. questionis vtraq; pars potest teneri. ꝑ vtraq; enī parte arguit ⁊ soluit: licet attendenti mentē suā ibidē ꝑmā opinionē sustineat tāq̄ magis cōmunem: secūdā vero tāq̄ ꝓbabiliorē.

Jn eodē

Jn eodē ca. videlicet. xxiij. vbi ꝺr in postil. Jdeo q vult tenere opinionē aliā q̄ mitior videť ⁊c.

Additio. ij. Nō solū alia opinio ē mitior ꝫ etiā iustior ⁊ tutior. ꝺr enī. ſ. Exo. xxiij. Justū ⁊ inocētē nō interficias: qꝺ ē specialiť ꝓceptū qꝺ dirigiť iudiciū: nec ḥz aliquā exceptionē: i lr̄a: nec i auctib⁹ sctōrū docuerunt. Sz ḋ⁹ hic de his lōgā faciat digressionē tm̄ Matth. xix. resumit ⁊ q̄dā alia addit. ibi: Vide vtriusq; digressiōis satis latū cozrectoriū.

Replica. Jn ca. xxiij. vbi postillator dispurat de libello repudij ⁊ diuortio sic ⁊ Scotus circa q̄rtū sentētiarū: ⁊ cōiter doctores: solus Burgēsis cū sancto Thoma se ꝓcaciter determinat ad ptē min⁹ ꝓbabilē: volēs q in veteri lege repudiū erat nō mō licitū: ꝫ etiā a deo ꝓceptū exp̄resse: vt terminis eiꝰ vtar: ⁊ hoc in odiū puncto postil. nitiť multis vijs hic cōfirmare ⁊ ꝓtēdit rationibus postil. in cōtrariū factis rūdere. Et q̄uis hic de his lōgā faciat digressionē tm̄ Matth. xix. resumit ⁊ q̄dā alia addit. ibi: Vide vtriusq; digressiōis satis latū cozrectoriū.

Glo. ordi.

Ca. XXV

a Si fuerit cau. Aug⁹. Xxx. Si aūt fuerit alter ca tio iter hoies: ⁊ accesserit ad iudiciū: ⁊ iustificauerint iustū iudices: subaudis: ⁊ reꝓbēderint ipiū: ⁊ erit si dign⁹ fuerit plagis q̄ ꝑpetrauit: cōstituet eū i cōspectu iudicū: ⁊ flagellabūť eu⁹ ante se fm ip̄ietatē ei⁹ nūero. xl. flagellabūť eū: ⁊ nō apponēt. Notandū qꝺ eū ipiū dixit qui nō morte: ꝫ paucis plagis iussit puniri. Putāt ei q̄dā nō ee ip̄ietatē q̄ fit ī hoiem: vel aduliteriū: qꝺ tm̄ morte punit ꝫ ē leuis ip̄ietas q̄ x̄be re digna ē: ē ⁊ gnis q̄ morte digna ē: sic ⁊ pctā q̄ fit ī deū ꝫ ī hoiem videť admitti: q̄dā sūt digna morte q̄dā verbere. b Quadragenariū. Quadragenari⁹ denario ḡter ducto pficit: nos x̄o de ḡtuor elemēt⁹ fm corpus cōsistim⁹: ꝓcepta decalogi ꝑ denariū accipiūť. Jubet g̃ iudiciū vel vindictā ī q̄ carnis pctm̄ plectit fm ꝓcepta ordinari: ⁊ oīa ꝑcepta ī decalogo vult ītelligi. Jsido. Jn q̄dragenario ꝫ tps figurať q̄ ecclia ꝑ qttuor mūdi ptes diffusa ꝫ decalogo vinit. Quadragenario nūero delinquētes cedim⁹: si ī ꝫ tpe pnie x̄berib⁹ flagellam⁹. Debet g̃ pctōr tpalib⁹ flagellis atteri: vt ī iudicio purgať valeat inueniri. Btūs hō q̄ coꝛipiť a dño. nulla eī ē eternū aīaduersio affligere poterit q̄s hic pnie disciplina pcussit. Si ꝑ pctis hic cedimur: illic sine pctō iuenimur. c Os bouis. Jsid. Jn boue vita opantiū exp̄mit: ḋ q̄ ꝺr: Dign⁹ ē operius mercede sua. Ault g̃ sc̃ptura pstari carnalia a q̄bus accipim⁹ spualia: q̄ occupāt ī doctrina nō possūt sibi puidere necessaria. d Nā babi. Aug⁹. Xxx. Si aūt habitauerit fratres ī vnū: ⁊ mortu⁹ fuerit vn⁹ ex eis: semē aūt nō fuerit ei vxor defūcti foris nō apptopinquāte: frater ei⁹ intrabit ad eā ⁊ accipiet vxorē sibi: ⁊ cohabitabit ei: ⁊ erit infans quicūq; nat⁹ fuerit: cōstituet ex defuncti noīe: ⁊ nō delebiť nomen eius ex isrl. Videť tm̄ lex ꝓcipisse hoc vt suscitet semē fratri q̄ defunct⁹ est. Qz aūt ait: Cōstituet ex defuncti noīe. dictū videť: vt q̄ nascit nomē habeat defuncti cui ꝓpagať. Nā nobis visum ē magis fm adoptionis mozē solere ī cuāgelio questionē de duob⁹ patrib⁹ ioseph: quoz̄ vnū memorat:

Mat. i. b Matth. ſ. q̄ eū genuit: alterū lucas cui⁹. ſ. filiꝰ erat: qz nullius eoz̄ ioseph

Luc. 3. c nomen accepit: nisi forte intelligāť: cōstituet ex defuncti noīe. nō vt nomen ei⁹ acciꝑat: sed vt ex noīe ei⁹. i. tā ḡ filiꝰ, nō eius a quo genit⁹: sed ei⁹ cui semen suscitať. Qz aūt dictū: Nō delebiť nomē ei⁹ ex Israel. poterit intelligi nō q nomen ei⁹ puer accipiat: sed qz nō sine posteritate mortu⁹ esse videbitur: ⁊ tō ꝑmanebit nomen ei⁹. i. memoria. neq; enī si ipse filiū genuisset: nomē suū ei imposuisset: vt nomē eius nō delerēť ex israel: sed sine liberis ex hac vita nō migraret: ⁊ ꝫ iubet ex vxore ei⁹ impleri: qꝺ ipse nō potuit. Nā

Ruch. 4. c et si frater nō fuisset, ꝑinquus ducebat vxorē mortui: sicut booz ruth: vt semen excitaret ei de quo vxor nō ꝑperat. Qui tū de illa natus ē: ex noīe defuncti cōstituť ē: qz eius filiꝰ dicť est: ne nomē ei⁹ delereť: nō tñ eius noīe appellať. Abūdāti⁹ ergo duob⁹ modis solui pōt euāgelica questio vt vn⁹ eoz̄ ita fuerit ꝑinquus alteri: ad ducēdā vxorē ei⁹: vt alios parētes atq; maiores iste alios: ille habere potuerit. Nā si frater filij fuissent vnū auum habuissent: sed fm Matthēū mathan ē auus ioseph: fm lucā mathat. Nō si q̄s putat tātā esse silitudinē noīs vt a scriptorib⁹ vna lr̄a erratū sit: vt fieret tā ḡ parua ⁊ pene nulla diuersitas: q̄d dicerat de istoz̄ patrib⁹? Nam fm lucā mathat filiꝰ fuit leui: fm mattheū mathā filiꝰ eleaçar. Jta sursum versus diuersi sunt patres ⁊ ami ⁊ maiores vsq; ad çozobabel qui vere est vicesimus sursū versus a ioseph apud lucā: apud mattheū. xj. Qui ꝑterea idē esse creditť: qz pater ei⁹ apud vtrūq; salathiel ꝺr: Fieri tñ potuit vt alt⁹ esset eo dē noīe: habēs eiusdē noīs patrē cui⁹ ⁊ ille: qz deinde sursū versus diuersi fūt: apud lucā quippe çozobabel habet auū. Heri: apud matthēum iechoniā: ⁊ inde nulla est cōsonātia vsq; ad dauid: apud mattheū ꝑ salomonē: apud lucā ꝑ nathā. Difficile aūt videť nō fuisse aliquē ꝑinquiorē q̄ duceret vxorē frīs sui ḡ̃ q̄ ex dauid eēt ꝫ sanguine? tā lōginq̄ gradu: cū sit dauid apud lucā pene quadragesimus a ioseph: apud Matth. xxvij. Vel si ꝑinq̄ ex sāguine femina ꝑ ad ḃ q̄rebāť: fieri potuit vt aliq̄s ita ꝑinquꝰ ioseph genuerit de vxore ꝑinq̄ sine liber⁹ defūcti: ⁊ cēt ei alter ex natura paꝛ: alter ex lege. Jn pribus x̄o ⁊ aūis ⁊ maioribꝰ nulla apparet ꝑinq̄tas: qz nō maribꝰ ꝫ femis ꝑinq̄rēt, ꝫ si ita eēt nec dauid vn⁹ paꝛ occurreret: aut

Nico. de lyra

a Si fuerit causa La. XXV rit. Jdic ꝑīr ordinaꝛ rōnaꝛ ī seueritate iusticie ꝺ rebelles. ⁊ ꝑmo erga ḋigenas. secūdo erga alienigenas. ibi: Memēto q̄ fecerit tibi amalech. Circa ꝑmū ꝑ seueritatē pene excludit ī iusticiā: ⁊ scḋo concludit iusticiā. ibi: Non habebi ī sacco. Adhuc ꝑmo declarat seueritatē ī seru virili. scḋo in seru mulieḃi. ibi: Si habuerit. iter se iur. Adhuc ꝑio facit ꝓpositū ī casu litigū. scḋo ī casu mr̄imonij ibi: Nā habitauerint. Pria adhuc ī duas: in ptē pcipalē ⁊ icidētalē ibi: Nō ligab̄ os bouis. Circa ꝑmū sciēdū q ꝑ cōs frequēter ipedit et turbaꝛ ꝑ litigia iniusta. ⁊ tō lex arcet a talib⁹ ꝑ seueritatē pene erga iniuste litigātes ⁊ ꝑ exhibitionē honoris erga iustā cāz hūtes: qz exhibitio hui⁹ honoris reflectit ī penā iuste pt⁹: ⁊ b ē qꝺ ꝺr: Si fuerit cā iter aliq̄s ⁊c. ⁊ subdit.

b Que iustū ⁊c. victoriā. ꝑnūciātes eū cām iustā habuisse: noīe aūt palme significať victoria eo q antiq̄t⁹ victores ī ꝑlijs ramis palme ī capite ⁊ manib⁹ ornabāť. Vel ad lr̄am habēti iustā cām dabať palma ī manu: ad oñēdū q habuisset victoriā ī eā. ¶ Sin aūt ⁊c. vtpote qz ei⁹ malicia nō pōt ꝓuenīēter puniri pecunia. d Pro sternēt. Ex q̄ ptz q̄ nō erat x̄berād⁹ stādo vl sedēdo: ꝫ ī terra iacēdo ad maiorē confusionē.

e Et cozā ⁊c. ne ī eoz̄ absentia exequtores iustitie deficerēt ꝑpter fauorē a debita punitiōe: vel odio seu alia occasiōe excederēt. ſō subdit: Pro mēsura pcti ⁊c. sc̄ḋ: ꝫ Nō liga. Nec ē ꝑs icidētalis: vbi reꝑmit iusticia erga bruta aīalia: ad q̄ndā ei iusticiā videť ꝓtinere ī rostrare bouē: vt nō possit ꝺ frugib⁹ ī q̄b⁹ actualiť laborat comēdere. Dicit aūt Ra. Sa. q idē ītelligēdū ē de oī aiali laborāte circa rē ab eo comestibilē: ꝫ ponit tm̄ exēplū ꝺ boue: ī q̄ frequēti⁹ ḃ accidit. Fuit etiā ḃ ī stitutū ad assuefaciēdū hoies ī ꝑietate circa bruta aīalia: vt ex ḃ magr̄ mouereť ad pietatē erga creaturā rōnalē. g Nū habita. Vbi determiať pena ī cā mr̄imonij: videlz qñ hō moriebať sine liber⁹: ī tō ne deleret nomē ei⁹ eo q nō habebat successoꝛē ī hereditate sua: qꝺ ē ꝺ inclinationē naturalē eo q oēs appetūt post mortē remanere ī hoim memoria: ꝓceptū fuit ī lege: vt frater defūcti vxorē ei⁹ acciperet. ⁊ ꝑim⁹ filiꝰ ex illo mr̄imonio ꝓcreat⁹ frātri defūcto ascriberet: ⁊ ei succederet in hereditate. Nō aūt ḡre talis suscitatio seminis staruta fuit fieri ꝑ fratrem defūcti ē: qz filiꝰ fic ꝓcreat⁹ magr̄ videbať ꝓtinere ad defūctū ḡ̃ si ḃ fieret ꝑ extraneū. ⁊ tō qñ nolebat ḃ facere puniebať pena ꝺfusibili tāq̄ ḋeuians a fraꝛna charitate: q̄ pena ḋescribiť. cū ꝺr:

Tollet

reret:aut si quis potuisse cōtendit opponim⁹ q nō cōsueuit scriptura femias i genealogia p marib⁹ ponere. vñ nullas euā gelista interposuit. Ubi ei cōmemorāt mires:nō cōmemorāt ni si cū pribus. Ideo aūt ꝓpiquior defuit ad vrozē defūcti sibi copulandā: vt ozigo cognatiōis dauid repireť:aut adoptio fecit alterā prem quē posset hēre ioseph. a Ablaū li. Passus ē t ascēdit i celū adhuc synagoga sterili pmanēte. b Sz ac ci.eā. Qui regere valet: eui nolēti i facie mulier erpuit. Qui ei donis spiritalib⁹ nō curat ꝓ desse alijs:dni⁹ etiā bonis ecclesia exprobrās qsi in faciē tactat saluā. c Calciamēt um. Epł.6.c We q oz:Calciati pedes i ppatiōe euāgelij pacis. Si vt no strā sic curā primi gerim⁹ vtrū qs pedez calciamento munim⁹: q vero suā cogitās vtilitatē p/ primoz neglexit:qsi vni⁹ pedis calciamentū cū dedecore amittit.' d We pede:id est mercede pdicatiōis primatū ostēdet. Doctoz enī pedes calciati sūt: qz exēplis pcedētiū patrū muniti gressus pdicatiōis eoz imitati sūt. Utroq; pede calciať ē: q sibi t alijs pdest. e Et vn⁹ 2 al.Catholicus hereticusq; q rū ppetua cōtētio:qz disparin/ tētio. Alter ei falsitatē:alt de/ fendit ꝛitatē t resistere oportet erroz:ne sibi stult⁹ sapiēs vide atur. f Miseritq;. Per falsā ignominiā vel actionē abominādā voluerit catholici cōuersationē maculare vel doctrinā diffamare. g Uerēda. Infirmioza mēbza ecclie.s. volēs blādiēdo decipe:vel insultādo de/ Leui.19.g ridere. h Mō ha. In leutico idē cōtradicit. Salomō qz ait: Pro.20.b Pōdus magnū t pusillū: t in de:mēsure duplices imūde sūt apud deū. Jus. Mō habebis i sac. Spiritaliť qz studēdū ē ne diuersa pdera i corde habeam⁹.i. distinctiōis regulā nobis molliētes eos qb⁹ xbū dei pdicam⁹ distinctiozib⁹ ꝓcepť qsi g uiozib⁹ pōderib⁹ obtuam⁹:qd cū facim⁹ diuerso pōdere ꝓcpto⁹ dñi mercedē frugēq; appē Ibidem.d dim⁹.vñ:Abominatio dño pō dus dupler. i Memento q. Tradūt hebrei q lepzosos t se mine fluētes t alios extra castra positos iterfecerit amalech t hos dicūt cē extremos agmi/ nis dñi. k Amalech lingēs sanguinē. Idi sūt demōes q nobis p baptismū de spiritali egypto exeūtib⁹ aduersanť:vt in virtutib⁹ extremos t in itinere hui⁹ vite lassatos petā sugerendo studēt occidere. Hos cū dñs facultatē dederit oīno debem⁹ ꝛuertere:t suggestiones eoz oī modo subuertere vel delere:ne si aliquas reliquias sicut saul seruauerimus quasi in obedi/ tes cū eis subuertamur.

Cūq;

a ꝑ christus qui dit: Ire nūciare fratribus meis. b ꝑ q; adhuc electo rum num. ꝑ impleuit.

a fratres:simul ēt vn⁹ ex eis ābsq; liber⁊ mortu⁹
a ꝑ ecclesia. ꝑ synagoga. b ꝑ christi. c ꝑ philosopho vel heretico. d ꝑ in suam.

b fuerit:vxōr dēfūcti nō nubēt alteri: sz accipiet †
a ꝑ apostolozū chorus. b ꝑ pdicādo horrādo. c ꝑ fidelis: sanctos fi/ lios dei. ꝑ fidē.s.t bona opera ex synagoga. b ꝑ sanctum.

eam frāter ei⁹ t suscitābit semēn frātris sui:pri/
a ꝑ sanctum. b ꝑ christianus dicat a christo.

mogēnitū ex ea filiū nominē illi⁹ appellabit:
a ꝑ si doctor noluerit cōsulere ecclesie.

vt nō deleať nomē ei⁹ ex isrl. Sin aūt nōluerit
a ꝑ vt regat. b ꝑ ecclesiā. c ꝑ christi. d ꝑ diuina institutione.

accipere vxōrē frātris sui q ei lēge debeť: pget
a ꝑ .i. ecclesia. b ꝑ vbi fiūr iudicia. c ꝑ sanctiores et digniores.

mūlier ad pōrtā ciuitatis t interpellabit māio
a ꝑ sacerdos: vel episcopus ecclesie sponsus.

res natu:dicetq;:Nō vult frāter viri mei susci
a ꝑ inter sanctos videntes deū.

tare semē fratris sui in isrāel:nec me in cōiugiū sumere. Statimq; accersiri eū facient:t interro
gabūt. Si responderit:nolo eā vxorē accipere:
a ꝑ qz primi curam neglexit.

c accedet mulier ad euz cozā senioribus t tollet a
a ꝑ manifeste impzoperabit:t cōrempta dignū ostendit.

d calciamentū de pedē eius:spuetq; in faciē ei⁹:
t dicet:Sic fiet homini qui nō ędificat domuz
ꝑ christi.

fratris sui. Et vocabiť nomē illi⁹ in israel:do/ b
ꝑ disputationem de fide.

mus discalciati. Si habuerint iter se iurgiū vi c
ri:t vnus cōtra alterum rixari ceperit: volēsq;
a ꝑ subiecti. b ꝑ hereticā prauitas. c ꝑ hereticū. d ꝑ catholici.

vxōr alterius eruere virū suū de manu fortio/
a ꝑ anathemate.

fg ris:miseritq; manū t apphēderit verēda eius:
a ꝑ operationē impudicam. ꝑ crudeli.

absc̄dēs manū illius:nec flecterī super ea vlla d
a ꝑ Jd est: non debeas agere quod non vis facere:quia iesus cepit fa/ cere t docere.

b misericordia. Nō habebis:in sacculo diuersa et
pondera maius t minus:nec erit in domo tua
modi⁹ maior t minor. Pōdus habebis iustuz f
t verū:t modius equalis t verus erit tibi: vt
multo viuas tēpore sup terram quā dominus
deus tuus dederit tibi. Abominať enī domi/
nus eum qui facit hęc:t auerſať omnē iustici/
ꝑ vite ꝑsentis.

i am. Memento quę fecerit tibi amalech in via g
a ꝑ spiritali. b ꝑ quasi leo frendens.

quādo egrediebarī ex egypto:quomō occūrre
a ꝑ primos nō audēt inuadere. b ꝑ exercitus ecclesiastici. c ꝑ redio laborum. d ꝑ cuntos occidere non poteſt. Beati enim qui am bulār in lege domini.

rit tibi t extrēmos āgminis tui q lāssi rēsidebāt b
a ꝑ gladio spiritali. b ꝑ verbi dei fame t labore cōfecti facile occidūť

cēciderit:quādo tu eras famē t labore cōfect⁹
a ꝑ qui factus eſt vt nullū timeret.

t nō timuērit deū. Cuz ergo dominus de⁹ tu⁹ †
a ꝑ ab infestatione demonū adepta victoria.

dederit tibi rēquiem:et subiecerit cunctas per
a ꝑ demonum qui circūeunt querentes quem deuozent. b ꝑ pzo/ missionis. c ꝑ cū omnes in egypto.

circūitum nātiones in terrā quam tibi pōllici/
a ꝑ hoc samuel et saul impleuerunt. b ꝑ sanctorū habitaculo.

tus est:delēbis nomen eius sub cēlō. Caue ne k
ꝑ hoc ꝓceptū.

obliuiscaris.

a Tollet ꝛt. tāq; hois ab oib⁹ despicabilis. Dicit aūt Ra.Sa.q spuebat cozā eo i terrā i cōtēptū illi⁹. b Et vo.no.ꝛt. ita q istud vituperiuz trāsl/ bat ad posteros ipius vt mag⁹ abhorrerent hoies denegare suscitationē seminis fratrū suozū.

c Si habue.iter ꝛt. Hic determinať seueritas iustic̄ie in sexu mulebri. qz ꝓcipiť aputari man⁹ mulieris apphendēt̄is verēda hois:vt liberet mariti suū d manu illi⁹ t ptz hra:t multo fortiť iponi debebat b pena si i alio casu min⁹ habēte d motiuo apphēderet virilia hois. Dicit aūt b Ra.Sa.q man⁹ mulierī nō erat amputāda:qn poterat se redimere p pecuniā:t tūc fm arbitriū iudicū tabaht man⁹ pcūi:b b dictū non cōsonat ei qd subdiť:

d Nec flecter⁊ su.ꝛt. Si aūt man⁹ posset redimi pecunia:fieret sibi aliq; misericordia. e Mō habe. Excluſa iniusticia p seueritatē pene. hic pōr cōcludiť iusticia. cū oz: Nō habebis i sacculo diūsa pōdera. vt cū maioꝛ emas: t cū minoꝛ vēdas.

f Modus habeb⁹ iustū. tā i vēdēdo qꝫ i emēdo: tā erga extraneos qꝫ erga ꝓpinqs. g Memento. Hic ponit scueritas iustic̄ie erga alienigenas.s. erga amalecbitas:q i exitu d egypto inuasert filios isrl ꝓio.t sic dederť occasionē aliꝫ gētib⁹ p circūtū ipugnādi eos. h Et ex.ag.tui.s. filios dan q erāt vltimi i motione castroz:t aliqs d aliꝫ tribub⁹ q lassi ñ poterāt seq locū suaz tribuū. i Et nō ti.deū. inadēdo ꝓpm cui⁹ erat ductoz i colūna nub⁹ t deksoz i mirabili/ b⁹ factᵭ. k Delebis no. ei⁹.qd factū fuit tpe saul vt hř.j.Re.xv. ca.XXV

Moraliter.

a† Si fuerit cā ꝛt. Moꝛale est vsqz ibi: fr Mō ligab⁹ os bo.tritu. Mysti ce bos triturās pdicās ē siue docēs cui⁹ nō debet os ligari.s. ei⁹ doctrinaz ipediēdo vel ei victū denegādo.j.Coz.ix.Si nos vob⁹ spūalia seminam⁹ nō est magnū si vra carnalia metam⁹. g Nū habi/ tauerit fratres simul ꝛt. p hāc fratrū cohabitationem figurata fuit habitatio christi cum apostolis alijsq; discipulis de

cx q̄bus

q̄bus oꝛ:lxb.ij. ꝓpter quā cām nō cōfundiť eos vocare frēs. Christ⁹ aūt dicit pōt mortu⁹ absq; liberis. nā ante mortē eius pauci valde cōspatiue fuerūt ei⁹ filij p fidē:qd aūt modicū est nō ē cōputādū. vt hř.ij. Obsilicoz. g Accipiat eaz frater ei⁹ ꝛt. qd ipletū ē mystice i aplis:qz q̄libet eoz insolidū accepit officiū generā di filios i ecclia ipi xp̄o t ex ei⁹ noīe noīandos. christiani nāq; dicūť q nō petrini vel paulini. t aplōz successores p se t p alios inferiozes eccl̄e ministros debēt b officiū exercere. qd si noluerint:b mag⁹ circa terrena lucra occupari volueriť:ecclia debet i eoz faciē spuere.i. viles t cōtēptibiles reputare. i Mō habebis i sacculo ꝛt.s.mai⁹ ad accipiēdū ab alijs:t min⁹ ad tradēdū alijs.igiť moraliter ille habet in sacculo diuersa pondera q magna būficia accipit in ecclia t deo reddit pu⁹ hsēa. Cōtra q̄s dicit Grego.homel.xxj. Tāto g esse humilis atq; ad seruiēdū deo,ꝓmptio: quisq; debet ex munere q̄to se obligatiozē cē cōspicit i reddēda rōne. k Cū g dñs de⁹ tu⁹ dederit tibi requiē ꝛt. Per amalech q̄ interꝓtať gēs bruta:significať sensualitas p quā hō cōuenit cū brutis.p israel q interꝓtať videns deū ipsa ratio:seu pars intellectiua.per requiē vero gratia cōtēplādi. Per b g q habita requie nomē amalech p israel deleri ꝓcipiť significatū fuit q homo habens gratiā cōtēplādi delere debet nomē sensualitatis quod tūc deleť quādo sensualitas iam nō repugnat rationi sed sibi subijciť.ab hoc eni sensualitas nominať q rationi cōtradicit:fm illud Gal.v.Caro cōcupiscit aduersus spiritum t spūs aduersus carnem.

La.XXVI

a Cūq; intraueris tērrā quā dñs de⁹ tuus tibi daturus est
a ꝑ potenter victo hoste. b ꝑ Domine quis habitabit in tabernaculo tuo ꝛt.

possidēdā:t obtinueris eā:atq; habitaueris
b ꝑ virtutibus t operibus.

in illa:tolles de cūctis frūgib⁹ tuis primiti/ b
a ꝑ vase vimineo. b ꝑ cōuersatiōis vel spūs dei. c ꝑ altrare fidei

as t pones in cartallo:pergesq; ad locū quē c
a ꝑ quicūq; innocauerit no.do.s.e.

dñs deus tuus elegerit vt ibi inuocēť nomē
a ꝑ christū fm ordinē melchisedech. b ꝑ .i. esse apparebit. c ꝑ in repore huius sacerdotis non est nox.

ei⁹:Accedesq; ad sacerdotē q fuerit in dieb⁹
a ꝑ gratias agens. b ꝑ in cōspectu dñi dei nō hois.

illis:t dices ad eum:Profitēoꝛ hodie cozām d
a ꝑ fm humanitatem ꝑ ecclesiam.

dño deo tuo q ingressus sim i tērrā pro qua
a ꝑ firmiter ꝓmittēdo. b ꝑ fide vel carne. b ꝑ abraā isaac t iacob. c ꝑ filijs. vñ: Terrā i q dormis tibi dabo t filijs tuis et semini tuo.

iurāuit pātrib⁹ nostris vt daret eam nōbis.
a ꝑ qui bona nostra offert patri mediatoꝛ dei t hoim. ꝑ opere

Suscipieſq; sacerdos cartallū de manu ei⁹
a ꝑ celeste. ꝑ vel sui.

ponet ante altāre dñi dei tui: et loqueris in e
a ꝑ laban. ꝑ diabolus qui omne sublime videť:et est rex filiozum superbie. ꝑ adam.

cōspectu dñi dei tui:Syrus pſequebatur pā f+
a ꝑ de paradiso:hic est q descēdit ab hierlm in hiericho t incidit i latrones. b ꝑ mūdi nocte peccati tenebrosum. c ꝑ dū sumus in corpore peregrinamur a domino.

trē meū:q dēscēdit i egyptū:t ibi pēregri/ g+
a ꝑ ad cōparationē infidelitū. ꝑ vnde: Cū essent numero brevi paucissimi et incole eius. ꝑ fidelitū.

natus est in pāucissimo numero: creuitq; in b
a ꝑ accepta lege. b ꝑ sacrozū. c ꝑ sicut stelle celi. i+

gentē magnā ac rōbustā t infinitē multitu/
a ꝑ visibiles vel inuisibiles.

dinis. Afflixerūtq; nōs egyptij t pſecuti sūt k+
ꝑ peccatozum. b ꝑ animę. c ꝑ intentione cozdis.

imponētes onēra grāuissima: t clāmauim⁹ †
a ꝑ vt cōsuera beneficia que patrib⁹ impēdit nō negaret filijs.

ad dōminū deū patrū nostroꝛ:qui exaudi/
a ꝑ clamantes. b ꝑ qui humilia respicit t alta longe cognoscit.

uit nōs t rēspexit humilitatem nostrā: t la/
a ꝑ corporis. b ꝑ mentis.

bozēm atq; angūstias:et eduxit nos de egy l+
a ꝑ de poreſtate tenebrarū. b ꝑ filio inuincibili t manifesto.

ptō in manu fōrti et brachio extento: in in/ m†
a ꝑ egyptiorum. ꝑ minoribus. ꝑ maioribus. n

genti pauōre:in signis atq; portentis: t in/ o
a ꝑ ram ꝓcios um ꝓ amenū. b ꝑ ecclesiā. p†

troduxit ad locū istum:t tradidit nobis tēr/
a ꝑ facilis doctrine. b ꝑ dulcedine. c ꝑ abundantē. d ꝑ qō ip/ se incipit in nobis ipse perficit.

ram lactē t mēlle mānantem. Et idcirco nūc

Quā

a ꝑ ecclesiam.

a† Cūq; intraueris tērrā quā dñs de⁹ tuus tibi daturus est a† c
a ꝑ potenter victo hoste. b ꝑ Domine quis habitabit in tabernaculo tuo ꝛt.

possidēdā:t obtinueris eā:atq; habitaueris b
a ꝑ virtutibus t operibus.

in illa:tolles de cūctis frūgib⁹ tuis primiti/ b
a ꝑ vase vimineo. b ꝑ cōuersatiōis vel spūs dei. c ꝑ altrare fidei

as t pones in cartallo:pergesq; ad locū quē c
a ꝑ quicūq; innocauerit no.do.s.e.

dñs deus tuus elegerit vt ibi inuocēť nomē
a ꝑ christū fm ordinē melchisedech. b ꝑ .i. esse apparebit. c ꝑ in repore huius sacerdotis non est nox.

ei⁹:Accedesq; ad sacerdotē q fuerit in dieb⁹
a ꝑ gratias agens. b ꝑ in cōspectu dñi dei nō hois.

illis:t dices ad eum:Profitēoꝛ hodie cozām d
a ꝑ fm humanitatem ꝑ ecclesiam.

dño deo tuo q ingressus sim i tērrā pro qua
a ꝑ firmiter ꝓmittēdo. b ꝑ fide vel carne. b ꝑ abraā isaac t iacob. c ꝑ filijs. vñ: Terrā i q dormis tibi dabo t filijs tuis et semini tuo.

iurāuit pātrib⁹ nostris vt daret eam nōbis.
a ꝑ qui bona nostra offert patri mediatoꝛ dei t hoim. ꝑ opere

Suscipieſq; sacerdos cartallū de manu ei⁹
a ꝑ celeste. ꝑ vel sui.

ponet ante altāre dñi dei tui: et loqueris in e
a ꝑ laban. ꝑ diabolus qui omne sublime videť:et est rex filiozum superbie. ꝑ adam.

cōspectu dñi dei tui:Syrus pſequebatur pā f+
a ꝑ de paradiso:hic est q descēdit ab hierlm in hiericho t incidit i latrones. b ꝑ mūdi nocte peccati tenebrosum. c ꝑ dū sumus in corpore peregrinamur a domino.

trē meū:q dēscēdit i egyptū:t ibi pēregri/ g+
a ꝑ ad cōparationē infidelitū. ꝑ vnde: Cū essent numero brevi paucissimi et incole eius. ꝑ fidelitū.

natus est in pāucissimo numero: creuitq; in b
a ꝑ accepta lege. b ꝑ sacrozū. c ꝑ sicut stelle celi. i+

gentē magnā ac rōbustā t infinitē multitu/
a ꝑ visibiles vel inuisibiles.

dinis. Afflixerūtq; nōs egyptij t pſecuti sūt k+
ꝑ peccatozum. b ꝑ animę. c ꝑ intentione cozdis.

imponētes onēra grāuissima: t clāmauim⁹ †
a ꝑ vt cōsuera beneficia que patrib⁹ impēdit nō negaret filijs.

ad dōminū deū patrū nostroꝛ:qui exaudi/
a ꝑ clamantes. b ꝑ qui humilia respicit t alta longe cognoscit.

uit nōs t rēspexit humilitatem nostrā: t la/
a ꝑ corporis. b ꝑ mentis.

bozēm atq; angūstias:et eduxit nos de egy l+
a ꝑ de poreſtate tenebrarū. b ꝑ filio inuincibili t manifesto.

ptō in manu fōrti et brachio extento: in in/ m†
a ꝑ egyptiorum. ꝑ minoribus. ꝑ maioribus. n

genti pauōre:in signis atq; portentis: t in/ o
a ꝑ ram ꝓcios um ꝓ amenū. b ꝑ ecclesiā. p†

troduxit ad locū istum:t tradidit nobis tēr/
a ꝑ facilis doctrine. b ꝑ dulcedine. c ꝑ abundantē. d ꝑ qō ip/ se incipit in nobis ipse perficit.

ram lactē t mēlle mānantem. Et idcirco nūc

Epulaberis

Universidad de Navarra Biblioteca de Humanidades

¶ a ¶ Quā dñs de.tē. Quasi nō offe-
ro nisi qđ dedit:noē enī bonū a deo ē.
b ¶ Dñi dei tui. Qui quasi sub ocu-
lo seruabit:t reddet in illa die iust⁹ iu-
dex. c ¶ Epulaberis.Spiritali cōmu-
nio:de q̄ dr::Comedite amici t bibite
mini charissimi. d ¶ Et leuites.Ger⁹
dei minister assūpt⁹ ex hoīb⁹:t cōstitut⁹ p hoīb⁹ in his q̄ ad deū sunt.
e ¶ Ꝙ cōpleueris.Hoc legis iplēs-
se Tobiā.Sed q̄ lōge erāt a tēplo ter-
tio anno collectas triū annorū deci-
mas dabant pauperib⁹ t leuitis q̄ se
cum mozabant. ¶ Lapides

Nico.de lyra

a ¶ Epulaberis ī oīb⁹ bo. nō de pri-
mitijs q̄ erāt sacerdotū:ſ de oblatio-
nib⁹ pacificis quarū maior ps erat
offerētiū. b ¶ Ꝙ cōpleueris. Hic
describit ꝓfessio gratitudinis t reddi
tione decimaꝝ.cū dr: c ¶ Anno dec
marū ter.qđ exponunt aliq̄ co q̄ ter-
tio āno erāt tres decime: vt dicunt.
vna enī erat ad sustētationē leuitaꝝ.
scđa erat de.ix.ptib⁹ residuis : t ista
portabat ī hierlm: t inde epulabant
offerētes cū suis familijs t leuitis:et
fiebat silr singulis ānis.tertia fiebat
tertio anno solū:t dabat paupibus:
ſ scđa decima q̄ ab istis ponit: videl
conficta:qr nō habeť ex textu nec ex
glo.ſ solū due alie:vt habitum ē.ſ.
xiij.ca.t lō dicēdū q̄ cū dr: Anno de
cimaꝝ tertio:itelligunt iste due deci-
me.ſ.pma q̄ erat leuitarū: t alia que
erat pauper q̄ ambe fiebāt anno ter-
tio:t lō dr āno decimarū ī plali .duo
b⁹ vero annis ꝓcedētib⁹ fiebat tm̄ p̄-
ma:q̄ erat leuitarū. d ¶ Dabis leui.
scz pmā decimā q̄ leuit⁹ debebať.
e ¶ Et aduene t pu.t vi.aliā decimaz
q̄ ꝓ pauper⁹ fiebat. f ¶ Loqrisq; in
cō.do. pfitēdo ei⁹ bonitatē.
g ¶ Attuli qđ lā.ē. In hebreo hr̄ :ab
stuli qđ sāctificatū ē de domo mea.i.
sepaui ab aliis reb⁹ ad vsuz meū pri
nētib⁹. h ¶ Et dedi il.le.tē. mō tam
exposito.ioſra nr̄a q̄ habet attuli: vi
deť falsificata vitio scriptoꝝ:ꝓter si
militudinē dictionuz:qz decime p̄di-
cte q̄ vocāť hic sāctificatū: nō afferē-
bant ī hierlm:ſ dabanť leuit⁹ t pau-
peribꝰ ad domū decimātiū veniētib⁹
nisi forsitā ī casu:vt si in tertio anno
eēt de eis aliq̄ō residuū:qđ nō fuisset
leuitis t paupibus traditū:tūc debe
bat apportari ī hierlm. i ¶ Nō ꝓter-
iui mā.t.ſ nō dicebať ad sui ipius cō
mēdationē:ſ agēdo gr̄as deo q̄ volū
tatē t fortitudinē dederat hoī adim-
plēdi mādata ei⁹:sicut Ezech.dixit:
Esa.xxxviij.Memēto dñe quō ambu
lauerim cor̄ā te in v̄itate t corde pfe
cto. k ¶ Nō come.tē.i.tpe indigen
tie mee nō cōsūpſi talia ī vsus meos.
l ¶ Nec sepaui ea in q̄libet īmūdicia.
qz illud qđ sepabať ꝓ decima : debe
bat eē mundū ex pte rei sepate: ita q̄
nō eēt polluta ex ꝓtactu alicui⁹ rei im
mūde.Silr ex pte hois separātis q̄
debebat eē mūdus qñ talia sepabat.
Aliter etiā exponiť. m ¶ In q̄libet
īmū.i.ad aliq̄ō ptinēs ad idolatriā:
q̄ ī scriptura īmūdicia noīať.
n ¶ Nec expēdi tē.faciēdo inde cōme-
moꝝ.cetera patent. o ¶ Hodie dñs

a ſ virtutū bonorū operū. ſ fructificātis anime
a offero primitias frugum terre quā
vel cōuersatiōis sancte. a ſ gratis. ſ seruo.
ſ cōmendabis seruādas
dñs de⁹ dedit mihi:Et dimittes
a ſ beneplacito. b ſ per talia sacrificia.
b eas in cōspectu dñi dei tui: t adō †
ſ scōm illud:Dominū deū tuū adorabis tē.
c rato dño deo tuo epulaberis in a
ſ spiritalibus.
oibus bonis q̄ dñs de⁹ tu⁹ dede/
ſ imitatoribus tuis.
d rit tibi t domui tuę tu t leuites t
a ſ qui vere dicit: Aduena ego sum apud te:et pe
regrinus sicut o.p.mei. b ſ eiusdem volūtatis
est in celo::transit in terram.
e aduēna q̄ tecū est.Quādo cōple/ b
ſ perfectionem.
ueris decimā cūctarū frugū tuaꝝ
a ſ in nōie trinitatis q̄ ꝓfectionē dat nobis.
anno decimarū tertio:dabis leui c
a ſ cōmuniceris q̄ cathezizať verbo ei qui se ca.
in om.bo. b ſ q̄ nō habet hic manentē ciuitatē.
c ſ cui mozt⁹ est pater diabolus. d ſ cui defūct⁹
est mūdus:Beatus qui intelligit super egenū et
pauperem.vnde:Maxime autem ad domesticos
fidei.
tē t aduēnę t pupillo t vidūę vt e
comedāt itra portas tuas t satu/
ſ Nō te iactādo:sed te nō ingratū ostēdendo.
renť: Loquerisq; in cōspectu dñi f
dei tui:Attuli qđ sctificatū est de g
domo mea:t dedi illō leuitę t ad b
uenę t pupillo ac vidue sic iussisti
mihi:Nō ꝓteriui mādata tua:nec i
sū oblit⁹ iperij tui. Nō comedi ex k
eis i luctu meo nec sepaui ea i q̄li l
bet īmūdicia:nec expēdi ex his qc m
a ſ parēralia significat q̄ solebāt obſuare gētes. n
q̄ i re funebri.Obēdiui voci dñi
dei mei:t feci oīa sicut ꝓcipisti mi
hi: Respice ō sctūario tuo t de ex
celso cęloꝝ habitaculo:t benedic
pplo tuo isrl:t terrę quā dedisti
nobis:sicut iurasti pr̄ib⁹ nr̄is: ter
re lacte t melle mananti. Hodie o
dñs de⁹ tu⁹ ꝓcepit tibi vt facias p
mādata hec atq; iudicia:vt custo q
dias t ipleas ex toto corde tuo:t r
ex tota aia tua. Dñm elegisti ho/ s
die vt sit tibi de⁹ t ābules in vijs
ei⁹:t custodias cerimonias illi⁹:
t mādata atq; iudicia:t obedias
ei⁹ iperio† En dns elegit te hodie t
vt sis ei pp̄s peculiaris sicut locu v
tus ē tibi t custodias oīa ꝓcepta
ei⁹:t faciet te excelsiorē cūctis gē x
tib⁹ quas creauit ī laudē t nomē y
t gloriā suā:vt sis pp̄s sanct⁹ do
mini dei tui sicut locucus ē.

Deuteronomy 27

Recepit aūt Ca.XXVII
a ſ illi. lxx.q̄ electi sunt a moyse dño
ꝓcipiente.
moyses t seniores pplo
isrl dicētes:Custodite oē manda/

deus tu⁹. Hic ponit intēta ꝯclusio q̄
tū ad ptē scdam:q̄ ē obedientia ī diui
nis mādatis.cū dr:Hodie dñs de⁹ tu⁹
ꝓcipit tē.t.semp debes eē parat⁹
ad obediēdū diuinis mādatis ac si pre
sentialiter ꝓcipet tibi sic fecit ī monte
sinai. p ¶ Ut facias mā.q̄tū ad mo-
ralia. q ¶ Atq; iu. q̄tū ad iudicia-
lia. r ¶ Et to.cor.tuo t ex tota aīa
tua.ſ expositū ē.ſ.vj.ca. s ¶ Dñm
elegi.bo.i.ſ semp debet esse in corde
tuo sicut qñ elegisti eū ī mōte sinai le
gē recipiendo. t ¶ En dñs ele. te bo.
.i. ita familiariter se habet ad te t ha-
bebit:sicut se habuit in mōte sinai:dū
tū obedias ei. v ¶ Ut sis ei pp̄s pe.
.i.singulariter dilect⁹. x ¶ Et faciet te
excel.cun.gē.i sāctitate fama t ptāte
qđ adipleti ē ī xp̄o. y ¶ Quas cre.
in laudē tē.qz quicquid est excellen-
tie t boni in quacūq; creatura ordina
tur finaliter ad gloriā dei.

Moraliter. a ¶ Cunq; in

traueris terrā quā dñs de⁹ tuus tē.
Scōm sensū allegoricum ista terra si
gnificat ecclīam militantē q̄ ꝓ iorda-
nis trāsitū.i.baptismi sacramentū intra
t ꝓ bonā vitā susceptionē baptis
mi sequētē possidet:ſ de cūctis frugi-
b⁹ ꝓmitte ad sacerdotē afferūt:cū ope
ra bona xp̄o q̄ est sacerdos ſm ordinē
melchisedech attribuūt : q̄ primitias
hmōi ponit sup altare dñi: qm̄ offert
eas deo pr̄i:t tūc offerēs pōt dicere.
f† Syrus psequebat patrē meū.ꝓ sy
rū q̄ sublimis interp̄tat diabol⁹ intel
ligit de q̄ dr Job.xlj. Omne sublime
videt.ꝓ patrē intelligit adā ꝓm⁹ pa-
ter.huc ei diabolus psecut⁹ fuit qñ eū
decepit. g ¶ Qui descēdit i egyptū.
.i.a paradiso deiect⁹ fuit. i† Creuit
ī gentē magnā.ꝓ diuine legis susceptī
onē quā posteritas ade p seth t alios
patres sactos ī mōte sinai suscepit.
k† Afflixerūtq; nos egyptij.ꝓ egy-
ptios q̄ tenebrosi interp̄tant demōes
significāt q̄ affligūt fideles suis eos
tēptationib⁹ ipugnātes. l† Et cla-
mauim⁹ ad dñm tē.ad clamorē ei san
ctorū patrū venit dei filius ī mundum.
l† ¶ Et eduxit nos ō egy.i.de diaboli
seruitute. m† ¶ In ma.forti t bra. ex
tēto.ſ.ī crucis ligno. † Et introduxit
nos ad locū istū.i.ad ecclīam militā-
tē ꝓ sacramētuz baptismi qđ habet a
christi passione virtutē. a† ¶ Et adora
to dño deo tuo epularis in oīb⁹ bo
nis.i.recipies sacramentū eucharistie
qđ nō administrať nisi baptiçatis. et
est cibus ī se continens omne bonū. t
qz nō ꝓficit nisi recipientib⁹ deuote
lō ꝓmittit : Et adorato dño deo tuo
.ſ.ex magna deuotione. † ē.7.a
cr.17.a
In ca.xxvj. vbi dr in postilla. Ve-
rilabitq;:qz sacerdos supponebat ma
nus suas tē.

Additio. In hac vēritatiōe

sacerdot⁹ ꝓprie fa
ciebat signū crucis ,put fuit dictū .ē.
Leui.vij.i addi.q̄dā. Ca.XXVII
Recepit aūt moyses t se.po.
isrl'di.Hec ē tertia ps ꝓcipa-
lis hui⁹ libri:ī q̄ excitať pp̄s
ad reuerentiā t obseruationē legis ꝓ
dictiones obseruatoriꝫ conferen-
das: t maledictiones trāsgressoribus
inferēdas.Et ꝓnō ponit benedictionū

¶ a ¶ Lapides t Ca. XXVII
cal.Doctores debēt oēm aspe/
ritatē deponere: t deo splendi
di apparere:habētes legē scri/
ptā in cordib⁹ suis. b ¶ Qui
ergo trāsi.ior.tē.Ihs. Quō ꝫ
factū fuerit i libro Iosue legit :
Josue.8.f ¶ Edificauit iesus altare deo ex-
celso:t scripsit i lapidib⁹ Deu-
teronomiū leg⁹ moysi tē.Lapi
des ex q̄b⁹ edificauit altare oēs
sūt q̄ credūt in xp̄m.de q̄b⁹ dr:
1.Pe.2.a ¶ Vos est lapides viui tē. Ihs
nō ē iniectus ferrū: qz ecclesia rupti
t unacłati carne ꝫ spū:t iacula
diaboli ignita nō receperunt.
Hi vnū altare faciūt:vnitate fi
dei t ꝛcordia charitat⁹. in his
Deuteronomiū.i.scdaz euāge/
lij legē dns nr̄ iesus reſcpsit: q̄
Mat.5.d dic:Dictū ē antiq̄ſi: Nō mecha
Ibidem ber⁹.Ego ār dico vob:Si q̄ſ vi
derit mulierē ad cupiſcēdum
eā iā mechat⁹ ē i cor.ſ.Hanc le/
gē vocat ī cordib⁹ credentiū:q̄
altaris ꝓstructione digni sūt.
c ¶ Hi stabūt tē.Qui inꝑ mō/
tē gariçim incedūt electi ad bñ
dicēdū:figurāt eos q̄ nō metu
pene ſ celestis ,pmissionis amo
re succēſi vēlūt ad salutē. Qui
in pta mōtem hebal icedūt in q̄
maledictiones ,plate sūt.hi sunt
q̄ nō amoze benedictionū vl ꝓ
missionū:ſ supplicio ꝓ timore
legis ꝓcepta faciūt. Oēs ār cir
ca arcā icedunt:qz ab ecclie si/
nu nō recedūt. Sz nobiliores
q̄ ex charitate:q̄ꝫ q̄ pene timoze
seruiūt. Solus xp̄o iesus pōt hu
iusmodi mētes cognoscere:t ali
os in mōte gariçim ad bñdicē-
dū:alios in mōte hebal ad ma
ledicendū statuere:nō vt male
dictionē accipiāt:ſ vt maledi/
ctiones scriptas q̄ petōrib⁹ cō/
stitutas caueāt:t timoze suppli
cij pēiteāt. d ¶ Et ꝓnunciabūt.
Quia sacerdos verbū instāter
t valenter pp̄s p̄dicare debet
vt sciāt si mādata dei ꝓterierit
q̄ pericula maneāt:si obedierit
q̄ sequanť beneficia.ſ.in psen/
ti vita solatiū:t in futura p̄mi
um eternū .Maledictiones aūt
t benedictiones hist̄oialiter p/
tinēt ad eos q̄ celebrabant ter
nam amāt vl infelicitatē formi
dant. Sed maxime christianis
eauendū:nec p inobedientiam
spiritualiū patiant penuriam.
Perfectis enī viris terrenoꝝ
sepe cōtingit indigentia:cū sēp
1.Cor.4.c assit virtutū copia.vū: Usq; in
hāc hor̄ā esurim⁹ t sitim⁹ t mū
di sumus tē. e ¶ Maledict⁹
hō.Nō solum idolatria simula
croꝝ ,phibeť :sed oēs heretico
rū erroꝝ.Hi enī artifices vani
tatis t supstitiosi dogmatis q̄
de corde suo q̄s volūt fingunt
sibi deos. f ¶ Omnis popu/
lus. Oēs debēt laudare bona
t detestari mala tā prelati q̄s ſbdi
ti. g ¶ Maledictus q̄ trāſ.
ter.p.ſ. Hic est q̄ nō ꝓfēt fide
catholica t doctria supstitiōes
t sectas inducit.

¶ Maledi.q̄ doz

tū qđ ꝓcipio vobis hodie.Lūq; trāſieri a
iordanē in terrā quā dominus deus tu
a ſ scōs.ſ.p̄dicatores:q̄ a xp̄o lapis viuo lapis⁹ viui dicūť
us dabit tibi:eriges ingētes lāpides t
calce leuigabis eos vt possis in eis scri b
bere oīa verba legis hui⁹ iordane trāſ/
misso vt introeas terram quaz domin⁹
deus tuus dabit tibi:terrā lacte t mel/
le manantez:sicut iurauit patribus tu/
is. Quando ergo transieris iordanem
ſ viuos.
erige lapides q̄s ego hodie ꝓcipio tibi i
a ſ qui interpretat voraginem⁹:t est figura legis q̄ sub ma
ledicto erat dicēte moyse: Maledict⁹ oīs q̄ nō pmāserit in
sermonibus legis hui⁹. ſ cōcordia.ſ.charitatis.
mōte hebal:t leuigabis eos calce:t ędi c
ſ vnitatem fidei et sanctorum.
ficabis ibi āltare domīo deo tuo de la/
a ſ qui immaculati et incorrupti carne et spiritu diaboli ia
cula non susceperunt.
pidibus quos ferrum non tetigit:t de
saxis informibus et impolitis : et offe/
a ſ altari .b ſ perfectionem fidei t charitatis.
res sup eō holocaūsta domīo deo tuo:
a ſ virtutes que pacem nobis veram acquirunt. b ſ de
fructu virtutum.
et immolabis hostias pacificas:cōme/
a ſ spiritalibus deitatis. b ſ cui placet rale cōuiuium.
descz ibi t epulāberis coram dōmino
a ſ sanctos:qui euangelium scripsū in cordibus suis hnt.
deo tuo:Et scribes sup lāpides omnia
ſ euangelij. ſ sine scrupulo dubitationis.
verba legis huius plane t lucidē.Dixe
runtq; moyses et sacerdotes leuitici ge
neris ad omnem israel:Attende t audi
israel.Hodie factus es populus domi/
ni dei tui.Audies vocem eius:et faciēs
mandata atq; iustitias q̄s ego ꝓcipio
tibi .Pręcepitq; moyses pplo in die illo
a ſ quasi ex charitate seruientes:t ad benedictionem ren/
dētes. ſ nobiliores tribus.
c dicens:Ihi stabūnt ad benedicendū do c
a ſ qui interpretatur diuisio et significat doctrinā noui te/
stamenti. b ſ baptismi sacramento.
minum super montem gariçim iordā/
ne transmisso:symeon:leui: iudas :isa
char:ioseph et beniamin . Et e regione d
a ſ qui timore pene et maledictionis future ꝓcepta faci
unt. ſ ignobiles.ſ.inter quos est ruben qui ascendit cubi/
le patris sui ,abulon vltimus lie t ancillarum filij.
isti stabūnt ad maledicendum in mon/
te hebal: ruben: gad t açer : ꝯabulon :
d dan et neptalim. Et ꝓnunciabunt leui e
a ſ rora mentis intentione.
te:dicētq; ad omnes viros israel excēl/
e sa voce: Maledict⁹ homo qui facit scul/ f
ptile t conflatile abominationē domi/
ni opus manuum artificū:ponetq; illō
ſ cordis.
f in abscōdito. Et respōdebit omnis po/
pul⁹:t dicet amen. Maledict⁹ q̄ nō ho/ g
a ſ honora patrem tuū et matrem tuam tē. ſ deum vel
predicatorē. ſ carnalem. ſ ecclesiam.
nozat pātrē suū t matrē suā. Et dicet oīs
ſ qz cōe ꝓcepti. ſ auaricia t heresim detestat ſ statu
ta patrum transierunt hereretici.
g pplus amē. † Maledict⁹ q̄ trāſfert termi b

et maledictionū istitutio,scdo earū in
ꝓcatio.ca.xxviij.tertio eaꝝ susceptio.
ca.xxix.ſrto maledictionū mitigatio
xxx.c. Circa ꝓmū ꝓponit istitutiōis
act⁹.secūdo subdit ,pnūciatōis mod⁹
ibi: Et ,pnūciabūt leuite. Qtū ad pri
mū describit tps.cū dr: a ¶ Cūq; trā
sieris.tē.qz añ ingressū terre ,pmissionis
nō debebāt iste bñdictiones t maledi/
ctiones fieri:ſ postea fuerūt factē: vt ha
beť Josue.viij. Secūdo describit solē
nitat⁹ rit⁹ ī decalogi descriptiōe: t al/
taris edificatiōe:t holocaustoꝝ imo/
latione. b ¶ Ut possis in eis scribe.
oīa ℞.le.hu.ioz.trāſ.ſ.decē ꝓcepta de
calogi:qz oīa alia nō posset ibi scribi.
c ¶ Et edificabis ibi alta. de lapi. q̄s
ferrū nō tetigit.cā hui⁹ dicta ē Exod.
xx.ca.in fine. Tertio tāgit loc⁹ cū sub/
dit:Hi stabūt ad benedicendū dño su/
p montē gariçim.t cū subdit post:
d ¶ Et e regiōe isti sta.ad maledi.i mō
te hebal. Sūt enī duo mōticuli ,pinq
t ,pe ciuitatē sichez. e ¶ Et ,pnūcia
būt. Hic ꝓfr̄ pōit ,pnūciatiōis mod⁹.
Et ꝓmo circa obseruationē t trāſgres
sionē aliāꝝ ꝓceptoꝝ spēcialit. Scdo to/
ti⁹ leg⁹ generaliter.ibi: Maledictus.
Circa ꝓmū dr: Et ,pnūciabūt leuite
scz benedictiōes t maledictiōes. ſ cō/
tra hoc videť qđ iā dictū est q̄ tribus
leui est de stantib⁹ ad benedicendum.
Ad qđ dicūt aliq̄ exp̄sitores q̄ sacer
dotes t leuite ꝓmo cū arca ascēdebāt
mōtē gariçim:t ,pnūciabāt ibi bñdi/
ctiōes:t pp̄s ibi existēs ꝓ singlos rñ
debat amē:t p⁹ ad maledicēdū cū ar
ca ascēdebāt montē hebal.t pp̄s ibi
existēs rñdebat amē:tñ supra trib⁹ le/
ui nolata ē cū bñdictib⁹ tm̄ : ad desi
gnādū q̄ ad ꝓlatos t rectores eccie ꝓ
se ptinet bñdicere. nō aūt maledicere
nisi ꝓ accidēs ,p peccātū cōtumacia.
Ra.Sa.dicit q̄ sex trib⁹ stabāt ī mōte
gariçim:ita q̄ ioseph acciꝑat hic ꝓ
duab⁹ tribub⁹ .ſ.ephraim t manasse:
ser aūt alie erāt in mōte hebal. Sacer
dotes aūt t leuite erāt in medio duo/
rū montiū.t ꝓmo vertebāt facies su/
as versus mōtē gariçim:t ,pnūciabāt
vnā bñdictionē ꝓ modū q̄ post dicēť:
t oīs pplus existēs in vtroq; mōte re/
spōdebat amen.postea vrebāt facies
suas ad mōtē hebal ,pnūciādo male/
dictionē oppositā:t pp̄s hic t ide rñ/
debat amē. Dicūť tñ illi q̄ erāt ī mōte
gariçim stare ad bñdicendū:eo q̄ sa/
cerdotes t leuite ,pnunciando bene/
dictiones vertebant facies suas ad il
los.t eodē modo dicunt alij stare ad
maledicendum. Qz autem leui nume/
ratur inter benedictiones tm̄ : ratio
tam dicta est . Potest etiā dici q̄ aliq̄
de tribu leui erāt ī mōte gariçim: qz ñ
oēs erāt necessarij ad ,pnūciādas bñdi
ctiōes:ſ nulli eoꝝ erāt ī mōte bebal.
f ¶ Maledict⁹ hō.Hic nō pōit aliq̄ bñ
dictio expſſe.t tñ de ipis fctā ē supra
mētio. Ad hoc dicit Ra.Sa .q̄ itelligūť
p maledictiōes oppositas:ita q̄ sacer
dotes t leuite ꝓmo direct⁹:Bñdict⁹ hō
q̄ nō facit sculp.t ,pfla.tē. t rñso a pplo
amē dicebāt:Maledict⁹ hō q̄ fa. scul.
tē.t sic ꝓfr̄ ō aliꝑ maledictiōib⁹ t bñ
dictiōib⁹ opposit⁹. g ¶ Maledic.q̄ nō
ho.pa. Jn hebreo hr̄:Maledict⁹ q̄ vi
lificat pr̄ez. vilificare enīz pei⁹ ē q̄s nō
honorare. b ¶ Maledict⁹ q̄ trāſ. ter. † ē.19.b

¶ a Maledictus q̄ dor. cū vxo. Vis incest⁹ abo minatio est. sed specialiꝫ hereticos ⁊ scismaticos peruit q̄ spōsā xp̄i (q̄ oīm pax ⁊ creator est) erroze corrumpūt. Tropologi ce vo ꝓhibet ne q̄s acti onē prauā patris sui imi tando diffamet ⁊ igno miniā el⁹ reueleꝫ.

b Maledict⁹ q̄ dor. cū om. iu. Maledictus ē q̄ gentiliū stulticiā sequif. Vir aūt aut mulier nō p fragilitatē ꝑseueranter tali cōmixtioni inherēs reus est mortꝭ. c Dormit cū so. i. maculat pra ue docēdo aut prauo ex empla demōstrādo: alte rius animā. Pater enim noster vnus est deus: et mater ecclesia: nos autē omnes fratres aut sorores sumus. d Cū so cru sua. Socr⁹ prauę acti onis ꝓcupiscentia: q̄ oīs peccati cōcupiscētia ma ter est. Diligenꝫ ergo at tendam⁹ vt cōcupiscētie resistamus ne cupita im pleamus. e Maledi ctus q̄ clam pcus. pri. s. Quocūq; mō hominez occidere pctm est. Mirū ergo videf quare male dictū tm dixit q̄ clā pcussit. Sed forte clā pcute re est corde odisse. vnde: Job.5.c Qui odit fr̄es suū homi Leui.19.d cida ē. ⁊ alibi: Ne oder⁊ fratrē tuū in corde tuo. f Male. q̄ nō pma. Nec sinia generaliꝫ ⁊ ꝑterita ⁊ ꝑsentia ⁊ dicēda legis mādata cōplectit: tanto grauior q̄nto generalior Quis enī pōt sine transgressione oīb⁹ ꝫmōib⁹ legꝭ pmanere. cū ⁊ Pau Ro.3.c l⁹ dicat: Quicūq; ex operib⁹ legꝭ fūt sub maledicto sūt. Nemo hāc male dictionē euadere potuit nec legislator: nisi xp̄s: vñ: Christus nos rede mit de maledicto legꝭ fact⁹ ꝓ nob⁹ maledictū.

Gal.3.b. ¶ Ca. XXVIII In ārt. Sic inobe diētib⁹ p̄dicit maledictiones ⁊ supplicia: sic obedientib⁹ ꝓmittit bñdictiones ⁊ ꝑmia.

h Fructusq; iu. r. diuersos ordines notat sb̄dito rū. Alij ei doctorib⁹ cor pozalia p̄bēt adiumēta: Alij laborāt p̄ut q̄ sibi fuerit ꝓceptū. alij simplicitate ꝓtēti p ignorātiā vi te studēt tm placere: vn⁹ q̄sq; ꝓprium donum hz ex deo. i Bñdicte reliq. Bone itēritōis ꝑmū: ⁊ si volūtas nō habeat effectū: q̄ pax hoīb⁹ bo. rē. i ¶ Ingredies

dictus q̄ puerit iudiciū aduenę pupil/
a ¶ viduam eius benedicens benedicam.
li et vidue: Et dicet oīs popul⁹ amen: †
a Maledictus qui dormit cū vxore patrī
sui: et reuelat operimentū lectuli eius:
Et dicet omnis populus amen. Male/
dictus qui dormit cum omni iumento:
Et dicet omnis popul⁹ amē. Maledi/ †
c ctus qui dormit cū sorore sua ⁊ filia pa
tris sui vel matris suę: Et dicet omnis
populus amen. Maledictus qui dor/
d mit cum socru sua: Et dicet omnis po/
e pulus amē. Maledictus qui clam per †
a ¶ oderit. b ¶ quemliber hominem.
cusserit ꝓximū suū: Et dicet oīs popu/
a ¶ auariciam percutit. b ¶ sicut iudas. ¶ beatus qui ex
cutit manus suas ab omni munere.
lus amen. Maledictus qui accipit mu/
a ¶ vitam rēpozalem vel animam immortalem.
nera vt percutiat animaz sanguinis in
nocentis: Et dicet omnis ppls amen.
a ¶ pfecte ¶ mēte. b ¶ omnibus.
f †Maledict⁹ qui nō permānet in sermō b
¶ custodiendis. ¶ sufficit facere nisi perficias.
nibus legis huius: nec eos ope pficit:
¶ id est vere vel semp.
Et dicet oīs ppls amē.

Capitulum: XXVIII

¶ corde.

S In autem audieris vocem do ¶†
a ¶ opere. b ¶ mente.
mini dei tui vt facias atq; cū/ †
a ¶ nec vnum te ꝓtereat. b ¶ non mea. c. ¶ medius.
stodias omnia mandata ei⁹ q̄ ego pre/
¶ ꝓcepta ostendo ¶ ꝓmijs blanditur.
cipio tibi: hodie faciet te dn̄s de⁹ tuus †
excelsiorē cūctis gēt⁹ q̄ versant in ter
a ¶ quia a deo. b ¶ quas tā dicet. Circūdabunt te vndiq;
ra. Veniētq; super te vniuersę bñdictiō
nes iste et apprehēdēt te: si tamē prece/
a ¶ benedictionē cōtēplatiue vre ⁊ actiue significat.
b ¶ ineus et foris.
pta ei⁹ audieris. Benedictus tū in ci/ †
a ¶ ecclia. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei: in qua bene
dictus qui vocat cōtēplationi. b ¶ exercitio boni opis.
c ¶ hoc ad ciuitatē respicit. ¶ cōsilia: cogitationes.
ſuitate: ⁊ bñdict⁹ i agrō. Bñdict⁹ frūct⁹ ‡‡
a ¶ mentis vel cordis vnde ꝓcedunt cogitationes.
¶ hoc ad agrū ¶. opa. c ¶ actiō. exterrinsece. ¶ opera.
¶ homines et iumenta saluabis domine.
¶ opera. ¶ subditoꝝ.
b ventriꝭ tui: ⁊ frūct⁹ terrę tuę: frūctusq; iu
a ¶ quinq; sensuū qui cum iumentis nobis communes sunt
b ¶ boum ouium scz qui laborare possunt.
mētoru tuoꝝ: grēges armētoꝝ tuo
a ¶ conuentus innocentium.
rum et caule ouium tuarum. Bñdicta ⁂†
a ¶ virtutum custodia. b ¶ bona voluntas que remanet
post opera.
horrea tua: ⁊ benedictę reliquię tuę. e†

pri. sui. ꝓ talē trāslationē furādo partē ter/
re ꝓximi. a Maledict⁹ q̄ errare facit cecū
in itinere. cec⁹ vocat hic nō solū ille qui ꝓpa
tus ē visū: q̄ tales nō icedūt sine ductore cō
muniter: ⁊ etiā ille q̄ ignorat viā ꝓ quā debet
incedere. Cetera patēt. b Maledict⁹ qui
nō ꝑmanet. Hic ponit maledictio ⁊ benedi
ctio ei opposita respectu obfuātie ⁊ trāsgref/
sionis totius legis generaliter: ⁊ sic in aliis ꝑ
dict⁹ ꝓmo ꝓnūciabāt bñdictio sup obseruā
tes: ⁊ maledictio sup trāsgredientes legē i ali
quo ꝓticulari mādato: sic in isto generali ꝑ
mo ꝓnūciabāt leuite dicētes: Bñdict⁹ q̄ per
manet in sermonib⁹ legis hui⁹: ⁊ rīsio a ꝓlo
amē: pnūciabāt maledictionē oppositā dicē
tes. Maledict⁹ q̄ nō ꝑmanet rē.

Moraliter. La. XXVII

Precepit aūt moyses rē. Hui⁹ āt ꝓcepti ponit execution Je sue. viij. ⁊ ibidē ponet sensus mystic⁹ dn̄o cō cedēte b Maledict⁹ q̄ trāsl. ter. p. s. p istū ꝓmū significat xp̄m. de q̄ dr Joh. j. Verbuz caro factū ē ⁊ habitauit in nobis. igit trāsfer re termios hui⁹ xp̄i ē discedere a doctria eua gelij. qđ faciunt heretici ⁊ scismatici. ꝓ qđ sunt a dn̄o maledicti. a Maledict⁹ q̄ ce/
cū errare fa. i iti. Hzego. Homel. xxxvj. In p̄/
senti eteni vita quasi in via sum⁹ q̄ ad patriā
pgim⁹. Igit ꝑlati curati ⁊ doctores q̄ p malā
doctrinā suā vl vitā simplices faciunt pecca
re cecos in itinere faciūt errare. Hzego. in pa
stora. Cū pastor ꝓ abrupta gradit ꝓhis est vt
ad p̄cipitiū gregꝭ sequat. † Maledict⁹ qui
dormit cū vxore pa. sui. ꝑlat⁹: curat⁹: siue p̄
dicator cū vxore pr̄is sui dormit: q̄si vbo ma
lo vt facto eccliam xp̄i pr̄is sui sponsam pol
luit. † Maledict⁹ q̄ dor. cū oī iu. p iumēta Gal.3.b
pr̄ intelligi hoies voluptuosi. Hzego. expo
nēs illud Jobel. j. Cōputruerūt iumēta i ster
core suo. dicit: Jumēta i stercore suo cōputre
scere est in fetore luxurie vitā finire. Igit mo
rāliē cū iumēto dormit q̄ cū luxurioso in mal
actib⁹ se cōiūgit. † Maledict⁹ q̄ dor. cuꝫ
sorore sua filia pr̄is sui. p istā sororē intelligit
sapīa. Prouū. viij. Dic sapie soror mea es. Ipa
ē est filia dei pr̄is oīm. Eccli. j. Omis sapia a
dn̄o deo ē. Ille igit ꝑlat⁹ vel doctor cū sorore
sua filia pr̄is sui dormit: q̄ sapiam a domino
sibi datā imūdicia vite polluit ⁊ ꝓ cēptibilem
alijs reddit. Hzego. Homel. xxxvij. Cui⁹ vita
despicit restat vt ei⁹ ꝓdicatio cōtēnat.

† Maledict⁹ q̄ clā pcutit p. su. hoc aūt facꝫ
q̄ occulte. pr̄io ostrahit. † Maledict⁹ q̄ ac
cipit munera rē. hoc moraliē faciūt q̄ ꝓpter
lucrū psonas simplices ⁊ inocētes ad
mortale pctm inducūt: sic faciūt frequēter me
diatores ⁊ mediatrices fornicatiōis ⁊ adulte
rij vl alteri⁹ cuiuscunq; mortalis pcti.

¶ Ca. XXVIII In aūt audieris vocē. Hic pōr pōit bñdictionū ⁊ maledicti
onū ipzecatio. Et ꝓmo bñdictionū su
p observatores legis. secō maledictionū sup
trāsgressores. ibi: Qr si audire nolueris.

Circa ꝓmū sciēdū q̄ bñdictiones ipzecanꝫ
ꝑm ea q̄ solēt hoies desiderare in pr̄i vita: q̄
in veteri lege observatorib⁹ legꝭ ꝓmittebāt
bona tpalia tā q̄ hominib⁹ carnalib⁹ ⁊ ipfectꝭ
q̄ nō pr̄t cape spualia. ⁊ ꝓpt hoc dr Aplus
ad Heb. vij. Nihil ad pfectū adduxit lex. So
lent aūt homines desiderare ꝓmo ꝑperita
tem domus sue: q̄ consistit in fecūditate ꝓlis
⁊ abūdātia tpaliū bonoꝝ. ⁊ q̄tū ad b dr i ge
nerali: Bñdict⁹ tu i ciuitate ⁊ bñdict⁹ i agro.
Et pōr explicat magꝭ in ꝓticulari. cū dr: Bñ
dict⁹ frūct⁹ vētriꝭ tui rē. d Bñdicta bor
rea tua. q̄ plena erūt bōis: nec putrefiēt ibi:
et bñdicte reliquie tue. i. supabūdātie bo
noꝝ tuoꝝ: q̄ de illis dabis paupibus: ⁊ illi

¶ bñdicēt ti

¶ a Ingrediēs rē. Ingredit ille p ostiū q̄ p fidē catholicā iurta volū tatē dei intus meditatur ⁊ tractat. Egredit q̄ idē coraz hominib⁹ ad laudē dei manifestat. b In cō
Ps.57. spectu tuo. Et gaudeas. Letabitur cū viderit vindictā iustus. c Bñ dicetq;. Bonis opib⁹ tribuēs icre/
mentū ⁊ felicē successū. d Celuz. Ibidē.18. Prophetas ⁊ ap̄los. de q̄b⁹ dr: Le li enarrāt gliaz dei. q̄s dns aꝑit cū p eos doctrinā vl doctrīe abūdāti am tribuit: vt carnaliū corda ꝑ im bre irrigata ꝓferāt germia bonoꝝ operū. e Fenerabis rē. i. tanta erit abūdātia tibi q̄ poter⁹ dare pe cuniā gēt⁹: illis vo nō tāta. Vel de doctrina ecclīastica intelligit.

Fenerabis gēt⁹. Fenerat eccle sia gēt⁹ mult⁹ q̄ diuīa charisma ta erpēdit natiōib⁹: nec fen⁹ accipit qr nō ꝑsentē remunerationē ꝑ futu rā inquirit. Excellit enī omnibus ⁊ caput est oībs nō cauda. Semp su pra est: ⁊ nō. ſ. Quia licet ꝑsturas ⁊ ꝑsecutiōes maloz in mūdo patia tur: ⁊ fortioz tñ aduersarijs ē fide ⁊ virtute ꝓmijs vniuersis. Unde con stituat te dn̄s in caput rē. f Nō declinauer⁊ ab eis. Aug⁹. Lxx. Nō ꝓteribis ab omnib⁹ verbis q̄ ego mādo tibi dextra aut sinistra ire p⁹ deos alienos fuire illis. Dextera i laude ponit Qr autem reprehēdi tur in via vite qui declinat ad de/
xterā: nō ea reprehendunt q̄ in de/
xtera sunt: sed q̄ declinat in ea. i. q̄ si
Josue.23.b bi que dei sūt arrogat. Ut: Nō de clines in dextera aut in sinistra: vi as enī q̄ a dextris sūt nouit dns rē. Bone ergo sūt: qr nouit dns viam iustoꝝ. Declinare ergo in dextera
Deu.12.d est nō dei gratia ꝫ bonū sibi tribue re. Unde addit. Ipse enī rectos fa/
ciet gressus tuos rē. Dextera q̄ aut sinistra ire post deos alienos serui re illis: nō ideo dictū est q̄ dij alie/
ni possint in dextris accipi: sed ter/
rena loca q̄ i dextra aut sinistra ba
bēt gētes alienos deos colētes. Ut ita: Nō ꝓteribis ab omnib⁹ ꝛ/
bis rē. vt pretereūdo q̄ mādata sūt
f eas post deos alienos. Hoc enī om nia seqꝰ cōmēdat voluit: vt ne ꝓ pter felicitatē appetēdā aut infeli citatē fugiēdā auxiliū petat ab alie nis dijs. Aut sic vt vel cōcilient vt ꝓsint vel placent ne noceāt: ꝑm il
Ps.143. lud: Dextera eoz dextera iniq̄tat⁹: qui opinant hominē. ſ. bis reb⁹ fie ri beatū quas ⁊ boni ⁊ mali habe re possunt. Et ideo dextera iniqui tatis: quia iniqui sunt qui eā dexte rā putāt: nō est enim vera dextera: sed dextera eoz qui beatū dixerūt populū cui hec sunt. cuz beatus sit ꝑplus cui⁹ dns deus eius. hec ē ve ra dextera ⁊ eqtatis ⁊ nō iniquita tis. Nō ē ergo eūdū post deos alie nos nec in dextera: vt estimet bō ex ipsis se fieri beatuꝝ: neq; in sinistra existimādo illis aduersantib⁹ fieri miserū. Aut si dexterā intelligimus eterna: sinistrā tēpozalia bona: nec ꝓpter hec nec ꝓpt illa colēdi sūt.
g Qr si audi. rē. Sic custodiēti bus mādata ꝓmisit benedictionē: sic negligētib⁹ ꝓnūciat maledictio

¶ nem. Percu

a ¶ in ꝓceptiōe ꝓmij. b ¶ eccliam. ¶ fidē. ostiū. de quo dicit: Ego sum ostium per me si quis introierit [illegible]ur. c ¶ de p
senti vita ad eternam. d ¶ si custodieris mandata. a†
a Benedict⁹ eris ⁊ i grēdiēs ⁊ egrēdiēs. Dā/ †
a ¶ spiritales: demones: hereticos: gentiles. b ¶ quasi supbi.
bit dn̄s inimicos tuos qui cōsurgūt adu/
a ¶ dns cōterat sathan sub pedib⁹ tuis. b ¶ adunati ad nocēdū.
b sum te cōruētes in cōspectu tuo: Per vnā b
¶ terroze dissipari.
viam venient contra te: et per septē fugiēt
¶ gratiam spiritalem.
a facie tua. Emittet dominus benedictio/ †
¶ cordis secreta.
nem super cellaria tua: et super omnia opa
a ¶ gratiā bonoꝝ celestiū multiplicando. b ¶ ecclesia.
c manuū tuaꝝ: bñdicetq; tibi in terrā quā c
¶ a morte anime.
acceperis. Suscitabit te domin⁹ sibi in po c†
pulū sanctum sicut iurauit tibi si custodie/
ris mandata domini dei tui: ⁊ ambulaue/
¶ corporales et spirituales.
ris in vijs eius: videbuntq; omnes terra/
a ¶ intus in fide: et foris in opere radians.
rum populi q̄ nomen domini inuocatum
a ¶ qui ꝓdicatoribus necessaria ministrant.
sit super te ⁊ timebunt te. Abūndare te fa/ †
¶ mentis.
ciet dominus omnibus bonis fructu vteri
¶ corꝑis vel ecclesie.
tui: et fructu iumentoꝝ tuoꝝ: fructu terrę
a ¶ placatus qui aliquando claudit iratus.
tuę: quā iurauit domin⁹ ꝓfīb⁹ tuis vt da
ret tibi. Aperiet dominus thesaurum suum d†
a ¶ doctrinam. b ¶ cordibus terrenoz.
d optimum cęlū: vt tribuat plūuiaz terrę suę
in tempore suo: benedicetq; cunctis operi
e bus manuum tuaruz. † Et fenerabis gēt⁹ e
multis: et ipse a nullo fenus accipies. Con f
¶ principatum.
stituet te dominus deus tuus in caput et
¶ delectionem.
non in caudam: ⁊ eris semper supra ⁊ non
subter: si tamen audieris mandata domini
dei tui q̄ ego ꝓcipio tibi hodie: ⁊ custodi
eris et feceris ac non declinaueris ab eis: g
a ¶ in recta moralitate vel operibus bonis. et sibi attribuit ille
declinat in dexteram.
nec ad dexterā nec ad sinistram: nec secut⁹
fueris deos alienos: neq; coluerꝭ eos†. Qr b†
a ¶ corde. ¶ cum possis. b ¶ qui audiendus q̄ deꝰ ⁊ domin⁹.
si audire noluerꝭ vocē domini dei tui vt cu
a ¶ dilectione. b ¶ opere.
stodias ⁊ facias omnia mādata eius ⁊ ce/
rimonias quas ego ꝓcipio tibi hodie: ve
¶ opprimendum: et apprehendent te ne euadas.
nient super te omnes maledictiones iste et
apprehēdēt te. Maledict⁹ eris in ciuitate: i
maledict⁹ in agro: Maledictū horreū tuū:
⁊ maledictę reliqe tuę. Maledict⁹ fruct⁹ vē †
tris tui: ⁊ fruct⁹ terrę tuę: armenta boū tuo
ozū et greges ouiū tuaꝝ. Maledict⁹ eris i/
grediēs: ⁊ maledict⁹ egrediēs. † Mittet do
¶ verbi dei. b ¶ sterilitatem virtutū.
min⁹ sup te fāmē ⁊ esuriē ⁊ increpationē: i oīa
opera tua quę tu facies: donec conteret te
et perdat velociter ꝓpter adinuentiones k

benedicēt tibi. Cōsistit aūt bona dispositio dom⁹ i cor/
poris incolumitate sine q̄ ꝓ
dicta bona parū valeret ho
mini. ideo subdit: a Be
nedict⁹ eris ⁊ in gre. rē. qr intus ciuitatē ⁊ extra pote/
ris cōuenienꝫ exercere ꝓpa tibi cōuictia. scōo solēt ho/
mines desiderare inimicoꝝ suoꝝ depressionē. ⁊ q̄tū ad hoc dicit: Dabit dn̄s inimi cos rē. b Per vnā viā ve. cō. te. mod⁹ ē eni venien di ad ꝓlū. ſ. vnit⁹ cōiūcti: ⁊ mod⁹ fugiēdi ꝑ diuersas vias. tertio desiderāt hoies fame celebritatē in bonita te. ⁊ q̄tū ad b dicit: c Su scitabit te do. ſ. in po. san. ⁊ scitas ista ꝑ famā diuulga bit⁹ ad dei gliam ⁊ tuā. ideo subdit: Videbūtq; oēs ter rarū ꝓlī rē. ⁊ subdit: d Aplet do. the. su. opti ce. dicit aūt celū thesaurus: qr ibi reposita sūt ⁊ absc̄di ta bona diligētib⁹ deū. ſm illud. j. Cor. ij. Qr oculꝰ nō vidit rē. Dicit aūt thesau rus: qr tota fertilitas bono rū in istis inferioꝛib⁹ ꝓcedit ex influētia celi ⁊ stellaruꝫ. e Et fenerabis gē. mul. i. accomodabis. q. d. ita plen⁹ eris diuitijs q̄ poteris ac/
comodare grat⁹ gētib⁹ mul tis. quarto desiderāt hoies dominiū ⁊ honoꝛis sublimi tatē. ⁊ q̄tū ad hoc dr: B
f Cōstituet te dn̄s de⁹ tu † 5.15.b
us in caput. qz est supioꝛ ps corꝑis. g Ac nō declina ue. ab eis nec ad dx. nec ad si. i. dēcūq; ꝛpulsu ꝓpritatis seu aduersitatis. h Qr si audire nolu. Hic pōr pōi tur ipzecatio maledictionū sup legꝭ trāsgressores: ⁊ sic i ꝓcepta sūt bñdictiones ꝫ ea q̄ hoies desiderāt i vita pr̄i vt dictū ē: sic ēt maledictio nes impleanꝫ ſm ea q̄ hoies abhoꝛrēt in pr̄i vita: ⁊ ſm ꝑ posset diuidi sequēs lra: † Leui. 26.b
vt patebit ꝑ distinctiones co Treū.2.f
rū ꝑ abhoꝛrēt. ista aūt distri Mala.2.a
ctio nō est ita ꝑfa q̄n de ꝑ Ps.118.
tinētib⁹ ad vnam gtē plura ponāt i alia: ⁊ ecōuerso: qr moyses ista tradebat ꝓlo ꝑ modū exhortatiōis ⁊ ꝓdica tiōis. ⁊ iō frequēter itermis cet illa q̄ ꝑtinēt ad diuersas maledictiones ꝑ modū cuiuſ dā eraggeratiōis. Accipiaꝫ tñ distinctio. put pōt fieri per oppositū ad bñdictiones: q̄ ꝓmo solēt hoies abhoꝛrere malā dispositionē dom⁹ sue q̄ cōsistit in sterilitate. ꝓlis: ⁊ penuria bonoꝝ. ⁊ q̄tū † 2.Cor.11.b
ad b dr: i Ma. cris in ci. rē. ⁊ qtz lra ex ꝓdictis vsq; ibi: k Ꝓpt adinuen. tu. i. pctā q̄ sūt a nob⁹: ꝛ hōa sūt a deo: ſm qđ hr Osee. x. iij. Perditio tua ex te isr⁊.

¶ nem. a ¶Percutat te domi. Aug⁹. Quis tã ipie ōspiat vt dicat deū malas hoīm volūtates ꝯs voluerit quãdo voluerit vbi voluerit in bonū non posse cōuertere. Sed cū facit: p miseri cordiã facit. Cū nō facit: p iudiciū nō facit: q̃ cui vult miseret: t quē vult obturat. b ¶Et aere cor. vita polluta ex carnali imūdicia. Carnalis vita p aerē exprimit: qz aeris spiramīe hūanū corp⁹ vitificat. c ¶Sit ce. Elemēta quib⁹ fruct⁹ nutriunt cōparat durissimis metall⁹: qz petã hominū cōmutãt ordinē rerū t q̃ ad solatiū cōdita sunt
Sap.5.d hūano generi. vñ: ¶Pugnabit p eo or
Allego. bis terrarū ptra īlensatos. ¶Allego. Celū est eneū puaricatoribꝰ legis: cū nullã a sctis doctoribꝰ merenk clemẽtiã sed durissimã doctrinã vel disciplinã: qñ ipi nō cor carneū t mollē aiaz ℔ lapideū hñt t ferreū. Sic duro pplex in lapide dabat vt ex munere acceptо figuraret. d ¶Et do. im. quasi sic puluis t cinis nō facinut fructuz: sic doctrina ribi ifusa non exciter germina virtutū: ſz eternū pñiciet interitū. ¶Puluis eni bonox opex sterilitatẽ. Cinis designat ꝟbustionẽ: qz palee pctox cōburent igni iextinguibili.
e ¶Et disp. Sicut in die captinati p latitudinẽ orbis dispſi sūt: qz ptra deuz collecti sūt: sic generatio malox a spiritibus immūdis dispſa p penarū ge-
Ps.91. nera pturbab. vñ. Inimici tui pibūt t dispgent oēs q̃ opank iniq̃tat.
f ¶Percutiat te do. Ulcera dolosa et pruriletа malicia. Uesice inflata superbia. Scabies t pruligo ira feruida et furor⁹ insania. Hec ī pñti ꝟgrua pena pctis infligit: p⁹ hãc vitã (qd signat in posterioꝛibꝰ) feroꝛe scelerū t eternis cruciatibꝰ sustinebũt. ¶Percu. te Heretici t scismatici clarescẽte euãgelio in toto orbe errorꝛis cecitate inuolu
ti amentiã suã epercẽtes catholice fi- g
dei cõtradicũt. Jdeo ecclie calũniã su
stinẽt t a veritate oppzimunt. ¶Ame
tes t ceci fuerũt cũ xpi miracula vidẽtes ī beelzebub ea fieri dicebãt: t xp̃z deũ esse negabãt nec veritatẽ videbãt .i. intelligebãt. g ¶Et pal. in. Tenebre facte sũt cũ crucifigeret ihesus vſq̃ in bozã nonã: sicut tenebre crãt ī iudea ꝟ cozdib⁹. h ¶Nõ dirigas vi. t.
D nec xp̃o p̃dicãte crediderũt: nec p pñtiã dirigi voluerũt. i ¶Uroꝛẽ accipi. In vroꝛe plebs hereticis sociata accipit: cũ q̃ diabol⁹ fornicat dũ in errorẽ seducit. Aialia hereticꝰ rapiunt cum subiecti ab eis liberank: cũ ipsi vita et doctrina priuank. Substãtiã q̃z iudei sibi docendo t scribẽdo figuraliter p̃parauerũt: ecclia sibi cõuertit ī vsũ. k ¶Fruct⁹ ter. tuc. Tota cerimoniarũ vtilitas ad ecclesiã trãslata est. Hec abũdãtia fruit: iudei egestate pe-
Isa.65.b reũt. vñ p Isaiã dicit: Serui mei co
medẽt: t vos esurietis. l ¶In genti. k
Fortitudinẽ. ſ. et stabilitatez auferat. Uel in genib⁹ pcutiaſ cui⁹ nouissima opera damnank. m ¶A plãta pedis. Sic ab initio ꝓaue volũtatis vſq̃ ad pfectionẽ operis maliciaz exercuisti.
Ibidē. 1.b vñ. A plãta pedis vſq̃ ad verticẽ nõ est in eo sanitas. ℔ in vltima captiuitate cõpletũ est. n ¶Ducetq̃ te. Heretici vel mali catholici q̃ cõtenũt pce
m pta dei a demonib⁹ t vitijs variis ca-

¶ ptiuank. Sicut seruꝰ ita t dñs: t rex sic populꝰ: magister sic discipulꝰ. a ¶Et regẽ.
4.Re.17.a Osee regem samarie salmanasar rex assyriorũ cũ decez tribub⁹ duxit in captiuitatẽ. Nabuchodonosoꝛ. Ioachim et sedechiã regẽ iuda cũ ꝑplo captiuauit. b ¶Semẽ. mul. nobis q̃z cauendũ est ne ꝑdam⁹ patrẽ q̃ cõfirmat cor hominis: t vinũ q̃ letificat: t oleũ q̃ exhilarat factẽ. c ¶Aduena q̃ tecuz. A parte significat abiectio in
deoꝛ t electio gẽtiũ.
Deut.21.a vñ: Auferet a vob⁹ regnũ dei t dabit gẽti.
Ibi.10.b fa. f. e. t alibi: Sic ert nouissimi pmi t pmi nouissi. Hzego. Ad
uena q̃ tecũ xlak tc. Creatoꝛ oim p incarnatiõis sue mysteriũ iudeã visitare dignatus ẽ: ſz ipe nõ cog⁹uit tp̃s visitatiõis sue Jdeo gẽtib⁹ frequẽter in ꝑdam data ẽ. nouissime romãis tradita t venerũt sup eã oia genera maledictionũ q̃ ī libro leg⁹ scripta sũt. Similit his q̃ grãz dei igrati accipiũt. certa ẽ dãnatio Si eni q̃s irrita faciens legẽ moysi sine vlla miſatiõe moꝛitur: q̃nto deteriora merentur supplicia q̃ filium dei cõculcauerit t sãguinẽ testamẽti polluũ duxerit.

¶ Et erit

Ni.de ly.

captiuos: t affligunt lõga morte. Tertio solẽt boues abhoꝛrere infamiã t ipzoperia sustinere. t q̃ tum ad hoc dicit: Et eris perdit⁹ in puerbiũ et fabulã oib⁹ populis. t subdit:
a Semẽtẽ multã iacies in terrã tc. vt ꝓ hoc appareat oib⁹ q̃ tu es hõ maledict⁹ a dõ t derelict⁹. Quarto solent homines abhoꝛrere subiectionẽ: t marie ab inferioꝛibus se. t q̃tũ ad ℔ dicit: b ¶Aduena q̃ tecuz versaſ in terra ascẽdet sup te: q̃tum ad diuitias. ió subdit: Ipe fenerabit tibi. t q̃tum ad honoꝛes. ió subditur: Ipe erit in ca, tc. subdit:
Et crũt

minus et regem tuum quem constituꝛ super te in gentem quã ignoras tu et patres tui: et seruieris ibi dijs alienis: ligno et lapidi: et eris ꝑditus in prouerbiũ ac fabulaz omnibus populis ad quos te ītroduxerit dñs. † Semẽtẽ multã a ſ inanis gloria: mentis instabilitas iacies in terrã et modicũ cõgregabis: qz locuſte deuozabũt omnia. Uineã plãtabis et fodies t vinũ nõ bibes: nec colliges ex ea quippiã qñ vastabiſ vermib⁹. Oliuas habebis in omnib⁹ termis tuis: t nõ vngeꝛ oleo: qz defluẽt t deperibũt. Filios generab⁹ t filias: t nõ fruerꝛeis: qñ ducẽk i captiuitatẽ. Oēs arbozes tuas t fruges terre tue rubigo cõ
ſ gentilis.
sumet. Aduena q̃ tecuz versaſ in terra ascẽdet sup te eritq̃ b
ſ humiliaberis.
sublimioꝛ: tu aũt descẽdes et eris inferioꝛ. Ipse fenerabit tibi: et tu nõ fenerabis ei. Ipse erit in caput: t tu erꝛ in caudã. Et veniẽt sup te oẽs maledictiões iste: t psequẽtes apphẽdẽt te donec itereas: qz nõ audisti vocẽ dñi dei tui: nec seruasti mãdata ei⁹ t cerimõias q̃s p̃cepit tibi. Et erũt in te signa atq̃ ꝓdigia: t in semie tuo vſq̃ in sempiternũ: eo q̃ nõ seruieris dño deo tuo in gaudio cozdiſq̃ lẽticia ꝓpter rerũ omnium abundantiã. Seruiesꝛ inimico tuo quem immittet tibi dens in fame t siti t nuditate t omnũ penuria: et ponet iugũ ferreũ sup ceruicẽ tuã donec te conterat. Adducet
ſ chaldeos vt romanos.
dñs super te gentẽ de longinquo t de extremis terre finib⁹ i similitudinẽ aquile volãtis cũ impetu: Cuius linguaz in-
ſ honorem.
telligere nõ possis gentẽ procacissimã: que nõ deferat seni: nec miſereaſ paruuli: et deuozet fructũ iumẽtoꝛum tuoꝛ ac fruges terre tue: donec intereas: t nõ relinquãt tibi triticũ: vinũ t oleũ: armẽta boũ t greges ouiũ donec te disperdat et cõterat in cũctis vrbibus tuis: et destruank muri tui firmi atq̃ sublimes in quibus habebas fiduciaz in omni terra tua. † Obsidebeꝛ ītra portas tuas in oñi terra tua quã
a ſ filios: sicut in libro Regũ legit: et in excidio hierusalem.
dabit tibi dominꝰ deꝰ tuus † et comedes frũctuz vteri tui et carnes filiorũ et filiarũ tuarũ quas dederit tibi dñs deꝰ tuus in angustia t vastitate qua oppzimet te hostꝛ tuus. Ihõ delicatus in te t luxuriosus valde iuidebit fratri suo t vxori: quẽ cubat in sinu suo ne det eis de carnib⁹ filiorũ suoruz quas cõedet: eo q̃ nihil aliũ habeat in obsidiõe et penuria qua vastauerint te inimici tui ītra oẽs portas tuas. Tenera mulier t ũlicata q̃ sup terrã īgredi nõ valebat: nec pedis vestigiũ figere ꝓpter mollicie t teneritudinẽ nimiã: inuide
a ſ pelliculã que regit puerꝛ in vtero matris ertam comedebant.
bit viro suo qui cubat in sinu eiꝰ sup filij t filie carnib⁹ t illuuie secũdinaꝝ q̃ egrediũk de medio femineũ eiꝰ: t sup liberis eadẽ hora natis sũt. Cõedẽt ei eos clãꝑpẽ rerũ oim penuriã: in obsidiõe t vastitate q̃ oppmet te inimicꝰ tuꝰ ītra portas tuas. Nisi custodieris t feceris oia vba legis huius q̃ scpta sũt in hoc volumie: t timueꝛ nomẽ eiꝰ glozioſũ t terribile: hoc est dñm deũ tuũ: augebit dñs plagas tuas t plagas seminis tui: plagas magnas t pseuerãtes: infirmitates pessimas et perpetuas: et cõuertet in te omnes afflictiões egypti q̃s timuisti et adhereb̃ũt tibi. Insuper t vniuersos languoꝛes t plagas que nõ sunt scripte in volumie legis huꝰ: iducet dñs sup te: dõec te cõterat: Et remanebitꝛ pauci nu-

tuos p̃limas in quibꝰ reliquisti me. Adiũgat a
a ſ p̃uersationẽ vitioꝝ t malignoꝝ spirituũ. b ſ in nouissimo.
tibi dominꝰ pestilẽtiã donec consumãt te de
ſ ecclesia.
terra ad quam ingredieris possidendam. Per a
a ſ veri panis. b ſ infidelitatis duricia. c ſ carnaliũ desideriozꝝ ardoꝛe.
cutiat te dominus egẽstate: febꝛi et frigoꝛe: ar-
ſ inuidia.
doꝛe et ęstu t aere coꝛrupto ac rubigine: t pseq̃
a ſ id est perire permittas. b ſ p̃dicatoꝛes. c ſ duri non roꝛe doctrine p̃flui.
tur: donec pereas. Sit celũm qđ supza te est eneũ b
a ſ auditoꝛ. b ſ hoc tempoꝛe achab ad oratiõem helie cõpleri est.
c ſ nullo humoꝛe fecunda.
um: et tẽꝛa q̃am calcas ferrea. Det dominꝰ im c
a. ſ sterilitarem. ſ coꝛruptam doctrinam.
bꝛem terre tue pulũerem: et de celo descẽdat su-
ſ combustio eterna damnatio q̃ miseroꝝ coꝛpoꝛa exurat.
per te cinis donec conteraꝛ. Tradat te dominꝰ d
a ſ spirituales vel romanos. b ſ collectis in vnum viribus.
coꝛruentem ante hostes tuos: per vnam viã
ſ multis modis.
egrediaris contra: eos et per septem fugias: et e
a ſ Disperge eos in virtute tua: et destrue eos ꝓtector meus domine.
b ſ pena post mortem futura indicatur.
dispergaꝛis p omnia regna terre. Sitq̃ cadauer e
a ſ demonibus. b ſ de quibus dicitur: Ne tradas bestijs animã confitẽrium tibi.
tuum in escam cũctis volatilibus celi et bestijs
a ſ deo ītato nemo liberare poterit. ſ semel dãnationi datos eterna pena consumet.
terꝛe: et nõ sit qui ãbigat. Percutiat te dominꝰ f
a ſ pꝛuriẽte malicia. ſ quod vlcus est vesice turgentis. ſ feroꝛe post hanc vitam futurum significat. b ſ sicut philistei percussi sunt in posteriozibus.
vlcẽre egypti: et parte coꝛporis per quaz stẽrco- g
a ſ feruoꝛe ne vel desideriꝝ: quia scabies ex feruoꝛe humoꝛis procedit.
b ſ furoꝛis insania. c ſ quia in inferno nulla est redẽptio.
ra digeruñ: scabie q̃s t pꝛuꝛigine ita vt curari nẽ
queas. Percutiat te dominus amentia t ceꝛcita f
ſ quo christum crucifixerunt.
te ac furoꝛe mẽtis: t palpes in meridie sicut pal
pare solet cęcus in tenebꝛis et nõ dirigas vias b
ſ plebem. ſ hoc ad litteram iudeis contingit. b ſ diabolus.
tuas. Omniq̃ tempoꝛe calumniam sustineas: t b
oppzimaris violentia: nec habeas qui liberet te.
a ſ hoc hodie in iudeis implet: nec vnq̃s liberabuntur.
Uroꝛez accipias et alius doꝛmiat cum ea. Do- i k l
mum ędifices et non habites in ea. Plantes vineam t non vindemies eam: Bos tuus immo-
ſ lasciuiens.
letur coram te: et nõ comedas ex eo. Asinus tuꝰ
rapiatur in conspectu tuo: et non reddatur tibi.
Oues tue dentur inimicis tuis: t non sit qui te
a ſ discipuli. b ſ christiano.
adiuuet. Filij tui t filie tue tradantur alteri po- m
a ſ inuidie. ſ quia intentionẽ ad effectum ducere non valet.
b ſ hoc ipsis videntibus quotidie fit.
pulo videntibus oculis tuis t deficientibus ad n
conspectum eoꝝ tota die: et non sit fortitu-
do in manu tua. Fructus terre tue t omnes la- o
a ſ generiles scz fruantur scientie scripturarum tuarum.
boꝛes tuos comedat populus quem ignoras:
et sis semper calumniaz sustinens: t oppꝛessus cũctis diebus: t stupens ad terꝛoꝛem eoꝝ q̃ videbunt oculi tui. Percutiat te dominus vlcere
pessimo in genib⁹ t in suris: sanariq̃ nõ possis p
a ſ ab infimis vsq̃ ad summos.
a plãta pedis vsq̃ ad verticẽ tuũ. Ducetq̃ te do q

minũ ex me auxiliũ tuũ. Cõsistit etiã scõ ꝓncipalit mala dispositio domꝰ in lãguoꝛe t infirmitate coꝛpis q̃ põt cãri multi modis, t ꝑtũ ad ℔ dꝛ:
a Adiũ. ti. do. pes. ex fulgure tonitruoꝛ grãdinib⁹ t sũlibus. bõa terreꝛ aerẽ coꝛruptẽ: ex q̃b⁹ sequũk infirmitates t lãguoꝛes. b ¶Sit celũ qđ su. te ẽ eneũ. i. ad modũ erꝛ siccũ t clausũ: ita q̃ inde nõ ꝓcedat ros nec pluuia.
c ¶Et ter. quã cal. fer. i. dura t sicca nulluz fructũ ꝓferẽs.
d ¶Tradat te d. scõ solẽt abhoꝛrẽ boues ꝺ ꝓmi ab ĩimicꝰ: q̃ qdẽ depssio fit multi modis. t q̃tum ad ℔ dꝛ: Tradat te dñs coꝛruentẽ tc. t ptz exposi
tio ex ꝑdict⁹. e ¶Sitq̃ ca. tc. abhoꝛret eã bõ q̃ coꝛpꝰ eiꝰ occisũ ab inimicꝰ remaneat illsepultũ. f ¶Per. te do. vl. tc. ꝺ q̃ vlcẽ hꝛ Exo. ix. g ¶Et par. tũ plaga pcussi fuerꝛ philistei: vt hꝛ. i. Re. v. h ¶Qđ q̃ te ca. fusti. ab aduersarijs: ita q̃ nõ sit tibi aliq̃ⁱ interuallũ pacꝛ t qꝛ.
i ¶Exo. ac. nõ ad letiã ſz doloꝛẽ. ió subdꝛ tur: k ¶Et alꝰ doꝛ. qđ solet fieri qñ aliq̃ sũt ab inimicꝰ ꝺuicti: qꝛmlieres in ꝑlijs nõ
Et erit

Ni.de ly.

captiuos: t affligũtur lõga morte. Tertio solẽt boues abhoꝛrere infamiã t ipzoperia sustinere. t q̃tum ad hoc dicit: Et eris perdit⁹ in puerbiũ et fabulã oib⁹ populis. t subdit:
a Semẽtẽ multã iacies in terrã tc. vt ꝓ hoc appareat oib⁹ q̃ tu es hõ maledict⁹ a dõ t derelict⁹. Quarto solent homines abhoꝛrere subiectionẽ: t marie ab inferioꝛibus se. t q̃tũ ad ℔ dicit: b ¶Aduena q̃ tecuz versaſ in terra ascẽdet sup te: q̃tum ad diuitias. ió subdit: Ipe fenerabit tibi. t q̃tum ad honoꝛes. ió subditur: Ipe erit in ca, tc. subdit:
Et crũt

Universitätsbibliothek Basel

a ta Et erit vita tua quasi pendens ante te timebis nocte et die et non credes vite tue. Mihil pe⁹ inf maledicta q̄ in dei merito sup bia acciderūt: q̄ videre vitā suā.i.filiū del pendentē: ⁊ nō credeī ei. Maledicta aūt cuz ex ꝓphetia dicunf: nō ꝺ malo voto sf: ꝑ dicūf. Potuit aūt sic sonare iudeis: Videō vitā tuā pēdē tē: ⁊ nō credes vite tue: id est inter minas et dolos hostiuz vitam tuam videbis pende re ex incerto.

¶ Hec sūt

mero qui pr⁹ erat ⁊ sic extra celi ꝙ multitudie: qm̄ nō audistī vocē dñi dei tui: et sic ante letat⁹ est dominus sup vos bñ vobis faciēs vosq; multiplicās sic letabit dispdēs vos atq; subuertēs vt auferamini ō terra ad quā igrediemi possidēdā. Dispget te dñs in oēs pl'os a sūmitate terre vsq; ad termi nos ei⁹: et seruies ibi dijs alienis quos ⁊ tu ignoras ⁊ pres tui lignis ⁊ lapidib⁹: Jn gētib⁹ q̄s illis nō quiesces: neq; erit reqūs vestigio pedis tui. Dabit eni tibi dñs cor paūidū ⁊ deficiētes oculos et animā cōsūptā merore: ⁊ erit vita tua q̄si pendēs ante te: Timebis nocte ⁊ die ⁊ nō credes vite tue. Mane dices: q̄s mihi det vespe? ⁊ vespe: q̄s mihi det mane: ꝓp̄ cordis tui formidinē q̄ terreberis: ⁊ ꝓp̄ ea q̄ tuis videbis oculis. Reducet te dñs classibus in egyptū de q̄ dixit tibi vt eā āpli⁹ nō videres. Jbi vēdēris inimicis tuis in puos ⁊ ācillas: ⁊ nō erit

a ꝺ ibi crepidauerīt vbi nō erat timor. b ꝺ obscurent oculi eoz ne videāt.

a ꝺ christus qui est via veritas et vita. b ꝺ in cruce.

a ꝺ in cōspectu tuo. b ꝺ ne ꝑdas locū ⁊ gētē: q̄ pēdētem videbis.

ꝺ b ad litterā sepe cōrigere iudeis.

pre multitudine ⁊ magnitudine.

a Et sicut añ letat⁹ ē dñs sup vos bñ vob faciēs: vtēs sua benignitat⁹ ⁊ grā qñ ei seruiebat. b Sic le.disp. vos. vtēs sua equitate ⁊ iusticia: eo q̄ a fut tute eius recesserit. c Dispget te dominus. i. oēs po. q⁹ factū ē ꝑ titū ⁊ vespasiānū. xlij. anno a passiōe xp̄i eo q̄ pecca uerāt occidēdo eū. d Jn gen. dz illi nō ꝺe. q̄z frequēter ei⁹cīūf de ciuitate in ciuitatē ⁊ ō regno i regnū. e Dabit eī ti. do. cor pa. timore malo⁹ iminētiuz de futuro. f Et deficiētes ocu. dolore malo⁹ ꝑsentiū. g Et erit vi. tua ꝙ si pē. añ te. t. in pēdulo posita ex periculis iminētibus. h Et nō cre. vi. tue. ſ. q̄ possit ēt ad modicū stare: vtpote ō mane ad vespā ⁊ ecōuerso. iō subdit: Mane dices ⁊c. ⁊ patz. i Redu. te dñs classi. in egyp. ⁊ h factū fuit ꝙ titū ⁊ vespasianū: q̄z vt dicit Josephꝰ libro de iudaico bello: capta ciuitate hierusalem multi iudei fuerūt captiui: intātū q̄ denario vno: vt dicūt ali qui: ⁊ ideo onerate fuerī plures naues de ipsis in egyptū de q̄ dixit tibi vt eā āpli⁹ nō videres. Jbi vēdēris inimicis tuis in puos ⁊ ācillas: ⁊ nō erit qui emat.

Additio.

a Et sicut añ letat⁹ ē dñs sup vos bñ vob faciēs: vtēs sua benignitat⁹ ⁊ grā qñ ei seruiebat. b Sic le. disp. vos. vtēs sua equitate ⁊ iusticia: eo q̄ a fut tute eius recesserit. c Dispget te dominus. i. oēs po. q⁹ factū ē ꝑ titū ⁊ vespasiānū. xlij. anno a passiōe xp̄i eo q̄ pecca uerāt occidēdo eū. d Jn gen. dz illi nō ꝺe. q̄z frequēter ei⁹cīūf de ciuitate in ciuitatē ⁊ ō regno i regnū. e Dabit eī ti. do. cor pa. timore malo⁹ iminētiuz de futuro. f Et deficiētes ocu. dolore malo⁹ ꝑsentiū. g Et erit vi. tua ꝙ si pē. añ te. t. in pēdulo posita ex periculis iminētibus. h Et nō cre. vi. tue. ſ. q̄ possit ēt ad modicū stare: vtpote ō mane ad vespā ⁊ ecōuerso. iō subdit: Mane dices ⁊c. ⁊ patz. i Redu. te dñs classibus in egyptū de q̄ dixit tibi vt eā āpli⁹ nō videres. Jbi vēdēris inimicis tuis in puos ⁊ ācillas: ⁊ nō erit qui emat. ⁊ post illā finalē maledictionē statim subditur: Hec sunt verba federis que ꝓcipit dominus ⁊c. Ex quo patet q̄ huiusmodi captiuitas de qua in hoc capitulo loquitur non erat terminanda in aliquam consolationē. nam de destructiōe ciuitatis ⁊ templi secūdi. de quo Daniel. ix. dicit: Et finis eius vastitas. ad designandū q̄ nō erat in destructione templi spectāda aliqua cōsolatio restitutiōis. Sexto patet ꝓpositū ex hoc q⁹ dz in hoc ca. Reducet te dñs ⁊ regem quē cōstituas sup te in gentē quā ignoras tu ⁊ patres tui. q⁹ impletū fuit cū herodes rex eoz ⁊ templi secūdi fuit ductꝰ ro mā vbi erat gēs quā ignorabāt iudei ⁊ patres eoz. nullā enī legitur q̄ patriarche seu ꝓphete vel ppls israelitic⁹ in regione romana deuenisset. que quidē auctoritas nō potest sane ītelligi de sedechia qui fuit ductꝰ in babyloniā per chaldeos: tū q̄z de sedechia nō ꝓprie diceretur: Regem quē cōstitues sup te. Sedechias aūt cōstitutꝰ erat a deo in gētū descēdebat de genere dauid: qui fuerat a deo cōstitutꝰ: vt patet. ij. Reg⁹. xvj. tū q̄z de gēte chaldaica nō vere diceret: Quā ignoras tu ⁊ patres tui ⁊c. Abzaā enī q̄ ꝑm⁹ pat fidei fuit: nō ignorauit chaldeā: ⁊ in ea fuit natus ⁊ inde fuit eductus supra. Heſ. xj. ca. De herode nō ꝓprie dicitur: Regem quē constitues super te: q̄z non fuit a deo constitutus: immo contra legem diuinā que ꝓhibet alienigenā cōstitui in regem. vt supra Deutero. xvij. Similiter de gente romana ꝓprie dicitur: Quā tu ignoras ⁊ patres tui. ratione predicta. Septimo quia ꝓpositū ex hoc quod dicit in hoc capitulo: Adducet dñs super te gentē de longinq̄: cuius linguam intelligere nō possis. Constat autē q̄ hoc sane intelligi nō potest de lingua chaldaica: intelligi ꝺo potest de lingua romana: cuius gentis lingua. ſ. latina maxime distat a lingua hebraica: vt patet habenti noticiā aliqualē ꝑdictaꝝ linguaꝝ.

Octauo patet propositū in reconciliatōe quā deꝰ eis ꝓmit

Additio Deuteronomiū La. XXIX Additio

captiuitatis hodierne excedit nō solū tps sabbatoꝝ: ſz etiā totū tps durationis vtriusq; templi. vñ in hoc ca. q̄ respicit hodiernā captiuitatē nō designat: nec innuit aliq̄s tps determinatū huiꝰ durationis. Quinto ptz ex hoc q̄ maledictiōes cōtente in leuitico ca. supradicto termiant in cōsolationē. cū ibi dicit: Recordabor federis mei iacob ⁊c. ⁊ terre q̄z memor ero. ſ. ad hoc vt iterꝝ habitarēt in ea. ⁊ in fine ad ostēdendū q̄ etiaz post illā captiuitatē essent sub diuino cultu sicut antea. subdit ibidē finaliter: Et recordabor federis mei ꝑtini: q̄s eduxi eos de terra egypti in cōspectu gentiū: vt essem deꝰ eoꝝ ego dñs de⁹. in quo manifeste ostendit q̄ illa captiuitas erat terminanda in consolationē: sic q̄ deus haberet eos in populū sicut antea. Maledictiones ꝺo cōtente in hoc capitulo non terminantur in aliquā consolationē: sed potius videntur termiari in q̄dam pessima maledictione: que continḡt eis vltimo tpe templi secundi. ſ. q̄ fuerunt deducti in egyptum ⁊ alexandriam in classibus: ⁊ hoc per Titū et Vespasianū: ⁊ ibi fuerunt in tāta vilitate venundati: quia nō erat qui emeret: vt habetur in hystoria Josephi: de quo dicitur hic: Jbi venderis in seruos ⁊ ancillas ⁊ non erit qui emat. ⁊ post illā finalē maledictionē statim subditur: Hec sunt verba federis que ꝓcipit dominus ⁊c. Ex quo patet q̄ huiusmodi captiuitas de qua in hoc capitulo loquitur non erat terminanda in aliquam consolationē. nam de destructiōe ciuitatis ⁊ templi secūdi. de quo Daniel. ix. dicit: Et finis eius vastitas. ad designandū q̄ nō erat in destructione templi spectāda aliqua cōsolatio restitutiōis. Sexto patet ꝓpositū ex hoc q⁹ dz in hoc ca. Reducet te dñs ⁊ regem quē cōstituas sup te in gentē quā ignoras tu ⁊ patres tui. q⁹ impletū fuit cū herodes rex eoz ⁊ templi secūdi fuit ductꝰ romā vbi erat gēs quā ignorabāt iudei ⁊ patres eoz. nullā enī legitur q̄ patriarche seu ꝓphete vel ppls israelitic⁹ in regione romana deuenisset. que quidē auctoritas nō potest sane ītelligi de sedechia qui fuit ductꝰ in babyloniā per chaldeos: tū q̄z de sedechia nō ꝓprie diceretur: Regem quē cōstitues sup te. Sedechias aūt cōstitutꝰ erat a deo in gētū descēdebat de genere dauid: qui fuerat a deo cōstitutꝰ: vt patet. ij. Reg⁹. xvj. tū q̄z de gēte chaldaica nō vere diceret: Quā ignoras tu ⁊ patres tui. ratione predicta. Septimo quia ꝓpositū ex hoc quod dicit in hoc capitulo: Adducet dñs super te gentē de longinq̄: cuius linguam intelligere nō possis. Constat autē q̄ hoc sane intelligi nō potest de lingua chaldaica: intelligi ꝺo potest de lingua romana: cuius gentis lingua. ſ. latina maxime distat a lingua hebraica: vt patet habenti noticiā aliqualē ꝑdictaꝝ linguaꝝ.

Octauo patet propositū in reconciliatōe quā deꝰ eis ꝓmit

a Hec sunt verba

b Ꝛxx. Hec sūt verba testamēti qd̄ mādauit dñs moysi vt ferret cū filijs isr̄l in terra moab ꝓter testamentū qd̄ tetstatus est eis in oreb. Vidit vñ appellat⁹ fit liber iste Deuteronomij: quasi secūda lex. vbi magis repetitio est q̄z aliud. pauca enī sūt ibi q̄ in eo nō sint qd̄ primum datū est. Nec appellāt duo testamēta: q̄uis verba hec sonare videantur. Utrūq; vnū testamentū est qd̄ dicit vetus. Mā si ꝓter hec ꝛba duo dicēda essent: nō duo sz plura essent excepto nouo. Multis eī locis scriptura dicit testamentum. sic qd̄ factū est ad abzaā de circūcisione vl ad noe.

b Tērationes ma. ⁊c. Et non dedit dñs deꝰ vobis cor: scire: ⁊ oculos videre: ⁊ aures audire ⁊c. Quō ait supi⁹: Vos vidistis tērationes ⁊c. si nō dedit dñs oculos videre. Sed corde viderūt ⁊ nō corde: Uñ ꝓmisit: Nō dedit dñs vob cor scire. ad ꝺ ptinēt duo q̄ sequunf: oculos videre: ⁊ aures audire. i. intelligere ⁊ obedire. Ꝙ ꝺo dicit: Non dedit vob cor increpās ⁊ arguēs: non diceret nisi ad eoꝝ culpā ptineret: ne quis q̄ se ex hoc excusabilē putet. Simul

¶ ci ostē.

a Ec sūt verba federi qd̄

b ꝓcepit dñs moysi vt feriret cū filijs isr̄l in terra moab: ꝓter illud fed⁹ qd̄ cū eis pepigit in oreb. Vocauitq; moyses oēm isr̄l ⁊ dixit ad eos: †Vos vidistī vniuersa q̄ fec dñs coram vob i terra egypti pharaōi ⁊ oīb⁹ ꝓuis ei⁹: vniuersq; terre illi⁹ tērationes magnas q̄s vidērt

a ꝺ statuere.

b

tit seu pr̄nunciat⁹ .xxx. ca. qd̄ incipit: Cū enim venerint sup te omnes res isti ⁊c. Ꝺo quo sciendū q̄ postq̄ ꝓpo suit moyses in ꝓsenti ca. xxviij. maledictiones ꝓphetice: q̄ tēpore templi secundi iudeis contigerunt: quas insinuauit ei se interminabiles per aliquā absolutionē generalē toti populo ꝓut dictum fuit statim. s. Consequenter subiunxit in. xxix ca. quedam exhortatoria pertinentia ad statum illius populi vt eos redderet attentos ad maledictiones ⁊ benedictiones sibi ꝓponendas in monte gariçim ⁊ in mōte hebal: vt dictū ē ꝓcedēti c. ibi: Vocauitq; moyses omnē israelē ⁊ dixit ad e. ⁊c. vsq; ad finē ca. Consequenter in predicto. xxx. ca. ꝓnunciat eis qualiter ab ista captiuitate erāt deo reconciliandi. dicens: Cū ergo sup te venient omnes sermones isti ⁊c. ſ. cōplera de structione ciuitatis ⁊ tēpli secundi. ⁊ dispersione populi de q̄bus agit: vt dictū est: tunc reconciliandi erāt ꝓmo et ꝓncipaliter per penitentiam. de quo dicit: Et ductus penitudine cordis in vnīuersis gentibus: et reuertens fueris ad deum ⁊ obedieris ei⁹ imperijs ⁊c. reducet te dñs deꝰ tu⁹ ꝺ captiuitate tua ac miserebit tibi. quod manifeste implet in quolibet iudeo: q̄ ductus penitudine cordis. de infidelitate ⁊ obstinatiōe ꝓsti reuersus fuerit ad ꝛpm ⁊ obedierit ei⁹ imperijs: talis enī statim reducit a deo de captiuitate. ⁊ deꝰ ei miserēt ꝑ gram. ⁊ qz in tali reconciliatiōe seu redēptiōe nihil facit distātia localis: sicut in captiuitate babylonica. ideo dicit: Si ad cardines celi fueris dissipatus: inde tunc retrahet te domin⁹ deꝰ tu⁹: ⁊ assumet atq; introducet in terrā quā possiderūt patres tui. ſ. terram viuentiū. ⁊ vt insinuet qualiter predicta penitudo cordis salutifera eis deueniret subdit: Circūcidet dominus deus tuus cor tuum. ſ. auferendo a te duriciā cordis: per quā doctrine saluatoris nō credidisti: ⁊ cor seminis tui a te descendentis ſm spiritū: vt diligas dominum deum tuū in toto corde tuo ⁊c. quia hoc est finis ꝓcepti vt possis viuere vita gratie seu eterna. Promissiones enim consolatorie in hoc loco posite intelligende sunt spiritualiter: nō aūt vt littera primo sonat. cuius ratio est: nā si litteraliter intelligerēt sequerēt q̄ quicunq; hebreus esset penitudine ductus ad deum et ei obediret: q̄ statim a deo fuisset assumptus ⁊ reductus in terrā promissionis. sicut antea possidendam: quod est falsum etiam ſm eos. nullo enī modo concederent q̄ a tempore destructionis templi secundi vsq; hodie non fuerit aliquis inter eos vere penitens: et tamen constat q̄ nullus eoꝝ fuit sic reductus modo predicto ad litterā intellecto. Relinquitur igit⁹ q̄ huiusmodi vltime consolationes intelligende sunt spiritualiter modo ꝺdicto ex quibus omnib⁹ bene attētis satis patet q̄ iudei spectantes presentis captiuitatis redemptionem per messiaz quē credunt omnes illos simul fore congregaturum falle ⁊ inaniter hoc estimant. presens enim captiuitas eorum nullo modo est terminanda: nisi per conuersionem seu penitudinem vniusciuiusq; singulorum: vt iam dictum est: quod manifeste contradicit catholice veritati.

Nico.de lyra

a

b Ec sūt ꝛba. Idic cō

sequēter ponit ꝑdictarū benedictionū ⁊ maledictionū susceptio. sicut enī in susceptiōe legis in monte sinai ꝓfessi sūt se eā suscipe ⁊ seruare: sic repli cata lege ꝓ moysen sup iordanē flumiū et ꝓssis benedictionib⁹ sup obseruātes: ⁊ maledictionib⁹ sup trāsgressores: ꝓfessi sunt eā obseruare sub istis benedictionibus ⁊ maledictionibus. Circa quod sic ꝓceditur: quia primo ponit hui⁹ ꝓfessionis causa motiua. scdo ꝓfessio ipsa. ibi: Vos statis hodie. tertio trāsgressiōis pena. ibi: Vos eni nostis. Circa primum ponit primo ꝙsi ꝺā. plogus. cū ꝺ: Hec sūt ꝛba federis. i. legis federātis inf deū ⁊ ppm. b Preter illud fedus ⁊c. nō q̄ sit alia lex ab illa q̄ fuit data in mōte sinai: sed q̄z sunt in hoc libro aliqua addita ad illi⁹ legis declarationē: ⁊ ꝓpe bñdictiones ⁊ maledictiones ꝺ exꝑssas ꝓ modū additiōs. Et ꝛpr exꝑmit triplex cā. ꝓfessiōis fiēde. Prīa est bñficiū eductiōis de egypto: q̄d notat cū ꝺ: Vos vidistis ⁊c. in terra egypti. ꝓcutiendo multiplicit egyptios: vt vos ide educeret. d Tērationes ma. sicut eni dñs tērādo abzaā: notā fecit alijs ei⁹ obediētiā sic to tiēs ꝓcutiēs egyptios notā fecit alijs eoꝝ maliciā ⁊ duriciam. et

Exo. 19. a

gg 4 ✻ iō plage

eni ostēdit sine adiu
torio dei eos intelli
gere ⁊ obedire non
posse oculis⁊ auris
cordis. Et tñ si adiu
torio dei ēsit: nō iō
cē excusabile hois vi
tiū: qñ iudicia dī q̄s
uis occulta iusta sūt.
a Manē nō co. Hic
apparet israelitas nā
tū vinī potasse cū de
egypto exirēt qđ cito
cōsumere posset. Nā
si omnino nihil tulis
sent. vñ dicerēt: Se
dit pplus mā ducare
⁊ bibere ⁊ surrexit lu
dere. Nō enī ꝑ de aq̄
dicerēt: cū ⁊ moyses
dicat nō fuisse illā vo
cē pncipiū belli: sed
pncipiū vini. b We
for. sit i. vos. Aug⁹.
Lxx. Nūq̄d aliq̄s est
inē vos vir aut muli
er: vel familia aut tri
bus cui⁹ mēs declīet
a dño do⁹ño ire ſuīr
dīis alienis gētiū illa
rū? Nō est equa i co
radix sursū germinās
in felle ⁊ amaritudīe
⁊ erit cū audierit ver
ba maledictiōis hui⁹
⁊ opinabīr in corde
suo dicēs: Sctā mihi
fiāt ⁊c. Q. dic: Rūn
q̄d aliq̄s ē inter vos?
reqrit ne forte sit. Si
aūt esset terret vehe
mēter: ne audiēs ma
ledicta dicat: Sācta
mihi sūt. i. nō sūt mi
hi mala: sed sctā. i. p
pitia⁊ innoxia. Non
pdar simꝫ pctō: euz q̄
sine pctō ē: talia. s. p
suadendo qualia co
gitat: nō q⁹ ex toto sit
ille cui psuadet sine
pctō: ſz qz sine illo.
Job.15.d Sili⁹ dictū ē: Si ſi ve
nisse⁊ locutus eis fu
issem pctm non habe
rēt. ꝟ. s. q⁹ nō credide
runt in eū. Dicit etiā
de⁹ abimelech ō vro
re abrae: Scio qz mū
do corde feci⁊ ſ: nō
mūdū cor illi⁹ ita vo
luit intelligi vt simil
eis esset de quib⁹ dict
Mat.5.a tur: Beati mūdo cor
de: qm̄ ipsi deū vide
būt. sed ab illo pecca
to de quo agebaſ: qz
q̄tū ad ipm pticebat
nō cōiungere sibi cu
piuerat alienam.
c Ebria sitientez⁊
dominus non igno
scat ei. i. ne quis ple
nus malicia ⁊ idola
tria seducat eū q̄ sitit
discere ⁊ scire verita
tem: sicut faciunt he
retici.

Wādatuz

a ſ. i. volūtarē ogandi q̄ intelligeret. b ſ cordis

dit dñs vob cor intelligēſ ⁊ oculos videtes: ſ intelligentes. ſ obedire.
⁊ aures q̄ pñt audire vsq⁹ in pntē diē.
Adduxitq⁹ vos q̄draginta annis p deser d
a ſ corpa significat q̄ nō pibūr: nec capilli⁹ de capite pibit. e†
tū: nō sūt attrita vestimēta vra: nec calci f†
amēta pedū vroꝝ vetustate cōsūpta sūt: g†
a ſ hoim: ſz angelor⁹. i. māna officio angelor⁹ preparatū.
a Pānē nō comedistis: vinū ⁊ sicerā nō bi t
bistī: vt sciretis qz ipe ē dñs de⁹ vr: Et ve k
nistis ad hūc locū† Egressusq⁹ est seon rex † Nu.21.6
esebō ⁊ og rex basan occurrens nobis ad
pugnā: et pcussimus eos ⁊ tulimus terrā
eoꝝ: ac tradidimus possidendaz ruben ⁊
gad ⁊ dimidię tribui manasse. Custodite
ergo verba pacti huius: ⁊ implete eavt i
telligatis vniuersa quę facitis: Vos stat l
hodie cuncti coram domino deo vestro:
principes vestri et tribus ac maiores na
tu atq⁹ doctores omnis popul⁹ israel: li
beri ⁊ vxores vestrę ⁊ aduenę q̄ tecū mo
rantur in castris: exceptis lignorū cęsori m
bus ⁊ his qui cōportant aquas: vt trāse
as in fędere domini dei tui: ⁊ in iureiurā n
do quod hodie dominus deus tuus per
cutit tecū vt suscitet te sibi in populum: ⁊
ipse sit dominus deus tuus sicut locutus
est tibi: et sicut iurauit patrib⁹ tuis abra
am isaac ⁊ iacob. Nec vob solis ego hoc o
a ſ qui nūc viuūr.
fędus ferio: ⁊ hec iuramēta ꝓfirmo: ſz cūn
a ſ q̄ nasciturī sūr.
ctis pntibus ⁊ absentibus. Vos enīz p
nostis quomodo habitauerim⁹ in terra
egypti ⁊ quō trāsierimus p mediū natio
num quas transeuntes vidistis abomi
nationes ⁊ sordes: id est idola eoꝝ: lignū
et lapidem: argentū et aurū quę colebāt:
b We forte sit inter vos vir aut mulier fami
lia aut tribus cuius cor auersū est hodie
a domino deo vestro: vt vadat et seruiat
dīis illarum gentiū: et sit inter vos radix r
germinās fel ⁊ amaritudinē. Cūq⁹ audie s
a ſ blandiſur quasi nō possit inter plures inueniri.
rit verba iuramenti huius: benedicat si t
bi i corde suo dicēs: Pax erit mihi: ⁊ am
bulabo in prauitate cordis mei: et assu
ſ curiosam animam. v
mat ebria sitientem: ⁊ dominus nō igno x
a ſ alīs ascendet.
scat ei: sed tunc q̄ maxime furor eius fu y
met: et ęlus contra hominem illū: ⁊ sede z
a ſ quelibet de omnibus: vt non sit immunis ab omnibus.
ant super eum omnia māledicta quę scri
a ſ alīq̄ sic: Et deleat super omne nomen eius.
pta sunt in hoc volumine: ⁊ deleāt domi
nus nomen eius sub ęlo: ⁊ consumat eū
in perditionē ex omnibus tribub⁹ israel:

ideo plage ille tēt̄atiōes dei pñt dici. a Si
gna illa. de celo ītissa: sicut grādines ignes
⁊ tonitrua: vt habeē Exo. ix. b Portēta
qz ingentia. data de terra sic in spersiōe cine
ris facte sūt vesice turgētes sup egyptios: vt
legit Exo. ix. ⁊ in pcussiōe pulueris terre fa
cti sūt cynifes. Exo. viij. c Et nō dedit vo
bis dñs cor intelligens. qz post pdicta signa
frequēter ꝓtra dūm murmurauerūt: nec eius
beneficia debito modo recognouerūt. secun
da cā est sustentatio in deserto: que notaē cū
dicit: d Adduxit vos. xl. annis p deser
tū. in colūna ignis ⁊ nubis dās ꝓductū ⁊ in
desertū manne victū. e Nō sūt at. ve. vra.
qz diuina virtute sūt cōseruata. f Panem † Nu.21.6
nō co. laboze vestro acquisitū ſz celit⁹ datū.
g Vinū ⁊ sicē. nō bi. qz talia nō legunt ha
buisse in deserto sed aquā de petra eductā.
h Ut sci. qz ipe est dñs. q̄ i deserto sic vobis
ꝓuidit sua virtute ⁊ gratia. Sciēdū tñ q⁹ ali
qua victualia habuerūt pemptionē vt dictū
fuit. s. ij. ca. sed hoc fuit in exitu de deserto:
qz emerūt ab idumeis ⁊ moabitis: q̄ terra
erat fructifera: per cuius confinia transierūt
filij isrl. tertia causa est ꝓtectionis in ꝓfinio.
qđ notaē cū dr: i Et ve. ad hūc locuz. qui
erat inē desertū ⁊ terrā pmissiōis deo dedu
cente vos ⁊ ꝓtegēte. lō subdit: k Eressus
q⁹ est seon ⁊c. ista exposita sunt Nu. xxj. vbi
plenius hec habentur. ⁊ tunc inferē cōclusio
cū dicitur: Custodite ergo verba pacti hui⁹
⁊c. ⁊ sequit: l Vos statis. Hic ꝓfr ponit
ꝓfessionis forma q̄ fuit sub iuramēto vt esset
firma. et primo cū pcepti⁹. cū dicit: Vos
statis hodie ⁊c. vt ꝓficiamini legē eⁱ⁹ obser
uare sub pena maledictionū supadictarū. et
ꝑmio benedictionuz. ideo subdit: m Ut
trāseas ⁊c. sicut seruus in homagiū dñi sui.
n Et in iureiurā. qđ hodie dñs ⁊c. qz ve
tas diuina rōne sue firmitatis habet vim iu
ramenti de ipletione ꝓmissi. ⁊ similiter obli
gatio ppli fuit sub attestatiōe iuramēti. scdo
fit cū futuris. cū dr: o Nec vob sc̄l. ego ꝟ
fe. fer. qz filij nascituri in parentib⁹ obligabā
tur. p Vos enī nostis. Hic ꝓfr pōit trās
gressiōis pena q̄ est duplex. Pri⁹ est destru
ctio cōsumēs. scda derisio subsequēs: q̄ pōit
ibi: Diceq⁹ sequēs generatio. q Circa primū
ꝑmittitur probabilis timor ne trāsgressiōis. cū
dicit: Vos enī nost⁹ quō habitauerim⁹ i ter
ra egypti in q̄ abūdat idolatria. ⁊ iō timēdū
erat ne filij isrl ex bis q̄ ibi viderāt inclinarē
tur ad eā. ⁊ isrl ex visiōe idolor⁹ illaꝝ gētiū p
q̄s trāsierāt. r ꝟ notaē cū dr: Et quō trāsieri
mus ⁊c. iō subdit: s We for. si inē v. vir
aut mu. declinās ad idolatriā. ꝓpt ista.
r Et sit inē vos ra. ger. fel ⁊ amari. i. aliq̄s
corrupt⁹ p idolatriā: q̄ vlteri⁹ corrūpat alios
p suā iniquā psuasionē. s Cūq⁹ au. x. iu.
bu. ertūc ñ peccabit p ignorātiā. t Būdi
cat sibi. i. ꝑmittat sibi vēiā: ⁊ sic ꝓficēti trāſ
grediaſ legē dei. iō subdit: v Et assu. ebria
si. qz q̄ pri⁹ peccabat ex ignorātia sic ebri⁹ per
assuefactionē acq̄rit sibi habitū vitioꝝ: ⁊ sic
tūc peccat ex certa malicia i q̄ delectaē: sīt e
bri⁹ sitiēs i potu: ſz qđ dr puer. ij. Qui letaē
cū male fecerit: ⁊ exultāt i reb⁹ pessimis. Jn
hebreo habeē: Et augmētat saciata sitiētē. i.
addat sup mītitudinē pctoꝝ pcedētiū. sīc sa
tietaē sequit desideriū por⁹ ⁊ in idē redit: qz
ex multitudine pctoꝝ generaē habit⁹. x Et
dñs nō ig. ci. in peccāte ei ex ifirmitate vl ex
ignorātia ē aliq̄ rō miseratiōis diuīe: ꝟ nō in
peccāte ex certa malicia. y Sed tūc q̄ma.
loq̄ē scriptura de de deo ſz modū hūanū: qz
de nar⁹ hois multū irati egredīē fumus.
z Et sedeāt sup cū oīa maledicta. i. sint sup
eū. lōgo tpe ⁊ ñ trāsitorie vsq⁹ ad cōsūptionē

Diceq⁹

a Diceq⁹. Hic ꝓfr ponit derisio subsānās: que valde aggra
uat hois miseriā. qñ nō solū sustinet penā: ſz etiā cū ꝟ omnem
derisionē. ⁊ ptz lra vsq⁹ ibi: b Abscōdita a dño deo no. ⁊c.
qđ duplicit exponitur. vno mō referēdo ad illud qđ supra dr:
Quia dereliquerūt pactū dñi. i. legē a deo datā: q̄ q̄dē lex fuit
abscōdita gētibus alijs ⁊ revelata iu
deis. ſm qđ dr Ps. cxlvij. Nō fecit ta
liter ⁊c. Et iudicia sua ⁊c. ⁊ Ro. iij. ca.
Quid q̄ ampli⁹ iudeo est: aut q̄ vtili
tas circūcisionis? multū p omnē mo
dū. Primū q̄dem qz credita sūt ei elo
quia dei ⁊c. ſm hoc legi pōt qđ post
hoc dicit: Abscōdita a dño deo nro q̄
manifesta sūt nob ⁊c. Ut etiā alio ma
do vt referaē ad illd qđ ꝑmittit: Ut i
duceret sup eā omnia maledicta: qz ta
lia sūt abscōdita in pscientia dei: vt ma
nifeste cōgruo tpe inferank ſm qđ di
cit. j. ca. xxxij. Nōne hec condita sunt
apd me ⁊ signata in thesauris meis? Mea
est vltio: ⁊ ego retribuā eis i tpe: vt sic
cū dr: Abscōdita a dño ⁊c. ꝟba sint iu
deoꝝ. p peccatis suis in afflictiōe ma
xima positoꝝ: ⁊ sit sensus: Abscōdita
a dño. i. mala pene absc̄dita apud eū
rōne sue pscientie. c Que manifesta
sūt nobis ⁊c. i. p effectū inḡtū inicta
sūt nob ⁊ filijs nostris. Jn hebreo hr:
Abscōdita a dño ⁊c. ⁊ sic exponit ab
hebreis: Pertā absc̄dita dño. i. diuino
iudicio reservank. Que mānifesta sunt
nobis ⁊c. i. hūano iudicio puniūr: ſm
qđ dr. j. Reg. xvj. Nō videt ea q̄ parēt:
de⁹ aūt intuet cor. q. d. p ira⁹ pdictā
pctōres nō pōt euadere penaz: qz si sit
peccatū mānifestū ab hoib⁹ pūeri: si āt
occultū diuīo iudicio. qđ est grauius
relinquetur. La. XXIX

Moraliter Hec sūt ꝟba
federi ⁊c. Se
quit: d Adduxit vos quadragin
ta annis per desertū. Per quadrage
narīū numerū q̄ cōsurgit ex multipli
catione denarij per quaternariū signi
ficaē abundans impletio. x. pceptoꝝ
decalogi: put exprimit i quaternario
euangelioꝝ: Mat. v. Nisi abundaue
rit iustitia vestra ⁊c. Et q̄ sit hec abun
dantia subdit ibidē: Audistī quia di
ctum est antiq̄s: Nō occides ⁊c. Ego
aūt dico vobis qz omnis qui irascitur
fratri suo reus erit iudicio. Multo enī
ꝑfectius implet ꝑceptū qui nō irascit
q̄ ille qui nō occidit licet irascaē. im
pletio nāq⁹ stricta et necessaria ad sa
lutē est. nō occides: nō mechaberis: et
sic de alijs: vt habeē Exo. xx. abūdās
autem impletio est nō irasci fratri suo
et auertere oculos ab aspectu impudi
co: vt habetur Mat. v. Per hoc ergo
qđ dicit. adduxit vos p desertū q̄dra
ginta annis. significaē abūdans iustitia q̄ obseruaē in deser
to religiōis. vbi nō solū decalogi p̄cepta ſz etiā euāgelij consi
lia saltē aliqua sūt obseruāda. e Nō sūt attrita vestimēta
vra. Per vestimēta virtutes intelligunk q̄ p exercitiū bonoꝝ
opeꝝ in religiōe nō atterūr ſz magis solidank. † Nec cal
camēta pedū vestroꝝ vetustate cōsumpta sunt. calciamenta fi
unt de pellibus animaliū mortuoꝝ. ⁊ ideo significāt memoriā
sanctozū patrū defunctoꝝ q̄ nō debet in religione p obliuionē
ꝓsumi: ſz p iugē meditationē quotidie renouari. f Panez
nō comedistis. nā in deserto filij israel manna nutriti fuerūt lo
co panis q̄ fuit figura sacramenti eucharistie. q̄ religiosi ⁊ fi
deles alij spiritualiter nutriuntur. g Vinū ⁊ sicerā nō bi
bistis. Per hoc significaē sobrietas que debet eē in religiosis.
vt sciretis qz ipe est dñs de⁹ vester. Per sobrietatē enī in vita
corporali: et deuotum vsum eucharistie in vita spirituali habe
tur quedā prelibatio future beatitudinis in spe ad quā postea
veniemus in re domino concedente. ꝟ In ca. xxix

In ca. xxx. dr in postil. Cūq⁹ audierit ꝟba iura. hui⁹.
Additio. Hoc qđ dr: Et augmētet satiata sitiēte vel
sitienti. aliq̄ videt exponēdū ⁊ magis cōso
ne ad ꝓdicta. Ad qđ sciendū q⁹ vbi in ꝟ ca dr Juramētū. i. he
breo habeē: Ala: qđ ē idē q⁹ maledictio iuratoria seu execra
toria. ⁊ referē ad illas maledictiones:
que debebāt publicari i mōte hebal:
vt. ſ. ca. xxvij. vñ qđ dr hic: Ut trāse
as in fedēre dñi dei tui. referē ad illas
bñdictiones ⁊ maledictiones: q̄ fuerāt di
cte p moysen ca. xxviij. de quib⁹ dr in
pncipio hui⁹ capituli: Hec sunt verba
federis que ꝑcepit dñs moysi. qđ autē
sequit: Et in iureturā do qđ hodie do
min⁹ de⁹ tu⁹ ⁊c. referendū est ad illd
iuramētū execratoriū supadictū. Nō
enī legit in hac materia q⁹ ppls cōfir
masset iuramēto obseruare legē: nisi so
lūmodo ꝓdicto. ſ. iuramēto execrato
rio. Jtē attendēdū ē q⁹ ꝓdicta maledi
ctio seu iuramētū execratoriū fiendū
i mōte hebal respicit pctā occulta: nō
aūt manifesta. vñ in prima maledicti
one que est de ꝑmo ⁊ pncipali māda
to. phibēte idolatriā: de qua principa
liter i hoc capitulo agit. sic dicit: Ma
ledictus hō qui facit sculptile ⁊c. po
netq⁹ illud in absc̄dito. vbi mānifeste
hec maledictio respicit idolatriam in
abscondito commissam. ⁊ quia talis
scilicet committēs idolatriam in oc
culto intelligit nō timere ꝓdictā ma
ledictionē: nec per cōsequēs iudiciuz
dei q̄ de occultis iudicat: idcirco ꝟ di
cit: We forte inē vos sit vir aut mulier
cui⁹ cor auersū ē hodie. p qđ denotat
hoc esse occultū in corde: in q̄ ꝓpositā
idolatriā di tenet. de q̄ dicit: Ut vadat ⁊
seruiat dīis alienis. videlicet aliaꝝ gē
tiū. ⁊ de tali ꝓpe subdit: We sit inter
vos radix germinās fel ⁊ amaritudi
nē. humana enī opa hūt radicē in cor
de. sicut enī ex radice arbor⁹ ꝓcedunt
flores folia ⁊ fruct⁹: sic ex corde ꝓce
dūt bōa vl mala opa hūana. vñ Mat
thei. xv. We corde exeūt cogitationes
male ⁊c. Et qz hūs talē radicē postpo
nit diuīnū timorē: vt dictū ē. ⁊ nō cu
rat de hmōi maledictiōe: sed cū eā au
dierit sibīpi būdicit. iō sequit: Cunq⁹
audierit verba iuramēti hui⁹ būdicat
sibi in corde suo. dicens: Pax erit mi
hi: ⁊ ambulabo i prauitate cordis mei
⁊. ꝓpt hoc nō dimittā adiplere qđ in
corde ꝓpono. ⁊ sequit ꝓpt in hebreo:
Et augmētet satiata sitiēte. cui⁹ fēsus
est: nā volūtas hui⁹ q̄ in absc̄dito ha
bet ꝓpositu idolatrādi: licet est satia
ta inḡtū hoc cōsilit in sua potētia fa
ciendo: eo q⁹ est dominus suoꝝ actu
um: est tamen sitiens inḡtum affici
tur ad implendum suum propositum etiam publice. ⁊ ideo
postq̄ dicit: Jn prauitate cordis mei ābulabo. statī subūgit:
Ut augmētet satiata. s. volūtas mea q̄ in se est deliberata ad
hoc faciendū. Sitiente. i. vt cōsequaē effectū desideratū. s. vt
nō tātū in absc̄dito: ſz in publico ista impleank. vñ sequit:
Dñs nō ignoscat ei: ſz talia absc̄dita q̄ cadūt sub maledicti
one iuratoria ꝓdicta a deo puniet. ⁊ iō ꝛcludit: Absc̄dita a
dño deo nro ⁊c. ꝟ est dicere pctā talis viri inḡtū fuerūt absc̄
dita nō sūt imputāda nob: qz diuino iudicio reseruanē. Ma
nifesta aūt nob ⁊ filijs nris imputenē: nisi fuerint punita: qz
talia humano iudicio sūt punienda.

Um g. Hic ꝓfr ponit maledictionū pre La. XXX
dictarū mitigatio. q̄ qđē mitigatio ꝑmo penitentibus
ꝑmittit. scdo in pctō pseuerātib⁹ denegaē. ibi: Si āt
auersū fuerit cor tuū. Pria i duas: qz ꝑmo penitentib⁹ ꝑmit
tit ꝟ mitigatio. scdo tollit hois excusatio. ibi: Mādatū ꝟ. Cir
ca ꝑmū dr: Cū ḡve. su. se. p effectū dīne ꝟ ingnitat⁹ seu iusticie.

ſſ 5 Būdicio

¶ a Mandatū ꝫ. Aug. xx. Quia mādatum hoc qđ ego mādo tibi hodie nō ē supra modū: neq; lōge abs te est: nō in celo est dicens. i. vt dicas neq; trās mar ē dices. i. vt dicas tē. Prope ē ꝫ verbū valde. i ore tuo et i corde tuo: t i manib⁹ tuis facē illd. B Apls dicit hoc ē verbum fidei: qđ ad nouū testamentuz pertinet. Que ergo scripta sūt in libro legis huius in figura dicta sūt: pertinentia ad nouum testamentuz. Hoc verbuz quod scriptū ē neq; trās mare est vt dicas: Quis transfreta/bit e nobis mare t accipiet nobis? Apostolus dixit: Ro.10.b Aut quis descen/det in abyssum. et exposuit: hoc est xp̃m a mortuis deducere. Sed mare appellauit totā vitam in hoc seculo que morte trāsit: L vt qđāmodo ma/re finiatur. Et trās mare mors ipa appelletur velut trās istam vitā que mare dicit. Qđ addi tuz ē. Et in māib⁹ tuis. non ait Apostol⁹: nisi i ore tuo. t in corde tuo. t ꝫ vsq; in finē. pscu/tus ait: Corde credi/tur ad iusticiaz: ore autē confessio fit ad salutem. Sz in hebreo non ha/bet: In manibus istis. non tu ꝫ fru/stra. xx. addide/runt: quia manus. i. opera in corde i telligi voluerunt: vbi est fides que per dilectionē ope/ratur. Sine qua si fortis māibus fiāt t i corde si fiāt pce/pta dei nō ipleñ. b Juxta re est ꝫ. i. mandata dei mo/derata t contem/perata sunt huma/nis viribus. Po/test hoc de icarna/tione christi acci/pi: qui assūpta hu/manitate super ter/ram visus est t in/ter homines con/uersatus est.

¶ Vocauitq; Benedictiō. si legē seruaueri. b Siue maledictio. si eā trāsgre/ssus fueris. c Et ducē penitudi/ne cordis. interi⁹. d Et obedie/ris ei⁹ impijs. p op⁹ exteri⁹. c In toto corde tuo. i. affectu. f Et in tota aīa tua. i. intellectu. g Reducet te dñs de⁹ tu⁹. de ca/ptiuitate tua. ad libertatē t pspe/ritatē pristinā. h Si ad cardi/nes celi. i. ad extrema terre. i Circūcidet dñs de⁹ tu⁹ cor tu/um. anferēdo malas cogitatiões. k Reuertetur enīz dominus vt gaudeat super te in omnibus bo/nis tē. qz sicut letat⁹ fuerat in esse tu institicie sue te puniendo. ita le/tabitur in effectu sue misericordie tibi benefaciēdo. l Mandatū. Hic ꝑtr tollit hois excusatio: ne posset aliās dicere: Si scirē de vo lūtatē et ei⁹ mādatū: libēter adim plerē. h remouet p hoc qđ dei man datū nō ē supra hominē nec vltra ſ iuxta te i supra. iō subdit: m ſz iuxta te ē ser. val. i ore t. ad crēdū. n Et i corde t. ad credēdū. o Ut facias illū. p effectū. Alii exponit. cū dr: In corde tuo. qz p/cepta decalogi sūt qđā ꝯclusiões pme ꝓncipioꝝ in ogabilib⁹ q̄ sūt dilectio dei t pxi. Alia āt pcepta sūt qđā ꝯclusiões secūdarie dedu cte ex pdictis ꝓncipijs mediātib⁹ pcepti decalogi: vt dictū fuit. s. vj. ca. t sic ptz qđ oīa legis pcepta sūt qđāmō de dictamine iur. naturalis: t p cōsequēs scripta sūt aliq; mō i cordib⁹ humanis. Sm qđ dr Ro. ij. Cū gētes q̄ legē nō habēt natu raliter ea que legis sūt faciūt ostē/dūt op⁹ legis scriptū in cordib⁹ su/is. t hoc est quod dicit: Juxta te est sermo valde i corde tuo. qz ibi scriptum est mō predicto. t p ꝯs: In ore tuo. qz x̄bū ē pcept⁹ met⁹ i dicatiuū. Ut facias illū ope adim plēdo: qz nō auditores leg⁹ tm̄ iu/stificabunt: sz factores. Ro. ij. p Cōsidera qđ bo. ꝓpo. in cō. tu/vi. t bo. si mādatis di obedieris. q Et ecōtrario mor. t ma. si trās/gressus fueris. r Sin āt. Hic cō sequēter venia obstinat⁹ denegat: t ptz īra ex supradictis vsq; ibi: s Testes iuoco hodie celū t ter/rā. i. angelos t homines. accipiē/do cōtinēs p cōtento. t Ipse ē enim vita tua. nō formaliē sed effe ctiue.

La XXX

Moraliter. dr Cuz ergo ve/nerint tē. Hic inducit trāsgresso/res ad penitētiā. pmittēdo eis di uinā misericordiā. cū dr: h Si ad cardines celi fueris dissipat⁹. p cardines celi intelligūt quattuor ptes mūdi ꝓncipales. moraliē igi tur homo ad ozientē dissipat qñ tē/pore iuuentutis cōsumit in pecca tis. ad meridiē aūt dissipat quan do tēpore virilitatis vtūt iniurijs et rapinis. ad occidentem xo dis/sipat qñ in senectute sua declinat ad enormia. sicut d rege Salomo ne dicitur. iij. Reg⁹. xj. Cuncq; essz senex depranatū est cor ei⁹ p mule/res tē. ad aq̄lonem xo dissipatur

quando ex multitudine t magnitudine peccatoꝝ ad desperatiōē ꝓpinquare videt. † Inde retrahet te dominus de⁹ tuus. si vere t pfecte penituerīs. peccatoꝝ eni retrahit ab aq̄/lone qñ respectu sue clementie dat ei spem venie. sic fecē regi ma nasse: vt habet. ij. Paral. in fine. ab occidēte xo retrahit pec/catoꝝ qñ grāz pētēdi sibi cōfert. ꝓpe mortē. a meridie xo ipz retrahit qñ volūtatez satisfactēdi de iniurijs t rapinis sibi im/mittit. sic de Zacheo legit. ab oriēte xo pctōez retrahit qñ ad deplorandū inueterē in lasciuijs t carnalitatib⁹ ꝯsuetā indul cit. Exempl⁹ Magdalena: Luc. vij. de qua dic Hze. Quot i se habuit oblectamēta: tot de se iuēit holocausta. † Et as/sumet. i. ad se sumet. peccatoꝝ ei vere pētētē ad se sumit per gratiā in vita pñti. † Et introducet in terrā. s. viuētiū. † Quā possederūt pres tui. illā eni tā possidēt apli t alij sct pres nri. † Et obtinebis eā. sine timore amissiōis. nā certi tudo tenēdi includit in rōne beatitudinis.

¶ La. XXXI

a Vocauitq; moy. x̄ba mo/si ad Iosue: si/gnificat qđ xp̃s terrā viuētiuz singulis ꝛz ꝓ/pria distribuit merita. t om/nia ꝓmissa dei impleat. Ipse eni introducit populū in ter/rā ꝓmissā. Eo nāq; duce cele stē igredimur patriā. qui ait: Job.14.a Memo vēit ad patrem nisi p me. Et nemo as/cēdit i celū nisi q̄ descēdit de ce lo: fili⁹ homis qui est in celo. q̄ eni vnitur ei p ipsū ascēdit. b Post septē an. In q̄b⁹ pre sens vita signa tur q̄ septena/rio nūero vol/nit. vel tps ve teris leg⁹ ꝓpt sabbatuz. Ip⁹ septē ergo an/nos i anno re/missionis ler i ꝓnētu legi pci pit: q: cōpleta legis obseruā/tia lex spiritua lis succedit. vn de: Ubi venit plēitudo tēpo/ris misit deus filiū suū natuz ex mu. tē.

¶ Postq;

Hūt itaq; moyses et locutus est oīa verba hec ad vni/uersū israel: t dixit ad eos: Lētū vi/ginti annoꝝ sū hodie: nō possum vltra egredi et ingredi: ꝑsertim cū t dñs dixerit mihi: nō trāsibis iordanē istū. Dominus ergo de⁹ tu⁹ trāsibit ante te: Ipse delebit oēs gentes has in conspectu tuo: t possidebis eas. Et iosue iste trāsibit ante te: sicut locutus est domin⁹: Facietq; dñs eis sicut fecit seon t og regibus amorreoꝝ et terre eoꝝ: delebitq; eos. Cū er/go et hos tradiderit vobis: similiter facietis eis sicut pcepi vobis. Uiriliter agite: t cō/fortamini: Nolite timere nec paueatis ad cō spectum eorum: quia dominus deus tu⁹ ipe est ductor tuus: t non dimittet nec derelin/quet te. Uocauitq; moyses iosue et dixit ei coram omni israel. † Confortare t esto robu/stus: Tū enim introduces populum istū in terram quam daturum se patribus eorū iu/rauit dominus: et tu eā sortē diuides. Et do minus qui ductor vester est: ipse erit tēcū: nō dimittet nec derelinquet te: Noli timere nec paueas. Scripsit itaq; moyses legem hanc t tradidit eā sacerdotibus filijs leui: qui porta bant arcam federis dñi: t cūctī seniorib⁹ isrl. Epb.4.a ¶ Precepitq; eis dicēs: Post septē annos: an/no rēmissionis in solennitate tabernaculoꝝ ꝓuētib⁹ cunctī ex filijs israel: vt appareat in ꝓspectu dñi dei tui i loco quē elegerit dñs: leges verba legis huius coram omni israel: audiētib⁹ eis t in vnum omni populo congregato: tam viris q̄ mulieribus paruulis et aduenis qui sunt intra portas tuas: vt audien tes discant et timeant dominum deum vestrum: t custodi/ant impleantq; omnes sermones legis huius. Filij quoq; eorum qui nunc ignorant vt audire possint et timeant do/minum deum suum cūctis diebus quibus versantur in ter/ra: ad quam vos iordane transmisso pergitis obtinendam. Et ait dominus ad moysen: Ecce ꝓpe sunt dies mortis tue. Voca iosue: t state in tabernaculo testimōij vt ꝑcipiā ei. Abierūt ꝫ moyses t iosue: t steterūt in tabernaculo testimōij:

¶ a Bijt itaq; Hic incipit ꝛ̄ Ca. XXXI ta ps ꝓncipalis huius libri: in qua in/ducitur ppls ad pseuerātiā in lege i cō sūmatiōe moysi p modū cuiusdā testamēti: vbi sic ꝓcedit: qz ꝓmo ponit institutio noui duc. scōo exhortatio plebis. ca. xxxij. tertio ꝓsūma/tio legislatoris. xlus finē. xxxij. ca. ibi: Locu/tusq; est dñs ad moysen. Circa ꝓmū ꝓmit/tit noui ducis institutio. scōo instituti ꝓfirma tio. ibi: Et ait dñs ad moy. Circa ꝓmū duas: qz ꝓmo ostendit institutiōis necessitas. scōo institu ti habilitas. ibi: Vocauitq; moyses io. Necessi tas aūt istitutiōis fuit mors moysi imminēs de ꝓpinq. Fuit eni necessarii qđ ei⁹ successor i stituere ipse viuēte ne post mortē ei⁹ surgeret seditio ꝓpter alteri⁹ substitutiōe: qz ppls ad malū erat ꝓnus: t ne ppls aliq; tpe esset sine ductore. t hec eā tangit cū dicit a moyse: b Nō possū vltra egredi t ingredi. nō ꝓpter corꝑalē impotentiā: cū scriptū sit infra. xxxiij. Nō ca ligauit oculi⁹ eius: nec dentes illius moti sūt. sed ꝓpter sentētiā dñi de morte moysi añ igres sū terre ꝓmissionis. t ꝫ ē qđ dr. Preseruiz cū ea dñs dixerit mihi tē. subdit: c Dñs ergo de us tu⁹ trā. añ te. q. d. licet institutā te mihi suc/cessorē t ppli ducē: dñs tū est dux ꝓncipal. d Cū ergo tē. similiter facietis eis: eos totaliter delendo. e Viriliter agite t cōforta. tanq; de diuina deductiōe t ꝓtectiōe securi. f Et nō dimittet nec derelinquet te. donec totaliter con/teraī inimici tui. g Vocauitq; Hic ꝑtr ostē dit ducis istituti humilitas. illi enīz q̄ le inge/runt ad regimē ppli: non sūt ad ꝫ apti. Sm qđ dicitur: Hebre. v. Nec q̄sq; sumit sibi honorē: sed qui vocat a deo tanq; aaron sed humiles qui non veniūt ad hoc nisi inducti t vocati. il li sūt digni: t hoc notat in Josue. cū dicit: Vocauitq; moyses iosue. t subdit: h Cōforta re t esto robust⁹. ad sustinēdum trāti regimis onus. Hoc aūt dixit moyses: qz iosue ex humi/litate sua formidabat tantū on⁹ accipe: maxie qz moyses q̄ erat tal⁹ t tant⁹ onere ppli grauatus peccauerat in aḋs cōtradictiōis: vt dictū fuit Nu. xx. i Tu eā diuides sorte. trāq; victor existens ꝓtecte: nō tū tua virtute sed diuina. iō subdit: k Et dñs q̄ du. est ve. ipe erit tecum victorias faciendo. l Scripsit itaq;. Post institutionē ducis: ꝫ nūc ponit informatio plebis: qz dux institut⁹ nihil ꝓficeret: nisi plebs deo ꝓncipaliter t duci secūdario obedi ret: q̄ quidē obedientia p legis memoriā con/seruatur. t ideo dicit: Scripsit itaq; moyses. legē hāc ad ꝓpetuā memoriā: m Et tradi/dit eā sacerdotib⁹. q̄ tenenī eā intelligeret po pulū docere. n Post septē annos. i. quoli bet septenario annoꝝ semel. i. anno remissiōis: q: tūc filijs isrl liberi a debit⁹ poterāt melius ire ad tēplū in hierusalē t obligēt⁹ audire leges. o Filij quoq; eoꝝ. Ista enī obligatio se extē debat ad futuros sic ad ꝓtes. p Et ait do/min⁹. Hic ꝫ describit ducis instituti ꝓfirma tio: t hoc p dñm q̄ est simplr suprior. t ꝓmo de/scribit dicta cōfirmatio. scōo ꝑcipit legis ꝓfu/natio. ibi: Postq; ꝫ. q Circa ꝓmū ꝫ: Et ait dñs ad moy. tā ꝑ suprior ad inferiorē q Ecce ꝓpe est tē. ꝓpt qđ idiges successore. r Voca io. mea auctoritate. s Et state in ta. tū t ipe. t Et ꝑci. ei. ꝓfirmādo eū i officio tuo te ꝑtē.

Apparuitq̄ dñs in colūna nub̄ q̄ stetit in itroi tu tabernacli. Dixitq̄ dñs ad moysē: Ecce tu dormies cū patrib⁹ tuis: t pplis iste cōsurgēs fornicabit post deos aliēos i terra ad quā igredief et habitabit in ea: ibi derelinquēt me: t irritū faciet fedus quod pepigi cū eo. Et irascef furor meꝰ cōtra eū in die illo: t derelinquā eū t abscōdā faciē meā ab eo: t erit in deuoratione. Inueniēt eū oia mala t afflictiōes: ita vt dicat in illo die. Vere q̄ nō ē deꝰ mecū iuenerūt me hec mala: Ego aūt abscōdā t celabo faciē meaz in die illo ꝓpter oia mala q̄ fec: q̄ secut⁹ ē deos alienos. Nūc itaq̄ scribite vob cāticū istd̄ t docete filios isrl vt memorit teneāt: t ore decātēt: t sit mihi carmē istd̄ ꝓ testimōio int filios isrl. Introducā ei eū in terrā ꝓ qua iuraui patrib⁹ eius lacte t melle manātē. Cūq̄ comederint t saturati crassiq̄ fuerint auertent ad deos alienos t seruiēt eis: detrahēt q̄ mihi t irritū faciēt pactū meū. Postq̄ inuenerint eū mala multa t afflictiones: rñdebit ei cāticū istd̄: ꝓ testimonio q̄d nulla delebit obliuio ex ore seminis tui. Scio enīz cogitatiōes ei⁹ q̄ factur⁹ sit hodie anteq̄ introducā eū in terrā quā pollicit⁹ sū. Scripsit ergo moyses cāticū: t docuit filios israel. Precepitq̄ dñs iosue filio nun: t ait: Cōfortare et esto robustus: Tu enīz introduces filios israel in terrā quā pollicit⁹ sum: t ego ero tecū. Postq̄ ergo scripsit moyses verba legis huius in volumine atq̄ cōpleuit: precepit le

ūtis qui portabant arcā federis domini dicens:

Tollite librū istū t pōnite eū in latere arce fēderis domini dei vestri: vt sit ibi cōtra te in terra tē/stimonium. Ego enim scio contentionem tuam et cerūicem tuam dūrissimam. Adhuc viuente me et ingrediente vobiscum semper contentiose egi/stis contra dominū: quantomagis cum mortū us fuero? Congregate ad me omnes māiores na tu per tribus vestras atq̄ doctores: t loquar aū/dientibus eis sermones istos: et inuocabo cōtra eos celum et terram. Noui enim q̄ post mortem meam inique agetī et declinabitī cito devia quā precepi vobis: et occurrent vobis mala in extremo tempore quando feceritis malum in conspectu dñi vt irritetis eum per ōpera manuū vestrarum. Locutus est ergo moyses audiente vniuerso cętu israel verba carminis huius: et ad finē vsq̄ compleuit.

a Apparuitq̄ dñs ibi i colū. nub. vt ꝙ pſentiā dei in signo visibili iosue esset maiozis auctoritatis i ꝓspctu populi. b Et po. iste cō. for. dñs futuroꝝ pſciꝰ pnūciat id q̄d erat futuꝝ pꝰ mozem moysi: nō tñ imediate: q̄ toto tpe ipsi⁹ iosue filij isrl nō decliauerūt ad idolatriā: vt habet Josue vl. c Et abscō. fa. meā. quasi afflictiōes eoꝝ nō videā nec clamores audiā. d Ita vt dicat in illo die. q̄ veratio dat intellectū. e Nūc itaq̄ scribite vobis cāticū istud. q̄d bī ca. sequēti. f Ut memorit teneāt t ore decantēt. vt sic nullus possit excusari q̄n ego p̄ dixerim futuras trāſgressiones t penas sequētes. cetera patent ex dictis g Postq̄ ergo. Hic cōsequenter describitur legis scripte cōseruatio: q̄ ꝓ nihilo scriberetur nisi diligenī custodiret. t hoc ē quod dicit: Postq̄ ergo scripsit moyses &c. t subdit: h Precepit leuit &c. vocāt aūt b le uite nō ratione officij: sed ratiōe generis: q̄ erāt de tribu leui: sed erāt officio sacerdotes. i Tolli. li. istum t po. eū in late. arce. dicūt aliq̄ hebrei q̄ erat in latere arce tū exteri⁹ sup quan dā tabulā i latere arce ꝓminētē. Alij aūt dicūt q̄ erat interius in tra tabulas. k Semp cō. egi. cōtra dñm: vt patet in Exo. t libro Nu. l Noui enī q̄ post &c. hec aūt cognouit moyses per spiritū ꝓphetie. Cetera patēt.

Moraliter C. XXXI

a Abijt itaq̄ mo. &c. cui⁹ finit sibi p̄dicit. cū dicitur: † Non transibis iordanem istum. Per hoc autem q̄ moyses extra iordanem mortuus fuit: nec populum israel ad terram promissam introduxit. significatur q̄ lex data ꝓ moysen non introduxit ad terrā viuentiū. Heb. vij. Nihil ad perfectuz adduxit lex. † Et Josue iste trāsibit. Per iosue figuratus fuit christus: non solum in gestis sed etiam in nomine: vt dicit Hieron. in prologo libri Josue et habetur etiam Ecci. xlvj. Fortis in bello iesus naue. Per hoc igit q̄ populum israel ad terram promissam introduxit: significatur q̄ lex euangelica per christum data introduxit ad celestia. i † Et tu eam sorte diuides. Per has sortes significantur in celestibus distincti gradus beatitudinis siue mansiones. de quibus dicit saluator Joh. xiij. In domo patris mei mānsiones multe sunt. que per christuz assignantur electis ſm meritorum varias quantitates. † Et dominus q̄ ducto: est noster ipse erit tecū. hoc dicit: q̄ cū homine christo ꝓ iosue figurato est deus in vna ꝑsona q̄ fideles ducit ad celestia. † Non dimittet te. ſm enī Damascenū q̄ semel assumpſit nunq̄ dimisit. Hec dicta sūt ꝑ sēsum allegoricū. Moralit aūt ꝓ moysen q̄ interp̄tat extractus de aquis: significatur carnis maceratio per ieunia vigilias t cetera exercitia corpoza lia per que retrahitur caro a delitijs aquis. et sicut moyses non introduxit populum in terram promissionis: sic nec ista introducūt ad viuētiū terrā. j. Cor. xiij. Si tradidero corꝑ meuz ita vt ardeā: charitatē aūt nō habue. nihil mihi prodest. Predicta vero fie/

a Audite celi &c. In ꝓncipio La. XXXII
maxima elementa in testimoniū vocat: vt si mādata neglexerint: eoꝝ testimonio q̄ etos puniat. Hebraice samma. i. celi q̄ est plurale et masculini generis: sed voluit singulariter intelligi: sicut singulas ciuitates thebas t athenas dicimus. Aug⁹. Audite celi &c. Audiāt celi al legoriā: terra historiā. Quidā celū t terrā q̄si animata ad audiendū. puocari putāt. Ez illud: Qui respicit terrā t facit eā tremere: cū hoc dei potestatis sit: nō eoꝝ itelligētie. b Cōcrescat &c. Doctrinaz legis pluuie t roꝛ cōgat: q̄ a fideliū coꝛ/dibus germia spiritalis fructꝰ erigit. Hec enī sūt opa. vnde: Perfecti sūt celi t terra: t omnis oz/nat⁹ eoꝝ. Cōpleuitq̄ deꝰ die ſptimo opꝰ suū q̄ &c redēptio hūani generis quā oūdit nobis q̄ ꝑfici ens spūale sabbatū in sepulchro requieuit. c Peccauerunt ei. Aug⁹. Nyr. Peccauerunt nō ei filij vituperabiles. Qui enī peccat nō deo peccat. i. nocet sed sibi. Sed si hoc generaliē dictū ē. quō legit: Tibi soli peccaui t malū coꝛā te feci. et illud Hieremie: Tibi peccauim⁹ patientia isrl̄ domine. t alibi: Sana animā meam q̄ peccaui tibi. Querendū est quoq̄ virū idē sit peccare deo q̄ peccare in deū? vñ: Et si in deuz peccauerit vir q̄s ozabit ꝓ eo? Dicaz q̄d mihi in pſenti videar: aut alio tpe quātū deꝰ adiuuerit. Peccare in deū ē in bis q̄ ad cultū dei ptinēt peccare: sic peccabāt filij bell. Sic existimādū est peccare ēt in hoīes q̄ ptinent ad deū. vñ oꝛ abimelech de sara. Propterea peꝛci tibi ne peccares in me. Peccasse dño illi dicunt q̄ peccati sut penitētiā agūt vt glificet̄ ignoscēs. Ideo cum dixisset dauid: Tibi soli peccaui t malum coram te feci: subiecit: Ut iustificeris in sermonib⁹ tuis: t vincas cū iudicaris. Siue cū dñs deꝰ dicit: Judicate inter me t vineā meā. Si de ꝛpo intelligit q̄ solus vere ait: Scit enī pnceps mūdi hui⁹: t in me nō habet q̄cq̄. s. petī q̄d morte dignū sit: ez vt cognoscat mūdus qz diligo pꝛem &c. Quasi t si leuissima petā mortis supplicio ꝑsequat pnceps mūdi hui⁹: in me nō habet quicq̄: sed surgite eam⁹ hinc. i. vt patiar: qz patiens impleo volūtatē patris mei: nō penā soluo peccati mei. Quod ait Hieremias: Tibi peccauim⁹ patiētia isrl dñe simplicit dicit in penitēte, cum spe salutis t venia. Et cum dicitur: Sana animā meam quia peccani tibi. hoc ait vt glorificetur deus ignoscēdo: quia magna misericordia eius super confitentes et redeuntes qui nō vult mortē peccatoris. Hinc dauid cum argueretur per nathan respondit: Peccaui domino. Medico enim quodāmodo videtur vulneratus qui se subdit ei vt sanetur: vt in eo medicine opus impleatur. In hoc autem cantico pręuidebat ꝓphe ta quosdā sic peccaturos vt nec penitētiā agere: nec ad dñm vellēt redire vt sanarent. De quibus dicitur: Quia caro sunt: spiritus vadēs t nō redieus. Potest etiā sic intelligi: Peccaucrunt: non ei. ſm id q̄ non ei nocuerunt peccato suo: sed sibi. f Et nō filij eiꝰ. Quia nō ex fide. Dedit enī eis potestatē filios dei fieri bis q̄ credūt in noīe eiꝰ. Infidelib⁹ autē dicit̄ oꝛ: Vos ex patre diabolo estis. g Generatio pꝛa. De q̄ in euāgelio: Generatio praua atq̄ puersa signū q̄rit &c. t alibi: Genimina viperaruz q̄s ostendet vobis fugere a vētura ira?

Rūq̄d nō

ri possūt sine charitate. ꝓpter q̄d in ipsis nō cōsistit pfectio virtutis: sed in ipsa charitate. Unde dicit in collatiōnib⁹ patruz coll. prima: iciunia: vigilie: nuditas facultatū: meditatio scripturarū nō pfectiones sed instrumēta perfectionis sunt. s. in finē tum dispōnūt ad charitatē: vt diffuse declarat ibidē. ꝓpter quod per Josue qui salus interpretat̄ t ad salutē terre viuentiū introduxit: charitas ꝓcūcter pōt designari. Tu eam sorte diuides: q̄ ſm gradus charitatis distribuunt gradus supne felicitat̄. nō dimittet te: q̄ charitas nunq̄ excidet. j. Cor. xiij. t vbi charitas est ibi deus est. j. Joh. iiij. Qui manet in charitate in deo manet t deus in eo.

In ca. xxxj. vbi dr in postil. Et hec cā tāgit cū dicit: A moyse nō possū vltra ingredi &c.

Additio.

Hoc q̄d dr a moyse nō possum vltra ingredi nec egredi. ꝓpie est intelligēdū. ꝓpt corꝑis ipotētiā rone senectutis q̄d patit ex hoc q̄d imediate p̄misit. Centū vigīti annoꝝ sū &c. q̄d. etas mea iā b̄ ſ patit q̄ ego sim ductor vr. Sili⁹ er ꝙ dicit: Nō possū vltra ingredi t egredi. q̄d denotat ipotētiā eūdi ad vnā ptē vl aliā. Idē patet er ꝙ dicit: Preserti cū dñs dixerit mihi: Nō trāsibis &c. Si enī solūt hec ꝓhibitio dñi esset rō sue ipotētie nō diceret ꝑsertim q̄ denotat aliā rōnē a ꝑdicta: nec obstat q̄d allegat postillator de hoc q̄d dr. j. vl. ca. Nō caligauit oculꝰ eiꝰ &c. q̄ b̄ attribuendū est alie cause: put ibidē dicit: Si forte ꝓtra b̄ dicat q̄ er ꝙ moyses erat ꝓhibit⁹ a dño ne trāsiret iordanē: nō debuisset ꝑ potentiā suā ꝓ cā assignare: ne ex hoc videret̄ q̄ si nō esset sic impotēs trāsisset. Ad hoc dicendū q̄ suā impotētiā eis ꝓposuit ad eoꝝ ꝓsolationē: ne crederēt q̄ de⁹ amouebat ab eis ducatū moysi in penā eoꝝ. q. d. nō debetis ꝓtristari de absentia mea: qz iā sū ipotēs ad ducēdū vos ꝑsertim &c.

a La. XXXII
Audite celi q̄ loq̄r. Descripta institutione ducis: hic cōsequēt describitur exhortatio plebis ad pseuerantiā in lege t diuinis mādatis: t hoc per canticum ab eis memoriter tenendum et decantandum. in quo moyses p̄mittit ꝓhemium. secūdo exequitur intentum. ibi: Date magnificentiam. tertio ponit epilogū. ibi: Venit ergo moyses. In ꝓlogo excitat attentionem populi ad dicenda. primo ex verbi firmitate. cum dicitur: Audite celi &c. Ac si dicat: sicut celum t terra sūt res stabiles: sic mei sermōes. secundo ex vtilitate. cum dicitur: b Cōcrescat vt pluuia doctrina mea &c. t dicitur: Concrescat. i. ꝓcrescere faciat opera virtutum. c Doctrina mea sicut ros et pluuia crescere facit̄ terrenascētia. tertio ex auctoritate. cum dicit: d Quia nomen domini inuocabo. q. d. non loquoꝛ auctoritate mea sed diuina. e Date magnificētiā. Hic moyses exequitur intentū. t ꝓmo ostēdit deum esse perfectissimum t optimū. secundo colendum. ibi: Nūquid &c. tertio iudicium eius esse iustum. ibi: Videbit dominus. f Circa primū exprimitur pzio dei perfecta bonitas. secundo per oppositū populi maligni/tas. ibi: Peccauerunt. Perfectionē aūt diuine bonitatis ostendit ex septē conditionibus. Primo qz magnus est in ꝓpijs. quod notatur cum dicit: Date magnificentiam deo nostro. secundo perfectus i factis. ibi: Dei pfecta sunt opera. tertio ver⁹ in iudicijs. ibi: Et omnes vie eius iudicia. quarto fidelis in promissis. ibi: Deus fidelis. quinto sanct⁹ in donis. ibi: Et absq̄ vlla iniquitate. quia nulli iniuriatur: si det vni gratiam: t non alteri: sed totū facit sancte. licet aliter aliquando iudicet̄ ab homīe: Mat. xx. An oculus tu⁹ neqū est quia ego bonꝰ sū. sexto iustus in ꝓmijs reddēdis. ibi: Justus. septio rectus in penis inferendis. ibi: Et rectꝰ. f Peccauerūt. Hic per oppositū ostendit populi maligni/tas. cum dicit: Peccauerūt ei in sordibus: scilicet idolatrie. g Et non filij eius. quia ex hoc q̄ prius filij dei erant per gratiam: facti fuerunt filij ꝓditionis per culpam. b Generatio praua. ꝓ corruptionem affectus.

a ſ attentū facit. b ſ habet aures audiēdi au. ſ memoria. b ſ celestis. ſ maiozes q̄ intelligere possūt.

a ſ terrestres terrenis sensibus intēti.

Audite celi La. XXXII

ą loq̄r: audiat terra ꝙba oꝛ mei.

ſ. i. multiplicet̄ vt pluuia q̄ innumerabiles hz gutras: t dei inscrutabilia sunt iudicia.

b Cōcrescat in pluuiā doctria mea fluat vt ros eloquiū meū. Qua

a q̄si viuere facit et crescere: sic doctrina audiꝝ corda: vt ꝓferāt virtutū germina.

si imber sup h̄erbam: t quasi stil

a q̄si est virtutes a magnitudine dei cārabo.

c le sup gramina: quia nōmen dñi

a deū magnificare est corde oꝛe opere maiestatem eius ꝓdicare.

inuocabo. Date mag̃nificentiā

ſ quia ꝓfectus.

d deo nostro: dei perfecta sūt ope/

a ſ quia omnia discrete t ordinate facit. ſ id ē omnia mandata eius iusta. vnde: Judicia domini vera iustificata in semetipsa. t alibi: Pronunciauit omnia iudicia oris tui.

ra: et ōmnes vie eius iudicia.

a ſ promissa fideliter implens t minas. b ſ quia

Deus fidēlis t absq̄ vlla iniq̄tā

equitas est. a ſ ꝓ meritis retribuens malis mala. b ſ bonis retribuendo bona. c ſ qz a deo parre degenerauerunt.

e te iustūs t rectūs: Peccauerūt

a ſ infideles qui ex parre diabolo. b ſ idolis. ſ peccatis. Nihil sordidū nisi ꝓcul. cetera enī naturaliter bona sunt.

ei: t nō filij ēi⁹ in sordibūs: Gene

Nico. de lyra

Nūquid nō quid &c. tertio iudicium eius esse iustum. ibi: Videbit dominus. Circa primū exprimitur pzio dei perfecta bonitas. Secundo per oppositū populi maligni/tas. ibi: Peccauerunt. Perfectionē aūt diuine bonitatis ostendit ex septē conditionibus. Primo qz magnus est in ꝓpijs. quod notatur cum dicit: Date magnificentiam deo nostro. secundo perfectus i factis. ibi: Dei pfecta sunt opera. tertio ver⁹ in iudicijs. ibi: Et omnes vie eius iudicia. quarto fidelis in promissis. ibi: Deus fidelis. quinto sanct⁹ in donis. ibi: Et absq̄ vlla iniquitate. quia nulli iniuriatur: si det vni gratiam: t non alteri: sed totū facit sancte. licet aliter aliquando iudicet̄ ab homīe: Mat. xx. An oculus tu⁹ neqū est quia ego bonꝰ sū. sexto iustus in ꝓmijs reddēdis. ibi: Justus. septio rectus in penis inferendis. ibi: Et rectꝰ. f Peccauerūt. Hic per oppositū ostendit populi maligni/tas. cum dicit: Peccauerūt ei in sordibus: scilicet idolatrie. g Et non filij eius. quia ex hoc q̄ prius filij dei erant per gratiam: facti fuerunt filij ꝓditionis per culpam. b Generatio praua. ꝓ corruptionem affectus.

Atq̄ ꝓ

E a Nunq̄d nō rē. Qui oīm creator ⁊ cōd[illegible] vn⁹ d[illegible] :a q̄ ipso : ⁊ q̄ ipm: ⁊ in ipo sūt oīa. Prepostere ordo: p[illegible]creauit deus dispōnēdo vt esset. secūdo fecit formādo. tertio dominādo posse/dit. b Creauit te. Creauit dū materiā vñ formari possit cōdi/dit. Stult⁹ ergo ⁊ insipiēs q̄ creatorē ⁊ factorē suū digna venera/tione nō colit: imemor ei⁹ beneficij quo eum deus de manu inimicor⁹ eruit ⁊ pos/sedit: p mare rubr̄ duxit: manna de celo
Exo.32.b dedit: ipse ingrat⁹ idola coluit dicēs: Hi sūt dij tui isrl q̄ eduxer̄t te de ēra egypti.
c Patrem. doctorē legis ⁊ p̄dicatorē euāgelij cuius doctrina ⁊ exemplo. s. in/struaris. d Quādo diuide. Quasi cū multitudo hominū innumerabilis sit filios tm̄ israel in hereditatē suā dns ele/git: quibus potentiā suā: ⁊ secreta sua p leg⁹ ⁊ ꝓphetarū manifestabat iudicia.
e Cōstituit. Hzego. Alia editio. Statu/it terminos gentiū in rta numer̄ angelo/rū dei. Vbi videt ministeria āgelor̄ su/p gētes singulas vel etiā homies ordīa/ta significare: quib⁹ regant ⁊ defendan/tur. vnde: Angeli eor̄ sp videt facie pa/tris mei. Dei enī ciuitas er angelis ⁊ ho/minibus constat: ad quam tāri cōscēdūt
Dat.18.b hominū quāri illic remāserit āgelor̄: q̄s ex ⁊ pōt haberi. Statuit termios gētiuz fm numer̄ āgelor̄ dei. Debem⁹ ergo ex imitatiōe eor̄ ad vsū nostre cōuersatiōis aliq̄d trahere: ⁊ emulatiōe bonis studi/is nos inflāmare: vt similes simus illis ad q̄s debem⁹ ascēdere. Distincte enī cō/uersatiōes hominū distinct⁹ cōgruūt or/dinibus angelor̄: vt in eor̄ sorte p cōuer/satiōis similitudinē ascendūt. f Pars autē. Cū de⁹ vniuersas gētes creauit: so/lus israelitas elegit: q̄s sua cognitiōe si/gnis ⁊ miracul⁹ glorificauit. g Jnue/nit eū. q. d. in sīna pactū cū eo inuit: māna dedit: ⁊ aquā de petra .pduxit: coturni/ces ministrauit: ⁊ in eadē heremo. xl. an/nis eos circūducēdo p̄cepta sua docuit.
Allego. b Circūmdu rit eū. Allego. Eccl̄iam p ordē terrarū dilatādo in viā mādatorum suorū dirigēdo. i Custodiuit. multi in deserto p̄strati sunt: sed post⁹ man/data dei transgressi sūt. k Sicut aq̄/la. Aquila fz physicos ab acumīe ocu/lorū vocata tā acute videt: vt cū sup ma/ria imobili penna ferat: nec būanis vsi/bus pateat: pisciculos in mari natare vi/deat: ad rozmēti instar descēdens raptā pēnis p̄dā ad litus ptrahit. Pullos quoq̄ plumescentes: alis verberat ⁊ ad volandū ꝓuocat. Sic xp̄s nos dictis ⁊ exēplis erhortās ad alta .puehit vt se quamur q̄ p̄cessit. vnde: Vbi fuerit cor/pus ibi congregabuntur ⁊ aquile. Sup celos q̄z exaltat⁹: ⁊ būanis subtract⁹ af/pectib⁹ in mari hui⁹ mūdi natātes ocul⁹ miscōie videt: ⁊ pēnis amoris ptrahit ad
Job.12.c litus eterne securitat⁹. vñ: Ego si exalta/tus fuero a terra oīa trahā ad meipm.
Sic aq̄la rē. Aq̄la (vt aiūt) cū plume scere pullos suos videt ad solē cōuertit: ⁊ illū nutrit: q̄ irreuerberata acie aspicit radios solis: si lumia deflectit q̄si dege/nerē negligit. Pullosq̄ ad volādū ꝓ/uocat: ⁊ lassos alis sustētat. sic de⁹ ad ve/rū solē nos inuitat: ifirmitatib⁹ nr̄is cō/patit ⁊ alis gr̄e sustētat. l Prouocās. ad terrā chanaan possidēdā dns pplz su/um .puocauit: adiuuit: ⁊ ab inimic⁹ pte/xit. m Dominus solus. Pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūssanctus vnus est deus. nō di/cit sol⁹ pat⁹ ne excludat filiū: vel spiritūsanctū: sed dns solus. i. de⁹. n Do/minus sol⁹. Wereticoz̄ tot dñi sunt quot errozes colūt. o Excelsā terrā. Palestinā: que mōtuosa egyptus plana ⁊ depssa. Ecclesiā q̄ virtute ⁊ sci/entia sub limis. Jn qua comeditur fructus agrozum: quia ibi germinat se/

S men bo.

a Atq̄ puersa. p corruptionē intellect⁹. b Neccine red/dis dño. s. malū p bono. c Popule stulte. credēs vtile qđ nō est. d Et insipiēs. nō cogīscēs vtilitatē vbi est.
e Nūq̄d. Nic ꝓr ostendit deū esse colendū ⁊ ex septē be/neficijs. Primū ē ꝓmarie creatiōi. qđ notat cū dicit: Nū quid nō ipse est pater tuus. colēdus ⁊ venerandus: q. d. sic. f Et crea/uit te. in eductiōe de nihilo. g Fe/cit. in distinctiōis ꝓmordio.
b Possedit. cōseruatiōis au tyllio: qđ si ignoras. i Memēto rē. per tuā cogitationē reducēdo generati/ones ad primā creationē. k Jnte/roga. vt discas p alios narrationē.
Secūdū beneficiū est gratuite ele/ctiōis q̄ elegit pplm israel p alijs. et q̄tū ad hoc dicit: l Nū dixi. al. gētes. s. in cōfusione linguaruz: qz p hoc diuise sunt gētes ⁊ diffuse p mū/dū. m Cōstituit termi. po. qz di/stincti sunt fm. lxx. linguas.
n Juxta numerū filioz israel q̄ ingres/si sūt egyptū cū iacob q̄ fuerūt. lxx. vt hr̄ Hen. xlvj. vbi dicit: Q̄s ani/me dom⁹ iacob q̄ ingresse sūt egyptuz fuere. lxx. ⁊ fm b̄ sūt. lxx. ppli distin/cti fm diuersas lingnas seu idioma/ta. Trāslatio. lxx. habz: Juxta nu/merū filiorū dei. p quos aliqui intel/ligūt angelos: ita q̄ fm eos tot sal/uabunt boies q̄t remāserūt angeli boni: vel tot boies q̄t sūt angeli stā/tes ⁊ cadētes vt dicūt aliq̄. ⁊ fm hoc dicit hic: Cōstituit terminos popularū. determinat⁹ numer⁹ electorū.
o Pars aūt dñi ppl⁹ ei⁹. qz ppls isrl fuit deo specialit⁹ dedicat⁹. Ter/tiū beneficiū est separatio ab errore idolatrie. ꝓmo chaldeozum: vñ: Ab/stulit abzaā: vt habet Hen. xj. ⁊ q̄tū ad hoc dicit: p Jnuenit eū i ter/ra deserta. i. ꝑuata dei cultu.
q Jn loco horroris. qz chaldei co/lebāt ignē tā q̄s deū. qđ ē horrendū. scdo ab errore egyptioz a q̄ reuoca/uit eos i datiōe legis. ⁊ q̄tū ad b̄ or: r Et vaste solitu. eo q̄ in solitudie sinai data est lex. Quartū būficiū ē reductio ad terrā .pmissiōis. ⁊ q̄tū ad b̄ or: s Circūdu rit eū. i. p deser/tū vsq̄ ad terre .pmissiōis ingressuz.
t Et docuit p moysen dādo Deute/ronomiū. Quintū beneficiū est pa/terne .ptectionis. ⁊ q̄tū ad hoc dici/tur: v Et custodiuit quasi pupil/lā oculi sui. inter alias partes cor/poris pupilla oculi diligētissime custo/ditur: ⁊ sic filij israel p ceteris popu/lis habuerunt beneficiū diuine .pte/ctiōis. Sextū beneficiū est salubr⁹ eductiōis de egypto. ⁊ q̄tū ad b̄ or: x Sicut aq̄la .puocās rē. qz p mul/ta signa ⁊ mirabilia eis data .puoca/uit eos de⁹ ad egrediēdū ō egypto.
y Erpādit alas rē. qñ aquila vult trāsferre pullos suos de loco ad lo/cū: ponit eos sup humeros suos: qz nō timet a pte supiori sed tm̄ ab infe/riori: ne emittant̄ sagitte: ⁊ iō ponit pullos sup humeros vt ꝓ ipa reci/piat sagittas q̄s pulli pcutiāt. sic an/gel⁹ psonā dei repzesentās posuit se inf castra filoz israel: ⁊ egyptios sup/

a ſ ſeſu et volůtate. ſ bůficijs ĩgrata· b ſ ope/ratiõe. ſ. i. p bonis reddẽs mala.

ratio ꝓuaũ atq̄ ꝑuersa hęccine a b
ſ ꝓo beneficijs.

reddis dño popule stulte ⁊ insi/ c† d†
a ſ creatione non generatione.

a piens? Nūq̄d nō ipe ẽ pat⁹ tuus e†
a ſ p fidẽ expulsis errorib⁹ vendicauit sibi.
b ſ. i. ad imaginem formauit. f+

b q̄ possedit te ⁊ fecit: ⁊ creauit te? g† h†
a ſ vt ad cũ redeas. ſ quibus data beneficia.
b ſ qũ elegit partes tuos ĩ pplm peculiarẽ sibi.

Memento dierũ antiquorũ: co i+
a ſ quibus elegit abzaã: isaac et iacob. ſ nõ eni
defuit alicui liberalitas creatoris.

gita gẽerationes singulas. Jn/ k+
a ſ ancessores. b ſ opa dei q̄ p genre rua fecit.

c terroga pātrẽ tuũ ⁊ ānũciabit †
a ſ in antiquis est sapientia rē.

tibi: mājores tuos ⁊ dicent tibi: ‡
ſ in confusione linguarum.

d Quando diuidebat altissim⁹ gẽ l+
ſ disseminando per omnes terras.

tes: quãdo separabat filios adã:
a ſ Ypbole. i. rot cõstituit singulas gẽtes quot
erant singule persone in populo israel. vl quot ĩ
gresse sunt in egyptum. i. septuaginta.
ſ vel statuit.

e Cõstituit terminos populoz iu m
f xta numerũ filiozũ israel. Pars n
a ſ fidelis. b ſ nouus populus veteri prela/
tus: sicut iacob: esau. s. ecclia synagoge prelata.

autem dñi pōpulus eius: iacōb
a ſ funes ceciderunt mihi in preclaris rē.
b ſ possessio hereditatis.

g funiculus hereditatis ei⁹. Jnue p†
a ſ cuz ecclam de errore liberauit vbi idolatrie
horroz nulla q̄z dei mentio. ſ arabia

nit eũ ĩ terrã deserta: ĩ loco hoz/ q†
ſ generalitatis q̄ sine deo. b ſ p viam mõt⁹ seir.

b rozis ⁊ vāste solitudis. Circūdũ r.
a ſ legẽ ⁊ ꝓcepta sua. b ſ diligẽtissime. s+

i xit eus ⁊ docuit: ⁊ custodiuit q̄si t.
ſ q̄ in ea lux veritatis. ſ christus: v+

k pupillā ocũli sui: Sicut aquila p/ x
a ſ dictis et exẽplis b ſ quos fouet quasi gal
lina et cõgregat sub alis.

l uocāns ad volandum pullos su
os: et super eos volitans expā/ y†
a ſ gemine dilectionis et auxilium ꝓtectionis.

dit alas suas: ⁊ assumpsit eus at
a ſ cum in cruce peccata eoz sustinuit.

m q̄ pōrtauit in humeris suis. Do †
a ſ nõ etiã idola egyptioz. ſ illis exeuntib⁹ de
egypto: nobis de mundo incarnato filio.

minus solus dux eius fuit: ⁊ nõ
ſ inducarum. a ſ diabolus vel idolum.

erat cũ eo deus alienus. Cõsti/ 3†
a ſ ferũt ibi esse verticẽ terre q̄si vmbilicũ.

o tuit eũ sup̄ excelsam terraz: vt †
mare rubrũ: vt hr̄ Exod. xiiij. nec agitte et spicu
la egytioz lederit isrlẽz. Septimũ bñficiũ fuit
solẽnis introductiōis in terrã .pmissiōis. ⁊ q̄tū
ad b̄ dicit: z Cõstituit eũ sup: qz terra .pmis/
siōis altioz ẽ alijs terris ſcircumitu existentib⁹.

Et sugeret

E men bonũ. i. dei verbũ. Jbi fruct⁹ tri/cesimus: seragesim⁹ ceresim⁹: vt q̄sq̄ a
p capacitate sua sufficient̄ comedat.
a Et sugeret mel. Hzego. Et sugeret mel de petra: ⁊ oleũ de firma petra. Ju/xta historiã factũ nusq̄ legit: ſz de petra. i. rpo mel sugerũt: q̄ eius facta .i. miracula viderũt. Oleũ vo de fir/ma petra: qz post resurrectionẽ ei⁹ spi/ritusscti vnctionẽ meruerũt. Jn firma petra mel dedit: qñ adhuc mortal⁹ mi/racloz dulcedinẽ osũdit. Firma petra oleũ fudit: qz post resurrectionẽ ipassi bilis q̄ afflationem spũscti donũ scte
Esa.10.f vnctiõis donauit. vñ: Cõputrescet iu/gũ a facie olei. i. dñatio diaboli p vn/ctionẽ spiritussanct̄. vñ: Ego si exalta/tus fuero a terra oĩa trahã ad meipm.
Sic aq̄la rē. Aq̄la (vt aiũt) cũ plume scere pullos suos videt ad solẽ cõuertit: ⁊ illũ nutrit: q̄ irreuerberata acie aspicit radios solis: si lumia deflectit q̄si dege/nerẽ negligit. Pullosq̄ ad volãdũ ꝓ/uocat: ⁊ lassos alis sustẽtat. sic de⁹ ad ve/rũ solẽ nos inuitat: ifirmitatib⁹ nr̄is cõ/patit ⁊ alis gr̄e sustẽtat. l Prouocãs. ad terrã chanaan possidẽdã dns pplz su/um .puocauit: adiuuit: ⁊ ab inimic⁹ pte/xit. m Dominus solus. Pater ⁊ fili⁹ ⁊ spũssanctus vnus est deus. nõ di/cit sol⁹ pat⁹ ne excludat filiũ: vel spiritũsanctũ: sed dns solus. i. de⁹. n Do/minus sol⁹. Wereticoz̄ tot dñi sunt quot errozes colũt. o Excelsã terrã. Palestinã: que mõtuosa egyptus plana ⁊ depssa. Ecclesiã q̄ virtute ⁊ sci/entia sub limis. Jn qua comeditur fructus agrozum: quia ibi germinat se/

S men bo.

a ſ abundantia omnium rer̄

comederet frũctus agrozũ. Sugeret a
a ſ dulcedinẽ miraculoz. b ſ ꝓo adhuc mortali. c ſ vn/
ctionẽ spũs. d ſ christo iam immortali. e ſ alij de fir/
ma petra.

mel de pẽtra: oleũq̄ de saxo dũrissimo. b
a ſ fertilitatẽ terre .pmissiõis significar. ſ pigueding fidei
et charitatis: vel solidã doctrinã. ſ patriarchaz exẽplis.
b ſ deitatis. c ſ simplicitatẽ mentis: vel facilitatem doctri
ne. ſ de innocentia patrũ in exemplũ tracta.

Bũtyrũ de armẽto ⁊ lãc de oũibus cuz c
a ſ pinguedie charitatis. b ſ filioz apostoloz. c ſ apo
ſtoloz qui duces gregis. vnde: Afferte dño filij de⁹ et. ad.
fi. arietũ. ſ magistrum. ſ pinguedinis noui. ſ. testamenti
vbi scientie multitudo ex virtutum.

ãdipe agnoz et ãrietũ filioz basan: Et d e
a ſ cũ medulla tritici ꝓdicta beneficia magie dono accu/
mular. b ſ de quo: Hic est calix noui testamenti in meo
sanguine.

hircos cũ medũlla tritici: ⁊ sangũinem f
a ſ sine falsitatis vel heresis corruptione. b ſ diuina lar
gitate.

vue biberent merãcissimũ. Jncrãssatus g
a ſ israelita vel christianus. b ſ ingratus beneficatori et
conrumelios⁹. ſ cõremendo ꝓcepta. c ſ scientia ⁊ vir
tute.

est dilectus ⁊ recalcitrauit: incrãssatus h+
a ſ multiplicatus sic vt numerari non posset. b ſ post tã/ i
ta beneficia. k

impiguatus dilatatus. Dereliquit de/ l+
a ſ sequendo idola.

um factorem suum: et recessit a deo sa/
ſ idolis vel heresib⁹.

lutari suo. Prouocauer̄t eũ in dijs alie/ †
ſ. i. expositio. ſ idolis.

nis: ⁊ in abominationibus ad iracun/
diam cõcitauerunt. Immolauerũt de/ n
monib⁹ ⁊ nõ deo: dijs quos ignorabãt. o

Noui recentesq̄ venerũt: quos non co
a ſ prophete et apostoli. b ſ per legẽ et circũcisionẽ iude
um. p baptismũ christianũ. ſ formauit.

luerũt pātres eorum. Deum qui te gẽ/
nuit dereliquisti: ⁊ oblitus est domini
a ſ auersionẽ tuã. ſ hec mala b ſ vindictã.

creatoris tui. Vidit dñs ⁊ ad irãcũdiã p
ſ non ex se.

concitatus est: quia ꝓuocauerũt eum
ſ quos in filios ⁊ filias elegerat.
a ſ subtraham auxilium. b ſ noticiã benivolentiã.

filij sui et filiq̄. Et ait: Abscõndam fãcẽ q†
a ſ ſlõ miserebor. ſ expectabo ad quẽ ꝓueniẽt. r
ſ tormenta.

meam ab eis: ⁊ ꝓsidrãbo nouissima eo
a ſ reddens mala ꝓ bonis. ſ volũtate et operatiõe. b ſ fi/
dem deo ꝓmissam nõ seruantes.

rum. Generatio enī pũersa est ⁊ infidẽles s
ſ sicut patres. a ſ idola colentes.

filij. Ipsi me puocauẽrũt in eo qui nõ t
ſ supstitutionibus.

erat de⁹: ⁊ irritauerũt in vanitatib⁹ su/
a ſ quia dominum ignorant qui vere est.

is† Et ego puocabo eos in eo q̄ nõn est v
pp̄l⁹: ⁊ i gẽte stulta irritabo illos. Jgnis r†
ſ quasi tm̄ ardescit vindicta mea.

succẽnsus ẽ i furoze meo: ⁊ ardebit vsq̄
a ſ vsq̄ in eternũ puniẽdo. b ſ reprobos terrena amãre

ad ifernũ nouissima. Deuorabitq̄ terrã m
ſ operibus malis. a ſ superbos. b ſ consilia quibus se
credebãt ipune peccare. ſ spẽ: fiduciam. d ſ flãmis eternis

cũ germĩe suo: ⁊ mõtiũ fũdãmẽta cõm
a ſ cõgregari ꝓmitã. b ſ flagella q̄ sustinẽrib⁹ mala ſ
deo bona: qz iusta. ſ opa ⁊ ba cogitatiões q̄b⁹ puniãtur.
ſ puniendos.

buret. Cõgregabo super eos mãla:

a Et fugeret mel de petra. i. de terra petrosa: qz in terra .p/ missionis in mõtib⁹ petrosis sẽ arbozes i q̄b⁹ mellificãt apes.
b Oleũq̄ de saxo durissimo. quia ibi etiã in locis saxosis sũt oliue de quarũ fructu fit oleũ. Aliter exponit: qz in valtis la/pidcis mel ⁊ oleũ reseruant.
c Butyr̄ de armẽto rē. ⁊ sub/dit: d Filioz basan. qz ter/ra og regis basan est valde pa/scualis ⁊ apta animalib⁹ nutri endis: vt habet Ru. xxxij.
e Et hircos. s. paruulos q̄vo canꝫ hedi. f Cum medulla tritici. i. cũ panibus fact⁹ de fa/rina tritici dilicatissima: ⁊ a cor/tice exterioꝛ purgata. g Jn crassatus. Nic consequent̄ ostẽ/dit ꝓ oppositũ pplm a dei cul/tura recessurũ. cũ dicit: Incraſ/satus est dilectus. i. popul⁹ isrl ꝓmo a deo dilectus: repletus ẽ omnibus bonis in terra .pmis/sionis. ⁊ loquitur scꝛiptura de futuro per modũ preteriti ꝓ/pter certitudinẽ ꝓphetie.
b Et recalcitrauit. a deo rece/dendo. i Jncrassatus est. delitijs. k Jmpinguat⁹. di/uitijs. l Dilatatus. bono/ribus ⁊ excellẽtijs: ⁊ q̄ ista sũt frequẽter occasio dimittẽdi de um ⁊ cõuertẽdi se ad idolatrie cultũ. ideo subdit: m De/reliquit deũ ⁊ c. idolatria autẽ aliq̄n ꝑendit demonib⁹ in ali qua effigie apparẽtib⁹. ⁊ q̄tuz ad hoc dicit: o Immola/uerũt demonijs. aliq̄n corꝛozi/bus celestib⁹. ⁊ q̄tũ ad b̄ sub/dit: o Dijs q̄s ignorabãt. qz pres eoꝛ vt moyses ⁊ aarõ ꝓhibuerũt adozare celi militi/am. aliquãdo idolis humana arte adinuẽtis: ⁊ q̄tũ ad b̄ di/cit: Noui recẽtesq̄ venerũt rē. ⁊ subdit: p Vidit dñs. Hic ꝓr oñdit diuinũ iudiciuz esse iustũ puniẽdo pplm pdictũ.
Circa q̄ ꝓmo ponit cõmi/nationis materia. scdo dilatatio/nis cã. ibi: Et dixi vbi nã sunt. tertio punitiõis forma. ibi: Nõ ne hec cõdita sũt. Circa ꝓmũ ꝓmo eis cõminat dñs subtracti/onẽ sui auxilij. cũ dr: q Ab/scõdã faciẽ meã. nõ aspiciendo ad eoꝛ afflictionẽ. r Gene/ratio enī puersa est. ꝓpt depra uationẽ affectus. s Et in/fideles filij. ꝓpt depauationẽ intellect⁹. scdo cõminat eis sub/iectionẽ respectu vil⁹ ppl⁹. ⁊ q̄tũ ad b̄ dicit: t Ipsi me. ꝓ/nocauerũt. colẽdo vilẽ creatu/rã. v Et ego puocabo eos. i eo q̄ nõ est rē. supponẽdo eis vilẽ gẽtẽ. tertio cõminat eis af/flictionẽ supplicij. ⁊ ꝓmo a crea/tur⁹ nõ vinctib⁹. cũ dr:
Jgnis succẽ. ẽ. i. pena eis ꝓ/parata: qz nõe ignis in sacra scꝛiptura ĩtelligit oĩs pẽa. Vel dicendũ q̄ ista cõminatio respi cit futuꝛ iudiciũ: qñ q̄ pceder ignis terrã cõburẽs.

† Ro.10.d Dic.15.c

Et sagit

a Anes mor. Que iurꝛa vi
am comedere sementē.
b Dētes be. tē. Trabūt be
stie ꝛ serpētes dentib⁹ furio
sis reprobos sup terrā quan
do qđ̄ prius blādiēdo carna
libus pluaserūt vt se ducerēt
furiose a pctozib⁹ expectūt vt
crucient. c Foꝛis vastabit.
Cozp⁹ ignis eternī toꝛ̄bit ex
uſtio ꝛ mētē angustie magni
Esa. 66.g tudo. vñ: Aermiſ eoꝛ nō mo
rient ꝛ ignis eoꝛ nō extingue
tur. d Juuenē si. ac. Mul
li scz etati parcet: qꝛ omnes
idolatria mackauit. e Les
sare faciā. A terra sua eleetiꝛ
p totū oꝛbez dispſi sūt. Gene
raliter ẋo pctozes tollenꝫ de
terra sctoꝛ̄: ꝛ memoria eoꝛuz
Ps. 51. vñ: Proptereа deꝰ tuus de
struet te in finē: euellet ꝛ edu
cet de terra viuentiū tē.
f Distuli. ne blasphemarēt
nomē meū nec tū abstuli vin
dictaz. g Quō pſeq̄. Tm
ostēdit timoꝛē iudaice gentis
postq̄ dño peccauerunt: vt
vn⁹ hostiū mille de eis: ꝛ duo
fugarēt. x. milia. hoc est pau
ci plurimos. h Qui dei ma
gnitudinē agnoscit nō ex ifir
mitate diuine poteſtie: sed iu
sti iudicij pmiſſiōe hec inueni
re itelligit. b Judices. ap
probatoꝛes. etiā q̄ idola colūt
vnū deū esse intelligūt q̄ fecit
celū ꝛ terraz. i De vinea
tē. Hereticoꝝ nequitiā signi
ficat q̄ a sctis doctoꝛib⁹ spiri
talē doctrinā pura acceperꝫ:
sed veneno suo corruperūt: ꝛ
in fellis ꝛ absinthij amaritu
dinē peruerterūt. c Sepe bie
rusalē sodome ꝛ gomoꝛre cō
Esaie. 1.c paratur. vnde: Audite ver
bum domini principes sodo.
ꝛ gomoꝛ. tē. k Botrus
amarissimus. Fructus scili
cet opera amarissima sunt. vi
nū enim cum felle mixtū ob
tulerunt. l Fel draconū.
Quasi intra se retinent vene
num malicie: ne salutis ꝛ coꝛ
rectionis medicinā suscipiāt.
Heretici sicut serpentes a
maritudinem ꝛ venenum oc
cultant vt incautos ledant.
m Mea est vltio ꝛ ego re
tribuam eis. Paulus de hoc
Ro. 12.d loco sumpsit: Mihi vindictā
Ps. 74 ꝛ ego retribuā: sm merita. s.
n Jn tēpoze. Quasi cū ac
cepero tps ego iusticias iudi
cabo. Hinc moyſi ꝑ populo
Exo. 32.g ozanti dixit: Jn die vltionis
visitabo hoc peccatū eoꝝm.
o Juxta est dies perditio.
Uniuiq̄. Quicquid eī fini
tur breuissimum est si eterni
tati comparatur. p Scꝛs hi
ſtoꝛia iudeoꝝ vindicta festi
nat: qꝛ locū ꝛ gentē ꝛ oēm ꝑ
sperit atez in breui pdiderūt:
qꝛ Ꝑbas ꝛ saluatoꝛē occide
rūt. q Judicabit. Discer
Ps. 42 nēdo a mal. sm illos: Judica
me deꝰ ꝛ discerne cām meā.

a ſ irā i. matiē. ꝛ vltiōis acute: vt etiā animā pene
trēt. b ſ per varia tormenta.
et sagittas meas cōplebō in eis. Lō/ a
a ſ verbi dei et sterilitate bonoꝝm opeꝝ. b ſ peccata
impioperantes. c ſ demones leues instabiles.
a sumenꝫ famē: et dēuoꝛabūt eos aues
a ſ oꝛe maledico. b ſ demōes bestie dicūt. ꝑpt ferocita.
b mozsu amarissimo. Dētes bestiarū im
a ſ sup terrā trahunt q̄ in terrenis dissipantur.
mittā i eos cū furoꝛe trahētiū sup ter b
rā atq̄ serpentiū. Foꝛis vastabit eos c
a ſ inimicoꝝ. b ſ in ciuitatib⁹ clausos. c ſ lasciuum.
d gladꝰ ꝛ intus pauoꝛ: iuuenē simul ac d e
a ſ sterilem a bono opere. b ſ hebetem sensu paruulū.
c ſ pigro inutili.
virginēz lactentē cū homine senē. Et
ſ dici feci vastata ciuitate et populo. a ſ nō ex igno
rantia interrogat: sed vt corripiat.
e dixi: ubi nā sūt? Cessare faciā ex hoi/ f
a ſ quia hoc minatus sum.
nibus memoriaz eoꝝm. Sēd propt
a ſ opprimendam. b ſ gentiliū. ſ demonū. c ſ dāna
tionem malorum catholicoꝝ.
f iram inimicoꝝum distuli: ne foꝛte sup g
a ſ sibi arrogāres. ſ demōes q̄ tribulāt me exul. si. mō
su. ſ attribuentes suis virtutibus. b ſ potentia.
birent hostes eoꝝ ꝛ dicerēt: Manus h
ſ superatis iudeis.
nꝛa excelsa: ꝛ nō dns fecit hec omnia.
a ſ iudeoꝝ vel quoꝛūlibet impioꝝm. b ſ saluris futu
re. c ſ prouidentia.
Gens absq̄ cōsiliō ē ꝛ sine pūdētia: b i
a ſ per se. b ſ per doctoꝛes. c ſ roīmēa vl pmia. k
vtinā sapēret ꝛ intēlligerent: ac noūiſ m
g sima prouiderent. Quomodo pſequē n
batur vnus mille: ꝛ duo fugarent de o
ſ quasi ita fieri poruit. a ſ deꝰ qui fecerat.
cem mili a: Nonne ideo quia deus su p
a ſ inimicis tradidit. b ſ qui poterat. c ſ in mani
bus inimicoꝝ. ſ ranḡs suos.
us vēndidit eos: ꝛ dominus cōclu/
a ſ ideo puniri sunt. b ſ qui iustus et verax.
sit illos: Nōn enim est deus noster vt q
a ſ idola falsa ꝛ vana. b ſ firmū testimoniū ab hoste.
ſ nō modo nos. c ſ dei nostri expti mirabilia. ſ domꝰ
israel.
dij eoꝝ: ꝛ ūmici nōstri sūt iūdices. De r
a ſ ex qua christo amaritudinem ꝑpinauit abutēs be s
neficijs dei. b ſ non fozech.
vineā sodomoꝝ vinea eoꝝ: ꝛ de sub t
a ſ quia in amaritudinem conuersa: de morte christi me
diratur.
urbanis gomoꝛre. Uua eoꝝ vua fel/ u
a ſ ex quo vez botrū: id est christum i ligno suspēderūt
lis: ꝛ botris amarissimis. Fel draco/ k
a ſ Plinius ait venenum aspidis aceto repelli.
num vinum eoꝝm: et venēnum aspi l
a ſ nisi summus medicus subuenerit. b ſ in iudicio ꝑ
ferenda.
dum insanabile. Nonne hec cōdita m
a ſ cui omnia ꝓsentia ideo obliuio nulla. vnde: Signa
sti q̄si in sæculo omnia peccata mea. b ſ memoria eter
na.
sunt apud mē: et signata in thesaurīs
a ſ ad me pertiner.
meis? Mea est vltio: et ego retribuaz n
a ſ opoꝛtuno ꝓoccupem⁹ facit eī⁹ in cōfessiōe. b ſ affe
ctus. c ſ cito veniet. ſ certus.
in tpe vt labaſ pes eoꝝ. Juxta ē dies o
a ſ vltionis. ſ licet lōge post futura videanꝫ. b ſ fugi
entibus aliis. c ſ ventura.
pditiōnis: ꝛ adesse festināt tpa. Judi/ p
cabit dominꝰ pplm suū: ꝛ i seruis suis q

a Et sagittas meas cō. in eis. sagitte di
uine hic vocanꝫ pene ab eo subito imisse
ad modū sagittarū. secūdo a vinētibus.
ꝛ primo a volatilib⁹. cū dicit: Deuoꝛabūt
eos aues. scdo a veris aīalib⁹. ibi: Den
tes bestiarū tē. tertio a reptilib⁹. ibi:
b Cū furoꝛe trahētiū sup terrā. qꝛ re/
ptilia ꝓcedūt sup ērā trahēdo costas. q̄r
to ab hominib⁹. cū dicit: c Foꝛis va
stadit eos gladiꝰ. s. aduersarioꝝ. d Et
intus pa. ꝑt iminēs piculū. e Juue
nē sil. ac vir. q̄tū ad omnē etatē ꝛ sexū.
f Et dixi. Dic ẋpō ponit dilatiōis cā. et
ꝑmo ꝑmittit dilatio. cū dr: Et dixi. i. ꝑ/
posui eos delere totaliter ita qꝛ nō remane
ret eoꝝ memoria. ꝛ subdit dilatiōis cā q̄
dupler. vna est ne hostes sup birēt impu
tādo virtuti sue factū diuie vindicte. qđ̄
notaſ cū dicit: g Me foꝛte sup. tē. et
nota q̄ loq̄ſ hic scriptura de deo ad mo
dū hominis q̄ aliq̄d ꝑponit stati facere
ꝛ postea mutat. cū tñ talis mutatio nō sit
in deo: sed solūmodo in suo effectu. secū
da cā dilationis pene ē vt pareſ pplo isrl
tps pnie. ꝛ b ē qđ̄ dr: h Hēs absq̄ cō.
est. nō ꝓcaudēo malū. i Et sine pru
dētia. i nō eligēdo bonū. k Utinā sa
perēt. ꝑterita: l Et intelligerēt. ꝓsen
tia: m Ac nouissima. puideret. i. futu
ra: qꝛ ꝑ ꝓteritoꝝ memoriā ꝛ ꝓsentiū itel/
gētiā habet hō viā ad ꝓuidendū de fu
turis. n Quō ꝓsequebaſ vn⁹. de ad
uersarijs: o Mille. de iudeis. p Nō
ne ideo qui deus suus vendidit eos: et
domin⁹ tē. q. d. deberēt mānifeste cogno
scere q̄ b nō ē ex virtute siue foꝛtitudine
aduersarioꝝ: ſs ex vidicta diuie iusticie.
Et qꝛ aliqs posset q̄rere quare deꝰ ita pu
nit pctā pplī isrl: cū dij aliarū gentiū nō
puniāt pctā suoꝝ cultoꝝ. īō ad ꝛ ñdet
cū dicit: q Nō enī ē deꝰ noster vt dij
eoꝝ. qꝛ ē deꝰ verꝰ ꝛ potēs ꝛ volēs exerce
re iusticiā suā: illi aūt nō cū sint dij falsi.
et qꝛ deꝰ executionē iusticie aliq̄n facit ꝓ
malos homines. sicut et ꝓ demones. īdo
subdit: r Et inimici nostri sūt iudices.
quia deus ẓelo sue vindicte supposuit iu
deos ꝑmo chaldeis tpe nabuchodono
soꝛ ꝛ postea romanis tpe titi ꝛ vespasia
ni: ꝛ iudicabāt eos ꝓ volūtate sua ad
mortē ꝛ exiliū ꝛ ad alias penas. huiꝰ au
tē vidicte subdit cā q̄ fuit iudeoꝝ culpa:
que notaſ cū dr: s De vinea sodomo
rū. in quo ostēdit grauitas pcti ipoꝝ i b
q̄ sodomis cōparanſ. Et nota q̄ pcīn ꝑ
mo est in eoꝝ de q cōsensū. secūdo in inte
rioꝛi machinatiōe ad opus ꝑpetrandū.
tertio qñ. ꝑcedit in exteriozē actū. ꝑmuz
vocaſ hic vinea: scdz vua: ꝛ tertiū vinū.
t Nōne hec cōdita. Ꝑposita cā dilatio
nis ad tps: hic ẋpō describit forma ĩple
tiōis: eo q̄ nō fuerūt vti tpe sibi dato ad
pēitentiā. ꝛ primo describit eoꝝ punitio.
secūdo aduersarioꝝ distructio. ibi: Vide
te q̄ ego sim sol⁹. Circa primū ponitur
certitudo punitionis. cū dicit: Nōne h
condita sunt apud me tē. q. d. licet distu
lerim punire pctā pplī mei quasi ignora
ta: nō tū est ita: qꝛ sunt firmiter retēta et
obseruata apō me ad puniendū suo tpe.
scdo ībdit acceleratio tpis. cū dr: Juxē
dies pdi. ētio seueritas afflictiōis. cū dr:
v Judica. dns po. suū. feriēdo pctā eo
rum. x Et in seruis suis miserebitur.
quia in qualibet captiuitate iudeoꝝ di/
misit aliquos: vt cum eis exerceret suaz
misericordiam. vnde et circa finem mun
di conuertentur ad fidem.

✠ Uidebit q

a Uidebit q. Nōcū
q̄ pōt manꝰ tua instan
ter opare: qꝛ nec opus
nec rō: nec sapīa ē apud
iferos. b Ubi sūt
dij. Quasi nihil ꝑsit
idola in q̄b⁹ confidebāt
vel opes: vel honores
vel seculi voluptates.
nihil eīs secū ferūt de
vniuerso laboze.
c Uidete q. Gene
lis admonitio: q̄si reli
cta idolatria vel here
si ꝛ oībus spretis īmū
ditijs: ad vez deū con
uertimini. d Ego oc
cidā. Hreg⁹. Occidit
vt viuificet: ꝑcutit vt
sanet: exterioza verbe
rat vt interioza trans
figat. Quia mētis nr̄e
duricia suo ꝑcutit desi
derio ꝛ ꝑcutiendo sa
nat: qꝛ terrozis iaculo
trāsfixos ad sensuz re
ctitudinis nos reno
cat. Cozda eīs nr̄a ma
le sana sunt cum nullo
dei amoze sanctanꝫ: cū
pegrinationis erūnaz
nō sentiunt ꝛ ifirmāti
ꝓrio nullo affectu cō
patiunt. Sed amoris
sui spiculis īsensibiles
deꝰ ꝑcutit: ꝛ sensibiles
p ardoꝛē charitatꝭ fac.
e Leuabo. Alia edi
tio. Tollā in celū ma
nū meā: ꝛ iurabo p de
xterā meā ꝛ dicā viuo
ego ietnū. Jn celū ma
nū dī leuare: vel attol
lere ē potētiā ētnitatꝭ
sue sup oīa excellentē
ostēdere. Jurare p de
xterā. i. p filiū q̄ est de
xtera pris: ꝑmissa ipi
us i ꝓspectu hoīz ꝑfir
mare: ꝛ ētnitatē suam
credētib⁹ sibi ꝑ euāge
lium reuelare: qꝛ ptās
eius potestas eterna.
f Sagittas. Demōes
Job. 6.a dr̄ q̄b⁹ ait iob. Sagitte
dñi i me sūt: q̄si tātam
exercebo vidictā q̄ de
mōib⁹ q̄z posset sufficе
re. g Et de cap. La
ptiuoꝝ capita radebā
tur q̄ distrahebāt ꝛ ſb
cozā vēdi dicebātur.
De captiuitate tē.
Caput īmicoꝝ nudaſ
qñ ꝓlilīū iniq̄ mēt⁹ va
nū eē ꝑbaſ: q̄ se ipūe
peccare arbitrabatur.
Capita q̄z īmicoꝝ sūt
mgri: in q̄ vltio nouiſ/
Dpo. 14. d ma redūdabit. vñ: Ex
uit sāguis ꝺ lacu vsq̄
ad frenos eq̄ꝝ. i. vltio
tormentoꝝ vsq̄ ad rc/
ctozes ꝓpoꝝ.
h Quia fā. In iudicio
ꝓpls dei laudabiť cuz
appebit gl'iosus ꝛ ini
mici iusta retributiōe
punientur.

a Uidebit q. Nōcū
q̄ pōt manꝰ tua instan
ter opare: qꝛ nec opus
nec rō: nec sapīa ē apud
iferos. b Ubi sūt
dij. Quasi nihil ꝑsit
idola in q̄b⁹ confidebāt
vel opes: vel honores
vel seculi voluptates.
nihil eīs secū ferūt de
vniuerso laboze.
c Uidete q. Gene
lis admonitio: q̄si reli
cta idolatria vel here
si ꝛ oībus spretis īmū
ditijs: ad vez deū con
uertimini. d Ego oc
cidā. Hreg⁹. Occidit
vt viuificet: ꝑcutit vt
sanet: exterioza verbe
rat vt interioza trans
figat. Quia mētis nr̄e
duricia suo ꝑcutit desi
derio ꝛ ꝑcutiendo sa
nat: qꝛ terrozis iaculo
trāsfixos ad sensuz re
ctitudinis nos reno
cat. Cozda eīs nr̄a ma
le sana sunt cum nullo
dei amoze sanctanꝫ: cū
pegrinationis erūnaz
nō sentiunt ꝛ ifirmāti
ꝓrio nullo affectu cō
patiunt. Sed amoris
sui spiculis īsensibiles
deꝰ ꝑcutit: ꝛ sensibiles
p ardoꝛē charitatꝭ fac.
e Leuabo. Alia edi
tio. Tollā in celū ma
nū meā: ꝛ iurabo p de
xterā meā ꝛ dicā viuo
ego ietnū. Jn celū ma
nū dī leuare: vel attol
lere ē potētiā ētnitatꝭ
sue sup oīa excellentē
ostēdere. Jurare p de
xterā. i. p filiū q̄ est de
xtera pris: ꝑmissa ipi
us i ꝓspectu hoīz ꝑfir
mare: ꝛ ētnitatē suam
credētib⁹ sibi ꝑ euāge
lium reuelare: qꝛ ptās
eius potestas eterna.
f Sagittas. Demōes
Job. 6.a dr̄ q̄b⁹ ait iob. Sagitte
dñi i me sūt: q̄si tātam
exercebo vidictā q̄ de
mōib⁹ q̄z posset sufficе
re. g Et de cap. La
ptiuoꝝ capita radebā
tur q̄ distrahebāt ꝛ ſb
cozā vēdi dicebātur.
De captiuitate tē.
Caput īmicoꝝ nudaſ
qñ ꝓlilīū iniq̄ mēt⁹ va
nū eē ꝑbaſ: q̄ se ipūe
peccare arbitrabatur.
Capita q̄z īmicoꝝ sūt
mgri: in q̄ vltio nouiſ/
Dpo. 14. d ma redūdabit. vñ: Ex
uit sāguis ꝺ lacu vsq̄
ad frenos eq̄ꝝ. i. vltio
tormentoꝝ vsq̄ ad rc/
ctozes ꝓpoꝝ.
h Quia fā. In iudicio
ꝓpls dei laudabiť cuz
appebit gl'iosus ꝛ ini
mici iusta retributiōe
punientur.

a miserebitur. Uidebit q ifirmāta sit a
a ſ q̄liber opa malo⁹ vel multitudo iminura. b ſ ob
ſessi. ſ clausi iudei in capeiuitate: ipij in demonū po
testate. c ſ fame vel capti ab hostibus.
manūs: ꝛ clausi q̄z defecerūt residui b
ſ morte ſ qui in virtib⁹ confidunt. ſ alij. ſ videres.
b q̄ ꝓsumpti sunt. Et dicent † Ubi sūt c
ſ spem in eis ponentes.
dij eoꝝ i quib⁹ habebāt fiduciā: De c
quoꝝ victimis cōedebant adipes: ꝛ
ſ irrisio.
bibebāt vinū libaminū. Surgāt et f
ſ cultoribus suis.
opitulentur vobis: ꝛ in necessitate
ſ intelligite. ſ propīe. ſ deus.
c vos ꝑtegāt. Uidete q ego sim sol⁹ g
a ſ veterē hoīem cū actionib⁹ suis. ſ carnem.
b ꝛ nō sit alius deus ꝓter me ego ōc b
a ſ Quasi dns vite ꝛ mortis. ſ nouū q̄ fm deū crea
tus ē. ſ mentē.
cidam et ego viuere faciā: percutiaz i k
ſ poresſare.
ꝛ ego sanabo: et nō ē q̄ de mānu mea l
ſ in scīs oīdam potentiam meam.
c possit eruere. Leuabo ad celū manū m
ſ quia vita sum.
meā et dicam: Uiuo ego in eternū. n
ſ Jd est repentinā vindictā ꝛ incurabilē hostibus i
ſligēro. ſ manifeste.
Si acuero vt fulgur gladiū meum ꝛ o
ſ ex ꝓuiſo. ſ Justā retributionē. ſ prās diuina.
arripuerit iudiciū manus mea: red p
ſ quā debebo. ſ hereticis iudeis.
dam vltionē hostibus meis ꝛ his q
ſ plenā vindictā significat. a ſ vltiones subitos et
ꝛpouiſas q̄ mō occultre ſs subito impias penetrabit
f odeſt me retribuā. Inebriabo sāgit q
ſ damnatione perditozum.
a ſ diuia ſnia. b ſ i iudicio extremo. ſ oīno
tas meas sāguie: ꝛ gladꝰ meꝰ deuo/
ſ Carnalia sapientes. ſ opera carnis. a ſ eterna
s rabit carnes. De crūoze occisoꝝ ꝛ de r
morte dānatoꝝ. ſ vano cōsilio parefacto. ſ captiuoꝝ
captiuitate nudati inimicoꝝ capitū.
ſ mēris vel mgri. ſ fidelē. ſ afflictionē vel martyrū
b Laudate gētes pl'm ei⁹: qꝛ sāguinē s t
a ſ scīoꝝ vñ: Vindicta dñe sanguinē scīoꝝ tuoꝝm.
suoꝝ suoꝝ vlciscēt. Et vindictā retri
ſ misertus.
buet in hostes eoꝝ: ꝛ ꝓpitius erit v
ſ ecclesie ſ sanctorum.
terrę populi sui. Uenit ergo moyses x
ꝛ locutus est oīa verba cantici hui⁹
in auribus pl'i ipe ꝛ iosue filī⁹ nun.
Cōpleuitq̄ oēs sermones istos lo/
quens ad vniuersū israel: ꝛ dixit ad
ſ vt intelligant ꝛ memoriter teneant.
eos: Ponite cozda vestra in omnia
verba mea q̄ ego testificoꝛ vobis
hodie vt mandetis ea filijs vestris
custodire ꝛ facere: ꝛ implere vniuer/
sa q̄ scripta sūt i volumie legis hui⁹
quia non incassuꝝ ꝓcepta sunt vo/
bis: sed vt singuli in eis viuerēt q̄
facientes longo perseueretis tem/
poze in terra ad quaz iordane trans/

f Deuterono. La. XXXII Nico.de lyra

ſ p misericordiā eternā dādo beitudinē. ſ videri fa
cier. a ſ nihil ancroti ꝓficiens
miserebitur. Uidebit q ifirmāta sit a
a ſ q̄liber opa malo⁹ vel multitudo iminura. b ſ ob
ſessi. ſ clausi iudei in capeiuitate: ipij in demonū po
testate. c ſ fame vel capti ab hostibus.
manūs: ꝛ clausi q̄z defecerūt residui b
ſ morte ſ qui in virtib⁹ confidunt. ſ alij. ſ videres.
b q̄ ꝓsumpti sunt. Et dicent † Ubi sūt c
ſ spem in eis ponentes.
dij eoꝝ i quib⁹ habebāt fiduciā: De c
quoꝝ victimis cōedebant adipes: ꝛ
ſ irrisio.
bibebāt vinū libaminū. Surgāt et f
ſ cultoribus suis.
opitulentur vobis: ꝛ in necessitate
ſ intelligite. ſ propīe. ſ deus.
c vos ꝑtegāt. Uidete q ego sim sol⁹ g
a ſ veterē hoīem cū actionib⁹ suis. ſ carnem.
b ꝛ nō sit alius deus ꝓter me ego ōc b
a ſ Quasi dns vite ꝛ mortis. ſ nouū q̄ fm deū crea
tus ē. ſ mentē.
cidam et ego viuere faciā: percutiaz i k
ſ poresſare.
ꝛ ego sanabo: et nō ē q̄ de mānu mea l
ſ in scīs oīdam potentiam meam.
c possit eruere. Leuabo ad celū manū m
ſ quia vita sum.
meā et dicam: Uiuo ego in eternū. n
ſ Jd est repentinā vindictā ꝛ incurabilē hostibus i
ſligēro. ſ manifeste.
Si acuero vt fulgur gladiū meum ꝛ o
ſ ex ꝓuiſo. ſ Justā retributionē. ſ prās diuina.
arripuerit iudiciū manus mea: red p
ſ quā debebo. ſ hereticis iudeis.
dam vltionē hostibus meis ꝛ his q
ſ plenā vindictā significat. a ſ vltiones subitos et
ꝛpouiſas q̄ mō occultre ſs subito impias penetrabit
f odeſt me retribuā. Inebriabo sāgit q
ſ damnatione perditozum.
a ſ diuia ſnia. b ſ i iudicio extremo. ſ oīno
tas meas sāguie: ꝛ gladꝰ meꝰ deuo/
ſ Carnalia sapientes. ſ opera carnis. a ſ eterna
s rabit carnes. De crūoze occisoꝝ ꝛ de r
morte dānatoꝝ. ſ vano cōsilio parefacto. ſ captiuoꝝ
captiuitate nudati inimicoꝝ capitū.
ſ mēris vel mgri. ſ fidelē. ſ afflictionē vel martyrū
b Laudate gētes pl'm ei⁹: qꝛ sāguinē s t
a ſ scīoꝝ vñ: Vindicta dñe sanguinē scīoꝝ tuoꝝm.
suoꝝ suoꝝ vlciscēt. Et vindictā retri
ſ misertus.
buet in hostes eoꝝ: ꝛ ꝓpitius erit v
ſ ecclesie ſ sanctorum.
terrę populi sui. Uenit ergo moyses x
ꝛ locutus est oīa verba cantici hui⁹
in auribus pl'i ipe ꝛ iosue filī⁹ nun.
Cōpleuitq̄ oēs sermones istos lo/
quens ad vniuersū israel: ꝛ dixit ad
ſ vt intelligant ꝛ memoriter teneant.
eos: Ponite cozda vestra in omnia
verba mea q̄ ego testificoꝛ vobis
hodie vt mandetis ea filijs vestris
custodire ꝛ facere: ꝛ implere vniuer/
sa q̄ scripta sūt i volumie legis hui⁹
quia non incassuꝝ ꝓcepta sunt vo/
bis: sed vt singuli in eis viuerēt q̄
facientes longo perseueretis tem/
poze in terra ad quaz iordane trans/

a Uidebit q. Nōcū
q̄ pōt manꝰ tua instan
ter opare: qꝛ nec opus
nec rō: nec sapīa ē apud
iferos. b Ubi sūt
dij. Quasi nihil ꝑsit
idola in q̄b⁹ confidebāt
vel opes: vel honores
vel seculi voluptates.
nihil eīs secū ferūt de
vniuerso laboze.
c Uidete q. Gene
lis admonitio: q̄si reli
cta idolatria vel here
si ꝛ oībus spretis īmū
ditijs: ad vez deū con
uertimini. d Ego oc
cidā. Hreg⁹. Occidit
vt viuificet: ꝑcutit vt
sanet: exterioza verbe
rat vt interioza trans
figat. Quia mētis nr̄e
duricia suo ꝑcutit desi
derio ꝛ ꝑcutiendo sa
nat: qꝛ terrozis iaculo
trāsfixos ad sensuz re
ctitudinis nos reno
cat. Cozda eīs nr̄a ma
le sana sunt cum nullo
dei amoze sanctanꝫ: cū
pegrinationis erūnaz
nō sentiunt ꝛ ifirmāti
ꝓrio nullo affectu cō
patiunt. Sed amoris
sui spiculis īsensibiles
deꝰ ꝑcutit: ꝛ sensibiles
p ardoꝛē charitatꝭ fac.
e Leuabo. Alia edi
tio. Tollā in celū ma
nū meā: ꝛ iurabo p de
xterā meā ꝛ dicā viuo
ego ietnū. Jn celū ma
nū dī leuare: vel attol
lere ē potētiā ētnitatꝭ
sue sup oīa excellentē
ostēdere. Jurare p de
xterā. i. p filiū q̄ est de
xtera pris: ꝑmissa ipi
us i ꝓspectu hoīz ꝑfir
mare: ꝛ ētnitatē suam
credētib⁹ sibi ꝑ euāge
lium reuelare: qꝛ ptās
eius potestas eterna.
f Sagittas. Demōes
Job. 6.a dr̄ q̄b⁹ ait iob. Sagitte
dñi i me sūt: q̄si tātam
exercebo vidictā q̄ de
mōib⁹ q̄z posset sufficе
re. g Et de cap. La
ptiuoꝝ capita radebā
tur q̄ distrahebāt ꝛ ſb
cozā vēdi dicebātur.
De captiuitate tē.
Caput īmicoꝝ nudaſ
qñ ꝓlilīū iniq̄ mēt⁹ va
nū eē ꝑbaſ: q̄ se ipūe
peccare arbitrabatur.
Capita q̄z īmicoꝝ sūt
mgri: in q̄ vltio nouiſ/
Dpo. 14. d ma redūdabit. vñ: Ex
uit sāguis ꝺ lacu vsq̄
ad frenos eq̄ꝝ. i. vltio
tormentoꝝ vsq̄ ad rc/
ctozes ꝓpoꝝ.
h Quia fā. In iudicio
ꝓpls dei laudabiť cuz
appebit gl'iosus ꝛ ini
mici iusta retributiōe
punientur.

punienť. a¶Ascende i mõ Abarim interpꝛtãr vr nebo i cõclusiõe. Dicit nebo mons cẽ in terra moab ꝫ hiericho: supra iordanẽ i supcilio phasga inf mõtem phogor: a q̃ circa cũ regio vsq; nũc phasga appellať. Moyses g̃ i abari et in mõte nebo ꝫ hierichovs tra iordanẽ mozit: qꝛ lex ⁊ circũcisio vsq; ad xpm ⁊ baptismi sacrm ꝓcessit Ibiq; ꝯclusa ẽ qꝛ finis legis: xps. Vidit moyses tr̃ã ꝓmissiõis: ꝭ ñ ingressus ẽ: qꝛ i spũ ꝓuidit ⁊ i lege ꝑdixit xpi grãm futurã ꝭ ꝑnẽ nõ vidit eus

Mat.13.c vñ: Multi iusti ⁊ ꝓphe voluerť videre q̃ vos vi. ⁊ ñ viderť. ¶Hec est

missio ingredi[ens] possidẽdã. Locutusq; ẽ dñs a
a ad moysen in eadẽ die dicẽs: Ascẽde in mon b
¶ In cõclusione.
tẽ istũ abarim. i. transitus in montem nebo
a ¶ in spiritu. b ¶ gloriã ecclesie futuram.
q̃ est in terra moab cõtra hiericho: ⁊ vidẽ tr̃ c
¶ videntibus deum
rã chanaã quã ego tradã filijs isrl obtinẽdã d e
et mozere in monte ✝Quẽ cõscendens iũge/
¶ precedentibus sanctis.
ris populis tuis sic moꝛtuus est aarõ frater f
tuus in mõte hoꝛ ⁊ apposit ꝓplis suis: qꝛ pꝛe g
uaricati estis cõtra me in medio filioꝝ israel
ad aq̃s cõtradictionis i cades deserti sin: et
¶ .i. fecim ostendistis. ¶ alias et econtra.
nõ ꝯsanctificastis me iter filios isrl. Ecõtra vide
bis eam ⁊ non ingredieris in eam quaz ego
dabo filijs israel.

✝Num.20.b

Moraliter

a✝Audite celi q̃ lo. ⁊c. La. XXXII ꝭn b caplo describit ingratitudo populi israel de bñficijs a deo receptis: p quã bñ significať igratitudo clericoꝝ de receptione diuinoꝝ bñficioꝝ ⁊ ꝑmo describit hec ingratitudo in generali cũ dr: b✝Generatio prava. ꝑpẽ coꝛruptionẽ affect q̃ clerici freq̃nt diligũt malos ⁊ p sequunť bonos. et exasperãs: p coꝛruptionẽ itellect q̃ freq̃nt in causis xtũt in mẽdaciũ xitatẽ ⁊ ecõuerso. b✝Decline reddis dño. malũ. p bono. ꝑle stulte. ꝑpẽ defectum bone cognitionis d✝Et insipiens. ꝑpẽ defectũ bone affectiõis. nõ em̃ sapiũt ea q̃ dei sunt: ꝭ ea q̃ sunt hoim. Cõsequnť b arguit ī gratitudo maloꝝ clericoꝝ in spẽali. cũ dr: e✝Nũqd nõ ipe est pr̃ tu. faciẽdo te nasci. q. d. sic. b✝Qui possedit te. gubernãdo. g✝Et fecit te. ꝓmouẽdo. ✝Et creauit te. i ecclesiastica dignitate te statuẽdo: eo mõ q̃ dr ꝑlat creari qñ statuit ī dignitate. i✝Memẽto diez antiq̃rũ. in ab. leuite ꝑ ceteris filijs israel fuerũt electi. ✝Cogita generatiões singulas. ꝑ qs clerici fuerũt eleuati. k✝Inkroga pr̃em tuũ. i. iesũ xpm. ✝Et annũciabit tibi. ſ. in euãgelio. l✝Maiozes tuos. i. aplos. ✝Et dicent tibi. q̃liter ipi fuerũt ꝑ ceteris illuminati. l✝Qñ diuidebat altissim gentes ⁊c. ꝺa ꝑpm xpianũ diuisit ꝑ diuersas dioceses sub archiepis epis ⁊ alijs curatis. ✝Pars aũt dñi pꝛis ei. ſ. cler. vñ dic hiero. Clericus q̃ fuit ecclesie ꝑmo vocabulũ suũ interꝑtať et nitať esse qꝛ dr. cleros em̃ grece sors latine dr. ĩõ clerici dicũtur qꝛ sunt de sorte dñi: vel qꝛ dñs ipe est sors vel pars clericoꝝ. tales igit esse debent vt ipi possideãt. dñm ⁊ a dño possideãť. p✝Inuenit eũ in terra deserta. i. in ꝑmitiua ecclesia q̃ ꝑpter acerbitatẽ ꝓsecutionis videbať a deo deserta ⁊ derelicta. ĩõ subdik: q✝In loco horroꝛis. qꝛ qui de clero ad plm regẽ dũ ꝓficiebať ꝓmus ad tormenta ducebať. s✝Circumduxit cũ ⁊ docuit. p sctõs. ſ. petrũ ⁊ paulũ siluestrẽ ambrosium ⁊ alios pres ⁊ doctoꝛes. v✝Et custodiuit ꝭsi pupillã oculi sui. p potentiã ⁊ diligentiã ꝺstantini karoli magni ⁊ alios ꝓpatores ⁊ reges ecclesie ꝛelũ habẽtes. y✝Expandit alas suas ⁊ assũpsit eos. p dilatationẽ fidei ⁊ multiplicationẽ mistroꝝ ecclesie. ✝Atq; portauit in humeris suis. humeri dicunť hic ꝓfecti cõstantini ⁊ alioꝝ ꝓncipũ q̃ de mandato eoꝝ suppoꝛtauerũt clerꝝ. ✝Nũs sol dux cl. fuit. qꝛ ꝓncipes ⁊ eoꝝ ministri faciebant b instinctu dei. ꝑpter qđ ipe sol fuit dux ꝓncipalis. ʒ✝Cõstituit eũ sup excelsam terrã. i. sup ciuitatez romanã quã cõstãtin dimisit pape q̃ est caput cleri. ✝Et cõederet fructũ agroꝝ ⁊c. qꝛ cõstãtin ⁊ alij ꝓncipes dotauerũt ecclias multꝝ ⁊ magnis mobilib ⁊ ĩmobilib bõis. c✝Butyꝛ de armẽto ⁊c. ꝑ hec intelligunť carnis delectabilia ad q̃ multi ꝑlati ⁊ clerici abusi sũt ꝑdictis bonis tã ingratissimi deo ⁊ bñfactoꝛib suis. ĩõ subdik: g✝Incrassat e dilectus ꝑ supabundãtiã bonoꝝ tpaliũ. h✝Et recalcitrauit. per abũdãtiã vicioꝝ: ꝑpẽ qđ sic refert magr Heinric de gãdauo in suo qõlibet qñ cõstãtin dedit ecclie bõa tpalia voꝛ fertur audita fuisse hodie cecidit venenũ in ecclia dei ⁊ b ꝑpẽ malorũ abusũ. m✝Dereliq̃t deũ factoꝛẽ suũ ⁊c. ei officiũ negligẽdo. Rã sic dic Bern. sup Cañ. Multoꝝ calcaria plus cũ altaria fulgent. ✝Prouocauerũt eũ in ijs alienis. Rã cupidi deos suos fecerũt de auro ⁊ argento ⁊ lapidib preciosis. Iuxta vero de meretricib suis. ⁊ sic de alijs vicijs.

i✝Vidit dominus. non approbando sed reprobando. ideo sequitur: p✝Et ad iracundiam concitatus est. contra necessitas coꝝ. q✝Et ait abscondã faciem meam ab eis. dimittendo eos ruere de pctõ in pctm ac si non videremẽ nec punire deberem. ✝Et considerabo nouissima eoꝝ. ĩõ subdik: r✝Ignis succensus est in furoꝛe meo: ⁊ ardebit vsq; ad infernũ nouissima. nã sic ꝓlati ⁊ clerici mali fuerũt in statu altioꝛi: sic erunt in loco gehẽne ꝓfundioꝛi. Cetera vero ꝓpẽ ꝓlixitatẽ dimitto. ⁊ qꝛ ad modũ punitionis maloꝝ applicari defacili ꝑñt a q̃libet intelligente. ¶In ca. xxxij. vbi dr ī postil. hic ꝓñr de

Additio. j.

hoc (scribiť exhoꝛtatio plebis ⁊c. carmen mosaicum nõ est exhoꝛtatoriũ seu cõminatoriũ: sed mere ꝓphetic: in ꝙ em̃ nõ ponũtur aliqua xba cõminatoria vel conditionalia. vt dicendo: Si b feceritis vel nõ feceritis: contingeť vobis b vel illud: vt. s. ca. xviij. vbi ꝓcedit non solum ꝓphetice: sed etiam cõminatorie: vt ex ipo mõ loq̃ndi ibidẽ ꝑz: sic ī b ca. ꝓphetice tãtũ mõ denũciabanť ea q̃ vẽtura erãt circa statũ illi ꝑpli: ī his q̃ ad diuinũ cultũ videnť ꝑtinere: ⁊ b ꝑdicẽdo certa peccata magna eoꝝ futura quibus deus illum ꝑplm a suo speciali familiaritate saltem ꝑ maiozi parte abiecturus erat: ꝑtinebat em̃ ad ꝓfectionẽ moysice ꝓphetie: vt moyses qui legislatoꝛ fuerat ve. te. ⁊ tanq̃ ꝓncipalis dei minister plm illum adduxit ad diuinum cultũ: ꝓphetando ꝑdiceret vltimum ad quod lex ꝑ ipm data deueniret: qđ qđem vltimũ erat vt populo illo suis pctis a dei peculiari familiaritate ꝓ maiozi parte excluso: aliqua pars eoꝝ cũ gentilibus in cultum diuinum adunaret: qđ fuit impletũ sub xpo: ⁊ sic vltimũ in moysaica doctrina contentũ continuatur cũ exodio publicationis legis xpi in qua gentiũ vocatio in populũ dei per apl̃os fuit inchoata. vñ ī b carmen tanq̃ notabilissimũ. districtissime cõmendať a pplo retineri. de q̃ dr in ꝓcedenti ca. Nunc itaq; scribite vob̃ cãticũ istũ ⁊ docete filios isrl: vt memoꝛit teneant: ⁊ oze decantent: ⁊ sit mihi carmẽ istũ ꝓ testimonio inẽ filios isrl: q̃ qđẽ ꝓphetica denũciatio ꝓpoñt absq; aliq cõditiõe: vt ꝑz itueti sic ī dict. ꝓphaz sepe ꝙtigit: q̃ ꝓphe alia denũciãt futura: ꝓut sũt ī diuia ꝑscia: q̃ ifallibilť ē. et sic cõtẽta ī b ca. sũt mere ꝓphetica: nõ aũt exhoꝛtatoria nec minatoria: illa xo q̃ supi dicto ca. xxviij. dicũť q̃ ad hãc materiã ꝓtinẽt ꝓmiatoꝛie seu ꝓmissoꝛie ⁊ etiã ꝓditionalie ītelligẽda sũt: ꝓut sonãt. ⁊ b ꝓpẽ ꝙtigẽtiã bñanoꝝ actũ: quã ñ tollit diuia ꝑscia seu ꝓuidẽtia. ꝓut ī. ſ. p. q. xxij. ī eoꝝ. qõnis ⁊ etiã ī rñsione ad vl. arg. ꝛz etiã ꝓphetice ītelligãť: vt dẽm ẽ Itẽ qđ b dr: Audite celi q̃ aurib per. ter. ⁊c. itelligẽdũ est ꝑ modum attestationis: nam statim supra añ hmõi carminis ꝓpositionẽ dr: ⁊ iuocabo ꝫ eos celũ ⁊ trã. vbi ī heb. hb ⁊ testificabo ꝫ eos celũ ⁊ trã. q̃lit ãt celũ ⁊ tra ītelligãť ee testes hb ex Glo. ordi. q̃ vbi dr celũ: interposuit celestes. ⁊ vbi terram, terrestres. ⁊ sic vocanť hic in testes angeli bti qui celeram, terrestres. ⁊ sic vocanť hic in testes angeli bti qui celerstes sunt

stes sunt sibi ꝑ b qđ dr: Terra inuocanť aĩe sctoꝝ patrũ: q̃ nõ dũ erãt ī celo. vt qñ ea q̃ ꝓtinẽt ī b ca. ꝑplo ꝓtingerẽt: ꝓdicte creature celestes ⁊ terrestres testificarẽt iusticiã ⁊ veritatem diuinã in abiectionẽ bui ꝑpli. ꝑpter demerita coꝝ. vñ Esa. j. cui tpe ea q̃ b ꝓnosticanť ad executionẽ ꝓcedere incipiebãt ab hmõi mosaica attestatiõe suã. ꝑphiam incepit dicẽs: Audite celi ⁊ aurib pcipe terra: vbi glo. Sic pplo israeli ꝑ moysen dictũ fuit: Audite celi ⁊ loquar: ⁊ audiat terra xba oris mei: sic ꝑ ꝑuaricationẽ ꝑpli eos vocat in testimoniũ vt oĩa cognoscant deũ vt vltoꝛẽ suoꝝ mandatoꝝ ad iracundiã cõcitatũ: vt in glo. vñ aduertẽti vtrũq; caplm. ſ. istud ⁊ ꝓmũ Esaie sat ꝑ tet q̃ ea q̃ ī b caplo ꝓnosticanť: in illo caplo Esa. denunciant tã ꝑ ꝓcedẽtia ad executionẽ. Dr em̃ ibi: Filios enutrini et exaltaui ipi aũt spreuerũt me ⁊c. ⁊ b dr: Deũ q̃ te genuit derelixti: ⁊ oblit es dñi creatoꝛis tui, ⁊ multa ſ. illa. Itẽ circa ista que b tradunť de deo. ſ. cũ dr: Dei ꝑfecta sũt opa ⁊c. q̃ xa sũt i se ꝓut in postilla exponunť: vlteri tñ in eis alia sũt attẽdenda: q̃ ad ꝓpositũ ꝓtinẽt. ¶Ad qđ sciendũ q̃ qꝛ de ꝓmisserat pribus multa bona se datuꝝ filijs. vt ꝑz Hen. xij. ⁊ in ꝑplurimis alijs caplis seq̃ntib: in q̃rũ executione magnalia fecerat cũ eis in egypto ⁊ in ma. ru. ⁊c. Sibi ⁊ legẽ eis dederat tã, q̃s pplo peculiari. vt Exo. xx. Idcirco qꝛ moyses in b loco dectionẽ coꝝ ꝓbare ⁊ testificari intẽdebat: ne forte q̃s ꝓsumeret deo attribuere aliquã ipfectionẽ saltẽ in opib suis cuꝝ pplm ipfectũ accepisset: vel legẽ ipfectã dedisset ⁊ hmõi: ideo in exodio sue attestationis dicit: Date magnificentiã deo nostro. q. d. Ex istis q̃ dictur sũ nihil ipfectionis deo est attribuendũ nec ei opib: qꝛ dei ꝑfecta sũt opa. Sibi ista q̃ sequunť ne q̃s debeat reputare ꝛiari diuĩe miscõie ait: Et oĕs vie ei iudicia. Circa qđ attendẽdũ est: q̃ vie dñi q̃b regit vniuersũ ꝛm Psal. sũt misericordia ⁊ xitas. i. iusticia. Sz in q̃busdam effectib diuine gubernatiõis magis relucet miscõia q̃s iusticia: ꝓut ꝑz de vijs dei q̃s de moysi ostendit. ſ. Exo. xxxiij. Et b est ꝑplexe cũ de ꝓcedit parcẽdo ⁊ miserẽdo: sic in pecato vituli: de q̃ ibi agiť: in q̃busdã xo diuinis effectib magr re lucet iusticia q̃s miscõia: sicut cũ punit pctã: ꝑsertim illa q̃ contra diuinũ honoꝛe publice cõmittunť: de q̃b in b caplo speãliter agiť osẽdẽdo q̃liter talia fuerũt a pplo ꝓmissa. ⁊ a deo rõne sue insticie erãt punienda: in q̃b iudicijs diuinis diuina fidelitas absq; vlla iniq̃tate demonstraťur: ex b q̃ nullũ malum remanet ipunitũ. ⁊ de b dic: De fidel ⁊ absq; vlla iniq̃tate. silr ⁊ ei iusticie rectitudo osẽdiť: in q̃ntũ punitiones ꝓcedentis a sua iusticia ꝓ qua iust dr recte coꝛrespõdent pctis: q̃ ꝑ delinquẽtes fuerũt cõmissa: ꝓut in b caplo patebit ⁊ de b dic: Justus ⁊ rect ⁊c. ¶In eo. ca. xxxij. vbi dr in postilla. Sc̃do cõminať eis subiectionẽ respectu vilis populi.

Additio. ij.

In bis duob xlib. ſ. Ipi ꝓuocauerť me ⁊c. Et ego ꝓuocabo eos ⁊c. notabiliter ⁊ ꝓprie osẽdiť rectitudo iusticie diuine in iudeoꝝ punitione. Ad qđ sciendũ q̃ iudei ꝑncipaliter recesserũt a dei obedictia in duob. Uno. ſ. mõ colẽdo idola: vt ꝑ ipue ꝑz ī historijs iij. ſ. iij. Regũ. ⁊ in alijs locis de q̃ dicitur b: Ipi me ꝓuocauerũt. in eo qđ nõ erat deꝰ. ſ. in idolo qđ nõ est deꝰ: recipiẽdo illud tanq̃ deũ. Sc̃do peccauerũt ꝑncipaliter ꝫ deũ nõ idola colẽdo: ꝭ b dr irritãdo ꝑ vanaſ ⁊ ifanas doctrinas a phariseis maliciose ꝓfictas: q̃bus mãdata dei irritauerunt: iuꝝ illud Matth. xv. Irritũ fecistis mãdatũ dei ꝓpter traditiones vestras: de q̃ dicit: Et irritauerũt in vanitatib suis. Glo. interli. Jn supstitionibus eoꝝ. q̃ qđẽ supstitionẽ ꝓpẽ ꝓtinẽt ad doctrinã phariſaicã q̃ ꝓcepta dei sic false ⁊ vane exponebant vt intẽtio dei ꝓcipiẽtis irritareť ꝓpẽ eoꝝ falsas traditiones: vt xps eis osẽdit circa ꝓceptũ de parentũ honoratiõe in ꝓdicto caplo. Ex q̃ qđẽ falsissima doctrina xpm deũ reũ ẽ mortis iudicauerũt: dicẽtes Joh. xix. Nos legẽ habem ⁊ sm legem dr mori. ꝓpẽ q̃ duo pctã ꝓnosticat eis duplicẽ penã ꝑdictis peccatis coꝛrespondentẽ. ¶Dco ꝓmo em̃ pctõ sm qđ colluerũt non deũ. ꝑ deo de puniuit eos coꝛrident assumẽdo nõ ꝑplm. ſ. populũ gẽtilẽ ī ꝑplm indeis reꝓbatis: de q̃ dixit: Et ego ꝓuocabo eos in eo q̃ nõ ẽ ꝑpls. vñ. glo. sup b xbo: Sic irritauerť me: multitudine falsoꝝ deoꝝ colẽdo ⁊ me reꝓbãdo: sic irritabo eos multitudine gentiũ assumẽdo: ⁊ illos reꝓbando: q̃ qđẽ glo. in dictis apli mãifeste fundať: q̃ hãc auctẽ ad ꝓpositũ allegãs ad Ro. x. sic di. ꝓm moyses sic dic: Ego ad emulationẽ vos adducã in nõ gentẽ ĩsipiẽntẽ ⁊c. ¶Dco scdo xo pctõ q̃ qđ nõ colẽdo deos alienos ꝭ supstitionib varijs deũ irritãdo atq; blasphemãdo a deo xo recesserũt: ꝓnosticauit eos fore puniẽdos ꝑ gentẽ stultã. ſ. paganoꝝ: quã deꝰ nõ assumit sibi in ꝑplm: ꝭ hz tãq̃ gẽtẽ vanã ⁊ stultã: q̃ tñ gens. ſ. pagana

irritat

Replica

In ca. xxxij. vbi postil. optie exꝑit cãticũ moysi: Audite celi ⁊c. Bur. ꝑit longã digressionẽ: in ꝓmũ ꝫ postil. dic carmẽ illũ mosaicũ nõ eẽ exhoꝛtatoriũ nec cõminatoriũ: ꝭ mere ꝓphicũ. ꝭ Bur. q̃ sepe allegat glo. ordinaria in ꝓposito hz eã ꝫ se. ait enim glo. Hec xba moysi si nõ sunt silr accipiẽda. qꝛ sm histo. in deis deo largitoꝛe ingratis explicat ꝓfidiã. p allegoriã sanctam ī struit ecclesiã: ⁊ ad moꝛ. ꝓuocat honestatẽ ꝓ tropoloicam. Seruãda est q̃ in historia veritas: in allegoria mysterium: in tropoloica discipline vtilitas: ⁊. j. addit glo. Locutꝰ ẽ moyses xba carmis hui: vt q̃ deũ oze laudat: ope nõ cõtradicat qꝛ nõ ẽ ꝑfecta laus in oze pctõris. ⁊. j. circa illũ xũ: Ego occidã. glo. dic. Generalis admonitio est: huic ꝓsonat magr historiaꝝ in expositiõe hui carmis dicẽs ipm esse monitoriuz. Burgẽ. igit irrõnabiliter notat postil. sic exponentẽ: ⁊ mirũ vñ veniat hec singularitas Burgẽ, vt dicat in hoc carmine

nullū verbū exhortatoriū vel cōminatoriū cū[illegible]i.cum moyses ad exprobrandū admonendū ⁊ exhortandū fecit ad se vocari seniores ꝓ trib⁹.vt dr in lra introductoria carminis.scio inquit cruciē tuā durissimā qñ sp ꝺtētiose egistis ꝺ dñm me viuente:quātomagis cū mortu⁹ fuero.⁊.j. Locut⁹ est ḡ moyses ẋba carmis hui⁹ ꝛc.vñ ptz q lra ipa introducit ꝟ carmē tāq̄ exhortatoriū ꝛc.cū q ꝟ tñ stat q cōminatio sit ꝓphetica.eadem etiā lre introductio est cōminatoria cū dr:Occurrēt vob mala i extremo tpe ꝛc.cū q tñ stat q cōminatio sit ꝓphetica. nescio q̄d monit Burg.vt tāta digressione se restringeret ad locutionē ꝓphetica solū.nisi q⁹ forte voluit aliq̄d hr̄e ꝺ postil. q̄uis q̄ ad ꝟ nō sit magni pōderis.⁊ certe cōpatio hui⁹ ca.et ꝑmi ca.Esa.quā Burg. ꝓ cōfirmatione sue intentionis addu cit est ꝺ eū.⁊ ꝓ intentione postil.Cōsideрāti em̄ diligēt modos loq̄ndi ꝟ ⁊ ibi clare videbit:q⁹ stilus est duplex.s. comedicus ⁊ tragedic⁹.nā ꝓpheтādo vtrobiq; exprobrat vicia cōminat penā.exhortat ad pniam ꝑmittēdo veniā ⁊ puto raro tā precisam ꝓphetiā repiri: q̄n hēat exprobrationis mixturā ꝛc. In eodē carmīe cū postil.expōit illū ẋū:Ego ꝓuocabo eos in eo q̄ nō est ꝑplis ⁊ in gente stulta irritabo eos.de oppōsitione iudeoꝝ a pagānis:vt sic ipi iudei coluerūt nō deū ꝓ deo ita de stultū ꝑplm deū ignorantē ꝓtulit iudeis.subticiēdo eos paganoꝝ oppōsitionib⁹.Burg.nō stans ꝺtētus in tali rōnabili ⁊ rāli expositione.exponit ꝓuocationē de electiōe nō populi sꝛ gētilis ꝓgregādo ex eis ecclesiā iudeis reꝓbatis ⁊ irritatione in gēte stulta exponit de punitione iudeoꝝ a paganis: sed hec Burgē.expositio et si posset ꝓ mystica expositione sustineri:rālis tñ esse nō pōt:nisi valde extorte.Extorta est enī snīa electionē ꝑpli gentilis dicere iudeoū ꝓuocationē: q⁹ ex iudeis ⁊ gētib⁹ est a ꝓncipio collecta ecclesia diuia electiōe in charitate:nō ꝓuocatiōe:⁊ i fine fiet ex eisdē ⁊ iudeoū reliq̄is vnū ouile.⁊ vn⁹ pastor sine ꝓuocatiōe.q⁹ ꝓuocatio ꝟ sonat i penā:nō in grām.videt igit ꝓuocatio ⁊ irritatio ad vnū esse cū ꝓtcre.⁊ sic ad idē ꝓtinēt nō ꝑplis ⁊ stult⁹ ꝑplis.naz et glo. interli.dicit ad vtrūq; ꝓtinere.q⁹ deū verū ignorans fuit gentilitas etiā stulta.⁊ ꝓ ẏnīs nō ꝑplis sed ꝺuersa ad xp̄m facta est ꝺ ꝑplis ⁊ sapiēs ꝑplis.nec igit irritatio ꝓuocatio est.q⁹ illuꝫ populū aliq̄n nō ꝑplm ⁊ stultū ꝓtulit iudeis ꝛcredulis ⁊ ipos iudeos illos ꝑplī subiect fuituri.vt sic maio⁹ fuiat minoꝝ.ꝓ ut declarat aplis ad Rom̄.ix.quē etiā allegat Bur.sed nō ad suā intentionē:vt ptz.Si em̄ irritatio in gente stulta dr afflictio iudeoū a gentib⁹.ꝓut Burgē.vult. dicit vtiq; xp̄ianos esse gētē stultā:q⁹ in ecclesia tollari nō dz a iudeo baptizato.

Hec est bñdictio. Bñ (La.XXXIII a
b em̄ in fine Deuteronomij bñdictionē posuit: q⁹ xp̄s post cōpletionem
euāgelij ascēdit⁹ ī celū eleuat⁹ manib⁹ discipulos suos bñdixit.Bñdictio q̄ filij isrl in deuteronomio (q⁹ ē lex) bñdicunt ad grām ꝓtinet no.te.ī q̄ ꝑsce legis mysteria reseranť ⁊ veri israelite bñdictionē ꝓ moyse hoiem dei ꝓdictam ꝓ hoiem xp̄m ꝺsequunť.Bñ aūt iminēte morte moysi benedictio dat:q⁹ legis vmbra moriēte:celestiū donoꝝ xp̄itas apit. Prouidens ḡ moyses saluatoris aduētū ⁊ grām no.te.q̄si ꝓcritā explicās vocē ꝑmitiue ecclesie letabūdus exultat dicēs: Dñs de sina venit ꝛc. Aug⁹.Hec ē bñdictio q̄ be.mo.Hō oi filijs isrl ꝓ⁹ q̄ defungerēt.⁊ dixit:Dñs de sina venit. ⁊ alluxit ex seir:nob festiauit ex mōte pharā cū multis milib⁹ cadet ad dexterā ei⁹ angeli cum eo:⁊ pepcit ꝑplo suo:⁊ cēs sctificati sub manū⁹ tuas:⁊ bi sub te sūt.Et accepit de xbis ipi⁹ legē quā mādauit vobis moyses hereditatē congregationib⁹ iacob:⁊ erit in dilecto ꝓnceps cōgregatis ꝓncipib⁹ ꝑploꝝ sil cū tribubus isrl.Hō negligēter ꝓtereūda est ista ꝓphia.ꝛppet.n.hec bñdictio ad nouū ꝑplm ꝓtiere quē xp̄s sctificauit:ex cui⁹ ꝑsona hec dicunť a moyse:nō ex ꝑsona moysi:q⁹ in seq̄ntib⁹ apparet.Si em̄ ꝟ dictū ē:dñs ex sina venit:ibi q⁹ in mōte sina lex data ē:q̄d ē q⁹ seq̄t:⁊ alluxit nobis ex seir:ꝺ seir mons idumee sit:vbi regnauit esau.Deinde cum moyses filios isrl bñdicat:quō idē dixit:⁊ accepit de xbis ipi⁹ legē quā mādauit moyses: Prophia ē ḡ nouū ꝑplm xp̄i grā sctificatū ꝓnūctās Jō ſb noīe filioꝝ isrl:q̄m semē ē abrae.i.filij,pmissiōis ⁊ inꝛpetatio ei⁹ videt de ū.Dñs ex sina vēit.i.xp̄s: q⁹ sina interpr̄at tētatio:venit ḡ ex tētatiōe passiōis crucis mort⁹.Et alluxit ex seir:q⁹ inꝛpretat pilosus:q⁹ significat pctōē.Sic em̄ nat⁹ est esau odio habit⁹.Sz q̄n q̄ sedebāt in tenebris ⁊ vmbra mortis lux orta ē eis.iō alluxit ex seir.Intelligit etiā de gētib⁹ q⁹ significatur

Hec (La. XXXIII a
b est bñdictio q̄ benedixit moyses hō dī filijs isrl aī mortē suā ait

Hec (La.XXXIII a
b ē bñ.ḃ ꝓ⁹ pōit bñdictio moysi sup ꝑplm.sic ⁊ iacob pr̄iarcha bñdixit filios suos iminente morte sua vt hr̄ Gen̄.xlix. In hac ḡ bñdictiōe ꝑmittit⁹ prefatio. scdo bdix executio.ibi: Viuat ru.ctio pōit ꝛclusio.ibi: Hō ē ali⁹. Circa ꝑmū ꝑmittit titul⁹ cū dr: Hec ē bñdictio.⁊ bdix bñdictiōis cā:q̄ fuit datio leg⁹ ⁊ ei⁹ susceptio:⁊ ꝟ notat cū dr:

Hec ē bñ.ḃ ꝓ⁹ pōit bñdictio moysi sup ꝑplm.sic ⁊ iacob pr̄iarcha bñdixit filios suos iminente morte sua vt hr̄ Gen̄.xlix. In hac ḡ bñdictiōe ꝑmittit⁹ prefatio. scdo bdix executio.ibi: Viuat ru.ctio pōit ꝛclusio.ibi: Hō ē ali⁹. Circa ꝑmū ꝑmittit titul⁹ cū dr: Hec ē bñdictio.⁊ bdix bñdictiōis cā:q̄ fuit datio leg⁹ ⁊ ei⁹ susceptio:⁊ ꝟ notat cū dr:

Ga a Dñs de sina venit.Sina interpr̄at amphoza mea vel mensura vel mandatū.Gsr pilosus vel hispidus.Pharā ferocitas eoꝝ vel frugifer.Sina igitur figurat vet⁹ testa.q⁹ certam mensurā mādatoꝝ iuꝛ decalogi decretū tenēs ꝓhibere nouit nō iuuare:nec sup dilectiōis liberat:sed timore pene subditos
Gal.4.b ligat.vñ:Anū q̄dē in monte sina in seruitutē generās ꝛc. Dñs ḡ venit de sina.i.ex lege ⁊ ꝓphis credentib⁹ innotuit. Jnde em̄ venit:cū ibi legēti ⁊ in-
Luc.24.d telligenti innotescit.vñ: Jpe incipiēs a moyse ⁊ oib⁹ ꝓphis discipulis exponebat ad quoꝝ corda venire cupiebat. De seir ort⁹ ꝺm carnē.i.de iudeis: malicie ⁊ ꝓfidie spineto asꝑrimis:noue lucis ortu tāq̄ vet⁹ sol iusticie fideles illuminauit.vñ:Robis oriet sol iusticie
Dala.4.a
Nu.24.c
Allego. ⁊ alibi:Oriet stella ex iacob:⁊ consurget hō de israel Alr. Dñs ꝛc. Sina interpr̄at tētatio.Dñs ḡ de sina vēit: q⁹ carnē nr̄am in q̄ tētaret accepit.

b Et de seir ort⁹ est. Qui ⁊ edō vel esau.ḃ est ꝑplis iudeoꝝ ḡ gule desiderio q̄si ꝑ tētis edulio ꝓmat⁹ gloriā ꝑdidit ⁊ bñdictionis grām fide iunctis ꝑplī supplātat⁹ amisit. De seir ortus est nobis ꝛc.Hūc mōtē lōgo tpe circūierūt q̄ ⁊ in eo aliq̄ ꝓcepta acceperunt. Seir.i.hispid⁹ vel pilosus:gētilitatez significat q̄ pctis erat horrēda:de q̄ ortus est dñs:q⁹ ī fine de eccl̄a gentiuꝫ iudeis ꝑdicabit:q⁹ reliq̄e salue fient.

c Appuit de mō.pha. Qui frugifer interpr̄at:q⁹ de eccl̄a gētiū virtutib⁹ frugifera fides xp̄i ꝑdicat iudeis.

De mōte pha. Pharā ferocitas eorū vel frugifer. Christ⁹ ḡ de pharā apparuit:q⁹ q̄nto ꝺ eū ferocitas infidelij exarsit:tanto altius diuinitatis ei⁹ noticia creuit. Quanto ei inter passionis cōtumelias latuit:tāto ꝓ xtutē resurrectionis effulsit:⁊ q̄ ꝓius incredulitatis ferocitate ꝑsecuti sūt: postmodū ei charitatis ardoze adheserūt de quib⁹ addit:⁊ cū eo sctōrū milia. d In dextera ei⁹. Tabule.s. in quib⁹ lex q̄ purgat ⁊ vrit pctā. Dextera q̄z ꝑfis est full q̄ attulit legē charitat⁹ di-
Luc.12.f cens: Jgnē ve.mittere.in ter.ꝛc. In dextera ei⁹ ig.l. Dextera euāgelij:ꝓ q̄ eterna bītudo ꝓmittit:q̄ dextera ꝺz.non tpalis sic in lege q̄ ꝺz lena.vñ:Dextera illi⁹ aplerabit me. In hac dextera lex ignea.i.charitas sp̄s sctō ī electoꝝ cordib⁹ ifiāma-
Rom̄.13.c ta.vñ ꝺz Plenitudo legis dilectio.⁊ alibi Mādatū nouuꝫ do
Joh.13.f vobis vt diligatis inuicē:hec igneis liguis sp̄usctī aplis infusa:oēm legis plenitudinē tāq̄ digito dei descpsit:z sp̄u feruentes ⁊ opatiōe lucētes fecit.Sz q⁹ nō vni ꝑplo vt lex moysi:sed
Joh.15.b oib⁹ data ē:adiūgit dilexit ꝑplos. e Dilexit.Maiozem hac
Act.10.c dilectionē nemo hz vt aniam sū.po.ꝛc. f Oēs. Sine ꝓsone acceptiōe. Qui timet cū ⁊ opat iusticiā accept⁹ est illi. Oēs
Leui.19.a sctī ꝛc. Sctificati.s.in noīe ei⁹:q̄ audierūt:Sctī estote q̄m ego
Joh.10.f sū sctūs. Jn manu.i.potēcia:q̄ ꝓtegunť.vñ:Non rapiet q̄sq̄ de manu mea.Hi ꝓ charitatē sūt vnū regnū in manu dñi.vnde
Esa.62.a Esaias:Et eris corona glie ī mānu dñi ⁊ diadema regni in mānu dei tui. g Et q̄ appropin.ꝛc.q̄si nō ꝓtristēt q̄ xp̄m in carne
Luc.10.c docētē nō audierūt:q̄si ab hoib⁹ decipiāt. Per os sctōr loq̄t xp̄s ꝑ pedes doctrīa capit⁹ audit.Vñ q̄ vos audit me au.ꝛc. Vel illi appropinquāt pedib⁹ ei⁹ ad accipiēdā doctrinā q̄ spūali desiderio flagrātes euāgelicis ⁊ aplicis sc̄pturē die noctuꝫ inuigilāt.Sz q⁹ hec de nouo testa.sc̄pta sūt:seq̄t q̄z voce moyses loq̄t de veteri lege dicēs:Legē ꝑce.no.ꝛc. h Hereditatē. q̄si ꝺ ē vtilitas legis hereditas abrae,pmissa:Si voluerit⁹ t'au dierit⁹ me bo.ter.cēdet⁹. i Et erit apd ꝛc.Jacob ab angelo bñdict⁹ isrl vocat⁹ est.i.rectus dei ⁊ videns ad fidem conuersus ab eo p⁹ resurrectionē bñdict⁹ cui ī passiōe ꝓualuit ob iusti
Esa.44.a cie ꝑfectionē rectissim⁹ appellat⁹.vñ:Audi Iacob ꝟue me⁹:⁊ rectissime quē elegi. k Rex.xp̄s. Ego aūt ꝓstitut⁹ sū rex ab eo:vt.ſ.faciat regnū ⁊ ptātē q̄ ē rex ⁊ ptās ꝓma. l Cū tribubus. De q̄b⁹ ꝓmitiua ecclesia:Bñ pr̄incipes.deinde tribus congregāde dicunť:q⁹ ꝓmi apli:ꝓstea q⁹ eos crediderunt alij.
m Viuat rubē. Predicta salute ꝓmitiue ecclie singulis tribubus ꝓprias bñdictiōes tribuit:veros israelitas de vtroꝝ populo ꝓnuncians nunc de xp̄o:nūc de aplis:nunc de ꝓmitiua nunc de tota ecclia vaticinat. Viuat rubē. Quasi:licet rubē:

a Dñs de sina venit.qz ibi dedit legē:vt hr̄ Exod.xx.
b Et de seir ortus est nob ꝛc.Dicūt hebrei q⁹ dñs ꝓmo legē obtulit idumeis q̄ bītabāt ī mōte seir:⁊ bismaelitē q̄ habitabāt circa mōtē pharā: sed ipi noluerūt eā accipe:⁊ tūc dedit eā filijs isrl in mōte sinai ⁊ sic ſm eos exponit⁹ q⁹ dr:

De seir ort⁹ē no.ꝛc.i.de illis loc⁹ venit ad nos dādo nobis legē ab aliis recusatā:ſz ꝟ dictū nō ꝺsonat sacre scripture:q̄ in toto suo ꝓcessu videt sonare q⁹ ꝑplis hebreoꝝ a dō fuit spe
cialit elect⁹:vt inde xp̄s nasceretur, ꝓpt q⁹ spēali scīrate debuit pollere.ꝓpt q⁹ ab aliis ꝑplis ꝓmo fuit segregat⁹ ꝓ fidē vni⁹ dei.ſ.i abrae: vt hr̄ Gen̄.xij.⁊ postea distinct⁹ ꝓ circūcisionē q̄ fuit signū fidei:vt hr̄ Gen̄.xvij.postea deo spēali⁹ applicat⁹ ꝑ legē ꝓ susceptionē Exo.xx.⁊ de talib⁹ bñficijs illi ꝑplo singularit⁹ dat⁹:dr Ps̄.cxlvij. Nō fecit taliter oi na.ꝛc.⁊ iudicia ꝛc.q̄ ī lege ꝓtinēt.⁊ iō a iudeis videt cē cōficta q⁹ lex illa obla ta fuerit aliis ꝑplis, ꝓpt q⁹ alr ex, ponūt doctores nr̄i sic:De seir ort⁹ē nobis ꝛc.i.idumeis ⁊ bismaeliticis ī sua ifidelitate ⁊ idolatria dimissis: de ꝓ spēale bñficiū ort⁹ē nobis ī datiōe legis.ilz ār ḃ ſit bñ dictū tñ nō cōsonat ad plenū lr̄e:q⁹ sc̄ptura vnifor mit loq̄t hic de sina ⁊ seir ⁊ de monte pharā.vt ptz ī textu.iō pōt aliter exponi:q⁹ p⁹ bationē legē ī mōte sinai: ꝑplis eūdo xp̄o xp̄s trā ſiuit in⁹ mōtē seir. vt hr̄ Nu.xx. Et dū circūiret mōtē illū ꝑplis cepit tedere itinerꝫ ⁊ laborios ⁊ ex ꝺ murmurare: ꝓpt q⁹ dñs imisit ſpētes igni tos in ꝑplm:vt hr̄ Nu.xxj.⁊ cū ꝑplis clamaret ꝓpt morsus ſpētū.dñs ꝓcepit moysi vt faceret ſpētē eneū:ad cui⁹ cōſpectū pcussi a ſpētib⁹ sanabāt. Jlle āt ſpēs bēbat silitudinem aīalis venenosi:erat tñ sine veneno:⁊ iō fuit figura xp̄i:qui bñt carnē silem peccatrici:ſz fuit sine pctō:cui⁹ ītuitu
fidē sanat a mozib⁹ pctoꝝ. Jllā āt figurā ītellexit moy⁹:⁊ iō dixit:De seir ort⁹ est nobis ꝛc.q⁹ in circūitu mōtis seir re nelatū fuit ei bñficiū incarnationis xp̄i ⁊ passionis: q⁹ est maximū. c Appuit de mōte pha.Hu.x.hr̄:q⁹ cū populus recessisset de mōte sinai nube eos ducente requieuit nubes in solitudine pharā:⁊ cū ꝑplis ibi desideraret carnes: dñs dedit eis coturnices ī tāta multitudīe q⁹ būerūt satis vsq; ad mēsē itegꝝ q̄ō moysi vīū fuit valde magnuꝫ:vt hr̄ Nu.xj. Tūc etiā i adiutoriū moysi ī regimine ꝑpli repleuit dñs.lxx.senes spūsco:vt ibidē hr̄.⁊ ꝓpt istū bñficiuꝫ dixit moyses: Appuit de mōte pharā.illuminādo.lxx.senes.

d Et cū eo scō.mi.i.āgeloꝝ ei⁹ ministriū ſm q⁹ ꝺz Dan̄.vij. Milia miliū ministrabāt ei ꝛc. Sic igit ꝓ bñficiū legis date ī mōte sinai moyses fac⁹ mētionē de alijs duob⁹ locis ꝓpt ꝓdicta bñficia ibi collata. e In dextera ei⁹ ig.lex. qz fuit data de medio ignis:vt hr̄ Exo.xix. f Dilexit ꝑplos.i. xij.trib⁹:q⁹ q̄libet poterat dici ꝑplis vnus. Vel alr:Dilexit ꝑplos.generalit.ſm illū Sap̄.xj.Diligis dñe oīa q̄ sūt ⁊ nihil odisti eoꝝ q̄ fecisti:ſz spēal⁹ dilexit ꝑplm isrl⁹ tāq̄s sibi de putatū.iō subdit. g Oēs scī ī ma.ll.sūt.i.ī sua gubnatione ⁊ ꝓtectiōe.ſz em̄ ibi eēnt aliq̄ mali:tñ ꝓ maiozꝑte erāt bōi. h Et q̄ ap.pe.ei⁹ ꝛc.ḃ ꝺz q⁹ ī datiōe legis dñs sup mōtē sinai loq̄bat ꝑplis erat ī valle iuxꝛ pedē mōt⁹ audiēs ẋba dñi:⁊ qz decē ꝓcepta decalogi data sūt ab eo ī medio ꝺiate:ceſa xo mediāte moyse.iō seq̄t: i Legē ꝓ.no.moyses.aucte dei. k Dere.mul.iacob.q⁹ sic hereditas ē res īmobilis:ita lex fuit data iudeis vt īmobilit fuaret ab eis.
l Et erit apud rec.rex.i.si lex sic conserueť a ꝑplo:erit rectissimus:q⁹ lege diuina gubernat⁹:⁊ dñs erit eoꝝ rex. vñ j.Reg.viij.quando ꝓmo elegerunt regem alium:dixit dominus ad samuelē:Nō te abiecerunt sed me ne regnē sup eos. m Viuat ruben.hic cōsequenter ponit benedictionis executio:⁊ diuiditur in vndecim partes ſm tribus vndecim benedictas a moyse:⁊ patebunt partes prosequēdo. Primo ergo ponitur bñdictio ſp⁹ ruben:q⁹ fuit ꝓmogenitus cum dicitur: Viuat ruben: vita nature.

Cubile patris violauerit ⁊ primogeniti dignitate amiserit: viuat tñ: ⁊ agens penitentiã nõ moriatur. Filij ruben. i. indei p ruben significati lectuꝫ patris violauerunt. i. xpm filiũ eius sputis immundis polluerunt: tamen ad penitentiã refuganꝫ: sed pauci numero ad comparationem ecclesie gentium.

Deu.29.g qz mr ait: Audit deus humilitatem meã. Hic est ꝓgenitus significans electos ex iudeis qui xpm negando ⁊ crucifigendo mortui: p dicatione apl̃oꝝ conuersi: ex fide xpi sunt viuificati: hi visionis filij qz respectu diuine misericordie salui.

a Hec est iude benedictio. Judas q̃ interpretatur confessio ⁊ gratiarũactio vel uersalẽ significat ecclesiam in qua diuine laudis confessio ⁊ gr̃arumactio. De quo

Ibidem mater ait: Mõ cõfitebor domino. Hec est vera sponsa xpi que virtutum monilibus

B adornata: nõ supbit sed gr̃as agit: p hac orat vt audiatur. Jude benedictio. Regum. i. qui de iuda q̃ xpm desiderabant

Luc.10.d ⁊ ipius xpi q̃ ait: Confitebor tibi rex pat celi ⁊ terre ⁊c. b Manus eius pug. Quauit dñm p iuda: cui nunc dñi ꝓmittit auxilia: quasi nõ ꝑsumat de viribꝰ su-

Job.16.g is iudas: fz in illo cõfidat q̃ ait: Confidite ego vici mundum: cuius manus in cruce contra spiritales nequitias pugnauerunt: vt p mortẽ destrueret eum qui habebat mortis imp̃iũ. c Adiutor. Ut vi-

Abac.3.d cat ⁊ dicat: Sup excelsa mea deducet me victor. Jpe em̃ in nobis vincit: ⁊ p victoria sua cozonat nos in misericordia ⁊ miserationibus. d Perfectio tua. Qua

†.93.dist.c. diaconi sũ si q̃ sis pfectus: ⁊ q̃s sctã doctrina tua p moysen declarasti. Uel a sctõ viro tuo. i. leuitis est pfectio tua ⁊ doctrina tua. Illi eñ debent legẽ custodire facere ⁊ docere. Perfectio tua ⁊c. Choro angelorũ ⁊ martyrũ ⁊ oim̃ pfectoꝝ ista dicunt. qui pfectionẽ charitatis moriẽdo ꝓ domino ipleuerũt: ⁊ mũdo renunciantes culmen ecclesiastice doctrine assecuti sunt tã q̃s veri leuite in terra ptẽ nõ habentes: ꝛ cum

Ps.15. Luc.9.c ꝓpheta dicentes: Dñs ps hereditatis mee: fm illud: Si q̃s vult pꝰ me venire

Mar.10.d abne. se. ⁊c. ⁊ alibi: Qui pdiderit aniam suam ꝓpter me ⁊c. Christus aũt verꝰ leui: qui hec omia fecit ⁊ docuit. Jpi leuite adherẽt imitãtes illũ vsq; ad sanguinem de cuꝰ passione subdit: quẽ ꝓbasti in tentatione ⁊c. e Ad aq̃s ꝺictio. Locus est vbi moysi ⁊ aarõ ingressũ terre ꝓmissionis ꝺixit. Ad aquas contradicti. Legẽ significat q̃ male viuentibus intro irũ regni celestis contradirit. Aque

Mar.27.c populi. qui contradicentes clamauerunt: Crucifige eũ. Sanguis eius sup nos ⁊ super filios nostros. Ad cumulũ ꝑfecti onis leui adiungit: qui dixit patri suo: ⁊ matri sue ⁊c.

f Qui dixit patri. Qñ fecerũt vitulũ aureũ: iubente moyse leuite accincti gladiꝰ de porta vsq; ad portam idolatras interfecerunt. Jn vltione idolatrie quasi suos non cogno

Luc.14.f scebant. quia sine differentia occidebant. Misi reliquerit patrem ⁊ matrem ⁊ vxores ⁊ filios ꝓpter me nõ est digñ. Qui dixit patri suo ⁊ ma. ⁊c. Debemꝰ ⁊ temporaliter bis cum quibus vicinius coniungimur plus ꝓdesse: debemus copulam terrene cognationis agnoscere sed si cursum mentis ꝓpedit ignorare: vt affectus mentis viscera repleat sed a spiritali ꝓposito non auertat. Hoc bene vacce innuunt que sub arca domini ad montana tendentes: affectu ⁊ rigido sensu gradiuntur ꝓ o vitulis pergentes mugiebant sed accepto itinere gressus nõ deflectebant. g Ponent thymiama. Sic̃ aaron stans int̃ mortuos ⁊ viuẽtes ꝓ pplo deꝓ-

Mystice cat⁹ ⁊c. Mystice. Ponẽt thymiama. Sctõꝝ oro suauissimũ incensum dño: q̃ peccanti pplo dñi furoꝝ mitigat: qz ab omni terrena sorde defecata. i. celesti desiderio ignita: q̃si thymiama i ꝓspectu ꝺi flagrat ⁊ q̃si holocaustũ ab ara pũ cordis sũma deuotiõis i celũ sũuolat. Ꝺ capue apl̃is ⁊ martyrib⁹ con-

Sap.3.b gruit: de q̃b⁹ ꝺr: Tã q̃s aur i fornace ꝓbauit illos. ⁊ q̃si holocausti hostiã accepit. Suscipe

a Et nõ moriatur. morte culpe vel gehẽne. b Et sit puus in numero. Bñ aũt addit moyses ad concordandum cũ ꝺbo iacob q̃ ꝺixit ipi ruben Hes. xlix. Effusus es sic̃ aq̃: nõ crescas ⁊c. c Hec est iude bñdictio. post bñdictionẽ rubẽ imediate ponit bñdictio iude: qz successit ei i

bonoꝛe regni ꝙtũ ad ius ꝓmogeniture. d Audi dñe vo. iude. ꝺicit Ba. Sa. q̃ hec ꝓphia respicit ad vocẽ ꝺ onis ipi ꝺauid ⁊ salomonis qui fuerũt exauditi i pluribus ꝺ onib⁹ suis: ⁊ ipi ꝑ aça ꝓ exercitu ethiopũ inuadente ipm. ⁊. Paral. xiiij. ⁊ Josaphat ꝓ ãmonitis. ij. Paral. xx. ⁊ Ezechie ꝓ sennacherib. iiij. Reg. xix. qui fuerunt reges iuda. e Et ad populũ suũ introduc eũ. i. ad libũ patrũ pꝰ vitã pñtẽ. vñ de sctis patribus cõit scribit de morte eoꝝ: Et apposit⁹ ẽ ad populũ suũ: vel ad pres suos. f Manꝰ eiꝰ pugnabunt ꝓ eo: qz vsq; ad electionem saulis tribus iuda habuit ducatũ belli. vt hr Judic. j. Quis ascendet añ nos ꝛ chananeũ ⁊ erit dux belli. Ideꝺ dñs: Judas ascendet. ⁊. xx. ca. in bello ꝛ filios beniamin. cũ alie trib⁹ q̃rerẽt: q̃s erit in exercitu nr̃o ꝓnceps certamiñ ꝛ ꝺit dñs: Judas sit dux vester. g Et adiutor illi⁹ ꝛ aduersarios eius erit. ꝺicit Ba. Sa. q̃ ꝺ specialiter ꝺr ꝓ iosaphat rege iuda q̃ impetu facto ꝛ eũ in ramoth galaad exclamauit ad dñm ⁊ audiuit eũ. iij. Reg. xxij. põt etiã intelligi de pluribus alijs regib⁹ de tribu iuda q̃ fuerũt adiuti a dño i pcilis. h Leui q̃z ait. pꝰ bñdictiones iu de imediate ponit bñdictio leui ꝓpt dignitatẽ sacerdotij.

i Perfectio tua. ꝙtũ ad vitam sctam. k Et doctrina tua. quã tũ ad sanã doctrinã. l A viro sctõ tuo. i. a moyse q̃ fuit de eadẽ tribu: ⁊ scitas vite ⁊ veritas doctrine ab eo derivata fuit ad alios eiusdẽ trib⁹: ⁊ loquit̃ hic moyses de seipõ quasi de quoꝺã alio ex humilitate: qz hec ptinẽt ad cõmendationẽ eius: sicut ⁊ Johannes euãgelista Joh. xj. ꝺicit de seipõ: Uidit illũ discipulũ quem ꝺ ligebat iesus ⁊c. m Quez ꝓbasti in tentatione. hoc dirigitur ad deum qui patientiam moysi probauit in multis tentationibus iudeoꝝm. n Et iudicasti ad aquas contradictiõis. determinando super eum penam mortis. vt hr Num. xx. ⁊ ex hoc paret veritas ipius moysi qui ita fideliter exꝑimit ꝓtm suum sicut ⁊ meritum. o Qui dixit patri suo. hoc non solum intelligitur de moyse: sed etiam de aliꝭ filijs leui qui ad ꝓceptum moysi interfecerunt ꝓpinq̃s suos ꝓpt culpaꝫ ex adoratiõe vituli Exo. xxxij. p Qui custodierũt eloq. tuũ. qz lex diuĩa ꝓcipit idolatras interfici. q Et pactũ tuũ. ꝺicit ꝺ Ra. Sa. q̃ ꝺ intelligit̃ de circũcisiõe q̃ vocat̃ pactum dñi. Hes. xvij. quia alie tribus nõ circũciderunt filios suos natos in ꝺesto q̃usq; fuerẽt i fra ꝓmissionis. vt hr Josue. v. Sz trib⁹ leui filios suos circũcidit vt iste ꝺicit. Contrariũ aũt ꝺicũt cõmuniter expositores nr̃i: ⁊ huic consonat scriptura Josue. v. vbi ꝺicitur: Pplꝰ aũt q̃ natus est in ꝺesto p. xl. ãnos incircũcisus fuit: ita q̃ generaliter loquit̃: ⁊ nullũ excipit: ⁊ fm ꝺ q̃ ꝺr ꝺ: Pactũ tuũ. põt intelligi de obꝺuatione legaliũ: sicut et alia q̃ hic ponunt̃. r Ponẽt thymiama in furoꝝ tuo. ad auertendũ furoꝝ tuum a pplo tuo. s Benedic dñe fortitudini eius. ꝺicit ꝺ Ra. Sa. q̃ hoc refertur ad machabeos q̃ fuerunt de tribu leui: ⁊ fort iter pugnauerunt ꝛ aduersarios fidei: ⁊ qz fuerũt valde pauci respectu aduersarioꝝ. iõ moyses hoc prꝫuidens orat ꝓ eis.

et nõ moriaꝝ: ⁊ sit paruus in nu- a+ b+
Respectu iudeoꝝ: fz fide maximꝰ ⁊ gloꝛiosus.
a mero. Hec est iude bñdictio: Au- c+ d+
a ꝺesideri scri: de q̃ voce mea ad dñm clamaui.
ꝛ xpi. ꝛ ecclesie laudantis. b ꝛ gentilẽ. s. saluandũ: ꝛ pr̃iarchas ꝓphas aplos ꝙ ꝛ ecclesia gẽra
di dñe vocẽ iude: ⁊ ad ꝓpulũ su- e+
a ꝛ vt audiat: Intra i gaudiũ dñi tuu. ꝛ Multi ab oriente ⁊ occidente venient ⁊ recũbent cũ abraã isaac ⁊ iacob in regno celoꝝ. b ꝛ virtꝰ opatio. c ꝛ xpi. ꝺ ꝛ Jn cruce cõtra aerias ꝓtates.
b um introduc eũ. Manꝰ eiꝰ pugna- f+
ꝛ iuda vel pplo. ꝛ ꝺemones vel ꝛsidet.
c bũt ꝓ eo: ⁊ adiutor illi⁹ cõtra ad- g+
ꝛ xpo ⁊ choro perfectoꝝm.
uersarios eiꝰ erit. Leui quoq; ait h+
ꝺ de q̃: Si vis ꝓfectꝰ eẽ vade ⁊ vende ⁊c. ꝛ cepit iesus facere ⁊ docere. ꝛ euãgelica. i+
d Perfectio tua et doctrina tua a k+ l+
a ꝛ corꝓ xpi. i. ecclesiã. b ꝛ oꝓ. ꝛ qz ꝓbat̃ ẽ ꝙ oia. c ꝛ tribulationis: ⁊ cũ ꝛpetraretur a ꝺiabolo in ꝺeserto ⁊ in passione.
viro sctõ quẽ ꝓbasti in tentatiõe m+
ꝛ tñ. ꝛ iudicari ꝓmittit. ꝛ discreuisti.
e ⁊ iudicasti ad aq̃s cõtradictiõis. n
ꝛ cursũ mẽtis impedientibꝰ.
f †Qui ꝺixit pr̃i suo: et mr̃i suę ne- o+
ꝛ vim ꝺiuine charitatis minuentibus.
scio vos: ⁊ frib⁹ suis igño illoꝝ ⁊
ꝛ volẽtes esse filij ꝺei. ꝛ a mũdo alienati.
nescierũt filios suos. Ihi custodie- p+
ꝛ vere. ꝛ verbũ ꝺei ad re factũ. ꝛ qõ ꝓpigite ꝺo
rũt eloquiũ tuũ ⁊ pactũ tuũ ser- q+
min⁹ recũ a ꝛ q̃ ꝺe iudicant in re. ⁊ actui. ꝛ ꝺe
uauerũt iudicia tua o iacob ⁊ le- ‡
calogũ vel charitatẽ. a ꝛ contẽplatiui. ꝛ Jncen
ge tuã ô israel. Ponẽt thymiama ‡ r+
s sum oꝛnis ⁊ boni operis. ꝛ placãdo. ꝛ seipos
in furoꝝ tuo: ⁊ holocaustũ super †
flamma charitatis incensos. a ꝛ fidẽ cordis deuotionẽ. ꝛ celi gloria inuicẽ patientiã remuneꝛ
altare tuum. Benedic dñe fortiꝭ- s+
rãdo. ꝛ labores manuũ ruarũ qui man. ⁊c.
tudini eiꝰ: ⁊ opa manuum illius †

Ꝙ a Suscipe. Quasi grata: vt remuneres: dant nunc singulis albe stole. s. aiaꝝ leticia: ⁊ in iudicio fm coꝛp⁹ recepta imortali-

Sap.3.b tate fulgebũt sicut sol: ⁊ tã q̃s scintille in arundineto discurrẽt exurẽdo. s. vacuos: ⁊ infructuosos aduersarios de quoꝝ pe-

Mystice na subdit: b Percute dorsa. Mystice. Quasi videbantur impune martyꝝ sanguinẽ fundere: fz quasi post dorsum pena ꝓuisa parabat. i. eterna dãnatio in quã ruen-

Prou.36.a tes surgere nõ valebũt. vñ: Virga in dorso ipudentiũ. c Et beniamin. Uidet̃ historie alludere: qz beniamin ꝑriarcha ⁊ ꝓpha iacob spũ plen⁹ vnice amabat: ⁊ dispẽsatione dei loc⁹ divino cultui mãcipat⁹: eius tribui custodiend⁹ decernit: vñ addit: Quasi

Allego. in thalamo tota die ⁊c. d Amantis

Mar.27.a sim⁹ do. Alle. Christus ẽ amãtissim⁹ dei patris q̃ de seipõ ait: Nic est filius meus dilect⁹. Nic hitat in dextera pa-

Ps.109. tris ꝑfecter: cui ꝺr: Sede a dextris meis. Alit. Beniamin de filio dolozis filij⁹ dextre ꝺicit exꝑmit ꝓpaulũ

Act.9.c de ꝓsecutoꝛe apl̃oꝝ ⁊ vas electiõis factũ: ipe em̃ de hac tribu fuit. Dignuꝫ aũt erat vt sic̃ ꝺñi ꝓcurs⁹. ꝓbati ora culo ꝺicit⁹ est: ita mgr̃ gentiũ vniuerso mundo ꝓfutur⁹ inter magna ecclesie mysteria ꝓdicet. Jn cuius mente xps fiducialiter habitauit: cũ int̃ innumera picula coz̃ gentibus ⁊ regibus cũ ꝓstater ꝓdicauit. de cuꝰ aia ꝺicit: Quasi in thalamo to. die mo. Uel spiritali cõnubio mira oblectatione perfruens ⁊ ꝛtutũ. ple fecundans: nullusq; vitij iquietudine secretũ placi-

Ps.44. dissimi pectoris derelinquẽs: vel i ea q̃si in thalamo residens tã q̃s sponsus speciosus ꝛgineas credentiũ mẽtes

2.Cor.11.a ꝓ ꝓdicationem eius suis iũgit ample ribus. vñ: Adducenꝫ regi virgines post eam. Jpe q̃z ait: Despondi enim vos vni viro vir. ca. exhibere christo Diuinitas q̃z in humanitate christi habitat confidenter. Jn thalamo morabit̃: significat q̃ in vtero ꝛgis celesti spõso iũcta est ecclesia: q̃ in fortitudine potentie xpi ⁊ in opibus fiducialiter requieseit.

e Et inter humeros. Numeris onera portanꝫ: iõ in eis robusta patientia ꝺesignat̃. Tanto autem libentius xps in illo reꝙescuit: quanto ꝓ ipo durissimos labores tollerauit: tanto artiꝰ amplexus est: quanto ab illi⁹ amplexu nullo terroꝛe aunulsus

Rom.8.g est. vñ ait: Quis nos sepabit a charitate xpi? f Joseph q̃z.

Allego. Allego. Joseph auctus interꝑtatur. Ꝺic est xps qui a iudeis fratribus suis abiectus: in egypto huius seculi ꝓnceps factꝰ est: ⁊ genus humanũ a famis inopia euangelici frumẽti dispẽsatione liberauit qui est vere saluator mundi. g De benedictione ꝺo. Ad lram fertilitatẽ significat: quã due tribus ex ioseph. i. ephraim ⁊ manasses: habuerũt in vbertate frugum pomoꝝ ⁊ pastu pecoꝝ. Hec ẽ basan fertilissima regio. vñ pinguedo interꝑtatur. Temperie celi: ⁊ roze fructus ⁊ fontium ⁊ fluminũ abundantia boies delectanꝫ q̃ ⁊ abysso significãt.

Bñdixisti dñe ter. i. ecclesiã. s. q̃ nõ ꝓpria ꝛtute: sed virtutũ

Eph.1.a bñdictione diuinitus imoleꝫ. vñ: Bñdictus ꝺ⁹ q̃ bñdixit nos in oñi bñdictiõe spiritali in xpo. b Celi. Celũ ꝺicũt ꝓpt vnitatẽ fidei ⁊ doctrine apostoli ⁊ euãgeliste: ꝺe quibus aliꝭ

Ps.18. pluraliter ꝺr: Celi enarrãt gloriã dei ⁊c. Jn ipis em̃ vita ⁊ cõtemplatione fulgentibus tanq̃ in celo hitat deus: intonans terroꝛe: ꝓluens cõsolationem: coruscans miraculis.

i Roze. Celesti ꝓdicatione: q̃ mire subtilitatis ⁊ gr̃e: qua cõtra estum tentationis cozda rigant̃: ⁊ vt sp vireꝭcant virtu-

Gen.27.d tib⁹. vñ: Det tibi deus de roze celi ⁊c. k Abysso sub. Ut. s. pinguioꝛ fiat de fonte ascẽdente irroꝛata q̃si padiſus ꝺei. vñ:

Gen.2.b Fons ascendebat de terra irrigans sup̃ficiẽ terre. ⁊ alibi: A

Eccl.24.d mari abũdauit sensus eiꝰ ⁊ cogitat⁹ illius de abysso magna Frustra em̃ exteri⁹ irrigat sermo doctoꝛis: nisi riget interi⁹ gratia cõditoꝛis. vñ subdit: de pomis col. ⁊c.

Mar.13.f l Solis. Christi q̃ est sol iusticie qui ait: Fulgebũt iusti sic̃ sol in re. pa. eoꝝ q̃a similes ei erim⁹. m Ac lune. Ecclesie: q̃ accipit bos fructus

a sole

a ꝛ eterna pena. ꝛ vt tergauerrentes fugiant.
ꝛ qui prꝫuidere negleꝛerunt.
a suscipe. Percute dorsa inimicoꝝ †
ꝛ cũ ceciderint. ꝛ quẽ iacob tenere diligebat.
c ei⁹ ⁊ q̃ odert eũ nõ ꝛsurgãt. Et bẽ a+
ꝛ xps. ꝛ patris vel ꝺei. ꝛ sede
d iamin ait: Amantissim⁹ ꝺñi habi b+
a dextris meis. a ꝛ huanitate xpi: vel mẽte paula
tabit ꝓsidenter in eõ: quasi i tha- c+
ꝛ templo hierusalem. ꝛ ecclesia. a ꝛ nullo vicio alienatus aliq̃n. ꝛ ꝺeus.
e lamo tõta die morabitur: ⁊ inter ꝺ+
ꝛ bona opera ecclesie.
f humeros illi⁹ requiescet. Joseph e+
g quoq; ait: De benedictione ꝺñi f+
ꝛ Odoriferis virtutũ fructib⁹ quibus ecclesia repleꝛ: vñ posui vos vt eatis ⁊ fructum affe.
h terra eiꝰ de pomis celi ⁊ roze at- g+
a ꝛ ꝙ nutrie calor solis ⁊ humoꝛ lune. ꝛ spũaliũ
k q̃ abysso subiacẽte: de pomis frũ b+ i+
donoꝛ. a ꝛ patriarchaꝝ ꝓpheraꝝ q̃ vita ⁊ cõ̃ remplatione alti sunt.
l cruũ solis ac lune de vertice ãtiq̃ k+
a ꝛ nobilẽ terrã ⁊ celebrẽ significat.
m rum montium de pomis colliuz l+
n eternoruz: ⁊ de frugibus terre: ⁊
ã ꝛ in semine suo bñdicenꝭ omnes gentes.
p de plenitudine eius. Bñdictiõ il l+
ꝛ ꝺei ꝛ nõ in ꝓpria substantia sed ꝙ angelum.
lius q̃ appuit i rubo veniat sup
a ꝛ. i. xpi q̃ flos
q caput ioseph ⁊ sup vertice nazarei m+
dauitice stirpis ⁊ ꝓles munde castitatis est.
r inter frẽs suos: Quasi ꝓmogẽiti n+

a Et beniamin ait. hic post benedictionem leui ad quem pertinebat sacerdotium. ponitur immediate benedictio beniamin: in cuius sorte fuit templum.

b Habitabit cõfidenter in eo. ꝛ. in ꝺomino: eo q̃ deus speciali modo habitabat in templo: de qua habitatione sic̃ ꝺit:

c Quasi in thala. to. die morabitur. templũ enim vbi colebatur erat quasi thalamus ipius. d Et inter humeros illius requiescet. licet enim humeri sint in supioꝛi parte corꝓoris: tamen inferioꝛes sunt capite. ⁊ p hoc ꝺesignat̃ loc⁹ edificationis templi: quia licet templũ edificatũ fuerit i mõte moria: non tamen in sũmitate eius: sed in ꝺeclivi per spacium. xxiiij. cubitoꝝ a summitate montis vt ꝺicunt hebrei.

e Joseph quoq; ait. Post benedictionem beniamin ponitur benedictio ioseph: quia sic̃ in sorte beniamin fuit templũ: sic in sorte ioseph fuit ꝙlo: vbi filij ꝛael posuerunt taberna culum moysi ⁊ arcam testimonij: vt habetur Josue. xviij. et quia locus templi fuit excellentioꝛ ⁊ deo diligibiliorꝛ: iꝺo preponitur benedictio beniamin benedictioni ioseph. lz beniamin fuerit iunioꝛ. f De bene. ꝺ. terra eius. quia sors ioseph fuit valde fertilis. g De pomis celi. quia arboꝛes fructificant ex influentia celi ⁊ stellarum. h Et roze atq̃ abysso subiacente. terra em̃ humectata est apta ad fructificandum: humectatur autez a supioꝛi ex ꝺescensu rozis ⁊ ab inferioꝛi ex aq̃s sub terra latẽtib⁹ q̃ hic noie abyssi ꝺesignantur.

i De po. fru. so. ac lune. Ꝺ addit ad ꝺesignandũ q̃ inter celi luminaria sol et luna habent maioꝛẽ efficatiã sup ꝛenascẽtia. k De vertice antiq. mõ. ibi em̃ fructꝰ citiꝰ maturantur ⁊ ꝓpt nouitatẽ magis diligũt̃.

l Bñdi. illi⁹ q̃ ap. in ru. i. ipius ꝺei qui in rubo appuit moysi. m Sup ver. naza. i. scti: qz ioseph ĩter alios frẽs suos fuit sanctioꝛ. n Quasi ꝓmoge. tauri ⁊c. Ꝺ ꝺr ꝓpter tribũ ephraim: q̃ fuit fortis et bellicosa: ⁊ ꝓpter regnũ ꝺecẽ tribuũ: qꝺ fuit datũ illi tribui in ꝓmo rege. s. hieroboã: vt hr. iij. Reg. xj.

Christus vitulus saginatus quē de armento gr̄ū pmogenitū regresso filio pat̄ immolauit: q die tertia suscitat⁹ gloriosus apparuit: q est pmogenitus mortuorum ⁊ pnceps regū terre: post resurrectionis gloriā de xtute passionis adiūgit cornua.

a Cornua. Joseph cōpat cornib⁹ rhinocerotis: significās ephraim habitur⁹ pncipatū inter decē tribus in q̄bus regnauit hieroboā de tribu ephraim in tpe roboam filij salomonis. Cornua rhinocerot⁹ cor.tē. Cornua cruc is significat de quibus Abacuk ait: Ibi abscōdita est fortitudo eius. Per infirmitatē nanq̄ carnis quasi aries illusor̄ spinis coronatur: his cornibus hesit: sed passionis incōpabili fortitudine vnicornis extitit mortis victor ⁊ ei⁹ qui habebat mortis imperiū. vñ: Ō infirmū est dei fortⁱ⁹ est hoibus. b Ventilabit. Predicatione crucis discernēs paleas a frumento. verbū em̄ crucis pereuntibus stultitia. c Gentes. Postula a me: ⁊ dabo tibi gentes hereditatez tuam. De hereditate em̄ vert iosephus que est terra inclita b oīa dicunt̄: de cuius cultorib⁹ ex vtroq; pplo cōgregat̄ sēq tur he sunt multi. tē. d He sunt multi. ephraim. He due trib⁹ ex ioseph nō in se sed in parente b̄dicūt̄. Filios signi/ficant vtriusq; ppli q̄ in xp̄o b̄dicunt fm illud: In semine tuo b̄dicent̄ oēs gentes. hos patriarcha iacob ephraim et manasses cancellatis manibus in modū crucis b̄dicēs et pmogenito minorē pferens: in fide crucis xp̄i b̄dicendos esse signauit: in minore ex gentibus fidelē populū in christi patria tpe minorē: sed fide maiorē: ad quē israelitici populi gratia transiuit: de cuius inestimabili multitudine dr̄: He sunt mul. tē. vñ: Multi filij deserte magis q̄ eius q̄ hz viz. Manasses pmogeniti honore priuatus: ⁊ tū b̄dictus ē iudaicus populus q̄ ex maiore sui parte p infidelitate repro/batus in reliquijs tū b̄dictionē cōsecutus. vñ: Cecitas cōtigit ex pte in israel. e Et çabulō ait. Zabulō ⁊ isachar in galilea possessionē acceperūt: vbi xp̄s maxie docuit: vñ aplos elegit. Per eos q̄ apli dedignant̄: ⁊ eis in exitu letitia pmittit̄: qz exeuntes de finibus suis ppli gentiuz xp̄o subiugauerūt ⁊ in tabernaculis p̄ uersione iudeoz de q̄/bus ⁊ ipi electi sunt. Pro vtroq; q̄ pplo pñs eis leticia pro mittit ⁊ futura: qz in pñti de p̄uersione coz gauisi sunt: ⁊ in celestib⁹ eterna leticia remunerati. f In tabernaculis. Iudeoz. vñ: Dilatet de⁹ Japhet ⁊ habitet in tabernaculis sem: qz in ecclesijs de iudeis habitat latitudo minoris ppli per vnitatē fidei. g Ad montē Sion. s. vel hierl'm: vel contēplationē ⁊ xtutū altitudinē: b Vocabunt. Iusti/ciā tm̄ in fide xp̄i esse docētes. finis em̄ legis p̄s ad iusticiam oi credēti. In mōte imolant victimas iusticie: nō oēs q̄ ad xp̄m veniūt in q̄ ostruit ecclesia: nō ex opib⁹ legis: sz ex fide xp̄i iustificari docent. fm illud. Justus aūt ex fide vi/uit. Sunt g̃ veri xp̄iani victime iusticie: q̄ ab aplis immolā tur dū terrena delideria mortificare docent̄: vt spūalia vi/uificent̄. vñ: Si spū facta carnis mortificaueritis viuetis. i Ibi imolabūt. Nō est locus veri sacrificij ex̄ catholicam ecclesiā q̄ supra hūc montē posita ē. k Qui inundatio/nē. He trib⁹ negociationib⁹ vacauerūt de trāsmarinis regio nibus mercimonia reportātes: ⁊ theçauros absc̄ditos ar/gentū: aur.s. vel gēmas q̄si lac sugēt. i. facile accipient.

Qui inundationē maris tē. Hēc tū vocationē significat. Mare.n. vniuersū gen⁹ hoīm significat. vñ: Sile ē regnū ce. sa. mis. in mari: ⁊ ex oi ge. p. cō. Mare mundus Sagena doctria. Hē gen⁹ piscū oīs sec⁹ etas ⁊ ꝺditio itelligit. Mar⁹ g̃ inūdationē apli q̄si lac suxer̄t: qz ꝑfectes ad doctrinā euāgelij turbas pplor̄ i augmētū corpo ris xp̄i traxerūt. l Absc̄ditos. Nouit dr̄s q̄ sūt ei⁹. Multi en̄ sūt vo. pau. tē. m Arene ifideliū multitudo. Theçauri p̄cios electoz aīe. Sic g̃ suxer̄t: vt ex audi toz⁹ euāgelij alij q̄si vasa i honorē i theçauris regis trāsferūt. alij q̄si arene steri/les ⁊ inutiles vacui remanēt. m Et gad ait. In b̄dictiōe gad videt̄ p̄dicere po tentiā viroz fortiū vel iudiciū: q̄ de illa tribu fuerūt: sic̄ Jepte ⁊ alij multi. n In latitudine. Quia oīs plenitudo benedictionis supra xp̄m requieuit vnde suos benedixit. o Had. i. accinctus: xp̄m significat qui contra spiritales nequi/tias pugnaturus in infirmitate carnis virtute diuinitatis precinctus apparuit: fm illud: Indutus est dominus fortitudinem ⁊ precinxit se. ⁊ alibi: Dominus fortis et potens in prelio tē. Hic in latitudine benedictus est: quia nor in solis iudeis: sed in omnibus gentib⁹ amplissimū regnū accepit. Jnde ꝓpheta ait: A solis ortu usq; ad occasum laudabile nomen dñi. Sed quia per humilitatē passionis ad hāc gloriam peruenit: de morte eius subiungit: quasi leo tē. p Quasi leo requieuit. Pro testatem habeo ponendi animam meam tē. Potestas mortis: non necessitas expri/mitur. vñ: Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam. Quasi leo fremuit. Quicq̄d enī dixit potenter impleuit. Cepit brachiū: cum resurgens a mortuis fortitudinem inimicoz sibi subiugauit. Cepit quoq; verticē: id est nundani imperij sublimitatem ad suscipiendam fidem inclinauit. vnde: Adorabunt eum omnes reges: oēs gen/tes seruient ei. Sequitur de nouo statu regni eius. Et vidit p̄n.

q Et vidit principatum suum. Subiectis sibi regnis ⁊ gentibus: potentia ei⁹ ap/paruit: non armorum terrore: sed virtute doctrine,

Reposit⁹

a Singulare principatū trib⁹ ephraim signifi/
a tauri pulchritudo ei⁹ cornua rhi/
cor. a ſ fortis insuperabilis. b ſ crucis in q̄bus aries hesit. ſ cornibus.
nocerotis cornua illius. In ipis
ſ vt dilatet ecclesiam ad terminos terre.
b ventilabit gentes vsq; ad termi/
a ſ Multi filij deserte magis q̄ ei⁹ q̄ hz virum. ſ innumerabiles.
b nos terre. Hē sunt multitudines a
a ſ fructificāris labores manuū tuaz: qz man. ſ gētilis populi iudaico plato. b ſ Cerrū ponit numerz: qz pauci de iudeis salui fiunt. c ſ Judai ci ppli q̄ primogenita pdidit.
ephraim: ⁊ hec milia manasse.
c Et çabulon ait: Letare çabulō b+ c+
ſ ō captiuitate egypti vt diaboli. ſ ō iudeis ad gentes. ſ In omnem terram exiuit sonus eorum ſ quasi securus ⁊
f in exitu tuo: ⁊ isachar in taberna d+
dec⁹ in terra pmis. a ſ vtroſq;. b ſ p̄m venire ascēdam⁹ ad mōtē dñi. ſ Qui angularis lapis ē.
g culis tuis pōpulos ad montem e+
a ſ i xp̄o. ſ terrena ꝺsideria mortificare docētes
h vocabunt. Jbi immolabūt victi f+
a ſ Laudis. Jn me sunt deus vota tua q̄ reddā laudationes tuas. b ſ apli. c ſ cōfluentes ad fidem populos.
k mas iusticie: qui inundationem g+
ſ humani generis. a ſ Immutatio dextere ex/celsi lac dulce sugit de amaro mari. b ſ In cor/pus xp̄i. i. ecclesiā transient.
maris q̄si lac sugent: ⁊ theçaurosh+
ſ vita nr̄a absc̄dita est cum xp̄o in deo.
l m absconditos arenax. Et gad ait i+
ſ a solis ortu vsq; ad occasū lau. no. do. a ſ am plā illi⁹ trib⁹ significat possessionē. b ſ gad acci/ens. Jndut⁹ ē dñs fortitudie ⁊ p̄cinxit se.
n o Bñdictus in latitudine gad q̄si k+ l+
a ſ ex volūtate mortu⁹. b ſ inimicoz fortitudi/nem. ſ mundani imperij.
p leo requieuit: Cepitq; brachiū ⁊ m+
q verticē: ⁊ vidit principatum suū n+

cui sed cū muneribꝰ ⁊ sacrificijs.

g Qui inundationē maris q̄si lac sugent. i. bona apportata in nautibus per vndas mar⁹. h Et theçauros absc̄. arenax. i. metalla diūsa: ⁊ lapides p̄ciosos: qui de arena terre extrahunt̄: et ad loca longinq̄ p mare freq̄nter trans portant̄. i Et gad ait. Ꝺ ponit̄ be/nedictio gad. cū ꝺr̄. k Bñdict⁹ i la titudie gad. p q̄s designat̄ q̄ hūt lati/tudinē terre in sua sorte. l Quasi leo requieuit. qz in illa tribu fuerūt ho mines fortes ⁊ bellicosi: fm q̄ dicitur Gen. xlix. Had accinct⁹ preliabitur:

m Cepit⁹ brachiū ⁊ xticē. erant enī ibi aliq̄ ita fortes q̄ vno ictu ap̄utabāt caput hoīs cū humero ⁊ brachio: vt di cit Ra. Sa. Alij expōit: vt p brachiū itelligat̄ fort⁹ aduersarij. p xticē: tur/me vel aciei capitane⁹: ⁊ neutri pote/rāt ip̄etum gadditaz sustinere. ⁊ ꝓp̄ Ꝺ fuerūt positi i fröte exercit⁹ filioz israel pugnādo Ꝺ chananeos. n Et vi/dit p̄n. suū. q in pte sua doctor erat re/positus. Iste doctor fuit moyses q̄ fuit

sepultus

Job.12.c a Repositus. Occultus: dū scribit leges suas in cordibus fideliū. vnde Job. ait: Eos vnctionē habetis a sctō: ⁊ nō necesse habetis vt aliqs doce/at vos: vnctio eⁱ docet vos de oib⁹. Vel reposit⁹: qz in lege ⁊ ꝓphetis: in figuris latebat: ⁊ docebat absconditⁱ⁹ q̄ manifeste in euangelio declarauit
Luc.24.d vñ: Jncipiens a moyse ⁊ oibus ꝓphetis interp̄tabatur illis. b Qui su/
Job.15.a it cum p̄n. Adiutor. Ñ dño coopante: ⁊ fmonem ꝓfirmāte sequentibus signis: qui ait: Sine me ni/hil potestis facere. c Fecit. i. iustificās in se cre/dentes: ⁊ tandē fm merita iudicabit cū israel. i. cū populo ad visionē dei electo. d Justicias. Ju/stificationes credentiū. Jp̄e iustificat impiū ex fi/
Gal.3.b de. Neq; em̄ opib⁹ legis iustificabitur oēs caro.
Rom.3.c e Dan quoq; ait. Alij per dan antichristū signa/ri putant: quem de hac tribu nasciturum estimant. Jp̄e est catulus leonis. i. diaboli: qui largiter fu/ret de basan. quia plenus confusione. Basan q̄pe confusio: vel pinguedo: vel bucus interp̄etatur. Dan quoq; iudicium. basan ignominiam. Dan
Job.9.g vero christū significat: qui ait: Jn iudicium ego in hunc mundum veni. Catulus leonis propter fortitudinem: ⁊ quia paruulus fieri dignatus est. Sed suscipiens infirmitatē nostram: non amisit virtutē
1.Cor.1.b suam: Quod enim infirmum est dei: fortius est ho
Apo.5.b minibus. De ipo dicit: Vicit leo de tribu iuda tē. Jgnominiaz quidem crucis a iudeis sustinuit: pu/tantibus nomen eius per mortē deleri. Sed qui p infirmitatem carnis in passione catulus fuit: p di/uinitatis potentiā leo inuictus in resurrectiōe ap/
2.Cor.13.b paruit. vñ Apl's. Et si crucifixus ex infirmitate: vi uit tamen ex virtute dei. Quasi ergo ex basan lar/giter fluxit: cū p ignominiam mortis peruenient ad gloriā immortalitatis: fluentis euangelij totuz
Esa.11.c orbem irrigauit. vnde Esaias: Repleta est t̄ra scie/tia dei sicut aque maris operientia. f Dan ca/leo. Hoc propter sampsonē dicit: qui de tribu dan fuit ⁊ quasi leo fortis: cuius possessio vsq; basan. Antichristus ℞o fluet largiter de basan: quia tali abitur pinguedine luxurie ⁊ oīm vitiorum.

g Mare ⁊ meridiem pos. Quia possessio eⁱ⁹ ab australi parte in occidentem vsq; ad mare tyrenu pertingit. Mare tē. Per aplos em̄ ex indeis et gentibus ecclesia acquiritur christo. Per mare. n. occidentale (quod hic intelligitur) indei figurant̄ qui vmbre ⁊ exemplari deseruiunt: nec habent lu/cem scie ⁊ veritatis. ⁊ quia eis sol iusticie occubu/it perpetuis remanserunt in tenebris. Hunc occi/dentem apli possiderunt: cum ex eis plurimos gra/
Eph.5.b fidei illuminatos christo subiecerunt: vt qui fuer aliquando tenebre lux essent in domino. Jn meridie itelligitur ecclesia de gētib⁹ collecta: q̄ ablato legis velamine euāgelij luce ꝑfruit̄ ⁊ cubans cum sponso in meridie revelata facie gloriā dei ꝓtēplat̄. b Aser q̄s ait. Aser
Job.12.f filiitudine repleuerūt: q̄b⁹ ꝺr̄: Credite in lucē vt filij lucis sitis. Jp̄i afferūt fructū lucis in oi bonitate ⁊ iusticia ⁊ xitate. Hoc aūt factū est: qz fribus suis. i. aplis: q̄s de iudea elegit vera charitate cōplacuit: vt spretis figuris
Bern.5.g gauderēt de xitate euāgelij. ⁊ qz digni essent p̄ noīe iesu contumelia pati. Et vñ eis tāta charitat̄ abūdantia: supponit. Tingat in oleo. pe. suum.

h Et tingat in oleo. Christ⁹ caput nr̄m ascendens in celū. aplos. s. pedes suos mundū p̄dicādo circūituros in tra adhuc ꝓsistens: oleo spūssci copi osissime vnxit: vt nullo laboze deficerēt: iz imarcessibilis gaudiq̄ charitate pollerent. Jncorruptibile q̄s p̄buit calciamenti munimentū. de q̄ subdit: Ferr⁹ tes tē. k Ferr⁹ ⁊ es cal. Greg⁹. Ꝺ de ecclesia sub specie aser dicit:
Eph.6.c Calciamentū p̄dicationis muniment̄. vñ: Calciati pedes in ꝓpatiōe euā/gelij pacis. Ferr⁹ xt⁹: es pseuerātia intelligit. Ferr⁹ ℞o ⁊ es calciamentum ecclie ꝺr̄: cuius p̄dicatio acumine ⁊ constantia munit̄. Per ferr⁹. n. aduer/santia penetrat: p es testimonia q̄ ꝓponit longanimit̄ fuat. Ferro q̄pe an/tiq̄ legz firmitas vel duricia significat: q̄ sic̄ ferr⁹ oia metalla domās: cōtu/maces rigore iusticie: vl domuit coꝛripiēdo: vel puniuit ꝓterēdo. Quō xp̄i
Luc.16.b q̄s potētia xge ferree cōpag⁹: q̄ de legis firmitate restat: Facili⁹ē celū ⁊ t̄rā trāsire: q̄ de lege vnū apicē cadere. Jn ere q̄ rubigie nō violat̄ ⁊ vetusta te fit fort⁹: ⁊ int̄ metalla vocali⁹ē: euāgelij doctria exp̄mit lōge lateq; reso/nās ⁊ exuta vetustate lr̄e iuiolata pollet spūs nouitate: Ꝺ ē ei euāgelū eter/nū his calciamēt̄ vere pascha celebrādū. l Sic̄ dies. Significat hāc tri/bū ꝓsperitate ⁊ delitijs abūdasse vsq; ad senectutē captiuitat̄. Sic̄ dies
Deu.28.b ꝓmittit̄ ecclesie eruda viriditas senectus. vt sicut fortiter in ꝓncipio oēs impetus euicit: ita iminēte fine antichristi furoz euincat. vñ: Ego vobiscuz
Psa.91. sū vsq; ad ꝓsūmationē seculi oib⁹ dieb⁹. ⁊ alibi: Senect⁹ mea i misericordia vberi.

Mō est deus

a Repositus. Occultus: dū scribit leges suas in cordibus fideliū. vnde Job. ait: Eos vnctionē habetis a sctō: ⁊ nō necesse habetis vt aliqs doce/at vos: vnctio eⁱ docet vos de oib⁹. Vel reposit⁹: qz in lege ⁊ ꝓphetis: in figuris latebat: ⁊ docebat absconditⁱ⁹ q̄ manifeste in euangelio declarauit vñ: Jncipiens a moyse ⁊ oibus ꝓphetis interp̄tabatur illis. b Qui su/it cum p̄n. Adiutor. Ñ dño coopante: ⁊ fmonem ꝓfirmāte sequentibus signis: qui ait: Sine me ni/hil potestis facere. c Fecit. i. iustificās in se cre/dentes: ⁊ tandē fm merita iudicabit cū israel. i. cū populo ad visionē dei electo. d Justicias. Ju/stificationes credentiū. Jp̄e iustificat impiū ex fi/de. Neq; em̄ opib⁹ legis iustificabitur oēs caro. e Dan quoq; ait. Alij per dan antichristū signa/ri putant: quem de hac tribu nasciturum estimant. Jp̄e est catulus leonis. i. diaboli: qui largiter flu/et de basan. quia plenus confusione. Basan q̄pe confusio: vel pinguedo: vel bucus interp̄etatur. Dan quoq; iudicium. basan ignominiam. Dan vero christū significat: qui ait: Jn iudicium ego in hunc mundum veni. Catulus leonis propter fortitudinem: ⁊ quia paruulus fieri dignatus est. Sed suscipiens infirmitatē nostram: non amisit virtutē suam: Quod enim infirmum est dei: fortius est ho minibus. De ipo dicit: Vicit leo de tribu iuda tē. Jgnominiaz quidem crucis a iudeis sustinuit: pu/tantibus nomen eius per mortē deleri. Sed qui p infirmitatem carnis in passione catulus fuit: p di/uinitatis potentiā leo inuictus in resurrectiōe ap/paruit. vñ Apl's. Et si crucifixus ex infirmitate: vi uit tamen ex virtute dei. Quasi ergo ex basan lar/giter fluxit: cū p ignominiam mortis peruenient ad gloriā immortalitatis: fluentis euangelij totuz orbem irrigauit. vnde Esaias: Repleta est t̄ra scie/tia dei sicut aque maris operientia. f Dan ca/leo. Hoc propter sampsonē dicit: qui de tribu dan fuit ⁊ quasi leo fortis: cuius possessio vsq; basan. Antichristus ℞o fluet largiter de basan: quia tali abitur pinguedine luxurie ⁊ oīm vitiorum.

g Mare ⁊ meridiem pos. Quia possessio eⁱ⁹ ab australi parte in occidentem vsq; ad mare tyrenu pertingit. Mare tē. Per aplos em̄ ex indeis et gentibus ecclesia acquiritur christo. Per mare. n. occidentale (quod hic intelligitur) indei figurant̄ qui vmbre ⁊ exemplari deseruiunt: nec habent lu/cem scie ⁊ veritatis. ⁊ quia eis sol iusticie occubu/it perpetuis remanserunt in tenebris. Hunc occi/dentem apli possiderunt: cum ex eis plurimos gra/ fidei illuminatos christo subiecerunt: vt qui fuer aliquando tenebre lux essent in domino. Jn meridie itelligitur ecclesia de gētib⁹ collecta: q̄ ablato legis velamine euāgelij luce ꝑfruit̄ ⁊ cubans cum sponso in meridie revelata facie gloriā dei ꝓtēplat̄. b Aser q̄s ait. Aser btūs: xp̄s. s. nr̄e tribulationis spes: cui⁹ ꝑmitias nobis ondit resurgēs a mor tuis. Hic ē bñdict⁹ filijs: qz credētes p ei⁹ grām renascētes totū orbē eius filiitudine repleuerūt: q̄b⁹ ꝺr̄: Credite in lucē vt filij lucis sitis. Jp̄i afferūt fructū lucis in oi bonitate ⁊ iusticia ⁊ xitate. Hoc aūt factū est: qz fribus suis. i. aplis: q̄s de iudea elegit vera charitate cōplacuit: vt spretis figuris gauderēt de xitate euāgelij. ⁊ qz digni essent p̄ noīe iesu contumelia pati. Et vñ eis tāta charitat̄ abūdantia: supponit. Tingat in oleo. pe. suum.

h Et tingat in oleo. Christ⁹ caput nr̄m ascendens in celū. aplos. s. pedes suos mundū p̄dicādo circūituros in tra adhuc ꝓsistens: oleo spūssci copi osissime vnxit: vt nullo laboze deficerēt: iz imarcessibilis gaudiq̄ charitate pollerent. Jncorruptibile q̄s p̄buit calciamenti munimentū. de q̄ subdit: Ferr⁹ tes tē. k Ferr⁹ ⁊ es cal. Greg⁹. Ꝺ de ecclesia sub specie aser dicit: Calciamentū p̄dicationis muniment̄. vñ: Calciati pedes in ꝓpatiōe euā/gelij pacis. Ferr⁹ xt⁹: es pseuerātia intelligit. Ferr⁹ ℞o ⁊ es calciamentum ecclie ꝺr̄: cuius p̄dicatio acumine ⁊ constantia munit̄. Per ferr⁹. n. aduer/santia penetrat: p es testimonia q̄ ꝓponit longanimit̄ fuat. Ferro q̄pe an/tiq̄ legz firmitas vel duricia significat: q̄ sic̄ ferr⁹ oia metalla domās: cōtu/maces rigore iusticie: vl domuit coꝛripiēdo: vel puniuit ꝓterēdo. Quō xp̄i q̄s potētia xge ferree cōpag⁹: q̄ de legis firmitate restat: Facili⁹ē celū ⁊ t̄rā trāsire: q̄ de lege vnū apicē cadere. Jn ere q̄ rubigie nō violat̄ ⁊ vetusta te fit fort⁹: ⁊ int̄ metalla vocali⁹ē: euāgelij doctria exp̄mit lōge lateq; reso/nās ⁊ exuta vetustate lr̄e iuiolata pollet spūs nouitate: Ꝺ ē ei euāgelū eter/nū his calciamēt̄ vere pascha celebrādū. l Sic̄ dies. Significat hāc tri/bū ꝓsperitate ⁊ delitijs abūdasse vsq; ad senectutē captiuitat̄. Sic̄ dies ꝓmittit̄ ecclesie eruda viriditas senectus. vt sicut fortiter in ꝓncipio oēs impetus euicit: ita iminēte fine antichristi furoz euincat. vñ: Ego vobiscuz sū vsq; ad ꝓsūmationē seculi oib⁹ dieb⁹. ⁊ alibi: Senect⁹ mea i misericordia vberi.

a Repositus. Occultus: dū scribit leges suas in cordibus fideliū. vnde Job. ait: Eos vnctionē habetis a sctō: ⁊ nō necesse habetis vt aliqs doce/at vos: vnctio eⁱ docet vos de oib⁹. Vel reposit⁹: qz in lege ⁊ ꝓphetis: in figuris latebat: ⁊ docebat absconditⁱ⁹ q̄ manifeste in euangelio declarauit vñ: Jncipiens a moyse ⁊ oibus ꝓphetis interp̄tabatur illis. b Qui fuit cū ꝓncipibus ꝑpli ⁊ fec̄ iusti/cias dñi ⁊ iudicia sua cū isr̄l. Dan a ſ electis: q̄ ps ei⁹ hereditas. b ſ p inspirati/ q̄ ī pte sua doctor eēt repositⁱ⁹ q̄ a+ b+
one docēdo. a ſ aplis toto orbe p̄dicantibus.
c ciasdñi ⁊ iudiciū suū cū isr̄l. Dan b+ c+
a ſ xp̄s ꝺ hūiliare passionis iudeos excecauit: gētes illūinauit. ſ xp̄s ꝓpter nos puul⁹. b ſ qz in resurrectiōe inuiet⁹ appuit. c ſ fluēt⁹ euāge/lij irrigans orbē.
f q̄z ait: Dan cātul⁹ leonis flūet lar f+
ſ Jgnominia crucis.
giter de basan. Et neptalim di/ g+
a ſ chor⁹ aplor̄ q̄ de neptali ⁊ zabulō ⁊ isachar fu erūt. ſ celestē doctrie. ſ fertilitate terre. ſ q̄si ex
xit: Neptalim abūdātia ꝑfruet t+
ipso fonte. a ſ Excellenter. ſ qz de eo sapientes ⁊ legis doctores fuisse dicuntur. b ſ oibus spiri tualibus donis.
et plēnus erit bēnedictionis do k+
ſ vel dei. ſ occidētale. i. iudeos. ſ gentiles
lnce euāgelij feruentes.
g mini: mare et meridiem possidet l+
ſ per mūdū multiplicatis fidelibus. ſ in mul/
h bit. Aser q̄z ait: Bñdict⁹ in filijs m+
titudine ꝑlis. ſ prius. ſ vt etiā gaudeāt n+
ꝓ noīe eⁱ⁹ pari. ſ aplis q̄ sīt ipe de iudeis nati.
ſ copiose.
i aser sit placēs frib⁹ suis. Et tīgat o+
a ſ scripsit. b ſ aplor̄ chorū q̄s pulch⁹ri super mōtes pedes euāge. bona tē. c ſ acumē q̄ auer santia penetrat. d ſ cōstantia. e ſ q̄ hīs meral lis abundat. ſ p̄dicationis munimentum
p+
k in ōleo pedem suum fēr⁹ ⁊ ēs cāl q+
a ſ In primordio fidei: cū ſtoxite virtute ⁊ sapia miraculis inuicta virtute persistens.
l ciamentum eius. Sicut dies iu/ r+
a ſ cū refrigescit charitas abundar iniqtas. ſ Ne ꝓjicias me i tpe senectut⁹ tē. ſ circa finē mundi.
uentutis tue ita et senectus tua. s

Epb.5.b fidei illuminatos christo subiecerunt: vt qui fuer aliquando tenebre lux essent in domino. Jn meridie itelligitur ecclesia de gētib⁹ collecta: q̄ ablato legis velamine euāgelij luce ꝑfruit̄ ⁊ cubans cum sponso in meridie revelata facie gloriā dei ꝓtēplat̄. b Aser q̄s ait. Aser btūs: xp̄s. s. nr̄e tribulationis spes: cui⁹ ꝑmitias nobis ondit resurgēs a mor tuis. Hic ē bñdict⁹ filijs: qz credētes p ei⁹ grām renascētes totū orbē eius
Job.12.f filiitudine repleuerūt: q̄b⁹ ꝺr̄: Credite in lucē vt filij lucis sitis. Jp̄i afferūt fructū lucis in oi bonitate ⁊ iusticia ⁊ xitate. Hoc aūt factū est: qz fribus suis. i. aplis: q̄s de iudea elegit vera charitate cōplacuit: vt spretis figuris
Bern.5.g gauderēt de xitate euāgelij. ⁊ qz digni essent p̄ noīe iesu contumelia pati. Et vñ eis tāta charitat̄ abūdantia: supponit. Tingat in oleo. pe. suum.

h Et tingat in oleo. Christ⁹ caput nr̄m ascendens in celū. aplos. s. pedes suos mundū p̄dicādo circūituros in tra adhuc ꝓsistens: oleo spūssci copi osissime vnxit: vt nullo laboze deficerēt: iz imarcessibilis gaudiq̄ charitate pollerent. Jncorruptibile q̄s p̄buit calciamenti munimentū. de q̄ subdit: Ferr⁹ tes tē. k Ferr⁹ ⁊ es cal. Greg⁹. Ꝺ de ecclesia sub specie aser dicit:
Eph.6.c Calciamentū p̄dicationis muniment̄. vñ: Calciati pedes in ꝓpatiōe euā/gelij pacis. Ferr⁹ xt⁹: es pseuerātia intelligit. Ferr⁹ ℞o ⁊ es calciamentum ecclie ꝺr̄: cuius p̄dicatio acumine ⁊ constantia munit̄. Per ferr⁹. n. aduer/santia penetrat: p es testimonia q̄ ꝓponit longanimit̄ fuat. Ferro q̄pe an/tiq̄ legz firmitas vel duricia significat: q̄ sic̄ ferr⁹ oia metalla domās: cōtu/maces rigore iusticie: vl domuit coꝛripiēdo: vel puniuit ꝓterēdo. Quō xp̄i
Luc.16.b q̄s potētia xge ferree cōpag⁹: q̄ de legis firmitate restat: Facili⁹ē celū ⁊ t̄rā trāsire: q̄ de lege vnū apicē cadere. Jn ere q̄ rubigie nō violat̄ ⁊ vetusta te fit fort⁹: ⁊ int̄ metalla vocali⁹ē: euāgelij doctria exp̄mit lōge lateq; reso/nās ⁊ exuta vetustate lr̄e iuiolata pollet spūs nouitate: Ꝺ ē ei euāgelū eter/nū his calciamēt̄ vere pascha celebrādū. l Sic̄ dies. Significat hāc tri/bū ꝓsperitate ⁊ delitijs abūdasse vsq; ad senectutē captiuitat̄. Sic̄ dies
Deu.28.b ꝓmittit̄ ecclesie eruda viriditas senectus. vt sicut fortiter in ꝓncipio oēs impetus euicit: ita iminēte fine antichristi furoz euincat. vñ: Ego vobiscuz
Psa.91. sū vsq; ad ꝓsūmationē seculi oib⁹ dieb⁹. ⁊ alibi: Senect⁹ mea i misericordia vberi. terre p̄mo afferebant ꝑmitie ad tēplū. vñ et sa/cerdotes ⁊ leuite benedicebant dñm: ⁊ eadem sntia hr̄ Gen. xlix. in bñdictione neptalim.

l Mare ⁊ me. pos. qz mare galilee tēplū ad sui partem meridionalē cecidit in sorte neptalim.

m Aser quoq; ait. ip̄m benedicendo.

n Benedictus in filijs aser. in hoc designa/tur pulchritudo prolis. ideo subditur:

o Sit placens fratribus suis. quia filie eius erant ita pulchre vt essent apte ad maritandum regibus ac sacerdotibus. vt dicit Ra. Sa.

p Et tingat in oleo pedem suum. quia in sorte sua multe fuerunt olive ⁊ fructifere ex quibus ibi abundabat oleum. que abundantia designa tur per tinctionem pedis: sicut Job. xxix. Lauabam pedes meos butyro.

q Ferrum ⁊ es calciamentum eius. qz in sorte aser fuerunt minere ferri ⁊ eris: que calcabant calciamentis eorum qui ibi operabantur.

r Sicut dies iuuentutis tue. sūt delectabiles ⁊ pla. idi.

s Jta ⁊ senectus tua. sit amabilis ⁊ placida. dic queritur quare symeon nō bñ/it benedictionem. ad quod respondent hebrei q̄ hoc fuit: quia primo tractauit de venditione io/seph ⁊ alios ad hoc induxit: propter quod io/seph retinuit eum in vinculis: ceteris fratribus ad patrem remissis. vt habetur Gen. xlij. Item quia princeps tribus symeon fornicatus est in beelphegor: ex quo accidit mortalitas in popu/lo. vt habetur Num. xxv.

Mon

Ca.1.a ¶ a ¶ Nō est de⁹. Supradicta āmirās in laude xp̄i q̄ oīa fecit letabund⁹ erūpit. b ¶ Ascēd⁹ celi. Propa xtute ascēdit: ⁊ quotidie ecclesiā ad se trahit. Trahe me post te: curremꝰ in odorē vnguentoꝝ tuorum.

c ¶ Nubes. Apli q̄ pluūt verbis: coruscāt miraculis: q̄s ascēdens in celū misit

Pś.76. ad p̄dicādū. vñ: Vocē dederūt nubes: q̄. ſ. nullo remorā te discurrūt nō ſua: ſz xp̄i virtute ſigna ⁊ p̄digia faciētes ⁊ q̄si coruscationibus corda

2.Tim.4.b mortaliū terrētes. vñ: Bonū certamē cer. cursū ꝑſūmaui.

d ¶ Hitaculū. Corp⁹ a mortui ſuſcitatū i p̄ris dextera collo

Job.2.d catū ⁊ q̄ d⁹: Soluite tēplū hoc. e ¶ Brachia. Virt⁹. ſ. passionis: q̄ oēs defendit: quam in cruce extēſis brachijs accepit. Subē brachia ſcilicet hec brachia contra vex amalech dimicantes defendunt. nō ſic⁹ moyſi laſſitudine ſuam tur: ſz indefeſſa xtute ſubleuāt: donec verā cōſeq̄nt victoriā. Generemur g̃ in ſupnis p̄mitias nr̄e reſurrectionis in infimis ſacr̄m nr̄e redemptionis vt ⁊ ip̄i debellato aduerſario imortalitatis gloriā ꝑſeq̄mur. de q̄ Xo iſraeli p̄mittit: Eiciet a facie tua inimicū. f ¶ Et ſol⁹. Suo. ſ. more: ⁊ ſuis legib⁹ viuēs. vnde

Nu.23.b Balaā: Ppls ſol⁹ habitabit ⁊ inter gentes nō reputabit.

g ¶ Oculꝰ iacob. Qui b̄ in vitijs ſuplātādis deſudabat: ibi ſereniſſimo mentis ītuitu gloriā xp̄i q̄. ꝑpt nos terram vere carnis accepit: indeſinēter ꝑplabit: vt cui⁹ corpe ⁊ ſanguine p ſacramentū fruāmini ⁊ vinū paſcebā: ibi diuinitat⁹ ei⁹ ꝑpetua viſiōe ſagie

Pś.16. tur. vñ: Satiabor cū appue/

Job.14.c rit gloria tua: ⁊ alibi. Manifeſtabo ei meip̄m. Tūc iacob in p̄fectū iſrael ꝑuerſus: facie ad faciē deū videbit: tam larga: tā ſubtili: tam delectabili dei ꝓgnitiōe q̄ſi leuiſſimo rore repleb⁹: vt p̄dicatoꝝ ſcia q̄

Pś.17. in p̄nti iſtruimur: caligare videar. vñ: Siue ſcia deſtruct. ⁊ alibi: Tenebroſa aq̄ in nubib⁹ aeris p̄ ful. in cō. ei⁹. ad quā cū q̄uentū fuerit oīs hec doctria ceſſabit: ⁊ erūt oēs docibiles dei. vñ merito adiungit: Beatus es tu iſrael ⁊c. h ¶ Celiq̄ caligabūt roze. q̄ſi tā abūdanē terre fecūdande ros infundet: vt hoīm tenebraſcat obtuitus. Jn q̄ ſignificat: qz iudei cū terre/nam opulentiā vltra modū diligerent: caligauerunt

Job.11.f ⁊ xp̄m cognoſcere nō potuerūt. vñ: Si dimittim⁹ eum ſic oēs credent in eū ⁊c. i ¶ Quis ſilis tui. Quaſi ideo beatus: ideo tibi ſilis nullus: quia non de tua virtute: ſed de xp̄i gratia ſalutem ſperas: qui ſaluum facit q̄lm ſuū a pctis eoꝝ. k ¶ Et gladi⁹ glo. Jn futuro aduerſarios irreuocabili ſeueritate pcutiens q̄n ſanguinē ſeruoꝝ ſuoꝝ vlciſcet. Gladi⁹ mō hic in b̄uiitate patiētiū occultat: i gloria reſurgentiū reuelabit

ō gladi⁹ glorie iſrael d⁹. Xp̄s g̃ q̄ſi ſcutū ꝓtegit p̄liantē: ⁊ q̄ſi gladi⁹ glorie vlciſcit triūphantē. Ad cū quaſi ad caput in fine vaticinij refert gloriā corpis: cū d⁹: Negabūt te inimici tui ⁊c. l ¶ Negabūt te. Abominabūt ⁊ odiēt: ſic balach q̄ roganit balaā vt iſraelitas maledicēdo repelleret. m ¶ Calcab. Subijciēdo eos ecclesie quā abominant ⁊ pſequūt. Notādū. xj. tm̄ eē b̄dictiones. Symeō nāq; i his b̄dictionib⁹ nō repit: i q̄ iudas ab aplis excludit. xj. tm̄ remanentibus

a ¶ Nō est de⁹ ali⁹. Ꝺ ponit cōclusio intēta q̄ est inductio ꝑpli ad ōre uerētiā ⁊ amoꝛē. ad ei⁹ aūt reuerētiā īducit moyses ex ꝑsideratione magnitudinis diuine. cū d⁹: Nō ē alt⁹ silis in magnitudine.

b ¶ Et de⁹ recti. i. vt de⁹ ꝑpli iſrl rectiſſima lege gubnati. c ¶ Ascensor celi. i. de⁹ q̄ ē i celis excelsior. d ¶ Magnificētia eius diſcurrunt nubes. Jn heb. hr̄: Diſcurrūt celi. qz motꝰ oꝛ biū celeſtiū dei magnificentiā oſtendunt.

e ¶ Habitaculū ei⁹ ſurſū. qz ē ſup oīa b̄dict⁹.

f ¶ Et ſubt̄ brachia. Jn hebreo hr̄: Brachia ſeculi. p q̄ intelliguntꝰ angeli: q̄rū xtute adm/niſtrant alie creature: ⁊ ip̄i ſubſunt deo tanq̄ ei⁹ miniſtri. Cōſeq̄nt ī ducit ad dei amoꝛē ex ꝑſideratione b̄ficioꝝ ꝑmiſſoꝝ. cū d⁹:

g ¶ Ejciet a facie tua inimicū. i. inimicos: et accipit ꝺ ſingulare ꝓ ꝑſali: ſic Exo. viij. Ualit muſca grauiſſima. i. multitudo muſcarum.

h ¶ Dicetq; cō. i. Xbo ſuo cōterent⁹ abſq; tuo laboꝛe. i ¶ Habitabit iſrl cō. deuictis aduerſarijs. k ¶ Et ſol⁹. qz ꝑpt̄ ſecuritatē magnā nō erit neceſſe q̄ hoies ꝓgregent⁹ ad inimicē ad reſiſtendū aduerſarijs: ſz q̄libet poterit hītare ꝓ ſe ſub vite ſue ⁊ ficulnea ſua.

l ¶ Oculꝰ iacob in ter. xp̄i. videbit fertilitatē bonoꝝ ī terra ſua. m ¶ Celiq; cali. ro. in ꝺ deſignat abūdātia roꝛis ad fecūdationē ſre.

n ¶ Btūs es tu iſrl. q̄ ſic viſitaris a dño ⁊ defenderis. vñ ſubdit: o ¶ Scutū auxilij tui ⁊c. ſupple: ē dñs de⁹ tu⁹. p ¶ Negabunt te inimici tui. Jn hebreo hr̄: Mētient tibi inimici tui. qd̄ exponūt hebrei de gabaonit⁹ q̄ mentiētes dixerūt filijs iſrl: De terra lōginq; vale venerūt ſui tui. vt hr̄ Joſue. ix. Pōt etiaꝝ exponi ſm trāſlationē nr̄am de regib⁹ chanaoꝝ q̄ negātes filijs iſrl terrā eis ꝑmiſſaꝝ a dño: venerūt vnanimit⁹ ad pugnādū ꝺ eos: vt hr̄ Joſue. ix. q ¶ Et tu coꝛ col. cal. qd̄ ipſe tū fuit q̄ ꝓncipes eorū⁹ iſrl poſuerūt pedes ſuos ſup colla q̄nq; regū latētiū in ſpelunca: vt hr̄ Joſue. x.

La. XXXIII

Moraliter. a† ⁊c. Et ꝓmo ponitur b̄dictio rubē ꝓmogenti iacob cū dicit ifra. Viuat rubē. Per rubē q̄ interp̄tat viſionis filij⁹ uenient intelligi pōt ꝓtēplatiu⁹ diuinis meditationib⁹ intēt⁹. ıō d⁹: m† ¶ Viuat ruben. ſ. vita gr̄e in p̄nti ⁊ glorie in futuro.

a† ¶ Et nō moziat⁹. morte culpe nec gehenne Cōtēplatio nāq; q̄dā eſt pticipatio celeſtis et imortalis vite. b† ¶ Et ſit pu⁹ in numero. contēplatiu⁹ eſt ꝺ fugere tumultū multitudinis p̄ntis vite q̄ntū pōt bono mō. ne p b̄ impediat in contēplatione. c† ¶ Hec eſt benedictio iude. p iudā q̄ cōfitens interp̄tat vere

penitēs ſignificat q̄ nō abſcōdit nec excuſat pctā ſua. ſed ea fideliter cōfitet⁹. ꝓpter qd̄ dignus eſt exaudiri ⁊ conſequi miſericordiam dei. Pꝛouerb. xxviij. Qui abſcondit ſcelera ſua nō dirigetur. qui aūt cōfeſſus fuerit ⁊ reliquerit ea miſericordiā conſequet⁹. ıō ſ̄bditur:

d† ¶ Audi domine vocē iude. pctā cōfeſſa ſibi remittēdo. e† ¶ Et ad populū ſuū introduc eū. cū ſctis in celeſtib⁹ recipiendo.

f† ¶ Manus ei⁹ pugnabunt. p eo. de cetero fortiter tēptationib⁹ reſiſtendo. g† ¶ Et adiutor illius ō aduerſarios eius. ſupple ipe de⁹, qui adiuuat legitime decertantes. h† ¶ Leui q̄z ait. p leui cuius tribus electa fuit ad cultū dei: ſignificat⁹ bonus ꝓlatus qui de cultu dei ꝺ eſſe maxime ſollicitus. ⁊ qz ꝺ eſſe ꝓfectus in actiua vita et ꝓtēplatiua. ſm q̄ dicit Greg. in paſto. Sit p̄ſul actione ꝓcipu⁹ ſit p ceteris in ꝓtēplatione ſuſpēſus. ıō ſubdit: i† ¶ Perfectio tua. ſcz ad ſpeculatiū. k† ¶ Et doctrina tua. q̄tū ad actiū. l† ¶ A viro ſcto tuo. i. a xpo qui d⁹ ſctūſſanctoꝝ ⁊ dedit ſe oīb⁹ nobis. formam etiā ꝓfectionis ⁊ doctrine dedit paſtoꝛib⁹ eccleſie. Joh. x. Ego ſū pastor bonus. Ad exponēs Gre. homel. xlij. dicit. Oīſa eſt nobis via quā ſeq̄mur appoſita forma cui imp̄mamur. m† ¶ Que ꝓbaſti in tentatione. ſ. demonis in deſerto quem ſupauit. Matth. iiij. Verbum iſtud. quē ꝓbaſti. poteſt ad deū patrē referri q̄ p̄miſit eū a diabolo tēptari. pōt etiā referri ad quēlibet xp̄ianū ⁊ ſpecialiter ad p̄latū q̄ d⁹ ꝓbare. i. approbare xp̄i victoriā de diabolo ⁊ eū ꝓ virtib⁹ imitari.

o† ¶ Qui dixit p̄ri ſuo ⁊ matri ſue neſcio vos ⁊c. i. quicūq; patrem ⁊ matrē ⁊ alios amicos carnales dimiſerūt ꝓp xp̄m fm formā ab eo tradituā. p† ¶ Vi cuſtodierūt eloq̄a tua. ſ. euangelica. q† ¶ Et

pactū tuū ſuauerunt. i. nouū teſtamētū qd̄ d⁹ pactū dei nouū dicere. xxxi. † ¶ Et iudicia tua. euāgelij dulcedine tpata.

† ¶ Oculꝰ iacob. i. xp̄e q̄ d⁹ iacob. i. ſuppl̄ātator. qz diabolum ſup plantauit. † ¶ Et legē tuā. euāgelicā. † ¶ Oſſrl. i. xp̄e qui d⁹ iſrael. i. vidēs deū ꝓpt claritatē diuine viſionis quā hō xp̄s būit ab inſtanti ſue ꝛceptionis. r† ¶ Ponēt thymiama in furoꝛe tuo. i. boni p̄lati opponēt oſonē deuotā ꝓ pplo pctoꝛe ad auertēdū ab eo furoꝛe tuū. † ¶ Et holocauſtū ſup altare tuū. i. incēdiū charitatis in altari coꝛdis. s† ¶ Būdic dñe fortitudinē ei⁹. multiplicādo ip̄m in opib⁹ bonis. ¶ Et opa manuū ei⁹ ſuſcipe. acceptādo ea ꝓ pctis ⁊ eoꝝ ſubdit⁹ ad meritum vite eterne. † ¶ Percute doꝛſa inimicoꝝ ei⁹. i. demonū ꝛuertēdo eos in fugā. ¶ Et q̄ oderūt eū nō ꝛſurgāt. per q̄ ſignificat⁹ q̄ demones nō ſunt ad bonū reuertibiles.

a† ¶ Et beniamin ait amātiſſim⁹ dñi hītabitabit ꝓfidēter ī eo. Per beniamin ſm Aug⁹. itelligit Paul⁹ apl̄s de tribu beniamin nat⁹ q̄ ꝓmo vocauit potuit fili⁹ doloꝛis mei eo q̄ eccl̄ia ad ſuā ꝛuerſationē ꝛpugnauit acriter ⁊ afflixit. ⁊ postea filius dextere. qz post ſuā cōuerſionē mirabiliter edificauit eccleſias ⁊ ꝓpter b̄ d⁹ b: amātiſſim⁹ dñi hītabit ꝓfidenter in eo. nā paulus ꝓfidēs de xpo nullo laboꝛe fuit fract⁹ nec pſecutiōe frit⁹. ıō ſubdit: c† ¶ Quaſi ī thalamo tota die moꝛabit: ꝓpt̄ diuinas conſolatiōes ſibi iugit affluētes. d† ¶ Et inꝛ humeros illi⁹ req̄eſcet diuīa fortitudine roboꝛatus. e† ¶ Joſeph quoq; ait. Per ioſeph q̄ interp̄tat accreſcens ſignificat⁹ bon⁹ actiuus q̄ fertilis ē in bonis opib⁹. ıō ſubdit: f† ¶ De būdictione dñi ſra ei⁹. Coꝛp⁹ actiui qd̄ ē terreū d⁹ ei⁹ ſra ⁊ de būdictiōib⁹ dñi: qz exercitat⁹ in bōis opib⁹ ex būdictione diuīa ꝓcedēt⁹ ⁊ ex amoꝛe p̄mi qd̄ ē deus. ⁊ timoꝛe ſupplicij qd̄ ē de ſubtus ıō ſubdit: g† ¶ De pomis celi ⁊ d⁹ roꝛe. p q̄ ſignificat ꝓmū.

† ¶ Atq; abyſſo ſubiacēte. p qd̄ ſignificat ſuppliciū cuius timoꝛe reſilire fac⁹ a malo ⁊ in bonū ꝓmoueri. i† ¶ De pomis fructuū ſolis ⁊ lune. Per ſolē intelligit xp̄s ⁊ p lunā virgo maria q̄ ſūt celi magna lumīaria ⁊ nos fructificam⁹ ex eoꝝ influctia. k ¶ De xtice anniu⁹ mōtiū. i. ex meritis ⁊ exēplis p̄larchaꝝ ⁊ ꝓphaꝝ. † ¶ Et de pomis colliū ⁊c. i. ex meritis minimoꝝ iuſtoꝝ p̄dict⁹. ſic colles ſūt mīoꝛes montibus.

l† ¶ Būdictio il. q̄ ap. in ru. veniat ſup caput ioſeph. i. bōi actiui. † ¶ Et ſup xtice naçarei inꝛ frēs ſuos. ꝺ accipit et ꝓ ld est: qz bon⁹ actiu⁹ naçare⁹. i. ſctus vel floꝛid⁹ inꝛ alios fideles ē re putād⁹. n† ¶ Quaſi ꝓmogeniti tauri pul. ei⁹. nā bon⁹ actiuus inꝛ alios pulcher appet ex pietat⁹ opib⁹ ex q̄b⁹ pulcher apparet coꝛā deo ⁊ hoīb⁹. † ¶ Cornua rhinoceroꝛ. cornua illi⁹. est cū fort⁹ ad reſiſtēdū tēptatiōib⁹. b† ¶ Et ꝛabulon ait. Zabulō ⁊ iſachar ſil' hī dicūt ⁊ ſignificāt pfectiōes actiue vite ⁊ ꝓtēplatiue q̄ ſil' in eadē domo ſūt neceſſarie. vt de martha ⁊ maria d⁹ Lu. vij. ⁊ ſil' neceſſarie ſūt in eadē religione. nam aliq̄ ſūt clauſtrales intēti ꝓtēplatiōi ⁊ alij officiales ītēti actioni. ⁊ aliq̄n cōcurrūt in eadē pſona. ſic de p̄ſule dictū ē eodez caplo. Sic ē etiā ſuo mō ī predicatoꝛib⁹ religioſis: q̄ ī claustro vacare debēt ꝓtēplatiue p ſtudiū ⁊ oꝛōnē. ⁊ exteri⁹ actiue do cēdo pplm exēplo vite ⁊ Xbo doctrie. Patet igit̄ q̄ hec litteꝛa plurib⁹ modis myſtice poſſet expōi: ſz ad p̄ns ſufficiat eam expōere vno mō. ſ. de pſona religioſa interi⁹ vacāte ꝓtēplatiōi ⁊ exteri⁹ actioni. de q̄ pōt dici: c† ¶ Letare ꝛabulō in exitu tuo. ſ. de claustro vt intēdas fideliū ſaluti Xbo ⁊ exemplo.

d† ¶ Et iſachar in tabernaculis tuis. i. manēs ī claustro cā ſtudij ⁊ oꝛonis. e† ¶ Pplos ad mōtes vocabūt. i. ad xp̄m q̄ eſt magn⁹ ip̄lens vniuerſam terrā Dañ. ŋ. et d⁹ vocabūt ī pluꝛali de cadē pſona: ꝓpt̄ duo exercitia p̄dicta intus et extra.

f† ¶ Jbi īmolabūt victias iuſticie. i. ſacr̄m euchariſtie qd̄ d⁹ victie in pluꝛali ꝓpt̄ duplicē ꝓfectionē. ſ. coꝛpis ⁊ ſanguis xp̄i q̄ ⁊ b̄ ſacrificiū tā⁹ pfectiſſimū p ſacrificia veteris legis multa ⁊ varia fuit figuratū. g† ¶ Mī inundationē maris. i. tribulationē vite p̄ſ̄t. † ¶ Quaſi lac ſugēt. i. dulcit̄ p patiētia ſuſtinebūt. ſic em̄ d⁹ eſſe exēplo aplox. de q̄b⁹ d⁹ Act⁹. v. Jbāt apli gaudētes a ꝓſpectu ꝛcilij: q̄ſi digni hīti ſūt ꝓ nolie Jeſu ꝓtumelia pati. b† ¶ Et theſauros abſcō. are. i. merita p̄cioſa ſctoꝝ q̄ tales p̄dicatoꝛes aſſeq̄nt. q̄ aūt p arenas intelligant ſcti b̄ ē qz ꝓpt̄i ſūt in b̄ mūdo ⁊ cōculcati vt arena. Job xij. Meridet iuſti ſimplicitas lāpas ꝓpt̄a apd cogitatiōes diuitū pata ad ꝛpos ſtatutū. i† ¶ Et gad ait. Per gad q̄ felicitas vel felix interp̄tat: dñs nr̄ Jeſus xp̄s ſignificat q̄ inquātū de⁹ felix eſt p ſeipm ⁊ felicitas alioꝝ ſctoꝝ. ıō ſubdit: k ¶ Bñdictus in latitudine gad. qz fides eius dilatata eſt p oꝛbē in q̄ fideles cū laudant ⁊ bñdicunt. l† ¶ Quaſi leo req̄euit. ſ. in morte. qz ſic leo domit oculis aptis: ita xp̄s dormiuit in cruce vigilāte deitate Caſ. v. Ego dormio ⁊ coꝛ meum vigilat.

m† ¶ Cepit⁹ brachiū ⁊ vticē. p xtice demon intelligit qui caput est oīm maloꝝ: p brachiū ei⁹ ptās. ⁊ vtrūq; cepit xp̄s in morte. demonē ꝓfutādo: ⁊ ptātē ei⁹ diminuendo. n† ¶ Et vidit p̄ncipatū. vidit em̄ hūanitatē ſuā p̄ncipatū adepturaz ſup chozos angeloꝝ. † ¶ Qr in pte ſua doctoꝛ esset repoſit⁹. iſte doctoꝛ est ſpūſctūs q̄ ſm q̄ d⁹ ꝺ. j. Joh. ij. docet de omnibu cuius plenitudinē habuit xp̄s inquātū hō Joh. j. Vidimus eū q̄ſi vnigenitū a p̄re: plenū gr̄a ⁊ v̄itatis. Et inquantū de⁹ ab ipo ſic a patre ꝓcedit ſpūſctūs. ıō b̄n d⁹ repoſitus in parte eius. a† ¶ Qui fuit cū p̄ncipibus ppli. p̄ncipes iſti ſunt apl̄i de q̄b⁹ d⁹ Pś. xliij. Cōſtitues eos p̄ncipes ſup oēm terrā: ⁊ cū ipis fuit ſpūſctūs ecclam in ſigno viſibili.

b† ¶ Et fecit miſericordias dñi. iuſtificās ipios. c† ¶ Et iudiciū ſuū cū iſrael. nā ad viſionē dei clarā p̄ſrael ſignificatā deducit iuſtificatos Rom. viij. Quos aūt iuſtificauit illos ⁊ magnificauit. d† ¶ Dan q̄z ait. Per dan q̄ iudiciū interp̄tat⁹ bonus iudex ſignificat⁹. ꝓpt̄ q̄ d⁹. v. Etb. bon⁹ iudex d⁹ iuſtū aūtū. ıō. d⁹: e† ¶ Dan catul⁹ leonis. qz bonus index conſtans eſt in opib⁹ eq̄tatis. f† ¶ Fluet largiter de baſan. q̄ interp̄tat pinguedo. ꝓpt̄ q̄ſ ſignificat pietatē. nam in bono iudice ſemp cū iuſticia miſericordia d⁹ cē. Greg⁹. Jneſſe bonis rectoꝛib⁹ d⁹ iuſte ꝛpulēs miſericordia ⁊ pie ſeutens diſciplina. ne nimis ſit aſpa iuſticia ⁊ pietas ſit remiſſa. b† ¶ Et neptalim ait. Per neptalim q̄ interp̄tat dilatatio mea ſignificat⁹ hō pi⁹ ⁊ largitate diffuſus. ıō ſubditur:

† ¶ Abūdantia pfruet⁹. ſic⁹ de Matth. v. Bti miſericordes q̄m ipi miſeīā ꝛſeq̄nt. k† ¶ Et plen⁹ erit būdictionibus miſericors em̄ būdicitur a deo. ſctis. angelis ⁊ hoīb⁹.

l† ¶ Mare ⁊ meridiē poſſidebit. Per mare ſignificat⁹ vita p̄ſens q̄ eſt in cōtinua trāſmutatione. p meridiē vñ. puēit feroꝛ calozis ſignificat⁹ vita brā: q̄ ꝛſiſtit in feruoꝛe dilectiōis. p b̄ q̄ q̄ d⁹: mare ⁊ meridiē poſſidebit. ſignificatur q̄ miſeri coꝛs poſt bonā diſpēſationē bonoꝝ vite p̄ntis: bona celeſtis patrie poſſidebit. m† ¶ Aſer q̄z ait. Per aſer q̄ btūs interp̄tat bon⁹ doctoꝛ ⁊ ſapiens intelligit. Eccli. xliij. Btūs vir q̄ in ſapia moꝛabit ⁊c. Pś. j. Btūs vir q̄ nō abiit in conſilio impioꝝ: ⁊ in via pctoꝝ nō ſtetit: ⁊ in cathedra peſtilentie nō ſedit: ſed in lege dñi volūtas eius: ⁊ in lege eius meditabitur die ac nocte. Talis em̄ doctoꝛ iam btūs eſt ī ſpe ⁊ poſtea erit in re. n† ¶ Bñdictus in filijs aſer. i. in bonis diſcipulis q̄s relinquet poſt ſe ad informationē eccleſie. o† ¶ Sit placēs frib⁹ ſuis. i. doctoꝛib⁹ alijs eo q̄ reuerēter tractat coꝛ dicta. p† ¶ Et tingat in oleo pedē ſuū. p pedē intelligit affectio eo q̄ ala ꝓcedit affectibus ſic coꝛp⁹ pedib⁹. pedē igit̄ in oleo tīgere eſt affectū ponere in oleo miſcoīe. q† ¶ Ferꝛ ⁊ es calciamentū eius. calciamentū eſt munitio pedū. ⁊ ıō p ſolidita tē eris ⁊ ferri ſignificat⁹ ſtātia volūtatis in pſeuerātia bōe operationis. r† ¶ Sicut dies iuuē. tue. ita ſenect⁹ tua. Maz bon⁹ doctoꝛ ita diligēs d⁹ eſſe de. pfectu circa bonā vitā et ſciam in ſenectute ſic fuit in iuuētute. vñ q̄dā antiqu⁹ Pś⁹ dixit Si alter⁹ pedē in ſepulchꝛo habeē nihilomin⁹ addiscere vellem. ¶ In ca. xxxiij. vbi d⁹ in poſtilla. Propter q̄ aliter exponunt doctoꝛes noſtri ⁊c.

Additio. Et ulteriozē euidentiā eoꝝ que in ꝺ ca. xxxiij. tradūtur: vna cū cōtinuatiōe eoꝝ ad p̄dicta in p̄cedenti capi. conſiderandū eſt q̄ ſm apl̄i doctrinā ad Rom. xj. ſ. allegatā. Cecitas ex pte ꝛtigit iſrael: donec plenitudo gentiū intraret in q̄ ſeueritas dei. ſ. ei⁹ inſtitie rectitudo ⁊ ei⁹ bonitas cōprobatur. Seueritas q̄dē in dectione indeoꝝ. ꝓportionata pctis eoꝝ: vt dictū ē. Bōitas xo in vocatiōe gentiū: vñ dic ibidē loquens romanis: Vide q̄ bonitatē ⁊ ſeueritatē dei. Jn eos q̄dē q̄ ceciderūt ſeueritatē: in te vero bonitatē. de q̄ q̄dē ſeueritate ⁊ bonitate dei ī p̄cedenti cātico agitur. put ibidē fuit declaratū. ⁊ qz ſm ipi us apl̄i doctrinā ad Rom. ix. ppls iudaic⁹ nō fuit ſic totaliē electus a deo: q̄n ex eo remanſſent aliq̄ reliquie. ꝓphetante Eſa. j. Niſi dñs reliq̄ſſet nob⁹ ſemen ⁊c. Que quidē reliq̄e ſm ip̄m ibidē cōp̄antur ad gentē noue legis: ſic radix ad ramos. vñ gentilib⁹ ibidē dicit: Tu aūt cū oleaſter eſſes inſertus es in illis: ⁊ ſoci⁹ radicis ⁊ pinguedinis olive factus es. qd̄ in magnā laudē ſeu bñdictionē. ppli iſraelitici xtitur: ıō de hac laude p modā ꝓphetice bñdictionis moyſes in ꝺ ca. p̄cipaliter agit: vñ ⁊ gloſa in ꝺ loco ſic dicit: Nō negligenē p̄tereūda eſt iſta ꝓphia. appet em̄ hec bñdictio ad nouum populū p tinere: que ſcīficianit xp̄s: hec in glo. Jn q̄ q̄dē bñdictione moſaica moyſes intēdit p̄cipaliter ꝓphare: q̄ lex a deo p ip̄m data: lz ſoluz ppli⁹ iſraelitico dirigeretur q̄d magnā dignitatē illi⁹ ppli⁹ p tinebat: finaliter tñ ī iſraelitica

Universidad de Navarra
Biblioteca

dignitatem totiꝰ mundi plenitudo transire debeat: prout ecclesia orat in quadam collecta in officio sancti sabbati pasche. vnde in hac ꝺdictione primo incipit a datione predicte legis dicens: Dñs de sinai venit: quia de sinai mōte dominus moysen vocauit: ⁊ etiam populū ad dandam legem ꝺdictā: quā eis ibidē dedit: vt. ꝰ. Exo. xix. Consequenter quia ista lex nihil ad pfectū ducebat. vt ad Heb. vij. Nō em̄ curabat morbos spūales p grām. ideo subditur: De seir orꝫ est nobis: quia illi populo circūeundo montem seir: serpentem eneum dns iussit fieri ⁊ in ligno suspendi: vt morsi a serpentibus eius intuitu sanarentur: qꝺ ꝓprie figurabat incarnationem ⁊ passionem xpi p quā morsus spūales curantur: vt in postilla satis declaratur. Consequenter aūt dicit: Apparuit de monte pharā. quia ibidem repleuit dns. lxx. senes spiritu sancto: prout in postilla: quod figurat copiosam effusionem spūssancti in discipulos post passionē ⁊ resurrectionē: p quā effusionē spūs dñi repleuit orbem terrarum: qꝺ etiā moyses ibidem. ſ. Rume. xj. innuit dicens: Quis det vt totus populus prophetet: ⁊ det eis dns spm̄ suum. q. d. vtinam iā nunc esset illud quod hic figuratur. ſ. q totus populus dei recepisset spūm sanctum. In primitiua em̄ ecclesia p baptisma ⁊ impositionē manuū apostoloꝝ oēs recipiebant spm̄ sanctuꝫ cū signis visibilibus. vt habetur in actibus apl̄oꝝ. Fecit igitur moyses post beneficium tam late mentionē de ꝺdictis duobus beneficijs: tum quia lex illa nō ducebat ad perfectū sine huiusmodi beneficijs: tum quia alij populi fine ipsis bene ficijs ſm legem ordinatā in israeliticam dignitatem nō transirent de quo hic intendit: vt dictum est. Exponātur cetera prout in postilla vsqꝫ ibi: Dilexit populos. in quo moyses ostendit q predicta beneficia debeant se extendere ad populum generaliter vt in hebreo habetur: Etiam dilexit populos. q. d. nō solū te: scz israel deus dilexit ad ista beneficia p cipienda: sed etiam populos. ⁊ consequenter reddens cām huius extentionis dicit: Omnes sancti in manu illius sunt. q. d. ex quo omnes sancti cuiuscunqꝫ nationis sunt in manu dei sunt: inclytum a deo mouenꝫ ad scitatis vitam habendā Idcirco nō videt equum: vt in vna tantum natione beneficia salutaria recluderentur. vnde Petrus apostolus circa materiam reductionis gentium dicebat. Act. x. In veritate comperi q non est personarum acceptor deus: sed omī gēte ⁊c. et sequitur: Qui appropinquant pedibus eius. quod refertur ad sanctos de quibus dixerat: Omnes sancti i manu illius sunt. que quidem appropinquatio ad pedes illius potest intelligi moraliter: vel quia sancti vel electi veniētes ad fidem christi. de quibus ait cum magna humilitate debebant venire sicut illi qui ex humilitate pedibus ꝺnorum appropinquant: lex em̄ christi que ipa gratia est: in recipiente humilitatem precipue requirit. vnde Jaco. iiij. Humilibus autem dat gratiam: vel quia tales electi debent sequi vestigia christi: cuius vita est instructio fidelium: iuxta illud. j. Pe. ij: vt sequamini vestigia eius que quidem vestigia per pedes designantur: vel in hoc innuit moyses: q patres no. te. scilicet apostoli cum post resurrectionem disponerentur ad annunciandā ministeria christi per orbem: pedes christi tenuerunt: vt Matth. xxviij. ⁊ iō de illis scīs dicitur: Qui appropinquant pedibus eius: de quo potest etiam intelligi illud Esa. lij. Quam pulchri supra montes pedes euangelizantes ⁊c. Qui quidem sancti de doctrina christi accipiūt. vnde. j. Matth. vlti. Docentes eos que precipio vobis. ideo dicit: Accipient de doctrina illius vbi notandum: q nō ꝺcit: Accipient doctrinam illius: sed de doctrina illius quia perfectio doctrine huius plenarie sine mensura residet in christo. Alij vero ſm mensuram donationis christi. vt ad Eph. iiij. Et isto modo dicitur Job. j. De plenitudine eius omnes accipiemus: Non enim dicit plenitudinem: sed de plenitudine. Consequenter ne forte quis ex predictis estimaret: q per doctrinam christi: de qua dixerat: Accipient de doctrina illius: lex mosaica penit⁹ euacuaretur. ideo subditur: Legem precepit nobis moyses hereditatem multitudinis iacob. Et est sensus q lex quam moyses precepit nobis: id est populo israelitico de quo numero erat moyses qui loquebatur: Venit in hereditatem ecclesie q̄ signat p hoc quod dicit multitudinis iacob: nam sicut illud quod parentes iuste acq̄runt ad eorum successionis hereditatē ꝓuenit: sic ⁊ lex mosaica licet populo ve. te. data fuit. de qua dicit: Precepit nob. venit tñ hereditarie ad ecclesiā. de q̄ dicit: Hereditatē multitudinis iacob. Et notandū q vbi trāslatio nr̄a in b loco habet Multitudinis: Hebraica lra hz quādā dictionē q̄ significat ecclesiam ecclesiā: eadē dictio ponitur b. ⁊ Num. xx. vbi ꝺr: Cur eduxisti ecclesiā dei in solitudinē. Sili. j. Reg. xvij. Mouerit omnis ecclesia: quod nō in gladio sultat dns. ⁊ sic in q̄ plurimis alijs locis: ⁊ forte translatio nr̄a posuit hanc dictionem Multitudinis: vt inueret b referendū eē ad illd qꝺ ꝺr Act. iiij. Multitudis credentiū erat cor vnū. Consequenter dicit: Et erit apud rectissimū rex congregatis principibus ppli cū tribubus israel. Pro quo ꝺsiderādū: q q ex b qꝺ ꝺixerat: q lex hec fuerat precepta vni populo. ⁊ deinde hereditarie deuenerat ad multitudinē seu ecclesiam: posset quis estimare: q hec multitudo seu congregatio non constituebat aliquod corpꝰ ciuile vnū: sed erat quedam multitudo in se diuisa. Idcirco ostendit q hec ecclesia seu multitudo iacob debebat eē qꝺdam vnum: tum ex parte rectitudinis fidei que vna est de qꝺ dicit: Et erit apud rectissimum. populus enim in cuius multitudine consistit ecclesia: rectissimus potest ꝺci inquantum omnes respiciunt primam veritatem per veram fidem: tum ex parte capitis: qui est vnus xps. ⁊ de hoc dicit: Et erit apꝺ rectissimum rex. ſ. xps: tum ex par membrorum. membra aūt principalia huius congregationis sub capite xpo manifestat cum dicit: Congregatis principibus apostoli scilicet populis ⁊ eorum sequacibus: qui nunc in vnitate fidei congregātur cum tribubus israel. scz eorum qui in primitiua ecclesia remanserunt in fide: vel etiam in temporis successione ad fidē venient. ex quo patet qualiter moyses in predictis istum populum laudat seu benedicit in boc: q in dignitatem israeliticā totius mundi plenitudo transiret: ⁊ quia mentionem statim fecerat ante de tribubus israel. a quibus moyses de propinquo erat recessurus. ideo introduxit benedictionem singularum tribuum dicens: Viuat ruben ⁊c. vnde in glo. predicta salutem primitiue ecclesie singulis tribubus propꝛijs benedictionibus tribuit. hec in glo. Exponantur he benedictiones tribuum: prout in postilla: exceptis his que sequuntur scilicet primo de benedictione iude. Circa quam attendēdū est: q in hac tribu singulari modo intitulauit benedictionez dicens: Hec est iude in alijs Xo non sic: sed leui dixit: Benjamin dixit: ⁊ sic de alijs: que quidem benedictio iude videtur referenda esse ad benedictionem iacob de eodem iuda Heb. penultimo. predixerat enim ibi iacob: q sceptrum ⁊ ducatus populi israelitici pertinebat ad iudam: ⁊ insuper de illa tribu spectabatur messias de quo dixerat: donec veniat qui mittendus est. Nunc autem moyses precatur deum: vt adducat illum scilicet qui mittendus est ad populū suum.

Replica. In ca. xxxij. Burgen. continuat expositionem allegoricam glo. in qua inter cetera nititur preferre iudaismum quasi in ecclesia constituta ex vocatione gētium: quem nam obtinere debeat primatū: ⁊ ad hoc persuadendum adducit apostolum ad Roma. xj. vbi ſm q Burgen. exponit dictum apostoli compat iudeos radici. gentes autem dicit ramos insertos ⁊c. Sed hec conclusio correcta est supra. Heb. ix. correctorio. iij. Nec facit ad propositum Burgen. dictum apostoli allegatum: quia bene pensando hoc dictū: radix fides est: rami fideles. Dicit em̄ radix sancta in patriarchis et prophetis: sed vñ: nō ex operibus legis. sed fide. Radicis igit sctitas non patriarcha nō ꝓpheta: nec opus eorum ſm legem: sed fides xpi. ꝓtūc venturi ⁊ sanctitas fuit ⁊ radix: in qua ⁊ patriarchas ⁊ prophetas vt essent sancti rami: deus inseruit huius insertiōis participes dicit ibidem ⁊ apostolus gentes sanctas dicens: Tu aūt cum oleaster esses: insertus es in illis. ſ. ramis socius radicis ⁊ pinguedinis oliue factus es scz gr̄e ⁊ iusticie xpi: q̄ ex fide est: in qua cōiter gentes ⁊ iudei radicati sunt: ⁊ sic in illa radice non est distinctio iudei ⁊ greci: quia ab apostolo dicuntur socij qui currunt de pari. vnde Apostolus. j. xv. ponens differentiam. dicit iudeos vocatos ad hanc radicez propter promissa facta patribus. Sed vnde promissio nisi ex gratia: sicut ⁊ vocatio gentium. de qua Apostolus ibidem: Sentes autem super misericordia que similiter est gratia. eadem enim est igitur radix vtrozumq̄ ramorum. ⁊ in hac radice consistit israelitica dignitas: in quā vt orat ecclesia trāsibit totius mundi plenitudo. Non potest igitur Burgen. iudaismo ascribere aliquem primatum dignitatis in ecclesia nisi ſm priozitatem temporis: quia prius tempoze insertus ē radice gratie: cui gentilitas. ⁊ de hoc primatu dicit apostol⁹ ad Roma. j. q virtus dei est in salutem omni credenti iudeo primum ⁊ greco. ex priozitate aūt tpis non formaliter arguitur priozitas dignitatis: qz alias bestie essent digniozes homine: tanꝯ pus tempoze create a deo.

Inde q̄z. xj. mās̄iōib⁹ filij isrl de oreb puenerī ad locū in q̄ deuteronomiū ac[illegible]

a Ascendit ġ. Tā moyses q̄z ceteri pfes ve. te. p spm̄ in altitudinē ꝓplationis leuati: ꝓuidere potuerūt grām no. te. q̄ in xpo data est et virtutū collatione ⁊ celestis regni pceptione: sed eam in carne expectare nō potuerūt. in fide aūt ⁊ spe mortui sūt. b Ꝺdit⁹ ei. Terrā ꝓmissiōis vidit moyses nec intrauit: qz ꝺaduentū xpi ⁊ doctrinā euāgelij verbis ⁊ figuris ꝓsignauit: sed neminē ad pfectum duxit.

c Dēm terrā. Partem eis terre quam ex altissimo monte potuit videre. Vel oēm terrā ostendit ei in spiritu.

Psa. 92. d Mortuus est ibi moy. ⁊c. Nulli electoꝝ parcit: ⁊ minima q̄z pctā vlciscit deus: etiā i amicis. vñ: Moyses ⁊ aaron in sacerdotib⁹ ei⁹ ⁊ addit: Propuit⁹ fuisti eis: ⁊ vlciscens in oēs adinuentiones ⁊c. Lege. ſ. finita q̄ fuiuit dño in tpe suo: vbs destructa ⁊ altare: nusq̄ sacrificia nusq̄ libamina nusq̄ sacerdos vel pōtifex. e In valle. In mōte mortuꝰ est: in valle sepult⁹ est: qz lex tpe suo gloziosa fuit: ſs cōparata euāgelio abscōdita videt ⁊ būil. vñ: Dedi eis pcepta non bona. f Et nō cognouit bō. Judei autumāt b factum: ne iudei semper ad idolatriā ꝓni mortuū colerēt tanꝯ deum. Sed ſm allegoriā tps ⁊ modū finiēde legis in sola dei prescientia significat eē abscondita: nec ꝓfunditatē sapie dei: vel secretū cōciliū alicui patere: qz incōprehensibilia iudicia ei⁹ et inuestigabiles vie illius. Deut. 11. d g Moyses centū ⁊ vigi. an. Si ab vno p naturalē ordinē vsqꝫ ad. xv. singulorum numerorum sūmas cōiunxeris. vnum. ſ. ⁊ duo ⁊ tria: ⁊ deinceps. xx. fiūt. Quindenarⁱ⁹ ex. vij. ⁊ octo cōficit. vij. ad sabbatū refert. octo ad circūcisionē: qz octaua die circūcidebatur puer. Si vero ad nouū testa. respicias habes. vij. dona spūssctī ⁊ in octauo resurrectionē xpi. c. xx. q̄ eos significat q̄ vel in veteri vel in no. te. legis ⁊ euāgelij pcepta implere student. Moyses c. ⁊. xx. an. ⁊c. b significat tā eū q̄z ceteros prēs ve. te. p⁹ pfectionē mandatoꝝ dei q̄ est in duobus pceptis charitatis p grām xpi ⁊ sanguinis redemptionem eterne ġti ⁊ future vite aptos esse quoꝝ ocul⁹ nō caliganit pie scz intentionis intuit⁹ nubilo malicie nō fuit obscurat⁹ nec dentes mori: qz nō est pturbat⁹ tēpestate vitioꝝ ordo discretionis coꝝ. c. xx. sunt anni legislatoris q̄ nūero ꝓfirmata est altitudo salomonici tēpli. Primitiua q̄z ecclesia post passionē ⁊ resurrectionē dñi ascensionē b nūero virozum grām spūssctī accepit. Quindecim nāq̄ q̄ ex. vij. ⁊ octo constant: futurā vitā significant: q̄ nunc gerit in sabbato aiaꝝ pficiet in resurrectione corpoꝝ. In trigonū q̄z ġndenarⁱ⁹ ductus. i. cū ptib⁹ suis adnūeratus: efficit. c. xx. Apte q̄ centenario ⁊ vicenario electoꝝ beatitudo in futuro vita signatur ⁊ tertiū dom⁹ dei cenaculū ꝓsumāt: qz post fideliū labores post requiē aiaꝝ plena ecclesie felicitas in resurrectiōis gloria cōplebit. b Fleuerunt q̄z. Quia regnauit mors etiā in eos q̄ nō peccauerūt ab adā vsqꝫ ad moysen. iō lachryme psequunt ad iferos descendentē. Hiero. Nonmix⁹ si moysī ⁊ aarō plāct⁹ exhibet: qz etiā in nouo te. super Deut. 8. a stephanū fit plāctus magn⁹. We iacob q̄z ꝺr: Planxerunt Gen. 50. b eū planctu magno ⁊ forti nimis. Jesus naue sepultus refertur nō defletus. sub veteri nāq̄ lege oēs sub pctō tenebantur ⁊ quēq̄ ad inferos descendentē lachryme psequebant. Num. 5. c vñ: Regnauit mors ab adā vsqꝫ ad moysen ⁊c. In iesu Xo. i. in euāgelio: p quē padisus apitur: mortē quādo psequū tur. Flentes vsqꝫ hodie iudei nudis pedib⁹ in cinere volutari sacco induti ex superstitione phariseoꝝ pus cibuꝫ lentis accipiūt: signantes quali edulio ꝓmogenita perdiderūt: ⁊ merito: qz resurrectionē dñi nō credentes antichristi parantur aduentui. Nos vero q̄ xpm̄ induimus ⁊ regale sacerdotium ⁊ genus electū sumus: nō debem⁹ super mortuos contristari immo de resurrectione futura letari: qz cōpleti sunt dies lugentiū moysen: ⁊ dies dñi appropinquauit. de q̄ ꝺr: Deut. 33. Melior est dies vna in atrijs tuis sup milia. Tū moyses ad Leui. 10. b aaron ⁊ ad filios eius qui relicti erant. Caput vestrum nō denudabitis: ⁊ vestimenta vestra non scindetis. Quasi nolite lugere ne moziamini Mors vestra petrū est. Sacerdos magnus etiam ad patrem mortuum prohibetur accedere: ne anima sacrificijs dei mācipata aliq̄ impediatur affectu. In euangelio Deut. 33. c quoq̄ ꝺr: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos. In leuitico q̄z addit: De sctis Leui. 21. c non egredietur: ⁊ non contaminabitur sanctificatio dei eius: quia sanctum oleum vnctionis sup eū ē. Post q̄z em̄ in xpm̄ credidim⁹ ⁊ vnctionē ei⁹ accepim⁹: nō debemus exire de tēplo. i. ꝓposito xpiano: vt incredulitati gētiū misceamur: ſz intrinsec⁹ esse. i. volūtati dñi ministrare. d Et cōpleti. hinc videt orta ꝓsuetudo vt fidelib⁹ mortuis. xxx. diebus pietatis officia ꝓsoluant. k Posuit sup eū. In scriptur⁹ sanis testimoniū phibuit ei dicēs: Prophetā de. su. ⁊c. vñ: Si crede. mo. cre. for. ⁊ mi. l Et non surrexit ⁊c. Hoc (vt ferunt) Esdras de suo adiecit: qui bibliothecā a caldeis exustam diuino sensu reparauit: ⁊ litteras q̄bus iudei nunc vtunt inuenit. vñ

Ascēdit ġ moses. C. xxxiiii Cōpleta ꝺdictiōe ppli. ꝺ ꝓscribit mos ⁊ scripturā moysi. ⁊ ꝓmo describit ꝓsūmatio pastoris. secōo subdit cōfortatio

a † Ascēdit ġ moyses de campestrib⁹ moab sup mōtē nebo in vticē phasga ꝓtra hieri/ b c cho: Ꝺdit⁹q ei dns oēm trā ga/ c laad vsqꝫ dan: ⁊ vniuersū nepta d lim: terrāq̄ ephraiz ⁊ manasse: ⁊ e oēm terrā iuda: vsqꝫ ad mare no f uissimū: ⁊ australē ptē ⁊ latitudi/ nē cāpi hiericho ciuitatis palmarū vsqꝫ segoꝝ. Dixitq̄ dns ad euz † Hęc ē terra ꝙ ꝙ iurauī abraā isaac ⁊ iacob dicēs: Semini tuo dabo eā. Vidisti eā oculꝰ tuis: ⁊ nō d trāsibis ad illam. Mortuusq̄ est st ibi moyses seruus domini i terra ſ qz dispēsatiōe dēi lex ē finita succedēte gratia. moab iubente domino: ⁊ sepeli/ † e uit eū in valle terrę moab contra f phogoꝝ. Et nō ꝙgnouit homo se/ b pulchrū ei⁹ vsqꝫ in pnēm diem. ſ post perfectionem mandatoꝝ. ſ. q̄ est in duob⁹ preceptis charitatis.

g Moyses centū ⁊ viginti annoꝝ a ſ Nube mallicie. ſ Inruit⁹ pie intentionis intellectus mentis g recto nō demauit. erat q̄ mortuus est. Non cāliga i† a ſ ordo discretionis vel rōnis nō est deprauat⁹ vitioꝝ tempestate. uit oculus eius: nēc dentes illius † moti sunt. † Fleueruntq̄ eum filij israel in campestribus moab tri/ ſ in aduentu xpi i gita dieb⁹: et completi sunt dies ſ xp̄s iesus q̄ succedit moysi ꝙ finis legis. plāctꝰ lugētiū moysē. Josue vero k a ſ vñ recēsetur sup eū spūs sapie ⁊ intellect⁹ spūs cōsilij ⁊ fortitudinis ⁊c. filiꝰ nun repler⁹ est spū sapię: qz l moyses posuit sup eū manꝰ suas: a ſ ꝺdestinari ad virā. b ſ Quia crediderūt in illū quē dns ꝓ moysen ppls suo ꝓmisit. Et obedierūt ei filij israēl fecerūtq̄ ſ Nō aplis cū ꝓfere ꝺb⁹ ꝺr: Multi reges ⁊ prophete voluerūt videre q̄ vos videtis. m sicut ꝓcepit dominus moysi: Et m nō surrexit ꝓpheta vltra in israel

pter magnitudinē ⁊ multitudinē signō. i Nō cali. ocu. ⁊c. qz sēsus ei⁹ pseuerauerī viuaces vsqꝫ in finē. Judei dicūt Et nō fuit obscurata visio eius et accepiunt visionē ꝓ colore q̄ ē obiectū vi/ sus. k Josue vero. hic cōsequenter ponit ꝓfortatio successor⁹. ſ. Iosue: q fuit ꝓfortat⁹ duplr. ſ. a supiori: qz fuit replet⁹ spūsctō. qꝺ notat. cum ꝺr: We/ ple. ſ spū sa. ⁊ ab inferiori per bonam obedientiā populi. quod notat ibi: Et obedierūt ei ⁊c. m Et non surrexit.

ecclesiam

q ⁊ velox

ꝛ velox scriba appellatus.

Et non sur. ppha. Quia moyses oīb⁹ ꝓphetis veterē testa. pstātior: vñ in dei arroganter dicūt: Nos moysi discipuli sum⁹. Sz postq̄ dñs ꝓphetaꝫ venit incarnat⁹ in mūdū ois illa ꝓioꝛ dignitas ꝛ vmbꝛa futuroꝫ cessauit: qa lex ꝛ figura p moysen data ē: gra ꝛ veritas p iesum christū q̄ est finis legis ad iusticiā oī credenti.

sic moyses q̄ nosset dñs facie ad faciē i oib⁹ signis atq; portēt q̄ p eū misit vt faceret i ſra egypti pharaōi ꝛ oib⁹ ſuis ei⁹ vniuersę

a

b

ſ misit. ſ. vt faceret.

q; terrę illi⁹: ꝛ cūctā manū robustā: magnaq; mirabilia quę fecit moyses coꝛā vniuerso israel.

Explicit liber Deuteronomij

a Que nosset do. fa. ad faciē. i. loquēs cū eo familiariter ꝛ ad voluntatem suam sicut solet homo loqui ad amicuꝫ suum. b In omnibus signis atq; portentis. quia tot ꝛ tanta mirabilia ꝛ tam longo tēpoꝛe non fuerunt facta per alium ꝓphetiam in veteri lege.

Moraliter

La. XXXIIII

Moraliter. Ascēdit q̄ moyses ꝛc. Per moysen q̄ de monte vidit terram ꝓmissionis ꝛ nō intrauit. licet multū desideraret. allegorice significaī q̄libet sctūs veteris testamenti: q̄ subleuatus in montē contemplationis vidit deo sibi reuelante futuꝫ mysterium xp̄i ad qđ tū nō puenit. licet desideraret ex tota intentione animi. Unde dicit saluaoꝛ Lu. x. Dico vobis: qꝛ multi reges ꝛ ꝓphe voluerūt videre que vos videtis ꝛ nō viderūt. Moraliter autē per moysen significatur homo contemplatiuus celestis patrie p terrā ꝓmissionis significate quā tamen nō intrat licet multum desideret: niſi morte corpis p̄cedente. vñ ꝛ Heb. ix. Statutū est hoīb⁹ semel mori. ††

Mō caligauit oculꝰ eiꝰ. per oculū intelligiī contemplatio q̄ nō deficit in bono cōtemplatiuo sed magis ꝓficit tpe senectutis sedatis passionibus sensitiue partis. † Et dens eius nō est motus. Per dentes qui cibū ad interioꝛa trajciunt labor ꝓdicationis intelligiī p quē auditores ad fidē ꝛ deuotionē trahunī Act. x. Surge petre occide ꝛ manduca. i. cornelīū ꝛ eiꝰ amicos gentiles per tuā ꝓdicationē xp̄o p fidē incorpa sic ibidē patet p ſram sequentem. gt

Mortuus est ibi moyses ꝛc. Sequitur: † Et sepelīit eum in valle. ſ. dñs: ꝛ p hoc significaī q̄ a moto impedimento nature p xp̄m anīa munda sepata ascendit ad deū. ꝛ corpus q̄ sepelitur in terra remanet vsq; ad iudicium. Eccls. xij. Donec puluis reuertaī in puluerē vñ erat. et spūs redeat ad deum qui dedit illū. Quē reditū ꝓspex nob cōcedat q̄ viuit et regnat in scla sclorꝫ Amen.

Expositio Postille fratris Nicolai de Lyra ordinis minoꝛ sup pentateuchū moyſi cū ſuis Moralitatib⁹: Finit.

Littera prima docet quo pacto colligere omnes.
Quas cernis chartas lector amice potes.

a
Primum vacat
De libris biblie
In noīe sancte
bi gratia

b
hebraica simul
Frater Ambroſi⁹
nantur nec

c
hoc moyses
Juxta tropologiā
rea ꝓpter
fectos de his

d
Incipit postilla
ſup ferebaī
formata. Unde

e
tem. Unde
cludūt essentialia
ſtantia cum
ra aq̄

f
ni ꝛ mali
dū adintroīū.
p hiſtoriā

g
agrū ſuū.
vete. t esta.
re: sed
Miſerias enī

h
lentiſſimū glutē
Moraliē
res sint.

i
do nominatur.
Saba.
perniciosa.
Egredere.

k
Sūme inquit.
vsq; ad
triebat ob noxiū

l
Si fuerint
quia sed
et qui xp̄m
mationē mūdi

m
oño ꝓphetica
ratoꝛ cozigendos
audit cōfitetur.

n
de iniuſtis
ligam⁹ tpalia
uentam est
Quos cum

o
lubriter vel
dubio vt ꝓba
Auferre lapides

p
Et inaures
deputatum
vocantur ſamin
talaris tunica

q
Tūc demū
Queri ſolet
putabimini

r
facta est
ctum est
future p̄signabaī
christianoꝛum

s
In co. ca.
Trāſierūt
Ruben

t
ſione ad
ſtodiāt iu/
nō bēbant
hec ille

v
Videat dñs
de ergaſtu/
bona ex

x
egyptijs ab
Origē. q̄n/
cedentē ad
Ecce ego,

y
q̄nq; q̄bus
terio. ſ. prio
eſſi qualis

z
ſpectu eius
ad bibēduꝫ
esse mētituꝫ
tura requie

A
addēduꝫ iu
Viſitāꝫ ini
dum ſit

B
q̄ peuſſit
immolatur
Aduenam

C
hmōi que
lapides ony
ciatoꝛij alī

D
q̄ tabule
one vtaī.
et tribulos
oī ipulſiōe

E
ſinceritas
lapidib⁹ ſcri
punica mul

F
pec. con.
ſociati non
Balbanum
Moraliter

G
Et inquire/
ſiuiſſe q̄ ōs
immediatū

H
illuminare
Uñ dilata/
Ca. xxxvij.
Paxillos

I
cognitionis
cedit de oze
Alia cum

K
geniū ꝛ re/
Aarō mōs
qui xp̄m
Caro que

L
ipe christ⁹
dum in quo
peutiuntur

M
giū graſſaī
ſalut⁹ amit.
Purifica/
Uñ ergo

N
Ego ſū dñs
De ſemine
bonoꝛ nō/

O
Lacte deli/
vita aīa
impotens
Si papulaſ

P
Facite p̄ce/
aut ō iudeis
Multiplica

Q
Moraliter
Oīm viroꝛ
habēt neceſ
tus qō nos

R
Oēm lepꝛo
reperitur
immolatiōe

S
ōr: Et ieſus
Fac tibi du
Arcaq; fe/
Ut deſcen.

T
ſione moꝛiē
tit de⁹ q̄
Sacrificiuꝫ

U
Tu ꝛ filij
teſtamento
Oēs p̄miti/
Septē vici/

X
gis enume/
Uidēs aūt
dño aḡuerī

Y
ꝓcurans p
aſſūptum et
Et ꝓdat re/
Balach q̄ꝫ

Z
vult eē pfe/
nem reḡit
futuro vero

aa
Si trāſierīt
maieſtatis
angel⁹ inīq̄/
vel odium

bb
Hec ſūt ver
In ſra mo/
ptrāſierunt

cc
Que vide/
lſa. Sciēdū
ſcipiaſ ſcōm
Diligel do.

dd
petre i mō/
mōtē gariçi
Caue tē.

ee
alſs retribu/
tēta dānan
Primitias
ligiī de xp̄o

ff
Mō accipi/
Mō trades
ceſſe ē ambi

gg
Lapides et
Ingrediēs
ptinantur
captiuitatis

hh
Uidebit q̄
ſtes ſunt
Dñs de ſi
Suſcipe

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca